Dicţionarul De Sinonime al Limbii române

de Luiza Seche şi Mircea Seche

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

1982

A Dictionary of Synonyms in Romanian

PREFAŢA

Oricine recurge la un dicţionar de sinonime doreşte să afle din el ce cuvinte mai poate folosi într-o împrejurare sau alta, afară de cele care îi vin spontan în minte. El ştie deci din capul locului, fără să întârzie asupra teoriei, că o asemenea lucrare este o listă de corespondenţe dintre cuvinte deosebite având calitatea de a se schimba uneori între ele.

Autorii care întocmesc listele – ne referim la cei foarte conştiincioşi – constată că... aparenţele înşală. Oricât ar fi de exact, de exemplu, că barabulele *numesc aceeaşi plantă ca şi* cartofii, *că* cioban, păcurar, mocan *şi* păstor *numesc pe cel care are meseria de crescător de oi, că* ins, individ, persoană *numesc pe* cineva, *totuşi, nu se pot pune unul în locul altuia, la întâmplare, după cum n-o putem face nici cu* smalţ, email *şi* glazură *şi nici cu multe altele.*

Ce ne împiedică ? Uzul, practica exprimării! El opreşte, de exemplu, chiar pe gazetarul cel mai dornic de a se face remarcat să scrie în ziar aprovizionarea populaţiei cu barabule, *pentru că practica a stabilit că într-un caz ca acesta sântem obligaţi să spunem şi să scriem* cartofi. *Nici* ins, individ, persoană, *la care se mai pot adăuga şi alţi termeni, nu sânt înlocuibili oricând şi oricum.*

Dificultatea nu constă aşadar din a aduna şi a pune grămadă la locul lor alfabetic toate cuvintele capabile vreodată să stea unul în locul altuia, ci a arăta cână este îngăduit şi cână nu să se opereze înlocuirea.

Acesta este principiul adoptat de Luiza Seche şi Mircea Seche în dicţionarul de faţă. Lexicografi cu o bogată experienţă, riguroşi şi tenaci, ei au reuşit, aplicând criterii ferme, să defrişeze un teren ale cărui arcane nu am făcut decât să le schiţăm în cele câteva exemple de mai înainte. Spre a ajunge la precizia cerută de stabilirea condiţiilor de utilizare a sinonimelor, autorii au dus până la capăt consecinţele hotărârii lor. Cum analiza dovedea limpede că este nevoie de o ierarhie *a înţelesurilor cunoscute ale celor peste 35 000 de cuvinte luate în studiu, ei au făcut ceea ce nici un autor de dicţionare de sinonime ale limbii române nu s-a încumetat vreodată: au stabilit echivalenţele sinonimice* pe sensuri, *arătând cum se distribuie ele. La* a desface, *de exemplu, figurează 12 sensuri, la* desfacere *sânt înregistrate 12, la* dojana *apar 28, la* a da *s-au separat 43 de sensuri. Ideea de a renunţa la acumularea de sinonime după semnificaţia lor globală a dus imediat la o distribuţie operativă, adică practică, şi stilistică, adică foarte nuanţată. Dicţionarul, care priveşte limba română ca un tot unitar, dar nu uniform, ci variat şi rafinat, combină criteriul ierarhiei semantice cu valorile funcţionale. Drept urmare, fiecare sinonim este plasat într-un loc sau altul după cum răspunde la repartiţia regional-literară, la cea stilistico-funcţională (face parte sau nu din uzul general, dintr-un limbaj deosebit, poetic, tehnico-ştiinţific, argotic?) şi la repartiţia diacronică (este învechit, ieşit din uz, ori pe cale de a ieşi din uz? etc). Supus unei astfel de analize, sinonimul poartă în dicţionar toţi indicii de care este nevoie pentru a şti într-adevăr când şi cum are dreptul de a înlocui pe unul din omologii săi.*

Autorii s-au izbit însă de o dificultate nouă procedână astfel. Sensurile unor cuvinte rămân ambigue dacă nu sânt explicate. Or, a le explica într-un dicţionar de sinonime nu este posibil decât dacă se lărgeşte enorm cadrul. Lărgindu-i-se însă cadrul, dicţionarul nu-şi mai îndeplineşte sarcina fundamentală, care e de

natură practică: a găsi repede sinonimul necesar. Ca să fie scoase din starea de ambiguitate, sensurile în cauză au fost ilustrate cu foarte scurte contexte elaborate ad-hoc. Ele au fost anume gândite şi formulate neutru,, cum se şi cuvenea de altminteri, căci, dacă s-ar fi fabricat contexte sclipitoare, ele ar fi devenit derutante, deci inutile pentru cititor.

Cele două principii: sinonimie pe sensuri şi, în interiorul fiecărui sens, sinonimie marcată stilistic, diacronic şi regional, asigură Dicţionarului de sinonime al limbii române (DSE)o *bază ştiinţificăpe care, dacă nu mă înşel, nu a avut-o până la lucrarea de faţă nici una din încercările anterioare, rămase, după părerea noastră, la nivelul glosărilor simple şi în mare măsură impresioniste. Deosebirea rezidă de fapt în modul de a concepe atitudinea faţă de contexte. în timp ce, pentru predecesorii dicţionarului la care ne referim, sinonimia rezultă din contexte mai mult ori mai puţin accidentale, sugerate de cunoştinţele şi de capacitatea de asociere a autorilor, în cazul de faţă s-a considerat drept context ceea ce oferă în mod obiectiv uzul curent ăl limbii. însuşi faptul că se adoptă configuraţia semantică obişnuită, ici şi colo amendată, însă cu multă grijă, este o dovadă în acest sens.*

Lucrat cu o tehnică lexicografică deosebit de bine pusă la punct, dicţionarul nu putea să nu ţină seamă de aşa-numitul circuit închis. *Este vorba de o reţea în aşa fel concepută, încât ochiurile ei să nu permită nici unui sens şi nici unui cuvânt înregistrat să scape fără referinţă în interiorul lucrării. De aceea, pe cititorul nedeprins cu aplicarea acestei reţele în încercările lexicografice anterioare privind sinonimia s-ar putea să-l surprindă marea cantitate de trimiteri. După o scurtă utilizare a dicţionarului, el va aprecia însă valoarea şi importanţa modalităţii adoptate de autori. Cercetătorul – la rândul său – are de profitat de pe urma sistemului, fiindcă i se oferă posibilitatea unei informări rapide şi certe în limitele listei de cuvinte înregistrate în dicţionar asupra câmpurilor semantice, asupra relaţiilor regional-literar, învechit-literar, tehnico-ştiinţific-uzual ş.a.m.d.*

A spune, în aceste condiţii, că Dicţionarul de sinonime al limbii române *(DSR), întocmit de Luiza Seche şi Mir cea Seclie după mulţi ani de muncă îndârjită, este o „premieră'"' în lexicograf ia noastră – şi nu numai în ea - – înseamnă doar a recunoaşte cu satisfacţie calităţile „lucrului bine făcut".*

Sântem convinşi că, pe Ungă latura lui practică, prin care oferă soluţii celor interesaţi de îmbunătăţirea modului lor de exprimare, pe Ungă scoaterea în evidenţă a bogăţiei sinonimice a limbii române, dicţionarul constituie o bază solid construită şi un stimulent eficace pentru cercetări ulterioare de diverse feluri, în primul rând de stilistică.

Acad. I. CoTEANU

PREFAŢA AUTORILOR

Lexicografia românească a înregistrat, în ultima vreme, succese Temareabile în direcţia elaborării a numeroase tipuri de dicţionare, organizate nu numai după criterii externe, formale, alfabetice, ci şi după criterii interne, semantice, capabile să conducă la cunoaşterea mai completă şi mai exactă a structurii vocabularului limbii române.

Pe această linie se înscrie şi *Dicţionarvl de sinonime al limbii române (DSR),* care şi-a propus să

pună în lumină bogăţia, diversitatea, originalitatea şi expresivitatea sinonimiei româneşti.

Realizarea Dicţionarului de sinonime a fost îngreuiată de numeroase circumstanţe, dintre care cel puţin două esenţiale: inexistenţa unei opere similare în lexiccgrafia românească (ce ar fi putut constitui un temeinic punct de plecare pentru noi), precum şi stabilirea unei concepţii preliminare, convingătoare şi cuprinzătoare, asupra relaţiilor sinonimice (determinantă în operaţia de excerptare a materialului, în delimitarea şi organizarea lui).

Tradiţia lexicografici sinonimice româneşti este, din păcate, modestă, cel puţin cantitativ. *Vocabularul de câleva vorbe sinonime* al lui C. Canella, din 1867, primul de acest tip din istoria lingvisticii naţionale, este o simplă traducere rezumată a unui izvor francez, cuprinzând abia 152 de serii sinonimice. *Dicţionarul de sinonime* elaborat sub redacţia lui Gh. Bulgăr şi apărut în 1972 reprezintă un considerabil pas înainte; datorită caracterului său deliberat elementar, limitat (cu foarte puţine excepţii) doar la o parte a vocabularului limbii române literare, el n-a putut fi pus însă decât accidental la contribuţie în lucrarea de faţă. în sfârşit, lucrarea colectivă *Dicţionar analogic şi de sinonime al limbii române,* din 1978, selectează, după criterii impresioniste, un inventar de bază de numai 612 termeni-titlu şi grupează într-o enumerare unică sinonimele propriu-zise şi analogiile, lăsând pe umerii cititorilor greaua sarcină a delimitării lor; în ceea ce ne priveşte, n-am putut lua deloc în consideraţie această operă, altfel onorabilă. Sperăm să rezulte din cele sumar arătate că, pentru lexicograful care îşi propune temerarul scop de a identifica relaţiile sinonimice din întregul vocabular al limbii române şi de a le organiza într-un corpus coerent şi nuanţat, dicţionarele de sinonime existente nu reprezentau punctul de plecare dorit. Am fost obligaţi, de aceea, să ne dispersăm de la început atenţia pe toate marile dicţionare explicative, generale şi speciale, chiar dacă acestea iau în consideraţie, prin natura lor, doar în mod periferic sinonimia cuvintelor înregistrate; ne-au trebuit peste 10 ani pentru cuprinderea, parcurgerea, analiza critică, selecţia şi extragerea materialului sinonimic. Materialul excerptat a fost organizat într-un fişier cu circ» 300 000 de semnalări, valorificat în dicţionarul de faţă.

în privinţa conceptului de sinonimie adoptat în dicţionar, câteva precizări ni se par absolut necesare. Din punct de vedere lexical, se ştie, sânt sinonime cuvintele şi unităţile frazeologice formal diferite care denumesc aceeaşi realitate semantică (sau acelaşi sens), iar sinonimia cuprinde domeniul de relaţii al sinonimelor. Dacă la prima vedere cele două noţiuni corelative (sinonime-sinonimie) ne apar extrem de clare, surprinde în schimb marea divergenţă de opinii în acceptarea lor ca realităţi concrete; această divergenţă oscilează între recunoaşterea largă a sinonimelor şi sinonimiei, în dicţionare generale şi speciale, şi limitarea lor la cazuri de excepţie, mai ales în studiile teoretice. Se pot cita chiar exemple de lingvişti eminenţi care neagă ori limitează strict existenţa reală a sinonimiei în studiile lor semantice, dar o acceptă cu largheţe în propriile lor dicţionare. Starea de lucruri existentă ni se pare că se explică deopotrivă prin împrejurări obiective şi subiective. împrejurarea obiectivă esenţială este aceea că, deşi denumesc aceeaşi realitate, sinonimele o fac din planuri adesea foarte diferite ale limbii, fapt care îi face pe cercetători să vorbească de existenţa unei aşa-numite sinonimii lexicale „parţiale" sau „imperfecte", alături de sinonimia „perfectă" sau „totală". Cât despre cauza subiectivă fundamentală a divergenţelor amintite, ea îşi are izvorul în numeroasele şi variatele condiţii neesenţiale pe care unii lingvişti le impun cuvintelor spre a le recunoaşte

statutul de sinonime propriu-zise, judecind lucrurile în mod abstract şi global. Dar cuvintele se concretizează, se actualizează semantic în fiecare act de comunicare (scrisă, orală ori mentală). De aceea, fiecare sens al cuvântului polisemantic şi fiecare nuanţă a sensului funcţionează în mesaj ca termeni de-sine-stătători, substituenţii lor semantici fiind dispensaţi de condiţia de a fi confirmaţi în toate celelate sensuri spre a fi consideraţi sinonime. Este de la sine înţeles că privind astfel lucrurile realitatea relaţiilor sinonimice se lărgeşte în mod considerabil, fapt ce se reflectă în acest dicţionar. Pentru ca două cuvinte, două sensuri sau două nuanţe semantice să obţină statut de sinonime reciproce, o unică condiţie ni se pare că trebuie considerată fără excepţie hotărâtoare: condiţia conţinutului lor comun. Sânt aşadar sinonime toate perechile ori seriile lexicale care, substituite într-un mesaj concret dat, nu alterează conţinutul esenţial al acestuia. Poziţia extrasemantică (adică apartenenţa la un stil ori la altul, la o arie geografică sau la alta, la o epocă istorică ori la alta etc.) a fiecăruia dintre termenii perechii ori seriei lexicale trecând pe planul al doilea, al condiţiei neesenţiale, nu poate altera calitatea identităţii semantice ca atare. Sânt prin urmare sinonime între ele cuvintele *birjar* (literar), *cociş* (regional) şi *mínaş* (învechit); *condamna* (literar), *dezavua* (livresc) şi *veşteji* (figurat); *abundenţă*, *belşug* (literare), *mânoşie* (rar), *jertfă* (popular), *temei* (regional), *să tul* şi *spor* (învechite) etc. Dacă poziţia în planul extrasemantic ocupată de termenii sinonimi nu poate fi hotărâtoare în recunoaşterea realităţii sinonimiei, ea determină, în schimb, în interiorul fenomenului o tipologie specifică, reflectată în lucrarea de faţă: sinonimele considerate ca aparţinând nivelului limbii literare (standard) subordonează, în articolele elaborate, toate celelate tipuri de sinonime, potrivit unei ierarhii indicate în amănunt în *îndrumările p entru folosirea dicţionarului.* Nu ne-am putut ralia nici la punctul de vedere care condiţionează existenţa sinonimiei de posibilitatea substituirii termenilor implicaţi în această relaţie în absolut toate mesajele în care intră ca parte componentă fiecare dintre aceşti termeni, pentru motivul, elementar, invocat şi mai sus: sensurile cuvintelor unei limbi nu se actualizează niciodată în mod global, ci doar prin intermediul mesajului contextual concret, particular, singurul în măsură să decidă limitele realităţii sinonimiei. Există, din punctul de vedere a,l mesajului contextual, un aşa-zis prag minimal şi unul maximal al sinonimiei. în condiţia pragului minimal se înscrie ipostaza în care un termen substituie din punct, de vedere semantic un alt termen într-un unic mesaj *(slab* este, de exemplu, sinonim cu *macru* doar în contextul *came ~);* în limitele pragului maximal se înscriu termenii ce pot fi virtual substituiţi reciproc într-un număr incalculabil de mesaje (a se vedea, în acest caz, verbele *a spune* şi *a zice).* în realizările particulare ale actului de comunicare, sinonimia se dovedeşte cu mult mai productivă decât apare ea în dicţionarele explicative uzuale, obligate să reflecte semantic ansambluri întregi de mesaje. Dicţionarul nostru pleacă de la condiţia minimală a substituţiei lexicale contextuale în recunoaşterea realităţii sinonimiei; de aici a rezultat sporirea bogăţiei materialului înregistrat.

Ne exprimăm, în încheiere, speranţa că rezultatele acestei munci de pionierat, la care, în faza de organizare a materialului, preliminară redactării, am fost ajutaţi de fiica noastră, Irina Preda, vor putea constitui un izvor de informaţii util pentru un public cât mai larg şi totodată o bază mai sigură de plecare pentru elaborarea unor opere lexicografice similare.

ÎNDRUMĂRI PENTRU FOLOSIREA DICŢIONARULUI

Dicţionarul de sinonime al limbii române ia în consideraţie întregul vocabular al limbii române, din toate epocile, regiunile, stilurile şi limbajele speciale, autorii lui propunându-şi să realizeze, pe cât posibil, un inventar exhaustiv al relaţiilor sinonimice existente. Au fost excluse din acest inventar doar regionalismele şi arhaismele izolate într-un singur izvor, precum şi terminologia tehnico-ştiinţifică de circulaţie strict limitată, consemnată în izvoarele de specialitate.

Lucrarea este consacrată sinonimiei cuvintelor comune ale limbii române; au fost totuşi acceptate în inventarul lexical o serie de nume proprii (de ex. *Aldebaran)* care intră în relaţii sinonimice cu numele comune *(deşteptătorul, porcarul* etc), pentru a nu sărăci, din motive formale, imaginea de ansamblu a fenomenului.

Dicţionarul înregistrează atât cuvinte simple *(drag, iarbă, om),* cât şi numeroase îmbinări de cuvinte *(bilet de bancă, conăurul-ăoamnei)* asimilabile, prin sensul lor general, cuvintelor simple.

Asimilate cuvintelor simple, îmbinările de cuvinte apar consemnate fără excepţie la ordinea alfabetică a primului element, fie ca articole de-sine-stătătoare *(calcea-calului),* fie, mai ales, subsumate la primul element component, când acesta cumulează mai multe valori semantice sau mai multe îmbinări de cuvinte (v. *acid azotic, acid carbolic, acid cianlúdric* etc, la *acid).* îmbinările de cuvinte reunite în cadrul unui sens dat apar în ordine alfabetică globală şi sânt izolate între ele prin punct şi virgulă.

Lista de cuvinte a dicţionarului cuprinde două nivele fundamentale, net diferite prin importanţă şi mod de tratare:

a) nivelul de bază, în care se află incluşi toţi termenii literari care intră în relaţii sinonimice şi unde apare înregistrată întreaga serie sinonimică identificată în limba română;

b) nivelul trimiterilor, în care se află însumaţi termenii neliterari (populari, regionali, învechiţi), livreşti, rari, cu valoare stilistică explictiă (familiari, ironici, depreciativi, peiorativi, figuraţi), argotici etc.; aceşti termeni sânt consemnaţi la locul lor alfabetic ca simple trimiteri către toate corespondentele lor sinonimice de la nivelul de bază din cuprinsul lucrării.

Cuvintele aparţinând ambelor nivele amintite sânt înregistrate în lucrare într-un corpus unic, în ordine alfabetică strictă, dar diferenţiate prin mijloace grafice (majuscule verzale, pentru termenii literari; minuscule aldine, pentru trimiteri). Concentrarea într-un corpus alfabetic unic a întregului inventar lexical sinonimic a urmărit un scop practic – facilitarea consultării dicţionarului –, dar şi unul lexicologie: acela de a oferi o estimare operativă a măsurii în care unul şi acelaşi cuvânt aparţine, prin diverse accepţiuni ale sale, ambelor nivele arătate.

Cuvintele-titlu şi sensurile precedate de semnul* aparţin fondului neliterar al limbii române pentru care nu s-au găsit sinonime literare, supraordonate; acelaşi semn convenţional indică cuvintele şi sensurile figurate, familiare etc. pentru care nu s-au găsit corespondente sinonimice neutre. în ambele cazuri, cuvintele şi sensurile respective au fost asimilate nivelului de bază din inventarul lexical, şi tratate ca atare.

Cuvintele şi sensurile aparţinând nivelului de bază au în dicţionar următoarea structură maximală:

1. înregistrarea formei-titlu, cu ortografia normativă şi indicaţia de accent, urmată de clasa

morfologică căreia îi aparţine. La termenii nominali cu desinenţă de feminin a fost consemnată doar forma-tip masculină.

2. O paranteză preliminară seriei sinonimice în care se indică apartenenţa cuvântului-titlu (ori a sensului) la un anumit domeniu (iar la numele de animale şi de plante, şi denumirea ştiinţifică).

3. Enumerarea sinonimelor, în ordinea: cuvintele literare, cele livreşti şi rare (în unele cazuri, şi invers), cele învechite şi populare, cele populare-cele învechite şi regionale, cele regionale (pentru regionalismele localizabile geografic indicându-se şi aria concretă de circulaţie), apoi sinonimele ieşite din uz, cele învechite, cele stilistice (încheind cu figuratele), cele argotice, în sfârşit cele improprii. Se remarcă, credem, cu uşurinţă din cele arătate că enumerarea sinonimică porneşte de la sinonimele literare către cele neliterare, de la cele cu circulaţie mai largă către cele cu arie mai îngustă, de la cele actuale către cele ieşite din circulaţie, de la cele proprii către cele cu valoare stilistică, pentru motive lesne de înţeles. Fiecare sinonim ori grup de sinonime din enumerare, cu excepţia celor literare, este precedat de o indicaţie (izolată între paranteze rotunde şi de obicei abreviată, v. *Lista abrevierilor folosite)* privitoare la poziţia lor faţă de limba română literară actuală. Gruparea enumerativă în interiorul fiecărui tip de sinonime amintit este strict alfabetică, sinonimele-cuvinte simple precedând sinonimele-unităţi frazeologice. De asemenea, în enumerări s-a indicat accentul la sinonimele care nu aparţin nivelului de bază, având în vedere că foarte multe dintre ele sânt puţin cunoscute publicului larg; fac excepţie verbele de conjugarea I şi a IV-a, la care accentul este regulat (întotdeauna pe finală).

Explicaţiile perifrastice, specifice lexicografici explicative unilingve, lipsesc cu desăvârşire din această secţiune a dicţionarului.

4. Contexte ilustrative redacţionale (de regulă, sumare) care urmează seriei sinonimice încearcă să îndeplinească o dublă funcţie în economia articolelor: pe de-o parte, aceea de a demonstra (prin procedeul substituţiei terminologice, pe care cititorii o pot face) realitatea sinonimiei enumerate cel puţin în contextul dat; pe de alta, aceea de a dezambiguiza ipostaza semantică avută în vedere de autori, dintre mai multe pe care termenul respectiv le poate avea, prin actualizarea acestei ipostaze într-un mesaj concret, în contextele ilustrative date, cuvântul-titlu este înlocuit prin tildă (~), semn convenţional care simbolizează, totodată, oricare termen din enumerarea sinonimică la care contextul a fost subsumat (chiar dacă, uneori, în construcţii sintactice uşor diferite).

Omonimele etimologice aparţinând nivelului de bază apar în lucrare sub articole diferite. Pentru motive de economie a spaţiului tipografic, şi pentru a oferi cititorilor o enumerare strict alfabetică a corespondentelor literare, omonimele de la nivelul trimiterilor au fost concentrate în mod convenţional sub o singură formă-titlu, când aparţin aceleiaşi clase morfologice.

Dacă diversele sensuri ale unui cuvânt aparţin unor realizări formale (de regulă, desinenţiale) diferite (v. *ardelean* „locuitor din Ardeal" şi *ardeleana* „numele unui dans popular"), ele apar înregistrate în dicţionar în locuri alfabetice diferite, din necesităţi practice; în acelaşi mod s-a procedat cu desinenţele deosebite ale aceluiaşi sens al unui cuvânt care au serii sinonimice parţial diferite (v. *iubit* şi *iubită).*

între două cuvinte-titlu cu aceeaşi formă şi cu aceeaşi categorie morfologică, termenii mai eunoscuţi

precedă pe cei mai puţin cunoscuţi, deci şi cei de la nivelul de bază pe aceia de la nivelul trimiterilor. La cuvíntele-titlu cu formă identică dar aparţinând unor categorii morfologice diferite, ordinea înregistrării cuvintelor ţine seamă de ordinea alfabetică a categoriei lor morfologice.

La cuvintele polisemantice aparţinând nivelului de bază, ordinea înr-e gistrării accepţiunilor este cea logică, începând de la sensul cel mai cunoscut, iar izolarea sensurilor se face cu ajutorul cifrelor arabe şi romane. în lucrarea de faţă n-au putut fi adesea urmate modelele de filiaţie semantică din dicţionarele explicative româneşti, pentru motivul, obiectiv, că nu toate sensurile unui cuvânt intră în relaţii de sinonimie; de aceea, în mod inevitabil, în organizarea semantică a articolelor din acest dicţionar apar unele hiatusuri evidente, explicabile prin natura lucrării. Dimpotrivă, în foarte multe cazuri, luând în consideraţie existenţa sinonimelor specializate în situaţii contextuale strict limitate sau chiar unice (de tip cantitativ, dimensional, local, temporal, modal, final, instrumental etc, construite cu anumite determinări), analiza semantică din lucrarea de faţă, aşa cum se reflectă ea în grupările sinonimice, apare cu mult mai amănunţită decât aceea consemnată global în dicţionarele explicative de tip general.

S-a aplicat în dicţionar aşa-numitul „principiu al circuitului lexical închis": conform acestui principiu, o serie sinonimică înregistrată la un cuvânt ori la un sens aparţinând nivelului de bază se regăseşte ca atare la fiecare sinonim al său de la acelaşi nivel, iar toate sinonimele neliterare, stilistice etc. enumerate într-o asemenea serie apar ca trimiteri, cum s-a arătat, şi la propriul lor loc alfabetic. S-a obţinut astfel o organizare structurală a sinonimiei româneşti, cu ierarhizările de rigoare.

Se atrage atenţia cititorilor că unele sinonime înregistrate în acest dicţionar (chiar la nivelul de bază) nu corespund adevărului ştiinţific strict, aşa cum este el considerat în lucrările de specialitate; dar, întrucât uzul le-a consacrat cu aceste valori, iniţial improprii, s-a preferat realitatea uzului de masă adevărului ştiinţific îngust pe cale de a pierde terenul.

Dificultăţi enorme au avut de întâmpinat autorii în izolarea sinonimiei figurate de sinonimia proprie, dacă se are în vedere că, în ultimă instanţă, majoritatea îmbogăţirilor semantice într-o limbă dată se produce printr-un transfer de tip figurat, estompat în timp de uzul frecvent, că adesea un termen este preluat dintr-o limbă dată atât cu sensurile sale proprii cât şi cu cele figurate şi că, în foarte multe cazuri, valorile semantice iniţial figurate prevalează asupra valorilor semantice proprii ale cuvântului, nemai-putând fi raportate la acestea, în procesul de comunicare; iată doar câteva circumstanţe care au impus să fie înregistrate în rândul sinonimelor proprii.. <leci la nivelul de bază, o serie de termeni care ar putea aparţine în egală. măsură domeniului figurat.

LISTA ABREVIERILOR FOLOSITE

GEOM.	= Geometrie
GEAM.	= Gramatică
IHT.	= Ihtiologie
impr.	= impropriu
INB.	= Industrie

interj.	= interjecţie
invar.	= invariabil
ir.	= ironic
IST.	= Istorie
înv.	= învechit
JUB.	= Ştiinţe juridice
LINGV.	= Lingvistică
LIT.	= Literatură
livr.	= livresc
LOG.	= Logică
MAB.	= Marină
Maram.	= Maramureş
MAT.	= Matematică
MEC.	= Mecanică
MED.	= Medicină
MED. VET.	= Medicină veterinara
MET.	= Metereologie
MlL.	= Militărie
MIN.	= mineralogie; minerii
MITOL.	
MITOL. POP.	= Mitologie populară
Mold.	= Moldova
Munt.	= Muntenia
MUZ.	= Muzică
num.	= numeral
Olt.	= Oltenia
OPT.	= Optică
OBNIT.	= Ornitologie
peior.	= peiorativ
PICT.	= Pictură
pi.	= plural
pop.	= popular
prep.	= prepoziţie
pron.	= pronume
PSIH.	= Psihologie
adj.	= adjectiv

adv.	= adverb
AGBIC.	= Agricultură
AGBON.	= Agronomie
ANAT.	= Anatomie
arg.	= argou
arh.	= arhaizant
ABHEOL.	-= Arheologie
ABH.IT.	= Arhitectură
art.	= articol; articulat
ABTE	
PLA8T.	= Arte plastice
ASTBON.	== Astronomie
AV.	= Aviaţie
Ban.	= Banat
BIOL.	= Biologie
BIS.	= Biserică
BOT.	-= Botanică
Bucov.	– Bucovina
CHIM.	= Chimie
concr.	= concretizat
conj.	= conjuncţie
CON STB.	= Construcţii
<JONT.	= Contabilitate
COB.	= Coregrafie
clepr.	= depreciativ
Dobr.	== Dobrogea
EC.	= Economie
EC. POL.	= Economie politică
ENTOM.	= Entomologie
fam.	= familiar
FABM.	= Farmacie
fig.	= figurat
FILOL.	= Filologie
FILOZ.	= Filozofie
FIN.	-= Finanţe
FIZ.	= Fizică

FIZIOL.	= Fiziologie
FON.	-= Fonetică; Fonologie
GEOGB.	= Geografie
GEOL.	= Geologie
reg.	= regional
s.	= substantiv
sg-	= singular
SILV.	= Silvicultură
TEHN.	= Tehnică
TEXT.	= Textile
TIPOGR.	-= Tipografie
TOP.	= Topografie
Transilv.	= Transilvania
V.	= vezi (cuvântnl, cuvintele
vb.	= verb
ZOOL.	= Zoologie
ZOO TEHN.	= Zootehnie

A interj, ah!, aoleu!, au!, i!, o!, of!, oh!, vai!, (pop.) văléu !, (Transilv. şi Ban.) túlai!, (Mold.) vah 1 *(~ ! ce durere simt!)*

ABÁ s. dimie, pănură, (pop.) suman, (reg.) saiác, zeghe. *(Haină ţărănească de ~.)*

ABAC s. numărătoare. *(~ eu bile, pentru calcule.)*

ABACĂ s. *(MAT.)* nomogramă. *(~ este* o *reprezentare grafică în plan.)*

abaí s.v. CIOLTAR. ŞABRACĂ. VALTRAP. ABAJUR s. (rar) pălărie, (prin Ban. şi Olt.) taier. *(~ al unei lămpi.)*

abáldă s.v. DEPOZIT. MAGAZIE.

ABANDON s. abandonare, părăsire. *(~ familiei.)*

ABANDONA vb. 1. a lăsa, a părăsi, (franţuzism rar) a placa, (înv. şi pop.) a oropsi, a pustii, (înv. şi reg.) a năpusti. *(Şi-a ~ copiii, familia.)* 2. *a.* renunţa. *(A ~ o dispută.)* ABANDONARE s. abandon, părăsire. *(~ familiei.)*

ABANDONAT adj. părăsit, (înv. şi pop.) oropsit, (înv. şi reg.) năpustit. *(Copil ~.)*

ABANOS s. (livr.) ebén. *(Lemn de ~.)*

ABATAJ s. (prin Transilv.) ort. *(~ unei mine.)*

ABATE vb. 1. a devia, a muta, a schimba. *(~ cursul unei ape.)* 2. a se depărta, a devia, a divaga, a se îndepărta, (înv.) a (se) scăpata. *(S-a ~ de la subiect.)* 3. a da, a se opri, a trece. *(Se ~ în drum şi pe la el.)* 4. a sustrage. *(Gindurile îl ~ de la lucru.)* 5. a călca, a contraveni, a încălca, a nesocoti, a viola, (înv.) a a păşi, a sparge, a stropşi, a ştirbi. *(Se ~ de la* o *lege.)*

abate vb. v. APUCA. CĂŞUNA. NĂZĂRI. VENI.

ABATERE s. 1. deviaţie, deviere, îndepărtare, mutare, schimbare. *(~ a cursului unei ape.)* 2. culpabilitate, culpă, eroare, greşeală, păcat, vină, vinovăţie, (livr.) eres, (rar) prihană, (înv. şi reg.) teáhnă, (reg.) greş, (Olt., Munt. şi Mold.) ponós, (înv.) cusur, săbláznă, scandal, smíntă, sminteală, (fig.) rătăcire, (înv. fig.) rătăceálă. *(O ~ de mică importantă.)* 3. anomalie, deviere. *(S-a produs o ~ inexplicabilă.)* 4. excepţie. *(Există clteva~ de la regulă.)*

ABATOR s. (înv. şi reg.) măcelărie, (reg.) belitoáre, tăietoríe, (înv.) scaun, zalhaná. *(Taie oiţele la ~.)*

abătătór adj. v. ACTIV. HARNIC. MUNCITOR. NEOBOSIT. NEOSTENIT. SILITOR. SÂRGUINCIOS. SÂRGUITOR. VREDNIC. ZELOS.

ABĂTUT adj. amărât, deprimat, descurajat, indispus, îndurerat, întristat, mâhnit, necăjit, supărat, trist, (pop.) obidit, (înv. şi reg.)

scârbít, supărăcios, (înv.) dosădit, ponosit, pricăjit, (fig.) cătrănit, pleoştit, plouat. *(Om ~; era tare ~.)*

ABCES s. *(MED.)* (pop.) buboi, coptură, (reg.) furnicél, (înv.) apóstimă.

ABDICA vb. (înv.) a se prosti, (înv. fig.) a coborî. *(A ~ de la tronul împărăţiei.)*

ABDICARE s. (înv.) prostire. *(~ unui monarh.)*

ABDOMEN s. *(ANAT.)* burtă, pântece, (înv. şi pop.) mâţe (pl.), (pop.) inimă, (reg.) bándor, bârdán,

burdúh, burhuhan, dóbă, foále, rînză, vintre, (prin Mold.) buft.

ABDOMINAL adj. *(ANAT.)* ventral. *(Regiunea ~.)*

ABECEDAR s. (înv.) azbucoávnă, bucoavnă, buhváriu, silabár.

ABERAŢIE s. absurditate, aiureală, bazaconie, elucubraţie, enormitate, fantasmagorie, prostie, stupiditate. *(Ce susţine el este o ~.)*

ABIA adv. 1. doar, numai, tocmai, (reg.) tainán. *(Răspunsul li vine~* in *zori.)* 2. anevoie, greu. *(~ a scăpat cu viată.)*

ABIETACÉE s. *(BOT.)* abietinee, pinacee. *(Bradul face parte din familia ~.)*

ABIETINEE s. *(BOT.)* abietacee, pinacee. *(Molidul este o ~.)*

ABÍL adj. 1. deştept, dibaci, ingenios, iscusit, isteţ, îndeminatic, meşter, priceput, (pop.) mehenghi, (înv. şi reg.) pricopsit, (prin Transilv.) prinzáci, (înv.) meşteşugáreţ, practic, (fam. fig.) breaz. *(*Om*~.)* 2. descurcăreţ. *(*Om*~.)* 3. şiret, şmecher, viclean, (pop.) mehenghi. *(Om ~.)*

ABILITATE s. destoinicie, dexteritate, dibăcie, ingeniozitate, iscusinţă, isteţie, isteţime, îndemânare, pricepere, ştiinţă, talent, uşurinţă, (pop.) meşteşug, meştcşugíre, (înv. şi reg.) meşterie, (reg.) apucătură, pricepuţie, (înv.) iscusire, marafet, practică. *(Demonstra o mare ~ !n mânuirea...)*

ABÍS s. adânc, prăpastie, (rar) noian, (livr.) genune, hău, (înv. şi reg.) piăpăsténie, (prin Mold. şi Olt.) prăvál, (prin Transilv.) risipi-túră, (prin Maram. şi Transilv.) stână, (înv.) beznă, fărăfúnd, precipíţiu, tău. *(A căzut In ~.*)

ABITÍR adv. (Mold.) dihai. *(Clnta mai ~ decât toţi.)*

ABJECT adj., s. infam, josnic, mişel, mizerabil, mârşav, nedemn, nelegiuit, nemernic, netrebnic, ticălos, (pop.) becísnic, (înv. şi reg.) ticăit, (reg.) pălăvátic, proclet, (Ban.) bedáş, (înv.) fărădelege, vil, (fig.) infect, murdar. *(Un om ~; o faptă ~.)*

ABJECŢIE s. fărădelege, infamie, josnicie, mişelie, mârşăvie, nelegiuire, nemernicie, netrebnicie, ticăloşie, (livr.) ignominie, turpitudine, (astăzi rar) sceleráţie, (pop. şi fam.) parşivénie, (pop.) becisnicie, blestemăţie, scârnăvíe, spurcăciune, (reg.) mârşăvénie, (înv.) bazaconie, blestemăciúne, nebunie, necurat, necurăţie, necurăţíre, păgânătáte, păgâníe, verigăşíe, (fig.) murdărie. *(A comite o ~.*)

ABJURĂ vb. a se lepăda, a renega. *(~* o *credinţă, o doctrină.)*

ABJURARE s. lepădare, renegare. *(~ a unei credinfe.)*

ABLAŢIUNE s. *(MED.)* exereză, extirpare, scoatere. *(~ apendicelui.)*

ÁBLAUT s. *(FON.)* apofonie. *(~ reprezintă alternanţa între vocalele din tema unui cuvint.)*

ablegát s.v. CONGRESMAN. DEPUTAT.

ABLEPSÍE s. *(MED.)* cecitate, orbire.

ABNEGAŢIE s. dăruire, devotament, (înv.) devotáre, sadacát. *(A manifesta ~ faţă* de *cineva.)*

aboálă s.v. EPILEPSIE. ^

ABOLÍ vb. *(JUR.)* a desfiinţară suprima, (pop.) a şterge. *(Sclavia a fost~.)*

ABOLIRE s. *(JUR.)* desfiinţare, suprimare, (pop.) ştergere, (înv.) aboliţiúne. *(~ monarhiei.)*

aboliţiúne s.v. ABOLIRE. DESFIINŢARE. SUPRIMARE.

abominábil adj. v. CUMPLIT. CUTREMURĂTOR. DEZGUSTĂTOR.FIOROS. GROAZNIC. GROZAV. ÎNFIORĂTOR. ÎNFRICOŞĂTOR. ÎNGROZITOR, ÎNSPĂIMÂNTĂTOR. MACABRU. MONSTRUOS. ODIOS. ORIBIL. RESPINGĂTOR. SÂNGEROS. TERIBIL. ZGUDUITOR.

ABONA vb. (înv.) a (se) prenumăra. *(S-a ~ la un ziar.)*

ABONAMENT s. (înv.) subscriere. *(Are ~ la o revistă.)*

ABONARE s. (înv.) prenumăráre, prenumeráţie. *(~ cuiva la o publicaţie periodică.)*

ABONAT s., adj. 1. s. (înv.) prenumeránt, subscribént. *(Un ~ la o publicaţie.)* 2. adj. (înv.) prenumărat. *(Persoanele ~ la ziar.)*

ABORDA vb. 1. a acosta, (înv.) a ţărmui, a ţărmuri. *(Nava~ la Mangalia.)* 2. a trata, (fig.) a ataca. *(A ~ următoarea temă...)*

ABORIGEN adj., s. autohton, băştinaş, indigen, neaoş, pământean, (pop.) pământésc, (înv. şi reg.) moşneán, moşteán, (înv.) pămân-tenésc. *(Populaţii ~.)*

abracadabrant adj. v. BIZAR. CIUDAT. CURIOS. EXCENTRIC. EXTRAVAGANT. FANTASMAGORIC. FANTEZIST. INEXPLICABIL. INSOLIT. NĂSTRUŞNIC. NEOBIŞNUIT. ORIGINAL. PARADOXAL. SINGULAR. STRANIU.

ABREVIÁ vb. a prescurta, a scurta. *(~ numele unei instituţii.)*

ABREVIAT adj. prescurtat, scurtat. *(Cuvinte ~.)*

ABREVIÁŢIE s. abreviere, prescurtare, scurtare. *(Un sistem de ~ii.)*

ABREVIERE s. abreviaţie, prescurtare, scurtare. *(*O *~ formată din iniţiale.)*

ABROGĂ vb. *(JUR.)* a anula, a desfiinţa, a infirma, a invalida, a suprima, (pop.) a strica, (înv.) a surpa. *(~* o *lege, un act normativ.)* ABROGARE s. *(JUR.)* anulare, desfiinţare, infirmare, invalidare, suprimare. *(~ unui aci normativ.)*

ABROGAT adj. *(JUR.)* anulat, desfiinţat, înlăturat, suprimat. *(Convenţie ~.)*

ABRUDEÁNA s. art. abrudeanca (art.), ardeleana (art.), ardeleneasca (art.), ciobănaşul (art.), haţegana (art.), lugojana (art.), someşana (art.). *(~ este un dans popular cu mişcare moderată.)*

ABRUDEANCA s. art. abrudeana (art.), ardeleana (art.), ardeleneasca (art.), ciobănaşul (art.), haţegana (art.), lugojana (art.), someşana (art.). *(~ este un dans popular cu ritm binar.)*

ABRUPT adj. drept, perpendicular, pieptiş, pieziş, prăpăstios, priporos, râpos, vertical, (rar) prăpăstuít, priporít, (pop.) oblu, (reg.) poncíş, prăvălát, prăvălátic, râpít, râpurós, ţărmurós, (prin Transilv.) priponii, (prin Bucov.) pripós, (înv.) mălurós, străminós. *(Peretele ~ al muntelui.)*

ABRUTIZA vb. a (se) animaliza, a (se) dezumaniza. *(Băutura l-a ~.)*

ABRUTIZARE s. animalizare, dezumanizare.

ABRUTIZAT adj. animalizat, dezumanizat. abscons adj. v. CONFUZ. ECHIVOC. IMPRECIS. INDEFINIT. NECLAR. NEDEFINIT. NEPRECIS. OBSCUR.

ABSENT adj. 1. lipsă. *(A fost ~ la apel, la şcoală etc.)* 2. distrat, neatent, (Mold.) uitít, (fig.) căscat,

împrăştiat. *(De ee eşti atât de ~ ?)* 3. pierdut. *(O privire ~.)*

ABSENTA vb. a lipsi. *(~ de la şcoala.)*

ABSENŢĂ s. 1. lipsă, (rar) lipsire. *(~ lui a fost remarcată.)* 2. distracţie, neatenţie. *(Este de-o ~ condamnabilă.)*

ABSOLUT adj., adv. 1. adj. adine, complet, deplin, desăvârşit, perfect, profund, total. *(Linişte ~; întuneric ~.)* 2. adv. complet, completamente, integral, total, (înv. şi pop.) sadea. *(Calul era ~ alb.)* 3. adj. suveran, total. *(Un dispreţ ~.)* 4. adj. necondiţionat, suprem, suveran. *(Autoritate ~.)* 5. adj., adv. imperios, stringent, (rar) neapărat. *(Era ~ă nevoie să...)* 6. adv. bineânţeles, cert, desigur, fireşte, garantat, indiscutabil, natural, negreşit, neândoielnic, neândoios, normal, precis, sigur. *(Crezi că vine? – ~ !)* 7. adv. aidoma, aievea, asemenea, chiar, deopotrivă, exact, identic, întocmai, (înv. şi pop.) aşij-derea, (Mold. şi Bucov.) listai, (prin Bucov.) prici, (Transilv.) tístaş, (prin nord-estul Olt.) tixlím, (înv.) atócma, tij, tocmai. *(Este ~ ca tată-său.)*

ABSOLUTÍSM s. autocraţie, (înv.) samoder-jávie.

ABSOLUTÍST adj. autocratic, (înv.) auto-craticésc. *(Regim ~.)*

ABSOLVENŢĂ s. absolvire, isprăvire, terminare. *(După ~ unei şcoli.)*

ABSOLVÍ vb. 1. a isprăvi, a sfârşi, a termina. *(A ~ liceul.)* 2. a cruţa, a ierta, a scuti, (înv.)

a milui, a pardona, a slobozi. *(A ~ de o pedeapsă, de o obligaţie.)*

ABSOLVÍRE s. 1. absolvenţă, isprăvire, terminare. *(~ unei şcoli.)* 2. cruţare, iertare, scutire. *(~ de o pedeapsă, de o obligaţie.)*

ABSORBÍ vb. 1. a aspira, a încorpora, a înghiţi, a resorbi, a sorbi, a suge, a trage. *(Pământul~ apa de precipitaţii.)* 2. a domina, a preocupa, a stăpâni. *(Îl ~ rezolvarea unei probleme.)*

ABSORBÍT adj. preocupat. *(Un om ~.)*

ABSORBŢIE s. încorporare, resorbţie, (înv.) sorbire. *(Fenomenul de ~.)*

abstenţiúne s.v. ABSTINENŢĂ.

ABSTINENŢĂ s. (Hvr.) abstenţiúne, con-tinénţă. *(~ de la ceva.)*

ABSTRACT adj. 1. teoretic. *(Ipoteze ~.)* 2. conceptual, noţional. *(Conţinut ~ al unui enunţ.)*

ABSTRACTIZARE s. abstracţie. *(Proces de ~.)*

ABSTRACŢIE s. abstractizare.

ABSURD adj. ilogic, nelogic, neraţional, stupid, (livr.) iraţional. *(O situaţie ~.)*

ABSURDITATE s. 1. aberaţie, aiureală, bazaconie, elucubraţie, enormitate, fantasmagorie, prostie, stupiditate. *(Ce spui tu e o ~ !)* 2. ilogism, nonsens. *(~ unei situaţii.)* ABŢÍNE vb. a se domina, a se înfrâna, a se

opri, a răbda, a se reţine, a se stăpâni. *(Nu s-a putut ~.)*

ABŢÍNERE s. înfrânare, reţinere, stăpânire. *(~ de la ceva.)*

ABUNDENT adj. 1. bogat, bun, îmbelşugat, îndestulat, mare, mănos, (înv. şi reg.) belşugós, spornic, (înv.) săţiós. *(Am avui o recoltă ~.)* 2. bogat, copios, îmbelşugat, îndestulat, (fig.) princiar. *(Un prânz ~.)*

ABUNDENŢĂ s. belşug, bogăţie, îmbel-şugare, îndestulare, prisos, (rar) afluenţă, mănoşie, răsfăţ,

risipă, (livr.) opulenţă, profuziune, (pop.) jertfă, (prin Olt.) temei, (înv.) sătul, saturare, spor. *(~ de bunuri.)*

ABUR s. vapori (pl.). *(~ este un agent termic.)*

abur s. v. MIROS.

aburca vb. v. CĂŢĂRA. COCOŢA. RIDICA. SUI. URCA.

abureală s. v. MIROS.

ABURÍ vb. a asuda. *(Pereţii se ~.)*

ABURÍT adj. (fig.) brumat. *(Un pahar ~ cu apă rece.)*

ABUZ s. 1. exces, samavolnicie, silnicie, (înv. şi reg.) silă, (înv.) putemicie, (grecism înv.) catahrís. *(A fost blamat pentru ~ urile lui.)* 2. exagerare, exces. *(~ la mâncare.)*

ABUZÍV adj., adv. 1. adj. arbitrar, despotic, excesiv, samavolnic, samavolnicesc, silnic, (înv.) volnic. *(Măsuri ~.)* 2. adv. arbitrar, samavolniceşte. *(Procedează ~.)* 3. adj. exagerat, excesiv. *(Un regim alimentar ~.)*

AC s. 1. *ac cu gămălie* = (pop.) bold, spélcă, (reg.) bumbúşcă; *ac de cap* = ac de păr, (pop.) spélcă. 2. (la albine) (pop.) bold. 3. minutar. *(~ele ceasornicului.)* 4. macaz, (reg.) schimbător.) *(~ feroviar.)* 5. *(TEHX.) ac obturator* = poantou.

ACADEMIC adj. 1. distins, solemn, (livr.) elevat. *(Ton ~.)* 2. convenţional, (fig.) rece. *(Pictură ~.)*

ACAJÚ s. *(BOT.; Swietenia mahagoni)* mahon. *(Mobilă din lemn de ~.)*

ACALMÍE s. calm, linişte, pace, tăcere, (înv. şi reg.) páos, (înv.) lin, liniştire, molcomíre. *(Stare de ~ în natură.)*

ACÁNTĂ s. *(BOT.; Acanthus longifolius)* (pop.) talpa-úrsului.

ACAPARA vb. (fig.) a monopoliza. *(~ atenţia tuturor.)*

ACAPARARE s. (fig.) monopolizare. *(~ atenţiei.)*

ACAPARATOR adj. (fig.) monopolizator. *(Spirit ~.)*

ACAR s. macagiu. *(~ la căile ferate.)*

ACARET s. (mai ales la pi.) dependinţă, (înv. şi reg.) naméstie, olát, sălaş, (reg.) mâie-toáre, oleáb, (Mold. şi Transilv.) hei, (prin Olt.) leau. *(~urile unei gospodării rurale.)*

ACARINÁTE s. pi. *(ORNIT.)* ratite (pl.). *(Struţul face parte din grupul ~ lor.)*

acáţ s.v. SALCÂM.

acaţie-boiereáscă s.v. SALCÂM-JAPONEZ.

acăríţă s.v. CĂPUŞĂ.

acăstáu s.v. SPÂNZURĂTOARE.

acăţár s.v. SALCÂM.

acăţéle s. pi. v. CÂRCEL.

ACCELERA vb. a grăbi, a iuţi, a urgenta, a zori, (astăzi rar) a pripi. *(~ încheierea unei operaţii.)*

ACCELERARE s. grăbire, iuţire, urgentare, zorire. *(~ expedierii unei mărfi.)*

ACCELERAT adj. grăbit, iuţit, rapid, zorit. *(Ritm ~ de deplasare.)*

ACCENT s. 1. (înv.) ton. *(Are ~ pe ultima silabă.)* 2. intonaţie, ton. *(Vorbea cu un ~ plin de căldură.)*

ACCENTUA vb. 1. a evidenţia, a întări, a marca, a puncta, a releva, a reliefa, a sublinia, (livr.) a învedera, a potenţa. *(A ~ calităUle lucrării.)* 2. a apăsa, a insista. *(A ~ asupra celor spuse mai înainte.)* 3. a se amplifica, a creşte, a se intensifica, a se întări, a se înteţi, a se mări, a spori. *(Viteza vlntului s-a ~.)*

ACCENTUARE s. evidenţiere, întărire, marcare, relevare, reliefare, subliniere, (livr.) potenţare. *(~ unor caracteristici ale lucrării.)*

ACCENTUAT adj. 1. tonic. *(Vocală ~, silabă ~.)* 2. evidenţiat, întărit, marcat, reliefat, subliniat, (livr.) potenţat. *(Semnificaţii ~.)* 3. proeminent, pronunţat, puternic. *(Maxilare ~; bărbie ~.)* 4. evident, marcat, pronunţat, reliefat, vizibil. *(Vorbea cu un ~ accent străin.)*

ACCEPTĂ vb. 1. a admite, a aproba, a consimţi, a încuviinţa, a se îndupleca, a îngădui, a se învoi, a lăsa, a permite, a primi, (livr.) a concede, (înv. şi pop.) a se prinde, (înv. şi reg.) a se pleca, (Mold. şi Bucov.) a pozvoli, (înv.) a aprobălui, a mulţumi, a ogodi. *(A ~ să se scoată la concurs postul vacant.)* 2. a admite, a primi. *(A fost ~ la club.)* 3. a admite, a consimţi, a se învoi, a primi, a voi, a vrea. *(~ să fii sofia mea?)* 4. a conveni, a se învoi, (înv.) a pristăni. *(A ~ să vină la nuntă.) 5. (POLITICĂ)* a agrea. *(A ~ un ambasador.)* 6. a admite, a mărturisi, a recunoaşte. *(Plnăla urmă a ~ că aşa este.)* 7. a admite, a concepe, a îngădui, a permite, á răbda, a suferi, a suporta, a tolera, (înv. şi reg.)a pris-tăni, (înv.) a obicnî, a volnici, (fig. fam.) a înghiţi. *(Nu pot ~ una ca asta.')* 8. a admite, a împărtăşi, a primi. *(Nu ~ opiniile lui.)* ACCEPTABIL adj. 1. admisibil, convenabil, mulţumitor, satisfăcător, (fam.) pasabil. *(O soluţie ~ pentru ambele părţi.)* 2. admisibil, bunicel, convenabil, suportabil, tolerabil, (fam.) pasabil. *(O situaţie ~.)* 3. accesibil, convenabil, moderat, potrivit, rezonabil, (livr.) modic, (fam.) pasabil. *(Preţuri ~.)* 4. admisibil, credibil, plauzibil, verosimil. *(A considerat explicaţia ~.)* 5. suportabil, tolerabil, (îuv.) suferíbil, suferit. *(O climă ~.)*

ACCEPTARE s. 1. admitere, aprobare, consimţire, încuviinţare. *(~ scoaterii la concurs a unui post vacant.)* 2. admitere, primire. *(După ~ lui în asociaţie.)* 3. admitere, recunoaştere. *(~ unui alt punct de vedere.)*

ACCEPTAT adj. 1. admis, aprobat. *(O cerere ~.)* 2. admis, primit. *(Candidaţi ~ şi candidaţi respinşi.)* 3. admis, reunoscut (înv*)*, recépt. *(O opinie ~.)*

ACCEPŢIE (ACCEPŢIUNE) s. conţinut, însemnare, înţeles, semnificaţie, sens, valoare, (rar) semantică, semantism, (înv.) noimă, simţ. tâlc. *(~ unui cuvlnt.)*

ACCES s. 1. intrare. *(Pe unde este ~ în uzină?)* 2. *(MED.)* atac, criză, puseu, (astăzi rar) paroxism, (pop.) toană. *(~ de hipertensiune.)*

ACCESÍBILadj. 1.practicabil. *(Undrum~.)* 2. acceptabil, convenabil, moderat, potrivit, rezonabil, (livr.) modic, (fam.) pasabil. *(Preţuri ~.)* 3. elementar, simplu, uşor. *(Cunoştinţe, noţiuni ~.)* 4. inteligibil, (rar) priceput. *(Un text ~.)*

ACCESORIU adj. anex, auxiliar, secundar, subsidiar. *(Element ~ Intr-un ansamblu.)*

ACCIDENT s. 1. *(GEOGR.)* neregularitate. *(Dealul este un ~ de teren.)* 2. *(MUZ.)* alteraţie.

ACCIDENTAL adj. 1. incidental, întimplă-tor, ocazional, sporadic, (livr.) aleatoriu, contingent,

stocástic, (rar) cazuál, (înv.) simptomatic. *(Fenomen, eveniment ~.)* 2. neesenţial, secundar. *(Un aspect ~.)*

ACCIDENTAT adj. *(GEOGR.)* învălurat, neregulat, (înv. şi reg.) săpat. *(Teren ~.)*

áce s. pi. v. ÎNŢEPĂTURĂ. JUNGHI.

ACEL adj. cel. *(~ om.)*

ACELA pron. cela, (pop.) *ăla. (Cine este ~* rfe *colo?)*

acera vb. v. AŞTEPTA. ISCODI. OBSERVA. PÂNDI. SPIONA. URMĂRI.

ACERB adj. aspru, înverşunat, necruţător. *(O dispută ~.)*

ACEST adj. (pop.) ăst, (reg.) aiést, cest, iest, ist. *(Omul ~.)*

ACESTA pron. (pop.) ăsta, (înv. şi reg.) cesta, (reg.) aiésta, ista. *(~ ce face?)*

ACETALDEHÍDĂ s. *(CHIM.)* aldeliidă acetică.

ACETÁT s. *(CHIM.)* 1. *aeetat de celuloză=n-*cetilceluloză. 2. *aeetat de polivinil* = poliacetat de vinii.

ACETILCELULÓZĂ s. *(CHIM.)* aeetat de celuloză.

ACETILÉNĂ s. *(CHIM.)* alchină, hidrocarbură acetilenicâ.

ACHITA vb. 1. *(JVR.)* (înv.) a slobozi. *(Judecătorul l-a ~ pe inculpat.)* 2. a lichida, a onora, a plăti, (înv. şi pop.) a număra, (înv. şi reg.) a plini, (înv.) a răi ui, a răspunde, (grecism înv.) a exoflisi. *(Şi-a ~ datoria.)* 3. a depune, a plăti, a vărsa. *(A ~ în termen rata.)* 4. a scăpa. *(S-a ~* de o *mare obligaţie.)*

achita vb. v. ASASINA. OMORÎ. SUPRIMA. UCIDE.

ACHITARE s. 1. lichidare, onorare, plată, plătire, (înv.) răspundere. *(~ unei datorii.)* 2. depunere, plată, vărsare. *(~ ratei în termen.)*

achitare s.v. ASASINARE. OMORÂRE. SUPRIMARE. UCIDERE.

achitat adj. v. ASASINAT. OMORÂT. SUPRIMAT. UCIS.

achíu s.v. TAC.

áchiu s.v. ŢELINĂ.

ACHIZITOR s. colector. *(~ de lapte.)*

ACHIZIŢIONA vb. 1. a cumpăra, a lua, a procura, a târgui, (înv. şi pop.) a neguţa, (prin Transilv.) a surzui, (înv.) a scumpăra. *(Si-a ~ cele necesare.)* 2. a furniza, a livra, a procura, (înv.) a teslimarisi, a teslimatisi. *(A ~ cuiva o marfă.)*

ACHIZIŢIONARE s. cumpărare, cumpărat, luare, procurare, târguirc, (înv.) scumpără-toáre. *(~ celor necesare.)*

ACÍD s. *(CHIM., FARM.) acid acelilsa-licilic* – aspirină; *acid aminobenzoic* = acid an-tranilic; *acid antranilic* = acid aminobenzoic; *acid ascorbic* = vitamina C; *acid azotic* = acid nitric, (pop.) apă-táre, (prin Ban.) apă-víe; *acid azotos* = acid nitros; ac*id carbolic* = fenol, acid fenic, (înv.) carból; *acid carbonic* = (impr.) bioxid de carbon; *acid cianhidric* – acid prusie; *acid citric* – acid tartric, sare de lămâie, (pop.) săricică; *acid clorhidric* = (înv.) spirt-de-sáre; *acid dietilbarbiluric* = veronal; *acid fenic*=fe-nol, acid carbolic, (înv.) carból; *acid folie* = acid pteroilglutamic; *acid fosforic* – acid ortofos-foric; *acid nitric* --= acid

azotic, (pop.) apă-tăre, (prin Ban.) apă-\ ie; *acid nitros* = acid azotos; *acid ortofosforic* – acid fosforic; ac*id ortosi-licic* = acid silicic; *acid paraaminobenzoic* = vitamina H_x; *acid paraaminosalicilic* = pas; *acid picric* = trinitrofenol; *acid pirogalic* = pirogalol; *acid prusie* – acid cianhidric; *acid pteroilglutamic* = acid folie; *acid rodanhidric* = acid sulfocianhidric. acid tiocianic; *acid silicic* = acid ortosilicic; aci*d sulfhidric* – hidrogen sulfurat, (înv.) hidrogen pucioşít; *acid sulfocianhidric* = acid rodanhidric, acid tiocianic; *acid sulfuric* = vitriol; *acid sulfuric fumans*=oleum; ac*id tanic* = tanin; ac*id tartric* = acid citric, sare de lămâie, (pop.) săricică; *acid tiocianic* = acid rodanhidric, acid sulfocianhidric.

ACIDÓL s. *(FARM.)* betacid.

aeintús s.v. ZAMBILĂ.

acioálă s.v. ŞOPRON.

ACIPENSERÍD s. *(IHT.)* sturion. *(Morunul este un* ~-.)

ácíră ş.v. ACVILĂ. IEPURAR. PAJURĂ.

ACIUA vb. a se cuibări, a se oploşi, a se pripăşi, (rar) a se rătăci, (înv. şi reg.) a se lipi, (reg.) a se agesti, a se închiorchioşa, (înv.) a se sprijini. *(S-a ~ acolo de nu se ştie unde.)*

aciua vb. v, ODIHNI. REPAUZA.

ACIUARE s. oploşire, pripăşire. *(~ cuiva Intr-un loc.)*

ACIUAT adj. oploşit, pripăşit. *(Un om ~.)*

ACLAMA vb. a ovaţiona. *(Mulţimea 11 ~.)*

ACLAMAŢII s. pi. osanale (pl.), ovaţii (pl.), urale (pl.), (rar) vivat. *(Mulţimea ti Intlmpină cu ~.)*

ACLIMATIZA vb. a (se) acomoda, a (se) adapta, a (se) deda, a (se) deprinde, a (se) familiariza, a (se) învăţa, a (se) obişnui, (reg.) a (se) hirsi. *(S-a ~ in noul mediu.)*

ACLIMATIZARE s. acomodare, adaptare, dedare, deprindere, familiarizare, obişnuire. <~ *unei plante într-un mediu nou.)*

acoáce^ adv. v. ÎNCOACE.

ACOLADĂ s. (rar) arc. *(O ~ care uneşte mai multe portative muzicale.)*

aeólea adv. v. ALĂTURI. APROAPE.

acolisitór adj. v. CONTAGIOS. INFECŢIOS. MOLIPSITOR.

acolit s.v. DISCIPOL.

ACOLO adv. (pop.) colo, (prin Transilv.) acoáce. *(S-a dus imediat ~.)*

ACOMODA vb. a (se) aclimatiza, a (se) adapta, a (se) deda, a (se) deprinde, a (se) familiariza, a (se) învăţa, a (se) obişnui, (reg.) a (se) hirsi. *(S-a ~ in noul mediu.)*

ACOMODARE s. aclimatizare, adaptare, dedare, deprindere, familiarizare, obişnuire. <~ *unei plante într-un mediu nou.)*

ACOMODAT adj. dedat, deprins, familiarizat, obişnuit. *(Un om ~.)*

ACOMPANIA vb. 1. *(MUZ.)* a secunda. (*Îl ~ la pian.)* 2. a conduce, a duce, a însoţi, a întovărăşi, a petrece, (reg.) a întroloca. *(L-a ~ până la poartă.)*

ACOMPANIAMENT s. *(MUZ.)* (pop.) hang, ison. *(~ unei melodii.)*

ACOMPANIATOR s. *(MUZ.)* (rar) secun-dánt. *(Un bun ~ al solistului.)*

ACOMPANIERE s. conducere, însoţire, întovărăşire, petrecere. *(~ cuiva până la poartă.)*

ACONT s. arvună, (prin Transilv. şi Ban.) căpără, (înv.) selém, selemachésă. *(A plătit ~ pentru marfa cumpărată.)*

ACONTÁ vb. a arvuni, (prin Ban.) a căpărî, (înv.) a arăvonisi. *(~ o marfă.)*

ACOPERĂMÂNT s. 1. acoperiş, Înveliş, învelitoare, (înv. şi pop.) coperíş, (înv. şi reg.) pocríş, (reg.) haizáş, (prin Ban.) astrucămínt, (prin Olt.) astrucúş. *(~ al unei case.)* 2. *(BIS.)* (înv. şi pop.) pocróv, (înv.) pocrovát, pocro-veáţă. *(~ pentru vasele liturgice.)*

ACOPERÍ vb. 1. a (se) înfăşură, a (se) înveli, (înv. şi pop.) a (se) coperi, (pop.) a (se) învălui, (înv. şi reg.) a (se) astruca. *(S-a ~ cu plapuma şi s-a culcat.)* 2. (Mold., Bucov. şi nordul Transilv.) a priveşti. *(Apa ~ morcovii din vas.)* 3. a (se) îmbrăca, a (se) înveli, (înv. şi pop.) a (se) coperi. *(~ o carte.)* 4. a (se)

astupa, a (se) închide. *(~ o deschizătură.)* 5. a ascunde, a masca. *(Perdeaua ~ uşa.)* 6. a (se) încărca, a (se) umple, (prin nordul Mold.) a (se) puiezi. *(Grădina s-a ~ de flori.)* 7. a scălda, a umple. *(O sudoare rect ti ~ trupul.)* 8. *(SPORT)* a parcurge, a străbate. *(Atletul a ~ distanţa de 5 000 m In...)*

acoperi vb. v. APĂRA. ASCUNDE. FERI. MASCA. OCROTI. PĂZI. PROTEJA. TĂINUI.

ACOPERIRE s. 1. înfăşurare, învelire, învelit, (pop.) învăluire. *(~ cuiva cu un pled.)* 2. imbrăcare, învelire, învelit. *(~ unui caiet.)* 3. astupare, închidere. *(~ deschizăturii.)* 4. ascundere, mascare. *(~ unei uşi cu o perdea.)*

ACOPERÍŞ s. acoperământ, înveliş, învelitoare, (înv. şi pop.) coperíş, (înv. şi reg.) pocríş, (reg.) haizáş, (prin Ban.) astrucămínt, (prin Olt.) astrucúş. *(~ unei case.)*

ACOPERÍT adj. 1. înfăşurat, învelit, (pop.) învăluit, (înv.) învăscút. *(Un copil ~.)* 2. îmbrăcat, învelit. *(Caiet ~.)* 3. astupat, închis. *(O deschizătură ~.)* 4. ascuns, camuflat, mascat. *(O uşă ~.)* 5. încărcat, plin. *(O grădină ~ de flori.)*

ACOPERITOARE s. faţă, învelitoare. *(~ de masă, de pernă.)*

ACORD s. 1. aranjament, combinaţie, contract, convenţie, înţelegere, învoială, învoire, Iegământ, pact, tranzacţie, (înv. şi pop.) legătură, (pop.) târg, tocmeală, tocmire, (prin Munt.) prinsoare (înv.) aşezămînt, cuvínt, simfonie, sulf, şart, (arg.) şústă. *(Conform^.)* 2. înţelegere, învoială, vorbă. *(Aşa ne-a fost ~ ?)* 3. *(JUR.)* consens, înţelegere, (înv.) soglăsuíre. 4. concordanţă, conformitate, corespondenţă, potriveală, potrivire, (livr.) consonanţă. *(Există un ~ deplin intre elementele ansamblului.)* 5. armonie, împăciuire, înţelegere, pace, unire, (livr.) concert, concordie, (pop.) potriveală. *(~ ce domnea Intre ei.)* G. aprobare, asentiment, aviz, consimţământ, consimţire, încuviinţare, îngăduinţă, învoială, învoire, permisiune, voie, voinţă, vrere, (înv. şi reg.) posluşánie, slobozenie, (Mold. şi Bucov.) pozvolénie, (înv.) concurs, pozvól, sfat, volnicíe. *(Nu se face nimic fără ~ lui.)* 7. *(FLZ.)* sintonie. 8. *(MUZ.)* armonie, consonanţă, unisonanţă.

ACORDA vb. 1. a da, (înv.) a dărui. *(~-mi, ie rog, puţină atenţiei)* 2. a atribui, a conferi, a da, a decerna, (înv. rar) a deferi. *(A ~ un premiu, o distincţie.)* 3. *(F/Z.)* a sintoniza. 4. a potrivi, a regla. *(~ un*

aparat, un instrument.) 5. *(MUZ.)* a înstruna, (rar) a struni. *(~ vioara.)*

ACORDAJ s. *(MUZ.)* acordare, înstrunare, (rar) struníre. *(~ unui instrument cu coarde.)*

ACORDARE s. 1. atribuire, conferire, decernare. (-v *unei distincţii.)* 2. *(FIZ.)* sintonizare. *(~ unui aparat.)* 3. *(MUZ.)* acordaj, înstrunare, (rar) struníre. *(~ unui instrument cu coarde.)*

ACORDAT adj. *(MUZ.)* ftistrunat. *(Vioară ~)*

ACORDEON s. (reg.) muzică.

ACORDÓR s. *(MUZ.)* cheie. í~ *pentru pian.)*

ACOSTA vb. 1. a aborda, (înv.) a ţărmui, a ţărmuri. *(Nava ~ la Mangalia.)* 2. (fig.) a agăţa, (arg.) a pescui. *(O ~ în plină stradă.)*

ACREALĂ s. acrime, înăcreală, (rar) săr-bezíme, (înv. şi reg.) sărbezeálă, (înv.) serbe-zitúră. *(~* un*ui aliment.)*

ACRÍ vb. 1. a (se) înăcri, a (se) oţeti. *(Vinul s-a ~.)* 2. a (se) mura. *(Varza s-a ~.)* 3. a se altera, a se descompune, a fermenta, a se împuţi, a se înăcri, a se strica, (înv. şi reg.) a se sărbezi, a se sminti, (reg.) a se mocni, a se zeri, (prin Ban.) a se pâşcăvi, (prin Transilv.) a se scoáce. *(Laptele s-a ~.)*

acri vb. v. DEZGUSTA. ÎNGREŢOŞA. PLICTISI. SĂTURA. SCÂRBI. URÎ.

ACRIBÍE s. conştiinciozitate, exigenţă, meticulozitate, rigurozitate, scrupulozitate, (fam. şi peior.) tipicărie.

acria s.v. VIŢĂ-DE-VIE.

acrídă s.v. CĂLUŢ. COSAŞ.

ACRIFLAVÍNĂ s. *(FARM.)* tripaflavină.

ACRILONITRÍL s. *(CHIM.)* nitril acrilic.

ACRÍME s. acreală, înăcreală, (rar) sărbezi-mc, (înv. şi reg.) sărbezeálă, serbezitúră. *(~ unui aliment.)*

ACRÍRE s. 1. înăcrire, oţetire. *(~ vinului.)* 2. murare. *(~ verzei.)* 3. alterare, descompunere, fermentare, împuţire, înăcrire, stricare. *(~ mâncării.)*

acriş s.v. MĂCRIŞ.

ACRÍT adj. 1. acru, înăcrit, oţetit, (înv. şi reg.) oţetós. *(Vin ~.)* 2. acru, murat. *(Varză ~.)* 3. acru, alterat, descompus, fermentat, împuţit, înăcrit, stricat, (înv. şi pop.) searbăd, (reg.) mocnit, sărbezít, (prin Maram.) scopt. *(Aliment ~.)* 4. alterat, brânzit, (prin Bucov.) scopt. *(Lapte ~.)*

ACRITURI s. pi. murături (pl.).

ACROBAT s. (înv.) săritor. *(~ la circ.)*

ACROCEFALÍE s. *(MED.)* oxicefalie.

ACROLEÍNĂ s. *(CHIM.)* propenal, alde-hidă acrilică.

AGROMEGALÍE s. *(MED.)* boala lui Pierre Mărie şi Marinescu.

ACRÓNIC adj. atemporal. *(O noţiune ~.)*

acroşa vb. v. AGĂŢA, ATÂRNA, PRINDE. SPÂNZURA. SUSPENDA.

ACROŞÁJs. *(SPORT)* acroşare. *(~ mingii, la fotbal.)*

acroşáj s.v. AGĂŢARE. AGĂŢAT. ATÂR-NARE. ATÂRNAT. PRINDERE. PRINS. SPÂNZURARE. SPÂNZURAT. SUSPENDARE.

ACROŞARE s. *(SPORT)* acroşaj. *(~ mingii, la fotbal.)*

acrosáre s. v. AGĂŢARE. AGĂŢAT. ATÂRNARE. ATÂRNAT. PRINDERE. PRINS. SPÂNZURARE. SPÂNZURAT. SUSPENDARE.

ACRU adj. 1. acrit, înăcrit, oţetit, (înv. şi reg.) oţetós. *(Vin ~.)* 2. bătut, prins, (înv. şi pop.) searbăd, (prin Ban.) sáur. *(A băut nişte lapte ~.)* 3. acrit, murat. *(Varză ~.)* 4. acrit, alterat, descompus, fermentat, împuţit, înăcrit, stricat, (înv. şi pop.) searbăd, (reg.) mocnit, sărbezít, (prin Maram.) scopt. *(Aliment ~.)*

acru adj. v. MOROCĂNOS. POSAC. RĂUTĂCIOS. URSUZ.

acrúm s. v. AFTĂ.

ACT s. 1. document, dovadă, hârtie, izvor, înscris, piesă, (înv. şi pop.) scris, (înv. si reg.) scrisoare, (înv.) carte, izvód, încredinţare, răvaş, sinet, teşchereá, úric, zápis. *(Numeroase ~ atestă acest ţapt istoric.)* 2. document. hirtie, legitimaţie. *(Rog, prezentaţi ~eíe!)* 3. acţiune, faptă, (înv.) deálă, (fig.) pas. *(Printr-un ~ hotărit; răspund de ~ele mele!)* 4. eveniment. *(~ul Unirii.)* 5. *(TEATRU)* (înv.) perdea. *(Dramă In 5 ~.)*

áctă s.v. DOSAR.

ACTH s. *(BIOL.)* corticotrop.

ACTINIE s. *(ZOOL.; Actinia)* anemonă-de-mare, dediţel-de-mare, (reg.) trandafir-de-máre.

ACTÍV adj. 1. harnic, muncitor, neobosit, neostenit, silitor, sârguincios, sârguitor, vrednic, zelos, (livr.) laborios, (rar) lucrător, spornic, strădálnic, străduitór, (reg.) abătătór, (prin vestul Transilv.) báur, (Transilv. şi Ban.) pórav, (Mold. şi Bucov.) robáci, (prin Olt. şi Ban.) sî'rnic, (înv.) diligent, nepregetát. ne-pregetătór, nevoitor, râvnáci, râvnitór, (mv. fig.) neadormit. *(Un om ~.)* 2. dinamic. *(U;i temperament ~.)* 3. *(GRAM.)* (înv.) silitor. *(Formă ~ a verbului.)*

ACTIVA vb. 1. a lucra, a munci. *(~ în cercetare.)* 2. a dinamiza, a intensifica, a înviora, a stimula.*(~ unproces.)* 3. *(VIZIOL.)* a excita, a stimula, (pop.) a atâfa. *(~ o funcţie, un organ.)*

ACTIVÁNT adj., s. *(CHIM.)* activator. *(Substanţe ~.)*

ACTIVARE s. 1. dinamizare, intensificare, înviorare, stimulare. *(~ unui proce".)* 2. *(FIZIOL.)* excitare, excitaţie, stimulare, (rar) stimuláţie, (pop.) aţiţáre. (~ *unei funcţii, a unui organ.)*

ACTIVATOR adj., s. *(CHIM.)* activant.

ACTIVITATE s. îndeletnicire, lucru, muncă, ocupaţie, preocupare, treabă, (livr.) tra\áliu, (înv.) ocupare, preocupáţie. *(ÎM vede de ~ iui.)*

ACTIVITATE s.v. HĂRNICIE, RÂVNĂ. SILINŢĂ. SÂRGUINŢĂ. STRĂDANIE. STRĂDUINŢĂ. VREDNICIE. ZEL.

ACTOR s. artist, interpret, (rar) teatralíst. *(~ de comedie.)*

ACTORÍE s. teatru *(5-a lăsat de ~.)*

ACTRÍŢĂ s. artistă, interpretă, (rar) tea-tralístă. *(~ de dramă.)*

ACTUAL adj. 1. contemporan, curent, prezent, (rar) momentan, (înv.) curgător, momen-tós. *(Perioada ~; moda ~.)* 2. contemporan, modern, nou, recent. *(Preocupări ~ în tehnica de calcul.)* 3. proaspăt, viu. *(O amintire mereu ~.)*

ACTUALITATE s. contemporaneitate, prezent. *(O ~ plină de făgăduinţe.)*

ACTUALMENTE adv. acum. *(~ e plecat la mare.)*

ACŢIONA vb. 1. *(TEHN.)* a deplasa, a mişca. *(Remorca este ~ de un tractor.)* 2. a proceda, (înv.) a purcede. *(Cum ai ~ ?)* 3. *(JUR.)* a chema. *(La ~ in judecată.)* 4. *(JUR.)* a opera. *(Poprirea ~ după ce s-au luat măsurile asigurătoare.)* 5. *(MED.)* (rar) a lucra. *(Medicamentul ~.)*

ACŢIONAR s. *(EC.)* (rar) societar.

ACŢIUNE s. 1. act, faptă, (înv.) deálă, (fig.) pas. *(Printr-o ~ hotărâîă; răspund de ~le mele!)* 2. faptă, operă. *(~ de binefacere.) 3.* operaţie. *(~ de stingere a focului.)* 4. curent, mişcare. *(~ revendicativă.)* 5. afabulaţie, fabulaţie, intrigă, subiect, (livr.) tramă, (rar) fabulă, (fig.) ţesătură. *(~ unui roman.)* 6. *(TEATRU) acţiuneparcursivă*=supraproblemă, supratemă. 7. *(JUR.)* cauză, judecată, proces, (livr.) speţă, (înv. şi pop.) price, (pop.) dreptate, lege, pricină, (reg.) píră, (prin Transilv.) târgheláş, (inv.) divan, judeţ, prigonire, sud, (înv., îii Mold.) délă. 8. efect, influenţă, înrâu-rire, rezultat. *(Ce ~ are medicamentul asupra inimii?)*

acufunda vb. v. AFUNDA. CUFUNDA.

ACUITATE s. 1. agerime, clarviziune, pătrundere, perspicacitate, subtilitate, (livr.) sagacitate, (fam.) schépsis, (fig.) ascuţime. *(~ spiritului.)* 2. aplecare, aptitudine, înclinare, înclinaţie, simţ. *(Are o ~ profundă pentru nuanţe.)*

acul-pămíntului s.v. STRAŞNIC.

ACUM adv. 1. imediat, îndată, numaidecât, (pop.) acuşi, (înv. şi reg.) aşáşi, (înv.) aşá. *(Vin~.)* 2. actualmente. *(~ e plecat la mare.)* 3. adineauri, (reg.) dinioáre. *(~ a plecat.)* 4. deocamdată, momentan, (prin Mold.) deodată. (~ *nu am timp.)*

ACUMULA vb. 1. a (se) aduna, a(se) concentra, a (se) înmagazina, a (se) strânge. *(A ~* o *mare cantitate de energie.)* 2. a aduna, a strânge, a tezauriza. *(~ monedă, valută.)* 3. a aduna, a agonisi, a economisi, a face, a strânge, (pop.) a chivernisi, (reg.) a priştipi, a răgădui, a sclipui, (Transilv.) a mirui, (Olt. şi Munt.) a scofeli, (Ban.(a stăci, (Transilv. şi Maram.) a şporoli, (prin Maram.) a zorobi, (fig.) a prăsi. *(A ~* o *adevărată avere.)*

ACUMULARE s. 1. adunare, concentrare, înmagazinare, strângere. *(~ de bunuri.)* 2. adunare, strângere, tezaurizare. *(~ de valută.)*

ACUPLA vb. *(TEHN.)* a cupla.

ACUPLAJ s. *(TEHN.)* acuplare, cuplaj, cuplare.

ACUPLARE s. *(TEHN.)* acuplaj, cuplaj, ■cuplare.

ACUPLAT adj. *(TEHN.)* cuplat.

acurat adj. v. CURĂŢEL. ÎNGRIJIT. SPĂLAT. SPĂLĂŢEL.

acurátadv. v. CHIAR. DREPT. EVIDENT. EXACT. ÎNTOCMAI. LIMPEDE. PRECIS. TOCMAI.

acurateţe s.v. EXACTITATE. PRECIZIE.

acúsi adv. v. ACUM. IMEDIAT. ÎNDATĂ. NUMAIDECÂT.

ACUT adj. 1. ascuţit, înalt, subţire, (reg.) ţiflitór, *(Sunete ~.)* 2. adânc, ascuţit, intens, mare, pătrunzător, profund, puternic, violent, viu. *(O durere ~.)*

ACUZĂ vb. 1. a(se) învinovăţi, a(se) învinui, (livr.) a (se) incrimina, (prin Mold.) a (se) bănui, (înv.) a (se) jelui, a(se) prihăni, a(se) vinovaţi, a (se) vinui. *(Se ~ unul pe celălalt.)* 2. *(JUR),* a inculpa, (livr.) a incrimina. *(Îl~ -de omor.)*

acuza vb. v. ARĂTA. MANIFESTA. VĂDI.

ACUZARE s. acuzaţie, învinovăţire, învinuire, (livr.) acuză, incriminare, (pop.) píră, (inv.) pârâtúră, pricină, prihană. (~ *neântemeiată.)*

ACUZAT s., adj. inculpat, împricinat, învinuit, pârât, (livr.) incriminat, (pop.) pricináş, (prin Transilv.) pricinát. *(~ are cuvlntul!)* ACUZATÍV s. *(GRAM.)* (înv.) pricinuitoare. ACUZATOR s., adj. 1. s. *(JUR.;* în unele ţări) procuror, (înv.) minister public. 2. adj. *(JUR.)* incriminator. *(Faptă ~.)* 3. adj. (rar) rechizitorial. *(Un ion~.)*

ACUZAŢIE s. 1. acuzare, învinovăţire, învinuire, (livr.) acuză, incriminare, (pop.) piră, (înv.) pârâtúră, pricină, prihană. *(O ~ neântemeiată.)* 2. *(JUR.)* inculpare, (livr.) incriminare.

acuză s.v. ACUZARE. ACUZAŢIE. ÎNVINOVĂŢIRE. ÎNVINUIRE.

ACVILĂ s. 1. *(ORNIT.; Aquila chry-saetos)* iepurar, pajură, (reg.) ácira, hoálă, ortán, uligáie, vultán, vultur, zgrípţor, zgripţoroáică. 2. *(ORNIT.; Aquila heliaca)* pajură. 3. pajură, (reg.) zgrípţor. *(Un steag cu ~ imperială.)* ACVILÍN adj. adus, cocârjat, coroiat, curbat, încovoiat, (reg.) coroiétic. *(Nas~.)* acvilón s.v. CRIVĂŢ. ADAGIO adv. *(MUZ.)* încet, lento, rar. adagiu s.v. AFORISM. CUGETARE. DICTON. MAXIMĂ. SENTINŢĂ. adamánt s.v. DIAMANT. adamantin adj. v. DIAMANTIN. ADAOS s. 1. anexă, apendice, completare, supliment. *(~ la un memoriu.)* 2. spor, supliment. *(~ la o retribuţie.)*

ADAPTA vb. 1. a (se) aclimatiza, a (se) acomoda, a (se) deda, a (se) deprinde, a (se) familiariza, a (se) învăţa, a (se) obişnui, (reg.) a (se) hârsi. *(S-a ~ cu noile condiţii de viată.)* 2. a împământeni, a transplanta. *(~* o *instituţie, un obicei.)* 3. a potrivi, (livr.) a apropria. *(A ~* unui *anumit scop.)* 4. a ajusta, a potrivi. *(~* o *piesă la un mecanism.)* 5. a localiza, a prelucra. *(A ~* o *piesă de teatru.)*

ADAPTABIL adj. (fig.) maleabil, mlădios. *(Om~.)*

ADAPTABILITATE s. (fig.) maleabilitáte, mlădiere. *(~ cuiva la diverse împrejurări.)* ADAPTARE s. 1. aclimatizare, acomodare, dedare, deprindere, familiarizare, obişnuire. *(~la noi condifii deviată.)* 2. *(LIT.)* localizare, prelucrare. *(O ~ dramatică.)* 3. *adaptare cinematografică* = ecranizare.

ADAPTAT adj. *(LIT.)* localizat, prelucrat. *(Piesă ~.)* adăpá vb. v. ÎNVENINA. OTRĂVI. ADĂPĂTOARE s. jgheab, troacă, uluc, (pop.) teică, (înv. şi reg.) scoc, (reg.) móldă, vălău, (Bucov. şi Transilv.) halău, (Munt., Olt. şi Ban) piuă. *(~ pentru vite.)*

ADĂPOST s.l. aşezare, casă, cămin, domiciliu, locuinţă, sălaş, (reg.) sălăşnă, (Transilv., Ban. şi Bucov.) cortél, (înv.) locaş, mutare, mutat, odaie, sat, sălăşluínţă, sălăşluíre, şedere, şezămínt, şezut, (fig.)

bârlóg, cuib, culcuş, *(Unde îşi are ~?)* 2. culcuş, sălaş, (înv. şi reg.) strat, (Transilv.) cotróg. *(~ pentru animale.)* 3. găzduire, sălaş, (pop.) sălăşluíre. *(Cere~; se îngrijeşte de~.)* 4. azil, refugiu, scăpare, (înv.) năzuinţă, (fig.) liman. *(Îşi caută un ~.)* 5. (înv. şi pop.) scuteálă. *(Intră la~, casă nu-l plouă.)* 6. (pop.) fereală. *(La ~ de orice priviri.)*

ADĂPOSTÍ vb. 1. a găzdui, a primi, (pop.) a pripăşi, a sălăşlui, (reg.) a sălăşi, (prin Bucov.) a încortela, (prin Ban. şi Transilv.) a sălui, (înv.) a conăci, a făgădui, a sălăşui. *(L-a ~ cu bucurie* I*n casa iui.)* 2. (pop.) a se sălăşlui, (reg.) a se scuti. *(S-a ~ de ploaie Intr-o colibă).*

ADĂPOSTÍRE s. găzduire, primire, (Bucov.) incorteláre. *(~* I*n casa lui.)*

ADĂPOSTÍT adj. apărat, ferit, ocrotit, păzit, protejat, sigur, (înv.) scutit. *(Un loc ~.)*

adăsta vb. v. AŞTEPTA.

adau s.v. BIR. DARE. IMPOZIT.

ADĂUGA vb. a pune. *(~ puţină sare in aluat.)*

ADĂUGARE s. *(CHIM.)* adiţie. *(~ unei substanţe într-un amestec.)*

ADECVARE s. compatibilitate, potrivire.

ADECVAT adj., adv. 1. adj. conform, convenabil, corespunzător, cuvenit, indicat, nimerit, oportun, potrivit, recomandabil, recomandat, (livr.) pertinent, (înv.) cuviincios, răspunzător, (fig.) sănătos. *(Mijlocul cel mai ~ pentru...) 2.* adv. indicat, nimerit, oportun, potrivit, recomandabil. *(Nu e~ să...)* 3. adj. bun, indicat, nimerit, potrivit, propriu. *(Un teren~ pentru arte.) 4.* adj. binevenit, bun, favorabil, fericit, indicat, nimerit, oportun, potrivit, prielnic, propice, (livr.) pertinent, (pop.) priincios. *(Un prilej~.)*

ADEMENÍ vb. 1. a amăgi, a atrage, a ispiti, a momi, a seduce, a tenta, (înv.) a aromi, a năpăstui, (fig.) a îmbia. *(Perspectiva 11 ~.)* 2. a amăgi, a îneânta, a înşela, a minţi, a momi, a păcăli, a prosti, a purta, a trişa, (livr.) a iluziona, (înv. şi reg.) a juca, a planisi, a poticări, a prilesti, a sminti, a smomi, a şutili, (reg.) a şugui, (Transilv. şi Ban.) a celui, (Munt.) a mî-glisi, (Transilv.) a tăşca, (înv.) a aromi, a blăzni, a gâmbosi, a măguli, a mistifica, a surprinde, (fam.) a duce, a fraieri, a şmecheri, (fam. fig.) a arde, a frige, a încălţa, a pingeli, a pingelui, a pârli, a potcovi, a prăji, (Mold. fig.) a boi, (înv. fig.) a luneca. *(I-a ~ cu minciuni.)* 3. a seduce. *(O~şi apoi o părăseşte.)* ADEMENÍRE s. 1. atracţie, ispită, seducere,

seducţie, tentaţie, (înv.) bláznă, iscuşénie, năpastă, săbláznă, scándală, (fig. rar) nadă. *(N-a rezistat~.)* 2. amăgire, înşelare, înşelăciune, înşelătorie, momire, păcăleală, păcălire, păcălit, prostire, prostit, trisare, (livr.) iluzionare, (reg.) păcală, (Transilv. şi Ban.) celşág, celuiálă, celuíre, (Munt.) mâgliseálă, mâglisíre, (înv.) măglisitúră, prilăstíre, (fam. fig.) pinge-líre, pingeluiálă, pingeluíre. *(~ cuiva prin vorbe mincinoase.)* 3. amăgire, seducere, seducţie. *(~ unei fecioare.)*

ADEMENÍT adj. 1. amăgit, înşelat, păcălit, prostit, trişat, (Transilv. şi Ban.) celuít, (înv.) prilestít, (fam.) dus, fraierít, (fam. fig.) pingelit, pingeluit, (fig.) buzat. *(*Orn*~.)* 2. amăgit, în-

şelat, momit, sedus, (reg.) ruşinat, (înv.) prilestít. *(O fală~.)*

ADEMENITOR adj., s. 1. adj. atrăgător, ispititor, îmbietor, seducător, tentant. *(*P *perspectivă ~.)* 2. s., adj. amăgitor, înşelător, seducător, (rar), momitór, (înv.) balamút, ce-luitór, prilăstitór, prilestéţ. *(Un~de*

profesie.)

ADENÍTĂ s. *(MED.)* (pop.) scurtă.

ADENOHIPOFÍZĂ s. *(ANAT.)* hipofiză.

ADENOIDlTĂ s. *(MED.)* vegetaţie.

ADEPT s. partizan, susţinător, (rar) părtaş, (înv.) părteán. *(~al unei doctrine.)*

ADERA vb. 1. *á* se ralia. *(~ la o doctrină.)* 2. a intra, a se înscrie. *(~la* o *organizaţie.)*

ADERARE s. 1. adeziune. *(~ lui sinceră la o cauză.)* 2. intrare, înscriere. *(~ cuiva tntr-o organizaţie.)*

ADERENŢĂ s. *(MED.)* bridă. *(Are ~ la pleură.)*

ADERMÍNĂ s. *(CHIM., FARM.)* pirido-xină, tiamină, vitamina B_6.

ADESEA adv. adeseori, des, deseori, frecvent. *(Se duce ~ pe la el.)*

ADESEORI adv. adesea, des, deseori, frecvent. *(Vine~ pe la noi.)*

adét s.v. BIR. COMPENSARE. COMPENSAŢIE. DARE. DATINĂ. DAUNE. DESPĂGUBIRE. FEL. IMPOZIT. OBICEI. REPARAŢIE. RÂNDUIALĂ. TRADIŢIE, UZ. UZANŢĂ.

ADEVĂR s. 1. *(FILOZ.)* real, realitate. *(Noţiunea de~.)* 2. realitate, veridicitate, (livr.) veracitate, (înv.) veritate. *(~ unei opere literare.)* 3. autenticitate, exactitate, exactitudine, justeţe. *(S-a confirmat ~ celor spuse de el.)*

ADEVĂRAT adj., adv. 1. adj. aievea, autentic, cert, nescornit, netăgăduit, pozitiv, real, sigur, veridic, veritabil. *(Un lucru ~.)* 2. adv. cert, serios, sigur. *(– Aşa s-au Intlmplat lucrurile / – ~ ?)* 3. adj. corect, drept, exact, just. *(Concluzii ~.)* 4. adv. drept, just. *(A vorbit ~.)* 5. adj. autentic, curat, neaoş, veritabil, (pop. şi fam.) sadea, get-begét. *(Moldovean, ţăran ~.)* S. adj. efectiv, real. *(Plecarea lui ~ din oraş a avut loc a doua zi.)* 7. adj. real, sincer. *(Un sentiment de ~ admiraţie.)* 8. adj. autentic, curat, nefalsificat, original, veritabil. *(Artă~.)*

ADEVERÍ vb. 1. a arăta, a atesta, a certifica, a confirma, a demonstra, a dovedi, a întări, a mărturisi, a proba, a sprijini, a stabili, a susţine, (livr.) a corobora, (înv. şi reg.) a probălui, (înv.) a încredinţa, a mărturi, a pro-bui. *(Toate ~ cele spuse.)* 2, a se confirma, a se împlini, a se îndeplini, a se realiza. *(Previziunile lui s-au~.)* 3. a verifica. *(Realităţi pe care ştiinţa le ~.)*

adeveri vb. v. ANGAJA. ASIGURA. FĂGĂDUI. ÎNCREDINŢA. ÎNDATORA. ÎNSĂRCINA. OBLIGA. PROMITE.

ADEVERINŢĂ s. dovadă, mărturie, (înv.) patentă, răvaş, siguranţă, sinet, testimoniu, teş-chereá, zapíscă, (rusism înv.) rospíscă. *(~ din care rezultă calitatea sa.)*

adeverinţă s. v. CAUŢIUNE. FIDEJUSIUNE. GARANŢIE.

ADEVERÍRE s.l. arătare, atestare, certificare, confirmare, demonstrare, demonstraţie, dovedire, întărire, probare, probă, (livr.) coroborare. *(~ celor spuse.)* 2. verificare. *(Ştiinţa duce la ~ justeţii unei ipoteze.)*

ADEVERÍT adj. confirmat, demonstrat, dovedit, probat, verificat. *(Ce íi-am spus e lucru ~.)*

ADEZIUNE s. 1. aderare. *(~ lui sinceră la o cauză.)* 2. consimţământ. *(Şi-a dat ~.)* 3. asentiment,

sufragiu. *(Actorul obţine ~ publicului.)*

ADIA vb. (prin Transilv.) a trăgăna. *(Vfn-tul~.)*

adia vb.v. ALINTA. DEZMIERDA. MÂN-GÎ1A.

ADIACENT adj. contiguu.

adiacent adj. v. ALĂTURAT. ÎNRUDIT. ÎNVECINAT. VECIN.

adláfor adj. v. FLEGMATIC. IMPASIBIL. IMPERTURBABIL. INDIFERENT. INSENSIBIL. NEPĂSĂTOR. NESENSIBIL. NESIMŢITOR. PASIV.

ndiaforíe s.v. APATIE. DELĂSARE. INDIFERENŢĂ. INDOLENŢĂ. INERŢIE. INSENSIBILITATE. NEPĂSARE. PASIVITATE. PLACIDITATE. TEMBELISM.

ADÂCĂ adv. anume, (livr.) récte, (înv.) sireaci. *(Amurgul vieţii, ~ bătrlneţea.)*

ADIERE s. 1. boare, pală, suflare, suflu, undă, (rar) scutur, (Olt.) reveneálă. *(Nu se simţea nici* o~ *de vínt.)* 2. boare, zefir, (rar) aură. í'~ *mişcă uşor frunzele.)*

ADINEAURI adv. 1. (reg.) dinioáre. *(~ ploua.)* 2. acum. *(~ a plecat.)*

AD-lNTERlM adj. interimar. *(Ministru ~.)*

ADÍO interj, amin I, gata !, (inv.) parapánghe-ios !, (fam.) aleluia. *(~.'cu ţoale plimbările lui.)* ADIPOS adj. *(ANAT.)* gras. *(Ţesut ~.)*

ADITIV DEPRESÁNT s. *(CHIM.)* anti-congela nt.

ADÍŢIE s. 1. *(CHIM.)* adăugare. *(Produs de ~.)* 2. *(FIZIOL.) adifie latentă* – sumaţie.

adiţiona vb.v. ADUNA. TOTALIZA.

adiţional adj. v. SUPLIMENTAR.

adiţionare s.v. ADUNARE. TOTALIZARE.

AD1NC adj., s. 1, adj. afund, profund, (rar) adincós, *(Oceanul ~.)* 2. adj. mare. *(O apă~.)* 3. s. fidincime, afund, fund, profunzime, străfund. *("Din ~ lacului.)* 4. s. adâncime, afund, fund, măruntaie (pl.), profunzime, străfund, (reg.) afundíş, afunzíme, (fig.) báiere (pl.), (inv. fig.) mâţe (pl.). *(În ~ pămlntuiui.)* 5. s. abis, prăpastie, (rar) noian, (livr.), genune, hău, (înv. şi reg.) prăpăsténie, (prin Mold. şi Olt.) prăvál, (prin Transilv.) risipitúră, (prin Maram. şi Transilv.) stână, (înv.) beznă, fărăfúnd, precipíţiu, tău. *(A căzut în~.)* 6. adj. compact, dens, des, greu, gros. *(întuneric ~. ceaţă ~.)* 7. adj. intim, lăuntric, pro-func. *(Natura ~ a unui fenomen.)* 8, adj. absolut, complet, deplin, desăvârşit, perfect, profund, total. *(*O *linişte~.)* 9. adj. capital» considerabil, crucial, decisiv, esenţial, funda-

mental, hotărâtor, important, însemnat, organic, primordial, profund, radical, serios, structural, substanţial, vital, (livr.) cardinal, major, nodal, (rar) temeinic. *(Prefaceri ~.)* 10. adj. grav, gros, jos, profund, (fig.) cavernos. *(*O *ooce~; un timbru ~.)* 11. adj. profund, serios, temeinic, (fig.) pătrunzător. *(O judecată ~.)* 12. adj. intens, mare, profund, puternic, viu. *(O impresie, o emoţie~.)* 13. adj. acut, ascuţit, intens, mare, pătrunzător, profund, puternic, violent, viu. *(O durere~.)* 14. adj. greu, profund. *(Un iomn~.)*

ADINCĂTÚRĂ s. adâncitură, cufundătură, scobitură, scufundătură, (pop. şi fam.) scofil-citúră, (înv. şi reg.) scorbelitúră. *(*O *~ a solului.)*

ADÂNCÍ vb. 1. a (se) afunda, a (se) cufunda, a (se) înfunda, a (se) scufunda. *(Picioarele i se~ în zăpadă.)* 2. a se afunda, a se cufunda, a se înfunda, (Transilv.) a se zgăura. *(Ochii i se~* in *cap.)* 3. a se căsca, a se deschide, (rar) a se scobi. *(În faţa noastră se ~ o peşteră.) 4.* a (se) agrava, a (se) amplifica, a creşte, a (se) intensifica, a (se) mări, a spori, (fig.) a (se) ascuţi. *(Disensiunile* a-*a* i~.*)*

adinei vb. v. APROFUNDA.

ADÂNCÍME s. 1. adânc, afund, fund, profunzime, străfund. (*Din ~ lacului.)* 2. adânc, afund, fund, măruntaie (pl.), profunzime, străfund, (reg.) afundíş, afunzíme, (fig.) báiere (pl.), (înv. fig.) mâţe (pl.). *(In* -*- *pămlntuiui.)* 3. profunzime, (livr.) profundltáte. (*~unei văi.)* 4. importanţă, însemnătate, profunzime, seriozitate. *(~ prefacerilor survenite.)*

ADÂNCÍRE s. afundare, cufundare, înfun-dare, scufundare. *(~ picioarelor In zăpadă.)*

ADÂNCÍT adj. concav, scobit, (reg.), dovân-cát, (înv.) găvănát. *(Partea~ a unui obiect.)*

ADÂNCITURĂ s. 1. adâncătură, cufundătură, scobitură, scufundătură, (pop. şi fam.) scofllcitú-ră, (inv. şi reg.) scorbelitúră. *(~ a solului.)* 2. concavitate, scobitură, (reg.) dovâncătúră, (inv.) găvănătúră. *(~ unui obiect.)* 3. scobitură, (pop.) găvan, (reg.) leafă. *(~ unei linguri.)* 4. cavitate, gaură, scobitură, (înv. şi reg.) scorbură, (reg.) scílbă, scóchină, (Mold.) bortă, (înv.) zgău. *(~ Intr-un obiect.)* 5. cotlon, firidă, intrând, nişă, ocniţă, scobitură, (înv.) sfirldă. *(Vasul* era *pus* l*ntr*-o~.*)*

adâncós adj. v. ADÂNC, AFUND. PROFUND.

ADJUDECA vb. (înv.) a harecilul. *(~ cuiva un bun, la o licitaţie.)*

ADJUNCT s. *(MAR.)* secund. *(~ comandantului unei nave.)*

AD-LÍTTERAM adv. exact, întocmit, literal, textual. *(A reprodus ~ cele citite.)*

ADMINISTRA vb. 1. a cârmui, a conduce, a gospodări, (inv. şi pop.) a oblădui, a priveghea, a supraveghea, (înv.) a ispravnici, a ocârmui. *(~ un ţinut.)* 2. (înv.) a chivernisi. *(~ un fond.)* 3. a aplica, a face. *(~* cizip*a un tratament.)*

ADMINISTRARE s. 1. administraţie, câr-muire, conducere, gospodărire, (înv. şi pop.) oblăduire, (înv.) chiverniseală, chivernisíre, ispravnicie, ocirmuíre. *(Sub ~ lui.)* 2. (înv.) chiverniseală, chivernisíre. *(~ unei averi.)*

ADMINISTRATOR s. 1. intendent, (înv. şi reg.) şpan, (înv») epistát, ispravnic, provizór, (înv., în Transilv.) şofáriu. *(~ al unei case.)* 2. vechil, (înv.) epistát, ispravnic, logofăt, pristáv, vătaf. *(~ al unei moşii.)*

ADMINISTRAŢIE s. 1. administrare, câr-muire, conducere, gospodărire, (înv. şi pop.) oblăduire, (înv.) chiverniseală, chivernisíre, isprăvnicíe, ocârmuíre. *(Sub ~ lui.)* 2. (înv.) calém. *(Lucrează In ~.)* 3. *(MIL.)* intendenţă. *(Ofiţer de ~.)* 4. *administraţie financiară* = percepţie, (reg.) perceptorát, (Transilv.) per-ceptoríe.

ADMIRABIL adj. deosebit, excelent, încân-tător, remarcabil, *(Un spectacol ~.)*

ADMIRATOR s. (înv.) închinător, stimătór. *(Are mulţi ~.)*

ADMIRAŢIE s. preţuire, stimă. (înv.) mirare. *(~ mea pentru el a rămas statornică.)*

ADMÍS adj. 1. acceptat, aprobat. *(*0 *cerere ~.)* 2. acceptat, primit. *(Candidaţi ~ şi candidaţi respinşi*

la concurs.) 3. acceptat, recunoscut, (înv.) recépt. *(O opinie ~.)*

ADMISÍBIL adj. 1. acceptabil, convenabil, mulţumitor, satisfăcător, (fam.) pasabil. *(O soluţie ~ pentru ambele părţi.)* 2. acceptabil, bunicel, convenabil, suportabil, tolerabil, (fam.) pasabil. *(O situaţie ~.)* 3. acceptabil, credibil, plauzibil, verosimil. *(A considerat explicaţia ~.)*

ADMISIBILITATE s. credibilitate, plauzibilitate, verosimilitate, (rar) verosimilitúdine. *(~ unei explicaţii.)*

ADMÍTE vb. 1. a accepta, a aproba, a consimţi, a încuviinţa, a se îndupleca, a îngădui, a se învoi, a lăsa, a permite, a primi, *(*livr.) a concede, (înv. şi pop.) a se prinde, (înv. şi reg.) a se pleca, (Mold. şi Bucov.) a pozvoli, (înv.) a aprobălui, a mulţumi, a ogodi. *(A ~ să se scoată la concurs postul vacant.)* 2. a accepta, a primi. *(L-a ~ la club.)* 3. a accepta, a consimţi, a se învoi, a primi, a voi, a vrea. *(~ să fii soţia mea?) 4.* a accepta, a mărturisi, a recunoaşte*.* *(Plnă la urmă a ~ că aşa este.)* 5. a accepta, a concepe, a îngădui, a permite, a răbda, a suferi, a suporta, a tolera, (înv. şi reg.) a pristăni, (înv.) a obicni, a volnici, (fig. fam.) a înghiţi. *(Cum poţi ~ una ca asta?)* 6. a accepta, a împărtăşi, a primi. *(Nu ~ opiniile lui.)* 7. a presupune, a spune, a zice. *(Să ~ că nu-i cum susţii.)*

ADMÍTERE s. 1. acceptare, aprobare, consimţire, încuviinţare. *(~ scoaterii la concurs a unui post vacant.)* 2. acceptare, primire. *(După ~ lui în asociaţie.)* 3. acceptare, recunoaştere. *(~ unui all punct de vedere.)*

ADMONESTA vb. a certa, a dăscăli, a dojeni, a moraliza, a mustra, (pop. şi fam.) a beşteli, a muştrului, a ocărî, a probozi, (pop.) a sfădi, a sudui, (înv. şi reg.) a înfrunta, a oropsi, a stropoli, a toi, (reg.) a cârti, a tolocăni, (prin Mold.) a(-i) bănui, (Olt.) a docăni, (prin Mold.) a mogorogi, (Mold. şi Bucov.) a moronci, (Bucov.) a putui, (Mold.) a şmotri, (Olt. şi Ban.) a vrevi, (înv.) a preobrăzi, a prihăni, a probă-zui, a prociti, (fam. fig.) a săpuni, a scutura. *(L-a ~ cu asprime.)*

ADMONESTARE s. ceartă, certare, dojana, dojenire, imputare, morală, mustrare, observaţie, reproş, (pop. şi fam.) beşteleálă, muş-truluiálă, ocară, (înv. şi reg.) înfruntare, pro-bozeálă, (reg.) probáză, probozénie, (prin Mold.) bănat, (Mold.) şmótru, (înv.) dăscălie, împutăf ciúne, învăţătură, preobrăzitúră, probozíre, răpşte, remonstráre, zabrác, (fam. fig.) săpu-neálă, scuturătúră. *(~ pe care a primit-o l-a cuminţit.)*

ADNOTA vb. a glosa. *(~ un text.)*

ADNOTARE s. adnotaţie, notă, notiţă. *(Text cu ~i.)*

ADNOTAŢIE s. adnotare, notă, notiţă. *(~ii la un text.)*

ADOLESCENT s. tânăr *(V n ~ simpatic.)*

ADOLESCENTĂ s. fetişcană, tinără. *(O ~ zglobie.)*

ADOPTĂ vb. 1. *(JUR.)* a înfia. *(~ un nou-născut.)* 2. a-şi însuşi, a primi, (fig.) a îmbrăţişa. *(~ o nouă credinţă.)*

ADOPTARE s. *(JUR.)* adopţie, înfiere. *(~ unui copil.)*

ADOPTATOR s. *(JUR.)* infietor. *(~ al unui copil.)*

ADOPTIV adj. 1. *(JUR.)* înfiat. *(Copil ~.)* 2. vitreg. *(Taíă~.)* 3. spiritual, sufletesc. *(Fi sânt părinţii*

mei ~.)

ADOPŢIE s. *(JUR.)* adoptare, înfiere. *(~ unui copil.)*

ADORA vb. a diviniza, a idolatriza, a venera, (înv.) a cinsti, a slăvi. *(Îşi ~ soţia.)*

ADORABIL adj. fermecător, incintător. *(Un tânăr ~.)*

ADORARE s. 1. divinizare, idolatrizare, venerare. *(~ cuiva.)* 2. adoraţie, extaz, extaziere. *(Stare de ~.)*

ADORAT adj. divinizat, idolatrizat, venerat, (înv.) cinstit. *(Persoană ~.)*

ADORATOR s. (înv.) slăvitór, suspinătór. *(În jurul ei roiau ~ii.)*

ADORAŢIE s. 1. idolatrie, veneraţie. *(Simte pentru ea o adevărată ~.)* 2. adorare, extaz, extaziere. *(Stare de ~.)*

ADORMÍ vb. (înv. şi reg.) a aromi. *(A ~ greu.)*

adormi vb. v. ALINA. CALMA. DECEDA. DISPĂREA. DOMOLI. DUCE. ÎMBLÂNZL LINIŞTI. MURI. PIERI. POTOLI. PRĂPĂDI. RĂPOSA. SFÂRŞI. STINGE. SUCOMBA. TEMPERA. UŞURA.

adormit adj. v. SOMNOROS.

adormitor adj., s.v. HIPNOTIC. HIPNOTIZANT. NARCOTIC. SOMNIFER. SOPORIFIC.

adormitele s.pl.v. DED1ŢEL. ZOREA.

ADRENALÍNĂ s. *(BIOL.)* epinefrină, su-prarenină.

ADRESĂ vb. 1. a expedia, a înainta, a trimite. *(~* o *cerere.)* 2. a expedia, a scrie, a trimite, (reg.) a mâna. *(Cui i-ai ~ scrisoarea?)*

ADRESANT s. destinatar. *(~ unui colet.)*

ADRESĂ s. (înv.) mehtúp. *(~ exactă a cuiva.)*

aducătoare s.v. GHILIMELE. SEMNELE CITĂRII.

ADUCE vb. 1. a duce. *(I-a ~ pachetul acasă.)* 2. a îndoi. *(~ cuiul In jos.)* 3. a cauza,

a pricinul, a produce, a provoca. *(A ~ mari economii statului.)* 4. a crea, a produce, a realiza. *(~ mari beneficii.)* 5. a se apropia, a se asemăna, a se asemui, a semăna, (înv. şi pop.) a se lovi, (reg.) a se cumpăni, (înv.) a arădúce, a se închipui, a se podobi, a rădúce. *(~ cu sora lui.)*

ADUCERE-AMÍNTE s. amintire, (astăzi rar) suvenir, (grecism înv.) promit. *(Dulci ~.)*

adulmá vb.y. ADULMECA. MIROSI.

ADULMECA vb. 1. a mirosi, (rar) a puncta, (reg.) a muşina, a muşlui, a ulma, a vetri, (Munt. şi Olt.) a mâşâi, (înv.) a adulma. *(Ogarul ~ vtnatul.)* 2. a simţi. *(L-au ~ clinii.)*

ADULTER adj., s. 1. adj. infidel, necredincios, nefidel, (înv.) preacurvár, preaiubit, viclean, viclenitór, (fig.) trădător. *(Bărbat ~; femeie~.)* 2.s. *(JUR.)* infidelitate, înşelăciune, necredinţă, (înv.) preacurvíe, preacurvíre, prea-iubíre, viclenie, (fig.) trădare. *(A comis un ~.)*

adumbri vb. v. UMBRI.

ADUNA vb. 1. a (se) acumula, a (se) concentra, a (se) înmagazina, a (se) strânge. *(A ~* o *mare*

cantitate de energie.) 2. a acumula, a strânge, a tezauriza. *(~ monedă, valută.)* 3. a acumula, a agonisi, a economisi, a face, a strânge, (pop.) a chivernisi, (reg.) a priştipi, a răgădui, a sclipui, (Transilv.) a mirui, (Olt. şi Munt.) a scofeli, (Ban.) a stăci, (Transilv. şi Maram.) a şporoli, (prin Maram.) a zorobi, (fig.) a prăsi. *(A ~* o *adevărată avere.)* 4. *(MAT.)* a totaliza, (rar) a adiţiona, a însuma, a suma, (înv.) a sumarhi. *(~ valoarea a doi vectori.) 5.* a (se) întruni, a (se) reuni, a (se) strânge, (reg.) a (se) întroloca, a (se) soborî, (Olt. şi Munt.) a (se) închelba, a (se) închelbăra. *(S-a*u *~ cu toţii.)* 6. a convoca, a întruni, a reuni, a strânge. *(I-a~ pe toţi.)* 7. a culege, a recolta, a strânge, (Transilv.) a sureti. *(~ recolta.)* 8. a colecta, a strânge. *(~ laptele din sat.)* 9. a (se) înmă-nunchea. a (se) reuni, a (se) strânge. *(Si-a ~ versurile In volum.)* 10. a colecţiona, a culege, a strânge. *(~ folclor pe teren.)*

ADUNARE s. 1. acumulare, concentrare, înmagazinare, strângere. *(~ de bunuri.)* 2. acumulare, strângere, tezaurizare.*(~ de obiecte de artă.)* 3. *(MAT.)* totalizare, (rar) adiţionare. *(~ tuturor cifrelor.) 4.* convocare, întrunire, reunire, strângere. *(~ oamenilor la şedinţă.)* 5. adunat, culegere, cules, recoltare, recoltat, recoltă, strângere, strâns, (Transilv. şi prin Maram. şi Ban.) surétiu. *(~ viei.)* 6. colectare, strângere, strâns. *(~ laptelui din sat.)* 7. colecţionare, culegere, strângere. *(~ unor texte populare.)* 8. întâlnire, (înv.) împreunare. *(~ candidatului cu alegătorii.)* 9. întrunire, reuniune, (înv. şi pop.) strânsúră, (înv.) sobor, şedere. *(S-a ţinut o mare ~.)* 10. sfat, (înv.) obşte, sobor, zbor. *(~ a hotărlt următoarele...)*

ADUNAT adj. apropiat, strâns. *(Cu picioarele ~.)*

ADUNAT s. adunare, culegere, cules, recoltare, recoltat, recoltă, strângere, strâns, (Transilv. şi prin Maram. şi Ban.) surétiu. *(~ viei.)*

ADUNĂTÓR adj. cruţător, econom, păstrător, (înv. şi reg.) scump, (reg.) păstriélnic, (fig.) strâns. *(Om~.)*

ADUNĂTURĂ s. gloată, strânsúră, şleahtă, (Ban.) zbor. *(Nu e declt o ~ de neisprăviţi.)*

ADUS adj. 1. aplecat, cocirjat, cocoşat, curbat, gârbov, gârbovit, înclinat, încovoiat, îndoit, plecat, strârnb, strârnbat, sucit. *(Cu spatele ~.)* 2. acvilin, cocârjat, coroiat, curbat, încovoiat, (reg.) coroiétic. *(Nas ~.)* 3. încovoiat, îndoit, rotilat. *(Paloş ~.)*

advár s.v. AMULETĂ. CORN. FILACTERĂ. TALISMAN.

ADVERS adj. contrar, dimpotrivă, opus, potrivnic, (înv.) împotrivit, opozit. *(În partea ~.)*

ADVERSAR s., adj. 1. s. concurent, rival, (înv.) împotrivitór, râvnáci, *(Si-a întrecut toţi ~ la fugă.)* 2. s., adj. duşman, inamic, potrivnic, vrăjmaş, (pop.) pizmaş, pizmuitor, (înv. şi reg.) pizmătár, pizmătáreţ, (înv.) neamic, neprieten, nepriitór, pâríş, sculătór. *(Un ~ de temut In luptă.)*

ADVERSITATE s. 1. ostilitate, potrivnicie, vitregie, vrăjmăşie. *(~ acelui veac.)* 2. dificultate, greutate. *(A avut de depăşit multe ~.)*

ÁER s. 1. (înv.) spirit. *(Un curent de ~.)* 2. atmosferă, cer, slavă, spaţiu, văzduh, zări (pl.), (livr. fig.) eter, tărie. *(*O *pasăre pluteşte in ~.)* 3. climat, climă, vreme, (înv.) temperament. *(O regiune cu ~ rece.)* 4. aspect, chip, expresie, faţă, figură, fizionomie, înfăţişare, mină, obraz, (înv. şi pop.) boi, (reg.) săbáş, (înv.) schímă, vedere, (fam.) mutră. *(Are un ~ mulţumit.)*

ÁER s. *(BIS.)* epitaf, (pop.) pocrovăţ. *(Cu ~ se acoperă vasele liturgice.)*

aerian adj. v. DIAFAN. FIN. STRĂVEZIU. SUBŢIRE. TRANSPARENT. VAPOROS.

AERISÍ vb. a ventila. *(~ o cameră.)*

AERISÍRE s. ventilaj, ventilare, ventilaţie. *(Instalaţie de ~.)*

AEROB adj. *(BIOL.)* aerobiotic. *(Microorganism ~.)*

AEROBIOTIC adj. *(BIOL.)* aerob. *(Microorganism ~.)*

AERODROM s. aeroport.

AEROLÍT s. *(ASTRON.)* (înv. şi pop.) piatră. *(~ este o specie de meteorit.)*

aeromobíl s.v. AERONAVĂ. AEROVEHI-CUL.

AEROMOTÓR s. *(TEHN.)* anemotrop, motor eolian.

AERONAVĂ s. aerovehicul, (rar) aeromobil.

AEROPLAN s. avion.

AEROPORT s. aerodrom. *(~ Otopeni.)*

AEROSTAT s. balon, (înv.) băşică. *(~ de zburat.)*

AEROSTATICĂ s. *(FIZ.)* statica gazelor.

AEROVEHÍCUL s. aeronavă, (rar) aeromobíl.

afabil adj. v. AFECTUOS, AMABIL. BINEVOITOR. CORDIAL. PRIETENESC. PRIETENOS.

afabilitate s. v. AFECŢIUNE. BUNĂVOINŢĂ. CORDIALITATE. PRIETENIE.

AFABULÁŢIE s. acţiune, fabulaţie, intrigă, subiect. *(~ unui roman.)*

AFACERE s. 1. chestiune, interese (pl.), problemă, treabă, (pop. şi fam.) daravéră,

(reg.)támjă, (înv.)negoţ. *(Şi-a rezolvat toate~.)* 2. tranzacţie. *(O ~ comercială.)* 3.avantaj, chilipir, câştig, folos, pricopseală, profit, (Transilv. şi Maram.) hazna, (fam. şi ir.) scofală. *(Nu* e *nici* o *~.) 4.* speculaţie, (fam.) bişniţă, gheşéft, (fam. fig.) învârteálă. *(Face lot felul de ~.)*

AFACERÍST s., adj. profitor, speculant, (înv.) speculator. *(E un ~ fără scrupule.)*

aíanisí vb. v. DISTRUGE. NIMICI. POTOPI. PRĂPĂDI. SFĂRÂMA. ZDROBI. ZVÂNTA.

AFARĂ interj, ieşi!, marş !, pleacă I

afect s.v. EMOŢIE. SENTIMENT.

AFECTĂ vb. a destina, a distribui, a repartiza. *(A ~ un fond important pentru construcţii.)*

AFECTA vb. 1. a leza, a prejudicia. *(Această împrejurare a ~ bunul mers al...)* 2. a se fandosi, a se maimuţări, a se prosti, a se sclifosi, (pop. şi fam.) a se scălâmbăia, (pop.) a se fasoli, a se izmeni, (înv. şi reg.) a se sfandosi, (reg.) a se mandosi, a se marghioli, a se schimonosi, (înv.) a se marafetul. *(Nu te mai ~/)*

AFECTARE s. artificialitate, căutare, emfază, grandilocvenţă, manierism, patos, preţiozitate, retorism. *(Un stil plin de ~.)*

AFECTAT adj. 1. artificial, bombastic, căutat, convenţional, declamator, emfatic, fals, făcut, grandilocvent, manierat, nefiresc, nenatural, pompos, pretenţios, retoric, (fig.) preţios, sunător, umflat. *(Stil, limbaj ~.)* 2. artificial, căutat, fals, forţat, nefiresc, nenatural, nesincer, prefăcut, silit, silnic, studiat, teatral,

(rar) teatralíst. *(Gesturi ~; atitudine ~.)*

AFECTÍV adj. 1. emotiv, emoţional. *(Sta-re~; proces ~.)* 2. sentimental. *(O viată ~ bogată.)*

AFECTUOS adj. 1. amabil, binevoitor, cordial, prietenesc, prietenos, (livr.) afabil, (fig.) cald, călduros. *(O primire ~.)* 2. cordial, familiar, intim, prietenesc, prietenos. *(Nota ~ a conversaţiei.)* 3. dezmierdător, drag, drăgăstos, duios, iubitor, mângâietor, tandru, (înv.) mângâiós, (fig.) cald. *(Cuvinte ~.)*

AFECŢIUNE s. 1. bunăvoinţă, cordialitate, prietenie, (livr.) afabilitate, (fig.) căldură. *(I-a arătat multă ~.)* 2. ataşament, simpatie, (fig.) slăbiciune, (înv. fig.) plecare. *(Simte o deosebită ~ pentru...)* 3. dragoste, iubire. *(Îl înconjura cu multă ~.)* 4. *(MED.)* boală, maladie, (rar) rău, suferinţă, (livr.) morb, (pop.) beteşug, patimă, vătămare, (înv. si reg.) neputinţă, (reg.) betegíe, betejeálă, lincezíme, lânge-júne, lingoare, morbiciúne, pătimire. *(O ~ cur abilă.)*

AFEMEIAT adj., s. 1. adj. (pop. şi fam.) muieratic. *(Bărbat ~.)* 2. s. crai, (pop. şi fam.) berbant, craidon, muieratic, (pop.) muiérce, (prin Transilv.) băbălău, (fam.) donjuan, (glumeţ) ştrengar. *(E un mare ~.)*

AFERENT adj. *(ANAT.)* centripet. *(Vase ~.)*

aferim interj, v. BINE. BRAVO. PERFECT.

AFÉTs. *(MIL.)* (înv.) strat. *(~ al tunului.)*

nfierosi vb.v. ARUNCA. AZVÂRLI. CHELTUI. CONSACRA. DĂRUI. DEDICA. DES-

TINA. DEVOTA. HÂRĂZI. IROSI. ÎMPRĂŞTIA. ÎNCHINA. PRĂPĂDI. RISIPI. ZVÂRLI.

afíf adj. v. LEFTER.

AFILIAŢIE s. afiliere. *(~ la o organizaţie.)*

AFILIERE s. aíiliaţie.

AFINAJ s. *(IND., TEHN.)* afinare. *(~ unui aliaj.)*

AFINÁRE s. *(IND., TEHN.)* afina j. *(~ zahărului brut.)*

AFINÉT s. afiniş. *(Locul unde cresc afini se numeşte ~.)*

AFINÍŞ s. afinet. *(Un ~ la marginea pădurii.)*

AFINITATE s. analogie, apropiere, asemănare, concordanţă, corespondenţă, înrudire, potriveală, potrivire, similaritate, similitudine, (înv. şi reg.) semuiálă, (reg.) scmeníş, (înv.) potróz, semănáre, semănătură, semuíre. *(Se pot stabili unele ~ între aceste două substanţe.)*

afión s.v. OPIU.

afípt s.v. AFIŞ. ANUNŢ.

AFIRMA vb. 1. a declara, a mărturisi, a relata, a spune, a zice, (pop.) a cuvlnta, (înv.) a mărturi. *(~ următoarele...)* 2. a se auri, a se spune, a se şopti, a se vorbi, a se zice, a se zvoni, (înv. şi reg.) a (se) suna, (reg.) a se slomni. *(Se ~ că a plecat.)* 3. a arăta, a exprima, a manifesta. *(Îşi ~ dorinţa de a...)* 4. a declara, a pretinde, a spune, a susţine, a zice, (grecism înv.) a pretenderisi. *(~ că marfa e de bună calitate.)* 5. a se evidenţia, a se impune, a se remarca. *(S-a ~ repede In cinematografie.)*

AFIRMARE s. arătare, exprimare, manifestare, (rar) manifestaţie. *(~ dorinţei cuiva.)*

AFIRMAŢIE s. cuvânt, declaraţie, mărturisire, relatare, spusă, vorbă, zisă, (livr.) aserţiune,

propoziţie, (astăzi rar) parolă, (înv.) voroávă, (fig.) gură. *(Nu le lua după ~ lui.)*

AFÍŞ s. anunţ, înştiinţare, (livr.) placat, (pop.) afipt, (înv.) publicaţie. *(Un ~ anunţa orarul.)*

AFIŞA vb. (rar) a placarda. *(A ~ rezultatele.)*

AFIŞÁJ s. afişare. *(Serviciul de ~.)*

AFIŞARE s. afişaj.

AFISIÉR s. avizier, panou. *(Rezultatele se află lá ~.)*

AFÂNÁ vb. (rar) a (se) înfoia. *(Pămlntul se ~.)*

AFÂNÁT adj. 1. moale, poros, pufos, rar, (rar) înfoiát, ţărânós, (reg.) puhav. *(Pămlnt ~. >* 2. pufos, (rar) spumos. *(Un aluat ~.)* AFLA vb. 1. a descoperi, a găsi, (astăzi rar) a pricepe, (înv. şi pop.) a oblici, (pop. şi fam.) a dibaci, a dibui, (înv.) a ispiti, a izvodi. *(A ~ o comoară.)* 2. a se auzi, (fig.) a răsufla, a transpira. *(Secretul s-a ~ repede.)* 3. a descoperi, a ghici, (rar) a bănui. *(Ai ~ ce am vrut să spun.)* 4. a cunoaşte, a sti. *(Vrei să ~ adevărul?)* 5. a auzi, a sti, (înv. şi pop.) a oblici. *(Să ~ cu toţii ce-ai făcut.)* 6. a găsi, a prinde. *(Voia să-l ~ singur ca să-i poată vorbi.)* 7. a concepe, a crea, a descoperi, a elabora, a face, a găsi, a gindi, a imagina, a inventa, a născoci, a plănui, a plăsmui, a proiecta, a

realiza, a scorni, (inv. şi pop.) a izvodi, (pop.) a iscodi, a închipui, (reg.) a tocmi, (înv.) a unelti, (fig.) a naşte, a urzi, a zămisli. *(A ~* un *procedeu pentru...)* 8. a exista, a fi, a se găsi, (pop.) a sta. *(Se ~ acolo mărfuri In mare cantitate.)* 9. a fi, a se găsi, a sta. *(Plicul se ~ pe masă nedesfăcut.)* 10. a fi, a figura, a se găsi, a se număra. *(Se ~ printre invitaţi.)* 11. a se găsi, a se pomeni, a se trezi, a se vedea. *(S-a ~ încolţit de creditori.)* 12. a fi, a se găsi, a se situa, a veni, (înv. şi pop.) a cădea. *(Satul se ~ pe Olt.)* 13. a consta, a exista, a rezida. *(Tot secretul se ~ !n aceea că...)* 14. a primi. *(A ~ vestea a doua zi.)*

AFLARE s. 1. descoperire, găsire. *(~ unui lucru ascuns.)* 2. primire. *(După ~ ştirii.)*

aflător s.v. INVENTATOR.

AFLORIMÉNT s. *(GEOL.)* deschidere geologică.

AFLUENŢĂ s. aflux, aglomeraţie, grămă-dcală, îmbulzeală, înghesuială, îngrămădeală, învălmăşeală, (pop.) válmă, (Ban. şi prin Olt., Transilv.) năloágă, (Transilv.) vlog. (înv.) glogozeálă. *(~ de oameni.)*

afluenţă s.v. ABUNDENTĂ. BELŞUG. BOGĂŢIE.ÎMBELŞUGARE. ÎNDESTULARE. PRISOS.

AFLUX s. afluenţă, aglomeraţie, grămădeală, îmbulzeală, înghesuială, îngrămădeală, învălmăşeală, (pop.) válmă. (Ban. şi prin Olt., Transilv.) năloágă. (Transilv.) vlog, (înv.) glogozeálă. *(~ de oameni.)*

AFON adj. *(FOX.)* surd. *(Consoană ~.)*

AFORÍSM s. cugetare, dicton, maximă, sentinţă, (livr.) adagiu, (rar) apoftegmă, pari-mie, (pop.) zicere, (înv.) pildă, (ir.) panseu. *(Culegere de ~.)*

AFORÍSTIC adj. sentenţios. *(Stil ~.)*

AFRETÁ vb. *(MAR.)* a navlosi. *(~* o *navă comercială.)*

AFRICÁTĂ s., adj. *(FON.)* semiochisivă. *(Consoană ~.)*

AFRIKÁNDER s. bur. *(~ii locuiesc In sudul Africii.)*

AFRONT s. injurie, insultă, jignire, ocară, ofensă, ruşine, umilinţă, (livr.) ultraj, vexaţiune, (pop.) hulă, sudalmă, suduitúră, (înv.) băsău, dosádâ, înfruntare, necinste, obidă, (fig.) atingere, (livr. fig.) lezare. *(Nu poate suporta ~ ce i s-a adus.)*

ÁFTĂ s. *(MED.)* (pop.) acrúm, pleasna. *(~ a mucoasei.)*

afumă vb. v. AMEŢI. CHERCHELI. FUMEGA. ÎMBĂTA. TURMENTA.

afumat adj. v. AMEŢIT. BĂUT. BEAT. CHERCHELIT. ÎMBĂTAT. TURMENTAT.

AFUMĂTOÁRE s. 1. casoletă, căţuie, (prin Ban.) rúşcă. *(În ~ se ard mirodenii.) S.* afu-mătorie. *(~ pentru clrnafi.)*

afumătoáre s.v. CĂDELNIŢĂ.

AFUMĂTORÍE s. afumătoáre. *(~ pentru mezeluri.)*

AFUND adj., s. 1. adj. adânc, profund, (rar) adâncós. *(Oceanul ~.)* 2. s. adânc, adâncime, fund, profunzime, străfund. *(Din ~ lacului.)* 3. s. adânc, adâncime, fund, măruntaie (pl.), profunzime, străfund, (reg.) afundíş, afunzíme,

(fig.) báiere (pl.), (inv. fig.) mâţe (pl.) *(In ~ pămlntului.)*

AFUNDĂ vb. 1. a (se) adinei, a (se) cufunda, a (se) înfunda, a (se) scufunda. *(Picioarele i se -- în zăpadă.)* 2. a cufunda, (reg.) a acufunda. *(A ~ un obiect într-un lichid.)* 3. a se adâncl, a se cufunda, a se înfunda, (Transilv.) a se zgăura. *(Ochii i se ~ în orbite.)* 4. a(-şi) cufunda, a(-şi) înfunda, (fig.) a(-şi) îngropa. *(Îşi ~ fruntea In palme.)*

AFUNDARE s. adâncire, cufundare, înfun-dare, scufundare. *(~ picioarelor In zăpadă.)*

afundătúră s.v. PONOR. RÂPĂ. VĂGĂUNĂ.

afundíş s.v. ADÂNC. ADÂNCIME. AFUND. FUND. MĂRUNTAIE. PROFUNZIME. STRĂFUND.

afunzíme s.v. ADÂNC. ADÂNCIME. AFUND. FUND. MĂRUNTAIE. PROFUNZIME. STĂFUND.

AFURISENIE s. *(BIS.)* afurisire, anatemă, blestem, excomunicare, (înv.) procleţénie, pro-cleţie. *(~ papei aruncată asupra...)*

AFURISI vb. 1. *(BIS.)* a anatemiza, a blestema, a excomunica, (pop.) a oropsi, (înv.) a lepăda, a procleţi. *(Papa l-a ~.)* 2. a se blestema (pop.) a se jura. *(Se ~ că nu minte.)*

AFURISÍRE s. *(BIS.)* afurisenie, anatemă, blestem, excomunicare, (înv.) procleţénie, pro-cleţíc.

AFURISIT adj., s. 1. adj. *(BIS.)* anatemizat, blestemat, excomunicat, (înv. şi reg.) procleţít, (inv.) proclet. *(Un preot ~.)* 2. adj., s. blestemat, câinos, hain, îndrăcit, rău, ticălos, (înv. şi pop.) pustiu, (pop. şi fam.) pârdálnic, (pop.) împeliţát, jurat, (înv. şi reg.) urgisit, (reg.) pricăjit, (Transilv.) săcrét. *(~ul de el!)*

AGALACTIE CONTAGIOASĂ s. *(MED. VET.)* (pop.) răsfúg. *(~ atinge oile şi caprele.)*

AGALE adv. alene, binişor, domol, încet, încetinel, încetişor, lin, liniştit, uşurel, (pop. şi fam.) iaváş, (pop.) cătinel, rara, (reg.) mereu, (prin Transilv.) citingán. *(Merge ~.)*

AGAR-AGÁR s. geloză. *(~ se extrage din alge.)*

agareán s.v. MAHOMEDAN. MUSULMAN, NECREDINCIOS. PĂGÂN.

agarinésc adj. v. NECREDINCIOS. PĂGÂN.

AGASA vb. a enerva, a indispune, a irita, a necăji, a plictisi, a sâcâi, a supăra, (livr.) a tracasa, (pop.) a ciudi, a zădărî, (reg.) a zăhătuí, (Mold.) a chihăi, (Ban.) a zăgălui, (Mold. şi Bucov.) a zăhăi, (înv.) a scirbi, (pop. fig.) a ardeia, (reg. fig.) a scociorî. *(Nu-l mai ~ c« insistenţele tale.)*

AGASANT adj. enervant, iritant, plicticos, plictisitor, sâcâitor, supărător. *(O treabă~.)*

AGASÁRE s. enervare, iritare, plictisire, sâciială, sâcâire, (livr.) tracasare, (pop.) zădă-ríre. *(~ cuiva.)*

AGASAT adj. enervat, iritat, plictisit, sicâit, supărat, (livr.) tracasat, (pop.) zădărít. *(Om ~.)*

AGÁVĂ s. *(BOT.; Agaoe americana) (pop.)* limbă.

ayărlíc s.v. BAGAJ.

AGĂŢA vb. 1, a (se) atârna, a (se) prinde, a (se) spânzura, a (se) suspenda, (livr.) a (se) acroşa, (pop.) a (se) anina, a (se) zgrepţăna, (reg.) a (se) tăgârţa, (prin Munt.) a (se) ată-gârţa, (Transilv.) a (se) împrínde. *(~ ceva în cui.)* 2. a se apuca, a se atârna, a se prinde, a se ţine, (pop.) a se anina, (reg.) a se tăgârţa. *(Se ~ de crengi ca să nu cadă.)* 3. a se fixa, a se prinde. *(Viţa de vie se ~ de araci.)*

agăţa vb. v. ACOSTA. CRAMPONA.

AGĂŢARE s. 1. agăţat, atirnare, atârnat, prindere, prins, spânzurare, spânzurat, suspendare, (livr.) acroşáj, acroşáre, (pop.) aninàre, aninat. *(~ unui obiect In cui.)* 2. fixare, prindere. *(~ viţei de vie pe araci.)*

AGĂŢAT adj. atârnat. spânzurat, suspendat, (pop.) aninat. *(Obiecte ~ şi obiecte libere.)*

AGĂŢAT s. agăţare, atârnare, atârnat, prindere, prins, spânzurare, spânzurat, suspendare, (livr.) acroşáj, acroşáre, (pop.) aninàre, aninat. *(~ unui obiect In cui.)*

AGĂŢĂTOARE s. atârnătoare, gaică, (pop.) aninătoáre. *(~ unei haine.)*

AGĂŢĂTOR adj. căţărător, suitor, urcător. *(Plantă ~.)*

ageamiu adj., s.v. IGNORANT. INCAPABIL. INCOMPETENT. NECAPABIL. NECHEMAT. NECOMPETENT. NECUNOSCĂTOR. NE1NITIAT. NEISPRĂVIT. NEPREGĂTIT. NEPRICEPUT. NEŞTIUTOR. PROST.

ageamiu s.v. DEBUTANT. ÎNCEPĂTOR.

agém s.v. PERSAN.

agemésc adj. v. PERSAN. PERSIENESC.

AGENEZÍE s. *(BIOL.)* sterilitate. *(~ unei femei.)*

AGENT s. 1. (înv.) zapcíu, (arg.) copoi. *(~ de poliţie.)* 2. *(FIN.) agent de percepţie* – perceptor, (înv.) birár, colgíu, dăbilár, dăj-diár, strângătór. 3. *(MED.) agent sanitar* = felcer.

AGENTURĂ s. agenţie, filială, reprezentanţă, sucursală. *(A deschis o nouă ~.)*

AGENŢÍE s. agentură, filială, reprezentanţă, sucursală. *(Inaugurarea unei noi ~.)*

AGER adj. 1. agil, isteţ, iute, repede, sprinten, vioi, (reg.) zburátic. *(~ în mişcări; mişcări ~.)* 2. deştept, dibaci, inteligent, iscusit, isteţ, îndemânatic, priceput, (pop.) mintos, (înv. şi reg.) marghiól, pricopsit, (prin Transilv.) artút, (Mold. şi Bucov.) hâtru, (Transilv.) ócoş, ştram, (înv.) scornáci, (fig.) dezgheţat, sprinten, (fam. fig.) breaz. *(Un om ~; o minte ~.)* 3. clarvăzător, iscoditor, observator, pătrunzător, perspicace, scormonitor, scrutător, sfredelitor, străbătător, subtil, (livr.) penetrant, sagace, (fig.) ascuţit. *(Un*

spirit ~.)

ager adj. v. ASCUŢIT. TĂIOS.

AGERÍ vb. (fig.) a (se) ascuţi. *(S-a ~ la minte.)*

ageri vb. v. CIZELA. STILIZA.

AGERÍME s. 1. agilitate, iuţeală, repeziciune, sprinteneală, supleţe, uşurinţă, vioiciune, (astăzi rar) sprintenie, (înv.) sprintină-táte. *(~ In mişcări.)* 2. deşteptăciune, dibăcie, inteligenţă, iscusinţă, isteţime, îndemânare, pricepere. *(~ cuiva.)* 3. acuitate, clarviziune,

pătrundere, perspicacitate, subtilitate, (livr.) sagacitate, (fam.) schépsis, (fig.) ascuţime. *(~ spiritului.)*

agestí vb. v. ACIUA. CUIBĂRI. OPLOŞI. PRIPĂŞI.

AGÉSTRU s. *(GEOGIi.)* con de dejecţie.

AGHEASMĂ s. *(BIS.)* (pop.) apă sfinţită.

agheasmă s.v. RACHIU.

aghesmuí vb. v. AMEŢI. ATINGE. BATE. CHERCHELI. ÎMBĂTA. LOVI. TURMENTA.

aghesmuit adj. v. AMEŢIT. BĂUT. BEAT. CHERCHELIT. ÎMBĂTAT. TURMENTAT.

AGHIUŢĂ s. demon, diavol, drac, încornoratul (art.), naiba (art.), necuratul (art.), satană, tartor, (livr.) belzebút, (rar) scaraoţchi, (pop. şi fam.) michidúţă, nichipércea (art.), pirlea (art.), sarsailă, (pop.) faraon, idol, împeliţá-tul (art.), mititelul (art.), nefârtátul (art.), nevoia (art.), pârdálnlcul (art.), procletul (art.), pustiul (art.), vicleanul (art.), cel-de-pe-comoáră, cel-din-báltă, ducă-se-pe-pustíi, ucigă-1-crúcca, ucigă-1-toáca, (înv. şi reg.) mamón, săcrétul (art.), sótea (art.), (reg.) hâdáche, năpústul (art.), spurc, spurcat, şeitan, şótcă, ucigán, (Transilv., Ban. şi Maram.) bédă, (Mold. şi Bucov.) benga (art.), (prin Bucov.) carcandílă, (Transilv. şi Mold.) mutul (art.), (prin Mold. şi Bucov.) pocnetul (art.), (prin Olt.) sarsán, (prinMold.) scalói, (prin Bucov.) şlactráfu (art.), (înv.) împiedicătórul (art.), nepriitórul (art.), (eufemistic) păcatul (art.).

agiág s.v. ARGILĂ. CLISĂ. HUMĂ. LUT. PĂMÂNT.

AGÍL adj. ager, isteţ, iute, repede, sprinten, vioi, (reg.) zburátic. *(~* tn *mişcări; mişcări ~.)*

AGILITATE s. agerime, iuţeală, repeziciune, sprinteneală, supleţe, uşurinţă, vioiciune, (astăzi rar) sprintenie, (înv.) sprintinătáte. *(~ în mişcări.)*

AGITĂ vb. 1. a clocoti, a (se) frământa, a fremăta, a (se) învolbura, a (se) zbate, a (se) zbuciuma, (înv. şi reg.) a sălta, (înv.) a (se) sălbătici. *(Apele crescute se ~ în matcă.)* 2. a (se) clătina, a (se) scutura, a (se) zgudui, (reg.) a (se) clătări, (Mold. şi Bucov.) a (se) cobâlţâi. *(~ lichidul din eprubetă.)* 3. a răscoli, a ridica, a stârni. *(Ylntul ~ praful.)* 4. a clătina, a fil-fâi, a flutura, (înv. şi reg.) a pălăi, a pălălăi, (reg.) a mătăhăi, a mătălăi. *(~ batista.)* 5. a se frământa, a se nelinişti, a se zbuciuma, a se zvârcoli, (Mold. şi Bucov.) a se cioşmoli. *(Nu te mai ~ allla!)* 6. a colcăi, a (se) foi, a forfoti, a se frământa, a furnica, a mişui, a mişuna, a roi, a viermui, (pop.) a bâjbâi, (înv. şi reg.) a jimi, (reg.) a fojgăi, a vâşca, (prin Transilv.) a şovârca, (Olt.) a se vărzui, (Ban.) a vermeti, (fam.) a se fâţâi, a se vânzoli. *(Lumea se ~ pe străzi.)* 7. a aţâţa, a incita, a instiga, a întărită, a provoca, a stârni, a tulbura, (pop.) a sumuţa, (înv. şi reg.) a scorni, (reg.) a smomi, a zădărî, (fig.)

a asmuţi, a monta. *(El ~ masele.)* 8. a se mişca. *(Masele se ~.)*.

AGITAT adj. 1. clocotitor, frământat, fremătător, învolburat, tulburat, tumultuos, zbuciumat, (înv.) colcotós, (fig.) răzvrătit. *(Ape ~.)* 2. *(FIZ.)* turbulent. *(Un fluid ~.)* 3.frămân-

tat, neastâmpărat, neliniştit, nepotolit, zbuciumat. *(A dus o viaţă ~.)* 4. critic, frământat, greu, tulbure, zbuciumat. *(Vremuri ~.)*

AGITATOR s., adj. aţâţător, instigator, provocator, tulburător, (livr.) incitator, sediţiós, (înv. şi pop.) răzvrătitor, (înv.) răscolitor, rascolnic, (fig.) incendiator. *(Nişte ~ anarhişti.)* AGITAŢIE s. 1. clocot, frărnântare, freamăt, învolburare, tălăzuire, tumult, vuiet, zbatere, zbucium, zbuciumare, (rar) zbuciumeálă. *(~ apelor.)* 2. *(FIZ.)* turbulenţă. *(~ unui fluid.)* 3. frărnântare, neastâmpăr, nelinişte, zbucium, (livr.) impacienţă. *(Stare de ~.)* 4. frărnântare, tulburare, vâlvă, zarvă. *(Din nimic s-a stlrnit o ~.)* 5. febrilitate, încordare, înfrigurare, neastâmpăr, nelinişte, nerăbdare, tensiune. *(~ plecării la drum.)* 6. animaţie, colcăială, foiala, foire, forfotă, forfoteală, frărnântare, furnicare, mişcare, mişuială, mişu-nare, roială, viermuiala, viermuire, (reg.) fojgă-iálă, vinzoálă, (fam.) fiţâiálă, fâţiíre, fiţâít, vân-zoleálă. *(Era* o *~ de nedescris.)*

agâmbá vb. v. APUCA. ÎNHĂŢA. ÎNŞFĂCA. LUA. PRINDE. agâmbálă s.v. EPILEPSIE. ÂGLÂCĂ s. *(BOT.; Filipendula vulgaris)* (reg.) ferice, ferigeá, oglíce, teişór, barba-cáprei, ferecă-álbă, floarea-soarelui-de-cî'mp. aglícă s.v. CIUBOŢICA-CUCULUI. aglicél s.v. CIUBOŢICA-CUCULUI. AGLOMERA vb. a se suprapopula, a se ticsi. *(Locul, regiunea s-a ~.)*

AGLOMERÁNTs. *(TEHN.)*liant. *(~ leagă Intre ele particulele unui aglomerat.)*

AGLOMERAT adj. suprapopulat, ticsit. *(Loc, teritoriu ~.)*

AGLOMERAŢIE s. *1.* afluenţă, aflux, gră-mădeală, îmbulzeală, înghesuială, îngrămădeală, învălmăşeală, (pop.) válmă, (Ban. şi prin Olt., Transilv.) năloágă, (Transilv.) vlog, (înv.) glogozeálă. *(Era o ~ de nedescris.)* 2. aşezare, localitate, (înv.) politie. *(O ~ umană.)*

AGLUTINA vb. *(LINGV., BIOL., TEHN.) a* (se) alipi, a (se) lipi, a(se) reuni, a (se) suda, a (se) uni. *(Două elemente ale vorbirii se ~.)*

AGLUTINARE s. *(LINGV., BIOL., TEHN.)* alipire, lipire, reunire, sudare, unire. *(Proces de ~ a două cuvinte.)*

AGLUTINAT adj. *(LINGV., BIOL., TEHN.)* alipit, lipit, reunit, sudat, unit. *(Cuvinte ~.)* agód s.v. RÂNDUIALĂ. ROST. agodí vb. v. AŞTEPTA. AGONIE s. *(MED.)* (prin Ban.) ropot, (irnpr.) comă. *(Bolnavul se află in ~.)*

AGONISEALĂ s. agonisire, agonisită, economie, (pop.) chiverniseală, pricopseală, (reg.) priştipeálă, (prin Maram. şi Transilv.) zorobóc, (înv.) strânsoáre, strânsúră. *(O ~ bunicică.)* AGONISÍ vb. 1. a acumula, a aduna, a economisi, a face, a strânge, (pop.) a chivernisi, (reg.) a priştipi, a răgădui, a sclipui, (Transilv.) a mirui, (Olt. şi Munt.) a scofeli, (Ban.) a stăci, (Transilv. şi Maram.) a şporoli, (prin Maram.) a zorobi, (fig.) a prăsi. *(A ~ o avere bunicică.)* 2. a dobândi, a procura, (prin Transilv.) a în-săma. *(A ~ cele necesare.)*

AGONISÍRE s. 1. economisire, strângere, *(~ unor bunuri.)* 2. agoniseală, agonisită, economie, (pop.) chiverniseală, pricopseală, (reg.) priştipeálă, (prin Maram. şi Transilv.) zorobóc, (înv.) strânsoáre, strânsúră. *(Are o ~ bunicică.)*

AGONISITĂ s. agoniseală, agonisire, economie, (pop.) chiverniseală, pricopseală, (reg.) priştipeálă, (prin Maram. şi Transilv.) zorobóc, (înv.) strânsoáre, strânsúră. *(Înoate le-a făcut din ~ lui.)*

agonizant s., adj. v. MURIBUND.

AGRAFĂ s. 1. (reg.) sponcă. *(Si-a pus o ~ la rochie.)* 2. *(MED.)* copcă. *(Buzele unei plăgi strlnse in ~e.)*

agramat adj., s. v. IGNORANT. INCULT. NECULTIVAT. NEINSTRUIT. NEÂNVĂŢAT. PROST. SIMPLU.

agramatism s. v. IGNORANŢĂ, INCULTURĂ. NEPRICEPERE. NEŞTIINŢĂ.

AGRAR adj. agricol, (rar) agrarian, plugă-résc. *(Munci ~.)*

agrarian adj. v. AGRAR. AGRICOL.

AGRAVA vb. 1. a (se) înrăi, a (se) înrăutăţi, (grecism înv.) a (se) prohorisi. *(Boala i s-a ~.)* 2. a (se) adinei, a (se) amplifica, a creşte, a (se) intensifica, a (se) mări, a spori, (fig.) a (se) ascuţi. *(Disensiunile s-au ~.)* 3. a (se) îngreuia, a (se) înrăutăţi. *(Situaţia infractorului s-a ~.)*

AGRAVARE s. 1. înrăire, înrăutăţire. *(~ bolii cuiva.)* 2. înrăutăţire, (livr.) recrudescenţă. *(~ economiei dinir-o ţară capitalistă.)*

AGRAVAT adj. înrăutăţit, (livr.) recrudescent.

AGREA vb. 1. a-i plăcea, a simpatiza. *(Îl ~ pentru însuşirile lui.)* 2. *(POLITICĂ) a* accepta. *(Statul ~ un ambasador.)*

AGREABIL adj., adv. 1. adj. nostim, plăcut, simpatic, (înv. şi pop.) nurliu. *(Un om ~.)* 2. adj. drăguţ,' estetic, frumos, plăcut. *(Un aspect ~.)* 3. adj. atrăgător, plăcut, prietenos. *(*O *încăpere ~.)* 4. adj. amuzant, distractiv, drăguţ, plăcut. *(Spectacol ~.)* 5. adj. plăcut, (reg.) omenos, pâşín, (înv.) ogodít, (fig.) dulce. *(Clipe ~.)* 6. adj. plăcut, (fig.) savuros. *(Efecte comice ~.)* 7. adv. bine, plăcut. *(A fost ~ în concediu.)*

AGREGĂ vb. *(TEHN.)* a se alipi, a se reuni, a se uni. *(Elementele unui tot se ~.)*

AGREMENT s. 1. amuzament, distracţie, divertisment, plăcere, (înv.) zéfchiu. *(Parc de ~.)* 2. *(POLITICĂ)* aprobare, consimtă-mânt. *(~ dat unui diplomat străin.)*

agrementa vb. v. ÎMPODOBI. ÎNFRUMUSEŢA. ORNA.

AGRESIUNE s. atac. *(~ împotriva unui stal străin.)*

AGRESÍV adj. 1. militarist, provocator, războinic, (fam.) belicos. *(Politică ~.)* 2. bătăios, brutal, coleric, dur, impulsiv, iute, nestăpânit, violent, (fam. fig.) belicos. (*Un om, un temperament ~.)*

AGRESIVITATE s. brutalitate, duritate, impulsivitate, nestăpânire, violenţă. *(0 ~ temperamentală a cuiva.)*

AGRESOR adj., s. atacator, cotropitor, invadator, năvălitor. *(Armată ~.)*

AGRÍCOL adj. agrar, (rar) agrarian, plugă-résc *(Munci ~.)*

AGRICULTOR s. plugar.

AGRIŞ s. *(BOT.; Ribes uva-crispa)* (reg.) pomuşoáră, rezachíe, ríşiţă, struguri-spinóşi

(Pi-).

agriş-róşu s.v. COACĂZ. DRACILA.

AGRIŞĂ s. *(BOT.)* (reg.) burboánă, rozin-chină, coacăză-sălbatică.

AGROGEOLOGÍE s. pedologie. AGROLOGÍE s. agrotehnică. AGROTEHNICĂ s. agrologie. áqru s.v. CÂMP. OGOR. RECOLTĂ. ROD. ŢARINĂ.

agúd s.v. DUD. agúdă s.v. DUDĂ.

aguridár s.v. LĂURUSCĂ. VIŢĂ SĂLBATICĂ.

AGURIJOÁRĂ s. *(BOT.; Portulaca gran-diflora)* portulaca, (reg.) ciuelănáş, gheaţă, gheţişoáră, gráşiţă, grăjnicioáră, núdli, pietricică, porcíre, floare-de-nisíp, floare-de-piátră, iarbă-grásă.

AH interj*,* a !, aoleu I, aul, i!, o!, of!, oh!, vai!, (pop.) văléu !, (Transilv. şi Ban.) túlai 1, (Mold.) vah ! *(~ţ, ce durere siml!)*

ahótá s.v. ARDOARE. AVÂNT. ELAN. ENTUZIASM. ÎNFLĂCĂRARE. ÎNFOCARE. ÎNSUFLEŢIRE. PASIUNE. PATIMĂ. PORNIRE.

aht s.v. CHIN. DURERE. ÎNCERCARE. OFTARE. OFTAT. PATIMĂ. PĂS. PĂTIMIRE. SUFERINŢĂ. SUSPIN, SUSPINARE. SUSPINAT.

AHTIÁ vb. a dori, a jindui, a râvni. *(Se ~ după...)*

AHTIAT adj. avid, dorit, dornic, jinduit, jinduitor, rivnitor, (fig.) înfometat, însetat, lacom, setos. *(~ după senzaţii tari.)*

AI s. *(BOT.)* 1. *ai sălbatic (Allium ochroleu-cum)* = (reg.) pur. 2. *aiul şarpelui (Allium scorodoprasum)* – (reg.) pur. ai s.v. PRAZ. PUR. USTUROI. AÍCI adv. (pop.) ici, (prin Transilv.) aoáce. *(Vino ~ 1)*

ai-de-pădúre s.v. CRIN DE PĂDURE. ROSTOPASCĂ.

AIDOMA adv. absolut, aievea, asemenea, chiar, deopotrivă, exact, identic, întocmai, (înv. şl pop.) aşíjderea, (Mold. şi Bucov.) listai, (prin Bucov.) prici, (Transilv.) tístaş, (prin nord-estul Olt.) tixlím, (înv.) atócma, tij, tocmai. *(Este ~ ca tatăl său.)* AIDOMANÍE s. *(MED.)* satlrlazis. aleptá vb.v. ARUNCA. AVÂNTA. AZVÂRLI. ÎNDREPTA. NĂPUSTI. NĂVĂLI. POTRIVI. PRECIPITA. REPEZI. SĂRI. TĂBĂRÎ. ZVÂRLI. aiést adj. v. ACEST. aiésta pron. v. ACESTA. AIEVEA adv., adj. 1. adv. absolut, aidoma, asemenea, chiar, deopotrivă, exact, Identic, întocmai, (înv. şi pop.) aşíjderea, (Mold. şi Bucov.) listai, (prin Bucov.) prici, (Transilv.) tistaş, (prin nord-estul Olt.) tixlím, (înv.) atócma, tij, tocmai. *(Este ~ ea tatăl său.)* 2. adj. adevărat, autentic, cert, nescornit, netăgăduit,

pozitiv, real, sigur, veridic, veritabil. *(Un lucru ~.)* 3. adv. real. *(Tot ce fi-a spus este ~.)* 4. adj. concret, palpabil, pipăibil. *(*O *realitate ~.)*

aievea adv. v. CLAR. DESCHIS. DESLUŞIT. DIRECT. EXPLICIT. EXPRES. FĂŢIŞ. FRANC. LĂMURIT. LIMPEDE. RĂSPICAT. SINCER.

aindc adv. v. AIUREA. ALTUNDEVA.

aíndine adv. v. AIUREA. ALTUNDEVA.

álnfas s. v. BORDURĂ. CHENAR.

aínte adv. v. ÎNAINTE.

AIÓR s. *(BOT.; Allium ursinum)* leurdă.

AISBERG s. *(GEOGR.)* gheţar plutitor, munte de gheaţă,

ÁISFILD s. *(GEOGR.)* câmp de gheaţă.

alşór s.v. CRIN DE PĂDURE. DALAC. GHIOCEL. USTUROIŢĂ.

aitúri s. pi. v. PIFTIE. RĂCITURL

AIURA vb. *(MED.)* a delira, (Înv. şi reg.) a bâigui, (Olt.) a lozi. *(~ din cauza febrei.)*

AIURARE s. *(MED.)* aiureală, delir, deli-rare, (înv. şi reg.) bâiguiálă, bâiguíre, *(~ unui bolnav.)*

AIUREA adv., adj., interj. 1. adv. altundeva, (Ban. şi Transilv.) aínde, aíndine. *(A plecat ~.)* 2. adv. anapoda, prost, rău, (fam.) brambura. *(Treburile mergeau ~.)* 3. adv. alandala, anapoda, (fam.) brambura. *(Lucrurile erau puse ~.)* 4. adj. aiurit, bezmetic, descreierat, nebun, smintit, ţicnit, zănatic, zăpăcit, zurliu, (rar) dezmetic, (pop.) deşucheat, pălăvátic, silhúi, (înv. şi reg.) prilestít, (reg.) şucheát, tui, (Mold.) túieş, zălud, zăr-ghít, (înv.) turluliu, (fam.) sanchíu, (fam. fig.) smucit, trăsnit, ţăcănit. *(Ce tip ~!)* 5. interj, (fam sanchi!, (arg.) zéxel *(– Să faci aşa cum fi-am spusl – ~/)*

AIUREALĂ s. 1. *(MED.)* aiurare, delir, deltrare, (înv. şi reg.) bâiguiálă, bâiguíre. *(~ unui bolnav.)* 2. sminteală, ţicneală, zăpăceală, (fam. fig.) ţăcăneálă. *(~ cuiva.)* 3. aberaţie, absurditate, bazaconie, elucubraţie, enormitate, fantasmagorie, prostie, stupiditate. *(Ce spui tu e o ~/)*

AIURÂT adj. 1. aiurea, bezmetic, descreierat, nebun, smintit, ţicnit, zănatic, zăpăcit, zurliu, (rar) dezmetic, (pop.) deşucheat, pălăvátic, silhúi, (înv. şi reg.) prilestít, (reg.) şucheát, tui, (Mold.) túieş, zălud, zărghit, (înv.) turluliu, (fam.) sanchiu, (fam. fig.) smucit, tră= nit, ţăcănit. *(Ce tip ~/)* 2. buimac, buimăcit, derutat, descumpănit, dezorientat, năuc, năucit, zăpăcit, (Olt.) zăbăuc, (Mold.) zălud, (fig.) împrăştiat. *(Om ~.)* ajdér s.v. BALAUR.

ajumí vb. v. AŢIPI. DORMITA. MOŢĂI. PICOTI. PIROTI. AJUN s. preziua. *(În ~ plecării.)* AJUNA vb. *(BIS.)* a posti. AJUNÁRE s. *(BIS.)* postire. AJUNGE interj, atât I, bastal, destul!, gata!, isprăveşte!, încetează!, punct!, sfâr-şeşte!, stal!, stop!, terminal, (reg.) halt!, (fam. şl peior.) ho !

AJUNGE vb. 1. a sosi, a veni, (Înv.) a merge, (grecism înv.) a proftaxi. *(A ~ la timp.)* 2. a

ˢosi, (livr.) a parveni. *(Nu ţi-a ~ încă scrisoa-ʳea mea?)* 3. a apuca, a prinde. *(Se grăbeşte să~ trenul.)* 4. a prinde, (înv. şi pop.) a sosi, (prin Olt.) a scurta. *(Mergeţi, va ~ eu din urmă.)* 5. a se întinde, a merge. *(Clmpia ~ plnă la poalele dealului.)* 6. a da, a ieşi. *(Drumul ~ in sat.)* 7. a-i veni, (reg.) a-i bâte. *(Iarba ti ~ până la mijloc.)* 8. a răzbate, a răzbi, a străbate. *(Strigătul ~ până la el.)* 9. a apuca, a prinde, a surprinde. *(Ploaia i-a ~ în clmp.)* 10. a atinge, a izbi, a Iovi, a nimeri, a ochi, a pocni, (pop.) a păli, a picni, (reg.) a tâlni, (Transilv.) a tălăli. *(Glonţul ~ iepurele.)* 11. a deveni, (înv.) a încăpea, a purcede, a sosi. *(A ~ domn, vornic.)* 12. a veni, (reg.) a scăpa. *(~ la putere.)* 13. a deveni, a ieşi. *(A ~ doctor.)* 14. a(-şi) atinge, a(-şi) îndeplini, a(-şi) înfăptui, a(-şi) realiza. *(Si-a ~ scopul.)* 15. a parveni, (înv.) a prinveni. *(A ~ să priceapă mai exact cele Intlmplaie.)* 16. a egala. *(L-a ~ la scor.)* 17. a intra, a încăpea. *(Ceva a ~ pe mâna lui.)* 18. a ţine. *(Alimentele ne vor ~ două luni.)* 19. a se căpătui, a se chivernisi, a se îmbogăţi, a se înavuţi, a se înstări, a parveni, a se pricopsi. *(S-a ~ prin mijloace necinstite.)* 20. a(-l) birui, a(-l) copleşi, a(-l) covârşi, a(-l) cuprinde, a(-l)

înfrânge, a(-l) învinge, a(-l) podidi, a(-l) prinde, a(-l) răzbi, a(-l) toropi, (înv.) a(-l) preacovârşi, (fig.) a(-l) doborî, a(-l) lovi. *(L-a ~ oboseala.)*

ajunge vb. v. CONVENI. ÎNŢELEGE. ÎNVOI.

ajuns adj. v. BOGAT. CĂPĂTUIT. CHIVERNISIT. ÎMBOGĂŢIT. ÎNAVUŢIT. ÎNSTĂRIT. PRICOPSIT.

ajuns adj., s.v. CĂPĂTUIT. PARVENIT.

AJUR s. *(TEHN.)* traforaj. *(~ executat din placaj.)*

AJUSTA vb. a adapta, a potrivi. *(~ o piesă la un mecanism.)*

AJUSTARE s. potriveală, potrivire. *(Proces de ~.)*

AJUTA vb. 1. a (se) ajutora, a (se) ocroti, a (se) proteja, a (se) sprijini, a (se) susţine, (rar) a (se) protegui, (înv. şi pop.) a (se) înlesni, (prin Transilv.) a (se) prindori, (înv.) a (se) îndemâna, a (se) protecta, (fam. fig.) a (se) propti. *(L-a ~ să depăşească impasul.)* 2. a asista, a secunda. *(Îl ~ la operaţie.)* 3. *(BIS.)* a milui, (înv.) a proslăvi. *(L-a ~ Dumnezeu.)* 4. a servi, a sluji, a sprijini, a susţine. *(A ~ cauza revoluţiei.)* 5. a folosi, a servi, a sluji. *(Asta Iţi ~ la ceva?)* 6. a-i folosi, a-i prii, (înv.) a-i spori. *(Nici aerul nu i-a ~)*. 7. a avantaja, a favoriza, a sluji. *(Norocul, Intlm-plarea l-a ~.)*

AJUTAJ s. *(TEHN.)* duză.

AJUTARE s. ajutorare, sprijinire. *(~ cuiva în rezolvarea unei probleme.)*

AJUTAT adj. ajutorat, ocrotit, protejat, sprijinit, susţinut, (rar) proteguit, (fam. fig.) proptit. *(Om ~.)*

AJUTĂTOR adj. auxiliar. *(Verb ~.)*

ajutător s.v. COMPLICE. COPĂRTAŞ. PĂRTAŞ.

AJUTOR s., interj. 1. s. asistenţă, ocrotire, protecţie, sprijin, (livr.) recurs, (înv. şi pop.)

ajutorinţă, (înv. şi reg.) ajutoríc, sprijoánă, (inv.) sprijineálă, (turcism înv.) iamác. *(I-a mulţumit pentru ~ lui.)* 2. s. concurs, oficii (pl.), serviciu, sprijin. *(Vă ofer ~ meu.)* 3. s. concurs, contribuţie, sprijin. *(~ lui a fost hotărltor.)* 4. s. ocrotire, patronaj, protecţie, sprijin, tutelă, (rar) tuteláj. *(Orfelinatul se bucura de~ unei societăţi.)* 5. s. *(BIS.)* graţie, har, îndurare, milă, milostivire, (inv. şi pop.) milostenie, (înv.) milcuíre, milosî'rdie, míâoste, milostivénie, milostivnicie. *(~ divin.)* 6. s. reazem, sprijin, sprijinitor, (fig.) toiag. *(Ea era ~ bătrlneţelor lui.)* 7. s. asistent, secun-dant, (rar) a secundatór. *(I-a servit ca ~.)* 8. s. auxiliar, sprijin. *(Un ~ preţios.) i).* interj, săriţii f/v/ *mă omoară!)*

AJUTORĂ vb. a (se) ajuta, a (se) ocroti, a (se) proteja, a (se) sprijini, a (se) susţine, (rar) a (se) protegui, (inv. şi pop.) a (se) înlesni, (prin Transilv.) a (se) prindori, (înv.) a (se) îndemâna, a (se) protecta, (fam. fig.) a (se) propti. *(L-a ~ să depăşească impasul.)*

AJUTORARE s. ajutare, sprijinire. *(~ cuiva aflat In impas.)*

AJUTORAT adj. ajutat, ocrotit, protejat, sprijinit, susţinut, (rar) proteguit, (fam. fig.) proptit. *(Un om ~.)*

ajutorie s. v. AJUTOR. ASISTENŢĂ. OCROTIRE. PROTECŢIE. SPRIJIN.

ajutorinţă s.v. AJUTOR, ASISTENŢĂ. FUMĂRIT. OCROTIRE, PROTECŢIE. SPRIJIN.

VĂCĂRIT.

alabalâc s.v. PĂSTRĂV DE MARE.

ALÁC s. *(BOT.; Triticum monocoecum)* (reg.) tenchi, secară-álbă.

aláciu adj. v. BĂLŢAT. PĂTAT. PESTRIŢ. TĂRCAT.

alageá s.v. BELEA. BUCLUC. DANDANA. ÎNCURCĂTURĂ. NĂPASTĂ. NEAJUNS. NECAZ. NEMULŢUMIRE. NENOROCIRE. NEPLĂCERE. NEVOIE. PACOSTE. POCINOG. RĂU. SUPĂRARE.

ALAI s. 1. cortegiu, suită, (înv.) ecpaiá, paradă, saltanát, tacî'm. *(~ domnesc.)* 2. convoi, cortegiu, procesiune. *(Un lung ~.)* 3. fast, pompă, (înv.) parisíe, politie, vílvă. *(A fost primit cu mare ~.)*

ALAMĂ s. 1. (prin. Ban.) mésing. *(Obiecte de~.)* 2. (la pi.) alămărie. *(Tot felul de ~ uri.)*

ALANDALA adv. aiurea, anapoda, (fam.) brambura. *(Lucruri puse ~.)*

ALARMA vb. a (se) frământa, a (se) intriga, a (se) îngrijora, a (se) nelinişti, a (se) speria, a (se) tulbura, (livr.) a (se) impacienta, (reg.) a (se) îngrija, (înv.) a (se) îngriji, a (se) lărmui. *(Îl ~ tntlrzierea lui.)*

ALARMANT adj. îngrijorător, neliniştitor, (înv.) îngrijitor, neodihnitor. *(O veste ~.)*

ALARMAT adj. intrigat, îngrijorat, neliniştit, (livr.) impacient, impacientat, (înv.) îngrijit. *(Om ~.)*

ALARMĂ s. (livr.) alertă, (înv.) larmă. *(Stare de ~.)*

aláş s.v. EŞAFODAJ. PATUL. SCHELĂ.

ALAUN s. *(CHIM.)* (pop.) piatră-ácră, (reg.) típsă, sare-ácră, (prin vestul Transilv.) 2 – c. 310

săriceá, (prin Mold. şi Bucov.) săricică. *(~ iste folosit In tăbăcărâe.)*

ALĂMĂRÍE s. alămuri (pl.). *(O ~ divers ornamentată.)*

aiămlioáră s. v. GUTUI. GUTUIE.

ALĂPTA vb. (înv. şi reg.) a apleca, (prin Transilv.) &ᵣ baia. *(Mama îşi ~ pruncul.)*

ALĂTURA vb. 1. a (se) anexa, a (se) ataşa. *(~ la memoriu adele necesare.)* 2. (livr.) a juxtapune. *(~ mai multe elemente.)*

ALĂTURAT adj. 1. învecinat, vecin, (livr.) adiacent, (înv.) sinoriáş. *(Locuri ~.)* 2. (livr.) juxtapús. *(Elemente ~.)* 3. anex, anexat. *(Documente ~ ale memoriului.)*

ALĂTURI adv. 1. (local) (pop.) acólea, colea. *(E ~, chiar lângă line.)* 2. (modal) împreună, laolaltă. *(Stau ~ pe marginea ferestrei.)*

ALB adj., s. 1. adj. (poetic) dalb. *(Cal cu coama ~.)* 2. adj. coliliu. *(Păr ~.)* 3. s. *(CHIM.) alb de balenă* = cetaceum, sper-manţet, ceară de balenă, ulei de caşalot; *alb de barilă* – sulfat de bariu; *alb de plumb* = ceruză, (înv.) ştiubéci; *alb de titan* = bioxid de titan; *alb de zinc* = ţincvais, oxid de zinc, (înv.) tuteá. 4. s. *(ZOOL.) albul-mijlociu* = york mijlociu. 5. adj. gol, nescris. *(Rlnd ~ pe* o *foaie scrisă.)* albădă s.v. ALBORADĂ. ALBANEZ s., adj. 1. s. schipetar, (înv.) arbănáş, arnăut, arvanit. 2. adj. (înv.) arnăuţesc, arvanit.

ALBASTRU adj., s. 1. adj. (Olt.) turchéz.

(Culoarea ~.) 2. adj. clar, curat, limpede,

pur, senin, străveziu, (livr.) limpid, (Transilv.)
tístaş, (înv.) seninát, seninós, (fig.) spălat.
(Cer ~.) 3. s. albăstrime, azur, claritate,
limpezime, senin, seninătate, (rar) limpezíş,
(înv. şi reg.) seninát, (reg.) vineţie, (Mold.
şi Bucov.) sineálă, (înv.) senineálă. *(~ cerului.)*

ALBĂSTREA s. *(BOT.; Centaurea cganus)*
albăstrică, albăstríţă, vineţea, vineţică, (reg.)
ghioc, zglăvóc, floarea-grfului, floarea-páiului.

ALBĂSTREÁLĂ s. ultramarin, (reg.) vine-
ţeálă, (Transilv.) mieriálă, (Mold. şi Bucov.)
sineálă. *(~ pentru rufe.)*

ALBĂSTRÍ vb. 1. a (se) înălbăstri, (Transilv.) a (se) mierii. *(~ un obiect cu vopsea.)* 2. a se învineţi. *(S-a ~ la faţă.)* 3. (reg.) a scrobi, a sini, a vineţi, (Transilv.) a mierii, (Mold. şi Bucov.) a sinili. *(~ rufele.)*

ALBĂSTRÍCĂ s. *(BOT.; Centaurea cganus)*
albăstrea, albăstriţă, vineţea, vineţică, (reg.)
ghioc, zglăvóc, floarea-grâului, floarea-páiului.

ALBĂSTRÍME s. albastru, azur, claritate,
limpezime, senin, seninătate, (rar) limpezíş,
(înv. şi reg.) seninát, (reg.) vineţie, (Mold. şi
Bucov.) sineálă, (înv.) senineálă. *(~ cerului.)*

ALBĂSTRÍŢĂ s. *(BOT.; Centaurea cuanus)*
albăstrea, albăstrică, vineţea, vineţică, (reg.)
ghioc, zglăvóc, floarea-grâului, floarea-páiului.

ALBĂSTRIU adj. albăstrui, (rar) safiríu,
(reg.) mieriu, miéru, (Mold.) sinilíu. *(Şal,
cer ~.)*

ALBĂSTRUI adj. albăstriu, (rar) safiríu, (reg.) mieriu, miéru, (Mold.) sinilíu. *(Sal*, cer*~.)*

albeálâ s.v. ALBIRE. ÎNĂLBIRE.

ALBEAŢĂ s. 1. (rar) albiciúne, alblme. *(~ unui obiect.)* 2. *(MED.)* leucom, (prin Transilv. şi Ban.) preveşteálă. 3. *(MED.)* cataractă, (pop.) perdea, apă-álbă, (Mold. şi Transilv.) pohoiálă.

albéţ s.v. ALBURN.

ALBÍ vb. 1. a (se) înălbi, (reg.) a (se) bili. *(~ plnza.)* 2. a cărunţi, a încărunţi. *(Ce tare ai ~ !)*

ALBICIÓS adj. (rar) albíu, albúi, alburiu. *(Cu aspect ~.)*

albiciúne s.v. ALBEAŢĂ.

ALBIE s. 1. copaie, covată, (pop.) postávă, (reg.) móldă, (Mold. şi Bucov.) bálie, (Transilv.) spălător. *(~ de rufe.)* 2. curs, matcă, vad, (pop.) făgaş, pat, (înv. şi reg.) scursură, (reg.) vale, (înv.) scafă. *(A trecut uşor ~ rlului.)*

ALBILÍŢĂ s. *(ENTOM.; Pieris brassi-cae)* fluture-de-< arză, (reg.) fluture-álb, (Bucov.) curechíţ:".

albíme s.v. ALBEAŢĂ.

ALBINAR s. apicultor, prii-lcar, stupar, (înv. şi reg.) mierár. *(~ se ocupa cu creşterea albinelor.)*

albinár s.v. ALBINĂREL. FURNICAR. PRIGORIE. VIESPAR.

albina-ţigánului s.v. BĂRZĂUN. BONDAR. GĂRGĂUN.

ALBÍNĂ s. *(ENTOM.; Apis mellifica)* (înv. şi pop.) muscă, (reg.) bfză. *(~ produce mierea.)*

ALBINĂREL s. *(ORNIT.; Merops apias-ter)* furnicar, prigorie, viespar, (reg.) albinár, albinei, ploiér, ploiéşte, ploiéte, prigoreán, viespáriţă, ciuma-albínelor, lupul-albínelor, (înv.) meróp.

ALBINĂRÍE s. 1. prisacă, stupărie, stupină, (rar) prisăcăríe. *(S-a dus la ~ să colecteze mierea.)* 2. albinărit, apicultură, prisăcărie, pri-săcărit, stupărie, stupărit. *(Albinarul se ocupă cu ~.)*

ALBINĂRÍT s. albinărie, apicultură, prisăcărie, prisăcărit, stupărie, stupărit. *(Albinarul se ocupă cu ~.)*

albină-ţigăneáscă s.v. BĂRZĂUN. BONDAR. GĂRGĂUN.

albinei s.v. ALBINĂREL. FURNICAR. PRIGORIE. VIESPAR.

albinioáră s.v. ALBINUŢĂ.

albiníţă s.v. ALBINUŢĂ.

albinúşă s.v. ALBINUŢĂ. ALBINUŢĂ s. (rar) albinioáră, albiníţă, albinúşă.

ALBIOÁRĂ s. albiuţă, copăiţă, covăţică, (pop.) covăţeá. *(~ de frămlntat aluatul.)*

ALBÍRE s. înălbire, (pop.) albeálă, Snăl-beálă. *(~ plnzei.)*

ALBIŞOÁRĂ s. *(IHT.; Alburnus alburnus)* obleţ, sorean, (reg.) arvát, sábiţă, săbioáră, soreáncă, soreáţă, sureátcă, ucléi, (Dobr.) stoicésc, (Munt.) stoicéţ. ALBÍT adj. înălbit. *(Pânză ~.)* ALBITURĂ s. 1. (mai ales la pi.) prime-neală, rufă, rufărie, schimb, (reg.) premeni-túri (pl.). 2. *(TIPOGR.)* reglet. *(~ completează spa{iile albe dintre rlnduri.)* 3. *(IHT.)*

baboiaş, caracudă, mărunţiş, plevuşcă, (rar) plevúică, (reg.) chisoágă, pléviţă. *(~ se numeşte orice peşte mic de culoare albă sau argintie.)*

ALBIŢĂ s. *(BOT.; Alyssum)* (reg.) ciucu-şoáră, disculéţ.

albíu adj. v. ALBICIOS.

ALBIÚŢĂ s. albioară, copăiţă, covăţică, (pop.) covăţeá. *(~ de frămlntal aluatul.)*

albói s.v. CLEAN.

ALBORÁDĂ s. *(MUZ.)* (rar) albádă.

albúi adj. v. ALBICIOS.

albuiéţ s. v. ALBURN.

albul ochiului s.v. SCLEROTICĂ.

ALBUMEÁLĂ s. *(BOT.; Leonlopodium alpinum)* albumiţă, floarea-reginei, floare-de-colţ, (rar) edelváis, (reg.) flocoşéle (pl.), steluţă, floarea-doamnei.

albumeálă s.v. STELUŢĂ.

ALBUMÍŢĂ s. *(BOT.; Leontopodium alpinum)* albumeálă, floarea-reginei, floare-de-•colţ, (rar) edelváis, (reg.) flocoşéle (pl.), steluţă, floarea-doámnei.

alburiu adj. v. ALBICIOS.

ALBÚRN s. *(BOT.)* (reg.) albéţ, albuiéţ.

albuş s.v. SCLEROTICĂ.

ALCÁN s. *(CHIM.)* parafină, hidrocarbură parafinică.

ALCĂTUÍ vb. 1. a compune, a crea, a ehbora, a întocmi, a realiza, a redacta, a scrie, (înv.) a izvodi, a redija, a tocmi. *(A ~ o operă valoroasă.)* 2. a compune, a concepe, a elabora, a face, a formula, a întocmi, a redacta. *(~ un raport.)* 3. a concepe, a întocmi, a plăsmui, a realiza, (fig.) a urzi. *(~ o colecţie de folclor.)* 4. a compune, a construi. *(~ o frază.)* 5. a constitui, a crea, a desemna, a forma, a institui, a înfiinţa, a numi, a organiza, a stabili, (înv.) a tocmi. *(~ o comisie.) 6.* a compune, a constitui, a forma, (rar) a întocmi, (înv.) a Informa, a săvârşi. *(Elemente care ~ un ansamblu.)* 7, a avea, a se compune, a consta. *(Blocul este ~ din două corpuri.)*

ALCĂTUÍRE s. 1. compunere, creare, elaborare, întocmire, realizare, redactare, scriere, scris, (înv.) Izvodire, redacţie, redijáre. *(~ unei opere.)* 2. constituire, creare, desemnare, formare, instituire, înfiinţare, numire, organizare, stabilire. *(~ unei comisii.)* 3. compoziţie, economie, organizare, organizaţie, structură, (rar) substanţă, (fig.) urzeală. *(Care este ~ lucrării?)* 4. aranjament, aşezare, dispunere, distribuţie, întocmire, rânduială. structură. *(O anumită ~ a lucrurilor.)* 5. componenţă, compoziţie, structură. *(Comisia are următoarea ~...)* 6. compunere, formaţie, întocmire. *(Grupul mergea In următoarea ~...)*

ALCĂTUITOR adj. component, constituent, constitutiv, formativ, (rar) structural, (înv.) compozánt, compunătór. *(Element ~.)*

ALCHÉNA s. *(CHIM.)* olefină, hidrocarbură olefinică.

ALCHIDÁL s. *(CHIM.)* răşină alchi-dică.

ALCHÍNĂ s. *(CHIM.)* acetilenă, hidrocarbură acetilenică.

ALCOOL s. *(CHIM.) 1.* etanol, spirt, (prin Transilv.) spírituş, (înv.) spirit. *(~ de 90°.)* 2. *alcool amilic* = pentanol; *alcool butilic* = butanol; *alcool metilic* = metanol, (pop.) spirt de lemn, (înv.) carblnól; *alcool polivinilic* = polialcool vinilic; *alcool propilic* = propanol; *alcool rafinat* = alcool rectificat; *alcool rectificat* – alcool rafinat; *alcool solidificat* -= metal-dehidă.

ALCOOLIC s., adj. 1. s., adj. băutor, beţiv, (reg.) şúmen, (fam.) piláci, pilangiu, (fig.) sugaci, sugător. *(Om ~.)* 2. adj. spirtos, (înv.) spirituós. *(Băutură ~.)*

ALCOOLÍSM s. *(MED.)* beţie, etilism.

ALCÓR s. *(ASTRON.)* (pop.) cărăuşul (art.), căţeluşa (art.), (reg.) paloschíţa (art.), văcarul (art.),

ucigă-1-crúcea, ucigă-1-toáca.

ALDEBARÁN s. *(ASTRON.)* (pop.) deşteptătorul (art.), porcarul (art.), luceafărul-porcésc, luceafărul-pórcului, ochiul-táurului, steaua-pórcului.

ALDEHÍDĂ s. *(CHIM.) aldehidă acetică* = acetaldehidă; *aldehidă acrilică* = acroleină, pro-penal; *aldehidă benzoică* – benzaldehidă; *aldehidă formică* = formaldehidă.

ALDÍN adj., s. *(TIPOGR.)* compact, gras. *(Literă ~.)*

ALEAN s. dor, nostalgie. *(Cintă să-şi înece ~.)*

aleatoriu adj. v. ACCIDENTAL. INCIDENTAL. ÎNTÂMPLĂTOR. OCAZIONAL. SPORADIC.

ALEE s. fundătură, intrare, (reg.) fundác, (înv.) impas.

ALEGE vb. 1. a selecta, a selecţiona, a sorta, a tria. *(~ seminţele pe calităţi.)* 2. a opta. *(~ Intre mai multe posibilităţi.)* 3. a (se) decide, a (se) fixa, a (se) hotărî, a (se) stabili, (pop.) a (se) îndemna, (înv.) a (se) rezolva, (fig., în Mold. şi Transilv.) a (se) cumpăni. *(Ei, ai ~ ?)* 4. a vota. *(L-au ~ deputat.)* 5. a desemna, a învesti, a pune. *(Poporul ti ~ domn.)* 6. a rămâne. *(Cu ce te-ai ~?)*

ALEGERE s. 1. ales, selectare, selectat, selecţie, selecţionare, selecţionat, sortare, sortat, triat, triere. *(~ seminţelor.)* 2. opţiune. *(~ lui s-a dovedit fericită.)* 3. (la pi.) scrutin, vot. *(În timpul ~.)*

ALEGORIC adj. simbolic. *(O imagine ~.)*

alegru adj. v. SĂLTĂREŢ. SPRINTEN. VIOL

aleluia interj, v. ADIO. AMIN. GATA.

ALENE adv. agale, binişor, domol, încet, încetinel, încetişor, lin, liniştit, uşurel, (pop. şi fam.) iaváş, (pop.) cătinel, rara, (reg.) mereu, (prin Transilv.) câtingán. *(Merge ~.)*

ALERGA vb. 1. a fugi, a goni, (înv. şi reg.) a cure, (reg.) a (se) încura, (Bucov.) a scopci. *(Calul ~.)* 2. a fugări, a goni. *(Îl ~ prin toată curtea.)* H

ALERGARE s. 1. cursă, (reg.) îacuráre, (înv.) curs. (~ *de cai.)* 2. alergătură, fugă, goană, (Bucov.) scópcă, (înv.) repezíş, repezi-túră. *(S-o ţii lot Intr-o ~.)* 3. alergătură, fugă, goană, umblătură, umblet, (reg.) ştrapáţ, (Ban.) prepurtáre, (prin Transilv.) ştrápă. *(Toată <%» lui s-a dovedit cu folos.)*

ALERGĂTOARE s. (prin Transilv.) leáncă. *(~ la războiul de ţesut.)*

ALERGĂTURĂ s. 1. alergare, fugă, goană, umblătură, umblet, (reg.) ştrapáţ, (Ban.) pre-purtare, (prin Transilv.) ştrápă. *(După ceasuri de ~...) 2.* cursă, drum. *(Două ~ în piaţă.) 3.* alergare, fugă, goană, (Bucov.) scópcă, (înv.) repezíş, repezitúră. *(Să mergi iot într*-o*~.)*

ALERGÍE s. *(MED.)* erupţie, exantern, (pop.) plescáviţă, spuzeálă, (reg.) spuzitúră, (înv.) prozăritúră. *(A făcut o ~.)*

alert adj. v. IUTE. SPRINTEN. VIOL

alerta vb. v. GRĂBI. IUŢI. ZORI.

alertă s. v. ALARMĂ.

ALES adj. 1. fin, selectat, selecţionat, sortat, superior, triat. *(Vinuri ~.)* 2. deosebit, distins, rar, superior. *(Un om ~.)* 3. deosebit, distins, eminent, ilustru, remarcabil. *(Un profesor ~.)* 4. distins, fin, rafinat,

select, stilat, subtil, (fam.) şic, (fig.) subţire. *(Un public ~.)* 5. delicat, distins, fin, manierat, politicos. *(O comportare ~.)* 6. generos, mărinimos, nobil. *(Animal de sentimente ~.)* 7. aparte, deosebit, distins, (înv. şi reg.) scump. *(Vorbe ~.)* 8. aristocrat, aristocratic, bun, distins, ilustru, înalt, mare, nobil, (înv. şi pop.) mărit, slăvit, (înv.) blagoród, blagoródnic, (grecism înv.) evghenicós, evghenís, (fam. şi peior.) simandicos. *(Aparţinea unei familii ~.)*

ALES s. alegere, selectare, selectat, selecţie, selecţionare, selecţionat, sortare, sortat, triat, triere. *(~ cocsului.)*

ALEXÍE s. *(MED.)* cecitate verbală.

ALEXÍNĂ s. *(BIOL.)* complement.

ALFA s. *(BOT.; Stipa tenacissima)* (rar) spartă.

ALFABET s. (pe vremea scrierii cu litere chirilice) azbúche, (înv. şi pop.) slovă.

ALGONCHIÁN adj., s. *(GEOL.)* proterozoic.

ALIAT s. (înv.) soţ, soţie. *(~lor !n război.)*

ALÍCĂ s. (Maram. şi Transilv.) silítră, (Transilv., Ban. şi Maram.) şiret. *(~ pentru gloanţe.)*

ALIENA vb. 1. *(JUR.)* a înstrăina. *(A ~ un bun.)* 2. *(MED.)* a înnebuni, a se sminti, a se ţicni, (pop. şi fam.) a (se) strechea, (Transilv., Maram. şi Ban.) a (se) bolânzi, (prin Munt.) a primi, (Mold.) a sturluiba, a zăluzi, a (se) zărghi, (fam.) a căpia, (fig.) a se scrânti, a se trăsni, a se ţăcăni.

ALIENARE s. 1.*(JUR.)* înstrăinare. *(~ unui bun.) 2. (MED.)* alienaţie, demenţă, nebunie, sminteală, smintire, ţicneală, boală mintală, (pop.) nebuneală, (înv. şi reg.) smíntă, (Transilv., Maram. şi Ban.) bolânzíe, (prin Bucov.) sălteálă, (Mold.) zăluzeálă, zăluzíe, zărgheálă, zărghénie, (fam.) căpiálă, (fig.) rătăcire, scrânteálă, ţăcăneálă.

ALIENAT adj., s. 1. adj. *(JUR.)* înstrăinat. *(Bunuri ~.)* 2. adj., s. *(MED.)* dement, descreierat, înnebunit, nebun, smintit, ţicnit, (livr. şi peior.) sonát, (pop. şi fam.) apucat, candriu, căpiat, deşucheat, strecheát, (înv. şi reg.) nerod, (reg.) prost, (Transilv., Maram. fi Ban.) bolind, (Ban.) pălăurát, (Olt. şi Munt.) primit, (Mold.) zăluzít, zărghít, (fig.) săltat, sărit, scrântít, ţăcănit. *(O persoană ~.)*

ALIENAŢIE s. *(MED.)* alienare, demenţă, nebunie, sminteală, smintire, ţicneală, boală mintală, (pop.) nebuneală, (înv. şi reg.) smíntă, (Transilv., Maram. şi Ban.) bolânzíe, (prin Bucov.) sălteálă, (Mold.) zăluzeálă, zăluzíe, zărgheálă, zărghénie, (fam.) căpiálă, (fig.) rătăcire, scrânteálă, ţăcăneálă.

ALIFÍE s. *(FARM.)* cremă, pomadă, unguent, (livr.) linimént, (pop.) unsoare, (reg.) ip, (Transilv. şi Mold.) ir, (înv.) mehlém.

ALIMENT s. hrană, mâncare, (mai ales în limbajul copiilor) papă, (livr.) nutriment, (pop.) bucate (pl.), demâncáre, demâncát, leguma, merinde (pl.), de-ale gurii, (reg.) cost, tain, (Transilv., Maram. şi Bucov.) menájă, (înv.) pistă, vipt, (fam.) haleală, (fam. depr.) crăpelniţă.

ALIMENTA vb. a (se) hrăni, a mânca, a (se) nutri. *(Se ~ bine.)*

alimenta vb. v. ÎNTREŢINE. MENŢINE.

ALIMENTARE s. alimentaţie, hrănire, mâncare, mâncat, nutrire, nutriţie. *(În timpul ~.)*

alimentare s. v. ÎNTREŢINERE. MENŢINERE.

ALIMENTAT adj. hrănit, nutrit. *(Bine ~.)*

ALIMENTAŢIE s. alimentare, hrănire, mâncare, mâncat, nutrire, nutriţie. *(În timpul ~.)*

alimón s. v. LEMNUL-DOMNULUI.

ALINA vb. 1. a (se) calma, a (se) domoli, a (se) îmblânzi, a (se) linişti, a (se) potoli, a (se) tempera, a (se) uşura, (înv. şi pop.) a (se) ostoi, (pop.) a (se) ogoi, (înv. şi reg.) a (se) mângâia, (înv.) a (se) odihni, (fig.) a adormi, a (se) răcori. *(Cele spuse i-au ~ durerea; a pllns şi s-a ~.)* 2. a (se) consola, a (se) îmbărbăta, a (se) încuraja, a (se) mângâia, (grecism înv.) a (se) parigorisi. *(încerca să-l ~ penlru pierderea suferită.)*

ALINARE s. 1. calmare, domolire, liniştire, potolire, temperare, uşurare, (rar) poto-leálă, (înv.) potolit. *(~ durerilor.)* 2. consolare, îmbărbătare, încurajare, mângâiere, (înv.) con-soláţie, parigoríe, (fig.) balsam, refugiu. *(Si-a găsit ~ în muncă.)*

ALINĂTÓR adj. 1. calmant, liniştitor, (rar) potolitór, uşurătór, (pop.) molcomitór. *(O substanţă ~.)* 2. consolator, mângâietor, (rar) con-solánt, (înv.) mângâiós. *(O vorbă ~.)*

ALINEAT s. paragraf. *(Conţinutul unui nou ~.)*

ALINIA vb. a (se) înşira, a (se) înşirui, a (se) ordona, a (se) rândui, (înv. şi reg.) a (se) şirui. *(S-au ~ in tăcere.)*

ALINIAT adj. înşirat, înşiruit, rinduit-*(Rlnduri ~.)*

alint s. v. ALINTARE. DEZMIERDARE. MÂNGÂIERE.

ALINTA vb. 1. a dezmierda, a mângâia, (pop. şi fam.) a giugiuli, (pop.) a drăgosti, (reg.) a adia, a guguli, a mădări, a milui, a nineri, (prin Ban. şi Transilv.) a baia, (înv.) a măguli. *(Îl ~ cu duioşie.)* 2. a (se) cocoli, a (se) răsfăţa, a (se) răzgâia, (reg.) a (se) corconi, a (se) mădări, (înv.) a (se) lainici. *(Nu ie mai ~ atâta!)*

ALINTARE s. 1. dezmierdare, mingiiere, (rar) alint, mângâietúră, (pop. şi fam.) giugiuleală, (pop.) alintătúră, drăgosteálă, drăgos-

íre, (înv. şi reg.) olastiseálă. *(~ iubitei.)* 2. răsfăţ, răsfăţare, răzgâială, răzgiiere, (rar) răs-făţătúră, (pop.) alintătúră. *(Ce-s ~ astea?)*

ALINTAT adj. 1. dezmierdat, mângâiat. *(Iubită ~.)* 2. cocolit, răsfăţat, răzgâiat, (reg.) mădărít, ninerát, (înv.) dezmierdat. *(Copil ~.)*

AL1NTĂTÓR adj. 1. dezmierdător, mângâie-tor, (înv.) dezmierdat, măgulitor. *(Gesturi ~.)* 2. *(LINGV.)* dezmierdător, hipocoristic. *(Formaţie lexicală ~.)*

alintătúră s. v. ALINTARE. DEZMIERDARE. MÂNGÂIERE.

alión s. v. PRESURĂ.

aliór s. v. LAPTELE-CÂINELUI. LAPTELE- CUCULUI.

aliotmán s. v. TURCIME.

ALIPÍ vb. 1. *(LINGV., BIOL., TEHN.)* a (se) aglutina, a (se) lipi, a (se) reuni, a (se) suda, a (se) uni. *(Două elemente ale vorbirii se pot ~.)* 2. *(TEHN.)* a se agrega, a se reuni, a se uni. *(Elementele unui tot se ~.)*

3. a anexa, a ataşa, a incorpora, (înv.) a întrupa, a lipi. *(~ un teritoriu străin.)*

ALIPÍRE s. 1. *(LINGV., BIOL., TEHN.)* aglutinare, lipire, reunire, sudare, unire. *(Proces de ~ a două cuvinte; ~ unor microorganisme.)* 2. anexare, încorporare. *(~ unui teritoriu.)*

ALIPÍT adj. *(LINGV., BIOL., TEHN.)* aglutinat, lipit, reunit, sudat, unit. *(Cuvinte •~ / microorganisme ~.)*

allpuí vb. v. AŞEZA. PUNE.

alişveríş s. v. DEVER. VÂNZARE.

ALITÂRE s. *(TEHN.)* calorizare.

allndúrişe s. pi. v. ROSTOPASCĂ.

ALOCARE s. alocaţie. *(~ unui fond bănesc.)*

ALOCAŢIE s. alocare. *(~ de la buget.)*

ALOCUŢIUNE s. cuvânt, cuvântare, discurs, (pop.) vorbă, vorbire, (înv.) voroávă, (fam. şi ir.) logos. *(Ţine o ~.)*

ALÓÉ s. *(BOT.; Aloe ferox* şi *succotrina)* (rar) sábur, (reg.) fiere-de-úrs.

ALOGEN adj. alogenetic. *(Populaţie ~.)*

ALOGENÉTIC adj. alogen. *(Populaţie ~.)*

ALOZÓM s. *(BIOL.)* heterocromozom, he-terozom, cromozom sexual.

ALPACA s. *(TEHN.)* (livr.) argentán. *(Obiecte din ~.)* -^

alpestru adj. v. ALPIN.

ALPÍN adj. *(GEOGK.)* (livr.) alpestru. *(Vegetaţie ~.)*

ALTAR s. *(BIS.)* I. (la creştini) sanctuar, (rar) pristol, (înv. şi pop.) oltár, (înv.) jertfelnic, trébnic. 2. (la vechii evrei) tabernacol.

ALTĂDATĂ adv. altcândva, cândva, odată, odinioară, (înv. şi reg.) oarecínd. *(~ nu exista acest obicei.)*

élteareva pron. v. ALTCINEVA.

ALTCINEVA pron. (reg.) áltcareva. *(~ a fost aici.)*

ALTCÂNDVA adv. altădată, cândva, odată, odinioară, (înv. şi reg.) oarecínd. *(Au trăit ~ pe aici.)*

ALTCUM adv. altcumva, altfel, altminteri. *(Să procedeze ~.)*

ALTCUMVA adv. altcum, altfel, altminteri. *(Trebuie ~.)* alte-álea s. v. EPILEPSIE.

ALTERA vb. 1. a se acri, a se descompune, a fermenta, a se împuţi, a se înăcri, a se strica, (înv. şi reg.) a se sărbezi, a se sminti, (reg.) a se mocni, a se zeri, (prin Ban.) a se pâşcăvi, (prin Transilv.) a se scoáce. *(Laptele s-a ~.)* 2. a se descompune, a se râncezi, a se strica. *(Untura s-a ~.)* 3. a (se) polua, a (se) strica, a (se) vicia. *(Aerul din încăpere s-a ~.)* 4. a contraface, a deforma, a denatura, a escamota, a falsifica, a măslui, a mistifica, a răstălmăci, (fig.) a silui, (înv. fig.) a sminti, a strâmba. *(~ sensul celor spuse de cineva.)* 5. *(FON.)* a se modifica, a se preface, a se schimba, a se transforma. *(„N" intervocalic s-a ~.)*

ALTERÁBIL adj. (înv.) stricăciós. *(Aliment ~.)*

ALTERARE s. 1. acrire, descompunere, fermentare, împutire, înăcrire, stricare. *(~ mlncării.)* 2. descompunere, râncezire, stricare. *(~ a materiilor grase.)* 3. poluare, stricare, viciere. *(~ aerului dintr-o încăpere.) 4.* deformare, denaturare, escamotare, falsificare, mistificare, mistificaţie, răstălmăcii e, (fig.) siluire. *(~ celor spuse de cineva.)*

ALTERAT adj. 1. acrit, acru, descompus, fermentat, împuţit, înăcrit, stricat, (înv. şi pop.) searbăd, (reg.) mocnit, sărbezít, (prin Maram.) scopt. *(Aliment ~.)* 2. descompus, rânced, stricat. *(Untură ~.)* 3. acrit, brinzit, (prin Bucov.) scopt. *(Lapte ~.)* 4. poluat, stătut, stricat, viciat. *(Un aer ~.)* 5. deformat, denaturat, fals, mistificat, răstălmăcit. *(O afirmaţie ~.)*

ALTERÁŢIE s. *(MUZ.)* accident.

ALTERNARE s. rotaţie, succesiune. *(~ culturilor.)*

ALTFEL conj., adv. 1. conj. altminteri, (reg.) dar. *(Să vină repede, ~ nu-l mai aştept.)* 2. adv. altcum, altcumva, altminteri. *(Să procedeze ~.)*

ALTITUDINE s. cotă, înălţime. *(L a ce ~* ne *aflăm?)*

ALTÍŢĂ s. (prin Transilv.) broschiţă. *(le cu ~e.)*

ALTMINTERI conj., adv. 1. conj. altfel, (reg.) dar. *(Sa vină aici, ~ mă duc eu la el.)* 2. adv. altcum, altcumva, altfel. *(Să procedeze ~.)*

ALTO s. *(MUZ.)* violă.

ALTOÍ vb. (înv. şi reg.) a prăsădi. *(A ~* o *plantă.)*

altoi vb. v. ATINGE. BATE. INOCULA. LOVI. VACCINA.

altoire s. v. INOCULARE. INOCULAŢIE. VACCINARE.

ALTOÍT adj. (înv. şi reg.) prăsád. *(Măr ~.)*

ALTUL pron. celălalt. *(Ctnd unul, etnd ~.)*

ALTUNDEVA adv. aiurea, (Ban. şi Transilv.) aínde, aindlne. *(A plecat ~.)*

ALUAT s. 1. cocă, (înv.) pielm. *(~ de pline.)* 2. dospeală, maia, plămadă, plămădeală, (înv.) covăseálă. *(~ pentru creşterea plinii.)*

ALUMÍNĂ s. *(CHIM.)* oxid de aluminiu.

ALUN s. *(BOT.; Corylus avellana)* (reg.) tufă.

ALUNÁR s. *(ORNIT.; Nucifraga cargo-calactes)* gaiţă-de-munte, (Mold. şi Bucov.) nucár.

alunár s. v. GĂINUŞĂ. IERUNCĂ. PÂRŞ.

ALUNĂ s. *(BOT.; Árachis hgpogae) alună americană* = arahidă, alună de pământ; *alună de pămlní* = arahidă, alună americană.

alună s. v. CARTOF.

ALUNECA vb. 1. a se da, a luneca. *(~ pe gheaţă.)* 2. a se deplasa. *(Un strat de teren ~.)* 3. (înv. şi pop.) a scăpata. *(~ şi cade.)*

ALUNECARE s. 1. lunecare. *(~ pe gheaţă.)* 2. deplasare. *(~ unor straturi.)*

ALUNECOS adj. lunecos, (prin Transilv.) bălós. *(Teren ~.)*

ALUNECÚŞ s. gheţuş, lunecuş, (reg.) răpăgúş, (Ban.) rápăg.

ALUNELE s. pi. *(BOT.; Carum bulbocas-tanum)* (reg.) mândălác.

alunele s. pi. v. BARABOI. COADA-ŞORI-CELULUI.

ALUNGA vb. 1. a depărta, a goni, a izgoni, a îndepărta, (rar) a prigoni, a răzmeri, a surghiuni, (înv. şi pop.) a oropsi, (pop.) a zgorni, (înv. şi reg.) a întiri, a mâna, a tăia, (reg.) a ţintiri, a zgoni, (Transilv. şi Ban.) a dudui, a gorgoni, (Transilv.) a păfuga, (prin Transilv.) a poteri, (prin Olt. şi Ban.) a sprânji, (Transilv. şi Maram.) a ţipa, (Ban. şi Transilv.) a zogorni, (înv.) a lepăda, a răşchira, (fam.) a mătrăşi, (fam. fig.) a mătura. *(L-a ~ de la sine.)* 2. a goni, a izgoni, a respinge, (înv.) a împinge. *(Îl ~ pe inamic.)* 3. a exila, a goni, a izgoni, a ostraciza, a proscrie, a surghiuni, (livr.) a relega, (înv.) a urgisi. *(L-a ~ din ţară.)*

ALUNGARE s. 1. gonire, izgonire. *(~ cuiva de acasă.)* 2. exilare, gonire, izgonire, ostracizare, proscriere, surghiunire, (livr.) relegare, relegáţie. *(~ cuiva din patria sa.)*

ALUNGAT adj., s. 1. adj. gonit, izgonit, (astăzi rar) surghiunit, (înv. şi pop.) oropsit. 2. adj., s. exilat, gonit, izgonit, pribeag, proscris, surghiunit, (livr.) relegat, (înv.) surghiun.

ALUNGÍ vb. 1. a (se) întinde, a (se) lungi, a (se) prelungi. *(Se ~ in afară.)* 2. a se subţia. *(Se ~ la un capăt.)*

ALUNGÍT adj. 1. lung, lungăreţ, lunguieţ, prelung, prelungit, (livr.) oblóng. *(Un fruct ~.j* 2. codat, migdalat, prelung. *(Ochi ~.)*

ALUNÍŢĂ s. (reg.) stârlici, (Ban.) ligă. *(O ~ pe frunte.)*

ALUNIZĂ vb. a aseleniza.

ALUNIZÁRE s. aselenizare.

alură s.v. ATITUDINE. PORT. POZĂ. POZIŢIE.^ ŢINUTĂ.

ALUVIÁL adj. aluvionar. *(Formaţii ~.)*

ALUVIONAR adj. aluvial. *(Formaţii ~.)*

ALÚVIU s. *(GEOL.)* holocen.

ALUZIE s. (franţuzism) apropo, (înv.) cusur. *(N-a făcut nici o ~.)*

ALVEOLĂ s. celulă, (pop.) căsúică, chilioară. *(~ la fagurii de miere.)*

AMABIL adj. 1. afectuos, binevoitor, cordial, prietenesc, prietenos, (livr.) afabil, (fig.)

cald, călduros. *(O primire ~.)* 2. binevoitor-îndatoritor, serviabil, (livr.) complezent, (rar) prevenitor, (fam.) săritor. *(S-a arătat extrem de ~.)* 3. atent, curtenitor, drăguţ, galant, gentil, (pop.) levent, (înv.) cortéz, libóvnic. *(~ cu femeile.)* 4. politicos, prevenitor. *(Om~.)*

AMABILITATE s. 1. atenţie, bunăvoinţă, prietenie, solicitudine. *(Ne-a arătat multă ~.)* 2. bunăvoinţă, serviabilitate, *(livr.)* complezenţă, (înv.) complacere, priínţă. *(~ lui faţă de mine.)* 3. bunătate, bunăvoinţă. *(Ai te rog ~ să-mi spui cit e ceasul?)* 4. atenţie, curtoazie, galanterie, gentileţe, politeţe, (rar) curtenie, (înv.) líbov. *(~ faţă de femei.)* 5. manieră, politeţe, (livr.) civilitáte. *(E de-o ~ ireproşabilă.)*

amân interj, v. IERTARE. ÎNDURARE.

AMANET s. gaj, garanţie, (pop.) chezăşie, zălog, (înv. şi reg.) rămas, (înv.) otáj. *(Lasă drept ~ un inel.)*

AMANETA vb. (pop.) a zălogi, (înv.) a supune. *(~ un obiect.)*

AMANETARE s. (pop.) zălogíre. *(~ unui bun.)*

AMANETAT adj. (pop.) zălogít. *(Bun ~.)*

AMANT s. concubin, iubit, prieten, (pop.) amorez, drăguţ, ibovnic, (înv.) libóvnic, (arg.) gagic, gagiu.

AMANTĂ s. concubină, iubită, prietenă, (livr.) metresă, (pop.) amoreză, drăguţă, ibovnică, ţiitoáre, (Ban.) bălă, (înv.) posádnică, (grecism înv.) palachídă, (arg.) gagică.

amarántă s. v. CREASTA-COCOŞULUI.

AMATOR adj., s. 1. adj., s. doritor, dornic, iubitor, pofticios, rivnitor, (pop.) poftitor, (reg.) poftăréţ, poftós, pohtáci, (înv.) libóvnic, râvnáci. *(~ de petreceri.)* 2. s., adj. diletant, neprofesionist. *(Ciclist ~.)*

AMATORÍSM s. diletantism, neprofesiona-lism, neprofesionism. *(~ In pictură.)*

AMĂGÍ vb. 1. a ademeni, a incinta, a înşela, a minţi, a momi, a păcăli, a prosti, a purta, a trişa, (livr.) a iluziona, (înv. şi reg.) a juca, a planisi, a poticări, a prilesti, a sminti, a smomi, a şutili, (reg.) a şugui, (Transilv. şi Ban.) a celui, (Munt.) a mâgllsi, (Transilv.) a tăşca, (înv.) a aromi, a blăzni, a gâmbosi, a măguli, a mistifica, a surprinde, (fam.) a duce, a fraieri, a şmecheri, (fam. fig.) a arde, a frige, a încălţa, a pingeli, a pingelui, a pârli, a potcovi, a prăji, (Mold. fig.) a boi, (înv. fig.) a luneca. *(I-a ~ cu minciuni.)* 2. a ademeni, a atrage, a ispiti, a momi, a seduce, a tenta, (înv.) a aromi, a năpăstui, (fig.) a îmbia. *(Perspectiva li ~.)*

AMĂGÍRE s. 1. ademenire, înşelare, înşelăciune, înşelătorie, momire, păcăleală, păcălire, păcălit, prostire, prostit, trişare, (livr.) iluzionare, (reg.) păcală, (Transilv. şi Ban.) celşág, celuiálă, celuíre, (Munt.) mâgliseálă, mâglisíre, (înv.) măglisitúră, prilăstíre, (fam. fig.) pingelíre, pingeluiálă, pingeluíre. *(~ cuiva prin vorbe mincinoase.)* 2. ademenire, seducere, seducţie. *(~ unei fecioare.)* 3. iluzie, (livr.) himeră, (fig.) minciună. *(Asta* e o *~.)*

AMĂGÍT adj. 1. ademenit, înşelat, păcălit, prostit, trişat, (Transilv. şi Ban.) celuít, (înv.)

prllestít, (fam.) dus, fraierii, (fam. fig.) pingelit, pingeluít, (fig.) buzat. *(Om ~.)* 2. ademenit, înşelat, momit, sedus, (reg.) ruşinat, (înv.) prilestít. *(O fată ~.)*

AMĂGITOR adj., s. 1. adj. înşelător, (livr.) Iluzoriu, (înv. şi reg.) părut, (Transilv. şi Ban.) cealău, (Munt.) mâglisitór, (fig.) deşert, mincinos. *(O imagine ~.)* 2. s., adj. ademenitor, înşelător, seducător, (rar) momitór, (înv.) balamút, celuitór, prilăstitór, prilestéţ. *(Un f de profesie.)*

amănunt adj. v. AMĂNUNŢIT. AMPLU. DETALIAT. DEZVOLTAT.

AMĂNUNT s. detaliu, (rar) amănunţime. *(Stie totul In ~.)*

amănunţi vb. v. FĂRÂMIŢA. MĂRUNŢI. SFĂRÂMA.

amănunţime s. v. AMĂNUNT. DETALIU.

AMĂNUNŢIT adj., adv. 1. adj. amplu, detaliat, dezvoltat, (înv.) amănunt. *(O relatare ~; un plan ~.)*

2. adj. atent, meticulos, migălos, minuţios, riguros, scrupulos, serios, (Înv.) scump. *(O cercetare ~ a faptelor.)* 3. adv. atent, îndeaproape. *(Cercetează ~ lucrurile.)*

AMĂRĂCIUNE s. 1. amăreală. *(~ pelinului.)* 2. întristare, mâhnire, necaz, supărare, tristeţe, (înv. şi pop.) obidíre, (pop.) obidă, (înv. şi reg.) scî'rbă, (Transilv., Mold. şi Bucov.) bănat, (înv.) mâhneálă, mâhniciúne, scârbíe, (fig.) cătrănire. *(Ţi-a trecut ~?)*

amăreá s.v. ARMURAR. SCAIUL-DRACU-LUI.

AMĂREALĂ s.v. 1. amărăciune. *(~ pelinului.)* 2. *(BOT.; Polygala)* (livr.) poligálă. 3. *(BOT.; Polygala comosa)* (reg.) şopârlíţă. 4. *(BOT.; Polygala vulgaris)* (reg.) şerpáriţă, jerpínţă, şopârlíţă.

AMARI vb. a (se) indispune, a (se) îndurera, a (se) întrista, a (se) mâhni, a (se) necăji, a (se) supăra, (înv. şi pop.) a (se) obidi, (înv. şi reg.) a (se) scârbi, (înv.) a (se) oţărî, a (se) râvni, (fig.) a (se) cătrăni. *(L-ai ~ pe tata.)*

AMĂR1T adj. 1. abătut, deprimat, descurajat, indispus, îndurerat, întristat, mâhnit, necăjit, supărat, trist, (pop.) obidit, (înv. şi reg.) scârbít, supărăcios, (înv.) dosădít, ponosit, pricăjit, (fig.) cătrănit, pleoştit, plouat. *(E tare ~ de vestea primită.)* 2. nenorocit, prăpădit, (fig.) pârlít. *(Un funcţionar ~.)*

amărúş s.v. CĂLIN.

amărúţă s.v. IARBA-GĂII.

AMBALA vb. a împacheta, (Transilv.) a pocoli. *(~ un colet.)*

ambala vb. v. ANTRENA.

AMBALAJ s. ambalare, împachetare, împachetat. *(~ mărfii.)*

AMBALARE s. ambalaj, împachetare, împachetat. *(~ mărfii.)*

ambarcadér s.v. DEBARCADER.

ambasadă s.v. DELEGAŢIE.

AMBASADOR s. (înv.) légát.

AMBIANT adj. înconjurător. *(Mediul ~.>*

AMBIANŢĂ s. anturaj, cadru, cerc, mediu, sferă, societate, (înv.) mijloc, (fig.) atmosferă, climat. *(Trăieşte într-o ~ nesănătoasă.)*

ambigén s., adj. v. NEUTRU.

AMBIGUITATE s. echivoc, (livr.) amfibolíe. *(/%/ unei situafii.)*

AMBIGUU adj. echivoc, (livr.) amfibologie. *(Exprimare ~.)*

AMBII num. amândoi. *(~ au venit acolo.)*

ÁMBITUS s. *(MUZ.)* diapazon, întindere, registru.

AMBÍŢIE s. pretenţie, veleitate, (reg.) inághie. *(Om lipsit de ~ii.)*

AMBIŢIONA vb. a se încăpăţâna, a se îndărătnici, a se îndârji, a persevera, a persista, a stărui. *(Se ~ să susţină că...)*

AMBIŢIOS adj. 1. pretenţios, (rar) veleitar. *(Om ~.)* 2. încăpăţânat, îndărătnic, îndârjit, perseverent,

stăruitor. *(Se dovedeşte foarte ~.)*

AMBRANŞAMÉNT s. *(TEHN.)* branşament. *(~ electric.)*

AMBRĂ s. 1. chihlimbar cenuşiu. *(~ se formează tn intestinul caşalolului.)* 2. *ambră galbenă* -= chihlimbar, (astăzi rar) succín. *(Din ~ se fac obiecte (le podoabă.)*

AMBULANŢĂ s. autosanitară, salvare, sanitară.

AMBUŞÚRĂ s. *(MUZ.)* muştiuc, (reg.) pliscói. *(~ clarinetului.)*

AMELIORA vb. a (se) îmbunătăţi, a (se) îndrepta, (pop., fam. şi fig.) a (se) răzbuna. *(Vremea s-a mai ~.)*

AMELIORARE s. amelioraţie, îmbunătăţire, îndreptare. *(~ uremii.)*

AMELIORAŢIE s. 1. ameliorare, îmbunătăţire, îndreptare. *(~ timpului.)* 2. *(AGRON.;* Ia pi.) îmbunătăţiri funciare. *(Lucrări de ~.)*

AMENDA vb. a penaliza, (înv. şi reg.) a globi, a ştrăfui. *(L-a ~ cu 500 de lei.)*

AMENDARE s. penalizare. *(~ cuiva cu o sumă de bani.)*

AMENDĂ s. penalitate, penalizare, (înv. şi pop.) gloabă, (înv. şi reg.) ştraf, (prin Transilv.) birşág, dârdálă, (înv.) globíre, hatálm, (turcism înv.) geremeá. *(I-a aplicat o ~ zdravănă.)*

AMENINŢA vb. 1. (prin Transilv.) a mănân-ţăla. *(L-a ~ cu degetul.)* 2. a pindi, (fig.) a paşte. *(Îl ~* o *mare primejdie.)* 3. a periclita, a primejdui. *(Această situaţie ti ~ viata.)*

AMENINŢARE s. 1. (înv.) îngrozire. *(~ cuiva cu moartea.)* 2. periclitare, primejduire, (rar) primejduiálă. *(~ carierei lui.)* 3. pericol, primejdie, (înv. şi pop.) nevoie. *(Îl plndeşte o ~.)*

AMENINŢAT adj. periclitat, primejduit. *(O fiinţă –)*

AMENINŢĂTOR adj. 1. (înv. şi reg.) speriós-*(Striga cu glas ~.)* 2. periculos, primejdios, (înv.) primejduinciós, primejduitór. *(O situaţie ~.)*

AMÉNT s. *(BOT.)* (pop.) mâţişór, rânsă, (reg.) mărţişor, mâţ, mugur. *(~ sălciei atlrnă ea un ciucure.)*

AMERINDIENI s. pi. indieni (pl.), piei-roşii (pl.). *(~ reprezintă populaţia băştinaşă din America.)*

AMERIZÁJ s. amerizare *(~ unui hidro-avlon.)*

AMERIZARE s. amerizaj. *(~ hidroavionulut a decurs normal.)*

AMESTEC s. 1. combinaţie, (1-vr.) melanj, mixtură. *(Un ~ de substanţe.)* 2. imixtiune, ingerinţă, intervenţie. *(~ tn treburile altul stat.)*

AMESTECA vb. 1. a combina. *(~ mai multe substanţe.)* 2. (prin Transilv., Maram.) a sfeti. *(~ cărţile de joc.)* 3. a mesteca, (pop.) a dumica. *(~ gumă de mestecat.)* 4. a se corci, a se încrucişa. *(Două specii de plante se pot~.)* 5. a (se) încâlci, a (se) încurca, (reg.) a (se) bălmăji, (înv.) a (se) zăminti. *(Lucrurile se ~.)* «. a se băga, a interveni, a se vârî. *(Se ~ nechemat Intr-o discuţie.)*

AMESTECARE s. 1. combinare. *(~ mai multor substanţe.)* 2. rnestecare, mestecat. *(~ mămăligii.)* 3. corcire, încrucişare. *(~ unor rase de animale.)*

AMESTECAT adj. 1. diferit, eterogen, felurit, împestriţat, pestriţ, variat, (reg.) mistreţ. *(O mulţime ~.)* 2. corcit, încrucişat, (pop.) mistreţ, (prin Ban.) mistriciói, (Olt.) mistriţát. *(Rase ~.)* 3. încâlcit, încurcat.

(Fire

~.)

AMESTECĂTURĂ s. încâlceală, încâlcire, încâlcitură, încurcătură, (livr.) mixtură, (înv.) zăminteálă, zămintitúră, (fam.) bălmăjeală, mişmaş, talmeş-bálmeş. *(*Er*a* o ~ *d*e *nedescris.)*

AMEŢEALĂ s. 1. *(MED.)* vertij, vârtej, (înv.) scutură. *(A simţit o ~.)* 2. buimăceală, buimăcire, năuceală, năucire, perplexitate, zăpăceală, (înv. şi reg.) uluială, uluire, (reg.) uimăceálă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) tehuiálă. *(*O *stare de ~.)*

AMEŢÍ vb. 1. a (se) buimăci, a (se) năuci, a (se) zăpăci, (pop.) a (se) bâigui, a (se) ului, (reg.) a (se) hăbăuci, a (se) uimăci, (Mold., Bucov. şi Transilv.) a (se) tehui, (înv.) a (se) cebălui. *(Somnul l-a ~.)* 2. a (se) cherchell, a (se) îmbăta, a (se) turmenta, (livr.) a (se) grlza, (pop.) a (se) turlăci, (prin Transilv.) a (se) amnări, (Mold.) a (se) chefălui, (Transilv. şi Ban.) a (se) şumeni, (fam.) a (se) învinoşa, a (se) matosi, (fam. fig.) a (se) afuma, a (se) aghesmui, a (se) căli, a (se) ciupi, a (se) cârpi, a (se) magnetiza, a (se) pili, a (se) sfinţi, a (se) tămâia, a (se) trăsni, a (se) turti, (rar fig.) a (se) târnosi, a (se) turci, (reg. fig.) a (se) flecul, a (se) oţeli, (arg.) a (se) mahi, a (se) matoli. *(S-a cam ~ cu rachiu.)*

AMEŢÍT adj. 1. buimac, buimăcit, năuc, năucit, tâmpit, zăpăcit, (pop.) bâiguít, capiu, uluit, (reg.) buimátic, hăbăuc, (Mold., Bucov. şi Transilv.) tehui. *(S-a sculat ~.)* 2. zăpăcit, (fig.) beat, îmbătat. *(~ de fericire.)* 3. băut, beat, cherchelit, îmbătat, turmentat, (livr.) grizát, (rar) trecut, (înv. şi pop.) candriu, (pop.) turlác, vâjâít, (reg.) amnărit, învino-şát, rătutít, vinós, (prin Ban.) chermeléu, (Transilv. şi Maram.) şúmen, (prin Transilv.) şumenít, (fam. fig.) afumat, aghesmuit, făcut, oţelít, pilit, sfinţit, tămâiát, tâmosit, trăsnit, turtit, (arg.VJmahít, matól, matosít. *(~ de* pin*.)*

AMEŢITOR adj. 1. (înv.) vârtejitór, vârte-jós. *(Senzaţie ~.)* 2. năucitor, uimitor, uluitor, (pop.) zăpăcitor. *(Un ritm ~.)* 8. tulburător.

(fig.) îmbătător. *(Miresme ~.)* 4. fulgerător, precipitat, vertiginos. *(*O *cădere ~.)*

AMFETAMINA s. *(FARM.)* benzedrină, fe-namină.

AMFIARTRÓZĂ s. *(ANAT.)* articulaţiese-mimobllă.

AMFIBIÁN s. *(ZOOL.)* batracian. *(Broasca este un ~.)*

amfibolie s.v. AMBIGUITATE. ECHIVOC.

amfibologie adj. v. AMBIGUU. ECHIVOC.

amfitrion s.v. GAZDĂ.

AMIAZĂ s. prânz, (pop.) namiáză. *(Pe la ~.* j

AMÍC s. prieten, (pop.) fârtát, (reg.) ortac, (înv.) libóvnic, priétnic, soţ, soţie. *(S-a Intllnlt cu ~ ii.)*

AMICAL adj., adv. 1. adj. prietenesc, prietenos, tovărăşesc. *(Atitudine ~.)* 2, adv. bine, prieteneşte, prietenos. *(M-a primit ~.)*

AMÍCĂ s. prietenă, (pop.) surată, (înv. şl reg.) soaţă. *(~ din copilărie.)*

amlcíe s. v. AMICIŢIE. PRIETENIE.

AMICÍŢIE s. prietenie, (înv. şi pop.) prieteşug, (înv. şi reg.) amicíe, (reg.) fârtăţíe, ortăcíe, (înv.)

prietnicíe. *(O ~ durabilă.)*

AMIDOPIRÍNĂ s. *(FARM.)* piramidon.

AMIGDÁLĂ s. *(ANAT.)* (pop.) ghíndură. (Transilv.) mándulă.

AMIGDALÍTĂ s. *(MED.)* (pop.) gâlci (pl.), (reg.) bólfă.

AMILAZĂ SALIVARĂ s. *(BIOL.)* ptia-lină.

AMÍN interj, adiol, gata I, (înv.) parapán-ghelos !, (fam.) aleluia !

AMINOBENZÉN s. *(CHIM.)* anilină, fe-nilamină.

AMINTÍ vb. 1. a arăta, a cita, a indica, a menţiona, a pomeni, a semnala, (rar) a semnaliza, (înv.) a memora, a prenumi, (fig.) a atinge. *(Problema este ~ Intr-un document.)* 2. a evoca, a redeştepta. *(~ vremurile de odinioară.* > 3. a şti. *(Îţi ~ cum erai acum doi ani?)* AMINTIRE s. 1. citare, indicare, menţionare,

menţiune, pomenire, semnalare, (rar) semnalizare. *(~ unui fapt semnificativ.)* 2. pomenire, (înv.) pomană, pomelnic, pomină. *(Pentru ~ cuiva.)* 3. aducere-aminte, (astăzi rar) suvenir, (grecism înv.) promit. *(Dulci ~.)* 4. memorie, minte. *(I-au rămas In ~ toate aceste lucruri.)* 5. memorie, (înv.) pámente. *(În ~ iui.)* 6. semn. *(Îi cere o ~ spre a nu-í uita.)*

AMÂNÁ vb. 1. (Transilv.) a tămânda. *(~ plecarea.)* 2. (rar) a remite. *(~ o tranzacţie.)* 3. a încetini, a întirzia. *(~ producerea unui fenomen.)* 4. a lungi, a tărăgăna, a tergiversa, (livr.) a temporiza. *(~ rezolvarea unei probleme.)* 5. a aştepta, a îngădui, a păsui. *(Îl ~ cu plata datoriei.)* 6. a păsui, a prelungi, (înv. şi reg.) a muta. *(I-a ~ scadenţa.)* 7. a lăsa. *(Să ~ pa altădată.)*

AMÂNÁRE s. 1. (Transilv.) tămândáre. *(~ plecării.)* 2. încetinire, întirziere. *(~ producerii unui fenomen.)* 3. tărăgănare, tergiversare, (rar) tergiversaţiúne. *(~ rezolvării unei probleme.)* 4. păsuială, păsuire, răgaz, (pop.) îngăduinţă, îngăduíre, (înv. şi reg.) răzbun. *(I-a acordat o ~ pentru onorarea*

poliţei.) 5. păsuire, prelungire. *(~ obligaţiei cuiva.)*

AMÍNDÓI num. ambii. *(Au venit ~.)* AMNAR s. 1. (reg.) oţele (pl.). *(Iască şl ~ pentru aprinderea focului.)* 2. (reg.) jug, (Mold. şi Bucov.) pochihéci. *(~ la războiul de ţesut.)* 3. (Mold.) colţár. *(~ este stllpul de la col]ul unei case de fără.)*

amnări vb. v. AMEŢI. CHERCHELI. ÎMBĂTA. TURMENTA.

amnărít adj. v. AMEŢIT. BĂUT. BEAT. CHERCHELIT. ÎMBĂTAT. TURMENTAT. AMONIAC s. *(CHIM.)* (înv.) spirt-de-ţipirlg. AMOR s. 1. dragoste, iubire, (înv. şi reg.) íboste, (înv.) líbov. *(~ lui pentru ea.)* 2. (concr.) dragoste, iubire, iubit, (Olt.) iub. *(Tu eşti •«-• meu.)* AMORAŞ s. *(ARTE PLAST.)* putto. amorez s.v. AMANT. CONCUBIN. IUBIT. PRIETEN.

AMOREZA vb. a se îndrăgosti, (livr.) a se înamora. *(S-a ~ nebuneşte de el.)*

AMOREZAT adj. îndrăgostit, (livr.) înamorat. *(Un* ílnăr*~.)*

amoreză s.v. AMANTĂ. CONCUBINĂ. IUBITĂ. PRIETENĂ. AMORF adj. inform. *(O masă ~ de...)* amorfă s.v. SALCÂM-MIC. AMOROS adj. galant, sentimental. *(Aventură, intrigăm.)*

AMORSA s. *(PESCUIT)* momeală, nadă, (rar) momitúră, (reg.) mârşă, nádilă, (înv., în Transilv.)

podmét. *(~ pentru eleni.)*

AMORŢEALĂ s. toropeală, toropire. *(Stare de ~.)*

AMORŢÍ vb. 1. a insensibiliza. *(Anestezicul ~ măseaua.)* 2. a înţepeni, a paraliza. *(Gerul ti ~ buzele.)*

AMORŢÍT adj. 1. înţepenit, (Transilv.)

dréven. *(~ de frig.)* 2. toropit. *(~ de căldură.)*

AMPLASA vb. a (se) aşeza, a (se) fixa, a

(se) plasa, a (se) situa, a (se) stabili. *(A ~ uzina*

In apropiere de...)

AMPLASARE s. aşezare, fixare, plasare, situare, stabilire. *(~ noului obiectiv tntr-un loc adecvat.)*

AMPLIFICA vb. 1. a se accentua, a creşte, a se intensifica, a se întări, a se înteţi, a se mări, a spori. *(Viteza vlntului s-a ~.)* 2. a (se) intensifica, a (se) întări, a (se) mări, a (se) potenţa. *(A ~ valoarea unei mărimi fizice.)* 3. a (se) adinei, a (se) agrava, a creşte, a (se) intensifica, a (se) mări, a spori, (fig.) a (se) ascuţi. *(Disensiunile s-au ~.)*

AMPLIFICARE s. 1. intensificare, întărire, mărire, potenţare. *(~ unei mărimi fizice.)* 2. creştere, dezvoltare, extensiune, extindere, lărgire, mărire. *(~ schimburilor comerciale.)* AMPLIFICAT adj. crescut, intensificat, întărit, mărit, potenţat, sporit. *(O valoare fizică mult~.)*

AMPLOARE s. 1. forţă, intensitate, volum. *(Are o voce de o ~ impresionantă.)* 2. extensiune, extindere, proporţie. *(Focul a luat o mare ~.)*

amploiat s.v. FUNCŢIONAR. IMPIEGAT. SLUJBAŞ.

AMPLU adj. l. întins, larg, mare. *(Pe un spafiu ~.)* S. bogat, cuprinzător, larg. *(O perspectivă ~.)* 3. amănunţit, detaliat, dezvoltat, (înv.) amănunt. *(Plan ~.)*

amprentă s.v. ATRIBUT. CALITATE. CARACTER. CARACTERISTICA. ÎNSUŞIRE. ÎNTIPĂRIRE. NOTA. PARTICULARITATE. PROPRIETATE. SEMN. SPECIFIC. TIPAR. TRĂSĂTURĂ. URMĂ.

AMPUTA vb. a tăia. *(I-a ~ un picior.)*

AMPUTARE s. tăiere. *(~ braţului.)*

AMULETĂ s. talisman, (înv.) advár, báier.

AMURG s. apus, asfinţit, înserare, seară, (livr.) crepuscul, (înv. şi pop.) murg, (pop.) mmurgft, scăpătat, sfinţit, (reg.) murgit, (prin Mold. şi Munt.) murgílă, (inv.) sfinţire. *(S-a lăsat ~.)*

AMURGÎ vb. a (se) însera, a se întuneca, a scăpata, (pop.) a (se) înrmirgi, (înv. şi reg.) a murgi. *(A •>-< peste clmpii.)*

AMUŢI vb. 1. *(MED.)* a muţi. 2. a dispărea, a înceta, a se linişti, a muţi, a se potoli, a se stinge. *(Toate zgomotele au ~ !n stradă.)*

AMUZĂ vb. a se desfăta, a se dispune, a se distra, a se înveseli, a petrece, a râde, a se veseli, (înv.) a se distrage, a se eglendisi, a libovi. *(Ne-am ~ copios pe socoteala lui.)*

AMUZAMENT s. 1. agrement, distracţie, divertisment, plăcere, (înv.) zéfchiu. *(Parc de ~.)* 2.

distracţie, joacă, (înv.) zăbavă. *(Dragostea nu este un ~.)*

AMUZANT adj. 1. agreabil, distractiv, drăguţ, plăcut. *(Un spectacol ~.)* 2. comic, hazliu, nostim, vesel, (livr.) ilar, ilariant, (pop.) poznaş, (Transilv., Ban. şi Olt.) şod. *(O In-Itmplare ~.)*

AN s. 1. (înv.) leat, veleát. *(~ 1600.)* 2. *(ASTRON.) an bisecl* -= an bisextil, (înv.) an viséct; *an bisextil* = an bisect, (înv.) an viséct. 3. (la pi.) epocă, perioadă, timp, vreme. *(In ~ii copilăriei.)*

ANABOLÍSM s. *(FIZIOL.)* asimilaţie. í-w *este o fază a metabolismului.)*

ANACRONIC adj. (rar) anacronístic. *(O situaţie •~.)*

anacronístic adj. v. ANACRONIC.

ANAERÓB adj. *(BIOL.)* anaerobiotic. *(Microorganisme <«-'.)*

ANAEROBIOTIC adj. *(BIOL.)* anaerob. *(Organisme ~.)*

ANAEROBIÓZĂ s. *(BIOL.)* anoxibioză. *(~ este forma de viată a organismelor anaerobe.)*

ANAFURA s. *(BIS.)* (reg.) părticică. *(~ se împarte credincioşilor după liturghie.)*

ANAGNÓST s. *(IST.)* (înv.) citeţ. *(~ proveneau dintre sclavii cultivaţi.)*

ANAGRAMĂ s. (rar) antimetábolă. *(~ numelui cuiva.)*

ANAHORET s. ascet, eremit, pustnic, schimnic, sihastru, (rar) schimonáh, (înv.) aschitác, aschiteán, monah, osélnic, schítnic. *(~ trăieşte In locuri izolate.)*

ANALCÍD s. *(CHIM.)* hexaclorciclohexan.

ANALECTE s. pi. crestomaţie. *(~ lui T. Cipariu.)*

ANALGEZÍNĂ s. *(FABM.)* antipiriiiă, fena-zonă. *(~ se foloseşte împotriva febrei.)*

ANALIZA vb. 1, a cerceta, a examina, a investiga, a studia, a urmări, (livr.) a considera, (înv.) a medita, a privi, a socoti, (fig.) a explora, (înv. fig.) a scărmăna. *(~ cauzele unui fenomen.)* 2. a cerceta, a examina, a măsura, a observa, a scruta, a studia, a urmări, (pop.) a iscodi, (înv. şi reg.) a oglindi, (înv.) a cerca, a ispiti. *(Îl ~ cu atenţie.)* 3. a comenta, a explica, a interpreta, a tâlcui, (înv.) a întoarce, (fig.) a descifra. *(~ un text literar.)*

ANALIZARE s. 1. analiză, cercetare, examen, examinare, investigare, investigaţie, studiere, studiu, (pop.) cercare, (înv.) răspicáre, (fig.) explorare. *(O ~ serioasă a problemelor.)* 2. comentare, explicare, interpretare, tâlcuire, (înv.) tâlcuiálă. *(~ unui text literar.)*

ANALÍZĂ s. 1. analizare, cercetare, examen, examinare, investigare, investigaţie, studiere, studiu, (pop.) cercare, (înv.) răspicáre, (fig.) explorare, *(O ~ serioasă a problemelor.)* 2. cercetare, examinare, observare, observaţie, scrutare, studiere, studiu, (pop.) iscodire, (înv.) iscoadă, ispită, ispitire. *(~ atentă a cuiva.)* 3. *(MED.)* probă. *(~ hepatică.)* 4. *(CHIM.) analiză electrochimică* -= electroana-liză.

ANALOG adj. apropiat, asemănător, asemenea, corespondent, înrudit, similar, (înv.) asemănat, podóbnic, semănător. *(Două elemente ~.)*

ANALOGÍE s. afinitate, apropiere, asemănare, concordanţă, corespondenţă, înrudire, potriveală, potrivire, similaritate, similitudine, (înv. şi reg.) semuiálă, (reg.) semeniş, (înv.) potróz, semănáre, semănătură, semuíre. *(Se poate stabili o ~ intre aceste două elemente.)*

ANAPODA adv. 1. aiurea, prost, rău, (fam.) brambura. *(Treburile merg ~.)* 2. aiurea, alandala, (fam.) brambura. *(Lucrurile erau puse ~^)*

ANARHÍST adj., s. (rar) libertár. *(Concepţii ~.)*

ANARHOSINDICALÍSM s. *(POLITICA)* sindicalism.

ANASÓN s. *(BOT.) anason-franţuzesc (II-licium amsatum)* = badian, anason-stelat; *anason-stelat (Illicium anisatum)* = badian, anason-frantuzesc.

anason-dúlce s.v. MOLURĂ.

anason-máre s.v. MOLURĂ.

anason-iiemţésc s.v. MOLURĂ.

ANASTIGMÁT adj. *(FIZ.)* anastigmatic. *(Obiectiv fotografic ~.)*

ANASTIGMATIC adj. *(FIZ.)* anastigmat. *(Obiectiv fotografic ~.)*

ANATEMĂ s. *(BIS.)* afurisenie, afurisire, blestem, excomunicare, (înv.) procleţénie, pro-cleţíe. *(A arunca ~ asupra cuiva.)*

ANATEMIZA vb. *(BIS.)* a afurisi, a blestema, a excomunici, (pop.) a oropsi, (înv.) a lepăda, a procleţi. *(Papa l-a ~.)*

ANATEMIZAT adj. *(BIS.)* afurisit, blestemat, excomunicat, (înv. şi reg.) procleţít, (înv.) proclet. *(Preot ~.)*

ANCHETA vb. *(JUR.)* a cerceta, a instrui. *(A ~ un caz.)*

ANCHETARE s. *(JUR.)* anchetă, cercetare. Instruire, (înv.) spráfcă, (rusism înv.) comandi-róvcă. *(~ unui caz penal.)*

ANCHETĂ s. *(JUR.)* anchetare, cercetare, instruire, (înv.) spráfcă, (rusism înv.) comandi-róvcă. *(~ unei crime.)*

ANCHILOZA vb. *(MED.)* a înţepeni, a prinde. *(Reumatismul i-a ~ articulaţiile.)* ANCHILOZARE s. *(MED.)* anchiloză, înţepenire, prindere. *(~ articulaţiilor.)*

ANCHILOZAT adj. *(MED.)* 1. înţepenit, prins. *(Cu articulaţiile ~.)* 2. inert, înţepenit, ţeapăn. *(Are o mină*

ANCHILOZĂ s. *(MED.)* anchilozare, înţepenire, prindere. *(~ articulaţiilor.)*

ÁNCIE s. *(MUZ.)* pană. *(~ unui instrument de suflat.)* ANCOLÁ vb. *(TEHN.)* a încleia. ANCOLÁRE s. *(TEHN.)* încleiere. ANCORÁJ s. *(TEHN., MAR.)* ancorare. *(~ unui element de construcţie.)*

ANCORARE s. *(TEHN., MAR.)* ancoraj. *(~ unei nave.)*

ANCORĂ s. *(MAR.)* (înv. şi reg.) rac, (înv.) cătuşă, miţă.

ANDÍVĂ s. *(BOT.; Cichonum endivia)* cicoare de grădină.

ANDREA s. cârlig, igliţă, navetă. *(~ pentru plase de pescuit.)* andrea s.v. SULĂ. andrişeá s.v. PĂLĂRIA-CUCULUI. ANDROGINIE s. *(MED.)* pseudoherma-froditism.

ANECDOTĂ s. glumă, spirit, (reg.) polojénle, (fam.) banc. *(A spus o ~ reuşită.)* anemic adj. v. MIC. REDUS. SLAB. ANEMONĂ-DE-MÁRE s. *(ZOOL.; Actinia)* actinie, dediţel-de-mare, (reg.)trandafir-de-

máre. ANEMOSCÓP s. *(MET.)* giruetă. *(Cu ~ st determină direcţia vlntului.)*

ANEMOTRÓP s. *(TEHN.)* aeromotor, motor eolian.

ANESTEZIST s. *(MED.)* (rar) narcoti-zatór. ANEURÍE s. *(MED.)* aneuroză. ANEURÍNĂ s. *(FARM.)* vitamina B-. ANEURÓZĂ s. *(MED.)* aneurie. ANEVOIE adv. 1. abia, greu. *(~ a scăpat cu viaţă.)* 2. dificil, greu. *(~ de înţeles.)* 3. greu, (prin Transilv.) síchiş. *(I-a restituit ~ împrumutul.)*

anevoínţă s.v. DIFICULTATE. GREUTATE. IMPAS. IMPEDIMENT. INCONVENIENT. NEAJUNS. NEVOIE. OBSTACOL. OPRELIŞTE. PIEDICĂ. STAVILĂ.

ANEVOIOS adj. 1. dificil, greu, (pop.) ostenitor, (înv. şi reg.) osteniciós. *(O treabă ~.>* 2. delicat, dificil, gingaş, greu, (fig.) ingrat. *(O misiune ~.)* 3. dificil, greoi, (astăzi rar) silnic. *(Un mers ~.)* 4. greu, mizerabil, necăjit, prost, rău, (înv. şi pop.) necăjós. *(Un trai ~.j* 5. dificil, greu, (fig.) aspru, spinos. *(Drumul ~ al cunoaşterii.)*

ANEX adj 1. accesoriu, auxiliar, secundar subsidiar. *(Element ~ într-un mecanism.)* 2. alăturat, anexat. *(Documentele ~.)*

ANEXĂ vb. 1. a (se) alătura, a (se) ataşa. *(~ la memoriu actele necesare.)* 2. a alipi, a ataşa, a încorpora, (înv.) a întrupa, a lipi. *(~ un teritoriu străin.)*

ANEXARE s. alipire, încorporare. *(~ unui teritoriu.)*

ANEXAT adj. alăturat, anex. *(Documentaţia ~.)*

ANEXĂ s. adaos, apendice, completare, supliment. *(~ la o dispoziţie.)*

ANEXÍTĂs. *(MED.)* (rar) salpingoovarítă.

ANGAJA vb. 1. a băga, a încadra, a lua, a numi, a primi, (înv. şi pop.) a năimi. *(Îl ~ tntr-un serviciu.)* 2. a se băga, a intra, a se încadra, a se tocmi, a se vârî, (pop.) a se învoi, a merge, a se năimi, a se prinde, a veni, (prin Mold. şi Bucov.) a se apuca. *(S-a~ paznic, mecanic.)* 3. a făgădui, a se îndatora, a se însărcina, a se obliga, a promite, (înv. şi reg.) a jurui, a se prinde, (înv.) a se adeveri, a se apuca, (fig.) a se lega. *(Se ~ să facă următoarele...)*

ANGAJAMENT s. 1. asigurare, cuvânt, făgăduială, făgăduinţă, legământ, promisiune, vorbă, (astăzi rar) parolă, (înv. şi reg.) juruită, (reg.) făgádă, (Transilv.) făgădáş, (Mold.) juruínţă, (înv.) promítere, sfătuit, (turcism înv.) bacalím. *(Si-a ţinut ~.)* 2. îndatorire, obligaţie, sarcină, (pop.) legătură. *(Ce ~e ai?)*

ANGAJARE s. 1. încadrare, numire, primire. *(~lui s-a făcut pe loc.)* 2. intrare, încadrare. *(~ lui în serviciu.)*

ANGAJAT s. salariat, slujbaş, (înv. şi pop.) năimit, (pop. şi fam.) simbriáş, (înv.) lefegiu, supus. *(Era ~ al statului.)*

angelic adj. v. ÎNGERESC. SERAFIC-

angelina s.v. ANGHELICĂ.

ANGHELÂCĂ s. *(BOT.; Angelica archan-gelica)* (rar) angelina, (reg.) buciníş.

ANGHÍLĂ s. *(IHT.; Anguilla anguilla)* (rar) ţipár.

ANGHINÁRE s. *(BOT.; Cijnara scohjmus)* (rar) scólim, (reg.) carciofói.

ANGHÍNĂ s. *(MED.)* 1. (înv.) corácă. 2. *anghina diflerică* = difterie, (pop.) şopir-láiţă, (reg.) bólfă, (Transilv. şi Maram.) şopâr-láriţă.

anghina s.v. SCARLATINĂ.

ANGIÓM s. *(MED.)* nev vascular.

ANGIOTENSÍNĂ s. *(BIOL.)* renină.

ANGLOFÍL adj., s. angloman.

ANGLOFILÍE s. anglomanie.

ANGLOMAN £>dj., s. anglofil.

ANGLOMANÍE s. anglofilie.

angoasă s.\. NELINIŞTE.

ANGRCsÍST s., adj. (înv.) toptangíu *(.Ve-gustor* -w.*)*

ANGULAR adj. *(MAT.)* unghiular, (rar) anfjlós. *(Figură ~.)*

angulós adj. v. ANGULAR. UNGHIULAR.

ANHIDRIDĂ s. *(CHIM.) anhidridă arse-nioasă* = arsenic, (rar) arsén, sar, (pop.) săricică, şoricioáică, (Mold.) şoriceásă; *anhidridă carbonică* = bioxid de carbon; *anhidridă sulfurică* = trioxid de sulf; *anhidridă sulfuroasă* = bioxid de sulf, sulf volatil.

ANIHILA vb. a anula, a contracara, a împiedica, a neutraliza, a zădărnici. *(A ~ efectele nefaste ale...)*

ANIHILARE s. anulare, contracarare, împiedicare, neutralizare, zădărnicire. *(~ efectelor negative ale...)*

ANILÍNĂ s. *(CHIM.)* aminobenzen, fenil-amínă.

ANIMA vb. a (se) însufleţi, a (se) înviora. *(Atmosfera s-a mai ~.)*

ANIMAL s. creatură, dobitoc, făptură, fiinţă, lighioană, necuvântător, vietate, vieţuitoare, (înv.) dihanie, săzdánie. (fig.) suflare, (înv. fig*)* zidire, ziditúră. *(~ele pădurii.)*

ANIMALIC adj. bestial, feroce, fioros, sălbatic. *(O comportare ~.)*

animalicul s.v. SPERMATOZOID.

ANIMALICULÍST s. *(BIOL.)* spermatist.

ANIMALITATE s. bestialitate, ferocitate, sălbăticie. *(~ comportării lui.)*

ANIMALIZÁ vb. a (se) abrutiza, a (se) dezumaniza. *(Băutura l-a ~.)*

ANIMALIZÁRE s. abrutizare, dezumanizare.

ANIMALIZÁT adj. abrutizat, dezumanizat. *(Persoană ~.)*

ANIMAT s., adj. 1. s., adj. *(GRAM.)* (rar) sexuát. *(Genul ~ şi genul inanimat.)* 2. adj. însufleţit, viu. *(O discuţie ~.)*

ANIMATOR s. însufleţitor, (fig.) suflet. *(El este ~ întregii acţiuni.)*

ANIMAŢIE s. 1. antren, însufleţire, vioiciune, (rar) vivacitate, (fig.) viaţă. *(O petrecere plină de ~.)* 2. agitaţie, colcăială, foiala, foire, forfotă, forfoteală, frământare, furnicare, mişcare, mişuială, mişunare,

roială, viermuiala, viermuire, (reg.) fojgăiálă, vânzoálă, (fam.) fâţâiálă, fâţiíre, fâţâít, vânzoleálă. *(Pe străzi era o ~ de nedescris.)*

ANIMOZITATE s. 1. ceartă, conflict, dezacord, dezbinare, diferend, discordie, discuţie, disensiune, dispută, divergenţă, gâlceavă, învrăjbire, litigiu, neânţelegere, vrajbă, zizanie, (înv. şi pop.) price, pricină, sfadă, (pop. şi fam.) círcotă, dihonie, rî'că, (pop.) harţă, (înv. şi reg.) pricáz, scî'rbă, toi, (reg.) bucluc, hî'ră, poáncă, sfădălíe, zoálă, (Mold. şi Transilv.) poară, (Bucov. şi Transilv.) şcort, (înv.) dezunire, gâlcevíre, împoncişáre, judeţ, neaşezáre, neunire, pâră, pricinuíre, pricíre, prigoană, prigonire, zavistie, zurbávă, (grecism înv.) filonichíe, (fig.) ciocnire. *(S-a rezolvat ~ dintre ei.)* 2. discordie, duşmănie, învrăjbire, ostilitate, pornire, ură, vrajbă, vrăjmăşie, zâzanie, (livr.) inimiciţie, (înv. şi pop.) price, (pop. şi fam.) dihonie, (pop.) pică, (înv. şi reg.) ceartă, pizmă, pizmuíre, scârbă, (Mold.) póxie, (înv.) mozaviríe, neprietenie, patos, scándală, sfadă, urâciúne, vrăjbíe, (latinism înv.) rancoáre. *(O ~* aprigă.*)*

anina vb. v. AGAŢĂ. APUCA. ATÂRNA. PRINDE. SPÂNZURA. SUSPENDA. ŢINE.

aninàre s.v. AGĂŢARE. AGĂŢAT. ATÂR-NARE. ATÂRNAT. PRINDERE. PRINS. SPÂNZURARE. SPÂNZURAT. SUSPENDARE.

ANINÁŞ s. *(BOT.; Alnus viridis)* liliac-de-inunte.

aninat adj. v. AGĂŢAT. ATÂRNAT. SPÂN-ZURAT. SUSPENDAT.

aninat s.v. AGĂŢARE. AGĂŢAT. ATÂR-NARE. ATÂRNAT. PRINDERE. PRINS. SPÂNZURARE. SPÂNZURAT. SUSPENDARE.

aninătoáre s.v. AGĂŢĂTOARE. ATÂRNĂ-TOARE. GAICĂ.

ANIONÍT s. *(CHIM.)* răşină anionactivă.

ANISIÁN s., adj. *(GEOL.)* virglorian.

ANISÓL s; *(CHIM.)* metoxibenzen.

ANIVERSA vb. a celebra, a prăznui, a sărbători, a serba, a ţine, (înv. şireg.) a prăznici. *(~ un secol de independenţă.)*

ANIVERSARE s. 1. celebrare, prăzmiire, sărbătorire, serbare, (reg.) prăznuiálă. *(~ unui secol de la...)* 2. zi aniversară, ziua naşterii. *(~ lui este la 20 mai.)*

ANIZOGAMÍE s. *(BIOL.)* heterogamie.

ANIZOTRÓP s., adj. *(FIZ.)* eolotrop. *(Corp ~.)*

ANIZOTROPÍE s. *(FIZ.)* eolotropie. *(~ unui corp.)*

ANÓD s. *(FIZ.)* pol pozitiv, (înv.) placă.

anodin adj. v. NEIMPORTANT. NEÂNSEMNAT.

ANODÓNTĂ s. *(ZOOL.; Anodonta)* scoică de baltă, scoică de Iac.

ANOMALÍE s. 1. abatere, deviere. *(S-a produs o ~ inexplicabilă.)* 2. cusur, defect, (pop.) meteahnă. *(~ congenitală.)*

ANONÍM adj. 1. necunoscut, neidentificat, neştiut. *(Autor ~.)* 2. nesemnat. *(Lucrare ~.)*

ANOREXIE s. *(MED.)* inapetenţă.

ANORGANIC adj. mineral, neorganic. *(Substanţă ,~.)*

ANORMAL adj. 1. nefiresc, nenormal, neobişnuit. *(O situaţie ~.)* 2. bolnăvicios, morbid, nesănătos, patologic. *(înclinaţii ~.)*

anormalitate s.v. INFIRMITATE. INVALIDITATE. -K- ANOST adj. 1. neinteresant, plicticos, plictisitor, (livr.) fastidios, (fig.) fad, insipid, nesărat, sălciu, searbăd. *(Un spectacol ~.)* 2. banal, monoton, placid, plictisitor, uniform, (fig.) searbăd, (livr. fig.) tern. *(O viaţă ~.)*

anosteálă s. v. PLICTISEALĂ. URÂT.

anosti vb. v. PLICTISI. SĂTURA. URÎ.

ANOTÍMP s. sezon, (înv. şi reg.) timp, (înv.) stagiune, *(Cele patru ~ ale anului.)*

ANOXIBIÓZĂ s. *(BIOL.)* anaerobioză. *(~* este *forma de viaţă a organismelor anaerobe.)* ANSAMBLU s. 1. întreg, tot. *(Un ~ unitar.)* 2. totalitate. *(Aceste elemente alcătuiesc un ~.)* 3. sistem. *(Un ~ coerent de idei; un ~ tehnic.)* 4. colectiv, formaţie, trupă. *(~ artistic.)*

ANTAGONIC adj. antagonist, opus, potrivnic. *(Relaţii ~.)*

ANTAGONISM MICROBlAN s. *(BIOL.)* antibioză.

ANTAGONIST adj. antagonic, opus, potrivnic. *(Interese ~.)*

ANTEBRAŢ s. *(ANAT.)* (reg.) pulpa mî'inii.

ANTECESOR s. înaintaş, precursor, predecesor, premergător, (înv.) procátoh, prodróm, înainte-mergătór, (înv., bis.) preditéci. *(~*íf *noştri direcţi.)*

antegárdă s.v. AVANGARDĂ.

ANTENĂ s. *(ZOOL.)* mustaţă. *(~ artro-podelor.)*

antép s. v. MAHALEB. VIŞIN TURCESC.

ANTEPÓRT s. *(MAR.)* avanport.

ANTÉRĂ s. *(BOT.)* (rar) poliníe. *(~ stârnind.)*

ANTERIOR adj. 1. (local) dinainte. *(Partea ~ a căruţei.)* 2. (temporal) dinainte, precedent, premergător, (înv.) precezătór. *(Scrisoarea ~.)*

ANTERIORITATE s. prioritate. *(~* i*n timp.)*

ANTERIU s. reverendă, sutană, (Ban. şl Transilv.) mintie, (înv.) libadeá. *(~ preoţesc.)*

ANTESTEPĂ s. *(GEOGR.)* silvostepă. *(~* se *află între pădure şi stepă.)*

ANTEVORBITOR s. (livr.) preopinent, (înv.) prevorbitór.

ANTIBIOZĂ s. *(BIOL.)* antagonism micro-bian.

ANTIC adj. vechi. *(Cultura, lumea ~.)*

ANTICALÓRIC s., adj. (*FARM.*) anti-febril, antipiretic, antitermic, febrifug. *(Aspirina este un ~.)*

ANTICAMERĂ s. sală. *(Aşteaptă In ~ 1)*

ANTICAR adj. *(MIL.)* antitanc. *(Tun~.)*

ANTICAR s. (franţuzism) buchiníst.

anticar s.v. ARHEOLOG.

ANTICARIAT s. anticărie.

anticáriu adj. v. ARHEOLOGIC.

ANTICATALÍZĂ s. *(CHIM.)* cataliză negativă.

ANTICĂRÍE s. anticariat.

ANTICHITATE s. vechime, (înv.) străve-chíme, vechie. *(Vestigii din ~.)*

ANTICIPA vb. 1. a anunţa, a prevesti, a vesti, (rar) a promite. *(Vlntul ~ o furtună.)* 2. a intui, a[1] presimţi, a simţi, (fig.) a mirosi. *(A ~ ceea ce avea să se Intlmple.)*

ANTICIPARE s. anticipaţie. *(Literatură de ~.)*

ANTICIPAT adj. prealabil, preliminar, premergător. *(O condiţie ~.)*

ANTICIPAŢIE s. anticipare. *(Literatură de ~.)*

ANTICONGELÁNT s. *(CHIM.)* aditiv depresant.

ANTIDIARÉICadj., s. *(FARM.)* constipant, (înv.) strângătór.

ANTIDOT s. *(FARM.)* (rar) contraotrávă, contravenín, (înv.) antifarmác. *(Stricnina este ~* pentru barbiturice.)*

ANTIELECTRÓN s. *(FIZ.)* pozitron.

antifarmác s.v. ANTIDOT.

ANTIFEBRIL s., adj. *(FARM.)* antica-loric, antipiretic, antitermic, febrifug. *(Aspirina este un ~.)*

ANTIHELMÍNTIC s., adj. *(FARM.)* ver-mifug.

ANTIINTELECTUALISM s. *(FILOZ.)* iraţionalism.

ANTILUÉTIC s., adj. *(FARM.)* antisifi-litic, spirocid. *(Bismutul este un ~.)*

ANTIMALÁRIC s., adj. *(FARM.)* antipa-ludic. *(Chinina este un ~.)*

antimetábolă s. v. ANAGRAMĂ.

ANTIMONARHIC adj. antimonarhist. *(Mişcare ~.)*

ANTIMONARHIST adj. antimonarhic. *(Atitudine ~.)*

ANTIMONIÁT s. *(CHIM.)* hexahidroxianti-moniat.

ANTIMONÍT s. *(CHIM.)* stibină.

ANTIMONIU s. *(CHIM.)* stibiu, (înv.) sirmeá, súrmă.

ANTIOXIDANT s. *(CHIM.)* antioxigen. *(Fenolul este un ~.)*

ANTIOXIGEN s. *(CHIM.)* antioxidant. *(Unele amine stnt ~.)*

ANTIPALUDIC s., adj. *(FARM.)* antima-laric. *(Chinina este un ~.)*

antipát s.v. PROCONSUL.

ANTIPATIC adj. dezagreabil, neplăcut, nesuferit, respingător, scârbos. *(Un om ~.)*

ANTIPATÍE s. aversiune, ostilitate, pornire, repulsie, resentiment, (livr.) repugnantă, resim-ţămínt. *(Simte o vizibilă ~ faţă dB el.)*

ANTIPIRÉTIC s., adj. *(FARM.)* anticaloric, antifebril, antitermic, febrifug. *(Aspirina este un ~.)*

ANTIPIRÍNĂ s. *(FARM.)* 1. analgezină, fenazonă. *(~ se foloseşte împotriva febrei.)* 2. *antipirină salicilică* = salipirină, salicilat de antipirină.

ANTIPOD OPTIC s. *(CHIM.)* izomer optic.

antirevoluţionar adj. v. CONTRAREVOLUŢIONAR.

ANTISÉR s. *(FARM.)* ser specific.

ANTISIFILÍTIC s., adj. antiluetic, spirocid.

ANTISPASMÓDIC s., adj. *(FARM.)* antispastic, spasmolitic. *(Atropină este un ~.)*

ANTISPASTIC s,, adj. *(FARM.)* antispas-modic, spasmolitic. *(Beladona este un ~.)*

antist s.v. EFOR. EPITROP. PRIMAR.

ANTITANC adj. *(MIL.)* anticar. *(Tun~.)*

ANTITERMIC s., adj. *(FARM.)* anticaloric, antifebril, antipiretic, febrifug. *(Aspirina este un ~.)*

ANTITETÁNIC adj. *(MED., FARM.)* anti-tetanos. *(Ser ~.)*

ANTITETÁNOS adj. *(MED., FARM.)* antitetanic. *(Tratament ~.)*

ANTITETIC adj. contrar, opus. *(Poziţii ~.)*

ANTITEZĂ s. opoziţie. *(Relaţii de ~.)*

ANTOFÍTĂ s. *(BOT.)* fanerogamă, sperma-tofită. *(Plantele;a flori stnt ~.)*

ANTOLOGIE s. (livr.) florilegiu. *(~ de poezie lirică.)*

ANTONÍCĂ s. *(BOT.; Chaerophgllam aro-maticum)* (reg.) borşér, crastaván, laba-gî'ştii.

antonomasíe s.v. ANTONOMAZĂ.

ANTONOMAZĂ s. *(LIT.)* (rar) antonomasíe. *(~ este o figură de stil.)*

ANTOZOÁR s. *(ZOOL.; Anthozoa)* cora-Jier.

ANTRACT s. pauză. *(~ unui spectacol.)*

ANTRAX s. *(MED., MED. VET.)* cărbune, dalac, pustulă malignă, (reg.) armuráre, armu-ráriţă, bubă (neagră, rea), marmură, răsfúg, talan, băşică reá, sânge mohorit, (prin Munt.) pripit, (prin Ban. şi Munt.) spurcat, (înv.) serpengeá.

antrax s.v. RUBIN.

ANTREN s. animaţie, însufleţire, vioiciune, (rar) vivacitate, (fig.) viaţă. *(O petrecere plină de ~.)*

ANTRENA vb. I. a mobiliza. *(~ la* o *acţiune.)* 2. a împinge, a târî. *(Îl ~ în acţiuni nesăbuite.)* 3. (fig.) a se ambala, a se aprinde, a se infierbânta, a se înflăcăra. *(S*e ~ I*ntr-o discuţie.)*

ANTRENANT adj. mobilizator, stimulativ, stimulator. *(O acţiune ~.)*

ANTRENARE s. mobilizare. *(~ tuturor la o acţiune.)*

ANTRENOR s. *(TEHN.)* portsatelit.

ANTREPRENOR s. (rusism înv.) podreád-CÍC. *(~ unei lucrări de construcţie.)*

ANTREPRIZĂ s. (înv.) podrád. *(~ condusă de un antreprenor.)*

ANTRESÓL s. mezanin. *(Locuieşte înir-un~.)*

ANTREU s. hol, sală, vestibul. *(Două camere cu ~.)*

ANTRICÓT s. cotlet, (prin Mold.) tarác. *(~ de porc.)*

ANTROPOFAG s. canibal, (pop.) căpcăun.

ANTROPOFAGIE s. canibalism.

ANTROPOGENÉZĂ s. *(BIOL.)* antropo-genie. *(~ studiază dezvoltarea omului.)*

ANTROPOGENÍE s. *(BIOL.)* antropogeneză.

ANTROPOGEOGRAFÍE s. geografia populaţiei, geografie umană.

ANTROPOID s., adj. antropomorf. *(Maimuţă ~.)*

ANTROPOMORF s., adj. antropoid. *(Urangutanul este un ~.)*

ANTROPONIMIC adj. *(LINGV.)* antropo-nomastic. *(Studii ~.)*

ANTROPONIMÍE s. *(LINGV.)* antropono-mastică. *(~ studiază numele de persoană.)*

ANTROPONOMÁSTIC adj. *(LINGV.)* antroponimic. *(Studii ~.)*

ANTROPONOMÁSTICĂ s. (LINGV.) antro-ponimie. *(~ studiază numele de persoană.)*

ANTURAJ s. 1. companie, societate, tovărăşie, (grecism înv.) sinanstrofie. *(A petrecut ore agreabile In ~ ei.)* 2. ambianţă, cadru, cerc, mediu, sferă, societate, (înv.) mijloc, (fig.) atmosferă, climat. *(Trăind tn ~ vostru.)*

ANULA vb. 1. *(JUR.)* a abroga, a desfiinţa, a infirma, a invalida, a suprima, (pop.) a strica, (înv.) a surpa. *(~* o *lege*, *un act normativ.)* 2. *(JUR.)* a desface, a rezilia. *(~ un contract.)* 3. a contramanda, a revoca. *(~ un ordin.)* 4. a desfiinţa, (fig.) a ridica. *(A ~ orice* *restricţie.)* 5. a infirma, (fig.) a răsturna. *(~* o *teorie.)* 6. a neutraliza, a paraliza. *(*O *sfială li ~ orice mişcare.)* 7. a elimina, a înlătura, a scoate, a suprima, a şterge, a tăia, (reg.) a ştricui. *(~* u*n rlnd, un fragment dintr-un text.)* 8. a anihila, a contracara, a împiedica.

a neutraliza, a zădărnici. *(A ~ efectele dăunătoare ale...)*

ANULARE s. *I. (JUR.)* abrogare, desfiinţare, infirmare, invalidare, suprimare. *(~ unui act normatio.)* 2. *(JUR.)* desfacere, reziliere. *(~ unui contract.)* 3. contramandare, revocare, (înv.) revocáţie. *(~ unui ordin.)* 4. desfiinţare, (fig.) ridicare. *(~ oricăror restricţii de circulaţie.)* 5. infirmare, (fig.) răsturnare. *(~ unei teorii.)* 6. eliminare, îndepărtare, înlăturare, scoatere, suprimare, ştergere, tăiere*.* *(~ unui rlnd dintr-un text.) 1.* ştersătură, tăietură*.* *(~ Intr-un text.)* 8. anihilare, contracarare, împiedicare, neutralizare, zădărnicire. *(~ efectelor negative ale...)*

ANULAT adj. 1. *(JUR.)* abrogat, desfiinţat, înlăturat, suprimat. *(Convenţie ~.)* 2. *(JUR.)* desfăcut, reziliat. *(Contract ~.)* 3. contramandat, revocat. *(Ordin ~.)* 4. eliminat, înlăturat, scos, suprimat, şters, tăiat. *(Un paragraf, un rlnd ~.)*

ANUME adv., adj. 1. adv. adică, (livr.) récte, (înv.) sireaci. *(Prima filă, ~ contrapagina.)* 2. adv. dinadins, expres, intenţionat, înadins, special. *(A procedat ~ In acest sens.)* 3. adv. special, (înv.) specialménte. *(M-am dus ~ la* el*.)* 4. adj. anumit, aparte, deosebit, special, (înv. şi pop.) osebit. *(Cu o metodă ~.)*

ANUMÍT adj. 1. anume, aparte, deosebit, special, (înv. şi pop.) osebit. *(Cu o metodă ~.)* 2. cunoscut, determinat, fixat, hotărât, precizat, rânduit, specificat, stabilit, statornicit. *(La o dală* /vj 3, oarecare, (înv.) oarecine. *(Vorbea cu un ~ dispreţ.)*

ANUNŢ s. 1. afiş, înştiinţare, (livr.) placat, (pop.) afípt, (înv.) publicaţie. *(Un ~ indica* orarul.*)* 2. aviz, comunicare, încunoştinţare, înştiinţare, mesaj. *(A primit acasă un ~.)*

ANUNŢA vb. 1. a comunica, a transmite, a vesti, (înv.) a porunci, a soli. *(I-am ~ sosirea mea.)* 2. a aviza, a informa, a încunoştinţa, a înştiinţa, a vesti. *(~ pe cineva despre ceva.)* 3. a comunica, a informa, a încunoştinţa, a înştiinţa, a vesti, (rar) a semnali/a, (Transilv. şi Ban.) a ştirici. *(Vă ~ că trebuie să fiţi prezenţi.) 4.* a încunoştinţa, a înştiinţa, a vesti, (înv.) a publica, a publicarisi, a publicălui, a publicui. *(~ ceva cuiva.)* 5. a declara. *(~ deschisă şedinţa.)* 6. a anticipa, a prevesti, a vesti, (rar) a promite. *(Noaptea senină ~ o -i frumoasă.)*

ANUNŢARE s. 1. comunicare, vestire. *(~ sosirii lui.)* 2. informare, încunoştinţare, înştiinţare, vestire. *(~ cuiva despre ceva.)* 3. încunoştinţare, înştiinţare, vestire, (înv.) publicare, publicaţie, publicuíre. *(~ a ceva cuiva.)*

ANUNŢĂTOR s. prevestitor, vestitor. *(Rin-dunelele slnt ~ primăverii.)*

ANURÍE s. *(MED.)* (pop.) zăbreálă. *(~ se manifestă in bolile renale.)*

ANUS s. *(ANAT.)* (pop.) cur, (reg.) găoáză.

ANVELOPA s. supracopertă. *(~ unei «ării.)*

an viséct s.v. AN BISECT. AN BISEXTIL. anxietate s.v. FRĂMÂNTARE. GRIJĂ. ÎNGRIJORARE. NELINIŞTE. TEMERE.

ANXIOLÂTIC s., adj. *(FARM.)* ataraxic. *(~ este un deconectant.)* anxios adj. v. ÎNGRIJORAT. NELINIŞTIT. aoáce adv. v. ACOLO. AICI. AOLEU interj, a !, ah !, au I, i!, o !, of!, oh !, vai!, (pop.) văléu !, (Transilv. şi Ban.) túlai !, (Mold.) vah/ *(~ !, ce durere simt!)*

aolí vb. v. BOCI. CĂINA. JELI. JELUI. LAMENTA. PLÂNGE. TÂNGUI. VĂICĂRI. VĂITA.

aórea adv. v. CÍTEODATĂ. UNEORI. apa-mórţilor s.v. FATA-MORGANA. apar s.v. CORĂBIER. SACAGIU. APARAT s. 1. *(TEHN.)* maşină. *(~ de bărbierit.)* 2. instrument. *(Un ~ pentru curăţat cartofii.)* 3. *(ANAT., FIZIOL.)* sistem. *(~ circular, cardiovascular etc.)*

APĂRATĂJ s. *(TEHN.)* aparatură. *(Un ~ modern.)*

APARATURĂ s. *(TEHN.)* aparataj. *(O ~ modernă.)*

APARENT adj. (rar) părelnic, (înv. şi reg.) părut. *(Linişte ~.)*

APARENŢĂ s. (înv.) părere, părut. *(Ceea ce vezi e doar o ~.)*

APARÍŢIE s. 1. ivire, producere. *(~ unui nou fenomen.)* 2. ivire, (fig.) geneză, încolţíre, înfiripare, naştere. *(Istoria ~ unei met măreţe.)* 3. publicare, tipărire. *(După ~ romanului.)* 4. (concr.) arătare, duh, fantasmă, fantomă, nălucă, nălucire, năzărire, spectru, spirit, stafie, strigoi, umbră, vedenie, viziune, (înv. şi pop.) nălucitúră, năzăritúră, (pop.) iázmă, moroi, (reg.) arătánie, necurăţenie, pater, (Ban.) năhoádă, (Mold. şi Bucov.) vídmă, (înv.) vedere, zare.

APARTAMENT s. (înv.) odaie. *(Un ~ cu două camere.)*

APARTE adv., adj. 1. adv. deosebit, separat, (pop.) deosebi, (fam.) başca. *(~ de asta, i-a mai dat...)* 2. adj. anume, anumit, deosebit, special, (înv. şi pop.) osebit. *(Cu* o *metodă ~.)* 3. adj. deosebit, distinct, separat, special. *(Un capitol ~ din lege.)* 4. adj. deosebit, particular, special, specific, sui-generis. *(Un gust ~.)* 5. adj. deosebit, individual, neobişnuit, singular, special, (livr.) insolit. *(Un caz ~.)* 6. adj. ales, deosebit, distins, (înv. şi reg.) scump. *(Vorbe ~.*)

APARTENENŢĂ s. provenienţă. *(Care este ~ acestui utilaj?)*

APARŢINE vb. a depinde, a ţine. *(Trustul ~ de minister.)*

aparul s. art. v. VĂRSĂTORUL. APATIC adj. delăsător, indiferent, indolent, lăsător, nepăsător, pasiv, placid, tembel, (livr.) impasibil, (reg.) nebriştít, (fig.) rece. *(Om ~; atitudine ~.)*

APATÍE s. delăsare, indiferenţă, indolenţă, inerţie, insensibilitate, nepăsare, pasivitate, placiditate, tembelism, (livr.) impasibilitate, prostraţie, (rar) indiferentism, neângrijíre, pasivism, (înv.) negríjă, negrijínţă, tembelâc.

(grecism înv.) adiaforíe, (fig.) răceală. *(Stare de ~.)*

apa-tri'ndului s. v. DIZENTERIE.

ÁPĂ s. 1. pârâu. *(A sării cu uşurinţă ~.)* 2. râu. *(~ sălta jucăuşă pe pragul stlncilor.)* 3. fluviu. *(Dunărea este una dintre ~ mari ale Europei.)* 4. mare. *(Plnă In Grecia a călătorit p& ~.)* 5. fântână, puţ, (reg.) bunár, (înv.) cíş»r-é. *(Du-te la ~ şi adu o găleată plină.) 6.* cişmea, (înv.) hazna. *(~ e instalată In curte.)* 7. înnăduşeală, năduşeală, sudoare, transpiraţie, (rar) sudáţie, (reg.) asud, năbuşeálă, năduf. *(Era lot numai o ~, de alergătură.)* 8. *(CHIM.) apă de Colonia* = colonie, (pop.) odicolon; *apă de var* = lapte de var; *apă minerală* = borviz, (reg.) borcút, (înv.) apă gazoasă, apă metalică, apă metaliceáscă; a*pă oxigenată* – peroxid de hidrogen.

ápă s. v. CIROZĂ HIDRICĂ. HIDROPIZIE. LACRIMI. SALIVĂ. SCUIPAT. SCUIPĂTURĂ. SPUTĂ.

apă-álbă s. v. ALBEAŢĂ. CATARACTĂ.

apă-boteáză s. v. BOBOTEAZĂ.

apă gazoasă s. v. APĂ MINERALĂ. BORVIZ. SIFON.

apă-metálică s. v. APĂ MINERALĂ. BORVIZ.

apă metaliceáscă s. v. APĂ MINERALĂ. BORVIZ.

APĂRA vb. 1. a feri, a ocroti, a păzi, a proteja,(livr.) a prezerva, a salvgarda, (astăzi rar) a scuti, (înv. şi pop.) a oblădui, (înv. şi reg.) a ocoli, (înv.) a veghea, (fig.) a acoperi. *(Să-i ~ de primejdie.)* 2. (grecism înv.) a (se) diafendisi. *(Se ~ împotriva duşmanului.)* 3. (înv. şi pop.) a ţine. *(A ~ multă vreme cetatea.)* 4. *(JUR.)* (înv.) a sprijini. *(L-a ~ In proces.)* 5. a (se) dezvinovăţi, a (se) disculpa, a (se) justifica, a (se) scuza, (rar) a (se) dezvinui, (înv. şi reg.) a (se) cura, (înv.) a (se) îndreptăţi, a (se) mântui. *(Nu te mai ~ I)*

apăra vb. v. EVITA. FERI. ÎMPIEDICA. ÎNDEPĂRTA. ÎNLĂTURA. OCOLI. OPRI. PREÂNTÂMPINA. PREVENI. REFUZA. RESPINGE. REŢINE.

APĂRÁIE s. apărie, baltă, băltoacă, lăcă-raie, lăcărie, udăturá, (pop.) udeálă. *(Era o ~ pe jos!)*

APĂRARE s. 1. ferire, ocrotire, păzire, protejare, (livr.) salvgardare, (înv. şi pop.) oblăduire. *(~ ţării de primejdii.)* 2. ocrotire, protecţie, sprijin, (înv. şi pop.) oblăduire, (înv.) apărământ, scuteálă, scutínţă, scutire, (fig.) scut. *(~ împotriva incendiilor.)* 3. asigu-gurare, pază, protecţie, protejare, securitate, siguranţă. *(Măsuri de ~.)* 4. (livr.) prezervare, prezerváţie. *(Instinctul de ~.)* 5. *(MIl..)* defensivă. *(Armata se află tn ~.)*

APĂRAT adj. adăpostit, ferit, ocrotit, păzit, protejat, sigur, (înv.) scutit. *(Un loc mai ~.)*

apărământ s. v. APĂRARE. OCROTIRE. PROTECŢIE. SPRIJIN.

APĂRĂTOARE s. 1. gardă, (rar) strajă, (înv.) scut. *(~ la sabie.)* 2.(reg.) ceatlău, gânj. *(~ la sanie.)* 3. *(BOT.; Calamintha clino-*

podium) (reg.) somnişór. 4. *(BOT.: Mentha puleqium)* (pop.) izmă proastă, (reg.) busuioc-de-eâmp, busuiocul-cérbilor, (Transilv.) polei.

apărătoare s. v. COARDĂ. EVANTAI.

APĂRĂTOR s. 1. ocrotitor, protector, sprijin, sprijinitor, susţinător, (rar) proteguitor, protejatór, (înv.) arca, părtinitor, păzitor, priitór, scutitór, (fig.) reazem. *(El era ~ său în zile de restrişte.)* 2. *(JUR.)* avocat, (Transilv.) procátor, (înv.) defensor, vechil. *(~ din oficiu.)* 3. *(SPORT)* fundaş, (ieşit din uz) bec. *(~ la fotbal.)*

APARATURĂ s. branişte, opritură. *(Locul tn pădure unde copacii au fost tăiaţi se numeşte ~.)*

aparatură s. v. FORTIFICAŢIE. ÎNTĂRI-TURĂ.

APĂREA vb. 1. a se arăta, a se ivi, a se vedea, a se zări, (italienism înv.) a spunta.

(Au ~ cu săptămlnile pe stradă.) 2. a se arăta, a se ivi, a pica, (înv. şi reg.) a se scociorî, (înv.) a se sfeti. *(Chiar atunci a ~ şi el.)* 3. a se arăta, a se ivi, a se înfăţişa, a se prezenta, a veni, (înv.) a se spune, (fam.) a se înfiinţa. *(A ~ la proces.) 4.* a se arăta, a se ivi, (înv.) a mijloci, (fig.) a încolţi, a se înfiripa, a înflori, a se naşte. *(Un zimbet ~ pe faţa lui.)* 5. a se arăta, a se ivi, a se înfăţişa, a se revela, (înv. şi pop.) a se dezveli.

(Cimpia ~ în toată splendoarea ei.) 6. a se arăta, a ieşi, a se ivi. *(A ~ iarba.)* 7. a-i da, a-i ieşi. *(Copacului li ~ frunzele.)* 8. a se arăta, a se ivi, a răsări, a se ridica. *(~ luna.)* 9. a se arăta, a se ivi, a miji, (reg.) a (se) iţi, a (se) slomni. *(Au ~ zorii.)* 10. a se isca, a se ivi, a începe, a (se) porni, a se produce, a se

stârni, (înv. şi reg.) a se scociorî, (fig.) a se naşte.

(A ~ din senin o *furtună.)* 11. a interveni, a se ivi, a se întâmpla, a se produce, a surveni.

(~ o schimbare.) 12. a se declara, a se ivi.

(A ~ o *epidemie.)* 13. a ieşi, a se publica, a se

tipări. *(A ~ un nou tom din dicţionar.)*

APĂRÂE s. apăraie, baltă, băltoacă, lăcă-

raie, lăcărie, udătură, (pop.) udeálă. *(Era*

o ~ pe jos I)

APĂSA vb. 1. a comprima, a presa,a strânge,

(înv. şi pop.) a păsa. *(~ piesa cu ajutorul...)* 2. a accentua, a insista. *(~ asupra celor spuse*

mai înainte.)

apăsa vb. v. ASUPRI. CHINUI. CÂNTĂRI.

CONSUMA. COPLEŞI. COVÂRŞI. CUPRINDE.

EXPLOATA. FRÁMÂNTA. ÎMPILA. ÎMPOVĂRA. MUNCI, NĂPĂDI. NĂPĂSTUI.

OPRIMA. OROPSI. PERSECUTA. PRIGONI.

RĂZBI. TIRANIZA. URGISI.

APĂSARE s. 1. greutate, presare, presiune,

strânsoare, (rar) strinsúră. *(Simţea o uşoară ~.)* 2. greutate, povară, sarcină. *(Mijlocul li se frlnge de ~ armelor.)*

apăsare s. v. ASUPRIRE. EXPLOATARE.

ÎMPILARE. NĂPĂSTUIRE. OPRESIUNE.

OPRIMARE. PERSECUTARE. PERSECUŢIE.

PRIGOANĂ. PRIGONIRE. URGISIRE. APĂSAT adj. 1. comprimat, presat (înv.)

strâns. *(O piesă bine ~.)* 2. îndesat. *(Cu paşi ~.)*

apăsat adj., s. v. ASUPRIT. EXPLOATAT. ÎMPILAT. NĂPĂSTUIT. OPRIMAT. OROP-

SIT. PERSECUTAT. PRIGONIT. URGISIT.

APĂSĂTOR adj., s. 1. adj. copleşitor, covâr-şitor, greu, împovărător, (livr.) oneros. *(Îndatoriri ~.)* 3. adj. chinuit, greu, rău. *(Un trai ~.)* 3. adj. deprimant, dezolant, sumbru, (fig.) negru. *(Gânduri ~.)* 4. s. călcător, ceapraz. *(~ la maşinile de cusut.)*

apăsător adj., s. v. ASUPRITOR. EXPLOATATOR. ÎMPILĂTOR. OPRESIV. OPRESOR. PERSECUTOR. PRIGONITOR.

apăsător s. v. MAI.

apă sfinţită s. v. AGHEASMĂ.

apă-tárc s. v. ACID AZOTIC. ACID NITRIC.

APĂTÓS adj. apos, (reg.) puhav, (Bucov.) topliciós. *(Un teren ~.)*

apă vie s. v. ACID AZOTIC. ACID NITRIC.

APEL s. 1. chemare. *(~ lansat către mase.)* 2. (pop.) strigare. *(Face ~ la şcoală.)* 3. cerere, rugăminte. *(~ lui a fost satisfăcui.)*

APELĂ vb. a cere, a recurge, a solicita, (Transilv.) a suruclui. *(~ ia ajutorul lui.)*

APELARE s. recurgere, recurs, solicitare. *(~ la ajutorul lui.)*

apelativ adj. v. COMUN.

APELATIV[7] s. atribut, calificativ, nume. *(Îl cheamă cu ~: băiete!)*

apelpisi vb. v. DESPERA. DEZNĂDĂJDU1. EXASPERA.

apelplsíe s. v. DESPERARE. DEZNĂDEJDE.

apelpisit adj. v. DESPERAT. DEZNĂDĂJDUIT.

APENDICE s. adaos, anexă, completare, supliment. *(~ la o dispoziţie.)*

APERITÍV s. gustare, (înv.) zacusca. *(A luat un ~.)*

apertúră s. v. DESCHIDERE. DESCHIZĂTURĂ. GAURĂ. ORIFICIU.

APETISANT adj. bun, delicios, gustos, îmbietor, plăcut, savuros, suculent, (rar) pofticios, (arg.) mişto. *(O cină ~.)*

APETÍT s. poftă. *(A'u prea are ~.)*

APICULTOR s. albinar, prisăcar, stupar, (înv. şi reg.) mierár. *(~ se ocupă cu creşterea albinelor.)*

APICULTURĂ s. albinărie, albinărit, prisă-cărie, prisăcărit, stupărie, stupărit. *(Albinarul se ocupă cu ~.)*

APIONÍNĂs. *(CHIM.)* pioctanină, piocten.

APLANA vb. a înlătura (rar) a pacifica. *(~ un conflict.)*

APLANARE s. înlăturare, (rar) pacificare. *(~ unui conflict.)*

APLAUDA vb. (înv.) a plasa. *(Îl ~ cu căldură.)*

aplaudări s. pi. APLAUZE.

APLAUZE s. pi. (rar) aplaudări (pl.). *(~ nu mai încetau.)*

APLECĂ vb. 1. a atârna, a cădea, a (se) coborî, a (se) culca, a (se) curba, a (se) înclina, a (se) încovoia, a (se) îndoi, a (se) lăsa, a (se) pleca, (înv. si pop.) a (se) povedi, (reg.) a (se) poligni, (înv.) a (se) închina. *(Crengile se ~ de rod.)* 2. a (se) înclina, a (se) lăsa, a (se) pleca, a (se) povârni, a (se) prăvăli, (pop. şi fam.) a (se) hâi. *(Casa sa ~ pe-o parte.)* 3. a (se) înclina, a (se) lăsa, a (se) strâmba,

(pop. şi fam.) a (se) hâi, (reg.) a (se) şolrli. *(Stilpul de telegraf s-a ~.)* 4. (Mold., Bucov., Transilv. şi Ban.) a i se ciumurlui. *(A m'incat ceva şi i s-a ~.)*

apleca vb. v. ALĂPTA.

APLECARE s. 1. culcare, culcat, curbare, înclinare, încovoiere, îndoire, plecare. *(~ crengilor din cauza rodului.)* 2. înclinare, po-virnire. *(~ unei construcţii.)* 3. înclinare, lăsare, strâmbare. *(~ gardului.)* 4. aplicaţie, aptitudine, atracţie, chemare, dar, har, înclinare, înclinaţie, înzestrare, pornire, predilecţie, predispoziţie, preferinţă, talent, vocaţie, (livr.) propensiune, (pop.) tragere, (înv.) aplecă-ciúne, plecare. *(Si-a demonstrat din plin ~ pentru...)* 5. acuitate, aptitudine, înclinare, înclinaţie, simţ. *(Are o ~ profundă pentru nuanţe.)* 6. dispoziţie, înclinare, înclinaţie, pornire, tendinţă. *(~ de a exagera.)*

APLECAT adj. 1. curbat, înclinat, încovoiat, îndoit, lăsat, plecat, (reg.) polignít. *(Cu cicn-gile ~.)* 2. înclinat, lăsat, plecat, povârnit, prăvălit, strâmb, (pop. şi fam.) hiít, (reg.) şoldít, şoldfu, (Ban.) şovî'i. *(O casă ~.)* 3. înclinat, oblic, pieziş, plecat, povârnit, (rar) teşós, (reg.) ponciş, prăvălát, prăvălátic. *(Coasta ~ a dealului.)* 4. adus, cocirjat, cocoşat, curbat, girbov, gârbovit, înclinat, încovoiat, îndoit, plecat, strâmb, strimbat, sucit. *(Cu spatele ~.)*

APLECAT s. *(MED.)* indigestie, (pop.) plecate (pl.), (reg.) indesoáre, (Mold., Bucov., Transilv. şi Ban.) ciumurluiálă.

aplecăciúne s.v. APLECARE. APLICAŢIE. APTITUDINE. ATRACŢIE. CHEMARE. DAR. HAR.

ÎNCLINARE. ÎNCLINAŢIE. ÎNZESTRARE. PORNIRE. PREDILECŢIE. PRE-DISPSZIŢIE. PREFERINŢĂ. TALENT. VOCAŢIE.

aplecúş s.v. CLINĂ. COASTĂ. COBORÂŞ. COSTIŞĂ. MUCHIE. PANTĂ. POVÂRNIS. PRIPOR. REPEZ1Ş. SCOBORÂŞ. VERSANT.

APLICA vb. 1. a folosi, a întrebuinţa, a utiliza, (rar) a practica. *(~ o nouă metodă.)* 2. a administra, a face. *(A ~ cuiva un tratament.)* 3. a pune. *(~ ştampila pe un act.)* 4. a prinde, a pune. *(Îşi ~ barbă şi mustăţi.)* 5. a executa, a îndeplini. *(~* o *hotărlre judecătorească.)*

aplica vb. v. CONSACRA. DA. DĂRUI. DEDICA. DESTINA. DEVOTA. HĂRĂZI. ÎNCHINA. TRAGE.

APLICARE s. 1. aplicaţie, folosire, întrebuinţare, utilizare. *(~ unei noi metode.)* 2. practică. *(Punere* în *~.)* 3. punere. *(După ~ ştampilei.)* 4. executare, îndeplinire. *(~ unei sentinţe.)*

APLICAŢIE s. 1. aplicare, folosire, întrebuinţare, utilizare. *(~ unei noi metode.)* 2. *(MAT.)* funcţie. 3. aplecare, aptitudine, atracţie, chemare, dar, har, înclinare, înclinaţie, înzestrare, pornire, predilecţie, predispoziţie, preferinţă, talent, vocaţie, (livr.) propensiune, (pop.) tragere, (înv.) aplecăciúne, plecare. *(Si-a demonstrat ~ pentru...)*

aplomb s. vAÂNDRĂZNEALĂ.

APOFONÍE s. *(FOX.)* ablaut. *(~ reprezintă alternanţa Intre vocalele din tema unui cuvíní.)*

apoftegmă s. v. AFORISM. CUGETARE. DICTON. MAXIMĂ. SENTINŢĂ.

APOGEU s. (fig.) oúlmo, culminaţie, zenit. *(Cariera lui a ajuns la ~.)* apoi adv. v. ATUNCI. apolís s. v. OTPUS'I.

APOLOGET s. panegirist, (rar) apologíst. APOLOGETIC adj. (înv.) panegiric. *(Un discurs ~.)* APOLOGÍE s. panegiric. apologíst s. f. APOLOGET. PANEGIRIST. APOMÉTRU s. *(FIZ.)* contor de apă. *(~ înregistrează consumul de apă.)*

APOPLÉCTIC adj., s. (pop.) damblagiu. *(Persoană ~.)*

APOPLEXÍE s. *(MED.)* ictus apoplectic, (pop.) atac, dambla, (înv. şi rcg.) catarói, (reg.) şlag, (prin Transilv.) gută.

aporie s.v. DUBIU. INCERTITUDINE. ÎNDOIALĂ. NEÂNCREDERE. NESIGURANŢĂ. REZERVĂ. SCEPTICISM. ŞOVĂIALĂ. ŞOVĂIRE. APORT s. contribuţie. *(Un valoros ~ la...)* APOS adj. 1. apătos, (reg.) puhav, (Buco\.) topliciós. *(Un teren ~.)* 2. (rar) zerós. *(Aspect ~.)* 3. seros. *(Substanţă ~.)* 4. moale, neconsistent, subţire. *(O mâncare ~.)* apostat adj., s. v. RĂSCULAT. RĂZVRĂTIT. REBEL. REVOLTAT.

APOSTÍLĂ s. rezoluţie, (rusism înv.) nád-pis. *(~ pusă pe o petiţie.)* apóstimă s. v. ABCES. APOSTOL s. *(BIS.)* 1. ucenic. *(~ Iui Iisus.)* 2. praxiu, (înv.) praxapóstol. *(~ este o carte de cult.)*

APOSTOLAT s. (i»v.) apostolic *(~ ucenicilor lui Ilrislos.)*

APOSTOLÉSC adj. *(BIS.)* apostolic, a-postolicese. *(Faptă ~.)*

APOSTOLIC adj. *(BIS.)* 1. apostolesc, apostolicesc. *(Faptă ~.)* 2. papal, pontifical. *(Nunţiu ~.)*

APOSTOLICESC adj. *(BIS.)* apostolesc, apostolic. *(Faptă ~.)* apostolic s.v. APOSTOLAT. APOSTROFARE s. apostrofă. *(~ adresată cuiva.)*

APOSTROFĂ s. apostrofare. *(~ la adresa cuiva.)* apotecár s. v. FARMACIST. apotécă s.v. FARMACIE. apoteoza vb. v. CINSTI. CÂNTA. DIVINIZA. ELOGIA. GLORIFICA. LĂUDA. MĂRI. OMAGIA. PREAMĂRI. PREASLĂVI. PROSLĂVI. SLĂVI. VENERA.

apoteoză s. v. DIVINIZARE. ELOGIERE. GLORIFICARE. LAUDĂ. LĂUDARE. MĂRIRE. PREAMĂRIRE. PREASLĂVIRE. PROSLĂVIRE. SLAVĂ. SLĂVIRE.

APRECIA vb. 1. a calcula, a estima, a evalua, a măsura,, a preţui, a socoti, (livr.) a priza, (înv. şi reg.) a prinde, (înv.) a preţălui, a sămălui. *(~ valoarea unui obiect.)* 2. a calcula, a potrivi, a socoti. *(A ~ ceva din ochi.)* 3. a gusta,

a preţui, *(A ~ un spectacol bun.)* 4. a cinsti, a considera, a onora, a preţui, a respecta, a stima, (înv.) a respectarisi, a respectălui, a respectui, a socoti. *(I-a ~ mult.)* 5. a chih-zui, a considera, a crede, a găsi, a gindi, a judeca, a opina, a socoti, (pop.) a chiti, a cugeta, (înv.) a cunoaşte, a număra. *(~ că licbuie făcute unele schimbări.)* 6. a aviza. *(A ~ favorabil proiectul.)*

APRECIABIL adj. 1. bun, considerabil, important, însemnat, mare. *(O cantitate ~.>* 2. categoric, considerabil, evident, important, însemnat, mare, sensibil, simţitor, vădit. *(*O *ameliorare ~ « stării bolnavului; o diferenţă ~.)*

APRECIAT adj. 1. gustat, preţuiţi *(Un spectacol ~.)* 2. considerat, preţuit, respectat, stimat, (pop. fig.) văzut, (inv. fig.) vcderós. *(Un om ~.)*

APRECIERE s. 1. calcul, calculare, estimare, estimaţie, evaluare, măsurare, preţuire, socotire, (reg.) preţuiálă, (inv.) preţăluíre. *(~ valorii unui obiect.)* 2. atenţie, cinste, cinstire, consideraţie, onoare, preţuire, respect, stimă, trecere, vază, (livr.) condescendenţă, deferentă, reverenţă, (inv. şi reg.) seamă, (reg.) preţuiálă, (Mold.) lcfteríe, (inv.) laudă, socoteală, socotinţă, (grecism înv.) sévas, (inv. fam.) baftă, (fig.) credit. *(Se bucură de multă ~.)* 3. consideraţie, recunoaştere. *(~ publică a meritelor sale.)* 4. aviz, judecală, opinie, părere, verdict. *(Aşteptăm ca nerăbdare ~ publicului.)*■

aprehensiune s. v. FRICĂ. TEAMĂ. TEMERE.

APRET s. scrobcală, (prin Transilv.) aspreálă, (Mold. şi Bucov.) crohmálă, (Transilv. şi Mold.> şterc. *(~ pentru rufe.)*

APRETÁ vb. a scrobi, (reg.) a aspri, a mânji,
(Mold. şi Bucov.) a crohmăli. *(~ rufele.)*

APRETÁRE s. scrobire, scrobit, (rar) apre-
túră, (Mold. şi Bucov.) crohmălíre. *(~ lesă-
lurilor.)*

APRETÁT adj. scrobit, tare. *(Guler ~.>* apretúră s. v. APRETÁRE. SCROBIRE. SCROBIT.

apriát adj. v. DISTINCT. EVIDENT. INTELIGIBIL. NET. PRECIS.

apriát adj., adv. v. CLAR. DESLUŞIT. EXPLICIT. EXPRES. LĂMURIT. LIMPEDE. RĂSPICAT.

APRIG adj., adv. 1. adj. focos, nestăpânit, sălbatic, sireap, vijelios, (înv.) zmeiós. *(Un cat ~.)*2. adj. furtunos, impetuos, impulsiv, iute, înflăcărat, înfocat, năvalnic, nedomolit, nepotolit,'nestăpânit, nestăvilit, sălbatic, tumultuos, vehement, violent, (fig.) aprins, viforos, vijelios, vulcanic. *(Temperament ~.)* 3. adj., adv. aspru, barbar, brutal, ciinos, crincen, crud, crunt, cumplit, feroce, fioros, hain, inuman, necruţător, neiertător, neâmblânzit, neânduplecat, neândurat, neândurător, nemilos, ncome-nos, îicuman, rău, sălbatic, sângeros, violent, (livr.) sanguinar, (înv. şi pop.) năsílnic, (înv. şi reg.) tare, (reg.) pogan, (Mold. şi Bucov.) avan, hapsín, (înv.) jestóc, neomenit, sanguínic sălbăticós.sireáp, (fig.) dur, negru. *(Om ~;*

se poartă ~.) 4. adj. apucător, hrăpăreţ, lacom, nesătul, (livr.) cupid, rapace, (pop.) hapsín. *(Om ~.)* 5. adj. aspru, crâncen, crud, crunt, cumplit, încrâncenat, îndârjit, înverşunat, neâmpăcat, nepotolit, sângeros, vajnic, violent, (înv.) crincenít, tare, (fig.) încleştat. *(O luptă ~.)* 6. adj. disputat, dârz, îndârjit, înverşunat, (fig.) aprins. *(O întrecere sportivă ~.)* 7. adj. înverşunat,mare, violent, (fig.) aprins. *{Ceartă ~.)* 8. adj. cumplit, groaznic,înfiorător, înfricoşător, îngrozitor, nebun, sălbatic, violent. *(O pasiune ~ îl măcina.)* 9. adj. intens, mare, puternic, straşnic, tare, violent, zdravăn. *(Un vint ~.)* APRÍLIE s. (pop.) prier. *(Luna ~.)* APRINDE vb. 1. a aţâţa, a face. *(~ focul.)* 2. a incendia. *(~ un imobil.)* 3. a fermenta, *&* se încinge, (reg.) a se izgorî, (înv.) a se scoáce. *(Finul se ~.)*

aprinde vb. v. ANTRENA. CONGESTIONA. DECLANŞA. DEZLÁNŢUI. ENTUZIASMA. INTENSIFICA. ISCA. IZBUCNI. ÎMBUJORA. ÎMPURPURA. ÎNFLĂCĂRA. ÎNFOCA. ÎNROŞI. ÎNSUFLEŢI. ÎNTEŢI. PASIONA. PORNI. ROŞI. RUMENI STÂRNI. APRÍNDERE s. 1. aţâţare, facere. *(~ focului.)* 2. incendiere. *(~ unui imobil.)* 3. încin-gere. *(~ finului.)*

aprindere s. v. ARDOARE. AVÂNT. CONGESTIE. CONGESTIONARE. ELAN. ENTUZIASM. ÎMBUJORARE. ÎMPURPU-RARE. ÎNFLĂCĂRARE. ÎNFOCARE. ÎN-ROSIRE. ÎNSUFLEŢIRE. PASIUNE. PATIMĂ. PORNIRE. ROŞIRE. RUMENIRE. aprinjoáră s. v. CHIBRIT. APRÂNS adj. 1. incendiat. *(Imobil ~.)* 2. (rar) înflăcărat. *(Pădure ~.)* 3. încins. *(F£n, grlu ~.)*

^aprins adj. v. APRIG. AVINTAT. CONTEST IONAT. DISPUTAT. DÂRZ. ENTUZIASMAT. ENTUZIAST. FERVENT. FOCOS. FURTUNOS. IMPETUOS. IMPULSIV. INTENS. IUTE. ÎMBUJORAT. ÎMPURPURAT. ÎNDÂRJIT. ÎNFLĂCĂRAT. ÎNFOCAT. ÎNROŞIT. ÎNSUFLEŢIT. ÎNVERŞUNAT. MARE. NĂVALNIC. NEDOMOLIT. NEPOTOLIT. NESTĂPÂNIT. NESTĂVILIT. PASIONAT. PUTERNIC. ROŞU. RUMEN. RUMENIT. SĂLBATIC. STRĂLUCITOR. TARE. TUMULTUOS. VEHEMENT. VIOLENT. VIU. aprinsúră s. v. INFLAMAŢIE. TUME-FACŢIE. UMFLĂTURĂ. aprinzăciós adj. v. INFLAMABIL. aprinzătoare s. v. BRICHETĂ. CHIBRIT. aprinzător adj. v. INFLAMABIL. aprinzeálă s. v. CĂLDURI. FEBRĂ. FIERBINŢEALĂ. FRIGURI. TEMPERATURA. APRIORIC adj. *(FILOZ.;* la Kant) transcendental. *(Principii ~.)*

APRIORÍSM s. *(FILOZ.;* la Kant) transcen-dentalism.

APROAPE adv., s. 1. adv. (pop.) acólea, colea. *(Aici ~.)* 2. adv. aproximativ, cam, «irca, vreo, (pop.) ca, la, (înv.) pregiúr. *(Au trecut ~ două secole...)* 3. adv. gata, mai.

(Era ~ să-l prind.) 4. s. art. semen, (înv. şi pop.) soţ, (înv.) priátnicul (art.). *(Ajulă-ţi ~!)* APROBĂ vb. a accepta, a admite, a consimţi, a încuviinţa, a se îndupleca, a îngădui, a se învoi, a lăsa, a permite, a primi,

(livr.) a concede, (înv. şi pop.) a se prinde, (înv. şi reg.) a se pleca, (Mold. şi Bucov.) a pozvoli, (înv.) a aprobălui, a mulţumi, a ogodi. *(A ~ să se scoată postul vacant la concurs.)*

APROBARE s. 1. acceptare, admitere, consimţire, încuviinţare. *(~ scoaterii la concurs a unui post vacant.)* 2. acord, asentiment, aviz, consimţământ, consimţire, încuviinţare, îngăduinţă, învoială, învoire, permisiune, voie, voinţă, vrere, (înv. şi reg.) posluşánie, slobozenie, (Mold. şi Bucov.) pozvolénie, (înv.) concurs, pozvól, sfat, volnicíe. *(Cu sau fără ~ cuiva.)* 3. *(POLITICĂ)* agrement, consimţământ. *(~ acordată unui diplomat străin.)* APROBAT adj. acceptat, admis. *(Cerere ~.)* aprobălui vb. v. ACCEPTA. ADMITE. APROBA. CONSIMŢI. ÎNCUVIINŢA. ÎNDUPLECA. ÎNGĂDUI. ÎNVOI. LĂSA. PERMITE. PRIMI.

APROBATÍV adj. aprobator. *(Gest ~.)* APROBATOR adj. aprobativ. *(Ton ~.)* aprod s. v. UŞIER.

APROFUNDA vb. (fig.) a adinei. *(~* o *problemă.)*

APROPIA vb. 1. a veni. *(~-ie să le îmbrăţişez.)* 2. a strânge. *(~-ţi picioarele!)* 3. a (se) asemăna, a (se) asemui, a (se) compara, (înv. şi reg.) a (se) asemălui, a (se) semălui, (prin Ban.) a (se) bărăbări. *(Îi ~* cu *un leu.)* 4. a aduce, a se asemăna, a se asemui, a semăna, (înv. şi pop.) a se lovi, (reg.) a se cumpăni, (înv.) a arădúce, a se închipui, a se podobi, a rădúce. *(Se ~ mult cu sora lui.)* 5.* (fig.) a se ataşa, a se lega. *(M-am ~ mult de acest copil.)*

apropiáş s. v. VECIN.

APROPIAT adj. 1. des. *(Plasă cu ochiuri ~.)* 2. adunat, strâns. *(Cu picioarele ~.)* 3. analog, asemănător, asemenea, corespondent, înrudit, similar. *(Două elemente ~.)* 4. bun, intim. *(Prieten ~.)* 5. intim, strâns. *(fielaíii~.)* APROPIERE s. 1. (local) împrejurime, jur, preajmă, vecinătate, (livr.) proximitate, (reg.) meleag, (prin Transilv.) preábăt, (înv.) împrejmuire, împrejur, préjmet, prejmuíre *(Se află prin ~.)* 2. (temporal) prag, preajmă. *(În ~ noului an.)* 3. afinitate, analogie, asemănare, concordanţă, corespondenţă, înrudire, potriveală, potrivire, similaritate, similitudine, (înv. şi reg.) semuiálă, (reg.) semeníş, (înv.) potróz, semănáre, semănătură, semuíre. *(Se poate stabili o ~ între aceste două elemente.)* apropo s. v. ALUZIE.

APROPRIÁ vb. a-şi atribui, a-şi însuşi.

(Îşi ~ ceva ce nu i se cuvine de drept.)

apropriá vb. v. ADAPTA. POTRIVI.

APROPRIERE s. atribuire, însuşire.

(~ unui lucru care nu i se cuvine de drept.)

APROVIZIONA vb. (pop.) a (se) chivernisi,

(înv.) a (se) proviziona. *(Se ~ pentru iarnă.)*

APROXIMATÍV adv. 1. aproape, cam, circa, vreo, (pop.) ca, la, (înv.) pregiúr. *(Au trecut ~ două ore.)* 2. relativ. *(O idee ~ nouă.)*

APROXIMAŢIE s. (înv.) tahmín. *(Cu ~.)*

aprumutá vb. v. DA. ÎMPRUMUTA. ÎNDATORA. LUA.

APT adj. t'un, capabil, convenabil, potrivit, susceptibil. *(~ pentru un anumit scop.)*

APTITUDINE s. 1. aplecare, aplicaţie, atracţie, chemare, dar, har, înclinare, înclinaţie, Înzestrare,

pornire, predilecţie, predispoziţie, preferinţă, talent, vocaţie, (livr.) propensiune, (pop.) tragere, (înv.) aplecăciúne, plecare. *(Şi-a demonstrat din plin ~.)* 2. acuitate, aplecare, înclinare, înclinaţie, simţ. *(Are o ~ profundă pentru nuanţe.)* 3. capacitate, facultate, însuşire, posibilitate. *(~ intelectuale.)*

APUCA vb. 1. a lua, a prinde, (înv. şi reg.) a sprijini, (prin Transilv.) a agâmba. *(~ copilul In braţe.)* 2. a înhăţa, a înşfăca, a lua, a prinde, (pop. şi fam.) a căpui, (pop.) a încăi-băra, (prin Transilv.) a agâmba, (Mold. şi Transilv.) a găbji, a găbui, (grecism înv.) a prof-taxi, (fam. fig.) a căptuşi, a umfla. *(~ in mină o bltă.)* 3. a cuprinde. *(L-a ~ In braţe.) 4.* a se agăţa, a se atârna, a se prinde, a se ţine, (pop.) a se anina, (reg.) a se tăgârţa. *(Se ~ de crengi ca să nu cadă.) 5.* a ajunge, a prinde. *(Se grăbeşte să ~ trenul.)* 6. a ajunge, a prinde, a surprinde. *(Ploaia i-a ~ !n clmp.)* 7. a se îndrepta, a o lua, a merge, a se orienta, a păşi, a pleca, a porni, (rar) a se îndruma, (pop.) a purcede, a se purta, (înv. şi reg.) a năzui, (Transilv.) a arădui. *(A ~í-o pe drumul acela.)* 8. a începe, a (se) porni, a se pune. *(Se ~ să mănlnce.)* 9. a prinde, a trăi, a vedea. *(Simţea că nu va mai ~ ziua de mline.)* 10. a cuprinde, a-i veni. *(L-a ~ ameţeala.)* 11. a moşteni. *(Obicei ~ de la strămoşi.)* 12. a se întâmpla, a nimeri, (Munt.) a răgădui. *(Îl lovea cu ce~.)* 13. a-i căşuna, a i se năzări, a-i veni, (înv. şi reg.) a-i abate, (Transilv.) a-i tonca, (fig.) a-i trăsni. *(Nu ştiu ce l-a ~.)*

apuca vb. v. ANGAJA. BĂGA. CERE. DEVENI. ELIBERA. FACE. FĂGĂDUI. INTRA. ÎNCADRA. ÎNDATORA. ÎNSĂRCINA. LIBERA. OBLIGA. PRETINDE. PROMITE. SALVA. SCĂPA. SCOATE. TOCMI. VÂRÎ.

APUCARE s. luare, prindere, prins. *(~ vasului cu mina.)*

apucat adj., s. v. ALIENAT. DEMENT. DESCREIERAT. ÎNNEBUNIT. NEBUN. SMINTIT. TICNIT.

apucat s. v. COLICĂ. CRAMPĂ. EPILEPSIE. SPASM.

apucătoare s. v. TALPA-GÂŞTEI.

APUCĂTOR adj. aprig, hrăpăreţ, lacom, nesătul, (livr.) cupid, rapace, (pop.) hapsín. *(Om tare ~.)*

APUCĂTURĂ s. 1. (mai ales la pi.) comportament, comportare, conduită, deprindere, maniere (pl.), moravuri (pl.), năravuri (pl.), obiceiuri (pl.), purtare, (pop.) modă, (Transilv.) pont, (înv.) duh, (turcism înv.) talî'm. *(Ce slnt ~ iie astea?)* 2. (mai ales la pi.) deprindere.

obicei, obişnuinţă, tabiet, (înv.) taifét. *(Are ~iie lai zilnice.)* 3. deprindere, fire, nărav, obicei, obişnuinţă, (Ban.) ogód.*(I-am aflai ~.)*

apucătură s. v. ABILITATE. A\ERE. AVUT. AVUŢIE. BOGĂŢIE. BUN. COLICĂ. CRAMPĂ. DESTOINICIE. DEXTERITATE. DIBĂCIE. INGENIOZITATE. ISCUSINŢĂ. ISTEŢIE. ISTEŢIME. ÎNDEMÂNARE. MIJLOACE. PRICEPERE. SITUAŢIE. SPASM. STARE. ŞTIINŢĂ. TALENT. UŞURINŢĂ.

APUNE vb. a asfinţi, a coborî, a dispărea, a pieri, a se pleca, (livr.) a declina, (rar) a scădea, (pop.) a scăpata, a sfinţi, (fig.) a se culca, a se scufunda. *(Soarele ~.)*

apúnere s. v. APUS. ASFINŢIRE. ASFINŢIT.

APUS adj. dispărut, pierdut, trecut. *(Vremuri de mult ~.)*

APUS s. 1. asfinţire, asfinţit, (livr.) crepuscul, declin, (rar) apúnere, (pop.) scápăt, scăpă-táre,

scăpătat. *(~ soarelui.)* 2. amurg, astinţit, înserare, seară (livr.) crepuscul, (înv. şi pop.) murg, (pop.) înmurgít, scăpătat, sfinţit, (reg.) murgit, (prin Mold. şi Munt.) murgílă, (înv.) sfinţire. *(S-a lăsat ~.)* 3. asfinţit, vest, (înv. şi pop.) sfinţit, (pop.) scăpătat, soare-apúne, (înv. şi reg.) scápăt, (reg.) scăpătîş. *(Se îndreaptă către ~; punctul cardinal numit ~.)* 4. occident, vest. *(Ţările din ~.)*

apus s. v. DECADENŢĂ. DECĂDERE. DECLIN. REGRES. SFÂRŞIT.

APUSEAN adj. occidental, vestic. *(Statele ~.)*

ARÁ vb. (rar) a scurma. *(Tractoarele ~ pământul.)*

ARAB adj., s. 1. adj. arabic, arăbesc, (pop.) arăpésc. *(Popoarele ~.)* 2. s. (pop.) arap. *(~ din Africa tropicală.)* 3. adj., s. (în evul mediu, în apusul Europei) sarazin.

ARABIC adj. arab, arăbesc, (pop.) arăpésc. *(Popoarele ~.)*

ARABIL adj. cultivabil, (rar) arătór. *(Pă-mlnt ~.)*

ARAC s. (reg.) pócie, vrăjár. *(~ la vie.)*

ARAHÍDÁ s. *(BOT.; Arachis liypogae)* alună americană, alună de pămint.

ARAMĂ s. *(CHIM.)* cupru. *(Obiecte din ~.)*

ARANJA vb. 1. a aşeza, a clasa, a clasifica, a dispune, a distribui, a grupa, a împărţi, a întocmi, a ordona, a organiza, a orândui, a potrivi, a pune, a repartiza, a rândui, a sistematiza, (pop.) a chiti, (înv.) a drege, a tocmi. (*~ cum trebuie elementele unui ansamblu.)* 2. a pregăti, a prepara. *(~ cele necesare pentru drum.)* 3. a aşeza, a aşterne, a pregăti, a pune. *(~ masa.)* 4. a face, a pregăti. *(~ patul.)* 5. a(-şi) aşeza, a(-şi) potrivi. *(Îşi ~ cravata.)* 6. a aşeza, a îndrepta, a netezi. *(Îşi ~ părul.)* 7. a potrivit, a regla, a repara, (pop. şi fam.) a meşteri. *(~ un aparat.)* 8. a potrivi, a ticlui, (pop. şi fam) a drege, (pop.) a o brodi. *(A ~ astfel lucrurile încât...)* 9. a orândui, a rezolva, (înv.) a chivernisi. *(Si-a ~ nişte treburi.)* 10. a orândui, a reglementa, a stabili, (rar) a regula, (înv.) a regularisi. *(Si-a ~ situaţia neclară.)* 11. a (se) dichisi, a (se) ferchezui, a

(se) găti, a (se) împodobi, a (se) spilcui, (pop. şi fam. depr.) a (se) sclivisi, (pop.) a (se) drege, a (se) moţa, (înv. şi reg.) a (se) muchilipsi, a (se) podobi, a (se) tocmi, (reg.) a (se) câştiga, (prin Transilv. şi Maram. a (se) pădăi, (prin Mold.) a (se) putui, (prin Transilv. şi Mold.) a (se) puţului, (Ban.) a (se) senili, (înv.) a (se) stoli, a (se) stolisi, (arg.) a (se) şucări. *(Ce te-ai ~ aşa?)*

aranja vb. v. DENUNŢA. PÂRÎ. RECLAMA. SPUNE.

ARANJAMENT s. 1. acord, combinaţie, contract, convenţie, înţelegere, învoială, învoire, legământ, pact, tranzacţie, (înv. şi pop.) legătură, (pop.) târg, tocmeală, tocmire, (prin Munt.) prinsoare, (înv.) aşezământ, cuvânt, simfonie, sulf, şart, (arg.) şústă. *(Conform~.)* 2. alcătuire, aşezare, dispunere, distribuţie, întocmire, rânduială, structură. *(Un anumit ~ al lucrurilor.)*

ARANJARE s. 1. aşezare, clasare, clasificare, distribuire, împărţire, ordonare, repartizare, rânduială, rânduire, sistematizare. *(~ elementelor unui ansamblu.)* 2. pregătire, preparare, preparat, (rar) preparáţie. *(~ celor necesare la drum.)* 3. facere, pregătire. *(~ patului.)* 4. potrivire, reglaj, reglare. *(~ unui aparat electric.)* 5. orânduire, reglementare, stabilire, (rar) regulare, (înv.) regularisíre. *(~ unei situaţii neclare.)* G. dichiseală,

dichisire, fer-chezuială, ferchezuire, gătire, spilcuială, spil-cuire, (pop. şi fam. depr.) scliviseálă, sclivisíre. *(Ce-i ~ asta la tine?)*

ARANJAT adj. 1. clasat, ordonat, organizat, rânduit, sistematizat. *(Material documentar ~.)* 2. pregătit. *(O cameră ~.)* 3. cochet, dichisit, elegant, fercheş, ferchezuit, gătit, îngrijit, spilcuit, (pop. şi fam. depr.) sclivisít, (pop.) dres, (Transilv. şl Ban.) cínaş, (Transilv.) niálcoş, (turcism înv.) mucheléf. *(Om ~.)*

arap s. v. ARAB. NEGRU.

arápcă s. v. NEGRESĂ.

arapínă s. v. ROM. ŢIGAN.

ARAR adv. arareori, rar, rareori. *(Se duce ~* pe *la el.)*

ARARE s. arat, arătură, plug, plugărie, plugărit, (rar) plugăríre. *(Mero în zori la ~.)*

ARAREORI adv. arar, rar, rareori. *(Vine ~ pe la mine.)*

ARAT s. arare, arătură, plug, plugărie, plugărit, (rar) plugăríre. *(Merg !n zori la ~.)*

ARĂBESC adj. arab, arabic, (pop.) arăpésc. *(Popoarele ~.)*

ARĂBÉŞTE adv. (pop.) arăpéşte. *(Vorbeşte ~.)*

arădúce vb. v. ADUCE. APROPIA. ASEMĂNA. ASEMUI. IMAGINA. ÎNCHIPUI. ÎNFĂŢIŞA. REPREZENTA. SEMĂNA.

arăduívb. v. APUCA. ÎNCEPE. ÎNDREPTA. LUA. MERGE. ORIENTA. PĂŞI. PLECA. PORNI.

ARĂMÍ vb. a cupra. *(~* supr*afaţa unui obiect metalic.)*

ARÁMÍRE s. cuprare. *(~ unui vas metalic.)*

ARÂMÍT adj. cuprat. *(Vas –)*

ARĂMÍU adj. roşcat, roşcovan, roşiatic, (înv. şi reg.) rus, (reg.) rui, ruşéţ. *(Cu părul ~.)*

arăpésc adj. v. ARAB. ARABIC. ARĂBESC.

arăpéşte adv. v. ARĂBÉŞTE.

arăpoáică s. v. NEGRESĂ.

ARĂRIÉL s. *(BOT.; Cynogtossum offici-nale)* (pop.) otrăţél, limba-cî'inelui, plescaiţă-róşie.

ARĂTA vb. 1. a indica, (înv.) a spune. *(I-a ~ drumul, cărarea.)* 2. a indica, a trasa. *(~ calea de urmat.)* 3. a indica, a preciza, a spune, (înv. şi reg.) a semna, (înv.) a premíte, (grecism înv.) a prohdeorisi. *(După cum am ~.)* 4. a scrie, a susţine. *(El ~* in *articol că...)* 5. a indica, a menţiona, a preciza, a semnala, a specifica, (înv.) a specializa. *(Vom ~ următoarele recomandări...)* 6. a aminti, a cita, a indica, a menţiona, a pomeni, a semnala, (rar) a semnaliza, (înv.) a memora, a prenumi, (fig.) a atinge. *(Problema este ~ Inir-un document.)* 7. a desemna, a indica, a semnala. *(Tabel care ~ învingătorii.)* 8. a indica, a însemna, a marca, a preciza. *(Ceasul ~ timpul.)* 9. a indica, a înregistra, a marca. *(Termometrul ~ o temperatură ridicată.)* 10. a etala, a expune, a întinde. *(Îşi ~ marfa pe tarabă.)* 11. a scoate. *(~ limba!)* 12. a expune, a istorisi, a înfăţişa, a nara, a povesti, a prezenta, a relata, a spune, (înv.) a parastisi. *(~ subiectul piesei.)* 13. a înfăţişa, a reda, a reprezenta. *(Ce ~ tabloul acesta?)* 14. a demonstra, a explica, a expune. *(~ o teoremă.)* 15. a adeveri, a atesta, a certifica, a confirma, a demonstra, a dovedi, a întări, a mărturisi, a proba, a sprijini, a stabili, a susţine,

(livr.) a corobora, (înv. şi reg.) a probălui, (înv.) a încredinţa, a mărturi, a pro-bui. *(Toate ~ cele spuse mai înainte.)* 16. a demonstra, a dovedi, a manifesta, a vădi. *(~ reale aptitudini pentru...).* 17. a manifesta, a vădi, (fig.) a acuza. *(~ dureri tn regiunea...)* 18. a dezvălui, a releva, a revela, a sesiza. *(~ conducerii greutăţile tntlmpinate.)* 19. a atesta, a denota, a indica, a releva, a trăda, a vădi. *(~ o proastă creştere.)* 20. a (se) exterioriza, a (se) manifesta. *(Nu se ~ ca un om supărat.)* 21. a afirma, a exprima, a manifesta. *(Îşi ~ dorinţa de a...)* 22. a apărea, a se ivi, a se vedea, a se zări, (italienism înv.") a se spunta. *(Nu se ~ cu săptămlnile pe stradă.)* 23. a apărea, a se ivi, a pica, (înv. şi reg.) a se scociorî, (înv.) a se sfeti. *(Chiar atunci s-a ~ şi el.)* 24. a apărea, a se ivi, a se înfăţişa, a se prezenta, a veni, (înv.) a se spune, (fam.) a se înfiinţa. *(S-a ~ la proces.)* 25. a apărea, a se ivi, (înv.) a mijloci, (fig.) a încolţi, a se înfiripa, a înflori, a se naşte. *(Un zímbetse~ pe faţa lui.)* 26. a apărea, a se ivi, a se înfăţişa, a se revela, (înv. şi pop.) a se dezveli. *(Clm-pia se ~ in toată splendoarea ei.)* 27. a apărea, a ieşi, a se ivi. *(Se ~ iarba.)* 28. a apărea, a se ivi, a răsări, a se ridica, *(Se ~ luna.)* 29. a apărea, a se ivi, a miji, (reg.) a (se) iţi, a (se) slomni. *(Se ~ zorii.)* 30. a părea, a semăna. *(~ a fi mai mult o proză versificată.)*

arătánies. v. APARIŢIE. ARĂTARE. DUH. FANTASMĂ. FANTOMĂ. MONSTRU. NĂLUCĂ. NĂLUCIRE. NĂZĂRIRE. POCITANIE. POCITURĂ. SPECTRU. SPIRIT. STAFIE. STRIGOI. UMBRĂ. VEDENIE. VIZIUNE.

ARĂTARE s. 1. indicare, trasare. *(~ căii de urmat.)* 2. desemnare, indicare, semnalare. *(Tabel cu ~ învingătorilor într-un concurs.)* 3. expunere, istorisire, înfăţişare, narare, povestire, prezentare, relatare, (rar) relaţie, (înv.) spunere. *(~ faptelor.)* 4. înfăţişare, redare, reprezentare. *(~ unui grup de ţărani, Intr-un tablou.)* 5. afirmare, exprimare, manifestare, (rar) manifestaţie. *(~ dorinţei cuiva.)* G. adeverire, atestare, certificare, confirmare, demonstrare, demonstraţie, dovedire, întărire, probare, probă, (livr.) coroborare. *(~ celor spuse.)* 7. dezvăluire, revelare. *(~ unui secret.)* 8. (concr.) apariţie, duh, fantasmă, fantomă, nălucă, nălucire, năzărire, spectru, spirit, stafie, strigoi, umbră, vedenie, viziune, (înv. şi pop.) nălucitúră, năzăritúră, (pop.) iázmă, moroi, (reg.) arătánie, necurăţenie, pater, (Ban.) năhoádă, (Mold. şi Bucov.) vídmă, (înv.) vedere, zare. 9. (concr.) monstru, pocitanie, pocitură, (pop. şi fam.) bâzdâgánie, (reg.) arătánie, budiháce, buduhoálă, (înv.) bláznă. *(0~ cu două capete.)* 10. (concr.) colos, matahală, namilă, uriaş, (pop.) măgăoáie, (reg.) nămeténie, nătă-rálă, (Mold.) bahahúie, (prin Transilv.) mámiţă, (Olt.) sodóm, (fam.) huidúmă. *(O~ cil toate zilele.)*

arătare s. v. METEOR. STEA CĂZĂTOARE.

arătarea Domnului s. v. BOBOTEAZĂ.

arătător adj. v. DEMONSTRATIV.

arătător adj., s. v. INDICATIV.

ARĂTĂTOR s. 1. indicator. *(~ la un manometru.)* 2. limbă, (Transilv.) mánoş, (prin Transilv.) mutatău, (Ban.) ţâgăr. *(~ la ceas.)* 3. (art.) (rar) index. *(~ sau degetul arătător.)*

arătór adj. v. ARABIL. CULTIVABIL.

ARĂTOS adj. 1. chipeş, frumos, (pop.) chipós, fălos, rnândru, ochiós, (înv. şi reg.) vederós, (reg.) marghiól, tâmbúş, (Transilv.) híreş, (prin vestul Transilv.) muşát, (Transilv.) niálcoş, (înv.) ghizdáv, iscusit, (fam.) gigea, (arg.) mişto. *(Un flăcău ~.)* 2. aspectuos, falnic, frumos, impozant, (pop.) míndru. *(O casă ~.)*

ARĂTURĂ s. 1. arare, arat, plug, plugă-rie, plugărlt, (rar) plugăríre. *(N-a ieşit azi la ~.)* 2. ogor, ţarină (pop.) răzor, (reg.) plan. *(~ este terenul arat.)*

ARĂŢÉL s. *(BOT.; Borrago officinalis)* boranţă, otrăţel, limba-mielului.

arăvón s. v. LOGODNĂ.

arăvonisí vb. v. ACONTA. ARVUNI. LO-GODI.

arbănáş s. v. ALBANEZ. SCHIPETAR.

ARBITRAR adj., adv. 1. adj. abuziv, despotic, excesiv, samavolnic, sama voinicesc, silnic, (înv.) volnic. *(O măsură ~.)* 2. adv. abuziv, samavolniceşte. *(Procedează ~.)* 3. adj. în-tâmplător. *(O alegere ~.)*

ARBÍTRU s. *(JUR.)* judecător, (grecism înv.) eretocrít. (~ *Intr-un litigiu.)*

ARBÍU s. 1. varga, vergea. *(Cu ~ se curăţa odinioară ţeava puştii.)* 2. (reg.) climpúş, (prin nordul Transilv.) puştóc. *(~ la puşcoci.)*

ARBORA vb. a înălţa, a ridica. *(~ steagul patriei la catarg.)*

ARBORE s. 1. *(BOT.)* copac, pom, (înv. şi pop.) lemn. *(Un ~ falnic.)* 2. *(BOT.) arbore de cacao (Theobroma cacao)* = (rar) cacao-tiér; *arbore de cafea (Coffea arabica)* = (înv.) caféu; *arborele-vicţii (Thuja orientalis)* = tuia, (rar) tămâie. 3. *(TEHN.)* fus. *(~ la un mecanism.)* 4. *(TEHN.) arbore cotit* = vilbrochen. 5. *(MAR.)* catarg, (înv.) mástă. 6. *(MAR.) arbore mic* = trinchet.

arborele-mamút s. v. SEQUOIA.

arbore-puturós s. v. CENUŞAR.

ARBORESCENT adj. ramificat. *(Reţea electrică ~.)*

ARBUST s. *(BOT.)* copăcel.

ARC s. 1. (prin Ban., Transilv. şi Maram.) puşcă. *(~ cu săgeţi.)* 2. resort, (reg.) drot. *(~ la o dormeză.)* 3. *(TEHN.)* coardă. *(~ la un mecanism.)* 4. arcadă, boltă, boltitură, (înv.) sclip. *(~ la o construcţie.)* 5. *(FIZ.) arc electric* = arc voltaic; *arc vollaic* = arc electric.

arc s. v. ACOLADĂ. ARCUŞ, BOLTĂ. CER. FIRMAMENT.

arca s. v. APĂRĂTOR. BAZĂ. FUNDAMENT. FUNDAŢIE. OCROTITOR. PROTECTOR. SPRIJIN. SPRIJINITOR. SUSŢINĂTOR. TEMELIE.

ARCADĂ s. arc, boltă, boltitură, (înv.) sclip. *(~ la o construcţie.)*

arcan s. v. LAŢ. SECRET. ŞTREANG.

TAINĂ;

ARCAŞ s. 1. săgetător, (înv. şi pop.) săgetár, (înv.) săgetáş. *(~ din armata lui Ştefan cel Mare.)* 2. *(ASTRON.;* art.) săgetătorul (art.). *(~ este numele unei constelaţii.)*

arcát adj. v. ARCUIT. BOLTIT. CURB. CURBAT. ÎNCOVOIAT. ÎNDOIT.

arcă s. v. CORABIE.

arcér s. v. CUTE. GRESIE.

archiéft s. v. IENUPĂR. JNEAPĂN.

archiş s. v. IENUPĂR. JNEAPĂN.

arcós adj. v. ARCUIT. CURB. CURBAT. ÎNCOVOIAT. ÎNDOIT.

ARCTIC adj. nordic, (astăzi rar) boreal, septentrional. *(Regiunile ~.)*

ARCUÍ vb. 1. a (se) curba, a (se) încovoia, a (se) îndoi, (livr.) a (se) cambra, a (se) recurba, (înv. şi reg.) a (se) încujba, a (se) scovârda. *(~ o bară metalică.)* 2. a se bolti. *(Tavanul se ~ elegant.)*

ARCUÍRE s. I. curbare, încovoiere, îndoire, (rar) flexiune, (înv. şi reg.) încujbáre. *(~ unei bare.)* 2. curbare, flexiune, încovoiere, îndoire. *(Mişcări de ~, in gimnastică.)* 3, (concr.) curbură, încovoială, încovoietură, îndoitură. *(Tavanul formează o uşoară ~.)*

ARCUÍT adj. 1. curb, curbat, încovoiat, îndoit, (livr.) cambrat, (rar) arcát, recurbat, (înv. şi reg.) încujbát, scovârdát, (înv.) arcós. *(Bară ~.)* 2. boltit, (rar)arcát.*(Un acoperiş™.)*

arcul ochiului s. v. IRIS.

ARCÚS s. *(MUZ.)* (reg.)arc. *(~ ta vioară.)*

ardău s. v. ARDELEAN. TRANSILVĂNEAN.

ARDE vb. 1. a dogori, a frige, a pârjoli, (pop.) a pripi, a zăpuşi, (înv. şi reg.) a păli, a prigori. *(Soarele ~.)* 2. a încălzi, a încinge, a înfierbânta. *(~ cuptorul pentru pline.)* 3. a (se) mistui. *(Focul a ~ totul.)* 4. a (se) frige. *(M-am ~ la deget de la plită.)* 5. *(MED.)* a cauteriza. *(~* o *rană.)* 6. a (se) bronza, a (se) înnegri, a (se) pirli, a (se) prăji, (înv. şi reg.) a (se) păli. *(Ne ~ la soare, la mare.)* 7. a lumina. *(Lampa ~ până târriu !n camera lui.)*

arde vb. v. ADEMENI. AMĂGI. BĂNUI. DA. ÎNCÂNTA. ÎNŞELA. MINŢI. MOMI. PĂCĂLI. PROSTI. PURTA. SCLIPI. STRĂLUCI. TRAGE. TRIŞA.

ARDEI s. *(BOT.) I. (Capsicum annuum)* (reg.) pipăríşă, piper, (Transilv.) ardéică, pá-prică, (Transilv. şi Ban.) pipárcă, (Mold.) pipărúş, (Bucov.) pipărúşcă. 2. *ardei iute* = (reg.) ciúşcă, ţúşcă.

ARDEIÁ vb. a (se) iuţi. *(Mincarea s-a ~.)*

ardeiá vb. v. AGASA. ENERVA. INDISPUNE. IRITA. ÎNFURIA. MÂNIA. NECĂJI. PLICTISI. SÂCÂI. SUPĂRA.

ardéică s. v. ARDEI.

ARDELEAN s., adj. 1. s. transilvănean, (înv. şi reg.) ungurean, (prin Bucov.) ardău. *(E ~ de origine.)* 2. adj. ardelenesc, transilvănean, (rar) transilvan. *(Populaţia ~.)*

ARDELEANA s. art. abrudeana (art.), abrudeanca (art.), ardeleneasca (art.), ciobănaşul (art.), haţegana (art.), lugojana (art.), so-meşana (art.). *(~ este un dans popular cu mişcare moderată.)*

ARDELEANCĂ s. transilvăneancă, (înv. şi reg.) ungureáncă. *(E ~ de felul ei.)*

ARDELENEASCA s. art. abrudeana (art.), abrudeanca (art.), ardeleana (art.), ciobănaşul (art.), haţegana (art.), lugojana (art.), someşana (art.). *(~ estB un dans popular din Transilvania.)*

ARDELENESC adj. ardelean, transilvănean, (rar) transilvan. *(Populaţia ~.)*

ardent adj. v. AVÂNTAT. ENTUZIASMAT. ENTUZIAST. FERVENT. FOCOS. ÎNFLĂCĂRAT. ÎNFOCAT. ÎNSUFLEŢIT. PASIONAT.

ardentă s. v. ARDOARE. AVÂNT. ELAN. ENTUZIASM. ÎNFLĂCĂRARE. ÎNFOCARE. ÎNSUFLEŢIRE. PASIUNE. PATIMĂ. PORNIRE.

ARDERE s. 1. (livr.) cremaţiúne. *(~ gunoaielor.)* 2. *(CHIM.)* combustie.

ardere-de-tót s. v. HOLOCAUST.

ARDOARE s. i. avânt, elan, entuziasm, înflăcărare, înfocare, însufleţire, pasiune, patimă, pornire, (livr.) ferventă, fervoare, patos, (rar) ardentă, (Mold.) ahótă, (înv.) porneálă, săltare, (fig.) aprindere, căldură, flacără, foc, pojar, suflu, zbor. *(~ tinereţii.)* 2. avânt, elan, impetuozitate, temperament, (pop. şi fam.) suflet, (reg.) mau. *(Clntaţi cu mai multă ~.)* 3. râvnă, sârguinţă, străduinţă, zel, (înv.) nepréget, nepregetáre, osírdie, osârdnicíe, osâr-

duínţă, osârduíre, osârduitúră, protimíe. *(~ lui era demnă de admirat.)*

AREAL s. *(BIOL.)* arie. *(~ unei specii.)*

aríic adj. v. SECETOS. USCAT.

ARENDA vb. (înv. şi pop.) a năimi, (im., în Mold.) a împosesui. *(~ un teren agricol.)*

arendár s. v. ARENDAŞ.

ARENDARE s. (înv, şi reg.) năimeálă, (înv., în Mold.) împosesuíre. *(~ unui teren agricol.)*

ARENDAŞ s. (reg.) orândáş, (înv.) arendár, orândatór, (înv., în Mold.) orândár, posesor. *(~ unei moşii.)*

ARENDAT adj. (înv. şi pop.) năimit. *(Teren agricol ~.)*

ARENDĂ s. (ieşit din uz) posesiune, (înv. şi reg.) năimeálă, orî'ndă, simbrie. *(A luat moşia In ~.)*

ARENDĂŞÍE s. arendăşit. *(Arendaşul se ocupa cu ~.)*

ARENDĂŞÍT s. arendăşie.

ARENDĂŞÍŢĂ s. arendăşoaică. *(~ era nevasta arendaşului.)*

ARENDĂŞOAICĂ s. arendăşiţă. *(Arendaşul şi ~.)*

AREST s. *(JUR.)* 1. arestare, deţinere, închidere, întemniţare, reţinere, (pop.) popreâlă. (~ *a durat o zi.)* 2. închisoare, ocnă, penitenciar, puşcărie, temniţă, (înv. şi pop.) popreâlă, (pop.) prinsoare, robie, (reg.) cremenál, (Transilv., Maram. şi Bucov.) árişte, (prin Transilv.) căliscă, (Transilv.) piţigoáică, (prin Olt.) prinzáre, (prin Maram.) robşág, (inv.) pază, tumurlúc, (franţuzism înv.) prizon, (fam.) beci, gherlă, (fam. şi fig.) dubă, hâr-dău, răcoare, (reg. fig.) umbră, (arg.) gros, pârnáie, ţuháus, zdup. *(CU ^ stat la ~ ?)* 3. *arest preventiv* = prevenţie, (inv. şi pop.) popreâlă.

ARESTA vb. *(JUR.)* 1. a deţine, a închide, a întemniţa, a reţine, (înv. şi reg.) a robi, (inv.) a arestălui, a arcstui, a popri, a temniţa, a zăvorî. *(Hoţul a fost ~ mai multa vreme.)* 2. a captura, a prinde. *(Criminalul a fost ~ ieri.)* 3. a ridica. *(L-a ~ de acasă.)*

arestánt s. v. ARESTAT. DEŢINUT. ÎNTEMNIŢAT. PRIZONIER.

ARESTARE s. *(JVR.)* 1. arest, deţinere, închidere, întemniţare, reţinere, (pop.) popreâlă. *(După ~ lui...)* 2. capturare, prindere, prins, (înv.) prinsoare, prinsúră, prinzáre. *(~ unui hoţ dispărut.)* 3. ridicare. *(~ lui de la domiciliu.)*

ARESTAT adj., s. *(JUR.)* 1. adj. deţinut, închis, întemniţat, reţinut, (înv.) poprit. *(Persoane ~ si persoane libere.)* 2. adj., s. capturat, prins. *(Hoţ ~.)* 3. s. deţinut, întemniţat, prizonier, (înv.) arestánt, (glumeţ) pensionar.

arestălui vb. v. ARESTA. DEŢINE. ÎNCHIDE. ÎNTEMNIŢA. REŢINE.

arestul vb. v. ARESTA. DEȚINE. ÎNCHIDE. ÎNTEMNIŢA. REŢINE.

aréşcă s. v. DOS. REVERS.

arét s. v. GARDĂ. PAZĂ STRAJĂ.

VEGHE%

ARETÁ vb. a ponta. *(Ogarul ~ vlnatul.)*

aréte s. v. BERBEC.

aréu s. v. LAPTELE-CÂINELUI. LAP-TELE-CUCULUI.

ARGAT s. slugă, (înv. şi reg.) curtean, (prin Transilv.) biriş, (înv.) celédnic. *(~ la o moşie.)* argăsăríe s. v. ARGÁSITORIE. TĂBĂCĂ-«IE.

argăsăríţă s. v. TĂBĂCĂREASĂ. ARGĂSEALĂ s. argăsire, tăbăceală, tăbăcire, tăbăcit, (rar) tanáj, tanáre, (reg.) cruşeálă, cru-aşíre, (Mold., Bucov. şi Transilv.) dubeálă, du-bíre, dubit. *(Operaţia de ~ a pieilor.)*

ARGĂSÍ vb. a tăbăci, (reg.) a cruşi, (Mold., Bucov. şi Transilv.) a dubi. *(~ pieile.)*

ARGĂSÍRE s. argăseală, tăbăceală, tăbăcire, tăbăcit, (rar) tanáj, tanáre, (reg.) cruşeálă, cruşíre, (Mold., Bucov. şi Transilv.) dubeálă, dubíre, dubit. *(~ pieilor.)*

ARGĂSÍT adj. tăbăcit, (reg.) cruşít, (Mold., Bucov. şi Transilv.) dubit. *(Piei ~.)*

ARGĂSITÓR s., adj. 1. s. tăbăcar, (reg.) opincárăş, orgár, tălpár, timar, (Mold., Bucov. şi Transilv.) dubălár, (înv.) solonár, tabac. *(~ se ocupă cu tăbăcitul pieilor.)* 2. adj. tăbăcitor. *(Substanţe ~.)*

ARGĂSITORÍE s. tăbăcărie, (rar) argă-săríe, (Mold., Bucov. şi Transilv.) dubălăríe, (înv.) tabalhaná, tabaná, tăbăcíe. *(În ~ se tăbăcesc pieile.)*

ARGĂŢÉSC adj. (prin Transilv.) birişésc. *(Muncă ~.)* argeá s. v. CLEŞTE. RĂZBOI. STRAJĂ. argentán s. v. ALPACA. ARGENTIFÉR adj. argintos. *(Teren ~.)* argheiár s. v. HERGHELEGIU. arghélă s. v. HERGHELIE. ARGÂLĂ s. clisă, humă, lut, pământ, (înv. gi reg.) tină, (reg.) hlei, (Transilv.) agiág. *{Cană de ~.*)

argilifér adj. v. ARGILOS. CLEIOS. CLISOS. LUTOS.

ARGILÓS adj. cleios, clisos, lutos, (rar)

argilifér, humós, (pop.) mâlós, (reg.) hleiós,

răşinós, (Transilv.) tiglós. *(Teren ~.)*

ARGINTĂ vb. (rar) a argintui, (înv. şi pop.)

a spoi. *(~ un obiect metalic.)*

argintar s. v. BIJUTIER. GIUVAERGIU. ARGINTÁRE s. (înv.) spoire, spoit. *(~ unui sas metalic.)*

ARGINTĂRIE s. (înv.) argínturi (pl.). *fPosedă multă ~.)*

ARGINT COLOIDÁL s. *(FARM.)* colar-gol. *(~ este un antiseptic.)* ARGINTIU adj. (rar) argintos. *(Culoare ~.)* ARGINTOS adj. argentifer. *(Minereu ~.)* argintos adj. v. ARGINTIU, argintul vb. v. ARGINTA.

argintari s. pi. v. ARGINTĂRIE.

argint-víu s. v. HIDRARGIR. MERCUR. arginti s. pi. v. BAN. FRANC. GOLOGAN. PARA.

ARGINŢÍCĂ s. *(BOT.; Druas octopelala)* cerenţel.

ARGIRÍSM s. *(MED.)* argiroză. *(~ este intoxicaţia cu săruri de argint.)*

ARGIROZĂ s. *(MED.)* argirism. *(Bolnav de ~.)*

ARGUMENT s. 1. considerent, raţionament, (înv.) rezon. *(I-a convins cu ~e logice.)* 2. motiv, motivare, motivaţie. *(Cel mai bun ~ adus în sprijinul opţiunii sale.)* 3. dovadă, motiv, temei. *(Are ~e să fie optimist.)*

ARGUMENTĂ vb. a demonstra, a dovedi, a întări, a proba, a susţine. *(Şi-a ~ temeinic ideile.)*

ARGUMENTARE s. argumentaţie, demonstrare. *(~ celor arătate.)*

ARGUMENTAŢIE s. argumentare, demonstrare. *(~ celor susţinute.)*

ARHAIC adj. 1. primitiv, străvechi, vechi.

(Civilizaţii ~.) 2. vechi, (livr.) vetust. *(Casa*

avea un aer ~.) 3. învechit. *(Cuvlnt ~.)*

ARHANGHEL s. *(BIS.)* (înv.) arhistrátig.

ARHEOLOG s. (înv.) anticar. *(Specialistul*

In arheologie se numeşte ~.)

ARHEOLOGIC adj.' (înv.) anticáriu. *(Cercetări ~.)*

arhetip s. v. ORIGINAL. ARHICUNOSCUT adj. 1. banal, depăşit, ştiut, vechi, (rar) răscunoscut, (fam. fig.) fumat, răsuflat. *(O glumă ~.)* 2. notoriu, proverbial, (rar) răscunoscut. *(Un fapt ~.)*

arhicunoscut adj. v. CELEBRU. FAIMOS. ILUSTRU. MARE. RENUMIT. REPUTAT. VESTIT. ARHIDIÁCON s. *(BIS.)* protodiacon. arhidiecezán adj. v. ARHIEPISCOPAL. ARHIEPISCOPAL adj. *(BIS.)* (Transilv.) arhidiecezán.

arhidiecéză s. v. ARHIEPISCOPIE. ARHIEPÍSCOP s. *(BIS.)* mitropolit. ARHIEPISCOPAT s. *(BIS.)* arhiepiscopie. *(~ este funcţia arhiepiscopului.)*

ARHIEPISCOPIE s. *(BIS.)* 1. (Transilv.) arhidiecéză. *(Sediul ~.)* 2. arhiepiscopat. *(A primit ~ de...)*

ARHIERESC adj. *(BIS.)* (rar) arhipăsto-résc. *(Rang ~.)*

ARHIEREU s. *(BIS.)* ierarh, (rar) arhi-păstor, (înv.) sfetítel. *(Episcopul intră în categoria ~ Hor.)* ARHIERÂE s. *(BIS.)* (rar) arhipăstorie. arhipăstór s. v. ARHIEREU. IERARH. arhipăstorésc adj. v. ARHIERESC. arhipăstorie s. v. ARHIERÂE. arhipresbíter s. v. PROTOIEREU. PROTOPOP.

arhistrátig s, v. ARHANGHEL. GENERALISIM.

ARHITECT s. (înv.) arhitécton, arhitéc-tor, maimár, maimarbaşá. *(~ unui palat.)* arhitécton s. v.

ARHITECT. ARHITECTONIC adj. arhitectural, (înv.) arhitectonicésc. *(Planuri ~.)*

arhitectonicésc adj. v. ARHITECTONIC. ARHITECTURAL.

arhitectoníe s. v. ARHITECTURĂ. arhitéctor s. v. ARHITECT. ARHITECTURAL adj. arhitectonic, (înv.) arhitectonicésc. *(Sistematizări ~.)*

ARHITECTURĂ s. (înv.) arhitectoníe, mai-măríe. *(Profesează ~.)*

ARHITRAVĂ s. *(ARHIT.)* epistil. *(~ este partea inferioară a anlablamentului.)*

ARHIVAR s. (înv.) arhivist, condicár. *(~ la o instituţie.)*

ARHÍVĂ s. (turcism înv.) caid. *(~ unei instituţii.)*

arhivist s. v. ARHIVAR.

ARHONDARIC s. arhondărie. *(~ unei mănăstiri.)*

ARHONDĂREÁSĂ s. arhondăriţă. *(~ la* o *mănăstire.)*

ARHONDĂRÍE s. arhondaric. *(A dormit la ~ mănăstirii.)*

ARHONDĂRÍŢĂ s. arhondăreasă. *(~ la mănăstirea Suceuifa.)*

arhoníe s. v. BOIERIE.

ARIAN adj. (înv.) arienésc. *(Popoarele ~.)*

ARIANISM s. (înv.) arieníe. *(Doctrina ~ a fost declarată eretică la 325.)*

ARICEÁLĂ s. *(MED.* VET.*)* (pop.) arici. *(~ cailor.)*

arici s. v. ARICEÁLĂ. ROSTOGOL. SCAI. SCAIETE.

arici vb. v. RIDICA. ZBÂRLI.

ARICI-DE-MÁRE s. *(ZOOL.; Echinoidea)* echinidă.

ARÍD adj. 1. sec, uscat, (rar) secetos, (înv. şi reg.) secâţiu, (înv.) secăţív. *(Un teren de piatră ~.)* 2. neproductiv, neroditor, sterp. *(*O *clmpie ~.)*

ARIDITATE s. uscăciune. *(~ solului.)*

ARIE s. arman, (înv. şi reg.) silişte, (reg.) ţarc, (prin Mold. şi Bucov.) năsádă. *(~ pentru treierat griul.)*

ARIE s. 1. compartiment, domeniu, sector, sferă. *(~ de aplicare.)* 2. *(BIOL.)* areal. *(~ unei specii.)*

ARIE s. *(MUZ.)* cântec, melodie. *(~populare.)*

arie s. v. CURTE. OGRADĂ.

arienésc adj. v. ARIAN.

arieníe s. v. ARIANISM.

ARIERAT adj. (*MED.)* înapoiat, întârziat. *(Persoană ~.)*

ARIERGARDĂ s. *(MIL.)* (înv.) retroguárdie. *(~ unui regiment.)*

ARÍN s. *(BOT.; Alnus)* (prin Transilv.) arínde.

arinăriţă s. v. STUDENIŢĂ.

arină s. v. NISIP. PLAJĂ.

arínde s. v. ARIN.

aringă s. v. SCRUMBIE.

ARINÍŞ s. *(BOT.)* arinişle. *(Trecea prin-tr-un ~J*

ariníş s. v. DESERT. PUSTIETATE. PUSTIU.

ARINÂŞTE s. *(BOT.)* arinis. *(La marginea ~.)*

arinós adj. v. NISIPOS.

ARIPAT adj. înaripat. *(Cal ~.)*

ARIPĂ s. 1. *(1HT.)* aripioară, înotătoare. *(~ crapului.)* 2. *(MIL.)* capăt, coastă, flanc, margine, (înv.) corn, mânecă. (~ *dreaptă a frontului.)* 3. *(SPOBT)* extremă. *(Joacă ~ stingă, la fotbal.)* 4. cruce, spetează, (reg.) crucişă, cumpănă, fofélniţă, răscruce. *(~ la vlrtelniţă.)* 5. săgeată, spetează. *(~ la roata morii de vlnt.)* 6. fofează. *(~ la moară.)* 7. (la pi.) crucişe (pl.), cumpene (pl.), fofelniţc

(pl.), răscruci (pl.), speteze (pl.). *(~ la războiul de ţesut.)* 8. (pop.) fofeázä. *(~ la ferestre, uşi, porţi.)* 9. (Ia pi.) sflrcuri (pl.). *(~ la fundul butoiului.)*

aripă s. v. CRILĂ. CORDAR. GRIJĂ. ÎNTINZÂTOR. OCROTIRE. PROTECŢIE. STRUNĂ.

ARIPIOARĂ s. *(IHT.)* aripă, înotătoare. *(~ şalăului.)*

ARISTOCRAT adj., s. 1. adj. ales, aristocratic, bun, distins, ilustru, înalt, mare, nobil, (înv. şi pop.) mărit, slăvit, (înv.) blagoród, blagoródnic, (grecism înv.) evghenicós, evghe-nís, (fam. şi peior.) simandicos. *(Aparţinea unei familii ~.)* 2. s. gentilom, nobil, patrician, (rar) magnat. *(Un ~ din apusul feudal al Europei.)*

ARISTOCRATIC adj. ales, aristocrat, fcun, distins, ilustru, înalt, mare, nobil, (înv. şi pop.) mărit, slăvit, (înv.) blagoród, blagoródnic, (grecism înv.) evghenicós, evghenís, (fam. si peior.) simandicos. *(De neam ~.)*

ARISTOCRAŢIE s. 1. nobilime, (rar) nobleţe, (înv.) blagorodnicíe, blagoródnie, nobili-táte. *(~ feudală occidentală.)* 2. boierime, nobilime, (reg.) boierét, (înv.) neamuri (pl.), (grecism înv.) evghenie. *(~ din ţările romane.)*

áríşte s. v. AREST. ÎNCHISOARE. OCNĂ. PENITENCIAR. PUŞCĂRIE. TEMNIŢĂ.

ARITMETICĂ s. *(MAT.)* (înv., în Bucov.) compút.

arm s. v. COAPSĂ. SPATĂ.

armadă s. v. ARMATĂ. OASTE. OŞTIRE. PUTERE. TRUPE.

ARMAMENT s. *(MIL.)* (pop.) muniţie. *(~ de luptă.)*

ARMÂN s. arie, (înv. şi reg.) silişte, (reg.) ţarc, (prin Mold. şi Bucov.) năsádă. *(~ pentru treieratul cerealelor.)*

armân s. v. CURTE. OGRADĂ.

ARMÁŞ s. sici, vizir. *(~ ia arşic, In jocul de arşice.)*

ARMAT adj. *(MIL.)* militar. *(Conflict ~.>*

ARMATĂ s. *(MIL.) 1.* oaste, oştire, putere, trupe (pl.), (înv. şi reg.) armadă, şirag, tabără, (înv.) armie, órdie, ostăşíme, oştime, silă, tărie, (fig.) sabie. *(Oraşul a fost cucerit de ~ duşmană.)* 2. militărie, (înv.

şi pop.) ostăşíe, (reg.) miliţie, (Transilv.) cătănie, (înv.) voinicíe. *(Merge la ~.)* 3. militărie, stagiu, serviciu militar, (Transilv.) cătănie, (înv.) oştenie, soldăţie. *(Îşi face ~ la...)*

armată s. v. GRĂMADĂ. MULŢIME.

ARMĂ s. (fam.) sculă. *(~ de olnătoare, bună.)*

ARMĂSAR s. (Transilv. şi Ban.) armíg. *(Un ~ purslnge.)*

ARMĂSĂRÁŞ s. armăsăruş.

ARMĂSĂRÚŞ s. armăsăraş.

ARMĂTURĂ s. *(MUZ.)* armură, (înv.) signatură. *(~ serveşte la identificarea tonalităţii.)*

armătură s. v. ARSENAL.

armături s. pi. v. ARMOARH. BLAZON. EMBLEMĂ.

armoárti s. pi. v. STEMĂ.

îl

ARMEAN adj. armenesc. *(Populaţie ~.)*

armean s. v. CERC. ROTOCOL.

ARMENESC adj. armean. *(Limba ~.)*

armie s. v. ARMATĂ. OASTE. OŞTIRE. PUTERE. TRUPE.

armíg s. v. ARMĂSAR.

ARMOARÍI s. pi. blazon, emblemă, stemă, (înv.) armături (pl.), herb, marcă, pavăză, scut. *(~ unei case princiare.)*

ARMONIC adj. *(MAT., FIZ.)* sinusoidal. *(Mărime periodică ~.)*

ARMONICĂ s. *(MUZ.)* muzicuţă, (rar) •eolínă. *(Clntă la ~.)*

ARMONÍE s. 1. acord, împăciuire, înţelegere, pace, unire, (livr.) concert, concordie, (pop.) potriveală. *(~ ce domnea Intre ei.)* 2. concordanţă, echilibru, potrivire, proporţie, propor-ţionalitate, simetrie, (fig.) simfonie. *(O perfectăm ■a elementelor unui ansamblu.)* 3. *(MUZ.)* acord, consonanţă, unisonanţă. 4. melodie, muzicalitate, sonoritate. *(~ interioară a versului.)* 5. *(FON.)* *armonie vocalică* = sinarmo-nie, sinarmonism.

armonie s. v. ARTICULAŢIE. ÎNCHEIETURĂ.

ARMONIOS adj. 1. concordant, echilibrat, proporţionat, regulat, simetric. *(Un ansam-i>lu ~.)* 2. potrivit. *(Culori ~.)* 3. *(MUZ.)* consonant. *(Acord ~.)* 4. melodic, melodios, muzical, sonor, unduios, (rar) unduit, (fig.) dulce, mlădios, simfonic. *(Proza ~ a lui Odo-<bescu.)*

ARMONÍSM s. *(POLITICĂ.)* falansteria-nism, fourierism, garantism.

ARMONIZA vb. a (se) asorta, a (se) combina, a merge, a (se) potrivi, (pop. şi fam.) a (se) lovi. *(Albastrul se ~ bine cu albul.)*

ARMONIZARE s. asortare, combinare, potrivire. *(~ culorilor.)*

ARMURÁR s. *(BOT.; Carduus marianus)* (prin Transilv.) amăreá, spinul-Sfintei-Maríi.

armurár s. v. TĂTARNICĂ.

arm urare s. v. ANTRAX. CĂRBUNE. DA-LAC. PUSTULĂ MALIGNĂ.

armuráriţă s. v. ANTRAX. CĂRBUNE. DALAC. PUSTULĂ MALIGNĂ.

ARMURĂ s. *(MUZ.)* armătură, (înv.) signatură. *(~ unei simfonii.)*

ARMURIER s. (înv.) sineţár, tufeccíu. *(~ face, repară sau vinde arme.)*

ARNĂUT s. nefer, poteraş. *(~ din garda domnească.)*

arnăut s. v/ALBANEZ. SCHIPETAR.

arnăuţesc adj. v. ALBANEZ.

arnéu s. v. COVILTIR.

ARNÍCĂ s. *(BOT.; Amica montana)* pod-bal-de-munte, (reg.) carul-pădúrilor, carul-zínelor, ţâţa-óii, (prin Transilv.) roit.

AROGANT adj. impertinent, insolent, ireverenţios, îndrăzneţ, necuviincios, neobrăzat, nerespectuos, neruşinat, obraznic, semeţ, sfidător, sfruntat, trufaş, ţanţoş, (livr.) prezumţios, (rar) neânfrânát, (pop. şi fam.) ţâfnós, (înv. şi reg.) ruşinat, (Transilv.) şulhétic, (înv.) nerusinós, (fam. fig.) botós. *(O atitudine ~.)* AROGANŢĂ s. 1. impertinenţă, insolenţă, măgărie, necuviinţă, neobrăzare, neruşinare,

obrăznicie, sfruntare, trufie, tupeu, (rar) seme-ţíe, (livr.) morgă, prezumţie, (pop. şi fam.) ţî'fnă. *(E de-o ~ revoltătoare.)* 2. fală, fudulie, infatuare, înfumurare, îngâmfare, mândrie, orgoliu, semeţie, trufie, vanitate, (livr.) fatuitate, morgă, prezumţie, suficienţă, (rar) superbie, ţanţoşíe, (înv. şi pop.) măreţie, mărire, (pop. şi fam.) ifos, ţî'fnă, (reg.) făloşénie, făloşíe, (înv.) fălnicíe, laudă, mărie, mărime, mân-dréţe, pohfálă, preaânălţáre, preaânălţíme, se-meţíre, trúfă, trufăşie, zădărnicie. *(~ lui este cu totul nejustificată.)*

AROMAT adj. aromatic, îmbălsămat, îmbătător, înmiresmat, parfumat, (rar) balsamic, balsamíu, binemirositór. *(Flori ~.)*

AROMAT s. (mai ales la pi.) condiment, ingredient, mirodenie, (pop.) dres, (înv.) băcănii (pl.) miroase (pl.), miródie, mirositúră, spiţerie. *(Vanilia, piperul slnt ~.)*

AROMATIC adj. aromat, îmbălsămat, îmbătător, înmiresmat, parfumat, (rar) balsamic, balsamíu, binemirositór. *(O substanţă ~.)*

AROMĂ s. balsam, mireasmă, parfum, (astăzi rar) boare, (rar) mirodenie, (reg.) şmag, (Mold. şi Bucov.) miroznă, (înv.) odor, olm. *(~ florilor.)*

AROMÂN s., adj. 1. s. macedoromân, (rar) macedonean. *(~ ii se află In sudul Peninsulei Balcanice.)* 2. adj. aromânesc, macedoromân, (rar) macedonean. *(Populaţia ~.)*

AROMÂNCĂ s. macedoromâncă. *(O ~ din Albania.)*

AROMÂNESC adj. aromân, macedoromân, (rar) macedonean. *(Populaţie ~.)*

aromi vb. v. ADEMENI. ADORMI. AMĂGI. ATRAGE. AŢIPI. DORMITA. ISPITI. ÎNCÂNTA. ÎNŞELA. MINŢI. MOMI. MOŢĂI. PĂCĂLI. PICOTI. PIROTI. PROSTI. PURTA. SEDUCE. TENTA. TRIŞA.

arón s. v. RODUL-PĂMÂNTULUI.

ARPACÁS s. (rar) orzişór. *(Ciorbă cu ~.)*

ARPAGIC s. *(BOT.)* 1. *(Allium schoeno-prasum)* (reg.) pur, (prin Transilv.) chişărău. 2. ceapă de sămânţă, (Olt. şi Munt.) orceág, (Transilv.) parpangícă, (prin Ban.) puiác, (prin nord-vestul Olt.) puíţ.

ARS adj. dogorit, pârlit, (înv. şi reg.) pri-gorít. *(Pustiul ~ al Africii.)*

ars s. v. ARŞIŢĂ. CANICULĂ. CĂLDURI. DOGOARE. DOGOREALĂ. FIERBINŢEALĂ. NĂBUSEALĂ. NĂDUF. NĂDUŞEALĂ. PÂRJOL. POJAR. TOROPEALĂ. ZĂDUF. ZĂPUŞEALĂ.

arsaná s. v. DEBARCADER.

arsătúră s. v. ARSURĂ. JARIŞTE. PÂR-LITURĂ.

árses. pi. v. DAR. HOLOCAUST. JERTFĂ. OFRANDĂ. PRINOS. SACRIFICIU.

arsén s. v. ANHIDRIDĂ ARSENIOASĂ. ARSENIC.

ARSENAL s. (înv.) armătură, spătărie. *(~ armatei.)*

ARSENIC s. *(CHIM.)* anhidridă arsenioasă, (rar) arsén, şar, (pop.) săricică, şoricioáică, (Mold.) şoriceásă.

ARSFENAMÍNĂ 606 s. *(FARM.)* salvar-san, (rar) éhrlich 606. *(Se foloseşte ~ în tratamentul sifilisului.)*

ARSÍNĂ s. *(CHIM.)* hidrogen arseniat.

arsoáre s. v. ARŞIŢĂ. CANICULĂ. CĂLDURI. DOGOARE.DOGOREALĂ. FIERBINŢEALĂ. NĂBUSEALĂ. NĂDUF. NĂDU-SEALĂ. PÂRJOL. POJAR. TOROPEALĂ. ZĂDUF. ZĂPUŞEALĂ'.

ARSURĂ s. 1. *(MED.)* usturime, (reg.) jig, jigăráie. *(Simte ~i gastrice.)* 2. scrum. *(~ de pe fundul unui vas.)* 3. jarişte, pârlitură, (pop.) arsătúră, (înv. şi reg.) pârjól, (reg.) pârjolitúră, pârleálă.

arsură s. v. ARŞIŢĂ. CANICULĂ. CĂLDURI. DOGOARE. DOGOREALĂ. FIERBINŢEALĂ. NĂBUSEALĂ. NĂDUF. NĂ-DUŞEALĂ. PÂRJOL.'POJAR. TOROPEALĂ. ZĂDUF. ZĂPUŞEALĂ.

ARŞÍCs. 1. *(ANAT.)* (Mold.) gioálă. *(~ de miel.)* 2. (la pi.) (pop.) capre (pl.), (Mold.) gioale (pl.). *(Jocul de ~.)*

ARŞINÍC s. *(BOT.; Lychnis chalcedonica)* (reg.) scaunul-pópii.

ARŞIŢĂ s. 1. caniculă, călduri (pl.), dogoare, dogoreală, fierbinţeală, năbuşeală, năduf, nă-duşeală, pirjol, pojar, toropeală, zăduf, zăpuşeală, (livr.) torpoáre, (pop.) arsură, vipie, (reg.) buhoáre, cócăt, crăpăt, năplăiálă, pâclă, prepăt, prigoáre, puhăiálă, zăpúc, (prin Ban.) arsoáre, (Ban. şi Transilv.) friptoáre, (prin Olt.) jápsă, (Ban.) pripeală, (înv.) ars, prípec, (fig.) cuptor, jar. *(~ zilelor de vară.)* 2. dogoare, dogoreală, fierbinţeală, pară, văpaie. *(~ focului.)*

arşiţă s. v. CĂLDURI. FEBRĂ. FIERBINŢEALĂ. FRIGURI. TEMPERATURĂ.

arşóv s. v. CAZMA. HÂRLEŢ.

ARTĂ s. 1. dibăcie, iscusinţă, îndemânare, măiestrie, meşteşug, pricepere, ştiinţă, talent. *(Obiect făcut cu multă ~.)* 2. *artă aplicată* – ornamentică, artă decorativă; *artă decorativă* = irnamentică, artă aplicată. 3. *artă regizorală* = înscenare, montare, regie, punere în scenă, (rar) regizorat, (înv.) scenariu; *artă scenică* = scenografie; *arte frumoase* = belle-arte. 4. *artă culinară* – gastronomie.

ARTEZIANĂ s. fântână (arteziană, ţâşni-toare), havuz, (înv.) şadârván, fântână săltă-toáre, fântână săritoare. *(~ Mioriţa din Bucureşti.)*

artíc s. v. PLÂNGERE. RECLAMAŢIE.

ARTICOL s. 1. marfă. *(Un ~ de bună calitate.)* 2. paragraf, punct, (înv.) cap, pont. *(~ dintr-o lege.)*

ARTICULA vb. 1. a emite, a pronunţa, a rosti. *(~ desluşit sunete, cuvinte.)* 2. a grăi, a pronunţa, a rosti, a scoate, a spune, a vorbi, a zice, (prin Mold.) a bleşti. (A'-*a ~ un cuvint.)* 3. a se încheia. *(Locul unde se ~ un os.)*

ARTICULARE s. articulaţie, emitere, pronunţare, pronunţie, rostire, (înv.) prozodie. *(~ sunetelor.)*

ARTICULAŢIE s. 1. articulare, emitere, pronunţare, pronunţie, rostire, (înv.) prozodie. *(~ sunetelor.) 2.(ANAT.)* încheietură, (înv. şi pop.) nod, (înv.) armonie, (fam. fig.) balamale

(pl.). *(~ iile omului.)* 3. *(ANAT.) articulaţie semimobilă* = amfiartroză.

ARTIFICIAL adj. 1. contrafăcut, fals, imitat. *(Pietre ~.)* 2. fals, (llvr.) postíş, (reg.> prepus. *(Păr ~; dinţi ~.)* 3. afectat, bombastic, căutat, convenţional, declamator, emfatic, fals, făcut, grandilocvent, manierat-, nefiresc, nenatural, pompos, pretenţios, retoric, (fig.) preţios, sunător, umflat. *(Stil, limbaj ~.)* 4. afectat, căutat, fals, forţat, nefiresc, nenatural, ncsincer, prefăcut, silit, silnic, studiat, teatral, (rar) teatralíst. *(Gesturi ~; atitudine ~; un rls ~.)*

ARTIFICIALITATE s. afectare, căutare, emfază, grandilocvenţă, manierism, patos, preţiozitate, retorism. *(~ stilului, exprimării.)*

artígs. v. CIOZVÂRTĂ. HALCĂ. HARTAN.

ARTILERIE s. *(MIL.)* (înv.) puşcărie. *(Face armata la ~.)*

ARTILERÍST s. *(MIL.)* tunar, (înv.) canoniér, puşcár, puşcaş, topcíu. *(Un iscusit ~.)*

ARTIODACTÍL s., adj. *(ZOOL.)* paricopi-tat. *(Boul este un ~.)*

ARTÍST s. actor, interpret, (rar) teatralíst. *(~ de comedie.)*

ARTÍSTĂ s. actriţă, interpretă, (rar) tea-tralístă. *(~ de dramă.)*

ARTÍSTIC adj. 1. beletristic, literar. *(Opere ~ şi opere ştiinţifice.)* 2. iscusit, măiestrit, meşteşugit, (iar) măiestru. *(O broderie ~.>*

artizan s. v. MESERIAŞ. MEŞTEŞUGAR.

ARTRÍTĂ s. *(MED.)* (Transilv.) şui. *(Suferă de ~.)*

ARTROLOGÍE s. sindesmologie.

artút adj. v. AGER. DEŞTEPT. DIBACI. INTELIGENT. ISCUSIT. ISTEŢ. ÎNDEMÎ-NAT1C. PRICEPUT.

ARŢAG s. 1. (înv. şi pop.) ţi'fnă. *(E plin de ~.)* 2.* (înv.) harţă. *(~ era o încăierare uşoară Intre forţe armate inamice.)*

ARŢAR s. *(BOT.; Acer piatanoides)* (rar) platan, (reg.) \élniş.

artár s. v. BRÂGLAR.

artăgáş adj., s. v. ARŢĂGOS. CERTĂREŢ. GÂLCEVITOR. SCANDALAGIU.

ARŢĂGOS adj., s. certăreţ, gâlcevitor, scandalagiu, (rar) vociferant, (înv. şi pop.) zavragiu, (pop. şi fam.) ţâfnós, zuibagíu, (pop.) pricinaş, rânzós, (înv. şi reg.) sfădnic, sfădál-nic, sfădiciós, (reg.) arţăgáş, gâlcevós, potcáş, scandalos, sfădăiós, sfădărét, síăt.cúş, (Mold. şi Bu cov.) cârciogár, (Transilv.) pórav, (prin Olt.) pricinélnic, (prin Olt. şi Ban.) priciriós, (înv.) pricélnic, prición, pricitór, síădáci, sfă-ditór, (fig.) clonţos, coltós, ţăndărós. *(Om ~.)*

ARUNCĂ \b. 1. a azvârli, a lepăda, a zvârli, (Transilv. şi Maiani.) a ţipa, (înv.) a scutura. *(~ un lucru nefolositor.)* 2. a az\îrli, a repezi, a zvârli, (îr.v. şi reg.) a năpusti. *(~ doniţa după el.)* 3. a azvârli, (fam.) a mătura. *(~ toate paharele de pe mată.)* 4. a azvârli, a da. *(~ pe foc o (arie.)* 5. a azvârli, a rrciecta, a prcpulsa, a zvârli. *(~ ceva* in *spaţiu.)* 6. a azvârli, a zvârli. *(~ o piatră la distanţă.)* 7. a azvârli, a lansa, a trage, (pop.) a slobozi. *(~ săgeţi.)* 8. a azvârli, (Bucov.) a hăti. *(O ~ în fântână.)* 9. a

azvirli, a culca, a dărâma, a doborî, a întinde, a lungi, a prăbuşi, a prăvăli, a răsturna, a trânti, (pop. şi fam.) a aşterne, (pop.) a păli, (înv. şi reg.) a răntuna, (înv.) a oborî, a poligni, (fig.) a secera. *(L-a ~ ia pămlnt cu o lovitură.)* 10. a se azvârli, a se năpusti, a năvăli, a se precipita, a se repezi, a sări, a tăbărî, a se zvârli, (rar) a se prăbuşi, (înv. şi pop.) a cădea, (înv. şi reg.) a năduli, a se prăpăstui, (reg.) a iuruşi, a năboi, a se năprăti, a nooti, a se tovărî, (Transilv.) a se aiepta, (Transilv. şi Ban.) a se şupi, (înv.) a se da, a năbuşi, a năvrăpi, a se slobozi. *(S-au ~ asupra duşmanului.)* 11. a se avânta, a se azvârli, a se precipita, a se repezi, a sări, a se zvârli, (pop.) a se chiti, (Transilv.) a se aiepta. *(Se ~ pe cal şi porneşte.)* 12. a azvârli, a izbi, a lovi, a zvârli. *(Calul nărăvaş ~* cu *copitele.)* 13. a azvirli, a cheltui, a irosi, a împrăştia, a prăpădi, a risipi, a zvârli, (livr.) a prodiga, (înv. şi reg.) a prăda, (reg.) a mătrăşi, a părădui, (Transilv.) a spesa, (înv.) a răşchira, (grecism înv.) a afierosi, (fig.) a înghiţi, a mânca, a papa, a toca. *(~ banii pe toate fleacurile.)* 14. a da, a împrăştia, a răspindi. *(Luna ~ sclipiri pale.)*

ARUNCARE s. 1. azvârlire, lepădare, zvâr-lire. *(~ unei sticle sparte.)* 2. azvârlire, proiectare, propulsare, propulsie, zvirlire. *(~ unui obiect în spaţiu.)* 3. azvârlire, lansare, tragere. *(~* un*ei săgeţi.)* 4. azvârlire, doborâre, trân-tire. *(~ călăreţului din şa.)* 5. azvârlire, cheltuire, irosire, risipire, zvârlire, (reg.) părăduíre, (fig.) păpáre, tocáre, tocat. *(~ banilor pe fleacuri.)*

aruncător s. v. BRAND.

ARUNCĂTURĂ s. 1. azvârlitură, zvârlitură, (rar) zvârlet. (Transilv. şi Maram.) ţipătúră. *(La o ~ de băţ.)* 2. azvârlitură, izbitură, lovitură, zvârlitură. *(~ calului nărăvaş.)*

arvanit s. v. SCHIPETAR.

arvanit s., adj. v. ALBANEZ.

arvát s. v. ALBISOARĂ. CROAT. OBLEŢ. SOREAN.

ARVUNĂ s. acont, (prin Transilv. şi Ban.) căpără, (înv.) selém, selemachésă. *(~ la* o *tranzacţie comercială.)*

ARVUNÍ vb. a aconta, (prin Ban.) a căpărî, (înv.) a arăvonisi. *(~ o marfă.)*

ARZĂTOR adj. canicular, dogoritor, fierbinte, torid, tropical, zăpuşitor, (reg.) zădufós, zăpuşít, (prin Ban. şi Olt.) pripitór. *(O zi ~; soare ~.)*

arzător adj. v. AVÂNTAT. ENTUZIASMAT. ENTUZIAST. FERVENT. FOCOS. IMPETUOS.

INTENS. ÎNFLĂCĂRAT. ÎNFOCAT. ÎNSUFLEŢIT. PASIONAT. PUTERNIC. TEMPERAMENTAL. VIU.

arziu ij|zár s. v. SUPLICĂ.

AS s. 1. (pop.) birlic, (înv.) tuz. *(~ la jocul de cărţi.)* 2. maestru. *(E un adevărat ~ în domeniul lui.)*

ASALT s. *(MIL.)* atac, iureş, năvală, năvălire, (mv. şi reg.) şturm. *(~ dezlănţuit împotriva cetăţii.)*

ASALTA vb. *(MIL.)* a ataca. *(~ reduta, cetatea.)*

ASAMBLA vb. a fixa,a îmbina, a împreuna, a monta, a reuni, a uni. *(~ elementele componente ale unui sistem.)*

ASAMBLARE s. fixare, îmbinare, împreunare, montaj, montare, reunire, unire. *(~ elementelor unui sistem.)*

ASANA vb. a deseca, a seca, (rar) a aseca, a scurge. *(Au fost ~ toate mlaştinile din zonă.)*

ASANARE s. desecare, secare, (rar) asecáre. *(~ unor terenuri mlăştinoase.)*

ASANAT adj. desecat, secat. *(Terenuri mlăştinoase ~.)*

ASASÍN s., adj. criminal, omorâtor, ucigaş, (livr.) homicíd, (rar) omucigáş, ucigător, (înv.) criminalist, omucíd, războinic, şugubăţ. *(~ a fost prins.)*

ASASINA vb. a omori, a suprima, a ucide, (rar) a masacra, (înv. şi pop.) a prăpădi, a sfârşi, (pop.) a dovedi, a găti, a răpune, (înv. şi reg.) a pieri, a pustii, a sparge, a stinge, (reg.) a mătrăşi, a prăda, (Mold.) a stropşi, (înv.) a cumpli, a pierde, a săvârşi, a seca, a strica, (înv. şi pop. fig.) a muta, (fam. fig.) a achita, a curăţa, a lichida, (arg.) a mierli.

ASASINARE s. omorâre, suprimare, ucidere, (rar) ucis, (pop.) răpunere, (înv.) ucigătúră, (fam. fig.) achitare, lichidare. *(~ cuiva.)*

ASASINAT adj. omorât, suprimat, ucis, (pop.) răpus, (fam. fig.) achitat, lichidat. *(O persoană ~.)*

ASASINAT s. crimă, moarte, omor, omorîre, omucidere, ucidere, (livr.) homicíd, (înv.) deşugubínă, singi, omucíd, ucigătúră. *(Condamnat pentru ~.)*

ASCARÍD s. *(ZOOL.; Ascaris lumbricoides)* limbric.

ASCENDENT adj. 1. suitor, urcător. *(Ritm ~ al unor versuri.)* 2. progresiv. *(Dezvoltare^.)*

ASCENDENT s. 1. înaintaş, (pop.) moş. *(~ lui pe linie paternă.)* 2. autoritate, consideraţie, influenţă, înrâurire, prestigiu, reputaţie, respect, stimă, trecere, vază, (înv.) înriurítă, (fig.) credit. *(Se bucură de un mare ~.)*

ASCENDENŢĂ s. obârşie, origine. *(Are o ~ modestă.)*

ASCENSIUNE s. înălţare, ridicare, suire, urcare. *(Mişcare de ~.)*

ascensiune s.v. AVANSARE. ÎNAINTARE. ÎNĂLŢARE. PROMOVARE. RIDICARE.

ASCENSOR s. lift. *(Bloc cu două ~.)*

ASCET s. anahoret, eremit, pustnic, schimnic, sihastru, (rar) schimonáh, (înv.) aschitác, aschiteán, monah, osélnic, schítnic. *(~ trăieşte izolat de societate.)*

ASCETIC adj., adv. 1. adj. sihăstresc, (rar) pustnicesc, schimnic, schimnicésc, (înv.) sihăs-tricésc. *(Viaţă ~.)* 2. adv. sihăstreşte, (înv.) pustniceşte, schimnicéşte. *(Trăieşte ~.)*

ASCETÍSM s. asceză, pustnicie, schimnicie, sihăstrie, (rar) schimnicit. *(O viaţă de ~.)*

ASCEZĂ s. ascetism, pustnicie, schimnicie, sihăstrie, (rar) schimnicit. *(~ unui pustnic.)*

aschitác s. v. ANAHORET. ASCET. EREMIT. PUSTNIC. SCHIMNIC. SIHASTRU.

aschiteán s. v. ANAHORET. ASCET. EREMIT. PUSTNIC. SCHIMNIC. SIHASTRU.

ASCÍTÁ s. *(MED.)* (pop.) pungă de ápă.

ASCULTĂ vb. 1. a auzi *(~ ce-ţi spini!)* 2. a audia, a urmări. *(~ cu atenţie expunerea.)* 3. *(JUR.)* a audia. *(~ un martor.)* 4. a chestiona, a examina, a interoga, a întreba, (înv.) a prociti. *(~'un elev.)* 5. *(MED.)* a ausculta. *(Medicul ~ cu stetoscopul.)* 6. a înţelege. *(Cine nu ~ de cuvânt...)* 7. a se conforma, a se supune, a urma. *(~ ordinul cuiva.)* 8. a împlini, a îndeplini, a satisface. *(I-a~ toate dorinţele.)*

ASCULTARE s. 1. chestionare, examinare, interogare, (înv.) procitánie. *(~ unui elev.)* 2. cuminţenie, docilitate, supunere, (livr.) obedienţă, (rar) cuminţíe, sumisiune, supuşenie, (înv.) ascultământ, plecăciune, subordináţie. *(A dovedit multă ~.)*

ascultământ s. v. ASCULTARE. CUMINŢENIE. DOCILITATE. SUPUNERE.

ASCULTĂTOR adj., s. 1. adj. bun, cuminte, docil, plecat, supus, (livr.) obedient, (înv.) ascultói. *(Copil ~.)* 2. s. auditor, (înv.) auzi-tór. *(Erau In sală numeroşi ~.)* 3. s. pi. asistenţă, auditoriu, public. *(~ ii au aplaudat In picioare.)*

ascultói adj. v. ASCULTĂTOR. BUN. CUMINTE. DOCIL. PLECAT. SUPUS.

ASCUNDE vb. 1. a (se) dosi, a (se) mistui, rar) a (se) tăinui, (pop.) a (se) piti, a (se) pitula, reg.) a (se) mătrăşi, a (se) mitosi, (prin Maram.) a (se) scuti, (înv.) a (se) supune. *(S-a ~ în pădure.)* 2. a se băga. *(S-a ~ sub pat.)* 3. a dosi, a pune. *(Spune-mi imediat unde ai ~ banii!)* 4. a-şi feri. *(Îşi ~ ochii, privirile.)* 5. a acoperi, a masca. *(Perdeaua ~ uşa.)* 6. a masca, a voala. *(Norii ~ lumina soarelui.)* 7. a (se) disimula, (fig.) a (se) camufla, a (se) deghiza, a (se) masca. (~ *adevărul.)* 8. a masca, a tăinui, (înv. şi reg.) a tăgădui, (înv.) a retăcea, (fig.) a acoperi. *(Îşi ~ ignoranţa.)* 9. a tăinui, (fig.) a înăbuşi. *(Şi-a ~ durerea.)*

ASCUNDERE s. 1. ascuns, dosire, (pop.) pitire, pituláre. *(~ unui obiect.)* 2. ascuns, băgare. *(~ sub pat.)* 3. acoperire, mascare. *(~ unei uşi cu o perdea.)* 4. mascare, voa-are. *(~ luminii soarelui de către nori.)* 5. mas-clare, tăinuire. *(~ ignoranţei.)*

ASCUNS adj. 1. dosit, (pop.) pitit, pitulat, (înv. şi reg.) supus. *(Un lucru ~.)* 2. dosit, dosnic, ferit, izolat, lăturalnic, retras, singuratic, tainic, tăinuit, (rar) lăturaş, (înv. şi reg.) săcrét, (reg.)lăturíş. *(În ungherul cel mai ~.)* 3. acoperit, camuflat, mascat. *(O uşă ~.)* 4. camuflat, mascat, secret. *(O intrare ~.)* 5. ferit, furiş, furişat. *(O sărutare ~.)* 6. ezoteric, secret, tainic. *(O doctrină ~.)* 7. secret, tainic, tăinuit. *(O iubire~.)* 8. necunoscut, nedescoperit, neştiut, tainic. *(Viaţa ~ a bălţii.) 9.* criptic, enigmatic, misterios, ocult, secret, tainic, (livr.) sibílic, sibilin, sibilinic, (înv.) mistéric, tăinós, (fig.) nepătruns. *(Emblema are un sens~.)* 10. neexploatat, nefolosit, nefructificat, nevalorificat. *(Posibilităţi ~.)* 11. reţinut, tăinuit, (fig.) mocnit, surd. *(O duşmănie ~.)*

ASCUNS s. 1. ascundere, dosire, (pop.) pitire, pituláre. *(~ unui lucru.)* 2. ascundere, băgare. *(~ sub pat.)*

ascuns s. v. ASCUNZĂTOARE. ASCUNZIŞ. COTLON.

ascunsoárc s. v. ASCUNZĂTOARE. ASCUNZIŞ. COTLON.

ASCUNZĂTOARE s. ascunziş, cotlon, (rar) ascunzătúră, (pop.) tainiţă, (Mold.) taină, (înv.) ascuns, ascunsoáre. *(Si-a găsit cu greu o ~.)*

ascunzătúră s. v. ASCUNZĂTOARE. ASCUNZIŞ. COTLON.

ASCUNZÍŞ s. ascunzătoare, cotlon, (rar) ascunzătúră, (pop.) tainiţă, (Mold.) taină, (înv.) ascuns, ascunsoáre.

ascunziş s. v. SECRET. TAINĂ.

ASCUŢÍ vb. 1. (Mold. şi Transilv.) a toci. *(~ cuţitul la tocilă.)* 2. a trage. *(~ coasa pe cute.)* 3. a piţigăia, a subţia, (reg.) a p»ti-gărni. *(Îşi ~ glasul.)*

ascuţí vb. v. ADÂNCI. AGERI. AGRAVA. AMPLIFICA. CRESTE. INTENSIFICA. INVENTA. ÎNDIRJI. ÎNTEŢI. MĂRI. NĂSCOCI. PLĂSMUI. SCORNI. SPORI. TICLUI.

ascuţime s. v. ACUITATE. AGERIME. CLARVIZIUNE. PĂTRUNDERE. PERSPICACITATE. SUBTILITATE.

ASCUŢÍŞ s. lamă, limbă, tăiş, (pop.) custură, până, plasă, tăiúş, (înv. şi reg.) ascuţit, (reg.) leafă, (fig.) buză. *(~ unui cuţit.)*

ASCUŢÍT adj. 1. tăios, (înv. şi reg.) tăietor, (înv.) ager, sâmeelát, sâmcelós. *(Sabie ~.>* 2. înţepător. *(Obiect ~.)* 3. ţuguiat, (reg.) vârfuít. *(O culme ~.)* 4. piţigăiat, subţire, (rar) piuitór, (reg.) înţiglát. *(O voce ~.)* 5. acut, înalt, subţire, (reg.) ţiflitór. *(Sunete ~.)* 6. strident. *(Scotea sunete ~.)* 7. acut, adânc, intens, mare, pătrunzător, profund, puternic, violent, viu, *(O durere ~.)*

ascuţit adj. v. AGER. CHINUITOR. CLARVĂZĂTOR. INTENS. ISCODITOR. OBSERVATOR. PĂTRUNZĂTOR. PERSPICACE. PUTERNIC. SCORMONITOR. SCRUTĂTOR. SFREDELITOR. STRĂBĂTĂTOR. STRĂPUNGĂTOR. SUBTIL. VIOLENT. VIU.

ascuţit s. v. ASCUŢIŞ. LAMĂ. LIMBĂ. TĂIŞ.

ascuţitor s. v. TOCILAR.

asecá vb. v. ASANA. DESECA. SECA.

..secare s. v. ASANARE. DESECARE. SECARE.

ASEDIÁ vb. a împresura, a încercui, a înconjura, (înv. şi reg.) a ocoli, (înv.) a închide, a înveriga. *(~ cetatea; îl ~ pe duşman.}*

ASEDIERE s. asediu, împresurare, încercuire, înconjurare, (înv.) ocol, (grecism înv.) poliorchíe. *(~ cetăţii.)*

ASEDIU s. asediere, împresurare, încercuire, înconjurare, (înv.) ocol, (grecism înv.) poliorchíe. *(~ cetăţii.)*

ASELENIZÁ vb. a aluniza.

ASELENIZARE s. alunizare.

aseighicésc adj. v. CORUPT. DECĂZUT. DEPRAVAT. DESFRÂNAT. DESTRĂBĂLAT.

DEZMĂŢAT. IMORAL. NERUŞINAT.. PERVERTIT. STRICAT. VICIOS.

iiselghiciúne s. v. CORUPŢIE. DECADENŢĂ. DECĂDERE. DEPRAVARE. DES-

FRINARE. DESFRÂU. DESTRĂBĂLARE. DEZMĂŢ. IMORALITATE. PERDIŢIE. PERVERSITATE. PERVERSIUNE. PERVERTIRE. PIERZANIE. PIERZARE. STRICĂCIUNE. VICIU.

asélghie s. v. CORUPŢIE. DECADENŢĂ. DECĂDERE. DEPRAVARE. DESFRÂNARE. DESFRÂU. DESTRĂBĂLARE. DEZMĂŢ. IMORALITATE. PERDIŢIE. PERVERSITATE. PERVERSIUNE. PERVERTIRE. PIERZANIE. PIERZARE. STRICĂCIUNE. VICIU.

asemălui vb. v. APROPIA. ASEMĂNA. ASEMUI. COMPARA. NETEZI. NIVELA. ASEMĂNĂ vb. 1. a aduce, a se apropia, a se asemui, a semăna, (înv. şi pop.) a se lovi, (reg.) a se cumpăni, (înv.) a arădúce, a se închipui, a se podobi, a rădúce. *(Se~ eu sora lui.)* 2. a (se) apropia, a (se) asemui, a (se) compara, (înv.) a (se) asemălui, a (se) semălui, (prin Ban.) a (se) bărăbări. *(Îl ~ pe...cu un vultur.)* 3. a se asemui, a se compara, a se potrivi, (pop.) a se lovi, (înv.) a se tocmi. *(Socoteala de acasă nu se ~ cu cea din tirg.)* 4. a asemui, a confunda, a semui *(L-a ~ cu altcineva.)* asemăna vb. v. NETEZI. NIVELA.

ASEMĂNARE s. 1. afinitate, analogie, apropiere, concordanţă, corespondenţă, înrudire, potriveală, potrivire, similaritate, similitudine, (înv. şi reg.) semuiálă, (reg.) semeniş, (înv.) potróz, semănáre, semănătură, semuíre. *(Există o evidentă ~ între aceste elemente.)* 2.(*MAT.*) similitudine.

asemănat adj. v. ANALOG. APROPIAT. ASEMĂNĂTOR. ASEMENEA. CORESPONDENT. ÎNRUDIT. SIMILAR.

ASEMĂNĂTOR adj. analog, apropiat, asemenea, corespondent, înrudit, similar, (înv.) asemănat, podóbnic, semănător. *(Două elemente ~.)*

ASEMENEA adv., adj. l.adv. absolut, aidoma, aievea, chiar, deopotrivă, exact, identic, întocmai, (înv. şi pop.) aşíjderea, (Mold. şi Bucov.) listai, (prin Bucov.) prici, (Transilv.) tístaş, (prin nord-estul Olt.) tixlím, (înv.) atócma, tij, tocmai. *(Este ~ cu tatăl său.)* 2. adj. invar, analog, apropiat, asemănător, corespondent, înrudit, similar, (înv.) asemănat, podóbnic, semănător. *(Două lucruri ~.)* 3. adj. invar, astfel, aşa, atare. *(~ problemă...)*

ASEMUÍ vb. 1. a aduce, a se apropia, a se asemăna, a semăna, (înv. şi pop.) a se lovi, (reg.) a se cumpăni, (înv.) a arădúce, a se închipui, a se podobi, a rădúce. *(Se ~ cu sora lui.)* 2. a (se) apropia, a (se) asemăna, a (se) compara, (înv. şi reg.) a (se) asemălui, a (se) semălui, (prin Ban.) a (se) bărăbări. *(Îl ~ pe...cu un vultur.)* 3. a se asemăna, a se compara, a se potrivi, (pop.) a se lovi, (înv.) a se tocmi. *(Socoteala de acasă nu se ~ cu cea din tirg.)* 4. a asemăna, a confunda, a semui. *(L-a ~ cu altcineva.)*

asentá vb. v. ÎNCORPORA. ÎNROLA. RECRUTA.

ASENTIMENT s. 1. acord, aprobare, aviz, consimţământ, consimţire, încuviinţare, îngă-

duinţă, învoială, învoire, permisiune, voie-voinţă, vrere, (înv. şi reg.) posluşánie, slobozé, nie, (Mold. şi Bucov.) pozvolénie, (înv.) concurs, pozvól, sfat, volnicíe. *(Nu se face nimic fură ~ lui.)* 2. adeziune, sufragiu. *(Actorul obţine ~ publicului.)*

ASEPTIC adj. dezinfectat, steril, sterilizat. *(Pansament ~.)*

asertiune s. v. AFIRMAŢIE. CUVÂNT. DECLARAŢIE. MĂRTURISIRE. RELATARE-SPUSĂ. VORBĂ. ZISĂ.

ASERVÍ vb. a înrobi, a robi, a subjuga, a supune, (fig.) a înfeuda, a îngenunchea. (*~ un popor străin.)*

ASERVÍRE s. 1. înrobire, robie, robire, subjugare, supunere, (fig.) înfeudáre, îngenunchere. *(~ unui popor străin.)* 2. atirnare, dependenţă, subordonare, supunere, (livr.) servitute. *(Stare de ~.)* 3. robie, sclavaj, sclavie. *(Stare de ~.)*

ASERVÍT adj., s. J. adj. înrobit, robit, subjugat, supus, (fig.) îngenuncheat. *(Popor~.)*. 2. s. rob, sclav, subjugat, (rar) serv, (inv.) prădat, şerb. *(A ajuns un ~.)*

ASFINŢI vb. a apune, a coborî, a dispărea, a pieri, a se pleca, (livr.) a declina, (rar) a scădea, (pop.) a scăpata, a sfinţi, (fig.) a se culca, a se scufunda. *(Soarele ~.)*

ASFINŢÍRE s. apus, asfinţit, (livr.) crepuscul, declin, (rar) apúnere, (pop.) scápăt, scăpă-táre, scăpătat. *(~ soarelui.)*

ASFINŢÍT s. 1. apus, asfinţire, (livr.) crepuscul, declin, (rar) apúnere, (pop.) scápăt, scăpătáre, scăpătat. *(~ soarelui.)* 2. amurg, apus, înserare, seară, (livr.) crepuscul, (înv. şi pop.) murg, (pop.) înmurgít, scăpătat, sfinţit, (reg.) murgit, (prin Mold. şi Munt.) murgílă, (înv.) sfinţire. *(S-a lăsat ~.)* 3. apus, vest, (înv. şi pop.) sfinţit, (pop.) scăpătat, soare-apúne, (înv. şi reg.) scápăt, (reg.) scăpătís. *(Se îndreaptă către ~; punctul cardinal nu-n,il ~.)*

ASFIXIA vb. a (se) Înăbuşi, a (se) îneca, a (se) sufoca, a (se) sugruma, (înv. şi pop.) a (se) năbuşi, a (se) năduşi, (înv.) a (se) împresura. *(Fumul 11 ~.)*

ASFIXIANT adj. înăbuşitor, înecăcios. sufocant, (rar) înecătór, (înv.) năduşitór. *(Un aer ~.)*

ASFIXIAT adj. înăbuşit, înecat, sufocat, (înv. şi pop.) năduşit. *(Persoană ~.)*

ASFIXÍE s. asfixiere, înăbuşire, înecare, sufocare, sufocaţie, sugrumare, (rar) înecăciúne. *(Senzaţie de ~.)*

ASFIXIERE s. asfixie, înăbuşire, înecare, sufocare, sufocaţie, sugrumare, (rar) înecăciúne. *(Senzaţie de ~.)*

ASIDUITATE s. insistenţă, perseverenţă, râvnă, sforţare, silinţă, sârguinţă. stăruinţă, strădanie, străduinţă, zel, (pop.) osírdie. *(~ lui s-a dovedit fructuoasă.)*

ASÍDUU adj. insistent, perseverent, silitor, sârguincios, sârguitor, stăruitor, susţinut, tenace, zelos. *(Eforturi ~.)*

asignat s. v. BANCNOTĂ. BILET DE BANCĂ. HÂRTIE. HÂRTIE-MONEDĂ.

asignátie s. v. BANCNOTĂ. BILET DE BANCĂ. HÂRTIE. IIÂRTIE-MONEDĂ.

ASIGURA vb. l.*(EC.)* (înv.) a (se) asiguripsi, a (se) siguripsi. *(Se ~ împotriva accidentelor.)* 2. a garanta, (înv.) a siguripsi. *(Le ~ libertatea.)* 3. a încredinţa, (înv.) a adeveri, a încrede, a sigura. *(A ~ pe cineva de ceva.)* 4. a (se) convinge, a (se) încredinţa, (înv.) a (se) pliro-forisi, a (se) siguripsi. *(Voia să se ~ cu ochii lui.)*

ASIGURARE s. 1. *(EC.)* (înv.) siguripsíre. *(Societate de ~.)* 2. *(EC.)* (înv. şi reg.) siguranţă. *(I-a*

plătit ~.) 3. garantare, (pop.) chezăşuíre, (înv.) siguripsíre. *(~ libertăţilor democratice.)* 4. încredinţare. *(A primit ~ că...)* 5. chezăşie, garanţie, (înv.) credinţă. *(Acest lucru constituie o ~ pentru...)* 6. angajament, cuvânt, făgăduială, făgăduinţă, legământ, promisiune, vorbă, (astăzi rar) parolă, (înv. şi reg.) juruită, (reg.) făgádă, (Transilv.) făgădáş, (Mold.) juruínţă, (înv.) promitere, sfătuit, (turcism înv.) bacalím. *(Te rog să-fi respecţi ~ dată.)* 7. apărare, pază, protecţie, protejare, securitate, siguranţă. *(Măsuri de ~.)*

ASIGURĂTOR adj. *(EC.)* (înv.) siguripsi-tór. *(Societate ~.)*

asiguripsi vb. v. ASIGURA.

ASIMÉTRICadj. nesimetric. *(Trăsături ~.)*

ASIMETRÍE s. disimetrie. *(~ unor elemente ale unui ansamblu.)*

ASIMILA vb. a-şi însuşi, a învăţa. *(A ~ întreaga materie.)*

ASIMILARE s. 1. asimilaţie, însuşire, învăţare. *(~ unor cunoştinţe temeinice.)* 2. *(FON.)* asimilaţie. *(~ vocalică.)*

ASIMILAŢIE s. 1. asimilare, însuşire, învăţare. *(~ întregii materii.)* 2. *(FON.)* asimilare. *(~ consonantică.)* 3. *(FIZIOL.)* anabolism. *(~ este o fază a metabolismului.)* 4. *(BOT.) asimilaţie clorofiliană* = fotosinteză.

ASÍN s. *(ZOOL.; Equus asinus)* măgar, (reg.) măgăréţ, (glumeţ) urecheat, urechílă.

asináş s. v. MĂGĂRUŞ.

asínă s. v. MĂGĂRIŢĂ.

asincl s. v. MĂGĂRUŞ.

ASISTĂ vb. 1. a participa. *(A ~ la comemorare.)* 2. a ajuta, a secunda. *(Îl ~ la operaţie.)*

ASISTENT adj., s. 1. adj. participant. *(Publicul ~.)* 2. s. ajutor, secundant, (rar) secundatór. *(I-a servit ea~la...J*

ASISTENŢĂ s. 1. participanţi (pl.). *(~ la un congres.)* 2. ascultători (pl.), auditoriu, public. *(Onorată ~/)* 3. ajutor, ocrotire, protecţie sprijin, (livr.) recurs, (înv, şi pop.) ajutorinţă, (înv. şi reg.) ajutoríe, sprijoánă, (înv.) sprijineálă, (turcism înv.) iamác. *(S-a bucurat de întreaga lui ~.)*

asistenţă s. v. PREZENŢĂ.

aslám s. v. CAMĂTĂ. DOBÂNDÂ. PROCENT.

aslán s. v. LEU.

ASMUŢÍ vb. a aţâţa, a hărţui, a întărită, a provoca, a stârni, (pop.) a sumuţa, a zădărî, *(*Mold. şi Bucov.) a hărăţi. *(~ clinii.)*

asmuţi vu. v. AGITA. AŢÂŢA. INCITA. INSTIGA. ÎNTĂRÂTA. PROVOCA. STÂRNI. TULBURA.

ASMUŢÍRE s. aţâţare, întărâtare, provocare, stârnire, (pop.) zădăríre. *(~ clinilor.)*

ASMUŢÍT adj. Intărâtat, stârnit. *(Clini ~.)*

ASOCIA vb. 1. a se grupa, a se însoţi, a se întovărăşi, a se uni, (înv. şi pop.) a se prinde, (reg.) a se ortaci, (Mold. şi Transilv.) a se în-sâmbra, (prin Transilv.) a se soţi, (înv.) a intra. *(Vino să le ~ cu mine.)* 2. a

(se) înlănţui, a (se) lega. *(Idei care se ~ între ele.)*

ASOCIAT s. părtaş, tovarăş, (înv. şi reg.) sâmbrăş, (reg.) ortac, prieten. *(~ in afaceri.)*

ASOCIATĂ s. părtaşă, tovarăşă, (înv. şi reg.) soaţă. *(~ Intr-o afacere.)*

ASOCIAŢIE s. 1. asociere, întovărăşire, tovărăşie, (înv. şi reg.) símbră, soţie, (reg.) ortăcíe, simbrie, soţiire. *(~ celor doi negustori n-a ţinut mult.)* 2. societate, (înv.) reuniune. *(~ legal constituită.)*

ASOCIERE s. asociaţie, întovărăşire, tovărăşie, (înv. şi reg.) símbră, soţie, (reg.) ortăcíe, simbrie, soţiire. *(O ~ durabilă Intre ei.)*

asoreálă s. v. INSOLAŢIE.

ASORTA vb. a (se) armoniza, a (se) combina, a merge, a (se) potrivi, (pop. şi fam.) a (se) lovi. *(Albastrul se ~ bine* cu *albul.)*

ASORTÁRE s. armonizare, combinare, potrivire. *(~ culorilor.)*

ASPECT s. 1. fason, înfăţişare. *(Case cu ~ turcesc.)* 2. configuraţie, conformaţie, fizionomie, formă, înfăţişare, profil, structură, (rar) făptură. *(~ terenului, al văii.)* 3. chip, făptură, înfăţişare, vedere. *(Frumos la ~.)* 4. aer, chip, expresie, faţă, figură, fizionomie, înfăţişare, mină, obraz, (înv. şi pop.) boi, (reg.) săbáş, (înv.) schimă, vedere, (fam.) mutră. *(Are un ~ mulţumit.)* 5. chip, imagine, ipostază, înfăţişare, turnură. *(Sub ce ~* se *prezintă lucrurile?)* 6. înfăţişare, privelişte, (înv.) priveálă, privire. *(Un ~ demn de milă.)* 7. înfăţişare, latură *(~ vesel al lucrurilor.)*

ASPECTUÓS adj. arătos, falnic, frumos, impozant, (pop.) míndru. *(O casă ~.)*

ASPERITATE s. aspreală, asprime, (livr.) rugozitate. *(~ unei suprafeţe.)*

aspic s. v. LEVĂNŢICĂ.

aspíd adj. v. DUŞMĂNOS. OSTIL. RĂUTĂCIOS.

aspidă s. v. NĂPÂRCĂ. PAVĂZĂ. SCUT. VIPERĂ.

ASPIRA vb. 1. a inspira, a trage. *(~ cu. nesaţ aerul In piept.)* 2. a inhala, a trage. *(~ pe nări o substanţă medicamentoasă.)* 3. a absorbi, a încorpora, a înghiţi, a resorbi, a sorbi, a suge, a trage. *(Pămlnlul ~ apa de precipitaţii.)* 4. a dori, a jindui, a năzui, a pofti, a pretinde, a râvni, a tinde, a ţinti, a urmări, a visa, a viza, (rar) a stărui, (înv. şi reg.) a năsli, (reg.) a năduli, (prin Transilv. şi Mold.) a bărăni, (înv.) a aţinti, a bâte, a jelui, a nădăjdui. *(Nu ~ să fie un geniu.)*

ASPIRANT s. doctorand. *(În unele ţări doctorandul se numeşte ~.)*

ASPIRANTURĂ s. doctorat. *(În unele ţări doctoratul se numeşte ~.)*

ASPIRÁRE s. înhalare, inhalaţie. *(~ unei substanţe medicamentoase.)*

ASPIRAŢIE s, dor, dorinţă, năzuinţă, poftă, pornire, râvnă, tendinţă, vis, (rar) năzuíre, râvnire, (reg.) năduleálă, (înv.) năslíre, năsli-tură, râvnitúră. *(~ de a face ceva util.)*

ASPIRÍNĂ s. *(FARM.)* acid acetilsalicilic. *(~ este un febrifug.)*

ASPREÁLÂ s. asperitate, asprime, (livr.) rugozitate. *(~ suprafeţei unui obiect.)* aspreálă s. v. APRET. SCROBEALĂ. ASPRÍvb. a (se)înăspri. *(Materialuls-a~.)* aspri vb. v. APRETA. RĂCNI. RĂSTI. SCROBI. STRIGA. ŢIPA. URLA. ZBIERA. ASPRÍME s. 1. asperitate, aspreálă, (livr.) rugozitate. *(~ suprafeţei unui*

obiect.) 2. con-strângere, intransigenţă, rigoare, rigurozitate, severitate, străşnicie, stricteţe, (înv.) străşni-círe, (fig.) duritate. *(~ regimului de internat.)* 3. barbarie, brutalitate, cruzime, ferocitate, neândurare, neomenie, răutate, sălbăticie, violenţă, vitregie, (rar) nemílă, nemilostivíre, (pop.) câiníe, câinoşénie, (înv. şi reg.) năsilni-cíe, (înv.) crâncenie, cruzíe, cumpliciúne, cum-plíre, grozăvie, neomeníre, răiciúne, sălbătă-císme, sălbăticiune, sirepíe, varvaríe, (fig.) duritate. *(~ în comportare.) 4.* greutate. *(~ iernii.)*

asprime s. v. AUSTERITATE. GRAVITATE. RIGORISM. SEVERITATE. SOBRIETATE. ASPRÍRE s. înăsprire. *(~ unei* suprafeţe.) asprişoárâ s. v. TURIŢÂ. ASPRIT adj. înăsprit. *(O* suprafaţă *~.)* aspru adj. v. ANEVOIOS. AUSTER. DIFICIL. GRAV. GREU. SEVER. SOBRU. ASPRU adj., adv. 1. adj. scorţos, zgrunţuros, (rar) grunzurós, zgrunţuít, (livr.) rugós. *(O suprafaţă ~.)* 2. adj. inăsprit. înţepător, pişcăcios, pişcător, (reg.) píşcav, pişcós, (înv.) stifós. *(Un vin ~.)* 3. adj., adv. aprig, barbar, brutal, câinos, crâncen, crud, crunt, cumplit, feroce, fioros, hain, inuman, necruţător, neiertător, neâmblânzit, neânduplecat, neândurat, neândurător, nemilos, neomenos, neuman, rău, sălbatic, sângeros, violent, (livr.) sanguinar, (înv. şi pop.) năsílnic, (înv. şi reg.) tare, (reg.) pogan, (Mold. şi Bucov.) avan, hapsín, (înv.) jestóc, neomenit, sanguínic, sălbăticós, sireáp, (fig.) dur, negru. *(Om ~; se poartă ~.)* 4. adj. brutal, câinesc, câinos, crud, inuman, nemilos, neomenos, (înv.) vărvărésc, (fig.) dur. *(Purtare ~.)* 5. adj. răstit, ridicat, (fig.) dur, rece, sec, tăios. *(Îi vorbeşte cu un ton ~.)* 6, adj. brutal, greu, tare, violent, (fig.) dur. *(Vorbe ~.)* 7. adj. drastic, sever, (fig.) dur. *(Opedeapsă~.)* 8. adj. riguros, sever, straşnic, strict, (rar) strâns. *(O disciplină ~; un regim alimentar ~.)* 9. adj. acerb, înverşunat, necruţător. *(O dispută ~.)* 10. adj. aprig, crâncen, crud, crunt, cumplit, încrâncenat, îndârjit, înverşunat, neâmpăcat, nepotolit, sângeros, vajnic, violent, (înv.) crâncenít, tare, (fig.) încleştát.*(O bătălie~.)* 11. adj. auster, sever, sobru, spartan. *(Duce* o *via/ă ~.)* 12. adj. greu, (fig.) câinésc, câinos. *(O iarnă, o vreme ~.)*

astáră adv. v. ASTĂ-SEARĂ. DESEARĂ. ASTĂ-SEÁRĂ adv. deseară, (înv. şi reg.) astáră. *(Să vii ~ pe la noi.)*

astăurá vb. v. PÂNDI. ASTĂZI adv. azi. *(Soseşte ~.)* ASTENIC adj. *(MED.)* (înv. şi reg.) slăbi-ciós. *(Stare ~.)*

ASTERÍDĂ s. *(ZOOL.; Asteroidea)* aste-rie, stea-de-mare. *(~ este un animal echino-derm marin.)*

ASTÉRIE s. *(ZOOL.; Asteroidea)* asteridă, stea-de-mare. *(~ este un echinoderm.)*

ASTERISC s. *(TIPOGR.)* stea, steluţă. *(~ poate trimite la o notă aflată tn josul paginii. >*

ASTEROlD s. *(ASTROX.)* planetoid. *(~ nu pot fi văzuţi cu ochiul liber.)*

ASTFEL adv., adj. 1. adv. aşa. *(De ce te porţi ~?)* 2. adv. aşadar. *(~ dorinţa-i gata.)* 3. adj. invar, asemenea, aşa, atare. *(O ~ de dispoziţie.)* -

ASTIMPĂR s. calm, linişte, odihnă, pace, repaus, tihnă, (înv. şi pop.) tihneală, (înv. şi reg.) páos, răzbun, (reg.) potól, stare, (înv.) aşezare, aşezământ, odihneálă, păciuíre, răsuflare, (fig.) destindere, senin, seninătate. *(Su-fleti'l nu-şi mai află ~.)*

ASTÂMPĂRÁ vb. 1. a (se) calma, a (se) domoli, a (se) linişti, a (se) potoli, a (se) tempera, (pop.) a (se) molcomi, a (se) stâmpăra, (înv. şi reg.) a (se) prinde, (înv.) a (se) aşeza, (fig.) a (se) stinge. *(Si-a ~ setea.)* 2. a (se) cuminţi, a (se) domoli, a (se) linişti, a (se) potoli, (înv. şi reg.) a (se) slăvi, (înv.) a (se) înţelepţi. *(Te*

rog să le ~!)

ASTÂMPĂRÁRE s. calmare, domolire, liniştire, potolire. *(~ setei.)*

ASTÂMPĂRÁT adj. aşezat, chibzuit, cuminte, cuminţit, cumpătat, domolit, echilibrat, liniştit, potolit, reţinut, rezervat, serios, sobru, stăpânit, temperat. *(Om ~.)*

ASTMATIC adj. *(MED.)* (prin Ban.) şui, şuiós. *(Criză ~.)*

ASTMĂ s. *(MED.)* (pop.) înecăciúne, năduf, (înv. şi reg.) năduşeálă, (prin Transilv. şi Ban.) suspin, şui, (înv.) stenahoríe, sténos. *(Suferă de ~.)*

ASTRAGÁL s. *(ANAT.)* talus. *(~ este un os al torsului.)*

ASTRAL adj. sideral, (rar) solar. *(În universul ~.)*

ASTRINGÉNT adj. (înv.) stifós, strângă-tór. *(Gust ~.)*

ASTROLOG s. (pop.) filozof, mag, zodiér, (înv.) matematic. *(~ pretindea a prevedea destinul omului după poziţia aştrilor.)*

astrolog s. v. ASTRONOM.

astrologhícésc adj. v. ASTROLOGIC

ASTROLÓGIC adj. (înv.) astrologhícésc. *(Studii ~.)*

ASTRONAUT s. cosmonaut.

ASTRONAÚTICĂ s. cosmonautică.

ASTRONAVĂ s. cosmonavă.

ASTRONOM s. (înv. şi pop.) astrolog, (pop.) solomonar.

ASTRONOMIC adj. (înv.) astronomicésc. *(Cercetări ~.)*

astronomic adj. v. COLOSAL. ENORM. FABULOS. GIGANTIC. IMENS. URIAŞ.

astronomicésc adj. v. ASTRONOMIC.

ASTRU s. *(ASTRON.)* corp ceresc.

astrucá vb. v. ACOPERI. ÎNFĂŞURĂ. ÎNGROPA. ÎNHUMA. ÎNMORMÂNTA. ÎNVELI.

astrucáre s. v. ÎNGROPARE. ÎNGROPAT. ÎNHUMARE. ÎNMORMÂNTARE.

astrucămint s. v. ACOPERĂMÂNT. ACOPERIŞ. ÎNVELIŞ. ÎNVELITOARE.

astrucuş s. v. ACOPERĂMÂNT. ACOPERIŞ. ÎNVELIŞ.^ ÎNVELITOARE.

ASTUPA vb. 1. a (se) închide, a (se) înfunda, a (se) obtura. *(~ un canal*, o *conductă.)* 2. a (se) acoperi, a (se) închide. *(~* o *deschizătură.)* 3. *(MED.)* a (se) înfunda, a (se) oblitera. *(Lumenul unui organ tubular se poate ~.)* 4. a bara, a bloca, a închide. *(Zăpada a ~ drumul.)* 5. a umple. *(~ o gaură, un şanţ.)*

astupa vb. v. CONSTIPA.

ASTUPARE s. 1. astupat, închidere, înfun-dare, obturare, obturaţie. *(~ unui canal, unei conducte.)* 2. acoperire, închidere. *(~ deschizăturii.)* 3. *(MED.)* înfundare, obliterare, oblitcraţie, obstrucţie, ocluziune. *(~ ureteru-lui.)*

astupare s. v. CONSTIPAŢIE.

ASTUPAT adj. 1. închis, înfundat, (pop.) pecetluit. *(Butoi ~.)* 2. acoperit, închis. *(O deschizătură ~.)*

astupat adj. v. CONSTIPAT.

ASTUPAT s. astupare, închidere, înfundare, obturare, obturaţie. *(~ unui canal.)*

astupătúră s. v. CONSTIPAŢIE.

astupúş s. v. BURAJ. BURARE. DOP.

asud s. v. APĂ. ÎNNĂDUŞEALĂ. NĂDU-ŞEALĂ. SUDOARE. TRANSPIRAŢIE.

ASUDA vb. 1. a (se) înnăduşi, a năduşi, a transpira. 2. a se aburi. *(Pereţii ~.)*

asuda vb. v. MUNCI. OBOSI. OSTENI. TRUDI.

ASUDAT adj. înnăduşit, năduşit, transpirat, ud, (prin Olt.) nâboít. *(Om foarte ~.)*

asudul-cálului s. v. OSUL-IEPURELUI.

ASUPRA prep. 1, (local) deasupra, peste. *(Se apleacă ~ lui.)* 2. (local) către, înspre, la, spre, (înv.) despre, între, súpra. *(Îşi aţinteşte privirea ~ noastră.)* 3. contra, împotriva, (înv.) către, despre, spre. *(Porneşte ~ duşmanilor.)* 4. despre. *(Studiu ~ atomilor.)*

asupra prep. v. CĂTRE. ÎNSPRE. SPRE.

asupreálă s. v. ASUPRIRE. EXPLOATARE. ÎMPILARE. NĂPĂSTUIRE. OPRESIUNE. OPRIMARE. PERSECUTARE. PERSECUŢIE. PRIGOANĂ. PRIGONIRE. URGISIRE.

ASUPRÍ vb. a exploata, a împila, a împovăra, a năpăstui, a oprima, a oropsi, a persecuta, a prigoni, a tiraniza, a urgisi, (înv. şi reg.) a bântui, (înv.) a obidi, a obijdui, a sili, a supăra, a tiranisi, a tirani, (fig.) a apăsa, a despuia, a stoarce, a suge, (reg. fig.) a stoci, (înv. fig.) a călca. *(~ masele.)*

asupri vb. v. CONSTRÂNGE. EXAGERA. FACE. FORŢA. OBLIGA. SILI.

ASUPRÍRE s. exploatare, împilare, năpăs-tuire, opresiune, oprimare, persecutare,[1] persecuţie, prigoană, prigonire, urgisire, (pop.) asupreálă, silnicie, (înv.) avaníe, obidă.

obidíre, obijduíre, strânsoáre, (fig.) apăsare, despuiere, stoarcere. *(~ maselor.)*

asuprire s. v. CONSTRÂNGERE. FORŢARE. OBLIGARE. SILIRE.

ASUPRÍT adj., s. exploatat, împilat, năpăstuit, oprimat, oropsit, persecutat, prigonit, urgisit, (pop.) obidit, (înv.) obijduít, (fig.) apăsat, despuiat. *(Oamenii ~ s-au ridicat la luptă.)*

ASUPRITOR adj., s. exploatator, împilător, opresiv, opresor, persecutor, prigonitor, (înv.) mâncătór, năpăstuitór, obiditór, (fig.) apăsător. *(Forţe ~.)*

ASURZÍ vb. a surzi. *(A ~ de tot.)* aşá adv. v. ACUM. IMEDIAT. ÎNDATĂ. NUMAIDECÂT.

AŞÁ adv., adj. 1. adv. astfel. *(I-anx spus ~...)* 2. adj. invar, asemenea, astfel, atare. *(~ problemă, mai bine lipsă t)* 3. adv. atât. *(Nu te grăbi ~.)* 4. adv. exact, întocmai. *(E ~ cum spui; ai să faci ~ cum ţi-am spus?)* AŞADAR adv., conj. 1. adv. astfel. *(~ dorinţa-i gata.)* 2. conj. dar, deci, (livr.) or. *(~, nu ne putem limita la...)*

aşási adv. v. ACUM. CHIAR. EXACT. IMEDIAT. ÎNDATĂ. ÎNTOCMAI. NUMAIDECÂT. TOCMAI.

ASA-ZÂS adj. pretins. *(Un ~ inspector.)* aş'ău s. v. CAZMA. HÂRLEŢ. AŞCHIE s. 1. surcea,

surcică, ţandăra, (pop.) zburătúră, (reg.) puzderie, sfárghie, (Transilv.) sálcă, (prin vestul Transilv.) sălíngă, (Transilv.) scărímbă, (prin Bucov.) sclepníţă, (Transilv. şi Mold.) scoarţă, (înv.) oţapóc. *(Sare o ~ de la tăiatul lemnelor.)* 2. ţeapă, ţepuşă, (rar) spin. *(I-a scos ~ din deget.)*

AŞCHIOÁRĂ s. aşchiuţă, ţepuşă, (reg.) aş-chíţă. *(~ de lemn.)* AŞCHIÓS adj. ţăndăros. *(Material ~.)* aşchíţă s. v. AŞCHIOÁRĂ. AŞCHIUŢĂ. ŢEPUŞĂ.

AŞCHIUŢĂ s. aşchioară, ţepuşă, (reg.) aş-chiţă. *(~ de brad.)*

AŞEZA vb. 1. a sta, a şedea, (pop.) a se pune. *(~ jos!)* 2. a (se) aşterne, a (se) culca, a (se) întinde, a (se) lungi, a (se) pune. *(Se ~ iar la pămlnt.)* 3. a poposi. *(Călătorul s-a ~ la umbra unui copac.)* 4. a lua, a pune. *(L-a ~ pe genunchi.)* 5. a pune, (reg.) a alipui. *(~ cana pe masă.)* 6. a se fixa, a se instala, a se opri, a se stabili, a se statornici, (pop.) a se sălăşlui, (înv. şi reg.) a se sălaşul, (înv.) a se sădi, a se stăvi. *(S-au ~ in acele clmpii mănoase.)* 7. a (se) fixa, a (se) instala, a (se) plasa, a (se) posta. *(S-a ~ In faţa uşii.)* 8. a (se) amplasa, a (se) fixa, a (se) plasa, a (se) situa, a (se) stabili. *(A ~ uzina In apropiere de...)* 9. a se aşterne, a se depune, a se pune. *(S-a ~ muií praf pe...)* 10, a se aşterne, a cădea, a se depune, a se lăsa, a pica. *(S-a ~ bruma.)* 11. a aranja, a clasa, a clasifica, a dispune, a distribui, a grupa, a împărţi, a întocmi, a ordona, a organiza, a orândui, a potrivi, a pune, a repartiza, a rândui, a sistematiza, (pop.) a chiti, (înv.) a drege, a tocmi. *(~ cum trebuie elemen-ele unui ansamblu.)* 12. a aşterne, a întinde, a pune. *(~ faţa de masă.)* 13. a aranja, a aş-

terne, a pregăti, a pune. *(~ masa.)* 14. a(-şi) aranja, a(-şi) potrivi. *(Îşi ~ cravata.)* 15. a aranja, a îndrepta, a netezi. *(Îşi ~ părul.)* 16. (pop. şi fam.) a (se) căpătui, a (se) rostui. *(S-a ~ şi el la gospodăria lui.)* 17.* (fam. fig.) a se aşterne, a se pune. *(Se ~ pe carte, pe învăţătură.)*

aşeza vb. v. ASTÂMPĂRA. BAZA. BIZUI. CALMA. COLONIZA. CONTA. DOMOLI. FIXA. FUNDAMENTA. HOTĂRÎ. INSTITUI. INTENŢIONA. ÎMPĂCA. ÎNCHEIA. ÎNCREDE. ÎNFIINŢA. ÎNTEMEIA. ÎNTOCMI. LIMPEZI. LINIŞTI. ORÂNDUI. PLĂNUI. POTOLI. PROIECTA. RÂNDUI. SPRIJINI. STABILI. STATORNICI. TEMPERA.

AŞEZARE s. 1. instalare, plasare. *(~ lui într-un fotoliu.)* 2. aştemere, întindere, punere. *(~ feţei de masă.)* 3. fixare, instalare, oprire, stabilire, statornicire- *(~ lor in regiunile de deal.)* 4. amplasare, fixare, plasare, situare, stabilire. *(~ noului obiectiv într-un loc adecvat.)* 5. aranjare, clasare, clasificare, distribuire, Împărţire, ordonare, repartizare, rânduială, rânduire. sistematizare, (~ *elementelor unui ansamblu.)* 6. alcătuire, aranjament, dispunere, distribuţie. întocmire, rânduială, structură. *(O anumită ~ a lucrurilor,)* 7. loc, poziţie, (rar) situare, situaţie, (înv.) aşezămint, pusă-ciune, pusătúră, pusoáre, stat. *(Prin ~ e o localitate pitorească.)* 8. aglomeraţie, localitate, (înv.) politie. *(O ~ umană.)* 9. adăpost, casă, cămin, domiciliu, jcuinţă, sălaş, (reg.) săláşnă, (Transilv., Ban. >. Bucov.) corlei, (înv.) locaş, mutare, mutat, odaie, sat, sălăşluínţă, sălăşluíre, şedere, şezământ, şezut, (fig.) bârlóg, cuib, culcuş. *(Unde işi are ~ ?)* 10. sălaş, şatră. *(~ de ţigani.)*

aşezare s. v. ASTÂMPĂR. AŞEZĂMÂNT. CALM. FUNDAŢIE. LINIŞTE. ODIHNĂ. PACE. REPAUS, TIHNĂ.

AŞEZAT adj. 1. instalat, întins, (înv. şi reg.) tins, *(Tabără ~; cort ~.)* 2. astâmpărat, chibzuit, cuminte, cuminţit, cumpătat, domolit, echilibrat, liniştit, potolit, reţinut, rezervat, serios, sobru, stăpânit, temperat. *(Om ~ ■)* 3. chibzuit, cumpătat, echilibrat, liniştit, paşnic, potolit, tihnit. *(O viaţă ~.)*

AŞEZĂMÂNT s. fundaţie, (ieşit din uz) stabiliment, (înv.) aşezare, tocmeală. (*Un ~ cultural.)*

aşezămint s. v. ACORD. ARANJAMENT. ASTÂMPĂR. AŞEZARE. CALM. COMBINAŢIE. CONTRACT. CONVENŢIE. DESCĂLECARE. DISPOZIŢIE. HOTĂRÂRE. INSTITUŢ'E. ÎNTOCMIRE. ÎNŢELEGERE. ÎNVOIALĂ. ÎNVOIRE. LEGĂMÂNT. LI-MŞ TE. LOC. LOGODNĂ. ODIHNĂ. ORDIN ORGANIZARE. ORÂNDUIALĂ. ORÂN-DUIRE. PACE. PACT. PORUNCĂ. POZIŢIE. REPAUS. RÂNDUIALĂ. TEMPERATURĂ. TIHNĂ. TRANZACŢIE. UNITATE.

asezătór adi. v. FIXAT. SEDENTAR. STABIL. STATORNIC.

aşezâtór s. v. CTITOR. FONDATOR. ÎNTEMEIETOR,

aşíjderea adv. v. ABSOLUT. AIDOMA. AIEVEA. ASEMENEA. CHIAR. DEOPOTRIVĂ. EXACT. IDENTIC. ÎNTOCMAI. AŞTEPTĂ vb. 1. (înv. şi pop.) a adăsta, (înv. şi reg.) a acera, (prin Transilv.) a agodi. *(~ de o oră acolo.)* 2. a sta, a zăbovi, *(Mai ~ puţin, că vin!)* 3. a îngădui, a permite. *(~* o ■'•*păi)* 4. a amâna, a îngădui, a păsui. *(Îl ~ cu plata datoriei.)* 5. a nădăjdui, a spera, (înv. ji reg.) a se nădăi. *(Să nu ~ nimic de la el,)* 6. a prevedea. *(M-am ~ la asta.)* 7. a crede, a-şi imagina, a-şi închipui. *(Ce le-ai ~ să vezi?)* 8. a ezita, a şovăi. *(*A'*-a mai ~ o clipă şi...)*

AŞTEPTARE s. aşteptat, (inv.) aşteptă-túră. *(~ în gară.)*

AŞTEPTAT adj. prevăzut, previzibii, scontat. *(Un efect ~.)*

AŞTEPTAT s. aşteptare, (înv.) aşteptătúră. *(~ în staţie.)*

aşteptătúră s. v. AŞTEPTARE. AŞTEPTAT.

AŞTERNE vb. 1. a (se) aşeza, a (se) culca, a (se) întinde, a (se) lungi, a (se) pune. *(S-a ~ la pămtnt.)* 2. a se aşeza, a se depune, a se pune. *(S-a ~ mult praf pe...)* 3. a se aşeza, a cădea, a se depune, a se lăsa, a pica. *(S-a ~ bruma.)* 4. a aşeza, a întinde, a pune. (*~ faţa de masă.)* 5. a aranja, a aşeza, a pregăti, a puue. *(~ masa.)* 6.* (fam. fig.) a se aşeza, a se pune. *(Se ~ pe carte, pe învăţătură.)*

aşterne vb. v. ARUNCA. AZVÂRLI. CULCA. DĂRÂMA. DOBORÎ. ÎNTINDE. LUNGI. PRĂBUŞI. PRĂVĂLI. RĂSTURNA. TRÂNTI.

AŞTÉRNERE s. aşezare, întindere, punere. *(~ feţei de masă.)*

AŞTERNUT adj. întins, pregătit, pus. *(Masă ~.)*

AŞTERNUT s. 1. (rar) pânză, (înv. şi reg.) strat. *(I-a pus ~ pe pat.)* 2. culcuş, pat, (înv. şi reg (sălaş. *(S-a aşezat In ~.)*

ATAC s. 1. *(MIL.)* asalt, iureş, năvală, năvălire, (înv. şi reg.) şturm. *(~ dezlănţuit împotriva cetăţii.)* 2. agresiune. *(~ împotriva unui stal străin.)* 3. *(MED.)* acces, criză, puseu, (astăzi rar) paroxism, (pop.) toană. *(~ de hipertensiune.)*

atac s. v. APOPLEXIE. FTIZIE. ICTUS APOPLECTIC. TEBECE. TUBERCULOZĂ.

ATACĂ vb. 1. *(MIL.)* a asalta. *(~ reduta, cetatea.)* 2. *(MIL.)* a izbi, a lovi, (înv.) a tăia. *(~ flancurile armatei duşmane.)* 3. a distruge, a strica, a vătăma, a zdruncina, (fig.) a mina. *(Aceste eforturi i-au ~ sănătatea.)* 4. a mânca, a roade. *(Rugina ~ fierul.)*

atacă vb. v. ABORDA. TRATA. TU-BERCULIZA.

ATACABIL adj. slab, vulnerabil. *(Punctul ~ al unei concepţii).*

atacat adj., s. v. FTIZIC. TEBECIST.

TUBERCULOS.

ATACATOR adj., s. agresor, cotropitor, invadator, năvălitor. *(Forţe ~.)*

atamán s. v. HATMAN.

ATARAXIC s., adj. *(FARM.)* anxiolltic. *(~ este un medicament deconectant.)*

ATARE adj. invar, asemenea, astfel, aşa. *(O ~ problemă.)*

atare adj. v. OARECARE. VREUN.

ATAŞA vb. 1. a (se) alătura, a (se) anexa. f~ *la memoriu actele necesare.)* 2. a alipi, a anexa, a încorpora, (înv.) a întrupa, a lipi. *(~ un teritoriu străin.)* 3.* (fig.) a se apropia, a se lega. *(M-am ~ mult de acest copil.)*

ATAŞÁBIL adj. sociabil. *(Om ~.)*

ATAŞAMENT s. afecţiune, simpatie, (fig.) slăbiciune, (înv. fig.) plecare. *(Simte un real ~ pentru el.)*

atáxic adj., s. v. TABETIC.

ataxle locomotrice s. v. TABES.

atâgirţávb. v. AGĂŢA. ATÂRNA. PRINDE. SPÂNZURA. SUSPENDA.

ATEBRÍNĂ s. *(FARM.)* mepacrină. *(~serveşte la tratamentul malariei.)*

ATEÍSM s. necredinţă.

ateist s., adj. v. ATEU. LIBERCUGETĂ-TOR. NECREDINCIOS.

ATÉLĂ s. lopăţică.

ATELIER s. 1. (Transilv. şi Ban.) lucrătoare, (Transilv.) mihéi, (înv.) meserie. *(~ fierarului.)* 2. studio. *(~ pictorului, fotografului.)*

ATEMPORAL adj. acronic *(O noţiune ~.)*

ATENANSE s. pi. dependinţe (pl.). *(Casă cu ~.)*

ATENT adj., adv. 1. adj. amabil, curtenitor, drăguţ, galant, gentil, (pop.) levent, (înv.) cortéz, libóvnic. *(~ cu femeile.)* 2. adj. amănunţit, meticulos, migălos, minuţios, riguros, scrupulos, serios, (înv.) scump. *(O cercetare ~ a faptelor.)* 3. adv. amănunţit, îndeaproape. *(Cercetează ~ faptele.)* 4. adj. cercetător, iscoditor, pătrunzător, scormonitor, scotocitor, scrutător, sfredelitor, străpungător. *(Un ochi ~.)* 5. adj. circumspect, grijuliu, precaut, prevăzător, prudent, vigilent, (reg.) grijitór, (înv.) gríjnic, priveghetór, vegheat, (fig.) neadormit, treaz. *(Om*

ATENŢIE s., interj. 1. s. curiozitate, interes, luare-aminte, (înv.) periérghie, privire. *(I-a stlrnit ~.)* 2. s. grijă, interes, preocupare, sin-chiseală, sinchisire, sinchisit, (pop.) păsare, (înv., în Ban. fi Transilv.) câştígă. *(Fără nici o ~ pentru...)* 3. s. grijă, meticulozitate, migală, migăleală, minuţiozitate, scrupulozitate, (livr.) minuţie, (pop.) piguleálă, scumpătáte, (reg.) migoroşeálă, milcoşeálă. *(Lucrat cu multă ~.)* 4. s. circumspecţie, grijă, precauţie, prevedere, prudenţă, băgare de seamă, luare-aminte, (pop.) fereală, pază, priveghere, (înv.) socotinţă, veghere. *(Să procedaţi cu muliă~.)* 5. s. grijă, vigilenţă. *(Manifestă o ~ crescută.)*

6. s. amabilitate, bunăvoinţă, prietenie, solicitudine. *(Ne-a arătat o ~ deosebită.)* 7. s. amabilitate, curtoazie, galanterie, gentileţe, politeţe, (rar) curtenie, (înv.) líbov. *(~ faţă de femei.)* 8. s. apreciere, cinste, cinstire, consideraţie, onoare, preţuire, respect, stimă, trecere, vază, (livr.) condescendenţă, deferentă, reverenţă, (înv. şi reg.) seamă, (reg.) preţuiálă, (Mold.) lefteríe, (înv.) laudă, socoteală, socotinţă, (grecism înv.) sévas, (înv. fam.) baftă, (fig.) credit. *(Se bucură de multă ~ din partea tuturor.) 9. s.* cadou, dar, surpriză, (înv. şi pop.) peşcheş, (pop.) plocon, (înv.) cinste, dăruşág, prezent, prosforá. *(I-a făcut o frumoasă ~ de ziua lui.)* 10. interj, (arg.) piua !, şase I, şest!, zexe f *(~ /, vine profesorul!)*

ATENUA vb. 1. a (se) calma, a descreşte, a (se) diminua, a (se) domoli, a (se) linişti, a (se) micşora, a (se) modera, a (se) pondera, a (se) potoli, a (se) reduce, a scădea, a slăbi, a (se) tempera, (rar) a (se) pacifica, (fig.) a (se) ímblânzi, a (se) îndulci, a (se) înmuia, a (se) muia. *(Tăria vlnlului s-a mai~.)*2. *(MED.)* a ceda, a slăbi. *(Boala s-a ~.)*

ATENUANT adj. (rar) uşurătór. *(Circumstanţe ~.)*

ATENUARE s. calmare, descreştere, diminuare, domolire, micşorare, potolire, reducere, scădere, slăbire, temperare. *(~ intensităţii Dlntului.)*

ATENUAT adj. calmat, diminuat, domolit, liniştit, potolit, redus. *(Durere ~.)*

ATERIZÁJ s. *(AV.)*aterizare. *(~ avionului.)*

ATERIZARE s. *(AV.)* aterizaj. *(~ turboreactorului.)*

ATESTĂ vb. 1. a adeveri, a arăta, a certifica, a confirma, a demonstra, a dovedi, a întări, a mărturisi, a proba, a sprijini, a stabili, a susţine, (livr.) a corobora, (înv. şi reg.) a probălui, (înv.) a încredinţa, a mărturi, a pro-bui. *(Toate ~ cele spuse.) Z.* a arăta, a denota, a indica, a releva, a trăda, a vădi. *(Proiectul întocmit ~ competenţa autorului lui.)*

ATESTARE s. 1. adeverire, arătare, certificare, confirmare, demonstrare, demonstraţie, dovedire, întărire, probare, probă, (livr.) coroborare. *(~ celor spuse.)* 2. (concr.) dovadă, mărturie, probă. *(Iată o ~ pentru cele arătate.)*

atestat s. v. CERTIFICAT. DIPLOMĂ.

atestáţie s. v. CERTIFICAT.

ATEU s., adj. necredincios, liber-cugetă-tor, (pop.) păgfn, (înv.) ateist.

ATINGE vb. 1. (înv. şi reg.) a tínge. *(~ un obiect.)*2. (înv. şi reg.) a (se) pipăi. *(Sií nu vă ~ de aceste lucruri.)* 3. a-şi însuşi. *(S-a ~ de banii statului.)* 4. a ajunge, a izbi, a lovi, a nimeri, a ochi, a pocni, (pop.) a păli, a picni, (reg.) a tâlni, (Transilv.) a tălăli. *(Glonţul ~ iepurele.)* 5. a bate, a lovi, (pop. şi fam.) a muş-trului, (reg.) a meci, a murseca, a toroipăni,, (fam.) a chelfăni, a ciomăgi, (fig. şi adesea glumeţ sau ir.) a aghesmui, a altoi, a bărbieri, a freca, a îtnblăti, a mângâia, a mlnji, a netezi, a peria, a pieptăna, a scărmăna, a scărpina, a târnosi, a târnui, (arg.) a cafti, a mardi. *(Te rog să nu-l ~!)* 6.* (fig.) a împunge, a înţepa, a pişcă, a şfichiui. *(Îl ~ cu vorba.)* 7. a(-şi) ajunge, a(-şi) îndeplini, a(-şi) înfăptui, a(-şi) realiza. *(Şi-a ~ scopul.)* 8.* (fig.) a se lipi. *(Nu se ~ somnul de el.)*

atinge vb. v. AMINTI. ARĂTA. CITA. EMOŢIONA. IMPRESIONA, INDICA. INSULTA. ÎNDUIOŞA. JIGNI. MENŢIONA. MIŞCA. OFENSA. POMENI. PRIVI. RAPORTA. REFERI.

SEMNALA. TULBURA. ULTRAGIA.

ATÍNGERE. s. 1. contact. *(La prime ~ cu...)* 2. lovire, ochire, ochit. *(~ ţintii.)*

atingere s. v. AFRONT. INJURIE. INSULTĂ. JIGNIRE. OCARĂ. OFENSĂ. RUŞINE. UMILINŢĂ.

atins adj. v. EMOŢIONAT. IMPRESIONAT. INSULTAT. ÎNDUIOŞAT. JIGNIT. MIŞCAT. OFENSAT. TULBURAT. ULTRAGIAT.

ATITUDINE s. 1. port, poză, poziţie, ţinută, (livr.) alură, postură, (rar) staţiune. *(Are o ~ corectă a corpului.)* 2. comportare, purtare, ţinută, (înv.) tarz. *(O ~ manierată, fără reproş.)* 3. comportare, gest, purtare. *(~ lui m-a mişcat.)*

atirdisí vb. v. LICITA. SUPRALICITA.

ATÂRNÁ vb. 1. a (se) agăţa, a (se) prinde, a (se) spânzura, a (se) suspenda, (livr.) a (se) acroşa, (pop.) a (se) anina, a (se) zgrepţăna, (reg.) a (se) tăgirţa, (prin Munt.)a (se) atăgârţa, (Transilv.) a (se) împrínde. *(~ ceva In cui.)* 2. a se agăţa, a se apuca, a se prinde, a se ţine, (pop.) a se anina, (reg.) a se tăgârţa. *(Se ~ de crengi ca să nu cadă.)* 3. a spânzura, a sta. *(Pe perete ~ un tablou.)* 4. a cădea, a curge, a spânzura. *(Părul îi ~ pe spate.)* 5. a (se) apleca, a cădea, (se) a coborî, a (se) culca, a (se) curba, a (se) înclina, a (se) încovoia, a (se) îndoi, a (se) lăsa, a (se) pleca, (înv. şi pop.) a (se) povedi, (reg) a (se) poligni, (înv.) a (se) închina. *(Crengile se ~ de rod.)* 6. a depinde, (înv.) a spânzura. *(Totul ~ de el.)*

atlrná vb. v. AVEA. CÂNTĂRI. CODI. EZITA. PREGETA. PROVENI. REZULTA. SPÂNZURA. ŞOVĂI.

ATÂRNÁRE s. 1. agăţare, agăţat, atârnat, prindere, prins, spânzurare, spânzurat, suspendare, (livr.) acroşáj, acroşáre, (pop.) aninára, aninat. *(~ unui obiect In cui.)* 2. aservire, dependenţă, subordonare, supunere, (livr.) servitute. *(Relaţii de ~ între două state.)*

ATÂRNÁT adj. 1. agăţat, spânzurat, suspendat, (pop.) aninat. *(Obiecte ~ şi obiecte libere.)* 2. bleg, blegit, clăpăug, lăsat, pleoştit, (pop.) blegoşát, (prin Olt.) bleonc, (Mold. şi Transilv.) dăbălăzát, (prin Transilv.) plecozát, (fam.) bleojdít. *(Cu urechile ~.)*

ATÂRNÁT s. agăţare, agăţat, atârnare, prindere, prins, spânzurare, spânzurat, suspendare, (livr.) acroşáj, acroşáre, (pop.) aninára, aninat. *(~ unui obiect In cui.)*

ATÂRNĂTOÁRE s. agăţătoare, gaică, (pop.) aninătoáre. *(~ la o haină.)*

atârnătoáre s. v. SCÂNTEIOARĂ.

A

AT1T adv., interj. 1. adv. aşa. *(Nu te gră-ii ~.)* 2. interj, ajunge!, basta I, destul!, gata!, isprăveşte!, încetează!, punct!, sfir-şeşte!, stai!, stop!, termină!, (reg.) halt!, (fam. si peior.) ho !

ATÂTÍCA adj., adv. (reg.) atâtúca, atâtúţa. (*Un copil ~.)*

atitúca adj., adv. v. ATÂTICA.

atâtúţa adj., adv. v. ATÂTICA.

ATMOSFERĂ s. aer, cer, slavă, spaţiu, văzduh, zări (pl.), (livr. fig.) eter, tărie. *(S-a ridicat în ~.)*

atmosferă s. v. AMBIANTĂ. ANTURAJ. CADRU. CERC. MEDIU. SFERĂ. SOCIETATE.

atócma adv. v. ABSOLUT. AIDOMA. AIEVEA. ASEMENEA. CHIAR. DEOPOTRIVĂ. EXACT. IDENTIC. ÎNTOCMAI.

ATOMIZA vb. a pulveriza.

ATOMIZATÓR s. *(FIZ.)* atomizor. *(Cu ~ se pulverizează fin un lichid.)*

ATOMIZOR s. *(FIZ.)* atomizator. *(~ pentru apa de colonie.)*

ATOM MARCAT s. *(FIZ.)* trasor.

ATON adj. 1. *(MED.)* atonic. *(Ţesut ~.)* 2. *(FON.)* neaccentuat. *(Vocală, silabă ~.)*

ATÓNIC adj. *(MED.)* aton. *(Ţesut ~.)*

ATOTBIRUITOR adj. triumfător. *(Forţă ~.)*

ATOTPUTERNIC adj., s. 1. adj. (livr.) omnipotent, (reg.) puternicós, (înv.) preaputér-nic, preaputinciós, prepotént. *(Forţă ~.)* 2. s. art. *(BIS.)* creatorul (art.), divinitate, domnul (art.), dumnezeire, dumnezeu, părinte, providenţă, puternicul (art.), stăpânul (art.), tatăl (art.), ziditorul (art.), (în limbajul bisericesc) preaânáltul (art.), preaputérnicul (art.), (înv. şi pop.) pronie, (pop.) sfíntul (art.), sântul (art.), (înv.) atotţiitórul (art.), tvoréţ, zeu.

ATOTPUTERNICIE s. (livr.) omnipotenţă, (înv.) prepoténţă, putərnicie. *(~ unui monarh absolut.)*

ATOTŞTIUTOR adj. (înv.) preavăzătór. *(Persoană ~.)*

atotţiitórul s. art. v. ATOTPUTERNICUL. CREATORUL. DIVINITATE. DOMNUL. DUMNEZEIRE. DUMNEZEU. PĂRINTE. PROVIDENŢĂ. PUTERNICUL. STĂPÂNUL. TATĂL. ZIDITORUL.

ATOTVĂZĂTÓR adj. (înv.) preavăzătór. *(Om ~.)*

ATRACTÍV adj. atrăgător, plăcut. *(Un spectacol ~.)*

ATRACŢIE s. 1. *(FIZ.) atracţie universală* – gravitaţie, (impr.) gravitate. 2. ademenire, ispită, seducere, seducţie, tentaţie, (înv.) bláznă, iscuşénie, năpastă, săbláznă, scándală, (fig. rar) nadă. *(N-a rezistat ~.)* 3. farmec, (rar) prestigiu, (fig.) miraj. *(~ unui vis fericit.)* 4. aplecare, aplicaţie, aptitudine, chemare, dar, har, înclinare, înclinaţie, înzestrare, pornire, predilecţie, predispoziţie, preferinţă, talent, vocaţie, (livr.) propensiune, (pop.) tragere, (înv.) aplecăciúne, plecare. *(Şi-a demonstrat din plin ~ pentru...)*

ATRAGE vb. 1. a ademeni, a amăgi, a ispiti, a momi, a seduce, a tenta, (înv.) a aromi, a năpăstui, (fig.) a îmbia. *(Perspectiva ti ~.)* 2. a captiva, a cuceri, a delecta, a desfăta, a fascina, a fermeca, a încânta, a răpi, a seduce, a subjuga, a vrăji, (fig.) a hipnotiza, a mag-netiza. *(Ce mult l-a ~ spectacolul!)*

ATRĂGĂTOR adj. 1. ademenitor, ispititor, îmbietor, seducător, tentant. *(O perspectivă ~.)* 2. seducător, (pop. şi fam.) nurliu, (pop. fig.) lipicios. *(O femeie ~.)* 3. atractiv, plăcut. *(Un spectacol ~.)* 4. agreabil, plăcut, prietenos. *(Un interior ~.)* 5. îmbietor, plăcut, primitor. *(Ţinuturi ~.)*

ATREPSÂE s. *(MED.)* (Mold., Bucov.) só-cote (pl.)- *(~ este o boală de nutriţie a sugarilor.)*

ATRIBUÍ vb. 1. (înv. şi reg.) a socoti. *(I-a ~ pe nedrept această afirmaţie.)* 2. a-şi apropria, a-şi însuşi. *(Îşi ~ ceva ce nu i se cuvine de drept.)* 3. a acorda, a conferi, a da, a decerna, (înv. rar) a deferi. *(~ un premiu.*

o distincţie.) 4. a da, a distribui, a împărţi, a repartiza. *(~ loturi de casă ţăranilor.)*

ATRIBUÍRE s. 1. apropriere, însuşire. *(~ unui lucru care nu i se cuvine de drept.)* 2. acordare, conferire, decernare. *(~ unei distincţii.)* 3. distribuire, împărţire, repartizare. *(~ unor loturi de casă.)*

ATRIBUT s. 1. calitate, caracter, caracteristică, însuşire, notă, particularitate, proprietate, semn, specific, trăsătură, (reg.) însuşie-táte, (fig.) amprentă, marcă, pecete, sigiliu, timbru- *(Un ~ esenţial al acestui proces este...)* 2. apelativ, calificativ, nume. *(„Ţine" este un ~ pentru copii.)*

atribut s. v. EMBLEMĂ. EPITET. SIMBOL.

ATRIBUŢIE s. îndatorire, rol, sarcină. *(Ce ~ ai* In *această comisie?)*

ÁTRIU s. *(ANAT.)* auricul. *(~ este o despărţitură a inimii.)*

ATROCE adj. invar, crunt, cumplit, fioros, groaznic, grozav, înfiorător, înfricoşător, îngrozitor, înspăimântător, teribil. *(*O *durere ~.)*

ATROFIA vb. *(MED.)* a degenera, (înv. şi pop.) a seca, a se usca. *(I s-a ~ mina.)*

ATROFIAT adj. *(MED.)* degenerat, (pop.) uscat, (înv. şi reg.) sec. *(O mină ~.)*

ATROFÍE s. *(MED.)* atrofiere, degenerare, degeneraţie, degenerescentă. *(~ unui ţesut.)*

ATROFIERE s. *(MED.)* atrofie, degenerare, degeneraţie, degenerescentă. *(~ unui organ.)*

ATÚ s. (înv., în Mold. şi Bucov.) coz. *(~ la jocul de cărţi.)*

ATUNCI adv. (pop.) apoi. *(~ ce vrei?)*

aţa-ápei s. v. MĂTASEA-BROAŞTEL

ÁŢĂ s., adv. 1. s. (la pi.) petice *(pl.),* zdrenţe (pl.). *(Haina e numai ~.)* 2. adv. direct, drept, neocolit, sfoară, (pop.) oblu. *(Merge ~ spre casă.)*

áţă s. v. FRÂNGHIE. FUNIE. SFOARĂ.

AŢINTÍ vb. a fixa. a pironi, a ţinti, a ţin-tui, (rar) a sticli, (înv. şi reg.) a stâlpi, (rar fig.) a scufunda. *(Îl ~ cu privirea;* íşi*~ ochii.)*

aţinti vb. v. ASPIRA. DORI. JINDUL NĂZUI. OCHI. POFTI. PRETINDE. RÂVNI. TINDE. ŢINTI. URMĂRI. VISA. VIZA.

AŢINTIT adj. fixat, pironit, ţintit, ţintuit, (rar) sticlit, (înv. şi reg.) stâlpít. *(A rămas cu privirile ~.)*

AŢIPEALĂ s. aţipire, dormitare, moţăiala, moţăire, moţăit, moţăitură, picoteală, pico-tire, piroteală, pirotire, somnolenţă, toropeală, (rar) somnie, (reg.) picuiálă, pioceálă, somno-reálă, (Mold.) clipoceálă, clipocíre, (prin Munt.) pircoteálă, plrcotít, (înv.) somnoroşie.

AŢIPÍ vb. a dormita, a moţăi, a picoti, a plroti, (livr.) a somnola, (înv. şi reg.) a aromi, a somnora, (reg.) a ajumi, a mătăli, a tnocăi, a ochi, a picura, a pircoti, (Transilv.) a chir-coti, (Mold.) a clipoci, (prin Olt.) a mocota, (Transilv.) a ştiulbica.

AŢIPÍRE s. aţipeală, dormitare, moţăiala, moţăire, moţăit, moţăitură, picoteală, pico-tire, piroteală, pirotire, somnolenţă, toropeală, (rar) somnie, (reg.) picuiálă, pioceálă, somno-reálă, (Mold.) clipoceálă, clipocíre, (prin Munt.)

pircoteálă, pircotít, (înv.) somnoroşie. *(O dulce ~* In *fotoliu.)*

AŢÂŢÁ vb. 1. a înteţi, a înviora, (rar) a scotoci, (pop.) a zădărî. *(A ~ focul.)* 2. a aprinde, a face. *(E frig, trebuie să ~ focul.)* 3. a agita, a incita, a instiga, a întărită, a provoca, a stârni, a tulbura, (pop.) a sumuţa, (înv. şi reg.) a scorni, (reg.) a smomi, a zădărî, (fig.) a asmuţi, a monta. *(El ~ masele.)* 4. a stârni, (fig.) a scormoni, a zgândări. *(Nu-i mai ~ durerea.)* 5. a asmuţi, a hărţui, a întărită, a provoca, a stârni, (pop.) a sumuţa, a zădărî, (Mold. şi Bucov.) a hărăţi. *(~ clinii.)* 6. a îmboldi, a îndemna, (fig.) a muşca. *(Cine 11 ~ să facă asta?)*

aţâţá vb. v. ACTIVA. EXCITA. STIMULA.

AŢÂŢÁRE s. 1. înteţire, înviorare. *(~ focului.)* 2. aprindere, facere. *(~ focului.)* 3. incitare, instigare, instigaţie, întărâtare, provocare, stârnire, tulburare, (rar) incitaţie, provocáţie, (pop.) zădărâre. *(~maselor.)* 4. asmuţire, întărâtare, provocare, stârnire, (pop.) zădărâre. *(~ clinilor.)*

aţlţáre s. v. ACTIVARE. EXCITARE. EXCITAŢIE. STIMULARE.

AŢÂŢÁT adj. incitat, instigat, întărâtat, provocat, stârnit, (pop.) zădărft. *(Om ~.>*

AŢÂŢĂTÓR s,. adj. 1. s,, adj. agitator, instigator, provocator, tulburător, (livr.) incitator, sediţiós, (înv. şi pop.) răzvrătitor, (înv.) răscolitor, rascolnic, (fig.) incendiator. *(Un ~ al maselor.)* 2. adj. incitant, provocator, senzual, (rar) provocant. *(Un surls ~.)* 3. adj. excitant, excitator, (rar) pofticios. *(Miros ~.)*

AŢÓS adj. 1. fibros, teios. *(Păstăi ~ de fasole.)* 2.* (fam. fig.) băţos. *(Un om ~.)*

au adv. v. OARE, POATE.

au conj. v. FIE. ORI. SAU.

AU interj, a !, ah !, aoleu !, i!, o!, of!, oh I, vail, (pop.) văléu !, (Transilv. şi Ban.) túlail, (Mold.) vahl *(~/, ce durere simt!)*

aúă s. v. STRUGURE.

AUDIA vb. 1. a asculta, a urmări. *(~ cu atenţie expunerea.)* 2. *(JUR.)* a asculta. *(A ~ un martor, la proces.)*

audienţă s. v. REUŞITĂ. SUCCES.

AUDITOR s. ascultător, (înv.) auzitór. *(Un ~ din sală.)*

AUDITORIU s. ascultători (pl.), asistenţă, public. *(~ aplauda In picioare.)*

augmenta vb. v. CREŞTE. MĂRI. MULTIPLICA. SPORI.

augmentare s. v. CREŞTERE. MĂRIRE. MULTIPLICARE. SPORIRE.

AUGUR s. auspiciu. *(~ la romani.)*

augur s. v. PIAZĂ. PREVESTIRE. SEMN.

august adj. v. GRANDIOS. IMPERIAL. IMPUNĂTOR. ÎMPĂRĂTESC. MAIESTOS. MĂREŢ. PREAMĂRIT. PREASLĂVIT. SLĂVIT.

AUGUST s. (pop.) gustar, măsălár, secerár. *(Luna ~.)*

AUÍ vb. a hăui. a hăuli, a hui, a răsuna, a vui. *(Valea ~.)*

aulă s. v. CURTE. PALAT.

AURAR s. (înv.) zlătar, (turcism înv.) cuiun-gíu.

aurárită s. v. SPLINĂ.

aurátă s. v. CRIZANTEMĂ. DUMITRIŢĂ. MARGARETĂ. TUFĂNICĂ.

AURĂ s. aureolă, nimb. *(~ cu care pictorii înconjură capetele sfinţilor.)*

aură s. v. ADIERE. BOARE. ZEFIR.

AURĂREÁSĂ s. (pop.) zlătăreásă.

AURĂRÍE s. aurărime. *(S-a găsit la el multă ~.)*

AURÂRÍME s. aurărie. *(Multă argintărie şi ~.)*

aureálă s. v. AURIRE. AURIT.

aurel adj. v. AURIU.

AUREOLA vb. (rar) a nimba.

AUREOLAT adj. (rar)nimbát. *(Un sfânί~.)*

AUREOLĂ s. aură, nimb. *(~ cu care pictorii înconjură capetele sfinţilor.)*

AURÍ vb. (înv. şi pop.) a spoi, (pop.) a înauri, a întrauri. *(~ un vas metalic.)*

aurică s. v. RĂCOVINĂ. SCÂNTEIOARĂ. SCÂNTEIUŢĂ.

AURICUL s. *(ANAT.)* atriu. *(~ este o despărţituri a inimii.)*

AURÍCULĂ s. *(ANAT.)* ureche, pavilionul urechii, (rar) pllnie, scoică.

AURIRE s. aurit, (pop.) aureálă, spoire, spoit. *(~ unui obiect metalic.)*

AURIT adj. (pO[>.) înaurít, întrăurít. *(Vas ~.)*

aurit adj. v. AURIU.

AURÍT s. aurire, (pop.) aureálă, spoire, spoit. *(~ unui vas.)*

AURÍU adj. (pop.) aurel, aurit, (înv.) aurós. *(Flori ~.)*

aur negru s. v. CĂRBUNE. PETROL. ŢIŢEI.

AURORĂ s. *(ASTRON.)* crepuscul, zori (pl.), (pop.) faptul zilei.

aurós adj. v. AURIU.

AUROTERAPÍE s. *(MED.)* crisoterapie. *(~ se foloseşte In afecţiunile articulatorii.)*

AUSCULTÁ vb. *(MED.)* a asculta. *(Medicul l-a ~ cu stetoscopul.)*

AUSCULTÁRE s. *(MED.)* auscultaţie. *(~ zgomotelor inimii.)*

AUSCULTAŢIE s. *(MED.)* auscultare. *(~ zgomotelor plănúnilor.)*

AUSPÍCIU s. augur. *(~ la romani.)*

AUSTER adj. 1. aspru, sever, sobru, spartan. *(Duce o viaţă ~.)* 2. grav, sever, sobru, (rar) aspru. *(O frumuseţe ~; linii ~.)*

AUSTERITATE s. gravitate, rigorism, severitate, sobrietate, (rar) asprime. *(~ liniilor unei construcţii.)*

AUSTRAL adj. *(GEOGR.)* meridional, sudic. *(Emisfera ~.)*

AUSTRU s.*(GEOGR.)* (pop.) sărăcílă, trai-stă-goálă, (reg.) vântul negru. *(~ este numele unui vlnt*

secetos.)

aí-tru s. v. MIAZĂZI. SUD.

AUí;ÉL s. *(ORNIT.)* 1. *(Regulus cristalus)* (reg. tartalác. 2. *(Aegithalus pendulinus)* faoieaş. 3. *auşel-bărbos (Panurus biarmicus)* – auşel-de-stuf; *auşel-de-stuf (Panurus biarmicus)* = a uşel-bărbos.

AUTENTIC adj. 1. adevărat, aievea, cert, nescornit, netăgăduit, pozitiv, real, sigur, veridic, veritabil. *(Un lucru ~.)* 2. adevărat, curat, neoaş, veritabil, (pop. şi fam.) sadea, get-begét. *(Moldovean ~.)* 3. adevărat, curat, nefalsificat, original, veritabil. *(Artă ~.)* 4. bun, curat, veritabil, (rar) patent. *(Aur ~.)* 5. valabil, (rar) valid. *(Un act, un testament ~.)* 6. original. *(Document ~.)* AUTENTICITATE s. 1. adevăr, exactitate,

exactitudine, justeţe. *(S-a confirmat ~ celor spuse de el.)* 2. valabilitate, (rar) validitate. *(~ unui act.)*

AUTENTIFICA vb. *(JUR.)* a întări, a legaliza, (înv.) a protocoli. *(~ un act.)*

AUTENTIFICARE s. *(JUR.)* întărire, legalizare. *(~ unui act.)*

AUTENTIFICAT adj. *(JUR.)* întărit, legalizat. *(Act ~.)*

auto s. v. AUTOMOBIL. MAŞINĂ.

AUTOCAMION s. camion. *(A cărat mobila cu un ~.)*

AUTOCAMIONÉTĂ s. camionetă. *(~ este un autocamion mai mic.j*

AUTOCARACTERIZA vb. a se autodefini, a se caracteriza, a se defini. *(Se ~ veridic In cartea sa.)*

AUTOCEFAL adj. *(BIS.)* independent, neatârnat. *(Biserica noastră este ~.)*

AUTOCEFALIE s. *(BIS.)* independenţă, neatârnare. *(~ bisericii romane faţă de celelalte biserici ortodoxe.)*

AUTOCISTERNĂ s. (rar) cisternă.

AUTOCRAT s. potentat, (înv.) autocrator, samodérjeţ.

AUTOCRATIC adj. absolutist, (înv.) auto-craticésc. *(Regim ~.)*

autocraticésc adj. v. ABSOLUTIST. AUTOCRATIC.

autocrator s. v. AUTOCRAT. POTENTAT.

AUTOCRAŢIE s. absolutism, (înv.) samo-derjávie. *(~ unui regim.)*

AUTODEFINI vb. a se autocaracteriza, a se caracteriza, a se defini. *(Se ~ veridic.)*

AUTODEMASCÁ vb. a se demasca, a se trăda. *(S-a ~ fără să vrea.)*

AUTODEMASCÁRE s. demascare, trădare.

AUTODUBĂ s. dubă. *(~ este un autocamion închis.)*

AUTODUBÍŢĂ s. dubită. *(O ~ de o tonă.)*

AUTOFECUNDÁRE s. *(BIOL.)* autoga-mie. *(~ este frecventă la plante.)*

AUTOFLAGELARE s. *(BIS.)* autoflagela-ţie. *(~ unui fanatic.)*

AUTOFLAGELÁŢIE s. *(BIS.)* autoflagelare. *(~ unui călugăr.)*

AUTOGAMÍE s. *(BIOL.)* autofecundare. *(~ plantelor.)*

AUTOGESTIONÁRE s. *(FIN.)* autoges-tiune. *(~ unei întreprinderi.)*

AUTOGESTIUNE s. *(FIN.)* autogestio-nare. *(~ unei uzine.)*

AUTOGRAF adj. olograf. *(Act, document ~.)*

AUTOHTON adj., s. aborigen, băştinaş, indigen, neaoş, pământean, (pop.) pămintésc, (înv. şi reg.) moşneán, moşteán, (înv.) pămân-tenésc. *(Populaţia ~ a unui teritoriu.)*

AUTOINDUCTÁNŢĂ s. *(FIZ.)* autoinduc-ţie, selfinducţie, (rar) selfinductánţă.

AUTOINDÚCŢIE s. *(FIZ.)* autoinductanţă, selfinducţie, (rar) selfinductánţă.

AUTOÂNCÂNTÁRE s. automulţumire. *(Sen-timent de ~.)*

AUTOMAT adj., adv., s. 1. adj. automatic, inconştient, instinctiv, maşinal, mecanic, reflex. *(Gest, act ~.)* 2. adv. automatic, inconştient, maşinal, maşinaliceşte, mecanic, reflex, (înv.) mecanicéşte. *(Merge ~.)* 3. adv. maşinal, mecanic, papagaliceşte. *(Repetă ~ ceea* ce *aude.)* 4. s. pistol-mitralieră.

AUTOMATIC adj., adv. 1. adj. automat, inconştient, instinctiv, maşinal, mecanic, reflex. *(Gest, act~.)* 2.adv. automat, inconştient, maşinal, maşinaliceşte, mecanic, reflex, (înv.) mecanicéşte. *(Lucrează ~.)*

AUTOMOBIL s. maşină, (fam.) auto.

AUTOMULŢUMIRE s. autoâncântare. *(Sentiment de ~.)*

AUTONOM adj. liber, (înv. şi pop.) slobod, (înv.) volnic. *(Teritoriu ~ din punct de vedere administraţii).)*

AUTONOMIE s. libertate, (înv. şi pop.) slobozenie, (înv. şi reg.) slobozie, (înv.) volnicíe. *(~ administrativă a unui teritoriu tn cadrul stalului.)*

AUTOOBSERVÁRE s. *(PSIH.)* Introspecţie.

AUTOPSÍE s. *(MED.)* (rar) necropsie. *(~ celui mort.)*

AUTOR s. 1. (rar) scriitor, (înv.) izvoditór, (grecism înv.) singráf. *(~ al unei opere.)* 2. scriitor. *(~ meu preferat.)* 3. creator, realizator. *(~ filmului.) 4.* făptaş, făptuitor, (înv.) pricinuitor. *(~ furtului.)*

AUTOREGLÁJ s. autoreglare. *(~ unui sistem tehnic.)*

AUTOREGLARE s. autoreglaj. *(~ unui mecanism.)*

AUTORITAR adj. imperativ, poruncitor. *(Cu ton ~.)*

AUTORITATE s. 1. for, organ. *(~ile superioare de stat.)* 2. putere, (astăzi, rar) stăpânire. *(Reprezentantul ~.)* 3. putere, (înv.) tărie. *(însemnele ~.)* 4. (la pi.) oficialităţi (pl.). *(Au fost de fafă şi ~ile.)* 5. (înv.) stăpâníre. *(Ctrmu-ieşte cu deplină ~.)* 6. dominare, dominaţie, hegemonie, putere, stăpânire, supremaţie, (înv.) puternicie, stăpânie, tărie, ţiitúră, (latinism înv.) potestáte. *(Si-a întins ~; se afla sub ~ romană.)* 7. calitate, cădere, competenţă, drept, îndreptăţire, (înv.) volnicíe. *(Nu am ~ sa mă pronunţ.)* 8. ascendent, consideraţie, influenţă, înrâurire, prestigiu, reputaţie, respect, stimă, trecere, vază, (înv.) înrâurítă. (fig.) credit. *(Se bucură de o mare ~.)* 9. (concr.) forţă, putere, somitate. *(Este o adevărată ~* in *materie.)*

AUTORIZA vb. 1. a delega, a împuternici, a învesti, (înv.) a ispravnici, a slobozi. *(Te ~ să faci următorul lucru...)* 2. a îndreptăţi, a îngădui, a justifica, a permite, (livr.) a îndri-tui, (înv. fig.) a întemeia. *(Această împrejurare ne ~ să tragem unele concluzii.)*

AUTORIZAT adj. 1. (înv.) privilegiat. *(Firmă ~.)* 2. competent, priceput, (franţu-7isin înv.) ponderós.

(O opinie ~.)

AUTORIZAŢIE s. 1. permis, (rar) licenţă, (înv. şi reg.) slobozenie, (înv.) pilác. *(~ pentru practicarea unei meserii.)* 2. împuternicire, (înv.) ispravă. *(I-a dat~ să-l reprezinte.)* 3. îngăduinţă, permisiune, voie. *(~ de a face ceva.)*

autorlâc s. v. BELETRISTICĂ. LITERATURĂ. LITERE.

AUTOSANITARĂ s. ambulanţă, salvare, smitară.

AUTOSTOP s. semafor, stop, (rar) semnalizator. *(~ pentru circulaţia rutieră.)*

AUTOSUGESTIONA vb. *(PSIH.)* a se sugestiona.

AUTOTURISM s. turism. *(~ are caroseria Inclusă.)*

autumnal adj. v. TOMNATIC.

AUXILIAR adj., s. 1. adj. ajutător. *(Verb ~.)* 2. s. ajutor, sprijin. *(Un ~ preţios.)* 3. adj. accesoriu, anex, secundar, subsidiar. *(Element ~ într-un mecanism.)*

AUZ s. 1. ureche. *(Are un ~ foarte dezvoltat.)* 2. auzire. *(La ~ acestor vorbe.)*

AUZÍ vb. 1. a prinde. *(~ clteva şoapte.)* 2. a desluşi. *(~ prin ploaie un strigăt.)* 3. a asculta. *(~ ce-ţi spun.)* 4. a suna. *(Clopotele se ~.)* 5. a se afirma, a se spune, a se şopti, a se vorbi, a se zice, a se zvoni, (înv. şi reg.) a (se) suna, (reg.) a se slomni. *(Se ~ că a plecat.)* 6. a se afla, (fig.) a răsufla, a transpira. *(Secretul s-a ~ repede.)* 7. a afla, a şti, (înv. şi pop.) a oblici. *(Să ~ cu toţii ce ai făcut.}* 8. a înţelege, a pricepe. *(Nu ~ să mă laşi tn pace?)*

auzi vb. v. DUHNI. MIROSI. PUŢI.

AUZÍRE s. auz. *(La ~ acestor vorbe...)*

auzltór s. v. ASCULTĂTOR. AUDITOR.

AVALANŞĂ s. *(GEOGR.)* (livr.) la vină. *(~ se deplasează pe pantele munţilor.)*

avan adj., adv. v. APRIG. ASPRU. BARBAR. BRUTAL. CÂINOS. CRÂNCEN. CRUD. CRUNT. CUMPLIT. FEROCE. FIOROS. HAIN. INUMAN. NECRUŢĂTOR. NEIERTĂTOR. NEÂMBLÂNZIT. NEÂNDUPLECAT. NEÂNDURAT. NEÂNDURĂTOR. NEMILOS. NEOMENOS. NEUMAN. RĂU. SĂLBATIC. SÂNGEROS. VIOLENT.

AVAN GARDĂ s. *(MIL.)* (rar) antegárdă, (înv.) strajă.

avaníe s. v. ASUPRIRE. EXPLOATARE. ÎMPILARE. NĂPĂSTUIRE. OPRESIUNE. OPRIMARE. PERSECUTARE. PERSECU-ŢIE. PRIGOANĂ. PRIGONIRE. URGISIRE.

AVANPÓRT s. (*MAR.)* anteport.

AVANPREMIERĂ s. repetiţie generală. (*~ unei comedii.)*

AVANSA vb. 1. a înainta. *(~ în spaţiu.>* 2. a se dezvolta, a evolua, a înainta, a progresa, a propăşi, (înv.) a (se) pricopsi, a spori, (grecism înv.) a prohorisi, (fig.) a creşte. *(Tara noastră ~ continuu.)* 3. a înainta, a înălţa, a promova, a ridica, (înv.) a provivasi. *(~* la *funcţie, In grad.)*

AVANSARE s. 1. înaintare. *(~* I*n spaţiu.) t.* înaintare, înălţare, promovare, ridicare, (înv.) provivasíre, (fig.) ascensiune. *(~* in *grad, în funcţie.)*

AVANSAT adj. 1. înaintat. *(Poziţie ~ în spaţiu.)* 2. civilizat, dezvoltat, evoluat, înaintat. *(Cultură ~.)* 3. Înaintat, progresist, (rar) propăşitór. *(Idei, concepţii ~.)*

AVANSCENĂ s. prosceniu. *(~ din teatrul actual.)*

AVANTAJ s. 1. beneficiu, câştig, folos, profit, (înv. şi reg.) seamă, (înv.) folosinţă, (înv., în Transilv.) dobândă, (fig.) rod. *(Ce ~ ai din asta?)* 2. afacere, chilipir, câştig, folos, pricopseală, profit, (Transilv. şi Maram.) haznă, (fam. şi ir.) scofală. *(Nu e nici un ~ să...)* 8. favoare, înlesnire, privilegiu, uşurinţă, (pop. şi fam.) hatír. *(I-a făcut unele ~.)* 4. favoare, privilegiu. *(Se bucură de ~ de a-l cunoaşte.)* fi. binefacere, dar, folos, privilegiu. *(~ele tehnicii moderne.)* 6. superioritate. *(~ boxerului nostru era net)*

AVANTAJA Vb. 1. a ajuta, a favoriza, a sluji. *(Norocul, tntlmplarea l-a ~.)* 2. a favoriza, a părtini, a privilegia, a proteja, (înv. şi reg.) a pristăni, (înv.) a făţarnici. *(Arbitrul i-a ~.)*

AVANTAJARE s. favorizare, părtinire, protejare, (înv.) părtăşíe. *(~ cuiva In defavoarea altuia.)*

AVANTAJAT adj. 1. câştigat. *(A ieşit ~ din...)* 2. favorizat, părtinit, privilegiat, protejat. *(Echipă ~.)*

AVANTAJOS adj. 1. bănos, bun, productiv, profitabil, rentabil, (livr.) lucrativ, (fig.) mănos. *(Afacere ~.)* 2. favorabil, prielnic, propice, (pop.) priincios, priltór, (înv.) îndemî-nátic. *(Circumstanţe ~.)* 3. convenabil, ieftin, jos, mic, scăzut, (Transilv. şi Ban.) lesne. *(Preţuri ~.)*

AVAR s., adj. calic, zgârcit, (livr.) harpagon, parcimonios, (rar) meschin, strângătór, (pop.) ciufut, scump, (pop. şi fam.) cărpănós, (reg.) cupít, hârsft, (prin nord-vestul Munt. şi nord-estul Olt.) pungít, (prin Olt.) punguít, (prin nordul Transilv.) samalâş, (prin Maram.) sí-chiş, (înv.) cumplít, tamachiár, (fam.) zgârciób, frige-línte, zgârie-brínză. *(E un ~ fără pereche, nu scoate un ban din pungă.)*

AVARIA vb. a (se) deteriora, a (se) strica. *(Nava* s-a/v.*)*

AVARIAT adj. deteriorat, stricat. *(Sistem tehnic ~.)*

AVARÍE s. deteriorare, stricăciune. *(~ la un sistem tehnic.)*

AVARIERE s. deteriorare, stricare, (pop.) vătămare. *(~ unui sistem tehnic.)*

AVARIŢIE s. calicenie, calicie, zgârcenie, (livr.) parcimonie, (rar) meschinărie, (pop.) scumpénie, (pop. şi fam.) cărpănoşíe, (înv.) cumplitáte, scumpătáte, scumpete, scumpíe. *(Era de-o ~ proverbială.)*

AVAT s. *(1HT.)* 1. *(Aspius aspius)* (reg.) vréspere, peşte-lúp, peşte-ţigănésc. 2. *(Aspius rapax)* (reg.) bouleán, vâlcán, vâlsán, peşte-cu-şapte-núme, peşte-ţigănésc.

AVEA vb. 1. a deţine, a poseda, a stâpini, (înv.) a posesui. *(~ un bun material.)* 2. a deţine, a poseda, a purta. *(~ numele de roman.)* 3. a căpăta, a ciştiga, a dobândi, a încasa, a obţine, a primi. *(~ 10 lei de la mine dacă...)* 4. a conţine, a cuprinde. *(Cartea ~ ilustraţii.)* 5. a cântări, (pop.) a atârna, *(CU ~ acest peşte?)* G. a se alcătui, a se compune, a consta*. (Blocul ~ două corpuri.)* 7. a deţine, a ocupa. *(A ~ funcţia de...)* 8. a purta, a ţine. *(~ în mină* u*n buchet de flori.)*

J). a purta. *(~ pantofi galbeni.)* 10. a nutri,,a*purta. *(~ cele mai bune sentimente pentru...)* 11. a găsi, a poseda, a şti. *(~ eu soluţia problemei.)* 12. a exista, a fi, a se găsi. *(~ cine să m-ajute.)* 13. a se bucura, a dispune. *(~ în sflrşit un ceas tihnit.)* 14. a simţi. *(~ ameţeli.)* 15. a trebui. *(~ să mai fac un singur pas.)*

avecérnie s. v. CHINDIE. VECERNIE.

avedére adv. v. DESCHIS. DIRECT. FĂŢIŞ. FRANC. SINCER.

AVÉNĂ s. *(GEOGR., GEOL.)* pâlnie. *(~ se formează In rocile solubile.)*

avení vb. v. CREŞTE. DOSPI.

avenitúră s. v. STRĂIN. VENETIC.

AVENTURĂ vb. a se hazarda. *(Nu te ~ în larg.)*

AVENTURĂ s. 1. ispravă. *(Îşi povestea ~ din acele ţări.)* 2. escapadă. *(O ~ amoroasă.)*

AVENTURIER s. (rar) aventurist, (pop.) vânturătór, vântură-lúrne, vântură-ţară, (înv.) zvânturát. *(E un ~.)*

aventurist s. v. AVENTURIER.

AVENTUROS adj. (pop.) zvânturátic. *(A dus o viaţă ~.)*

AVERE s. avut, avuţie, bogăţie, bun, mijloace (pl.), situaţie, stare, (înv. şi reg.) bogă-táte, prilej, prindere, (reg.) blágă, prinsoare, (prin Transilv.) apucătură, (Transilv.) ioság, (Olt., Ban. şi Transilv.) vlagă, (! nv.) bucate (pl.), periusíe, (fam.) parale (pl.), (fig.) cheag, seu. *(Are ceva ~.)*

AVERS s. cap, faţă *(~ unei monede.)*

AVERSĂ s. *(MET.)* (reg.) pfrpără. (~ de *ploaie.)*

AVERSIUNE s. 1. antipatie, ostilitate, pornire, repulsie, resentiment, (livr.) repugnantă, resimţământ. *(Simte o evidentă ~ faţă de el.)* 2. dezgust, greaţă, îngreţoşare, oroare, repulsie, scârbă, silă, (livr.) repugnantă, (rar) nesuferíre, (pop. şi fam.) lehamite, (înv.) urât. (pop. fig.) saţ. *(Simte o ~ de neânvins.)*

AVERTISMENT s. *(JUR.)* (ieşit din uz) prevenire. *(I-a dat un ~.)*

AVERTIZA vb. a informa, a înştiinţa, a preveni, (prin Transilv. şi Ban.) a priti, (înv.) a prevesti. *(Te ~ că mline vine controlul.)*

AVERTIZARE s. informare, înştiinţare, prevenire, (înv.) prevestire. *(~ cuiva asupra controlului de mline.)*

AVIATOR s. zburător. *(Un ~ de clasă.)*

AVID adj. 1. lacom, mâncăcios, nesătul, nesăţios, pofticios, (livr.) insaţiabil, vorace, (rar) lăcomít, lăcomós, (înv. şi reg.) mâncătór, (reg.) lingáreţ, mâncăréţ, (Mold.) hulpav, (înv.) hrănáci, mâncáci. *(~ la mlncare.)* 2. lacom, neândestulat, (livr.) cupid, (fig.) nesătul, nesă-

turát, nesăţios. *(~ deelştig, de bani.)* 3. ahtiat, dorit, dornic, jinduit, jinduitor, râvnitor, (fig.) înfometat, însetat, lacom, setos. *(~ după senzaţii tari.)*

AVIDITATE s. lăcomie, nesaţ, poftă.

AVION s. aeroplan.

AVÍZ s. 1. anunţ, comunicare, încunoştin-ţare, înştiinţare, mesaj. *(A primit acasă un ~.)* 2. indicaţie, instrucţiuni (pl.), prescripţie, recomandare, recomandaţie. *(După ~ medicului.)* 3. apreciere, judecată, opinie, părere, verdict. *(Aşteptăm cu nerăbdare ~ publicului.)* 4. acord, aprobare, asentiment, consimţământ, consimţire, încuviinţare, îngăduinţă, învoială, învoire, permisiune, voie, voinţă, vrere, (înv. şi reg.) posluşánie, slobozenie, (Mold. şi Bucov.) poz-volénie, (înv.) concurs, pozvól. *(Nu se face nimic fără ~*

nostru.)

AVIZA vb. 1. a anunţa, a informa, a încu-noştinţa, a înştiinţa, a vesti. *(A ~ pe cineva despre ceva.)* 2. a aprecia. *(A ~ favorabil proiectul.)*

AVIZAT adj. capabil, competent, informat, pregătit, (fig.) tare. *(Un om ~ în această problemă.)*

AVIZIER s. afişier, panou. *(Rezultatele se află la ~.)*

AVINT s. 1. ardoare, elan, entuziasm, înflăcărare, înfocare, însufleţire, pasiune, patimă, pornire, (livr.) ferventă, fervoare, patos, (rar) ardentă, (Mold.) ahótă, (înv.) porneálă, săltare, (fig.) aprindere, căldură, flacără, foc, pojar, suflu, zbor. *(~ tinereţii.)* 2. ardoare, elan, impetuozitate, temperament, (pop. şi fam.) suflet, (reg.) mau. *(Clntaţi cu mai mult~!)* 3. însufleţire, patos, vervă. *(~ stilului său.)*

AVÂNTÁ vb. 1. a se arunca, a se azvârli, a se precipita, a se repezi, a sări, a se zvârli, (pop.) a se chiti, (Transilv.) a se aicpta. *(Se ~ pe cal.)* 2. a se lansa. *(Se ~ într*-o *acţiune.)*

AVÂNTÁT adj. 1. entuziasmat, entuziast, fervent, focos, înflăcărat, înfocat, însufleţit, pasionat, (livr.) ardent, (fig.) aprins, arzător, fierbinte, înaripat. *(Cuvinte ~; un discurs ~.)* 2. impetuos, înflăcărat, temperamental, (fig.) arzător. *(Un temperament ~.)* 3. maiestos, semeţ. *(Un zbor ~.)*

avlíe s. v. CIMITIR. CURTE. OGRADĂ.

AVOCAT s. *(JUR.)* apărător, (Transilv.) procátor, (înv.) defensor, vechil. *(>Şi-a luat un ~ la proces.)*

AVOCATURĂ s. (înv., în Transilv. şi prin Ban.) procatoríe, (înv., prin Transilv.) procato-rít. *(Practică ~.)*

AVOCĂŢESC adj. (reg. şi peior.) cârciogă-résc. *(Treburi ~.)*

AVORT s. *(MED.)* (pop.) lepădare, lepădat, pierdere, pierzanie, (reg.) străpeálă.

AVORTA vb. *(MED.)* (pop.) a lepăda, a pierde, a stârpi, (prin Ban.) a copiii.

AVORTON s. *(MED.)* (pop.) stârpitúră. *(Un ~ născut la 7 luni.)*

avorton s. v. LEPĂDĂTURĂ. POCITANIE. POCITURĂ. STÂRPITÚRĂ.

AVRĂMEÁSĂ s. *(BOT.)* 1. *(Ajuga lax-manni)* avrămească, barba-bolerului, (reg.)

cârstăneáscă, cristeneásă. 2. *(Gratiola officina-lis)* avrămească, veninariţă, (reg.) cârstineásă, milostivă, potroacă, mila-Dómnului.

AVRĂMEASCĂ s. *(BOT.)* 1. *(Gratiola officinalis)* avrămeasă, veninariţă, (reg.) cârstineásă, milostivă, potroacă, mila-Dómnului. 2. *(Ajuga laxmanni)* avrămeasă, barba-boie-rului, (reg.) cârstăneáscă, cristeneásă.

AVUT adj. bogat, înstărit, situat, (pop.) chiabur, cuprins, (reg.) bănos, (Transilv.) găz-dác, (prin Munt.) taxidít. *(Ţăran ~.)*

AVUT s. avere, avuţie, bogăţie, bun, mijloace (pl.), situaţie, stare, (înv. şi reg.) bogătáte, prilej, prindere, (reg.) blágă, prinsoare, (prin Transilv.) apucătură, (Transilv.) ioság, (Olt., Ban. şi Transilv.) vlagă, (înv.) bucate *(pl.),* periusíe, (fam.) parale (pl.), (fig.) cheag, seu. *(Are ceva ~.)*

AVUŢÍE s. avere, avut, bogăţie, bun, mijloace (pl.), situaţie, stare, (înv. şi reg.) bogătáte, prilej, prindere, (reg.) blágă, prinsoare, (prin Transilv.) apucătură, (Transilv.) ioság, (Olt., Ban. şi Transilv.) vlagă,

(înv.) bucate (pl.), periusíe, (fam.) parale, (fig.) cheag, seu. *(Are ceva ~.)*

AX s. 1. *(TEHN.)* fus, osie. *(~ este un organ de maşină.)* 2. *(ANAT.) ax cerebrospi-nal* = nevrax. *(~ e format din creier şi din măduva spinării.)*

AXÁ vb. *(TEHN.)* a centra. *(~ o piesă cilindrică.)*

ÁXĂ s. *(MAT.)* dreaptă orientată.

AXÍLĂ s. 1. *(ANAT.)* subraţ, subsuoară, (reg.) sumî'nă. 2. *(BOT.)* subsuoară. *(~ frunzelor.)*

AXIOLOGIE s. *(FILOZ.)* teoria valorilor.

AXIOMĂ s. *(FILOZ., MAT.)* postulat.

AXÓN s. *(ANAT.)* neurit, cilindru-ax. *(~ este o prelungire a neuronului.)*

azbúche s. v. ALFABET.

azbucoávnă s. v. ABECEDAR.

azeáce s. v. DIJMA. ZECIUIALĂ.

azeaciuíre s. v. DIJMĂ. ZECIUIALĂ.

AZEOTROPÍE s. *(CHIM.)* azeotropism. *(~ unui amestec de lichide.)*

AZEOTROPÍSM s. *(CHIM.)* azeotropie. *(~ unui amestec lichid.)*

AZI adv. astăzi. *(A sosit ~.)*

AZÍL s. 1. (ieşit din uz) ospiciu. *(~ de bă-trlni.)* 2. adăpost, refugiu, scăpare, (înv.) năzuinţă, (fig.) liman. *(A fugit şisi-a căutat un ~.)*

ÁZIMĂ s. *(BIS.)* 1. (înv.) pî'ine. *(~ este folosită la împărtăşania ortodoxă.)* 2, pască. *(~ este mlncafú de mozaici la paşti.)*

ázlu s. v. DETRONARE. MAZILIRE. MAZILIT.

AZOT s. *(CHIM.)* nitrogen.

AZOTAT adj. *(CHIM.)* azotos, nitros. *(Substanţă ~.)*

AZOTAT s. *(CHIM.)* 1. nitrat. *(~ este o sare a acidului azotic.)* 2. *azotat de amoniu* – salpetru de Leuna; *azotat de argint* = nitrat de argint, (pop.) piatra-iádului; *azotat de calciu* – nitrocalcit, salpetru de Norvegia; *azotat de celuloză* = nitroceluloză, nitrat de celuloză; *azotat de potasiu* = salpetru de India, (pop.) silítră; *azotat de sodiu* = salpetru de Chile.

AZOTÍT s. *(CHIM.)* nitrit. *(~ este* o *sare a acidului azotos.)*

AZOTÓS adj. *(CHIM.)* azotat, nitros. *(Substanţă ~.)*

AZOTÚRĂ s. *(CHIM.)* nitrură. *(~ este o combinaţie a amoniacului.)*

AZUR s. albastru, albăstrime, claritate, limpezime, senin, seninătate, (rar) limpezíş, (înv. şi reg.) seninát, (reg.) vineţie, (Mold. şi Bucov.) sineálă, (înv.) senineálă. (~*cerului.)*

AZURÍU adj. bleu, (înv.) havalu. *(De cu-o are ~.)*

AZVÂRLÍ vb. 1. a arunca, a lepăda, a az-virli, (Transilv. şi Maram.) a ţipa, (înv.) a scutura. *(A ~ un lucru nefolositor.)* 2, a arunca, a repezi, a zvârli, (înv. şi reg.) a năpusti. *(A ~ doniţa după el.)* 3. a arunca,

(fam.) a mătura. *(~ ţoale de pe masă.)* 4. a arunca, a da. *(~ pe foc caietele.)* 5. a arunca, a proiecta, a propulsa, a zvârli. *(~ ceva în spaţiu.)* G. a arunca, a zvârli. *(~* o *piatră la distanţă.)* 7. a arunca, a lansa, a trage, (pop.) a slobozi. *(~ săgeţi.)* 8. a arunca, (Bucov.) a hăti. *(~ ceva In fântina.)* 9. a arunca, a culca, a dărâma. a doborî, a întinde, a lungi, a prăbuşi, a prăvăli, a răsturna, a trânti, (pop. şi fam.) a aşterne, (pop.) a păli, (înv. şi reg.) a răntuna, (înv.) a oborî, a poligni, (fig.) a secera. *(L-a ~ la pămlnt cu o lovitură.)* 10. a se arunca, a se năpusti, a năvăli,

a se precipita, a se repezi, a sări, a tăbărî, a se zvârli, (rar) a se prăbuşi, (înv. şi pop.) a cădea, (înv. şi reg.) a năduli, a se prăpăstui, (reg.) a iuruşi, a năboi, a se năprăti, a nooti, a se tovărî, (Transilv.) a se aiepta, (Transilv. şi Ban.) a se şupi, (înv.) a se da, a năbuşi, a năvrăpi, a se slobozi. *(S-au ~ asupra duşmanului.)* 11. a se arunca, a se avânta, a se precipita, a se repezi, a sări, a se zvârli, (pop.) a se chiti, (Transilv.) a se aiepta. *(Se ~ pe cal.)* 12. a arunca, a izbi, a lovi, a zvârli. *(Calul nărăvaş ~ cu copitele.)* 13. a arunca, a cheltui, a irosi, a împrăştia, a prăpădi, a risipi, a zvârli, (livr.) a prodiga, (înv. şi reg.) a prăda, (reg.) a mătrăşi, a părădui, (Transilv.) a spesa, (înv.) a răşchira, (grecism înv.) a afierosi, (fig.) a înghiţi, a mânca, a papa, a toca. *(~ banii pe toate fleacurile.)*

AZVÂRLÂRE s. 1. aruncare, lepădare, zvâr-lire. *(~ unei sticle sparte.)* 2. aruncare, proiectare, propulsare, propulsie, zvârlire. *(~ unui obiect In spaţiu.)* 3. aruncare, lansare, tragere. *(~ unei săgeţi.)* 4. aruncare, doborire, trân-tire. *(~ călăreţului din şa.)* 5. aruncare, cheltuire, irosire, risipire, zvârlire, (reg.) părădulre, (fig.) păpáre, tocáre, tocat, *(~ banilor pe fleacuri.)*

AZVÂRLITÚRĂ s. 1. aruncătură, zvârli-tură, (rar) zvírlet, (TransUv. şi Maram.) ţipă-túră. *(La o ~ de băţ.)* 2. aruncătură, izbitură, lovitură, zvârlitură. *(~ calului nărăvaş.)*

ăl adj., pron. v. CEL.

ăla pron. v. ACELA.

álălalt pron., adj. v. CELĂLALT.

ăst adj. v. ACEST.

asta pron. v. ACESTA.

ăstălalt pron., adj. v. CESTĂLALT.

A

B

BA adv. (Ban. şi Transilv.) ma. *(~ nu!)* ba adv. v. NU.

baargíc s. v. GRESIE. PERINOC babacă s. v. PĂRINTE. TATĂ. baba gaia s. v. CLOŞCA-CU-PUI. PUIA-GAIA. ULIUL-ŞI-PORUMBEII.

babáie s. v. PĂRINTE. TATĂ.

BABALIC s. baccea, căzătură, hodorog, ramolit, (reg. şi fam.) ghiuj, (reg.) jap, matúf, (prin Mold.) băbălău, (fig.) hirb. *(E* un *~ !)* ♦BABANĂ s. (reg.) botoáşă, (prin Mold.) boáncă, hârştioágă. *(Oaia bătrlnă fără* dinţi *se numeşte ~.)* babaros s. v. ZAR. babáş s. v. BOŞTINĂ. BABĂ s. 1. bătrlnă, (reg.) băbătie, (fam.) babétă. *(O ~ care abia se ţine pe picioare.)* 2. vrăjitoare, (rar) vrăjitoreásă, (pop.) băbă-reásă, fermecătoare,

fermecătoreásă, meşteră, meşterită, (reg.) bosconíţă, cotoroanţă, meşte-reásă, meşteritoáre, şişcă, (prin Transilv.) bosorcáie. *(I-a desclntat o ~.)*

báfeâ s. v. BABIŢĂ. BUNICĂ. BUTONIERĂ. CHEOTOARE. MAMĂ. MAMĂ MARE. MĂTUŞĂ. MOAŞĂ. NEVASTĂ. PELICAN. P IED IN. SOŢIE. TANTI. URECHEA-BABEI. URECHIUŞĂ. VIERME-ALB. ZGLĂVOACĂ. babétă s.'v. BABĂ. BĂTRÂNĂ. babéte s.v. ZGLĂVOACĂ. BABILONIAN adj. babilonic. *(Cultura ~.)* BABILONIC adj. babilonian. *(Civilizaţia ~.)*

BABILONIE s. dezordine, haos, încurcătură, y.ăpăceală, (înv.) vaviloníe. *(Eo~ denedescris!)* BÁBIŢĂ s. 1. *(ORNIT.; Pelecanus ono-cntalus)* pelican, (reg.) babă, báboşă, bátcă, guşată, (înv.) nesăturát. 2. *(BOT.; Polyporus)* (reg.) copită, (Olt.) copitáriţă. *(~ este o ciupercă.)* 3. *(BOT.; Ganoderma applanatum)* văcălie de fag. *(~ este o ciupercă dezvoltată pe trunchiul copacilor.)*

bábită s. v. CALCAR. GASTEROPOD. GASTROPOD. IASCĂ. LIMAX. MELC. PIATRĂ-DE-VAR. babită creată s. v. PELICAN CREŢ. BABOI s. *(IHT.)* babuşcă, fiţă, (Olt.) juvéte. *(Peştele mărunt se numeşte* ~.) baboi s. v. BIBAN.

BABOIÁŞ s. *(IHT.)* albitură, caracudă, mărunţiş, plevuşcă, (rar) plevúică, (reg.) chisoágă, pléviţă. *(Peştele foarte mărunt se numeşte ~.)*

BABÓRNIŢĂ s. cotoroanţă, hoaşcă, zgrip-ţuroaică, (reg.) hoáncă, hoánghină, (prin Munt.) bahórniţă, (Mold.) cotoárbă, (fig.) liî'rcă. *(~ este femeia bătrlnă, urltă şi rea.)* báboşă s. v. BABIŢĂ. PELICAN.

bábură s. v. FLĂCĂRAIE. PARĂ. PĂLĂ-LAIE. PÂRJOL. VĂPAIE. VÂLVĂTAIE. VlL-VOARE.

BABÚŞCĂ s. *(IHT.)* 1. *(Rutilus rutilusi* ocheană, (pop.) bălós, (reg.) góghie, oceniţă, tarán, taranca, ţărancă, ţărăncuţă, (prin Dom*. şi Munt.) taharău. 2. baboi, fâţă, (Olt.) juvéte. *(Peştele mai mărunt se numeşte ~.)* babuşcă-róşie s. v. OCHEANĂ. ROŞIOARĂ. babúşi s. pi. v. PAPUC. BAC s. pod mişcător, pod plutitor, pod umblător, (reg.) brod, brúdină, (nordul Mold. şi prin Bucov.) paróm. *(A trecut lacul cu* /»/.> bacálă s. v. BELEA. BUCLUC. DANDANA. ÎNCURCĂTURĂ. NĂPASTĂ. NEAJUNS. NECAZ. NEMULŢUMIRE. NENOROCIRE. NEPLĂCERE. NEVOIE. PACOSTE. POCINOG. RĂU. SUPĂRARE. bacallcá s. v. COLONIALE, bacalím s. v. ANGAJAMENT. ASIGURARE. CUVÂNT. FĂGĂDUIALĂ. FĂGĂDUINŢĂ. LEGĂMÂNT. PROMISIUNE. VORBĂ, bacanálă s. v. DESFRÂU. DEZMĂŢ. ORGIE. BACANTĂ s. *(MITOL.)* menadă. *(~ din mitologia romană se numea menadă* In *mitologia greacă.)*

BACARA s. banc, maca. *(~ este numele unui joc de cărţi.)*

BACĂ s. *(BOT.)* (înv.) boabă, bob, bobită. *(~ este un tip de fruct.)*

BACCEÁ s. baballc, căzătură, hodorog,

ramolit, (reg. şi fam.) ghiuj, (reg.) jap, matúf,

(prin Mold.) băbălău, (fig.) hirb. *(*E o~/>

bacceván s. v. ZARZAVAGIU.

BACHELÍTĂ s. *(CHIM.) I. bachelită A* =

rezol. 2. *bachelită C* = rezită.

BACI s. (reg.) sámeş, scutár. *(~ unei sltne.t* bacilóză s. v. FTIZIE. TEBECE. TUBERCULOZĂ.

bacón s. v. TUTUN TURCESC, bacónlţă s. v. TUTUN TURCESC. BACŞÍŞ s. (fam.) şpagă. *(De ce i-ai dai ~?>* BACTERIE s. *(BIOL.)* (pop.) microb, badallúrcă s. v. CARTOF. BADE s. nene, (pop.) neică, (reg.) úică, (prin Olt. şi Ban.) nană.

BADIAN s. *(BOT.; Illicium anisatum)* anason-franţuzesc, anason-stelat.

BADIJONÁJ s. badijonare. *(~ rănii cu o soluţie medicamentoasă.)*

BADIJONARE s. badijonaj. *(~ unei mucoase.)*

badím s. v. MIGDAL.

badragánic s. v. INFLAMATIE. TUME-FACŢIÉ. UMFLĂTURĂ.

baftă s. v. APRECIERE. ATENŢIE. CINSTE. CINSTIRE. CONSIDERAŢIE. NOROC. ONOARE. PREŢUIRE. RESPECT. STIMĂ. ŞANSĂ. TRECERE. VAZĂ.

BAGAJ s. (pop. şi fam.) calabalî'c, catra-fúse (pl.), (reg.) tărăbúţe (pl.), tiliúţe (pL), (Transilv.) hodrobéle (pl.), (Mold.) pilotă, (Mold. şi Transilv.) pojíjie, (înv.) agărlíc, máhlă. *(Şi-a luat ~eie şi a plecat.)*

BAGATELĂ s. 1. fleac, nimic, (fam.) moft, (fig.) jucărie. *(E* o *~ să fac asta.)* 2. chiţibuş, fleac, mărunţiş, nimic, prostie, (înv.) blagoma-níe, (fam.) moft. *(Nu te lega de ~e.)*

bagatelă s. v. DANTELĂ.

BAGATELIZA vb. a minimaliza, a subaprecia, a subestima, a subevalua, (rar) a deprecia. *(~ importanta unui lucru.)*

bagdadíe s. v. PLAFON. TAVAN.

bageá s. v. CAMPADURĂ.

bageaca s. v. CAMPADURĂ. CĂMIN. COŞ. HORN.

BAGHETĂ s. (rar) várgă. *(~ dirijorului.)*

'BAHADÂRCĂ s. (prin Mold.) baharáucă, baharoásă. *(O femeie scundă şi grasă se numeşte regional ~.)*

bahahúie s. v. ARĂTARE. COLOS. MATAHALĂ. NAMILĂ. URIAŞ.

baharáucă s. v. BAHADÂRCĂ.

baharoásă s. v. BAHADÂRCĂ.

BAHIC adj. dionisiac. *(Serbările ~.)*

bahnă s. v. BĂLTOACĂ. MLAŞTINĂ. MOCIRLĂ. SMÂRC.

bahórniţă s. v. BABORNIŢĂ. COTOROANŢĂ. HOASCĂ. ZGRIPŢUROAICĂ.

bai s. v. BELEA. BUCLUC. DANDANA. ÎNCURCĂTURĂ. NĂPASTĂ. NEAJUNS. NECAZ. NEMULŢUMIRE. NENOROCIRE. NEPLĂCERE. NEVOIE. PACOSTE. POCINOG. RĂU. SUPĂRARE.

baibarác s. v. LAIBĂR. MINTEAN. SURTUC.

báică s. v. MOAŞĂ.

BAIE s. 1. îmbăiere, scăldare, scăldat, (pop.) scaldă, scăldătoáre, (Mold.) scăldăciúne, (înv.) scăldătúră. *(~copilului.)* 2. cadă, vană, (înv. şi pop.) scăldătoáre, (înv. şi reg.) scăldătúră, (Mold., Bucov. şi

Transilv.) feredéu, (Transilv., Ban. şi Mold.) scaldă, (prin Transilv.) şlroádă. *(Apa era fierbinte In ~.)* 3. *baie de soare* = plajă. *(~ pe malul mării.)*

baie s. v. CLOSET. MINĂ. OCNĂ. SUBTERAN. TOALETĂ. VECE.

báicr s. v. AMULETĂ. MĂNUŞĂ. SALBĂ. TALISMAN. TOARTĂ.

BÁIERĂ s. cheotoare. *(~ la gura cămăşii fărăneşli.)*

báicre s. pi. v. ADÂNC. ADÂNCIME. AFUND. FUND. MĂRUNTAIE. PROFUNZIME. STRĂFUND..

BAIONETĂ s. *(MIL.)* (înv. şi reg.) pan-ganét, (înv.) spángă, şpanganét. *(Atac la ~.)*

baír s. v. CLINĂ. COASTĂ. COBOR ÎS. COSTIŞĂ. MUCHIE. PANTĂ. POVÂRNIŞ. PRIPOR. REPEZIŞ. SC6BORÂS. VERSANT.

bairác s. v. STEAG.

bairactár s. v. PORTDRAPEL. STEGAR.

bal s. v. BALOT.

balabán s. v. CHEFAL.

BALADĂ POPULARĂ s. *(LIT.)* cântec bătrinesc.

baladín s. v. BUFON. MĂSCĂRICI. PAIAŢĂ.

BALAFÓN s. *(MUZ.)* marimba. *(~ este un instrument de percuţie african.)*

BALAMA s. şarnieră, (pop.) ţâţî'nă, (Transilv. şi Maram.) pipă, (prin Ban. şi sud-vestiil Transilv.) şarc. *(~ la uşă.)*

balamale s. pi. v. ARTICULAŢIE. ÎNCHEIETURĂ.

BALAMUC s. 1. ospiciu, casă de nebuni, casă de sănătate. 2. gălăgie, hărmălaie, huiet, larmă, scandal, tămbălău, tărăboi, tevatură, tumult, vacarm, vuiet, zarvă, zgomot, (rar) lármăt, (astăzi rar) strigare, (pop. şi fam.) chilomán, (înv. şi reg.) toi, (reg.) haraimán, hălăláie, hărhăláie, tóiet, toloboátă, tololói, (Mold., Bucov. şi Transilv.) hólcă, (Transilv.) lólotă, (înv.) calabalî'c, dandana, dănănáic, dăndănáie, gâlceávă, (fig.) ţigăníe, (arg.) năsulíe.

balamuc s. v. DEZORDINE. NEORÂNDUIA-LĂ. RĂVĂŞEALĂ. ZĂPĂCEALĂ. balamút adj. v. MĂSLUIT. balamút adj., s. v. BÂLBÂIT. BÂRFITOR. BLEG. CALOMNIATOR. CLEVETITOR. DEFĂIMĂTOR. DENIGRATOR. GÂNGAV. GÂNGĂVIT. GÂNGÂIT. NĂTĂFLEŢ.

NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PONEGRITOR. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU. balamút s., adj. v. ADEMENITOR. AMĂGITOR. ÎNŞELĂTOR. SEDUCĂTOR.

balamuţí vb. v. BÂRFI. BLAMA. CALOMNIA. CLEVETI. DEFĂIMA. DENIGRA. DISCREDITA.. PONEGRI.

balamuţíe s. v. BÂRFĂ. BÂRFEALĂ. BÂRFIRE. BÂRFIT. CALOMNIE. CALOMNIERE. CLEVETEALĂ. CLEVETIRE. CLEVETIT. DEFĂIMARE. DENIGRARE. DISCREDITARE. PONEGREALĂ. PONEGRIRE. ŞOAPTĂ.

BALÁNG interj, bam!, bang!, dang ! *(Clopotul face: ~.')*

BALANGA s. clopot, talangă, (Mold., Transilv. şi Ban.) ţingălău, (Transilv.) ţoángă. *(~ la yâtul vitelor.)* balánaă s. v. CLOPOT.

BALANS s. balansare, clătinare, legănare, oscilare, oscilaţie, pendulare.

BALANSA vb. a (se) clătina, a (se) legăna, a oscila, a pendula, (rar) a bascula, (înv. şi reg.) a (se) clăti, (reg.) a (se) dăina, a (se) hâţâna, a (se) hlobăna.

BALANSARE s. balans, clătinare, legănare, oscilare, oscilaţie, pendulare.

BALANSIÉR s. *(ZOOL.)* halter. *(~ serveşte ca organ de echilibru pentru zbor la insectele diptere.)*

BALANSOAR s. (rar) bercéuse. *(Stă tolănită In ~.)*

BALANŢĂ s. 1. cântar, (pop.) cumpănă, (reg., mai ales în Munt. şi Olt.) terezie, (prin Transilv.) şlag, (înv.) stáderă. *(~ pentru greutăţi.)* 2. *(ASTRON.;* art.) cântarul (art.), cumpăna (art.), (reg.) tereziile (pi. art.). *(~ este o constelaţie zodiacală din emisfera australă.)*

balaoácheş adj. v. BRUN. BRUNET. NEGRICIOS. OACHEŞ. TUCIURIU.

BALAST s. *(MAR.)* lest, savura. *(~ unei nave comerciale.)*

BALAUR s. 1. *(MITOL. POP.)* (pop.) şarpe, (prin Olt.) bălăoánă, (înv.) ajdér, zmeu. *(~ cu şapte capete.)* 2. *(ASTRON.;* art.) dragonul (art.). *(~ este o constelaţie din emisfera boreală.)*

balbaş s. v. HIDROMEL. MIED.

balbísă s. v. TAPOSNIC.

BALCANIADĂ s. *(SPORT)* jocuri balcanice (pl.). *(~ de atletism.)*

balcâz adj. v. DIFORM. HIDOS. HÂD. POCIT. SCHIMONOSIT. SLUT. STRÂMB. URÂT.

BALDACHÍN s. *(BIS.)* oranist. uranisc, (pop.) polog, (Transilv. şi Ban.) ceríne. *(Episcopul se afla sub ~.)*

BALÉNÂ s. 1. *(ZOOL.; Balaena)* (înv.) chit. 2. (turcism înv.) balâcdíş. *(~ este o lamelă cornoasă.)* 3. *(ASTRON.;* art.) (înv.) chitul (art.). *(~ este o constelaţie ecuatorială.)*

balércă s. v. BUTOIAŞ.

BALERÍN s. dansator, (rar) baletíst. *(~ la Opera română.)*

baletíst s. v. BALERIN. DANSATOR.

balgiér s. v. POVARNAGIU. VELNICER.

balhúi s. v. BĂLTOACĂ. MLAŞTINĂ. MOCIRLĂ. SMÂRC.

bálie s. v. ALBIE. COPAIE. COVATĂ.

BALIGĂ s. băligar, gunoi, (reg.) băligău. *(Scoate ~ din grajd.)*

balimcz s.v. BOMBARDĂ.

BALÍSTĂ s. *(MIL.)* catapultă. *(~ era folosită de romani.)*

balivernă s. v. FLEAC. INVENŢIE. MINCIUNĂ. NĂSCOCEALĂ. NĂSCOCIRE. NĂS-COCITURĂ. NEADEVĂR.NIMIC. PALAVRĂ. PLĂSMUIRE. POVESTE. SCORNEALĂ. SCORNIRE.

SCORNITURĂ.

balâc s. v. CALCAN.

balâcdíş s. v. BALENĂ.

BALNEOCLIMATERIC adj. balneoclimatic. *(Staţiune ~.)*

BALNEOCLIMATIC adj. balneoclimateric. *(Regiune ~.)*

BALON s. 1. aerostat, (înv.) băşică. *(~ de zburat.)* 2. balonzaid, fiş, fulgarin impermeabil, manta, trenci. *(~ de ploaie.)*

balon s. v. MINGE.

BALONÁRE s. *(MED.)* meteorism, (rar) meteorizáţie.

BALONÁT adj. umflat. *(Are pintecele ~.)*

BALONZAID s. balon, fâş, fulgarin, impermeabil, manta, trenci. *(Poartă ~.)*

BALOT s. (înv.) bal, tai, teanc. *(Un ~ de tutun.)*

BALSAM s. 1. mireasmă, (înv.) miródie. *(A cumpărat ~uri scumpe.)* 2. aromă, mireasmă, parfum, (astăzi rar) boare, (rar) mirodenie, (reg.) şmag (Mold. şi Bucov.) miroznă, (înv.) odor, elm. *(Din grădină venea un ~ ameţitor.)*

- balsam s. v. ALINARE. CONSOLARE. ÎMBĂRBĂTARE. ÎNCURAJARE. MÂNGÎ-IERE.

balsamic adj. v. AROMAT. AROMATIC. ÎMBĂLSĂMAT. ÎMBĂTĂTOR. ÎNMIRESMAT. PARFUMAT.

balsamíne s. pi. v. CANALE.

balsamíu adj. v. AROMAT. AROMATIC. ÎMBĂLSĂMAT. ÎMBĂTĂTOR. ÎNMIRESMAT. PARFUMAT.

BALTAG s. (înv.) chilóm. *(~ era folosit ca armă de luptă.)*

BALTĂ s. 1. *(GEOGR.)* (pop.) tău, (reg.) rit, (înv.) palúdă. *(~ cu peşte bogat.)* 2. *(GEOGR.)* (rar) lac. *(~ Snagov.)* 3. apăraie, apărie, băltoacă, lăcăraie, lăcărie, udătură, (pop.) udeálă. *(Era o ~ pe jos!)*

balţ s. v. VĂL. VOAL.

BALUSTRADĂ s. parapet, parmaclâc, pă-limar, rampă, rezemătoare, mână curentă, (rar) reazem, (Transilv. şi Munt.) plimbă, (Transilv.) strajă, (înv.) parmác. *(~ la o scară.)*

BAM interj, balang t, bang !, dang ! *(Clopotul face: ~.')*

bámburl s. pi. v. JINTIŢĂ.

BAN s. 1. franc, gologan, para, (înv. şi pop.) sorocovăţ, (pop. şi fam.) pitác, sfanţ, (reg. şi fam.) piţúlă, (astăzi fam.) arginţi (pl.), (fam.) capital, (arg.) lovele (pl.), mángări (pl.), mardéi (pl.), material. *(A rămas fără ~i.)* 2. monedă, piesă, (pop.) para. *(Un ~ de cinci.)*

han s. v. BĂNUŢ. DISC EMBRIONAR.

BANAL adj. 1. anost, monoton, placid, plictisitor, uniform, (fig.) searbăd, (livr. fig.) tern. *(O viaţă ~.)* 2. arhicunoscut, depăşit, ştiut, vechi, (rar) răscunoscut, (fam. fig.) fumat, răsuflat. *(O glumă ~.)* 3. comun,

standard, stereotip, şablonard. *(Formule ~.)* 4. comun, neoriginal, (fig.) ieftin. *(Un procedeu stilistic ~.)* 5. comun, prozaic, (fig.) plat, (livr. fig.) tern. *(Stil~.)* 6. comun, neânsemnat, obişnuit, sărac. *(Viaţa pictorului X e uimitor de ~.)* 7. comun, obişnuit, ordinar, (înv.) prost, prostesc. *(În lucruri ~ ei văd numai minuni.)* 8. mărunt, meschin, neânsemnat. *(Interese ~.)*

BANALITATE s. platitudine, prozaism, loc comun, (livr.) truism, (fig.) proză. *(A spus o ~.)*

BANALIZA vb. a vulgariza. *(~ ştiinţa.)*

BANALIZARE s. vulgarizare. *(~ ştiinţei.)*

BANALIZAT adj. stereotip, stereotipic, (fig.) răsuflat, tocit. *(Imagini ~.)*

BANAN s. *(BOT.; Musa paradisiaca)* bananier.

BANANIER s. *(BOT.; Musa paradisiaca)* banan.

BANC s. 1. *(IHT.)* (reg.) toană. *(~ de peşti.)* 2. *(GEOGR.)* prag. *(~ al unei ape curgătoare.* 3. *(TEHN.)* stand. *(~ de probă, de încercare.)*

BANC s. bacara, maca. *(~ este numele unui joc de cărţi.)*

banc s. v. ANECDOTĂ. GLUMĂ. SPIRIT.

BANCĂ s. 1. (prin Ban.) scâmníe. *(Stă pe ~, la poartă.)* 2. pupitru. *(Puneţi caietele pe ~l)*

BANCĂ s. 1. (prin Transilv.) tocoríc. *(Are bani la ~.)* 2. (rar) şuetă. *(~ la unele jocuri de cârti.)*

bancă s. v. BANCNOTĂ. BILET DE BANCĂ. HÂRTIE. HÂRTIE-MONEDĂ.

BANCHER s. 1. (înv.) zaraf. *(~ este proprietar de bancă.)* 2. (rar) şuétar. *(~ la unele jocuri de cărţi.)*

BANCHET s. masă, ospăţ, praznic, prăz-miire, prinz, (livr.) festin, (rar) ospeţíe, (pop.) prinzáre. *(A dai un ~ în cinstea oaspeţilor.)*

BANCNOTĂ s. *(FIN.)* hârtie, bilet de bancă, hârtie-monedă, (prin Transilv. şi Maram.) băncuţă, (înv.) asignat, asignáţie, bancă, bumáşcă. *(O ~ de o sută.)*

BANCRUTA vb. *(FIN.)* (înv.) a mofluza. *(Negustorul a ~.)*

BANCRUTÁR s. *(FIN.)* falit, (înv.) mofluz, mofluzit.

BANCRUTĂ s. *(FIN.)* crah, faliment, (înv. şi reg.) selamét, (înv.) mofluz, mofluzénie, mofluzíe, mofluzlâc, (înv., în Transilv.) crídă. *(~ unei mari întreprinderi capitaliste.)*

BANDAJ s. *(MED.)* faşă, pansament, tifon, (pop.) legătoáre, legătură, oblojeálă. *(A legai rana cu uij~J*

BANDAJA vb. *(MED.)* a (se) lega, a (se) pansa, (rar) a (se) înfăşa, (înv. şi pop.) a (se) obloji, (reg.) a (se) îmbandaja. *(S-a ~ la rană.)*

BANDA JÁRE s. *(MED.)* legare, legat, pansare, pansat, (pop.) oblojíre, oblojit. *(~ rănii.)*

BANDAJAT adj. *(MED.)* legat, pansat, (înv. şi pop.) oblojit, (reg.) îmbandaját. *(Rană ~.)*

BANDĂ s. 1. banta, fâşie, ştraif. *(O ~ la mlnecile cămăşii.)* 2.*(TEHN.)* panglică. *(~ la maşina de scris.)* 3. *(TEHN.) bandă rulanlă=* conveier. 4. (înv.) mandaneá. *(~ la masa de biliard.)*

BANDĂ s. 1. (peior.) cârdăşie, clan, clică, gaşcă, şleahtă, (livr.) coterie, (rar) tagmă, (înv.) cardaşlfc,

tacî'm, taraf, (fig.) bisericuţă. *(Borfaşii formau o ~.)* 2. buluc, ceată, cârd, droaie, gloată, grămadă, grup, mulţime, pâlc, stol, (pop.) crílă, liotă, (reg.) canará, ciurdă, míşină, (OU. şi Transilv.) ciopor, (Olt. şi Ban.) clápie, (înv.) cin, tacâm. *(~ de copii.)*

bandă s. v. TARAF.

bandérius. v. DRAPEL. STEAG. STINDARD.

BANDEROLĂ s. brasardă. *(Purta o ~ la mină.)*

bandiéră s. v. DRAPEL. PAVILION. STEAG. STINDARD.

BANDÍT s. 1. tâlhar, (franţuzism) brigand, (reg.) furătór, robalău, (Transilv.) lotru, (înv.) fur, războinic. *(~de drumul mare.)* 2. nemernic, ticălos, tâlhar. *(Un ~ de negustor.)*

BANDITESC adj. tâlhăresc. *(Atac ~.)*

BANDITÉŞTE adv. tâlhăreşte. *(L-a atacat~.)*

BANDITÍSM s. gangsterism, jaf, tilhărie, (franţuzism) brigandaj, (înv. şi reg.) tâlhărít, (reg.) robălíe, (înv.) tâlhărăşúg, tílhăríre, tâl-hărşág, tâlhuşág. *(Sttrpirea ~.)*

bándor s. v. ABDOMEN. BURTĂ. PERITO-NEU PÂNTECE. STOMAC.

bandrabúrcă s. v. CARTOF. bandurár s. v. BANDURIST. báudură s.v. COCOTĂ. CURVĂ. FEMEIE DE STRADĂ. PROSTITUATĂ. TÂRFĂ.

BANDURÍST s. *(MUZ.)* (rar) bandurár. *(~ cântă la bandură.)*

BANG interj, balang I, bam I, dang I *(Clopotul face: ~/)*

bányăt s. v. DANGĂT. DĂNGĂNIT. bangau s. v. GĂLIGAN. LUNGAN. VLĂJGAN.

BANIŢĂ s. dublu-decalitru, (pop.) dublă, (reg.) miérţă, (Mold. şi Bucov.) dimerlíe, (Transilv. şi Olt.) ferdelă, (prin Ban.) măsură, (prin Olt.) sinice, (Mold. şi Bucov.) stamboálă. *(~pentru cereale.)*

BÁNTĂ s. 1. bandă, fişie, ştraif. *(~ la o mlnecă.)* 2. bată. *(~ la* o *cămaşă.)* baptistériu s. v. CRISTELNIŢĂ. BARA vb. 1. a astupa, a bloca, a închide. *(Zăpada ~ drumul.)* 2. a tăia. *(Copacii căzu/i ~ drumul.)* 3. a stăvili, a zăgăzui, (Bucov.) a hăti. *(~ o apă.)*

baraban s. v. DARABANĂ. TOBĂ. barabáncă s. v. DARABANĂ. TOBĂ. BARABÓI s. *(BOT.; Chaerophyllum bul-bosum)* (reg.) alunele (pl.), gúşnică, (prin Transilv.) rnaraniói.

baraboi s. v. CARTOF. CĂRBUNE. CLOPOŢEI.

barabúlă s. v. CARTOF. barabún s.v. BASMA. LEGĂTURĂ. TULPAN.

barabúşcă s. v. CARTOF. BARACĂ s. (Mold.) gaşcă. *(O ~ de sclnduri pe un jantier.)*

BARAJ s. stăvilar, zăgaz, (reg.) opritoare, (Mold. şi Bucov.) iezătúră, (prin Munt.) năsádă, (Mold.) opúst. *(~ pe Lotru.)*

baránţă s. v. LIMBA-MIELULUt. OTRĂŢF.L. BARĂRE s. 1. închidere. *(~ drumului.)* 2. stăvilire, zăgăzuire. *(~ apei.)*

BARAT adj. stăvilit, zăgăzuit. *(0 apă ~.)*

BARĂ s. 1. drug. *(0 ~ de fier.)* 2. lingou,

(înv.) drug, şină. *(0~ de aur.)* 3. *(SPORT)*

bară fixă = (rar) sul. *(Exerciţii de gimnastică*

la ~.)

bară s. v. BĂLTOACĂ. MLAŞTINĂ. MOCIRLĂ. SMÂRC.

barbaboiérului s. v. CHICA-VOINICULUI. barba-cáprel s. v. AGLICĂ. BURETE-DE-CONOPIDĂ. CREASTA-COCOŞULUI. CRE-ŢUŞCĂ. RĂMURELE. TOCMĂGEL. barbacălúgărului s. v. CUCUTĂ. barba-lmpárátului s. v. CURCUBEU. PANSEA. PANSELUŢĂ. TREI-FRAŢI-PĂTAŢI. ZOREA. barba-Iul-Arón s. v. RODUL-PĂMÂNTULUI. barba-lúpului s. v. POJARNIŢĂ. RUJĂ. SPÂNZ. SUNĂTOARE.

BARBAR adj., adv. 1. adj. primitiv, sălbatic, (înv.) sireáp, várvar, vărvărésc. *(Triburi, neamuri ~.)* 2. adj., adv. aprig, aspru, brutal, câinos, crâncen, crud, crunt, cumplit, feroce, fioros, hain, inuman, necruţător, neiertător, neâmblânzit, neânduplecat, neândurat, neândurător, nemilos, neomenos, neuman, rău, săi-

batic, sângeros, violent, (livr.) sanguinar, (înv. şi pop.) năsilnic, (înv. şi reg.) tárc,'(reg.) pogan, (Mold. şi Bucov.) avan, liapsî'n, (înv.) jestóc, neomenit, sanguínic, sălbăticós, sireáp, (fig.) dur, negru. *(Un om ~,- se poartă ~.)* 3. adj. crud, feroce, inuman, nemilos, neomenos, sălbatic, (înv.) vărvărésc, (fig.) dur. *(Un procedeu ~.)* BARBARÍE s. 1. primitivism, primitivitate, sălbăticie, (înv.) barbarism, sălbătăciúne, săi-băticlme. *(Triburi aflate in stadiul ~.)* 2. asprime, brutalitate, cruzime, ferocitate, neândurare, neomenie, răutate, sălbăticie, violenţă, vitregie, (rar) nemílă, nemilostivíre, (pop.) cliníe, câinoşénie, (înv. şi reg.) năsilnicíe, (înv.) crâncenίe, cruzíe, cumpliciúne, cumplíre, grozăvie, neomeníre, răiciúne, sălbătăclme, sălbăticiune, sirepíe, varvaríe, (fig.) duritate. *(~ purtării cuiva.)*

BARBARISM s. *(LINGV.)* (rar) străinism. *(Multe ~ sânt eliminate din vocabularul limbii.)* barbarism s. v. BARBARIE. PRIMITIVISM. PRIMITIVITATE. SĂLBĂTICIE.

barba-sásului s. v. BARBA-URSULUI. COADA-CALULUI. barba-tátei s. v. TĂTĂNEASĂ. barba-ţápului s. v. BARBA-POPII. barba-úngurului s.v. GAROFIŢĂ. barba-úrsului s. v. PIEDICUŢĂ. PLETELE-MUIERII.

BARBĂ s. 1. bărbie. *(Areo~ proeminentă.)* 2. *(BOT.)* ţeapă, (pop.) mustaţă. *(~ de la spicele cerealelor.)* 3. *(BOT.) barba-boierului (Ajuga laxmanni)* = avrămeasă, avrămeascâ, (reg.) cârstăneáscă, cristeneáşă; *barba-caprei (Tragopogon major)* = (reg.) floare-de-câmp-gálbenă, salată-de-iárnă, ţâţa-cáprei; *barba-caprei (Calocera viscosa)* = (reg.) coada-şopt'rlei; *barba-lmpăratului (Mirabilis jalapa)* = (reg.) noptíţă, noreá; *barba-popii (Spiraea arun-cus)* – (reg.) barba-ţápului, coada-priculícilor, cornul-drácului, floarea-zméului, goliciunea-fetii-pădúrii, mama-pădúrii; *barba-ursului (Equisetum arvense)* = coada-cahilui, (reg.) brădişór, codâie, slăbănog, barba-sásului, coada-iépei, coada-mínzului, iarbă-de-cositór, părul-pórcului, (Transilv. şi Maram.) perie.

barbíşă s. v. BARBIŞON. BĂRBUŢĂ. CIOC. ŢĂCĂLIE. '

BARBIŞON s. bărbuţă, cioc, ţăcălie, (fran-ţuzism rar) barbíşă.

BARBOTÁJ s. *(CHIM., F1Z.)* barbotare. BARBOTÁRE s. *(CHIM., FIZ.)* barbotaj. BARBÚN s. *(IHT.; Mullus barbalus.)* (prin Dobr.) muscalíc. bárbur s. v. CĂLCÂI. CEP. BARCAGÍU s. lopătar, luntraş, vâslaş, (rar) vâslitór, (înv.) vâsláriu. *(~ la Dunăre.)* BARCĂ s. luntre, (prin Ban.) schelă. *(~ pescărească.)*

bard s. v. POET.

BARDĂ s. toporişca, (reg.) toporíţă, (Mold.) toáipă. *(Lovitură de ~.)* bárdăş s. v. BARZĂ. COCOSTÂRC. BAREM adv. măcar, (înv. şi reg.) încái, Incále, încaltea, (Transilv. şi Mold.) bátăr, (prin Transilv.) mágă, (înv.) săvái.

háwm rnni v. DEŞI.

BARICÉNTRU s. *(FIZ.)* centru de greutate. BÁRIE s. *(FIZ.)* microbar. *(~ este o unitate de măsură pentru presiune.)*

BARIERĂ s. 1. (reg.) rampă, (Mold. -i Bucov.) rohatcă, (înv.) slon, (înv., în Munt.; strajă. *(~ la intrarea Intr-un oraş.)* 2. mahala, margine, periferie. *(Stă la ~ Éucureş'ui/ui.)* barieră s. v. DIFICULTATE. GREUTATE. IMPAS. IMPEDIMENT. INCONVENIENT. NEAJUNS. NEVOIE. OBSTACOL. OPRELIŞTE. PIEDICĂ. STAVILĂ.

BARISFÉRÁ s. *(GEOL.)* centrosferă, nife. *(~ este partea centrală a globului pămintesc.)* BARÍTĂ s. *(MIN.)* baritină. BARITÍNĂ s. *(MIN.)* barită. BAROANĂ s. baroneasă. BARONEASĂ s. baroană. BAROS s. (Bucov. şi prin Transilv.) puică. *(~ fierarului.)* barşón s. v. CATIFEA. VELUR. barz adj. v. PESTRIŢ. BARZĂ s. *(ORNIT.; Ciconia ciconia* şi *nigra)* cocostârc, (reg.) bárdăş, stârc. BAS s. *(MUZ.)* (rar) basist. *(Are voce de~.)* BASAMAC s. holercă, (reg.) trăscău. *(Uri clondir de ~.)* BASCĂ s. beretă. *(Poartă ~ pe-o ureche.)* basceá s. v. GRĂDINĂ. bascula vb. v. BALANSA. CLĂTINA. LEGĂNA. OSCILA. PENDULA.

BASCULATÓR s. *(TEHN.)* culbutor. BASCULĂ s. decimal, zecimal, (Transilv.) cântár, (Transilv. şi Ban.) májă. *(Cintărcşte ceva la ~.)* basilcu s. v. ÎMPĂRAT. basist s. v. BAS. CONTRABAS. CGNTRA-BASIST.

BASM s. poveste, povestire. *(~ cu Cocoşul Roşu.)*

basm s. v. INVENŢIE. MINCIUNĂ. NĂS-COCEALĂ. NĂSCOCIRE. NĂSCOCITURĂ. NEADEVĂR. PALAVRĂ. PLĂSMUIRE. POVESTE. SCORNEALĂ. SCORNIRE. SCORNITURĂ.

BASMA s. legătură, tulpan, (pop.) testemél, (înv. şi reg.) peştimán, (prin Munt.) barabún, (Olt., Mold. şi Transilv.) cî'rpă, (Maram.) şiríncă, (înv., în Transilv.) félegă. *(Are o ~ pe cap.)*

basma s. v. BATISTĂ. basnă s. v. INVENŢIE. MINCIUNĂ. NĂS-COCEALĂ. NĂSCOCIRE. NĂSCOCITURĂ. NEADEVĂR. PALAVRĂ. PLĂSMUIRE. POVESTE. SCORNEALĂ. SCORNIRE. SCORNITURĂ. basón s. v. FAGOT.

BASORELIEF s. *(ARTE PLAST.)* relie scund.

BÁSTA interj, ajunge !, atit !, destul!, gata !, isprăveşte !, încetează !, punct !, sfâr-şeşte!, stai!, stop!, termină!, (reg.) halt!, (fam. şi peior.) ho !

BASTARD adj., s. 1. adj. natural, nelegitim, (reg.) sărman, (prin Transilv. şi Maram.) bitáng. 2. s. copil din flori, (reg.) fóchiu, urzi-cár, copil de gard, (prin Transilv. şi Maram.) bitáng, (prin Maram.) mărăndău, (Transilv.,

Maram., Bucov. şi nordul Mold.) şpur, (înv.) copil. 3. s. *(BIOL.)* corcitură, metis, (reg.) corci. (~ *este planta ori animalul rezultat din încrucişarea a două specii deosebite.)* 4. adj. batard. *(Scriere ~.)*

BASTARDĂ s. (Bucov., nordul Mold. şi Transilv.) şpuroáică.

BASTIMENT s. *(MAR.)* (înv.) vasél. *(Căpitanul unui ~.)*

bastiment s. v. NAVĂ. VAPOR. VAS.

BASTION s. *(M/L.)* (înv.) tábie. *(~ unei fortăreţe.)*

bastion s. v. CENTRU.

BASTON s. (reg.) măciucă, (Transilv. şi Maram.) măcău.

baston s. v. BATON.

bas adv. v. CHIAR. TOCMAI.

ba« s. v. STAROSTE.

başca adv. v. APARTE. DEOSEBIT. SEPARAT.

báşcă s. v. BECI. PIVNIŢĂ.

BĂŞCHIE s. ciochie, (reg.) băţíc, păpuşă. *(Cu ~ dogarul bale cercul la butoaie.)*

haste s. v. CETATE. FORTĂREAŢĂ.

baştină s. v. PATRIMONIU.

batác s. v. BĂLTOACĂ. MLAŞTINĂ. MOCIRLĂ. SMÂRC.

BATALION s. *(MIL.)* (înv.) căpitănie, (grecism înv.) tagmatarhie. *(Un ~ compus din două companii.)*

BATARD adj. bastard. *(Scriere ~.)*

BATÁT s. *(BOT.; Ipomoea batatas)* (pop.) cartof-dúlce.

BÂTĂ s. 1. betelie, (reg.) brăcinăríţă, (Olt. şi Transilv.) veácă. *(~ la pantaloni.)* 2. banta. (~ *la o cămaşă.)* 3. băteală, braţ, brăţară, fălcea, fofează, lopăţea, mănuşă, mână, spetează. *(~ la războiul de ţesut.)*

bátăr adv. v. BAREM. MĂCAR.

bátăr conj. v. DEŞI.

BÁTCĂ s. *(IHT.; Tilicea bjSrkna)* corpacă.

bátcă s. v. BABIŢĂ. NICOVALĂ. PELICAN.

BÂTE vb. 1. a atinge, a lovi, (pop. şi fam.) a muştrului, (reg.) a meci, a murseca, a toroi-păni, (fam.) a chelfăni, a ciomăgi, (fig. şi adesea glumeţ sau ir.) a aghesmui, a altoi, a bărbieri, a freca, a îmblăti, a mângiia, a minji, a netezi, a peria, a pieptăna, a scărmăna, a scărpina, a tirnosi, a târnui, (arg.) cafti, a mardi. 2. a (se,) izbi, a (se) lovi. *(Se ~ de toţi pereţii; ploaia ~* in *acoperiş.)* 3. a izbi, a lovi, (rar) a zupăi, (Transilv.) a şupi. *(~ în uşă cu piciorul.)* 4. a bocăni, a ciocăni, a pocăni, (înv. şi reg.) a suna, (reg.) a bontăni, a toca, a tocăni. *(Cineva ■~ la uşă.)* 5. a bătători, a bătuci, a îndesa, a presa, (pop.) a pisa, (reg.) a dricui, a tăpşi, *a* zbătuci, (Transilv.) a dripi, (fam.) a pisăgi. *(~ pămtntul, zăpada.)* G. a se lovi, a se strivi, a se /drobi, (reg.) a se meci. *(Fructele s-au ~.)* 7. a făcălui, a freca, a slei. *(~ fasolea, lintea.)* Ji. a freca, a glodi, a roade. *(Mă ~ pantofii.)* 9. (înv.) a semna. *(~ monedă.)* 10. a birui, a infringe, a întrece, a învinge, (pop.) a dovedi, a prididi, â rămâne, a răpune, a răzbi, a supăra,

(înv. şi reg.) a supune, (înv.) a dobindi, a frínge, a pobedi, a răzbate, a sparge, a tâmpi, a vinci. *(I-a ~*

pe duşmani.) 11. a birui, a câştiga, a izbândi, a învinge, (înv.) a vinci. *(A ~* In *luptă.)* 12. *(SPORT)* a dispune, a întrece, a învinge. *(A~ la puncte pe adversar.)* 13. *(MIL.)* a se lupta, a se război, (înv.) a combate, a se oşti, a se răgloti, a voinici. *(Sa ~ mult cu duşmanul.)* 14. a se întrece, a se lupta, a se măsura. *(Hai să ne ~ în luptă dreaptă.)* 15. a dăngăni, a suna, (prin Ban.) a zvoni. *(~ clopotul la biserică.)* 16. a palpita, a pulsa, a tăcăi, a ticâi, a tresări, a se zbate, a zvâcni, (rar) a zvâcâi, (reg.) a bâcii, a tâcâti. *(Inima ~ puternic.)* 17, a sufla, a trece, (reg.) a vântura. *(Crivăţul rece ~ peste sat.)* 18. a trage. *(Arma ~ departe.)* 19. a pedepsi, (înv.) a certa, a oblici. *(L-a ~ Dumnezeu.)* 20. a luci, a lumina, a străluci. *(Luna ~ peste ramuri.)*

bâte vb. v. AJUNGE. ASPIRA. BOMBARDA. CASTRA. COLINDA. CUTREIERA. DORI. FRĂMÂNTA. HĂMĂI. JINDUL JUGĂNI. LĂTRA. NĂZUI. PARCURGE. POFTI. PRETINDE. RÂVNI. SCOPI. STERILIZA. STRĂBATE. TINDE. ŢINTI. URMĂRI. VENI. VISA.VIZA. VÂNTURA. ZBATE. ZBUCIUMA. ZVÂRCOLI.

bate-póáuri s. v. DERBEDEU. HAIMANA. VAGABOND.

BATERE s. bătut. *(~ covoarelor.)* batere s. v. CASTRARE. JUGĂNIRE. JUGĂNIT. SCOPIRE. SCOPIT. STERILIZARE.

BATÍC s. băsmăluţă, (rar) fişíu. *(Purta un ~ ia gâi.)*

BATISTĂ s. (reg.) basma, (Transilv.) cî'rpă, (arg.) şléngher. *(Se şterge cu ~ la nas.)* batiste s. v. CURTE. OGRADĂ, batjóc s. v. BATJOCURĂ. BĂTAIE DE JOC. DERÂDERE. RÂS. ZEFLEMEA.

BATJOCORI vb. 1. a ridiculiza, a zeflemisi, (înv. şi reg.) a măscări, (Transilv. şi Mold.) a ciufuli, (înv. şi pop. fig.) a spurca. *(Toţi Îl ~.)* 2. a necinsti, a pingări, a profana, a spurca, a viola, (înv. şi pop.) a prihăni. *(~ un loc considerat sfinl.)* 3. a compromite, a dezonora, a necinsti, a terfeli, (fig.) a întina, a mlnji, a murdări, a păta, a pângări, a profana, a spurca, (reg. iig.) a pricăji. *(încerca să-i ~ memoria.) 4.* a necinsti, a silui, a viola, (Transilv.) a căzni, (înv.) a ruşina, a sili, a spurca, (fig.) a pângări. *(O femeie ~.)*

BATJOCORIRE s. 1. ridiculizare, zeflemi-sire. *(~ cuiva.)* 2. necinstire, pângărire, profanare, sacrilegiu, spurcare, violare, (înv. şi pop.) prihăníre. *(~ unui loc considerat sflnt.)* 3. compromitere, dezonorare, necinstire, terfelire, (fig.) întinare, mânjíre, murdărire, pătáre, pângărire, profanare, spurcare, (înv. fig.) profanaţiúne. *(~ memoriei cuiva.)* 4. necinstire, siluire, viol, violare, (înv.) silă, (fig.) pângărire. *(~ unei femei.)*

BATJOCORITOR adj. 1. zeflemist, zeflemitor, (înv.) batjocorós. *(O atitudine ~.)* 2. sarcastic, (livr.) sardonic, (fig.) caustic, incisiv, usturător. *(Ton ~.)* 3. dispreţuitor. *(Comportare*.)*

baljocoritúră s. v. BATJOCURĂ. BĂTAIE DE JOC. DERÂDERE. RÂS. ZEFLEMEA.

batjocorós adj. v. BATJOCORITOR. ZEFLEMIST. ZEFLEMITOR.

BATJOCURĂ s. 1. derâdere, râs, zeflemea, bătaie de joc, (livr.) deriziune, (înv.) batjóc, batjocoritúră, (fam.) băşcălie. *(Îl ia* In *~.)* 2. ocară, ruşine, (înv. şi pop.) mascara, (înv.) necinste. *(E o adevărată ~ pentru el.)*

BATÓG s. (înv.) stócfiş. *(A mlncat~.)*

batojít adj. v. EPUIZAT. EXTENUAT. FRÂNT. ISTOVIT. PRĂPĂDIT. RUPT. SECAT. SECĂTUIT. SFÂRŞIT. SLEIT. STORS. TRUDIT. VLĂGUIT. ZDROBIT.

BATON s. (rar) baston. *(Un ~ de ciocolată.)*

BATOZĂ s. treierătoare, (pop.) maşină, (Transilv., Ban. şi Olt.) tobă. *(Duc griul cules la ~.)*

BATRACIAN s. *(ZOOL.)* amfibian. *(Broasca este un ~.)*

BAUBÁU s. (pop.) gogoriţă, (reg.) bórdea, borză, cáuă, (prin Transilv.) băbălúc, (prin Transilv. şi Bucov.) bolea. *(Cu ~ se sperie copiii.)*

báuradj.v. ACTIV. HARNIC. MUNCITOR. NEOBOSIT. NEOSTENIT. SILITOR. SÂRGU-INCIOS. SÂRGUITOR. VREDNIC. ZELOS.

BAVÉTĂ s. baveţică, bărbiţă, (rar) bărbie. *(~ pentru copiii mici.)*

BAVEŢÍCĂ s. bavetă, bărbiţă, (rar) bărbie. *(~ se pune la gltul copiilor mici, clnd mănlncă.)*

BAZA vb. 1. a se bizui, a conta, a se fundamenta, a se încrede, a se întemeia, a se sprijini, (înv. şi reg.) a se nădăi, (înv.) a se aşeza, a se încredinţa, a se încumeta, a nădăjdui, a se semeţi, a se stărui, (fig.) a miza, a se rezema. *(Toată teoria lui se ~ pe...)* 2. a se bizui, a conta, a se încrede, a se lăsa, a se sprijini. *(Te poţi ~ pe mine!)*

BAZACONIE s. 1. bizarerie, bizdlganie, ciudăţenie, euriozitate, drăcie, drăcovenie, minunăţie, năstruşnicie, năzdrăvănie, poznă, (rar) singularitate, (pop.) comedie, (reg.) dănănáie, nagodă, şozénie, (Ban. şi Olt.) miráz, (Transilv. şi Ban.) mirăzénie, (Mold.) şanţ. *(Multe ~ a mai văzut In viata lui.)* 2. aberaţie, absurditate, aiureală, elucubraţie, enormitate, fantasmagorie, prostie, stupiditate. *(Ce spui tu e o ~)* 3. năzbâtie, poznă, ştrengărie, trăsnaie, (Olt.) trăsneálă. *(Ce ~ a mai făcut?)*

bazaconie s. v. ABJECŢIE. FĂRĂDELEGE. INFAMIE. JOSNICIE. MIŞELIE. MÂRŞĂVIE. NELEGIUIRE. NEMERNICIE. NETREBNICIE. TICĂLOŞIE.

bazaóchi adj. v. CHIORÂŞ.CRUCIŞ. ÎNCRUCIŞAT. PIEZIŞ. SAŞIU. STRABIC.

bazaóchi adj., s. v. NEBUNATIC. POZNAŞ. ŞTRENGAR.

bazar s.v. PIAŢĂ. TÂRG.

BÂZĂ s. 1. fundament, fundaţie, temelie, (rar) substrúcţie, (prin Munt.) arca, (înv.) rădăcină, temei. *(~ unei construcţii.)* 2. postament, soclu, suport. *(Un laminor fixat pe o~.)* 3. poală. *(La ~ muntelui.)* 4. *bară economică* = orânduire economică, structură economică. 5. fundament, principiu, temei. *(Materia ca*

~ a existenţei.) 6. esenţă, fundament, temei, temelie, (înv.) cap. *(~ concepţiei, teoriei sale.)* 7. substrat. *(~ populară a baladei.)*

BÁZEDOV s. *(MED.)* boala lui Basedow, guşă exoftalmică.

BAZlN s. 1. rezervor. *(~ pentru lichide.)* 2. (înv. şi pop.) scăldătoáre. *(~ de înot.)* 3. *(GEOGR.)* vale. *(~ Dunării.)* 4. *(A.VAT.)* pelvis, (pop.) prag, (înv.) lighean.

BAZINÉT s. *(ANAT.)* (înv.) lighenúţ.

bă interj, v. HĂI. MĂI.

băbáieă s. v. LOPATĂ. RAMĂ. VÂSLĂ.

băbălău s. v. AFEMEIAT. BABALÂC. BACCEA. CĂZĂTURĂ. CRAI. HODOROG. RAMOLIT.

băbălúc s. v. BAUBAU.

băbăreásă s. v. BABĂ. VRĂJITOARE..

băbăríe s. v. DESCÂNTEC. FARMEC. MAGIE. VRAJĂ. VRĂJITORIE.

băbărújă s. v. BUJOR.

băbătie s. v. BABĂ. BĂTRÂNĂ.

băbúcă s. v. BĂBUŢĂ.

băbúie s. v. BĂBUŢA.

băbulícă s. v. BĂBUŢĂ.

băbúşcă s. v. BĂBUŢĂ.

băbuşoáră s. v. BĂBUŢĂ.

BĂBUŢĂ s. (rar) băbúcă, băbúie, băbulícă, băbúşcă, băbuşoáră. *(O ~ mergea cu baston.)*

băcălíe s. v. IASCĂ.

BĂCĂNEÁSĂ s. (rar) băcăníţă. *(~ vinde tntr-o băcănie.)*

BĂCĂNÍE s. (înv.) spiţerie. *(Cumpăra sare de la ~.)*

băcănii s. pi. v. AROMAT. COLONIALE. CONDIMENT. INGREDIENT. MIRODENIE.

băcăníţă s. v. BĂCĂNEÁSĂ.

băcíe s. v. STÂNĂ. TÂRLĂ.

băciuí vb. v. DOMICILIA. FI. ÎNTÂRZIA. LOCUL STA. ŞEDEA. ZĂBOVI.

hădădăí vb. v. HOINĂRI. PRIBEGI. RĂTĂCI. VAGABONDA.

BĂDĂRAN adj., s. grosolan, mitocan, mârlan, mârlănoi, mocofan, mojic, necivilizat, nepoliticos, ordinar, ţărănoi, ţoapă, ţopârlan, vulgar, (pop.) mocan, mocârţán, modârlán, pădureţ, râtán, ţopírcă, (reg.) mocodán, mocofănós, modârlău, modoran, mogâldán, necunoscător, negândít, negreblát, (Mold.) ghiorlán, (Transilv.) grobian, (înv.) gros, (fig.) necioplít. *(Un om ~.)*

BĂDÁRÁNCĂ s. mitocancă, mârlancă, mojică, ţoapă, ţopârlancă.

BĂDĂRĂNÉSC adj. grosolan, mahalagesc, mitocănesc, mârlănesc, mojic, mojicesc, nepoliticos, ordinar, topesc, ţopârlănesc, vulgar, (rar) mojicós, (fig.) necioplit. *(O comportare ~.)*

BĂDĂRĂNÉŞTE adv. grosolan, mahala-geşte, mitocăneşte, mârlăneşte, mojiceşte, ordinar, ţărăneşte, vulgar. *(S-a purtat ~.)*

BĂDĂRÁNIE s. grosolănie, impoliteţe, indelicateţc, mahalagism, mitocănie, mârlănie. mojicie, necuviinţă, nepoliteţe, tărănie, vulgaritate, (pop.) mocofănie, mocofănísm, (reg.) modoránie, (înv.) grosime, râtăníe, (rar fig.) necioplíre. bădlc s. v. FONTĂ. TUCI. bădica s. v. BĂDIŢĂ. bâdlcúţă s. v. BĂDIŢĂ.

bădiéş s. v. BĂDIŢĂ.

bădilúcă s. v. BĂDIŢĂ.

bădtşór s. v. BĂDIŢĂ.

BĂDIŢĂ s. (pop.) bădica, bădişór, (reg.) bădicúţă, bădiéş, bădilúcă, bădiţei, bădiţícă, bădiúc, bădiulíţă, bădiulúţ.

bădiţei s. v. BĂDIŢĂ.

bădiţícă s. v. BĂDIŢA.

bădiúc s. v. BĂDIŢĂ.

bădiulíţă s. v. BĂDIŢĂ.

bădiulúţ s. v. BĂDIŢĂ.

bădâí s. v. PUTINEI.

BĂGA vb. 1. a introduce, a virî. *(~mî;ia în apă, cheia în broască.)* 2. a introduce, a pune, a vârî. *(~ oinul în damigeana, găina In traistă.)* 3. a introduce, a trece, a vârî. *(~ aţa prin urechea acului.)* 4. a intra, a se introduce, a se vârî. *(S-a ~ in spărtura din zid.)* 5. a împlânta, a înfige, a vârî, (rar) a implanta, (înv. şi reg.) a petrece. *(A ~ cuţitul In el.)* 6. a îndesa, a înfunda, a trage, a vârî. *(~ căciula pe cap.)* 7. a se îmbulzi, a se îndesa, a se înghesui, a se îngrămădi, a se vârî. *(Nu vă mai ~ aşa în mine!)* 8. a închide, a pune, a vârî. *(Îl ~ la arest.)* 9. a se ascunde. *(S-a ~ sub pat.)* 10. a se amesteca, a interveni, a se vârî. *(Nu s-a ~ în discuţiile noastre.)* 11. a angaja, a încadra, a lua, a numi, a primi, (înv. şi pop.) a năimi. *(Îl ~ în sr.uiciu.)* 12. a se angaja, a intra, a se încadra, a se tocmi, a se vârî, (pop.) a se învoi, a mérgc, a se năimi, a se prinde, a veni, (prin Mold. şi Bucov.) a se apuca. *(Se ~ argat la un moşier.)* 13. a investi, a plasa, a vârî. *(Au ~ un anumit capital.)*

băga vb. v. DEPUNE. ÎNAINTA. ÎNMÂNA. PREDA. PREZENTA.

BĂGARE s. 1. băgat, introducere, vârâre, vârât. *(~ cheii în broască.)* 2. băgat, introducere, punere, vârâre, vârât. *(~ vinului in sticle.)* 3. băgat, introducere, trecere, vârâre, vârât. *(~ aţei prin urechea acului.)* 4. intrare, introducere, vârâre, vârât. *(~ lui prin spărtura zidului.)* 5. ascundere, ascuns. *(~ sub pat.)* 6. *băgare de seamă* = atenţie, circumspecţie, grijă, precauţie, prevedere, prudenţă, luare-aminte, (pop.) fereală, pază, priveghere, (înv.) socotinţă, veghere.

BĂGAT s. 1. băgare, introducere, vârâre, vârât. *(~ cheii în broască.)* 2. băgare, introducere, punere, vârâre, vârât. *(~ vinului In damigeana.)* 3. băgare, introducere, trecere, vârâre, vârât. *(~ aţei prin urechea acului.)*

BĂGĂCIOS adj. băgăreţ, înfigăreţ, vârî-cios. *(Om ~.)*

BĂGĂRÉŢ adj. băgăcios, înfigăreţ, vârî-cios. *(Eşti prea ~.)*

băgătúră s. v. CLIN.

băgrín s. v. SALCÂM.

băhníş s. v. BĂLTOACĂ. MLAŞTINĂ. MOCIRLĂ. SMÂRC.

băhnít adj. v. CLOCIT. ÎMPUŢIT. RĂSUFLAT. STĂTUT. TREZIT.

băhnós adj. v. MLĂŞTINOS. MOCIRLOS. SMÂRCOS.

băi vb. v. ÎMBĂIA. SCĂLDA.

băiá vb. v. ALĂPTA. ALINTA. DEZMIER-DA. MÂNGÂIA.

BĂIAT s. 1. (înv. şi pop.) făt, (reg.) prunc. *(A născut un ~ şi o fală.)* 2. copil, fecior, fiu, (înv. şi pop.) făt, (Ban.) cocon. *(Are tata trei ~.)*

băiátăs. v. COPILĂ. FETIŞCANĂ. FETITĂ.

băiéş s. v. MINER.

băieşág s. v. MINERIT.

băieşít s. v. MINERIT.

băieşíjă s. v. MINERITĂ.

BĂIETÁN s. băieţandru, copilandru, flăcăiandru, (Olt. şi Munt.) dănác, (prin Maram. şi Transilv.) pruncoteán, (fam.) puştan, (peior.) ţângău. *(Un ~ de vreo 12 ani.)*

BĂIEŢANDRU s. băietan, copilandru, flăcăiandru, (Olt. şi Munt.) dănác, (prin Maram. şi Transilv.) pruncoteán, (fam.) puştan, (peior.) ţângău. *(Un ~ de vreo 12 ani.)*

BĂIEŢAŞ s. băieţel, copilaş, (reg.) codănél, (Mold.) ţícă, (fam.) pici, puşti.

BĂIEŢEL s. băieţaş, copilaş, (reg.) codănél, (Mold.) ţícă, (fam.) pici. puşti.

băiluí vb. v. ÎNDELETNICI. OCUPA.

băjenár s. v. FUGAR. PRIBEAG. REFUGIAT.

băjenărí vb. v. FUGI. PRIBEGI. REFUGIA.

băjenăríe s. v. FUGĂ. PRIBEGIE. REFUGIU.

băjenărít s. v. FUGĂ. PRIBEGIE. REFUGIU.

băjeni vb. v. FUGI. PRIBEGI. REFUGIA.

băjenie s. v. FUGĂ. PRIBEGIE. REFUGIU.

băjenire s. v. FUGĂ. PRIBEGIE. REFUGIU.

băjenit s. v. FUGĂ. PRIBEGIE. REFUGIU.

băl adj.v. BĂLAI, BĂLAN, BLOND, GALBEN.

BĂLAI adj. bălan, blond, galben, (pop.) gălbiór, (înv. şi reg.) plăvíţ, (reg.) plăvái, plăvan, plăvíu, (Ban.) băl. *(Cu părul ~.)*

BĂLAN adj. bălai, blond, galben, (pop.) gălbiór, (înv. şi reg.) plăvíţ, (reg.) plăvái, plăvan, plăvíu, (Ban.) băl. *(Are părul ~.)*

bălă s. v. AMANTĂ. CONCUBINĂ. IUBITĂ. PRIETENĂ.

bălălăí vb. v. BĂLĂBĂNI. CLĂTINA. LEGĂNA.

BĂLĂBĂNI vb. a (se) clătina, a (se) legăna, (pop.) a (se) bălăngăni, a (se) bănănăi, (reg.) a (se) bălălăl, a (se) bălăngăi, a (se) tingăli. *(Se ~ cínd merge.)*

bălăbăni vb. v. CERTA. CLĂTINA. HÂŢÂI. HÂŢÂNA. HODOROGI. HURDUCA. HURDUCAI. HURUI. ÎNVRĂJBI. SCUTURA. SUPĂRA. ZDRONCĂNI. ZDRUNCINA. ZGÂL-ŢÂI. ZGUDUI.

BĂLĂBĂNÍRE s. clătinare, legănare. *(~ picioarelor.)*

bălăbănós adj. v. BULBUCAT. CĂSCAT. HOLBAT. MARE. MĂRIT. UMFLAT. ZGÂIT.

BĂLĂCEÁLÂ s. (reg.) ştiobâlcăiálă, ştio-bâlcăít, (prin Munt.) tâlbâcâiálă, tâlbâcâít. *(~ prin apă.)*

BĂLĂCÍ vb. (reg.) a (se) ştiobâlcăi, (Mold.> a (se) linciuri, (prin Munt.) a (se) tâlbâcâi. *(Se ~ toată*

ziua la rtu.)

BĂLĂCÍRE s. bălăcit. *(~ cuiva prin apă.)*

BĂLĂCÍT s. bălăcire. *(~ lui în Tiu.)*

bălâí vb. v. BEHĂI.

BĂLĂIÉL adj. bălăior, bălanei, bălănuţ, (rar) bălăuc. *(Om ~.)*

BĂLĂIÓR adj. bălaiei, bălanei, bălănuţ, (rar) bălăuc. *(Fată ~.)*

bălălăí vb. v. BĂLĂBĂNI. CLĂTINA. LEGĂNA.

BĂLĂNÉL adj. bălaiei, bălăior, bălănuţ, (rar) bălăuc. *(Copil ~.)*

bălăngăí vb. v. BĂLĂBĂNI. CLĂTINA. LEGĂNA.

BĂLĂNGĂNI vb. a suna, (reg.) a tălăn-căni, a tălăngi. *(~ clopotul de la uite.)*

bălăngăni vb. v. BĂLĂBĂNI. CLĂTINA. LEGĂNA.

BĂLĂNUŢ adj. bălaiei, bălăior, bălanei, (rar) bălăuc. *(Copil ~.)*

bălăoánă s. v. BALAUR.

BĂLĂRÍE s. 1. buruiană, (pop.) dudău, (reg.) beldie, (înv.) bâlíe, zizánie. *(Teren plin cu ~ii.)* 2. ogor, pârloagă. *(Locul plin de buruieni se numeşte ~.)*

bălăştioágă s. v. BĂLTOACĂ. MLAŞTINĂ. MOCIRLĂ. SMÂRC.

bălăuc adj. v. BĂLĂIEL. BĂLĂIOR. BĂLĂNEL. BĂLĂNUŢ.

BĂLĂURÁS s. bălăurel.

BĂLĂURÉL s. bălăuraş.

bălbălău s. v. FLĂCĂRAIE. PARĂ. PĂLĂ-LAIE. PÂRJOL. VĂPAIE. VÂLVĂTAIE. VÂLVOARE.

BĂLIGÁ vb. (prin Mold.) a se băligăra.

BĂLIGÁR s. 1. baligă, gunoi, (reg.) băligău. *{Scoate ~ din grajd.)* 2. *(ENTOM.; Geotrupes slercorarius)* (reg.)gândac-de-gunói, (prinBucov.) ilenúţă, trândúş, trânz, gâza-bóului.

băligar-cu-eórn s. v. CARABAN. NASICORN.

băligăra vb. v. BALIGA.

băligău s. v. BALIGĂ. BĂLIGAR. GUNOI.

băligós adj. v. BLEG. INDOLENT. LĂLÂU. MOALE. MOLATIC. MOLÂU. MOTOTOL.

bălmăjeală s. v. AMESTECĂTURA. ÎNCÂL-CEALĂ. ÎNCÂLCIRE. ÎNCÂLCITURĂ. ÎNCURCĂTURĂ.

BĂLMĂJÍ vb. a bâigui, a bârâi, a bodogăni, a bolborosi, a bombăni, a boscorodi, a gângăvi, a îndruga, a îngăima, a îngâna, a mârâi, a molfăi, a mormăi, a murmura, (pop.) a blodogori, a bufni, (reg.) a dondăni, a mogorogi, a mon-dăni, a mormoti, a morocăni, a slomni, a tolo-căni, (Ban.) a piteai, (prin Olt.) a şondoroi. *(Ce tot ~ acolo?)*

bălmăií vb. v. AMESTECA. BLEGI. ÎN-CÂLC1. ÎNCURCA. MOLEŞI. MUIA.

bălós adj. v. ALUNECOS. LUNECOS.

bălós s. v. BABUŞCĂ. OCHEANĂ.

BĂLOŞÉL s. *(BOT.; Russula foetens)* (reg.) burete-bâlós, ciupercă-puturoásă.

băltác s. v. BĂLTOACĂ. MLAŞTINĂ. MOCIRLĂ. SMÂRC.

băltăcí vb. v. STAGNA.

BĂLTĂU s. băltoi. *(O baltă mare se numeşte ~.)*

bălti vb. v. STAGNA.

baltică s. v. BĂLTITĂ, bălticeá s. v. BĂLTITĂ, băltleícă s. v. BĂLTITĂ. BĂLTÍŢĂ s. (reg.) baltică, bălticeá, bălti-cícă, băltúcă, băltúţă. *(O baltă mică se numeşte ~.)*

băltíuă s. v. BĂLTOACĂ. MLAŞTINĂ. MOCIRLĂ. SMÂRC.

băltíş s. v. BĂLTOACĂ. MLAŞTINĂ. MOCIRLĂ. SMÂRC.

BĂLTOACĂs. *l.(GEOGR.)* mlaştină, mocirlă, smlrc, (rar) băltác, (pop.) rovină, (înv. şi reg.) băltíş, (reg.) bahnă, băhníş, bulhác, mlácă, mláşniţă, molástină, rât, tălbăriţă, tău, (prin Munt.) balhúi, (prin Ban.) bară, (prin Bucov.) bălăştioágă, (prin Mold.) bâlc, (Transilv. şi Mold.) mărghílă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) plóştină, (înv.) batác, băltínă, palúdă, piş-télniţă. *(O ~ plină de stuf.)* 2. (prin Ban.) bară. *(O ~ drept in mijlocul drumului.)* 3. apă-raie, apărie, baltă, lăcăraie, lăcărie, udătură, (pop.) udeálă, *(Ce ~ ai făcut* pe *jos!)*

BĂLTÓI s. băltâu. *(O baltă mare se numeşâe~.*)

băltós adj. v. MLĂŞTINOS. MOCIRLOS. SMÂRCOS.

băltúcă s. v. BĂLTITĂ.

băltúţă s. v. BĂLTITĂ.

BĂLŢĂ vb. a (se) tărca. *(Ce te-at ~ aşa?)*

BĂLŢÁT adj. 1. pătat, pestriţ, tărcat, (pop.) prián, (înv. şi reg.) pistrui, (reg.) pric, priu, tărcúş, (Transilv. şi Bucov.) aláciu, (prin Transilv.) cheş, (Ban.) sar, (prin Ban.) şăleán, (prin Olt. şi Ban.) şerguiát, (prin Transilv.) şváiţăr. *(Animal, păr ~.)* 2. dungat, tărcat, vărgat, (rar) zebrát, (pop.) Invârstát, pestriţ, vârstát, (reg.) vârcát, (prin Ban., Transilv. şi Olt.) şergát. *(Un obiect ~.)*

bălţát adj. v. CAPRICIOS. INCONSTANT. INSTABIL. NECONSTANT. NESTABIL. NESTATORNIC. SCHIMBĂCIOS. SCHIMBĂTOR. VARIABIL.

BĂLŢĂTÚRĂ s. îrnprestriţătură, pestriţă-tură, tărcătură.

bălţătúră s. v. VORONIC.

bălúr s. v. COSTREI. MĂTURĂ.

bălúră s. v. BRÂNDUŞĂ.

BĂLÚŞCĂ s. *(BOT.; Ornithogalum umbel-latum)* (reg.) găiníţă, găinuşă, ceapa-ciorii, ceapă-cioreáscă, laptele-păsării, plisc-păsărésc.

bălván s. v. BÂRNĂ. BUŞTEAN. BUTUC. BUTURUGĂ. CIOT. GRINDĂ. STÂLP. TALPĂ. TĂLPOI.

bănat s.v. ADMONESTARE. AMĂRĂCIUNE BĂNUIALĂ. CEARTĂ. CERTARE. CIOCUL-CUCOAREI. CIUDĂ. DOJANA. DOJENIRE. GELOZIE. IMPUTARE. IMPUTAŢIE. INVIDIE.

ÎNTRISTARE. ÎNVINUIRE. MÂHNIRE. MORALĂ. MUSTRARE. NECAZ. NEÂNCREDERE. OBSERVAŢIE. -'ICĂ. PIZMĂ. PLISCUL-COCORULUI. PLISCUL-CUCOA-REI. PORNIRE. PRIBOI. RANCHIUNĂ. REPROŞ. SUPĂRARE. SUSPICIUNE. TRISTEŢE. VINĂ.

bănănăí vb. v. BĂLĂBĂNI. CLĂTINA. LEGĂNA.

bănăríe s. v. BĂNET. MONETAR IE.

bănărít s. v. BĂNET.

BĂNĂŢEAN adj. bănăţenesc. *(Graiul ~.)*

BĂNĂŢEANĂ s. bănăţeancă. *(E ~ de origine.)*

BĂNĂŢEANCĂ s. bănăţeană. *(O ~ şi o transilvăneancă.)*

BĂNĂŢENESC adj. bănăţean. *(Port ~.)*

băncuţă s. v. BANCNOTĂ. BILET DE BANCĂ. HÂRTIE. HÂRTIE-MONEDĂ.

BĂNCUŢĂ s. firfiric, (înv. şi reg.) líbră, piţúlă, puişor. *(Două ~ a 50 de bani.)*

BĂNESC adj. 1. financiar, (livr.) pecuniar. *(Mijloace ~.)* 2. monetar, *(Reformă ~.)*

BĂNET s. (înv. şi reg.) paralî'c, (prin Mold.) bănăríe, bănărít, (fam.) părălét. *(Cemult ~.')*

BĂNÍCĂ s. *(BOT.; Phyteuma orbiculare)* spinuţă.

BĂNISÓR s. bănuţ.

bănişór s. v. CĂRBUNE.

bănişóri s. pi. v. CLOPOŢEL

BĂNOS adj. avantajos, bun, productiv, profitabil, rentabil, (livr.) lucrativ, (fig.) mănos. *(Afacere ~.)*

bănos adj. v. AVUT. BOGAT. COSTISITOR. ÎNSTĂRIT. SCUMP. SITUAT.

BĂNUÍ vb. 1. a crede, a ghici, a gândi, a-şi imagina, a-şi închipui, a întrezări, a presupune, a prevedea, a socoti, a şti, a visa, (rar) a prevesti, (înv. şi reg.) a nădăi, (reg.) a chibzui, a probălui, (fig.) a mirosi. *(Cine ar fi ~ că se va Inllmpla astfel?)* 2. (prin Transilv. fig.) a se arde. *(Se ~ că pot fi copiii lui.)* 3. a suspecta, (inv. şi pop.) a prepúne, (inv.) a suspi-ciona. *(Îl ~ drept făptaş.)*

bănui vb. v. ACUZA. ADMONESTA. AFLA. CĂI. CERTA. DĂSCĂLI. DESCOPERI. DOJENI. GHICI. IMPUTA. INVIDIA. ÎNVINOVĂŢI. ÎNVINUI. MORALIZA. MUSTRA. PIZMUL POCĂI. REGRETA. REPROŞA. SUPĂRA.

BĂNUIALĂ s. 1. ipoteză, presupunere, prezumţie, supoziţie, (rar) presupus. *(~ lui s-a adeverit.)* 2. neâncredere, suspiciune, (livr.) circumspecţie, incredulitate, (pop.) prepus, (prin Mold.) bănat, (prin Ban.) bédă, (inv.) prepúnere. *(O atitudine de continuă ~.)*

bănuiclós adj. v. BĂNUITOR. NEÂNCREZĂTOR. SUSPICIOS, TEMĂTOR.

bănulélnic adj. v. BĂNUITOR. NEÂNCREZĂTOR. SUSPICIOS. TEMĂTOR.

BĂNUÍRE s. suspectare. *(~ cuiva.)*

BĂNUÍT adj. 1. închipuit, presupus, (fran-ţuzism)prezumát, (înv.)prezúmt. *(Vînovaţii~.)* 2. suspectat, (înv. şi pop.) prepus. *(Se vedea ~ în orice clipă.)*

bănuitor adj. v. GELOS.

BĂNUITOR adj., adv. 1. adj. neâncrezător, suspicios, temător, (livr.) circumspect, incredul, (rar) bănuiciós, bănuiélnic, (înv. şi reg.) prepuiélnic, prepuitór, (reg.) năzárnic, (înv.) necredincios, presupuitór. *(E un om tare ~.)* 2. adj., adv. iscoditor pieziş. *(Privire ~; priveşte ~.)*

BĂNUŢ s. 1. bănişor. *(I-a dat şi lui un ~.)* 2. *(BIOL.)* disc embrionar, (prin Mold.) ban. *(~ este o formajie a embrionului.)* 3. *(BOT.;*

Bellisperennis) părăluţă, (reg.) bănuţéi (pl.), bă-nuţéle (pl.), bumbuşór, butculíţă. frúşiţă, mărgărită, păscută, rotoţéie (pl.), scânteioáră, scân-teiútă, floare-frumoásă, floricele-frumoáse (pl.).

bănuţ s. v. CIMIŞIR.

bănuţéi s. pi. v. BĂNUŢ. CIMIŞIR. PĂRĂLUŢĂ.

bănuţéle s. pi. v. BĂNUŢ. PĂRĂLUŢĂ.

bărăbărí vb. v. APROPIA. ASEMĂNA. ASEMUI. COMPARA. ÎMPĂCA. ÎNŢELEGE.

bărăní vb. v. ASPIRA. DORI. INSISTA. JINDUL NĂZUI. POFTI. PRETINDE. RÂVNI. STĂRUI. TINDE. ŢINTI. URMĂRI. VISA. VIZA.

bărbat adj. v. BRAV. CURAJOS. CUTEZĂTOR. DÂRZ. INIMOS. ÎNDRĂZNEŢ. NEÂNFRICAT. SEMEŢ. VITEAZ.

BĂRBAT s. 1. om. *(Femei şi ~i.)* 2. soţ,

(pop.) domn, om, roman, (înv. şi reg.) mărit, soţie, (reg.) gospodar, mireáz, (înv.) casnic, căsár, căsáş, căsătór. (eufemistic) dânsul (art.). *(Dlnsul e ~ meu.)*

barbarie s. v. BĂRBOAIE. BĂRBOI.

BĂRBĂTESC adj. 1. masculin, viril. *(Caractere ~.)* 2. mascul, masculin. *(Flori ~.>* 3. curajos, viteaz, vitejesc, (reg.) bărbălós. *(Faptă ~.)*

BÁRBĂTÉŞTE adv. curajos, eroic, vitejeşte, (pop.) voiniceşte. *(S-a luptat ~.)*

bărbătós adj. v. BĂRBĂTESC. CURAJOS. VITEAZ. VITEJESC.

BĂRBĂTÚŞ s. *(ORNIT.)* (rar) soţ. *(~ rín-dunicii.)*

BĂRBĂŢÉL s. soţior, (reg.) soţulúc, (Maram.) soţúc.

BĂRBĂŢÍE s. 1. masculinitate, virilitate. *(*De *o ~ pregnantă.)* 2. energie, putere, vigoare. *(Dă dovadă de multă ~.)* 3. bravură, curaj, cutezanţă, dârzenie, încumetare, îndrăzneală,, neânfricare, semeţie, temeritate, (livr.) intre-piditátc, petulánţă, (rar) cutezáre, (pop. şi fam.) suflet, (pop.) inimă, voinicíe, (înv.) dârzíe, Indrăzníre, mărinimie, semeţíre, (grecism înv.) táros. *(~ caracterului său.)* 4. bravură, curaj, eroism, neânfricare, vitejie, (pop.> voinicíe. *(~ în luptă.)*

bărbăţie s. v. MATURITATE.

BĂRBÍE s. 1. *(ANAT.)* barbă. *(Are* o *~ proeminentă.)* 2. guşă. *(~ la reptile.)*

bărbie s. v. BAVETĂ. BAVEŢICĂ. BĂR-BIŢĂ.

BĂRBIER s. frizer.

BĂRBIERI vb. a (se) rade.

bărbieri vb. v. ATINGE. BATE. LOVI. MINŢI.

bărbieríe s. v. FRIZERIE.

BĂRBIERÍT adj. ras. *(Faţă ~.)*

BĂRBIERIT s. ras, (rar) răsătúră. *(Cit costă ~ ?)*

bărbieriţă s. v. FRIZERIŢĂ.

BĂRBIOÁRĂ s. bărbiuţă.

BĂRBIŞOÁRĂ s. bărbiţă, bărbuşoară, bărbuţă. *(Purta* o *~.)*

BĂRBÍŢĂ s. 1. bărbişoară, bărbuşoară, bărbuţă. *(Purta o ~.)* 2. bavetă, baveţică, (rar) bărbie. *(~ la gîtul copiilor mici.)*

BĂRBIUŢĂ s. bărbioară.

bărbânţă s. v. PUTINĂ. ŞIŞTAR.

BĂRBOAIE s. bărboi, (rar) barbarie. *(Are o ~ c!i toate zilele.)*

BĂRBOÁSĂ s. *(BOT.; Botriochloa ischae-mum)* (reg.) sad, sádină, păiş-dúlce.

BĂRBOI s. bărboaie, (rar) barbarie. *(Are un ~ până la piept.)*

BĂRBOS adj. nebărbierit, neras. *(Om* ~.)

bărbúnc s. v. RECRUTARE.

bărburél s. v. SIPICĂ.

BĂRBUŞOÁRĂ s. bărbişoară, bărbiţă, bărbuţă. *(Purta o ~.)*

bărbiişoáră s. v. CRUŞĂŢEA.

BĂRBUŢĂ s. 1. bărbişoară, bărbiţă, băr-buşoară. 2. barbişon, cioc, ţăcălic, (franţuzism rar) barbísă. *(Purta ~.)*

bărfláş s. v. DULGHER. LEMNAR. TÂMPLAR.

bărdăhán s. v. DEŞERT. FLĂMÂNZARE.

bărdăşí vb. v. BARDUL

BĂRDUÍ vb. (reg.) a bărdăşi.

bărnáci adj. v. BRUN. BRUNET. NEGRICIOS. OACHEŞ. TUCIURIU.

BĂRZĂÚN s. *(ENTOM.)* 1. *(Bombus ierrestris)* bondar, (reg.) blnzár, biţán, bâzgán, bombár, bongár, bongói, bonzár, bozgói, muucói, albina-ţiganului, albină-ţigănească. 2. *(Vespa crabro)* gărgăun, (reg.) băzgăún, blzălău, bâzgár, tăun, albina-ţigánului, albină-ţigăneáscă, viespe-bondăreáscă, viespc-gărgăúne, (Transilv.) găún, găunói, (Bucov.) viespar, viespói.

băsădí vb. v. CONVERSA. DIALOGA. DISCUTA. VORBI.

băsáu s. v. AFRONT. CIUDĂ. CUSUR. DAR. DEFECT. GELOZIE. INJURIE. INSULTĂ. INVIDIE. JIGNIRE. METEAHNĂ. NĂRAV. NECAZ. OCARĂ OFENSĂ. PATIMĂ. PICĂ. PIZMĂ. PORNIRE. RANCHIUNĂ. RĂZBUNARE. RUŞINE. UMILINŢĂ. VICIU.

BĂSMĂLÚŢĂ s. batic, (rar) fişíu. *(Purta pe cap* o ~.j

băsní vb. v. INVENTA. NĂSCOCI. PLĂSMUI. SCORNI. TICLUI.

băsníre s. v. INVENŢIE. MINCIUNĂ. NĂSCOCEALĂ. NĂSCOCIRE. NĂSCOCITU-RĂ. NEADEVĂR. PALAVRĂ. PLĂSMUIRE. POVESTE. SCORNEALĂ. SCORNIRE. SCORNITURĂ.

băşeălíe s. v. BATJOCURĂ. BĂTAIE DE JOC. DERÂDERE. RÂS. ZEFLEMEA.

băşí vb. v. PÂRŢÂI.

BĂŞICA vb. a (se) urzica, (pop.) a (se) piersica, (Mold., Bucov. şi Transilv.) a (se) ■coşi. *(S-a ~ pe mină.)*

băşica fiéril s. v. COLECIST. FIERE. VEZICULĂ BILIARĂ.

băşica-pórcului s. v. GOGOAŞĂ.

BĂŞICAT adj. urzicat, (livr.) vezicát. *(Pie-le ~.)*

BĂŞÍCĂ s. 1. *(ANAT.)* vezică. 2. *(ANAT.).băşica udului* = vezica urinară. 3. *(ANAT.) băşică înotătoare* = vezică înotătoare. *(~ a peştilor.)* 4. bulă. *(~ de aer.)*

băşică s. v. AEROSTAT. BALON. GLOB..GOGOAŞĂ. MINGE. PĂPĂLĂU.

băşică reá s. v. ANTRAX. CĂRBUNE. DALAC. PUSTULĂ MALIGNĂ.

BĂŞICOÁSĂ s. *(BOT.; Colutea arbores-cens)* (reg.) salcâin-galben.

băşicoásă s. v. GUŞA-PORUMBELULUI.

băşicúţă s. v. GOGOAŞĂ. PĂPĂLĂU.

BĂŞICUŢE s. pi. *(MED.)* bubuliţe (pl.), papule (pl.), spuzeală. *(~ pe piele.)*

băşlna-cálulul s. v. GOGOAŞĂ.

băşina-pórcului s. v. BURETELE-CERBILOR.

băşínă s. v. GAZ. PÂRŢ. VÂNT.

băşinós adj. v. PÂRŢÂIT.

BĂŞTINAŞ adj., s. aborigen, autohton, indigen, neaoş, pământean, (pop.) pământésc, (înv. şi reg.) moşneán, moşteán, (înv.) pămân-tenésc. *(Populaţie ~.)*

bătáci s. v. BĂTĂUŞ. CIOMĂGAR. CIO-MĂGAŞ.

BĂTAIE s. 1. încăierare, luptă, (rar) IncAier, încăierătúră, (reg.) încăierát, (fam.) tăvăleală, trinteálă. *(~ dintre ei n-a durat mult.)* 2. (livr.) corecţie, (pop. şi fam.) bruftuiálă, chelfăneálă, ciomăgeală, muştruluiálă, păruială, scatoalcă, (fam. fig.) scărmănáre, scărmănătúră, tlrnuiálă, târnuíre, (arg.) mardeálă. *(A mtncat o ~ zdravănă.)* 3. eşec, înfringere. *(A suferit prima ~ Intr-un meci.)* 4. bocăneală, bocănire, bocănit, bocănitură, ciocăneală, ciocănire, ciocănit, ciocănitură, (reg.) tocăníre, tocănít. *(Se aude o ~* In *uşă.)* 5. *(BIOL.)* împreunare. *(~ a unor animale.)* 6. *(BIOL.)* boişte, (reg.) toană, *(~ peştilor.)* 7. scornire. *(~ peştilor.)* 8. goană, gonire, hăituiala, hăituire, scornire, stlrnire, (pop.) zgorníre. *(~ vlnatului.)* 9. fâlflială, filfâire, filflit, fâlfâitură, fluturare, fluturat, (rar) scuturare, scuturat, sfirâitúră. *(~ aripilor.)* 10. suflare, suflu, (înv. şi pop.) suflat, (reg.) zălíşte. *(Stă In ~ vlntului.)* 11. *(BIOL.)* palpitare, palpitaţie, pulsaţie, ticăit, tresărire, zbatere, zvâcneală, zvâcnet, zvlcnire, zvâcnit, zvâcnitură, (rar) tresăritúră, (înv.) palpit, răsăritúră, săltare. *(~ inimii.)* 12. *(MUZ.)* timp. 13. *băta*ie *de joc* = batjocură, derldere, râs, zeflemea, (livr.) deriziune, (înv.) batjóc,

batjocoritúră, (fam.) bășcălie. *(Ce e această ~ ?)*

bătaie s. v. BĂTĂLIE. BĂTĂTURĂ. BĂ-TEALĂ. BOMBARDAMENT. BOMBARDARE. CONFLICT. LUPTĂ. RĂZBOI.

bătăeúi s. v. SĂCULEȚ. SĂCUȘOR.

BĂTĂIÁȘ s. gonaci, gonaș, hăitaș, minator, (reg.) ciocănáș, hăitár, (prin Mold.) botáș. *(~ la o vlnătoare.)*

BĂTĂIOS adj. agresiv, brutal, coleric, dur, impulsiv, iute, nestăpânit, violent, (fam. fig.) belicos. *(Om, temperament ~.)*

bătăiúș s. v. HĂDĂRAG. TITIREZ.

BĂTĂLÍE s. luptă, (rar) înfruntare, (înv. și pop.) bătaie, (înv. și reg.) război, (înv.) harță, oaste, toi, (fig.) ciocnire. *(Biruitor In ~ de la...)*

BĂTĂTÁRNICĂ s. *(BOT.; Senecio cruci-folius)* cruciuliță, (reg.) petlmbroásă. BĂTĂTOARE s. *(TIPOGR.)* călfuță. bătătoare s. v. ÎMBLĂCIU. BĂTĂTOR s. 1. (pop.) brâghidău, mî'tcă, (reg.) drugă, ferdidéu, lítcă, méșcă, roată.

(~ pentru alegerea untului.) 2. tel, (reg.) slrmeá. *(~ pentru albuș, creme etc.)* 3. scaun, strat, trup. *(~ la meliță.)*

bătător s. v. CUȚIT. LIMBĂ.

BĂTĂTORI vb. 1. a bate, a bătuci, a îndesa, a presa, (pop.) a pisa, (reg.) a dricui, a tăpși, a zbătuci, (Transilv.) a dripi, (fam.) a pisăgi. *(~ pămintul, zăpada.)* 2. a se întări, a se înțeleni, a se învârtosa. *(Pămintul s-a ~.)*

BĂTĂTORIT adj. 1. bătut, îndesat, (pop.) bătucit. *(Pămlnt ~ cu tăvălugul.)* 2. Întărit, în-țelcnit, învârtoșat. *(Pămlnt ~.)* 3. bătut, circulat» frecventat, umblat. *(Pe căi ~.)*

BĂTĂTURĂ s. 1. *(MED.)* (reg.) păducél, trântitúră. *(Are ~ în palmă.)* 2. băteală, (prin Mold.) bătaie. *(~ la o țesătură.)*

bătătură s. v. CURTE. OGRADĂ. PĂDUCEL. STANIȘTE.

BĂTĂUȘ s. ciomăgar, ciomăgaș, (reg.) bătáci, (înv.) dalcaúc, (arg.) mardeiaș.

BĂTEÁLĂ s. 1. bătătură, (prin Mold.) bătaie. *(~ la o țesătură.)* 2. bată, braț, brățară, íălcea, fofează, lopâțea, mănușă, mână, spetează. *(~ este o piesă la războiul de țesut.)*

băteálă s. v. HĂDĂRAG. TITIREZ.

bătrân s. v. MOȘ.

BĂTRIN s., adj. 1. s. moș, moșneag, (pop.) unchiáș, (reg. șipeior.) ghiuj, (reg.) bit, (Transilv. și Maram.) vâj. *(Un ~ cu plete albe.)* 2. adj. vârstnic, (inv. și reg.) vechi. *(Un om ~.)* 3. adj. străvechi, vechi, (fig.) cărunt. *(Prin codrii cei ~.)*

bătrína s. art. v. MAMĂ.

BĂTRÂNĂ s. babă, (reg.) băbătie, (fam.) babétă.

BĂTRÂNÉSC adj. patriarhal, tradițional, vechi. *(Datini ~.)*

BĂTRÂNÉŞTE adv. moşnegeşte.

BĂTRÂNÉT s. bătrânime, (rar) bătrânéţe, *(Era mult ~ acolo.)*

BĂTRÂNÉŢE s. (livr). senectute, (înv.) rnătoríe, (fig.) cărunţéţe. *(Vlrsta ~.)*

bătrânctc s. v. BĂTRÂNÉT. BĂTRÂNIME. VECHIME.

bătrâni s. pi. PĂRINŢI.

BĂTRÂNIME s. bătrinet, (rar) bătrânéţe. *(Era toată ~ acolo.)*

BĂTRÂNÍŞ s. *(BOT.; Erigeron canadensis)* (reg.) steluţă, şoricel, coada-vácii, struţul-niírelui, (Transilv.) spirínce.

bătriniś s. v. STELUŢĂ.

bătrânu'l s. art. v. PĂRINTE. TATĂ.

bătúcă s. v. PIPOTĂ. RÂNZĂ.

bătucél s. v. CĂPUŞĂ.

BĂTUCÍ vb. a bate, a bătători, a îndesa, a presa, (pop.) a pisa, (reg.) a dricui, a tăpşi, a zbătuci, (Transilv.) a dripi, (fam.) a pisăgi. *(~ pămintul, zăpada.)*

bătucit adj. v. BĂTĂTORIT. BĂTUT. ÎNDESAT.

BĂTUT adj. 1. lovit, (fig.) târnuít. *(Rău ~.)* 2. bătătorit, îndesat, (pop.) bătucit. *(Pămlnt ~.)* 3. bătătorit, circulat, frecventat, umblat. *(Drumuri ~.)* 4. des. *(Ţesătură ~.)* 5. lovit, strivit, zdrobit, (reg.) mecít. *(Fructe ~.)* 6. făcălult, frecat, sleit, (reg.) rlşnít, zolít.

(Fasole ~.) 7. biruit, Infrlnt, învins, (inv.) spart. *(O armată ~.)* 8. acru, prins, (înv. şi pop.) searbăd, (prin Ban.) sáur. *(Lapte ~.)* 9. bogat, înfoiat, învoit, rotat, (reg.) revărsat. *(Flori ~.)*

bătut adj. v. CASTRAT. JUGĂNIT. SCO-PIT. STERILIZAT.

BĂTUT s. batere. *(~ covoarelor.)*

BĂŢ s., adv. 1. s. nuia, varga, (reg.) beldie, (Transilv., Bucov. şi Mold.) şteap. *(L-a atins cu ~.)* 2. s. coadă, nuia, prăjină, varga, (reg.) beldie, pálíţă, prăştínă, rudă, stíciu. *(~ undiţei.)* 3. adv. băţos, drept, rigid, ţeapăn. *(Stă ~.)*

băţ s. v. SPETEAZĂ.

băţeá s. v. PAPURĂ.

băţíc s. v. BAŞCHIE. CIOCHIE.

băţos adj. v. FUDUL. GRANDOMAN. INFATUAT. ÎNCREZUT. ÎNFUMURAT. MEGALOMAN. ÎNGÂMFAT. MÂNDRU. ORGOLIOS. SEMEŢ. TRUFAŞ. ŢANŢOŞ. VANITOS.

BĂŢOS adj., adv. 1. adj. drept, rigid, ţeapăn. *(O ţinută ~.)* 2. adv. băţ, drept, rigid, ţeapăn. *(Stă ~.)* 3.* adj. (fam. fig.) aţós. *(E unom~.)*

băuná vb. v. URLA.

băuní vb. v. MUGI. RAGE. ZBIERA.

BĂUT adj. ameţit, beat, cherchelit, îmbătat, turmentat, (livr.) grizát, (rar), trecut, (înv. şi pop.)

candriu, (pop.) turlác, vâjâít, (reg.) amnă-rtt, învinoşát, rătutít, vinós, (prin Ban.) cher-nieléu, (Transilv. şi Maram.) şúmen, (prin Transilv.) şumenít, (fam. fig.) afumat, aghesmuit, făcut, oţelít, pilit, sfinţit, tămâiát, târnosít, trăsnit, turtit, (arg.) mahít, matól, matosít. *(Om foarte ~.)*

BĂUTOR s., adj. alcoolic, beţiv, (reg.) şúmen, (fam.) piláci, pilangiu, (fig., adesea glumeţ) sugaci, sugător. *(E un mare ~.)*

BĂUTURĂ 1. lichid. *(O ~ gălbuie.)* 2. (pop. şi fam.) udătúră, (pop.) udeálă. *(Ceva ~ aveţi?)*

băutură s. v. BEŢIE. CHEF.

băzgăún s. v. BĂRZĂUN. GĂRGĂUN.

BEA vb. 1. a trage, (reg.) a ţucsui, (fam. fig.) a pili, a suge. *(E beţiv, ~ mult.)* 2. a consuma. *(~ multe ceaiuri diuretice.)*

bea vb. v. FUMA. SORBI. SUGE.

beábe s. v. CREMENE. SILEX.

beáncă s. v. CREMENE. SILEX.

BEAT adj. ameţit, băut, cherchelit, îmbătat, turmentat, (livr.) grizát, (rar) trecut, (înv. şi pop.) candriu, (pop.) turlác, vâjâít, (reg.) amnă-rít, învinoşát, rătutít, vinós, (prin Ban.) cher-meléu, (Transilv. şi Maram.) şúmen, (prin Transilv.) şumenít, (fam. fig.) afumat, aghesmuit, făcut, oţelít, pilit, sfinţit, tămâiát, târnosít, trăsnit, turtit, (arg.) mahít, matól, matosft. *(E un om ~.)* beat adj. v. AMEŢIT. ZĂPĂCIT. beatitudine s. v. FERICIRE. bebe s. v. NOU-NĂSCUT. PRUNC. SUGACI. SUGAR. BEC s. (prin Transilv.) pară. *(Un ~ aprins.)* bec s. v. APĂRĂTOR. FUNDAŞ. BECÁŢĂ s. *(ORNIT.)* 1. *(Gallinago media)* becaţină, (reg.) berbecúţ, oaia-mórţilor. 2. *(Gal-*

linago gallinaria) becaţină, (Bucov.) oaia-mórţilor.

becáţă s. v. SITAR.

BECAŢÍNĂ s. *(ORNIT.)* 1. *(Gallinago media)* becaţă, (reg.) berbecúţ. oaia-mórţilor. 2. *(Gallinago gallinaria)* becaţă, (Bucov.) oaia-mórţilor.

becher s., adj. v. BURLAC. CAVALER. CELIBATAR. FLĂCĂU. HOLTEI. NECĂSĂTORIT.

BECI s. pivniţă, (reg.) báşcă, (prin Mold.) hrubă, (Mold. şi Bucov.) pohréb, (prin Mold.) zémnic, (înv., şi in Transilv., Ban. şi Mold.) podrúm. *(Ţine alimentele la ~.)*

beci s. v. AREST. ÎNCHISOARE. OCNĂ. PENITENCIAR. PUŞCĂRIE. TEMNIŢĂ.

becísnic adj., s. v. ABJECT. INCAPABIL. INFAM. JOSNIC. MIŞEL. MIZERABIL. MÂRŞAV. NECAPABIL. NEDEMN. NELEGIUIT. NEMERNIC. NEPUTINCIOS. NETREBNIC. PRĂPĂDIT. SLĂBĂNOG. TICĂLOS.

becisnicie s.v. ABJECŢIE. FĂRĂDELEGE. INCAPACITATE. INFAMIE. JOSNICIE. MIŞELIE. MÂRŞĂVIE. NELEGIUIRE. NEMERNICIE. NEPUTINŢĂ. NETREBNICIE. SLĂBICIUNE. TICĂLOŞIE.

bedáş adj., s, v. ABJECT. CALIC INFAM. JOSNIC. MIŞEL. MIZERABIL. MÂRŞAV. NECĂJIT. NEDEMN. NELEGIUIT. NEMERNIC. NETREBNIC. NEVOIAŞ. SĂRAC. SĂRMAN. TICĂLOS.

bédă s. v. AGHIUŢĂ. BĂNUIALĂ. BELEA. BUCLUC. DANDANA. DEMON. DIA-VCL. DRAC. ÎNCORNORATUL. ÎNCURCĂTURĂ. NAIBA. NĂPASTĂ. NEAJUNS. NECAZ. NECURATUL. NEÂNCREDERE. NEMULŢUMIRE. NENOROCIRE. NEPLĂCERE. NEVOIE. PACOSTE. POCINOG. RĂU. SATANĂ. SUPĂRARE. SUSPICIUNE. TARTOR.

BEDREÁG s. butuc, scaun de cioplit.

rotarului.) BEHĂÍ vb. (prin Transilv.) a bălai. *(Oaia ~.)* BEHĂÍT s. behăitură. *(~ oii.)* BEHĂITÚRĂ s. behăit. *(~ oii.)* BÉHLIŢĂ s. *(IHT.; Rhodeus amarus)* (reg.) rfbiţă, (prin Mold.) boárcă. béică s. v. CUARŢ. BEILÍC s. (înv.) conac. beizadea s. v. PRINCIPE. PRINŢ. BELADÓNĂ s. *(BOT.; Atropa belladona)* mătrăgună, (reg.) împărătească, ţilidónie, ci-reaşa-lúpului, do»mna-códruhu, doamnă-máre, floarea-códrului, iarba-códrului. belagóni s. v. MUŞCATĂ. bélcă s. v. STICLĂ. belcéu s. v. LEAGĂN.

BELCIUG s. inel, verigă. *(~ de lacăt.)*

beldie s. v. BĂLĂRIE. BĂŢ. BURUIANĂ.

COADĂ. COTOR. CURPEN. NUIA. PAR.

PRĂJINĂ. TULEU. TULPINĂ. VARGA.

VREJ.

BÉLDIŢĂ s. *(IHT.; Alburnoides bipuncta-tus)* (Mold.) bérchiţă, (Olt.) coconár, (Transilv.) lătăreáţă.

BELEA s. bucluc, dandana, incurcătură-năpastă, neajuns, necaz, nemulţumire, nenorocire, neplăcere, nevoie, pacoste, pocinog, rău» supărare, (înv. şi pop.) poznă, răutate, (pop.» alageá, daravéră, păcat, ponós, pótcă, poticală, zăduf, (înv. şi reg.) nacafá, nagodă, (reg.) dană-náie, încurcálă, năzbâcă, năzdrăvănie, pacoste-nie, şúgă, şugubínă, toroápă, (prin Mold.) bacálă, (Transilv.) bai, (Ban., Maram. şi Bucov.) bédă, (Mold.) chichion, (Olt. şi Ban.> cotoárbă, (Olt., Ban şi Transilv.) dábiíă, (înv.) nesosínţă, nevóinţă, patimă, satará, stenano-ríe *(Ce ~ a căzut pe el!)*

belea s. v. CICLU. MENSTRUAŢIE. PERIOD.

beleáznă s. v. BUBĂ. CICATRICE. LEZIUNE. PLAGĂ. RANĂ. SEMN. URMĂ-

BELEMNÍT s. *(GEOL.)* (reg.) coadă-de-şárpe.

belenghér s. v. COSTREI. BELETRISTIC adj. artistic, literar. *(Opere: ştiinţifice şi opere ~.)*

BELETRISTICĂ s. literatură, litere (pl.), (înv.) scriitoríe, (peior.) autorlâc. *(Activează lr> domeniul ~.)*

belfer s. v. DASCĂL. INSTITUTOR. ÎNVĂŢĂTOR. PROFESOR.

BELHÍŢĂ s. *(ZOOL.; Myoxus glis)* cl-.iţ-can, (reg.) guzgan-de-múnte.

beli vb. v. BULBUCA. CĂSCA. HOLBA. JULI. JUPUI. MĂRI. UMFLA. ZDRELI. ZGÂI. ZGÂRIA.

belicos adj. v. AGRESIV. BĂTĂIOS. BRUTAL. COLERIC. DUR. 1MPULMV. IUTE. MILITARIST. NESTĂPÂNIT. PROVOCATOR. RĂZBOINIC. VIOLENT.

BELIGERANT adj., s. *(MIL.)* (înv.) ră/-boitór. *(Părţile ~.)*

belíre s. v. BULBUCARE. CĂSC.ARE.-

HOLBARE. JUPUIALĂ. JUPUIRE. JUPUIT. MĂRIRE. UMFLARE. ZGÂIRE. ZGUT. belit adj. v. BULBUCAT. CĂSCAT. HOLBAT. JUPUIT. MARE. MĂRIT. UMFLAT. ZGÂIT.

belit s. v. JUPUIALĂ. JUPUIRE. JUPUIT. belitoáre s. v. ABATOR. BELLE-ÁRTE s. pi. arte frumoase (pl.>. BELŞÍŢĂ s. *(BOT.; Canna indica)* cană. BELŞUG s. 1. abundenţă, bogăţie, îmbelşu-gare, îndestulare, prisos, (rar) afluenţă, măno-şíe, răsfăţ, risipă, (livr.) opulenţă, profuziune, (pop.) jertfă, (prin Olt.) temei, (înv.) sătul, saturare, spor. *(~ de bunuri.)* 2. bogăţie, bunăstare, prosperitate, (pop.) pricopseală, (Transilv.) prindoáre, (înv.) salut, scumpete, scum-píe, spor, (fig.) înflorire. *(~ în care se afla.)* belşugós adj. v. ABUNDENT. BOGAT. BUN. ÎMBELŞUGAT. ÎNDESTULAT. MARE. MĂNOS.

belzebút s. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

benchét s. v. BENCHETUIALĂ. CHEF. OSPĂŢ. PETRECERE. PRAZNIC. PRÂZ-NUIRE.

BENCHETUI vb. a chefui, a petrece, a prăznni, (înv. şl pop.) a (se) ospăta, (Mold. şi Bucov.) a mesi, (prin nordul Transilv. şi prin Maram.) a mulatul. *(Au ~ toată noaptea.)*

BENGHETUIÁLĂ s. chef, ospăţ, petrecere, praznic, prăznulre, (pop.) benchét, chiolhan, refeneá, zaiafet, (înv. şi reg.) petrecanie, (Mold.) guleái.

benedicţlúne s. v. BINECUVÂNTARE. BLAGOSLOVIRE.

benefic adj. v. BINEFĂCĂTOR. FAVORABIL. PRIELNIC. PROPICE.

BENEFICIA vb. 1. câştiga, a folosi, a profita. *(El nu ~ nimic din asta?)* 2. a se bucura, & se folosi, a profita. *(~ de ajutorul cuiva, de clteva zile libere etc.)*

BENEFÍCIU s. 1. avantaj, câştig, folos, profit, (înv. şi reg.) seamă, (inv.) folosinţă, (înv., în Transilv.) dobíndă, (fig.) rod. *(Ce -w ai din (ista?)* 2. câştig, profit, venit, (prin Transilv.) mirişúg, (înv.) ghelir, product, spor, (reg. fig.) mână. *(~ net tntr-o afacere.)*

BENETÍT s. *(GEOL.)* cicadeoldea. *(~ este ■o gimnospermă jwasică.)*

BENEVOL adj. facultativ, nesilit. *(Contribuţii ~.)*

benga s. art. v. AGHIUŢĂ. DEMON.

DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

BENÍGN adj. *(MED.)* curabil, uşor, vindecabil. *(Formă ~ a unei boli.)*

beate s. pi. v. CĂTUŞE. FIARE.

BENZALDEHÍDĂ s. *(CHIM.)* aldehidă toenzoică. *(~ are miros de migdale amare.)*

BENZEDRÍNĂ s. *(FARM.)* amfetamina, ie na mină. *(~ este un excitant al sistemului nervos central.)*

BENZEN s. *(CHIM.)* benzol. *(~ este un dichid incolor volatil.)*

BENZÍL s. *(CHIM.)* dibenzoil, difenildice-tonă. *(~ este folosit tn sinteze organice.)*

BENZÓE s. smirnă, (înv.) miră. *(~ este folosită ca esenţă In parfumerie.)*

BENZÓL s. *(CHIM.)* benzen. *(~ este un iun solvent.)*

BENZOPIRÓL s. *(CHIM.)* indol.

berbant s. v. AFEMEIAT. CRAI.

berbanUâc s. v. CRAILÂC.

BERBEC s. 1. *(ZOOL.)* (Ban., Transilv. şi Mold.) aréte, *(~ este masculul oii.)* 2, *(TEHN.)* sfărâmător. 3. *(MIL.)* (înv.) aréte. *(~ servea In trecut la spargerea zidurilor unei cetăţi.)* 4. *(ASTRON.;* art.) (înv.) arétele <art.).*(~ este o constelaţie din emisfera boreală.)*

berbece! s. pi. v. CIUIN. ODAGACI. SĂPUN AR IŢĂ.

BERBECÉL s. *(ORNIT.; Lanius excubi-tor)* sfrincioc, lupul-vrăbiilor, (reg.) berbecúţ, şoi-múţ, ţăcăitoáre, capra-drácului.

berbecél s. f. SFRÂNCIOC.

berbecúţ s. v. BECAŢĂ. BECAŢINĂ. BERBECÉL. LUPUL-VRĂBIILOR. PAPURĂ. SFRÂNCIOC.

berc s. v. DUMBRAVĂ, bercéuse s. v. BALANSOAR. bérchiţă s. v. BELDIŢĂ.

BERE s. (inv. şl reg.) olovínă. *(O sticlă de ~.)*

BEREGATĂ s. *(ANAT.)* gitlej, (pop.) inghiţitoáre, (reg. şi fam.) guşă, (reg.) gâtiţă, guşter, (înv.) grumaz. *(Lichidul i-a alunecat pe ~.)*

beregată s. v. LARINGE.

beregătui vb. v. GÂTUI. STRANGULA. SUGRUMA.

beréjnlc s. v. PĂDURAR.

BERETĂ s. bască.

BERÍLIU s. *(CHIM.)* gluciniu. *(~ este* un *metal alb-cenusiu.)*

BERLÍNĂ s. (înv.) leagăn. *(~ semăna eu un cupeu.)*

BERNARDÍN s. *(ZOOL.)* saint-bernard.

besacteá s. v. CASETĂ. CUTIOARĂ. CUTIUŢĂ.

beseádă s. v. CONVERSAŢIE. CONVORBIRE. DIALOG. DISCUŢIE.

BESSI s. pi. *(IST.)* pecenegi (pl.), (înv.) pacináţi (pl.).

BESTIAL adj. animalic, feroce, fioros, sălbatic. *(Gest ~.)*

BESTIALITATE s. animalitate, ferocitate, sălbăticie. *(~ comportării cuiva.)*

BESTIE s. dihanie, fiară, jivină, lighioană, sălbăticiune, (pop.) gádină, jigánâe, (reg.) ciută, sălbăticie, sălbăticíme, (Transilv. şi Mold.) gad, (Transilv.) sălbălicitúră. *(în pădure trăiau multe*

BÉŞCHIE s. ciochie, joagăr.

beşícurl s. pi. v. GOGOAŞĂ. PĂPĂLAU.

beşicúţăs. v. LUMÂNĂRICA-PĂMÂNTULUI.

beşina-lúpulul s. v. GOGOAŞĂ.

beşlna-pórculul s. v. GOGOAŞĂ.

bcşina-vúlpil s. v. GOGOAŞĂ.

BEŞLlC s. (înv. si reg.) pendár. *(~ era o monedă turcească.)*

M^beşteleálă s. v. ADMONESTARE. CEARTA. CERTARE. DOJANA. DOJENIRE. IMPUTARE. MORALĂ. MUSTRARE. OBSERVAŢIE. REPROŞ.

beşteli vb. v. ADMONESTA. CERTA DĂSCĂLI. DOJENI. MORALIZA. MUSTRA.

beşul-pórcului s. v. GOGOAŞĂ.

BETACÍD s. *(FARM.)* acidol.

bete s. pi. v. BRAŢE.

beteag adj. v. BOLNAV. NESĂNĂTOS. SUFERIND.

beteag adj., s. v. INFIRM. INVALID. SCHILOD.

beteala-regínel s. v. DRĂGAICĂ. SÂN-ZIANĂ ALBĂ.

BETEALĂ s. (reg.) tel. *(~ miresei.)*

bctegíe s. v. AFECŢIUNE. BOALĂ. INFIRMITATE. INVALIDITATE. MALADIE.

betegós adj. v. BOLNĂVICIOS.

betejeálă s. v. AFECŢIUNE. BOALĂ. INFIRMITATE. INVALIDITATE. MALADIE.

betejí vb. v. ÎMBOLNĂVI. MUTILA. SCHILODI.

BETELÍE s. bată, (reg.) brăcinăríţă, (Olt. şi Transilv.) veácă. *(~ la pantaloni.)*

beteşug s. v. AFECŢIUNE. BOALĂ. CUSUR. DEFECT. DEFICIENŢĂ. IMPERFECŢIUNE. INFIRMITATE. INSUFICIENŢĂ. INVALIDITATE. LACUNĂ. LIPSĂ. MALADIE. METEAHNĂ. NĂRAV. NEAJUNS. PĂCAT. SCĂDERE. SLĂBICIUNE. VICIU. BETONIER s. betonist. BETONÍST s. betonier. bctúlă s. v. MESTEACĂN BEŢÍE s. 1. imbătare. *(~ lfn a fost rapidă.)* 2. ebrietate, (prin Transilv.*)* şumeneálă. *(Stare de ~.)* 3. *(MED* l alcoolism, etilísm. *(Sufeiă de ~.)* 4. chei, *(\n\.)* băutură. *(A făcui o ~ de pomină.)* bnţíc s. v. SALBĂ f IE. BEŢIGÁŞ s. beţişor, (reg.) bâticél, bâtúţ. BEŢIŞOR s. beţigaş, (reg.) bâticél, bâtút. BEŢÍV s., adj. alcoolic, băutor, (reg.) sú-men, (fam.) piláci, pilangiu, (fig., adesea glumeţ) sugaci, sugător. *(E un mare ~.)*

BEŢlVĂ s. *(ENTOM.; Drosophila fnne-bris)* muşiţă, muscă-beţivă, musculiţă-de-viii bcţírc s. v. JUDEŢ. béucă s. v. COPCĂ. OCHI. beúţă s. v. CREMENE. SILEX. bez adv. v. FĂRĂ. be/ărău s. v. MEZENTER. bezér s. v. MEZENTER. bézmăn s. v. EMBATIC. EMFITEOZĂ. bezmănár s. v. EMBATICAR. BEZMETIC adj. aiurea, aiurit, descreierat nebun, smintit, ţicnit, zănatic, zăpăcit, zurliu (rar) dezmetic, (pop.) deşucheat, pălăvátic silhúi, (înv. şi reg.) prilestít, (reg.) şucheát tui, (Mold.) túieş, zălud, zărghít, (înv.) turlulíu (fam.) sanchíu, (fam. fig.) smucit, trăsnit ţăcănit. *(Ce tip ~.')*

BEZNĂ s. întunecare, întunecime, întuneric, negură, obscuritate, (livr.) tenebre *(pl.),* (rar) negureálă, (Transilv.) şutíc, (înv.) întunec, întunerícime, (fig.) negru, noapte. *(Era* o *~ de nepătruns.)*

bezná s. v. ABIS. ADÂNC. PRĂPASTIE. BIACÍD adj. *(CHIM.)* bibazic. *(Substanţă ~; acid ~.)* Mag s. v. PECETE. SIGILIU. ŞTAMPILĂ. BIANUAL adj. semestrial, (înv.) bisamiál. *(Periodic cu apariţie ~.)*

BIBAN s. *(IHT.)* 1. *(Pcrca fluvialilis)* (reg.) baboi, ghigórţ, răspăr, (Mold. şi Bucov.) cóstrăş. 2. *biban-soare (Lepomis gibbosus)* = (reg.) soreán, soréte.

biban american s. v. PEŞTE-AURIU. PES-TE-CURCUBEU. PEŞTE-SOARE.

biban-soáre s. v. PEŞTE-AURIU. PEŞTE CURCUBEU. PEŞTE-SOARE.

BIBÁZIC adj. *(CHIM.)* biacid. *(Substanţă ~; acid~.)* BÍBER s. *(ZOOL.; Castor)* castor, (înv.) breb. BIBERON s. (rar) sugăríce.*(~ pentru sugari.)* Wbíc s. v. NAGÂŢ.

BIBILICĂ s. 1. *(ORNIT.; Numida melea-gris)* (reg.) găină-cu-mărgăritáre, găină-de-mare, (prin Transilv.) bibíţă, (prin Olt.) cî'ţă,

(prin Ban.) pică, (prin Mold. şi Bucov.) pichere, píchie, píchiriţă, (prin Ban.) pípică, (Transilv.) pírchiţă. 2. *(BOT.; Fritillaria meleagris)* (reg.) coroană, lalea.

BIBILÓI s. *(ORNIT.)* (Mold.) picherói. *(~este bărbătuşul bibilicii.)*

bibíţă s. v. BIBILICĂ.

BÍBLIE s. *(BIS.)* scriptură, sfinta scriptură.

BIBLIOGRAFIE s. (rar) literatură. *(A studiat ~ de specialitate.)*

bic s. v. TAUR.

BICARBONAT s. *(CHIM.)* carbonat acid.

bicáş s. v. CREMENE. CUARŢ. SILEX.

BÍCEPS s. *(ANAT.)* (pop.) pulpă, (prin vestul Transilv.) purcea.

bichiri vb. v. MIGĂLI.

BICI s. biciuşca, (reg.) năpâică, (Mold.) púhâ, (Ban. şi Transilv.) zbici. *(O lovitură de ~.)*

BICICLIST s. *(SPORT)* ciclist, rutier, (rar) velocipedíst.

BICIUI vb. 1. a şfichiui, (reg.) a sfircii, a zbiciui, a zbiciula, (înv.) a smicura. *(~ caii.)* 2. a (se) flagela.

biciui vb. v. RIDICULIZA. SATIRIZA.

biciuiálă s. v. BICIUIRE. ŞFICHIUIRE. ŞFICHIUITURÁ.

BICIUIRE s. 1. şfichiuire, şfichiuitură, (rar) biciuiálă. *(~ cailor.) 2.* flagelare, fiagelaţie. *(~ unui fanatic religios.)*

biciuire s. v. RIDICULIZARE. SATIRĂ. SATIRIZARE.

biciuilór adj. v. SARCASTIC. SAIIRIC.

BICIUŞCA s. 1. bici, (reg.) năpírcă, (Mold.) púhă, (Ban. şi Transilv.) zbici. *(O louilură de ~.)* 2. cravaşa, (pop.) rîncă, (reg.) líşcă, iúşcă, năpírcă, zbiciúşcă. *(A dat calului o ~.)*

BIDINEA s. (reg.) perie, (prin Transilv.) mătură, (Transilv.) meseléu, (prin Munt.) premeteá, (sudul Transilv. şi nordul Olt.*)* spoitor. *(Cu ~ se văruiesc pereţii.)*

BIDON s. (reg.) matará. *(~ pentru apă.)*

BIET adj. 1. nenorocit, nevoiaş, sărac, sărman, (livr.) mizer, pauper, (pop.) nemernic, păcătos, sărăcan, (înv. şi reg.) ticăit, ticălos, (prin Munt. şi Olt.) săgét, (înv.) cáinic, mişel, mişelós. *(Un ~ ţăran; ~ de minei) 2.* neânsemnat, obscur, umil. *(Un ~ funcţionar.)*

BIFURCA vb. 1. (reg.) a se crăcăna. *(Ramuri care se ~.) 2.* (pop.) a se încrăci. a se înfurci. *(Drumuri*

care se ~.)

BIFURCARE s. bifurcaţie, (pop.) îníurci-túră. *(~ a unui drum.)*

BIFURCAT adj. (pop.) încrăcít, înfurcít. *(Drum ~.)*

BIFURCAŢIE s. bifurcare, (pop.) înfurci-túră. *(~ unui drum.)*

bighirioáncă s. v. CARTOF. bigi-bígi s. v. SUGIUC. BÍGLÂ s. scăriţă. *(~ la gater.)* BIGNÓNIA s. art. *(BOT.; Catalpa bigno-nioides)* catalpa (art.).

BIGOT adj., s. *(BIS.)* fanatic, habotnic, (pop. şi fam.) bisericós, (înv.) pravoslavnic. *(Credincios ~.)*

bigoferíe s. v. BIGOTISM. FANATISM. HABOTNICIE.

BIGOTISM s. *(BIS.)* fanatism, habotnicie, (livr.) fervoare, (rar) bigoterie. *(~ unui credincios.)*

bigúră s. v. CARTOF.

bijoágă s. v. GLOABĂ. MÂRŢOAGĂ.

bijói s. v. CIUROI. ŞIPOT.

BIJUTERÍE s. giuvaer, odor, podoabă, (înv. şi pop.) giuvaericá, (pop.) sculă, (înv.) left, (turcism înv.) tefaríc. *(Inele de aur şi alte ~.)*

BIJUTIER s. giuvaergiu, (reg.) argintar.

bilanţ s. v. ESTIMARE. ESTIMAŢIE. EVALUARE.

BÍLĂ s. *(ANAT.)* fiere, (pop.) venin. *(Ficatul secretă ~.)*

BILET s. 1. (pop. şi fam.) răvaş, scrisorlcă, ţidúlă. *(Să-ţi dau un ~ pentru...)* 2. *(FIN.) bilet de bancă* = bancnotă, hârtie, hârtie-monedă, (prin Transilv. şi Maram.) băncuţă, (înv.) asignat, asignáţie, bancă, bumăşcă. *(Un ~ de o suta); bilet la ordin* = cambie.

BILÉTĂ s. *(TEHN.)* ţaglă. *(~ pentru bare, strme.)*

BILEŢEL s. (pop.) răvăşél. *(I-a trimis un*

~-> - -

bilí vb. v. ALBI. ÎNĂLBI.

BILIÓN s. *(MAT.)* miliard. *(În unele ţări ~ se numeşte miliard.)*

BILUNAR adj. 1. (livr.) bimensuál. *(Periodic cu apariţie ~.)* 2. chenzinal. *(Plată ~ a muncii prestate.)* bimensuál adj. v. BILUNAR. BIMETÁLIC adj. *(FIN.)* bimetalist. *(Sistem monetar ~.)*

BIMETALÍST adj. *(FIN.)* bimetalic *(Sistem monetar ~.)* B INÁ s. şantier.

Mndisí vb. v. ÎNGRIJORA. NELINIŞTI. PĂSA. SINCHISI.

BÍNE adv., adj., s., interj. 1. adv. agreabil, plăcut. (*A fost ~ în concediu.)* 2. adj. prezentabil. *(Un om ~.)* 3. adv. amical, prieteneşte, prietenos. *(M-a primit ~.)* 4. adv. comod, confortabil, (Munt.) tablá-başa. *(Aşază-te ~ l)* 5. adv. cumsecade, (înv. şi reg.) tare. *(Să-l repare ~.)* 6. adv. corect, just. *(Ai procedat ~.)* 7. adv. corect, exact, precis. *(A-i da ~ un calcul.)* 8. adv. clar, desluşit, distinct, lămurit, limpede, (reg.) răzvedít. *(Vede ~.)* 9. adv. intens, puternic, tare, vârtos, zdravăn. *(Plouă ~.)* 10. s. binefacere. *(Îţi mulţumesc pentru ~ pe care i l-ai făcut.)* 11. interj, bravo!, perfect I, (turcism înv.) aferim!, maşalaI

bine-credincios adj. v. CREDINCIOS. CUCERNIC. CUVIOS. EVLAVIOS. PIOS. PREACREDINCIOS. RELIGIOS. SMERIT. BINECRESCUT adj. civilizat, manierat, politicos, (înv.) politicít, (fig.) fin, subţire, urban. *(E un om ~.)*

B1NECUVÂNTÁ vb. 1. *(BIS.)* a blagoslovi, (înv.) a ura. *(I-a ~ pe credincioşi.)* 2. a glorifica, a lăuda, a mări, a preamări, a preaslăvi, a proslăvi, a slăvi, (rar) a ferici. *(Să ~ ziua de faţă.)*

BINECUVÂNTÁRE s. 1. *(BIS.)* blagoslovire, (livr.) benedicţiúne, (pop.) blagoslovénie, (înv.) urâciune. *(~ credincioşilor de către preot.)* 2. glorificare, laudă, mărire, preamărire, preaslăvire, proslăvire, slavă, slăvire. *(Au adus ~ salvatorului lor.)*

BINECUVÂNTÁT adj. 1. *(BIS.)* blagoslovit, (înv.) preablagoslovít. *(~ Fecioară!)* 2. glorificat, lăudat, mărit, preamărit, preaslă-vit, proslăvit, slăvit. *(~ zi a Unirii!)*

binecuvlntát adj. v. BINEVENIT. FOLOSITOR. FUNDAMENTAT. ÎNDREPTĂŢIT. ÎNTEMEIAT. JUST. JUSTIFICAT. LEGITIM. LOGIC. MOTIVAT. SALUTAR. SERIOS. TEMEINIC. UTIL.

BINEFACERE s. 1. bine. *(I-a făcut o mare ~.)* 2. caritate, filantropie, milă. *(Acte de ~.)* 3. avantaj, dar, folos, privilegiu. *(~ile tehnicii moderne.)*

BINEFĂCĂTOR adj., s. 1. adj. favorabil, prielnic, propice, (livr.) benefic, (înv.) părtinitor. *(O împrejurare ~.)* 2. s. (Înv.) blago-nóseţ. *(El este ~ meu.)*

BINEÂNŢELES adv. absolut, cert, desigur, fireşte, garantat, indiscutabil, natural, negreşit, neândoielnic, neândoios, normal, precis, sigur. *(Crezi că vine? – ~/)*

binemirositór adj. v. AROMAT. AROMATIC. ÎMBĂLSĂMAT. ÎMBĂTĂTOR. ÎNMIRESMAT. PARFUMAT.

BINEVENÍT adj. 1. adecvat, bun, favorabil, fericit, indicat, nimerit, oportun, potrivit, prielnic, propice, (livr.) pertinent, (pop.) priincios. *(Un prilej ~.)* 2. folositor, salutar, util, (fig.) binecuvântát. *(O ploaie, o măsură ~.)*

binevestí vb. v. PREDICA. PROPAGA. PROPOVĂDUI. RĂSPÂNDL

Wnevieá vb. v. ÎNDURA. MILOSTIVI. PĂTIMI. PĂŢI. RĂBDA. SUFERI. SUPORTA. TRAGE.

BINEVOÍ vb. (fam. şi peior.) a catadicsi, a se învrednici, (fam. şi peior. înv.) a cabulipsi. *(A ~ să-mi răspundă.)*

BINEVOITOR adj., adv. 1. adj. afectuos, amabil, cordial, prietenesc, prietenos, (livr.) afabil, (fig.) cald, călduros. *(O primire ~.)* 2. adv. cordial, prieteneşte, prietenos. *(I-a vorbit ~.)* 3. adj. amabil, îndatoritor, serviabil, (livr.) complezent, (rar) prevenitor, (fam.) săritor. *(S-a arătat extrem de ~ cu noi.)* 4. adj. compătimitor, îngăduitor, înţelegător, mărinimos, milos, milostiv, (înv.) milosârd, priincios, priitór. *(A fost ~ cu nevoile lor.)*

BINIŞOR adv. agale, alene, domol, Încet, în-cetinel, încetişor, lin, liniştit, uşurel, (pop. şi fam.) iaváş, (pop.) cătinel, rara, (reg.) mereu, (prin Transilv.) câtingán. *(Merge ~.)*

BINOCLU s. (înv.) perspectivă. *(Priveşte prin ~.)*

Mntătuí vb. v. CONDAMNA. OSÂNDI. PEDEPSI.

BIOCHIMÍE s. chimie biologică.

BIOCHORÍE s. *(BIOL.)* microcenoză. *(~ este o parte a biocenozei.)*

BIODÉRMĂ s. *(BIOL.)* perifiton. *(~ de alge.)*

BIOGRAFÍE s. viaţă. *(~ lui Macedonski.)*

BIOLÍT s. *(MIN.)* organogen, organolit, rocă organogenă.

blonomie s. v. ECOLOGIE.

BIOSTATÍSTICĂ s. *(MED.)* statistică vitală.

BIOTÍNĂ s. *(CHIM., FARM.)* vitamina H.

BIOTOP s. *(BIOL.)* habitat.

BIOXÍD s. *(CHIM.) bioxid de azot* = hipo-azotidă; *bioxid de carbon* = anhidridă carbonică; *bioxid de siliciu* – silice; *bioxid de sulf* -= anhidridă sulfuroasă, sulf volatil; *bioxid de titan* = alb de titan.

bioxid de carbon s. v. ACID CARBONIC.

BIR s. 1. dare, impozit, (rar) contribuţie, impunere, (înv. şi reg.) porţie, slujbă, (Maram.) sazolíc, (Ban.) ştáier, (înv.) adău, adét, dabilă, dájdie, madeá, mírie, nevoie, obicei, orându-iálă, rânduiálă, seamă. *(~ către statul feudal.)* 2. *(IST.)* tribut, (înv.) nevoie. *(Refuzase să plătească ~ turcilor.)*

blrár s. v. AGENT DE PERCEPŢIE. PERCEPTOR.

Mrau s. v. CAP. CĂPETENIE. COMANDANT. CONDUCĂTOR. MAI-MARE. PRIMAR. SEF. VĂTAF.

biríş s. v. ARGAT. SLUGĂ.

blrişésc adj. v. ARGĂŢESC.

BIRJAR s. surugiu, vizitiu, (înv. şi reg.) sechiráş, (reg.) droşcár, (Transilv.) cóciş, (înv.) mânáş, veturín. *(~ a oprit caii.)*

BÍRJĂ s. trăsură, (reg.) dróşcă, (Transilv., Ban. şi Maram.) cócíe, (ieşit din uz, prin Munt.) muscal, (înv.) fiacru. *(A luat o ~ pînă la gară.)*

BIRJĂRESC adj. (înv.) surugiésc. *(Tre-buri ~.)*

BIRJĂRÉŞTE adv. (înv.) sumgiéşte. *(Îm-brâcat ~.)*

BIRJĂRÍE s. (reg.) droşcărie. *(Se ocupă cu ~.)*

birlic s. v. AS.

BÍRNIC s. contribuabil, subiect impozabil, (înv.) dájnic, dăjdiár, liúde, mode. *(~ din ortnduirea feudală.)*

BIROCRAT s. (depr.) scriptológ. *(Ku-i declt un ~.)*

BIROCRATISM s. birocraţie, (depr.) scrip-tologle. *(Prea mult ~.)*

BIROCRAŢIE s. birocratism, (depr.) scrip-tologíe. *(O condamnabilă ~.)*

BIROU s. 1. (înv.) cancelarie, comptoári *(Merge zilnic la ~.)* 2. (înv.) scriitor, scriptó-riu. *(Un ~ cu două sertare.)*

birşâg s. v. AMENDĂ. PENALITATE-PENALIZARE.

BIRT s. ospătărie, (Mold. şi Transilv.) făgă-dău, (înv.) locantă, tractir. *(A mtncat la un ~.)*

birt s. v. HAN. HOTEL.

birtár s. v. BIRTAŞ. OSPĂTAR.

BIRTÁŞ s. ospătar, (prin Ban.) birtár, (înv.) locandiér, tractirgíu.

birtáş s. v. HANGIU. HOTELIER.

BIRTĂŞÍŢĂ s. (rar) birtăşoáică, (înv.) os-pătăreásă, ospătăriţă.

birtăşoáică s. v. BIRTĂŞÍŢĂ.

BIRUÍ vb. 1. a bate, a înfrlnge, a întrece, a învinge, (pop.) a dovedi, a prididi, a rămlne-a răpune, a răzbi, a supăra, (înv. şi reg.) a supune, (înv.) a doblndi, a frfnge, a pobedi, a-răzbate, a sparge, a tâmpi, a vinci. *(Îi ~ pe duşmani.)* 2. a bate, a clştiga, a izbândi, a învinge, (înv.) a vinci. *(A ~ In luptă.)* 3. a depăşi, a înfrânge, a învinge, a răzbi, (livr.) a surmonta. *(A ~ toate dificultăţile.)* 4. a(-şi) înfrâna, a(-şi) înfrânge, a(-şi) învinge, a(-şi) stăpíni, (pop. şi fam.) a(-şi) struni. *(Şi-a ~ emofia.)* 5. a(-l> ajunge, a(-l) copleşi, a(-l) covârşi, a(-l) cuprinde, a(-l) înfrânge, a(-l) învinge, a(-l) podidi, a(-l) prinde, a(-l) răzbi, a(-l) toropi, (înv.) a(-l) prea-covârşi, (fig.) a(-l) doborî, a(-l) lovi. *(L-a ~ somnul.)*

birui vb. v. CÂRMUI. CONDUCE. DIRIGUI. DOMNI. GUVERNA. STĂPÂNI.

BIRUINŢĂ s. izbândă, victorie. *(A repurtat o mare ~.)*

BIRUIT adj. 1. bătut, înfrânt, învins, (înv.) spart. *(O armată ~.)* 2. copleşit, toropit. *(~ de somn.)*

BIRUITOR adj., s. câştigător, izbânditor, învingător, triumfător, victorios. *(~ într-t» competiţie.)*

biruitor s. v. CÂRMUITOR. CONDUCĂTOR. DOMN. DOMNITOR. MONARH STĂ-PÂNITOR. SUVERAN. VODĂ. VOIEVOD.

BIS adj. repetat. *(Strada Gloriei numărul 2 ~.)*

bisanuál adj. v. BIANUAL. SEMESTRIAL.

BISERICĂ s. *(BIS.)* casa Domnului, (înv.) sfinţie, sfinţire.

BISERICESC adj. 1. ecleziastic, religios, spiritual, (înv.) religionár. *(Dogme ~.)* 2. religios, sfânt, (pop.) sânt. *(Carte ~.)* 3. divin, religios. *(Serviciu ~.)* 4. duhovnicesc,religios, spiritual, sufletesc. *(Păstor ~.)*

bisericós adj., s. v. BIGOT. FANATIC. HABOTNIC.

bisericuţă s. v. BANDĂ. CÂRDĂŞIE. CLAN. CLICĂ. GAŞCĂ. ŞLEAHTĂ.

BISEXUAL adj. *(BIOL.)* bisexuat, hermafrodit. *(Plantă ~.)*

BISEXUALITÁTE s. *(BIOL.)* hermafrodi-tism.

BISEXUAT adj. *(BIOL.)* bisexual, hermafrodit. *(Organism ~.)*

BISTURIU s. *(MED.)* cuţit, (turcism înv.) niştér. *(A ajuns la ~.)*

blsnlfát s. v. SULFAT ACID.

Msulíít s. v. SULFIT ACID.

bişniţă s. v. AFACERE. SPECULAŢIE.

bltáng adj. v. NATURAL. NELEGITIM.

bitáng adj., s. v. BASTARD.

Mtáng s. v. COPIL DIN FLORI.

biţós adj. v. FLOCOS. LĂŢOS. MIŢOS. PĂROS.

biv adj. v. EX. FOST.

BIVÁLVĂ s. *(ZOOL.)* lamelibranhiat-scoică.

bivoláş s. v. MALAC.

BIVUAC s. *(MIL.)* tabără, (înv.) conac. *(Trupele s-au adăpostit In ~.)*

B1ZÁM s. *(ZOOL.; Ondatra zibethica)* on-datra.

BIZAR adj. ciudat, curios, excentric, extravagant, fantasmagoric, fantezist, inexplicabil, insolit, năstruşnic, neobişnuit, original, paradoxal, singular, straniu, (livr.) abracadabrant, (rar) străin, (pop.) pidósnic, pocit, poznaş, (Mold.) deşănţat, (Transilv., Ban. şi Olt.) şod, (înv.) ciudós, (grecism înv.) paraxín, (fam.) sanchíu, (fam. fig.) fistichiu, întors, sucit, trăsnit. *(Ce chestie ~!)*

BIZARERÍE s. 1. bazaconie, bâzdâganie, ciudăţenie, curiozitate, drăcie, drăcovenie, minunăţie, năstruşnicie, năzdrăvănie, poznă, (rar) singularitate, (pop.) comedie, (reg.) dănănáie, nagodă, şozénie, (Ban. şi Olt.) miráz, (Transilv. şi Ban.) mirăzénie, (Mold.) şanţ. *(Multe ~ it mm văzut.)* 2. ciudăţenie, excentricitate, extravaganţă, fantezie, originalitate, teribilism. *(Ce slnt ~ astea?)*

BIZL'Í vb. 1. a se baza, a conta, a se fundamenta, a se încrede, a se întemeia, a se sprijini, (înv. şi reg.) a se nădăi, (înv.) a se aşeza, a se încredinţa, a se încumeta, a nădăjdui, a se semeţi, a se stărui, (fig.) a miza, a se rezema. *(Teoria lui se ~ pe...)* 2. a se baza, a conta, a se încrede, a se lăsa, a se sprijini. *(Pot să mă ~ pe tine?)*

bizui vb. v. CUTEZA. ÎNCUMETA. ÎNDRĂZNI.

bfeâí vb. v. BATE. PALPITA. PULSA. TĂCĂI. TICĂI. TRESĂRI. ZBATE. ZVÂCNI.

Mcsí vb. v. BURDUŞI. GHEMUI. ÎNDESA. ÎNGHESUI. ÎNGRĂMĂDI. TICSI.

Mhlí vb. v. CLOCI. ÎMPUŢI.

blhlft adj. v. CLOCIT. ÎMPUŢIT. RĂSUFLAT. STĂTUT. TREZIT.

BÂIGUÍ vb. a bălmăji, a bârâi, a bodogăni, a bolborosi, a bombăni, a boscorodi, a gân-găvi, a îndruga, a îngăima, a îngâna, a mârâi, a molfăi, a mormăi, a murmura, (pop.) a blo-dogori, a bufni, (reg.) a dondăni, a mogorogi, a mondăni, a mormoti, a morocăni, a slomni, a tolocăni, (Ban.) a pâtcăi, (prin Olt.) a şon-doroi. *(Ce tot ~ acolo?)*

bâigní vb. v. AIURA. AMEŢI. BUIMĂCI. DELIRA. NĂUCI. ZĂPĂCI.

bâiguiálă s. v. AIURARE. AIUREALĂ. DELIR. DELIRARE.

bâigilire s. v. AIURARE. AIUREALĂ. DELIR. DELIRARE.

bâiauítadj. v. AIURIT. AMEŢIT. BUIMAC. BUIMĂCIT. DERUTAT. DESCUMPĂNIT. DEZORIENTAT. NĂUC. NĂUCIT. TÂM-PIT. ZĂPĂCIT.

BÎ.IBÂÍ vb. a dibui, a orbecăi, a pipăi, (înv. şi reg.) a orbeca, (reg.) a horhăi, a moş-coti. *(~ prin*

întuneric.)

Wibií vb. v. AGITA. COLCĂI. FOI. FORFOTI. FRĂMÂNTA. FURNICA. MISUI. MIŞUNA. ROI. VIERMUI.

BÂJBÂIÁLĂ s. bâjbâire, bâjbâit, bâjbâitură, dibuială, dibuire, dibuit, orbeeăială, orbecăire, orbecăit, (înv. şi reg.) orbecáre. *(~ prin întuneric.)*

BÂJBÂÍRE s. bâjbâială, bâjbâit, bâjbâitură, dibuială, dibuire, dibuit, orbeeăială, orbecăire, orbecăit, (înv. şi reg.) orbecáre. *(~ prin întuneric.)*

BÂJBÂÍT s. bâjbâială, bâjbâire, bâjbâitură, dibuială, dibuire, dibuit, orbeeăială, orbecăire, orbecăit, (înv. şi reg.) orbecáre. *(~ lui prin berna nopţii.)*

BÂJBÂITURĂ s. bâjbâială, bâjbâire, bâjbâit, dibuială, dibuire, dibuit, orbeeăială, orbecăire, orbecăit, (înv. şi reg.) orbecáre. *(~ prin întuneric.)*

BÂLBÂÍ vb. a se gângăvi, a se gângâi, (reg.) a tintăvi, (Ban.) a pâtcăi, (Transilv. şi Olt.) a şişcăvi. *(Se ~ cínd vorbeşte.)*

BÂLBÂIALĂ s. bâlbâire, bâlbâit, gângăveală, gângăvire, gângăvit. *(~ cuiva.)*

BÂLBÂÍRE s. bâlbâială, bâlbâit, gângăveală, gângăvire, gângăvit. *(Ce e ~ asta?)*

BÂLBÂÍT adj., s. gângav, gângăvit, gângâit, (reg.) balamút, (prin Ban.) pâtcáv, (Transilv.) şíşcav, (prin Olt.) şişcăvít, (prin Transilv.) ţintav. *(Om ~.)*

BÂLBÂÍT s. bâlbâială, bâlbâire, gângăveală, gângăvire, gângăvit. *(~ cuiva.)*

bâlDOr s. v. BULBUC.

bâlc s. v. BĂLTOACĂ. MLAŞTINĂ. MOCIRLĂ. SMÂRC.

BÂLCI s. iarmaroc, târg, (pop.) drăgáică, (înv.) zbor. *(~ de la Buzău.)*

r

BÂLDÂBÂC interj, (rar) bâltíc 1, (pop.) ştic-bílcl, (Mold.) huştiul(i)ucl, (Transilv.) ştiul-díc 1, (prin Munt.) tâlbâc I

Mlíe s. v. BĂLĂRIE. BURUIANĂ.

Wltî'c interj, v. BÂLDÂBÂC.

blntuí vb. v. ASUPRI. EXPLOATA. ÎMPILA. ÎMPOVĂRA. NĂPĂSTUI. OPRIMA. OROPSI. PERSECUTA. PRIGONI. TIRANIZA. URGISI.

Mnzár s. v. BĂRZĂUN. BONDAR.

bârcle s. v. SABIE. SABIŢĂ. SĂBIOARĂ. SĂBIUŢĂ.

birclí vb. v. CĂUTA. COTROBĂI. RĂSCOLI. SCORMONI. SCOTOCI. UMBLA.

blrdán s. v. ABDOMEN. BURDUHAN. BURTĂ. PÂNTECE. STOMAC.

bî'rdie s, v. BURGHIU. SFREDEL.

BIRFĂ s. bârfeală, bârfire, bârfit, calomnie, calomniere, cleveteală, clevetire, clevetit, defăimare, denigrare, discreditare, ponegreală, ponegrire, şoaptă, (pop.) hulă, hulire, năpăstuíre, pâră, (înv. şi reg.)

ponosluíre, (Ban.) tonocíe, (înv.) balamuţle, catigorie, clevétă, mozaviríe, (fam. fig.) încondeiere, înnegríre. *(A'u te pleca la ~lor!)*

BÂRFEALĂ s. bârfă, bârfire, bârfit, calomnie, calomniere, cleveteală, clevetire, clevetit, defăimare, denigrare, discreditare, ponegreală, ponegrire, şoaptă, (pop.) hulă, hulire, năpăstuíre, pâră, (înv. şi reg.) ponosluíre, (Ban.) tonocíe, (înv.) balamuţíe, catigorie, clevétă, mozaviríe, (fam. fig.) încondeiere, înnegríre. *(Nu te pleca la ~lorl)*

BÂRFÍ vb. a (se) blama, a (se) calomnia, a (se) cleveti, a (se) defăima, a (se) denigra, a (se) discredita, a (se) ponegri, (livr.) a (se)

detracta, a (se) vitupera, (înv. şi pop.) a (se) ocărî, (pop.) a (se) huli, a (se) năpăstui, a (se) povesti, (prin Olt.) a (se) publica, (înv.) a (se) balamuţi, a se măscări, a (se) mozaviri, a (se) pohlibui, a (se) ponosi, a (se) ponoslui, a (se) prilesti, a (se) vrevi, (fam. íig.) a (se) încondeia, (pop. íig.) a (se) înnegri. *(Îl ~ pe nedrept.)*

blrfí vb. v. FLECARI. ÎNDRUGA. PĂLĂVRĂGI. SPOROVĂI. TRĂNCĂNI.

BÂRFÍRE s. bârfă, bârfeală, bârfit, calomnie, calomniere, cleveteală, clevetire, clevetit, defăimare, denigrare, discreditare, ponegreală, ponegrire, şoaptă, (pop.) hulă, hulire, năpăstuíre, píră, (înv. şi reg.) ponosluíre, (Ban.) tonocíe, (înv.) balamutíe, catigorie, clevétă, mozaviríe, (fam. fig.) încondeiere, înnegríre. *(A'u te pleca la ~ IOT!)*

BÂRFÍT adj., s. calomniat, defăimat, denigrat, discreditat, ponegrit, (pop.) năpăstuit, (fam. fig.) încondeiat. *(Om ~.)*

BÂRFÍT s. bârfă, bârfeală, bârfire, calomnie, calomniere, cleveteală, clevetire, clevetit, defăimare, denigrare, discreditare, ponegreală, ponegrire, şoaptă, (pop.) hulă, hulire, năpăstuíre, pâră, (înv. şi reg.) ponosluíre, (Ban.) tonocíe, (înv.) balamutíe, catigorie, clevétă, mozaviríe, (fam. fig.) încondeiere, înnegríre. *(~ cuiva.)*

BÂRFITÓR adj., s. 1. adj., s. calomniator, clevetitor, defăimător, denigrator, ponegritor, (livr.) detractor, (pop.) hulitor, (inv.) balamút, clevétnic, năpăstuitór, ponosluitór, (turcism înv.) mozavír. *(Om ~.)* 2. adj. calomnios, tlevetitor, defăimător, denigrator, ponegri-cor, (rar) calomniator, (pop.) prost, (înv.) mo-zavírnic. *(Afirmaţii, vorbe ~.)*

BÂRÂÍ vb. a bălmăji, a bâigui, a bodogăni, a bolborosi, a bombăni, a boscorodi, a gângăvi, a îndruga, a îngăima, a îngâna, a mirii, a molfăi, a mormăi, a murmura, (pop.) a blodo-gori, a bufni, (reg.) a dondăni, a mogorogi, a mondăni, a mormoti, a mdrocăni, a slomni, a tolocăni, (Ban.) a pâtcăi, (prin Olt.) a şon-doroi. *(Ce tot ~ acolol)*

birií vb. v. BODOGĂNI. CICĂLI. DĂSCĂLI. PLICTISI. SÂCÂI.

blriiéc s. v. MIEL.

BÂRLIGÁ vb. a(-şi) îmbârliga. *(Vaca îşi ~ coada.)*

BÂRLÓGs. cuib, culcuş, sălaş, vizuină, (reg.) cobârlău, cóvru, mişină, vizunie, (prin Ban.) cârtóg, (prin Transilv.) scorciób, (prin Ban.) viezuríme, viezurínă. *(~ unui animal sălbatic.)*

btrlóg s. v. ADĂPOST. AŞEZARE. CASĂ. CĂMIN. DOMICILIU. LOCUINŢĂ. SĂLAŞ.

BIRNĂ s. grindă, stâlp, (înv. şi pop.) po-ciúmb, (pop.) şarampói, (prin Olt. şi Ban.) bălván, (Transilv.) şaf, (Maram.) şaránţ, (Transilv., Maram. şi Bucov.) şoş, (Maram., Transilv., Ban. şi Olt) şteamp, (Olt., Ban. şi Transilv.) ştenáp. *(O ~ din scheletul unei case.)*

bârnéţ s. v. BRĂCINAR.

BIRSĂ s. (reg.) cordénci, morcoáşă. *(~ plugului.)*

bírsă s. v. CĂLCÂI. PLAZ. TALPĂ.

bârzoiá vb. v. BOSUMFLA. FĂLI. FUDULI. GROZĂVI. INFATUA. ÎMBUFNA. ÎMPĂUNA. ÎNFUMURA. ÎNGÂMFA. LĂUDA. MÂNDRI. SEMEŢI.

bit s. v. BĂTRÂN. BUNIC. MOS. MOŞNEAG. TATĂ MARE.

BITĂ s. ciomag, măciucă, (pop.) toroipáiu (reg.) ghioagă, járchină, mácă, moacă, otic, pătăchíe, tămânjér, tăujér, tufán, tufă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) botă, (Mold.) ceatlău, (Olt.) cólvă, (Ban.) crivác, (Olt.) dârjálă, (Ban.> haidamac, (Olt. şi Ban.) jilăvéte, (Transilv. si Maram.) măcău, (Transilv., Maram. şi Olt.) şuvéi, (prin Bucov.) taşmău, (Mold.) toropálă, (inv.) fuscél, fúşte. *(L-a izbit cu ~.)*

bító s. v. BUNICĂ. MAMĂ MARE.

biticcl s. v. BEŢIGAS. BEŢIŞOR. CHIBRIT.

BÂTLÁN s. *(ORNIT.) I. (Ardea cinerea)* stirc cenuşiu, (reg.) ceapúr, gitlán, pescar. 2. *bâtlan mic (Ardea garzetta)* – (reg.) ceapur alb mic, stârc alb mic; *bâtlan roşiatic (Ardea purpurea)* = bâtlan roşu, stirc purpuriu, stârc roşu, (reg.) bâtlan scorţişór, bâtlan scorţişoríu, ceapur roşu, ciaclă-de-tréstie, ciaclă-róşie, gac-róşu; *bâtlan roşu (Ardea purpurea)* – bâtlan roşiatic, stârc purpuriu, stârc roşu, (reg.) bâtlan scorţişór, bâtlan scorţişoríu, ceapur roşu, ciaclă-de-tréstie, ciaclă-róşie, gac-róşu.

bâtlan álb s. v. EGRETĂ. STÂRC ALB.

bâtlan-de-stúh s. v. BOU-DE-BALTĂ.

bâtlan galben s. v. STÂRC.

bâtlan scorţişór s. v. BÂTLAN ROŞIATIC. BÂTLAN ROSÚ. STÂRC PURPURIU.'STÂRC ROŞU.

bâtlan scorţişoríu s. v. BÂTLAN ROŞIATIC. BÂTLAN ROŞU. STÂRC PURPURIU.' STÂRC ROŞU.

BÂTLĂNÁŞ s. *(ORNIT.; Ardetta minuta)* (reg.) scroafă-de-báltă, stârc-pitíc.

bâtnţ s. v. BEŢIGAŞ. BEŢIŞOR.

hitúfă s. v. CHIBRIT.

BÂŢĂN s. *(ENTOM.; Chironomus Inicopo-gon)* (reg.) zgriburíci.

biţán s. v. BĂRZĂUN. BONDAR.

BÂTÂÍ vb. a da, a fiţâi. *(~ din coadă.)*

bili'itoáre s. v. CODOBATURĂ. PRUN-DAR. PRUNDAS.

hâváş adj. v. NĂBĂDĂIOS. NĂRĂVAŞ NĂRĂVIT.

bâză s. v. ALBINĂ. MUSCĂ. STRECHE.

bizălău s. v. BĂRZĂUN. GĂRGĂUN.

bâzdáră s. v. STRECHE.

bizdărí vb. v. STRECHEA.

bâzdíc s. v. CAPRICIU. CHEF. FANDOSEALĂ. FANTEZIE. FASON. FIŢĂ. MAIMUŢĂREALĂ. MOFT. NAZ. POFTĂ. PROSTEALĂ. SCLIFOSEALĂ. TOANĂ.

BÂZDÂGÁNIE s. bazaconie, bizarei ie, ciudăţenie, curiozitate, drăcie, drăcovenie, minunăţie, năstruşnicie, năzdrăvănie, poznă, (rar) singularitate, (pop.) comedie, (reg.) <l.".nănáie, nagodă, şozénie, (Ban. şi Olt.) miráz, (Transilv. şi Ban.) mirăzénie, (Mold.) şan,. *(Multe ~ a mai văzul.)*

blzdigánle s. v. ARĂTARE. MONSTRU. POCITANIE. POCITURĂ. blzgán s. v. BĂRZĂUN. BONDAR. blzgár s. v. BĂRZĂUN. GĂRGĂUN. BÂZĂÍ vb. a zbârnâi, a zâzâi, a zumzăi, (rar) a zumbăi, (pop.) a bombăni, (reg.) a bornăi, (Transilv. şi Ban.) a vâjâi. *(Albinele ~.)*

bâzlí vb. v. BODOGĂNI. CICĂLI. DĂSCĂLI. PLICTISI. PLÂNGE. SÂCÂI.

BÂZÂIÁLĂ s. bâzâire, bâzâit, bâzâitură, zbâr-nâială, zbârnâire, zbârnâit, zbârnâitură, zâzâit, zumzăială, zumzăire, zumzăit, zurnzăitură, zumzet, (rar) vuvuít, zbârn, zumbăíre, zúzet. *(~ insectelor.)* bâzâiálă s. v. PLÂNS. PLÂNSET. BÂZÂÂRE s. bâzâiálă, bâzâit, bâzâitură, zbâr-nâială, zbârnâire, zbârnâit, zbârnâitură, zâzâit, zumzăială, zumzăire, zumzăit, zurnzăitură, zumzet, (rar) vuvuít, zb"rn, zumbăíre, zúzet. *(~ insectelor.)*

biziít adj. v. PLÂMGĂGIOS. PLÂNGĂREŢ. SCÂNCIT. SMIORCĂIT. VĂICĂREŢ.

BÂZÂÍT s. bâzâiálă, bâzâire, bâzâitură, zbâr-nâială, zbârnâire, zbârnâit, zbârnâitură, zâzâit, zumzăială, zumzăire, zumzăit, zurnzăitură, zumzet, (rar) vuvuít, zbârn, zumbăíre, zúzet. *(~ insectelor.)* bâzâit s. v. PLÂNS. PLÂNSET. BÂZÂITOÁRE s. sfârâitoare, (reg.) sfâriiác, sfirâióc. *(~ cu care se joacă copiii.)*

BÂZÂITÓR adj. zbârnâitor, zumzăitor. *(Un zgomot ~.)*

BÂZÂITURĂ s. bâzâiálă, bâzâire, bâzâit, zbâr-nâială, zbârnâire, zbârnâit, zbârnâitură, zâzâit, zumzăială, zumzăire, zumzăit, zurnzăitură, zumzet, (rar) vuvuít, zbârn, zumbăíre, zúzet. *(~ insectelor.)* bâzâitură s. v. PLÂNS. PLÂNSET. blabórnic s. v. PAPUC. BLACHÉU s. (reg.) şpiţ. *(~ la ghete.)* blágă s. v. AVERE. AVUT. AVUŢIE. BOGĂŢIE. BUN. MIJLOACE. SITUAŢIE. STARE.

blagocéslic s. v. CREDINŢĂ. CUCERNICIE. CUVIOŞENIE. CUVIOŞIE. EVLAVIE. PIETATE. PIOŞENIE. PIOZITATE. RELIGIOZITATE. SMERENIE.

blagocestiv adj.v. CREDINCIOS. CUCERNIC. CUVIOS. EVLAVIOS. PIOS. PREACREDIN-CIOS. RELIGIOS. SMERIT.

blagocestivíe s.v. CREDINŢĂ. CUCERNICIE. CUVIOŞENIE. CUVIOŞIE. EVLAVIE. PIETATE. PIOŞENIE. PIOZITATE. RELIGIOZITATE. SMERENIE. blagodarénie s. v. RECUNOŞTINŢĂ. blagodarí vb. v. MULŢUMI. blagoiavlénie s. v. BOBOTEAZĂ. blagomaníe s. v. BAGATELĂ. CHIŢIBUŞ. FLEAC. MĂRUNŢIŞ. NIMIC. PROSTIE. blagonóseţ s. v. BINEFĂCĂTOR. blagoród adj. v. ALES. ARISTOCRAT. ARISTOCRATIC. BUN. DISTINS. ILUSTRU. ÎNALT. MARE. NOBIL.

blagoródnic adj. v. ALES. ARISTOCRAT. ARISTOCRATIC. BUN. DISTINS. ILUSTRU. ÎNALT. MARE. NOBIL.

blagorodnicfe s. v. ARISTOCRAŢIE. NOBILIME.

biagoródnie s. v. ARISTOCRAŢIE. NOBILIME.

blagoslovénie s. v. BINECUVÂNTARE. BLAGOSLOVIRE.

BLAGOSLOVI vb. *(BIS.)* a binecuvânta, (înv.) a ura. *(I-a ~ pe credincioşi.)*

BLAGOSLOVIRE s. *(BIS.)* binecuvânti.re, (livr.) benedicţiúne, (pop) blagoslovénie, (înv.) urâciune. *(~ credincioşilor de către preot. >*

BLAGOSLOVIT adj. *(BIS.)* Linecuvintat, (înv.) preablagoslovít.

blagoveştérie s. v. BUNAVESTIRE.

BLAJÍN adj. blând, bun, domol» paşnic, (livr.) mansuét, (reg.) pâşín, (înv.) lin. *(Om --.>*

BLAJINI s. pi. *(MITOL. POP)* (Bucov.) rolimáni (pl.).

blajinătate s. v. BLÂNDEŢE. BUNĂTATE.

BLAM s. blamare, condamnare, dezaprobare, înfierare, neaprobare, reprotvre, respingere, stigmatizare, (rar) reprobaţiúne, sancţionare, (livr.) dezavuare, repreliensiúne, (pop.) osândíre (înv.) prihană, (fig.) vestejire. *(~ adus cuiva pentru faptele sale.)*

BLAMA vb. 1. a condamna, a dezaproba, a înfiera, a proscrie, a reproba, a respinge, a stigmatiza, (livr.) a dezavua, (rar) a sancţiona, (pop.) a osindi, (înv.) a mustra, a protesta, (fig.) a veşteji. 2. a (se) birfi, a (se) calomnia, a (se) cleveti, a (se) defăima, a (se) denigra, a (se) discredita, a (se) ponegri, (livr.) a (se) detracta, a (se) vitupera, (înv. şi pop.) a (se) ocărî, (pop.) a (se) huli, a (se) năpăstui, a (se) povesti, (prin Olt.) a (se) publica, (înv.) a (se) balamuţi, a (se) măscări, a (se) mozaviri, a (se) pohlibui, a (se) ponosi, a (se) ponoslui, a (se) prilesti, a (se) vrevi, (fam. fig.) a (se) încondeia, (pop. fig.) a (se) înnegri. *(De ce !l ~ pe nedrept ?)*

BLAMABIL adj. condamnabil, criticabil, neingăduit, neonorabil, nepermis. regretabil, reprobabil, ruşinos, urât, vinovat, (livr.) repre-hensíbil, (înv.) ocárnic, ocărâtór, ruşinătór. *(O faptă ~.)*

BLAMARE s. blam, condamnare, dezaprobare, înfierare, neaprobare. reprobare, respingere, stigmatizare, (rar) reprobaţiúne, sancţionare, (livr.) dezavuare, reprehensiúne, (pop.) osândíre, (înv.) prihană, (fig.) vestejire. *(~ cuiva pentru faptele sale.)*

BLANĂ s. piele. *(Purtau pe ei ~ de urs.)*

blană s. v. CHINGĂ. MASĂ. SCÂNDURĂ. SPETEAZĂ. STINGHIE.

BLASFEMÁ vb. *(BIS.)* a huli.

BLASFEMIE s. *(BIS.)* hulă.

bláznă s. v. ADEMENIRE. ARĂTARE. ATRACŢIE. ISPITĂ. MONSTRU. POCITANIE. POCITURĂ. SEDUCERE. SEDUCŢIE. TENTAŢIE.

BLAZON s. armoarii (pl.), emblemă, stemă, (înv.) armături (pl.), herb. marcă, pavăză, scut. *(~ unei case princiare.)*

BLĂNÁR s. (prin Transilv., Maram. şi Ban.) săbău, (Transilv.) suci.

blăzni vb. v. ADEMENI. AMĂGI. ÎNCÂNTA. ÎNŞELA. MINŢI. MOMI. PĂCĂLI. PROSTI. PURTA. TRIŞA.

bleándă s. v. BRÂNCI. GHIONT. IZBITURĂ. ÎMBRÍNCEALĂ. ÎMBRÂNCITURĂ. ÎMPINSĂTURĂ. TIFLĂ.

bleasc s. v. SPIRIT. SUFLET.

bleáscă adj. invar., adv. v. CIUCIULETE. LEOARCĂ.

BLEAU s. (reg.) morcoáşă. *(~ la osia carului.)*

BLEG adj., s. 1. adj., s. nătăfleţ, nătărău» nătâng, neghiob, nerod, netot, prost, prostă*n*ac, stupid, tont, tontălău, (înv. şi pop.) năuc, (pop. şi fam.) haplea, (pop.) flaimúc, (înv. şi reg.) nătântóc, prostán, prostátic, prostănátic, (reg. şi fam.) şui, (reg.) bleot, hăbăuc, ma*n*gosít, metehău, meteleú, motofléţe, motológ, mutălău, natantól, năbârgeác, nătăbî'z, nătânt, nătrúi, nătrúţ, năvlég, năvligós.nerodói, pliurd, ponc, pricăjit, puneau, tătăláu, tălâmb, tontán, tontoléte, tontológ, (prin Transilv.) balamút, (prin Olt.) bleomb, (prin Mold.) boblétic, (prin Munt.) bobléţ, (Mold.) che-rapléş, (prin Transilv., Mold. şi Bucov.) chiomb, (Transilv., Ban. şi Olt.) lud, (Transilv. şi Ban.) năhúi, (Transilv.) nebléznic, (prin Mold., Transilv. şi Maram.) şuiétic, (Mold.) tanău, (Bucov.) tălăşmán, (prin Olt. şi Munt.) tărăntúc, (Munt.) tontován, (turcism înv.) budalá, (fam.) fleţ, găgăúţă, gogoman, zevzec, (fig.) sec. *(~ mai este!)* 2. adj. indolent, lălâu, moale, molatic, molâu, mototol, (reg.) tofológ, (fig.) băligós, mălăiéţ, mămăligós. *(O fiinţă ~.)* 3. adj. atârnat, blegit, clăpăug, lăsat, pleoştit, (pop.) blegoşát, (prin Olt.) bleonc, (Mold. şi Transilv.) dăbălăzát, (Transilv.) plecozát, (fam.) bleojdit. *(Cu urechile ~.)*

BLEGÍ vb. 1. a se moleşi, a se muia, (prin Transilv.) a se bălmăji, (fam.) a se bleojdi, (fig.) a se turti. *(Ce te-ai ~ aşa ?, nu te simţi bine?)* 2. a se pleoşti, (pop.) a se blegoşa, (Mold.) a se clăpăugi, (Transilv., Mold. şi Bucov.) a se dăbălăza. *(I s-au ~ urechile.)*

BLEGÍT adj. atârnat, bleg, clăpăug, lăsat, pleoştit, (pop.) blegoşát, (prin Olt.) bleonc, (Mold. şi Transilv.) dăbălăzát, (prin Transilv.) plecozát, (fam.) bleojdit. *(Cu urechile ~.)*

blegoşá vb. v. BLEGI. PLEOŞTI.

blegoşát adj. v. ATÂRNAT. BLEG. BLEGIT. CLĂPĂUG. LĂSAT. PLEOŞTIT.

blehăí vb. v. HĂMĂI. LĂTRA.

BLÉNDĂ s. 1. *(MIN.)* sfalerit, sulfura de zinc. *(~ este folosită ca minereu de zinc.)* 2. *(FIZ.)* diafragmă. *(~ la obiectivul aparatelor fotografice.)*

blendí vb. v. GHIONTI. IZBI. ÎMBOLDI. ÎMBRÂNCI. ÎMPINGE. ÎNGHIONTI.

blendisí vb. v. GHIONTI. IZBI. ÎMBOLDI. ÎMBRÂNCI. ÎMPINGE. ÎNGHIONTI.

BLENORAGÍE s. *(MED.)* gonoree, (pop.) sculamént, (reg.) frântúră, scurgere, scursoáre, (înv.) scursură. *(~ este o boală venerică.)*

bleoidí vb. v. BLEGI. BULBUCA. CĂSCA. HOLBA. MĂRI. MOLEŞI. MUIA. UMFLA. ZGÂI.

bleojdíre s.v. BULBUCARE. CĂSCARE HOLBARE. MĂRIRE. UMFLARE. ZGÂIRE ZGÂIT.

bleojdit adj. v. ATÂRNAT. BLEG. BLEGIT BULBUCAT. CĂSCAT. CLĂPĂUG. HOLBAT LĂSAT. MARE. MĂRIT. PLEOŞTIT. UMFLAT. ZGÂIT.

bleomb adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

bleonc adj. v. ATÂRNAT. BLEG. BLEGIT. CLĂPĂUG. LĂSAT. PLEOŞTIT.

bleoştiráie s. v. FLESCĂIALĂ. FLEŞCĂ-RAIE.

bleot adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

BLESTEM s. 1. imprecaţie, ocară, (livr.) maledicţie. *(Poeziile Im confin multe ~.)* 2. *(BIS.)* afurisenie, afurisire, anatemă, excomunicare, (înv.) procleţénie, procleţíe. *(A arunca ~ asupra cuiva.)*

blestem s. v. CALAMITATE. CATASTROFĂ. DEZASTRU. FLAGEL. GROZĂVIE. NĂPASTĂ. NENOROCIRE. PACOSTE. POTOP. PRĂPĂD. PUSTIIRE. SINISTRU. URGIE.

BLESTEMA vb. 1. *(BIS.)* a afurisi, a anatemiza, a excomunica, (pop.) a oropsi, (înv.) a lepăda, a procleţi. *(Papa l-a ~.)* 2. a se afurisi, (pop.) a se jura. *(Se ~ că nu minte.)*

BLESTEMAT adj., s. 1. adj. *(BIS.)* afurisit, anatemizat, excomunicat, (înv. şi reg.) procleţít, (înv.) proclet. *(Un credincios ~J* 2. adj., s. afurisit, câinos, hain, îndrăcit, rău, ticălos, (înv. şi pop.) pustiu, (pop. şi fam.) pârdálnic, (pop.) împeliţát, jurat, (înv. şi reg.) urgisit, (reg.) pricăjit, (Transilv.) săcrét. *(~ de Gheorghe!)*

blestemăclúne s. v. ABJECŢIE. FĂRĂDELEGE. INFAMIE. JOSNICIE. MIŞELIE. MÂRŞĂVIE. NELEGIUIRE. NEMERNICIE. NETREBNICIE. TICĂLOŞIE.

blestemăfésc adj. v. INFAM. JOSNIC. MIŞEL. MIŞELESC. MIZERABIL. MÂRSAV. NEDEMN. NELEGIUIT. NEMERNIC. NETREBNIC. RUŞINOS. SCELERAT. TICĂLOS.

blestemăţie s. v. ABJECŢIE. FĂRĂDELEGE. INFAMIE. JOSNICIE. MISELIE. MÂRŞĂVIE. NELEGIUIRE. NEMERNICIE. NETREBNICIE. TICĂLOŞIE.

Weştí vb. v. ARTICULA. CRÂCNI. GRĂI. MURMURA. PRONUNŢA. PROTESTA. ROSTI. SCOATE. SPUNE. VORBI. ZICE.

BLEU adj. invar, azuriu, (înv.) havaíu. *(De culoare ~.)*

BLID s. 1. strachină, (Transilv., Ban., Olt.) taier. *(Un ~ de mlncare.)* 2. căuş, ciutură, cupă, (reg.) făcáu. *(~ la roata morii.)*

BLIDAR s. (reg.) uiegár. *(Pe <- se pun vasele, tactmurile.)*

blâna adj. v. DOMOL. LIN. UŞOR.

BLÂND adj., adv. 1. adj. blajin, bun, domol, paşnic, (livr.) mansuét, (reg.) pâşín, (înv.) lin. *(Om ~.)* 2, adj. calm, domol, lin, liniştit.

moderat, molcom, potolit, uşor. *(Vini ~; ploaie ~.)* 3. adv. lin, uşor, (înv. şi pop.) molcomíş. *(Seara coboară ~.)* 4. adj. moderat, potrivit, temperat, (fig.) dulce. *(Climă ~.)*

blinda s. v. URTICARIE.

BLÂNDÉŢE s. bunătate, (Hvr.) mansuetú-dine, (rar) blajinătate, (reg.) bunéţe. *(Om de o mare ~.)*

bloboјí vb. v. ÎNCOTOŞMĂNA. ÎNFOFOLI.

BLOC s. 1. masă. *(Un imens ~ de stlncă.)* 2. (rar) blóchaus. *(Un ~ cu 10 etaje.)*

bloc s. v. BLOCADĂ.

BLOCA vb. 1. a astupa, a bara, a închide. *(Zăpada ~ drumul.)* 2. *(TEHN.)* a se gripa. *(Motorul s-a ~.)*

BLOCADĂ s. *(POLITICĂ)* (rar) blócus, (înv.) bloc.

blóchaus s. v. BLOC.

blócus s. v. BLOCADĂ.

blodogorí vb. v. BĂLMĂJI. BÂIGUI. BÂRÂI. BODOGĂNI. BOLBOROSI. BOMBĂNI. BOSCORODI. GÂNGĂVI. ÎNDRUGA. ÎNGĂIMA. ÎNGÂNA. MÂRÂI. MOLFĂI. MORMĂI. MURMURA.

Wonci s. v. NOD.

BLOND adj. bălai, bălan, galben, (pop.) gâlbiór, (înv. şi reg.) plăvíţ, (reg.) plăvái, plăvan, plăvíu, (Ban.) băl. *(Cu părul ~.)*

BLUZÍŢĂ s. bluzuliţă. *(O ~ de bumbac.)*

BLUZULÍŢĂ s. bluziţă. *(Îi stă bine ~.)*

boaba-vúlpii s. v. DALAC.

BOABĂ s. 1. bob, grăunte, sămânţă. (reg.) boámbă, boánă. *(~ de giiu.)* 2. bob, picătură, strop. *(O ~ de apă.)*

boabă s. v. BACĂ. CARTOF.

boácă adv. v. NIMIC.

boácă s. v. CAP.

boáce s. v. CUVÂNT. GLAS. GRAI. GURĂ. TERMEN. VOCE. VORBĂ.

boághe s. v. BUFNIŢĂ. BUHĂ. CĂPIŢĂ-CLAIE. PORCOI. STOG.

boala-copíllor s. v. EPILEPSIE.

BOALĂ s. 1. *(MED.)* afecţiune, maladie, (rar) rău, suferinţă, (livr.) morb, (pop.) beteşug, patimă, vătămare, (înv. şi reg.) neputinţă, (reg.) betegíe, betejeálă, (înv.) lâncezíme, lângejúne, lingoare, morbiciúne, pătimire. *(Are o~ ascunsă.)* 2. *(MED.)* *boala lui Addison* = diabet bronzat; *boala lui Basedow* =bazedov, guşă exoftalmică; *boala lui Pierre Mărie şi Marinescu* = acromegalie; *boala somnului* = encefalită letargică; *boală mintală* = alienare, alienaţie, demenţă, nebunie, sminteală, smintire, ţicneală, (pop.) nebuneală, (înv. şi reg.) smíntă, (Transilv., Maram. şi Ban.) bolânzíe, (prin Bueov.) sălteálă, (Mold.) zăluzeálă, zâluzíe, zărgheálă, zărghénie, (fam.) căpiálă, (fig.) rătăcire, scrânteálă, ţăcăneálă; *boală venerică*---(pop.) boală lumească. 3. *(MED. VET.) boala lui* Carre"=(pop.) jigăráie, jigodie, rapăn.

boală s. v. CAPRICIU. CHEF. CIUDĂ. FANDOSEALĂ. FANTEZIE. FASON. FIŢĂ. GELOZIE. INVIDIE. MAIMUŢĂREALĂ. MOFT. NAZ. NĂRAV. NECAZ. PASIUNE. PATIMĂ. PICĂ. PIZMĂ. POFTĂ. PORNIRE. PROSTEALĂ. RANCHIUNĂ. SCLIFOSEALĂ. TOANĂ. VICIU.

boală-clineáscă s. v. FTIZIE. TEBECE. TUBERCULOZĂ.

boală de ápă s. v. CIROZĂ HIDRICĂ. HIDROPIZIE.

boală-de-záhăr s. v. DIABET.

boală-lumeáscă s. v. BOALĂ VENERICĂ.

boală-lúngă s. v. FEBRĂ TIFOIDĂ. TIFOS.

boalâ-máre s. v. FEBRĂ TIFOIDĂ. TIFOS.

boală-reá s. v. EPILEPSIE. FEBRĂ TIFOIDĂ. TIFOS.

boală-seácă s. v. FTIZIE. TEBECE. TUBERCULOZĂ.

boálcă s. v. ULCEA. ULCICĂ.

boámbă s. v. BOABĂ. BOB. CARTOF. GRĂUNTE. SĂMÂNŢĂ.

boánă s. v. BOABĂ. BOB. GRĂUNTE. SĂMÂNŢĂ.

boáncâ s. v. BABANĂ. BUŞTEAN. BUTUC. BUTURUGĂ. CIOT.

boánce s. pi. v. CRĂIŢĂ. VÂZDOAGĂ.

boánză s. v. MUSCA-HOITUR1LOR. MUSCĂ-ALBASTRĂ. MUSCĂ-DE-CARNE. MUSCĂ-MARE. STRECHE.

BOÁRCĂ s. *(IHT.; Rhodeus sericeus)* boarţă, (reg.) plăticúţă, (prin Mold.) şfei.

boárcă s. v. BEHLIŢĂ.

BOARE s. 1. adiere, pală, suflare, suflu, undă, (rar) scutur, (Olt.) rcvencálă. *(Se simţea o ~ de vlnt.)* 2. adiere, zefir, (rar) aură. *(~ mişcă uşor frunzele.)*

boare s. v. AROMĂ. BALSAM. MIREASMĂ. PARFUM.

BOARFE s. pi. bulendre (pl.), calabalâc, catrafuse (pl.), troace (pl.), ţoale (pl.), (reg.) bodroánţe (pl.), ciovéie (pl.), trancanale (pi.;, (Olt.) dănănáie. *(Ia-ii ~ şi pleacă!)*

boárnă s. v. MUSCA-HOITURILOR.

MUSCĂ-ALBASTRĂ. MUSCĂ-DE-CARNE. MUSCĂ-MARE.

BOÁRŢĂ s. *(IHT.; Rhodeus sericeus)* boarea, (reg.) plăticúţă, (prin Mold.) şfei.

boáscă s. v. TESCOVINĂ.

boáşă s. v. TESTICUL.

boáţă s. v. BOROBOAŢĂ. ISPRAVĂ. NĂZBÂTIE. NĂZDRĂVĂNIE. POCINOG. POZNĂ. ŞOTIE. TRĂSNAIE.

BOB s. 1. boabă, grăunte, sămânţă, (reg.) boámbă, boánă. *(Un ~ de grlu.)* 2. boabă, picătură, strop. *(~ de apă.)* 3. *(BOT.) bob-de-farină (Lathyrussyluesler)* = (reg.) înăză-ríche, scríntiţă; *bob-de-farină (Lathyrus plahj-phyllos)* = (reg.) măzăríche.

BOB s. *(SPORT)* (rar) bóbslei.

bob s. v. BACĂ.

bóbă s. v. BUNICĂ. MAMĂ MARE.

bobi vb. v. NIMERI.

bobícă s. v. ULCEA. ULCICĂ.

BOBINÁJ s. bobinare. *(~ unui fir electric.)*

BOBINÁRE s. bobinaj. *(~ unui conductor electric.)*

BOBÍNĂ s. 1. mosor, (Mold.) macara. *(~ cu aţă.)* 2. *(FIZ.)* (ieşit din uz) seif.

BOBÍŢĂ s. picăţea, (pop.) pu<-hiţeá, pui, (reg.) brobínţă. *(~ pe un material textil.)*

bobită s. v. BACĂ. DALAC. VUIETOARE.

bobitei s. v. LEMNUL-BOBULUL SALCÂM-GALBEN.

bobâleă s. v. CARTOF. bobâlnic s. v. CARDAMA. NĂSTUREL. BOBÂRNÁC s. (Mold.) sfârlă. *(I -a tras nn ~ peste nas.)*

boblétic adj., s. v. BLEG. NÂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

bobléţ adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

boboánă s. v. DESCÂNTEC. FARMEC. MAGIE. VRAJĂ. VRĂJITORIE. boboáşă s. v. CARTOF.

BOBOC s. 1. *(BOT.)* (reg.) bulbuc, (Transilv. şi Ban. pup. *(~ de floare.)* 2. *(OÍINIT.)* răţişoară, răţuşcS (reg.) răţúcă, răţúică, răţusoáră, răţúţă

boboc s. v. DEBUTANT. ÎNCEPĂTOR. RECRUT.

bobolóş s. v. COCOLOS. GHEMOTOC. MOTOTOL. bobonát 3dj. v. GOGONAT. boboní vb. v. DESCÂNTA. FACE. FERMECA. MENI. URSI. VRĂJI.

boboreá s. v. GOGOAŞĂ. PĂPĂLĂU. BOBORNIC s. *(BOT,; Veronica becca-bunga* ' şopârliţă. (reg). pribólnic.

Uobosá vb. v. BULBUCA. CĂSCA. HOLBA. MĂRI.' UMFLA, ZGÂI.

bobosáre s. v. BULBUCARE- CĂSCARE. HOLBARE. MĂRIRE. UMFLARE. ZGÂIRE. ZGÂIT.

boboşát adj. v. BULBUCAT. CĂSCAT. HOLBAT. MARE. MĂRIT. UMFLAT. ZGÂIT.

bóbot s. v. FLĂCĂRAIE. PARĂ. PĂLĂ-LAIE. PÂRJOL. VĂPAIE. VÂLVĂTAIE. VÂLVOARE.

bobotáie s. v. FLĂCĂRAIE. PARĂ. PALĂ-LAIE. PÂRJOL. VĂPAIE. VÂLVĂTAIE. VÂLVOARE.

BOBOTEAZĂ, s.*(BIS.)* (înv. şi pop.)apă-bo-teázá, arătarea Domnului, (pop.) iordan (înv.) blagoiavlénie.

boboti vb. v. CONGESTIONA. INFLAMA. IRITA. OBRINTI. TUMEFIA. UMFLA.

bobotíre s. v. CONGESTIONARE. INFLAMARE. 1NFLAMAŢIE. IRITARE. OBRIN-TEALĂ. OBRINTIRE. OBRINTIT. OBRIN-TITURĂ. TUMEFACŢIE. TUMEFIERE. UMFLARE.

bobotitadj.v. CONGESTIONAT. INFLAMAT. IRITAT. TUMEFIAT. UMFLAT. bobríc s. v. RINICHI. bóbslei s. v. BOB.

bobuşór s. v. LINTEA-PRATULUI. MĂZĂ-RICHE. OREŞNIŢĂ. BOC interj, poc I

BOCANC s. gheată, (Transilv.) papuc, (arg.) sabot. *(~ de fotbalist.)*

BOCĂNEÁLĂ s. 1. bocănit, bocănitură, pocăneală pocănit, pocănitură, (reg.) bontă-neálă bontănitúră. *(O ~ ritmică.)* 2. bătaie, bocănire, bocănit, bocănitură, ciocăneală, ciocă-

nire, ciocănit, ciocănitură, (reg.) tocăníre, tocănit. *(Se aude o ~ in uşă.)*

BOCĂNÍ vb. a bate, a ciocăni, a pocăni, (înv. şi reg.) a suna, (reg.) a bontăni, a toca, a tocăni. *(Line ~ în uşă?)*

BOCĂNÍRE s. bătaie, bocăneală, bocănit, bocăr>itură, cirvăneală, ciocănire, ciocănit, ciocănitură, (reg.'; tocăníre, tocănít. *(Se aude o ~ în uşă.)*

BOCĂNÍT s. 1. bocăneală, bocănitură, pocăneală, pocănit. pocănitură, (reg.) bontăneálă, bontănitúră. *(Se aude un ~ ritmic.)* 2. bătaie, bocăneală, bocănire, bocănitură, ciocăneală, ciocănire, ciocănit, ciocănitură, (reg.) tocăníre, tocănit. *(Se aude un ~ in uşă.)*

boeănitoáre s. v. CIOCĂNITOARE. GHIO-NOAIE. SCORŢAR.

BOCĂNITURĂ s. 1. bocăneală, bocănit, pocăneală, pocănit, pocănitură, (reg.) bontăneálă, bontănitúră. *(O ~ ritmică.)* 2. bătaie, bocăneală, bocănire, bocănit, ciocăneală, ciocănire, ciocănitură, (reg.) tocăníre, tocănít. *(Se aude o ~ în uşă.)* boccea s. v. LEGĂTURĂ. hocceagíu s. v. MARCHITAN. BOCCELUŢĂ s. legăturică. bocciu adj. v. DIFORM. HIDOS. HÂD. POCIT. SCHIMONOSIT. SLUT. STRÂMB. URÂT. bocciu s. v. PARLAGIU. VIDANJOR. BOCEÁLĂ s. bocire, bocit, căinare, jelire, jelit, jeluire, lamentare, lamentaţie, plângere, plâns, tânguială, tânguire, tânguit, văitare, văitat, văitătură, (pop., fam. şi peior.) văicăreală, (pop.) jeluiálă, (înv. şi reg.) olălăíre, (reg.) văieráre, văierát, (înv.) obidíre, olecăire. *(Ce e ~ asta?)*

BOCET s. plângere, tânguire, (pop.) jelanie, (înv.) jalovánie. *(~ ia tnmormlntare.)*

BOCÍ vb. a se căina a (se) jeli, a (se) jelui, a se lamenta, a (se) plânge, a se tângui, a se văicări, a se văita, (pop.) a se aoli, a se mişeii, (înv. şi reg.) a se olălăi, a se olecăi, (reg.) a se plângătui, a se scârbi, a se văiera, a se văina, a se vălăcăi, (Transilv.) a (se) cânta, a (se) dăuli, (Mold. şi Bucov.) a se frăsui, (înv.) a se glăsi, a se glăsui. *(S-a ~ toată ziua.)* bocloácă s. v. CAPSULĂ. MĂCIULIE. bociulfe s. v. CAPSULĂ. MĂCIULIE. BOCÍRE s. 1. jelire, plângere, plâns, (pop.) jeluiálă, jeluire. 2. boceală, bocit, căinare, jelire, jelit, jeluire, lamentare, lamentaţie, plângere, plâns, tânguială, tânguire, tânguit, văitare, văitat, văitătură, (pop., fam. şi peior.) văicăreală, (pop.) jeluiálă, (înv. şi reg.) olălăíre, (reg.) văieráre, văierát, (înv.) obidíre, olecăire. *(Ce e ~ asta?)*

BOCÍT s. boceală, bocire, căinare, jelire. jelit, jeluire, lamentare, lamentaţie, plângere, plâns', tânguială, tânguire, tânguit, văitare, văitat, văitătură, (pop., fam. şi peior.) văicăreală, (pop.) jeluiálă, (înv. şi reg.) olălăíre, (reg.) văieráre, văierát, (înv.) obidíre, olecăire. *(Lasă ~ 1)*

BOCITOARE s. jeluitoare, (reg.) plângă-toáre. *(~ la un mort.)*

bocşă s. v. CĂRBUNĂRIE. bocşér s. v. CĂRBUNAR, bodicăí vb. v. CĂUTA. COTROBĂI. RĂSCOLI. SCORMONI. SCOTOCI. UMBLA.

BODÂRLAUs.*(ORNIr.)*l. *(Podiceps crista-ius)* corcodei, cufundar, (rar) scufundáci, scufundár, (reg.) fundác. 2. *(Gavia arctica)* cufundac, cufundar, (reg.) scufundáci, corco-del-máre, fundac-máre.

BODOGĂNEALĂ s.'l. bolboroseală, bombă-neală, bombănit, bombănitură, boscorodeală, mormăială, mormăire, mormăit, mormăitură, (prin Olt.) şondoroiálă, şondoroít. 2. cicăleală, dăscăleală, sâcâială, (reg.) morocăneálă, (fig.) pisălogeală.

BODOGĂNI vb. 1. a bălmăji, a bâigui, a bârii, a bolborosi, a bombăni, a boscorodi, a gângăvi, a îndruga, a îngăima, a îngina, a mirii, a molfăi. a mormăi, a murmura, (pop.) a blsdogori, a bufni, (reg.) a dondăni, a mogo-rogi, a mondăni, a mormoti, a morocăni, a slomni, a tolocăni, (Ban.) a piteai, (prin Olt.) a şondoroi. *(Ce tot ~ acolo?)* 2. a cicăli, a dăscăli, a plictisi, a sâcâi, (pop. şi fam.) a boscorodi, (pop.) a dondăni, a prociti, a Sucăli, (reg.) a ciocmăni, a morcoti, a tocăni, a tolocăni, (Mold.) a cihăi, (Transilv. şi Bucov.) a cincăi, (Mold. şi Bucov.) a moronci, (fam.) a bârii, a bâzâi, a bombăni, a socri, (fig.) a ciocăni, a cârâi, a pisa, a pisălogi, a toca. *(Mă ~ tot timpul!)*

lmdolán s. v. CIOLAN. OS.

bodroánţe s. pi. v. BOARFE. BULENDRE. CALABALÂC CATRAFUSE. TROACE. ŢOALE.

bófte s. pi. v. CRĂIŢĂ. VÂZDOAGĂ.

BOGAT adj. 1. abundent, bun, îmbelşugat, Îndestulat, mare, mănos, (înv. şi reg.) belşugós, spornic, (înv.) săţiós. *(Recoltă ~.)* 2. fecund, fertil, gras, mănos, productiv, roditor, rodnic, (înv.) producător, rodit, rodos, spornic. *(Pă-mânt ~.)* 3. prosper. *(Regiune ~.)* 4. avut, înstărit, situat, (pop.) chiabur, cuprins, (reg.) bănos, (Transilv.) găzdác, (prin Munt.) taxidít. *(Ţăran ~.)* 5. căpătuit, chivernisit, îmbogăţit, înavuţit, înstărit, pricopsit, (pop. şi depr.) ajuns. *(Om ~.)* 6. îmbelşugat, (livr.) opulent. *(Viaţă ~.)* 7. abundent, copios, îmbelşugat, îndestulat, (fig.) princiar. *(O masă ~.)* 8. fastuos, grandios, luxos, mare, pompos, somptuos, splendid, strălucit, strălucitor, (livr.) magnific, (fig.) sclipitor. *(Un alai ~; o nuntă ~.)* 9: luxos, preţios, scump. *(Haine ~.)* 10. bătut, înfoiat, învoit, rotat, (reg.) revărsat. *(Flori ~.)* 11. des, îmbelşugat, învoit. *(Cu păr ~.)* 12. amplu, cuprinzător, larg. *(O perspectivă ~.)* 13. întins, mare, vast. *(Are o experienţă ~.)* bogat adj. v. MULT. NUMEROS, bogătan s. v. BOGĂTAŞ.

BOGĂTAŞ s. (pop. şi peior.) bogătan, (prin Ban.) boltăgíu, (Transilv.) dolfán. *(E un mare ~.)*

bogătáte s. v. AVERE. AVUT. AVUŢIE. BOGĂŢIE. BUN. MIJLOACE. SITUAŢIE. STARE.

BOGĂŢÍE s. 1. abundenţă, belşug, îmbel-sugare, îndestulare, prisos, (rar) afluenţă, mănoşíe, răsfăţ, risipă, (livr.) opulenţă, profuziune, (pop.) jertfă, (prin Olt.) temei, (Înv.) sătul, saturare, spor. *(~ de bunuri,)* 2. belşug, bunăstare, prosperitate, (pop.) pricopseală, (Transilv.) prindoáre, (înv.) salut, scumpete, scumpíe, spor, (fig.) înflorire. *(~ in care se afla.)* 3. avere, avut, avuţie, bun, mijloace (pl.), situaţie, stare, (înv. şi reg.) bogătáte, prilej, prindere, (reg.) blágă, prinsoare, (prin Transilv.) apucătură, (Transilv.) ioság, (Olt., Ban. şi Transilv.) vlagă, (înv.) bucate (pl.), pe-riusíe, (fam.) parale (pl.), (fig.) cheag, seu. *(Are ceva ~.)* 4. fast, lux, pompă, splendoare, strălucire. *(~ alaiului.)* 5. întindere, vastitate. *(~ cunoştinţelor sale.)*

bogdan s. v. MOLDOVEAN.

bogdănésc adj. v. MOLDOVEAN. MOLDOVENESC.

BOGLÁR s. *(BOT.; Ranunculus sceleratus)* (reg.) rărunchi, rânzişoáră.

boglár s. v. GĂLBENELE. PICIORUL-CO-COŞULUL

bogoródniţa s. art. v. FECIOARA MĂRIA. MADONA. MAICA DOMNULUI. NĂSCĂTOAREA.

PREACURATA. PREANEVINO-VATA. PREASFÂNTA. PRECISTA. SFÂNTA FECIOARĂ.

bogoslóv s. v. TEOLOG.

bogoslóvie s. v, TEOLOGIE.

bógză s. v. BUFNIŢĂ. BUHĂ.

BOHÓCI s. *(ENTOM.; Mamestra brassicae)* (reg.) suflet, buhă-de-curéchi.

boi s. v. AER. ASPECT. CHIP. EXPRESIE. FAŢĂ. FĂPTURĂ. FIGURĂ. FIZIONOMIE. ÎNĂLŢIME. ÎNFĂŢIŞARE. MINĂ. OBRAZ. STATURĂ. TALIE.

boi vb. v. ADEMENI. AMĂGI. COLORA. FARDA. ÎNCÂNTA. ÎNŞELA. MACHIA. MINŢI. MOMI. PĂCĂLI. PROSTI. PURTA. TRIŞA. VOPSI.

BOIA s. (reg.) pipárcă, (Mold.) papricaş, (Transilv.) páprică. *(~ de ardei.)*

boia s. v. CULOARE. FARD. VOPSEA.

boiálă s. v. COLORARE. COLORAT. CULOARE. FARD. FARDARE. FARDAT. MACHIAJ. MACHIAT. MACHIERE. VOPSEA. VOPSIRE. VOPSIT.

BOIANGERÍE s. vopsitorie. *(~ de lână.)*

BOIANGÍU s. vopsitor. *(~ la* o *boiangerie.)*

BOICÚŞ s. *(ORNIT.; Aegithalus penduli-nus)* auşel.

boiengioáie s. v. DROB. DROBUŞOR.

boiereásă s. v. BOIEROAICĂ.

BOIERESC s. *(IST.)* clacă, robotă. *(Claca din Ţara Românească se numea in Moldova ~, iar In Transilvania robotă.)*

* BOIEREŞTE adv. (fig.) domneşte. *(A dormit ~.)*

boierét s. v. ARISTOCRAŢIE. BOIERIME. NOBILIME.

BOIERÍ vb. (înv.) a căftăni. *(A ~ un răze*ş*.)*

BOIERÍE s. (înv.) arhonie, căftănie. *(Rang de ~.)* 6 - c. 310

BOIERÍME s. aristocraţie, nobilime, (reg.) boierét, (înv.) neamuri (pl.), (grecism înv.) evghenie. *(~ din ţările rămâne.)* boierită s. v. BOIEROAICĂ. BOIEROAICĂ s. (pop.) boiereásă, boierită, boieroáie, (înv.) jupâneásă. *(O mare ~.*) boieroáic s. v. BOIEROAICĂ. BOIERÓS adj. capricios, fandosit, mofturos, năzuros, pretenţios, sclifosit, (pop.) izmenit, (reg.) năsfirós, năturós. *(E cam ~ dumnealui!)* boii-prúncilor s. v. CIUMĂFAIE. LAUR. bóinic s. v. GLADIATOR. LUPTĂTOR. RĂZBOINIC.

boíre s. v. COLORARE. COLORAT. FARDARE. FARDAT. MACHIAJ. MACHIAT. MACHIERE. VOPSIRE. VOPSIT.

BÓIŞTE s. *(BIOL.)* bătaie, (reg.*)* toană. *(~ a peştilor.)* bóişte s. v. BOIŞTEAN. BOIŞTEÁN s. *(UIT.; Phoxinus phaxinus)* (reg.) bóişte, borféte, crai, crăiéş, crăiéte, crăiéţ, pitic, roşioáră, roşior, sulár, verdéte, verzişoáră, peşte-crăiésc, peşte-de-bătáie, peşte-le-doámnei, (prin Ban.) scrofită.

boit adj. v. COLORAT. FARDAT. MACHIAT. VOPSIT.

boit s. v. CANAF. CIUCURE. COLORARE. COLORAT. FARDARE. FARDAT. MACHIAJ. MACHIAT. MACHIERE. VOPSIRE. VOPSIT-bojdéi s. v. LEASĂ. bojdeucă s. v. COCIOABĂ, bojoc s. v. PLĂMÂN. PULMON. bojogár s. v. BORFAŞ. PUNGAŞ. hojoţéi s. pi. v. SPÂNZ. bojoţcl s. v. CUCURIG. BOLBOROSEALĂ s. bodogăneală, bombă-neală, bombănit, bombănitură, boscorodeală, mormăială, mormăire, mormăit, mormăitură, (prin Olt.) şondoroiálă, şondoroít.

BOLBOROSI vb. 1. a bălmăji, a bâigui, a bârâi, a bodogăni, a bombăni, a boscorodi, a gângăvi, a îndruga, a îngăima, a îngâna, a mârii, a molfăi, a mormăi, a murmura, (pop.) a blodo-gori, a bufni, (reg.) a dondăni, a mogorogi, a mondăni, a mormoti, a morocăni, a slomni, a tolocăni, (Ban.) a pâtcăi, (prin Olt.) a şondoroi. *(Ce iot ~ acolo?)* 2. a gâlgâi. *(Un lichid care ~.)* BOLBOROSIT adj. îngăimat, mormăit, nearticulat, neclar, nedesluşit, (fig.) morfolit. *(Cuvinte ~.)*

bolboşá vb. v. BULBUCA. CĂSCA. HOLBA. MĂRI. UMFLA. ZGÂI.

bolboşát adj. v. BULBUCAT. CĂSCAT.

HOLBAT. MARE. MĂRIT. UMFLAT. ZGÂIT.

bolbotínâ s. v. PEPENE.

bold s. v. AC. AC CU GĂMĂLIE. CEP.

IMBOLD. IMPULS. ÎNDEMN. PORNIRE.

STIMUL. STIMULENT. STRĂMURARE.

boldán s. v. CIOLAN. FLUIER. MEMBRU INFERIOR. OS. PICIOR. TIBIA.

boldi vb. v. BULBUCA. CĂSCA. HOLBA. ÎMBOLDI. MĂRI. UMFLA. ZGÂI.

boldíre s. v. BULBUCARE. CĂSCARE. HOLBARE. MĂRIRE. UMFLARE. ZGÂIRE. ZGÂIT.

boldit adj. v. BULBUCAT. CĂSCAT. HOLBAT. MARE. MĂRIT. UMFLAT. ZGÂIT.

bolea s. art. v. BAUBAU.

boleác adj. v. BOLNĂVICIOS.

boleáznă s. v. EPIDEMIE. EPIZOOTIE. MOLIMĂ.

boléşniţă s. v. EPIDEMIE. EPIZOOTIE. MOLIMĂ.

bolf s. v. BOLOVAN. PIETROI.

bólfă s. v. AMIGDAL1TĂ. ANGHINA DIF-TERICĂ. DIFTERIE. GÂLCĂ. IEŞIND. IEŞITURĂ. PROEMINENŢĂ. PROTUBERANTĂ. RIDICĂTURĂ. UMFLĂTURĂ.

BOLÎ vb. a piroti a tânji, a zăcea, (pop.) a gogi, (reg.) a zălezi, (Munt. şi Olt.) a tiromi. (înv.) a lâncezi. *(~ de multă vreme in pat.y*

BOLÍD s. *(ASTRON.)* sica căzătoare strălucitoare.

BOLÍRE s. zăcere, zăcui, (pop.) gogíre, zăcáre.

bóliste s. v. EPIDEMIE. EPIZOOTIE. MOLIMĂ.

bolind adj., s. v. ALIENAT. DEMENT. DESCREIERAT. ÎNNEBUNIT. NEBUN-SMINTIT. ŢICNIT.

bolindáriţă s. v. CIUMĂFAIE. LAUR.

bolinzeálâ s. v. CIUMĂFAIE. LAUR.

bolânzí vb. v. ALIENA. ÎNNEBUNI. SMINTI. ŢICNI.

bolinzíe s. v. ALIENARE. ALIENAT IE. BOALĂ MINTALĂ. DEMENTĂ. NEBUNIE. SMINTEALĂ. SMINTIRE. ŢICNEALĂ.

bolmoájă s. v. DESCÂNTEC. FARMEC. MAGIE. VRAJĂ. VRĂJITORIE.

BOLNAV adj. nesănătos, suferind, (rar) morbós, (înv. şi pop.) războlít, (înv. şi reg.> neputincios, pătimaş, rău, (Transilv. şi Ban.) beteag, (Transilv.) maród, (înv.) línced, malád, mişel, pătimitór. *(Om*

bolnăvi vb. v. ÎMBOLNĂVI.

BOLNĂVICIOS adj. 1. (livr.) maladiv, (rar) morbós, (reg.) betegós, gúbav, (Mold. sî Transilv.) boleác. *(Om ~.)* 2. anormal, morbid, nesănătos, patologic. *(Un obicei ~.)* 3. exagerat, excesiv. *(O sensibilitate ~.)*

bolnicér s. v. INFIRMIER.

bólniţâ s. v. INFIRMERIE. SPITAL.

BOLOBÓC s. *(TEHN.)* cumpănă, nivelă cu bulă de aer.

bologeánă s. v. CARTOF.

bolonícă s. v. COSIŢEL.

BOLOVAN s. pietroi, (reg.) pietróc, (prire Transilv.) bolf, (Transilv., Ban. şi Bucov.> bord, (prin Transilv.) bordán.

bolovan s. v. DIVINITATE. DUMNEZEU. IDOL. ZEITATE. ZEU.

bolovani vb. v. BULBUCA. CĂSCA. HOLBA. INFLAMA. ÎNGRĂMĂDI. MĂRI. UMFLA. ZGÂI.

bolovănítadj. v. BOLOVĂNOS. GLODUROS. PIETROS.

BOLOVĂNOS adj. gloduros, pietros, (rar) bolovănít, bulgărós, (reg.) stolohănós, (prin Transilv. şi Ban.) bordós, (Ban.) buşós. *(Pămint, teren ~.)*

boltáş s. v. PRĂVĂLIAŞ. TARABAGIU.

BOLTĂ s, 1, arc, arcadă, boltitură, (înv.) sclip. *(~ la o construcţie.)* 2. cupolă, (înv.) culă, sclip, (turcism înv.) cubeá. *(~ la o turlă.)* 3. cer, firmament, (rar) arc, boltíre, (înv.) crug, crângul cerului, (fig.) tărie. *(0 ~ plină de stele.)* 4. *(AiYAT.) boltă palatină* = palat, cerul-gurii, (înv.) părắţ.

boltă s. v. DUGHEANĂ. MAGAZIN. PRĂVĂLIE.

boltăgíu s. v. BOGĂTAŞ.

boltăí vb. v. CĂUTA. COTROBĂI. RĂSCOLI. SCORMONI. SCOTOCI. UMBLA.

BOLTI vb. a se arcui. *(Plafonul se ~ elefant.)*

boltíre s. v. BOLTĂ. CER. FIRMAMENT.

BOLTIT adj. 1. arcuit, (rar) arcát. *(Un acoperiş ~.)* 2. bombat, proeminent, (rar) scos. *(0 frunte ~.)*

BOLTITURĂ s. arc, arcadă, boltă, (înv.) sclip. *(~ la o construcţie.)*

bombár s. BĂRZĂUN.' BONDAR.

BOMBARDĂ vb. (înv.) a bâte, a puşcări. <~ *cetatea.)*

BOMBARDAMENT s. bombardare, (înv*.)* bătaie. *(Un puternic ~.)*

BOMBARDARE s. bombardament, (înv.) bătaie. *(O puternică ~ a cetăţii.)*

BOMBARDĂ s. *(M1L.)* (inv.) baliméz. (~ *se folosea In evul mediu la asaltul cetăţilor.)*

BOMBASTIC adj. afectat, artificial, căutat, convenţional, declamator, emfatic, fals, făcut, grandilocvent, manierat, nefiresc, nenatural, pompos, pretenţios, retoric, (fig.) preţios, sunător, umflat. *(Ton, stil, limbaj ~.)*

BOMBAT adj. 1. convex. *(Lentilă ~.)* 2. umflat. *(O cutie de conserve ~.)* 3. boltit, proeminent, (rar) scos. *(O frunte ~.)* 4. mare, mascat,plin, (reg.) măzărát. *(Unbobdegrlu~.)*

bombat adj. v. BURTOS. PÂNTECOS.

BOMBĂ s. *(MIL.) bombă cu hidrogen=* bombă termonucleară; *bombă termonucleară* – bombă cu hidrogen.

bombă s. v. SPELUNCĂ. BOMBĂNEÁLĂ s. bodogăneală, bolboroseală, bombănit, bombănitură, boscorodeală, mormăială, mormăire, mormăit, mormăitură, (prin Olt.) şondoroiálă, şondoroít. *(*O *~ inutilă.)*

BOMBĂNÍ vb. a bălmăji, a bâigui, a bârâi, a bodogăni, a bolborosi, a boscorodi, a gângăvi, a îndruga, a îngăima, a îngâna, a mârâi, a mol-făi, a mormăi, a murmura, (pop.) a blodogori, a bufni, (reg.) a dondăni, a mogorogi, a mondăni, a mormoti, a morocăni, a slomni, a tolocăni, (Ban.) a pâtcăi, (prin Olt.) a şondoroi. *(Ce tot ~ acolo?)*

bombăni vb. v. BÂZÂI. BODOGĂNI. CICĂLI. DĂSCĂLI. PLICTISI. SÂCÂI. ZBÂRNÂI. ZÂZÂI. ZUMZĂI.

BOMBĂNÍT s. bodogăneală, bolboroseală, bombăneală, bombănitură, boscorodeală, mormăială, mormăire, mormăit, mormăitură, (prin Olt.) şondoroiálă, şondoroít. *(Un ~ inutil.)* BOMBĂNITURĂ s. bodogăneală, bolboroseală, bombăneală, bombănit, boscorodeală,

mormăială, mormăire, mormăit, mormăitură, (prin Olt.) şondoroiálă, şondoroít. *(O ~ inutilă.)*

BOMBOANĂ s. (prin Transilv.) puíţ. *(A mlncat o ~ cu lapte.)*

bonă s. v. DĂDACĂ. DOICĂ. BONCĂÍ vb. a boncălni, (reg.) a rincăi, a râncălui. *(Cerbul ~ în timpul rutului.)* BONCĂÍT s. boncăluit. *(~ cerbului In perioada rutului.)*

BONCĂLUÍ vb. a boncăi, (reg.) a râncăi, a râncălui. *(Cerbul ~ în timpul rutului.)* BONCĂLUÍT s. boncănit. *(~ unor animale în perioada rutului.)*

BONDAR s. *(ENTOM.; Bombus terrestris)* bărzăun, (reg.) bânzár, bâţán, bâzgán, bombár, bongár, bongói, bonzár, bozgói, muscói, albina-ţigánului, albină-ţigăneáscă. bondar s. v. CĂRĂBUŞ. TĂUN. BONDOC adj. îndesat. *(Om ~.)* BONETĂ s. 1. boneţică, scufie, scufiţă, (reg.) scufă, tichie, (Mold.) căiţă, (Ban.) căpiţă. *(~ pentru sugaci.)* 2. căciulită, scufă, scufiţă, tichie, (Transilv., Ban. şi Bucov.) ceápsă. *(Bunicul poartă ~ pe cap.)*

BONEŢÍCĂ s. bonetă, scufie, scufiţă, (reg.) scufă, tichie, (Mold.) căiţă, (Ban.) căpiţă. *(~ pentru sugari.)* bongár s. v. BĂRZĂUN. BONDAR, bongói s. v. BĂRZĂUN, BONDAR. BONIFICARE s.

bonificaţie. *(~ acordată unui sportiv.)* BONIFICAŢIE s. bonificare. *(~ în bani.)* BONITATE s. *(FIN.)* solvabilitate, (rar) plătnicíe, solventă.

bont s. v. RĂSCOALĂ. RĂSCULARE. RĂZMERIŢĂ. RĂZVRĂTIRE. REBELIUNE. REVOLTĂ.

bontás adj., s. v. RĂSCULAT. RĂZVRĂTIT. REBEL. REVOLTAT.

bontăneálă s. v. BOCĂNEALĂ. BOCĂNIT. BOCĂNITURĂ. POCĂNEALĂ. POCĂNIT. POCĂNITURĂ.

bontăiií vb. v. BATE. BOCĂNI. CIOCĂNI. POCĂNI.

bontănitúră s. v. BOCĂNEALĂ. BOCĂNIT. BOCĂNITURĂ. POCĂNEALĂ. POCĂNIT. POCĂNITURĂ.

bonţóc s. v. MĂSEA.

bonzár s. v. BĂRZĂUN. BONDAR. STRECHE. TĂUN.

bonzări s. pi. v. SURGUCI. bónză s. v. STRECHE. bonzălău s. v. TĂUN. BOR s. margine, (rar) bord, gárdină, (pop.) perete, (reg.) streaşină, tichie, (Ban. şi nordul Transilv.) obádă, (Maram.) până, (Transilv. şi Bucov.) pî'nză, (prin Transilv.) văcălíe. *(~ al pălăriei.)* boracióc s. v. TĂTĂNEASĂ. BORÁN s. *(CHIM.)* hidrură de bor. borangíc s. v. CUSCUTĂ. TORŢEL. BORÁNŢĂ s. *(BOT.; Borrago officinalis)* arăţel, otrăţel, limba-mielului.

BORAT DE SODIU s. *(CHIM.)* borax. BÓRAX s. *(CHIM.)* borat de sodiu. borár s. v. BURGHIU. SFREDEL.

BORCAN s. (Mold.) gavanos. *(Un ~ cu dulceaţă.)*

BORCÁNÁŞ s." borcănel, (Mold.) gavanóşél.

BORCĂNÁT adj. gros, umflat, (reg.) bor-cănós. *(Are nasul ~.)*

BORCĂNEL s. borcănas, (Mold.) gavanosél.

boreănós adj. v. BORCĂNÁT. GROS. UMFLAT.

BORCEÁG s. *(BOT.)* 1. *(Vicia sativa)* măzăriche, (reg.) măzărícă, măzărúică, (prin Transilv.) măzăríce. 2. *(Vicia siluatica)* măzăriche, (reg.) măzărícă.

bórciu s. v. CIUMĂFAIE. LAUR.

borcút s. v. APĂ MINERALĂ. BORVIZ.

bord s. v. BOLOVAN. BOR. MARGINE. PIETROI.

bordán s. v. BOLOVAN. PIETROI.

bórdea s. art. v. BAUBAU.

BORDEI s. colibă, (reg.) obor, (Transilv.) cobáşă, (Mold. şi Transilv.) poiată, (prin Ban.) zomoníţă. *(Moşneagul locuia într-un ~.)*

BORDEL s. lupanar, casă de prostituţie, casă de toleranţă, (înv.) tractir.

bordós adj. v. BOLOVĂNOS. GLODUROS. PIETROS.

BORDURĂ s. 1. margine. *(~ a trotuarului.)* 2. chenar, margine. *(~ a covorului.)* 3. chenar, (rar)

áinfas. *(~ la un text imprimat.)*

BOREAL adj. *(GEOGR.)* nordic, septentrional. *(Emisfera ~.)*

boreal adj. v. ARCTIC. NORDIC.

boreásă s. v. NEVASTĂ. SOŢIE.

BORFAŞ s. pungaş, (rar) bojogár, (fam.) găinar.

borfăşíe s. v. PUNGĂŞIE.

borféte s. v. BOIŞTEAN.

BORHOT s. (reg.) boroghínă, borohódnă, tescovină. *(~ de fructe.)*

borî vb. v. DEBORDA. VĂRSA. VOMA. VOMITA.

boríre s. v. DEBORDARE. VĂRSARE. VOMARE. VOMĂ. VOMITARE.

borít adj. v. DEZGUSTĂTOR. DIZGRAŢIOS. GREŢOS. HIDOS. ORIBIL. RESPINGĂTOR. SCÂRBOS.

borít s. v. DEBORDARE. VĂRSARE. VOMARE. VOMĂ. VOMITARE.

borltfiră s. v. VĂRSĂTURĂ. VOMARE. VOMĂ.

bornăí vb. v. BÂZÂI. ZBÂRNÂI. ZÂZÂI. ZUMZĂI.

bornéu s. v. RANIŢĂ. RUCSAC.

boroánă s.v. GRAPĂ.

BOROBOAŢĂ s. ispravă, năzbâtie, năzdrăvănie, pocinog, poznă, şotie, trăsnaie, (reg.) boáţă, dandana, dănănáie, dăndănáie, năsă-rî'mbă, (Mold. şi Bucov.) palótie, (prin Ban.) snoabă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) tonoásă, (înv.) bosmá. *(Ce ~ ai mai făcut?)*

boroghínă s. v. BORHOT.

borohódnă s. v. BORHOT.

boroní vb. v. GRAPA.

boroníre s. v. GRĂPARE. GRĂPAT.

boronít s. v. GRĂPARE. GRĂPAT.

boroşteán s. v. LILIAC.

borşér s. v. ANTONICA.

BORŞIŞÓR s. *(BOT.; Semperoipum schlc-hani)* (reg.) verzişoáră.

bortă s. v. ADÂNCITURĂ. CAVITATE. DESCHIDERE. DESCHIZĂTURĂ. GAURĂ. GROAPĂ. ORIFICIU. SCOBITURĂ. SCORBURĂ.

borteli vb. v. GĂURI. PERFORA. SCOBI. SFREDELI. STRĂPUNGE.

bortelíre s. v. GĂURIRE. GĂURIT. PERFORARE. PERFORAT. PERFORAŢIE. SCOBIRE. SCOBIT. SFREDELIRE. SFREDELIT. STRĂPUNGERE. STRĂPUNS.

bortelit adj. v. GĂURIT. PERFORAT. SCOBIT. SFREDELIT. STRĂPUNS.

borti vb. v. GĂURI. PERFORA. SCOBI. SFREDELI. STRĂPUNGE.

bortirícă s. v. GĂUREA. GĂURICĂ. GĂURICE.

bortit adj. v. GĂURIT. PERFORAT. SCOBIT. SFREDELIT. STRĂPUNS.

bortós adj. v. GĂUNOS. SCORBUROS.

bórtură s. v. SCORBURĂ.

borţoásăadj. v. GRAVIDĂ. ÎNSĂRCINATĂ.

borţós adj. v. BURTOS. PÂNTECOS.

BÓRVIZ s. apă minerală, (reg.) borcút, (înv.) apă gazoasă, apă metalică, apă metali-ceáscă.

borzadj. v. CIUFULIT. DERANJAT. NEÂNGRIJIT. VÂLVOI. ZBÂRLIT.

BORZĂ s. *(ENTOM.; Blaps mortisaga)* (reg.) goámbă, goándă, gindacul-mórţilor.

borză s. v. BAUBAU. CHICA-VO IN ICULUI. GÂNGANIE. GÂZĂ. HEXAPOD. INSECTĂ.

borzós adj. v. CIUFULIT. DERANJAT. NEÂNGRIJIT. VÂLVOI. ZBÂRLIT.

bosácă s. v. CIUCURAŞI.

boscár s. v. ILUZIONIST. PRESTIDIGITATOR. SCAMATOR.

boscăríe s. v. ILUZIONISM. PRESTIDIGITAŢIE. SCAMATORIE.

boscoánă s. v. DESCÂNTEC. FARMEC. MAGIE. VRAJĂ. VRĂJITORIE.

bosconí vb. v. DESCÂNTA. FACE. FERMECA. MENI. URSI. VRĂJI.

bosconft adj. v. FERMECAT. VRĂJIT.

bosconitúră s. v. DESCÂNTEC. FARMEC. MAGIE. VRAJĂ. VRĂJITORIE.

bosconíţă s. v. BABĂ. VRĂJITOARE.

BOSCORODEALĂ s. bodogăneală, bolboroseală, bombăneală, bombănit, bombânitură, mormăială, mormăire, mormăit, mormăitură, (prin Olt.) şondoroiálă, şondoroít.

BOSCORODI vb. a bălmăji, a biigui, a bârâi, a bodogăni, a bolborosi, a bombăni, a gângăvi, a îndruga, a ingăima, a îngâna, a mârâi, a molfăi, a mormăi, a murmura, (pop.) a Modo-gori, a bufni, (reg.) a dondăni, a mogorogi, a mondăni, a mormoti, a morocăni, a slomni, a tolocăni, (Ban.) a pâtcăi, (prin Olt.) a şondo-roi. *(Ce lot ~ acolo?)*

boscorodi vb. v. BODOGĂNI. CICĂLI. DĂSCĂLI. DESCÂNTA. FACE. FERMECA. MENI. PLICTISI. SÂCÂI. URSI. VRĂJI.

bosloc-de-múnte s. v. MĂTĂCINĂ.

bosmá s. v. BOROBOAŢĂ. FARSĂ. FESTĂ. GHIDUŞIE. GLUMĂ. ISPRAVĂ. NĂZBÂTIE.

NĂZDRĂVĂNIE. PĂCĂLEALĂ. PĂCĂL1-TURĂ. POCINOG. POZNĂ. ŞTRENGĂRIE. TRĂSNAIE.

bosolí vb. v. BURDUŞI. GHEMUL ÎNDESA. ÎNGHESUI. ÎNGRĂMĂDI. TICSI.

bosorcáic s. v. BABĂ. VRĂJITOARE.

bostan s. v. CAP. DOVLEAC. PEPENE.

bostană s. v. PEPENĂRIE.

bostangíu s. v. PEPENAR.

bostănár s. v. PEPENAR.

bostănăríe s. v. PEPENĂRIE.

bostanei s. v. DOVLECEL. TĂRTĂCUŢĂ. TIGVĂ. TÂLV.

BOSUMFLÁ vb. a se îmbufna, (reg.) a se drimboi, (prin Bucov.) a se bârzoia, (Transilv. şi Maram.) a se dăbălăza, (Olt. şi Ban.) a se îmbonţa, (prin Munt.) a se răzbuza.

BOSUMFLÁRE s. îmbufnare, (pop. şi fam.) ţâfnă, (reg.) drimboiére, (Olt. şi Ban.) îmbon-ţáre.

BOSUMFLAT adj. îmbufnat, (pop. şi fam.) ţâfnós, (reg.) drâmboiát, mofluz, (Transilv. şi Maram.) dăbălăzát, (Olt. şi Ban.) îmbonţát, (prin Munt.) răzbuzát, (fam. fig.) botós. *(Om ~.)*

boşár s. v. PEPENE.

boşíre s. v. HERNIE.

boşoálcă s. v. GÂLCĂ. SCURTĂ. UIMĂ. UMFLĂTURĂ.

boşoroágă s. v. BURUIANA-SURPĂTURII.

*BOŞORÓG adj., s. *(MED.)* (pop.) boşo-rogít, surpat, vătămat. *(Om ~, adică bolnav de hernie.)*

boşorogcálă s. v. HERNIE.

*BOŞOROGÍ vb. *(MED.)* (pop.) a se surpa, a se vătăma. *(S-a ~, adică s-a îmbolnăvit de hernie.)*

boşorogít adj., s. v. BOŞOROG.

BOŞTÍNĂ s. (reg.) babáş, cómină, jíntiţă. *(~ obţinută din fagurii fierţi.)*

boştínă s. v. TESCOVINĂ.

bóştură s. v. SCORBURĂ.

boşturós adj. v. GĂUNOS. SCORBUROS.

boşúţă s. v. SPÂNZ.

BOT s. 1. gură, (reg.) mórdă, (Ban. şi Transilv.) flit. *(Clinele apucă hrana cu ~.)* 2. rât, (reg.) flit, mórdă, surlă, téflu, tic, zótcă, zúrnă, (prin Transilv.) ciort, (prin Maram.) roată, (Mold. şi Bucov.) sffrlă. *(~al porcului.)* 3. cap, capăt, cioc, vârf. *(~ al unui obiect ascuţit.)* 4. *(MAR.)* proră, (înv. şi reg.) pisc, (înv.) prúă. *(~ al unei nave.)* 5. pisc, (reg.) botniţă, bour. *(~ de la luntre.)*

bot s. v. CRUCE. GURĂ. MĂSEA.

botár s. v. DOGAR.

botás s. v. BĂTĂIAS. GONACI. GONAŞ. IIĂITÁŞ. MÂNĂTOR.

botă s. v. BÂTĂ. CIOMAG. COFĂ. DONIŢĂ. MĂCIUCĂ.

botei s. v. CIREADA. TURMĂ.

botejúne s. v. BOTEZ. BOTEZARE.

batélniţă s. v. BOTNIŢĂ.

BOTEZ s. 1. *(BIS.)* botezare, (înv. şi reg.) botejúne. *(~ al unui prunc.)* 2. *(BIS.)* botezare, creştinare. *(~ al unui om matur necreştin.)* 3. cumetrie.

BOTEZA vb. 1. *(BIS.)* a (se) creştina. *(Un mahomedan care s-a ~.)* 2. a chema, a denumi, a intitula, a numi, a porecli, a spune, a supranumi, (înv. şi reg.) a număra, (înv.) a grăi, a nomina, a numeni, a titlui. *(Pentru vitejia lui l-au ~ „Bravul".)*

boteza vb. v. UDA.

BOTEZARE *(BIS.)* 1. botez, (înv. şi reg.) botejúne. *(~ a unui prunc.)* 2. botez, creştinare. *(~ a unui om matur necreştin.)*

BOTGRÓS s. *(ORNIT.; Coccothraustes cocco-thraustes)* cireşar, (reg.) puigrós, (Bucov.) clon-ţár, sâmburár, (prin Munt.) cioc-grós.

botină s. v. CIZMULIŢĂ. GHEATĂ.

BOTNIŢĂ s. (reg.) botélniţă. *(~ la botul unui cline.)*

botniţă s. v. BOT. CRUCE. PISC.

botoáşă s. v. BABANĂ.

botós adj. v. AROGANT. BOSUMFLAT. IMPERTINENT. INSOLENT. IREVERENŢIOS. ÎMBUFNAT. ÎNDRĂZNEŢ. NECUVIINCIOS. NEOBRĂZAT. NERESPECTUOS. NERUŞINAT. OBRAZNIC. SEMEŢ. SFIDĂTOR. SFRUNTAT. TRUFAŞ. ŢANŢOŞ.

botóş s. v. CĂPUŞĂ.

BOTRÓŞ s. *(ORNIT.; Pyrrhula vulgaris)* (reg.) căldăráş, domnişor, Iugáci, pasăre-dom-neáscă.

BOŢ s. bulz, cocoloş, (pop.) golomóz, (reg.) dodóc, gíscă, urs, (prin Mold.) totolóţ. *(Un ~ de mămăligă.)*

boţ s. v. MĂSEA.

BOŢÍ vb. a (se) mototoli, a (se) şifona, (rar) a (se) cocoloşi, (reg.) a (se) golomozi, a (se) mozoli, a (se) târnosi. *(I s-au ~ pantalonii.)*

boţi vb. v. CUTA. ÎNCREŢI. RIDA. ZBÂRCI.

BOŢÍRE s. mototolire, sifonare. *(~ pantalonilor.)*

BOŢÍT adj. mototolit, necălcat, şifonat. *(Haine ~.)*

boţit adj. v. CREŢ. • CUTAT. ÎNCREŢIT. RIDAT. ZBÂRC1T.

BOŢITURĂ s. creţ, cută, încreţitură, îndoi-tură. *(~ a pantalonilor necălcaţi.)*

BÓŢMAN s. *(MAR.)* nostrom. *(~ este şef de echipaj pe o navă.)*

BOU s. 1 *(ORNIT.) bou-de-baltă (Botaurus stellaris)* = (reg.) háucă, bâtlan-de-stúh, buhai-de-báltă, stârc-de-noápte. 2. *(ZOOL.) bou-de-baltă (Bombinator)* = (Mold.) buhai-de-báltă. 3. *(ENTOM.) bou-de-baltă (Hgdrophilus piceus)* = (reg.) bou-de-ápă; *boul-Domnului (Coccinella septempunctata)* – buburuză, boul-lui-Dumnezeu, vaca-Domnului, (reg.) cucuşór, găinuşă, gărgăriţă, mămărúţă, mărgărit, mărgărită, mărgărită, mărie, măriúţă, paparúgă, păpărúie, păpărúţă, păpărúză, vrăjitoare, boul-pópii, găina-lui-Dumnezéu, măria-pópii, puica-pópii, puiculiţa-pópii, vaca-lui-Dumnezéu; *boul-lui-Dumnezeu (Coccinella septempunctata)*= buburuză, boul-Domnului, vaca-Domnului, (reg.) cucuşór, găinuşă, gărgăriţă, mămărúţă, mărgărit, mărgărită, mărgărită, mărie, măriúţă, paparúgă, păpărúie, păpărúţă, păpărúză, vrăjitoare, boul-pópii, găina-lui-

Dumnezéu, măria-pópii, puica-pópii, puiculiţa-pópii, vaca-lui-Dumnezéu.

bou-de-ápâ s. v. BOU-DE-BALTĂ.

bou-de-noápte s. v. BUFNIŢĂ. BUHĂ.

boul-bábei s. v. RĂDAŞCĂ. RĂGACE.

bouI-Dómnului s. v. RĂDAŞCĂ. RĂGACE. VACA-DOMNULUI.

bouI-lui-Dumnezéu s.v. RĂDAŞCĂ.RĂGACE. VACA-DOMNULUI.

boul-pópii s. v. BOUL-DOMNULUI. BOUL-LUI-DUMNEZEU. BUBURUZĂ. VACA-DOMNULUI.

BOULEÁN s. (pop.) bouşór, boúţ.

bouleán s. v. AVAT.

bour s. v. BOT. PISC.

bourél s. v. GASTEROPOD. GASTROPOD. MELC. PITULICE. RĂDAŞCĂ. RĂGACE.

bouríşte s. v. STANIŞTE.

bouşór s. v. BOULEÁN.

boúţ s. v. BOULEAN.

BOX s. *(SPORT)* pugilism, sportul cu mănuşi, (rar) pugilat, pugilística.

box s. v. BULDOG. MOPS.

BOXA vb. *(SPORT)* (rar) a pugila.

BOXER s. *(SPORT)* pugilist.

BOZ s. *(Bot; Sambucus ebulus)* bozie, (înv. şi reg.) soc mic.

boz s. v. DIVINITATE. DUMNEZEU. IDOL. SPÂNZ. ZEITATE. ZEU.

bozafcr adj. v. CENUŞIU. FUMURIU. GRI. PLUMBURIU. SUR.'

bozăţél s. v. SPÂNZ. STIRIGOAIE.

bozgói s. v. BĂRZĂUN. BONDAR.

bozgún s. v. CONFLICT. RĂZBOI.

BOZIE s. *(BOT.; Sambucus ebulus)* boz, (înv. şi reg.) soc mic.

brabcte s. v. VRABIE.

BRAC s. *(ZOOL.)* 1. prepelicar, (Transilv.) víşlă. *(~ este un câine de vlnătoare.)* 2. *brac €nglei* = poanter. *(~este un câine de vlnătoare).*

BRAC s. sfărâmătură, (reg.) fărâmătúră. *(~ dintr-un obiect.)*

bráce s. pi. v. INDISPENSABILI. IZMENE.

BRAD s. *(BOT.)* 1.' *(Abies alba)* (prin Transilv.) porób. 2. *(Picea excelsa)* molid, (reg.) moléte, molidár.

brad s. v. COŞCIUG. PIN. SICRIU.

BRADIARTRÍE s. *(MED.)* bradilalie.

BRADILALÍE s. *(MED.)* bradiartrie.

bradóş s. v. MUCENIC. SFINŢIŞOR. SFÂNT.

BRAGAGERÍE s. (prin Mold. şi Bucov.) brăhăríe.

BRAHMAN adj. *(BIS.)* brahmanic. *(Religia ~.)*

BRAHMANIC adj. *(BIS.)* brahman. *(Cultul ~.)*

brambura adv. v. AIUREA. ALANDALA. ANAPODA. PROST. RĂU.

brambureálă s. v. DEBANDADĂ. DERANJ. DEZORDINE. DEZORGANIZARE. HAOS. NEORÂNDUIALĂ. RĂVĂŞEALĂ. ZĂPĂCEALĂ.

BRANCÁRDĂ s. *(MED.)* targa, (Mold.) patáşcă.

BRAND s. *(MIL.)* (astăzi rar) aruncător.

BRANDENBURG s. găitan, (reg.) şinór. (*~ ia o haină.)*

BRANHIE s. *(ZOOL)* (reg.) ureche, (Ban.) urlă. *(~ la peşti, la crustacee ele.)*

BRANHIOZÁUR s. *(GEOL.)* protriton. *(~ semăna cu salamandra.)*

BRANIŞTE s. aparatură, opritură. *(Locuf în pădure unde copacii au fost tăiaţi se numeşte ~.)*

BRANŞAMENT s. *(TEHN.)* ambranşament. *(~ electric.)*

BRANŞĂ s. disciplină, domeniu, ramură, sector, specialitate. *(În ce ramură sau ~ activezi?)*

brant s, v. HAMAC.

BRANŢ s. (Mold.) tabán. *(~ la încălţăminte.)*

BRASARDĂ s. banderolă. *(P oarlă o ~ la mină.)*

BRASIÉRĂ s. pieptar, pieptăras.

braşoávă s, v. INVENŢIE. MINCIUNĂ. NĂSCOCEALĂ. NĂSCOCIRI-:. NĂSCOCI-TURĂ. NEADEVĂR. PALAVRĂ. PLĂSMUIRE. POVESTE. SCORNEALĂ. SCORNIRE. SCORNITURĂ.

braţ s. v. FRATE.

BRAŢ s. 1. *(ANAT.)* mână, (înv. si reg.) brî'ncă. *(A duce pe cineva de ~.)* 2. *(GEOGR.)* ramificaţie, (pop.) crac. *(~ al unei ape curgătoare.)* 3.*(TEHN.)* pârghie. *(~ al unei balanţe.)* 4. *(TEHN.)* crac, margine, mână, miner, pervaz, spetează, (reg.) condác, cotoi. *(~ la ferăstrău.)* 5. *(TEHN.)* chingă, coardă, spetează, stinghie, (pop.) curmeziş. *(~ la podul coşului morii.)* 6. *(TEHN.)* bată, băteală, brăţară, fălcea, fofează, lopăţea, mănuşă, mână, spetează. *(~ la războiul de ţesut.)* 7. *(TEHN.)* furcă, mână, stâlp, (reg.) ciocan, cújbă. *(~ la războiul de ţesut.)*

BRAV adj. curajos, cutezător, dârz, inimos, îndrăzneţ, neânfricat, semeţ, viteaz, (lívr.) intrepíd, petulánt, temerar, (rar) bărbat, (înv. şi pop.) voinic, (înv.) hrăbór, neânfricoşat. *(S-a dovedit ~ în luptă.)*

BRAVĂ vb. 1. a desfide, a sfida. *(~ moartea.)* 2. a înfrunta, a sfida, (rar) a sfrunta. *(~ cu curaj un pericol.)*

BRAVADĂ s. bravare, desfidere, sfidire, (înv.) desfid. *(Un act de ~.)*

BRAVARE s. bravadă, desfidere, slidare, (înv.) desfid. *(~ morţii.)*

bravă s. v. BROASCĂ.

BRAVO interj. 1. bine!, perfect!, (turcism înv.) aferim I, masalá! *(~ 1 aţi jucat frumos!)* 2. (peior.) halal ! *(~ / asa rezultat!)*

BRAVURĂ s. 1. bărbăţie, curaj, eroism, neânfricare, vitejie, (pop.) voinicíe. *(~ In luptă.)* 2. bărbăţie, curaj, cutezanţă, dirzenie, încumetare, îndrăzneală, neânfricare, semeţie, temeritate, (livr.) intrepiditátc, petulánţâ,(rar) cutezáre, (pop. şi tain.) suflet, (pop.) inimă, voinicíe, (înv.) dirzíe, îndră/.níre, mărinimie, semeţíre, (grecism înv.) táros. *(~ caracterului său.)*

BRAZDĂ s. 1. (pop.) brăzdătúră. *(O ~ de pămlnt.)* 2. răzor, strat, (rar) postată, (înv. şi reg.)) tablă. *(~ de flori, de legume.)* 3. polog, (reg.) otcóş. *(O ~ de iarbă, de gilu.) 4.* crestătură. *(O ~ adlncă pe obraz.)*

brazdă s. v, CREŢ. CUTĂ. DÂRĂ. DUNGĂ. GLIE. ÎNCREŢITURĂ. RID. URMĂ. ZBÂR-CITURĂ.

BRĂBĂNÓC s. *(BOT.; Pyrola secunda)* merişor, perişor, (reg.) verdeaţa-iérnii.

BRĂBĂNÓI s. *(BOT.; Pyrola roiundifolia)* (reg.) merişór.

BRĂBÍN s. *(BOT.; Bunias orientalii)* (reg.) colţul-lúpului.

BRĂC1NÁR s. (pop.) bârnét. *(~ la ilari.)*

brăcinár s. v. CRUCEA DINAPOI. SPETEAZĂ.

brăcinărítâ s. v. BATĂ. BETELIE.

BRĂDÉT s. *(BOT.)* brădiş.

brădioáră s. v. GĂINUŞĂ. IERUNCĂ.

BRĂDÍŞ s. *(BOT.)* 1. brădet. 2. *(Ceratho-phyllum demersum)* eosor, (reg.) frunza-cérei.

brădis s. v. PENIŢĂ.

brădişoáră s. v. GĂINUŞĂ. IERUNCĂ.

BRĂDIŞÓR s. *(BOT.)* 1. brăduleţ, brăduţ, (reg.) brădúi, brăduiác, brădulete, brăduşteán. 2. *(Lycopodium selago)* cornişor, (reg.) struţu-şór.

brădişór s. v. BARBA-UBSULUI. COADA-CALULUI. CORN1SOR. IENUPĂR. JNEA-PĂN. PIEDICUŢĂ.'

brădoáie s. v. PUŢINICĂ.

brădúi s. v. BRADISOR. BRĂDULEŢ. BRĂDUŢ.

brăduiác s. v. BRĂDISOR. BRĂDULEŢ. BRĂDUŢ.

brădulete s. v. BRĂDIŞÓR. BRĂDULEŢ. BRĂDUŢ.

BRĂDULEŢ s. *(BOT.)* brădişór, brăduţ, (reg.) brădúi, brăduiác, brădulete, brăduşteán.

brăduleţ s. v. MUCENIC. SF1NŢIŞOR. SFÂNT. SLĂBĂNOG.

brăduşteán s. v. BRĂDISOR. BRĂDULEŢ. BRĂDUŢ.

BRĂDUŢ s. *(BOT.)* brădişór, brăduleţ, (reg.) brădúi, brăduiác, brădulete, brăduşteán.

brăháríc s. v. BRAGAGERIE.

brăileánca s. art. v. COADA-VACII. JALE.

brăileáncă s. v. RĂCH1TAN.

brănisór s. v. CRUCEA DINAPOI.

BRĂŢARĂ s. 1. (reg.) brăţeá, cólbă. *(Purta o ~ cu diamante.)* 2. *(TEHN.)* bată, băteală, braţ, fălcea, fofează, lopăţea, mănuşă, mână, spetează. *(~ la războiul de ţesut.)* 3. *(TEHN.)* cârceie, (reg.) morcoáşă, (Transilv.) toartă. *(~ la coasă.)* 4. *(TEHN.)* (reg.) bucea. *(~ la şurubelniţă.)*

brăţară s. v. CERC. SPETEAZĂ.

brăţeá s. v. BRĂŢARĂ.

BRĂZDA vb. a tăia, (înv.) a brăzdui. *(Apele ~ adine munţii.)*

brăzda vb. v. CUTA. ÎNCREŢI. RIDA. ZBÂRCI.

BRĂZDÁR s. fier lat, (prin Olt. şi Transilv.) sapă. *(~ la plug.)*

BRĂZDAT adj. crestat. *(Are faţa ~.)*

brăzdat adj. v. CREŢ. CUTAT. ÎNCREŢIT. RIDAT. ZBÂRCIT.

brăzdătúră s. v. BRAZDĂ.

brăzdíţă s. v. BRĂZDUŢĂ.

brăzdai vb. v. BRĂZDA.

BRĂZDUŢĂ s. (rar) brăzdíţă.

bre interj, v. HĂI. MĂI.

BREÁBĂN s. *(BOT.; Denlaiia glandulosa)* (reg.) creasta-cocóşului.

breábăn s. v. BREBENEA. BREBENEL. DEDIŢEI-GALBENI. FLOAREA-PASTI-

LOR. FLOAREA-PĂSĂRILOR. FLOAREA-VÂNTULUI-GALBENĂ. GĂINUŞĂ. GĂLBENELE. PĂŞTIŢĂ. POPILN1C.

breanc s. v. CIOB. HÂRB. SPĂRTURĂ. ŢANDĂRA.

BREASLĂ s. corporaţie, tagmă, (înv.) cin, isnáf, ortá, rufét. *(~ cizmarilor.)*

breaslă s. v. FUNCŢIE. ÎNDELETNICIRE. MESERIE. MEŞTEŞUG. OCUPAŢIE. POST. PROFESIUNE. SERVICIU. SLUJBĂ.

breaz adj. v. ABIL. AGER. DEŞTEPT. DIBACI. INGENIOS. INTELIGENT.' ISCUSIT. ISTEŢ. ÎNDEMÂNATIC. MEŞTER. PRICEPUT.

BREAZA s. art. ungureasca de doi (art.). *(~ este un dans popular.)*

breb s. v. BIBER. CASTOR.

BREBENEA s. *(BOT.; Coiydalis)* brebenel, (reg.) breábăn.

brebeneác s. v. STURZ.

brebeneág s. v. COCOŞAR.

BREBENEL s. *(BOT.'; Coiydalis)* brebenea, (reg.) breábăn.

brebenel s. v. DEDIŢEL.

brebenóc s. v. SASCHIU.

BREI s. *(BOT.; Mercurialis perennis)* (reg.> slobonóv, trepădătoáre.

breis. v. ÎMPĂRĂTEASĂ. MUTĂTOARE. TREPĂDĂTOÁRE.

BRESLÁŞ s. (înv.) isnáf, rufét, rufetáş. *(~ era membrul unei bresle.)*

BRETELE s. pi. (Mold.) pachéşti (pl.)-(fam.) cozondraci (pl.).

BREVET s. patentă, (astăzi rar) licenţă. *(~ de invenţie.)*

BREVETA vb. (rar) a patenta. *(A ~ o invenţie.)*

BREVETARE s. (rar) patentare. *(~ a unei invenţii.)*

BREVETAT adj. (rar) patentat. *(Invenţie ~.)*

brezáia s. art. v. CAPRA.

bria vb. v. STRĂLUCI.

briant adj. v. STRĂLUCIT. STRĂLUCITOR.

BRIBÓI s. *(BOT.; Geranium silvaliciim)* (reg.) fratcle-bribóiului.

bribór s. v. PRIBOI.

BRICEAG s. (reg.) brişcă, custură, cuţitáş, (Transilv. şi Maram.) pinţălúş.

BRICHETÁJ s. brichetare. *(~ al unor materiale pulverulente.)*

BRICHETARE s. brichetaj. *(~ cocsului.)*

BRICHETĂ s. (pop.) aprinzătoare, (reg.) scăpărătoare. *(Şi-a aprins ţigara cu ~.)*

BRÍDĂ s. 1. *(TEHN.)* flanşă. *(~ pentru solidarizarea unor piese.)* 2. *(MED.)* aderenţă. *(Are o ~ la pleură.)*

BRÍE s. *(BOT.; Meum athamanticum)* (reg.) brioálă.

brie s. v. SLĂBĂNOG.

brigadier s. v. GENERAL DE BRIGADĂ. *1* - c. 310

brigand s. v. BANDIT. TÂLHAR.

brigandaj s. v. BANDITISM. GANGSTE-RISM. JAF. TÂLHĂRIE.

brighldău s. v. BĂTĂTOR.

brilloáncă s. v. IARBA-FIARELOR.

BRIOÁLĂ s. *(BOT.; Ligusticum mutellina)* (reg.) chimen-de-múnte, chimenul-úrsului, mă-raru-úrsului.

brioálă s. v. BRIE.

BRÍŞCĂ s. (reg.) nadiceáncă. *(~ cu un cal.)*

brişcă s. v. BRICEAG.

BRIŞCULÍŢĂ s. brişcuţă. *(~ cu un cal.)*

BRIŞCÚŢĂ s. brişculiţă. *(O brişcă mică, adică o ~.)*

BRITANIC s,, adj. 1. s. englez. 2. adj. englez, englezesc.

BRÂGLAR s. (reg.) arţar. *(~ la războiul de lesut.)*

brâolă s. v. VATALĂ.

brtnáci s. v. BRÂU. CINGĂTOARE.

brinca-pórcului s. v. CINSTEŢ.

nrâncáriţă s. v. BRÂNCĂ.

brtncáş s. v. PĂLMAŞ.

brinca-úrsului s. v. PIEDICUŢĂ. TALPA-URSULUI.

BRINCĂ s. *(BOT.)* 1. *(Salicornia herbacea)* (rar) salicórnie, (reg.) brâncáriţă, buberíc, căpriţă, guşteráriţă, gúşteriţă, sărigeá, solonéţ, cornul-sálcei, iarba-pórcului, iarbă-grásă, iarbă-sărátă, rnătură-róşie, sărătură-róşie. 2. *brlnca-ursutui (Heracleum sphondylium)* = crucea-părnintului, (înv. şi reg.) sclípeţ, (reg.) laba-úrsului, talpa-úrsuíui.

brâncă s. v. BRAŢ. BUBERIC. ERIZIPEL. LABĂ. MĂNUŞĂ. MEMBRU SUPERIOR. MÂNĂ. RUJET.

BRÂNCI s. ghiont, izbitură, îrnbrânceală, îmbrâncitură, împinsătură, (reg.) ghiold, ştos, (Mold.) bleándă, dupác, (Ban.) poáncă, (prin Olt. şi Munt.) potârnóg. *(I-a dat un ~.)*

brâncl vb. v. GHIONTI. IZBI. ÎMBOLDI. ÎMBRÂNCL ÎMPINGE. ÎNGHIONTI.

BRÂNCÚŢĂ s. *(BOT.)* 1. *(Sisymbnum offi-cinale)* (reg.) burnicrúţ, sămcúţâ, frunza-voi-nícului. 2. *(Nasturtium palustre)* rapiţă-săl-batică.

brincúţă s. v. CARDAMA. NĂSTUREL.

brincuţă-ae-pisícă s. v. SULIŢICĂ. SUNĂTOARE.

brfndús s. v. MUCENIC. SFINŢIŞOR. SFÂNT.

BRÂNDÚŞĂ s. *(BOT.)* 1. *(Cotchicwn autumnale)* (reg.) bălúră, brânduşéi (pl.), ghicitori (pl.), ceapa-ciórn, floarea-brúmei, ruscea-de-poiánă. 2. *(Crocus heuffelianus)* (reg.) miţu-véle (pl.), rusceá, şofrán, şofrănél. 3. *(Crocus retâculatus)* (reg.) şofran-vărgát. 4. *(Crocus aureus)* (reg.) şofran-gálben. 5. *brlnduşă albă (Crocus variegatus)* = şofran, şofrănél; *brlnduşă galbenă (Crocus moesiacus)* = şofran.

BRÂNDUŞEÁ s. *(BOT.)* brânduşiţă.

brânduşéi s. pi. v. BRÂNDÚŞĂ.

BRÂNDUŞIŢĂ s. *(BOT.)* brânduşea.

brânişór s. v. BRlULEŢ. BRÂUŞOR.

brlnzár s. v. RĂVAR.

BRÂNZÍ vb. a se tăia, (înv. şi reg.) a se sărbezi, (Mold.) a se corăsli. *(Laptele s-a ~.)*

BRÂNZÍT adj. 1. tăiat, (reg.) sărbezít, (Mold.) corăslít. *(Lapte ~.)* 2. acrit, alterat, (prin Bucov.) scopt. *(Lapte ~.)*

BRÂU s. 1. cingătoare, (pop.) chingă, (înv. şi reg.) taftúr, (reg.) brânáci, (Ban. şi Bucov.) frânghie. *(Cu ~ se strlnge mijlocul.)* 2. mijloc, talie. *(Griul îi venea pínă la ~.)* 3. briuleţ. *(~ este numele unui dans popular.)* 4. dungă, (pop.) vî'rstă. *(Casa avea un ~ albastru.)* 5. lanţ, şir, şirag. *(~ Carpaţilor.)*

brlul-eérulul s. v. CURCUBEU.

briul-Cosinzénii s. v. CALEA-LACTEE. CALE A-LAPTELUI. CURCUBEU.

BRÂULÉŢ s. 1. brâuşor, (pop.) brânişór. *(Un ~ strlns pe talie.)* 2. brâu. *(A dansat un ~.)*

briul iiii-Dumnezéu s. v. CALEA-LACTEE. CALEA-LAPTELUI. CURCUBEU.

brâul Malcll-Dómnului s. v. CURCUBEU.

brlul-pópii s. v. CALEA-LACTEE. CALEA-LAPTELUI. CURCUBEU.

briul-víntului s. v. PIEDICUŢĂ.

BRÂUŞÓR s. briuleţ, (pop.) brinişór. *(Un ~ strlns pe talie.)*

brluşorul-vintuliil s. v. PIEDICUŢĂ.

broájbă s. v. NAP.

broáncâ s. v. CONTRABAS.

BROASCĂ s. 1. *(ZOOL.; Rana esculenta)* (Ban.) mioárcă. 2. *(ZOOL.) broască de iarbă (Hyla arborea)* = broatec, brotac, brotăcel, buratic, broască verde, (reg.) brotán, racaléţ, racaméte, racatéţ, răcănél; *broască verde (Hyla arborea)* = broatec, brotac, brotăcel, buratic, broască de iarbă, (reg.) brotán, racaléţ, racaméte, racatéţ, răcănél. 3. *(BOT.; Opuntia ficus indica)* (reg.) limba-soácrei, palmă-cu-spíni. 4. *(BOT.) broasca-apei (Potamogeton lucens)* = (Munt.) paşă. 5. *(TEHN.)* (prin Ban.) bravă, (prin Transilv.) zar. *(~ la uşă.) 6. (TEHN.)* (reg.) piuliţă, tigaie. *(~ la crlngul morii.)* 7. *(TEHN.)* brotac, căpătâi. *(~ la roata morii.)* 8. *(TEHN.)* (reg.) tigaie. *(~ la cepulgrindeiului morii.) 9. (TEHN.)* tigaie. *(~ la scrlnciob.)* 10. *(TEHN.)* cap, căpăţână, *(~ la masa dogarului.)* II. *(TEHN.)* drug. *(~ la masa dulgherului.)* 12. *(TEHN.)* şurubelniţă, (reg.) gî'scă. *(~ la teasc.)*

broască s. v. CAP. CĂPĂŢÂNĂ. CIOC. SOVÂRF.

BROATEC s. *(ZOOL.; Hyla arborea)* brotac, brotăcel, buratic, broască de iarbă, broască verde, (reg.) brotán, racaléţ, racaméte, racatéţ, răcănél.

I.robínţă s. v. BOBITĂ. RECIIIE.

BROBOADĂ s. (rar) fişíu, (reg.) îmbrobodea, îmbrobodeală, (Transilv., Maram. şi Bucov.) pânzătúră. *(.Şi-a pus ~ pe umeri.)*

BROCART s. (pop.) zarafír, (înv.) fren-ghíe, şahmaránd, zarpá. *(Rochie de ~.)*

broci s. v. GARANTĂ. OTRĂŢEL. PATA-CHINĂ. ROIBĂ.

brod s. v. BAC. POD MIŞCĂTOR. POD PLUTITOR. POD UMBLĂTOR.

BRODA vb. a coase, (reg.) a lmpistri« (Transilv. şi Maram.) a chindisi, (prin Maram.)

a popistri, (prin Ban. şi Transilv.) a şlingui, (prin Transilv.) a ştricăni. *(~ cu flori; a ~ la gherghef.)*

BRODAT adj. (reg.) împistrít, (Transilv.) chindisít. *(Bluză ~.)*

brodeálă s. v. NIMEREALĂ. POTRIVEALĂ. POTRIVIRE.

BRODERÍE s. (Transilv.) chindiseálă, chin-disitúră, (prin Ban. şi Transilv.) slingherái.

brodi vb. v. ARANJA. CĂDEA. ÎNTÂM-PLA. NIMERI. PICA. POTRIVI. TICLUI.

brójbă s. v. RAPIŢĂ.

BRONHIÁL adj. *(ANAT.)* bronhie. *(Arteră ~.)*

BRÓNHICadj. *(ANAT.)*bronhial. *(Vase~.)*

BRONZA vb. a (se) arde, a (se) înnegri, a (se) pârli, a (se) prăji, (înv. şi reg.) a (se) păli. *(Se ~ la soare, la mare.)*

BRONZARE s. înnegrire, pârlire, prăjire. *(~ cuiva la soare.)*

BRONZAT adj. înnegrit, negru, pârlit, prăjit, (reg.) pârjolít. *(Om ~.)*

broscán s. v. BROSCOI.

BROSCÁRIŢÁ s. *(*BOT.*; Polamogelon na-tans)* (pop.) notătoáre, limba-ápei, (Munt.)páşă.

BROSCĂRÉSC adj. brostesc. *(Neamul ~J*

BROSCĂRÍŢĂ s. *(BOT.; Triglochin palus-iris)* (reg.) iarba-şárpelui.

broseliíţă s. v. ALTIŢĂ.

BROSCOI s. *(ZOOL.)* (reg.) broscán.

BROŞÁRE s. broşat. *(~ a unei carii.)*

BROŞAT s. broşare. *(~ unei cărţi.)*

BROŞTÉSC adj. broscăresc. *(Neamul ~.)*

BROŞURĂ s. cărticică, (înv.) filádă, tar-táj.

broşură s. v. COLITĂ. FASCICULĂ.

BROTAC s. 1. *(ZOOL.; Hgla arborea)* broatec, brotăcel, buratic, broască de iarbă, broască verde, (reg.) brotán, racaléţ, racaméte, racatéţ, răcănél. 2. *(TEHN.)* broască, căpătâi. *(~ la roata morii.)* 3. *(CONSTR.)* călcii.

brotán s. v. BROASCĂ DE IARBĂ. BROASCĂ VERDE. BROATEC. BROTAC. BROTĂCEL. BURATIC.

BROTĂCEL s. *(ZOOL.; Hyla arborea)* broatec, brotac, buratic, broască de iarbă, broască verde, (reg.) brotán, racaléţ, racaméte, racatéţ, răcănél.

brotăcel s. v. FLOREAN. FLORINTE.

brucclnie s. v. FĂCĂLEŢ.

brucér s. v. FĂCĂLEŢ.

brudár s. v. PODAR.

brudáş s. v. COLĂCAR.

brúdă s. v. GRINDEL. MOLAN.

brúdină s. v. BAC. POD MIŞCĂTOR. POD PLUTITOR. POD UMBLĂTOR.

brudiu adj. v. MIC. NEVÂRSTNIC. TÂNĂR.

brúdnic adj. v. MIC. NEVÂRSTNIC. TÎNĂR.

hrúdnlc s. v. PODAR.

bruftuí vb. v. BRUSCA.

bruftuiálă s. v. BĂTAIE.

bruftuíre s. v. BRUSCARE.

bruftuluí vb. v. BRUSCA.

BRUIÓN s. ciornă, concept, schiţă. *(~ al unei piese de teatru.)*

brumar s. v. NOIEMBRIE. OCTOMBRIE.

brumat adj. v. ABURIT. BRUMAR IU. FUMURIU.

BRUMĂ s. 1. *(MET.)* (rar) promoroácă, (Olt., Ban. şi Bucov.) chidă. *(S-a lăsat ~ peste clmpii.)* 2. *(BOT.)* pruină, (Mold.) promoroácă. *(~ care acoperă unele fructe.)* 3. (prin Mold.) promoroácă. *(~ formată pe vas de o băutură rece.)*

brumă s. v. CHICIURĂ. PROMOROÁCĂ.

BRUMĂREÁ s. *(BOT.; Phlox drummondi* şi *paniculata)* (reg.) rotocoale (pl.), sămăchíşă, scânteiúţă, scaunul-Dómnului.

brumăreá s. v. SCÂNTEIÚŢĂ.

bmmărél s. v. NOIEMBRIE. OCTOMBRIE.

brumăríe s. v. CREŢIŞOARĂ.

BRUMĂRÍU adj. fumuri», (rar) brumat, (reg.) morojan. *(De culoare ~.)*

BRUN adj. brunet, negricios, oacheş, tuciuriu, (rar) ţigănátic, ţigănos, (înv. şi pop.) smolit, (pop.) negríu, (reg.) negrós, (Transilv.) bărnáci, (glumeţ sau ir.) balaoácheş. *(Om ~; fată ~.)*

BRUNAJ s. *(TEHN.)* brunare. *(~ unei piese de oţel.)*

BRUNARE s. *(TEHN.)* brunaj. *(~ unei piese de cupru.)*

BRUNET adj. brun, negricios, oacheş, tuciuriu, (rar) ţigănátic, ţigănos, (înv. şi pop.) smolit, (pop.) negríu, (reg.) negrós, (Transilv.) bărnáci, (glumeţ sau ir.) balaoácheş. *(Om ~; fată ~.)*

brus s. v. CUTE. GRESIE.

BRUSC adj., adv. 1. adj. inopinat, instantaneu, neaşteptat, neprevăzut, subit. *(Plecarea lui ~.)* 2. adj. fulgerător, instantaneu, năprasnic, neaşteptat, subit. *(O moarte ~.)* 3. adj. fulgerător, spontan. *(*O *reacţie* ~J 4. adv. deodată, fulgerător, instantaneu, odată, repede, scurt, subit, (pop.) numai, (reg.) târla-mírla. *(~ se întoarce spre el şi...)*

BRUSCA vb. 1. (pop. şi fam.) a bruftui, a bruftului, (fig.) a repezi. *(El ţi-a vorbit frumos şi tu l-ai* ~J 2. a brutaliza, a maltrata, (livr.) a molesta, (înv.) a maltratarisi. *(O ~ sistematic.)*

bruscán s. v. LĂPTUCUL-OII.

BRUSCARE s. 1. (pop. şi fam.) bruftuíre, (fig.) repezíre. *(~ cuiva cu un limbaj violent.)* 2. brutalizare, maltratare, (livr.) molestare. *(~ soţiei.)*

bruscălán s. v. LĂPTUCUL-OII.

brusnát adj. v. BUCĂLAI. BUCĂLAT. DOLOFAN. DURDULIU. GRĂSAN. GRĂ-SULIU.

GRĂSUŢ. PLIN. ROTOFEI. ROTUND.

brustán s. v. LĂPTUCUL-OII. MĂCRISUL CALULUI. ŞTEVIE.

BRUSTURE s. *(BOT.; Lappa)* lipan, (reg.) captalán, luminare, lumânărícă, (prin Ban.) lapúc.

brusture s. v. CAPTALÁN. LĂPTUCUL-OII.

brusturul-cáprei s. v. CINSTET. LĂPTUCUL-OII.

brusturul-óU s. v. LĂPTUCUL-OII.

brus s. v. BULGĂRE. CERNUŞCĂ. CO-COLOŞ. NEGRUŞCĂ.

BRUT adj. 1. grosolan, necioplit, necizelat, nefinisat, neprelucrat, (reg.) líşteav. *(Material ~.)* 2. crud, neargăsit, neprelucrat, netăbăcit, verde. *(Piei ~.)*

BRUTAL adj., adv. 1. adj., adv. aprig, aspru, barbar, câinos, crincen, crud, crunt, cumplit, feroce, fioros, hain, inuman, necruţător, neiertător, neimblânzit, neânduplecat, neândurat, neândurător, nemilos, neomenos, neuman, rău, sălbatic, sângeros, violent, (livr.) sanguinar, (înv. şi pop.) năsílnic, (înv. şi reg.) tare, (reg.) pogan, (Mold. şi Bucov.) avan, hapsín, (înv.) jestóc, neomenit, sanguínic, sălbăticós, sireáp, (fig.) dur, negru, *(Un om ~; o faptă ~.)* 2. adv. violent, (înv.) sălbăticeşte. *(Îl apucă ~ de mină.)* 3. adj. agresiv, bătăios, coleric, dur, impulsiv, iute, nestăpânit, violent, (fam. fig.) belicos. *(Un temperament ~.)* 4. adj. aspru, câinesc, câinos, crud, inuman, nemilos, neomenos, (înv.) vărvărésc, (fig.) dur. *(Purtare ~.)* 5. adj. aspru, greu, tare, violent, (fig.) dur. *(Vorbe ~.)* 6. adj. forţat, silnic, violent. *(Măsuri ~.)*

BRUTALITATE s. 1. asprime, barbarie, cruzime, ferocitate, neândurare, neomenie, răutate, sălbăticie, violenţă, vitregie, (rar) nemílă, nemilostivíre, (pop.) câiníe, câinoşénie, (înv. şi reg.) năsilnicíe, (înv.) crâncenie, cruzie, cumpli-ciúne, cumplíre, grozăvie, neomeníre, răiclúne, sălbătăcíme, sălbăticiune, sirepíe, varvaríe, (fig.) duritate. *(~ purtării cuiva.)* 2. agresivitate, duritate, impulsivitate, nestăpânire, violenţă. *(O ~ structurală.)*

BRUTALIZA vb. a brusca, a maltrata, (livr.) a molesta, (înv.) a maltratarisi. *(Îşi ~ sofia.)*

BRUTAL IZÁRE s. bruscare, maltratare, (livr.) molestare.

BRUTAR s. (rar) pâinár, (Ban., Transilv. şi Maram.) pec, pecár, (Mold., Bucov. şi Ban.) pitar, (înv., în Transilv.) şutéu. *(~ face pline.)*

BRUTĂREASA s. (Transilv.) pecăríţă, (Mold., Bucov şi Ban.) pităreásă, (înv.) pităríţă. *(~, nevasta brutarului.)*

BRUTĂRÍE s. (Transilv. şi Ban.) pecăríe, (Mold. şi Transilv.) pităríe, (înv.) magupíe, (înv., în Mold.) formă. *(A luat* o *pline de la ~.)*

buba-ínimii s. v. PIPERUL-LUPULUI. POPILNIC.

buba mânzului s. v. GURMĂ.

bubát adj. v. BUBOS. BUBUROS.

bnbát s. v. SCARLATINĂ. VARIOLĂ. VĂRSAT.

BUBĂ s. *(MED.)*l. leziune, plagă, rană, (pop.) meteahnă, (înv. şi reg.) beleáznă, (reg.) oájdă, (înv.) rănitúră. *(Are o ~ adlncă.)* 2. *bube dulci* = impetigo, (reg.) zgaibe dulci (pl.).

bubă s. v. ANTRAX. CĂRBUNE. DALAC. PELAGRĂ. PUSTULĂ MALIGNĂ. VARIOLĂ. VĂRSAT.

bubă neagră s. v. ANTRAX. CĂRBUNE. DALAC. PUSTULĂ MALIGNĂ.

bubă reá s. v. ANTRAX. CĂRBUNE. DALAC. PUSTULĂ MALIGNĂ.

bube s. pi. v. SCARLATINĂ.

BUBERÍC s. *(BOT.; Scrophularia nodosa)* (rar) scrofuláre, (reg.) brî'ncă, poală, frunză-de-bubă-reá, iarbă-neágră, urzică-neágră.

buberic s. v. BRÂNCĂ.

BUBÍŢĂ s. *(MED.)* bubuliţă, (pop.) zgáibă, zgrăbúnţă. *(Are* o *~ pe mină.)*

bubílcă s. v. GlLCĂ. INFLAMAŢIE. UMFLĂTURĂ.

buboi s. v. ABCES. FURUNCUL.

BUBÓS adj. buburos, (reg.) bubát. *(B lare ~.)*

bubuclíe s v. GOGOAŞĂ. PĂPĂLĂU.

BUBUÍ vb. a detuna, a dudui, a trăsni, a tuna, a vui, (pop.) a răzbubui. *(~ in depărtare.)*

BUBUÍRE s. bubuit, bubuitură, detonaţie, detunare, detunat, detunătură, duduit, dudui-tură, trăsnet, trăsnitură, vuiet, (rar) detúnet. (înv. si reg.) sunet, (reg.) dúrăt. *(~ tunului.)*

BUBUÍT s. bubuire, bubuitură, detonaţie, detunare, detunat, detunătură, duduit, dudui-tură, trăsnet, trăsnitură, vuiet, (rar) detúnet, (înv. şi reg.) sunet, (reg.) dúrăt. (~ *tunului.)*

BUBUITOR adj. detunător, tunător. *(Explozie ~.),*

BUBUITURĂ s. bubuire, bubuit, detonaţie, detunare, detunat, detunătură, duduit, duduitură, trăsnet, trăsnitură, vuiet, (rar) detúnet, (înv. si reg.) sunet, (reg.) dúrăt. *(~ tunului.)*

BUBULÍŢĂ s. *(MED.)* 1. bubiţă, (pop.) zgáibă, zgrăbúnţă. *(Are o ~ pe mină.)* 2. (la pi.) băşicuţe (pl.), papule (pl.), spuzeală. *(Ţi-au apărut nişte ~.)*

BUBURÓS adj. bubos, (reg.) bubát. *(B tare ~.)*

BUBURUZĂ s. *(ENTOM.; Coccinellaseptem-punctata)* boul-Domnului, boul-lui-Dumnezeu, vaca-Domnului, (reg.) cucuşór, găinuşă, gărgăriţă, mămărúţă, mărgărit, mărgărită, mărgărită, mărie, măriúţă, paparúgă, păpărúie, păpă-rúţă, păpărúză, vrăjitoare, boul-pópii, găina-lui-Dumnezéu, măria-pópii, puica-pópii, puicu-liţa-pópii, vaca-lui-Dumnezéu.

BUCAL adj. *(MED.)* oral. *(Medicament luat pe cale ~.)*

BUCÁR s. curar, vânar, (reg.) gurúră, hamut, cureaua vânării. *(~ este o parte a hamului.)*

BUCATĂ s. 1. crâmpei, fracţiune, fragment, frintură, parte, porţiune, secţiune, tranşă, (pop.) dăráb, partal, (înv. şi reg.) părténie, (reg.) járchină, stuc. *(O ~ dinlr-un tot.)* 2. fişie, limbă, petic, sprinceană, *(O ~ de pădure.)* 3. exemplar. *(A cumpărat două ~.)* 4. compoziţie, piesă. *(O ~ muzicală.)* 5. (la pi.) recită, rod, (înv.) vipt. *(A strlns ~ clmpului.)* 6. distanţă, interval, (reg.) postată. *(A parcurs o bună ~ din drum.)* 7. interval, răstimp. *(A trecut o bună ~ de timp de etnd nu ne-am văzut.)*

bucată s. v. PRĂJINĂ.

bucate s. pi. v. ALIMENT. AVERE. AVUT. AVUŢIE. BOGĂŢIE. BUN. CEREALE. GRÂNE. HRANĂ. MASĂ. MIJLOACE. MÂNCARE. SITUAŢIE. STARE.

BUCĂ s. *(ANAT.)* fesă.

bueâcioáră s. v. BUCĂŢICĂ. FĂRÂMĂ. PIC.

BUCĂLÁI adj. 1. bucălat, dolofan, durduliu, grăsan, grăsuliu, grăsuţ, plin, rotofei, rotund, (reg.) brusnát, bucălíu, durd, (prin Olt.) vâr-láv. *(Copil ~.)* 2. *(ZOOL.)* mărcuş. *(Oi ~.)*

BUCĂLÁT adj. bucălai, dolofan, durduliu, grăsan, grăsuliu, grăsut, plin, rotofei, rotund, (reg.) brusnát, bucălíu, durd, (prin Olt.) vâr-láv. *(Prunc ~.)*

bucălíu adj. v. BUCĂLAI. BUCĂLAT. DOLOFAN. DURDULIU. GRĂSAN. GRĂSULIU. GRĂSUŢ. PLIN. ROTOFEI. ROTUND.

BUCĂTAR s. (prin Mold.) cuhár, (Transilv. şi Ban.) socáci, (înv.) mágher.

BUCĂTĂREASĂ s. (reg.) bucătăríţă, (Transilv., Ban. şi Maram.) socăcíţă.

BUCĂTĂRIE s. (reg.) cuhnie, cuină, sobă, (înv.) magherniţă, magopeţíe, (înv., prin Transilv. şi Bucov.) cuiínă.

bucătăríţă s. v. BUCĂTĂREASĂ.

bucăţea s. v. BUCĂŢICĂ. FĂRÂMĂ. PIC.

BUCĂŢEL s. *(BOT.; Agrostis canina)* (reg.) iarbă-câineáscă.

bucăţelí vb. v. ÎMBUCĂTĂŢI.

bucăţi vb. v. ÎMBUCĂTĂŢI.

BUCĂŢÍCĂ s. 1. fărâmă, pic, (reg.) bucă-cioáră, bucăţea, zdreálă, (prin Transilv.) mán-gotă, mángură, (Olt.) scramură, (Olt. şi sudul Transilv.) smicăráie, (Ban.) smicurătúră. *(O ~ de pline.)* 2. fărâmătură, sfărâmătură. *(~ din-tr-un obiect.)*

BUCEA s. *(TEHN.)* bucşă, (reg.) prisnél. *(~ la osia carului.)*

bucea s. v. BRĂŢARĂ. GÂT.

buche s. v. LITERĂ. SLOVĂ.

buchelár s. v. PORTMONEU. PORTOFEL.

BUCHÉRs. (fig.) tocilar. *(Eun~ la şcoală.)*

BUCHEREÁLĂ s. buchiseala, (fig.) toceală. *(~ la şcoală.)*

BUCHERÍ vb. 1. a silabisi, (înv.) a buchi-risi, a silabi, a slomni, a sloveni. *(~ un text.)* 2. (fig.) a toci. *(Toată ziua ~ lecţiile.)*

BUCHET s. 1. mănunchi, (reg.) smoc, stéblă, şomoióg, şomoltóc, (Transilv. şi Ban.) chită, (Transilv., Maram. şi Ban.) struţ, (Transilv.) vírstă. *(Un ~ de margarete.)* 2. *(BOT.; Geranium pusillum)* (reg.) săgeţícă.

buchetiéră s. v. FLORĂREASĂ.

BUCHEŢEL s. (reg.) mănunchiáş, mănun-chiuléţ, (Transilv., Maram. şi Ban.) struţişór, struţuşór.

buchiníst s. v. ANTICAR.

buchirisí vb. v. BUCHERI. SILABISI.

BUCHISEALA s. bucherealã, (fig.) toceală. *(~ a lecţiilor.)*

*BUCI s. pi. (Olt.) zgrébeni (pl.). *(~ de clnepă.)*

buclnís s. v. ANGHELICĂ. CUCUTĂ. PĂ-TRUNJÉL-CÂINESC. PĂTRUNJELUL-CÂI-NELUI.

bucinis-íle-ápă s. v. CUCUTĂ-DE-APĂ. CU-CUTĂ-MICĂ.

buciniş-âe-báltă s. v. CUCUTĂ-DE-APĂ. CUCUTĂ-MICĂ.

buclnişél s. v. SCHINDUC.

BUCIUM s. *(MUZ.)* (MaraM.) trímbiţă.

*(Sunet de ~.*i

BUCIUM s. *(BOT.)* (pop.) butuc, (reg.) muzuc. *(~ de »iţă.)*

bucium s. v. BUŞTEAN. BUTUC. BUTURUGĂ. CIOT.

BUCLĂ vb. a (se) cârlionţa, a (se) inela, a (se) încreţi, a (se) ondula, (rar) a (se) zulufa, (prin Olt. şi Munt.) a (se) scârlionţi. *(Şi-a ~ părul.)*

BUCLÁRE s. cârlionţare, inelare, Sncreţire, ondulare. *(~ a părului.)*

BUCLAT adj. 1. cârlionţat, creţ, inelat, încreţit, ondulat, (rar) zulufát, (prin Olt. şi Munt.) scârlionţát, (prin Olt.) scírcior. *(Păr ~.)* 2. creţ, inelat, mărgelat. *(Lână ~.)*

BUCLĂ s. 1. cârlionţ, creţ, inel, ondulaţie, ondulă, val, zuluf, (rar) sfrédel, sfredelitúră, (reg.) scârliónţ, zgârlăúnte, (Ban.) cocor, (prin Munt. şi Mold.) scâr. *(~ a părului cuiva.)* 2. *(TEHN.)* spiră. *(~ a unui cablu.)* bucile s. v. PLOSCĂ.

BUCLUC s. belea, dandana, încurcătură, năpastă, neajuns, necaz, nemulţumire, nenorocire, neplăcere, nevoie, pacoste, pocinog, rău. supărare, (înv. şi pop.) pozná, răutate,"(pop.) alageá, daravéră, păcat, ponós, pótcă, poti-cálă, zăduf, (înv. şi reg.) nacafá, nagodă, (reg.) dănănáie, încurcală, năzbâcă, năzdrăvănie, pá-costénie, şúgă, şugubínă, toroápă, (prin Mold.) bacálă, (Transilv.) bai, (Ban., Maram. şi Bucov.) b|dă, (Mold.) chichion, (Olt. şi Ban.) cotoárba, (Olt., Ban. şi Transilv.) dabilă, (înv.) nesosínţă, nevoínţă, patimă, satará, stenaho-ríe. *(Ce ~* pe *el!)*

bucluc s. v. ANIMOZITATE. CEARTĂ. CONFLICT. DEZACORD. DEZBINARE. DIFEREND. DISCORDIE. DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPUTĂ. DIVERGENŢĂ. GÂL-CEAVĂ. GUNOI. IMPURITATE. ÎNVRĂJBIRE. LITIGIU. MURDĂRIE. NECURĂŢENIE. NEÂNŢELEGERE. VRAJBĂ. ZÎ-ZANIE.

bucoavnă s. v. ABECEDAR.

BUCOLIC adj. idilic, pastoral, păstoresc. *(Poem ~.)*

BUCOLICĂ s. *(LIT.)* eglogă, idilă. *(O ~ de Vergiliu.)*

BUCOVINEANĂ s. bucovineancă.

BUCOVINEÁNCĂ s. bucovineană.

*

BUCSAU s. *(BOT.; Sparlium junceum)* (reg.) scai-de-pápură.

BUCŞĂ s. *(TEHN.)* bucea, (reg.) prisnél. *(~ la osia carului.)*

bucşău s. v. NĂGARĂ. PAPURĂ.

bucşi vb. v. BURDUŞI. GHEMUI. ÎNDESA. ÎNGHESUI. ÎNGRĂMĂDI. NĂPĂDI. PODIDI. TICSI. UMPLE.

bueşít adj. v. BURDUŞIT. ÎNDESAT. ÎNGHESUIT. ÎNGRĂMĂDIT. TICSIT.

BUCURA vb. 1. (înv. şi reg.) a (se) îmbucura. *(S-a ~ mult de Destea aflată.)* 2. a desfăta, a Incinta, a mângâia. *(Peisajul li ~ sufletul.)* 3. (fig.) a gusta. *(Se ~ de plăcerile vieţii.) 4.* a beneficia, a se folosi, a profita. *(Se ~ de ajutorul cuiva.)* 5. a avea, a dispune. *(Mă ~ In sftrfit de un ceas tihnit.)*

BUCURÍE s. desfătare, mângâiere, mulţumire, plăcere, satisfacţie, (înv. şi pop.) mulţumită, (înv.) haz, mângâietúră. *(Simte o mare ~.)*

BUCUROS adj. mulţumit, satisfăcut, vesel, voios. *l(Se duce ~ la lucru.)*

budúcă s. v. ÎNCHEGĂTOARE.

budalá adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLET. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

bndár s. v. VIDANJOR.

búdă s. v. CLOSET. TOALETĂ. VECE.

budeánă s. v. SOVÂRF.

bmMánă s. v. CRĂIŢĂ. VÂZDOAGĂ.

budiháce s. v. ARĂTARE. MONSTRU. POCITANIE. POCITURĂ.

buduganiósadj. v. GĂUNOS. SCORBUROS.

buduhoálă s. v. ARĂTARE. MONSTRU. POCITANIE. POCITURĂ. TUSE CONVULSIVĂ.

buduréţ s. v. CĂMIN. COS. HORN.

•BUDURÓI s. (reg.) ştiubéi. *(~ la o {întina.)*

budurói s. v. CĂMIN. COŞ. HORN. ŞTIU-BEI.

buduşláu s. v. DERBEDEU. GOLAN. HAIMANA. VAGABOND.

buduşluí vb. v. HOINĂRI. VAGABONDA.

BUF adj. burlesc, caraghios, caricatural, grotesc, parodic, ridicol. *(De un comic ~.)*

BUF interj, puf!

BUFANT adj. înfoiat, umflat. *(O cmală ~ la pantaloni.)*

búfnă s. v. BUFNIŢĂ. BUHĂ.

BUFNEÁLĂ s. bufnet, bufnire, bufnit, bufnitură, puf net. *(Se «ude o ~.)*

BUFNET s. bufneală, bufnire, bufnit, bufnitură, pufnet. *(Se aude un ~.)*

BUFNÍ vb. a izbucni, a pufni, (înv. şi reg.) a prorúpe, (Mold. şi Bucov.) a dupăi. *(~ !n pllns, In rls.)*

bufni vb. v. BĂLMĂJI. BÂIGUI. BÂRÂI. BODOGĂNI. BOLBOROSI. BOMBĂNI. BOSCORODI. GÂNGĂVI. IZBI. ÎNDRUGA. ÎNGĂIMA. ÎNGÂNA. MÂRÂI. MOLFĂI. MORMĂI. MURMURA.

TRÂNTI.

BUFNIRE s. bufneală, bufnet, bufnit, bufnitură, pufnet. *(Se aude o ~.)*

BUFNÍT s. bufneală, bufnet, bufnire, bufnitură, pufnet. *(Ce e ~ ăsta?)*

BUFNITURĂ s. bufneală, bufnet, bufnire, bufnit, pufnet. *(Se aude o ~.)*

BUFNIŢĂ s. *(ORNIT.; Bubobubo)* buhă, (înv. şi reg.) bógză, puháce, (reg.) boághe, búfnă, joimăríţă, bou-de-noápte.

BUFON s. măscărici, paiaţă, (rar) nebun, (înv.) cabáz, caraghióz, mascara, mascaragíu, măscăráci, măscăréţ, soitár, (franţuzism înv.) baladín, (înv., în Mold.) ghiduş. *(~ la curtea unui suveran medieval.)*

bufonadă s. v. BUFONERIE. CARA-GHIOSLÂC. CLOVNERIE. COMICĂRIE. GIUMBUŞLUC.

BUFONERÍE s. caraghioslâc, clovnerie, comicărie, giumbuşluc, (rar) bufonadă, paiaţar-íc, paiaţăríe, (înv.) cabazllc, giumbúş, mascara-

lâc, măscăriciúne, măscăríe, (înv., în Mold.) ghiduşie. buft s. v. ABDOMEN. BURTĂ. PÂNTECE. búgă s. v. TAUR. bugát adj. v. ÎNDESTULĂTOR. bugát adj., adv. v. DESTUL. SUFICIENT. bugÂt adv. v. ÎNDEAJUNS. búged adj. v. BUHĂIT. PUHAV. UMFLAT. bugezí vb. v. BUHAI. PUHAVI. UMFLA. buha-ciúmei s. v. CAP-DE-MORT. FLU-TURE-CAP-MORT. STRIGĂ.

BUHAI s. 1. *(BOT.; Listera ovata)* (reg.) puţa-cocóşului. 2. *(TEHN.)* cârlig, greblă, hreap-tă, vergea, (reg.) criveá. *(~ este un dispozitiv la coasă.)* 3. *(TEHN.)* coinac, (reg.) crainic, făfălúg, tăvălug, zăvor, cântarul pietrelor. *(~ la moară.)* 4. *(MUZ.)* (reg.) şteand, (Tran-silv.) dubă. *(~ este folosit de colindători.)* buhai s. v. GEALĂU. RĂDAŞCĂ. RĂ-GAGE. TAUR. buhai-de-báltă s. v. BOU-DE-BALTĂ. BÚHĂ s. *(ORNIT.; Bubo bubo)* bufniţă, (înv. şi reg.) bógză, puháce, (reg.) boághe, búfnă, joimăríţă, bou-de-noápte. búhă s. v. PĂPĂDIE, buhă-cu-círpă s. v. STRIGĂ. buhă-de-curechi s. v. BOHOCI. BUHĂÍ vb. a se puhavi, a se umfla, (reg.) a se bugezi. *(S-a ~ tare la faţă.)* BUHĂIÁLĂ s. (înv.) puhăvíe. BUHĂÍT adj. puhav, umflat, (reg.) búged, searbăd, (Transilv.) pufăiós. *(O faţă ~.)*

buhoáre s. v. ARŞIŢĂ. CANICULĂ. CĂLDURI. DOGOARE. DOGOREALĂ. FIERBINŢEALĂ. NĂBUŞEALĂ. NĂDUF. NĂDU-SEALĂ. PÂRJOL. POJAR. TOROPEALĂ. ZĂDUF. ZĂPUŞEALĂ.

buhós adj. v. CIUFULIT. DERANJAT. NEÂNGRIJIT. VÂLVOI. ZBÂRLIT.

buhuiát adj. v. CIUFULIT. DERANJAT. NEÂNGRIJIT. VÂLVOI. ZBÂRLIT.

buhurflár s. v. AFUMĂTOARE. CASOLETĂ. CĂŢUIE.

buhváriu s. v. ABECEDAR. buí vb. v. ERUPE. IRUPE. IZBUCNI. NĂVĂLI. RĂBUFNI. ŢÂSNI.

BUIANDRÚG s. *(CONSTR.)*lintou.*(~ montat deasupra unei uşi.)* buiedea-ciúmei s. v. CAPTALAN. BUIESTRÁŞ adj., s. buiestru. *(Cal ~.)* BUIESTRU adj., s. buiestraş. *(Un~ tl-năr.)*

BUIMAC adj. 1. ameţit, buimăcit, năuc, năucit, tâmpit, zăpăcit, (pop.) bâiguít, capiu, uluit, (reg.) buimátic, hăbăuc, (Mold., Bucov. şi Transilv.) tehui. *(S-a sculat ~.)* 2. aiurit, buimăcit, derutat, descumpănit, dezorientat, năuc, năucit, zăpăcit, (Olt.) zăbăuc, (Mold.) zălud, (fig.) împrăştiat. *(Ce om ~l)*

buimátic adj. v. AMEŢIT. BUIMAC. BUIMĂCIT. NĂUC. NĂUCIT. TÂMPIT. ZĂPĂCIT.

BUIMĂCEALĂ s. ameţeală, buimăcire, năuceală, năucire, perplexitate, zăpăceală, (inv. şi reg.)

uluială, uluire, (reg.) uimăceală, (Mold., Bucov. şi Transilv.) tehuiálă. *(O stare de ~.)*

BUIMĂCÍ vb. a (se) ameţi, a (se) năuci, a (se) zăpăci, (pop.) a (se) bâigui, a (se) ului, (reg.) a (se) hăbăuci, a (se) uimăci, (Mold., Bucov şi Transilv.) a (se) tehui, (înv.) a (se) cebălui. *(5-a ~ de tot!)*

BUIMĂCIRE s. 1. năucire, zăpăcire. *(~ cuiva.)* 2. ameţeală, buimăceală, năuceală, năucire, perplexitate, zăpăceală, (înv. şi reg.) uluială, uluire, (reg.) uimăceálă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) tehuiálă. *(O stare de ~.)*

BUIMĂCÍT adj. 1. ameţit, buimac, năuc, năucit, tâmpit, zăpăcit, (pop.) bâiguít, capiu, uluit, (reg.) buimátic, hăbăuc, (Mold., Bucov. şi Transilv.) tehui. *(S-a sculat ~.)* 2. aiurit, buimac, derutat, descumpănit, dezorientat, năuc, năucit, zăpăcit, (Olt.) zăbăuc, (Mold.) zălud, (fig.) împrăştiat. *(Om~.)*

bujdálă s. v. COCIOABĂ.

bújdă s. v. COCIOABĂ.

bujdí vb. v. ERUPE. IRUPE. IZBUCNI. NĂVĂLI. RĂBUFNI. ŢÂŞNI.

BUJOR s. *(BOT.)* 1. *(Paeonia officinalis)* (reg.) rujă, rujioáră, ruşioáră, (prin Transilv.) băbărújă. 2. *bujor românesc (Paeonia peregrina)* = (reg.) rujioáră.

bujor s. v. BUSUIOC-ROŞU. PALMA-MAICII-DOMNULUI. POROINIC. SALEP.

bujor de-múnte s. v. SMIRDAR.

bujorei s. pi. v. POROINIC. SPÂNZ.

BUJOREL s. *(BOT.; Orchis papilionacea)* gernănariţă, (reg.) poróinic, sculătoáre.

bujorel s. v. FLOARE-DE-LEAC. UNTUL-VACII.

hujorel-de munte s. v. SMIRDAR.

BULĂ s. băşică. *(O ~ dB aer.)*

bulă s. v. COCOTĂ. CURVĂ. FEMEIE DE STRADĂ. PROSTITUATĂ. TÂRFĂ.

BULB s. 1. *(BOT.)* ceapă. *(~ al unor plante.)* 2. *(ANAT.)* glob, (reg.) bulbuc, gogoaşă, scovârlíe. *(~ al ochilor.)* 3. *(ANAT.) bulb rahi-dian* – mielencefal.

BULBOÁCĂ s. bulboană, ochi, valvârtej, viitoare, vârtej, volbură, (rar) ssoc, (reg.) bulbuc, ciúlniţă, dâlboánă, sfrédel, şípot, toáncă, vârtecúş, (Transilv. şi Ban.) dălbínă, (Olt. şi Transilv.) dórnă, (prin Munt.) şiói, (prin Transilv. şi Maram.) ştibloáncă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) ştioálnă, (Bucov., Transilv. şi Mold.) ştiulboánă, (Transilv., Ban. şi Olt) toáie, (Ban.) vir, (înv.) smârc. *(~ Intr-o apă curgătoare.)*

BULBOANĂ s. bulboacă, ochi, valvârtej, viitoare, vârtej, volbură, (rar) scoc, (reg.) bulbuc, ciúlniţă, dâlboánă, sfrédel, şípot, toáncă, vârtecúş, (Transilv. şi Ban.) dălbină, (Olt. şi Transilv.) dórnă, (prin Munt.) şiói, (prin Transilv. şi Maram.) ştibloáncă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) ştioálnă, (Bucov., Transilv. şi Mold.) ştiulboánă, (Transilv., Ban. şi Olt.) toáie, (Ban.) vir, (înv.) smârc. *(~ a unei ape curgătoare.)*

BULBUC s. *(BOT.; Trollius europaeus)* (reg.) bâlbor, gloánţă, bulbucel-de-múnte, fusta-rândunélii, măr-auríu.

bulbuc s. v. BOBOC. BULB. BULBOACĂ. BULBOANĂ. CALCEA-CALULUI. GLOB. OCHI. SPLINĂ. VALVÂRTEJ. VÂLTOARE. VÂRTEJ. VOLBURĂ.

BULBUCĂ vb. a (se) căsca, a (se) holba, a (se) mări, a (se) umfla, a (se) zgâi, (pop. şi fam.) a (se) beli, a (se) bleojdi, (pop.) a (se) boboşa, a (se) bolboşa, (reg.) a (se) boldi, a (se) bolovani, (Transilv.) a (se) zgăura, (Ban.) a (se) zgâmboia. *(~ ochii.)*

BULBUCÁRE s. căscare, holbare, mărire, umflare, zgâire, zgâit, (pop. şi fam.) belíre, bleojdíre, (pop.) boboşáre, boldíre. *(~ ochilor.)*

BULBUCAT adj. căscat, holbat, mare, mărit, umflat, zgâit, (rar) bălăbănós, (pop. şi fam.) belit, bleojdít, (pop.) boboşát, bolboşát, boldit, (reg.) măciuliát. *(Cu ochii ~.)*

bulbucătúră s. v. PROEMINENŢĂ. PROTUBERANTĂ.

bulbucii s. v. CALCEA-CALULUI. bulbucel-de-múnte s. v. BULBUC. búlcfi s. v. CHIFLĂ. FRANZELĂ. BULDOG s. *(ZOOL.)* mops, (rar) box. *(Un cline ~.)*

bulduşí vb. v. CĂUTA. COTROBĂI.

RĂSCOLI. SCORMONI. SCOTOCI. UMBLA. BULEÁNDRĂ s. I. clrpă, fleandură, otreapă, petică, zdreanţă, (pop.) treánţă, (înv. şi reg.) rántie, (reg.) paceaúră, rufă, şuleándră, tírfă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) cârţă, (Mold. şi Bucov.) cotreánţă, (Transilv.) ronghi, (înv., în Mold.) félegă. *(Şterge praful cu o ~.)* 2. 0a pi.) boarfe (pl.), calabalâc, catrafuse (pl.), troace (pl.), ţoale (pl.), (reg.) bodroánţe (pl.), ciovéie (pl.), trancanále (pl.), (Olt.) dănănáie. *(Ia-ţi ~ şi pleacă!)*

buleándră S. v. COCOTĂ. CURVĂ. FEMEIE

DE STRADĂ. HAINĂ. ÎMBRĂCĂMINTE.

PROSTITUATĂ. STRAI. TÂRFĂ. VEŞMÂNT.

BULEVARDIER adj., s. bulevardist. *(O*

piesă ~.)

BULEVARDIST adj., s. bulevardier. *(Comedie ~.)*

BULFÉU s. *(TEHN.)* cruce, spetează, stinghie, (pop.) scăiuş, (Transilv., Ban. şi Olt.) fiuláre, (Olt.) jíglă, (prin Mold.) lopăţícă, (Ban.) remeneácă, (Transilv.) scândurícă. *(~ la jug.)*

BULGAR adj. bulgăresc. *(Cultura ~.)* BULGĂRE s. 1. cocoloş, (reg.) bruş, (Transilv. şi Ban.) surdúcă. *(Un ~ de pămlnt.)* 2. drob, grunz, (pop.) zgrunţ, zgrúnţur. *(~ de sare.)* BULGĂRESC adj. bulgar. *(Vinuri~.)* bulgărósadj. v. BOLOVĂNOS. GLODUROS. PIETROS. bulgar s. v. CRUPE.

bulhác s. v. BĂLTOACĂ. MLAŞTINĂ. MOCIRLĂ. SMÂRC.

BULIBAŞĂ s. vătaf. *(~ ţiganilor.)* bullchér s. v. CIOARSĂ. BULIMÍE s. *(MED.)* hiperorexie. BULiN S. *(FARM.)* casetă, comprimat, pastilă, pilulă, tabletă, (pop.) hap, nasture, (reg.) bumb.

BULUC s., adv. 1. s. bandă, ceată, cârd, droaie, gloată, grămadă, grup, mulţime, pâlc, stol (pop.) crilă, liotă, (reg.) canará, ciurdă, mişină' (Olt. şi Transilv.) ciopor, (Olt. şi Ban.) clápie) (înv.) cin, tacî'm. *(~ de oameni.) 2.* adv) droaie, gloată, grămadă, valvârtej. *(Se repezeau*

~ la el.) 3. s. *(MIL.)* ceată, steag, (înv.) buluc-băşie. *(În vechea organizare a armatei, ~ avea aproximativ efectivul unei companii.)*

bulucbăşie s. v. BULUC. CEATĂ. STEAG.

buluci vb. v. GRĂMĂDI. ÎMBULZI. ÎNDESA. ÎNGHESUI. ÎNGRĂMĂDI.

bulugheánă s. v. CARTOF.

bulughínă s. v. CARTOF.

BULZ s. boţ, cocoloş, (pop.) golomóz, (reg.) dodóc, gâscă, urs, (prin Mold.) totolóţ. *(Un ~ de mămăligă.)*

bumáşcă s. v. BANCNOTĂ. BILET DE BANCĂ. HÂRTIE. HÂRTIE-MONEDĂ.

bumb s. v. BULIN. CASETĂ. COMPRIMAT. NASTURE. PASTILĂ. PILULĂ. TABLETĂ.

BUMBAC s. (rar) coton, (Ban. şi Transilv.) pămúcă. *(Bluză de ~.)*

bumbac s. v. VATĂ.

bumbac-de-címp s. v. BUMBĂCARIŢĂ.

BUMBĂCÁRIŢĂ s. *(BOT.; Eriophorum)* (rar) puf-vegetál, (reg.) lânărícă, lânărítă, bumbac-de-címp.

bumbăceálă s. v. VĂTUIRE. VĂTUIT.

bumbăcí vb. v. SNOPI. STÂLCI. VĂTUI.

bumbăcíre s. v. VĂTUIRE. VĂTUIT.

bumbăcít adj. v. VĂTUIT.

bumbăcít s. v. VĂTUIRE. VĂTUIT.

bumbi s. pi. v. PEJMĂ.

BUMBIŞÓR s. *(BOT.; Erigeron acris)* (reg.) steluţă, ochiul-bóului.

bumbişór s. v. GRANAT. NĂSTURAŞ. NĂSTUREL. SPILCUŢĂ.

bumburéz s. v. BUMBUSOR.

bumbúşcă s. v. AC CU GĂMĂLIE.

BUMBUŞÓR s. *(BOT.; Schoenus nigricans)* (reg.) bumburéz.

bumbuşór s. v. BĂNUŢ. NĂSTURAŞ.

NĂSTUREL. PĂRĂLUŢĂ. bumbúţ s. v. CERCEL.

BUN adj., s. I. adj. 1. pozitiv. *(Latura ~ a fenomenului.)* 2. adecvat, binevenit, favorabil, fericit, indicat, nimerit, oportun, potrivit, prielnic, propice, (livr.) pertinent, (pop.) priincios. *(Un prilej ~.)* 3. adecvat, indicat, nimerit, potrivit, propriu. *(Un teren ~ pentru literatură.)* 4. apt, capabil, convenabil, potrivit, susceptibil. *(~ pentru un anumit scop.)* 5. favorabil, frumos, prielnic. *(Timp ~.)* 6. blajin, blând, domol, paşnic, (livr.) mansuét, (reg.) pâşín, (înv.) lin. *(Un om ~.)* 7. cumsecade, îngăduitor, înţelegător, omenos, (înv.) omenit. *(S-a arătat ~ cu noi.)* 8. *(BIS.)* îndurător, îngăduitor, milos, milostiv, (înv. şi reg.) milostívnic, (înv.) cruţătór, milosârd, milosírd-nic, mizericordiós. *(Dumnezeu e ~.)* 9. ascultător, cuminte, docil, plecat, supus, (livr.) obedient, (înv.) ascultói. *(Copil ~.)* 10. chibzuit, folositor, gândit, înţelept, judicios, raţional, rezonabil, socotit, util, (fig.) sănătos. *(Un sfat ~.)* 11. frumos. *(O faptă ~.)* 12. apropiat, intim. *(Prieten~.)* 13. izbutit, realizat, reuşit, valoros, (pop.) nimerit, (arg.) mişto. *(O piesă de teatru ~.)* 14. capabil, competent, destoinic, dotat, experimentat, încercat, în. zestrat, pregătit, priceput, valoros, versat, vrednic, (rar) preparat, (înv. şi pop.) harnic'

(pop.) cercat, (înv.) ispitit, mândru, practic, practicós, practisít, putinciós. *(Un profesor ~.)* 15. autentic, curat, veritabil, (rar) patent. *(Aur ~.)* 16. curat, nealterat, nestricat, nevă-tămător, neviciat, oxigenat, ozonat, proaspăt, pur, purificat, salubru, sănătos, tare. *(Un aer ~.)* 17. abundent, bogat, îmbelşugat, îndestulat, mare, mănos, (înv. şi reg.) belşugós, spornic, (înv.) săţiós. *(Recollă~.)* 18. avantajos, bănos, productiv, profitabil, lentabil, (livr.) lucrativ, (fig.) mănos. *(O afacere ~.>* 19. valabil. *(Bani ~.)* 20. apreciabil, considerabil, important, însemnat, mare. *(S-a ales cu un clşlig ~.)* 21. întreg, plin, *(O zi ~.)* 22. grozav, straşnic, zdravăn. *(Un somn ~ l-a refăcut.)* 23. apetisant, delicios, gustos, îmbietor, plăcut, savuros, suculent, (rar) pofticios, (arg.) mişto. *(O gustare ~.)* 24. ales, aristocrat, aristocratic, distins, ilustru, înalt, mare, nobil, (înv. şi pop.) mărit, slăvit, (înv.) blagoród, blagoródnic, (grecism înv.) evghe-nicós, evghenís, (fam. si peior.) simandicos. *(E de neam ~.)* II. s. 1. avere, avut, avuţie, bogăţie, mijloace (pl.), situaţie, stare, (înv. şi reg.) bogătáte, prilej, prind*e*re, (reg.) blágă, prinsoare, (prin Transilv.) apucătură, (Transilv.) ioság, (Olt., Ban. şi Transilv.) vlagă, (înv.) bucate (pl.), periusíc, (fam.) parale (pl.), (fig.) cheag, seu. *(~ său se ridică la...>* 2. valoare. *(Deţinător de ~ uri.)* 3. *bun public* – patrimoniu. 4. produs, (înv.) materie. *(~uri ale ţării.)*

bun s. v. BUNIC. CALITATE. ÎNSUŞIRE. TATĂ MARE. VIRTUTE.

bunár s. v. APĂ. FÂNTÂNĂ. PUŢ.

BUNAVESTIRE s. *(BIS.)* (pop.) blago-veşténie.

bună s. v. BUNICĂ. MAMĂ MARE.

BUNĂ-CUVIÍNŢĂ s. decenţă, jenă, manieră, pudoare, ruşine, sfială, (rar) pudicitáte, (latinism rar) pudicíţie. *(Lipsit de ~.)*

bună-dimineáţa s. v. PETUNIE. ZOREA.

BUNĂOARĂ adv. (înv.) precum. *(Să ne închipuim ~ că...)*

BUNĂSTARE s. belşug, bogăţie, prosperitate, (pop.) pricopseală, (Transilv.) prindoáre, (înv.) salut, scumpete, scumpíe, spor, (fig.) înflorire. *(~ în care se afla.)*

BUNĂTATE s. 1. blândeţe, (livr.) mansuetú-dine, (rar) blajinătate, (reg.) bunéţe. *(Era de-o~ proverbială.)* 2. amabilitate, bunăvoinţă, *(Te rog să ai ~ să-mi spui cit e ceasul.)*

BUNĂVOINŢĂ s. 1. afecţiune, cordialitate, prietenie, (livr.) afabilitate, (fig.) căldură. *(N-am simfit ~ lui obişnuită.)* 2. amabilitate, atenţie, prietenie, solicitudine. *(Ne-a arătat multă ~.)* 3. amabilitate, serviabilitate, (livr.) complezenţă, (înv.) complacere, priínţă. *(~ lui faţă de mine.)* 4. amabilitate, bunătate. *(Te rog să ai ~ să-mi spui cit e ceasul.)* 5. îngăduinţă, înţelegere, mărinimie, milă, (înv. şi pop.) milostenie, (înv.) priíntă, (turcism înv.) musaadeá. *(Cu ~ lui.)* 6. râvnă, silinţă, sârg, zel, (înv.) proéresis. *(Arăta destulă ~, dar nu putea realiza nimic.)*

BUNCĂR s. *(MIL.)* cazemată.

bunceág s. v. PIEDICUŢĂ.

BUNDĂ ş. pieptar. *(~ înflorată.)*

BUNDÍŢĂ s. 1. cojocel, pieptăraş. *(0 ~ femeiască.) ti. (BOT.) bundiţa-vânlului (Phlomis jjiuiujcns) =*

(reg.) scorogói, solovârfiţă.

bunei s. v. BUNIC. TATĂ MARE.

bunéţe s. v. BLÂNDEŢE. BUNĂTATE.

bungét s. v. CRÂNG. DESIŞ. HĂTIS. PIEDICUŢĂ. STUFĂRIŞ. TUFĂRIŞ. TUFIŞ.

biinghiní vb. v. MIGĂLI.

BUN-GÚST s. distincţie, eleganţă, rafinament, (livr. şi fam.) şic. *(Îmbrăcat cu ~.)*

BUNIC s. tată mare, (pop.) bun, bunel, ■(înv. si reg.) moş, (reg.) bât, taică, (Mold. şi Dobr.) tete, (înv.) deádiu, papúcă.

BUNÍCĂ s. mamă mare, (pop.) bună, (înv. şi reg.) mătuşă, moaşă, (reg.) bî'tă, maică, mamaie, mamáncă, mamă bătrână, mamă bună, (prin Transilv.) babă, (prin vestul Transilv.) bóbă, (Mold.) iacă.

BUNICEL adj. 1. bunişor, (pop.) bunúţ. *(Nu e chiar bun, e ~.)* 2. acceptabil, admisibil, convenabil, suportabil, tolerabil, (fam.) pasabil. *(O situaţie ~.)*

BUNIŞÓR adj. bunicel, (pop.) bunúţ. *(Un lucru ~.)*

BUN-SÍMŢ s. (înv. şi pop.) simţire. *(Lipsii ■de ~.)*

buntúşnic adj., s. v. RĂSCULAT. RĂZVRĂTIT. REBEL. REVOLTAT.

bunúţ adj. v. BUNICEL. BUNIŞOR.

BUR s. afrikander. *(~ii locuiesc In sudul Africii.)*

BURĂ vb. a burniţa, a ţircâi, a ţârii, (înv. şi pop.) a roura, (reg.) a burui, (înv.) a rouă, (fig.) a cerne. *(Afară ~.)*

burác s. v. SFECLĂ.

burácă s. v. CEAŢĂ. NEGURĂ. PÂCLĂ.

BURÁJ s. burare, (rar) stupă, (reg.) astu-púş, fultuiálă. *(~ Intr-o mină.)*

BURÁRE s. buraj, (rar) stupă, (reg.) astu-pús, fultuiálă. *(~ Intr-o mină.)*

BURÁTIC s. *(ZOOL.; Hyla arborea)* broatec, brotac, brotăcel, broască de iarbă, broască verde, (reg.) brotán, racaléţ, racaméte, racatéţ, ră-cănél.

BURĂ s. *(MET.)* burniţă, burniţeală, ţir-câială, târâială, (reg.) buruiálă, roureálă.

bură s. v. CHICIURĂ. FURTUNĂ. PRO-MOROACĂ. VIFOR. VIJELIE.

burau s. v. CASCADĂ. CATARACTĂ. CĂDERE DE APĂ.

burboánă s. v. AGRIŞĂ.

burcúm s. v. CIURLAN. SALCICORN. SĂRICICĂ.

BURDUF s. 1. foaie. *(~ la cimpoi, pentru apă ele.)* 2. coş, coviltir, (reg.) ceahól, cutúbă, (reg., mai ales in Mold.) poclít. *(~ la o trăsură.)* 3. ţiplă. *(~ la ferestre.)*

burduf s. v. BURDUHAN. COPCĂ. OCHI. STOMAC.

burdúh s. v. ABDOMEN. BURTĂ. PÂNTECE.

BURDUHAN s. *(ANAT.)* 1. stomac, (pop.) burduf, (reg.) bârdán, (Ban.) târbán. *(~ unor animale.)* 2.

ierbar, rumen. *(În ~ se înmagazinează şi se macerează alimentele la animalele rumegătoare.)*

burduhán s. v. ABDOMEN. BURTĂ. PÂNTECE. STOMAC.

burduhănoasă adj. v. GRAVIDĂ, ÎNSĂRCINATĂ.

burduhănós adj. v. BURTOS. PÂNTECOS.

burduhoásă adj. v. GRAVIDĂ. ÎNSĂRCINATĂ.

burduhós adj. v. BURTOS. PÂNTECOS.

BURDUŞÍ vb. 1. a ghemui, a îndesa, a înghesui, a îngrămădi, a ticsi, (rar) a tescui, (înv. şi pop.) a strâmtora, (reg.) a bucşi, (prin Transilv. şi Mold.) a bâcsi, (prin Mold.) a bosoli, (Mold. şi Transilv.) a desagi, (Mold.) a găvozdi, (fig.) a căptuşi. *(A ~ in valiză toate cele necesare.)* 2. a se coji, a se coşcovi, a se scoroji, (pop. şi fam.) a se scofilci, (reg.) a se scochiţa. *(Pereţii se ~.)*

burduşi vb. v. SNOPI. STÂLCI.

BURDUŞÍRE s. cojire, coşcovire, scorojire, (pop. şi fam.) scofilcírc. *(~ peretelui.)*

BURDUŞIT adj. 1. îndesat, înghesuit, îngrămădit, ticsit, (rar) tescuit, (reg.) bucşít. *(Un geamantan ~.)* 2. cojit, coşcovit, scorojit, (pop. şi fam.) scofilcít, (Mold. şi Bucov.) coşcov. *(Un perele ~.)*

burecióri s. pi. v. COCÂRLĂ.

BURETE s. 1. *(ZOOL.; Spongia officinalis)* spongie. 2. *(ZOOL.; burete-de-mare (Spongiaria)* = spongier. 3. (prin Ban.) spumă, (Transilv. şi Ban.) şpónghie. *(~ de şters tabla.) 4. (BOT.) burele-dc-casă (Merulius lacnjmans)* = ciupercă de pivniţă; *burele-de-conopidă (Clanaria coralloides)* = (reg.) creţişoáră, curălíce, melo-şél, opintíci (pl.), togmăgél, barba-cáprei, burete-crét̹, laba-mâţei; *burele-de-mesttacăn (Cortinarius cinnamomeus)* = (reg.) pâini-şoáre (pl.); *burete-de-nuc (Polyporus squa-mosus)* = (reg.) păstrăv; *burcte-flocos (Lacta-rius torminosus)* = (reg.) flocoşél; *burete-galben (Cantharellus cibarius)* = (reg.) gălbinéle (pl.), gălbióri(pL), urechiúşă, unghia-cáprei; *buretele cerbilor (Sclcroderma vulgare)* = (reg.) băşina-pórcului; *burete-negru (Pleurotus ostreatus)* = păstrăv; *burete-pestriţ(Amanita muscaria)* = (reg.) burete-şerpésc, (Mold.) pălăria-şárpelui; *burele-şerpesc (Lepiota procera)* – (Mold.) pălăria-şárpelui.

burete s. v. CIUPERCĂ. FUNGI. HRIB. MĂSEA. MÂNĂTARCĂ.

burete-ácru s. v. IUŢARI.

burete-bălós s. v. BĂLOŞEL.

burete-créţ s. v. BURETE-DE-CONOPIDĂ. CREASTA-COCOŞULUI. RĂMURELE. TOC-MĂGEL.

burete-de-spín s. v. NICORETE.

burete-dúlce s. v. RÂSCOV. VINEŢ1CĂCU-LAPTE.

burete-gálben s. v. IUŢARI.

burete-iúte s. v. IUŢARI.

buretele calului s. v. POPENCHI.

burete-piperát s. v. IUŢARI.

burete-róşu s. v. VINEŢICĂ-CU-LAPTE.

burete-şerpésc s. v. BURETE-PESTRIŢ.

burete-ţepós s. v. FLOCOŞÉL.

burete-iisturós s. v. IUŢARI.

BURETÓS adj. poros, spongios, (reg.) puhav. *(Material ~.)*

bureţi-dc-conopídă s. pi. v. LABA-MÂŢEI. burefl-degetár s. pi. v. LABA-URSULUI. bureţi de iarbă s. pi. v. COCÂRLĂ. bureţi-dc-pájlste s. pi. v. COCÂRLĂ. burefi-dp-spíní s. pi. v. PÂINIŞOARĂ. bureţi-rósii s. pi. v. PÂINIŞOARĂ. búrfă s. v. TUSLAMA. buríăí vb. v. CĂUTA. COTROBĂI. RĂSCOLI. SCORMONI. SCOTOCI. UMBLA. BURGHEZ s. (pop.) burjui. BURGHEZIE s. (rar) burghezime. burghezime s. v. BURGHEZIE. BURGHIÁŞ s. 1. *(TEI*LV.*)*sfredcluş,(reg.) sfredelás, sfredeleác, sfredelecáş, sfredeleeúţ. 2. *(EXTOM.; Hliynchiies cupreus)* firezar, pru-nar.

BURGHÍU s. 1. *(TEIIN.)*sfredcl,(reg.)bâr-die, bórăr, şticái/, (prin Transilv.) şaitău. 2. *(TEIIN) burghiude filetat*=tarod. 3.*(ÁSTROW;* art.) (pop.) sfredelul-míc (art.), sfredelul-pămfntului (art.).

BURÍC s. 1. *(ANAT.)* ombilic. *(~ pruncului.)* 2. vârf. *(£i-a fript ~ degetelor.)* 3. *(BOT.) bwicul-apei (Hydrocotyle vulgaris)* – (pop.)um-breluţă-de-ápă, umbreluţă-de-báltă. buric s. v. CENTRU. MIEZ. MIJLOC. buricá vb. v. CĂŢĂRA. COCOŢA. RIDICA. SUL URCA. buricát adj., v. UMFLAT. buricul-pâmântuhii s. v. MAMA-PĂDURII. buricul-Vínerei s. v. PĂRUL-FETEI. burjui ş. v. BURGHEZ. BURLAC s., adj. cavaler, celibatar, flăcău, holtei, necăsătorit, (pop. şi fam.) becher, (Transilv.) frăscău.

BURLAN s. (înv. şi reg.) sulinár, (reg.) urlói, (Transilv.) cetârnă, (Olt., Ban. si Transilv.) dudă. *(~peniru apa de ploaie.)*

biu-Ián s. v. JGHEAB. LĂPTOC. SCOC. ULUC. BURLĂCÍ vb. a holtei. BLíRLĂCÍE s. celibat, holteie, (înv.) necă-sătoríe, necăsnicíe. *(~ lui a durat mult.)*

BURLESC adj. buf, qaraghios, caricatural, grotesc, parodic, ridicol. *(De un comic ~.)* burlúi s. v. CILINDRU. GÂT. GLOB. STICLĂ. búrmă s. v. INEL. VERIGHETĂ. baniicrúţ s. v. BRÂNCUŢĂ. BURNIŢĂ vb. a bura, a ţârcâi, a ţârii, (înv. şi pop.) a roura, (reg.) a burui, (înv.) a rouă, (fig.) a cerne. *(Afară ~.)*

BURNIŢĂ s. *(MET.)* bură, burniţeală, ţâr-câială, ţârâială, (reg.) buruiálă, roureálă. *(O ~ de toamnă.)*

BURNIŢEALĂ s. *(MET.)* bură, burniţă, ţirciială, ţârâială, (reg.) buruiálă, roureálă. *(Afară rade o ~.)*

BURSĂ s. (înv.) stipendiu. *(~ acordată unui i-tudetit.)*

BURSIER s. (înv.) stipendíst. *(~ al stalului.)*

bursoácă s. v. COSTREI. DUGHIE. MEI-PĂSĂRESC. MOHOR. BURSUC s. *(ZOOL.; Melesmeles)* viezure. bursuc s. v. MARMOTĂ.

BURTĂ s. *(ANAT.)* abdomen, pântece, (înv. şi pop.) mâţe (pl.), (pop.) inimă, (reg.) bándor, bârdán, burdúh, burduhán, dóbă, foále, rínză, vintre, (prin Mold.) buft. burtă s. v. STOMAC.

BURTICĂ s. burticică, pântecel, pintecut. BURTICICĂ s. burtică, pântecel, pântecuí. burticós adj. v. BURTOS. PÂNTECOS. burtoasă adj. v. GRAVIDĂ. ÎNSĂRCINATĂ,

BURTOS adj, pântecos, (rar) burticós, (pop. şi fam.) bortós, (reg.) folticós, (fam.) bombat,

burduhănós, burduhós. *(Om ~.)*

bunii vb. v. BURA. BURNIŢA. ŢÂRCÂI. ŢÂRÂI.

buruiálă s. v. BURĂ. BURNIŢĂ. BURNIŢEALĂ. ŢÂRCÂIALĂ. ŢÂRÂIALĂ.

buruiana-bureţilor s. ' v. SCÂNTEIOARĂ. SCÂNTEIUŢĂ. buruiana-celor-slábi s. v. SLĂBĂNOG. buruiana-faptului s. v. GARANTĂ. OTRĂ-ŢEL. PAŢACHINĂ. ROIBĂ.

buruiana-frígurilor s. v. PIPERUL-LUPU-LUI. POPILNIC.

burulana-júnghiului s. v. ROCOŢEA. burulana-lingórii s. v. LEUŞTEAN. burniana-orbálţului s. v. TALPA-GÂŞTEL burulana-rindunícii s. v. RĂCULEŢ. buruiana-ruşínii s. v. RUŞINEÁ-FIOTEI. buruiana-sărăcíel s. v. PĂTRUNJEL-DE-CÂMP. PĂTRUNJEL-SĂLBATIC.

buruiana-spúrcului s. v. SPANACUL-CIO-BANILOR. buruiana-stúpului s. v. MEL1SĂ. RO1NIŢĂ. burulana-viérmelui s. v. PUNGUL1ŢĂ. buruiana-zméulul s. v. SCAI-ALBASTRU. SCAI-VÂNĂT.

BURUIANĂ s. *(BOT.)* 1. bălărie, i.pop.) dudău, (reg.) beldie, (înv.) bâlíe, zizánâe. 2. *buruiana-surpăturii (Scleranthus aniuws)* = (reg.) boşoroágă, sincerícă; *buruiană-dc-cinci-degete (Potentilla recta)* = (reg.) găinúţă, găl-benúşă, scrântitoáre; *buruiană-porcească (llipo-choeris rădicata)* – (reg.) iarbă-porceáscă.

buruiană-álbă s. v. CIUIN. ODAGACL SĂPUNARIŢĂ. buruianfi-clineáscă s. v. TREPĂDĂTOARE. burulană-de-ábubă s. v. GOGOAŞĂ. PĂPĂ-LĂU.

buruiană-de-atác s. v. PIPERUL-LUPULUI. POPILNIC. buruiană-de-blcásnă s. v. TALPA-GÂŞTEL buruiană-de-búbă s. v. SALVIE. buruianâ-de-bubă-neágră s. v. PĂRUL-FETEI.

buruiană-de-bubă-rcá s. v. SPANAC-POR-CESC.

buruiană-de-ccas-ráu s. v. VETRICE. buruianâ-dc-cel-pcrít s. v. VENTRILICĂ. buruiană-de-dalác s. v. LĂSNICIOR. buruiană-dc-damblu s. v. SĂNIŞOARĂ. buruiană-de-fríguri s. v. FIEREA-PĂMÂN-TULUI. LAPTELE-CUCULUI. POTROACĂ. TRAISTA-CIOBANULUI. ŢINTAURĂ. buruiană-de-ín s. v. LINARIŢĂ.

buruiană-de-nădúf s. v. POJARNIŢĂ. SUNĂTOARE.

burulană-de negei s. v. ROSTOPASCĂ. bunilană-de-pecínglne s. v. ROSTOPASCĂ. buruiană-de-tătárcă s. v. ROSTOPASCĂ. bnruinnă-de-trínji s. v. ŞOALDINĂ. buruiană-deţáră s. v. NĂFURICĂ. buruiană-grásă s. v. PORTULACĂ. buruiană-măgăreáscă s. v. LAPTELE-CUCU-LUI.

buruianâ-múcedă s. v. SCAIUL-DRACULUI. burulană-pucioásă s. v. CORIANDRU. IARBĂ-PUTUROASĂ. PUCIOGNĂ.

buruiană-puturoásă s. v. IARBĂ-PUTUROASĂ. PUCIOGNĂ. buruicníţă s. v. SILUR. buruienúţă s. v. SILUR. burzului vb. v. CIUFULI. ÎNFURIA. MÂNIA. RĂCNI. RĂSCULA. RĂSTI. RĂZVRĂTI. REVOLTA. RIDICA. STRIGA. SUPĂRA. ŢIPA. URLA. ZBIERA. ZBÂRLI. burzuluiala s. v. RĂSCOALĂ. RĂSCULARE. RĂZMERIŢĂ. RĂZVRĂTIRE. REBE-

LIUNE. REVOLTĂ. SUPĂRARE.

burzuluit adj. v. CIUFULIT. DERANJAT. FURIOS. ÎNDÂRJIT. ÎNFURIAT. ÎNTĂRÂTAT. ÎNVERŞUNAT. MÂNIAT. MÎ-NIOS. NEÂNGRIJIT. PORNIT. SUPĂRAT. VÂLVOI. ZBÂRLIT.

burzuluit adj., s. v. RĂSCULAT. RĂZVRĂTIT. REBEL. REVOLTAT.

BUSOLĂ s. compas. *(~ indică direcţia nord-sud.)* BUSUIOACĂ s. tămâioasă. *(A băut* BUSUIOC s., adj. 1. s. *(BOT.; Ocimum basi-licum)* (prin Transilv.) mălăcínă. 2. s. *(BOT.) busuioc-dc-clmp(Prunella vulgaris)* = şopârlaiţă, şopârliţă, busuioc-roşu, busuioc-sălbatic, (reg.) şopâriáriţă, iarbă-neágră; *busuioc-roşu (Prunella vulgaris)* = şopârlaiţă, şopirliţă, busuioc-de-clmp, busuioc-sălbatic, (reg.) şopâriáriţă, iarbă-neágră; *busuioc-roşu (Amaranthus caudatus)* = (reg.) bujor, moţul-curcánului, nasul-curcánului; *busuioc-sălbatic (Prunella vulgaris)* = şopârlaiţă, şopârliţă, busuioc-de-câmp, busuioc-roşu, (reg.) şopâriáriţă, iarbă-neágră. 3. adj. muscat, tămiios, (Ban. şi Transilv.) muşcătár, muşcătáreţ. *(Fructe ~; struguri ~.)* busuioc-de-câmp s. v. APĂRĂTOARE, bnsuioc-de-pădúre s. v. SOVÂRF. busuioc-domnésc s. v. REZEDĂ. ROZETĂ. busuioc-sălbatic s. v. LUPOAIE. busulocul-cérbilor s. v. APĂRĂTOARE. busuiocul-fcciórilor s. v. SOVÂRF. busuiocul-fétclor s. v. CALOMFIR. busuiocul-sfintelor s. v. CALOMFIR. busuiocul-stúpului s. v. MĂTĂCINĂ. ME-LISĂ. ROINIŢĂ.

busurmán s. v. MAHOMEDAN. MUSULMAN.

bus s. v. PUMN.

Iiúseă s. v. GURĂ. ÎMBUCĂTURĂ. ÎNGHIŢITURĂ. MUŞCĂTURĂ.

busí vb. v. GHIONTI. IZBI. ÎMBOLDI. ÎMBRÂNCI. ÎMPINGE. ÎNGHIONTI. TRÂNTI. busní vb. v. ERUPE. IRUPE. IZBUCNI. MUSTI. NĂVĂLI. RĂBUFNI. ŢÂŞNI.

BUŞÓN s. *(Flz.)* patron. buşós adj. v. BOLOVĂNOS. GLODUROS. PIETROS.

BUŞTEAN s. I. butuc, buturugă, ciot,, (pop.) bucium, teşitúră, (reg.) boáncă, buşti-hán, bútură, ciomp, ciutéică, gros, (prin Ban. şi Transilv.) bălván, (Mold.) ciótcă, (Olt.> ciumpán, (prin Mold.) lostopánă, (Olt. şi Ban.) turúgă, tutúc. *(Pune un ~ pe foc.)* 2. butuc, (înv. şi reg.) pociúmb. *(~ rămas in pămlnt după tăierea copacului.)* buştean s. v. BUTUC.

buştihán s. v. BUŞTEAN. BUTUC. BUTURUGĂ. CIOT. buştihós adj. v. GĂUNOS. SCORBUROS. búştină s. v. CEAŢĂ. NEGURĂ. PÂCLĂ. BUT s. *(ANAT.)* coapsă. *(~ la animalele rumegătoare.)*

BUTs. *(SPORT)* ţintă. *(~ la jocul de rugbi.)* but s. v. POARTĂ.

BUTANÓL s. *(CHIM.)* alcool butilic. butár s. v. DOGAR.

BUTAŞ s. *(BOT.)* (înv. şi reg.) sad, (Mold.) mustăcér.

butăríe s. v. DOGĂRIE. BUTĂŞÍRE s. *(BOT.)* (înv. şi reg.) sădit. butcă s. v. CALEAŞCA. butculíţă s. v. BĂNUŢ. PĂRĂLUŢĂ. bute s. v. BUTOI. BUTUC. COTOR. butélcă s. v. STICLĂ. butelie s. v. STICLĂ.

BUTÉLNIC s. *(TEHN.)* spiţelnic, (reg> spiţár. *(Cu ~ se fac găuri mici.)* BUTÉNĂ s. *(CHIM.)* butilenă. BUTERÓLĂ s. *(TEHN.)* căpuitor. *(~ serveşte la nituire.)*

buti vb. v. ERUPE. IRUPE. IZBUCNI.. NĂVĂLI. RĂBUFNI. ŢÂŞNI. BUTILENĂ s. *(CHIM.)* butenă. butlán s. v. BUTOIAŞ. butnar s. v. DOGAR. butnărie s. v. DOGĂRIE. butnărít s. v. DOGĂRIE. butoánă s. v. BUTOI. butoáră s. v. SCORBURĂ. butoárcă s. v. SCORBURĂ. BUTOI s. (pop.) poloboc, (reg.) bute, butoánă. *(Un ~ cu vin.)*

BUTOIAŞ s. (pop.) polobocél, (reg.) butlán, (Mold. şi Bucov.) balércă. *(Un ~ cu fuică.)** BUTON s.

capsă. *(Un ~ la mănuşă.)* BUTONIERĂ s. cheotoare, (rar) încheie-toáre, (prin Transilv.) babă. *(~ la* o *haină,* *y* butori vb. v. GĂURI. PERFORA. SCOBI. SFREDELI. STRĂPUNGE.

BUTUC s. 1. buştean, buturugă, ciot, (pop.)' bucium, teşitúră, (reg.) boáncă, buştihán, bútură, ciomp, ciutéică, gros, (prin Ban. şi Transilv.) bălván, (Mold.) ciótcă, (Olt.) ciumpán. (prin Mold.) lostopánă, (Olt. şi Ban.) turúgă, tutúc. *(Pune un ~ pe foc.)* 2. buştean, (înv. şi reg.) pociúmb. *(~ rămas In pămlnt după tăierea copacului.)* 3. tăietor, trunchi, (rar)< tăiş, (reg.) tăiúş, (Transilv. şi Bucov.) lemnar. *(~ de spart lemne.)* 4. *(TEHN.)* bedreag, scaum

de cioplit. *(Un ~ al rotarului.) 5.* scaun, ^trunchi. *(~ de măcelărie.)* 6. obadă, (reg.) •tumurúg, (înv.) díbă, gros. *(~ de tortură.)* 7,, *(TEHN.)*(pop.)căpăţână, (reg.) bucium, buştean, bute, creier. *(~ la roată.)* 8. *(TEHN.;* la pi.) plazuri (pl.), tălpi (pl.), (reg.) craci (pl.), drugi (pl.), foféze (pl.), grindéie (pl.), lemne -(pl.), tălpéţi (pl.). *(~ la războiul de ţesut.)* 9. *(TEHN.)* pat,picior, scaun, strat, talpă, (reg.) pitrúcă, stârcióg. *(~ la sucală, la vlrtelniţă.)*

butuc s. v. BUCIUM. CEAFĂ.

BUTUCĂNÓS adj. grosolan, necioplit, (reg.) butucós. *(Un ob*!i.*ct ~.)*

butucós adj. v. BUTUCĂNÓS. GROSOLAN. 'NECIOPLIT.

bútură s. v. BUŞTEAN. BUTUC. BUTURUGĂ. CIOT. MIŞINĂ. SCORBURĂ.

buturós adj. v. GĂUNOS. SCORBUROS.

BUTURUGĂ s. buştean, butuc, ciot, (pop.) Jjúcium, teşitúră, (reg.) boáncă, buştihán, 'bútură, ciomp, ciutéică, gros, (prin Ban. şi "Transilv.) bălván, (Mold.) ciótcă, (Olt.) cium-

pán, (prin Mold.) lostopánă, (Olt. şi Ban.) turúgă, tutúc. *(Pune o ~ pe foc.)*

buza vb. v. OLARI. TEŞI.

buzat adj. v. ADEMENIT. AMĂGIT. ÎNŞELAT. PĂCĂLIT. PROSTIT. TRIŞAT.

BUZĂ s. 1. *(ANAT.)* (înv.) úsnă. *(~ de sus.)* 2. gură, (înv. şi reg.) úsnă. *(~ unui pahar, a unui vas.)*

buză s. v. ASCUŢIŞ. LAMĂ. LIMBĂ. MARGINE. TĂIŞ.

BÚZĂR s. *(FIZ.)* vibrator. *(~ In telefonie.)*

BUZDUGAN s. 1. (înv.) topú/.. *(~ era semn al puterii domneşti.)* 2. *(BOT.; Sparganium ramosum)* (reg.) şovár, capul-ariciului.

buzdugan s. v. COCEAN.

buzdúră s. v. CIOARSĂ.

buzeránts. v. HOMOSEXUAL. INVERTIT. PEDERAST.

BUZUNAR s. (prin Transilv. şi Mararn.) jeb. *(~ la vestă.)*

BUZUNĂRÁŞ s. buzunărel.

BUZUNĂRÉL s. buzunăraş.

ca adv. v. APROAPE. APROXIMATIV. CAM. CIRCA. VREO.

CA adv., prep., conj. 1. adv. decât. *(E mai în vârsiă ~ el.)* 2. adv., prep. cât, precum. *(E înalt ~ bradul.)* 3. conj. cât, cum, precum. *(Noi ~ şi ei...)* 4. adv. drept. *(Socoteşte-te ~ absent.)* 5. prep. de, drept,

pentru, spre. *(~ încercare.)* 6. prep. drept, (înv. şi reg.) spre. *(Cere ~ răsplată...)*

cabală s. v. COMPLOT. CONJURAŢIE. CONSPIRAŢIE. INTRIGĂ. MAŞINAŢIE. UNELTIRE.

CABALÍN adj. *(ZOOL.)* cavalin. *(Rasă ~.)*

CABALÍNĂ s. *(ZOOL.)* cal, (pop. şi depr.) mărţână.

cabalistic adj. v. MISTERIOS. NECLAR. OBSCUR. TAINIC.

CABARGÁs. *(BIOL.)* mosc. *(Mirosde ~.)*

cabáz s. v. BUFON. ILUZIONIST. MĂSCĂRICI. PAIAŢĂ. PRESTIDIGITATOR. SCAMATOR.

cabazlâc s. v. BUFONERIE. CARAGHIOS-LÂC. CLOVNERIE. COMICĂRIE. GHIDU-SIE. GIUMBUŞLUC. GLUMĂ. NĂZBÂTIE. N ĂZDRĂVĂNIE. NEBUNIE. POZNĂ. ŞTRENGĂRIE.

CABINĂ SPAŢIALĂ s. capsulă cosmică.

CABINET s. guvern, consiliu de miniştri, (înv.) minister. *(În unele ţări guvernul se numeşte ~.)*

cabinet s. v. CLOSET. TOALETĂ. VECE.

CABLU s. fir. *(~ electric.)*

cabotinàj s. v. CABOTINISM.

CABOTINISM s. (rar) cabotinàj.

CABRAJ s. cabrare. *(~ unui cal.)*

CABRÁRE s. cabraj. *(~ unui patruped.)*

CABRIOLETĂ s. şaretă, (rar) tílburi. *(~ a unei ferme.)*

cabulipsí vb. v. BINEVOI.

caca s. v. EXCREMENT. FECALE.

cacatfi'r s. v. MĂCEŞ. TRANDAFIR SĂLBATIC.

cacaotiér s. v. ARBORE DE CACAO.

cacealma s. v. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. PĂCĂLEALĂ.

caciorí vb. v. JEGOSI. MÂNJI. MURDĂRI. PĂTA.

CACOFONÍE s. *(LINGV.)* (rar) cacofonísm. *(A comis o ~.)*

cacofonísm s. v. CACOFONIE.

CACÓM s. *(ZOOL.; Mustela erminea)* her-melină, hermină, (Mold. şi Bucov.) helge. *(Blană de ~.)*

CACTACÉE s. *(BOT.)* cactee. *(Cactusul este o ~.)*

CACTEE s. *(BOT.)* cactacee. *(Limba-soacrei este o ~.)*

cadastràj s. v. CADASTRARE.

CADASTRARE s. (rar) cadastràj. *(~ unei suprafefe funciare.)*

CADASTRU s. carte funciară, carte funduară^ (rar) tabelă, (Transilv.) telechím, (în trecut, în Transily.) urbáriu. *(Teren înscris in ~.)*

CADAVRU s. corp, hoit, leş, mortăciune, stârv, trup, (reg.) stírvină, (Transilv.) hanţ, (înv., în Transilv.) dabilă. *(I-a găsit ~ într-o văgăună.)*

CADĂ s. 1. baie, vană, (înv. şi pop.) scaldă-toáre, (înv. şi reg.) scăldătúră, (Mold., Bucov. şi Transilv.) feredéu, (Transilv., Ban. şi Mold.) scaldă, (prin Transilv.) şiroádă. *(A intrat în ~ să se ímbăieze.)* 2. zăcătoare, (înv. şi pop.)' tocitoare. *(~ pentru struguri.)*

CADENŢA vb. a ritma. *(~ un vers.)*

CADENŢAT adj. ritmat, ritmic. *(Versuri ~; melodie ~.)*

CADENŢĂ s. 1. *(FIZ.)* frecvenţă. *(~ a. bătăilor unui pendul.)* 2. măsură, ritm, ritmică, tact, (înv.) timp. *(~ a unei melodii.)* 3. ritm, tempo. *(Merge într-o ~ susţinută.)*

CADET s. *(MIL.)* iuncher. *(~ se pregătea spre a deveni ofiţer.)*

CADINĂ s. odaliscă. *(~ într-un harem.)/*

cadână s. v. TURCOAICĂ.

CADOU s. atenţie, dar, surpriză, (înv., pop. şi fam.) peşcheş, (pop.) plocon, (înv.) cinste, dăruşág, prezent, prosforá. *(I-a făcu*i *un ~ splendid.)*

CADRA vb. 1. a se cădea, a se cuveni, a trebui, (înv.) a se dostoi, a privi. *(Nu ~ să faci asta!)* 2. a corespunde, a merge, a se potrivi, (înv. şi reg.) a veni. *(Ce faci nu ~ cu momentul ales.)*

CADRAN SOLAR s. *(ASTRON.)* ceas solar.

cádră s. v. TABLOU.

CADRU s. 1. ramă, (rar) încadratúră, pervaz. *(~ de tablou.)* 2. cercevea, ramă, toc. *(~ de fereastră.)* 3. pervaz. *(Stă cu coatele pe ~ ferestrei.)* 4. suport. *(~ de susţinere.}* 5. ambianţă, anturaj, cerc, mediu, sferă, societate, (înv.) mijloc, (fig.) atmosferă, climat. *(Trăieşte într-un ~ sănătos.)* 6. peisaj, privelişte, scenă, tablou, vedere, (livr.) sit, (înv.) priveálă, privire, tabel, (fig.) decor. *(Un ~ de natură.)* 7. cerc, câmp, domeniu, sector, sferă, tărâm, zonă. *(~ de preocupări, de activitate.)*

caduc adj. v. NETRAINIC. ŞUBRED.

caducitate s. v. ŞUBREZENIE.

cafea s. v. CAFELUŢE.

cafea nemţească s. v. FILTRU. ŞVARŢ.

CAFELUŢE s. pi. *(BOT.; Lupinus albuş* şi *varius)* (reg.) cafea.

CAFENÍU adj. castaniu, maro, (pop.) căcăe níu. *(De culoare ~.)*

cáfer s. v. CĂPRIOR.

caféu s. v. ARBORE DE CAFEA.

C

cafti vb. v. ATINGE. BATE. LOVI.

CAFÚZO s. sambo. *(~ este descendent provenit din căsătoria unui amerindian cu un negria sau cu un mulatru.)*

cahárcú s. v. CĂLIFAR.

caid s. v. ARHIVĂ. CATASTIF. CONDICĂ. REGISTRU.

CAIET s. (Ban. şi sudul Transilv.) propís, '(Transilv.) técă, (înv.) tartáj. *(~ de şcoală.)*

oáilă s. v. GA IE.

CAIMAC s. (pop.) spumă, (reg.) smântínă, (înv., în Transilv.) sóbură. *(~ de la laptele fiert.)*

caimac s. v. FLOARE.

caimacam s. v. REGENT.

cálnic adj. v. BIET. NENOROCIT. NEVOIAŞ. SĂRAC SĂRMAN.

CAINOZÓIC adj., s. *(GEOL.)* neozoic. *(Straiuri ~.)*

CAÍS s. *(BOT.; Armeniaca vulgaris)* (prin Transilv.) măgdălán, ténghcre, (prin nordul Transilv.) tinghirél.

CAÍSĂ s. *(BOT.)* (prin Transilv.) măgdălánă, tinghireá.

CAL s. 1. *(ZOOL.)* cabalină, (pop. şi depr.) mărţână. 2. *(IHT.) cal-de-mare (Uippocam-jius hippocampus)* = căluţ-de-mare (rar) hipocamp. 3. *(TEHN.)* căluşel, război. *(~ la moara •de vlnt.)* 4. *(TEHN.)* scaun. *(~ la scăimoaie.)*

CALA vb. *(TOP., TEHN*Jaorizontaliza. *(~* ii*n aparat topografic de vizare.)*

CALABALÂC s. boarfe (pl.), bulendre (pl.), ■catrafuse (pl.), troace (pl.), ţoale (pl.), (reg.) bodroánţe (pl.), ciovéie (pl.), trancanále (pl.), (Olt.) dănănáie. *(Ia-ţi ~ şi pleacă!)*

calabalíc s. v. BAGAJ. BALAMUC. GĂLĂGIE. GLOATĂ. HĂRMĂLAIE. HUIET. LARMĂ. MULŢIME. NOROD. PLEBE. POPOR. PROSTIME. SCANDAL. TĂMBĂ-LĂU. TĂRĂBOI. TEVATURĂ. TUMULT. VACARM. VUIET. VULG. ZARVĂ. ZGOMOT.

calafat s. v. CHINGĂ. STINGHIE.

CALAICÁN s. *(CHIM.)* melanterit, sulfat -feros, (reg.) galíţcă, piatră-vérde, (Mold. şi Bucov.) chicláz.

CALĂJ s. *(MAR.)* pescaj. *(Ce ~ are nava?)*

calamandrós s. v. DEBANDADĂ. DERANJ. DEZORDINE. DEZORGANIZARE. HAOS. MEORÍNDUIALĂ. ZĂPĂCEALĂ.

CALAMITÁT adj. sinistrat. *(Populaţie ~.)*

CALAMITATE s. catastrofă, dezastru, flagel, grozăvie, năpastă, nenorocire, pacoste,.potop, prăpăd, pustiire, sinistru, urgie, (înv. şi pop.) prăpădénie, (pop.) blestem, mâníe, potopénie, topénie, (înv. şi reg.) pustieşág, pustiit, sodóm, (reg.) prăpădeálă, (înv.) pierzare, pustiiciúne, (fig.) pârjól, plagă. *(O adevărată ~ s-a abătut asupra lor.)*

calapár s. v. CALOMFIR. SLĂBĂNOG.

CALAPOD s. 1. (reg.) tălpălău. *(~ pentru încălţăminte.)* 2. şan. *(~ pentru cizme.)* 3. /íormă, model, tipar, (pop.) calup. *(Confecţionat după ~.)*

calarábă s. v. GULIE.

ca-la-uşu-córtului s. v. ZORALIE.

CALĂ s. *(MAR.)* hambar, (rar) stivă. *(încărcătura navei comerciale se depozitează în ~.)*

CALC s. decalc. *(Copia pe hlrtie de calc a unui desen se numeşte ~.)*

CALCAN s. *(IHT.) 1. (Scophthatmus maeoti-cus)* (prin Munt.) balî'c. 2. *calcan-mic (Rhom-bus laevis)* = (reg.) plsi.

calcan s. v. PAVĂZĂ. SCUT.

CALCANÉU s. *(ANAT.)* (pop.) osul călciiu-lui.

CALCANTÍT s. *(CHIM.)* (pop.) piatră-vínătă, (reg.) piatră-mieríe.

CALCAR s. *(GEOL.)* piatră-de-var, (reg.) bábiţă.

CALCARÓS adj. (rar) vărós. *(Teren ~; apă ~.)*

calcavúră s. v. PALMĂ.

CALCE s. *(CHIM.)* oxid de calciu.

calce s. v. VAR.

CALCEA-CÁLULUI s. *(BOT.; Caltha palus-tris)* (reg.) bulbuc, bulbucél, scálce, zlat, ca-pră-nemţeáscă.

calce-máre s. v. ROSTOPASCĂ.

calce-míeă s. v. GRÂUŞOR. SĂLĂŢEA. UNTIŞOR.

CALCHIA vb. a decalca. *(A ~ o schiţă.)*

CALCHIERE s. decalcare. *(~ unui desen pe hârtie de calc.)*

CALCÍCOL adj. calcifil. *(Plantă ~.)*

CALCIFERÓL s. *(CHIM., FARM.)* ergocal-ciferol, vitamina D_2.

CALCIFIA vb. a secalcifica. *(Ţesutuls-a ~.)*

CALCIFIAT adj. calcificat. *(Ţesut ~.)*

CALCIFICÁ vb. a se calcifia. *(O substanţă se poate ~.)*

CALCIFICÁRE s. calcificre. *(~ a unui ţesut.)*

CALCIFICAT adj. calcifiat. *(Tesui ~.)* CALCIFIÉRE s. calcificare. *(~ a unei substanţe.)*

CALCIFÍL adj. calcicol. *(Plantă ~.)* CALCINÁRE s. calcinaţie. *(~ a unei substanţe chimice.)*

CALCINAŢIE s. calcinare. *(~ a unui minereu.)*

CALCITONÍNĂ s. *(BIOL.)* tirocalcitonină.

CALCOGRAFÍE *s.(TIPOGR.)* tifdruc, tipar adine.

CALCUL s. 1.1. *(MAT.)* socoteală, (înv. şi reg.) socoátă, socotinţă, (Transilv. şi Mararn.) sămădáş, (înv.) scliépsis, seamă, (înv., în Transilv.) compút. *(Face un ~ elementar.)* 2. *(MAT.) calcul statistic* ■= calculul probabilităţilor, teoria probabilităţilor; *calculul probabilităţilor* -= calcul statistic, teoria probabilităţilor. 3. calculare, socoteală, socotire, socotit, (rar) calcu-láţie, (pop.) răboj, (înv.) sămăluire. *(~ anilor calendaristici.) 4, (MAT.)* operaţie, socoteală. *(Cele patru ~.)* 5. apreciere, calculare, estimare, estimaţie, evaluare, măsurare, preţuire, socotire, (reg.) preţuiálă, (înv.) preţăluíre. *(~ valorii unui obiect.)* 6. gând, intenţie, plan, proiect, socoteală, (înv. şl reg.) propus, (înv.)

cuget, duh, própozít, săvârşít, socotinţă, (fam.) combinaţie. *(Nu şt-a putut realiza ~.)* II. *(MED.)* concreţiune, piatră. *(~ la rinichi.)* CALCULA vb. 1. *(MAT.)* a socoti, (înv. şi pop.) a număra, (reg.) a răvăşlui, (prin vestul Transilv.) a samali, (Transilv. şi Maram.) a sămălui. *(~ cit fac 2 ori 2.)* 2. a determina, a fixa, a măsura, a stabili. *(~ valoarea unor parametri.)* 3. a aprecia, a estima, a evalua, a măsura, a preţui, a socoti, (livr.) a priza, (tnv. si reg.) a prinde, (înv.) a preţălui, a sămălui. *(~ valoarea unui obiect.)* 4. a aprecia, a potrivi, *a* socoti. *(A ~ ceva din ochi.)*

CALCL^TLÁRE s. 1. calcul, socoteală, socotire, socotit, (rar) calculáţie, (pop.) răboj, (înv.) sămăluíre. *(~ anilor calendaristici.)* 2. determinare, fixare, măsurare, stabilire. *(~ valorii unor parametri.)* 3. apreciere, calcul, estimare, estimaţie, evaluare, măsurare, preţuire, socotire, (reg.) preţuiálă, (înv.) preţăluíre. *(~ valorii unui obiect.)*

CALCULAT adj. chibzuit, cumpănit, cumpătat, echilibrat, înfrinat, măsurat, moderat, ponderat, socotit, (prin vestul Transilv.) sama-lit. *(Un om ~; o viaţă ~.)*

caleulá|ie s. v. CALCUL. CALCULARE. SOCOTEALĂ. SOCOTIRE. SOCOTIT.

CALCULÓZĂ s. *(MED.)* litiază, piatră. *(~ renală, biliară.)*

CALD adj., s. 1. adj. dogorit, fierbinte, încins, infierbântat, (astăzi rar) înfocat. *(Plită ~.)* 2. s. căldură. *(Moare de ~.)* 3. adj. călduros, gros. *(Îmbrăcăminte ~.)* 4. adj. proaspăt. *(Pline ~.)*

cald adj. v. AFECTUOS. AMABIL. BINEVOITOR. CORDIAL. DEZMIERDĂTOR. DRAG. DRĂGĂSTOS. DUIOS. IUBITOR. MÂNGÂIETOR. PRIETENESC. PRIETENOS. TANDRU.

*

CALDARIM s. pavaj, (ieşit din uz) pavea, (înv.) pod, (latinism înv.) paviment. *(Căruţa mergea pe ~.)*

cal-de-ápă s. v. LIBELULĂ.

cal-de-iárbă s. v. LĂCUSTĂ.

CALDEÍRĂ s. *(GEOL., GEOGR.)* cazan, căldare, circ, zănoagă, (prin Ban.) scofáină. *(~ în regiunile muntoase.)*

cal-de-máre s. v. MORSĂ.

CALE s. 1. drum, (înv. şi reg.) potecă. *(Îi stă in ~.)* 2. *cale-feratâ* = drum-de-fier, linie-ferată, (pop.) şină, (Transilv., Bucov. şi Ban.) ştrec. *(Se deplasează pe ~.)* 3. direcţie,linie, sens. *(Ce ~ va urma această dezvoltare?) 4.* chip, fel, formă, manieră, metodă, mijloc, mod, modalitate, posibilitate, procedare, procedeu, procedură, putinţă, sistem, (reg.) cap, módru, (înv.) manoperă, márşă, mediu, mijlocire. *(Altă ~ de a rezolva o problemă.)* 5. filieră, intermediu, mijlocire. *(Pe ce ~ a ajuns la noi ?) 6.(ASTRON.) calea-lactee*=calea-laptelui, (pop.) calea-róbilor, drumul-róbilor, (reg.) brâul-Co-sinzénii, brâul-lui-Dumnezéu, brâul-pópii, calea-lui-Troian, calea-órbilor, calea-şchiópilor, calea-ţigánului, drumul-láptelui, paiele-ţigánu-lui; *calea -laptelui* = calea-lactee, (pop.) calea-róbilor, drumul-róbilor, (reg.) brâul-Cosinzénii, brâul-lui-Dumnezéu, brâul-pópii, calea-lui-Tro-

ián, calea-órbilor, calea-şchiópilor, calea-ţigánului, drumul-láptelui, paiele-ţigánului.

cale s. v. DEPĂRTARE. DISTANŢĂ. MOTIV. PRETEXT. SCUZĂ. SPAŢIU.

calca-lui-Troián s. v. CALEA-LACTEE. CA-LEA-LAPTELUI.

calea-órbilor s. v. CALEA-LACTEE. CALEA-LAPTELUI.

calea-rătăcíţilor s. v. ŞARPELE. calea-róbilor s. v. CALEA-LACTEE. CALEA-LAPTELUI.

CALEAŞCA s. (ieşit din uz) echipaj, (pop.) rădván, (reg.) hintéu, (Mold.) butcă. *(Călătorea Inlr-o ~.)*

calea-şchiópilor s. v. CALEA-LACTEE. CALEA-LAPTELUI.

calea-ţigánului s. v. CALEA-LACTEE. CALEA-LAPTELUI.

calea-válea interj, v. FIE. caléms. v. ADMINISTRAŢIE. CANCELARIE.

CALENDAR s. 1. (pop.) cărindár. 2. *calendar iulian* = (pop.) calendar ortodox, calendar vechi.

calendar ortodox s. v. CALENDAR IULIAN. calendar véchl s. v. CALENDAR IULIAN. CALFATÁ vb. a călăfătui. *(~ puntea unei nave.)*

CALFĂ s. (prin Transilv.) şéged, (înv.) subiect, (germanism înv.) sodál. *(~ la un meşter.)*

CALIBRAJ s. *(TEHN.)* calibrare. *(~ unui obiect metalic.)*

CALIBRAREs. *(TEHN.)* calibraj.*(~ a unui semifabricat.)*

calibru s. v. CALITATE. CATEGORIE. DIMENSIUNE. FEL. GEN. MĂRIME. MĂSURĂ. NIVEL. PROPORŢIE. SOI. TEAPĂ. VALOARE.

calic adj., s. v. INFIRM. INVALID. SCHILOD.

calic s. v. CERŞETOR. MILOG. CALÍC s., adj. 1. s., adj. avar, zgârcit, (livr.) harpagon, parcimonios, (rar) meschin, strângătór, (pop.) ciufut, scump, (pop. şi fam.) cărpănós, (reg.) cupít, hârsít, (prin nord-vestul Munt. şi nord-estul Olt.) pungít, (prin Olt.) punguit, (prin nordul Transilv.) samalíş, (prin Maram.) síchiş, (înv.) cumplit, tamachiár, (fam.) zgârciób, frige-línte, zgârie-brínză. *(E un ~ fără pereche.)* 2. adj., s. necăjit, nevoiaş, sărac, sărman, (livr.) mizer, (rar) mofluz, (înv. şi pop.) neajuns, neavút, pirpiriu, (pop. şi fam.) nepricopsit, (pop.) sărăcan, (înv. şi reg.) mişel, slăbănog, (reg.) misăriciós, oárfăn, obie-lós, pământít, (Ban.) bedáş, (înv.) meáser, neputernic, neputincios, siromáh, (fam., fig. şi depr.) păduchios. *(E un biet om ~.)*

CALICÉNIE s. avariţie, calicie, zgârcenie, (livr.) parcimonie, (rar) meschinărie, (pop. şl fam.) cărpănoşíe, (pop.) scumpénie, (înv.) cumplitáte, scumpătáte, scumpete, scumpíe. *(E de-o ~ proverbială.)*

ealicénie s. v. LIPSĂ. MIZERIE. NEVOIE. SĂRĂCIE.

CALICÍ vb. 1. a se lacomi, a se scumpi, a se zgârci, (prin nord-vestul Munt. şi nord-estul

Olt.) a se pungi. *(Nu ie mai ~ atita.)* 2. a se ruina, a sărăci, a scăpata, (înv. şi reg.) a sărmani, (înv.) a meseri, a mişeii, a (se) mofluzi, a (se) stinge, (fam.) a (se) decava, (fig.) a (se) toca, a (se) usca. *(A ~ de tot, nu mai are nimic.)*

calici vb. v.CERE. CERŞI. MILOGI. OLOGI. SCHILODI.

CALICÍE s. avariţie, calicenie, zgârcenie, (livr.) parcimonie, (rar) meschinărie, (pop. şi fam.) cărpănoşíe, (pop.) scumpénie, (înv.) cumplitáte, scumpătáte, scumpete, scumpíe. *(E de-o ~ proverbială.)*

calicie s. v. LIPSĂ. MIZERIE. NEVOIE. SĂRÁCIE.

CALICÍME s. sărăcime.

calicíme s. v. CERŞETOR IME.

CALÍCIU s. 1. *(BOT.)* cupă, (înv.) pahar. *(~ unei flori.)* 2. *(BIS.)* cupă, potir, (înv.) scă-fârlíe. *(~ este un vas liturgic.)*

calicós adj. v. SĂRĂCĂCIOS. UMIL.

CALIFICĂ vb. a face, a numi, (fig. si fam.) a categorisi, (fig.) a eticheta, a taxa. *(L-a ~ prost.)*

CALIFICARE s. 1. (înv.) calificáţie. *(Nu are nici o ~.)* 2. numire, (fig.) etichetare, taxare. *(~ cuiva drept...)*

CALIFICATIV s. 1. epitet. *(Poetul foloseşte multe ~.)* 2. apelativ, atribut, nume. *(Îl cheamă cu ~; băiete!)*

calificáţie s. v. CALIFICARE.

caligrafie s. v. SCRIERE. SCRIS.

CALIGRAFIERE s. scriere. *(Era talentat la ~ literelor gotice.)*

CALÍPTRĂ s. *(BOT.)*piloriză. *(~ este un fesut protector.)*

CALITATE s. 1. atribut, caracter, caracteristică, însuşire, notă, particularitate, proprietate, semn, specific, trăsătură, (reg.) însuşie-táte, (fig.) amprentă, marcă, pecete, sigiliu, timbru. *(O ~ însemnată a acestui proces este...)* 2. însuşire, natură. *(~ unui lucru.)* 3. însuşire, valoare. *(~ deosebită a unui produs de artă.)* 4. însuşire, virtute, (rar) bun. *(Caracterul lui e o ~ de preţ.)* 5. nivel, valoare, (fig.) calibru, talie. *(Spectacol de o ~ deosebită.)* 6. dar, har, însuşire. *(Are ~ de a provoca rlsul.)* 7. (pop.) mî'nă. *(Făină de ~ a doua.)* 8. titlu. *(Are ~ de inginer.) 9.* autoritate, cădere, competenţă, drept, îndreptăţire, (înv.) volnicíe. *(Nu am ~ să mă pronunţ.)*

calíţcă s. v. COLIVIE.

CALM adj., s. 1. adj. domol, liniştit, paşnic. potolit, stăpânit, temperat. *(Om ~.)* 2. adj-flegmatic, imperturbabil, placid. *(Om ~.)* 3. s. flegmă, imperturbabilitate, placiditate. *(~ unui om flegmatic.)* 4. adj. calmat, domolit, liniştit, moderat, ponderat, potolit, temperat. *(Atitudine ~.)* 5. s. cumpăt, fire, stăpânire, (înv.) stăpâníe, (fig.) sânge rece, (rar fig.) răceală. *(Te rog să nu-ţi pierzi ~.)* 6. s. astâm-păr, linişte, odihnă, pace, repaus, tihnă, (înv. şi pop.) tihneală, (înv. şi reg.) páos, răzbun, (reg.) potól, stare, (înv.) aşezare, aşezămínt, odihneálă, păciuíre, răsuflare, (fig.) destindere,

senin, seninătate. *(Sufletul nu-şi mai ajlă ~.)* 7. adj. domol, liniştit, molcom, nettilburat, paşnic, potolit, tihnit, (înv.) păciuít, (fig.) destins, dulce. *(O atmosferă ~.)* 8. s. acalmie, linişte, pace, tăcere, (înv. şi reg.) páos, (înv.) lin, liniştire, molcomíre. *(Stare de ~ deplin In natură.)* 9. adj. lin, liniştit, netulburat, tihnit, (fig.)senin, (înv. fig.) seninós. *(V;ală~.>* 10. adj. liniştit, tăcut. *(Pe aleile ~.)* 11. adj. blând, domol lin, liniştit, moderat, molcom, potolit, uşor. *(Ploaie ~; vínt ~.)*

calm s; v. OBLIGEANĂ.

CALMĂ vb. 1. a (se) astimpăra, a (se) domoli, a (se) linişti, a (se) potoli, a (se) tempera, (pop.) a (se) molcomi, a (se) stimpăra, (înv..şi reg.) a (se) prinde, (înv.) a (se) aşeza, (fig.) a (se) stinge. *(Şi-a ~ setea.)* 2. a (se) alina, a (se) domoli, a (se) îmblânzi, a (se) linişti, a (se) potoli, a (se) tempera, a (se) uşura, (înv. si pop.) a (se) ostoi, (pop.) a (se) ogoi, (înv. şi reg.) a (se) mângâia, (înv.) a (se) odihni, (fig.) a adormi, a (se) răcori.

(I-a ~ durerea.) 3. a (se) domoli, a (se) îmblânzi, a (se) îmbuna, a (se) împăca, a (se) linişti, a (se) potoli, (reg.) a (se) ţistui, (înv.) a (se) dezminia. *(Era enervat şi abia a reuşit să-l ~.)* 4. a (se) domoli, a (se) linişti, a (se) potoli, a (se) stăpâni, a (se) tempera. *(Te rog să te ~/)* 5. a se domoli, a se linişti, a se potoli, (fig.) a se destinde. *(Atmosfera din casă s-a mai ~.)* 6. a (se) atenua, a descreşte, a (se) diminua, a (se) domoli, a (se) linişti, a (se) micşora, a (se) modera, a (se) pondera, a (se) potoli, a (se) reduce, a scădea, a slăbi, a (se) tempera, (rar) a (se) pacifica, (fig.) a (se) îmblânzi, a (se) îndulci, a (se) înmuia, a (se) muia. *(Viteza viatului s-a mai ~.)*

CALMANT adj., s. 1. adj. alinător, liniştitor, (rar) potolitór, uşurătór, (pop.) molcomi-tór. *(O atmosferă ~.)* 2. s., adj. *(FARM.)* leni-tiv, sedativ. *(Antinevralgicul este un ~.)*

CALMARE s. 1. astâmpărare, domolire, liniştire, potolire. *(~ setei.)* 2, alinare, domolire, liniştire, potolire, temperare, uşurare, (rar) potoleálă, (înv.) potolit. *(~ durerilor.)* 3. domolire, îmblânzire, îmbunare, împăcare, liniştire, potolire. *(~ unei persoane enervate.)* 4. atenuare, descreştere, diminuare, domolire, micşorare, potolire, reducere, scădere, slăbire, temperare. *(~ vitezei vlntului.)*

CALMAT adj. 1. domolit, îmblânzit, îmbunat, împăcat, liniştit, potolit. *(Om ~ după o enervare.)* 2. calm, domolit, liniştit, moderat, ponderat, potolit, temperat. *(Atitudine ~.)* 3. atenuat, diminuat, domolit, liniştit, potolit, redus. *(Durere ~.)*

CALMUC adj. (rar) calmucésc. *(Populaţie ~.)*

calmucése adj. v. CALMUC.

CALOÍAN s. (pop.) scaloián, mama-ploáie, muma-pădúrii. *(Cu ~ se invoca ploaia, In credinţele populare.)*

CALOMÉL s. *(CHIM., FARM.)* clorură mer-curoasă. *(~ are acţiune purgativă.)*

CALOMFÍR s. *(BOT.; Chrgsanthemum bal-samita)* (pop.) calapăr, (reg.) busuiocul-fételor, busuiocul-sfíntelor, izma-Maicii-Préciste.

CALOMNÍA vb. a (se) bârfi, a (se) blama, a (se) cleveti, a (se) defăima, a (se) denigra, a (se) discredita, a (se) ponegri, (livr.) a (se) detracta, a (se) vitupera, (înv. şi pop.) a (se) ocărî, (pop.) a (se) huli, a (se) năpăstui, a (se) povesti, (prin Olt.) a (se) publica, (înv.) a (se) balamuti, a (se) măscări, a (se) mozaviri, a (se) pohlibui, a (se) ponosi, a (se) ponoslui, a (se) prilesti, a (se) vrevi, (fam. fig.) a (se) încondeia, (pop. fig.) a (se) înnegri, *(li ~ pe nedrept.)*

CALOMNIAT adj., s. bârfit, defăimat, denigrat, discreditat, ponegrit, (pop.) năpăstuit, (fam. fig.) încondeiat. *(Om ~.)*

calomniator adj. v. BÂRFITOR. CALOMNIOS. CLEVETITOR. DEFĂIMĂTOR. DENIGRATOR. PONEGRITOR.

CALOMNIATOR adj., s. birfitor, clevetitor, defăimător, denigrator, ponegritor, (livr.) detractor, (pop.) hulitor, (înv.) balamút, clevét-nic, năpăstuitór, ponosluitór, (turcism înv.) mozavír. *(E un ~ ordinar.)*

CALOMNIE s. birfă, bârfeală, bârfire, bârfit, calomniere, cleveteală, clevetire, clevetit, defăimare, denigrare, discreditare, ponegreală, ponegrire, şoaptă, (pop.) hulă, hulire, năpăs-tuírc, pâră, (înv. şi reg.) ponosluíre, (Ban.) tonocíe, (înv.) balamuţíe, catigorie, clevétă, mo/.aviríe, (fam. fig.) încondeiere, înnegríre.

«*(Nu te pleca la ~ lor!)*

CALOMNIERE s. bârfă, bârfeală, bârfire, bârfit, calomnie, cleveteală, clevetire, clevetit, defăimare, denigrare, discreditare, ponegreală, ponegrire, şoaptă, (pop.) hulă, hulire, năpăstuíre, pâră, (înv. şi reg.) ponosluíre, (Ban.) tonocíe, (înv.) balamuţíe, catigorie, clevétă, mozavirie, (fam. fig.) încondeiere, înnegríre. *(O ~ ordinară.)*

CALOMNIOS adj., adv. 1. adj. bârfitor. clevetitor, defăimător, denigrator, ponegritor, (rar) calomniator, (pop.) prost, (înv.) moza-vírnic. *(Afirmaţii, vorbe ~.)* 2. adv. defăimător, rău. *(Vorbeşle ~ de ei.)*

CALORIE MĂRE s. *(FIZ.)* kilocalorie.

CALORIFER s. radiator. *(Nu s-a încălzii ~.)*

CALORIFÚG adj., s. *(FIZ.)* termoizolant, termoizolator, izolant termic. *(Material ~.)*

CALORIZÁRE s. *(TEHN.)* alitare.

CALOTĂ s. (prin Transilv.) pup, scăfârlíe, (Maram.) tichie. *(~ a unei pălării.)*

calp adj. v. DUPLICITAR. FALS. FALSIFICAT. FARISEIC. FĂŢARNIC. IPOCRIT. MINCINOS. PERFID. PREFĂCUT. ŞIRET. VICLEAN.

calpuzan s. v. ESCROC. HOŢ. IMPOSTOR. ÎNŞELĂTOR. PUNGAŞ. ŞARLATAN.

ŞNAPAN.

calpuzanlâc s. v. ESCROCHERIE. HOŢIE. IMPOSTURĂ. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. PUNGĂSEÁLĂ. PUNGĂŞIE. SAR-LATANIE. ŞMECHERIE.

CALTABOŞ s. (Transilv.) máioş, (Transilv. şi Ban.) măiétic, sângeréte. *(Măntncă ~ cu muştar.)*

«al-turtít s. v. LIBELULĂ.

calţavétă s. v. JARTIERĂ.

calul s. art. v. LEUL.

calul-drácului s. v. LIBELULĂ.

calul-pópii s. v. LIBELULĂ.

calup s. v. CALAPOD. FORMĂ. MODEL. TIPAR.

CALVAR s. canon, cazną, chin, durere, patimă, schingiuire, schingiuit, suferinţă, supliciu, tortură, (înv. şi pop.) trudă, (pop.) muncă, (înv.) muncitorie, pasiune, pedeapsă, pedepsitúră, rână, schingi, strădanie, strin-soárc, trudnicíe. *(Supus la mare ~.)*

CALVÂN adj., s. *(BIS.)* 1. adj. calvinesc, calvinist, reformat. *(Biserica ~; cultul ~.)* 2. s. calvinist, reformat. *(~ii s-au desprins din catolicism.)*

CALVINESC adj. *(BIS.)* calvin, calvinist, reformat. *(Dogma ~.)*

calvini vb. v. CALVINIZA.

CALVINIST adj., s. *(BIS.)* 1. adj. calvin, calvinesc, reformat. *(Cultul ~.)* 2. s. calvin, reformat. *(~şiii s-au desprins din catolicism.)*

CALVINIZA vb. *(BIS.)*(inv.) a (se) calvini.

CALVIŢÍE s. *(MED.)* chelie, pleşuvie, (înv. şi reg.) pleáşă, (reg.) chelbe, pléşcă, pleşu-veálă.

CAM adv. 1. aproape, aproximativ, circa, vreo, (pop.) ca, la, (înv.) pregiúr. *(Au trecut ~ două secole...)* 2. întrucâtva, oarecum, (înv.) oarece, oareşicé. *(Îi era ~ necunoscut drumul.)* 3. niţel, puţin. *(E ~ bolnav.)* 4. exagerat, excesiv, prea. *(Rochie ~ scurtă.)* 5. mai, (înv.) cámai. *(~ rar aşa om.)*

cámai adv. v. CAM. MAL

CAMAIÉU s. *(PICT.)* grisai.

CAMARAD s. tovarăş, (reg., mai ales in Ban. şi Transilv.) ortac, (prin Transilv. şi Ban.) tărşág, (inv.) cardáş, tovărăşie. *(~ de arme, de drum.)*

camarad s. v. COLEG.

CAMARADERESC adj. colegial, tovărăşesc. *(Reuniune ~.)*

CAMARADERIE s. colegialitate. *(Relaţii de ~.)*

CAMARADERÉŞTE adv. colegial, tovără-şeşte. *(Se poartă ~.)*

camátnic s. v. CĂMĂTAR.

CAMĂTĂ s. *(FIN.)* dobindă, procent, (înv. şi reg.) mită, (reg.) rnâzdă. (înv.) aslám, interes, uzură *(~ luată de cămătar pentru banii împrumutaţi cuiva.)*

CAMBIE s. *(FIN.)* 1. bilet la ordin. 2. poliţă, trată, (înv.) obligă, sinet, (germanism inv.) vécsel.

cambra vb. v. ARCUL CURBA. ÎNCOVOIA. ÎNDOI.

cambrat adj. v. ARCUIT. CURB. CURBAT. ÎNCOVOIAT. ÎNDOIT.

CÁMBULĂ s. *(IHT.; Plewonectes flesus)* (rar) limbă.

cámeniţă s. v. CĂMIN. CUPTOR. SOBĂ. VATRĂ.

CAMERĂ s. 1. încăpere, odaie, (pop.) sală, (înv. şi reg.) sobă, (reg.) casă, (înv.) cămară, stanţă. *(Apartament cu două ~.)* 2. *cameră de culcare* – dormitor, (reg.) iatac; *cameră de primire* = salon.

camerier s. v. FECIOR. LACHEU. VALET. ♦CAMERÍST s. (ieşit din uz) odăiáş. *(~ îngrijea camerele dintr-o instituţie.)*

CAMERTÓN s. *(MUZ.)* (pop.) muzicuţă. *(~ serveşte la acordarea instrumentelor muzicale.)*

CAMION s. autocamion. *(A cărat mobila cu un ~.)*

CAMIONAGIU s. camionar. *(~ i-a adus lemnele acasă.)*

CAMIONAR s. camionagiu. *(Un~ cu doi cai.)*

CAMIONETĂ s. autocamionetă. *(~ este un autocamion mai mic.)* camizól s. v. SCURTEICUŢĂ. CAMPADÚRĂ s. (reg.) bageá, bageaca, cubeá, cucumeá, cucuvaie, fumár, hogeág, marghióţă, ursoáie, ochiul podului. *(Prin ~ iese fumul In unele case ţărăneşti arhaice.)*

CAMPAMENT s. *(MIL.)* lagăr, tabără, (înv.) sălaş, tábie. *(~ al unui regiment.)* campanúle s. pi. v. CLOPOŢEI, campéstru adj. v. CÂMPENESC. PASTORAL. PATRIARHAL. RURAL. RUSTIC. ŢĂRĂNESC.

CAMUFLA vb. a masca. *(~ geamurile In timp de război.)* camufla vb. v. ASCUNDE. DISIMULA.

CAMUFLAJ s. camuflare, mascare. *(Operaţia de ~.)*

CAMUFLARE s. camuflaj, mascare. *(~ a geamurilor, pentru a nu se zări lumina din interior.)* camuflare s. v. DISIMULARE. CAMUFLAT adj. 1. acoperit, ascuns, mascat. *(O uşă ~.)* 2. ascuns, mascat, secret. *(O intrare ~.)* camuflat adj. v. DISIMULAT. CANÁF s. ciucure, (pop.) motocel, (înv. şi reg.) péleş, (reg.) fringhíe, roit, túftur, ţarţám, ţurţur, (Transilv.) boit, (prin Transilv. şi Maram.) şaláng, (Olt.) ţorţolóş, (înv.) piuscúl, săgeác. *(Căciulită cu ~.)*

CANAL s. 1. conductă, tub, (înv.) jgheab, sulinár. *(~ pentru scurgerea unui fluid.) 2. (ANAT.)* conduct, tub. *(~ auditiv extern.)* CANALE s. pi. *(BOT.; Impatients balsa-mina)* (rar) balsamíne (pl.), (reg.) canalúţe (pl.), copăcei (pl.), piersicél, lemn-de-ápă.

CANALIE s. hahaleră, pramatie, puşlama, secătură.

canaliza vb. v. DIRIJA. ÎNDREPTA. CANALIZARE s. (rar) canalizáţie. *(Aveţi ~ pe stradă?)*

canalizáţie s. v. CANALIZARE. canalúţe s. pi. v. CANALE. canará s, v. BANDĂ. BULUC. CEATĂ. CÂRD. DROAIE. GLOATĂ. GRĂMADĂ. GRUP. MULŢIME. PÂLC. STÂNCĂ. STOL. canaríţă s. v. CORNUT. CANĂ s. (reg.) cancéu, (Transilv. şi Ban.) cănátă, (Ban., Transilv. şi Olt.) şol, (prin Transilv.) şólnă. *(O ~ de apă.)* CANĂ *s.(BOT.; Canna indica)* belşiţă. CANCELAR s. premier, prim-ministru. *(În unele state primul ministru se numeşte ~.)*

CANCELARIE s. (înv.) calém, grămătieíe, scriitoríe. *(~ în vechile instituţii administrative.)* cancelarie s. v. BIROU. CANCER s. *(MED.)* neoplasm, tumoare malignă, (rar) neoplazíe, (pop.) rac, (Transilv.) şui, (înv.) schir. cancer s. v. RAC.

CANCEROLÓGIC adj. *(MED.)* oncologic. *(Tratament ~.)* CANCEROLOGÍE s. *(MED.)* oncologie. cancéu s. v. CANĂ. CANCIOG. CĂUŞ. URCIOR. canei adv. v. NIMIC.

CANCIÓG s. căuş, (reg.) cancéu, lingură. *(~ al sidarului.)*

CANDEL s. 1. (pop.) zahăr de gheaţă. *(Suge* o *bucată de ~.)* 2. *candel negru* = iniambal. CANDELÁBRU s. policandru. *(~ cu* fi *braţe.)* candela-cúrului s. v. STEAUA POLARĂ. CANDELĂ s. *(BIS.)* (înv.) prísnă. *(La icoană ardea o ~.)* caníelúţâ s. v. CĂLDĂRUŞĂ. CANDÍD adj. 1. cast, feciorelnic, fecioresc, inocent, neprihănit, nevinovat, pudic, virgin, virginal, (înv.) nestricát, prost, vérgur, (fig.) curat, imaculat, neântinat, nepătat, pur, serafic, (înv. fig.) neatins, preacurat. *(Un surls ~.)* 2. credul, ingenuu, inocent, naiv, neştiutor. *(O fiinţă ~.)*

CANDIDA vb. a concura, (rar) a competi, (înv.) a concurge. *(~ la un post.)*

CANDIDAT s. 1. competitor, concurent. *(Sâni mulţi ~ la titlul* de *profesor.)* 2. pretendent, (inv.) pretendátor. *(~ la mina unei fete.)*

CANDOARE s. 1. castitate, feciorie, inocenţă, neprihănire, nevinovăţie, pudicitate, pudoare, virginitate, (inv.) smerenie, verguríe, (fig.) curăţenie, imaculáre, neântináre, puritate, (înv. fig.) curăţie. *(~ îlmbetului ei.)* 2. credulitate, ingenuitate, inocenţă, naivitate. *(E de-o ~ dezarmantă.)*

candriu adj. v. AMEŢIT. BĂUT. BEAT.

CHERCHELIT. ÎMBĂTAT. TURMENTAT.

candriu adj., s. v. ALIENAT. DEMENT.

DESCREIERAT. ÎNNEBUNIT. NEBUN.

SMINTIT. ŢICNIT.

CANEA s. cep, (rar) típlu, (reg.) slăvínă, tapă, (Transilv.) pipă, (Ban. şi Transilv.) şaitău, (Transilv.) şurub, (prin Maram. şi Transilv.) şurubár. *(~ la un butoi.)*

CANELÚRĂ s. *(TEHN.)* nut, renură. *(~ pentru asamblarea unor piese.)*

CANGRENA vb. *(MED.)* a se necroza, a putrezi. *(Un ţesut care se ~.)*

CANGRENARE s. *(MED.)* necrozare, putrezire. *(~ a unui ţesut.)*

CANGRENAT adj. *(MED.)* necrozat, putred, putrezit, (rar) necrótic. *(Ţesut ~.)* CANIBAL s. antropofag, (pop.) căpcăun. CANIBALISM s. antropofagie. CANICULAR adj. arzător, dogoritor, fierbinte, torid, tropical, zăpuşitor, (reg.) zădufós, zăpuşít, (prin Ban. şi Olt.) pripitór. *(*O *zi ~; soare ~; căldură ~.)*

CANÍCULĂ s. arşiţă, călduri (pl.), dogoare, dogoreală, fierbinţeală, năbuşeală, năduf, nă-duşeală, pirjol, pojar, toropeală, zăduf, zăpuşeală, (livr.) torpoáre, (pop.) arsură, vipie, (reg.) buhoáre, cócăt, crăpăt, năplăiálă, pâclă, prepăt, prigoáre, puhăiálă, zăpúc, (prin Ban.) arsoáre, (Ban. şi Transilv.) friptoáre, (prin Olt.) jápsă, (Ban.) pripeală, (înv.) ars, prípec, (fig.) cuptor, jar. *(~ zilelor de vară.)*

CANÍN adj., s. 1. adj. *(ZOOL.)* (rar) câinésc. *(Rasa ~.)* 2. s. *(ANAT.)* colţ.

CANÂŢIE s. *(BIOL.)* cărunteţe, cărunţeală, (rar) cărunţle. *(~ părului unei persoane.)*

cániv adj., s. v. INDOLENT. LENEŞ. PUTUROS. TRÂNDAV. TRÂNTOR.

CANON s. 1. *(BIS.)* ritual, tipic, (înv.)tréb-nic. *(După ~* ortodox.*)* 2. lege, normă, regulă, tipic. *(Un ~ al artei clasice.)* 3. *(BIS.)* pedeapsă, penitenţă, (înv.) podvlg. *(~ dat unui credincios pentru iertarea păcatelor sale.)* 4. calvar, cazną, chin, durere, patimă, schingiuire, schingiuit, suferinţă, supliciu, tortură, (înv. şi pop.) trudă, (pop.) muncă, (înv.) muncitoríe, pasiune, pedeapsă, pedepsitúră, rână, scbingi, strădanie, strinsoáre, trudnicie. *(A Indurat un greu ~.)* 5. *(BIS.)* cântare, glas. *(Corul clntă un ~.)* «. *(MUZ.)* imitaţie.

CANONADĂ s. *(MIL.)* (înv.) puşcăríre, tună-ríre. *(O ~ de artilerie.)*

canoneală s. v. CAZNĂ. CHIN. EFORT. FORŢARE. MUNCĂ. OSTENEALĂ. SFORŢARE. SILINŢĂ. STRĂDANIE. STRĂDUINŢĂ. TRUDĂ. ZBATERE.

CANONÍ vb. 1. a căzni, a chinui, a munci, a sehingiui, a tortura, a trudi, (înv. şi reg.) a pedepsi, (reg.) a negăti, a strínge, (înv.) a străstui. *(L-au ~ pentru a-şi mărturisi crima.)* 2. a se căzni, a se chinui, a se forţa, a se fră-mânta. a se munci, a se necăji, a se osteni, a se sforţa, a se sili, a se strădui, a se trudi, a se zbate, a se zbuciuma, (înv. şi pop.) a (se) nevoi, (pop.) a se sirgui, (reg.) a se verpeli, (Mold (a se strădănui, (înv.) a se învălui, a năsli, a se osârdnici, a se osârdui, a se volnici, (fig.) a se sfărima. *(Se ~ să rezolve problema.)*

CANONIC adj. *(FILOZ.)* normativ. *(Principii ~.)*

canoniér s. v. ARTILERIST. TUNAR.

canonit adj. v. CHINUIT. CONSUMAT. FRÁMÂNTAT. MUNCIT. NECĂJIT. TRUDIT. ZBUCIUMAT.

CANONIZA vb. *(BIS.) a.* sfinţi, (livr.) a sacraliza, a sanctifica, (înv.) a sacra. *(~ un mucenic.)*

CANONIZARE s. *(BIS.)* sfinţire, (livr.) sanctificare, (înv.) sacráre, sanctificáţie. *(~ a unui martir.)*

CANONIZAT adj. *(BIS.)* sfinţit, (livr.) sa-crát, sanctificat. *(Mucenic ~.)*

canotá vb. v. LOPĂTA. VÂSLI.

canotier s. v. CANOTOR.

CANOTOR s. *(SPORT)* (rar) canotier.

CANTs. *(TEHN.)* muchie. *(~ al unei piese.)*

CANTABIL adj. *(MUZ.)* melodios, muzical. *(O structură ~.)*

CANTABILITATE s. melodicitate, muzicalitate. *(~ unor versuri.)*

cantaloş s. v. PEPENE.

cantalúp s. v. PEPENE.

CANTARÍDĂ s. *(ENTOM.; Lylta vesicatoria)* gândac-de-frasin, (reg.) căţelul-frásinului, gân-dac-de-túrbă, mâţa-pópii.

CANTITATE s. 1. câtime, mărime, (înv.) cătăţíme. *(O anumită ~ măsurabilă.)* 2. număr. *(În mare ~.)* 3. sumă. *(~ de bani.)* 4. volum. *(Necesită o mare ~ de muncă.) 5.(FIZ.) cantitate de electricitate* = sarcină electrică; *cantitate de mişcare* = impuls.

CANTO s. *(MUZ.)* cânt. *(Clasa de ~.)*

CANTONA vb.*(MIL.)* (înv.) a tăbărî. *(Trupele au ~ fnir-o comună.)*

CANTONAMENTs. 1. *(MIL.)* tabără, (reg.) stánişte. *(~ al oştilor.)* 2. *(SPORT)* tabără. *(~ de box de la Sinaia.)*

CANTONIER s. (Maram., Transilv. şi Bu-cov.) palér. *(~ întreţine un sector de şosea sau de cale-ferată.)*

cantor s. v. CÂNTĂREŢ. DASCĂL. DIAC. PARACLISER. PSALT. ŢÂRCOVNIC.

CAP s. 1. *(ANAT.)* (pop., fam. şi depr.) căpă-ţî'nă, dévlă, scăfârlíe, (reg.) boácă, (fig. şi depr.) bostan, dovleac, glávă, tărtăcúţă, tigvă, (arg.) moacă, tabacheră. *(~ al omului.)* 2. avers, faţă. *(~ al unei monede.)* 3. individ, ins, om, persoană, (fig.) căciulă. *(Clte 5 lei de ~.) 4. (ENTOM.) cap-de-mort (Acherontia atropos)* = strigă, fluture-cap-de-mort, (reg.) strigoiáş, buha-ciúmei, capul-lui-Adám, fluturul-mórţii, suflet-de-strigói, sufletul-mórţilor. 5. căpetenie, comandant, conducător, şef, mai-mare, (înv. şi reg.) tist, (Transilv.) blrău, (înv.) călăuz, căpitan, comandír, nacealnic, povăţui-tór, proprietar, tocmitór, vârhóvnic, voievod, (latinism înv.) prepózit. *(~ al oştirii.)* 6. corifeu, fruntaş, protagonist. *(~ al Şcolii ardelene.)* 7. frunte. *(În ~ bucatelor.)* 8. frunte, început. *(~ coloanei.)* 9. capăt, final, fine, încheiere, sfirşit, (înv.) concénie, conéţ, cumplíre, să-vârşít, sfârşénie, sfârşitúră, termen. *(A dus-o cu bine la ~.)* 10. capăt, căpătâi, extremitate. *(La ~ palului.)* 11. căpătâi, creştet. *(La ~ cuiva.)* 12. capăt, colţ, extremă, extremitate, limită, margine, (înv.) sconcénie. *(La celălalt ~ al ţării.)* 13. capăt, extremitate. *(~ de dinapoi al bărcii.)* 14. capăt, extremitate, vârf. *(~ bastonului.)* 15. bot, capăt, cioc, vârf. *(~ al unui obiect ascufit.)* 16. (reg.) frunte. *(~ la scaunul dulgherului.)* 17. *(TEHN.)* căpăţână, cioc, (reg.) broască, ciochie, clobánţ. *(~ al scă unoaiei dogarului.)*

cap s. v. ARTICOL. BAZĂ. CALE. CAPITOL. CAUZĂ. CHIP. CONSIDERENT. CÂNT.

DEŞTEPTĂCIUNE. ESENŢĂ. FEL. FORMĂ. FUNDAMENT. GÂNDIRE. INTELECT. INTELIGENŢĂ. ÎNŢELEGERE. JUDECATĂ. MANIERĂ. MEMORIE. METODĂ. MIJLOC. MINTE. MOBIL. MOD. MODALITATE. MOTIV. PARAGRAF. POSIBILITATE. PRICEPERE. PRICINĂ. PRILEJ. PROCEDARE. PROCEDEU. PROCEDURĂ. PUNCT. PUTINŢĂ. RAŢIUNE. SISTEM. SPIRIT. TEMEI. TEMELIE. VIAŢĂ.

CAPABIL adj. 1. bun, competent, destoinic, dotat, experimentat, încercat, înzestrat, pregătit, priceput, valoros, versat, vrednic, (rar)

preparat, (înv. şi pop.) harnic, (pop.) cercat, (înv.) ispitit, mândru, practic, practicós, practi-sít, putinciós. *(Un inginer ~.)*2. avizat, competent, informat, pregătit, (fig.) láre. *(E un om ~ în această problemă.)* 3. apt, bun, convenabil, potrivit, susceptibil. *(~ pentru un anumit scop.)*

CAPAC s. 1. (înv. şi pop.) pleoapă, (reg., mai ales în Mold.) pocríş. *(Doniţă cu ~.)* 2. (pop.) pleoapă. *(~ la sicriu.)*

capáe s. v. CARAPACE.

CAPACITATE s. J. mărime, volum. *(~ a unui pahar.)* 2. cubaj, volum. *(~ a unei incinte.)* 3. gabarit, volum. 4. forţă, posibilitate, putere, putinţă, (înv.) putcrínţă, puternicie. *(~ de a face ceva.)* 5. potenţial. *(~ de muncă.)* *(i.* aptitudine, facultate, însuşire, posibilitate. *(~ intelectuală.)* 7. competenţă, destoinicie, pregătire, pricepere, seriozitate, valoare, vrednicie, (înv. şi pop.) hărnicie, (înv.) practică, volni-cíe. *(Demonstrează o mare ~ în...)*

CAPĂT s. 1. cap, colţ, extremă, extremitate, limită, margine, (înv.) sconcénie. *(La celălalt ~ al ţării.)* 2. cap, extremitate, vârf. *(~ bastonului.)* 3. bot, cap, cioc, vârf. *(~ al unui obiect ascuţit.)* 4. cap, extremitate. *(~ de dinapoi al bărcii.)* 5. cap, căpătâi, extremitate. *(La ~ patului.)* 6, *(MIL.)* aripă, coastă, flanc, margine, (înv.) corn, mânecă. *(~ «l unei divizii.)* 7. cap, final, fine, încheiere, sfirşit, (înv.) concénie, conéţ, cumplírc, săvârşít, sfâr-şénie, sfirşitúră, termen. *(A dus-o cu bine la ~.)*

CAPCANĂ s. cursă, prinzătoare, (reg.) cláp-că, (înv.) şíltă, (înv., în Olt., Ban. şi Transilv.) clúcsă. *(~ de prins vulpi.)*

capcană s. v. CUCĂ.

cap-tfe-bóu s. v. TAURUL.

cap-de-cocóş s. v. DULCIŞOR.

CAPELĂ s. *(BIS.)* paraclis. *(~ într-un cim i/ir.)*

capelă s. v. FANFARĂ. MUZICĂ.

cápes adj. v. ÎNCĂPĂŢÂNAT. ÎNDĂRĂT-N IC. RECALCITRANT.' REFRACTAR.

capete s. pi. v. CAPITAL.

CÁPIE s. *(MED. VET.)* căpială, cemiroză, (pop.) răsfúg, *(Oaie bolnavă de ~.)*

*CÁPIŞTE s. (înv.) idólniţă. *(~ închinată idolilor.)*

CAPITAL adj. 1. adine, considerabil, crucial, decisiv, esenţial, fundamental, hotăritor, important, însemnat, organic, primordial, profund, radical, serios, structural, substanţial, vital, (livr.) cardinal, major,

nodal, (rar) temeinic. *(Schimbări ~; evenimente ~.)* 2. *(TIPOGR.)* majuscul, mare, verzal. *(Literă ~; caracter ~ al unei litere.)*

CAPITAL s. *(EC. POL.)* (pop.) capete (pl.), (înv.) sermaiá. *(A pierdut din ~.)*

capital s. v. BAN.

CAPITALĂ s. (înv.) mitropolie, scaun, tahl, (rusism înv.) stóliţă. *(~ unei ţări.)*

CAPITALĂ s. *(TIPOGR.)* majusculă, verzală, 1 iteră marc. *(Un titlu tipărit cu ~.)*

CAPITALISM MONOPOLÍST s. imperia-ism.

CAPÍTOL s. (înv.) cap, glávă, pont, rubrică, zăloágă. *(Un ~ dinir-o carte, dintr-un text.)*

CAPITONA vb. a îmbrăca, a tapisa. *(~ un fotoliu.)*

capitona], s. v. CAPITONARE. ÎMBRĂ-CARE. TAPISARE.

CAPITONARE s. îmbrăcare, tapisare, (rar) capitonáj. *(~ a unui fotoliu.)*

CAPITONAT adj. tapisat. *(Fotoliu ~.>*

CAPITULĂ vb. *(MIL.) a* se preda. (înv.) a se închina. *(Cetatea a ~.)*

capitula vb. v. CEDA. RENUNŢA.

CAPITULARE s. *(MIL.)* predare. (înv.) închinare. *(~ cetăţii.)*

capitulare s. v. CEDARE. RENUNŢĂRI-:.

capiu adj. v. AMEŢIT. BUIMAC. BUIMĂCIT. NĂUC. NĂUCIT. TÂMPIT. ZĂPĂCIT.

CAPÂNTÓRTURĂ s. *(ORNIT.; Jijux lor-quilla)* (reg.) sucitoáre, vârtecáp.

CAPORAL s. *(MIL.)* (pop.) căprar. *(Un ~ şi* im *sergent.)*

CAPOT s. halat. *(Purta pr*m *casa un ~.)*

cnpolój *s.* v. CAPOTARE.

CAPOTARE s. (rar) capotáj. *(~ a uimi vehicul.)*

capotei s. v. SCURTEICUŢĂ.

capra-drácului s. v. BERBECEL. LUPUL-VRĂBIILOR. MĂRĂCINAR. PIETROSUL. SFRÂNCIOC.

CAPRĂ s. \.*(ZOOL.) capră-de-munlc (Rupi-capra rupicapra)* = capră-neagră, capră-săl-batică; *capră-neagră (Rupicapra rupicapra)*= capră-de-nuinte, capră-sălbatică; *capră-săl-batică (Rupicapra rupicapra)* = capră-de-mun-te, capră-neagră. 2. (art.) (pop.) brezáia (art.), turca (art.). *(~ este un joc popular tradiţional practicat de Anul nou.)* 3. (reg.) măgar, (Moid. şi Bucov.) crăcánă. *(~ de tăiat lemne.)* 4. căprior. *(~ este un suport de lemn.)* 5. *(TEIIN.)* cleşte, locaş, matcă, plasele (pl.). *(~ a dulgherului.)* 6. *(TEHN.)* cumpănă. *(~ la moară.)*

capră s. v. COBILĂ. COMPAS. GREC.

capră-nemţeáscă s. v. CALCEA-CALULUI.

cáprc s. pi. v. ARŞIC.

CAPRICIOS adj. 1. boieros, fandosit, mofturos, năzuros, pretenţios, sclifosit, (pop.) izmenit, (reg.)

năsfirós, năturós. *(E cam ~ dumnealui!)* 2. fluşturatic, fluturatic, inconsecvent, inconstant, instabil, neconsecvent, neconstant, neserios, ncstabil, nestatornic, schimbăcios, schimbător, (livr.) labil. *(Un om tare* ~.> 3. inconstant, instabil, neconstant, nestabil, nestatornic, schimbăcios, schimbător, \ariabil, (reg.) tonátic, tonós, (fig.) năzuros, (pop. fig.) băllát. *(O vreme ~.)*

CAPRICIU s. 1. chef, fandoseală, fantezie, fason, fiţă, maimuţăreală, moft, na/, poftă, prosteală, sclifoseală, toană, (pop. şi fam.> pârtág, scălâmbăiálă, scălimbăiére, seúlâmbăi-túră, (pop.) fasoleálă, háchiţă, izmeneală, pan-dalíe, (înv. şi reg.) marghiolíc, nacafá, pală, (reg.) marghioleálă, năbădáie, toáncă. zimbâc, (Transilv.; pont, (Mold., prin Bucov. şi Transilv.) súcă, (înv.) schimonosire, schimonositúră, (grecism *înv.)* paraxénie, (fam.) bâzdâc, farafas.

tâc, marafet, (fam. fig.) boală, dambla. *(N-a fost decit un ~.)* 2. *(MUZ.)* fantezie, (rar) ricer-cár. *(Un ~ spaniol.)*

CAPRICORNUL s. art. *(ASTRON.)* (pop.) căpriorul (art.), ţapul (art.).

CAPRIFÓI s. *(BOT.*; *Lonicera)* (înv. şi reg.) cásie.

capriíói s. v. CREŢUSCĂ. CUNUNIŢĂ. SALBÁ-MOALE. VONICER.

caprilémă s. v. CRESON. HRENIŢĂ. CRDA-VACII.

caprimúlg s. v. LIPITOARE. PĂPĂLUDĂ.

CAPSĂ s. 1. (reg.) patentă. *(~ de încheiat un veşmlnt.)* 2. buton. *(~ ta mănuşi.)*

capsă s. v. CUTIE.

capsoman adj. v. ÎNCĂPĂŢÂNAT. ÎNDĂRĂTNIC. RECALCITRANT. REFRACTAR.

CAPSULĂ s. 1. *(BOT.)* măciulie, (reg.) că-ciulíe, (prin Transilv.) bocioácă, bociulíe. *(~ a macului.)* 2. *(ANAT.) capsulă suprarenală* = glandă suprarenală. 3. *capsulă cosmică* = cabină spaţială.

CAPTA vb. a înregistra, a prinde, a recepta, a recepţiona. *(~ undele sonore.)*

CAPTALÁN s. *(BOT.)* 1. *(Petasitesofficinalis* sau *hybridus)* (reg.) brusture, cucuruz, pod-bál, buiedea-ciúmei, rădăcina-ciúmci, sudoa-rea-láptelui. 2. *captalan-negru (Verbascum ni-grum)* = (reg.) somnoroasă.

captalan s. v. BRUSTURE. CAPTAR. LIPAN,

CAPTÁR s. (reg.) captalan. *(~ la stupi.)*

CAPTARE s. înregistrare, prindere, receptare, recepţionare, (rar) captáţie. *(~ a undelor sonore.)*

captátic s. v. CAPTARE. ÎNREGISTRARE. PRINDERE. RECEPTARE. RECEPŢIONARE.

CAPTIV adj., s. prins, prizonier, (înv.) prădat. *(~ în război.)*

CAPTIVĂ vb. 1. (fig.) a înlănţui, a robi, a subjuga. *(Iubirea l-a ~.)* 2. a atrage, a cuceri, a delecta, a desfăta, a fascina, a fermeca, a incinta, a răpi, a seduce, a subjuga, a vrăji, (fig.) a hipnotiza, a magnetiza. *(Spectacolul l-a ~.(* 3. a pasiona. *(Munca pe care o face ii ~.)*

CAPTIVANT adj. 1. cuceritor, desfătător, fascinant, fermecător, îneântător, răpitor, seducător, (rar) subjugătór, (franţuzism) şarmant, (înv.) desfătat, (fig.) delicios, hipnotizant, savuros. *(Un spectacol ~.)* 2. palpitant, pasionant. *(O urmărire ~.)*

CAPTIVÁRE s. cucerire, delectare, desfătare, fascinare, fascinaţie, fermecare, îneân-tare, răpire, seducere, seducţie, subjugare, vrăjire. *(~ spectatorilor.)*

CAPTIVAT adj. cucerit, fascinat, fermecat, încintat. răpit, sedus, subjugat, vrăjit. *(Un public ~.)*

CAPTIVITATE s. 1. prizonierat, (rar) pri-zonierie, (înv. şi pop.) prinsoare, robie, (înv.) robiciúne, robíme, robire. *(Ostaşul a stat in ~ doi ani.)* 2. robie, sclavie, (livr.) servitute, (rar) sclavaj, (înv.) pradă, robire, robitúră, sclavísm, serbie. *(~ evreilor In antichitate.)*

CAPTURA vb. 1. *(JUR.)* a aresta, a prinde. *(Hoţul a fost ~ chiar In timpul faptei sale.)* 2. *(MIL.)* (înv.) a cuprinde. *(A ~ o companie inamică.)* 3. a prinde. *(~ un animal sălbatic.)*

CAPTURARE s. 1. *(JUR.)* arestare, prindere, prins, (reg.) prinzáre, (înv.) prinsoare, prinsúră. *(~ a unui hoţ dispărut.)* 2. captură, prindere. *(~ a unui animal sălbatic.)*

CAPTURAT adj., s. *(JUR.)* arestat, prins. *(Infractor ~.)*

CAPTURĂ s. 1. capturare, prindere. *(~ a unui animal sălbatic.)* 2. *(MIL.)* pradă, (înv.) duium, plean, pleáscă, priză. *(~ de război.)*

CAPUCHEHÁIE s. *(IST.)* (înv.) chehaiá. *(~ era reprezentant al domnilor români la Poarta otomană.)*

capu-câmpului s. v. PIPIRIG.

capul-aríciului s. v. BUZDUGAN.

capul-ccrimlui s. v. RĂDAŞCĂ. RĂGACE.

capul cíiiieliii s. v. DEDIŢEL.

capul-lui-Adám s. v. CAP-DE-MORT. FLU-TURE-CAP-DE-MORT. STRIGĂ.

CAR s. 1. *car funebru* = dric, car funerar, car mortuar, (Bucov.) caravană, (Mold.) droágă, patáşcă; *car funerar* = dric, car funebru, car mortuar, (Bucov.) caravană, (Mold.) droágă, patáşcă; *car mortuar* = dric, car funebru, car funerar, (Bucov.) caravană, (Mold.) droágă, patáşcă. 2. *(ASTRON.) carul-mare* = (livr.) ursa-máre; *carul-mic* = (livr.) ursa-mícă. 3. *(TEIIN.)* (reg.) căruţă, masă, război, sclai. *(~ ia joagăr.)*

car s. v. GRĂMADĂ. MOARĂ. MULŢIME. ŢINTAR.

CARABÁN s. *(ENTOM.; Orycles nasicornis)* nasicorn, (reg.) dubălár, forfecár, nascórniţă, băligar-cu-córn, (Transilv.) taurul-lui-Dumne-zéu.

carabán s. v. RĂDAŞCĂ. RĂGACE.

carabáş s. v. PESCAR.

carabaş-de-máre s. v. MARTIN-MARE. PESCAR-DE-MARE. PESCAR-MARE.

CARABÍNĂ s. (prin Transilv. şi Maram.) ştuţ. *(A vinat cu ~.)*

CARACTER s. I. atribut, calitate, caracteristică, însuşire, notă, particularitate, proprietate, semn, specific, trăsătură, (reg.) însu-şietáte, (fig.) amprentă, marcă, pecete, sigiliu, timbru. *(Acest proces poartă ~ epocii.)* 2. factură, fel, gen, natură. *(Compoziţie de un ~ aparte.)* 3. fire, natură, structură, temperament, (livr.) umoare, (înv. şi reg.) natural, (înv.) duh, (fig.) inimă. *(Ii un ~ emotiv.) 4.* literă. *(Scris cu ~ gotice.)* 5. semn grafic. *(Un scris cu lot felul de ~.*)

CARACTERISTIC adj. 1. definitoriu, distinct, distinctiv, dominant, particular, propriu, specific, tipic, (înv.) însuşit. *(Notă, trăsătură ~.)* 2. obişnuit, specific. *(L-a primit cu amabilitatea ~.)* 3. clasic, reprezentativ, specific, tipic. *(Un exemplu ~.)* 4. semnificativ, (fig.) simptomatic. *(Un fapt ~.)*

CARACTERISTICĂ s. 1. atribut, calitate, caracter, însuşire, notă, particularitate, proprietate, semn, specific, trăsătură, (reg.) însu-şietáte, (fig.) amprentă, marcă, pecete, sigiliu,

timbru. *(O ~ esenţială a acestui proces este...) 2. (TEHN.)* parametru. *(Maşini ca ~ funcţionale superioare.)*

CARACTERIZA vb. 1. a defini. *(Cum l-ai ~ pe* X?*)* 2. a individualiza. *(Îşi ~ sugestiv personajele.)* 3. a se autocaracteriza, a se autodefini, a se defini. *(Se ~ veridic in memoriile sale.)*

CARACTERIZARE s. 1. definire. *(~ unei noţiuni.)* 2. individualizare. *(~ a unui personaj.)*

CARACUDĂ s. *(IHT.)* 1. albitură, baboiaş, mărunţiş, plevuşcă, (rar) plevúică, (reg.) chisoágă, plévıţă. *(~ se numeşte orice peşte mic.)* 2. *(Carassius carassius)* caras, (reg.) obléţ, soreán.

caracudă colorată s. v. REGINĂ.

caragáţă s. v. COŢOFANĂ.

CARAGHIOS adj. 1. buf, burlesc, caricatural, grotesc, parodic, ridicol. *(De un comic ~.)* 2. ridicol, (Maram.) ciuf, (fam. şi ir.) nostim. *(E cam ~ îmbrăcat.)* 3. comic, hazliu. *(Ce chestie •» I)*

CARAGHIOSLÂC s. bufonerie, clovnerie, comicărie, giumbuşluc, (rar) bufonadă, paia-ţarlíc, paiaţăríe, (înv.) cabazlâc, giumbúş, mascaralic, măscăriciúne, măscăríe, (înv., în Mold.) ghiduşíe.

caraghióz s. v. BUFON. MĂSCĂRICI. PAIAŢĂ.

CARAMBOL s. (rar) caramboláj. *(~ la jocul de biliard.)*

caramboláj s. v. CARAMBOL.

CARAPACE s. (rar) capac, scafă, (pop.) ţest, (reg.) troacă, (înv.) ţeastă. *(~ de broască ţestoasă.)*

CARAS s. *(IHT.; Carassius carassius)* caracudă, (reg.) obléţ, soreán.

caras-de-márc s. v. SPAROS.

caras-gálben s. v. REGINĂ.

caraúlâ s. v. GARDĂ. PAZĂ. SANTINELĂ. STRAJĂ. VEGHE.

CARAVANĂ s. (înv.) cherván. *(O ~ prin pustiu.)*

caravană s. v. DRIC. CAR FUNEBRU. CAR FUNERAR. CAR MORTUAR.

caravci s. v. RETEVEI. SCURTĂTURĂ.

CARBAMÁT s. *(CHIM.)* urctan. *(~ este o sare a acidului carbamic.)*

CARBÍD s. *(CHIM.)* carbură de calciu.

carbinól s. v. ALCOOL METILIC. METANOL.

carboavă s. v. RUBLĂ.

CARBODIAMÍDĂ s. *(CHIM.)* uree.

carból s. v. ACID CARBOLIC. ACID FENIC. FENOL.

CARBON s. indigo, plombagină, hârtie-carbon. *(~ pentru scoatere de copii.)*

CARBONAT s. *(CHIM.) carbonat acid* = bicarbonat; *carbonat de potasiu* = potasă, (înv.) sare de cenuşă, sare de leşie; *carbonat de sodiu* = sodă, (înv.) natrón.

CARBONIZA vb. (rar) a (se) tăciuna.

CARBORÚNDUM s. *(CHIM.)* carbură de siliciu.

carbóş s. v. CHINGĂ. COCÂRLĂ, CRIVAC

CARBURĂ s. *(CHIM.)> carbură de calciu* = carbid; *carbură de siliciu* = carbornndum.

carcandílă s. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

CARCINÓM s. *(MED.)* epiteliom.

carcioíói s. v. ANGHINARE.

CARDÁ vb. *(TEXT.)* a dărăci. *(A ~ un material fibros.)*

CARDAMÁ s. *(BOŢ.; Xasturtium officinale)* năsturel, (reg.) bobâlnic, brâncúţă, cresón, hréniţă, năstureá, măcriş-de-báltă.

cardamá s. v. DROB. DROBUSOR.

CARDÁRE s. *(TE-VT.)*dărăciré. *(~ iânei.)*

cardáş s. v. CAMARAD. TOVARĂŞ.

cardaşlâc s. v. BANDĂ. CÂRDĂSIE. CLAN. CLICĂ. GAŞCĂ. ŞLEAHTĂ.

CARDÁT adj. *(TEXT.)* dărăcit. *(Lână~.)*

CÁRDĂ s. *(TEXT.)* darac.

car de asalt s. v. TANC.

car de foc s. v. LOCOMOTIVĂ. MAŞINĂ. TREN.

CARDIAZÓL s. *(FARM.)* pentazoi.

cardinal adj. v. ADÂNC. CAPITAL. CONSIDERABIL. CRUCIAL. DECISIV. ESENŢIAL. FUNDAMENTAL. HOTĂRÂTOR. IMPORTANT. ÎNSEMNAT. ORGANIC. PRIMORDIAL. PROFUND. RADICAL. SERIOS. STRUCTURAL. SUBSTANŢIAL. VITAL.

CARDIOÍDĂ s. *(MAT.)* melcul Iui Pascal.

care conj. v. CUM.

care pron. v. CINE. FIECARE. FIECINE. ORICARE. ORICINE. ORIŞICARE. ORIŞICINE.

CARE pron., adj. 1. pron. cine? *(~ vine la mine?)* 2. adj. ce? *(~ vâní tc-a adus aici?)* 3. pron. ce, (pop.) de. *(Cei ~ priveau.)*

CARÉNÁ s. *(MAR.)* (rar) operă vie. *(~unei nave.)*

carenţă s. v. CUSUR. DEFECT. DEFICIENŢĂ. IMPERFECŢIUNE. INSUFICIENŢĂ. LACUNĂ. LIPSĂ. METEAHNĂ. NEAJUNS. PĂCAT. SCĂDERE. SLĂBICIUNE. VICIU.

cáreşi pron. v. CINE. FIECARE. FIECINE. ORICARE. ORICINE. ORIŞICARE. ORIŞICINE.

caretă s. v. CUPEU.

carete s. v. CÂRCĂIAC. CÂSIŢĂ. SCOLO-PENDRĂ. STREPEDE.

CAREU s. pătrat. *(Formează un ~.)*

CAREVA pron. cineva, oarecare, unul, vreunul, (pop.) cineváşilea, (înv. şi reg.(oarecine, oareşicíne, (înv.) cineváşi, neştíne. *(E ~ care a Intirziat?)*

cáriă s. v. SPETEAZĂ.

carfiól s. v. CONOPIDĂ.

CARGOBÓT s. *(MAR.)* cargou. *(Marfa de* pe *un ~.)*

CARGOU s. *(MAR.)* cargobot. *(~eiie* o *navă comercială maritimă.)*

CARIA vb. *(MED.)* a se găuri, a se strica, (reg.) a se scorboroşi. *(Dinţii se ~.)*

CARIAT adj. *(MED.)* găunos, găurit, stricat, (înv. şireg.) scorboroşít, scorburós. *(Măsea ~.)*

CARICATURAL adj. buf, burlesc, caraghios, grotesc, parodic, ridicol. *(De un comic ~.)*

CARÍDĂ s. *(ZOOL.)* crevetă. *(~ este un nume generic pentru decapodele marine din mai multe specii.)*

CARI0CHINÉZĂ s. *(BIOL.)* rnitoză.

CARITABIL adj. filantropic, milos, milostiv. *(Inimă ~.)*

CARITATE s. binefacere, filantropie, milă. *(Act de ~.)*

CARIMB s. 1. tureatcă, (reg.) tureác, (prin Munt. şi Olt.) saftián. *(~ al cizmei.) 2.(TEHN.)* (reg.) drághină, drăghinár, drug, loitrét, suléte, (Transilv. şi prin Ban.) sul. *(~ la loilia căruţei.)* 3. (reg.) margine, mărginár. *(~ la* o *scară, In care intră fusceii.)*

carímb s. v. LOITRĂ.

CARMÁC s. *(PESCUIT)* (rar) parcea. *(~ pentru morun.)*

CARMÍN s., adj. invar. 1. s. cârmâz. *(~ este un colorant roşu.)* 2. adj. invar, stacojiu, (pop.) cârmâzíu. *(O petală ~.)*

carnáj s. v. MASACRU. MĂCEL.

CARNAL adj. fizic, trupesc, (înv. fig.) spurcat. *(Pofte ~.)*

carnasier adj. v. CARNIVOR.

CARNE s. 1. (Transilv.) hanţ. *(~ de vită.)* 2. *(BOT.)* pulpă. *(~ a unui fruct.)*

CARNIVOR adj. (rar) carnasier. *(Animala.)*

CARO s. tobă. *(~ la cărţile de joc.)*

CARPATIC adj. carpatin. *(Cerb ~.)*

CARPATÍN adj. carpatic. *(Animal ~.)*

cárpenă s. v. CIORMOIAG. CONDRONIU. SOR-CU-FRATE.

CARPETĂ s. covoraş.

CARPICULTURĂ s. ciprinicultură. *(~ este o ramură a pisciculturii.)*

CÁRREN s. *(GEOL.)* lapiez.

cart s. v. COFĂ. DONIŢĂ. ŞIŞTAR.

cartáce s. v. MITRALIE.

cartafiól s. v. CONOPIDĂ.

CARTAGINEZ s., adj. *(IST.) 1.* s. pun. 2. adj. punic, (înv.) punicésc. *(Războaiele*

CARTE s. 1. lucrare, operă, scriere, tipăritură, torn, volum, (livr.) op. *(O ~ groasă.)* 2. *(CONT.) cartea mare* = maestru, registru de partizi. 3. *carte funciară* = cadastru, carte funduară, (reg.) tabelă, (Transilv.) telechím, (în trecut, în Transilv.) urbáriu; *carte funduară* – cadastru, carte funciară, (reg.) tabelă, (Transilv.) telechím, (in trecut, în Transilv.) urbáriu. 4. cultură, cunoştinţe (pl.), instrucţie, învăţătură, pregătire, studii (pl.), (înv. şi pop.) slovă, (înv. şi reg.) cărturărie, (reg.) scrisoare, (înv.) minte, pricopseală, pricopsíre. *(Lipsit de ~; posedă multă ~.)*

carte s. v. ACT. CATASTIF. CONDICĂ. DISPOZIŢIE. DOCUMENT. DOVADĂ.EPISTOLĂ. EPISTOLIE. HÂRTIE. HOTĂRÂRE. IZVOR. ÎNSCRIS. ORDIN. PIESĂ. PORUNCĂ. RĂVAŞ. REGISTRU. SCRISOARE.

carte cu învăţătură s. v. CAZANIE. CUVÂNT. OMILIE. PREDICĂ.

carte de zodii s. v. ROJDANIC. ZODIAC. ZODIAR.

carte domnească s. v. HRISOV.

CARTIER s. (înv.) cvartal, mahala. *(~ al unui oraş.)*

CARTILAGINÓS adj. *(ANAT.)* (pop.) zgâr-ciurós, (înv.) sfârcós. *(Ţesut ~.)*

CARTILAJ s. *(ANAT.)* zgirci, (pop.) vină, (Ban. şi Olt.) ronţ. *(~ al urechii.)*

CARTIRUÍ vb. *(MIL.)* a încartirui. *(A ~ trupele.)*

CARTIRUÍRE *s.(MIL.)* încartiruire. *(~ trupelor.)*

CARTOF s. *(BOT.; Solanum tuberosum)*■ (reg.) alună, bobílcă, bologeánă, bulugheánă, colompíră, coroábă, crump, curúlă, erdăpáne, fidiréie, ghibiroáncă, ghístină, goáţă, grúmbă, hadabúrcă, măr, nap, ou, picióică.ţérmer, vovícă, poamă-de-pămínt, (prin 'lransilv.)-badaliúrcă, (Mold.) bandrabúrcă, (Mold., Bucov. şi prin Transilv.) barabói, (Mold.) barabúlă, barabúşcă, (prin Transilv.) bighiroáncă, bi-gură, boabă, boámbă, (prin Transilv. şi Ban.)-boboáşă, (Mold.) bulughínă, (Transilv., Ban. si Olt.) crúmpenă, (Transilv.) cucúlă, (Mold. şi Transilv.) gogoaşă, (prin Transilv.) măglie-rúşcă, (Transilv.) pâră, perúşcă, piróşcă.

cartof-dúlce s. v. BATAT.

CARTOGRAF s. (înv.) mapár.

CARTOGRAFIA vb. (înv.) a mapa.

CARTOGRAFIE s. (înv.) mapografie.

CARTON s. mucava, (reg.) tablă.

CARTONA vb. a lega, (rar) a scorţi, (Transilv.) a compacta. *(~* o *carte.)*

cartonáj s. v. CARTONARE. LEGARE. LEGAT. LEGĂTORIE.

CARTONARE s. legare, legat, (rar) cartonáj, (Transilv.) compactare. *(~* o *unui volum.)*

CARTONAT adj. legat, (Transilv.) compactat. *(Carte ~.)*

cartoniéră s. v. CARTOTECĂ.

CARTOTÉCĂ s. (rar) cartoniéră. *(O ~ cu fişe documentare.)*

CARTUŞ *s.* glonţ, (reg., mai ales în Transilv. şi Ban.) patron, (înv.) fişíc. *(A mai tras un ~.)*

CARTUŞIERĂ s. (pop.) patrontáş, (înv. şi reg.) paláşcă, (reg.) lădúncă, patrontáşcă, (înv.) geantă, súmcă.

carúb s. v. ROŞCOV.

earuI-lui-Dumnezcu s. v. VIZITIUL.

carul-pădúrllor s. v. ARNICĂ. PODBALDE-MUNTE.

carusel s. v. CĂIŞORI. CĂLUŞEI.

carul-zânelor s. v. ARNICĂ. PODBALDE-MUNTE.

CARVÁKA s. *(FILOZ.)* lokayata.

casa s. art. v. GEMMA. PERLA.

casă vb. v. FĂRÂMA. SFĂRÂMA. ZDROBI.

CASÁBIL adj. casant, (pop.) spărgăciós, (reg.) spărtigós. *(Un obiect ~.)*

casa-copilului s. v. PLACENTĂ.

casa cu ograda s. v. COROANA BOREALĂ.

CASANT adj. casabil, (pop.) spărgăciós, (reg.) spărtigós. *(Un obiect ~.)*

casap s. v. MĂCELAR.

casápuiţă s. v. MĂCELĂRIE.

casare s. v. FĂRÂMARE. SFĂRÂMARE. ZDROBIRE.

CASĂ s. 1. clădire, construcţie, imobil, zidire, (înv.) ziditúră. *(O ~ modestă.)* 2. adă-

post, aşezare, cămin, domiciliu, locuinţă, sălaş, (reg.) sălăşnă, (Transilv., Ban. şi Bucov.) ■cortél, (înv.) locaş, mutare, mutat, odaie, sat, sălăşluínţă, sălăşluíre, şedere, şezământ, şezut, (fig.) bârlóg, cuib, culcuş. *(Unde îşi are ~ ?)* 3. *(BIS.) casa Domnului* -= biserică, (înv.) sfinţie, sfinţire. 4. *(FIN.) casă de amanet* = lombard. 5. *(MED.) casă de nebuni* = balamuc, ospiciu, casă de sănătate; *casă de sănătate* – a) sanatoriu; b) balamuc, ospiciu, casă de nebuni. 6. *casă de prostituţie* = bordel, lupanar, casă de toleranţă, (înv.) tractir; *casă de toleranţă* = bordel, lupanar, casă de prostituţie, (înv.) tractir. 7. *(TIPOGR.)* (rar) caşte. *(~ de litere.)* 8. cămin, familie, (rar) menaj. *(Are ~ grea.)* 9. *(IST.)* dinastie. *(Regi din ~ cape-ţiană.)* 10. căsătorie, căsnicie, menaj, (livr.) mariaj, matrimoniu, (rar) gospodărie, (pop.) însoţire, (înv.) maritágiu, (grecism înv.) sini-chésion. *(Are o ~ fericită.)*

casă s. v. CAMERĂ. COS. ÎNCĂPERE. LADĂ. ODAIE. PLACENTĂ. SICRIU.

CASĂ DE BANI s. seif.

CASCADĂ s. *(GEOGR.)* cataractă, cădere de apă, (pop.) săritoare, şípot, urlătoáre, (reg.) duruitoáre, (prin Ban.) burau, (Transilv. şi Maram.) săriţă, (prin Ban. şi Transilv.) săritură, (înv.) povornitoáre.

CASCĂ-GÚRĂ s. gură-cască, gură-căscată, (pop.) căscăúnd. *(E un ~.)*

CASETĂ s. cutioară, cutiuţă, (înv. şi reg.) besacteá, sicriaş, (Transilv.) scătúică, şcătúlă.

casía s. v. SCORŢIŞOARA.

CASIER s. (Transilv.) sămădău, (înv.) cheltuitor. *(~ face sau încasează plăţile.)*

CASIERĂ s. casieriţă.

CASIERÍŢĂ s. casieră.

CASIOPÉEA s. art. *(ASTRON.)* (pop.) mănăstirea (art.), scaunul (art.), tronul (art.). *(~ este numele unei constelaţii.)*

CASIOPÉIU s. *(CHIM.)* Iuteţiu. *(~ este «n element chimic din familia lantanidelor.)*

CASNIC adj. 1. conjugal, matrimonial, (livr.) marital, (înv.) căsătoresc, căsnicésc, soţiésc. *(Viaţă ~.)* 2. domestic, familial, gospodăresc. *(Treburi ~.)* 3. domestic, menajer. *(Aparat de uz ~.)*

cásnie s. v. BĂRBAT. SOŢ.

CASNICĂ s. gospodină, (rar) menajeră.

CASOLÉTĂ s. afumătoáre, căţuie, (prin Ban.) rúşcă, (înv.) buhurdár. *(În ~ se ard mirodenii.)*

CAST adj. candid, feciorelnic, fecioresc, inocent, neprihănit, nevinovat, pudic, virgin, virginal, (înv.) nestricát, prost, vérgur, (fig.) curat, imaculat, neântinat, nepătat, pur, serafic, (înv. fig.) neatins, preacurat. *(Un surâs ~.)*

castană s. v. PINTEN.

castan-de-lác s. v. CORNACI.

castane-de-báltă s. pi. v. CORNACI.

CASTANIETĂ s. (rar) geampará, păcănitoáre. •*(Dansează acompaniată de ~e.)*

CASTANÍU adj., s. 1. adj., s. cafeniu, maro, (pop.) căcăníu. *(De culoaie ~.)* 2. adj. şaten. *(Păr ~.)* 3. adj. căpriu, căprui. *(Ochi ~.)*

CASTĂ adj. fecioară, neprihănită, virgină, \(înv.) întreagă, (fig.) imaculată. *(O tlnără ~.)*

CASTĂ s. tagmă. *(Alcătuiesc o ~.)* castan s. v. DULAP. GARDEROB. ŞIFONIER.

CASTEL s. (înv.) coştéi. *(Un ~ feudal.)* CASTITATE s. 1. candoare, feciorie, inocenţă, neprihănire, nevinovăţie, pudicitate, pudoare, virginitate, (înv.) smerenie, verguríe, (fig.) curăţenie, imaculáre, neântináre, puritate, (înv. fig.) curăţie. *(~ zlmbetului ei.)* 2. cinste, feciorie, neprihănire, nevinovăţie, virginitate, (pop.) fetíe, (fig.) curăţenie, (înv. fig.) curăţie. *(Si-a păstrat ~.)*

CASTOR s. *(ZOOL.; Castor)* biber, (reg.) breb. *(Blană de ~.)*

CASTRA vb. a jugăni, a scopi, a steriliza, (livr.) a emascula, (rar) a scapeţi, (pop.) a întoarce, a stârpi, (reg.) a bâte, a curaţi, a herelui, (Transilv. şi nordul Olt.) a suci. *(A ~ un animal mascul.)*

CASTRARE s. jugănire, jugănit, scopire, scopit, sterilizare, (livr.) emasculáţie, eviráţie, (pop.) întoarcere, stârpíre, (reg.) batere, curăţire, hereluíre, (Transilv. şi nordul Olt.) sucire. *(~ a unui armăsar.)*

CASTRAT adj. jugănit, scopit, sterilizat, (pop.) întors, stârpít, (reg.) bătut, curăţit, hereluít, (prin

Ban.) soborî't, (prin Transilv.) sucit. *(Berbec ~.)*

castraván s. v. SUSAI.

CASTRAVETE s. 1. *(ZOOL.; Cucumis sa-tivus)* (prin Ban.) cucúmăr, (Mold., Bucov. şi Transilv.) pepene. 2. *(ZOOL.) castraoete-dc-mare* = holoturidă, holoturie. *(~ este un echinoderm cu corpul moale şi alungit.)*

castravete-sălbátie s. v. PLESNITOARE.

CASTRONÁŞ s. castronel.

CASTRONÉL s. castronaş.

CÁSTRU s. *(MIL.)* lagăr, (înv.) tábie. *(~ roman.)*

CAŞÁRE s. *(TEHN.)* casurare.

CAŞÉTĂ s. *(FARM.)* bulin, comprimat, pastilă, pilulă, tabletă, (pop.) hap, nasture, (reg.) bumb. *(A înghiţit o ~.)*

cáşie s. v. CAPRÍFOI.

caşte s. v. CASĂ.

CAŞUL-PÓPII s. *(BOT.; Malva rotundifoha)* (reg.) nalbă.

CAŞURÁRE s. *(TEHN.)* casare.

CAT s. etaj, nivel, (rar) rind, (prin Bucov.) pliont, (înv.) plan, pod, streaşină. *(Casa are trei ~uri.)*

CATABOLÍSM s. *(FIZIOL.)* dezasimilaţie. *(Proces de ~.)*

catadicsi vb. v. BINEVOI.

catagrafia vb. v. INVENTARIA. ÎNREGISTRA. RECENZA.

catagrafie s. v. INVENTAR. LISTĂ. RE-CENSĂMÂNT.

catahrís s. v. ABUZ. EXCES. SAMAVOLNICIE. SILNICIE.

CATALÍGĂ s. 1. papainog, piciorong, (reg.) piciorág, piciorúg. *(Umblă pe ~g«.)* 2. *(ORNIT.; Himantopus himantopus)* piciorong, (reg.) picioare-lúngi (pl.). *(~ are picioarele foarte lungi.)*

CATALIZĂ NEGATÍVĂ s. *(CHIM.)* antica taliză.

CATALOG s. fişier. *(A căutat in ~ cartea dorită.)*

CATÁLPA s. art. *(BOT.; Catalpa bignonioi-des)* bignonia (art.).

CATAPETEASMĂ s. *(BIS.)* iconostas, tâm-plă, (pop.) perete, (înv. şi reg.) prăznicár, (Transilv.) fruntár. *(~ în bisericile ortodoxe.)* CATAPLÁSMĂ s. *(MED.)* compresă,prişniţ, (înv. şi pop.) oblojeálă, plasture. *(A pus o ~ pe regiunea bolnavă.)*

CATAPULTĂ s. *(MIL.)*balistă. *(~ era folosită de romani.)*

CATÂR s. *(MED.)* coriză, guturai, rinită, (pop.) troáhnă, (reg.) cataróí, subăríc, (Mold., Bucov. şi Transilv.) şuhăríe.

CATARACTĂ s, cascadă, cădere de apă, (pop.) săritoare, şípot, urlătoárc, (reg.) duruitoáre, (prin Ban.) burau, (Transilv. şi Maram.) sărită, (prin Ban. şi Transilv.) săritură, (înv.) povornitoáre.

CATARACTĂ s. *(MED.)* albeaţă, (pop.) perdea, apă-álbă, (Mold. şi Transilv.) pohoiálă. *(~ se tratează chirurgical.)* CATARAMĂ s. (reg.) sponcă. *(~ la curea.)* CATARG s. *(MAR.)* arbore, (înv.) mástă. catárgă s. v. GALERĂ. cataròi s. v. APOPLEXIE. CATAR. CORIZĂ. GRIPĂ. GUTURAL ICTUS APOPLEC-TIC. RINITĂ.

CATASTIF s. condică, registru, (rar) carte, (înv. şi reg.) metrică, protocol, (înv.) caid, défter, izvód, opis, tartáj, terfelóg, (turcism înv.) teftér.

catastişéi s. v. CODICIL. CATASTROFAL adj. dezastruos, fatal, funest, nefericit, nenorocit, tragic. *(Un dezno-dămlnt ~ •)*

CATASTROFĂ s. calamitate, dezastru, flagel, grozăvie, năpastă, nenorocire, pacoste, potop, prăpăd, pustiire, sinistru, urgie, (înv. şi pop.) prăpădénie, (pop.) blestem, mâníe, potopénie, topénie, (înv. şi reg.) pustieşág, pustiit, sodóm, (reg.) prăpădeálă, (înv.) pierzare, pustiiciúne, (fig.) pârjól, plagă. *(O adevărată ~ s-a abătut asupra lor.)*

catatrexí vb. v. NĂPĂSTUI. NEDREPTĂŢI. OROPSI. PERSECUTA. PRIGONI. URGISI. CATEDRALĂ s. *(BIS.)* (reg.) mănăstire, (înv.) sobor. *(O ~ în stil gotic.)*

CATEGORIC adj., adv. 1. adj. decis, expres, ferm, formal, hotărât, neezitant, neoscilant, net, tranşant, (înv.) rezolut. *(Un refuz ~.)* 2. adv. decis, ferm, hotărât, net, tranşant, (reg.) regulat, (fam.) ritos. *(L-a refuzat ~.)* 3. adj. convins, decis, ferm, hotărât, răspicat. *(Cu glas ~.)* 4. adj. evident, flagrant, indiscutabil, izbitor, vădit. *(Un adevăr ~.)* 5. adj. apreciabil, considerabil, evident, important, însemnat, mare, sensibil, simţitor, vădit. *(O ameliorare ~ a stării bolnavului; o diferenţă ~.)* 6. adj. cert, evident, incontestabil, indiscutabil, necontestabil, necontestat, nediscutabil, neîndoielnic, neîndoios, netăgăduit, sigur, vădit, (livr.) indubitabil, peremptoriu. *(A manifestat o superioritate ~.)* 7. adj. cert, precis, sigur, (rar) neapărat. *(Vrea un răspuns ~.)*

CATEGORÍE s. 1. *(LOG.)* (înv.) predir camént. 2. chip, fel, gen, neam, soi, sort, specie, tip, varietate, (reg.) madeá, sad, (înv., mai ales în Transilv.) plasă. *(Diverse ~ de-grlu.)* 3. clasă, fel, gen, soi, specie, speţă, tip, varietate, (înv. şi reg.) rudă. *(O ~ de indivizi.)* 4. fel, gen, soi, specie, speţă, tip, (înv. şi pop.)' seamă, (fig. peior.) poamă, sămî'nţă, sculă, stambă, tacâm. *(Ce ~ de om o mai fi şi ăsta?)* 5. fel, gen, soi, teapă, (fig.) calibru, (reg. fig.> pănură. *(Un mincinos de ~ lui.)* C. pătură, strat, treaptă. *(~ socială.)* 7. clasă, grup, grupare, (astăzi rar) tagmă, (înv.) rânduiálă. *(Face parte din ~ celor...)* 8. clasă, treaptă. *(~ de retribuţie.)* 9. clasă, rang. *(Restaurant de~ I.)* 10. *(SPORT)* divizie. *(Echipăde~A.>*

,-alegorisí vb. v. CALIFICA. FACE. NUMI.

CATEHISM s. *(BIS.)* (înv.) catihís.

CATEHIZÁ vb. *(BIS.)* a catihisi.

CATÉNĂ s. *(CHIM.)* lanţ. *(O ~ leagă între ei atomii de acelaşi fel ai unei substante.)>*

caténă s. v. LANŢ. SISTEM MUNTOS.

CATERINCĂ s. *(MUZ.)* flaşnetă, minavet.

CATERISI vb. *(BIS.)* a răspopi, (pop.> a despopi, a dcspreoţi. *(A ~ un preot.)*

CATERISIRE s. *(BIS.)* răspopirc. *(~ a unui preot.)*

CATERISIT adj. *(BIS.)* răspopit. *(P;eot~.)*

CATIFEA s. velur, (înv. şi reg.) máncister, (Transilv.) barşón, (prin Munt. şi Mold.) pluş, (Transilv. şi Ban.) somot, (înv.) urşiníc. *(Haină' de ~.)*

CATIFELAT adj. mătăsos, moale, neted.. *(Obraz ~; piele ~.)*

catifelúţă s. v. PANSEA. PANSELUŢĂ.

catigorie s. v. BÂRFĂ. BÂRFEALĂ. BÂR-FIRE. BÂRFIT. CALOMNIE. CALOMNIERE-CLEVETEALĂ. CLEVETIRE. CLEVETIT. DEFĂIMARE. DENIGRARE. DISCREDITARE. PONEGREALÂ. PONEGRIRE. ŞOAPTĂ.

catihís s. v. CATEHISM. catihisi vb. v. CATEHIZÁ. CATÍSMĂ s. *(BIS.)* (înv.) şedere. *(~ este una din secţiunile psaltirii.) A* CATIR s. *(ZOOL.; Equus mullus)* (înv. şi reg.) mâşcói, (latinism înv.) mul.

CATÂRCĂ s. *(ZOOL.)* (reg.) múlă, (înv.) mâşcoáie, (înv., în Ban.) mâzgă.

CATOLIC adj., s. *(BIS.)* 1. adj. papal, roman, romano-catolic, (rar) latin, (astăzi rar) papíst, (înv. şi reg., mai ales în Transilv.) papistáş, papistăşésc. *(Biserica ~.)* 2. s. romano-catolic, (rar) latin, (astăzi rar) papíst. (înv. şi reg., mai ales în Transilv.) papistáş. *(Un ~ bigot.)*

CATOLICISM s. *(BIS.)* (înv. şi reg.)papis-tăşíe, (înv.) papísm.

CATOLICIZA vb. *(BIS.)* (înv. şi reg.) a (se) papistăşi.

catortosí vb. v. IZBUTI. REUŞI.

CATRAFUSE s. pi. boarfe (pl.), bulendre (pl.), calabalâc, troace (pl.), ţoale (pl.), (reg.) bodroánţe (pl.), ciovéie (pl.), trancanále (pl.), (Olt.) dănănáie. *(Ia-ţi ~ şi pleacă!)*

catrafúse s. pi. v. BAGAJ.

CATRAN s. *(CHIM.)* gudron, (reg.) zeft. *(Carton acoperit cu ~.)*

catran s. v. SMOALĂ.

CATRÍNŢĂ s. fotă, (înv. şi pop.) peştimán, *ipop.)* pestelcă, (reg.) zăvélcă, (Transilv. şi Maram.) pânzătúră, (prin nordul Mold.) pris-toáre, (Transilv. şi Maram.) zádie. *(~ este o piesă din portul popular femeiesc.)*

CAŢAVEICĂ s. scurteică, (rar) zoávă. *(~ se poartă la ţară.)*

cáuă s. v. BAUBAU.

CAÚC s. căuş, scafă, (Transilv.) şúflă, lingură de scos. *(Cu ~ se scot cerealele din sac.)*

CAUCIUC s. (pop.) gumilastic. *(Praştie din ~.)*

CAUDÁT s. *(ZOOL.)* urodel. *(Salamandra 'este un ~.)*

cáună s. v. MINĂ.

cáune s. v. PEPENE.

eaústic adj. v. BATJOCORITOR. EPIGRA-MATIC. SARCASTIC. SATIRIC.

causticitate s. v. SARCASM.

CAUTERIZA vb. *(MED.)* a arde. *(A ~ o rană.)*

CAUŢIUNE s. *(JUR.)* 1.fidejusiune, garanţie, (pop.) chezăşie, (înv.) adeverinţă. *(A depus ~.)* 2. fidejusor, garant, (pop.) chezáş, (înv.) platnic, sódăş. *(El este considerat ~ pentru debitor.)*

CAUZA vb. 1. a pricinui, a produce, a provoca, (pop.) a căşuna, (înv.) a trage. *(A ~ cuiva un necaz.)* 2. a declanşa, a determina, a dez-lănţui, a genera, a isca, a naşte, a pricinui, a prilejui, a produce, a provoca, a stârni, (înv. şi reg.) a scorni, (înv.) a pricini, a prileji. *(Atitudinea lui a ~ discuţii furtunoase.)* 3. a crea, a da, a determina, a face, a pricinui, a produce, a provoca, a stârni. *(Injecţia i-a ~ o senzaţie de înviorare.)* 4. a aduce, a pricinui, a produce, a provoca. *(A ~ mari daune.)*

CAUZARE s. declanşare, determinare, generare, pricinuire, prilejuire, producere, provocare, (rar) provocáţie. *(~ unei puternice reacţii.)*

CAUZATÍVadj. *(GRAM.)*factitiv. *(Verb~.)*

CAUZĂ s. 1. considerent, mobil, motiv, pricină, prilej, raţiune, temei, (înv. şi pop.) cuvínt, (pop.) noimă, price, (înv.) cap, obiect, povód, rezon, (fig.) izvor, sămínţă. *(~ care explică producerea unui fenomen.)* 2. obârşie, origine, (fig.) izvor, mamă. *(~ tuturor succeselor e...)* 3. obiectiv, scop, ţel, ţintă, (înv.) pricină. *(Luptă pentru nobila ~ a independen-denţei.) 4. (JUR.)* acţiune, judecată, proces, (livr.) speţă, (înv. şi pop.) price, (pop.) dreptate, lege, pricină, (reg.) plră, (prin Transilv.) tăr-gheláş, (înv.) divan, judeţ, prigonire, sud, (înv., în Mold.) délă. *(Mline se judecă ~.)*

caváf s. v. CIZMAR. PANTOFAR.

CAVALER s., adj. 1. s., adj. burlac, celibatar, flăcău, holtei, necăsătorit, (pop. şi fam.) becher, (Transilv.) frăşcău. *(A rămas ~.)* 2. s. *(TEHN.)* călăreţ. *(~ la o balanţă.)*

CAVALERIE s. *(M/*i.*)* călărime, (înv.) cavaleríme, călărăşíe, călărăşime.

cavaleríme s. v. CAVALERIE. CĂLĂRIME.

CAVALERIST s. *(MIL.)* călăreţ, (înv.) călare, călăraş, răitár.

CAVALÍN adj. *(ZOOL.)* cabalin. *(Rasă~.)*

cavás s. v. JANDARM.

CAVERNĂ s. 1. *(GEOGR.)* grotă, peşteră, (reg,) ocnă, scorbură, (înv.) speluncă. *(O ~ cu stalactite.)* 2. *(MED.)* cavitate. *(~ pulmonară.)*

CAVERNOS adj. *(MED.)* cavitar. *(Leziune pulmonară ~.)*

cavernos adj. v. ADÂNC. GRAV. GROS. JOS. PROFUND.

CAVITÁR adj. *(MED.)* cavernos. *(Leziune pulmonară ~.)*

CAVITATE s. 1. adâncitură, gaură, scobitură, (înv. şi reg.) scorbură, (reg.) sci'lbă, scóchină, (Mold.) bortă, (înv.) zgău. *(O ~ într-un obiect.)* 2. *(MED.)* cavernă. *(~ pulmonară.)* CAVOU s. criptă, (rar) necropolă, (înv.)

gróbnic, grópniţă, mormântár. *(~ intr-un cimitir; ~ al* unei *familii.)*

CAZ s. 1. circumstanţă, condiţie, conjunctură, ipostază, împrejurare, postură, poziţie, situaţie, stare, (înv.) încunjuráre, perístas, prilejire, stat. împrejur-stáre, (fig.) context. *(În acest ~.,.)*-, fapt, întâmplare. *(~*

din Vaslui.) 3. *(MED.)* îmbolnăvire. *(Două noi ~ de scar-latină.) 4. (GRAM.)* (înv.) cădere. *(E la ~ acuiatw.)*

caza s. v. COMITAT. DISTRICT.

cazacincă s. v. CAZACIOC. CĂZĂCEASCĂ.

CAZACIOC s. căzăcească, (reg.) cazacincă. *(A dansat* un *~.)*

CAZAN s. *(GEOL., GEOGR.)* caldeiră, căldare, circ, zănoagă, (prin Ban.) scofăină. *(~ în regiunile muntoase.)*

CAZANIE s. *(BIS.)* cuvínt, omilie,predică. (înv.) chiriacodrómion, didahie, poucénie, pre-dicáre, predicáţie, propovedánie, carte cu învăţătură. *(Citeşte o ~.)*

cază s. v. CĂSUŢĂ. COMPARTIMENT. DESPĂRŢIRE. DESPĂRŢITURĂ.

CAZEÍNĂ s. *(BIOL.)* cazeinogen. *(~ este o proteină.)*

CAZEINOGEN s. *(BIOL.)*cazeină. *(~ se găseşte tn lapte.)*

CAZEMATĂ s. *(MIL.)* buncăr.

CAZMA s. hârieţ, (reg.) sapă, (Ban.) arşóv, (prin Transilv.) aşău, (prin Olt.) săpătoare. *(Sapă pămtntul cu ~.)*

cazma s. v. TÂRNĂCOP.

CAZNĂ s. 1. calvar, canon, chin, durere, patimă, schingiuire, schingiuit, suferinţă, supliciu, tortură, (înv. şi pop.) trudă, (pop.) muncă, (înv.) muncitoríe, pasiune, pedeapsă, pedep-sitúră, rână, schingi, strădanie, strânsoáre, trudnicíe. *(~ Indurată de cineva.)* 2. chin, efort, forţare, muncă, osteneală, sforţare, silinţă, strădanie, străduinţă, trudă, zbatere, (livr.) travaliu, (rar) străduiálă, străduire, (pop.) canoneală, (reg.) ştrapáţ, (prin Munt.) morân-ceálă, (Mold. şi Transilv.) zoálă, (înv.) căzníre, nevoínţă, ostenínţă, sfórţă, strădănuínţă, stră-dănufre. *(~ lui a fost încununată de succes.)*

CAZON adj. 1. *(MIL.)* militar, railităresc, ostăşesc, soldăţesc, (rar) marţial, (pop.) cătă-nésc, (înv.) ostenesc, oştesc, voinicesc. *(*I/*ni-*

formă ~.) 2. milităros, (rar) marţial. *(Purtare ~.)*

cazuál adj. v. ACCIDENTAL. INCIDENTAL. ÎNTÂMPLĂTOR. OCAZIONAL. SPORADIC.

CĂ conj. 1. (consecutiv) de, încât, (înv. şi pop.) cât. *(Gemea ~ îţi era mai mare mila.)* 2. (cauzal) căci, deoarece, fiindcă. *(Haidem ~ se face seară.)* 3. (adversativ şi restrictiv) şi. *(Să care bărboiul cu carul şi femeia cu poala, ~ toi se isprăveşte.)* 4. (adversativ şi restrictiv) doar. *(~ nu mi-*oi *feşteli onoarea!)* 5. (adversativ şi concesiv) deşi. *(Calul, ~ e cu patru picioare, şi tot se poticneşte.)* 6. (temporal) când. *(Acum, ~ ne-am odihnit, putem pleca.)*

că conj. v. DACĂ.

căcá vb. v. DEFECA. IEŞI.

căcáre s. v. DEFECARE.

căcát s. v. EXCREMENT. FECALE.

căcădară s. v. PĂDUCEL.

căcădâră s. v. MĂCEAŞĂ.

căcănár s. v. VIDANJOR.

căcăníu adj., s. v. CAFENIU. CASTANIU. MARO.

căcăii s. v. DUMBRĂVEANCĂ.

CĂCI conj. (cauzal) că, deoarece, fiindcă. *(Să plecăm ~ se face seară.)*

CĂCIULÁR s. *(MIL.)* curcan, dorobanţ. *(~ în vechea armată română.)*

căciula-şérpelui s. v. POPENCHI.

CĂCIULĂ s. 1. (Mold. şi Bucov.) cúşrnă, (Transilv. şi prin Munt.) şapcă. *(Iama poartă ~ pe cap.)* 2. *(BOT.)* pălărie. *(~ la ciuperci.)*

căciulă s. v. CAP. INDIVID. INS. OM. PERSOANĂ.

căciuli vb. v. ÎNJOSI. PLOCONI. UMILI.

căciulíe s. v. CAPSULĂ. CĂPĂŢÂNĂ. GĂMĂLIE. MĂCIULIE.

căciulile s. v. ÎNJOSIRE. PLOCONEALĂ. PLOCONIRE. UMILIRE.

CĂCIULÍŢĂ s. bonetă, scufă, scufiţă, tichie, (Transilv., Ban. şi Bucov.) ceápsă. *(Bunicul cu ~ pe cap.)*

CĂDEA vb. 1. a pica. *(Statueta a ~ de pe etajeră; a ~ o frunză.)* 2. a se dărârna, a se nărui, a pica, a se prăbuşi, a se prăvăli, a se surpa, (reg.) a se îrnburda. *(A ~ casa pe ei.)* 3. a pica, a se prăbuşi, a se prăvăli, a se răsturna, (rar) a se poticni. *(Calul a ~ la pămint.)* 4. a se prăbuşi, a se prăvăli. *(Apa ~ de la înălţime, formind o cascadă.)* 5. a scăpa. *(Îi ~ plinea din mină.)* 6. a sări. *(I-au ~ patru nasturi de la haină.)* 7. a coborî, a se lăsa, a scobori. *(~ ceaţa, noaptea.)* 8. a se aşeza, a se aşterne, a se depune, a se lăsa, a pica. *(A ~ bruma peste clmpii.)* 9. a da. *(A ~ o ploaie zdravănă.)* 10. a (se) apleca, a atârna, a (se) coborî, a (se) culca, a (se) curba, a (se) înclina, a (se) încovoia, a (se) îndoi, a (se) lăsa, a (se) pleca, (înv. şi pop.) a (se) povedi, (reg.) a (se) poligni. (înv.) a (se) închina. *(Crengile ~ de-atlta rod.)* 11. a atârna, a curge, a spânzura. *(Pârul li ~ pe spate.)* 12. a eşua, a pica. *(A ~ la examen.)* 13. a muri, a pieri. *(A ~ la datorie, In luptă.)* 14. a se nimeri, a pica, a se potrivi, (pop.) a se brodi. *(Sărbătoarea a ~ Intr-o slmbătă.)* 15. a i se potrivi, a-i şedea, a-i veni. *(Haina îi ~ bine.)* 16. a cadra, a se cuveni,

a trebui, (înv.) a se dostoi, a privi. *(Nu se ~ să faci asta I)* 17. a se cere, a se cuveni, a se impune, a trebui, (înv. şi pop.) a căuta. *(Se ~ să procedăm astfel...)* 18. a se cuveni, a (se) putea. *(Se ~ ca noi să stăm pasivi?)* 19. a i se cuveni, a-i reveni, (înv. şi reg.) a-i veni. *(Dă-mi partea care mi se ~.)*

cădea vb. v. AFLA. ARUNCA. AZVÂRLI. FI. GĂSI. NĂPUSTI. NĂVĂLI. PRECIPITA. REPEZI. SĂRI. SITUA. TĂBĂRÎ. VENI. ZVÂRLI.

CĂDELNIŢxí vb. *(BIS.)* a tămiia, (înv. şi reg.) a cădi. *(Preotul ~.)*

CĂDELNIŢÁRE s. *(BIS.)* tâmâiere.

CĂDELNIŢĂ s. *(BIS.)* (înv. si pop.^fumătoare, (reg.) tămâiér, tămâiérniţă, tămâietoáre.

cădénie s. v. CUVIINŢĂ.

CĂDERE s. 1. picare. *(~ a unui obiect de pe etajeră.)* 2. căzătură. *(A suportat o ~ uşoară.)* 3. dărăpănare, dărimare, dărimat, năruire, năruit, prăbuşire, prăvălire, risipire, surpare, surpat, (rar) prăbuşeálă,

(inv.) risipă. *(~ a zidurilor unei case.)* 4. dărimare, năruire, picare, prăbuşire, prăvălire, răsturnare. *(~ lui la pămint.)* 5. *(GEOGR.) cădere de apă* – cascadă, cataractă, (pop.) săritoare, şípot, urlă-toáre, (reg.) duruitoáre, (prin Ban.) burau, (Transilv. şi Maram.) sărită, (prin Ban. şi Transilv.) săritură, (inv.) povornitoáre. 6. scăpare. *(~ a ciocanului din mină.)* 7. coborâre, lăsare, scoborire. *(~ eeţii, a nopţii.)* 8. dispariţie, suprimare, (inv.) supresiúne, *(~ vocalelor finale.)* 9. eşec, insucces, nereuşită, picare, (livr.) fiasco, (fam.) chix. *(~ la un examen.)* 10. autoritate, calitate, competenţă, drept, îndreptăţire, (înv.) volnicíe. *(Nu an} ~ să mă pronunţ.)*

cădere s. v. CAZ.

cădi vb. v. CĂDELNIŢA. ŢĂRIîIA.

cădínţă s. v. CUVIINŢĂ.

căftăní vb. v. BOIERI.

căftăníc s. v. BOIERIE.

CĂÍ vb. 1. a se pocăi, a regreta, (reg.) a se măcădui, (prin Transilv. şi Mold.) a(-şi) bănui, (prin Transilv.) a şăinăli, (înv.) a se înfrânge, a jeli, a jelui, a se scârbi, a se smeri. *(Se ~ pentru cele făcute.)* 2. *(BIS.)* a se pocăi, (inv.) a se spăşi.

căi vb. v. CĂINA. COMPĂTIMI. DE-PLlNGE. PLÂNGE.

căigánă s. v. OCHI.

CĂIMĂCĂMÍE s. *(IST.)* locotenentă domnească.

căimăcămíe s. v. REGENŢĂ.

CĂINA vb. 1. a se boci, a(se) jeli, a(se) jelui, a se lamenta, a (se) plinge, a se tângui, a se văicări, a se văita, (pop.) a se aoli, a se mişeii, (înv. şi reg.) a se olălăi, a se olecăi, (reg.) a se plângătui, a se scârbi, a se văiera, a se văina, a se vălăcăi, (Transilv.) a (se) cânta, a (se) dăuli, (Mold. şi Bucov.) a se frăsui, (înv.) a se glăsi, a se glăsui. *(*S-a *~ toată ziua.)* 2. a compătimi, a deplânge, a plânge, (livr.) a deplora, (înv. şi pop.) a tângui, (înv. şi reg.) a căi, (reg.) a sărăci; (Transilv., Maram. şi Mold.) a şăinăli, (înv.) a jeli, a jelui. *(Îl ~ pentru tot ce a Indurat.)*

CĂINARE s. boceală, bocire, bocit, jelire, jelit, jeluire, lamentare, lamentaţie, plingere, plins, tânguială, tânguire, tânguit, văitarc, văitat, văitătură, (pop., fam. şi peior.) văicăreală, (pop.) jcluiálă, (înv. şi reg.) olălăíre, (reg.) văieráre, văierát, (înv.) obidíre, olecăíre. *(Ce e ~ asta?)*

CĂINŢĂ s. mustrare, pocăinţă, regret, re-muşcarc, părere de rău, (rar) penitenţă, poeă-iálă, (înv.) înfringere, pocaiánie, (fianţuzism înv.) repcntír. *(Simţea o sinceră ~ pentru cele făcute.)*

CÂIŞÓR s. 1. *(ZOOL.)* căluţ, (iar) căluşel. *(Un ~ de munte.)* 2, (la pi.) căluşei (pl.), (livr.) carusel, (pop.) tiribómbă. *(~ la moşi.)*

căită s. v. BONETĂ. BONET1CĂ. PLACENTĂ. SCUFIE. SCUFIŢĂ.

căiúş s. v. CURELUŞĂ.

călăi s. v. EMAIL. GLAZURĂ. SMALŢ.

călambúc s. v. PORUMB.

CĂLARE adv., adj. i. adv. încălecat, (Mold., Transilv. şi Ban.) călăreşte. *(Stă ~.)* 2. adj. încălecat.

(Om ~.) 3. adj. ecvestru. *(O statuie ~.)*

călare s. v. CAVALERIST. CĂLĂREŢ.

CĂLĂFĂTUÍ vb. a calfata. *(~ puntea unei nave.)*

călăraş s. v. CAVALERIST. CĂLĂREŢ.

călărăsíc s. v. CAVALERIE. CĂLĂRIME.

călărăşíme s. v. CAVALERIE. CĂLĂRIME

călăreţe adv. v. CĂLARE. ÎNCĂLECAT.

CĂLĂREŢ s. 1. *(M1L.)* cavalerist, (in\.) călare, călăraş, *r*ăitár. 2. *(TEHN.)* cavaler. *(~ la o balanţă.)*

CĂLĂRÍ vb. a încăleca. *(~ calul.)*

CĂLĂRÍE s. 1. călărit. 2. *(SPORT)* echitaţie. 3. *(SPORT)* hipism. *(*O *cursă de ~.)* CĂLÁRÍME *s. (MIL.)* cavalerie, (înv.) cava-

lcríme, călărăşíe, călărăşíme.

CĂLĂRÍT s. călărie.

călătóradj. v. EFEMER. PIERITOR. SCHIMBĂTOR. TEMPORAR. TRECĂTOR. VREMELNIC.

CĂLĂTOR s., adj. 1. s. drumeţ, (reg.) dru-máş, (Transilv.) drumár, drumătóriu, (înv.) stráinie. *(Un ~ obosit ele drum.)* 2. s. trecător. *(Un ~ intirziat trecea strada.)* 3. s. pasager, voiajor, *(Un ~ din autobuz.) 4.* adj. nomad, (înv.) nomádic. *(Populaţie ~.)* 5. adj. migrator, (reg.) mutătór. *(Păsări ~.)* 6. adj. voiajor. *(Porumbel ~.)*

CĂLĂTORI vb. a umbla, a voiaja, (rar) a drumui, (înv.) a straniei. *(Pe unde n-a ~ ?)*

CÂLÂTORÍE s. deplasare, drum, voiaj, (înv.) plimbare, umblet. *(O ~ lungă şi obositoare.)*

CĂLĂTORIT adj. umblat, voiajat. *(Om ~.)*

CĂLĂU s. gâdc, (rar) torţionar, ucigător, (înv. şi reg.) hingher, (reg.) hoher, (înv.) gea-lát, măcelar, speculator. *(~ executa pe cei condamnaţi ta moarte.)*

călăuz s. v. CAP. CĂPETENIE. COMANDANT^ CONDUCĂTOR. MAI-MARE. ŞEF.

CĂLĂUZĂ s. 1. ghid, îndreptar, îndrumar, Îndrumător, (livr.) vademecum, (înv.) práveţ. *(O ~ editată pentru turişti.)* 2. ghid, îndrumător, (livr.) cicerone. *(X este ~ într-un muzeu)-* 3. îndrumător, povăţuitor, sfătuitor, sfetnic, (livr.) mentor, (înv. şi fam.) dascăl, (înv.) povâţă, tocmitór. *(.Y îi serveşte drept ~.>*

CĂLĂUZf vb. 1. a (se) conduce, a (se) ghida-, a (se) îndruma, a (se) orienta, (înv.) a (se) povăţui. *(A ~ pe un drum; după ce principii se ~ ?)* 2. a conduce, a dirija, a ghida, a îndrepta, a îndruma, a orienta, (înv.) a tocmi. *(O ~ pe calea cea bună.)* 3. a conduce, a duce a ghida, a îndruma. *(O ~ prin toate muzeele.)* 4. a conduce, a dirija, a ghida, a îndruma, a povăţui, a sfătui, (înv.) a drege, a miji, a năs-tăvi. *(L-a ~ bine în viaţă.)* 5. a iniţia, a introduce *(A ~ pe cineva într-un domeniu. >*

CĂLĂUZIRE s. 1. conducere, dirijare, ghidare, îndreptare, îndrumare, orientare. (*~ cuiva pe drumul cel bun.)* 2. iniţiere, introducere. *(~ cuiva într-o profesiune.)*

CĂLĂUZITOR adj., s. îndrumător, povăţuitor, sfătuitor, (înv.) îndreptător, purtător. (*I-a fost un excelent ~.*)

fălbăşoâiră s. v. RĂCHITAN.

CĂLCA vb. 1. a păşi, (înv. si reg.) a păsa. *(~ în virful picioarelor.)* 2. a lecunda. *(Cocoşul ~ găina.)* 3. a netezi, (Ban.) a piglui, (prin Maram.) a scăci, (Transilv. şi Maram.) a teglăzi, a teglăzui. *(~ rufele.)* 4. a se abate, a contraveni, a încălca, a nesocoti, a viola, (înv.) a păşi, a sparge, a stropşi, a ştirbi. *(~ o lege.}*

călca vb. v. ASUPRI. COLINDA. COTROPI. CUTREIERA. EXPLOATA. INVADA. ÎMPILA. ÎMPOVĂRA. ÎNCĂLCA. NĂPĂDI. NĂPĂSTUI. OPRIMA. OROPSI. PARCURGE. PERSECUTA. PRIGONI. STRĂBATE. STRIVI. TIRANIZA. URGISI. VÂNTURA. ZDROBI.

CĂLCARE s, încălcare, nesocotire, violare, (pop.) stricare. *(~ a legii, a unei înţelegeri.)*

călcare s. v. COTROPIRE. INVADARE. INVAZIE. ÎNCĂLCARE. NĂPĂDIRE.

CĂLCĂTOARE s. 1. jgheab, lin. *(~ pentru struguri.)* 2. (reg.) spuse. *(~ la gardurile pescăreşti.)*

CĂLCĂTOR *s.(TEHN.)* 1. apăsător, cea-praz. *(~ la maşina de cusut.)* 2. ceapraz. (reg.) ceaprazár, zimţár. *(~ pentru dinţii pinzei de ferăstrău.)* 3. talpă, (pop.) tălpígă. *(~ la scaunul dogarului.)*

călcător s. v. IAPĂ. PEDALĂ. SCHIMBĂTOR. TĂLPIG.

CĂLCĂTÚRÁ s. mers, mişcare, pas, păşit,

umblet, (rar) mersătúră, (înv. şi pop.) mer-úră.

(O ~ săltăreaţă.)

. A CĂLCII s. *l.(TEHN.)*plaz, talpă, (reg.)bârsă,

nadă, piept, plasă, plughíţă, pod, (prin Dobr.)

tabán. *(~ la plug.)* 2. (prin Ban. şi Transilv.)

bárbur. *(~ la topor, cuţit ele.)* 3. *(COXSTR.)*

brotac. *(~ se fixează pe o giindâ de lemn.)*

călcâi s. v. CUCURUJEL. TOC.

CĂLDARE s. 1. găleată, (Bucov. şi nordul Mold.) saflíc, (Olt., Ban. şi Transilv.) \ádră. *(Bea apă din ~.)* 2.*(GEOL,, GEOGR.)* cahleiră, cazan, circ, zănoagă, (prin Ban.) scoiaină. *(~ se formează mai ales în regiunile mwiiou.se.)*

căldăráş s. v. BOTROŞ.

CĂLDĂRÚŞĂ s. 1. găletuşă. *(O ~ cu nisip.)* 2. *(BOT.; Aquilegia vulgaris)* (reg.)candelúţă, toporáş, cinci-clopoţéi, cinci-coáde, clopoţei-cornúţi (pl.).

CĂLDICEL adj. căldişor, călduţ, încropit, (pop.) călî'u, (Transilv.) domol. *(Apă ~.)*

CĂLDIŞOR adj. căldicel, călduţ, încropit, (pop.) călî'u, (Transilv.) domol. *(Apă ~.)*

CĂLDURĂ s. 1. cald. *(Mor de ~.)* 2. (la pi.) arşiţă, caniculă, dogoare, dogoreală, fierbinţeală, năbuşeală, năduf, năduşeală, pârjol, pojar, toropeală, zăduf, zăpuşeală, (livr.) tor-poáre, (pop.) arsură, vipie, (reg.) buhoáre, cócăt, crăpăt, năplăiálă, píclă, prepăt, prigoáre, puhăiálă, zăpúc, (prin Ban.) arsoáre, (Ban. şi Transilv.) fiiptoáre, (prin Olt.) jápsă, (Ban.) pripeală, (înv.) ars, prípec, (fig.) cuptor, jar. (*~ zilelor de vară.)* 3. *(MED.;* la pi.*)* febră, fierbinţeală, friguri (pl.), temperatură, (pop.) arşiţă, (reg.) năplăiálă, vipie, (înv.) aprinzeálă, (rar fig.) jar. *(Un bolnav cu ~.)*

căldură s. v. AFECŢIUNE. ARDOARE. AVÂNT. BUNĂVOINŢĂ. CORDIALITATE. ELAN. ENTUZIASM. ÎNFLĂCĂRARE.

ÎNFOCARE. ÎNSUFLEŢIRE. PASIUNE. PATIMĂ. PORNIRE. PRIETENIE.

CĂLDUROS adj. cald, gros. *(Îmbrăcăminte ~.)*

călduros adj. v. AFECTUOS. AMABIL. BINEVOITOR. CORDIAL. PRIETENESC. PRIETENOS.

CĂLDUŢ adj. căldicel, căldişor, încropit, (pop.) călâu, (Transilv.) domol. *(Apă ~.)*

căleápă s. v. SCUL.

căleátcă s. v. COLIVIE.

CĂLFUŢĂ s. *(TIPOGR.)* bătătoare.

CĂLÍ vb. *(TEHN.)*l.aoţeli, (pop.) a iuţi. *(~ oţelul.)* 2. a oţeli, (reg.) a pânzui. *(~ tăişul unui instrument.)*.

căli vb. v. AMEŢI. CHERCHELI. FORTIFICA. ÎMBĂTA. ÎNTĂRI. TURMENTA.

CĂLIFAR s. *(ORNIT.; Tadorna tadorna* şi *ferruginca)* (reg.) cahárcă.

CĂLÍN s. *(BOT.; Viburnum opiilus)* (reg.) amărús.

călindár s. v. RODUL-PĂMÂNTULUI.

călínieă s. v. FILIMICĂ.

CĂLÍRE s. *(TEHN.)* călit, oţelire, (pop.) íuţíre. *(~ fierului.)*

călír- s. v. FORTIFICARE. ÎNTĂRIRE.

călíscă s. v. AREST. ÎNCHISOARE. OCNĂ. PENITENCIAR. PUŞCĂRIE. TEMNIŢĂ.

CĂLÍT adj. *(TEHN.)* oţelit, (pop.) iuţit. *(Metal ~.)*

călit adj. v. FORTIFICAT. ÎNCERCAT. ÎNTĂRIT.

CĂLÍT s. *(TEHN.)* călire, oţelire, (pop.) iuţíre. f~ *fierului.)*

călâu adj. v. CĂLDICEL. CĂLDIŞOR. CĂLDUŢ. ÎNCROPIT.

călţún s. v. ÎNCĂLŢĂMINTE.

CĂLŢUNÁŞ s. *(BOT.; Tropaeolum majus)* condurul-doamnei, (pop.) nemţoaică, (reg.) conduráş, sultănică. (Olt.) lobidrág, (Transilv.) pinteni (pl.).

călţunáş s. v. TOPORAŞ. VIOLETĂ. VIOREA.

CĂLŢUNUL-DOÁMNEI s. *(BOT.; Geum rivale)* (reg.) cerenţél, crínceş.

CĂLUGĂR s. *(BIS.)* monah, părinte.

CĂLUGĂRESC adj. *(BIS.)* 1. mănăstiresc, monahal, monahicesc, (înv.) îngeresc, monahie, monastic. *(Cinul ~.)* 2. mănăstiresc, monahal, monahicesc, (livr.) claustrai. *(Viaţă ~.)*

CĂLUGĂREŞTE adv. *(BIS.)* (rar) monahi-céşte. *(Se îmbracă ~.)*

CĂLUGĂRÍ vb. *(BIS.)* (rar) a (se) tunde, (înv.) a (se) postrigi.

CĂLUGĂRÍE s. *(BIS.)* monahism, (rar) monahie.

CĂLUGĂRÍRE. s. *(BIS.)* (înv.) postríg.

călugărişoáră s. v. RUIN.

CĂLUGĂRIŢĂ s. *(BIS.)* maică, monahă, monahie, mireasa Domnului, mireasa lui Dumnezeu.

călugăriţă s. v. LIBELULĂ.

CĂLUŞ s. 1. (reg.) proţap. *(~ pentru gura calului.)* 2. (înv. şi reg.) scăiuş, (înv.) proţap. *(~ de pus In gura cuiva, ca să nu strige.)* 3. *(MUZ.)* scaun, scăunaş, scăunel. *(~ la un instrument cu coarde.)* 4. *(PICT.)* şevalet. 5. *(TEHN.)* scripete. *(~ la iţele războiului de ţesut.)* 6. (reg.) smâc. *(Jucăria numită ~.)* 7. *(COR.;* art.) căluşarii (pi. art.). *(~ se joacă de către flăcăi.)*

căluş s. v. CĂLUŞAR.

CĂLUŞAR s. 1. (reg.) căluş, *(~ este flăcăul care dansează căluşul.)* 2. *(COR.;* la pi. art.) căluşul (art.). *(~ se joacă de către flăcăi.)*

CĂLUŞEI s. pi. căişori (pl.), (livr.) carusel, (pop.) tiribómbă. *(~ la moşi.)*

CĂLUŞEL s. *(TEHN.)* cal. război. *(~ la moara de vlnt.)*

căluşel s. v. CĂISOR. CĂLUŢ.

căluşíre s. v. HAT. HOTAR. RĂZOR.

CĂLUŢ s. 1. *(ZOOL.)* căişor, (rar) căluşel. *(Un ~ de munte.)* 2. *(UIT.) căluţ-de-mare (Hippocampus hippocampus)* = cal-de-mare, (rar) hipocamp. 3. *(ENTOM.; Locusta viridissi-ma)* cosaş, (înv. şireg.) acrídă, (reg.) cobiliţár, cóbiliţă, cosár, lăcustă verde, (Ban.) scăiuş. 4. *(ENTOM.; Locusta cantans)* cosaş, (Ban.) scăiuş.

CĂMARĂ s. (reg.) chelár, (Ban. şi Transilv.) şpais. *(~ de alimente.)*

cămară s. v. CAMERĂ. CUHNIE. ÎNCĂPERE. ODAIE.

cămară domnească s. v. TEZAUR. VISTIERIE.

cămaşa-Iui-Dumnezéu s. v. ROCHIŢA-RÂNDUNELEI. ROCHIŢA-RÂNDUNICII. VOLBURĂ.

cămaşa-Maicii-Dómnuiui s. v. ROCHIŢA-RÂNDUNELEI. ROCHIŢA-RÂNDUNICII. VOLBURĂ.

CĂMAŞĂ s. 1. combinezon, furou. *(~ de mătase naturală.)* 2. membrană. *(~ care acoperă unele corpuri.)*

cămaşă s. v. PLACENTĂ. TUNICĂ.

cămărúie s. v. CĂMĂRUŢĂ. ODĂIŢĂ.

CĂMĂRUŢĂ s. odăiţă, (pop.) cămărúie. *(Locuia într*-o *~.)*

cămăşúică s. v. CĂMĂŞUŢĂ.

CĂMÂŞUŢĂ s. (pop.) cămăşúică. *(Purta o ~ înflorată.)*

CĂMĂTAR s. (înv.) camátnic, cămătárnic, cămătáş, ciufut, mamelegíu, privătár, uzurár, zaraf,

cămătárnic s. v. CĂMĂTAR.

cămătáş s. v. CĂMĂTAR.

CĂMĂÍĂRÉSC adj. (înv.) uzurár. *(Capital ~.)*

CĂMĂTĂRÍE s. (înv.) cămătnicíe, uzură, zarafi ic, zărăfie. *(Cămătarul se ocupă cu ~.)*

cămătnicíe s. v. CĂMĂTĂRIE.

CĂMÍN s. 1. şemineu. *(În ~ e aprins focul.)* 2. cuptor, vatră, (prin Transilv.) cámeniţă. *(Vasul stă aşezat pe ~.)* 3. coş, horn, (pop.) coşarcă, (reg.) bageaca, cubeá, cucuváie, fu-már, hornéţ, marchióţă, ursoáie, (prin Transilv.) buduréţ, budurói, (Transilv. şi Munt.) corfă, (Mold.) hogeág, (prin Transilv.) ştiol, (prin Mold. şi Bucov.) şúber. *(Fumul iese prin ~.)* 4. adăpost, aşezare, casă, domiciliu, locuinţă, sălaş, (reg.) săláşnă, (Transilv., Ban. şi Bucov.) cortél, (înv.) locaş, mutare, mutat, odaie, sat, sălăşluínţă, sălăşluíre, şedere, şeză-mínt, şezut, (fig.) bârlóg, cuib, culcuş. *(Unde îşi are ~?)* 5. casă, familie, (rar) menaj. *(Are un ~ greu.)*

cănátă s. v. CANĂ. cănăcéi s. pi. v. STRĂNUTĂTOARE. cănăfiór s. v. DEGETĂRUŢ. PEJMĂ. CĂNĂRÁS s. *(ORNIT.)* cănăruţ. CĂNĂRÚŢ s. *(ORNIT.)* cănăras. cănăţúie s. v. CĂNITĂ. CĂNUŢĂ.

CĂNÍŢĂ s. cănuţă, (reg.) cănăţúie. *(O ~ cu lapte.)*

CĂNÚŢĂ s. cănită, (reg.) cănăţúie. *(O ~ de lai.)*

căpáră s. v. ACONT. ARVUNĂ.

căpărá vb. v. ZGÂRIA.

căpărî vb. v. ACONTA. ARVUNI.

CĂPĂSTRU s. I. (Transilv.) căpăţán. (*~ al calului.)* 2. *(TEHN.)* (reg.) întinzătór, strunea. *(~ la teica morii.)*

CĂPĂTA vb. 1. a dobândi, a obţine, a primi, (înv. şi reg.) a prinde, (înv.) a isprăvi, (fam. fig.) a pupa. *(A ~ ceva în dar; a ~ învoire; a ~ ajutorul solicitat.)* 2. a avea, a câştiga, a dobândi, a încasa, a obţine, a primi. *(~ 10 lei de la mine dacă...)* 3. a obţine, a primi, a scoate, a vedea. *(Nu ~ un ban de la el.)* 4. a câştiga, a dobândi, a obţine. *(A ~ faimă, experienţă.)* 5. a contracta, a face, a lua, (pop.) a prinde. *(A ~ o gripă.)*

CĂPĂTÁRE s. 1. dobândire, obţinere, primire. *(~ a ajutorului cerut.)* 2. câştigare, dobândire, obţinere. *(~ a unei faime binemeritate.)*

CĂPĂTII s. 1. cap, capăt, extremitate. *(La ~ palului.) 2.* cap, creştet. *(La ~ unui bolnav.)* 3. (pop.) podvál. *(~ pe care se aşază un butoi.)* 4. *(TEHN.)* vârtej, (reg.) felehérţ. *(~ la perinoculcăruţei.) 5. (TEHN.)* broască, brotac. *(~ la roata morii.)*

căpătâi s. v. PERINOC.

CĂPĂTUI vb. 1. a se ajunge, a se chivernisi, a se îmbogăţi, a se înavuţi, a se înstări, a parveni, a se pricopsi. *(S-a ~ prin mijloace necinstite.)* 2. (pop.) a oploşi. *(A ~ pe cineva tntr-o slujbă.)*

căpătui vb. v. AŞEZA. CĂSĂTORI.

CĂPĂTUIALĂ s. căpătuire, chiverniseală, chivernisire, îmbogăţire, înavuţire, parvenire, pricopsire. *(~ cuiva prin mijloace necinstite.)*

căpătuială s. v. CĂSĂTORIE.

CÂPĂTUÍRE s. căpătuială, chiverniseală, chivernisire, îmbogăţire, înavuţire, parvenire, pricopsire.

(O ~- rapidă.)

căpătuire s. v. CĂSĂTORIE.

CĂPĂTUÍT adj., s. 1. adj. bogat, eh iverni-sit, îmbogăţit, înavuţit, înstărit, pricopsit, (pop. şi depr.) ajuns. *(Om ~.)* 2. adj., s. parvenit, (pop.) ajuns. *(E un ~J*

căpătuit adj. v. CĂSĂTORIT. CUNUNAT.

căpăţán s. v. CĂPĂSTRU. CĂPEŢEA.

căpăţâna s. art. v. PERSEU.

CĂPĂŢÂNĂ s. 1. *(ANAT.)* craniu, liârcă, scăfârlie, tigvă, ţeastă, cutie craniană, (pop. şi fam.) dévlă, (înv. şi reg.) scafă, (înv.) glávă, glăvăţână. *(~ unui mort deshumat.) 2.(BOT.)* (reg.) căciulíe. *(~ de usturoi.)* 3. *(TEHN.)* cap, cioc, (reg.) broască, ciochie, clobánţ. *(~ la scăunoaia dogarului.)*

căpăţâna s. v. BUTUC. CAP.

căpăţinoásă s. v. ROSTOGOL. SCAI. SCAIETE. TĂTARNICĂ.

căpăţânós adj. v. ÎNCĂPĂŢÂNAT. ÎNDĂRĂTNIC. RECALCITRANT. REFRACTAR.

căpcăun s. v. ANTROPOFAG. CANIBAL.

căpencág s. v. MANTA.

CĂPETENIE s. 1. cap, comandant, conducător, şef, mai-mare, (înv. şi reg.) tist, (Transilv.) birău, (înv.) călăuz, căpitan, comandír, nacealnic, povăţuitór, proprietar, tocmitór, vârhóvnic, voievod, (latinism înv.) prcpózit. *(~ a oştirii.)* 2. conducător, vătaf, (reg.) birău, jude- *(~ de colindători.)*

CÂPEŢEÁ s. (Transilv.) căpăţán. *(~ la frtu.)*

căpiá vb. v. ALIENA. ÎNNEBUNI. SMINTI. ŢICNI.

CĂPIÁLĂ s. *(MED. VET.)* capic, cvm.roză, (pop.) răsfúg. *(Oaie bolnavă de ~.)*

căpiálă s. v. ALIENARE. ALIENAŢIE. BOALĂ MINTALĂ. DEMENTĂ. NEBUNIE. SMINTEALĂ. SMINTIRE. ŢICNEALĂ.

căpiat adj., s. v. ALIENAT. DEMENT. DESCREIERAT. ÎNNEBUNIT. NEBUN. SMINTIT. ŢICNIT.

căpitan s. v. CAP. CĂPETENIE. COMANDANT. CONDUCĂTOR. MAI-MARE. ŞEF.

căpitănie s. v. BATALION.

CĂPÍŢĂ s. claie, porcoi, stog, (pop.) plástă, porcán, (reg.) boághe, por, porcănáş, porcoiáţă, porconeáţă, porculeán, porculéte, porculéţ, porcúţ, porşóg, porşór, schírdă, (Olt.(clădíş. (Transilv. şi Ban.) ploscă, (Transilv.) pup. *(~ de fin.)*

căpiţă s. v. BONETĂ. BONEŢICĂ. POP. SCUFIE. SCUFIŢĂ.

căpos adj. v. ÎNCĂPĂŢÂNAT. ÎNDĂRĂTNIC. RECALCITRANT. REFRACTAR.

căprar s. v. CAPORAL.

CĂPRIOR s. 1. *(ZOOL.)* (pop.) ţap. 2. *(CONSTR.)* (reg.) martác, (Transilv.) cáfer, (Transilv., Ban. şi Bucov.)corn. *(~ la o casă.)* 3. capră. *(~ este un suport de lemn.)*

căprior s. v. FALCĂ. MAXILAR.

căpriorul s. art. v. CAPRICORNUL.

căpriţă s. v. BRÂNCĂ.

CĂPRÍU adj. castaniu, căprui. *(Ochi ~.)*

CĂPRUI adj. castaniu, căpriu. *(Ochi ~.)*

CĂPŞUN s. *(BOT.; Fragaria moschala)* (reg.) frag.

CĂPTUŞEALĂ s. dublură. C~ *la o haină.)*

CĂPTUSÍ vb. a dubla. *(~o haină.)*

căptuşi vb. v. APUCA. BURDUŞI. GHEMUI. ÎNDESA. ÎNGHESUI. ÎNGRĂMĂDI. ÎNHĂŢA. ÎNŞFĂCA. LUA. PRINDE. TICSI.

CĂPTUSÍRE s. dublare. *(~ a unei haine.)*

căpuí vb. v. APUCA. ÎNHĂŢA. ÎNŞFĂCA. LUA. PRINDE.

CĂPUITÓR s. *(TEHN.)*buterolă. *(~ scr-vesle la nituire.)*

CĂPUŞĂ s. 1. *(ENTOM.; Ixodes)* (pop.) păduche, (reg.) acăríţă, bătucél, botóş, chí-cheriţă, cârcél, mielăríţă, ţéche, muscă-de-cál. 2. *(ENTOM.; Melophagus ovinus)* (reg.) acăríţă, mielăríţă. 3. *(BOT.; Ricinus communis)* ricin.

căpú't s. v. LAIBĂR. MINTEAN. SURTUC.

CĂPUTÁ vb. a încăputâ, (înv. şi reg.) a însura. *(~ ciorapii, încălţămintea.)*

CĂPÚTĂ s. (prin Mold.) soiúz. *(~ la încălţăminte.)*

CĂRA vb. 1. a duce, a purta, a transporta, (reg.) a cărăbăni, (înv.) a podvodări, a trans-portarisi. *(Doi sanitari ~ bolnavul.)* 2. a se duce, a pleca. *(Să te ~ imediat de aici!)* 3. a fugi, (fam.) a se cărăbăni, a se mătrăşi, a o şterge. *(S-au ~ de la locul faptei.)*

CĂRARE s. 1. cărat, ducere, dus, purtare, transport, transportare. *(~ rănitului la spital.)* 2. potecă, (pop.) pî'rtie, (reg.) poteá. *(Mergea pe o ~ prin vii.)*

cărare s. v. LĂTUNOAIE. RĂRITURĂ.

CĂRAT s. cărare, ducere, dus, purtare transport, transportare. *(~ cuiva în spate.)*

cărăbaş-coimín s. v. MARTIN. PESCAR RÂZĂTOR. PESCĂRUŞ.

cărăbăni vb. v. CĂRA. DUCE. FUGI. PURTA. TRANSPORTA.

CĂRĂBUŞ s. *(ENTOM.)*1. *(Melolontha melo-lontha)* (reg.) bondar, vruh, gândac-de-mái, (prin Munt.) găinuşă, (Transilv.) gongălău. 2. *cărăbuş-de-hrişcă (Rhizotrogus solstitialis)* = cărăbuşel, hrişcar, gândac-de-hríşcă.

CĂRÁBUŞÉL s. *(ENTOM.; Rhizotrogus solstitialis)* hrişcar, cărăbuş-de-hrişcă, gândac-de-hrişcă.

cărăbus-vérdc s. v. GÂNDAC-DE-TRAN-DAF1R. ' ILEANA.

CĂRĂMIDAR s. (Transilv. şi Maram.) te-glár.

CĂRĂMÍDĂ s. (Transilv. şi Maram.) téglă.

CĂRĂMIDĂRÍE s. (Transilv. şi Maram.) teglăríe.

CĂRĂMIZÍU adj. roşcat, roşiatic, (reg.) ro-şíu, (prin Olt.) roşcáv, (înv.) roşcátic. *(De culoare ~.)*

cărărúică s. v. CĂRĂRUIE. CĂRĂRUSĂ. POTECUŢĂ.

CĂRĂRUIE s. cărăruşă, potecuţă, (pop.) cărărúică, poteceá. *(O ~ de munte.)*

CĂRĂRUŞĂ s. cărăruie, potecuţă, (pop.) cărărúică, poteceá. *(Coboară pe ~.)*

cărătór s. v. HAMAL.

CĂRĂTURĂ s. transport. *(Prima ~.)*

CĂRĂUŞ s. căruţaş, chirigiu, (înv. şi reg.) sechiráş. *(Un ~ care transportă lemne.)*

CĂRĂUŞÍE s. cărăuşit, (reg.) harabagie, (Transilv.) sechereşíe, sechercşít. *(Se ocupă cu ~.)*

CĂRĂUŞÍT s. cărăuşie, (reg.) harabagie, (Transilv.) sechereşíe, sechercşít. *(Se ocupă cu ~.)*

cărăuşul s. art. v. ALCOR.

CĂRBUNAR s. (rar) mangalagiu, mnnga-lár, mangalizatór, (reg.) bocşér, (prin Maram.) săhălbár.

CĂRBUNĂRÍE s. (reg.) bocşă.

CĂRBUNE s. 1. *(GEOL.)* (fig.) aur negru. *(~ este o rocă sedimentară.)* 2. mangal. *(~ este folosit drept combustibil.)* 3. tăciune. *(Lemnul aprins s-a făcut ~.)* 4. *(BOT.; Phy-teumu vagneri)* (reg.) barabói, bănişór, spinúţă. 5. *(MED., MED. VET.)* antrax, dalac, pustulă malignă, (reg.) armurárc, armuráriţă, bubă (neagră, rea), marmură, răsfúg, talan, băşică reá, sânge mohorât, (prin Munt.) pripit, (prin Ban. si Munt.) spurcat, (înv.) serpengeá. 6. *(FITOPATOLOGIE)* tăciune. *(Plantă atacată de ~.)*

cărbune s. v. RUBIN.

cărícă s. v. ROTIŢĂ.

cărindár s. v. CALENDAR. IANUARIE.

cărmăcúţă s. v. PRIPON.

CĂRNĂRĂIE s. cărnărie.

CĂRNĂRÍE s. cărnăraie.

cărnărie s. v. MĂCELĂRIE.

cărnicícă s. v. CĂRNIŢĂ.

cărnişoáră s. v. CĂRNIŢĂ.

CĂRNÍŢĂ s. (rar) cărnicícă, cărnişoáră.

CĂRNOS adj. 1. musculos. *(Parte ~ a unui animal.)* 2. *(BOT.)* (rar) miezós, pulpós. *(Fruct ~.)*

CĂRNOSÍ vb. a descărna, a şerui, (reg.) a cărnui. *(~ pieile, in tăbăcărie.)*

CĂRNOSÍRE s. descărnare, şeruire, (reg.) cărnuíre. *(~ a pieilor, In industria lăbăcăriei.)*

cărnui vb. v. CĂRNOSI. DESCĂRNA.

ŞERUI.

cărnuíre s. v. CĂRNOSÍRE. DESCĂRNARE. ŞERUIRE.

căroáie s. v. COTIGĂ. ROABĂ. TELEAGĂ.

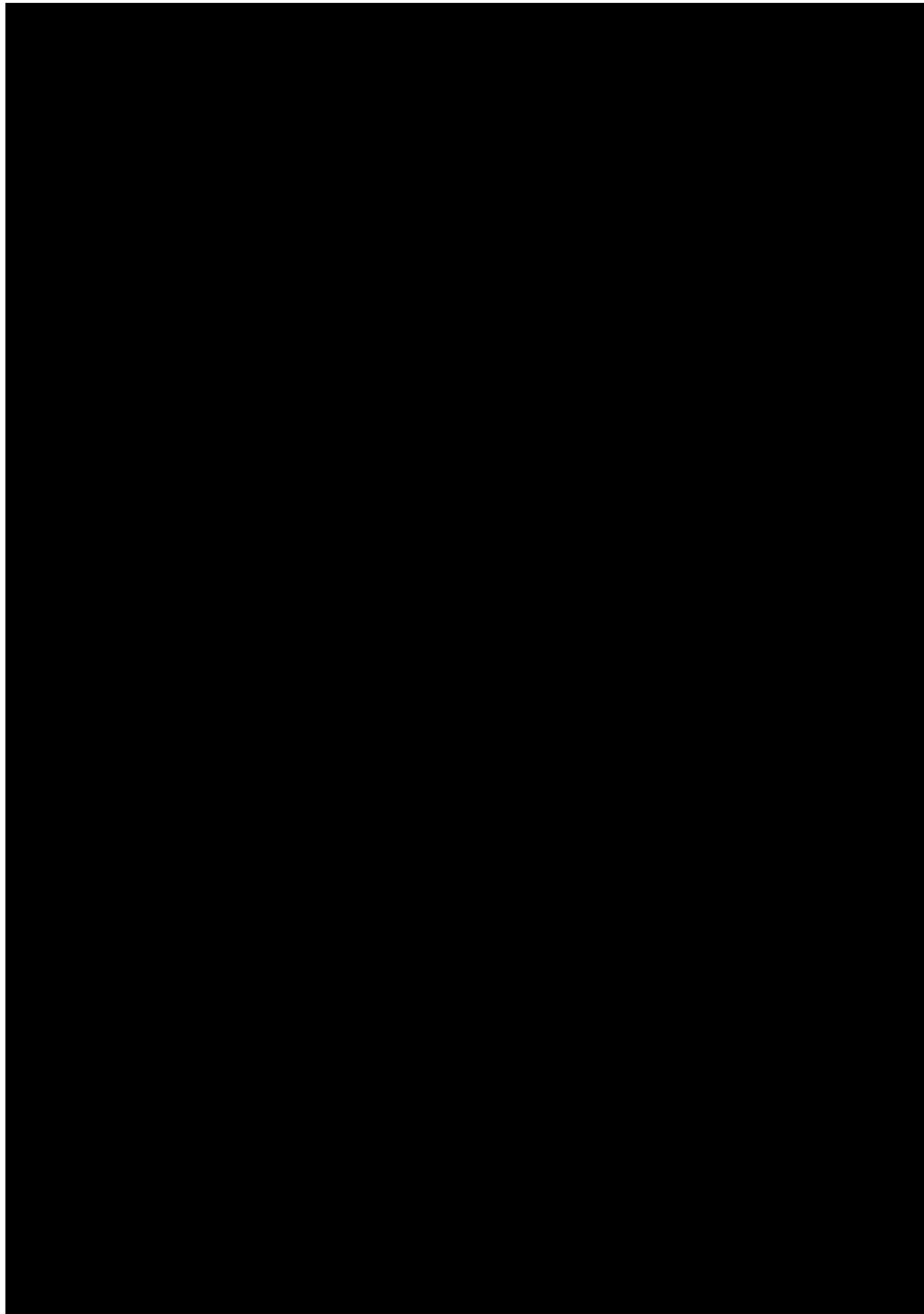
cărpănós s., adj. v. AVAR. CALIC. ZGÂR-CIT.

cărpănoşíc s. v. AVARIŢIE. CALICENIE. CALICIE. ZGÂRCENIE.

CĂRPINÉT s. *(BOT.)* cărpiniş.

CĂRPINÍŞ s. *(BOT.)* cărpinet.

CĂRPINÍŢĂ s. *(BOT.; Carpinus orientalis)* (Ban., Olt.) sfineác.

CĂTÁRE s. miră, (înv.) ţel. *(~ la o puşcă.)*

eătáre s. v. SCÂNTEIUŢĂ.

cătălină s. v. CRIZANTEMĂ. DUMITRIŢĂ. TUFĂNICĂ.

eătănése adj. v. CAZON. MILITAR. MI-LITÁRESC. OSTĂŞESC. SOLDĂŢESC.

cătăiiéşle adv. v. MILITĂREŞTE. OSTĂŞEŞTE. ' SOLDĂŢEŞTE.

cătăní \b. v. ÎNCORPORA. ÎNROLA.

RECRUTA.

eătănies. v. ARMATĂ. M 1L1TĂRIE. SERVICIU MILITAR. STAGIU.

eătăníme s. v. OSTĂŞIME. SOLDĂŢIME.

eătánioáră s. v. SOLDĂŢEL.

cătănioáre s. pi. v. SURGUCI.

cătăníjă s. v. SOLDĂŢEL.

eătănútă s. v. SOLDĂŢEL.

eătăţíme s. v. CANTITATE. CÂTIME. MĂRIMI-;.

CĂTÍNĂ s. *(BOT.)* 1. *(Lyciiim vulgare)* (reg.) licínă, răchişoáră, zaharícă. 2. *(Lycium halimifolium)* (Bucov.) răchişoáră. 3. *(Tama-rix* sau *Myrica germanica)* (rar) tamarìscă. 4. *călină roşie (Tamarix ramosissima)* = tama-riscă.

cătină s. v. HOLERĂ. SPIN.

cătinel adv. v. AGALE. ALENE. BINIŞOR. DOMOL. ÎNCET. ÎNCETINEL. ÎNCETIŞOR. LIN. LINIŞTIT. TIPTIL. UŞUREL.

CĂTRĂNEALĂ s. 1. cătrănire, gudronare. *(~ a fundului unei bărci.)* 2. cătrănire, smolire. *(~ unui obiect de lemn.)*

CĂTRĂNÍ vb. 1. a gudrona. *(A ~ fundul* unei *bărci.)* 2. a smoli. *(A ~ un obiect de lemn.)*

eătrăní vb. v. AMĂRÎ. INDISPUNE. ÎNDURERA. ÎNTRISTA. MÂIINI. NECĂJI. SUPĂRA.

CĂTRĂNÍRE s. 1. cătrăneală, gudronare. *(~ a fundului unei bărci.)* 2. cătrăneală, smolire. *(~* o *unui obiect de lemn.)*

cătrănire s. v. AMĂRĂCIUNE. ÎNTRISTARE. MÂHNIRE. NECAZ. SUPĂRARE. TRISTEŢE.

CĂTRĂNIT adj. 1. gudronat. *(Corabie ~.)* 2. smolit. *(Stâlp ~.)*

cătrănit adj. v. ABĂTUT. AMĂRÂT. DEPRIMAT. DESCURAJAT. INDISPUS. ÎNDURERAT. ÎNTRISTAT. MÂHNIT. NECĂJIT. SUPĂRAT. TRIST.

cătrănită s. v. CHIBRIT.

CĂTRE prep. 1. (local) asupra, înspre, la, spre, (înv.) despre, între, súpra. *(Îşi aţinteşte privirea ~ noi.)* 2. (temporal) înspre, spre, (reg.) asupra, (înv.) despre, înde. *(Era ~ ziuă.)*

către prep. v. ASUPRA. CONTRA. ÎMPOTRIVA. PENTRU. SPRE.

cătrimă s. v. TĂRTĂCUŢĂ. TIGVĂ. TÂLV.

CĂTUN s. (înv. şi reg.) sălaş, (înv.) sălaş-luíre. *(Locuia într-un ~.)*

CĂTUŞĂ s. 1. (la pi.) fiare (pl.), (pop.) obezi (pl.), verigi (pl.), zăvoáre (pl.), (înv.) bénte (pl.), piedici (pl.). *(Ucigaş prins In ~.)* 2. *(CONSTR.)* chingă, (reg.) cocoşlău, coţofană, găinar, martác, primbla, prinsoare, scleámă, llmba-cáprei.*(~ la căpriorii casei.) 3.(TEHN.)*

tânjeluţă.*(~ la Unjala carului.) 4. (TEHN.)* japiţă, (reg.) proţăpél. *(~ la jug.) 5. (BOT.; Ballola nigra)* (reg.) cebáre.

cătuşă s. v. ANCORĂ. CHINGĂ. COR-MANĂ. PISICĂ. RĂSTURNĂTOARE.

CĂTÚŞNICĂ s. *(Bar.; Nepeta cataria)* (reg.) iarba-mî'ţei, iarba-vî'ntului, iarbă-flo-coásă, minta-mâţei.

cătúşnică s. v. MEL1SĂ. RO1NIŢĂ.

cătuşnică-sălbátică s. v. VORONIC.

câtúşuiţă s. v. TALPA-GÂSTEI.

căţăí vb. v. FLECARI. ÎNDRUGA. PĂLĂVRĂGI. SPOROVĂ1. TRĂNCĂNI.

CĂŢĂRA vb. a se cocoţa, a se ridica, a se sui, a se urca, (pop.) a se aburca, a se ţuţuia, (reg.) a se burica, a se cucuia, a se găibăra, a se popota, a se zgăibăra, (prin Transilv.) a se pupuia, (prin Olt.) a se suliga. *(S-a ~ In copac.)*

CĂŢĂRÁRE s. cocoţare ridicare, suire, urcare, urcat. *(~ pe un zid.)*

căţărătoare s. v. SCORŢAR.

CĂŢĂRĂTOR adj. agăţător, suitor, urcător. *(Plantă ~.)*

CĂŢEA s. *(ZOOL.)* (reg.) haită, (Transilv.) gúdă.

căţea s. v. MITRALIERĂ.

CĂŢEL s. l.*(ZOOL.)* cutii. 2. *(TEHN.)* cor-denci, (reg.) cripálcă, piedică, proptár, răzúş, scară, scaun, tocălíe. *(~ la războiul de ţesut.)*

căţel s. v. CHEOTOARE. MĂSEA. PUI. TRĂGĂTOARE.

căţel-de-máre s. v. COROSBINĂ.

căţeii vb. v. GONI. ÎMPERECI1EA. ÎMPREUNA. ÎNCRUCIŞA.

căţelul s. art. v. CÂINELEM1C.

căţelul-frásinului s. v. CANTAR1DĂ. GÂN-DAC-DE-FRASIN.

căţelul-pământului s. v. ORBETE.

căţeluşa s. art. v. ALCOR.

CĂŢELUŞĂ s. *(ZOOL.)* (Transilv.) tăbălúşă, tăbălúscă, (înv.) ţîncă.

căţin s. v. JEP. JNEAPĂN. PIN PITIC.

CĂŢÚIE s. afumătoare, casoletă, (prin Ban.> rusca, (înv.) buhurdár. *(În ~ se ard mirodenii.)*

căţúni s. pi. v. PIN.

CĂUŞ s. I. cauc, scafă, (Transilv.) şúflă, lingură de scos. *(Cu ~ se scot cerealele din sac.)* 2. ispol,

(reg.) răscól, scăfiţă. *(~ de scos apa din luntre.)* 3. *(TEHN.)* blid, ciutură, cupă, (reg.) făcău. *(~ la roata morii.)* 4. *(TEHN.)* canciog, (reg.) cancéu, lingură. *(~ al zidarului.)*

CĂUTA vb. 1. (înv.) a cere. *(L-a ~ peste-tot.)* 2. (înv.) a socoti. *(~ un om potrivit pentru...)* 3. a cotrobăi, a răscoli, a scormoni, a scotoci, a umbla, (pop.) a scociorî, (înv. şi reg.) a scodoli, a scorbeli, (reg.) a bodicăi, a corleşi, a cotili, a hojbăi, a scobârlăi, (Mold.) a bârcâi, (Bucov.) a boltăi, (prin Olt.) a bulduşi, (prin Ban.) a burfăi, (Ban.) a cobârlui, (Mold. şi Bucov.) a cociobăi, (Munt.) a scofeli, (înv.) a scorteli. *(~ prin sertare, prin toată casa, prin lucrurile mele.)* 4. a se cere, a se \inde, (înv.) a se întreba. *(O marfă care se ~.)* 5. a

se interesa, a se ocupa, a se preocupa. *(Te rog să-ţi ~ de treabă!)* 6. a îngriji, a vedea, (înv. şi reg.) a (se) griji, (Transilv.) a (se) câştiga. *(~ de toate ale casei.)* 7. a încerca, a se sili, a se strădui, (pop.) a cerca, a se munci, a se osteni, a se trudi. *(~ să fii amabil.)* 8. a încerca, a vedea. *(~ dacă nu poţi să dezlegi problema.)* 9. a încerca, a umbla. *(~ să mă înşele.)* 10. a încerca, a tatona, (înv. şi reg.) a probălui. *(~ să găsească o soluţie.)* 11. a cerceta, a examina, a studia, (înv.) a cerca. *(Calul de dar nu se ~ în gură.)* 12.*(MED.)* a (se) îngriji, a (se) trata, (pop. şi fam.) a (se) doftori, a (se) doftorici, (înv.) a (se) cura, a (se) curarisi. *(S-a ~ de astm.)*

căuta vb. v. CĂDEA. CERE. CUVENI. IMPUNE. PRIVI. TREBUI. UITA.

CĂUTARE s. 1. cotrobăială, cotrobăire, cotrobăit, scotoceală, scotocire, scotocit. *(Termină cu ~!)* 2. cerere. *(~ de marfă.)* 3. preţ. *(O marfă care are ~.)* 4. afectare, artificialitate, emfază, grandilocvenţă, manierism, patos, preţiozitate, retorism. *(~ în stilul cuiva.)*

CĂUTAT adj. 1. afectat, artificial, bombastic, convenţional, declamator, emfatic, fals, făcut, grandilocvent, manierat, nefiresc, nenatural, pompos, pretenţios, retoric, (fig.) preţios, sunător, umflat. *(Stil, limbaj ~.)* 2. afectat, artificial, fals, forţat, nefiresc, nenatural, nesincer, prefăcut, silit, silnic, studiat, teatral, (rar) teatralíst. *(Gesturi ~; atitudine ~.)*

căutătoare s. v. OGLINDĂ.

CĂUTĂTURĂ s. privire, uitătură, (înv.) priveálă, privelişte, privitúră. *(Avea* o *~ blajină.)*

căuzás s. v. COMPLOTIST. CONSPIRATOR. REVOLUŢIONAR.

căvăfie s. v. CIZMĂRIE. PANTOFĂRIE.

CĂZĂCEÁSCĂ s. cazacioc, (reg.) cazacíncă. *(~ este un dans popular ucrainean.)*

căzănăríe s. v. POVARNĂ. VELNIŢĂ.

CĂZĂTURĂ s. 1. cădere. *(A suferit o ~ uşoară.)* 2. babalic, baccea, hodorog, ramolit, (reg. şi fam.) ghiuj, (reg.) jap, matúf, (prin Mold.) băbălău, (fig.) hârb. *(A ajuns o ~!)* 3. mortăciune, pieritură. *(*O *~ de cal.)*

căzătură s. v. DERBEDEU. LEPĂDĂTURĂ. LICHEA. NETREBNIC. PUŞLAMA-SCÂRNĂVIE. SECĂTURĂ.

CĂZNI vb. 1. a se canoni, a se chinui, a se forţa, a se frământa, a se munci, a se necăji, a se osteni, a se sforţa, a se sili, a se strădui, a se trudi, a se zbate, a se zbuciuma, (înv. şi pop.) a (se) nevoi, (pop.) a se sârgui, (reg.) a se verpeli, (Mold.) a se strădănui, (înv.) a se învălui, a năsli, a se osârdnici, a se osârdui, a se

volnici, (fig.) a se sfărâma *(Se ~ să rezolve problema.)* 2. a canoni, a chinui, a munci, a schingiui, a tortura, a trudi, (înv. şi reg.) a pedepsi, (reg.) a negăti, a strânge, (înv.) a străs-tui. *(L-au ~ pentru a-şi mărturisi vina.)* 3. a se screme, (reg.) a se munci. *(Se ~ pentru evacuarea fecalelor.)*

căzni vb. v. BATJOCORI. NECINSTI. SILUI. VIOLA.

căzníre s. v. CAZNĂ. CHIN. EFORT. FORŢARE. MUNCĂ. OSTENEALĂ. SFORŢARE. SILINŢĂ. STRĂDANIE. STRĂDUINŢĂ. TRUDĂ. ZBATERE.

căznit adj. \. CHINUIT. SCHINGIUIT. TORTURAT.

CĂZUT adj. 1. năruit P prăbuşit, prăvălit, răsturnat. *(Un gard ~.)* 2. dus, înfundat. *(Cu ochii ~.)*

CE pron., adj., adv., interj. 1. pron. care, (pop.) de. *(Cei ~ priveau.)* 2. adj. care? *(~ vânt te-a adus aici?)* 3. pron. orice, orişice, (înv.) vericé. *(Zică lumea ~* o *vrea.)* 4. adv. cât, cum.*(~-aş mai rlde!).* 5.interj, cum?,poftim?, (fam. şi pop.) ha? *(~* ? *n-am auzit!)*

CEA interj. (Ban.) hoc! *(~.',* *Plăvane.)*

ceacír adj. v. CHIORÂS. CRUCIŞ. ÎNCRUCIŞAT. PIEZIŞ. SAŞIU. STRABIC.

CEAFĂ s. l.*(ANAT.)* grumaz, (pop.) cerbíce, (reg.) gî'rbiţă. *(~ a omului.)* 2. *(TEHN.)* (reg.) butuc, cerbíce, drug, grindéi, jug, sul, (înv.) suléte. *(~ este partea de deasupra a jugului, care stă pe grumaâul boului.)*

ceafă s. v. MĂSEA.

ceahlău s. v. VULTUR BĂRBOS. ZĂ-GAN.

ceahól s. v. BURDUF. COŞ. COVILTIR.

ceáină s. v. CEAINĂRIE.

CEAINĂRÍE s. (prin Mold.) ceáină.

cealáu adj. v. AMĂGITOR. ÎNŞELĂTOR.

cealmá s. v. TURBAN.

ceam s. v. ŞLEP.

ceapa-ciórii s. v. BĂLUSCĂ. BRÂNDUSĂ. PORUMBEI. SCÂNTEIUŢĂ.

ccapa-câinelui s. v. CEAPĂ-DE-MARE.

CEAPĂ s. *(BOT.) 1. ceapă de sămînţă* = arpagic, (Olt. şi Munt.) orceág, (Transilv.) parpangícă, (prin Ban.) puiác, (prin nord-vestul Olt.) puíţ. 2. bulb. *(~ a unor plante.)* 3. *ceapa-ciorii – a) (Allium vineale)* (reg.) pur; b) *(Muscari comosum)* (reg.) zambilă, floarea -viorélei; e) *(Gagca pratensis)* (reg.) scânteiúţă; *ceapă-cioreascăă (Allium fislulosum)* -= (reg.) cep-şoáre (pl.), ceapă-lúngă; *ceapă-de-mare (Scilla maritima)* – (reg.) ceapa-câinelui.

ceapă s. v. IRIS. STÂNJEN. STÂNJENEL.

ceapă-álbă s. v. PRAZ.

ceapă-blíndă s. v. PRAZ.

ccapă-cioreáscă s. v. BĂLLIŞCĂ. TURTĂ.

ceapă-lúngă s. v. CEAPĂ-CÍOREASCĂ.

ceapól s. v. COVILTIR.

CEAPRÁZ s. 1. firet, (înv. şi reg.) pasmánt. *(Uniformă cu ~ uri.)* 2. *(TEHN.)* călcător, (reg.) ceapra7ár, dinţár, zimţár. *(~ pentru ferăstrău.)* 3. *(TEHN.)* apăsător, călcător. *(~ la maşina de cusut.)*

CEAPRAZÁR s. (înv. şi reg.) pasmantiér, (înv.) săgeacár. *(~ confecţionează firetwi.)*

ceaprazár s. v. CĂLCĂTOR. CEAPRAZ.

CEAPRĂZĂRÍE s. (rar) pasmanterie, (înv.) săgeác. *(Articole de ~.)*

ccápsă s. v. BONETĂ. CĂCIULITĂ. SCUFĂ. SCUFIŢĂ. TICHIE.

ccapúr s. v. BÂTLAN. STÂRC CENUŞIU.

ceapur alb mic s. v. BÂTLAN MIC.

ceapur mare s. v. EGRETĂ. STÂRC ALB.

ceapur roşu s. v. BÂTLAN ROŞIATIC. BÂTLANROSU. STÂRC PURPURIU.'STÂRC ROŞU.

CEARĂ s. *l.(FIZIOL.)* cerumen, (pop.) clei, năjít. *(~ care se formează în ureche.)* 2. *(CHIM.) ceară de balenă* – cetaceum, spermanţet, alb de balenă, ulei de caşalot.

ceară-de-pământ s. v. MOLDAV IT. OZO-CHERITĂ.

cearcăn s. v. CURCUBEU. HALO.

ceárdaş s. v. COLILIE.

ceárdă s. v. CÂRCIUMĂ. HAN.

CEARŞAF s. (rar) pínză, (Transilv. şi Ban.) lepedéu, (prin Olt. şi Ban.) pânzáică, (Mold., Bucov. şi nordul Munt.) prostire, (Transilv.) veríncă. *(~ de pat.)*

cearşaf s. v. GIULGIU. LINŢOLIU.

cearşít s. v. ISCOADĂ. SPION.

CEARTĂ s. 1. animozitate, conflict, dezacord, dezbinare, diferend, discordie, discuţie, disensiune, dispută, divergenţă, gâlceavă, învrăjbire, litigiu, neânţelegere, vrajbă, zâzanie, (înv. şi pop.) price, pricină, sfadă, (pop. şi fam.) círcotă, dihonie, râcă, (pop.) harţă, (înv. şi reg.) pricáz, scfrbă, toi, (reg.) bucluc, hâră, poáncă, sfădălíe, zoálă, (Mold. şi Transilv.) poară, (Bucov. şi Transilv.) şcort, (înv.) dezunire, gâlcevíre, împoncişáre, judeţ, neaşezáre, neunire, píră, pricinuíre, pricíre, prigoană, prigonire, zavistie, zurbávă, (grecism înv.) íilonichíe, (fig.) ciocnire. *(~ dintre două persoane.)* 2. discuţie, vorbă, zarvă, (pop.) gâlceavă, sfadă. *(Multă ~ s-a făcut între ei pentru mine.)* 3. admonestare, certare, dojana, dojenire, imputare, morală, mustrare, observaţie, reproş, (pop. şi fam.) beşteleálă, muştrulu-iálă, ocară, (înv. şi reg.) înfruntare, probozeálă, (reg.) probázá, probozénie, (prin Mold.) bănat, (Mold.) şmótru, (înv.) dăscălie, împutăciúne, învăţătură, preobrăzitúră, probozíre, răpşte, remonstráre, zabrác, (fam. fig.) săpuneálă, scuturătúră. *(~ pe care a primit-o l-a potolit.)*

ceartă s. v. ANIMOZITATE. DISCORDIE. DUŞMĂNIE. ÎNVRĂJBIRE. OSTILITATE. PEDEAPSĂ. PORNIRE. SANCŢIUNE. URĂ. VRAJBĂ. VRĂJMĂŞIE. ZÂZANIE.

CEAS s. 1. oră. *(Un ~ are 60 de minute.)* 2. clipă, clipită, minut, moment, oră, secundă, timp, vreme,

(rar) clipeală, (pop.) círtă, soroc, (înv. şi reg.) cescúţ. *(A sosit ~ clnd...)* 3. interval, oră, perioadă, răstimp, timp. *(A aşteptat un ~ bun plnă să oină acela.)* 4. ceasornic, (inv.) orar, orológhion, (înv., mai ales în Mold.) ornic, (arg.) moară. *(Si-a cumpărat un ~* nou.*)* 5. *(ASTRON.) ceas solara* cadran solar. 6. *(TEHN.)* contor. *(~ de gaze.)*

ceas s. v. OCAZIE. PRILEJ.

CEASLOV s. *(BIS.)* (înv.) orológhion. *(~ servea In trecut şi ca abecedar.)*

CEASORNIC s. 1. ceas, (înv.) orar, orológhion, (înv., mai ales în Mold.) ornic, (arg.) moară. *(Si-a cumpărat un ~ nou.)* 2. *(BOT.; Passiflora coerulea)* (reg.) floarea-suferínţei.

CEASORNICAR s. (rar) orologiér.

CEASORNICĂRIE s. (înv.) ornicărie, oro-logeríe.

ceas-rău s. v. EPILEPSIE.

CEAŞCĂ s. (înv. şi reg.) tas, (Ban., Transilv. şi Olt.) şol, (prin Transilv.) şólnă, (înv.) scafă, tarf. *(O ~ de cafea.)*

ceáşnic s. v. PAHARNIC.

CEATĂ s. 1. bandă, buluc, cird, droaie, gloată, grămadă, grup, mulţime, pâlc, stol, (pop.) crílă, liotă, (reg.) canará, ciurdă, míşină, (Olt. şi Transilv.) ciopor, (Olt. şi Ban.) clápie, (înv.) cin, tacím. *(O ~ de copii.)* 2. *(MIL.)* buluc, steag, (înv.) bulucbăşie. *(În vechea organizare a armatei, ~ avea aproximativ efectivul unei companii.)* 3. grup, tabără. *(S-au împărţit In două ~.)*

ceată s. v. CIN. TAGMĂ.,5

CEATLAU s. cruce, (reg.) flintár, măgăriţă, răscól, scară, (Mold., Transilv. şi Ban.) fele-hérţ, (Mold. şi Transilv.) spiţă, (Transilv.) tecărău. *(~ la car sau căruţă.)*

ceatláu s. v. APĂRĂTOARE. BÂTĂ. CIOMAG. COARDĂ. MĂCIUCĂ.

CEAŢĂ s. *(MET.)* negură, pâclă, (pop.) negu-reálă, negureáţă, (reg.) burácă, (prin Transilv.) búştină, (prin Mold.) mocirlă, (înv.) mâglă. *(Era o ~ de nu vedeai la doi paşi.)*

CEAUN s. (pop.) tuci. *(Un ~ de mămăligă.)*

cebáre s. v. CĂTUŞĂ. SORBESTREA.

cebăluí vb. v. AMEŢI. BUIMĂCI. NĂUCI. ZĂPĂCI.

CECIDÍE s. *(FITOPATOLOGIE)* gală. *(~ apare ca o excrescenţă.)*

CECITATE s. *(MED.)* 1. ablepsie, orbire. 2. *cecitate nocturnă* = hemeralopie, (pop.) orbul găinilor; *cecitate verbală* = alexie.

CEDA vb. 1. a da, a lăsa. *(Îi ~ întregul apartament.)* 2. a se îndupleca, a se lăsa, (fig.) a se muia. *(Să nu ~ cu nici un preţ.)* 3. a renunţa, (fig.) a capitula. *(A ~, n-a mai continuat discuţia.)* 4. a se pleca, a se supune. *(~ în faţa duşmanului.)* 5. *(MED.)* a se atenua, a slăbi. *(Boala a ~.)* 6. a se frânge, a se rupe. *(Materialul a ~ la presiune.)* 7. a se deforma. *(Un material care ~ uşor.)*

CEDARE s. renunţare, (fig.) capitulare. *(O ~ deliberată.)*

CEFERÍST s. feroviar.

CEFÉU s. *(ASTRON.)* (pop.) coasa (art.).

CEH adj. cehesc. *(Populaţie ~.)*

CEHÉSC adj. ceh. *(Marfă ~.)*

CEL adj., pron. 1. adj. acel. *(~ om.)* 2. adj., pron. (pop.) ăl. *(~ mai mare.)*

CELA pron. acela, (pop.) ăla. *(Cine este ~ de colo?)*

CELÁR s. (înv.) veghetoare. *(~ la stină.)*

celár s. v. COMARNIC.

CELĂLALT pron., adj. 1. pron., adj. (pop.) ălălalt. *(A venit şi ~; ~ om.)* 2. pron. altul. *(Când unul, clnd ~.)*

cel-fle-pc-comoáră s. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

cel-din-báltă s. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

CELEBRA vb. 1. a aniversa, a prăznui, a sărbători, a serba, a ţine, (înv. şi reg.) a praz-

nici. *(~ 25 de ani de căsătorie.)* 2, a oficia, a săvârşi. *(~* o *căsătorie.)* 3. *(BIS.)* a oficia, a săvârşi, a sluji. *(~ liturghia.)*

CELEBRARE s. 1. aniversare, prăznuire, sărbătorire, serbare, (reg.) prăznuiálă. *(~ unui secol de ia...)* 2. oficiere, săvârşire. *(~ căsătoriei.)* 3. *(BIS.)* oficiere, săvârşire, slujire, slujit, (înv.) serbare. *(~ liturghiei.)*

CELEBRITATE s. 1. faimă, glorie, prestigiu, renume, reputaţie, (fig.) strălucire. *(Si-a clştigat o ~ fără precedent.)* 2. (concr.) glorie, (înv.) ilustraţiúne. *(A ajuns o ~ a medicinii.)*

CELEBRU adj. faimos, ilustru, mare, renumit, reputat, vestit, (înv. şi pop.) mărit, numit, (reg.) revestít, (Transilv.) híreş, (înv.) norocit, (grecism înv.) perífan, (fam.) arhicunoscut, (fig.) strălucit, (rar fig.) strălucitor. *(Un ~ savant.)*

celédnic s. v. ARGAT. SLUGĂ.

CELERIMÉTRU s *(TOP.)* stadimetru, taheometru, tahimetru.

celeritate s. v. IUŢEALĂ. RAPIDITATE. REPEZICIUNE. VITEZĂ.

celest adj. v. CERESC. DIVIN. DUMNEZEIESC. MINUNAT. SFÂNT. SPLENDID. SUPERB.

CELE ZECE PORUNCI s. *(BIS.)* decalogul (art.)v

CELIBAT s. burlăcie, holteie, (înv.) necăsă-torie, necăsnicíe. *(~ lui n-a durai mult.)*

CELIBATAR s., adj. burlac, cavaler, flăcău, holtei, necăsătorit, (pop. şi fam.) becher, (Transilv.) frăşcău. *(A rămas ~.)*

CELIOSCOPÍE s. *(MED.)* laparoscopie, peri-toneoscopie. *(Prin ~ se examinează interiorul cavităţii abdominale.)*

cella s. v. NAOS. NAVĂ.

CÉLLO s. *(MUZ.)* violoncel.

CELOFAN s. (pop.) ţiplă. *(Borcan acoperit cu ~.)*

cel-perít s. v. SPĂLĂCIOASĂ.

celşág s. v. ADEMENIRE. AMĂGIRE. ÎNŞELARE. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. MOMIRE. PĂCĂLEALĂ. PĂCĂLIRE. PĂCĂLIT. PROSTIRE. PROSTIT. TRI-ŞARE.

CELT s., adj. 1. s. gal. 2. adj. celtic, galic. *(Trib ~.)*

CELTIC adj. celt, galic. *(Populaţii ~.)*

celui vb. v. ADEMENI. AMĂGI. ÎNCÂNTA. ÎNŞELA. MINŢI. MOMI. PĂCĂLI. PROSTI. PURTA. TRIŞA.

celuiálă s. v. ADEMENIRE. AMĂGIRE. ÎNŞELARE. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. MOMIRE. PĂCĂLEALĂ. PĂCĂLIRE. PĂCĂLIT. PROSTIRE. PROSTIT. TRI-SARE.

' celuíre s. v. ADEMENIRE. AMĂGIRE. ÎNŞELARE. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE-MOMIRE. PĂCĂLEALĂ. PĂCĂLIRE. PĂCĂLIT. PROSTIRE. PROSTIT. TRIŞARE.

celuít adj. v. ADEMENIT. AMĂGIT. ÎNŞELAT. PĂCĂLIT. PROSTIT. TRIŞAT.

celuitór s., adj. v. ADEMENITOR. AMĂGITOR. ÎNŞELĂTOR. SEDUCĂTOR.

CELULĂ s. 1. alveolă, (pop.) căsúică, chilioară. *(~ la fagurii de miere.)* 2. *(F1Z.) celulă fotoelectrică* – fotocelulă, fotodiodă; *celulă foto-Doltaică* = foloelemcnt, pilă fotovoltaică.

celulă s. v. CHILIE.

CEMBÁLO s.*(MUZ.)* clavecin, clavicembal.

CENOBÍT s.*(BIS.)* (înv.) chinovít. *(~ esâe călugărul care trăieşte Intr-o mănăstire.)*

CENTAUR s. *(MITOL.)* (rar) hipocentáur.

centenar adj. v. SECULAR.

CENTIMETRU s. *(MA7\)* (înv.) sutamétru.

CENTIRON s. centură. *(~ ta un veston militar.)*

CENTRĂ vb. *(TFHX.)* a axa. *(~ o piesă cilindrică.)*

CENTRAL adj. 1.*(FON.)* medial.*(Vocală~.)* 2. principal, (fig.) nodal. *(Punctul ~ al ac-ţi unii.)*

CENTRALĂ s. *centrală hidroelectrică* = hidrocentrală; *centrală termică* = termocentrală; *centrală termoelectrică* – termocentrală electrică.

CENTRIFUG adj. *(FIZ.)* centrifugal.*(Mij-care ~.)*

CENTRIFUGAL adj. *(FIZ.)* centrifug. *(Forţă ~.)*

CENTRIPET adj. 1. *(FIZ.)* centripetal. *(Mişcare ~.)* 2. *(ANAT.)* aferent. *(Vase ~.>*

CENTRIPETAL adj. *(FIZ.)* centripet. *(Forţă ~.)*

CENTROSFÉRĂ *s.(GEOL.)* barisferă, nife. *(~ este partea centrală a globului pămlntesc.)*

CENTRU s. 1. mijloc. *(~ unui cerc.)* 2. *(FIZ.) centru de greutate* = baricentru. 3. mijloc, (fig.) buric, inimă, (înv. fig.) dric. *(In ~ oraşului.)* 4. miez, mijloc, (fig.) buric, inimă. *(În ~ pămlntului.)* 5. miez, nucleu. *(~ unuf corp.)* 6. (fig.) focar, sediu. *(~ proceselor radioactive.)* 7. (fig.) bastion, citadelă, focar. *(Un ~ de*

cultură.) 8. oraş, (pop.) târg. *(Mă duc, ie» puţin în ~.)*

CENTURĂ s. 1. cingătoare, cordon, curea. *(O ~ îi înconjura talia suplă.)* 2. centiron. *(~ la un veston militar.)*

CENTURION s. *(IST.)* sutaş, (înv.) sătnic. *(~ în armata lomană.)*

CENURÓZĂ s. *(MED. VET.)* capie, căpială, (pop.) răsfúg. (O*aie bolnavă de ~.)*

CENUŞÁR s. 1. urnă cinerară. 2. (Transilv., Mold.) leşiér. *(Prin ~ se strecoară leşia.)* 3. *(BOT.; Ailanthus altissima* sau *glandalosa)* (reg.) arbore-puturós.

cenuşár s. v. SCRUMIERĂ.

CENUŞĂ s. (înv. şi reg.) scrum. *(A ars* jf *n-a rămas declt ~.)*

cenuşérniţă s. v. SCRUMIERĂ.

cenuşie s. v. FIRICICĂ.

cenuşíéră s. v. SCRUMIERĂ.

CENUŞÍU adj. 1. fumuriu, gri, plumburiu, sur, (rar) prăfuriu, (pop.) sein, şorecíu, (reg.) siv, (Munt.) fúmur, (înv.) plumbíu, sângepíu, (turcism înv.) bozafér. *(De culoare ~.)* 2. întunecat, pământiu, (reg.) pământit, pământós. *(O faţă ~.)*

CEP s. 1. canea, (rar) típlu, (reg.) slăvínă, tapă, (Transilv.) pipă, (Ban. şi Transilv.) şaitău, (Transilv.) şurub, (prin Maram. şl Transilv.) şurubár. *(~la butoi.)* 2. *(TEHN.)* (pop.) pişleág, (reg.) bárbur, pâş, sip. *(~ la roata căruţei.)* 3. *(TEHN.)* (reg.) bold. *(~ la grindeiul morii.)*

cep -s. v. CIOT. NOD. cepăí vb. v. LIPĂI. cepăít s. v. LIPĂIT. cepeleáfl adj. v. PELTIC. SÂSÂIT. eepşoáre s. pi. v. CEAPĂ-CIOREASCĂ. CER s. 1. boltă, firmament, (rar) arc, boltíre, (Înv.) crug, crângul cerului, (fig.) tărie. *(~* e *plin de siele.)* 2. aer, atmosferă, slavă, spaţiu, văzduh, zări (pl.), (livr. fig.) eter, tărie. *(S-a ridicat în ~ cu aripile întinse.)* 3. *(BIS.)* paradis, rai, (livr.) eden. *(Odihneşte In ~.)* 4. *(BIS.)* divinitate, dumnezeire, pronie, providenţă. *(~ să-laibă în pază!)* 5. *(ANAT.)ceml-gurii* – palat, boltă palatină, (înv.) păráţ.

CERB s. *(ZOOL.)* 1. *(Cervus elaphus)* (Mold. şi Bucov.) plotún. 2. *cerb-lopătar (Cervus dama)* – (rar) dam.

cerb s. v. RĂDAŞCĂ. RĂGACE. cerbár s. v. RĂDAŞCĂ. RĂGACE. CERBÍCE s. *(TEHN.)* (pop.) drug. *(~ la meu.)*

cerbíce s. v. CEAFĂ. GRUMAZ. - cerbicie s. v. DÂRZENIE. ÎNCĂPĂŢÎ-

NARE. ÎNDĂRĂTNICIE. PERSEVE-

RENŢĂ. PERSISTENŢĂ. STĂRUINŢĂ. TENACITATE. CERBOÁICĂ s. *(ZOOL.)* ciută. CERC s. 1. *(MAT.)* (înv. şi reg.) perghél, (înv) ţărcălán. *(Desenează un ~.)* 2. circumferinţă, (înv. şi reg.) perghél, (înv.) periferie. *(Află lungimea ~.)* 3. disc, roată. *(Un ~ de lemn.)* 4. $ină, (reg.) şing, (Transilv., Ban. şi Mold.) rai. *(~ la roata unei căruţe.)* 5. (pop.) brăţară. *(~ la un butoi.)* 6. colac, rotocol. *(Se înaltă ~«ri de fum.)* -- rotocol, (rar) armean. *(~ la suprafaţa unei ape.)* 8. roată. *(Faceţi ~ In jurul meu.)* 9. ambianţă, anturaj, cadrt», mediu, sferă, societate, (înv.) mijloc, (fig.) atmosferă, climat. *(Trăia în ~ lor.)* 10. cadru,

câmp, domeniu, sector, sferă, tărâm, zonă. *(~ de preocupări, de activitate.)*

cerc s. v. COROANĂ. DIADEMĂ. ORBITĂ.

cerca vb. v. ANALIZA. CĂUTA. CERCETA. EXAMINA. GUSTA. INFORMA. INTERESA. ISCODI. ÎNCERCA. ÎNDURA. MĂSURA. OBSERVA. PĂTIMI. PĂŢI. PEDEPSI. PÂNDI. PRIVI. PROBA. RĂBDA. RUGA. SANCŢIONA. SCRUTA. SILI. SONDA. SPIONA. STRĂDUI. STUDIA. SUFERI. SUPORTA. TRAGE. UITA. URMĂRI. VERIFICA. VIZITA. cereală s. v. CRÂSNIC. cercare s. v. ANALIZARE. ANALIZA. CERCETARE. CHIN. DURERE. EXAMEN. EXAMINARE. EXPERIENŢĂ. EXPERIMENT. INVESTIGARE. INVESTIGAŢIE. ÎNCERCARE. PATIMĂ. PĂS. PĂTI-

MIRE. PROBARE. PROBĂ. STUDIERE. STUDIU. SUFERINŢĂ. VERIFICARE.

cereát adj. v. BUN. CAPABIL. COMPETENT. DESTOINIC. DOTAT. EXPERIMENTAT. ÎNCERCA. ÎNZESTRAT. PREGĂTIT. PRICEPUT. VALOROS. VERSAT. VREDNIC.

cercălău s. v. COMPAS.

cerceli-bábei s. pi. v. LEMN-RÂIOS. SALBĂ-RÂIOASĂ.

CERCEL s. 1. (pop.) toartă, (prin Transilv.) bumbúţ, (Transilv.) cârcél, (înv.) sárjă. 2. *(TJSHN.)*scoabă, (reg.) gherméc. *(~ la căruţă.)*

CERCELUŞ s. *(BOT.; Fuchsia)* fucsie.

cerceluş s. v. COADA-COCOŞULUI.

CERCETA vb. 1. a analiza, a examina, a investiga, a studia, a urmări, (livr.) a considera, (înv.) a medita, a privi, a socoti, (fig.) a explora, (înv. fig.) a scărmăna. *(A ~ cauzele unui fenomen.)* 2. a analiza, a examina, a măsura, a observa, a scruta, a studia, a urmări, (pop.) a iscodi, (înv. şi reg.) a oglindi, (inv.) a cerca, a ispiti. *(Îl ~* ca *atenţie.)* 3. a căuta, a examina, a studia, (înv.) a cerca. *(Calul de dar nu se ~ în gură.)* 4. a consulta, a examina, a studia. *(Am ~ toate izvoarele.)* 5. a consulta. *(~ catalogul unei biblioteci.)* 6. a se documenta, a se informa, a studia, a vedea, (înv.) a se pliroforisi. *(~ dacă nu s-a mai scris despre asta.)* 7. a se informa, (Transilv., Ban. şi Bu-cov.) a ştirici. *(A ~ peste tot.)* 8. a controla, a inspecta, a revedea, a revizui, a verifica, (înv.) a revedui, (grecism înv.) a teorisi. *(A ~ toate scriptele instituţiei.)* 9. a examina, a vedea. *(Trebuie să ~ cum stau lucrurile.)* 10. a examina, a încerca, a sonda, (pop.) a cerca. *(~ terenul să* pezi *dacă avem şanse de reuşită.)* 11. *(JUR.)* a ancheta, a instrui. *(~* an *caz penal.)*

cercetá vb. v. VIZITA.

CERCETARE s. 1. analizare, analiză, examen, examinare, investigare, investigaţie, studiere, studiu, (pop.) cercare, (înv.) răspicáre, (fig.) explorare. *(O ~ critică a problemelor.)* 2. examinare, privire. *(La o ~ mai adlncă.)* 3. (concr.) studiu. *(A publiemt o ~ temeinică.)* 4. analiză, examinare, observare, observaţie, scrutare, studiere, studiu, (pop.) iscodire, (înv.) iscoadă, ispită, ispitire. *(~ atentă a cuiva.)* B. consultare. *(~ a unui catalog.)* 6. control, revizie, revizuire, verificare, (înv.) teorie, teori-sire. *(~ tuturor scriptelor financiare.)* 7. *(JUR.)* anchetare, anchetă, instruire, (înv.) spráfcă, (rusism înv.) comandiróvcă. *(~ a unui caz penal.)*

CERCETĂŞÍE s. scutism.

CERCETĂTOR s., adj. 1. s. om de ştiinţă, (înv.) scrutător. *(Un remarcabil ~ în domeniu/...)* 2. adj. atent, iscoditor, pătrunzător, scormonitor, scotocitor, scrutător, sfredelitor, străpungător. *(O privire ~; ochi ~.)*

CERCEVEÁ s. 1. cadru, ramă, toc. *(~ de fereastră.)* 2. cruce. *(~ la geamurile unei ferestre.)*

CERCHEZ adj. (rar) cerchezésc. *(Populafie ~.l*

eerehezésc adj. v. CERCHEZ.

CERCUÍ vb. 1. a lega. *(~ un butoi.)* 2. *(TEHN.)* a freta. *(~ două piese metalice.)* CERCUIÁLĂ s. cercuire, cercuit, legare, legat. *(~ unui butoi.)*

CERCUÍRE s. cercuială, cercuit, legare, legat. *(~ unzii vas de lemn din doage.)* CERCUÍT adj. legat. *(Butoi ~.)* CERCUÍT s. cercuială, cercuire, legare, legat. *(~ unui butoi.)* CERCULÉŢ s. cercuşor. cercură s. v. PAPANAŞ. CERCUŞOR s. cerculeţ. CERDAC s. 1. pridvor, tindă, verandă, (prin Ban.) pornánă. *(Casă cu ~.)* 2. pridvor, tindă. *(~ la moara de vlnt.)* 3. chioşc, foişor, pavilion, (Transilv.) filigórie. *(Un ~ situat în grădină.)*

CERE vb. 1. a pretinde, a reclama, a revendica, (înv. şi reg.) a striga, (înv.) a pretendelui, a pretendui, (grecism înv.) a pretenderisi. *(~ să i se facă dreptate.)* 2. a pretinde, (înv. şi pop.) a apuca. *(~ cuiva birul.)* 3. a pretinde, a voi, a vrea. *(Iată ce ~ eu de la voi; cit ~ pe ceas?)* 4. a dori, a pofti, a voi, a vrea. *(Ochii văd, inima ~.)* 5. a solicita, (înv.) a soli. *(Slujba pe care o ~; ~ o audienţă.)* 6. a apela, a recurge, a solicita, (Transilv.) a suruclui. *(~ ajutorul lor.)* 7. a peţi, (pop.) a împeţi, a starosti, (Transilv.) a votri. *(~ fata de la părinţi.)* 8. a cerşi, a se milogi, (pop.) a prosti, (Transilv. şi Maram.) a coldui, (înv.) a calici, a cerşetori, (arg.) a mangli. *(~ pe la colţuri de stradă.)* 9. a comporta, a impune, a necesita, a pretinde, a reclama, a solicita, (înv.) a nevoi. *(Această acţiune ~ multe eforturi.)* 10. a implica, a necesita, a presupune, a reclama. *(Inteligenţa ~ reflecţia.)* 11. a se cădea, a se cuveni, a se impune, a trebui, (înv. şi pop.) a căuta. *(Se ~ să faci astfel.)* 12. a se căuta, a se vinde, (înv.) a se întreba. *(O marfă care se ~.)*

cere vb. v. CĂUTA.

CEREALE s. pi. grâne (pl.), (pop.) bucate (pl.), píine, (reg.) grânéţe (pl.), pite (pl.). *(Clm~ pul a produs multe ~.)*

CEREALÍST s. (înv.) grânár. *(Negustorul de cereale se numea ~.)*

CEREBEL s. *(ANAT.)* creierul mic, (pop.) creieráş, (reg.) creierúş.

CEREBRAL adj. intelectual, mintal, raţional, spiritual. *(Activitate ~.)*

CEREMONIAL s. 1. ceremonie, etichetă, protocol, regulă, ritual, rânduială, tipic, (rar) rit, (înv.) politică. *(Conform ~ de la curte...)* 2. ceremonie, solemnitate. *(~ primirii ambasadorilor, al luminării unor decoraţii.)*

CEREMONIE s. 1. ceremonial, etichetă, protocol, regulă, ritual, rânduială, tipic, (rar) rit, (înv.) politică. *(Conform ~ de la curte...)* 2. ceremonial, solemnitate. *(~ inminării unor decoraţii.)* 3. cinste, fast, paradă, pompă, solemnitate. *(L-a primit cu multă ~.)* 4. gală, paradă. *(Uniformă, ţinută de ~.)* 5. *(BIS.)* oficiu, serviciu, slujbă. *(~ religioasă.)*

CEREMONIOS adj. 1, protocolar, reveren-ţios, solemn. *(Ton ~.)* 2. parlamentar, protoco-

lar. *(Stil, limbaj ~.)* 3. formalist, protocolar. *(Eşti prea ~ /)*

CERENŢÉL s. *(BOT.) I. (Geam urbanum)* (reg.) ridichioáră. 2. *(Dryas octopetala)* argin-ţică.

cerenţél s. v. CĂLŢUNUL-DOAMNEI.

CERERE s. 1. pretenţie, revendicare, reven-dicaţie, (înv.) preténdă, (grecism înv.) preten-dérimă, (turcism înv.) teclíf. *(~ lui a fost satisfăcută.)* 2. *(JUR.) cerere reconvenţională* -= reconvenţiune. 3. solicitare. *(La~ lui, a venit.)* 4. apel, rugăminte. *(A ascultat ~ lui.)* 5. doleanţă, rugăminte, solicitare, (înv.) regeá, regealíc. *(O ~ arzătoare.)* 6. (concr.) petiţie, (înv. şi pop.) jalbă, (înv. şi reg.) suplică, (prin Transilv., Maram., Mold. şi Ban.) rugáre, (înv.) răvaş, rugat. *(A înaintat instituţiei* o *~.)* 7. cerinţă, deziderat, dorinţă, exigenţă, (înv.) postulat. *(O ~ îndreptăţită.)* 8. căutare. *(Marfa are ~.)*

CERESC adj. 1. *(ASTROX.)* sideral. *(Corpuri ~.)* 2. *(BIS.)* divin, dumnezeiesc, sfânt, (livr.) celest, (rar) îndumnezeit, zeiesc, (pop.) sânt, (înv.) minunat, preaânált.*(Pronia ~.) '3.(BIS.)* divin, dumnezeiesc, providenţial. *(Dar ~.>*

cerése adj. v. MINUNAT. SPLENDID. SUPERB.

CERGĂ s. cuvertură, învelitoare, pătură, velinţă, (pop.) plocát, ţol, (reg.) lăicér, ogheá], poneávă, procóv, procóviţă, strai, ţoală, (prin Mold. şi Bucov.) prostire, (Transilv.) veríncă. *(~ de lină pentru pat.)*

ceríne s. v. BALDACHIN. ORANIST.

PLAFON. TAVAN. ŢEST. URANISC.

CERINŢĂ s. 1. exigenţă, imperativ, necesitate, nevoie, obligaţie, pretenţie, trebuinţă, (înv. şi reg.) níştotă, (înv.) nevoínţă, nevoíre. recerínţă, (fig.) comandament, *(~ele epocii noastre.)* 2. cerere, deziderat, dorinţă, exigenţă, (înv.) postulat. *(O ~ îndreptăţită.)* 3. necesitate, ne\oie, solicitare, trebuinţă. *(Ţine seamă de ~ele pielei.)*

ceriţícă s. v. PIDOSNIC.

CERNE vb. a da, (înv. şi reg.) a petrece, (înv.) a dirmoia. *(~ făina prin sită.)*

cérue vb. v. BURA. BURNIŢA. DEOSEBI. DESLUŞI. DIFERENŢIA. DISCERNE. DISCRIMINA. DISTINGE. ŢÂRCÂI. ŢÂRÂI.

CERNEALĂ s. (înv. şi pop.) negreală, (reg.) tíntă. *(~ de scris.)*

cerneală s. v. DOLIU. ÎNNEGRIRE. NEGREALĂ. NEGREAŢĂ. NEGRU.

CERNÍ vb. a (se) îndolia.

cerni vb. v. ÎNNEGRI.

CERNÍRE s. îndoliere.

cerníre s. v. ÎNNEGRIRE.

CERNÍT adj. 1. îndoliat. *(Om ~.)* 2. îndoliat, negru. *(Haine ~.)*

cernit adj. v. ÎNNEGRIT. NEGRU.

cernit s. v. ÎNNEGRIRE.

CERNUŞCĂ s. *(BOT.) 1. (Nigella saliva)* negrilică, (reg.) negroáică, negrúşcă, chimen-negru, chimion-négru. 2. *(Nigella arvensis)* negrúşcă, (reg.) bruş, negrúţă, nigelúţă, pipe-rúţă, chimion-de-eâmpuri.

CERNUT adj. (pop.) ciuruit. *(Făină~.)*

ceróì s. v. GORUN.

CERŞEÁLĂ s. cerşetorie, cerşit, milogeală, milogit, (rar) cerşetorii, (înv. şi reg.) prosteală, (arg.) mangleală. *(Umblă cu ~.)*

CERŞETOR s. milog, (pop.) sărac, (înv. şi reg.) calic, mişel, (Transilv. şi Bucov.) coldúş, (arg.) manglitor.

cerşetori vb. v. CERE. CERŞI. MILOGI.

CERŞETORIE s. cerşeală, cerşit, milogeală, milogit, (rar) cerşetorít, (înv. şi reg.) prosteală, (arg.) mangleală. *(Umblă cu ~.)*

CERSETORÍME s. (înv.) calicíme.

cerşetorít s. v. CERŞEALĂ. CERŞETORIE. CERŞIT. MILOGEALĂ. MILOGIT.

CERŞÍ vb. a cere, a se milogi, (pop.) a prosti, (Transilv. şi Maram.) a coldui, (înv.) a calici, a cerşetori, (arg.) a mangli. *(~ pe la colţuri de stradă.)*

CERŞÍT s. cerşeală, cerşetorie, milogeală, milogit, (rar) cerşetorít, (înv. şi reg.) prosteală, (arg.) mangleală. *(Umblă cu ~.)*

CERT adj., adv. 1. adj. adevărat, aievea, autentic, nescornit, netăgăduit, pozitiv, real, sigur, veridic, veritabil. *(Un lucru ~.)* 2. adj. categoric, evident, incontestabil, indiscutabil, necontestabil, necontestat, nediscutabil, neândoielnic, neândoios, netăgăduit, sigur, vădit, (livr.) indubitabil, peremptoriu. *(A manifestat o superioritate ~.)* 3. adj. categoric, precis, sigur, (rar) neapărat. *(Vrea un răspuns ~.)* 4. adj. sigur, (livr.) infailibil. *(Un procedeu ~.)* 5. adj. ferm, fixat, hotărât. *(Dală ~.)* 6. adj. inevitabil, sigur. *(Căderea~ a oraşului.)* 7. adv. absolut, bineânţeles, desigur, fireşte, garantat, indiscutabil, natural, negreşit, neândoielnic, neândoios, normal, precis, sigur. *(– Crezi că vine azi? – ~!)* 8. adv. adevărat, serios, sigur. *(– Asa s-au intimplat lucrurile!* -----?) *r*

CERTA vb. 1. a se învrăjbi, a se supăra, (pop.) a se bălăbăni, a se gilcevi, a se sfădi, (înv. şi reg.) a se pricinui, (reg.) a se cârti, a (se) pricini, (Mold.) a se cârcoti, (prin Olt.) a se rohoti, (înv.) a se pârî, a se prici, a se prigoni, (fam. fig.) a se strica. *(S-a ~ cu toii prietenii.)* 2. a admonesta, a dăscăli, a dojeni, a moraliza, a mustra, (pop. şi fam.) a beşteli, a muştrului, a ocărî, a probozi, (pop.) a sfădi, a sudui, (înv. şi reg.) a înfrunta, a oropsi, a stropoli, a toi, (reg.) a cârti, a tolocăni, (prin Mold.) a(-i) bănui, (Olt.) a docăni, (prin Mold.) a mogorogi, (Mold. şi Bucov.) a moronci, (Bucov.) a putui, (Mold.) a şmotri, (Olt. şi Ban.) a vrevi, (înv.) a preobrăzi, a prihăni, a probă-zui, a prociti, (fam. fig.) a săpuni, a scutura. *(L-a ~ cu asprime.)*

certa vb. v. BATE. CONDAMNA. INSTRUI. ÎNVĂŢA. OSÂNDI. PEDEPSI.

CERTARE s. 1. dojenire, mustrare, (pop.) sfădíre. *(~ cuiva.)* 2. admonestare, ceartă, dojana, dojenire, imputare, morală, mustrare, observaţie, reproş, (pop. şi fam.) beşteleálă, muştruluiálă, ocară, (înv. şi reg.) înfruntare, probozeálă, (reg.) probázá, probozénie, (prin Mold.) bănat, (Mold.) şmótru, (înv.) dăscălie,

împutăciúne, învăţătură, preobrăzitúră, pro-bozíre, răpşte, remonstráre, zabrác, (fam. fig.) săpuneálă, scuturătúră. *(~ pe care a primit-o l-a cuminţit.)*

certare s. v. CONDAMNARE. OSÂNDĂ. OSÂNDIRE. PEDEAPSĂ. PEDEPSIRE.

CERTAT adj. învrăjbit, supărat. *(Persoane ~.)*

certat adj. v. CONDAMNAT. OSÂNDIT. PEDEPSIT.

CERTĂREAŢĂ s. scandalagioaică, (înv. şi pop.) zavragioáică.

CERTĂREŢ adj., s. arţăgos, gâlcevitor, scandalagiu, (rar) vociferant, (înv. şi pop.) zavragiu, (pop. şi fam.) ţâfnós, zurbagiu, (pop.) pricináş, rânzós, (înv. şi reg.) sfádnic, sfădálnic, sfădi-ciós, (reg.) arţăgáş, gâlcevós, potcáş, scandalos, sfădăiós, sfădăréţ, sfădăúş, (Mold. şi Bucov.) cârciogár, (Transilv.) pórav, (prin Olt.) pricinélnic, (prin Olt. şi Ban.) pricinós, (înv.) pricélnic, prició́s, pricitór, sfădáci, sfăditór, (fig.) clonţos, colţos, ţăndărós. *(Om ~.)*

cerţi vb. v. INELA. SECUI.

CERTIFICĂ vb. a adeveri, a arăta, a atesta, a confirma, a demonstra, a dovedi, a întări, a mărturisi, a proba, a sprijini, a stabili, a susţine, (livr.) a corobora, (înv. si reg.) a probălui, (înv.) a încredinţa, a mărturi, a probui. *(Toate ~ cele spuse.)*

CERTIFICARE s. adeverire arătare, atestare, confirmare, demonstrare, demonstraţie, dovedire, întărire, probare, probă, (livr.) coroborare. *(~ celor arătate.)*

CERTIFICAT s. (astăzi rar) atestat, (înv.) atestáţie, certificáţie, încredinţare, patentă, testimoniu, teşchereá, zapíscă. *(~ de 10 clase.)*

certificáţie s. v. CERTIFICAT.

CERTITUDINE s. 1. convingere, credinţă, încredinţare, sentiment, siguranţă, (livr.) convicţiune. *(Am ~ că voi învinge toate dificultăţile.)* 2. siguranţă, (livr.) infailibilitate. *(~ unui remediu.)*

CERUIÁLĂ s. ceruire, ceruit. *(~ unui obiect.)*

CERUÂRE s. ceruială, ceruit. *(~ parchetului.)*

CERUÍT s. ceruială, ceruire. *(~ parchetului.)*

CERÚMEN s. *(FIZIOLJ* ceară, (pop.) clei, năjít. *(~ format in urechi.)*

CERUT adj. cuvenit, necesar, trebuincios, trebuitor, (pop.) cuviincios, (înv.) recerút. *(A făcut toate cele ~.)*

CERÚZĂ s. *(CHIM.)* alb de plumb, (înv.) stiubéci.

cerúză s. v. CONDEI. CREION.

cervánă s. v. TALPA-GÂŞTEI.

CÉRVIX s. *(ANAT.)* 1. col vezical. 2. col ute-rin.

cescúţ s. v. CEAS. CLIPĂ. CLIPITĂ. MINUT. MOMENT. ORĂ. SECUNDĂ. TIMP. VREME.

cest adj. v. ACEST.

cesta pron. v. ACESTA.

CESTĂLÁLT pron., adj. (pop.) ăstălalt, (reg.) ístalalt. *(~ era mai înalt; omul ~.)*

CEŞCULÍŢĂ s. ceşcuţă. *(O ~ de căţea.)*

CESCÚŢĂ s. ceşcuíiţă. *(O ~ de porţelan.)*

CETACÉUM s.*(CHIM.)*spermanţet, alb de balenă, ceară de balenă, ulei de casalot.

CETATE s. *(IST., MIL.)* fortăreaţă, (înv.) báşte, politie. *(O ~ medievală.)*

cetate s. v. ORAŞ.

cetăţean s. v. ORĂSEAN. TÂRGOVET.

CETĂŢENESC adj. civic, chil, (înv.) poli-ticésc. *(Drepturi ~.)*

CETĂŢENÍE s. *(JUR.)* supuşenie, (impr.) naţionalitate. *(~ unei persoane.)*

CETĂŢÚIE s. *(IST., MIL,)* citadelă.*(*O *~ pe vârful dealului.)*

ceteráş s. v. LĂUTAR. SCRIPCAR. VIOLONIST. VIORIST.

cétera s. v. SCRIPCÂ. VIOARĂ. VIO-L1NĂ.

cetină s. v. IENUPĂR. JNEAPĂN. PIN.

CETINĂ-DE-NÉGI s. *(BOT.; Junipcrin. sabina)* (livr.) sabină.

CETINÂŢĂ s. *(BOT.)* cetioară.

CETIOÁRĂ s. *(BOT.)* cetiniţă.

cetârnă s. v. BURLAN. JGHEAB. STREAŞINĂ.

cetlăiáş s. v. LĂTURAŞ.

CETLUÍ vb. (Transilv.) a tecărui. *(A ~ un obiect.)*

cetluí vb. v. ÎNCORDA.

CEŢOS adj. înceţoşat, înnegurat, nebulos, neguros, pâclos, (rar) negurátic, neguriu. *(Vreme ~.)*

CÉUCĂ s. *(ORNIT.; Colocus monedula)* stâncă, stăncuţă, (reg.) cioacă, ciochíţă, ciorícă, cio-vícă, crancău, lisárcă, stăncuşoáră, cioară-gulerátă, cioară-pucioásă, papagal-ţigănésc, po-rumbel-ţigănésc.

ceúr adj. v. CHIORÂS. CRUCIŞ. ÎNCRUCIŞAT. PIEZIŞ. SAŞIU. STRABIC.

CEVA pron., adj., adv. 1. pron. (înv. şi reg.) «evási, cevâşilea, oarece, oarecevá, (înv.) oare-şicé. *(S-a dus să ia ~.)* 2. adj. câtva, oarecare, oareşicare, (înv. şi reg.) cevâşi, cevâşilea, oarecft, oarecâtvá, oareşicé. *(Are ~ treabă.)* 3. adv. întrucitva, oarecum, oareşicum, (înv. şi reg.) cevâşi, cevâşilea, (înv.) oarece. *(Cunoştea ~ regulamentul.)*

cevâşi adj. v. CEVA. CÂTVA. OARECARE. OAREŞICARE.

cevâşi adv. CEVA. ÎNTRUCÂTVA. OARECUM. OAREŞICUM.

cevâşi pron. v. CEVA.

cevâşilea adj. v. CEVA. CÂTVA. OARECARE.' OAREŞICARE.

cevâşilea adv. v. CEVA. ÎNTRUCÂTVA. OARECUM. OAREŞICUM.

cevâşilea pron. v. CEVA.

cezar s. v. ÎMPĂRAT.

CEZARIANĂ s. *(MED.)* cezarotomie.

CEZAROTOMÍE s. *(MED.)* cezariană.

CHEAG s. *(BIOL.)* l.chimozină.labferment, lactoferment, (reg.) maia, presură. *(~ contribuie la coagularea laptelui.)* 2. coagul, (reg.) străgheáţă. *(~ de singe.)*

cheag s. v. AVERE. AVUT. AVUŢIE. BOGĂŢIE. BUN. MIJLOACE. PERITEAG. SITUAŢIE. STARE.

CHEBÁP s. (înv.) cuşchcbáp. *(~ cjte o specialitate de fi igúrme.)*

CHEF s. 1. bcnchetuială, ospăţ, petrecere, praznic, prăznuire, (pop.) benchét, cUiollián, refeneá, zaiafet, (înv. şi reg.) petrecanie, (Mold.) guleái. 2. beţie, (înv.) băutură. *(Un ~ de pomină.)* 3. dispoziţie, dorinţă, gust, plac, plăcere, poftă, voie, voinţă, vrere, (pop.) vrută, (inv.) deşiderát, ogód, poftíre, poftitúră, rhnă, riv-níre, tabiet. *(După ~ inimii.)* 4. capriciu, fandoseală, fantezie, fason, fiţă, maimuţăreală, moft, naz, poftă, prosteală, sclifoseală, toană, (pop. şi fam.) pârţág, scălimbăiálă, scălâinbă-iére, scălâmbăitúră, (pop.) fasoleálă, háchilă, izmeneală, pandalíe, (inv. si reg.) marghiolíe, nacafá, pală, (reg.) marghioleálă, năbădáie, toáncă, zimbâc, (Transilv.) pont, (Mold, prin Bucov şi Transilv.) súcă, (inv.) schimonosire, schimonositúră, (grecism înv.) paraxénie. (fam.) bizdâc, larafastâc, marafet, (fam. fig.) boală, dambla. *(Un ~ de-o clipă.)*

chef s. v. TABIET.

CHEFÁL s. *(LfIT.) 1. (Mugii cephalus)* (reg.) balabán, labán, paciós. 2. *(Muyú capito)* (reg.) platarín. 3. *(Mugii saliens)* (reg.) ilárie.

clicfăluí vb. v. AMEŢI. CHERCHELI. ÎMBĂTA. TURMENTA.

CHEFLÍU adj. petrecăreţ, (înv. şi reg.) petrecătór, (înv.) petrecănós, vesélnic, (lam.) lumeţ. *(Om ~.)*

CHEFNÍ vb. (reg.) a ţălmi. *(Ogarul ~.)*

CHEFNÍT s. (reg.) tănnít. *(~ de eí.ne.)*

chcfós adj. v. VESEL. VOIOS.

CHEFUÍ vb. a benchetui, a petrece, a prăz-nui, (înv. şi pop.) a (se) ospăta, (Mold. şi Bucov.) a mesi, (prin nordul Transilv. şi prin Ma-ram.) a mulătui. *(Au ~ toată noaptea.)*

CHEFULÉŢ s. chefuşor. *(A tras un ~.)*

CHEFUŞÓR s. chefuleţ. *(A făcut un ~.)*

chegóraiţă s. v. ÎNCHEGÂTOARE.

chehaiá s. v. CAPUCHEHAIE.

CHEI s. splai. *(~ Dâmboviţei.)*

CHEI s. pi. *(GEOGR.)* defileu, strimloare, (pop.) strungă, (inv.) spărtură, strâmtúră.

ehei s. pi. v. GHIZD.

CHEIE s. *(MUZ.)*acordor. *(~ pentru pian.)*

cheie s. v. CLARIFICARE. CORDAR.

DESLUŞIRE. ELUCIDARE. EXPLICARE. EXPLICAŢIE. ÎNTINZĂTOR. LĂMURIRE. LIMPEZIRE. PRECIZARE. REZOLVARE. SOLUŢIE. SOLUŢIONARE. STRUNĂ.

cheiţa-ráiului s. v. SCÂNTEIOARĂ.

CHEL adj. pleşuv, (înv. şi pop.) pleş, pleşuvit, (reg.) chelbos, pleşcát, tírcav, (Transilv. şi Ban.)

peleág, (inv.) chéleş. *(Om ~.)*

chel s. v. VARZĂ CREAŢĂ.

CHELÁR s. pivnicer.

chelár s. v. CĂMARĂ.

CHELĂLĂÍ vb. a schelălăi, a scheuna, (reg.) a ţilăi. *(Clinele ~.)*

CHELĂLĂIÁLĂ s. chelălăit, chelălăitură, schelălăială, schelălăit, schelălăitură, scheunare, scheunat, scheunătură, (rar) scheáun. *(~ de cline.)*

CHELĂLĂÍT s. chelălăială, chelălăitură, schelălăială, schelălăit, schelălăitură, scheu-

nare, schcunat, scheunătură, (rar) scheáun. *(~ de cline.)*

CHELĂLĂITÚRĂ s. chelălăială, chelălăit, «ehelăSăială, schelălăit, schelălăilnră, scheu-nare, scheunat, scheunătură, (rar) scheáun. <~ *câinelui.)*

eheíáreá s. v. OCHELARITĂ.

rhrlărél s. v. OCHELARITĂ.

chelbe s. v. CALVITIE. CHELIE. PELADĂ.

'PLEŞUVII-;.

cliélbó- adj. v. CHEL. PLEŞUV.

rlielbnşí vb. v. CHELI. PLEŞUVI.

CHELEN s. *(CHIM., FARM.)* cloretan, clo-cură de etil. *(~ se foloseşte ca anestezic.)*

chile* adj. v. CHEL. PLEŞUV.

chelíăneálâ s. v. BĂTAIE.

rbelfăní vb. v. ATINGE. BATE. LOVI.

C1IELÍ vb. *(MED.)* a pleşuvi, (reg.) a ichelboşi. (înv.) a pleşi.

CHELIE s. *(MED.)* calviţie, pleşuvie, (înv. f,i 103.) pleáşă, (reg.) chelbe, pléscă, plesuveálă.

chelifér s. v. SCORPIONUL DE CĂRŢI.

rhélnă s. v. CHICHIŢĂ. CODÂRLĂ. FUND.

CHELNER s. ospătar. *(~ la restaurantul „Capilor[1].)*

CHELNER1ŢĂ s. ospătăriţă. *(Are profesiunea de ~.)*

chelşúg s, v. CHELTUIALĂ. CHELTUIRE.

CI1ELTUÍ vb. 1. a arunca, a azvârli, a irosi, a împrăştia, a prăpădi, a risipi, a zvirli, (livr.) *a* prodiga, (înv. şi reg.) a prăda, (reg.) a mătrăşi, a părădui, (Transilv.) a spesa, (înv.) a răşchira, (grecism înv.) a afierosi, (fig.) a înghiţi, a minca, a papa, a toca. (S*i-a ~ averea; ísí~ banii pe toate fleacurile.)* 2. a consuma. (~ *energie.)*

cheltui vb. v. DESFACE. PLASA. VINDE.

CHELTUIALĂ s. 1. cheltuire, (înv.) chelşúg, masráf. *(~ unei mari sume de bani pentru...)* -. da pi.) (astăzi rar) speze (pl.). *(A făcui multe ~.)* 3. cheltuire, consum. *(~ de energie.)*

chrltuiélnic adj., s. v. CHELTUITOR. RISIPITOR.

CHELTUÍRE s. 1. cheltuială, (înv.) chelşúg, masráf. *(~ unei mari sume de bani pentru...)* 2. aruncare, azvirlire, irosire, risipire, zvârlire, (reg.) părăduíre, (fig.) păpáre, tocáre, tocat. *(~ banilor pe toate fleacurile.)* 3. cheltuială, consum. *(~ de energie.)*

CHELTUIT adj. irosit, prăpădit, risipit, (reg.) părăduít. *(O avere ~.)*

CHELTUITOR adj., s. risipitor, (livr.) prodig, (rar) risipelnic, (Transilv. şi Maram.) prădător, (înv.) chcltuiélnic, istrăvitór, împrăştie-tór, (fam. fig.) spart. *(Om ~.)*

cheltuitor s. v. CASIER.

CHEMA vb. 1. a invita, a pofti. *(1-a ~ să meargă la el.)* 2. a convoca, a invita, (înv., în Transilv. şi Ban.) a conchema. *(I-a ~ la direcţie, la miliţie ele.)* 3. a solicita. *(Îl ~ la o acţiune de amploare.)* 4. a invita, a provoca, (înv.) a provocarisi. *(Îl ~ la luptă.)* 5. *(JUR.)* a cita, a invita, (înv., în Transilv.) a soroci. *(L-a ~ în faţa instanţei.)* 6. *(JUR.)* a acţiona.

(L-a ~ In judecată.) 7. a evoca, a reaminti, a rechema, a redeştepta. *(~ ceva In memorie.)* 8. a boteza, a denumi, a intitula, a numi, a porecli, a spune, a supranumi, (înv. şi reg.) a număra. (înv.) a grăi, a nomina, a muucni, a titlui. *(Venim vitejia lui l-au ~ „Ilravul".)* !). a se numi, (înv. şi pop.) a striga, (pop.) a-i spune, a-i zice, (înv.) a se porecli. *(- Cum te ~ ? – Oheorghe!)* 10. a se numi, a se spune, a se zice, (înv.) a se pomeni. *(Cum se ~ pe Iu voi această floare?)*

chemá vb. v. STRIGA. ŢIPA. URLA. ZBIERA.

CHEMARE s. 1. invitare, invitaţie, poftire. *(~* cuiva *la masă.)* 2. convocare, invitare, invitaţie. *(~ lor la direcţie, la miliţie, ele.)* 3. invitare, provocare. *(~ cuiva Iu luptă.)* 4. *(JUR.)* citare, citaţie, invitare, invitaţie. *(~* cuiva *In fala instanţei.)* îî. *(M1L.;* concr.) ordin, (prin Transilv. şi Maram.) poruncă. *(A primit ~ şi s-a prezentat la unitate.)* B. apel. *(O ~ udresală maselor.)* 7. (concr.) proclamaţie. *(A publicat ~.) H.* menire, misiune, rol, sarcină, (reg.) menínţă, (livr. fig.) saccrdóţiu. *(Si-a împlinit ~.)* 9. aplecare, aplicaţie, aptitudine, atracţie, dar, har, înclinare, înclinaţie, înzestrare, pornire, predilecţie, predispoziţie, preferinţă, talent, vocaţie, (livr.) propensiune, (pop.) tragere, (înv.) aplecăciúne, plecare. *(Şi-a demonstrat din plin ~ pentru...)*

chemare s. v. STRIGĂT. ŢIPĂT. URLET. ZBIERET.

CHEMAT adj. competent, îndreptăţit, (înv.) volnic. *(A'u este ci cel ~ să ne dea lecţii.)*

CHEMĂTOARE s. fluierice. *(Cu ~ vlnălo-rul imită strigătele unor animale.)*

chemătoare s. v. VOCATIV.

chemător s. v. COLĂCAR. VĂTAF. VATĂ-SEL. VORNICEL.

CIIEMIGRAFÍE s. *(TIPOGR.)* ehemiUpie.

CHEMITIPÍE s. *(TIPOGR.)* chemigrafie.

CHENAR s. 1. bordură, margine. *(~ al covorului.)* 2. *(TIPOGR.)* bordură, (rar) áinfas. *(~ la un text imprimat.)*

CHENĂRUÍ vb. a împrejmui, a încadra, a înconjura, a mărgini, (fig.) a tivi. *(Soarele ~ cu lumină*

poiana.)

chéndelă s. v. LĂUZĂ.

cheneáf s. v. CLOSET. TOALETĂ. VECE.

CHENZINAL adj. bilunar. *(Retribuţie ~.)*

CHEOTOÁRE s. 1. butonieră, (rar) încheie-toáre, (prin Transilv.) babă. *(~ la o haină.)* 2. baieră. *(~ la gura cămăşii ţărăneşti.)* 3. *(CONSTR.)* (reg.) zimţ. *(~ la colţurile casei.)* 4. (reg.) căţel, zimţ. *(~ la colţul gardurilor de nuiele.)*

cheotoáre s. v. CHINGĂ.

chepeeă s. v. SPUMIERĂ.

CHEPCÉL s. *(PESCUIT)* (prin Munt.) câr-liónţ, (prin Olt.) cârstáş, posfât. (prin Dobr.) tirbóc. *(~ are forma unei linguri.)*

chepeng s. v. OBLON.

chera s. v. CUCOANĂ. DOAMNĂ. MA-DAM.

cheraplé.ş adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD.

NETOT. PROST, PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

CHERCHELÍ vb. a (se) ameţi, a (se) îmbăta, a (se) turmenta, (livr.) a (se) griza, (pop.) a (se) turlăci, (prin Transilv.) a (se) amnări, (Mold.) a (se) chefălui, (Transilv. şi Ban.) a (se) şumeni, (fam.) a (se) învinoşa, a (se) mato-sí, (fam. fig.) a (se) afuma, a (se) aghesmui, a (se) căli, a (se) ciupi, a (se) cârpi, a (se) mag-netiza, a (se) pili, a (se) sfinţi, a (se) tămâia, a (se) trăsni, a (se) turti, (rar fig.) a (se) târnosi, a (se) turci, (reg. fig.) a (se) flecui, a (se) oţeli, (arg.) a (se) mahi, a (se) matoli. *(S-a cam ~ ca rachiu.)*

CHERCHELÍT adj. ameţit, băut, beat, îmbătat, turmentat, (livr.) grizáţ, (rar) trecut, (înv. şi pop.) candriu, (pop.) turlác, vâjâit, (reg.) amnărít, învinoşát, rătutít, vinós, (prin Ban.) chermeléu, (Transilv. şi Maram.) şúmen, (prin Transilv.) şumenít, (fam. fig.) afumat, aghesmuit, făcut, oţelít, pilit, sfinţit, tămâiát, târnosít, trăsnit, turtit, (arg.) mahít, matól, matosít. *(Un om ~.)*

CHERESTEA s. lemnărie. *(~ unei construcţii.)*

cherestea s. v. OSATURĂ. SCHELET. SISTEM OSOS.

cherhana s. v. FABRICĂ. UZINĂ.

chermeléu adj. v. AMEŢIT. BĂUT. BEAT. CHERCHELÍT. ÎMBĂTAT. TURMENTAT.

CHÉRNĂR s. *(TEHN.)* punctator, (rar) punctár.

cherván s. v. CARAVANĂ.

chesár s. v. ÎMPĂRAT.

chesát s. v. CRIZĂ.

chesăgí vb. v. DISTRUGE. EXTERMINA. MASACRA. MĂCELĂRI. NIMICI. PRĂPĂDI. STÂRPI.

chesăgíu s. v. FIOŢ. MĂCELAR. PUNGAŞ.

CHESTIONA vb. 1. a interoga, a întreba, (pop.) a ispiti, (fig.) a descoase. *(A ~ pe cineva despre ceva.)* 2. a asculta, a examina, a interoga, a întreba, (înv.) a prociti. *(~ un elev.)*

CHESTIONARE s. ascultare, examinare, interogare, (înv.) procitánie. *(~ a unui elev.)*

CHESTIUNE s. 1. lucru, problemă, subiect, temă, (înv. şi reg.) prochimen, (înv.) materie. *(Mulţimea şi diversitatea ~lor discutate; să trecem la ~ care interesează.)* 2. problemă. *(~ care se pune este următoarea...)* 3. afacere, interese (pl.), problemă, treabă, (pop. şi fam.) daravéră, (reg.) támjă, (înv.) negoţ. *(Şi-a rezolvat toate ~.)* 4. lucru, poveste, pricină, problemă, socoteală, treabă, (înv.) madeá, (rusism înv.) predmét. *(S-a lămurit ~ aceea?)* 5. fapt, întâmplare, lucru. *(A survenit o ~ neaşteptată.)* 6. întrebare. *(A răspuns bine la prima ~.)*

cheş adj. v. BĂLŢAT. PĂTAT. PESTRIŢ. TĂRCAT.

CHETĂ s. colectă, (înv.) curamá, (grecism înv.) sinisforá. *(Face o ~ pentru strângerea unor fonduri.)*

CHEZÁŞ s. *(CONSTR.)* paiantă. *(Pe ~ i se sprijină stllpii caselor ţărăneşti.)*

chezáş s. v. CAUŢIUNE. FIDEJUSOR. GARANT. OSTATIC.

CHEZĂŞÍE s. asigurare, garanţie, (înv.) credinţă. *(Acest lucru constituie o ~ pentru...)*

chezăşie s. v. AMANET. CAUŢIUNE. FIDEJUSIUNE. GAJ. GARANŢIE.

chezăşuí vb. v. GARANTA. GIRA. RĂSPUNDE.

chezăsuíre s. v. ASIGURARE. GARANTARE.

chiabúradj. v. AVUT. BOGAT. ÎNSTĂRIT. SITUAT.

CHIABUR s. (Transilv.) gazdă, găzdác. *(~ exploata munca ţăranului sărac.)*

chiaburi vb. v. ÎMBOGĂŢI. ÎNAVUŢI. ÎN-CHIABURI.

chiar adj. v. CLAR. CRISTALIN. CURAT. DESLUŞIT. DISTINCT. EVIDENT. LĂMURIT. LIMPEDE. PRECIS. PUR. TRANSPARENT.

CHIAR adv. 1. exact, întocmai, tocmai, (înv. şi pop.) săvái, (pop.) oblu, taman, (înv. şi reg.) aşáşi. *(~ aşa s-a Intlmplat.)* 2. drept, exact, întocmai, precis, tocmai, (pop.\ oblu, taman, (înv. şi reg.) prísne, (prin OH.) tam, (înv., în Transilv.) acurat, (pop. fig.) curat. *(Îl nimereşte ~ în frunte; cade ~ pe el; a venit ~ la ora convenită.)* 3. absolut, aidoma, aievea, asemenea, deopotrivă, exact, identic, întocmai, (înv. şi pop.) asíjderca, (Mold. şi Bucov.) listai, (prin Bucov.) prici, (Transilv.) tístaş, (prin nord-estul Olt.) tixlím, (inv.(atóc-ma, tij, tocmai. *(Este ~ tată-său.)* 4. numai, tocmai. *(E ~ bună de mlncat.)* 5. îndeosebi, tocmai, (înv. şi pop.) osebit. *(~ asla-i place lui.)* 6. încă, tocmai. *(~ de anul liecut licbuia să...)* 7. tocmai, (prin Ban. şi Transilv.) bas. *(A'u s-a Intlmplat ~ de multă vreme.)*

chiar adv. v. CLAR. DESLUŞIT. EXPLICIT. EXPRES. LĂMURIT. ' LIMPEDE. RĂSPICAT.

CIIIBRÍT s. (reg.) bâticél, cătrănită, chin-dércă, focălínă, focăríţă, gliiúfă, maşină, scăpărătoare, (Transilv.) aprinjoárâ, aprinzătoare, (prin Transilv.) bitúţă, (Ban.) feştilă, vprin Transilv.) foácăle (pl.), (Transilv.) lemnúş, lemnúţ, (prin Transilv.) măeăúţ, (Transilv.) păiúţ, (prin Transilv.) pirúşte (pl.), (prin sud-vestul Transilv.) prislúgă, (prin Transilv. si Ban.) pucioase (pl.), (Transilv.) raipélţ, (prin Transilv.) schindoárţă (prin Maram. şi Transilv.) silítră, (prin Bucov.) sî'rnic, (prin Transilv.) stírcă, (Transilv. şi

Maram.) şfébelă. *(A aprins un ~.)*

CHIBZUÍ vb. 1. a cugeta, a gândi, a judeca, a medita, a raţiona, a reflecta, (înv.) a medita-risi, a mândri, a rezona, a semui. *(Vrea să ~ în linişte.)* 2. a (se) gândi, a judeca, a socoti, (înv. şi reg.) a sămălui, (fig.) a cântări, a cumpăni, a drămui. *(Să ~ cum e mai bine.)* 3. a delibera, a dezbate, a discuta, (livr.) a pertracla. *(Să stăm şi să ~ eu atenţie ce să facem.)* 4. a aprecia, a considera, a crede, a găsi, a gândi, a judeca, a opina, a socoti, (pop.) a chiti, a cugeta, (înv.) a cunoaşte, a număra. *(Eu ~ că aşa trebuie să facem.)* 5. (fig.) a cumpăni, a măsura. *(Îşi ~ cuvintele.)*

chibzuí vb. v. BĂNUI. CONSULTA. CREDE. GHICI. GÂNDI. IMAGINA. ÎNCHIPUI. ÎNTREZĂRI. PLĂNUI. PRESUPUNE. PREVEDEA. PROIECTA. SFĂTUI. SOCOTI. ŞTI. VISA. ^

CHIBZUIALĂ s. chibzuinţă, chibzuire, cuminţenie, cumpăt, cumpătare, înţelepciune, judecată, măsură, minte, moderaţie, raţiune, socoteală, socotinţă, tact, (Iivr.) continénţă, (rar) cuminţíe, ponderáţie, temperánţă, (pop.) scumpătáte, (înv. şi reg.) sfat, (înv.) sămăluírc, socoátă, tocmeală, (fam.) schépsis, (fig.) cum-păneálă, cumpănire. *(Procedează cu multă ~.)* CHIBZUÍNŢĂ s. chibzuială, chibzuire, cuminţenie, cumpăt, cumpătare, înţelepciune, judecată, măsură, minte, moderaţie, raţiune, socoteală, socotinţă, tact, (livr.) continénţă, (rar) cuminţíe, ponderáţie, temperánţă, (pop.) scumpătáte, (înv. şi reg.) sfat, (înv.) sămăluíre, socoátă, tocmeală, (fam.) schépsis, (fig.) cum-păneálă, cumpănire. *(Demonstrează multă~.)* CHIBZUÍRE s. 1. deliberare, gindire, judecare, (fig.) cumpănire, drămuire. *(După o îndelungă ~.)* 2. deliberare, dezbatere, discutare, discuţie, (livr.) pertractare. *(A avut loc~.)* 3. chibzuială, chibzuinţă, cuminţenie, cumpăt, cumpătare, înţelepciune, judecată, măsură, minte, moderaţie, raţiune, socoteală, socotinţă, tact, (livr.) continénţă, (rar) cuminţíe, ponderáţie, temperánţă, (pop.) scumpătáte, (înv. şi reg.) sfat, (înv.) sămăluíre, socoátă, tocmeală, (fam.) schépsis, (fig.) cumpăneálă, cumpănire. *(Procedează cu multă ~.)*

CHIBZUIT adj., adv. 1. adj. calculat, cumpănit, cumpătat, echilibrat, înfrânat, măsurat, moderat, ponderat, socotit, (prin vestul Tran-silv.) samalít. *(Om ~; viaţă ~.)* 2. adj. astâmpărat, aşezat, cuminte, cuminţit, cumpătat, domolit, echilibrat, liniştit, potolit, reţinut, rezervat, serios, sobru, stăpânit, temperat. *(Om ~.)* 3. adj. aşezat, cumpătat, echilibrat, liniştit, paşnic, potolit, tihnit. *(O viaţă ~.)* 4. adj. cuminte, înţelept, socotit, (pop.) mintos. *(Om ~.)* 5. adv. cuminte, înţelept, înţelepţeşte, judicios, raţional. *(A procedat ~.)* 6. adj. cumpănit, gândit, judicios, matur, serios, socotit, temeinic. *(0 judecată ~.)* 7. adj. bun, folositor, gândit, înţelept, judicios, raţional, rezonabil, socotit, util, (fig.) sănătos. *(Un sfat ~.)* 8. adj. cuminte, deştept, inteligent, înţelept. (O *faptă ~.)*

CHÍCĂ s. 1. plete (pl.). *(Tânăr cu ~.)* 2. *(BOT.) chica-voinicului (Nigella damas-cena)* = (reg.) borză, morăríţă, nigelúţă, păianjen, barba-boiérului, vergură-învălítă. chícheriţă s. v. CĂPUŞĂ. chichion s. v. BELEA. BUCLUC. DANDANA. ÎNCURCĂTURĂ. NĂPASTĂ. NEAJUNS. NECAZ. NEMULŢUMIRE. NENOROCIRE. NEPLĂCERE. NEVOIE. PACOSTE. POCINOG. RĂU. SUPĂRARE. chichirez s. v. FARMEC. HAZ. CHICHÍŢĂ s. (Mold.) chélnă. *(~ de sub capra trăsurii.)*

chichiţă s. v. LĂDISOARĂ. LĂDITĂ. STRATAGEMĂ. SUBTERFUGIU. ŞIRETENIE. ŞIRETLIC. ŞMECHERIE. TERTIP. TRUC. VICLENIE. VICLEŞUG.

chíciu s. v. COAPSĂ. ŞOLD.

CHICIURĂ s. *(MET.)* promoroacă, (pop.) brumă, (reg.) bură, chíclă, gótcă, polei, pro-moáră, stúră. *(~ s-a depus pe crengile copacilor.)*

chicláz s. v. CALAICAN. MELANTERIT. SULFAT FEROS.

CHÍCOT s. chicoteală, chicotire, chicotit, (Mold.) î'ncot, (înv.) clic. *(Se aude un ~ de copii.)*

CHICOTEALĂ s. chicot, chicotire, chicotit, (Mold.) î'ncot, (înv.) clic. *(Cc-i ~ asta?)*

CHICOTI vb. (reg.) a hihăi, a hihoti, (ir. sau depr. fig.) a necheza. *(De ce tot ~ acolo?)*

CHICOTIRE s. chicot, chicoteală, chicotit, (Mold.) î'ncot, (înv.) clic. *(Se aude o ~ reţinută.)*

CHICOTÍT s. chicot, chicoteală, chicotire, (Mold.) î'ncot, (înv.) clic. *(Ce e ~ ăsta?)*

chidă s. v. BRUMĂ. CHICIURĂ. PROMOROACĂ.

chífăr s. v. PIN.

CHÍFLĂ s. (rar) franzelúţă, (reg.) búloă, pâinişoáră. *(Mănâncă* o *~ cu şuncă.)*

CHIFTEA s. (Mold. şi Bu'cov.) plrjoálă. *(O ~ din carne de porc.)*

chífteriţă s. v. COROPIŞNIŢĂ.

chifti vb. v. MUSTI.

chihăí vb. v. AGASA. ENERVA. INDISPUNE. IRITA. NECĂJI. PLICTISI. SÂCÂI. SUPĂRA.

CHIHLIMBAR s. 1. ambră galbenă, (astăzi rar) succín. *(Din ~ se fac obiecte de podoabă.)* 2. *chihlimbar cenuşiu* – ambră. *(~ se formează in intestinul caşalotului.)*

CHIHLIMBARÍU adj. gălbui, (rar) sulfuríu, untdelemnul, (pop.) gălbior, gălbíu, năutíu, şofrăníu, (reg.) gălbenátic, gălbcniciós, gălbe-níu, gălburíu. *(Reflexe ~.)*

CHIL s. kilo, kilogram. *(Un ~ de zahăr.)*

chílav adj., s. v. INFIRM. INVALID. SCHILOD.

chilă s. v. HERNIE.

chilăví vb. v. MUTILA. SCHILODI.

chilă\íţă s. v. TÂRNĂCOP.

CHILIÁSM s. *(BIS.)* milenarism.

CHILIE s. *(BIS.)* (rar) celulă. *(~ într-*o *mănăstire.)*

CHILÍM s. scoarţă. *(Un ~ înflorat prins pe perele.)*

chilínadj. v. DEOSEBIT. DIFERIT. DISTINCT. SEPARAT.

CHILIOARĂ s. *(BIS.)* chiliuţă. *(~ intr-o mănăstire.)*

chilioară s. v. ALVEOLĂ. CELULĂ.

CHILIPIR s. 1. (pop. şi fam.) pleáşcă, pomană, (înv.) ghelir, locmá, (fig.) sfârâiálă. *(Cumpără-l, e un adevărat ~.)* 2. afacere, avantaj, câştig, folos, pricopseală, profit, (Transilv. şi Maram.) haznă, (fam. şi ir.) scofală. *(Nu e nici un ~ să...)*

CHILIPIRGIOÁICĂ s. pomanagioaică.

CHILIPIRGIU s. pleşcar, pomanagiu, (rar) pleşcáş. *(Nu c dectí un ~ ordinar.)*

CH1LIÚŢĂ s. *(BIS.)* chilioară. *(Călugărul locuia într-o ~.)*

chilóm s. v. BALTAG. PUMN.

chilomán s. v. BALAMUC. GĂLĂGIE. HĂRMĂLAIE. HUIET. LARMĂ. SCANDAL. TĂMBĂLĂU. TĂRĂBOI. TEVATURĂ. TUMULT. VACARM. VUIET. ZARVĂ. ZGOMOT.

CHILOT s. pantalon. *(I'une-ţi un ~* moi *gros.)*

CHÍiMEN s. *(BOT.; Cariun cărui)* chimion, (reg.) secară, secarea, secăríeâ, secăríţă, lar-hón, (Transilv.) molótru.

chimcn s. v. CORIANDRU.

clilmcn clinésc s. v. COCOŞEL-DE-CÂMP.

chimen-de-múnte s. v. BRIOALĂ.

ehimcndúlce s. v. MOLURĂ.

chimen-néqru s. v. CERNUSCĂ. NEGRI-LICĂ.

chimenul-úrsului s. v. BRIOALĂ.

CHIMIE BIOLOGICĂ s. biochimie.

chimilioárâ s. v. FERĂSTRĂU.

CHIMION s. *(BOT.; Carum carvi)* chimen, (reg.) secară, secarea, secărícă, secăríţă, tarhón, (Transilv.) molótru.

chimion-de-ápă s. v. MĂRĂRAŞ.

chimion de baltă s. v. MĂRĂRAŞ.

chlmion-de-câmpuri s. v. CERNUSCĂ. NEGRUŞCĂ.

chimion-négru s. v. CERNUSCĂ. NEGRI-LICĂ.

CHIMÍR s. şerpar, (înv. şi reg.) tisău, (reg.) chingă, (Ban. şi Olt.) praştie. *(Ţine banii ín~ ■)*

CHIMOZÍNĂs. *(BIOL.)* cheag, labferment, lactoferment, (reg.) maia, presură. *(~ contribuie la închegarea laptelui.)*

CHIMVAL s. *(MUZ.)* tipsii (pl.).

chimval s. v. CIMBAL. TALER. TALGER.

CHIN s. 1. durere, încercare, patimă.păs, pătimire, suferinţă, (înv. şi pop.) muncă, (pop.) aht, cercare, năpastă, (înv. şi reg.) pătimită, scfrbă, (înv.) răbdare, strástc, suferíre, (fig.) povară. *(Ce ~uri a avut de indurat!)* 2. frământare, zbatere, zbucium, zbuciumare, (reg.) marghiól. *(Un ~ sufletesc insuportabil.)* 3. calvar, canon, cazně, durere, patimă, schingiuire, schingiuit, suferinţă, supliciu, tortură, finv. şi pop.) trudă, (pop.) muncă, (înv.) muncitoríe, pasiune, pedeapsă, pedepsitúrá, rână, schingi, strădanie, strinsoáre, trudnicíe. *(Supus la ~uri crlncene.)* 4. cazně, efort, forţare, muncă, osteneală, sforţare, silinţă, strădanie, străduinţă, trudă, zbatere, (livr.) travaliu, (rar) străduiálă, străduíre, (pop.) canoneală, (reg.) ştrapáţ, (prin Munt.) morân-ceálă, (Mold. şi Transilv.) zoálă, (înv.) căzníre, nevoínţă, ostenínţă, sfórţă, strădănuínţă, stră-dănuíre. *(~ lui ª fost încununat de succes.)*

chindércă s. v. CHIBRIT.

chindéu s. v. PROSOP. ŞERVET. ŞTERGAR.

CHINDIE s. vecernie, (reg.) subamiázã, sunimiéz, (prin Transilv.) avccérnie, (înv.) pomereázã, pomerídã. *(Pe la ~, adică pe la apusul soarelui.)*

cbindigeúlă s. v. BRODERIE.

chindisí vb. v. BRODA. COASE.

chindisít adj. v. BRODAT.

chindisitúră s. v. BRODERII:.

chinez s. v. PRIMAR.

CHINEZ s., adj. 1. s. (înv.) ehitái. *(Un ~ din Beijing.)* 2. chine/esc. *(Cultura, civilizaţia ~.)*

CHINEZESC adj. chinez. *(Cultura ~.)*

CHÍNGÁ s. *l.(CONSTIt.)* cătuşă, (reg.) eocoş-lău, coţofană, găinar, martác, primbla, prinsoare, scleámă, limba-cáprci. *(~ la căpriorii casei.)* 2. *(COXSTR.)* (reg.) cătuşă, cheotoáre, încheietură. *(~ ia acoperişul casei.)* 3. *(TEHX.)* braţ, coardă, spetează, stinghie, (pop.) curmeziş. *(~ la podul coşului morii.)* 4. *(TEHX.)* scân-dură, spetează, stinghie, (pop.) blană. (-. *l« războiul de ţesut.)* 5. stinghie, (reg.) calafat, curmeziş, pop, punte, stâlp, úşă, zăplát. *(~ la fundul unui vas.)* 6. *(TEHX.)* coclrlă, crívac, (reg.) carbóş, cârjă, coastă, cújbă, gânj. *(~ la luntre.)* 7. *(TEHX.)* punte, (reg.) curmeziş, mijlocaş, pod, război. *(~ la ferăstrău.)*

chingă s. v. BRÂU. CHIMIR. CINGĂTOARE. SPETEAZĂ. ŞERPAR.

chingi s. pi. v. CLEŞTE.

CHINGULÍŢĂ s. chi'nguţă.

CHINGUŢĂ s. chingulită.

CHINONÍC *s.(BIS.)* (inv.)priceásnă.*(~ este* o *clntare bisericească.)*

CHINOROZ s. *(CHIM.)* (Mold. şi Transilv.) sájă. *(~ se foloseşte la fabricarea cernelii de tipar.)*

CHINOVÁR s. cinabru, vermillon. *(~ este o culoare roşie mult folosită in pictura.)*

CHINOVIE s. *(BIS.)* (înv.) óbşle. *(O ~ mănăstirească.)*

chinovít s. v. CENOBIT.

CHINTESENŢĂ s. esenţă. *(~ a unui proces.)*

CHINUI vb. 1. a suferi, (înv. si reg.) a se ticăi, (înv.) a se nevoi, a (se) strădui. *(Se ~ foarte tare din cauza bolii.)* 2. a durea, a ţine. *(Mă ~* o *măsea.)* 3. a supăra. *(Îl ~ o tuse rebelă.)* 4. a canoni, a căzni, a munci, a schin-giui, a tortura, a trudi, (înv. şi reg.) a pedepsi, (reg.) a negăti, a strínge, (înv.) a străstui. *(L-au ~ pentru a-şi mărturisi crima.)* 5. a se canoni, a se căzni, a se forţa, a se frământa, a se munci, a se necăji, a se osteni, a se sforţa, a se sili, a se strădui, a se trudi, a se zbate, a se zbuciuma, (înv. şi pop.) a (se) nevoi, (pop.) a se sirgui, (reg.) a se verpeli, (Mold.) a se stră-dănui, (înv.) a se învălui, a năsli, a se osârdnici, a se osirdui, a se volnici, (fig.) a se sfărâma. *(Se ~ să rezolve problema.) ti.* a se consuma, a se frământa, a se zbate, a se zbuciuma, (reg.) a se marghioli, (Bucov.) a se frăsui, (fig.) a se sfărâma. *(Nu te mai ~ aşa pentru toate!)* 7. a consuma, a frământa, a munci, (fig.) a apăsa, a măcina, a muşca, a roade. *(Îl ~ o dragoste neâmpărtăşită.)* 8. a frământa, a obseda, a persecuta, a preocupa, a tortura, a urmări, (fig.) a roade, a tiraniza. *(Îl ~ un glnd.)*

CHINUÍRE s schingiuire, torturai e. *(~ unui marin.)*

CHINUI r adj. 1. schingiuit, torturat, (în\. si pop.) căznit, (înv si reg) pătimaş, (înv.) muncit, pătimitoi, păţit. *(~ om)* 2. consumat, frământat, muncit, necăjit, trudit, zbuciumat, (reg.) canonit, (înv) necăjitor. *(Om ~)* 3. frământat, obsedat, persecutat, torturat, ui mărit. *(~ de* o *idee)* 4. apăsător, greu, rău. *(Un trai ~)*

CHINUITOR adj 1. rebel, supărător, (înv si pop.) necăjós. *(O tuse ~.)* 2. intens, puternic, străpungătoi, violent, viu, (fig) ascuţit, sfredelitor. *(Durere ~.)* 3. obsedant, (livr) torturánt, (astăzi rar) torturătór, (fig) tiranic. *(Un gind ~.)*

chioara-găínii s v. ROMÂNITĂ NEADEVĂRATĂ. ROMÂNITĂ NEMIROSITOARE

chiolhan s v BENCHETUIALĂ. CHEr. OSPĂŢ. PETRECERE PRAZNIC PRAZ NUIRE

chiolhănós adj v. INFAM. JOSNIC. MIŞEL MISELESC MIZERABIL M.ÎRSAV. NEDEMN' NELEGIUIT NLMERNIC. NETREBNIC RUŞINOS SCELERAT. TICĂLOS

chiomb adj \ CHIORÂS. CRUCIŞ ÎNCRUCIŞAT. PIEZIŞ SAŞIU. STRABIC

chiomb adj, s v. BLEG. MIOP. NĂTĂ-I'LEŢ NĂTĂRĂU. NĂTÂNG NEGHIOB NEROD NETOT PROST. PROSTĂNAC. S1UPID. TONT. TONTĂLĂU.

CHIONDORIŞ adv. chiorâs, cruciş, încrucişat, saşiu, strâmb, (pop) pieziş, spanchiu, (reg.) ponciş. *(Priveşte, se uită ~.)*

chior adj. v CHIORÂS. CRUCIŞ. ÎNCRUCIŞAT. PIEZIŞ. SAŞIU. SĂRAC. SLAB. STRABIC.

CHIOR adj, s. (înv. şi pop.) ponivos *(Om ~.)*

chior adj, s. v. NEVĂZĂTOR. ORB.

chior s. v. GAZORNIŢĂ

CHIORĂÍ vb (reg) a ghiorţăi. *(Îi ~ maţele.)*

GHIORĂIÁLĂ s. chiorăit, chiorăitură. *(~ intestinelor.)*

CHIORĂÍT s chiorăială, chiorăitură. *(~ mafelor.)*

CHIORĂITURĂ s. chiorăială, chiorăit. *(~ intestinelor.)*

CHIORI vb. a se holba, a se zgh, (reg) a se hlizi. *(Ce le ~ aşa la mine?)*

chiori vb. v. OCHI. ORBI. ŢINTI. VIZA.

-

CHIORIŞ adj, adv. 1. adj. cruciş, încrucişat, pieziş, saşiu, strabic, (pop) şpanchíu, zbanghíu, (reg.) bazaóchi, ceacâr, ceúr, chior, hónchiu, ponciş, (prin Transilv.) chiomb. *(Ochi ~; privire ~.)* 2. adv. chiondorâş, cruciş, încrucişat, saşiu, strâmb, (pop) pieziş, spanchiu, (reg) poncís *(Priveşte, se uită ~.)* 3. adj., adv. îmbufnat, încruntat, mohorât, posomorit *(Ce te uiţi asa ~ la mine?)*

CHIOŞC s. 1. cerdac, foişor, pavilion, (Transilv) filigórie *(Un ~ într-un parc)* 2. gheretă, tonetă. *(Un ~ de pâine)*

CIIÍOT s chiu, chiuit, chiuitură, hăulire, hăulit, hăulitură, strigăt, ţipăt, (pop) îuit, (reg) hihăit, hihot. *(A tras un ~)*

CHIOTÍ \b a chiui, a hăuli, a striga, a ţipa, (pop) a iui, (reg) a huhura, (prin Olt. si Ban) a hureza, (Transilv) a ui *(~ de mama focului la joc)*

CHIP s, adv 1. s. aci, aspect, expresie,, faţă, figură, fizionomie, îniăţisare, mmă, obraz, (înv. si pop.) boi, (reg.) săbăş, (înv) schimă, vedere, (fam) mutră. *(Are un ~ mulţumit)* 2. s. portret, (mv) obiáz *(I a făcut ~ in ulei)* 3. s efigie, (prin Mnnt) tábă *(~ al* unei medalii.)* 4. s aspect, făptuiă, înfăţişaie, vedere *(Frumos la ~)* 5. s imagine, (rar) închipuire *(~ lui îmi revine mereu in minte)* 6. s imagine, spectru, umbră, \ edeme, viziune *(~ morţii se arată) 7. s.* faţă, figină,. individ, ins, om, persoană, (pop) ciestm, su-llet, (Ban si Transilv) nat, (înv) ipochimen, obraz, (fam) mutră, tip, (peioi) creatură, specimen. *(Am Inlllmt multe ~ cunoscute)* H. s aspect, imagine, ipostază, înfăţişare, turnură. *(Sub ce ~ se prezintă lucrurile") 9. s* fason, fel, model, (în\ şi reg) modă *(Făcut după ~)* 10. s fel, gen, manieră, mod, sens, (iar) spirit. *(Se pot face si alte observaţii In acelaşi ~)* 11. s categonc, fel, gen, neam, soi, sort, specie, tip, varietate, (reg) madea, sad, (înv, mai ales în Transilv) plasă *(Toate ~ de legume)* 12. s. cale, fel, formă, maniei ă, metodă, mijloc, mod, modalitate, posibilitate, procedare, procedeu, procedură, putinţă, sistem, (reg) cap, módru, (înv) manoperă, márşă, mediu, mijlocire. *(Un alt ~ de a rezolva problema)* 13. adv. (la pi. art) cită, (prin Transilv.) maramchípu. *(~ s ar fi du& plnă la el }*

chip s. v. CUVÂNT. DIVINITATE. DUMNEZEU EXEMPLU. IDOL. ILUSTRAŢIE. MODEL MOTIV PICTURĂ PILDĂ. PÂNZÁ. PLAN POZĂ. PRETEXT. REPREZENTARE. SCHEMĂ. SCHIŢĂ. SIMBOL. TABLOU ZEITATE ZEU.

CHIPAROÁSĂ s. *(BOT, Pohjanihes tube-rosa)* tuberoză

CHÍPES adj. aiătos, frumos, (pop.) chipós, fălos, mândru, ochios, (înv. şi reg.) vederós. (reg.) marghiól, târabuş, (Transilv.) híreş,(prm vestul Transilv) musát, *(1* ransilv) nialcoş, (înv > ghizdáv, iscusit, (fam) gigea, (arg.) mişto. *(Un flăcău ~)*

CHIPÍU s. şapcă *(~ de ceferist)*

chipós adj. \ ARĂTOS CH1PLS TRU-MOS

chir s v. CUCON. DOMN.

CHÍRĂ s. *(Omit.)* 1. *(Slcrna sandvucnsis)* chirighiţă, pescar, pescăruş, nndunea-mari-timă-mică. 2. *chiră-npagră (Chlidomas mgra)* = (reg.) pescar, pescăriță.

chírcă s, adj. v. CINCAN1 IN.

chirchícă s v. POTÂRNICHE.

CHIRCI vb. 1. a se contracta, a se ghemui, a se închirci, a se strânge, a se zgârci, (pop.) a se ciuciuli, a se stârci, (reg) a se tâmbuşi, (Olt., Ban. si Transilv.) a se /guli. *(S a ~ de durere.)* 2. a degenera, a se. închirci, a se

pipernici, a se sfriji, a se zgirci, (înv. şi reg.) a scădea, (reg.) a se izini, a se şiştăvi, (prin Ban.) a se micicula, (Mold. şi Bucov.) a se prizări, (prin Olt.) a se târcăvi. *(Planta s-a ~.)*

CHIRCÍRE s. 1. contractare, ghemuire, inchircire, strângere, zgârcire, *(~ cuiva din cauza durerilor.)* 2. degenerare, inchircire, piper-nicire, sfrijire, (reg.) şiştăvíre. *(~ a unei plante.)*

CHIRCÂT adj. 1. contractat, ghemuit, închircit, strâns, zgârcit, (pop.) ciuciulít, stircít, (reg.) tâmbuşít, (Olt., Ban. şi Transilv.) zgulít. *(Om ~ de durere.) 2.* degenerat, închircit, nedezvoltat, pipernicit, pirpiriu, pricăjit, prizărit, sfrijit, (rar) nevoiaş, slab, sterp, (înv. şi reg.) scăzut, (reg.) izinít, obídnic, pimnicít, pizghirít, răít, şişláv, (prin Ban.) miciculát, (prin Bucov. şi Transilv.) prilestít, (prin Olt.) târcav. *(Plantă ~.)*

CHIRCITURĂ s. sfrijitură, (înv. şi reg.) prizăritúră, (Bucov.) pipirig. *(O ~ de om.)*

chircotí vb. v. AŢIPI. DORMITA. MOŢĂI. PICOTI. PIROTI.

chiriacodrómion s. v. CAZANIE. CUVÂNT. OMILIE. PREDICĂ.

CHIRIAŞ s. locatar, (prin Transilv.) şalău, (înv., în Mold.) chirigiu. *(~ intr*-o *casă de iocuit.)*

CHIRÂE s. locaţie, (înv. şi reg.) năiém, năimeálă. simbrie, (Transilv.) tápşă. *(Plăteşte ~ pentru casă.)*

CHIRIGHÍŢĂs.*(ORA'IT.)* 1. *(Stemasandvi-■censis)* chiră, pescar, pescăruş, rândunea-ma-ritimă-mică. 2. *(Stema hirundo)* pescăruş, ribar, (reg.) pescar, pescăriţă, rândunică-de-máre.

CHIRIGIU s. cărăuş, căruţaş, (inv. şi reg.) sechirás. *(Un ~ care cară lemne.)*

chirigiu s. v. CHIRIAŞ. LOCATAR.

chirláucă s. v. URLUP.

CHIRÍLIC adj. (rar) slavon, slavonésc, (inv.) chirilicésc. *(Alfabet ~; litere ~.)*

chirilicésc adj. v. CHIRILIC.

chirlopán s. v. TÂRNĂCOP.

CHIRPÍCI s. (Ban.) văiúgă. *(Din ~ se ■construiau în trecut pereţii unor case ţărăneşti.)*

CHIRURG s. *(MED.)* (înv.) operator, ţirúlie, (turcism înv.) geráh.

CHIRURGICAL adj. *(MED.)* operatoriu. *(Intervenţie ~.)*

chisău s. v. PIULIŢĂ.

CHÍSELIŢĂ s. (Mold.) povídlă. *(A min-■cat ~.)*

chisnovát adj. v. GLUMEŢ. HAZLIU. POZNAŞ. VESEL.

chisoágă s. v. ALBITURĂ. BABOIAŞ. CARACUDĂ. MĂRUNŢIŞ. PLEVUŞCĂ.

chişăráu s. v. ARPAGIC.

chiscár s. v. TIPAR.

chişér s. v. POTÂNG.

CHÍŞIŢĂs. *(ANAT.)*(reg.) ie. *(~ la picioarele animalelor copitate.)*

chíşiţă s. v. COLIVIE.

CHIŞLEÁG s. străgheaţă, (Transilv., Maram. şi Bucov.) sămăchíşă. *(~ este laptele acru prins In putină.)*

chişoárcă s. v. FUFĂ. PLEVUŞCĂ.

CHIŞTOC s. muc. *(~ de ţigară.)*

chit s. v. BALENĂ.

chitál s. v. CHINEZ.

CHITANŢĂ s. recipisă, (înv. şi reg.) zdélcă, (inv.) răvaş, siguranţă, sinet, tahvíl, teşche-reá, (rusism înv.) rospíscă. *(A dat banii ş! a primit o ~.)*

chitáreă s. v. P1TĂRCUŢĂ.

chită s. v. BUCHET. MĂNUNCHI.

chiţcăit adj. v. MOCĂIT. MOCOSIT. MOŞMONDIT. TICĂIT.

chiti vb. v. APRECIA. ARANJA. ARUNCA. AŞEZA. AVÂNTA. AZVÂRLI. CHIBZUI. CLASA. CLASIFICA. CONSIDERA. CREDE. DISPUNE. DISTRIBUI. GĂSI. GÂNDI. GRUPA. INTENŢIONA. ÎMPĂRŢI. ÎN-'IOCMI. JUDECA. OCHI. OPINA. ORDONA. ORGANIZA. ORÂNDUI. PLĂNUI. POTRIVI. PRECIPITA. PROIECTA. PUNE. REPARTIZA. REPEZI. RÍNDUI. SĂRI. SISTEMATIZA. SOCOTI. ŢINTI. VIZA. ZVÂRLI.

chitic s. v. PEŞTIŞOR.

chitrím s. v. ŞÓLDAR.

chitul s. art. v. BALENA.

CHIŢ interj, (reg.) ţiţ. *(Şoarecele face ~.)*

CHIŢCÁN s. *(ZOOL.)* 1. *(Sorex araneus)* (reg.) şoarece. 2. *(Mgoxus glis)* belhiţă, (reg.) guzgan-de-múnte.

chiţcán s. v. GUZGAN. ŞOBOLAN.

CHIŢIBUŞ s. bagatelă, fleac, mărunţiş, nimic, prostie, (înv.) blagotnaníe, (fam.) moft. *(A[7]u te lega de ~uri!)*

chiţibuş s. v. STRATAGEMĂ. SUBTERFUGIU. ŞIRETENIE. ŞIRETLIC. ŞMECHERIE. TERTIP. TRUC. VICLENIE. VICLEŞUG.

chiţorán s. v. GUZGAN. ŞOBOLAN. CHIU s. chiot, chiuit, chiuitură, hăulire, hăulit, hăulitură strigăt, ţipăt (pop.) iuít, (reg.) hihăít, híhot. *(A tras un ~.)*

CHIUÍ vb. a chioti, a hăuli, a striga, a ţipa, (pop.) a iui, (reg.) a huliura, (prin Olt. şi Ban.) a hureza, (Transilv.) a ui. *(~ de mama focului la horă.)*

CHIUÍT s. 1. chiot, chiu, chiuitură, hăulire, hăulit, hăulitură, strigăt, ţipăt, (pop.) iuít, (reg.) hihăít, híhot. *(A tras un ~.)* 2. chiuitură, strigătură, (pop.) strigare, strigăt, (prin Transilv. şi Maram.) horă. *(~ la joc.)*

CHIUITURĂ s. 1. chiot, chiu, chiuit, hăulire, hăulit, hăulitură, strigăt, ţipăt, (pop.) iuít, (reg.) hihăít, híhot. *(A tras o ~.)* 2. chiuit, strigătură, (pop.) strigare, strigăt, (prin Transilv. şi Maram.) horă. *(~ la joc.)* CHIURETÁ vb. *(MED.) a* racla. CHIURETAJ s. *(MED.)* chiuretare, raclaj. CHIURETÁRE s. *(MED.)* chiuretaj, raclaj. CHIUVETĂ s. lavabou, lavoar, (astăzi rar) toaletă. *(~ pentru spălat.)*

CHIVERNISEALĂ s. căpătuială, căpătuire, chivernisire, îmbogăţire, înavuţire, parvenire, pricopsire. *(~ cuiva prin mijloace necinstite.)* chiverniseală s. v. ADMINISTRARE. ADMINISTRAŢIE. AGONISEALĂ. AGONISIRE. AGONISITĂ. CÂRMUIRE. CONDUCERE. DIRIGUIRE. DOMNIE. ECONO-

MIE. GOSPODĂRIRE. GUVERNARE.

STĂPÂNIRE.

CHIVERNISI vb. a se ajunge, a se căpătui, ÎI se îmbogăţi, a se înavuţi, a se înstări, a parveni, a se pricopsi. *(S-a ~ prin mijloace necinstite.)*

cliivernii-í vb. v. ACUMULA. ADMINISTRA. ADUNA. AGONISI. APROVIZIONA. ARANJA. CÂRMUI. CONDUCE. DIRIGUI. DOMNI. ECONOMISI. FACE. GUVERNA. ORÂNDUI. REZOLVA. STĂPÂNI. STRÂNGE.

CHIVERNISÍRE s. căpătuială, căpătuire, chiverniseală, îmbogăţire, înavuţire, parvenire, pricopsire. *(~ cuiva prin mijloace necinstite.)*

chivcrnisíre s. v. ADMINISTRARE. ADMINISTRAŢIE. CÂRMUIRE. CONDUCERE. DIRIGUIRE. DOMNIE. GOSPODĂRIRE. GUVERNARE. STĂPÂNIRE.

CHIVERNISIT adj. bogat, căpătuit, îmbogăţit, înavuţit, înstărit, pricopsit, (pop. şi depr.) aiúns. *(Om ~.)*

CIIÍVOT s. *(BIS.)* 1. tabernacol. *(La creş tini, in ~ se păstrează cuminecătura.)* 2. (înv.) lada păcii, sicriul legii. *(La mozaici, ~serveşte ia păstrarea tablelor legii.)*

clmot s. v. CORABIE.

olmúlă s. v. SPOITOREASĂ.

clii<. s. v. CĂDERE. EŞEC. INSUCCES. NEREUŞITĂ. PICARE.

CI conj. 1. dar, însă, numai, (reg.) fără, (Ban. şi Transilv.) ma. *(A"u-i prost cine dă, ~ cel •ce rabdă.)* 2. cât. *(Nu din îori şi plnă-n seară, ~ din scară plnă-n zori.)*

ciaclă-de-tréstic s. v. BÂTLAN ROŞIATIC. BÂTLAN ROŞU. STÂRC PURPURIU.' STÂRC ROŞU.

ciaclă-rÓMe s. v. BÂTLAN ROŞIATIC. BÂTLAN ROŞU. STÂRC PURPURIU. STÂRC ROST'.

oiaíz s. v. LOGODNĂ.

CIAN s. *(CHIM.)* cianogen. *(~ este un gaz incolor si toxic.)*

CIANCOBALAMÍNĂs. *(BIOL., FARM.)* co-balamină, vitamina B_{la}. *(~ există In extractul de ficat.)*

CIANÍT s. *(MIN.)* disten. *(~ este un silicat natural de aluminiu.)*

CIANOGEN s. *(CHIM.)* cian. *(~ este un gaz toxi(.)*

CIANURĂ s. *(CHIM.)* (rar) prusiát.

CICADEOIDÉA s. *(GEOL.)* benetit. (*~ este o gimnospermă din jurasic.)*

CICATRICE s. *(MED.)* semn, urmă, (rar) rână, stigmat, (înv. şi reg.) belcáznă, (prin nord-estul Olt.) pupăză. *(I-a rămas o ~ de la plagă.)*

CICATRIZA vb. *(MED.)* a se închide, a se vindeca. *(Rana s-a ~.)*

CICATRIZARE s. *(MED.)* închidere, vindecare. *(~ plăgii.)*

CICATRIZAT adj. *(MED.)* închis, vindecat. (*Rană ~.)*

CÍCĂ adv. chipurile, (prin Transilv.) maram-chípu. *(~ s-ar fi dus la* el.)

CICĂLEALĂ s. bodogăneală, dăscăleală, sî-câială, (reg.) morocăneálă, (iig.) pisălogeală. *(Mai termină cu ~!)*

CICĂLÍ vb. a bodogăni, a dăscăli, a plictisi, a sâcâi, (pop. şi fam.) a boscorodi, (pop.) a dondăni, a prociti, a sucăli, (reg.) a ciocmăni, a morcoti, a tocăni, a tolocăni, (Mold.) a cihăi, (Transilv. şi Bucov.) a cincăi, (Mold. şi Bucov.) a moronci, (fam.) a bârii, a bizâi, a bombăni, a socri, (fig.) a ciocăni, a cirii, a pisa, a pisă-logi, a toca. *(Nu-l mai ~ allta!)*

C1CĂLITÓR adj. sicâitor, (fig.) pisălog. *(Om ~.)*

cicerone s. v. CĂLĂUZĂ. GHID. ÎNDRUMĂTOR.

cichirgíu s. v. COFETAR.

cicâríg s. v. RODAN. SUCALĂ.

CICLÁN s. *(CHIM-)* cicloalcan, ciclopara-fină, naftenă, hidrocarbură cicloparafinică. *(~ este o hidrocarbură saturată.)*

CÍCLIC adj. periodic. *(Fenomen ~.)*

CICLÍST s. *(SPORT)* biciclist, rutier, (rar) velocipedíst. *(Un ~ celebru.)*

CICLOALCAN s. *(CHIM.)* ciclan, ciclopara-fină, naftenă, hidrocarbură cicloparafinică. *(~ se găseşte In petrol.)*

CICLON s. *(MET.)* taifun, uragan. *(~ bate mai ales in regiunile tropicale.)*

CICLOPARAFlNĂ s. *(CHIM.)* ciclan, cicloalcan, naftenă, hidrocarbură cicloparafinică. *(~ este o hidrocarbură saturată.)*

CICLORÁMĂ s. *(TEATRU)* orizont. *(~ este un fundal de scenă curbat.)*

CÍCLUs. 1. *(ASTROM.)* (înv.) crâng, crug. *(~ lunii.)* 2. *(FIZ.) ciclu pe secundă* – hertz. 3. *(FI7.10L)* menstruaţie, period, (pop.) lună, soroc, (înv. şi reg.) poală, (reg.) belea, fire, regulă, sărbători (pl.), (Transilv., Ban. şi Mold.) rind, (înv.) menstruale (pl.), ménstruă, tocmeală, (eufemistic) indispoziţie.

CICOARE s. *(EXTOM.; Cicada orni)* (reg.) greier-de-toámnă.

cicoare s. v. PĂPĂDIE.

CICOARE DE GRĂDINĂ s. *(BOT.; Cicho-riiim endivia)* andivă.

CÍDRU s. (pop.) must. *(A băut un pahar de ~J*

CIFÓSadj. *(MED.)* cocoşat, ghebos, ghebo-şat, (Transilv.) púpoş. *(Om ~.)*

CIFÓZĂs. *(MED.)* cocoaşă, gibozitale, (pop.) gheb, (Transilv. şi Ban.) pup, (Transilv.) pupúi.

CIFRĂ vb. 1. a (se) număra. *(Se ~ cu zecile cei care...)* 2. a se ridica. *(Clşligul se ~ la...)* 3. a coda. *(A ~ un text, un mesaj.)*

CIFRAJ s. cifrare. *(~ al unui text.)*

CIFRÁRE s. cifraj. *(~ a unui mesaj.)*

CÍFRĂ s. 1. număr, sumă, total. *(~ spectatorilor.)* 2. *(MAT.)* (impr.) număr, *(~ 16.)*

CÍFRIC adj. numeric, (înv.) numericésc. *(O evaluare ~.)*

CÍFRU s. cod. *(Scriere pe baza unui ~,)*

cibăí vb. v. BODOGĂNI. CICĂLI. DĂSCĂLI. PLICTISI. SÂCÂI.

CILIÁT s. *(ZOOL.)* infuzor. *(Parameciul este un ~.)*

CILÍNDRU s. 1. *(TEHN.)* sul. *(~ la războiul de ţesut.)* 2. glob, sticlă, (reg.) burlúi, ţilíndru. *(~ de lampă.)* 3. joben, (pop.) ţilindru. *(Purta pe cap un ~.)* 4. *(ANAT.) cilindru-ax*=axon, neurit. *(~ este o prelungire a neuronului.)*

CIMBAL s. *(MUZ.)* taler, talger, (înv.) chimval.

cimbístră s. v. PENSETĂ.

CIMBRIŞOR s. *(BOT.)* 1. *(Thijmus vulgarii)* (reg.) cimbru, lămâioáră, sărpún, schin-dúf, cimbru-de-címp. 2. *(Thymus serpyllum)* (reg.) timián, timişór. 3. *(Thymus pulegioides)* (reg.) sehindúf.

cimbrişor s. v. SĂPUNEL.

CÍMBRU s. *(BOT.; Satureja hortensis)* (reg.) ciumurícă, lămâioáră, lămâíţă, piperniţă-de-grădínă.

cimbru s. v. CIMBRIŞOR.

cimbru-de-câmp s. v. CIMBRIŞOR.

cimenta vb. v. CONSOLIDA. ÎNTĂRI. STRÂNGE.

cimentare s. v. CONSOLIDARE. ÎNTĂRIRE. STRÍNGERE.

cimilitură s. v. GHICITOARE. PROVERB. VORBĂ BĂTRÂNEASCĂ. ZICALĂ. ZICĂ-TOARE.

CIMIŞÍR s. *(BOT.; Buxus sempervirens)* (reg.) bănuţ, bănuţéi (pl.), merişór, pospáng.

CIMITÍR s. (rar) necropolă, (reg.) îngro-pélniţă, margine, morminte (pl.), (Ban.) avlíe, (prin Transilv.) comoară, (Ban.) morţăríe, (prin Transilv.) piţigăi (pl.), (Ban., Transilv. şi Olt.) progádie, (prin sudul Transilv.) stobór, (Transilv. şi Maram.) temetéu, (Mold.) ţintirím, (înv.) gróbişte.

cimotie s. v. NEAM. RUBEDENIE. RUDĂ. RUDENIE.

CIMPOI s. *(MUZ.)* (reg.) gáidă. *(Cântă din ~.)*

CIMPOIÁŞ s. cimpoier. *(Clntăreţul din cimpoi se numeşte ~.)*

CIMPOIER s. cimpoiaş. *(~ cântă din cimpoi.)*

CIN s. *(BIS.)* tagmă, (înv.) ceată, schímă. *(~ preoţesc.)*

CIN s. (Olt.) pream. *(~ este o luntre mică.)*

cin s. v. BANDĂ. BREASLĂ. BULUC. CEATĂ. CÂRD. CORPORAŢIE. DEMNITATE. DROAIE. FUNCŢIE. GLOATĂ. GRĂMADĂ. GRUP. ÎNDELETNICIRE. MESERIE. MULŢIME. OCUPAŢIE. PÂLC. POST. POZIŢIE. PROFESIUNE. RANG. SERVICIU. SLUJBĂ. STOL. TAGMĂ. TREAPTĂ.

CINA vb. a supa. *(Unde ai ~ după spectacol?»*

CINÁBRU s. chinovar, vermillon. *(~ este o culoare roşie mult folosită In pictură.)*

cináş adj. v. ARANJAT. COCHET. DICHISIT. DRĂGĂLAŞ. DRĂGUŢ."ELEGANT. FERCHEŞ. FERCHEZUIT. FRUMUŞEL. GĂTIT. ÎNGRIJIT. SPILCUIT.

cinătui vb. v. JUMULI.

CINCANTÂN s., adj. *(BOT.)* (reg.) chírcă. *(Porumb ~.)*

cincăí vb. v. BODOGĂNI. CICĂLI. DĂSCĂLI. PLICTISI. SÂCÂI.

cinci-clopoţéi s. v. CĂLDĂRUŞĂ.

cincl-coáde s. v. CĂLDĂRUŞĂ.

CINCI-DEGETE s. *(BOT.; 'Potcniilla rep-tans)* (reg.) iarba-dégetelor, ochiul-bóului.

cinci-dcgcte s. v. SCL1PEŢ.

cinci-fói s. v. SĂNIŞOARĂ.

cinci-foi-mári s. v. SĂNIŞOARĂ.

finciúnghi s. v. PENTAGON.

CÍNE pron. 1. care. *(~ vine eu nune?}* 2. fiecare, fiecine, oricare, oricine, orişicare, orişicine, (înv. şi pop.) care, (pop.) iieşcáre, fieşcíne, fitecine, (înv. şi reg.) cáreşi, cíncşi, (înv.) neştíne, vericáre, vericíne. *(Zita ~ ce va vrea.)*

CINEGETIC adj. vânátoresc. *(Trofm ~.)*

CINEMA s. cinematograf, film. *(Mu duc la ~.)*

CINEMATOGRAF s. cinema, film. *(Mă duc la ~.)*

CINEMATOGRAFIA vb. a filma.

CINEMATOGRAFIE s. film, pelii nlă. *(Arta ~.)*

CINEMATOGRAFIERE s. filmare.

CINERÍT s. *(GEOJ..)* tuf. *(~ evte v,»nuyî vulcanică consolidată.)*

címcsi pron. v. CINE. FIECARE FIECINE. ORICARE. ORICINE. ORIŞICARE. ORIŞICINE.

CINEVA pron. careva, oarecare, unul, vreunul, (pop.) cineváşilea, (înv. şi reg.) oarecine, oareşicínc, (înv.) cineváşi, neştíne. *(E ~- care a Inllrziat?)*

cineváşi pron. v. CAREVA. CINEVA. OARECARE. UNUL. VREUNUL.

cineváşilea pron. v. CAREVA. CINEVA OARECARE. UNUL. VREUNUL.

cinílór s. v. GRANGUR.

CINGĂTOARE s. 1. briu, (pop.) chingă, (înv. şi reg.) taftúr, (reg.) brináci, (Ban. si Bu-cov.) frânghíc. *(Cu ~ se stŕinge mijlocul.)* 2. centură, cordon, curea. *(Pime-fi ~ la pantaloni.)*

cinjjliíf s. v. HARPĂ.

ciníe s. v. FAIANŢĂ. INSTRUMENT.

PORŢELAN. SCULĂ. UNEALTĂ. USTENSILĂ.

CÍNSTE s. 1. corectitudine, incoruptibilitate, integritate, lealitate, onestitate, (li\r> probitate, (rar) onorabilitate, (înv.) onestálc,, onestíe, (înv-, şi reg. fig.) curăţenie, curăţie.. *(E de-o ~ ireproşabilă.)* 2. sinceritate, (livr > francheţe, lealitate, loialitate, (înv.) sadacát. *(E de-o ~ dezarmantă.)* 3. castitate, feciorie, neprihănire, nevinovăţie, virginitate, (pop.) fetíe, (fig.) curăţenie, (înv. fig.) curăţie. *(~ unei fete.)* 4. credinţă, devotament, fidelitate, statornicie, (livr.) lealitate, (înv. şi reg.) priíntă. *(~ soţiei faţă de soţul ei.)* 5. apreciere,

atenţie, cinstire, consideraţie, onoare, preţuire, respect, stimă, trecere, vază, (livr.) condescendenţă, deferentă, reverenţă, (înv. şi reg.) seamă, (reg.) prcţuiálă, (Mold.) lefteríe, (înv.) laudă, socoteală, socotinţă, (grecism înv.) sévas, (înv. fam.) baftă, (fig.) credit. *(Se bucură de multa ~.)* G. cinstire, elogiu, glorie, laudă, mărire, omagiu, preamărire, preaslăvire, proslăvire, slavă, slăvire, (înv.) mărie, pohfálă, pohvaâénie, *(Aduce/i ~ eroilor patriei.)* 7. favoare, onoare, privilegiu, (pop. şi fam.) liatâr. *(I se face ~ de a fi invttat la solemnitate.)* 8. ceremonie,,

fist r,"idă pompă solemnitate *(V fost pn DI ii iu multa ~)*

«însle s \ A1IMIL CADOL DAR St RI RIZ v.

iinstea timpului s \ S1L\ IL

(inVe.1 temeiloi s \ lUSIMAlTlEI

iinstta letci s \ RUS INI AI LI LI

(IN-, IEI" s *(110/, Salina c/lutinosa)* (leg) lapus pin, i îcclimcţ, sug mu seilai brinc i poicilni, buistuiul tapiu cocean tapiesc, jale < ltiod'- sil\K (Icioasă ui cehe i polcului

(l\MI\b 1 capiecia i considua, a onoi i i pic' i. respect) *i* stimi (iin) a icspectî uşi i ispectălui a respectul, i socoti *(Ioţi îl ~ nod sinc/r)* 2. a cmt \ a elogia, i

„lonlii ilăudi amân ioini,ia apieamaii, i;>ic slavi, 1 pioslaei i slavi, a \cncii (i irj i r-otto/a a exalta (in\ ) a lali, a pohfali i pit ii nt i, a preainálţa a prealaudi a pici tadiu i ndici, a slivoslovi *(Sa i ~ pe erou palmi* >.1. a onoia *(îl ~ aceasta compor ian i 4.* a închina *(~ un pahar)* 5. a ospăta,,i sd i i trata (pop) a omeni, a trataiâsi *(I a ~ iu militare si bautuia)*

dnsti \b v ADORA DIVINIZV IDOI A ITU/A RESPLC1A 1INL \ LM RV

(1NS1IRL s 1. apiecieie, atenţie, cinste, /oiis'dciilK onoaie, preţuire, icspeet, stima tiecerc *\A/J,* (h\r) condescendenta, deferenta icvtnnta (in\ si icg) seama, (ieg) pretuiala <Molc!) leltene, (in\ ) laudă, socoteala, soeo tini.J '-iccism înv) sevas, (in\ fam) balta, (fiş) (udit *(Se bucura de multa ~)* 2. cinste, •elogi glorie, lauda maure, omagiu, preama-iue pieaslăvne pioslă\ire, slavă, slă\ire Mii\ ) mărie, pohfală, pohvalcme *(íduceti ~ eroilor patriei)* 3. ospatare, sei\ire, seivit, ■tiatarc f~ *cuiva cu mlncare si băutura)*

GINSI1T adj 1. eoieet, incoruptibil, integru 4cil, necoiuptibil onest, (livr) piob, (înv) iieadememt, nemitainic, (fig) curat, nepătat *(7 unctionar ~, comportare ~)* 2. neprefacut silicei, Oi\r) fianc, leal, loial, (înv) nefatărit pi ost (fig) deschis *(O fire ~.)* 3. credincios devotat fidel, nestrămutat, statornic, (livr, leal 'oial (reg) slugarnic, (înv) smerit *(Ln slujitor ~)* 4. onorabil, onorat preţuit, res pectabil respectat, stimabil, stimat eenerabil (înv) omenit pieaemstit *(O familie ~)*

cinstit adj \ ADORAT DIMNIZM IDO í Mlíl/AI \ENERAT

CI \1LZ s *(OBNIT)* cintezoi *(~ ev/e baiba jiisul cintezei)*

(IN TEZĂ s *(ORNIT) l. (hnnqillacoelebi)* (iar) scatiu, (reg) ciz fmehiu, pmcliiu, săghies (liansil\ ) pasăre domneasca 2. *cinteza de iarbă (I nngilla monhfringilla)* = (reg) slinteta

CINTEZOI s *(ORNIT)* cintez *(~ este bar-batusul cintezei)*

cintezoi s \ SCATIU

eintoaie s. v FIEREA-PĂMINTLLUI POTROACĂ ŢINTAURĂ

CINZEACĂ s (Mold. şi Bucov) sângeapă *(O ~ de ţuica)*

iioácă s v (IU \ S1ANC v. Sl'AV 1 | \

cioánca s \ rlRN VCOP

cioánclâ s \ (IOND \NI AI \ (IORO\ \ IAI V

cioară (|ulcrúlă s % (1L(V SI AM \ srÁNCUIA

cioară pucio<isa s \ (LI C \ DUMBR V MANCA S1AN(\ Sl'AMl IA

(IOVRSV s (icg) luida lujdulă, (Mold si Bucov (bulichci (nun Ban) bu/duia, *(O ~ de* (*util)*

(IOB s luib sp utui î, Undară, (ieg) bieinc (Ban) tioe *(~ duili o oala de lut)*

(IOBW s oiei pastor (in\ si ug) pacuiai, CUuam si noidul I'nnsilv) oics *(Ln ~* ci; *u turma de oi)*

ciobanul eu oile s \ I IR V

(IOBWAS s i. ciobănel (iu) pastoias, pistorel, (reg) păcuiaras piciului *(Ln ~ iu oile)* 2. (art) abrucleun (ait) abrudeaiu i (ari), aideleana (art), aiddeiieasei (irt), lntegini (art) lugojain (ait) somesana (irt) *(~ eslc un dans popular cu mişcare modei ala)*

ciobănaş s \ IIPIIOARI P VPALUD V

ciobăncută s \ GIOB\NIJ\ PĂSTORIT V

(IOBĂNEL s cioban îs (rai) păstoi *s pastoiel, (reg) păcurăraş pacuruel *(Ln ~ cu turma de oi)*

í IOBANESC adj pastoial păstoresc (in\ si reg) păcurai esc *(\ iată ~)*

CIOBVNLSTL ad\ păstoreşte (un) păcii răi este *(I raieste ~)*

CIOBANI \b a pastori (înv si ieg) a păcurari *(~ de mai mulli am)*

CIOBĂNÍr s oierit, păstorie, pistout, (rar) oierie, păstonre (in\ şi reg) pacmăric, (ies) păcurant *(Se ocupă cu ~)*

(IOBĂNÍTĂ s păstoriţă, (in\ si re-,) păcurărită, (reg) ciobăncută, păcurăreásă

t IOBÍ \b 1. a (se) ciocni, a (se) stubi *(S a ~ un pahar din serviciu)* 2. a (se) ciocni, a (se) crăpa, a (se) fisura, a plesni, a pocni, a (se) sparge *(Vasul s a ~ de a lungul)*

CIOBIRr s 1. ciocnne stirbue *(~ unui a pahar)* 2. ciobit ciocniie erăpaie, crăpat, fisurare fisurat, plesnire, plesnit, pocnire spargere, spart *(~ de a lungul a unui vas)*

CIOBÍT adj 1. ciocnit, ştirb, ştirbit *(Pahar ~)* 2. ciocnit, ciăpat, fisurat, plesnit, spart *(las de lut uşor ~)*

GIOBÍf s ciobue, ciocnire, crăpare crăpat, fisurare, fisurat, plesnue, plesnit, poc mie, spargere, spait *(~ paharului)*

C IOBITURĂ s 1. eiocmtură, sliibitură, (m\ si reg) stiibină, (leg) eiumbihtură, stnbeálă *(~ a unui pahar)* 2. eioenitură, crăpătură, fisură, plesnitură, spărtmă *(O ~ prelungă a unui vas)*

CIOC interj toc *(~ ' ~ ' se aude la uşa)*

CIOC s 1. cloni, plisc, (in\ si reg) rost, (leg) cioclonţ ciup, elant, clobanţ, flisc *(~ alunei pasări)* 2.

(prin Tiansilv si Ban) tic *(~ al găinii)* 3. barbison, bărbuţă, ţăcă lie, (franţuzism rar) barbisă *(El poartă ~)* 4. bot, cap, capăt, virf *(~ al unui obiect*

ascuţit.) 5. *(TEHA'.)* cap, căpăţină, (reg.) broască, ciochie, clobánţ. *(~ la scăunoaia dogarului.)* G. *(BOT.) ciocul-berzci* = a) *(Gera-nium pratcnsc)* greghetin, (Bucov.) săgeţícă, (Mold.) pliscul-cucoárei; b) *(Gcranium lucidum)* (reg.) pliscul-bérzei, pliscul-cocórului, pliscul-cucoárei; *ciociil-ciicoarei (Erodium cicutarium)* = pliscul-cocorului, pliscul-cucoarei, (reg.) bănat, cucute (pl.), cumătră, greghetin, ciocul-bér/.ei, clonţul-cocostârcului, floarea-vínului, pliscul-bérzei. 7. *(OKSIT.) cioc-intors (Recurvirostra avoselta)* = năvodar, (reg.) săbiuţă. 8. *(MED.) cioc de papagal* – osteofit. cioc s. v. CIORAP. MĂSEA. CIOCAN s. *(TEHN.) 1.* (înv. şi reg.) mai. *(Bate un cui cu ~.)* 2. *ciocan de lipit* = letcon; *ciocan pneumatic* = revolver.

ciocan s. v. BRAŢ. COCEAN. FURCĂ. FUS. MINĂ. STÂLP. ŞTIULETE. TÂRNĂCO1». ŢOL

ciocălău s. v. COCEAN. ŞTIULETE. CIOCÂNĂŞ s. ciocănel. ciocănás s. v. BĂTĂIAS. GONACI. GONAS. HĂITAŞ. MÂNĂTOR. ciocănáşi s. pi. v. SURGUCI. ciocănea s. v. SITAR.

CIOCĂNEÁLĂ s. bătaie, bocăncală, bocă-nire, bocănit, bocănitură, ciocănire, ciocănit, ciocănitură, (reg.) tocăníre, tocânít. (*Se aude* o ~ în *uşa.)*

CIOCĂNEL s. ciocănaş.

C1OCĂNÍ vb. a bate, a bocăni, a pocăni, (înv. şi reg.) a suna, (reg.) a bontăni, a toca, a tocăni. *(~ cineva la usă.)*

ciocăni vb. v. BODOGĂNI. CICĂLI. DĂSCĂLI. PERCUTA. PLICTISI. SÍCÂI.

CIOCĂNÂRE s. bătaie, bocăneală, bocănire, bocănit, bocănitură, ciocăneală, ciocănit, ciocănitură, (reg.) tocăníre, tocănít. *(Se aude o ~* în *uşă.)*

CIOCĂNIT s. bătaie, bocăneală, bocănire, bocănit, bocănitură. ciocăneală, ciocănire, ciocănitură, (reg.) tocăníre, tocănít. *(Se aude un ~ la uşă.)*

CIOCÂNITOÁRE s. *(ORNIT.)* ghionoaie, (reg.) bocănitoárc, scobitoare, tocănitoáre, verdáică, verdoáică, virdáre. *(~ denumeşte mai multe specii de păsări arboricolc.)* ciocănitoáre s. v. VIRDARE. ciocănitoarc-mícă s. v. SCORŢAR. CIOCĂNITURĂ s. bătaie, bocăneală, bocănire, bocănit, bocănitură, ciocăneală, ciocănire, ciocănit, (reg.) tocăníre, tocănít. *(Se aude o ~ în usă.)*

cioc-grós s. v. BOTGROS. CIREŞAR. CIOCHIE s. *(TEHN.)* l.başchie, (reg.) băţíc, păpuşă. *(Cu ~ dogarul bate cercul la butoaie.)* 2. beşchie, joagăr. *(Cu ~ se taie buştenii.)* ciochie s. v. CAP. CĂPĂŢÂNĂ. CIOC. ciocnită s. v. CEUCĂ. STÂNCĂ. STĂNCUŢĂ. CIOCÂLTÉU s. *(TEHN)* cui, (Olt. şi vestul Munt.) teglíci. *(~ la jug.)* ciocâltéu s. v. MĂSEA.

CIOCÂRLÁN s. *(ORNIT.; Galcrida crisiata)* (Transilv.) moşúţ.

cioelrlán s. v. CORONIŞTE. ciofirlcţ s. \. SCORŢAR. CIOCÂRLÍE s. *(ORNIT.)* 1. *(Alauda ar-.-nsis)* (reg.) tiutiurói, (Transilv.) târlói. 2.. *i>,arlie moţată (Alauda crisiata)* - (reg.) ciocoi, moşúţ, păcurar.

CIOCÂRLÍE s. (reg.) iapă, ţenchi. *<~ de legat pluta la mal.)* ciocârlíe s. v. MĂSEA.

ciocârtí vb. v. CIOPÂRTI. CIOPLI. M-IRTE-CA. SFÂŞIA. STRUJI.

eiocírţi s. pi. v. COCÂRLĂ. cioclt-jél s. v. PITULICE. cioclód s. v. COCEAN. ŞTIULETE. ciorlúnţ

s. v. CIOC. GLONŢ. PLISG. CIÓCLÚ s. dricar. cioclu s. v. GROPAR.

riormăni vb. v. BODOGĂNI. CK.ÁLI. DĂSCĂLI. PLICTISI. SÍCil.

CIOCNEALĂ s. ciocnet, ciocniliuá *(Se aude ~ de pahare.)*

CIÓCNET s. ciocneală, ciocnitură. f~ *de pahare.)*

CIOCNI vb. 1. a se izbi, a se lovi, a se tampona, (rar) a se întreciocni. *(S-au ~ două tramvaie.)* 2. a (se) ciobi, a (se) ştirbi. *(Un pahar s-a ~.)* 3. a (se) ciobi, a (se) crăpa, a (se) fisura, a plesni, a pocni, a (se) sparge. *(Vasul s-a ~ de-a lungul.)* 4. a închina. *(~ paharul* in *sănătatea lui.)*

ciocni vb. v. CONTRAZICI:. ÎNCAIERĂ. ÎNFRUNTA. OPUNE.

CIOCNÍRE s. 1. izbire, lovire, taniponare, (livr.) coliziune, impact, (rar) întreciocníre. *(~ a unor maşini.)* 2. ciobire, ştirbire. (~ *a unui pahar.)* 3. ciobire, ciobit, crăpare, crăpat, fisurare, fisurat, plesnirc, plesnit, pocnirc, spargere, spart. *(~ a unui vas de-a lungul.)*

ciocnire s. v. ANIMOZITATE. BĂTĂLII-:. CEARTĂ. CONFLICT. DEZACORD. DEZBINARE. DIFEREND. DISCORDII:. DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPUTĂ. DI\ ER-GENTĂ. GÂLCEAVĂ. ÎNCĂIERARE. ÎNFRUNTARE. LITIGIU. LUPTĂ. NEÂNŢELEGERE. VRAJBĂ. ZÂZANIE.

CIOCNIT adj. 1. izbit, lovit, tamponat. *(Vehicule~.)* 2. ciobit, ştirb, ştirbit. *(Pahar~.)* 3. ciobit, crăpat, fisurat, plesnit, spart. *(Un vas ~ de-a lungul lui.)*

CIOCNITURĂ s. 1. ciocneală, ciocnet. *(Se aud ~ de pahare.)* 2. ciobitură, şlirbiliiră, (înv. şi reg.) ştirbínă, (reg.) ciumblitúră, ştir-beálă. *(~ a unui pahar.)* 3. ciobitură, crăpătură, fisură, plesnitură, spărtură. *(~ prelungă a unui vas.)*

tiocofleándură s. v. CIOCOI. CIOCOI s. (pcior.) ciocofleándură. *(Doicii şi ~.)*

ciocoi s. v. CIOCÂRLÍE MOŢATĂ, ciócot s. v. IIĂDĂRAG. TITIREZ. ciocul-bérzei s. v. CIOCUL-CUCOAREI. PLISCUL-COCORULUI. PLISCUL-CUCOAREI.

ciocul-ciórii s. v. SURGUCI. ciocul-păsării s. v. SURGUCI.

ciofăí vb. v. CLEFĂI. MOLFĂI. PLESCĂI.

cioflingar s. v. DERBEDEU. LEPĂDĂTURĂ. LICHEA. NETREBNIC. PUSLAMA. SCÂRNĂVIE. SECĂTURĂ.

ciolác adj., s. v. CIUNG. CIUNT.

CIOLAN s. os, (prin Mold.) bodolán, (prin Bucov.) boldán, (prin Maram.) ciont. *(I-« dat ciinelui un ~.)*

ciolan s. v. MĂDULAR. MEMBRU. OBADĂ.

CIOLĂNÁŞ s. ciolănel, oscior, (înv. şi pop.) osút.

CIOLĂNEL s. ciolănaş, oscior, (înv. şi pop.) osúţ.

CIOLÂNÓS adj. osos, (reg.) ciontós. *(Un om ~.)*

ciolomáda s. v. PORUMB.

ciolpău s. v. FURCOI.

CIOLTÁR s. şabracă, valtrap, (pop.) ţol, (reg.) harşá, ibâncă, japíu, pocládă, pocrovăţ, (înv.) abaí. *(~*

se pune sub şaua calului.)

CIOMAG s. bâtă, măciucă, (pop.) toroipan, (reg.) ghioagă, járchină, mácă, moacă, otic, pătăchíe. tămânjér, tăujér, tufán, tufă, (Mold., Bucov. si Transilv.) botă, (Mold.) ceatlău, (Olt.) (.ólvă, (Ban.) crivác, (Olt.) dârjálă, (Ban.) haidamac, (Olt. şi Ban.) jilăvéte, (Transilv. şi Muram.) măcău, (Transilv., Maram. şi Olt.) şuvéi, «prin Bucov.) taşmău, (Mold.) toropálă, (inv.) fuscOI, fúşte. *(L-a izbit cu ~.)*

CIOMĂGAR s. bătăuş, ciomăgaş, (reg.) bătuci, imv.) dalcaúc, (arg.) mardeiaş. *(Un ~ ordinar,)*

CIOMĂGAŞ s. bătăuş, ciomăgar, (reg.) bătác:, diiv.) dalcaúc, (arg.) mardeiaş. *(Un •~ incoi igibil.)*

ciomăgeală s. v. BĂTAIE.

riomáqí vb. v. ATINGE. BATE. LOVI.

ciomp s. v. BUŞTEAN. BUTUC. BUTURUGA. CIOT.

CIONDĂNEALĂ s. cioro\äială, (rar) cioro-văírc, (ic;.) cioándă, (fam.) câriiálă. *(Ce e ~ asia întrc vot?)*

CIONDlNÍ vb. a se ciorovăi, (reg.) a se vergela, (.Mold.) a se ciorti, (fam.) a se cârii, a se cláutăiii. *(Se ~ si se împacă imediat.)*

rióne s.' v. SPANAC-PORCESC.

ciont <.. v. CIOLAN. OS.

ciontós adj. v. CIOLĂNOS. OSOS.

ciopátă s.v. CIOZVÂRTĂ. HALCĂ. HARTAN.

CIOPÂRŢÍ vb. a sfârteca, a sfâşia, (pop. şi fam.) a căsăpi, (pop.) a dumica, (reg.) a crimpoti. a măcelări, (Mold., Bucov. şi Ban.) a ciocârti, (prin Mold.) a cârnosi, (prin Ban.) a cirti, (Mold. şi Bucov.) a hăcui. *(A ~ animalul la lăicit:.)*

CIOPiRŢÍRE s. sfârtecare, sfişiere, (pop-şi fair.) căsăpire, (Mold. şi Bucov.) hăcuíre-*(~ unui animal.)*

CIOPLÍ vb. 1. a struji, (Mold., Bucov. şi Ban.' a ciocârti. *(~ lemnul cu cuţitul, cu barda, j* 2. a săpa, a sculpta, a tăia, (rar) a scobi, (Transilv. şi Maram.) a sferdi. *(~ în piut'ă un bust.)*

ciopli vb. v. CIVILIZA. CIZELA. CULTIVA. RAFINA. STJLA. STILIZA.

CIOPLÍRE s. 1. cioplit, strujire, strujit, *(~ a unui lemn cu barda.)* 2. cioplit, săpare, săpat, sculptare, sculptat, tăiat, tăiere, (înv.) săpătură. *(~ unui bloc de marmură.)*

cioplire s. v. CULTIVARE. RAFINARE. ST ILARE.

CIOPLÍT adj. săpat, sculptat, tăiat. *(Coloană ~.)*

CIOPLIT s. 1. cioplire, strujire, strujit. *(~ al unui lemn cu barda.)* 2. cioplire, săpare, săpat, sculptare, sculptat, tăiat, tăiere, (înv.) săpătură. *(~al unui bloc de marmură.)*

CIOPLITOARE *s.(TEHN.)* cuţiloaie, (Transilv. şi Ban.) mezdrea, sinălău. *(~ a dulgherului, a timplarului.)*

CIOPLITOR s. *(TEHN.)* cuţiloaie, (reg.) scoabă, teslă. *(Cu ~ potcovarul curăţă copila calului.)*

cioplitor s. v. DULGHER. LEMNAR. PIETRAR. SCULPTOR. TÂMPLAR.

CIOPLITURĂ s. crestătură, dăltuitură, scobitură, (reg.) crestez. *(O ~ în lemn.)*

cioplitură s. v. SCULPTURĂ.

CIOPOR s. cird. *(Un ~ de oi.)*

ciopor s. v. BANDĂ. BULUC. CEATĂ. CIREADA. CÍRD. DROAIE. GLOATĂ. GRĂMADĂ. GRUP. MULŢIME. PILC. STOL. TURMĂ.

CIORAP s. (Transilv.) cioc, (Mold.) colţún, (Transilv., Ban. şi Maram.) ştrimf. *(Poartă ~ groşi.)*

ciorbalâc s. v. POLONIC.

CIORBĂ s. (reg.) zeamă. *(A mtncat o ~ cu borş.)*

CIORCHINE s. *(BOT.) I.* grapă, raccin. *(~ este un lip de inflorescenţă.)* 2. strugure, (prin Ban.) scălán. *(A mlncat un ~ cam acrişor.)*

ciorcobáră s. v. COŢOFANĂ.

ciorcúsă s. v. COŢOFANĂ.

ciordeală s. v. FURAT. FURĂTURĂ. FURT. HOŢIE. PUNGĂSEALĂ. PUNGĂŞIE.

ciordi vb. v. FURA. LUA.. SUSTRAGE.

ciorícă s. v. CEUCĂ. STÂNCĂ. STĂNCUŢĂ.

ciorângláv s. v. LEMN-DULCE.

ciormág s. v. VIERME-ALB.

ciormán s. v. VIERME-ALB.

ciórmă s. v. VIERME-ALB.

CIORMOIÁG s. *(BOT.; Melampijrum)* con-droniu, (reg.) cárpenă, miazănoapte, păduró-niu, scrabă, grâul-prépcliţei, grâu-négru, sor-cu frate.

ciormoiág s. v. SĂLBĂŢIE. SOR-CU-FRATE

CIORNĂ s. bruion, concept, schiţă. *(~ a unei piese de teatru.)*

ciorobáríţă s. v. FURCULIŢĂ. GEMĂNARE.

ciorobotí vb. v. CURĂŢA. DERETICA. SCUTURA. STRÂNGE.

CIORÓI s. *(BOT.; Inutu germanica* şi *salicina)* (reg.) cioróinic.

ciorói s. v. CORB.

cioróinic s. v. CIOROI.

CIOROVĂI \b. a se ciondăni, (reg.) a se vergela, (Mold.) a se ciorii, (fam.) a se cârii, a se clănţăni. *(Se ~ şi se împacă imediat.)*

CIOROVĂIALĂ s. ciondăneală, (rar) cioro-váire, (reg.) cioándă. (fam.) cirâiálă. *(Ce e ~ asta?)*

ciorovăire s. v. CIONDĂNEALĂ, CIORO-VĂ IALĂ.

riorpúc s. v. CRÂSNIC. MINCIOG.

ciori s. v. BOT. RIT.

ciorii vb. v. CIONDĂNI. CIOROVĂI.

ciortopolóo s. v. TURTA.

rlosmolí vb. v. AGITA. CODI. EZITA. FRĂMÍNTA. NELINIŞTI. PREGE TA. ŞOVĂI. ZBUCIUMA. ZVfRCOLI.

CIOT s. 1. buştean, buluc, buturugă, (pop.) bucium, teşitúră, (reg.) boáncă. buştihán, bútură, ciomp, ciuléică. gros, (prin Ban. si Transilv.) bălván, (Mold.) ciólcă, (Olt.) ciuni-pán, (prin Mold.) lostopáuă, (OII. si Ban.) turúgă, tulúo. *(S-« împiedicat de un ~.)* 2. mont. *(~ ai miinii.)* 3. nod, (reg.) cep. *(~ta o scindară sau in ti unchiul unui arbore.)*

ciólcă s. v. BUŞTEAN. BUTUC. BUTURUGĂ. CIOT.

C1OTURÓS adj. noduros, (înv. şi reg.) uodós. *(Trunchi ~.(*

cioveie s. pi. v. BOARFE. BUI.ENDRE. CALABALÂC. CATRAFUSE. 1 ROACE. ŢOA-LI-:.

ciowcă s. \. CEUCĂ. CI CUVAIE. CUCUVEA. NAGÂŢ. STÂNCĂ. STĂNCUŢĂ.

CIOZVÂRTĂ s. halcă, hartan, (reg.) ar-tíg. ciopátă, halcátă. *(A mincal o ~ </e miel.)*

cípcă s. v. DANTELĂ.

cipcii vb. v. PLEOSCĂ1. PLESCĂI.

cípcillâ s. v. SADINĂ.

CIPR1NICULTÚRĂ s. carpiciillură. *(~ este o ramură a pisciculturii.)*

cir s. v. CÂRCEL. COCĂ. LIPICI. PAP. PĂSAT. 1ERCI.

ciiác s. v. DISCIPOL. ELEV. FAVORIT. ÎNVĂŢĂCEL. PROTEJAT. UCENIC.

CIRC s. l.*(GEOL., GEOGR.)* caldeiră, cazan, căldare, zănoagă, (prin Ban.) scofăină. *(~ in regiunile muntoase.) '-.(ASTRON.) circ lunar* -crater lunar. *(~ este o adincilură rotundă pe suprafaţa lunii.)*

CIRCA adv. aproape, aproximativ, cam, vreo, (pop.) ca, la, (înv.) pregiúr. *(Au trecut ~ două secole.)*

ClRCĂ s. circumscripţie. secţie. (înv.) despărţire. *(~ de miliţie, electorală, sanitară.)*

CIRCULĂ vb. 1. a se deplasa, a (se) merge, a (se) umbla. *(O arteră pe care ~ multe vehicule; ~ singur, ncinsolit.)* 2. a curge. *(Singelc ~ prin vene.)* 3. a se extinde, a se împrăştia, a se întinde, a se lăţi, a se propaga, a se răs-pindi, a se transmite, (înv.) a se răşchira, a se tinde. *(Vestea, zvonul ~ <iin gură in gură.)* 4. a se folosi, a se întrebuinţa, a se utiliza, a se uzita, (înv.) a se politici. *(Acesle cuvinte ~ în mod curent.)*

CIRCULAR adj., adv. 1. adj. rotund, (rar) rond, (pop.) rolilál, rotocol, (reg.) rotocolil. *(Un spaţiu ~.)* 2. adj. rotund, (livr.) orbicúlar. *(Corpul descrie în spaţiu o linie ~.)* 3. adj. rotativ. *(Mişcare ~ a unui cilindru.)* 4. adj. giratoriu. *(Sens ~ in circulaţie.)* •>. adj. rotat.

(/.bor ~ al unei /lăsări.) (,'. adv. roată. (*I'iiucstc-~.)*

CIRCULAT adj. bătătorii, bătut, fre, \enlat.. umblat- *(f/i drum ~.)*

CIRCULAŢII-: s. I. deplasare, mi-.rt.re. f*~ sevei in plante.)* 2. tralic, (îm.i (raci. *(O arteră cu ~ intensă.)* 3. mişcare. *(!'■■ anulă' era o ~ vie.)* 4. mers, umblet, (pop.i i> u-lárp.. *(O potecă formală prin ~ oamenilor.* >.%. u/. *(Cuvinte ieşite din ~.)*

CIRCUMClDE vb. (înv.) a obrc/.ui.

CIRCUMGfS adj. (înv.) obre/.uíl.

CIRCUMCÍZII-: s. (înv.) obre/ánie, oi:e/u.re.. laie tură.

CIRCI'MFERENŢIÁR s. *(TEIIS.)* compas. *(Cu ~.se trasează cercuri.)*

CIRCUMFERINŢĂ s. I. *(MAT.)* car, (in\. şi reg.) perghél, (uiv.) periferic. *(A trasa;' o ~.)* 2. *(MAT.)* perimetru, (in\.) < onlur,. împrejurare, imprejuríiue. înconjurare, ocol,, măsură împrejur. (~ *unei supri]••'.•.)* •!. grosime. *(~ unui trunchi de copac.)*

(ircumlocúţie s. v. PERIFRAZĂ.

CIRCUMSCRIE vb. 1. a delimita, a rK marca, *a* hotărnici, a limita, a marca, a mărcii.îi, (uiv.)i a hotărî, a semna. (.1 ~ *un teren.)* 2. a delimita, a limita, a restringe. (.S'i-« ~ *temu tiiciărif la...)*

CIRCUMSCRIERI-: s. I. delimitare, demarcare, demarcaţie, hotărniciri.', limita[1]'.., marcare, mărginire. (~ // *unui teren.)* 2. delimitare, limitare, restringere. (~ *unei tenv la...* >

CIRCUMSCRIPŢIE s. circă, sec! ie. (în\.> despărţire. *(~ de miliţie, electorală,.*v'.-u*tură.>*

CIRCUMSCRIS adj. 1. delimitat, thmarcat, limitat, mărginit. *(Teren ~; suprabilă ~.>* 2. delimitat, finii, limitat, mărginit. (V*alori ~.)*

CIRCUMSPECT adj. atent, grijuli., precaut, prevăzător, prudent, vigilent, i/cg.)-grijitór, (înv.) gríjnie, priveghctór, \>gheat.. (fig.) neadormit, treaz. *(Om ~; atilua.ic ~.>*

circumspect adj. v. BĂNUITOR. NEÍN-CREZĂTOR. SUSPICIOS. TEMĂTOR.

CIRCUMSPECŢII-: s. atenţie, grija, precauţie, prevedere, prudenţă, băgare de seamă, luarc-aminte, (pop.) fereală, pază, priveghere., (înv.) socotinţă, veghere. *(Dă dovadă* ce *multă' ~,- procedează cu multă ~.*)

circumspecţie s. v. BĂNUIALĂ. NEÂNCREDERE, SUSPICIUNI:.

CIRCUMSTANŢĂ s. 1. caz, conditi". conjunctură, ipostază, împrejurare, post'.ră, poziţie, situaţie, stare, (înv.) incunjuráre. perístas, prilejíre, stat. împrejur-stáre, (fig.) ronlévt. *(In această ~...)'*-. ipostază, împrejurare, moment, oca/ie, prilej, situaţie. *(O ~ nimerită.)* 3. (la pi.) conjunctură, împ -ejnrării (pl.(. timpuri (pl.), vremuri (pl.). (~ ■ *le erau foarte grele.)*

CIRCUMSTANŢIAL adj. conjunct:..- í, si-(naţional. (7*)i*/i *punct de vedere ~...*)

CIRCUMTERÉSTRU adj. periteresUv. *(Eu satelit ~.*)

CIRCUMVOU'iŢli: s. *(,4.\MT.)* (înv.) sin. *(~ a creierului.)*

CIREADA s. turmă, (rar) cârd, (pop.) ciurdă, (înv. si reg.) tamazlâc, (prin Mold., Bucov., Marum, şi Ban.) botei, (Olt. şi Transilv.) ciopor, iMold.) tabún. *(0 ~ de vite.)*

cirea-ii evreului s. v. GOGOAŞĂ. PAPALĂ *V.*

cirea-a lupului s. v. BELADONĂ. MĂTRĂGUNĂ.

cireaşă-jidoveáscă s. v. GOGOAŞĂ. PĂ-PĂLĂÚ. '

CIREŞ s. *(BOT.) cireş-de-Bărăgan (Prunus Irudi cosii)* = vişinei, circş-pitic, vişin-săl-batic; *cireş-pilic (Prunus fructicosa)* – ■ vişinei, cireş- (!P- Bărăgan, vişin-sălbatic.

CÍRESÁR S. *(ORNIT.; Coccothraustes coc-cothraiifics)* botgros, (reg.) puigrós, (Bucov.) cloniár. simburár, (prin Munt.) cioc-grós.

eireşár s. v. IUNIE.

CIRIPI vb. a pirui, (prin Olt.) a ştíorli-căi. *(Pasărea ~.)*

CIRIPIT s. glas, piruit, (reg.) piruiálă, piruití.-ă. (prin Olt.) ştiorlâcăiálă. *(~ de păsârt ic.}*

ciríş s. v. COCĂ. LIPICI. PAP.

oiriii-l s. v. CUNUNIŢĂ.

CIROZĂ HÍDRICĂ s. *(MED.)* hidropizie, (pop.) drópică.

círtă s. v. CEAS. CLIPĂ. CLIPITĂ. MINUT. MOMENT. ORĂ. SECUNDĂ. TIMP. VREME.

cislă s. v. NUMĂR. SUMĂ.

cMní \b. v. CONSULTA. SFATUL

cisternă s. v. AUTOCISTERNĂ.

CIPTICÉRCI s. pi. *(7.00L.)* (pop.) linţi (pl.). *(~ provoacă cisliccrcoza.)*

ClS.'îCERCÓZĂs. *(MED. VET.)* trichinoză, (popj linte, măzăríche, (reg.) spurcăciune. *(Parc bolnav de ~.)*

CISMEÁ s. apă, (înv.) hazna. *(~ este instalată in curte.)*

cişmea s. v. APĂ. FÂNTÂNĂ. IZVOR. PUŢ.

cit s; v. STAMBĂ.

CITA vb. 1. a aminti, a arăta, a indica, a fnciiţ'fin.., a pomeni, a semnala, (rar) a semnaliza, (î:.\.) a memora, a prenumi, (fig.) a atingi. *CA ~ o situaţie similară.)* 2. a reda, a reproduce. *(Îţi voi ~ întocmai vorbele lui.)* •I. *(JUR.)* a chema, a invita, (înv., în Transilv.) îI.soroci. *CL-a ~ la proces, in faţa instanţei.)*

CITADELĂ s. *(IST., MIL.)* celăţuie. *(O ~ pe vir'ui unui deal.)*

citadelă s. v. CENTRU. ORAŞ.

citadin adj. v. ORĂŞENESC. URBAN. <itadíii s. v. ORĂŞEAN. TÂRGOVEŢ.

citadinizá vb. v. ORĂŞENIZA. URBANIZA.

cila(;jâiiz:íre s. v. ORĂŞENIZARE. URBANIZARE.

citánie s. v. CITIRI-:. CITIT. LECTURĂ. PARCURGERE. STUDIU.

CITĂRI' s. 1. amintire, indicare, menţionare, i: enţiune, pomenire, semnalare, (rar) scmnali.'áre. *(~ anui fapt semnificativ.)* 2. redare, reproducere. *(~ întocmai a unui text.)* •i. *(JUIl.j* chemare, citaţie, invitare, invitaţie. *<~ ruii'a In faţa instanţei.)*

CITAT s. (înv.) citaţie. *(Un ~ celebru.)*

CITAŢIE s. *(JUR.)* 1. chemare, citare, invitare, invitaţie. *(~ cuiva în fala instanţei.)* 2. (concr.) (prin Transilv.) soroácă. *(A primi o ~.)*

citaţie s. v. CITAT.

CITEŢ adj. clar, desluşit, (livr.) lizibil. *(Un scris ~.)*

citéţ s. v. ANAGNOST. CITITOR.

CITÍ vb. 1. a parcurge, (livr.) a lectura, (înv. şi pop.) a spune, a zice. *(A ~ clleva rinduri, apoi a tăcut.)* 2. a învăţa, a studia. *(~ cursul pentru examene.)* 3. a se cultiva, a se instrui. *(~ mult şi sistematic.) 4.*

(MUZ.) a descifra. *(~ o partitură.)*

CITÍRE s. 1. citit, lectură, parcurgere, (înv.) citánie. *(În timpul ~ textului...)* 2. *(MUZ.)* descifrare. *(~ iznei partituri.)*

CnÎTadj. 1. cult, cultivat, educat, instruit, învăţat, (rar) şcolít, (înv.) pedepsit, poHtieít, spudaxít, sufletesc. *(Tânăr ~.)* 2. erudit, învăţat, savant, (livr.) doct, (livr. rar) sapient, (pop.) ştiut (înv. şi reg.) pricopsit, ştiutor. *(Un om ~.)*

CITIT s. citire, lectură, parcurgere, (înv.) citánie. *(~ unui text.)*

CITITOR s. (rar) lector, (înv.) citéţ. *(~ al unei cărţi.)*

CITOGÉNĂ s. *(BIOi.)*plasinagcnă. *(~ este gena din plasmă.)*

citoví vb. v. ÎNDREPTA. ÎNFIRIPA. ÎNSĂNĂTOŞI. ÎNTREMA. ÎNZDRĂVENI. LECUI. REFACE. RESTABILI. RIDICA. TĂMĂDUI. VINDECA.

CITRÍNĂ s. *(CHIM., FARM.)* vitamina P.

CIUBĂR s. hârdău, (Transilv.) pârlău, (Transilv. şi Ban.) şaf, (prin Transilv.) şiroádă, (Ban., Transilv. şi Olt.) şoféi, (Transilv.) şofél. *(Un ~ plin cu apă.)*

CIUBĂRÁŞ s. hârdăiaş. *(Un ~ cu lapte.)*

ciubotar s.' v. CIZMAR. PANTOFAR.

ciubotă s. v. CIZMĂ. GHEATĂ.

ciubotăreásă s. v. CIZMĂREASĂ. PANTO-FĂREASĂ.

ciubotărésc adj. v. CIZMĂRESC.

ciubotăríe s. v. CIZMĂRIE. PANTOFĂRIE.

CIUBOŢICA-CÚCULUI s. *(BOT.; Primula elalior* şi *veris)* (reg.) aglícă, aglicél, tâţa-óii, ţâţa-vácii.

ciuboţíeă s. v. CIZMULIŢĂ.

CIUBUC s. *(TEHK.)* ciubucar, lambar, lămbuitor, (rar) tipar. *(~ al zidarului.)*

CIUBUCAR s. i. *(TEHN.)* ciubuc, lambar, lămbuitor, (rar) tipar. *(~ este o unealtă de zidărie.)* 2.* (fam. şi pcior.) şperţár.

ciueiuláşi s. pi. v. COCÂRLĂ.

CIUCIULETE s., adj. invar., adv. l.s. *(BOT.; Morchella esculenla)* zbirciog, (reg.) pup. 2.. adj. invar., adv. leoarcă, (reg.) líşteav, (Mold. si Bucov.) bleáscă. *(S-a întors ~.)*

eiuciuléti s. pi. v. COCÂRLĂ.

fiuciulí vb. v. CHIRCI. CONTRACTA. GHEMUL ÎNCHIRCI. STRÂNGE. ZGÂRCI.

ciuciulít adj. v. CHIRCIT. CONTRACTAT. GHEMUIT. ÎNCHIRCIT. STRÂNS. ZGÂRCIT.

ciúciur s. v. CIUROI. SIPOT.

ClUCIURE s. *(BOT.; Campamúa glomerata)* (Bucov.) clopoţei (pl.).

ciúclă s. v. POP.

CIUCURÁŞ s. 1. ciucurel. *(Un ~ la draperie.)* 2. *(BOT.; Adenostyles alliariae;* la pi.) (reg.) floarea-

ciúmei, (Transilv.) bosácă.

CIUCURE s. canaf, (pop.) motocel, (înv. şi rcg.) péleş, (reg.) fringhíe, roit, túftur, tar-ţám, ţurţur, (Transilv.) boit, (prin Transilv. şi Maram.) şaláng, (OU.) ţortolóş, (înv.) piuscúl, săgeác. *(Căciulită cu ~.)*

ciucuréi s. pl.'v. STRĂNUTĂTOARE.

CIUCUREL s. ciucuraş. *(~ la o draperie.)*

ciucuşoáră s. v. ALBITĂ.

CIUDAT adj. bizar, curios, excentric, extravagant, fantasmagoric, fantezist, inexplicabil, insolit, năstruşnic, neobişnuit, original, paradoxal, singular, straniu, (livr.) abracadabrant, (rar) străin, (pop.) pidósnic, pocit, poz.nás, (Mold.) deşănţat. (Transilv., Ban, şi Olt.) şod, (înv.) ciudós, (grecism înv.) paraxín, (fam.) sanchíu, (fam. fig.) fistichiu, întors, sucit, trăsnit. *(Ce chestie ~ !)*

CIUDĂ s. gelozie, invidie, necaz, pică, pizmă, pornire, ranchiună, (rar) înciudare, (pop.) năduf, obidă, pizmuíre, pofidă, (înv., reg. şi fam.) parapon, (înv. si reg., în Bucov.) băsău, (înv. şi reg.) măráz, scirbă, (rcg.) pildă, zăcăşeálă, zăcăşíe, (prin Mold.) bănat, (Transilv.*)* dî'că, (Ban. si Olt.) inát, (Mold.) póxie. (inv.1 patos, răpştíre, rivníre, zavistie, zavistnicíe, (fam.) boală. *(Îl roade ~; simte* o *~ nestă-pinită pe ■ ■ ■)*

ciudă ş. v. MINUNE. MIRACOL.

CIUDĂŢENIE s. 1. bazaconie, bizarerie, bâzdâganie, curiozitate, drăcie, drăcovenie, minunăţie, năstruşnicie, năzdrăvănie, poznă, (rar) singularitate, (pop.) comedie, (reg.) dăuănáie, nagodă, şozénie, (Ban. şi Olt.) miráz, (Transilv. şi Ban.) mirăzénie, (Mold.) şanţ. *(Multe ~ a mai văzut.)* 2. bizarerie, excentricitate, extravaganţă, fantezie, originalitate, teribilism. *(Ce stnt ~ astea?)* 3. curiozitate, (grecism rar) paraxenie. *(Avea uncie ~* in *comportare.)*

ciudésă s. v. MINUNE. MIRACOL.

eiudí vb. v. AGASA. CRUCI. ENERVA. INDISPUNE. IRITA. ÎNCIUDA. MINUNA. MIRA. NECĂJI. NEDUMERI. PLICTISI. SÂCÂI. SUPĂRA. UIMI. ULUI.

ciudós adj. v. BIZAR. CIUDAT. CURIOS. EXCENTRIC. EXTRAVAGANT. FANTASMAGORIC. FANTEZIST. INEXPLICABIL. INSOLIT. NĂSTRUŞNIC. NEOBIŞNUIT. ORIGINAL. PARADOXAL. SINGULAR.

STRANIU.

ciudós adj., s. v. GELOS. INVIDIOS. PIZMAŞ. PIZMUITOR. RANCHIUNOS.

ciuelă'náş s. v. AGUR1JOARĂ. PORTU-LACĂ.

ciuf adj. v. CARAGHIOS. RIDICOL.

CIUF s. 1. (pop.) hălăciúgă. *(Are un ~ de păr.)* 2. *(ORNIT.; Asio otus)* (prin Olt.) ştiu-hurez. 3. *(ORNIT.; Otus scops)* (prin Ban.) ciui, ciuş, scioi, tui, liuş. 4. *(ORNIT.; Strix)* ciuhurez, huhurez, (reg.) huhuréte.

CIUFULI vb. 1. a (se) zbirii, (pop. si fam.) a (se) burzului, a (se) zborşi, (Ban., prin Transilv.

si Olt.) a (se) sperii. *(I s-a ~ părul.)* 2. a (se părui. *(S-au ~ bine.)*

ciufuli vb. v. BATJOCORI. RIDICULIZA. ZEFLEMISI.

CIUFULIRE s. zbirlire. *(~ părului.)*

CIUFULIT adj. deranjat, neângrijit, vâlvoi, zbirlit, (livr.) hirsut, (pop. şi fam.) burzuluit,, (înv. şi reg.) străflocát, (reg.) bor/, borzós, buhós, buhuiát, vâlvoiát, zbârlóg. zborşit, (Mold. şi Bucov.) dupurós, (vestul Transilv.) spérlă, (Ban. şi sud-vestul Transilv.) sperlíl, (fam. şi depr.) neţesălat. *(Cu părul ~.*)

ciufut s. v. CĂMĂTAR.

ciufut s,, adj. v. AVAR. CALIC. ZulRClT.

eiugái s. v. TĂRTĂCUŢĂ. TIGVĂ. TÂLV.

CIUGULI vb. a ciupi, (pop.) a piguli. *(Pasai ea ~ un fir de iarbă.)*

ciuguli \b. v. LEGUMI.

ciuháic s. v. MOMÎ1E. SPERIETOARE.

clúliă s. v. MOMÂIE. SPERIETOARE.

C1UIIURÉZ s. *(ORNIT.; Strix)* ciuf, lu.hurc/, (reg.) huhuréte.

ciui s. v. CIUF.

CIUIN s. *(BOT.; Saponaria ofjui;ialis>* odagaci, săpunarilă, (reg.) berbecei (pl.), grozdícă, juni (pl.), mieluşei (pl.), săpuiór, săpím. săpunár, săpunás, săpunél, săpiu.ioáră, săpunită, spumáriţă, văcărícă, văcăriţi, buruiană-albă, floarea-călúgărului, floarea-sludén-tului, flori-álbc (pl.), flori-bátăi (pl.), ilori-de-sopón (pi)., flori-de-tăietúră(pl.), iarbă-de-săpún, iarbă-de-soponíl,mărarul-cálului,rupturi-de-mál (pl.), spuma-cálului, (înv.) săpunáre, M-puriă-rícă.

ciulea s. v. JURUBIŢĂ.

CIULI vb. (Mold.) a ciuşdi. *(Calul /şi ~ urechile.)*

ciuli vb. v. OLARI. TEŞI.

CIULIN s. *(BOT.) l.(Car'duus milans)* (rcg.) ghincár, scai, scaiéte, spin. 2. *(Onopordon acanlhiiim)* ghimpe, scai, scaiete, (rcg.) pălă-mídă, sita-z.ínelor.

ciulin s. v. C1URLAN. CORNACI. SĂLCI-CORN. SĂRICICĂ. SCAI.

ciulinós adj. v. GI11MPOS. MĂRĂf'INOS. SPINOS. ŢEPOS.

ciúlniţă s. v. BULBOACĂ. BULBOANĂ. OCHI. VALVÂRTEJ. VÂLTOARE. \ ÎRTE.I. VOLBURĂ.

riuma-iilbínelor s. v. ALB1NĂREL. FURNICAR. PRIGORIE. VIESPAR.

ciuma-fétci s. v. C1UMĂFA1E. LAUR.

ciumáş adj. v. CONTAGIOS. IN1-LCŢIOS. MOLIPSITOR.

CIUMAT adj. *(MED.)* <li\r.) pes.il'crál. *(Om ~.' regiune ~.)*

CIUMĂ s. *(MED.)* pestă, (rar) pr-U.lénţă.

CIUMĂFÁIE s. *(BOT.; Daluia slicnronium)* laur, (inv. si reg.) măslág, (reg.) bolindárită, bolânzcálă, bórciu, cornută, fáie, măselár. nebuneală, tătúlă, turbare, boii-pruncilor, ciuma-iélei, măr-ghimpós mărul-pórcului.

CIUMĂREÁ s. *(BOT.; Oulcqa olj:fi,<di>)* (reg.) scrintitoáre, iarba-ciúmei.

ciiimblitúră s. v. CIOBITURĂ. (iiK.NI-TURÂ. STIRBITURĂ.

ciumelcitúră s. v. GHICITOARE.

ciumós adj. v. CONTAGIOS. INFECŢIOS. MOLIPSITOR.

ciumpán s. v. BUŞTEAN. BUTUC. BUTURUGĂ. CIOT.

ciumurícă s. v. CIMBRU.

ciumurluí vb. v. APLECA.

ciumurluiálă s. v. APLECAT. INDIGESTIE.

GIUNG adj., s. ciunt, (Munt. şi Ban.) ciolác. (Mold.) cis. *(Mină ~; om ~; un ~.)*

CIUNGÍ vb. a (se) schilodi.

ciungi vb. v. INELA. SECUI.

CIUNT adj., s. ciung, (Munt. şi Ban.) cioláe, (Mold.) cis. *(Om ~; mină ~; un ~.)*

CIUNTI vb. a reteza, a tăia. a trunchia. *(~ crengile unui copac.)*

CIUNTIT adj. retezat, tăiat, trunchiat. *(Cu urechile ~.)*

ciup s. v. CIOC. GLONŢ. PLISC.

ciupág s. y. SCURTE ICUŢĂ.

CIUPEALĂ s. ciupitură, pişcare, pişcătură. *(O ~ făcută pe pielea cuiva, j*

ciupeală s. v. PIŞCĂTURĂ.

ciupeli vb. v. JUMULI. PÂRLI.

CIUPERCĂ s. *(BOT.)* 1. lungi (pl.), (pop.) J)uréte. 2. *ciupercă de pivniţă (Mcrulius la-crymans)* ~ burete-de-casă.

ciupercă de brad s. v. PlTA-VACII.

ciupercă de pe coastă s. v. PITARCĂ.

ciupercă domnească s. v. PITARCĂ.

ciupercă puturoasă s. v. BĂLOŞEL.

CIUPI vb. 1. a pişcă, (pop.) a ticura, (reg.) a picura, a pişcura, (Transilv.) a piţiga. (Ci*ne te-a ~ aşa?)* 2. a ciuguli, (pop.) a piguli. *(Pasărea ~ un fir de iarbă.)* 3. a înţepa, a mânca, a pişcă. *(Îl ~ puricii, liniarii.)* 4. (fig.) a scărpina. *(~ un instrument muzical cu coarde.)* 5. a înţepa, a pişcă. *(Mustul ~.)* <i. a se pişcă. *(Pantalonii s-au cam ~.)*

ciupi vb. v. AMEŢI. CHERCHELI. ÎMBĂTA. TURMENTA.

CIUPÍRE s. ciupit, pişcare, pişcat. *(~ cuiva.)*

CIUPÍT adj. înţepat, pişcat. *(Mină ~.)*

CIUPÍT s. ciupire, pişcare, pişcat. *(~ cuiva.)*

CIUPITURĂ s. 1. ciupeală, pişcare, pişcătură. *(O ~ făcută cuiva.)* 2. înţepătură, pişcătură. *(O ~ de ţintar.)*

CIUR s. 1. sită. *(Se vede ca prin ~.)* 2. *(ANAT.)* retca.*(~la stomacul rumegătoarelor.)*

CIURÁR s. sitar. *(~ face şi vinde sile.)*

ciurdár s. v. VĂCAR.

ciurdă s. v. BANDĂ. BULUC. CEATĂ. CIREADA. CÂRD. DROAIE. GLOATĂ. GRĂMADĂ. GRUP. MULŢIME. PILC. STOL. TURMĂ.

ciureci s. v. GRIVAN. IIÂRCIOG.

ciurel s. v. STRECURĂTOARE. CIURLÁN s. *(BOT.; Salsola l.ali)* salcicorn, săricică, (rar) salsólă, (reg.) burcúm, ciulin, curai, fugaci, parpalác, pochítnic, rostogol, sărigeá, tartan, tărfălóg, tăvălug, târtán, vălătuc, vătălán, iarba-pórcului, iarbă-sărátă.

CIURÓI s. şipot, (reg.) bijói, ciúciur. *(Un ~ de apă.)*

ciurtár s. v. PIEPTAR.

ciuruiálă s. v. PLEAVĂ.

ciuruit adj. v. CERNUT.

ciurul-zâiielor s. v. TURTĂ.

ciuş s.v. C1UF.

ciúşcă s. v. ARDEI IUTE.

ciuş-de-gliímpe s. v. STICLETE.

ciuşdí vb. v. CIULI. FURA. LUA. SUSTRAGE;.

CIUT adj. (reg.) melcát. *(Animal cornul ~.>*

ciutác s. v. TURC.

CIUTĂ s. *(ZOOL.)* cerboaică. *(~ e femela cerbului.)*

ciută s. v. BESTIE. DIHĂNII-;. FIARĂ. JIVINĂ. LIGHIOANĂ. SĂLBĂTICIUNE.

ciutcică s. v. BUŞTEAN. BI'TUC. BUTURUGĂ. CIOT.

CIUTURĂ s. 1. găleată. *(Cu ~.se scoate apa din jinlină.)* 2. *(TF.IIN.)* blid, căuş, cupă, (rea.) făcău. *(~ ia roata morii.)*

ciutură s. v. MORIŞCĂ. PLOSCĂ. URCIOR.

CÍVIC adj. cetăţenesc, chil, (înv.) politi-césc. *(Drepturi ~.)*

civic s. v. ŞURUB.

CIVIL adj. 1. cetăţenesc, eh ic, (înv.) poli-ticésc. *(Drepturi ~.)* 2. (înv. şi pop.) pămin-tésc. *(Probleme* ~ şi *probleme biseiicesii.)*

militate s. v. AMABILITATE. MANIERĂ. POLITEŢE.

CIVILIZA \b. 1. (rar) a (se) umaniza. *(A ~ un trib sălbatic.)* 2. a se cultiva, a se rafina, a se stila, (înv.) a se politici, (fif.) a se ciopli, a se cizela, a se subţia, a se şlefui, (înv. fig.) a se roade. *(S-a mai ~.)*

CIVILIZAT adj. 1. avansat, dezvoltat, evoluat, înaintat. *(O ţară ~; un popor ~.)* 2. binecrescut, manierat, politicos, (înv.) politicii, (fig.) fin, subţire, urban. *(E un om ~.)*

CIVILIZAŢIE s. cultură. *(~ unui popor.)*

civism s. v. PATRIOTISM.

civít adj. v. VÂNĂT.

ciz s. v. CINTEZĂ. SCATIU.

CIZELA \b. 1. a şlefui. *(~ cu dalta un material.)* 2. a stiliza, (rar) a subtiliza, (pop.) a ageri. (fam. fig.) a ciopli, a puia, a pieptăna, (fig.) a şlefui. *(~ un text literar.)*

cizela vb. v. CIVILIZA. CULTIVA. RAFINA. STILA.

CIZELARE s. 1. cizelat, şlefuire, şlefuit. *(~ unui material dur.) 2.* stilizare, (rar) subli-lizáre, (fam. fig.) pieptănáre, (fig.) şlefuire. *(~ unui* tf.rt *literar.)*

cizelare s. v. CULTIVARE. RAFINARE. STILARE.

CIZELAT adj. 1. şlefuit, *(f'n material dur ~.)* 2. stili/.at, (fig.) şlefuit. *(O traducere ~.)*

CIZELAT s. cizelare, şlefuire, şlefuit. *(~ unui material dur.)*

cizma-cucului s. v. NEMŢIŞOR.

CIZMAR s. pantofar, (înv. si reg.) papucár, papugíu, (Mold.) ciubotar, (Transilv., Ban., Maram. şi Bucov.) şúştăr, (înv.) caváf,

CÂZMĂ s. (Mold.) ciubotă.

CIZMÂREÁSĂ s. panlofăreasă, (Mold.) ciubotărcásă.

CIZMĂRÉSC adj. (Mold.) ciubotărésc.

CIZMĂRÂE s. pantofărie, (Mold.) ciubo-tărie, (înv.) căvăfíe, papucăríe. *(Învaţă ~.)*

CIZMULÍŢxV s. (astăzi rar) botină, (Mold.) ciuboţícă.

CÂINE s. I. *(ZOOL.; Caniş familiaris)* (rar) lătrător. 2. *(ENTOM.) câinele-babei* = (reg.) molie, mâţa-pópii. *(~ este larva unor fluturi de noapte.)* 3.*(ASTRON.) ciinele-mare*= (pop.) dulăul (art.); *câinele-mic* = (pop.) căţelul (art.).

ciinele-míc s. v. SFREDELUL.

CÂINÉSC adj. aspru, brutal, câinos, crud, inuman, nemilos, neomenos, (înv.) várvărcsc, (fig.) dur. *(Purtare ~.)*

ciinésc adj. v. ASPRU. CAHS'IN. GREU.

câine-tătărésc s. v. NAGÂŢ.

ciiníc s. v. ASPRIME. BARBARIE. BRUTALITATE. CRUZIME. FEROCITATE. NEÎNDURARE. NEOMENIE. RĂUTATE. SĂLBĂTICIE. VIOLENŢĂ. VITREGIE.

CÂINÓS adj., adv., s. 1. adj., adv. aprig, -aspru, barbar, brutal, crincen, crud, crunt, cumplit, feroce, fioros, hain, inuman, necruţător, neiertător, neâmblinzit, neânduplecat, neindurat, neândurător, nemilos, neomenos, neuman, rău, sălbatic, sângeros, violent, (livr.) sanguinar, (înv. şi pop.) năsílnic, (înv. şi reg.) tare, (reg.) pogan, (Mold. şi Bucov.) avan, hapsin, (înv.) jestóc, neomenit, sanguínic, sălbăticós, sircáp, (fig.) dur, negru. *(Om ~;.se poartă ~.)* 2. adj. aspru, brutal, câinesc, crud, inuman, nemilos, neomenos, (înv.) vărvărésc, (fig.) dur. *(Purtare ~.J* 3. adj., s. afurisit, blestemat, hain, îndrăcit, rău, ticălos, (înv. şi pop.) pustiu, (pop. şi fam.) pârdálnic, <pop.) împeliţát, jurat, (înv. şi reg.) urgisit, (reg.) pricăjit, (Transilv.) săcrét.

câinós adj. v. ASPRU. GREU.

câinoşénic s. \. ASPRIME. BARBARIE. BRUTALITATE. CRUZIME. FEROCITATE. NEÂNDURARE. NEOMENIE. RĂUTATE. SĂLBĂTICIE. VIOLENŢĂ. VITREGIE.

cilţi s. pi. v. PACIŞE.

cilţişóri s. pi. v. PACIŞE.

CÂMP s. *I.(GEOGR.)* cânípic, şes, (reg.) cohálm. *(Regiune de ~.)* 2. ogor, ţarină, (pop. şi poetic) glie, (pop.) răzor, (înv. şi reg.) ágru, (reg.(plan, (înv.) sat. *(Iese la ~, la arat.)* 3. *(GEOGR.) etmp de gheaţă* = aisfild. 4. cadru, cc-c, domeniu, sector, sferă, tărâm, zonă. *(~ de prmrn-pâri, de activitate.)* 5. *clmpulmuncu-* = prodi.'-lii. *(A intrat In ~.)* 6. *(LINGI*.) clmp asociativ* -câmp noţional, câmp semantic; *clmp notíonal* -- •câmp asociativ, câmp semantic: câ*mp semantic* - = ■câmp asociativ, câmp nolional.

câmp s. v. ŢARĂ.

câmpeán adj.'v. CÂMPENESC. PASTORAL. RURAL. RUSTIC. ŢĂRĂNESC.

CÂMPEÁN s. (prin Transilv.) ţăran. *(~ este locuitorul de la ctmpic.)*

CÂMPENESC adj. pastoral, rural, rustic, ţărănesc, (livr.) campéslru, (rar) câmpeán. *(ídilă ~.)*

CÂMPÍE s. *(GEOGR.)* câmp, şes, (reg.) cohálm. *{Regiune de ~*.)

CÂND conj. 1. (temporal) că. *(Acum, ~ ne-am odiluut, putem pleca.)* 2. (temporal) dacă. *(~ vede că..., pleacă repede.)* 3.

(temporal) cum. *(Frunza-n codru ~ învie.)* 4. (temporal) (pop.) cum. *(Din ceasul ~ te-am văzut...)* 3. (cauzal) cum, deoarece, fiindcă, întrucât. *(~ ştiu că vine, slnt emoţionat.)* 6. (condiţional) dacă, (pop.) de. *(Ce pol sfaturile mele, ~ nici lacrimile nu folosesc?)*

cândái adv. v. CUMVA. EVENTUAL. POATE.

CÂNDVÁ adv. 1. demult, odată, odinioară, vreodată, (înv. şi reg.) oareeând, (înv.) vreodi-nioáră. *(~ în trecut.)* 2. altădată, alteândva, odată, odinioară, (înv. şi reg.) oareeând. *(~ nu exista acest obicei.)* 3. odată, vreodată, (înv. şi reg.) oareeând, (înv.) odinioară, vreodinioáră. *(Poale ne vom mai vedea ~.)*

clnepa-códruhii s. v. CÂNEPIOARĂ.

CÂNEPÁR s. *(ORNIT.; Carduelís cannabinu)* (Ban.) cânepioáră, (Mold.) pietroşél, (Bucov.) pasărca-eânepii.

CÂNEPĂRÍE s. cânepişte.

CÂNEPIOÁRĂ s. *(BOT.: Eupalarium can-nabinum)* (reg.) dumbrávnic, cânepa-códrului.

cânepioáră s. v. ClNEPAR.

CÂNEPÍŞTE s. cânepărie.

CÂNT s. 1. cântare, cântat, cântec, glas, melodie, (pop.) viers. *(Un ~ superb de păsărele.)* 2. *(MUZ.)* canto. *(Clasa de ~ de la conservator.)* 3. *(LIT.)* (înv.) cap. *(~ într-un poem.)*

CÂNTÁ vb. l.*(MUZ.)* a executa, a interpreta, a intona, (pop.) a glăsui, a spune, a viersui, a zice, (înv.) a glăsi, a juca. *(~ o melodie, o doină.) 2. (MUZ.)* a suna. *(~ din frunză.)* 3. *(MUZ.)* a sufla. *(~ din fluier.)* 4. a cinsti, a elogia, a glorifica, a lăuda, a mări, a omagia, a preamări, a preaslăvi, a proslăvi, a slăvi, a venera,

(rar) a apoteoza, a exalta, (înv.) a făli, a pohfăli, a preaeânta, a preaânălţa, a prealăuda, a prearădica, a ridka, a s'avoslovi. *(Au ~ pe eroii patriei.)*

cântá vb. v. BOCI. CĂINA. JELI. JELUI. LAMENTA. PLÂNGE. TÂNGUI. VĂICĂRI. VĂITA.,

CÂNTÁR s. 1. balanţă, (pop.) cumpănă, (reg., mai ales în Munt. şi Olt.) terezie, (prin Transilv.) şlag, (înv.) sláderă. *(~ pentru stabilirea greutăţii unei mărfi.)* 2. *(ASTROX.;* art.) balanţa (art.), cumpăna (art.), (reg.) tereziile (pi. art.). *(~ este o constelaţie zodiacală din emisfera australă.)* 3. cintărirc, cântărit, (pop.) cintărcálă. *(L-a inselat la ~.)*

cântárs. v. BASCULĂ. CRUCEA DINAINTE. DECIMAL. ZECIMAL.

CÂNTÁRE s. 1. cint, cântat, cântec, glas, melodie, (pop.) viers. *(~ de păsărele.)* 2. muzică. *(~ se aude pină departe.)* 3. *(BIS.)* canon, glas. *(Corul execută o ~ liturgică.)*

clntarulpiétrelor s. v. BUHAI. COINAG.

CÂNTAT s. cânt, cântare, cântec, glas, melodie, (pop.) viers. *(~ de păsărele.)*

cântărcálă s. v. CÂNTAR. CÂNTĂRIRE. CÂNTĂRIT.

eântăréţ adj. v. CÂNTĂTOR.

CÂNTĂRÉŢ s. 1. *(MUZ.)* (înv.) cântătór. *(Un mare ~ de operă.)* 2. *(BIS.)* dascăl, diac, paracliser, psalt, tircovnic, (Transilv.) cantor, făt, (înv.) ecleziarh, grămătic. *(~ îl ajută pe preot la oficierea slujbei.)*

CÂNTĂRÍ vb. 1. (rar) a cumpăni, a măsura. *(~ o marfă.)* 2. (pop.) a atârna, a trage, (înv. şi reg.) a veni, (înv.) a apăsa. *(CU ~ sacul?)*

câiitărí vb. v. CHIBZUL GÂNDI. JUDECA. PREŢUI. SOCOTI. VALORA.

CÂNTĂRÍ RE s. 1. (rar) măsurare. *(~ unei mărfi.)* 2. cintar, cântărít, (pop.) cintăreálă. *(L-a înşelat la ~.)*

ClNTĂRÍT s. cintar, cântărire, (pop.) cintăreálă. *(1.-a înşelat la ~.)*

CÂNTĂTÓR adj. (înv.) clntăréţ. *(Pasăre ~.)*

tântătór s. v. CÂNTĂREŢ. COCOŞ. POET.

CÂNTEC s. 1. *(MUZ.)* compoziţie, melodic, muzică, (livr.) melopée, melos, (inv.) scop. *(Un ~ foarte Lbutit.)* 2. *(MUZ.)* lied. *(Un ~ de (/. Eneseu.)* 3. *(MUZ.)* arie, melodie. *(~ populare.)* 4. cânt, cântarc, cântat, glas, melodie, (pop.) viers. *(~de păsărele.)* 5. *(LIT.) cinlec bătrinesc* = baladă populară.

CÍR interj, gar ! *(Ciorile fac: ~ !)*

ClRĂ s. *(IHT.; Cobitis aurata balcanica)* (reg.) sacagíţă, sfârlă, (prin Bucov.) sacăucă, (prin Mold.) smórlă.

câră s. v. ZVÂRLUGĂ.

circă s. v. SPATE. SPINARE.

CÂRCĂLÁC s. *(ZOOL.; Scolopendra cingu-lala)* scolopendra, (reg.) carete, urcchélniţă, patruzeci-dc-pieioáre.

circălí vb. v. PÂRPĂLI.

CÂRCÉ1E s. *(TEHN.)* brăţară, (reg.) mor-coáşă, (Transilv.) toartă. *(~ la coasă.)*

CÂRCÉL s. *(BOT.)* (reg.) acăţéle (pl.), cir. *(~ al unor plante agăţătoare.)*

cârcél s. v. CĂPUŞĂ. CERCEL.

circiogár adj., s. v. ARŢĂGOS. CERTĂREŢ. CÂRCOTAS. GÂLCEVITOR. SCANDALAGIU. ŞICANATÓR.

cârcíogărésc adj. v. AVOCĂŢESC.

CIRCIUMĂ s. (prin Transilv.) ceárdă, (Transilv. si Bucov.) prepanáţie. *(Bea tnlr-o ~.)*

CÂRCIUMĂREÁSĂ s. 1. cârciumăriţă. *(În circiumă servea o~.)* 2. *(BOT.; Zinnia clegans)* măciuci (pl.).

CÂRCIUMÂRÍŢĂ s. circiumăreasă. *(~, nevasta clrciumarului.)*

CÂRCIUMIOÁRĂ s. crâşmuliţă, (reg.) criş-muşoáră, crişmúţă. *(Într-o ~ la Şosea.)*

CÂRCOTÁŞ adj., s. şicanator, (rar) procesív, (pop.) cirlitór, gâlcevitór, (Mold. şi Bucov.) circiogár. *(Om ~.)*

etreotă s. v. ANIMOZITATE. CEARTĂ. CONFLICT. DEZACORD. DEZBINARE. DIFEREND. DISCORDIE. DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPUTĂ. DIVERGENŢĂ. GÂL-CEAVĂ. ÎNVRĂJBIRE. LITIGIU. NEÂNŢELEGERE. VRAJBĂ. ZÂZANIE.

• ircolí vb. v. CERTA. ÎNVRĂJBI. SUPĂRA.

CÂRD s. 1. ciopor. *(~ de oi.)* 2. stol, (reg.) toană, toi, (Olt. şi Transilv.) ciopor. *(Un ~ de rindunele.)* 3. bandă, buluc, ceată, droaie, gloată, grămadă, grup, mulţime, pâle, stol, (pop.) crilă, liotă, (reg.) canará, ciurdă, mi-şină, (Olt. şi Transilv.) ciopor, (Olt. şi Ban.) clápie, (inv.) cin, tacî'm. *(Un ~ de copii.)*

cârd s. v. CIREADA. GRĂMADĂ. MULŢIMI:. ŞIR. TURMĂ.

CÂRDĂ.ŞÍE s. (pcior.) bandă, clan, clică, gaşcă, şleahtă, (livr.) coterie, (rar) tagmă, (inv.) cardaşlic, tacim, taraf, (fig.) bisericuţă. *(O ~ de afacerişti,)*

cârií vb. v. BODOGĂNI. CICĂLI. CIONDĂ-Nl. CIOROVĂI. DĂSCĂLI. PLICTISI. SiCÂI.

CÂRÂIĂLĂ s. ciriit. *(~ de i/áînă.)*

cirliáiă s. v. CIONDĂNEALĂ. CIOROVĂIALĂ.

GÂRÂÍT s. ciriială. *(~ de găină.)*

CÂRJALlU s. *(IST., MU/.)* (înv.) manáf. *(~/iii trăiau din jaf.)*

CÂRJÁNCĂ s. *(UIT.; Bruma bruma)* plălică.

CIR.LA s. 1. (prin Transilv.) măciucă. *(Merge sprijinii in ~e.)* 2. *(A.VAT.) cirja aortei* --- crosa aortei.

cârjă s. v. CHINGĂ. COCÂRLĂ. CR1VAC.

CÂRLĂN s. *(ZOOL.)* mior, noaten. [v *este mielul de peste un an.)*

CÂRLIG s. 1. (reg.) sclimpúş. *(~ de rufe.)* '-. andrea, igliţă, navetă. *(~ pentru plase de pescuit.):*!. *(TEHN.)* buhai, greblă, hreapcă, vergea, (reg.) criveá. (~ *este un dispozitiv la coasă.)*

ctrlíg s. v. FURCĂ. PISC.

CÍRLIGÁS s. cirligel.

cirlignt s. v. RĂCULEŢ.

cârligăţeá s. v. SORBESTREA.

cirligăţíeă s. v. RĂCULEŢ.

cirligéi s. pi. v. DANTELĂ.

CÂRL1GÉL s. cârligaş.

cirligel s. v. CROŞETĂ. IGLIŢĂ. RĂCULEŢ. TOPORAS. VIOLETĂ. VIOREA.

cârliflioáră s. v. lARBĂ-ROŞIE.

cirligiór s. v. DEN1TŢĂ.

CÍRLIÓNŢ s. buclă, creţ, inel, ondulaţie, ondulă, val, zuluf, (rar) sfrédel, sfredclitúră, (reg.) scirliónţ, zgirlăúnte, (Ban.) cocor, (prin Jlinit. şi Mold.) scir. *(~ al părului cuiva.)*

círlióiit s. v. CHEPCEL.

CÂRL1ONŢÁ vb. a (se) bucla, a (se) incla, a (se) încreţi, a (se) ondula, (rar) a (se(zulufa, (prin Olt. şi Munt.) a (se) scirlionţi. *(.Ş'i-a ~ părul.)*

CÂRLIONŢÁRE s. buclare, inelare, incre-ţire, ondulare. *(~ a părului.)*

CÂRLIONŢÁT adj. buclat, creţ, inelat, încreţit, ondulat, (rar) zulufát, (prin Olt. şi Munt.) scârlionţát, (prin Olt.) sefreior. *(Păr ~.)*

CÂRMÁCI s. *(MAR.)* pilot. *(~ pe o navă.)*

cirmácis. v. CÂRMUITOR. CONDUCĂTOR. DOMN. DOMNITOR. MONARH. STĂPÎ-NITOR. SUVERAN. VODĂ. VOIEVOD.

CIRMĂ s. drug, oişte, pârghic, proţap. *(~ la moara de vlnt.)*

eírraă s. v. CÂRMUIRE. CONDUCERE. D1RIGUIRE. DOMNII-:. GUVERNARE:. PUTERE. STĂPÂNIRE.

cârmeálă s. v. COT. COTITURĂ. CURBĂ. ÎNTORSĂTURĂ. ÍNTORTOCHETURĂ.

OCOL. RĂSUC1TURĂ. SERPENTINĂ. SINUOZITATE. ŞERPUIRE. ŞERPUITURĂ,

CÂRMÍ vb. a coti, a vira, (rar) a cirmui, (pop.) a cârni, (Mold.) a cotigi, (inv.) a şovăi. *(~ vehiculul.)*

CÂRMÍRE s. cârmit, cotire, cotit, viraj, virare, virat, (pop.) cârníre, cârnít. *(În timpul ~ unui vehicul.)*

CÂRMÍT s. cârmire, cotire, cotit, viraj, virare, virat, (pop.) cârníre, cârnít. *(~ al unui vehicul.)*

CÂRMÍZ s. I. *(BOT.; Pliytolacca decandra* şi *americana)* (reg.) rumeioáră. 2. *(ESTOM.; Coccus cacii)* coşenilă. 3. carmin. *(~ este un colorant roşu.)*

cârmizíu'adj. v. CARMIN. STACOJIU.

CÂRMUÍ vb 1. a conduce, a dirigui, a domni, a guverna, a stăpâni, (înv. şi pop.) a oblădui, (înv.) a birui, a chivernisi, a duce, a ocârmui, a povăţui. *(Ştefan a ~ Moldova in glorie.)* 2. a administra, a conduce, a gospodări, (înv. şi pop.) a oblădui, a priveghea, a supraveghea, (înv.) a ispravnici, a ocârmui. *(~ trebuiile publice.)*

cârmuí vb. v. CÂRMI. COTL VIRA.

CÂRMUÍRE s. 1. conducere, diriguire, domnie, guvernare, stăpinire, (înv. şi pop.(oblăduire, (înv.) chiverniseală, chivernisíre, ocâr-muíre, purtare, purtat, stăpâníc, vlădicíc, (fig.) efrmă. *(~ ţării in vremea lui Mihai Viteazul.)* 2. administrare, administraţie, conducere, gospodărire, (înv. şi pop.(oblăduire, chiverniseală, chivernisíre, isprăvnicíc, ocir-muíre. *(~ treburilor publice.)* 3. (concr.) guvern, slăplnire. *(Ce zice ~ ?)*

ClRMUITÓR s., adj. 1. s. conducător, domn, domnitor, monarh, stăpânitor, suveran, vodă, voievod, (astăzi rar) stăpân, (înv. şi pop.*)* oblăduitór, (înv.) biruitor, crai, gospodar, gospodín, ocârmuitór, purtător, vlădică, (fig.(cârmáci. 2. s. conducător, guvernator, (turcism înv.) zabét. *(~ al unei provincii.)* 3. s., adj. conducător, guvernant. *(Forţele ~.) 4.* adj. conducător, guvernamental, oficial. *(Cercurile ~.)*

cârn adj. v. ÎNDOIT. STRÂMB.

CÂRNĂŢÁR s. mezelar, (rar) mezelegíu. *(E ~ de profesie.)*

CÂRNĂŢĂREÁSĂ s. mezelăreasă.

GÂRNĂŢĂRIE s. mezelărie.

CÂRNELEÁGĂ s. *(BIS.)* harţi (pl.), (pop.) dulcele Crăciunului, săptămâna cărnii, săptă-mâna clisei, săptămâna curată, săptămâna de praguri, săptămâna hirţeáscă, săptămâna hârţii, săptămâna împestriţată, săptămâna învârstátă, săptămina mistreáţă, săptămâna tărcată, săptămâna vârstátă.

cârní vb. v. CÂRMI. COTI. ÎNTOARCE.VIRA.

cârníre s. v. CÂRMIRE. CÂRMIT. COTIRE. COTIT. VIRAJ. VIRARE. VIRAT.

cârnít s. v. CÂRMIRE. CÂRMIT. COTIRE. COTIT. VIRAJ. VIRARE. VIRAT.

cârnitúră s. v. COT. COTITURĂ. CURBĂ. ÎNTORSĂTURĂ. ÎNTORTOCHETURĂ.

OCOL. RĂSUCITURĂ. SERPENTINĂ. SINUOZITATE. ŞERPUIRE. ŞERPUITURĂ.

cârnosí vb. v. CIOPÂRŢL SFÂRTECA.

SFÂŞIA.

CIRPĂ s. 1. buleandră, fleandură, otreapă, petică, zdreanţă, (pop.) treánţă, (înv. şi reg.)

rántie, (reg.) paceaúră, rufă, şuleándră, tî'rfă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) cî'rţă, (Mold. şi Bucov.) cotreánţă, (Transilv.) ronghi, (înv., în Mold.) félegă. *(Şterge praful cu o ~.)* 2. scutec, (înv. şi reg.) rántie, (Mold. şi Bucov.) pelincă. *(~ pentru sugaci.)*

cî'rpă s. v. BASMA. BATISTĂ. LEGĂTURĂ. TULPAN.

CÂRPĂCÍ vb. a cirpi, a petici, (rar) a peli-cări, (pop.) a potlogi. *(~ încălţămintea.)*

cârpătór s y. FUND. TOCĂTOR.

CÍRPEÁLĂ s. cirpitură. *(O ~ la pantofi.)*

CÂRPÍ vb. 1. a cirpăci, a petici, (rar) a peti-cări, (pop.) a potlogi. *(~ o gheată.)* 2. a coase, a prinde, a ţese, (Transilv.) a ştopoli, (Mold.) a ţirâi. *(I-a ~ ciorapul.)* 3. a drege, a repara-*(~ un obiect spart.)*

cirpí vb. v. AMEŢI. CHERCIIELI. DA. ÎMBĂTA. PALMUL TRAGE. TURMENTA.

CÂRPÍRE s. 1. cârpit, peticire, peticit. *(~ unei ghete.)* 2, coasere, cusut, prindere, ţesere. *(~ găurii la ciorap.)*

CÂRPÍT adj. peticit, (rar) petecărít, (pop.) potlogít, (reg.) împeticát. *(încălţăminte ~.)*

CÂRPÍT s. cirpirc, peticire, peticit. *(~ unei Paine.)*

CIRPITURĂ s. cirpeală. *(O ~ la pantofi.)*

CÂRPULÍŢĂ s. cârpusoară.

CÂRPUŞOÁRĂ s. cirpuliţă.

eârstác s. v. JUMĂTATE.

cârstás s. v. CHEPCEL.

cî'rstă s. v. JUMĂTATE.

cirstăneâscă s. v. AVRĂMEASĂ. AVRĂ-MEASCĂ. BARBA-BOIERULUI.

eârstineásă s. v. AVRĂMEASĂ. AVRĂ-MEASCĂ. VENINARIŢĂ.

eârstovs. v. ÎNĂLŢAREA SFINTEI CRUCI. ZIUA CRUCII.

cî'rsic s. v. STÂNCĂ.

cârteálă s. v. CRÂCNEALĂ. CRÂCNIRE. MURMUR. PROTEST.

cârtí vb. v. ADMONESTA. CERTA. CIOPÂRŢL CRITICA. CRÂCNI. DĂSCĂLI. DOJENI. ÎNVRĂJBI. MORALIZA. MURMURA. MUSTRA. PLiNGE. PROTESTA. SFÂRTECA. SFÂŞIA. SUPĂRA.

cârtitóradj., s. v. CÂRCOTAŞ. ŞICANATOR.

CÂRTIŢĂs. *(ZOOL.; Talpa europaea)* sobol, (reg.) mitorlán, orb, orbeţ, şoarece-chiór, (Ban. şi Transilv.) muşuroi, (Ban., Transilv. şi Munt.) şomic.

cârtită s. v. FARCIN. MORVĂ. MORVĂ CUTANATĂ. RĂPCIUGĂ. SCROFULĂ. SCROFULOZĂ.

cârtóg s. v. BÂRLOG. CUIB. CULCUŞ. SĂLAŞ. VIZUINĂ.

ci'rjă s. v. BULEANDRĂ. CÂRPĂ. FLEANDURĂ. OTREAPĂ PETICĂ. ZDREANŢĂ.

câş adj., s. v. CIUNG. CIUNT.

CÂŞIŢĂ s. *(EXTOM.)* strepede, (Munt.) carete, (Transilv. şi Bucov.) codáţ. *(~ este o larvă care se dezvoltă In brinza alterată.)*

CÂŞLÉGI s. pi. *(BIS.)* (Transilv.) fărşáng. *(În ~ se mănlncă de dulce.)*

câşti s. v. RATĂ.

CÂŞTÍG s. 1. avantaj, beneficiu, folos, profit, (înv. şi reg.) seamă, (înv.) folosinţă, (înv., în Transilv.) dobíndă, (fig.) rod. *(Ai ~ vreun* rf*in asta?)* 2. beneficiu, profit, venit, (prin Transilv.) miriştig, (înv.) ghelir, product, spor, (reg. fig.) mână. *(~ net într*-o *afacere.)* 3. retribuţie, salariu. *(Are un ~ de 3 000 lei pe lună.)* 4. afacere, avantaj, chilipir, folos, pricopseală, profit, (Transilv. şi Maram.) hazna, (fam. şi ir.) scofală. *(Nu* e *nici un ~ să...)*

CÂŞTIGÁ vb. 1. a beneficia, a folosi, a profita. *(El nu ~ nimic din asta?)* 2. a avea, a căpăta, a dobândi, a încasa, a obţine, a primi. *(~ 10 lei de la mine dacă...)* 3. a cuceri, a dobândi, a obţine, a realiza, a repurta, (Transilv.) a mirui, (înv.) a purta. *(A ~ o strălucită victorie, biruinţă.)* 4. a bate, a birui, a izbândi, a

învinge, (înv.) a vinci. *(A ~ în luptă.)* 5. a cuceri, a dobândi. *(A ~ titlul de campion.)* 6. a căpăta, a dobândi, a obţine. *(A ~* o *mare faima, o mare experienţă.)* 7. a cuceri. *(A ~ simpatia tuturor.)*

cí-tigávb. v. ARANJA. CĂUTA. CURĂŢA. DERETICA. DICHISI. FERCHEZUI. GĂTI. ÎMPODOBI. ÎNGRIJI. SCUTURA. SPIL-CU1 STRÂNGE. VEDEA.

CÂSriGÁRE s. 1. cucerire, dobândire, obţinere, reali/are, repurtare. *(~ anei victorii strălucite.)* 2. cucerire, dobândire. *(~ unui titlu* ele *campion.)* 3. căpătare, dobândire, obţinere. *(~ unei faime binemeritate.)*

CÂSTIGÁT adj. avantajat. *(Un om ~J*

cî-tígăs. v. ATENŢIE. GRIJĂ. INTERES. PREOCUPARE. SINCHISEALĂ. SINCHI-S1RE. SINCHISIT.

CÂŞTIGĂTÓR adj., s. biruitor, izbânditor, învingător, triumfător, victorios. *(~ tntr-o compelifie.)*

cit conj. v. CĂ. DE. ÎNCÂT.

CIT conj., adv., prep., s. 1. conj. ca, cum, precum. *(Noi ~ şi ei...)* 2. adv., prep. ca, precum. *(E înalt ~ bradul.)* 3. adv. (pop.) precit. *(~ îmi dau seama,...)* 4. conj. oricât. *(~ era* el *de reţinut, tot...).* 5. conj. ci. *(Nu clin zori şi ptnă-n seară, ~ din seară ptnă-n zori.)* 6. adv. ce, cum. *(~ aş mai rlde!)* 7. s. *(MAT.)* (înv.) câtuitór, cuprinzător, cvo-ţiént. petrecătór, *(~ al unei împărţiri.)*

CÂTEODÁTĂ s. uneori, (înv.) aórea. *(Se duce ~ pe la el.)*

CÍTÍME s. cantitate, mărime, (înv.) cătăţime.

citingán adv. v. AGALE. ALENE. BINIŞOR. DOMOL. ÎNCET. ÎNCETINEL. ÎNCETIŞOR. LIN. LINIŞTIT. UŞUREL.

liţuitór s. v. CÂT.

CÂTVÁ adj., adv. 1. adj. ceva, oarecare, oareşicare, (înv. şi reg.) cevăşi, cevăşilea, oare-cât, oarecâtvá, oareşicé. *(Are ~ treabă.)* 2. adj. niţel, oarecare, puţin. *(~ vreme a stat In casă.)* 3. adv. niţel, puţin, (pop.) oleacă. *(A aşteptat ~ în stradă.)*

oiţă s. v. BIBILICĂ.

CLACAJ s. *(MED.)* clacare.

CLACARE s. *(MED.)* clacaj.

CLACĂ s. 1. *(IST.)* boieresc, robotă. *(Ca formă a rentei feudale, ~ din Tara Românească* se *numea In Moldova boieresc, iar In Transilva-*

nia robotă.) 2. şezătoare, (reg.) furcăríe, (Transilv.) hábă, hábără, (prin Munt.) sideáncă. *(~ făcută la ţară tn serile de iarnă.)*

cládă s. v. GRĂMADĂ. MALDĂR. MORMAN. MOVILĂ. PURCOI.

CLAIE s. 1. căpiţă, porcoi, stog, (pop.) plástă, porcán, (reg.) boághe, por, porcănáş, porcoiáţă, porconeáţă, porculeán, porculéte, por-culéţ, porcúţ, porşóg, porşór, schírdă, (Olt.) clădíş, (Transilv. şi Ban.) ploscă, (Transilv.) pup. *(O ~ de fin.)* 2. (fig.) tufă. *(O ~ de păr.)*

clampă s. v. CLANŢĂ. IVĂR. ÎNCUIETOARE.

CLAN s. (peior.) bandă, cârdăşie, clică, gaşcă, şleahtă, (livr.) coterie, (rar) tagmă, (înv.) cardaşlíc,

tacím, taraf, (fig.) bisericuţă. *(Un ~ de afacerişti.)*

CLANDESTIN adj. 1. conspirativ, ilegal, secret, (fig.) subteran. *(Organizaţie ~.)* 2. ilegal, ilicit, nelegal. *(Comerţ ~.)*

clanţ s. v. CIOC. CLONŢ. PLISC.

CLANŢĂ s. ivăr, încuietoare, (reg.) zim-piríg, (Mold.) clampă, (Transilv.) clenci, (Ban.) clenţáică, (prin Transilv.) rătéz, (Ban.) şnálă, (Transilv. si Olt.) vérver. *(~ la broasca uşii.)*

clanţă s. v. GURĂ.

CLAPĂ s. *(MUZ.)* (rar)tastă, tuşă. *(~ la pian.)*

clápcă s. v. CAPCANĂ. CURSĂ. PRIN-ZĂTOARE.

clápie s. v. BANDĂ. BULUC. CEATĂ. CÂRD. DROAIE. GLOATĂ. GRĂMADĂ. GRUP. MULŢIME. PÂLC. STOL.

CLAR adj., adv. 1. adj. desluşit, distinct, evident, lămurit, limpede, precis, (înv.) apriát, chiar, (fig.) curat. *(O imagine ~;* o *pronunţie ~.)* 2. adv. bine, desluşit, distinct, lămurit, limpede, (reg.) răzvedít. *(A vedea ~.)* 3. adj. transparent. *(*O *lentilă ~.)* 4. adj. citeţ, desluşit, (livr.) lizibil. *(Un scris ~.)* 5. adj. albastru, curat, limpede, pur, senin, străveziu, (livr.) limpid, (Transilv.) tístaş, (înv.) seni-nát, seninós, (fig.) spălat. *(Cer ~.)* 6. adj. cristalin, curat, limpede, pur, transparent, (pop.) vioară, (Transilv.) tístaş, (înv.) chiar. *(Apă ~.)* 7. adj. evident, flagrant, incontestabil, izbitor, învederat, limpede, neândoielnic, neândoios, netăgăduit, pregnant, vădit, vizibil, (livr.) manifest, (fig.) marcat. *(Semne ~ de boală.)* 8. adj. limpede, nealterat, pur, (fig.) cristalin, (rar fig.) curat. *(O voce ~.)* 9. adj. desluşit, explicit, expres, inteligibil, lămurit, limpede, net, precis, răspicat, (livr.) comprehensibil, (înv.) apriát, (fig.) neted, transparent. *(Un sens ~;* o *afirmaţie ~.)* 10. adv. desluşit, explicit, expres, lămurit, limpede, răspicat, (rar) aievea, (înv.) apriát, chiar, (fig.) curat. *(I-am spus ~.)*

CLARIFICĂ vb. 1. a (se) descurca, a (se) desluşi, a (se) elucida, a (se) explica, a (se) lămuri, a (se) limpezi, a (se) preciza, (înv.) a (se) pliroforisi, a (se) răspica, a (se) sfeti, (fig.) a (se) descilci, a (se) lumina. *(Problema a fost ~.)* 2. descifra, a desluşi, a dezlega, a explica, a lămuri, a limpezi, a rezolva, a soluţiona. *(A ~ enigma.)* 3. a (se) [dumeri, a (se) edifica, a (se) lămuri. *(S-a ~ imediat după 43 a văzut adele.)* 4. a rezolva, a soluţiona. *(A ~ un litigiu.)*

CLARIFICARE s. 1. desluşire, dezlegare, elucidare, explicare, explicaţie, lămurire, limpezire, precizare, rezolvare, soluţie, soluţionare, (înv.) pliroforíe, răspicáre, (fig.) cheie, descâlcíre. *(~ unei probleme încurcate.) 2.* dumerire, edificare, lămurire. *(~ lui într-*o *problemă.)* 3. rezolvare, soluţionare. *(~ litigiului.)*

CLARIFICAT adj. dumerit, edificat, lămurit. *(Sânt pe deplin ~.)*

CLARIFICATOR adj. edificator, explicativ, lămuritor. *(Un exemplu ~.)*

CLARITATE s. 1. desluşire, limpezime. *(~ a unei imagini.)* 2. transparenţă. *(~ a unei lentile.)* 3. albastru, albăstrime, azur, limpezime, senin, seninătate, (rar) limpezíş, (înv. şi reg.) seninát, (reg.) vineţie, (Mold. şi Bucov.) sineálă, (înv.) senineálă. *(~ cerului.)* 4. curăţenie, limpezime, puritate, transparenţă. *(~ apei.)* 5. evidenţă, pregnanţă. *(Se dezvăluie cu ~.)* 6. limpezime, puritate. *(~ glasului.)* 7. inteligibilitate, limpezeală, limpezime, (livr.) limpiditate, (fig.) transparenţă. *(~ celor spuse.)*

CLARVĂZĂTOR adj. ager, iscoditor, observator, pătrunzător, perspicace, scormonitor, scrutător, sfredelitor, străbătător, subtil, (livr.) penetrant, sagace, (fig.) ascuţit. *(Un spirit ~.)*

CLARVIZIUNE s. acuitate, agerime, pătrundere, perspicacitate, subtilitate, (livr.) sagacitate, (fam.) schépsis, (fig.) ascuţime. *(~ spiritului.)*

CLASA vb. 1. a aranja, a aşeza, a clasifica, a dispune, a distribui, a grupa, a împărţi, a întocmi, a ordona, a organiza, a orândui, a potrivi, a pune, a repartiza, a rândui, a sistematiza, (pop.) a chiti, (înv.) a drege, a tocmi. *(~ cum trebuie elementele unui ansamblu.)* 2. a se clasifica, a se plasa, a se situa. *(S-a ~ al şaptelea la concurs.)*

CLASARE s. 1. aranjare, aşezare, clasificare, distribuire, împărţire, ordonare, repartizare, rânduială, rânduire, sistematizare. *(~ elementelor unui ansamblu.)* 2. clasificare, plasare, situare. *(~ lui pe primul loc In concurs.)*

CLASAT adj. aranjat, ordonat, organizat, rânduit, sistematizat. *(Material documentar ~.)*

CLASĂ s. 1. categorie, fel, gen, soi, specie, speţă, tip, varietate, (înv. şi reg.) rudă. *(O ~ de indivizi.)* 2. categorie, grup, grupare, (astăzi rar) tagmă, (înv.) rânduială. *(Face parte din ~ celor timizi.)* 3. categorie, treaptă. *(~ de retribuţie.)* 4. categorie, rang. *(Restaurant de ~ L)* 5. curs, lecţie, oră. *(De ce ai lipsit de la ~?)* 6. sală. *(Profesorul a ieşit din ~.)* CLASIC adj. 1. caracteristic, reprezentativ,

specific, tipie. *(Un exemplu ~.)* 2. curent, frecvent, obişnuit, tradiţional, uzual. *(Un procedeu tehnic ~.)*

CLASICISM s. (rar) clasicitate. *(~ unui scriitor.)*

clasicitate s. v. CLASICISM.

CLASIFICA vb. 1. a aranja, a aşeza, a clasa, a dispune, a distribui, a grupa, a împărţi, a întocmi, a ordona, a organiza, a orândui,

a potrivi, a pune, a repartiza, a rândui, a sistematiza, (pop.) a chiti, (înv.) a drege, a tocmi. *(~ cum trebuie elementele unui ansamblu.}* 2. a se clasa, a se plasa, a se situa. *(S-a ~ primul la concurs.)* 3. a ierarhiza. *(~ elevii In ordinea mediilor.)*

CLASIFICARE s. 1. aranjare, aşezare, clasare, distribuire, împărţire, ordonare, repartizare, rânduială, rânduire, sistematizare. *(~ elementelor unui ansamblu.)* 2. clasare, plasare, situare. *(~ iui pe primul loc In concurs.)* 3. ierarhizare. *(~ elevilor in ordinea mediilor.)*

CLÁSTIC adj. *(GEOL.)* detritic, terigeiu *(Rocă ~J*

claustra vb. v. IZOLA.

claustrai adj. v. CĂLUGĂRESC. MĂNĂSTIRESC. MONAHAL. MONAHICESC.

CLAUZĂ s. *(JUR.)* condiţie, dispoziţie, prevedere, punct, stipulare, stipulaţie, termen,, (înv. şi pop.) tocmeală, (înv.) şart. *(~ dintr-o convenţie.)*

CLAVECÍN s. *(MUZ.)* cembalo, clavicem-bal.

CLAVIATURĂ s. *(MUZ.)* (înv.) tastatură. *(~ unui pian.)*

CLAVICEMBÁL s. *(MUZ.)* cembalo, clavecin.

CLAVICULĂ s. *(ANAT.)* (prin Transilv.) puntea-úmărului.

clavir s. v. PIAN.

claviríst s. v. PIANIST.

CLĂBÚC s. 1. spumă, (reg.) săpun, săpu neálă. *(Face ~i clnd se spală.)* 2. spumă, (reg.) sclăbúc. *(Face ~ i la gură clnd vorbeşte.)*

clăbúc s. v. MAMORNIC.

clăbucí vb. v. SPUMA. SPUMEGA.

CLĂCÁŞ s. *(IST.)* (înv. şi reg.) robotáş, (Mold.) pontáş. *(Ţăranul care făcea clacă se-numea ~.)*

CLĂCĂŞlvb. *(IST.)* (înv.) a clăcui. *(Presto clacă, adică ~.)*

clăcui vb. v. CLĂCĂSI.

CLĂDÍ vb. a construi, a dura, a face, a înălţa, a ridica, a zidi, (livr.) a edifica, (înv.) a temeia. *(~ o nouă şcoală.)*

CLĂDÍRE s. 1. construcţie, construire, durare, înălţare, ridicare, zidire, (livr.) edificare. *(~ unui nou spital.)* 2. (concr.) casă, construcţie, imobil, zidire, (înv.) ziditúră. *(O ~ impunătoare.)* 3. (concr.) local. *(~ şcolii.}*

clăítíş s. v. CĂPIŢĂ. CLAIE. PORCOI. STOG.

clăíţă s. v. JUMĂTATE.

CLĂMPĂNEALĂ s. clămpănit, clămpăni-tură. *(Se aude o ~.)*

clămpăni vb. v. FLECARI. ÎNDRUGA. PĂLĂVRĂGI. SPOROVĂI. TRĂNCĂNI.

CLĂMPĂNIT s. clămpăneală, clămpăni-tură. *(Ce e ~ ăsta ?)*

CLĂMPĂN1TÚRĂ s. clămpăneală, clămpănit. *(O serie de ~.)*

CLĂNŢĂNEÁLĂ s. clănţănire, clănţănit, clănţănitură, dârdiială, dârdiit. *(~ dinţilor.}*

clăntăneálă s. v. FLECĂREALĂ. FLECĂ-RIE. FLECĂRIRE. FLECĂR1T. L1MBU-

ŢIE. PĂLĂVRĂGEALĂ. PĂLĂVRĂGIRE. PĂLĂVRĂGIT. SPOROVĂIALĂ. SPORO-VĂIRE. SPOROVĂIT. TĂIFĂSUIALĂ.

TĂIFĂSUIRE. TĂIFĂSUIT. TRĂNCĂNEALĂ. TRĂNCĂNIT. VORBĂRAIE. VORBĂRIE.

CLĂNŢĂNÍ vb. a dârdâi. *(Îi ~ dinţii.)*

clănţăni vb. v. CIONDĂNI. CIOROVĂI. FLECARI. ÎNDRUGA. PĂLĂVRĂGI. SPO-ROVĂI. TRĂNCĂNI.

CLĂNŢĂNÍRE s. clănţăneală, clănţănit, clăntănitură, dârdâială, dârdâit. *(~ a dinţilor.;*

CLĂNŢĂNIT s. clănţăneală, clănţănire, clăn-ţănitură, dârdâială, dârdâit. *(~ al dinţilor.)*

CLĂNŢĂNITÚRĂ s. clănţăneală, clănţănire, clănţănit, dârdâială, dârdâit. *(~ a dinţilor.)*

CLĂNŢĂU s., adj. flecar, guraliv, limbut, palavragiu, vorbăreţ, vorbă-lungă, (livr.) locvace, (rar) ploscár, ploscáş, taclagíu, (pop. şi fam.) farfará, (pop.) gureş, toacă-gúră, (înv. şi reg.) spornic, vorbăreţ, (reg.) pălăvátic, pălăvrăgit, tololói, vorbár, (Mold.) dârdálă, lehău, leorbău, (Transilv.) stroncănitór, (prin

Munt.) tândălít, (Mold.) trăncălău, (înv.) limbáreţ, vorováci, (fam.) moftangiu, (rar fam.) moftológ, moftureán, (fig.) méliţă. *(E un mare~!)*

CLĂPĂÚG adj. atârnat, bleg, blegit, lăsat, pleoştit, (pop.) blegoşát, (prin Olt.) bleonc, (Mold. şi Transilv.) dăbălăzát, (prin Transilv.) plecozát, (fam.) bleojdít. *(Cu urechile ~.)*

elăpăugí vb. v. BLEGI. PLEOŞTI.

clătărí vb- v. AGITA. CLĂTI. CLĂTINA. LIMPEZI. ZGUDUI. SCUTURA.

CLĂTÍ vb. a limpezi, (reg.) a clătări, (prin sudul Transilv.) a stropoli. *(~ rufele.)*

clăti vb. v. BALANSA. CLĂTINA. CLINTI. CUTREMURA. DEPLASA. IZBI. LEGĂNA. LOVI. MIGRA. MIŞCA. MUTA. OSCILA. PENDULA. PLECA. PORNI. SCUTURA. URNI. ZDRUNCINA. ZGÂLŢÂI. ZGUDUI.

CLĂTINA vb. 1. a (se) balansa, a (se) legăna, a oscila, a pendula, (rar) a bascula, (înv. şi reg.) a (se) clăti, (reg.) a (se) dăina, a (se) hâţâna, a (se) hlobăna. *(Se ~ Intr-o parte şi în alta.)* 2. a (se) mlădia. *(Îşi ~ trupul.)* 3. a (se) bălăbăni, a (se) legăna, (pop.) a (se) bălăngăni, a (se) bănănăi, (reg.) a (se) bălălăi, a (se(bălăngăi, a (se) tingăli. *(Se ~ clnd merge.)* 4. a se împletici, a şovăi, (reg.) a se mată-căni, a se mătăhăi, a se mătăhăli, a se mătălăi, a se mătănăi. *(Omul beat se ~ în mers.)* 5. a (se) cutremura, a (se) scutura, a (se) zdruncina, a (se) zgâlţâi, a (se) zgudui, (înv. şi reg.) a (se) clăti, (înv.) a (se) smăcina. *(Seismul ~ casa din temelii.)* 6. a se cutremura, a dârdâi, a dudui, a tremura, a se zgudui, (Mold. şi Transilv.(a durdui, (înv.) a se ridica. *(Se ~ pere*/ii.*)* 7. a hâţii, a hâţâna, a hodorogi, a hurduca, a hurducai, a hurui, a scutura, a zdron-■căni, a zdruncina, a zgâlţâi, a zgudui, (reg.) a bălăbăni, (Mold.) a drâgâi, (Ban.) a zducni. *(Căruţa l-a ~ bine.)* 8. a scutura, a zgâlţâi. a zgudui, (pop.) a zgâlţâna, (reg.) a zbiciula, a zblendui, a zgâcina, (Mold.) a zbihui. *(ÎI ~*

zdravăn ca să se scoale.) 0.* (fig.) a zdruncina, a zgudui. *(Mi-a ~ vechile convingeri.)* 10. a (se) agita, a (se) scutura, a (se) zgudui, (reg.) a (se) clătări, (Mold. şi Bucov.) a (se) cobâlţâi. *(~ lichidul din eprubetă.)* 11. a agita, a filfli, a flutura, (înv. şi reg.) a pălăi, a pălălăi, (reg.) a mătăhăi, a mătălăi. *(~ batista.)* 12. a (se) clinti, a (se) deplasa, a (se) mişca, a (se) muta, a (se) urni, (înv. şi pop.) a (se) sminti, (înv. şi reg.) a (se) clăti, (Mold. si Transilv.) a (se) vâşca. (*N-a putut ~ piatra din locul ei.)* 13. a (se) mişca, (înv. şi pop.) a (se) muta. *(A*ʳ*u se ~ nici o frunză.)*

CLĂTINARE s. 1. balans, balansare, legănare, oscilare, oscilaţie, pendulare. *(~ limbii unei pendule.)* 2. bălăbănire, legănare. *(~ picioarelor.)* 3. clătinat, clătinătură, cutremurare, cutremurat, cutremurătură, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgilţâială, zgâlţâire, zgâl-ţâit, zgâlţâitură, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură. *(La seism s-a simţit o ~ puternică.)* 4. clătinat, clătinătură, hurducare, hurducat, hurducătură, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgilţâială, zgâlţâire, zgâlţâit, zgâlţâitură, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură, (pop.) zdruncin. *(~ unei căruţe, pe un drum cu htr-toape.)* 5. clintire, deplasare, mişcare, mutare, urnire, (înv. şi reg.) clătíre. *(~ unui bolovan de la locul lui.)* 6. mişcare. *(~ frunzelor.)*

CLĂTINAT adj. împiedicat, împleticit, nesigur, poticnit, şovăielnic, şovăitor, (rar) clă-tinătór, şovăind, şovăit. *(Un mers ~.)*

CLĂTINAT s. 1. clătinare, clătinătură, cutremurare, cutremurat, cutremurătură, scuturare, scuturat,

scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgâlţâială, zgâlţâire, zgâlţâit, zgâlţâitură, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură. *(La seism s-a simţit un ~ puternic.)* 2. clătinare, clătinătură, hurducare, hurducat, hurducătură, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgâlţâială, zgâlţâire, zgâlţâit, zgâlţâitură, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură, (pop.) zdruncin. *(~ unei căruţe, pe un drum cu hlr-toape.)*

clătinătór adj. v. CLĂTINAT. ÎMPIEDICAT. ÎMPLETICIT. NESIGUR. POTICNIT. ŞOVĂIELNIC. ŞOVĂITOR.

CLĂTINĂTURĂ s. 1. clătinare, clătinat, cutremurare, cutremurat, cutremurătură, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgilţâială, zgâlţâire. zgâlţâit, zgâlţâitură, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură. *(La seism s-a simţit o ~ puternică.)* 2. clătinare, clătinat, hurducare, hurducat, hurducătură, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgâlţâială, zgâlţâire, zgâlţâit, zgâlţâitură, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură, (pop.) zdruncin. *(~ unei căruţe, pe un drum cu hlrtoape.)* 3. scuturătură, zgilţâială, zgâlţâire, zgâlţâit, zgâlţâitură, (Mold.) zbihuiálă. *(Cu o ~ zdravănă l-a sculat.)*

CLĂTÍRE s. clătit, limpezire, limpezit. í~*; aţelor.)*

elâtire s. v. CLĂTINARE. CLINTIRE. DEPLASARE. MIŞCARE. MUTARE. URNIRE.

CLĂTÍT s. clătire, limpezire, limpezit. *(~ rufelor.)*

CLÁTÍTĂ s. (pop.) seovárdă. *(A mlncat o ~ cu dulceaţă.)*

CLEAN s. *(IHT.*; *Leuciscus cephalus)*(reg.) albói, porcul-ápelor.

eleápşă s. v. PALMĂ.

CLEFĂÍ vb. a molfăi, a plescăi, (rar) a clefcti, (reg.) a ciofăi, a murseca a plcscăni. *(~ când mănlncă.)*

CLEFĂIÁLĂ s. clefăit, molfăială, molfăire, molfăit, molfăitură, plescăială, plescăit. *(Ctnd mănlncă se aude o ~.)*

CLEFĂÍT s. clefăială, molfăială, molfăire, molfăit, molfăitură, plescăială, plescăit*. (Când mănlncă se aude un ~.)*

clefetí vb. v. CLEFĂI. MOLFĂI. PLESCĂI.

CLEI s. lipici. *(A prinde ceva cu ~.)*

clei s. v. CEARĂ. CERUMEN.

CLEIOS adj. 1. lipicios, vâscos. *(Substanţă ~.)* 2. lipicios, năclăios, unsuros. *(O materie ~.)* 3. gelatinos, mucos, vâscos. *(Secreţie ~.)* 4. argilos, clisos, lutos, (rar) argilifér, humós, (pop.) mâlós, (reg.) hleiós, răşinós, (Transilv.) tiglós. *(Teren ~.)*

CLEÍRE s. *(LiVD. ALIMENTARA")* colaj.

cleíţă s. v. TULICHINĂ.

clement adj. v. IERTĂTOR. INDULGENT. ÎNDURĂTOR. ÎNGĂDUITOR. MILOSTIV.

clemenţă s. v. IERTARE. INDULGENŢĂ. ÎNDURARE. ÎNGĂDUINŢĂ. MILOSTIVIRE.

clenci s. v. CLANŢĂ. GĂTEJ. IVĂR. ÎNCUIETOARE. MĂSEA. SURCEA. SUR-CICĂ.

USCĂTURĂ. VREASC.

clenţáică s. v. CLANŢĂ. IVĂR. ÎNCUIETOARE.

CLER s. *(BIS)* preoţime, (livr.) sacerdóţiu, (pop.) popíme, (înv.) preoţie. *(~ dintr-o eparhie.)*

CLERIC s. *(BIS.)* (înv.) duhovnic. *(~ este membru al clerului.)*

CLERICAL adj. *(BIS.)* ecleziastic, preoţesc, (pop.) popesc. *(Adunare ~.)*

CLEŞTAR s. cristal. *(Un pahar de ~.)*

CLEŞTAR s. *(TEHN.)* cleşte. *(Cu ~ dogarul trage cercurile la butoaie.)*

CLEŞTE s. 1. *(MED.)* forceps. *(~ este folosit in cazul naşterilor dificile.)* 2. *(TEHN.)* (reg.) criválă, criveâ, şurub, teasc. *(~ este o unealtă de lemn a timplarului.)* 3. *(TEHN.)* capră, locaş, matcă, plasele (pl.). *(~ al dulgherului.)* 4. *(TEHN.)* cleştar. *(Cu ~ dogarul trage cercurile la butoaie.)* 5. *(TEHN.)* (reg.) argeá, chingi (pl.), mâni (pl.). *(~ la teasc.)* 6. *(ANAT.)* foarfece. *(~ la rac, crab.)*

elevétă s. v. BÂRFĂ. BÂRFEALĂ. BÂR-FIRE.BÂRFIT. CALOMNIE. CALOMNIERE. CLEVETEALĂ. CLEVETIRE. CLEVETIT. DEFĂIMARE. DENIGRARE. DISCREDITARE. PONEGREALĂ. PONEGRIRE. ŞOAPTĂ.

CLEVETEALĂ s. bârfă, bârfeală, bârfire, bârfit, calomnie, calomniere, clevetire, clevetit,

defăimare, denigrare, discreditare, ponegreală, ponegrire, şoaptă, (pop.) hulă, hulire, núpăs-tuíre, plră, (înv. şi reg.) ponosluíre, (Ban.> tonocíe, (înv.) balamuţíe, catigorie, elevétă-mozaviríe, (fam. fig.) încondeiere, Innegrírc *(Nu te pleca la ~ lor!)*

CLEVETÍ vb. a (se) birfi, a (se) blama, a (se) calomnia, a (se) defăima, a (se) denigra, a (se) discredita, a (se) ponegri, (livr.) a (se) detracta, a (se) vitupera, (înv. şi pop.) a (se> ocărî, (pop.) a (se) huli, a (se) năpăstuî, a (se) povesti, (prin Olt.) a (se) publica, (înv-) a (se) balamuţi, a (se) măscări, a (se) mozaviri, a (se) pohlibui, a (se) ponosi, a (se) ponoslui, a (se) prilesti, a (se) vrevi, (fam. fig.) a (se) încondeia, (pop. fig.) a (se) înnegri. *(Îl ~ pe nedrept.)*

CLEVETÍRE s. bârfă, bârfeală, bârfire. bârfit, calomnie, calomniere, cleveteală, clevetit,, defăimare, denigrare, discreditare, ponegreală,. ponegrire, şoaptă, (pop.) hulă, hulire, năpăs-tuíre, píră, (înv. şi reg.) ponosluíre, (Ban.)» tonocíe, (înv.) balamuţíe, catigorie, clevétă, mozaviríe, (fam. fig.) încondeiere, innegríre. *(Nu te pleca la ~ lor!)*

CLEVETIT s. bârfă, bârfeală, bârfire, bârfit, calomnie, calomniere, cleveteală, clevetire, defăimare, denigrare, discreditare, poneereală, ponegrire, şoaptă, (pop.) hulă, hulire, nápăs-tuíre, plră, (înv. şi reg.) ponosluíre, (Ban.> tonocíe, (înv.) balamuţíe, catigorie, elevétă, mozaviríe, (fam. fig.) încondeiere, înnegrírc *(De ce te pleci la ~ lor?)*

CLEVETITOR adj., s. 1. adj., s. bârfitor, calomniator, defăimător, denigrator, ponegri-tor, (livr.) detractor, (pop.) hulitor, (înv.(bala mút, clevétnic, năpăstuitór, ponosluitór, (turcism înv.) mozavír. *(Un ~ ordinar.)* 2. adj. bârfitor, calomnios, defăimător, denigrator, po-negritor, (rar) calomniator, (pop.) prost, í.n\.> mozavírnic. *(Afirmaţii, vorbe ~.)*

clevétnic adj., s. v. BÂRFITOR. CALOMNIATOR. CLEVETITOR. DEFĂIMA FOR.

DENIGRATOR. PONEGRITOR.

clics. v. CHICOT. CHICOTEALĂ. CHICO-TIRE. CHICOTIT. TERCI.

CLÍCĂ s. (peior.) bandă, cârdăşie, clan, gaşcă, şleahtă, (livr.) coterie, (rar) tagmă, (înv.) cardaşlfc, tacfm, taraf, (fig.) bisericuţă. *(O ~ de afacerişti.)*

CLIENT s. cumpărător, muşteriu, (înv.)-tirguitór. *(~ al unui magazin.)*

CLIMAT s. *(MET.)* aer, climă, vreme, (înv.> temperament, *(Regiune cu ~ rece.)*

climat s. v. AMBIANŢĂ. ANTURAJ. CADRU. CERC. MEDIU. SFERĂ. SOCIETATE.

CLIMATERIC adj. *(GEOGR.)* climatic. (íâ*e-giune, staţiune ~.)*

CLIMATIC adj. *(GEOGR.)* climateric. *(Zonă ~.)*

CLÍMĂ s. *(MET.)* aer, climat, vreme, (înv.) temperament. *(Regiune cu ~ caldă.)*

climpúş s. v. ARBIU. TURCĂ.

CLIN s. (reg.) băgătúră, stan. *(~ la o cămaşă.)*

CLÍNĂ s. *(GEOGR.)* coastă, coborâş, costişă, muchie, pantă, povârniş, pripor, rcpeziş, scobo-râş, versant, (rar) prăvălác, prăvălíş, (înv. şi reg.) piază, scápăt, (reg.) pieptán, pieptar, piezişeá, povírghie, prăvál, prăvălitúră, răpă-gúş, (prin Munt.) aplecúş, (înv.) baír, povârni-túră, (fig.) şold. *(~ a unui deal.)*

CLINTÍ vb. a (se) clătina, a (se) deplasa, a (se) mişca, a (se) muta, a (se) urni, (inv. şi pop.) a (se) sminti, (inv. şi reg.) a (se) clăti, (Mold. şi Transilv.) a (se) vâşca. *(N-a putut ~ piatra de la locul ei.)*

CLINTÍRE s. clătinare, deplasare, mişcare, mutare, urnire, (înv. şi reg.) clătíre. *(~ din loc a unui bolovan.)*

tlintúş s. v. PIEPTAR.

CLÍPÁ s. ceas, clipită, minut, moment, oră, secundă, timp, vreme, (rar) clipeală, (pop.) círtă, soroc, (înv. şi reg.) cescúţ. *(A sosit ~ cind...)*

clipă s. v. PLEOAPĂ.

clipeală s. v. CEAS. CLIPĂ. CLIPITĂ. MINUT. MOMENT. ORĂ. SECUNDĂ. TIMP. VREME.

CLIPÍ vb. 1. (rar) a sclipi, (Mold. şi Bucov.) a clipoci, (Maram. şi Transilv.) a scapără. *(~ des din ochi, din pleoape.)* 2. a licări, a luci, a scapără, a scânteia, a sclipi, a străfulgera. *(Luminiţe ~ în noapte.)*

CLIPÍTĂ s. ceas, clipă, minut, moment, oră, secundă, timp, vreme, (rar) clipeală, (pop.) círtă, soroc, (înv. şi reg.) cescúţ. *(A sosit ~ cínd...)*

CLIPOCEÁLĂ s. clipocire, clipocit, murmur, susur, susurare, şoaptă, şopot, zvon, (rar) murmuiálă, murmureálă, zúzet, (înv.) murmuít. *(~ a unei ape.)*

clipoceálă s. v. AŢIPEALĂ. AŢIPIRE. DORMITARE. MOŢĂIALA. MOŢĂIRE. MO-ŢĂIT. MOŢĂ1TURĂ. PICOTEALĂ. PICO-TIRE. PIROTEALĂ. PIROTIRE. SOMNOLENŢĂ. TOROPEALĂ.

CLIPOCÍ vb. a murmura, a suna, a susura, a şopoti, a şopti, a şuşoti, (rar) a şuşui, a zgo-mota, a zuzui, a zvoni, (reg.) a ujui, (inv.) a murmui. *(Apele ~.)*

clipoci vb. v. AŢIPI. CLIPI. DORMITA. MOŢĂI. PICOTI. PIROTI.

CLIPOCÍRE s. clipoceálă, clipocit, murmur, susur, susurare, şoaptă, şopot, zvon, (rar) murmuiálă, murmureálă, zúzet, (înv.) murmuít. *(~ a unei ape.)*

clipocire s. v. AŢIPEALĂ. AŢIPIRE. DORMITARE. MOŢĂIALA. MOŢĂIRE. MOŢĂIT. MOŢĂITURĂ. PICOTEALĂ. PI-COTIRE. PIROTEALĂ. PIROTIRE. SOMNOLENŢĂ. TOROPEALĂ.

CLIPOCIT s. clipoceálă, clipocire, murmur, susur, susurare, şoaptă, şopot, zvon, (rar) murmuiálă, murmureálă, zúzet, (înv.) murmuít. *(~ al unei ape.)*

clironóm s. v. MOŞTENITOR. SUCCESOR. URMAŞ.

clironomíe s. v. MOŞTENIRE. PATRIMONIU. SUCCESIUNE. clironomisi vb. v. MOŞTENI.

CLÍSĂ s. argilă, humă, lut, pământ, (înv. şi reg.) tină, (reg.) hlei, (Transilv.) agiág. *(Cană de ~.)*

clisă s. v. SLĂNINĂ.

clislárh s. v. PARACLISER. ŢÂRCOVNIC.

clisiér s. v. PARACLISER. ŢÂRCOVNIC.

CLÍSMĂ s. *(MED.)* spălătură, (pop.) clistír. *(A - i face cuiva o ~.)*

CLISOS adj. argilos, cleios, lutos, (rar) argi-lifér, humós, (pop.) mâlós, (reg.) hleiós, răşi-nós, (Transilv.) tiglós. *(Teren ~.)*

elistir s. v. CLISMĂ. IRIGATOR. SPĂLĂTURĂ.

CLIŞEU s. *(LIT.)* loc comun, (fig.) sablón, tipar. *(Un scriitor care foloseşte multe ~.)*

clit s. v. GRĂMADĂ. MALDĂR. TEANC. VRAF.

CLITORIS s. *(AA'AT.)* (pop.) lindíc.

CLIVAJ s. *(MIN.)* clivare.

CLIVÁRE s. *(MIN.)* clivaj.

CLOACĂ s. hazna. *(~ a unui oraş.)*

cloámbă s. v. CRACĂ. CREANGĂ. RAMURĂ.

cloanţă s. v. GURĂ.

clobánţ s. v. CAP. CĂPĂŢÂNĂ. CIOC. CLONŢ. GURĂ. PLISC.

clócă s. v. CLOŞCĂ.

CLOCÍ vb. a se împuţi, (prin Mold. si Bucov.) a se bâhli. *(Apa s-a~.)*

cloci vb. v. LENEVI. TRÂNDĂVI.

CLOCÍT adj. împuţit, răsuflat, stătut, trezit, (reg.) mocnit, zăcut, (prin Mold.) băhnit, (prin Mold. şi Bucov.) bâhlít. *(Apă ~.)*

CLOCITOARE s. incubator, cloşcă artificială.

clociúmb s. v. FUS.

clococióv s. v. LĂPTUCUL-OII.

CLOCOT s. 1. clocotire, fierbere, fiert, írar) colcăială, fiertură. *(~ apei puse la joc.)* 2. agitaţie, frământare, freamăt, învolburare, tă-lăzuire, tumult, vuiet, zbatere, zbucium. ?bu-ciumare, (rar) zbuciumeálă.

(~ apelor teşite din matcă.)

CLOCOTÍ vb. 1. a fierbe, (rar) a culcai, (pop.) a unda, (înv.) a undeza. *(Apa ~ pe plită.)* 2. a (se) agita, a (se) frăminta, a fremăta, a (se) învolbura, a (se) zbate, a (se) /buciuma, (inv. şi reg.) a sălta, (înv.) a (se) sălbătici. *(Apele crescute ~ in matcă.)* 3. a se dez-lănţui. *(Marea ~.)*

clocoti vb. v. AUI. HĂUL I1ĂULI. HUI. RĂSUNA. VUI.

CLOCOTICI s. *(BOT.)* 1. *(liliinanlhus alpi-nus)* (reg.) sunătoare. 2. *(Staplii/lca pinnata)* clocotiş, (reg.) locotíţă, nucuşoáră, coaiele-pópii (pl.).

CLOCOTÍRE s. clocot, fierbere, fiert, (rar) colcăială, fiertură. *(~ apei puse la fiert.)*

CLOCOTÍŞ s. *(BOT.; Staphlylea pinnata)* clocotici, (reg.) locotíţă, nucuşoáră, coaiele-popii (pl.).

CLOCOTIT adj. fierbinte. *(Apă ~.)*

CLOCOTITOR adj. agitat, frămintat, fremătător, învolburat, tulburat, tumultuos, /buciumat, (înv.) colcotós, (fig.) răzvrătit. *(Ap*e ~.)

clocotii s. pi. v. RUTIŞOR.

CLOCOŢÉL s. *(BOT.; Clematis integrifolia)* (reg.) îndărătnică, luminoasă, mărgea, curpen-scúrt, dosnică-vínătă.

clocúţă s. v. SALBĂ-MOALE. VONICER.

cloj s. v. MUTUL.

clombós adj. v. CRENGOS. CRENGUROS. RAMIFICAT. RĂMUROS.

eloncán s. v. CORB.

CLONCĂNÂRE s. cloncănit, (reg.) clóncăt. *(~ găinii.)*

CLONCĂNIT s. cloncănire, (reg.) clóncăt. *(~ găinii.)*

clóncăt s. v. CLONCĂNIRE. CLONCĂNIT.

CLONDÍR s. (reg.) uiágă. *(~ de ţuică.)*

CLONŢ s. cioc, plisc, (înv. şi reg.) rost, (reg.) cioclónţ, ciup, clanţ, clobánţ, flisc. *(~ de pasăre.)*

clonţ s. v. GURĂ.

clonţár s. v. BOTGROS. CIREŞAR.

clonţos adj., s. v. ARŢĂGOS. CERTĂREŢ. GÂLCEVITOR. SCANDALAGIU.

clonţul-cocostírcului s. v. CIOCUL-CUCOA-REI. PLISCUL-COCORULUI. PLISCUL-CU-COAREI.

clop s. v. PĂLĂRIE.

CLOPOT s. 1. (Olt., Transilv. şi Ban.) harî'ng, (Mold., Transilv. şi Maram.) ţingălău, (prin Ban.) zvon. *(~ al unei biserici.)* 2. balanga, talangă, (Mold., Transilv. şi Maram.) ţingălău, (Transilv.) ţoángă. *(~ atlrnat la gltul vitelor.)*

CLOPOTAR s. (prin Transilv.) sfat. *(~ la biserică.)*

clopotul-cáprei s. v. CLOPOŢEI.

clopoţei s. pi. v. CIUCIURE. COADA-COCOŞULUI. GHIOCEL.

clopoţei-eornúţi s. pi. v. CĂLDĂRUŞĂ.

CLOPOŢEL s. 1. (prin Ban.) zvonişór, zvonit, (înv.) timbru. *(Sună ~ la şcoală.)* 2. zurgălău, (rar) zdrăngănél. *(Cai cu ~i.)* 3. *(BOT.; Campanula;* la pi.) (livr.) campanúle (pl.), (reg.) barabói, bănişóri (pl.), clopotul-cáprei, cupa-óii.

clopoţel s. v. LĂCRIMIOARĂ. MĂRGĂRITAR. MĂRGĂRITĂREL. PAPANAŞ.

CLORAMFENICÓL s. *(FARM.)* cíorocid, cloromicetină. *(~ este un antibiotic.)*

CLORBENZÉN s. *(CHIM.)* monoclorben-zen.

CLORDELAZÍN s.*(FARM.)* clorpromazină, largactil. *(~ este un sedativ.)*

CLORETÁN s. *(CHIM., FARM.)* chelen, clorură de etil. *(~ se foloseşte ca anestezic.)*

CLORINÁRE s. *(MED.)* clorizare.*(~apei.)*

CLORIZÁRE s. *(MED.)* clorinare. *(~apei.)*

CLORMETÁNs. *(CHIM.)* clorură de metil.

CLOROCÍD s. *(FARM.)* cloramfenicol, cloromicetină. *(~ este un antibiotic.)*

CLOROFORM s. *(FARM.)* triclormetan. *(~ este un narcotic.)*

CLOROMICETINĂ s. *(FARM.)* cloramfenicol, cíorocid. *(~ este un antibiotic.)*

CLORÓZĂ s. *(MED.)* (pop.) gălbeneálă.

CLORPROMAZÍNĂ s. *(FARM.)* clordelazin, largactil. *(~ este un sedativ.)*

CLORURĂ s. *(CHIM.. FARM.) clorură de amoniu* = (pop.) ţipiríg; *clorură de etil* = che-

len, cloretan; *clorură de metil* = clormetan; *clorură de metilen* = diclormetan; *clorură de polivinil* = policlorură de vinii; *clorură de poli-viniliden* = policlorură de vini'iden; *clorură de sodiu* = sare, (prin Maram.) slatină; *clorură de viniliden* = dicloretilenă; *clorură mer-curică* = sublimat corosiv, (pop.) săricică; *clorură mercuroasă* = calomel.

CLOSET s. toaletă, vece, (ieşit din uz) cabinet, (pop.) latrină, privată, (reg.) umblătoare, (Transilv.) búdă, (înv.) baie, ieşitoáre, retirádă, (turcism înv.) cheneáf.

cloşca-cu-púi s. v. PLEIADELE.

CLOŞCĂ s. 1. *(ORNIT.)* (Transilv.) clócă, (Transilv., Ban., Olt. şi Bucov.) clóţă. *(O ~ cu pui.)* 2. *cloşcă artificială* = clocitoare, incubator. 3. (art.) gaia, (Olt.) de-a cloáţa. *(Jocul de copii numit ~.)* 4. *cloşca-cu-pui* = puia-gaia, uliul-şi-porumbeii, (reg.) puişorii (pi. art.), baba-gáia, mama-gáia. *(Jocul de copii numit ~.)*

clóţa s. art. v. PLEIADELE.

cloţán s. v. GUZGAN. ŞOBOLAN.

clóţă s. v. CLOŞCĂ.

CLOVN s. măscărici, paiaţă, saltimbanc. *(~ la circ.)*

CLOVNERÍE s. bufonerie, caraghioslâc, comicărie, giumbuşluc, (rar) bufonadă, paiaţar-lâc,

paiaţăríe, (înv.) cabazlâc, giumbúş, mas-caralâc, măscăriciúne, măscăríe, (Înv., în Mold.) ghidusíe.

CLUCER DE ARIE s. *(IST.)* jignicer.

clúcsă s. v. CAPCANĂ. CURSĂ. PRINZĂ-TOARE.

CLÚPĂs. *(TEHN.)* l.portfilieră. 2. compas forestier, (reg.) perghél.

CNUT s. (inv.) nagáică. *(O lovitură de ~.)*

COABITA vb. *(JUR.)* a convieţui, a trăi, a vieţui. *(Au ~ doi ani ca sot şi soţie.)*

COABITARE s. *(JUR.)* convieţuire, trai. *(~ lor a durat plnă la sflrşitul vieţii.)*

coacă s. v. COBILIŢĂ. COCÂRLĂ. CRI-VALĂ. MANIVELĂ.

COACĂZ s. *(BOT.)* 1. *(Ribes rubrum)* (reg.) păltinéle (pl.), ribízli, ríşiţă, rozínchin, agriş-róşu, (Mold. şi Bucov.) pomuşoáră, (prin Bucov. şi Mold.) smoródin. 2. *coacăz-de-munte (Vaccinium vilis idaea)* = merişor, smirdar, (reg.) coacăză, cocăzár.

COACĂZĂ s. *(BOT.)* (reg.) dârmóz, drimóc, răzăchíe, ribízli, rozínchină, struguraşi (pl.), strugurei (pl.), strugure-spinós, (Bucov.) păltinéle (pl.), (Mold. şi Bucov.) pomuşoáră. *(Mă-nâncă ~.)*

coacăză s. v. COACĂZ-DE-MUNTE. MERIŞOR. SMIRDAR.

coacăză-sălbátică s. v. AGRIŞĂ.

coacăz-dc-múntc s. v. PĂLTIOR.

coacăz-négru s. v. STRUGURI-NEGRI.

COACE vb. 1. a se încinge, a se înfierblnta. *(S-a ~ stlnd Ungă sobă.)* 2. a fierbe, a opări. *(~ firele de tort.)* 3. *(MED.)* a colecta. *(Buba începe să ~.)*

coácc vb. v. FIERBE. MATURIZA. COACERE s. *(BOT.)* matura ţie. *(~ fructelor.)*

coada-bóului s v LUMINARE LUMÎ-NĂRICĂ.

coada-cocoşului s v IRIS STÂNJEN. STÂNJENEL

coada birtului s v COADA ŞORICELULUI.

coada iépei s v BARBA-URSULUI COA-DA-CALULUI

coada leului s v TALPA-GÂSTEI.

coada-lúpului s v LUMÂNARE LUMÂNĂ-RICĂ SAL VIE AUSTRIACĂ.

coada mielului s v COADA COCOŞULL I LUMÂNARE LUMÂNĂRICĂ SALVIE

coada mínzului s v. BARBA-LRSULUI COADA-CALULUI

coada-míţei s v PAPANAŞ

coada-pópii s v SPÂNZ.

coada pricolicilor s v BARBA-POPII

coada-rácului s v TURIŢĂ MARE

coada-şopírlei s v BARBA-CAPREl

coada şoricelului s v PĂTLAGINĂ

coada-vácii s v BĂTRÂNIS COADA CO COŞULUI.LUMÂNARE LUMÂNĂRICĂ PRAZ.

SALVIE

COADĂ s 1. cosiţă, (reg) gâţa *(0 fata care poarta cozi)* 2. miner, (înv şi reg) mănunchi, (Transilv) dirjálă, (Transilv si Ban) minei, (prin Ban şi sudul Transilv) minei *(~ de seceră, de sapă)* 3. mâner, toartă *(~ a unui obiect)* 4. cotor *(~ maturii)* 5. (reg) copo-riie, toporişca, toporne, toporâste, (Mold si Bucov) cósie. *(~* coasei *)* 6. baţ, nuia, pra jmă, varga, (reg) beldie, páliţă, prăstma, rudă, stíciu *(~ ia undiţa)* 7. *(BOT)* codită, peduncul *(~ a unui fruct)* 8. pulpană *(~ fracului)* 9. trenă, (înv) şlep *(Rochie cu ~)* 10. (fam) codârlă *(Te rog sa te aiezi la ~ ')* 11. tine, síirsit *(Poanta e plasata la ~)* 12. *(BOT) coada calului (Equisetum arvense)* = barba-ursului, (reg) brădişór, codâie, slăbănog, barba-sásului, coada iépei, coada-mânzului, iar-bă-de-cositór, părul porcului, (Transilv si Ma-ram) pene, *coada cocoşului (Polygonalum)* = (reg) cerceluş, clopoţei (pi), cocos, coada-miélului, coada-vácn, iarbă de-duren, pecetea lui Sólomon, *coada miţei (Leonurus mar-rubiaslrum)* – (reg) talpa-lupului, *coada-racului (Potentilla anserina)* = (pop) serm titoáre, (reg) prescură, sclintită, scnntée, iarba-gâstelor *coada şoricelului (Achúlea mil-lefohum)* = (înv si reg) pnsnél, (reg) coada-hârţului, (Ban) alunele (pi), sorocmă, *coada-vacu* ■= a) *(Salvia silvestris)* jale, (reg) brai-leánca (art), torovátic, jáleş, năduf, sălvie de pădure, b) *(Verbascum phlomoides)* (reg) rânzisoáră, *coada-vulpn (Alopeeurus praten sis)* = (reg) códmă

coadă s v COARDĂ MATCĂ. MATIŢĂ MĂSEA PIPIRIG SCÂNDURA

coadă-de găină s v IARBĂ MARE. RĂCO VINĂ

coadă-de şarpe s v BELEMNIT

coadă-făloásă s \ CODOBATURĂ PRLN DAR PRUNDAS

coadă-rosic s v CODROŞ

COAFA vb (rar) a (se) friza, a (se) piep tăna *(Si-o ~ părul)*

COAFAT adj (rar) fnzát, pieptănat *(Păr ~, persoană ~)*

COAFURĂ s freză, frizură, pieptănătură, tunsoare, (Ban) cofirţă *(O ~ la modă)*

COAGUL s *(BIOL)* cheag, (reg) stră-gheáţă *(~ de singe)*

COAGULA vb 1. a (se) închega, (Iivr) a (se) conglutina (reg) a (se) năclăi, a (se) nă-sădi, a (se) străgheţa *(Singele se ~)* 2. a se închega, a se prinde, (Transilv) a se stringe *(Laptele s a ~)* 3. a se închega, a se slei, a se solidifica *(Grăsimea s-a ~)*

COAGULANT adj (rar) închegatór *(Agent ~)*

COAGULARE s 1. închegare, (hvr) conglu-tináre, (reg) închegătură *(~ singeliu)* 2. închegare, prindere *(~ laptelui)* 3. închegare, sleire, solidificare *(~ grăsimii)*

COAGULAT adj 1. închegat, (pop) năclăit *(Singe ~)* 2. închegat, prins *(Lopíe~)* 3. închegat, sleit, solidificat *(Grăsime ~)*

coaiele popii s pi \ CLOCOT ICI CLOCO-TIS SPÂNZ

COAJĂ s 1. *(BOT)* scoarţă *(~ unui trunchi de arbore)* 2. *(BOT)* tegument *(~ unei seminţe)* 3. găoace *(~ a* oului *)* 4. crus ta *(Mămăliga a făcut deasupra o ~)* 5. *(MED)* crustă, pojghiţă, (pop) zgaibă, (reg) scoarţa, zgáncă *(~ la* o *rana)*

coajă s \ PORTMONEU PORTOFEL

COAMĂ s 1. *(GEOGR)* creastă creştet, culme, muchie, spinare, sprinceană, (pop) culmis *(~ muntelui)* 2. *(CONSTR)* cnastă, culme, (reg) comână, coroană, laţ simară, slímnă *(~ a acoperişului unei case)* 3. mu chie *(~ la un zid)*

COAPSĂ s *(ANAT)* 1. coxă *(~ a* omul*ui)* 2. (mv şi reg) arm, (reg) copan, nioiste, ţâmp, (Ban) chiciu *(~ de animal)* 3. (impr) pulpă *(Avea ~ele foarte dezvoltate)*

COÁRBĂ s *(TEHN)* 1. (reg) curbină, sucala *(~ a dulgherului)* 2. (reg.) colatău, mănunchi, mănuşă *(~ la sucala de depănat)*

coarda ielelor s v SILNIC

COARDĂ s 1. *(MUZ)* strună *(~ a unei viori)* 2. *(TEHN)* sfoară, strună *(< – a ferăstraului)* 3. (prm Mold şi Olt) săgeată *(~ a unui arc de vínaloaie)* 4 *(TLII\ )* arc *(~ la un* mecanism *)* 5. *(TTIIN)* (reg) crac, punte *(~ la compasul dogarului)* 6. (reg) coadă, rină, strună, *(~ la cnsmcul de pescuit,)* 7. *(TEHN)* (reg) apărătoare cea-tlau, gânj, lárnba legătură prăjină *(~ la proţapul tamei)* 8. *(TEHN)* braţ, chingă, spetează, stinghie, (pop) curmeziş *(~ la podul* coşul*ui mo*rn *)* 9. *(BOT)* \iţă *(L cm mul de vie aie mai multe ~)* 10. *(AAAT) coardă dorsală* -= notocordă

coardă s v CRUCEA DINAPOI SPADA

COARNE s pi *(TEHN)* (reg) crăcăna, iapa *(Ţine de ~ le plugului)*

coarne de rnáre s pi v ROŞCOVĂ

coasa s art v CEFEU

COASĂ s cosire, cosit *(Merge la prm a ~ a finului)*

coasă s v SĂBIUŢĂ

COASE vb. 1. a cârpí, a prinde, a ţese, (Transilv.) a ştopoli, (Mold.) a ţârli. *(I-a ~ ciorapul.)* 2. a pune. *(I-a ~ un petic la pantaloni.)* 3. a broda, (reg.) a Impistri, (Transilv. şi Maram.) a chindisi, (prin Maram.) a popistri, (prin Ban. şi Transilv.) a şlingui, (prin Transilv.)a ştricăni. *(~ cu flori; ~ la gherghef.)*

COASERE s. 1. cârpire, cusut, prindere, ţesere. *(~ găurii de la ciorap.)* 2. punere. *(~ unui petic la pantaloni.)*

coasta-drácuiui s. v. SPARANGHEL.

loasta-vrăjmaşului s. v. SPARANGHEL.

COASTĂ s. 1. dungă, latură, parte. *(Stă întins pe-o ~.)* 2. *(MIL.)* aripă, capăt, flanc, margine, (înv.) corn, mlnecă. *(~ a unei armate.)* 3. *(GEOGR.)* clină, coboriş, costişă, muchie, pantă, povârniş, pripor, repeziş, scoboriş, versant, (rar) prăvălác, prăvălíş, (înv. şi reg.) piază, scápăt, (reg.) pieptán, pieptar, piezişeá, povírghie, prăvál, prăvălitúră, răpăgúş, (prin Munt.) aplecúş, (înv.) baír, povirnitúră, (fig.) şold. *(~ a unui deal*.) 4. *(GEOGR.)* mal, ţărm. *(Pe ~ Oceanului Atlantic)*

coastă s. v. CHINGĂ. COCÂRLĂ. CRIVAC.

COAUTOR s. părtaş. *(~ la o iniţiativă.)*

COBAI s. *(ZOOL.; Cavia porcellus)* (rar) porc-de-India. *(~ pentru experienţe.)*

cobáie s. v. ORĂTANIE. PASĂRE.

COBALAMÍNĂ s. *(BIOL., FARM.)* ciancoba-lamină, vitamina B_{12}. *(~ există In extractul de ficat.)*

eobáşă s. v. BORDEI. COLIBĂ.

«obălteáţă s. v. GRAJD.

«óbără s. v. COVILTIR.

cobáţ s. v. ERETE. ULIU.

COBE s. 1. *(MED. VET.)* ţifnă, (pop.) moar-tea-gáinilor. *(Găină bolnavă de ~.)* 2. piază rea, (prin Transilv. şi Maram.) mărăsin. *(E o ~ pentru el.)*

COBÍ vb. (reg.) a soroci. *(A'u mai ~ atâta!)*

cóbie s. v. IADES.

COBÍLĂ s. *(TEHN.)* 1. (reg.) capră, *cóbiliţă,* cotúrnbă, crăcáná, croc, iapă, trăgătoare, (Mold. şi Transilv.) tráglă. *(~ pentru transportat plugul.)* 2. (reg.) cúşniţă, hânţău, scaun de inspiţát, scaun de spiţe. *(~ a rotarului.)*

cóbiliţă s. art. v. LEBĂDA.

cobiliţár s. v. CĂLUŢ. COSAŞ.

CÓBILIŢĂ s. (Ban.) coacă, (Mold. şi Bu-cov.) corornísla. *(~ pentru cărat găleţile.)*

cóbiliţă s. v. CĂLUŢ. COBILĂ. COSAŞ. LIBELULĂ.

cobilţâí vb. v. AGITA. CLĂTINA. SCUTURA. ZGUDUI.

cobirlăii s. v. BÂRLOG. CUIB. CULCUŞ. SĂLAŞ. VIZUINĂ.

cobirluí vb. v. CĂUTA. COTROBĂI. TÂĂSCOLI. SCORMONI. SCOTOCI. UMBLA.

coblizan s. v. GĂLIGAN. LUNGAN. VLĂJGAN.

cobóc s. v. POCAL.

COBORI vb. 1. a scoborî, (înv. şi pop.) a scăpata. *(A ~ dealul, treaptele, sacul din pod.)* 2. a descinde, a (se) scoborî, (înv.) a destinde. *(~ din trăsură.)* 3. a lăsa, a trage. *(A ~ perdelele.)* 4. a cădea, a se lăsa, a scoborî. *(~ ceaţa,*

noaptea.) 5. a apune, a asfinţi, a dispărea, a pieri, a se pleca, (livr.) a declina, (rar) a scădea, (pop.) a scăpata, a sfinţi, (fig.) a se culca, a se scufunda. *(Soarele ~ In spatele munţilor.)* 6. a (se) apleca, a atârna, a cădea, a (se) culca, a (se) curba, a (se) înclina, a (se) încovoia, a (se) îndoi, a (se) lăsa, a (se) pleca, (înv. şi pop.) a (se) povedi, (reg.) a (se) poligni, (înv.) a (se) închina. *(Crengile se ~ de rod.)* 7. a descinde, a proveni, a se trage. *(~ din os de domn.)* 8. a scădea. *(Temperatura a ~* în *mod simţitor.)* 9. a scădea, a slăbi. *(Glasul i-a ~ de tot.)*

cobori vb. v. ABDICA- DEGRADA. DEZONORA. ÎNJOSI. PLOCONI. UMILI. -

COBORÂRE s. 1. coboriş, scoborâre, scoboriş. scoborât. *(În timpul ~.)* 2. descindere, scoborâre. *(~ din trăsură.)* 3. cădere, lăsare, scoborâre. *(~ ceţii; ia ~ nopţii.)* 4. scădere. *(~ bruscă a temperaturii.)*

coborâre s. v. SOSIRE. VENIRE.

COBORIŞ s. 1. coborâre, scoborâre, scoboriş, scoborât. *(În timpul ~.)* 2. *(GEOGR.;* concr.*)* clină, coastă, costişă, muchie, pantă, povârniş, pripor, repeziş, scoboriş, versant, (rar) prăvălác, prăvălíş, (înv. şi reg.) piază, scápăt, (reg.) pieptán, pieptar, piezişeá, povírghie, prăvál, prăvălitúră, răpăgúş, (prin Munt.) aplecúş, (înv.) baír, povârnitúră, (fig.) şold. *(~ ai unui deal.)*

COBORÂT adj. 1. jos, scoborât. *(Un teren ~.)* 2. redus, scăzut. *(Nivelul ~ al apei.)* 3. jos, redus, scăzut, scoborât. *(Temperatură ~.)* î. domol, încet, lin, molcom, potolit, scăzut, scoborât, slab, stins, (rar) slăbănog. *(Vorbeşte cu glasul ~.)*

COBORÂTÓRadj., s. 1. adj. înclinat. *(Orientare ~ a unui teren.)* 2. s. descendent, odraslă, progenitură, scoborâtor, urmaş, viţă, vlăstar, (pop. şi fam.) prăsílă, (înv. şi reg.) rămăşiţă, (prin Transilv.) porodíţă, (înv.) mărădíc, rod, sămânţă, seminţénie, seminţie, următor. *(~ de domn.)* 3. adj. *(FON.)* descendent, scoborîtor. *(Diftong ~.)*

COBRĂ s. *(ZOOL.; Naja naja)* şarpe-cu-oche-lari.

eobzár s. v. PLOPAR. SCRIPCAR.

COC s. (reg.) moţóc, (Mold.) conci, (Bucov.) cucui, (prin Ban. şi Transilv.) pup. *(Poartă un ~ în vlrful capului.)*

coc s. v. CUCUI.

cocáie s. v. CUJBĂ.

COCAÂNĂ s. *(FARM.)* (pop.) praf álb.

cocardáu s. v. SĂBIUŢĂ.

COCĂ s. 1. aluat, (înv.) pielm. *(~ de pline.)* 2. lipici, pap, (Mold. şi Transilv.) cir, (Transilv., Ban. şi Olt.) ciríş. *(Cu ~ se lipesc unele obiecte de hirtie.)*

cocă s. v. NOU-NĂSCUT. PRUNC. SUGACI. SUGAR.

cócăt s. v. ARŞIŢĂ. CANICULĂ. CĂLDURI. DOGOARE. DOGOREALĂ. FIERBINŢEALĂ. NĂBUŞEALĂ. NĂDUF. NĂ-DUSEALĂ. PÂR.IOL. POJAR. TOROPEALĂ. ZĂDUF. ZĂPUŞEALĂ.

eoeăzár s. v. COACĂZ-DE-MUNTE. ME-RIŞOR. SMIRDAR.

CÓCCIS s. *(ANAT.)* (pop.) noadă, (Olt.) şerteáţă.

COCEAN s. *(BOT.)* 1. (reg.) buzdugan, cotor, covrág, duleán, hlufán, lujer, strufán, tujleán, tuleán, tuléu, véjă. *(~ sau tulpină a porumbului.)* 2. ştiulete, (reg.) ciocan, ciocălău, drugă, drugălău, ştiulcán, ştiuléu, (Ban. şi Olt.) cioclód. *(~ de porumb curăţat de toabe.)* 3. cotor. (*~ de măr.)*

cocean s. v. CON.

eoeean-eâprése s. v. CINSTEŢ. SALVIE.

eocenişi s. pi. v. PORUMB.

COCHET adj. aranjat, dichisit, elegant, fercheş, ferchezuit, gătit, îngrijit, spilcuit, (pop., fam. şi depr.) sclivisít, (pop.) dres, (Transilv. şi Ban.) cinaş, (Transilv.) niálcoş, (turcism înv.) mucheléf. *(Un ttnăr ~.)*

COCHETA vb. a flirta.

eoehii-véehi s. v. LICITAŢIE. MEZAT.

COCHILIE s, 1. *(ZOOL.)* scoică. *(Un şirag din ~ii.)*2. *(IND.)* tipar metalic.

eochinidă s. v. SCARLATINĂ.

eoehinár s. v. SCARLATINĂ.

coeíe s. v. BIRJĂ. CĂRUŢĂ. TRĂSURĂ.

COCINĂ s. (pop.) porcăreáţă, (reg.) porcărie, (Mold. şi Bucov.) coştereáţă, (Mold.) poiată. *(~ de porci.)*

COCIOABĂ s. (rar) coş'toroábă, (Mold.) bojdeucă, (Transilv.) bujdálă, (Mold.) búјdă. *(Locuia Inlr-o ~.)*

eociobăí vb. v. CĂUTA. COTROBĂI. RĂSCOLI. SCORMONI. SCOTOCI. UMBLA.

cocioc s. v. INSULĂ PLUTITOARE. OSTROV. PLAUR. PLAVIE.

cociorva s. art. v. GEMMA. PERLA.

COCIORVĂ s. (reg.) ojóg, (Transilv. şi Ban.) dríglu, (prin Transilv.) jeruitór, (Transilv.) piscălău. *(~ de scos jarul din cuptorul de pline.)*

cóciş s. y. BIRJAR. SURUGIU. VIZITIU.

COCÂRJÁ vb. a se cocoşa, a se gheboşa. a se girbovi, a se încovoia, a se îndoi. *(Bietul om, s-ci ~ de tot de bălríneţe.)*

COCÂRJÁT adj. 1. adus, aplecat, cocoşat, curbat, gârbov, gârbovit, înclinat, încovoiat, îndoit, plecat, strâmb, strâmbat, sucit. *(Are spinarea ~.)* 2. acvilin, adus, coroiat, curbat, încovoiat, (reg.) coroiétic. *(A[1] as ~.)*

COCÂRLĂ s. I. *(BOT.; Marasmius scorodo-nius)* (reg.) burecióri (pl.), ciocârţi (pl.), ciuciulási (pl.), ciuciuléţi (pl.), bureţi-de-iárbă (pl.), b'ureţi-de-pájişte (pl.). II. *(TEHN.)* 1. schimbătoare, (reg.) cocirţeálă, corlobáie, cri-veá, dreptar, dric, gârloáfă, lăsătoáre, lopă-ţícă, mănuşă, mină, mutătoáre, sabie, schim-bói, slobozitór, stinghie, strâmbár, struneálă, tindéche. *(~ la plug.)* 2. (reg.) mănunchi, mânér, picior. *(~ la coporlia coasei.)* 3. crivală, manivelă, (reg.) coacă, vârtéj. *(~ la joagár.)* 4. chingă, crivac, (reg.) carbóş, cârjă, coastă, cújbă, gânj. *(~ la luntre.)*

cocârlă s. v. CUJBĂ.

cocirţeálă s. v. COCÂRLĂ. SCHIMBĂTOARE.

COCLEALĂ s. patină, (pop. şi fam.) verzi-túră. *(~ pe suprafaţa unui obiect.)*

COCLÉŢ s. 1. *(TEHN.)* (reg.) ostréţ. *(~ la războiul de ţesut.)* 2. *(TEHN.;* la pi.) plasa iţelor, (reg.) ostréţe (pl.). *(~i la războiul de ţesut.)* 3. *(CONSTR.)* (reg.) scaun. *(~ la căpriorii unor case.)*

cocli vb. v. OXIDA. RUGINI.

coelire s. v. OXIDARE. OXIDAŢIE.RUGI-N1RE.

coclit adj. v. OXIDAT. RUGINIT.

cóeo s. v. EXCREMENT. FECALE.

eoeoirâ s. v. NARCISĂ.

COCOAŞĂ s. *(MED.)* cifozá, gibozitate, (pop.) gheb, (Transilv. şi Ban.) pup, (Transilv.) pupúi.

COCOLÍ vb. a (se) alinta, a (se) răsfăţa, a (se) răzgiia, (reg.) a (se) corconi, a (se) mădări, (înv.) a (se) lainici. *(Nu o mai ~ alllal)*

eocoli vb. v. ÎNCOTOŞMĂNA. ÎNFOFOLI.

COCOLÍT adj. alintat, răsfăţat, răzgiiat, (reg.) mădărít, ninerát, (înv.) dezmierdat, *(Un copil ~.)*

cocolít adj. v. INCOTOŞMĂNAT. ÎNFOFOLIT.

COCOLÓŞ s. 1. bulgăre, (reg.) bruş, (Transilv. şi Ban.) surdúcă. *(Un ~ de pămlnt.)* 2. boţ, bulz, (pop.) golomóz, (reg.) dodóc, gl'scă, urs, (prin Mold.) totolóţ. *(Un ~ de mămăligă.)* 3. ghemotoc, mototol, (reg.) bobo-lóş, tomoáşă, (Olt. şi Munt.) toltoáşă. *(A făcut hlrtia ~.)*

COCOLOŞEÁLĂ s. cocoloşirc, muşamalizare. *(~ unor nereguli.)*

COCOLOŞI vb. a muşamaliza. (prin Olt.) mitocosi. *(Vrea să ~ nişte nereguli.)*

cocoloşi vb. v. BOŢI. ÎNCOTOŞMĂNA. ÎNFOFOLI. MOTOTOLI. ŞIFONA.'

COCOLOŞÍRE s. cocoloşeală, muşamalizare. *(~ unor nereguli.)*

COCON *s.(EXTOM.)* gogoaşă. *(~ al viermilor de mătase.)*

cocon s. v. BĂIAT. COPIL. FECIOR. FIU. NOU-NĂSCUT. PRUNC. SUGACI. SUGAR. TÂNĂR.

cocouár s. v. BELDIŢĂ.

COCONÁŞ s. domnişor. *(Ce-a spus ~ ?)*

cuconaşi s. pi. v. SURGUCI.

coconii s. pi. v. GHIOCEL.

colonie s. v. COPILĂRIE. PRUNCIE.

COCOR s. *(OB\IT.;Grus grus)* (reg.) gólie, (Ban.) grúie,

cocor s. v. BUCLĂ. CÂRLIONŢ. CREŢ. INEL. ONDULAŢ1E. ONDULĂ. VAL.

ZULUF.

cocorói s. pi. v. GHIOCEL. MĂSEA UA-C1UTEI.

cocos s. v. COCOTIER.

COCOSTIRC s. *(ORNJT.;Ciconia deoniaşi nigra)* barză, (reg.) bárdăş, stârc.

COCOŞ s. 1. *(ORNIT.)* (rar, adesea glumei) cucurigu, pintenát, (înv. şi pop.) cintătór. *(~ este masculul găinii.) 2.(ORNIT.) cocoş-de-munle (Tetrao urogallus)* = cocoş-sâlbatic, (reg.) gotcán, tarcán, tătar, cocoş-de-sihlă; *cocoş-sălbatic (Tetrao urogallus)* -= cocoş-de-munte, (reg.) gotcán, tarcán, tătar, cocoş-de-sihlă. 3

inimă. *(~la pepenele verde.)* 4. *(TEHN.)*(Tran-silv.) scăpărătoare. *(~ la o armă de vlnă-toare.)*

cocoş s. v. COADA-COCOŞULUI. CUCUI. IRIS. MĂSEA. STÂNJEN. STÂNJENEL.

COCOŞA vb. 1. a se cocârja, a se gheboşa, a se gârbovi, a se încovoia, a se îndoi. *(Bietul om,.•>-« ~ de tot de bătrtneţe.)* 2. a (se) curba, a (se) încovoia, a (se) îndoi, a (se) strâmba. *(I s-a ~ de tot spinarea sub povară.)*

COCOŞÁRs. *(ORNIT.; Turdus pilans)* (reg.) brebeneág, sturz de iarnă, sturz de munte, sturz mare.

COCOŞAT adj.l. *(MED.)* cifos, ghebos, ghe-boşat, (Transilv.) púpoş. *(Om ~.)* 2.adus, aplecat,

cocârjat, curbat, gârbov, gârbovit, înclinat, încovoiat, îndoit, plecat, strâmb, strâm-bat, sucit. *(Cu spatele ~.)*

cocoş-dc-síhlă s. v. COCOŞ-DE-MUNTE. COCOS-SĂLBATIC.

eoeoséi s. pi. v. FLORICELE. MĂSEAUA-CIUTEI. PORUMBEL

eocoşei-dc-grădínă s. pi. v. FIEREA-PĂ-MÂNTULUI. POTROACĂ. ŢINTAURĂ.

cocoséi s. v. IRIS. RUSCUŢĂ. STÂNJEN. STÂNJENEL. TOPORAŞ. URLUP. VIOLETĂ. VIOREA. *A*

COCOŞEL-DE-CIMP s. *(BOT.; Adonis aes-tivalis)* (reg.) ruscúţă, chimen-câinésc, iarba-cocóşului.

cocoşi s. pi. v. FLORICELE.

cocoşícă s. v. SĂBIUŢĂ.

cocoşláu s. v. CĂTUŞĂ. CHINGĂ.

cocoşoáică s. v. RODUL-PĂMÂNTULUI.

COCOTĂ s. curvă, prostituată, târfă, femeie de stradă, (pop. şi fam.) damă, madamă, (înv. şi reg.) pârţotínă, telălíţă, teleléică, (reg.) lele, madaránţă, scorţotínă, teárfă, târnoáţă, (prin Transilv.) bándură, bulă, (prin Bucov.) crăiţă, (prin Maram.) lándră, (prin Mold. şi Bucov.) mişárcă, (înv.) magopáţă, tălániţă, femeie publică, (fam.) fleoárţă, fleorţotínă, şuleándră, (íig.) buleándră, pupăză, putoare, târitúră, (reg. fig.) haită, pupezoáică, terfeloaga, (Transilv. fig.) gúdă, (prin Mold. fig.) ruptură, (arg.) maimuţă, marcoávă, mastroácă.

COCOTIÉR s. *(BOT.; Cocos nucifera)* (înv.) cocos.

COCOŢA vb. a se căţăra, a se ridica, a se sui, a se urca, (pop.) a se aburca, a se ţuţuia, (reg.) a se burica, a se cucuia, a se găibăra, a se popota, a se zgăibăra, (prin Transilv.) a se pupuia, (prin Olt.) a se suliga. *(S-a ~ pe zid.)*

COCOŢÁRE s. căţărare, ridicare, suire, urcare, urcat. *(~ pe un zid.)*

cocúţă s. v. COPILĂ. FETIŢĂ.

COD s. 1. *(JUR.)* (înv.) codice, condică, pravilă. *(~ de legi.)* 2. cifru. *(Scriere pe baza unui ~.)*

COD s. *(IHT.; Gadus morrhua)* moruă, (înv., în Transilv.) ştócfiş.

CODA vb. a cifra. *(A ~ un text, un mesaj.)*

codáci adj., s. v. FRICOS. LAŞ.

CODÁJ s. codare. *(~ în telecomunicaţii.)*

codálbă s. v. CODOBATURĂ. PRUNDAR. PRUNDAŞ.

codalbíţă s. v. PIETRAR.

CODARE s. codaj. *(~ în telecomunicaţii.)*

CODAŞ s. (reg.) codârláş. *(~ în muncă.)*

CODAT adj. alungit, migdalat, prelung. *(Ochi ~.)*

codat adj. v. PEDUNCULAT.

codáţ s. v. CÂŞIŢĂ. STREPEDE.

CODALBÍŢĂ s. *(ORNIT.; Lanius collurio)* (reg.) şofrán, şoimúţ, sfrancioc roşu, (prin Bucov.)

şofrăcúţ.

codalbíţă s. v. SFRÂNCIOC.

codănél s. v. BĂIEŢAŞ. BĂIEŢEL. COPILAŞ.

CODEÁLĂ s. codire, ezitare, fluctuaţie, îndoială, nehotăríre, pregetare, şovăială, şovăire, (livr.) indecizie, (pop.) preget, (fig.) oscilare, oscilaţie. *(~ lui nu era justificată.)*

codélnlc adj. v. EZITANT. FLUCTUANT. INDECIS. NEDECIS. NEHOTĂRÂT. OSCILANT. ŞOVĂIELNIC. ŞOVĂITOR.

CODÍ vb. a ezita, a pregeta, a şovăi, (înv. şi reg.) a se îndoi, (reg.) a se îngăima, a se nedumeri, a tântăvi, (Mold.) a se cioşmoli, (prin Olt.) a se scârciumi, (înv.) a se cruţa,,a lipsi, (fig.) a oscila, (înv. fig.) a se atârna, a se cumpăni, a se legăna. *(Se ~ să se ducă acolo.)*

codice s. v. COD.

CODICÍL s. *(JUR.)* (înv.) catastişél,răvăşél. *(~ la un testament.)*

codíe s. v. CODIRIŞTE.

CÓDINĂ s. miţă, (reg.) miézură, tuşină-túră.*(~este lâna de calitate inferioară.)*

códină s. v. COADA-VULPII. PLEAVĂ.

CODÍRE s. cedeală, ezitare, fluctuaţie, îndoială, nehotăríre, pregetare, şovăială, şovăire, (livr.) indecizie, (pop.) preget, (fig.) oscilare, oscilaţie. *(~ lui era justificată.)*

CODIRÍŞTE s. (reg.) codíe. *(~ este coada biciului.)*

CODÍŢÁ s. *(BOT.)* 1. peţiol. *(~ susţin» limbul frunzei.)* 2. coadă, peduncul. *(~ a unui fruct.)*

CODIŢÚCĂ s. *(BOT.; Myosorus minimiu)* şoricel.

codâie s. v. BARBA-URSULUI. COADA-CALULUI.

codârláş s. v. CODAŞ.

CODÂRLĂ s. fund, (pop.) înfundătoáre, scărílă, tárgă, (reg.) scărígă, (Mold. şi Bucov.) chélnă, (Transilv. şi Ban.) şiréglă, (Olt. şiMunt.) şuşléte. *(~ la car, căruţă ori sanie.)*

codârlă s. v. COADĂ.

CODOÁŞĂ s. codoşea, proxenetă, (înv.) pezevénche.

CODOBATURĂ s. *(ORNIT.) 1. (Motacillal* prundar, prundaş, (reg.) bâţâitoáre, codálbă, codobâţă, frişca, obrăznicătură, păstorel, păstoriţă, prundurél, sfredelúş, văcăriță, coadă-făloasă, jumătate-de-pásăre, ochiul-bóului, pa-săre-ţigăneáscă, rândunica-Dómnului, (prin TranJ silv. şi Maram.) slujnica-cúcului. 2. *codobatură sură (Motacilla cinerea)* = (Ban.) plíşcă.

codobélc s. v. GASTEROPOD. GASTRO-POD. MELC.

codobâţă s. v. CODOBATURĂ. PRUNDAR. P RUNDA S.

CODOŞ s mijlocitor, proxenet, (Mold) po-hóţ, (înv) hótru, pezevenchi, verigáş, vótru, (fig) peşte

CODOSC A s codoaşă, proxenetă, (înv) pe Eevénche

CODOŞÍE s codoşlic, proxenetism, (in\ ) pezevenclâc, verigăşíe, votríe *(Practica ~ se pedepseşte de*

lege)

CODOŞLIC s codosie, proxenetism, (îm) pezevenclâc, \erigăsie, votríe *(Practica ~ te pedepseşte prin lege)*

codrean s v PĂDURAR PĂDURE AN

CODRÓŞ s *(ORNIT, Phoemcurus)* (reg) pieptănúş, coadă roşie

CODRU s pădure, (rar) sil\ă, (înv) pădu-ráríe *(S au refugiat In ~ din eaiea invadatori lor)*

codru s v MASIV MUNTE

CODRULÉŢ s codruţ

CODRUŢ s codruleţ

COECHIPIER s partener *(~ într o for mafie sportwa)*

COEDUCÁŢIE s educaţie mixtă *(~ în şcoala)*

COENZÍMĂ s *(BIOL)* coferment

COERCITIV adj *(JUR)* constiingător *(Masuri ~)*

COERCÍŢIE s *(JUR)* constrângere

COERÉDE s *(JUR)* comoştemtor

COERENT adj, adv 1. adj încheait *(Un tot ~)* 2. adj sistematic, (fig) închegat, legat, strms *(Un plan ~)* 3. ad] adv logic, (fig) legat *(Vorbire ~, vorbeşte ~)*

COERENŢĂ s logică, noima, sens, sir *(Vorbeşte fara ~)*

COEZIUNE s legătură solidaritate, t ni tate *(~ existenta Intre noi)*

COFA s doniţă, (reg) botă, (Transih şi Ban) cart, (Ban, Transilv si Olt) sofei *(O ~ cu apa)*

cofă s v STROPITOARE

cofăiel s v COFIŢĂ DONICIOARÂ

cofăiéş s v COFIŢĂ DONICIOARÂ

COFERMENT s *(BIOL)* coenzimă

COrrTÁR s (turcism înv) cichirgíu

COFETURI s pi dulciuri (pi), zaharicale (pi), (reg) zăhărele (pi), (grecism înv) zumari-cále (pi) *(A mlncat multe ~)*

COFÍŢĂ s domcioară, (reg) cofăiél, cofăieş *(*O *~ cu apă)*

cofirtă s v COAFURĂ FREZĂ FRIZURĂ PIEPTĂNĂTURĂ TUNSOARE

eoflesí vb v FLESCĂI MUIA TERCILI

COFRÁJ s *(CONSTR.)* tipar

cognomen s v NUME PORECLĂ. SUPRANUME

cohálm s v CÂMP CÂMPIE ŞES

coi s v TESTICUL

coicăí vb v GROHĂI GUIŢA

COINÁC s *(TEHh)* buhai, (reg) crainic făfălug, tăvălug, zăvor, cintarul pietrelor *(~ la moară.)*

coiaác s v. GREUTATE MEMBRU PENIS. VERTEBRĂ

COINCIDE vb a se încăleca, a se suprapune *(Orele celor două şedinţe ~)*

COINCIDENT ad] concordant, corespunzător, echivalent, (livr) congruent, (m\ ) consu-nánt *(Elemente ~)*

COINCIDENŢĂ s 1. concordantă, eilma lentă, (livr) congruenţă, *(~ unor elemente)* 2. potriveală, potrivire, (pop) loveală *(E o simpla ~)*

COIT s *(riZIOL)* copulaţie

cojáită s v SCOARŢAR SCORŢĂRAS SCORŢĂREL

cojár s v SCORŢAR SCORTĂRAŞ

SCORŢĂREL

cojbălítă s v ORĂTANIE PASĂRE

COJEALĂ s 1. cojire, descojire, jupuire *(~ trunchiului unui arbore)* 2. (concr) cosco-veală, coşcovitură, scorojeală, scorojitură *(~ de pe un perete)*

COJÍ \b 1 a descoji *(~ o leguma unfiuct)* 2. a descoji a jupui, (rar) i despuia, (ii.) a scortah, (prin Transilv) a mâzga *(~ trunchiul unui arbore)* 3. a se descuama, a se jupui i se scoroji, (pop) a se jupi, (înv) a se tanţa *(Pielea i s a ~)* 4. a se burduşi, a se coş covi a se scoroji, (pop si fam) a se scofilci, (reg) a se scochiţa *(Peietu s au ~)*

COJÍRE s 1. descojire *(~ unei legume, a unui fruct)* 2. cojeală, descojire, jupuire *(~ trunchiului unui arbore)* 3. descuamire, jupuire, (rar) scămoşáre, (înv) tănţáre *(~ pielii)* 4. burduşire, coscovire, scorojire, (pop şi fam) scofilcire *(~ unui perele)*

COJÍT adj 1. descojit *(Un fruct ~)* 2. descojit, jupuit *(Trunchi ~)* 3. descuamat, jupuit *(Piele ~)* 4. burduşit, coscoMt, scorojit, (pop şi fam)scofilcit, (Mold şiBuco\) coşcov *(Un perele ~)*

cojoáică s v SCORTAR SCORTVRAS SCORŢĂREL

COJOCAR s (prm TiaMSilv Maram şi Ban) săbau (Transilv si prm Bin) sucm

COJOCAREÁSA s cojocăriţă, (pini lian-silv) sucită

COJOCĂRÂE s (pim Transilv şi Ban) sucle *(Unde a Jnvatat ~ >)*

COJOCĂRÍŢĂ s cojocăiească, (prm li an silv) sucită

COJOCEL s bundiţă, pieptaraş *(Un ~ femeiesc)*

tojocel s v CUCURUZ

COL s *(AAAT) col uterin* = ceivix, *col veneai* = cervix

col s v FOFrAZĂ SĂGEATĂ

COLABORA \b 1. a conlucra, a coopera *(Ei ~ pe multiple planuri)* 2. a scrie *(~ la o gatetă)*

COLABORARE s conlucrar», coopeiare, cooperaţie *(O perfecta ~ între părţi)*

COLABORATOARE s (înv) soaţă *(~ la o lucrare)*

COLABORATOR s (înv) conlucrătór *(4 re un ~ foarte capabil)*

COLAC s 1. ghizd, margine, (înv şi reg) stobór, (reg) chei (pi) *(~ la fintână)* 2. talpă *(~ la o roată)* 3. cerc, rotocol *(~ de fum)*

coláe s. v. COZONAC.

COLAJ s. *(IND. ALIMENTARĂ)* cleire.

COLAN s. colier, salbă, şirag, (înv. şi pop.) gherdán, (înv.) zgardă. *(Un ~ de pietre scumpe.)*

colan s. v. LIMBA-CUCULUI.

coláutadj. v. ÎNGUST. STRIMT. STRÂNS.

COLARGÓL s. *(FARM.)* argint coloidal. *(~ este un^ antiseptic.)*

COLATERAL adj. lăturalnic, marginal, minor, neimportant, neânsemnat, secundar, (rar) lateral, (fig.) periferic. *(O problemă ~.)*

COLAŢIONÁ vb. (înv.) a posledui. *(~ un text dactilografiat.)*

COLĂCĂR s. (rcg.) brudáş, chemător, co-năcar. crainic, pocânzéu, vătăşél, vestitor, vornic, vornicél. *(~ii însoţesc pe ginere la nunţile ţărăneşti.)*

COLĂCĂRÍE s. oraţie, (reg.) conăcăríe. (~ *spusă la o nuntă ţărănească.)*

colăceii-bábei s. pi. v. NALBĂ.

colătău s. v. COARBĂ.

colb s. v. PRAF. PULBERE.

cólbă s. v. BRĂŢARĂ.

colbăí vb. v. PRAFUL

colbăíre s. v. PRĂFUIRE.

colbăit adj. v. PRĂFOS. PRĂFUIT.

colbăráie s. v. PRĂFĂRAIE. PRĂFĂRIE.

colbáríe s.v. PRĂFĂRAIE- PRĂFĂRIE.

colburós adj. v. PRĂFOS. PRĂFUIT.

COLCĂÍ vb. a se agita, a (se) foi, a forfoti, a se frământa, a furnica, a mişui, a mişuna, a roi, a viermui, (pop.) a bâjbâi, (înv. şi reg.) a jimi, (reg.) a fojgăi, a vâşca, (prin Transílv.) a şovirca, (Olt.) a se vărzui, (Ban.) a vermeti, (fam.) a se fiţâi, a se vânzoli. *(Mulţimea ~pe străzi.)*

colcăí vb. v. CLOCOTI. FIERBE.

COLCĂIALĂ s. agitaţie, animaţie, foiala, foire, forfotă, forfoteală, frământare, furnicare, mişcare, mişuială, mişunare, roială, viermuiala, viermuire, (reg.) fojgăiálă, vinzoálă, (fam.) fi-ţiiálă, fiţâíre, fiţâít, vânzoleálă. *(Pe bulevarde era o ~ de nedescris.)*

colcăială s. v. CLOCOT. CLOCOTIRE. FIERBERE. FIERT.

coiceág s. v. MANŞON.

eolcotós adj. v. AGITAT. CLOCOTITOR. FRĂMÂNTAT. FREMĂTĂTOR. ÎNVOLBURAT.

TULBURAT. TUMULTUOS. ZBUCIUMAT.

colduí vb. v. CERE. CERŞI. MILOGI.

coldúş s. v. CERŞETOR. MILOG.

colea adv. v. ALĂTURI. APROAPE.

coleáşă s. v. MĂMĂLIGĂ. TERCI.

COLECÍST^s. *(ANAT.)* fiere, veziculă biliară, (pop.*)* băşica fiérii.

COLECTĂ vb. 1. a aduna, a strânge. *(~ laptele din sat.)* 2. *(MED.)* a coace. *(Buba începe să ~.)*

COLECTARE s. adunare, strângere, strâns. *(~ laptelui din comună.)*

COLÉCIÂ s. chetă, (înv.) curamá, (grecism înv.) sinisforá. *(~ publică.)*

COLECTIV adj., s. 1. adj. comun, general, obştesc, public. *(Probleme de interes ~.)* 2. s. ansamblu, formaţie, trupă. *(~ artistic.)*

colectivăs. v. COOPERATIVĂ AGRICOLĂ DE PRODUCŢIE.

colectivist s., adj. v. COOPERATOR.

COLECTIVITATE s. 1. comunitate, obşte, societate, (înv.) obştíme. *(Opinia întregii ~.)* 2. masă mulţime, (pop.) obşte, (peior.) gloată. *(I)in ~ s-a ridicat un glas.)*

colectiviza vb. v. COOPERATIVIZA.

colectivizare s. v. COOPERATIVIZARE.

COLECTOR s. achizitor. *(~ de lapte.)*

COLECŢIE s. culegere, (livr.) florilegiu. *(O ~ de poezii.)*

COLECŢIONA vb. a aduna, a culege, a stringe. *(~ folclor.)*

COLECŢIONAR s. culegător. *(~ de folclor.)*

COLECŢIONARE s. adunare, culegere, strângere. *(~ unor texte populare.)*

COLEG s. (rar) camarad. *(~ de şcoală.)*

COLEGIAL adj., adv. 1. adj. camaraderesc, tovărăşesc. 2. adv. camaradereşte, tovă-răşeşte. *(Se poartă ~.)*

COLEGIALITATE s. camaraderie. *(Relaţii de ~.)*

colegiu s. v. LICEU. ŞCOALĂ SECUNDARĂ.

COLERIC adj. agresiv, bătăios, brutal, dur, impulsiv, iute, nestăpânit, violent, (fam. fig.) belicos. *(Un om, un temperament ~.)*

COLESTERÍNĂ s. *(BIOL.)* colesterol.

COLESTEROL s. *(BIOL.)* colesterină.

eoleşl vb. v. FLEŞCĂL MUIA. TERCIUL

COLET s. pachet. *(A primit un ~ prin poştă.)*

colgíu s. v. AGENT DE PERCEPŢIE. JANDARM. PERCEPTOR.

coliba s. art. v. GEMMA. PERLA.

colibáş s. v. PORUMB.

COLÍBĂ s. bordei, (reg.) obor, (Transilv.) cobâşă, (Mold. şi Transilv.) poiată, (prin Ban.) zornoníţă. *(Moşneagul locuia Intr-o ~.)*

colibă s. v. STÂNĂ. TÂRLĂ.

COLIBRI s. *(ORNIT.; Trochilus)* pasărea-înuscă.

COLICĂ s. *(MED.)* crampă, spasm, (reg.) apucat, apucătură, matrinchínă, matrice, strâns, strânsoáre, strinsúră, vătăma tură. *(~ biliară.)*

COLIER s. colab, salbă, şirag, (înv. şi pop.) gherdán, (înv.) zgardă. *(Un ~ cu pietre preţioase.)*

COLILÍE s. *(BOT.; Stipa pennata)* (reg.) ceárdaş, năgáră, pănuşiţă, peniţă, părul-zânelor.

COLILÍU adj. alb. *(Are părul ~.)*

colimvítră s. v. CRISTELNIŢĂ.

COLÍNĂ s. *(GEOGR.)* deluşor, (pop.) colnic, (rei>.) grui.

COLÍND s. 1. (reg.) piţărău. *(Un ~ de Crăciun.)* 2. colindare, colindat, (rcg.) piţărău. *(Merge cu ~.)*

COLINDĂ vb. 1. a cutreiera, a parcurge, a străbate, a vântura, (pop. şi fam.) a bâte, (pop.) a călca, a ocoli, a petrece, (înv. şi reg.) a răzbate, (înv.) a plimba, (rar fig.) a treiera. *(~ drumurile, satele.)* 2. a cutreiera, a merge, a străbate, a umbla. *(A ~ prin munţi si văi.)* '.). a cutreiera, a peregrina. *(A ~ prin multe*

ţări.) 4. a cutreiera, a se plimba, (fam.) a se plimbarisi. *(~ prin poieni.)* 5. a cutreiera, a hoim".ri. a peregrina, a rătăci, a umbla, a vagabonda, (livr.) a flana. *(Re unde n-a ~?)* 6. a cutreiera, a se duce. *(~ prin muzee.)*

COLINDÁRE s. 1. cutreierare, hoinăreală, rătăcire. *(O ~ fără un ţel precis.)* 2. colind, colindat, (reg.) piţărău. *(Merge cu ~.)*

COLINDAT s. colind, colindare, (reg.) piţărău. *(Merge cu ~.)*

COLINDĂTOR s. urător, (pop.) piţărău, (reg.) colindréţ, *(~ de Anul nou.)*

COLINDÉŢ s. (reg.) piţărău. *(~ este colacul •care >c dă colindătorilor.)*

colindréţ s. v. COLINDĂTOR. URĂTOR. COLÍŢĂ s. fasciculă, (înv.) broşură. *(~ a «nei i úrti.)*

colivár s. v. POMANAGIU. COLIVÍE s. 1. (reg.) calíţcă, căleátcă, chíşiţă. *<0 ~ pentru păsări.)* 2. (reg.) corfă. *(~ de mină.)*

coliziune s. v. CIOCNIRE. IZBIRE. LOVIRI:. TAMPONARE.

cólnă s. v. ŞOPRON. SURĂ. colnic s. v. COLINĂ. DELUŞOR. LUMI-1NIŞ. POIANĂ.

cólniţă s. v. SAIVAN, cóâo adv. v. ACOLO.

COLOANĂ s. 1. *(ARHIT.)* (înv.) columnă. ■*(Templu cu ~.)* 2. *(ANAT.) coloană vertebrală* – şira spinării, (reg.) şira spatelor, (înv.) greabănul spinării, osul spinării. 3. *(M1L.)* <pop.) şirag, (înv.) stol. *(O ~ de ostaşi In mers.)* 4. convoi, lanţ, rând, şir, (reg.) trâmbă. *(O ~ de care.)* 5. sul, trâmbă, virtej, (pop.) volbură. *(O ~ de praf.)*

colocviu s. v. CONVERSAŢIE. CONVORBIRE. DIALOG. DISCUŢIE.

COLOFÓNIU s. *(CHIM.)* sacâz. *(~ pentru vioară.)*

COLOÍD adj. *(CHIM.)* coloidal. *(Substanţă ~.)*

COLOIDAL adj. *(CHIM.)* coloid. *(Substanţă ~.)*

colompíră s. v. CARTOF. colon s. v. COLONIST. DOUĂ PUNCTE. COLONEL s. *(MIL.)* (înv.) óberst, óberşter, polcovnic. *(~ comandă de obicei un regiment.)* COLONELEÁSĂ s. (înv.) polcovniceásă. *(~, soţia unui colonel.)*

COLONIALE s. pi. (prin Mold.) băcănii (pl.), (grecism înv.) bacalicá. *(~ şi delicatese.)* COLONÍE s. posesiune, (înv.) slobozie..*(O ~ spaniolă din America.)*

COLONIE s. apă de Colonia, (pop.) odicolon. *(Se dă cu ~.)*

COLONÍST s. (înv.) colon. *(~ pe un leritoriu străin.)*

COLONIZA vb. (înv.) a aşeza, a locui. *(~ un teritoriu.)*

COLORĂ vb. a vopsi, (pop.) a boi, (Bucov.) a fărbui. *(~ in roşu un material textil.)*

COLORARE s. colorat, vopsire, vopsit, (pop.) boiálă, boíre, boit, (Bucov.) fărbuíre. */~ a unui material textil.)*

COLORAT adj. 1. vopsit, (pop.) boit, (Bucov.) fărbuít. *(O ţesătură ~.)* 2. tehnicolor. *(Film ~.)*

colorat adj. v. EVOCATIV. EVOCATOR. EXPRESIV. NUANŢAT. PITORESC. PLASTIC. PREGNANT. SEMNIFICATIV. SUGESTIV. VIU.,

COLORAT s. colorare, vopsire, vopsit, (pop.) boiálă, boíre, boit, (Bucov.) fărbuíre. *(~ unui material textil.)*

coloratură s. v. COLORAŢIE. COLORIT. COLORAŢIE s. colorit, (înv.) coloratură. *(Ce ~ frumoasă are In obraji!)*

COLORÍT s. 1. coloraţie, (înv.) coloratură. *(Ce frumos ~ are în obraji!)* 2. *(PICT.)* cromatică, (fig.) paletă. *(~ bogat al unui tablou.)* COLOS s. 1. gigant, titan, uriaş, (reg.) tătar. *(Un ~ din basme.)* 2. arătare, matahală, namilă, uriaş, (pop.) măgăoáie, (reg.) nămeténie, nătărălă, (Mold.) bahahúie, (prin Transilv.) mámiţă, (Olt.) sodóm, (fam.) liuidúmă. *(Un ~ cit toate zilele.)*

COLOSAL adj. 1. enorm, excepţional, extraordinar, fabulos, fantastic, fenomenal, formidabil, gigantic, grozav, imens, infinit, neauzit, nebun, negrăit, neânchipuit, nemaiauzit, nemaicunoscut, nemaiântâlnit, nemaipomenit, nemaivăzut, nesfârşit, nespus, teribil, uimitor, uluitor, unic, uriaş, (livr.) mirábil, (înv.) manín, necrezut, (fig.) piramidal. *(A avut iarăşi un noroc ~.)* 2. enorm, fabulos, gigantic, imens, uriaş, (înv. şi reg.) nămilós, (înv.) urieşésc, (fig.) astronomic. *(De proporţii ~.)* 3. enorm, imens, nemărginit, nemăsurat, nesfârşit, vast, (livr.) incomensurabil. *(O suprafaţă ~.)* 4. enorm, imens, nenumărat, (înv. şi reg.) nesocotit. *(O mulţime ~.)* 5. extraordinar, (livr.) iţantíi^pi/Jia, *(*ii/f,.V. "ÍR-VUI-ÍÍI/V.. *'\Q 'aruva:* ~.'y 6. extraordinar, gigantic, titanic, uriaş. *(Eforturi ~.)* 7. cumplit, extraordinar, fenomenal, formidabil, groaznic, grozav, infernal, înfiorător, îngrozitor, înspăimântător, năprasnic, straşnic, teribil, (Transilv.) pogan, (fig.) îndrăcit, turbat. *(O vijelie ~.)* 8. considerabil, enorm, imens, incalculabil, nelimitat, (rar) necalculabil. *(Cu efecte ~.)* coltosí vb. v. MUTA.

coltuc s. v. PERNIŢĂ. PERNUŢĂ. PUL PUIŞOR. PUIUŢ.

COLŢ s. 1. cotlon, ungher, unghi, (reg.) corn, cot, (Olt. şi Transilv.) unghét. *(într-un ~ al odăii.)* 2. cap, capăt, extremă, extremitate, limită, margine, (înv.) sconcénie. *(La celălalt ~al ţării.)* 3. *(ANAT.) colţul gurii* = comisură. 4. *(AA'AT.)* canin. 5. dinte. *(~ al greblei, al furcii.)* G. dinte, măsea. *(~ la grapă.)* 7. dinte, zimţ. *(~ al ferăstrăului.)* 8. ţintă, (reg.) cui. *(~ pe talpa încălţămintei.)!). (BOT.) col-ful-babei (Tribulus terrestris)* - (reg.) pădu-chériţă, păduehérniţă, păduchelc-cálului, pădu-chele-elefántului.

colţán s. v. CORIIAN. CORNACI. LI-BARCĂ. RUS. ŞVAB.

COLŢÁR s. 1. (Transilv.) cornurár. *(Dulă-piorul de colţ numit ~.)* 2. *(TE/LV.)* echer, (rar) vínchel. *(~ pentru desenul tehnic.)* 3. *(TEIIN.)* dreptar, echer, (reg.) cot, ghiuníe. *(~ al zidarului.)*

colţár s. v. AMNAR. CORNACI. CULE-GAR. CULEGĂU. GRAPĂ. TINDECHE. V1NGALAC.

colţát adj. v. COLŢOS.

COLŢIŞOR s. 1. colţulet. *(Un ~ liniştit.)* 2.(prin Transilv.) strâmbuléţ. *(~ este un motiv de cusătură.)*

COLŢOS adj. (rar) colţát. *(Un obiect* ~J coltósadj., s. \. ARŢĂGOS. CERTĂREŢ. GÂLCEVITOR. SCANDALAGIU.

COLŢULÉŢ s. colţişor. *(Un ~ tihnit.)* colţul lupului s. v. BRĂBIN. GURA-LL-PULUI.

colţún s. v. CIORAP.

COLŢUNAŞ s. (Mold., Bucov. şi Transilv.) piróşcă, (Ban. şi Transilv.) táşcă. *(A preparai mai mulţi ~.)*

colţunii-pópii s. pi. v. VIORELE SĂLBATICE. colţurát adj. v. COLŢUROS. COLŢURÓS adj. 1. (rar) încolţát, (pop.) colţurát. *(O piatră ~.)* 2. unghiular. *(O curte ~.)* 3. osos. *(O faţă ~.)* columbă s. v. PORUMBIŢĂ. COLUMBÍT s. *(MIN.)* niobit. *(~ este un mineral de fier şi mangan.)*

COLUMBIU S. *(CHIM.)* niobiu. *(~ este un element chimic.)*

columnă s. (înv.) stâlp. *(~ lui Traian.)* columnă s. v. COLOANĂ. cóltir s. v. SĂGEATĂ. colús s.v. MUCHER.

cólvă s. v. BÂTĂ. CIOMAG. MĂCIUCĂ. PAR. PRĂJINĂ.

comână s. v. COAMĂ. CREASTĂ. CULME. COMANDA vb. 1. a decide, a dispune, a fixa, a hotărî, a ordona, a porunci, a stabili, a statornici, (rar) a prescrie, (înv. şi pop.) a orindui, a rândui, (pop.) a soroci, (prin Ban. şi Transilv.) a priti, (înv.) a învăţa, a judeca, a poveli. *(A ~ să se facă astfel...)* 2. a conduce, (înv.) a povăţui. *(~ armata.)* 3. *(TEHN.)a* controla, a regla.

comandament s. v. CERINŢĂ. EXIGENŢĂ. IMPERATIV. NECESITATE. NEVOIE.

OBLIGAŢIE. PRETENŢIE. TREBUINŢĂ. COMANDANT s. cap, căpetenie, conducător, şef, mai-mare, (înv. şi reg.) tist, (Transilv.) birău, (înv.) călăuz, căpitan, comandír, nacealnic, povăţuitór, proprietáp, tocmitór, vârhóv-nic, voievod, (latinism înv.) prepózit. *(~ al oştirii.)*

COMANDĂ s. 1. ordin, poruncă. *(Ascultă ~ la mine!)* 2. conducere, şefie, (înv.) povăţă, povăţuíre. *(Unitatea se află sub ~ lui...)* 3. *(TEIIN.)* control, reglaj, *(~ într-un sistem tehnic.)*

comandír s. v. CAP. CĂPETENIE. COMANDANT. CONDUCĂTOR. MAI-MARE. ŞEF.

comandiróvcă s. v. ANCHETARE. ANCHETĂ. CERCETARE. INSTRUIRE.

COMARNIC s. (reg.) celár, pătúl. *(~ unde se păstrează caşul, la sllnă.)*

comarnic s. v. LEASĂ.

COMASA vb. a concentra, a grupa. *(~ mai multe unităţi industriale de profil.)*

COMASARE s. concentrare, grupare. *(~ a unor unităţi industriale de profil.)*

comă s. v. AGONIE. VIRGULĂ.

comă punctată s. v. PUNCT SI VIRGULĂ.

COMBAINÍST s. combiner. *(~ conduce o combină.)*

COMBATANT s. 1. *(MIL.)* luptător. *(Asociaţia foştilor ~.)* 2. militant. *(Un ~ activ pe tărlmul...)*

combate vb. v. BATE. LUPTA. RĂZBOI.

COMBATÍV adj. critic, polemic. *(Ton ~.>*

COMBINA vb. 1. a (se) îmbina, a (se) împreuna, a (se) îngemăna, a (se) uni. *(Cam ~ aceste elemente?)* 2. a (se) armoniza, a (se) asorta, a merge, a (se) potrivi, (pop. şi fam.) a (se) lovi. *(Albastrul se ~ bine cu albul.)* 3. a amesteca. *(~ mai multe substanţe.)*

COMBINARE s. 1. combinaţie, îmbinare, împreunare, îngemănare, unire. *(O ~ de elemente.)* 2. armonizare, asortare, potrivire. *(~ a culorilor.)* 3. amestecare. *(~ a mai multor substanţe.)*

COMBINAT adj. *(CHIM.)* compus. *(Substanţă ~.)*

COMBINAŢIE s. 1. combinare, îmbinare, împreunare, îngemănare, unire. *(O ~ de elemente.)* 2. *(CHIM.)* compus, corp compus. *(Clorura este o ~.)* 3. amestec, (livr.) melanj, mixtură. *(~ de materii.)* 4. acord, aranjament, contract, convenţie, înţelegere, învoială, învoire, legământ, pact, tranzacţie, (înv. şi pop.) legătură, (pop.) târg, tocmeală, tocmire, (prin Munt.) prinsoare, (înv.) aşezămlnt, cuvî'nt, simfonie, sulf, şart, (arg.) şústă. *(Conform ~...)*

combinaţie s. v. CALCUL. GÂND. IDEE. INTENŢ'E. PLAN. PROIECT. SOCOTEALĂ.

COMBINER s. combainist. *(~ conduce o combina.)*

COMBINEZON s. 1. cămaşă, furou. *(~ de mătase naturală.)* 2. salopetă. *(~ de lucru.j*

COMBUSTIE s. *(CHIM.)* ardere. *(Corp cate Intieline ~.*)

COMEDIAN s. comic, (înv.) comediant. *(Un mare ~.)*

comediant s. v. COMEDIAN. COMIC.

eomédie s. v. BAZACONIE. BIZARERIE. BÂZDÂGANIE. CIUDĂŢENIE. CURIOZITATE. DRĂCIE. DRĂCOVENIE. ÎNCURCĂTURĂ. MINUNĂŢIE. NĂSTRUŞNICIE. NĂZDRĂVĂNIE. PĂŢANIE. POZNĂ.

COMEDÓN s. *(MED.)* punct.

COMEMORA vb. a sărbători, a serba. *(~ un mare eveniment.)*

COMEMORARE s. sărbătorire, serbare, (rar) comemoráţie, (înv.) pomană. *(~ unui eveniment însemnat.)*

COMEMORATIV adj. memorial. *(Monedă, casă ~.)*

comemoráţie s. v. COMEMORARE. SĂRBĂTORIRE. SERBARE, comensál s. v. COMESEAN. COMENSUALÍSM s. *(BIOL.)* metabioză.

COMENTA vb. a analiza, a explica, a interpreta, a tâlcui, (înv.) a întoarce, (fig.) a descifra. *(A ~ un text literar.)*

COMENTARE s. analizare, explicare, interpretare, tâlcuire, (înv.) tâlcuiálă. *(~ unui text literar.)*

COMENTARIU s. 1. explicaţie, glosă, notă. *(~ la un text.)* 2. (pop.) tâlc. *(~ evangheliei.)*

COMENTATOR s. interpret, tălmăcitor, tâlcuitor. *(~ al unui text.)*

COMERCIAL adj. negustoresc, (livr.) mercantil. *(Afaceri ~.)*

COMERCIALIZA vb. (înv. şi pop.) a negustori. (*~ o marfă.)*

COMERCIANT s. negustor, (înv. şi reg.) sfârnár, (reg.) târguitór, (înv.) cupéţ, nego-ciánt, negociator, privătár.

COMERCIANTĂ s. negustorească, negustorită.

COMERŢ s. negoţ, negustorie, (rar) prăvălie, (înv. şi reg.) sfârnăríe, (turcism înv.) pazarlâc. *(Se ocupa cu ~.)*

COMESEAN s. (livr.) conviv, (rar) comen-•oál.

COMESTIBIL adj. (rar) mâncábil. *(Un fruct ~.)*

COMETĂ s. *(ASTRON.)* stea cu coadă, (pop.) stea comată, stea cu coamă.

COMIC adj., s. 1. adj. amuzant, hazliu, nostim, vesel, (livr.) ilar, ilariant, (pop.) poz-«áş, (Transilv., Ban. şi Olt.) şod. *(O întlm-plare ~.)* 2. adj. caraghios, hazliu. *(Ce ~ chestie!)* 3. adj. ridicol, rizibil. *(Are o înfăţişare ~.) 4.* s. comedian, (înv.) comediant. *(E un mare ~.)*

COMICĂRÍE s. bufonerie, caraghioslâc, clovnerie, giumbuşluc, (rar) bufonadă, paiaţarlâc, paiaţăríe, (înv.) cabazlâc, giumbúş, mascara-aíc, măscăriciúne, măscăríe, (înv., în Mold.) ghiduşíe.

comihériu s. v. CRÂSNIC.

comilástru s. v. ELASTIC. GUMILASTIC.

cómină s. v. BOŞTINĂ. TESCOVINĂ.

COMISARIAT s. secţie. *(A anunţat furtul ia ~.)*

COMISION s. remiză, (înv.) provizión. *(I-a luat un ~ de 4%.)*

COMISURĂ s. *(ANAT.)* colţul gurii.

COMITAT s. district, (înv., în Transilv.) varméghie, (turcism înv.) caza. *(Un ~ din •Ungaria.)*

comitat s. v. JUDEŢ.

COMÍTE vb. a face, a făptui, a săvirşi, ((înv.) a plini. *(A ~ o infracţiune.)*

COMÍTERE s. facere, făptuire, săvârşire. *(~ unei crime.)*

COMIŢIÁL s., adj. *(MED.)* epileptic, (reg.) aăbădăiós, stropşit.

comizeráţie s. v. COMPĂTIMIRE. MILĂ.

eomî'nd s. v. POMANĂ. PRAZNIC.

COMÂNDÁ vb. *(BIS.)* a pomeni. *(~ morţii.)*

comindá vb. v. JERTFI. SACRIFICA.

comândáre s. v. POMANĂ. PRAZNIC.

comoara s. art. v. POLLUX.

COMOARA s. tezaur. *(O ~ găsită în pă*-fnlnt*.)*

comoară s. v. CIMITIR.

COMOD adj., adv. 1. adj. confortabil, (reg.) îndemânós, (Mold.) îndemânátic. *(Un fotoliu ~.)* 2. adv. bine, confortabil, (Munt.) tablá-başa. *(Te rog să te aşezi ~ în fotoliu.)* 3. adj. facil, lesnicios, uşor. *(O cale ~ de rezolvare.)* 4. adj. lesnicios, practic. *(O soluţie ~.)* 5. adv. facil, lesne, uşor. *(Rezolvă ~ problema.)* 6. adv. îndemână, lesne, uşor. *(Îi* e *mai ~ să spună că nu poale!) 7.* adj. liniştit, tihnit, uşor. *(O viaţă ~.)* 8. adj. lejer, uşor. *(Poartă o haină ~.)*

COMODĂ s. scrin, (înv.) sicriu, şifonier. *(~ cu două sertare.)*

COMODITATE s. confort, linişte, tihnă. *(~ ineţii lui.)*

COMOŞTENITÓR s. *(JUR.)* coerede.

comovíţă s. v. TESCOVINĂ.

COMPACT adj., s. I. adj. masiv, plin. *(O bară ~.)* 2. adj. dens, îndesat, (pop.) vârtós. *(Câpăţlnă de varză ~.)* 3. adj. des, strâns. *(Mergeau In rlnduri ~.)* 4. adj. adânc, dens, des, greu, gros. *(Ceaţă ~.)*5.adj.,s. *(TJPOGR.)* aldin, gras. *(Literă ~.)*

COMPACTA vb. a (se) îndesa, a (se) tasa. *(~ un material poros.)*

compacta vb. v. CARTONA. LEGA.

COMPACTARE s. îndesare, tasare. *(~ terenului.)*

compactare s. v. CARTONARE. LEGARE. LEGAT.

compactat adj. v. CARTONAT. LEGAT.

compactór s. v. LEGĂTOR.

compactoríe s. v. LEGĂTORIE.

COMPANIE *s.(MIL.)* (înv. şi pop.) roată.

COMPANÍE s. anturaj, societate, tovărăşie, (grecism înv.) sinanstrofie. *(Se afla în ~ unor tineri.)*

companion s. v. ÎNSOŢITOR. TOVARĂŞ.

COMPARĂ vb. 1. a confrunta, (înv.) a protocoli, a semui. *(A ~* I*ntre ele două obiecte.)* 2. a (se) apropia, a (se) asemăna, a (se) asemui, (înv.) a (se) asemălui, a (se) semălui, (prin Ban.) a (se) bărăbări. *(Îl ~ pe...cu un vultur.)* 3. a se asemăna, a se asemui, a se potrivi, (pop.) a se lovi, (înv.) a se tocmi. *(Socoteala de acasă nu se ~ cu cea din târg.)* 4. a se măsura, a se pune. *(Nu mă ~ eu cu tine!)*

COMPARARE s. comparaţie, confruntare, paralelă, paralelism. *(*O *~ între cele două caractere.)*

COMPARAŢIE s. comparare, confruntare, paralelă, paralelism. *(O ~ convingătoare.)*

compárs s. v. FIGURANT.

COMPARTIMENT s. 1. căsuţă, despărţire, despărţitură, (înv.) despărţământ, (franţuzism înv.) cază. *(Un ~ într-un sertar.)* 2. (înv.) cupeu. *(~ într-un vagon de cale-ferată.)* 3. arie, domeniu, sector, sferă. *(~ de aplicare.)*

COMPARTIMENTĂ vb. a despărţi, a separa. *(~* o *incintă In spaţii mai mici.)*

COMPAS s. 1. *(TEHN.)* circumferenţiar. *(~ pentru tiasat cercuri.)* 2. *(TEHN.)* (reg.) capră, ccrcălău, pas, pásnic, păşări, ţărcă-lán, (Transilv.) ţărcălău. *(~ al dulgherului.)* 3. *(TEHN.) compas forestier* = clupă, (reg.) perghél. 4. *CAV.) compas giroscopic* = giro-direcţional. 5. busolă. *(~ al unei nave.)*

compasiune s. v. COMPĂTIMIRE. MILĂ.

COMPATIBILITATE s. adecvare, potrivire.

COMPATRIOT s. conaţional, (înv.) patriot, simpatriót.

COMPĂREA vb. *(JUR.)* a se înfăţişa. *(A ~* in *faţa justiţiei.)*

COMPĂTIMI vb. a căina, a deplinge, a plânge, (livr.) a deplora, (înv. şi pop.) a tin-gui, (înv. şi reg.) a căi, (reg.) a sărăci, (Transilv., Maram. şi Mold.) a şăinăli, (înv.) a jeli, a jelui. *(îl ~ pentru situaţia* I*n care se afla.)*

COMPÁT1MÍRE s. milă, (livr.) compasiune, (franţuzism înv.) comizeráţie. *(Sentiment de ~ pentru cineva.)*

COMPĂTIMITOR adj. binevoitor, îngăduitor, înţelegător, mărinimos, milos, milostiv, (înv.) milosírd, priincios, priitór. *(S-a arătat ~ cu nevoile lor.)*

COMPENDIU s. conspect, (înv.) sinópsă. *(Un ~ de istorie.)*

COMPENSA vb. I. a (se) echilibra. *(Cele două forte se ~.)* 2. a (se) contrabalansa, a (se) cumpăni, a (se) echilibra, a precumpăni, (livr.) a (se) pondera. 3. a despăgubi, a răsplăti, (înv. şi pop.) a mulţumi, (prin Transilv.) a potoli, (înv.) a dezdăuna. *(L-a ~ pentru paguba suferită.)*

COMPENSARE s. 1. echilibrare. *(~ celor două fenomene.)* 2. compensaţie, daune (pl.), despăgubire reparaţie, (înv. şi pop.) mulţumire, (înv.) dezdăunáre, indemnizaţie, (turcism înv.) adét. *(Ce ~ i-a oferit pentru pagubele pricinuite?)*

COMPENSATOR s. *(FIZ.)* potenţiometru.

COMPENSAŢIE s. compensare, daune (pl.), despăgubire reparaţie, (înv. şi pop.) mulţumire, (înv.) dezdăunáre, indemnizaţie, (turcism înv.) adét. *(Ce ~ i-a oferit pentru paguba suferită?)*

COMPETENT adj. 1. bun, capabil, destoinic, dotat, experimentat, încercat, înzestrat, pregătit, priceput, valoros, versat, vrednic, (rar) preparat, (înv. şi pop.) harnic, (pop.) cercat, (înv.) ispitit, mfndru, practic, practi-cós, practisít, putinciós. *(Un inginer ~.)* 2. avizat, capabil, informat, pregătit, (fig.) tare. *(E un om ~ in această problemă.)* 3. chemat, îndreptăţit, (înv.) volnic. *(Nu este el cel ~ să ne dea lecţii.)* 4. autorizat, priceput, (franţuzism înv.) ponderós. *(O părere ~.)*

COMPETENŢĂ s. 1. capacitate, destoinicie, pregătire, pricepere, seriozitate, valoare, vrednicie, (înv. şi pop.) hărnicie, (înv.) practică, volnicíe. *(Demonstrează o mare ~ în...)* 2. autoritate, calitate, cădere, drept,

îndreptăţire, (înv.) volnicíe. *(A[7]u am ~ să mă pronunţ.)*

COMPETITOR s. candidat, concurent. *(~ la titlul de doctor.)*

COMPETIŢIE s. 1. concurs, întrecere. *(O ~ sportivă de atletism.)* 2. întrecere, reuniune. *(O ~ de box.)*

competţi vb. v. CANDIDA. CONCURA.

COMPILA vb. (înv.) a izvodi. *(I-a ~ pe clasici In opera sa.)*

complacere s. v. AMABILITATE. BUNĂVOINŢĂ. SERVIABILITATE.

COMPLEMENT s. 1. completare, complinire, întregire.*(Un ~ la o lucrare.)* 2. *(GRAM.)* obiect. 3. *(MOL.)* alexină. *(~ participă la procesul imunităţii.)*

COMPLEMENTAR adj. întregitor, subsidiar, suplimentar, (rar) complinitor. *(Lămuriri ~.)*

COMPLET adj., adv. 1. adj. plin. *(Vagonul e ~.)* 2. adj. întreg. *(O cantitate ~.)* 3. adj. integral, întreg. *(Textul ~ al nuvelei.)* 4. adj. exhaustiv, integral, întreg, total. *(Studiu ~; excerptare ~ a unui material.)* 5. adj. deplin, integral, întreg, tot, total. *(Suma ~.)* 6. adj. împlinit, întreg. *(5 ani ~.)* 7. adv. absolut, completamente, integral, total, (înv. şi pop.) sadea. *(Calul era ~ alb.)* 8. adj. absolut, adânc, deplin, desăvârşit, perfect, profund, total. *(O linişte ~; întuneric ~.)* 9. adj. desăvârşit, infinit, nemărginit, total, (fig.) orb. *(Încredere ~ în cineva.)* 18. adj. deplin, integral, întreg, total, (livr.) plenar, (înv.) cumplit. *(Mulţumire, realizare ~.)*

COMPLETA vb. a împlini, a întregi, a rotunji, (livr.) a complini, (înv. şi reg.) a plini, (înv.) a încheia. *(~ plnă la suma de...)*

COMPLETAMENTE adv. absolut, complet, integral, total, (înv. şi pop.) sadea. *(Calul era ~ alb.)*

COMPLETARE s. 1. împlinire, întregire, rotunjire, (livr.) complinire. *(~ sumei plnă la...)* 2. complement, complinire, întregire. *(A adăugat o ~.)* 3. adaos, anexă, apendice, supliment. *(~ ia un memoriu.)*

COMPLETAT adj. împlinit, întregit, rotunjit. *(Sumă ~.)*

complezent adj. v. AMABIL. BINEVOITOR. ÎNDATORITOR. SERVIABIL.

complezenţă s. v. AMABILITATE. BUNĂVOINŢĂ. SERVIABILITATE.

COMPLEX adj. multilateral, plurivalent, polivalent, (livr.) plural, (rar) plurilaterál, poli-laterál. *(Aspecte ~ ale unei probleme.)*

COMPLEXITATE s. multilateralitate, plurivalentă, polivalenţă. *(~ unui fenomen.)*

COMPLICĂ vb. a (se) încâlci, a (se) încurca. *(Lucrurile s-au ~.)*

COMPLICARE s. încâlcire, încurcare. *(~ unei situaţii.)*

COMPLICAT adj. 1. încâlcit, încurcat. *(Trebuie descurcată acea problemă ~.)* 2. (fig). întortocheat, sinuos. *(O rezolvare ~ a problemei.)* 3. dificil, greu. *(O problemă ~ la matematică.)*

COMPLICAŢIE s. încâlceală, încurcătură.

COMPLICE s. *(JUR.)* copărtaş, părtaş, (înv.) ajutător. *(~ la săvirşirea unei infracţiuni.)*

COMPLIMENT s. 1. flatare, laudă, măgulire. *(E sensibil la ~e.)* 2. închinăciune, mătanie, plecăciune, ploconeală, reverenţă, temenea, (reg.) plocon, (înv.) plecare, (turcism înv.> talî'ni, (fam. rar) selamlâc. *(La inilnire i-a-tras un ~.)* 3. (la pi.) salutări (pl.). *(Transmi-te-i ~ din partea mea.)*

COMPLIMENTĂ vb. a flata, a măguli. *(Ce-l tot ~ atâta?)*

COMPLIMENTARE s. flatare, măgulire. *(~ orgoliului cuiva.)*

COMPLINÍ vb. *(GRAM.)* a determina. complini vb. v. COMPLETA. ÎMPLINI. ÎNTREGI. ROTUNJI.

COMPLINÍRE s. 1. complement, completare, întregire. *(A adăugat o ~.)* 2.*(GRAM.)* determinare. *(Un verb fără ~.)*

complinire s. v. COMPLETARE. ÎMPLINIRE. ÎNTREGIRE. ROTUNJIRE.

complinitor adj. v. COMPLEMENTAR. ÎNTREGITOR. SUBSIDIAR. SUPLIMENTAR. COMPLOT s. conjuraţie, conspiraţie, intrigă, maşinaţie, uneltire, (livr.) cabală, (înv. şi pop.) meşteşug, meşteşugíre, (înv.) măiestrie, (fig.) lucrătură, urzeală.

COMPLOTA vb. a conjura, a conspira, a unelti, (înv.) a intriga, a maşina, a măiestri, a mreji, a za vist ui, (fig.) a lucra, a ţese, a urzi, (înv. şi fig.) a împleti. *(A ~ împotriva cuiva.)*

complota* s. v. COMPLOTIST. CONSPIRATOR.

COMPLOTÍST s. conspirator, (rar) conjurat, (înv.) căuzáş, complotáş, uneltitór, (înv. fig.) urzitor. *(~ii au fost prinşi.)*

COMPONENT adj. alcătuitor, constituent, constitutiv, formativ, (rar) structural, (înv.) compozánt, compunătór. *(Elementele ~ ale unui ansamblu.)*

COMPONENTĂ s. constituent, element. *(O ~ a Unui ansamblu.)*

COMPONENŢĂ s. alcătuire, compoziţie, structură. *(Comisia are următoarea ~...)* componíst s. v. COMPOZITOR. COMPORTA vb. 1. a se purta. *(Vezi cum te ~.)* 2. a cere, a impune, a necesita, a pretinde, a reclama, a solicita, (înv.) a nevoi. *(Această operafie ~ multe riscuri.)*

COMPORTAMENT s. 1. comportare, conduită, purtare, (rar) purtat, (pop.) port, purtă-túră, (prin Olt.) săbáş, (Olt.) umblet, (inv.) petrecere, poljtíe. *(Are un ~ corespunzător.)* *S.* apucătură, comportare, conduită, deprindere, manier e (pl.), moravuri (pl.), năravuri (pl.), obiceiuri (pl.), purtare, (pop.) modă, (Transilv.) pont, (înv.) duh, (turcism înv.) talâm. *(Ce înseamnă ~ acesta?)*

COMPORTARE s. 1. comportament, conduită, purtare, (rar) purtat, (pop.) port, purtă-tură, (prin Olt.) săbáş, (Olt.) umblet, (înv.) petrecere, politie. *(Are o ~ corespunzătoare.)* 2. apucătură, comportament, conduită, deprindere, maniere (pl.), moravuri (pl.), năravuri (pl.), obiceiuri (pl.), purtare, (pop.) modă, (Transilv.) pont, (înv.) duh, (turcism înv.) talâm. *(Ce înseamnă aceste ~ ?)* 3. atitudine, purtare, ţinută, (înv.) tarz. *(O ~ demnă, fără reproş.)* 4. atitudine, gest, purtare. *(~ lui m-a mişcat.)* cornposesiúne s. v. DEVĂLMĂŞIE. composesór s. v. COPROPRIETAR. COMPOSTA vb. (impr.) a găuri, a perfora *(~ un bilet de tramvai.)*

COMPOSTARE s. (impr.) găuríre, perforare. *(~ a unui bilet de tramvai.)*

COMPOSTOR s. (impr.) perforator. *(~ pen-ru biletele de tramvai.)*

compozánt adj. v. ALCĂTUITOR. COMPONENT. CONSTITUENT. CONSTITUTIV. FORMATIV.

COMPOZÉE adj., s. *(BOT.)* compozit. *(Plantă ~.)*

COMPOZÍT adj., s. 1. adj. heteroclit. *(Un ansamblu ~.)* 2. adj., s. *(BOT.)* compozee. *(Plantă ~.)*

COMPOZITOR s. (înv.) componíst, muzicant. *(Mozart a fost un mare ~.)*

compozitor s. v. CULEGAR. CULEGĂTOR. CULEGĂU. VINGALAC. ZEŢAR.

COMPOZIŢIE s. Í.*(AIUZ.)* cântec, melodie, muzică, (livr.) melopée, melos, (înv.) scop. *(O ~ foarte armonioasă.) 2.(MUZ.)* partitură, (rar) partiţiúne. *(l-a Inmlnat ~ pentru a o-executa.)* 3, bucată, piesă. *(O anumită ~ muzicală, literară etc.)* 4. compunere. *(Ce ~ aveţi ca temă pentru astăzi?)* 5. alcătuire, economie, organizare, organizaţie, structură, (rar) substanţă, (fig.) urzeală. *(Care este ~ lucrării?)'* 6. alcătuire, componenţă, structură. *(Comisia are ~ următoare...) 7.(TJPOGR.)* compunere, culegere, cules, zeţuire, zeţuit. *(~* o *unui material.)*

comprehensibil adj. v. CLAR. DESLUŞIT. EXPLICIT. EXPRES. INTELIGIBIL. LĂMURIT. LIMPEDE. NET. PRECIS. RĂSPICAT.

COMPREHENSIUNE s. *(LOG.)* conţinut. *(~ al unui concept.)*

comprehensiune s. v. ÎNŢELEGERE. PĂTRUNDERE. PRICEPERE.

COMPRESĂ s. *(MED.)* cataplasmă, prişniţ,, (înv. şi pop.) oblojeálă, plasture. *(I-*o *pus o ~ pe regiunea bolnavă.)*

COMPRESIBIL adj. *(FIZ.)* comprimabiL *(Un fluid ~.)*

COMPRESIUNE s. *(FIZ.)* comprimare. *(~ unui fluid.)*

COMPRIMĂ vb. a apăsa, a presa, a stringe, (înv. şi pop.) a păsa. *(~ piesa cu ajutorul...)*

comprima vb. v. CONCENTRA. ÎNĂBUŞI. PRESCURTA. REDUCE. REZUMA. SCURTA.

COMPRIMABIL adj. *(FIZ.)* compresibil. *(Un fluid ~.)*

COMPRIMARE s. 1. compresiune. *(~ unui fluid.)* 2. presare, presat. *(~ unei bare metalice.)*

comprimare s. v. CONCENTRARE. PRESCURTARE. REDUCERE. REZUMARE. SCURTARE.

comprimat adj. v. CONCENTRAT. PRESCURTAT. REDUS. REZUMAT. SCURTAT.

COMPRIMAT adj., s. 1. adj. apăsat, presat, (înv.) strâns. *(O piesă metalică bine ~.)* 2. s. *(FARM.)* bulin, casetă, pastilă, pilulă, tabletă, (pop.) hap, nasture, (reg.) bumb. *(Un ~ pentru nevralgii.)*

COMPROMIS adj. dezonorat, discreditat, necinstit, terfelit, (fig.) pătat, pingărít, profanat. *(Un om ~.)*

COMPROMIS s. concesie. *(Xu face nici un*

~.)

COMPROMITE vb. 1. a (se) discredita, (rar) a (se) pierde. *(Nu putea ~ cauza revo-*

luţiei.) 2. a batjocori, a dezonora, a necinsti, a terfeli, (fig.) a întina, a minji, a murdări, a păta, a pingări, a profana, a spurca, (reg. fig.) a pricăji. *(încerca să-i ~ memoria.)* 3. a (se) periclita, a (se) primejdui. *(Ploile ~ recolta.)*

COMPROMITERE s. 1. discreditare, (rar) discredit. *(~ unei cauze nobile.)* 2. batjocorire, dezonorare, necinstire, terfelire, (fig.) întinare, mânjíre, murdărire, pătáre, pângăríre, profanare, spurcare, (înv. fig.) profanaţiúne. (~ *memoriei cuiva.)* 3. periclitare, primejduire. (~ *recoltei de bumbac.)*

COMPROMIŢĂTOR adj. degradant, dezonorant, infamant, înjositor, nedemn, ruşinos, (livr.)

difamánt, (rar) degradator, (înv.) necinstitei-, pierzător. *(O faptă ~ pentru cineva.)*

comptoár s. v. BIROU. MASĂ. TARABĂ. TEJGHEA.

compunătór adj. v. ALCĂTUITOR. COMPONENT. CONSTITUENT. CONSTITUTIV. FORMATIV.

COMPUNE vb. 1. a alcătui, a crea, a elabora, a întocmi, a realiza, a redacta, a scrie, (înv.) a izvodi, a redija, a tocmi. *(A ~ o operă valoroasă.)* 2. a alcătui, a concepe, a elabora, a face, a formula, a întocmi, a redacta. *(Ei a ~ raportul.)* 3. a alcătui, a construi. *(~* o *frază.)* *4.(TIPOGR.)* a culege, a zeţui. *(A ~ materialul de tipărit.)* 5. a alcătui, a constitui, a forma, (rar) a întocmi, (înv.) a informa, a săvârşi. *(Elemente care ~ un ansamblu.)* 6. a (se) alcătui, a avea, a consta. *(Blocul este ~ din două corpuri.)*

COMPUNERE s. 1. alcătuire, creare, elaborare, întocmire, realizare, redactare, scriere, scris, (înv.) izvodire, redacţie, redijáre. *(~ unei opere literare.)* 2. (concr.) compoziţie. *(Ce ~ aveţi pentru astăzi?)* 3. *(TIPOGR.)* compoziţie, culegere, cules, zeţuire, zeţuit. *(~ materialului pentru tipărit.)* 4. alcătuire, formaţie, întocmire. *(Grupul mergea In următoarea ~...)*

COMPUS adj., *s.(CHIM.)* 1. adj. combinat. *{Substanţă ~.)* 2. s. combinaţie, corp compus.

compút s. v. ARITMETICĂ. CALCUL. SOCOTEALĂ.

COMPUTER s. ordinator. *(~ este un calculator electronic.)*

COMUN adj. 1. colectiv, general, obştesc, public. *(Problemă de interes ~.)* 2.*(GRAM.)* (ieşit din uz) apelativ. *(Substantiv ~.)* 3. normal, obişnuit. *(Un om ~.)* 4. mediocru, mijlociu, potrivit. *(Un elev ~.)* 5. grosolan, ordinar. *(Pinză ~.)* 6. banal, standard, stereotip, şablonard. *(Formule ~.)* 7. banal, neoriginal, (fig.) ieftin. *(Un procedeu stilistic ~.)* 8. banal, prozaic, (fig.) plat, (livr. fig.) tern. *(Stil ~.)* 9. banal, neânsemnat, obişnuit, sărac. *(Viaţa pictorului a fost uimitor de ~.)* 10. banal, obişnuit, ordinar, (înv.) prost, prostesc. *(În lucruri ~ voi vedeţi numai minuni.)*

COMUNICĂ vb. 1. a anunţa, a informa, a incunoştinţa, a înştiinţa, a vesti, (rar) a semnaliza, (Transilv. şi Ban.) a ştirici. *(Vă ~ că trebuie să fiţi prezenţi.)* 2. a anunţa, a transmite, a vesti, (înv.) a porunci, a soli. *(l-am*

~ sosirea mea.) 3. a spune, a transmite, a zice, (înv.) a parastisi, (fig.) a servi. *(I-am ~ tot ce mi-ai spus; le-a ~ ultimele noutăţi.)* 4. a declara. *(A ~ ziariştilor următoarele...)*

comunică vb. v. CUMINECA. ÎMPĂRTĂŞI.

COMUNICARE s. 1. anunţare, vestire. *(~*so*sir*!i *lui.)* 2. (concr.) anunţ, aviz, încu-noştinţare, înştiinţare, mesaj. *(Am pi imit acasă o ~.)* 3. informaţie, ştire, veste. *(O ~ de mare importanţă.)* 4. transmitere, trimitere. *(~ unor veşti.)* 5. declaraţie. *(Am făcut presei o scurtă ~.)*

COMUNICATIV adj. expansiv, prietenos, sociabil, volubil, (rar) social, vorbitor, (înv.) soţiós, (fig.) deschis. *(O fire ~.*)

COMUNICATIVITATE s. expansivitate, sociabilitate. *(~ unei persoane.)*

COMUNICAŢIE s. 1. legătură. *(S-*a *restabilit ~* i*ntre cele două oraşe.)* 2. *comunicaţii de masă* = rnass-rnedia.

comunism ştiinţific s. v. SOCIALISM ŞTIINŢIFIC.

COMUNISM UTOPIC s. socialism utopic.

COMUNITATE s. colectivitate, obşte, societate, (înv.) obştíme. *(Opinia întregii ~.)*

COMUTATOR s. *(FIZ.)* întrerupător, saltar. *(~ pentru lumina electrică.)*

CON s. *l.(GEOGR.) con de dejecţie* = agestru. *2.(BOT.)* (pop.) pâră, (reg.) cocean, cucuruz, păpuşoi. *(~ de brad.) 3.(BOT.) con vegetativ* = virf vegetativ. 4. *(FIZ.) con pirometric* = con Seger, pirometru ceramic; *con Seger* = con pirometric, pirometru *ceramic.*

conabíu adj. v. PURPURIU. VIŞINIU.

CONAC s. curte. *(S-a dus la ~ boieresc.)*

conac s. v. BEILIC. BIVUAC. POPAS. POŞTĂ. TABĂRĂ.

CONAŢIONAL s. compatriot, (înv.) patriot, simpatriót.

conăcár s. v. COLĂCAR.

conăcăríe s. v. COLĂCĂRIE. ORAŢIE.

conăcí vb. v. ADĂPOSTI. GĂZDUI. MÎ-NEA. OPRI. POPOSI. PRIMI. TRAGE.

CONCAV adj. adincit, scobit, (reg.) dovân-cát, (înv.) găvănát. *(Parte ~ a unui obiect.)*

CONCAV ITÁTE s. adâncitură, scobitură, (reg.) dovâncătúră, (înv.) găvănătúră. *(~ a* u*nui obiect.)*

concede vb. v. ACCEPTA. ADMITE. APROBA. CONCESIONA. CONSIMŢI. ÎNCUVIINŢA. ÎNDUPLECA. ÎNGĂDUI. ÎNVOI. LĂSA. PERMITE. PRIMI.

CONCEDIA vb. a îndepărta, a scoate, (înv.) a slobozi, (grecism înv.) a exoflisi, (fam.) a mătrăşi. *(L-a ~ din slujbă.)*

CONCEDIERE s. îndepărtare, scoatere. *(După ~ iui.)*

CONCEDIU s. 1. (Transilv. şi Maram.) săbăşág, (înv.) slobozenie. *(Are un ~ de o lună.)* 2. vacanţă. *(Unde pleci In ~ ?)*

concení vb. v. DISTRUGE. EXTERMINA. MASACRA. MĂCELĂRI. NIMICI. PRĂPĂDI. STÂRPI.

concénie s. v. CAP. CAPĂT. FINAL. FINE. ÎNCHEIERE. SFÂRŞIT.

CONCENTRA vb. 1. a (se) acumula, a (se) aduna, a (se) înmagazina, a (se) stringe. *(~ o*

mare cantitate de energie.) 2. a (se) masa. *(Trupele s-au ~ pe flancul drept.)* 3. a comasa, a grupa. *(A ~ mai multe unităţi industriale de profil.)* 4. a prescurta, a reduce, a rezuma, a scurta, (fig.) a comprima, a condensa. *(A ~ o expunere.)* 5. a se încorda. *(Se ~ pentru a Urmări cele spuse.)*

CONCENTRARE s. 1. acumulare, adunare, înmagazinare, strângere. *(~ de bunuri.)* 2. masare. *(~ greviştilor in fata uzinei.)* 3. comasare, grupare. *(~ a unor unităţi industriale de profil.)* 4. prescurtare, reducere, rezumare, scurtare, (fig.) comprimare, condensare. *(~ unui text.)* 5. concizie, laconicitate, laconism, lapidaritate, scurtime. *(~ stilului, a exprimării.)* 6. încordare. *(~ lui se vede In ochi.)*

CONCENTRAT adj. 1. prescurtat, redus, rezumat, scurtat, (fig.) comprimat, condensat. *(Text ~.)* 2. concis,'laconic, lapidar, scurt, succint, (înv.) rezumătór, (fig.) strâns, telegrafic. *(Stil ~; exprimare ~.)* 3. încordat. *(Expresia ~ a cuiva; om ~.)* 4. tare, vârtos. *(Vin ~.)*

CONCENTRAŢIE s. tărie, (înv. şi reg.) tăríme. *(~ vinului; ce ~ are vinul?)*

CONCEPE vb. 1. a afla, a crea, a descoperi, a elabora, a face, a găsi, a gândi, a imagina, a inventa, a născoci, a plănui, a plăsmui, a proiecta, a realiza, a scorni, (înv. şi pop.) a izvodi, (pop.) a iscodi, a închipui, (reg.) a tocmi, (înv.) a unelti, (fig.) a naşte, a urzi, a zămisli. *(A ~ un nou sistem de...)* 2. a gândi, a-şi imagina, a-şi închipui, a vedea. *(Cum ~ tu realizarea acelui lucru?)* 3. a alcătui, a întocmi, a plăsmui, a realiza, (fig.) a urzi. *(~ o colecţie de folclor.) 4.* a alcătui, a compune, a elabora, a face, a formula, a întocmi, a redacta. *(El a ~ raportul.)* 5. a plănui, a preconiza, a prevedea, a proiecta. *(A*[r]*oi măsuri ~ de guvern.)* 6. a accepta, a admite, a îngădui, a permite, a răbda, a suferi, a suporta, a tolera, (înv. şi reg.) a pristăni, (înv.) a obicni, a volnici, (fam. fig.) a înghiţi. *(Nu pot ~ să procedeze astfelI)* 7. a înţelege, a pricepe. *(A*[T]*u ~ cum s-a Inllm-plat asta!)* 8. *(BIOL.)* a procrea, (înv. şipop.) a prinde, a rodi, a zămisli, (înv. şi reg.) a prăsi, (Olt.) a polimi, (înv.) a începe, a îngreca, (fig.) a plămădi. *(Femeia a ~ un copil.)* 9. *(BIOL.)* a zămisli, (înv.) a naşte. *(Un bărbat*

care ~.)

CONCEPERE s. 1. creare, elaborare, imaginare, inventare, născocire, plănufre, plăsmuire, proiectare, realizare, scornire, (înv. şi pop.) izvodire. *(~ unui nou sistem de...)* 2. elaborare, formulare, întocmire, redactare. *(~ unei scrisori.)* 3, plănuire, preconizare, proiectare. *(~ unor reforme.) 4. (BIOL.)* concepţie, procreare, (înv. şi pop.) zămislire. *(~ unei noi fiinţe.)*

CONCEPT s. 1. *(LOG.)* idee, noţiune. *(~de „bine".)* 2. bruion, ciornă, schiţă. *(~ unei piese de teatru.)*

CONCEPTUAL adj. abstract, noţional. *(Conţinut ~ al unui enunţ.)*

CONCEPŢIE s. 1. convingere, gând, idee, judecată, opinie, orientare, părere, principiu, vedere, viziune, (livr.) convicţiune. *(Are nişte ~ sănătoase.)* 2. teorie, teză. *(O nouă ~ în biologie.)* 3. *(BIOL.)* concepere, procreare, (înv. şi pop.) zămislire. *(Proces de ~.)*

concert s. v. ACORD. ARMONIE. ÎMPĂCIUIRE. ÎNŢELEGERE. PACE. UNIRE. CONCESIE s. 1. favoare, hatâr. *(Fă-mi şi mie ~ asta!)* 2. compromis. *(A*[T]*u face nici o ~.)*

CONCESIONA vb. (înv.) a concede. *(~ exploatarea unei mine.)*

CONCESIONAR s. (înv.) contraccíu. *(~ al vămilor.)*

CONCESIUNE s. *(JUR.)* (înv.) credinţă. *(Are ~ unei mine.)*

CONCESIV adj. indulgent, îngăduitor, tolerant, (înv.) răbdător. *(Eşti prea ~ !)*

CONCETĂŢEAN s. (înv. şi reg.) poporan, (înv.) pârgár. *(Un ~ de-ai noştri.)*

conchemá vb. v. CHEMA. CONVOCA. INVITA.

concheránt s., adj. v. CUCERITOR. OCUPANT.

conchétă s. v. CUCERIRE. LUARE. OCUPARE. OCUPAŢIE.

CONCHIDE vb. a încheia, a sfirşi, (livr.) a concluziona. *(Vorbitorul a ~ astfel...)* conci s. v. COC.

CONCILIA vb. a împăca, (pop.) a învoi. *(~ divergenţele.)*

CONCILIANT adj. împăciuitor, (înv.) îm-păcăciós, înduplecătór. *(Ton ~.)*

CONCILIATOR adj., s. împăciuitorist. *(Un ~ oportunist.)*

CONCILIATORISM s. împăciuitorism. *(~ unor oportunişti.)*

CONCILIÁŢIE s. conciliere, împăcare. *(~ între părţi.)*

CONCILIERE s. conciliaţie, împăcare. *(~ între părţi.)*

CONCILIU s. *(BIS.)* sinod, sobor. *(~ la catolici.)*

CONCIS adj. 1. concentrat, laconic, lapidar, scurt, succint, (înv.) rezumătór, (fig.) strâns, telegrafic. *(O expunere ~; stil ~.)* 2. rezumativ, sintetic, succint, sumar, (înv.) rezumătór. *(O descriere ~.)*

CONCIZIE s. concentrare, laconicitate, laconism, lapidaritate, scurtime. *(~ stilului, a exprimării.)*

CONCLUDENT adj. convingător, decisiv, edificator, elocvent, grăitor, hotăritor, ilustrativ, pilduitor, puternic, serios, solid, tare, temeinic, (rar) probant, vorbitor, (înv.) înduplecătór. *(Un argument, un exemplu ~.)* CONCLUZIE s. 1. încheiere. *(În~, a spus...)* 2. învăţământ, învăţătură, (fig.) lecţie. *(A tras ~ care se impunea.)*

concluziona vb. v. CONCHIDE. ÎNCHEIA. SFÂRŞI.

CONCOMITENT adj., adv. 1. adj. paralel, simultan, sincron, sincronic. *(Fenomene ~.)* 2. adv. paralel, simultan, totdeodată, totodată, (înv.) împreună. *(~ să începem şi aprovizio-*

narea.) 3. adv. odată, simultan, (pop.) deodată. *(Vorbesc ~.)*

CONCOMITENTĂ s. paralelism, simultaneitate, sincronism. *(~ desfăşurării unor fenomene.)*

CONCORDĂ vb. a corespunde, a se potrivi, (pop.) a se lovi, (prin Bucov. şi Mold.) a se ştimui, (înv.) a conglăsui, a consuna. *(Datele obţinute ~ între ele.)*

CONCORDANT adj. 1. coincident, corespunzător, echivalent, (livr.) congruent, (înv.) consunánt. *(Elemente ~.)* 2. armonios, echilibrat, proporţionat, regulat, simetric. *(Un ansamblu ~.)*

CONCORDANŢĂ s. 1. coincidenţă, echivalenţă, (livr.) congruenţă. *(~ unor elemente.) 2.* afinitate, analogie, apropiere, asemănare, corespondenţă, înrudire, potriveală, potrivire, similaritate, similitudine, (înv. şi reg.) semuiálă, (reg.) scmcniş, (înv.) potróz, semănáre, semănătură, semuíre. *(Se poate stabili o ~ între acele două elemente.)* 3. acord, conformitate, corespondenţă, potriveală, potrivire, (livr.) consonanţă. *(Există o deplină ~ între elemen-Jele ansamblului.) 4.* armonie, echilibru, potrivire, proporţie, proporţionalitate, simetrie, (fig.) simfonie. *(Ce ~ clasică in această lucrare!)*

concordie s. v. ACORD. ARMONIE. ÎMPĂCIUIRE. ÎNŢELEGERE. PACE. UNIRE.

CONCRET adj. 1. fizic, material, palpabil, perceptibil, pipăibil, sesizabil, (rar) pipăit, tangibil, (înv.) pipăiciós, pipăitor, pusâitór. *(Realitatea ~; un lucru ~.)* 2. palpabil, real. *(Lumea ~.)* 3. determinat, precis. *(Oferă-mi clteva fapte ~ pentru a putea găsi soluţia.)*

CONCRETIZA vb. 1. a (se) incarna, a (se) întruchipa, a (se) întrupa, a (se) materializa, a (se) realiza, (rar) a (se) sensibiliza. *(Iată cum s-a ~ acest element.)* 2. *(SPORT)* a finaliza, (fig.) a fructifica. *(Si-a ~ acţiunea prin marcarea unui gol.)*

CONCRETIZARE s. 1. incarnare, întruchipare, întrupare, materializare, realizare, (rar) sensibilizare. *(~unei idei.)* 2. *(SPORT)* finalizare, (fig.) fructificare. *(~ unui atac la poarta adversă.)*

CONCREŢIONÁRE s. *(TEHX.)* sintetizare. *(~ unor pulberi metalice.)*

CONCREŢIÚNE s. *(MED.)* calcul, piatră. *(~ la rinichi.)*

CONCUBÍN s. amant, iubit, prieten, (pop.) amorez, drăguţ, ibovnic, (înv.) libóvnic, (arg.) gagic, gagiu.

CONCUBINAJ s. (înv.) ţiitoríe. *(Trăiesc in ~.)*

CONCUBÍNĂ s. amantă, iubită, prietenă, (livr.) metresă, (pop.) amoreză, drăguţă, ibovnică, ţiitoáre, (Ban.) bălă, (înv.) posádnică, (grecism înv.) palachídă, (arg.) gagică.

♦CONCUPISCENT adj. (livr.) luxuriós. *(Om ~.)*

♦CONCUPISCENŢĂ s. (livr.) luxură. *(~ unei persoane.)*

CONCURA vb. 1. a candida, (rar) a compcţi, (înv.) a concurge. *(~ pentru ocuparea unui post.)* 2. a rivaliza. *(Produsele noastre ~ pe cele străine.)*

CONCURENT s. 1. candidat, competitor. *(~ la titlul de profesor.)* 2. adversar, rival, (înv.) împotrivitór, râvnáci. *(£i-a întrecut toţi ~ la sprint.)* 3. emul, rival. *(~ cuiva In cimpul literaturii.)*

CONCURENŢĂ s. întrecere, luptă, rivalitate. *(~ între mai multe concerne.)*

concurge vb. v. CANDIDA. CONCURA.

CONCURS s. 1. competiţie, întrecere. *(~ de atletism.)* 2. ajutor, oficii (pl.), serviciu, sprijin. *(Vă ofer ~ meu.)* 3. ajutor, contribuţie, sprijin. *(~ lui a fost holărltor.)*

concurs s. v. ACORD. APROBARE. ASENTIMENT. AVIZ. CONSIMŢĂMÂNT. CONSIMŢIRE ÎNCUVIINŢARE. ÎNGĂDUINŢĂ. ÎNVOIALĂ. ÎNVOIRE. PERMISIUNE. VOIE. VOINŢĂ. VRERE.

condác s. v. BRAŢ. CRAC. MARGINE. MÂNĂ. MÂNER. PAT. PERVAZ. SPETEAZĂ.

CONDAMNA vb. 1. *(JUR.)* a osândi, a pedepsi, (înv. şi reg.) a judeca, (înv.) a bin-tătui, a certa, a hotărî, a oblici. *(L-a ~ la doi ani închisoare.)* 2. a blama, a dezaproba, a înfiera, a proscrie, a reproba, a respinge, a stigmatiza, (livr.) a dezavua, (rar) a sancţiona, (pop.) a osândi, (înv.) a mustra, a protesta, (fig.) a veşteji. *(Opinia publică a ~ gestul lui necugetat.)* 3. a constringe, a forţa, a obliga, a sili, (pop.) a osândi. *(M-a ~ la inactivitate.)*

CONDAMNABIL adj. blamabil, criticabil, neângăduit, ueonorabil, nepermis, regretabil, reprobabil, ruşinos, urit, vinovat, (livr.) repre-hensíbil, (înv.) ocárnic, ocăritór, ruşinătór. *(O faptă ~.)*

CONDAMNARE s. 1. *(JUR.)* osindire, pedepsire, (înv.) certare, oblícíre. *(~ cuiva la închisoare.)* 2. *(JUR.)* osindă, pedeapsă, (livr.) penitenţă, (înv. şi reg.) lege, ştraf, (reg.) pedepsie, (înv.) certare, judecată, pilduíre. *(Si-a ispăşit întreaga ~.)* 3. blam, blamare, dezaprobare, înfierare, neaprobare, reprobare, respingere, stigmatizare, (livr.) dezavuare, re-prehensiúne, (rar) reprobaţiúne, sancţionare, (pop.) osândíre, (înv.) prihană, (fig.) vestejire. *(~ faptei necugetate a cuiva.)*

CONDAMNAT adj., s. 1. adj. *(JUR.)* osândit, pedepsit, (înv.) certat. *(Persoană ~.)* 2. s. *(JUR.)* deţinut, ocnaş, osândit, puşcăriaş, (pop.) rob, (glumeţ) pensionar, *(Un ~ recalcitrant.)* 3. adj. incurabil, nevindecabil, (înv.) necurábil. *(Un bolnav ~.)*

coudáş s. v. PORCAR.

CONDEI s. 1. creion, (înv. şi pop.) plaivaz, (înv. şi reg.) plumb, (înv., in Transilv. şi Ban.) ccrúză.

(Stă cu ~ la ureche.) 2. (rar) stil, (Mold.) plumb. *(~ cu care se seria pe tăbliţă.)* 3. toc. *(~ cu peniţă.)* 4. scris, scriitură, (pop.) slovă. *(Are un ~ regulat.)*

condei s. v. CUŢIT. LIMBĂ. STIL.

condeier s. v. LITERAT. SCRIITOR.

condensa vb. v. CONCENTRA. PRESCURTA. REDUCE. REZUMA. SCURTA.

condensare s.v. CONCENTRARE. PRESCURTARE. REDUCERE. REZUMARE. SCURTARE.

condensat adj. v. CONCENTRAT. PRESCURTAT. REDUS. REZUMAT. SCURTAT.

condescendent adj. v. RESPECTUOS.

condescendenţă s. v. APRECIERE. ATENŢIE. CINSTE. CINSTIRE. CONSIDERAŢIE. ONOARE. PREŢUIRE. RESPECT. STIMĂ. TRECERE. VAZĂ.

condicár s. v. ARHIVAR. ÎNREGISTRATOR. REGISTRATOR.

CONDICĂ s. catastif, registru, (rar) carte, (înv. şi reg.) metrică, protocol, (înv.) caid, fléfter. izvód, opis, tartáj, terfelóg, (turcism înv.) teftér. *(înscris In ~.)*

condică s. v. COD. DICŢIONAR. LEXICON. VOCABULAR.

CONDIMENT s. aromat, ingredient, mirodenie, 'pop.) dres, (înv.) băcănii (pl.), miroase (pl.), miródie, mirositúră, spiţerie. *(Piperul ■este un ~.)*

CONDIMENTAT adj. iute, picant, piperat, (reg.) papricát. *(O mâncare ~.)*

CONDÍŢIE s. 1. caz, circumstanţă, conjunctură, ipostază, împrejurare, postură, poziţie, situaţie, stare, (înv.) înconjurare, perístas, prilejíre, stat, împrejur-stáre, (fig.) context. *(În această ~ nu poate acţiona.)* 2. *(JUR.)* -clauză, dispoziţie, prevedere, punct, stipulare, stipulaţie, termen, (înv. şi pop.) tocmeală, <înv.) şart. *(~ a unui tratat.)* 3. factor. *(~ de mediu.)* 4. poziţie, situaţie, stare, (înv. şi pop.) obraz, (Transilv.) prindoáre. *(~ socială.) ?y.* rang, stare, teapă, treaptă, (pop.) rnínă, seamă. *(Sânt de aceeaşi ~.)*

CONDIŢIONA vb. a determina. *(Factori <care ~ producerea fenomenului.)*

CONDIŢIONARE s. determinare. *(Raport de ~.)*

CONDRIÓM s. *(ANAT.)* condriozom.

C.ONDRIOZÓM s. *(ANAT.)* condriom.

CONDRÓNIU s. *(BOT.; MelampyrUm)* cior-tnoiag, (reg.) cárpenă, miazănoapte, păduróniu, scrabă, grâul-prépeliţei, grâu-négru, sor-cu-fráte.

CONDUCĂTOR s., adj. I. s. cârmuitor, domn. domnitor, monarh, stăpinitor, suveran, vodă, voievod, (astăzi rar) stăpín, (înv şi pop.) oblăduitór, (înv.) biruitor, erai, gospodar, gospodín, ocârmuitór, purtător, vlădică, (fig.) cârmáci. *(Ştefan, marele ~ al Moldovei.)* 2. s. cârmuitor, guvernator, (turcism înv.) zabet. *(~ al unei provincii.)* 3. s., adj. cârmuitor, guvernant. *(Forţele ~.)* 4. adj. cârmuitor, guvernamental, oficial. *(Cercurile ~.)* 5, adj., s. hegemon. *(Forţă ~.)* 6. s. cap, căpetenie, comandant, şef, mai-mare, (înv. şi reg.) tist, (Transilv.) birău, (înv.) călăuz, căpitan, co-mandír, nacealnic, povăţuitór, proprietar, toc-mitór, virhóvnic, voievod, (latinism înv.) pre-pózit. *(~ al oştirii.)* 7. s. şef, (rar) diriguitor, (înv.) principal. *(~ al mişcării de eliberare.)* Ji. «.. sef, (fam.) ştab. *(~ al unei instituţii.)* !). s. şef, vătaf, (înv.) staroste. *(~ al breslei*

cojocarilor.) 10. s. căpetenie, vătaf, (reg.) birău, jude. *(~ al colindătorilor.)* II. s. şofer. *(~ de basculantă.)*

CONDUCE vb. 1. a cirmui, a dirigui, a domni, a guverna, a stăpâni, (înv. şi pop.) a oblădui, (înv.)

a birui, a chivernisi, a duce, a ocirmui, a povă-ţui. *(Ştefan cel Mare a ~ cu faimă Moldova.)* 2. a administra, a cârmui, a gospodări, (înv. şi pop.) a oblădui, a priveghea, a supraveghea, (înv.) a ispravnici, a ocirmui. *(~ treburile publice.)* 3. a comanda, (înv.) a povăţui. *(~ armata.)* 4. a prezida, (înv.) a preşedea, a prezidui. *(Cine ~ şedinţa?)* 5. a dirija, (rar) a dirigui. *(~ o întreprindere.)* 6. a (se) călăuzi, a (se) ghida, a (se) îndruma, a (se) orienta, (înv.) a (se) povăţui. *(După ce principii se ~ ?)* 7. a călăuzi, a dirija, a ghida, a îndrepta, a îndruma, a orienta, (înv.) a tocmi. *(O ~ pe drumul cel bun.)* 8. a călăuzi, a duce, a ghida, a îndruma, *(O ~ prin muzee.)* 9. a călăuzi, a dirija, a ghida, a îndruma, a povăţui, a sfătui, (înv.) a drege, a miji, a năstăvi. *(L-a ~ in viaţă.)* 10. a acompania, a duce, a însoţi, a întovărăşi, a petrece, (reg.) a întroloca. *(Îl ~ pínă la poartă.)* 11. a duce, a purta. *(Îl ~ de mină.)* 12. a dirija, (înv.) a povăţui. *(~ o navă.)* 13. a şofa. *(~ excelent.)* li. a mina, (rar) a mânui. *(~ pluta, trăsura, caii.)*

CONDUCERE s. 1. cirmuire, diriguire, domnie, guvernare, stăpânire, (înv. şi pop.) oblăduire, (înv.) chiverniseală, chivernisíre, ocârmuíre, purtare, purtat, stăpâníe, vlădicíe, (fig.) círmă. *(~ ţării în vrbmea lui Mihai Viteazul.)* 2. guvernare, regim. *(O nouă ~ în acel stat.)* 3. putere, (fig.) círmă. *(A ajuns la ~.)* 4. administrare, administraţie, cârmuire, gospodărire, (înv. şi pop.) oblăduire, (înv.) chiverniseală, chivernisíre, isprăvnicíe, ocârmuíre. *(~ a treburilor publice.)* 5. comandă, şefie, (înv.) povăţă, povăţuíre. *(Unitatea se află sub ~ lui.)* 6. prezidare. *(~ a unei şedinţe.)* 7. dirijare, (rar) diriguire. *(Cine are ~ uzinei ?)* 8. direcţie, şefie. *(Deţine ~ unei instituţii.)* 9. călăuzire, dirijare, ghidare, îndreptare, îndrumare, orientare. *(~ cuiva pe drumul cel bun.)* 10. acompaniere, însoţire, întovărăşire, petrecere. *(~ cuiva plnă la poartă, la plecare.)*

CONDUCTs.*(ANAT.)* canal, tub. *(~ auditiv extern.)*

CONDUCTĂ s. 1. canal, tub, (înv.) jgheab, sulinár. *(~ pentru scurgerea unui fluid.)* 2. *(TEHN.)* venă.

CONDUCTOR s. manipulant, vatman. *(~ al unui tramvai.)*

CONDUCŢIE TERMICĂ s. *(FIZ.)* termo-conducţie.

CONDUITĂ s. 1. comportament, comportare, purtare, (rar) purtat, (pop.) port, purtă tură, (prin Olt.) săbáş, (Olt.) umblet, (înv.) petrecere, politie. *(Are o ~ necorespunzătoare.)* 2. apucătură, comportament, comportare, deprindere, maniere (pl.), moravuri (pl.), năravuri (pl.), obiceiuri (pl.), purtare, (pop.) modă, (Transilv.) pont, (înv.) duh, (turcism înv.) talî'm. *(Ce înseamnă ~ asta ?)*

CONDUR s. 1. (Mold. şi Bucov.) scárpă. *(În trecut, femeile purtau in picioare ~i.)* 2. *(BOT.)* *condurul-doamnei (Tropaeolum ma-jus)* – călţunaş, (pop.) nemţoaică, (reg.) con-duráş, sultănică, (Olt.) lobidrág, (Transilv.) pinteni (pl.).

conduráş s. v. CĂLŢUNAŞ. CONDURUL-DOAMNEI.

CONECTARE s. conexiune. *(~ la o reţea electrică.)*

conéţ s. v. CAP. CAPĂT. FINAL. FINE. ÎNCHEIERE. SFÂRŞIT.

CONEXA vb. a reuni. *(~ cele două pricini pentru a da o soluţie unică.)*

conexitate s. v. CONEXIUNE. CORELAŢIE. ÎNLĂNŢUIRE. LEGĂTURĂ. RAPORT. RELAŢIE.

CONEXIUNE s. 1. corelaţie, înlănţuire, legătură, raport, relaţie, (livr.) consecúţie, (rar) conexitate. *(Stabileşteo ~ Intre fenomene.)* 2. conectare. *(~ la o reţea electrică.)*

CONFABULÁŢIE s. *(MED.)* mitomanie.

CONFECŢIE s. confecţionare, executare, fabricare, facere, făcut, producere. *(~ unor halate.)*

CONFECŢIONA vb. a executa, a fabrica, a face, a produce. *(~ obiecte de îmbrăcăminte.)*

CONFECŢIONARE s. confecţie, executare, fabricare, facere, făcut, producere. *(~ unor halate.)*

CONFERENŢIA vb. a vorbi, (înv.) a pre-lége. *(A ~ pe tema...).*

CONFERENŢIAR s. orator, vorbitor, (rar) cuvântătór. *(Un ~ bine documentat.)*

CONFERI vb. a acorda, a atribui, a da, a decerna, (înv. rar) a deferi. *(A ~ cuiva un premiu, o distincţie.)*

CONFERINŢĂ s. cuvânt, (înv.) prelegere. *(În ~ sa vorbitorul a dezbătut...)*

CONFERIRE s. acordare, atribuire, decernare. *(~ unei distincţii.)*

CONFESA vb. a se destăinui, a se mărturisi, a se spovedi, (livr.) a se confia, (înv. şi pop.) a se dezveli. *(S-a ~ cuiva.)*

CONFESIUNE s. 1. confidenţă, destăinuire, dezvăluire, mărturisire, spovedanie, (rar) sincerităţi (pl.). *(I-a făcut unele ~.)* 2. *(BIS.)* credinţă, cult, religie, rit, (pop.) lege. *(E de ~ ortodoxă.)*

confesiune s. v. DECLARAŢIE. DEPOZIŢIE. MĂRTURIE. MĂRTURISIRE.

CONFESOR s. *(BIS.)* duhovnic, (astăzi rar) spiritual, (înv.) mărturisitor, spoveditór. *(Preotul care spovedeşte se numeşte ~. >*

confiá vb. v. CONFESA. DA. DECLARA. DESTĂINUI. DEZVĂLUI. DIVULGA. ÎMPĂRTĂŞI. ÎNCREDINŢA. ÎNMÂNA. ÎNTINDE. LĂSA. MĂRTURISI. PREDA. REMITH. REVELA. SPOVEDI. SPUNE. TRANSMITE. CONFIDENT s. 1. intim, (înv.) tainic. *(~ al domnitorului.)* 2. părtaş. *(Îl face ~ al glndurilor ei.)*

CONFIDENŢĂ s. confesiune, destăinuire, dezvăluire, mărturisire, spovedanie, (rar) sincerităţi (pl.). *(I-a făcut unele ~.)*

CONFIDENŢIAL adj. 1. secret, tainic. *(Dispoziţii ~.)* 2. intim, particular, (înv.) particulárnic. *(Scrisori ~.)*

coníiént adj. v. ÎNCREZĂTOR. coníiénţă s. v. ÎNCREDERE.

CONFIGURA vb. a se contura, a se profila, a se structura. *(Se ~ într-un anumit fel.)*

CONFIGURAŢIE s. aspect, conformaţie, fizionomie, formă, înfăţişare, profil, structură, (rar) făptură. *(~ teienului.)*

confínii s. pi. v. FRONTIERĂ. GRANIŢĂ. HOTAR. LIMITĂ TERITORIALĂ.

CONFIRMĂ vb. 1. a adeveri, a arăta, a atesta, a certifica, a demonstra, a do\edi, a întări, a mărturisi, a proba, a sprijini, a stabili, a susţine, (livr.) a corobora, (înv. şi reg.) a probălui, (înv.) a încredinţa, a mărturi, a probui. *(Toate ~ cele spuse.)* 2. a se adeveri, a se împlini, a se îndeplini, a se realiza. *(Previziunile lui s-au ~.)* 3. *(JUR.) a* consacra, a consfinţi, a întări, a ratifica, a sancţiona, a valida, (înv.) a sacra. *(Adunarea a ~*

aceste măsuri.) 4. *(JUR.)* a întări, a recunoaşte, a valida. *(L-a ~ fn funcţie.)*

CONFIRMARE s. 1. adeverire, arătare, atestare, certificare, demonstrare, demonstraţie, dovedire, întărire, probare, probă, (livr.) coroborare. *(~ celor arătate-) 2. (JUR.)* consacrare, consfinţire, întărire, ratificare, sancţionare, sancţiune, validare, (înv.) sacráre. *(~ a unei legi.)3.(JUR.)* întărire, recunoaştere, validare. *(~ unui deputat.)*

CONFIRMAT adj. 1. *(JUR.)* consacrat, consfinţit, întărit, ratificat, sancţionat, validat. *(Măsură, lege~.)* 2. adeverit, demonstrat, dovedit, probat, verificat. *(Ce ţi-am s]iuz e lucru ~.)*

CONFISCA vb. *(JUR.)* a lua, a sechestra, (reg.) a zeberi. *(I-a ~ averea.)*

CONFISCARE s. *(JUR.)* luare, sechestrare. *(~ averii cuiva.)*

CONFLÍCT s. 1. animozitate, ceartă, dezacord, dezbinare, diferend, discordie, discuţie, disensiune, dispută, divergenţă, gâlcea-\ á. învrăjbire, litigiu, neânţelegere, vrajbă, zi/anie, (înv. şi pop.) price, pricină, sfadă, (pop. si fam.) cârcotă, dihonie, rî'că, (pop.) hartă, (înv. şi reg.) pricáz, scârbă, toi, (reg.) bucluc, hâră, poáncă, sfădălíe, zoálă, (Mold. şi Transilv.) poară, (Bucov. şi Transilv.) şcort, (înv.) dezunire, gilcevíre, împoncişáre, judeţ, neasezáre, neunire, pâră, pricinuíre, pricíre, prigoană, prigonire, zavistie, zurbávă, (grecism înv.) filonichíe, (fig.) ciocnire. *(~ dintre două persoane.)* 2. *(MIL.)* război, (înv. şi pop.) bătaie, răzbel, (reg.) bozgún, (înv.) hartă, oaste, oştenie, oştenire, oştire, oştit. *(S-a iseat un ~.)*

CONFLUENŢĂ s. *(GEOGR.)* (rar) răscruce. *(La ~ Oltului cu Dunărea.)*

CONFORM adj., adv. 1. adj. adecvat, convenabil, corespunzător, cuvenit, indicat, nimerit, oportun, potrivit, recomandabil, recomandat, (livr.) pertinent, (înv.) cuviincios, răspunzător, (fig.) sănătos. *(Calea cea mai ~ pentru...)* 2. adj. identic. *(Copie ~ cu originalul.)* 3. adv. după, potrivit. *(A lucrai ~ planului.)*

CONFORMA vb. a asculta, a se supmne, a urma. *(Se ~ ordinelor primite.)*

CONFORMAŢIE s. 1. aspect, configuraţie, fizionomie, formă, înfăţişare, profil, structură,

(rar) făptură. *(~ unui continent.)* 2. *(GEOGR.)* relief. *(~ terenului.)* 3. constituţie, factură, fizic, natură, structură, (înv.) temperament. *(De o ~ delicată ori robustă.)*

CONFORMISM s. rigorism.

CONFORMITATE s. I. acord, concordanţă, corespondenţă, potriveală, potrivire, (livr.) consonanţă. *(~ între două elemente.)* 2. identitate, unitate. *(~ de opinii.)* 3. raport. *{Cheltuieli tn ~ cu veniturile.)*

CONFORT s. comoditate, linişte, tihnă. *(~ vie/ii lui.)*

CONFORTABIL adj., adv. 1. adj. comod, (reg.) îndemânós, (Mold.) îndemî'natic. *(Un fotoliu ~.)* 2. adv. bine, comod, (Munt.) tablá-basa. *(Te rog să te aşezi ~ în fotoliu.)*

CONFRUNTA vb. *I.* a compara, (înv.) a protocol!, a semui. *(~ între ele două lucruri şi stabileşte asemănările.)* 2. a se înfrunta, a se întâlni, a se întrece. *(Echipele de fotbal se ~ mline.)*

CONFRUNTARE s. comparare, comparaţie, paralelă, paralelism. *(O ~ între două fiinţe.)*

CONFUNDA vb. 1. a asemăna, a asemui, a semui. *(L-a ~ cu altcineva.)* 2. a greşi, a încurca. *(A ~ uşile.)* 3. a se contopi. *(Interesele noastre se ~.)*

CONFUNDARE s. contopire. *(~ intereselor noastre.)*

CONFUZ adj. 1. difuz, echivoc, haotic, imprecis, indefinit, încâlcit, încurcat, neclar, nedefinit, nedesluşit, neânţeles, nelămurit, ne-precis, obscur, tulbure, vag, (fig.) întunecat, nebulos, neguros. *(O situaţie ~.)* 2. difuz, nedesluşit, vag, (înv.) îngăimătór, neauzit. *(Glasuri~.)* 3. difuz, imprecis, indefinit, neclar, nedefinit, nedesluşit, nelămurit, neprecis, vag, (fig.) surd. *(O senzaţie ~ de durere.)* 4. echivoc, imprecis, indefinit, neclar, nedefinit, neprecis, obscur, (livr.) abscons. *(O semnificaţie ~.)*

CONFUZIE s. 1. încurcătură, zăpăceală, (Transilv.) îngăimăceálă. *(S-a produs o ~ de nedescris.)* 2. imprecizie, neclaritate, nelămurire, neprecizie, obscuritate, (fig.) nebulozitate. *(~ In exprimare.)*

CONGELA vb. a îngheţa. *(~ un aliment.)*

CONGELARE s. îngheţare. *(~ cărnii.)*

CONGELAT adj. îngheţat. *(Aliment ~.)*

CONGENITAL adj. ereditar, înnăscut, moştenit. *(Defect fiziologic ~.)*

CONGESTIE s. 1. congestionare, înroşire, (pop. fig.) aprindere. *(~ a feţei.)* 2. *(MED.)* inflamaţie, iritaţie. *(~ a unei plăgi.)*

CONGESTIONA vb. 1. a se înroşi, (pop. fig.) a se aprinde. *(Faţa i s-a ~.)* 2. *(MED.)* a se injecta, a se înroşi. *(Ochii i s-au~.)* *3.(MED.) a (se)* inflama, a (se) irita, a (se) obrinti, (reg.) a (se) boboti. *(Plaga s-a ~.)*

CONGESTIONARE s. 1. congestie, înroşire, (pop. fig.) aprindere. *(~ a feţei.)* 2. *(MED.)* inflamare, inflamaţie, iritare, obriuteală, o-brintire, obrintit, obrintitură, umflare, (reg.) bobotíre. *(~ unei plăgi.)*

CONGESTIONAT adj. 1. înroşit, roşu, (pop. fig.) aprins. *(~ la faţă.)* 2. *(MED.)* injectat, înroşit, însângerat, roşu, sângerat, (rar) sânge-rós. *(Ochi ~.)* 3. *(MED.)* inflamat, iritat, (reg.) bobotit. *(Plagă ~.)*

conglăsuívb.v.CONCORDA. CORESPUNDE. POTRIVI.

conglăsuíre s. v. UNANIMITATE.

CONGLOMERAT s. *(GEOL.)* (rar) conglome-ráţie.

conglomeráţie s. v. CONGLOMERAT.

conglutiná vb. v. COAGULA. ÎNCHEGA.

conglutináre s. v. COAGULARE. ÎNCHEGARE.

congratula vb. v. FELICITA.

congratuláre s. v. FELICITARE.

congratuláţie s. v. FELICITARE.

CONGREGAŢIE s. *(BIS.)* ordin călugăresc, ordin monahal. *(La catolici ordinul monahal se numeşte ~.)*

CONGRES s. parlament. *(În unele state, parlamentul se numeşte ~.)*

CONGRESMAN s. deputat, (prin Transilv., ieşit din uz) ablegát. *(În unele state, deputatul se numeşte ~.)*

congruent adj. v. COINCIDENT. CONCORDANT. CORESPUNZĂTOR. ECHIVALENT.

congruenţă s.v. COINCIDENŢĂ. CONCORDANTĂ. ECHIVALENŢĂ.

CONIFERE s. pi. *(BOT.)* răşinoase (pl.). *(Păduri de ~.)*

conjectură s. v. IPOTEZĂ. PRESUPUNERE. PREZUMŢIE. SUPOZIŢIE.

conjuga vb. v. ÎMBINA. ÎMPLETI. UNI.

CONJUGAL adj. casnic, matrimonial, (livr.) marital, (înv.) căsătoresc, căsnicésc, soţiésc. *(Viaţă ~.)*

eonjugáre s. v. ÎMBINARE. ÎMPLETIRE. UNIRE.

conjugat adj. v. UNIT.

CONJUNCTIV adj., s. *(GRAM.)* subjonctiv, (înv.) plecătór, supuitór. *(Modul ~; veri la ~.)*

CONJUNCTURÁL adj. circumstanţial, situa ţional. *(Cadru ~.)*

CONJUNCTURĂ s. 1. caz, circumstanţă, condiţie, ipostază, împrejurare, postură, poziţie, situaţie, stare, (înv.) încunjuráre, perístas, prilejíre, stat, împrejur-stáre, (fig.) context. *(În această ~...)* 2. circumstanţe (pl.), împrejurări (pl.), timpuri (pl.), vremuri (pl.). *(~ era extrem de grea.)*

CONJURĂ vb. 1. a implora, (pop.) a jura, a milui, (înv.) a supăra. *(Te ~ să mă ajuţil)* 2. a complota, a conspira, a unelti, (înv.) a intriga, a maşina, a măiestri, a mreji, a zavistui, (fig.) a lucra, a ţese, a urzi, (înv. fig.) a împleti. *(A ~ împotriva cuiva.)*

conjurat s. v. COMPLOTIST. CONSPIRATOR.

CONJURAŢIE s. complot, conspiraţie, intrigă, maşinaţie, uneltire, (livr.) cabală, (înv. şi pop.) meşteşug, meşteşugíre, (înv.) măiestrie, (fig.) lucrătură, urzeală. *(~ a fost descoperită.)*

CONLUCRA vb. a colabora, a coopera. *(~pe multiple planuri.)*

CONLUCRARE s. colaborare, cooperare, cooperaţie. *(O ~ perfectă Intre părţi.)*

conluerătór s. v. COLABORATOR.

CONOPIDĂ s. *(BOT.; Brassica oleracea* var. *botrgtis)* (reg.) cartafiól, (Transilv.) carfiól.

conovâţ s. v. PRIPON. CONSACRA vb. 1. a consfinţi, a fixa, a stabili, a statornici, (înv.) a sfinţi. *(A ~ acest obicei.)* 2. *(JUR.)* a confirma, a consfinţi, a întări, a ratifica, a sancţiona, a valida, (înv.) a sacra. *(Adunarea a~aceste măsuri.)* 3. *(BIS.) a* sfinţi, a tirnosi. *(~ o biserică.)* 4. a (se) dărui, a (se) dedica, a (se) destina, a (se) devota, a (se) hărăzi, a (se) închina, (rar) a (se) aplica, (înv.) a (se) deda, a (se) meni, a (se) pridădi, a (se) şerbi, (grecism înv.) a (se) afierosi. *(£i-a ~ întreaga viaţă binelui obştesc.)* 5. a (se) dedica, a (se) închina. *(A ~ cuiva o carte.)* CONSACRARE s. 1. consfinţire, fixare, stabilire, statornicire, (înv.) sfinţire. *(~* u*nui obicei.) 2. (JUR.)* confirmare, consfinţire, întărire, ratificare, sancţionare, sancţiune, validare, (înv.) sacráre. *(~ a unei legi.)* 3. *(BIS.)* sfeştanie, sfinţire, târnoseală, târnosire, (Înv.) obnovlénie, ródină, sfinţenie, tlrnosánie, târno-sitúră. *(~ unei biserici.)* 4. dedicare, destinare, devotare, închinare. *(~ vieţii sale unei cauze nobile.)*

CONSACRAT adj. 1. consfinţit, fixat, stabilit, statornicit. *(Un obicei ~.)* 2. consfinţit, •bişnuit, tradiţional, (rar) sacramental. *(Judecătorul a rostit formula^.)* 3. *(JUR.)*confirmat, consfinţit, întărit, ratificat, sancţionat, validat. *(Lege ~.)* 4. cunoscut, faimos, notoriu, recunoscut, renumit,reputat, vestit. *(Un sportiv ~.)* CONSANGVIN adj. conslngean. *(Fraţi ~.)* eonscríe vb. v. ÎNCORPORA. ÎNROLA. RECRUTA.

conscripţie s. v. ÎNCORPORARE. ÎNROLARE. RECRUTARE.

CONSECINŢĂ s. 1. efect, repercusiune, rezultat, urmare, (înv.) urmă, (fig.) rod. *(O ~ favorabilă ce rezultă de aici.)* 2. *(LOG.)* consecvent. CONSECUTIV adj. succesiv. consecúţie s. v. CONEXIUNE. CORELAŢIE. ÎNLĂNŢUIRE. LEGĂTURĂ. RAPORT. RELAŢIE.

CONSECVENT adj., s. 1. adj. constant,

neschimbat, neschimbător, stabil, statornic.

(~ în sentimente.) 2. s. *(LOG.)* consecinţă.

CONSECVENŢĂ s. constanţă, stabilitate,

statornicie. *(~ în sentimente.)*

CONSEMN s. *(MIL.)* dispoziţie, ordin. *(~ de răminere In cazarmă.)*

CONSEMNA vb. 1. a înregistra, a înscrie, a însemna, a nota, a scrie, a trece, (înv.) a notifica, a semna. *(~ într-un caiet cheltuielile zilnice.)* 2. a înregistra, a menţiona, a preciza, a specifica. *(Cronica ~ acest eveniment.)* CONSEMNARE s. 1. înregistrare, înscriere, însemnare, notare, notaţie, (înv.) notificare. *(~ cheltuielilor zilnice.)* 2. (concr.) însemnare, menţiune, notaţie, notă, (înv.) izvód, semn. *(*O *~ răzleaţă pe marginea unui manuscris.)* 3. înregistrare, menţionare, precizare, specificare, (înv.) scriptură, *(~ acelui eveniment In...)* CONSENS s. *(JUR.)* acord, înţelegere, (înv.) soglăsuíre. *(Între părţi a intervenit un ~.)* CONSERVA vb. 1. a păstra. *(~ struguri pentru iarnă.)* 2. a (se) menţine, a (se) păstra, a (se) ţine. *(A ~ ceva* ! *n bună stare.)* 3. a se

cruţa, a se menaja, a se păstra, (înv.) a se inena-jarisi. *(Te rog să te ~!)*

CONSERVARE s. 1. păstrare. *(~ legumelor pentru iarnă.)* 2. menţinere, păstrare, tinere.. *(~ in bună stare a ceva.)*

CONSERVATISM s. conservatorism, *(~ unui retrograd.)*

CONSERVATORISM s. conservatism. *(~ unui politician.)*

eonsffttui vb. v. CONSULTA. SFĂTUI.

CONSFĂTUIRE s. (inv. şi pop.) sfat. *(~ s-a încheiat.)*

CONSFINŢI vb. 1. a consacra, a fixa, a stabili, a statornici, (înv.) a sfinţi. *(A ~ acest obicei.) 2. (JUR.)* a confirma, a consacra, a întări, a ratifica, a sancţiona, a valida, (inv.> a sacra. *(Adunarea* o*~ aceste masuri.)* 3. *(JUR.)*-a legaliza, a oficializa. *(Şi-au ~ legătura prin căsătorie.)*

CONSFINŢIRE s. 1. consacrare, fixare, stabilire, statornicire, (înv.) sfinţire. *(~ unuf obicei.)* 2. *(JUR.)* confirmare, consacrare, întărire, ratificare, sancţionare, sancţiune, validare, (înv.) sacráre. *(~*a *unei legi.)* 3. *(JUR.)*-legalizare, oficializare. *(~ legăturii lor priir căsătorie.)*

CONSFINŢIT adj. 1. consacrat, fixat, stabilit, statornicit. *(Un obicei ~.)* 2. consacrat, obişnuit, tradiţional, (rar) sacramental.. *(Judecătorul a rostit formula ~.)* 3. *(JUR.)* confirmat, consacrat, întărit, ratificat, sancţionat, validat. *(Lege ~.)* 4. *(JUR.)* legalizat, oficializat. *(O legătură ~ prin căsătorie./*

CONSIDERA vb. 1. a aprecia, a chibzui, a crede, a găsi, a gândi, a judeca, a opina, a socoti, (pop.) a chiti, a cugeta, (înv.) a cunoaşte,, a număra. *(Eu ~ că aşa trebuie să ţacem.>* 2. a crede, a găsi, a socoti, a vedea. *(Acostă-circumstanţă o ~ de bun augur.)* 3. a socoti, (rar) a proclama, (înv.) a prochema, a proola-

marisi. *(Esop a ~ limba un mare rău.) í.* a socoti, (fig.) a taxa. *(Îl ~ drept mincinos./* 5. a se crede, a se închipui, a se socoti, a se vedea, (pop.) a se ţine. *(Se ~ inteligrnt./* 6. a aprecia, a cinsti, a onora, a preţui, a respecta, a stima, (înv.) a respectarisi, a respcctálui, a respectul, a socoti. *(Toţi îl~ in mod sincer.)*

consideră vb. v. ANALIZA. CERCETA. EXAMINA. INVESTIGA. STUDIA. URMĂRI..

CONSIDERABIL adj. 1. adânc, capital, crucial, decisiv, esenţial, fundamental, hotă-râtor, important, însemnat, organic,

primordial, profund, radical, serios, structural, substanţial, vital, (livr.) cardinal, major, nodal, (rar) temeinic. *(Prefaceri ~.)* 2. colosal, enorm, imens, incalculabil, nelimitat, (rar)-necalculabil. *(Foloase, efecte ~.)* 3. apreciabil, bun, important, însemnat, mare. *(O cantitate ~.* > 4. mare, ridicat, (înv.) simandicos, (fig.) respectabil. *(O sumă ~.)* 5. apreciabil, categoric, evident, important, însemnat, mare, sensibil, simţitor, vădit. *(O ameliorare ~ a stării bolnavului; o diferenţă ~.)*

CONSIDERAT adj. apreciat, preţuit, respectat, stimat, (pop. fig.) văzut/ (înv. fig.) vederós. *(E un om ~.)*

CONSIDERAŢIE s. 1. apreciere, atenţie, -cinste, cinstire, onoare, preţuire, respect, stimă, trecere, vază, (livr.) condescendenţă, deferentă, reverenţă, (înv. şi reg.) seamă, (reg.) preţniálă, (Mold.) lcfteríe, (înv.) laudă, socoteală, socotinţă, (grecism înv.) sévas, (înv. fam.) baftă, (fig.) credit. *(Se bucură de multă ~.)* 2. ascendent, autoritate, influenţă, inrâurire, prestigiu, reputaţie, respect, stimă, trecere, vază, (înv.) inriurítă, (fig.) credit. *(În ochii lor se bucura de o ~ suverană.)* 3. apreciere, recunoaştere. *(~ publică a meritelor sale.)* 4. considerent, constatare, idee, observare, observaţie, opinie, părere, reflecţie, reflexie, remarcă. *(Cileva ~ asupra...)*

CONSIDERENT s. 1. consideraţie, constatare, idee, observare, observaţie, opinie, părere, reflecţie, reflexie, remarcă. *(Citeva ~ asupra...)* 2. argument, raţionament, (înv.) rezon. *(I-a convin* cu ~e logice.)* 3. cauză, mobil, motiv, pricir.ă, prilej, raţiune, temei, (înv. şi pop.) cuvínt. (pop.) noimă, price, (înv.) cap, obiect, povod, rezon, (fig.) izvor, sământă. *(~ care poale explica producerea unui fenomen.)*

(-«■iwliú vb. v. ÎNDRUMA. ÎNVĂŢA. PO-VĂŢUI. SFĂTUI.

CONSILIER s. povăţuitor, sfătuitor, sfetnic. "~ *al domnitorului.)*

CONSILIU s. 1. divan, sfat, (înv.) scaun, tănáci. *(~ domnesc.)* 2. *consiliu de miniştri* = cabinet, guvern, (înv.) minister. *(În unele -stalf ~ se numeşte cabinet.)* 3. primărie, sfat, <inv.) vornicíe. *(S-a dus la ~ pentru o ade-jjerint.íi-)*

lon-iliu s. v. ÎNDEMN. ÎNDRUMARE. ÎNVĂŢĂTURĂ. POVAŢĂ. POVĂŢUIRE. SFAT. VORBĂ.

consimilitúdinc s. v. IDENTITATE.

CONSIMŢĂMÂNT s. 1. acord, aprobare, asentiment, aviz, consimţire, încuviinţare, îngăduinţă, învoială, învoire, permisiune, voie, voinţă, vrere, (înv. şi reg.) posluşánie, slobozenie, (Mold. şi Bucov.) pozvolénie, (înv.) ■concurs, pozvól, sfat, volnicíe. *(Cu sau fără ~cui:>a.)* 2. adeziune. *(Şi-a dat~.)* 3. *(POLITICĂ)* agrement, aprobare. *(~ acordat unui diplomat străin.)*

C/'NSIMŢÍ vb. 1. a accepta, a admite, a aproiM, a încuviinţa, a se îndupleca, a îngădui, a -,c învoi, a lăsa, a permite, a primi, (livr.) a co'. éde, (înv. şi pop.) a se prinde, (înv. şi reg.).. se pleca, (Mold. şi Bucov.) a

pozvoli, (înv.) a aprobălui, a mulţumi, a ogodi. *(A ~ să s: scoată la concurs postul vacant.)* 2. a accepta, a admite, a se învoi, a primi, a voi, a vre... *(~ să fii soţia mea?)*

CONSIMŢIRE s. 1. acceptare, admitere, aprobare, încuviinţare. *(~ scoaterii la concurs a unui post.)* 2, acord, aprobare, asentiment, aviz, consimţământ, încuviinţare, îngăduinţă, învoială, învoire, permisiune, voie, voinţă, vrere, (înv. şi reg.) posluşánie, slobozenie, (Mold. şi Bucov.) pozvolénie, (înv.) concurs, pozvól, sfat, volnicíe. *(Cu sau fără ~ cuiva.)*

CONSISTĂ vb. a consta, a rezida, a sta, (înv.) a stărui. *(În ce ~ importanţa problemei?)*

CONSISTENT adj. 1. dens, solid, tare, virtos. *(O mămăligă ~.)* 2. hrănitor, nutritiv, săţios, suculent, (livr.) feculént, (astăzi rar) substanţial, (înv.) mistuitor, nutritór, satură-ciós. *(Alimente, substanţe ~.)*

consistent adj. v. DEOSEBIT. IMPORTANT. ÎNSEMNAT. MARE. NOTABIL. PREŢIOS. REMARCABIL. SERIOS. SUBSTANŢIAL. TEMEINIC. VALOROS.

CONSISTENŢĂ s. soliditate tărie, (înv.) vârtosíe. *(~ unei substanţe.)*

CONSISTÓRIU s. *(BIS.)* (înv.) ordinariát. *(Un ~ catolic.)*

CONSÂNGEÁN adj. consangvin. *(Fraţi ~.)*

CONSOANĂ s. *(FOX.)* consonantă, (înv.) neglásnică, soglásnică. *(Vocale şi ~.)*

consoartă s. v. NEVASTĂ. SOŢIE.

CONSOLA vb. a (se) alina, a (se) îmbărbăta, a (se) încuraja, a (se) mângâia, (grecism înv.) a (se) parigorisi. *(Încerca să-l ~ pcnlru pierderea suferită.)*

consolántadj. v. ALINĂTOR. CONSOLATOR. MÂNGÂIETOR.

CONSOLARE s. alinare, îmbărbătare, încurajare, mângiiere, (înv.) consoláţie, parigoríe, (fig.) balsam, refugiu. *(Şi-a găsii ~ in muncă.)*

CONSOLATOR adj. alinător, mângiietor, (rar) consolánt (înv.) mingâiós. *(O vorbă ~.)*

consoláţie s. v. ALINARE. CONSOLARE. ÎMBĂRBĂTARE. ÎNCURAJARE. MÂN-GÂIERE.

CONSOLIDA vb. 1. *(CONSTR.)* a (se) întări, (pop.) a (se) înţepeni, (înv. şi reg.) a (se) tocmi. *(S-a ~ fundaţia unui imobil.)* 2. a (se) întări, a (se) strânge, (fig.) a (se) cimenta. *(Au ~ relaţiile de prietenie.)* 3. a se întări, a se stabiliza. *(Situaţia lor s-a ~.)* 4. a întări, (înv.) a statornici. *(Aceasta i-a ~ faima.)*

CONSOLIDARE s. 1. *(CONSTIi.)* întărire, (pop.) înţepenire. *(~ fundaţiei unei case.)* 2. întărire, strângere, (fig.) cimentare. *(~ relaţiilor economice.)* 3. întărire, stabilizare. *(~ situaţiei lor.)* 4. întărire, (înv.) statornicire. *(~ faimei lui.)*

CONSOLIDAT adj. *(COXSTIi.)* întărit, (pop.) înţepenit. *(Un zid ~.)*

CONSONANT adj. *(MUZ.)* armonios. *(A-cord ~.)*

CONSONANTĂ s. *(FOX.)* consoană, (înv.) neglásnică, soglásnică. *(Vocale şi ~.)*

CONSONANŢĂ s. *(MUZ.)* acord, armonie, iinisonanţă. *(~ sunetelor.)*

consonanţă s. v. ACORD. CONCORDANŢĂ. CONFORMITATE. CORESPONDENŢĂ. POTRIVEALĂ. POTRIVIRE.

CONSPECT s. compendiu, (înv.) sinópsă. *(~ de istorie.)*

CONSPIRA vb. a complota, a conjura, a unelti, (înv.) a intriga, a maşina, a măiestri, a mreji, a zavistui, (fig.) a lucra, a ţese, a urzi, (înv. şi fig.) a împleti. *(A ~ împotriva cuiva.)*

CONSPIRATIV adj. clandestin, ilegal, secret, (fig.) subteran. *(Organizaţie ~.)*

CONSPIRATOR s. complotist, (rar) conjurat, (înv.) căuzáş, complotáş, uneltitór, (înv. fig.) urzitor. *(~ii au fost prinşi.)*

CONSPIRAŢIE s. complot, conjuraţie, intrigă, maşinaţie, uneltire, (livr.) cabală, (înv. şi pop.) meşteşug, meşteşugíre, (înv.) măiestrie, (fig.) lucrătură, urzeală. *(~ îndreptată împotriva cuiva.)*

CONSTA vb. 1. a consista, a rezida, a sta, (înv.) a stărui. *(În ce ~ importanţa problemei?)* 2. a se afla, a exista, a rezida. *(Tot secretul ~ în aceea că...)* 3. a (se) alcătui, a avea, a se compune, *(Blocul ~ din două corpuri.)*

CONSTANT adj. 1. invariabil, neschimbat, uniform. *(Viteză ~.)* 2. invariabil, neschimbat. *(Valoare ~.)* 3. invariabil, neschimbător, permanent, (livr.) imuabil. *(Fenomen ~.)* 4. consecvent, neschimbat, neschimbător, stabil, statornic. *(~ în sentimente.)*

CONSTANŢĂ s. *1.* invariabilitate, uniformitate. *(~ vitezei de deplasare.)* 2. invariabilitate, (livr.) imuabilitate. *(~ unui fenomen.)* 3. consecvenţă, stabilitate, statornicie. *(~ !n sentimente.)*

CONSTATĂ vb. 1. a observa, a remarca, a sesiza, a vedea, (Mold., Transilv. şi Ban.) a zăpsi. *(A ~ că e supărată.)* 2. a stabili. *(Ce a ~ ancheta?)*

CONSTATARE s. 1. consideraţie, considerent, idee, observare, observaţie, opinie, părere, reflecţie, reflexie, remarcă. *(Clteva ~ asupra...)* 2. stabilire. *(~ unei infracţiuni.)*

constelat adj. v. ÎNSTELAT.

CONSTELAŢIE s. 1. *(ASTRON.)* (pop.) zodie. 2. semn, zodie. *(Cele 12 ~ ale zodiacului.)*

CONSTERNARE s. (rar) consternáţie. *(A aflat vestea cu ~.)*

consternáţie s. v. CONSTERNARE

CONSTIPÁ vb. *(MED.)* (pop.) a (se) astupa, a (se) incuia.

CONSTIPÁNTadj., s. *(FARM.)* antidiareic, (înv.) strângătór. *(Un preparat ~.)*

CONSTIPÁT adj. *(MED.)* (pop.) astupat, incuiát. *(Persoană ~.)*

CONSTIPÁŢIE s. *(MED.)* (pop.) astupare, astupătúră, încuiére, încuietúră. *(Suferă de ~.)*

CONSTITUENT adj., s. 1. adj. alcătuitor, component, constitutiv, formativ, (rar) structural, (înv.) compozánt, compunătór. *(Element ~.)* 2. s. componentă, element. *(Un ~ al ansamblului.)*

CONSTITUÍ vb. 1. a alcătui, a compune, a forma, (rar) a întocmi, (înv.) a informa, a săvârşi. *(Elemente care ~ un ansamblu.)* 2. a alcătui, a crea, a desemna, a forma, a institui, a înfiinţa, a numi, a organiza, a stabili, (înv.) a tocmi. *(A ~ o comisie.)* 3. a crea, a ctitori, a funda, a institui, a înfiinţa, a întemeia, a organiza, (astăzi rar) a statornici, (înv.) a sădi, a stabili, a statori, a temeli, (grecism înv.) a sistisi, (fig.) a urzi. *(A ~ corpul grănicerilor.)* 4. a fi, a forma, a însemna, a reprezenta, (rar) a prezenta. *(Acest capitol ~ partea esenţială a lucrării.)*

CONSTITUÍRE s. 1. alcătuire^ creare, desemnare, formare, instituire, înfiinţare, numire, organizare,

stabilire. *(~ unei comisa.)* 2. creare, fundare, instituire, înfiinţare, întemeiere, organizare, (astăzi rar) statornicire. *(~ corpului grănicerilor.)*

CONSTITUTIV adj. 1. alcătuitor, component, constituent, formativ, (rar) structural, (înv.) compozánt, compunătór. *(Element ~.>* 2. integrant. *(Parte ~ din ceva.)*

CONSTITUŢIE s I. conformaţie, factură, fizic, natură, structură, (înv.) temperament. *(De o ~ delicată sau robustă.)* II. *(POLITICĂ)'* (înv.) statut. *(~ lui Cuza.)*

CONSTRICTÍV adj. *(FON.)* continri, fri-cativ, spirant. *(Consoană ~.)*

CONSTRÂNGĂTÓR adj. *(JT7R.)* coercitiv *(Măsuri ~.)*

CONSTRINGE vb. 1. a face, a foita, a obliga, a sili, (livr.) a soma, a violenta, (pop.) silnici, (înv. şi reg.) a strî'nge, (prin Ban.) a ţipi, (înv.) a asupri, a îndemna, a necesita, a pripi, a silui, a strâmtora, (fig.) a presa. *(L-a ~ sa vorbească.) 2.* a forţa, a revoi, a obliga, a sili. *(Este ~ să...* j 3. a forţa, a obliga, a sili, a supune. *(A fost ~ anz întregi la un regim alimentar sever.)* 4. a condamna, a forţa a obliga, a sili, (pop.) a osândi. *(M-a ~ la inactivitate.)* 5. a obliga, a reduce, a sili. *(L-a ~ la tăcere.)*

CONSTRÂNGERE s. 1. forţare, obligare, silire, (livr.) somare, violentare, (înv.) asuprire, siluire. *(~ cuiva să facă ceva.)* 2. forţă, silă, silnicie, violenţă, (livr.) servitute, (Ban.) sălă-băríe, (înv.) nevoie, potrivnicíe, silinţă, silniciie, strânsóare, (fig.) presiune. *(Bunuri obţinute prin ~.)*3.*(JUR.)* coerciţie. 4. asprime, intransigenţă, rigoare, rigurozitate, severitate, străşnicie, stricteţe, (înv.) străşnicíre, (fig.) duritate. *(~ile regimului de internat.)*

CONSTRUCŢIE s. 1. clădire, conMiuire, durare, înălţare, ridicare, zidire, (livr.) edificare. *(~ unui nou spital.)* 2. (concr.) casă, clădire, imobil, zidire, (înv.) ziditúră. *(O ~ modestă.)*

CONSTRUI vb. 1. a clădi a dura, a face, a înălţa, a ridica, a zidi, (livr.) a edifica, (înv.) a temeia. *(~ o nouă şcoală.) 2.* a alcătui, a compune. *(~ o frază.)*

CONSTRUIRE s. clădire, construcţie, durare, înălţare, ridicare, zidire, (livr.) edificare. *(~ unui nou cămin.)*

CONSUETUD1NÁR adj. *(JUR.)* cuti.miar. *(Practică ~.)*

CONSUETÚDINE s. *(JUR.)* cutumă, datină, obicei, tradiţie, uz, uzanţă. *(Practică consacrată prin ~.)*

CONSUL s. *(IST.)* (înv.) ipát. *(~ tn antichitate.)*

CONSULTA vb. 1. a întreba. *(Să-l ~ tnlr-o chestiune.)* 2. a se sfătui, (rar) ase coi.sfătui, (înv. şi pop.) a se chibzui, (Mold.) a se cislui, (înv., în Transilv.) a se divăni. *(S-au ~ Intre ei cum să procedeze.)* 3. a cerceta, a «.rmina, a studia. *(Am ~ toate izvoarele.)* 4. a cerceta. *(~ catalogul unei biblioteci.)* 5. *(MED.)* a examina. *(Medicul ~ un pacient.)*

CONSULTARE s. 1. cercetare. *(~ catalogului.) 2. (MED.)* examinare. *(~ pacienţilor.)/*

CONSULTATIV adj. *(POLITICĂ)* (înv.) sfătuitor. *(Organ ~.)*

CONSUM s. 1. consumare, consumaţie, folosire, întrebuinţare, utilizare. *(~ unei mari cantităţi de cherestea pentru...)* 2. cheltuială, cheltuire. *(~ de energie.)*

CONSUMA vb. 1. a folosi, a întrebuinţa, a utiliza, (înv.) a metahirisi. *(A ~ doi metri de sfoară*

pentru...) 2. a folosi, a întrebuinţa, a pierde. *(Şi-a ~ toată ziua reparlnd bicicleta.)* 3. a mânca, (fam.) a hali. *(~ repede întreaga pline.)* 4. a bea. *(~ multe ceaiuri ■diuretice.)* 5. a cheltui. *(~ energie.)* 6. (fig.) a înghiţi, a mânca. *(Soba ~ multe lemne.)* 7. *a* intra, a merge. *(Se ~ mult unt la această mlncare.)* 8. a (se) epuiza, a (se) isprăvi, a (se) sfirşi, a (se) termina, (reg.) a (se) găti, (fig.) a (se) topi. *(A ~ toate proviziile.)*

CONSUMĂ vb. 1. a se chinui, a se frământa, a se zbate, a se zbuciuma, (reg.) a se marghioli, (Bucov.) a se frăsui, (fig.) a se sfărâma. *(Nu te mai ~ atltal)* 2. a chinui, a frământa, a munci, (fig.) a apăsa, a măcina, a muşca, a roade. *(Îl ~* o *dragoste nelmpărtăşită.)*

CONSUMARE s. 1. consum, consumaţie, folosire, întrebuinţare, utilizare. *(~ unei mari cantităţi de cherestea pentru...)* 2. rnincare, rnâncat, (înv. şi reg.) mincătúră, (fam.) halire. *(~ unui codru de pline.)* 3. epuizare, isprăvire, sfirşire, sfirşit, terminare. *(~ tuturor proviziilor.)*

CONSUMAT adj. chinuit, frământat, muncit, necăjit, trudit, zbuciumat, (reg.) canonit, (înv.) necăjitór. *(Un om ~.)*

CONSUMATOR s. mincător. *(Un mare ~ de...)*

CONSUMAŢIE s. consum, consumare, folosire, întrebuinţare, utilizare. *(~ unei mari cantităţi de cherestea pentru...)*

consuna vb. v. CONCORDA. CORESPUNDE. POTRIVI.

consunánt adj. v. COINCIDENT. CONCORDANT. CORESPUNZĂTOR. ECHIVALENT.

CONŞTIENT adj. lucid, (fig.) treaz. *(Bolnavul este perfect ~.)*

CONŞTIINCIOS adj. exigent, meticulos, minuţios, scrupulos. *(Un om ~.)*

CONŞTIINCIOZITATE s. acribie, exigenţă, meticulozitate, rigurozitate, scrupulozitate, (faiu. si peior.) tipicăríe. *(~ !n îndeplinirea dalvr.i.)*

CONŞTIINŢĂ s. 1. *(FILOZ.)* cuget, gindire, spirit, suflet, (livr.) for interior, (înv.) cunoştinţă, ştiinţă, (grecism înv.) sinídisis. 2. înţelegere. *(~ datoriei împlinite.)* 3. sentiment. *(~ naturii la Alecu Russo.)*

CONT s. 1. *(CONT.)* partidă. *(Mijloc economic înscris în~.)* 2. seamă, socoteală, (fig.) spate, spinare. *(Cile nu i se puneau In ~.')*

CONTĂ vb. 1. a se baza, a se bizui, a se fundamenta, a se încrede, a se întemeia, a se sprijini, (înv. şi reg.) a se nădăi, (înv.) a se aşeza, a se încredinţa, a se încumeta, a nădăjdui, a se semeţi, a se stărui, (fig.) a miza, a se rezema. *(Pe ce ~ el?)* 2. a se baza, a se bizui, a se încrede, a se lăsa, a se sprijini. *(Pot să*

~ pe tine?) 3. a interesa, (livr) a importa. *(Ce ~ acest lucru, pe Ungă altele mai importante?)*

CONTABIL adj., s. 1. adj. contabilicesc. *(Bilanţ ~.)* 2. s. (Transilv.) samtartău, sămă-dău. *(E ~ la o întreprindere.)*

CONTABILICESC adj. contabil. *(Situaţie ~.)*

CONTABILITATE s. (prin Transilv.) samă-duşág. *(Lucrează la ~; serviciul ~.)*

CONTACT s. 1. atingere. *(La primul ~ cu...)* 2. legătură, raport, relaţie. *(A stabili un ~ cu cineva.)*

CONTAGIÁ vb. *(MED.)* a (se) contamina, a (se) infecta, a (se) molipsi, (pop.) a (se) umple, (înv.) a (se) smredui, a (se) strica. *(S-a ~ de variolă.)*

CONTAGIOS adj. *(MED.)l.* infecţios, molipsitor, (rar) contaminant, infectant, (pop.) lipicios, (reg.) mutătór, (înv.) acolisitór, ciumáş, ciumós, impărţitór, smreduitór. *(Boală ~.)* 2. infecţios, molipsitor, (livr.) mefític, pestifer, pestilent, pestilenţial. *(Agent ~.)*

CONTAGIUNE s. *(MED.)* contaminare, infectare, infecţie, molipsire, (rar) molipseálă, (înv.) smreduíre. *(Agenţi de ~.)*

contagiune s. v. EPIDEMIE. MOLIMĂ.

CONTAMINA vb. *(MED.)* a (se) contagia, a (se) infecta, a (se) molipsi, (pop.) a (se) umple, (înv.) a (se) smredui, a (se) strica. *(I-a ~ pe toţi cei din jur cu scabie.)*

contaminant adj. v. CONTAGIOS. INFECŢIOS. MOLIPSITOR.

CONTAMINARE s. *(MED.)* contagiune, infectare, infecţie, molipsire, (rar) molipseálă, (înv.) smreduíre. *(Agenţi de ~.)*

CONTAMINAT adj. *(MED.)* infectat, molipsit, (înv.) smreduít. *(Persoană ~.)*

cóntăş s. v. DULAMĂ. SUMAN.

CONTEMPLARE VÍE s. *(PSIH.)* intuiţie.

CONTEMPLATIV adj. contemplator, meditativ, visător. *(Fire ~.)*

CONTEMPLATOR adj. contemplativ, meditativ, visător. *(Fire ~.)*

CONTEMPLAŢIE s. meditaţie, reverie, vis, visare. *(Cufundat In ~.)*

CONTEMPORAN adj. 1. actual, curent, prezent, (rar) momentan, (înv.) curgător, momentós. *(Perioada ~; moda ~.)* 2. actual, modern, nou, recent. *(Preocupări ~ în tehnica de calcul.)*

CONTEMPORANEITATE s. actualitate, prezent. *(O lucrare care oglindeşte ~.)*

CONTENI vb. 1. a înceta, a (se) întrerupe, a (se) opri, a părăsi. *(~ lucrul In semn de protest:)* 2. a înceta, a se întrerupe, a se opri, (Mold. şi Bucov.) a stâmpi, (înv.) a pristoi. *(A ~ din clntat, din citit, cu vorba.)* 3. a se curma, a înceta, a se opri, a se potoli, a se sfârşi, a sta, a se termina, (înv. şi pop.) a (se) ostoi, (prin Ban.) a se prorúpe, (Mold.) a tinchi, (înv.) a se precurma. *(Vijelia, ploaia a ~.)*

CONTENÍRE s. încetare, întrerupere, o-prire, (înv. şi pop.) opreálă. *(Lucrează fără ~.)*

CONTESTA vb. a dezminţi, a nega, a renega, a tăgădui, (înv.) a protesta. *(~ cele afirmate de...)*

CONTESTARE s. dezminţire, negare, negaţie, renegare, tăgadă, tăgăduială, tăgăduire, (înv.) tágă, tâgăduínţă. *(~ celor afirmate de cineva.)*

CONTESTAŢIE s. *(JUR.)* intimpinare. *(A înaintat o ~ împotriva deciziei...)*

CONTEXT s. text. *(S-a extras un ~ semnificativ din lucrare.)*

context s. v. CAZ. CIRCUMSTANŢA. CONDIŢIE. CONJUNCTURĂ. IPOSTAZĂ. ÎMPREJURARE. POSTURĂ. POZIŢIE. SITUAŢIE. STARE.

CONTÍGUU adj. adiacent.

continénjă s. v. ABSTINENŢĂ. CHIBZUIALĂ. CHIBZUINŢĂ. CHIBZUIRE. CUMINŢENIE. CUMPĂT. CUMPĂTARE. ÎN-FRÂNARE. ÎNŢELEPCIUNE. JUDECATĂ. MĂSURĂ. MINTE. MODERAŢIE. RAŢIUNE. REŢINERE. SOCOTEALĂ. SOCOTINŢĂ. TACT.

contingent adj.v. ACCIDENTAL. INCIDENTAL. ÎNTÂMPLĂTOR. OCAZIONAL. SPORADIC.

CONTINGENT s. *(MIL.)* (pop.) leat. *(Ce ~ eşti?)*

contingenţă s. v. LEGĂTURĂ. RAPORT. RELAŢIE.

CONTINUĂ vb. 1. (local) a (se) întinde, a (se) lungi, a (se) prelungi. *(Drumul se ~ pînă în pădure.)* 2. (temporal) a (se) întinde, a (se) lungi, a (se) prelungi, a ţine. *(Petrecerea a ~ şi după miezul nopţii.)* 3. a persista, a stărui, (înv.) a peşti. *(~ in fărădelegile lui.) 4.* a relua, a urma. *(Si-a ~ drumul.)*

CONTINUARE s. 1. prelungire. *(Gardul se află In ~ zidului.)* 2. urmare. *(~, în numărul viitor.)* 3. reluare. *(~ drumului, a doua zi.)*

CONTINUATOR s. succesor, urmaş, (înv.) următor. *(– lui la catedră.)*

continuáţie s. v. CONTINUITATE.

CONTINUITATE s. (înv.) continuáţie. *(~ unui fenomen.)*

CONTINUU adj., adv. 1. adj. etern, necontenit, necurmat, neâncetat, neântrerupt, ne-sfârşit, permanent, perpetuu, veşnic, (înv. şi reg.) mereu, (reg.) necúnten, (înv.) neâncontenít, neprecurmat, nesăvârşit, pururélnic. *(O luptă ~ între contrarii.)* 2. adj. neântrerupt, statornic, susţinut, (înv.) nepregetát, nepregetătór. *(E-fort ~; preocupare ~.)* 3. adv. încontinuu, întruna, mereu, necontenit, necurmat, neâncetat, neântrerupt, neobosit, neostenit, permanent, pururi, veşnic, (înv. şi reg.) nepristán, (reg.) hójma, necúnten, (înv.) neapărat, nelipsit. *(Se mişcă ~.)* 4. adv. încontinuu, întotdeauna, întruna, mereu, necontenit, neîncetat, permanent, pururi, totdeauna, veşnic, (pop.) necurmat. *(Eram ~ împreună.)* 5. adj. *(FON.)* constrictiv, fricativ, spirant. *(Consoană ~.)*

CONTOPÍ vb. 1. a fuziona, a se uni. *(Două partide care se ~.)* 2. a se confunda. *(Interesele lor se ~.)*

CONTOPÍRE s. 1. fuzionare, fuziune, unire. *(~ unor organizaţii.)* 2. confundare. *(~ intereselor noastre.)*

CONTOR s. 1. *(TEHN.)* ceas. 2. *(FIZ.) contor de apă* = apometru.

CONTORSIONA vb. a (se) răsuci, a (sc> suci, (rar) a (se) torsiona. *(Ă-si ~ corpul./*

CONTORSIONAT adj. răsucit, sucit. *(Un corp ~.)*

CONTRA prep., adv. 1. prep. asupra, împotriva, (înv.) către, despre, spre. *(Porneşte-~ duşmanilor.)* 2. prep. Împotriva, pentru. *(Medicament ~ hepatitei.)* 3. prep. contrar, împotriva. *(~ părerii curente)* 4. adv. împotrivă, (înv. şi reg.) potrivă. *(Votează* ~J 5. prep. pentru. *(Îţi dau doi lei ~ un timbru.)*

contre vb. v. CONTRAZICE.

CONTRABALANSA vb. a (se) compensa, a (se) cumpăni, a (se) echilibra, a precumpăni., (livr.) a (se) pondera.

CONTRABALANSARE s. cumpăneală. cumpănire, echilibrare.

CONTRABAS s. *(MUZ.)* 1. (reg.) broáncă, gordúnă, scroafă, diplă marc. *(~ are registrut grav.)* 2. contrabasist, (rar) basist. *(Partida-~şilor din orchestră.)*

CONTRABASIST s. *(MUZ.)* contrabas, (rar> basist. *(Un ~ talentat.)*

CONTRACARA vb. a anihila, a anula, a împiedica, a neutraliza, a zădărnici. (A ~ *efectele nefaste*

ale...)

CONTRACARARE s. anihilare, anulare, împiedicare, neutralizare, zădărnicire. *(~ efectelor negative ale...)*

contraccíu s. v. CONCESIONAR.

CONTRACT s. 1. acord, aranjament, combinaţie, convenţie, înţelegere, învoială, învoire, legământ, pact, tranzacţie, (înv. şi pop.(legătură, (pop.) tirg, tocmeală, tocmire, (Munt.> prinsoare, (înv.) aşezămmt, cuvfnt, simfonie, sulf, şart, (arg.) şústă. *(Conform~.)* 2. *(JUR.)* convenţie, (înv. şi reg.) zdélcă. *(~ de rlnzaic-cumpărare.)*

CONTRACTA vb. 1. *(JUR.)* a închei... *(~* o *căsătorie.)* 2. a căpăta, a face, a lua, (pop.) a prinde. *(A ~* o *gripă.)* 3. *(FIZ.)* (rar) a se contrage. *(Metalul se ~.)* 4. a (se) retracta, a (se) strânge, a (se) zgârci. *(Un ţesut care se ~.>* 5. a se chirci, a se ghemui, a se închirci, a se strânge, a se zgârci, (pop.) a se ciuciuli, a se stârci, (reg.) a se timbuşi, (Olt., Ban. şi Transilv.) a se zguli. *(Se ~ de durere.)* 6. a (se) crispa, a (se) încleşta, a (se) zgârci. *(Faţa i se ~; furia li ~ faţa.)*

CONTRACTARE s. 1. *(JUR.)* încheiere. *(~ unei căsătorii.)* 2. *(FIZ.)* contracţie, stric-ţiune, (rar) contragere. *(~ a unui metal.)* 3. contracţie, strângere, zgârcire, (înv.) strân-soáre, zgârcitúră. *(~ a unui muşchi.)* 4. chir-cire, ghemuire, închircire, strângere, zg.rcire. *(~ cuiva din cauza durerilor.)* 5. crispare, crispaţie, încleştare. *(~ feţei.)*

CONTRACTAT adj. 1. retractat, strâns, zgârcit. *(Ţesut ~.)* 2. chircit, ghemuit, închircit, strâns, zgârcit, (pop.) ciuciulít, stârcít, (reg.) tâmbuşít, (Olt., Ban. şi Transilv.) zgulít. *(Om ~* de *durere.)* 3. crispat, încleştat. *(*O *faţă ~.)*

CONTRACTIBILITÁTE s. *(F1ZIOL.)* con-tractilitate. *(~ unui ţesut.)*

CONTRACTILITÁTEs. *(FIZIOL.)* contrac-tibilitate. *(~ unui ţesut.)*

CONTRACŢIE s. 1. *(FIZ.)* contractare, stricţiune, (rar) contragere. *(~ a unui metal.)* 2. contractare, strângere, zgârcire, (înv.) strin-soáre, zgârcitúră. *(~ a unui muşchi.)*

CONTRADICTORIU adj. contrar, divergent, opus, potrivnic, (rar) contrazicător. *(Păreri ~.)*

CONTRADICŢIE s. contrazicere, nepotrivire, (livr.) incongruenţă. *(E* o *~ în ceea ce spui.)*

CONTRAFÁCK vb. 1. a falsifica, a plăsmui. *(~* u*n document.)* 2. a altera, a deforma, a denatura, a escamota, a falsifica, a măslui, a mistifica, a răstălmăci, (fig.) a silui, (înv. fig.) a sminti, a strâmba. *(~ sensul, adevărul celor spuse de cineva.)* 3. a falsifica, (pop. şi fam.) a drege, (pop.) a preface. *(~ băutura.)*

CONTRAFACERE s. fals, falsificare, falşi-ficaţie, plăsmuire. *(Acest document este o ~.)*

CONTRAFĂCUT adj. I. fals, falsificat, neuatentic, plăsmuit, (înv.) mincinos. *(Document ~.)* 2. artificial, fals, imitat. *(Pietre ~.)* 3. fals, (înv.) strâmb. *(Aur ~.)* 4. falsificat, (pop.) dres, făcut, prefăcut, (reg.) stricat. *(Băutură ~.)*

CONTRAFORT s. *(ARIIIT.)* (pop.) pinten. *(~ la zidul unei cetăţi.)*

contrage vb. v. CONTRACTA.

contragere s. v. CONTRACTARE. CONTRACŢIE. STRICŢIUNE.

CONTRAINDICAT adj. neindicat, nepotrivit, nociv, periculos, primejdios, vătămător. *(Medicament, tratament ~ pentru diabetici.)*

CONTRAMANDA vb. a anula, a revoca. *(~ un ordin.)*

CONTRAMANDĂBIL adj. revocabil. *(O dispoziţie ~.)*

CONTRAMANDARE s. anulare, revocare, (înv.) revocáţie. *(~ unui ordin.)*

CONTRAMANDAT adj. anulat, revocat. *(Ordin ~.)*

contraotrávă s. v. ANTIDOT.

CONTRAPAGINĂ s. verso. *(Pe ~ unui text.)*

CONTRAPUNCT s. *(MUZ.)* contratemă, polifonie.

CONTRAR adj., prep. 1. adj. advers, dimpotrivă, opus, potrivnic, (înv.) împotrivit, opozit. *(În partea ~ a dealului.)* 2. adj. invers, opus. *(Sens ~ celui iniţial.)* 3. adj. antitetic, opus. *(Se află pe poziţii ~.)* 4. adj. contradictoriu, divergent, opus, potrivnic, (rar) contrazicător. *(Păreri ~.)* 5. prep. contra, împotriva. *(~ părerii curente.)*

CONTRAREVOLUŢIONAR adj. (rar) antirevoluţionar. *(Acţiune ~.)*

CONTRARIA vb. a şoca, a vexa, (fig.) a izbi. *(M-au ~ cele auzite.)*

CONTRARIAT adj. şocat, vexat, (fig.) izbit. *(Un om ~.)*

CONTRAST s. opoziţie. *(Un ~ izbitor fntre...)*

CONTRASTANT adj. contrastiv, opus. *(Imagini, fapte, fenomene ~.)*

CONTRASTIV adj. contrastant, opus. *(Imagini ~.)*

CONTRATEMĂ s. *(MUZ.)* contrapunct, polifonie.

CONTRATORPILÓR s. *(MAR.)* distrugător.

CONTRAVENI vb. a se abate, a călca, a încălca, a nesocoti, a viola, (înv.) a păşi, a sparge, a stropşi, a ştirbi. *(~ de la o lege.)*

contravenfn s. v. ANTIDOT.

contrazicător adj. v. CONTRADICTORIU. CONTRAR. DIVERGENT. OPUS. POTRIVNIC.

CONTRAZICE vb. 1. a dezminţi, a infirma. *(Acest fapt ~ părerea curentă.)* 2. a se opune, (fig.) a se ciocni. *(Interese care se ~.)* 3. (rar) a contra. *(A ~ pe cineva.)* 4. (pop.) a se încon-tra. *(A se ~ cu cineva.)* 5. a se dezice. *(Te rog să nu te ~!)*

CONTRAZICERE s. 1. contradicţie, nepotrivire, (livr.) incongruenţă. *(E o ~ in ceea ce spune.)* 2. (pop.) încontráre. *(A avut* o *~ cu...)*

CONTRIBUABIL s. birnic, subiect impozabil, (înv.) dájnic, dăjdiár, liúde, mode. *(Un ~ din orlnduirea feudală.)*

CONTRIBUŢIE s. I. obol, (grecism înv.) sinisforá. *(O ~ bănească.)* 2. ajutor, concurs, sprijin. *(~ lui a fost holăritoare.)* 3. aport. *(O valoroasă ~ la...)*

contribuţie s. v. BIR. DARE. IMPOZIT.

CONTROL s. 1. cercetare, revizie, revizuire, verificare, (înv.) teorie, teorisíre. *(~ al tuturor scriptelor.)* 2. inspectare, inspecţie, revizie, verificare. *(~ a decurs In bune condiţii.)* 3. supraveghere. *(Medicamentele se iau sub ~ medical.)* 4. *(TEHN.)* comandă, reglaj. 5. *(MED.)* vizită. *(~ medical.)* 6. dominaţie, supremaţie. *(Deţine ~ in industria petrolieră.)*

CONTROLA vb, 1, a cerceta, a inspecta, a revedea, a revizui, a verifica, (înv.) a revedui, (grecism înv.) a teorisi. *(A ~ toate scriptele întreprinderii.)* 2. a (se) supraveghea. (*Se ~ când vorbeşte.)* 3. *(TEI1N.)* a comanda, a regla. 4. a domina, a stăpini. *(~ spaţiul aerian.)*

CONTROLABIL adj. verificabil. *(Fapte ~.)*

CONTROLARE s. revizuire, verificare. *(~ unui calcul.)*

CONTROLAT adj. 1. revizuit, verificat. *(Un calcul ~.)* 2. revăzut, revizuit, verificat. *(Text ~.)*

CONTROVERSAT adj. discutabil, litigios. *(O problemă încă ~.)*

CONTROVERSĂ s. 1. litigiu. *(~ a fost rezolvată.)* 2. discuţie, dispută, (pop.) sfadă. *(O ~ vie în jurul...)*

CONTUR s. 1. profil. *(~ al unei piese.)* 2. formă, (fig.) relief. *(Capătă ~.)*

contur s. v. CIRCUMFERINŢĂ. PERIMETRU.

CONTURA vb. La se delimita, a se desena, a se desluşi, a se distinge, a se evidenţia, a se preciza, a se profila, a se proiecta, a se reliefa. *(Acum imaginea ei se ~ in lumina asfinţitului.)* 2. a evidenţia, a mula, a reliefa

(Rochia îi ~ corpul.) 3. a (se) creiona, a (se) schiţa. *(A ~ din clteva trăsături situaţia.)* 4. a înfăţişa, a prezenta, a zugrăvi. *(~ sugestiv In tablou bucuria muncii.)* 5. a se configura, a se profila, a se structura. *(Se~ într-un anumit fel.)* 6. a descrie, a trasa, (fig.) a scrie. *(Apa ~ numeroase cotituri.)*

CONTURARE s. 1. delimitare, evidenţiere, precizare, profilare, proiectare, reliefare. *(~ imaginii ei In lumina asfinţitului.)* 2. creionare, schiţare. *(~ unui profil.)*

conturbă vb. v. DERANJA. INCOMODA. ÎNCURCA. JENA. STINGHERI. STÂNJENI. SUPĂRA. TULBURA.

couturbáre s. v. DERANJARE. INCOMODARE. JENARE. STINGHEREALĂ. STIN-GHERIRE. STÂNJENEALĂ. STÂNJENIRE. TULBURARE.

cont s. v. TESTEA. TOP. CONŢÍNE vb. 1. a cuprinde, a include, a îngloba, a număra. *(~ tntr-lnsa mai multe elemente.)* 2. a avea, a cuprinde. *(Cartea ~ ilustraţii.)* 3. a cuprinde, a scrie, a spune, a zice. *(Ce ~ aceste documente?)*

CONŢINUT s. 1. cuprins, (rar) plin. *(~ unui bidon.)* 2. fond, (fig.) miez. *(Să intrăm In ~ problemei.)* 3. corp, cuprins, materie, (înv.) cuprindere. *(În ~ cărţii.)* 4. cuprins, sumar, tablă de materii, (înv.) registru, scară, sumă, (grecism înv.) pínax. *(~ unei cărţi.)* 5. accepţie, însemnare, înţeles, semnificaţie, sens, valoare, (rar) semantică, semantism, (înv.) noimă, simţ, tâlc. *(~ al unui cuvlnt.)* 6. *(LOG.)* comprehensiune.

CONŢOPÍST s. (astăzi rar) scriitoraş, (depr.) scriptológ. *(~ într-un birou.)* conţopist s. v. COPIST. SCRIB. CONVALESCENT s., adj. *(MED.)* (Mold.) pribolít, (înv.) reconvalescént. *(O persoană ~.)*

CONVALESCENŢĂ s. *(MED.)* (înv.) re-convalescénţă. *(Bolnav aflat In ~.)*

CONVÉIER s. *(TEHN.)* bandă rulantă. CONVENABIL adj. 1. adecvat, conform, corespunzător, cuvenit, indicat, nimerit, oportun, potrivit, recomandabil, recomandat, (livr.) pertinent, (înv.) cuviincios, răspunzător, (fig.) sănătos. *(Calea cea mai ~ pentru...)* 2. apt, bun, capabil, potrivit, susceptibil. *(~ pentru un anumit scop.)* 3. acceptabil, admisibil, mulţumitor, satisfăcător, (fam.) pasabil. *(O soluţie ~ pentru ambele părţi.)* 4. acceptabil, admisibil, bunicel, suportabil, tolerabil, (fam.) pasabil. *(O situaţie ~.)* 5. acceptabil, accesibil, moderat, potrivit, rezonabil, (livr.) modic, (fam.) pasabil. *(Preţuri ~.)* 6. avantajos, ieftin, jos, mic, scăzut, (Transilv. şi Ban.) lesne. *(Marfă la preţuri ~.)*

CONVENÍ vb. 1. a-i plăcea, a prefera. *(Ţi-ar ~ să te muţi la noi?)* 2. a se înţelege, a se învoi, (pop.) a se ajunge, a se uni, (prin Munt.) a se îndogăţi, (Ban.) a se toldui, (înv.) a se lovi, a pristăni, a se tirgui, a se tocmi, a veni, (grecism înv.) a se se simfonisi. *(Au ~ asupra preţului.)* 3. a accepta, a se învoi, (înv.) a pristăni. *(A ~ să vină la nuntă.)*

CONVENIENŢĂ s. uzanţă. *(Trebuie să se supună ~elor.)*

CONVENŢIE s. 1. acord, aranjament, combinaţie, contract, înţelegere, învoială, învoire, legământ, pact, tranzacţie, (înv. şi pop.) legătură, (pop.) târg, tocmeală, tocmire, (Munt.) prinsoare, (înv.) aşezămínt, cuvínt, simfonie, sulf, şart, (arg.) şústă. *(Conform~.)* 2. *(JUR.)* contract, (înv. şi reg.) zdélcă. *(~ de vlnzare-cumpărare.)*

CONVENŢIONAL adj. 1. afectat, artificial, bombastic, căutat, declamator, emfatic, fals, făcut, grandilocvent, manierat, nefiresc, nenatural, pompos, pretenţios, retoric, (fig.) preţios, sunător, umflat. *(Slil, limbaj ~.)* 2. academic, (fig.) rece. *(Pictură ~.)*

CONVERGENTĂ adj. *(MAT.)* sumabilă. *(Serie ~.)*

CONVERSA vb. a dialoga, a discuta, a vorbi, (livr.) a se întreţine, (rar) a convorbi, (pop. şi fam.) a sfătui, (înv. şi reg.) a băsădi, (reg.) a povesti, (Ban.) a turvini, (înv.) a vorovi. *(Au ~ despre toate.)*

CONVERSAŢIE s. convorbire, dialog, discuţie, (livr.) colocviu, (pop. si fam.) sfat, vorbă, (Ban.) turvín, (înv.) voroávă, (înv., în Transilv.) beseádă, (turcism înv.) musafe-reá, (fam.) parolă, şuetă. *(Au întreţinut o ~ agreabilă.)*

CONVEX adj. bombat. *(Lentilă ~.)*

convicţiune s. v. CERTITUDINE. CONCEPŢIE. CONVINGERE. CREDINŢĂ. GÂND. IDEE. ÎNCREDINŢARE. JUDECATĂ. OPINIE. ORIENTARE. PĂRERE. PRINCIPIU. SENTIMENT. SIGURANŢĂ. VEDERE. VIZIUNE.

CONVIEŢUI vb. *(JUR.)* a coabita, a trăi, a vieţui. *(Au ~ timp de doi ani.)*

CONVIEŢUIRE s. *(JUR.)* coabitare, trai. *(~ lor a fost îndelungată.)*

CONVINGĂTOR adj. concludent, decisiv, edificator, elocvent, grăitor, hotărâtor, ilustrativ, pilduitor, puternic, serios, solid, tare, temeinic, (rar) probant, vorbitor, (înv.) îndu-plecătór. *(O dovadă ~; un exemplu ~.)*

CONVÍNGE vb. 1. a decide, a determina, a face, a hotărî, a îndupleca, (înv.) a îndemna, a pleca. *(L-a*

~ să vină.) 2. a (se) asigura, a (se) încredinţa, (înv.) a (se) pliroforisi, a (se) sigu-ripsi. *(Voia să se ~ cu ochii lui.)* 3. a se încredinţa, (fig.) a se pătrunde. *(S-a ~ de însemnătatea sfatului primit.)*

CONVINGERE s. 1. (livr.) persuasiune. *(Putere de ~.)* 2. certitudine, credinţă, încredinţare, sentiment, siguranţă, (livr.) convicţiune, j *(Am ~ că aşa se va Inttmpla.)* 3. concepţie, gind, idee, judecată, opinie, orientare, părere, principiu, vedere, viziune, (livr.) convicţiune. *(Are ~i sănătoase.)*

CONVÍNS adj. 1. categoric, decis, ferm, hotărât, răspicat. *(Cu glas ~.)* 2. încredinţat, sigur. *(Era ~ că 11 va înţelege.)* "eonvív s. v. COMESEAN.

CONVOCĂ vb. I. a chema, a invita, (înv., în Transilv. şi Ban.) a conclieina. *(l-a ~ la*

direcţie, la miliţie.) 2. a aduna, a întruni, a reuni, a strânge. *(I-a ~ pe toţi ai săi.)*

CONVOCARE s. 1. chemare, invitare, invitaţie. *(~ lor la direcţie, la miliţie.)* 2. adunare, întrunire, reunire, slrângere. *(~ oamenilor la o şedinţă.)*

CONVOI s. 1. coloană, lanţ, rând, şir, (reg.)

trârnbă. *(Un ~ de care.)* 2. alai, cortegiu,

procesiune. *(Un lung ~ de tnmormlntare.)*

convorbi vb. v. CONVERSA. DIALOGA.

DISCUTA. VORBI.

CONVORBIRE s. conversaţie, dialog, discuţie, (livr.) colocviu, (pop. şi fam.) sfat, vorbă, (Ban.) turvín, (înv.) voroávă, (înv., în Transilv.) beseádă, (turcism înv.) musafereá, (fam.) parolă, şuetă. *(O ~ prietenească.)* convorbitor s. v. INTERLOCUTOR. convulsá vb. v. CONVULSIONA. CONVULSIE s. *(MED.)* spasm, (înv.) săltat oare, strânsoáre. *(~ la epileptici.)*

CONVULSIONA vb. (livr.) a se convulsá. CONVULSÍV adj. spasmodic, spastic. *(Tremur ~.)*

COOPERA vb. a colabora, a conlucra. *(~ pe multiple plănui.)*

COOPERARE s. colaborare, conlucrare, cooperaţie. *(*O *~ perfectă între părţi.)*

COOPERATIVĂ AGRICOLĂ DE PRODUCŢIE s. (ieşit din uz) colectivă. *(Lucra Intr-o ~.)* COOPIÍRATIVIZÁ \b. (ieşit din uz) a (se) colectiviza. *(Ţăranii s-au ~.)*

COOPERATIVIZARE s. (ieşit din uz) colectivizare.

COOPERATOR s., adj. (ieşit din uz) colectivist.

COOPERAŢIE s. colaborare, conlucrare, cooperare. *(~ perfectă Intre părţi.)*

COOPTA vb. a primi. *(L-a ~ în rlndul membrilor supleanţi.)*

COOPTARE s. primire. *(~ cuiva In biroul de conducere.)*

COPAC s. *(BOT.)* arbore, pom, (înv. şi pop.) lemn, *(*Un *~ falnic.)*

COPAIE s. 1. albie, covată, (pop.) postávă,

(reg.) móldă, (Mold. şi Bucov.) bálie, (Transilv.)

spălător. *(~ de rufe.)* 2. covată, (pop.) postávă.

(~ a morii, "in care curge făina măcinată.)

copan s. v. COAPSĂ.

COPARTICIPARE s. coparticipaţie. *(~ la beneficiu.)*

COPARTICIPAŢIE s. coparticipare. *(~ la beneficiu.)*

copăcei s. pi. v. CANALE. COPĂCEL s. *(BOT.)* 1. pomişor, pomuleţ, *(Creşteau câţiva ~.)* 2. puiet, (reg.) puiandru. 3. arbust.

COPĂÍŢĂ s. albioară, albiuţă, covăţică, (pop.) covăţeá. *(~ pentru frămlntat aluatul.)* copăiţă s. v. TEICĂ.

COPĂRTÁŞ s. *(JUR.)* complice, părtaş,

(înv.) ajutător. f~ *la săvlrşirea unui furt.)*

COPCĂ s. 1. (reg.) sponcă. *(~ la o haină.)* 2. *(MED.)* agrafă. *(Buzele unei plăgi strlnse*

cu ~i.)

COPCĂ s. ochi, (reg.) béucă, burduf, prodúf, toană, vad, (Mold.) prodúşcă, (prin Munt.) scorbură, (prin Mold.) ştioálnă. *(~ făcută In gheată.)*

coperí vb. v. ACOPERI. ÎMBRĂCA. ÎNFĂŞURĂ. ÎNVELI.

coperíş s. v. ACOPERĂMÂNT. ACOPERIŞ. ÎNVELIŞ. ÎNVELITOARE.

COPERTĂ s. învelitoare, scoarţă, (înv. şi reg.) tartáj, (reg.) tablă. *(~ a unei cărţi.)*

copertă s. v. PLIC.

COPIA vb. 1. a reproduce, a transcrie, (înv.) a decopia, a izvodi, a prescrie. *(A ~ pe curat un text.)* 2. a reproduce, (înv.) a scoate, a scrie. *(A ~ un act, un document.)* 3. a plagia. *(În romanul lui l-a ~ pe...)* 4. a imita, (depr.) a pastişa. *(~ stilul lui...)*

COPIAT s. copiere, reproducere, transcriere, (rar) transcripţie. *(~ pe curat a unui text.)*

COPIE s. 1. reproducere, transcriere, (rar) transcripţie, (înv.) izvód, prescriitúră. *(Are o ~ fidelă a documentului.)* 2. duplicat. *(A obţinut o ~ a diplomei.)* 3. *copie fotografică* = fotocopie. 4. imitaţie, (depr.) pastişă. *(~ a stilului unui maestru.)*

COPIERE s. 1. copiat, reproducere, transcriere, (rar) transcripţie. *(~ pe curat a compunerii.)* 2. imitare, imitaţie, (depr.) pastişáre. *(~ a stilului unui maestru.)*

COPÍL s. 1. (înv. şi pop.) făt, prunc, (fam.) puradel, zgâmbói, (peior.) plod. *(În curte se jucau mulţi ~.)* 2. *copil de casă* = paj, (turcism înv.) icioglán. *(~ la curtea unui suveran feudal.)* 3. (în limbajul părinţilor) pui. *(Nani, nani, ~ mamii!)* 4. băiat, fecior, fiu, (înv. şi pop.) făt, (Ban.) cocon. *(Un ~ de împărat.)* 5. *copil din flori* = bastard, (reg.) fóchiu, urzicár, copil de gard, (prin Transilv. şi Maram.) bitáng, (prin Maram.) mărăndău, (Transilv., Maram., Bucov. şi nordul Mold.) şpur, (înv.) copil. *(Avea un ~ şi doi copii legitimi.)* 6. odraslă, progenitură, vlăstar, (pop. şi fam.) prăsílă, (înv.) naştere. *(Un ~ de bani gala.)*

COPIL s. *(BOT.)* (reg.) copilét, frate, furie, pui, puică, puiét, soră. *(~ apare frecvent la porumb.)*

copil s. v. BASTARD. COPIL DIN FLORI.

COPILANDRU s. băietan, băieţandru, flăcăiandru, (Olt. şi Munt.) dănác, (prin Maram. şi Transilv.) pruncoteán, (fam.) puştan, (peior.) ţingău. *(Un ~ de vreo 12 ani.)*

COPILAŞ s. 1. (rar) prunchéş, (pop.) prun-culéţ, pruncuşór, (înv. şi reg.) pruncuţ, (prin Maram.) pruncoteán. *(A născut un ~ de toată frumuseţea.)* 2. băieţaş, băieţel, (reg.) codănél, (Mold.) ţícă, (fam.) pici, puşti. *(Un ~ de vreo 6 ani.)*

COPÂLĂ s. 1. fetiţă, (pop.) fetică, (reg.) cocúţă. fătúcă, fătúţă, (prin Transilv. şi Mold.) băiátă, *(E doar o ~.)* 2. fată, (înv. şi reg.) pruncă. *(Un grup de ~.)* 3. fată, fiică, (înv. şi pop.) fie, (înv. şi reg.) pruncă. *(Aceea e ~ mea.)*

COPILĂRESC adj. 1. infantil, (livr.) pueril, (înv.) pruncésc. *(Jocuri ~.)* 2. infantil, naiv, pueril. *(Ce slnt gesturile astea ~?)*

COPILĂRÍ vb. (prin Transilv. şi Maram.) a prunci. *(Am ~ împreună.)*

COPILĂRIE s. 1. pruncie, (prin Maram. şi Transilv.) pruncénie, (înv.) coconíe, nevârstnicíe, porobocíe. *(În vremea ~ lui.)* 2. naivitate, prostie. *(Ce faci tu e o ~!)*

copil de gard s. v. BASTARD. COPIL DIN FLORI.

copiléţ s. v. COPIL.

COPILÍ vb. *(AGRIC.)* a plivi, (reg.) a pui. *(~ de lăslari o plantă de cultură.)*

copiii vb. v. AVORTA.

COPILÍRE s. *(AGRIC.)* copilit, plivit, (rar) pliveálă, (înv. şi reg.) plévilă. *(--• vitei de vie.)*

COPILÍT s. *(AGRIC.)* copilire, plivit, (rar) pliveálă, (înv. şi reg.) plévilă. *(~ viţei de vie.)*

COPILÂŢĂ s. (reg.) pruncuşoáră, pruncuţă. *(O ~ frumuşică.)*

COPIOS adj. abundent, bogat, îmbelşugat, îndestulat, (fig.) princiar. *(O masă ~.)*

COPÍST s. scrib, (înv.) prescriitór, (depr.) conţopíst.

copitáriţă s. v. BABIŢĂ.

COPITĂ s. *(ANAT.)* unghie. *(~ calului.)*

copită s. v. BABIŢĂ. HRIB. IASCĂ. MINĂTARCĂ.

copirşéu s. v. COŞCIUG. SICRIU.

COPLEŞÍ vb. 1. a'(-l) covârşi, a(-l) cuprinde, a(-l) împovăra, a(-l) năpădi, a(-l) răzbi, (pop.) a(-l) prididi, (înv.) a(-l) supune, (fig.) a(-l) apăsa, a(-l) dobori, a(-l) răpune. *(L-au ~ necazurile, grijile.)* 2. a(-l) covârşi, a(-l) împresura, a(-l) năpădi, a(-l) prinde. *(Îl~ glndurile.) 3.* a(-l) ajunge, a(-l) birui, a(-l) covârşi, a(-l) cuprinde, a(-l) înfrânge, a(-l) învinge, a(-l) podidi, a(-l) prinde, a(-l) răzbi, a(-l) toropi, (înv.) a-(l) preacovârşi, (fig.) a-(l) doborî, a(-l) lovi. *(L-a ~ somnul, oboseala.)* 4. a(-l) cuprinde, a(-l) răzbi, (înv.) a-(l) răzbate. *(Îl ~ setea.)* 5. a covârşi, a năpădi, a umple, (fig.) a inunda. *(Lacrimile o ~.)*

COPLEŞÍT adj. biruit, toropit. (*~ de somn.)*

COPLEŞITOR adj. 1. apăsător, covârşitor, greu, împovărător, (livr.) oneros. *(îndatoriri* ~.) 2. covârşitor, sfişietor. *(O impresie* ~.) 3. covârşitor, pătrunzător. *(Un frig ~.)* 4. covârşitor, (fig.) strivitor. *(0 personalitate ~.)*

copoi s. v. AGENT.

copoít s. v. PRASILĂ. PRĂSIRE. PRĂŞIT. SAPĂ., SĂPARE. SĂPAT.

coporiie s. v. COADĂ.

coprínă s. v. NARCISĂ.

COPROPRIETAR s. (înv., în Transilv.) cornposesór.

COPROSTÁZĂ s. *(MED.)* coprostazie.

COPROSTAZÍE s. *(MED.)* coprostază.

copsár s. v. ŞOLDAR.

copt adj. v. MATUR.

coptorî vb. v. ERODA. ROADE. SĂPA.

coptorât adj.v. ERODAT. ROS. SĂPAT.

coptoroşí vb. v. ERODA. ROADE. SĂPA.

coptoroşít adj. v. ERODAT. ROS. SĂPAT.

coptură s. v. ABCES. PUROI.

COPULAŢIE s. *(FIZIOL.)* coit.

COR s. *(MUZ.)* corală.*(~ conservatorului.)*

CORABIE s. *(MAR.)* (livr.) arcă, (rar) veliér, (înv. şi reg.) náie, (înv.) chivot, vetrelă, (turcism înv.) ghimíe.

corácă s. v. ANGHINA. SCARLATINĂ.

CORAL s. *(ZOOL.; Corallium rubrum)* mărgean. *(~ trăieşte In colonii.)*

CORALĂ s. *(MUZ.)* cor. *(~ conservatorului.)*

corale-álbe s. pi. v. HURMUZ.

CORALIÉR *s.(ZOOL.; Anthozoa)* antozoar.

CORÁSLĂ s. (Transilv.) puroi. *(~ a vacii.)*

CORĂBIÉR s. (livr.) năiér, (inv.) apar.

rorăbleríe s. v. NAUTICĂ. NAVIGAŢIE.

corăsli vb. v. BRÂNZI. TĂIA.

corăslít adj. v. BRÂNZIT. TĂIAT.

CORB s. *(ORNIT.)* 1. *(Corvus corax)* (pop.) cloncán, croncán, (reg.) ciorói, crancău, cron-cău. 2. *corb-de-noapte (Nycticorax europacus)* = (reg.) stârc cenuşiu mic.

corb-albástru s.'v. DUMBRĂVEANCĂ.

corb-demáre s. v. CORMORAN.

CORBIŞÓRs. *(ORNIT.)* corbuleţ, corbusor.

CORBULÉŢs. *(ORNIT.)* corbisor, corbusor.

CORBUŞÓRs. *(ORNIT.)* corbisor, corbuleţ.

corci s. v. BASTARD. CORCITURĂ. METIS. TUFĂ.

CORCÍ vb. a se amesteca, a se încrucişa. *(Două speii de animale se pot ~.)*

córcie s. v. PATINĂ.

CORCÍRE s. amestecare, încrucişare. *(~ unor rase de animale diferite.)*

CORCÍT adj. amestecat, încrucişat, (pop.) mistreţ, (prin Ban.) mistricиói, (Olt.) mistriţát. *(Rase ~.)*

corcit adj. v. HIBRID.

CORCITURĂ s. *(BIOL.)* bastard, metis, (reg.) corci. *(~ este planta sau animalul rezultat din încrucişarea a două specii deosebite.)*

corcitură s. v. HIBRID.

corcodán s. v. CURCAN.

CORCODÉLs. *(ORNIT.; Podiceps crislalus)* bodirlău, cufundár, (rar) scufundáci, scufundár, (reg.) fundác.

corcodel-máre s. v. BODÂRLĂU. CUFUNDAC. CUFUNDÁR.

CORCODUŞ s. *(BOT.; Prunns cerasífera)* (Munt. si Olt.) tirnoslív, (Transilv.) zarzăr.

CORCODUŞĂ s. *(BOT.)* (Munt. şi Olt.) tirnoslívă, (Transilv.) zarzără.

corconí vb. v. ALINTA. COCOLI. RĂSFĂŢA. RĂZGÂIA.

CORD s. *(ANAT., MED.)* inimă.

CORDÁR s. 1. *(MUZ.)* (rar) punte. *(~ la un instrument cu arcuş.)* 2. *(TEHN.)* întinzător, strună, (reg.) aripă, cheie, încordătór, lemnúş, limbă, lopăţícă, până, răsucitoáre, săgeată, struneálă, sucitór. *(~ la ferăstrău.)*

cordea s. v. PANGLICĂ. TENIE.

CORDÉNCIs.fT*EHN.)* căţel, (reg.) cripálcă, piedică, proptár, răzúş, scară, scaun, tocălíe. *(~ la războiul de ţesut,)*

eordénci s. v. BÂRSĂ. CUŢIT. LIMBĂ.

CORDIAL adj., adv. 1. adj. afectuos, amabil, binevoitor, prietenesc, prietenos, (livr.) afabil, (fig.) cald, călduros. *(O primire ~.)* 2. adv. binevoitor, prieteneşte, prietenos.

(I-a vorbit ~.) 3. adj. afectuos, familiar, intim, prietenesc, prietenos. *(Nota ~ a discuţiei.)*

CORDIALITATE s. afecţiune, bunăvoinţă, prietenie, (livr.) afabilitate, (fig.) căldură. *(N-am simţit ~ lui obişnuită.)* cordíş adv. v. OBLIC. PIEZIŞ. CORDON s. 1. centură, cingătoare, curea. *(Un ~ îi încingea talia.)* 2. lentă. *(~ al unei decoraţii.)* 3. şnur. *(~ electric.)* 4. *(GEOGR.) cordon litoral* = perisip, săgeată litorală.

eordón s. v. FRONTIERĂ. GRANIŢĂ. HOTAR. LIMITĂ TERITORIALĂ.

cordonáş s. v. GRĂNICER.

cordoyán s. v. MAROCHIN. SAFTIAN.

CORECT adj., adv. I. adj. adevărat, drept, exact. just. *(O concluzie ~.)* 2. adv. bine, exact, precis. *(I-a dat ~ calculul.)* 3. adj. cinstit, incoruptibil, integru, leal, necoruptibil, onest, (livr.) prob, (înv.) neademenit, nemitárnic, (fig.) curat, nepătat. *(Om ~; comportare ~.)* 4. adv. bine, just. *(Ai procedat ~.)*

CORECTĂ vb. 1. a (se) corija, a (se) îndrepta, a (sei rectifica. *(Îşi ~ erorile.)* 2. a corija, a îmbunătăţi, a îndrepta, a rectifica, a retuşa, (fig.) a repara. *(Şi-a ~ dicţiunea.)*

CORECTARE s. 1. corijare, îndreptare, rectificare, (rar) rectificátie. *(~ a unor erori.)* 2. corijare, îmbunătăţire, îndreptare, recti-iicarc. remediere, retuş, retuşare, (fig.) reparare. (~ *dicţiunii cuiva.)*

CORECTITUDINE s. 1. (înv.) corecţie. *(~ exprimării.)* 2. cinste, incoruptibilitate, integritate, lealitate, onestitate, (livr.) probitate, (rar) onorabilitate, (înv.) onestáte, onestíe, (iu\. şi reg. fig.) curăţenie, curăţie. *(Om de o ~ ireproşabilă.)*

GORECTÍV s. corectură, îndreptare, rectificare, (rar) rectificátie. *(A adus unele ~e planului iniţial.)*

CORECTOR s. (înv.) prot. (~ *tipografic.)*

CORECTURĂ s. 1. corectiv, îndreptare, rectificare, (rar) rectificátie. *(A adus unele ~ planului iniţial.)* 2. *(TIPOGR.)* (înv.) probă. *(*A *cerut* o *nouă ~ la carte.)*

corecţie s. v. BĂTAIE. CORECTITUDINE.

CORECŢIONAL adj. *(JUR.)* infracţional.

CORELAŢIE s. conexiune, înlănţuire, legătură, raport, relaţie, (livr.) consccúţie, (rar) conexitate. *(Stabileşte o ~ între fenomene.)*

COREPETITOR s. *(MUZ.)* repetitor. *(~ la operă. >*

CORESPONDA vb. a(-şi) scrie. *(~ regulat "mire ci.)*

CORESPONDENT adj. analog, apropiat, asemănător, asemenea, înrudit, similar, (înv.) asemănat, podóbnic, semănător. *(Două elemente – '.)*

CORESPONDENŢĂ s. I. poştă. *(Ne vine zilnic ~.)* II. 1. afinitate, analogie, apropiere, asemănare, concordanţă, înrudire, potriveală, potrivire, similaritate, similitudine, (înv. şi reg.) semuiálâ, (reg.) semeníş, (înv.) potróz, semânáre. semănătură, semuíre. *(Se poate stabili o ~ între aceste două elemente.)* 2. acord, concordanţă, conformitate, potriveală, potrivire, (livr.) consonanţă. *(Există o deplină ~*

intre elementele ansamblului.) 3. *(MAT.)* simetrie. *(~ unghiurilor.)*

CORESPUNDE vb. 1. a concorda, a se potrivi, (pop.) a se lovi, (prin Mold. şi Bucov.) a se ştimui, (înv.) a conglăsui, a consuna. *(Dalele obţinute ~ între ete.)* 2. a cadra, a merge, a se potrivi, (înv. şi reg.) a veni. *(Ce faci tu nu ~ cu momentul ales.)* 3. a se potrivi, a răspunde. *(O măsură ce ~ intereselor largi.)* CORESPUNZĂTOR adj. 1. coincident, concordant, echivalent, (livr.) congruent, (înv.) consunánt. *(Două elemente ~.)* 2. adecvat, conform, convenabil, cuvenit, indicat, nimerit, oportun, potrivit, recomandabil, recomandat, (livr.) pertinent, (înv.) cuviincios, răspunzător, (fig.) sănătos. *(Calea cea mai ~ pentru...)* corfă s. v. CĂMIN. COLIVIE. COS. HORN. PANER.

coríiţă s. v. COŞULEŢ. PANERAS. CORHÁN s. *(ENTOM.; Phijliodromia germanica)* libarcă, rus, şvab, (reg.) colţán, prus, tarhán.

cori s. pi. v. POJAR. RU.IEOLĂ. CORIÁNDRU s. *(BOT.; Coriandrum sati-vum)* (reg.) chímen, puciógnă, buruiană-pu-cióasă, piper-álb.

CORIDOR s. culoar, gang, (înv.) tindă. *(Îl poartă pnntr-un ~ lung.)*

CORIFEU s. cap, fruntaş, protagonist. *(~ ai Şcolii Ardelene.)*

CORIJA vb. 1. a (se) corecta, a (se) îndrepta, a (se) rectifica. *(Îşi ~ erorile.)* 2. a corecta, a îmbunătăţi, a îndrepta, a rectifica, a retuşa, (fig.) a repara. *(.Ş'i-a ~ dicţiunea.)*

CORIJARE s. 1. corectare, îndreptare, rectificare, (rar) rectificátie. *(~ unor erori.)* 2. corectare, îmbunătăţire, îndreptare, rectificare, remediere, retuş, retuşare, (fig.) reparare. *(~ dicţiunii cuiva.)*

CORÍZĂ s. *(MED.)* catar, guturai, rinită, (pop.) troáhnă, (reg.) cataról, subăríe, (Mold., Bucov. şi Transilv.) şuhăríe. *(Are o ~ rebelă.)* corlát s. v. URLUP.

CORLÁTĂ s. (Mold., Bucov. si Dobr.) patáşcă, (prin Munt., Olt. şi Transilv.) pătúl. *(~ la car sau la căruţă.)*

corlátă s. v. IESLE. LO1TRĂ. POLIŢĂ. PRICHICI. RAFT. RĂZLOG.

CORLĂ s. *(ORNIT.; Gallimila chloropus)* găinusă-de-baltă, (reg.) găinúţă.

corleşí vb. v. CĂUTA. COTROBĂI. RĂSCOLI. SCORMONI. SCOTOCI. UMBLA. coriobáie s. v. COCÂRLĂ. SCHIMBĂTOARE. CORMÂNĂs. *(TEHN.)* răsturnătoare, (reg.) cătúsă, cucúră, lespede, poliţă. *(~ la plug.)* CORMORAN s. *(ORNIT.; Phalacrocorax carbo)* (reg.) corb-de-máre.

CORN s. 1. (înv.) trompă. *(~ de vlnăloare.)* 2. *(BIS.)* fiiactéră, (rar) tfilíne (pl.), (înv.) advár. *(~ la mozaici.)* 3. *cornul-secarei* = (reg.) pintenul-secárei. *(~* este o *boală a secarei.)*

corn s. v. ARIPĂ. CAPĂT. CĂPRIOR. COASTĂ. COLŢ. COTLON. FLANC. MARGINE. UNGHER. UNGHI. RĂDAŞCĂ. RĂ-GACE.

CORNÁCI s. *(BOT.; Trapa naians)* (înv. şi reg.) sulínă, (reg.) ciulin, coltán, colţár, stea, castan-de-lác, castane-de-báltă (pl.).

comatei s. v. PIEDICUŢĂ. TURIŢĂ. COBNÉE s. *(ANAT.)* (înv.) linte. *(~ a ochiului.)*

CORNER s. *(SPORT)* lovitură de colţ. *(A executa un ~.)*

CORNET s. 1. fişic, (Transilv.) toc. *(Un ~* de bomboane.*)* 2. *cornet acustic* = pavilion. CORNIŞÓR s. *(BOT.) 1. (Lgcopodium sc-lago)* brădişor, (reg.) struţuşór. 2. *(Lycopodium annolinum)* (reg.) brădişor. 3. *(Ceratopha-lus orlhoceras)* (reg.) cornuléţ, ploşnicár. cornişór s. v. PIEDICUŢĂ. PLOŞNICÁR. cornul-cáprei s. v. ROŞCOVĂ. cornul-drácului s. v. BARBA-POPII. cornuléţ s. v. CORNIŞÓR. cornul-sálcei s. v. BRÂNCĂ. cornurár s. v. COLŢAR. cornută s. v. CIUMĂFAIE. LAUR. RETORTĂ.

CORNÚŢ s. *(BOT.; Cerastium arvense)* (reg.) canaríţă.

cornută s. v. HOLERĂ. cornuţi s. pi. v. SCAIETELE-POPIL CORNWALL s. *(ZOOL.)* marele-negru. *(~ este* o *rasă de porci.)* coroábă s. v. CARTOF. COROANĂ s. 1. diademă, (înv.) cerc, cunună. *(Domnitor cu ~ pe cap.)* 2. cunună. *(O ~ de flori pe cap.)* 3. *(ASTRON.) coroana-boreală* = (pop.) hora (art.), casa-cu-ográda, roata-sté-lelor.

coroană s. v. BIBILICĂ. COAMĂ. CREASTĂ. CULME. DOMNIE. MONARHIE. corobáie s. v. SCORBURĂ. corobánă s. v. SCORBURĂ. corobălós adj. v. GĂUNOS. SCORBUROS. corobănós adj. v. GĂUNOS. SCORBUROS. corobeáţă s. v. PORUMBĂ. PORUMBEA. SCOROAMBĂ.

corobora vb. v. ADEVERI. ARĂTA. ATESTA. CERTIFICA. CONFIRMA. DEMONSTRA.

DOVEDI. ÎNTĂRI. MĂRTURISI. PROBA. SPRIJINI. STABILI. SUSŢINE.

coroborare s. v. ADEVERIRE. ARĂTARE. ATESTARE. CERTIFICARE. CONFIRMARE. DEMONSTRARE. DEMONSTRAŢIE. DOVEDIRE. ÎNTĂRIRE. PROBARE. PROBĂ. CORÓI s. *(ORNIT.; Accipiter nisus)* uliu, (pop.) păsărár, uliéş, ulişór, uliul. corói s. v. COROPIŞNIŢĂ. COROIÁ vb. a se încovoia. *(I s-a ~ nasul.)* COROIAT adj. acvilin, adus, cocârjat, curbat, încovoiat, (reg.) coroiétic. *(A'as ~.)*

coroiétic adj. v. ACVILIN. ADUS. COCÂRJAT. COROIAT. CURBAT. ÎNCOVOIAT. coromâsla s. art. v. LEBĂDA. coromâslă s. v. COBILIŢĂ. CORONÍŞTE s. *(BOT.; Coronilla varia)* (reg.) ciocârlán, cunună, cununíţă, sămăchíşă, floare-de-trânji, unghia-găínii.

CORONÍŢĂ s. cununiţă. *(O ~ de flori.)* coropcár s. v. MARCHITAN.

COROPÍŞNIŢĂ s. *(ENTOM.; Grgllotalpa vulgaris)* (reg.) chífteriţă, rac, (Bucov.) corói, (Transilv.) păduche-de-cál.

COROSBÂNĂ s. *(IHT.; Blcnnius sanguino-Icntus)* (pop.) căţel-de-máre.

corotí vb. v. DEBARASA. DEGAJA. DESCOTOROSI. DEZBĂRA. SCĂPA.

corovátic s. v. COADA- VACII. JALE. LUMINARE. LUMÂNĂRICĂ.

COROZIUNE s. *(GEOL., GEOGR.)* erodare, eroziune, roadere, (pop.) mâticătúră, rosătúră. *(Proces de ~ a solului.)*

CORP s. 1. *(ANAT.)* trup. *(Sufletul si ~.)* 2. *(AA'AT.)* trunchi, trup. *(Omul este alcătuit din cap, git, ~ şi membre.)* 3. cadavru, hoit, leş, mortăciune, stârv, trup, (reg.) stirvină, (Transilv.) hanţ, (înv., în Transilv.) dabilă. *(I-au găsit ~ într-o prăpastie.)* 4. conţinut, cuprins, materie, (înv.) cuprindere. (~ *unei cărţi.)* 5. *(CHIM.) corp compus* = combinaţie, compus; *corp simplu* - clement. <í. substanţă. *(I-a intrat in ochi un ~ străin.) 7. (ASTRON.) corp ceresc*= astru. 8.*(.1IIL.)* (înv.) trup. *(~ de oaste.)* 9. corpus. *(~ de legi.)*

CORPÁCĂ s. *(IHT.; Blicca bjurkna)* batcă.

CORPOLENT adj. 1. solid, trupeş, voinic. *(Un om ~.)* 2. gras, gros, planturos, plin, rotofei, rotund, umflat, voluminos, (pop.) trupeş, (reg.) încălát. *(Femeie ~.)*

CORPOLENŢĂ s. (rar) Irupcşíc. *(~ unei persoane.)*

CORPORAL adj. fi/ic, trupesc. *(Sub aspect ~...)*

CORPORATIST adj. corporativ. *(Organizare ~.)*

CORPORATIV adj. corporatist. *(Asociaţie ~.)*

CORPORAŢIE s. breaslă, tagmă, (înv.) cin, isnáf, ortá, rufét. *(~ cizmarilor.)*

CORPUS s. corp. *(Un ~ de legi.)*

CORPUSCUL s. microobiect, particulă.

CORSAR s. pirat, (înv. şi pop.) hoţ de mare, tâlhar de mare. *(~ făceau piraterie.)*

CORSET s. (Ban., Transilv. si Maram.) spăcé], (înv.) livilichíe. *(~ de damă.)*

CORT s. 1. (înv. şi reg.) şatră, (înv.) sat, sălaş. *(Soldaţii dormeau in ~.)* 2. *(BIS.) cortul mărturiei* – tabernacol. *(~ la vechii mozaici.)*

cort s. v. UMBRELĂ.

CORTEGIU s. 1. alai, suită, (înv.) ecpaiá, paradă, saltanát, tacâm. *(~ domnesc.)* 2. alai, convoi, procesiune. *(~ mortuar.)*

cortél s. v. ADĂPOST. AŞEZARE. CASĂ. CĂMIN. DOMICILIU. LOCUINŢĂ. SĂLAŞ. UMBRELĂ.

CORTEX s. *(ANAT.) cortex cerebral* =- scoarţă cerebrală; *cortex suprarenal* = glandă cortico-suprarenală.

cortéz adj. v. AMABIL. ATENT. CURTENITOR. DRĂGUŢ. GALANT. GENTIL.

CORTICOTRÓP s. *(BIOL.)* Acth. CORTÍNĂ s. (înv.) perdea. *(Se lasă ~, la teatru.)*

cortorosí vb. v. DEBARASA. DEGAJA. DESCOTOROSI. DEZBĂRA. SCĂPA.

CORTURÁR s şătrar, ţigan nomad, (rar) şătras

corúnă s \ FRUNTAR

CORUPE \b 1. a decădea, a (se) depra\a, a (se) desfrâna, a (se) destrăbăla, a (se) perverti, a (se) strica, a (se) vicia, (rar) a (se) dez mata, (m\ ) a (se) sminti. *(S-a ~ într un mediu imoral)* 2. a perverti, a seduce *(A ~* o *fata)* 3. a (se) deforma, a (se) strica *(O limba care* s *a ~* sub *influenta)*

CORLPLRE s 1. decădere depravare peivcitirc stricare, viciere, (m\ ) degradatie *(~ moravuiilor)* 2. coiupţie, pervertire, sedu cere seducţie *(~ unei minore)* 3. deformare strinre *(~ unei limbi)*

CORLP1 adj 1. deca/ut, depravat desfn-nat destrăbălat, de/maţat imoral, neruşinat pervertit, stricat \icios (li\r) libertin, (rai) deşănţat (pop si fam) parsi\, (pop) deşucheat (mv si leg) ruşinat (îeg) sucheat, tesmemt, (im) aselghiccsc, demoralizat, spur cát *(Om ~)* 2. defoimit stricat *(I orme lexicali ~)*

COPtPTIBII ad) (h\i) venal (in\ ) mi tonic *(lunttionai ~)*

(OPI PIIBII IIA1E s corupţie, (hvr) \emhtde *(~ unui funcţionar)*

CORII 1 IL s 1. coruptibilitate (hvr) \c nalitate *(~ unui magistial)* 2. decadenta, decadeu depravau, desfrinare, desfnu, des-ti ibaliu dezmat, imoralitate perdiţie, per-vtisitilc peiversiune, pervertne pierzanie, pici /m stricăciune, viciu, (rai) deşănţai e, (in\ ) aselghiciune, aselghie desfătare, prea tui\ie prcacurMre preaiubire, (fig) descom puncie putreziciune, (rar fig) putrefacţie (in\ fie) putrejune *(Staiea de ~ din înalta societate)* 3. corupere pervertire seducere, seducţie *(~ unei minore)*

COR\OADAs l.*(IST)* (ínv)jold *(~ preş tata de tarani in folosul boierului)* 2. (pop si fam • dirvălă *(Treaba asta e o ~ pentru mine)*

torzars v FERĂSTRĂU

(OSÁC s *(IHT, Abramis ballerus)* (reg) murgoi

tcsăr s A CĂLUŢ COSAŞ LOPA1AR

COSAŞ s 1. cositor *(Un ~ a ieşit la cosii)* 2. *(E NI OM Locuslu vindissima)* căluţ, (înv. si reg) acridă (reg) cobiliţár, cobiliţă, cosár, lăcusta \erde (Ban) scăiuş 3. *(EA-TOM; 1 ocusta cantans)* căluţ, (Ban) scăiuş

COSrCANTA s *(GEOM)* (mv) sindiatem-nusa

COSI \b *i* tăia *(~ iarba)*

co-ie s v COADĂ

< OSIRE s coasă cosit *(Merge la prima ~)*

<os,instc s v COSITURA

(OSIls coasa, cosire *(Merge la primul ~)*

(OSITOR s cosaş *(Un ~ a ieşit la* cosit *)*

COSITOR s *(CHIM)* stamu, (Transilv si Bin) pleu

COSITORÍvb a spoi *(~ un vas de arama)*

COSII ORÍRE s cositorit, spoire, spoit, (m\ ) spoitură *(~ unui vas de aramă)*

COSITORÍT ad] spoit *(Vas de aramă ~.)*

COSITORIT s cositorire, spoire, spoit, (in\ ) spoitură *(~ unui vas de aramă.)*

COSITÚRĂ s 1. (Mold ŞIBUCOV) cosirişte. *(Locul de pe care s a cosit iarba se cheamă ~)* 2. fânaţ, fineaţă, (Transilv şi Ban) prat *(A strins întreaga ~)*

cosita letelor s \ IRIS S 1 ÎN 1EN STÂN-JENEL.

COSÍŢĂ s coadă, (reg) giţă *(O fata cu~e)*

COSIŢÉL s *(BOT, Smm latifohum)* (reg) bolomca

COSMIC ad] interplanetar, sideral, spaţial *(Zbor ~, nava ~)*

COSMOECONOMIE s mondoeconomie

COSMONAUT s astronaut *(Primul ~ din lume a fost Iun Gagarm)*

COSMONAUTICĂ s astronautică

(OSMONÁVĂ s astronavă

COSMOS s lume, macrocosm, univers.

COSÓR s 1. (reg) rizácă, sábiţă, tirpan. *(~ pentru laialstuful)*2.*(B*OT, *Lerathophyllum demersum)* brădis, (reg) frunza cerei

COSOROÁBĂ s *(*COA*STR)* (îeg) cununa, praştie *(~ la casa, sub acoperiş)*

COST s preţ, \aloaie *(~ al unei mărfi)*

costs v ALIMFNT HRANA MÂNCARF

COSTA vb a face i fi a re\cm (iar) a preţui, (mv si reg) a \em, (in\ )a costişi *(CU ~ metrul de stofaf)*

oostándă s v POTRONIC

tostător ad] \ COSTISITOR SCUMP

COSTELIV ad] Jigărit pipernicit, pirpiriu, prăpădit, pii7ănt, lăpciugos, sfrijit, slab slă banog uscat uscăţiv, (rar) useacios (in\ si reg) mârsav, iau, 'ec secătui secativ, (reg) ognjit (Mold si Iransih) pognjit *(Vita ~)*

costişi vb \ COSTA I ACE 11 RE\ENI

COSTIŞII OR Td] scump (m\ si îeg) bănos (înv) costător *(Lucruri ~)*

costiş s \ I AMBA \ A I RAI

COS TlSĂ s *(GEOGR)* clină coastă cobons, muchie, pantă, povirnis, pnpor, repe/is sco boris versant, (rar) prăvalác, pravahş (mv si reg) piá/ă, scapăt, (reg) pieptăn, pieptar, pieziseá, povlrghie, prăval, prăvălitură, răpă-gus, (prin Munt) aplecus, (mv) bair, povirm-tură (fig) sold *(~* o *unui deal)*

coslrăs s v BIBAN

COSTREI s *(BOT)* 1. *(Eclunochloa crus-galli)* (reg) iarbă bărboásă, îaibă ghimpoása, mohor gros 2. *(Sorghum halepense)* (reg) bălur, belengher 3. *(Setaria qlauca)* mohor, (reg) bursoáca

costrei s v IARBA CÂINELUI PIR DE-ŢELINĂ PIR-GROS

COSTUM s port *(~ popular)*

COS s 1. paner, (pop) coşarcă, papormţă (Tiansilv si Munt) corfă, (prin Ban şi Transilv) targa *(A pus merindele in ~)* 2. ladă, (reg) casă cutie, drob durbană, ţarc *(~ la teas cui de stiuguri)* 3. burduf, coviltir, (îeg) ceahól, cutubă, (reg, mai ales in Mold) poclit *(~ la trăsura)* 4. cămin, horn, (pop) coşarcă, (reg) bageaca, cubeá, cucuváie, fumar, hornéţ, mar chióţă, ursoáie, (prin Transilv) buduréţ, budu-rói, (Transilv si Munt) cóifă, (Mold) hogeág, (prin Transilv) ştiol, (prin Mold şi Bucov) şúber. *(Fumul iese prin ~)* 5. *(AVAT) coşul pieptului* -= torace, cutie toracică

COŞ s. *(MED.)* (pop.) zgrăbúnţă. *(Eplin de ~uri pe faţă.)*

coş s. v. COŞAR. COŞCIUC. COVILTIR. DOS. PATUL. PORUMBAR. SICRIU. STUP.

COŞAR s. homar. *(~ curăţă coşurile caselor.)*

COŞAR s. patul, porumbar, (reg.) magazin, (Mold. şi Transilv.) coş, (Transilv.) coşarcă. *(~ de porumb.)*

coşar s. v. STAUL.

COŞARCĂ s. (pop.) tírnă, (reg.) tirneáţă, târnóg. *(Duce marfa înlr-o ~.)*

coşarcă s. v. CĂMIN. COS. COŞAR. HORN. PANER. PATUL. PORUMBAR.

coşărcúţă s. v. COŞULEŢ. PANERAŞ.

COŞCIUG s. sicriu, (rar) sarcofag, (înv. şi pop.) raclă, (pop.) scâiidură, (reg.) brad, casă, (Transilv. şi Ban.) copârşéu, (prin Transilv.) jgheab, (Transilv.) ladă, (Transilv. şi Maram.) sălaş, (Olt. şi Transilv.) tron, (înv.) coş, (arg.) pardesiu de scínduri.

coşcov adj. v. BURDUŞIT. COJIT. COŞCOVIT. SCOROJIT.

coşcovă s. v. CROV. GĂVAN. PADINĂ.

COŞCOVEÁLĂ s. cojeală, coşcovitură, scorojeală, scorojitură. *(~ de pe un perete.)*

COŞCOVÍ vb. a se burduşi, a se coji, a se scoroji, (pop. şi fam.) a se scofâlci, (reg.) a se scochiţa. *(Pereţii s-au ~.)*

COŞCOVÍRE s. burduşire, cojire, scorojire, (pop. şi fam.) scofâlcire. *(~ peretelui.)*

COŞCOVÍT adj. burduşit, cojit, scorojit, (pop. şi fam.) scofâlcít, (Mold. şi Bucov.) coşcov. *(Un perete ~.)*

COŞCOVITURĂ s. cojeală, coşcoveală, scorojeală, scorojitură. *(~ de pe un perele.)*

COŞENÍLĂ s. *(ENTOM.; Coccus cacti)* cârmâz.

coşér s. v. LEASĂ.

coşi vb. v. BĂŞICA. URZICA.

COŞNIŢĂ s. (Transilv.) ţechíră. *(S-a întors de la piaţă cu ~ plină.)*

cóşniţu s. v. STUP.

coştéi s. v. CASTEL.

eoştereáţă s. v. COCINĂ. COTEŢ.

coştoroábă s. v. COCIOABĂ.

coştrúşă s. v. MÂNZĂ.

COŞULÉŢ s. paneraş, (pop.) coşărcúţă, (Transilv.) corfíţă. *(Un ~ de nuiele.)*

COT s. 1. cotitură, curbă, întorsătură, întortochetură, ocol, răsucitură, serpentină, sinuozitate, şerpuire, şerpuitură, (rar) îndoitúră, (pop.) cârmeálă, cârnitúră, întorsúră, sucitúră, (Olt. şi Ban.) covéi. *(~ al unui drum.)* 2. cotitură, meandru, sinuozitate, şerpuitură, (reg.) taólă. *(~ al unui riu.)* 3. (prin Transilv.) şing. *(Un ~ de plnză.)*

cot s. v. COLŢ. COLŢAR. COTLON. DREPTAR. ECHER. UNGHER. UNGHI.

COTĂRI s. pi. *(ENTOM.)* paşi (pl.).*(~ sânt larvele unor fluturi.)*

COTÁRLĂ s. javră, jigodie, potaie, (pop.) jigăráie, şárlă, (reg.) pújlă, schilă, (Transilv.) hólă, (Mold. şi Bucov.) păháie, (Mold.) pohârlă, (prin Transilv.) teáucă.

COTĂ s. 1. altitudine, înălţime. *(La ce ~ ne aflăm?) 2. cotă-parte* = cotitate, (reg.) tain, (înv.) refeneá. *(Ce ~* ii *revine?)*

cótcă s. v. MINGE.

COTCODĂCEALĂ s. cotcodăcire, cotcodă-cit. *(~ găinii.)*

COTCODĂCÍ vb. (reg.) a cotcorozi, a cot-cozi. *(Găina ~.)*

cotcodăcí vb. v. FLECARI. ÎNDRUGA. PĂLĂVRĂGI. SPOROVÂI. TRĂNCĂNI.

COTCODĂCÍRE s. cotcodăceală, cotcodă-cit. *(~ găinilor.)*

COTCODĂClT s. cotcodăceală, cotcodăcire. *(~ găinii.)*

cotcorozi vb. v. COTCODĂCÍ.

cotcozí vb. v. COTCODĂCÍ.

coterie s. v. BANDĂ. CÂRDĂSIE. CLAN. CLICĂ. GAŞCĂ. ŞLEAHTĂ.

COTEŢ s.' (Mold. şi Bucov.) eoştereáţă, (Mold., Transilv. şi Olt.) poiată. *(~ de porci, de păsări.)*

coteţ s. v. LEASĂ. OSTREŢ.

COTÍ vb. 1. a cârmi, a vira, (rar) a cirmui, (pop.) a cârni, (Mold.) a cotigi, (înv.) a şovăi. *(A ~ un autovehicul.)* 2. a o lua, a merge. *(O ~ la stingă.)*

COTIDIAN adj., s. 1. adj. curent, obişnuit, prozaic, zilnic. *(Treburile ~.)* 2. s. gazetă, jurnal, ziar, (înv.) foáic. *(Un ~ de marc tiraj-)*

COTÍGĂ s. 1. teleagă, (reg.) tărăbúţă, tolígă. *(~ pentru poveri uşoare.)* -. teleagă, (reg.) dric, roate

(pl.), rotile (pl.), (Transilv.) căroáie. *(Pe ~ se reazemă grindeiul plugului.)*

cotigi vb. v. CÂRMI. COTI. VIRA.

cotilí vb. v. CĂUTA. COTROBĂI. RĂSCOLI. SCORMONI. SCOTOCI. UMBLA.

cotineáţă s. v. PATUL.

COTÍRE s. cârmire, cirmit, cotit, viraj, virare, virat, (pop.) cârníre, cirnlt. *fin timpul ~ unui vehicul.)*

COTÍT adj. întortocheat, sinuos, sucit, şer-puit, şerpuitor, (rar) şerpuind, (înv. şi reg.) şovăit, (înv.) serpentin. *(Un drum ~.*yi

COTÍT s. cârmire, cirmit, cotire, \iraj, virare, virat, (pop.) cârníre, cârnít. *(In timpul.~ unui vehicul.)*

COTITATE s. cotă-parte, (reg.) tain, (înv.) refeneá. *(Ce ~ ii revine?)*

COTITURĂ s. 1. cot, curbă, întorsătură, întortochetură, ocol, răsucitură, serpentină, sinuozitate, şerpuire, şerpuitură, (rar) îndoitúră, (pop.) cârmeálă, cârnitúră, întorsiiră, sucitúră, (Olt. şi Ban.) covéi. *(~ a unui drum.)* 2. cot, meandru, sinuozitate, şerpuitură. (reg.) taólă. *(~ a unei ape.)* 3. curbă, viraj. (7.*a ~ lasă vehiculul mai încet.)*

cotitură s. v. GOLF. ÎNTORSĂJURÂ. RĂSCRUCE. TURNURĂ.

COTIZAŢIE s. (grecism in\.) sinisforá. *(Şi-a plătit ~.)*

eotârléte s. v. STAUL.

COTLET s. antricot, (prin Mold.) tarác. *(Un ~ de porc.)*

cotlcfi s. v. FAVORIŢI.

COTLON s. 1. ascunzătoare, ascunziş, (rar) ascunzătúră, (pop.) tainiţă, (Mold.) taină. (înv.) ascuns, ascunsoáre. *(Si-a găsit cu greu un ~.)* 2. colţ, ungher, unghi, (reg.) corn, cot, (Olt. şi Transilv.) unghéţ. *(S-a retras într-un ~.>* 3. adâncitură, firidă, intrând, nişă, ocniţă, scobitură, (înv.) sfirídă. *(Vasul era pus í/i-Ir-un ~.)*

cotoárbă s. v. BABORNIŢĂ. BELEA. BUCLUC. COTOROANŢĂ. DANDANA. HOASCĂ. ÎNCURCĂTURĂ. NĂPASTĂ. NEAJUNS. NECAZ. NEMULŢUMIRE. NENOROCIRE. NEPLĂCERE. NEVOIE. PACOSTE. POCINOG. RĂU. SUPĂRARE. ZGRIPŢUROAICĂ.

COTÓC s. *(TEHN.)* fofează, (reg.) fuscél, lăturaş, *(~ la alergătoarea de urzit.)*

cotóc s. v. COTOI. MOTAN. PISOI.

cotocéi s. pi. v. PAPANAŞ.

COTOI s.*(ZOOL.)* motan, pisoi, (pop.) miţ, pisíc, (reg.) cotóc, mihóc, mârtán, mâtârlân, mâtóc, motoc, pisóc, (Ban. şi Transilv.) mârtác, (prin Olt.) mirtóc. *(~ c masculul pisicii.)*

cotoi s. v. BRAŢ. CRAC. MARGINE. MĂNUŞĂ. MINĂ. MÂNER. PERVAZ. SPETEAZĂ.

COTOIÁŞ *s.(ZOOL.)* motănaş, motănel, piso-ias, (pop.) miţúc, mâţúş, mitúţ, (reg.) pisocél.

'rotolán s. v. ŞTIULETE.

coton s. v. BUMBAC.

ootonóg adj. v. ŞCHIOP.

COTONOGEALĂ s. ologeală. *(~ unui animal.)*

COTONOGI vb. a ologi. *(O vită care a ~.)*

cotonogi vb. v. SNOPI. STÂLCI.

COTOR s. 1. *(BOT.)* tuleu, tulpină, (reg.) beldie, (~ *la plantele erbacee mari.)* 2. rădăcină, (reg.) rnăcău. *(~ cozii calului.)* 3. (reg.) bute. <~ *la penele de pasăre.)* 4. coadă. (~ *măturii.)* 5. matcă, (rar) súşă. *(~ al unui chitanţier.)* 6. *(BOT.)* cocean. *(~ de măr.)* cotor s. v. COCEAN. MÂNER. cotoroábă s. v. PISICĂ.

cotoroáge s. pi. v. PIFTIE. RĂCITURI.

COTOROANŢĂ s. babornită, hoaşcă, zgrip-turoaică, (reg.)hoáncă, hoánghină, (prin Munt.) bahórniţă, (Mold.) cotoárbă, (fig.) hírcă. *(O ~ nesuferită.)*

eotoroánţă s. v. BABĂ. VRĂJITOARE.

cotreánţă s. v. BULEANDRĂ. CÂRPĂ. ELEANDURĂ. OTREAPĂ. PETICĂ.

ZDREANŢĂ.

cotrenţós adj. v. FLENDUROS. RUPT. ZDRENŢĂROS. ZDRENŢUIT.

COTROBĂÍ vb. a căuta, a răscoli, a scormoni, a scotoci, a umbla, (pop.) a scociorî, (înv. şi reg.) a scodoli, a scorbeli, (reg.) a bodi-căi, a corleşi, a cotili, a hojbăi, a scobiriăi, (Mold.) a bârcii, (Bucov.) a boltăi, (prin Olt.) a bulduşi, (prin Ban.) a burfăi, (Ban.) a cobârlui, (Mold. şi Bucov.) a cociobăi, (Munt.) a scofeli, (înv.) a scorteli. *(*A"*u mai ~ prin lucrurile melc.)*

COTROBĂIÁLĂ s. căutare, cotrobăire, cotrobăit, scotoceală, scotocire, scotocit.

COTROBĂIRE s. căutare, cotrobăială, cotrobăit, scotoceală, scotocire, scotocit.

COTROBĂIT adj. răscolit, scotocit, (înv. şi reg.) scorbelít, (reg.) rostopolít. *(Toată casa era ~.)*

COTROBĂÍT s. căutare, cotrobăială, cotrobăire, scotoceală, scotocire, scotocit.

cotróg s. v. ADĂPOST. CULCUŞ. SĂLAŞ-

cotrornplétc s. v. RETEVEI. SCUR 1ĂTURĂ-

COTROPÍ vb. a invada, a încălca, a năpădi, (pop.) a călca, (înv.) a cuprinde, a năbuşi, a stropşi, a supăra. *(A ~ un teritoriu străin.)*

COTROPÍRE s. invadare, invazie încălcare, năpădire, (pop.) călcare, (înv.) cuprindere, cuprins, năbuşeálă, stropşitúră. (~ *unui teritoriu străin.)*

COTROPITOR adj., s. agresor, atacator, invadator, năvălitor. *(Armată ~.)*

eotúmbă s. v. COB1LĂ.

coţcár s. v. ESCROC. HOŢ. IMPOSTOR. ÎNŞELĂTOR. PUNGAŞ. ŞARLATAN. ŞNAPAN.

cóţcă s. v. ESCROCHERIE. HOŢIE. IMPOSTURĂ. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. PUNGĂŞEALĂ. PUNGĂŞIE. ŞARLA 1A-NIE. ŞMECHERIE. ZAR.

cotcărí vb. v. ESCROCA. ÎNŞELA. PUNGAŞI.

coţcărie s. v. ESCROCHERIE. FURAT. FURĂTURĂ. FURT. HOŢIE. IMPOSTURĂ. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. PUNGĂŞEALĂ. PUNGĂŞIE. ŞARLATANIE. ŞMECHERIE.

coţobrél s. v. PORUMBAR. PORUMBEL.

COŢOFANĂ s. *(ORNIT.; Pica pica)* (pop.) ţarcă, (Munt.) caragáţă, (Ban.) ciorcobáră, ciorcúşă, (Transilv.) fráşcă, sarcói, (Olt. şi Ban.) ştirícă, (prin Munt.) ştiricea, (Mold., Bucov. şi Transilv.) ţărcúşă, (Transilv.) vráşcă, (Mold.) scuipatul-drácului.

coţofană s. v. CĂTUŞĂ. CHINGĂ.

covaci s. v. FIERAR.

cováli s. v. FIERAR.

COVATĂ s. 1. albie, copaie, (pop.) postávă, (reg.) móldă, (Mold. şi Bucov.) bálie, (Transilv.) spălător. *(~ de rufe.)* 2. copaie, (pop.) postávă. *(~ a morii, in care se scurge făina.)*

covăceríe s. v. FIERĂRIE.

covăcíe s. v. FIERĂRIE.

covălíe s. v. FIERĂRIE.

eovăseálă s. v. ALUAT. DOSPEALĂ. MAIA. PLĂMADĂ. PLĂMĂDEALĂ.

covăţeá s. \. ALBIOARĂ. ALB1UŢĂ. COPĂIŢĂ. COVĂŢ1CĂ.

COVĂŢÍCĂ s. albioară, albiuţă, copăiţă, (pop.) covăţeá. *(~ pentru jrămintat aluatul.)*

covăţică s. v. TEICĂ.

covéi s. v. COT. COTITURĂ. CURBĂ. ÎNTORSĂTURĂ. ÎNTORTOC1IETURĂ.

OCOL. RĂSUCITURĂ. SERPENTINĂ. SINUOZITATE. ŞERPUIRE. ŞERPUriURĂ.

covergă s. v. COVILTIR.

COVERTĂ s. *(MAR.)* punte, (înv.) pod. *(Marinarii pe ~!)*

COVILTIR s. 1. (reg.) ccapól, cóbără, coş, (Ban. şi Transilv.) arnéu, (Olt. şi Ban.) covergă, (prin Mold. şi Bucov.) pocríş. *(~ la car, căruţă.)* 2. burduf, coş, (reg.) ceahól, cutúbă, (reg., mai ales în Mold.) poclít. *(~ la trăsură.)*

covíţ interj, v. GROH. GUIŢ.

coviţá vb. v. GROHĂI. GUIŢA.

eoviţăí vb. v. GROHĂI. GUIŢA.

COVÂRŞÍ vb. 1. a(-l) copleşi, a(-l) cuprinde, a(-l) împovăra, a(-l) năpădi, a(-l) răzbi, (pop.) a(-l) prididi, (înv.) a(-l) supune, (fig.) a(-l) apăsa, a(-l) doborî, a(-l) răpune. *(L-au ~ necazurile, grijile.)* 2. a(-l) copleşi, a(-l) împresura, a(-l) năpădi, a(-l) prinde. *(Îl ~ ylndurile.)* 3. a(-l) ajunge, a(-l) birui, a(-l) copleşi, a(-l) cuprinde, a(-l) înfrânge, a(-l) învinge, a(-l) podidi, a(-l) prinde, a(-l) răzbi, a(-l) toropi, (înv.) a(-l) preacovirşi, (fig.) a(-l) doborî, a(-l) lovi. *(L-a ~ somnul, oboseala.)* 4. a copleşi, a năpădi, a umple, (fig.) a inunda. *(Lacrimile o ~* J ó.a depăşi, a întrece. *(Iubirea ~ toate celelalte sentimente.)*

COVÂRŞITÓR adj. 1. apăsător, copleşitor, greu, împovărător, (livr.) oneros. *(îndatoriri ~.)* 2. copleşitor, sfişietor. *(O impresie ~.)* 3. copleşitor, pătrunzător. *(Un frig ~.)* 4. copleşitor, (fig.) strivitor. *(O personalitate ~.)*

COVOR s. scoarţă, (rar) săndulíc, (pop.) velíntá, (înv. şi reg.) tapet, (reg.) lăicér, (prin Transilv. şi

Bau.) tépih, (Transilv. şi Maram.) ţol. *(~ de perete.)*

COVORAŞ s. carpetă.

covrág s.'v. COCEAN. CURPEN. VREJ.

covrigá vb. v. GHEMUL ÎNCÂRLIGA.

ÎNCOLĂCI. ÎNCOVRIGA. ÎNFĂŞURĂ. ÎNVĂLĂTUCI. RĂSUCI. SUCI.

COVRIGAR s. (înv.) simigíu.

COVRIGĂRÍE s. (înv.) simigerie.

cóvru s. v. BÂRLOG. CUIB. CULCUŞ. SĂLAŞ. VIZUINĂ.

COXÁL adj. *(ANAT.)* iliac. *(Os ~; regiunea ~.)*

CÓXĂ s. *(A.VAT.)* coapsă. *(~ a omului.)*

coz s. v. ATU.

COZONAC s. (Transilv.) colac. *(Un ~ cu* nucă.*)*

cozondraci s. pi. BRETELE.

COZOROC s. vizieră, (reg. si glumeţ) streaşină, (prin Ban.) şild, (Transilv. si Maram.) şimlédăr, (Transilv. şi Bucov.) şirm. (*~ al şepcii, al chipiutui.)*

CRAC s. *(TEHN.)* braţ, margine, mină, miner, pervaz, spetează, (reg.) condác, cotoi. *(~ la ferăstrău.)*

crac s. v. BRAŢ. COARDĂ. CRACĂ. CREANGĂ. MEMBRU INFERIOR. PICIOR. RAMIFICAŢIE. RAMURĂ.

CRACĂJ s. *(CHIM.)* cracare. *(~ motorinei pentru obţinerea benzinei.)*

CRACARE s. *(CHIM.)* cracaj. *(~ păcwii pentru obţinerea unor derivaţi.)*

CRACĂ s. creangă, ramură, (rar) ram, (înv. şi reg.) stilp, (reg.) rátină, rază, (Transilv.) cloámbă, (Transilv., Bucov. şi Olt.) crac. *(O ~* de *măr.)*

craci s. pi. v. BUTUCI. PLAZURI. TĂLPI.

CRACOVIÁC s. *(COR.)* cracoviană. *(~ este un dans popular polonez.)*

CRACOVIANĂ s. *(COR.)* cracoviac. *(Dansul popular polonez numit ~.)*

cráflă s. v. GOGOAŞĂ.

CRAH s. *(FIN.)* bancrută, faliment, (înv. şi reg.) selamét, (înv.) mofluz, mofluzénie,

mofluzíe, mofluzlâc, (înv., în Transilv.) crídă. *(~ unei mari întreprinderi capitaliste.)*

CRAI s. afemeiat, (pop. şi fam.) berbant, craidon, muieratic, (pop.) muiérce, (prin Transilv.) băbălău, (fam.) donjuan, (glumeţ) ştrengar. *(E un mare ~!)*

crai s. v. BOISTEAN. CÂRMUTTOR. CONDUCĂTOR. DOMN. DOMNITOR. ÎMPĂRAT. MONARH. POPĂ. REGE. RIGĂ. STĂPÂNITOR. SUVERAN. VODĂ. VOIEVOD.

craidon s. v. AFEMEIAT. CRAI.

CRA1LIC s. (livr.) libertinaj, (pop. şi fam.) berbantlâc, (Mold.) crancalic, (înv.) preacurvíe. *(~ unui bărbat.)*

CRAINIC s. 1. mesager, sol, trimis, vestitor, (reg) crancău, (înv.) posláneţ, poslánic. pristáv..strigător, tetál. (*Au anunţat vestea prinlr-un ~.*) 2. spicher. *(~ la televiziune.)*

crainic s. v. BUHAI. COINAC. COLĂCAR.

CRAINICĂ s. spicheriţă. *(~ la radio.)*

CRAMĂ s. (reg.) vélniţă. *(Mai are vin în~.)*

CRAMPĂ s. *(MED.)* colică, spasm, (reg.) apucat, apucătură, matrinchină, matrice, strâns, strânsoáre, strinsúră, vătămătúră. *(~ intestinală.)*

crámpen s. v. TÂRNĂCOP.

CRAMPONA vb. (fig.) a se agăţa. *(Se ~ cu desperare de el, ca s-o ajute.)*

cran s. v. MACARA.

crancalic s. v. CRAILÂC.

crancáu s. v. CEUCĂ. CORB. CRAINIC. MESAGER. SOL. STÂNCĂ. STĂNCUŢĂ. TRIMIS. VESTITOR.

CRANIU s. *(A.VAT.)* căpăţână, hârcă, scăfâr-lie, tigvă, ţeastă, cutie craniană, (pop. şi fam.) dévlă, (înv. si reg.) scafă, (înv.) glávă, glă-vătâná. (-- *unui moil deshumat.)*

CRAP s. *(UIT.; Cxprinus carpio)* (reg.) şarán, (Mold.) sa/án.

crap săltăreţ s. v. SULĂ.

crap -..-.áíie s. v. SULĂ.

crap siilédnic s. \. SULĂ.

cras adj. v. (1ROSOLAN.

crasíci s. v. PĂRUL-CIUTEL SALBĂ-MOALE. VERIGAR.

crastaván s. v. ANTONICĂ.

CRATER LUNAR s. *(ASTRON.)* circ lunar.

CRATIMĂ s. linioară, liniuţă de unire, trăsură de unire. *(~ este un semn ortografic.)*

CRÂTIŢĂ s. (reg.) tigaie, (Transilv.) lá-boş, (Ban., Transilv. şi Olt.) ráină, (prin Transilv.) răvár. (Ban.) serpéncă. *(O ~ eu fasole.)*

CRATOGÉN s. *(GEOL.)* platformă.

CRAVAŞA s. biciuşca, (pop.) rî'ncă, (reg.) fîşcă, iúşcă, năpírcă, zbiciúşcă. *(Îndeamnă calul cu ~.)*

CRAVATĂ s. (înv.) legătoáre, legătură, (arg.) şlénglier. *(Purta la git~.j*

CRĂCĂNA s. pirostrie, (reg.) picioare (pl.), ţágră, (prin Transilv.) miţă, (prin Ban. şi Transilv.) săgeác. *(Pe ~ se piuie ceaunul la foc)*

crăcăna s. v. CAPRĂ. COARNE. COBILĂ. PRĂJINĂ.

CRĂCĂNA vb. (pop.) a se crăci, a se răs-crăcăra, (reg.) a se târşi. *(Ce te-ai ~ aşa?)*

crăcăna vb. v. BIFURCA. RAMIFICA.

CRĂCĂNAT adj. (pop.) crăcit, răscrăcărat, (reg.) tirsít. *(Om ~; picioare ~.)*

crăci vb. v. CRĂCĂNA.

crăcit adj. v. CRĂCĂNAT.

CRĂCIUN s. *(BIS.)* (înv.) născut. *(În ziua de ~.)*

crăcós adj. v. CRENGOS. CRENGUROS. RAMIFICAT. RĂMUROS.

CRÁCULÍŢĂ s. crăcuşoară, crăcuţă, crenguţă, răniurca, rărnurică, (Ban.) şíbă. *(O ~ de brad.)*

crăcurós adj. v. CRENGOS. CRENGUROS. RAMIFICAT. RĂMUROS.

CRĂCUŞOARĂ s. crăculiţă, crăcuţă, crenguţă, răinurea, rărnurică, (Ban.) şíbă. *(O ~ de pin.)*

CRĂCUŢĂ s. crăculiţă, crăcuşoară, crenguţă, rămurea, rărnurică, (Ban.) şíbă. *(O ~ de măr.)*

crăcúţc s. pi. v. SURGUCI.

crăiasă s. v. DAMĂ. ÎMPĂRĂTEASĂ.

MAMĂ. MATCĂ. MIREASĂ. REGINĂ. SUVERANĂ. ZÂNĂ.

crăíe s. v. IMPERIU. ÎMPĂRĂŢIE. MONARHIE. REGAT.

crăielíci s. v. VERIGEL.

crăiesc adj. v. IMPERIAL. ÎMPĂRĂTESC. REGAL. REGESC.

crăiéş s. v. BOIŞTEAN.

crăiéştcadv. v. ÎMPĂRĂTEŞTE. REGEŞTE.

crăiétc s. v. BOIŞTEAN.

crăict s. v. BOIŞTEAN.

crăímc s. v. IMPERIU. ÎMPĂRĂŢIE. MONARHIE. REGAT.

crăişórs.v. PRINCIPE. PRINŢ.

CRĂÍŢĂ s. *(V.OT.; Tagetes erecta* şi *patula)* vizdoagă, (reg.) boánce (pl.), bófte (pl.), budiánă, ochcşéle (pl.), săscúţă, schilculíţe (pl.), ţigăn-cúse (pl.).

crăiţă s. v. COCOTĂ. CURVĂ. DAMĂ. FEMEIE DE STRADĂ. ÎMPĂRĂTEASĂ. MAMĂ. MATCĂ. PROSTITUATĂ. REGINĂ. TÂRFĂ.

CRĂNŢĂÍ vb. a crănţăni, a ronţăi. *(~ co-vritji.)*

CRĂNŢĂNÎ vb. a crănţăi, a ronţăi. *(~ biscuiţi.)*

CRĂPĂ vb. 1. a (se) ciobi, a (se) ciocni, a (se) fisura, a plesni, a pocni, a (se) sparge. *("Vasul s-a ~.)* 2. a plesni, (pop.) a pocni. *(A ~ o vită.)* 3. a despica, a sparge, a spinteca, a tăia, (reg.) a sfărâma. *(~ lemne pentru foc.)* 4. a se deschide, a se despica. *(S-a ~ pă-mintul.)* 5. a (se) căsca, a (se) întredeschide. (U*şa* s-*a ~.)* 6. a se deschide, a se desface, a se despica, a plesni. (~ *mugurii, bobocii.)*

crăpă vb. v. DECEDA. DISPĂREA. DUCE. MURI. PIERI. PRĂPĂDI. RĂPOSA. SFÂRŞ1. STINGE. SUCOMBA.

CRĂPÁRE s. 1. ciobire, ciobit, ciocnire, crăpat, fisurare, fisurat, plesnire, plesnit, poc-nire. spargere, spart. *(~ a unui vas.)* 2. crăpat, despicare, despicat, spargere, spart, spinte-care, spintecat, tăiat, tăiere. *(~ a lemnelor de foc.)* 3. crăpat, întredeschidere. *(~ a uşii,*

a ferestrei.) 4. deschidere, desfacere, despicare, plesnire. *(~ bobocilor de floare.)*

crăpáre s. v. DECEDARE. DECES. DISPARIŢIE. MOARTE. PIEIRE. PRĂPĂD1RE. RĂPOSARE. SFÂRSIT. STINGERE. SUCOMBARE.

CRĂPAT adj. 1. ciobit, ciocnit, fisurat, plesnit, spart. *(Vas ~.)* 2. despicat, spart, spintecat, tăiat. *(Lemne de foc ~.)* 3. căscat, întredeschis. *(Uşă ~; capac ~.)* 4. deschis, desfăcut, plesnit. *(Boboc, mugur ~.)*

CRĂPAT s. 1. ciobire, ciobit, ciocnire, crăpáre, fisurare, fisurat, plesnire, plesnit, poc-nire, spargere, spart. *(~ at unui vas.)* 2. crăpáre, despicare, despicat, spargere, spart, spin-tecare, spintecat, tăiat, tăiere. *(~ lemnelor de foc.)* 3. crăpare, întredeschidere. *(~ uşii, ai ferestrei.)*

crăpăt s. v. ARŞIŢĂ. CANICULĂ. CĂLDURI. DOGOARE. DOGOREALĂ. FIERBINŢEALĂ. NÁBUSEALĂ. NĂDUF. NĂ-DUSEALĂ. PÂRJOL. POJAR. TOROPEALĂ. ZĂDUF. ZĂPUŞEALĂ.

CRĂPĂTURĂ s. 1. ciobitură, ciocnitură, fisură, plesnitură, spărtură. *(~ a unui vas.)* 2. despicătură, spintecătură, tăietură. *(~ la pantaloni.)* 3. întredeschidere, întredeschisă-tură. *(Prin ~ uşii...)* 4. căseătură. *(O mică ~ In perete.)* 5. *(TliHN.)* fantă.

CRĂPCEÁN s. *(UIT.)* crăpuştean.

crăpelniţă s. v. ALIMENT. HRANĂ.

MÂNCARE.

crăpúşnic s. v. CRĂSTĂVAL. PĂLĂMIDĂ. SCAI. SPIN. SOFRĂNEL.

CRĂPUŞTEAN s. *(UIT.)* crăpeean.

CRĂSTĂVAL s. *(BOT.; Cirsium olcraceum)* (reg.) crăpúşnic.

CREA vb. 1. a afla, a concepe, a descoperi, a elabora, a face, a găsi, a gândi, a imagina, a inventa, a născoci, a plănui, a plăsmui, a proiecta, a realiza, a scorni, (înv. şi pop.) a izvodi, (pop.) a iscodi, a închipui, (reg.) a tocmi, (înv.) a unelti, (fig.) a naşte, a urzi, a zămisli. *(A ~ un nou sistem de...)* 2. a făuri, a înfăptui, a întemeia, a realiza. *(A ~ un stat naţional unitar.)* 3.*(BIS.)* a face, a zidi. *(Biblia scrie că Dumnezeu a ~ lumea.)* 4. a constitui, a ctitori, a funda, a institui, a înfiinţa, a întemeia, a organiza, (astăzi rar) a statornici, (înv.) a sădi, a stabili, a statori, a temeli, (grecism înv.) a sistisi, (fig.) a urzi. *(A ~ corpul grănicerilor.)* 5. a alcătui, a constitui, a desemna, a forma, a institui, a înfiinţa, a numi, a organiza, a stabili, (înv.) a tocmi. *(A ~* o *comisie specială.)* 6. a alcătui, a compune, a elabora, a întocmi, a realiza, a redacta, a scrie, (înv.) a i7.vodi, a redija, a tocmi. *(A ~ o operă valoroasă.)* 7. a forma, a pregăti. *(~ cadre de specialişti.)* 8. a cauza, a da, a determina, a face, a pricinui, a produce, a provoca, a stârni. *(Medicamentul* ti *~ o senzaţie de...)* 9. a aduce, a produce, a realiza. *(~ mari beneficii.)*

CREANGĂ s. cracă, ramură, (rar) ram, (înv. şi reg.) stâlp, (reg.) rátină, rază, (Transilv.) cloámbă, (Transilv., Bucov. şi Olt.) crac. *(O ~ de măr.)*

CREARE s. 1. concepere, elaborare, imaginare, inventare, născocire, plănuire, plăsmuire, proiectare, realizare, scornire, (înv. şi pop.) izvodire. *(~ unei metode noi pentru...)* 2. făurire, înfăptuire, întemeiere, realizare. *(~ unui sta' naţional unitar.)* 3. *(BIS.)* facere, zidire, (înv.) tocmeală. *(~ lumii, după Biblie.) 4.* constituire, fundare, instituire, înfiinţare, întemeiere, organizare, (astăzi rar) statornicire. *(~ corpului*

grănicerilor.) 5. alcătuire, constituire, desemnare, formare, instituire, înfiinţare, numire, organizare, stabilire. *(~ unei comisii.)* 6. alcătuire, compunere, elaborare, întocmire, realizare, redactare, scriere, scris, (înv.) izvodire, redacţie, redijáre. *(~ unei opere.)* 7. formare, pregătire. *(~ unor cadre de specialişti.)* 8. determinare, pricinuire, producere, provocare, stârnire. *(~ unei stări de...)* creasta-cocóşului s. v. BREABĂN. FERIGĂ. GRANAT. LABA-URSULUI. MOŢUL-CURCANULUI. PIEPTĂNAR IŢĂ. RĂMU-RELE. SPILCUŢĂ. TALPA-GÂŞTF.I.

CREASTĂ s. 1. *(GEOGR.)* coamă, creştet, culme, muchie, spinare, sprinceană, (pop.) culmíş. *(O ~ prelungă de munte.)* 2. *(GEOGR.)* creştet, culme, pisc, \irf, (rar) obârşie, (înv. şi reg.) simceá, (reg.) |<íscán, spic, tigvă, titílâ, vârváre, (Transilv. I picúi, (Mold., Transilv. şi Maram.) ţiclău, (înv.) suiş *(Alpiniştii au ajuns pe ~.)* 3. *(CONSTR.)* coamă, culme, (reg.) coinánă, coroană, laţ, samară, slímnă. *(~ a acoperişului.)* 4. spinare. *(~ unui vai.)* 5. *(BOT.)* *creasta-cocoşului* ■- *a) (Clavaria flava)* (reg.) meloşél, opintíc, tocmăgél, barba-cáprei, burete-créţ, laba-miţei; *li) (Celosia crislata)* (înv.) amarántă.

creastă s. v. MĂSEA. RĂVAR.

CREATOR adj., s. 1. adj. imaginativ, ingenios, inventiv, iscoditor, iscusit, născocitor, (înv.) scornáci. *(Spirit ~.)* 2. s. făuritor, înfăptuitor, născocitor, plăsmuitor, realizator, (înv.) săvârşitór, scornitór, (fig.) făurar. *(~ al unui nou procedeu pentru...)* 3. s. făuritor, fondator, întemeietor, (înv.) tocmitór. *(~ de şcoală.)* 4. s. autor, realizator. *(~ filmului.)* 5. s. (art.) atotputernicul (art.), divinitate, domnul (art.), dumnezeire, dumnezeu, părinte, providenţă, puternicul (art.), stăpânul (art.), tatăl (art.), ziditorul (art.), (în limbajul bisericesc) preaânál-tul (art.), preaputérnicul (art.), (înv. şi pop.) pronie, (pop.) sfi'ntul (art.), sântul (art.), (înv.) atotţiitórul (art.), tvoréţ, zeu.

CREATURĂ s. animal, dobitoc, făptură, fiinţă, lighioană, necuvântător, vietate, vieţuitoare, (înv.) dihanie, săzdánie, (fig.) suflare, (înv. fig.) zidire, ziditúră.

creatură s. v. CHIP. FAŢĂ. FIGURĂ. INDIVID. INS. OM. PERSOANĂ.

creaţă s. v. RISLING DE BANAT.

CREAŢIE s. 1. invenţie, născocire, plăsmuire, scornitură, (pop.) iscodeálă, iscodénie, iscodítúră. *(0~ a imaginaţiei sale.)* 2. *(BIS.)* facere, geneză, (înv.) naştere, ródină, roditúră, tvorénie. *(Cartea ~, în Biblie.)* 3. operă, realizare. *(Tot ce vezi aici e ~ mea.)* 4. lucrare,

operă, producţie, (înv.) producere, product. *(O ~ de mare valoare.)*

CREDE vb. 1. a aprecia, a cliibzui, a considera, a găsi, a gindi, a judeca, a opina, a socoti, (pop.) a chiti, a cugeta, (înv.) a cunoaşte, a număra. *(Eu ~ că aşa trebuie să facem.)* 2. a considera, a găsi, a socoti, a vedea. *(Această circumstanţă o ~ de bun augur.)* 3. a se considera, a se închipui, a se socoti, a se vedea, (pop.) a se ţine. *(Se ~ inteligent.)* 4. a bănui, a ghici, a gindi, a-şi imagina, a-şi închipui, a întrezări, a presupune, a prevedea, a socoti, a şti, a visa, (rar) a prevesti, (înv. şi reg.) a nădăi, (reg.) a chibzui, a probălui, (fig.) a mirosi. *(Cine ar fi ~ că se va íntimpla astfel?)* 5. a presupune, a socoti, (franţuzism) a prezuma. (reg.) a probălui, (înv.) a supoza. *(~ că vom pleca in două zile.)* 6. a (se) aştepta, a-şi imagina, a-şi închipui. *(Ce ~ că ai să vezi?)* 7. a-şi imagina, a-şi închipui, a i se năzări, a i se părea, (înv. şi pop.) a i se năluci. *(Tu ~ numai că l-ai văzut!)* 8. a nădăjdui, a spera, (în\. şi reg.) a se nădăi. *(A începui a ~ că va fi liniştit.)* 9. a se încrede.

(~ in tine!)

CRF.DÍBIL adj. acceptabil, admisibil, plauzibil, verosimil. *(O explicaţie ~.)*

CREDIBILITATE s. admisibilitate, plauzibilitate, verosimilitate, (rar) verosimilitudine. *(~ unei explicaţii.)*

CREDINCIOS adj. 1. cinstit, devotat, fidel, nestrămutat, -*atornic, (livr.) lcál, loial, (reg.).slugarnic, (înv.) smerit. *(O soţie ~; prieten ~.)* 2. *(BIS.)* cuci rnic, cuvios, evlavios, pios, prea-credincioí. r"! igios, smerit, (franţuzism) devót, (înv. şi reg.) smc.-nic, (înv.) blagocestív, pietós, pravoslavnic, râvnitór, bine-credinciós. *(Om~.)*

CREDÍNŢĂ s. 1. certitudine, convingere, încredinţai", sentiment, siguranţă, (livr.) convicţiune. *(Am ~ că aşa va fi.)* 2. cinste, devotament, fidelitate, statornicie, (livr.) lealitate, (înv. şi reg.) priínţă. *(~ soţiei faţă de soţ.)* 3. nădejde, speranţă, (rar) nădăjduírc, (înv.) nădăjduínţă. *(A'u şi-a pierdut ~ in mai bine.)* 4. idee, judecată, opinie, părere. *(După ~ mea...)* 5. *(BIS.)* cucernicie, cuvioşenie, cuvio-şie, evlavie, pietate, pioşenie, piozitate, religiozitate, smerenie, (livr.) devoţiune, (inv.) blagocéstie, blagocestivíe, hristoitíe, râvnă, rivnírc, smeríre. G. *(BIS.)* confesiune, cult, religie, rit, (pop.) lege. *(E de ~ ortodox.)*

credinţă s. v. ASIGURARE. CHEZĂŞIE. CONCESIUNE. CREDIT. CRF.Z. DATORII;. GARANŢIE. ÎNCREDERE. LOGODNĂ. SIMBOLUL CREDINŢEI.

credinţi vb. v. LOGODI.

CREDIT s. datorie, (pop. şi fam.) \cresíe, (lransilv. şi Olt.) credinţă. *(Cumpără pe ~.)*

credit s. v. APRECIERE. ASCENDENT. ATENŢIE. AUTORITATE. CINSTE. CINSTIRE. CONSIDERAŢIE. INFLUENŢĂ. ÎNCREDERE. ÎNRÂURIRE. ONOARE. PRESTIGIU. PREŢUIRE. REPUTAŢIE. RESPECT. STIMĂ. TRECERE. VAZĂ.

CREDITA vb. *(FIN.)* a împrumuta. *(A ~ pe cineva cu suma de...)*

CREDITARE s. *(FIX.)* împrumutare. *(~ cuiva cu suma de.)*

CREDITOR s. *(FIX.)* împrumutat or, (înv.) datornic. *(Îl asaltează ~ii.)*

erédo s. v. CREZ. SIMBOLUL CREDINŢEI.

CREDUL adj. 1. naiv, prost, (înv., în Tran-silv., Ban. şi Olt.) lud, (fam.) fraier. *(Dac-ai fost ~ şi l-ai crezut!)* 2. candid, ingenuu, inocent, naiv, neştiutor. *(O fiinţă ~.)*

CREDULITATE s. 1. naivitate, simplicitate, simplitate. *(~ şi neştiinţa lui.)* 2. candoare, ingenuitate, inocenţă, naivitate. *(E de-o ~ dezarmantă.)*

CREIER S.*(AA^{T}AT.)* 1. (impr.) cncefál. 2. *creierul mic* --- cerebel, (pop.) creieráş, (reg.) cre-ierús.

creier s. v. BUTUC. DESTEPTĂCIUNE. INTELECT. INTELIGENŢĂ. JUDECATĂ. MINTE. PRICEPERE. RAŢIUNE. SPIRIT.

treieraţi s. v. CEREBEL. CREIERUL MIC.

crcicrúş s. v. CEREBEL. CREIERUL MIC.

CREION s. condei, (înv. şi pop.) plaivaz, (înv. si reg.) plumb, (înv., în Transilv. şi Ban.) cerúzâ. *(Xegustorul stă cu ~ după ureche.)*

CREIONA vb. a (se) contura, a (se) schiţa. *(A ~ din câteva trăsături situalia.)*

CREIONARE s. conturare, schiţare. *(~ unui profil.)*

CREIŢÁR s. (reg.) crucér. *(~ era o monedă de argint sau de aramă.)*

cremaţiúnes. v. ARDERE. INCINERARE. INCINERAŢIE.

CREMĂ s. *(FARM.)* alifie, pomadă, unguent, (livr.) liniment, (pop.) unsoare, (reg.) ip, (Transilv. şi Mold.) ir, (înv.) mehlém. *(Si-a dat cu ~ pe fată.)*

crémă s. v. ELITĂ. LAMURĂ.

cremenál s. v. AREST. ÎNCHISOARE. OCNĂ. PENITENCIAR. PUŞCĂRIE. TEMNIŢĂ.

CREMENE s. *(MIA[7].)* silex, (reg.) beábe, beáncă, beúţă, bicáş.

CRENEL s. *(CONSTR.)*(inv.)măzgál, meterez, zim1. *(~ la o cetate.)*

CRENGĂRÂIE s. crengărie.

CRENGĂRÍE s. crengăraie.

CRENGÓS adj. crenguros, ramificat, rămuros, (rar) crăcós, (pop.) rămurát, (reg.) crăcurós, (Transilv.) clombós. *(Copac ~.)*

CRENGUROS adj. crengos, ramificat, rămuros, (rar) crăcós, (pop.) rămurát, (reg.) crăcurós, (Transilv.) clombós. *(Arbore ~.)*

CRENGUŢĂ s. crăculiţă, crăcuşoară, cră-cuţă, rămurea, rămurică, (Ban.) şíbă. *(O ~ de brad.)*

CREP s. zăbranic. *(O lungă maramă de ~ negru.)*

CREPONAT adj. încreţit. *(Illrtie ~; ţesătură ~.)*

CREPUSCUL s. *(ASTROX.)* auroră, zori (pl.), (pop.) faptul zilei.

crepuscul s. v. AMURG. APUS. ASFINŢIRE. ASFINŢIT. DECADENŢĂ. DECĂDERE. DECLIN. ÎNSERARE. REGRES. SEARĂ.

CRESCENDO adv. *(MUZ.)* creseând.

CRESCÂND adv. *(MUZ.)* crescendo.

CRESCUT adj. 1. dezvoltat, măricel, mărişor, (fig.) răsărit, săltat. *(Fetiţe mai ~.)* 2. mărit, ridicat, sporit. *(Cantităţi ~ de marfă.)* 3. extins, lărgit, mărit, sporit. *(Suprafeţe cultivate ~.)* 4. mare, umflat. *(Apele ~ ale riului.).*">. dospit *(Aluat ~.)* 6. majorat, mărit, ridicat, sporit, urcat. *(Preţuri ~.)* 7. amplificat, intensificat, întărit, mărit, potenţat, sporit. *(O valoare fizică mult ~.)*

crescut s. v. ETATE:. VÍRSTĂ.

CRESÓN s. *(BOT.; Lepidium satiimm)* hre-níţă, (rar) caprilémă.

crcsón s. v. CARDAMA. NĂSTUREL.

CRESTĂ vb. 1. a scrijeli, a zgiria, (rar) a hirşii, a scobi, (înv.) a semna. (*~ băncile ca briceagul.)* 2. a inciza. *(~ un ţesut.)* 3. a dinţa, a zimţa, a zimţui. *(~ muchia unei piese metalice.)*

crestánie s. v. TILI1ĂREA.

CRESTAT adj. 1. scrijelit, zgâriat. *(O bancă ~.)* 2. dinţat, zimţat, ziinţuit. dar) zimţós. *(Roată ~.)* 3.

brăzdat. *(Are fa/a ~.)*

crestăláu s. v. RĂVAR.

CRESTĂTURĂ s. 1. scrijeleală, scrijelitură, zgirietură, (Transilv. şi Maram.) sferditúră. *(O ~ pe suprafaţa băncii.)* 2. incizie. *(~ inlr-un ţesut.)* 3. dinte, zimţ. *(~ pe muchia unei monede.)* 4. cioplitură, dăltuitură, scobitură, (reg.) crestez. *(O poartă ţărănească cu ~i.)* 5. brazdă. *(O ~ adincă in obraz.)*

CRESTĂŢEÁ s. *(BOT.; Lactnca qucicina)* (reg.) tilhăreá.

crestăţeá s. v. DRAGAVEI. PĂPĂDIE. SALATA-IEPURELUI. SUSAI-DE-PĂDURE. SUSAI-PĂDUREŢ. ŞTEVIE. TÂLHĂREA.

cresléz s. v. CIOPLITURJL CRESTĂ-

TURĂ. DĂLTUITURĂ. SCOBITURĂ.

CRESTOMAŢIE s. analecte (pl.). *(~ lui T. Cipariu.)*

crestúş s. v. MĂSEA.

CREŞTE vb. 1. a se dezvolta, a se înălţa. a se mări, (înv. şi pop.) a odrăsli, (pop.) a se ridica, a sălta, a (se) zburătăci. *(Ce mult a ~ copilul!)* 2. a se dezvolta, a trăi, a vegeta. *(Ciupercile ~ in sol bogat.)* 3. a se înălţa, a se ridica, a se urca. *(Viţa a ~ mult de la pă-mint.)* 4. a se reface, a se regenera. *(I-a ~ unghia căzută.)* 5. a educa, a forma, (înv.) a pedepsi. *(A ~ pe cineva in spiritul patriotismului.)* 6. (prin Transilv.) a scula. *(~ doi porci.)* 7. a cultiva. *(~ legume.)* 8. a se înmulţi, a se mări, a se ridica, a spori, a se urca, (înv.) a se mulţi, a prisosi, a se umnoji. *(A ~ numărul participanţilor.)* 9. a (se) extinde, a (se) lărgi, a (se) mări, a (se) ridica, a spori, a (se) urca. *(Suprafeţele cultivate au ~ la...)* 10. a (se) mări, a spori, (livr.) a (se) augmenta. *(A ~ fondul de rulment.)* 11. a se îndesi, *a* se îngroşa, a se înmulţi, a spori. *(Iiindurile an ~.)* 12. a se mări, a se ridica, a se umfla. *(Au ~ apele în matca lor.)* 13. a (se) dospi, (reg.) a răsări, (înv.) a aveni. *(Aluatul a ~.)* 14. a (se) majora, a (se) mări, a (se) ridica, a (se) scumpi, a spori, a (se) sui, a (se) urca. *(Au ~ preţul; preţurile*

s-an ~.) 15. a (se) mări, a (se) ridica, a spori. *(A ~ nivelul de trai.)* 16. a se mări, a se ridica, a se sui, a se urca. *(I-a ~ temperatura.)* 17. a se accentua, a se amplifica, a se intensifica, a se întări, a se înteţi, a se mări, a spori. *(Viteza virilului a ~.)* 18. a (se) îndârji, a (se) înteU, a spori, (fig.) a (se) ascuţi. *(Lupta ~ în intensitate.)* 19. a (se) adinei, a (se) agrava, a (se) amplifica, a (se) intensifica, a (se) mări, a spori, (fig.) a (se) ascuti. *(Disensiunile au ~.)*

creste vb. v. AVANSA. DEZVOLTA. EVOLUA.' ÎNAINTA. PROGRESA. PROPĂŞI.

CREŞTERE s. 1. dezvoltare, mărire. *(Procesul de ~ al unei fiinţe.)* 2. dezvoltare, vegetaţie. *(Perioadă de ~ a plantelor.)* 3. înălţare, ridicare, urcare. *(~ viei pe araci.)* 4. refacere, regenerare. *(~ unei unghii căzute.)* 5. cultivare, educare, educaţie, formare, (înv.) pedeapsă. *(~ tinerei generaţii.)* 6. cultivare, cultură. *(~ bumbacului.)* 7. înmulţire, mărire, sporire. *(~ numărului de participanţi la...)* 8. extindere, lărgire, mărire, sporire. *(~ suprafeţelor cultivate.) 9.* mărire, sporire, (livr.) augmentare. *(~ fondului de rulment.)* 10. mărire, ridicare, umflare. *(~ apelor In matca lor.)* 11. dospire. *(~ aluatului.)* 12. majorare, mărire, ridicare, scumpire, sporire, suire, urcare. *(~ preţurilor.)* 13. mărire, ridicare, sporire. *(~ nivelului de trai.)* 14. mărire, ridicare, suire, urcare. *(~ temperaturii.)* 15. amplificare, dezvoltare, extensiune, extindere, lărgire, mărire. *(~ schimburilor comerciale.)* 16. intensificare, întărire, înte-ţire, mărire, sporire. *(~ vitezei vlntului.)*

creştere s. v. DEZVOLTARE. EVOLUŢIE. ÎNAINTARE. MERS-ÎNAINTE. PROGRES. PROPĂŞIRE.

CREŞTET s. 1. *(ANAT.)* sinciput, vertex, (pop. şi fam.) scăfirlíe, (Ban. şi vestul Olt.) teme. 2. cap, căpătâi. *(Stătea la ~ lui.)* 3. *(GEOGR.)* creastă, culme, pisc, vârf, (rar) obârşie, (înv. şi reg.) sâmceá, (reg.) piscân, spic, tigvă, titílă, virváre, (Transilv.) picúi, (Mold., Tran-silv. şi Maram.) ţiclău, (im.) suiş. *(Alpiniştii au ajuns pe ~ muntelui.)* 4. *(GEOGR.)* coamă, creastă, culme, muchie, spinare, sprinceană, (pop.) culmís. *(~ muntelui.)*

creştin s. v. CHIP. FAŢĂ. FIGURĂ. INDIVID. INS. OM. PERSOANĂ.

CREŞTINĂ \b. *(BIS.)* a (se) boteza. *(Un mahomedan care s-a ~.)*

CREŞTINARE s. *(BIS.)* botez, botezare. *(~ a unui om matur necreştin.)*

creştinătate s. v. CREŞTINISM.

creştinesc adj. v. OMENESC. UMAN.

CREŞTINISM s. *(BIS.)* (rar) creştinătate, (fig.) cruce. *(~ a apărut In sec. 1 – 2.)*

CRETACÉU s., adj. 1. s., adj. *(GEOL.)* cre-tacic. *(Perioada ~.)* 2. adj. cretos. *(Material ~.)*

CRETÁCIC s., adj. *(GEOL.)* cretaceu. *(Perioada ~.)*

CRETĂ s. (pop.) tibişír, (Mold.) crídă. *(Scrie pe tablă cu ~.)*

CRETÍN adj., s. *(MED.)* idiot, imbecil, tâm-pit, (rar) timp, (prin Transilv., Mold. şi Bucov.) mut. *(Om ~.)*

CRETINISM s. *(MED.)* idioţenie, idiotie, imbecilitate, tâmpeală, tâmpenie, (rar) tâmpíe, timpíme.

CRETINIZA vb. *(MED.)* a (se) idiotiza, a (se) idioţi, a (se) imbeciliza, a (se) prosti, a (se*)* timpi.

CRETÓS adj. cretaceu. *(Substanţă ~.*)

CREŢ adj., s. 1. adj. buclat, cirlionţat, ine-lat, încreţit, ondulat, (rar) zulufát, (prin Olt. şi Munt.) scârlionţát, (prin Olt.) scârcior. *(Păr ~.)* 2. adj. buclat, inelat, mărgelat. *(Lină ~.)* 3. s. buclă, cârlionţ, inel, ondula-ţie, ondulă, val, zuluf, (rar) sfrédel, sfredeli-túră, (reg.) scârliónţ, zgârlăúntc, (Ban.) cocor, (prin Munt. şi Mold.) scâr. *(~ al părului cuiva.)* 4. adj. cutat, încreţit, ridat, zbircit, (fam.) smochinit, (fig.) boţit, brăzdat, *(Un obraz ~.)* 5. s. cută, dungă, încreţitură, rid, zbârcitură, (pop.) zbârceálă, zbârci, (prin Transilv.) ranţ, (fig.) brazdă. *(O faţă plină de ~uri.)* 6. s. boţitură, cută, încreţitură, îndoitură. *(~ al pantalonilor necălcaii.)* 7. s. cută, fald, godeu, pliseu, pliu, (reg.) pătură. *(~ al unei rochii.)*

CREŢIŞOÁRĂ s. *(BOT.; Alchemilla vulga-ris)* (reg.) brumáríe, pláşcă, umbrarul-doámnei.

crcţişoáră s. v. BURETE-DE-CONOPIDĂ.

creţişór s. v. VINDECEA.

CREŢÚŞCĂ s. *(BOT.; Filipcndula ulma-ria)* (reg.) caprifói, pepeneá, rânzişoáră, sin-ziánă, smântâníćă, táulă, barba-cáprei.

creţúşcă s. v. TAULĂ.

CREVÉTĂ s. *(ZOOL.)* caridă. *(~ele slnt numele generic al unor decapode marine.)*

CREZ s. 1. (fig.) cult, religie. *(Care este ~ lui în viaţă?)* 2. *(BIS.;* art.) simbolul credinţei, (livr.)

credo, (înv.) credinţă.

ciezáre s. v. ÎNCREDERE.

crezămint s. \. ÎNCREDERE.

criánt adj. v. PUTERNIC. TARE. VIU.

CRIC s. *(TEHN.)* vinci, (pop.) virtéj, (Transilv.) şaitău.

cric s. v. PRUNDĂRAŞ.

crichín s. v. GOLDAN.' RENGLOT.

crichínă s. v. GOLDANĂ. RENGLOTĂ.

crídă s. v. BANCRUTĂ. CRAH. CRETĂ. FALIMENT.

críghel s. v. HALBĂ.

crihálă s. v. JILĂVEALĂ. REVENEALĂ. UDĂTURĂ. UMEZEALĂ. UMIDITATE.

crijác s. v. CRUCIAT.

CRÍLĂ s. *(PESCUIT)* (reg.) aripă, nátră. *(~ la năvod.)*

crílă s. v. BANDĂ. BULUC. CEATĂ. CÂRD. DROAIE. GLOATĂ. GRĂMADĂ. GRUP. MULŢIME. PILC. STOL.

CRÍMĂ s. asasinat, moarte, omor, omorire, omucidere, ucidere, (livr.) homicíd, (înv.) de-şugubínă, omucíd, sângi, ucigătúră. *(Condamnat pentru ~.)*

CRIMINAL s., adj. 1. s., adj. asasin, omori-tor, ucigaş, (livr.) homicíd, (rar) omucigáş, ucigător, (înv.) criminalist, omucíd, războinic, şugubăţ. *(~ a fost prins.)* 2. adj. nelegiuit, (înv.) criminalicésc. *(Faptă ~.)*

criminalicésc adj. v. CRIMINAL. NELEGIUIT.

iiinJiialíst s., adj. v. ASASIN. CRIMINAL. OMORÂTOR. UCIGAŞ.

CRIN s. 1. *(BOT.; Li'lium candidum)* (Tran-silv.) lílie, liliórn. 2. *(BOT.) crin de pădure (Lilium martagon)* = (reg.(aişór, fiere, ai-de-pădúre, crin pestriţ, lilie roşie; *crin-galben (Hemerocallis {lava)* = (reg.) sti'njen, crinul-finului, dreţ-gálben. 3. *(ZOOL.) crin-de-fnare* = crinoid. *(~ denumeşte un grup de echino-derme.)*

crin s. v. IRIS. STÂNJEN. STÂN.IENEL.

crin-de-ápă s. \. IRIS. ROSĂTEA. STÂNJEN DE BALTĂ. STÂN.IENEL. STÂNJEN GALBEN.

crin-de-báltă s, v. ROŞĂŢEA.

crin-gállien s. v. IRIS.' STÂNJEN DE BALTĂ. STÂNJENEL. SIÂN.1EN GALBEN.

CRINOÍD s. *(ZOOL.)* crin-de-inare. *(~ denumeşte un grup de echinoderme.)*

CRINOLINĂ s. malacof. *(E/a îmbrăcată ca ~.)*

crin pestriţ s. v. CRIN DE PĂDURE.

crin-róşu s. v. GLAD1OLÂ.

i-riiiul-lânului s. v. CRIN-GALBEN.

rrln-ifnăt s. v. SĂBIUŢĂ.

CRIOFÍL adj., s. *(BIOL.)* psihrofil. *(Animal ~.)*

cripálcă s. v. CĂŢEL. CORDENCI.

CRÍPTĂ s. cavou, (rai) necropolă, (înv.) gróbnic, grópniţă, niorrnintár. (~ *intr-un cimitir.)*

CRÍPTIC adj. ascuns, enigmatic, misterios, ocult, secret, tainic, (livr.) sibílic,sibilin, sibilinic, (inv.) mistéric, tăinós, (fig.) nepătruns, *(Emblema are un sens ~.)*

CRIPTOGAMĂ VASCULARĂ s. *(BOT.)* pteridofită.

CRISALÍDĂ *s.(EXTOM).* nimfă, pupă, (pop.) gogoaşă, păpuşă. *(~* o *unui fluture.)*

CRISOTERÁPÍE s. *(MED.)* auroterapic. *(~ se foloseşte in afecţiunile articulatorii.)*

CRISPA vb. a (se) contracta, a (se) încleşta, a (se) zgârci. *(Faţa i se ~; furia* ii *~ fata.)*

CRISPARE s. contractare, crispa ţie, încleştare. *(~ feţei.)*

CRISPAT' adj. contractat, încleştat. *(*O *fală ~.)*^

CRISPÁŢIE s. contractare, crispare, încleştare. *(~ feţei.)*

crislác s. v. CRÂSNIC.

CRISTAL s. cleştar. *(*U*n pahar de ~.)*

CRISTALÍN adj. clar, curat, limpede, pur, transparent, (pop.) vioară, (Transilv.) tístaş, (in\.) chiar. *(Crisule, apă ~.)*

cristalin adj. v.CLAR. LIMPEDE. NEALTERAT. PUR.

CRISTALIZARE s. *(FIZ.)* cristalizaţic. *(~* u*nei substanţe.)*

CRISTALIZÁŢIE s. *(FIZ.)* cristalizare. *(~ unei substanţe.)*

cristáş s. v. CRÂSNIC.

crístă s. v. PANAŞ. POMPON.

CRISTELNIŢĂ s. *(BIS.)* (livr.) baptistérii^ (înv. şi reg.) scăldătúră, (reg.) putină, scăldă-toáre, (înv.) colimvítră. *(~ se foloseşte la botez.)*

cristcneásă s. v. AVRĂMEASĂ. AVRĂ-MEASCĂ. BARBA-BO IERULUI.

CRITERIU s. normă, principiu, (rar) semn. *(~ de apreciere.)*

CRÍTIC adj. 1. agitat, frământat, greu, tulbure, zbuciumat. *(Vremuri ~.)* 2. grav, greu, periculos, primejdios. *(Moment ~ al unei crize.)* 3. combativ, polemic. *(Ton ~.)*

CRITICĂ vb. (pop.) a cârti, (fam. fig.) a scutura. *(L-a ~ zdravăn.)*

CRITICABIL adj. blamabil, condamnabil, neângăduit, neonorabil, nepermis, regretabil, reprobabil, ruşinos, urât, \ inovat, (livr.) re-prehensíbil, (înv.) ocárnic, ocărilor, ruşi-nătór. *(O atitudine ~.)*

CRÍTICĂ s. obiecţie, obser\atic, rc/ervă, (rar) observare. *(Are unele ~ după lectura romanului.)*

criţă s, v. OŢEL.

CRIVÁC s. mariaş, (înv.) gréşlă. *(Moneda austro-ungară numită ~.)*

CRIVÁC s. *(TEHN.)* 1. chingă, cocirlă, (reg.) carbóş, cirjă, coastă, cújbă, gânj. *(~ la luntre.)* 2. (reg.) punţi (pl.). *(~ la piatra zăcătoare a morii.)*

criväc s. v. BÂTĂ. CIOMAG. MĂCIUCĂ.

CRIVÁLĂ s. *(TEHN.)* cocirlă, manivelă, (reg.) coacă, vârtéj. *(~ la joagăr.)*

criválă s. v. CLEŞTE.

crivat s. v. PAT.

CRÂVĂŢ s. *(MET.)* (franlu/ism) ac\ilón, (prin Munt.) traistă-goálă.

crivăţ s. v. MIAZĂNOAPTE. NORD.

criveă s. \. BUHAI. CÂRLIG. CLEŞTE. COCÂRLĂ. GREBLĂ. HREAPCĂ. ÎNTIN-ZĂTOR. ÎNTORCĂTOR. SCHIMBĂTOARE. SLOBOZITOR. VERGEA.

crhí vb. v. GIIII'TUI. ÎMBUIBA. ÎN-DOPA.

CRIZANTEMĂ s. *(BOT.; Ckrysanthemwn indicum)* dumitriţă, tufănică, (reg.) aurátă, cătălină, mărgărită, român, tătăíşă, flori-dc-iárnă (pl.), gura-paliárului, romaniţă-máre, rujă-de-toámnă, salomii-gálbcnc (pl.).

CRÍZĂ s. 1. (livr.) recesiune, (înv.) chcsát. *(~ economică, financiară.)* 2. *(MED.)* acces, atac, puseu, (astăzi rar) paroxism, (pop.) toană. *(~ de nebunie, de cord.)*

CRÂCNEÁLĂ s. cricnirc, murmur, protest, (pop.) cirtcálă, (inv.) răpştíre. *(Xu se aude nici o ~.)*

CRÂCNÍ vb. a murmura, a protesta, (pop.) a cârti, (prin Mold. şi Bucov.) a bleşti, (inv.) a răpşti. *(Cine mai ~ ?)*

CRÂCNIRE s. crâcneală, murmur, protest, (pop.) cârteálă, (înv.) răpştíre. *(Se aude* o *~.)*

CRÂMPÉI s. 1. bucată, fracţiune, fragment, frântură, parte, porţiune, secţiune, tranşă, (pop.) dărab, partal, (înv. şi reg.) părténie, (reg.) járchină, stuc. *(~ dintr-un toi.)* 2. fragment, frântură, parte, (reg.) crímpot. *(A ascultat un ~ din discuţia lor.)*

crímpot s. v. CRÂMPEI. FRAGMENT. FRÂNTURĂ. PARTE.

crâmpotí vb. v. CIOPÂRŢI. SFÂRTECA. SFÂŞIA.

CRINCEN adj., adv. 1. adj., adv. aprig, aspru, barbar, brutal, ciinos, crud, crunt, cumplit, feroce, fioros, hain, inuman, necruţător, neiertător, neimblinz.it, neânduplecat, neân-durat, neândurător, nemilos, neomenos, neu-man, rău, sălbatic, sângeros, violent, (livr.) sanguinar, (înv. şi pop.) năsílnic, (înv. şi reg.) tárc, (reg.) pogan, (Mold. şi Bucov.) aván.hap-sin, (înv.) jestóc, neomenit, sanguínic, sălbăti-cós, sireáp, (fig.) dur, negru. *(Om ~; se poartă ~.)* 2. adj. aprig, aspru, crud, crunt, cumplit, încrâncenat, îndirjit, înverşunat, neâmpăcat, nepotolit, sângeros, vajnic, violent, (înv.) crâncenít, tare, (fig.) încleştat. *(O luptă ~.)*

crlncenie s. v. ASPRIME. BARBARIE. BRUTALITATE. CRUZIME. FEROCITATE. NEÂNDURARE. NEOMENIE. RĂUTATE. SĂLBĂTICIE. VIOLENŢĂ. VITREGIE.

crâncenit adj. v. APRIG. ASPRU. CRÂN-CEN. CRUD. CRUNT. CUMPLIT. ÎNCRÂN-CENAT. ÎNDÂRJIT. ÎNVERŞUNAT. NEÂMPĂCAT. NEPOTOLIT. SÂNGEROS. VAJNIC. VIOLENT.

crínceş s. v CĂLŢUNUL-DOAMNEI.

CRÂNG s. 1. *(BOT.)* desiş, hăţiş, stufăriş, tufăriş, tufiş, (rar) stuf, tufăríe, (pop.) bungét, desime, (reg.) hălăciúgă, huceág, huci. *(Iepurele s-a ascuns Intr-un ~.) 2.(TEHX.)* prisnei, (reg.) fanar, prâstélnic,

(Olt.) vălúg. *(~ la roata morii.)*

crlng s. v. CICLU.

cringul cerului s. v. BOLTĂ. CER. FIRMAMENT.

CRÂNGULÉŢ s. *(IÍOT.)* crânguşor.

CRÂNGUŞÓR s. *(BOT.)* cringuleţ.

CRÂSNIC s.*(PESCUIT)* (pop.) cristác, (reg.) cereală, ciorpác, cristáş, difán, léşnic, leştéu, lingură, năpátcă, róciu, scărţáş, (Transilv.) comihériu, (Mold. şi Transilv.) halău, (prin Olt.) posfát, (prin Munt.) prijineálă.

crísnic s. v. PARACLISER. ŢÂRCOVNIC.

crâşcá vb. v. SCRÂŞNL

CRlŞMULÂŢĂ s. cârciumioară, (reg.) crâş-muşoáră, crâşmúţă. *(într-o ~ la Şosea.)*

crâşmuşoáră s. v. CÂRCIUMIOARĂ. CRÂŞ-MULIŢĂ'.

crâşmúţă s.v. CÂRCIUMIOARĂ. CRÂŞMULIŢĂ.

croáfenă s. v. GOGOAŞĂ.

CROAT s. (înv.) arvát. *(E ~ de origine.)*

croc s. v. COBILĂ.

CROCHIU s. schiţă. *(Un ~ în cărbune.)*

crohmálă s. v. APRET. SCROBEALĂ.

crohmălí vb. v. APRETA. SCROBI.

crohmălíre s. v. APRETARE. SCROBIRE. SCROBIT.

croi s. v. CROIALĂ. TĂIF.TURĂ.

CROÍ vb. 1. a tăia, (Transilv.) a săbăi. *(~ o haină.)* 2. a tăia, (înv.) a sparge. *(Fluviul îşi ~ drum prin munţi.)*

CROIALĂ s. tăietură, (pop.) croi. *(~ a unei haine.)*

CROÍRE s. croit, (Transilv.) săbăíre, săbăít. *(~ a unei haine.)*

CROÍT s. croire, (Transilv.) săbăíre, săbăít. *(~ ai unei haine.)*

CROITOR s. 1. (Transilv., Maram. şi Ban.) săbău, (Transilv., Ban., prin Maram. şi vestul Olt.) şnáidăr. *(~ confecţionează haine.)* 2. *(EXTOM.; Cerambijx cerdo)* gornic.

CROITOREASĂ s. (rar) cusátoreásă, (Transilv.) săbăíţă, (Ban. şi prin Transilv.) ştiaidă-ríţă. *(~ de laioare.)*

CROMÁJ s. *(TEHX.)* cromarc. *(~ unui vas metalic.)*

CROMÁRE s. *(TEIIX.)* cromaj. *(~ unui vas metal ic.)*

CROMATICĂ *s.d'ICT.)* colorit, (fig.) paletă. *(~ unui tablou.)*

CROMATOPLĂST s. *(BIOL.)* cromoplast.

CROMOPLÁST s. *(BIOL.)* cromatoplast.

CROMOZOM SKXUÂL s. *(BIOL.)* alozom, heterocromozom, ltcterozom.

croncán s. v. CORB.

CRONCĂNÍRE s. croncănit, croncănitură.

CRONCĂNIT s. croncănirc, croncănitură.

CRONCĂNITURĂ s. croncă nire, croncănit.

croncáu s. v. CORB.

CRONICAR s. (înv.) cronograf. *(Un ~ moldovean.)*

CRONICĂ s. letopiseţ, (înv.) hronic. *(~ lui Gr. Ureche.)*

cronograf s. v. CRONICAR.

CRONOLOGIC adj. diacronic, evolutiv, istoric. *(Expunere ~ a faptelor.)*

CRONOMETRAJ s. cronometrare. *(~ unei operaţii.)*

CRONOMETRARE s. cronometraj. *(~ unei curse de fond.)*

CROSA AORTEI s. *(*A.VA*T.)* cirja aortei.

CROŞETĂ vb. (Transilv. şi Ban.) a ştri-căni. *(~* o *dantelă.)*

CROŞETĂ s. 1. igliţă, (reg.) cirligél. *(~ pentru împletit.)* 2. paranteză dreaptă, (rar) paranteză franceză. *(Text închis intre ~*c.*)*

CROTÁL s. *('/MOL.; Crotalus horridus)* şarpe-cu-clopoţei, (înv.) şarpe-sunătór.

CROV s. *(GEOGIl.)* găvan, padină, (Mold. şi Bucov.) coşcovă.

CRUCE s. 1. troiţă, (Transilv. şi Ban.) rugă. *(O ~ ia margine de drum.)* 2. cercevea. *(~ la o fereastră.)* 3. *(TEIIN.)* (reg.) strup, slrupálnic. *(~ la ham.)* 4. *(TEHX.)* răscruce. *(De ~ căruţei se prind şleaurile.)* 5. *(TEHX.)* ceatlău, (reg.) flintâr, măgăriţă, răscól, scară, (Mold., Transilv. şi Ban.) felehérţ, (Mold. şi Transilv.) spiţă, (Transilv.) tecărău. (*~ la car sau căruţă.)* 6. *(TEHX.) crucea dinainte* = (reg.) cântár, cumpănă, lámbă, răscruce, scară. *(~ la car sau căruţă.); crucea dinapoi* = (reg.) brăcinár, brănişór, coardă, iúhă, léhă, splină. *(~ la car sau căruţă.)* 7. *(TEHX.)* (reg.) bot, botniţă, hóbot, obád, opléniţă. *(~ la sanie.)* 8. *(TEHX.)* bulfeu, spetează, stinghie, (pop.) scăiuş, (Transilv., Ban. şi Olt.) fiuláre, (Olt.) jíglă, (prin Mold.) lopăţícă, (Ban.) remeneácă, (Transilv.) seândurică. *(~ la jug.) 9. (TEHX.)* aripă, spetează, (reg.) crucişă, cumpănă, fo-

félniţă, răscruce. *(~ la vlrtelnifă.)* 10. *(BOT.) crucea-pămlntului (Heracleum sphondylium)* = brânca-ursului, (înv. şi reg.) sclípeţ, (reg.) laba-úrsului, talpa-úrsului.

cruce s. v. CREŞTINISM. GHINDĂ. INTERSECŢIE. ÎNCRUCIŞARE. ÎNTRETĂIERE. JUMĂTATE. LAMBĂ. RĂSCRUCE. RĂSPÂNTIE. SPATIE. TREFLĂ. VĂTRAI.

crucea s. art. v. DELFINUL. LEBĂDA.

crueea-pământului s. v. FIEREA-PĂMÂN-TULUI. PIEDICUŢĂ. POTROACĂ. ŢIN-TAURĂ.

crucea-píinii s. v. PRISTOLNIC. TEIŞOR.

crucea-sálelor s. v. SACRUM.

cruceaioiníceului s. v. POJARNIŢĂ. PO-PILNIC. ROSTOPASCĂ. SUNĂTOARE.

cmeér s. v. CREIŢAR.

CRUCÍ vb. a se minuna, a se uimi, a se ului, (pop.) a se încruci, (reg.) a se ugni, (Tran-silv. şi Ban.) a se pocozi, (înv.) a se ciudi, a se divi. *(Se ~ de ce aude.)*

cruci vb. v. ÎNCRUCIŞA.

CRUCIAL adj. adine, capital, considerabil, decisiv, esenţial, fundamental, hotărâtor, important, însemnat, organic, primordial, profund, radical, serios, structural, substanţial, vital, (livr.) cardinal, major, nodal, (rar) temeinic. *(O serie de prefaceri ~.)*

CRUCIAT s. *(IST.)* (înv.) crijác.

CRUCIFICA vb. a răstigni, (înv. şi pop.) a pironi.

CRUCIFICARE s. răstignire, (înv.) răstignit.

CRUCIFICAT adj. răstignit, (înv. şi pop.) pironit.

CRUCÍŞ adj., adv. 1. adj. chioriş, încrucişat, pieziş, saşiu, strabic, (pop.) şpanchíu, zbanghíu, (reg.) bazaóchi, ceacâr, ceúr, chior, hónchiu, poncíş, (prin Transilv.) chiomb. *(Ochi ~; privire ~.)* 2. adv. chiondoriş, chioriş, încrucişat, saşiu, strâmb, (pop.) pieziş, şpanchíu, (reg.) poncíş. *(Se uită, priveşte~.)* 3. adj., adv. oblic, pieziş. *(O linie ~.)*

crucişă s. v. ARIPĂ. CRUCE. SPETEAZĂ.

CRUCÍŞE s. pi. *(TEHN.)* aripi (pl.), cum-pene (pl.), fofelniţe (pl.), răscruci (pl.), spe-teze (pl.). *(~ la războiul de ţesut.)*

CRUCÂT adj. minunat, perplex, stupefiat, surprins, uimit, uluit. *(A rămas ~ de cele auzite.)*

crucíţă s. v. CRUCIULIŢĂ.

CRUCIULIŢĂ s. 1. (rar) crucită. *(O ~ de argint.)* 2. *(BOT.; Senecio crucifolius)* bătătar-nică, (reg.) petimbroásă. 3. *(BOT.; Senecio oulgaris)* (reg.) petimbroásă, spălăcioásă.

cruciuliţă s. v. SPĂLĂCIOÁSĂ.

CRUD adj., adv. 1. adj. nefiert. *(Ou ~.)* 2. adj. necopt. *(Carne~.)* 3.adj. nefript, nepră-jit. *(Carne~.)*4.adj.necopt, verde. *(Prune~.)* 5. adj. fraged, tinăr. *(Plantă ~.)* 6. adj. brut, neargăsit, neprelucrat, netăbăcit, verde. *(Piei animale ~.)* 7. adj. mic, necrescut, ne-dezvoltat. *(Copil ~.)* 8. adj., adv. aprig, aspru, barbar, brutal, câinos, crâncen, crunt, cumplit, feroce, fioros, hain, inuman, necruţă-

tor, neiertător, neâmblânzit, neânduplecat, neândurat, neândurător, nemilos, neomenos, neuman, rău, sălbatic, sângeros, violent, (livr.) sanguinar, (înv. şi pop.) năsílnic, (înv. şi reg.) tárc, (reg.) pogan, (Mold. şi Bucov.) avan, hapsi'n, (înv.) jestóc, neomenit, sanguínic, sălbăticós, sireáp, (fig.) dur, negru. *(Om ~; se poartă ~.)* 9. adj. aspru, brutal, ciinesc, câinos, inuman, nemilos, neomenos, (înv.) vărvărésc, (fig.) dur. *(Purtare ~.)* 10. adj. barbar, feroce, inuman, nemilos, neomenos, sălbatic, (înv.) vărvărésc, (fig.) dur. *(Un procedeu ~.)* 11. adj. aprig, aspru, crâncen, crunt, cumplit, încrâncc-nat, îndârjit, înverşunat, neâmpăcat, nepotolit, sângeros, vajnic, violent, (înv.) crâncenít, tare, (fig.) încleştat. *(O bătălie ~.)* 12. adj. hain, implacabil, necruţător, neiertător, neânduplecat, neândurător, nemilos, nemilostiv, (livr.) inexorabil, (rar) neândurát, nemiluit, (înv.) nemilostivitór, nemilostívnic, (fig.) vitreg. *(Soartă ~.)*

crug s. v. BOLTĂ. CER. CICLU. FIRMAMENT. ORBITĂ.

crugulíţă s. v. RUGINĂ. SPĂLĂCIOÁSĂ.

crump s. v. CARTOF.

crúmpenă s. v. CARTOF. NAP-PORCESC. TOPINAMBUR.

CRUNT adj., adv. 1. adj., adv. aprig, aspru, barbar, brutal, câinos, crâncen, crud, cumplit, feroce, fioros, hain, inuman, necruţător, neiertător, neâmblânzit, neânduplecat, neindurat, neîndurător, nemilos, neomenos, neuman, rău, sălbatic, sângeros, violent, (livr.) sanguinar, (înv. şi pop.) năsílnic, (înv. şi reg.) tare, (reg.) pogan, (Mold. şi Bucov.) avan, hapsin, (înv.) jestóc, neomenit, sanguínic, sălbăticós, sireáp, (fig.) dur, negru. *(Om ~; se poartă ~.)* 2. adj. aprig, aspru, crâncen, crud, cumplit, în-crincenat, îndârjit, înverşunat, neâmpăcat, nepotolit, sângeros, vajnic, violent, (înv.) crâncenít, tare, (fig.) încleştat. *(O luptă ~.)* 3. adj. atroce, cumplit, fioros, groaznic, grozav, înfiorător, înfricoşător, îngrozitor, înspăimântă-tor, teribil. *(O durere ~.)*

cruntávb. v. ÎNROŞI. ÎNSÂNGERA. ROŞI. SÂNGERA.

cruntárcs. v. ÎNSÂNGERARE. SÂNGERA-RE. SÂNGERAT. SÂNGERĂTURĂ.

cruntat adj. v. ÎNSÂNGERAT. SÂNGERAT.

CRUP s. *(MED.)* 1. (pop.) guşter. 2. *crup fals* = pseudocrup.

CRUPĂ s. *(ANAT.)* sapă, (reg.) sáucă. *(~ la cal.)*

CRUPE s. pi. (reg.) bulgúr. *(Măntncă ~ fierte în lapte.)*

CRUSTĂ s. 1. coajă. *(Mămăliga a făcut o ~.)* 2. pojghiţă. *(O ~ la suprafaţa lichidului.)* 3. *(MED.)* coajă, pojghiţă, (pop.) zgáibă, (reg.) scoarţă, zgáncă. *(~ la* o *rană.)*

CRUŞĂŢEÁ s. *(BOT.; Barbarea vulgaris)* (reg.) bărbuşoáră.

cruşeálă s. v. ARGĂSEALĂ. ARGĂSIRE. TĂBĂCEALĂ. TĂBĂCIRE. TĂBĂCIT.

cruşí vb. v. ARGĂSI. TĂBĂCI.

cruşíre s. v. ARGĂSEALĂ. ARGĂSIRE. TĂBĂCEALĂ. TĂBĂCIRE. TĂBĂCIT.

cruşít adj. v. ARGĂSIT. TĂBĂCIT.

CRUŞÂN s. *(BOT.; Rhamnus frangula)* (reg.) paţachínă, lemn-ciinésc, salba-drácului, salbă-moále.

cruşín s. v. PĂRUL-CIUTEI. SALBĂ-MOALE.

CRUŢĂ vb. 1. a absolvi, a ierta, a scuti, (înv.) a milui, a pardona, a slobozi. *(A ~ de pedeapsă.)* 2. a menaja, (înv. fig.) a înconjura. *(Îl ~ eât putea de griji.)* 3. a se conserva, a se menaja, a se păstra, (înv.) a se menajarisi. *(Te rog să ie ~!)* 4. a precupeţi, (înv.) a pregeta. *(*A'zi *~ nici un efort pentru...)*

cruţa vb. v. CODI. EZITA. PREGETA. ŞOVĂI.

CRUŢARE s. 1. absolvire, iertare, scutire. *(~ cuiva de o pedeapsă.)* 2. menajare. *(~ cuiva bolnav.)*

CRUŢĂTÓR adj. adunător, econom, păstrător, stringător, (înv. şi reg.) scump, (reg.) păstriélnic, (fig.) strâns. *(Om ~.)*

cruţătór adj. v. BUN. ÎNDURĂTOR. ÎNGĂDUITOR. MILOS. MILOSTIV.

cruzíc s. v. ASPRIME. BARBARIE. BRUTALITATE. CRUZIME. FEROCITATE. NEÂNDURARE. NEOMENIE. RĂUTATE. SĂLBĂTICIE. VIOLENŢĂ. VITREGIE.

CRUZÍME s. asprime, barbarie, brutalitate, ferocitate, neândurare, neomenie, răutate, sălbăticie, violenţă, vitregie, (rar) nemílă, nemilostivíre, (pop.) câiníe, câinoşénie, (înv. şi reg.) năsilnicíe, (înv.) crâncenie, cruzíe, cum-pliciúne, cumplíre, grozăvie, neomeníre.răiciúne, sălbătăcíme, sălbăticiune, sirepíe, varvaríe, (fig.) duritate. *(~ purtării cuiva.)*

CTITOR s. fondator, întemeietor, (înv.) aşe-zătór, (înv. fig.) urzitor. *(~ al unui aşeză-mint.)*

CTITORÍ vb. a constitui, a crea, a funda, a institui, a înfiinţa, a întemeia, a organiza, (astăzi rar) a statornici, (înv.) a sădi, a stabili, a statori, a temeli, (grecism înv.) a sistisi, (fig.) a urzi. *(~ un aşezământ, o societate culturală.)* CU prep. 1. (temporal) prin. *(Serbarea începe ~ focuri de artificii.)* 2. (temporal) de, după. *(Zi ~ zi.)* 3. (instrumental) din. *(Pocneşte ~ biciul.)* 4. (instrumental) prin. *(Se înţeleg ~ tălmaci.)* 5. (arată conţinutul) de. *(Un pahar ~ apă.)*

cuácă s. v. STÂRC-DE-NOAPTE. CUANTIFICAT adj. *(FIZ., FILOZ.)* discontinuu, discret. *(Valoare ~.)* cuart s. v. SFERT.

CUARŢs. *(MIN.)*(reg.) bicáş, (Ban.) béică. CUBÁJ s. capacitate, volum. *(~ al unei incinte.)*

cubeá s. v. BOLTĂ. CAMPADURĂ. CĂMIN. COŞ. CUPOLĂ. HORN.

CUBIC adj. (prin Olt.) maşinát, (înv.) cubi-césc. *(Zahăr ~.)*

cubicésc adj. v. CUBIC. cuc-armenésc s. v. PUPĂZĂ. CUCĂ s. *(PESCUIT)* (reg.) capcană, gáic, năpastă.

cucă s. v. PROSTOVOL.

CUCERÍ vb. 1. a lua, a ocupa, (înv.) a cuprinde, a dobândi, a prinde, a stăpini. *(După lupte crlncene au ~ cetatea.)* 2. a ocupa, a subjuga, a supune, (pop.) a pleca, (înv.) a po-bedi, a prididi, a reduce, *(A ~ multe ţări; a ~ întreaga Galie.)* 3. a câştiga, a dobândi, a obţine, a realiza, a repurta, (Transilv.) a rnirui, (înv.) a purta. *(A ~* o *strălucită biruinţă.)* 4. a câştiga, a dobândi. *(A ~ titlul de campion.)* 5. a câştiga. *(A ~ simpatia tuturor.)* C a atrage, a captiva, a delecta, a desfăta, a fascina, a fermeca, a îneânta, a răpi, a seduce, a subjuga, a vrăji, (fig.) a hipnotiza, a magnetiza. *(Spectacolul l-a ~.)*

cuceri vb. v. ÎNCHINA. PLECA. PREDA. SUPUNE.

CUCERÍRE s. 1. luare, ocupare, ocupaţie, (franţuzism înv.) conchétă. *(~ Griuiţei.)* 2. ocupare, subjugare, supunere. *(~ Galiei.)* 3. câştigare, dobindire, obţinere, realizare, repurtare. *(~ unei victorii strălucite.)* 4. câştigare, dobindire. *(~ titlului de campion.)* 5. captivare, delectare, desfătare, fascinare, fascinaţie, fermecare, îneântare, răpire, seducere, seducţie, subjugare, vrăjire. *(~ spectatorilor.)*

CUCERÍT adj. captivat, fascinat, fermecat, îneântat, răpit, sedus, subjugat, vrăjit. *(Un public ~.)*

CUCERITOR s., adj. 1. s., adj. ocupant, (înv.) supuitór, (franţuzism înv.) concheránt. *(~ al cetăţii.)* 2. adj. captivant, desfătător, fascinant, fermecător, îneântător, răpitor, seducător, (rar) subjugătór, (franţuzism) şarmant, (înv.) desfătat, (fig.) delicios, hipnotizant, savuros. *(Un spectacol ~.)* 3. adj. irezistibil. *(Un zâmbet ~.)*

CUCERNIC adj. *(BIS.)* credincios, cuvios, evlavios, pios, preacredincios, religios, smerit, (franţuzism) devót, (înv. şi reg.) smérnic, (înv.) blagocestív, pietós, pravoslavnic, râvnilór, bine-credinciós. *(Om ~.)*

CUCERNICIE s. *(BIS.)* credinţă, cuvioşenie, cuvioşie, evlavie, pietate, pioşenie, piozitate, religiozitate, smerenie, (livr.) devoţiune, (înv.) blagocéstie, blagocestivíe, hristoitíc, rívnă, riv-níre, smeríre. *(~ unui bigot.)*

CUCOANĂ s. doamnă, madam, (pop.) jupi-neásă, (ieşit din uz) damă, (grecism înv.) chera, (italienism înv.) signóră.

cucoană s. v. STICLETE.

CUCÓN s. domn, (înv. şi fam.) musiu, (grecism înv.) chir, (italienism înv.) signór.

cuconiţă s. v. STICLETE.

cúcoriţă s. v. PORUMB.

CÚCOVĂ s. *(ORNIT.; Cygnus olor)* lebădă de vară.

CUCUI s. (Transilv.) coc, cocoş, modâlcă. *(S-a lovit şi a făcut un ~ la cap.)*

cucui s. v. COC. MOŢ.

cucuiávb. v. CĂŢĂRA. COCOŢA. RIDICA. SUI. URCA.

cucuiát adj. v. MOŢAT.

cucúlă s. v. CARTOF.

cuculeásă s. v. FLOAREA-CUCULUI.

CUCULÉŢ s. *(ORNIT.)* cucuşor.

cucúliu s. v. CULION.

cucúmăr s. v. CASTRAVETE.

cucumeá s. v. CAMPADURĂ. CUCUVAIE. CUCUVEA.

cuciíră s. v. CORMANĂ. RĂSTURNĂTOARE. TOLBĂ.

CUCURÍG s. *(BOT.; Helleborus odorus)* (reg.) bojoţél, nipreálă, strecurătoare, iarbă-de-curăţé-nie, iarbă-şerpeáscă.

cucuríg s. v. SPÂNZ.

cucurigu s. v. COCOS. GALERIE. MANSARDĂ.

CUCURUJÉL s. (reg.) călcâi. *(~ este o boală a griului.)*

CUCURUZ s. *(BOT.; Petasiles albuş)* (Bu-cov.) cojocél.

cucuruz s. v. CAPTALAN. CON. PORUMB. ŞTIULETE.

cucuruzáştină s. v. PORUMB. PORUM-BIŞTE.

cucuruz-dc-pădure s. v. MAMA-PĂDURII.

cueiirúze s. pi. v. PORUMB. PORUMBIŞTE.

cucuruzíşte s. v. PORUMB. PORUMBIŞTE

CUCUSÓR s. *(ORNIT.)* cuculeţ.

cucusór s. v. BOULDOMNULUI. BOUL-LUI-DÚMNEZEU. BUBURUZĂ. VACA-DOMNULUI.

CUCUTĂ s. *(BOT.)* 1. *(Conium maculalum)* (pop.) dudău, (reg.) buciniş, barba-călúgăru-lui. 2. *cucută-de-apă (Cicuta virosa)* = cucută-mică, (reg.) buciniş-de-ápă, buciniş-de-báltă, cucută-înveninátă; *cucută-de-pădure (Galium schultesii)* = (Bucov.) sămcúţă; *cuculă-mică (Cicuta virosa)* = cucută-de-apă, (reg.) buciniş-de-ápă, buciniş-de-báltă, cucută-înveninátă.

cucută-înveninátă s. v. CUCUTĂ-DE-APĂ. CUCUTĂ-MICĂ.

cucută-mícă s. v. PĂTRUNJEL-CÂINESC. PĂTRUNJELUL-CÂINELUI.

cucute s. pi. v. CIOCUL-CUCOAREI. PLIS-CUL-COCORULUI. PLISCUL-CUCOAREI.

cucuţică-dc-bălţi s. v. MĂRĂRAŞ.

CUCUVAIE s. *(ORNIT.; Athene noctua)* cucuvea, (reg.) ciovícă, cucumeá, cucuvéică, pustiélnică, (Transilv., Maram. şi Ban.) pasărea-mórtului, pasărea-sărăcíei.

cucuváie s. v. CAMPADURĂ. CĂMIN.

COŞ. HORN.

CUCUVEA s. *(ORNIT.; Athene noctua)* cucuváie, (reg.) ciovícă, cucumeá, cucuvéică, pustiélnică, (Transilv., Maram. şi Ban.) pasărea-mórtului, pasărea-sărăcíei.

cucuvea s. v. MINUNEA.

cucuvéică s. v. CUCUVAIE. CUCUVEA.

CUFĂR s. ladă, (pop.) tron, (înv. şi reg.) sandî'c, sicriu, (Mold.) sipet, (arg.) purcea. *(~ al miresei.)*

cufăr s. v. GEAMANTAN. VALIZĂ.

CUFUNDA vb. 1. a (se) adânci, a (se) afunda, a (se) înfunda, a (se) scufunda. *(Picioarele i se ~ în zăpadă.)* 2. a afunda, (reg.) a acufunda. *(A ~ un obiect într-un lichid.)* 3. a se adânci, a se afunda, a se înfunda, (Transilv.) a se zgăura. *(Ochii i s-au ~ în orbite.)* 4. a(-şi) afunda, a(-şi) înfunda, (fig.) a(-şi) îngropa. *(Îşi ~ fruntea In palme.)*

CUFUNDÁC s. *(ORNIT.; Gauia arctica)* bo-dârlău, cufundar, (reg.) scufundáci, corcodel-máre, fundac-máre.

CUFUNDAR s. *(ORNIT.)* 1. *(Podiceps cris-tatus)* bodârlău, corcodel, (rar) scufundáci, scufundár, (reg.) fundác. 2. *(Gavia arctica)* bodârlău, cufundac, (reg.) scufundáci, corco-del-máre, fundac-máre.

CUFUNDARE s. adâncire, afundare, înfun-dare, scufundare. *(~ picioarelor In zăpadă.)*

CUFUNDĂTÓR s. scafandrier, scafandru, (rar) plonjór.

CUFUNDĂTÚRĂ s. adâncătură, adâncitură, scobitură, scufundătură, (pop. şi fam.) scofâlci-túră, (înv. şi reg.) scorbelitúră. *(~ a solului.)*

cufureálă' s. v. DEFECARE. DIAREE.

cufurí vb. v. DEFECA. IEŞI.

CUGET s. *(FILOZ.)* conştiinţă, gândire, spirit, suflet, (livr.) for interior, (înv.) cunoştinţă, ştiinţă, (grecism înv.) sinídisis.

cuget s. v. CALCUL. GÂND. IDEE. INTENŢIE. ÎNDEMN. ÎNDRUMARE. ÎNVĂŢĂTURĂ. PLAN. POVAŢĂ. POVĂŢUIRE. PROIECT. SFAT. SOCOTEALĂ. VORBĂ.

CUGETA vb. 1. a chibzui, a gindi, a judeca, a medita, a raţiona, a reflecta, (înv.) a medita-risi, a mindri, a rezona, a semui. *(Vrea să ~ în linişte.)* 2. a filozofa. *(A'u mai ~ întreaga zi!)*

cugeta vb. v. APRECIA. CHIBZUI. CONSIDERA. CREDE. GĂSI. GÂNDI. INTENŢIONA. JUDECA. OPINA. PLĂNUI. PROIECTA. SOCOTI.

CUGETARE s. 1. gândire, rneditare, meditaţie, reflectare, reflecţie, reflexie, (înv.) schépsis. *(O ~ adlncă.)* 2. aforism, dicton, maximă, sentinţă, (livr.) adagiu, (rar) apoftegmă, pari-míe, (pop.) zicere, (înv.) pildă, (ir.) panseu. *(Culegere de ~ i.)*

cugetărét s. v. CUGETĂTOR. FILOZOF. GÂNDITOR.

CUGETĂTOR s., adj. 1. s. filozoL ginditor, (înv.) cugetărét. *(Un mare ~ materialist.)* 2. adj. gânditor, meditativ, reflexiv, (înv.) meditator, (glumeţ şi ir.) pansív. *(Un tip ~.)*

cúglă s. v. POPIC.

CUGUÁR s. *(ZOOL.; Felis concolor)* puma, (rar) tigru rósu.

cuhár s. v.'BUCĂTAR.

*CÚHNIE s. (înv.) cămară. *(~ era* o *iră-sură închisă.)*

cuhnie s. v. BUCĂTĂRIE.

CUI s. 1. (înv.) găvózd. *(A bătut un ~ în perete.)* 2. *(TEHN.) cui cilindric* = spin, ştift; *cui de siguranţă* = splint. 3. *(TEHN.)* ciocâlteu, (Olt. şi vestul Munt.) teglíci. *(~ la jug.)*

cui s. v. COLŢ. FUSCEL. IC. MĂSEA. PANĂ. SPIŢĂ. TREAPTĂ. ŢINTĂ.

CUIB s. 1. bâriog, culcuş, sălaş, vizuină, (reg.) cobârlău, cóvru, míşină, vizunie, (prin Ban.) cârtóg, (prin Transilv.) scorciób, (prin Ban.) viezuríme, viezurínă. *(~ al unui animal sălbatic.)* 2. cuibar. *(~ pentru găini.)* 3. muşuroi. *(~ făcut la baza tulpinii porumbului.)* 4. maia, (reg.) matcă. *(~ pentru Inăcrirea borşului.)*

cuib s. v. ADĂPOST. AŞEZARE. CASĂ. CĂMINv DOMICILIU. LOCUINŢĂ. SĂLAŞ.

CUIBAR s, cuib. *(~ pentru găini.)*

CUIBĂRÍ vb. a se aciua, a se oploşi, a se pripăşi, (rar) a se rătăci, (înv. şi reg.) a se lipi, (reg.) a se agesti, a se închiorchioşa, (înv.) a se sprijini. *(S-a ~ acolo de nu se ştie unde.)*

CUIBULÉŢ s. cuibuşor. *(Un ~ de rându-nică.)*

cuibul-pămfntului s. v. TRÂNJI.

CUIBUŞOR s. cuibuleţ. *(Un ~ de pasăre.)*

cuibusór s. v. TRÂNJI.

cuină' s. v. BUCĂTĂRIE.

CUIRASĂ s. platoşă, (livr.) lorică, (înv.) pláşcă. *(~ a unui luptător medieval.)*

CUISOÁRE s. pi. *(BOT.; Dianthus chinensis)* (reg.) scaunul-lui-Dumnezéu.

cuisoáre s. pi. v. CUISORIŢĂ. GAROAFĂ. GAROAFĂ DE CÍMP. GAROAFĂ SĂLBATICĂ. GAROFIŢĂ.

CUISÓR s. cuiuţ. *(Un ~ de cizmărie.)*

CUIŞORÍŢĂ s. *(BOT.; Holosteum umbella-tum)* (reg.) cuisoáre (pl.), ridichioáră, rocoţél.

cuişoriţă s. v. RĂCOVINĂ.

cuiungíu s. v. AURAR.

CUIÚŢ s. cuişor. *(Un ~ de cizmărie.)*

CÚJBĂ s. (reg.) cocirlă, (Ban. şi Transilv.) cocáie. *(I)e ~ se allrnă ceaunul deasupra focului.)*

cújbă s. v. BRAŢ. CHINGĂ. COCÂRLĂ. CRIVAC. FURCĂ. MÂNĂ. STÂLP.

cujéică s. v. FURCĂ.

CULANT adj. darnic, generos, mărinimos, (livr.) munificént, (rar) galant, (înv.) dăruitór, filotím, magnaním, marinim, (fam.) galanton, (fig.) larg. *(Un om ~.)*

CULANTĂ s. dărnicie, generozitate, mărinimie, (livr.) liberalitáte, munificénţă, (înv.) filotimie, magnanimitáte, marinimozitáte, mărime, (fam.) galantoníe, (fig.) largheţe. *(Un om de o ~ rara.)*

culă s. v. BOLTĂ. CUPOLĂ. HRUBĂ. SUBTERANĂ. TEZAUR. VISTIERIE.

culbec s. v. GASTEROPOD. GASTRO-POD. MELC.

CULBECEÁSĂ s. *(BOT.; Mcdicago falcata)* (reg.) ghizdéi, lucerna, trifoi, trifoiaş-sălbá-tic.

culbeteáscă s. v. PAPANAŞ.

CULBUTÓR s. *(TEHN.)* basculator.

CULCĂ vb. 1. a se întinde, a se lungi, a se trinti, (înv.) a se tinde. *(S-a ~ puţin după amiază.)* 2. a (se) aşeza, a (se) aşterne, a (se) întinde, a (se) lungi, a (se) pune. *(Se ~ la pămiht.)* 3. a arunca, a azvârli, a dărâma, a dobori, a întinde, a lungi, a prăbuşi, a prăvăli, a răsturnp, a trânti, (pop. şi fam.) a aşterne, (pop.(a păli, (înv. şi reg.) a răntuna, (înv.) a oborî, r poligni, (fig.) a secera. *(Cu o lovitură l-a ~ la pămlnt.)* •*. a doborî, a tăvăli, (pop.) a pologi. *(~ iarba in picioare.)* 5. a (se) apleca, a atârna, a cădea, a (se) coborî, a (se) curba, a (se) înclina, a (se) încovoia, a (se) îndoi, a (se) lăsa, a (se) pleca, (înv. şi pop.) a (se) povedi, (reg.) a (se) poligni, (înv.) a (se) închina. *(Crengile s-au ~ de-atlla rod.)*

culca vb. v. APUNE. ASFINŢI. COBORÎ. DISPĂREA. PIERI. PLECA.

CULCARE s. 1. culcat, întindere, lungire, trântire. *(~ cuiva după amiază.)* 2. odihnă. *(Mergeţi la ~.)* 3. dărâmare, doborâre, lungire, prăbuşire, prăvălire, răsturnare, trântire, (înv.) răsturnătúră. *(~ cuiva la pămlnt.)* 4. doborâre, tăvălire. *(~ ierbii în picioare.)* 5. aplecare, culcat, curbare, înclinare, încovoiere, îndoire, plecare. *(~ crengilor din cauza rodului.)*

CULCAT adj. 1. întins, lungit, tolănit, trân-tit, (reg.) răbunít, (Mold.) tologít. *(Stă puţin ~ după amiază.)* 2. doborât, răsturnat, trântit. *(Aişte scaune ~.)* 3. doborât, tăvălit, (pop.) pologít. *(Un lan de grâu ~.)*

CULCAT s. 1. culcare, întindere, lungire, trântire. *(~cuiva după amiază.)* 2. aplecare, culcare, curbare, înclinare, încovoiere, îndoire, plecare. *(~ crengilor din cauza rodului.)*

culcudúş s. v. GOLDAN. RENGLOT.

CULCUŞ s. 1. bârlog, cuib, sălaş, vizuină, (reg.) cobârlău, cóvru, míşină, vizunie, (prin Ban.) cârtóg, (prin Transilv.) scorciób, (prin Ban.) viezurlme, viezurínă. *(~ al unui animal sălbatic.)* 2. adăpost, sălaş, (înv. şi reg.) strat, (Transilv.) cotróg. *(~ pentru animalele domestice.)* 3. aşternut, pat, (înv. şi reg.) sălaş. *(Se frămlntă In ~.)*

culcuş s. v. ADĂPOST. AŞEZARE. CASĂ. CĂMIN. DOMICILIU. LOCUINŢĂ. SĂLAŞ.

culcuşul-vácii s. v. VULTURICĂ.

CULEGÁRs. *(TIPOGR.)* culegău, vingalac, (rar) colţár, compozitor.

CULEGĂTOARE s. *(TIPOGB.)* zeţăriţă.

CULEGĂTOR s. 1. colecţionar. *(~ de folclor.)* 2. *(TIPOGR.)* zeţar, (rar) compo/itór,. probar.

CULEGĂTORÍE s. *(TIPOGR.)* zeţărie. *(~a> unei tipografii.)*

CULEGĂU s. *(TIPOGR.)* culegar, -.ingalac,, (rar) colţár, compozitor.

CULEGE vb. 1. a aduna, a recolta, a stringe, (Transilv.) a sureti. *(A ~ strugurii, bucatele-de pe clmp.)* 2. a rupe. *(A ~ címteva flori.)* 3. a ridica, a strânge. *(A ~ o hirtie de jos.)* 4. a aduna, a colecţiona, a strânge. *(~ folclor de pe teren.)* 5. *(TIPOGR.)* a compune, a zeţui. *(~ materialul de tipărit.)*

CULEGERE s. 1. adunare, adunat, cules, recoltare, recoltat, recoltă, strângerc, strâns, (Transilv. şi prin Maram. şi Ban.) surétiu. *(~ bucatelor de pe címp.)* 2. cules, ridicare, ridicat, strângere, strâns. *(~ unei hârtii de-jos.)* 3. adunare, colecţionare, strângere. *(~ unor texte populare.)* 4. (concr.) colecţie, (livr.) florilegiu. *(O ~de folclor.)* 5. *(TIPOGR.)* compoziţie, compunere, cules, zeţuire, zeţuit. *(~ unui text.)*

CULES s. 1. adunare, adunat, culegere, recoltare, recoltat, recoltă, strângere, slrâns, (Transilv. şi prin Maram. şi Ban.) surétiu. *(~ porumbului de pe címp.)* 2. culegere, ridicare, ridicat, strârgere, strâns. *(~ unei hârtii de jos.)* 3, *(TIPOGR.)* compoziţie, compunere, culegere, zeţuire, zetuit. *(~ unui text.)*

euleşér s. v. FĂCĂLEŢ.

culfc-dc-máre s. v. SCOICAR. culínă s. v. BUCĂTĂRIE. CULIÓN s. (înv.) cucúliu. *(~ Ae poartă de către călugări pe cap.)*

CULISA *vh.(TFHN.)* a glisa. *(O uşă care ~.)* CULISÁREs. *(TEHN.)* glisare. *(~ unei uşi.)* culm s. v. PAPURĂ.

CULME s. 1. *(GEOGR.)* creastă, creştet, pisc, vârf, (rar) obírşie, (înv. şi reg.) sâmceá, (reg.) piscán, spic, tigvă, titílă, vârváre, (Ţransilv.) picúi, (Mold., Ţransilv. şi Maram.) ţiclău, (înv.) suís. *(Alpiniştii au atins ~ muntelui.)* 2. *(GEOGR.)* coamă, creastă, creştet, muchie, spinare, sprinceană, (pop.) culmíş. *(Înaintează pe ~ muntelui.)* 3. *(CONSTR.)* coamă, creastă, (reg.) cománă, coroană, laţ, samară, slímnă.*(~ a acoperişului unor case.) 4.* (reg.) rudar, rudă. *(De ~ se atirnă unele obiecte, In casele ţărăneşti.)* culme s. v. APOGEU.

CULMINANT adj. maxim. *(Punct ~ in desfăşurarea unui proces.)* CULMINÁRE s. culminaţie. CULMINAŢIE s. culminare. culminaţie s. v. APOGEU. culmíş s. v. COAMĂ. CREASTĂ. CREŞTET. CULME. MUCHIE. SPINARE. SPRINCEANĂ.

CULOAR s. coridor, gang, (înv.) tindă. *(Îl poartă printr-un lung ~.)*

CULOARE s. 1. vopsea, (pop.) boiálă, (reg.) boia, (Ţransilv., Ban. şi Bucov.) fárbă, (înv.) faţă, şar. *(~*

albastră pentru ţesături.) 2. (rar) máslă. *(~ la jocul de cărţi.)*

CULPABIL adj. *(JUR.)* vinovat, (înv.) cúl-peş, greşit. *(Arestatul a fost găsit ~.)*

CULPABILITATE s. abatere, culpă, eroare, greşeală, păcat, vină, vinovăţie, (livr.) eres, (rar) prihană, (înv. şi reg.) teáhnă, (reg.) greş, (Olt., Munt. şi Mold.) ponós, (înv.) cusur, săbláznă, scandal, smíntă, sminteală, (fig.) rătăcire, (înv. fig.) rătăceálă. *(O ~ de mică importanţă.)* CULPĂ s. abatere, culpabilitate, eroare, greşeală, păcat, vină, vinovăţie, (livr.) eres, (rar) prihană, (înv. şi reg.) teáhnă, (reg.) greş, (Olt., Munt. şi Mold.) ponós, (înv.) cusur, săblázná, scandal, smíntă, sminteală, (fig.) rătăcire, (înv. fig.) rătăceálă. *(O ~ de mică importanţă.)*

cúlpcş adj. v. CULPABIL. VINOVAT. CULT adj. 1. citit, cultivat, educat, instruit, învăţat, (rar) şcolít, (înv.) pedepsit, politicít, spudaxít, sufletesc. *(Tânăr~.)* 2. cărturăresc, livresc, savant. *(Formaţie lexicală ~.)* CULT s. *l.(BIS-)* confesiune, credinţă, religie, rit, (pop.) lege. *(E de ~ ortodox.)* 2. veneraţie. *(Are un adevărat ~ pentru...)* cult s. v. CREZ.

CULTERANÍSM s. *(LIT.*) cultisrn, gongorism. *(~ a apărut in Spania.)*

CULTÂSM s. *(LIT.)* culteranism, gongorism. *(~ este o manieră literară.)*

CULTIVĂ vb. 1. a lucra. *(~ pămlnlul.)* 2. a creşte. *(~ plante.)* 3. a practica. *(~ pamfletul.)* 4. a citi, a se instrui. *(Se ~ mult şi sistematic.)* 5. a se civiliza, a se rafina, a se

stila, (înv.) a se politici, (fig.) a se ciopli, a se cizela, a se snbţia, a se şlefui, (înv. fig.) a se roade. *(S-a mai ~ şi ci!)*

CULTIVÁB1L adj. arabil, (rar) arătór. *(Teren ~.)*

CULTIVARE s. 1. cultură, lucrare, lucrat. *(~ pămíntului.)* 2. creştere, cultură. *(~ porumbului.)* 3. practicare. *(~ genului epic.)* 4. instruire, învăţare. *(~ cuiva.)* 5. creştere, educare, educaţie, formare, (înv.) pedeapsă. *(~ tinerei generaţii in spiritul...)* 6. rafinare, stilare, (fig.) cioplire, cizelare, şlefuire. *(~ exprimării.)*

CULTIVAT adj. 1. lucrat, muncit, *(Pă-minl ~.)* 2.citit, cult, educat, instruit, învăţat, (rar) şcolít, (înv.) pedepsit, politicít, spudaxít, sufletesc. *(Tinâr ~.)* 3. rafinat, stilat, (fig.) subţire. *(Exprimare ~.)*

CULTIVATOR s. *(AGRIC.)* (rar) extirpatór, scormonitor.

CULTURALIZA vb. a instrui. *(A ~ masele.)*

CULTURALIZARE s. instruire. *(~ maselor.)*

CULTURĂ s. 1. civilizaţie. *(~ unui popor.)* 2. carte, cunoştinţe (pl.), instrucţie, învăţătură, pregătire, studii (pl.), (înv. şi pop.) slovă, (înv. şi reg.) cărturărie, (reg.) scrisoare, (înv.) minte, pricopseală, pricopsíre. *(Lipsii de ~.*) 3. cultivare, lucrare, lucrat. *(~ pămintutui.)* 4. creştere, cultivare. *(~ tutunului.)*

culúe s. v. GARDĂ. PAZĂ. STRAJĂ.

CUM adv., conj., interj. 1. adv. ce, eât. *(~ aş mai ride!)* 2. conj. (temporal) când. *(Frunza-n codru ~ învie.)* 3. conj. (cauzal) când, deoarece, fiindcă, întrucit. *(~ ştiu că vine, sint emoţionat.)* 4. conj. (modal) (pop.) care. *(Se inalţă un palat ~ nu mai există.)* 5. conj. (comparativ.) ca, cât, precum. *(A'oi ~ şi ei.)* 6. interj, ce?, poftim ?, (fam. şi pop.) ha? *(~ ? n-am auzit.)*

cum conj. v. CÂND.

cumătră s. v. CIOCUL-CUCOAREI. PLIS-CUL-COCORULUI. PLISCUL-CUCOAREI. PRIBOI.

cumbará s. v. MORTIER, OBUZ.

CUMETRÍE s. botez.

CUMINECA vb. *(BIS.)* a (se) împărtăşi, (înv. şi pop.) a (se) griji, (înv. şi reg.) a (se) pricestui, (înv.) a (se) comunica.

CUMINECARE s. *(E1S.)* cuminecătură, euharistie, împărtăşanie, împărtăşire, împărtăşit, (la catolici) sacrament, (înv. şi pop.) grijanie, grijíre, pricestánie. *(Taina ~.)*

CUMINECĂTURĂ s. *(BIS.)* cuminecare, euharistie, împărtăşanie, împărtăşire, împărtăşit, (la catolici) sacrament, (înv. şi pop.) grijanie, grijíre, pricestánie. *(Taina ~.)*

CUMÍNTE adj., adv. 1. adj. ascultător, bun, docil, plecat, supus, (livr.) obedient, (înv.) ascultói. *(Un copil ~.)* 2. adj. astâmpărat, aşezat, chibzuit, cuminţit, cumpătat, domolit, echilibrat, liniştit, potolit, reţinut, rezervat, serios, sobru, stăpânit, temperat. *(Om ~.)* 3. adj. cumpănit, echilibrat, raţional, rezonabil, (înv.) rezonat. *(Om ~.)* 4. adj. chibzuit, înţelept, socotit, (pop.) mintos. *(Om ~.)* 5. adj. chibzuit, deştept, inteligent, înţelept. *(O*

|aptă~.) 6.adv. chibzuit, înţelept, înteleptşte, judicios, raţional. *(A procedat ~.)*

CUMINŢENIE s. 1. ascultare, docilitate, supunere, (livr.) obedienţă, (rar) cuminţíc, sumisiune, supuşenie, (înv.) ascultământ, plecăciune, subordináţie. 2. chibzuială, chibzuinţă, chibzuire, cumpăt, cumpătare, înţelepciune, judecată, măsură, minte, moderaţie, raţiune, socoteală, socotinţă, tact, (livr.) continénţă, (rar) cuminţíe, ponderáţie, temperánţă, (pop.) scumpătáte, (înv. şi reg.) sfat, (înv.) sămăluíre, socoátă, tocmeală, (fam.) schépsis, (fig.) cum-păneálă, cumpănire. (*Procedează cu multă ~.)* CUMINŢI vb. a (se) astâmpăra, a (se) domoli, a (se) linişti, a (se) potoli, (înv. şi reg.) a (se) stăvi, (înv.) a (se) înţelepţi. *(Te rog să te ~!)*

cuminţíe s. v. ASCULTARE. CHIBZUIALĂ. CHIBZUINŢĂ. CHIBZUIRE. CUMINŢENIE. CUMPĂT. CUMPĂTARE. DOCILITATE. ÎNŢELEPCIUNE. JUDECATĂ. MĂSURĂ. MINTE. MODERAŢIE. RAŢIUNE. SOCOTEALĂ. SOCOTINŢĂ. SUPUNERE. TACT.

CUMINŢÍT adj. astâmpărat, aşezat, chibzuit, cuminte, cumpătat, domolit, echilibrat, liniştit, potolit, reţinut, rezervat, serios, sobru, stăpânit, temperat. *(Un om ~.)*

CUMNAT s. (Transilv., Maram. şi Ban.) şógor, (Transilv. şi Ban.) şogorán.

CUMNATĂ s. (pop.) tătăíşă, (Transilv., Maram. şi Ban.) şógoriţă.

CUMPĂNĂ s. í. (Ban. şi Transilv.) ghér-măn.*(~la flntlnă.)2.(ASTRON.;* art.) balanţa (art.), cântarul (art.), (reg.) tereziile (pi. art.) *(~ este* o *constelaţie zodiacală din emisfera australă.)* 3. cumpăneală, cumpănire, echilibru. *(Ase afla in ~.) 4.(TEHN.)* boloboc, nivelă cu bulă de aer. *5.(TEHN.)* capră. *(~ la moară.)* 6. *(TEHN.;* la pi.) aripi (pl.), crucişe (pl.), fofelniţe (pl.), răscruci (pl.), speteze (pl.). (*~ la războiul de ţesut.)*

cumpănă s. v. ARIPĂ. BALANŢĂ. CÂN-TAR. CRUCE. CRUCEA DINAINTE. ÎNCERCARE. POSADĂ. RESTRIŞTE. SCHIMBĂTOARE. SPETEAZĂ.

CUMPĂNEALĂ s. 1. cumpănă, cumpănire, echilibru. *(Se află In poziţie de ~.)* 2. contrabalansare, cumpănire, echilibrare. *(O greutate pusă pentru ~.)*

cumpăneală s. v. CHIBZUIALĂ. CHIBZUINŢĂ. CHIBZUIRE. CUMINŢENIE. CUMPĂT. CUMPĂTARE. ÎNŢELEPCIUNE. JUDECATĂ. MĂSURĂ. MINTE. MODERAŢIE. RAŢIUNE. SOCOTEALĂ. SOCOTINŢĂ. TACT.

CUMPĂNI vb. a (se) compensa, a (se) contrabalansa, a (se) echilibra, a precumpăni, (livr.) a (se) pondera.

cumpăni vb. v. ADUCE. ALEGE. APROPIA. ASEMĂNA. ASEMUI. CHIBZUI. CÂNTĂRI. CODI. DECIDE. EZITA. FIXA. GÂNDI. HOTĂRÎ. INTENŢIONA. JUDECA. PLĂNUI. POTRIVI. PREGETA. PROIECTA. SEMĂNA. SOCOTI. STABILI. ŞOVĂI.

CUMPĂNIRE s. 1. cumpănă, cumpăneală, echilibru. *(Se află în poziţie de ~.)* 2. contrabalansare, cumpăneală, echilibrare. *(O greutate pusă pentru ~.)*

cumpănire s. v. CHIBZUIALĂ. CHIBZUINŢĂ. CHIBZUIRE. CUMINŢENIE. CUMPĂT. CUMPĂTARE. DELIBERARE. GÂNDIRE. ÎNŢELEPCIUNE. JUDECARE. JUDECATĂ.MĂSURĂ. MINTE. MODERAŢIE RAŢIUNE. SOCOTEALĂ. SOCOTINŢĂ. TACT.

CUMPĂNIT adj. 1. calculat, chibzuit, cumpătat, echilibrat, înfrinat, măsurat, moderat, ponderat, socotit, (prin vestul Transilv.) sama-lít.*(Un om ~; o viaţă ~.)* 2. cuminte, echilibrat, raţional, rezonabil, (înv.) rezonat. *(Om ~.)* 3. chibzuit, gândit, judicios, matur, serios, socotit, temeinic. (O *judecată ~.)* 4. măsurat, tacticos. *(Cu gesturi ~.)*

CUMPĂRĂ vb. a achiziţiona, a lua, a procura, a târgui, (înv. şi pop.) a neguţa, (prin Transilv.) a surzui, (înv.) a scumpăra. *(~ cele necesare.)*

CUMPĂRARE s. achiziţionare, cumpărat, luare, procurare, târguire, (înv.) scumpăra-loáre. *(~ celor necesare.)*

CUMPĂRAT s. achiziţionare, cumpărare, luare, procurare, târguire, (înv.) scumpărătoáre. *(~ unui bun.)*

CUMPĂRĂTOR s. client, muşteriu, (înv) tirguitór. *(Un ~ obişnuit al magazinului.)*

CUMPĂRĂTURĂ s. tirguială. *(A făcut unele ~.)*

CUMPĂT s. 1. calm, fire, stăpânire, (înv.) stăpâníe, (fig.) singe rece, (rar fig.) răceală. *(Nu-ţi pierde ~.)* 2. chibzuială, chibzuinţă, chibzuire, cuminţenie, cumpătare, înţelepciune, judecată, măsură, minte, moderaţie, raţiune, socoteală, socotinţă, tact, (livr.) continénţă, (rar) cuminţíe, ponderáţie, temperánţă, (pop.) scumpătáte, (înv. şi reg.) sfat, (înv.) sămăluíre, socoátă, tocmeală, (fam.) schépsis, (fig.) cumpăneală, cumpănire. *(Procedează cu mult ~.)*

cumpăt s. v. DIETĂ. REGIM.

CUMPĂTARE s. chibzuială, chibzuinţă, chibzuire, cuminţenie, cumpăt, înţelepciune, judecată, măsură, minte, moderaţie, raţiune, socoteală, socotinţă, tact, (livr.) continénţă, (rar) cuminţíe, ponderáţie, temperánţă, (pop.) scumpătáte, (înv. şi reg.) sfat, (înv.) sămăluíre, socoátă, tocmeală, (fam.) schépsis, (fig.)

cumpăneală, cumpănire. *(Procedează cu multă ~.)*

CUMPĂTAT adj. 1. calculat, chibzuit, cumpănit, echilibrat, înfrânat, măsurat, moderat, ponderat, socotit, (prin vestul Transilv.) sama-lít. *(Un om ~; o viaţă ~.)* 2. astâmpărat, aşezat, chibzuit, cuminte, cuminţit, domolit, echilibrat, liniştit, potolit, reţinut, rezervat, serios, sobru, stăpânit, temperat. *(Om ~.)* 3. aşezat, chibzuit, echilibrat, liniştit, paşnic, potolit, tihnit. *(0 viaţă ~.)*

curnplí vb. v. ASASINA. OMORÎ. SUPRIMA. UCIDE.

cumpliciúne s. v. ASPRIME. BARBARIE. BRUTALITATE. CRUZIME. FEROCITATE. NEÂNDURARE. NEOMENIE. RĂU-

IAIE SĂLBĂTICII MOLI NŢĂ VII RE GIE

cumplíre s \ ASPRIME BARBARII

BRUTALITATE CAP CAPĂT CRUZIME TLROCITATE FINAL FINE ÎNCHEIERE NEÂNDURARE NEOMENIE RĂUTATr SĂLBĂTICIE SFÂRSIT VIOLENTĂ

\ ITREGIE

cumplit adj v COMPLL1 DLPLIN INTEGRAL ÎNTREG TOTAL

CUMPLÍT adj, adv 1. adj, adv, aprig, aspru, barbai, biutal cunos, cimcen, crud, trunt feroce, fioros, hain, inuman, necruţător, neiertător, neimblinzit, neânduplecat, neindu-rat neindurătoi nemilos, neomenos, iicuman, nu, sălbatic, smgeros, \iolent, (livi) sanguinar, (înv si pop) năsilmc, (mv şi reg) tare, (reg) po^rt^an, (Mold si Bucov) avan, hapsân, (in\ ) jestoc, ncomenit, sanguimc, sălbăticos, sireap, (fig) dur, negru *(Om ~, se poarta ~)* 2. adj aprig aspru, crmcen, crud crunt, in Limcenat îndirjit, înverşunat neâmpăcat, nepotolit smgeros, vajnic, violent, (mv) cnncemt, tare (fig) încleştat *(O lupta ~)* 3. adj eu-tiemurătoi, fioros, groaznic, grozav, mfioia tor, înfricoşător, îngro/itoi, mspăimintătoi, macabiu monstruos, oribil, smgeros, teribil, zguduitor (hvr) abominabil, terifiant, terific, (in\ si pop) rău *(O crimă ~)* 4. ad] apug gioazmc, mfioiător, infiicosator, îngrozitor nebun, sălbatic, violent *(O pasiune ~ ii macină)* 5. adj atroce, ciunt, fioros gioazmc, gioza\, înfiorător, infiicosător, îngrozitor, in spăimmtător teribil *(O durere abdominală ~)* fc. adj colosal, extraordinar, fenomenal foimi dabil, gioazmc, grozav, infernal, înfiorător, îngrozitor, înspăimmtător, năprasnic straşnic, tenbil, (Transih) pogan, (fig) mdiăcít turbat *(O vijelie ~)*

cumplit s adj v AVAR CALIC ZGÂR Cil

cumplitatc s v AVARIŢIE CAI ICENIL CALICIE 7GÂRCENIE

CUMSECADE adj, adv 1. adj bun îngăduitor, înţelegător, omenos, (mv) omenit. *(Ce om ~ ')* 2. adv. bine (m\ si îeg) tare *(Sa l repare ~)* 3. adv omeneşte *(Se poartă ~ cu ei)*

CUMULA vb a însuma *(~ următoarele insuiiri)*

CUMULARE s însumare, (iar) cumulaţie, sumáţie *(~ tuturor factorilor)*

cumulátie s v CUMULARE. ÎNSUMARE

CUMVA adv, 1. oarecum, (m\ ) doar *(O apreciere ~ exactă)* 2. eventual, poate, (mv) tindái *(Aveli ~ o ţigara?)*

CUNOAŞTE vb. 1. a pricepe, a stăpâm, a şti, (fam) a vedea *(~ la perfecţie mai multe meseni)* 2. a

poseda, a stăpâm, a sti *(~ trei limbi străine)* 3. a înţelege, a pricepe, a sti *(~ franceza')* 4. a afla, a sti *(1 rei sa ~ adevărul?)* 5. a sti, (astăzi rar) a piicépe *(Nu ~ inca secretul?)* 6. a (se) şti. *(Ae~ de mici, îl~ ca pe un cal breaz)* 7. a identifica, a recunoaşte, a sti *(Cum ii poţi ~ ?)* 8. a (se) observa,

a (se) remaica, a (se) vedea *(Se ~ ta ai fost tu aici)*

cunoaşte vb v APRECIA CHIBZLI

CONSIDERA CREDE DLDUCE GĂSI GÂNDI JUDECA OBŢINE OPINA RĂS PLĂTI REALIZA RECOMPENSA RI CU NOASTE SOCOTI

CUNOAŞTERE s 1. înţeleseic, peicepţic, pncepeie *(Proces de ~.)* 2. (înv) stuntă ştire, stmtură, *(~ lucrwiloi)* 3. pncepeie, stăpinire *(~ moi multor meseni)* 4. pose dare, stăpinire *(~ mai multor limbi)*

CUNOSCĂTOR adj, s 1. expert *(Ln mare ~ in problema)* 2. (astăzi ni) ştiutor *(E un bun ~ al limbii noastre)*

CUNOSCUT adj 1. ştiut *(Luaun ~)* 2. consaciat faimos notoriu, recunoscut, unu mit.ieputat, vestit *(Un sportiv ~)* 3. ficc\ent obişnuit, răspindit, uzual *(O expresie ~)* 4. familial, ştiut *(Iocun ~)* ó anumit determinat, fixat, hotănt, piceizat, unduit specificat, stabilit, statornicit *(La o data ~ >*

CUNOŞTINŢĂ s 1. picgătue, (mv) ştiinţa *(\u avea mei o ~ în acest domeniu)* 2. (11 pi) carte, eultuiă instrucţie, învăţătură, pi ega tire, studii (pi), (m\ si pop) slovă, (înv si reg) cărturărie, (reg) sciisoau, (mv) minte, pncopseală, pricopsire *(Lipsit de ~, poseda multe ~)* 3. (la pi) elemente (pi), noţiuni (pi) *(Clteva ~ despre)* 4. mfoimatie, stue, veste, (prin Innsilv) hir, (înv) mai tune, pliroforie, stuntă *(4i vreo ~ despre el⁹)* 5. îelatie *(A! vreo ~ la miniiter?)* cunoştinţă s v CONST1IN1A CUGE1

GÂNDIRE IUDECA1A MIN1L RAŢIUNE RrCUNOSTINŢĂ SPIRIT SUFLL1

CUNUNA vb a se căsători, (pop) i se nunti *(S au ~ la biserica)*

cununii vb v ÎNCORONA ÎNCLNLNA RĂSPLĂTI RECOMPENSA

CUNUNAT adj căsătorit (pop si fam) căpătuit *(Femeie ~)*

CUNUNA s 1. coroană *(O ~ de flori pe cap)* 2. cununie, (îeg) pirostue *(~ cate se pune pe capul mirilor)* 3. funie *(~ de usturoi, de ceapa)*

cunună s v COROANĂ CORONIS1L-COSOROABĂ DIADEMĂ

CUNUNÍE s 1. căsătorie, (pop) nuntire, nuntit *(~ oficiata la biserica)* 3. cununa, (reg) pirostrie *(~ pentru miri)*

CUNUN IŢĂ s 1. coroniţă *(O ~ de flon >* 2. *(BOT, Spiraea ulmifolia)* (reg) capului, táulă, teisoi, (Bucov) ciritel

cununíţă s v CORONIŞTE TLORI DE-PAIE IMORTELĂ PLEVAIŢĂ SASCHIU

cupa-oii s v CLOPOŢEI

cupa vacii s v \OLBURĂ MARL

CUPĂ s 1. (mv) scafă, tas *(O ~ de vin)* 2. *(BIS)* caliciu, potir, (înv) scăfuhe *(~ este un vas liturgic)* 3. trofeu *(A ciştigat ~ pusă în joc)* 4. *(TEHN)* blid, căuş, ciutură, (reg) făcău *(~ la roata morii)* *5.(BOT)* caliciu, (înv) pahar *(~ unei flori)* 6. *(BOT) cupa-vacu (Calgstegia sepium)* = (reg) volbură.

CUPĂ s. (la cărţile de joc). 1. roşu. (*Fantele de ~.)* 2. inimă.

cupă s. v. MISINĂ.

cúpc s. pi. v. GENŢIANĂ. GIIINŢURĂ.

cupéf s. v. COMERCIANT. NEGUSTOR.

CUPEU;>. (înv. şi pop.) caretă. *(Călătorea In ~.)*

cupeu s. v. COMPARTIMENT.

cupid adj. v. APRIG. APUCĂTOR. AVID. HRĂPĂREŢ. LACOM. NEÂNDESTULAT. NESĂTUL.

cupiditate s. v. LĂCOMIE.

cupít s., adj. v. AVAR. CALIC. ZGÂRCIT.

CUPLĂ vb. *(TEHN.)* a acupla.

CUPLAJ s. *(TEHN.)* aeuplaj, acuplare, cuplare.

CUPLARE s. *(TEHN.)* aeuplaj, acuplare, cuplaj.

CUPLAT adj. *(TEHN.)* acuplat.

CUPLU s. pereche. *(Un ~ potrivit.)*

CUPOLĂ s. boltă, (înv.) culă, sclip, (turcism înv.) cubeá. *(~ la o turlă.)*

CUPON s. (înv.) margine. (*~ de material textil.)*

CUPRÁ vb. a arămi. *(~ suprafaţa unui obiect metalic.)*

CUPRÁRE s. arămire. *(~ unui vas metalic.)*

CUPRÁT adj. arămit. *(Vas metalic ~.*)

CUPRÍNDE vb. 1. a (se) îmbrăţişa, a (se) înlănţui, a (se) prinde. *(Se ~ de* m*i/loc.)* 2. a apuca. *(L-a ~ în braţe.)* 3. a conţine, a include, a îngloba, a număra. *(~ într-insa mai multe elemente.)* 4. a include, a îngloba. *(Vechea Oalie ~ şi Belgia de astăzi.)* 5. a avea, a conţine. *(Cartea ~ ilustraţii.)* 6. a conţine, a scrie, a spune, a zice. *(Ce ~ aceste documente?) 1. (MAT.)* a intra, a merge. *(4 in 8 se ~ de două ■ori.)* 8. (pop.) a lua. *(Vasul ~ i lilii.)* 9. a încăpea. *(Haina nu-l mai ~.)* 10. a prinde, a vedea, (fig.) a îmbrăţişa. *(Cit ~ cu ochii, cu privirea.)* 11. a(-l) copleşi, a(-l) covii'şi, a(-l) împovăra, a(-l) năpădi, a(-l) răzbi, (pop.) a(-l) prididi, (înv.) a(-l) supune, (fig.) a(-l) apăsa, a(-l) doborî, a(-l) răpune. *(L-au ~ grijile, necazurile.)* 12. a(-l) ajunge, a(-l) birui, a(-l) copleşi, a(-l) covirşi, a(-l) înfrânge, a(-l) învinge, a(-l) podidi, (a-1) prinde, a(-l) răzbi, a(-l) toropi, (înv.) a(-l) preacovirşi, a(-l) doborî, a(-l) lovi. *(L-a ~ oboseala, somnul.)* 13. a(-l) copleşi, a(-I) răzbi, (înv.) a(-l) răzbate. *(L-a ~ setea.) 14.* a-1 apuca, a-i veni. *(L-a ~ ameţeala.)* 15. a-1 năpădi, a-1 trece. *(Îl ~ năduşelile, fiorii.)*

cuprinde vb. v. CAPTURA. COTROPI.

CUCERI. INVADA. ÎMPRESURA. ÎNCĂLCA. ÎNCERCUI. ÎNCONJURA. ÎNDELETNICI. ÎNVĂLUI. LUA. NĂPĂDI. OCUPA. SECHESTRA.

CUPRÍNDERE s. includere, înglobare. *(~ unui element Inlr-un ansamblu.)*

cuprindere s. v. CONŢINUT. CORP. COTROPIRE. CUPRINS. INVADARE. INVAZIE. ÎNCĂLCARE. ÎNTINDERE. ÎNTINS. MATERIE. NĂPĂDIRE. SPAŢIU. SUPRAFAŢĂ. TERITORIU.

cuprins adj. v. AVUT. BOGAT. ÎNSTĂRIT. OCUPAT. PRINS. SITUAT.

CUPRÍNS s. 1. întindere, întins, spaţiu, suprafaţă, teritoriu, (înv.) cuprindere, olát. *(Pe tot ~ (arii.)* 2. limită, (rar) perimetru, (înv.) ocol. *(În ~ cetăţii.)* 3. conţinut, (rar) plin. *(Se zbuciumă marea şi ~ ei.)* 4. conţinut, corp, materie, (înv.) cuprindere. *(În ~ cărţii.)* 5. conţinut, sumar, tablă de materii, (înv.) registru, scară, sumă, (grecism inv.) pínax. *(~ unui tratat.)*

cuprins s. v. COTROPIRE. GARD. INVADARE. INVAZIE. ÎMPREJMUIRE. ÎNCĂLCARE. ÎNGRĂDITURĂ. NĂPĂDIRE. OCOL. ULUCĂ.

cuprinzătoare s. v. PARANTEZĂ.

CUPRINZĂTOR adj. 1. întins, larg, mare, vast, (inv. şi reg.) mereu, (inv.) desfătat. *(Un spaţiu ~.)* 2. încăpător, larg, mare, spaţios. *(O cameră ~.)* 3. încăpător, mare, voluminos. *(Un recipient ~.)* 4. amplu, bogat, larg. *(O perspectivă ~.)* 5. enciclopedic, universal, vast. *(Cunoştinţe ~.)*

cuprinzător s. v. CIT.

CUPRU *s.(CHIM.)* aramă. *(Obiecte din ~.)*

CUPTOR s. 1. (Ban.) şparhát. *(~ de pâine.)* 2. (reg.) rolă, tobă. *(~ la maşina de gătit.)* 3. cămin, vatră, (prin Transilv.) cámeniţă. *(Vasul stă aşezat pe ~.)* 4. *cuptor înalt* = furnal.

cuptor s. v. ARŞIŢĂ. CANICULĂ. CĂLDURI. DOGOARE. DOGOREALĂ. FIERBINŢEALĂ. IULIE. NĂBUŞEALÂ. NĂDUF. NĂDUŞEALĂ. PÂRJOL. POJAR. SOBĂ. TOROPEALĂ. ZĂDUF. ZĂPUŞEALĂ.

cuptor de vâr s. v. VARNIŢÂ.

cur s. v. ANUS. DOS. FUND. POPOU. ŞEZUT.

cura vb. v. APĂRA. CĂUTA. CURĂŢA. DEFRIŞA. DESPĂDURI. DEZGHIOCA.

DEZVINOVĂŢI. DISCULPA. DISTRUGE. ÎNGRIJI. JUSTIFICA. NIMICI. POTOPI. PRĂPĂDI. SCUZA. SFĂRÂMA. TRATA. ZDROBI. ZVÂNTA.

CURÁBIL adj. *(MED.)* benign, uşor, vindecabil. *(Formă ~ a unei boli.)*

curai s. v. CIURLAN. SALCICORN. SĂRICICĂ.

CURAJ s. 1. bărbăţie, bravură, cutezanţă, dirzenie, încumetare, îndrăzneală, neânfricare, semeţic, temeritate, (livr.) intrepiditáte, petu-lántă, (rar) cutezáre, (pop. şi fam.) suflet, (pop.) inimă, voinicíe, (înv.) diiv.íe, îndrăzníre, mărinimie, semeţíre, (grecism înv.) táros. *(Dovedeşte un mare ~ în acţiunile sale.)* 2. bărbăţie, bravură, eroism, neânfricare, vitejie, (pop.) voinicíe. *(~ cuiva în luptă.)*

CURAJOS adj., adv. 1. adj. brav, cutezător, dârz, inimos, îndrăzneţ, neânfricat, semeţ, viteaz, (livr.) intrepíd, petulánt, temerar, (rar) bărbat, (înv. şi pop.) voinic, (înv.) hrăbór, neânfricoşat. *(Om ~.)* 2. adj. bărbătesc, viteaz, vitejesc, (reg.) bărbătós. *(Atitudine^ faptă ~.)* 3. adv. bărbăteşte, eroic, vitejeşte> (pop.) voiniceşte. *(S-a luptat ~.)*

curamá s. v. CHETĂ. COLECTĂ.

CURÁR s. bucar, vinar, (reg.) gurúră, hamut, cureaua vinarii. *(~ este o parte a hamului.)*

curarKívb. \. CĂUTA. ÎNGRIJI. TRATA.

CURAT adj. 1. nepătat, (reg.) neântinat, (Iransilv.) tíslaş. *(Haină ~.)* 2. spălat. *(Aşternuturi ~.)* 3. îngrijit. *(O ţinută ~.)* 4. neamestecat, pur, simplu. *(0 substanţă ~; un coif ~.)* 5. nativ, neamestecat, pur, (înv. şi reg.*)* săli, (Transilv. şi Bucov.) prísnic, (înv.} prísne, (lig.) virgin. *(Aur ~.)* 6. adevărat, autentic, nefalsificat, original, veritabil. *(O artă ~.)* 7. natural, neamestecat, pur, (înv. şi pop.) sadea. (*Vin ~.)* ii. neamestecat, pur, (Transilv.) tistaş. *«Jriu ~.)* 9. adevărat, autentic, neaoş, veritabil, (pop. şi fam.) sadea, get-begét. *(Moldovean, ţăran ~.*) 10. clar, cristalin, limpede, pur, transparent, (pop.) vioară, (Transilv.) tistaş, (înv.) chiar. (*Apă ~.)* 11. bun, nealt.-rat, nestricat, nevătămător, neviciat, oxigenat, ozonat, proaspăt, pur, purificat, salubru, sănătos, tare. *(Aer ~.)* 12. albastru, clar, limpede, pur, senin, străveziu, (livr.) limpid, (Transilv.) tistaş, (înv.) seninát, seninós, (fig.) spălat. *(Un cer ~.)*

curút adj. v. CANDID. CAST. CINSTIT. CORECT. DISTINGI. EVIDENT. FECIORELNIC. FECIORESC. FIRESC. INCORUPTIBIL. INOCENT. INTEGRU. LEAL. NATURAL. NEALTERAT. NECORUPTIBIL. NEPRIHĂNIT. NET. NEVINOVAT. NORMAL. OBIŞNUIT. ONEST. PRECIS. PUDIC. PUR. SPOVEDIT. VIRGIN. VIRGINAL.

curat adj., adv. v. CLAR. DESLUŞIT. LĂMURIT. LIMPEDE.

curat adv. v. CHIAR. DREPT. EXACT. EXPLICIT. EXPRES. ÎNTOCMAI. PRECIS. RĂSPICAT. TOCMAI.

CURATÍV adj. *(MED.)* (rar) lccuitór, tămăduitor, vindecător. *(Tratament ~.)*

eură.íee s. v. BURETE-DE-CONOPIDĂ.

curatoare s. v. PLACENTĂ.

CURÁTÚRĂ s. (înv. şi pop.) posadă, (pop.) laz, (înv. şi reg.) secătură, seci, (reg.) gărână, pirloágă. tăietură, (Bucov., Maram. şi nordul Transih.) runc, (prin Maram.) săcsie, (Ban.) tirsáică. tî'rsă, (prin Transilv.) tirsătúră, (prin Ban. si Transilv.) târseálă.

curătúrâ s. v. PARCHET.

CURĂŢĂ vb. 1. a deteretica, a scutura, a stringe, (înv. si reg.) a griji, (reg.) a rindui, (prin Bucov.) a cioroboti, (Transilv.) a câş-liga. (Ban. şi Transilv.) a orândui, ('Iransilv.) a tăgăşi, (Transilv. şi Maram.) a ticăzui. (Transilv.) atistăli. *(~ prin casă.)* 2.a elimina, a îndepărta, a înlătura. *(~ murdăria de pe jos.)* 3. a şterge, *(~ praful.)* 4. (înv. şi reg.) a cura, (Transilv.) a tăgăşi. *(A ~ un obiect de murdărie.)* 5. *(TEHN.)* a purifica, (înv.) a lămuri. *(~ un metal.)* 6. *(MED.)* a dezinfecta.*(~ o plagă.)* 7. (înv.) a cura. *(~ un fruct de coajă.)*

curăţa vb. v. ASASINA. DEBARASA. DECEDA. DESCOTOROSI. DISPĂREA. DUCE. IZBĂVI. MÂNTUI. MURI. OMORÎ. PIERI. PRĂPĂDI. PURIFICA. RĂPOSA.

RĂSCUMPĂRA. SALVA. SCĂPA. SFÂRSI. STINGE. SUCOMBA. SUPRIMA. UCIDE.

CURĂŢARE (CURĂŢIRE) s. 1. eliminare, îndepărtare, înlăturare, scoatere. *(~ murdăriei de pe haine.)* 2. ştergere. *(~ prafului.)* 3. *(TEHN.)* purificare, (rar) purificáţie. (~ *metalului.)*

CURĂŢĂTORIE s. spălătorie. *(~ chimică.)*

CURĂŢEL adj. îngrijit, spălat, spălatei, (înv. şi reg.) acurat, (fig.) scuturat. *(Un om mai ~.)*

CURĂŢENIE s. 1. dereticare, scuturătură, (prin Transilv.) tăgăşíre, tistuşág. *(În casa lor e mare ~.)* 2. salubritate. *(Serviciul de ~; ~ oraşului.)* 3. puritate. *(~ aurului.)* 4. claritate, limpezime, puritate, transparenţă. *(~ apei.)*

curăţenie s. v. CANDOARE. CASTITATE. CINSTE. CORECTITUDINE. FECIORIE. INCORUPTIBILITATE. INOCENŢĂ. INTEGRITATE. LAXATIV. LEALITATE. NEPRIHĂNIRE. NEVINOVĂŢIE. ONESTITATE. PUDICITATE. PUDOARE. PURGATIV. VIRGINITATE.

curaţi vb. v. CASTRA. JUGĂNI. SCOPI. STERILIZA.

curăţie s. v. CANDOARE. CASTITATE. CINSTE. CORECTITUDINE. FECIORIE. INCORUPTIBILITATE- INOCENŢĂ. INTEGRITATE. LEALITATE. NEPRIHĂNIRE. NEVINOVĂŢIE. ONESTITATE. PUDICITATE. PUDOARE. VIRGINITATE.

curăţire s. v. CASTRARE. JUGĂNIRE. JUGĂNIT. SCOPIRE. SCOPIT. STERILIZARE.

CURĂŢÍT adj. *(TEHN.)* purificat, (înv.) lămurit. *(Metal ~.)*

curăţit adj. v. CASTRAT. JUGĂNIT. SCOPIT. STERILIZAT.

CURB adj. arcuit, curbat, încovoiat, îndoit, (livr.) cambrat, (rar) arcál, recurbat, (înv. şi reg.) incujbát, scovirdát, (înv.) arcós. *(Bară ~.)*

CURBĂ vb. 1. a (se) arcui, a (se) încovoia, a (se) îndoi, (livr.) a (se) cambra, (rar) a (se) recurba, (inv. şi reg.) a (se) încujba, a (se) scovârda. *(A ~ o bară metalică.)* 2. a (se) apleca, a atârna, a cădea, a cobori, a (se) culca, a (se) înclina, a (se) încovoia, a (se) îndoi, a (se) lăsa, a (se) pleca, (înv. şi pop.) a (se) povedi, (reg.) a se poligni, (înv.) a (se) închina. *(Crengile s-au ~ de rod.)* 3. a (se) cocoşa, a (se) încovoia, a (se) îndoi, a (se) strâmba. *(I s-a ~ de tot spinarea sub povară.)* 4. a (se) frânge, a (se) îndoi. *(S-a ~ de mijloc.)*

CURBARE s. 1. arcuire, încovoiere, îndoire, (rar) flexiune, (inv. şi reg.) incujbáre. *(~ unei bare.)* 2. încovoiere, îndoire, strâmbare. *(~ unui cui.)* 3. aplecare, culcare, culcat, înclinare, încovoiere, îndoire, plecare. *(~ crengilor din cauza rodului.)* 4. arcuire, flexiune, încovoiere, îndoire. *(Mişcări de ~, în gimnastică.)*

CURBAT adj. 1. arcuit, curb, încovoiat, îndoit, (livr.) cambrat, (rar) arcát, recurbat, (înv. şi reg.) încujbát, scorvârdát, (înv.) arcós. *(Bară ~.)* 2. încovoiat, îndoit, întors, răsucit, strâmb, strâmbat. *(Cui ~.)* 3. încovoiat, îndoit, răsucit, strâmb. *(Fiare ~.)* 4. parabolic.

(Oglindă ~.) 5. aplecat, înclinat, încovoiat, îndoit, lăsat, plecat, (reg.) polignít. *(Copac cu crengile ~.)* 6. adus, aplecat, cocirjat, cocoşat, gârbov, gârbovit, înclinat, încovoiat, îndoit, plecat, strimb, strâmbat, sucit. *(Cu spinarea ~.)* 7. acvilin, adus, cocirjat, coroiat, încovoiat, (reg.) coroiétic. *(*A'os *~.)*

CURBATÚRĂ s. *(MED.)* (pop.) deşeláre.

CURBĂ s. 1. cot, cotitură, întorsătură, întortochetură, ocol, răsucitură, serpentină, sinuozitate, şcrpuire, şerpuitură, (rar) îndoitúră, (pop.) cârmeálă, cirnitúră, întorsătură, sucitúră, (Olt. şi Ban.(covéi. *(~ a unui drum.)* 2. cotitură, viraj. *(La ~ lasă vehiculul in viteză redusă.) 3.(GEOGR.) curbă batimctrică* = izo-bată; *curbă de nivel* – izohipsă.

curbét s. v. STRĂIN. VENETIC.

curliínă s. v. COARBĂ.

CURBURĂ s. arcuire, încovoială, incovoie-tură, îndoitúră. *(Tavanul formează o uşoară ~.)*

CURCAN s. 1. *(ORNIT.; Melcugris gollo-pavo)* (Transilv.) corcodán, (prin Transilv.) puicói, (Ban.) tutcán. 2. *(MIL.)* căciular, dorobanţ. *(~ în vechea armată română.)*

CURCĂ s. *(OHNIT.)* (reg.) puică, (Ban.) tútcă. *(~ este femela curcanului.)*

curcnbélă s. v. DOVLEAC. PP.PENE. TĂR-TĂCUŢĂ. TIGVĂ. TILV.

CURCUBEŢEÁ s. *(BOT.; Aristolochia cle-matitis)* curcubetică, remf, (reg.) lepădătoáre, păsulícă, fasolea-cioárei. lingura-frumoáselor, lingura-pópii, mărul-lúpului.

curcubeţcá s. v. ÎMPĂRĂTEASĂ. MUTĂ-TOARE. TĂRTĂCUŢĂ.

CURCUBEŢÍCĂ s. *(BOT.; Aristolochia clc-matitis)* curcubcţea, remf, (reg.) lepădătoáre, păsúlică, fasolea-cioárei, lingura-frumoáselor, lingura-pópii, mărul-lúpului.

curcubetică s. v. GOGOAŞĂ. PĂPĂLĂU.

CURCUBEU s. 1. *(ASTRON.)* (reg.) cearcăn, brâul-cérului, brâul-Cosânzénii, brâui-lui-Dumne-zéu. briul-Maícii-Dómnului, brâul-pópii, curuna-cérului. 2. *(BOT.; Lychnit, coronaria)* (reg.) flocoşéle (pl.), flocoşícă, barba-împărátului, floarea-cunúnii.

curcubeu s. v. IARBA-CÂINELUI. PIR-DE ŢELINÂ. PIR-GROS.

curcudcl s. v. PORUMBAR. PORUMBEL.

cur-de-găínă s. v. PECINGINE.

cure vb. v. ALERGA. CURGE. FUGI. GONI.

CUREA s. centură, cingătoare, cordon. *(£i-a strins pantalonii cu ~.)*

curca s. v. NOJIŢĂ.

cureaua vinarii s. v. BUCAR. CURAR. VÂNAR.

curéchi s. v. VARZĂ.

curechi-de-címp s. v. RAPIŢA.

cureclii-de-stâncă s. v. RUJĂ.

curechi-sălbátic s. v. RAPIŢĂ.

curechíşte s. v. VĂRZĂRIE.

curechíştină s. v. VĂRZĂRIE.

curecliíţă s. \. ALB1L1ŢĂ. FLUTURE-DE-VARZĂ.

CURELÁR s. (Transilv.) sighiartău, (prin Ban. şi Transilv.) soáclăr.

CURELĂRIE s. (prin Transilv.) sighiar-tărie.

CURELUŞĂ s. (turcism înv.) căiús.

CURENT adj. 1. actual, contemporan, prezent, (rar) momentan, (înv.) curgător, momentós. *(Perio'ida ~; moda ~.)* 2. cotidian, obişnuit, prozaic, zilnic. *(Treburile ~.)* 3. frecvent, obişnuit, uzual. *(Expresie ~.)* 4. clasic, frecvent, obişnuit, tradiţional, uzual. *(Un procedeu tehnic ~.)*

curent adj. v. CURSIV. ITALIC.

CURENT s. 1. *(FIZ.)* flux. *(~ de părtinite.} 2.(GE0GR.)* curs, (inv. si reg.) scursură, (reg.) scurs, scursoáre. (înv.) cursoare. *(~ apei.)* 3. acţiune, mişcare. *(~ revendicativ.)*

CURGĂTOR adj. (pop.) mergător. *(Apă ~.)*

curgător adj. v. ACTUAL. CONTEMPORAN. CURENT. FLUENT. PREZENT.

CURGE vb. 1. (astăzi rar) a se scurge, (pop.) a merge, (înv. şi reg.) a cure, a riura, (înv.) a purcede. *(Apa ~ lin la vale.)* 2. *a* trece. *(Apa ~, pietrele rămln.)* 3. *(FIZIOL.)* a circula. *(Singele~ prin vene.)* -i.a-i pica, a-i piiura, a i se prelinge, a i se scurge, (pop.) a-i merge. *(Îi ~ lacrimi din ochi.) ~>.(MED.)* a puroia, a supura, (pop.) a musti. *(Rana ~.) (i.* a atârna, a cădea, a spinzura. *(Părul n ~ pe spate.)*

curge vb. v. DECURGE. PROVENI. REIEŞI. REZULTA. SCURGE. TRECE. URMA.

CURGERE s. (rar) mers. *(~ Oltului.)*

CURIER s. mesager, ştafetă, (înv. şi reg.) olác, olăeár, (inv.) menzíl, paie, pion, poştă, tabelar, tătar, vătăşél. *(A* sos*it un ~ eălaie.)*

curier s. v. FACTOR. POSTAR. POSIAS. POŞTĂ.

CURIETERAPÍE s. *(MED.)* radiumterapie.

CURIOS adj. 1. bizar, ciudat, excentric, extravagant, fantasmagorie, fantezist, inexplicabil, insolit, năstruşnic, neobişnuit, original, paradoxal, singular, straniu, (livr.) abracadabrant, (rar) străin, (pop.) pidósnic, pocit, poznaş, (Mold.) deşănţat, (Transilv., Ban. şi Olt.) şod, (inv.) eiudós, (grecism înv.) paraxín, (fam.) sanchíu, (fam. fig.) fistichiu, întors, sucit, trăsnit. *(Ce chestie ~!)* 2. indiscret. *(Ce eşti aşa ~ ?)*

CURIOZITATE s. 1. atenţie, interes, luare-aminte, (înv.) periérghie, privire. *(I-aslirnit ~.)* 2. indiscreţie. *(E de-o ~ bolnăvicioasă.)* 3. ciudăţenie, (grecism rar) paraxénie. *(Avea unele ~ în comportare.)* 4. bazaconie, bi/arerie, bâzdiganie, ciudăţenie, drăcie, drăcovenie, minunăţie, năstruşnicie, năzdrăvănie, poznă, (rar) singularitate, (pop.) comedie, (reg.) dănănáie, nagodă, şozénie, (Ban. şi Olt.) miráz, (Transilv. şi Ban.) mirăzénie, (Mold.) şanţ. *(Multe ~ a* «lai *văzut.)* 5. raritate. *(O ~ a naturii.)*

CURIND adv. devreme, fuga, grabnic, imediat, iute, îndată, neântirziat, numaidecât, rapid, repede, (rar) tudíla, (pop.) degrabă, momentan, (înv. şi reg.) nepristán, numai,

(reg.) mintenaş, mínteni, (înv.) peşin, techer-méchcr. *(Să te întorci ~.)*

curândá vb. v. GRĂBI. IUŢI. ZORI. curm s. v. CURMEI.

CURMA vb. 1. a conteni, a înceta, a se opri, a se potoli, a se sfirşi, a sta, a se termina, (înv. şi pop.) a (se) ostoi, (prin Ban.) a se prorúpe, (Mold.) a tinchi, (înv.) a se precurma. *(Vijelia, vlnlul s-a ~.)* 2. a înceta, a se întrerupe, a se opri, (fig.) a se fringe. *(Cintccul s-a ~ bnisc.)* 3. a (se) întrerupe, a (se) opri, (fig.) a (se) tăia. *(I s-a ~ respiraţia de emoţie.)* 4. a întrerupe, a opri. ifig.) a reteza, a stăvili. *(*A'n *poate ~ scandalul; i-a ~ vorba.)* 5. a întrerupe, (fig.) a rupe. *(A ~ tăcerea.)*

curmă vb. v. RETEZA. TĂIA. CURMAL s. *(BOT.; Phoenix daclylifera)* (înv.) finíc.

CURMALĂ s. *(BOT.)* (înv.) finíćă. *(~ este fructul curmalului.)*

CURMARE s. 1. încetare, oprire, potolire, (înv.*)* precurmáre. *(~ viatului.)* 2. întrerupere, oprire, (fig.)

stăvilire. *(~ scandalului.)* CURMĂTURĂ s. *(GEOGR.)* şa, (reg.) deşi-lătúră.

CURMEI s. (Olt.) curm. *(Un ~ de tei.)* CURMEZÍŞ adv. oblic, pieziş, transversal. *(Taie ~ suprafaţa obiectului.)*

curmeziş s. v. BRAŢ. CHINGĂ. COARDĂ. PUNTE. SPETEAZĂ. STINGHIE.

CÚRPEN s. *(BOT.)* 1. vrej, (reg.) beldie, covrág, funie, (prin Mold.) rug. *(~ al plantelor tlrltoare.)* 2. *(Clematis oitalba)* (reg.) luminoasă, viţă-albă. 3. *curpen de munte (Clematis alpina)* = (reg.) cúrpeniţă.

cúrpenită" s. v. CURPEN DE MUNTE. PICIORUL-COCOŞULUI.

curpen-scúrt s. v. CLOPOŢEL. CURS s. J. *(GEOGR.)* curent, (înv. şi reg.) scursură, (reg.) scurs, scursoáre, (înv.) cursoare. *(~ apei.)* 2. *(GEOGR.)* albie, matcă, vad, (pop.) făgaş, pat, (înv. şi reg.) scursură, (reg.) vale, (înv.) scafă. *(A trecut uşor ~ riului.)* 3. interval, răstimp, timp, vreme, (înv.) diastímă. *(În ~ de un veac.)* 4. desfăşurare, dezvoltare, evoluţie, mers, (Munt.) şiretenie. *(~ evenimentelor.)* 5. direcţie. *(Un ~ neaşteptat al evenimentelor.)* 6.*(EC. POL.)* valoare.*(~ dolarului.)* 7. *(EC. POL.)* rată. *(~ schimbului.)* CURS s. 1. prelegere, (înv.) preléctie, propunere. *(Aci nu şi-a ţinut ~.)* 2. clasă, lecţie, oră. *(De ee ai lipsit de la ~?)* curs s. v. ALERGARE. CURSĂ. CURSANT s. (rar) cursíst. *(E ~ la universitatea populară.)*

CURSA s. 1. deplasare, drum. *(La prima ~, camionul s-a comportat bine.)* 2. alergătură, drum. *(A făcut două ~ în piaţă.)* \3. alergare, (reg.) încuráre, (înv.) curs. *(~ de cai.)*

CURSĂ s. capcană, prinzătoare, (reg.) clapă, (înv.) mreajă, sílţă, (înv., în Olt., Ban. şi Transilv.) clúcsă. *(~ de prins animale sălbatice.)*

cursă s. v. PERICOL. PRIMEJDIE, cursíst s. v. CURSANT.

CURSÍV adj. italic, (înv.) curent. *(Caracter ~ de literă.)*

cursiv adj. v. FLUENT. cursivitate s. v. FLUENŢĂ. cursoare s. v. CURENT. CURS. CURTA vb. (înv.) a curteni. *(A ~ o fată.)* CURTE s. 1. ogradă, (pop.) bătătură, (reg.) armân, batiste, ocol, (prin Ban. şi Transilv.) arie, (Ban. şi prin Transilv.) avlíe, (Transilv.) odor, (prin Ban.) vorétţ. *(~ unei case.)* 2. palat, (Transilv.) păiútă, (Transilv. şi Mold.) poiată, (înv.) aulă, serai. *(Balul de la ~.)* 3. conac. *(~ a unei moşii.) 4. (JUR.) curte de casaţie* = (înv., in Transilv., Maram. şi Ban.) tablă.

curte s. v. ÎMPREJMUIRE. CURTEAN s. (înv.) curtezan, dvoreán, dvorélnic, dvorénin, (înv., în Ţara Românească) roşu. *(Un monarh şi ~ ii ini.)*

curtean s. v. ARGAT. SLUGĂ. VITEAZ. curteni vb. v. CURTA.

ciirtcníe s. v. AMABILITĂŢI-;. ATENŢIE. CURTOAZIE. GALANTERIE. GENTILEŢE. POLITEŢE.

CURTENITOR adj. amabil, atent, drăguţ, galant, gentil, (pop.) levent, (înv.) cortéz, libóvnic. *(~ cu femeile.)* curtezan s. v. CURTEAN. CURTEZANĂ s. (în Grecia antică) hetairă, (înv.) tălániţă. *(~ unui suveran.)*

CURTOAZIE s. amabilitate, atenţie, galanterie, gentilele, politeţe, (rar) curteníe, (înv.) lfbov. (~ *cu femeile.)*

curtubéş s. v. OCHIUL-BOULUI. PITULICE. curu-găinii s. v. PĂPĂDIE. curúlă s. v. CARTOF.

curuna-cérului s. v. CURCUBEU. curváradj.. s. v. DEPRAVAT. DESFRÂNAT. DESTRĂBĂLAT. DEZMĂŢAT. IMORAL. STRICAT.

CÚRVĂ s. cocotă, prostituată, târfă, femeie de stradă, (pop. şi fam.) damă, madamă, (înv. şi reg.) pârţotínă, telălíţă, teleléică, (reg.) lele, madaránţă, scorţotínă, teárfă, târnoaţă, (prin Transilv.) bándură, bulă, (prin Bucov.) crăiţă, (prin Maram.) lándră, (prin Mold. şi Bucov.) mişárcă, (înv.) magopáţă, tălániţă, femeie publică, (fam.) fleoárţă, fleorţotínă, şuleándră, (fig.) buleándră, pupăză, putoare, târâtúră, (reg. fig.) haită, pupezoáică, terfeloaga, (Transilv. fig.) gúdă, (prin Mold. fig.) ruptură, (arg.) maimuţă, marcoávă, mastroácă. curvăsăríe s. v. PROSTITUŢIE. *CURVÍ vb. (înv.) a preacurvi. curvíe s. v. PROSTITUŢIE. cusătoreásă s. v. CROITOREASĂ. LENJE-REASĂ.

CUSĂTURĂ s. *(TEHN.)* cusut. *(~ a două plăci metalice.)*

CUSCRÉNIE s. cuscrie. *(~ dintre părinţii tinerilor căsătoriţi.)*

CUSCRÍE s. cuscrenie. *(~ este un grad de rudenie.)*

cuscriór s. v. CUSCRIŞOR. MIEREA-UR. SULUL

CUSCRIŞÓR s. *(BOT.)* 1. *(Pulmonaria officinalis)* mierea-ursului, (rar) pulmonáriţă, (înv. şi reg.)plăminăríćă, (reg.) cuscriór, cuscru, plămânáre, plămânáriţă, plămânăríţă, sudoare, iarba-plumínei. 2. *(Pulmonaria rubra)* (reg.) plămânăríţă, mierea-ursului.

cuscru s. v. CUSCRIŞÓR. MIEREA-URSULUI.

CUSCUTĂ s. *(BOT.; Cuscula epithijmum)* torţei, (reg.) borangíc, iníţă, intorţél, lipici, părul-Sfintei-Mării, (prin Ban.) steagul-zínelor. cust s. v. TRAI. VIAŢĂ. custá vb. v. TRĂI. VIEŢUI. custárc s. v. TRAI. VIAŢĂ. CUSTURĂ s. *(GEOGR.)* karling. *(~ unui munte.)*

custură s. v. ASCUŢIŞ. BRICEAG. CUŢIT. FIER. LAMĂ. LIMBĂ. TĂIŞ.

CUSUR s. 1. defect, deficienţă, imperfecţiune, insuticienţă, lacună, lipsă, meteahnă, neajuns, păcat, scădere, slăbiciune, viciu, (livr.) carenţă, racilă, tară, (pop. şi fam.) beteşug, (reg. şi fam.) hibă, (reg.) madeá, teáhnă, (Olt., Munt. şi Mold.) ponós, (înv.) greşeală, lichea, nedesăvirşire, răutate. *(Are multe ~uri.)* 2. anomalie, defect, (pop.) meteahnă. *(Un ~ congenital.)* 3. dar, defect, meteahnă, nărav, patimă, viciu, (pop. şi fam.) pirţág, (pop.) învăţ, (reg.) madeá, natură, nărăvíe, párfie, teáhnă, (prin Bucov.) băsău. *(Are ~ beţiei.)*

cusur s. v. ABATERE. ALUZIE. CULPABILITATE. CLILPĂ. EROARE. GREŞEALĂ. PĂCAT. REST. RESTANŢĂ. VINĂ. VINOVĂŢIE.

CUSUT s. 1. cirpire, coasere, prindere, ţesere. *(~găurii de la ciorap.) 2.(TEHN.)* cusătură. *(~ « două plăci metalice.)* CUŞÁC s. *(CONSTR.)* riglă. cuşcă s. v. LEASĂ. cuşchebáp s. v. CHEBAP. cuşmă s. v. CĂCIULĂ. cúşniţâ s. v. COBILĂ. FIERĂRIE. CUTĂ vb. 1. a plisa. *(~ o fustă.)* 2. a drapa. *(~ un material textil.) 3.(GEOL.)* a (se) încreţi. *(Suprafaţa pămlntului sa ~ în urma seismului.)* 4. a (se) încreţi, a (se) rida, a (se) zbârci, (fam.) a (se) smochini, (fig.) a (se) boţi, a (se) brăzda. *(Se ~ ia obraz.)* 5. a (se) încreţi, a tremura, a (se) undui, (glumeţ) a (se) zbârli. *(Vântul ~ faţa apei.)* CUTANAT adj. cutaneu. *(Injecţie ~.)* CUTANÉU adj. cutanat. *(Strat ~.)* CUTARE pron. (slavonism înv.) imréc. *(~ a spus. ■ ■)*

CUTARE s. *l.(GEOL.)* încreţire. *(Proces de ~ a scoarţei terestre.)* 2. încreţire, ridare, zbârcire, (fam.) smochiníre. *(~ pielii obrazului.)*

CUTAT adj. 1. plisat. *(Fustă ~.)* 2. drapat. *(Perdea ~.)* 3. creţ, încreţit, ridat, zbircit, (fam.) smochinit, (fig.) boţit, brăzdat. (U*n obraz ~.)*

CUTĂ s. 1. creţ, fald, godeu, pliseu, pliu, (reg.) pătură. *(~ a unei rochii.)* 2. boţitură, creţ, Încreţitură, îndoitură. *(~ a pantalonilor*

necălcaţi.) 3. îndoitură, (rar) răslnnuâlúră. răsfrânsătúră, răsfrântúră. *(~ ia un obiect de îmbrăcăminte.)* 4. *(GEOL.)* încreţitură. (~ *a scoarţei terestre.)* 5. *(ANAT.)* încreţitură, pliu,, (rar) sin. *(La ţ/uşa unor animale se jormează ~e.)* C. creţ, dungă, încreţitură, rid, zbirci-tură, (pop.) zbârceálă, zbârci, (prin *I ransilv.) rant, (fjg.) brazdă. *(Faţă plină de ~>.)*

CUTĂRÍCĂ pron. cutăriţă. *(-~ nu-a spus...)*

CUTĂRÍŢĂ pron. cutărică. *(Cine t ~* ?> t'iiteurin s. v. SPÂNZ.

CUTE S. gresie, (reg.) arcér, (Ban.) brus. *(~ pentru ascuţit coasa.)*

CUTEZĂ vb. I. a se încumeta, a îndrăzni, (astăzi rar) a se semeţi, (pop.) a se bizui, (înv.) a ispiti, a se risca, (rar fig.) a se întinde. *(Cmc nu ~. nu izbuteşte.)* 2. a se încumeta, a îndrăzni. a pofti. *(Să ~ să nu vină la timp!)* íî. a-si îngădui, a îndrăzni, a-şi permite. *(Cum ~ una ca asta ?)*

CUTEZANŢĂ s. bărbăţie, bravură, curaj, dirzenie, încumetarc, îndrăzneală, neânfricare, semeţie, temeritate, (livr.) intrepriditáte, pc-tulánţă, (rar) cutezáre, (pop. şi fam.) suflet, (pop.) inimă, voinicíe, (înv.) dârzíe, îndrăzníre, mărinimie, semeţíre, (grecism înv.) láros. *(Dovedeşte o marc ~ în acţiunile sale.)*

cutezáre s. v. BĂRBĂŢIE. BRAVURĂ. CURAJ. CUTEZANŢĂ. DÂRZENIE. ÎNCU-METARE. ÎNDRĂZNEALĂ. NEÂNFRICARE. SEMEŢIE. TEMERITATE.

CUTEZĂTOR adj. brav, curajos, dirz, inimos, îndrăzneţ, neânfricat, semeţ, viteaz, (livr.) intrepíd, pctulánt, temerar, (rar) bărbat, (înv. şi pop.) voinic, (înv.) hrăbór. neânfricoşat. *(Oni ~.)*

CUTÍE s. 1. (rar) pixídă, (înv. şi reg.) sicriu. (Transilv.) şcătúlă, (latinism înv.) capsă. *(Pune butonii íntr-o ~.)* 2. sertar. *(~ de la tejghea.)* 3. *(ANAT.) cutie craniană* – căpăţână, craniu, hârcă, scăfirlie, tigvă, ţeastă, (pop. şi fam.) dévlă, (înv. şi reg.) scafă, (înv.) glávă, glăvă-ţină. *(~ a unui mort deshumat.); cutie toracică* = torace, coşul pieptului. cutie s. v. COŞ. LADĂ.

CUTIOARĂ s. casetă, cutiuţă, (înv. şi reg.) besacteá, sicriaş, (Transilv.) şcătúică, şcătúlă. *(O ~ de metal.)* cútiţă s. y. LEASĂ.

CUTIUŢA s. casetă, cutioară, (înv. şi reg.) besacteá, sicriaş, (Transilv.) şcătúică, şcătúlă. *(O ~ cu ace.)*

eútră s. v. DERBEDEU. LEPĂDĂTURĂ. LICHEA. NETREBNIC. PUSLAMA. SCÂR-NĂVIE. SECĂTURĂ.

CUTREIERĂ vb. 1. a colinda, a parcurge. a străbate, a vintura, (pop. şi fam.) a bâte, (pop.) a călca, a ocoli, a petrece, (înv. şi reg.) a răzbate, (înv.) a plimba, (rar fig.) a treiera. *(~ drumurile, satele.)* 2. a colinda, a merge, a străbate, a umbla. *(~ prin munţi şi văi.)* 3. a colinda, a peregrina. *(A ~ prin multe ţări.)* 4. a colinda, a se plimba, (fam.) a se plimbarisi. *(Se spune că ~ prin poieni.)* 3. a colinda, a hoinări, a peregrina, a rătăci, a umbla,

a vagabonda, (livr.) a flana. *(Pe unde ai ~?)* ■8. a colinda, a se duce. *(~ prin muzee.)*

CUTREIERARE s. colindare, hoinăreală, rătăcire. *(O ~ fără un ţel precis.)*

CUTREMUR s. *(GEOL., MET.)* seism, zgu-duială, zguduire, zguduitură, (înv.) scutură-túră. *(Un ~ uşor de pămint.)*

cutremur s. v. FIOR. GROAZĂ. ÎNCRÂN-CENARE. ÎNFIORARE. ÎNFRICOŞARE. ÎNGROZIRE. ÎNSPĂIMÂNTARE. OROARE. SPAIMĂ. TEROARE.

CUTREMURA vb. 1. a (se) clătina, a (se) scutura, a (se) zdruncina, a (se) zgâlţâi, a (se) zgudui, (înv. şi reg.) a (se) clăti, (înv.) a (se) smărina. *(Seismul ~ casa din temelii.)* 2. a se clătina, a dârdâi, a dudui, a tremura, a se zgudui, (Mold. şi Transilv.) a durdui, (înv.) a se ridica. *(Se ~ pereţii.)* 3. a se înfiora, a se scutura, a tremura, a tresări. *(Calulse ~ din lot corpul.)* 4. a se încrâncena, a se înfiora, a se înfricoşa, a se îngrozi, a se înspăimânta, a tremura, a se zgudui, (înv. şi pop.) a se spăimânta, (înv. şi reg.) a se spaima, (reg.) a se înfrica, a se scârbi, (înv.) a se mira, (înv., în Mold.) a se oţărî, (reg. fig.) a se teşi, (înv. fig.) a se încreţi. *(Se ~ la auzul acestei veşti.)*

CUTREMURARE s. 1. clătinare, clătinat, clătinătură, cutremurat, cutremurătură, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgilţiială, zgilţâire, y.gâlţiil, zgilţiitură, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură. *(La seism s-a simţit o ~ puternică.)* 2. duduit, duduitură, zguduitură. *(O ~ a perelilor.)*

CUTREMURAT adj. incrincenat, înfiorat, înfricoşai, îngrozit, înspăimântat, zguduit, (înv. şi pop..; spăimintát, (reg.) infricát, (înv.) spăimát. *(A rămas ~ fie vestea primită.)*

CUTREMURAT s. clătinare, clătinat, clătinătură. cutremurare, cutremurătură, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgilţiială. zgilţire, zgil-ţiit, zgilţiitură, zguduire, zguduit, zguduitură. *(La seism s-a simţii un ~ puternic.)*

CUTREMURĂTOR adj. cumplit, fioros, groaznic, grozav, înfiorător, înfricoşător, îngrozitor, inspăimântător, macabru, monstruos, oribil, sângeros, teribil, zguduitor, (livr.) abominabil, terifiant, terífic, (înv. şi pop.) *rău. (O crimă ~.)*

CUTREMURĂTURĂ s. clătinare, clătinat, clătinătură, cutremurare, cutremurat, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgâlţâială, zgilţâire, zgil-ţâit. zgilţiitură, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură. *(La seism s-a simţit* o*~ puternică.)* cutúbă s. v. BURDUF. COŞ. COVILTIR. CUTUMĂ s. *(JUR.)* consuetudine, datină, obicei, tradiţie, uz, uzanţă. *(Practică consacrată prin ~.)*

CUTUMIÁR adj. *(JUR.)* consuetudinar. *(Practică ~.)*

CUŢÍT s. 1. (pop.) custură, (arg.) şíndcl, şuríu. *(Un ~ pentru tăiat plinea.)* 2.*(MED.)*

bisturiu. 3. *(TEHN.)* limbă, (pop.) bătător, condei, fofélniţă, (reg.) cordénci. *(~ la meliţă.)*

cuţit s. v. INTERVENŢIE CHIRURGICALĂ. OPERAŢIE.

cuţitá vb. v. ÎNJUNGHIA. TĂIA.

ciiţitáş s. v. BRICEAG.

CUŢITOÁIE s. *(TEHN.)* I. cioplitoare, (Transilv. şi Ban.) mezdrea, sinălău. *(~ dulgherului, a*

timplarului.) 2. cioplitor, (reg.) scoabă, teslă. *(Cu ~ potcovarul curăţă copita calului.)*

cuţitoáic s. v. ZVÂRLUGĂ.

CUŢITOÎ vb. *(TEHN.)* (reg.) a mezdri, (Ban. şi Transilv.) a sinălui. *(~ doagele-)*

CÚŢU s. *(ZOOL.)* căţel.

CUVENÍ vb. 1. a merita. *(Ti se ~ o bălaie!)* 2. a i se cădea, a-i reveni, (înv. şi reg.) a-i veni. *(Dă-mi partea care mi se ~.)* 3. a cadra, a se cădea, a trebui, (înv.) a se dostoi, a privi. *(Nu se ~ să faci asta!)* 4. a se cădea, a se cere, a se impune, a trebui, (înv. şi pop.) a căuta. *(Se ~ să procedăm astfel...)* 5. a se cădea, a (se) putea. *(Se ~ ca noi să fim pasivi ?)*

CUVENÍT adj. 1. adecvat, conform, convenabil, corespunzător, indicat, nimerit, oportun, potrivit, recomandabil, recomandat, (livr.) pertinent, (înv.) cuviincios, răspunzător, (fig.) sănătos. *(Soluţia ~ ar fi să...)* 2. cerut, necesar, trebuincios, trebuitor, (pop.) cuviincios, (înv.) recerút. *(A făcut toate cele ~.)* 3. datorit. *(Respectul ~ cuiva.)* 4. meritat, (înv.) cuviincios. *(A primit pedeapsa ~.)*

CUVERTURĂ s. 1. cergă, învelitoare, pătură, velinţă, (pop.) plocát, ţol, (reg.) lăicér, ogheál, poncávă, procóv, procóviţă, strai, ţoală, (prin Mold. şi Bucov.) prostire, (Transilv.) veríncă. *(~ de lină pentru pat.) 2.* glazură. *(~ pentru obiecte de ceramică.)*

CUVIINCIOS adj. decent, politicos, respectuos, (livr.) reverenţiós. *(O atitudine~.)*

cuviincios adj. v. ADECVAT. CERUT. CONFORM. CONVENABIL. CORESPUNZĂTOR. CUVENIT. INDICAT. MERITAT. NECESAR. NIMERIT. OPORTUN. POTRIVIT. RECOMANDABIL. RECOMANDAT. TREBUINCIOS. TREBUITOR.

CUVIÂNŢĂ s. 1. (înv.) cădénie, cădínţă. *(Totul s-a făcut după ~.)* 2. decenţă, politeţe, respect, (livr.) reverenţă, urbanitate, (livr. fig.) urbanism. *(O atitudine plină de ~.)*

CUVIOS adj. *(BIS.)* credincios, cucernic, evlavios, pios, preacredincios, religios, smerit, (franţuzism) devót, (înv. şi reg.) smérnic, (înv.) blagocestív, pietós, pravoslavnic, riv-nitór, bine-credinciós. *(Om ~.)*

CUVIOŞÉNIE s. *(BIS.)* credinţă, cucernicie, cuvioşie, evlavie, pietate, pioşenie, pio-zitate, religiozitate, smerenie, (livr.) devoţiune, (înv.) blagocéstie, blagocestivíc, hristoi-tíe, rî'vnă, râvníre, smeríre.

CUVIOŞÍE s. *(BIS.)* credinţă, cucernicie, cuvioşenie, evlavie, pietate, pioşenie, piozitate.

religiozitate, smerenie, (livr.) devoţiune, (înv.) blagocéstie, blagocestivíe, hristoitíe, rívnă, râvníre, smeríre.

CUVINT s. 1. termen, vorbă, (livr.) verb, vocabulă, (pop.) zicere, (reg.) boáce, (înv.) glas, grai, limbă, parolă, vorbire, voroávă. *(Un ~ nou intrat In limbă.)* 2. *ciwlnt imitativ* = onomatopee. 3. (la pi.) text. *(Melodie fără ~.)* 4. conferinţă, (înv.) prelegere. *(În ~ său a dezbătut...)* 5. alocuţiune, cuvântare, discurs, (pop.) vorbă, vorbire, (înv.) voroávă, (fam. şi ir.) logos. *(Un ~ în fala unui public cald.)* 6. *(BIS.)* cazanie, omilie, predică, (înv.) chiriacodrómion, didahie, poucénie, predicáre, predicáţie, propovedánie, carte cu învăţătură. *(În ~ preotului...)* 7. intervenţie. *(~ său la şedinţă a fost oportun.)* îl. *cuvinl introductiv* = introducere, prefaţă, cuvint înainte, (livr.) preambul, (înv.) introdúcţie, precuvântáre, predoslovie, preludiu, procuvintáre, (grecism înv.) proimion *(~ la* o *carte); cuvint înainte* = introducere, prefaţă, cuvint introductiv,

(livr.) preambul, (înv.) introdúcţie, precuvântáre, predoslovie, preludiu, procuvintáre, (grecism înv.) proimion. *(~ la un studiu.)* 9. afirmaţie, declaraţie, mărturisire, relatare, spusă, vorbă, zisă, (livr.) aserţiune, propoziţie, (astăzi rar) parolă, voroávă, (fig.) gură. *(A'u te lua după ~ lui.)* 10. angajament, asigurare, făgăduială, făgăduinţă, legământ, promisiune, vorbă, (astăzi rar) parolă, (înv. şi reg.) juruită, (reg.) făgádă, (Transilv.) făgădáş, (Mold.) juruinţă, (înv.) promítere, sfătuit, (turcism înv.) bacalím. *(Nu şi-a ţinut ~.)* 11. glas, grai, gură, voce,

(livr.) verb, (pop.) limbă, (reg.) boáce, (înv.) rost. *(Încă nu i-am auzit ~.)* 12. motiv, pretext, (înv.) chip. *(Sub ~ că...)*

cuvint s. v. ACORD. ARANJAMENT. CAUZĂ. COMBINAŢIE. CONSIDERENT. CONTRACT. CONVENŢIE. INFORMAŢIE. ÎNŢELEGERE. ÎNVOIALĂ. ÎNVOIRE. LEGĂMÂNT. MOBIL. MOTIV. PACT. PRICINĂ. PRILEJ. RAŢIUNE. ŞTIRE. TEMEI. TRANZACŢIE. VESTE. VORBĂ. ZVON.

cuvântá vb. v. AFIRMA. DECLAMA. DECLARA. MĂRTURISI. RECITA. RELATA. ROSTI. SPUNE. VORBI. ZICE.

cuviiitár s. v. DICŢIONAR. LEXICON. VOCABULAR.

CUVÂNTARE s. alocuţiune, cuvint, discurs, (pop.) vorbă, vorbire, (înv.) voroávă, (fam. şi ir.) logos. *(În ~ sa a arătat că...)*

cuvântăreţ adj. v. VORBITOR.

cuvâutătór adj., s. v. VORBITOR.

cuvintátór s. v. CONFERENŢIAR. ORATOR.

cvadrát s. v. PĂTRAT.

cvadrupéd adj., s. v. PATRUPED.

cvadruplă vb. v. ÎMPĂTRI.

cvadruplu adj. v. ÎMPĂTRIT.

CVARTAL s. microraion, sector. *(Un ~ intr-un oraş.)*

cvartal s. v. CARTIER. TRIMESTRU.

CVARTET s. *(MUZ.)* (livr.) cvaLuór. *(Un ~ de coarde.)*

fvaluór s. v. CVARTET.

cvotiént s. v. CÂT.

D

DV adv desigur, fireşte, (înv si reg) dar, (turusi-i, in Mold) helbet. *(– - Ai vrea să mergi tu mine" - ~ !)*

D\ \b 1. a încredinţa, a înmma, a mtmde, a prech a remite, a transmite, (hvr) a confia, (înv) a încrede, a paradosi, a pridădi, a pns-tavhsi a teslimarisi, a teslimatisi, a tinde *(I a ~ o scrisoare)* 2. a întinde *(Îi ~ mâna.)* 3. n ímni7a, a oferi, a procura *(A ~ cuiva datele necesare)* 4. a oferi *(Îşi ~ reciproc buchete de flori)* 5. a împrumuta, (înv ȘI reg) a prumuta (înv) a aprumuta, a scumpăra *(Cit vrei sa-ţi ~ ')* 6. a dărui, a oferi, (înv) a prosfort, (grecism înv) a prosferisi 7. a dărui, a dona, (înv) a dănui *(A ~ un bun stalului)* Ji. a

ceda, a lăsa, *(Îi ~ întregul apartament)* "I. *i* trmsmite a trece *(~ -scrisoarea din mina In mina)* 10. a atnbui a distubui a împărţi, a icpaiti/a *(~ loturi de casa ţăranilor)* 11. a acord, a atribui a conferi, a decerna (înv rar) a deferi *(A ~* cuiva *un premiu, o d*is *tinctie)* 12. a acorda, (mv) a danii *(~ m*i, *ie roq putina ascultare')* 13 a oferi a plaţi *(Cit ~ / e marfa mea")* 14. a înapoia a plaţi, a Kstitui (lai) T îeturna, (pop) a intoaice, aintirni (in\ )areintuina *(Ti am ~ dat*oria[9]*)* 15. si jcitfi a si sacrifica *(*Si *a ~ viata pe cimpul de lupta)* 16. a vince *(*1 *~ ceasul cu l'i ii de hi)* 17. a se deplasa a se duce, a niei c *(Se ~ cu doi paşi înapoi)* líí. a ajunge î JCSI *(Drumul ~* in *sat)* 1'). a se abaţi i se opri, a treci *(* 1 *~* in *d*iurn si *pe la ci)* -0. a nimeri *(*4*m ~ peste un om de treabu)* 21. a iluneca i luneca *(*4 se *~ pe gheata, pe parchet)* 22. a intoaice *(4 ~ foile la o (arte)* 23. a aiunta a a/\irli *(* 1 *~ pe foc cartea)* 24. T arunca, a împrăştia, a raspin di *(Luna ~ sclipiri vii)* 25. a izbi, a lovi, a tn,e (pop) a pali *(~ cu topoiul in lemn)* 20 a trage, (rar) a aplica (fam fig) a aide, a cnpi a lipi *(I-a ~* o *palma)* 27. a face *(*4 *~* o *gaura)* 28. a face, a produce *(Solul ~ ro l bogat)* 29. a face a produce, a rodi *(Pomul ~ multe mere)* 30. a î apărea, a î ieşi *(* l i *~ frunzele)* 31. a emite, a scoate (pop) a slobo/i *(~ un chiot, un ţipat)* 32. *i* ciuzi a crea, a determina a face a pncmui, a pioduce, a provoca, a stirni *(Injecţia i a ~* o *siiralic de înviorare)* 33. a destina a hărăzi, a hotiii a meni, a oimdui, a predestina, a iindu *i* sorti, a ursi, (rar) a predetermina, a picmsi (pop) a noroci, a scrie, a soroci, (mv) a tocmi (fig) a rezerva *(Oare ce ne va ~ soarta") 'ii* ii., idui, a permite *(Nu* i *e oricui ~ să fac t,;* í *ca astat)* 35. a desfăsuri a duce, a purt i a susţine, (m\ ) a sta *(A*u *~* o *lupta continua)* 36. a susţine *(*4. *~ ma*i *multe concerte)* 37. a trasa *(A ~ o directiva, o sarcina)* 3ît. a biţii, a fiţn *(Pasare care ~*

*d*in *coada)* 3") a cciiic, (in\ şi reg) a peticee, (in\ ) a dninoia *(~ faina prin sita)* 40. a \opsi *(A ~ grilajul cu verde)* 41. i unge *(Îşi ~ piciorul cu alifie)* 42. a cade i *(A ~ o ploaie zdravănă)* 43. a ura *(I a ~ buna seara)*

da vb v ARUNCA AZVÂRLI INI IMPLA JUCA NĂPUSTI NĂVĂLI POMLN1 PRECIPITA PREDA PREZENTA REPrZI REPREZENTA SĂRI TĂBĂRÎ TĂLMĂCI TRADUCE. TRANSPUNE VENI ZVÂRLI

dabilă s v BELEA BIR BUCLUC CADAVRU CORP DANDANA DARE GLOABĂ HOIT IMPOZIT ÎNCURCĂTURA LES MÂRŢOACĂ MORTĂCIUNE NĂPAS1 \ NEAJUNS NECAZ NEMULŢUMIRE NE NOROCIRE NEPLĂCERE NEVOIE OSATURĂ PACOSTF POCINOG RĂU SCHE-LL1 SISTEM OSOS STÂRV SUPĂRARE TRUP

DAC s, adj 1. s get *(~* ii *erau numiţi qeli de către greci)* 2. adj dacic, get getic *(Populaţia ~)*

DACĂ conj 1. (condiţional) de *(Doar ~ n ar pleca)* 2. (condiţional) când, (pop) de *(Ce pot face sfaturile mele, ~* nici *lacrimile nu folosesc")* J. (condiţional) (înv şi reg) *Cd (Ce folos ca vin, ~ nu Igasescl)* 4. (temporal) cmd *(~ vede ca pleacă, se duce după el)* 5. (temporal) de *(~ va fi să plec.)* 6. (cauzal) deoarece, fiindcă, întrucit, (pop) unde *(~ nu itie sa scrie, merge de la unul la altul)*

DACIC adj dac, get, getic *(Tribun ~)*

DADA s dadaism *(~ este un curent literar artistic)*

DADAÍSM s dada *(~ s-a manifestat la începutul secolului nostru)*

dadă s \ LELE LELIŢĂ MĂTUŞĂ TATA

dáfie s v GLLMĂ SNOAVĂ

DAFIN s *(BOT, Laurus nobilis)* laur (prin Iransilv) lurbăn

dafin s v SALCÂM

dafin mic s \ PIPERUL LUPULUI PO-PILNIC

dáică s v IELE LELIŢĂ MA1USĂ TATĂ

DÁFNIEs *(ZOOL; Daphnia)* (ieg) purice de-apă

DAIREA s *(MUZ)* (reg) vuvuitoare, (Olt) vuvă, (înv) tâmpină *(~ este un instrument muzical de percuţie)*

dájdie s \ BIR DARE IMPOZIT

dajnic s \ BIRNIC CONTRIBUABIL SUBIECT IMPOZABIL

DALAC s 1. *(MED, MCD VEI)* antrax, cărbune, pustulă, malignă, (ieg) armurare, armuráriţa, buba (neagra, reá), marmura,

răsfúg, talan, băşică reá. singc mohorât, (prin Munt.) pripit, (prin Ban. şi Munt.) spurcat, (înv.) serpengeá. *2.(BOT.; Paris quadri folia)* (reg.) aişór, bobită, răsfúg, boaba-vúlpii, mărul-lúpului, poama-vúlpii, strugurul-lúpului.

daláe s. v. GOGOAŞĂ. PĂPÂLĂU. SPÂNA CUL-CIOBANILOR.

DALAI-LÁMA s. *(BIS.)* marele-lama. *(~ este şeful suprem al budismului libetan.)*

DALĂ s. lespede. *(*O *curte acoperită cu ~* c *de marmură.)*

dalb adj. v. ALB.

dalcaúc s. v. BĂTĂUŞ. CIOMĂGAR. CIO-MÁGAŞ.

DÁLÍE *s.(BOT.; Dahlia cultorum)* gherghină, (Transilv. şi Maram.) leurdínă.

DALMÁTIC adj. dalmatin. *(Ţărmul ~.)* DALMATÂN adj. dalmatic. *(Regiunea ~.)* DALTĂ s. *(TEHA*[T]*.)* (înv.) scobitoare. (*~ folosită in sculptură.)*

dam s. v. CERB-LOPĂTAR. DAMASC *s.(TEXT.)* (înv.) şam. *(Un briu de ~.)*

DAMĂ s. 1. *(SPORT)* regină. *(~ la jocul de şah.)* 2. regină, (înv.) crăiasă, crăiţă. *(~ la jocul de cărţi.)*

damă s. v. COCOTĂ. CUCOANĂ. CURVĂ. DOAMNĂ. FEMEIE DE STRADĂ. MADAM. NEVASTĂ. PROSTITUATĂ. SOŢIE. TÂRFĂ. dambla s. v. APOPLEXIE. CAPRICIU. CHEF. FANDOSEALĂ. FANTEZIE. FASON. FIŢĂ. ICTUS APOPLECTIC, MAIMUŢĂREALĂ. MOFT. NAZ. PARALIZIE. POFTĂ. PROSTEALĂ. SCLIFOSEALĂ. TOANĂ. damblagí vb. v. PARALIZA. damblagíre s. v. PARALIZARE. damblagít adj. v. PARALIZAT. dambla(|íu adj., s. v. APOPLECTIC. PARALITIC,

DANCI s. (pop.) parpanclél, puradel. *(Un ~ tuciuriu.)*

DANDANA s. belea, bucluc, încurcătură, năpastă, neajuns, necaz, nemulţumire, nenorocire, neplăcere, nevoie, pacoste, pocinog, rău, supărare, (înv. şi pop.) poznă, răutate, (pop.) alageá, daravéră, păcat, ponós, pótcă, poticálă, zăduf, (înv. şi reg.) nacafá, nagodă, (rcg.) dănănáic, încurcálă, năzbică, năzdrăvănie, păcosténie. sugă, sugubină, toroápă, (prin Mold.) bacálă, (Transilv.) bai. (Ban., Maram. şi Bucov.) bédă, (Mold.) chichion, (Olt. si Ban.) cotoárbă, (Olt., Ban. si Transilv.) dabilă, (înv.) nesosínţă,

nevoinţă, patimă, sa tara, stenahoríe. *(Ce ~ pe el!)*

dandana s. v. BALAMUC. BOROBOAŢĂ. GĂLĂGIE. HĂRMĂLAIE. UUIET. ISPRAVĂ. ÎNCURCĂTURĂ. LARMĂ. NĂZBÂTIE. NĂZDRĂVĂNIE. PĂŢANIE. POCINOG. POZNĂ. SCANDAL. ŞOTIE. TĂMBĂLĂU. TĂRĂBOI. TEVATURĂ. TRĂSNAIE. TUMULT. VACARM. VUIET. ZARVĂ. ZGOMOT. DANG interj, balang !, ham ! bang ! *(Clopotul face: ~ I)*

DANGĂT s. dăngănit, (rar) bángăt. *(~ clopotului.)*

danie s. v. DAR. DONAŢIE.

DANS s. joc. (înv.) salt, săltare, săltătúră. *(L^Tn ~ popular.)*

DANSA vb. a juca, (pop.) a dănţui, a sălta, a sări, (peior.) a ţopăi. (~ o *sirbă.)*

DANSATOR s. 1. jucător, (pop.) dănţuitor. *(~ într-un ansamblu popular.)* 2. balerin, (rar) baletíst. (~ *la Opera Română.)*

DANTELAT adj. (rcg.) spiţărát. *(Batistă ~. >*

DANTELĂ s. (reg.) bagatelă, cirligéi (pl.), horbotă, spíţură, (Transilv.) cípcă, şp!1. (prin Ban. şi Transilv.) şlinglierái, (înv.) reţea. *(Rochie cu ~.)*

DANTURĂ s. dentiţie. *(Are o ~ perfectă./*

DANUBIAN adj. dunărean. *(Regiunea ~.)*

dar adv. v. DA. DESIGUR. FIREŞTE.

dar conj. v. ALTFEL. ALTMINTERI.

DAR conj., adv. 1. conj. însă, totuşi. *(As vrea să le cred, ~ am unele îndoieli.)* 2. conj. ci, însă, numai, (reg.) fără, (Ban. şi Iransilv.) raa. *(A'u-i prost cine dă, ~ cel ce lobdă.)* 3. conj. insă, numai, (prin Transilv.) pédig. *(Eşti prea bună, ~ nu mă prea iubeşti.)* 4. conj. darămite, (rar) îneămite, mite. néniite, (înv. şi pop.) necum. *(Munte cu munte se intilneşte, ~ om cu om.).*">. conj. aşadar, deci, (li\r.) or. *(~, nu ne putem limita la...)* 6. ad\. oare? *(~ aşa să fie?)*

DAR s. 1.1. atenţie, cadou, surpri/ă. *(m\..* pop. şi fam.) peşcheş, (pop.) plocon, (înv.) cinste, dăruşág, prezent, prosforá. *(I-n făcut un ~ splendid.)* 2. donaţie, (înv. şi pop.) danie, (înv.) dănuíre, dăruínţă, hărăzire, oboroc. *(~ făcui de domnie unei mănăstiri.)* 3. *(BIS.)* jertfă, ofrandă, prinos, sacrificiu, (înv.) arse (pl.), oblaţiúne, plocon. *(~ adus divinităţii.)* 4. aplecare, aplicaţie, aptitudine, atracţie, chemare, har, înclinare, înclinaţie, înzestrare, pornire, predilecţie, predispoziţie, prtlcrinţă, talent, vocaţie, (livr.) propensiune, (pop.) tragere, (înv.) aplecăciúne, plecare. í.S*i-í-demonslrai din plin ~ pentru...)* 5. msusire, putere, *(.lre linele ~ uri miraculoase.)* G. calitate, har, însuşire. *(Are ~ de a provoca risul.)* 7. avantaj, binefacere, folos, privilegiu. *(Se bucură de ~ urile tehnicii moderne.)* ii. *(MS.)* fa\oare, gratie, har, (înv.) măiestrie. *(~ divin.)* II. cusur, defect, meteahnă, nărav, patimă, viciu, (pop. şi fam.) pârţág, (pop.) învăţ, (reg.) madeá. natură, nărăvíe, párfie. teáhnu. (prin Bucov.) băsău. *(Are ~ beţiei.)*

DARĂ s. tară. *(~ unei mărfi.)*

DARABANĂ s. tobă, (rar) tambur, (înv. şi reg.) barabán, barabáncă, (inv.) Umpină. *(Bate ~.)*

DARÁC s. *(TEXT.)* 1. dărăcitor, scărinănă-toare, (reg.) pieptene, (Transilv. si Lan.) drâghi, (Transilv.(

hécelă, huei. *(~ prnlrii scărmănat lina.)* 2. cardă. *(~ pentru piíplú-narca industrială a linii.)*

daravéră s. v. AFACERE. BELEA. BUCLUC. CHESTIUNE. DANDANA. INTERESE. ÎNCURCĂTURĂ. NĂPASTĂ. NEAJUNS,. NECAZ. NEMULŢUMIRE. NENOROCIRI:. NEPLĂCERE. NEVOIE. PACOSTE. POCINOG. PROBLEMĂ. RĂU. SUPĂRARE. TREABĂ-

DARĂMITE conj. dar, (rar) încămite, mite. némite, (înv. şi pop.) necum. *(Munte cu munte se întâlneşte, ~ om cu om.)*

DÂRE s. 1. trasare. *(~ unei directive.)* 2. *dare de seamă* = raport, referat, situaţie, (prin Transilv.) sămădăş, (înv.) doclád, otno-şénie, tacrir, (rusism înv.) predstavlénie. *(A întocmit o ~ despre. ■.)* 3. bir, impozit, (rar) contribuţie, impunere, (înv. şi reg.) porţie, slujbă, (Maram.) sazolíc, (Ban.) ştáier, (înv.) adâu, adét, dabilă, dájdie, madeá, miríe, nevoie, obicei, orânduiálă, rânduiálă, seamă. *(~ către statul feudal.)*

DARNIC adj. culant, generos, mărinimos, (livr.) munificént, (rar) galant, (înv.*)* dăruitór, filotím, magnaním, mariním, (fam.) galanton, larg. *(Un om ~.)*

darvinián adj. v. DARVINIST.

DARVINÍSM s. 1. *(BIOL.)* evoluţionism, transformism, (rar) selecţionísm. 2. *(FILOZ.) darvinism social* – social-darvinism.

DARVINlST adj., s. 1. adj. (rar) darvinián. *((Concepţia ~.)* 2. s. (rar) selecţionist. *(Un ~* celebru.*)*

DASCĂL s. 1. profesor, (livr.) magistru, (peior.) belfer. *(În liceu a avut un ~ de istorie minunat.)* 2. învăţător, (prin Bucov. şi Transilv.) şcolériu, (peior.) belfer. *(I-a fost ~ la şcoala primară.)* 3. institutor, (peior.) belfer. *(~ la* o *şcoală primară urbană.)* 4. *(BIS.)* cintăreţ, diac, paracliser, psalt, ţircovnic, (Transilv.) cantor, făt, (înv.) eclisiárh, grămătic. *(~ îl ajută pe preot la oficierea slujbei.)*

dascăl s. v. CĂLĂUZĂ. ÎNDRUMĂTOR. POVĂŢUITOR. PRECEPTOR. SFĂTUITOR. SFETNIC.

DATĂ vb. a exista. *(Acest obicei ~ de un secol.)*

DATĂ s. 1. (înv.) veleát. *(La ce ~* s-a ín-*timplat evenimentul?)* 2. termen, timp, vreme, zi, (pop.) sorόc, (înv.) sorocírc, veleát. *(La ~ holărltă...)* 3. oară. *(Intiia ~.)* 4. rind, (reg.) vers. *(În trei ~ am fost pe deal.)*

dată s. v. DATINĂ. DESTIN. FATALITATE. FEL. MENIRE. NOROC. OBICEI. PREDESTINARE. RÂNDUIÁLĂ. SOARTĂ. TRADIŢIE. URSITĂ. UZ. UZANŢĂ. ZODIE.

DATINĂ s. 1. fel, obicei, rânduiálă, tradiţie, uz, uzanţă, (înv. şi pop.) rind, (pop.) dată, lege, (înv. şi reg.) pomană, (reg.) orândă, (Transilv.) súcă, (prin Ban.) zacón, (înv.) pravilă, predánie, şart, tocmeală, (turcism înv.) adét. *(Aşa-i ~ din bălrtni.) 2. (JUR.)* consuetudine, cutumă, obicei, tradiţie, uz, uzanţă. *(Practică consacrată prin ~.)*

DATOR adj. 1. îndatorat. *(Om ~ cu bani.)* 2. obligat. *(Sânt ~ să fac acest lucru.)*

dator s. v. DATORIE. ÎNDATORIRE. ÎNSĂRCINARE. OBLIGAŢIE. SARCINĂ.

DATORAT adj. debitor. *(Sumă ~.)*

DATORIE s. 1. (înv.) dator, îndatorínţă, îndatorire. *(Ţi-ai plătit ~ ?)* 2. credit, (pop. şi fam.) veresie, (Transilv. şi Olt.) credinţă. *(Cumpără pe ~.)* 3. îndatorire, însărcinare, obligaţie, sarcină, (înv.) dator,

datorínţă, îndatorínţă. *(~ ta este să rezolul problema.)* 4. îndatorire, obligaţie, oficiu, sarcină. *(Si-a îndeplinit bine ~ de gazdă.)* 5. îndatorire,

obligaţie, (livr.) servitute. *(~ faţă de propria noastră concepţie.)*

datorínţă s. v. DATORII-:. ÎNDATORIRE. ÎNSĂRCINARE. OBLIGAŢIE. SARCINĂ.

DATORÍT adj. cuvenit. *(Respectul~ cuiva.)*

DATORÍTĂ prep. 1. graţie, mulţumită, (înv.) slavă. *(~ lui a izbutit.)* 2. pentru. *(~ lui n-am plecat.)*

DATORNIC s., adj. debitor, (înv.) îndatoritor, platnic. *(~ şi-a plătit datoria.)*

datornic s. v. CREDITOR. ÎMPRUMUTĂ-TOR.

DAUNĂ s. 1. pagubă, pierdere, prejudiciu, stricăciune, (înv. şi pop.) pricáz, (pop.) vătămare, (înv. şi reg.) smíntă, sminteală, (prin Ban.) ştétă, (înv.) scădere, stricare, stricătúră. vătă-mătúră. *(~c provocate de incendiu.)* 2. prejudiciu, (livr.) lezare. *(~ morală provocată cuiva.)* 3. (la pi.) compensare, compensaţie, despăgubire, reparaţie, (înv. şi pop.) mulţumire, (inv.) dezdăunáre, indemnizaţie, (turcism înv.) adét. *(~ plătite pentru prejudiciul adus. >*

dăbălăzá v. v. BLEGI. BOSUMFLA. ÎMBUFNA. PLEOŞTI.

dăbălăzát adj. v. ATÂRNAT. BLEG. BLE-GIT. BOSUMFLAT. CLĂPĂUG. ÎMBUFNAT. LĂSAT. PLEOŞTIT.

dăbilár s. v. AGENT DE PERCEPŢIE. PERCEPTOR.

DĂDACĂ s. doică, (livr.) bonă, nursă, (Mold. şi Bucov.) mancă. *(O ~ angajată pentru sugar.)*

dăiná vb. v. BALANSA. CLĂTINA. LEGĂNA. OSCILA. PENDULA.

DĂINUI vb. 1. a dura, a exista, a fi, a se menţine, a se păstra, a se perpetua, a persista, a rămâne, a trăi, a ţine, (rar) a subzista, (înv.) a locui, a petrece, a sta, a via. *(Cit va ~ lumea şi pămintul; vechi obicei care ~ şi astăzi.)* 2. a dura, a se menţine, a se păstra, a se perpetua, a persista, a stărui. *(Amintirea lui ~ până astăzi.)*

dăinui vb. v. EXISTA. FI. TRĂI. VIEŢUI.

DĂINUÍRE s. menţinere, persistentă.

dăinuitór adj. v. DURABIL. REZISTENT. SOLID. TRAINIC.

dăjdiár s. v. AGENT DE PERCEPŢIE. BIRNIC. CONTRIBUABIL. PERCEPTOR. SUBIECT IMPOZABIL.

dălbínă s. v. BULBOACĂ. BULBOANĂ. OCHI. VALVÂRTEJ. VÂLTOARE. VÍRTE.I. VOLBURĂ.

DĂLTIŢĂ s. (rar) dăltúţă. *(~ pentru gravori.)*

DĂLTUrn'RĂ s. cioplitură, crestătură, scobitură, (reg.) crestez. *(O ~ in lemn.)*

dăltúţă s. v. DĂLTIŢĂ.

dănác s. v. BĂIETAN. BĂIEŢANDRU. COPILANDRU. FLĂCĂIANDRU. FECIOR. FLĂCĂU. TÂNĂR.

dănănáie s. v. BALAMUC. BAZACONIE. BELEA. BIZARERIE. BÂZDÍGANIE. BOARFE.

BOROBOAŢĂ. BUCLUC. BULENDRE. CALABALÂC. CATRAFUSE. CIUDĂŢENIE. CURIOZITATE. DANDANA. DRĂCIE. DRĂ-

COVENIE. GĂLĂGIE. HĂRMĂLAIE. HU-IET. ISPRAVĂ. ÎNCURCĂTURĂ. LARMĂ. MINUNĂŢIE. NĂPASTĂ. NĂSTRUŞNICIE. NĂZBÂTIE. NĂZDRĂVĂNIE. NEAJUNS. NECAZ. NEMULŢUMIRE. NENOROCIRE. NEPLĂCERE. NEVOIE. PACOSTE. POCINOG. POZNĂ. RĂU. SCANDAL. SUPĂRARE. ŞOTIE. TĂMBĂLĂU. TĂRĂBOI. TEVATURĂ. TRĂSNAIE. TROACE. TUMULT. ŢOALE. VACARM. VUIET. ZARVĂ. ZGOMOT.

dăndănáie s. v. BALAMUC. BOROBOAŢĂ. GĂLĂGIE. HĂRMĂLAIE. HUIET. ISPRAVĂ. LARMĂ. NĂZBÂTIE. NĂZDRĂVĂNIE. POCINOG. POZNĂ. SCANDAL. ŞOTIE. TĂMBĂLĂU. TĂRĂBOI. TEVATURĂ. TRĂSNAIE. TUMULT. VACARM. VUIET. ZARVĂ. ZGOMOT.

DĂNGĂNÎ vb. a bate, a suna, (prin Bau.) a zvoni. *(~ clopotul la biserică.)*

DĂNGĂNÍT s. dangăt, (rar) bángăt. *(~ clopotului.)*

dănţuí vb. v. DANSA. JUCA.

dănţuitor s. v. DANSATOR. JUCĂTOR.

dănuí vb. v. DA. DĂRUI. DONA.

dănuíre s. \. DAR. DONAŢIE.

dănuitór s. \. DONA LOR.

dăpărá vb. v. PĂRUI.

dăráb s. v. BUCATĂ. CRÂMPEI. FRACŢIUNE. FRAGMENT. FRÂNTURĂ. PARTE. PORŢIUNI-:. SECŢIUNE. TRANŞĂ.

DĂRĂCÍ vb. *(TEXT.)* 1. a pieptăna, a scăr-mana, (Olt., Ban. şi Transilv.) a drigla, (Transilv.) a hccela. *(~ lina la darac.)* 2. a carda. *(A ~ industrial un material fibros.)*

DĂRĂCÍRE s. *(TEXT.)* 1. dărăcit, pieptă-nare, scărmănare. *(~ lânei la darac.)* 2. car-dare. *(~ industrială a linei.)*

DĂRĂCÍTadj. *(TEXT.)* 1. pieptănat, scărmănat. *(Lină ~ la darac.)* 2. cardat. *(Lână ~ industrial.)*

DĂRĂCIT s. *(TEXT.)* dărăcire, pieptănare, scărmănare. *(~ lânei la darac.)*

DĂRĂCITÓR s. *(TEXT.)* darac, scărmănă-toare, (reg.) pieptene, (Transilv. şi Ban.) drâglu, (Transilv.) hécelă, huci. *(~ pentru scărmănat lina.)*

DĂRĂPĂNA vb. 1. a (se) degrada, a (se) măcina, a (se) paragini, a (se) ruina, a (se) strica, (reg. şi fam.) a (se) părădui, (Transilv.) a (se) dorovăi. *(Zidul de la grădină s-a ~.)* 2. n (se) dărâma, a (se) nărui, a (se) prăbuşi, a (se) prăvăli, a (se) risipi, a (se) surpa, (pop.) a (se) hâi, (reg.) a (se) hurui, a (se) îmburda, (Olt., Transilv. şi Maram.) a (se) sodomi, (prin Mold. şi Transilv.) a (se) ului, (înv.) a (se) prăpădi. *(Un obuz a ~ zidul cetăţii.)*

DĂRĂPĂNÁRE s. 1. degradare, măcinare, părăginâre, ruinare, stricare. *(~ unui zid vechi.)* 2. cădere, dărâmare, dărâmat, năruire, năruit, prăbuşire, prăvălire, risipire, surpare, surpat, (rar) prăbuşeálă, (înv.) risipă. *(~ unei case bombardate.)*

DĂRĂPĂNAT adj. 1. degradat, măcinat, părăginit, prăpădit, ruinat, stricat, (reg. şi fam.) părăduit, (reg.) răntuít. *(O casă ~.)* 2. dărâmat, năruit, prăbuşit, prăvălit, risipit, surpat, (pop.) hiít. *(O construcţie ~.)*

dărăpănâtór adj. v. DEVASTATOR. DEZASTRUOS. DISTRUCTIV. DISTRUGĂTOR. NIMICITOR. PUSTIITOR. RUINĂTOR.

DĂRĂPĂNĂTURĂ s. dărâmătură, năruitu-ră, paragină, prăbuşitură, ruină, surpătură, (reg.) ruinătúră, (înv.) risipă, risipitúră, surpare. *(O ~ de casă.)*

DĂRÂMÁ vb. 1. a (se) dărăpăna, a (se) nărui, a (se) prăbuşi, a (se) prăvăli, a (se) risipi, a (se) surpa, (pop.) a (se) hâi, (reg.) a (se) hurui, a (se) îmburda, (Olt., TransiU. şi Maram.) a (se) sodomi, (prin Mold. şi Transilv.) a (se) ului, (înv.) a (se) prăpădi. *(Obuzele au ~ zidul cetăţii.)* 2. a cădea, a se nărui, a pica. a se prăbuşi, a se prăvăli, a se surpa, (reg.) a se îmburda. *(S-a ~ casa pe ci.)* 3. a arunca, a azvârli, a culca, a dobori, a întinde, a lungi, a prăbuşi, a prăvăli, a răsturna, a trânti, (pop. si fam.) a aşterne, (pop.) a păli, (înv. şi reg.) a răntuna, (înv.) a oborî, a poligni, (fig.) a secera. *(Cu o lovitură l-a ~ la păminl.)*

DĂRÂMARE s. 1. cădere, dărăpănare, dărâmat, năruire, năruit, prăbuşire, prăvălire, risipire, surpare, surpat, (rar) prăbuşeálă, (înv.) risipă. *(~ unei case.)* 2. cădere, năruire, picare, prăbuşire, prăvălire, răsturnare. *(~ «ava la pămlnt in urma loniturii primite.)* 3. culcare, doborire, lungire, prăbuşire, prăvălire, răsturnare, trintire, (înv.) răsturnătúră. *(~ cuiva la pămint cu o lovitură.)*

DĂRÂMAT adj. dărăpănat, năruit, prăbuşit, prăvălit, risipit, surpat, (pop.) hâít. *(O construcţie ~.)*

DĂRÂMAT s. cădere, dărăpănare, dărâmare, năruire, năruit, prăbuşire, prăvălire, risipire, surpare, surpat, (rar) prăbuşeálă, (înv.) risipă. *(~ unui zid.)*

DĂRÂMĂTURĂ s. dărăpănătură, nărui-tură, paragină, prăbuşitură, ruină, surpătură, (reg.) ruinătúră, (înv.) risipă, risipitúră, surpare. *(O ~ de casă.)*

DĂRNICIE s. culantă, generozitate, mărinimie, (livr.) liberalitáte, munificénţă, (înv.) filotimie, magnanimitáte, marinimozitáte, mărime, (fam.) galantoníe, (fig.) largheţe. *(Un om de o ~ rară.)*

DĂRUÍ vb. 1. a da, a oferi, (înv.) a prosfora, (grecism înv.) a prosferisi. *(I-a ~ un colier.)* 2. a da, a dona, (înv.) a dănui. *(A ~ statului un bun.)* 3. a (se) consacra, a (se) dedica, a (se) destina, a (se) devota, a (se) hărăzi, a (se) închina, (rar) a (se) aplica, (înv.) a (se) deda, a (se) meni, a (se) pridădi, a (se) şerbi, (grecism înv.) a (se) afierosi. *(Şi-a ~ întreaga viaţă binelui obştesc.)*

dărui vb. v. ACORDA. DA. DOTA. ÎNZESTRA. PREDA.

dăruínţă s. v. DAR. DONAŢIE.

DĂRUÍRE s. abnegaţie, devotament, (înv.) devotáre, sadacát. *(A manifesta ~ faţă de cineva.)*

dăruitór adj. v. CULANT. DARNIC. GENEROS. MĂRINIMOS.

dăruşág s. v. ATENŢIE. CADOU. DAR. SURPRIZĂ.

DĂSCĂLEALĂ s. bodogăneală, cicăleală, siciială, (reg.) morocăneálă, (fig.) pisălogeală. *(Mai termină cu ~ !)*

DĂSCĂLESC adj. (rar) dăscălicésc. *(Treburi ~.)*

DĂSCĂLÍ vb. 1. a îndruma, a învăţa, a povăţui, a sfătui. *(L-a ~ multă vreme.)* 2. a admonesta, a

certa, a dojeni, a moraliza, a mustra, (pop. şi fam.) a beşteli, a muştrului, a ocărî, a probozi, (pop.) a sfădi, a sudui, (înv. şi reg.) a înfrunta, a oropsi, a stropoli, a toi, (reg.) a cirti, a tolocăni, (prin Mold.) a(-i) bănui, (Olt.) a docăni, (prin Mold.) a mogorogi, (Mold. şi Bucov.) a moronci, (Bucov.) a putui, (Mold.) a şmotri, (Olt. şi Ban.) a vrevi, (înv.) a preobrăzi, a prihăni, a probăzui, a prociti, (fam. fig.) a săpuni, a scutura. *(L-a ~ cu asprime.)* 3. a bodogăni, a cicăli, a plictisi, a sâcâi, (pop. şi fam.) a boscorodi, (pop.) a dondăni, a prociti, a sucăli, (reg.) a ciocmăni, a morcoti, a tocăni, a tolocăni, (Mold.) a cihăi, (Transilv. şi Bucov.) a cincăi, (Mold. şi Bucov.) a moronci, (fam.) a bârâi, a bâzâi, a bombăni, a socri, (fig.) a ciocăni, a cirâi, a pisa, a pisălogi, a toca. *(h'u-l mai ~ alita!)*

dăscălicésc adj. v. DĂSCĂLESC. dăscălie s. v. ADMONESTARE. CEARTĂ. CERTARE. DOJANA. DOJENIRE. IMPUTARE. ÎNDEMN. ÎNDRUMARE. ÎNVĂŢĂTURĂ. MORALĂ. MUSTRARE. OBSERVAŢIE. POVAŢĂ. POVĂŢUIRE. PROFESORAT. REPROŞ. SFAT. ŞTIINŢĂ. VORBĂ.

dăscălime s. v. ÎNVĂŢĂTOR IME. PROFESORIME.

dăscăliţă s. v. INSTITUTOARE. ÎNVĂŢĂTOARE. PROFESOARĂ.

dăulá vb. v. DEŞELA. ISTOVI. SPETI. dăuláre s. v. DESELARE. ISTOVIRE. SPETIRE.

dăulát adj. v. DESELAT. ISTOVIT. SPE-TIT.

dăulí vb. v. BOCI. CĂINA. JELI. JELLI. LAMENTA. PLÂNGE. TÂNGUI. VĂICĂRI. VĂITA.

DĂUNA vb. 1. a prejudicia, a strica, a vătăma. *(Ceva care ~ sănătăţii.)* 2. a prejudicia, a vătăma, (livr.) a leza, (fig.) a lovi. *(~ intereselor lor.)*

dăunáş s, v. PĂGUBAŞ. PĂGUBIT. dăunăciós adj. v. DĂUNĂTOR. NEGATIV. NOCIV. PĂGUBITOR. PERICULOS. PRE-JUDICIABIL. PRIMEJDIOS. RĂU. STRICĂTOR. VĂTĂMĂTOR.

DĂUNĂTOR adj. negativ, nociv, păgubitor, periculos, prejudiciabil, primejdios, rău, stricător, vătămător, (livr.) pernicios, (înv. şi pop.) pierzător, (reg.) dăunăciós, dăunós, (înv.) pagúbnic, prejudiciós, stricăciós. *(Efecte ~ pentru...)*

dăunós adj. v. DĂUNĂTOR. NEGATIV. NOCIV. PĂGUBITOR. PERICULOS. PREJUDICIABIL. PRIMEJDIOS. RĂU. STRICĂTOR. VĂTĂMĂTOR.

DE conj. 1. (condiţional) dacă. *(Doar ~ n-ar veni astăzi.)* 2. (consecutiv) că, încât, (înv. şi pop.) cit. *(Gemea ~ îţi era mai mare mila.)* 3. (temporal) dacă. *(~ va fi să plec...)* 4. (completiv) să, şi. *(Stai ~ mă aşteaptă.)* de conj. v. CÂND. DACĂ. DE prep. 1. (arată conţinutul) cu. *(Un pahar ~ apă.) 2.* (temporal) cu, după. *(Zi ~ zi.)* 3. (local) în. *(O trece ~ partea cealaltă a drumului.)* 4. (arată scopul) pentru. *(Plantă ~ săminţă.)* 5. (arată scopul) ca, drept, pentru, spre. *(~ încercare; ~ exemplu.)* 6. (arată natura, provenienţa) din. *(Făină ~ porumb; masă ~ brad.)* 7. (arată obiectul) (înv.) pre-giúr. *(Avea grijă ~ oaspeţi.)* 8. (arată obiectul) despre. *(E vorba ~ el.)* de pron. v. CARE. CE. dc-a clasele s. v. ŞOTRON. dc-a cloáţa s. v. CLOŞCA. GAIA. dcádiu s. v. BUNIC. TATĂ MARE. dcálă s. v. ACT. ACŢIUNE. FAPTĂ. LUCRU. MUNCĂ. TREABĂ.

de-ale gurii s. v. ALIMENT. HRANĂ. MÂNCARE.

DEASUPRA adv., prep. 1. adv. sus. *(Se ridică ~.)* 2. prep. pe, peste. *(~ mesei era pusă muşamaua.)* 3. prep. asupra, peste. (Se *apleacă ~ lui.)*

dc-a şcoala s. v. ŞOTRON. DEBANDADĂ s. dezordine, dezorganizare, haos, neorânduială, zăpăceală, (rar) neórdine, (Mold.) calamandrós, (fam.) brambureáiă, harababură. *(Era o mare ~ în funcţionarea instituţiei.)*

DEBARASA vb. 1. a se degaja, a se descotorosi, a se dezbăra, a scăpa, (reg.) a se corto-rosi, (Bucov.) a se coroti, (grecism înv.) a exo-flisi, (fig.) a se scutura. *(S-a ~ de* im *musafir nepoftit.)* 2. a se descotorosi, a scăpa, (fig.) a se curăţa. *(S-a ~ sat*iâl *de un trindav.)* 3. a (se) descotorosi, a (se) dezbăra, a (se) dc/obiş-nui, a (se) dezvăţa, a (se) lăsa, a scăpa, (fig.) a (se) scutura, (fam. fig.) a înţărca. *(A se ~ de un viciu.)*

DEBARASARE s. 1. degajare, descotorosire, scăpare. *(~ de un musafir nepoftit.)* 2. dezbărare, dezobişnuire, dezvăţ, dezvăţare, scăpare. *(~ de un viciu.)*

DEBARCADER s. (rar) ambarcadór, (înv.) arsaná, scală, schelă. *(A luat vaporul de la ~.)*

DEBÍL adj. delicat, firav, fragil, gingaş, pirpiriu, plăpând, prizărit, sfrijit, slab, slăbănog, slăbuţ, şubred, (pop.) piţigăiat, (înv. şi reg.) mârşav, ticălos, (reg.) gúbav, morângláv, (Munt. şi Transilv.) sighináş, (Munl. şi Olt.) şiştav. *(Un copil ~;* o *constituţie ~.)*

DEBILITA vb. a (se) slăbănogi, a slăbi, a (se) şubrezi, (reg.) a (se) ticăloşi, (prin Munt.) a (se) şiştăvi. *(S-a ~ de lot, bietul copil!)*

DEBILITARE s. şubrezire. *(~ un*ui *copil.)* DEBILITATE s. slăbănogeală, slăbiciune, şubrezenie, (înv.) slăbănogíe. *(O stare de ~ alarmantă.)*

DEBIT s. I. regie, tutungerie, (înv.) tutu-năríe, (înv., prin Mold. şi Transilv.) trafic.

*(Vinde într-*un *~.)* II. flux. *(Are un ~ verbal precipitai.)*

debit s. v. DESFACERE. PLASARE. VINDERE. VÂNZARE.

debita vb. v. DECLAMA. RECITA. ROSTI. SPUNE. VORBI. ZICE.

DEBITÁNT s. tutungiu, (înv., prin Mold. şi Transilv.) traficant.

DEBITÁNTĂ s. tutungerească, tutungioaică.

dcbitáie s. v. DECLAMARE. DECLAMAŢIE. RECITARE. SPUNERE.

DEBITOR s., adj. 1. s., adj. datornic, (înv.) îndatoritor, platnic. *(Un ~ care şi-a plătit datoria.)* 2. adj. datorat. *(Sumă ~.)*

DEBLOCA vb. 1. a degaja, a elibera. *(A ~ un drum înzăpezit.)* 2. *(MIL.)* a despresura. *(A ~ un oraş asediat.)*

DEBLOCARE s. I. degajare, eliberare. *(~ a unui drum înzăpezit.)* 2. *(MIL.)* despresurare. *(~ a unei cetăţi asediate.)*

DEBLOCAT adj. 1. degajat. *(Drumurile slut ~.)* 2. *(MIL.)* desprcsural. *(Oraş ~.)*

DEBORDA vb. 1. a se revărsa, (reg.) a puhoia. *(Apele au venit mari şi au ~.)* 2. *(MED.)* a vărsa, a voma. a \omită, (pop.) a borî, a lepăda, (rrg.) a oticni. *(A băut mult şi a ~.)*

DEBORDANT adj. dezlănţuit, furtunos, impetuos, năvalnic, neslăpiiiit, nestăvilit, tumultuos. *(Într-un ritm ~.)*

DEBORDÁRE s. *(MED.)* vărsare, vomare, vomă, vom.tare, (livr.) vomismént, (pop.) borâre, bont.

DEBURBÁ.I s. deburbare. *(~ mustului.)*

DEBURBÁRE s. deburbaj. *(~ mustului.)*

DEBUT s. început, (înv.) primiţii (pl.), primórdiu, (fig.) start. *(A avut un ~ bun.)*

DEBUTA vb. 1. a începe. *(Acţiunea ~ prost.)* 2. a se deschide, a începe. *(Concertul a ~ cu...)*

DEBUTANT s. începător, (livr.) neofit, novice, (fam.) ageamiu, (fam. fig.) boboc, recrut. *(~ intr-un domeniu.)*

DECADĂ s. deceniu. *(În ultima ~ ■)*

DECADENŢĂ s. 1. decădere, declin, regres, (înv.) descreştere, scădénie, scădere, scăpătáre, (fig.) apus, crepuscul. *(înălţare şi ~.)* 2. corupţie, decădere, depravare, desfrânare, desfrâu, destrăbălare, dezmăţ, imoralitate, perdiţie, perversitate, perversiune, pervertire, pierzanie, pierzare, stricăciune, viciu, (rar) deşănţare, (inv.) aselghiciúne, asélghie, desfătare, prea-curvíe, preacurvíre, preaiubíre, (fig.) descompunere, putreziciune, (rar fig.) putrefacţie, (înv. fig.) putrejúne. *(Starea de ~ din înalta societate.)*

DECALC s. calc. *(Copia pe hirtie de calc a unui desen se numeşte ~.)*

DECALCA vb. a calchia. *(A ~ o schiţă.)*

DECALCÁRE s. calchiere. *(~ unui desen pe Mrtie de calc.)*

DECALOGUL s. art. *(BIS.)* cele zece porunci.

DECAPITA vb. (înv.) a descăpăţâna, a scurta. *(A ~ p« un condamnat la moarte.)*

DECAPITAT adj. (înv.) scurtat. *(Condamnat ~*J

decavá vb. v. CALICI. RUINA. SĂRĂCI. SCĂPATA.

decavare s. v. RUINARE. SĂRĂCIRE. SCĂPĂTÁRE.

decavát adj. v. RUINAT. SĂRĂCIT. SCĂPĂTAT.

DECĂDÉA vb. 1. a regresa, (inv.) a (se) înapoia, *a* scădea, a scăpata, (inv. fig.) a retrograda. *(Puterea persană a ~.)* 2. a se declasa, a se degrada. *(A ~ din cauza băuturii.)* 3. a (se) corupe, a (se) deprava, a (se) desfrâna, a (se) destrăbăla, a (se) perverti, a (se) strica, a (se) vicia, (rar) a (se) dezmăţa, (înv.) a (se) sminti. *(A ~ într-un mediu imoral.)*

DECĂDERE s. 1. decadenţă, declin, regres, (inv.) descreştere, scădénie, scădere, scăpătáre, (fig.) apus, crepuscul. *(Înălţare şi ~.)* 2. declasare, degradare. *(~ cuiva din cauza băuturii.)* 3. corupere, depravare, pervertire, stricare, viciere, (înv.) degradáţie. *(~ moravurilor.)* 4. corupţie, decadenţă, depravare, desfrânare, desfrâu, destrăbălare, dezmăţ, imoralitate, perdiţie, perversitate, perversiune, pervertire, pierzanie, pierzare, stricăciune, viciu, (rar) deşănţare, (inv.) aselghiciúne, asélghie, desfătare, preacurvíe, preacurvíre, preaiubíre, (fig.) descompunere, putreziciune, (rar fig.) putrefacţie, (inv. fig.) putrejúne. *(Starea de ~ din înalta societate.)*

DECĂZUT adj. 1. declasat, degradat. *(Un actor ~.)* 2. corupt, depravat, desfrânat, destrăbălat, dezmăţat, imoral, neruşinat, pervertit, stricat, vicios, (livr.) libertin, (rar) deşănţat, (pop. şi fam.) parşiv, (pop.) deşucheat, (inv. şi reg.) ruşinat, (reg.) şucheát, teşmenít, (inv.) aselghicésc, demoralizat, spurcat. *(Moravuri ~.)*

DECĂZUTĂ adj. pierdută, stricată. *(Femeie ~.)*

DECEDA vb. a dispărea, a se duce, a muri, a pieri, a se prăpădi, a răposa, a (se) sfârşi, a se stinge, a sucomba, Hivr.) a repauza, (înv. si pop.) a se săvirşi, (înv. şi reg.) a se pristăvi, (inv.) a se proslăvi, (ir.) a crăpa, a plesni, (inv. şi reg. ir.) a se sparge, (fig. şi fam.) a se curăţa, (fig.) a adormi, (livr. fig.) a expira, (înv. şi pop. fig.) a pica, (înv. şi reg. fig.) a se muta, a se petrece, (arg.) a o mierli. *(A ~ ieri la amiază.)*

DECEDÁRE s. deces, dispariţie, moarte, pieire, prăpădire, răposare, sfirşit, stingere, sucombare, (livr.) éxitus, extincţie, rcpauzáre, (mai ales în limbajul bisericesc) repaus, (inv. şi pop.) săvârşíre, (pop.) pierzanie, pierzare, (reg.) pieişte, topénie, (inv.) petrecanie, petrecere, pierdere, piericiúne, prăpădităúră, pristă-vire, săvirşénie, săvirşít, scădere, sconcénie, (ir.) crăpáre, (arg.) mierleálă, mierlíre, vérdeş. *(~unei persoane.)*

DECEDAT adj., s. defunct, dispărut, mort, răposat, (livr.) repauzát, (în limbajul bisericesc, pop. şi eufemistic) pierdut, (inv. şi pop.) pierit, (înv.) pristăvít, săvirşít. *(~ era un om matur.)*

decela vb. v. DESCOPERI. DEZVĂLUI. RELEVA.

DECEMBRIE s. (pop.) índrea, (înv. şi reg.) neiós, (reg.) ningău. *(~ este a 12-a lună a aiai'.ai.)*

DECENIU s. decadă. *(În ultimul ~.)*

DECENT adj. 1. cuviincios, politicos, respectuos, (livr.) reverenţiós. *(O atitudine ~.)* 2. pudic, ruşinos, sfios. *(O comportare ~.)* DECENŢĂ s. 1. cuviinţă, politeţe, respect,

(livr.) reverenţă, urbanitate, (livr. fig.) urbanism. *(Atitudine plină de ~.)* 2. jenă, manieră, pm.oare, ruşine, sfială, bună-cuviinţă, (rar) puakitáte, (latinism rar) pudicíţie. *(A'u are riie: un pic de ~.)*

DECEPŢIE s. dezamăgire, deziluzie, (fam. fi«.' dezumflare. *(A încercat o cruntă ~.)*

DECEPŢIONA vb. a dezamăgi, a deziluzia, •.;, (fam. fig.) a dezumfla. *(Vestea primită l-u ~.)*

DECEPŢIONÁNT adj. dezamăgitor, dezi-îi./:>n.ant. *(Un spectacol ~.)*

DECEPŢIONAT adj. dezamăgit, deziluzio-ii:[1]! fam. fig.) dezumflat. *(Un îndrăgostit ~.)*

DECERNA vb. a acorda, a atribui, a confer:, a da, (înv. rar) a deferi. *(A ~ cuina un premiu, o distincţie.)*

DECERNARE s. acordare, atribuire, conferire. *(~ unei distincţii.)*

DECES s. decedare, dispariţie, moarte, píe. e, prăpădire, răposare, sfirşit, stingere, sii.'.,nbare, (livr.) éxitus, extincţie, repauzáre, (mai ales în limbajul bisericesc) repaus, (înv. si pup.) săvirşíre, (pop.) pierzanie, pierzare, (re.-) pieíşte, topénie, (înv.) petrecanie, petrecere, pierdere, piericiúne, prăpădităúră, pristă-vírc, săvirşénie, săvârşít, scădere, sconcénic, (ir.l crăpáre, (arg.) mierleálă, mierlíre, vérdeş. *(–..•;!fi persoane.)*

DECI conj. aşadar, dar, (livr.) or. *(Să spi'ism ~ lucrurilor pe nume.)*

UECÍDE vb. 1. a comanda, a dispune, a fixa, a hntări, a ordona, a porunci, a stabili, a statornici, (rar) a prescrie, (înv. şi pop.) a orândui. a i 'îdui, (pop.) a soroci, (prin Ban. şi Transilv.).a, ríti, (înv.) a învăţa, a judeca, a poveli. *(A ~ să se facă astfel...)* 2. a convinge, a determina, a face, a hotărî, a îndupleca, (înv.) a îndemna, a pleca. *(L-a ~ să vină pínă aici.)* 3. determina, a hotărî, a Stabili, (fig.) a pecetlui. *(Soarta meciului a fost ~ în ultimele sec... ide.) 4.* a (se) alege, a (se) fixa, a (se) hotărî, a uO stabili, (pop.) a (se) îndemna,

(înv.) a iw| rezolva, (fig., in Mold. şi Transilv.) a (se) cumpăni. *(Ei, ai ~ ?; în sfirşit, s-a~.)*

DECIMA vb. (înv.) a zeciui, (fig.) a secera. *(Enidemia a ~ oamenii.)*

DECIMAL adj., s. 1. adj. zecimal. *(Siste-mi..' ~.)* 2. s. basculă, zecimal, (Transilv.) cmtar, (Transilv. şi Ban.) májă. *(Clntăreşte o.narfă la ~.)*

(iecínde adv. v. DINCOLO.

líeciocălá vb. v. DEZGHIOCA.

DECIS adj., adv. 1. adj. dârz, ferm, hotărit, inflexibil, intransigent, neabătut, neclintit, nestrămutat, neşovăitor, statornic, (înv.) ne-

pregetătór. *(Individ ~.)* 2. adj. categoric, expres, ferm, formal, hotărit, nee/itant, neoscilant, net. tranşant, (inv.) rezolut. *(Un refuz ~.)* 3. adj. categoric, convins, ferm, hotărit, răspicat. *(Cu glas ~.)* 4. adv. categoric, ferm, hotărit, net, tranşant, (reg.) regulat, (fam.(ritos. *(L-a refuzat ~.)*

DECISIV adj. 1. determinant, hotărâtor, (li\r.) irefutabil, (franţuzism înv.) ponderós, (fig.) strivitor, zdrobitor. *(A venit eu argumente ~.)* 2. concludent, convingător, edificator, elocvent, grăitor, hotărâtor, ilustrativ, pilduitor, puternic, serios, solid, tare, temeinic, (rar) probant, vorbitor, (înv.) înduplecătór. *(O dovadă ~; un exemplu ~.)* 3. adine, capital, considerabil, crucial, esenţial, fundamental, hotărâtor, important, însemnat, organic, primordial, profund, radical, serios, structural, substanţial, vital, (livr.) cardinal, major, nodal, (rar) temeinic. *(Prefaceri ~.)*

dcci.irieá vb. v. DEZGHIOCA.

DECÍZIE s. 1. rezoluţie. *(O ~ prin consens.)* 2. hotărire, voinţă. *(Prin ~ părţilor.)* 3. hotă-rire. *(Vom lua mllne o ~ definitivă.)* 4. *(JUR.)* hotărire, sentinţă, verdict, (rar) judecată, (înv.) judeţ, lege, proces. *(~ într-un litigiu, într-un pioces.)*

decizie s. v. DÂRZENIE. FERMITATE. EIOTĂRÂRE. INTRANSIGENŢĂ. NECLINTIRE. NE ÎNDUPLECARE. NESTRĂMU-TARE. NEŞOVĂIRE. STATORNICIE.

DECÂT adv. ca. *(E mai în vírstă ~ el.)*

DECLAMA vb. a recita, a rosti, a spune, (rar) a debita, (pop.) a cuvânta. *(A ~ o poezie.)*

DECLAMÁRE s. declamaţie, recitare, spunere, (rar) debitare, (înv.) recitáţie. *(~ unei poezii.)*

DECLAMATOR adj. afectat, artificial, bombastic, căutat, convenţional, emfatic, fals, făcut, grandilocvent, manierat, nefiresc, nenatural, pompos, pretenţios, retoric, (fig.) preţios, sunător, umflat. *(Stil, limbaj ~.)*

DECLAMATOR s. recitator. *(Un bun ~.)*

DECLAMAŢIE s. dcclamare, recitare, spunere, (rar) debitare, (înv.) recitáţie. *(~ unei poezii.)*

DECLANŞA vb. 1. a cauza, a determina, a dezlănţui, a genera, a isca, a naşte, a pricinui, a prilejui, a produce, a provoca, a stârni, (înv. şi reg.) a scorni, (inv.) a pricini, a prileji. *(Atitudinea lui a ~ discuţii furtunoase.)* 2. a se dezlănţui, a se isca, a izbucni, a (se) porni, a se stârni, (rar) a se prăvăli, (înv. şi reg.) a se dezlega, a se scorni, (inv.) a se scula, a se sparge, a sta, (fig.) a se aprinde. *(S-a ~ o furtună, un conflict.)*

DECLANŞARE s. 1. cauzare, determinare, generare, pricinuire, prilejuire, producere, provocare,

(rar) provocáţie. *(~ unei puternice reacţii.)* 2. dezlănţuire, iscare, izbucnire, începere, pornire, producere, stârnire, venire, (înv. şi reg.) scornire, (înv.) prorúpere, prorúpţie. *(Înainte de ~ vijeliei.)*

DECLANŞATOR s. *(TEHN.)* declanşor.

DECLANŞÓR s. *(TEHN.)* declanşator. 14 – c. 310

DECLARA vb. 1. a afirma, a mărturisi, a relata, a spure, a zice, (pop.) a cuvânta, (înv.) a mârturi. *(A ~ următoarele...)* 2. a comunica. *(A ~ ziariştilor...)* 3. a afirma, a pretinde, a spune, a susţine, a zice, (grecism înv.) a pretenderisi. *(~ ea marfa e de bună calitate.) 4. a* anun(a. *(Preşedintele ~ deschisă şedinţa.)* 5. a destăinui, a dezvălui, a divulga, a împărtăşi, a încredinţa, a mărturisi, a rele\a, a spovedi, a spune, (iivr.) a confia, (înv. şi pop.) *a* dezveli, (reg.) a deveghea, (înv.) a propovădui. *(I a ~ dragostea lui pentru ea.)* 6. a mărturisi, a recunoaşte. *(Şi-a ~ crima.)* 7. a f,e recunoaşte. *(Mă ~ învins.)* 8. a opina, a se pronunţ.". *(Se ~ în favoarea proiectului.)* ft. a (se) proclama. *(A ~ independenta stalului; se ~ împărat.)* 10. a apărea, a se ivi. (*S-a ~ a epidemie.)* îl. a izbucni. (*S-a ~ un incediu.)*

declarant s. v. MARTOR.

DECLARAT adj. deschis, făţiş, mă.-turisit. recunoscut, vădit, (livr.) manifest. *(Daşmi n ~ al războiului.)*

DECLARAŢIE s. 1. afirmaţie, cuvint, mărturisire, relatare, spusă, vorbă, zisă, (li\i.) aserţiune, propoziţie, (astăzi rar) parolă, (înv.*)* voroávă, (fig.) gúrâ. *(Nu te lua după ~ lin.)* 2. comunicare. *(*O *scurtă ~ făcută presa.)* 3. (înv.) publicaţie. *(O ~ oficială a guvernului, j* 4. destăinuire, mărturisire. *(~* de *dragoste.)* 5- *(JUR.)* depoziţie, mărturie, mărturisire, (rar) confesiune, (înv.) mărturisánic, tacrir. *(~* u*nui martor In faţa instanţei.)* 6. proclamaţie. *(~* de *independenţă.)*

DECLASA vb. a decădea, a se degrada. *(S-a ~ din cauza băuturii.)*

DECLASARE s. decădere, degradare. *(~ cuiva din cauza băuturii.)*

DECLASAT adj. decăzut, degradat. *(Un actor ~.)*

DECLÍN s. decadenţă, decădere, regres, (înv.) descreştere, scădénie, scădere, scăpătáre, (íig.) apus, crepuscul. *(~ al unui imperiu.)*

declin s. v. APUS. ASFINŢIRE. ASFINŢII.

DECLINA vb. *(*G*RAM.)* (înv.) a (se) pleca. *(A ~ un substantiv.)*

declina vb. v. APUNE. ASFINŢI. COBORÎ. DISPĂREA. PIERI. PLECA.

DECLINÁBIL adj. *(GRAM.)* (înv.) plecat. *(Parte de vorbire ~.)*

DECLINARE s. *(GRAM.)* declina ţie, flexiune nominală, (înv.) plecare. *(~ unui substantiv.)*

DECLINÁŢ1E s. *(GRAM.)* declinare, flexiune nominală, (înv.) plecare. *(~ unui substantiv.)*

DECÓCT s. decocţie. *(~ din floare de lei.)*

DECÓCŢIE s. decoct. *(~ din plante n.tdi--•inale.)*

DECODA J s. decodare. *(~ unui cod.)*

DECODARE s. râccodaj. *(~ unui cod.)*

DECOLORA vb. a ieşi, a se spălăci, (rec.) si se serbezi, a se spălăfoci. *(Ţcsăirira s-a ~* i*a spălat.)*

DECOLORÁRE s. ieşire, spălăcire *(~ unui m-iierial textil.)*

DECOLORAT adj. spălăcit, slcrs, (reg.> spălat, spălătocít. spâlătuft. (*Un materia' ~.>*

decoltat adj. v. DEŞĂNŢAT. IMORAL. IMPUDIC. INDECENT. NECUVIINCIOS. NERUŞINAT. OBSCEN. PORNOGRAFIC. SCABROS. SCÂRBOS. TRIVIAL. VUL-.AR.

DECOMPRESIUNEs. *(FIZ.)* decomprimare *(~ unei incinte.)*

DECOMPRIMARE s. *(FIZ.)* decompresi.'iie *(~ ujiei incinte.)*

deconcerta vb. v. DERUTA. DESCUMPĂNI. DEZORIENTA. ÎNCURCA. ZĂPĂCI.

deconcertant adj. v. DERUTANT.

deconi-prtáre s. v. DERUTĂ. DESCUMPĂNIRE. DEZORIEN i ARE. ÎNCURCĂ. U1LÁ. NEDUMERIRE. PERPLEXITATE. "ĂPÂ-CEALĂ.

deconcertat adj. \. DERUTAT. DESCl M?Ă NIT. DEZORIENTAT. ÎNCURCAT. NUDU MI.RI'l. PERPLEX. ZĂPĂCIT.

DECONECTA vb. *(FIZ.)* a decupla. *(A ~ un aparat electric.)*

deconecta vb. \. RECREA.

deconectant adj. v. RECREATIV.

DECONECTARE s. *(FIZ.)* decuplare. *(~ unui aparat electric.)*

deconectare s. v. RECREARE.

DECONGELARE s. decongclatie. *(~ c •'■..'.>*

DECONGELÁŢIE s. decongelare. *(~ unui aliment.)*

decopiá vb. v. COPIA. REPRODUCE. TRANSCRIE.

DECOR s. 1. scenă, (rar) scenăríe. *(~ reprezintă o pădure.)* 2. decoraţie, ornament, ornamentaţie, podoabă, (pop.) împodobire, yútzur. *(Obiecte de ~.)*

dccór s. v. CADRU. PEISAJ. PRIVELIŞTE SCENĂ. TABLOU. VEDERE.

DECORA vb. 1. a găti, a împodobi, a;n.ru-museţa, a orna, a omamei,ta. a pn\ >a/a *(A ~ an interior.)* 2. (impr.) a medalia. *(A ~ pe cineva pentru vitejie.)*

DECORARE s, decoraţie, gătire. împodobire-, înfrumuseţare, ornamentare, ornare, javna-zare. *(~ iínei clădiri.)*

DECORAT adj. 1. gătit, împodol it. nfni-museţat, ornamental, ornat, pa"w.,./at, (.priix Munt.) taxidít. *(O clădire frumos- ~.)* -. (înipr.) medaliat. *(Persoană ~.)*

DECORATIV adj. ornamental, ornant. *t7-7e-ment ~.)*" ' DECORAŢIE s. 1. (depr.) tiiuilna, *Cv* !'"•) medalie. *(A prin ii o ~ pentru vitejie.)* 2* ornamentaţie. (*() frumoasă -- ".ttiicară.J* 3. decor, ornament, ornamentat;', p<<\..bă, (pop.) îrr.podt i'iie, *'/úryur. (In <l»a d*i-»-.,' 4- decorare, gătire, împciic bite, jilii.mi.-ia'; ornamentare, ornare, pavoazare, *(l,:n;» --unui inferior.)*

DECORTICÁ vb. (:,ir) a pisa.,'-' - >-- '>

DECORTICĂRE s. d.co.licaţic. ■'-- *<<•<-zului.)*

DECORTICÁŢIE • c\< ori.caia. ~ ' *-ului.)*

adj. v. PA MOI 'T i-rv

decrepitudine s. v. RAMOLEALĂ. RAMO-LIRE. RAMOLISMENT. SENILITATE.

DECRESCÉNDO adv. *(MUZ.)* diminuendo.

DECRET s. *(JUR.)* (înv.) ófis, pitác, ucaz. *(~ al organului legiuitor.)*

DECRETA vb. *(JUR.)* 1. a dispune, (înv.) *1* lrga. *(Prin prezenţa, şeful statului ~...)* 2. a proclama. *(A ~ starea de asediu.)*

DECRETARE s. *(JUR.)* proclamare. *(~ stării de urgentă.)*

DECROŞÁ vb. *(TEHN.)* a (se) desprinde. *(.*1 *~* o *maşină electrică.)*

DECROŞÁRE s. *(TEHN.)* desprindere. *(~* unei *maşini electrice.)*

DECUPAJ s. decupare, decupat. *(~ unui scenariu cinematografic.)*

DECUPARE s. decupaj, decupat. *(~ unui scenariu teatral.)*

DECUPAT s. decupaj, decupare. *(~ unui piofil de carton.)*

DECUPLA vb. *(FIZ.)* a deconecta. *(A ~ un uparat electric.)*

DECUPLARE s. *(FIZ.)* deconectare. *(~ 'inui uparat electric.)*

DECURGE vb. 1. a proveni, a reieşi, a rezulta, a urma, (pop.) a purcede, a veni, (in\.) a curge. *(O consecinţă care ~ din alta.)* 2. a ->e desfăşura, a evolua, a se petrece. *(Partida a ~* în *bune condiţii.)*

DEDA vb. a (se) aclimatiza, a (se) acomoda, i (set adapta, a (se) deprinde, a (se) familia-\z.. a (se) învăţa, a (se) obişnui, (reg.) a (se).î.rsi. *(S-a ~ uşor In noul mediu.)*

'ledá vb. v. CONSACRA. DĂRUI. DEDICA. DESTINA. DEVOTA. HĂRĂZI. ÎNCHINA.

dedal s. v. LABIRINT.

DEDARE s. aclimatizare, acomodare, adap-lare, deprindere, familiarizare, obişnuire. *(~ la n*oi *condiţii de viaţă.)*

DEDAT adj. acomodat, deprins, familiarizat, obişnuit. *(Un om ~ tntr-un mediu nou.)*

DEDESUBT adv. I. jos. *(Lacul e ~.)* 2. oiib. *(Haina se pune deasupra, cămaşa ~.>*

DEDESUBTUL prep. sub. *(~ nostru se Liili.ide marea.)*

DEDICA vb. 1. a (se) consacra, a (se) î'i-china. *(* 1 *~* cuiva *o carte.)* 2. a (se) consacra, a (se) dărui, a (se) destina, a (se) devota, a (se).iu."./., a (•><') îu'hiiTi, (rar) a (se) aplica, (înv.) i (se*)* dedi, a (se) meni, a (se) pridădi, a (se) sert-i, (grecism înv.) a (se) afierosi. *(Si-a ~ întreaga viată binelui obştesc.)*

DEDICARE s. consacrare, destinare, devo-tare, închinare. *(~ vieţii sale unei cauze nobile.)*

DEDICAŢIE s. închinare. *(*O *~ scrisă pe o c irte.)*

dédiţă s. v. DEDIŢEL.

dpiiţei-dc-păil.'ire s. pi. v. OIŢĂ.

iJediţei-gálbeni s. pi. v. RUSCUŢĂ.

dedifei-sălâiátici s. pi. v. OIŢĂ.

DEDIŢÉL s. 1. *(BOT.; Pulsatilla)* (re?.) adormitele (pl.), brebenel, dédiţă, găgăţéle (pl.), Jisméi (pl.), sufleţél, vânturéle (pl.), capul-eâinc-5ui, floarea-păştelui, floarea-víntului, iarba-

vântului. 2. *(BOT.) dediţei-galbeni (Anemone ranunculoides)* = găinuşă, gălbenele (pl.), păş-tiţă, floarea-paştilor, floarea-păsărilor, floa-rea-vlntului-galbenă, (reg.) breábăn, păscută, turculeţ, zlac, muscerici-gálbeni (pl.), pâinea-păştelui. 3. *(ZOOL.) dediţel-de-mare(Actinia)* = actinie, anemonă-de-mare, (reg.) trandafir-de-máre.

de-dinsele s. v. PĂLĂRIA-CUCULUI.

DE DÓI s. breaza (art.), ungureasca (art.). *(~ este un dans popular.)*

DEDUCE vb. (înv.) a cunoaşte. *(Ce ~ de aici?)*

deduce vb. v. SCĂDEA.

•DEDULCI vb. (pop. şi fam. fig.) a se spurca. *(Se ~ la un trai uşor.)*

deduâeí vb. v. SPURCA.

defalca \b. v. SCĂDEA.

DEFAVORABIL adj. 1. nefavorabil, nepotrivit, neprielnic, prost, rău, urii, (înv. şi pop.) îiepriinciós, (înv.) nepriitór. *(întrecerea a avui loc pe o vreme ~.)* 2. nefavorabil, nepotrivit, neprielnic, potrivnic, vitreg, (înv. şi pop.(neprirncióî. *(Condiţii ~ de dezvoltare.)* 8, lefavorabil, neplăcut, prost, rău, urât. *(A f'icut o impresie ~.)* 4. nefavorabil, negativ. *(O critică ~ făcută căiţii.)* 5. depreciativ, dispreţuitor, peiorativ. *(Ciwtnt ca.sens ~.)*

DEFAVORIZA vb. a dc/a\antaja, (fi?.).. handicapa. *(Statura îl ~.)*

DEFĂIMA vb. a (se) birL, a (se) Mama, a (se) calomnia, a (se) cleveti, a (se) d?nigra, a (se) discredit î, a (se) pou gri, (livr.) a (se) detracta, a (se) vitupera, (înv. şi pop.) a (se) ocări, (pop.) a (se) huSi, a (se) năpăstui, a (se) povesti, (prin Olt.) a (se) publica, (înv.) a (se) balamuţi, a (se) măscări, a (se) mozaviri, a (se) pohlibui, a (se) ponosi, a (se) poi'os'.ui, a (se) prilesti, a (se) vrevi, (fam. f'g.) a (se) încondeia, ipop. fig.) a (se) înnegri. *(')e ce II ~ pe ne-■irepl?)*

defăima vb. v. DESCONSIDERA. DISPREŢUL NESOCOTI.

DEFĂIMARE s. bâriă, bârfeală, bârfire. bâr-fit, calomnie, cilomniere, cleveteală, clevetire, clevetit, denigrare, discreditare, ponegreálă, ponegrire, şoaptă, (pop.) húiă, hulire, năpăs-tuíre, píră, (mv, si reg.) ponosluírc, (Ban.) to-nocíe, (înv.) bala mu ţie, catigorie, clevétă, mozaviríe, (fam. fig.) încondeiere, înuegríre, *(Nu te plea la ~ lor; o ~ ordinară.)*

defăimare s. v. DESCONSIDERARE. DESCONSIDERAŢII. DISPREŢ.

DEFĂIMAT adj., s. birfit, calomniat, denigrat, discreditat, ponegrii, (pop.) năpăstuit, (fam. fig.) încondeiat. *(Om ~.)*

DEFĂIMĂTOR adj., s., adv. 1. adj., s. bârfitor, calomniator, clevetitor, denigrator, ponegritor, (livr.) detractor, (pop.) hulitor, (înv.) balamút, clevétnic, năpăstuitór, ponoslul-tór, (turcism înv.) mozavír. *(E un ~ ordinar.)* 2. adj. bârfitor, calomnios, clevetitor, denigrator, ponegritor, (rar) calomniator, (pop.) prost, (înv.) mozavírnic. *(Afirmaţii, vorbe ~./* 3. adv. calomnios, rău. *(Vorbeşte ~ despre etj*

DEFECA vb. *(FIZIOL.)* a ieşi, (pop.) a se caca, a se cufuri, a se scirnăvi, a se spircii, (reg.) a se spurca.

DEFECARE s.*(FIZIOL.)* (pop.) căcáre, cufu-reálă.

DEFECT s., adj. 1. s. cusur, deficienţă imperfecţiune, insuficienţă, lacună, lipsă, meteahnă, neajuns, păcat, scădere, slăbiciune, viciu, (livr.) carenţă, racilă, tară, (pop. şi fam.) beteşug, (reg. şi fam.) hibă, (reg.) madeá, teáhnă, (Olt., Munt. şi Mold.) ponós, (înv.) greşeală, lichea, nedesăvârşíre, răutate. *(Are nenumărate ~.)* 2. s. anomalie, cusur, (pop.) meteahnă. *(Are un ~ congenital.)* 3. s. cusur, dar, meteahnă, nărav, patimă, viciu, (pop. si fam.) pârţág, (pop.) învăţ, (reg.) madeá, natură, nărăvíe, párfie, teáhnă, (prin Bucov.) băsău. *(Are ~ beţzei.)* 4. s. defectare, defecţiune, deranjament, dereglare. *(~ în funcţionarea unui aparat.)* 5. adj. defectat, deranjat, dereglat, stricat, (rar) detracat, smintit. *(Un mecanism, un ceas ~.)*

DEFECTA vb. a (se) deranja, a (se) dereala, a (se) strica, (rar) a (se) detraca. *(Sistemul tehnic s-a ~.)*

DEFECTARE s. defect, defecţiune, deranjament, dereglare. *(~ în funcţionaiea unui aparat.)*

DEFECTAT adj. defect, deranjat, dereglat, stricat, (rar) detracat, smintit. *(Un mecanism, un ceas ~.)*

DEFECTÍV adj. *(GRAM.)* (înv.) scăzăţív. *(Verb ~.)*

DEFECTUOS adj., adv. 1. adj., adv. greşit, incorect, necorect, prost, rău, (fig.) stricat. *(O pronunţare ~; vorbeşte ~ româneşte.)* 2. adj. necorespunzător, (înv.) smintit. *(O organizare ~.)* 3. adj. vicios. *(O conformaţie ~.)* DEFECŢIUNE s. defect, defectare, deranjament, dereglare. *(~ în funcţionarea unui aparat.)*

DEFEL adv. deloc, nicicum, nicidecum, (înv. şi pop.) necum, nicicât, nimic, (pop. şi fam.) ioc, (reg.) hici, nicicacúm, nicideeft, (Olt. şi Munt.) neam. *(A'u pot ~ să-l văd.)* defendór s. v. PÂRÂT. RECLAMAT. DEFÉNSĂ s. *(ZOOL.)* fildeş. *(~ a unui elefant.)*

DEFENSIVĂ s. *(MIL.)* apărare. *(Armata se află în ~.)*

defensor s. v. APĂRĂTOR. AVOCAT.

deferent adj. v. RESPECTUOS.

deferentă s. v. APRECIERE. ATENŢIE.

CINSTE. CINSTIRE. CONSIDERAŢIE.

ONOARE. PREŢUIRE. RESPECT. STIMĂ.

TRECERE. VAZĂ.

deferi vb. v. ACORDA. ATRIBUI. CONFERI. DA. DECERNA.

defetist adj. v. NEÂNCREZĂTOR. SCEPTIC.

DEFICIENŢĂ s. cusur, defect, imperfecţiune, insuficienţă, lacună, lipsă, meteahnă, neajuns, păcat, scădere, slăbiciune, viciu, (livr.) carenţă, racilă, tară, (pop. şi fam.) beteşug, (reg. şi fam.) hibă, (reg.) madeá, teáhnă, (Olt., Munt. şi Mold.) ponós, (înv.) greşeală,

lichea, nedesăvârşíre, răutate. *(Un om cu multe ~.)*

DEFICÍTs. *(FIA'.)* 1. pierdere. *(Un~ u. un milion.)* 2. lipsă, minus. *(Are în casă ui ~ de* o *sută de tei.)*

DEFICI'IÁR adj. dezechilibrat. *(Un buget ~.)*

defige vb. v. DETERMINA. FIXA. HOTĂRÎ. PRECIZA. STABILI. STATORNICI. DEFILA vb. a se

perinda, a se prelua, a se succeda, (fig.) a se derula. *(Copacii ii ~ riin faţa ochilor.)*

DEFILARE s. 1. perindare, prefirare, succedare, (fig.) derulare. *(~ copacilor pi in]uta ochilor.)* 2. paradă. *(Au mergem si noi să asistăm la ~?).*

DEFILEU s. *(GEOGR.)* chei (pl.), strimt oare, (pop.) strungă, (înv.) spărtură, strimtură. *(U/i ~ in Caipaţi.)*

DEFINI vb. 1. a caracteriza. *(Nu ştiu luni su-l ~ pe* A"*.)* 2. a se autocaracteriza, a se autodefini, a se caracteriza. *(Se ~ veiidi: m memoriile sale.)* 3. a determina, a pren/a. a stabili, (înv.) a mărgini, a răspica. *(A ~; ro prielăţilc unui metal.)*

DEFINIRE s. 1. caracterizare. *(~ uiei noţiuni.)* 2. definiţie. *(O ~ a noţiunii de „masă".)* 3. determinare, precizare, stabilire. *(O atentă ~ a proprietăţii metalelor.)*

DEFINIT adj. 1. determinat, precizat, stabilit. *(Un aspect bine ~.)* 2. *(GRAM.)* enclitic, hotărât. *(Articol ~.)*

DEFINITIV adj., adv. 1. adj. definitivat., finisat. *(Forma ~ a unei lucrări.)* 2. adj. ire vocabil, nestrămutat. *(O hoiărire ~.)* 3. adv. iremediabil, irevocabil. *(Un lucru ~ pierdví.)* DEFINITIVĂ vb. 1. a finisa. *(Şi-a ~* loi'w-*nul.)* 2. a titulariza. *(A ~ pe cineva in ini itâ-mlnt.)*

DEFINITIVARE s. finisaj, finisare. r~ i. <-*lucrăr*i.*)*

DEFINITIVAT adj. definitiv, finisat. *(I'fít-ma ~ a unei lucrări.)*

DEFINITORIU adj. caracteristic, distinct, distinctiv, dominant, particular, propriu, specific, tipic, (înv.) însuşit. *(Notă, trăsătură ~.>* DEFINIŢIE s. definire. *(O ~ a ncimnn de „casă".)*

DEFLEXIÚNE s. *(FIZ.)* deviaţie, deviere. *(~ unui fascicul de particule.)*

DEFLOCULÁ vb. *(CHIM.)* a peptiza. *(*A *~ o soluţie coloidală.)*

DEFLOCULÁRE s. *(CHIM.)* peptizare. *(~ a unui precipitat amorf.)*

DEFLORA vb. a dezvirgina, (pop.(a des-feciori, a desfeti, (prin nord-estul Olt.) a suii-lodi, (înv.) a strica.

DEFLORARE s. defloraţie, dez.\irgin.ue. (pop.) desfecioríre, desfetíre.

DEFLORATĂ adj. dezvirgii ată, Cm) -'íi-cátă.

DEFLORAŢIE s. deflorare, dezwHin.ite., (pop.) desfecioríre, desfetíre.

DEFOLÍA vb. a (se) desfrunzi, (fii,.) a i-ej despuia. *(A ~ un aibore.)*

DEFOLIÁŢIE s. defoliere, desfrunzire, (fig.) despuiere. *(~ unui arbore.)*

DEFOLIERE s. defoliaţie, desfrunzire, (fig.) despuiere. *(~ unui stejar.)*

DEFORMA vb. 1. a (se) strâmba, (pop. şi fam.) a (se) scofilci. *(Un obiect care s-a ~.)* 2. a (se) desfigura, a (se) poci, a (se) schimonosi, a (se) sluţi, a (se) strâmba, a (se) urâţi, (pop. şi fam.) a (se) scălâmbăia, a (se) scofilci, (pop.) a (se) hâzi, (Mold. şi Bucov.) a (se) şonţi, (înv.) a (se) grozăvi. *(Un om care s-a ~ de tot In urma accidentului.)* 3. a (se) scâlcia, a (se) strâmba, (Mold.) a (se) scrombăi. *(Pantofii s-au ~ prin uzură.)* 4. a ceda. *(Un material care se ~ uşor.)* 5. a denatura, a poci, a schimonosi, a scâlcia, a stilci, a stropşi, (fig.) a schingiui. *(~ cuvintele ctnd vorbeşte.)* 6. a (se) corupe, a (se) strica. *(O limbă care s-a ~ sub*

influenţa...) 7. a altera, a contraface, a denatura, a escamota, a falsifica, a măslui, a mistifica, a răstălmăci, (fig.) a silui, (înv. fig.) a sminti, a strâmba. *(~ sensul, adevărul celor spuse de cineva.)*

DEFORMARE s. 1. strâmbare, (pop. şi fam.) scofâlcíre. *(~ a unui obiect.)* 2. denaturare, pocire, pocit, schimonoseală, schimonosire, schimonosit, scâlciere, stâlcire, stâlcit, stropşire, stropşit. *(~ a cuvintelor unei limbi, cind vorbeşte.)* 3. scâlciere, strâmbare. *(~ pantofilor din cauza uzurii.)* 4. (concr.) scâlcietură, strâmbătură. *(O ~ la încălţăminte.)* 5. defor-maţie, desfigurare, pocire, schimonoseală, schimonosire, sluţire, strâmbare, urâţire. *(~ a feţei unei persoane.)* 6. corupere, stricare. *(~ unei limbi.)* 7. alterare, denaturare, escamotare, falsificare, mistificare, mistificaţie, răstălmăcire, (fig.) siluire. *(~ a celor spuse de cineva.)* 8. deformaţie. *(~ profesională.)*

DEFORMAT adj. 1. strâmb, (pop. şi fam.) scofâlcít. *(Un obiect ~.)* 2. desfigurat, pocit, schimonosit, slut, sluţit, strâmb, strâmbnt, urât, urâţit, (reg.) stropşit, zgâmboít, (Mold.) şonţít. *(O faţă ~ de ură.)* 3. scâlciat, strâmb, strâmbat, (pop. şi fam.) scălímb, (Mold.) scrom-băít. *(Încălţăminte ~.)* 4. denaturat, pocit, schimonosit, scilciat, stâlcit, stricat, stropşit, (fig.) schingiuit. *(O pronunţare ~ a cuvintelor.)* 5. corupt, stricat. *(Forme lexicale ~.)* 6. alterat, denaturat, fals, mistificat, răstălmăcit. *(O afirmaţie ~.)*

DEFORMAŢIE s. 1. deformare, desfigurare, pocire, schimonoseală, schimonosire, sluţire, strâmbare, urâţire. *(~ a feţei unei persoane.)* 2. deformare. *(~ profesională.)*

DEFRAUDÁ vb. a delapida, a sustrage, (rar) a frauda, (înv. şi fam.) a sfeterisi, (impr.) a deturna. *(A ~* o *sumă de bani.)*

DEFRAUDÁRE s. delapidare, sustragere, (înv. şi fam.) sfeteriseálă, sfeterisire, (grecism înv.) sfeterismós, (impr.) deturnare. *(~ unei sume de bani.)*

DEFRAUDÁT adj. delapidat, sustras. *(Sumă ~.)*

DEFRAUDATÓR s. delapidator. *(Un ~ tondamnat penal.)*

DEFRIŞA vb. a despăduri, (reg.) a tirşi, (Transilv. şi Bucov.) a lăzui, (înv.) a cura. *(A ~ un teren împădurit.)*

DEFRIŞARE s. defrişat, despădurire, (prin sudul Transilv.) săciuít. *(~ a unui teren împădurit.)*

DEFRIŞAT adj. despădurit, (înv.) săciuít, târşít. *(Un loc ~.)*

DEFRIŞAT s. defrişare, despădurire, (prin sudul Transilv.) săciuít. *(~ usui loc.)*

défter s. v. CATASTIF. CONDICĂ. REGISTRU.

DEFUNCT adj., s. decedat, dispărut, mort, răposat, (livr.) repauzát, (în limbajul bisericesc, pop. şi eufemistic) pierdut, (înv. şi pop.) pierit, (înv.) pristăvít, săvârşít. *(~ era un om matur.)*

DEGAJĂ vb. 1. a emana, a emile, a exala, a împrăştia, a răspândi, a scoate, (înv.) a râs-fuga, a slobozi. *(Soba ~ gaze.)* 2. a dezvolta, a emana, a emite, a produce, a radia. *(O sursă care ~ căldură.)* 3. a desface, a elibera, a libera, a scoate, (înv. şi pop.) a slobozi. *(A ~ din strlnsoare.)* 4, a debloca, a elibera. *(A ~ un drum înzăpezii.)* 5. a se debarasa, a se descotorosi, a se dezbăra, a scăpa, (reg.) a se corto-rosi, (Bucov.) a se coroti, (grecism înv.) a exo-flisi, (fig.) a se scutura. *(A se ~ de un musafir nedorit.)*

DEGAJARE s. 1. emanare, emanaţie, emisiune, exalare, exalaţie, împrăştiere, răspândire, (înv.)

răsfugáre. *(~ de gaze de la sobă.)* 2. dezvoltare, emanare, emanaţie, producere, radiere. *(~ de căldură.)* 3. deblocare, eliberare. *(~ a unui drum înzăpezit.)* *4.* debarasare, descotorosire, scăpare. *(~ de un musafir nedorit, j* 5. dezinvoltură, firesc, naturaleţe, simplitate, spontaneitate, (livr.) nonşalanţă, (rar) natural, (înv.) naturalitáte. *(O mare ~ In comportarea cuiva.)*

DEGAJAT adj. 1. liber. *(Are mina ~.)* 2. liber, nestânjenit, *(Mişcări ~.)* 3. deblocat. *(Drumurile slnt ~.)* 4. dezinvolt, firesc, natural, neafectat, neartificial, necăutat, neprefă-cut, nesilit, nestudiat, simplu, spontan, (livr.) nonşalant, (înv.) prostátic. *(O atitudine ~; cu gesturi ~.)*

DEGAZOLINÁRE s. *(CHIM.)* dezbenzinare. *(~ unor gaze.)*

DEGEABA adv. I. inutil, zadarnic, (înv. şi pop.) geaba, surda, (Transilv.) héba, (înv.) îndárn. *(~ te străduieşti.)* 2. gratis, gratuit, (pop.) geaba. *(A da cuiva ~ un lucru.)*

DEGENERA vb. 1. *(MED.)* a se atrofia. (înv. şi pop.) a seca, a se usca. *(I-a ~ un organ.)* 2. a se chirci, a se închirci, a se pipernici, a se sfriji, a se zgârci, (înv. şi reg.) a scădea, (reg.) a se izini, a se şiştăvi, (prin Ban.) a se micicula, (Mold. şi Bucov.) a se prizări, (prin Olt.) a se târcăvi. *(Planta a ~.)*

DEGENERARE s. 1. *(MED.)* atrofie, atrofiere, degeneraţie, degenerescentă. *(~ a unui organ.)* 2. chircire, închircire, pipernicire, sfri-jire, (reg.) şiştăvíre. *(~ a unei plante.)*

DEGENERAT adj. 1. *(MED.)* atrofiat, (pop.) uscat, (înv. şi reg.) sec. *(O mină ~.)* 2. chircit, închircit, nedezvoltat, pipernicit, pirpiriu, pri-

căjit, prizărit, sfrijit, (rar) nevoiaş, slab, sterp, (înv. şi reg.) scăzut, (reg.) izinít, obídnic, pim-nicít, pizghirít, răít, şiştáv, (prin Ban.) micicu-lat, (prin Bucov. şi Transilv.) prilestít, (prin Olt.) târcáv. *(Plantă ~.)*

DEGENERÁŢ1E s. *(MED.)* atrofie, atrofiere, degenerare, degenerescentă. *(~ unui organ.)*

DEGENERESCENTĂ s. *(MED.)* atrofie, atrofiere, degenerare, degeneraţie. *(~ unui organ.)*

DEGERĂ vb. a îngheţa. *(A ~ in mijlocul clnpului.)*

DEGERÁRE s. îngheţare. *(~ unei vite.)*

DEGERAT adj. îngheţat, (prinMunt.) mereu. *(Om ~.)*

DEGETÁR s. 1. (înv., pop. şi glumeţ) năpir-stoc. *(Un ~ pentru cusut.)* 2. *(BOT.; Digitahs ambigua)* degetariţă, degeţel, (reg.) ţâţa-óii.

DEGETÁRIŢĂ s. *(BOT.)* 1. *(Digitahs ambigua)* degetar, degeţel, (reg.) ţita-óii. 2. *(Dujila-hs pwpurea)* digitală, degeţel roşu (reg.) năpăstrocél, deget-róşu.

deíjetăreá s. v. DEGETÂRUŢ.

DEGETĂRÉL s. *(BOT.; Soldanella major)* ríegetăruţ, poti/aş, (reg.) măcrişul-cáprei.

DEGETÂRUŢ s. *(BOT.)* 1. *(Soldanella montana)* (reg.) cănăfiór, címegetăreá, nejítnică poliráş, măcrişul-cáprei. 2. *(Soldanella major)* dentarei, potiras, (reg.) măcrişul-cáprei.

deţ/eí-róşus. v. DEGETARIŢĂ. DEGEŢEL ROŞU. DIGITAL.[1]

DEGETUŢ s. degeţel. *(Un ~ de copil.)*

DEGEŢEL s. 1. degetuţ. *(Un ~ de copil.)* 2. *(BOT.; Digitalii amoigau)* degetar, degetariţă, 0-g.) ţâţa-óii. 3. *(BOT.) aer/etet roşu (Digitahs Purpurea)* = degetariţă, digitală, (reg.) năpăs-tro.'el, deget-róşu.

DEGHIZA vb. a (se) trav-sti, (pop.) a (se-preface, *(inv.* şi reg.) a (se) străvesti, (înv.) a (se) schimba. *(S-a ~* in *femeie.)*

■.(•ahizá vb. v. ASCUNDE. DISIMULA.

DEGHIZARE s. travestire (înv.) străvestíre. *(~ unui bărbat In femeie.)*

deghizare s. v. DISIMULARE.

deíjíiUát adj. v. DISIMULAT.

DEGHIZAT adj., adv. I. adj. travestit, (inv.) străvestit, *(Un bărbat ~.)* 2. adv. travestit, (înv.) tiptil. *(Umbla ~.)*

DEGLUTÍŢIE s. *(FIZIOL.)* înghiţire. *(Actul ~ unui bol alimentar.)*

degrabă adv. v. CURÂND, DEVREME.

FUGA. GRABNIC. IMEDIAT. IUTE. ÎNDATĂ. NEÍNTÂRZ1AT. NUMAIDECÂT. RAPID. REPEDE. TIMPURIU.

DEGRADA vb. 1. a (se) dărăpăna, a (se) măeina, a (se) paragini, a (se) ruina, a (se) strea, (reg. şi fam.) a (se) părădui, (Transilv.) a *(Se)* dorovăi. *(Zidul de la grădină s-a ~.)* 2. a (se) deteriora, a (se) învechi, a (se) strica, a (se) im, (Mold.) a (se) hrentui, (fam.) a (se) hârbui, a (se) hodorogi, a (se) paradi, a (se) rablagi. *(I s-a ~ mobila.)* 3. a (se) deteriora, a (se*)* ponosi, a (se) strica, a (se) uza. *(Hainele i s-a-i ~ de tot.)* 4. a (se) deprecia. *(O marfă*

perisabilă care s-a ~) 5. a se prosti. *(Marfa asta s-a ~ de tot.)* fi. a decădea, a se declasa. *(S-a ~ din cauza băuturii.)* 7. a (se) dezonora, a (se) înjosi, a (se) umili, (fig ' > (se) coborî, a (se) scoborî. *(Munca nu te ~ /*

DEGRADANT adj. 1. compromiţător, dezonorant, infamant, înjositor, nedemn, ruşinos, (livr.) difamánt, (rar) degradator, (inv.) necin-stitór, pierzător. *(O faptă ~.)* 2. dezonorant, înjositor, ruşinos, umilitor. *(O situaţie ~.)>*

DEGRADARE s. 1. dărăpănare, măcinare, părăginire, ruinare, stricare. *(~ unui zid vechi.) ~.* deteriorare, învechire, stricare, uzare, (înv.) degradáţie. *(~ mobilei.)* 3. deteriorare, pono-sire, stricare, uzare, (rar) ponoseálă. *(~ haine-loi.)* 4. depreciere. *(~* unei *mărfi perisabile.)* 5. prostire. *(~ calităţii unei mărfi.)* 6. decădere, declasare. *(~ cuiva din cauza băuturii.}* 7. înjosire, umilire, (înv.) deiradáţie. *(Munca nu e o ~.)*

DEGRADAT adj. 1. dărăpănat, măcinat, păraginit, prăpădit, ruinat, stricat, (reg. şi fam.) părăduít, (reg) răntuít. *(O casă ~.)* 2. deteriorai, învechit, sâricat, uzat, (Mold.) hrentuít, (fam.) hârbuft, hodorofit, paradit, rablagit, (fam. rar) răblărít. *(Un obiect ~.)* 3. deteriorat, ponosit, ros,.stricat, tocit. uzat. f *Haine ~.)* i. depreciat. *(O marfă perisabilă ~.*) 5. decăzut, declasat. •'*Un actor ~.*) <s, înjosit, umilit, (rar).scâzúi, (înv. şi reg.) ruşinat. *(Om ~.)*

degradator adj. v. COMPROMÍ TĂTOR. DEGRADANT. DEZONORANT. ÍNFAMANT. ÎNJOSITOR. NEDEMN RUŞINOS.

degradáţie s. v. CORUPERE. DECĂDERE. DEGRADARE. DEPRAVARE. DETERIORARE. ÎNJOSIRE. ÎNVECHIRI-;. PERVERTIRE. STRICARE. UMILIRE. UZARE. \ ICTERE.

DEGRESÁJ s.*(TEffN.)*degresire. *(~ unui obiect metalic.)*

DEGRESÁRE s. *(TEHN.)* degresaj. (~ *unul aliment.)*

depresiv adj. v. DESGRHí-GĂlOR.

DEGUSTĂ vb. a savura, (rar) a legumi. *(-1 ~ mlncarea.)*

DEGUSTARE s. degusta ţie, Savurare. *(~ prăjiturii.)*

DEGUSTAŢÍE -. degustare, savuiare. *(~ unei băuturi.)*

DEHIDROGENÁZĂ s. *(BIOL)* transhidro-geuază.

dehobí vb. v. EPUIZA. EXTENUA. FRÂNGE. ISTOVI. SECA. SECĂTUI. SFÂRŞI. SLEÍ. STOARCE. VLĂGUI. Z JROB

DEIFICÁ vb. a diviniza, a zeifica, (înv.) a índumnezei. *(A ~ o fiinţă muritoare.)*

DEIFICÁRE s. divinizare, zeificare, (înv.) îndumnezeíre. *(~ unui muritor.)*

DEIFICÁT adj. divinizat, zeificat, (înv.) îndumnezeit, înzeít. *(Pămlntean ~.)*

DEÂMPĂRŢÍT s. *(MAT.)* (înv.) dividend.

DEÂNMULŢÍT s. *(MAT.)* (înv.) multiplicând.

DEJA adv. încă. *(~ de copil.)*

DEJUCA vb. a împiedica, a strica, a zădărnici, *(Le-a ~ íoete planurile.)*

DEJUCÁRE s. împiedicare, zădărnicire. C~ *uneltirilor cuiva.)*

DEJUN s. prânz, (pop.) nămiá7ă, prânzáre, (Ban., Transilv., Maram. şi Mold.) gustare. *(Luăm împreună ~ ?)*

DEJUNA vb. a prinzi, (înv. şi reg.) a merinda, (reg.)a prânzui, (prin Maram.) a gusta. *(A ~ singur.)*

delaoláltă adv. v. ÎMPREUNĂ. LAOLALTĂ.

DELAPIDA vb. a defrauda, a «nstrage, (rar) fi frauda, (înv. şi fam.) a sf <. erisi, (impr.) a deturna. *(A ~* o *sumă ae lumi.)*

DELAPIDARE s. 1. defraudare, sustragere, {înv. şi fam.) sfeteriseálă, sfeterisire, (grecism fnv.) sfeterismós, (impr.) deturnare. *(~ une*! *sume de buni.) 2.* escrocherie, fraudă, hoţie, (iivr.) malversáţie, (fie.) mincătoríc. *(A comis o ~.)*

DELAPIDAT adj. defraudat, sustras. *(Sumă ~.)*

DELAPIDATOR s. defraudatur. (~ *a fost condamnai.)*

delator s. v. DENUNŢĂTOR. PÂRÂTOR.

delaţiune s. v. DENUNŢ. DENUNŢARE.

délă s. v. ACŢIUNE. CAUZĂ. JUDECATĂ. PROCES.

DELĂSARE s. apat'e, indiferenţă, indolenţă, inerţie, insensibilitate, nepăsare, pasivitate, placiditate, tembelism, (livr.) impasibilitate, prostraţie, (rar) indiferentism, neângrijite, pasivism, (înv.) negríjă, negrijínţă, tembelâc, (grecism înv.) adiaforíe, (fig.) răceală. *(Stare de totală ~.)*

DELĂSĂTOR adj. apatic, indiferent, indolent, lăsălor, nepăsător, pasiv, placid, tembel, (îivr.)

impasibil, (reg.) nebriştít, (fig.) rece. *(Om ~; atitudine ~.)*

dclăturá vb. v. ELIMINA. ÎNLĂTURA. SCOATE. SUPRIMA.

DELECTA vb. 1. a atrage, a captiva, a cuceri, a desfăta, a fascina, a fermeca, u incinta, a răpi. a seduce, a subjuga, a vrăji, (fig.) a hipnotiza, a magnetiza. *(Spectacolul l-a ~.)* 2. a (se) desfăta, a (se) răsfăţa, (rar) a (se) dez-mierda, (Mold.) a (se) tefericí, (fig.) a (se) îndulci. *(I-a ~ cu lot felul de bunătăţi.)*

DELECTARE s. 1. captivare, cucerire, desfătare, fascinare, fascinaţie, fermecare, în-cântare, răpire, seducere, seducţie, subjugare, vrăjire. *(~ spectatorilor.)* 2. desfătare, farmec, încâutare, plăcere, voluptate, vrajă, (înv. şi reg.) tefericíe, (înv.) îneântec, (fam.) deliciu, (fig) savoare. *(Viaţă plină de~; ~ pe e«7e* o *poate da o lectură bună.)*

DELEGA vb. a autoriza, a împuternici, a învesti, (înv.) a ispravnici, a siobozi. *(L-a ~ íă facă următorul lucru...)*

DELEGAT s. emisar, împuternicit, mesager, reprezentant, sol, trimis, (prin Transilv.) mânát' *'înY.) tnisít, rugător, solitór. *(~ al unui stat tt-ăin.)*

DELEGAŢIE s. 1. împuternicire, mandat, procură, (înv.) procuráţie, vechilét, \echilinieá,

vechilíc, (grecism înv.) plirexusiótită. *(l-a dat o ~ pentru a ridica banii.)* 2. (înv.) ambasadă, solie. *(A trimis împăratului o ~.)*

DELFÍNUL s. art. *(ASTRON.)* (pop.) crucea (art.). *(~ este numele unei constelaţii boreale.)*

DELIBERA vb. a chibzui, a dezbate, a uis-ciita, (livr.) a pertracta. *(Să stăm şi să ~* cu *atenţie ce sa facem.)*

DELIBERARE s. 1. ehibznire, gindire. judecare, (fig.) cumpănire, drămuire. *(J)upa o îndelungată ~.)* 2. chibzu-re, dezbatere discutare, discuţie, (livr.) pertractare. *(A* ai *ut ioc o nouă ~ pe tema...)*

DELIBERAT auj., adv. intenţionat, voit, liber-consimţit, (rar) precugetat. *(*O *acţiune ~; a procedat ~ astfel.)*

DELICAT adj. 1. fin, gingaş, graţios, suav, (Mold. şi Munt.) sc.mmdív, (fig.) dulce. *(O /ată~; cu gesturi ~.)* 2. ales, distins, fin, manierat, politicos. *(O compoitare ~.)* 3. debil, luav, lragil, gingaş, pirpiriu, plăpind, prizărit, stri-jit, slab, slăbănog, slăbuţ, şubred, (pop.) piţigăiat, (înv. şi reg.) mârşav, ticălos, (reg.) «úbav, moringláv, (Mold. şi Transilv.) sighinás. (Munt. si Olt.) şíştav. *(Un copil ~; o constituţii- ~.*) 4. anevoios, dificil, gingaş, greu, (fig.) ir. rat. *(Am* o *misiune ~.)*

DELICATEŢE s. fineţe, gingăşie, gratie, suavitate. *(Gesturi pline de ~.)*

DELICIOS adj. apetisant, bun, gustos, îmbietor, plăcut, savuros, suculent, (rar) *y* ofli-ciós, (arg.) mişto. *(O rnlncare, o cină ~.j*

delicios adj. v. CAPTIVANT. Ct CER 1 iOR. DESFĂTĂTOR. FASCINANT. FE1.11ECĂ-IOR. ÎNCÂNTĂTOR. RĂPITOR. SEDL CÂTOR.

DELÍCIU s. savoare. *(~ unei mtnci~>i.)*

deliciu s. v. DELECTARE. DESFĂTARE. FARMEC. ÎNCÂNTARE. PLĂCERE. VOLUPTATE. VRAJĂ.

DELÍCT s. *(JUR.)* M'nă, (înv.) vegheată. *(Pentru ce ~ a fost judeţul?)*

DELICTUAL adj. *(JUR.)* delictuos. *(rjpiă cu caracter ~.)*

DELICTUOS adj. *(JUR.)* delictual. *(Faptă cu caracter ~.)*

DELIMITA vb. 1. a circumscrie, a demarca, a hotărnici, a limita, a marca, a mărgini, (înv.) a hotărî, a semna. *(A ~ un teren.)* 2. a limita, a mărgini, a străjui, a ţărmuri. *(Stilpii de telegraf ~ şoseaua.)* 3. a se contura, a se desena, a se desluşi, a se distinge, a se evidenţia, a se preciza, a se profila, a se proiecta, a se reliefa. *(Acum imaginea ei se ~ in lumina asfintilu-lui.)* 4. a circumscrie, a limita, a restrn.ge. *(A ~ tema lucrării la...)*

DELIMITARE s. 1. circumscriere, demarcare, demarcaţie, hotărnicire, limitare, marcare, mărginire. *(~ unui teren.)* 2. contura/o, evidenţiere, precizare, proîilare, proiectare, reiie-fcre. *(~ ei In lumina asfinţitului.)* 3. c'rcum-scricre, limitare, restringere. *(~ unei tenie ia...)*

DELIMITAI adj. 1. circumscris, dcmarc.t, limitat, mărginit. *(Un teren ~; o suprajt-ţă --.)* 2. circumscris, finit, limitat, mărginit. *(Valori*

DELIMITATIV adj. delimitator, limitativ, restrictiv. *(Element ~.)*

DELIMITATOR adj. delimitativ, limitativ, restrictiv. *(Plan ~.)*

DELÍR s. *(MED.)* aiurare, aiureală, delirare, (înv. si reg.) bâiguiálă, biiguíre. *(~ unui bol-nap febril.)*

DELIRA vb. *(MED.)* a aiura, (înv. şi reg.) a biigui, (Olt.) a lozi. *(Bolnavul ~ din cauza febrei.)*

DELIRARE s. *(MED.)* aiurare, aiureală, delir, (înv. şi reg.) bâiguiálă, biiguíre. *(~ unui bolnav febril.)*

DÉLNIŢĂ s. *(IST.)* jirebie, sesie. *(Forma de proprietate numită ~ era cunoscută in Moldova sub numele de jirebie şi in Transilvania sub numele de sesie.)*

DELOC adv. defel, nicicum, nicidecum, (înv. şi pop.) necum, nicicât, nimic, (pop. si fam.) ioc, (reg.) hici, nicicacúm, nicidccât, (O!t. şi Munt.) neam. *(Nu pot ~ să-l văd.)*

DELUŞÓR s. *(GEOGR.)* colină, (pop.) colnic, (reg.) grui.

DEMARA vb. *(TEHN.)* a porni. *(Maşina~.)*

DEMARAJ s. *(TEHN.)* demarare, pornire. *(~ unui autovehicul.)*

DEMARARE s. *(TEHN.)* demaraj, pornire. *(~ unei maşini.)*

DEMARCĂ vb. a circumscrie, a delimita, a hotărnici, a limita, a marca, a mărgini, (înv.) a hotărî, a semna. *(~ un teren.)*

DEMARCARE s. circumscriere, delimitare, demarcaţie, hotărnicire, limitare, marcare, mărginire. *(~ a unui teren.)*

DEMARCÁT adj. circumscris, delimitat, limitat, mărginit. *(Teren ~; suprafaţă ~.)*

DEMARCAŢIE s. circumscriere, delimitare, demarcare, hotărnicire, limitare, marcare, mărginire. *(~ a unui teren.)*

DEMARÓR s. *(TEHN.)* pornitor. *(~ al unui motor.)*

DEMASCĂ vb. a se autodemasca, a se trăda. *(S-a ~ fără voie.)*

DEMASCARE s. autodemascare, trădare.

DEMENT adj., s. 1. adj., s. alienat, descreierat, înnebunit, nebun, smintit, ţicnit, (livr. şi peior.) sonát, (pop. şi fam.) apucat, candriu, căpiat, deşucheat, strecheát, (înv. şi reg.) nerod, (reg.) prost, (Transilv., Maram. şi Ban.) bolind, (Ban.) pălăurát, (Olt. şi Munt.) primit, (Mold.) zăluzit, zărghit, (fig.) săltat, sărit, scrântít, ţăcănit. *(O persoană ~.)* 2. adj. demenţial, nebunesc, smintit. *(Un act ~.)*

DEMENŢĂ s. *(MED.)* 1.alienare, alienaţie, nebunie, sminteală, smintire, ţicneală, boală mintală, (pop.) nebuneală, (înv. şi reg.) smíntă, (Transilv., Maram. şi Ban.) bolinzíe, (prin Bucov.) sălteálă, (Mold.) zăluzeálă, zăluzíe, zărgheálă, zărghénie, (fam.) căpiálă, (fig.) rătăcire, scrânteálă, ţăcăneálă. 2. *demenţă precoce* = schizofrenie.

DEMENŢIAL adj. dement, nebunesc, smintit. *(Un act ~.)*

DEMERS s. intervenţie, (înv.) ispită, ispitire. *(Un ~ holărtt.)*

DEMÍSIE s. (înv.) paretisíre, parétisis, prostire. *(~ dintr-o funcţie.)*

DEMISIONA vb. (înv.) a paretisi, a se prosti. *(A ~ dintr-o slujbă.)*

DEMÍTE vb. a destitui, a îndepărta, a scoate, (înv. şi fam.) a mazili. *(L-a ~ din funcţie.)*

DEMÍTERE s. destituire, îndepărtare, scoatere, (înv. şi fam.) mazilire, mazilit. *(~ cuiva din funcţie.)*

demincáre s. v. ALIMENT. HRANĂ. MÂN-CARE.

demâncát s. v. ALIMENT. HRANĂ. MÂN-CARE.

DEMN adj. 1. vrednic. *(~ de luat în seamă.)* 2. respectabil. *(Un om ~,• o purtare ~.)* 3. mindru. *(O ţinută ~.)*

DEMNITAR s. (înv.) dregător, urcádnic. *(Un înalt ~.)*

DEMNITATE s. 1. poziţie, rang, treaptă, (înv.) cin, dregătoríe, ifos, orinduiálă, şedere, vrednicie. *(Ocupă o ~ înaltă în stat.)* 2. rang, litiu, (înv.) spiţă, stat. *(~ de baron.)*

demnitate s. v. VREDNICIE.

demoazelă s. v. DOMNIŞOARĂ. DUDUIE.

demobiliza vb. v. DEMORALIZA. DEPRIMA. DESCURAJA.

demobilizare s. v. DEMORALIZARE. DEPRESIUNE. DEPRIMARE. DESCURAJARE.

demobilizat adj. v. DEMORALIZAT. DEPRIMAT. DESCURAJAT.

demobilizator adj. v. DEMORALIZANT. DEMORALIZATOR. DEPRIMANT. DES-CURAJANT. DESCURAJATOR.

DEMOCRAT adj. democratic. *(Politică ~.)*

DEMOCRATIC adj. democrat. *(Atitudine~.)*

DEMODA vb. a se învechi, a se perima. *(Aceste practici s-au ~.)*

DEMODARE s. învechire, perimare. *(~ unor practici.)*

DEMODAT adj. depăşit, desuet, învechit, perimat, vechi, (livr.) vetust, (fam. fig.) fumat. *(Practici ~.)*

DEMON s. aghiuţă, diavol, drac, încornoratul (art.), naiba (art.), necuratul (art.), satană, tartor, (livr.) belzebút, (rar) scaraoţchi, (pop. şi fam.) micliidúţă, nichipércea (art.), pârlea (art.), sarsailă, (pop.) faraon,

idol, împeliţátul (art.(, mititelul (art.), nefârtátul (art.), nevoia (art.), pârdálnicul (art.), procletul (art.), pustiul (art.), vicleanul (art.), cel-de-pe-comoáră, cel-din-báltă, ducă-se-pe-pustíi, ucigă-1-crúcea, ucigă-1-toaca, (înv. şi reg.) mamón, săcrétul (art.), sótea (art.), (reg.) hâdáche, năpústul (art.), spurc, spurcat, şeitan, şótcă, ucigán, (Transilv., Ban. şi Maram.) bédă, (Mold. si Bucov.) benga (art.), (prin Bucov.) carcandílă, (Transilv. şi Mold.) mutul (art.), (prin Mold. şi Bucov.) pocnetul (art.), (prin Olt.) sarsán, (prin Mold.) scalói, (prin Bucov.) şlactráfu (art.), (înv.) împiedicătórul (art.(, nepriitórul (art.), (eufemistic) păcatul (art.).

DEMONETIZA vb. a (se) deprecia, a (se) devaloriza. *(A ~ un semn bănesc [nominal.)*

DEMONETIZARE s. depreciere, devalorizare. *(~ unor semne băneşti.)*

DEMONETIZAT adj. depreciat, devalorizat, scăzut. *(Cursul ~ «l dolarului.)*

demoniac adj. v. DEMONIC. DIABOLIC. DIAVOLESC. DRĂCESC. INFERNAL. NECURAT. SATANIC.

DEMONIC adj. diabolic, diavolesc, drăcesc, infernal, necurat, satanic, (livr.) demoniac, mefistofelic, (înv. şi pop.) satanésc, (înv.) demonicésc, mamónic, satanicésc. *(Planuri ~.)*

demonicésc adj. v. DEMONIC. DIABOLIC. DIAVOLESC. DRĂCESC. INFERNAL. NECURAT. SATANIC.

DEMONSTRA vb. 1. a adeveri, a arăta, a atesta, a certifica, a confirma, a dovedi, a întări, a mărturisi, a proba, a sprijini, a stabili, a susţine, (livr.) a corobora, (înv. şi rey.) a probălui, (înv.) a încredinţa, a mărfuri, a probui. *(Toate ~ fele spuse.)* 2. a dovedi, a indica, a proba, (fig.) a marca. *(Cursul evenimentelor ~ o cotitură.)* 3. a arăta, a dovedi, a manifesta, a vădi. *(~ reale aptitudini pentru...)* 4. a argumenta, a dovedi, a întări, a proba, a susţine. *(Si-a ~ temeinic ideile.) 5.* a arăta, a explica, a expune. *(A ~ o teoremă.)* 6. a manifesta. *(Masele ~.)* 7. a etala. *(Si-a ~ din plin cunoştinţele.)*

DEMONSTRANT s. manifestant.

DEMONSTRARE s. 1. adeverire, arătare, atestare, certificare, confirmare, demonstraţie, dovedire, întărire, probare, probă, (livr.) coroborare. *(~ celor arătate.)* 2. argumentare, argumentaţie. *(O ~ temeinică a ideilor sale.)* 3. explicare, explicaţie. *(~ unei teoreme.)*

DEMONSTRAT adj. adeverit, confirmat, dovedit, probat, verificat. *(Ce ţi-am spus e lucru ~.)*

DEMONSTRATIV adj. 1. exemplificativ, ilustrativ. *(O experienţă chimică ~.)* 2. *(GRAM.)* (înv.) arătător. *(Pronume ~.)* 3. ostentath, provocator. *(O atitudine ~.)*

DEMONSTRAŢIE s. 1. adeverire, arătare, atestare, certificare, confirmare, demonstrare» dovedâre, întărire, probare, probă, (livr.) coroborare. *(~ celor afirmate.)* 2. manifestaţie. *(O ~ de amploare a maselor.)*

DEMONTARE s. demontat. *(~ unui ansamblu.)*

DEMONTAT adj. desfăcut. *(O piesă ~ din-tr-un ansamblu.)*

DEMONTAT s. demontare. *(~ unei piese.)*

DEMORALIZA vb. a (se) deprima, a (se) descuraja, (fig.) a (se) demobiliza. *(S-a ~ de tot.)*

DEMORALIZANT adj. 1. demoralizator, deprimant, descurajant, descurajator, (fig.) demobilizator. *(O situaţie ~.)* 2. deprimant, descurajant, dezolant, mohorât, posomorit, trist, (rar) dezolatór, posac. *(Un*

peisaj ~.)

DEMORALIZARE s. depresiune, deprimare, descurajare, (livr.) marasm, (înv.) demoralizaţie, (fig.) demobilizare. *(Stare de adin-că ~.)*

DEMORALIZAT adj. deprimat, descurajat, (fig.) demobilizat. *(Un om ~.)*

demoralizat adj. v. CORUPT. DECĂZUT. DEPRAVAT. DESFRÂNAT. DESTRĂBĂLAT. DEZMĂŢAT. IMORAL. NERUŞINAT. PERVERTIT. STRICAT. VICIOS.

DEMORALIZATOR adj. demoralizant, deprimant, descurajant, descurajator, (fig.) demobilizator. *(O situaţie ~.)*

demoralizaţie s. v. DEMORALIZARE. DEPRESIUNE. DEPRIMARE. DESCURAJARE.. DEMULT adv. cíndva, odată, odinioară, vreodată, (înv. şi reg.) oarecî'nd, (înv.) vreodi-nioáră. *(~ în trecut.)*

DENATURA vb. 1. a deforma, a poci, a schimonosi, a scâlcia, a stâlci, a stropşi, (fig.) a schingiui. *(A ~ pronunţarea cuvintelor.)* 2. a altera, a contraface, a deforma, a escamota, a falsifica, a măslui, a mistilica, a răstălmăci, (fig.) a silui, (înv. fig.) a sminti, a strimba. *(~ sensul, adevărul celor spuse de cineva.)*

DENATURARE s. 1. deformare, pocire, pocit, schimonoseală, schimonosire, schimonosit, scâlciere, stâlcire, stâlcit, stropşire, stropşit. *(~ a pronunţării unor cuvinte.)* 2. alterare, deformare, escamotare, falsificare, mistificare, mistificaţie, răstălmăcire, (fig.) siluire. *(~ celor spuse de cineva.)*

DENATURAT adj. 1. deformat, pocit, schimonosit, scâlciat, stâlcit, stricat, stropşit, (fig.) schingiuit. *(O pronunţare ~ a cuvintelor.)* 2. alterat, deformat, fals, mistificat, răstălmăcit. *(O afirmaţie ~.)*

DENDROGRAFÍE s. *(BOT.)* dendrologie. *(~ se ocupă cu studiul plantelor lemnoase.)*

DENDROLOGÍE s. *(BOT.)* dendrografie. *(~ este o ramură a botanicii.)*

DENDROMETRÍE s. *(5ILV.)* taxaţie forestieră.

denegá vb. v. NEGA. REFUZA. RESPINGE. TĂGĂDUI.

DENIE s. *(BIS.)* (prin Transilv.) rugă. *(~ din vinerea mare.)*

DENIGRA vb. a (se) bârfi, a (se) blama, a (se) calomnia, a (se) cleveti, a (se) defăima, a (se) discredita, a (se) ponegri, (livr.) a (se) detracta, a (se) vitupera, (înv. şi pop.) a (se) ocări, (pop.) a (se) huli, a (se) năpăstui, a (se) povesti, (prin Olt.) a (se) publica, (înv.) a (se) balamuţi, a (se) măscări, a (se) mozaviri, a (se) pohlibui, a (se) ponosi, a (se) ponoslui, a (se) prilesti, a (se) vrevi, (fam. fig.) a (se) încondeia, (pop. iig.) a (se) înnegri. *(Îl ~ pe nedrept.)*

DENIGRARE s. bârfă, bârfeală, birfire, bârfit, calomnie, calomniere, cleveteală, clevetire, clevetit, defăimare, discreditare, pone-greală, ponegrire, şoaptă, (pop.) hulă, hulire, năpăstuíre, píră, (înv. şi reg.) ponosluíre, (Ban.) tonocíe, (înv.) balamuţíe, catigorie, clevétă, mozaviríe, (fam. fig.) încondeiere, innegrire. *(Nu te pleca la ~ lor; o ~ ordinară.)*

DENIGRAT adj., s. bârlit, calomniat, defăimat, discreditat, ponegrit, (pop.) năpăstuit (fam. fig.) încondeiat. *(Un om ~.)*

DENIGRATÓR,adj., s. 1. adj., s. birfitor, calomniator, clevetitor, defăimător, ponegritrr,

(livr.) detractor, (pop.) hulitor, (înv.) balamút, clevétnic, năpăstuitor, ponosluitór, (turcism înv.)

mozavír. *(Un ~ ordinar.)* 2. adj. bârfitor, calomnios, clevetitor, defăimător, ponegritor, (rar) calomniator, (pop.) prost, (înv.) mozavír-nic. *(Afirmaţii, vorbe ~.)*

denominaţie s. v. DENUMIRE. NUME. NUMIRE.

L'ENOTÁ vb. a arăta, a atesta, a indica, a rcle\a. a trăda, a vădi. *(Proiectul întocmit ~ competenţa autorului lui.)*

DENOTAŢIE s. 1. *(LOG.)* extensiune, sferă. 2. *(SEMIOTICĂ)* semnificaţie.

DENS adj. 1. compact, îndesat, (pop.) vâr-to-. *(O căpăţlnă de varză ~.)* 2. consistent, solid, tare, vârtos. *(O mămăligă ~.)* 3. gros. *(1 'uid ~.)* 4. adânc, compact, des, greu, gros. *(Ceulă ~.)*

DENSITATE s. 1. *(FIZ.)* masă specifică. *(~ unui corp.)* 2. desime. *(Ce ~ au puieţii?)* DENTAR adj. stomatologic. *(Cabinet ~.)* dentícă s. v. DENT1ŢĂ.

DENTÍNĂ s. *(ANAT.)* ivoriu. *(~ dintelui.)*

DENTÂST s. *(MED.)* stomatolog. DENTÍST1CĂ s. *(MED.)* stomatologie. DENTÍŢĂ s. *(BOT.; Bidens tripartitus)* (reg.) cârligiór, dentícă, denţícă, doi-dínţi, iarbă-rósie, (Transilv.) păduchi-de-ţigán (pl.).

DENTÍŢIE s. dantură *(Are o ~ perfectă.)* dentícă s. v. DENTIŢĂ. DENUDARE s. *(GEOGR.)* denudaţie. *(~ unui teren.)*

DENUDAŢIE s. *(GEOGR.)* denudare. *(~ dealului.)*

DENUMÍ vb. a boteza, a chema, a intitula, a nuini, porecli, a spune, a supranumi, (înv. şi reg.) a număra, (înv.) a grăi, a nomina, a numeni, a titlui. *(Pentru vitejia lui l-au ~,, Bravul".)*

DENUMÍRE s. nume, numire, (livr.) denominaţie, (rar) intitulare, (înv.) titlu, titulatură. *(Ce ~ poartă?)*

DENUMÍT adj. intitulat, numit, poreclit, supranumit, zis, (inv.) titluít. *(Al. Golescu ~ Aiă'nlă.)*

DENUNŢ s. denunţare, (livr.) delaţiune, (pop.) pâră, (înv.) sicofantíe, (fam. fig.) turnare. *(~ adres at justiţiei.)*

DENUNŢA vb. a pârî, a reclama, a spune, (pop.) a vinde, (Mold., Transilv. şi Maram.) a ponoslui, (inv.) a jelui, a vădi, (fam. fig.) a aranja, a turna. *(L-a ~ autorităţilor.)*

DENUNŢARE s. denunţ, (livr.) delaţiune, (pop.) píră, (înv.) sicofantíe, (fam. fig.) turnare. *(~ adresată justifiei.)*

DENUNŢĂTOR s. plrltor, (livr.) delator, sicofant, (înv.) prepuitór, vádnic, (fam. fig.) turnător. *(Un ~ ordinar.)*

DEOARECE conj. (cauzal) 1. că, căci, fiindcă. *(Sú plecăm ~ se face seară.)* 2. cind, cum, fiindcă, întrucât. *(~ ştiu că vinc, sânt emoţional.)* 3. dacă, fiindcă, întrucât, (pop.) unde. *(~ tot stă aproape, mă duc pe la el.)*.

DEOCAMDATĂ adv. 1. acum, momentan, (prin Mold.) deodată. *(~nu am timp.)* 2. provizoriu. *(~ vei locui la mine.)*

DEOCHEÁ vb. (pop.) a poci, (reg.) a pocită, a săgeta, a strica. *(Crede că l-a ~ cineva* p# *copil.)*

deocheá vb. v. INVIDIA. PIZMUI.

deocheat adj. v. DEŞĂNŢAT. IMORAL. IMPUDIC. INDECENT. INTERLOP. NE# CUVIINCIOS. NERUŞINAT. OBSCEN. POR)» NO GRAFIC. SCABROS. SCÂRBOS. SUSPECT. TRIVIAL. VULGAR.

DEOCHETURĂ s. deochi, (pop.) pótcá, (reg.) rnirătúră, rivnă. *(Crede că sugarul suferi de ~.)*

DEOCHI s. deochetură, (pop.) pótcă, (reg.! inirătúră, râvnă. *(Îi face farmece de ~.)*

DEODATĂ adv. brusc, fulgerător, iustanta-neu, odată, repede, scurt, subit, (pop.) uúmai, (reg.) târla-rnârla. *(~ se întoarce spre el şi...f*

deodată adv. v. ACUM. CONCOMITENT. DEOCAMDATĂ. MOMEMTAN. ODATĂ. SIMULTAN.

DEOPARTE adv. izolat, retras, (înv.) oséW,

(Stă ~.)

DEOPOTRÍVĂ adv., adj. 1. adv. absolut, aidoma, aievea, asemenea, chiar, exact, identio, întocmai, (înv. şi pop.) aşíjderea, (Mold. ţ! Bucov.) listai, (prin Bucov.) prici, (Transilv.) tístas, (prin nord-estul Olt.) tixlím.(lnv.) atócma, tij, tocmai. *(Este ~ mamei sale.)* 2. adj. invar. egal. *(Persoane ~ în înălţime.)*

deosebi adv. v. APARTE. DEOSEBIT. SEPARAT.

DEOSEBÍ vb. 1. a desluşi, a diferenţia, a discerne, a discrimina, a distinge, (înv. şi pop.) a osebi, (Ban., Transilv. şi Maram.) a deschi-lini, (fig.) a cerne. *(Poate ~ cu uşurinţă nuanţele.)* 2. a se diferenţia, a diferi, a varia, (înv.) a se feluri. *(Obiceiurile se ~ de la un popor la altul.)* 3. a se distinge, a se evidenţia, a se ilustra, a se remarca, a se singulariza, (înv.) a st însemna, a se semnala, a se vesti. *(Prin ce s-a ~ interpretarea sa?)*

deosebi vb. v. DESPĂRŢI. IZOLA. SEPAR/.

DEOSEBÍRE s. 1. diferenţă, diferenţiere, discriminare, distincţie, (rar) distingere. *(Să facem următoarea™...)* 2. diferenţă, (înv. şi pop.) osebire, (Ban., Transilv. şi Maram.) deschill-níre, (înv.) osebitúră. *(Ce mare ~ este Intn ei!)*

DEOSEBIT adj., adv. 1. adj. anume, anumit, aparte, special, (înv. şi pop.) osebit. *(Cu o metodă ~.)* 2. adj. aparte, distinct, separat, special. *(Secţia ocupă o clădire ~.)* 3. adj. aparte, particular, special, specific, sui-generâs. *(Un gust ~.)* 4. adj. aparte, individual, neobişnuit, singular, special, (livr.) insolit. *(Uu caz ~.)* 5. adj. diferit. *(Au trăit !n vremuri ~./* S. adj. diferit, distinct, (înv. şi pop.) osebit. *(Două cete, două grămezi ~.)* 7. adj. diferit, distinct, separat, (înv. şi reg.) chilín. *(Problemele impun rezolvări ~.)* 8. adv. aparte, separat, (pop.) deosebi, (fam.) başca. *(~ dé asta, i-a mai dat şi...)* 9. adj. diferit, divergent. *(Au concepţii ~.)* 10. adj. diferit, diver», felurit, variat, (înv. şi pop.) osebit, (înv.) des-

părţít, vánu *(Un sortiment ~ de mărfuri)* 11. adj ales, di-tins, rar, superior. *(E un om~)* 12. adj ales, distins, eminent, ilustru, remar cabil. *(Jjn profesor ~)* 13. adj important însemnat, mare, notabil, preţios, remarcabi', serios, substanţial, temeinic, valoros, (fia) consistent *(A adus o ~ contribuţie la dezvoltarea ştiinţei)* 14. adj admirabil, excelent, lncântător, remarcabil *(Un spectacol ~)* 15. adj însemnat, remarcabil *(A repurtat un succes ~)* 16. adj ales, aparte, distins, (în\ şi reg) scump *(\orbe ~)* 17. adj mare *(I se face o ~ cinste)* 18. adv excepţional, extraor dinar, extrem, foarte, grozav, teribil *(~ de bun)*

DEPANA vb *(TEHA)* a repara (pop) a drege *(A ~ un vehicul, un televizoi)*

DEPANARE s *(TEHN)* depanaţie, repa rare, reparat, reparaţie, (pop) dregeie (~ unui *televizor)*

DEPANATOR s reparator *(~ de televi* "*oare)*

DEPANAŢIE s *(TEHN)* depanare, repa rare, reparat, reparaţie, (pop) dregere (~ iwuí *aparat electric)*

DEPARTAMENT s minister *(În unele state, ministerul se numeşte ~)*

DEPARTAMENTAL adj. ministerial *(Pro blemele ~ ale SUA)*

DEPARTE adv mult *(Ce ~ a aruncat!)*

DEPĂNA vb a Înfăşură *(A ~ fire textile pe un mosor)*

DEPANARE s înfăşurare *(~ a firului pe mosor)*

DEPANATOARE s vârtelmţă, (pop) ras-chitór, sucală, (reg) letcă, roată, rotán, (în\ ) Sflrleáză *(~ pentru firele de lina)*

DEPĂRIÁ vb 1. a (se) distanţa, a (se) Îndepărta *(Se ~ unu de alţii, s a ~ de grupul nostru)* 2. a (se) dezlipi, a (se) îndepărta *(Sa nu te ~ de mine)* 3. a distanţa, a îndepărta, a rari, a spatia, (înv) a spaţiona *(~ literele unui cuvtnt)* 4. a elimina a îndepărta, a Inia tura, a scoate *(A ~ petele de pe o haină)* 5. a alunga, a goni, a îzgom, a îndepărta, (rar) a prigoni a răzmeri, a surghiuni (înv şi pop) a oropsi, (pop) a zgorni, (înv şi reg) a întin, a mâna, a tăia, (reg)a ţintiri, a zgom,(Transilv şi Ban) a dudui, a gorgom, (Transilv.) a păfuga (prin Transilv) a poteri, (prin Olt. şi Ban) a sprlnji, (Transilv şi Maram) a ţipa, (Ban şi Transilv) a zogorni, (înv) a kpăda, a răşchira, (fam) a mătrăşi, (fam fig) a mătura *(L a ~ cu violenţă de la sine)* 6. a se îndepărta a se instrăma *(De ce te-ai ~ de noi')* 7. a se abate, a devia, a divaga, a se îndepărta, (în\ *)* a (se) scăpata *(Ne-am ~ de la subiect)*

DEPĂRTARE s 1. distanţare, îndepărtare *(~ lui de grupul nostru)* 2. dezlipire, îndepărtare *(~ lui de casă)* 3. distanţare, îndepărtare rărire, spaţiere *(~ literelor unui cuvlnt)* 4. (concr) distanţă, spaţiu, (pop) cale, (înv) loc. *(Intre cele două oraşe e o ~ de 40 km)* 5. (concr) distanţă, interval, spaţiu, (Transilv) scópot *(Ce ~ este Intre cei doi stílpi')*

DEPĂRTAT adj 1. îndepărtat. *(Un loc ~)* 2. desfăcut, răşchirat. *(Cu picioarele ~.)* 3.

distanţat, rar *(Rlnduri ~)* 4. distanţat, rărit, spaţiat *(Un text eu litere ~)*

DEPĂŞÍ vb 1. a devansa a întrece *(L a ~ în mers)* 2. a întrece, a trece *(Grei; tlea pachetului ~ 10 kg)* 3. a întrece, (pop) a 1 ISI *(*Si *a ~ toţi partenerii)* 4. a întrece (fie] a eclipsa *(Îl ~ prin însuşiri)* 5. a bum a întrânge, a învinge, a răzbi, (hvr) a snrmonta *(A ~ toate dificultăţile)* b. a covârşi a întrece *(lubirea~ toate celelalte sentimente)* 7. a întrece *(Aceste sarcini ~ puterile lui)*

DEPĂŞÍRE s devansare, întrecere *(~ cuiva în mers)*

DEPĂŞÍT adj 1. demodat, desuet, învechit, perimat, vechi, (hvr) vetust, (fam fig) fumat *(Practici ~)* 2. învechit perimat, retrograd *(O mentalitate ~)* 3. arhicunoscut banal ştiut \echi, (rar) lascunoscut, (fam fig) Iu nat, răsuflat *(O gluma ~)*

DEPENDENT adj 1. subordonat, supus *(O ţara ~.)* 2. *(GRAM)* secundar subordoi at *(Propoziţie ~)*

DEPENDENŢĂ s aservire, atârnare subor donare, supunere, (hvr) servitute *(Stare de ~)*

DEPENDINȚĂ s 1. (la pi) atenanse (pi) *(Casă urbană cu ~)* 2. (mai ales la pi) acaret, (înv. şi reg) naméstie, olat, sălaş, (teg) mlietoáre, oleáb, (Mold şi Transilv) hei (prin Olt) leau *(~ ele* un*ei gospodării rurale)*

depeşa vb v TELEGRAFIA

depésăs v. EPISTOLĂ EPISTOLIE SCRISOARE TELEGRAMĂ

DEPILA vb 1. a (se) epila 2. *(T*I-*BĂCĂRIE)* a părui

DEPILÁREs 1. epilare 2. *(TĂBACĂRIE)* păruit

DEPILATÓR s epilator

DEPÍNDE vb. 1. a aparţine, a ţine *(T;us-tul ~ de minister)* 2. a atâma,(înv) a spânzura *(Totul ~ de el)*

depínge vb v DESCRIL EXPUNE ÎN FĂTISA PREZENTA REDA ZUGR \\ I

DEPLASA vb 1. a se duce, a merge, a se mişca, a umbla, (pop) a se purta *(Se ~ put*in *prin grădină)* 2. a (se) muta, a (se) slu nuta (înv şi reg) a (se) petrece *(*Se *~ dintr un loc In altul)* 3. a se da a se duce a merge *(*Se *~ cu* doi *paş*i *înapoi)* 4. a se duce, a se transpoi la *(S a ~ la faţa locului)* 5. a (se) clătina, a (se) clinti a (se) misea, a (st) muta a (se) ui ni (mv si pop) a (se) sminti, (înv si reg) a (se) clăti (Mold şi Transilv) a (se) \isca *(\ a putut ~ piatra de la locul ei)* 6. a duce *(*1 *~ lingura la gură)* 7. a mişca a muta, a plimba *(~ bomboana prin gura)* 8. a (se) circula, a (se) merge, a (se) umbla *(O artera pe care se ~* mi.*lte vehicule; se ~ singur, nelnsoţit*) 0. a trece (*Proiectilul se ~ prin aer)* 10. a mâna *(*Vân*tul~ departe frunzele)* 11. a aluneca *(*L*n strat de roci s a ~)* 12. *(MED)* a (se) dezarticula, a (se) disloca, a (se) luxa, a (se) scrânti a (se) suci, (rar) a (se) răsuci, (înv si reg) a (se) sminti, (reg) a (se) strica, (prin Transilv) a (se) muruli,

(Transilv.) a (se) pica, (prin Transilv. şi Bucov.) a (se) preti, (prin vestul Munt.) a (se) proclinti. *(Si-a ~ osul umărului.)* 13. *(TEHN.)* a acţiona, a mişca. *(Remorca este ~ de un tractor.)* 14. a (se) muta, a (se) schimba. *(Accentul sa ~ pe ultima silabă.)*

DEPLASÁBIL adj. transportabil. *(Un bolnav ~.)*

DEPLASARE s. 1. mergere, mers, mişcare. *(~ lui prin grădină.)* 2. mişcare. *(Viteza de ~ a unui mobil.)* 3. călătorie, drum, voiaj, (înv.) plimbare, umblet. *(*O *~ lungă şi obositoare.) 4.* cursă, drum. *(La prima ~, camionul s-a dovedit corespunzător.)* 5. mutare, strămutare. *(~ dintr-un loc In altul.)* 6. *(FIZIOL.)* locomoţie. *(Organe de ~.) 7.* circulaţie, mişcare. *(~ sevei tn plante.)* 8. clătinare, clintire, mişcare, mutare, urnire, (înv. şi reg.) clătlre. *(~ din loc a unui bolovan.)* 9. trecere. *(~ lunii pe cer.)* 10. alunecare. *(~ unor straturi argiloase.)* 11. *(MED.)* dezarticulare, dezarticulaţie, dislocare, luxare, luxaţie, scrânteală, scrântire, scrin titură, sucire, (rar) răsucire, sucitúră, torsiune, (prin vestul Munt.) proclínteálă, pro-clintíre. *(~ osului numeral.)* 12. mutare, schimbare. *(~ accentului pe altă vocală a cuvlntului.)*

DEPLASAT adj. *(MED.)* dezarticulat, dislocat, luxat, scrintit, sucit, (rar) răsucit, (prin vestul Munt.) proclintit. *(Un os ~.)*

deplasat adj. v. DISTONANT. INADECVAT. INOPORTUN. NEADECVAT. NECORESPUNZĂTOR. NEOPORTUN. NEPOTRIVIT.

DEPLÍN adj. 1. împlinit, încheiat, întreg, *(Zefe ani ~.)* 2. complet, integral, întreg, tot, total. *(Suma ~ de plată.)* 3. absolut, adine, complet, desăvârşit, perfect, profund, total. *(O linişte ~; întuneric ~.)* 4. complet, integral, întreg, total, (livr.) plenar, (înv.) cumplit. *(Mulţumire, realizare ~.)*

DEPLINĂTATE s. 1. integritate, plenitudine. *(In ~ facultăţilor mintale.)* 2. desăvir-şire, plenitudine, plinătate, (înv.) plinăciúne, plineálă. *(Sentiment de ~.)*

DEPLINGE vb. a căina, a compătimi, a plânşe, (livr.) a deplora, (înv. şi pop.) a tingui, (înv. şi reg.) a căi, (reg.) a sărăci, (Transilv., Maram. şi Mold.) a şăinăli, (înv.) a jeli, a jelui. *(Îl ~ pentru tot ce a Indurat.)*

deplora vb. v. CĂINA. COMPĂTIMI. DE-PLÂNGE. PLÂNGE.

DEPLORABIL adj. jalnic, lamentabil, mizerabil, nenorocit, prăpădit, (livr.) mizer, (înv. şi reg.) ticălos, (înv.) mişel. *(Era Intr-o stare ~.)*

DEPOLARIZÂNT s. *(CHIM.)* depolari-zator.

DEPOLARIZATÓR s. *(CHIM.)* depola-rizant.

DEPONENT s. *(JUR.)* depunător. *(~ la CEC.)*

DEPORTA vb. *(JUR.) a* surghiuni. *(Condamnatul a fost ~.)*

DEPORTARE s. *(JUR.)* surghiun, surghiunire, (înv.) surghiunie, surgunlâc. *(~ cuiva In urma unei condamnări.)*

DEPORTAT s. *(JUR.)* surghiunit.

DEPOSEDA vb. a jefui, a prăda, (livr.) a spolia, (fig.) a despuia. *(L-a ~ de tot ce-a avut.)*

DEPOSEDARE s. jefuire, prădare, (livr.) spoliáţie, spoliere, (fig.) despuiere. *(~ unei persoane de bunurile sale.)*

DEPOSEDAT adj. jefuit, prădat, (livr.) spoliat, (fig.) despuiat. *(Persoană ~.)*

DEPOZIT s. 1. magazie, (înv.) abáldă, magazá, magazin. *(~ de mărfuri.)* 2. *(GEOL.)* depunere, sediment. *(Un ~ de calcar.)*

DEPOZITA vb. 1. a înmagazina, a stoca, (inv.) a stringe. *(~ marfa In magazie.)* 2. *(GEOL.)* a se depune, a se sedimenta. *(Calcarul s-a ~.)*

DEPOZITAR s. păstrător. *(~ al unei vechi culturi.)*

DEPOZITARE s. 1. înmagazinare, maga-zinaj, magazinare, stocaj, stocare. *(~ unei mărfi.)* 2. *(GEOL.)* depunere, sedimentare, sedimentaţie. *(Proces de ~ a calcarului.)*

DEPOZIŢIE s. *(JUR.)* declaraţie, mărturie, mărturisire, (rar) confesiune, (înv.) mărturi-sánie, tacrir. *(~ unui martor in instanţă.)*

DEPRAVA vb. a (se) corupe, a decădea, a (se) desfrâna, a (se) destrăbăla, a (se) perverti, a (se) strica, a (se) vicia, (rar) a (se) dezmăţa, (înv.) a (se) sminti. *(S-a ~ Inlr-un mediu imoral.)*

DEPRAVARE s. 1. corupere, decădere, pervertire, stricare, viciere, (înv.) degradáţie. *(~ moravurilor.)* 2. corupţie, decadenţă, decădere, desfrinare, desfrâu, destrăbălare, dezmăţ, imoralitate, perdiţie, perversitate, perversiune, pervertire, pierzanie, pierzare, stricăciune, viciu, (rar) deşănţare, (înv.) aselghiciúne, asélghie, desfătare, preacurvíe, preacurvíre, preaiubíre, (fig.) descompunere, putreziciune, (rar fig.) putrefacţie, (înv.

fig.) putrejúne. *(Starea de ~ din înalta societate.)*

DEPRAVAT adj., s. 1. adj. corupt, decăzut, desfrânat, destrăbălat, dezmăţat, imoral, neruşinat, pervertit, stricat, vicios, (livr.) libertin, (rar) deşănţat, (pop. şi fam.) parşiv, (pop.) deşucheat, (înv. şi reg.) ruşinat, (reg.) şucheát, teşmenít, (înv.) aselghicésc, demoralizat, spurcat. *(Om ~.)* 2. adj., s. desfrânat, destrăbălat, dezmăţat, imoral, stricat, (pop.) curvár, (înv.) preacurvár, preacurvitór. *(Un bărbat ~.)*

DEPRECÍA vb. 1. a (se) demonetiza, a (se) devaloriza. *(A ~ un semn bănesc nominal.)* 2. a (se) degrada. *(O marfă perisabilă cares-a~.)*

deprecia vb. v. BAGATELIZA. MINIMALIZA. SUBAPRECIA. SUBESTIMA. SUBEVALUA.

DEPRECIAT adj. 1. demonetizat, devalorizat, scăzut. *(Cursul ~ al dolarului.)* 2, degradat. *(Marfă perisabilă ~.)*

depreciat adj. v. MINIMALIZAT. SUBAPRECIAT. SUBESTIMAT. SUBEVALUAT.

DEPRECIATIV adj. defavorabil, dispreţul, tor, peiorativ. *(Cuvinte cu sens ~.)*

DEPRECIERE s. 1. demonetizare, devalorizare. *(~ unor semne băneşii.)* 2. degradare. *(~ unor mărfuri perisabile.)*

depreciere s. v. MINIMALIZARE. SUBAPRECIERE. SUBESTIMARE. SUBEVALUARE.

DEPRESIUNE s. 1. *(GEO ~}R.)* (pop.) lăsătúră. (*În munţi pot exista numeroase ~.)* 2. demo-rali.'are, deprimare, descurajare, (livr.) marasm, (înv.) demoralizaţie, (fig.) demobilizare. *(Stare de ~ a unui nevrotic.)*

depreúnă adv. v. DIMPREUNĂ. ÎMPREUNĂ. LAOLALTĂ.

DEPRIMĂ vb. a (se) demoraliza, a (se) descurca, (fig.) a (se) demobiliza. *(S-a ~ de tot.)*

DEPRIMANT adj. 1. demoralizant, demoralizator, descurajant, descurajator, (fig.) demobilizator. *(O situaţie ~.)* 2. apăsător, dezolant, sumbru, (fig.) negru. *(Gtnduri ~.)* 3. demoralizant, descurajant, dezolant, mohorât, posi-morit, trist, (rar) dezolatór, posac. *(Un pef-'ij ~.)*

DEPRIMARE s. demoralizare, depresiune, •descurajare, (livr.) marasm, (înv.) demoralizaţie, (fig.) demobilizare. *(Stare de ~.)*

DEPRIMAT adj. 1. demoralizat, descurajat, (fig > demobilizat. *(Om ~.)* 2. abătut, amărit, descurajat, indispus, îndurerat, întristat, mih-nit. necăjit, supărat, trist, (pop.) obidit, (înv. şi rea.) scârbít, supărăcios, (înv.) dosădít, ponosit, pricăjit, (fig.) cătrănit, pleoştit, plouat. *{E tare ~ de vestea primită.)*

DEPRÍNDE vb. 1. a (se) aclimatiza, a (se) acomoda, a (se) adapta, a (se) deda, a (se) familiariza, a (se) învăţa, a (se) obişnui, (reg.) a (se) hirsi. *(S-a~ în noul mediu.)* 2. a dresa. *(A ~ un animal, la circ.)* 3. a-şi însuşi, a învăţa, a prinde. *(Nu e meşteşug pe care să nii-l poală ~.)* 4. a se împăca, a se obişnui. *(Nu mă pot ~ cu glndul că...)*

DEPRINDERE s. 1. aclimatizare, acomodare, adaptare, dedare, familiarizare, obişnuire. C~ *sa In noul mediu.)* 2. însuşire, învăţare. >*(~ unor noţiuni elementare.)* 3. obicei, obişnuinţă, (înv. şi pop.) nărav, (pop.) învăţ, treabă, (înv. şi reg.) nacafá, (prin Olt.) săbáş, (înv.) învăţătură, obícină. *(Conform ~, a plecat la plimbare.)* 4. (mai ales la pi.) apucătură, comportament, comportare, conduită, maniere (pl.i. moravuri (pl.), năravuri (pl.), obiceiuri (pl.i. purtare, (pop.) modă, (Transilv.) pont, (înv.) duh, (turcism înv.) talî'm. *(Ce*

înseamnă ~ilf astea?) 5. (mai ales la pi.) apucătură, obicei, obişnuinţă, tabiet, (înv.) taifét. *(Are ~ile lui zilnice.)* 6. apucătură, fire, nărav, obicei, obişnuinţă, (Ban.) ogód. *(I-am aflat ~.)*

deprindere s. v. EXERCIŢIU. ÎNVĂŢARE. ÎNVĂŢĂTURĂ. PRACTICĂ. STUDIU.

DEPRINS adj. 1. acomodat, dedat, familiarizat, obişnuit. *(Un om ~ în noul mediu.)* 2. experimentat, încercat, priceput, rutinat, versat. *(Un ochi ~.)*

DEPUNĂTOR s. *(JUR.)* deponent. *(~ la CFC.)*

DEPUNE vb. 1. a lăsa, a preda. *(A ~ geamantanul la gară.)* 2. a înainta, a înmâna, a preda, a prezenta, a remite, a transmite, (pop.) a băga. *(I-am ~ întreaga documentaţie; a ~ o cerere.)* 3. a pune. *(~ pe birou tot ce ai*

In buzunare.) 4. a achita, a plăti, a vărsa. *(A ~ prima rată la termen.)* 5. a se aşeza, a se aşterne, a se pune. *(S-a ~ mult praf pe...)* 6. a se aşeza, a se aşterne, a cădea, a se lăsa, a pica. *(S-a ~ bruma peste clmpii.)* *7.(GEOL.)* a se depozita, a se sedimenta. *(Calcarul s-a ~.)* 8. a desfăşura, a duce, a efectua, a executa, a face, a îndeplini, a întreprinde, a presta. *(~ acolo o muncă utilă.) 9.* a presta. *(A ~ un yurămînt.)*

DEPUNERE s. 1. lăsare, predare. *(~ geamantanului la gară.)* 2. înaintare, înrnânare, predare, prezentare, remitere, transmitere, (înv.) paradosíre, paradosít. *(~ unei cereri.)* 3. achitare, plată, vărsare. *(~ ratei în termen.) Z.(GEOL.)* depozitare, sedimentare, sedimenta-lie. *(Proces de ~ a calcarului.)* 5. *(GEOL.;* concr.) depozit, sediment. *(~ de calcar.)*

DEPURATÍV s.*(FARM.)* depurator. *(Purgativele slnt ~e.)*

DEPURATOR s. *(FARM.)* depurativ.

DEPUTAT s. congresman, (prin Transilv., ieşit din uz) ablegát. *(În unele state, ~ se numeşte congresman.)*

DERANJ s. 1. dezordine, neorânduială, zăpăceală, (rar) neórdinc, (Mold.) calamandrós, (íam.) brambureálă, harababură. *(E mare ~ la noi In casă.)* 2. supărare. (A^T*u va fi nici un ~ dacă...)*

DERANJA vb. 1. a răscoli, a răvăşi, a zăpăci, (reg.) a răntui, a rostopoli. *(De ce mi-ai ~ hirtiile?)* 2. a strica. *(Să nu-mi ~ pieptănătura.)* 3. a (se) defecta, a (se) deregla, a (se) strica, (rar) a (se) detraca. *(S-a ~ un sistem tehnic.)* 4. a incomoda, a încurca, a jena, a stingheri a stânjeni, a supăra, a tulbura, (livr.) a conturba, a importuna, (rar) a sinchisi, (pop.) a zăticni, (Mold. şi Bucov.) a zăhăi, (înv.) a sminti. *(Te rog să nu-l ~ de la lucru; să nu fie ~ de nimeni.) 5.* a perturba, a tulbura. *(A ~ liniştea cuiva.)* 6. *(MED.)* a i se strica. *(I s-a ~ stomacul.)* 7. a se obosi, a se osteni. *(Nu era cazul să te ~ până la mine.)*

DERANJAMENT s. 1. defect, defectare, defecţiune, dereglare. *(~ în funcţionarea unui aparat.)* 2. perturbare, perturbaţie. *(Un ~ teh-;iic.)* 3. *(MED.)* dereglare, tulburare. *(~ organic, funcţional.)*

deranjament s. v. DIAREE.

DERANJARE s. 1. răscolire, răvăşire, zăpă-cire. *(~ hlrtiilor de pe masă.)* 2. stricare. *(~ pieptănăturii.)* 3. incomodare, jenare, stinghereală, stingherire, stânjeneală, stânje-nire, tulburare, (livr.) conturbáre, (pop.) zătic-níre. *(~ cuiva de la lucru.)* 4. *(MED)* stricare. *(~ stomacului.)*

DERANJAT adj. 1. răscolit, răvăşit, zăpăcit. *(Are toate hirtiile ~.)* 2. ciufulit, neângrijit, vilvoi,

zbârlit, (livr.) hirsut, (pop. şi fam.) burzuluit, (înv. şi reg.) străflocát, (reg.) borz, borzós, buhós, buhuiát. vâlvoiát, sbârlóg, zborşít, (Mold. şi Bucov.(dupurós, (vestul Iransilv.) spérlă, (Ban. şi sud-vestul Transilv.) sperlít, (fam. şi depr.) neţesălat. *(Cu părul ~.)* 3. defect, defectat, dereglat, stricat, (rar) detracat, smintit. *(Un mecanism, un ceas ~.)* 4. *(MED.)* stricat. *(Are stomacul ~.)*

DERBEDÉLÎ s. 1. golan, haimana, vagabond, (pop. şi fam.) teleleu, (reg.) hârbár, hârbáreţ, uliţár, (Mold.) dulandragíu, (prin Olt.) jarcaléte, (Mold.) lainic, (prin Munt.) teácăr, (Mold. şi Transilv.) uliţárnic, (Transilv. şi Ban.) vandralău, vandráş, vandróc, vandro-cáş, (prin Transilv.) verbuncáş, (înv.) ştrengar, zamparagíu, (înv., în Iransilv.) buduş-lău, (fam.) bate-póduri. *(E un ~ fară pereche.)* 2. lepădătură, lichea, netrebnic, puşlama, scârnăvie, secătură, (pop. şi fam.) cioflingar, (înv. şi reg.) pujlău, (reg.) orbéte, oşíştie, posto-róncă, púјlă, (Mold.) nandralău, poghibálă, (Transilv. şi Maram.) techerghéu, (înv.) ştrengar, (fam.) cútră, marţafói, (fig.) căzătură, o-treápă, zdreanţă, (reg. fig.) loază, (arg.) si-chimeá. *(E un ~ fără caracter.)*

DERDELÚŞ s. săniuş. *(Mergem la ~ ?)*

DEREGLA vb. a (se) defecta, a (se) deranja, a (se) strica, (rar) a (se) detraca. *(Un sistem tehnic care s-a ~.)*

DEREGLARE s. 1. defect, defectare, defecţiune, deranjament. *(~ în funcţionarea unui aparat.)* 2. *(MED.)* deranjament, tulburare. *(~ organică, funcţională.)*

DEREGLAT adj. defect, defectat, deranjat, stricat, (rar) detracat, smintit. *(Un mecanism, un ceas ~.)*

DERETICA vb. a curăţa, a scutura, a strânge, (înv. şi reg.) a griji, (reg.) a rindui, (prin Bucov.) a cioroboti, (Transilv.) a câştiga, (Ban. şi Transilv.) a orândui, (Transilv.) a tă-găşi, (Transilv. şi Maram.) a tică/ui, (Transilv.) a tistăli. *(A ~ prin casă de sărbători.)*

DERETICÁRE s. 1. dereticat, scuturare, scuturat. *(~ camerei.)* 2. curăţenie, scutură-tură, (prin Transilv.) tăgăşíre, tistuşág. *(A făcut o ~ radicală prin casă.)*

DERETICAT adj. scuturat. *(O casă ~.)*

DERETICAT s. dereticare, scuturare, scuturat. *(~ camerei.)*

DERIVĂ vb. 1. a proveni, a rezulta, (pop.) a se trage. *(Multe consecinţe ~ de aici.) 2. (LINGV.)* a proveni, a veni, (pop.) a se trage. *(Cuvlntul,,naştere" ~ din verbul „naşte".)*

DERIVARE s. *(LIXGV.)* derivaţie. *(~ cu tufixe.)*

DERIVAŢIE s. *(LIXGV.)* derivare. *(~ cu prefixe.)*

deriziune s. v. BATJOCURĂ. BĂTAIE Di: JOC. DERÂDERE. RÂS. ZEFLEMEA.

DERIZORIU adj. 1. ridicol. *(Preţuri ~.) 2.* mărunt, neânsemnat. *(O valoare ~.)*

DERÂDERE s. batjocură, ris, zeflemea, bătaie de joc, (livr.) deriziune, (înv.) batjóc, batjocoritúră, (fam.) băşcălie. *(A lua pe cineva In ~.)*

DERMATÍTĂ s. *(MED.)* dermită.

DERMÍTĂ s. *(MED.)* dermatită.

DEROGARE s. *(JUR.)* (rar) derogaţiúne. *(~ de la* o *prevedere.)*

derogaţiúne s. v. DEROGARE.

derula vb. v. DEFILA. PERINDA. PREFIRA. SUCCEDA.

derulare s. v. DEFILARE. PERINDARE. PREFIRARE. SUCCEDARE.

DERUTA vb. a descumpăni, a dezorienta, a încurca, a zăpăci, (livr.) a deconcerta. (V*estea auzită l-n ~.)*

DERUTANT adj. (livr.) deconcertant. *(O veste ~.)*

DERUTAT adj. 1. descumpănit, dezorion tat, încurcat, nedumerit, perplex, zăpăcit, (livr.) deconcertat, (înv. şi fam.) sastisit. *(A* ram*te ~.)* 2. aiurit, buimac, buimăcit, descumpănit, dezorientat, năuc, năucit, zăpăcit, (Olt.) zăbăuc, (Mold.) zălud, (fig.) împrăştiat, *(lurr ~ mai este!)*

DERUTĂ s. descumpănire, dezorientare, încurcătură, nedumerire, perplexitate, zăpăceală, (livr.) deconcertáre. *(Stare de ~.>* dervelívb. v. JEGOSI. MÂNJI. MURDĂRI. PĂTA.

dervelít adj. v. JEGOS. MÂNJIT. MURDAR. NEGRU. NESPĂLAT. PĂTAT. RĂ-PĂNOS. SLINOS. SOIOS.

DES adj., adv. 1. adj. compact, strins. *(Mergeau* î*n rtnduri ~.)* 2. adj. apropiat. *(Plasă cu ochiuri ~.)* 3. adj. bătut. *(Ţesătură ~.)* 4. adj. bogat, îmbelşugat, învoit. *(Cu părul ~.)* 5. adj. adânc, compact, dens,, greu, gros. *(Ceaţă ~.)* 6. adj. frecvent, repetat. *(Vizite ~.)* 7. adv. adesea, adeseori, deseori, frecvent. *(Mergea ~ pe la el.)* 8. adj., adv. grăbit, iute, rapid. *(Respiraţie ~; respiră ~.>* DESAGĂ s. traistă, (reg.) tăgfrţă, tórbă» (Transilv., Ban. şi Olt.) stráiţă. *(Duce mtn-carea tn ~.)*

desagi vb. v. BURDUŞI. GHEMUI. ÎNDESA. ÎNGHESUI. ÎNGRĂMĂDI. TICbl. DESĂRCINA vb. a descăuna, a elibera, a scoate. *(L-a ~ din funcţie.)*

DESĂRCINARE s. descăunare, eliberare, scoatere. *(~ cuiva dintr-o funcţie.)*

DESĂVÂRŞÍ vb. 1. a (se) perfecţiona. *(Se ~ continuu prin studiu.)* 2. a împlini, a îndepini, a înfăptui, a realiza. *(Şi-a ~ opera.)* 3. a st realiza. *(S-a ~ ca poet.)* 4. a încheia, a sf.rşi, a termina. *(X ~ opera începută de alţii.)*

DESĂVÂRŞÍRE s. 1. perfecţionare. *(~ Iu; continuă.)* 2. deplinătate, plenitudine, plinătate, (înv.) plinăciúne, plineálă. *(Sentimenl de ~.)* 3. perfecţiune, (livr.) impecabiliute, (rar) sublimitate, (înv.) săvirsíre. *(~ unei creaţii artistice.)* 4. perfecţiune, sublim. (*~ este o categorie estetică.)* 5. perfecţiune, x[jLlr]itate. *(~ liniilor ei.)*

DESĂVÂRŞÂT adj. 1. excepţional, extraordinar, formidabil, ideal, magistral, minunat perfect, splendid, sublim, superb, (înv.) săvir-şít. *(O regie, o interpretare ~.)* 2. impecabil, ireproşabil, perfect. *(Un serviciu hotelier ~.)>* 3. perfect, sfint. *(~ nevinovăţiei)* 4. complet, infinit, nemărginit, total, (fig.) orb. *(Încredere ~* I*n cineva.)* 5. absolut, adine, complet, deplin, perfect, profund, total. *(O linişte ~; întuneric ~.)*

DESCALIFICĂ vb. a (se) dezonora. *(S-a~ pe viaţă.)*

DESCĂLECA vb. (înv.) a pedestri. *(A ~ de pe cal.)*

DEbCĂLECÁRE s. *(IST.)* (înv.) aşezămî'nt. *(~ Tării Moldovei.)*

DLbCÂLŢÁ vb. a scoate, a trage, (reg.) a desculţa. *(~ pantofii din picior.)*

DESCĂLŢARE s. descălţat, scoatere. *(~ nunlofilor din picior.)*

Dr^CĂLŢÁT adj. desculţ, (reg.) descultţat. *(Cu picioarele ~; umblă ~.)*

D; SCÁLŢÁT s. descălţare, scoatere. *(~ pante Iilor din picioare.)*

ilestápăţâná vb. v. DECAPITA.

DESCĂRCA vb. 1. a deşerta, a goli, (rar) a vida, (pop.) a zvânta, (înv. şi reg.) a scurge, (prin vestul Munt.) a sicni. *(~ roaba.)* 2. a trage, (înv. şi pop.) a slobozi. *(A ~ pistolul.)*

DESCĂRCARE s. I. descărcat, deşertare, deseitat, golire, golit. *(~ conţinutului unei roabe j 2.* tragere, (înv. şi pop.) slobozire. *(~ pistolului.)*

DEbCĂRCÁT s. descărcare, deşertare, deşertai, golire, golit. *(~ unei roabe.)*

DE^CĂRCĂTÓR adj. justificativ. (*Un*

Ol*t ~.)*

DEi>CĂRCĂTURĂ s. foc, împuşcătură, (înv.i puşcătúră. *(O ~ de armă.)*

DESCĂRNA vb. 1. a cărnosi, a şerui, (reg.) a căr.n.i. (~ *pieile, In tăbăcărie.)* -. a se sco-filei. *(Obiazul i s-a ~.)*

DESCĂRNÁRE s. 1. cărnosire, şeruire, (reg.) cărnuire. *(~ a pieilor. In industria tăbăcăiiei.)* 2. scofâlcire. *(~ obrazului.)*

DESCĂRNAT adj. scofâlcit. *(Un obraz ~.*)

DESCĂTUŞA vb. a (se) desfereca. *(S-a ~ din cătuşe.)*

descătuşa vb. v. DEZROBI. ELIBERA. EMANCIPA. LIBERA.

descătuşare s. v. DEZROBIRE. ELIBERARE. EMANCIPARE. EMANC1PAŢIE. LIBERARE.

DESCĂTUŞAT adj. desferecat. *(Prizonier ~.)*

DESCĂUNÁ vb. a desărcina, a elibera, a scoate. *(A ~ dintr-o funcţie pe cineva.)*

DESCĂUNÁRE s. desărcinare, eliberare, scoatere. *(~ cuiva dintr-o funcţie.)*

DESCĂZÚT s. *(MAT.)* (înv.) minuénd, sub-stras. *(~ unei împărţiri.)*

DESCENDENT s., adj. 1. s. coborâtor, odraslă, progenitură, scoboritor, urmaş, viţă, vlăstar, (pop. şi fam.) prăsílă, (înv. şi reg.) rămăşiţă, (prin Transilv.) porodíţă, (inv.) mă-rădic, rod, sămínţă, seminţénie, seminţie, următor. *(~ de domn.)* 2. s. pi. posteritate, iirnusi (pl.), (înv.) mărădíc. 3. adj. *(FONT)* coborâtor, scoboritor. *(Diftong ~.)*

DESCENDENŢĂ s. filiaţie, linie, succesiune. *(În ~ bărbătească.)*

DESCIIEIÁ vb. (Ban. şi Transilv.) a (se) deseniotora, (Mold.) a (se) dezbumba. *(A-şi ~ nas luni; a se ~ ia haină.)* " D--:aCHEIÁT adj. (Ban. şi rran->ilv.) des-cnktorát, (Mold.) dezbumbát. *(O haină ~.)*

DESCHIDE vb. 1. a desface. *(~ repede nlicul şi citeşte scrisoarea.)* 2. ajdescuia. *(A ~ ■uşa încuiată.)* 3. a căsca, a desface. *(~ gura.) 4.* a se crăpa, a se despica. *(S-a ~ pămlntul.)* 5. a se adinei, a se căsca, (rar) a se scobi. *(în faţa noastră se ~* o *peşteră.)* 6. a desfunda, a destupa. (~ *o sticlă.)* 7. a (se) sparge. *(S-a ~ abcesul.)* li. a crăpa, a se desface, a se despica, a plesni. *(Se~ mugurii, bobocii.)* !). a se desfoia, a înflori. *(S-a ~ floarea.)* 10. a inaugura, a Începe. *(~ o nouă perioadă.)* 11. a debuta, a începe. *(Concertul s-a ~ cu...) 12.* a inaugura, a vernisa. *(A ~ ieri noua sa expoziţie.)* 13. a se însenina, a se limpezi. *(Cerul s-a ~.)*

DESCHIDERE s. 1. desfacere. *(După ~ plicului.) 2.* descuiere. *(~ unei uşi încuiate.)* 3. eăseare, căscat. (*~ gurii.)* 4. desfundare, destupjre. *(~ unei sticle.)* 5. spargere. *(~ abcesului.)* 6. erăpare, desfacere, despicare, ples-nire. *(~ bobocilor de floare.)* 7. (coiier.) descnlzá-tură, gaură, orificiu, (livr.) apertúră, (Mold.) bortă. *(O ~ îngustă in zid.) S.(GEOL.;* concr.) *deschidere geologică* - aflorimení. !í. inaugurare, începere. *(~ stagiunii.)* 10. începere. *(~ şedinţei.)*

deschidere s. v. RECEPTIVITATE.

deschiliní vb. v. DEOSEBI. DESLUŞI. DIFERENŢIA. DISCERNE. DISCRIMINA. DISTINGE.

deschiliníre s. v. DEOSEBIRE. DIFE-

RENŢĂ.

deschiotorá vb. v. DííSCHEIA.

deschiotorát adj. v. DESCHEIAT.

deschis adj. v. CINSTIT. COMUNICATIV. EXPANSIV. NEPREFĂCUT. PRIETENOS. RECEPTIV. SINCER. SOCIABIL. VOLUBIL.

DESCHÍS adj., adv. 1. adj. desfăcut. *(Scrisoare ~.)* 2. adj. descuiat, neânchis, neincuiat. *(Uşă ~.)* 3. adj. căscat. *(Cu gura ~.)* 4. adj. desfundat, destupat. *(Sticlă ~.)* 5. adj. neacoperit. *(Un vehicul ~.)* (>. adj. *(MED.)* necicatrizat, nevindecat, sângerând, viu. *(Rană* ~.) 7. adj. crăpat, desfăcut, plesnit. *(Boboc, mugur ~.)* 8. adj. desfoiat, înflorit. *(Trandafir ~.>* 9. adj. declarat, făţiş, mărturisit, recunoscut, vădit, (livr.) manifest. *(Duşman ~ al războiului.)* 10. adv. direct, făţiş, franc, sincer, (înv.) aievea, avedére, (fig.) neted, verde. *(*I-*a spus ~ tot ce avea de spus.)*

DESCHIZĂTURĂ s. 1. deschidere, gaură, orificiu, (livr.) apertúră, (Mold.) bortă. *(O ~ îngustă într-un zid.)* 2. căscătură. *(~ tntr-ua obiect.)* 3. gaură, spărtură. *(A pătruns prin-tr-o ~.)*

DESCIFRA vb. 1. a clarifica, a desluşi, a dezlega, a explica, a lămuri, a limpezi, a rezolva, a soluţiona. *(A ~ enigma.)* 2. *(MUZ.)* •• citi. *(A ~ o partitură.)*

descifra vb. v. ANALIZA. COMENTA.

EXPLICA. INTERPRETA. TÂLCUI.

DESCIFRARE s. *(MUZ.)* citire. *(~ unei pailituri.)*

DESCÍNDE vb. 1. a (se) cobori,;• (se) scoborî, (înv.) a (se) destinde. *(~ din trăi.ară.)* 2. a coborî, a proveni, a se trage. *(~ din ot de domn.)*

DESCINDERE s. coborire, scoborâre. *(~ din trăsură.)*

DESCIOCĂLÁ vb. (reg.) a desfacă. *(~ porumbul de pe ştiuleţi.)*

DESCÂLCÍ vb. a descurca. *(~ firele încurcate.)*

descllcí vb. v. CLARIFICA. DESCURCA. DESLUŞI. ELUCIDA. EXPLICA. LĂMURI. LIMPEZI. PRECIZA.

descilcíre s. v. CLARIFICARE. DESLUŞIRE. DEZLEGARE. ELUCIDARE. EXPLICARE. EXPLICAŢIE. LĂMURIRE. LIMPEZIRE. PRECIZARE. REZOLVARE. SOLUŢIE. SOLUŢIONARE.

DESCÂNTÁ vb. a face, a fermeca, a meni, a ursi, a vrăji, (pop.) a solomoni, (reg.) a bo-boni, a

bosconi, a boscorodi, a rivni, (prin Transilv.) a pohibi. *(Îi ~ cu ulcica.)*

descântătór s. v. VRĂJITOR.

descântătúră s. v. DESCÂNTEC. FARMEC. MAGIE. VRAJĂ. VRĂJITORIE.

DESCÂNTEC s. farmec, magie, vrajă, vrăjitorie, (pop.) descântătúră, fapt, făcătură, făcut, fermecătoríe, fermecătúră, legământ, legătură, meşteşug, solomoníe, (înv. şi reg.) măiestrie, (reg.) băbăríe, boboánă, bolmoájă, boscoánă, bosconitúră, farmazoníe, năprătitúră, rívnă, râvnitúră, solomonăríe.

DESCLEIÁvb. *(TEXT.)* a dezancola. *(A~ o ţesătură.)*

DESCLEIÉRE s. *(TEXT.)* dezancolare. *(~ unei ţesături.)*

desclironomisí vb. v. DEZMOŞTENI. DESCLOCÍ vb. a răscloci. DESCOASE vb. (reg.) a strica. *(A* ~ o *haină.)*

descoase vb. v. CHESTIONA. INTEROGA. ISCODI. ÎNTREBA.

DESCOJÍ vb. 1. a coji. *(A ~ o legumă, un fruct.)* 2. a coji, a jupui, (rar) a despuia, (reg.) a scorţăli, (prin Transilv.) a măzga. *(A ~ trunchiul unui arbore.)*

DESCOJÍRE s. 1. cojire. *(~ unui fruct.)* 2. cojeală, cojire, jupuire. *(~ trunchiului unui arbore.)*

DESCOJÍT adj. 1. cojit. *(Fruct ~.)* 2. cojit, jupuit. *(Trunchi de copac ~.)*

DESCOLĂCI vb. (pop.) a (se) descolălăci. DESCOLĂCÍRE s. (pop.) descolătăcíre. descolătăcí vb. v. DESCOLĂCI. descolătăcíre s. v. DESCOLĂCÍRE. DESCOMPLETA vb. a (se) desperechea. DESCOMPLETÁRE s. desperechere. DESCOMPLETAT adj. desperecheat, disparat, stingher. *(Un pantof ~.)*

DESCOMPUNE vb. 1. a (se) desface, a (se) despărţi, a (se) divide, a (se) fracţiona, a (se) împărţi, a (se) scinda, a (se) separa, (rar) a (se) dezalcătui. *(Produsul dezintegrării se ~ în particule.)* 2. a putrezi, (rar) a (se) putrefia, a (se) putregai. 3. a se acri, a se altera, a fermenta, a se împuţi, a se înăcri, a se strica, (înv. şi reg.) a se sărbezi, a se sminti, (reg.) a se mocni, a se zeri, (prin Ban.) a se pâşcăvi, (prin Transilv.) a se scoáce. *(Laptele s-a ~.)* 4. a se altera, a se râncezi, a se strica. *(Untura s-a ~.)* descompune vb. v. DEZMEMBRA.

DESCOMPUNERE s. 1. desfacere, despărţire, divizare, fracţionare, împărţire, scindare, separare, (rar) dezalcătuíre. *(~ în paiticule a unui corp dezintegrat.)* 2. putrefacţie, putrezire, (rar) putrefiére, (înv.) putrejúne, putrezeálă, putreziciune. *(~ unui cadavru.)* 3. acrire, alterare, fermentare, împuţire, înăcrire, stricare. *(~ mincării.)* 4. alterare, râncezire, stricare. *(~ a unei materii grase.)*

descompunere s. v. CORUPŢIE. DECADENŢĂ. DECĂDERE. DEPRAVARE. DES-FRÂNARE. DESFRÂU. DESTRĂBĂLARE. DEZMĂŢ. DEZMEMBRARE. IMORALITATE. PERDIŢIE. PERVERSITATE. PERVERSIUNE. PERVERTIRE. PIERZANIE. PIERZARE. STRICĂCIUNE. VICIU.

DESCOMPUS adj. 1. putred, putrezit, (Ihr.) putríd, (rar) putregăit, (pop.) putregăios, (reg.) zăcut. *(O materie organică ~.)* 2. acrit, acru, alterat, fermentat, împuţit, înăcrit, stricat, (înv. şi pop.) searbăd, (reg.) mocnit, sărbezít, (prin Maram.) scopt. *(Aliment ~.)* 3. alterat, rinced, stricat. *(Untură ~.)*

descompus adj. v. DEZMEMBRAT. DESCONSIDERĂ vb. a dispreţui, a nesocoti, (înv.) a defăima, a

mepriza, a ocărî. *(De ce 11 ~ atât?)*

DESCONSIDERARE s. 1. dispreţuire, nesocotire. *(~ colegilor.)* 2. desconsideraţie, dispreţ, (înv.) defăimare. *(Ce înseamnă această ~ a lor?)*

DESCONSIDERAT adj. dispreţuit. *(O persoană ~.)*

DESCONSIDERAŢIE s. desconsiderare, dispreţ, (înv.) defăimare. *(Avea o atitudine de ~.)* desconsiliá \b. v. DESFĂTUI. DESCOPERI vb. 1. a (se) dezveli, (rar) a (se) dezvălui, (Ban.) a (se) descutropi, (Olt. si Ban.) a (se) destruca. *(Era învelită şi s-a ~ in somn.)* 2. a afla, a găsi, (astăzi rar) a pricepe, (înv. şi pop.) a oblici, (pop. şi fam.) a dibaci, a dibui, (înv.) a ispiti, a izvodi. *(A ~* o *u>-moară.)* 3. a afla, a concepe, a crea, a elabora, a face, a găsi, a gândi, a imagina, a inventa, a născoci, a plănui, a plăsmui, a proiecta, a realiza, a scorni, (înv. şi pop.) a izvodi, (pop.) a iscodi, a închipui, (reg.) a tocmi, (înv,) a unelti, (fig.) a naşte, a urzi, a zămisli. *(A ~ uit nou sistem de...)* 4. a afla, a ghici, (rar) a bănui. *(Ai ~ ce am avut să spun.)* 5. a dezvălui, a revela, (livr.) a decela. 6. (rar) a surprinde. *(A ~ infracţiunea.)* 7. a stabili. *(El e cel care a ~ etimologia cuvlnlului.)* descoperi vb. v. TRĂDA. DESCOPERIRE s. 1. dezvelire. *(~ lui u> timpul somnului.)* 2. aflare, găsire. *(~ unui lucru ascuns.)*

DESCOPERIT adj. de/velit, neacoperit. *(A dormit ~.)*

DESCOTOROSI vb. 1. a se debarasa, a se degaja, a se dezbăra, a scăpa, (reg.) a se cor-torosi, (Bucov.) a se coroti, (grecism înv.) a exoflisi, (fig.) a se scutura. *(S-a ~ cu greu de-un musafir nepoftit.)* 2. a se debarasa, a scăpa, (fig.) a se curăţa. *(S-a ~ satul de un trlndav.)* 3. a (se) debarasa, a (se) dezbăra, a (se) dez-

obişnui, a (se) dezvăţa, a (se) lăsa, a scăpa, (fig.) a (se) scutura, (fam. fig.) a înţărca. *(S-a ~ de un viciu.)*

DESCOTOROSIRE s. debarasare, degajare, scăpare. *(~ de un musafir nepoftit.)*

DESCOVOIÁ vb. a dezdoi, (înv. şi reg.) a obli. *(A ~ o bară îndoită.)*

DESCREIERAT adj., s. 1. adj. aiurea, aiurit, bezmetic, nebun, smintit, ţicnit, zănatic, zăpăcit, zurliu, (rar) dezmetic, (pop.) deşucheat, pălăvátic, silhúi, (înv. şi reg.) prilestít, (reg.) şucheát, tui, (Mold.) túieş, zălud, zăr-ghít, (înv.) turlulíu, (fam.) sanehíu, (fam. fig.) smucit, trăsnit, ţăcănit. *(Ce tip ~ !)* 2. adj., s. alienat, dement, înnebunit, nebun, smintit, ţicnit, (livr. şi peior.) sonát, (pop. şi fam.) apucat, candriu, căpiat, deşucheat, strecheát, (înv. şi reg.) nerod, (reg.) prost, (Transilv., Maram. şi Ban.) bolind, (Ban.) pălăurát, (Olt. şi Munt.) primit, (Mold.) zăluzít, zărghít, (fig.) săltat, sărit, scrântít, ţăcănit. *(O persoană ~.)* DESCRESCĂTOR adj. *(MAT.)* (livr.) degre-sív, (înv.) scăzătór. *(Raţie ~.)*

DESCREŞTE vb. 1. a se micşora, a se reduce, a scădea, (pop. fig.) a se pişcă. *(Luna ~.)* 2. a (se) diminua, a (se) împuţina, a (se) micşora, a (se) reduce, a scădea, (înv.) a (se) puţina. *(Numărul lor ~ continuu.)* 3. a se mici, a se micşora, a se reduce, a scădea, a se scurta. *(Toamna, ziua ~, iar noaptea creşte.)* 4. a (se) atenua, a (se) calma, a (se) diminua, a (se) domoli, a (se) linişti, a (se) micşora, a (se) modera, a (se) pondera, a (se) potoli, a (se) reduce, a scădea, a slăbi, a (se) tempera, (rar) a (se) pacifica, (fig.) a (se) îmblânzi, a (se) îndulci, a (se) înmuia, a (se) muia. *(Viteza vlntului s-a mai ~.)*

DESCREŞTERE s. 1. micşorare, reducere, scădere. *(~ a dimensiunilor, a suprafeţei unui corp.)* 2.

diminuare, împuţinare, micşorare, reducere, scădere, (înv.) puţináre. *(~ numărului de...)* 3. micşorare, reducere, scădere, scurtare. *(~ zilei fn timpul toamnei.)* 4. atenuare, calmare, diminuare, domolire, micşorare, potolire, reducere, scădere, slăbire, temperare. *(~ vitezei vlntului.)*

descreştere s, v. DECADENŢĂ. DECĂDERE. DECLIN. REGRES.

DESCREŢI vb. (rar) a (se) descrunta. *(Fruntea i s-a mai ~.)*

DESCRÂE vb. 1. a expune, a înfăţişa, a prezenta, a reda, a zugrăvi, (înv.) a depínge, a prescrie, a scrie, a zografisi, (fig.) a picta. *(~ Intr-o nuvelă viaţa de la ţară.)* 2. a contura, a trasa, (fig.) a scrie. *(Apa ~ numeroase cotituri.)*

DESCRIERE s. expunere, înfăţişare, prezentare, redare, zugrăvire, (rar) descripţie, zugrăveală, (înv.) scriere, scrisoare. *(~ stărilor de lucruri, Intr-un roman.)*

descripţie s. v. DESCRIERE. EXPUNERE. ÎNFĂŢIŞARE. PREZENTARE. REDARE. ZUGRĂVIRE.

descrunta vb. v. DESCREŢI.

DESCUAMÁ vb. a se coji, a se jupui. a se scoroji, (pop.) a se jupi, (înv.) a se tăriţa. *(Pielea s-a ~.)*

DESCUAMÁRE s. cojire, jupuire, (rar) seă-moşáre, (înv.) tăriţáre. *(~ pielii.)*

DESCUAMÁT adj. cojit, jupuit. *(Piele ~.)*

DESCUIA vb. a deschide. *(A ~* o *uşă încuiată.)*

DESCUIAT adj. deschis, neinchis, neincu-iat. *(Uşă ~.)*

DESCUIÉRE s. deschidere. *(~ unei uşi încuiate.)*

DESCULŢ adj. descălţat, (reg.) descultat. *(Cu picioarele ~; umblă ~.)*

descultă vb. v. DESCĂLŢA. SCOATE. TRAGE.

descultat adj. v. DESCĂLŢAT. DESCULŢ.

DESCUMPĂNI vb. a deruta, a dezorienta, a încurca, a zăpăci, (livr.) a deconcerta. *(Vestea aflată l-a ~.)*

DESCUMPĂNIRE s. derută, dezorientare, încurcătură, nedumerire, perplexitate, zăpăceală, (livr.) deconcertáre. *(Stare de ~.)*

DESCUMPĂNIT adj. 1. derutat, dezorientat, încurcat, nedumerit, perplex, zăpăcit, (livr.) deconcertat, (înv. şi fam.) sastisit. *(A rămas ~.)* 2. aiurit, buimac, buimăcit, derutat, dezorientat, năuc, năucit, zăpăcit, (Olt.) zăbăuc, (Mold.) zălud, (fig.) împrăştiat. *(Ce om ~ !>*

DESCURAJA vb. a (se) demoraliza, a (se) deprima, (fig.) a (se) demobiliza. *(S-a ~ de tot.)*

DESCURAJÁNTadj. 1. demoralizant, demoralizator, deprimant, descurajator, (fig.) demobilizator. *(O situaţie, o stare sufletească ~.)* 2. demoralizant, deprimant, dezolant, mohorit, posomorit, trist, (rar) dezolatór, posac. (*Un peisaj ~.)*

DESCURAJARE s. demoralizare, depresiune, deprimare, (livr.) marasm, (înv.) demoralizaţie, (fig.) demobilizare. *(Stare de ~.)*

DESCURAJAT adj. 1. demoralizat, deprimat, (fig.) demobilizat. *(Om ~.)* 2. abătut, amărât, deprimat,

indispus, îndurerat, întristat, mâhnit, necăjit, supărat, trist, (pop.) obidit, (înv. şi reg.) scârbít, supărăcios, (înv.) dosădít, ponosit, pricăjit, (fig.) cătrănit, pleoştit, plouat. *(E tare ~ de vestea primită.)*

DESCURAJATOR adj. demoralizant, demoralizator, deprimant, descurajant, (fig.) demobilizator. *(O situaţie ~.)*

DESCURCĂ vb. 1. a descâlci. *(A ~ firele încurcate.)* 2. a (se) clarifica, a (se) desluşi, a (se) elucida, a (se) explica, a (se) lămuri, a (se) limpezi, a (se) preciza, (înv.) a (se) pliroforisi, a (se) răspica, a (se) sfeti, (fig.) a (se) descâlci, a (se) lumina. *(Problema a fost ~.)*

DESCURCĂREŢ adj. 1. abil. *(Un om foarte ~.)* 2. întreprinzător, (fig.) dezgheţat. *(O fire ~.)*

descutropí vb. v. DESCOPERI. DEZVELI.

DESEARĂ adv. astă-seară, (înv.) astáră. *(Să vii ~ pe la noi.)*

DESECÁ vb. a asana, a seca, (rar) a aseca, a scurge. *(A ~ toate bălţile din zonă.)*

DESECARE s. asanare, secare, (rar) ase-cáre. *(~ unor terenuri bâltoase.)*

DESECÁT adj. asanat, secat. *(Terenuri băltoase ~.)*

DESEMNA vb. 1. a face, a numi, a pune, (înv. şi pop.) o orândui, (înv.) a provivasi, a rindui. *(îl ~ iiiinislru al său.)* 2. a alege, a învesti, a pune. *(Poporul l-a ~ conducător.)* 3. a alcătui, a constitui, a crea, a forma, a institui, a înfiinţa, a numi, a organiza, a statuii, U'iv.) a tociin. *(A ~ o comisie.)* 4. a arăta, a indica, a semnala. *(Tabel care ~ Invingă-Lt.rii)*

DEbi31NÁRE s. 1. alcătuire, constituire, creare, foi mare, instituire, înfiinţare, numire, orga ni/-., re, stabilire. *(~ unei comisii.)* 2. arătare, indicare, semnalare. *(Tabel cu ~ învingătorilor Intr un concurs.)*

DESENA vb. 1. (înv. şi pop.) a scrie, a zugrăvi. *(i ~ o cancatură.)* 2. a se contura, a se delimita, •. \e de-iuşi, a se distinge, a se evidenţia, a se preciza, i se profila, a se proiecta, a se reliefa. *(Acum iiiiojuro ei se ~ în lumina asfinţitului.)*

DESENARE s. desenat. *(~ unui profil.)*

DESENAT adj. (pop.) scris. *(Parcă are faţa ~.)*

DESENAT s. desenare. *(~ unei flori.)*

DESENATOR s. (reg.) scriitor. *(In ~ de talent.)*

DESEORI adv. adesea, adeseori, des, frecvent. *(Merg ~ pe la ei.)*

DESERVÍ vb. a servi. *(Liftul ~ întregul bloc.)*

DESERVÍRE s. servire. *(~ populaţiei.)*

DESFACE vb. 1. a despături, a dezdoi, (înv.) a răspica. *(A ~ şervetul sau o foaie împăturită.)* 2. a (se) desfăşura, (pop.) a (se) desfira, (reg.) a (se) dezveli. *(A ~ un fir de pe scul.)* 3. a deschide. *(~ repede plicul şi citeşte scrisoarea.)* 4. a (se) dezlega. *(A ~ un pachet.)* 3.a despleti. *(Îşi~ cozile.)* 6. a degaja, a elibera, a libera, a scoate, (înv. şi pop.) a slobozi. *(A ~ pe cineva din strlnsoare.)* 7. a (se) desprinde. *(Se prind de mlini*

si *se ~.)* 8. a (se) desprinde, a (se) dezlipi. *(S-a~ din locul unde era lipit.)* 9. a desprinde, a scoate. *(A ~ o scindură de la gard.)* 10. a (se) descompune, a (se) despărţi, a (se) divide, a (se) frac-ţiona, a (se) împărţi, a (se) scinda, a (se) separa, (rar) a (se) dezalcătui. *(Produsul dezintegrării se ~.)* II. a desfăşura, a întinde, a răsfira. *(Pasărea îşi ~ aripile.)* 12. a căsca, a deschide. *(~ gura.)* 13. a crăpa, a se deschide, a se despica, a plesni. *(Se ~ mugurii, bobocii.)* 14. a plasa, a vinde, (reg.) a petrece, (înv., in Tran-silv.) a cheltui. *(A ~ o marfă.)* 15. a rupe, a strica. *(A ~ logodna.)* 16. *(JUR.)* a anula, a rezilia. *(A ~ un contract.)*

DESFACERE s. 1. despăturire, dezdoire. *(~ unei coli de hlrtie.)* 2. desfăşurare. *(~ unui fir de pe scul.)* 3. deschidere. *(~ plicului şi citirea scrisorii.) 4.* dezlegare. *(~ unui pachet.)* 5. desprindere, eliberare, liberare, scăpare, (înv. şi pop.) slobozire. *(~ din strlnsoare.)* 6. desprindere, detaşare, dezlipire. *(~ din locul*

unde era lipit, prins.) 7. desprindere, scoatere. *(~ unei sclnduri de la gard.)* 11. descompunere, despărţire, divizare, fracţionare, împărţire, scindare, separare, (rar) dezalcătuíre. *(~ in particule a unui corp dezintegrat.)* 9. crăpare, deschidere, despicare, plesnire. *(~ bobocilor de floare.)* 10. plasare, vindere, vluzare, (inv.) debit. *(~ unei mărfi.)* 11. rupere, stricare. *(~ logodnei.)* 12. *(JUR.)* anulare, reziliere. *(~ unui contract.)*

desfăcá vb. v. DESCIOCĂLA.

desfăcătoare s. v. SĂLVIE DE ETIOPIA.

DESFĂCUT adj. 1. despăturit, de/.doit. *(Un şervet ~.)* 2. desfăşurat. (*Un fir ~.)* 3. deschis. *(Scrisoare ~).* 4. dezlegat. *(Un pachet ~.)* 5. despletit. *(Cu părul ~.)* 6- desprins, dezlipit. *(Un element ~ dintr-un ansamblu.)* 7- demontat. *(O piesă ~.)* 8- destrămat, deşirat. *(*O *ţesătură ~.)* 9. desfăşurat, întins. *(Cu aripile ~.)* 10- depărtat, răschirat. *(Cu picioarele ~.)* 11. crăpat, deschis, plesnit. *(Boboc, mugur ~.)* 12. *(*J*UR.)* anulat, reziliat. *(Contract ~.)*

DESFĂŞURĂ vb. 1. a (se) desface, (pop.) a (se) desfira, (reg.) a (se) dezveli. *(Se ~* un *fir depănat.)* 2- a desface, a întinde, a răsfira *(Pasărea îşi ~ aripile)* 3- a (se) întinde, (Mold. a (se) distérne. *(Acţiunea se ~ pe o anumită perioadă.)* 4. a evolua, a se întimpla, a se petrece, (înv.) a se purta. *(Iată cum s-au ~ faptele.)* 5. a evolua, a merge. *(Treaba se ~ bine.)* 6. a decurge, a evolua, a se petrece. *(Partida sa ~ in bune condiţii.)* 7- a se disputa, a se juca. *(Meciul s-a ~ pe Stadionul Giuleştl.)* 8. a depune, a duce, a efectua, a executa, a face, a îndeplini, a întreprinde, a presta. *(A~ acolo o muncă utilă.)* 9. a da, a duce, a purta, a susţine, (înv.) a sta. *(A*u *~ o luptă continuă pentru...)*

DESFĂŞURARE s. 1. desfacere. *(~ unu*i *fir de pe scul.)* 2- curs, dezvoltare, evoluţie, mers, (Munt.) şiretenie. *(~ evenimentelor.)* 3. disputare. *(În timpul ~ unui meci.)*

DESFĂŞURAT adj. 1. desfăcut. *(Unfir~.ı* 2. desfăcut, întins. *(Pasăre cu aripile ~.)*

DESFĂŞURATA s. *(MAT.)* evolută.

DESFĂŞURĂTOARE s. *(MAT.)* evolventă.

desfăt s. v. DESFĂTARE. PETRECERE. VESELIE.

DESFĂTA vb. 1. *s* (sf) delecta, a (se) răsfăţa, (rar) a (se) dezmienla. (Mold.) a (se) tefe-rici, (fig.(a (se) îndulci. *(S-a ~ cu tot felul de bunătăţi.)* 2. a se amuza, a se dispune, a se distra, a se înveseli, a petrece, a ride, a se veseli, (înv.) a se distrage, a se eglendisi, a libovi. *(Beau şi se ~.)* 3. a atrage, a captiva, a cuceri, a delecta, a fascina, a fermeca, a îneânta, a răpi, a seduce, a subjuga, a vrăji, (fig.) a hipnotiza, a magnetiza.

(Spectacolul t-a ~.) 4. a bucura, a incinta, a mingâia. *(Peisajul ii ~ sufletul.)*

DESFĂTARE s. 1. delectare, farmec, încin-tare, plăcere, voluptate, vrajă, (înv. şi reg.) tefericíe, (înv.) îneântec, (fam.) deliciu, (fig.) savoare. *(Viaţă plină de ~; ~ pe care ţi-o dă o lectură bună.)* 2. petrecere, veselie, *(TST)*

desfăt, (înv.) desfătăciúne. *(Cu nare ~.)* 3. captivare, cucerire, delectare, fascinare, fascinaţie, fermecare, încântare, răpire, seducere, seducţie, subjugare, vrăjire. *(~ spectatorilor.)* 4. bucurie, mângâiere, mulţumire, plăcere, satisfacţie, (înv. şi pop.) mulţumită, (înv.) haz, mângâietúră. *(Simte o mare ~.)*

desfătare s. v. CORUPŢIE. DECADENŢĂ. DECĂDERE. DEPRAVARE. DESFRÎ-NARE. DESFRÂU. DESTRĂBĂLARE.

DEZMĂŢ. IMORALITATE. PERDIŢIE.

PERVERSITATE. PERVERSIUNE. PERVERTIRE. PIERZANIE. PIERZARE. STRICĂCIUNE. VICIU.

desfătat adj. v. CAPTIVANT. CUCERITOR. CUPRINZĂTOR. DESFĂTĂTOR. FASCINANT. FERMECĂTOR. ÎNCÂNTĂ-TOR. ÎNTINS. LARG. MARE. RĂPITOR. SEDUCĂTOR. VAST.

desfătăciúne s. v. DESFĂTARE. PETRECERE. VESELIE.

DESFĂTĂTOR adj. 1. captivant, cuceritor, fascinant, fermecător, îneântător, răpitor, seducător, (rar) subjugatór, (franţuzism) şarmant, (înv.) desfătat, (iig.) delicios, hipnotizant, savuros. *(Un spectacol ~.)* 2. îneântător, mângâietor, plăcut, (înv.) mângâiós. *(Un peisaj ~.)*

♦DESFĂTUÍ vb. (înv.) a desconsilia, a des-povăţui, a dezmintă. *(L-a ~ să procedeze aşa cum intenţiona.)*

DESFĂTAT adj. neinfăţat. *(Pernă ~; pat ~.)*

desâeciori vb. v. DEFLORA. DEZVIRGINA.

desfecioríre s. v. DEFLORARE. DEFLO-RAŢIE. DEZVIRGINARE.

DESFERECĂ vb. a (se) descătuşa. *(S-a ~ din cătuşe.)*

DESFERECAT adj. descătuşat. *(Prizonier ~.)*

desfeti vb. v. DEFLORA. DEZVIRGINA.

desfetíre s. v. DEFLORARE. DEFLORA-ŢIE. DEZVIRGINARE.

desfid s. v, BRAVADĂ. BRAVARE. DESFIDERE. SFIDARE.

DESFÂDEvb. a brava, a sfida. *(~ moartea.)*

DESFÂDERE s. bravadă, bravare, sfidare, (înv.) desfid. f~ *morţii.)*

DESFIGURA vb. a (se) deforma, a (se) poci, a (se) schimonosi, a (se) sluii, a (se) strâmba, a (se) urâţi, (pop. şi fam.) a (se) scălim-băia, a (se) scofâlci, (pop.) a (se) hâzi, (Mold. şi Bucov.) a (se) şonţi, (înv.) a (se) grozăvi. *(S-a ~ de tot în* urma *accidentului.)*

l'ESFIGURÁRE s. deformare, deformaţie, pocire, schimonoseală, schimonosire, sluţire, strâmbare, urâţire. *(~ a feţei unei fiinţe.)*

DESFIGURAT adj. deformat, pocit, schimonosit, slut, sluţit, strâmb, strâmbat, urât, urâţit, (reg.)

stropşit, zgâmboít, (Mold.) şonţít. *(O ţaţă ~ de ură.)*

DESFIINŢA vb. l.*(JUR.)* a abroga, a anula, a infirma, a invalida, a suprima, (pop.) a strica, (înv.) a surpa. (*~ o lege, un act normativ.)* 2. *(JUR.)* a aboli, a suprima, (pop.) a

şterge. *(Sclavia a fost ~.)* 3. a anula, (fig.) a ridica. *(A ~ orice restricţie de circulaţie.)* 4. a suprima. *(A ~ un post.)* 5. a dizolva. *(A ~ o organizaţie.) ii.* a lichida, a stârpl, a suprima. *(A ~ abuzurile.)* 7. a distruge, a lichida, a nimici, a prăpădi, (fig.) a topi. *(A ~ pur şi simplu totul In calea lui.)*

DESFIINŢARE s. 1. *(JUR.)* abrogare, anulare, infirmare, invalidare, suprimare. *(~ unui act normativ.)* 2. *(JUR.)* abolire, suprimare, (pop.) ştergere, (înv.) aboliţiúne. *(~ monarhiei.)* 3. anulare, (fig.) ridicare. *(~ oricăror restricţii de circulaţie.)* 4. suprimare. *(~ unui post.)* 5. dizolvare. *(~ unei organizaţii.)* 6. lichidare, stârpire, suprimare. *(~ abuzurilor.)*

DESFIINŢAT adj. *(JUR.)* abrogat, anulat, înlăturat, suprimat. *(Act normativ ~.)*

desfirá vb. v. DESFACE. DESFĂŞURA. DESTRĂMA. DEŞIRA.

DESFOIÁ vb. a' se deschide, a înflori. *(Floarea se ~.)*

DESFOIAT adj. deschis, înflorit. *(Floare ~.)*

DESFRÂNÁ vb. a (se) corupe, a decădea, a (se) deprava, a (se) destrăbăla, a (se) perverti, a (se) strica, a (se) vicia, (rar) a (se) rie/-măţa, (înv.) a (se) sminti. *(S-a~ într-un mediu imoral.)*

DESFRÂNÁRE s. corupţie, decadenţă, decădere, depravare, desfrâu, destrăbălare, dezmăţ, imoralitate, perdiţie, perversitate, perversiune, pervertire, pierzanie, pierzare, stricăciune, viciu, (rar) deşănţare, (înv.) aselghiciime, asélghie, desfătare, preacurvíe, preacurvire, preaiubíre, (fig.) descompunere, putreziciune, (rar fig.) putrefacţie, (înv. fig.) putrejíme. *(Starea de ~ din înalta societate.)*

DESFRÂNÁT adj., s. 1. adj. corupi, decăzut, depravat, destrăbălat, dezmăţat, imoral, neruşinat, pervertit, stricat, vicios, (livr.) libertin, (rar) deşănţat, (pop. şi fam.) parşiv, (pop.) deşucheat, (înv. şi reg.) ruşinat, (reg.) şucheát, teşmenít, (înv.) aselghicésc, demoralizat, spurcat. *(Un om ~.)* 2. adj., s. depravat, destrăbălat, dezmăţat, imoral, stricat, (pop.) curvár, (înv.) preacurvár, preacurvitór. *(Un bărbat ~.)*

A

DESFRÂU s. 1. corupţie, decadenţă, decădere, depravare, dcsfrânare, destrăbălare, dezmăţ, imoralitate, perdiţie, perversitate, perversiune, pervertire, pierzanie, pierzare, stricăciune, viciu, (rar) deşănţare, (înv.) aselghiciúne, asélghie, desfătare, preacurvíe, preacurvire, preaiubíre, (fig.) descompunere, putreziciune, (rar fig.) putrefacţie, (înv. fig.) putrejúne. *(Starea de ~ din înalta societate.)* 2. dezmăţ, orgie, (livr.) bacanálă, libertinaj, luxură, (înv. şi pop.) scârnăvíe, (înv.) ruşinâre, slobozenie, slobozie, zamparalfc. *(Un ~ revoltător.)*

DESFRUNZI vb. a (se) defolia, (fig.) a (se) despuia. *(Arborii se ~ toamna.)*

DESFRUNZIRE s. defoliaţie, defoliere, (fig.) despuiere. *(~ arborilor In timpul toamnei.)*

DESFRUNZIT adj. (fig.) despuiat. *(Un copac ~.)*

DESFUNDA vb. 1. a deschide, a destupa. *(A ~ o sticlă.)* 2. a desţeleni, (înv. şi reg.) a ogori. *(A ~ un teren.)*

DESFUNDARE s. 1. deschidere, destupare. *(~ unei sticle.)* '-. desţelenire. *(~ unui teren.)*

DESFUNDAT adj. 1. deschis, destupat. *(O sticlă ~.)* 2. desţelenit, (înv. şi reg.) nou. *(Te/en~.)*3. impracticabil,rău. *(Undrum~.)*

DESHIDRATA vb. a usca. *(A ~ legume.)*

DESHIDRATARE s. uscare, uscat. *(~ legumelor.)*

DESHIDRATAT adj. uscat. *(Legume, fruct: ~.)*

de.hoKeí vb. v. CĂSĂTORI. ÎNSURA.

DESHUMA vb. a dezgropa, a exhuma, (înv. si reg.) a dezmonninta. *(A ~ un mort îngropat.)*

DESHUMARE s. dezgropare, dezgropat, •exhumirc *(~ unui mort.)*

DESIGILA vb. a despecetlui. *(A ~ un pachet.)*

DESIGILARE s. despecetluire, despecetluit. *(~ unui colet.)*

DESIGILAT adj. despecetluit. *(Pachet, plic ~.)*

DESÍGUR adv. 1. absolut, bineânţeles, cert, fireşte, garantat, indiscutabil, natural, negreşit, neândoielnic, neândoios, normal, precis, sigur. *(– Crezi că sosesc azi? – ~ !)* 2. da, fireşte, (înv. şi reg.) dar, (turcism, în Mold.) hélbet.C *– Ai vrea să mergi cu mine? – ~ !)*

DESIME s. densitate. *(Ce ~ au puieţii?)*

desime s. v. CRÂNG. DESIŞ. HĂŢIŞ.

STUFĂRIŞ. TUFĂRIŞ. TUFIŞ.

DESINENŢĂ s. *(GRAM.)* (rar) terminaţie.

DES ISTA vb. *(JUR.)* a renunţa. *(~ la o pretenţie.)*

DESIŞ s. *(BOT.)* cring, hăţiş, stufăriş, tufăriş, tufiş, (rar) stuf, tufărie, (pop.) bungét, desime, (reg.) hălăciúgă, huceág, huei. *(Iepurele s a ascuns Inlr-un ~.)*

DESLUŞÍ vb. 1. a distinge, a percepe, (rar) a pricepe. *(Se făcuse ziuă şi ~ bine obiectele.)* 2. a se contura, a se delimita, a se desena, a se distinge, a se evidenţia, a se preciza, a se profila, a se proiecta, a se reliefa. *(Acum imaginea ei se ~ în lumina apusului.)* 3. a deosebi, a diferenţia, a discerne, a discrimina, a distinge, (inv. şi pop.) a osebi, (Ban., Transilv. şi Maram.) a deschilini, (fig.) a cerne. *(Poate ~ cu uşurinţă culorile.)* 4. a auzi. *(~ un strigăt prin ploaie.)* 5- a (se) clarifica, a (se) descurca, a (se) elucida, a (se) explica, a (se) lămuri, a (se) limpezi, a (se) preciza, (înv.) a (se) pliro-forisi, a (se) răspica, a (se) sfeli, (fig.) a (se) descilci, a (se) lumina. *(Problema a fost ~.)* 6. a clarifica, a descifra, a dezlega, a explica, a lămuri, a limpezi, a rezolva, a soluţiona. *(A ~ enigma.)*

DESLUŞIRE s. 1. percepere. *(~ obiectelor.)* 2. clarificare, dezlegare, elucidare, explicare. explicaţie, lămurire, limpezire, precizare, rezolvare, soluţie, soluţionare, (înv.) pliroforíe, răspicáre, (fig.) cheie, descilcíre. *(~ unei probleme încurcate.)* 3. claritate, limpezime. *(~ unei imagini.)*

DESLUŞÍT adj., adv. 1. adj. clar, distinct, evident, lămurit, limpede, precis, (înv.) apriát, chiar, (fig.) curat. *(O imagine ~; o pronunţie ~.)* 2. adv. bine, clar, distinct, lămurit, limpede, (reg.) răzvedít. *(A vedea ~.)* 3. adj. citeţ, clar, (livr.) lizibil. *(Un scris ~.)* 4. adj. clar, explicit, expres, inteligibil, lămurit, limpede, net,

precis, răspicat, (livr.) comprehensibil, (inv.) apriát, (fig.) neted, transparent. *(Un sens ~;* o *afirmaţie ~.)* 3. adv. clar, explicit, expres, lămurit, limpede, răspicat, (rar) aievea, (inv.) apriát, chiar, (fig.) curat. *(I-am spus ~.)*

desluşitór adj. v. EXPLICATIV. LĂMURITOR.

DESMÁN s. *(ZOOL.; Desmana moschata)* şobolan-moscat.

DESOLIDARIZA vb. (livr.) a dezavua.

DESOLIDARIZARE s. (livr.) dezavuare.

DESPĂDUCHEÁ vb. a (se) păduchea, (Munt.) a (se) purica.

DESPĂDURÍ vb. a defrişa, (reg.) a tirşi, (Transilv. şi Bucov.) a lăzui, (înv.) a cura. *(A ~ un teren împădurit.)*

DESPĂDURIRE s. defrişare, defrişat, (prin sudul Transilv.) săciuít. *(~ unui teren împădurit.)*

DESPĂDURÍT adj. defrişat, (înv.) săciuít, tirşít. *(Pădure ~.)*

DESPĂGUBI vb. a compensa, a răsplăti, (înv. şi pop.) a mulţumi, (prin Transilv.) a potoli, (înv.) a dezdăuna. *(L-a ~ pentru pagubele pe care i le-a adus.)*

DESPĂGUBIRE s. compensare, compensaţie, daune (pl.), reparaţie, (inv. şi pop.) mulţumire, (înv.) dezdăunáre, indemnizaţie, (turcism înv.) adét. *(Ce ~ i-a oferit pentru pagubele produse?)*

despăivăná vb. v. DESPRIPONI.

despărţenie s. v. DESPĂRŢIRE. DIVORŢ. SEPARARE. SEPARAŢIE.

DESPĂRŢI vb. 1. a (se) desprinde, a (se) detaşa, a (se) izola, a (se) rupe, a (se) separa. *(S-a ~ de grup.)* 2. a se izola, a se răzleţi, a se separa, (pop.) a se răzni, (reg.) a se răzlogi. *(O oaie care s-a ~ de turmă.)* 3. *(JUR.)* a divorţa, a (se) separa, (înv.) a (se) împărţi. *(Soţii s-au ~.)* 4. a separa, (înv. şi reg.) a des-preuna, (inv.) a dezuni. *(S-au luat la bătaie şi i-am ~.)* 5. a (se) izola, a (se) separa, (rar) a (se) segrega, (inv. şi pop.) a (se) deosebi, a (se) osebi. *(*A ~ «iuniaíe*le* ÍjGÍíiaue *dt* ceíe *sănătoase.)* 6. a divide, a diviza, a fracţiona, a fragmenta, a îmbucătăţi, a împărţi, a scinda, a secţiona, a separa, a tăia. *(~ bucata tn trei.)* 7. a (se) descompune, a (se) desface, a (se) divide, a (se) fracţiona, a (se) împărţi, a (se) scinda, a (se) separa, (rar) a (se) dezalcă-tui. *(Produsul dezintegrării se ~ în particule.)* 8. a compartimenta, a separa. *(A ~ o incintă In spaţii mai mici.)* 9. a separa. *(Zidul ~ ceíe două camere.)*

despărţi vb. v. DEZBINA. ÎNVRĂJBI.

despărţimânt s. v. CĂSUŢĂ. COMPARTIMENT. DESPĂRŢIRE. DESPĂRŢITURĂ.

DESPĂRŢÍRE s. 1. izolare, separare. *(~ lui •*de *ijrup.)* 2. *(JUR.)* divorţ, separare, separaţie, (pop.; despărţenie. *(~ între soţi.)* 3. separare, (inv.) dezunire. *(~ celor doi bătăuşi.)* 4. izolare, separare, separaţie, (rar) segregare, segregaţie. *(~ femeilor de bărbaţi.)* 5. descompunere, desfacere, divizare, fracţionare, împărţire, scindare, separare, (rar) dezalcătuíre. *(~ în particule a unui corp In urma dezintegrării.)* 6. căsuţă, compartiment, despărţitură, (înv.) despărţimânt, (franţuzism înv.) cază. *(O ~ intr-un sertar.)* 7. diviziune, împărţire. <*~ in capitole a unei cărţi.)*

de-părţíre s. v. CIRCĂ. CIRCUMSCRIPŢIE. SECŢIE.

DEbPĂRŢÍT adj. 1. izolat, răzleţit, separat,.pop.) răznít, (înv.) osebit. *(Pasăre ~ de stol.)* 2. *(JUR.)* divorţat, (înv.) împărţit. *(Soli ~.)* 3. izolat, separat. *(Camere complet ~.)*

despărţit adj. v. DEOSEBIT. DEZBINAT. DIFERIT. DIVERS. FELURIT. ÎNVRĂJBI T. VARIAT.

DESPĂRŢITOR adj. izolator, separator. ■*(Perete ~.)*

DESPĂRŢITURĂ s. căsuţă, compartiment, despărţire, (înv.) despărţimânt, (franţuzism înv.*)* cază. *(O ~ Intr-un sertar.)*

DESPĂTURI vb. a desface, a dezdoi, (înv.) a răspica. *(A ~ o foaie împăturită.)*

DESPĂTURÍRE s. desfacere, dezdoire. *(~.*u*nii coli de hlrtie.)*

DESPĂTURIT adj. desfăcut, dezdoit. *(Un ■temi ~.)*

DESPECETLUÍ vb. a desigila. *(A ~ un colci.)*

DESPECETLUÍRE s. desigilare, despece-tluit. *(~ unui colet.)*

DESPECETLUIT adj. desigilat. *(Colet ~.)*

DESPECETLUÍT s. desigilare, despecetluire. *(~ unei scrisori oficiale.)*

DESPERĂ vb. 1. a deznădăjdui, (înv.) a apelpisi. *(A ~ să mai aştepte.)* 2. a exaspera, (înv.) a apelpisi. *(Copilul ăsta mă ~.)*

DESPERARE s. 1. deznădejde, (rar) dez-nădăjduíre, (înv.) apelpisíe, desperáţie. *(O mişcătoare ~ se citea In ochii lui.)* 2. exasperare. *(L-a adus la ~.)*

DESPERAT adj. 1. deznădăjduit, (pop.) pierit, (înv.) apelpisít. *(Om ~.)* 2. exasperat. *(Era ~ de atâla aşteptare.)*

desperáţie s. v. DESPERARE. DEZNĂDEJDE.

DESPERECHEÁ vb. a (se) descompleta.

DESPERECHEAT adj. descompletat, disparat, stingher. *(Un pantof ~.)*

DESPERECHÉRE s. descompletare.

DESPICĂ vb. 1. a crăpa, a sparge, a spinteca, a tăia, (reg.) a sfărâma. *(A ~ lemne pentru foc.)* 2. a spinteca. *(I-*a*~ plntecele.)* 3. a (se) spinteca, a (se) tăia. *(Plugul ~ brazde adinei.)* 4. a se crăpa, a se deschide. *(S-a ~ păruntul.)* 5. a crăpa, a se deschide, a se desface, a plesni. *(Se ~ mugurii, bobocii.) 6.* a străbate. *(O pasăre ~ văzduhul.)*

DESPICARE s. 1. crăpare, crăpat, despicat, spargere, spart, spintecare, spintecat, tăiat, tăiere. *(~ lemnelor de foc.)* 2. spintecare, spintecat. *(~ plntecelui unui animal.)* 3. crăpare, deschidere, desfacere, plesnire. *(~ bobocilor de floare.)*

DESPICAT adj. 1. crăpat, spart, spintecat, tăiat. *(Lemne de foc ~.)* 2. spintecat. *(Cu plntecele ~.)*

DESPICAT s. crăpare, crăpat, despicare, spargere, spart, spintecare, spintecat, tăiat, tăiere. *(~ lemnelor de foc.)*

DESPICĂTURĂ s. crăpătură, spintecătură, tăietură. *(~ la pantaloni.)*

DESPLETI vb. a desface. *(Îşi ~ cozile.)* DESPLETIT adj. 1. desfăcut. *(Cu părul ~.)* 2. nepieptănat, zbârlit. *(O femeie ~.)* despopí vb. v. CATERISI. RĂSPOPI. DESPOT s. satrap, tiran. *(E un adevărat ~.)*

DESPOTIC adj. 1. dictatorial, samavolnic, satrapie, tiranic, (înv.) tiranicésc, tirănésc. *(Guvernare ~.)* 2. tiran. *(Domn~.)* 3. abuziv, arbitrar, excesiv, samavolnic, samavolnicesc, silnic, (înv.) volnic. *(O măsură ~.)*

DESPOTISM s. samavolnicie, tiranie, (înv.) despoţíe. *(~ unei guvernări.)*

DESPOTMOLÍ vb. (reg.) a (se) dezgloda, a (se) deznomoli.

despoţíe s. v. DESPOTISM. SAMAVOLNICIE. TIRANIE.

DESPOVĂRA vb. a (se) uşura. *(S-a ~ de greutatea din spinare.)*

DESPOVĂRARE s. uşurare. *(~ de o greutate.)* despovăţuí vb. v. DESFĂTUI. DESPRE prep. 1. (arată obiectul) de. *(E vorba ~ el.)* 2. (arată obiectul) asupra. *(Studiu ~ atomi.)*

despre prep. v. ASUPRA CĂTRE. CONTRA. DINSPRE. DUPĂ. ÎMPOTRIVA. ÎNSPRE. LA. SPRE. despreoţí vb. v. CATERISI. RĂSPOPI. DESPRESURA vb. *(MIL.)* a debloca. *(A ~ un oraş asediat.)*

DESPRESURARE s. *(MIL.)* deblocare. *(~ unei cetăţi asediate.)*

DESPRESURÁT adj. *(MIL.)* deblocat.

(Oraş ~.)

despreuná vb. v. DESPĂRŢI. SEPARA.

DESPRIMĂVĂRÁ vb. a se imprimăvăra,

(prin Transilv.) a se primăvara. *(S-a ~ şi*

natura reânvie.)

DESPRINDE vb. 1. a (se) despărţi, a (se) detaşa, a (se) izola, a (se) rupe, a (se) separa. *(S-a ~ de grup.)* 2. a (se) desface. *(Se prind de mâini şi se ~.)* 3. a (se) desface, a (se) dezlipi. *(S-a ~ din locul unde era lipit.)* 4. a desface, a scoate. *(A ~ o sclndură de la gard.) 5.* a se elibera, a se libera, a scăpa. *(S-a ~ din strlnsoare.)* 6. a (se) disloca. *(O bucată de sllncă s-a ~ de la locul ei.)* 7. *(TEHN.)* a (se) decroşa. *(A ~ o maşină electrică.)*

desprinde vb. v. ÎNSEMNA. REIEŞI. REZULTA. URMA.

DESPRINDERE s. 1. detaşare, izolare, separare, separaţie. *(~ lui de grup.)* 2, desfacere, detaşare, dezlipire. *(~ a ceva din locul unde se afla lipit.)* 3. desfacere, scoatere. *(~ unei sctndwi de la gard.) 4.* desfacere, eliberare, liberare, scăpare, (înv. şi pop.) slobozire. *(~ cuiva din strlnsoare.)* 5. dislocare. *(~ unei bucăţi de stlncă.)* 6. *(TEHN.)* decroşare. *(~ unei maşini electrice.)*

DESPRÍNS adj. 1. desfăcut, dezlipit. *(Un element ~ dintr-un ansamblu.)* 2. dislocat. *(Stâncă ~J*

DESPRIPONÍvb. (reg.) a despăivăna. *(A~ un cal.)*

DESPUIA vb. 1. a (se) dezbrăca, a (se) dezgoli, (pop.) a (se) goli, (Transilv., Mold. şi Bu-cov.)a (se)târşi. *(Cete-ai~ aşa?)* 2. a excerpta. *(A ~ un text.)*

despuia vb. v. ASUPRI. COJI. DEFOLIA. DEPOSEDA. DESCOJI. DESFRUNZI. EXPLOATA. ÎMPILA. ÎMPOVĂRA. JEFUI. JUPUI. NĂPĂSTUI. NĂPÂRLI. OPRIMA. OROPSI. PERSECUTA. PRĂDA. PRIGONI. SCUTURA. TIRANIZA. URGISI.

DESPUIAT adj. 1. dezbrăcat, dezgolit, gol, neâmbrăcat, nud, (reg.) pieligós, (Transilv. şi Mold.) târşít. *(Un om ~.)* 2. excerptat. *(Texte ~.)*

despuiat adj. v. DEPOSEDAT. DESFRUNZIT. JEFUIT. PRĂDAT. SCUTURAT.

despuiat adj., s. v. ASUPRIT. EXPLOATAT. ÎMPILAT. NĂPĂSTUIT. OPRIMAT. OROPSIT. PERSECUTAT. PRIGONIT. URGISIT.

DESPUIERE s. 1. dezbrăcare, dezgolire, (pop.) golire, *(~ cuiva, la baie.)* 2. excerptare. *(~ a unor texte.)*

despuiere s. v. ASUPRIRE. DEFOLIAŢIE. DEFOLIERE. DEPOSEDARE. DESFRUNZIRE. EXPLOATARE. ÎMPILARE. JEFUIRE. NĂPĂSTUIRE. OPRESIUNE. OPRIMARE. PERSECUTARE. PERSECUŢIE. PRĂDARE. PRIGOANĂ. PRIGONIRE. URG1SIRE.

DESTĂINUÍ vb. 1. a declara, a dezvălui, a divulga, a împărtăşi, a încredinţa, a mărturisi, a revela, a spovedi, a spune, (livr.) a confia, (înv. şi pop.) a dezveli, (reg.) a deveghea, (înv.) a propovădui. *(I-a ~ marele său secret.)* 2. a se confesa, a se mărturisi, a se spovedi, (livr.) a se confia, (înv. şi pop.) a se dezveli. *(S-a ~ cuiva.)*

DESTĂINUIRE s. 1. dezvăluire, divulgare, împărtăşire, încredinţare, mărturisire, revelare, spovedire. *(~ unui secret.)* 2. confesiune, confidenţă, dezvăluire, mărturisire, spovedanie, (rar) sincerităţi (pl.). *(I-a făcut unele ~.)* 3. declaraţie, mărturisire. *(~ de dragoste.)*

destărniţá vb. v. DEŞEUA.

destărniţát adj. v. DEŞEUAT.

DESTÍN s. fatalitate, menire, noroc, predestinare, soartă, ursită, zodie, (rar) predeterminátie, (înv. şi pop.) stríşte, (pop.) dată, făcut, noro-ceálă, norocire, orândă, parte, rânduiálă, scrisă, soroc, (înv. şi reg.) sorocíre, (reg.) ursă, urseálă, (înv.) predestináţie, preursíre, preursítă, trişte,

ursitoare, (grecism înv.) proorizmós, (fig.) stea. *(Aşa i-a fost ~.)*

DESTINĂ vb. 1. a da, a hărăzi, a Iu iarî a meni, a orindui, a predestina, a rinc.i.i, a sorti, a ursi, (rar) a predetermina, a pre[1]..^, (pop.) a noroci, a scrie, a soroci, (înv.) a ti <n.i, (iig.) a rezerva. *(Ce ne-a ~ soarta?)* 2. a uce, a hărăzi, a meni, a predestina, a sorti, a ursi. *(Sini ~ să fie fericiţi.)* 3. a hărăzi, a,-em, a supune. *(Pădurea aceasta este ~ tăi.-ii.)* 4. a (se) consacra, a (se) dărui, a (se) dt lica, a (se) devota, a (se) hărăzi, a (se) închina. C\u> a (se) aplica, (înv.) a (se) deda, a (se) meni, a (se) pridădi, a (se) şerbi, (grecism înv.) a (se) afierosi. *(Şi-a ~ întreaga viaţă binelui obştesc.)* 5. a afecta, a distribui, a reparti/a. *(A ~ un fond important pentru...)*

DESTINARE s. consacrare, dedicare, devo-tare, închinare. *(~ vieţii sale unei eaure nobile.)*

DESTINATAR s, adresant. *(~ al unuf colet.)*

DESTINAŢIE s. funcţie, scop, (înv.) săvâr-şíre, săvârşít. *(Ce ~ va avea această construcţie?)*

DESTÍNDE vb. 1. a se relaxa, a slăbi. *(Un arc care s-a ~.)* 2. a lărgi, a slăbi, (pop) a slobozi. *(A ~ funia care lega animalul.)* 3. a (se) îndrepta, a (se) întinde. *(Si-a ~ corpul,* i

destinde vb. v. CALMA. DOMOLI. LINI-. II. POTOLI. RECREA.

DESTINDERE s. 1. relaxare, slăbire. (~ *unui arc.)* 2. lărgire, slăbire, (pop.) slobozi, e. *(~ legăturii care ii slringea.) 3.(FIZ.)* deU'.tă, dilatare, expansiune. *(~ unui gaz.)* 4. *(FoS.)* recursie, relaxare.

destindere s. v. ASTÂMPĂR. CALM. LINIŞTE. ODIHNĂ. PACE. REPAUS. RECREARE. TIHNĂ.

DESTINS adj. 1. discordat, relaxat, sláí.U *(Arc ~.)* 2. lejer, (livr.) lax. *(O icuătun, ~-. >*

destins adj. v. CALM. DOMOL. LINIŞi '1. MOLCOM. NETULBURAT. PAŞNIC. PO.O-L1T. TIHNIT.

DESTITUI vb. a ciemite, a îndepărta, a scoate, (înv. şi iaiu.*)* a mazili. *(L-a ~ úui funcţie.)*

DESTITUIRE s. demitere, îi.depărijrc, scoatere, (înv. şi fam.) mazilire, mazilit. *(~ cuwa dintr-o funcţie.)*

DESTOINIC adj. bun, capabil, competent, dotat, experimentat, încercat, înzestrat, pregătit, pricepmt, valoros, versat, vrednic, (rar) preparat, (înv. şi pop.) harnic, (pop.) cercat, (înv.) ispitit, mî'ndru, practic, practicós, practi-sít, pntinciós. *(Un inginer ~.)*

DESTOINICIE s. 1. capacitat», competenţă, pregătire, pricepere, seriozitate, valoare, vrednicie, (înv. şi pop.) hărnicie, (înv.) practică, volnicle. *(Demonstrează o mare ~ în domeniul...)* 2. abilitate, dexteritate, dibăcie, ingeniozitate, iscusinţă, isteţie, isteţime, îndemânare, pricepere, ştiinţă, talent, uşurinţă, (pop.) meşteşug, meşteşugíre, (înv. şi reg.) meşterie, (reg.) apucătură, priceputíe, (înv.) iscusíre, marafet, practică. *(Are o ~ aparte In mlnuirea...)*

DESTRĂBĂLA vb. a (se) corupe, a decă-dea, a i,se) deprava, a (se) desfrâna, a (se) perverti, a (se) strica, a (se) vicia, (rar) a (se) dez-rnâ(a, (înv.) a (se) sminti. *(S-a ~ Intr-un nvui.: imoral.)*

DESTRĂBĂLARE s. corupţie, decadenţă, decădere, depravare, desfrânare, desfrâu, dezmăţ, moralitate, perdiţie, perversitate, per-versijne, pervertire, pierzanie, pierzare, stricăciune, viciu, (rar) deşănţare, (înv.) aselghi-ciúne, asélghie, desfătare, preacurvie, prea-e..r./lre, preaiubíre, (fig.) descompunere, putreziciune, (rar fig.) putrefacţie, (înv. fig.) pu-ireiu/ie. *(Starea de ~ din í.ialía societate.)*

DESTRĂBĂLAT adj., s. 1. adj. corupt, Jrcă/dí, depravat, desfrânat, dezmăţat, imo-i'at, neruşinat, perv.;/îit, stricai, vicios, (!!vr.) libertin, (rar) deşănţat, (pop. şi fam.) parşiv, \P<-p.) deşucheat, (înv. şi reg.> ruşinat, (reg.) şdcneat, tcşmenít, (înv.) aselghicésc, demon*. Iizat, spurcat. *(Om ~.)* 2. adj., s. depravat, flcsfrinat, dezmăţat, imoral, stricat, (pop.) -u.-vár, (in\.) preacurvár, preşcurvitór. *(Un bărbat ~.)*

DESTRAM V vb. 1. a (-.e) deşira, (reg.) a (se) desfira, a (se) strica, (înv.) a (se) rânji. *(O ţesătură care s-a ~.)* 2. a se rări, (prin Olt.) a se s;ti. *(Plnza s-a ~.)* 3. a se rări, (rar) a se dezlâna. *(O vestă de lână care s-a ~.)* 4. a (se) împrăştia, a (se) risipi, a (se) spulbera, (Olt.) a (.se) vărzui, (înv.) a (se) răşchira, (pop. fig.) a (se) răzbuna. *(După ploaie norii s-au ~.)*

destrăma vb. v. DEZMEMBRA. SFĂRIMA

DESTRĂMARE s. 1. deşirare. *(~ unei (ebâ'.j'i.)* 2. (rar) dezlâná'-e. *(~ unui pulover de lină.)*

<!e-îrămáre s. v. DEZMEMBRARE.

DESTRĂMAT adj. 1. desfăcut, deşirat. *(*O *ic satură ~.)* 2. rărit, (rar) dezlânát. *((?■ puloier de lină ~.)*

destrămat adj. v. DEZMEMBRAT.

DESTRĂMĂTÚRĂ s. răritură, (pop.) sírá-.•nă. sârămătúră. *(O ~ la o ţesătură.)*

DEiTROIENÍ vb. a deszăpezi. *(A ~ un. drum înzăpezit.)*

DESTROIENÍRE s. deszăpezire. *(~ unaî drum înzăpezit.)*

DESTROIENÍT adj. deszăpezit. *(Drum de iarnă ~.)*

destrucă vb. v. DESCOPERI. DEZVELI.

destrunát adj. v. DEZACORDAT. DISCOR-DAT.

DtSTÚL adj., adv., interj. 1. adj. îndestulător, sjficient, (reg.) bugăt. *(Proi>iz<i ~.)* -2. adv. îndeajuns, suficient, (reg.) bugăt, (înv.) îndc-tu!. *(Ai vorbit ~.)* 3. interj, ajunge !, alât !, basU !, gata I. isprăveşte !, încetează ! punct !, sfârşeşte I, stai !, stop 1, termină ! (reg.) halt I, (fam. şi peior.) ho 1

DESTUPA vb. a deschide, a desfunda, *(A ~ o sticlă.)*

DL s. riTPÂRE s. deschidere, desfundare. *(~* ti'i*ei sticle.)*

DEblTJPÂT adj. deschis, desfundat. *(O sticlă ~*.)

DESTUPĂTOÁRE s. tirbuşon, (pop.) rac, (reg.) şurubelniţă. *(~ de dopuri.)*

DESŢELENI vb. a desfunda, (înv. şi reg.) a ogorî. *(A ~ un teren*. (

DESŢELENIRE s. desfundare. *(~ unui teren arabil.)*

DESŢELENIT adj. desfundat, (înv. şi reg.) nou. *(Teren ~.)*

DESUET adj. demodat, depăşit, învechit, perimat, vechi, (livr.) vetust, (fam. fig.) fuma*. *(Un obicei ~.)*

DESZĂPEZI vb. a destroiem. *(A ~ un drum înzăpezit.)*

DESZĂPEZIRE s. destroienire *(~ unu*i *drum înzăpezit.)*

DESZĂPEZIT adj. (li--troJei.it. *(Diurn de iarnă ~.)*

deşănţare s. v. CORUPI IE. DECADENŢĂ. DECĂDERE. DEPRAVARE. DESFRÂNARE. DESFRÂU. DESTRĂBĂLARE. DEZMĂŢ. IMORALITATE. PERDIŢIE. PERVERSITATE. PERVERSIUNE. PERVERTIRE. PIERZANIE. PIERZARE. STRICĂCIUNE. VICIU.

DEŞĂNŢAT adj. imoral, impudic, indecent, necuviincios, neruşinat, obscen, pornografic, scabros, scârbos, trivial, vulgar, (Jivr.) licenţios, (înv. şi pop.) scírnav, slobod, (reg.) por-cotós, (fam.) deşucheat, porcos, (fig.) decoltat, deocheat, îmbăiat, picant, piperat, porcesc, spurcat. *(O gluma, o atitudine ~.)*

deşănţat adj. v. BIZAR. CIUDAT. CORUPT. CURIOS. DECĂZUT. DEPRAVAT. DESFRÎNAT. DESTRĂBĂLAT. DEZMĂŢAT. DEZORDONAT. EXCENTRIC. EXTRAVAGANT. FANTASMAGORIC. FANTEZIST. IMORAL. INEXPLICABIL. INSOLIT. NĂSTRUŞNIC. NEGLIJENT. NEÂNGRIJIT. NEOBIŞNUIT. NERUŞINAT. ORIGINAL. PARADOXAL. PERVERTIT. SINGULAR. STRANIU. STRICAT. VICIOS.

DEŞELÂ vb. a istovi, a speti, (Munt. şi Transilv.) a dăula, (fig.) a deznoda. *(A ~* an *cal.)*

DEŞELÁRE s. istovire,sp etire, (Munt. şi Transilv.) dăuláre. *(~ unui cal.)*

deşelare s. v. CURBA TURĂ.

DEŞELÁT adj. istovit, spetit, (reg.) tăr-niţát, (Mold. şi Transilv.) dăulát. *(Cal ~.)*

deşert adj. v. AMĂGITOR. EFEMER. GĂUNOS. INEFICACE. INEFICIENT. IN-FRUCTUOS. INUTIL. ÎNŞELĂTOR. NEFOLOSITOR. NETREBUINCIOS. NEUTIL. PIERITOR. SCHIMBĂTOR.

SCORBUROS. TEMPORAR. TRECĂTOR. VAN. VREMELNIC. ZADARNIC.

DEŞERT adj., s. 1. adj. gol, vid, (înv. şi pop.) sec, secat, (înv.) pustiu. *(Un vas ~.)* 2. adj. gol, necultivat, pustiu, sălbatic, vid, (înv. şi reg.) săcrét, (înv.) pustiiciós, pustiit. *(Un loc, an ţinui ~.)* 3. adj. gol, nelocuit, nepopulat, pustiu, (înv.) pustiiciós. *(Oraş ~.)* 4. s. pustie-jate, pustiu, (rar) pustiire, (reg.) pustieşág, (ny.) ariníş, pustiiciúne. *(~ Saharei.)* B. *a.(ANAT.)* flămânzare, (pop.) bărdăhán,

(prin Ban.) slábină. *(~ la animalele rumegătoare.)*

DEŞERTĂ vb. a descărca, a goli, (rar) a vida, (pop.) a zvânta, (înv. şi reg.) a scurge, (prin vestul^ Munt.) a sicni. *(A ~ roaba.)*

DEŞERTARE s. descărcare, descărcat, deşertat, golire, golit. *(~ unei roabe.)*

DEŞERTAT s. descărcare, descărcat, deşertare, golire, golit. *(~ unei căruţe.)*

DEŞERTĂCIUNE s. 1. inutilitate, zădărnicie, (rar) zadar. *(~ unei acţiuni.)* 2. inutilitate, nimic, nimicnicie, zădărnicie, (înv.) mişelíe, nimicíe. *(Psalmistul afirmă că toiul e ~.),*

DEŞÉU s. rest, (înv. şi reg.) mardá. *(Un ~ de piele.)*

DEŞEUÁ vb. (Mold. şi Bucov.) a destăr-niţa. *(A ~ calul.)*

DEŞEUÁT adj. (Mold. şi Bucov.) destăr-niţát. *(Cal ~.)*

DEŞÍ conj. 1. (concesiv) (Transilv. şi Mold.) bátăr, (prin Transilv.) mágă, máram, pédig, (înv.) barem, săvái. *(~ n-ai fost cu mine, totuşi...)* 2. (adversativ şi concesiv) că. *(Calul, ~ e cu patru picioare, şi tot se poticneşte.)*

deşiderá vb. v. DORI. JINDUL POFTI. RÂVNL VOI. VREA.

deşiderát s. v. CHEF. DISPOZIŢIE. DORINŢĂ. GUST. PLAC. PLĂCERE. POFTĂ. VOIE. VOINŢĂ. VRERE.

deşilătúră s. v. CURMĂTURĂ. ŞA.

DEŞIRA vb. 1. (pop.) a (se) desfira. *(Aţa se ~ de pe mosor.)* 2. a (se) destrăma, (reg.) a (se) desfira, (înv.) a (se) rânji. *(O ţesătură care s-a ~.)*

DEŞIRÁRE s. destrămare. *(~ unei ţesături.)*

DEŞIRAT adj. desfăcut, destrămat. (O *ţesătură ~.)*

DEŞTEPT adj. 1. treaz, neadormit, (înv.) véget, vegheat. *(Eşti încă ~ ta ora asia?)* 2. sculat, treaz. *(Deşi foarte dimineaţa, toţi erau ~.)* 3. ager, dibaci, inteligent, iscusit, isteţ, îndemânatic, priceput, (pop.) mintos, (înv. şi reg.) marghió], pricopsit, (prin Transilv.) artút, (Mold. şi Bucov.) hî'tru, (Transilv.) ócoş, ştram, (înv.) scornáci, (fig.) dezgheţat, sprinten, (fam. fig.) breaz. *(O minte ~.)* 4. inteligent, spiritual, (înv.) spirituós. *(O conversaţie ~.)* 5. abil, dibaci, ingenios, iscusit, isteţ, îndemânatic, meşter, priceput, (pop.) mehenghi, (înv. şi reg.) pricopsit, (prin Transilv.) prinzáci, (înv.) meşteşugáreţ, practic, (fam. fig.) breaz. *(Om ~.)* 6. chibzuit, cuminte, inteligent, înţelept. *(O faptă ~.)*

DEŞTEPTA vb. 1. a (se) scula, a (se) trezi, (pop.) a (se) pomeni, (înv. şi reg.) a (se) scormoni, a (se) stârni, (prin Mold.) a (se) suminica, (înv.) a (se) scorni. *(S-a ~ devreme.)* 2. a produce, a provoca, a solicita, a stârni, a suscita, a trezi. *(Cartea a ~ un mare interes.)*

deştepta vb. v. ÎNSUFLEŢI. ÎNVIA. SCULA.

DEŞTEPTARE s. sculare, sculat, trezire. *(~ din somn.)*

DEŞTEPTĂCIÚNE s. 1. intelect, inteligenţă, judecată, minte, pricepere, raţiune, spirit,

(pop.) duh, (Ban., Transilv. şi Olt.) pámet, (înv.) înţelegere, (fam.) dóxă, (fig.) cap, cn.er. *(Are o ~ de muel mediu.)* 2. agerime, dibâue, inteligenţă, iscusinţă, isteţime, îmlemirpre, pricepere. *(~ unei persoane.)*

DEŞTEPTĂTOR s. (înv., în Transin.) sculător.

deşteptătorul s. art. v. ALDEBARAN

destinde vb. v. COBORÎ. DESCINDE. SCOBORÎ.

deşucheat adj. v. AIUREA. AIUPÍT. BEZMETIC. CORUPT. DECĂZUT. DEPRAVAT. DESFRÂNAT. DESTRĂBĂLAT. DEŞĂNŢAT. DEZMĂŢAT. IMORAL. IMPUDIC. INDECENT. NECUVIINCIOS. NERUŞINAT. OBSCEN. PERVERTIT, PORNOGRAI IC. SCABROS. SCÂRBOS. STRICAT. TRIVI *KL.* VICIOS. VULGAR. ZĂNATIC. ZĂPĂl II. ZURLIU.

deşucheat adj., s. v. ALIENAT. DEMENT. DESCREIERAT. ÎNNEBUNIT. NEBl N. SMINTIT. ŢICNIT.

deşugubínâ s.v. ASASINAT. CRIMĂ. MOARTE. OMOR. OMORÂRE. OMUCIDELE. UCIDERE.

DETALIAT adj. amănunţit, amplu, dezvoltat, (înv.) amănunt. *(O relatare ~; urs plan ~.)*

DETALIU s. amănunt, (rar) amănunţime. *(Ştie toiul in ~.)*

DE'IAŞÁ vb. 1. a (se) despărţi, a (se) desprinde, a (se) izola, a (se) rupe, a (se) separa. *(5-a ~ de grup.)* 2. a se distanţa. *(Se ~ ne parcurs de ceilalţi concurenţi.)*

DETAŞABIL adj. volant. *(Foaie ~.)*

DETAŞARE s. 1. desfacere, desprindere, dezlipire. *(De la un aparat s-a produs ~ unei piese.)* 2. desprindere, izolare, separare, separaţie. *(~ lui de grup.)*

DETENTĂ s. *(FIZ.)* destindere, dilatare, expansiune. *(~ unui gaz.)*

DETENTÓR s. *(JUR.)* deţinător, posezi. *(~ al unui bun.)*

DETERIORA vb. 1. a (se) degrada, a se-invechi, a (se) strica, a (se) uza, (Mold.) a \se> hrentui, (fam.) a (se) lnrbui, a (se) hodorogi, a (se) paradi, a (se) rablagi. *(Mobila s-a ~ >* 2. a (se) degrada, a (se) ponosi, a (se) strica, a (se) uza. *(Hainele i s-au ~.)* 3. a (se) avaria, a (se) strica. *(Nava s-a ~.)*

DETERIORARE s. 1. degradare, învechire, stricare, uzare, (înv.) degradáţie. *(~ mobilei.}* 2. degradare, ponosire, stricare, uzare, (rar) ponoseálă. *(~ hainelor.)* 3. avariere, stricare, (pop.) vătămare. *(~ unui sistem tehnic.)*-4. a\arie, stricăciune, *(~ suferită de un óis-tem tehnic.)* 5. uzaj, uzare, uzură. *(Gradul de ~ al unui obiect.)*

DETERIORAT adj. 1. degradat, învechit, stricat, uzat, (Mold.) hrentuít, (fam.) hârbuít,, hodorogit, paradit, rablagit, (fam. rar) răblărít. *(Un obiect ~.)* 2. degradat, ponosit, ros, stricat, tocit, uzat. *(Haine ~.)* 3. avariat,, stricat. *(Sistem tehnic ~.)*

DETERMINA vb. 1. a cauza, a declanşa, a dezlănţui, a genera, a isca, a naşte, a pricinni-

a prilejui, a produce, a provoca, a stârni, (înv. şi ~eg.) a scorni, (înv.) a pricini, a prileji. *(A'.tudinea*

lui a ~ discuţii aprinse.) 2. a ca;.'., a crea, a da, a face, a pricinui, a produce, a fâuvoca, a stârni. *(Injecţia i-a ~* o *senzaţie de rwiorare.)* 3. a imprima, a impulsiona, a impjne. *(A ~ unui mobil o mişcare.)* 4. a condiţiona. *(Faclori care ~ producerea fenomenului.)* 5. a convinge, a decide, a face, a hotărî, a îndupleca, (înv.) a îndemna, a pleca. *(L-d ~ să vină.)* G. a decide, a hotărî, a stabili, (fig.) a pecetlui. *(Soarta meciului a fost ~;r. ultimele clipe.) 7.* a calcula, a fixa, a măsura, a -.t.ibili. *(A ~ valoarea unor parametri.)* ii... jefini, a preci/a, a stabili, (înv.) a mărgini, a lă'-pica. *(A ~ proprietăţile metalelor.)* !>. a íi-.a, a preciza, a stabili, a statornici. *(Cum* o*~ concentraţia vinului?)* 10. a fixa, a hotări, a ptciza, a stabili, a statornici, (înv.) a defíge,..,->e una, a statori. *(Au ~ un nou termen P'-.'lm...)* II. *(GRAM.)* a complini.

LEIERMINÁNT adj., s. 1. adj. decisiv, hotăiitor, (livr.) irefutabil, (frantuzism înv.) ponderós, (fig.) strivitor, zdrobitor. *(Argumente ~.)* 2. s., adj. *(LINGV.)* determinativ. *(Un ~ sintactic.)*

DETERMINARE s. 1. cauzare, declanşare, gc.ierare, pricinuire, prilejuire, producere, provocare, (rar) provocátie. *(~ unei puternice rtai iii.)* 2. creare, pricinuire, producere, pro-voc.re, stârnire. *(~ unei stări de...)* 3. condiţionare. *(Raport de ~.)* 4. calculare, fixare, maf'.rare, stabilire. *(~ valorii unor parametri.)* 5. definire, precizare, stabilire. *(O atentă ~ a proprietăţii metalelor.)* G. fixare, precizare, st. Miire, statornicire. *(~ datei exacte a evenimentului.) 7. (GRAM.)* complinire. *(Un veri' fără ~.)*

DETERMINAT adj. 1. anumit, cunoscut, fi\a[l]. hotărât, precizat, rânduit, specificat. sLibii't, statornicit. *(La o dată ~.)* 2. definit, preci/.it, stabilit. *(Un aspect bine ~.)* 3. con^-'-et, precis. *(I-a oferit clteva fapte ~.)*

DETERMINATIV s., adj. *(LINGV.)* determin,'u *(Un ~ sintactic.)*

LLIESTÁBIL adj. execrabil. *(Un joc ~ al ' nulor.)*

T>.ONÁ vb. a exploda. *(Dinamita ~.)*

IJ-ÍONÁNT adj., s. explozibil, exploziv, fui •-, unt. *(Substanţă ~.)*

i í ONÁRE s. explodare. *(~ dinamitei.)*

l>'-iONÁŢIE s. 1. explozie. 2. bubuire, bu'.;it, bubuitură, detunare, detunat, detunatul'.'., duduit, duduitură, trăsnet, trăsniturá, vii-'t. irar) detúnet, (înv. şi reg.) sunet, (reg.) du.. ' *(~ tunului.)*

detracá vb. v. DEFECTA. DERANJA. DERLGLA. DEZECHILIBRA. STRICA. TULBURA. ZDRUNCINA.

lâe.racáre s. v. DEZECHILIBRU.

detracat adj. v. DEFECT. DEFECTAT. DERANJAT. DEREGLAT. DEZECHILIBRAT. STRICAT. TULBURAT. ZDRUNCINAT.

detractá vb. v. BÂRFI. BLAMA. CALOMNIA. CLEVETI. DEFĂIMA. DENIGRA. DISCRE-DITA. PONEGRI.

detractor adj., s. v. BÂRFITOR. CALOMNIATOR. CLEVETITOR. DEFĂIMĂTOR. DENIGRATOR. PONEGRITOR.

DETRÂTIC adj. *(GEOL.)* elastic, terigen. *(Roci ~.)*

DETRÍTUjS s. piatră, tartru. *(~ dentar.)*

DETRONA vb. a mazili, (înv. şi pop.) a surpa. *(Domnitorul a* fos-í *~.)*

DETRONARE s. mazilire, mazilit, (înv.) áziu, mazilie, surpare. *(~ unui domnitor.)*

DETRONAT adj. mazilit. *(Domnitor ~.)*

DETUNA vb. 1. a bubui, a dudui, a trăsni, a tuna, a vui, (pop.) a răzbubui. *(~ în de-păitare.)* 2. a trăsni. *(A ~ un copac.)*

DETUNARE s. bubuire, bubuit, bubuitură, detonaţie, detunat, detunătură, duduit, duduitură, trăsnet, trăsnitură, vuiet, (rar) detúnet, (înv. şi reg.) sunet, (reg.) dúrăt. *(~ tunului.)*

DETUNAT adj. trăsnit. *(Copac ~.)*

DETUNAT s. bubuire, bubuit, bubuitură, detonaţie, detunare, detunătură, duduit, duduitură, trăsnet, trăsnitură, vuiet, (rar) detúnet, (înv. şi reg.) sunet, (reg.) dúrăt. *(~ tunului.)*

DETUNĂTÓR adj. bubuitor, tunător. *(Explozie ~.)*

DETUNĂTURĂ s. bubuire, bubuit, bubuitură, detonaţie, detunare, detunat, duduit, duduitură, trăsnet, trăsnitură, vuiet, (rar) detúnet, (înv. şi reg.) sunet, (reg.) dúrăt. *(~ tunului.)*

detúnet s. v. BUBUIRE. BUBUIT. BUBUITURĂ. DETONAŢIE. DETUNARE. DETUNAT. DETUNĂTURĂ. DUDUIT. DUDUITURĂ. TRĂSNET. TRĂSNITURĂ. VUIET.

deturna vb. v. DEFRAUDA. DELAPIDA. SUSTRAGE.

deturnare s. v. DEFRAUDARE. DELAPIDARE. SUSTRAGERE.

DEŢINĂTOR s. 1. posesor, proprietar, stă-pân, (înv.) ocináş, posesuitór. *(~ al unui bun.)* 2. *(JUR.)* detentor, posesor. *(~ a restituit bunul aflat in grija sa.)* 3. posesor, purtător. *(~ unui nume.)*

DEŢINE vb. 1. a avea, a poseda, a stăpâni, (înv.) a posesui. *(A ~ un bun material.)* 2. a avea, a poseda, a purta. *(~ numele de român.)* 3. a avea, a ocupa. *(~ funcţia de...)* 4. *(JUR.)* a aresta, a închide, a întemniţa, a reţine, (înv. şi reg.) a robi, (înv.) a arestălui, a arestui, a popri, a temniţa, a zăvorî. *(A fost ~ ilegal.)*

DEŢINERE s. 1. posedare, posesiune, stă-pinire. *(~ unui bun material.)* 2. *(JUR.)* arest, arestare, închidere, întemniţare, reţinere, (pop.) popreálă. *(~ lui n-a durat nici 24 de ore.)*

DEŢINUT s., adj. *(JUR.)* 1. s. condamnat, ocnaş, osândit, puşcăriaş, (pop.) rob, (glumeţ) pensionar. *(Un ~ pentru omor.)* 2. s. arestat, întemniţat, prizonier, (înv.) arestánt, (glumeţ) pensionar. *(~ a fost imediat eliberat.)* 3. adj. arestat, închis, întemniţat, reţinut, (înv.) poprit. *(Persoane ~.)*

^DEUTÉRIU s. *(CHIM.)* hidrogen greu. *(~ este folosit drept combustibil termonuclear.)*

devaliza vb. v. DEVASTA. JEFUI. PRĂDA. SPARGE.

devalizare s. v. DEVASTARE. JEFUIRE. PRĂDARE. SPARGERE.

devalizai adj. v. DEVASTAT. JEFUIT. PRĂDAT.

DEVALORIZA vb. a (se) demonetiza, a (se) deprecia. *(A ~ un semn bănesc nominal.)*

DEVALORIZARE s. demonetizare, depreciere. *(~ unor semne băneşti.)*

DEVALORIZAT adj. demonetizat, depreciat, scăzut. *(Cursul ~ ui dolarului.)*

DEVANSA \b. 1. a depăşi, a întrece. *(L-a~ în mers.)* 2. a grăbi. *(A ~ muncile agricole.)*

DEVANSARE s. 1. depăşire, întrecere. í~ *cuiva Inmers.)* 2. grăbire. *(~ muncilor agricole.)*

DEVASTA vb. t. a distruge, a nimici, a pârjoli, a prăpădi, a pustii, (reg.) a pustuiui. (Înv.) a sfârşi, a strica. *(Duşmanii au ~ tot ce le-a ieşit în cale.)* 2. a jefui, a prăda, a sparge, (livr.) a devaliza. *(Bondi(ii au ~ banca.)*

DEVASTARE s. 1. distrugere, nimicire, pârjolire, pustiire, (irv.) risipă. *(~ unui teritoriu ocupat.)* 2. jefuire, prădare, spargere, (livr.) devalizare. *(~ unei bănci.)*

DEVASTAT adj. 1. distrus, nimicit, pâr-jolit, pustiit. (*Un teritoriu ~.)* 2. jefuit, prădat, (livr.) devalizat. *(O bancă ~.)*

DEXASTATÓR adj. dezastruos, d'structív, distrugător, nimicitor, pustiitor, ruinător, (rar) prăpăditór. (înv. şi pop.) pierzător, (înv.) dărăpănătór, pustiiciós, risipitor, ruinós. *(Artru-nea ~ a vlnlului.)*

DEVĂLMĂŞIE s. *(IST.)* (înv., în Transilv.) composesiúne. *(Stăptnirea pămlntului în ~.)*

devegheá vb. v. DECLARA. DESTĂINUI. DEZVĂLUI. DIVULGA. ÎMPĂRTĂŞI. ÎNCREDINŢA. MĂRTURISI. REVELA. SPOVEDI. SPUNE.

DEVELOPÁNT s. 1. *(FLZ.)* developator, revelator. *(~ pentru materialele fotografice impresionate.)* 2. *(CHIM.)* eluant. *(~ eţte un solvent.)*

DEVELOPATOR s. *(FIZ.)* developant, revelator. *(~ pentru materialele fotografice impresionate.)*

DEVENI vb. 1. a se face, a se preface, a se translorma. *(Casa a ~ scrum.)* 2. a se face, (prin Transilv.) a apuca. *(A ~ destul de măricel.)* 3. a se face. *(S-a tnlimplat să ~ om de treabă.) 4.* a ajunge, (înv.) a încăpea, a purcede, a sosi. *(A ~ postelnic.)* 5. a ajunge, a ici. *(A ~ doctor.)*

DEVENIRE s. dezvoltare, evoluţie, modificare, prefacere, schimbare, transformare. *(I-*Ye-*cesul ~.)*

DEVER s. vânzare, (pop. şi fam.) alişverR *(A*r*-a prea avut ~ astăzi.)*

dever s. v. VĂTAF. VĂTĂSEL. VORNICEL. déveriţă s. v. VĂTĂŞIŢĂ. VORNICEASA.

DEVÉRSÓR s. *(TEHN.)* (înv.) scnreátoáre. *(~ pentru surplusul de apă.)*

DEVIA vb. 1. a abate a muta, r -rhimba. *(A ~ un curs de apă.)* 2. a se abate, a se depărta, a divaga, a se îndepărta, (înv.) a (se) scăpata. *(A ~ de la subiect.)*

DEVIAŢIE s. 1. abatere, deviera, îndepărtare, mutare, schimbare, {.-v *cwsalul un~>i ape.)*

Z. (FIZ.) defle\iune, deviere. *(~ unui fmcicul de particule.)*

DEVIERE s. 1.abatere, deviaţie, îndep;V;are, mutare, schimbare. *(~ cursului ui ei* "r>e.*)* 2. *(FIZ.)* deflexiune, deva ţie. *(~ urv fascicul de particule.)* 3. abatere, amrnulK *tS-a produs o ~ inexplicabilă.)*

deviná vb. v. GHICI. PREVESTI. PREZICE. PROROCI.

DEVÍZ s. (înv.) smet. *(~ al unri IvH.'ri.)*

DEVÍZĂ s. lozincă. *(~ lor este.,,Vnr muncă spre mai binet").*

dévlâ s. v. CAP. CĂPĂŢÍNĂ. CRANIU CUTIE CRANIANĂ. HÂRCĂ. SCĂFÂÎ'.LIU TIGVĂ. ŢEASTĂ.

devorant adj. v. COLOSAL. EX'ir ACKDI-NAR. MISTUITOR

devót adj. v. CREDINCIOS. CUfTLNîC, CUVIOS. EVLAVIOS f K,S. PREA< 1 1 IMN-CIOS.

RELIGIOS. SMERIT.

DEVOTA vb. a *(•-(■)* consacra, *n* (»"> dâitii, a (se) dedica, a (se) destin:., a (se) hăiă,, a (se) închina, (rar) a (í,c) apl'ea, (înv.) a (se) deda, a tse) meni, a (se)piidădi a (se) şerbi, (uiecism înv.) a (se) afierosi. f.Sí-*a ~ Inticiu i viată binelui obştesc.)*

DEVOTAMENT s. 1. abnegaţie, *('UT* urc, (înv.) devotáre, sadacál. *(A muncii ti ~* > 2. cinste, tredinlă, fidelitate, stat. rnitie, (livr.) lealitate, înv, şi reg.) priíntâ. (~ *soţiei faţă de soţ.)*

DEVOTÁRE s. consacrare, dedicare, nesti nare, închinare. *(~ vieţii sale unei con:- nobile.)*

devotáre s. v. ABNEGAŢIE. DĂRUIRE. DEVOTAMENT.

DEVOTAT adj. rinstit, crec!:iicir<.. fidel nestrămutat, statornic, (livr.) leal, loul, dea.) slugarnic, (înv.) smerit. *(O solie ~; un fieten ~.)*

devoţiune s. v. CRFDTN"IĂ. (LCERNiClE. CUVIOSENIE. f.UVIOSIE. EVLAVIE. l'IE-'1ATE. PIOŞENIE. P1OZ11ATE. RELIGIOZITATE. SMERENIE.

DEVREME adv. 1. curând, fuga. ^abnic, imediat, iute, îndată, neântârziat, mw>a"lent> rapid, repede, (rar) tudíla, (pop.). i-.ábă, momentan, (înv. şi reg.) neprislán,. i mi, (reg.) mintenaş, mmteni, (înv.) peşin, te;!.er-mécher. *(Să ie întorci ~.)* 2. timpuriu, ipopA degrabă. *(Astăzi se culcă ~.)*

DEXTERITATE s. abilitate, destt.tiicie, dibăcie, ingeniozitate, iscusinţă, istetie, isteţime, îndemânare, pricepere, stihiiă. i.iUnt. uşurinţă, (pop.) meşteşjg, meştesuyue <»H.s şi reg.) meşterie, (ng.) apucătură, prii ■;.iţie, (înv.) Iscusíre, marafet, practică. *(Aíe o r* »r« *~ în mlnuirea...)*

DEZACORD '.. 1. discordanlă, d'".*i*<\ a.i'ă disonanţă, distonantă, neconcornanţă, i.<;n-trivire, stridentă. *(~ «níre elemuitelt ur,w ansamblu.)* 2. animozitate, ceai..", in ■■!<-., dezbinare, m/erend, discordie, disnihe,.'ÍMH-íiune, dispută, ᶬ.trgenlă, gi!cf.\.", n\i,hiie, îlUgiu, neânţelegere, vrajbă, zizanit, (rv. si pop.) price, prícn-S, sfái'ă, (pop. şi fam) ui. f>tă,

dihonie, rică, (pop.) harţă, (înv. şi reg.) pricáz, scirbă, toi, (reg.) bucluc, hî'ră, poáncă, sfădă-iíe, zoálă, (Mold. şi Transilv.) poară, (Bucov. şi T;ansilv.) şcort, (înv.) dezunire, gilcevíre, împoncişáre, judeţ, neaşezáre, neunire, pfră, pricinuíre, pricíre, prigoană, prigonire, zavistie, /.urbâvă, (grecism înv.) filonichie, (fig.) ciocnire. *(~ dintre două persoane.)*

DEZACORDA vb. a se discorda. *(Un instrument care s-a ~.)*

DEZACORDÁRE s. discordare. *(~ unei oiori.)*

DEZACORDAT adj. discordat, (rar) des-•.rimat. *(O vioară ~.)*

DEZAGREABIL adj. 1. neplăcut, supărător, íinv.1 supărăcios. *(O situaţie ~.)* 2. neplăcut, (lig) ingrat. *(Are o sarcină ~.)* 3. dezgustător, displăcut, dizgraţios, greţos, greu, infect, imput ii, neplăcut, nesuferit, puturos, rău, respingător, scârbos, urât, rău-mirositor, (livr.) fetid, miasmátic, pestilenţial, repugnant, repulsiv, (înv. şi pop.) scirnav, (înv.) srârbávnic, jcirbelnic. *(O duhoare ~.)* 4. antipatic, neplăcut, nesuferit, respingător, scârbos. *(Un om ~.)*

DEZAGREGĂ vb. a (se) dezintegra. *(Un COI/J care s-o ~.)*

DEZAGREGARE s. dezintegrare. *(~ un ai cor':.)*

DEZAGREGAT adj. dezintegrat. *(Corp ~.>*

deía.jrcm-ii! s. v. NEAJUNS. NEPLĂCERE.

<W-..!câtuí vb. v. DESCOMPUNE. DESFACE. DESPĂRŢI. DIVIDE. FRACTIONA. ÎM-PĂ/r/í SCINDA. SEPAR V.

deî..'eiti-íre s. v. DESCOMPUNERE. DESFACERE. DESPĂRŢIRE. DIVIZARE. FRAC-TkA'ARíi. ÎMPĂRŢIRE. SCINDARE. SEPARARE^

DEZVMĂGI ví>. a decepţiona, H deziluziona, (fiu. íig.) a dezuiTiíî.i. *(Vestea primită:-a ~.)*

DEZAMĂGIRE s. d.cepţie, deziluzie, (fam. fig.) dezumflare. *(A încercat o cruntă ~.)*

DEZ.VMĂGÍT adj. decepţionat, deziluzionat, (f n i'.g.) dezumflat. *(Un Îndrăgostit ~.)*

D:Z VMĂGirÓR auj. decepţionam., dezilu-zion'it. *("Un spectacol ~*)

de*r*.-íme-if adj. v. DEZMETICIT. RECULES.

rr *'-ni'.*

i*)*, /\N0OLÁvb. *(TEXT.)* a ciescleia. *(A ~ o i* "íi'.*-ă.)*

iJ^ZANCOLÁRE s. *(TEXT.)* descleiere. *(~ uwt li văluri.)*

DEZAPROBA vb. a blama, a condamna, a niCj i, a proscrie, a reproba, a respinge, a st'L'.Liza, (livr.) a dezavua, (rar) a sancţiona, (p>.p.>.*i* osânrti, (înv.) a must;a, a protesta, (fig i a veşteji. *(Opinia publ'că a ~ gestul lui iccugetil.)*

DEZAPROBARE s. blam, blamare, condamnare, înfierare, neaprobare, reprobare, respirai re, stigmatizare, (livr.) dezavuare, repre-hensiúne, (rar) reprobaţiúne, s.incţioná-e, (pop.) osândlre, (înv.) prihană, (fig.) vestejire. *(~ faptei necugetate a cuiva,)*

DEZAPROBATOR ■adj. neaprobator, reprobat ir. *(Îi vorbea cu* /o/, ~.)

DEZARTICULA vb. *(MED.)* a (se) deplasa, a (se) disloca, a (se) luxa, a (se) scrânti, a (se) suci, (rar) a (se) răsuci, (înv. şi reg.) a (se) sminti, (reg.) a (se) strica, (prin Transilv.) a (se) muruli, (Transilv.) a (se) pica, (prin Transilv. şi Bucov.) a (se) preti, (prin vestul Munt.) a (se) proclinti. *(Si-a ~ osului umărului.)*

DEZARTICULARE s. *(MED.)* deplasare, dezarticulaţie, dislocare, luxare, luxaţie, scrân-teală, scrântire, scrântitură, sucire, (rar) răsucire, sucitúră, torsiune, (prin vestul Munt.) proclin-teálă, proclintíre. *(~ osului humeral.)*

DEZARTICULAT adj. *(MED.)* deplasat, dislocat, luxat, scrintit, sucit, (rar) răsucit, (prin vestul Munt.) proclintit. *(Os ~.)*

DEZARTICULAŢIE s. *(MED.)* deplasare, dezarticulare, dislocare, luxare, luxatie, scrin-teală, scrântire, scrântitură, sucire, (rar) răsucire, sucitúră, torsiune, (prin vestul Munt.) proclinteálă, proclintíre. *(~ olului humeral.)*

DEZASIMILÁŢIE s. *(FIZIOL.)* catabolism *(Proces de-~.*)

DEZASTRU s. calamitate, catastrofă, flagel, grozăvie, năpastă, nenorocire, pacoste, potop, prăpăd, pustiire, sinistru, urgie, (înv. ţi pop.) prápădénie, (pop.) blestem, rrâuie, poto-pénie, topénie, (înv. şi reg.) pustieşág, pustiit, sortăm, (reg.(prăpădeală, (înv.) pierzare, pustí-iciúne, (fig.) pârjól, plagă. *(O adevărată ~* s-a *abălnt asupra lor.)*

DEZASTRUOS adj. 1. devastator, distructiv, distrugător, nimicitor, pustiitor, ruinător, (rjr) prăpădilór, (înv. şi pop.) pierzător, (înv.) dărăpănătór. pustiiciós, risipitor, ruiiiós. *(Acţiunea ~* a *r'idului.)* 2. catastrofal, fatal, funest, nefericit, nenorocit, tragic. *(Un de/ nodămlnt ~.*)

DEZAVANTAJ.-. inconvenient, neajuns, (fig.) handicap. *(Un ~ în calea realizării a c^va.)*

DEZAVANTAJĂ vb a defavoriza, (fig.) a handicapa. *(Statura ti ~)*

DEZAVANTAJOS adj. n." ivorabil, neprielnic, (livr.) oneros. *(Condiţii ~.)*

dezavua vb. v. BLAMA. CONDAMNA, DESOLIDARIZA. DEZAPROBA. ÎNFIERA. PROSCRIE. REPROBA. RE.-.PIN3E. STIGMATIZA.

dezavuare s. v. BLAM. BLAMARE. CON DAMNARE. DESOLIDARIZARE. DEZAPROBARE. ÎNFIERARE. NEAPROBARE. REPROBARE. RESPINGERE. STIGM \TIZARE.

dezaxa vb. v. DEZECHILIBRA. TULBURA. ZDRUNCINA.

dezaxáre s. v. DEZECHILIBRU.

dezaxat adj. v. DEZECHILIBRAT. TULBURAT. ZDRUNCINAT.

DEZBATE vb. î. a discuta, a trata, (înv.) a tratarisi. *(Ce subiect a* -« ?*)* 2. a chibzui, *i* delibera, a discuta, (livr.) a pertracta. *(Să stăm şi să ~ cu atenţie ce sâ facem.)*

DEZBATERE s. 1. discutare, tratare. *(~* un*ui subiect actual.)* 2. chibznire, deliberare, discutare, discuţie, ('ivr.) pertractare. *(~ a avut loc.)*

DEZBĂRA vb. 1. a (se) debarasa, a (se) descotorosi, a (se) dezobişnui, a (se) dezvăţa, a (se) lăsa, a scăpa, (fig.) a (se) scutura, (fam. fig.) a înţărca. *(S-a ~ de un viciu.)* 2. a se debarasa, a se degaja, a se descotorosi, a scăpa, (reg.) a se cortorosi, (Bucov.) a se coroti, (grecism înv.) a exoflisi, (fig.) a se scutura. *(S-a ~ de un musafir nepoftit.)*

DEZBĂRÁRE s. debarasare, dezobişnuire, dezvăţ, dezvăţare, scăpare. *(~ de un viciu.)*

dezbătá vb. v. DEZMETICI. RECULEGE. REGĂSI. REVENI. TREZI.

DEZBENZINÁRE s. *(CHIM.)* degazolinare. *(~ unor gaze.)*

DEZBINA vb. a (se) învrăjbi, (înv.) a (se) despăríi, a (se) dezuni. *(De ce s-au ~ astfel?)*

DEZBINARE s. animozitate, ceartă, conflict, dezacord, dilercnd, discordie, discuţie, disensiune, dispută, divergenţă, gâlceavă, învrăjbire, litigiu, neânţelegere, vrajbă, zâzanie, (înv. şi pop.) price, pricină, sfadă, (pop. şi fam.) cârcotă, dihonie, rî'că, (pop.) hartă, (înv. şi reg.) pricáz, scírbă, toi, (reg.) bucluc, hî'ră, poáncă, sf ădălie, zoálă, (Mold si Transilv.) poară, (Bucov. şi Transilv.) scoit, (înv.) dezunire, gilcevíre, împoncişáre, judét, neaşezáre, neunire, pfră, pricinuíre, pricírc, prigoană, prigonire, zavistie, zurbávă, (grecism înv.) filonichíe, (fig.) ciocnire. *(~ dintre două persoane.)*

DEZBINAT adj. învrăjbit, (înv.) despărţit. *(Oameni ~.)*

DEZBRĂCA vb. 1. a scoate, a trage (pop.) a lepăda, (înv.) a (se) dezveşti, (fam.) a (se) dezechipa. *(~ cămaşa de pe tine; se ~ de cămaşă.)* 2. a (se) despuia, a (se) dezgoli, (pop.) a (se) goli, (Transilv., Mold. şi Bucov.) a (se) târşi. *(De ce te-ai ~ ?)*

DEZBRĂCARE s. 1. scoatere, tragere, (fam.) dezechipáre. *(~ cămăşii.)* 2. despuiere, dezgolire, (pop.) golire. *(~ cuiva, la baie.)*

DEZBRĂCAT adj. despuiat, dezgolit, gol, neâmbrăcat, nud, (reg.) pieligós, (Transilv. şi Mold.) târşít. *(Om~.)*

dezburnbá vb. v. DESCHEIA.

dezburnbát adj. v. DESCHEIAT.

dezdăuná vb. v. COMPENSA. DESPĂGUBI. RĂSPLĂTI.

dczdăunárc s. v. COMPENSARE. COMPENSAŢIE. DAUNE. DESPĂGUBIRE. REPARAŢIE.

DEZDOÍ vb. 1. a descovoia, (înv. şi reg.) a obli. *(A ~* o *bară îndoită.)* 2. a desface, a despături, (înv.) a răspica, *(A ~ o foaie împăturită.)*

DEZDOÍRE s. desfacere, despăturire. *(~ unei coli de hirtie.)*

DEZDOÍT adj. desfăcut, despăturit. *(Un şervet ~.)*

DEZECHILIBRA vb. a (se) tulbura, a (se) zdruncina, (fig.) a (se) dezaxa, (livr. fig.) a (se) detraca. *(Vestea i-a ~ mintea.)*

DEZECHILIBRAT adj. 1. deficitar. *(Un buget ~.)* 2. tulburat, zdruncinat, (fig.) dezaxat, (livr. fig.) detracat. *(Om cu mintea ~.)*

DEZECHILIBRU s. (fig.) dezaxáre, (livr. fig.) detracáre. *(~ mintal.)*

dezechipa vb. v. DEZBRĂCA. SCOATE. TRAGE.

dezechipáre s. v. DEZBRĂCARE. SCOATERE. TRAGERE.

DEZERTA vb. *(MIL.)* a fugi, (înv.) a lipsi. *(A ~ din cazarmă sau de pe front.)*

DEZERTARE s. *(MIL.)* (înv.) de/ertiuue. *(~* de *pe front.)*

DEZERTOR s. *(MIL.)* (rar) fugit, fi;*i ~ de pe front.)*

dezerţiúne s. v. DEZERTARE.

DEZGHEŢ s. dezgheţare. *(A începu! ~.)*

DEZGHEŢĂ vb. a (se) dezmorţi. *(Su mă ~ puţin la gura sobei.)*

DEZGHEŢARE s. 1. dezgheţ. *(A ii > -pui ~.)* 2. dezmorţeală, dczmorţire. *(~ navala gura sobei.)*

dezgheţat adj. v. AGER. DESCURCĂPET. DEŞTEPT. DIBACI. INTELIGENT. ISCUSIT. ISTEŢ. IUTE. ÎNDEMÂNATIC. ÎNTREPRINZĂTOR. PRICEPUT. SPRINTEN, \ IOI.

dezghín s. v. FRÍU. PIN'IEN.

DEZGHIOCA vb. 1. (înv. si pop.) a sm! ura, (reg.) a cura, (Mold.) a deciocăla, (prin Trar.-îlv.) a deciurica. *(A ~ porumbul de pe şli.''>ti.)* 2. (prin Olt. şi Munt.) a tecui. *(A ~ faso -i.)* 3. (reg.) a scobi. *(A ~ alune.)*

DEZGHIOCARE s. dezghiocat. *(~ pu limbului de pe ştiuleţi.)*

DEZGHIOCAT s. dezghiocare. *(~ poru- bu-lui de pe ştiuleţi.)*

dezglodá vb. v. DESPOTMOLI.

DEZGOLÍ vb. a (se) despuia, a (se) de?) răea, (pop.) a (se) goli, (Transilv., Mold. şi Bucov.) a (se) târşi. *(S-a ~ pínă la piele.)*

DEZGOLÍRE s. despuiere, dezbrăcare, (p"l>.) golire. *(~ cuiva, la baie.)*

DEZGOLÂT adj. despuiat, dezbrăcat, gol, neâmbrăcat, nud, (reg.) pieligós, (Transilv. şi Mold.) târşít. *(Om ~.)*

DEZGROPA vb. 1. a deshuma, a exh. ma, (înv. şi reg.) a dezmormânta. *(A ~ un mort.}* 2. a scoate. *(A ~ un bolovan din pan Int.}* DEZGROPARE s. 1. deshumare, dezgropat, exhumare. *(~ unui mort.)* 2. scoatere. *(~ unui bolovan din pămlnl.)*

DEZGROPAT s. deshumare, dezgropare, exhumare. *(~ unui mort.)*

DEZGUST s. aversiune, greaţă, îngreto-are, oroare, repulsie, scírbă, silă, (livr.) repugnantă, (rar) nesuferíre, (pop. şi fam.) lehamite, (:nv.) urî't, (pop. fig.) saţ. *(Simte un ~ de neânvins.)* DEZGUSTA vb. a (se) îngreţoşa, a (se) sătura, a (se) scârbi, (reg.) a (se) scârboli, (Mold. şi Bucov.) a (se) lehămeti, a (se) lebămetisi, a (se) lehămetui, (înv.) a (se) îngreţa, a (se) îngreţălui, (fam. fig.) a (i se) acri. *(S*-a *~ de tot ce-a văzut acolo.)*

DEZ GUSTARE s. îngreţoşare, scirbire. *(~ cuiva de cele văzute.)*

DEZGUSTAT adj. îngreţoşat, sătul, săturat, scârbit, (Mold. şi Bucov.) lehămetít, leluVue-tuít. *(Om ~.)*

DEZGUSTĂTOR adj 1. dizgraţios, greţos, hidos, oribil, respingător, scirbos, (hvr) imund, (reg) mâisav, (fam fig) borât *(~ la înfati*-*şare)* 2. greţos, oribil, scârbos, sinistru *(Un rlnjet ~)* 3. dezagreabil, displăcut, disgiaţios, greţos, gieu, infect, împuţit, neplăcut, nesuferit, putui os, rău, respingător, scirbos, unt, rău mirositor, (hvr) fetid, miasmatic, pestilenţial, repugnant, repulsiv, (înv si pop) scirnav, (m\ ) scirbavmc, scirbelmc *(Un miros ~)* 4. infect, oribil, respingător scirbos *(Ce caracter ~ !)* 5. monstruos, odios, oribil, resping itoi, (hvr) abominabil *(O fapta ~)* 6. infect respingător, scirbos, spurcat, (pop) scirnav *(~ treaba!)*

DFZÂCE vb 1. a nega, a îetracta, a tăgădui *(A ~ tot ceea ce spusese)* 2. a se contrazice *(îe rog sa nu te ~)*

DEZIDLRAI s I. ccreie, cermţi, dorinţă, exigenţa, (înv) postulat *(*L*n ~ îndreptăţit)* 2. doleanţă, uonuţa *(*Si *a exprimat ~)* DEZILUZIE s decepţie, dezamăgire, (fam fig) dezumflare *(1 încercat o ci uita ~)* DEZILUZIONA \b i decepţiona a dezamăgi, (Hm fig) a di/umfli *(M ai ~ erunt)* DLZ1I L7ION ANI ad| deccptionant, de ziniagitoi *(Ln \/c('atol ~)*

DEZIIL/IO\\l ad| ciccptionat dezamăgit, (fam fi,) di/un fi ' *(ìn îndrăgostii ~)* DEZINfrCIV \1 *(li] D)* 1 i curăţa *(4 ~ o plaga)* 2 a si ci ii /a *(4 ~ un mediu)* DEZINrECT VN I t'j s *(FARM, MED)* (i u) sleiiiliza i1

DrziNirCl \Rr s *(ULD)* l. dczmfectie *(~ unei placj)* 2 u/infecţie sterilizai e *(~ uníîí medii,*

DLZINn *(J\í,*dj *(MED)* aseptic, steni, sterih/al *(Pi i i ei t ~)*

DE7IMEÍTH s *(MFD)* 1 de/mfecfiie *(~ unei pic gi)* 2. de/infcctiie stuihzare *(~ unui n idiu)*

DJ71\IIbR\ \b i (se) de/asieg? *(Ln corp cine sa ~)*

DIZINTLGR\Rr s dezagiegaic *(~ unui corp)*

DE7INILGR VT adj dezagregat *(Corp ~)* DEZINTERES s de/mtercsaie indiferenta, nepăsare *(Ln ~ condamnabil)*

DEZINTERESARE s dezinteres mdifeienţă, nepăsare *(O ~ condamnabila)*

DEZIN\ÓLT adj. degajat, firesc natural, neafectat, ncartificial, necăutat, neprefăcut, nesilit, nestudiat, simplu, spontan, (hvr) nonşalant, (înv) piostatic. *(O atitudine ~, cu gesturi ~)*

DEZINVOLTURĂ s degajare, firesc, naturaleţe, simplitate, spontaneitate, (livi) nonşalanţă, (rar) natural, (m-\ ) naturahtáte *(O mare ~ în comportarea cuiva)*

DEZLĂNŢUÍ \b 1. a se declanşa, a se is< i a izbucni, a (se) porni, a se stirm, (rai) a se prăvăli, (mv si îeg) a se dezlega, a se scorni, (înv) a se scula, a se sparge a sta, (fig) a se apunde *(S-a ~* o *furtuna, un conflict.)* 2. a cauza, a declanşa, a determina, a genera,

a isca, a naşte, a pricmui, a prilejui, a pioduce a provoca, a stirm, (mv şi reg) a scoim (m\ ) a pricini, a pnleji *(Atitudinea Im a ~ di* cutii *furtunoase)* 3. a clocoti *(Marea se ~)*

DEZLĂNŢUIRE s declanşare, iscare izbucnire, începere, pornire, producere stiimic venire, (înv şi reg) scornire, (in\ ) pioiupuc, proruptie *(înainte de ~ vijeliei)*

DEZLĂNŢUIT adj debordant, fuitunos, impetuos, năvalnic, nestăpinit, nestăvilit tumultuos *(Un ritm ~)*

DEZLEGA vb 1 a (se) desface *(A ~* im *pachet)* 2. a deznoda *(~ nodmile unei* W *ii)* 3. a clarifica, a descifia, a desluşi a i\ ilica a lămuri a limpezi a re/olva i soluli ni *(A ~ enigma)* 4. a ghici *(4 ~* o *iimiUluia)* 5. *(BIS)* a ierta *(Preotul 11 ~ de paiaţe)* dezlega vb v DECLANŞA DT 71 AM UI ISCA IZBUCNI PORNI STÂRM

DEZLEGARE s 1. desfacere *(~* i*nui pachet)* 2. de/nodare *(~ unui nod de Iu ifiata)* 3. clarificare, desluşire, elucichie, explicite, explicaţie, lămurire, limpezire, picci/aic, îezol vare, soluţie, soluţionai e (in\ ) pliiofoue, răspicaie, (fig) cheie, discilcire *(~* miei *probleme)* 4. *(MAT,* conci)iăspuns iczultat, soluţie *(~ unei probleme)* 5 *(BIS)* mtire pocămtă, (înv) pocăi inie (~ rfe /ii i*e)* DEZLEGAT adj 1 desfăcut *(ln pachet ~)* 2. deznodat *(O sfoara ~)*

DEZLIPI \b 1. a (se) desface a (se*)* des prinde *(S a ~ dm locul unde era lipit)* 2. a (se) depărta, a (se) îndepărta *(Sa mi le ~ de el)*

DEZLIPIRE s 1. dcsfaceie despnndeie, detaşare *(~ a ceva dm locul unde era lipit, prins)* 2. depărtai e îndepărtare *(~ lm de casa)*

DEZLIPÍT adj desfăcut desprins *'Un element ~ dmti un ansamblu)*

dezliná \b v DLS1R\MA R U»I SC V-MOSA

dezlânáre s \ DESTRĂMARE SCAMOSA-

Rr

dezlânat adj v DESTRĂMAT PROI IN RĂRIT SCĂMOSAT

DEZLOCUÍ1 adj dislocat *(*Ln *lichid ~)*

DEZMĂŢ s 1. corupţie decadenţă, clei ulii o, depravare, desfrânare, desfriu destul) lui, imoralitate, perdiţie, perversitate, peiveisiunc, pervertire, pierzanie, pierzare, stricăciune \i-ciu, (rar) deşănţare, (înv) aselghiciune, aselalne, desfătare, preacurvie, pieacuiMic, preaiu bue, (fig) descompunere, putreziciune, (rir fig) putrefacţie, (in\ fig) putrejune *(Staiea de ~ din malta societate)* 2. desfriu, oi-ie, (h\r) bacanálă, libertinaj, luxuia, (im si pop) scirnăvie, (mv) rusmáre slobozenie,, slobozie, 7ampaiahc *(A fost un adevaiat ~)*

ilc/.iiiăla vb \ CORUPE DI CĂDI \. DEPRAVA DESFRINA DESLRABUA PER\ERTI STRICA MC IA

DEZMĂŢAT adj, s 1. adj coiupt deca/ut, depra\at desfnnat, destrăbălat, imoial, net u

şinat, pervertit, strict, vicios, (livr.) libertin, (rar) deşănţat, (pop. şi fam.) parşiv, (pop.) deşucheat, (înv. şi reg.) ruşinat, (reg.) şucheát, teşmenít, (înv.) aselghicésc, demoralizat, spurcat. *(Om ~.)* 2. adj., s. depravat, desfrânat, destrăbălat, imoral, stricat, (pop.) curvár, (înv.) preacurvár, preacurvitór. *(Bărbat ~.)*

DEZxMEMBRÁ vb. (fig.(a (se) descompune, a (se) destrăma. *(O familii; care s-a ~.)*

DEZMEMBRARE s. (fig.) descompunere, destrămare. *(~ unei familii.)*

DEZMEMBRAT adj. (fig.) descompus, destrămat. *(O familie ~.)*

dezmetic adj. v. AIUREA. AIURIT. BEZMETIC. DESCREIERAT. NEBUN. SMINTI í\ ŢICNIT. ZĂNATIC. ZĂPĂCIT. ZURLIU.

DEZMETICI vb. 1. a se reculege, a se regăsi, a-şi reveni, a se trezi, (înv.) a se dezmeţi, a se recuceri, a se remite, (rar fig.) a se dezbată. *(S-a ~ destul de repede şi a acţionat normal.)* 2. a (se) Uezi, (rar) a se dezbată. *(S-a ~ după chef.)*

DEZMETICIRE s. reculegere, regăsire, revenire, trezire. *(~ cuiva din uluială.)*

Dh/MEiiClT adj. recules, trezit, (rar) de/ameţit. *(Un om ~ din uluială.)*

(ieziiieâí vb. v. DEZMETICI. RECULEGE. REGĂSI. REVENI. TREZI.

DEZMIERDÁ vb. a alinta, a mângiia, (pop. şi fam.) a giugiuli, (pop.) a drăgosti, (reg.) a adia, a guguli, a inádári, a milui. a nineri, (prin Ban. şi Transilv.) a baia, (înv.) a măguli. *(Îl ~ cu duioşie.)*

.íezmâenlá vb. v. DELECTA. DESFĂTA. RĂSFĂŢA..

DEZMIERDARE s. alintare, mângâiere, (rar; alint, iniiigâietúrâ, (pop, şi fam.) giugiuleală, (pop.) alintătúră, drăţosteálă, drăgostíre, (in\. şi reg.) olastiseálă. *(~ilc iubirii.)*

DEZMIERDAT adj. alintat, mingiiut. *(Iubită ~. >*

dezmierdat adj. v. ALINTAT. ALINTĂTOR. COCOLIi'. DEZMIERDĂTOR. MÂNGÂIE-TOR. RĂSFĂŢAT. RĂZGÂIAT.

DEZMIERDĂTOR adj. 1. alintător, mângiie-tor, (înv.) dezmierdat, măgulitor. *(Gesturi ~.)* 2. afectuos, drag, drăgăstos, duios, iubitor, mnigiietor, tandru, (BIV.) mingiiós, (fig.) cald. *(Cuvinte ~.* (3. alintător, hipocoristic. *(Sens~.)*

DEZMINŢI vb. 1. a contesta, a nega, a renega, a tăgădui, (înv.) ^ protesta. *(~ adevărul celor afirmate.)* 2. a contrazice, a infirma. *(Acest fapt ~ părerea curentă.)*

DEZM iNŢÍRE s. contestare, negare, negaţie, renegare, tăgadă, tăgăduialâ, tăgăduire, (înv.) tágă, făgăduinţă. *(~ celor afirmate de cineva.)*

dczmlniă vb. v. CALMA. DOMOLI. ÎMBLlNZI. ÎMBUNA. ÎMPĂCA. LINIŞTI. POTOLI.

dezmintă vb. v. DESFĂTUI.

dezmormintá vb. v. DEZGROPA. DESHUMA. EXHUMA.

DEZMORŢEÁLĂ s. dezgheţare, dezmor-ţire. *(~ cuiva la gura sobei.)*

DEZMORŢI vb. a (se) dezgheţa. *(Se ~ puţin la gura sobei.)*

DEZMORŢÍRE s. dezgheţare, dezmorţeală. *(~ cuiva la gura sobei.)*

DEZMOŞTENÍ vb. *(JUR.)* (înv.) a descli-ronomisi. *(Şi-a ~ fiul.)*

DEZNĂDĂ.IDUÍ vb. a despera, (înv.) a apelpisi. *(A ~ să mai aştepte.)*

deznădăjduíre s. v. DESPERARE. DEZNĂDEJDE.

DEZNĂDĂJDUIT adj. desperat, (pop.) pierit, (înv.) apelpisít. *(Om ~.)*

DEZNĂDEJDE s. desperare, (rar) deznădăjduíre, (înv.) apelpisíe, d<\spcráţie. *(Î*a *ochii lui se citea ~.)*

DEZNODÁ vb. a dezlega. *(A ~ nodurile unei sfori.)*

ileznodá vb. V. DEŞELA. ISTOVI. SPETI.

DEZNODÁRE s. dezlegare. *(~ unui nod.)*

DEZNODAT adj. dezlegat. *(Cn nod ~.)*

deznodat adj. v. PROLIX.

DEZNODĂMfNT s. 1. sfârşit. *(Un ronvin cu un ~ fericit.)* 2. síirşit, soarlă. *(~ bătăliei sa decis.)*

deznoraolí \l>. v. DESPO TMOLI.

DEZOBIŞNUÍ vb. a (se) debarasa, a (se) descotorosi, a (se) dezbăra, a (se) dc/.tfăţn, a (se) lăsa, a scap i, (i'ig.) a (>.') scuturi, (fam. fig.) a înţărca. *(Se ~ eh un viciu.)*

DEZOBIŞNUÍRE s. debarns ire, dezbărarr, dezvăţ, de/- áţare, scăpare. *(~ de un viciu*. í

DEZOLANT adj. 1. demoralizant, deprimant, deseurajant, mohoril, posomorit, trist, (rar' ■ 'ezolatór, p >súe. *(*U*n peisaj ~.)* 2. apăsăto-', deprimant, sumbru, (fig.(negru. *(Glnduri ~*. ■

dczolatór ad|. v. DEMORALIZANT. DEPRIMANT. DESCURAJANT. DEZOLAN". MO-ítORÂT. POSOMORIT. TRIST.

DEZONOARE s. necinste, rutine, (pop.) ocară, (înv. şi reg.) ponós, ponóslu. *(*A'u *poatt Indura ~.)*

DEZONORA vb. 1. a batjocori, a compromite, a necinsti, a terfeli, (fig.) a întina, a minj!, *í.* murdări, a păta, a pingări, a profana, a spurca, (reg. fig.) a pricăji. *(A încercat să-i ~ memoria. }* 2. a (se) degrada, a (se) in.osi, a (se(umili, (fig.) a (se) cobor,, a (se) srobon. *(Munca ni: le ~.)* 3. a (se) descalifica. *(S-a ~* pe *viată.)*

DEZONORANT adj. 1. compromiţător, degradant, infamant, înjositor, nedemn, ruşinos, (livr.) dif'.mánt, (rar) degradaiór, (înv.) necin slitór, pieízătór. *(O faptă ~.)* 2. degradant, înjositor, ruşinos, umilitor. *(O situaţie ~.*;

DEZONORÁRE s. batjocorire, compromitere, necinstire, tcfelire, (fig.) întinare, mân-jíre, murdărire, pátáre, pim.ărtre, profanare, spurcare, (inv. íig.) pi of (naţiune. *(~ memoriei cuiva.)*

DEZONORAT adj. compromis, discreditat, necinstit, terfelit, (fig.) pătat, pângăi'it, profanat. *(Un om ~.)*

DEZORDINE s. 1. debandadă, dezorganizare, haos, neorânduială, zăpăceală, (-ir) neór-dine, (Mold.) calamandrós, (fam.) brambu-reálă, harababură. *(O mare ~ în activitatea unei instituţii.)* 2. deranj, neorânduială, zăpăceală, (rar) neórdine, (Mold.) calamandrós, (íam.) bra.nbureală, harababură. *(E mare ~*

la ei în casă.) 3. neorânduială, răvăşeală, zăpăceală, (fam.) brambureálă, harababură, talmeş-bálmeş, (fam. fig.) balamuc. *(Ce mare ~ e în hlrtiile tale.)* 4. babilonie, haos, încurcătură, zăpăceală, (înv.) vavilonie. *(E o ~ de nedescris!)* 5. neglijenţă, neângrijire, (livr.) Incurie, (înv.) negríjă. *(~ în ţinută.)* G. tulburare, (înv.) neaşezáre. *(S-au produs unele ~ sociale.)*

DEZORDONAT adj. 1. neglijent, neângrijit, (prin Munt.) tâlós, (fam.) deşănţat. *(O ţinută ~.)* 2. haotic. *(Mişcări ~.)*

DEZORGANIZARE s. debandadă, dezordine, haos, neorânduială, zăpăceală, (rar) neór-dine, (Mold.) calairandrós, (íam.) brambureálă, harababură. *(O mare ~ !n activitatea unei instituţii.)*

DEZORIENTA \b. a deruta, a descumpăni, a încurc:!, a zăpăci, (livr.) a deconcerta. *(Vestea aflată l-tt ~.)*

DEZORIEN'IÁRL s. derută, descumpăniie, Sncnrcitură, neclumi'"ire, perplexitate, zăpăceală, (livr.) deconcertare. *(Siare de ~.)*

DEZORIENTA'," adj. 1. derutat, descumpănit, ii eurcat, nedumerit, perplex, zăpăcit, (ii\r.) deconcert..i, (înv. si fam.) sastisit. *(A lămas ~)* 2. aiurii, buirnac, buimăcii, derutat, descumpănit, năuc, năucit, zăpăcit, (Olt.) ■"ăbăúc, (Mold.) zălud (fig.) împrăştiat. *(Ce om ~ 1)*

DEZRÁ DĂC1NÁ \i. (.Ar.) a eraoica. *(A ~* un *arbore.)*

DEZRĂDĂCINARE s. (livr.) eradicare. *(~ unui copac.)*

de/ră«ăi.r,át, di v. L\'S 1RĂ1NAT. STRĂIN.

DE/KOiâí \ 1 a (st) tiibera, a (se) emancipa, a (se) !ib<r.i. (n.«'. s, {.op.) a (se) mântui, (pop.) •*A* (se) sli *ii'ii'i, (* >.v.) a (se) volnici, (iig.) a (se) descătuşa, *ii-a ~ pe ţărani.)*

DE/T.Oi/RU [1] eliberare, enianeip"re, eman ripaţir, !il)erar<-, (in\. si pop.(mintuire, (pop.) s'obozíre, (îrv. -i reg.(siobo/énie, 'înv.) slobozie, (fig.) descătuşare. (~ *ligunilrr.)*

DEZROBIT adj. eliberat, (înv. şi pop.) inântiut. *(Un popor ~.)*

DEZROBITOR adj., s. eliberalor, liberator, (înv. si pop.) mântuitór, slobozitór. *(Armată-.)*

DEZLMANIZÁ vb. a (se) abrutiza, a.-.r; arir^ali/a. *(Băutura l-a ~.)*

DEZUMANIZARE s. abrutizare, animali-zare. *(~ cuiva din cauza băuturii.)*

DEZUMANIZAT adj. abrutizat, animalizat. *(Om ~.)*

DEZUMFLA vb. (reg.) a (se) stoci. *tPlnte-cele i-a fost ~ cu...)*

dezumflă vb. v. DECEPŢIONA. DEZAMĂGI. DEZILUZIONA.

dezumíláie s. v. DECEPŢIE. DEZAMĂGIRE. DEZILUZIE.

dezumflat adj. v. DECEPŢIONA'!. DEZAMĂGII. DEZILUZIONAT.

dezii.ií vb. v. DESPĂRŢI. DEZBINA. ÎNVRĂJBI. SEPARA.

dezunire s. v. AMMOZITATE. CEARTĂ CONFLICT. DESPĂRŢIRE. DEZACORD DEZBINARE. DIFEREND. DlSt.ORDlh.

DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPUTA.

DIVERGENŢĂ. GÂLCEAVĂ. ÎNVRĂJBIRE. LITIGIU. NEÂNŢELEGERE. SEPARARE-VRAJBĂ ZÂZANIE.

DEZVĂLUI vb. 1. a arăta, a a releva, a revela, a sesiza. *(A ~ conducerii dificultăţile tnilmpi-nate.)* 2. a declara, a destăinui, a divulga, a împărtăşi, a încredinţa, a mărturisi, a revela, a spovedi, a spune, (livr.) a confia, (înv. si pop.) a dezveli, (reg.) a deveghea, (înv.) a propovădui. *(îi ~ dragostea lui.)* 3. a descoperi, a revela, (livr.) a decela. *(A ~ un luau necunoscut.)*

dezvălui vb. v. DESCOPERI. DEZVELL DEZVĂLUIRE s. 1. arătare, revelare. *(~ unor lipsuri.)* 2. destăinuire, divulgare, împărtăşire, încredinţare, mărturisire, re\e!an\ spo-vedire. *(~ unui secret.)* 3. confesiune, confidenţă, destăinuire, mărturisire, spi>\< danie, (rar) sincerităţi (pl.). *(La fă<ut nnilc ~.)*

DEZVĂŢ s. debarasare, dezbărare. dC7-obişnuire, dezvăţare, scăjjare. *(~ de un viciu.)*

DEZVĂŢÁ vb. a (se*)* debarasa, a (se) descotorosi, a (se) dezbăra, a (se) dezobişnui, a (se) lăsa, a scăpa, (fig.) a (se) scutura, (fain. fig.) a înţărca. *(S-a ~ de un viciu.)*

DEZVĂŢARE s. debarasare, dezbărare, dezobisnuire, dezvăţ, scăpare. *(~ de un viciu.)*

DEZVELI vb. a (se) descoperi, (rar) a (se) dezvălui, (Ban.) a (se) descutropi, (OH. şi Ban.) a (se) destruca. *(Era învelit şi s-a ~ în somn.)*

dezveli vb. v. APĂREA. ARĂTA. CONFESA. DECLARA. DESFACE. DESFĂŞURA. DESTĂINUI. DEZVĂLUI. DIVULGA. IM. ÎMPĂRTĂŞI. ÎNCREDINŢA. ÎNFĂŢIŞA..MĂRTURISI, REVELA. SPOVEDI. SPUNE. TRĂDA.

DEZVELIRE s. descoperii e. í-. *lin In timpul somnului.)*

DEZVELIT adj. descoperit, ncacoperit. *(A dormit ~.)*

dezveli vb. v. DEZBRĂCA. SCOA'IE. TRAGE.

DEZVINOVĂŢI vb. a (se) apăia, a (se) disculpa, a (se) justifica, a (se) si u/i, (rar) *A* (se) dezvinui, (înv. şi reg.) u (se) o'ra, (iii\.(a (se) îndreptăţi, a (se) mint ui. *(.Nu ic nici ~ atâta!)*

DEZVINOVĂŢIRE s. disculpare, justificare, scuză, (rar) dezviiaure, scu/.'.ic. *(O ~ neconvingătoare.)*

DEZVINOVĂŢIT adj disculpat, i'.st.ficat, (rar) scuzat. *(Persoană ~.)*

«lezvinní vb. v. APĂRA. DEZV1NON ĂI[T]. DISCULPA. JUSTIFICA. SCUZA.

de?.viuuíre s. v. DEZVINON Ă'l.EE. DISCULPARE. JUSTIFICARE. S*t* l '/\

DEZVIRGINA vb. a d(flora, (pep.i a des-feciori, a desfeti, (prin nord-istul Olt.' schilodi, (înv.) a strica.

DEZVIRGINĂRI-; s. deflorare, nflov'u (pop.) desfecioríre, de^ íelíre.

DEZVIRGINATĂ adj. deiloia<\ 'in'.) slr'-c Ită.

DEZVOLTA vb. I.I. a creşte, a se înălţa, a se mări, (înv. şi pop.) a odrăsli, (pop.) a se ridica, a sălta, a (se) zburătăci. *(Ce mult s-a ~ copilul!) 2.* a se împlini. *(S-a mai ~ fiziceşte.)* 3. a creşte, a trăi, a vegeta. *(Ciupercile se ~ în sol bogat.)* 4. a avansa, a evolua, a înainta, a progresa, a propăşi, (înv.) a (se) pricopsi, a spori, (grecism înv.) a prohorisi, (fig.) a creşte. *(O fără care se ~ continuu.)* II. a degaja, a emana, a emite, a produce, a radia. *(O sursă care ~ căldură.)*

DEZVOLTARE s. 1.1. creştere, mărire. *(~ treptată a unei fiinţe.)* 2. creştere, vegetaţie. *(Perioadă de ~ a plantelor.)* 3. devenire, evoluţie, modificare, prefacere, schimbare, transformare. *(Procesul ~.) 4.* evoluţie, înaintare, progres, propăşire, mers-înainte, (pop.) ridicare, săltare. (înv.) pricopsíre, progresie, prohorisíre, (fig.) creştere. *(~ societăţii.)* 5. curs, desfăşurare, evoluţie, mers, (Munt.) şiretenie. *(~ evenimentelor.)* 6. amplificare, creştere, extensiune, extindere, lărgire, mărire. *(~ schimburilor comerciale.)* II. degajare, emanare, emanaţie, producere, radiere. *(~ de căldură.)*

DEZVOLTAT adj. 1. crescut, măricel, mărişor, (fig.) răsărit, săltat. *(Fetiţe mai ~.)* 2. mare. *(Fălci ~; nas ~.)* 3. avansat, civilizat, evoluat, înaintat. *(O ţară ~; un popor ~.)* 4. amănunţit, amplu, detaliat, (înv.) amănunt. *(Plan ~; expunere ~.)*

DI interj, hi 1, (reg.) tul *(~ ! murgulel)*

DIABET s. *(MED.)* 1. (pop.) (boală de) zahăr. 2. *diabet bronzat* -- boala lui Addison.

DIABOLIC adj. 1. demonic, diavolesc, drăcesc, infernal, necurat, satanic, (livr.) demoniac, mefistofelic, (înv. şi pop.) satanésc, (înv.) demonicésc, mamónic, satanicésc. *(Planuri ~.)* 2. drăcesc, infernal. *(Dansează într-un ritm ~.)*

D1ÁC s. 1. *(IST.)* grămătic, logofăt, pisar, scrib, scriitor, uricar. *(~ în cancelariile din ţările române.)* 2. *(BIS.)* cântăreţ, dascăl, paracliser, psalt, ţârcovnic, (Transilv.) cantor, făt, (înv.) eclis-'árh, grămătic. *(~ îl ajută pe preot la oficierea slujbei.)*

diács.v. CĂRTURAR. ERUDIT. ÎNVĂŢAT. SAVANT.

DIACRONIC adj. cronologic, evolutiv, istoric. *(Expunere ~ a faptelor.)*

DIADEMĂ s. coroană, (înv.) cerc, cunună. *(Suveranul purta o ~ pe cap.)*

DIAFAN adj. fin, străveziu, subţire, transparent, vaporos, (înv.) prevăzător, prevăzíu, străvăzătór, (fig.) aerian, eterat, eteric, spumos. *(Un material ~.)*

DIAFANITÁTE s. transparenţă, (rar) străvezime, transpariţiúne, (înv.) prevedere, stră-vedere.

DIAFRAGMĂ s. *(FIZ.)* blendă. *(~ la obiectivul unui aparat fotografic.)*

DIAFTORÉZĂ s. *(GEOL.)* retrometamorfism, metamorfism retrograd.

DIAGNOSTIC s. *(MED.)* diagnoză.

DIAGNOZĂ s. *(MED.)* diagnostic.

DIAGONAL adj., adv. înclinat, oblic, pieziş, (înv.) piezişát.

DIAGONALĂ s. *(MAT.)* (înv.) piezişíme. *(.V trage o ~.)*

DIAGRAMĂ s. grafic. *(O ~ a unui fenomen.)*

DIALECT s. *(LIKGV.)* (livr.) idiom, (rar) vorbire. *(~ muntenesc.)*

dialect s. v. GRAI.

DIALIZATÓR s. *(CHIM.)* dializor.

D1ALIZÓR s. *(CHIM.)* dializator.

DIALOG s. conversaţie, convorbire, discuţie, (livr.) colocviu, (pop. şi fam.) sfat, vorbă, (Ban.) turvín, (înv.) \ oroávă, (înv., în Transilv.) beseádă, (turcism înv.) musafereă, (fam.) parolă, şuetă. *(Un ~ prietenesc.)*

DIALOGA vb. a conversa, a discuta, a vorbi, (livr.(a se întreţine, (rar) a convorbi, (pop. şi fam.) a sfătui, (înv. şi reg.) a băsădi, (reg.) a povesti, (Ban.) a turvini, (înv.) a vorovi. *(Au ~ despre toate.)*

DIAMANT s. *(MIX.)* (in\. si pop.) adamánf, (înv.) olmáz.

diamántic adj. v. DIAMANTIN.

DIAMANTIN adj. (livr.) adamantin, diamántic. *(Luciu ~.)*

DIAPAZON s. *(MUZ.)* ambitus, întindere, registru. *(~ unei voci.)*

DIAREE s. *(MED.)* (pop.) cufureálă, lá-moste, pântecáre, pânfecăráie, pirlúică, trea-păd, trepădáre, urdináre, vintre, (înv. şi reg.) scursoáre, tinv.) scursură, (fam.) deranjament.

DIASTÁZĂ s. *(BIOL.)* enzimă, ferment.

diastímă s. v. CU'RS. INTERVAL. RĂSTIMP. TIMP. VREME.

diată s. v. TESTAMENT.

DIATERMOCOAGULÁRE s. *(MED.)* elec-trocoagulare.

DIATOMÍT s. *(MIX.)* kiselgur, pămintel, tripoli, pământ de diatomee.

DIATRIBĂ s. pamflet, (li\r.) libél, (înv.) paschíl, paschinádă, polojénie. *(O ~ violentă împotriva...)*

DIAVOL s. aghiuţă, demon, drac, încornoratul (art.), naiba (ari.), necuratul (art.), satană, tartor, (livr.) belzebút, (rar) scaraoţchi, (.pop. şi fam.) michidúţă, nicliipércea (art.), pírlea (ari.), sarsailă, (pop.) laraón, idol, împeliţátul (art.), mititelul (ari.), nefârtátul (art.), nevoia (ari.), pirdálnicul (art.), procletul (art.), pustiul (art.), vicleanul (art.), cel-de-pe-comoáră. cel-din-báltă, ducă-sc-pe-pustíi, ucigă-1-crúcea, ucigă-1-toaca, (in\. şi reg.) mamón, săcrétul (art.), sótea (art.), (reg.) hidáche, năpústul (art.), spurc, spurcat, şeitan, şótcă. ucigán, (Transilv., Ban. şi Maram.) bédă, (Mold. şi Bucov.) benga (ari.), (prin Bucov.) carcandílă, (Transilv. şi Mold.) mutul (art.), (prin Mold. şi Bucov.) pocnetul (art.), (prin Olt.) sarsán, (prin Mold.) scalói, (prin Bucov.) şlactráfu (art.), (înv.) împiedicătórul (art.), nepriitórul (art.), (eulemistic) păcatul (art.).

DIAVOLESC adj. demonic, diabolic, drăcesc, infernal, necurat, satanic, (livr.) demoniac, mefistofelic, (înv. şi pop.) satanésc, (înv.) demonicésc, mamónic, satanicésc. *(Planuri ~.)*

DIAVOLEŞTE adv. drăceşte.

DIAVOL IŢĂ s. 1. drăcoaică, tartoriţá, (rar) diavoloáică, (reg.) sarsaoroáică, tartă-roáică. 2.* drăcoaică, ştrengărită, tartoriţá, (Mold.) zgâtie. *(Măria e o ~ şi jumătate.)*

diavoloáică s. v. DIAVOLIŢĂ. DRĂCOAICĂ. TARTORIŢĂ.

DIBACI adj. 1. abil, deştept, fingenios, iscusit, isteţ, indemânatic, meşter, priceput, (pop.) mehenghi, (înv. şi reg.) pricopsit, (prin Transilv.) prinzáci, (înv.) meşteşugáreţ, practic, (fam. fig.) breaz. *(Om ~.)* 2. ager, deştept, inteligent, iscusit, isteţ, îndemânatic, priceput, (pop.) mintos, (înv. si reg.) marghiól, pricopsit, (prin Transilv.) artút, (Mold. şi Bucov.) hî'tru, (Transilv.) ócoş, ştram, (înv.) scornáci, (fig.) dezgheţat, sprinten, (fam. fig.) breaz. *(O minte ~.)*

dibă s. v. BUTUC. OBADĂ.

dibaci vb. v. AFLA. DESCOPERI. GĂSI. NIMERI.

DIBĂCÍE s. 1. abilitate, destoinicie, dexteritate, ingeniozitate, iscusinţă, isteţie, isteţime, îndemânare, pricepere, ştiinţă, talent, uşurinţă, (pop.) meşteşug, meşteşugíre, (înv. şi reg.) meşterie, (reg.) apucătură, pricepuţie, (înv.) iscusíre, marafet, practică. *(Demonstra o mare ~ în mtnuirea...)* 2. artă, iscusinţă, îndemânare, măiestrie, meşteşug, pricepere, ştiinţă, talent. *(Obiect făcut cu multă ~.)* 3. agerime, deştcptăciune, inteligenţă, iscusinţă, isteţime, îndemânare, pricepere. *(~ unei persoane intr-o împrejurare dată.)*

DIBENZOÍL s. *(CHIM.)* benzii, difenildi-cetonă.

diblár s. v. LĂUTAR. SCRIPCAR. VIOLONIST. VIORIST.

diblă s. v. SCRIPCĂ. VIOARĂ. VIOLINĂ.

DÍBLU s. *(2'EHN.)*(rar)tiplu. *(~ se fixează In zid.)*

DIBUI vb. a bijbâi, a orbecăi, a pipăi, (înv. şi reg) a orbeca, (reg.) a horhăi, a moşcoti. *(~ prin întuneric.)*

dibui vb. v. AFLA. DESCOPERI. GĂSI. INTUI. ÎNŢELEGE. SESIZA. TATONA.

DIBUIÁLĂ s. bâjbâială, bâjbâire, bâjbii-tură. dibuire, dibuit, orbecăială, orbecăire, orbecăit, (înv. şi reg.) orbecáre. *(~ prin întuneric.)*

DIBUIRE s. bâjbâială, bijbâire, bijbâit, bâj-bâitură. dibuială, dibuit, orbecăială, orbecăire. orbecăit, (înv. şi reg.) orbecáre. *(~ cuiva prin întuneric.)*

dibuire s. v. TATONARE.

DIBUIT s. bâjbâială, bâjbâire, bâjbiit, bij-biitură, dibuială, dibuire, orbecăială, orbecăire, orbecăit, (înv. şi reg.) orbecáre. *(~ prin întuneric.)*

dieanicése adj. v. JUDECĂTORESC. JUDICIAR.

dichis s. v. GĂTEALĂ. INSTRUMENT. PODOABĂ. SCULĂ. UNEALTĂ. USTENSILĂ.

DICHISEALĂ s. aranjare, dichisire, fer-chezuială, ferchezuire, gătire, spilcuială, spil-

cuire, (pop. şi fam. depr.) scliviseálă, sclivi-sire. *(Ce-i ~ asta la el?)*

DICHISÍ vb. a (se) aranja, a (se) ferchezui! a (se) găti, a (se) împodobi, a (se) spilcui. (pop. şi fain. depr.) a (se) sclivisi, (pop.) a (se) drege, a (se) moţa, (înv. şi reg.) a (se) muchi-lipsi, a (se) podobi, a (se) tocmi, (reg.) a (se) câştiga, (prin Transilv. şi Maram.) a (se) pădăi, (prin Mold.) a (se) putui, (prin Transilv. şi Mold.) a (se) puţului, (Ban.) a (se) schili, (înv.) a (se) stoli, a (se) stolisi, (arg.) a (se) şucări. *(Ce te-ai ~ aşa?)*

DICHISIRE s, aranjare, dichiseală, ferche-zuială, ferchezuire, gătire, spilcuială, spilcuire, (pop. şi fam. depr.) scliviseálă, sclivisíre. *(Ce-i ~ asta la tine?)*

DICHISÍT adj. aranjat, cochet, elegant, ferches, ferchezuit, gătit, îngrijit, spilcuit, (pop. şi fam. depr.) sclivisít, (pop.) dres, (Transilv. şi Ban.) cínaş, (Transilv.) niálcoş, (turcism înv.) mucheléf. *(Un iínăr ~.)*

DICLORETILÉNĂ s. *(CHIM.)* clorură de viniliden.

D1CLORMETÁN s. *(CHIM.)* clorură de metilen.

DICTATORIÁL "adj. despotic, samavolnic, satrapie, tiranic, (înv.) tiranicésc, tirănésc.

DICTON s. aforism, cugetare, maximă, sentinţă, (livr.) adagiu, (rar) apoftegmă, pa-rimíe, (pop.) zicere, (înv.) pildă, (ir.) panseu. *(Culegere de ~.)*

DICŢIONAR s. lexicon, vocabular, (înv.) condică, cuvântár, vorbár. *(~ de termeni tehnici.)*

DICŢIUNE s. pronunţare, rostire, (grecism înv.) proforá. *(Are* o *~ perfectă.)*

DIDACTIC adj. şcolar. *(Programă ~.)*

DIDACTICISM s. tezism.

didahie s. v. CAZANIE. CUV INT. OMILIE. PREDICĂ.

didincle s. pi. v. PEJMĂ.

díe s. v. PEPENE.

DIECEZAN adj. *(BIS.)* eparhial, episcopal, (înv.) pastoral, vlădicésc. *(Adunare ~.)*

DIECEZĂ s. *(BIS.)* eparhie, episcopat, episcopie, (înv.) vlădicíe.

DIELÉCTRIC s., adj. izolant. *(Material ~.)*

DIÉNĂ s. *(CHIM.)* diolefină.

dietár adj. v. TESTAMENTAR.

dietáş s. v. TESTATOR.

DIETĂ s. regim, (înv.) cumpăt, post. (*Tine ~ severă.)*

difámant adj. v. COMPROMIŢĂTOR. DEGRADANT. DEZONORANT. INFAMANT. ÎNJOSITOR. NEDEMN. RUŞINOS.

difán s. v. CRÂSNIC.

DIFENILDICETÓNĂ s. *(CHIM.)* benzii, dibenzoil.

DIFEREND s. animozitate, ceartă, conflict, dezacord, dezbinare, discordie, discuţie, disen; siune, dispută, divergenţă, gâlceavă, învrăjbire, litigiu, neânţelegere, vrajbă, zâzanie, (înv. şi pop.) price, pricină, sfadă, (pop. şi fam.)

clrcotă, dihonie, rfcă, (pop.) harţă, (înv. şi reg.) pricáz, scârbă, toi, (reg.) bucluc, hâră, poáncă, sfădălie, zoálă, (Mold. şi Transilv.) poară, (Bucov. şi Transilv.) şcórt, (înv.) dezunire, gâlcevíre, împoncişáre, judeţ, neaşezáre, neunire, píră, pricinuíre, pricíre, prigoană, prigonire, zurbávă, zavistie, (grecism înv.) filonichíe, (fig.) ciocnire. *(~ dintre două persoane.)*

DIFERENŢĂ s. 1. deosebire, diferenţiere, discriminare, distincţie, (rar) distingere. *(Să facem*

următoarea ~...) 2. deosebire, (înv. şi pop.) osebire, (Ban., Transilv. şi Maram.) deschiliníre, (înv.) osebitúră. *(Ce ~ este Intre ei?)* 3. *(MAT.)* rest, (înv.) rămăşiţă, restanţă. *(~obţinută în urma unei scăderi.)*

DIFERENŢIA vb. 1. a deosebi, a desluşi, a discerne, a discrimina, a distinge, (înv. şi pop.) a osebi, (Ban., Transilv. şi Maram.) a deschilini, (fig.) a cerne. *(Poate ~ cu uşurinţă culorile.)* 2. a se deosebi, a diferi, a varia, (înv.) a se feluri. *(Obiceiurile se ~ de la un popor la altul.)*

DIFERENŢIERE s. deosebire, diferenţă, discriminare, distincţie, (rar) distingere. *(Să facem următoarea ~...)*

DIFERÍ vb. a se deosebi, a se diferenţia, a varia, (înv.) a se feluri. *(Obiceiurile ~ de la un popor la altul.)*

DIFERÍT adj. 1. deosebit, distinct, (înv. şi pop.) osebit. *(Două cete, două grămezi ~.)* 2. deosebit, distinct, separat, (înv.) chilín. *(Locuiesc In camere ~.)* 3. deosebit. *(Au trăit în vremuri ~.)* 4. deosebit, divergent. *(Au concepţii ~.)* 5. deosebit, divers, felurit, variat, (înv. şi pop.) osebit, (înv.) despărţit, váriu. *(Un sortiment ~ de mărfuri.)* 6. amestecat, eterogen, felurit, împestriţat, pestriţ, variat, (reg.) mistreţ. *(Elemente ~.)* 7. divers, felurit, pestriţ, variat. *(Un public ~.)*

DIFICÍL adj., adv. 1. adj. anevoios, greu, (pop.) ostenitor, (înv. şi reg.) osteniciós. *(O treabă ~.)* 2. adj. anevoios, delicat, gingaş, greu, (fig.) ingrat. *(Are o misiune ~.)* 3. adj. anevoios, greu, (fig.) aspru, spinos. *(Drumul ~ ai cunoaşterii.)* 4. adj. complicat, greu. *(O problemă ~ la matematică.)* 5. adv. anevoie, greu. *(~ de înţeles.)* 6. adj. anevoios, greoi, (astăzi rar) silnic. *(Un mers ~.)* 7. adj. greu, pretenţios. *(Un text ~.)* 8. adj. mofturos, năzuros, (pop.) gingaş, lingav, (Mold., Munt. şi sudul Transilv.) scarandív. *(~ la mlncare.)* 9. adj. pretenţios. *(O plantă ~.)*

DIFICULTATE s. 1. greutate, impas, impediment, inconvenient, neajuns, nevoie, obstacol, oprelişte, piedică, stavilă, (pop.) opreálă, poticálă, potrivnicíe, (înv. si reg.) scandal, sminteală, (înv.) anevoíntă, nevoínţă, poprire, stenahoríe, (fig.) barieră, handicap, hop. *(A avut de depăşit o ~.)* 2. greu, greutate. *(A dus pe umeri ~ unei acţiuni.)* 3. greutate, problemă, *(Stnt multe ~ de rezolvat.)* 4. impas, încurcătură, (fig.) strâmtoáre, (înv. şi pop. fig.) strfm-toráre, strimtoreálă, (înv. fig.) strâmtúră, strânsoáre. *(Se află in ~.)* 5. greutate, neajuns,

şicană. *(Îi face toi felul de ~.)* 6. adversitate, greutate. *(~ile soartei.)* 7. greutate, neajuns, vicisitudine. *(~ile vieţii.)*

DIFORM adj. hidos, hâd, monstruos, pocit, respingător, schimonosit, slut, strâmb, urât, (pop. şi fam.) bocciu, scălímb, scălâmbăiát, (reg.) pâcleş, (Mold.) balcíz, (Mold. şi Transilv.) pogan, (înv.) grozav, (fam.) şui. *(O fiinţă ~.)*

DIFORMITATE s. hidoşenie, poceală, slu-ţenie, urâciune, urâţenie, (rar) slutíe, (pop.) hâzénie, (înv.) grozăvie. *(~ unei fiinte.)*

DIFTERÍE s. *(MED.)* anghina difteric'ă, (pop.) şopârláiţă, (reg.) bólfă, (Transilv. şi Maram.) şopârláriţă.

DIFUZ adj. 1. împrăştiat, risipit. *(Elemente ~.)* 2. confuz, nedesluşit, vag, (înv.) îngăimătór, neauzit. *(Glasuri ~.)* 3. confiu, imprecis, indefinit, neclar, nedefinit, nedesluşit, nelămurit, neprecis, vag, (fig.) surd.

(O senzaţie ~.) 4. confuz, echivoc, haotic, imprecis, indefinit, incilcit, încurcat, neclar, nedefinit, nedesluşit, neânţeles, nelămurit, neprecis, obscur, tulbure, vag, (fig.) întunecat, nebulos, neguros. *(O situaţie ~.)* 5. palid, potolit, slab, "stins. *(O lumină ~.)*

DIFUZA vb. 1. a (se) duce, a (se) împrăştia, a (se) întinde, a (se) lăţi, a (se) propaga, a (se) răspândi, a (se) transmite, (rar) a (se) vehicula, (înv.) a (se) povesti, a (se) vesti. *(.Ştirea* s-*a ~ peste tot.)* 2. a populariza, a propaga, a propovădui, a răspândi, (astăzi rar) a vulgariza, (fig.) a semăna. *(A ~ o teorie.)* 3. a (se) împrăştia, a (se) răspândi, a (se) revărsa. *(Lumina se ~* in *toate ungherele.)*

DIFUZARE s. 1. propagare, răspândire, transmitere. *(~ unei ştiri.)* 2. împrăştiere, propagare, răspândire. *(~ unor radiaţii.)* 3. împrăştiere, răspândire, revărsare. *(~ luminii* în *toate ungherele.)*

DIGs. *(CONSTR.)* (reg.) opritoare. *(~ pe un curs de apă.)*

DIGERĂ vb. *(FIZIOL.)* a mistui, (reg.) a măcina, a rişni, (înv.) a honipsi. *(A ~ alimentele mlncate.)*

DIGERABIL adj. *(FIZIOL.)* digestibil. *(Aliment ~.)*

DIGERÁRE s. *(FIZIOL.)* digestie, mistuire, (rar) mistuiálă. *(~ alimentelor.)*

DIGERAT adj. *(FIZIOL.)* mistuit. *(Aliment ~.)*

DIGÉSTE s.pl. *(JUR.)* pandecte (pl.).

DIGESTIBIL adj. *(FIZIOL.)* digerabil. *(Aliment ~.)*

DIGESTIE s. *(FIZIOL.)* digerare, mistuire, (rar) mistuiálă. *(~ alimentelor.)*

DIGITALĂ s. *(BOT.; Digitalis purpurea)* degetariţă, degeţel roşu, (reg.) năpăstrocél, deget-róşu.

digitát adj. v. PALMAT. PALMIFORM.

DIGRESIUNE s. divagare, divagaţie, (livr.) excurs, (fig.) ocol, paranteză. *(A făcut o lungă ~.)*

dihai adv. v. ABITIR.

DIHANIE s. bestie, fiară, jivină, lighioană, sălbăticiune, (pop.) gádină, jigánie, (reg.) ciută, sălbăticie, sălbăticíme, (Transilv. şi

Mold.) gad, (Transilv.) sălbăticitúră. *(În pădure trăiau multe ~.)*

dihanie s. v. ANIMAL. CREATURĂ. DOBITOC. FĂPTURĂ. FIINŢĂ. LIGHIOANĂ. NECUVÂNTĂTOR. VIETATE. VIEŢUITOARE.

DIHIDROFOLICULÍNĂ s. *(FARM.)* estra-diol.

D1HIDROMORFINÓNĂ s. *(FARM.)* dilau-den.

dihonie s. v. ANIMOZITATE. CEARTĂ. CONFLICT. DEZACORD. DEZBINARE. DIFEREND. DISCORDIE. DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPUTĂ. DIVERGENŢĂ. DUŞMĂNIE. GÂLCEAVĂ. ÎNVRĂJBIRE. LITIGIU. NEÂNŢELEGERE. OSTILITATE. PORNIRE. URĂ. VRAJBĂ. VRĂJMĂŞIE. ZÎ-ZANIE.

dihor de ápă s. v. LUTRĂ. NURCĂ. VIDRĂ.

DIJMÁR s. *(IST.)* dijmuitor. *(~ strlngea dijma.)*

DÍJMĂ s. *(IST.)* zeciuială, (înv.) azeáce, a zeciuire, madeá. *(~ era* o *dare feudală în natwâ.)*

DIJMUÍ vb.*(IST.)* (înv.) a zeciui. *(Boierul ~ produsele ţăranului dijmaş.)*

DIJMUIÁLĂ s. *(IST.)* dijmuire, dijmuit, (înv.) zeciuire, zeciuít. *(~ ţăranului dijmaş.)*

DIJMUIRE s. *(IST.)* dijmuială, dijmuit, (înv.) zeciuire, zeciuít. *(~ produselor de către boier.)*

D1JMUÍT s. *(IST.)* dijmuială, dijmuire, (înv.) zeciuire, zeciuít. *(~ ţăranului dijmas.)*

DIJMUITOR s. *(IST.)* dijmar. *(~ strlngea dijma.)*

DILATĂ vb. 1. a se umfla. *(Un fluid se poate ~.)* 2. a (se) lărgi, a (se) mări. *(A ~ un conduci anatomic in timpul operaţiei.)*

D1LATÁBIL adj. expansibil. *(Gazele slnt~.)*

DILATARE s. 1. dilataţie. *(~ corpurilor.)* 2. *(FIZ.)* destindere, detentă, expansiune. *(~unui gat.)* 3. umflare. *(~ anui fluid.)* 4. lărgire, mărire. *(~ unui conduct anatomic.)*

DiLATÁT adj. 1. umflat. *(Un fluid ~.)* 2. lărgit, mărit. *(Un conduci anatomic ~.)*

DILATAŢIE s. dilatare. *(~ corpurilor.)*

DILAUDÉN s. *(FARM.)* dihidromorfinonă.

DILETANT s., adj. amator, neprofesionist. *(Pictor ~.)*

DILETANTÍSM s. amatorism, neprofesio-nalism, neprofesionism. *(~ în pictură.)*

diligent adj. v. ACTIV. HARNIC. MUNCITOR. NEOBOSIT. NEOSTENIT. SILITOR. SÂRGUINCIOS. SÂRGUITOR. VREDNIC. ZELOS.

DILIGENTĂ s. poştalion, poştă, (înv.) menzíl, olác. *(~ transporta călători şi corespondenţă.)*

diligentă s. v. HĂRNICIE. RÂVNĂ. SILINŢĂ. SÂRGUINŢĂ. STRĂDANIE. STRĂDUINŢĂ. VREDNICIE. ZEL.

DILUA vb. a îndoi, a lungi, a subţia. *(A ~ laptele.)*

DILUAT adj. îndoit, slab, subţiat, subţire, (reg.) rărit. *(Lapte ~.)*

diluat adj. v. PROLIX.

diluvián adj. v. GLACIAR. PLEISTOCEN.

dilúviu s. v. GLACIAR. PLEISTOCEN. POTOP.

DIMENSIUNE s. 1. mărime, măsură, proporţie, (înv.) mărie, mărire, (fam.) calibru. *(Are o ~ mare.)* 2. format, mărime. *(Carte de ~ mare.)* 3. volum, (fam.) gabarit. *(X are o ~ apreciabilă.)*

dimerlíe s. v. BANIŢĂ. DUBLU-DECA-LITRU.

DIMÂE s. aba, pănură, (pop.) suman, (reg.) saiác, zeghe. *(Haină ţărănească de ~.)*

DIMINUA vb. 1. a descreşte, a (se) împuţina, a (se) micşora, a (se) reduce, a scădea, (înv.) a (se) puţina. *(Numărul lor s-a ~ simţitor.)* 2. a (se) micşora, a (se) reduce, a (se) uşura. *(S-a ~ încărcătura unei corăbii.)* 3. a (se) atenua, a (se) calma, a descreşte, a (se) domoli, a (se) linişti, a (se) micşora, a (se) modera, a (se) pondera, a (se) potoli, a (se) reduce, a scădea, a slăbi, a (se) tempera, (rar) a (se) pacifica, (fig.) a (se) îmblânzi, a (se) îndulci, a (se) înmuia, a (se) muia. *(Viteza viatului s-a mai ~.)* 4. a scădea, (înv. şi pop.) a micşora, (fig.) a ştirbi. *(Nu i-a ~ cu nimic prestigiul.)*

DIMINUARE s. 1. descreştere, împuţinare, micşorare, reducere, scădere, (înv.) puţináre. *(~ numărului de...)* 2. micşorare, reducere, uşurare. *(~ încărcăturii unei nave.)* 3. atenuare, calmare, descreştere, domolire, micşorare, potolire, reducere, scădere, slăbire, temperare. *(~ vitezei vintului.)* 4. scădere, (înv. şi pop.) micşorare, (fig.) ştirbire. *(~ a prestigiului cuiva.)*

DIMINUAT adj. 1. micşorat, redus, scăzut, *(Un nivel ~.)* 2. domolit, micşorat, potolit, redus, scăzut, slăbit. *(Forţa mult ~ a vân tutui.)* 3. atenuat, calmat, domolit, liniştit, potolit, redus. *(Durere ~.)* 4. scăzut, (înv. şi pop.) micşorat, (fig.) ştirbit. *(O reputaţie ~.)*

DIMINÚÉNDO adv. *(MUZ.)* decrescendo.

DIMPOTRIVĂ adj. invar., adv. 1. adj. invar, advers, contrar, opus, potrivnic, (înv.) împotrivit, opozit. *(În partea ~* a *dealului.* > 2. adv. invers. *(~ venea un camion* >

DIMPREUNĂ adv. împreuna, laolaltă, (înv.) dcpreúnă. *(Cu toţi' ~ să...)*

DIN prep. l. (local) (înv.) ot. *(Eflimie ~ Biiînţa.)* 2. (local) dinspre. *(~ apus venea un călăreţ.)* 3. (local) dintru. *(Vine ~ acel colţ îndepărtat de ţară.)* 4. (temporal) dintre. *(În una ~ zile.)* 5. (temporal) dintru. *(O tntlm-plare ~ acea seară.)* 6. (arată natura, provenienţa) de. *(Masă ~ brad.)* 7. (partitiv) dintre, între, printre. *(Cel mai bun ~ toţi.)* 8. (partitiv) dintru. *(Ştie multe ~ ale vieţii.)* 9. (instrui mental) eu. *(Pocneşte ~ bici.)*

DINADINS adv. anume, expres, intenţionat, înadins, special. *(A procedat ~ în acest sens.)*

DINAÍNTE adj. invar., adv. 1. adj. invar, anterior. *(Pârlea ~ a căruţei.)* 2. adj invar, anterior, precedent, premergător, (înv.) pre- 24

cezătór. *(În scrisoarea ~.)* 3. adv. înainte. *(Îi pun ~ mlncarea.)*

DINAÍNTEA prep. înaintea, (Transilv.) pédri. *(Stă în picioare ~ lui.)*

DINAMIC adj. 1. activ. *(Un temperament ~.)* 2. energic. *(Un om ~.)*

D1NAMÂSM s. energie, forţă, impetuozitate, putere, robusteţe, tărie, vigoare, vitalitate, vlagă, (livr.) potentă, (pop.) vânjoşénie, vânjoşie, vârtosíe, voinicíe, (reg.) mau, vânj, vlás-tă, (Munt., Olt. şi Ban.) snágă, (înv.) sfórţă, tăríme, virtute, vlávie, (fig.) sevă. *(Manifestă un ~ excepţional.)*

DINAMÍTĂ s. *(CHIM.)* (prin Transilv.) puşcău.

DINAMIZA vb. a activa, a intensifica, a înviora, a stimula. *(A ~* o *activitate.)*

DINAMIZARE s. activare, intensificare, înviorare, stimulare. *(~ unui proces.)*

DINAPOI adj. invar., adv. 1. adj. invar, dindărăt, posterior. *(În partea ~ a casei.)* 2. adv. dindărăt, înapoi. *(E orientat ~.)*

DINAPÓIA prep. dindărătul, după, înapoia, îndărătul. *(~ casei se afla...)*

DINÁS s. silică. *(~ este o cărămidă refractară silicioasă.)*

DINASTÍE s. casă. *(Regi din ~ capetiană.)*

DINĂUNTRU adj. invar, interior, intern. *(Partea ~.)*

DÍNCOLO adv. (înv.) decínde. *(A trecut ~.)*

DINDĂRĂT adj. invar., adv. 1. adj. invar, dinapoi, posterior. *(În partea ~ a carului.)* 2. adv. dinapoi,

înapoi. *(E orientat ~.)*

DINDĂRĂTUL prep. dmapoia, după, înapoia, îndărătul. *(~ casei se afla...)*

dinioáre adv. v. ADINEAURI.

DINSPRE prep. 1. (local) din. *(~ apus venea un nor.)* 2. (indică o relaţie de rudenie) după, (înv.) despre. *(Văr ~ tată.)*

DÍNTE s. 1. colţ. *(~ al greblei, al furcii etc.)* 2. colţ, măsea. *(~ la grapă.)* 3. colţ, zimţ. *(~ al ferăstrăului.)* 4. crestătură, zimţ. *(~ pe muchia unei monede.)* 5. *(BOT.) dintele-dracului (Polygonum hgdropiper)* = (reg.) iarbă-iúte, iarbă-róşie, piper-de-ápă, piper-de-~^--Jtăil)iper-de-vále, piperul-bălţii, piperul-broáştelr --

A "~ -" – ^

DINŢII adj. invar. Tm,H. prim. *(Lucrul ~* pe *care vrem să-l discutăm.)*

DÂNTRE prep. 1. (temporal) din. *(In una ~ zile.)* 2. (partitiv) din, între, printre. *(Cel mai bun ~ toţi.)*

DINTRU prep. 1. (local) din. *(Vine – un colţ îndepărtat de (ară.)* 2. (temporal) din. *(O tntlmplare ~-acea seară.)* 3. (partitiv) din. *(.Ştie multe ~-aie vieţii.)*

DINŢA vb. a cresta, a zimţa, a zimţui. *(~ muchia unei piese metalice.)*

dinţár s. v. CĂLCĂTOR. CEAPRAZ.

DINŢAT adj. crestat, zimţat, zimţuit, (rar) zimţós. *(Roată ~.)*

diớc s. v. GHIOC.

DIOLEFÍNĂ s. *(CHIM.)* dienă.

DIONISIAC adj. bahic. *(Serbările ~.)*

DIOPTRÍE s. *(F1Z.)* (rar) tărie. *(~ unei lentile.)*

diorie s. v. SCADENŢĂ. TERMEN.

diplă mare s. v. CONTRABAS.

DIPLEGÍE s. *(MED.)* hemiplegie dublă.

DIPLOFÁZĂ s. *(BIOL.)* fază diploiriă.

DIPLOMATIC adj. (înv.) politic. *(O acţiune ~.)*

DIPLOMAŢIE s. politică. *(A uzat de o ~ ingenioasă.)*

DÍPLOMĂ s. (astăzi rar) atestat, (fam. şi depr.) patalama. *(A obţinui o ~ de studii.)*

DIPOL s. *(FIZ.)* dublet. *(~ electric.)*

DIRECLÍE s. (înv.) stâlpár. *(Moneda numită ~.)*

DIRECT adj., adv. 1. adj. drept, neocolit. *(Un drum ~ îl duce în sal.)* 2. adv. aţă, drept, neocolit, sfoară, (pop.) oblu. *(Merge ~ la el acasă.)* 3. adj. nemijlocit, (rar) nemediát. *(Comunicaţie, legătură ~.)* 4. adv. frontal, pieptiş. *(Trece ~ dealul.)* 5. adv., adj. nemijlocit, personal. *(Tratează ~ cu el; are relaţii ~ cu el.)* 6. adj. făţiş. *(Provocare ~.)* 7. adv. deschis, făţiş, franc, sincer, (im.) aievea, a vedere, (fig.) neted, verde. *(I-a spus ~ ee avea de spus.)* 8. adj. imediat, nemijlocit. *(Cauza ~ a unui fenomen; succesor ~.)*

DIRECTIV adj. *(FIZ.)* direcţional. *(Raze ~.)*

DIRECTIVĂ s. indicaţie, instrucţiune, îndrumare, normativ, normă, recomandare, (înv.) regulatív. *(A respectai toate ~ele primite.)*

DIRECŢIE s. 1. parte, sens. *(În ce ~ o iei?)* 2. latură, parte, sens. *(IJin toate ~ veneau spre noi.)* 3. cale, linie, sens. *(Ce ~ va urma această dezvoltare?)* 4. linie, orientare, sens. *(~ urmată Inlr-o acţiune.)* 5. curs. *(*O *~neaşteptată a evenimentelor.)* 6. conducere, şefie. *(Deţine ~ unei instituţii.)*

DIRECŢIONAL adj. *(FIZ.)* directiv. *(Baze ~.)*

DIRIGUI vb. a cârmui, a conduce, a domni, a guverna, a stăpâni. (înv. şi pop.) a oblădui, (înv.) a birui, a chivernisi, a duce, a ocârmui, a povăţui. *(Ştefan a ~ Moldova In glorie.)*

dirigui vb. v. CONDUCE. DIRIJA.

DIRIGUlRE s. cârmuire, conducere, domnie, guvernare, stăpânire, (înv. şi pop.) oblăduire, (înv.) chiverniseală, chivernisíre, ocir-muíre, purtare, purtat, stăpâníe, vlădicíe, (fig.) cârmă. *(~ ţării în vremea lui Mihai Viteazul.)*

diriguíre s. v. CONDUCERE. DIRIJARE.

diriguitor s. v. CONDUCĂTOR. ŞEF.

DIRIJA vb. 1. a călăuzi, a conduce, a ghida, a îndrepta, a îndruma, a orienta, (înv.) a tocmi. *(I-a ~ pe drumul cel bun.)* 2. a îndruma, a regla. *(~ circulaţia.)* 3. a conduce, (înv.) a povăţui. *(~* o *navă.)* 4. a conduce, (rar) a dirigui. *(~ o instituţie.)* 5. a călăuzi, a conduce, a ghida, a îndruma, a povăţui, a sfătui, (înv.) a drege, a miji, a năstăvi. *(L-a ~* tn *viaţă.)* 6. a îndrepta, (fig.) a canaliza. *(A ~ discuţia tn sensul dorit.)*

DIRIJABIL s. zepelin.

DIRIJARE s. 1. călăuzire, conducere, ghidare, îndreptare, îndrumare, orientare. *(~ cuiva pe drumul ce! bun.)* 2. îndrumare, reglare.

(~ circulaţiei pe străzi) 3. conducere (rar) dinguire *(~* uzinei o *are)*

DIRI1ÓR s *(MUZ)* şef de orchestră

DISC s 1. cerc, roată *(*L*n ~ din lemn)* 2. *(VIUZ)* placă *(Un ~ cu vocea Manei Tănase)* 3. platou taler talgei tas (înv si reg) scafă, (reg) taier *(~ al unei balanţe)* 4. (înv) taier *(~ soarelui)* 5. *(BIOL) disc embrionar* – bănuţ, (prin Mold) ban *(~ este* o *formaţie a embrionului)*

DISCERNE vb a deosebi a desluşi, a dife renţia, a discrimina, a distinge, (in\ si pop) a osebi, (Ban Transilv si Maram) a deschilim, (fig) a cerne *(Poate ~ cu uşurinţa culorile)*

DISCIPLINAT adi ordonat regulat *(Duce o viată ~)*

DISCIPLINA s 1. ordine legulă rinduială *(Obişnuit cu ~, respectaţi ~)* 2. branşă domeniu, ramură, sector, spceiililate *(În ce ~ activezi')* 3 stimtă *(O* noua *~, ciber netica)* 4. materie, obiect, (im) învăţătură mátimă *(~ de Invăfămlnt)*

DISCÍPOL s 1. elev, învăţăcel ucenic (Iivr) cirac (înv) şcolar *(~ al* unui *maestru)* 2. (livr) acolit *(Are multi ~)*

DISCONTINUITATE s intermitenţă *(~* unui *fenomen)*

DISCONTÍNUU ad] 1. intermitent *(Pro ces ~)* 2. *(FIZ, flIOZ)* cumtificat discret *(Un ansmblu ~, valoare ~)*

DISCORDÁ vb a se de/acorda *(î i mitru ment care s-a ~)*

DISCORDANT ad] disonant distonant, ntarmomos, strident *(Sunete ~)*

DISCORDANŢA s dezacord, discrepanţă, disonanţă, distonantă, neconcordantă, nepo tnvire, stridenţă *(~ între elementele unui ansamblu)*

DISCORDÁRE s dezacoidire *(~ unei viori)*

DISCORDÁT adj 1. destins relaxat, slă bit *(Un arc ~)* 2. dezacordat, (rar) destru nát *(Ln instrument cu coarde ~)*

DISCORDIE s 1. animozitate ceartă, conflict, dezacord, de/bmare, diferend, discu ţie, disensiune, dispută, divergenţă, gilcea\ă, învrăjbiie, litigiu, neânţelegere, vrajbă, zizame, (mv si pop) puce, pricină, sfadă, (pop si fam) circotă, dihonie, râcă, (pop) hirtă, (im şi reg) pricáz, scârbă toi (rec) bucluc, hâră, poáncă, sfădăhe, zoálă, (Mold si Transilv) poară, (Bucov si Transilv) scort (in\ ) de/ unire, gilcevire, împoncisáre, judeţ, neaşeza,.., neunire, piră pricmuire, pruire, prigoană, prigonii e, zavistie, zurbava (giccism in\ ) filomchie, (fig) ciocnire *(~ dmtie doua per soane)* 2. animozitate, duşmănie mvrăjLue, ostilitate pornire, ură, vrajbă, vrăjmăşie, zizame, (livr) inimiciţie, (mv si pop) price (pop si fam) dihonie, (pop) pică (mv şi reg) ceartă, pizmă pizmuíre, scârbă, (Mold) póxie, (mv) mo7a\ine, neprieteme, patos scándală, sfadă, unciune, viăjbie, (latinism înv) rancoáre *(Ce e ~ asta Intre voi ')*

discredit s v COMPROMITERI DISCREDITARE

DISCREDITA vb 1. a (se) birfi a (se) bl nm a (se) calomnia, a (se) cleveti, a (se) riefaimi a (se) denigra, a (se) ponegri, (livr)a (se) detnc ta, a (se) vitupera, (înv şi pop) a (se) ocan, (pop) a (se) huli a (se) năpăstui a (se*)* povesti, (prm Olt) a (se) publica (mv) a (se) balamuţi, a (se) măscări, a (se) mozaviri, a (se(pohlibui, a (se) ponosi, a (st) ponosim, a (se) prilesti a (se) vrevi, (fam fia) a (se) încondeia (pop fig) a (se) înnegri *(11 ~ pe nedrept)* '- i (se) (ompi omite, (rir) a (se) pierde *(\ií putea ~ cauza revoluţiei)*

DISCREDITARL s 1. bufă bnfeal > birfnc î irfit calomnie, calomniere, cleveteală ele vetire, clevetit, defăimai e denigrai e ponegieala, ponegiire şoaptă (pop) huli hulire năpăs tuire, pâră, (mv si rea) ponoshure (Bin) tonocie, (un) balamutie, catigorie, clevetă, no/avine (fam fig) nicondeieic, mnegrire *(\u te pleca la ~ loi, o ~ ordinara)* 2. compromitere, (rar) disciedit (~ *une*' *cawe nobile)*

DISCRLDITVT adj, s 1. idj s birfit calomniat, defăimat denigrat poneciit (pop) năpăstuit, (fam fig) meondeiát *(Om ~*) 2. adj compromis de/onorat necinstit tei felit, (fig) pătat pmgarit profanat *(O re/ u talie ~)*

DISCREPVMA s dezicord discod'ntă disonanţă, distonanţi neconcoidanta nepo tnvire stridentă *(~ intre elementele unui ansamblu)*

DISCRE1 aeij 1. (mv si reg) tainic *(*E *un om foarte^)* 2. *(FIZ IILOZ)* cuantificat discontinuu *(\ aloare ~)*

DISCRÉŢIF s secret, tăcere *(* V *pătrat o ~ absoluta asupra celor discutate)*

DISCRIMINA vb a deosebi, a desluşi a difeienţia, a discerne a distinge, (mv si pop) a osebi, (Ban Tiansilv si Maram) a descliilini, (fig) a cerne *(Poa'e ~ <u uşurinţa nuanţele)*

DISCRIMINANT s *(MAT)* realizant *(~ íntr* o *ecuaţie)*

DISCRIMINARE s deosebire diferenţă diferenţiere, distincţie, (iar) distingere *(Sa facem următoarea ~)*

disculct s v ALBITĂ

DISCULPĂ vb a (se) apară a (se) dczvino văti, a (se) justifica a (se) scuza, (r r) a (se) dezvmui, (înv si reg) a (se) cura, (mv) a (se) îndreptaţi, a (se) mmtui (*Nu te mai ~ at'ta*, *doar nu eşti vinovat')*

DISCULPARF s dezvrnovătiic, justiticare, scuză, (rar) dezvinuue scuzai e (~ *cuiva care este considerat vinovat de uixi)*

DISCULPAT adj dezvinovăţit, justificat (rar) scuzat *(Persoana ~*)

DISCURS s 1. alocuţiune cuvint cuvin tare (pop) vorbă, vorbire (înv) voroávă, (fam si ir) logos *(În ~* «ai o *arătat ca)* 2. *dfcurs funebru* = oiaţic íuiiebi i, (mv) piopovedáme

DISCT[T]TA vb 1. i conversa a elnlon a vorbi, (livr) a se întiitine, (rar) t convorbi (pop şi fam) a sfătui, (mv si reg) i b isacli

(reg.) a povesti, (Ban.) a turvini, (înv.) a vorovi. *(Au ~ despre toate.)* 2. a chibzui, a delibera, a dezbate, (livr.) a pertracta. *(Să stăm şi să ~ cu atenţie ce trebuie să facem.)* 3. a dezbate, a trata, (înv.) a tratarisi. *(Ce subiect ~* în *cartea ta?)*

DISCUTABIL adj. 1. controversat, litigios. *(O problemă încă ~.)* 2. (fig.) şubred. *(Un argument ~.)* 3. incert, îndoielnic, nesigur. *(Rezultate ~.)*

DISCUTARE s. 1. chibzuire, deliberare, dezbatere, discuţie, (livr.) pertractare. *(~ unei probleme.)* 2. dezbatere, tratare*. (~ unui subiect actual.)*

DISCUŢIE s. 1. conversaţie, convorbire, dialog, (livr.) colocviu, (pop. şi fam.) sfat, vorbă, (Ban.) turvín, (înv.) voroávă, (înv., în Transilv.) beseádă, (turcism înv.) musafe-reá, (fam.) parolă, şuetă. *(O ~ agreabilă cu...)* 2. chibzuire, deliberare, dezbatere, discutare, (livr.) pertractare. *(~ unei probleme acute.)* 3. controversă, dispută, (pop.) sfadă. *(O ~ vie In jurul...)* 4. ceartă, vorbă, zarvă, (pop.) gâlceávă, sfadă. *(Multă ~ s-a făcui Intre ei pentru mine.)* 5. animozitate, ceartă, conflict, dezacord, dezbinare, diferend, discordie, disensiune, dispută, divergenţă, gâlceávă, învrăjbire, litigiu, neânţelegere, vrajbă, zâzanie, (înv. şi pop.) price, pricină, sfadă, (pop. şi fam.) cârcotă, dihonie, râcă, (pop.) harţă, (înv. şi reg.) pricáz, scârbă, toi, (reg.) bucluc, hî'ră, poáncă, sfădălíe, zoálă, (Mold. şi Transilv.) poară, (Bucov. şi Transilv.) şcort, (înv.) dezunire, gilcevíre, împoncişáre, judeţ, neaşezáre, neunire, pâră, pricinuíre, pricíre, prigoană, prigonire, zavistie, zurbávă, (grecism înv.) filonichíe, (fig.) ciocnire. *(~ dintre două persoane.)*

DISECĂ vb. *(ANAT.)* (rar) a spinteca. *(A ~ un cadavru.)*

DISECÁRE s. *(ANAT.)* disecţie. *(~ unui cadavru.)*

DISECŢIE s. *(ANAT.)* disecare. *(~ unui organ.)*

diseminare s. v. ÎMPRĂSTIERE. PROPAGARE. RĂSPÂNDIRE.

DISENSIUNE s. animozitate, ceartă, conflict, dezacord, dezbinare, diferend, discordie, discuţie, dispută, divergenţă, gâlceávă, învrăjbire, litigiu, neânţelegere, vrajbă, zâzanie, (înv. şi pop.) price, pricină, sfadă, (pop. şi fam.) cârcotă, dihonie, râcă, (pop.) harţă, (înv. şi reg.) pricáz, scârbă, toi, (reg.) bucluc, hâră, poáncă, sfădălíe, zoálă, (Mold. şi Transilv.) poară, (Bucov. şi Transilv.) şcort, (înv.) dezunire, gâlcevíre, împoncişáre, judét, neaşezáre, neunire, pâră, pricinuíre, pricíre, prigoană, prigonire, zavistie, zurbávă, (grecism înv.) filonichíe, (fig.) ciocnire. *(~ dintre două persoane.)*

DISFONÍE s. *(MED.)* răguşeală, (reg.) răgoritúră.

DISGRAVIDÍE s. *(MED.)* gestoză.

DISIDENŢĂ s. sciziune. *(~ într-un partid.)*

DISIMETRÍE s. asimetrie. *(~ elementelor unui ansamblu.)*

DISIMILÁRE s. *(FON.)* disimilaţie.

DISIMILÁŢIE s. *(FON.)* disimilare.

DISIMULA vb. a (se) ascunde, (fig.) a (se) camufla, a (se) deghiza, a (se) masca. *(A ~ adevărul.)*

DISIMULARE s. (fig.) camuflare, deghizare, mascare. *(~ a adevărului.)*

DISIMULAT adj. (fig.) camuflat, deghizat, mascat. *(Adevăr ~.)*

disjunct adj. v. DISJUNCTIV.

DISJUNCTIV adj. (rar) disjunct. *(Raport~.)*

DISLOCĂ vb. 1. a (se) desprinde. *(S-a ~ o bucată de stincă.)* 2. *(MED.)* a (se) deplasa, a (se) dezarticula, a (se) luxa, a (se) scrânti, a (se) suci, (rar) a (se) răsuci. (înv. şi reg.) a (se) sminti, (reg.) a (se) strica, (prin Transilv.) a (se) muruli, (i'ransilv.) a (se) pica, (prin Transilv. şi Bucov.) a (se) preti, (prin vestul Munt.) a (se) proclinti. *(Şi-a ~ osul umărului.)* 3. a strămuta. *(A ~* o *populaţie.)*

DISLOCĂRI: s. 1. desprindere. *(~ unei bucăţi de stincă.)* 2. *(MED.)* deplasare, dezarticulare, dezarticulaţic, luxare, luxaţie, scrin-teală, scrântire, scrântitură, sucire, (rar) răsucire, sucitúră, torsiune, (prin vestul Munt.) proclinteálá, proclintíre. *(~ osul humeral.)* 3. strămutare. *(~ unei populaţii.)* DISLOCAT adj. 1. desprins. *(Stincă ~.)* 2. *(MED.)* deplasat, dezarticulat, luxat, scrin-tit, sucit, (rar) răsucit, (prin vestul Munt.) proclintít. *(Os ~.)* 3. dezlocuit. *(Un lichid ~.)* 4. strămutat. *(Populaţie ~.)* DISOCIAŢIE s. disociere. *(A face o ~.)* DISOCIERE s. disociaţie. *(*O *~ necesară.)* DISONANT adj. discordant, distonant, near-

monios, strident. *(Sunete ~.)*

DISONANŢĂ s. dezacord, discordanţă, discrepanţă, distonantă, neconcordanţă, nepotrivire, stridenţă. *(~ intre elementele unui ansamblu.)*

DISPARAT adj. 1. izolat, răzleţ. *(Elemente ~.)* 2. descompletat, desperecheat, stingher. *(Un pantof ~.)*

DISPARIŢIE s. 1. pieire, (fam. fig.) evaporare, volatilizare. *(~ cuiva fără urmă.)* 2. decedare, deces, moarte, pieire, prăpădire, răposare, sfirşil, stingere, sucombare, (livr.) éxitus, extincţie, repauzáre, (mai ales în limbajul bisericesc) repaus, (înv. şi pop.) săvâr-şíre, (pop.) pierzanie, pierzare, (reg.) pieíşte, topénie, (înv.) petrecanie, petrecere, pierdere, piericiúne, prăpăditúră, pristăvíre, săvârşénie, săvirşít, scădere, sconcénie, (ir.) crăpáre, (arg.) micrlcálă, mierlíre, vérdeş. *(~ unei persoane.)* 3. cădere, suprimare, (înv.) supresiúne. (~

vocalelor finale.) 4. încetare, stingere. *(~ ultimelor zgomote.)* 5. încetare, trecere. *(~ durerii.)*

DISPĂREA vb. 1. a pieri, (fig.) a o şterge, (fam. fig.) a se eclipsa, a se evapora, a se voia; tiliza. *(Răufăcătorul a ~ fără urmă.)* 2. a^şe pierde, a pieri, (reg.) a se prăpădi, (fig.) a se mistui, a se scufunda. *(A ~ în noapte.)* 3. a fugi, (pop.) a lipsi, (fig.) a o şterge. *(~ di n faţa mea!)* 4. a deceda, a se duce, a muri, a

pieri, a se prăpădi, a răposa a (se) sfirsi, a se stinge, a sucomba, (livr) a repauza, (in\ si pop) a se săvirşi, (înv şi reg) a se pnstăM, (înv) a se proslăvi, (ir) a crăpa, a plesni (mv şi reg ir) a se sparge, (fig si fam) a se curăţa, (fig) a adormi, (livr fig) a expira, (mv si pop fig) a pica (înv si reg fig) a se muta a se petrece, (arg) a o mierli *(A ~ ieri ta amiaza)* 5. a apune, a asfinţi, a cobori, a pieri, a se pleca, (livr) a declina, (rar) a scădea, (pop) a scăpata, a sfinţi (fig) a se culca a se scufunda, *(Soarele ~ după deal)* 6. a pieri a se risipi, *(Voaptea a ~)* 7. a amuţi, a înceta, a se linişti, a muţi a se potoli, a se stinge *(Toate zgomotele au ~ în strada)* 8. a înceta, a trece, (astă/i rar) a se sparge *(Primejdia, durerea a ~)* 9 a se stinge *(Zimbetul i a ~)* 10. a pieri (rar) a sări *(I a ~ somnul)*

DISPĂRUT adi, s 1. adj, s decedat de funct mort, răposat, (livr) repauzát (in hm bajul bisericesc, pop şi eufemistic) pierdut (înv şi pop) pierit, (înv) pristă\it, să\irşit *(~ era un* o *n în vârsla)* 2. adj apus pierdut trecut *(\ remuri de mult ~)*

DISPENSA vb 1. a se lipsi a renunţa *(S a ~ de serviciile lui)* 2. a scuti *(Îl ~ de gimnastică)*

DISPENSĂ « scutire, (im) scuteálă seu ţintă *(~ de armată)*

DISPERSA vb a (se) împrăşti i a (se) răs fira, a (se) răspândi, a (se) răzleţi a (se) risipi, (pop) a (se) răzm, (mv şi reg) a (se) răschira *(S au ~ în toate părţile)*

DISPERSARE s dispersie, imprăştiere, răsfnare, răspândire, răzleţire, risipire (înv) risipă *(~ mulţimii)*

DISPERSAT adj împrăştiat, răsfirat, răs pmdit, răzleţit risipit, (pop) lăzmt, (mv si reg) răşchirat *(Mulţime ~)*

DISPERSIE s dispersaie imprăstiere, răs firare, răspândire răzleţire nsipirt (mv) risipă *(~ mulţimii)*

DISPLĂCEA \b a î repugn.. *(Îmi ~ sa fac acest lucru)*

DISPLĂCUT adj dezagreabil, dezgustă tor, dizgraţios greţos greu, mfect, împuţit, neplăcut, nesuferit, puturos, rău respingător, scirbos unt, rău-mirositoi, (livr) fetid, mus mátic, pestilenţial repugnant, repulsiv (înv şi pop) scirnav (m\ ) scirbavmc scirbdnic. *(O duhoare ~)*

DISPNEL s OIE*D)* inecăciune sufotire (pop) năduf

DISPONIBIL adj s 1 adj libei neocupat (înv şi pop) slobod, (mv) prisosclmc *(În ceasurile lui ~)* 2. s efectiv (mv) putere *(4 strlns lot ~ sau de oaste)*

DISPOZITIV s *(TEHN)* mecanism (m\ şi reg) meşteşug *(Un ~ ingenios de stropit)*

DISPOZIŢIE s 1 *(JUR)* -îo-rnă presenp ţie, prevedere (înv si reg) rost (înv) prescript *(Care slnt ~* m *vigoare')* 2. *(7UR)* clauză condiţie prevedere punct, stipulai e stipulaţie termen, (mv şi pop) tocmeală (înv) şart

(~ a unui tratat) 3. hotăiire, ordin, poruncă, (pop) porunceálă, (înv) asezămint, carte, farmută,

învăţătură, mandat, orinduiala, orm duíre, pitác, poruncită, poveléme, povelire, pravilă, nnduiálă, stnnsoáre, şart, tertip, ucaz, (rusism înv) pneaz *(A primit o ~ scrisa)* 4. *(MIL)* consemn, ordin *(~ de ramlnere In cazarma)* 5. situaţie, stare *(În ce ~ sufleteasca* se *afla')* 6. toane (pi) voie, (reg) duşi (pi) *(~ buna sau rea a cuiva)* 7. chef, dorinţă gust, plac, plăcere poftă, voie voinţă \rere (pop) vrută (înv) deşide rát, ogód, poftire poftit, poftitură râvnă rivnire, tabiet *(După ~ inimii)* 8. aplecare, înclinare, înclinaţie pornire, tendinţă *(~ de a exagera*)

DISPREŢ s desconsiderare desconsideiaţie, (înv) defăimare *(Ce este acest ~ faţa de el')*

DISPREŢUl vb *i* desconsid eri a nesocoti, (mv) i defăirm a mepriza) ocări *(*A*u ~ ceea ce ti se oferă)*

DISPREŢUÍRE s desconsiderare nesoco tire *(~ colegilor)*

DISPREŢUIT adj desconsiderat *(O per soana ~)*

DISPREŢUITOR adj 1. batjoeontor *(Ion ~)* 2. defavorabil depieciativ peiorativ *(Cuvlnt cu sens ~)*

DISPROPORŢIE s 1. neconcordanţa ne potrivire *(~ între elementele unui ansamblu)* 2. inegalitate *(Fxista o evidenta ~ într*e *valoarea celor doi boxeri)*

DISPROPORŢIONAT adj inegal *(L*u*pta devine ~)*

DISPUNE vb 1. a comanda a decide a fixa, a hotărî, a ordona, a porunci a stibili a stator nici (rar) a prescrie, (mv si pop) a ormdui, a rindui, (pop) a soroci, (prin Ban si Transilv) a priti (mv) a mvăţa a judeca a poveli *(A ~ sa se faea astfel)* 2 *(JUR)* a decreta, (înv) a lega *(Prin pre.enla, ~)* 3 a

aranja, a aşeza, a clasa, a clasifica a distubui, a grupa a împărţi, a întocmi a oi dona, a orga nua, a onndui a potrivi a pune a repartiza a rindui a sistematiza, (pop) a chiti (in\ ) a drege, a tocmi *(4 ~ cum trebuie clementele unui ansamblu)* 4. *(SPORT)* a b^te a întrece a învinge *(A ~ la puncte de adversar*) 5 a se amuza, a se desfăta a se distra, a se înveseli, a petiece, a ride a se veseli (mv) a se distiage a se eglendisi a libovi *(Beau* si *si ~)* 6. i avea a se bucura *(~* in *</irsit de un ceas tihnit)*

DISPUNTRE s î'catuiie iruijimciit ase are, distnbuti" întocmiic rindunll structură *(O anumita ~ a lucruriloi)*

DISPUTA vb a se desfasuia a st juca *(Meciul se ~ pe stadionul (tiulesh)*

DISPUTARr s desfăşurare *(~;;/* ui *meci de baraj)*

DISPUTAT adj aprig dnz iidii't invcr sunat (fig) aprins *(O întrecere tportuu ~)*

DISPUTA s 1 coiitrovcisa discuţie (pop) sfadă *(O vie ~ în jurul)* 2. animozitate

ceartă, conflict, dezacord de/bman diferend discordie, discuţie, disensiune diver«enfa gil-

ceavă, învrăjbire, litigiu, neânţelegere, vrajbă, yî-'aiiie, (inv. şi pop.) price, pricină, sfadă, (pop. şi fam.) cârcotă, dihonie, rieă, (pop.) harţă, (inv. şi reg.) pricáz, scârbă, toi, (reg.) bucluc, híră. poáncă, sfădălie. zoálă, (Mold. şi Transilv.) poară, (Bucov. şi Transilv.) şcort, (înv.) dc/uní'-e, gilccvírc, imponclşárc, judét, neasezáre, neunire, pâră, pricinuíre, pricíre, prigoană, prigonire, zavistie, zurbávă, (grecism înv.) filonichíe, (fig.) ciocnire. *(~ dintre două persoane.)* 3. *(SPORT)* întâluire, întrecere, joc, meci, partidă. *(~ a durai doar 3 minute.)*

DISTANT adj. neprietenos, nesociabil, rezervat, (fig.) glacial, rece. *(O atitudine ~.)*

DISTANŢĂ vb. 1. a (se) depărta, a (se) îndepărta. *(Se ~ unii de alţii; s-a ~ de grupul nostru.)* 2. a se detaşa. *(S-a ~ pe parcurs de ceilalţi concurenţi.)* 3. a depărta, a îndepărta, a răr i, a spatia, (înv.) a spationa. *(~ literele unui ciwlnt.)*

DISTANŢARE s. I. depărtare, îndepărtare. *(~ lui de grupul nostru.)* 2. depărtare, îndepărtare, rărire, spaţiere. *(~ literelor unui cuolnt.)*

DISTANŢAT adj. 1. depărtat, rar. *(Rln-diiri ~.)* 2. depărtat, rărit, spaţiat. *(Litere ~.)*

DISTANŢĂ s. 1. depărtare, interval, spaţiu, (Transilv.) scópot. *(Ce ~ este Intre stllpi?)* 2. depărtare, spaţiu, (pop.) cale, (înv.) loc. *(Iniie cele două oraşe e o ~ de áO km.)* 3. bucat'i, interval, (reg.) postată. *(A parcurs o bună ~ din drum.)* 4. întindere, lungime. *(Pe o ~ de 2 km.)*

DISTÉN s. *(MIN.)* cianit. *(~ este un silicat natural de aluminiu.)*

DISTILA vb. (înv.) a spiritualiza. *(A ~ alcoolul.)*

DISTILARE s. (înv.) spiritualizare, spiri-tualizáţie. *(~ alcoolului.)*

DISTINCT adj., adv. 1. adj. deosebit, diferit, (înv. şi pop) osebit. *(Două cete, două grămezi ~.)* 2. adj. aparte, deosebit, separat, special. *(Secţia ocupă o clădire ~.)* 3. adj. deosebit, diferit, separat, (înv. şi reg.) chilín. *(Problemele impun rezolvări ~.)* 4. adj. caracteristic, definitoriu, distinctiv, dominant, particular, propriu, specific, tipic, (înv.) însuşit. *(Notă, trăsătură ~.)* 5. adj. clar, desluşit, evident, lămurit, limpede, precis, (inv.) apriát, chiar, (fig.) curat. *(O imagine ~; o pronunţie ~.)* 6. adv. bine, clar, desluşit, lămurit, limpede, (reg.) răzvedít. *(A vedea ~.)*

DISTINCTIV adj. caracteristic, definitoriu, distinct, dominant, particular, propriu, specific, tipic, (înv.) însuşit. *(Sută, trăsătură ~.)*

DISTINCŢIE s. I. deosebire, diferenţă, diferenţiere, discriminare, (rar) distingere. *(Să facem următoarea ~...)* 2. eleganţă, rafinament, bun-gust, (livr. şi fam.) şic. *(~ în ţinută.)* 3. eleganţă, fineţe, rafinament, subtilitate. *(~ in comportări.)*

DISTINGE vb. 1. a desluşi, a percepe, (rar) a pricepe. *(Se făcuse ziuă şi ~ bine obiectele.)* 2. a se contura, a se delimta, a se desena, a se desluşi, a se evidenţia, a se preciza, a se profila, a se proiecta, a se reliefa. *(Acum imaginea ei se ~ in lumina asfinţitului.)* 3. a deosebi,

a desluşi, a diferenţia, a discerne, a discrimina, (inv. şi pop.) a osebi, (Ban., Transilv. şiMaram.) a deschilini, (fig.) a cerne. *(Poale ~ cu uşurinţă culorile)* 4. a se deosebi, a se evidenţia, a se ilustra, a se remarca, a se singulariza, (inv.) a se însemna, a se semnala, a se vesti. *(Prin ce s-a ~ interpretarea lui?)*

distingere s. v. DEOSEBIRE. DIFERENŢĂ. DIFERENŢIERE. DISCRIMINARE. DISTINCŢIE.

DISTÍNS adj. 1. ales, deosebii, rar, superior, *(Un om ~.)* 2. ales, deosebit, eminent, ilustru, remarcabil. *(Un ~ profesor.)* 3. ales, fin, rafinat, select, stilai, subtil, (fam.) şic, (fig.) subţire. *(Un public -..)*■}. ales, delicat, fin, manierat, politicos. *(O purtate ~.C* 5. ales, aparte, deosebit, (inv. şi reg.) scump. *(Vorbe ~.)* (!. ales, aristocrat, aristocratic, bun, ilustru, in;>lt, mare, nobil, (înv. şi pop.) mărit, slăvit, (înv.) blagoród, blagoródnic, (grecism înv.) evghenicós, evghenís, (fam. şi peior.) simandicos. *(De neam ~.)* 7. elegant, (livr. şi fam."[1] şic. *(0 toaletă ~.)* 8. academic, solemn, (livr.) elevat. *(Ton ~.)*

DISTOMATÓZĂ s. *(MED. VET.)* fasciolozá gălbează.

DISTONANT adj. 1. inadecvat, n. adecvat necorespunzăior, nepotrivit, (fig) deplasai *(Un element ~ faţă de ansamblu* > 2. diseor dant, disonant, nearmonios, strident. *(Sunete ~.)* DISTONANTĂ s. dezacord, discordanţă, discrepanţă, disonanţă, neconcordanţă, nepotrivire, stridenţă. *(~ Ini ie elementele unui ansamblu.)*

DISTRA vb. a se amu/a. a se desfăta, a se dispune, a se înveseli, a petrece, a ricle, a se veseli, (înv.) a se distrage, a se eglendisi, a (se) libovi. *(Beau şi se ~.)*

DISTRACTIV adj. agreabil, amu/unt, drăguţ, plăcut. *(Un spectacol ~.)*

DISTRACŢIE s, 1.1. agrement, amuzament, divertisment, plăcere, (in\.) zéfcliiu. *(Parc de ~ ii.)* 2. amuzament, joacă, (inv.) zăbavă. *(Dragostea nu este o ~.)* 3. petrecere, plăcere. *(Viaţă plină de ~ii.)* II. absenţă, neatenţie. *(E de-o ~ condamnabilă.)*

distrage vb. v. AMUZA. DESFĂTA. DISPUNE. DISTRA. ÎNVESELI. PETRECE RÂDE. VESELI.

DISTRAT adj. absent, neatent, (M-.ld.) uitít, (fig.) căscat. împrăştiat. *(Un om ~.)* DISTRIBUI vb. 1. a împărţi, a repartiza (înv.) a repartira, a repărţi. *(.1 ~ plinea.)* 2, a atribui, a da, a împărţi, a repartiza. *(A ~ loturi de casă ţăranilor.)* 3. a afecta, a destina, a repartiza. *(A ~ un fond important pentru construcţii.)* 4. a aranja, a aşeza, a clasa, a clasifica, a dispune, a grupa, a împărţi, a întocmi, a ordona, a organiza, a ormdui, a potrivi, a pune, a repartiza, a rindui, a sistematiza, (pop.) a chiti, a drege, a tocmi. *(~ cum trebuie elementele unui ansamblu.)*

DISTRIBUIRE s. 1. distribuţie, împărţire, repartiţie, repartizare, (înv.) repărţíre. *(~ unor ajutoare pentru sinistraţi.)* 2. atribuire, împărţire, repartizare. *(~ unor loturi de casa.)* 3. aranjare, aşezare, clasare, clasificare, împărţire, ordonare, repartizare, rânduială, rin-duire, sistematizare. *(~ elementelor unui ansamblu.)*

DISTRIBUITOR s. 1. împărţitor. *(~ de ziare.)* 2. *(TEHN.)* repariizor.

DISTRIBUŢIE s. 1. distribuire, împărţire, repartiţie, repartizare, (înv.) repărţíre. *(~ unor ajutoare pentru sinistraţi.)* 2. alcătuire, aranjament, aşezare, dispunere, întocmire, rânduială. structură. *(O anumită ~ a lucrurilor.)*

DISTRÍCT s. comitat, (înv.. în Transilv.) varméghie, (turcism înv.) caza. *(Un ~ din vechea Anglie.)*

DISTRUCTIV adj. devastator, dezastruos, distrugător, nimicitor, pustiitor, ruinător, (rar) prăpăditór, (înv. şi pop.) pierzător, (înv.) dără-pănătór, pustiiciós, risipitor, ruinós. *(Ar/iunea ~ a vlntului.)*

DISTRUGĂTOR adj., s. 1. adj. devastator, dezastruos, distructiv, nimicitor, pustiitor, ruinător, (rar) prăpăditór, (înv. şi pop.) pierzător, (înv.(dărăpănătór. pustiiciós, risipitor, ruinós. *(Acţiunea ~ a vlntului.)* 2. adj. nimicitor, omorâtor, ucigător. *(O substanţă ~.)* 3. adj. mistuitor, nimicitor, pustiitor. *(Un foc ~.) 4.* s. *(MAR.)* contratorpilor.

DISTRUGE vb. 1. a devasta, a nimici, a pârjoli, a prăpădi, a pustii, (reg.) a pustului, (înv.) a sfârşi, a strica. *(Duşmanii au ~ regiunea.)* 2. a desfiinţa, a lichida, a nimici, a prăpădi, (fig.) a topi. *(A ~ pur si simplu lotul In cale.)* 3. a extermina, a masacra, a măcelări, a nimici, a prăpădi, a stârpi, (pop. şi fam.) a căsăpi, (reg.) a chesăgi, (înv.) a concern, a snopi, a stropşi. *(A ~ întreaga populaţie.)* 4. a nimici, a potopi, a prăpădi,

a sfă-râma, a zdrobi, a zvinta, (înv. şi pop.) a pierde, a răpune, a risipi, (pop.) a isprăvi, a zdrumica, (înv. şi reg.) a sodomi, (reg.) a litrosi, (prin Transilv.) a potroşi, (înv.) a cura, a nimicnici, a potrebi, a stropşi, a târî, a zdruncina, (grecism înv.) a afanisi, (fig.) a secera, a spulbera. *(1-a ~ pe duşmani.)* 5. a nimici, a rade, a zdrobi, (înv. şi reg.) a sparge, (fig.) a pulveriza, a şterge. *(A ~ cetatea.)* 6. a (se) nenoroci, a (se) prăpădi, (înv. şi reg.) a (se) ticăloşi, (fig.) a (se) ruina. *(Băutura l-a ~.)* 7. a ataca, a strica, a vătăma, a zdruncina, (fig.) a ruina. *(Aceste eforturi i-au ~ sănătatea.)* 8. a mistui, a nimici, a prăpădi. *(Focul a ~ totul.)* 9. a (se) nimici, a (se) prăpădi, a (se) strica. *(Ploaia a ~ recolta.)* 10. a nimici, (fig.) a sfărâma, a ucide," a zdrobi. *(I-a ~ toate visurile.)* 11. a (se) mânca, a (se) roade. *(Moliile au ~ haina.)* \. DISTRUGERE s. 1. devastare, nimicire, pârjolire, pustiire, (înv.)[T] risipă. *(~ regiunii de către duşman.)* 2. exterminare, masacrare, măcelărire, nimicire, stârpire, (rar) măcelărit, (pop. şi fam.) căsăpire. *(~-populaţiei, de către duşman.)* 3. nimicire, potopire, prăpădire, sfărâmare, zdrobire, (înv. şi pop.) pierdere, risipire, (pop.) zdrumicáre. *(~ armatei duşmane In luptă.)* 4. nimicire, zdrobire, (înv. şi reg.) spargere.' *(~f Gomorei şi a Sodomei.)* 3. (fig.) ruinare. *(~ sănătăţii.)* 6. nimicire, prăpădire, stricare. *(~ recoltei din cauza ploilor.)*

DISTRUS adj. 1. devastat, nimicit, pirjo-lit, pustiit. *(Un teritoriu ~ în urma războiului.)* 2. exterminat, nimicit, stârpit. *(O populaţie ~.)* 3. nimicii, potopit, prăpădit, zdrobit, (înv. şi pop.) risipit, (pop.) zdrumicát, (înv.) stropşit. *(Duşmanul zăcea ~.)* 4. nimicit, zdrobit, (înv. şi reg.) spart. *(O cetate ~.j* 5. (fig.) ruinat. *(Cu sănătatea ~.)*

diştérne vb. v. DESFĂŞURA. ÎNTINDE.

D1TIONÂT s. *(CHIM.)* hirirosulfit.

DIURN adj. -ilnic. *(Plimbare ~.)*

DIURNÍST s. zilier. *(Lucrează pe un şantier ta ~.)*

DIVAGA vb. a se abate, a se depărta, a devia, a se îndepărta. (înv.) a (se) scăpata. *(Am ~ de la subiect.)*

DIVAGARE s. digresiune, divagaţie, (livr.) excurs, (fie;.) ocol, paranteză. *(A făcut o lungă ~ până a ajunge la subiect.)*

DIVAGAŢIE s. digresiune, divagare, (livr.) excurs, (fig.) ocol, paranteză. *(O lungă ~ de la subiect.)*

DIVAN s. *(IS*T.) consiliu, sfat, (înv.) scaun, tănáci. *(~ domnesc.)*

divan s. v. ACŢIUNE. CAUZĂ. JUDECATĂ. PROCES.

DÍVĂ s. star, vedetă, (fig.) stea. *(O ~ de cinema.)*

divă s. v. MINUNE. MIRACOL.

divăní vb. v. CONSULTA. SFĂTUI.

DIVERGENT adj. 1. deosebit, diferit. *(Au teorii ~ asupra...)* 2. contradictoriu, contrar, opus, potrivnic, (rar) contrazicător. *(Păreri ~.)*

DIVERGENŢĂ s. 1. animozitate, ceartă, conflict, dezacord, dezbinare,.LÍVrend, discordie, discuţie, disensiune, dispută, gâlceavă, învrăjbire, litigiu, neânţelegere, vrajbă, zizanie, (înv. şi pop.) price, pricină, sfadă, (pop. şi fam.) cârcotă, dihonie, rî'că, (pop.) harţă, (înv. şi reg.) pricáz, scirbă, toi, (reg.) bucluc, liâră,

poáncă, sfădălíe, zoâlă, (Mold. şi Transilv.) poară, (Bucov. şi Transilv.) şcort, (inv.) dezunire, gilceyíre, împoncişáre, judeţ, neaşezare, neunire, pî'ră, pricinuíre, pricíre, prigoană, prigonire, zavistie, zurbávă, (grecism înv.) filonichíe, (fig.) ciocnire. *(~ dintre două persoane.)* 2. neânţelegere, (livr. fig.) fricţiune. *(Mai există unele ~ intre părţi.)*

DIVERS adj. 1. deosebit, diferit, felurit, variat, (înv. şi pop.) osebit, (înv.) despărţit, váriu. *(Un sortiment ~ d<> mărfuri.)* 2. diferit, felurit, pestriţ, variat. *(î'n public ~.)* 3. felurit, multiplu, variat. *(Aspecte ~.)*

DIVERSIFICĂ vb. a (se) ramifica. *(A ~ producţia.)*

DIVERSIFICARE s. ramificare. *(~ producţiei.)*

DIVERSITATE s. felurime, multiplicitate, multilateralitate, pluralitate, variaţie, varietate. *(O ~ de aspecte.)*

DIVERTISMENT s. agrement, amuzament, distracţie, plăcere. (înv.) zéfchiu. *(Parc de ~.)*

diví vb. v. CRUCI. MINUNA. MIRA. NEDUMERI. UIMI. ULUI.

DIVÍDE vb. 1. a despărţi, a diviza, a frac-ţiona, a fragmenta, a îmbucătăţi, a împărţi, a scinda, a secţiona, a separa, a tăia. *(A ~ un întreg în patru sferturi.)* 2. a (se) descompune, a (se) desface, a (se) despărţi, a (se) fracţiona, a (se) împărţi, a (se) scinda, a (se) separa, (rar) a (se) dezalcătui. *(Produsul dezintegrării se ~ în particule.)*

dividend s. v. DEÂMPĂRŢIT. DIVÍDERE s. divizare, diviziune, fracţionare, fragmentare, îmbucătăţire, împărţire, secţionare, segmentare, tăiat, tăiere, (rar) segmentáţie. *(~ unui întreg.)*

DIVÍN adj. *(BIS.)* 1. ceresc, dumnezeiesc, sfânt, (livr.) celest, (rar) îndumnezeit, zeiesc, (pop.) sânt, (înv.) minunat, preaânált. *(Pronia ~.)* 2. ceresc, dumnezeiesc, providenţial. *(Dar ~.)* 3. bisericesc, religios. *(Serviciu ~.)* 4. sacramental, sacru, sfânt. *(Lucrurile ~.)* divin adj., adv. v. MINUNAT. SPLENDID. SUPERB.

DIVINITATE s. *(BIS.)* 1. atotputernicul (art.), creatorul (art.), domnul (art.), dumnezeire, dumnezeu, părinte, providenţă, puternicul (art.), stăpânul (art.), tatăl (art.), ziditorul (art.), (în limbajul bisericesc) preaânáltul (art.), preaputérnicul (art.), (înv. şi pop.) pronie, (pop.) sfî'ntul (art.), sî'ntul (art.), (înv.) atotţiitórul (art.), tvoréţ, zeu. 2. cer, dumnezeire, pronie, providenţă. *(~ să-l aibă în pază.)* 3. dumnezeu, idol, zeitate, zeu, (înv.) bolovan, boz, chip, făptură, simulacru, zân. *(~ pagină.)*

DIVINIZA vb. 1. a deifica, a zeifica, (înv.) a îndumnezei. *(A ~ un pămlntean.)* 2. (livr.) a apoteoza. *(În antichitate, unii eroi erau ~.)* 3. a adora, a idolatriza, a venera, (înv.) a cinsti, a slăvi. *(Îşi ~ solia.)*

DIVINIZARE s. 1. deificare, zeificare, (înv.) îndumnezeíre. *(~ unui muritor.)* 2. (livr.) apoteoză. *(~ unui erou, In antichitate.)* 3. adorare, idolatrizare, venerare. *(~ iubitei.)* DIVINIZAT adj. 1. deificat, zeificat, (înv.) îndumnezeit, înzeít. *(Pămlntean ~.)* 2. adorat, idolatrizat, venerat, (înv.) cinstit. *(Iubită ~.)* DIVIZA vb. 1. a despărţi, a divide, a fracţiona, a fragmenta, a îmbucătăţi, a împărţi, a scinda, a secţiona, a separa, a tăia. *(~ bucata In trei.)* 2. a fragmenta, a împărţi, a segmenta. *(A ~ o frază In propoziţii.)* 3. *(FIZ.)* a fisiona, a scinda. *(A ~ nucleul atomic.)*

DIVIZARE s. 1. dividere, diviziune, fracţionare, fragmentare, îmbucătăţire, împărţire, secţionare,

segmentare, tăiat, tăiere, (rar) segmentáţie. *(~ unui întreg.)* 2. descompunere, desfacere, despărţire, fracţionare, împărţire, scindare, separare, (rar) dezalcătuíre. *(~ în particule a unui corp.)* 3. *(FIZ.)* fisionare, fisiune, scindare. *(~ nucleului atomic.)*

DIVIZAT adj. fracţionat, fragmentat, împărţit, segmentat. *(Un iot ~.)*

DIVÍZIE s. *(SPORT)* categorie. *(Echipă de ~ A.)*

DIVIZIONÍSM s. *(PICT.)* poantilism.

DIVIZ1ONÍST adj., s. *(PICT.)* poantilist. *(Pictor ~.)*

DIVIZIUNE s. 1. dividere, divizare, fracţionare, fragmentare, îmbucătăţire, împărţire, secţionare, segmentare, tăiat, tăiere, (rar) segmentáţie. *(~ unui întreg.)* 2. despărţire, împărţire. *(~ capitolelor unei cărţi.)* 3. parte, secţiune. *(Lucrarea are trei mari ~.)* 4. gradaţie. *(~ a unui termometru.)*

DIVIZÓR s. *(MAT.)* împărţitor.

DIVORŢ s. *(JUR.)* despărţire, separare, separaţie, (pop.) despărţenie. *(~ între soţi.)*

DIVORŢA vb. *(JUR.)* a (se) despărţi, a (se) separa, (înv.) a (se) împărţi. *(Soţii* s-*au ~.)*

DIVORŢAT adj. *(JUR.)* despărţit, (înv.) împărţit. *(Soţi ~.)*

DIVULGA vb. a declara, a destăinui, a dezvălui, a împărtăşi, a încredinţa, a mărturisi, a releva, a spovedi, a spune, (livr.) a confia, (înv. şi pop.) a dezveli, (reg.) a deveghea, (înv.) a propovădui. *(I-a ~ un mare secret.)*

DIVULGARE s. destăinuire, dezvăluire, împărtăşire, încredinţare mărturisire, revelare, spovedire. *(~ unui secret.)*

DIZENTERIE s. *(MED.)* (pop.) treápăd, vintre, (înv. şi reg.) scursură, (reg.) pântecáre, pântecăríe, (înv.) apa-trândului.

DIZGRAŢIOS adj. 1. dezgustător, greţos, hidos, oribil, respingător, scârbos, (livr.) imund, (reg.) mârşav, (fam. fig.) borî't. *(~ la înfăţişare.)* 2. dezagreabil, dezgustător, displăcut, greţos, greu, infect, împuţit, neplăcut, nesuferit, puturos, rău, respingător, scârbos, urât, rău-mirositor, (livr.) fetid, miasmatíc. pestilenţial, repugnant, repulsiv, (înv. şi pop.) scârnav, (înv.) scârbávnic, scârbélnic. *(Un miros ~.)*

DIZOLVA vb. 1. a solvi, a topi. *(A ~ zahărul în apă.)* 2. a desfiinţa. *(A ~ o organizaţie.)*

DIZOLVÁBIL adj. solubil. *(O substanţă ~.)*

DIZOLVANT s. *(CHIM.)* solvent.

DIZOLVARE s. 1. solvire, topire, topit. *(~ zahărului In apă.)* 2. desfiinţare. *(~ unei organizaţii.)*

DIZOLVAT adj., s. 1. adj. topit. *(Zahăr ~.)* 2. s. *(CHIM.)* solvat.

dícă s. v. CIUDĂ. GELOZIE. INVIDIE. NECAZ. PICĂ. PIZMĂ. PORNIRE. RANCHIUNĂ.

dâcós adj., s. v. GELOS. INVIDIOS. PIZMAŞ. PIZMUITOR. RANCHIUNOS.

dâiboánă s. v. BULBOACĂ. BULBOANĂ. OCHI. VALVÂRTEJ. VÂLTOARE. VÂRTEJ. VOLBURĂ.

dâlmă s. v. DÂMB. ÎNĂLŢIME. RIDICĂTU-RĂ.

DÂMB s. *(GEOGR.)* înălţime, ridicătură, (rar) înălţătúră, (reg.) dâlmă. *(înaintea dealului se află un*

~.)

DÂMBULÉŢ s. *(GEOGR.)* dâmbuşor.

DÂMBUŞÓR s. *(GEOGR.)* dimbuleţ. dâusa s. art. v. NEVASTĂ. SOŢIE. dânsele s. pi. art. IELE. *•

DINSUL pron. dumnealui, el, (pop.) dumneasá, (înv.) núsul.

dínsul s. art. v. BĂRBAT. SOŢ.

DIRĂ s. 1. urmă. (reg.) şarampói, (rar fig.) brazdă. *(O ~ de slnge.)* 2. dungă, fascicul, fâşie, rază, trâmbă, (fig.) sprinceană. *(O ~ de lumină.)*

dirdálă s, v. AMENDĂ. GLOABĂ. MÂR-ŢOAGĂ. PENALITATE. PENALIZARE.

dârdálă s.. adj. v. CLĂNTĂU. FLECAR. GURALIV. LIMBUT. PALAVRAGIU.VORBĂ-LUNGĂ. VORBĂREŢ.

DÂRDÂÍ vb. 1. a tremura. *(~ de frig.)* 2. a clănţăni. *(Îi~ dinţii.)* 3. a se clătina, a se cutremura, a dudui, a tremura, a se zgudui, (Mold. şi Transilv.) a durdui, (înv.) a se ridica. *(~ pereţii.)*

dârdlí vb. v. FLECARI ÎNDRUGA. PĂLĂVRĂGI. SPOROVĂI. TRĂNCĂNI.

DÂRDÂIÁLĂ s. 1. dârdâit, tremur tremurat, tremurătură, tremurici. *(*O *~ de frig)* 2. clănţăneală, clănţănire, clănţănit, clănţănitură, dârdâit. *(~ dinţilor.)*

dârdiiálă s. v. FLECĂREALĂ. FLECAR IE. FLECARIRE. FLECAR IT. LIMBUŢIE. PĂLĂVRĂGEALĂ. PĂLĂVRĂGIRE. PĂLĂVRĂGIT. SPOROVĂIALĂ SPOROVĂI-RE. SPOROVĂIT. TĂIFĂSUIALĂ. TĂIFĂ-SUIRE. TĂIFĂSUIT. TRĂNCĂNEALĂ. TRĂNCĂNIT. VORBĂRAIE. VORBĂRIE.

DÂRDÂÂT s. 1. dârdâiaâă, tremur, tremurat, tremurătură, tremurici. *(Un ~ de frig.)* 2. clănţăneală, clănţănire, clănţănit, clănţănitură, dârdâiaâă. *(~ dinţilor.)*

dârdâit s. v. FLECĂREALĂ. FLECĂRIE. FLECĂRIRE. FLECĂRIT. LIMBUŢIE.

PĂLĂVRĂGEALĂ. PĂLĂVRĂGIRE. PĂLĂVRĂGIT. SPOROVĂIALĂ. SPOROVĂ-IRE. SPOROVĂIT. TĂIFĂSUIALĂ. TĂI-FĂSUIRE. TĂIFĂSUIT. TRĂNCĂNEALĂ. TRĂNCĂNIT. VORBĂRAIE. VORBĂRIE.

dârdoră s. v. TOI. ZOR.

dlrâí vb. v. ZGÂRIA.

dlrjálă s. v. BÂTĂ. CIOMAG. COADĂ. MĂCIUCĂ. MÂNER. PAR. PRĂJINĂ.

dirloágă s. v. GLOABĂ. MÂRŢOAGĂ.

dlrmoiá vb. v. CERNE. DA.

dârmotín s. v. OSUL-IEPURELUI.

dirmóz s. v. COACĂZĂ.

dârstár s. v. PIUAR.

dârstă s. v. PIUĂ.

uârválă s. v. CORVOADĂ.

DÂRZ adj. 1. brav, curajos, cutezător, inimos, îndrăzneţ, neânfricat, semeţ, viteaz, (livr.) intrepíd, petulánt, temerar, (rar) bărbat, (înv. şi pop.) voinic, (înv.) hrăbór, neânfricoşat. *(Om ~.)* 2. decis, ferm, hotărât, inflexibil, intransigent, neabătut, neclintit, nestrămutat, neşovăitor, statornic, (înv.) nepregetătór. *(Un caracter ~.)* 3. îndârjit, perseverent, stăruitor, tenace. *(O muncă ~.)* 4. aprig, disputat, îndârjit, înverşunat, (fig.) aprins. *(O întrecere sportivă ~.)*

dirz adj. v. MÂNDRU. SEMEŢ. ŢANŢOŞ.

DÂRZÉNIE s. 1. bărbăţie, bravură, curaj, cutezanţă, încumetare, îndrăzneală, neânfricare, semeţie, temeritate, (livr.) intrepiditáte, petu-

lánţă, (rar) cutezáre, (pop. şi fam.) suflet, (pop.) inimă, voinicíe, (înv.) dirzíe, îndrăzníre, mărinimie, semeţíre, (grecism înv.) táros. *(Dovedeşte o mare ~ în acţiunile sale.)* 2. fermitate, hotărâre, intransigenţă, neclintire, neân-duplecare, nestrămutare, neşováíre, statornicie, (livr.) decizie, (înv.) nepréget, (fig.) inflexibilitate. *(0~ de granit.)* 3. încăpăţânare, îndărătnicie, perseverenţă, persistenţă, stăruinţă, tenacitate, (rar) cerbicie. *(~ în realizarea ţelului urmărit.)* 4. îndlrjire, înverşunare. *(~ unei dispute sportive.)*

dârzénie s. v. MÂNDRIE. SEMEŢIE.

dârzíe s. v. BĂRBĂŢIE. BRAVURĂ. CURAJ. CUTEZANŢĂ. DÂRZÉNIE. ÎNCUMETARE. ÎNDRĂZNEALĂ. NEÂNFRICARE. SEMEŢIE. TEMERITATE.

DO s. *(MUZ.)* (înv.) ut. *(A'ota ~.)*

doamna-códrului s. v. BELADONĂ. MĂTRĂGUNĂ.

DOAMNĂ s. 1. cucoană, madam, (pop.) jupâneásă, (ieşit din uz) damă, (grecism înv.) chera, (italienism înv.) signóră. 2. (pop.) vo-deásă, voduleásă, voievodeásă. *(~ Tana, soţia domnitorului Moldovei.)*

doamnă s. v. NEVASTĂ. SOŢIE.

doamnă-máre s. v. BELADONĂ. MĂTRĂGUNĂ,

doar adv. v. CUMVA. OARE. OARECUM. POATE.

DOAR adv., conj. 1. adv. abia, numai, tocmai, (reg.) taman. *(Răspunsul îi vine ~ în zori.)* 2. adv. exclusiv, numai. *(~ atita ştiu.)* 3. adv. exclusiv, numai, singur. *(~ el m-a înţeles.)* 4. adv. poate. *(Aşteaptă ~ o face vreo greşeală.)* 5. conj. (adversativ şi restrictiv) că. *(~ nu mi-oi feşteli onoarea!)*

dóbăs. v. ABDOMEN. BURTĂ. PÂNTECE.

DOBITOC s. animal, creatură, făptură, fiinţă, lighioană, necuvântător, vietate, vieţuitoare (înv.) dihanie, săzdánie, (fig.) suflare, (înv. fig.) zidire, ziditúră. *(~oacele pădurii.)*

DOBITOCÉSC adj. prostesc. *(O purtare ~.)*

DOBITOCÉŞTE adv. prosteşte. *(Sa purtat ~.)*

DOBITOCIE s. 1. imbecilitate, neghiobie, nerozie, prosteală, prostie, tâmpenie, (înv.) prostime. *(Era de-o ~ proverbială.)* 2. idioţenie, idioţie, imbecilitate, inepţie, neghiobie, nerozie, prostie, stupiditate, stupizenie, tâmpenie, (înv.) prostăticíe. *(A spus o mare ~.)*

DOBINDĂ s. *(FIN.)* camătă, procent, (înv. şi reg.) mită, (reg.) mâzdă, (inv.) aslám, interes, uzură. *(~ luată de cămătar pentru banii împrumutaţi cuiva.)*

dobíndă s. v. AVANTAJ. BENEFICIU. CÂSTIG. FOLOS. JAF. JEFUIRE. JEFUIT. PRADĂ. PRĂDARE. PRĂDAT. PRĂDĂ-CIUNE. PROFIT.

DOBÂNDÍ vb. 1. a căpăta, a obţine, a primi, (înv. şi reg.) a prinde, (înv.) a isprăvi, (fam. fig.) a pupa. *(A ~ ceva în dar; a ~ învoire; a ~ ajutorul solicitat.)* 2. a avea, a căpăta, a câştiga, a încasa, a obţine, a primi. *(~ 10 lei de la mine dacă...)* 3. a agonisi, a procura, (prin Transilv.) a însăma. *(A ~ cele necesare.)* 4. a căpăta, a ciştiga, a obţine. *(A ~* o *mare faimă, o mare experienţă.) 5. a* câştiga, a cuceri, a obţine, a realiza, a repurta, (Transilv.) a rnirui, (înv.) a purta. *(A ~* o *strălucită victorie.)* 6. a ciştiga, a cuceri. *(A ~ titlul de campion.)*

doblndí vb. v. BATE. BIRUL CUCERI. ÎNFRÂNGE. ÎNTRECE. ÎNVINGE. LUA. OCUPA.

DOBÂNDÍRE s. 1. căpătâie, obţinere, primire. *(~ a ajutorului.)* 2. căpătare, câştigare, obţinere. *(~ unei faime binemeritate.)* 3. câştigare, cucerire, obţinere, realizare, repurtare. *(~* u*nei strălucite victorii.)* 4. câştigare, cucerire. *(~ titlului de campion.)*

DOBORI vb. 1. a arunca, a azvârli, a culca, a dărima, a întinde, a lungi, a prăbuşi, a prăvăli, a răsturna, a trânti, (pop. şi fam.) a aşterne, (pop.) a păli, (înv. şi reg.) a răntuna, (înv.) a obori, a poligni, (fig.) a secera. *(Cu un pumn l-a ~ la pămlnt.)* 2. a culca, a tăvăli, (pop.) a pologi. *(~ iarba in picioare.)*

doborî vb. v. AJUNGE. BIRUI. COPLEŞI. COVÂRSI. CUPRINDE. ÎMPOVĂRA. ÎNFRÂNGE. ÎNVINGE. NĂPĂDI. PODIDI. PRINDE. RĂZBI. TOROPI.

DOBORIRE s. 1- culcare, dărâmare, lungire, prăbuşire, prăvălire, răsturnare, trântire, (înv.) răsturnătúră. *(~ cuiva la pămlnt.)* 2. aruncare, azvârlire, trântire. *(~ călăreţului din şa.)* 3. culcare, tăvălire. *(~ ierbii la pămlnt.)*

DOBORIT adj. 1. culcat, răsturnat, trântit. *(Nişte scaune ~.)* 2. culcat, tăvălit, (pop.) poloaít. *(Un lan de gríu ~.)*

docăní vb. v. ADMONESTA. CERTA.

DĂSCĂLI. DOJENI. MORALIZA. MUSTRA.

DOCÍL adj. ascultător, bun, cuminte, plecat, supus, (livr.) obedient, (înv.) ascultói. *(Un copil ~.)*

DOCILITATE s. ascultare, cuminţenie, supunere, (livr.) obedientă, (rar) cuminţíe, sumisiune, supuşenie, (înv.) ascultămínt, plecăciune, subordináţie. *(~ unei persoane.)*

doclád s. v. DARE DE SEAMĂ. RAPORT. REFERAT. SITUAŢIE.

doct adj. v. CITIT. ERUDIT. ÎNVĂŢAT. SAVANT.

DOCTOR s. medic, (înv.) vraci.

DOCTORAND s. aspirant. *(În unele íări ~ se numeşte aspirant.)*

DOCTORAT s. aspirantură. *(În unele ţări ~ se numeşte aspirantură.)*

doctoreásă s. v. DOCTORIŢĂ.

doctorésc adj. v. MEDICAL.

doctoricésc adj. v. MEDICAL.

DOCTORÍE s. *(FARM.)* leac, medicament, remediu, (înv. si reg.) medicină, spiţerie. *(O ~ eficace In diabet.)*

DOCTORIȚĂ s. (pop. şi fam.) doctoreásă.

DOCTRÍNĂ s. învăţătură, sistem, teorie. *(~ economică.)*

DOCUMENT s. 1. act, dovadă, hârtie, izvor, înscris, piesă, (înv. şi pop.) scris, (înv. şi reg.) scrisoare, (înv.) carte, izvód, încredinţare, răvaş, sinet, teşchereá, úric, zápis. *(Nume-*

roase ~ atestă acest fapt istoric.) 2. act, hirtie, legitimaţie. *(Rog, prezentaţi ~eie!)*

DOCUMENTĂ vb. a cerceta, a se informa, a studia, a vedea, (înv.) a se pliroforisi. *(S-a ~ dacă nu s-a mai scris despre asta.)*

DOCUMENTARE s. documentaţie, informare, informaţie. *(Muncă de ~ preliminară.)*

DOCUMENTAT adj. informat. *(Unom~.)*

DOCUMENTAȚIE s. documentare, informare, informaţie. *(Muncă de ~.)*

DODECAFONIC adj. *(MUZ.)* dodecafonist. *(Compoziţie ~.)*

DODECAFONÍE s. *(MUZ.)* dodecafonism.

DODECAFONÍSM s. *(MUZ.)* dodecafonic

DODECAFONÍST adj. *(MUZ.)* dodecafonic. *(Compoziţie ~.)*

dodóc s. v. BULZ.

dodóla s. art. v. PAPARUDĂ.

dodoléţ adj. v. GOGONAT.

dodoloáie s. v. PAPARUDĂ.

doftori vb. v. CĂUTA. ÎNDREPTA. ÎNFIRIPA. ÎNGRIJI. ÎNSĂNĂTOŞI. ÎNTREMA. ÎNZDRĂVENI. LECUI. REFACE. RESTABILI. RIDICA. TĂMĂDUI. TRATA. VINDECA.

doftorici vb. v. CĂUTA. ÎNDREPTA. ÎNFIRIPA. ÎNGRIJI. ÎNSĂNĂTOŞI. ÎNTREMA. ÎNZDRĂVENI. LECUI. REFACE. RESTABILI. RIDICA. TĂMĂDUI. TRATA. VINDECA.

DOGAR s. (reg.) butár, (prin Transilv.) botár, (Mold.) butnar, (Transilv. şi Ban.) pínter.

DOGĂRÍE s. (reg.) butărie, butnărie, butnă-rít. *(Se ocupă cu ~.)*

DÓGGER s. *(GEOL.)* jurasic mediu.

dogi vb. v. RĂGUŞI.

dogit adj. v. HÂRÂIT. HÂRÂITOR. RĂGUŞIT.

DOGMATIC s. dogmatist. *(~ este adept al dogmatismului.)*

DOGOARE s. 1. arşiţă, caniculă, călduri (pl.), dogoreală, fierbinţeală, năbuşeală, năduf, năduşeală, pârjol, pojar, toropeală, zăduf, zăpuşeală, (livr.) torpoáre, (pop.) arsură, vipie, (reg.) buhoáre, cócăt, crăpăt, năplăiálă, pî'clă, prepăt, prigoáre, puhăiálă, zăpúc, (prin Ban.) arsoáre, (Ban. şi Transilv.) friptoáre, (prin Olt.) jápsă, (Ban.) pripeală, (înv.) ars, prípec, (fig.) cuptor, jar. *(~ zilelor de vară.)* 2. arşiţă, dogoreală, fierbinţeală, pară, văpaie. *(~ focului.)*

DOGOREALĂ s. 1. arşiţă, caniculă, călduri (pl.), dogoare, fierbinţeală, năbuşeală, năduf, năduşeală, pârjol, pojar, toropeală, zăduf, zăpuşeală, (livr.) torpoáre, (pop.) arsură, vipie, (reg.) buhoáre, cócăt, crăpăt,

năplăiălă, pâclă, prepăt, prigoáre, puhăiálă, zăpúc, (prin Ban.) arsoáre, (Ban. şi Transilv.) friptoáre, (prin Olt.) jápsă, (Ban.) pripeală, (înv.) ars, prípec, (fig.) cuptor, jar. *(~ zilelor de vară.)* 2. arşiţă, dogoare, fierbinţeală, pară, văpaie. *(~ focului.)*

DOGORÍ vb. 1. a arde, a frige, a pârjoli, (pop.) a pripi, a zăpuşi, (înv. şi reg.) a păli, a prigori. *(Soarele ~.)* 2. a încinge, a înfier-bânta, (rar) a răscoáce. *(Soarele~ pămlnlul.)*

DOGORÍT adj. 1. ars, pârlit, (înv. şi reg.) prigorít. *(Pustiul ~ al Africii.)* 2. cald, fierbinte, încins, înfierbântat, (astăzi rar) înfocat. *(Plita ~.)*

DOGORITOR adj. arzător, canicular, fierbinte, torid, tropical, zăpuşitor, (reg.) zădufós, zăpuşit, (prin Ban. şi Olt.) pripitór. *(O zi ~; soare ~; căldură ~.)*

dóhot s. v. PĂCURĂ.

dohotár s. v. PĂCURAR.

dohótniţă s. v. PĂCORNIŢĂ.

DOICĂ s. dădacă, (livr.) bonă, núrsă,(Mo!d. şi Bucov.) mancă.

doi-dínţi s. v. DENTIŢĂ.

DOÍME s. jumătate. *(O ~ dintr-un întreg.)*

doinár s. v. DOINAŞ.

DOINAŞ s. (pop.) doinár. *(Un ~ cânta* o *doină.)*

DOINĂ s. (prin Transilv. şi Maram.) horă.

DOINÎ vb. (pop.) a trăgăna, (Transilv. şi Maram.) a hori. *(~ foarte frumos.)*

DOINÍRE s. doinit, (pop.) trăgănáre.

DOINIŞOÁRÂ s. doinită.

DOINÍT s. doinire, (pop.) trăgănáre.

DOINÍŢĂ s. doinişoară.

DOJÁNĂ s. admonestare, ceartă, certare, dojenire, imputare, morală, mustrare, observaţie, reproş, (pop. şi fam.) beşteleálă, mustru-luiálă, ocară, (înv. şi reg.) înfruntare, probozeálă, (reg.) probáză, probozénie, (prin Mold.) bănat, (Mold.) şmótru, (înv.) dăscălie, împutăciúne, învăţătură, preobrăzitúră, probozíre, răpşte, remonstráre, zabrác, (fam. fig.) săpuneală, scuturătúră. *(~ pe care a primit-o l-a cuminţit.)*

DOJENÍ vb. a admonesta, a certa, a dăscăli, a moraliza, a mustra, (pop. şi fam.) a beşteli, a muştrului, a ocări, a probozi, (pop.) a sfădi, a sudui, (înv. şi reg.) a înfrunta, a oropsi, a stropoli, a toi, (reg.) a cârti, a tolocăni, (prin Mold.) a(-i) bănui, (Olt.) a docăni, (prin Mold.) a mogorogi, (Mold. şi Bucov.) a moronci, (Bucov.) a putui, (Mold.) a şmotri, (Olt. şi Ban.) a vrevi, (înv.) a preobrăzi, a prihănl, a probă-zui, a prociti, (fam. fig.) a săpuni, a scutura. *(L-a ~ cu asprime.)*

DOJENIRE s. 1. certare, mustrare, (pop.) sfădíre. *(~ cuiva.)* 2. admonestare, ceartă, certare, dojana, imputare, morală, mustrare, observaţie, reproş, (pop. şi fam.) beşteleálă, muştruluiálă, ocară, (înv. şi reg.) înfruntare, probozeálă, (reg.) probáză, probo/énie, (prin Mold.) bănat, (Mold.) şmótru, (înv.) dăscălie, împutăciúne, învăţătură, preobrăzitúră, probozíre, răpşte, remonstráre, zabrác, (fam. fig.) săpuneală,

scuturătúră. *(~ pe care a primit-o l-a cuminţit.)*

DOJENITOR adj. mustrător. *(Cuvinte ~.)*

DOL s. *(JUR.)* \iclenie, rea-credinţă. *(Condamnat pentru ~.)*

DOLDORA adj. invar. încărcat, îndesat, Înţesat, plin, ticsit. *(~ de...)*

DOLEANŢĂ s. 1. deziderat, dorinţă. *(Si-a exprimat o ~ întemeiată.)* 2. cerere, rugăminte, solicitare, (înv.) regeá, regealic. *(O ~ arzătoare.)*

dolfán s. v. BOGĂTAŞ.

DOLIU s. (înv. şi reg.) jelanie, (înv.) cerneală, jale. *(Haine de ~.)*

DOLOFAN adj. bucălai, bucălat, durduliu, grăsan, grăsuliu, grăsuţ, plin, rotofei, rotund, (reg.) brusnát, bucălíu, durd, (prin Olt.) vâr-láv. *(Copil ~.)*

DOMENIU s. l.latifundiu, moşie, (Transilv.) ioság, (înv.) posesiune, prédiu. *(~ feudal.)* 2. branşă, disciplină, ramură, sector, specialitate. *(În ce ~ activezi?)* 3. sector, (fig.) teren. *(~ artei, al ştiinţei.)* 4. arie, compartiment, sector, sferă. *(~ de aplicare.)* 5. cadru, cerc, câmp, sector, sferă, tărâm, zonă. *(~ de preocupări.)* 6. resort, sector, serviciu. *(În ~ public s-au făcut mari progrese.)*

DOMESTIC adj. 1. (înv.) dumésnic. *(Animal ~.)* 2. casnic, familial, gospodăresc. *(Treburi ~.)* 3. casnic, menajer. *(Aparat de uz ~.)* 4. intim, particular, personal, privat. *(Relafii ~.)*

domestic adj. v. INTERN.

DOMESTICI vb. a îmblânzi, (înv.) a du-mesnici, a supune. *(A ~ un animal sălbatic.)*

DOMESTICIRE s. imblânzire. (înv.) dumes-nícíre. *(~ unui animal sălbatic.)*

DOMESTICIT adj. îmblânzit, (înv.) dumesni-cít. *(Animal sălbatic ~.)**

DOMICILIA vb. a fi, a locui, a sta, a şedea, (pop.) a hălădui, a sălăşlui, (înv. şi reg.) a bă-ciui, (reg.) a sălăşi, (înv.) a sălăşui. *(A ~* o *vreme la Bacău.)*

DOMICILIÉRE s. locuire, şedere. *(~ lui acolo n-a durat mult.)*

DOMICILIU s. adăpost, aşezare, casă, cămin, locuinţă, sălaş, (reg.) sălăşnă, (Transilv., Ban. şi Bucov.) cortél, (înv.) locaş, mutare, mutat, odaie, sat, sălăşluínţă, sălăşluire, şedere, şezământ, şezut, (fig.) bârlóg, cuib, culcuş. *(X îşi are~ la...)*

DOMINĂ vb. 1. a stăpâni, a trona. *(~ pesle întreaga împărăţie.)* 2. a controla, a stăpâni. *(~ spaţiul aerian.)* 3. a stăpâni, a subjuga, (fig.) a robi. *(Pasiunea 11 ~.)* 4. a înfrâna, a învinge, a stăpâni. *(Si-a ~ durerea.)* 5. a se abţine, a se înfrâna, a se opri, a răbda, a se reţine, a se stăpâni. *(Nu s-a putui ~ să nu-i spună.)* 6. a absorbi, a preocupa, a stăpâni. *(Îl ~ această problemă.)* 7. a predomina, a prevala, (înv.) a predómni. *(Optimismul ~ ia* el *asupra pesimismului.)*

DOMINANT adj. 1. stăpânitor. *(Clasele ~; puterea ~.)* 2. precumpănitor, predominant, preponderent, (rar) predominatór, (înv.) predomnitor. *(Element ~ asupra altor elemente.)* 3. caracteristic, definitoriu, distinct, distinctiv, particular, propriu, specific, tipic, (înv.) însuşit. *(Notă, trăsătură ~.)*

DOMINARE s. 1. autoritate, dominaţie, hegemonie, putere, stăpânire, supremaţie, (înv.) putemicie, stăpânle, tărie, ţiitúră, (latinism înv.) potestáte. *(Şi-a întins ~ până la...)* 2. precumpănire, predominare,

predominaţie, prevalare, (rar) prevalentă. *(~ unui element asupra altora.)*

DOMINAŢIE s. 1. autoritate, dominare, hegemonie, putere, stăpânire, supremaţie, (înv.) puternicie, stăpânie, tărie, ţiitúră, (latinism înv.) potestáte. *(,Şi-a întins ~ asupra...)* 2. control, supremaţie. *(Deţine ~ în industria petrolieră.) 3.* domnie, putere, stăpânire. *(~ banului.)*

DOMN s. 1. cucon, (înv. şi fam.) musiu, (grecism înv.) chir, (italienism înv.) signór. *(Ce mai faci, ~ule?)* 2. cârmuitor, conducător, domnitor, monarh, stăpânitor, suveran, vodă, voievod, (astăzi rar) stápân, (înv. şi pop.) oblăduitór, (înv.) biruitor, crai, gospodar, gos-podín, ocârmuitór, purtător, vlădică, (fig.) câr-máci. *(Ştefan, marele ~ al Moldovei.)* 3. *(BIS.;* art.) atotputernicul (art.), creatorul (art.), divinitate, dumnezeire, dumnezeu, părinte, providenţă, puternicul (art.), stăpânul (art.), tatăl (art.), ziditorul (art.), (în limbajul bisericesc) preaânáltul (art.), preaputérnicul (art.), (înv. şi pop.) pronie, (pop.) sfíntul (art.), slntul (art.), (înv.) atotţiitórul (art.), tvoréţ, zeu.

domn s. v. BĂRBAT. ORĂŞEAN. SOŢ. TÂRGOVEŢ.

DOMNESC adj. voievodal, (înv.) góspod, stăpânésc, vládicésc. *(Palatul ~; sceptru ~.)*

♦DOMNEŞTE adv. (fig.) boiereşte. *(A dus-o ~ acolo.) '*

DOMNf vb. a cârmui, a conduce, a dirigui, a guverna, a stăpâni, (înv. şi pop.) a oblădui, (înv.) a birui, a chivernisi, a duce, a ocârmui, a po-văţui. *(Ştefan cel Mare a ~ cu glorie In Moldova.)*

DOMNIE s. 1. cârmuire, conducere, diriguire, guvernare, stăpânire, (înv. şi pop.) oblăduire, (înv.) chiverniseală, chivernísire, ocârmuíre, purtare, purtat, stăpânie, vlădicie, (fig.) círmă. *(~ ţării în vremea lui Mihai Viteazul.)* 2. (fig.) coroană, scaun, sceptru, tron. *(Si-a pierdui ~ în anul...)* 3. dominaţie, putere, stăpînire. *(~ banului.)* 4. înălţime, maiestate, mărie, (înv.) mărime, mărire. *(~ sa n-a primit pe nimeni.)*

DOMNIŞOARĂ s. duduie, (Mold. şi Bucov.) duducă, (înv.) demoazelă, madmoazélă.

domnişoară s. v. STICLETE.

DOMNIŞOR s. coconas.

domnişor s. v. BOTROS. GRANGUR. PITI GOI. STICLETE.

DOMNITOR s. cârmuitor, conducător, domn, monarh, stăpânitor, suveran, vodă, voievod, (astăzi rar) stăpân, (înv. şi pop.) oblăduitór, (înv.) biruitor, crai, gospodar, gospodín, ocârmuitór, purtător, vlădică, (fig.) cârmáci. *(Ştefan, marele ~ al Moldovei.)*

DOMNÍŢĂ s. principesă, prinţesă, (reg.) prínţă, prinţoáică.

domnúţ s. v. STICLETE.

domol adj. v. CĂLDICEL. CĂLDIŞOR. CĂLDUŢ. ÎNCROPIT.

DOMOL adj., adv. 1. adj. calm, liniştit, paşnic, potolit, stăpânit, temperat. *(Om ~.)* 2. adj. încet, lent, lin, liniştit, măsurat, potolit, tacticos, temperat, (pop.) molcomit. *(Mers ~; mişcări ~.)* 3. adv. agale, alene, binişor, încet, încetinel, încetişor, lin, liniştit, uşurel, (pop. şi fam.) iaváş, (pop.) cătinel, rara, (reg.) mereu,

(prin Transilv.) citingán, *(Merge ~.)* í. adj. blajin, blând, bun, paşnic, (livr.) mansuét, (reg.) pâşín, (înv.) lin. *(O fire ~.)* 5. adj. cobo-rit, încet, lin, molcom, potolit, scăzut, scobo-rât, slab, stins, (rar) slăbănog. *(Vorbeşte cu glasul ~.)* 6. adj. calm, liniştit, molcom, netulburat, paşnic, potolit, tihnit, (înv.) păciuít, (fig.)

destins, dulce. *(O atmosferă ~.)* 7. adj. blând, calm, lin, liniştit, moderat, molcom, potolit, uşor. *(Ploaie ~; vânt ~.)* 8. adj. lin, uşor, (înv.) uşúre, (fig.) blând, dulce, molatic. *(O pantă ~.)*

DOMOLÍ vb. 1. a (se) aslimpăra, a (se) calma, a (se) linişti, a (se) potoli, a (se) tempera, (pop.) a (se) molcomi, a (se) stâmpăra, (înv. şi reg.) a (se) prinde, (înv.) a (se) aşeza, (fig.) a (se) stinge. *(Şi-a ~ setea.)* 2. a (se) alina, a (se) calma, a (se) îmblânzi, a (se) linişti, a (se) potoli, a (se) tempera, a (se) uşura, (înv. şi pop.) a (se) ostoi, (pop.) a (se) ogoi, (înv. si reg.) a (se(mân-gâia, (înv.) a (se) odihni, (fig.) a adormi, a (se) răcori. *(I-a ~ durerea.)* 3. a (se) încetini, a (se) linişti, a (se) potoli, a (se) tempera. *(5i-a ~ fuga.)* 4. a (se) calma, a (se) îmblânzi, a (se) îmbuna, a (se) împăca, a (se) linişti, a (se) potoli, (reg.) a (se) ţistui, (înv.) a (se(dez-mânia. *(Era enervat şi abia a reuşii să-l ~.)* 5. a (se) calma, a (se) linişti, a (se) potoli, a (se) stăpâni, a (se) tempera. *(î'e rog să te ~ !)* 6. a (se) astâmpăra, a (se) cuminţi, a (se) linişti, a (se) potoli, (înv. şi reg.) a (se) stăvi, (înv.) a (se) înţelepţi. *(Un plod care nu se mai ~.)* 7. a înfrâna, a linişti, a struni. *(A ~ un animal.)* 8. a se calma, a se linişti, a se potoli, (fig.) a se destinde. *(Atmosfera din casă s-a mat ~.)* 9. a potoli, a stăpâni, a stăvili, a tempera, (fig.) a înfrâna, a zăgăzui. *(I-a mai ~ avtntul.)* 10. a (se) atenua, a (se) calma, a descreşte, a (se) diminua, a (se) linişti, a (se) micşora, a (se) modera, a (se) pondera, a (se) potoli, a (se) reduce, a scădea, a slăbi, a (se) tempera, (rar a (se) pacifica, (fig.) a (se) îmblânzi, a (se) îndulci, a (se) înmuia, a (se) muia. *(Viteza vlnlului s-a mai ~.)*

DOMOLIRE s. 1. astâmpărare, calmare, liniştire, potolire. *(~ setei.)* 2. alinare, calmare, liniştire, potolire, temperare, uşurare, (rar) potoleálă, (înv.) potolit. *(~ durerilor.)* 3. încetinire, potolire. *(~ fugii cuiva.)* 4. calmare, îmblânzire, îmbunare, împăcare, liniştire, potolire. *(~ unei persoane enervate.)* 5. înfrânare, liniştire, strunire. *(~ unui animal.)* 6. atenuare, calmare, descreştere, diminuare, micşorare, potolire, reducere, scădere, slăbire, temperare. *(~ vitezei vlnlului.)*

DOMOLÍT adj. I. atenuat, calmat, diminuat, liniştit, potolit, redus. *(Durere ~.)* 2. încetinit, liniştit, potolit. *(Fugă ~.)* 3. calmat, îmblân-zit, îmbunat, împăcat, liniştit, potolit. *(Om ~ după* o *enervare.)* 4. calm, calmat, liniştit, moderat, ponderat, potolit, temperat. *(O atitudine ~.)* 5. astâmpărat, aşezat, chibzuit, cuminte, cuminţit, cumpătat, echilibrat, liniştit, potolit, reţinut, rezervat, serios, sobru, stăpânit, temperat. *(Om ~.)* 6. înfrânat, liniştit, potolit, strunit. *(Un animal ~.)* 7. diminuat, micşo-

rat, potolit, redus, scăzut, slăbit. *(Forţa mult ~ a vlntului.)*

DONA vb. a da, a dărui, (înv.) a dănui. *(A ~ un bun statului.)*

DONARE s. donaţie. *(~ unui bun.)*

DONATOR s. (înv.) dănuitór. *(~ unui bun.)*

DONAŢIE s. 1. donare. *(~ unui bun.)* 2. (concr.) dar, (înv. şi pop.) danie,(înv.) dăruire, dăruíntă, hărăzire, oboroc. *(~ făcută unei instituţii.)*

dondăni vb. v. BĂLMĂJI. BÂIGUI. BÂRÂI. BODOGĂNI. BOLBOROSI. BOMBĂNI.

BOSCORODI. CICĂLI. DĂSCĂLI. FLECARI. GÂNGĂVI. ÎNDRUGA. ÎNGĂIMA. ÎNGÂNA. MÂRÂI. MOLFĂ1. MORMĂI.

MURMURA. PĂLĂVRĂGI. PLICTISI. SÎ-CÂI. SPOROVĂI. TRĂNCĂNI.

DONICIOÁRĂ s. cofiţă, (reg.) cofăiél, co-făiéş. (O ~ *cn apă.)*

DONIŢĂ s. cofă, (reg.) botă, (Transilv. şi Ban.) cart, (Ran., Transilv. şi Olt.) şoféi. *(O ~ cu apă.)*

donjuan s. v. AFEMEIAT. CRAI.

DOP s. (pop.) astupúş, (reg.) stupúş. *(~ la* o *sticlă.)*

DOPAJ s. dopare. doping. *(~ unui sportiv.)*

DOPÁRE s. dopaj, doping. *(~ unui atlet.)*

DOPING s. dopaj, dopare. *(~ unui ciclist.)*

DOR s. 1. alean, nostalgie. *(Cântă ca să-şi mai potolească ~.)* 2. aspiraţie, dorinţă, năzuinţă, poftă, pornire, râvnă, tendinţă, vis, (rar) năzuíre, râvníre, (reg.) năduleálă, (înv.) năslíre, năslitúră, râvnitúră. *(~ de a face ceva util.)*

dor s. v. DURERE.

DORÍ vb. 1. a aspira, a jindui, a năzui, a pofti, a pretinde, a râvni, a tinde, a ţinti, a urmări, a visa, a viza, (rar) a stărui, (înv. şl reg.) a năsli, (reg.) a năduli, (prin Transilv. şi Mold.) a bărăni, (înv.) a aţinti, a bâte, a jelui, a nădăjdui. *(Nu ~ să fie un geniu.)* 2. a se ahtia, a jindui, a râvni. *(~ să vadă orice meci.)* 3. a jindui, a pofti, a râvni, a voi, a vrea, (înv.) a deşidera, a iubi, a jelui, a poftişi. *(De multă vreme ~ să...)* 4. a cere, a pofti, a voi, a vrea. *(Ochii văd, inima ~.)* 5. a-i plăcea, a pofti, a voi, a vrea. *(Rămti cu cine ~.)* 6. a pofti, a ura, (înv.) a prii. *(Îi ~ „noapte bună".)*

DORÍNŢĂ s. 1. aspiraţie, dor, năzuinţă, poftă, pornire, râvnă, tendinţă, vis, (rar) năzuíre, râvníre, (reg.) năduleálă, (înv.) năslíre, năslitúră, râvnitúră. *(~ de a face ceva util.)* 2. cerere, cerinţă, deziderat, exigenţă, (înv.) postulat. *(O ~ tndreptăfită.)* 3. deziderat, doleanţă. *(Si-a exprimat ~.)* 4, chef, dispoziţie, gust, plac, plăcere, poftă, voie, voinţă, vrere, (pop.) vrută, (înv.) deşiderát, ogód, poftíre, poftit, poftitúră, râvnă, râvníre, tabiet. *(După ~ inimii.)*

DORÍT adj. ahtiat, avid, dornic, jinduit, jinduitor, râvnitor, (fig.) înfometat, însetat, lacom, setos. *(~ de senzaţii tari.)*

DORITOR adj., s. 1. adj., s. amator, dornic, iubitor, pofticios, râvnitor, (pop.) poftitor, (reg.) poftăréţ, poftós, pohtáci, (înv.) libóvnic, râvnáci. *(~ de petreceri.)* 2. adj. dornic, nerăbdător. *(~ să plece.)*

dorjíncă s. v. HAT. HOTAR. RĂZOR.

DORMÍ vb. 1. a se odihni, a se repauza, (înv. şi reg.) a somna, (înv.) a (se) poposi, a (se) răposa, (arg.) a soili. *(Nu poate fi deranjat, acum ~.)* 2. a mânea. *(~ peste noapte la han.)*

DORMÍT s. odihnă, repaus, somn, (arg.) soileálă. *(După o oră de ~, s-a sculat.)*

DORMITĂ vb. a aţipi, a moţăi, a picoti, a piroti, (livr.) a somnola, (înv. şi reg.) a aromi, a somnora, (reg.) ajumi, a mătăli, a mocăi, a ochi, a picura, a pircoti, (Transilv.) a chircoti, (Mold.) a clipoci, (prin Olt.) a mooota, (Transilv.) a ştiulbica. *(A ~ pe scaun.)*

DORMITÁRE s. aţipeală, aţipire, moţăiala, moţăire, moţăit, moţăitură, picoteală, picotire, piroteală, pirotire, somnolenţă', toropeală, (rar) somnie, (reg.) picuiálă, pioceálă, somnoreálă, (Mold.) clipoceálă, clipocíre, (prin Munt.) pirco-teálă, pircotít, (înv.) somnoroşie. *(Stare de ~.)*

DORMITOR s. cameră de culcare, (reg.) iatac.

DORN s. *(TEHN.) I.* priboi, (reg.) duşlág, (prin vestul Transilv.) sclidiritór. *(~ pentru perforarea unei piese metalice.)* 2. (rar) valţ. *(~ de antrenare.)*

dórnă s. v. BULBOACĂ. BULBOANĂ.

OCHI. VALVÂRTEJ. VÂLTOARE. VÂRTEJ. VOLBURĂ.

DORNIC adj., s. 1. adj., s. amator, doritor, iubitor, pofticios, râvnitor, (pop.) poftitor, (reg.) poftăréţ, poftós, pohtáci, (înv.) libóvnic, râvnáci. *(~ de petreceri.)* 2. adj. ahtiat, avid, dorit, jinduit, jinduitor, râvnitor, (fig.) înfometat, însetat, lacom, setos. *(~ de senzaţii tari.)* 3. adj. doritor, nerăbdător. *(~ să plece.)*

DOROBANŢ s. *(MIL.)* căciular, curcan. *(~ în vechea armată română.)*

dorovăí vb. v. DĂRĂPĂNA. DEGRADA. MĂCINA. PARAGINI. RUINA. STRICA.

DORSAL adj. *(ANAT.)* posterior. *(Regiunea ~ a unui organ.)*

doml-Maicei-Prcceste s. v. STRAŞNIC.

DOS s. 1. spate. *(În ~ casei.)* 2. fund, spate. *(În ~curfii.)* 3. fund. *(întoarce vasul cu ~ în sus.)* 4. revers, (astăzi rar) aréşcă. *(~ unei medalii.)* 5. verso. *(~ al unei file.)* 6. (reg.) coş, (Transilv.) toc. *(~ de pernă.)* 7. *(ANAT.)* fund, popou, şezut, (rar) posterior, (pop.) cur, (fam.) pópsi, (eufemistic) pardon.

dosádă s. v. AFRONT. DURERE. INJURIE. INSULTĂ. ÎNTRISTARE. JIGNIRE. MÂHNIRE. OCARĂ. OFENSĂ. RUŞINE. UMILINŢĂ.

DOSAR s. (prin Mold.) áctă. *(Un ~ cu cereri.)*

dosădí vb. v. DUREA. ÎNDURERA. ÎNTRISTA. MÂHNI.

dosădít adj. v. ABĂTUT. AMĂRÂT. DEPRIMAT. DESCURAJAT. INDISPUS

ÎNDURERAT. ÎNTRISTAT. MÂHNIT. NECĂJIT. SUPĂRAT. TRIST.

DOSl vb. 1. a (se) ascunde, a (se) mistui, (rar) a (se) tăinui, (pop.) a (se) piti, a (se) pitula, (reg.) a (se) mătrăşi, a (se) mitosi, (prin Maram.) a (se) scuti, (înv.) a (se) supune. *(A ~ un obiect.)* 2. a ascunde, a pune. *(Spune-mi imediat unde ai ~ banii I)*

DOSÍRE s. ascundere, ascuns, (pop.) pitire, pituláre. *(~ lui in spatele unui copac.)*

DOSÍT adj. 1. ascuns, (pop.) pitit, pitulat, (înv. şi reg.) supus. *(Un lucru ~.)* 2. ascuns, dosnic, ferit, izolat, lăturalnic, retras, singuratic, tainic, tăinuit, (rar) lăturaş, (înv. şi reg.) săcrét, (reg.) lăturíş. *(În ungherul cel mai ~.)* DOSNIC adj. ascuns, dosit, ferit, izolat, lăturalnic, retras, singuratic, tainic, tăinuit, (rar) lăturaş, (înv. şi reg.) săcrét, (reg.) lăturíş. *(Locuri ~.)* dosnică-yânătă s. v. CLOCOŢEL. DOSPEÁLĂ s. aluat, maia, plămadă, plămădeală, (înv.) covăseálă. *(~ pentru creşterea plinii.)*

DOSPÍ vb. a creşte, (reg.) a răsări, (înv.) a aveni. *(Aluatul a ~.)* dospi vb. v. FERMENTA. DOSPÍRE s. creştere. *(~ a aluatului.)* dospire s. v. FERMENTARE. FERMENTAŢIE.

DOSPÍT adj. crescut. *(Aluat ~.)* dospit adj. v. FERMENTAT. dost s. v. SOVÂRF.

dostoi vb. v. CADRA. CĂDEA. CUVENI. TREBUI.

dostolánie s. v. MOŞTENIRE. PATRIMONIU. SUCCESIUNE.

DOTĂ vb. 1. a echipa, a înzestra, a prevedea, a utila, (înv.) a provedea. *(A ~ o uzină cu cele necesare.)* 2. a înzestra, (înv. şi pop.) a dărui. *(A ~ o fată de măritat.)* 3. a înzestra, (fig.) a împodobi. *(Natura*

l-a ~ cu multe însuşiri.)

DOTARE s. 1. dotaţie, echipare, înzestrare, prevedere, utilare. *(~ unei uzine cu cele necesare.)* 2. înzestrare. *(~ unei fete de măritat.)* DOTAT adj. bun, capabil, competent, destoinic, experimentat, încercat, înzestrat, pregătit, priceput, valoros, versat, vrednic, (rar) preparat, (înv. şi pop.) harnic, (pop.) cercat, (înv.) ispitit, míndru, practic, practicós, prac-tisít, putinciós. *(Un inginer ~.)*

DOTÁŢIE s. 1. dotare, echipare, înzestrare, prevedere, utilare. *(~ unei întreprinderi cu cele necesare.)* 2. *(JUR.,* concr.) dotă, z°stre, (pop.) parte, (latinism înv.) profectície. *(~ unei fete de măritat.)*

DOTĂ s. *(JUR.)* dotaţie, zestre, (pop.) parte, (latinism înv.) profectície. *(~ unei fete de măritat.)*

DOUĂ PUNCTE s. (înv.) colon. DOVADĂ s. 1. indicaţie, indiciu, mărturie, pildă, probă, semn, (livr.) testimoniu, (înv. şi reg.) scrisoare, (înv.) răspuns. *(Există numeroase ~ în sprijinul...)* 2. atestare, mărturie, probă. *(Iată* o *~ elocventă.)* 3. argument, motiv, temei. *(Are~ezi să fie optimist.)* 4. *(JUR.)* mărturie, probaţiune, probă. *(*O *~ adusă în*

sprijinul împricinatului.) 5. act, document, hârtie, izvor, înscris, piesă, (înv. şi pop.) scris, (înv. şi reg.) scrisoare, (înv.) carte, izvód, încredinţare, răvaş, sinet, teşchereá, úric, zápis. *(Numeroase ~eri atestă acest fapt istoric.)* 6. adeverinţă, mărturie, (înv.) patentă, răvaş, siguranţă, sinet, testimoniu, teşchereá, /.apíscă, (rusism înv.) rospíscă. *(~ din care rezultă calitatea sa.)*

DOVEDÍ vb. 1. a adeveri, a arăta, a atesta, a certifica, a confirma, a demonstra, a întări, a mărturisi, a proba, a sprijini, a stabili, a susţine, (livr.) a corobora, (înv. şi reg.) a probălui, (înv.) a încredinţa, a mărturi, a probui. *(Toate ~ cele spuse.)* 2. a demonstra, a indica, a proba, (fig.) a marca. *(Cursul evenimentelor ~* o *cotitură.)* 3. a arăta, a demonstra, a manifesta, a vădi. *(~ reale aptitudini pentru...)* 4, a argumenta, a demonstra, a întări, a proba, a susţine. *(Şi-a ~ temeinic ideile.)* 5. a prididi, a răzbi, (reg.) a joi, *(*Transilv. şi Bucov.) a puclui, (grecism înv.) a proftaxi, *(Abia mai ~ cu lucrul.)*

dovedi vh. v. ASASINA. BATE. BIRUI. ISPRĂVI. ÎNCHEIA. ÎNFRÂNGE. ÎNTRECE. ÎNVINGE. OMORÎ. SFÂRŞ1. SUPRIMA. TERMINA. UCIDE.

DOVEDÍRE s. adeverire, arătare, atentare, certificare, confirmare, demonstrare, demonstraţie, întărire, probare, probă, (livr.) coroborare. *(~ celor afirmate.)*

DOVEDÍT adj. adeverit, confirmat, demonstrat, probat, verificat. *(Ce ii-am spus e lucru ~.)*

DOVEDITOR adj. justificativ, probator, (înv.) mărturisitor. *(Act ~.)*

dovincát adj. v. ADÂNCIT. CONCAV. SCOBIT.

dovincătúrâ s. v. ADÂNCITURĂ. CON-CAVITATE. SCOBITURĂ.

DOVLEAC s. *(BOT.;Cucurbita)* (reg.) lúbă, pepene, (Mold. şi Transilv.) bostan, (Transilv. şi Ban.) curcubétă, (Ban.) duléte, (Ban. şi Transilv.) ludáie. dovleac s. v. CAP.

DOVLECEL s. *(BOT.; Cucurbita pepo oblon-ga)* (Mold. şi Bucov.) bostanei.

dó.xăs. v. DEŞTEPTĂCIUNE. INTELECT. INTELIGENŢĂ. JUDECATĂ. MINTE.

PRICEPERE. RAŢIUNE. SPIRIT.

DOXOLOGÍE s. *(BIS.)* (înv.) slavoslovíe. *(~ esle* o *cinlare liturgică.)*

DOZĂ vb. 1. a potrivi, a proporţiona. *(A ~ substanţele într-un amestec.)* 2. a grada, a nuanţa. *(A-şi ~ efectele.)*

DOZAJ s. 1. dozare, potrivire, proporţionare. *(~ substanţelor într-un amestec.)* 2. dozare, gradare, nuanţare. *(~ unui efect.)*

DOZARE s. 1. dozaj, potrivire, proporţionare. *(~ substanţelor Intr-un amestec.)* 2. dozaj, gradare, nuanţare. *(~ efectelor.)*

DOZĂ s. (rar) porţie, (înv.) tuţíe. *(O ~ de medicamente.)*

dráWnă s. v. LOITRĂ.

DRAC s. 1. aghiuţă, demon, diavol, încornoratul (art.), naiba (art.), necuratul (art.), satană, tartor, (livr.) belzebút, (rar) scaraoţchi, (pop. şi fam.) michidúţă, nichipércea (art.), pírlea (art.), sarsailă, (pop.) faraon, idol, împeliţátul (art.), mititelul (art.), nefârtátul (art.), nevoia (art.), pârdálnicul (art.), procletul (art.), pustiul (art.), vicleanul (art.), cel-de-pe-comoáră, cel-din-báltă, ducă-se-pe-pustíi, ucigă-1-crúcea, ucigă-1-toáca, (înv. şi reg.) mamón, săcrétul (art.), sótea (art.), (reg.) hî-dáche, năpústul (art.), spurc, spurcat, şeitan, şótcă, ucigán, (Transilv., Ban. şi Maram.) bédă, (Mold. şi Bucov.) benga (art.), (prin Bucov.) earcandílă, (Transilv. şi Mold.) mutul (art.), (prin Mold. şi Bucov.) pocnetul (art.), (prin Olt.) sarsán, (prin Mold.) scalói, (prin Bucov.) şlactráfu (art.), (înv.) împiedicătórul (art.), nepriitórul (art.), (eufemistic) păcatul (art.). 2. *(IHT.) drac-de-mare (Trachinus draco)* = dragon.

drácă s. v. PĂLIUR.

DRÁCILĂ s. *(BOT.; Berberis oulgaris)* (reg.) agriş-róşu, lemn-gálben, măcriş-păsărésc, mă-criş-spinós.

drácilă s. v. HOLERĂ.

draeonián adj. v. DRACONIC.

DRACONIC adj. (rar) draeonián. *(Măsuri ~.)*

DRAG adj., s. 1. adj. iubit, scump, (fig.) dulce. *(Fiinţă~.)* 2 s. iubit, scump. *(~ meu!)* 3. adj. iubit, îndrăgit, scump. *(Lucruri ~.)* 4. adj. afectuos, dezmierdător, drăgăstos, duios, iubitor, mângâietor, tandru, (înv.) mângâiós, (fig.) cald. *(Îi şoptea cuvinte ~.)*

drag s. v. DRAGOSTE. IUBIRE.

DRAGÁJ s. dragare. *(~ fundului unei ape.)*

DRAGARE s. dragaj. *(~ minelor marine.)*

DRAGAVEI s. *(BOT.)* 1. *(Rumex crispus)* ştevie, (reg.) crestăţeá, hrenúţ, limba-bóului. 2. *(Rumex palustris)* dragaveică, ştevie, măcriş de apă.

dragavei s. v. MĂCRISUL CALULUI. ŞTEVIE.

DRAGAVEICĂ s. *(BOT.; Rumex palustris)* dragavei, ştevie, măcriş de apă.

drághină s. v. CARÂMB.

dragobétc s. v. REPEDE.

DRAGOMAN s. (înv.) tergimán. *(~ la Curtea otomană.)*

dragoman s. v. INTERPRET. TĂLMACI. TRADUCĂTOR. TRANSLATOR.

dragomír s. v. MĂCRISUL CALULUI. ŞTEVIE.

DRAGON s. 1. *(IHT.; Trachinus draco)* drac-de-mare. 2. *(ASTRON.;* art.*)* balaurul (art.). *(~ este o constelafie din emisfera boreală.)*

DRAGOSTE s. 1. amor, iubire, (înv. şi reg.) íboste, (înv.) líbov. *(~ tlnărului pentru ea.)* 2. iubire, (pop.) drag. *(Îţi ofer cartea ca toată ~.)* 3. (concr.) amor, iubire, iubit, (Olt.) iub. *(Tu eşti ~ mea!)* 4. afecţiune, iubire. *(Îl înconjura ca multă ~.)* 5. *(BOT.; Sedum carpaticum)* (reg.) masa-ráiului.

dragoste s. v. LIMBA-CUCULUI. PORTU-LACĂ.

dragostea-fétei s. v. SILUR.

dram s. v. GRAM. PIC.

dramatic adj. v. IMPRESIONANT. ZGUDUITOR.

dramatism s. v. TENSIUNE.

DRAMATURGIE s. *(LIT.)* scenă, teatru. *(A îmbogăţit ~ românească.)*

drániţă s. v. ŞIŢĂ.

DRAPA vb. a cuta. *(A ~ un material textil.)*

DRAPAT adj. cutat. *(Perdea ~.)*

DRAPEL s. steag, stindard, (livr. şi poetic)' flamură, (rar) bandiéră, (înv. şi reg.) bandériu, prapur. *(~ unei ţări.)*

DRASTIC adj. 1. aspru, sever, (fig.) dur. *(O pedeapsă ~.)* 2. extrem, radical. *(Măsură ~.)* 3. eficace, eficient, energic, puternic. *(Un medicament ~.)*

drăcăríe s. v. DRĂCIE. DRĂCOVENIE. NĂZBÂTIE. POZNĂ. ŞTRENGAR IE.

DRÁCÉSC adj. 1. demonic, diabolic, diavolesc, infernal, necurat, satanic, (livr.) demoniac,, mefistofelic, (înv. şi pop.) satanésc, (înv.) demo-nicésc, mamónic, satanicésc. *(Planuri ~.>* 2. diabolic, infernal. *(Un ritm ~.)*

DRĂCÉŞTE adv. diavoleşte.

DRĂCÍE s. 1. bazaconie, bizarerie, bâzdi-ganie, ciudăţenie, curiozitate, drăcovenie, minunăţie, năstruşnicie, năzdrăvănie, poznă, (rar) singularitate, (pop.) comedie, (reg.) dănănáie, nagodă, şozénie, (Ban. şi Olt.) miráz, (Transilv. şi Ban.) mirăzénie, (Mold.) şanţ. *(Multe ~ a mai văzut.)* 2. drăcovenie, năzbâtie, poznă, ştrengărie, (pop.) drăcăríe, (fam.) parascové-nie. *(A făcut o ~.*)

DRĂCOÁICĂ s. 1. diavoliţă, tartoriţă, (rar) diavoloáică, (reg.) sarsaoroáică, tărlăroáică. *(O ~ din mitologia populară.)* 2.* diavoliţă, ştrengăriţă, tartoriţá, (Mold.) zgî'tie. *(Măria e o ~.)*

DRĂCOS adj. 1. poznaş, ştrengar. *(Om ~.)* 2. neastâmpărat, nebun, nebunatic, sprinţar, vioi, zăpăcit, zbânţuit, zburdalnic, zglobiu, zurliu, zvăpăiat, zvânturat, zvânturatic, (pop.)-zbanghíu, (reg.) sturlubatic, sturluibat, (prin Olt.) saitóc, (Transilv.) şulhétic, (înv.) zburdátic, zburdătór. *(Copil ~.)*

DRĂCOVENIE s. 1. bazaconie, bizarerie, bâzdâganie, ciudăţenie, curiozitate, drăcie, minunăţie, năstruşnicie, năzdrăvănie, poznă, (rar) singularitate, (pop.) comedie, (reg.) dănănáie, nagodă, şozénie, (Ban.

şi Olt.) miráz, (Transilv. şi Ban.) mirăzénie, (Mold.) şanţ. *(Multe ~ a mai văzut.)* 2. drăcie, năzbâtie, poznă, ştrengărie, (pop.) drăcăríe, (fam.) parascovénie. *(A făcut* o *~.)*

DRĂCUÍ vb. a înjura, a ocărî, (livr.) a invectiva, (înv. şi pop.) a măscări, (pop.) a stropşi, a sudui, (prin Ban.) a târtăi, (înv.) a mustra, (fig.) a îmbăia, (înv. şi pop. fig.) a spurca, (arg.) a sictiri, a sictirişi. *(Pentru ce li ~?)*

DRĂCULÉŢ s. drăcuşor.

DRĂCUŞÓR s. drăculeţ.

DRĂGÁICĂ s. 1. sânziene (pl.). *(~ se sărbătoreşte la 24 iunie.)* 2. *(BOT.; Galium veruni)* sânziană, (reg.) sâmiánă, sânzănioáră, smântâníćă, floarea-lui-Sintión. 3. *(BOT.; Galium mollugo)* sânziană albă, (reg.) beteala-regínei.

drăgáică s. v. BÂLCI. IARMAROC. SÂNZIENE DE GRĂDINĂ. TÂRG.

drăgáice s. pi. v. IELE.

DRĂGĂLAŞ adj. drăguţ, frumuşel, (Tran-silv. si Ban.) cínaş, (fig.) dulce. *(Un copil ~.)*

DRĂGĂLĂŞENIE s. farmec, graţie, (livr.) şarm. *(Are* o *~ înnăscută.)*

DRĂGĂSTOS adj. 1. afectuos, dezmierdă-tor, drag, duios, iubitor, mângâietor, tandru, (înv.) mângiiós, (fig.) cald. *(îi şoptea cuvinte ~.)* 2. galeş, languros, tandru. *(I-a aruncat o privire ~.)*

drăgăvíi s. pi. v. SPANAC.

drăghinár s. v. CARÂMB.

drăgosteálă s. v. ALINTARE. DEZMIERDARE. MÂNGÂIERE.

drăgostí vb. v. ALINTA. DEZMIERDA. IUBI. MÂNGÂIA.

drăgostíre s. v. ALINTARE. DEZMIERDARE. MÂNGÂIERE.

drăguléţ s. v. EGHILET.

DRĂGUŢ adj. 1. drăgălaş, frumuşel, (Tran-silv. şi Bucov.) cínaş, (fig.) dulce. *(Un copil~.)* 2. agreabil, estetic, frumos, plăcut. *(Un aspect ~.)* 3. agreabil, amuzant, distractiv, plăcut. *(Un spectacol ~.)* 4. amabil, atent, curtenitor, galant, gentil, (pop.) levent, (înv.) cortéz, libóvnic. *(~ cu femeile.)*

drăguţ s. v. AMANT. CONCUBIN. IUBIT. PRIETEN.

drăguţă s. v. AMANTĂ. CONCUBINĂ. IUBITĂ. PRIETENĂ.

DRĂMĂLUÍ vb. a drămui. *(A ~ o marfă.)*

DRĂMĂLUÍRE s. drămuire. *(~ unei mărfi.)*

DRĂMUÍ vb. a drămălui. *(A ~ ceva cu precizie.)*

drămui vb. v. CHIBZUI. GÂNDI. JUDECA. SOCOTI.

DRÁMUÍRE s. drámăluire. *(~ unei mărfi.)*

drămuire s. v. CHIBZUIRE. DELIBERARE. GÂNDIRE. JUDECARE.

DREAPTĂ ORIENTATĂ s. *(MAT.)* axă.

DREÁVĂ s. (pop.) drâng. *(~ pentru bătut iâna.)*

dregător s. v. DEMNITAR.

dregătorie s. v. DEMNITATE. POZIŢIE. RANG. TREAPTĂ.

DREGE vb. a cârpi, a repara. *(A ~ un obiect rupt.)*

drege vb. v. ARANJA. AŞEZA. CĂLĂUZI. CLASA. CLASIFICA. CONDUCE. CON-TRAFACE. DEPANA. DICHISI. DIRIJA. DISPUNE. DISTRIBUI. FALSIFICA. FARDA. FERCHEZUI. FORTIFICA. GĂTI. GHIDA. GRUPA. ÎMPĂRŢI. ÎMPODOBI. ÎNDREPTA. ÎNDRUMA. ÎNFIRIPA. ÎNSĂNĂTOŞI. ÎNTĂRI. ÎNTOCMI. ÎNTREMA. ÎNZDRĂVENI. LECUI. MACHIA. ORDONA. ORGANIZA. ORÂNDUI. POTRIVI. POVĂ-ŢUI. PUNE. RECONFORTA. REFACE.

REPARA. REPARTIZA. RESTABILI. RIDICA. RÂNDUI. SFĂTUI. SISTEMATIZA. SPILCUI. TĂMĂDUI. TICLUI. TONIFICA. VINDECA. VOPSI.

dregere s. v. DEPANARE. DEPANAŢIE. REFACERE. REPARARE. REPARAT. REPARAŢIE.

DRENAJ s. drenare. *(~ apei de pe un teren.)*

DRENÁRE s. drenaj. *(~ apei de pe un teren.)*

DREPNEÁ s. *(ORNIT.; Cypselus apus)*(pop.) lăstun-máre, lăstun-négru, (reg.) rândunică-de-múnte, rândunică-de-pădúre, rândunică-de ploaie, rândunică-de-túrn, rândunică-de-zíduri.

DREPT adj., adv., s., prep. 1.1. adj. direct, neocolit. *(Drum ~ spre...)* 2. adv. aţă, direct, neocolit, sfoară, (pop.) oblu. *(Merge ~ spre casă.)* 3. adj. (livr.) rectilíniu, (pop.) oblu. *(Dungă, linie ~.)* 4. adj. vertical. *(Stâlp ~.)* 5. adj. *(BOT.)* erect, vertical. *(Tulpini ~.)* 6. adj. abrupt, perpendicular, pieptiş, pieziş, prăpăstios, priporos, ripos, vertical, (rar) pră-păstuít, priporât, (pop.) oblu, (reg.) poncíş, prăvălát, prăvălátic, ripít, râpurós, ţărmurós, (prin Transilv.) priporíu, (prin Bucov.) pripós, (înv.) mălurós, străminós. *(Peretele ~ al muntelui.)* 7. adv. perpendicular, vertical, (înv.) prost. *(Muntele se înălţa ~ înaintea noastră.)* 8. adj. neaplecat. *(Cu spinarea ~.)* 9. adj. băţos, rigid, ţeapăn. *(O ţinută ~.)* 10. adv. băţ, băţos, rigid, ţeapăn. *(Stă ~.)* 11. adj. neted, plan, plat, şes, (pop.) oblu, (reg.) şesós, (Olt. şi Ban.) poléjnic, (înv.) tins, tocmai, (fig.) ras, şters. *(O suprafaţă ~; un loc ~.)* IU. adj. imparţial, neparţial, nepărtinitor, obiectiv, (înv.) nefăţărít. *(Om ~.)* 2. adj. adevărat, corect, exact, just. *(0 concluzie ~.)* 3. adv. adevărat, just. *(A vorbit ~.)* 4. adj. echitabil, just. *(Decizie ~.)* 5. adv. întemeiat, just, temeinic. *(A judecat ~.)* 6. adj. îndreptăţit, just, legitim, *(O cerere ~.)* 7. adv. chiar, exact, întocmai, precis, tocmai, (pop.) oblu, taman, (înv. şi reg.) prísne, (prin Olt.) tam, (înv., în Transilv.) acurat, (pop. fig.) curat. *(Îl nimereşte ~ în frunte; cade ~ pe el; a venit ~ la ora convenită.)* III. s. 1. jurisprudenţă, (înv. şi pop.) legile (pi. art.), (înv.) drit. *(învaţă ~.)* 2. autoritate, calitate, cădere, competenţă, îndreptăţire, (înv.) volnicíe. *(Nu am ~ să mă pronunţ.)* 3. împuternicire, putere, (înv.) tărie. *(Are depline ~uri.)* 4. privilegiu. *(M-am folosit de acest ~ pe care 11 am.)* IV. 1. adv. ca. *(Socoteşte-le ~ absent.)* 2. prep. ca, de, pentru, spre. *(~ încercare.)* 3. prep. ca, (înv. şi reg.) spre. *(Crede că trebuie să ceară ~ răsplată...)*

drept prep. v. LÂNGĂ.

DREPTAR s. *(TEH/*VJcolţar, echer, (reg.) cot, ghiuníe. *(~ zidarului.)*

dreptar s. v. COCÂRLĂ. SCHIMBĂTOARE.

DREPTATE s. 1. echitate, justiţie, (înv.) lege. *(A restabilit ~ cuiva.)* 2. justeţe, temeinicie, (înv.) rezon. *(~ cauzei sale.)*

dreptate s. v. ACŢIUNE. CAUZĂ. JUDECATĂ. PROCES.

DREPTUNGHI s. *(MAT.)* (înv.) rectán-gul.

DREPTUNGHIULAR adj. rectangular. *(Obiect de formă ~.)*

dres adj. v. ARANJAT. COCHET. CONTRAFĂCUT. DICHISIT. ELEGANT. FALSIFICAT. FARDAT. FERCHEŞ. FERCHEZUIT. GĂTIT. ÎNGRIJIT. MACHIAT. REFĂCUT. REPARAT. SPILCUIT. VOPSIT.

dres s. v. AROMAT. CONDIMENT. FARD. INGREDIENT. MIRODENIE. REFACERE. REPARARE. REPARAT. REPARAŢIE.

DRESĂ vb. I. a deprinde. *(A ~ un animal, la circ.)* II. a întocmi, a redacta. *(A ~ un act*, un *proces-verbal.)*

DRESAJ s. dresare, dresură. *(~ animalelor, la circ.)*

DRESARE s. I. dresaj, dresură. *(~ unor ani-male, la circ.)* II. întocmire, redactare. *(~ unui vroces-verbal.)*

DRESAT adj. învăţat. *(Animal ~.)*

DRESOR s. îrnblânzitor. *(~ de lei.)*

DRESURĂ s. dresaj, dresare. *(~ de lei.)*

DRÉŢE s. *(BOT.; Xymphaea lotus therma-lis)* duminecea, (reg.) gălbenele (pl.), scrinti-toáre.

dref-gálben s. v. CRIN-GALBEN.

dréven adj. v. AMORŢIT. ÎNŢEPENIT.

DRIBLAJ s. *(SPORT)* driblare, dribling. *(~ adversarului direct.)*

DRIBLARE s. *(SPORT)* driblaj, dribling. *(~ adversarului.)*

DRÍBLING s. *(SPORT)* driblaj, driblare. *(~ la portarul advers.)*

DRIC s. 1. *(TEHN.)* (reg.) sandâc. *(~ la căruţă.)* 2, car funebru, car funerar, car mortuar, (Bucov.) caravană, (Mold.) droágă, patáşcă.

dric s. v. CENTRU. COCÂRLĂ. COTIGĂ. MIEZ. MIJLOC. PUTERE. SCHIMBĂTOARE. TELEAGĂ. TOI.

dricálă s. v. PILOTĂ. SALTEA.

DRICAR s. cioclu.

dricuívb. v. BATE. BĂTĂTORI. BĂTUCI. ÎNDESA. PRESA. SCORMONI. SCURMA.

drimóc s. v. COACĂZĂ.

dripí vb. v. BATE. BĂTĂTORI. BĂTUCI. ÎNDESA. PRESA.

DRÍŞCĂ s. *(TEHN.)*făţuitoare, (reg.) mala, netezitoare, (Transilv. şi Ban.) şimitău. *(~ pentru mortar.)*

DRIŞCUÍ vb. a făţui. *(~ un zid proaspăt tencuit.)*

drişcuí vb. v. TENCUI.

drişcuiálă s. v. TENCUIALĂ.

DRIŞCUÍRE s. drişcuit, făţuire, făţuit. *(~ tencuielii unui zid.)*

DRIŞCUÍTs. drişcuire, făţuire, făţuit. *(~ tencuielii unui zid.)*

drit s. v. DREPT. JURISPRUDENŢĂ. drlgâí vb. v. CLĂTINA. HÂŢÂI. HÂŢÂNA. HODOROGI. HURDUCA. HURDUCAI. HURUI. SCUTURA. ZDRONCĂNI. ZDRUNCINA. ZGÂLŢÂI. ZGUDUI.

drlglá vb. v. DĂRĂCI. PĂRUI. PIEPTĂNA. SCĂRMĂNA.

drâglă s. v. GLOABĂ. MÂRŢOAGĂ. drâglu s. v. COCIORVĂ. DARAC. DĂRĂ-CITOR. SCĂRMĂNĂTOARE.

DRÂMBĂ s. *(MUZ.)* drâng.

drlmboí vb. v. BOSUMFLA. ÎMBUFNA.

drlmboiát adj. v. BOSUMFLAT. ÎMBUFNAT.

drâmboiére s. v. BOSUMFLARE. ÎMBUFNARE.

DRÂNG s. *(MUZ.)* drâmbă. *(A cinta din ~.)*

drâng s. v. DREAVA.

drângăní vb. v. ZDRĂNGĂNI.

droágă s. v. CAR FUNEBRU. CAR FUNERAR. CAR MORTUAR. DRIC.

DROAIE s., adv. 1. s. bandă, buluc, ceată, cird, gloată, grămadă, grup, mulţime, pilc, stol, (pop.) crílă, liotă, (reg.) canará, ciurdă, míşină, (Olt. şi Transilv.) ciopor, (Olt. şi Ban.) clápie, (înv.) cin, tacî'm. (O ~ *de copii.)* 2. adv. buluc, gloată, grămadă, valvârtej. *(S-au repezit ~ la el.)*

DROB s. 1. bulgăre, grunz, (pop.) zgrunţ, zgrúnţur. *(Un ~ de sare.)* 2. *(BOT.; Genista tinctoria)* drobiţă, (reg.) drobişór, drobuşór, ge-nístră, grozámă, spartă. 3. *(BOT.; Isalis tinctoria)* drobuşór, (reg.) boiengioáie, cardamá, drobişór, laba-mâţei.

drob s. v. COS. LADĂ. LEMNUL-BOBU-LUI. SALCÂM-GALBEN.

drobişór s. v. DROB. DROBIŢĂ. DROBUŞÓR. POJARNIŢĂ. SUNĂTOARE.

DROBÍŢĂ s. *(BOT.; Genista tinctoria)* drob, (reg.) drobişór, drobuşór, genístră, grozámă, spartă.

drobiţă s. v. RECHIE.

DROBUŞÓR s. *(BOT.; Isatis tinctoria)* drob, (reg.) boiengioáie, cardamá, drobişór, laba-mâţei.

drobuşór s. v. DROB. DROBIŢĂ.

DROG s. stupefiant. *(Trafic de ~uri.)*

drog s. v. GROZÁMĂ.

DROJDIE s. 1. levură, (reg.) ţáică. *(~ de bere.)* 2. maia, plămadă, plămădeală. *(~ pentru aluatul de pline-.)* 3. (prin Ban.) lógor. *(~ depusă pe fundul unui butoi.)* 4. zaţ, (înv.) telvcá. *(~ de cafea.)*

drojdie s. v. LEPĂDĂTURĂ.

drópică s. v. CIROZĂ HIDRICĂ. HIDRO-PIZIE.

dropicós s., adj. v. HIDROPIC.

dropie mică s. v. SPURCACI.

dropie pitică s. v. SPURCACI.

DROPIÓI s. *(ORNIT.)* (prin Bucov.) zdrob, (glumeţ) mitropolit. *(~ este bărbăluşul dropiei.)*

dropiţă mică s. v. SPURCACI.

droşcár s. v. BIRJAR. SURUGIU. VIZITIU.

dróşcă s. v. BIRJĂ. TRĂSURĂ.

droşcăríe s. v. BIRJĂRIE.

drot s. v. ARC. RESORT. SÂRMĂ.

DRUG s. 1. bară. *(Un ~ de fier.)* 2. (reg.) rudă. *(Un ~ de stejar.)* 3. *(TEHN.)* cârmă, oişte, pârghie, proţap. *(~ la moara de olnt.}* 4. *(TEHN.)* broască. *(~ la masa dulgherului.).*

drug s. v. BARĂ. CARlMR. CEAFĂ. CERBICE LINGOU.

drugă s. v. BĂTĂTOR. COCEAN. ŞTIULETE.

drugălău s. v. COCEAN. ŞTIULETE.

drugi s. pi. v. BUTUCI. PLAZURI. TĂLPI.

DRUM s. 1. cale, (înv. şi reg.) potecă. *(Nu-i sta In ~.)* 2. *drum-de-fier* -= cale-ieiată, linie-ferată, (pop.) şină, (Transilv., Buce. şi Ban.) ştrec. 3. călătorie, deplasare, voiaj, (înv.) plimbare, umblet. *(Un ~ lung şi obositor.)* 4. cursă, deplasare. *(La prima ~, camionul s-a comportat bine.)* 5. alergătură, cursă. *(A făcut două ~ in piaţă.)* 6. itinerar, parcurs, rută, traiect, traiectorie, traseu, (astă/i rar) marşrút, (înv., în Mold.) şleau. *(~ urmat de un vehicul.)*

drumár s. v. CĂLĂTOR. DRUMEŢ.

drumáş s. v. CĂLĂTOR. DRUMEŢ.

drumătóriu s. v. CĂLĂTOR. DRUMEŢ.

DRUMEŢ s. călător, (reg.) drumáş, (Transilv.) drumár, drumătóriu, (înv.) stráinic. *(Un ~ obosit de cale.)*

DRUMETÍE s. 1. excursie. 2. turism.

drumuí 'vb. v. CĂLĂTORI. UMBLA. VOIAJA.

DRUMULÉŢ s. drumuşor.

drumul-láptelui s. v. CÁLEA-LACTEE. CALEA-LAPTELUI.

drumui-róbilor s. v. CALEA-LACTEE. CA-LEA-LAPTELUI.

DRUMUŞOR s. drumuleţ.

DRUPACÉE s. *(BOT.)* simburoasă. *(Prunul este o ~.)*

drúşcă s. v. VĂTĂŞIŢĂ. VORNICEASA.

DUALÍSM s. dualitate. *(~ unui fenomen.)*

DUALITATE s. dualism. *(~ unui principiu.)^*

DUBĂ s. autodubă. *(~ este un autocamion închis.)*

dúbăs. v. AREST. BUHAI. ÎNCHISOARE. OCNĂ. PENITENCIAR. PIUĂ. PUŞCĂRIE.

TEMNIŢĂ.

dubălár s. v. AR GĂSITOR. CARABAN. NASICORN. TĂBĂCAR.

dubălăreásă s. v. TĂBĂCĂREASĂ.

dubălăríe s. v. ARGĂSITORIE. TÂBĂCĂ-RIE.

dubeálă s. v. ARGĂSEALĂ. ARGĂSIRE. TĂBĂCEALĂ. TĂBĂCIRE. TĂBĂCIT.

dubi vb. v. ARGĂSI. TĂBĂCI.

DUBIOS adj. 1. incert, îndoielnic, nesigur, problematic, (îivr.) improbabil, indecis, (rar) îndoiós, (fig.) nebulos. *(La* o *dată ~.)* 2. suspecl. (astăzi rar) problematic. *(O persoană ~.)* 3. echivoc, îndoielnic, necurat, suspect. *(/)e* o *morală ~.)* 4. suspect, veros. *(Afaceri, speculaţii ~.)*

dubíre s. v. ARGĂSEALĂ. ARGĂSIRE. TĂBĂCEALĂ. TĂBĂCIRE. TĂBĂCIT.

dubit adj. v. ARGĂSIT. TĂBĂCIT.

dubit s. v. ARGĂSEALĂ. ARGĂSIRE. TĂBĂCEALĂ. TĂBĂCIRE. TĂBĂCIT.

DUBÍŢĂ s. autodubiţă. *(O ~ de o tonă.)*

DUBIU s. incertitudine, îndoială, neâncredere, nesiguranţă, rezervă, scepticism, şovăială, şo£

văire, (astăzi rar) necredinţă, (înv.) aporie, índoínţă. *(Am o oarecare teamă şi un ~* in *privinţa...)*

DUBLĂ vb. 1. a îndoi, (rar) a duplica, a reduplica, (înv.) a îndupleca. *(A ~* o *sumă de bani.)* 2. a căptuşi. *(A ~* o *haină.)*

DUBLARE í>. 1. îndoire. *(~ mizei la un loc.)* 2. căptuşire. *(~ a unei haine.)*

dublă s. v. BANIŢĂ. DUBLU-DECALI-TRU.

DUBLET s. *(FLZ.)* dipol. *(~ electric.)*

DUBLU adj. îndoit. *(A plătit un preţ ~.)*

DUBLU-DECALÍIRU s. baniţă, (pop.) dublă, (reg.) miérţă, (Mold. şi Bucov.) dimerlíe, (Transilv. şi Olt.) ferdelă, (prin Ban.) măsură, (prin Olt.) siníce, (Mold. şi Bucov.) stamboálă. *(~ pentru cereale.)*

DUBLURĂ s. căptuşeală. (~ *la* o *haină.)*

DUCĂ s. plecare, pornire. *(E gala de ~.*)

ducă s. v. DUCE.

ducă-se-pe-pustíi s. v. AGHIUŢĂ. DEMON DIAVOL. DRAC. EPILEPSIE. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

DÚCIí s. (înv.) ducă. hérţog. *(~* de *Bur-gundia.)*

DUCE vb. 1. a căra, a purta, a transporta, (reg.) a cărăbăni, (înv.) a podvodări, a trans-portarisi. *(Doi sanitari ~ bolnavul.)* 2. a lua, a transporta. *(Maşina ne-a ~ până la...)* 3. a deplasa. *(~ lingura la gură.)* 4. a se deplasa, a merge, a se mişca, a umbla, (pop.) a se purta. *(Se ~ puţin prin grădină.)* 5. a se da, a se deplasa, a merge. *(Se ~ cu doi paşi înapoi.)* 6. a se deplasa, a se transporta. *(*S-a *~ la faţa locului.)* 7. a se căra, a pleca. *(Să te ~ imediat de aici I)* 3. a merge, a pleca, a porni, (pop.) a (se) mişca, (înv. şi reg.) a păsa. *(Unde te ~ ?)* 9. a merge. *(Se ~ la doctor.)* 10. a merge, a trece. *(Te rog să te ~ şi pe la noi.)* II. a colinda, a cutreiera. *(Se ~*

prin muzee.) 12. a aduce. *(Mi-a ~ pachetul acasă.)* 13. a călăuzi, a conduce, a ghida, a îndruma. *(O ~ prin muzee.)* 14. a acompania, a conduce, a însoţi, a întovărăşi, a petrece, (reg.) a întroloca. *(Îl ~ plnă la poartă.)* 15. a conduce, a purta. *(*O *~ de mână.)* 16. a transmite. *(A-i ~ salutări de la...)* 17. a se îndrepta, a merge. *(Acesta e drumul care ~ spre...)* 18. a trage, a trasa. *(~ Unii paralele.)* 19. a (se) difuza, a (se) împrăştia, a (se) întinde, a (se) lăţi, a (se) propaga, a (se) răspândi, a (se) transmite, (rar) a (se) vehicula, (înv.) a (se) povesti, a (se) vesti. *(Ştirea s-a ~ peste tot.)* 20. a depune, a desfăşura, a efectua, a executa, a face, a îndeplini, a întreprinde, a presta. *(A ~ acolo o muncă utilă.)* 21. a da, a desfăşura, a purta, a susţine, (înv.) a sta. *(Au ~* o *luptă continuă cu inerţia.)* 22. a întreţine, a purta. *(A ~ o corespondenţă vie cu...)* B3. a îndura, a răbda, a suferi, a suporta. *(El a ~ lot greul.)* 24. a rezista, a ţine. *(*O *haină care ~ la tăvăleală.)* 25. a trăi, a vieţui. *(*O *~ rău.)* 2G. a-i merge. *(*■V*tiu că o ~ bine/)* 27. a se încheia, a se sfârşi, a se termina, a trece. *(S-a ~ şi vacanţa I)* 28.

a deceda, a dispărea, a muri, a pieri, a se prăpădi, a răposa, a (se) sfirşi, a se stinge, a sucomba, (livr.) a repauza, (înv. şi pop.) a se sâvlrşi, (inv. şi reg.) a se pristăvi, (înv.) a se proslăvi, (ir.) a crăpa, a plesni (înv. şi reg. ir.) a se sparge, (fig. şi fam.) a se curăţa, (fig.) a adormi, (livr. fig.) a expira, (înv. şi pop. fig.) a pica, (înv. şi reg. fig.) a se muta, a se petrece, (arg.) a o mierli. *(S-a ~ şi bietul Matei I)*

dúee vb. v. ADEMENI. AMĂGI. CÂRMUI. CONDUCE. DIRIGUI. DOMNI. GUVERNA. ÎNCÂNTA. ÎNŞELA. MINŢI. MOMI. PĂCĂLI. PROSTI. PURTA. STĂPÂNI. TRIŞA.

DUCERE s. 1. cărare, cărat, dus, purtare, transport, transportare. *(~ rănitului la spital.)* 2. mergere, mers, plecare, pornire. *(După~ iui acolo.)* 3. tragere, trasare. *(~ unei linii.)* 4. purtare, susţinere. *(~ unei campanii de presă.)*

DUD s. *(BOT.; Morus)* (înv. şi reg.) mur, (reg.) pomiţár, (Mold.) agúd, (Transilv. şi Ban.) frăgár.

DUDĂ s. *(BOT.)* (înv. şi reg.) mură, (reg.) pomíţă, (Mold.) agúdă, (Transilv.) fragă.

dudă s. v. BURLAN.

dudáu s. v. BĂLĂRIE. BURUIANĂ. CUCUTĂ.

duducă s. v. DOMNIŞOARĂ. DUDUIE.

DUDUÍ vb. 1. a se clătina, a se cutremura, a dârdii, a tremura, a se zgudui, (Mold. şi Transilv.) a durdui, (inv.) a se ridica. *(~ pereţii.)* 2. a bubui, a detuna, a trăsni, a tuna, a vui, (pop.) a răzbubui. *(~ în depărtare.)* 3. a vui, (rar) a vijâi. *(Focul ~* în *sobă.)*

dudui vb. v. ALUNGA. DEPĂRTA. GONI. IZGONI. ÎMBOLDI. ÎNDEMNA. ÎNDEPĂRTA.

DUDUIE s. domnişoară, (Mold. şi Bucov.) duducă, (înv.) demoazelă, madmoazélă.

DUDUÍT s. 1. cutremurare, duduitură, zgu-duitură. *(Un ~ puternic al pereţilor.)* 2. bu-buire, bubuit, bubuitură, detonaţie, detunare, detunat, detunătură, duduitură, trăsnet, trăsni-tură, vuiet, (rar) detúnet, (înv. şi reg.) sunet, (reg.) dúrăt. *(~ tunului.)* 3. duduitură, durăit, durăitură, duruit, huruială, huruit, huruitură, (reg.) dúrăt, hurduitúră, (Mold.) durduít. *(~ unui vehicul pe o stradă pietruită.)*

DUDUITURĂ s. 1. cutremurare, duduit, zguduitură. *(O ~ puternică a pereţilor.)* 2. bubuire, bubuit, bubuitură, detonaţie, detunare, detunat, detunătură, duduit, trăsnet, trăsnitură, vuiet, (rar) detúnet, (înv. şi reg.) sunet, (reg.) dúrăt. *(~ tunului.)* 3. duduit, durăit, durăitură, duruit, huruială, huruit, huruitură, (reg.)

dúrăt, hurduitúră, (Mold.) durduít. *(~ unui vehicul pe o stradă pietruită.)*

DUEL s. (rusism înv.) poedinóc. *(L-a provocat la ~.)*

DUET s. *(MUZ.)* duo. *(Un~ celebru dintr-o operă.)*

DUGHEANĂ s. (Transilv.) boltă. *(Vinde într-o ~.)*

dugheană s. v. MAGAZIN. PRĂVĂLIE.

dughengíu s. v. PRĂVĂLIAŞ.

DUGHÍEs. *(BOT.)* 1. *(Setaria italica)* (reg.) mohor, păríng. 2. *(Setaria verticillata)* mohor, mei-păsăresc, (reg.) bursoácă.

dugláu adj., s. v. INDOLENT. LENEŞ. PUTUROS. TRÂNDAV. TRÂNTOR.

dúgllş adj., s. v. INDOLENT. LENEŞ. PUTUROS. TRÂNDAV. TRÂNTOR.

dugós adj. v. INSOCIABIL. ÎNCĂPĂŢÎNAT. ÎNDĂRĂTNIC. MOROCĂNOS. MUT. NECOMUNICATIV. NEPRIETENOS. NESOCIABIL. POSAC. POSOMORIT. RECALCITRANT. REFRACTAR. TACITURN. TĂCUT. URÂCIOS. URSUZ.

DUH s. 1. apariţie, arătare, fantasmă, fantomă, nălucă, nălucire, năzărire, spectru, spirit, stafie, strigoi, umbră, vedenie, viziune, (înv. şi pop.) nălucitúră, năzăritúră, (pop.) iázmă, moroi, (reg.) arătánie, necurăţenie, pater, (Ban.) năhoádă, (Mold. şi Bucov.) vídmă, (înv.) vedere, zare. *(Li se pare că un ~ blntuie pădurile.)* 2. *(BIS.)* spirit. *(Sflnlul ~.)* 3. spirit, suflet. *(~ şi materia.)* 4. haz, spirit, umor, (fig.) piper, sare. *(Glumă plină de ~.)*

duh s. v. APUCĂTURĂ. CALCUL. CARACTER. COMPORTAMENT. COMPORTARE. CONDUITĂ. DEPRINDERE. DEŞTEPTĂ-CIUNE. DUHOARE. FIRE. GÂND. IDEE. INFECŢIE. INTELECT. INTELIGENŢĂ. INTENŢIE. ÎMPUŢICIUNE. JUDECATĂ. MANIERE. MIASMĂ. MINTE. MORAVURI. NATURĂ. NĂRAVURI. OBICEIURI. PLAN. PRICEPERE. PROIECT. PURTARE. PUTOARE. RAŢIUNE. RĂSUFLARE. RESPIRAŢIE. SOCOTEALĂ. SPIRIT. SUFLARE. TEMPERAMENT.

duhán s. v. TUTUN.

duhăní vb. v. FUMA.

duhlí yb. v. DUHNI. MIROSI. PUŢI.

DUHNÍ vb. a mirosi, a puţi, (prin Mold.) a se auzi, (Mold.) a duhli, (înv.) a duhori. *(~ a băutură.)*

DUHOARE s. infecţie, împuţicíune, miasmă, putoare, (livr.) fetiditáte, (înv.) duh, smreduíre. *(Simţea o ~ insuportabilă.)*

duhori vb. v. DUHNI. MIROSI. PUŢI.

DUHOVNIC s. *(BIS.)* confesor, (astăzi rar) spiritual, (înv.) mărturisitor, spoveditór. *(Preotul care spovedeşte se numeşte ~.)*

duhovnic s. v. CLERIC.

DUHOVNICESC adj. *(BIS.)* 1. bisericesc, religios, spiritual, sufletesc. *(Păstor ~.)* 2. preoţesc, (pop.) popesc. *(Cinul ~.)*

dohovnicí vb. v. MĂRTURISI. SPOVEDI.

DUIOS adj. 1. emoţionant, impresionant, înduioşător, mişcător, patetic, răscolitor, tulburător, vibrant, (rar) răvăşitor, (înv.) simţitor. 2. afectuos, dezmierdător, drag, drăgăstos, iubitor, mângâietor, tandru, (înv.) mângâiós, (fig.) cald. *(Îi şoptea cuvinte ~.)* 3. dureros, jalnic, trist. *(Un clntec ~.)* 4. îndurerat, întristat, trist. *(Se confesa cu un glas ~.)*

DUIOŞÍE s. 1. emoţie, înduioşare. *(Cu glasul plin de ~.)* 2. melancolie. *(O ~ de neânvins pentru vremurile copilăriei.)* 3. durere, întristare, jale, tristeţe. *(~ exprimată de o doină.)*

DUIUM s. grămadă, mulţime, potop, puhoi, puzderie, sumedenie, (înv. şi pop.) mare, poiéde, (înv. şi reg.) întuneric, (reg.) posmól, tălábă, (Transilv. şi Mold.) silă, (înv.) mulţít, putere, (fig.) groază, grozăvenie, grozăvie, (reg. fig.) polog. *(~ de trupe duşmane.)*

duium s. v. CAPTURĂ. PRADĂ.

dul s. v. GANGLION.

DULÁMĂ s. suman, (reg.) cóntăş, récăl, (Transilv. şi Maram.) gúbă. *(~ de dimie.)*

dulandragíu s. v. DERBEDEU. GOLAN. HAIMANA. VAGABOND.

DULAP s. 1. garderob, şifonier, (înv. şi reg.) sicriu, (prin Transilv.) cástăn, (prin Ban.) ormán, (Transilv.) parséchi, (Transilv. si Maram.) şifón, (prin Ban.) şofrânár. *(Pune hainele In ~.)* 2. leagăn, scrlnciob, (înv. şi reg.) scírcium, (reg.) huíţ, (Transilv.) vârtéj, (Ban.) vârtilói, (prin Transilv.) zdrâncă. *(S-a dat în ~, ta moşi.)*

dulap s. v. SC ÎNDURĂ.

DULĂPÁŞ s. dulăpior. *(~ pentru copil.)*

DULĂPIÓR s. duiăpaş. *(Un ~ penlru lenjerie.)*

DULĂU s. *(ZOOL.)* zăvod, (prin Transilv.) pugléu, (Mold. şi Bucov.) zăblău. *(Un ~ pentru păzit curtea.)*

dulăul s. art. v. CÂINELE-MARE.

DULCE adj. 1. îndulcit. *(Cafea ~.)* 2. proaspăt. *(Lapte ~.)* 3. nesărat. *(Brlnză ~.)*

dulce adj. v. AGREABIL. ARMONIOS. BLÂND. CALM. DELICAT. DOMOL. DRAG. DRĂGĂLAŞ. DRĂGUŢ. ESTOMPAT. FIN. FRUMOS. FRUMUŞEL. GINGAŞ. GRAŢIOS. IUBIT. ÎMBĂLSĂMAT. ÎMBĂTĂTOR. ÎNMIRESMAT. LIN. LINIŞTIT. MELODIC. MELODIOS. MODERAT. MUZICAL. NETULBURAT. PAL. PALID. PARFUMAT. PAŞNIC. PIERDUT. PLĂCUT. POTOLIT. POTRIVIT. SCUMP. SONOR. STINS. SUAV. ŞTERS. TEMPERAT. TIHNIT. UNDUIOS. UŞOR.

DULCEAG adj. 1. (rar) dulcíu. *(Un fruct ~J* 2. fad, insipid, searbăd, (rar) spelb, (Transilv.) líhod, (Bucov.) lânced. *(O mtncare ~.)*

dulceag adj. v. LANGUROS. MIEROS. SENTIMENTAL.

DULCEAŢĂ s. (Transilv. si Ban.) pecméz, (Transilv.) silvoíz. *(~ de caise.)*

dulceaţă s. v. MAGIUN.

dulcegărie s. v. SENTIMENTALISM.

dulcele crăciunului s. v. CÂRNELEAGĂ. HARŢI.

DULCIŞÓR s. *(BOT.; Hedysarum)* (reg.) cap-de-cocóş.

dulcíu adj. v. DULCEAG.

DULCIURI s. pi. cofeturi (pl.), zaharicale (pl.), (reg.) zăhărele (pl.), (grecism înv.) zumari-cále (pl.). *(A mlncat multe ~.)*

duleán s. v. COCEAN.

duléte s. v. DOVLEAC.

duléţi s. pi. v. PEPENE.

DULGHER s. lemnar, (înv. şi reg.) teslár, (reg.) cioplitor, (Transilv.) bărdáş, (prin Ban.) máuăr.

DULGHERÍE s. dulgherit, lemnărie, (înv. şi reg.) teslăríe. *(Se ocupă cu ~.)*

DULGHERÍT s. dulgherie, lemnărie. (înv. şi reg.) teslăríe. *(Se ocupă cu ~.)*

DULIE s. *(TEHN.)* fasung. *(~ la un bec.)*

DUMBÉŢ s. *(BOT.; Teucrium chamaednjs)* (reg.) jugărél, jugăréţ, sclípeţ, spulberătúră, şugărél.

dumbcţ s. v. IARBĂ-USTUROASĂ.

DUMBRAVĂ s. (reg.) berc, rădiác, redíş, rediu, (Ban.) zăbrán. *(O ~ într-o pădiuc stcu-lură.)*

dumbrávnic s. v. CÂNEPIOARĂ.

DUMBRĂVEÁNCĂ s. *(ORNIT.; Coracias garrulus)* (reg.) căcău, cioară-pucioásă, corb-albástru.

DUMERÍ vb. 1. a înţelege, a se lămuri, a pricepe, a şti, (reg.) a se nădăi, (fig.) a se tre/.i. *(Tot nu te-ai ~ ce-am vrut să-ţi spun[9])* 2. a (se) clarifica, a (se) edifica, a (se) lămuri. (*S-a ~ imediat ce i-a văzut actele.)*

DUMERÍRE s. clarificare, edificare, lămurire. *(~ lui Inlr-o problemă.)*

DUMERIr adj. clarificat, edificat, lămurit. *(Sint pe deplin ~.)*

dumésnic adj. v. DOMESTIC.

dumesiiicí vb. v. DOMESTICI. ÎMBLÂNZI.

dumesnicíre s. v. DOMESTICIRE. ÎMBLÂN-ZIRE.

dumesnicítadj. v. DOMESTICIT. ÎMBLÂN-ZIT.

dumica vb. v. AMESTECA. CIOPÂRŢI. MESTECA. SFÂRTECA. SFÂŞ1A.

dumicat s. v. GURĂ. ÎMBUCAI URĂ.

ÎNGHIŢITURĂ. MUŞCĂTURĂ.

DUMINECEÁ s. *(BOT.; Kymphaea lotus thermalis)* dreţe, (reg.) gălbenele (pl.), scrinti-toáre.

DUMINICA FLORIILOR s. *(BIS.)* florii (pl.), (reg.) duminica vlăstărilor, staurile florii (pl.).

duminica vlăstărilor s. v. DUMINICA FLORIILOR. FLORII.

dumitráş s. v. SÂPUNELE.

DUMITRÍŢĂ s. *(BOT.; Chrysanthemum in-dicum)* crizantemă, tufănică, (reg.) aurátă. cătălină, mărgărită, român, tătăíşă, flori-de-iárnă (pl.), gura-paharului, romaniţă-mâre, rujă-de-toámnă, salomii-gálbene (pl.).

DUMNEALUI pron. dânsul, el, (pop.) dum-neasá, (înv.) núsul. *(~ m-a invitat.)*

durnneasá pron. v. DÂNSUL. DUMNEALUI. EL.

DUMNEATA pron. dumneavoastră, tu, (Mold. şi fam.) mata. *(~ ce spui?)*

DUMNEAVOASTRĂ pron. 1. voi. *(Veniţi şi ~ cu noi?)* 2. dumneata, tu, (Mold. si fam.) mata. *(~ ce spuneţi?)*

dumnezéie s. v. ZEIŢĂ.

DUMNEZEIESC adj. *(BIS.)* 1. ceresc, divin, sfânt, (livr.) celest, (rar) îndumnezeit, zeiesc, (pop.) sânt, (înv.) minunat, preaânált. *(Pronia ~.)* 2. ceresc, divin, providenţial. *(Dar~.)*

dumnezeiesc adj. v. MINUNAT. SPLENDID. SUPERB.

dumnezeieşte adv. v. MINUNAT. SPLENDID. SUPERB.

DUMNEZEIRE s. *(BIS.)* 1. atotputernicul (art.), creatorul (art.), divinitate, domnul (art.), dumnezeu, părinte, providenţă, puternicul (art.), stăpânul (art.), tatăl (art.), ziditorul (art.), (în limbajul bisericesc) preaânáltul (art.), preapu-térnicul (art.), (înv. şi pop.) pronie, (pop.) sfíntul (art.), sfntul (art.), (înv.) atotţiitórul (art.), tvoréţ, zeu. 2. cer, divinitate, pronie, providenţă. *(~ să-l aibă In pază I)* dumnezeoáică s. v. ZEIŢĂ. DUMNEZEU s. *(BIS.)* 1. atotputernicul (art.), creatorul (art.), divinitate, domnul (art.), dumnezeire, părinte, providenţă, puternicul (art.), stăpânul (art.), tatăl (art), ziditorul (art.), (în limbajul bisericesc) preaânáltul (art.), prea-putérnicul (art.), (înv. şi pop.) pronie, (pop.) sfíntul (art.), síntul (art.), (înv.) atotţiitórul (art.), tvoréţ, zeu. 2. divinitate, idol, zeitate, zeu, (înv.) bolovan, boz, chip, făptură, simulacru, zin. *(~ al unui popor antic.)*

DUNĂREAN adj. danubian. *(Regiunea ~.)* DUNGĂ vb. a tărca, a varga, (pop.) a în-virsta, (reg.) a virsta. *(A ~ un material textil.)*

DUNGAT adj. 1. bălţat, tărcat, vărgat, (rar) zebrát, (pop.) învârstát, pestriţ, vârstát, (reg.) vârcát, (prin Ban., Transilv. şi Olt.) şergát. *(Un material textil ~.)* 2. reiat. *(Ţesătură ~.)*

DUNGĂ s. 1. linie, varga, (pop.) vârstă, (reg.) şar, (prin Ban. şi Transilv.) şárgă, (Mold. şi Bucov.) vírcă. *(O ţesătură cu ~i.)* 2. brâu, (pop.) vârstă. *(Casa avea o ~ albastră.)* 3. linie, (Transilv. şi Ban.) ştraif. *(A tras o ~.)* 4. nervură, striaţie, vână. *(Marmură cu ~i.)* 5. dâră, fascicul, fâşie, rază, trimbă, (fig.) sprinceană. *(O ~ de lumină.)* 6. latură, margine, muchie. *(~ patului, a cutiei.)* 7. coastă, latură, parte. *(Stă întins pe-o ~.)* 8. creţ, cută, încreţitură, rid, zbircitură, (pop.) zbârceálă, zbârci, (prin Transilv.) ranţ, (fig.) brazdă. *(O faţă plină de ~ i.)*

DUNGĂŢEÁ s. *(BOT.; Tetragonolobus pur-pureus)* (reg.) nohót.

DUNGULÍŢĂ s. (rar) dungúţă, (pop.) văr-gulíţă, vărgúţă. *(O ţesătură cu ~e.)*

dungúţă s. v. DUNGULÍŢĂ.

DÚO s. *(MUZ.)* duet. *(~ dintr-o operă.)*

dupác s. v. BRÂNCI. GHIONT. IZBITURĂ. ÎMBRÂNCEALĂ. ÎMBRÂNCITURĂ-ÎMPINSĂTURĂ.

DUPĂ prep., adv. 1. prep. (local) dinapoia, dindărătul, înapoia, îndărătul. *(~ casă se află...)* 2. prep.

(temporal) cu, de. *(Zi ~ zi.)* 3. prep. (temporal) peste. *(Vine ~ un ceas.)* 4. adv. (modal) conform, potrivit. *(A lucrat ~ un plan.)* 5. prep. (cauzal) pentru. *(Varsă lacrimi ~ copilul pierdut.)* 6. prep. (instrumental) prin, printru. *(Predă o limbă ~ o anumită metodă.)* 7. prep. (indică o relaţie de rudenie) dinspre, (înv.) despre. *(Văr ~ mamă.)*

dupăcí vb. v. GHIONTI. IZBI. ÎMBOLDI. ÎMBRÂNCI. ÎMPINGE. ÎNGHIONTI.

dupăí vb. v. BUFNI. IZBUCNI. PUFNI. TROPĂI.

dupăíts. v. TROPĂIALĂ. TROPĂIT. TRO-PĂITURĂ. TROPOT.

dupăitúră s. v. TROPĂIALĂ. TROPĂIT. TROPĂITURĂ. TROPOT.

duplica vb. v. DUBLA. ÎNDOI.

DUPLICAT s. copie. *(Un ~ al diplomei.)*

DUPLICITAR adj. fals, fariseic, făţarnic, ipocrit, mincinos, perfid, prefăcut, şiret, viclean, (livr.) machiavelic, (rar) machiavelístic, (reg.) proclet, (înv.) făţărít, telpiz, (fig.) iezuit, iezuitic, (pop. fig.) pestriţ, (înv. fig.) calp, zugrăvit. *(Atitudine ~.)*

DUPLICITATE s. falsitate, făţărnicie, ipocrizie, minciună, perfidie, prefăcătorie, viclenie, vicleşug, (livr.) fariseism, machiavelism, tar-tuferíe, tartufísm, (rar şi fam.) machiaverlâc, (înv.) făţăríe, prefăcánie, prefăcătúră, procle-ţíe, (fig.) iezuitísm, mascaradă. *(A fost dovedită ~ lui.)*

dupnrluí vb. v. JUMULI.

dupurós adj. v. CIUFULIT. DERANJAT. NEÂNGRIJIT. VÂLVOI. ZBÂRLIT.

DUR adj. 1. rezistent, solid, tare, tenace, (pop.) ţeapăn, vârtós. *(Un material ~.)* 2. agresiv, bătăios, brutal, coleric, impulsiv, iute, nestăpânit, violent, (fam. fig.) belicos. *(Un om, un temperament ~.)*

DUR adj. *(MUZ.)* major. *(Do ~.)*

dur adj. v. CÂINESC. DRASTIC. GREU. RĂSTIT. RIDICAT. SEVER. TARE.

dur adj., adv. v. APRIG. ASPRU. BARBAR. BRUTAL. CÂINOS. CRÂNCEN. CRUD. CRUNT. CUMPLIT. FEROCE. FIOROS. HAIN. INUMAN. NECRUŢĂTOR. NEIERTĂTOR. NEÂMBLÂNZIT. NEÂNDUPLECAT. NEÂNDURAT. NEÂNDURĂTOR. NEMILOS. NEOMENOS. NEUMAN. RĂU. SĂLBATIC. SÂNGEROS. VIOLENT.

DURA vb. a clădi, a construi, a face, a înălţa, a ridica, a zidi, (livr.) a edifica, (înv.) a temeia. *(A ~ o nouă şcoală.)*

DURĂ vb. 1. a dăinui, a exista, a fi, a se menţine, a se păstra, a se perpetua, a persista, a rămâne, a trăi, a ţine, (rar) a subzista, (înv.) a locui, a petrece, a sta, a via. *(Cit va ~ lumea şi pâmlntul; vechi obiceiuri care ~ şi azi.)* 2. a dăinui, a se menţine, a se păstra, a se perpetua, a persista, a stărui. *(Amintirea lui ~ până astăzi.)* 3. a ţine. *(Spectacolul ~ două ore.)* 4. a se păstra, a rezista, a ţine. *(O încălţăminte care ~ mult.)*

DURABIL adj. 1. rezistent, solid, trainic, (rar) dăinuitór, (pop.) purtăréţ, ţeapăn, vârtós, (înv.) nestrămutat, ţiitór. *(Ghete ~; o construcţie ~.)* 2. rezistent, trainic, viabil. *(O operă ~.)* 3. stabil, statornic, trainic, (înv.) stătător. *(O stare sufletească ~.)* 4. persistent, rezistent, trainic, (livr.) peren. *(Efecte ~.)*

DURABILITATE s. 1. rezistenţă, soliditate, tărie, trăinicie, (înv. şi reg.) statornicie, (înv.)

nestrămutáre. *(~ unui material.)* 2. rezistenţă, trăinicie, viabilitate. *(~ unei opere.)* 3. persistenţă, (livr.) perenitate. *(~ unor efecte.)*

DURAMÁTER s. *(ANAT.)* pahimeninge.

DURÁRE s. clădire, construcţie, construire, înălţare, ridicare, zidire, (livr.) edificare. (~ *unui nou spital.)*

DURATĂ s. 1. întindere, lungime, mărime. *(~ unei cile.)* 2. interval, întindere, perioadă, răstimp, timp, (reg.) ráhăt. *(Pe toată ~ examenului.)*

dură ş. v. ROTIŢĂ.

DURĂÍ vb. a durui, a hodorogi, a hurui, (rar) a turui, (pop.) a trăncăni, (reg.) a hurdui, a troncăni, (prin Ban.) a trăscări. *(Căruţa ~ pe strada pietruită.)*

durăí vb. v. TUNA.

DURĂÍT s. duduit, duduitură, durăitură, duruit, huruială, huruit, huruitură, (reg.) durat, hurduitúră, (Mold.) durduít. *(~ unui vehicul pe o stradă pietruită.)*

DURĂITURĂ s. duduit, duduitură, durăit, duruit, huruială, huruit, huruitură, (reg.) durat, hurduitúră, (Mold.) durduít. *(~ unui vehicul pe o stradă pietruită.)*

dúrăt s. v. BUBUIRE. BUBUIT. BUBUITURĂ. DETONAŢIE. DETUNARE. DETUNAT. DETUNĂTURĂ. DUDUIT. DUDUITURĂ. DURĂIT. DURĂITURĂ. DURUIT. HURUIALĂ. HURUIT. HURUITURĂ. TRĂSNET. TRĂSNITURĂ. TUNET.

VUIET.

durbánă s. v. COS. LADĂ.

durd adj. v. BUCĂLAI. BUCĂLAT. DOLOFAN. DURDULIU. GRĂSAN. GRĂSULIU. GRĂSUŢ. PLIN. ROTOFEI. ROTUND.

dúrdă s. v. FLINTĂ. PUŞCĂ. SÂNEAŢĂ.

durduí vb. v. CLĂTINA. ' CUTREMURA. DÂRDÂI. DUDUI. TREMURA. ZGUDUI.

durduít s. v. DUDUIT. DUDUITUR \. DURĂIT. DURĂITURĂ. DURUIT. HURUIALĂ. HURUIT. HURUITURĂ.

durdulicá vb. v. ROSTOGOLI.

DURDULIU adj. bucălai, bucălat, dolofan, grăsan, grăsuliu, grăsuţ, plin, rotofei, rotund, (reg.) brusnát, bucălíu, durd, (prin Olt.) vârláv. *(Copil ~.)*

DUREA vb. 1. a chinui, a ţine. *(Mă ~* o *măsea.)* 2. a îndurera, a întrista, a rnâhni, (înv.) a dosădi, (fig.) a răni. *(Mă ~ ce-mi spui.)*

DURERE s. 1. (Olt. şi Munt.) dor, (înv.) duroáre. *(~ de dinii.)* 2. chin, încercare, patimă, păs, pătimire, suferinţă, (înv. şi pop.) muncă, (pop.) aht, cercare, năpastă, (înv. şi reg.) pătimită, scî'rbă, (înv.-) răbdare, stráste, suferíre, (fig.) povară. *(Ctte ~ a avut de îndurat!)* 3. calvar, canon, caznă, chin, patimă, schingiuire, schingiuit, suferinţă, supliciu, tortură, (înv. şi pop.) trudă, (pop.) muncă, (înv.) muncitoríe, pasiune, pedeapsă, pedepsitúră. rână, schingi, strădanie, strânsoáre, trudnicíe. *(Supus la ~i crlncene.)* 4.

întristare, mâhnire, (înv.) dosádă. *(Ce ~ să aud cele ce-mi spuil)* 5. duioşie, întristare, jale, tristeţe. *(~ exprimată de o doină.)*

DUREROS adj. 1. întristător, trist. *(0 situaţie ~.)* 2. jalnic, nenorocit, trist, (înv. şi reg.) milos. *(Privelişte, tntlmplare ~.)* 3. duios, jalnic, trist. *(Un clntec ~.)*

DÚRHAM s. *(ZOOL.)* shorthorn. f~ *este o rasă de taurine.)*

DURIFICÁ vb. a (se) întări. *(A ~ un metal.)*

DURIFICARE s. întărire. *(~ unui metal.)*

durigá vb. v. ROSTOGOLI.

DURITATE s. 1. rezistenţă, soliditate, tărie, tenacitate. *(~ unui material.)* 2. agresivitate, brutalitate, impulsivitate, nestăpinire. violenţă. *(~ temperamentală a cuiva.)*

duritate s. v. ASPRIME. BARBARIE.

BRUTALITATE. CONSTRÂNGERL. CRUZIME. FEROCITATE. INTRANSIGENTĂ. NEÂNDURARE. NEOMENIE. RĂUTATE. RIGOARE. RIGUROZITATE. SĂLBĂTICIE. SEVERITATE. STRĂŞNICIE. STRICTEŢE. VIOLENŢĂ. VITREGIE.

durlúi s. v. I'RICIIICI.

duroáre s. v. DURERE.

DURUÎ \b. a durai, a hodorogi, a hurui, (rar) a turui, (pop.) a trăncăni, (reg.) a hurdui, a troncăni, (prin Ban.) a trăscări. *(Căiuta ~ pe strada pietruită.)*

duruiéle s. pi. v. JINTIŢĂ.

DURUÂT s. duduit, duduitură, durăit, durăitură, huruială, huruit, huruitură, (reg) dúrăt, hurduitúră, (Mold.) durduít. *(~ unui vehicul pe o stradă pietruită.)*

duruitoárc s. v. CASCADĂ. CATARACTĂ. CĂDERE DE APĂ.

durzáu s. v. JLP. JNEAPĂN. PIN PITIC.

durzoáş s. v. RUJĂ.

DUS adj. că/ut, înfundat. *(Cu ochii ~)*

dus adj. v. ADEMENIT. AMĂGIT. ÎNŞELAT. PĂCĂLIT. PROSTIT. TRIŞAT

DUS s. cărare, cărat, ducere, purtare, transport, transportare. *(~ rănitului la spital.)*

DÚŞCĂ s. git, gură, înghiţitură, sorbitură, (Transilv.) scópot. *(O ~ de vin.)*

duşi s. pl. v. DISPOZII IE. TOANE. VOIE.

duşlág s. v. DORN. PRIBOI.

DUŞMAN s., adj. adversar, inamic, potrivnic, vrăjmaş, (pop.) pizmaş, pizmuitor, (in\. şi reg.) pizmătár, pizmătáreţ, (înv.) ncamíc, neprieten, nepriitór, pârî'ş, sculătór. *(Armata ~.)*

duşmănesc adj. v. DUŞMĂNOS. INAMIC. NEPRIETENESC. NEPRIETENOS. OSTIL. POTRIVNIC. VRĂJMAŞ.

DUŞMĂNEŞTE adv. (înv.) viăjmăşéşte. *(Se poartă ~.)*

DUŞMĂNÍ vb. a (se) urî, a (se) vrăjmaşi, (pop.) a (se) Sndușmăni, (înv. și reg.) a (se) piz-mui, (înv.) a (se) gilălui, a (se) împerechea, a (se) nenăvidi, a (se) pizmi, a (se) urgisi. *(Se ~ de moarte.)*

DUŞMĂNÂE s. animozitate, discordie, învrăjbire, ostilitate, pornire, ură, vrajbă, vrăjmăşie, zâzanie, (livr.) inimiciţie, (înv. şi pop.) price, (pop. şi fam.) dihonie, (pop.) pică, (înv. şi reg.) ceartă, pizmă, pizmuíre, sci'rbă, (Mold.) póxie, (înv.) mozaviríe, neprietenie, patos, scándală, sfadă, urâciúne, vrăjbíe, (latinism înv.) rancoáre. *(Ce e ~ asta nelmbllnzitâ Intre voi?)*

DUŞMĂNOS adj. 1. inamic, neprietenesc, neprietenos, ostil, potrivnic, vrăjmaş, (pop.)

pizmaş, pizmuitor, vrăjmăşésc, (înv. şi reg.) pizmătár, pizmătáreţ, (reg.) vrăjmăşós, (înv.) duşmănesc, mâniós, potrivitór. *(0 acţiune ~.)* 2. neprietenesc, neprietenos, ostil, potrivnic, (fig.> pieziş. *(O privire ~.)* 3. ranchiunos, răzbunător, (livr.) vindicativ, (reg.) ţináş, zăcáş. *(Intenţii ~.)* 4. ostil, răutăcios, (prin Transilv.) aspíd, (fig.) veninos. *(Cuvinte ~.)*

DUŞUMEA s. pardoseală, podea, scândură, (pop.) pódină, (Ban. şi Transilv.) pod, (Ban.)

vatră, (înv.) planşete (pl.), pomóstină. *(Doarme pe ~ goală.)*

DU-TE-VÍNO s. (pop.) treápăd. *(Era un ~ continuu.)*

DUZĂ s. 1. *(TEHN.)* ajutaj. 2. *(TEXT.)* filieră.

dvoreán s. v. CURTEAN.

dvorélnic s. v. CURTEAN.

dvorénin s. v. CURTEAN.

ebén s. v. ABANOS.

EBRIETATE s. beţie, (prin Transilv.) şu-meneálă. *(Stare de ~.)*

EBULÍTIE s. *(FIZ.)* fierbere.*(Proces de ~.)*

ECHER s. *(TEHN.)l.* coltar, (rar) vínchel. *(~ pentru desenul tehnic.)* 2. colţar, dreptar, (reg.) cot, ghiuníe. *(~ zidarului.)*

ECHILIBRA vb. 1. a (se) compensa, a (se) contrabalansa, a (se) cumpăni, a precumpăni, (livr.) a (se) pondera. *(Două forţe care se ~.)* 2. a (se) compensa. *(Cele două fenomene se ~.)*

ECHILIBRARE s. 1. contrabalansare, cum-păneală, cumpănire. *(O greutate pusă pentru ~.)* 2. compensare. *(~ celor două fenomene.)* ECHILIBRAT adj. 1. armonios, concordant,

proporţionat, regulat, simetric. *(Un ansamblu ~.)* 2. calculat, chibzuit, cumpănit, cumpătat, înfrânat, măsurat, moderat, ponderat, socotit, (prin vestul Transilv.) samalít. *(Duce o viaţă ~.)* 3. cuminte, cumpănit, raţional, rezonabil, (înv.) rezonat. *(Un om ~.)* 4. astâmpărat, aşezat, chibzuit, cuminte, cuminţit, cumpătat, domolit, liniştit, potolit, reţinut, rezervat, serios, sobru, stăpânit, temperat. *(Om ~.)*

ECHILÍBRU s. 1. stabilitate. *(Se asigură ~ navei.)* 2. cumpănă, cumpăneală, cumpănire. *(A se afla în poziţie de ~.)* 3. (rar) statică. *(Tulburări de ~.)* 4. armonie, concordanţă, potrivire, proporţie, proporţionalitate, simetrie, (fig.) simfonie. *(Un perfect ~ al elementelor unui ansamblu.)*

ECHIMOZĂ s. *(MED.)* vineţeală, vânătaie, (înv.) vânătáre. *(Are o ~ la ochi.)*

ECHINÍDĂs. *(ZOOL.; Echinoidea)* arici-de-mare.

ECHIPA vb. 1. a se îmbrăca, a se înveşmânta, (înv. şi reg.) a se învéşte. *(Vă rog să vă ~ şi să mergem.)* 2. a dota, a înzestra, a prevedea, a utila, (înv.) a provedea. *(A ~ o uzină cu cele necesare.)*

echipaj s. v. CĂLEASCĂ.

ECHIPAMENT s. *(MIL.)* efecte (pl.). *(~ al unui ostaş.)*

ECHIPARE s. 1. îmbrăcare, înveşmântare. *(~ unei persoane.)* 2. dotare, dotaţie, înzestrare, prevedere, utilare. *(~ anei uzine cu cele necesare.)*

ECHIPAT adj. îmbrăcat, înveşmântat, (înv.) învăscút. *(Persoană ~.)*

ECHÂPĂ s. formaţie. *(O ~ sportivă.)*

ECHITABIL adj. drept, just. *(Decizie ~.)*

ECHITATE s. dreptate, justiţie, (înv.) lege. *(A restabilit ~.)*

ECHITÁŢIE s. *(SPORT)* călărie.

ECHIVALENT adj. coincident, concordant, corespunzător, (livr.) congruent, (înv.) consu-nánt. *(Elemente ~.)*

ECHIVALENŢĂ s. coincidenţă, concordanţă, (livr.) congruenţă. *(~ unor elemente.)*

ECHIVOC adj., s. 1. adj. ambiguu, (livr.), amfibologie. *(Exprimare ~.)* 2. s. ambiguitate, (livr.) amfibolíe. *(~ unei exprimări.)* 3. adj. confuz, imprecis, indefinit, neclar, nedefinit, neprecis, obscur, (livr.) abscons. *(O semnificaţie ~.)* 4. adj. confuz, difuz, haotic, imprecis, indefinit, încâlcit, încurcat, neclar, nedefinit, nedesluşit, neânţeles, nelămurit, neprecis, obscur, tulbure, vag, (fig.) întunecat, nebulos, neguros. *(O situaţie ~.)* 5. adj. dubios, îndoielnic, necurat, suspect. *(De o morală ~.)*

eclatá vb. v. STRĂLUCI.

eclatant adj. v. STRĂLUCIT. STRĂLUCITOR.

ECLEZIASTIC adj. *(BIS.)* 1. bisericesc, religios, spiritual, (înv.) religionár. *(Dogmă ~.)* 2. clerical, preoţesc, (pop.) popesc. *(Adunare ~.)*

*ECLIPSÁ vb. (fig.) a întuneca, a umbri. *(I-a ~ pe toţi cu verva sa.)*

eclipsa vb. v. DEPĂŞI. DISPĂREA. ÎNTRECE. PIERI.

ECLIPSĂ s. *(ASTRON.)* (reg.) întunericíme, (înv.) întunecare. *(O ~ de soare.)*

eclisiárh s. v. CÂNTĂRET. DASCĂL. DIAC. PARACLISER. PSALT. ŢÂRCOVNIC.

ECOLOGÍE s. (ieşit din uz) bionomíe.

ECONOM adj. adunător, cruţător, păstrător, strângător, (înv. şi reg.) scump, (reg.) păstriélnic, (fig.) strâns. *(Om ~.)*

ECONOMIC adj. economicos, rentabil, (înv.) economicésc. *(Un procedeu ~.)*

cconomicésc adj. v. ECONOMIC. ECONOMICOS. RENTABIL.

ECONOMICOS adj. 1. economic, rentabil, (înv.) economicésc. *(Un procedeu ~.)* 2. spornic. *(O mlncare ~.)*

ECONOMÍE s. 1. agoniseală, agonisire, agonisită, (pop.) chiverniseală, pricopseală, (reg.)

priştipeálă, (prin Maram. şi Transilv.) zorobóc, (înv.) strânsoáre, strânsúră. *(Are o ~ bunicică pentru zile negre.)* 2. alcătuire, compoziţie, organizare, organizaţie, structură, (rar) substanţă, (fig.) urzeală. *(~ unei lucrări.)*

ECONOMISI vb. a acumula, a aduna, a agonisi, a face, a strânge, (pop.) a chivernisi, (reg.) a priştipi, a răgădui, a sclipui, (Transilv.) a mirui, (Olt. şi Munt.) a scofeli, (Ban.(a stăci, (Transilv. şi Maram.) a şporoli, (prin Maram.) a zorobi, (fig.) a prăsi. *(A ~* o *adevărată avere.)*

ECONOMISIRE s. agonisire, strângere. *(~ unei sume de bani.)*

ECOSÓNDĂ s. cholot. *(Cu ~ se măsoară marile adincimi oceanice.)*

ECOU s. răsunet, (pop.) hăuít, sunet, (prin Transilv. şi Olt.) sun, (înv.) ého. *(Cn ~* in *munţi.)*

E

ecou s v RĂSUNET VÂLVV

etpaiá s v ALAI CORTEGIU SUITĂ

ECTOPLASMĂ s *(ANAT)* hialoplasmă

ECUMENIC adj *(BIS)* (înv) sobórmc, sobornicesc *(Sinod ~)*

EC\FSTRU ad] călare *(O statuie ~)*

E(ZEMĂ s *(MED)* pecingine

edelváis s v ALBUMEALĂ ALBUM ITĂ FLOAREA-REGINEI FLOARE DE COLT

eden s \ CER PARADIS RAI

EDiriCÁ vb a (se) clarifica, a (se) dumeri, a (se) lămuri *(S a ~ imediat cum a văzut ac lele)*

edifica \b v CLĂDI CONSTRUI DURA. TACE ÎNALTA RIDICA ZIDI

EDIFICARE s clarificare dumerire, lămu nre *(~ lui* intr o *problema)*

edificare s v CLĂDIRE CONSTRUCŢIE CONSTRUIRE DURARE ÎNĂLŢARE RIDICARE ZIDIRE

EDII ICÁT adj clarificat, dumerit lămurit *(SUU pe deplin ~)*

EDIFICATOR adj 1. clarificator, explicativ, lămuritor *(Un exemplu ~)* 2. concludent, con\mgător, decisiv, elocvent, grăitor, hotări-tor, ilustrativ, pilduitor, puternic, serios solid tare, temeinic, (rar) probant, vorbitor, (in\ ) induplecătór *(0 dovadă ~)*

EDILITAR adj urbanistic *(Construcţii ~)*

EDITA vb a imprima, a publica, a scoate, a tipări, (mv) a publicarisi, a publicul, a scrie *(A ~* o *revistă)*

FDITARE s imprimare, imprimat, publicare, scoatere, tipărire, tipărit, tragere, (înv) public înşire, publicaţie, publicitate, tipărie *(~ urau nou tiraj dintr o carte)*

EDITOR s (in\ ) librar

LDITIE s (înv) tipărire *(A doua ~ a unei carii)*

EDUCÁvb acreşte, a forma, (mv) a pedepsi *(4 ~ íinara generaţie In spuitul patnotismu Iw)*

EDI CARE s creştere, cultivare, educaţie, formare, (mv) pedeapsă *(~ tinerei generaţii)*

EDLC VT adj citit, cult, cultivat, instruit, învăţat, (rar) scolit, (înv) pedepsit, politicii, spudaxit sufletesc *(Tlnăr ~)*

EDUCATÍV adj 1. pedagogic *(Cerinţe ~)* 2. instructiv, moralizator (in\ ) înwtătór *(0 scriere cu conţinut ~)*

EDI CÂTOR s pedagog *(Un bun ~)*

EDUCAŢIE s 1. instrucţie, mvătămint, în\ăţătură, (înv) pedeapsa *(Procesul de ~)* 2. *ediuatie mixta* = coeducatie *(~ In scoală)* 3. ciestere, cultivare educare, formare (in\ ) pedeipsă *(~ tinerei generaţii)*

ErECT s 1. consecinţă, repercusiune re/ul-tat, urmare, (mv) urmă, (fig) rod *(Care este ~ acestei cauze")* 2. acţiune, influentă, înriurire, rezultat *(Ce ~ are medicamentul asupra* inimii'*)* 3. impresie *(A produs un ~ favorabil) 4.(MIL;* la pi) echipament *(~ ale un*ui *oilaş)* 5. *(FIN;* mai ales la pi) hirtie de valoare

EFECTÍV adj, adv, s 1. adj adevărat, real *(Plecarea lui ~ din oraş a avut loc a doua zi)* 2. adv lealmente *(Este ~ plictisit)* 3. adj incontestabil, indiscutabil, real *(A adus servicii ~)* 4. adj eficace, eficient, pozitiv *(Tratamentul a dat rezultate ~)* 5. s disponi bil, (înv) putéie *(A strins tot ~ sau de oaste)*

EFECTUA vb 1. a depune, a desfăşura, a duce, a executa, a face, a îndeplini, a întreprinde, a presta *(A ~ acolo o muncă utilă)* 2. a executa, a face, a împlini, a îndeplini, a înfăptui, a realiza, a săvârsi, (înv şi pop) a plini *(A~ totceis a dat de făcut)* 3. a executa, a face a faun, a înfăptui, a icali/a, a săvârsi *(A ~ o lucrare durabila)* 4. a face, a opeia *(A ~ unele modificări pe text)* 5. a face, a întreprinde *(A ~ ample studii)* 6. a executa, a face, a îndeplini, a presta, a şi satisface *(A ~ serviciul militar)*

EFECTUARE s 1. executare, îndeplinire, prestare, prestaţie *(~ une*i *munci utile)* 2. executare, execuţie, facere, împlinire, îndeplinire, înfăptuire, realizare, săvirşire, (in\ ) săvirsit *(~ une*i *lucrări)* 3. executare, îndeplinire, piestare *(~ serviciului militar)*

EFEMER adj pientor, schimbător, tempo rar, trecător, vremelnic, (livr) pasager, (mv) petrecător, pienciós, pierit, stncăcios, temporal, vremelnicesc, (fig) călător, (înv fig) desert *(întlmplări ~; o viaţa ~)*

EFEMERĂ s *(ENTOM) 1. (Ephemenda)* efemeridă, (reg) vetrice 2. *(Ephemera vul gata)* (reg) rusalie

EFEMERIDĂ s *(ENTOM, Ephemenda)* efemeră, (reg) vetrice

EFEMERITÁTE s vremelnicie *(~ existen ţe*i *noastre individuale)*

EFICACE adj 1. eficient, folositor, operativ, practic, productiv, util, (rai) operant, (înv) putmcios *(O metodă ~)* 2. efectiv, eficient, pozitiv *(Tratamentul a dat rezultate ~)* 3. drastic, eficient, energic, puternic *(Un medica ment ~)* 4. eficient, sigur *(Un remediu ~)*

EFICACITATE s 1. eficienţă, folos, operaţi vitate, productivitate, randament, valoare *(~ une*i *metode)* 2. eficienţă, productivitate. *(~ muncii)* 3. putere, valoare *(~ nutritivă)* 4. putere *(~ de germinaţie a seminţelor)*

EFICIENT adj 1. eficace, folositor, operativ, practic, productiv, util, (rar) operant, (înv) putmcios *(O metodă ~)* 2. efectiv, eficace, pozitiv *(Tratamentul a dat rezultate ~)* 3. drastic, eficace, energic, puternic

(Un medicament ~) 4. eficace, sigur *(Un remediu ~)*

EriClENTĂ s 1. eficacitate, folos, operativitate, productivitate, randament, valoare *(~ unei metode)* 2. eficacitate, pi oductivitate *(~ muncii)*

EFÍGIE s chip, (prin Munt) tábă *(~ a unei medalii)*

eflorescent adj v ÎNFLORITOR PROSPER

EFLÚVIUs emanaţie *(Se simte In aer un ~ specific)*

EFOR s *(BIS)* epitrop, (Bucov) antist

EFORÂE s. epitropie. *(~ spitalelor civile.)*

EFORT s. 1. cazną, chin, forţare, muncă, osteneală, sforţare, silinţă, strădanie, străduinţă, trudă, zbatere, (livr.) travaliu, (rar) străduiálă, străduíre, (pop.) canoneală, (reg.) ştrapáţ, (prin Munt.) morânceálă, (Mold. şi Transilv.) zoálă, (înv.) căzníre, nevoínţă, oste-nínţă, sfórţă, strădănuínţă, strădănuíre. *(~ lui a fost încununat de succes.)* 2. greutate, osteneală, trudă. *(Cu multă ~.)* 3. încercare, osteneală, sforţare, silinţă, strădanie, străduinţă. *(Toate ~ urile lui au fost zadarnice.)*

EFUZÍVadj. *(GEOL.)* vulcanic. *(Formaţii ~.)*

EGAL adj., s. 1. adj. deopotrivă. *(Persoane ~ în înălţime.)* 2. s. pereche, potrivă, seamă, seamăn. *(Nu are ~ în lume.)*

EGALA vb. 1. a egaliza. *(A ~ lungimea a două bare.)* 2. a ajunge. *(La ~ la scor.)*

EGALÁRE s. egalizare. *(~ lungimii celor două bare.)*

EGALITATE s. paritate. *(~ numerică, valorică.)*

EGALIZA vb. 1. a egala. *(A ~ lungimea celor două piese.)* 2. (fig.) a nivela. *(A ~ standardul de viaţă.)*

EGALIZARE s. 1. egalare. *(~ lungimii celor două piese.)* 2. (fig.) nivelare. *(~ standardului de viaţă.)*

EGHILÉT s. (înv.) drăguléţ. *(~ la o uniformă militară.)*

EGÍDĂ s. oblăduire, ocrotire, patronaj, protecţie, sprijin. *(Asociaţia se bucură de înalta ~ a...)*

EGIPTEAN s., adj. 1. s. (înv.) misirlíu. 2. adj. (înv.) misir.

eglendisí vb. v. AMUZA. DESFĂTA. DISPUNE. DISTRA. ÎN\ESEL1. PETRECE. RÂDE. VESELI.

EGLOGĂ s. *(LIT.)* bucolică, idilă. *(O ~ de Vergiliu.)*

EGOCENTRISM s. egolatrie, egotism. *(~ unui om.)*

EGOÍSM s. (înv.) siniubíre. *(De un ~ feroce.)*

EGOÍST adj. meschin. *(Interese ~.)*

EGOLATRÍE s. egocentrism, egotism. *(~ unei persoane.)*

EGOLATRU adj., s. egotist. *(Persoană ~.)*

EGOTÍSM s. egocentrism, egolatrie. *(~ unei persoane.)*

EGOTÍST adj., s. egolatru. *(Persoană ~.)*

EGRETĂ s. *(ORNIT.; Egretta alba)* stârcalb, (rar) erodiu álb, 'erodiu mare, (reg.) bâtlan álb. ceapurjf

mare, stlrc bălan.

EGUMEN s. *(BIS.)* stareţ, (astăzi rar) superior, (înv. şi reg.) staroste, (înv.) prot. *(~ al mănăstirii Putna.)*

EGUMENI,vb. *(BIS.)* a stareţi.

EGUMENIE s. *(BIS.)* stăreţie. *{(In timpul ~ lui.)*

ého s. v. ECOU. RĂSUNET.

EHOLÓT s. ecosondă. *(Cu ~ se măsoară marile adlncimi oceanice.)*

éhrlich 606 s. v. ARSFENAMINÂ 606. SALVARSAN.

EL pron. dânsul, dumnealui, (pop.) duni-neasá, (înv.) núsul. *(~ rn-a invitat.)*

ELABORA vb. 1. a alcătui, a compune, a crea, a întocmi, a realiza, a redacta, a scrie, (înv.) a izvodi, a redija, a tocmi. *(A ~ o operă valoroasă.)* 2. a alcătui, a compune, a concepe, a face, a formula, a întocmi, a redacta. *(Raportul a fost ~ de o comisie.)* 3. a afla, a concepe, a crea, a descoperi, a face, a găsi, a gândi, a imagina, a inventa, a născoci, a plănui, a plăsmui, a proiecta, a reali/a, a scorni, (înv. şi pop.) a izvodi, (pop.) a iscodi, a închipui, (reg.) a tocmi, (înv.) a unelti, (fig.) a naşte, a urzi, a zămisli. *(A ~ un nou sistem de...)* 4. a emite, a enunţa, a expune, a formula. *(A ~ noua lui teorie asupra...)*

ELABORARE s. 1. alcătuire, compunere, creare, întocmire, realizare, redactare, scriere, scris, (înv.) izvodire, redacţie, redijáre. *(~ unei opere literare.)* 2. concepere, iormulare, întocmire, redactare. *(~ unei scrisori.)* 3. corctpcre, creare, imaginare, imentare, născocire, plânuire, plăsmuire, proiectare, realizare, scornire. (înv. şi pop.) izvodire. *(~ unui nou sistem de...)* 4. emitere, enunţare, expunere, formulare. *(~ unei noi teorii asupra...)*

ELAN s. 1. ardoare, avint, entuziasm, înflăcărare, înfocare, însufleţire, pasiune, patimă, pornire, (livr.) ferventă, fervoare, patos, (rar) ardentă, (Mold.) ahótă, (înv.) porneálă, săltare, (fig.) aprindere, căldură, flacără, foc, pojar, suflu, zbor. *(~ specific tinereţii.)* 2. ardoare, avânt, impetuozitate, temperament, (pop. şi fam.) suflet, (reg.) mau. *(Ctntaţi cu mai mult ~.)*

ELASTIC adj., s. 1. adj. flexibil, mlădios, suplu, (înv.) încovoiós. *(O nuia ~.)* 2. s. gumilastic, (pop.) gumă, (Olt.) comilástru. *(~ pus la şosete.)*

ELASTICITATE s. flexibilitate, mlădiere, supleţe. *(~ unui corp solid.)*

ELATERÍD s. *(ENTOM.)* faur.

elebór s. v. SPÂNZ.

ELECTRICITÁ'IE s. 1. *(FIZ.)* sarcină (electrică). *(~ pozitivă.)* 2. energie electrică, lumină electrică. *(S-a întrerupt ~.)*

ELECTROANALÂZĂ s. *(CHIM.)* analiză elcctrochimică.

ELECTROBUR s. *(TEHK.)* electrotrepan.

ELECTROCĂLDURĂ s. electrotermic *(~ este o ramură a electrotehnicii.)*

ELECTROCOAGULÁRE s. *(MED.)* diater-mocoaţulare.

ELECTROFÓN s. picup. *(Discur i pentru ~.)*

ELECTROMETRIE *s.(CHIM.)* potenţiome-trie. *(~ este o metodă de analiză chimică cantitativă volumetrică.)*

ELECTROMOTOR s. motor; electric.

ELECTRON s. *(FIZ.)* (rar) nega tron.'

ELECTROTERMiE s. electrocăldură. (~ *este o ramură a electrotehnicii.)*

ELECTROTREPAN s. *(TEHN.)* electroLur.

ELECTROVALÉNŢĂ s. *(CHIM.)* legătură heteropolară, legătură ionică.

ELEFANT s, *(ZOOL.; Elephas maxm us* şi *Loxodonia africana)* (înv.) fii, fildeş.

ELEFANTIAZIS s *(MED)* filanoză, (rar) pahidermíe.

ELEGANT adj 1. aranjat, cochet, dichisit, fercheş, ferchezuit, gătit, mgujit, spilcuit, (pop şi fam depr) sclivisít, (pop) dres, (Tran silv şi Ban) cinaş, (Transilv.) nialcoş, (tur cism înv) muchelef *(Om ~)* 2. distins, (livr şi fam) sic *(0 toaletă ~)* 3. luxos, somptuos *(Un interior ~) 4.* graţios, mlădios, mlădiu, suplu, z\elt, (rar) mlădiat *(Zborul ~ al unei pasări)*

ELEGANŢĂ s 1. distincţie, rafinament bun-gust, (livr si fam) sic *(Îmbrăcat cu ~)* -. distincţie, fineţe, rafinament, subtilitate *(~ In comportări)* 3. lux, somptuozitate *(~ unui interior)*

ELEGIAC adj melancolic, trist *(Poezie cu caracter ~)*

ELEMENT s 1. componentă, constituent *(Un~ al unui ansamblu.)* 2. *(LINGV) element autohton* = substrat *(~ din lexicul limbii romane)* 3. *(CHIM.)* corp simplu 4. *(FIZ-)* pilă electrică 5. (la pi) cunoştinţe (pi), no ţiuni (pi) *(Citeva ~ despre)* 6. (la p!) (înv şi pop) stihie *(S au dezlănţuit ~ naturii)* ELEMENTAR adj 1. primar *(Curs, Invă-lamtnt ~)* 2. simplu. *(Un calcul ~)* 3. primar, rudimentar, simplu *(Noţiuni ~ asupra)* 4. accesibil, simplu, uşor *(Cunoştinţe cit mai ~ pentru elevii mici)*

elementar adj v. NATURAL

ELEN adj elemc, elmesc *(Civilizaţia ~)*

ELÉNIC adj elen, elmesc *(Cultura ~)*

ELEV s 1. şcolar, (înv) scolastic, ucenic

(Profesorul şi ~ n săi *)* 2. discipol, învăţăcel,

ucenic, (livr) cirac, (înv) şcolar (~ *al unui*

maestru celebru)

elevat adj v ACADEMIC DISTINS

SOLEMN ELEVATOR s *(TEHN)* încărcător LLEVĂ s scolănţă

ELIBERA vb 1. a libera, a salva, a scapi, a scoate, (înv şi pop.) a slobozi, (pop) a mm-tin, (înv) a apuca, a ierta, a volnici (*I a ~ din iobie)* 2. a (se) dezrobi, a (se) emancipa, a (se) libera, (înv şi pop) a (se) mântui, (pop) a (se) slobozi, (înv) a (se) volnici, (fig) a (se) descătuşa *(I a ~ pe ţăranii dependenţi)* 3. a ieşi, a se libera, a scăpa *(S-a ~ din închisoare)* 4. a (se) libera, a scăpa, (înv si pop) a (se) slobozi *(Te-ai ~ din armata")* 5. a se des prinde, a se liberi, a scăpa *(S a ~ din strín soare)* 6. a degaja, a desface, a libera, a scoate, (înv si pop) a slobozi *(L a ~ din funii)* 7. a desărcina, a descăuna, a scoite *(A ~ pe cineva dintr o*

funcţie) 8. a debloca, a degaja *(A ~ un drum înzăpezit)* 9. a evacua, a goli, a libera *(A ~* o *locuinţă)*

ELIBERARE s 1. liberare, salvare, scăpare, scoatere, (înv si pop) slobozire, (pop) mântuire, (înv) scăpătură. *(~lor din robie)* 2. dezrobire, emancipare, emancipaţie, liberare, (înv şi pop.) mântuire, (pop) slobozire, (înv si rtg) slobozenie, (înv) slobozie, (fig) descătuşare *(~ ţăranilor dependenţi)*;3. ieşire, liberare, scăpare *(După ~ lin din închisoare)* 4. *(MIL)* liberare, lăsare la

vatră *(~* u*nui ostaş In termen)* 5. H< sfaeere. desprinderi liberare, scăpue (înv s>i pop) slobo7iit *(~ lin din stnnsoaie)* 6. desărcinare descaunaie, seoatui *(~* cuiv*a dintr o junclic)* 7 deblocare, degajut f~ *unui drum uuape it)* 8. evacuare, golne hb»raiL *(~* unei *locui* i*le)*

ELIBERAT adj dezrobit (mv şi pop) miri tuit *(Un popor ~)*

ELIBERATOR adj, s deziobitor, liberator (înv si pop) mmtuitor, slobozitór *(Armată ~)* ELIMINA vb 1.1 anula, a înlătura, a scoate i suprima, a şterge, a tăia, (reg) a ştncui *(A ~ un rând un fragment dintr un text)* 2. a depărta, a îiidepăita, a înlături a scoale *(4 ~ petele de grăsime de pe haine)* 3 i curăţa a îndepărta, î înlătura *(A ~ mm dana de pe jos)* 4. a scoate *(4 ~ un element dintr o se ne)* 5. a înlătura, a scoite, a suprima, (Ti \n silv si Bucov) a delătura *(A ~ dulciurile din alimentaţie)* t>. a evacua *(A ~ fecale, gaze)* 7. a exclude, a îndepărta, a înlătura, a scoate *(A ~ pe cineva dintr-o organizaţie)* 8. a în depărta, a înlătura, a supiima *(A ~ cauza râului)*

ELIMINARE s 1. anulare, îndepărtare, înlătuiare, scoatere, suprimai e, ştergere, tăieie *(~ unui rând dintr un text)* 2. curăţare, mde părtare, înlăturare, scoatere *(Preparat pentru ~ petelor)* 3. înlăturare, scoitere, suprimare *(~ condimentelor din alimentaţie)* 4. evacuare. *(~ fecalelor)* 5. excludere, îndepărtare, înlăturare, scoatere *(~ lui dintr o organizaţie)* 6. îndepărtare, înlăturare suprirmie *(~ cawe lor răului)*

ELIMINAT adj anulat, înlăturat, scos, suprimat, şters, tăiat *(Un paragraf, un rând, un cuvint ~)*

ELINÉSC adj elen, elemc *(Cultura ~)* ELÍTĂ s (fig) cremă, floare, frunte, spúmî *(~ tinerelului)*

EIOC\ÉNT adj 1. concludent, convingător, decisiv, edificator, grăitor, hotăntor, ilustrativ, pilduitor, puternic, serios, solid, tare, temeinic, (rar) piobánt, vorbitor, (înv) îndu-plecătór *(Un exemplu ~)* 2. (înv) limbut, slovésnic *(Un om ~)*

ELOCVENŢĂ s 1. oratorie, retorică, (înv > limbuţie, ntorie *(Îşi însuşeşte arta ~*) 2. expresivitate, plasticitate, piegnanţă, sugesti vitate *(~ satirei sale)*

ELOGIA vb a cinsti, a cinta, a glorifica a lăuda, a mări, a omagia, a pieamăn, a prea slăvi, a proslăvi, a slăvi, a venera (rar) a apoteoza, a exalta, (înv) a făli, a pohfăli i preacmta, a prea înălţa, a prealăuda, a prei-râdica, a ridica, a slavoslovi *(Să i ~ pe erou patriei)*

ELOGIERE s glorificare, lâudare, mărire, preamărire, preaslăvire, proslăvire slavă, slă vire, (rar) apoteoză, exaltare, (mv) prealău-dare, preaslăvíe, sărbătorire *(~ unui erou)* ELOGIOS adj encomiastic, laudativ *(O cuvlntare ~*)

ELOGIU s cinste, cinstire, glone laudă, mărire, omagiu preamărire, preaslăvire pro

slăvire, slavă, slăvire, (înv.) mărie, pohfălă, pohvalénie. *(Aduceţi ~ eroilor patriei.)*

ELUÁNT s. *(CHIM.)* developant. *(~ este un solvent.)*

ELUÁRE s. *(CHIM.)* eluţiune.

ELUCIDA vb. a (se) clarifica, a (se) descurca, a (se) desluşi, a (se) explica, a (se) lămuri, a (se) limpezi, a (se) preciza, (înv.) a (se) pliroforisi, a (se) răspica, a (se) sfeti, (fig.) a (se) descâlci, a (se) lumina. *(Problema a fost ~.)*

ELUCIDARE s. clarificare, desluşire, dezlegare, explicare, explicaţie, lămurire, limpezire, precizare, rezolvare, soluţie, soluţionare, (înv.) pliroforíe, răspicáre, (fig.) cheie, descâlcíre. *(~ unei probleme încurcate.)*

ELUCUBRAŢIE s. aberaţie, absurditate, aiureală, bazaconie, enormitate, fantasmagorie, prostie, stupiditate. *(Ce spui tu e o ~ !)*

ELUDA vb. a evita, a ocoli. *(A ~ aplicarea legii.)*

ELUDARE s. evitare, ocolire. *(~ prevederilor legale.)*

ELUŢIUNE s. *(CHIM.)* eluare.

ELUVIONÁRE s. *(GEOL.)* eluviune. *(Proces de ~ a rocilor.)*

ELUVIUNE s. *(GEOL.)* eluvionare. *(~ lenta a rocilor.)*

elvétic adj. v. ELVEŢIAN.

ELVEŢIÁNadj. (rar) elvétic. *(Vn canton ~.)*

EMAIL s. glazură, smalţ, (reg.) călái, maz, mázlu, mortasâncă, smânţuiálă. *(Vase de ceramică cu ~.)*

EMAILA vb. a glazura, a smălţui. *(A ~ un vas de ceramică.)*

EMAILÁRE s. glazurare, smălţuire, smălţuit, (înv.) smălţuitúră. *(~ vaselor de ceramică.)*

EMAILAT adj. glazurat, smălţuit, (rar) smălţat. *(Vas de ceramică ~.)*

EMAILÓR s. smălţuitor. *(E de profesie ~.)*

EMANĂ vb. 1. a degaja, a emite, a exala, a împrăştia, a răspândi, a scoate, (înv.) a răsfuga, a slobozi. *(Soba ~ gaze.)* 2. a degaja, a dezvolta, a emite, a produce, a radia. *(O sursă care ~ căldură.)* 3. a proveni, (fig.) a izvorî. *(Decretul ~ de la puterea legiutoare.)*

EMANARE s. 1. degajare, emanaţie, emisiune, exalare, exalaţie, împrăştiere, răspândire, (înv.) răsfugáre. *(~ de gaze de la sobă.)* 2. degajare, dezvoltare, emanaţie, producere, radiere. *(~ de căldură.)*

EMANATÍSM s. *(FILOZ.)* emanaţionism.

EMANAŢIE s. 1. degajare, emanare, emisiune, exalare, exalaţie, împrăştiere, răspândire, (înv.) răsfugáre. *(~ de gaze de la sobă.)* 2. degajare, dezvoltare, emanare, producere, radiere. *(~ de căldură.)* 3. *(CHIM.) emanaţie de radiu* – radon. 4. efluviu. *(Se simte în atmosferă o ~ specifică.)*

EMANAŢIONÍSM s. *(FILOZ.)* emanatism.

EMANCIPA vb. a (se) de/.robi, a (se) elibera, a (se) libera, (înv. şi pop.) a (se) mântui, (pop.) a (se) slobozi, (înv.) a (se) volnici, (fig.) a (se) descătuşa. *(I-a ~ pe ţăranii dependenţi.)*

EMANCIPARE s. dezrobire, eliberare, eman-ifaţie, liberare, (înv. si pop.) mântuíre, (pop.)

slobozire. (înv. şi reg.) slobozenie, (înv.) slobozie, (fig.) descătuşare. *(~ ţiganilor.)*

EMANCIPÁŢIE s. dezrobire, eliberare, emancipare, liberare, (înv. şi pop.) mântuíre, (pop.) slobozire, (înv. şi reg.) slobozenie, (înv.) slobozie, (fig.) descătuşare. *(~ ţăranilor dependenţi.)*

emasculá vb. v. CASTRA. JUGĂNI. SCOPI. STERILIZA.

emasculáţie s. v. CASTRARE. IMPO-

TENŢĂ. JUGĂNIRE. JUGĂNIT. SCOPIRE. SCOPIT. STERILIZARE.

EMBATÍC s. emfiteoză, (înv., în Mold.) bézmăn. *(Arenda pe termen îndelungat se numeşte ~.)*

EMBATICÁR s. (înv., în Mold.) bezmănár. *(~ era titularul unui cmbatic.)*

EMBLEMĂ s. 1. simbol, (rar) atribut, (înv. fig.) pecete. *(~ unei mărci de fabrică.)* 2. armoarii (pl.), blazon, stemă, (înv.) armături (pl.), herb, marcă, pavăză, scut. (~ a*nei case princiare.)*

EMBRIOCARDÍE s. *(MED.)* ritm fetal.

EMBRION s. 1. *(BOT.)* germen, (pop.) plod. *(Din ~ se formează plantula.)* 2.* (fig.) germen, sî'mbure. *(~ al unui fenomen.)*

emerí s. v. ŞMIRGHEL.

EMEŢÍC s. *(FARM.)* vomitiv.

EMFATIC adj. afectat, artificial, bombastic, căutat, convenţional, declamator, fals, făcut, grandilocvent, manierat, nefiresc, nenatural, pompos, pretenţios, retoric, (fig.) preţios, sunător, umflat. *(Stil, limbaj ~.)*

EMFAZĂ s. afectare, artificialitate, căutare, grandilocvenţă, manierism, patos, preţiozitate, retorism. *(Un stil plin de ~.)*

EMFITEOZĂ s. embatic, (înv., in Mold.) bézmăn. *(~ este o arendă pe termen foarte lung.)*

EMFIZEM PULMONAR s. 1. *(MED.)* (prin Mold. şi Transilv.) şui. 2. *(MED. VET.)* tignaf es.

EMIGRA vb. a se expatria, a pribegi, (înv.) a se înstrăina. *(A foit nevoit să ~.)*

EMIGRANT s., adj. expatriat, pribeag.

EMIGRARE s. emigraţie, expatriere, pribegie, (înv.) înstrăinare. *(~ unui militant politic.)*

EMIGRAŢIE s. emigrare, expatriere, pribegie, (înv.) înstrăinare. *(A plecat In ~.)*

EMINENT adj. ales, deosebit, distins, ilustru, remarcabil. *(Un profesor ~.)*

EMISAR s. delegat, împuternicit, mesager, reprezentant, sol, trimis, (prin Transilv.) minat, (înv.) misít, rugător, solitór. *(~ al unui stat străin.)*

EMISFERĂ s. 1. *(MAT.)* (rar) semisféră. 2. *(GEOGR.)* (înv.) semiglób.

EMISFÉRIC adj. (rar) semisferic.*(Obiect~.)*

EMISIUNE s. 1. emitere. *(~ unor hlrtii de valoaie.)* 2. degajare, emanare, emanaţie, exalare, exalaţie, împrăştiere, răspândire, (înv.) răsfugáre. *(~ de gaze de la sobă.)* 3. transmisiune. *(~ radiofonică.)*

emisív adj. v. EMIŢĂTOR. TRANSMITĂ-TOR.

EMISTIH s. *(LIT.)* (înv.) semistíh. *(~ al unui vers.)*

EMITÁNŢĂ s. *(FIZ.)* radianţă. *(~ este o mărime jotometricâ.)*

EMÍTÉ vb. 1. a elabora, a enunţa, a expune, a formula. *(A ~* o *nouă teorie.)* 2. a transmite. *(Radioul ~ pe diverse lungimi de undă.)* 3. a articula, *r* pronunţa, a rosti. *(A ~ desluşit sunete, cuvinte.)* 4. a produce, a scoate. *(~ sunete armonioase* > 5. a da, a scoate, (pop.) a slobozi. *(A ~ un chiot, un ţipăt.)* 6. a scoate. *(A ~ noi monede.)* 7. a lansa. *(A ~ un mandat de arestare.)* 8. a degaja, a emana, a exala, a împrăştia, a răspândi, a scoate, (înv.) a răs-fuga, a slobozi. *(Soba ~ gaze.)* 9. a degaja, a dezvolta, a emana, a produce, a radia. *(O sursă care ~ căldură.)*

EMITENT s. *(FIN.)* trăgător. *(~ alunei poliţe.)*

EMÍTERE s. 1. elaborare, enunţare, expunere, formulare. *(~ unei noi teorii asupra...)* 2. transmitere. *(~ unui program radiofonic.)* 3. articulare, articulaţie, pronunţare, pronunţie, rostire, (înv.) prozodie. *(~ desluşită a sunetelor.)* 4. producere. *(~ unor sunete armonioase.)* 5. emisiune. *(~ unor hirtii de valoare.)* 6. lansare. *(~ unui mandat de arestare.)*

EMIŢĂTOR adj. transmiţător, (rar) emisív. *(Staţie ~.)*

EMOTÍV adj. 1. impresionabil, sensibil, simţitor. *(Fire ~; om ~.)* 2. afectiv, emoţional. *(Stare ~; proces ~.)*

EMOTIVITATE s. impresionabilitate, sensibilitate, simţire. *(De o mare ~.)*

EMOŢIE s. 1. (livr.) afect. *(Senzaţii şi ~ii.)* 2. duioşie, înduioşare. *(Cu glasul plin de ~.)*

EMOŢIONA vb. 1. a impresiona, a înduioşa, a mişca, a tulbura, (fig.) a atinge, a pătrunde. *(L-au ~ cete auzite.)* 2. a impresiona, a sensibiliza. *(Arta îl ~ pe om.)*

EMOŢIONAL adj. afectiv, emotiv. *(Stare ~: proces ~.)*

EMOŢIONANT adj. duios, impresionant, înduioşător, mişcător, patetic, răscolitor, tulburător, vibrant, (rar) răvăşitor, (înv.) simţitor. *(O ~ poveste de dragoste.)*

EMOŢIONÁRE s. 1. impresionare, înduioşare, mişcare. *(~ cuiva la cele auzite.)* 2. impresionare, sensibilizare. *(~ omului prin intermediul artei.)*

EMOŢIONAT adj. 1. impresionat, înduioşat, mişcat, tulburat, (fig.) atins. *(Om ~.)* 2. impresionat, sensibilizat. *(Un public ~.)*

EMPIRIOCRITICÂSM s. *(FILOZ.)* machism.

EMPLÁSTRU s. *(FARM.)* plasture, (înv.) sparadráp.

EMUL s. concurent, rival. *(~ al cuiva în clmpul literaturii.)*

EMULATÍV adj. încurajator, stimulativ, stimulator. *(Întrecere cu caracter ~.)*

EMULAŢIE s. întrecere. *(Există acolo o adevărată ~.)*

EMULGATÓR s. *(CHIM.)* emulsionant. (*~se foloseşte la obţinerea emulsiilor.)*

EMULSIONANT s. *(CHIM.)* cmulgator. *(Cu ajutorul ~ se obţin emulsiile.)*

encefăi s. v. CREIER.

ENCEFALITĂ LETARGICĂ s. *(MED.)* boala somnului.

ENCICLOPEDIC adj. cuprinzător, universal, vast. *(Cunoştinţe ~; spirit ~.)*

ENCLITIC adj. *(GRAM.)* 1. definit, hotărit. *(Articol ~.)* 2. postpus, (rar) postpozitlv. *(Poziţia ~ a unui*

articol.)

ENCLÍZĂ s. *(GRAM.)* postpunere.

ENCOMIASTIC adj. elogios, laudativ. *(Cu-vintare ~.)*

ENDOFÍTĂ s. *(FITOPATOLOGIE)* endo-parazită.

ENDOPARAZÍTĂ s. *(FITOPATOLOGIE)* endofită.

ENDOPLÁSMĂ s. *(ArVAT.)* granuloplasmă.

ENDOTÉRM adj. *(FIZ., CHIM.)* endoter-mic. *(Proces ~.)*

ENDOTÉRMIC adj. *(FIZ., CHIM.)* endoterm. *(Proces ~.)*

ENERGIC adj. 1. dinamic. *(Un om ~.)* 2. impetuos, puternic, tare, vajnic, viguros. *(Un temperament ~.)* 3. impetuos, viguros, viril. *(Manifestare ~.)* 4. drastic, eficace, eficient, puternic. *(Un medicament ~.)*

ENERGÍE s. 1. dinamism, forţă, impetuozitate, putere, robusteţe, tărie, vigoare, vitalitate, vlagă, (livr.) potentă, (pop.) vinjoşénie, vânjoşíe, virtoşíe, voinicíe, (reg.) mau, viiij, vâástă, (Munt., Olt. şi Ban.) snágă, (înv.) sfórţă, tăríme, virtute, vlávie, (fig.) sevă. *(Dă dovadă de o ~ inepuizabilă.)* 2. bărbăţie, putere, vigoare. *(De o ~ demnă de laudă.)* 3. *energie electrică* = electricitate, lumină electrică. *(S-a întrerupt ~.)*

ENERVĂ vb. a agasa, a indispune, a irita, a necăji, a plictisi, a sâcâi, a supăra, (livr.) a tracasa, (pop.) a ciudi, a zădărî, (reg.) a zăhă-tui, (Mold.) a chihăi, (Ban.) a zăgălui, (Mold. şi Bucov.) a zăhăi, (înv.) a scirbi, (pop. fig.) a ardeia, (reg. fig.) a scociorî. *(Îi ~ cu insistenţele.)*

ENERVANT adj. agasant, iritant, plicticos, plictisitor, siciitor, supărător. *(S-a creat o situaţie ~.)*

ENERVARE s. 1. agasare, iritare, plictisire, sâciială, sâcâire, (livr.) tracasare, (pop.) zădărâre. *(~ cuiva cu tot felul de fleacuri.)* 2. irascibili-tate, iritabilitate, iritare, iritaţie, necaz, nervozitate, supărare, surescitabilitate, surescitare, (pop.) năduf. *(Stare de ~ trecătoare.)*

ENERVAT adj. 1. agasat, iritat, plictisit, sâcâit, supărat, (livr.) tracasat, (pop.) zădârât. *(Om ~.)* 2. iritat, necăjit, nervos, supărat, surescitat, (înv. şi reg.) scirb'i. *(Era extrem de ~.)*

ENGLEZ s., adj. 1. s. britanic. *(Cunoscutul calm al ~.)* 2. adj. britani c, englezesc. *(Nave ~.)*

ENGLEZESC adj. britanic, englez. *(Calm specific ~.)*

ENGÓLPION s. *(BIS.)* panaghie.

ENIGMATIC adj. 1. ascuns, criptic, misterios, ocult, secret, tainic, (livr.) sibílic, sibilin, sibilinic, (înv.) mistéric, tăinós, (fig.) nepătruns. *(Emblema avea un sens ~.)* 2. misterios. *(Un om ~.)* 3. misterios, neânţeles, tainic. *(Un farmec ~.)*

ENÍGMĂ s. mister, secret, taină, (rar) mis-teriozitáte, (fig.) şaradă. *(~ele naturii.)*

enigmă s. v. GHICITOARE.

ENORIAŞ s. *(BIS.)* (înv. şi reg.) parohián, poporan.

ENORÍE s. *(BIS.)* parohie, (înv. şi pop.) popor, (înv., prin Transilv.) máteră.

ENORM adj. 1. colosal, excepţional, extraordinar, fabulos, fantastic, fenomenal, formidabil, gigantic, grozav, imens, infinit, neauzit, nebun, negrăit, neânchipuit, nemaiauzit, nemaicunoscut, nemaiântilnit, nemaipomenit, nemaivăzut, nesfirşit, nespus, teribil, uimitor, uluitor, unic, uriaş, (livr.) mirábil, (înv.) manín,

necrezut, (fig.) piramidal. 2. colosal, fabulos, gigantic, imens, uriaş, (înv. şi reg.) nămilós, (înv.) urieşésc, (fig.) astronomic. *(De proporţii ~.)* 3. colosal, imens, nemărginit, nemăsurat, nesfirşit, vast, (livr.) incomensurabil. *(O suprafaţă ~.)* 4. colosal, imens, nenumărat, (înv. şi reg.) nesocotit. *(O mulţime ~.)* 5. colosal, considerabil, imens, incalculabil, nelimitat, (rar) necalculabil. *(Cu efecte ~.)*

ENORMITATE s. 1. gigantism, imensitate. *(~ unei construcţii.)* 2. imensitate, infinit, necuprins, nemărginire, nemărginit, nesfârşire, nesfirşit, vastitate. *(~ unei suprafeţe.)* 3. aberaţie, absurditate, aiureală, bazaconie, elucubraţie, fantasmagorie, prostie, stupiditate. *(Ce spui tu e o ~.)*

ENTÉRIC adj. intestinal. *(Regiunea ~; afecţiune ~.)*

ENTEROGASTRÍTĂ s, *(MED.)* gastroente-rită.

ENTOMOLOG s. cntomologist.

ENTOMOLOGÍST s. entomolog.

ENTUZIASM s. ardoare, avânt, elan, înflăcărare, înfocare, însufleţire, pasiune, patimă, pornire, (livr.) ferventă, fervoare, patos, (rar) ardentă, (Mold.) ahótă, (înv.) porneálă, săltare, (fig.) aprindere, căldură, flacără, foc, pojar, suflu, zbor. *(~ specific tinereţii.)*

ENTUZIASMA vb. a (se) înflăcăra, a (se) însufleţi, a (se) pasiona, (fig.) a (se) aprinde, a (se) încălzi, (rar fig.) a (se) învăpăia. *(Proiectul l-a ~.)*

ENTUZIASMAT adj. avântat, entuziast, fervent, focos, înflăcărat, înfocat, însufleţit, pasionat, (livr.) ardent, (fig.) aprins, arzător, fierbinte, înaripat. *(Cuvinte ~; un discurs ~.)*

ENTUZIAST adj. avântat, entuziasmat, fervent, focos, înflăcărat, înfocat, însufleţit, pasionat, (livr.) ardent, (fig.) aprins, arzător, fierbinte, înaripat. *(Cuvinte ~; un discurs ~.)*

ENUCLEÁRE s. *(MED.)* emicleaţie. *(~ unei tumori.)*

ENUCLEÁŢIE s. *(MED.)* cnucleare. *(~ unui ochi.)*

ENUMERA vb. a înşira, a înşirui, (înv.) a număra. *(A ~ toate avantajele metodei.)*

ENUMERARE s. enumeraţie, înşirare, înşiruire. *(A face ~ tuturor elementelor.)*

ENUMERAŢIE' s. enumerare, înşirare, înşiruire. *(0 ~ completă.)*

EINUNŢ s. formulă. *(Un ~ matematic.)*

ENUNŢĂ vb. 1. a formula. *(A ~ o judecată de valoare.)* 2. a elabora, a emile, a expune, a formula. *(A ~* o *nouă teorie.)*

ENUNŢARE s. 1. formulare. *(~ unei judecăţi.)* 2. elaborare, emitere, expunere, formulare. *(~ unei noi teorii asupra...)*

ENUNŢIATIV adj. expozitiv. *(O propoziţie ~.)*

ENURÉZIS s. *(MED.)* incontinenţă urinară.

ENZÍMĂ s. *(BIOL.)* diastază, ferment.

EOHÍPPUS s. *(GEOL.)* hiracoteriu. *(Genul fosil de animale numit ~.)*

eolină s. v. ARMONICĂ. MUZICUŢĂ.

EOLOTRÓP s., adj. *(FIZ.)* anizotrop. *(Corp ~.)*

EOLOTROPÍEs. *(FIZ.)* anizotropie. *(~ unui corp.)*

EÓN s. *(EILOZ.)* epocă, eră. *(~ dogmatic.)*

EPÁCTĂ s. *(ASTRON.)* (înv.) temelie.

EPARHIAL adj. (*BIS*.) diecezan, episcopal, (înv.) pastoral, vlădicésc. *(Adunare ~.)*

EPARHIE s. *(BIS.)* dieceză, episcopat, episcopie, (înv.) vlădicíe.

EPARVÉN s. *(MED. VET.)* spavan, (pop.) os mort, (prin Transilv. şi Bucov.) spat.

EPATA vb. a surprinde, a şoca. *(Vrea să ne ~.)*

EPATANT adj. surprinzător, şocant. *(O atitudine ~.)*

EPATARE s. şociire. *(~ cuiva.)*

EPIC adj. *(LIT.)* narativ. *(Lucrare de factură ~.)*

EPICÁRP *s.(BOT.)* exocarp, pieliţă. *(~ el unui fruct.)*

EPICUREIC adj. epicurian. *(Doctrina ~.)*

EPICURIÁN adj. epicureic. *(Concepţia ~.)*

EPIDEMÍE s. *(MED.)* molimă, (pop.) bo-leáznă, bolệşniţă, (înv. şi reg.) moarte, (reg.) bólişte, (înv.) contagiune. *(~ printre copii.)*

EPIFÂZĂ s. *(ANAT.)* glandă pineală. *(~ este o r/landă endocrină.)*

EPIGENÉZĂ s. *(GEOGR., GEOL.)* supra-impunere.

EPIGRAF s. moto. *(~ ia o lucrare.)*

EPIGRAMÁTIC adj. satiric, (fig.) caustic, incisiv, înţepător, muşcător, usturător. *(Poezie cu caracter ~.)*

EPILÁ vb. a (se) depila.

EPILÁRE s. depilare.

EPILATÓR s. depilator.

EPILEPSIE s. *(MED.)* (înv. şi pop.) nevoie, (pop.) năbădăi (pl.), pedepsie, poceálă, răutate, stropşeálă, boala-copiilor, boală-reá, ceas-rău, ducă-se-pe-pustíi, răul-copíilor, (înv. şi reg.) stropşíre, stropşitúră, (,r"g.) aboálă, apucat, pricină, alte-álea, (prin Transilv.) agimbálă» (prin Munt.) malaónie, (prin sudul Transilv.) supărare.

EPILEPTIC s., adj. *(MED.)* comiţial, (reg.) năbădăios," stropşit.

EPILOG s. final, încheiere, sfârşit, (livr.) fine. *(~ acţiunii unui roman; ~ al unei Intlm-plări.)*

epilogá vb. v.J ISPRĂVI. ÎNCHEIA.

SFÂRSI. TERMINA.

EPINEFRÍNĂ s. *(BIOL.)* adrenalină, supra-renină.

EPINÉTĂ s. *(MUZ.)* spinetă.

EPIPALEOLÍTIC s., adj. *(GEOL., IST.)* mezolitic.

EPIROGENÉTIC adj. *(GEOL.)* (rar) epiro-ge.iic. *(Mişcări ~ ale scoarţei.)*

epirogcnic adj. v. EPIROGENÉTIC.

EPISCOP s. *(BIS.)* (Transilv. şi Ban.) píş-pcc, (înv.) vlădică.

EPISCOPAL adj. *(BIS.)* diecezan, eparhial, (înv.) pastoral, vlădicésc. *(Adunare ~.)*

EPISCOPAT s. *(BIS.)* dieceză, eparhie, episcopie, (înv.) vlădicíe.

EPISCOPÍE s. *(BIS.)* dieceză, eparhie, episcopat, (înv.) vlădicíe.

EPISOD s. 1. fragment, scenă. *(Un ~ al romanului.)* 2. întâmplare. *(Un ~ din viaţa cuiva.)*

EPISODIC adj. neesenţial, secundar. *(Un rol ~ într-o piesă.)*

epistát s. v. ADMINISTRATOR. INTENDENT. LOGOFĂT. SUBCOMISAR. VĂTAF. VEUIIL.

EPISTÁX1S s. *(MED.)* hemoragie, nazală.

EPISTEMOLOGIE s. *(FILOZ.)* gnoseologie, teoria cunoaşterii.

EPISTÍL s. *(ARHIT.)* arhitravă. *(~ ei te pârlea inferioară a antablamentului.)*

EPÍSTOLĂ s. epistolie, scrisoare, (astăzi rar şi fam.) misivă, (înv. şi pop.) carte, răvaş, (reg.(scris, (prin Ban.) propís, (înv.) depeşă, posLinie, scriptură. *(I-am expediat prin poştă o ~.)*

EPISTOLÍE s. epistolă, scrisoare, (astăzi rar si fam.) misivă, (înv. şi pop.) carte, răvaş, (reg.) scris, (prin Ban.) propís, (înv.) depeşă, poslánie, scriptură. *(Ai primit ~ mea?)*

EPITAF s. *(BIS.)* aer, (pop.) pocrovăţ. *(Cu ~ se acoperă vasele liturgice.)*

EPITELIÓM s. *(MED.)* carcinom.

EPITET s. calificativ.

EPITÉTIC adj. *(FON.)* paragogic. *(Formaţie lexicală ~.)*

EPITÉZĂ s. *(FON.)* paragogă.

LPITRAHÍL s. *(BIS.)* patrafir.

EPÍTROP s. 1. *(JUR.)* tutore, (înv.) ispravnic. *(~ ai unui minor.)* 2. efor, (Bucov.) an-tíst. *(~ ai unei biserici.)*

EPITROPÍE s. 1. *(JUR.)* tutelă, (rar) tuto-'át, (înv.) isprăvnicíe. 2. eforie. *(~ spitalelor civil".)*

EPIZOOTIE s. *(MED. VET.)* molimă, (pop.) boleáznă, boiéşniţă, (reg.) bólişte. *(~ prin.', e cornute.)*

EPOCAL adj. memorabil. *(Un eveniment ~.)*

ÉrOCĂ s. 1. interval, perioadă, răgaz, răstimp, spaţiu, timp, vreme, (pop.) răspás, soroc, (înv. şi reg.) seamă, (înv.) zăstímp, (grecism înv.) protesmíe. *(Intr-o ~ de un secol.)* 2. eră, perioadă, (livr.) ev. *(0 nouă ~ In istoria omenirii.)* 3. ani (pl.), perioadă, timp, vreme. *(~ copilăriei.)* 4. *(FILOZ.)* eon, eră.

EPOLÉT s. *(MIL.)* (înv.) spalét. *(Ofiţeri cu ~.)*

EPOPEE s. *(LIT.)* (livr.) epos.

epos s. v. EPOPEE.

EPUIZA vb. 1. a (se) consuma, a (se) isprăvi, a (se) sfârşi, a (se) termina, (reg.) a (se) găti, (fig.) a (se) topi. *(A ~ toate proviziile.)* 2. a isprăvi, a încheia, a sfârşi, a termina, (astăzi rar) a slei, (pop.) a gata, a mântui. *(A~ tot ce avea de spus.)* 3. a extenua, a frânge, a istovi, a seca, a secătui, a sfârşi, a slei, a stoarce, a

vlăgui, a zdrobi, (reg.) a stoci, (prin Olt. şl Murit.) a dehobi, (înv.) a zămorî, (fig.) a suge. *(Munca continuă l-a ~.)*

EPUIZANT adj. extenuant, istovitor, obositor, trudnic, (rar) vlăguitór, (pop.) ostenitor, (înv. şi reg.) osteniciós. *(O muncă ~.)*

EPUIZARE s. 1. consumare, isprăvire, sfâr-şire, sfirşit, terminare. *(~ tuturor proviziilor.)* 2. extenuare, istoveală, istovire, secătuire, sfirşeală, slăbiciune, sleire, surmenaj, surme-nare, vlăguire, (înv. şi reg.) slăbíe, (înv. livr.) marasm. *(Stare de totală ~.)*

EPUIZAT adj. extenuat, frânt, istovit, prăpădit, rupt, secat, secătuit, sfirşit, sleit, stors, trudit, vlăguit, zdrobit, (Mold.) batojít, (prin Munt.) tâhobít, (înv.) stătut. *(Un om ~.J*

EPURĂ vb. *(TEHN.)* a purifica. *(A ~ apa.)*

EPURARE s. *(TEHN.)* epuraţie, purificare, (rar) purificátie. *(Staţie de ~ a apei.)*

EPURAT adj. *(TEHN.)* purificat. *(Apă~J*

EPURATOR s. purificator. *(~ pentru apa potabilă.)*

EPURAŢIE s. *(TEHN.)* epurare, purificare, (rar) purificátie. *(Staţie de ~ a apei.)*

eradica vb. v. DEZRĂDĂCINA. STÂRPI,

eradicare s. v. DEZRĂDĂCINARE. STÂR-PIRE.

ÉRĂ s. 1. epocă, perioadă, (livr.) ev. *(O nouă ~ in istoria omenirii.)* 2. *(FILOZ.)* eon, epocă.

ERBACEE adj. ierbos. *(Plantă ~.)*

ERBIVÓRadj. (rar) plantivór. *(Animal~.}*

crdăpáne s. v. CARTOF.

ERECT adj. *(BOT.)* drept, vertical. *(Plantă cu tulpina ~.)*

crede s. v. MOŞTENITOR. SUCCESOR. URMAŞ.

EREDITAR adj. congenital, înnăscut, moştenit. *(Un defect ~.)*

EREMÍT s. *(BIS.)* anahoret, ascet, pustni c, schimnic, sihastru, (rar) schimonáh, (înv.) aschitác, aschiteán, monah, osélnic, schítnic. *(~ trăieşte izolat de societate.)*

ERES s. *(BIS.)* erezie, (rar) necredinţă, (înv.) minciună. *(A comite un ~.)*

eres s. v. ABATERE. CULPABILITATE. CULPĂ. EROARE. GREŞEALĂ. PĂCAT. PREJUDECATĂ. SUPERSTIŢIE. VINĂ. VINOVĂŢIE.

ERÉTE s. *(ORNIT.)* 1. *(Circus)* (reg.) gáie, (Olt. şi Transilv.) uligáie. 2. *(Accipiter)* uliu (reg.) gáie, hârău. 3. *(Astur palumbarius)* uliu, (reg.) cobăţ, găinar, hărău, porumbar. 4. *(Falco subbufeo subbuteo)* (reg.) şoim de vâră, şoimul ciocârlíilor, şoimul rândunélelor.

ERETIC s., adj. *(BIS.)* schismatic, (pop.) necredincios, păgân, (înv. şi reg.) spurcat. eretocrít s. v. ARBITRU. JUDECĂTOR. EREUTOFOBÍE s. *(MED.)* eritrofobie. EREZÍE s. *(BIS.)* eres, (rar) necredinţă, (înv.) minciună. *(A comite o ~.)*

ERGOCALCIFERÓL s. *(FARM.)* calcife-rol, vitamina D_2.

ERGOTÍNĂ s. *(FARM.)*ergotoxină. *(~ este un hemostatic.)*

ERGOTOXÍNĂ s. *(FARM.)* ergotină. *(~ este un hemostatic.)*

ERITREMÍE s. *(MED.)* policitemie, poli-globulie.

ERITROFOBÍE s. *(MED.)* ereutofobie. ERITROCÍT s. *(ANAT.)* hematie, globulă roşie.

ERIZIPEL s. *(MED.)* (pop.) bríncă, orbálţ, roşeáţă.

ERMETIC adj. etanş. *(închidere ~.)* EROARE s. 1. greşeală, incorectitudine, inexactitate. *(0 ~ de calcul.)* 2. abatere, culpabilitate, culpă, greşeală, păcat, vină, vinovăţie, (livr.) eres, (rar) prihană, (înv. şi reg.) teáhnă, (reg.) greş, (Olt., Munt. şi Mold.) ponós, (înv.) cusur, săblázně, scandal, smíntă, sminteală, (fig.) rătăcire, (înv. fig.) rătăceálă. *(O ~ de mică importanţă.)*

ERODA vb. *(GEOL., GEOGR.)* a (se) roade, a (se) săpa, (reg.) a (se) coptorî, a (se) copto-roşi, (fig.) a (se) mânca, a (se) spăla. *(Apele ~ solul.)*

ERODARE s. *(GEOL., GEOGR.)* 1. eroziune, roadere, săpare, şiroire, (fig.) spălare. *(Proces de ~ a solului de către ape.)* 2. (concr.) coroziune, eroziune, roadere, (pop.) mâncătúră, rosătúră. *(S-a produs o ~.)*

ERODAT adj. *(GEOL., GEOGR.)* ros, săpat,

(reg.) coptorât, coptoroşít. *(Un teren ~.)*

erodiu álb s. v. EGRETĂ. STÂRC ALB.

erodiu mare s. v. EGRETĂ. STÂRC ALB.

EROIC adj., adv. 1. adj. glorios, strălucit,

vitejesc, (pop.) voinicesc. *(O faptă de arme ~.)* 2. adv. bărbăteşte, curajos, vitejeşte, (pop.)

voiniceşte. *(S-a luptat ~.)*

EROÍSM s. bărbăţie, bravură, curaj, neânfricare, vitejie, (pop.) voinicíe. *(~ In luptă.)* ERONAT adj. l.fals, greşit, incorect, inexact, neadevărat, (înv. şi reg.) smintit. *(Rezultat ~ al unui calcul; calcul ~.)* 2. fals, greşit, inexact, neexact, nefondat, neântemeiat, (înv. fig.) rătăcit. *(Ştire ~; o părere ~.)* 3. greşit, inexact, (rar fig.) strâmb. *(O înţelegere ~ a lucrurilor.)* 4. greşit, impropriu, incorect. *(Exprimare ~.)*

EROTIC adj. 1. senzual. *(Plăceri ~.)* 2. fizic, fiziologic, intim, sexual, trupesc. *(Relaţii ~ între un bărbat şi o femeie.)*

EROTÍSM s. senzualism, senzualitate, simţuri (pl.), (rar) sexualísm, (înv.) simţualísm, simţualitáte. *(Viaţă dominată de ~.)*

EROU s. 1. viteaz, (înv. şi pop.) voinic. *(A căzut In luptă ca un ~.)* 2. personaj, (înv.) persoană. *(~ tntr-o operă literară.)*

EROZIUNE s. 1. *(GEOL., GEOGR.)* coroziune, erodare, roadere, (pop.) mâncătúră, rosătúră-

(S-aprodus o ~ masivă.) 2. *(GEOL., GEOGR.)* erodare, roadere, săpare, şiroire, (fig.) spălare. *(Proces de ~ a solului de către ape.) 3,(GEOL., GEOGR.) eroziuneglaciară*=exaraţie.4. *(MED.)* excoriaţie. *(~ unei mucoase.)* 5. *(MED.)* rosătúră, (înv. şi reg.) rosúră. *(O ~ la călrti, de la încălţăminte.)*

ERUCTÁ vb. *(FIZIOL.)* a rigii.

ERUCTÁŢIE s. *(FIZIOL.)* râgíială, rigiit, râgâitură.

ERUDÍT adj., s. 1. adj. citit, învăţat, savant, (livr.) doct, (livr. rar) sapient, (pop.) ştiut, (înv. şi reg.) pricopsit, ştiutor. *(Un tlnăr ~.)* 2. s. cărturar, învăţat, savant, (înv.) diac, (grecism înv.) sofologiótatos. *(Un ~ celebru.)*

ERUDÍŢIE s. ştiinţă, dam., adesea ir.) savantlâc. *(E uimit de ~ lui.)*

ERUPE vb. 1. a irupe, a izbucni, a năvăli, a răbufni, a ţâşni, (reg.) a năsădi, (prin Olt. şi Ban.) a bui, (Transilv.) a bujdi, (prin Olt.) a buşni, (Transilv. şi Mold.) a buti. *(Petrolul ~ din pămtnt.)* 2. *(MED.)* (inv.) a se prozări. *(Băşicuţe care ~ pe falä.)*

ERUPŢIE s. 1. iruperc, irupţie, izbucnire, năvălire, răbufnire, ţişnire. *(~ petrolului din pámlnt.)* 2. *(GEOL.)* vulcanistn, (înv.) spargere. 3. *(MED.)* alergie, exanteni, (pop.) plescáviţă, spuzeálă, (reg.) spuzitúră, (înv.) prozăritúră. *(Pe corp i-a apărut o ~.)*

ERZAŢ s. surogat. *(~ de cafea.)*

ESCALADĂ vb. 1. a sui, a urca. *(A ~ piscurile Alpilor.)* 2. a sări, a trece. *(~ un zid.)*

ESCALADARE s. 1. suire, urcare. *(~ Alpilor.)* 2. sărire, sărit, trecere. *(~ unui zid.)*

ESCALATOR s. *(TEHN.)* scară rulantă.

ESCALĂ s. oprire, popas. *(Nava a făcut o scurtă ~.)*

ESCAMOTA vb. a altera, a contraíace, a deforma, a denatura, a falsifica, a măslui, a mistifica, a răstălmăci, (fig.) a silui, (înv. fig.) a sminti, a strâmba. *(A ~ sensul, aderurul celor spuse de cineva.)*

ESCAMOTARE s. alterare, deformare, denaturare, falsificare, mistificare, mistificaţie, răstălmăcire, (fig.) siluire. *(~ a celor spuse de cineva.)*

ESCAPADĂ s. aventură. *(O ~ amoroasă.)*

ESCHIVA vb. 1. a (se) feri, a para, (inv. şi reg.) a sprijini. *(A ~ lovitura adversarului, la box.)* 2. a fugi, a scăpa, a se sustrage, (rar) a se strecura, (franţuzism) a se refuza, (înv. şi reg.) a şovăi, (fam.) a se fofila. *(Nu se mai poate ~ de la...)*

ESCHIVARE s. sustragere, (înv.) şovăială. *(~ de la obligaţii.)*

ESCORTĂ vb. a însoţi. *(A ~ un deţinut.)*

ESCORTĂ s. *(MIL.)* (astăzi rar) strajă, (Transilv.) şúpă. *(Îl duce sub ~.)*

ESCROACĂ s. pungăşoaică, şarlatancă, şna-pancă. *(Este o ~ notorie.)*

ESCROC s. hoţ, impostor, înşelător, pungaş, şarlatan, şnapan, (rar) pî'rlea (art.), (pop. şi fam.) pezevénchi, potlogar, (inv. şi reg.) máfler, pârláci, (reg.) pasmarghiól, potcáş, (Mold., Bucov. şi Dobr.) şalvír," (înv.) calpuzan, (inv.,

în Mold.) şúler, (fam.) coţcár, pehlivan, pişicher, (fig.) panglicar, papugfu, scamator. *(Mare ~ m«i e şi ăsta!)*

ESCROCĂ vb. a înşela, a pungaşi, (Mold.) aşufări, (fam.) a coţcări. a potlogari, a şmecheri, *(De ce mai ~ ?)*

ESCROCARE s. înşelare, pungăşire, (fam.) potlogărire. *(~ unei persoane.)*

ESCROCAT adj. înşelat, pungăşit. *(Persoană ~.)*

ESCROCHERIE s. 1. *(JUR.)* delapidare, fraudă, hoţie, (livr.) malversáţie, (fig.) mincă-toríe. *(Condamnat pentru ~.)* 2. hoţie, impostură, înşelăciune, înşelătorie, pungăşeală, pungăşie, şarlatanie, şmecherie, (livr.) tripotáj, (rar) ş.rlataneríe, şarlatanísm, şmccherlíc, (pop. şi fam.) pezevenclíc, potlogărie, (Mold.) şolticăríe, (înv.) calpuzanlâc, ma trapa zlăríe, meşteşug, şălviríe, (înv., în Mold.) şuleríe, (fam.) coţcărie, matrapazlâc, pehlivăníe, pişi-cheiiâc, şmechercálă, (înv. fam.) cóţcă, (fig.) pariglicăríe, scamatorie. *(Se ţine de ~ii.)*

ESENŢĂ s. 1. chintesenţă. *(~ a unui proces.) 2.* natură, substanţă. *(~ a unui fenomen.)* 3. bază, fundament, temei, temelie, (înv.) cap. *(~ concepţiei sale.)* 4. fond, materie, (fig.) inimă, măduvă, miez, nucleu, sâmbure. *(A intra în ~ chestiunii.)*

ESENŢIAL adj. adine, capital, considerabil, crucial, decisiv, fundamental, hotărâtor, important, însemnat, organic, primordial, profund, radical, serios, structural, substanţial, vital, (livr.) cardinal, major, nodal, (rar) temeinic. *(Prefaceri ~.)*

ESENŢIAL ITÁTE s. (rar) substanţialitate. *(~ unui fenomen.)*

ESENŢIALIZÁ vb. a stiliza. *(A ~ un cap de copil.)*

ESENŢIALIZÁRE s. stilizare. *(~ plastică.)*

ESENŢIALIZÁT adj. stilizat. *(Motiv popular ~.)*

ESEU s. *(SPORT;* la rugbi) încercare. *(A marcat un ~.)*

ESOFAG s. *(ANAT.)* (reg.) guşter.

EST s. orient, răsărit, (pop.) soare-răsáre, (reg.) răsái, răsăríş, zorit, (înv.) ost. *(Spre ~.)*

ESTET s. estetizant.

ESTETIC adj. 1. frumos. *(O creaţie ~ autentică.) 2.* agreabil, drăguţ, frumos, plăcut. *(Un aspect ~.)*

ESTETIZANT s. estet.

ESTIC adj. oriental, răsăritean, (înv.) óstic, răsăritenésc. *(Regiunea ~ a Carpaţilor.)*

ESTIMĂ vb. a aprecia, a calcula, a evalua, a măsura, a preţui, a socoti, (livr.) a priza, (înv. şi reg.) a prinde, (înv.) a preţălui, a samă-lui. *(A ->/ valoarea unui obiect.)*

ESTIMABIL adj. evaluabil. *(O cantitate ~.)*

ESTIMARE s. 1. apreciere, calcul, calculare, estimaţie, evaluare, măsurare, preţuire, socotire, (reg.) preţuiálă, (înv.) preţăluíre. *(~ipalorii unui obiect.)* 2. estimaţie, evaluare, (fig.) bilanţ, socoteală. *(O sumară ~ ne arată că...)*

ESTIMAŢIE s. 1. apreciere, calcul, calculare, estimare, evaluare, măsurare, preţuire, socotire,

(reeg.) preţuiálă, (înv.) preţăluíre. *(~ valorii unui obiect.)* 2. estimare, evaluare, (fig.) bilanţ, socoteală. *(O sumară ~ ne arală că...)*

ESTOMPA vb. 1. a se şterge. *(Conturul i s-a ~.)* 2. a se voala. *(Vocea i s-a ~.)*

ESTOMPARE s. 1. ştergere*. (~ contururilor.)* 2, voalare*. (~ vocii.)*

ESTOMPAT adj. 1. neclar, şters, vag. *(Un contur ~.)* 2. pal, palid, pierdut, stins, şters, (reg.) sărbezíu, (fig.) dulce, moale. *(Culori ~.)* 3. voalat. *(Voce ~.)*

ESTON s., adj. estonian.

ESTONIÁN s., adj. eston.

ESTRADIÓL s. *(FARM.)* dihidrofolicu-lină.

estropiá vb. v. MUTILA. SCHILODI.

estropiátadj. v. MUTILAT. SCHILOD. SCHILODIT.

estropiére s. v. MUTILARE. SCHILODEALĂ. SCHILODIRE.

EŞAFOD s. (înv.) pale, scafáld, schelă. *(~ pentru condamnaţii la moarte.)*

EŞAFODAJ s. schelă, (reg.) aláş, pat. *(~al unei construcţii.)*

EŞANTION s. model, mostră, probă, (reg.) modă. *(Un ~ dintr-un material.)*

EŞARFĂ s. lentă. *(~ la înaltele decoraţii.)*

EŞEC s. 1. insucces, nereuşită, (rar) neiz-bândă. *(~ intr-o acţiune.)* 2. cădere, insucces, nereuşită, picare, (livr.) fiasco, (fam.) chix. *(~ la un examen.)* 3. bătaie, înfrângere. *(A suferit primul ~ într-un meci.)*

eşec s. v. ŞAH.

EŞUA vb. a cădea, a pica. *(A ~ la examen.)*

EŞUAT adj. neizbutit, nereuşit, ratat. *(0 acţiune ~.)*

ETAJ s. cat, nivel, (rar) rând, (prin Bucov.) pliont, (înv.) plan, pod, streaşină. *(Casa are trei ~.)*

ETAJERĂ s. poliţă, (reg.) policér. *(~ pentru cărţi.)*

ETALA vb. 1. (livr.) a exhiba. *(Îşi ~ toaletele.)* 2. a arăta, a expune, a întinde. *(Îs~ marfa pe tarabă.)* 3. a demonstra. *(Şt-a ~ din plin cunoştinţele.)*

ETALÁJ s. etalare, expunere, întindere. *(~ mărfii pe tarabă.)*

ETALARE s. 1. exhibiţie. *(~ toaletelor.)* 2. etalaj, expunere, întindere. *(~ mărfii pe tarabă.)*

ETALON s. model. *(E un ~ de corectitudine.)*

ETANÓL s. *(CHIM.)* alcool, spirt, (prin Transilv.) spírituş, (înv.) spirit. (~ *dublu rafinat.)*

ETANŞ adj. ermetic. *(Închidere ~.)*

ETAPĂ s. 1. fază, moment, punct, stadiu, (fig.) treaptă. *(Verificaţi lucrarea In fiecare ~ a ei.)* 2. fază, punct, situaţie, stadiu. *(În ce ~ se află lucrările începute?)*

ETATE s. virstă, (înv. şi reg.) timp, (înv.) crescut. *(Ce ~ ai?)*

ETATIZA vb. a naţionaliza, (rar) a statiza. *(A ~ o întreprindere.)*

ETATIZARE s. naţionalizare. *(~ unei uzine.)*

ETCETERA adv. (slavonism înv.) proci.

ETÉNĂ s. *(CHIM.)* etilena.

eter s. v. AER. ATMOSFERĂ. CER. SLAVĂ. SPAŢIU. VĂZDUH. ZĂRI.

eterat adj. v. DIAFAN. FIN. STRĂVEZIU. SUBŢIRE. TRANSPARENT. VAPOROS.

eteric adj. v. DIAFAN. FIN. STRĂVEZIU. SUBŢIRE. TRANSPARENT. VAPOROS.

ETERN adj., adv. 1. adj. continuu, necontenit, necurmat, neâncetat, neântrerupt, nesfir-şit,

permanent, perpetuu, veşnic, (înv. şi reg.) mereu, (reg.) necúnten, (înv.) ueâncontenít, neprecurmat, nesăvârşít, pururélnic. *(O lupta ~ între contrarii.)* 2. adj. nemuritor, nepieritor, nesfârşit, neuitat, perpetuu, veşnic, viu, (Iivr.) sempitérn, (înv.) neapús, pururélnic, nesăvârşít, (fig.) nestins, *(O amintire ~.)* 3.adv. pururi, totdeauna, veşnic. *(~ va rămine in inimile noastre.)*

ETERNITATE s. nemurire, vecie, veşnicie, (livr.) perpetuitate, (reg.) săvârşíe, (înv.) ncinu-ritoríe, *(Fapta sa i-a asigurai ~.)*

ETERNIZA vb. a imortaliza, a perpetua, (rar) a nemuri, (înv.) a înnemuri, a înveşnici. *(I-a ~ memoria.)*

ETERNIZARE s. imortalizare, perpetuare, (înv.) înveşnicíre. *(~ memoriei sale.)*

ETEROGEN adj. amestecat, diferit, felurit, împestriţat, pestriţ, variat, (reg.) mistreţ. *(Un public ~.)*

eterogen s., adj. v. NEUTRU.

ETEROMÓRF adj. polimorf. *(Un ansamblu ~.)*

ETIC adj. moral. *(O comportare ~.)*

ETICĂ s. morală. *(~ unei societăţi dale.)*

eticheta vb. v. CALIFICA. FACE. NUMI.

etichetare s. v. CALIFICARE. NUMIRE.

ETICHETĂ s. ceremonial, ceremonie, protocol, regulă, ritual, rânduială, tipic, (rar) rit, (înv.) politică. *(Conform ~ de la curte...)*

ETILENA s. *(CHIM.)* etenă.

ETILENGLICÓL s. *(CHIM.)* glicol.

ETILENOXÍD s. *(CHIM.)* oxid de etilena.

ETILÍSM s. *(MED.)* alcoolism, beţie.

ETIMOLOGIE s. *(LINGV.)* 1. origine. *(A stabilit ~ cuvlntului.)* 2. (concr.) etimon. *(Aceasta este ~ corectă.)*

etimologie s. v. MORFOLOGIE.

ETIMON s. *(LINGV.)* etimologie. *(Un ~ corect.)*

ETIRÁRE s. *(TEHN.)* tragere, trefilare, trefilat. *(~ slrmei.)*

ETNOGENÉZĂ s. etnogenie. [*(~ este o ramură a antropologiei.)*

ETNOGENÍE s. etnogeneză. *(~ aparţine antropologiei.)*

etos s. v. MORALITATE.

eugenétică s. v. EUGENIE.

EUGENÍE s. (rar) eugenétică.

EUHARISTIE s. *(BIS.)* cuminecare, cuminecătură, împărtăşanie, împărtăşire, împărtăşit, (la catolici) sacrament, (înv. şi pop.) gri-lánie, grijíre, pricestánie. *(Taina ~.)*

EUNUC s. (înv.) fámen, hadímb. *(~ la un harem.)*

EUROPEAN adj. (înv.) europenesc. *(Probleme specific ~.)*

europenesc adj. v. EUROPEAN.

ev s. v. EPOCĂ. ERĂ. PERIOADĂ.

EVACUA vb. 1. a elibera, a goli, a lil era. *(A ~ o locuinţă.)* 2. a părăsi. *(Au ~ oraşul.)* 3. a elimina. *(A ~ fecale, gaze.)*

EVACUARE s. 1. eliberare, golire, libt-are. *(~ unei locuinţe.)* 2. părăsire. *(~ unui oraş.)* 3. eliminare. *(~ fecalelor.)*

EVADA vb. a fugi, a scăpa. *(A ~ din Iti'/ăr.)*

EVADĂRI'; s. fugă, (rar) evaziune. *(~ unui deţinut din închisoare.)*

EVADAT s. fugit. *(Un ~ din închisoare.)*

EVALUA vb. a aprecia, a calcula, a es'ima, a măsura, a preţui, a socoti, (livr.) a priza, (înv. şi reg.) a prinde, (înv.) a preţălui, a sămă-lui. *(A ~ valoarea unui obiect.)*

EVALUABIL adj. estimabil. *(O cantitate ~.)*

EVALUARE s. I. apreciere, calcul, calculare, estimare, estimaţie, măsurare, preţuire, socotire, (reg.) preţuiálă, (înv.) preţ uluire. *(~ valorii unui obiect.)* 2. estimare, estin.atie, (fig.) bilanţ, socoteală. *(O sumară ~ ne erată că...)*

EVANGHELIAR s. *(BIS.)* evanghelie, tetraevanghel.

EVANGHELIC adj. *(BIS.)* protestant. *(Cultul ~.)*

EVANGHELIE s. *(BIS.)* evangheliar, tetraevanghel.

EVANTAI s. (înv. şi pop.) apărătoare, (înv.) vânturár.

EVAPORA vb. *(FIZ.)* a (se) vaporiza, a (se) volatiliza. *(Lichidul s-a ~.)*

evapora vb. v. DISPĂREA. PIERI.

EVAPORARE s. *(FIZ.)* vaporizare, volatilizare, (rar) vaporizâlie. *(~ unui lichid.)*

evaporare s. v. DISPARIŢIE. PIE1RE.

EVAPORAT adj. *(FIZ.)* va'porizat, volatilizat. *(Un lichid ~.)*

EVAZÁRE s. *(TEHN.)* teşire.

evaziune s. v. EVADARE. FUGĂ.

EVAZIV adj. imprecis, neprecis, vag. < *l'n răspuns eitrem de ~.)*

EVENTUAL adj., adv. 1. adj. posibil, probabil. *(O ~ Intílnire între cei doi ambasadori.)* 2. adv. cumva, poate, (înv.) ciudái. *(Aveţi ~ o ţigară?)*

EVENTUALITATE s. posibilitate, probabilitate. *(A'u trebuie exclusă şi această ~.)*

evghenicós adj. v. ALES. ARISTOCRAT. ARISTOCRATIC. BUN. DISTINS. ILUb Í'RU. ÎNALT. MARE. NOBIL.

evghenie s. v. ARISTOCRAŢIE. BOIERIME. NOBILIME. NOBLEŢE.

evghenís| adj. v. ALES. ARISTOCRAT. ARISTOCRATIC. BUN. DISTINS. ILUSTRU. ÎNALT.

MARE. NOBIL.

evghenisí vb. v. ÎNNOBILA.

evhológliion s. v. MOLITVELNIC.

EVIDENT adj., adv. 1..idj. clar, dcsl'r-it, distinct, lămurit, limpede, precis, (înv.) april, chiar, (fig.) curat. *(O imagine ~; o pronunţie –.)* 2. adj. accentuat, marcat, pronunţat, reliefat, vizibil. *(Vorbea cu un ~ accent străin.)* 3. adj. categoric, cert, incontestabil, indiscutabil, nccontestabil, necontestat, nediscutabil, neîndoielnic, neîndoios, netăgăduit, sigur, vădit, (livr.) indubitabil, peremptoriu. *(A manifestat o superioritate ~.)* 4. adj. clar, flagrant, incontestabil, izbitor, învederat, limpede, neîndoielnic, neîndoios, netăgăduit, pregnant, vădit, vizibil, (livr.) manifest, (fig.) maicat. *(Semne ~ de boală.)* 5. adj. apreciabil, categoric, considerabil, important, însemnat, mare, sensibil, simţitor, vădit. *(O cmcliorarc ~ a stării bolnavului.)* 6. adj. calc i,oric. flagrant, indiscutabil, i/bitor, vădit. *íl'n adevăr ~.(* 7. adj. învederat, notoriu, patent, vădit, (fig.) patentat. *(O hoţie ~.)* îi. adv. limpede, (reg. înv.) acurat. *(Este ~ că ai dreptate.)*

EVIDENŢĂ s. claritate, pregnantă. (i>*e dezvăluie cu ~.)*

E\ IDENŢIÁ vb. 1. a se contura, a se dOi-mita, a se desena, a se desluşi, a se distinge, a se preciza, a se profila, a se proiecta, a se reliefa. *(Imaginea ei se ~ în lumina asfinţitului.)* 2. a contura, a mula, a reliefa. *(Rochia* li *~ corpul.)* 3. a se deosebi, a se distinge, a se ilustra, a se remarca, a se singulariza, (inv.) a (se) însemna, a se semnala, a se vesti. *(Prin ce s-a ~ interpretarea lui?)* 4. a se afirma, a se impune, a se remarca. *(S-a ~ repede In* c*inematografie.)* 5. a accentua, a întări, a marca, a puncta, a releva, a reliefa, a sublinia, (livr.) a învedera, a potenţa. *(A ~ calităţile lucrării.)* 6. a reieşi, a se reliefa. *(Se ~ un anumit patos* I*n poezia lui.)*

EVIDENŢIAT adj. accentuat, întărit, marcat, reliefat, subliniat, (livr.) potentat. *(Semnificaţii ~.)*

EVIDENŢIERE s. 1. conturare, delimitare, precizare, profilare, proiectare, reliefare. (*~ imaginii ei In lumina asfinţitului.)* 2. accentuare, întărire, marcare, relevare, reliefare, subliniere, (livr.) potenţare. *(~ unor caracteristici ale lucrării.)*

eviráfie s. v. CASTRARE. JUGĂNIRE. JUGĂNIT. SCOPIRE. SCOPIT. STERILIZARE.

EVITA vb. 1. a ocoli. *(A ~ un obstacol.)* 8. a se feri. *(An*? *~ să-l Intilnesc.)* 3. a se feri, s împiedica, a îndepărta, a înlătura, a ocoli, a preântâmpina, a preveni, (rar) a se apăra. *(încearcă să ~ primejdia.)* 4. a se feri, a ocoli, a se păzi, (înv.) a se îndupleca. *(A ~ să facă un anumit lucru.)* 5. a se feri, a ocoli. *(A ~ cuvintele abstracte.)* 6. a eluda, a ocoli. *(A ~ aplicarea legii.)*

EVITARE s. 1. ocolire. *(~ unui obstacol.)* 2. împiedicare, îndepărtare, înlăturare, ocolire, preântâmpinare, prevenire, (rar) prevenţie. *(~* u*nor consecinţe neplăcute.)* 3. eludare, ocolire. í*~ prevederilor legale.)*

EVLAVIE s. *(BIS.)* credinţă, cucernicie, cuvloşenie, cuvioşie, pietate, pioşenie, pio7i-tate, religiozitate, smerenie, (livr.) devoţiune, (Înv.) blagocéstie, blagocestivíe, hristoitíe, râvnă, râvníre, smeríre.

EVLAVIOS adj. *(BIS.)* credincios, cucernic, cuvios, pios, preacredincios, religios, smerit, (franţuzism) devót, (înv. şi reg.) smérnic, (inv.) blagocestív, pietós, pravoslavnic, riv-nitór, binc-credinciós. *(Om ~.)*

EVOCA vb. 1. a sugera. *(Ce-ţi ~ această imagine?)* 2. a chema, a reaminti, a rechema, a redeştepta. *(A ~ ceva In memorie.)* 3. a aminti, a redeştepta, *(l-am ~ vremurile de atunci.)* 4. a reconstitui. *(A ~ întreaga scenă Intimplată.)*

EVOCATÍV adj. evocator, expresiv, nuanţat, pitoresc, plastic, pregnant, semnificativ, sugestiv, viu, (fig.) colorat. *(O descriere ~.)*

EVOCATOR adj. evocativ, expresiv, nuanţat, pitoresc, plastic, pregnant, semnificativ, sugestiv, viu, (fig.) colorat. *(O descriere ~.)*

EVOLUA vb. 1. a avansa, a se dezvolta, a înainta, a progresa, a propăşi, (înv.) a <se) pricopsi, a spori, (grecism înv.) a prohorisi, (fig.) a creşte. *(Patria noastră ~ continuu.)* 2. a se desfăşura, a merge. *(Treaba ~ bine.)* 3. a se desfăşura, a se întâmpla, a se petrece, (inv.) a se purta. *(Iată cum au ~ /aptele.)* 4. a decurge, a se desfăşura, a se petrece. *(Partida a ~ în bune condiţii.)*

EVOLUAT adj. 1. avansat, civilizat, dezvoltat, înaintat. *(O ţară ~; un popor ~.)* 2. superior. *(Stadiu ~.)* 3. nou, perfecţionat. *(Un model ~ de maşină.)*

EVOLUTĂ s. *(MAT.)* desfăşurată.

EVOLUTÍV adj. cronologic, diacronic, istoric. *(Expunere ~ a faptelor.)*

EVOLUŢIE s. 1. devenire, dezvoltare, modificare, prefacere, schimbare, transformare. *(Procesul ~.)* 2. dezvoltare, înaintare, progres, propăşire, mers-înainte, (pop.) ridicare, săltare, (înv.) pricopsíre, progresie, prohorisíre, (fig.) creştere. *(~ societăţii.)* 3. curs, desfăşurare, dezvoltare, mers, (Munt.) şiretenie. *(~ evenimentelor.)*

EVOLUŢIONÍSM s. *(BIOL.)* darvinism, transformism, (rar) selecţionísm.

EVOLUŢIONIST adj., s. *(BIOL.)* transformist.

EVOLVÉNTĂ s. *(MAT.)* desfăşurătoare.

EVUL MEDIU s. *(IST.)* (înv.) secolul de mijloc, veacul de mijloc, vârsta de mijloc.

EX adj. fost, (înv.) biv. próin. *(~ sau actual ministru.),*

EXACT adj., adv. 1. adj. adevărat, corect, drept, just. *(Concluzii ~.)* 2. adv. bine, corect, precis. *(I-a dat ~ calculul.)* 3. adj. fidel. *(Reproducere ~.)* 4. adv. întocmai, litoral, textual, ad litteram *(A reprodus ~ cele citite.)* 5. adj. fix, precis. *(Oră ~.)* 6. adv. fix, precis, punct, (fig.) matematic. *(~ la orele 9.)* 7. adv. normal, regulat. *(Trenul soseşte ~.)* 8. adj. parolist, punctual. *(Voi fi ~; un om ~.)* 9. adj. precis, riguros, strict, ştiinţific. *(O definire ~.)* 10. adv. precis, (înv.) sadea. *(Mai ~ spus...)* 11. adv. precis, riguros, (înv. şi reg.) nesmintit. *(Judecă ~ lucrurile.)* 12. adv. absolut, aidoma, aievea, asemenea, chiar, deopotrhă, identic, întocmai, (înv. şi pop. aşíjderea, (Mold. şi Bucov.) Hştai, (prin Bucov.)

prici, (Transilv.) tístaş, (prin nord-estul Olt.) tixlím, (înv.) atócma, tij, tocmai. *(Este ~ ca tatăl său.)* 13. adv. chiar, drept, întocmai, precis, tocmai, (pop.) oblu, taman, (înv. şi reg.) prísne, (prin Olt.) tain, (înv., în Transilv.) acurat, (pop. fig.) curat. *(Îl nimereşte ~ In frunte; cade ~ pe el; a venit ~ la ora convenită.)* 14. adv. aşa, întocmai. *(Este ~ cum spui;* oi *să faci ~ cum ţi-am spus?)* 15. adv. chiar. întocmai, tocmai, (înv. şi pop.) săvái, (pop.) oblu, taman, (înv. şi reg.) aşáşi. *(~ aşa s-a intlmplat.)*

EXACTITATE s. 1. adevăr, autenticitate, exactitudine, justeţe. *(S-a confirmat ~ celor spuse de el.)* 2. exactitudine, justeţe, precizie. *(~calculelor.)* 3. exactitudine, fidelitate. *(Reprodus cu ~; ~ unei traduceri.) 4.* exactitudine, punctualitate. *(~ lui e proverbială.)* 5. exactitudine, precizie, rigoare, rigurozitate, (înv.) scumpătáte. *(~ ştiinţifică.)* 6. precizie, (livr.) acurateţe. *(~ în executarea unui lucru.)*

EXACTITUDINE s. 1. adevăr, autenticitate, exactitate, justeţe. *(S-a confirmat ~ celor spuse de el.)* 2. exactitate, justeţe, precizie. *(~ calculelor.)* 3. exactitate, fidelitate. *(Reprodus cu ~; ~ unei traduceri.)* 4. exactitate, punctualitate. *(~ lui e proverbială.) 5.* exactitate, precizie, rigoare, rigurozitate, (înv\(scumpătáte. *(~ ştiinţifică.)*

EXAGERA vb. (înv.) a asupri, (fam.) a încornora, (fig.) a încărca, a înflori, a umfla. *(A ~ realitatea.)*

EXAGERARE s. 1. (rar) exageráţie, (fig.) încărcare, înflorire, umflare. *(~ realităţii.)* 2. (fig.) înfloritură. *(Asta e o ~ !)* 3. abuz, exces. *(~ la mimare.)*

EXAGERAT adj., adv. 1. adj. excesiv, (livr.) hiperbolic. *(O imagine ~.)* 2. adv. cam, excesiv, prea. *(Rochie ~ de scurtă.)* 3. adj. abuziv, excesiv. *(Regim alimentar ~.)* 4. adj. excesiv, exorbitant, mare, ridicat, scump, (livr.) inabordabil, (fig.) încărcat, piperat, sărat, umflat, usturător. *(Preţuri ~.)* 5. adj. abuziv, arbitrar, despotic, samavolnic, samavolnicesc, silnic, (înv.) volnic. *(Măsuri ~.)* 6. adj. bolnăvicios, excesiv. *(De o sensibilitate ~.)*

exageráţie s. v. EXAGERARE.

EXALA vb. a degaja, a emana, a emite, a împrăştia, a răspândi, a scoate, (înv.) a răsfuga, a slobozi. *(Soba ~ gaze.),*

EXALÁRE s. degajare, emanare, emanaţie, emisiune, exalaţie, împrăştiere, răspândire, (înv.) răsfugáre. *(~ de gaze de la sobă.)*

EXALÁŢIE's. degajare, emanare, emanaţie, emisiune, exalare, împrăştiere, răspândire, (înv.) răsfugáre. *(~ de gaze de la sobă.)*

exaltă vb. v. CINSTI. CÍNTA. ELOGIA. GLORIFICA. LĂUDA. MĂRI. OMAGIA. PREAMĂRI. PREASLĂVI. PROSLĂVI. SLĂVI. VENERA.

exaltare s. v. ELOGIERE. GLORIFICARE. LAUDĂ. LÂUDARE. MĂRIRE. PREAMĂRIRE. PREASLĂVIRE. PROSLĂVIRE. SLAVĂ. SLĂVIRE.

EXALTAT adj. surescitat. *(Un om ~.)*

EXAMEN s. 1. probă. *(A avut două ~ de susţinut.)* 2. analizare, analiză, cercetare, examinare, investigare, investigaţie, studiere, studiu, (pop.) cercare, (înv.) răspicáre, (fig.) explorare. *(Un ~ serios al probelor.)*

EXAMINA vb. 1. a analiza, a cerceta, a investiga, a studia, a urmări, (livr.) a considera, (înv.) a medita, a privi, a socoti, (fig.) a explora, (înv. fig.) a scărmăna. *(A ~ cauzele unui fenomen.)* 2. a analiza, a cerceta, a măsura, a observa, a scruta, a studia, a urmări, (pop.) a iscodi, (înv. şi reg.) a oglindi, (înv.) a cerca, a ispiti. *(Îl ~ cu atenţie.)* 3. a căuta, a cerceta, a studia, (înv.) a cerca. *(Calul de dar nu se ~ in gură.) 4.* a cerceta, a consulta, *a* studia. *(Am ~ toate izvoarele.)* 5. a cerceta, a vedea. *(Trebuie să ~ cu,n stau lucrurile.)* 6. a cerceta, a încerca, a sonda, (pop.) a cerca. *(~ terenul să vezi ce putem face.)* 7. a asculta, a chestiona, a

interoga, a întreba, (înv.) a prociti. *(A ~ un elev.) 8. (MED.) a* consulta. *(Medicul ~ un />acient.)*

EXAMINARE s. 1. analizare, analiză, cercetare, examen, investigare, investigaţie, studiere, studiu, (pop.) cercare, (înv.) răspicáre, (fig.) explorare. *(O ~ critică a problemelor.)* 2. cercetare, privire. *(La o ~* mai *adlncă...)* 3. analiză, cercetare, observare, observaţie, scrutare, studiere, studiu, (pop.) iscodire, (înv.) iscoadă, ispită, ispitire. *(~ atentă a cuiva.)* 4. ascultare, chestionare, interogare, (înv.) procitánie. *(~ unui elev.)* 5. *(MED.)* consultare. *(~ pacienţilor.)*

EXANTÉM s. *(MED.)* alergie, erupţie, (pop.) plescáviţă, spuzeálă, (reg.) spu/.itúră, (înv.) prozăritúră.

EXARÁŢIE s. *(GEOL., GEOGR.)* eroziune glaciară.

EXASPERA vb. a despera, (înv.) a apelpisi. *(Copilul ăsta mă ~.)*

EXASPERANT adj. înnebunitor. *(Un pllns ~.)*

EXASPERARE s. desperare. *(Stare de ~.)*

EXASPERAT adj. desperat. *(O mamă ~.)*

EXCAVA vb. a săpa, a scobi. *(A ~ pămln-tul.)*

EXCAVÁRE s. săpare. *(~ solului.)*

EXCAVÁŢIE s. săpătură. *(O ~ pentru fundaţia unui bloc.)*

EXCEDENT s. plus, prisos, prisosinţă, surplus, (reg.) rádăş, (înv.) prisoseálă, prisosíre, prisosit, prisositúră, rămas. *(Un ~* de *produse.)*

EXCEDENTAR adj. (astăzi rar) prisositór. *(Balanţă ~.)*

EXCELENT adj. admirabil, deosebit, îneân-tâlor, remarcabil. *(Un spectacol ~.)*

EXCENTRIC adj. bizar, ciudat, curios, extravagant, fantasmagoric, fantezist, inexplicabil, insolit, năstruşnic, neobişnuit, original, paradoxal, singular, straniu, (livr.) abracadabrant, (rar) străin, (pop.) pidósnic, pocit, poznaş, (Mold.) deşănţat, (Transilv., Ban. şi Olt.) şod, (înv.) ciudós, (grecism înv.) paraxín, (fam.) sanchíu, (fam. fig.) fistichiu, întors, sucit, trăsnit. *(Ce chestie ~ !)*

EXCENTRICITATE s. bizarerie, ciudăţenie, extravaganţă, fantezie, originalitate, teribilism. *(Ce slnt aceste ~tăţi?)*

EXCEPTA vb. (înv.) a scoate. *(A ~* de *la prevederile curente.)*

EXCEPŢIE s. 1. abatere. *(Există clteva ~ de la regulă.)* 2. *(JUR)* incident. *(A ridica* o *~.)*

EXCEPŢIONAL adj., adv. 1. adj. colosal, enorm, extraordinar, fabulos, fantastic, fenomenal, formidabil, gigantic, grozav, imens, infinit, neauzit, nebun, negrăit, neânchipuit, nemaiauzit, nemaicunoscut, nemaiântâlnit, nemaipomenit, nemaivăzut, nesfârşit, nespus, teribil, uimitor, uluitor, unic, uriaş, (livr.) mirábil, (înv.) manín, necrezut, (fig.) piramidal. *(A avut din nou un noroc ~.)* 2. adj. desăvârşit, extraordinar, formidabil, ideal, magistral, minunat, perfect, splendid, sublim, superb, (înv.) săvârşít. *(O ~ punere In scenă.)* 3. adj. neobişnuit, (rar) rarisim. *(Un lucru ~.)* 4. adv. deosebit, extraordinar, extrem, foarte, grozav, teribil. *(~ de bun.)* 5. adv. extraordinar, grozav, nemaipomenit, sfâşietor. *(O melodie ~ de tristă.)*

EXCERPTA vb. a despuia. *(A ~ un text.)*

EXCERPTÁRE s. despuiere. *(~ a unor texte.)*

EXCERPTAT adj. despuiat. (*Text ~.)*

EXCES s. 1. abuz, exagerare. *(~ la min-care.)* 2. abuz, samavolnicie, silnicie, (înv. şi reg.) silă, (înv.) puternicie, (grecism înv.) cata-hrís. *(Destituit pentru ~e.)*

EXCESÂV adj., adv. 1. adj. exafferat, (livr.) hiperbolic. *(O imagine ~.)* 2. adv. cam, exagerat, prea. *(Rochie ~ de scurtă.)* 3. adj. abuziv, exagerat. *(Un regim alimentar ~.)* 4. adj. exagerat, exorbitant, mare, ridicat, scump, (livr.) inabordabil, (fig.) încărcat, piperat, sărat, umflat, usturător. *(Preţuri ~.)* 5. adj. bolnăvicios, exagerat. *(De* o *sensibilitate ~.)* 6. adj. abuziv, arbitrar, despotic, samavolnic, samavolnicesc, silnic, (înv.) volnic. *(Măsuri ~.)*

EXCITA vb. *(FIZIOL.)* a activa, a stimula, (pop.) a aţâţa. *(A ~ o funcţie, un organ.)*

EXCITANT adj., s. 1. adj. aţâţător, exci-tator, (rar)pofticios. *(Miros~.)* 2. s. *(FIZIOL.)* stimul, stimulent. *(~ senzoriali.)*

EXCITARE s. *(FIZIOL.)* activare, excitaţie, stimulare, (rar) stimuláţie, (pop.) aţiţáre. *(~ unei funcţii, a unui organ.)*

EXCITATÓR adj. aţâţător, excitant, (rar) pofticios. *(Un miros ~.)*

EXCITAŢIE s. activare, excitare, stimulare, (rar) stimuláţie, (pop.) aţiţáre. (*~ a unei funcţii, a unui organ.)*

EXCIZÁ vb, *(MED.)* a extirpa, a scoate. *(A ~ o porţiune dinlr-un organ.)*

EXCÍZIE s. *(MED.)* extirpare. *(~ unei tumori.)*

EXCLAMĂ vb. a striga.

EXCLAMARE s. exclamaţie, strigăt, (rar) strigare. *(~ de aprobare, de protest.)*

EXCLAMATIV adj. exclamator. *(Ton ~.)*

EXCLAMATÓR adj. exclamativ. *(Ton ~.)*

EXCLAMAŢIE s. exclamare, strigăt, (rar) strigare. *(~ de aprobare.)*

EXCLUDE vb. a elimina, a îndepărta, a înlătura, a scoate. *(A ~ pe cineva dinlr-o organizaţie.)*

EXCLUDERE s. eliminare, îndepărtare, înlăturare, scoatere. *(~ cuiva dintr-o organizaţie.)*

EXCLUS adj., adv. imposibil. *(Rezolvarea aceasta este ~.)*

EXCLUSÂV adv. 1. doar, numai. *(~ aíâía pot spune.)* 2. doar, numai, singur. *(~ el m-a înţeles.)*

excluziune s. v. INTERDICŢIE. INTERZICERE. PROHIBIRE. PROHIBIŢIE.

EXCOMUNICA vb. *(BIS.)* a afurisi, a anatemiza, a blestema, (pop.) a oropsi. (înv.) a lepăda, a procleţi. *(Papa l-a ~.)*

EXCOMUNICARE s. *(BIS.)* afurisenie, afu-risire, anatemă, blestem, (înv.) procleţénie, procleţíe. *(~ papei aruncată asupra...)*

EXCOMUNICAT adj. *(BIS.)* afurisit, anatemizat, blestemat, (înv. si reg.) procieţít, (înv.) proclet. *(Un preol ~.)*

EXCORIÁŢIE s. *(MED.)* eroziune.

EXCREMENT s. *(FIZIOL.;* mai ales la pi.) fecale (pl.), (pop.) căcát, scârnă. scăpau, (reg.) scârnăvíe, spurc, spurcat, spurcăciune, (inv.) serémet, (fam.) caca. coco. gi'li, (fig.) rahat, (eufemistic) scaun.

EXCREŢIE s. *(FIZIOL.)* secreţie exocrină. secreţie externă.

excurs s. v. DIGRESIUNE. DIVAGARE. DIVAGAŢIE.

EXCURSIE s. drumeţie. *(O ~ în munţi.)*

EXECRABIL adj. detestabil. *(Un joc ~ al actorilor.)*

EXECUTĂ vb. 1. a face, a realiza, (pop. şi fam.) a meşteri, a meşterui. 2. a confecţiona, a fabrica, a face, a produce. *(~ noi sortimente de îmbrăcăminte.)* 3. a efectua, a face, a irnplini, a îndeplini, a înfăptui, a realiza, a sâvârşi, (înv. şi pop.) a plini. *(Am ~ tot ce mi-ai dat.)* 4. a efectua, a face, a fãuri, a înfăptui, a realiza, a săvârşi. *(~ o lucrare durabilă.)* 5. a depune, a desfăşura, a duce, a efectua, a face, a îndeplini, a întreprinde, a presta. *(A ~ o> muncă utilă.)* 6. a efectua, a face, a îndeplini, a presta, a-şi satisface. *(~ serviciul militar.)* 7. *(MUZ.) a* cinta, a intona, a interpreta, (pop.) a glăsui, a spune, a viersui, a zice, (înv.) a glăsi, a juca. *(A ~ o melodie, o doină.)* 8. a aplica, a îndeplini. *(~ o hotărlre judecătorească.>* 9. *(JUR.)* (pop.) a împlini, (inv.) a zapeii. *(A ~ pe cineva pentru neplata datoiiilor.)*

EXECUTANT adj., s. 1. adj., s. executor., (înv.) săvârşitór. *(~ al unei lucrări.)* 2. s. interpret. *(~ al unui concert.)*

EXECUTARE s. 1. confecţie, confecţionare, fabricare, facere, făcut, producere. *(~ unor obiecte de îmbrăcăminte.)* 2. efectuare, execuţie, facere, împlinire, îndeplinire, înfăptuire, realizare, săvirşire, (înv.) săvârşít. *(~ unei lucrări.)* 3. execuţie, facere fãurire, realizare. *(~ unei opere durabile.)* 4. efectuare, îndeplinire, prestare, prestaţie. *(~ unei munci utile.)* 5. efec-

tuare, îndeplinire, prestare. *(~ serviciului militar.)* 6. *(MUZ.)* execuţie, interpretare, intonare. *(~ a unei melodii.)* 7. aplicare, îndeplinire. *(~ unei sentinţe.)* 8. *(JUR.)* (înv.) zapciálă, zapciitúră, zapcilâc. *(~ silită a cuiva.)*

EXECUTOR adj., s. 1. adj., s. executant, (înv.) săvirşitór, *(~ al unei lucrări.)* 2. s. *(JUR.)* (pop.) împlinitor, (înv.) zapcíu. *(~ al unui datornic.)*

EXECUŢIE s. 1. efectuare, executare, facere, împlinire, îndeplinire, înfăptuire, realizare, săvârşire, (înv.) săvârşít. *(~ unei lucrări.)* 2. (concr.) lucrătură. *(Inelul are o ~ frumoasă.)* 3. executare, facere, făurire, realizare. *(~ unei opere durabile.)* 4. *(MUZ.)* executare, interpretare, intonare. *(~ unei melodii.)*

EXEMPLAR adj. impecabil, ireproşabil, pilduitor. *(Serviciu ~.)*

EXEMPLAR s. 1. piesă. *(Un ~ rar dintr-o colecţie.)* 2. bucată. *(A cumpărat două ~ de...)*

EXEMPLIFICĂ vb. a ilustra, (înv.) a pil-dui. *(Şi-a ~ expunerea.)*

EXEMPLIFICARE s. 1. ilustrare, (înv.) pilduíre. *(~ unei expuneri cu diapozitive.)* 2. (concr.) exemplu, ilustrare. *(Sînt necesare cit mai multe ~.)*

EXEMPLIFICATÍV adj. demonstrativ, i-lustrativ. *(O experienţă chimică~.)*

EXEMPLU s. 1. model, pildă, (înv.) chip, mostră, paradigmă, pilduíre, (înv. fig.) oglindă. *(A da ceva ca ~.)* 2. model, mostră, probă, specimen, tip. *(Jaíă mai jos clteva ~ de...)* 3. exemplificare, ilustrare. *(Sînt*

necesare cit mai multe ~.)

EXERCITA vb. a face, a practica, a profesa, (înv.) a metahirisi, a profesui. *(A ~ o meserie frumoasă.)*

EXERCITARE s. practicare, profesare. *(~ unei profesiuni.)*

EXERCÍŢIU s. practică, (rar) deprindere. *(Are mult ~ ín acest domeniu.)*

EXERÉZĂ s. *(MED.)* ablaţiune, extirpare, scoatere. *(~ apendicelui.)*

EXERSA vb. (reg.) a slomni. *(A ~ la vioară.)*

EXHAUSTÍV adj. complet, integral, întreg, total. *(Excerptare ~ a unui material.)*

exhiba vb. v. ETALA.

EXHIBIŢIE s. etalare*.* *(~ toaletelor.)*

EXHUMÁ vb. a deshuma, a dezgropa, (înv. şi reg.) a dezmormânta. *(A ~ un mort.)*

EXHUMARE s. deshumare, dezgropare, dezgropat. *(~ unui mort.)*

EXIGENT adj. 1. pretenţios, riguros, sever, (rar) pretensív. *(Un profesor ~.)* 2. conştiincios, meticulos, minuţios, scrupulos. *(Un om ~.)*

EXIGENŢĂ s. 1. pretenţie, rigurozitate, severitate. *(~ unui profesor faţă de elevii săi.)* 2. cerinţă, imperativ, necesitate, nevoie, obligaţie, pretenţie, trebuinţă, (înv. şi reg.) níştotă, (înv.) nevoínţă, ne voire, recerínţă, (fig.) comandament. *(~ele epocii noastre.)* 3. cerere, cerinţă, deziderat, dorinţă, (înv.)

postulat. *(O ~ îndreptăţită.)* 4. acribie, conştiinciozitate, meticulozitate, rigurozitate, scru-pulozitate, (fam. şi peior.) tipicăríe. *(~* Ia *îndeplinirea datoriei.)*

EXÍL s. *(JUR.)* exilare, pribegie, surghiun, surghiunire, (astăzi rar) proscriere, proscrípţie, (inv.) străinătate, surghiuníe, surgunlâc, urgie, zatocénie. *(A luat calea ~.)*

EXILA vb. 1. *(JUR.)* a alunga, a goni, a izgoni, a ostraciza, a proscrie, a surghiuni, (livr.) a relega, (înv.) a urgisi. *(L-a ~ din tară.)* 2. a pribegi. *(A fost nevoit să se ~.)*

EXILARE s. *(JUR.)* 1. alungare, gonire, izgonire, ostracizare, proscriere, surghiunire, (livr.) relegare, relegáţie. *(~ cuiva din patria sa.)* 2. exil, pribegie, surghiun, surghiunire, (astăzi rar) proscriere, proscrípţie, (înv.) străinătate, surghiuníe, surgunlâc, urgie, zatocénie. *(A luat calea ~.)*

EXILAT adj., s. *(JUR.)* alungat, gonit, izgonit, pribeag, proscris, surghiunit, (livr.) relegat, (înv.) surghiun.

EXISTA vb. 1. a se afla, a fi, a se găsi, (pop.) a sta. *(~ acolo mărfuri în mare cantitate.}* 2. a avea, a fi, se găsi. *(~ cine să m-ajute.)* 3. a fi, a trăi, a vieţui, (rar) a fiinţa, (reg.) a lăbădui, (înv.) a dăinui. *(CU ~, omul învaţă.)* 4. a dăinui, a dura, a fi, a se menţine, a se păstra, a se perpetua, a persista, a rămâne, a trăi, a ţine, (rar) a subzista, (înv.) a locui, a petrece, a sta, a via. *(Cit va ~ lumea şi pS-mânlul; vechi obicei care ~ şi aslăzi.)* 5. • data. *(Acest obicei ~ de un secol.)* 6. a se afla, a consta, a rezida. *(Tot secretul ~ ín aceea că...)*

EXISTENT adj. prezent. *(Stare de lucruri~.)*

EXISTENŢĂ s. 1. trai, viaţă, zile (pl.), (înv. şi pop.) petrecere, vieţuire, (pop. şi fam.) veac, (înv.) petrecanie. *(~ lui se scurgea In linişte.)* 2. prezenţă*.* *(S-a semnalat ~ lor la mari adlncimi.)*

éxitus s. v. DECEDARE. DECES. DISPARIŢIE. MOARTE. PIEIRE. PRĂPĂDIRE. RĂPOSARE.

SFÂRŞIT. STINGERE. SUCOMBARE.

EXOCÁRP s. *(BOT.)* epicarp, pieliţă. í~ *al unui fruct.)*

cxoílisí vb. v. ACHITA. CONCEDIA. DEBARASA. DEGAJA. DESCOTOROSI. DEZBĂRA. ÎNDEPĂRIA. LICHIDA. ONORA. PLĂTI. SCĂPA. SCOATE.

exóprică s. v. PARAFERNĂ.

EXORBITANT adj. exagerat, excesiv, mare, ridicat, scump, (livr.) inabordabil, (fig.) încărcat, piperat, sărat, umflat, usturător. *(Preturi ~.)*

EXOSTÓZĂ s. *(MED. VET.)* (pop.) os mort. *(~ la cai.)*

exotéric adj. v. PUBLIC.

EXPANSÍBIL adj. *(FIZ.)* dilatabi!. *(Gal zele slnt ~.)*

EXPANSIUNE s. *(FIZ.)* destindere, de? tentă, dilatare. *(~ unui gaz.)*

EXPANSÍV adj. 1. exuberant. *(Om ~.)* 2. comunicativ, prietenos, sociabil, volubil (rar) social, vorbitor, (înv) soyios, (fig) des rh,"- *(O fire ~)*

EXPANSR ITATE s 1 exuberant." *(-unui tti ar)* 2. comunicativităţi., sociabilii i'e f~ *una persoane)*

FXPATRIV vb a emigra, a pribe *n* (in\ ) p se mst'aina

EXPAÍRIU s, ^dj emuyant, nnbea"

EXPATRIERE s emigrare, emi-'ialie, pu [h]egie, *ym*) msti amare *(~* UÍÍJI *militai t pchtic paşoptist)*

EXPECT OP A vb a scuipa

H.XPECTORATIE s flegma scuipai, spută *(O ~ abundenta)*

EXPEDIA vb 1. a ti imite, (reg) a min (înv) a pomi, (gietism înv) a proftaxi *(A ~ coteţele)* 2. a adresa, a scrie, a trimite, (reg) a mina *(Cui i ai ~ scrisoarea")* 3. a adrcs" a înainta, a trimite *(A ~* o *cerere unei msti tufu)*

EXPEDIERE s 1. expediţie, trimis, trimi tere *(~ unui colet prin mesagerii)* 2. înaintare, trimitere *(~ unei cereri)*

EXPEDITÍV adj operativ, prompt *(O rezolvare ~)*

EXPEDITOR s, adj tnmiţătoi *(~ al coletului)*

EXPEDIŢIE s expediere, trimis, trimitcie *(~ unui colet)*

EXPERIENŢĂ s 1. practică, rutină, (în\ ) ispită, ispitire *(Cunoaşte ceva din ~)* 2. experiment, încercare, piobă, (pop) cercare *(Mai multe ~ de laborator)*

EXPERIMENT s experienţă încercai c, probă, (pop) cercare. *(A faee o serie de ~* in *laboraloi)*

EXPERIMENTA \b a încerca, a probi *(A ~ o noua metoda)*

EXPLRIMENTÁRE s încercare, probare *(~* unei *metode noi)*

EXPERIMENTAT adj. 1. bun, capabil, competent, destoinic, dotat, încercat înzestrai pregătit, priceput, valoros, versat, vrednic (rar) preparat, (mv si pop) harnic, (pop) cercat, (mv) ispitit, mmdru, practic, practico, practisit, putmciós *(bn inginer ~)* 2. încercat, păţit *(Om ~)* 3. deprins, încercat, piiceput

rutinat, versat *(Un ochi ~)*

EXPERT adj, s cunoscător *(Un mare ~ ín problema)*

e\pia vb v ISPĂŞI ÎNDURA PLĂTI RĂSCUMPĂRA

expiator adj v ISPĂŞITOR

expiaţie s. v. ISPĂŞIRE

expiere s v. ISPĂŞIRE

EXPIR V vb 1. a se isprăvi, *i* se încheia, a se sfirşi, a se termina *(1 ~ termenul de garanţie)* 2. a se împlini *(~ data la care trebuia făcuta plata)*

expiră \b v DECLDA DISPĂREA DUCE MURI PIERI PRĂPĂDI RĂPOSA SFÂRSI STINGE SUCOMBA

EXPLICA vb. 1. a (se) clarifica, a (se) descurca, a (se) desluşi, a (se) elucida, a (se) lămuri,

a (se) limpezi, a (se) preciza, (înv) i (se) pliro forisi a (se) lăspiea, a (se) sfeti, (fig) a (se*)*

lescilci, a (se) lumina *(Problema a foit ~*) '. i clarifica, a descifia, a desluşi a de/l<,,a i lammj, a limpezi, a rezolva, a soluţiona (L --*e* i *gma) J.* a glosa *(A ~ sensul unui ciwlnl) 4.* a aiăta, a demonsti i a expune *(\ ~ o teorema)* 5. a analiza, a coiuuiti a nterpreta, i tilcui, (in\ ) a intoi ce (fi° (a descjfui *(~ un text liteiur)* G. a iute

ege, a pricepe *(Pur* si *simplu nu nu ~* *cum a disparat)* 7. a se justiiica *(\u e ca d*

a te ~) TXPLICVBIL adj ju-tific ibil, niotivibil

*(*r *n fapt ~)*

I XPI ICARE s 1. claiificaie, deslusiie, dez lf uc, elucidare, explicaţie, larnuiire, Iinipe/nc, pucizare, iczohare, soluţie soluţionare (u v ! Din ol ii ie, raspicáie, (fig) cheie dcsciluic *(~* u*nei problem*e *)* 2. demonstiaie, explicit i (~ii*nti teoreme)* 3. anali/ue, conicul ic, mtcipietaie tilcmre, (mv) tilcmală *(~ urnii text literar) 4.* explicaţie, justificare, moti\ ne *(txis-ta vreo ~ a qestului sau")*

LXPI ICATÍV adj 1. lămuritor, (u\ ) oes'usilor, explicator *(O nota ~)* 2. clinii câto*r* edificator, lămuritor *(Ln exemplu ~)*

explicatei adj v EXPLICAI IV LAMURI ÍOR

rXPLICAlir s 1. clanficare, desluşii e, de/legare elucidare, explicai e, lămuiire, limpezire, precizare, rezolvare, soluţie, soluţionare, (înv) plirofone, îăspicáre, (fig) cheie, descil tire *(~* u*n*e*i probleme încurcate)* 2 demonstrare, explicare *(~ una teoreme)* 3 conicii tarni, glosa, notă *(~ la im text)* 4. mdicitie, instrucţiuni (pi), indrumaie, lămuiiic *(~ pentru folosirea unui medicament)* 5. expliciie, justificuc, motivau *(Lxisla vieo ~ a ges tului sau*[9]*)*

EXPLICIT adj adv 1. adj clar desluşit, cxpies, inteligibil lămuiit limpede, net, piecis, laspicat, (livr) comprehensibil, (mv) apnat, (fig) neted, tiansparent *(*U*n sens ~, o afumaiie ~)* 2. adv ci ir, desluşit, expies, lămurit, limpede, răspicat, (rai) aievea, (î îv) apiiát, chiar, (fig) curat *(I um spui ~ şi ferm)*

EXPLOAlAvb 1. a valoiilu i *(*l~/ei; s*e*l*e natiuaU)* 2. a asupri a împila iimpova î a napaslui, a oprima, a oropsi, i pciseeuti a pn,oni, a tiraniza, a ui,,isi, (m\ si ie,) i bintui (înv) a obidi a obijdui, a iii i si p i i, a

tiiamsi a tiiani (fig) a apaşi, a despuii i stoaicc a su,e, (icg fig) i stoci u iv fu). c ilc i *(A ~ masele)*

LXPLOATABII adj v do ifieal li *(Ic sui* se *~)*

lXPLOATVRLs 1 valoilicuc (~ *w or* resurse *naturale)* 2 cxliagcn scoaUic *(~ a tit tului)* J. (conci) explo 11tic *(O ~ de iilci moderna)* 4. asupnie, impilaic n.ipăstuiie, opresiune, oprimare, persecutare, persecuţi e, prigoană, prigonire, urgisire, (pop) asupieila, silnicie, (mv) avaníe, obidă, obidire, obijduire,

strânsoáre, (fig.) apăsare, despuiere, stoarcere. *(~ maselor.)*

EXPLOATAT adj., s. asuprit, împilat, năpăstuit, oprimat, oropsit, persecutat, prigonit, urgisit, (pop.) obidit, (înv.) obijduít. (fig.) apăsat, despuiat. *(Masele ~.)*

EXPLOATATOR adj., s. asupritor, împilător, opresiv, opresor, persecutor, prigonitor, (înv.) mâncătór, năpăstuitór, obiditór (tig.) apăsător. *(Forţele ~.)*

EXPLOATÁŢIE s. exploatare. *(O ~ petrolieră modernă.)*

EXPLODĂ vb. 1. a detona. *(*D*inam*i*ío~.)* 2. a se sparge. *(Un proiectil a ~ în aer.)* 3. a plesni, a pocni. *(Ce-a ~ ?)*

EXPLODÁRE s. 1. detonare. *(~ dinamitei.)* 2. spargere. *(~ unui proiectil.)*

EXPLORA vb. a sonda. *(A ~ fundul mării.)*

explora vb. v. ANALIZA. CERCETA. EXAMINA. INVESTIGA. STUDIA. URMĂRI.

EXPLORARE s. sondaj, sondare. *(~ fundulu*i *oceanic.)*

explorare s. v. ANALIZARE. ANALIZĂ. CERCETARE. EXAMEN. EXAMINARE. INVESTIGARE. INVESTIGAŢIE. STUDIERE. STUDIU.

EXPLOZIBIL adj., s. detonant, exploziv, fulminant. *(Un ~ puternic.)*

EXPLOZIE s. detonaţie. *(~ dinamitei.)*

EXPLOZIV adj., s. 1. adj., s. detonant, explozibil, fulminant. *(Substanţă ~.)* 2. adj. *(FON.)* ocluziv. *(Sunet ~.)*

EXPONENT s. 1. reprezentant, (fig.) interpret. *(~ al maselor.)* 2. *(MAT.)* (înv.)spunént. EXPONOMÉTRU s. *(FOTO)* pozometru. EXPOZANT s. expunător. *(~ la Galeria de artă.)*

EXPOZEU s. expunere. *(~ a fost urmărit*

cu interes.)

EXPOZITIV adj. enunţiativ. *(Propoziţie ~.)*

EXPRES adj., adv. 1. adj. clar, desluşit, explicit, inteligibil, lămurit, limpede, net, precis, răspicat, (livr.) comprehensibil, (înv.) apriát, (fig.) neted, |transparént. *(Un sens ~;* o *afirmaţie ~.)* 2. adv. clar, desluşit, explicit, lămurit, limpede, răspicat, (rar) aievea, (înv.) apriát, chiar, (fig.) curat. *(I-am spus ~ şi ferm.)* 3. adj. categoric, decis, ferm, formal, hotărât, neezitant, neoscilant, net, tranşant, (înv.) rezolut. *(Un refuz ~.*) 4. adv. anume, dinadins, intenţionat, înadins, special. *(A procedat ~ în acest sens.)*

EXPRESIE s. 1. formă. *(A dat ~ glndurilor sale.)* 2. (pop.) zicere. *(Dicţionar de locuţiuni şi ~ ii.)* 3. (în logica simbolică) *expresie validă*~== tautologie, lege logică, teză logică. 4. aer-aspect, chip, faţă, figură,| fizionomie, înfăţişare, mină, obraz, (înv. şi pop.){ boi, (reg.) săbáş, (înv.) schímă, vedere, (fam.) mutră. *(Avea*

o ~ *mulţumită.)* 5. fizionomie, mască. *(Actorul avea o ~ admirabilă.)*

EXPRESÍV adj. evocativ, evocator, nuanţat, pitoresc, plastic, pregnant, semnificativ, sugestiv, viu, (fig.) colorat. *(O descriere ~.)*

EXPRESIVITATE s. elocvenţă, plasticitate, pregnanţă, sugestivitate. *(Vervă satirică de mare ~.)*

EXPRIMA vb. 1. a expune, a formula. *(A-şi ~ ideile.)* 2. a vorbi. *(Se ~ greu.)* 3. a afirma, a arăta, a manifesta. *(Îşi ~ dorinţa de a...)* 4. a exterioriza. *(Îşi ~ sentimentele de bucurie.)* 5. a formula, a pronunţa, a rosti, a spune, a zice. *(A ~ următoarea opinie...)* 6. a prezenta. *(A ~ cuiva omagiile sale.)* 7. a înfăţişa, a reda, a reprezenta, (fig.) a traduce. *(Cartea ~ zbuciumul autorului.)*

EXPRIMARE s. 1. formulare, pronunţare, rostire, spunere, zicere. *(~ unei opinii.)* 2. afirmare, arătare, manifestare, (rar) manifestaţie. *(~ dorinţei cuiva.)* 3. limbă, vorbă, vorbire *(Îi poţi recunoaşte după* ~.) 4. limbaj. *(Are* o ~ *greoaie.*) 5. stil. *(Are o ~ plastică.)*

EXPULZA vb. *(JUR.)* (livr.) a relega. *(A ~ un cetăţean străin.)*

EXPULZARE s. *(JUR.)* (livr.) relegare, relegáţie. (~ *unui cetăţean străin.)*

EXPULZAI" adj. *(JUR.)* (livr.) relegat. *(Persoană ~.)*

EXPUNĂTOR s. expozant. *(~ la Galeriile de artă.)*

EXPUNE vb. 1. a arăta, a istorisi, a înfăţişa, a nara, a povesti, a prezenta, a relata, a spune, (înv.) a parastisi. *(A ~ subiectul unei piese.)* 2. a exprima, a formula. *(Îşi ~ ideile.)* 3. a prezenta a rosti. *(A ~* o *interesantă conferinţă.)* 4.a arăta, a demonstra, a explica. *(A ~ o teoremă.)* 5. a descrie, a înfăţişa, a prezenta, a reda, a zugrăvi, (înv.) a depínge, a prescrie, a scrie, a zografisi, (fig.) a picta. *(A ~ intr-o nuvelă viaţa de la ţară.)* G. a elabora, a emite, a enunţa, a formula. *(A ~ o nouă teorie asupra...)* 7. a arăta, a etala, a întinde *(Îşi ~ marfa pe tarabă.)* 8. a întinde, a pune. (~ *rufele la uscat.)* 9. a(-şi) primejdui, a(-şi) risca. *(Şi-a ~ viaţa.)* 10. a se hazarda, a risca. *(Te rog să nu te ~.)* 11. a supune. *(L-a ~ unor* Primejdii *inutile.)*

EXPUNERE s. 1. arătare, istorisire, înfăţişare, narare, povestire, prezentare, relatare, (rar) relaţie, (înv.) spunere. *(O ~ fidelă a faptelor.)* 2. expozeu. (~ *a fost urmărită cu interes.)* 3. descriere, înfăţişare, prezentare, redare, zugrăvire, (rar) descripţie, zugrăveală, (înv.) scriere, scrisoare. *(~ a stărilor (ie lucruri, într-un roman.)* 4. elaborare, emitere, enunţare, formulare. *(~ unei noi teorii asupra...)* 5. etalaj, etalare, întindere. (~ *mărfii pe tarabă.)*

EXPUS adj. nesigur, periculos, primejdios. *(Un loc ~.)*

EXTAZ s. adorare, adoraţie, extaziere. *(Stare de ~.*)

EXTAZIA vb. a se minuna. *(Se ~- în fata splendorilor naturii.)*

EXTAZIERE s. adorare, adoraţie, extaz. *(Stare de ~.)*

EXTENSIUNE s. 1. extindere, întindere. *(Mişcări de ~ a braţelor.)* 2. amplificare

ciestere, dezvoltare, extindere, lărgire, mărire *(~ schimburilor comerciale)* 3. amploare, extindere, proporţie *(Focul a luai o mare ~)* 4. *(LOG)* denotaţie, sferă

EXTENUA vb a epuiza a fringe, a istovi, a seca, a secătui, a sfârsi, a slei a stoaice, a vlăgui, a zdrobi, (reg) a stoci, (prin Olt si Munt) a dehobi, (înv) a zămoi 1 (fig) i suge *(Munca bruia l-a ~)*

LX1ENUÁNI adj epuizant, istovitor, obo sitor, trudnic, (rar) vlăguitei (pop) ostenitor, (înv şi reg) ostemcios *(O munca ~)*

EXTENUARE s epuizare, istoveala, isto vire, secătuire, sfirşeală, slăbiciune sleire, sur menaj, surmenare, vlăguire, (înv si reg) slă bie, (înv livr) marasm *(Stare de totala ~)* FXLENUÁT adj epuizat, frint, istovit, piapădit, rupt, secat, secătuit, síirşit, sleit, tors, trudit, vlăguit, zdrobit, (Mold) batojit, (pi in Munt)tihobit, (mv) stătut *(Sa întors ~ de la lucru)*

EXIERIÓRadj, s l.adj extern *(Partea~ a fructului)* 2. s. íaţadă fată *(~ unei clădiri)*

EXTERIORIZA vb 1. a exprima *(îsi ~ sentimentele de bucurie)* 2. a (se) arăta, a (se) manifesta *(\u se ~ ca un om supurat)*

EXTERMINA vb a distruge, a masacra, a măcelari, a nimici, a prăpădi a stirpi (pop si fam) a căsăpi (reg) a chesagi (mv) a con cern, a snopi a stropşi *(1 ~ întreaga popu latie)*

EXTERMINARE s distrugere masacrare,

măcelărire, mmicue, stirpire, (iar) măcelărit,

(pop si fam) căsăpire *(~ întregii populata)*

EXTERMINAI adj distrus nimicit, st ir

pit *(*O *specie ~)*

EXIERMTNATORadj nimicitor *(Agent ~)* EXTERN adj 1. exterior *(Partea ~ a unui fruct)* 2. stiăm *(Probleme ~ preocupa nlor noastre)* EXTINCTOR s stmgătoi *(~ de incendii)* extincţie s v. DECEDARE DECES DIS PARIŢir MOARTE PIEIRE PR VPĂDIRr RÂPOS VRE SFÂRSI T SriNGLRr SU COMBARF

EXIÍNDE vb 1. a (se) întinde *(Se ~ pe o suprafaţă tot mai mare)* 2. a creste, a (se(lărgi, a (se) mări, a (se) ridica, a spori, a (se) urca *(Suprafeţele cultivate s-au ~ la)* 3. a (se) întinde, a (se) lărgi, a (se) lăţi, a (se) mari *(Şi a ~ staptnirea peste)* 4. a se

întinde a se lăţi, a se propaga, *i* se răspândi, (nr) a pălălăi (pop) a merge, (mv si reg) a pălai, (înv) a sări *(Focul s a ~ şi la curtea vecina)* 5. a circula, a se împrăştia a se întinde a se lăţi, a se propaga, a se răspmdi, a se transmite, (înv) a se răşchira, a se tinde *(\eUea, zvonul se ~ dm gura n gura)*

EXTINDERE s 1. extensiune, întindere. *(Mişcau de ~ a braţelor) 2.* creştere, lărgire, mărire, sporire *(~ suprafeţelor cultivate)* 3. amploare, extensiune, proporţie *(Focul a luat o mare ~)* 4. amplificare, creştere, dezvoltare, extensiune, lărgire, mărire *(~ schimburilor comerciale)*

EXTÍNS adj crescut, lărgit mărit sporit *(Suprafeţe cultivate ~)*

EXTIRPA vb *(MED)* a exciza, a scoate *(A ~ o porţiune dintr un organ)*

EXTIRPARE s *(MED)* 1. ablaţiune exere?ă, scoatere *(~ apcndicelui)* 2. exeme *(~ unei tumori)*

cxtlrpalor s v CLLIIVATOR

EXTORCA vb (fig) i scurge i stoaue *(A ~ pe cineva de bani)*

EXTORCARE s (fig) stoarcere *(~* cuiva *de bani)*

EXIRABLGrTAR idj supubugetai *(Pre vederi ~)*

EXTRACŢII s extragcie, scoatere (~ *unui dinte)*

extracţie s v NAS 1 ERE OBÂRSIE ORI GINE PRO\ENlENŢ\

EXTRADO1AL adj *(JUR)* paiafeiiiil *(Înscris ~)*

EXTRAF1N adj supeifm, (rar) străfin, suprafm *(Un lichior ~)*

EXTRÁGL vb 1. a scoate, (pop) a trage *(A ~ o măsea, un cui, un glonţ)* 2. a lui a scoate *(A ~ apa din fmlina)*

LX J RĂGI RE s 1. extracţie scoatere *(~ unui dinte)* 2. scoatere, (pop) ti agere (~ *glonţului prin operaţie)* 3. exploataie, scoateie *(~ ţiţeiului)*

EXTRAORDINAR adj, adv 1. adj colosal enorm, excepţional fabulos fantistic, fenomenal, foimidabil, gigantic grozav, imens mfinit neauzit nebun negrăit neânchipuit, nemaiau/it, nemaicunoscut nemai mtilmt, nemaipomenit, nemaiva/ut nesfirsit, nespus teribil uimitor uluitor unu uriaş, divt) mirabil, (mv) imnin necrezut (fig) piramidal *(A avut dm nou un noioc ~)* 2. adj colosal (livi) pantagruelic, (fig) de vorant *(O foame ~)* 3. adj colosal, giganţii, titanic ui las *(L forturi ~)* 4. adj colosal, cumplit, fenomenal, formidabil, groaznic gro /iv, infernal, înfiorător îngrozitor, inspăi mmtător, năpr isnic, straşnic, teribil, (Tr.rsih) pogan, (fig) îndrăcit, tuibát *(O vijelie ~)* 5. adj specia] *(O comisie o seiiune ~)* 6. adj de ăvirsit, excepţional, formidabil, ideal, magistral, minunat, perfect, splendid, sublim, superb, (mv) săvusit *(O ~ punere tn scena, interpretare)* 7. adv deosebit, excepţional, extrem, foaite, grozav teribil *(~ de bun)* 8. IQV excepţional, gro/av, neimipomemt, sfisietor *(O melodie ~ de trist<)*

EXTRAPOLĂRI s *(7 II OZ MAT)* extra-polatie

EXTRAPOIAŢH s *(HI OZ M \I)* ex trapolare

EXTRAS s fragment pasaj (mv) pont *(Un ~ dintr o poezie)*

EXTRAVAGANT adj bizar, erudit curios, excentric, fantasmagoric, fantezist nu xph-cabil, insolit, năstruşnic, neobişnuit, oiigmal, paradoxal, singular, straniu, (livr) abracada. bránt, (rar) străin, (pop) pidósmc, pocit poz. nás, (Mold) deşănţat, (Transilv, Ban şi Olt.) şod, (înv) ciudós, (grecism înv) paraxín, (fam)

sanchíu, (fam. fig.) fistichiu, întors, sucit, trăsnit, *(Ce chestie ~ !)*

EXTRAVAGANŢĂ s. bizarerie, ciudăţenie, excentricitate, fantezie, originalitate, teribilism. *(Ce slnt ~eie astea?)*

EXTREM adj., adv. 1. adj. terminal. *(Parte ~ a unui obiect.)* 2. adj. drastic, radical. *(Măsură ~.)* 3. adv. foarte, tare, (prin Bucov.) prăci. (înv.) vârtós. *(~ de dimineaţă.)* 4. adv. deosebit, excepţional, extraordinar, foarte, grozav, teribil. *(~ de bun.)*

EXTRÉxMĂ s. 1. cap, capăt, colţ, extremitate, limită, margine, (înv.) sconcénie. *(La cealaltă ~ a ţării.)* 2. *(SPORT)* aripă. *(Joacă ~ atingă, la fotbal.)*

EXTREMITATE s. 1. cap, capăt, colţ, extremă, limită, margine, (înv.) sconcénie. *(Li cealaltă ~ a ţării.)* 2. limită, margine, (Înv.) soroc. *(La~ clmpiei.)* 3. latură, margine, parte. *(Doarme pe ~ dreaptă a patului.)* 4. cap, capăt, căpătâi. *(La ~ patului.)* 5. cap. capăt. *(~ de dinapoi a bărcii.)* 6. cap, capăt, vârf. *(~ bastonului.)*

EXTRUDARE s. *(TEHN.)* extruzlune. *(~ a unui metal.)*

EXTRUZIUNE s. *(TEHN.)* extrudare. *(~ u/un metal.)*

EXUBERANT adj. expansiv. *(Om ~.f* EXUBERANŢĂ s. expansivitate. *(~* unui

tlnăr.)

EZERÍNĂ s. *(FARM.)* fizostigmină.

EZITĂ vb. 1. a se codi, a pregeta, a şovăi, (înv. şi reg.) a se îndoi, (reg.) a se îngăima, a se nedumeri, a se tlntăvi, (Mold.) a se cioşmoll, (prin Olt.) a se scârciumi, (înv.) a se cruţa, a lipsi, (fig) a oscila, (inv. fig.) a se atlrna, a se cumpăni, a se legăna. *(A ~ să se ducă acolo.)* 2. a aştepta, a şovăi.*(N-a mai~o clipă şi.../*

EZITANT adj. 1. fluctuant, indecis, nedecis, nchotărlt, şovăielnic, şovăitor, (rar) şovăind, şovăit, (reg.) codélnie, (prin Munt.) pregetós, (inv.) înclinătór, îndoielnic, pregetătór, târ-ziélnic, (íig.) oscilant. *(Atitudine ~ / om ~.|* 2, nehotărlt, nesigur, şovăielnic. *(Mers ~./*

EZITARE s. 1. codealá, codire, fluctuaţia, îndoială, neliolărâre, pregelare, şovăi-ilă, şovăire, (iivr.) indeeí/je, (pop.) preget, (tig.) osci-iáre, oscilaţie. (~ *iui nu era justificata.)* 8. nehotărire, nesiguranţă, şovăială, şovăire. í-x íííi*va la mers.)*

EZOTERIC adj. ascuns, secret, tainic. *(O doctrină ~.)*

FABRICA vb. 1. a face, a produce. *(Urina ~ 100 de automobile pe zi.)* 2. a confecţiona, a executa, a face, a produce. *(A ~ noi sorti-meiite de îmbrăcăminte.)*

FABRICARE s. 1. fabricaţie, producţie. *(Pr,cesul de ~.)* 2. confecţie, confecţionare, executare, facere, făcut, producere. *(~ unor sortimente de îmbrăcăminte.)*

FABRICAŢIE s. fabricare, producţie. *(Proces di de ~.)*

FABRICĂ s. uzină, (reg.) maşină, (germanism, in Ban.) vere, (înv.) cherhana. *(A intrat pe poarta ~.)*

FABULAŢIE s. acţiune, afabulaţie, intrigă, subiect, (livr.) tramă, (rar) fabulă, (fig.) ţesătură. *(~ unui roman.)*

I-ÁBULĂ s. *(LIT.)* (pop.) tâlc. *(O ~ de Esop.)*

fábuli s. v. ACŢIUNE. AFABULAŢIE. FA-BULAŢIE.^ INTRIGĂ. SUBIECT.

FABULOS adj. 1. fantastic, legendar, miraculos, mitic, supranatural, (înv.) surnaturál. *(Personaje ~.)* 2. colosal, enorm, excepţional, extraordinar, fantastic, fenomenal, formidabil, gigantic, grozav, imens, infinit, neauzit, nebun, negrăit, neânchipuit, nemaiauzit, nemaicunoscut, nemaiintilnit, nemaipomenit, nemaivăzut, nesflrşit, nespus, teribil, uimitor, uluitor, unic, uriaş, (livr.) mirábil, (înv.) manín, necrezut, (fig.) piramidal. *(A avut din nou un noroc ~.)* 3. colosal, enorm, gigantic, imens, uriaş, {înv. şi reg.) nămilós, (înv) urieşésc, (fig.) astronomic. *(De proporţii ~.)*

FACE vb. 1 a executa, a realiza, (pop. şi fam*.)* a meşteri, a meşterui. *(~ o ladă; ce ~ acolo?)* 2. a fabrica, a produce. *(În uzină se ~ 100 de automobile pe zi.)* 3. a confecţiona, a •executa, a fabrica, a produce. *(A ~ noi sortimente de îmbrăcăminte.)* 4. a efectua, a executa, a 'mplini, a îndeplini, a înfăptui, a realiza, a sávirşi. (înv. şi pop.) a plini. *(Am ~ tot ce mi-ai dat.)* 5. a efectua, a executa a făuri, a înfăptui, a realiza, a săvârşi. *(A ~ o lucrare durabilă.)* G. a depune, a desfăşura, a duce, a efectua, a executa, a îndeplini, a

întreprinde, a presta. *(A ~ acolo o muncă utilă)* 7. a se intî:r.pla. *(Cum a zis, aşa s-a ~.)* 8. a clădi, a construi, a dura a înălţa, a ridica, a zidi, (livr.) a edifica, (înv.) a tetneia. *(A ~ o nouă şcoală.)* 9. a găti, a pregăti, a prepara, (înv, şi pop.) a preface, (Transilv. şi Ban.) a păzi, (Transiiv.) a socăci. *(~ mlncarea.)* 10. a da. *(A ~ o gaură.)* 11. a aranja, a pregăti. *(~ patul.* > 12. ? lustrui, a văcsui, (Bucov.) a putui, (prin Transilv. şi nordul Munt.) a puţului. *(A ~ cuiva încălţămintea.)* 13. a aprinde, a aţiţa. *(E frig, trebuie să ~ focul.)* 14. a alcătui. a compune, a concepe, a elabora, a formula,

a întocmi, a redacta. *(El a ~ raportul.)* 15. a efectua, a opera. *(A ~ unele modificări pe text.)* 1G. a efectua, a întreprinde. *(A ~ studii am-pie.)* 17. a juca. *(~ un şah cu mine?)* 18. a efectua, a executa, a îndeplini, a presta, a-şi satisface. *(~ serviciu! militar.)* 19. a exercita, a practica, a profesa, (înv.) a metaliirisi, a pro-fesui. *(~ avocatura.)* 20. a studia, a urma. *(~ medicina.)* 21. a proceda. *(~ cum crezi!)* 22. a naşte, (înv. şi pop.) a zămisli, (înv.) a prăsi. *(O femeia a ~ un băiat.)* £3. a făta, a naşte, (prin Transilv.) a pui. *(Vaca a ~* us *viţel.) 24.* a procrea, (înv. şi pop.) a zămisli. *(Un bărbat care ~ un copil.)* 25. a oua. *(Găina a ~ două ouă.)* 26. a da. a produce, a rodi. *(Pomul ~ multe mere.)* 27. a da, a produce. *(Solul ~ rod bogat.)* 28. a institui, a stabili. (~ *legi.)* 29. a administra, a aplica. *(A ~ cuiva un tratament.)* 30. (fam.) a trage. *(A ~ ua chef.)* 31. a comite, a făptui, a săvârşi, (înv.) a plini. *(A ~ o infracţiune.)* 32. a afla, a concepe, a crea, a descoperi, a elabora, a găsi, a gindi, a imagina, a inventa, a născoci, a plănui, a plăsmui, a proiecta, a realiza, a scorni, (înv. şi pop.) a izvodi, (pop.) a iscodi, a închipui, (reg.) a tocmi, (înv.) a unelti, (fig.) a naşte, a urzi, a zămisli. *(A ~ un nou sistem de...)* 33. *(BIS.)* a crea, a zidi. *(Biblia scrie că Dumnezeu a ~ lumea.)* 34. a deveni, (prin Transilv.) aapuca. *(S-a ~ destul de măricel.)* 35. a deveni. *(S-a Inllmplal să se ~ om de treabă.)* 3G. a deveni, a se preface, a se transforma. *(Totul s-a ~ scrum.)* 37. a preface, a schimba, a transforma. *(Băutura, din om te ~ neom.)* 38. a se preface, a simula, (reg.) a se marghioli, (înv.) a se făţarnici. *(Se ~ că e nebun.)* 39. a convinge, a decide, a determina, a hotărî, a îndupleca, (înv.) a îndemna, a pleca. *(L-a ~ să vină.)* 40. a cauza, a crea, a da, a determina, a pricinui, a produce, a provoca, a itirni. *(Medicamentul li ~* o *senzaţie de...)* 41. a (se) produce, a (se) provoca, a (se) stân.i. *(A ~ mare vilvă.)* 42. a constringe, a forţa, a obliga, a sili, (livr.) a soma, a violenta, (pop.) a silnici, (înv. şi reg.) a strânge, (prin Ban.) a ţipi, (înv.) a asupri, a îndemna, a necesita, a pripi, a silui, a strimtora, (fig.) a presa. *(L-a ~ să mărturisească.)* 43. *a* destina, a hărăzi, a meni, a predestina, a sorti, a ursi. *(Slnt ~ să fie fericiţi.)* 44. a deseânta, a fermeca, a meni, a ursi, a vrăji, (pop.) a solomoni, (reg.) a bobonii a bosconi, a boscorodi, a rivni, (prin Transilv.) a pohibi. *(Ii ~ cu ulcica.)* 45. a prevesti. *(~ a...)* 46. a căpăta, a contracta, a lua, (pop.) aprinde. *(A ~ o gripă.)* 47. a acumula, a aduna, a agonisi, a economisi, a strânge (pop.) a chivernisi, (reg.(a priştipi, a răgădui, n selipui,

F

(Tra.isilv.) a mirui, (Olt. şi Munt.) a scofeli, (Ban.) a stăci, (Transilv. şi Maram.) a şporoli, (prin Maram.) a zorobi, (fig.) a prăsi. *(A ~ o adevărată avere.)* 48. a costa, a fi, a reveni, (rar) a preţui, (înv. şi reg.) a veni, (înv.) a costişi. *(Clt~ metrul de stofă?)* 49. a preţui, a valora, (rar) a preţălui, (pop.) a plăti. *(Obiectul acesta ~* o *mie de lei.)* 50. a merita. *(Dai un ban, dar ~.)* 51. a desemna, a numi, a pune, (înv. şi pop.) a orândui, (înv.) a provivasi, a rândui. *(L-a~ ministru al său.)* 52. a califica, a numi, (fig. şi fam.) a categorisi, (fig.) a eticheta, a taxa. *(La ~ prost.)* 53. a se ivi, a se lăsa, a sosi, a veni. *(Cum se ~ seara, pleacă.)* 54. a

spune, a zice. *(El ~.- – Nu vreau t)* 55. a merge, a parcurge, a străbate. *(~ zilnic 10 km-l*

FACERE s. 1. confecţie, confecţionare, executare, fabricare, făcut, producere. *(~ unor halate.) 2.* efectuare, executare, execuţie, împlinire, îndeplinire, înfăptuire, realizare, săvirşire, (înv.) săvirşít. *(~ unei lucrări.)* 3. executare, execuţie, făurire, realizare. *(~ unei opere durabile.)* 4. făcut, gătire, gătit, pregătire, pregătit, preparare, preparat. *(~ mincării.)* 5. aranjare, pregătire. *(~ patului.)* 6. aprindere, aţâţare. *(~ focului.)* 7. comitere, făptuire, săvârşire. *(~ unei crime.)* 8. *(BIS.)* creare, zidire, (inv.) tocmeală. *(~ lumii, după biblie.)* !). *(BIS.)* creaţie, geneză, (inv.) naştere, ródină, roditúră, tvorénie. *(Cartea ~* in *biblie.)*

facere s. v. NAŞTERE. PARTURIŢIE. PROCREARE. PROCREAŢIE.

FÁCHIE s. (pop.) văpaie, văpáiţă, (Munt.) masalá, (Olt.) vălúg. *(~ pentru speriat peştii.)* fáchie s. v. FACLĂ. FĂCLIE. TORŢĂ. FACÍL adj., adv 1 adj. necomplicat, nedi-ficil, simplu, uşor. *(La matematică are o problemă ~; o trcabă~.)* 2. adj. comod, lesnicios, uşor. *(O cale ~ de rezolvare.)* 3. adv. comod, lesne, uşor. *(Rezolvă ~ problema.)*

FACILITA vb. a favoriza, a înlesni, a uşura. *(A ~ producerea unui fenomen.)*

FACILITARE s. favorizare, înlesnire, uşurare. *(~ unei întrevederi.)*

FACíLITÁTE s. 1. înlesnire, simplitate, uşurinţă, (rar) lesniciúne, uşurătate, uşuríme. *(~ rezolvării unei probleme.)* 2. (mai ales la pi.) înlesnire, uşurare. *(I-a făcut unele ~tăţi de plată.)*

FACLĂ s. făclie, torţă, (înv.) fáchie, lam-pádă, masalá. *(~ pentru luminat.)*

FACTITÍVadj. *(GRAM.)* cauzativ. *(Verb~.)* FACTOR s. I. condiţie. *(~ de mediu.)* II. poştar, poştaş, poştă, (rar) curier, (reg.) poş-tálăş, poştalău, (prin Mold.) plicár, (înv.) îm-părţitór. *(A venit ~ cu o recomandată.)* FÁCTORIŢĂ s. poştăriţă. FACTURĂ s. 1. caracter, fel, gen, natură. *(Compoziţie de o ~ aparte.) 2.* conformaţie, constituţie, fizic, natură, structură, (înv.) temperament*. (Fiinţă cu o ~ delicată sau robustă.)* FACŢIUNE s. *(POLITICĂ)* partidă. *(Din~ adversă.)*

FACULTATE s. 1. aptitudine, capacitate, însuşire, posibilitate. *(~ intelectuale,) 2.* însuşire, proprietate. *(Magnetul are ~ de a atrage fierul.)*

FACULTATIV adj. 1. benevol, nesilit. *(Contribuţii ~.)* 2. *(JUR.)* supletiv. *(*O *normă legală ~.)*

FAD adj. 1. dulceag, insipid, searbăd, (rar) spelb, (Transilv.) líhod, (Bucov.) línced *(O míncare ~.)* 2. leşietic, leşios, sălciu, searbăd, (înv.) sălciós, sălcós. *(Gust ~.)*

fad adj. v. ANOST. NEINTER ESANT, PLICTICOS. PLICTISITOR.

FAGOT s. *(MUZ.)* (rar) basón. *(Cânld la ~.)*

FAGURE s. (înv. şi reg.) stréde. *(Un ~ cu miere.)*

FAIANŢĂ s. (livr.) majolícă. (înv.) cinic.

fáie s.v. CIUMĂFAIE. LAUR

FAIMĂ s. 1. celebritate, glorie, prcMigiu, renume, reputaţie, (fig.) strălucire. *(Si-a cişti-gat o ~ fără precedent.)* 2. notorietate, prestigiu, renume, reputaţie, vază, (înv.) vilvă. *(Un medic de ~.)* 3. popularitate, renume, reputaţie, (înv.) poporalitáte, (fig.) priză. *(Se bucură de oarecare ~.)* 4. renume, veste, (pop.) pomină. *(La mers ~ pretutindeni.)* 5. nume, renume, reputaţie. *(Se bucură de ~ rea.)*

FAIMOS adj. I. celebru, ilustru, mare, renumit, reputat, vestit, (înv. şi pop.) mărit, numit, (reg.) revestít, (Transilv.) híreş, (înv.) norocit, (grecism înv.) perífan, (fam.) arhicunoscut, (fig.) strălucit, (rar fig.) strălucitor. *(Un ~ savant.)* 2. consacrat, cunoscut, notoriu, recunoscut, renumit, reputat, vestit. *(Un sportiv ~)* 3. legendar. *(Un erou ~.)* FALANSTERlANlSM s. *(POLITICĂ)* ar-

monism, foiirierism, garantism.

FALĂ s. 1. aroganţă, fudulie, infatuare, înfumurare, îngimfare, mândrie, orgoliu, seine-ţie, trufie, vanitate, (livr.) fatuitate, morgă, prezumţie, suficienţă, (rar) superbie, ţanţoşíc, (inv. şi pop.) măreţie, mărire, (pop. şi fam.) ifos, ţâfnă, (reg.) făloşcnie, făloşíe, (înv.) fălnicíe, laudă, mărie, mărime, mindréţe, pohfălă, preaânăl-ţâre, preaânălţíme, semeţíre, trúfă, trufăşíe, zădărnicie. *(~ lui este cu totul nejustificată.)* 2. (concr.) glorie, mândrie. *(El e ~ tării noastre.)*

fală s. v. PARADĂ. POMPĂ.

falbalá s. v. VOLAN.

FALCĂ s. *(ANAT.)* 1. maxilar, (fam. fig.) căprior. *(Cu un pumn li strămută ~.)* 2. mandibulă, maxilar. *(~ ta insecte şi crustacee.)* 3. maxilă. *(~ la unele moluşte.)*

FALD s. creţ, cută, godeu, pliseu, pliu, (reg.) pătură. *(~ al unei rochii.)*

FALIMENT s. *(FIN.)* bancrută, crah, (înv. şi reg.) selamét, (înv.) mofluz, mofluzénie, mofluzíe, mofluzlî'c, (înv., în Transilv.) crídă. *(~ al unei mari întreprinderi capitaliste.)*

FALIMENTAR adj. *(FIN.)* insolvabil. *(O întreprindere ~.)*

FALÍT adj., s. *(FIN.)* 1. adj. insolvabil. *(Negustor ~.)* 2. s. bancrutar, (inv.) mofluz, mofluzit. *(Un ~ şi creditorii săi.)*

FALNIC adj. 1. grandios, impozant, impresionant, impunător, maiestos, măreţ, semeţ, splendid, (livr.) magnific, (pop.) mândru, (înv. şi reg.) fălos, (fig.) trufaş. *(Vlrfurile ~ ale munţilor.)* 2. arătos, aspectuos, frumos, impozant, (pop.) míndru. *(O casă ~.)* 3. glorios, strălucit, (înv.) fălos. *(Un ~ viitor.)*

falnic adj. v. FUDUL. GRANDOMAN. INFATUAT. ÎNCREZUT. ÎNFUMURAT.

ÎNGÂMFAT. MEGALOMAN. MÂNDRU. ORGOLIOS. SEMEŢ. TRUFAŞ. ŢANŢOŞ. VANITOS.

FALS adj., s., adv. I. adj. contrafăcut, falsificat, neautentic, plăsmuit, (înv.) mincinos. *(Document ~.)* 2. s. contrafacere, falsificare, falsificaţie, plăsmuire. *(Acest document este un ~.)* 3. adj. artificial, (livr.) postíş, (reg.) prepus. *(Păr ~; dinţi ~.)* 4. adj. falsificat, (pop.) rău, (înv.) calp. *(Bani ~.)* 5. adj. contrafăcut, (înv.) strârnb. *(Aur ~.)* 6. adj. artificial, contrafăcut, imitat. *(Pietre ~.)* 7. adj. eronat, greşit, incorect, inexact, neadevărat, (înv. şi reg.) smintit. *(Rezultat ~ al unui calcul.)* 8. adj. eronat, greşit, inexact, neexact, nefondat, neântemeiat, (înv. fig.) rătăcit. *(O ştire ~.)* 9. adj. inautentic, inventat, mincinos, născocit, neadevărat, neautentic, neântemeiat, nereal, plăsmuit, scornit, (înv.) minţit, răsuflat, spúriu, (pop. fig.) strimb. *(Afirmaţii ~; mărturie ~.)* 10. adj. alterat, deformat, denaturat, mistificat, răstălmăcit, *(Adevăr ~.)* 11. adj. *(PSIH.) falsă recunoaştere* = paramnezie. 12. adv. (pop. fig.) strârnb. *(Jură ~.)* 13. adj. (înv.) mincinos. *(Un profet ~.)* 14. adj. pretins. *(Un ~ inspector.)* 15. adj. duplicitar, fariseic, făţarnic, ipocrit, mincinos, perfid, prefăcut, şiret, viclean, (livr.) machiavelic, (rar) machia-velístic, (reg.) proclet, (înv.) făţărít, telpiz, (fig.) iezuit, iezuític, (pop. fig.) pestriţ, (înv. fig.) calp, zugrăvit. *(Atitudine ~.)* 16. adj. afectat, artificial, căutat, forţat, nefiresc,

nenatural, nesincer, prefăcut, silit, silnic, studiat, teatral, (rar) teatralíst. *(Gesturi ~.)* 17. adj. afectat, artificial, bombastic, căutat, convenţional, declamator, emfatic, făcut, grandilocvent, manierat, nefiresc, nenatural, pompos, pretenţios, retoric, (fig.) preţios, sunător, umflat. *(Stil, limbaj~.)* 18.adj. nearmonios. *(Noíe~.)* falsár s. v. FALSIFICATOR. MĂSLUITOR. PLĂSMUITOR.

FALSIFICA vb. 1. a contraface, (pop. şi fam.) a drege, (pop.) a preface. *(A ~ băutura.)* 2. (fam. şi peior.) a plastografia. *(I-a ~ semnătura.)* 3. a contraface, a plăsmui. *(A ~ un document.)* 4. a măslui. *(A ~ alegerile.)* 5. a altera, a contraface, a deforma, a denatura, a escamota, a măslui, a mistifica, a răstălmăci, (fig.) a silui, (înv. fig.) a sminti, a strâmba. *(A~ sensul, adevărul celor spuse de cineva.)*

FALSIFICARE s. 1. (fam. şi peior.) plasto-grafiére. *(~ semnăturii cuiva.)* 2. contrafacere, fals, falsificaţie, plăsmuire, *(Acest document este o ~.)* 3. măsluială, măsluire, măsluit. *(~ alegerilor.)* 4. alterare, deformare, denaturare, escamotare, mistificare, mistificaţie, răs-

tălmăcire, (fig.) siluire. *(~ sensului celor spuse de cineva.)*

FALSIFICAT adj. 1. contrafăcut, (pop.) dres, făcut, prefăcut, (reg.) stricat. *(Vin ~.)* 2. (fam. şi peior.) plastografiát. *(Iscălitură* -w.*)* 3. contrafăcut, fals, neautentic, plăsmuit, (înv.) mincinos. *(Un document ~.)* 4. fals, (pop.) rău, (înv.) calp. *(Bani ~.)* 5. măsluit. *(Ale-geri ~.)*

FALSIFICATOR s. măsluitor, plăsmuitor, (înv.) falsár, (fam. şi peior.) plastograf. *(Condamnat ca ~.)*

FALSIFICAŢIE s. contrafacere, fals, falsificare, plăsmuire. *(Acest document este o ~.)* FALSITATE s. 1. inexactitate, neadevăr, neexactitate, netemeinicie. *(~ unei afirmaţii.)* 2. duplicitate, făţărnicie, ipocrizie, minciună, perfidie, prefăcătorie, viclenie, vicleşug, (livr.) fariseism, machiavelism, tartuferíe, tartufísm, (rar şi fam.) machiaverlíc, (înv.) făţăríe, pre-făcánie, prefăcătúră, procleţíe, (fig.) iezuitísm, mascaradă. *(A fost demascată ~ lui.)* fámen s. v. EUNUC.

FAMILIAL adj. casnic, domestic, gospodăresc. *(Treburi ~.)*

FAMILIAR adj. I. obişnuit, simplu. *(Stil~.)* 2. afectuos, cordial, intim, prietenesc, prietenos. *(Nota ~ a conversaţiei.)* 3. cunoscut, ştiut. *(Locuri ~.)*

FAMILIARIZA vb. a (se) aclimatiza, a (se) acomoda, a (se) adapta, a (se) deda, a (se) deprinde, a (se) învăţa, a (se) obişnui, (reg.) a (se) hârsi. *(S-a ~ in noul mediu.)*

FAMILIARIZARE s. aclimatizare, acomodare, adaptare, dedare, deprindere, obişnuire. *(~ unei plante într-un mediu nou.)*

FAMILIARIZAT adj. acomodat, dedat, deprins, obişnuit. *(Un om ~.)*

FAMILIE s. 1. neam, viţă, (livr.) stirpe, (astăzi rar) seminţie, (înv. şi pop.) sământă, (înv. şi reg.) seminţénie, tăláie, (Mold. şi Tran-silv.) pojíjie, (înv.) femeie, rudă, rudenie. *(S-a adunat cu toată ~ lui.)* 2. neam, sânge. *(E din ~ noastră.)* 3. casă, cămin, (rar) menaj. *(Are ~ grea.)*

FANA vb. a se trece, (fig.) a se ofili, a se veşteji. *(O femeie care s-a ~.)*

fanar s. v. CRÂNG. FELINAR. LAMPĂ. PRÂSNEL.

fanaragíu s. v. LAMPAGIU. FANARIOT adj. fanariotic. *(Domniile ~.)* FANARIÓTIC adj. fanariot. *(Cultura ~.)* FANAT adj. trecut, (fig.) ofilit, veşted, veştejit. *(O femeie ~.)*

FANATIC adj., s. *(BIS.)* bigot, habotnic, (pop. şi fam.) bisericós, (înv.) pravoslavnic. *(Credincios ~.)*

FANATÍSM s. *(BIS.)* bigotism, habotnicie, (livr.) fervoare, (rar) bigoteríe. *(~ unui credincios.)*

FANDOSEALĂ s. capriciu, chef, fantezie, fason, fiţă, maimuţăreală, moft, naz, poftă, prosteală, sclifoseală, toană, (pop. şi fam.) pârţág, scălâmbăiálă, scălâmbăiére, scălâmbăi-túră, (pop.) fasoleálă, háchiţă, izmeneală, pan-dalíe, (înv. şi reg.) marghiolíe, nacafá, pală.

(reg.) marghioleálă, năbădáie, toáncă, zâmbâc, (Transilv.) pont, (Mold., prin Bucov. şi Tran-silv.) súcă, (înv.) schimonosire, schimonosi-túră, (grecism înv.) paraxénie, (fam.) bâzdíc, íarafastâc, marafet, (fam. fig.) boală, dambla. *(N-a fost declt o obişnuită ~ de-a ei.)*

FANDOSÍ vb. a se afecta, a se maimuţări, a se prosti, a se sclifosi, (pop. şi fam.) a se scălâmbăia, (pop.) a se fasoli, a se izmeni, (înv. şi reg.) a se sfandosi, (reg.) a se mandosi, a se marghioli, a se schimonosi, (înv.) a se maraíetui. *(Nu ie mai ~ atltal)*

FANDOSIT adj. boieros, capricios, mofturos,

năzuros, pretenţios, sclifosit, (pop.) izmenit,

(reg.) năsfirós, năturós. *(E cam ~ dumnealui I)*

FANEROGÁMĂ s. *(BOT.)* antofită, sperma-

tofită. *(Plantele cu flori sini ~.)*

FANFARĂ s. muzică, (rar) capelă. *(În parc clnta ~.)*

FANFARON s., adj. lăudăros, (rar) lăudă-ciós. *(Nu e declt un ~.)*

FANFARONADĂ s. lăudăroşenie, (rar) lău-dăroşíe, (franţuzism) rodomontádă. *(Radu e de-o ~ insuportabilă.)*

FANION s. steag. *(~de semnalizare.)* FANÓN s. *(ANAT.)* salbă. *(~ la gltul bovinelor.)*

FANOTRÓN s. *(FIZ.)* gazotron. *(~ este o diodă.)*

FANTASMAGORIC adj. 1. fantastic, ireal. *(O imagine ~.)* 2. bizar, ciudat, curios, excentric, extravagant, fantezist, inexplicabil, insolit, năstruşnic, neobişnuit, original, paradoxal, singular, straniu, (livr.) abracadabrant, (rar) străin, (pop.) pidósnic, pocit, poznaş, (Mold.) deşănţat, (Transilv., Ban. şi Olt.) şod, (înv.) ciudós, (grecism înv.) para\ín, (fam.) sanchíu, (fam. fig.) fistichiu, întors, sucit, trăsnit. *(Ce chestie ~ !)*

FANTASMAGORIE s. 1. închipuire, nălucire, vedenie, *(O ~ a minţii sale.)* 2. aberaţie, absurditate, aiureală, bazaconie, elucubraţie, enormitate, prostie, stupiditate. *(Ce susţine el este* o *~.)*

FANTASMĂ s. apariţie, arătare, duh, fantomă, nălucă, nălucire, năzărire, spectru, spirit, stafie, strigoi, umbră, vedenie, viziune, (înv. şi pop.) nălucitúră, năzăritúră, (pop.) iázmă, moroi, (reg.) arătánie, necurăţenie, pater, (Ban.) năhoádă, (Mold. şi Bucov.) vídmă, (înv.) vedere, zare.

FANTASTIC adj. 1. fantasmagoric, ii cal. *(O imagine ~.)* 2. labulos, legendar, miraculos, mitic, supranatural, (înv.) surnaturál. *(Personaje ~.)* 3. fantezist, iluzoriu, imaginar, ireal, irealizabil, închipuit, nereal, nerealizabil, utopic, utopist, (livr.) himeric. *(Planuri ~.)* 4. colosal, enorm, excepţional, extraordinar, fabulos, fenomenal, formidabil, gigantic, grozav, imens, infinit, neauzit, nebun, negrăit, neânchipuit, nemaiauzit, nemaicunoscut, nemai-jntâlnit, nemaipomenit, nemaivăzut, nesfârşit, nespus, teribil, uimitor,

uluitor, unic, uriaş, (livr.) mirábil, (înv.) manín, necrezut, (fig.) piramidal. *(A avut din nou un noroc ~.)*

FANTĂ s. 1. *(TEHN.)* crăpătură. 2. *(FIZ.)* fereastră.

FANTE s. 1. filfizon, (fam.) ţafandáehe, (tig.) muţunáclie. *(Vn ~ spilcuit.)* 2. valet. *(^ la cărţile de joc.)*

FANTEZIE s. 1. imaginaţie, invenţie. închipuire. *(Are o ~ bogată.)* 2. gind, imaginaţie, închipuire. *(îl poartă ~ cu mii de ani In urr\t.)* 3. ficţiune, imaginaţie, invenţie, închipuit-", născocire, plăsmuire, scorneală, scornire. *(P:o-dus* al~.*)* 4. himeră, iluzie, închipuire, utopie, (livr.) irealitate. *(Proiectul lui e o ~.)* 5. bizarerie, ciudăţenie, excentricitate, extravagantă, originalitate, teribilism. *(Ce slnt ~iile astea?)* 6. capriciu, chef, fandoseală, fason, fiţă, maimuţăreală, moff, naz, poftă, prosteală, sclifoseală, toană, (pop. şi fam.) pârţág, seălimbăiálă, scălâmbăiére, scălimbăitúră, (pop.) fasoleálă, hácliiţă, izmeneală, pandalíe, (înv. şi reg.) mar-ghiolíe, nacafá, pală, (reg.) marghioleálă, năbădáie, toáncă, zâmbâc, (Transilv.) pont, (Mold., prin Bucov. şi Iransilv.) súcă, (înv.) schimonosire, schimonositúră, (grecism înv.) paraxénie, (fam.) bâzdíc, íarafastâc, marafet, (fam. fig.(boală, dambla. *(*A'-*a fost declt o ~ trecătoaie.)* 7. *(MUZ.)* capriciu, (rar) ricercár. *(O ~ spaniolă.)*

FANTEZÍST adj. I. imaginar, născocit, plăsmuit, (livr.) romanesc. *(Personaje ~.>* 2. fantastic, iluzoriu, imaginar, ireal, irealizabil, închipuit, nereal, nerealizabil, utopic, utopist, (livr.) himeric. *(Un proiect ~.)* 3. bi/:>r-ciudat, curios, excentric, extravagant, fantasmagoric, inexplicabil, insolit, năstruşnic, neobişnuit, original, paradoxal, singular, straniu, (livr.) abracadabrant, (rar) străin, (pop.) pidósnic, pocit, poznaş, (Mold.) deşănţat, (Transilv., Ban. şi Olt.) şod, (înv.) ciudós, (grecism înv.N paraxín, (fam.) sanchíu, (fam. fig.) fistklun, întors, sucit, trăsnit. *(Ce chestie ~ !)*

FANTOMATIC adj. spectral. *(O apariţie ~. /* FANTOMĂ s. apariţie, arătare, duh, fantasmă, nălucă, nălucire, năzărire, spectru, spirit, stafie, strigoi, umbră, vedenie, viziune, (înv. şi pop.) nălucitúră, năzăritúră, (pop.) iázmă, moroi, (reg.) arătánie, necurăţenie, pater, (Ban.) năhoádă, (Mold. şi Bucov.) vídmă (înv.) vedere, zare.

FANTOŞĂ s. marionetă. *(~ la teatrul de păpuşi.)*

FAPT s. 1. caz, întâmplare, *(~ din Vaslui.)* 2. chestiune, întâmplare, lucru. *(A surveni.*

un ~ neaşteptat.) 3. fenomen. *(Un ~ de limbă.)*

fapts. v. DESCÂNTEC. FARMEC. MAGIE.

SCARLATINĂ. VRAJĂ. VRĂJITORII-.

FAPTĂ s. 1. lucru. *(A comis o ~ ntdemnă)* 2. ispravă. *(Ce ~ ai mai comis?)* 3. acţiune,

operă. *(~ de binefacere.)* 4. act, acţiune, (in\./

deálă, (fig.) pas. *(Răspund de ~eie mele.)*

FAPTIC adj. (rar) material. *(P.voare ~.)*

fáptnic s. v. GARANTĂ. OTRĂŢ1.L. PAŢA-

CHINĂ. ROIBĂ.

faptul-máre s. v. ŞTEVIE. faptul zilei s. v. AURORĂ. CREPUSCUL. ZORI.

FAR s. proiector.

farafasfâcs. v. CAPRICIU. CHEF. FANDOSEALĂ. FANTEZIE. FASON. FIŢĂ. MAIMUŢĂREALĂ. MOFT. NAZ. POFTĂ. PROSTEALĂ. SCLIFOSEALĂ. TOANĂ.

farafastícuri s. pi. v. ZORZOANE.

faraon s. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

fárbă s. v. CULOARE. VOPSEA.

FARCÍN s. *(MED. VET.)* mor vă cutanată, (pop.) cârtiţă.

FARD s. (pop. şi fam. peior.) boia, boiálă, (pop.) dres, sulimán, sulimeneálă, (înv. şi reg. peior.) spoială, zugrăveală.

FARDA vb. a (se) machia, a (se) vopsi, (pop. şi fam. peior.) a (se) boi, (pop.) a (se) drege, a (se) picta, a (se) rumeni, a (se) sulimeni, (înv. şi reg. peior.) a (se) spoi.

FARDARE s. fardat, machiaj, machiat, machiere, \opsire, vopsit, (pop. şi fam. peior.) boiálă, boíre, boit, (pop.) sulimeneálă, sulimenire. *(~ zznei femei.)*

FARDAT adj. machiat, vopsit, (pop. şi fam. peior.) boit, (pop.) dres, pictat, rumenit, suli-menít, (înv. şi reg. peior.) spoit. *(Femeie ~.)*

FARDAT s. fardare, machiaj, machiat, machiere, vopsire, vopsit, (pop. şi fam. peior.) boiálă, boíre, boit, (pop.) sulimeneálă, sulimenire. *(~ unei femei.)*

farétră s. v. TOLBĂ.

farfadói s. v. SITAR.

farfará s., adj. v. CLĂNTĂU. FLECAR. GURALIV. LIMBUT. PALAVRAGIU.

VORBĂ-LUNGĂ. VORBĂREŢ.

FARFURÍE s. taler, talger, (reg.) tipsie, (Transilv., Ban. şi Olt.) taier. *(Mánincă din aceeaşi ~ am'uidoi.)*

farfurie s. v. PORŢELAN.

FARFURIOARĂ s. farfuriuţă. *(O ~ pentru dulceaţă.)*

FARFURIUŢĂ s. farfurioară. *(O ~ pentru prăjituri.)*

FARlNGE s. *(AA'ATJ* (pop.) înghiţitoáre.

FARISEIC adj. duplicitar, fals, făţarnic, ipocrit, mincinos, perfid, prefăcut, şiret, viclean, (livr.) machiavelic, (rar) machiavelístic, (reg.) proclet, (înv.) făţărít, telpiz, (fig.) iezuit, iezuí-tic, (pop. fig.) pestriţ, (înv. fig.) calp, zugrăvit. *(Atitudine ~.)*

fariseism s. v. DUPLICITATE. FALSITATE. FĂŢĂRNICIE. IPOCRIZIE. MINCIUNĂ. PERFIDIE. PREFĂCĂTORIE. VICLENIE. VICLEŞUG.

fariseu s. v. FĂŢARNIC. IPOCRIT. MINCINOS. PERFID. PREFĂCUT. ŞIRET. VICLEAN.

FARMACEUTIC adj. (rar) oficinál, (reg.) spiţerésc. *(Preparate ~.)*

FARMACÍE s. (pop.) spiţerie, (Transilv. şi Bucov.) apotécă, (Transilv.) potícă.

FARMACIST s. (pop.) spiţer, (înv. şi reg.) poticáráş, (Transilv. şi Bucov.) apotecár, (Ban. şi Transilv.) poticár.

FARMACISTĂ s. (pop.) spiţereásă.

farmazón s. v. VRĂJITOR.

farmazoníe s. v. DESCÂNTEC. FARMEC-MAGIE. VRAJĂ. VRĂJITORIE.

FARMEC s. 1. descântec, magie, vrajă, vrăjitorie, (pop.) descintătúră, fapt, făcătură, făcut, fermecătoríe, fermeeătúră, legămint, legătură, meşteşug, solomonie, (înv. şi reg.) măiebtríe, (reg.) băbăríe, boboánă, bolmoájă, boscoánă, bosconitúră, farmazoníe, năprătitúră, rivnă, râvnitúră, solomonăríe. *(Crede in ~ce.)* 2. fascinaţie, incântare, magie, vrajă, (fie.) poezie. *(~ miraculos al nopţii.)* 3. delectare, desfătare, incântare, plăcere, voluptate, vrajă, (înv. şi pop.) teferi ele, (înv.) íncíntec, (fam.) deliciu, (lig.) savoare. *(Viaţă plină de ~; ~ pe care îl poale da o lectură bună.) 4.* drăgălăşenie, graţie, (livr.) şarm. *(Are un ~ Înnăscut.)* 5. atracţie, (rar) prestigiu, (fig.) miraj. *(~ unui vis fericit.)* 6. haz, (fam.) chichirez. *(Tot ~ stă In...)* 7. (fig.) savoare, sevă, suculentă. *(O vorbă plină de ~.)*

ínrmutá s. v. DISPOZIŢIE. HOTARÂRE. ORDIN. PORUNCĂ.

FARSĂ s. festă, ghiduşie, glumă, păcăleală, păcălit ură, poznă, ştrengărie, (pop. şi fam.) renghi, şotie, (reg.) năsărfmbă, păcală, (Ban. şi Transilv.) mişculántă, (prin Ban. şi Transilv.) şálmă, (prin Transilv.) şăncălăníe, (prin Transilv. şi Munt.) şăncălíe, (înv.) bosmá. *(Lasă-te de ~e!)*

FARSOR s. impostor, şarlatan, şnapan.

FASCICUL s. I. mănunchi, snop, (rar) sul. *(Un ~ de raze.)* 2. dâră, dungă, fâşie, rază, trâmbă, (fig.) sprinceană. *(Un ~ de lumină.)*

FASCICULĂ s. colită, (înv.) broşură. (*~ a unei cărţi.)*

FASCIE s. faşină. *(~ purtată de liclorii 10-mani.)*

FASCINA vb. a atrage, a captiva, a cuceri, a delecta, a desfăta, a fermeca, a incinta, a răpi, a seduce, a subjuga, a vrăji, (fig.) a hipnotiza, a magiietiza. *(Spectacolul t-a ~.*)

FASCINANT adj. captivant, cuceritor, desfătător, fermecător, încântător, răpitor, seducător, (rar) subjugătór, (franţuzism) şarmant, (înv.) desfătat, (fig.) delicios, hipnotizant, savuros. *(Un spectacol ~.)*

FASCINÁRE s. captivare, cucerire, delectare, desfătare, fascinaţie, fermecare, incântare, răpire, seducere, seducţie, subjugare, vrăjire. *(~ spectatorilor.)*

FASCINAT adj. captivat, cucerit, fermecat, încântat, răpit, sedus, subjugat, vrăjit. *(Un public ~.)*

FASCINAŢIE s. 1. captivare, cucerire, delectare, desfătare, fascinarc, fermecare, incântare, răpire, seducere, seducţie, subjugare, vrăjire. *(~ spectatorilor.)* 2. farmec, incântare, magie, vrajă, (fig.) poezie. *(~ nopţii.)*

FASCIOLÓZĂ s. *(MED. VET.)* distomatoză, gălbează.

FASOLE s. *(BOT.)* 1. *(Phascolus vulgaris)* (Transilv., Maram. şi Ban.) mazăre. 2. *fasole-japoneză (Glycine hispida)* = soia.

fasolea-cioárei s. v. CURCUBEŢEA,. CURCUBEŢICĂ. REMF.

fasoleálă s. v. CAPRICIU. CHEF. FANDOSEALĂ. FANTEZIE. FASON. FIŢĂ. MAIMUŢĂREALĂ. MOFT. NAZ. POFTĂ. PROSTEALĂ. SCLIFOSEALĂ. TOANĂ. fasoli vb. v. AFECTA. FANDOSI. MAIMUŢĂRI. PROSTI. SCLIFOSI.

fasolícă s. v. OREŞNIŢĂ.

FASON s. 1. aspect, înfăţişare. *(Case cu ~ turcesc.)* 2. chip, fel, model, (înv. şi reg.) modă. *(Făcut după ~...)* 3. (mai ales la pi.) capriciu, chef, fandoseală, fantezie, fiţă, maimuţăreală, moft, naz, poftă, prosteală, sclifoseală, toană, (pop. şi fam.) pârţág, scălâmbăiálă, scălâmbă-iére, scălâmbăitúră, (pop.) fasoleálă, háchiţă, izmeneală, pandalíe, (înv. şi reg.) marghiolíe, nacafá, pală, (reg.) marghioleálă, năbădáie, toáncă, zâmbî'c, (Transilv.) pont, (Mold., prin Bucov. şi Transilv.) súcă, (înv.) schimonosire, schimonositúră, (grecism înv.) paraxénie, (fam.) bâzdâc, farafastâc, marafet, (fam. fig.) boală, dambla. *(Ce sini ~oanele astea?; n-a fost declt un ~.)*

FASONA vb. a forma, a modela, (înv. şi pop.) a tipări. *(A ~ un material.)*

FASONARE s. formare, modelare. *(~ unui material.)*

FASONAT adj. modelat. *(Material ~.)*

FAST s. 1. lux, măreţie, pompă, somptuozitate, splendoare, strălucire, (înv.) ighemonicón, pohfálă, saltanát. *(~ de la Curte.)* 2. bogăţie, iux, pompă, splendoare, strălucire. *(~ ceremoniei.)* 3. alai, pompă, (înv.) parisíe, politie, vâlvă. *(A fost primit cu mare ~.)* 4. ceremonie, •cinste, paradă, pompă, solemnitate. *(~ de care s-a bucurat.)*

fastidios adj. v. ANOST. NEINTERESANT. PLICTICOS. PLICTISITOR.

FASTUOS adj. bogat, grandios, luxos, mare, pompos, somptuos, splendid, strălucit, strălucitor, (livr.) magnific, (fig.) sclipitor. *(Un alai ~; o nuntă ~.)*

FASUNG s. *(TEHN.)* dulie. *(~ la un bec.)*

FAŞĂ s. bandaj, pansament, tifon, (pop.) legătoáre, legătură, oblojeálă. *(A legat rana cu o ~.)*

FAŞÂNĂ s. fascie. *(~ purtată de lictorii romani.)*

FATAL adj., adv. 1. adj. funest, nefast, sinistru, sumbru, (pop.) pocit. *(O presimţire ~.)* 2. adj. catastrofal, dezastruos, funest, nefericit, nenorocit, tragic. *(Un deznodămlnt ~.)* 3. adj. inevitabil, (rar) neapărat, neevitabil. *(În mod ~ vei ajunge acolo.)* 4. adv. fatalmente, inevitabil, (rar) necesarmente. *(~ tre-buia să se Intlmple.)*

FATALÍSM s. predestinaţie. *(Concepţia nefastă a ~.)*

FATALITATE s. destin, menire, noroc, predestinare, soartă, ursită, zodie, (rar) predeter-mináţie, (înv. şi pop.) strîşte, (pop.) dată, făcut, noroceálă, norocire, oríndă, parte, rân-duiálă, scrisă, soroc, (înv. şi reg.) sorocíre, (reg.) ursă, urseálă, (înv.) predestinaţie, preursíre, preursítă, trişte, ursitoare, (grecism înv.) prooriz-mós, (fig.) stea.

FATALMENTE adv. fatal, inevitabil, (rar) necesarmente.

tata mare s. v. LEBĂDA. FATA MORGANA s. (pop.) apa-mórţilor. *(~ este un tip de miraj.)* íata

pădurii s. v. MAMA-PĂDURII. FATĂ s. 1. copilă, (înv. şi reg.) pruncă. *(Un grup de ~.)* 2. fecioară, virgină, (înv.) vérgură. 3. copilă, fiică, (înv. şi pop.) fie, (înv. şi reg.) pruncă. *(Aceea e ~ mea.)*

FAŢADĂ s. exterior, faţă. *(~ unei clădiri.)* faţa-mâţei s. v. SUGEL ALB. TAPOSNIC. URZICĂ MOARTĂ.

FÁŢĂs. 1.obraz. *(S-a înroşit la ~.)* 2. figură, fizionomie, obraz, oval, profil. *(O ~ cunoscută.)* 3. obraz, ochi (pl.). *(Se spală pe ~.)* 4. aer, aspect, chip, expresie, figură, fizionomie, înfăţişare, mină, obraz, (înv. şi pop.) boi, (reg.) săbáş, (înv.) schímă, vedere, (fam.) mutră. *(Are o ~ mulţumită.)* 5. chip, figură, individ, ins, om, persoană, (pop.) creştin, suflet, (Ban. şi Transilv.) nat, (înv.) ipochimen, obraz, (fam.) mutră, tip, (peior.) creatură, specimen. *(M-am Intllnit cu destule ~ familiare.)* 6. avers, cap. *(~ unei medalii.) 7.* recto. *(~ unei file.)* 8. pagină. *(Pe prima ~.)* 9. exterior, faţadă. *(~ unei clădiri.) 10.* acoperitoare, învelitoare. *(~ la un fotoliu.)* 11. *falâ de masă* = (înv. şi reg.) masă, peşchír, pânzâtúră, (reg.) măsái, mesálă, mesánică, (Ban. şi Transilv.) măsár, măsăríţă, (Ban.) măsárnică, (Transilv. şi Ma-ram.) măsoáie. *(O ~ de in.)* 12. învelitoare, (prin Transilv. şi Marain.) sac, (prin Transilv.) tăbuiéţ. *(~ de pernă.)* 13. întindere, întins, suprafaţă, (înv.) surfáţă. *(Pe ~ mării, cim-piei.)*

íáţă s. v. CULOARE. MASĂ. PERSONAJ. VOPSEA.

FAUR s. *(ENTOM.)* elaterid. faur s. v. FEBRUARIE. FIERAR. FAURMÁUR s. *(TEHN.)* meştergrindă, (reg.) meşter.

FAVOARE s. 1. avantaj, Înlesnire, privilegiu, uşurinţă, (pop. şi fam.) hatír. *(I-a făcut unele ~oruri.)* 2. concesie, hatâr. *(Fă-mi şi mie ~ asta!)* 3. protecţie, (pop. şi fam.) hatâr, (înv.) graţie, láscă, nazár, ovajénie, (turcism înv.) musaadeá. *(Se bucură de ~ lui.)* 4. avantaj,'privilegiu. *(Mă bucur de ~ de a-l cunoaşte.)* 5. cinste, onoare, privilegiu, (pop. şi fam.) hatír. *(I se face ~ de a fi invitat la solemnitate.)* 6. *(BIS.)* dar, graţie, har, (înv.) măiestrie. *(~ divină.)*

FAVORABIL "adj. 1. avantajos, prielnic, propice, (pop.) priincios, priitór, (Înv.) înde-mânátic. *(Circumstanţe ~.)* 2. adecvat, binevenit, bun, fericit, indicat,^, nimerit, oportun, potrivit, prielnic, propice, (livr.) pertinent, (pop.) priincios. *(Un prilej ~.)* 3. binefăcător, prielnic, propice, (livr.) benefic, (înv.) părtinitor. *(Un efect ~.)* 4. prielnic, propice, (fig.) surâzătór. *(Perspective ~.)* 5. nimerit, potrivit, prielnic, propice, (pop.) priincios. *(Un vânt ~ din spate.)* 6. bun, frumos, prielnic. *(Timp ~.)*

FA\ORIi adj, s I. 1. adj prefeiat, (íivr) prediLct, (m\ ) preaales. *(Ocupaţie ~)* 2. adj, s preferat *(Un elev ~, tu eşt*! ~ meu *)* 3. s protejat, (înv) cirac *(Suveranul şi ~ sai)* II. s pi (rar) cotléţi (pi) (leg) perciuni (pi) *(Poarta ~)*

TAVORIZA vb 1. a facilita i înlesni, a uşura *(A ~ producerea unui fenomen)* 2. a ajuta a avantaja, a sluji *(Noiocut, Intimplarea l a ~)* 3. a proteja, (înv) a pru *(Sa* iubim *p!na* ce *Amor ne ~)* 4. a avantaja, a părtini, a privilegia a proteja, (înv şi reg) a pristăni, (înv) a făţarnici *(Arbitrul la ~.)*

FAVORIZARE s I. facilitare, înlesnire, uşurare *(~ producerii unui fenomen)* 2. protejare *(~ celor doi tndragoitifi)* 3. avantajare, părtinire, protejare, (înv) părtăsie *(~ cuwa In defavoarea altuia)*

FAVORIZAT adj avantajat părtinit, privilegiat, protejat *(Echipa sportiva ~)*

FAZĂ s 1. etapă, moment, punct, stadia, (fig) treaptă *(Verificaţi lucrarea In fiecare ~ a ei.)* 2. etapă,

punct, situaţie, stadiu *(în ce ~ se afla lucrările începute")* 3. *(TEHN)* timp *(Motor In 4~)* 4. *(BIOL) fa.adiptoida* – diplofa/ă

FAZO1RON s *(FLZ)* smcrociclotron

tACALEŢ s 1. (pop) mestecau, (reg) culeser mămăligar, mămăligător, mămăligău, mămaligói, melestéu, mestecár, mestecălau, mestelnic, (prin Ban) brucélnic, brucér, (Ma ram) tocănău, (Maram şi Iransilv) tocănér. *(~ pentru mămăliga)* 2. sucitoi, vergea, (rar) sul, (pop) mestecau, (reg) melestéu, (Maram şi Transilv) plăcmtor *(~ pentru întinderea aluatului)*

tĂCĂLUÍ vb a bate, a freca, a slei *(A~ fasolea)*

FACĂLUIT adj bătut, frecat, sleit, (reg) iişnit, zollt *(Fabole ~)*

făcătură s. v DESCÂNIEC FARMEC

MAGIE VRAJĂ \RAJIlORIE

făcău s v BLID CĂUŞ CIUTURĂ

CUPĂ

FACLÂE s facla, torţa, (m\ ) fach e, lampádă, maşala *(~ pentru luminat)*

fãclieş s. v. LICURICI

F VCLIOARĂ s făchuţă

I ACLIÚŢĂ s făchoară

rĂCUP adj afectat, artificial, bombastic, căutat, convenţional, declamator, emfatic, fals, grandilocvent, mameiat, nefiresc, nenatural, pompos, pretenţios, retoric, (fig) jiieţiós, sunător, umflat *(Stil hmbaj ~)*

făcut adj v AMEŢIT BĂUT BEAT

CHERCHELIT CONTRAFĂCUT FALSIFI CAT ÎMBĂTAT TURMENTAT

tĂCUT s 1. confecţie, confecţionare, execu tare, fabricare, facere, producere. *(~ unor halate)* 2. facere, gătire, gătit, pregătire, pregătit, preparare, preparat. *(~ mtncăru)*

făcut s v DESCÂNTEC. DESTIN FAR MEC. FATALITATE. MAGIE MENIRE NOROC. PREDESTINARE SOARTA URSITĂ VRAJĂ. VRĂJITORIE. ZODIE

făfălúg s v. BUHAI COINAC

tăgadăs v ANGAJAMENT ASIGURARE CU \ ÎN T FĂ GĂDUIAI Ă I Ă GĂDUINŢĂ LEGĂMÂNT PROMISIUNL \ORBĂ

FĂGAŞ s 1. (mv si reg) scursură *(~ lasat de un şuvoi de apa de ploaie)* 2. (Olt şi Munt) şleau *(~ lasat pe drum de /oţíle căruţei)*

făgaş s v ALBIE CURS MATCĂ VAD

făgădâşs v ANGAJAMEN1 ASIGURARE. CUVÂNT FĂGĂDUIAl A FĂGĂDUINŢĂ LEGĂMÂNT PROMISIUNE \ ORBA

fãyădău s \ BIR1 HAN OSPÍTARIL

FĂGĂDUI vb a se angaja, a se îndatora a se însărcina, a se obliga, i promite, (înv şi reg) a juiui, a se prinde, (mv) a se adeveri, a se apuca, (fig) a se lega *(~ să facă urmatoa rele)*

făgădui vb v ADĂPOSTI GĂZDUI JURA PRIMI

FĂGĂDUIAL Ă s angajament isiguiaie, cuvmt făgăduinţă, legămmt, promisiune voibă (astăzi rar) parolă, (înv şi reg) juruită, (reg) fágádă, (Transilv.) făgădáş, (Mold) juruinţă (mv) prpmitere, sfătuit, (turcism mv) bacalim

FĂGĂDUINŢĂ s angajament, asigunre cuvmt, făgăduială, legămint promisiune voi bă (astăzi rar) parolă, (mv şi reg) juruită (reg) făgadă, (Transilv) făgădáş, (Mold) jurumtă (înv) prouutere, sfătuit, (turcism mv) bacalim

făgeteá s v TÂLHĂREA

TAINARE s *(UTOPATOLOGIE)* oidmm *(~ vitei de vie)*

făină de păpuşoi s v BAINĂ Dl PORUMB MĂLAI

JJĂINA DE PORUMB s mal» (r g) făină de păpuşoi

I-ĂINOS adj mălăieţ, (rar) malăios (reg) mălăicios, mălaiUic, malăieţós, mălăit *(I ruct ~)*

FAINOŞA vb a se mălăieţi, (itg) a se malăi *(Fructele se ~)*

fălălăi vb v EÂŞÂI t-OSNI SUNA SUSURA ŞOPOTI ŞOPTI ŞUŞOTI SUSUI.

fălcántă s v 1ETANOS

fălcátă s v SULITICÁ

fălcăţeá s v POJARNIŢĂ SUNĂ 1 OARE

lulcătie s v SULIŢICĂ

I ALCEA s *(TEHN)* bată, băteală, braţ, brăţara, fofeaza, lopătea, mănuşă, mina spe teaza *(~ la războiul de ţesut)*

fălteá s v SPETEAZĂ TALPA TAL-PIG

FALÍ vb 1. a se fuduli, a se lăuda a se imn dn *(Are de ce se ~ cu copiii lui)* 2. a se fuduli, a se grozăvi, a se mfatui, i se împăum, a se infumuia, a se mgimfa, a se lăuda, a se min dn, a se semeţi, (rar) a se trufi, (înv şi pop) a se mări, (pop) a se păuni, (reg) a se bn/oia, a se făloşi, a se marghioli, a se sfătoşi, (reg fam) a se furlandisi, a se nwrţafoi, (Innsilv şi Ban) a se născocon, (m\ ) a se malta, a se preainălţa, a se preamări, a se prearădica, a se ridica, (fam fig) a se înfoia, a se umfla, (arg) a se şucări

făli vb v CINSTI. CÂNTA ELOGIA. GLORIFICA LĂUDA MĂRI OMAGIA. PREAMĂRI. PREASLĂVI PROSLĂVI. SLĂVI VENERA

fălnicíe s. v. AROGANŢĂ. FALĂ. FUDULIE. INFATUARE. ÎNFUMURARE. ÎN-GÂMFARE. MÂNDRIE. ORGOLIU. SEMEŢIE. TRUFIE. VANITATE.

fălos adj. v. ARĂTOS. CHIPEŞ. FALNIC. FRUMOS. FUDUL. GLORIOS. GRANDIOS GRANDOMAN. IMPOZANT. IMPRESIONANT. IMPUNĂTOR. INFATUAT. ÎNCREZUT. ÎNFUMURAT. ÎNGÂMFAT. MAIES-TOS. MĂREŢ. MEGALOMAN. MÂNDRU. ORGOLIOS. SEMEŢ. SPLENDID. STRĂLUCIT. TRUFAŞ. ŢANŢOŞ. VANITOS.

fălosénie s. v. AROGANŢĂ. FALĂ. FUDULII-. INFATUARE. ÎNFUMURARE. ÎNGÂMFARE. MÂNDRIE. ORGOLIU.

SEME'i IE. TRUFIE. VANITATE.

íălo-í vb. v. FĂLI. FUDULI. GROZĂVI. INFATUA. ÎMPĂUNA. ÎNFUMURA. ÎN-GÂMFA. LĂUDA. MÂNDRL SEMEŢI.

fălo.íe s. v. AROGANŢĂ. FALĂ. FUDULIE. INFATUARE. ÎNFUMURARE. ÎNGÂMFARE. MÂNDRIE. ORGOLIU. SEMEŢIE. TRUFIE. VANITATE.

FĂLŢUÍ vb. *(TEHN.)* a lămbui.

FĂLŢUIRE s. *(TEHN.)* fălţuit, lămbuire.

FĂLŢUÍT s. *(TEHN.)* fălţuire, lămbuire.

fănârăş s. v. LICURICI.

FĂPTAŞ s. *(JUR.)* 1. făptuitor, infractor, răufăcător. *(~ a fost condamnat.)* 2. autor, făptuitor, (înv.) pricinuitor. *(~ furtului.)*

FĂPTUÍ vb. *(JUR.)* a comite, a face, a săvirşi, (înv.) a plini. *(A ~* o *infracţiune.)*

FĂPTUÍRE s. *(JUR.)* comitere, facere, să-virşire. *(~ unei crime.)*

FĂPTUITOR s. *(JUR.)* 1. făptaş, infractor, răufăcător. *(~ a fost condamnat.)* 2. autor, făptaş, (înv.) pricinuitor. *(~ furtului.)*

FĂPTURĂ s. 1. animal, creatură, dobitoc, fiinţă, lighioană, necuvântător, vietate, vieţuitoare, (înv.) dihanie, săzdánie, (fig.) suflare, (înv. fig.) zidire, ziditúră. 2. aspect, chip, înfăţişare, vedere. *(Frumos la ~.)* 3. înălţime, statură, talie, (înv. şi pop.) boi, (pop.) stat. *(Mic la ~.)* 4. fire, lume, natură, univers. *(Clníecul lui se răspindea peste întreaga ~.)*

făptură s. v. ASPECT. CONFIGURAŢIE. CONFORMAŢIE. DIVINITATE. DUMNEZEU. FIZIONOMIE. FORMĂ. IDOL. ÎNFĂŢIŞARE. PROFIL. STRUCTURĂ. ZEITATE. ZEU.

FĂRĂ adv., prep. I. adv. (înv.) bez. *(A dat tributul, ~ plocon.)* 2. prep. minus. *(5 ~ 3.)*

fără conj. v. CI. DAR. ÎNSĂ. NUMAI.

fărădelege adj. v. MIŞELESC. RUŞINOS. SCELERAT.

fărădelege adj., s. v. ABJECT. INFAM. JOSNIC. MIŞEL. MIZERABIL. MÂRŞAV. NEDEMN. NELEGIUIT. NEMERNIC. NETREBNIC. TICĂLOS.

FĂRĂDELEGE s. abjecţie, infamie, josnicie, mişelie, mârşăvie, nelegiuire, nemernicie, netrebnicie, ticăloşie, (livr.) ignominie, turpitudine, (astăzi rar) sceleráţie, (pop. şi fam.) parşivénie, (pop.) becisnicie, blestemăţie, scârnă-

víe, spurcăciune, (reg.) mârşăvénie, (înv.) bazaconie, blestemăciúne, nebunie, necurat, necură-tíe, necurăţíre, păgânătáte, păgânie, verigăşíe, (fig.) murdărie. *(*A *comite o ~.)*

fărăfúnds. v. ABIS. ADÂNC. PRĂPASTIE.

fărbuí vb. v. COLORA. VOPSI.

fărtxiíre s. v. COLORARE. COLORAT. VOPSIRE. VOPSIT.

fărbuit adj. v. COLORAT. VOPSIT.

FĂRÂMĂ vb. a (se) sfărî raa, a (se) zdrobi, (rar) a (se) ci sa.

FĂRÂMĂRE s. sfărâmare, zdrobire, (rar) casare.

FĂRÍMÁT adj. sfărâmat, zdrobit. *(Un ras ~.)*

FĂRÍMĂ s. 1. bueă(ică, pic, (reg.) bucăcioáră, bucăţea, zdreálă, (prin Transilv.) mângotă, mángură, (Olt.) scrámură, (Olt. şi sudul Transilv.) smâcăráie, (Ban.) smicurătúră. *(Mănlncă o ~ de pline.)* 2. firimitură, (reg.) fărimătúră, sfărâmă. *CA adunat ~ele de pline de pe masă.)* 3. fir. pic, picătură, pişcătură, strop, (reg.) piculéte, sírolíce, ţără, (Mokl. şi Munt.) sleámă, (fig.) scântéie. *(Nici o ~ de...)*

FĂRÂMĂTÚRĂ s. bucăţică, sfărâmătură. *(~ dintr-un obicei.)*

fărimătúră s. v. BRAC. FĂRÂMĂ. FIRIMITURĂ. SFĂRÂMĂTURĂ. FĂRÂMÍCĂ s. fărâmiţă.

FĂRÂMICIÓS adj. friabil, sfărâmicios, (prin Ban. şi Transilv.) sfărmós. *(Material ~.)*

FÁRÂMIŢÁ vb. a mărunţi, a sfărâma, (rar) a amănunţi, (Ban. şi prin Transilv.) a mleci. *(A ~ un aliment.)* FĂRÂMÍŢĂ s. fărâmică. fărşáng s. v. CÂŞLEGI. FĂT s. *(ANAT.)* fetus.

făt s. v. BĂIAT. CÂNTĂRET. COPIL. DASCĂL. DIAC. FECIOR. FIU. PARACLISER. PSALT. PUL ŢÂRCOVNIC.

FĂTA vb. a face, a naşte, (prin Transilv.) a pui. *(yaea a ~ un oiţei.)*

FĂTÁRE s. fătat, naştere. *(~ unui mtnz.)* FĂTAT s. fătare, naştere. *(~ unul viţel.)* fătălău s. v. HERMAFRODIT. fătúcă s. v. COPILĂ. FETITĂ. fătúţă s. v. COPILĂ. FETIŢĂ. FĂŢARNIC s., adj. 1. s. ipocrit, mincinos, perfid, prefăcut, şiret, viclean, (livr.) fariseu, (reg.) proclet, (înv.) lelpíz, (fig.) iezuit, tar-túf, trombonist. *(Mare ~ mai el)* 2. adj. duplicitar, fals, fariseic, ipocrit, mincinos, perfid, prefăcut, şiret, viclean, (livr.) machiavelic, (rar) machiavelístic, (reg.) proclet, (înv.) făţărít, telpiz, (fig.) iezuit, iezuític, (pop. fig.) pestriţ, (înv. fig.) calp, zugrăvit. *(Atitudine ~.)* făţăríe s. v. DUPLICITATE. FALSITATE. FĂŢĂRNICIE. IPOCRIZIE. MINCIUNĂ. PERFIDIE. PREFĂCĂTORIE. VICLENIE. VICLEŞUG.

făţărít adj. v. DUPLICITAR. FALS. FARISEIC. FĂŢARNIC. IPOCRIT. MINCINOS. PERFID. PREFĂCUT. ŞIRET. VICLEAN. făţarnici vb. v. AVANTAJA. FACE. FAVORIZA. PĂRTINI. PREFACE. PRIVILEGIA. PROTEJA. SIMULA.

FĂŢĂRNICIE s. duplicitate, falsitate, ipocrizie, minciună, perfidie, prefăcătorie, viclenie, vicleşug, (Iivr.) fariseism, machiavelism, tartuferíe, tartufism, (rar şi fam.) machiaver-lî'c, (înv.) făţăríe, prefăcánie, prefăcătúră, pro-cleţie, (fig.) iezuitísm, mascaradă. *(A fost dovedită ~ lui.)*

FĂŢÍŞ adj., adv. 1. adj. declarat, deschis, mărturisit, recunoscut, vădit, (iivr.) manifest. *(Duşman ~ al războiului.)* 2. adj. direct. *(Provocare ~.)* 3. adv. deschis, direct, franc, sincer, (înv.) aievea, avedére. (f;g.) neted, verde. *(1-a spus ~ tot ce avea de spus.)*

FĂŢUÍ vb. 1. a drişcui. *(A ~ tencuiala de pe zid.)* 2. a netezi, a nivela, (pop.) a obli. *(A ~ un perete.)* 3. a lustrui. *(A ~ un obiect neted.)*

íăţuí vb. v. GELUL PALMUL IUNDELA. RINDELUI.

rVf'UIÁLĂ s. 1. fătuire, făţuit, netezire, nivelare. *(~ unni perete.)* &, făţuire, făţuit, lustruire, lustruit.

(~ unui obiect.)

fătuială s. v. GELU1RE. PĂLMUIALĂ. PĂLMUIRE. RINDEL.ARE. RJNDELUIRE. RINDELUIT.

FĂŢUÂRE, s. 1. drişcuire, drişcuit, făţuit. *(~ tencuielii unui zid.)* 2. fătuială, făţuit, netezire, nivelare. *(~ unui. perete.)* 3, fătuială, íăluit, lustruire, lustruit. *(~ unui obiect.)*

făţuíre s. v. GELUIRE. PĂLMUIALĂ. PĂLMUIRE. RINDELARE. RINDELUIRE. RINDELUIT.

FĂŢUÍF adj. 1. netezit, nivelat. *(Zid ~.)* 2, lustruit. *(Obiect ~.)*

FĂŢUÍT s. 1. drişcuire, drişcuit, făţuire. *(~ tencuielii unui zid.)* 2. fătuială, făţuire, netezire, nivelare. *(~ unui perele.)* 3. fătuială, făţuire, lustruire, lustruit. *(~ unui obiect.)*

íăţuít s. v. GELUIRE. RINDELARE.

RINDELUIRE. RINDELUIT.

FĂŢUITOÁRE s. *(TEHN.)* drişcă, (reg.) mala, netezitoare, (Transilv. şi Ban.) şimitău. *(~ pentru mortar.)*

făţuitór s. v. RINDEA.

făurar s. v. CREATOR. FĂURITOR. FEBRUARIE. FIERAR. ÎNFĂPTUITOR. NĂSCOCITOR. PLĂSMUITOR. REALIZATOR.

făurăríe s. v. FIERĂRIE.

FĂURÍ vb. 1. a crea, a înfăptui, a întemeia, a realiza. *(A ~ un stat naţional unitar.)* 2. a efectua, a executa, a face, a înfăptui, a realiza, *'i* săvirşi. *(A ~ o lucrare durabilă.)*

făuríe s. v. FIERAR [E.

FĂURÍRE s. 1. creare, înfăptuire, întemeiere, realizare. *(~ unui stat naţional unitar.) 2.* executare, execuţie, facere, realizare. *(~* anei *opere durabile.)*

făurişte s, v. FIERĂRIE.

FĂLIRITÓR s. 1. creator, înfăptuitor, năs-cocitor, plăsmuitor, realizator, (înv.) săvârşi-tór, scornitór, (fig.) făurar. *(~ al* unui *nou procedeu pentru...)* 2. creator, fondator, întemeietor, (înv.) tocmitór. *(~ de şcoală.)* s. v. SLĂBICIUNE,

FEBRĂ s. 1. *(MED.)* călduri (pl.), fierbinţeală, friguri (pl.), temperatură, (pop.) arşiţă, (reg.) năplăiálă, vipie, (înv.) aprinzeálă, (rar fig.) jar. *(Un bolnav cu ~.)* 2. *(MED.) febră paratifoidă* = paratifos; *febră tifoidă* – tifos, (pop.) lingoare, (reg.) troáhnă, boală-lúngă, boală-máre, boală-reá. 3.* (fig.) încordare, tensiune. *(~ examenelor, a aşteptării.)*

febră exantemátieă s. v. TiFOS EPIDEMIC. TIFOS EXANTEMATÍC.

FEBRIFÚG s., adj. *(FARM.)* anticaloric, antifebril, antipiretic, antitermic. *(Aspirina este un ~.)*

FEBRÍL adj. 1. intens, încordat. însufleţit, viu. *(Ritm ~ de muncă.)* 2. încordat, înfrigurat. *(O aşteptare ~.)*

FEBRILITATE s. agitaţie, încordare, înfrigurare, neastâmpăr, nelinişte, nerăbdare, tensiune. *(~ plecării la drum.)*

FEBRUARIE s. (pop.) faur, făurar.

FECALE s. pi. *(FIZIOL.)* excrement, (pop.) căeát, scirnă, scăpau, (reg.) scârnăvíc, spurc, spurcat, spurcăciune, (înv.) scrémet, (fam.) caca, coco, gâli, (fig.) rahat, (eufemistic) scaun.

FECIOARĂ s., adj. 1. s. fată, virgină, (înv.) vérgură. 2. s. *(BIS.) Fecioara Măria* = madona (art.), născătoarea (art.), preacurata (art.), preanevinovata (art.), preasfinta (art.), precista (art.). Maica Domnului, Sfânta Fecioară, (înv.) bogoródniţa (art.), preacinstita (art.). 3. adj. castă, neprihănită, virgină, (înv.) întreagă, (fig.) imaculată. *(O tlnără ~.)* 4. s. art. *(ASTRON.)* Virgina (art.). *(~ este o constelaţie zodiacală.)*

FECIOR s. 1. băiat, copil, fiu, (înv. şi pop.) făt, (Ban.) cocon. *(Are tata trei ~.)* 2. flăcău, tânăr, (pop. şi fam.) june, (Olt. şi Munt.) dănác, (Transilv.) meleán, (Transilv. şiMaram.) prunc, (înv.) voinic. *(Un ~ de horă.)* 3. lacheu, valet, (rar) camerier, (înv., prin Molcl.) jocheu. *(Un ~ la o casă boierească.)*

FECIORÁŞ s. flâcăiaş, (Transilv.) melenáş.

fecior boierése s. v. ISPRĂVNICEL. VĂ-TĂŞEL.

FECIORELNIC adj. candid, cast, fecioresc, inocent, neprihănit, nevinovat, pudic, virgin, virginal, (înv.) nestricát, prost, vérgur, (fig.) curat, imaculat, neântinat, nepătat, pur, serafic, (înv. fig.) neatins, preacurat. *(Un surls ~.)*

FECIORESC adj. 1. (înv. şi reg.) fetesc. *(Un obraz ~.)* 2. candid, cast, feciorelnic, inocent, neprihănit, nevinovat, pudic, virgin, virginal, (înv.) nestricát, prost, vérgur, (fig.) curat, imaculat, neântinat, nepătat, pur, serafic, (înv. fig.) neatins, preacurat. *(Un surls ~.)*

FECIORÉŞTE adv. (reg.) feteşte. *(Su-rlde ~.)*

FECIORÍCĂ s. *(BOT.; Ilcrniaria glabra)* (reg.) feciorie, iarba-datului-şi-a-fáptului, iar-ba-fecioárei, iarba-feciórilor, iarba-surpătúrii.

FECIORÍE s. 1. castitate, cinste, neprihănire, nevinovăţie, virginitate, (pop.(fetíe, (fig.) curăţenie, (înv. fig.) curăţie. *(~ unei fete; şi-a păstrat ~.)* 2. candoare, casútate, inocenţă, neprihănire, nevinovăţie, pudicitate, pudoare, virginitate, (înv.) smerenie, verguríe,

(fig.) curăţenie, imaculáre, neântináre, puritate, (înv. fig.) curăţie. *(~ zlmbetului ei.)* feciorie s. v. FECIORICĂ. feculéntadj.v. CONSISTENT. HRĂNITOR. NUTRITIV. SĂŢIOS. SUCULENT.

FECUND adj. 1. prolific, (pop. şi fam.) puiós, sămânţós, (înv. şi reg.) plodiciós, (înv.) plodit, ploditór, plódnic, plodós, rodnic. *(Animal ~.)* 2. bogat, fertil, gras, mănos, productiv, roditor, rodnic, (înv.) producător, rodit, rodos, spornic. *(Pămlnt ~.)* 3. prodigios, productiv, prolific. *(Un scriitor ~.)*

FECUNDA vb. a călca. *(Cocoşul ~ găina.)*

FECUNDARE s. fecunda ţie. *(Proces de ~.)*

FECUNDÁŢIE s. fecundare. *(Proces de ~.)*

FECUNDITATE s. I. prolificitate, (înv.) plod, plodiciúne, plodnicíe, rodnicie. *(~ unui animal.)* 2. fertilitate, productivitate, rodire, rodnicie, (rar) mănoşíe. *(~ unui teren.)* 3. prolificitate. *(~ unui scriitor.)*

FÉDER s. *(TEIIN.)* lambă. *(~ la* o *piesă de lemn.)* FEDERAL adj. federativ. *(Stat ~.)* FEDERATÍV adj. federal. *(Republică ~.)* FEDERAŢIE s. stat federal. fee s. v. ZÂNĂ.

FEERIC adj. fermecător, încântător, minunat, (fig.) îmbătător. *(Un peisaj ~.)*

FEL s. I. cale, chip, formă, manieră, metodă, mijloc, mod, modalitate, posibilitate, procedare, procedeu, procedură, putinţă, sistem, (reg.) cap, módru, (înv.) manoperă, márşă, mediu, mijlocire. *(Alt ~ de a rezolva o problemă.)* 2. manieră, metodă, mod, stil. *(~ de lucru al cuiva.)* 3. gen, manieră, mod, modalitate, regim, sistem, stil. *(~ de viaţă.)* 4. chip, gen, manieră, mod, sens, (rar) spirit. *(Se pot face şi alte observaţii In acelaşi ~.)* 5. fire. *(Aşa e ~meu.)* 6. gen, mod, soi. *(Are un ~ de timiditate nejui/ificală.)* 7. chip, fason, model, (înv. şi reg.) modă. *(Făcut după ~...)* 8. categorie, chip, gen, neam, soi, sort, specie, tip, varietate, (reg.) madeá, sad, (înv., mai ales în Transilv.) plasă. *(Toate ~ de fructe.)* 9. categorie, clasă, gen, soi, specie, speţă, tip, varietate, (înv. şi reg.) rudă. *(Un anumit ~ de indivizi.)* JO. categorie, gen, soi, specie, speţă, tip, (înv. şi pop.) seamă, (fig. peior.) poamă, sămínţă, sculă, stambă, tacî'm. *(Ce ~ de om o mai fi şi ăsta?)* 11. categorie, gen, soi, teapă, (fig.) calibru, (reg. fig.) pănură. *(Avea doar prieteni de ~ iui.)* 12. gen, mod, soi, specie, specimen, tip, varietate, (reg.) módru. *(Există următoarele ~ de silogisme...)* 13. caracter, factură, gen, natură. *(Compoziţie de un ~ aparte.)* 14. datină, obicei, rânduială, tradiţie, uz, uzanţă, (înv. şi pop.) rând, (pop.) dată, lege, (înv. şi reg.) pomană, (reg.) oríndă, (Transilv.) súcă, (prin Ban.) zacón, (înv.) pravilă, predánie, şart, tocmeală, (turcism înv.) adét. *(Aşa-i ~ din bătrlni.)*

FELCER s. 1. *(MED.)* agent sanitar. 2. *(MED. VET.)* (ieşit din uz) subchirúrg.

FELDSPATOÍD s. *(MIN.)* 1. nefelin, sodalit. 2. leucit.

félegă -. v. BASMA. BULEANDRĂ-CÂRPĂ. FLEANDURĂ. LEGĂTURĂ.

OTREAPĂ. PETICĂ. TULPAN. ZDREANŢĂ.

felegós adj. v. FLENDUROS. RUPT. ZDRENŢĂROS. ZDRENŢUIT.

felehérţ s. v. CĂPĂTÂI. CEATLĂU.

CRUCE. VÂRTEJ.

felezéu s. v. MĂTUROI. TÂRN.

FELICITĂ vb. (înv. şi glumeţ) a (se) congratula, (înv.) a (se) ferici, a (se) gratula, a (se) hiritisi. *(Se ~ reciproc pentru succesele dobin-dite.)*

FELICITARE s. (înv. şi glumeţ) congratu-Iáre, congratulaţi?,, (înv.) gratulare, hiriti-seálă, hiritisíre, (grecism înv.) sinharíticon. (~ *cuiva pentru succesele doblndite.)*

FELÍD adj., s. *(ZOOL.)* felin. *(Pisica este un ~.)*

FELÍN adj., s. I. adj., s. *(ZOOL.)* felid. *(Leul este un ~.)* 2. adj. (rar) pisicós. *(Minylieri ~.)*

FELINAR s. 1. lampă, (Transilv.) lămpáş, (înv.) fanar, finár. *(Un ~ aprins.)* 2.* *(BOT.) felinarul furnicii* = (reg.) lămpáş. *(Inflorescenţa păpădiei se numeşte popular ~.)*

FELIOARĂ s. fcliuţă. *(*O *~ de brlnză.)*

FELIÚŢĂ s. felioară. *(O ~ de* pl*ine.)*

FELONÍE s. *(IST.)* (înv.) hiclenie. *(~ vasalului faţă de senior.)*

feluri *vb.* v. DEOSEBI. DIFERENŢIA. DIFERI. VARIA.

FELURÍME s. diversitate, multiplicitate, multilateralitate, pluralitate, variaţie, varietate. *(O ~ de aspecte.)*

FELURÍT adj. 1. deosebit, diferit, divers, variat, (înv. şi pop.) osebit, (înv.) despărţit, váriu. *(Un sortiment ~ de mărfuri.)* 2. amestecat, diferit, eterogen, împestriţat, pestriţ, variat, (reg.) mistreţ. *(Elemente ~.)* 3. diferit, divers, pestriţ, variat. *(Un public ~.)*

FEMEIE s. 1. (pop.) muiere, nevastă, (fig. şi ir.) fustă. *(O ~ cu un copil.)* 2. *femeie de stradă* = cocotă, curvă, prostituată, târfă, (pop. şi fam.) damă, madamă, (înv. şi reg.) pârţotínă, telălíţă, teleléică, (reg.) lele, mada-ránţă.scorţotínă, teárfă, târnoáţă, (prin Transilv.) bándură, bulă, (prin Bucov.) crăiţă, (prin Maram.) lándră, (prin Mold. şi Bucov.) mişárcă, (înv.) magopáţă, tălániţă, femeie publică, (fam.) fleoárţă, fleorţotínă, şuleándră, (fig.) buleán-dră, pupăză, putoare, târâtúră, (reg. fig.) haită, pupezoáică, terfeloaga, (Transilv. fig.) gúdă, (prin Mold. fig.) ruptură, (arg.) maimuţă, marcoávă, mastroácă.

femeie s. v. FAMILIE. NEAM. NEVASTĂ. SOŢIE. VIŢĂ.

femeie publică s. v. COCOTĂ. CURVĂ. FEMEIE DE STRADĂ. PROSTITUATĂ-TÂRFĂ.

FEMEIESC adj. feminin, (înv. şi pop.) muierésc, (înv. şi reg.) muierós, (reg.) muieratic. *(Un ueşmlnt ~.)*

FEMEIÉŞTE adv. (pop.) muieréşte. *(Se îmbracă ~.)*

FEMEIUŞCĂ s. 1. *(ZOOL.)* femelă, (înv. şi reg.) muierúşă, muierúşcă, muierúţă. *(~stur-*
zului.) 2. *(TEHN.)* muieruşcă, (reg.) măiúţ, mínă, scinduríţă. *(~ la războiul de ţesut.)*

FEMELĂ s. *(ZOOL.)* femeiuşcă, (înv. şi reg.) muierúsă, muieruşcă, muierúţă. *(~ sticlete-tui.)*

FEMINÂN adj. femeiesc, (înv. şi pop.) muie-résc, (înv. şi reg.) muierós, (reg.) muieratic. *(Un veşmlnt ~.)*

FEMUR s. *(ANAT.)* (prin Munt., Olt. şiTran-silv.) şodolán.

FENAMÍNĂ s. *(FARM.)* amfetamina, ben-zedrină. *(~ este un excitant al sistemului nervos central.)*

FENAZÓNĂ s. *(FARM.)* analgezină, anti-pirină. *(~ se foloseşte împotriva febrei.)*

FENÉC s. *(ZOOL.; Fennecus zerda)* (rar) vulpea-deşertului.

FENERGÁN s. *(FARM.)* prometazină, ro-mergan.

FENILAMiNĂ s. *(CHIM.)* aminobenzen, anilină.

FENOL s. *(CHIM., FARM.)* acid carbolic, acid fenic, (înv.) carból.

FENOMEN s. 1. proces. (~ *fizic, chimic, biologic-)* 2. *fenomen antropic* = fenomen antro-pogen; *fenomen antropogen* = fenomen antropic 3. fapt. *(~ de limbă*)

FENOMENAL adj. 1. colosal, enorm excepţional, extraordinar, fabulos, fantastic, formidabil, gigantic, grozav, imens, infinit, neauzit, nebun, negrăit, neânchipuit, nemaiauzit, nemaicunoscut, nemaiântâlnit, nemaipomenit, nemaivăzut, nesfârşit, nespus, teribil, uimitor, uluitor, unic, uriaş, (livr.) mirábil, (înv.) manín, necrezut, (fig.) piramidal. (*A avut din nou un noroc ~*> 2. colosal, cumplit, extraordinar, formida-b 1. groaznic, grozav, infernal, înfiorător, îngrozitor, ínspăimântător, năprasnic,

straşnic, teribil, (Transilv.) pogan, (fig.) îndrăcit, turbat, *(0 vijelie ~.)*

FENOPLÁST s. *(CHIM.)* răşină fcnolică. (*~ pentru lacuri.)*

FERĂSTRĂU s *(TEHN.)* (reg.) chimilioáră,

ferăstrău s. v. IARBA-OSULUI. MĂLĂOI.

FERCHEŞ adj. aranjat, cochet, dichisit, elegant, ferchezuit, gătit, îngrijit, spilcuit, (pop. şi fam. depr.) sclivisit, (pop.) dres.) (Transilv. şi Ban.) cínaş. (Transilv.) niálcoş, (turcism înv.) mucheléf. (*Un tânăr* ~.)

FERCHEZUÍ vb. a (se) aranja, a (se) dichisi, a (se) găti, a (se) împodobi, a (se) spilcui, (pop. şi fam. depr.) a (se) sclivisi, (pop) a (se) drege, a (se) moţa, (înv. şi reg.) a (se) muchilipsi, a (se) podobi, a (se) tocmi, (reg.) a (se) câştiga, (prin Transilv. şi Maram.) a (se) pădăi, (prin Mold.) a (se) putui, (prin Transilv. şi Mold.) a íse) puţului, (Ban.) a (se) schili, (înv.) a (se) si oii, a (se) stolisi, (arg.(a (se) şucări. *(Ce íe-ai ~ aşa*?)

FF-TtCHEZUIÁLĂ s. aranjare dichiseală, dichisirc, ferchezuire, gătire, spilcuială, spilcuire, (pop. şi fam. depr.) scliviseálă, sclivisíre. *(Ce-i ~* '/*sta la tine*?*)*

FERCHEZUÍRE s. aranjare, dichiseală, dichisire, ferchezuială, gătire, spilcuială, spil-

cuire, (pop. şi fam. depr.) scliviseálă, sclivisíre. *(Ce-i ~ asta ia tine*?*)*

FERCHEZUIT adj. aranjat, cochet, dichisit, elegant, fercheş, gătit, îngrijit, spilcuit, (pop. şi fam. depr.) sclivisit, (pop.) dres, (Transilv. şi Ban.) cínaş, (Transilv.) niálcoş, (turcism înv.) mucheléf. *(Un tânăr ~.)*

ferdelă s. v. BANIŢĂ. DUBLU-DECALI-TRU.

ferdidéu s. v. BĂTĂTOR fereală s. v. ADĂPOST. ATENŢIE.

BĂGARE DE SEAMĂ. CIRCUMSPECŢIE. GRIJĂ. LUARE-AMINTE. PRECAUŢIE. PREVEDERE. PRUDENTĂ.

FEREASTRĂ s. 1. geam.' *(Se uită pe ~.) 2. (FIZ.)* fantă. *(~ pentru radiaţii corpuscu-lare.)*

FERECA vb. 1. a şinui.*(A ~ carul, roata.)* 2. a îmbrăca. *(A ~ un obiect cu argint.)* 3. a încătuşa, a înlănţui, a lega. *(A ~ un arestat.)* 4. a (se) închide, a (se) încuia, a (se) zăvori. *(A ~ o casă, o uşă; s-a ~ In casă.)*

FERECÁRE s. 1. ferecat, şinuire, şinuit. *(~ unei roţi.)* 2. încătuşare, înlănţuire. *(~ unui deţinut.)* 3. închidere, încuiere zăvorâre. *(~ aşii)*

FERECAT adj. 1. şinuit, (pop.) înfierat. *(Cor ~; roţi ~.)* 2. încătuşat, înlănţuit, legat *(Deţinut ~.)* 3. închis, încuiat, zăvorit. (*Casa*, *uşă ~.)*

FERECAT s. ferecare, şinuire, şinuit. (*~ unei roţi.)* ferecă-álbă s. v. AGLICĂ. feredéu s. v. BAIE. CADĂ. VANĂ. fereduí vb. v. ÎMBĂIA. SCĂLDA. ferégă s. v. SPINAREA-LUPULUI. FEREGEA s. (reg.) hóbot. *(~ pentru femeile musulmane.)*

feregea s. v. STRAŞNIC. FEREGÚŢĂ s. *(BOT.; Polypodium vulgare)* (reg.(ferigă, iarbă-dúlce.

FERESTRUICĂ s. ferestruie. FERESTRÚIE s. ferestruică. FERFENIŢI vb. a (se) hărtăni, a (se) rupe, a (se) sfâşia, a (se) zdrenţui, (fam.) a (se) vărzui. FERFENIŢIT adj. hărtânit, rupt, sfâşiat, zdrenţăros, zdrenţuit, (pop. şi fam.) ferfeniţós. *(O carte ~; o haină ~.)*

ferfeniţós adj. v. FERFENIŢIT. IIÂR1Ă-NIT. RUPT. SFÂSIAT ZDRENŢĂROS. ZDRENŢUIT.

FERÍ vb. 1. a apăra, a ocroti, a păzi, a proteja, (livr.) a prezerva, a salvgarda, (astăzi rar) a scuti, (înv. şi pop.) a oblădui, (înv. şi reg.) a ocoli, (înv.) a veghea, (fig.) a acoperi. *(Să-i ~ de primejdii.)* 2. a se păzi, (înv. şi reg.) a se socoti, (înv.) a se lepăda, a se veghea. *(Să le ~ de răceală.)* 3. a evita, a împiedica, a îndepărta, a înlătura, a ocoli, a preântâmpina, a preveni, (rar) a se apăra. *(încearcă să se ~ de primejdie.)* 4. a evita, a ocoli, a se păzi, (înv.) a se îndupleca. *(Se ~ să facă un anumit lucru.)* 5. a evita. *(Mă ~ să-l Intllnesc.)* 6. a fugi. *(~ din calea luil)* 7. a-şi ascunde. *(A-şi ~ ochii, privirile.)* 8. a se trage. *(S-a ~ repₑd« Intr-o parte.)* 9. a eschiva, a para, (înv. şi reg.)

a sprijini. *(A ~ lovitura adversarului, la box.)* 10. a evita, a ocoli. *(Se ~ de cuvintele abstracte.)*

feri vb. v. RESPECTA. ŢINE.

ferice arij. invar. v. FERICIT.

FERICE interj, halal !, noroc ! *(~ de voi!)*

ferice s. v. AGLICĂ. FERICIRE.

FERICI vb. (pop.) a noroci. *(Soarta îl~.)*

ferici vb. v. BINECUVÂNTA. FELICITA. GLORIFICA. LĂUDA. MĂRI. PREAMĂRI. PREASLĂVI. PROSLĂVI. SLĂVI.

fericíe s. v. FERICIRE.

FERICÍRE s. 1. (livr.) beatitudine, (înv. şi pop.) ferice, (înv.) fericíe. *(Stare de ~.)* 2. noroc, (pop.) norocire. *(A dat ~ peste el.)*

FERICÂT adj. 1. (înv. şi pop.) norocit, (pop.) ferice. *(Om ~.)* 2. ineântat, radios. *(O fafă ~.)* 3. adecvat, binevenit, bun, favorabil, indicat, nimerit, oportun, potrivit, prielnic, propice, (livr.) pertinent, (pop.) priincios. *(Un prilej ~.)*

fericúţă s. v. STRAŞNIC.

ferifúlger s. v. PARATRĂSNET.

FERIGĂ s. *(BOT.)* (reg.) năvalnic, creasta-cocóşului, iarba-şárpelui, spasul-drácului, spa-ta-drácului, spinarea-lúpuhii. *(Numeroase plante pteridofile poartă numele de ~.)*

ferigă s. v. FEREGUŢĂ.

ferigă-mărúntă s. v. STRAŞNIC.

ferigeá s. v. AGLICĂ.

ferigúţă s. v. RUGINITĂ.

FERÍRE s. apărare, ocrotire, păzire, protejare, (livr.) salvgardare, (înv. şi pop.) oblăduire. *(~ ţării de primejdii.)*

FERÍT adj. 1. adăpostit, apărat, ocrotit, păzit, protejat, sigur, (înv.) scutit. *(Un loc mai ~.)* 2. ascuns, dosit, dosnic, izolat, lăturalnic, retras, singuratic, tainic, tăinuit, (rar) lăturaş, (înv. şi reg.) săcrét, (reg.) lăturíş. *(În ungherul cel mai ~.)* 3. ascuns, furiş, furişat. *(O sărutare ~.)*

feritún s. v. PARATRĂSNET.

FERM adj., adv. 1. adj. decis, dârz, hotărât. Inflexibil, intransigent, neabătut, neclintit, nestrămutat, neşovăitor, statornic, (înv.) ne-pregetătór. *(Om ~; caracter ~.)* 2. adj. categoric, decis, expres, formal, hotărât, neezitant, neoscilant, net, tranşant, (înv.) rezolut. *(Vn refuz ~.)* 3. adj. categoric, convins, decis, hotărât, răspicat. *(Cu glas ~.)* 4. adv. categoric, decis, hotărât, net, tranşant, (reg.) regulat, (fam.) ritos. *(L-a refuzat ~.)* 5. adj. hotărât, neabătut, neşovăielnic, neşovăitor, sigur. *(Cu paşi ~.)* G. adj. cert, fixat, hotărât. *(Dată ~.)*

FERMECA vb. 1. a deseânta, a face, a meni, a ursi, a vrăji, (pop.) a solomoni, (reg.) a boboni, a bosconi, a boscorodi, a râvni, (prin Transilv.) a pohibi. *(A-i ~ cuiva cu ulcica.)* 2. a atrage, a captiva, a cuceri, a delecta, a desfăta, a fascina, a îneânta, a răpi, a seduce, a subjuga, a vrăji, (fig.) a hipnotiza, a magnetiza. *(Spectacolul l-a ~.)*

FERMECARE s. captivare, cucerire, delectare, desfătare, fascinare, fascinaţie, îneântare, răpire, seducere, seducţie, subjugare, vrăjire.

FERMECAT adj. 1. vrăjit, (reg.) bosconít. (*Un om ~.)* 2. magic, vrăjit. *(O baghetă ~.)* 3. captivat, cucerit, fascinat, îneântat, răpit, sedus, subjugat, vrăjit. *(Un public ~.)*

fermecătoare s. v. BABĂ. VRĂJITOARE.

FERMECĂTOR adj. I. captivant, cuceritor, desfătător, fascinant, îneântător, răpitor, seducător, (rar) subjugătór, (franţuzisiiu şarmant, (înv.) desfătat, (fig.) delicios, hipnotizant, savuros. *(Un spectacol ~.)* 2. feerie, îneântător, minunat, (fig.) îmbătător. *(Vn peisaj~.)* 3. adorabil, îneântător. *(Un tânăr ~,)*

fermecător s. v. VRĂJITOR.

fermccătoreásă s. v. BABĂ. VRĂJITOARE.

fermecătorésc adj. v. MAGIC. VRĂJITORESC.

fermecătoríe s. v. DESCÂNTEC. FARMEC MAGIE. VRAJĂ. VRĂJITORIE.

fermeeărúră s. v. DESCÂNTEC, FARMEC. MAGIE. VRAJĂ. VRĂJITORIE.

FERMENT s. 1. *(BIOL.)* diastază, enzimă. 2. maia, (reg.) sad. *(~ pentru închegat laptele.)* FERMENTA vb. 1. (pop.) a dospi. *(O substanţă care ~.)*2. a se acri, a se altera, a se descompune, a se împuţi, a se înăcri, a se strica, (înv. şi reg.) a se sărbezi, a se sminti, (reg.) a se mocni, a se zeri, (prin Ban.) a se pâşcăvi, (prin Transilv.) a se scoáce. *(Laptele s-a ~.)* 3. a se aprinde, a se încinge, (reg.) a se izgorî, (înv.) a se scoáce. *(Finul se ~.>*

FERMENTARE s. 1. fermentaţie. *(Procesul de~.)* 2. fermentaţie, (pop.) dospire. (*~ unei substanţe.)* 3. acrire, alterare, descompunere, împuţire, înăcrire, stricare. (*~ mlncării.)*

FERMENTAT adj. 1. (pop.) dospit. (*Substanţă ~.)* 2. acrit, acru, alterat, descompus, împuţit, înăcrit, stricat, (înv. şi pop.) searbăd, (reg.) mocnit, sărbezít, (prin Maram.) scopt. *(Aliment ~.)*

FERMENTAŢIE s. 1. fermentare. *(Procesa? de ~.)* 2. fermentare, (pop.) dospire. *(~ unei substanţe.)*

FERMIER s. (înv.) máier.

FERMITATE s. 1. dârzenie, hotărâre, intransigenţă, neclintire, neânduplecare, ncslră-mutare, ncşovăire, statornicie, (livr.) decizie, (înv.) nepréget, (fig.) inflexibilitate. 2. hotărâre,, siguranţă. *(Vocea lui căpătase mai multă ~./* 3. putere, tărie. *(N-a avut ~ să suporte.)* FEROCE adj., adv. 1. adj. animalic, bestial,.

fioros, sălbatic. *(Un act ~.)* 2. adj. barbar, crud, inuman, nemilos, neomenos, sălbatic. (înv.) vărvărésc, (fig.) dur. '*(Un procedeu ~.)* 3. adj., adv. aprig, aspru, barbar, brutal, ciinos, crincen, crud, crunt, cumplit, fioros, hain, inuman, necruţător, neiertător, neâmblin-zit, neânduplecat, neândurat, neândurător, nemilos, neomenos, neuman, rău, sălbatic, singc,, ros, violent, (livr.) sanguinar, (înv. şi pop.) năsílnic, (înv. şi reg.) tare, (reg.) pogan, (Mold. şi Bucov.) aTán, hapsân, (înv.) jestóc, jieoine-nít, sanguínic, sălbăticós, sireáp, (fig.) dur, negru.. *(Om ~; se poartă ~.)*

FEROCITATE s. 1. animalitate, bestialitate,, sălbăticie. *(~ unui asasin.)* 2. asprime, barbarie, brutalitate, cruzime, neândurare, neome-

nie, răutate, sălbăticie, violenţă, vitregie, (rar) nemilă, nemilostivíre, (pop.) câiníe, câinoşénie, (înv. şi reg.) năsilnicíe, (înv.) crâncenníe, cruzíe, cumpliciúne, cumplíre, grozăvie, neomeníre, răiciúne, sălbătăcíme, sălbăticiune, sirepíe, varvarie, (fig.) duritate. *(~ purtării cuiva.)*

FERODÓ s. *(TEHN.)* metalazbest.

FEROVIAR s. ceferist.

FERTÍL adj. bogat, fecund, gras, mănos, productiv, roditor, rodnic, (înv.) producător, rodit, rodos, spornic. *(Teren ~.)*

FERTILITATE s. fecunditate, productivitate, rodire, rodnicie, (rar) mănoşíe. *(~ solului.)* '
FERTILIZA vb. (rar) a rodi. *(A ~ ogorul.)*

FERVENT adj. avântat, entuziasmat, entuziast, focos, înflăcărat, înfocat, însufleţit, pasionat, (livr.) ardent, (fig.) aprins, arzător, fierbinte, înaripat. *(Cuvinte ~; un discurs ~.*)

ierrénţă s. v. ARDOARE. AVÂNT. ELAN. ENTUZIASM. ÎNFLĂCĂRARE. ÎNFOCARE. ÎNSUFLEŢIRE. PASIUNE. PATIMĂ. PORNIRE.

fervoare s, v. ARDOARE. AVÂNT. BIGOTISM. ELAN. ENTUZIASM. FANATISM. HABOTNICIE. ÎNFLĂCĂRARE. ÎNFOCARE. ÎNSUFLEŢIRE. PASIUNE. PATIMĂ. PORNIRE.

FESĂ s. *(ANAT.)* bucă.

fcsfeséie s. pi. v. ZORZOANE.

FESTĂ s. farsă, ghiduşie, glumă, păcăleală, păcălitură, poznă, ştrengărie, (pop. şi fam.) renghi, şotie, (reg.) năsărímbă, păcală, (Ban. şi Transilv.) mişculánţă, (prin Ban. şi Tran-silv.) şáímă, (prin Transilv.) şăncălăníe, (prin Transilv. şi Munt.) şăncălíe, (înv.) bosmá. *(Lasă-te de ~e!)*

festin s. v. BANCHET. MASĂ. OSPĂŢ. PRAZNIC. PRĂZNUIRE. PRÂNZ.

FESTÍV adj., adv. 1. adj. sărbătoresc, solemn, (înv.) solemnei. *(Adunare, zi, atmosferă ~.)* 2. adv. sărbătoreşte, solemn. *(Străzile slnt Împodobite ~.)*

FESTIVITATE s. I. sărbătoare, solemnitate. *(~ dezvelirii monumentului.)* 2. serbare, (rar) sărbătoare, (înv.) sărbătoríe. *(~ de împărţire a premiilor.)*

fcstón s. v. GHIRLANDĂ.

feşnicâr s. v. SFEŞNIC.

<Vte!í vb. v. JEGÓŞI. MÂNJI. MURDĂRI. PĂTA.

ícştelít adj. v. JEGOS. MÂNJIT. MURDAR. NEGRU. NESPĂLAT. PĂTAT. RĂPĂNOS. SLINOS. SOIOS.

FEŞTILĂ s. fitil, (Transilv. şi Maram.(meci. (Bucov. şi Transilv.) şterţ. *(~ de lampă.)*

íeşâílă s. v. CHIBRIT.

fetesc adj. v. FECIORESC.

feteşte adv. v. FECIOREŞTE.

FETÂCĂ s. *(BOT.; Valerianella locusta)* (reg,) salata-miélului.

ietíeâ s. v. COPILĂ. FETIŢĂ.

îetíd adj. v. DEZAGREABIL. DEZGUSTĂTOR. DISPLĂCUT. DIZGRAŢIOS. GREj ŢOS. GREU. INFECT. ÎMPUŢIT. NEPLĂCUT. NESUFERIT. PUTUROS. RĂU.

RĂU-MIROSITOR. RESPINGĂTOR. SCÂR-BOS. URÂT. VICIAT.

fetiditáte s. v. DUHOARE. INFECŢIE. ÎMPUŢICIUNE. MIASMĂ. PUTOARE.

fetíe s. v. CASTITATE. CINSTE. FECIORIE. NEPRIHĂNIRE. NEVINOVĂŢIE. VIRGINITATE.

FETIŞCANĂ s. 1. (fam.) puştáncă, puştoaică. *(O ~ de vreo 12 ani.)* 2. adolescentă, tânără. *(O ~ zglobie.)*

FETIŞÍSM s. fetişizare, (livr.) sacralizare.

FETIŞIZARE s. fetişism, (livr.) sacralizare.

FETÂŢĂ s. copilă, (pop.) fetică, (reg.) co-cúţă, fătúcă, fătúţă, (prin Transilv. şi Mold.) *(E doar o ~.)*

FETUS s. *(ANAT.)* făt.

FEŢIŞOARĂ s. obrăjor, (fam.) mutrişoáră.

FEUDALISM s. *(IST.)* feudalitate, orânduire feudală, societate feudală.

FEUDALITATE s. *(IST.)* feudalism, orânduire feudală, societate feudală.

FEUDĂ s. *(IST.)* fief.

FI vb. 1. a exista, a trăi, a vieţui, (rar) a fiinţa, (reg.) a lăbădui, (înv.) a dăinui. *(Cit~, omul învaţă.)* 2. a dăinui, a dura, a exista, a se menţine, a se păstra, a se perpetua, a persista, a rămâne, a trăi, a ţine, (rar) a subzista, (înv.) a locui, a petrece, a sta, a via. *(Cit va ~ lumea şi pămlntul; vechi obicei care ~ şi astăzi.)* 3. a se afla, a exista, a se găsi, (pop.) a sta. *(~ acolo mărfuri de bună calitate.)* 4. a se afla, a se găsi, a sta. *(Plicul ~ pe masă nedes-făcut.)* 5. a se afla, a figura, a se găsi, a se număra. *(~ printre invitaţi.)* 6. a se afla, a se găsi, a se situa, a veni, (înv. şi pop.) a cădea. *(Satul ~ pe Olt.)* 7. a domicilia, a locui, a sta, a şedea, (pop.) a hălădui, a sălăşlui, (înv. şl reg.) a băciui, (reg.) a sălăşi, (înv.) a sălăşui. *(Mama ~ la Bacău.)* 8. a avea, a exista, a se găsi. *(~ cine să m-ajute.)* 9. a constitui, a forma, a însemna, a reprezenta, (rar) a prezenta. *(Acest capitol ~ partea principală a lucrării.)* 10. a însemna, a semnifica. *(Ce răcind visezi un porumbel?)* 11. a se întimpla, a se petrece. *(Cum a ~ ?)* 12. a proveni, a se trage. *(De unde ~ ?)* 13. a trebui, a urma. *(Gíndva~ să plec.)* 14. a costa, a face, a reveni, (rar) a preţui, (înv. şi reg.) a veni, (înv.) a costişi. *(CU ~ metrul de stofă?)*

ftacru s. v. BIRJĂ. TRĂSURĂ.

FIARĂ s. bestie, dihanie, jivină, lighioană, sălbăticiune, (pop.) gádină, jigánie, (reg.) ciută, sălbăticie,

sălbăticíme, (Transilv. şi Mold.) gad, (Transilv.) sălbăticitúră. *(~el« pădurii.)*

fiasco s. v. CĂDERE. EŞEC. INSUCCES. NEREUŞITĂ. P1CARE.

FÍBRĂ s. fir. *(~ textilă.)*

FIBRÓS adj. aţos, teios. *(Păstăi ~ de fa-sole.)*

FICAT s. *(ANAT.)* (înv. şi reg.) plămín, (Mold., Bucov. şi Transilv.) mai.

«căţea s. v. PIPERUL-LUPULUI. PO-PILN1C.

FICTÍV adj. imaginar, imaginat, ireal, închipuit, născocit, nereal, plăsmuit, scornit. *(Personaj ~.)*

FICŢIUNE s. fantezie, imaginaţie, invenţie, închipuire, născocire, plăsmuire scorneală, scornire. *(Produs al ~.)* fidanţá vb. v. LOGODI. fidanţát s. v. LOGODNIC. FIDEJUSIUNE s. *(JUR.)* cauţiune, garanţie, (pop.) chezăşie, (înv.) adeverinţă. *(A depus ~ cerută.)*

FIDEJUSÓR s. *(JUR.)* cauţiune, garant, (pop.) chezáş, (înv.) platnic, sódăş. *(Et este considerat ~ pentru debitor.)*

FIDEL adj. 1. cinstit, credincios, devotat, nestrămutat, statornic, (livr.) leal, loial, (reg.) slugarnic, (înv.) smerit. *(O soţie ~; prieten ~.)* 2. exact. *(O reproducere ~.)*

FIDELITATE s. 1. cinste, credinţă, devotament, statornicie, (livr.) lealitate, (înv. şi reg.) priínţă. *(~ soţiei faţă* de *solul ei.)* 2. exactitate, exactitudine. *(Reprodus cu ~; ~ unei traduceri.)*

íidiréic s. v. CARTOF.

FÍE conj. ori, sau (înv. şi reg.) au, oare, (prin Transilv.) măcar, (înv.) săvái. *(~ bărbaţi, ~ femei.)*

FÍE interj, (fam.) calea-válea !, treacă-meárgă I

fie s. y. COPILĂ. FATĂ. FIICĂ. FIECARE pron., adj. 1. pron. cine, fiecine, oricare, oricine, orişicare, orişicine, (înv. şi pop.) care, (pop.) fieşcáre, fieşcíne, fitecine, (înv. şi reg.) cáreşi, cíneşi, (înv.) neştíne, vericáre, vericíne. *(Zică ~ ce va vrea.)* 2. adj. fiece, oricare, orice, orişicare, tot, (pop.) fieşcé, fitecé. *(~ pasăre pe limba ei piere.)*

FIECE adj. fiecare, oricare, orice, orişicare, tot, (pop.) fieşcé, fitecé. *(~ pasăre pe limba ei piere.)*

FIECINE pron. cine, fiecare, oricare, oricine, orişicare, orişicine, (înv. şi pop.) care, (pop.) fieşcáre, fieşcíne, fitecine, (înv. şi reg.) cáreşi, cíneşi, (înv.) neştíne, vericáre, vericíne. *(Zică ~ ce va vrea.)*

fiecî'nd adv. v. ORICÂND. ORIŞICÂND. TOTDEAUNA.

FIECUM adv. oricum, orişicum, (înv.) fieş-tecúm, fitecúm.

FIEF s. *(IST.)* feudă.

FIER s. 1. *(CHIM.)* (prinBan.) sidér. *(Bară de ~.)* 2. (reg.) pigláis, (Transilv. şi Maram.) teglăzău. *(~ de căleai.)* 3. *(TEHN.) fier lat* – brăzdar, (prin Olt. şi Transilv.) sapă. *(~ la plug.)* 4. *(TEHN.)* (pop.)custură. *(~al coasei.)* 5. (la pi.) cătuşe (pl.), (pop.) obezi (pl.), verigi (pl.), zăvoáre (pl.), (înv.) bénte (pl.), piedici (pl.). *(Ucigaş prins în ~.)*

FIERAR s. (înv. şi reg.) făurar, (reg.) covaci, cováli, (înv.) faur.

FIERĂRÍE s. (reg.) cúşniţă, (Transilv.) co-văcerie, covăcle, (Mold. şi Bucov.) covălíe, (Transilv.) făurăríe, făuríe, făurişte. *(Nicovala se afla In ~.)*

FIERBE vb. 1. a cloeoti, (rar) a colcăi, (pop.) a unda, (înv.) a undeza. *(Apa ~ pe plită.) 2.* (Transilv.) a coace. *(A ~ un ou.)* 3. a coace, a opări. *(~ firele de tort.)*

FIERBERE s. 1. *(FIZ.)* ebuliţie. *(Proces de ~.)* 2. clocot, clocotire, fiert, (rar) colcăială, fiertură. *(~ apei puse la foc.)*

FIERBINTE adj. 1. clocotit. *(Apă ~.)* 2. cald, dogorit, încins, înfierbântat, (astăzi rar) înfocat. *(Plită ~.)* 3. arzător, canicular, dogoritor, torid, tropical, zăpuşitor, (reg.) ză-dufós, zăpuşít, (prin Ban. şi Olt.) pripitór. *(O zi ~; soare ~; căldură ~.)*

fierbinte adj. v. AVÂNTAT. ENTUZIASMAT. ENTUZIAST. FERVENT. FOCOS. INTENS. ÎNFLĂCĂRAT. ÎNFOCAT. ÎNSUFLEŢIT. PASIONAI. PUTERNIC. VIU. FIERBINŢEALĂ s. 1. arşiţă, caniculă, călduri (pl.), dogoare, dogoreală, năbuşeală, năduf, năduşeală, pârjol, pojar, toropeală, zăduf, zăpuşeală, (livr.) torpoâre, (pop.) arsură, vipie, (reg.(buhoáre, cócăt, crăpăt, năplăiálă, píclă, prepăt, prigoáre, puhăiálă, zăpúc, (prin Ban.) arsoărc, (Ban. şi Transilv.) friptoáre, (prin Olt.) jápsă, (Ban.) pripeală, (înv.) ars, prípec, (fig.) cuptor, jar. *(~ zilelor de vară.)* 2. arşiţă, dogoaie, dogoreală, pară. văpaie. *(~ focului.)* 3. *(MED.)* călduri (pl.), febră)' friguri (pl.), temperatură, (pop.) arşiţă, (reg.) năplăiálă, vipie, (înv.) aprinzeálă, (rar fig. jar. *(Un bolnuu cu ~.*)

FIERE s. 1. *(ANAT.)* bilă, (pop.) venin. *(Ficatul secretă ~.)* 2. *(ANAT.)* coiecist, veziculă biliară, (pop.) băşica fiérii. *(S-a operat la ~.)* 3. *(BOT.) fierea-păminlului (Centaurium um-bellatum* sau *minus)* potroacă, lintaură, (reg.) cintoáic, frígor, frigurícă, ghínţură, ghin-ţureá, potroceá, potrocúţă, scăunel, scinteiúţă, táulă, buruiană-de-fríguri, cocoşei-de-grădínă (pl.), crucea-pămíntului, floare-de-frigun, fu-mărică-băşicoásă, iarbă-de-cúrcă, iarbă-de-frí-guri, săfindei-de-câmp (pl.).

íiéres. v. CRIN UE PĂDURE. RĂUTATE. íierea-pămíntului s. v. GENŢIANĂ. GHÍNŢURĂ.

fiere-de-úrs s. v. ALOE.

FIERT s. clocot, clocotire, fierbere, (rar) colcăială, fiertură. *(~ apei puse la foc.)*

fiertură s. v. CLOCOT. CLOCOTIRE. FIERBERE. FIERT.

fierul-plúgului s. v. SPANACUL-CIOBANI-LOR.

Hésc adj. v. FILIAL.

fieşcáre pron. v. CINE. FIECARE. FIECINE. ORICARE. ORICINE. ORIŞICARE. ORIŞICINE.

fieşcé adj. v. FIECARE. FIECE. ORICARE. ORICE. ORIŞICARE. TOT.

fieşcíne pron. v. CINE. FIECARE. FIECINE. ORICARE. ORICINE. ORIŞICARE. ORIŞICINE.

íieştecínd adv. v. ORICÂND. ORIŞICÂND. TOTDEAUNA.

fieştecúm adv. v. FIECUM. ORICUM. ORIŞICUM.

fieúnde adv. v. ORIÂNCOTRO. ORIŞIUNDE. ORIUNDE. PRETUTINDENI.

FIGURĂ vb. a se afla, a fi, a se găsi, a se număra. *(~ printre invitaţi.)*

fiyurá vb. v. IMAGINA. ÎNCHIPUI. ÎNFĂŢIŞA. REPREZENTA. VEDEA.

FIGURANT s. (înv.) compárs, statíst. *(~ la teatru.)*

FIGURAT adj. metaforic, (înv.) metafori-césc. *(Limbaj ~.)*

FIGURĂ s. 1. faţă, fizionomie, obraz, oval, profil. *(O ~ cunoscută.)* 2. aer, aspect, chip, expresie, faţă, fizionomie, înfăţişare, mină, obraz, (înv. şi pop.) boi, (reg.) săbăş, (înv.) schímă, vedere, (fam.) mutră. *(Are o ~ mulţumită.)* 3. chip, faţă, individ, ins, om, persoană, (pop.) creşti*n*, suflet, (Ban. şi Tran-silv.) nat, (înv.) ipochimen, obraz, (fam.) mutră, tip, (peior.) creatură, specimen. *(Ce ~ ai mai văzut pe acolo?)* 4. imagine, simbol. *(O ~ reprezentlnd...)* 5. piesă. *(~ ia jocul de Şah.) ii,* poziţie. *(Cadrilul are numeroase ~.)* 7. *(LIT.) figură de stil* ■ – trop, (înv.) shímă.

FIÍCĂ s. copilă, fată, (înv. şi pap.) fie, (înv. şi reg.) pruncă. *(Aceea e ~ mea.)*

FIINDCĂ conj. (cauzal) I. că, căci, deoarece. *(Să plecăm, ~ se face seară.)* 2. când, cum, deoarece, intrucit. r*~ ştiu ră vine, slnt emoţionat.)* 3. dacă, deoarece, întrueit, (pop.) unde. *(~ na ştie să scrie, merge de la anul la altul.)*

fiinţa vb. v. EXISTĂ. FI. FUNCŢIONA. TRĂI. VIEŢUI.

I'IINŢĂ s. 1. animal, creatură, dobitoc, făptură, lighioană, necuvântător, vietate, vieţuitoare, (înv.) dihanie, săzdânie, (fig.) suflare, (înv. fig.) zidire, ziditúră. *(~eie pădurii.)* 2. vială. *(Pe când nu era ~.)*

fii s. v. ELEFANT.

FILĂ vb. *(TEXT.)* a toarce. *(*A *~ lina.)*

l'TLACTÉRĂ s. *(BIS.)* corn, (rar) tfilíne (pl..), (înv.) advár. *(~ la mozaici.)*

filádă s. v. BROŞURĂ. CĂRTICICĂ.

FILANTROPIC adj. caritabil, milos, milostiv. *(Inimă ~.)*

FILANTROPIE s. binefacere, caritate, milă. *(Aci de ~.)*

FILARE s. *(TEXT.)* filat, toarcere, tors, (*r*ar) ío*r*cătúră.

FILARIÓZĂ s. *(MED.)* elefantiazis, (rar) pahidermíe.

FILÁTadj. *(TEXT.)*răsucit, tors. *(Lină~.)*

FILAT s. *(TEXT.)* filare, toarcere, tors, (rar) îorcătúră.

FILATOR s. *(TEXT.)* (pop.) torcător.

FILATURĂ s. *(TEXT.)* (pop.) torcătoríe.

FILĂ s. foaie, (înv.) listă, (grecism înv.) selídă. *(O ~ de manuscris.)*

FÍLDEŞ s. *(ZOOL.)* 1. defensă. *(~ al unui elefant.)* 2. ivoriu. *(Colţii de elefant sínt formaţi din ~.)*

fildeş s. v. ELEFANT.

fildeşíu adj. v. IVORIU.

l'íler s. v. OBOL.

FILET s. *(TEHN.)* ghivent. *(~ la* un *robinet.)*

FILÉTIC adj. *(BIOL.)* filogenetic. *(Arbor*e *~.)*

FILEU s. 1. plasă, reţea. *(~ la un năvod.)* 2. plasă. *(~ la jocul de tenis.)* 3. plasă, (înv.) rezíl. *(~ pentru păr.)*

FILFIZON s. fante, (fam.) ţafandáche, (fig.) muţunáche. *(Un ~ spilcuit.)*

FILIAL adj. (rar) fiésc. *(Dragoste ~.)*

FILIALĂ s. agentură, agenţie, reprezentanţă, sucursală. *(~ a unei bănci.)*

FILIAŢIE s. descendenţă, linie, succesiune. *(În ~ bărbătească.)*

FILIERĂ s. 1. cale, intermediu, mijlocire. *(Pe ce ~ a ajuns la noi?)* 2. *(TEXT.)* duză.

filigórie s. v. CERDAC CHIOŞC. FOIŞOR. PAVILION.

FILIGRAN s. (înv.) sî'rmă. *(Bijuterie lucrată in ~.)*

FILIMÍCĂ s. *(BOT.; Calendula officinalis)* (reg.) gălbenele (pl.), rufulíţă, rujinícă, rujni-ceá, rujnicúţă, rujulíţă, rujúţă, rúşnică, ruşu-líţă, salomíe, sulumínă, (Ban.) călínică, (Tran-silv.) roşioáră, roşulíţă.

FILM s. 1. peliculă. *(Un ~ în premieră.)* 2. cinematografie, peliculă. *(Arta ~.)* 3. cinema, cinematograf. *(Mă duc la ~.)*

FILMĂ vb. a cinematografia.

FILMARE s. cinematografiere.

FILOGENETIC adj. *(BIOL.)* filetic. *(Arbore ~.)*

FILOGENÉZĂs. *(BIOL.)* filogenie. *(~ unor organisme.)*

FILOGENÍEs. *(BIOL.)* filogeneză. *(~ unor organisme.)*

FILOGERMÁN adj., s. germanofil, nemţofil.

filomélă s. v. PRIVIGHETOARE.

FILON s. *(GEOL.)*vână. *(Un ~ de aur.)*

filonichíe s. v. ANIMOZITATE. CEARTĂ. CONFLICT. DEZACORD. DEZBINARE. DIFEREND. DISCORDIE. DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPUTĂ. DIVERGENŢĂ. GÂLCEAVĂ. ÎNVRĂJBIRE. LITIGIU. NEÂNŢELEGERE. VRAJBĂ. ZÂZANIE.

filotím adj. v. CULANT. DARNIC. GENEROS. MĂRINIMOS.

filotimie s. v. CULANTĂ. DĂRNICIE. GENEROZITATE. MĂRINIMIE.

FILOZOF s. 1. cugetător, gânditor, (înv.) cugetăréţ. *(Un mare ~ materialist.)* 2. gânditor, înţelept. *(Cei şapte ~ ai lumii antice.)*

filozof s. v. ASTROLOG.

FILOZOFA vb. a cugeta. *(Nu mai ~ întreaga zii)*

filozofésc adj. v. FILOZOFIC.

FILOZOFIC adj. (înv.) filozofésc. *(Teorie ~.)*

FILOZOFÍE s. înţelepciune. *(Din ~ poporului român.)*

FÍLTRU s. şvarţ, (rar) cafea nemţească. *(A băut un ~.)*

FÍLUM s. *(BOT.)* încrengătură.

FIN adj. 1. diafan, străveziu, subţire, transparent, vaporos, (înv.) prevăzător, prevăzíu, străvăzătór, (fig.) aerian, eterat, eteric, spumos. *(Mătase ~.)* 2. mărunt. *(Nisip ~; sare ~.)* 3. ales, selectat, selecţionat, sortat,

triat, superior. *(Un produs ~.)* 4. superior. *(Ciocolată ~.)* 5. sensibil, (ir.) sensibilós. *(Un aparat de măsură ~.)* 6. delicat, gingaş, graţios, suav, (Mold. şi Munt.) scarandív, (fig.) dulce. *(O fată ~; cu gesturi ~.)* 7. ales, distins, rafinat, select, stilat, subtil, (fam.) şic, (fig.) subţire. *(Un public ~.)* 8. ales, delicat, distins, manierat, politicos. *(O comportare ~.)* 9. rafinat, subtil, *(Nuanţe ~.)*

fin adj. v. BINECRESCUT. CIVILIZAT. MANIERAT. POLITICOS.

FINAL adj., s. 1. adj. ultim. *(Scopul ~; etapa ~.)* 2. s. cop, capăt, fine, încheiere, sfirşit, (înv.) concénie, conéţ, cumplíre, săvâr-şít, sfârşénie, sfârşitúră, termen. *(A dus-o cu bine la ~.)* 3. s. sfârşit, urmă. *(A senii abia la ~.)* 4. s. epilog, încheiere, sfârşit, (livr.) fine. *(~ acţiunii unui roman.)*

FINALÍSM s. *(FILOZ.)* teleologie.

FINALITATE s. scop, ţel, ţintă. *(Care este ~ acestei acţiuni?)*

FINALIZA vb. 1. a isprăvi, a încheia, a sfârşi, a termina, (livr.) a fini. *(A ~ o lucrare.)* 2. *(SPORT)* a concretiza, (fig.) a fructifica. *(A ~ pasa primită.)*

FINALIZARE s. *(SPORT)* concretizare, (fig.) fructificare. *(~ unui atac ta poarta adversă.)*

FINANCIAR adj. bănesc, (livr.) pecuniar. *(Mijloace ~.)*

FINANŢA vb. a subvenţiona, (livr.) a sti-pendia. *(A ~ un teatru.)*

FINANŢARE s. subvenţionare. *(~ unei instituţii.)*

FINANŢAT adj. subvenţionat. *(Teatre ~.)*

finchiu s. v. CINTEZĂ.

FÍNE s. 1. cap, capăt, final, încheiere, sfârşit, (înv.) concénie, conéţ, cumplíre, săvârşít, sfârşénie, sfârşitúră, termen. *(A dus-o cu bine la ~.)* 2. coadă, sfirşit. *(Poanta e plasată la ~.)* fine s. v. EPILOG. FINAL. ÎNCHEIERE.

SFÂRŞIT.

FINEŢE s. 1. delicateţe, gingăşie, graţie, suavitate. *(Gesturi pline de ~.)* 2. distincţie, eleganţă, rafinament, subtilitate. *(~ In comportări.)* 3. rafinament, rafinare, subtilitate. *(~ nuanţelor stilistice.)*

finéz s., adj. v. FINLANDEZ.

fini vb. v. FINALIZA. ISPRĂVI. ÎNCHEIA. SFÂRSI. TERMINA.

finíc s. v. CURMAL.

finícă s. v. CURMALĂ.

FINISA vb. a definitiva. *(.Şi-a ~ romanul.)*

FINISAJ s. definitivare, finisare. *(~ uiiei lucrări.)*

FINISARE s. definitivare, finisaj. *(~ unei lucrări.)*

FINISAT adj. definitiv, definitivat. *(For. ma ~ a unei lucrări.)*

FINÍT adj. 1. terminat. *(Produs ~.)* 2. circumscris, delimitat, limitat, mărginit. *(Valori ~.)*

FINLANDEZ s., adj. (înv.) finéz.

FIOR s. 1. scuturătură, (rar) scutur. *(Un ~ de frig.)* 2. (la pi.) răcori (pl.). *(Mă trec ~.)* 3. înfiorare,

(fig.) cutremur. *(~ de groază.)* 4. freamăt, înfiorare. *(Un ~ trece prin mulţime.)*

FIORÍN s. 1. florin. 2. zlot.

FIOROS adj., adv. 1. adj., adv. aprig, aspru, barbar, brutal, câinos, crâncen, crud, crunt, cumplit, feroce, hain, inuman, necruţău.r, neiertător, neâmblânzit, neânduplecat, neândurat, neândurător, nemilos, neomenos, neuman, rău, sălbatic, singeros, violent, (livr.) sanguinar, (înv. şi pop.) năsílnic, (înv. şi reg.) ta*r*e, trcg> pogan, (Mold. şi Bucov.) avan, hapsín, (înv.) jestóc, neomenít, sanguínic, sălbăticós, sireáp, (fig.) dur, negru. *(Om ~;* se *poartă ~.)* 2. adj. cumplit, cutremurător, groaznic, grozav, înfiorător, înfricoşător, îngrozitor, înspăimântător, macabru, monstruos, oribil, sângeros, teribil, zguduitor, (livr.) abominabil, terifiant, teriíic, (înv. şi pop.) rău. *(O crimă ~.)* 3. adj. animalic, bestial, feroce, sălbatic. *(O comportare ~.>* 4. adj. atroce, crunt, cumplit, groaznic, grozav, înfiorător, înfricoşător, îngrozitor, înspíiimân-tător, teribil. *(O durere abdominala ~.)*

FIR s. 1. fibră. *(~ textil.)* 2. cablu. (~ *electric.)* 3. *(TEHN.) fir ca plumb* = (pop.) sfoară. 4. sfor. *(~ al unei ape curgătoare.)* 5. fărâmă-pic, picătură, pişcătură, strop, (reg.) piculéte, strelíce, ţî'ră, (Mold. şi Munt.) sleámă, (fig.) scântéie. *(Nici u*n *~ de...)*

FÍRAV adj. debil, delicat, fragil, gingaş, pirpiriu, plăpând, prizărit, sfrijit, slab, slăbănog, slăbuţ, şubred, (pop.) piţigăiat, (înv. şi reg.) mî'rşav, ticălos, (reg.) gúbav, morâneâáv, (Mold. şi Transilv.) sighináş, (Mold. şi Olt.) şíştav. *(Un copil ~;* o *constituţie ~.*)

FÍRE s. 1. făptură, lume, natură, univers. *(Ctntecul lui se răsplndea peste întreaga ~.)* 2. fel. *(Aşa e ~ mea.)* 3. caracter, natură, structură, temperament, (livr.) umoare, (înv. şi reg.) natural, (înv.) duh, (fig.) inimă. *(Ar*e o *~ emotivă.)* 4. apucătură, deprindere, nărav, obicei, obişnuinţă, (Ban.) ogód. *(I-am aflat ~.)* 5. calm, cumpăt, stăpânire, (înv.) stăpiníe, (fig.) singe rece, (rar fig.) răceală. *(Te rog să nu-ţi pierzi ~.)*

fire s. v. CICLU. MENSTRUAŢIE. PERIOD.

FIRESC adj., s. 1. adj. natural, normal, obişnuit, (înv.) fíreş, (fig.) curat. (*Aici nu e lucru ~.)* 2. s. naturaleţe. *(~ul unei situaţii.)* 3. adj. normal, obişnuit, regulat. *(Puls ~.)* 4. adj. degajat, dezinvolt, natural, neafectat, neartificial, necăutat, neprefăcut, nesilit, nestudiat, simplu, spontan, (livr.) nonşalant, (înv.) prostátic. *(O atitudine ~; cu gesturi ~.* > 5. s. degajare, dezinvoltură, naturaleţe, simplitate, spontaneitate, (livr.) nonşalantă, (rar) natural, (înv.) naturalitáte. (*Un n.are ~ iu comportarea cuiva.)*

fíreş adj. v. FIRESC. NATURAL. NORMAL. OBIŞNUIT.

FIREŞTE adv. 1. absolut, bineânţeles, cert, desigur, garantat, indiscutabil, natura!, negreşit, neândoielnic, neândoios, normal, precis, sigur. *(Crezi că sosesc azi? – ~ /*) 2. da, desigur, (înv. şi reg.) dar, (turcism, în Moid.) hélbet, *(Aî* prea *să mergi cu mine? – ~ 1)*

FIRET s. ceapraz, (înv. şi reg.) pasmánt. *(Uniformă cu ~uri.)*

firétic adj. v. FURIOS. ÎNDÂRJIT. ÎNFURIAT. ÎNTĂRÂTAT. ÎNVERŞUNAT. MÂNIAT. MÂNIOS. PORNIT.

fircz s. v. FERĂSTRĂU.

FIREZÁR s. *(ENTOM.; Bhynchites cupreus)* burghiaş, primar.

FIRFIRIC s. băncuţă, (înv. şi reg.) líbră, piţúlă, puişor. *(Doi ~ a 50 de bani.)*

FIRICEL s. firisor. *(Un ~ de bumbac.)*

FIR1CÍCĂ s. *(BOT.; Filago germanica)* (reg.) cenuşie, Iânăriţă, mucedâtór, rnucezeâ, mucezeálă, mucczícă.

firicică s. v. GRANAT. SPILCUŢĂ.

FIRÍDĂ s. adâncitură, cotlon, intrând, nişă, ocniţă, scobitură, (înv.) sfirídă. *(Vasul era pus într*-o *~.)*

FIRIMITURĂ s. íărâmă, (reg.) fărâmătúră, sfărâmă. *(A adunat ~ile de pâine de pe masă.)*

FIRIŞÓR s. firicel. *(Un ~ de bumbac.)*

FIRMAMENT s. boltă, cer, (rar) arc, boltíre, (înv.) crug, crângul cerului, (fig.) tărie. *(Un ~ plin d*e *stele.)*

FIRMAN s. *(IST.)* (turcism înv.) talhâş. *(~ de domnie.)*

FIRUŢĂ s. *(BOT; Poa)* (reg.) fân, floarea-flnului, şuvar-de-múnte,

firúţă s. v. ROURICĂ. SOVAR-DE-MUNTE.

FÍSĂ s. jeton, (înv.) socotea. *(~ la ruletă.)*

FISC s. percepţie, (prin Transilv.) percepto-rát, perceptoríe. *(A plătit impozitele la ~.)*

FISIONÁ vb. *(FIZ.)* a diviza, a scinda. *(A ~ nucleul atomic.)*

FISIONÁRE s. *(FIZ.)* divizare, fisiune, scindare. *(~ nucleului atomic.)*

FISIUNE s. *(FIZ.)* divizare, fisionare, scindare. *(~ nucleului atomic.)*

fistichiu adj. v. BIZAR. CIUDAT. CURIOS. EXCEiVlRlC. EXTP^AGANT. FAN-

TASMAGORIC. FANTEZIST. INEXPLICABIL. INSOLIT. NĂSTRUŞNIC. NEOBIŞNUIT. ORIGINAL. PARADOXAL. SINGULAR. STRANIU.

FISURĂ vb. a (se) ciobi, a (se) ciocni, a (se) crăpa, a plesni, a pocni, a (se) sparge. *(Vasul s-a ~ de-a lungul.)*

FISURARE s. ciobire, ciobit, ciocnire, c:ă-pare, crăpat, fisurat, plesnire, plesnit, pocnire, spargere, spart. *(~ a unui v*os*.)*

FISURAT adj. ciobit, ciocnit, crăpat, plesnit, spart. *(Vas de lut uşor ~.)*

FISURAT s. ciobire, ciobit, ciocnire, crăpare, crăpat, fisurare, plesnire, plesnit, pocnire, spargere, spart. *(~ unui vas.)*

FISURĂ s. ciobittiră, ciocnitură, crăpătură, plesnitură, spărtură.' *(~ a unui ras.)* FÍŞĂ s. *(FIZ.)*-ştecăr.

fişcă s. v. BICIUŞCA. CRAVAŞA.

FIŞÍC s. cornet, (Transilv.) toc. *(Un ~ de bomboane.)*

fişíe s. v. CARTUŞ. GLONŢ.

FIŞIER s. catalog. *(Caută In ~ cartea dorită.)*

fişíu s. v. BATIC. BĂSMĂLUŢĂ. BROBOADĂ.

fişpán s. v. PREFECT.

fitecéadj. v. FIECARE. FIECE. ORICARE. ORICE. ORIŞICARE. TOT.

fitecine pron. v. CINE. FIECARE. FIECINE. ORICARE. ORICINE. ORIŞICARE. ORIŞICINE.

fitecúm adv. v. FIECUM. ORICUM. ORI-ŞICUM.

FITÍL s. feştilă, (Transilv. şi Maram.) meci, (Bucov. şi Transilv.) şterţ. *(~ de lampă.)*

FITOCENOLOGÍE s.' fitosoclologie.

FITOGEOGRAFÍE s. geobotanicá.

FITOSOCIOLOGÍE s. fitoeenologie.

FÍŢĂ s. (mai ales la pi.) capriciu, chel', fandoseală, fantezie, fason, maimuţăreală, moft, naz, poftă, prosteală, sclifoseală, toană, (pop. şi fam.) pârţág, scălâmbăiálă, scălâmbăiérc. seă-lâmbăitúră, (pop.) fasoleálă, háchiţă, izmeneală, pandalíe, (înv. şi reg.) marghiolíe, nacafá, pală, (reg.) marghioleálă, năbădáie, toáncă, zimbâc, (Transilv.) pont, (Mold., prin Bucov. şi Transilv.) súcă, (înv.) schimonosire, schimonositúră, (grecism înv.) paraxénie, (fam.) bâzdâc, fara-fastâc, marafet, (fam. fig.) boală, dambla. *(A*[T]*-a fost decll o ~ din partea lui.)*

FIU s. 1. băiat, copil, fecior, (înv. şi pop.) făt, (Ban.) cocon. *(Are tata trei ~J* 2. (art.) junior. *(Popescu-~.)*

fiuláre s. v. BULFEU. CRUCE. SPETEAZĂ. STINGHIE.

FIX adj., adv. 1. adj. imobil, neclintit, nemişcat, stabil, (rar) nemişcător, (pop.) nesmintit, (înv.) neclătit. *(O instalaţie ~.)* 2. adj. imobil, neclintit, nemişcat, rigid, ţeapăn, (pop.) virtós. *(Crengile ~ ale copacilor.)* 3. adj. imobil, încremenit, înlemnit, neclintit, nemişcat, pironit. *(Cu ochii ~.)* 4. adj. neschimbat, stereotip, stereotipic. *(O formulă ~.)* 5. adj. permanent, stabil, statornic. *(O aşezare ~.)* (>. adj. exact, precis. *(Ora ~.)* 7. adv. exact, precis, punct, (fig.) matematic. *(~ la orele 9.)*

FIXĂ vb. 1. a imobiliza, a înţepeni, a pironi, a prinde, (reg.) a proţăpi. *(A ~ ceva în cuie.)* 2. a prinde, a pune. *(~ olanele pe casă.)* 3. a înţepeni, a pecetlui. *(~ piatra pe mornútit.)* 4. a asambla, a îmbina, a împreuna, a monta, a reuni, a uni. *(A ~ elementele componente ale unui sistem.)* 5. a se agăţa, a se prinde, i Vi*/a de vie se ~ de araci.)* 6. a (se) amplasa, a (se) aşeza, a (se) plasa, a (se) situa, a (se) stabili. *(A ~ uzina în apropiere de...)* 7. a se aşeza, a se instala, a se opri, a se stabili, a se statornici, (pop.) a se sălăşlui, (înv. şi reg.) a se sălăşui, (înv.) a se sădi, a se stăvi. *(S-au ~ In acele clmpii mănoase.)* 8. a (se) aşeza, a (se) instala, a (se) plasa, a (se) posta. *(S-a ~ in faţa uşii.)* 9. a aţinti, a pironi, a ţinti, a ţintui, (rar) a sticli, (înv. şi reg.) a stâlpi, (rar fig.) a scufunda. *(Îl ~ cu privirea; îşi ~ ochii pe...)* 10. a-i rămâne, (fig.) a se grava, a se imprima, a se întipări, a se pecetlui, a se săpa, (înv. fig.) a se tipări. *(Cuvintele lui i s-au~*îiî *conştiinţă.)* 11. a comanda, a decide, a dispune, a hotărî, a ordona, a porunci, a stabili, a statornici, (rar)

a prescrie, (înv. şi pop.) a orindui, a rândui, (pop.) a soroci, (prin Ban. şi Transilv.) a priti, (înv.) a învăţa, a judeca, a poveli. *(A ~ să se facă astfel...)* 12. a (se) alege, a (se) decide, a (se) hotărî, a (se) stabili, (pop.) a (se) îndemna, (înv.) a (se) rezolva, (fig., în Mold. şi Transilv.) a (se) cumpăni. *(Ei, te-ai ~ ce să cumperi?)* 13. a hotărî, a institui, a întocmi, a orândui, a rândui, a stabili, a statornici, (înv.) a aşeza, a lega, a politici, a scoate, a scorni, a tocmi. *(A ~ un impozit.)* 14. a stabiliza. *(~ cursul monedei.)* 15. a determina, a hotărî, a preciza, a stabili, a statornici, (înv.) a defíge, a însemna, a statori. *(A ~ un nou termen.)* 16. a preciza,

a pune, a stabili. *(A ~ un diagnostic.)* 17. a calcula, a determina, a măsura, a stabili. *(A ~ valoarea unor parametri.)* 18. a determina, a preciza, a stabili, a statornici. *(Cum aţi ~ concentraţia Dinului?)* 19. a consacra, a consfinţi, a stabili, a statornici, (înv.) a sfinţi. *(A ~ «cest obicei.)*

FIXARE s. 1. fixat, imobilizare, înţepenire, pironire, prindere, ţintuire, (rar) pecetluire. *(~ în cuie a unui obiect.)* 2. asamblare, îmbinare, împreunare, montaj, montare, reunire, unire. *(~ elementelor unui sistem.)* 3. agăţare, prindere. *(~ viţei de vie de araci.)* 4. amplasare, aşezare, plasare, situare, stabilire. *(~ noului obiectiv într-un loc adecvat.)* 5. aşezare, instalare, oprire, stabilire, statornicire. *(~ lor în regiunile de deal.)* 6. (fig.) gravare, imprimare, întipăríre, pecetluire, săpare. *(~ acestor cuvinte In memorie.)* 7. stabilizare. *(~ cursului monedei.)* 8. hotărire, precizare, stabilire. *(~ unui nou termen.)* 9. determinare, precizare, stabilire, statornicire. *(~ datei exacte a evenimentului.)* 10. precizare, punere, stabilire. *(~ unui diagnostic.)* 11. calculare, determinare, măsurare, stabilire. *(~ valorii unor parametri.)* 12. consacrare, consfinţire, stabilire, statornicire, (înv.) sfinţire. *(~ unui obicei.)*

FIXAT adj. 1. imobilizat, înţepenit, prins, (rar) pecetluit, (reg.) proţăpít. *(Un tablou ~.)* 2. sedentar, stabil, statornic, (înv.) aşezătór, stătător. *(Populaţie ~.)* 3. aţintit, pironit, ţintit, ţintuit, (rar) sticlit, (înv. şi reg.) stâlpít. *(A rămas cu privirile ~.)* 4. anumit, cunoscut, determinat, hotărât, precizat, rânduit, specificat, stabilit, statornicit. *(La o dată ~.)* 5. cert, ferm, hotărât. *(Un termen ~.)* 6. consacrat, consfinţit, stabilit, statornicit. *(Un obicei ~.)*

FIXAT s. fixare, imobilizare, înţepenire, pironire, prindere, ţintuire, (rar) pecetluire. *(~ în cuie al unui obiect.)*

FIXATÍV s. *(FOTO)* fixator.

FIXATÓR s. *(FOTO)* fixativ.

FIXITATE s. 1. imobilitate, inerţie, neclintire, nemişcare, nemobilitate. *(Stare de ~ a unui corp.)* 2. imobilitate, neclintire, nemişcare, stabilitate. *(~$unor dune.)* 3. imobilitate, înţepeneală, rigiditate. *(~ privirii.)*

FÍZIC adj., s. 1. adj. corporal, trupesc. *(Sub aspect ~.)* 2. adj. erotic, fiziologic, intim, sexual, trupesc. *(Relaţii ~ între un bărbat şi o*

femeie.) 3. adj. carnal, trupesc, (înv. (fig.)spur-cát. *(Plăceri ~.)* 4. adj. pământesc. trupesc. *(O iubire ~.)* 5. s. conformaţie, constituţie, factură, natură, structură, (înv.) temperament. *(De un ~ delicat sau robust.)* 6. adj. concret, material, palpabil, perceptibil, pipăibil, sesizabil, (rar) pipăit, tangibil, (,nv.) pipăi-ciós, pipăitor, pusăitór. *(Realitatea ~; un lucru ~.)* 7. adj. mecanic. *(Acţiunea ~ a vlntului.)* 8. adj. manual, (înv.) mecanicésc. *(Muncă ~.)*

FIZICEŞTE adv. trupeşte.

FIZIOLÓG s. (rar) fizioíogíst.

FIZIOLOGIC adj. erotic, fizic, intim, sexual, trupesc.

fizioiogíst s. v. FIZIOLÓG.

FIZIONOMIE s. 1. aer, aspect, chip, expresie, faţă, figură, înfăţişare, mină, obraz, (înv. şi pop.) boi, (reg.) săbăş, (înv.) schímă, vedere, (fam.) mutră. *(Are o ~ satisfăcută.)* 2. expresie, mască. *(Actorul are o ~*

admirabilă.) 3. faţă, figură, obraz, oval, profil. *(O ~ cunoscută.) í.* aspect, configuraţie, conformaţie, formă, înfăţişare, profil, structură, (rar) făptură. *(~ terenului, a văii.)*

FIZOSTIGMÍNĂ s. *(FARM.)* ezerină.

FÂLFÂÍ vb. 1. (rar) a pilpâi, a sfârli, (Bucov.) a păbii. *(O pasăre ~ din aripi.)* 2. a flutura. *(Steagul ~ în vânt.)* 3. a agita, a clătina, a flutura, (înv. şi reg.) a pălăi, a pălălăi, (reg.) a mătăhăi, a mătălăi. *(A ~ batista.)*

FÂLFÂIÁLĂ s. bătaie, fâlfiire, fâlfâit, filfâi-tură, fluturare, fluturat, (rar) scuturare, scuturat, sfârâitúră. *(~ de aripi.)*

FÂLFÂÍRE s. bătaie, fâlfâială, fâlfâit, fâlfii-tură, fluturare, fluturat, (rar) scuturare, scuturat, sfâriitiiră. *(~ de aripi.)*

FÂLFÂÍT s. bătaie, fâlfâială, fâlfiire, fâlfâitură, fluturare, fluturat, (rar) scuturare, scuturat, sfârâitúră. *(~ de aripi.)*

FÂLFÂITÓR adj. fluturător. *(Steag ~.)*

FÂLFÂITURĂ s. bătaie, fâlfâială, filfâire, fâlfâit, fluturare, fluturat, (rar) scuturare, scuturat, sfârâitúră. *(~ de aripi.)*

iân s. v. FIRUŢĂ. SOVAR-DE-MUNTE.

flnár s. v. FELINAR.' LAMPĂ.

FÂNÁŢ s. cositură, fineaţă, (Transilv. şi Ban.) prat. *(Loc de ~.)*

FÂNEÁŢĂ s. cositură, finaţ, (Transilv. şi Ban.) prat. *(Loc de ~.)*

FÂNTÂNÁR s. (pop.) puţár, (înv.) suiulgíu.

FÂNTÂNĂ s. 1. apă, puţ, (reg.) bunár, (înv.) cişmea. *(Du-te la ~ şi adu o găleată plină.)* 2. *flntlnă (arteziană, (işnitoare)* – arteziană, havuz, (înv.) şadirván, fintină săltătoáre, fân-tână săritoare.

fintî'nă s. v. IZVOR. OBÂRŞIE.

fintină săltătoáre s. v. ARTEZIANĂ. FÂNTÂNĂ (ARTEZIANĂ, ŢÂŞNITOARE). HAVUZ.

flntână săritoare s. v. ARTEZIANĂ. FÂNTÂNĂ (ARTEZIANĂ, ŢÂŞNITOARE). HAVUZ.

FÂNTÂNEÁ s. fântânioară, fântâniţă.

FÂNTÂNIOÁRĂ s. fântânea, fântâniţă.

FÂNTÂNÍŢĂ s. fântânea, fântânioară.

flnul-cămflei s. v. ROŞĂŢEA.

flnul-cíinelui s. v. ROŞĂŢEA.

FÂRNÂÍ vb. a fonfăi, a fornăi, (reg.) a mohnăi, (Munt.) a sfornăi. *(~ clnd vorbeşte.)*

FÂRNÂÍT adj., s. fonf, fonfăit, fornăit, (reg.) mohnăít. *(Om ~.)*

fârtái s. v. LITRĂ. PĂTRIME. SFERT.

firtát s. v. AMIC. FRATE DE CRUCE. PRIETEN. TOVARĂŞ.

íârtăţie s. v. AMICIŢIE. PRIETENIE.

TOVĂRĂŞIE.

fisă s. v. ZVÂRLUGĂ.

FÂSÂÍ vb. 1. a sâsâi, a şuiera. *(Şerpii ~.)* 2. a sâsâi. *(Lemnele ~ în sobă.)* 3. (reg.) a for-coti. *(Un obiect infierbântal aruncat In apă ~.)*

FÂSÂIÁLĂ s. fâsâire, fisâit, fâsâitură.

fisâiálă s. v. GAZ. PÂRŢ. VÂNT.

FÂSÂÂRE s. fâsâială, fâsâit, fâsâitură.

FÂSÂÍT s. fâsâială, fâsâire, fâsâitură.

FÂSÂITURĂ s. 1. sâsâitură, şuierătură. *(~ de şerpi.)* 2. fâsâială, fâsâire, fâsâit. *(~ a unui gaz.)*

FÂSTÂCEÁLĂ s. intimidare, zăpăceală, (Olt.) rătuteálă. *(Stare de ~.)*

FÂSTÂCÍ vb. a se intimida, a se încurca, a se zăpăci, (reg.) a se teşmeni, a se ului, (Transilv.) a se îngăimăci, (Olt., Munt. şi Transilv.) a se rătuti, (fig.) a se pierde. *(Ce te-ai ~ aşa?)*

FÂSTÂCÍRE s. încurcare, zăpăcire.

FÂSTÂCÍT adj. intimidat, încurcat, zăpăcit, (reg.) teşmenít, (Olt. şi Munt.) rătutít.

FÂŞ s. balon, balonzaid, fulgarin, impermeabil, manta, trenci. *(~ de ploaie.)*

FÂŞÍE s. 1. şuviţă, (Mold.) şuşăníţă. *(O ~ de piele.)* 2. bandă, banta, ştraif. *(O ~ la míne-cile cămăşii.)* 3. bucată, limbă, petic, sprinceană. *(O ~ de pădure.)* 4. dâră, dungă, fascicul, rază, trâmbă, (fig.) sprinceană. *(O ~ de lumină.)*

FÂŞÂÍ vb. a foşni, a suna, a susura, a şopoti, a şopti, a şuşoti, a şuşui, (rar) a sâsâi, (Mold. şi Bucov.) a fălălăi, (Mold. şi Transilv.) a pârii, (prin Transilv.) a şuşora, (înv.) a prâsni. *(Frunzele ~.)*

FÂŞÍIÁLĂ s. fâsâire, fâsâit, fâsâitură, foşnet, foşnire, foşnit, foşnitură. *(~ ziarului.)*

FÂŞÂÍRE s. fâsâială, fâsâit, fâsâitură, foşnet, foşnire, foşnit, foşnitură. *(~ unei hirtii.)*

FÂŞÂÍT s. 1. foşnet, freamăt, murmur, sunet, susur, susurare, şoaptă, şopot, (rar) şóşet. (~ *frunzelor.)* 2. fâsâială, fâsâire, fâsâitură, foşnet, foşnire, foşnit, foşnitură. *(~ ziarului.)*

FÂŞÂITÓR adj. foşnitor.

FÂSÂITURĂ s. fâsâială, fâsâire, fâsâit, foşnet, foşnire, foşnit, foşnitură. *(~ ziarului.)*

fâşticá vb. v. FOFILA. FURIŞA. STRECURA. *t*

FÂŢĂ s. *(IHT.)* baboi, babuşcă, (Olt.) ju-véte. *(Peştele mărunt se numeşte ~.)*

fâţăs. v. FUFĂ. PLEVUŞCĂ. ZVÂRLUGĂ.

FÂŢÂÍ vb. a bâţâi, a da. *(~ din coadă.)* fâţâí vb. v. AGITA. COLCĂI. FOI. FORFOTI. FRĂMÂNTA. FURNICA. MIŞUI. MIŞUNA. ROI. VIERMUI.

flţâiálăs. v. AGITAŢIE. ANIMAŢIE. COLCĂIALĂ. FOIALA. FOIRE. FORFOTĂ.

FORFOTEALĂ. FRĂMÍNTARE. FURNICARE. MIŞCARE. MISUIALĂ. MIŞUNARE. ROLALĂ. VIERMUIALA. VIERMUIRE.

ílţiíre s. v. AGITAŢIE. ANIMAŢIE. COLCĂIALĂ. FOIALA. FOIRE. FORFOTĂ. FORFOTEALĂ. FRĂMÍNTARE. FURNICARE. MIŞCARE. MISUIALĂ. MIŞUNARE. ROIALĂ. VIERMUIALA.

VIERMUIRE.

fâţâít s. v. AGITAŢIE. ANIMAŢIE. COLCĂIALĂ. FOIALA. FOIRE. FORFOTĂ. FORFOTEALĂ. FRĂMÍNTARE. FURNICARE. MIŞCARE. MISUIALĂ. MIŞUNARE. ROIALĂ. VIERMUIALA. VIERMUIRE.

FLACĂRĂ s. pară, văpaie, (livr.) flamă. *(~ focului.)*

flacără s. v. ARDOARE. AVÂNT. ELAN. ENTUZIASM. ÎNFLĂCĂRARE. ÎNFO-

CARE. ÎNSUFLEŢIRE. PASIUNE. PATIMĂ. PORNIRE.

FLACON s. (reg.) şip. *(Un ~ cu medicamente.)*

FLACONÁŞ s. (reg.) şipuşór.

FLAGEL s. calamitate, catastrofă, dezastru, grozăvie, năpastă, nenorocire, pacoste, potop, prăpăd, pustiire, sinistru, urgie, (înv. şi pop.) prăpădénie, (pop.(blestem, mâníe, potopénie, topénie, (înv. şi reg.) pustieşâg, pustiit, sodóm, (reg.) prăpădeálă, (înv.) pierzare, pustiiciúne, (fig.) pârjól, plagă. *(Un adenăral ~ s-a abătut asupra lor.)*

FLAGELĂ vb. a (se) biciui.

FLAGELARE s. biciuire, flagelaţie. *(~ unui fanatic religios.)*

FLAGELAŢIE s. biciuire, flagelare. *(~ unui fanatic religios.)*

FLAGRANT adj. 1. categoric, evident, indiscutabil, izbitor, vădit. *(Un adevăr ~.)* 2. clar, evident, incontestabil, izbitor, învederat, limpede, neândoielnic, neândoios, netăgăduit, pregnant, vădit, vizibil, (livr.) manifest, (fig.) marcat. *(Semne ~ de boală.)*

flaimúe adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

flamă s. v. FLACĂRĂ. PARĂ. VĂPAIE.

flamură s. v. DRAPEL. STEAG. STINDARD.

flaná vb. v. COLINDA. CUTREIERA. HOINĂRI. PEREGRINA. RĂTĂCI. UMBLA. VAGABONDA.

FLANC s. *(MIL.)* aripă, capăt, coastă, margine, (înv.) corn, mfnecă. *(~ drept «l frontului.)*

flanelă s. v. PULOVER.

FLÁNŞĂ s. *(TEHN.)* bridă. *(~ pentru solidarizarea unor piese.)*

flasc adj. v. FLEŞCĂIT. MOALE. PUHAV.

FLAŞNETĂ s. *(MUZ.)* caterincă, mina vet.

FLATA vb. 1. a linguşi, a măguli, (înv. şi reg.) a şutili, (Munt.) a mâglisi, (fig.) a Unge, a peria, a pomăda, a tămâia. *(Îşi ~ superiorii.)* 2. a complimenta, a măguli. *(Ce-I lot ~ atlta?)*

FLATARE s. 1. linguşeală, linguşire, măgu-leală, măgulire, (înv. şi reg.(olastiscálă, (Munt.) mâglisíre, (înv.) îmbunáre, îmbunătúră, lin-guşíe, linguşitúră, măgulitúrâ, (fig.) tămâiére. *(~ unui superior.)* 2. complimentare, măgu-

lire. *(~ orgoliului cuiva.)* 3. (concr.) compliment, laudă, măgulire. *(E sensibil la ~i.)*

FLATAT adj. măgulit. *(Se simte extrem de ~.)*

FLĂCĂIANDRU s. băietan, băieţandru, copilandru, (Olt. şi Munt.) dănác, (prin Maram. şi Transilv.) pruncoteán, (fam.) puştan, (peior.) ţingău. *(Un ~ de vreo 14 ani.)*

FLÁCĂIÁŞ s. fecioraş, (Transilv.) melenáş.

FLĂCĂRÁIE s. pară, pălălaie, pârjol, văpaie, vâlvătaie, vâlvoare, (rar) pălăláică, (pop.) bóbot, bobotáie, (reg.) pălălăiálă, vâl-váie, vâlvăráie, (prin vestul Transilv.) bábură, (Olt.) bălbălău. *(0 imensă ~ de la incendiu.)*

FLĂCĂU s., adj. 1. s. fecior, tânăr, (pop. şi fam.) june, (Olt. şi Munt.) dănác, (Transilv.) meleán, (Transilv. şi Maram.) prunc, (înv.) voinic. *(Un ~ de horă.)* 2, s., adj. burlac, cavaler, celibatar, holtei, necăsătorit, (pop. şi fam.) becher, (Transilv.) frăşcău. *(A rămas ~.)*

FLĂMÂND adj. flămânzit, înfometat, ne-mincal, nesătul, (rar) înfomát, (reg.) fometós, (prin Transilv. şi Ban.) sec. *(E veşnic ~.)*

flăniiiijănc s. v. FOAMETE.

FLĂMÂNZÁRE s. *(AA'AT.)* deşert, (pop.) bărdăhán, (prin Ban.) slábină. *(~ la animalele rumegătoare.)*

FLĂMÂNZÍvb. a înfometa. *(A ~ pe cineva.)*

FLĂMÂNZÍRE s. înfometare. *(~ unei populaţii.)*

FLĂMÂNZlT adj. flămând, înfometat, ne-mlncat, nesătul, (rar) înfomát, (reg.) fometós, (prin Transilv. şi Ban.) sec. *(Om ~.)*

FLEAC s. 1. bagatelă, nimic, (fam.) moft, (fig.i jucărie. *(E un ~ să fac asta.)* 2. bagatelă, chiUbuş, mărunţiş, nimic, prostie, (înv.) bla-gomaníe, (fam.) moft. *(Nu te lega de ~uri.)* 3. (mai ales la pi.) nimic, palavră, (reg.) laf, marghiolíe, (înv.) tândále (pl.), (fam.) balivernă, moft, parascovénie. *(Spune tot felul de ~uri.)*

fleanca s. v. GURĂ.

FLEÁNDURĂ s. buleandră, cârpă, otreapă, petică, zdreanţă, (pop.) treánţă, (înv. şi reg.) rántie, (reg.) paceaúră, rufă, şuleándrá, tírfă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) cârţă, (Mold. şi Bucov.) cotreánţă, (Transilv.) ronghi, (înv., in Mold.) félegă. *(Şterge praful cu o ~.)*

FLEÁŞCĂ s. fleşcăială, l'Ieşcăraie, lapoviţă, zloată, (Transilv.) şlépoiţă.

FLEBOTOMÍE s. *(MED.)* venesecţie.

F^h,C s. (Mold.) suiúz. *(~ pus la tocul încălţămintei.)*

FLECAR s., adj. clănţău, guraliv, limbut, palavragiu, vorbăreţ, vorbă-lungă, (livr.) locvace, (rar) ploscár, ploscáş, tacâagíu, (pop. şi fam.) farfará, (pop.) gureş, toacă-gúră, (înv. şi reg.) spornic, vorbáreţ, (reg.) pălăvátic, pălăvrăgit, tololói, vorbár, (Mold.) dirdálă, lehău, leorbău, (Transilv.) stroncănitór, (prin Munt.) tândălít, (Mold.) trăncălău, (înv.) limbâ-reţ, vorováci, (fam.) moftangiu, (rar fam.) mofto.óg, moftureán, (fig.) mélâţă.

FLECARĂ s. guralivă, limbută, palavragioaică, vorbăreaţă, (fam.) moftangioáică.

FLECĂREALĂ s. flecărie, flecărire, fiecă-rit, limbuţie, pălăvrăgeală, pălăvrăgire, pălăvrăgit, sporovăială, sporovăire, sporovăit, tăi-făsuială, tăifăsuire, tăifăsuit, trăncăneală, trăncănit, vorbăraie, vorbărie, (livr.) locvacitate, logoree, (reg.) pâlăvăcăiálă, pălăvrăgitúră, pală-vrít, trancaná, treanca-fleánca, (Mold.) leorbă-iálă, (prin Munt.) procovánţă, (Transilv.) stroncăníre, (fig.) clănţăneálă, dârdâiálă, dâr-diít.

FLECĂRÍ vb, a îndruga, a pălăvrăgi, a spo-rovăi, a trăncăni, (pop.) a căţăi, a dondăni, a flencăni, a fleoncăni, a tăinui, a troncăni, (înv. şi reg.) a spori, (reg.) a hondrăni, a pala-mojdi, a pălăvăcăi, a pălăvri, a pichirisi, a tăini, a tălălăi, a tolocăni, a torosi, a zăgrăi, (Mold.) a lehăi, a leorbăi, (prin nord-estuî Olt.) a prociti, (prin Mold.) a pruji, (Transilv.) a stroncăni, (prin Munt.) a tíndăli, (Ban.) a tonoci, (înv.) a bârfi, *a* limbuţi, a vorovi, (fam.) a pupai, (fig.) a clămpăni, a clănţăni, a cotcodăci,adârdâi,a hodorogi, a măcina, a meliţa, a toca. *(A ~ toată ziua.)*

FLECĂRÍE s. flecăreală, flecărire, flecarii. limbuţie, pălăvrăgeală, pălăvrăgire, pălăvrăgit. sporovăială, sporovăire, sporovăit, tăifăsuială. tăifăsuire, tăifăsuit, trăncăneală, trăncănit, vorbăraie, vorbărie, (livr.) locvacitate, logoree. (reg.) pâlăvăcăiálă, pălăvrăgitúră, pălăvrít, trancaná, treanca-fleánca, (Mold.) leorbăială. (prin Munt.) procovánţă, (Transilv.) stroncăníre, (fig.) clănţăneálă, dârdâiálă, dirdâít.

FLECĂRfRE s. flecăreală, flecărie, ílecărit, limbuţie, pălăvrăgeală, pălăvrăgire, pălăvrăgit, sporovăială, sporovăire, sporovăit, tăifăsuială, tăifăsuire, tăifăsuit, trăncăneală, trăncănit, vorbăraie, vorbărie, (livr.) locvacitate, logoree, (reg.) pălávăcăiálă, pălăvrăgitúră, pălăvrít, trancaná, treanca-fleánca, (Mold.) leorbăială, (prin Munt.) procovánţă, (Transilv.) stroncăníre, (fig.) clănţăneálă, dârdâiálă, dirdâít.

FLECĂRÍT s. flecăreală, flecărie, flecărire, limbuţie, pălăvrăgeală, pălăvrăgire, pălăvrăgit, sporovăială, sporovăire, sporovăit, tăifăsuială, tăifăsuire, tăifăsuit, trăncăneală, trăncănit, vorbăraie, vorbărie, (livr.) locvacitate, logoree, (reg.) pâlăvăcăiálă, pălăvrăgitúră, pălăvrít, trancaná, treanca-fleánca, (Mold.) leorbăială, (prin Munt.) procovánţă, (Transilv.) stroncăníre, (fig.) clănţăneálă, dârdâiálă,dirdâít.

fleciuí vb. v. STORCI. STRIVI. TERCIUL ZDROBI.

fleciuít adj. v. STORCIT. STRIVIT. TERCIUIT. ZDROBIT.

FLEGMATIC adj. 1. limfatic. *(Om, tip ~.f* 2. calm, imperturbabil, placid. *(Om ~.J* 3. impasibil, imperturbabil, indiferent, insensibil, nepăsător, nesensibil, nesimţitor, pasiv, (grecism înv.)adiáfor, (fig.) rece. *(Ce tip ~ I)*

FLEGMĂ s. 1. expectoraţie, scuipat, spută. *(O ~ abundentă.)* 2. calm, imperturbabilitate, placiditate. *(~ unui om flegmatic.)* 3. impasibilitate, indiferenţă, nepăsare. *(O ~ condamnabilă.)*

íleneăní vb. v. FLECARI. ÎNDRUGA. PĂLĂVRĂGI. SPOROVĂI. TRĂNCĂNI.

flenduri vb. v. GĂURI. RUPE. SFÂŞIA. UZA. ZDRENŢUI.

FLENDURÓS adj. rupt, zdrenţăros, zdrenţuit, (pop.) zdrenţós, (reg.) cotrenţós, (Mold., Bucov, şi Transilv.) felegós. (prin Transilv.) rintieós. *(Om ~; haine ~.)*

fleoárţă s. v COCOTĂ. CURVĂ. FEMEIE DE STRADĂ. PROSTITUATĂ. TÂRFÂ.

fleoncâní vb. v. FLECARI. ÎNDRUGA. PĂLĂVRĂGI. SPOROVĂI. TRĂNCĂNI.

í.eorţotínă s. v. COCOTĂ. CURVĂ. FEMEIE DE STRADĂ. PROSTITUATĂ. TÂRFĂ.

FLER s. perspicacitate. *(Are ~.)*

FLEŞCĂÍ vb. a se muia, a se terciul, (pop.) a se cofleşi, a se colesi. *(Fructele s-au ~.)*

ile^căí vb. v. MOLEŞI. MUIA. VLĂGUI.

FLEŞCĂIÁLĂ s. 1. fleşéăraie, (reg.) bleoştirá-ic. *(Merge prin ploaie, prin ~.)* 2. fleaşcă, fleşéăraie, lapoviţă, zloată, (Transilv.) şle-poită. *(Mare ~ s-a făcui!)*

FLEŞCĂIT adj. moale, puhav, (livr.) flasc. *(Are o carne ~.)*

FLEŞCĂRÁIE s. 1. flcşcăială, (reg.) bleoş-tiráie. *(După ploaie s-a făcut ~.)*2. fleaşcă, fleşcăială, lapoviţă, zloată, (Transilv.) şlé-poiţă. *(După ninsoare s-a făcut ~.)*

íleşcăríe s. v. MĂCELĂRIE.

ÍIef adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

FLEXIBIL adj. 1. elastic, mlădios, suplu, (înv.*)* încovoiós. *(O nuia ~.*) 2. *(GRAM.)* flexionar, (înv.) plecat, plecătór. *(Formă ~.)*

FLEXIBILITATE s. elasticitate, mlădiere, supleţe. *(~ unui corp solid.)*

FLEXIONAR adj. *(GRAM.)* flexibil, (înv.) plecat, plecătór. *(Formă ~.)*

FLEXIUNE s. 1. arcuire, curbare, încovoiere, îndoire. *(Mişcări de ~*, în *gimnastică.)* 2. *(GRAM.)* (înv.) plecare. *(~ In limba română.)* 3. *(GRAM.) flexiune nominală* = declinare, de-clinaţie, *(înv.)* plecare. *(~ unui substantiv.)*

flexiune s. v. ARCUIRE. CURBARE. ÎNCOVOIERE., ÎNDOIRE.

FLINTĂ s. sineaţă, (înv. şi reg.) dúrdă. *('Trage cu ~.)*

flintă s. v. PUŞCĂ.

FLIRTA vb. a cocheta.

ilise s. v. CIOC. CLONŢ. PLISC.

flişeă s. v. TIFLĂ

ílit s. v. BOT. GURĂ. RÂT.

ílântár s. v. CEATLĂU. CRUCE.

FLOARE s. 1. *(BOT.)* (Transilv., Ban. şi prin Mold.) pâniă. *(Poartă o ~ la pălărie.) -. (BOT.) floarea-călugăruiui (Saponaria vac-caria)* – (reg.) văcărícă, văcărită; *floarea-cucu-hii (Lgclmis flos cuculi)* -= (reg.) cuculeásă; *floarca-miresei (Spirarea vanhoutlei)* – (rar) spirea; *floarea-paştelui (Anemone nemorosa)* = (reg.; găinuşe (pl.), oiţă, păscută, păştíţă, turculeţ, floarea-óştilor, floarea-păsărilor. floarea- vi'nt ui ui, piinea-páştelui; *floarea-paştilor (Anemone ranunculoides)* – găinuşă, gălbenele

(plj, păştíţă, dediţei-galbeni (pl.), floarea-pă-sărilor, floarea-vântului-galbenă, (reg.) breá-băn, păscută, turculeţ, zlac, muscerici-gálbeni (pl.), pâinea-páştelui; *floarea-păsărilor (Anemone ranunculoides)* -= găinuşă, gălbenele (pl.), păştiţă, dediţei-galbeni (pl.), floarea-paştilor, Zloarea-vintului-galbenă, (reg.) breábăn, păscută, turculeţ, zlac, muscerici-gálbeni (pl.), piinea-páştelui; *floarea-raiului (Chrysanthemum cinerariifolíum)* = (prin Munt.) muşeţel; *floa-rea-reginei (Leontopodium alpiiuim)* – albu-meală, albumifă,

floare-de-colţ, (rar) edelváis, (reg.) flocoşéle (pl.), steluţă, floarea-doámnei; *floarea-soarelui (Helianthus annuus)* = (înv. şi pop.) soarea-soárelui, (pop.) sora-soárelui, (reg.) rază, rujoáncă, soreáncă, răsarea-soárelui, ruja-soárelui, (Mold.) răsărită, sorícă; *floarea-vln-Inlui-galbenă (Anemone ranunculoides)* – găinuşă, gălbenele (pl.), păştiţă, dediţei-galbeni (pl.), floarea-paştilor, floarea-păsărilor, (reg.) breábăn, păscută, turculeţ, zlac, muscerici-gálbeni (pl.), pâinea-páştelui; *floare-de-colţ (Leontopodium alpinum)* – albumeală, albu-miţă, floarea-reginei, (rar) edelváis, (reg.) flocoşéle (pl.), steluţă, floarea-doámnei; *floare-de-leac (Ranunculus repens)* = (reg.) bujorel, gălbenele (pl.), piciorul-cocóşului; *floare-de perină (Antliemis tinctoria)* = (reg.) iarbă-de-pérină. 3. (pop.) spumă. *(~ vinului.)* 4.*(fig.) caimac, smântfnă, spumă. *(El a cules ~, nouă ne-a lăsat ce-a fost mai prost.)*

floare s. v. ELITĂ. LAMURĂ.

floarea-broáştei s. v. PĂPĂDIE.

floarea-brumei s. v. BR INDUSĂ.

floarea-eălúgărului s. v. CIUIN. OD.AGAGL SĂPUNARIŢĂ.

íloarea-ciúmel s. v. CIUCURAŞI.

floaiea-ciútei s. v. GĂINUŞĂ.

floarea-codrului s. v. BELADONĂ. MĂTRĂGUNĂ.

íloarea-crflcii s. v. PRISTOLNIC. TEIŞOR.

floare:i-cunúnii s. v. CURCUBEU.

floarea-doámnei s. v. ALBUMEALĂ. AL-BUMIŢĂ. FLOAREA-REGINEI. FLOARE-DE-COLŢ.

floarea-duhánului s. v. REGINA-NOPŢII.

íloarea-fânului s. v. FIRUŢĂ.

floarea-flórilor s. v. GHIOC.

floarea-găíuii s. v. PĂPĂDIE.

floarea-griului s v. ALBĂSTREA. ALBĂS-TRICĂ. ALBÁSTRIŢĂ. SURGUCI. VINEŢEA. VINETICĂ.

floarea-hoţului s. v. TÂLHĂREA.

îloarea-jélei s. v. LINARIŢĂ.

íloarea-lui-Sântión s. v. DRĂGAICĂ. SÂN-ZIANĂ.

floarea-măláiului s. v. PĂPĂDIE.

íloarca-mirései s. v. REGINA-NOPŢII.

floaieanópţii s. v. MIRODENIE. NOPŢI-COASĂ. REGINA-NOPŢII.

floarea-óstilor s. v. FLOAREA-PASTELUI.

floarea-paiului s.v. ALBĂSTREA. ALBĂS-TRICĂ.ALBĂSTRIŢĂ.VINEŢEA.V1NEŢICÁ.

floarea-páştelui s. v. DED1ŢEL.

floarea-paştilor s. v. POPILNIC.

íloarea-pátului s. v. PARPIAN.

floarea-păsărilor s. v. FLOAREA-PAŞTELUI.

floarea raiului s. v, PRIBOI.

floarea-sfintei-Maríi s. v. SĂPUNELE.

floarea-sfântului-lón s. v. RĂCU1NĂ. SÂN-ZIANĂ.

floarea-soarelul-dc-câmp s. v. AGL1CĂ.

floarea-sórului s. v. PĂPĂDIE.

floarea-studéntului s. v. CIUIN. ODAGACI. SSÂPUNARIŢÁ.

fioarea-stúpului s. v. MELISĂ. ROINIŢÂ.

floarea-suferínţei s. v. CEASORNIC.

floarea-şárpelui s. v. MAMA-PĂDURII.

floarea-túrculul s. v. PĂPĂDIE.

iâoarea untului s. v. VER1GEL.

íloarea-văduvelor s. v. RUIN.

íloarea-vínului s. v. CIOCUL-CUCOAREI. PLISCUL-COCORULUI. PLISCUL-CUCOA-BEI. PRIBOI. SULIŢICĂ.

floarea-viorelei s. v. CEAPA CIORII. ZAMBILĂ.

floarea-viórii s. v. PRIBOI.

floarea-vântulul s. v. DED1ŢEL. FLOAREA-PASTELUL

îloarea-zméului s. v. BARBA-POPII.

floare-boiereáscă s. v. SPL1NUŢĂ.

floare-broşteáscă s. v. P1CIORUL-COCO-ŞULUI.

«oare-buiácă s. v. SPLINUŢĂ.

floare-de-ceápă s.v. NARCISĂ.

floare-de-clmp-gálbenă s. v. BARBA-CA-PREI.

floare-de-fríguri s. v. FIEREA-PĂMÂNTU-LUL POTROACĂ. ŢINTAURĂ.

íloare-deleác s. v. GĂLBENEA. PICIORUL-

eocoşuLUi.

Xloare-de-lingoáre s. v. IARBĂDE-LIN-GOARE.

íloare-de-mázăre s. v. INDRUŞAIM. SÂN-tîELE-VOINICULUI.

«oare-de-nădúf s. v. POJARNIŢĂ. SUNĂTOARE.

floare-de-wisíp s. v. AGURIJOARĂ. POR-TULACĂ.

floare-de-óchi s. v. SILUR.

floare-de-piátră s. v. AGURIJOARĂ. POR-rULACĂ.

floare-de-tabác s. v. REGINA-NOPŢII-

íioare-de-tri'nji s. v. CORONIŞTE.L

floare-domnească s. v. GAROAFÂ-DE-MLN-CE. GAROAFĂ-SĂLBATICĂ. GAROF1ŢĂ. SURGUCI. TOPORAŞ. VIOLETĂJiVIOREA.

íioare-fnimoásă s. v. BĂNUŢ. PĂRĂLUŢĂ.

floare-gálbenă s. v. POJARNIŢĂ. SUNĂTOARE. TĂIETOARF,

íloare-vínătă s. v. IRIS STÂNJEN." STÂN-fENEL.

flocăí vb. v. PĂRUI.

íloeoásă s. v. MĂTURĂ.

FLOCÓS adj. lăţos miţos, păros, (pop.) Tâţós, (reg.) biţós. *(Sarică ~.)*

FLOCOŞÉL s. *(BOT.; Hydnum lepaadum}* (reg.) burete-ţepós.

flocoşél s. v. BURETE-FLOCOS.

flocoşéle s. pi. v.ALBUMEALĂ. ALBUM IŢĂ. CURCUBEU. FLOAREA-REGINEI. FLOA-RE-DE-COLŢ. PARPIAN.

FLOCOŞÍCĂ s. *(BOT.; Holcus lanatus)* (reg.) oléi, iarba-cáilor, ovăz-dúlce. ílocoşícă s. v. CURCUBEU. FLORAR s. J. grădinar, horticultor. *(~ cultivă flori.)* 2. (înv.) florist. *(~ vinde fler:.)* 3. *(TEHN.)* pistolet. *(~ pentru desen.)* florar s. v. MAI.

FLORĂ s. vegetaţie. *(~ unei ţări.)*

FLORĂREÁSĂ s. (înv.) buchetiéră, floristă. *(~ vinde flori.)*

FLOREAN s. *(ORNIT.; Carduelis chioris chloris)* florintc, (rar) brotăcél, (reg.) spatie verdét, verdói.

flori-áilje s. pi. v. CIUIN. ODAGACI. SĂ-PUNARIŢĂ.

flori-băfai s.pl. v. CIUIN. ODAGACI. 5 ',-PUNARIŢĂ.

FLORICELE s. pi. (reg.) cocoşéi (pl.), COL. (pl.), (prin nord-vestul Olt. şi sudul Transii ■ puiculíţă. *(Maniacă ~.)*

floricele frumoase s. pi. v. BĂNUŢ. PĂR A LUŢĂ.

FLORICfCĂ s. (reg.) florişoáră. *(O ~ u ctmp.)*

íloricicâ-dc-Ieác s. v. PICIORUL-CQCOŞU LUI.

flori-cojocărésşti s. pi. v. STELIŢĂ.

FLORÍCOL adj. florifer. *(Plante ~.)*

ílori-dc-iárnă s. pi. v. CRIZANTEMĂ. DU-MITRIŢÁ. TUFĂNICĂ.

flori-de-Ierusalím s. pi. v. STELIŢĂ.

FLORI-DE-PÁIE s. pi. *(BOT.; Helichrysv.: bracteatum)* imortelă, (rar) nemuritoare, (re?.*;* cununíţă.

flori-desopón s.pl. v. CIUIN. ODAGACI SĂPUNARIŢĂ.

flori-detăietúră s. pi. v. CIUIN. ODAGACI. SĂPUNARIŢĂ.

FLORIFER adj. floricol. *(Plantă ~.)*

flori-gálbeue s. pi. v. PĂPĂDIE.

FLORÍI s. pi. *(BIS.)* duminica floriilor, *(re*:.5 duminica vlăstárilor, staurile-flórii (pl.).

florilegiu s. v. ANTOLOGIE. COLECŢIE CULEGERE.

florile-zânelor s. pi. v. RĂCHITAN.

ílori-mărúnte s. pi. v. TOPORAŞ. VIOLETĂ, VIOREA.

flori-mărunféíe s. pi. v. TOPORAŞ.VIOLETÁ VIOREA.

FLORÍN s. 1. fiorin. *(Un ~ de aur.)* 2. gulden. *(~ se numeşte tn Olanda şi gulden.)*

FLORÍNTE s. *(ORNIT.; Carduelis chU.ru chloris)* florean, (rar) brotăcél, (reg.) spá ie, verdét, verdói.

florist s. v. FLORAR.

floristă s. v. FLORĂREÁSĂ.

florişoáră s. v. FLORICICĂ.

ífoştorí vb. v. PAVA. PIETRUI.

FLOTÁBIL adj. flotant, plutitor. *(Corp ~*

FLOTANT adj. 1. flotabil, plutitor. *(*Corp ~ 2. nepermanent, nestabil. *(Populaţie^ dmtr-.-.i oraş.)*

FLOTÁRE s, flotaţie. *(Mişcări de ■-, Ir. gimnastică.)*

FLOTAŢIE s. flotare. *(CUeva mişcări de ~. k*

FLOTÓR s. *(TEHN.)* plutitor.

FLUCTUA vb. 1. a se schimba, a varia, (íig.) a oscila. *(~ mereu* in *comportări.)* 2. (fig.) a oscila, a şovăi. *(Uzul ~ încă* intre *cei doi termeni.)*

FLUCTUANT adj. 1. instabil, schimbător, variabil, (fig.) oscilant. *(Om ~.)* 2. ezitant, indecis, nedecis, nehotărât, şovăielnic, şovăitor, (rar) şovăind, şovăit, (reg.) codélnic, (prin Munt.) pregetós, (înv.) înclinátór, îndoielnic, pre-getătór, târziélnic, (fig.) oscilant. *(Atitudine ~.)*

FLUCTUAŢIE s. 1. oscilare, oscilaţie. *(~ a temperaturii.)* 2. instabilitate, schimbare, (fig.) oscilaţie. *(~ la cursul bursei.)* 3. codeală, codire, ezitare, îndoială, nehotărâre, pregetare, şovăială, şovăire, (livr.) indecizie, (pop.) preget, (fig.) oscilare, oscilaţie. *(~ lui na era justificată.)*

FLUENT adj. (fig.) curgător, cursiv, uşor. ■*'Exprimare ~.)*

FLUENŢĂ s. (fig.) cursivitate, fluiditate. f~ î*n exprimare.)*

fluiditate s. v. FLUENŢĂ.

FLUIER s. I. fluierat, fluierătură, şuier, şuierat, şuierătură. *(S-a auzit un ~.)* II. *(ANAT.)* tibia, (pop.) ţurlói, (prin Bucov.) uoldán.

FLUIERĂ vb. a şuiera, a vâjâi, a vui, (rar) a zbârnâi, (Transilv.) a şovăi. *(Vlntul ~ prin hornuri.)*

FLUIERÁR s. 1. fluieraş. *(~ clntă din fluier.)* 2. *(ORNIT.; Charadrius pluvialis)* (reg.) fluierătór, fluturáş, prundăráş, purcăráş, văcârél. 3. *(ORNIT.; Numenius tenuirostris)* ploier mic. 4. *(ORNIT.; Numenius arcuatus)* ploier mare. 5. *(ORNIT.) fluierar mare (Numenius arquata)* = (pop.) şneap. 6. *(ORNIT.; Calidris)* prundaş.

fluierar s. v. SITAR-DE-MAL.

FLUIERAŞ s. fluierar. *(~ clntă din fluier.)*

FLUIERAT s. fluier, fluierătură, şuier, şuierat, şuierătură. *(Se aude un ~.)*

FLUIERĂTOÁRE s. I. şuierătoare. *(Scoate sunete dintr-o ~.)* II. *(BOT.; Tamuscommunis)* 'reg.) napi-porceşti-de-pădúre (pl.), viţă-neá-gră. " fluierătór s. v. FLUIERAR.

FLUIERĂTURĂ s. 1. fluier, fluierat, şuier. şuierat, şuierătură. *(Se aude o ~.)* 2. (rar) signal, (pop.) ţignál. *(~ unui vardlst.)*

FLUIERÍCE s. chemătoare. *(Cu ~ vină-íorul imită strigătele unor animale.)*

íluieríci s.v. SITAR-DE-MAL.

FLUORÉN s. *(CHIM.)* ortodifenilenmetan.

FLUŞTURÁTIC adj. 1. capricios, fluturatic, Inconsecvent, inconstant, instabil, neconsec-vent, neconstant, neserios, nestabil, nestatornic, schlmbăcios, schimbător, (livr.) labil. *(Un om tare ~.)* 2. fluturatic, nebunatic, zvăpăiat. *(Un tlnăr ~.)* 3. fluturatic, frivol, neserios, uşuratic, vânturatic, zvânturat, zvântura-íic, (livr.) futil, (pop.) spulberátic, (reg.) zăr-pălátic, zburátic, zburdalnic, (Mold.) sprinţar, zbrehúi, (înv.) vlnturós. *(Un bărbat ~.)*

FLUTURA vb. 1. a fâlfli. *(Steagul ~ în ®!nt.)* 2. a agita, a clătina, a fâlfâi, (înv. şi reg.(

a pălăi, a pălălăi, (reg.) a mătăhăi, a mătălăl. *(A ~ batista la despărţirea de cineva.)*

FLUTURARE s. bătaie, fâlfâială, fâlfâirs, filfâit, filfâitură, fluturat, (rar) scuturare, scm-Ş turát, sfârâitúră. *(~ de aripi.)*

FLUTURÁŞ s. 1. *(ENTOM.)* (rar) fluturai. 2. fluture, paietă, (reg.) şic. *(~î la o rochie.}*

íluturás s. v. FLUIERAR. PLOIER.

FLUTURAT s. bătaie, fâlfâială, fâlfâh% filfâit, fâlfâiturâ, fluturare, (rar) scuturări, scuturat, sfârâitúră. *(~ de aripi.)*

FLUTURATIC adj. 1. capricios, fluşturatic, inconsecvent, inconstant, instabil, neconseoJ vent, neconstant, neserios, nestabil, nestatornlo, schimbăcios, schimbător, (livr.) labil. *(Un ora tare ~.)* 2. fluşturatic, nebunatic, zvăpăiat. *(Un tlnăr ~.)* 3. fluşturatic, frivol, neserios, uşuratic, vânturatic, zvânturat, zvânturat io, (livr.) futil, (pop.) spulberátic, (reg.) zărpălátie, zburátic, zburdalnic, (Mold.) sprinţar, zbrehúi, (înv.) vânturós. *(Un bărbat ~.)*

FLUTURĂTOR adj. fâlfâitor. *(Steag ~.f*

FLUTURE s. 1. *(ENTOM.)* lepidopter. 8. *(ENTOM.) fluture-cap-de-mort (Acherontla a-tropos)* = strigă, cap-de-mort, (reg.) strigoiáş-buba-ciúmei, capul-lui-Adam, fluturul-mórţll, suflet-de-strigói, sufletul-mórţilor; *fluture-ds-mătase* = vierme-de-mătase, (pop.) gândac-d»-mătáse; *fluture-de-varză (Pieris brassicae)* =» albiliţă, (reg.) fluture-álb, (Bucov.) curechiţăl *fluture-inelat (Gastropacha neustria)* = inelaî *f fluture-roţu (Vanessa urticae)* = (reg.) urzicáî. 3. fluturáş, paietă, (reg.) şic. *(~í la* o *rochii.)*

fluture s. v. FULG.

fluture álbs. v. ALBILIŢĂ. FLUTURE-DE-VARZĂ.

fluturii s. v. FLUTURA S.

fluturul-mórţii s. v. CAP-DE-MORT. FLUTURE-CAP-DE-MORT. STRIGĂ.

FLUVIU s. *(GEOGR.)* apă. *(Dunărea est» unul dintre marile ~ al Europei.)*

FLUX s. 1. *(FIZ.)* curent. *(~ de porticuls.í* 2. debit. *(Are un ~ rapid în vorbire.>* foácăle s. pi. v. CLIIBRIT. foaia-făgétului s. v. TÂLHĂREA. foaia-tâlhárului s. v. TÂLHĂREA. FOAIE s. \.*(BOT.)* petală. 2.*(BOT.)* sepală. 3. filă, (înv.) listă, (grecism înv.) selídă. *(O ~ de manuscris.)* 4. (înv. şi reg.) pătură. *(~ dj hlrtie.)* 5. (la pi.) fustă, (livr.) jupă, (pop.) poale (pl.), (înv. şi reg.) rochie, (reg.) spíntă. *(Poartă ~ şi bluză.)* 6. (reg.) pătură. *(~ d« aluat.)* p foaie s. v. COTIDIAN. FRUNZĂ. GAZETA. JURNAL. PERIODIC. PUBLICAŢIE. REVISTĂ. ZIAR.

foaie-de-vioáră s. v. POPILNIC.

foaie-grásă s. v. ÎNGRĂŞĂTOARE.

FOAIER s (franţuzism rar) promenofis. *(~ al unui teatru.)*

FOÁLE s. 1. (rar) sufláí, (înv. şi reg.) suflóî. *(~,de fierărie.)* 2. burduf. f~ *la cimpoi, pentru apă etc.)*

foále s. v. ABDOMEN. BURTĂ. PÂNTECE. STOMAC.

foáltlnă s.v. MICSANDRĂ. MICŞUNEA.

foálline s. pi. v. MICSANDRĂ. MICSUNEA. VIOREA- GALBENĂ.

FOAME s. nemâncare. *(Mori de ~.)*

FOAMETE s. (înv., în Mold.) flăminjúne.

FOARFECE s. *(ANAT.)* cleşte. *(~ la rac, crab.)*

FOARTE adv. 1. tare, (Transi.lv., Mold. şi Bucov.) hăt. *(~ departe.)* 2. extrem, tare, (prin Bucov.) prăci, (înv.) vârtós. *(~ de dimineaţă.)* 3. deosebit, excepţional, extraordinar, extrem, grozav, teribil. f~ *bun.)* 4. tare. *(E ~ bucuros.)* 5. (înv. şi reg.) prea. (~ *bine!)*

foásă s. v. GROAPĂ.

foburg s.v. MAHALA. PERIFERIE. SUBURBIE.

FOC s. 1. incendiu, pâr.jol, (înv. şi reg.) pojar, (reg.) pârlitúră. *(Un ~ a distrus clădirea.)* 2. descărcătură, împuşcătură, (înv.) puşcâ-túră. *(Se aud ~uri de armă.)* 3. salvă. *(~de artilerie.)*

foc s. v. ARDOARE. AVÂNT. ELAN. ENTUZIASM. ÎNFLĂCĂRARE. ÎNFOCARE. ÎNSUFLEŢIRE. PASIUNE. PATIMĂ. PORNIRE. SCARLATINĂ.

focar s. v. CENTRU. FOCHIST.

FOCAR SEÍSMIC s. *(GEOL.)* hipocentru.

FOCĂ s. *(ZOOL.; Phoca vilulina)* (pop.) viţel-de-máre.

focălínă s. v. CHIBRIT.

focăríe s. v. SCARLATINĂ.

focăríţă s. v. CHIBRIT.

FOCHÍST s. (pop.) focar. *(~ pe o locomotivă.)*

fóchiu s. v. BASTARD. COPIL DIN FLORI.

FOCOS adj. 1. aprig, nestăpânit, sălbatic, sireap, vijelios, (înv.) zmeiós. *(Un armăsar ~.)* 2. iute, sprinten, (pop.) ortomán. *(Un caţ~J* 3. avântat, entuziasmat, entuziast, fervent, înflăcărat, înfocat, însufleţit, pasionat, (livr.) ardent, (fig.) aprins, arzător, fierbinte, înaripat. *(Cuvinte ~; un discurs ~.)*

foeşór s. v. SCÂNTEIOARĂ. SCÂNTEIUŢĂ.

FOCULÉŢ s. focuşor. *(Au făcut un ~.)*

focul-lui-Dumnezéu s. v. LICURICI.

FOCUŞÓR s. foculeţ. *(Au făcut un ~.)*

foc viu s. v. ZONA ZOSTER.

FOFEÁZĂs. *(TEIIN.)* l.bată, bătealā, braţ, brăţară, fălcea, lopăţea, mănuşă, mână, spetează. *(~ la războiul de ţesut.)* 2. cotoc, (reg.) fuscél, lăturaş. *(~ la alergătoarea de urzit.)* 3. (reg.) mănuşă, mână, rază. *(~ la vlrtelnifá.)* 4. aripă. *(~ la moară.)* 5. săgeată, (Mold.) col. *(~ la moara de vint.)*

fofeáză s. v. ARIPĂ.

fofélnilă s. v. ARIPĂ. CRUCE. CUŢIT. GURĂ. LIMBĂ. SPETEAZĂ,

FOFÉLNIŢE s. pi. *(TEIIN.)* aripi (pl.), crucişe (pl.), cumpene (pl.), răscruci (pl.), speteze (pl.). *(~ la războiul ae ţesut.)*

fofeze s. p î. v. BUTUCI. PLAZURI. TĂLPI.

FOFILA vb. a se furişa, a se strecura, (înv. şi reg.) a se şterge, (Transilv.) a se fâştica, (Mold. şi Bucov.) a se şupuri, (înv.) a se fura, (fig.) a se prelinge. *(S-a ~ neobservat afară.)*

fofila vb. v. ESCHIVA. FUGI. SCĂPA" SUSTRAGE.

FOFILÁRE s. furişare, strecurare. *(~ lui din cameră.)*

foglălí vb. v. SECHESTRA.

íohói s. v. SCORŢIŞOARĂ.

FOI vb. 1. a se agita, a colcăi, a forfoti, a se írământa, a furnica, a mişui, a mişuna,a roi, a viermui, (pop.) a bâjbâi, (înv. şi reg.) a jimi, (reg.) a fojgăi, a vî.şca, (prin Transilv.) a şovirca, (Olt.) a se vărzui, (Ban.) a vermeti, (íam.) a se fâţii, a se vânzoli. *(Lumea se ~ pe străzi.)* 2. a se perpeli, a se răsuci, a se suci, a se zvir-coli, (prin Olt.) a se scirciumi. *(Toată noaptea s-a ~ în aşternut.)*

FOIÁLĂ s. agilaţie, animaţie, colcăială, foire, forfotă, forfoteală, frământare, furnicare, mişcare, mişuială, mişunare, roială, viermuiala. viermuirc, (reg.) fojgáiálă, vânzoálă, (îani.) fiţâiálă, fiţâírc, fiţiít, vinzoleálă. (*~ mulţimii pe străzi.)*

foiletá vb. v. FRUNZĂRI. RĂSFOI.

íoiietáre s. v. FRUNZĂREALĂ. FRUNZĂ-RIRE. RĂSFOIALÁ. RĂSFOIRE.

folos adj. v. FRUNZOS.

FOIÓS s. *(ANAT.)* ghem. *(~ al stome ului rumegătoarelor.)*

FOIRE s. agitaţie, animaţie, colcăială, foiala,, forfotă, forfoteală, frământare, furnicare, mişcare, mişuială, mişunare, roială, viermuiala, viermuire, (reg.) fojgăiálă, vânzoálă, (fam.) fâţâiálă, fiţíire, fiţiít, vinzoleálă. *(Era o ~ de nedescris pe străzi.)*

FOIŞOR s. 1. (pop.) tirnáţ. *(~ la c casă ţărănească.)* 2. cerdac, chioşc, pavilion, (Transilv.) filigórie. *(Un ~ intr-an parc.)* 3. turn. *(~ de pază.)*

fojgăi vb. v. AGITA. COLCĂI. FOI. FORFOTI. FRĂMÂNTA. FURNICA. MIŞUI. MIŞUNA. ROI. VIERMUI.

fojgăiálă s. v. AGITAŢIE. ANIMAŢIE. COLCĂIALĂ. FOIALA. FOIRE. FORFOTĂ. FORFOTEALĂ. FRĂMÂNTARE. FURNICARE. MIŞCARE. MIŞUIALĂ. MIŞUNARE. ROIALĂ. ' VIERMUIALA. VIERMUIRE.

FOLCLOR s. 1. literatură populară. *(Culegere de ~ din...)* 2. folcloristică. *(Urmează un curs de ~.)*

FOLCLORIC adj. folcloristic. *(Literatură^.)*

FOLCLORISTIC adj. folcloric. *(Creaţie ~.)*

FOLCLORISTICĂ s. folclor. *(Urmează un curs de ~.)*

folfăí vb. v. MOLFĂI. MORFOLI. MOZOLI.

FOLICULÍNĂ s. *(BIOL.)* hormon folicular.

FOLICULITĂ PROFUNDĂ s. *(MED.)* sicozis.

FOLOS s. 1. avantaj, beneficiu, câştig, profit, (înv. şi reg.) seamă, (înv.) folosinţă, (înv., în Transilv.) dobfndă, (fig.) rod. *(Ce ~ «i din asta?)* 2. afacere, avantaj, chilipir, câştig, pricopseală, profit, (Transilv. şi Maram.) haznă. (fam. şi ir.) scofală. *(A'u e nici un ~ să...)* 3. avantaj, binefacere, dar, privilegiu. *(~ '«sete tehnicii modeme.)* 4. eficacitate, eficienţa, operativitate, productivităţi, randament, valoare. *(~ unei metode.)* 5. serviciu. *(A -:--iS*

imense ~ ştiinţei.) 6. necesitate, trebuinţă, utilitate, (pop.) priínţă, (înv.) pólză. *(De mare ~.)*

FOLOSÎ vb. 1. a beneficia, a câştiga, a profita. *(El nu ~ nimic din asia?)* 2. a beneficia. a se bucura, a profita. *(Se ~ de ajutorul cuiva, de citeva zile libere ele.)* 3. a ajuta, a servi, a sluji. *(Asta îi ~ la ceva?)* 4. a-i ajuta, a-i prii, (înv.) a-i spori. *(Nici aerul nu i-a ~.)* 5. a aplica, a întrebuinţa, a utiliza, (rar) a practica. *(~ o nouă metodă.)* 6. a întrebuinţa, a (se) servi, a (se) sluji, a (se) utiliza. *(La ce ~ acest dispozitiv?; se ~ de ambele míini.)* 7. a circula, a se întrebuinţa, a se utiliza, a se uzita, (înv.) a se politici. *(Aceste cuvinte se ~ în mod curent.)* 8. a întrebuinţa, a recurge, a se servi, a se sluji, a utiliza, a uza, (înv. şi pop.) a prinde, (reg.) a vestegălui. *(Se teme să ~ mijloace dure.)* í). a întrebuinţa, a se servi, a se sluji, a umbla, a utiliza, a uza. *(~ tertipuri.)* 10. a (se) întrebuinţa, a (se) practica, a (se) utiliza. *(Un obicei care se ~ de mult timp.)* 11. a consuma, a întrebuinţa, a utiliza, (înv.) a meta-hirisi. *(A ~ í m de sfoară pentru...)* 12. a consuma, a întrebuinţa, a pierde. *(Si-a ~ toată ziua cu...)*

FOLOSÍBIL adj. întrebuinţabil, utilizabil. *(Un procedeu ~,)*

FOLOSÍNŢĂ s. folosire, întrebuinţare, utilizare, uz, (înv.) uzaj. *(Obiecte de strictă ~.)*

folosinţă s. v. AVANTAJ. BENEFICIU. CÂŞTIG. FOLOS. PROFIT.

FOLOSÍRE s. 1. aplicare, aplicaţie, întrebuinţare, utilizare. *(~ unei metode noi.)* 2. consum, consumare, consumaţie, întrebuinţare, utilizare. *(~ unei mari cantităţi de cherestea pentru...)* 3. folosinţă, întrebuinţare, utilizare, uz, (înv.) uzaj. *(Obiecte de strictă ~.)* 4. întrebuinţare, purtare, purtat, uzură. *(De*

atâia ~, pantalonii erau rupţi.) 5. întrebuinţare, practicare, utilizare. *(~ urmi obicei străvechi.)*

FOLOSÍT adj. 1. întrebuinţat, uzitat. *(Care este formula ~ ?)* 2. purtat, uzat, vechi. *(Haine ~.)*

FOLOSITOR adj. 1. necesar, trebuincios, util, (rar) trebuitor, (înv.) trébnic. *(O muncă ~.)* 2. binevenit, salutar, util, (fig.) bineen-vintát. *(O ploaie ~;* o *măsură ~.)* 3. eficace, eficient, operativ, practic, productiv, util, (rar) operant, (înv.) putinciós. *(O metodă ~.*; 4. bun, chibzuit, gândit, înţelept, judicios, raţiona], rezonabil, socotit, util, (fig.) sănătos. *(Iată un sfat ~.)*

foit s. v. PETIC. RUPTURĂ. ZDREANŢĂ.

follicós adj. v. BURTOS. PÍNTECOS.

íolticós s. v. MÂNCĂCIOS. MÂNCĂU.

fometós adj. v. FLĂMÂND. ÎNFOMETAT. NEM ÎNCÂT. NESĂTUL.

FOND s. 1, conţinut, (fig.) miez. *(~ pro-priu-zis al unui roman.) 2.* esenţă, materie, (fig.) inimă, măduvă, miez, nucleu, símbure. *(A intra* in *~ chestiunii.)* 3. fundal. *(~ al unui tablou.)* 4. *(FIN.;* mai ales la pi.) mijloc, resursă, (înv.) sermaiá. *(~uri băneşti.)*

FONDATOR s. 1. ctitor, întemeietor, (înv.-) aşezătór, (înv. fig.(urzitor. *(~ al unui ase) zămlnt.)* 2. creator, făuritor, întemeietor, (înv. tocmitór. *(~ de şcoală.)*

fonderíe s. v. TURNĂTORIE.

fonem s. v. SUNET.

FONEMÁTIC adj. *(FON.)* fonologie. *(Sistemul ~ al limbii române.)*

FONETICĂ s. (înv.) fonologie.

FONETISM s. *(FON.)* pronunţare, pronunţie, rostire. *(~ regional.)*

FONF adj., s. fărnâit, fonfănit, fornăit, (reg.) mohnăít. *(*U*n om ~.)*

FONFĂÍ vb. a fărnâi, a fornăi. (reg.) a mohnăi, (Munt.) a sfornai. *(~ cind vorbeşte.)*

FONFĂIÁLĂ s. fornăială.

FONFĂÍT adj., s. fărnâit, fonf, fornăit, (reg.) mohnăít. *(Om ~.)*

FONIC adj. *(F*OA'J sonor. *(Consoană ~.)*

FONIE s. *(FON.)* sonoritate. í- *a sunetelor vorbirii.)*

FONOLÓGIC adj. *(FON.)* foncmatic. (*Sis-temui ~ al limbii române.)*

fonologie s. v. FONETICĂ.

FONTANÉLĂ s. *(ANAT.)* (pop.) moalele-capului.

FONTĂ s. 1. tuci, (prin Ban.) bădíc, (Mold.(schijă. *(Un tub din ~.)* 2. *fontă nodul ură* = fontă sferolitică; *fonta sferolitică* – fontă no-dulară.

FOR s. autoritate, organ. *(~ urile superioare de stat.)*

FORA vb, a sonda. *(A ~ la mari adlnrimi.)*

FORAJ s. forare, forat, sondaj, sondare. *(Operaţia de ~ pe fundul mării.)*

FORARE s. foraj, forat, sondaj, sondare. *(~ a fundului mării.)*

FORAT s. foraj, forare, sondaj, sondare. *(~ fundului mării.)*

FORĂÍ vb. a fornăi, a sforăi, (reg.) a necheza, a ţifni. *(Caii ~.)*

íorăí vb. v. SFORĂI.

íorăstău s. v. SOVÂRF.

FÓRCIÍPS s. *(MED.)* cleşte. *(~ este folosit la naşterile dificile.)*

forcotí vb. v. FÂSÍ1.

FORESTIER adj. *(SILV.)* silvic, (inv.» sil-vanál. *(Exploatări ~.)*

forfecár s. v. CARABAN. NAS1CORN.

FORFECARE s. forfecătură.

FORFECĂTl'JRĂ s. forfecare.

FORFECUŢĂs.*(ORNIT.; Loxia curvirostra)* (reg.) pasărea-lui-1-lristós, pasăre-cu-cioe-în-crucişát.

FORFOTĂ s. agitaţie, animaţie, colcăială, foiala, foire, forfoteală, frămintare, furnicare, mişcare, mişuială, mişunare, roială, viermuiala, viermuire, (reg.) fojgăiálă, vânzoálă, (fam.) fâţâiálă, fâţâíre, fîţâít, vânzoleálă. (*Pe străzi era o ~ de nedescris.)*

FORFOTEALĂ s. agitaţie, animaţie, colcăială, foiala, foire, forfotă, frămintare, furnicare, mişcare, mişuială, mişunare, roială, viermuiala, viermuire, (reg.) fojgăiálă, vânzoálă, (fam.) fâţâiálă, fâţâíre, fîţâít, vânzoleálă. *(Pe străzi era o ~ de nedescris.)*

FORFOTÍ vb. a se agita, a colcăi, a (se) foi, a se frământa, a furnica, a mişui, a mişuna, a roi, a viermui, (pop.) a bâjbâi, (înv. şi reg.) a jimi, (reg.) a fojgăi, a vâşca, (prin Transilv..) a şovârca, (Olt.) a se vărzui, (Ban.) a vermetí, (fam.) a se fâţâi, a se vânzoli. *(Lumea ~ pe străzi.)*

iorgáşă s. v. HAT. HOTAR. RĂZOR.

for interior s. v. CONŞTIINŢĂ. CUGET. GLNDIRE. SPIRIT. SUFLET.

FORJĂ s. forjerie. *(Secţia de ~ a unei uzine.)*

FORJERÍE s. forjă. *(Uzina are o ~.)*

FORMA vb. 1. a fasona, a modela, (înv. şi pop.) a tipări. *(A ~ un obiect.)* 2. a alcătui, a compune, a constitui, (rar) a întocmi, (înv.) a informa, a săvârşi. *(Elemente care ~ un ansamblu.)* 3. a alcătui, a constitui, a crea, a desemna, a institui, a înfiinţa, a numi, a organiza, a stabili, (înv.) a tocmi. *(A ~* o *comisie specială.) 4.* a constitui, a fi, a însemna, a reprezenta, (rar*)* a prezenta. *(Acest capitol ~ partea esenţială a lucrării.)* 5. a crea, a pregăti. *(~ cadre de specialişti.)* 6. a creşte, a educa, (înv.) a pedepsi. *(A ~* !*n spiritul patriotismului, j*

FORMAL adj. 1. categoric, decis, expres, ferm, hotărât, neezitant, neosciíant, net, tranşant, (înv.) rezolut. *(Un refuz ~.)* 2. (fam.) platonic. *(Orecunoaştere ~.) 3.(JUR.)* solemn, *(Aci ~.)*

FORMALDEHÍDĂ s. *(CHIM.)* aldehidă fonnică.

FORMALÍNĂ s. *(FARM.)* formol.

FORMALIST adj. ceremonios, protocolar.

FORMALITATE s. procedură. *(Ce ~ trebuie făcute?)*

FORMAR s. formator. *(~ in turnătorie.)*

FORMARE s. 1. fasonare, modelare. *(~ unui obiect.)* 2. alcătuire, constituire, creare, desemnare, instituire, înfiinţare, numire, organizare, stabilire, *(~ ansi comisii.)* 3. creare, pregătire. *(~ unor cadre de specialişti.) 4.* creştere, cultivare, educare, educaţie, (înv.) pedeapsă. *(~ tinerei generaţii.)*

FORMAT adj. pregătit. *(E un om ~.)*

FORMAT s. dimensiune, mărime. *(Carii de ~ mare.)*

FORMATIV adj. alcătuitor, component, constituent, constitutiv, (rar) structural, (înv.) compozánt, compunătór. *(Element ~ al unui ansamblu.)*

FORMATOR s. formar. *(~ In turnătorie.)*

FORMAŢIE s. 1. alcătuire, compunere, întocmire. *(Grupul mergea In următoarea ~.)* 2. ansamblu, colectiv, trupă. *(~ artistică.)* 3, echipă. *(~ sportivă.)* 4. orânduire, sistem. *(~ social-economică.) 5.* pregătire. *(De ~ clasică.)*

FORMĂ s. 1. aspect, configuraţie, conformaţie, fizionomie, înfăţişare, profil, structură, (rar) făptură. *(~ terenului, a văii.)* 2. contur, (fig.) relief. *(A început să capete ~.)* 3. expresie. *(A dat ~ glndurilor sale.) 4.* siluetă. *(O ~ străbate întunericul.)* 5. calapod, model, tipar, (pop.) calup. *(Confecţionat după ~.)* 6. tipar. *(Toarnă fonta în ~.)* 7. cale, chip, fel, manieră, metodă, mijloc, mod, modalitate, posibili-

tate, procedare, procedeu, procedură, putinţă, sistem, (reg.) cap, módru, (înv.) manoperă, márşă, mediu, mijlocire. *(Altă ~ de a rezolva 0 problemă.)*

formă s. v. BRUTĂRIE.

FORMIDABIL adj. 1. colosal, enorm, excepţional, extraordinar, fabulos, fantastic, fenomenal, gigantic, grozav, imens infinit, neauzit, nebun, negrăit, neânchipuit, nemaiauz.it, nemaicunoscut, nemaiântâlnit, nemaipomenit, nemaivăzut, nesfârşit, nespus, teribil, uimitor, uluitor, unic, uriaş, (livr.) mirábil, (înv.) manín, necrozat, (fig.) piramidal. *(A avut din nou un aoro* ~.)* 2. colosal, cumplit, extraordinar, fenomenal, groaznic, grozav, infernal, înfiorător, îngroti-tor, inspăimântător, năprasnic, straşnic, teribil, (Transilv.) pogan, (fig.) îndrăcit, turbat. *(O vijelie ~.)* 3. desăvârşit, excepţional, extraordinar, ideal, magistral, minunat, perfect, splendid, sublim, superb, (înv.) săvârşít. *(0 regie, o interpretare ~.)*

FORMOL s. *(FARM.)* formalină.

FORMULA vb. I. a exprima, a pronunţa, a rosti, a spune, a zice. *(A ~ următoarea opinie...)* 2. a exprima, a expune. *(A-si ~ ideile.)* 3. a enunţa. *(A ~ o judecată de oa- 1 iare.)* 4. a elabora, a emite, a enunţa, a expune,.1 ~ o *nouă teorie.)* 3. a alcătui, a compune, a

concepe, a elabora, a face, a întocmi, a redacta. *(A ~ un raport.)*

FORMULAR s. imprimat. *(A completat un ~.)*

FORMULARE s. 1. exprimare, pronunţare, rostire, spunere, zicere. *(~ unei opinii.)* 2. enunţare. *(~ unei judecăţi.)* 3. elaborare emitere, enunţare, expunere. *(~ unei noi teorii asupra...)* 4. concepere, elaborare, întocmire, redactare. *(~ unei scrisori.)*

FORMULĂ s. 1. enunţ. *(O ~ matematică.)*... parolă. *(Nu cunoaşte ~.)*

FORNĂÍ vb. 1. a forai, a sforăi, (reg.) a necheza, a ţâfni. *(Caii ~.)* 2. a firnâi, a fonfăi, s,reg.) a mohnăi, (Munt.) a sfornăi. *(Un om care ~ clnd vorbeşte.)*

FORNĂIÁLĂs. I. fornăit, sforăială, sforăit, sforăitură. *(~ cailor.)* 2.fonfăială. *(~ unui om.)*

FORNĂÍT adj., s. fârnâit, fonf, fonfăit, (reg.) mohnăít. *(Om ~.)*

FORNĂÍT s. fornăială, sforăială, sforăit, sforăitură. *(~ cailor.)*

FORTĂREAŢĂ s. *(I5T., MIL.)* cetite, (inv.) báşte, politie. *(*O *~ medievală.)*

íórte adj. invar. v. PUTERNIC. TARE.

FORTE adv. *(MUZ.)* puternic, tare.

FORTIFIÁNT adj., s. *(FARM.)* fortificant, întăritor, reconfortant, tonic, tonifiant, (rar*)* reconstituánt, (înv.) reconfortatór. *(Medicament ~.)*

FORTIFICĂ vb. 1. *(M7LJ* a (se) întări, (rar) a (se) retranşa, (înv.) a (se) întemeia. *(A ~ a*n *loc, un oraş.)* 2. a (se) întări, (fig.) a (se) căli, a (se) oţeli. *(*5-a *~ în lupte.)* 3, *(MED.)* a (se) îndrepta, a (se) înfiripa, a (s»i iritări, a (se) întrema, a (se) înzdrăveni, a (sa) reconforta, a (se) reface, a (se) restabili, a (se) tonifica, (inv. şi pop), a (se) împuternici, (pop

fi fam.) a (se) drege, (pop.) a (se) scula, (înv. şi reg.) a (se) zdraveni, (reg.)a (se) vânjoşa, (Mold.) ■ (se) priboli. *(S-a ~după boală.)*

FORTIFICÁNT adj., s. *(FARM.)* fortifiant, întăritor, reconfortant, tonic, tonifiant, (rar) «constituant, (înv.) reconfortatór. *(Medi-tement ~.)*

FORTIFICARE s. 1. *(MIL.)* întărire, (rar) litranşáre. *(~ unei cetăţi.)* 2. întărire, (fia.> eălíre, oţelíre. *(~ lui* în *luptă.)* 3. îndreptare, înfiripare, întărire, întremare, înzdrăvenire, reconíortare, refacere, restabilire, tonificare, (rar) reconfort, (înv. şi pop.) împuternicire. í*~ lui după boală.)*

FORTIFICAT adj. 1. *(*M*IL.*) întărit, (înv.) tare. *(O cetate ~.)* 2. întărit, (fig.) călit, oţe-lít. *(Ostaş ~ In lupte.)* 3. îndreptat, înfiripat, întărit, întremat, înzdrăvenit, reconfortat, refăcut, restabilit, tonificat, (Mold.) pribolít. *(Om. ~ după o boală.)*

FORTIFICAŢIE s. *(MIL.)* înlăritură, (rar) retranşamént, (înv.) aparatură, tărie, zámeâ. *(Sistem de ~iî.)*

fortuit adj. v. INCIDENTAL. ÎNTÂMPLÂ-TOR. NEAŞTEPTAT. NEPREVĂZUT.

FORŢA vb. 1. a constrânge, a face, a obliga, *a* illi, (Hvr.) a soma, a violenta, (pop.) a silnici, (t»T. şi reg.) a stringe, (prin Ban.) a ţipi, (înv.) a «xuprl, a îndemna, a necesita, a pripi, a tsllui, a strâmtora, (fig.) a presa. *(L-a ~ să *»rbească.)* 2. a constrânge, a nevoi, a obliga, s silf. *(Este ~ să...)* 3. a constrânge, a obliga, a sili, a supune. *(A fost ~ ani întregi la un regim alimentar sever.) 4.* a condamna, a constrânge, a obliga, a sili, (pop.) a osândi. *(M-a ~ la inactivitate.)* 5. a se canoni, a se căzni, a se chinui, a se frământa, a se munci, a se necăji, a Se osteni, a se sforţa, a se sili, a se strădui, a se trudi, a se zbate, a se zbucium,;, 'înv. şi pop.) a (se) nevoi, (pop.) a se sârgui, i,reg.) a se verpeli, (Mold.) a se strădănui, (înv, i a se învălui, a năsli, a (se) osârdnici, a (se > osârdui, a se volnici, (fig.) a se sfărâma. *(Se <«* să rezolve problema.)* 6. a se opinti, a se iforţa, (Transilv.) a se tecărui. *(S-a ~.<•' ridice bolovanul.)* 7. a sili. *(Nu ~ piciorul.* 8. a sparge, a strica, a vioia, (înv.) a silnici. *(A ~ tncuietoarea uşii.)*

FORŢARE s. 1. constrângere, obligare, siiire, (livr.) somare, violentare, (înv.) asuprire íiluire. *(~ cuiva să facă ceva.)* 2. caznS, ehin, efort, muncă, osteneală, sforţare, silinţă, strădanie, străduinţă, trudă, zbatere, (livr.f travaliu, (rar) străduiálă, străduíre, (pop.) canoneală, (reg.) ştrapáţ, (prin Munt.) morân-ceálă, (Mold. şi Tranilv.) zoálă, (înv.) eăzmre, nevoínţă, osteninţă, sfórţă, strădănuínţă, stră-dămiíre. f~ *lui a fost încununată de succes.)* 8. spargere, stricare, violare. *(~ unei* ín«i-*tttort.)*

FORŢ&T adj. 1. Impus, silit, silnic. *(Muncă ~.)* 2. brutal, silnic, violent, *(Măsuri* ~J 1. spart, stricat. *(Încuietoare ~ / lacăt ~7)* *. afectat, artificial, căutat, fals, nefiresc*;* nenatural, nesincer, prefăcut, silit, silnic,

studiat, teatral, (rar) teatralíst. *(Gesturi ~ atitudine ~.)*

FORŢĂ s. 1. *(F1Z.)* (înv.) putere, putinţă. 2. dinamism, energie. Impetuozitate, putere, robusteţe, tărie, vigoare, vitalitate, via să, (livr.) potentă, (pop.) vânjoşénie, vânjoşíe, virtoşíe, voinicíe, (reg.) mau, vânj, vlás'tă, (Munt., Olt. şi Ban.) snágă, (înv.) sfórţă, tâ-rime, virtute, vlávie, (fig.) sevă. *(Dă doi odă de o ~ inepuizabilă.)* 3. capacitate, posibili-tate, putere, putinţă, (înv.) pulerínţă, putemicie. *(~ de a face ceva.)* 4. putere, străşnicie, tărie, vigoare. *(Reclamă cu ~ dreptatea.)* 5. putere, (înv.) silă, silnicie. *(~ oştilor noastre.) 6.* amploare, intensitate, volum. *(Are o voce de o ~ impresionantă.)* 7. intensitate, putore, tărie, (înv.) mărie, mărime. *(~ vuitului; ~ dragostei.)* 8. (concr.) autoritate, puter ■, somitate. *(X este o adevărată ~ In acest doinei ia.) S.* constrângere, silă, silnicie, violenţă, (livr.) servitute, (Ban.) sălăbăríe, (înv.) nevoie, po-írivnicíe, silinţă, silnicire, strânsoâre, (fig.) presiune. *(Bunuri obţinute prin ~.)*

FOSFAGÉN s. *(BIOL.)* fosfocreatină.

FOSFATÂDĂ s. *(BIOL.)* fosfolipidă.

FOSFÍNĂ s. *(CHIM.)* hidrogen fosi'o;:.

FOSFOCREATÍNĂ s. *(BIOL.)* fosfageu.

FOSFOLIPÍDĂ s. *(BIOL.)* fosfatidă.

FOSFOR s. *(FIZ.)* luminofor. *(*Orice *sub-stanţă fosforescentă se numeşte ~.)*

FOSFORESCENT adj. fosforic, lumj.ws. *(Substanţă ~.)*

FOSFÓRIC adj. fosforescent, luminos. *(*Materie *~.)*

FOSÍLĂ s. *(GEOL.)* (înv.) petrefáct.

FOSILIZA vb. a se petrifica. *(Corpuri organice care s-au ~.)*

FOSILIZÁRE s. pttrificare, (rar) petrífl-cáţie. *(~ unor corpuri organice.)*

FOSILIZÁTadj.petrificat. *(Corp organic ~.)*

FOST adj. ex, (înv.) biv, próin. *(~ sau actual ministru.)*

FOŞNET s. 1. fâşâit, freamăt, murmur, sunet, susur, susurare, şoaptă, şopot, (rar) şó-şet. *(~ frunzelor.)* 2. fâşâială, fâşâire, fâşâit, fâşâitură, foşnire, foşnit, foşnitură. *(~ --tarului.)*

FOŞNI vb. a fâşâi, a suna, a susura, a şop.ifi, a şopti, a şuşoti, a şuşui, (rar) a sâsâi, (Mold. şi Bucov.) a fălălăi, (Mold. şi Transilv.) a pirâi,.prin Transilv.) a şuşora, (înv.) a prâsni. *(Frunzele ~.)*

FOŞNÍRE s. fâşâială, fâşâire, fâşâit, fâşâitură, foşnet, foşnit, foşnitură. *(~ ziarului.)*

FOŞNÍT s. fâşâială, fâşâire, fâşâit, fâşâitură, foşnet, foşnire, foşnitură. *(~ ziarului.)*

FOŞNITOR adj. 1. murmurător, sunător, susurător, şopotitor. *(Frunze ~.)* 2. flşâitor. *(Ziar ~.)*

FOŞNITURĂ s. fâşâială, fâşâire, fâşâit, fâşâitură, foşnet, foşnire, foşnit. *(~ ziarului.)*

FOTĂ s. catrinţă, (înv. şi pop.) peştimán, (pop.) pestelcă, (reg.) zăvélcă, (Transilv, şi Maram.) pânzătúră, (prin nordul Mold.) pris-toáre, (Transilv. şi Maram.) zádie. *(~ este o piesă din portul popular femeiesc.)*

FOTBAL s, *(SPORT.)* sportul cu balonul rotund, sportul rege.

FOTOCELULĂ s. *(FIZ.)* fotodiodă, celulă fotoelectrică.

FOTOCONDUCTIBILITÁTE s. *(FIZ.)* foto-conducţie.

FOTOCONDÚCŢIE s. *(FIZ.)* fotoconduc-tibilitate.

FOTOCOPIE s. *(FOTO)* copie fotografică.

FOTODIODĂ s. *(FIZ.)* fotocelulă, celulă fotoelectrică.

FOTOELEMÉNT s. *(FIZ.)* celulă fotovo!-taica, pilă fotovoltaică.

FOTOGRAF s. *(FOTO)* (pop.) poi-ár.

FOTOGRAFIA vb. (pop.) a (se) poza.

FOTOGRAFIAT adj. (pop.) pozat.

FOTOGRAFIE s. *(FOTO)* (pop.) poză.

FOTOGRAFIERE s. (pop.) pozare.

FOTOGRAVURĂ s. *(TIPOGR.)* heliogra-vură. *j*

FOTOLIU s. jeţ, (prin Transilv.) şezau. *(Sí« tolănit tntr-un ~.)*

FOTOMICROCÓPIE s. *(FOTO)* rnicrofoto-copie.

FOTOMICROGRAFÍE *s.(FOTO., MED.)* mi-crofotografie.

FOTOMICROSCOPÍE s. *(F/Z.,M£D.)*micro-fotoşrafie. *(Procedeul ~.)*

FOTOOBIECTÍV s. *(FOTO)* obiectiv (fotografic.)

FOTOSINTÉZĂ s. *(BOT.)* asimilaţie cloro-filiană.

FOTOTELEGRAFÍE s. *(FIZ.)* telefolograf ie.

FOTOTROPÍE s. *(FLZ.)* fototropism. *(~ unu*; *corp luminat.)*

FOTOTROPÍSM s. 1. *(FIZ.)* fototropie. *(~ unui corp luminat.)* 2. *(BOT.)*heliotropism. *(~ unor organe vegetate.)*

FOURIERÍSM s. *(POLITICĂ)*armonism, fa-lansterianism, garantism.

FOX s. *(MUZ.)* foxtrot. *(Dansează* im~.*)*

FOX s. *(ZOOL.)* foxterier. *(Rasa de clini numilú ~.)*

FOXTERIER s. *(ZOOL.)*íox. *(Latră* un~.*)*

FÓXTROTs. *(MUZ.)* fox. *(Dansează un~.)*

FRACTURĂ vb. *(MED.)* a(-şi) fringe, a(-şi! rupe. *(Şi-a~ un os.)*

FRACTURARE s. *(MED.)* fringere, rupere. *(~ piciorului.)*

FRACTURAT adj. *(MED.)* frânt, rupt. *(Os ~; picior ~.)*

FRACTURĂ s. *(MED.)* ruptură, (pop.) frlntúră. *(~ unui os, a unui membru.)*

FRACŢIE s. *(MAT.) 1.* (înv.) sfărâmătúră. 2. *fracţie zecimală* = număr zecimal.

FRACŢIONÁ vb. 1. a despărţi, a divide, a diviza, a fragmenta, a îmbucătăţi, a împărţi, a scinda,a secţiona, a separa, a tăia. *(~ bucata in Ir i.)* 2. a (se) descompune, a (se) desface, a (se) despărţi, a (se) divide, a (se(împărţi, a (se) scinda, a (se) separa, (rar) a (se) dezalcătui. *(Produsul dezintegrării se ~ în particule.)*

FRACŢIONARE s. 1. dividere, divizare, diviziune, fragmentare, îmbucătăţire, împărţire, secţionare, segmentare, tăiat, tăiere, (rar)

segmentáţie. *(~ unui întreg.)* 2. desfacere, descompunere, despărţire, divizare, împărţire, scindare, separare, (rar) dezalcătuíre. *(~* In *particule a unui corp.)*

FRACŢIONÁT adj. divizat, fragmentat, împărţit, segmentat. *(Un corp ~.)*

FRACŢIONÍST s., adj. *(POLITICĂ)* scizionist.

FRACŢIUNE s. 1. bucată, crimpei, fragment, frântură, parte, porţiune, secţiune, tranşă, (pop.) dăráb, partal, (înv. şi reg.) părténie, (reg.) járchină, stuc. *(O ~ dintr-un lot.)* 2. *(POLITICĂ)* (înv.) ruptură.

FRAG s. *(BOT.; Fragaria vesca)* (reg.) pomníţă.

frag s. v. CĂPŞUN.

íraga-tătárului s. v. SPANACUL-CIOBA-NILOR.

FRAGĂ s. *(BOT.)* (reg.) pornită.

fragă s. v. DUDĂ.

FRAGED adj. 1. crud, tinăr. *(Plantă ~.)* 2. moale. *(Prăjitură ~.)*

FRAGÍL adj. debil, delicat, firav, gingaş, pirpiriu, plăpind, prizărit, sfrijit, slab, slăbănog, slăbuţ, şubred, (pop.) piţigăiat, (înv. şi reg.) mî'rşav, ticălos, (reg.) gúbav, moriugláv, (Mold. şi Transilv.) sighináş, (Munt. şi Olt.) şíştav. *(Un copil ~; o constituţie ~.*)

FRAGMENT s. 1. bucată, crimpei, fracţiune, frântură, parte, porţiune, secţiune, tranşă, (pop.) dăráb, partal, (înv. şi reg.) părténie, (reg.) járchină, stuc. *(Un ~ dintr-un tot.)* 2. extras, pasaj, (înv.) pont. *(Un ~ dintr-un articol.)* 3. episod, scenă. *(Un ~ al romanului.)* 4. crâmpei, frântură, parte, (reg.) crâmpot. *(A ascultat un ~ din discuţia lor.)*

FRAGMENTĂ vb. 1. a despărţi, a divide, a diviza, a íracţiona, a îmbucătăţi, a împărţi, a scinda, a secţiona, a separa, a tăia. *(~ bucata in trei.)* 2. a diviza, a împărţi, a segmenta. *(A ~* o *frază în propoziţii.)*

FRAGMENTAR adj. incomplet, necomplet, parţial. *(Publicarea ~ a unei opere.)*

FRAGMENTARE s. dividere, divizare, diviziune, fracţionare, îmbucătăţire, împărţire, secţionare, segmentare, tăiat, tăiere, (rar) segmentáţie. *(~ unui întreg.)*

FRAGMENTAT adj. divizat, fracţionat, împărţit, segmentat. *(Un tot ~.)*

FRAHT s. *(EC.)* scrisoare de trăsură.

frai adj. v. LIBER.

fraier adj. v. CREDUL. NAIV. PROST.

fraieri vb. v. ADEMENI. AMĂGI. ÎNCÂNTA. ÎNŞELA. MINŢI. MOMI. PĂCĂLI. PROSTI. PURTA. TRIŞA.

fraierít adj. v. ADEMENIT. AMĂGIT. ÎNŞELAT. PĂCĂLIT. PROSTIT. TRIŞAT.

íranc adj. v. CINSTIT. NEPREFĂCUT. SINCER.

FRANC adv. deschis, direct, făţiş, sincer, (înv.) aievea, avedére, (fig.) uéted, verde. *(La spus ~ tot ce avea de spus.)*

FRANC s. ban, gologan, para, (înv. şi pop.) sorocovăţ, (pop. şi fam.) pítúc, sfanţ, (reg. şi fam.) piţúlâ, (astăzi fam.) arginţi (pl.), (fam.) capital, (arg.) lovele (pl.), mángări (pl.).

mardéi (pl.), material. *(A rămas fără ~i.)*

franc s. v. LEU.

FRANCĂ vb. a marca, a timbra. *(A ~* o *scrisoare.)*

FRANCÁRE s. marcare, timbrare. *(~ unei scrisori.)*

FRANCAT adj. marcat, timbrat. *(Scrisoare*

~->

FRANCEZ s., adj. I. s. (pop. şi fam.) franţuz. *(Un ~ get-beget.)* 2. adj. franţuzesc. *(Bucătăria ~.)*

francheţe s. v. CINSTE. SINCERITATE.

FRANCMASON s. mason.

FRANCMASONERIE s. masonerie.

FRANCMASONIC adj. masonic. *(Lojă ~.)*

FRANJ s. (pop. şi fam.) ţarţám, (pop.) ţurţur, (înv. şi reg.) péleş, (reg.) roit. *(~ la perdele.)*

franţúşcă s. v. FRANŢUZOAICĂ.

franţuz s. v. FRANCEZ.

FRANŢUZESC adj. francez. *(Preparat ~.)*

FRANŢUZEŞTE adv. (înv.) gallcéşte. *(Vorbeşte perfect ~.)*

FRANŢUZOAICĂ s. (înv.) franţúşcă.

FRANZELÁR s. (înv.) jimblár.

FRANZELĂ s.(pop.) jimblă, (reg.) búlcă.

franzelúţă s. v. CHIFLA.

FRAPA vb. a surprinde, a şoca, (fig.) a izbi. *(M-a ~ înfăţişarea lui.)*

FRAPANT adj. izbitor, surprinzător, şocant, uimitor, (livr.) sesizant. *(O asemănare ~.)*

írasin-dc-múnte s. v. MOJDREAN.

írăşcă s. v. COŢOFANĂ.

FRATE s. 1. (pop.) írăţíne, (înv.) braţ. *(Era ~ bun cu el.)* 2. *frate de cruce* = (pop.) fârtát.

frate s. v. COPIL.

frate-cu-sór s. v. SOR-CU-FRATE.

frate-de-míre s. v. VĂTAF. VĂTĂŞEL. VORNICEL.

frate-de-mireásă s. v. VĂTAF. VĂTĂŞEL. VORNICEL.

fratele-bribóiului s. v. BRIBOI.

FRATERN adj. frăţesc. *(Relaţii ~.)*

FRATERNITATE s. frăţie, înfrăţire, (înv.) frăţietate. *(~ între popoare.)*

FRATERNIZA vb. a se înfrăţi.

FRATERNIZARE s. înfrăţire.

fraţii s. pi. art. v. GEMENII.

frauda vb. v. DEFRAUDA. DELAPIDA. SUSTRAGE.

FRAUDĂ s. *(JUR.)* delapidare, escrocherie, hoţie, (livr.) malversáţie, (fig.) mâncătoríe. *(A comite o ~.)*

frăgár s. v. DUD.

FRĂGEZIME s. prospeţime. *(O plantă plină de ~.)*

FRĂGULÍŢĂ *(BOT.)* 1. frăguşoară, fră-guţă. 2. *(Adoxa moschatellina)* (reg.) mos-cuşór.

FRĂGUŞOARĂ s. *(BOT.)* frăguliţă, fră-guţă.

FRĂGUŢA s. *(BOT.)* frăguliţă, fraguşoara.

FRĂMÂNTÁ vb. 1. a plămădi, (reg.) a zolga, a zoii, (înv.) a soáge. *(A ~ aluatul.)* 2. a in-vârti, a răsuci, a suci. *(~ batista In mină.)* 3. a (se) agita, a clocoti, a fremăta, a (se) învol-

bura, a (se) zbate, a (se) zbuciuma, (înv. şi reg.) a sălta, (înv.) a (se) sălbătici. *(Apele crescute se ~în matcă.)* 4. a se agita, a colcăi, a (se'i foi, a forfoti, a furnica, a mişui, a mişuna, a roi, a viermui, (pop.) a bâjbii, (înv. şi reg.) a j inii, (reg.) a fojgăi. a vâşca, (prin Transilv.) a so-vârca, (Olt.) a se vămii, (Ban.) a vermeti, (fam.) a se fiţâi, a se vânzoli. *(Lumea se ~ pe străzi.)* 5. a se agita, a se nelinişti, a se zbuciuma, a se zvârcoli, (Mold. şi Bucov.) a se cioşmoli. *(Nu te mai ~ atital)* 6. a se chinui, a se consuma, a se zbate, a se zbuciuma, (reg.) a se inarghioli, (Bucov.) a se frăsui, (fig.) a se sfărima. *(Se ~ toată ziua să...)* 7. a se /bate, a se zbuciuma, a se zvârcoli, (pop.) a se bâte, (înv. şi reg.) a se ticăi. *(S-a ~ toată noaptea tu aşternut.)* îî. a se canoni, a se căzni, a se chinui, a se forţa, a se munci, a se necăji, a se osteni, a se sforţa, a se sili, a se strădui, a se trudi, a se zbate, a se zbuciuma, (înv. şi pop.) a (se) nevoi, (pop.) a se sârgui, (reg.) a se ver-peli, (Mold.) a se slrădănui, (înv.) a se învălui, a năsli, a (se) osirdnici, a (se) osirdui, a se volnici, (fig.) a se sfărâma. *(Se ~ să rezolve problema.)* 9. a (se) alarma, a (se) intriga, a (,se) îngrijora, a (se) nelinişti, a (se) speria, a (se) tulbura, (livr.) a (se) impacienta, (reg.) a (se) ingrija, a (se) îngriji, a (se) lărmui. f *Îl ~ tntirzierea lui.)* 10. a chinui, a consuma, a munci, (fig.) a apăsa, a măcina, a muşca, a roade. *(Îl ~* o *dragoste neiinpărtăşită.)* 11. a chinui, a obseda, a persecuta, a preocupa, a tortura, a urmări, (fig.) a roade, a tiraniza. *(Îl ~ un gind.)*

FRĂMÂNTÁRE s. 1. plămădire, plămădit. *(~ aluatului.)* 2. agitaţie, clocot, freamăt, învolburare, tălăzuire, tumult, vuiet, zbatere, zbucium, zbuciumare, (rar) zbuciumeálă. *(~ apelor ieşite din matcă.) 3.* agitaţie, animaţie, colcăială, foiala, foire, forfotă, forfoteală, furnicare, mişcare, mişuială, mişunare, roială, viermuiala, viermuire, (reg.) fojgăiálă, vinzoálă, (fam.) fiţiiálă, fiţâire, fiţiít, vânzoleálă. *(Pe bulevard era o ~*

de nedescris.) 4. agitaţie, tulburare, vilvă, zarvă. *(Din nimic s-a slirnit o ~.)* 5. agitaţie, neastâmpăr, nelinişte, /.bucium, (livr.) impacienţă. *(Stare de ~ sufletească.)* 6. chin, zbatere, zbucium, zbuciumare, (reg.) marghiói. *(O ~ insuportabilă.)* 7. grijă, îngrijorare, nelinişte, temere, (livr.) anxietate, impacienţă, (înv. şi pop.) păs, (înv.) îngrijire. *(~ ta este nejuslificată.)*

FRĂMINTÁT adj. 1. agitat, clocotitor, fremătător, învolburat, tulburat, tumultuos, zbuciumat, (înv.) colcotós, (fig.) răzvrătit. *(Ape ~.)* 2. agitat, neastimpărat, neliniştii, nepotolit, zbuciumat. *(A dus o viaţă ~.)* 3. agitat, critic, greu, tulbure, zbuciumat. *(Vremuri ~.)* 4. chinuit, consu.n.it, muncit, necăjit, trudit, zbuciumat, (reg.) canonit, (inv.) necăjítór. *(Un om ~.)* •". chinuit, obsedat, persecutat, torturat, urmărit. *(~ de un gind.)*

FRÁSINÉT s. *(BOT.)* frăsiniş.

FRĂSINÍŞ s. *(BOT.)* frăsinet..

frăsuí vb. v. BOCI. CĂINA. CHINUI. CONSUMA. FRĂMÂNTA. JELI. JELUI. LAMENTA. PLÂNGE. TÂNGUI. VĂICĂRI. VÂITA. ZBATE. ZBUCIUMA.

frăşcáu s., adj. v. BURLAC. CAVALER. CELIBATAR. FLĂCĂU. HOLTEI. NECĂSĂTORIT.

FRĂŢESC adj. fratern. *(Relaţii ~.)*

F'RĂŢÍE s. 1. fraternitate, înfrăţire, (înv.) frăţietate. *(Relaţii de ~.)* 2. înfrăţire, solidaritate, unitate. *(~ popoarelor.)*

frăţietate s. v. FRATERNITATE. FRĂŢIE. ÎNFRĂŢIRE.

írâţíne s. v. FRATE.

FREAMĂT s. 1. agitaţie, clocot, frământare, *în* olburare, tălăzuire, tumult, vuiet, zbatere, zbucium, zbuciumare, (rar) zbuciumeálă. *(~ apelor ieşite din matcă.)* 2. fâşâit, foşnet, murmur, sunet, susur, susurare, şoaptă, şopot, (rar) şóşet. *(~ de frunze.)* 3. vâjâit, (fig.) geamăt. *(~ vlntului.) 4.* gălăgie, larmă, tumult, vuiet, zgomot. *(Ce ~ se aude?)* 5. fior, înfiorare. *(Un ~ trece prin mulţime.)* 6. palpitare, palpitaţie, pulsaţie, trepidaţie. *(~ vieţii.)*

FRECA vb. 1. a bate, a făcălui, a slet-

(~ fasolea, lintea.) 2. a bate, a glodi, a roade.

(Mă ~ pantofii.) 3. a fricţiona, a trage.

(// ~ pe spate.) irecá vb. v. ATINGE. BATE. LOVI.-FRECARE s. 1. *(FIZ.)* fricţiune. *(Proces*

de ~.) 2. roadere, rosătură. *(~ pantofilor.)* 3. fricţionare, tragere. *(~ bolnavului pe spate.)* FRECAT adj. bătut, făcăluit, sleit, (reg.)

râsr.ít, zolít. *(Fasole ~.*)

FRECĂŢÉI s. pi. zdrenţe (pl.). *(~ fierţi in supă.)*

FRECVENT adj., adv. 1. adj. des, repetat. *(Vizite ~.)* 2. adv. adesea, adeseori, des, deseori. *(Mergea ~ pe la el.)* 3. adj. cunoscut, obişnuit, răspândit, uzual. *(Un obicei ~.)* 4. adj. curent, obişnuit, uzual. *(Expresie ~.*) 5. adj. clasic, curent, obişnuit, tradiţional, uzual. *(Un procedeu tehnic ~.)*

FRECVENTA vb. 1. a urma. *(~ cursurile universitare.)* 2. (înv. şi reg.) a păzi. *(Circiumele nu le ~.)*

FRECVENTARE s. urmare. *(~ unei forme de tnoăţămlnt.)*

FRECVENTAT adj. bătătorit, bătut, circulat, umblat. *(Drumuri ~.)*

FRECVENTATÍV adj. *(GRAM.)* iterativ. *(Formă verbală ~.)*

FRECVENŢĂ s. *(FIZ.)* cadenţa, <~ *a bătăilor unui pendul.)*

FRECVENŢMÉTRU s. *(FIZ.)* undametni.

FREDONA vb. a îngţna, (reg.) a lălăi, a nănăi. *(A ~ o melodie.)* ".FREDONARE s. îngânare. *(~ an*e*i melodii.)*

FREMĂTA vb. 1. a (se) agita, a clocoti, a (se) frământa, a (se) învolbura, a (se) zbate, a '(se) zbuciuma, (înv. şi reg.) a sălta, (înv.) a (se) sălbătici. *(Apele crescute ~ în matcă.) 2.* a se înfiora, a palpita, a tremura. *(Nările li ~.)* 3. a se înfiora, a palpita, a tresaltă, a tresări, a vibra. í~ *de bucuri", de. emoţie.)* 4. a palpita, a pulsa, a vibra, a zvâcni. tf~ ta *el o mare bucurie.)*

FREMĂTĂTOR adj. 1. agitat, clocotitor, frământat, învolburat, tulburat, tumultuos, zbuciumat, (înv.) colcotós, (fig.) răzvrătit. *(Ap« ~.)* 2. tremurător, (rar) palpitătór. *(Suprafaţa ~ a mării.)*

frenghíe s. v. BROCART.

írénţie s. v. LUES. SIFILIS.

frcnţít adj., s. v. LUETIC. SIFILITÎ«,

frenfúş s. v. LUES. SIFILIS.

frescă s. v. PANORAMĂ.

FRETÁ vb. *(TEHN.)* a cercul. *(A ~ douS. piese metalice.)*

FREUDÍSM s. *(PSIH.)* psihanaliză.

FREZ adj. roşcat, roşiatic, trandafiriu. *(O rochie ~.)*

FREZĂ s. coafură, frizură, pieptănătură, tu*n*soare, (Ban.) cofârţă. *(O ~ modernă.)*

FRIABIL adj. fărâmicios, sfărimicios, (prin Ban. şi Transilv.) sfărâmós. *(Un material ~.#*

FRICATÍV adj^*FON*'Jcoustrietiv, continuu» spirant. *(Consoană ~.)*

FRICĂ s. 1. teamă, temere, (livr., fam. fi clepr.) poltronerie, (franţuzism) aprehensiune, (rar) temut, (pop.) păsare, (înv. şi reg.) scî'rbă, (înv.) stideálă, stidínţă, stidíre, teâmăt, tetnă-túră, temoáre, (latinism înv.) tirnoáre, (arg.) târşálă, tírşă. *(Nu simţea nici un pic de ~./* 2. speriat, sperietură, (înv. şi reg.) sperieciúne. *(A tras o ~ !)*

FRICOS adj., s. 1. adj. sperios, tema.-», (livr. şi fam.) poltron, (înv. şi reg.) spăimos, sperieciós, (reg.) speriat, (înv.) spăimântós, temut, (arg.) tirşelós. *(Un om ~.)* 2. adj. sălbatic, sperios, temător, (livr.) timorat. *(De ce eşti atu de ~ ?)* 3. adj., s. laş, (livr. şi fam.) poltron, (pop.) mişel, (înv.) codáci. *(Nu eşti dectt un ~ I)*

FRICŢIONA vb. a freca, a trage. *(Îl ~ pe spate.)*

FRICŢIONARE s. frecare, tragere. *(~ pa soaţe a bolnavului.)*

FRICŢIUNE s. *(FIZ.)* frecare. *(*Proeej *d**

fricţiune s. v, DIVERGENŢĂ. NEÂNŢEXE^

GERE.

FRIG *s.* 1. răceală, rece. *(Afară e ~.)* 2. *(MED.;* la pi.) frisoane (pl.), scuturătură, tremur, tremurătură, tremurici, (rar) scutur. *(*L-*au lăsal ~.)* 3. *(MED.;* la pi.) călduri (pl.), febră, fierbinţeală, temperatură, (pop.) arşiţă, (reg.) năplăiálă, vipie, (înv.) aprinzeálă, (rar fig.) jar. *(Un bol*n*rro cu ~.)* 4. *(MED.) friguri (palustre)* = impahidism, malarie, paludisr», (rar) friguri paludeéne (pl.).

FRIGARE s. (reg*.)* ţiglă, (prin Munt. şl Mold.) sucală, (Ban.) ţepuşă. *(*Pai ta ~J

FRIGĂRÚICĂ s. írigăruie. *(A mlncat o – >*

FRIGĂRÚIE s. frigăruică. *(A comanda o ~.)*

FRÍGE vb. 1. a prăji. *(A ~ im aliment î*/j if*lei.)* 2. a (se) arde. *(M-am ~ la deg?t, de la plită.)* 3. a arde, *n* dogori, a pârjoâi, (pop.) a pripi, a zăpuşi, (iov. şi reg.(a păli, a prigorl. *(Soarele ~.)*

frige vb. v. ADEMENI. AMĂGI. ÎNCÂNTA. ÎNŞELA. MINŢI. MOMI. PĂCĂLI. PROSTI. PURTA. TRIŞA. frige-líntes.,adj. v. AVAR. CALIC. ZGÂRC1T. frígor s. v. FIEREA-PĂMÂNTULUL POTROACĂ. ŢINTAURĂ.

FRIGULÉŢ adj. recişor. *(Afară e cam ~.)* friguríeă s. v. FIEREA-PĂMÂNTULUL POTROACĂ. ŢINTAURĂ.

friguri paludeéne s. pi. v. FRIGURI (PALUSTRE). IMPALUDISM. MALARIE. PA-LUDISM.

FRIGUROS adj. 1. geros, rece, (înv. şi pop.) mare. *(O iarnă ~.)* 2. răcoros, rece. *(A avu*i o *vrem". ~ la mare; o locuinţă ~.)*

FRIPT adj. prăjit. *(Carne ~* in *ulei.)*

friptoárc s. v. ARŞIŢĂ. CANICULĂ. CĂLDURI. DOGOARE.' DOGOREALĂ. FIERBINŢEALĂ. NĂBUSEALĂ. NĂDUF. NĂ-DUŞEALĂ. PÂRJOL. POJAR. TOROPEALĂ. ZĂDUF. ZĂPUŞEALĂ.

FRISOANE s. pi. *(MED.)* friguri (pl.), scu-turătură, tremur, tremurătură, tremurici, (rar) scutur. *(L-au lăsat ~.)*

frişca s. v. CODOBATURĂ. NUIA. PRUN-DAR. PRUNDAŞ. VARGA. VERGEA.

FRIVOL adj. fluşturatic, fluturatic, neserios, uşuratic, vânturatic, zvânturat, zvântu-ratic, (livr.) futil, (pop.) spulberátic, (reg.) lărpălátic, zburátic, zburdalnic, (Mold.) sprinţar, zbrehúi, (înv.) vânturós.

FRIVOLITATE s. neseriozitate, uşurătate, (livr.) futilitate.

friză vb. v. COAFA.

frizat adj. v. COAFAT.

FRIZER s. bărbier.

FRIZERÍE s. (rar) bărbieríe.

FRIZERÍŢĂ s. (rar) bărbierită.'

FRIZURĂ s. coafură, freză, pieptănătură, tunsoare,^ (Ban.) cofírţă. *(O ~ la modă.)*

FRÂNÁ vb. a opri. *(A ~ maşina.)*

friná vb. v. ÎMPIEDICA. ÎNFRÂNA. OPRI. STĂVILI.

FRÂNÁRE s. oprire. *(~ unui vehicul.)*

írî'nă s. v. OBSTACOL. PIEDICĂ.

fringătór s. v. MELIŢĂ. *A*

FRINGE vb. 1. a rupe, (înv.) a înfrânge. *(A ~ în două plinea; a ~ o creangă.)* 2. a ceda, a se rupe. *(Materialul s-a ~ la presiune.)* 3. *(MED.)* a(-şi) fractura, a(-şi) rupe. *(Si-a ~ un os.)* 4. a (se) curba, a (se) îndoi. *(S-a ~ de mijloc.)* 5. a epuiza, a extenua, a istovi, a seca, a secătui, a sfârşi, a slei, a stoarce, a vlăgui, a zdrobi, (reg.) a stoci, (prin Olt. şi Munt.) a dehobi, (înv.) a zămorî, (fig.) a suge. *(Munca excesivă l-a ~.)* 6. a se întrerupe. *(Liniile se ~ în acel punct.)*

frínge vb. v. BATE. BIRUL CURMA. ÎNCETA. ÎNFRÂNGE. ÎNTRECE. ÎNTRERUPE. ÎNVINGE. OPRI.

A

FRINGERE s. 1. rupere. *(~ unei crengi.)* 2. *(MED.)* fracturare, rupere. *(~ piciorului.)*

FRÂNGHÍE s. funie, (pop.) ştreang, (Ban., Transilv. şl Olt.) paiván, (Transilv. şi Maram.) ipárgă, (Ban., Transilv. şi Bucov.) stric, (înv.)

áţă, (arg.) tău. *(A legat animalul cu o ~.*í frânghíe s. v. BRÂU. CANAF. CINGĂTOARE. CIUCURE.

FRÂNGHIOÁRĂ s. frânghiuţă. FRÂNGHIUTĂ s. frânghioară. FRÂNTadj. í.rupt. *(Creangă ~.)* 2. *(MED.)* fracturat, rupt. *(Os ~; mină ~.)* 3. epuizat, extenuat, istovit, prăpădit, rupt, secat, secătuit, sfârşit, sleit, stors, trudit, vlăguit, zdrobit, iMold.) batojít, (prin Muot.) tâhobít, (înv.) stătut. *(S-a îîitors ~ de la lucru.)* 4. zigzagat. *(Linie ~*J

FRÂNTURĂ s. 1. bucată, crârnpei, fracţiune, fragment, parte, porţiune, secţiune, tranşă, (pop.) dăráb, partal, (înv. şi reg.) părténie,(reg.) járchină, stuc. *(O ~ dintr-un tot.)* 2. crâmpei, fragment, parte, (reg.) crímpot. *(A ascultat o ~ din discuţia lor.)*

îrântúră s. v. BLENORAGIE. FRACTURĂ. GAURĂ. GONOREE. RUPTURĂ. SPĂRTURĂ.

FRÂU s. 1. (înv.) dezgliín. *(Tine calul de ~.)* 2. hăţ. *(Strtnge ~.)*

FRONT s. *(MIL.)* (pop.) şirag. *(Ostăşit stau In ~.)*

FRONTAL adv. direct, pieptiş. *(Urcă dealul ~.)*

FRONTIERĂ s. graniţă, hotar, limită teritorială, (înv. şi pop.) margine, (înv.) confínii (pl.), cordon, fruntarie, miezuínă. *(~ a unui stat.)*

FRUCT s. *(BOT.)* poamă, rod, (Mold.) poricále (pl.), (înv.) plod. *(Arbore cu multe ~.)*

FRUCTIERĂ s. (franţuiism) pomiéră. *(Mere puse !ntr-o ~.)*

FRUCTIFER adj. *(BOT.)*roditor. *(Pom~.)*

FRUCTIFICA vb. a valorifica. *(Si-a ~ avantajul dobtndit.)*

fructifica vb. v. CONCRETIZA. FINALIZA.

FRUCTIFICARE s. valorificare. *(~ unor condiţii favorabile.)*

fructificare s. v. CONCRETIZARE. FINALIZARE.

FRUCTÓZĂ s. *(BIOL.)* levuloză.

FRUCTUOS adj. (fig.) rodnic. *(Rezultate ~.)*

frumoase s. pi. v. IELE.

FRUMOS adj. 1. arătos, chipeş, (pop.) chipós, fălos, mfndru, ochiós, (înv. şi reg.) vederós, (reg.) marghiól, tâmbúş, (Transilv.) híreş, (prin vestul Transilv.) muşát, (Transilv.) niálcoş. (înv.) ghizdáv, iscusit, (fam.) gigea, (arg.) mişto. *(Un flăcău ~.)* 2. arătos, aspec-tuos, falnic, impozant, (pop.) mfndru. *(O casă ~.)* 3. agreabil, drăguţ, estetic, plăcut. *(Un aspect ~.)* 4. bun, favorabil, prielnic. *(Timp ~.)* 5. însorit, senin, (rar) sorós, (pop.) sorit. *(O zi ~.)* 6. senin, (înv.) seninós. *(Nopţi ~.)* 7. bun. *(Faptă ~.)*

FRUMUSEŢE s. 1. mândreţe, splendoare, strălucire, (înv. şi reg.) mândrie. *(~ peisajului, a unei clădiri.)* 2. minunăţie, minune, splendoare, (pop. şi fam.) mândreţe, (Transilv.) mândrénie, (prin Ban.) mândrulénie. *(O ~ de fată.)*

FRUMUŞEL adj. drăgălaş, drăguţ, (Transilv. şi Bucov.) cínaş, (fig.) dulce. *(Un copil ~.>*

FRUNTÁR s. *(TEHN.)* (prin Munt.) corúnă, (prin Mold.) masa pietrelor. *(~ la moară.)*

ínintár s. v. CATAPETEASMĂ. ICONOSTAS. TÂMPLĂ.

fruntarie s. v. FRONTIERĂ. GRANIŢĂ. HOTAR. LIMITĂ TERITORIALĂ.

FRUNTAŞ s. 1. cap, corifeu, protagonist. *(~ al Şcolii Ardelene.)* 2. (livr.) lider. *(~ al unui partid.)*

FPiC'NTE s. 1. cap, început. (~ *coloanei.)* 2. cap- *(/n ~ bucatelor.)*

írăâite s. v. CAP. ELITĂ.

fninza-ccrei s. v. BRĂDIŞ. COSOR.

íriinzár s. v. MAL

fiunza-tăieturii s. v. VINDECEA.

frunza-voinicului s. v. BRÂNCUŢĂ. USTU-ROIŢÁ.

FRUNZĂ s. *(BOT.)* 1. (pop.) foaie. *(Creangă cu ~ verzi.)* 2. *frunză-de-potcă (Chenopodiiun murale* > – (reg.) iarba-drúmurilor.

frunză-de-bubă-reá s. v. BUBERIC.

fninză-látă s. v. IRIS. STÂNJEN. STÂNJE-NEL.

FRUNZĂREÁLĂ s. frunzărire, răsfoială, răsfoire, (livr.) foiletáre. *(~ unei cărţi.)*

FRUNZĂRI vb. a răsfoi, (livr.) a foileta, (rai a prefira. *(A ~ o carte.)*

frunzări vb. v. LEGUMI.

frunzăríme s. v. FRUNZET. FRUNZIŞ.

FRUNZĂRIRE s. frunzăreală, răsfoială, răsfoire, (livr.) foilelár". *(~ unei reviste.)*

FRUNZĂRITĂ s. *(ORNIT.; Hyppolais icte-rinaj* (reg.) pitulice.

frunze-de-piátră s. pi. v. SPANAC-PORCESC.

FRUNZÉT s. frunziş, (înv.) frunzăríme.

írunzícă s. v. FRUNZISOARĂ.

FRUNZIŞ s. frunzet, (înv.) frunzăríme.

FRUNZISOARĂ s. *(BOT.)* (pop.) frunzícă, frunziţă, frunzucă, frunzuleánă, frunzulică, frunzuliţă,

frunzúţă.

frunziţă s. v. FRUNZISOARĂ. 1RUNZÓS adj. *(BOT.)* (pop.) foiós.

I'ninzós adj. v. STUFOS. TUFOS,

frunzucă s. v. FRUNZISOARĂ.

írunzulcánă s. v. FRUNZISOARĂ.

frunzulică s. v. FRUNZISOARĂ.

frunzuliţă s. v. FRUNZISOARĂ.

frunzúţă s. v. FRUNZISOARĂ.

FRUPT s. mană. *(~ la vile.)*

frust adj. v. NATURAL. RUDIMENTAR. SĂLBATIC. SIMPLU.

frustra vb. v. LIPSI.

írúşiţă s. v. BĂNUŢ. PĂRĂLUŢĂ.

FTÍZIG adj., s. *(MED.)* tebecist, tuberculos, (rar) pulmónic, (pop.) atacat, ofticat, ofticos.

FTIZÍE s. *(MED.)* tebece, tuberculoză, (livr.) baeilózā, (rar) pulmonie, (pop.) atac, oftică, (reg.) sócote (pl.), boală-câineáscă, boală-seacă.

FUCSIE s. *(BOT.; Fuchsia)* cerceluş.

FUCSÍNĂ s. *(CHIM.)* roşu de anilină.

FUDUL adj. grandoman, infatuat, încrezut, înfumurat, ingâmfat, megaloman, mindru, orgolios, semeţ, trufaş, ţanţoş, vanitos, (livr.) prezumţios, suficient, (înv. şi pop.) măreţ,

(pop. şi fam.) ţâfnós, (pop.) falnic, fălos, închipuit, (înv. şi reg.) pâşín, (prin Ban.) mărós, (prin Mold. (nărtós, (înv.) fumurós, preaânăl-ţát, zadarnic, (fig.) băţos, înţepat, scrobit.

FUDULI vb. 1. a se făli, a se lăuda, a se mindri. 2. a se făli, a se grozăvi, a se infatua, a se împăuna, a se înfumura, a se îngâmfa, a se lăuda, a se mindri, a se semeţi, (rar) a se trufi, (înv. şi pop.) a se mări, (pop.) a se păuni, (reg.) a se birioia, a se făloşi, a se margliioli, a se sfătoşi, (reg. tain.) a se furlandisi, a se marţa-loi. (Transilv. şi Ban.),i se născocorî, (înv.) a se înălţa, a se preaânălţa, a se preamări, a se prearădica, a se ridica, (fam. fig.) a se î.ifoia, a se umfla, (arg.) a se şucărí. *(A'u te mai ~ -~ alâtal)*

FUDULIE s. aroganţă, fală, infatuare, înfumurare, îngimfare, mândrie, orgoliu, semeţie, trufie, vanitate, (livr.) fatuitate, morgă, prezumţie, suficienţă, (rar) superbie, ţanţoşíe, (înv. şi pop.) măreţie, mărire, (pop. şi fam.) ifos, ţî'fnă, (reg.) făloşénie, făloşíe, (înv.) făl-nicie, laudă, mărie, mărime, mindréţe, poh-l'ălă, preaânăiţáre, preainălţíme, semeţíre, trú-fă, trufăşíe, zădărnicie. (~ *lui este cu totul ne justificată.)*

FUFA s. *(UIT.; Leucaspius del.ineatus)* plevuşcă, (rar) plevúică, (reg.) chişoárcă, fiţă, pleavă, sirmă, sirmulíţă.

FUGA adv. curând, devreme, grabnic, imediat, iute, îndată, neântirziat, numaidecât, rapid, repede, (rar) tudíla, (pop.) degrabă, momentan, (înv. şi reg.) nepristán, mimai, (reg.) mintenaş, míuteni. (înv.) peşin, tecuer-mécher, *(Să te întorci ~ !)*

fugaci adj. v. FUGAR. FUGITIV. TRECĂTOR.

fugaci s. v. CIURLAN. SALCICORN. SĂRICICĂ.

FUGAR s., adj. 1. s. pribeag, refugiat, (înv.) băjenár. *(Xişte ~ din calea năvălitorilor.)* -. adj. fugitiv, trecător, (livr.) fugaci, (înv.) fugătór. *(O sclipire ~.)*

íuijár s. v. FUGĂU.

FUGĂ s. 1. alergare, alergături, goană, (Bucov.) scópcă, (înv.) repeziş, rcpezitúră. *(S-o ţii tot într-o ~.)* 2. goană, viteză, zbor. *(Mergi la ci in ~ şi adu-l nici.)* 3. alergare, alergătură, goană, umblătură, umblet, (reg.) ştrapáţ, (Bau.) prepurtáre, (prin Transilv,) ştrápă. *(După ceasuri de ~...) í.* pribegie, refugiu, (înv.) băjenăríe, băjeiiárít, băjenie, băjenire, băjenit. *(~ populaţiei din calea năvălitorilor.)* 5. evadare, (rar) evaziune. *(~ unui deţinut din închisoare.)*

ímjăíór adj. v. FUGAR. FUGITIV. TRECĂTOR.

FUGĂRÍ vb. 1. a alerga, a goni. *(îl ~ prin toată curtea.)* 2. a hăitui, a urmări, (rar) a prigoni, (înv. şi reg.) a pripi, (prin Transilv.) a păCugn, a poteri. *(L-a ~ pínă la Vaslui.)* FUGÂRÍHE s. hăituiala, hăituire, urmărire. *(~ cuiva pentru a-l prinde.)*

FUGĂU s. 1. *(ENTOM.; Hydromelra palu-*

d'.un) (Munt.) goangă, (Bucov.) gonaci, gnniţár. 2. *(ORNlT.; Lagopus mutas)* (reg.) fugar.

iuţ.ău s. v. POTÂRNICIIE.

FUGI interj, pleacă!, (pop.) tíva !, (prin nonl-cstul Olt.) tiútiu !

FL'GÍ vb. *1.* a alerga, a goni, (înv. şi reg.) a cure, (reg.) a (se) încura, (Bucov.) a scopci. *(Câini ~.j* 2. a se căra, (fam.) a se cărăbăni. a se mătrăşi, a o şterge. *(Au ~ de ia locul faptei.)* 3. a pribegi, a se refugia, (înv.) a băje-nări, a băjeni. *(Au ~ peste munţi din pricina năvălitorilor.)* 4. a evada, a scăpa. *(A ~ din layúr.)* 5. *(MIL.)* a dezerta, (înv.) a lipsi. *(A ~ din cazarmă sau de pe front.)* 6. a dispare... (pop.) a lipsi, (fig.) a o şterge. *(~ din fa/o mea!)* 7. a se feri. *(~ din calea lui!)* 8. a se eschiva, a scăpa, a se sustrage, (rar) a se strecura, (franţuzism) a se refuza, (înv. şi reg.» a şovăi, (fam.) a se fofila. *(Nu mai poate ~ di la datorie.)*

FUGIT s. evadat. *(Un ~ din Închisoare.)*

fiifjit s. v. DEZERTOR.

FÚGITÍV adj. 1. fugar, trecător, (livr.) fu.-táci, (înv.) fugătór. *(O sclipire ~.)* 2. rapid, sumar, superficial. *(La o cercetare cit de ~...)*

JIHJÍU s. v. PRIZONIER.

FULAR s. (rar) şal. *(Purta un. ~ la glt.)*

FULG s. 1. (Transilv.) píhă. *(Un ~ de.pasăre.)* 2. *(MET.)* (rar) puf, (prin Ban.) •fluture. *(Un ~ de zăpadă.)*

FULGARÍN s. balon, balonzaid, fâş, impermeabil, manta, trenci. *(Pe ploaie poartă ~.)*

FULGER s. *(MET.)* (rar) străfulgerare, (pop.i scăpărare, scăpărat, (reg.) sfúlgcr, (înv. şi pop. fig.) săgeată. *(Un ~ apare pe cer, va ploua.)*

FULGERĂ vb. *(MET.)* (pop.) a scapără,.a străluci, (reg.) a sfulgera, (reg. fig.) a săgeta. *(Afară ~, va ploua.)*

FULGERĂTOR adj., adv. 1. adj. iute, rapid. *(Cu o mişcare ~...)* 2. adj. ameţitor, (precipitat, vertiginos. *(O cădere ~.)* 3. adj. brusc, spontan. *(O reacţie ~.)* 4. adv. brusc, deodată, instantaneu, odată, repede, scurt, •subit, (pop.*)* numai, (reg.) târla-mârla. *(~ se întoarce spre el şi.* ■. *)* 5. adj. brusc, instantaneu, năprasnic, neaşteptat, subit. *(*O *moarte*

~.)

FULGUIALĂ s. *(MET.)* fulguire, fulguit. (Munt. şi Olt.) prăşeau. *(A tras o ~.)*

FULGUIRE s. *(MET.)* fulguială, fulguit, (Munt. şi Olt.) prăşeau. *(A/ara cade o ~ uşoară.)*

FULGUIT s. *(MET.)* fulguială, fulguire, ■(Munt. şi Olt.) prăşeau. *(A început o ploaie amestecată cu ~.)*

iulie s. v. NARCISĂ. 1 ULMICOTÓN s. *(CHIM.)* trinitrocelu-loză.

FULMINANT adj., s. detonant, explozibil, exploziv. *(Un ~ puternic.)*

fiiitúc s. v. PERNIŢĂ. PERNUŢĂ. PUI. PUIŞOR. PUIUŢ.

îulíuiálă s. v. BURAJ. BURARE.

FUMA vb. (pop.) a bea, a suge, (Maram.) a (iuhăni, (fam.) a pufăi, a pufni, a trage. *(~ ţigări tari.)*

fumár s. v. CAMPADURĂ. CĂMIN. COŞ. HORN.

fumat adj. v. ARHICUNOSCUT. BANAL. DEMODAT. DEPĂŞIT. DESUET. ÎNVECHIT. PERIMAT. ŞTIUT. VECHI.

FUMĂRÁIE s. fumărie, (reg.) fumăreáţă, fumegai.

fumăreáţă s. v. FUMĂRÁIE. FUMĂRIE.

fumărícă s. v. FUMÁRIŢĂ.

fumărlcă-băşicoásă s. v. FIEREA-PĂMÂN-TULUI. POTROACĂ. ŢINTAURĂ.

FUMĂRÍE s. fumăraie, (reg.) fumăreáţă, fumegai.

FUMĂRÍTs. *(IST.)* (înv.) ajutorinţă. *(~ era o dare ce se percepea pe casa fiecărui contribuabil.)*

FUMĂRÍŢĂ s. *(BOT.; Fumăria officinatis)* (reg.) fumărícă, seítereá, fumul-pământului, iarbă-de.-cúrcă.

FUMĂTOR s. (Transilv.) pipáş. *(E un mare ~.)*

FUMEGĂ vb. (înv.) a afuma. *(Soba ~.)*

fumegai s. v. FUMĂRAIE. FUMĂRIE.

fuinul-păraântului s. v. FUMĂRÍŢĂ.

fiímur adj. v. CENUŞIU. FUMURIU. GRI. PLUMBURIU. SUR.

fumuri s. pi. v. IFOSE. PRETENŢII.

FUMURÍU adj. 1. cenuşiu, gri, plumburiu, sur, (rar) prăfuriu, (pop.(sein, şorecíu, (reg.) siv, (Munt. fúmur, (înv.) plumbíu, singepíu, (turcism inv.(bozafér. *(Zarea ~.)* 2. brumă-riu, (rar) brumat, (reg.) morojɑ́n. *(De culoare ~.)*

fumurós adj. v. FUDUL. GRANDOMAN. INFATUAT. ÎNCREZUT. ÎNFUMURAT. ÎN-GÂMFAT.

MEGALOMAN. MÂNDRU. ORGOLIOS. SEMEŢ. TRUFAŞ. ŢANŢOŞ. VANITOS.

FUNCTOR s. *(LOG.)* operator logic.

FUNCŢIE s. 1. post, serviciu, slujbă, (înv. şi reg.) posluşánie, (reg.) servit, (prin Mold.) breaslă, (înv.) cin, huzmét, mansúp, (înv., în Transilv.) tistíe, tisturíe. *(Avea o ~ modestă.)* 2. grad, rang, (înv.) ridicare. *(Are ~ de director.)* 3. rol, sarcină. *(Ce ~ îndeplineşte această piesă in ansamblu?)* 4. destinaţie, scop, (înv.) săvirşíre, săvâr.şít. *(Ce ~ va avea această construcţie?)* 5. *(MAT.)* aplicaţie.

FUNCŢIONA vb. 1. a lucra, a servi, a sluji, (înv.) a posluşi. *(~ ca laborantă de 10 ani.)* 2. (rar) a fiinţa. (*~ un birou special de informaţii.)* 3. a lucra. *(Uzina ~ cu întreaga capacitate.)* 4. a merge, a umbla. *(Ceasornicul, motorul ~.)*

FUNCŢIONAR s. slujbaş, (ieşit din uz) amploiat, (înv.) mădular. *(~ la o întreprindere.)*

FUNCŢIONARE s. mers. *(~ anui ceasornic.)*

FUND s. 1. dos. *(întoarce vasul cu ~ In sus.)* 2. tocător, (pop.) cirpătór, (reg.) tocă-nitór. *(~ de cuine, de ceapa.) 3.* (pop.) cirpătór, (reg.) másá, (Transilv. şi Maram.) tablă. (*~ de mămăligă.) í.* corlirlă, (pop.) înfundă-toáre, scárílă, tárgă, (reg.) scărígă, (.Mold. şi Bucov.) chéluă, (Transilv. şi Ban.) şiréglă, (Olt. şi Munt.) şuşléle. (*~ la car, la căruţă*

o*ri la sanie.)* 5. dos, spate. *(În ~ curţii.)* 6. adânc, adâncime, afund, măruntaie (pl.), profunzime, străfund, (reg.) afundíş, afunzíme, (fig.) báiere (pl.), (înv. fig.) mâţe (pl.). *(În ~ pămlntului.)* 7. adânc, adâncime, afund, profunzime, străfund. *(Din ~ tacului.)* 8. *(ANAT.)* dos, popou, şezut, (rar) posterior, (pop.) cur, (fam.) pópsi, (eufemistic) pardon.

fund s. v. TUR.

FUNDA vb. a constitui, a crea, a ctitori, a institui, a înfiinţa, a întemeia, a organiza, (astăzi rar) a statornici, (înv.) a sădi, a stabili, a statori, a temeli, (grecism înv.) a sistisi, (fig.) a urzi. *(A ~ un aşezămlnt, o societate eulturală.)*

íundác s. v. ALEE. BODÂRLĂU. CORCO-DEL. CUFUNDAR. FUNDĂTURĂ. INTRARE.

f undac-máre s. v. BODÂRLĂU. CUFUNDAC. CUFUNDAR.

FUNDAL s. 1. fond. *(~ al unui tablou.)* 2. orizont. *(~ în teatru.)*

FUNDAMENT s. 1. bază, fundaţie, temelie, (rar) substrúcţie, (prin Munt.) arca, (înv.) rădăcină, temei. *(~ unei construcţii.)* 2. *(TIPOGR.)* (rar) záţbret. 3. bază, principiu, lemei. *(Materia ca ~ al existenţei.)* 4. bază, esenţă, temei, temelie, (înv.) cap. *(~ teoriei gale.)*

FUNDAMENTA vb. 1. a se baza, a se bizui, • conta, a se încrede, a se întemeia, a se sprijini, (înv. şi reg.) a se nădăi, (înv.) a se aşeza, a se încredinţa, a se încumeta, a nădăjdui, a se semeţi, a se stărui, (fig.) a miza, a se rezema. *(Teoria lui se ~ pe...)* 2. a stabili. *(A ~ coordonatele unei noi teorii.)*

FUNDAMENTAL adj, adânc, capital, considerabil, crucial, decisiv, esenţial, hotărâtor, important, însemnat, organic, primordial, profund, radical, serios, structural, substanţial, vital, (livr.) cardinal, major, nodal, (rar) temeinic *(Prefaceri ~.)*

FUNDAMENTARE s. stabilire. *(~ coordonatelor unei teorii.)*

FUNDAMENTAT adj. îndreptăţit, întemeiat, just, justificat, legitim, logic, motivat, serios, temeinic, (livr.) îndrituit, (::g.) bine-cuvântát. *(Are obiecţii ~; o scuză ~.)*

FUNDARE s. 1. constituire, creare, instituire, înfiinţare, întemeiere, organizare, (astăzi rar) statornicire. *(~ corpului grăniceresc.)* 2. întemeiere, zidire. *(~ Romei.)*

FUNDAŞ s. *(SPORT)* apărător, (ieşit ain uz) bec. *(~ la fotbal.)*

FUNDAŢIE s. 1. bază, fundament, temelie, (rar) substrúcţie, (prin Munt.) arcă, (înv.) rădăcină, temei. *(~ unei construcţii.)* 2. aşe-zământ, (ieşit din uz) stabiliment, (înv.) aşezare, tocmeală. *(O ~ culturală.)*

FUNDĂTURĂ s. alee, intrare, (reg.) fundác, (înv.) impas.

FUNDUC s. (înv.) funduclíu. *(~ era o monedă turcească de aur.)* funduclíu s. v. FUNDUC. FUNEBRU adj. 1. funerar, mortuar. *(Cortegiu ~.)* 2. mormântal, sepulcral. *(Cu un*

glas ~.) 3. jalnic, lugubru, macabru, sinistru, sumbru. *(O atmosferă ~.)*

FUNERAR adj. 1. funebru, mortuar. *(Cortegiu ~.)* 2. (livr.) sepulcral, (rar) mormântal, mormântós, tumular. *(Piatră ~.)*

FUNEST adj. 1. catastrofal, dezastruos, fatal, nefericit, nenorocit, tragic. *(Un dezno-dămtnt ~.)* 2. fatal, nefast, sinistru, sumbru, (pop.) pocit. *(O presimţire ~.)* FUNGI s. pi. *(BOT.)* ciupercă, (pop) burete. FUNICULÁR s. (priii Maram.) stric. FUNIE s. 1. frânghie, (pop.) ştreang, (Ban., Transilv. şi Olt.) paiván, (Transilv. şi Maram.) şpárgă, (Ban., Transilv. şi Bucov.) stric, (înv.) áţă, (arg.) tău. *(A legat vila cu o ~.)* 2. cunună. *(O ~ de ceapă sau de usturoi.)* funie s. v. CURPEN. VREJ. funigel s. v. PĂDUCEL. FUNÍNGINE s. (rar) zgură, (reg.) scrum, steregíe, (Munt.) negreală, (Mold. şi Transilv.) sájă. *(~ formată pe hornuri.)* FUNT s. livră. *(Un ~ de grâu.)* îuntuí vb. v. SECHESTRA. fur s. v. BANDIT. HOŢ. PUNGAŞ. TÂL-HAR.

FURA vb. 1. a lua, a sustrage, (rar) a hoţi, (reg.) a şuchea, a şuchiri, (prin Transilv.) a ciuşdi, (prin Bucov.) a hărşni, (Mold.) a paşii, (Transilv.) a pili, (înv. şi fam.) a sfeterisi, (înv., în Transilv.) a şpiíui, (fam.) a ciordi, a subtiliza, a şparli, a şterge, a şterpeli, (arg.) a mangli, a panghi, a şucări, a şuti. *(A ~ un stilou.)* 2. a prăda. *(L-au ~ hoţii.)* 3. a pungaşi, (pop.) a pungui, (înv.) a pungi. *(Umbla să-l ~.)* 4. a-şi însuşi, a sustrage, (fam.) a şterpeli, (arg.) a furgăsi, a furlua. *(A ~ un bun străin.)* 5. a răpi. *(Îşi ~ logodnica.)* fura vb. v. FOFILA. FURIŞA. STRECURA. FURAJ s. nutreţ, (înv. şi pop.) strânsúră, (reg.) nutriment, zahereá. *(~ pentru viie.)* FURAT s. furătură, furt, hoţie, pungăşeală, pungăşie, (livr.) rapt, (pop. şi fam.) hoţomăníc, (pop.) tâlhăríe, (reg.) robălíe, (înv. şi fam.) sfeteriseálă, sfeterisire, (înv.) tâlhărăşúg, tâlhâ-ríre, tâlhărşág, tâlhuşág, (grecism înv.) sfeteris-mós, (fam.) ciordeală, coţcărie, şterpeleálă, şterpelíre, (arg.) mangleală, şuteálă.

furător s. v. BANDIT. HOŢ. PUNGAŞ. TÂLHAR.

FURĂTURĂ s. furat, furt, hoţie, pungăşeală, pungăşie, (livr.) rapt, (pop. şi fam.) hoţománíe, (pop.) tâlhăríe, (reg.) robălíe, (înv. şi fam.) sfeteriseálă, sfeterisire, (înv.) tâlhărăşúg, tâlhăríre, tâlhărşág, tâlhuşág, (grecism înv.) sfeterismós, (fam.) ciordeală, coţcărie, şterpeleálă, şterpelíre, (arg.) mangleală, şuteálă. furca-drúmului s. v. INTERSECŢIE. ÎNCRUCIŞARE. ÎNTRETĂIERE. RĂSCRUCE. RĂSPÂNTIE.

FURCĂ s. 1. (înv.) ostie. *(Drac reprezentat cu ~ în mină.)* 2. (Transilv.) geármăn, han-taríg. *(~ la ftnttnă.)3. (TEHN.)* braţ, mână, stâlp, (reg.) ciocán, cújbă. *(~ la războiul de ţesut.)* 4. *(TEHN.)* pisc, (reg.)

cârlíg, grui, popârţác. *(~ la car.)* 5. *(ANAT.) fwca-piep-tului* = (pop.) lingureá, lingurícă, (reg.) lingura-piéptului. 6. (prin Mold. şi Transilv.) cujéică.

í~ *de iors.)* 7. (pop.) furcăríe. *(Şezătoarea ia care se toarce se numeşte ~.)* furcă s. v. OSTIE.

íiireăríe s. v. CLACĂ. FURCĂ. ŞEZĂTOARE.

furci s. pi. v. SPlNZURĂTOARE. rURCÓI s. (Mold.) ciolpău. *(~ pentru ridicat snopii.)*

FURCULIŢĂ s. 1. (Transilv.) furcúţă. *(~ pentru mlncat.)* 2. *(TEHN.)* gemănare, (reg.) ciorobăríţă, Iíşiţă. *(~ la car.)* 3. *(TEHN.)* (res.) pieptene. *(~ pentru ţesături groase.)* furculiţe s. pi. v. LISIŢE. furcúţă s. v. FURCULIŢĂ, furgăsívb. v. FURA. ÎNSUŞI. SUSTRAGE. FURIBUND adj. (livr.) rabiát, (fig.) turbat. *(Un om ~/ o ieşire ~.)*

FURIE s. înverşunare, mânie, (rar) înfuriére, (pop. şi fam.) năduf, (pop.) îndrăcire, năbădăi *(pl.i,* obidă, oţăreálă, oţărfre, (înv. şi reg.) scfrbă, (reg.) năvârlíi (pl.), pandalíi (pl.), (înv.) toană, (fig.) turbare. *(Un om plin de ~.)* furie s. v. COPIL. FURIER s. *CMIL.)* (înv.) tafngíu. FURIOS adj. 1. îndârjit, înfuriat, Intărâtat, înverşunat, mâniat, mânios, pornit, (livr.) obstinat, (pop.) îndrăcit, năbădăios, oţărft, (înv. *r,l* reg.) scârbít, (reg.) năvârliós, (înv., In Tran-si'.v) firétie, (fam.) burzuluit, zborşit, (fig.) turbat. *(Un om ~.)* 2. violent, (fig.) turbat. *(O ieşire ~.)*

FURÍŞ adj., adv. 1. adj. ascuns, ferit, furişat, *(0 sărutare ~.)* 2. adv. hoţeşte, tiptil, (rar) aoţíş. *(Se strecoară ~.)*

FURIŞĂ vb. 1. a se fofila, a se strecura, (înv. şi reg.) a se şterge, (Transilv.) a se fâştica, (Moid. şi Bucov.) a se şupuri, (înv.) a se fura,;íig.) a se prelinge. *(5-a ~ neobservat afară.)* 2. a se strecura, (rar) a se prefira. *(Lumina se ~ printre arbori.)*

FURIŞÁRE s. fofilare, strecurare. *(~ lai a'i'î cameră.)*

FURIŞAT adj. ascuns, ferit, furiş. *(O sărutare ~.)*

furlandisí vb. v. FĂLI. FUDULI. GROZĂVI. INFATUA. ÎMPĂUNA. ÎNFUMURA. ÎNGÂMFA. LĂUDA. MÂNDRI. SEMEŢI. furluávb. v. FURA. ÎNSUŞI. SUSTRAGE. FURNAL s. *(IND.)* cuptor înalt. FURNICĂ vb. l.a se. agita, a colcăi, a (se) foi, a forfoti, a se frărnânta, a mişui, a mişuna, i roi, a viermui, (pop.) a bâjbii, (înv. şi reg.),i jimi, (reg.) a fojgăi, a vâşca, (prin Transilv.) a şovârca, (Olt.) a se vărzui, (Ban.) a vermeti, fam.) a se fi[îi, a se vânzoli. *(Lumea ~ pe străzi.)* 2. (reg.) a înfurnica. *(Îl ~ pielea.)* FURNICAR s. 1. muşuroi. *(Un ~ de furnici.) 1. (ORNIT.; Merops apiasler)* albinárel, prigorie, viespar, (reg.) albinár, albinei, ploiér, ploiéşte, ploiéte, prigoreán, viespáriţă, ciuma-albín«Ioi, iupul-albínelor, (înv.) meróp.

FURNICARE s. agitaţie, animaţie, colcăială, foiala, foire, forfotă, forfoteală, frământare, mişcare, mişuială, mişunare, roială, viermuiala, viermuire, (reg.) fojgăiálă, vânzoálă, (fam.) íăţâiálă, fâţâíre, fiţâít, vânzoleálă. *(Pe bulevarde era o ~ de nedescris.)*

FURNICĂ ALBĂ s. *(ENTOM.; Isopleraf.* termită.

FURNICĂTURĂ s. *(MED.)* parestezie. furnicél s. v. ABCES. FURUNCUL. PJL-DUCEL.

FURNIZA vb. 1. a achiziţiona, a livra, a procura, (înv.) a teslimarisi, a teslimatisi. *(A ~ cuiva o marfă.)* 2. a da, a oferi, a procura. *(A ~ cuiva datele necesare.)*

FURNIZARE s. livrare, procurare, (înv.) teslimarisíre, teslimatisíre, (turcism înv.) teslíns, teslimát. *(~ la timp a materiei prime.)* furori s. pi. v. SENZAŢIE. VÂLVĂ. FUROU s. cămaşă, combinezon. *(~ de mătase naturală.)*

FURT s. 1. furat, furătură, hoţie, pungă-şeală, pungăşie, (livr.) rapt, (pop. şi fam.) hoţo-mănie, (pop.) tâlhăríe, (reg.) robălíe, (înv. fi fam.1 sfeteriseálă, sfeterisire, (înv.) tâlhărăşúg, tâlhărire, tâlhărşág, tâlhuşág, (grecism InT.) sfeterismós, (fam.) ciordeală, coţcărie, sterpe-leáâă, şterpelíre, (arg.) mangleală, şuteálă. 2. sustragere, (rar) sustrácţie, (fam.) subtilizáre, şterpelíre.

FURTIŞAG s. (fam.) găinărie. FURTUN s. (prin Transilv.) şloag, (îny.) tulúmbî. *(~ de apă.)*

FURTUNÁR s. *(ORNIT.; Pufflnuspufftnm iielkouan)* pasărea-furtunii, (rar) pasărea-vije-líei.

furtunátlc adj. v. FURTUNOS. VIFOROS. VIJELIOS.

FURTUNĂ s. *(MET.)* vifor, vijelie, (pop.) vlntoásă, (reg.) vântoáie, (prin Ban.) vicodól, (prin Bucov.) vântăráie, (înv.) bură, tempestáte, tempestă, (latinism înv.) procélă. *(Afară s-a dezlănţuit ~.)*

FURTUNOS adj., adv. 1. adj. viforos, vijelios, (rar) viforátic, (pop.) viforât, (reg.) vifórnlo, vintós, vânturós, (înv.) furtunátic, tempestuós. *(Timp ~.)* 2. adj. debordant, dezlănţuit, impetuos, năvalnic, nestăpânit, nestăvilit, tumultuos. *(Dansează, acţionează etc.lnlr-un ritm ~.#* 3. adj. aprig, impetuos, impulsiv, iute, înflăcărat, înfocat, năvalnic, nedomolit, nepotolit, nestăpânit, nestăvilit, sălbatic, tumultuos, vehement, violent, (fig.) aprins, viforos, vijelios, vulcanic, *(Temperament ~.)* 4. adv. valvârtej, vijelios. *(Osiile veneau ~.)*

FURUNCUL s. *(MED.)* (pop.) buboi, (reg.) furnicél, (prin Transilv.) paisăe.

FUS s. *(TEHN.)* 1.arbore. *(~ la* un mec*anism.)* 2. ax, osie. *(~ este un organ de maşină, t* 3. grindei, osie, (reg.) osiác, (prin Munt.) pris-nél. *(~ la axul rotii de la moara de apă.)* 4. (reg.) ciocan, cloeiúmb, osiác, pociúmb, pop, stârcióg. *(~ la vlrtetniţă.)* 5. (reg.) huludéţ, îemnúş, surcel. *(~ la suveică.)*

fus s. v. FUSAR. FUSAR MARE. PIETRAR. SPETEAZĂ.

FUSÁR s. *(IHT.)Í. (Aspro streber)* (reg.) fus, rip, sulár, sulă. 2. *fusar mare (Aspro* aia-*gel)* =- pietrar, (reg.) fus, rip, sulă, peşte-dft-piátră, peştele-ţigánului.

FUSCÉL s. *(TEHN.)* 1. spiţă, treaptă, (reg.) cui, prétcă, stinghie. *(~ al unei scări de Ierna. D* 2. vergea, (reg.) joardă. *(~ la războiul de ţesut.)* 3. (prin Transilv.) şistoáre. *(~ la loitre.)*

fuscél s. v. BÂTĂ. ' CIOMAG. COTOC. FOFEAZĂ. MĂCIUCĂ.

fusta-râiidunélii s. v. BULBUC.

fustáş s. v. LĂNCIER. SULIŢAŞ.

FUSTĂ s. foi (pl.), (livr.) jupă, (pop.) poale (pl.), (înv. şi reg.) rochie, (reg.) spínţă. *(Poartă ~ şi bluză.)*

fustă s. v. FEMEIE.

fustei s. v. SPETEAZĂ.

FUSTIŞOÁRĂ s. fustiţă, fustuliţă.

FUSTÍŢĂ s. fustişoară, fustuliţă.

FUSTULÍŢĂ s. fustişoară, fustiţă.

fusui-sălbálec s. v. GOGOAŞĂ. PĂPĂLĂU.

fúşte s. v. BÂTĂ. CIOMAG. LANCE. MĂCIUCĂ. SULIŢĂ.

futil adj. v. FLUŞTURATIC. FLUTURA-TIC. FRIVOL. NESERIOS. UŞURATIC. VÂN-TURATIC. ZVÂNTURAT. ZVÂNTURATIC.

futilitate s. v. FRIVOLITATE. NESERIOZITATE. UŞURĂTATE.

FUTUROLÓG s. viitorist, viitorolog.

FUTUROLOGÍE s. viitorologie. ştiinţa viitorului.

FUZÉN s. *(GEOL.)* fuzit. *(~ este component al cărbunelui.)*

FUZÂT s. *(GEOL.)* fuzen. *(~ se păşeşte In cărbune.)*

FUZIONA vb. a se contopi, a se uni. *(iJouă partide politice care ~.)*

FUZIONARE s. contopire, fuziune, unire. *(~ unor organizaţii.)*

FUZIUNE s. 1. contopire, fuzionare, unire. *(~ unor partide.)* 2. *(FIZ.)* topire. *(Punct de ~.)*

G

GABARIT s. capacitate, volum. *(Maşină cu ~ redus.)*

gabarit s. v. DIMENSIUNE. VOLUM.

gac-rósu s. v. BÂTLAN ROŞIATIC. BÂT-LAN ROŞU. STÂRC PURPURIU. STÂRC ROŞU.

gaci s. pi. v. INDISPENSABILE IZMENE.

gad s. v. BESTIE. DIHANIE. FIARĂ. JIVINĂ. LIGHIOANĂ. SĂLBĂTICIUNE.

gádină s. v. BESTIE. DIHANIE. FIARĂ. JIVINĂ. LIGHIOANĂ. SĂLBĂTICIUNE.

GAFĂ s. poznă, prostie. *(A comite o ~.)*

gagic s. v. AMANT. CONCUBIN. IUBIT. PRIETEN.

gagică s. v. AMANTĂ. CONCUBINĂ. IUBITĂ. PRIETENĂ.

gagiu s. v. AMANT. CONCUBIN. IUBIT. PRIETEN.

gaibaráce s. pl. v. PICIOR.

gáilje ş. pl. v. PICIOR.

GÁICĂ s. agăţătoare, atârnătoare, (pop.) aninătoáre. *(~ la o haină.)*

gáidă s. v. CIMPOI.

gáide s. pl. v. PICIOR.

GÁIE s. 1. *(ORNIT.; Milvus)* (reg.) cáilă, puhoiér, şorecár, şorlíţă, şurlicár, uligán, (prin Munt. şi Olt.) şurligáie. 2. (art.) cloşca (art.), (Olt.) de-a cloáţa. *(Jocul de copii numit ~.)*

gáie s. v. CUCĂ. ERETE. ULIU.

GAIŢĂ s. *(ORNIT.) 1. (Garrulus glandarius)* (Bucov.) golită, ghindár, (Transilv.) matiéş, (Transilv. şi Ban.) zácică, (Transilv.) zăicói. 2. *gaiţă-de-munte (Nucifraga caryocatactes)* = alunar, (Mold. si Bucov.) nucár.

gaiţă s. v. GAZ. PETROL LAMPANT.

GAJ s. amanet, garanţie, (pop.) chezăşie, zălóa. (înv. şi reg.) rămas, (înv.) otáj. *(Lasă drept ~ un inel.)*

GAL s. celt.

GALANT adj. 1. amabil, atent, curtenitor, drăguţ, gentil, (pop.) levent, (înv.) cortéz, li-bóvnic. *(~ cu femeile.)* 2. amoros, sentimental. *(Aventură, intrigă ~.)*

galant adj. v. CULANT. DARNIC. GENEROS. MĂRINIMOS.

GALANTAR s. vitrină. *(~ unei prăvălii.)*

GALANTERIE s. amabilitate, atenţie, curtoazie, gentileţe, politeţe, (rar) curtcníe, (înv.) líbov. *(~ cu femeile.)*

galanton adj. v. CULANT. DARNIC. GENEROS. MĂRINIMOS.

galantoníe s. v. CULANTĂ. DĂRNICIE. GENEROZITATE. MĂRINIMIE.

GALĂ s. ceremonie, paradă. *(Uniformă, iinută de ~.)*

GALĂ s. 1. *(FITOPATOLOGIE.)* cecidie. 2. gogoaşă de ristic, gogoaşă de stejar, (rar) galeşă, (reg.) moţochínă, gogoaşă de cerneală.

GALBEN adj, s. 1. adj. bălai, bălan, blond, (pop.) gălbiór, (înv. şi reg.) plăvíţ, (regj plă-vái, plăvan, plăvíu, (Ban.) băl. *(Cu părul ~.)* 2. adj. îngălbenit, ofiiit, pălit, trecui, uscat, veşted, veştejit, (pop.) gălbenít, (reg.) pihă-vít, (Mold. şi Bucov.) ugilít. *(O plantă, o frunză ~.)* 3. adj. îngălbenit, palid, (livr.) pal, (rar) pălit, (înv. şi pop.) searbăd, (pop. şi fam.) gălbejit, (pop.) pierit, spelb, (înv. şi reg.) smolit, (reg.) gălbăciós, (Ban. şi Olt.) gálfăd. *(~ de emoţie.) 4.* s. (înv.) zimţ. *(I-a numărat n mie de ~.)* 5. s. (înv.) ughi. *(~ era o monedă de aur.)*

GALÉNĂ s. *(CHIM.)* sulfura de plumb.

GALERĂ s. *(MAR.)* (înv.) catárgă.

GALERÍE s. 1. (înv.) tindă. *(~ la* o *casă.)* 2. (glumeţ) cucurigu. *(~ la teatru.)* 3. (Transilv. şi Ban.) ştioálnă, (prin Transilv.) ştrec. (~ *de-mină.)*

GALEŞ adj. drăgăstos, languros, tandru. *(I-a aruncat o privire ~.)*

galeşă s. v. GALĂ. GOGOAŞĂ DE RISTIC-GOGOAŞĂ DE STEJAR.

gálfăd adj. v. GALBEN. ÎNGĂLBENIT. PALID.

GALIC adj. celt, celtic. *(Trib ~.)*

galicéştc adv. v. FRANŢUZEŞTE.

GALIÓN s. *(TIPOGR.)şiî. (Pe ~ se aşază. zaţul.)*

gáliţăs. v. GAIŢĂ. ORĂTANIE. PASĂRE.

gnlíţeá s. v. CALAICAN. MELANTERIT. SULFAT FEROS.

GALÓN s. *(MIL.)* tresă. *(Are ~ de ofiţer.)*

GALONAT adj., s. *(MIL.)* gradat. *(Un ostaş ~.)*

GALOP s. (Bucov.) scópcă. *(~ al calului.)*

GALOPA vb. (Bucov.) a scopci. *(Calul ~.)*

GALVANIZÁ vb. *(TEHN.) a* zinca, a zincui. *(A ~ un obiect metalic.)*

GALVANIZARE s. *(TEHN.)* zincare, zin-cuire. *(~ tablei.)*

GALVANIZÁTadj. *(TEHN.)* zincat, zincuit. *(Tablă ~.)*

GAMBĂ s. *(ANAT.)* (pop.) vină.

GAMBETĂ s. melon. *(Poartă pe cap o ~.>*

GAMELĂ s. (reg.) şáică. *(Mănlncă din ~.)*

GÁMMA s. *(FIZ.)* microgram.

GAMMAGLOBULÍNĂ s. *(BIOL.)* imuno-globulină.

GANG s. coridor, culoar, (înv.) tindă. *(Îl poartă printr-un ~ lung.)*

GANGLION s. *(ANAT.)* (pop.) ghindură, momită, (Olt. şi Transilv.) dul.

GANGSTERÍSM s. banditism, jaf, tâlhărie, (franţuzism) brigandaj, (înv. şi reg.) tilhărít, (reg.) robălíe, (înv.) tâlhărăşúg, tâlhăríre, til-tiărşag, tâlhuşág. *(Sllrpirea ~.)*

GAR interj, câr ! *(Cioara face: ~ /)*

GARA vb. a parai. *(A ~ un vehicul.)*

GARAFĂ s. (reg) şip. *(C** ca vin.)*

GARANT s. *(JUR.)* cauţiune, fidejusor, (pop) chezáş, (înv.) platnic, sódăş.f*El este considerat ~ pentru debitor.)*

GARANTA vb. 1. a asigura, (înv.) a siguripsi. *(IA ~ libertatea.)* 2. a gira, a răspunde, (pop.) a cltezăşui. *(~ pentru el.)*

GARANTARE s. asigurare, (pop.) chezăşii ire, (înv.) siguripsíre. *(~ libertăţilor demo-cratice.)*

GARANTAT adv. absolut, bineânţeles, cert, desigur, fireşte, indiscutabil, natural, negreşit, neândoielnic, neândoios, normal, precis, sigur. *(Crezi că vine astăzi ? – ~ !)*

GARANTÍSM s. *(POLITICĂ)* armonism, fain nsterianism, fourierism.

GARANTĂ *s.(BOT.; Rubia tinctorum)* otrăţel, paţachină, roibă, (reg.) broci, fáptnic, rumenele (pl.), buruiana-fáptului.

GARANŢÍE s. 1. *(JUR.)* cauţiune, fidejusiune, (pop.) chezăşie, (înv.) adeverinţă. *(A depus ~ cerută.)* 2. *(JUR.)* amanet, gaj, (pop.) chezăşie, zălog, (înv. şi reg.) rămas, (înv.) otáj. *(Lasă drept ~ un inel.)* 3. asigurare, chezăşie, (înv,) credinţă. *(Acest lucru constituie o ~ pentru...)*

GARĂ s. staţie. *(Mă dau jos la ~ următoare.)*

GARD s. 1. împrejmuire, îngrăditură, ocol, ulucă, (înv. şi reg.) ogradă, stobór, (reg.) târ-cól, (Mold. şi Bucov.) zăplá.,, (înv.) cuprins. *(Si-a ridicat un ~ In jurul curţii.)* 2. *gard viu* – spalier.

GARDĂ s. 1. *(MIL.)* pază, strajă, (pop.) caraúlă, (înv.) culúc, păzitoare. *(Să vină ~ I)* 2. pază, strajă, veghe, (înv., în Mold.) arét. *(Stă de ~.)* 3. apărătoare, (rar) strajă, (înv.) scut. *(~ la sabie.)*

GARDERÓB s. dulap, şifonier, (înv. şi reg.) sicriu, (prin Transilv.) cástăn, (prin Ban.) ormán,

(Transilv.) parséchi, (Transilv. şi Ma-ram.) şifón, (prin Ban.) şofrânár. *(Îşi ţine hainele in ~.)*

GARDEROBĂ s. 1. vestiar. *(Lăsaţi hainele la ~.)* 2. îmbrăcăminte. *(~ lut se compune din...)*

GARDIAN s. 1. paznic, păzitor, (ieşit din uz) gardist, (germanism reg.) véliter. 2. temnicer. 3. sergent, (pop.) gardist, vardíst, (înv.) zapcíu, (arg.) scatiu, sticléte. *(~ dg stradă.)*

í/ánlină s. v. BOR. MARGINE.

GARDIST s. *(POLITICĂ)* legionar.

ffardíst s. v. GARDIAN. PAZNIC. PĂZITOR. SERGENT.

GARGARĂ s.*(MFD.)*gargariseală. *(Face--.)*

GARGARISEÁLĂ s. *(MED.)* gargară. *(O ~ cu un lichid dezinfectant.)*

GARGARISÍ vb. *(MED.)* (înv.) a se gar-gariza.

Sargiirizá vb. v. GARGARISÍ.

GARNISI vb. a împodobi, a orna, a ornamenta. *(A ~ o rochie.)*

GARNISÍRE s. împodobire, ornamentare, ornare. *(~ unei rochii.)*

GARNISIT adj. împodobit, ornamentat, ornat. *(Rochie ~.)*

GARNITURĂ s. set, (rar) sortiment. *(O -«> completă de cuţite.)*

GAROAFĂ s. *(BOT.)* 1. *(Dianlhus caryophjH lui)* (reg.) cuişoáre (pl.), scânteiúţu, (Transiây. şi Maram.) saschíu, (Transilv.) secfíu, vâz-doágă, (prin Transilv.) scaunul-cúcului. 2, *(Dían-thus barbatus)* garofiţă de grădină, (reg.) scânteúţă, secfíu, puşca-lúpului. 3. *garoafă de clmp (Dianthus carthusianorum)* == garofiţă, garoafă sălbatică, (reg.) cuişoáre (pi,), (Transilv.) scântéie; *garoafă de munte (Dianthus superbus)* – garofiţă, garoafă, sălbatică, (reg.) floare-domneáscă; *garoafă sălbatică (Dianthus carthusianorum)* = garofiţă, garoafă de câmp, (reg.) cuişoáre (pl.), (Transilv.) scântéie; *garoafă sălbatică (Dianthus superbus)* = garofiţă, garoafă de munte, (reg.) floare-domneáscă.

garoafă s. v. MICSANDRĂ. MICSUNEA. TOPORAŞ. VIOLETĂ. VIOREA.

garoaíădeápă s. v. ROŞĂŢEA.

GAROFÍŢĂ s. *(BOT.)* 1. *(Dianthus carthul sianorum)* garoafă de câmp, garoafă sălbatică, (reg.) cuişoáre (pl.), (Transilv.) scântéie. 2. *(Dianthus superbus)* garoafă de munte, garoafă sălbatică, (reg.) floare-domneáscă. 3. *(Dianthus splculifolius)* (reg.) barba-úngurului. 4. *garofiţă de grădină (Dianthus barbatus)* =• garoafă, (reg.) scânteúţă, secfíu, puşca-lúpuluf.

garofiţă-de-máre s. v. SICĂ.

GASTEROPOD s. *(ZOOL.)* gastropod, melo, (pop.) bourél, culbec, (reg.) bábiţă, (în jocurii» de copii) codobélc.

GASTRIC adj. *(ANAT.)* stomacal, (înv.) stomáhic. *(Nerv ~; secreţie ~.)*

GASTROENTERÍTĂ s. *(MED.)* entero-gastrită.

GASTRONOMIE s. artă culinară.

GASTROPOD s. *(ZOOL.)* gasteropod, melo, (pop.) bourél, culbec, (reg.) bábiţă, (în jocurii» de copii) codobélc.

GAŞCĂ s. (peior.) bandă, cârdăşie, clan, clică, şleahtă, (livr.) coterie, (rar) tagmă, (înv.) cardaşlâc, tacâm, taraf, (fig.) bisericuţă.

gaşcă s. v. BARACĂ.

GATA adj. invar., Interj., adv. 1. adj. invar, isprăvit, încheiat, sfîrşit, terminat, (înv.) să-vârşít. *(Un iacru ~.)* 2. interj, ajunge I, atât 1, basta !, destul !, isprăveşte I, încetează!, punct 1, sfârşeşte 1, stai î, stop I, termină 1, (reg.) halt !, (fam. şi peior.) ho ! 3. adj. invar, pregătit. *(Om ~ de plecare.) 4.* adv. aproape, mai. *(Fra ~ să-l prind.)* 5. adj. invar, gheaţă, lichid, numerar, sunător, (pop. şi fam.) numărător, peşin, (înv.) naht. *(A cumpărat ceva ou bani ~.)*

GATER s. joagăr, (reg.) moară, (Maram. şl nordul Transilv.) spătă. *(Lemne tăiate la ~.J*

GAURĂ s. 1. (înv. şi reg.) scorbelitúră, (Mold. şi Bucov.) bortă. *(*O *~ mare* în *pămlnt.)* 2. deschidere, deschizătură, orificiu, (livr.) aper-tură, (Mold.) bortă. *(O ~ îngustă tntr-um zid.)* 3. deschizătură, spărtură. *(A pătrunt printr-o ~.)* 4. adâncitură, cavitate, scobitură, (înv. şi reg.) scorbură, (reg.) scílbă, scóchină, (Mold.) bortă, (înv.) zgău. *(O ~ într-un obiect.)* 5. ruptură, spărtură, (înv.) frântúră. *(O ~* í«

corpul unei nave.) 6. ureche, (prin Transilv.) toartă. *(~ la acul* de *cusut.)* gavanos s. v. BORCAN. gavanoşél s. v. BORCĂNAŞ. BORCĂNEL. gávăduí s. art. v. LEUL. gávăţ s. v. TĂTĂNEASĂ.

GAZs. 1. *(FIZIOL.)*pârţ, vânt, (pop.) băşínă, fâsâiálă, (prin Bucov. şi Maram.) târtâítă, (fam.) pam. 2. *(CHIM.)* petrol lampant, (înv. şi reg.) naft, (Mold. şi Bucov.) gaiţă. 3. *(CHIM.) gaz ilariant* – protoxid de azot.

gaz s. v. GAZORNIŢĂ.

GAZDĂ s. (livr.) amfitrion. *(~ i-a primit cu multă căldură.)*

gazdă s. v. CHIABUR.

GAZETAR s. jurnalist, publicist, ziarist. *(Un ~ obiectiv.)*

GAZETĂ s. cotidian, jurnal, ziar, (înv.) foaie. *(O ~ de mare tiraj.)*

GAZETĂRESC adj. jurnalistic, publicistic, ziaristic. *(Stil ~; activitate ~; articol ~.)*

GAZETĂRÍE s. jurnalism, jurnalistică, presă, publicistică, ziaristică, (înv.) publicitate. *(Misiunea nobilă a ~.)*

GAZORNIŢĂ s. (reg.) chior, gaz. *(Lumina magazia cu o ~.)*

GAZOTRÓN s. *(FIZ.)* fanotron. *(~ este o diodă.)*

găbjí vb. v. APUCA. ÎNHĂŢA. ÎNŞFĂCA. LUA. PRINDE.

găbuí vb. v. APUCA. ÎNHĂŢA. ÎNŞFĂCA. LUA. PRINDE.

găgăţéle s. pi. v. DEDIŢEL.

găgăúţ s. v. PĂTRUNJEL.

găgăúţă adj. invar., s. v. BLEG. NĂTĂ-FLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

găibărá vb. v. CĂŢĂRA. COCOŢA. RIDICA. SUL URCA.

găina s. art. v. PLEIADELE.

GĂINA vb. a se găinăţa.

găina-lui-Dumnezéu s. v. BOUL-DOMNU-LUL BOUL-LUI-DUMNEZEU. BUBURUZĂ. VACA-DOMNULUI.

găinar s. v. BORFAŞ. CĂTUŞĂ. CHINGĂ. ERETE. PUNGAŞ. ULIU.

GĂÍNĂ s. *(ORNIT.; Gallus bankiwa domestica)* (reg.) tiúcă.

găină s. v. PĂLĂRIE.

găină-cu-mărgăritáre s. v. BIBILICĂ.

găină-de-ápă s. v. LIŞIŢĂ.

găină-de-máre s. v. BIBILICĂ.

găină-părăsítă s. v. SUNĂTOARE.

găinărie s. v. FURTIŞAG.

GĂINĂŢÁ vb. a se găina.

găiníţă s. v. BĂLUŞCĂ.

găinuşa s. art. v. PLEIADELE.

GĂINUŞĂ s. 1. *(ORNIT.; Tetrastes bonasia)* Ieruncă, (reg.) alunár, brădioáră, brădişoáră, ierúşcă, găinuţă-róşie, gotcă-róşie, (Transilv.) pasăre-împărăteáscă. 2, *(ORNIT.) găinuşă-de-baltă (Gallinula chloropus)* -= corlă, (reg.) găi-núţă. 3. *(BOT.; Anemone ranunculoides)* gălbenele (pl.), păştiţă, dediţei-galbeni (pl.), floa-rea-paştilor, floarea-păsărilor, floarea-vântului-galbenă, (reg.) breábăn, păscută, turculeţ, zlac,

muscerici-galbeni (pl.), pâinea-páşteluf. 4. *(BOT.; Isopyrum íhulictroides)* (reg.) floarea-ciúlei, turiţă-álbă.

găinuşă s. v. BĂLUŞCĂ. BOUL-DOM-

NULUI. BOUL-LUI-DUMNEZEU. BUBURUZĂ. CĂRĂBUŞ. POTÂRNICHE. VACA-DOMNULUI.

găinuşe s. pi. v. FLOAREA-PAŞTELUI. SCLIPEŢ.

găinúţă s. v. BURUIANĂ-DE-CINCI-DE-GETE. CORLĂ. GĂINUŞĂ-DK-BALTÁ.

găinuţă-róşie s. v. GĂINUŞĂ. IERUNCĂ.

GĂITAN s. brandenburg, (reg.) şinór. *(Haină cu ~e.)*

GĂLĂGÍE s. 1. balamuc, hărmălaie, huiet, larmă, scandal, tămbălău, tărăboi, tevatură, tumult, vacarm, vuiet, zarvă, zgomot, (rar) lármăt, (astăzi rar) strigare, (pop. şi fam.) chilomán, (înv. şi reg.) toi, (reg.) haraimán, hălăláie, hărhăláie, tóiet, toloboátă, tololói, (Mold., Bucov. şi Transilv.) hólcă, (Transilv.) lólotă, (înv.) calabalî'c, dandana, dănănáie, dăndănáie, gâlceávă, (fig.) ţigăníe, (arg.) nă-sulíe. *(Era o ~ de nedescris.)* 2. freamăt, larmă, tumult, vuiet, zgomot. *(Ce ~ se aude?)*

GĂLĂGIOS adj. tumultuos, turbulent, zgomotos. *(O ceată ~; manifestaţie ~.)*

gălăţánă s. v. PĂTLĂGEA. PĂTLĂGICĂ. ROŞIE. TOMATĂ.

gălăţénee s. pi. v. STELITĂ.

gălăţéne s. pi. v. PRIMULĂ.

gălbăciós adj. v. GALBEN. ÎNGĂLBENIT. PALID.

GĂLBEÁZĂ s. *(MED. VET.)* distomatoză, fascioloză.

găibejeálă s. v. GĂLBENEALĂ. PALIDITATE. PALOARE.

gălbejit adj. v. GALBEN. ÎNGĂLBENIT. PALID.

gălbejoáră s. v. RĂCHITAN.

gălbenátie adj. v. CHIHLIMBARIU. GĂLBUI.

GĂLBENEA s. *(BOT.)* \. *(Rorippa amphi-bia)* (reg.) hreníţă, floare-de-leác. 2. *(Ranuncu-lus polyanthemos;* la pi.) (reg.) boglár, piciorul-cocóşului. 3. *gălbenele de munte (Ranunculus carpaticus)* = (reg.) piciorul-cocóşului. 4. *(Anemone ranunculoides;* la pi.) găinuşă, păştiţă, dediţei-galbeni (pl.), floarea-paştilor, floarea-păsărilor, floarea-vântului-galbenă, (reg.) breábăn, păscută, turculeţ, zlac, muscerici-gálbeni (pl.), pâinea-páştelui.

GĂLBENEALĂ s. paliditate, paloare, (pop.) găibejeálă, (înv. şi reg.) sărbezíe, (reg.) sărbe-zénie, (înv.) serbezitúră. *(~ feţei cuiva.)*

gălbeneálă s. v. CLOROZĂ. GĂLBINARE. HEPATITĂ. ICTER.

gălbenele s. pi. v. DREŢE. DUMINECEA. FILIMICĂ. FLOARE-DE-LEAC, IARBĂ-DE-LINGOARE. PICIORUL-COCÓŞULUI.

galbeni vb. v. ÎNGĂLBENI. OFILI. PĂLI. TRECE. USCA. VEŞTEJI.

gălbeniciós adj. v. CHIHLIMBARIU. GĂLBUI.

gfilbeníres. v. ÎNGĂLBENIRE. OFILIRE. PÁLIRE. USCARE. VESTEJIRE.

Mălbenít adj. v. GALBEN. ÎNGĂLBENIT. OFILIT. PĂLIT. TRECUT. USCAT. VEŞTED. VEŞTEJIT.

gălbeniu adj. v. CHIHLIMBAR IU. GĂLBUI.

gălbenúi s. v. LUBIT.

gălbemísă s. v. BURUIANĂ-DE-CINCI-DÉGETE.' SCRÂNTITOARE.

GĂLBINÁRE s. 1. *(MED.)* hepatită, icter, (pop.) gălbeneálă. 2. *(BOT.; Serratula tinctoria)* (reg.) pălămídă. (Olt.) serpét.

gălbináre s. v. ROSTOPASCĂ.

gălbinélc s. pi. v. BURETE-GALBEN.

qălbiiiele-gráse s. pi. v. PĂPĂDIE.

.gălbiníţă s. v. SUGEL-GALBEN.

gălbioară s. v. PRESURĂ.

găibiór adj. v. BĂLAI. BĂLAN. BLOND. CHIHLIMBARUL GALBEN. GĂLBUI.

((albiori s. pi. v. BURETE-GALBEN.

gălbui adj. v. CHIHLIMBARUL GĂLBUI.

gúlbói s. v. PEPENE.

GĂLBUI adj. 1. chihlimbariu, (rar) sulfuríu, untdeicmníu, (pop.) găibiór, gălbíu, năutíu, şo-i'răaíu, (reg.) gălbenátic, gălbeniciós. gălbeniu, gălburíu. *(Reflexe ~.)* 2. şarg. *(Cnl~.)*

gălburíu adj. v. CHIHLIMBARIU. GĂLBUI.

GĂLEATĂ s. 1. căldare, (Bucov. şi prin nordul Mold.) şaflíc, (Olt., Ban. şi Transilv.) vadră. *(Bea apă din ~.)* 2. ciutură. *(Cu ~ se scoale apa din flnllnă.)*

GĂLETÚŞĂ s. căldăruşă. *(O ~ eu nisip.)*

GĂLIGAN s. lungan, vlăjgan, (pop. şi fam.) măgădán, măgădău, zdragón, (pop.) zăpián, (prin Bucov.) bangău, (Mold. şi Bucov.) cobli-

zán, zablău, (prin Olt.) jarcaléte, (prin Munt.) «chirlopán, *(E un ~* fi*t toate zilele.)*

gălúscă s. v. SARMA.

gălustéle s. pi. v. PAPANAŞ.

gămán s. v. MÂNCĂCIOS. MÂNCĂU.

GĂMĂLIE s. măciulie, (reg.) căciulíe. *(~ de a*c, *de chibrit.)*

GĂOACE s. coajă. *(~ a oului.)*

găoáză s. v. ANUS. VAGIN.

GĂRĂFIOÁRĂ s. (reg.) şipuşór. *(O ~ cu apă.)*

GĂRGĂRIŢĂ s. *(ENTOM.)* 1. *(Bruchus pişi)* (reg.) măzărár. 2. *(Ţinea granella)* (reg.) molie-

gărgăriţă s. v. BOUL-DOMNULUI. BOUL-LUI-DUMNEZEU. BUBURUZĂ. VACA-DOMNULUI.

GĂRGĂUN s. *(ENTOM.; Vespa crabro)* bărzăun, (reg.) băzgăún, bizălău, bizgár, tăun, albimi-ţigánului, albină-ţigăneáscú, viespe-bon-(láreásea, viespe-gărgăúne, (Transilv.) găún, găunói, (Bucov.) viespar, viespói.

«alină s. v. CURĂTURĂ.

GĂSELNIŢĂ s. *(ENTOM; Galleria melo-nelta)* (reg.) molia-albínelor, molie-de-stúp.

GĂSI vb. 1. a afla, a descoperi, (astăzi rar) a pricepe, (înv. şi pop.) a oblici, (pop. şi fain.) a dibaci, a dibui, (înv.) a ispiti, a izvodi. *(A ~ o comoară.)* 2. a afla, a prinde. *(Voia să-l ~ singur ca să-i poală vorbi.)* 3. a afla, a concepe, a crea, a descoperi, a elabora.

a face, a gindi, a imagina, a inventa, a născoci, a plănui, a plăsmui, a proiecta, a realiza, a scorni, (înv. şi pop.) a izvodi, (pop.) a iscodi, a închipui, (reg.) a tocmi, (înv.) a unelti, (fig.) a naşte, a urzi. a zămisli. *(A ~ un nou sistem de.)* 4. a se afla, a exista, a fi, (pop.) a sta. *(Se ~ acolo mărfuri In mare cantitate.)* 5. a se afla, a fi, a sta. *(Plicul se ~ pe masă nedesfăcut.)* G. a se afla, a fi, a figura, a se număra. *(Se ~ printre invitaţi.)* 7. a se afla, a se pomeni, a se trezi, a se vedea. *(S-a ~ încolţit de creditori.)* ii. a se afla, a fi, a se situa, a veni, (înv. şi pop.) a cădea. *(Salul se ~ pe Olt.)* !). a avea, a poseda, a şti. *(~ eu soluţia problemei.)* 10. a avea, a exista, a fi. *(~ r*i*ne săm-ojute.)* 11. a aprecia, a chibzui, a considera, a crede, a gindi, a judeca, a opina, a socoti, (pop.) a chiti, a cugeta, (înv.) a cunoaşte, a număra. *(Eu ~ că aşa trebuie să facem.)*

flăsí vb. v. ÎNTÂLNI. VEDEA.

GĂSÍRE s. aflare, descoperire. *(~ unui lucru ascuns.)*

gălávb. v. EPUIZA. ISPRĂVI. ÎNCHEIA. SFÂRSI. TERMINA.

gătáre s. v. ISPRĂVIRE. ISPRĂVIT.

ÎNCHEIERE. SFÂRSIRE. SFÂRSIT. TERMINARE; TERMINAT.

GĂTEALĂ s. podoabă, (rar) modă, (pop.) dichis. *(Obiecte de ~ feminină.)*

GÂTÉ.I s. (mai ales la pi.) surcea, surcică, uscătură, vreasc, (înv. şi reg.) târş, (reg.) rán-eotă, ráscotă, (prin Bucov.) clenci, (prin Transilv.) hăbădíc, pógmete (pl.), (prin Munt.) ráburi (pl.), (prin Bucov.) sélniţă, (prin Transilv.) sfărgáci, (Ban.) şíbă, (înv.) şormínt. *(Face focul cu nişte ~.)*

gătejél s. v. PITULICE.

GĂTÍ vb. 1. a (se) aranja, a (se) dichisi, a t,se) ferchezui, a (se) împodobi, a (se) spilcui, (pop. şi fam. depr.) a (se) sclivisi, (pop.) a (se) drege, a (se) moţa, (înv. şi reg.) a (se(muchi-lipsi, a (se) podobi, a (se) tocmi, (reg.) a (se) ciştiga, (prin Transilv. şi Maram.) a (se) pădăi, (prin Mold.) a (se) putui, (prin Transilv. şi Mold.) a (se) puţului, (Ban.) a (se) schili, (înv.) a (se) stoli, a (se) stolisi, (arg.) a (se) şucări. *(Ce le-ai ~ aşa ?)* 2. a decora, a împodobi, a înfrumuseţa, a orna, a ornamenta, a pavoaza. *(A ~ un interior.)* 3. a face, a pregăti, a prepara, (înv. şi pop.) a preface, (Transilv. şi Ban.) a păzi, (Transilv.) a socăci. *(~ mlnca-rea.)*

gătívb. v. ASASINA. CONSUMA. EPUIZA. ISPRĂVI. ÎNCHEIA. OMORÎ. PREGĂTI. PREPARA. SFÂRSI. SUPRIMA. TER-

MINA. UCIDE.

GĂTÍRE s. I. aranjare, dichiseală, dichisire, ferchezuială, ferchezuire, spilcuială, spilcuire, (pop. şi fam. depr.) scliviseálă, sclivisíre. *(Ce-i ~ asta la tine?)* 2. decorare, decoraţie, împodobire, înfrumuseţare, ornamentare, ornare, pavoazare. *(~ unei clădiri.)* 3. facere, făcut, gătit, pregătire, pregătit, preparare, preparat. *(~ mlncării.)*

GĂTfT adj. 1. aranjat, cochet, dichisit, elegant, fercheş, ferchezuit, îngrijit, spilcuit, (pop. şi fam. depr.) sclivisít, (pop.) dres, (Transilv.

şi Ban.) cínaş, (Transilv.) niálcoş, (turcism înv.) mucheléf. *(Om ~.)* 2. decorat, îm-podoiit, înfrumuseţat, ornamentat, ornat, pavoaz.,!, (prin Munt.) taxidít. *(O clădire frumos ~.)* 3. pregătit, preparat, (înv.) prefăcut. *(Mimare ~.)*

GĂTÍT s. facere, făcut, gătire, pregătire, •pregătit, preparare, preparat. *(~ mlncăril.)*

ifăún s. v. BĂRZĂUN. GĂRGĂUN.

«ănni vb. v. GĂURI. PERFORA. SCOBI. SFREDELI. STRĂPUNGE.

tlăiiníre s. v. GĂURIRE. GĂURIT. PERFORARE. PERFORA'l'. PERFORAŢIE. SCO-BIRE. SCOBIT. SFREDELIRE. SFREDELIT. STRĂPUNGERE. STRĂPUNS.

găunói s. v. BĂRZĂUN. GĂRGĂUN.

GĂUNOS adj. 1. scorburos, (rar) deşert, (reg.) bortós, boşturós, budugăniós, buştihós, buturós, corobăiós, corobănós. scorboroşít, scro-bós, stupós. *(Trunchi ~ de copac.)* 2. gol, sec. *(Nuci ~.)* 3. *(MED.)*

cariat, găurit, stricat, (înv. şi reg.) scorboroşít, scorburos. *(Măsea ~.)*

GĂUNOŞÍ vb. (pop.) a se scorboroşi, (reg.) a re scorburi. *(Trunchiul de copac s-a ~.)*

găunoşi tură s. v. SCORBURĂ.

(făurar s. v. STRECURĂTOARE.

GĂUREA s. găurică, găurice, (Mold. şi Bu-•cov. • borticícă.

gáureá s. v. TOPORAS. VIOLETĂ. VIOREA.

GĂURÍ vb. 1. a perfora, a scobi, a sfredeli, a străpunge, (înv. şi reg.) a petrece, a potricăli, <reg.(a găuni, a sfredeluşi, (Mold. şi Bucov.) a borteli, a borti, (prin Ban.) a butori, (Olt.) a răzbici, (prin vestul Transilv.) a seiidiri. *(A ~ Inlr-un material dur.)* 2. a (se) perfora, a (se) •sparge. *(Blidul s-a ~ în fund.)* 3. a (se) rupe, a (se) sfâşia, a (se) uza, a (se) zdrenţui, (pop. şi fam.) a (se) flenduri. *(Haina i s-a ~ de tot.)* í. *(MED.)* a se caria, a se strica, (reg.) a se scor-boroşi. *(Dinţii i s-au ~.)*

flăisri vb. v. COMPOSTA.

GAURÍCĂ s. găurea, găurice, (Mold. şi Buce", i borticícă.

GĂURÍCE s. găurea, găurică, (Mold. şi Bucov) borticícă.

GĂURÍRE s. 1. găurit, perforare, perforat, perforaţie, scobire, scobit, sfredelire, sfredelit, străpungere, străpuns, (reg.) găuníre, (Mold. şi Bucov.) bortelíre. *(~ unui malerial dur.)* 2. spargere. *(~ vasului la fund.)*

găuríre s. v. COMPOSTARE.

GĂURIT adj. 1. perforat, scobit, sfredelit", străpuns, (înv. şi reg.) potricăiít, (Mold. şi Bucov.) bortelit, bortit. *(Metal ~.)* 2. spart. *(O c-utilá ~.)* 3. rupt, sfişiat, uzat, zdrenţăros, zdrenţuit, (pop.) zdreutós. *(Haine ~.)* •*i.* *(MED.)* cariat, găunos, stricat, (înv. şi reg.) scorboroşít, scorburos. *(Măsea ~.)*

GĂURÍT s. găurire, perforare, perforat, perforaţie, scobire, scobit, sfredelire, sfredelit, străpungere, străpuns, (reg.) găuníre, (Mold. şi Bucov.) bortelíre. *(~ u.iui material dur.)*

GU'ÁN s. 1. *(GEOGR.)* crov, padină, (Mold* şi Bucov.) coşcovă. 2. scafă. *(~ pentru bucate.)*

găvan s. v. ADÂNCITURĂ. ORBITĂ POI LONIC. SCOBITURĂ. ' r

găvănát adj. v. AD ÎNCÂT. CONCAV SCOBIT.

găvănătúră s. v. ADÂNCITURĂ. CON-

CA VITA TE. SCOBITURĂ.

găvózd s. v. CUI. IC. PANĂ.

găvozdí vb. v. BURDUŞI. GHEMUI ÎNDESA. ÎNGHESUI. ÎNGRĂMĂDI. PIRONI TICSI.;f INTUI.

GĂZAR s. păcurar.

găzdácadj, v. AVUT. BOGAT. ÎNSTĂRIT SITUAT.

găzdác s. v. CHIABUR.

GĂZDUÍ vb. a adăposti, a primi, (pop.) a pripăşi, a sălăşlui, (reg.) a sălăşi, (Bucov.) a încortela, (prin

Ban. şi Transilv.) a sălui, (înv.) a conăci, a făgădui, a sălăşui. *(L-a ~ cu căldură în casa lui.)*

GĂZDUIRE s. |. adăpostire, primire, (Bucov.) încorteláre. *(~ cuiva In casa lui.)* 2. adăpost, sălaş, (pop.) sălăşluíre. *(Cere ~; se îngrijeşte de ~.)*

geaba adv. v. DEGEABA. GRATIS. GRATUIT. INUTIL. ZADARNIC.

gealát s. v. CĂLĂU. GÂDE.

GEALĂU s. *(TEHN.)* *(rsg.)* buhai, (Mold.) robánc. *(Rindeluieşte cu ~.)*

GEAM s. 1. fereastră. *(Se uită pe ~.)* 2. sticlă. *(O verandă cu ~.)*

geam s. v. MONOCLU.

GEAMANTAN s. valiză, (pop.) cufăr.

GEAMANTÁNÁŞ s. valijoară, valiziiţă.

GEAMĂT s. scincet, tinguire, vaier, vaiet, (rar) scânceálă, (înv.) scineitúră. *(Un ~ de durere.)*

geamăt s; v. FREAMĂT. VÎ.IÂIT.

GEAMBÁS s. (înv. şi reg.) sfirnár, (reg.) mécler. *(~ de cai.)*

GEAMBAŞÍE s. geambaşlâc. *(Negustoria de cai sau ~.)*

GEAMBAŞLÂC s. geambaşic. *(Se ocupă cu ~.)* GEAMGIU s. sticlar, (Mold., Bucov. şi Transilv.) glăjér.

GEAMÍE s. *(BIS.)* moschee, (înv.) mecet. *(~ la musulmani.)*

GEAMLIC s. (rar) vitráj. *(~ unei marchize.)* geampará s. v. CASTANIETĂ. geană s. v. PLEOAPĂ.

GEANTĂ s. 1. mapă, servietă. *(Tine dosarele în ~.)* 2. poşetă. *(Scoate rujul din ~.)* 3. taşcă. *(Vlnătorul purta o ~.)*

GEANTĂ s. jantă. *(~ a roţii unei maşini.)* geantă s. v. CARTUŞIERĂ. «jeármăn s. v. FURCĂ. GEL s. *(CHIM.)* 1. (pop.) piftie. 2. *gel de silice* – silicagel.

GELÁT s. *(ORNIT.; Muscicapa striata)* muscar.

GELATINIZÁ vb. a (se) gelifica. GELATINIZÁRE s. gelificare. GELATINOS adj. cleios, mucos, viscos. *(Secreţie ~.)* GELIFICA vb. a (se) gelatiniza. GELIFICARE s. gelatinizare.

GELOS adj. 1. (rar) bănuitor, (pop.) temător, (înv.) zuliar. *(Un saţ ~.)* 2. invidios, pizmaş, pizmuitor, ranchiunos, (pop. şi fam.) ciudós, (reg.) zăcáş, (Transilv.) dâcós, (înv.) piz-mătár, pizmătáreţ, râvnitór, zavistiós, zavís-tnic, zavistuitór, zuliar. *(Om ~ pe succesele altuia.)*

GELÓZĂ s. agar-agar. *(~ se extrage din alge.)*

GELOZÍE s. 1. (pop.) temere, temut, (înv.) jaluzíe, zulíe. *(~ unui soţ.)* 2. ciudă, invidie, necaz, pică, pizmă, pornire, ranchiună, (rar) înciudáre, (pop.) năduf, obidă, pizmuíre, pofidă, (înv., reg. şi fam.) parapon, (înv. şi reg., înBu-cov.) băsău, (înv. şi reg.) mâráz, scírbă, (reg.) pildă, zăcăşeálă, zăcăşíe, (prin Mold.) bănat, (Transilv.) dícă, (Ban. şi Olt.) inát, (Mold.) póxie, (îny.) patos, răpştíre, râvníre, zavistie, zavistnlcfe, (fam.) boală. *(Îl roade ~; simte o ~ nestăplnită pe...)*

GELUÍ vb. a rindela, a rindelui, (pop.) a făţui.

GELUÍRE s. rindelare, rindeluire, rindtluit, (pop.) făţuiálă, făţuíre, făţuít. *(~ unei scln-duri.)*

GELUÍT adj. rindeluit. *(Scindară ~.)*

GEMĂNÁRE s. *(TEHN.)* furculiţă, (reg.) ciorobăríţă, Hşiţă. *(~ la car.)*

GEMĂNÁRIŢĂ s. *(BOT.; Orchis paplliona-cea)* bujorel, (reg.) poróinic, sculătoáre.

gemănáriţă s. v. PORÓINIC. SALEP. UN-TUL-VACII.

GEME vb. a se lamenta, a se tângui, a se raita, (înv. şi reg.) a (se) scrivi. *(~ de durere.)*

GEMENII s. pl.art. *(ASTRON.)* (pop.) fraţii (pi. art.).

geminat adj. v. ÎMPERECHEAT. ÎNGEMĂNAT.

gemináţie *s. v.* ÎMPERECHERE. ÎNGEMĂNARE.

GÉMMA s.art. *(ASTRON.)*perla (art.), (reg.) casa (art.), cociorva (art.), coliba (art.). *(~ este steaua cea mai strălucitoare din coroana boreală.)*

GEN s. 1. fel, mod, soi, specie, specimen, tip, varietate, (reg.) módru. *(Există următoarele ~ de silogisme...)* 2. categorie, fel, soi, specie, speţă, tip, (înv. şi pop.) seamă, (fig. peior.) poamă, sământă, sculă, stambă, tacím. *(Ce ~ de om o fi şi ăsta I)* 3. categorie, clasă, fel, soi, specie, speţă, tip, varietate, (înv. şi reg.) rudă. *(Un anumit ~ de indivizi.)* 4. categorie, fel, soi, teapă, (fig.) calibru, (reg. fig.) pănură. *(Avea doar prieteni de ~ lui.)* 5. categorie, chip, fel, neam, soi, sort, specie, tip, varietate, (reg.) madeá, sad, (înv., mai ales în Transilv.) plasă. *(Toate ~ de fructe.)* 6. caracter, factură, fel, natură. *(Lucrare de un ~ aparte.)* 7, chip, fel. manieră, mod, sens, (rar) spirit. *(Se pot face fi alte observaţii In acelaşi ~.)* 8.fel, manieră, mod, modalitate, regim, sistem, stil. *(~ de viaţă.)* 9. fel, mod, soi. *(Are un ~f de timiditate nejustificată.)* 10. *(GRAM.)* (înv.) sex.^*(Sub-ttantiv de ~ feminin. >*

GENEALOGIE s. (înv.) spiţă. *(A stabili ~ cuiva.)*

GENERA vb. a cauza, a declanşa, a determina, a dezlănţui, a isca, a naşte, a pricinui, a prilejui, a produce, a provoca, a stârni, (înv. şi reg.) a scorni, (înv.) a pricini, a prileji. *(Aíi-tudinea lui a ~ discuţii furtunoase.)*

GENERAL adj. 1. colectiv, comun, obştesc, public. *(Probleme de interes ~.)* 2. obştesc. universal. *(Pace ~.)* 3. unanim. *(Părerea ~.;*

GENERAL DE BRIGADĂ s. *(MIL.)* (înv.) brigadier.

GENERALISIM s. *(MIL.)* (înv.) arhistrátig.

GENERALITATE s. universalitate.

GENERALIZA vb. (rar) a universaliza. *(A ~ unele constatări particulare.)*

GENERARE s. cauzare, declanşare, determinare, pricinuire, prílejuire, producere, provocare, (rar) provocáţie. *(~ unei puternice împotriviri.)*

GENERATOARE s. *(MAT.)* (înv.) genera-tríce.

generatríce s. v. GENERATOARE.

GENERAŢIE s. (înv. şi pop.) neam, (pop. şi fam.) spiţă, (înv.) rod, rudă, rudenie. *(Plnă la a şaptea ~.)*

GENEROS adj. 1. culant, darnic, mărinimos, (livr.) munificént, (rar) galant, (înv.) dărui-tór, filotím, magnaním, mariním, (fam.) galanton, (fig.) larg. *(Un om ~.)* 2. ales, mărinimos, nobil. *(Animat de sentimente ~.)*

GENEROZITATE s. 1. culantă, dărnicie, mărinimie, (livr.) liberalitáte, munificénţă, (înv.) filotimie, magnanimitáte, marinimozitáte, mărime, (fam.) galantoníe, (fig.) largheţe. *(Un om de o rară ~.)* 2. mărinimie, nobleţe. *(~ sufletului său.)*

GENEZĂ s. 1. origine, (livr.) matrice. *(~ unui fenomen.)* 2. *(BIS.)* creaţie, facere, (înv.) naştere, ródină, roditúră, tvorénie. *(Cartea ~, tn Biblie.)*

geneză s. v. APARIŢIE. IVIRE.

genfstră s. v. DROB. DROBIŢĂ.

GENÓL s. *(CHIM.)* metol.

GENOTÍP s. *(BIOL.)* germen, plasmă germinativă.

GENTÍL adj. amabil, atent, curtenitor, drăguţ, galant, (pop.) levent, (înv.) cortéz, libóv-nic. *(~ cu femeile.)*

GENTILEŢE s. amabilitate, atenţie, curtoazie, galanterie, politeţe, (rar) curtenie, (înv.) líbov. *(~ cu femeile.)*

GENTILOM s. aristocrat, nobil, patrician, (rar) magnat. *(Un ~ din apusul feudal al Ewo~ pei.)*

GENTULÍŢĂ s. gentuţă.

GENTÚŢĂ s. gentuliţă.

GENŢIÁNĂ s. *(BOT.; Gentiana)* ghinţură, (reg.) cupe (pl.), ochinceá, şerpânţă, fierea-pămíntului.

genuflexiune s. v. ÎNGENUNCHERE.

genuin adj. v. NATURAL. PUR. VERITABIL.

genune s. v. ABIS. ADÂNC. MARE. PRĂPASTIE.

GEOBOTÁNICĂ s. fitogeografie.

GEOGRAF s. (înv.) scriitor de pămî'nt.

GEOGRAFÍE s. *geografia populaţiei* = antro-pcgeografie, geografie umană; *geografie amant* =-aiitropogeografie, geografia populaţiei.

GEOLOGÍE s. *geologie istorică* = stratigrafie; *geologie tehnică şi inginerească* – geoteh-HÎcă.

GEOMETRIE PLANĂ s. planimetrie.

GEOMETRU s. topograf.

GEOTECTÓNICĂ s. *(GEOL.)* tectonică.

GEOTÉHNICĂ s. geologie tehnică şi ingi-i-erească.

geráh s. v. CHIRURG.

(ferár s. v. IANUARIE.

fieiemeá s. v. AMENDĂ. PENALITATE. PENALIZARE.

íâerij s. v. JARGON.

GERMAN s., adj. 1. s. neamţ. 2. adj. germa-.ic, nemţesc, (înv.) tudésc. *(Populaţie ~.)*

GERMANĂ s. germancă, nemţoaică.

GERMÁNCĂ s. germană, nemţoaică.

GERMANIC adj. german, nemţesc, (înv.) îndese. *(Populaţie ~.)*

GERMANIZA vb. (rar) a (se) nemţi.

GERMANOFÍL adj., s. filogerman, nemţo-

in.

germănár s. v. MARTIE.

GERMEN s. 1. *(BOT.)* embrion, (pop.) plod. *(l/in ~ se formeazăplantula.)* 2. *(BIOL.)* geno-í:p, plasmă germinativă.

t|érmen s. v. EMBRION. IZVOR.

GERMINA vb. *(BOT.) a.* ieşi, a încolţi, a miji, a răsări. *(Plantele au ~.)*

GERMINARE s. *(BOT.)* germinaţie, încol-tire, încolţit, răsărire, răsărit. *(~ unei plante.)*

GERMINAT adj. *(BOT.)* încolţit, răsărit. *(Plantă ~.)*

GERMINATIV adj. *(BIOL.)* germinator. *(Puterea ~ a unei seminţe.)*

GERMINATOR adj. *(BIOL.)* germinativ. *(Puterea ~ a unei seminţe.)*

GERMINÂŢIEs. *(BOT.)* germinare, incolţire, încolţit, răsărire, răsărit. *(~ unei plante.)*

GEROS adj. friguros, rece, (înv. şi pop.) ináre. *(O iarnă ~.)*

GERUNZIU s. *(GRAM.)* participiu prezent.

GEST s. atitudine, comportare, purtare. *(~ iui m-a mişcat.)*

GESTALTÍSM s. *(PSIH.)* structuralism psihologic.

GESTAŢIE s. *(BIOL.)* sarcină. *(În timpul ~.)*

GESTICULARE s. gesticulaţie.

GESTICULAŢIE s. gesticulare.

GESTIONAR s. responsabil. *(~ magazinului.)*

GESTÓZĂ s. *(MED.)* disgravidie.

GET s., adj. 1. s. dac. *(Dacii erau numiţi ~í de către greci.)* 2. adj. dac, dacic, getic. *{Populaţii ~.)*

«jet-begét adj. v. ADEVĂRAT. AUTEK-riC. CURAT. NEAOŞ. VERITABIL.

GÉTIG adj. dac, dacic, get. *(Populaţii ~.)*

GHEARĂ s. *(ANAT.)* (pop.)unghie. *(~ ds pasăre răpitoare.)*

GHEATĂ s. 1. (astăzi rar) botină, (reg.) papúe, (Mold.) ciubotă, (Transilv. şi Miram.)

topáncă. *(Iarna purta ~íe.)* 2. bocanc, (Transilv.) papuc, (arg.) sabot. *(~ de fotbalist.}* GHEAŢĂ adj. invar, gata, lichid, numerar, sunător, (pop. şi fam.) numărător, peşin, (înv.) naht. *(A cumpăra ceva cu bani ~.)*

gheaţă s. v. AGURIJOARĂ. GRINDINĂ. PIATRĂ. PORTULACĂ.

gheb s. v. CIFOZĂ. COCOAŞĂ. GIBO-ZITATE. ghébă s. v. ZEGHE.

GHEBE s. pi. *(BOT.; Armillaria mellea)* (reg.) opintíci (pl.), popínci (pl.).

GHEBOS adj. 1. *(MED.)* cifos, cocoşat, gheboşat, (Transilv.) púpoş. *(Om ~.)* 2. ghe-boşat, gârbov, gârbovit, încovoiat. *(~ de bă-trlneţe.)*

GHEBOŞÁ vb. a se cocârja, a se cocoşa, a s* gârbovi, a se încovoia, a se îndoi. *(Bietul om s-a ~ de tot de bătrlnefe.)*

GHEBOŞAT adj. 1. *(MED.)* cifos, cocoşat,

ghebos, (Transilv.) púpoş. *(Om ~.)* 2. ghebos,

girbov, gârbovit, încovoiat. *(~ de băírâneţe*.l

gheenă s. v. IAD. INFERN.

ghelci s. v. GHIBORŢ. PĂLĂMIDĂ-DE-

BALTĂ.

ghelir s. v. BENEFICIU. CHILIPIR. CÂŞ-TIG. PROFIT. VENIT. ghélmes s. v. GHIBORŢ. GHEM s. *(ANAT.)* foios. *(~ al stomacului rumegătoarelor.)* ghemíş s. v. LILIPUTAN. PITIC. GHEMOTÓC s. cocoloş, mototol, (reg.) bobo-lóş, tomoáşă, (Olt. şi Munt.) toltoáşă. *(A făcaif hlrtia ~.)*

GHEMUÍ vb. 1. a se chirci, a se contracta, a se închirci, a se strânge, a se zgârci, (pop.) a se ciuciuli, a se stârci, (reg.) a se tâmbuşi, (Olt., Ban. şi Transilv.) a se zguli. *(S-a ~ da durere.)* 2. a burduşi, a îndesa, a înghesui, a îngrămădi, a ticsi, (rar) a tescui, (înv. şl pop.) a strâmtora, (reg.) a bucşi, (prin Transilv. şi Mold.) a bâcsi, (prin Mold.) a bosoli, (,MoId. şi Transilv.) a desagi, (Mold.) a găvozdi, (fig.) a căptuşi. *(A ~ toate într-un sa*c.*)* 3. a (se) încârliga, a (se) încolăci, a (se) încovriga, a (se) înfăşură, a (se) învălătuci, a (se) răsuci, a (se) suci, (reg.) a (se) covriga, a (se) încolâ-tăci, (înv.) a (se) învălui. *(Se ~ în jurul...)* GHEMUÍRE s. chircire, contractare, închir-cire, strângere, zgârcire. *(~ cuiva din caută durerilor.)*

GHEMUÍT adj. 1. chircit, contractat, închircit, strâns, zgârcit, (pop.) ciuciulít, stârcít, (reg.) tâmbuşít, (Olt., Ban. şi Transilv.) zgulít. *(Om ~ de durere.)* 2. strâns, (Mold.) încinchít. *(Stă~.*| 3. îndesat, înghesuit, îngrămădit. *(Stăteau -« ca vai de lume.)*

GHEMULÉŢ s. ghemuşor, (rar) ghemúţ. GHEMUŞÓR s. ghemuleţ, (rar) gheinúţ. ghemúţ s. v. GHEMULEŢ. GHEMUŞOR. ghenárie s. v. IANUARIE. gherdán s. v. COLAN. COLIER. SALBĂ. ŞIRAG.

GHERETĂ s. chioşc, tonetâ. *(O ~* d« *pâine.)*

GHERGHEF s. (reg.) război. *(Lucrează ia ~.)*

gherghín s. v. PĂDUCEL.

GHERGHINĂ s. *(BOT.; Dahlia cultorum)* dalie, (Transilv. şi Maram.) leurdină.

gherlán s. v. GUZGAN. ŞOBOLAN.

gherlă s. v. AREST. ÎNCHISOARE. OCNĂ. PENITENCIAR. PUŞCĂRIE. TEMNIŢĂ.

ghcrniăn s. v. CUMPĂNĂ.

ghermée s. v. CERCEL. SCOABĂ.

gheróc s. v. REDINGOTĂ.

ghcşéft s. v. AFACERE. SPECULAŢIE.

GHETRĂ s. (înv.) valtrap. *(~ pentru încălţăminte.)*

GHETÚŢĂ s. (prin Maram.) topăncúţă. *(~ pentru copii.)*

GHETÁR s. răcitor. *(Pune carnea la ~.)*

GHEŢAR PLUTITOR s. *(GEOGR.)* aisberg, munte de gheaţă.

glietisoáră s. v. AGURIJOARĂ. PORTU-LÁCÁ. RĂCOVINĂ. SCÂNTEIOARĂ.

GHEŢUŞ s. 1. polei, (înv. şi reg.) polédiţă, (reg.) poleială, polícic, sticlúş. *(Afară e ~.)* 2. alunecuş, lunecuş, (reg.) răpăgúş, (Ban.) rápăg. *(Se dă pe ~.)*

gheunói s. v. TÂRNĂCOP.

qhibiroáncă s. v. CARTOF.

GHIBÓRŢ s. *(1HT.; Acerina cernua)* (reg.) ghelci, ghélmes, moş, răspăr.

GHICI vb. 1. a intui, a întrevedea, a întrezări, a prevedea, a sesiza, (fig.) a mirosi, a pătrunde. *(A ~ desfăşurarea evenimentelor.)* 2. a afla, a descoperi, (rar) a bănui. *(Ai ~ ce-am vrut să spun.)* 3. a bănui, a crede, a gândi, a-şi imagina, a-.şi închipui, a întrezări, a presupune, a prevedea, a socoti, a şti, a visa, (rar) a prevesti, (înv. şi reg.) a nădăi, (reg.) a chibzui, a probălui, (fig.) a mirosi. *(Cine ar fi ~ că se va înlimpla astfel?)* 4. a dezlega. *(A ~ o cimilitură.)* 5. a prevesti, a prezice. a proroci, (franţuzism înv.) a devină. *(A ~ viitorul cuiva.)*

GHICITOARE s. (rar) enigmă, (pop.) cimilitură, (Ban.) ciumelcitúră.

GHICITOR s. prezicător, (înv.) provídeţ.

ghicitori s. pi. v. BRÂNDUSĂ. MĂSEAUA-CIUTEI.

GHID s. 1. călăuză, îndreptar, îndrumar, îndrumător, (Iivr.) vademecum, (înv.) práveţ. *(Un ~ editai pentru turişti.)* 2. călăuză, îndrumător, (livr.) cicerone. *(X este ~ Inlr-un muzeu.)*

GHIDA vb. I. a (se) călăuzi, a (se) conduce, a (se) îndruma, a (se) orienta, (înv.) a (se) po-văţui. *(A ~ pe un drum; după ce principii se ~ ?)* 2. a călăuzi, a conduce, a dirija, a îndrepta, a îndruma, a orienta, (înv.) a tocmi. *(O ~ pe calea cea bună.)* 3. a călăuzi, a conduce, a duce, a îndruma. *(O ~ prin toate muzeele.)* 4. a călăuzi, a conduce, a dirija, a îndruma, a povăţui, a sfătui, (înv.) a drege, a miji, a năstăvi. *(L-a ~ bine în viaţă.)*

GHIDARE s. călăuzire, conducere, dirijare, îndreptare, îndrumare, orientare. *(~ cuiva pe drumul cel bun.)*

GHIDRÍN s. *(IHT.; Gasterosteus aculeatus)* (reg.) moş-cu-trei-gmmpi, peşte-cu-ghímpi, peşte-cu-ţépi, peşte-ţigănésc.

ghiduş adj. v. GLUMEŢ. PIAZLIU. POZNAŞ. VESEL.

ghiduş s. v. BUFON. MĂSCĂRICI PAIAŢA.

GHIDUŞÍE s. 1. glumă, năzbâtie, năzdrăvănie, nebunie, poznă, ştrengăric, (prin Ban.) poşováică, (Mold.) prújă, prujitúră, (Muid., Bucov. şi Transilv.) şagă, (prin Ban. şi Tra uşii v.) şâlmă, (prin Transilv. şi Olt.) şoádă, (pri;-. Olt. şi Murit.) şoánă, (Transilv., Ban. şi Olt., íO-zénie. (Transilv.) şozie, (Mold.) tăm'ăşág.

prin Olt.) zgoándă, (înv.) cabuzlâc, (fam.)' pVuî.vă-níe. *(A face o ~.)* 2. farsă, festă, glumă, păcăleală, păcălítură, poznă, ştrengăric. pop. şi fam.) renghi, şotie, (reg.) násărímbă, páeááă, (Ban. şi Transilv.) mişculánţă, (prin Bai. si Transilv.) şâlmă, (prin Transilv.) şăncăuuiíc, (prin Transilv. şi Munt.) şăncălíe, (înv.) bo.i.-iiá. *(Lasă-te de ~ii!)*

ghiduşíes. v. BUFONERIE. CARAGHIOS-LÂC. CLOVNERIE. COMICĂRIE. GIUMBUŞLUC.

GHIFTUÍ vb. a (se) îmbuiba, a (se) indopa, (prin Transilv. şi Maram.) a (se) crivi, iOít.> a (se) încătărăma. *(S-a ~ cu mincarc.y*

GHIFTUÍRE s. îmbuibare, îndopare, (pop.> saţ. *(De atlia ~ s-a şi îmbolnăvit.)*

GHIFTUÍT adj. îmbuibat, îndopat. *(Or.: ~ de mlncare.)*

ghigórţ s. v. BIBAN.

ghílie s. v. ŞALVIE-ALBĂ.

GHILIMELE s. pi. *(LIKGV.)* semnele citării (pl.), (înv.) aducătoare, semnul aducerii.

GHIMBER s. *(BOT.; Zingiber offichiaie}* (reg.) rădăcinâ-de-piper-álb.

ghimíe s. v. CORABIE.

GHIMPÁR1ŢĂ s. *(BOT.; Cnjpsis acul,-ta}* (reg.) iarba-vătămătúrii, iarbâ-ghimpoásă.

GHÂMPE s. 1. *(BOT.; Onopordon acanlhium)'* ciulin, scai, seaiete, (reg.) pălămídă, sita-zânc-lor. 2. *(BOT.; Ccntaurea calcitrapa)* seaiete,. scai-ghimpos, (reg.) vădană, pasul-drópiei. scai-mărunt, scaiul-drácului, scai- voinicesc. 3. *(W/T.; Ruscus aculeatus)* (reg.) mcrişór. 4. *(BOT.}* mărăcine, spin, ţeapă, ţepuşă, (reg.) şteap. *(Măceşul e plin de ~; s-a înţepat intr-u. ~ al măceşului.)* 5. *(AA'AT.)* ţeapă. *(~ la arici.>*

ghimpe s. v. HOLERĂ. SCAI.

GIIIMPÓS adj. mărăcinos, spinos, ţepos,. (pop.) înghimpát, *(înv.)* ciulinós, scăios. *(Plante ~; terenuri ~.)*

GHIN s. *(TEHN.)* 1. (reg.) scoabă. *(~ aî rotarului, dulgherului.)* 2. semen. *(~ pentru tăierea copcilor In gheaţă.)*

ghincár s. v. CIULIN.

ghindár s. v. GAIŢĂ. STEJAR.

GHINDĂ s. spatie, treflă, (reg.) cruce. *(~ la jocul de cărţi.)*

ghíndurâ s. v. AMIGDALĂ. GANGLION.. GLANDULĂ.

ghindurós adj. v. GLANDULOS.

GHINION s. nenoroc, neşansă, (înv.) ursuz-lâc. *(A avut ~.)*

GHINIONÍSTadj. nenorocos, păgubos, (fam.> nebaftós. *(Om ~.)*

GHÍNŢURĂ s. *(BOT.; Geníiana)* genţiană, (reg.) cupe (pl.), ochinceá, şerpínţă, fierea-pământului.

(fhintură s. v. FIEREA-PĂMÂNTULUI. POTROACĂ. ŢINTAURĂ.

•(hânţureá s. v. FIEREA-PĂMÂNTULUI. POTROACĂ. ŢINTAURĂ.

GHIOAGĂ s. (reg.) nageác, (înv.) sópă. <*(~ temea ca armă de luptă.)*

ghioagă s. v. BÂTĂ. CIOMAG. MĂCIUCĂ.

«fhiob s. v. PUTINĂ.

ifbiobuléţ s. v. PUTLNICĂ.

GHIOC s. *(BOT.; Centaurea phrygia)* (reg.) dirt■. smoc, zglávóc, floarea-flórilor.

fl'iK.e s. v. ALBĂSTREA. ALBĂSTRICĂ. ALBÁSTRIŢĂ. VINEŢEA. VINEŢICĂ.

GHIOCEL s. *(BOT.)* í. *(Galanthm nwalis)* (reg.! aişór, clopoţei (pl.), coconéi (pl.), coco-réi >!.*)*, primăvăríţă, primăvărúţă, pur, (Olt.) toi:' •.'oşél. 2. *ghiocei-mari (Leucojum aesti-vwr.* = (reg.) lúşce (pl.), nodúţe (pl.), omâ-tii.f '.pi.).

(juioeél s. v. NARCISĂ. ROŞĂŢEA.

«Ihiold s. v. BRÂNCI. GHIONT. IZBITURĂ. ÎMBRÂNCEALĂ. ÎMBRÂNCITURĂ. ÎMI ÍNSĂTURĂ.

GHIONOAlE s. *(ORNIT.)* ciocănitoare, (reg.) ijocăiiitoáre, scobitoare, tocănitoáre, verdáică, ve: -i.tică, virdáre. *(~ denumeşte mai multe spcai de păsări arboricole.)*

(jhionoaie-verde s. v. VIRDARE.

GHIONÓI s. *(TEHN.)* (prin Maram. şi Transilv.) sapă, (prin Transilv.) ştioácă. *(~ se foloseşte la lucrările de abataj.)*

GHIONT s. brinci, izbitură, îtnbrinceală, îmbrâncitură, împunsătură, (reg.) gliiold, ştos, (Mold.) bleándă, dupác, (Ban.) poáncă, (prin Olt. şi Munt.) potirnóg. *(l-a dat un ~.)*

GKÍONTÍ vb. a (se*)* izbi, a (se) îmboldi, a (se) imbrânci, a (se) împinge, a (se) înghionti, (pop.) a (se) buşi, (reg.) a (se) briaci, a (se) înghioldi, (prin Mold.) a (se) blendi, a (se) blencisi, a (se) dupăci, (prin Olt. şi Ban.) a (se) popândi. *(*A'a *vă mai ~ I)*

GHIONTÍRE s. imboldire, îmbrânceală, înib•■"ncire, îmbrâncitură, împingere, înghionteală, inghiontire, (reg.) înghioldeálâ, inghiol-din.

íil.i'.rlán adj., s. v. BĂDĂRAN. GROSO-LAN. MITOCAN. MÂRLAN. MÂRLĂNOI. MOCOFAN. MOJIC. NECIVILIZAT. NEPO-LincOS. ORDINAR. ŢĂRĂNOI. ŢOAPĂ. TOP! R LAN. VUL GAR.

!)teo.-$án s. v. GUZGAN. ŞOBOLAN.

îjâsî-rţăí vb. v. CHIORĂI.

ífâú.eáa s. v. GLOABĂ. MÂRŢOAGĂ.

GHIPS s. *(M/N.)* ipsos, (înv.) plástru. *(Statuetă de ~.)*

GHÍRCĂ s. *(BOT.; Triticum duram)* (reg.) grî.i íáre.

GHIRLANDĂ s. (înv.) feston. *(O ~ pe fnţiiil.i unei clădiri.)*

f)Inrtóc s. v. URLUP.

((iustină s. v. CARTOF.

GHIUDÉN s. (reg.) rişchig, (înv.) sugiuc. (~ *este o specie de salam.)*

ghiúfă s. v. CHIBRIT.

flhiuj s. v. BABALÂC. BACCEA. BĂTRÂN. CĂZĂTURĂ. HODOROG. MOS. MOŞNEAG. RAMOLIT.

ghiumurlúc s. v. GRĂNICER.

ghiuníc s. v. COL ŢAR. DREPTAR. ECHER.

ghiurghiu.íu adj. v. TRANDAFIRIU.

GHIVECI s. glastră, (pop.) oală, (reg.) sacsíe, (Transilv.) răvár. *(Un ~ cu flori)*

GHIVENTs. *(TEHN.)*filet. *(~ la o piesa.)*

GHIZD s. colac, margine, (înv. şi reg.) sto-bór, (reg.) chei (pl.). *(~ i_a flntlnă.)*

ghizdóv adj. v. ARĂTOS. CHIPEŞ. FRUMOS.

GHIZDÉI s. *(BOT.)* 1. *(Lotus corniculatus)* (reg.) motocel, trifoíşte. 2. *ghizdei mare (Lotus uliginosus)* = (reg.) trifoíşte.

yhizdél s. v. CULBECEASĂ. PAPANAŞ.

GIARDIÁZĂ s. *(MED.)* lambliază.

GIBOZITÁTE s. *(MED.)* cifoză, cocoaşă, (pop.) gheb, (Transilv. şi Ban.) pup, (Transilv.) pupúi.

GIBSÍT s. *(M/N.)* hidrargilit.

GIG s. *(SPORT)* semischif.

GIGANT s. colos, titan, uriaş, (reg.) tătar. *(Un ~^ din basme.)*

GIGANTIC adj. 1. colosal, enorm, excepţional, extraordinar, fabulos, fantastic, fenomenal, formidabil, grozav, imens, infinit, neauzit, nebun, negrăit, neânchipuit, nemaiauzit, nemaicunoscut, nemaiintâlnit, nemaipomenit, nemaivăzut, nesfirşit, nespus, teribil, uimitor, uluitor, unic, uriaş, (livr.) mirábil, (înv.) manín, necrezut, (fig.) piramidal. *(A avut o şansă ~.)* 2. colosal, enorm, fabulos, imens, uriaş, (înv. şi reg.) nămilós, (înv.) urieşésc, (fig.) astronomic. *(De proporţii ~.)* 3. colosal, extraordinar, titanic, uriaş. *(Eforturi ~.)*

GIGANTISM s. enormitate, imensitate. *(~ unei construcţii.)*

gigea adj. v. ARĂTOS. CHIPEŞ. FRUMOS.

gilăluí vb. v. DUŞMĂNI. URÎ. VRĂJMAŞI.

* gimnaziu s. v. LICEU. ŞCOALĂ SECUNDARĂ.

GINECÉU s. *(BOT.)* pistil. *(~ al* anei

flori.)

GINECOLOG s. mamoş, obstetrician.

GINERE s. mire, (înv. şi pop.) peţitor, (înv. şi reg.) mărit, (reg.) june, mireáz, miréţ, tânăr-*(Ce ~ tlnărl)*

GINGAŞ adj. 1. delicat, fin, graţios, suav, (Mold. şi Munt.) scarandív, (fig.) dulce. *(O lată ~; cu gesturi ~.)* 2. debil, delicat, firav, fragil, pirpiriu, plăpând, prizărit, sfrijit, slab, slăbănog, slăbuţ, şubred, (pop.) piţigăiat, (înv. şi reg.) mirşav, ticălos, (reg.) gúbav, morân-gláv, (Mold. şi Transilv.) sighiuáş, (Munt. şi

Olt.) şiştav. *(Un copil ~; o constituţie ~.)* 3. anevoios, delicat, dificil, greu, (fig.) ingrat. *(Am* o *misiune ~.)*

gingaş adj. v. DIFICIL. MOFTUROS. NĂZUROS.

GINGĂŞÍE s. 1. delicateţe, fineţe, graţie, «uavitate. *(Gesturi pline de ~.)* 2. tandreţe. f~ *lui am simţit-o cu emoţie.)* •

GINGIRÍCĂs. *(IHT.)* I. *(Clupeonella cultri-vtntris)* (pop.) scrumbioáră. 2. *(Clupeonella delicatula)* sardeluţă.

GINGIVÍTĂ s. *(MED.)* (pop.) roşeáţă. gini vb. v. OBSERVA. VEDEA. ZĂRI. gioáâă s. v. ARŞIC. gioale s. pi. v. ARŞICE. gionát s. v. MEMBRU INFERIOR. PICIOR. gipsá-iţă s. v. IPCĂRIGE. GIRA vb. a garanla, a răspunde, (pop.) a ehe-íăşui. *(A ~ pentru cineva.)* GIRANT s. *(JUR.)* rctnitent. GIRATORIU adj. circular. *(Sens ~ în cir-tulalie.)*

GIRÁŢIE s. *(TEHN., FIZ.)* rotaţie. *(Mişcare de ~.)*

gireádă s. v. GRĂMADĂ. MALDĂR, MORMAN. MOVILĂ. PURCOI. ŞIRĂ.

GIRODIRECŢIONÁL s. *(AV.)* compas giroscopic.

GIRUETĂ s. *(MET.)*anemoscop. *(Cu ~ se determină direcţia vântului.)*

giugiuleală s. v. ALINTARE. DEZMIERDARE. MÂNGÂIERE.

giugiuli vb. v. ALINTA. DEZMIERDA. HÂNGÍIA.

GIULGIU s. linţoliu, (înv. şi pop.) pî'nză, (înv. şi reg.) sovón, (reg.) păioáră, (prin Olt. fi Munt.) pânzuiálă, (prin Ban. şi Transilv.) sălíe, (înv.) cearşaf, gróbnic. (~ *cu care se Înveleşte mortul.)*

fliumbúş s. v. BUFONERIE. CARAGHIOS-LÂC. CLOVNERIE. COMICĂRIE. GIUMBUŞLUC.

GIUMBUŞLUC s. bufonerie, caraghioslic, clovnerie, comicărie, (rar) bufonadă, paiaţar-iâc, paiaţăríe, (înv.) cabazlíc, ^iumbúş, mas-caralî'c, mascăriciúne, măscărit', (înv., în Mold.) ghiduşíe.

giúşcăs. v. MARTIN. PESCAR RÂZĂTOR. PESCĂRUŞ.

GIUVAER s. bijuterie, odor, podoabă, (înv, şi pop.) giuvaericá, (pop.) sculă, (înv.) left, (turcism înv.) tefaríc. *(Inele de aur şi alte~ uri.)*

GIUVAERGIU s. bijutier, (reg.) argintai.

giuvaericá s. v. BIJUTERIE. GIUVAER. ODOR. PODOABĂ.

-

GIDE s. călău, (rar) torţionar, ucigător, (înv. şi reg.) hingher, (reg.) hoher, (înv.) gen-íát, măcelar, speculator. *(~ executa pe cei condamnaţi la moarte.)* GÂD ILARE s. gidilat, gâdilătură. GÂDILÁT s. gâdilare, gâdilătură. GÂDILĂTURĂ s. gâdilare, gâdilat. GÂFÂÍ vb. a pufăi, a sufla, (reg.) a răsufla, f~ *după alâta alergătură.)*

GÂFÂIÁLĂ s. gâfâit, pufăială, pufăire, pufăit, pufăitură. *(~ cuiva după un efort.)*

GÂFÂÍT s. gâfâială, pufăială, pufăire, pufăit, pufăitură. *(~ cuiva după o fugă.)*

GÂGÂÍRE s. gâgâit, gâgâitură. *(~ unei gtşte.)* GÂGÂÍT s. gâgâire, gâgâitură. *(~ gtştelor.)* GÂGÂITURĂ s. gâgâire, gigiit. *(~ glstelor.)* gllbáş s. v. SÂNGERETE. gilca folcúlului s. v. GLANDĂ PANCRE.-'.-

TICĂ. PANCREAS. flâlca sămî'nţii s. v. GLANDĂ PROSTA'i".-

CA. PROSTATĂ.

GILCĂ s. *(MED.)* umflătură, (pop.) *hu,i:,* gílmă, (reg.) bubâlcă, inodâlcă, modovílcă, ffio-meáleă, trágăn, vílcă, (Mold.) boşoálcă. *(O -• la gtt.) tjíleă* s. v. SCROFULĂ. GÂLCEÁVĂ s. animozitate, ceartă, c<>;.-flict, dezacord, dezbinare, diferend, discor *ie,* discuţie, disensiune, dispută, divergenţă. vrăjbire, litigiu, neânţelegere, vrajbă, ZÂJMUH;, (înv. şi pop.) price, pricină, sfadă, (pop. *fi* fam.) cârcotâ, dihonie, rí'eă (pop.) hârţ,ă, (înv. şi re;:.) jiricáz, scârbă, toi,;;cg.) bucluc, liiră. poáncă, sfădălíe, zoúi... (Mold. şi Transilv poară, (Bucov. şi TraiiiiJv.) şcort, (înv.) *ăer..*-níre, gâlcevíre, împoncişâre, judeţ, neaşezáre, neunire, piră, pricinuíre, pricíre, prigoiac, prigonire, zavistie, zurbavá, (grecism i v. íiJonichie, (íig.) ciocnire. *(~ dintre dú* persoane.)*

gâlceávă s. v. BALAMUC. GĂLĂGJi:. HARMALAIE. HUIET. LARMĂ. NE5Í-ŢISOR. SCANDAL. SURGUCL T AMBALAU. TĂRĂBOI. TEVATURĂ. TUMUL •", VACARM. VUIET. ZARVĂ. ZGOMOT.

gfíceví vb. v. CERTA. ÎNVRĂJBI, i■'.'■ PARA.

gâlcevíre s. v. ANIMOZITATE. CEARTĂ. CONFLICT. DEZACORD. DEZBINARE. DIFEREND. DISCORDIE. DISCUŢIE. DiS£~ SIUNE. DISPUTĂ. DIVERGENŢĂ. GÂLCEAVA. ÎNVRĂJBIRI:. LITIGIU. NEÂNŢELEGERE. VRAJBĂ. ZÂZANIE.

GÂLCEVITÓR adj., s. arţăgos, certă;!, scandalagiu, (rar) vociferant. (înv. şi r<:. > zavragiu, (pop. şi fam.) ţâfnós, zurbagiu, (pcp. pricináş. rânzós, (inv. şi reg.) sfádnic, sfădáí:..::, sfădiciós, (reg.) arţăgáş, gâlcevós, potcáş, scandalos, sfădâiós, sfâdăréţ. sfădăúş, (Mold. şi Bucov.) cârciogár, (Transilv.) pórav, (prin Olt.) pricinélnic, (prin Olt. şi Ban.) pricinós, (i.iv.) pricélnic, priciós, pricitór, sfădáci, sfădiWr, (fig.) clonţos, colţos, ţândărós.

gâlcpvâtór adj., s. v. CÂRCOTAŞ. ŞICANA-TOR.

giicevós adj., s. v. ARŢĂGOS. CERTĂREŢ. GÂLCEVITÓR. SCANDALAGIU. gliei s. pi. v. AMIGDALITĂ. GÂLGÂÍ vb. a bolborosi. *(Un lichid care ~.,!* GÂLGÎ1ÁLĂ s. gâlgâire, gâlgâit, gâlgífta-ă, GÂLGÂÍRE s. gâlgâială, gâlgâit. gâlgâitarâ. GÂLGÂÍT s. gâlgâială, gilgâire, gâlgâitură. GÂLGÂITURĂ s. gâlgâială, gâlgâire, gâlgâtt. gâll s. v. EXCREMENT. FECALE. gílmă s. v. GÂLCĂ. UMFLĂTURĂ. gâmbosí vb. v. ADEMENI. AMĂGI. INCINTA. ÎNŞELA. MINŢI. MOMI. PÂCĂLÍ. PROSTI. PURTA, TRIŞA.

ginceluít adj., s. v. LUETIC. SIFILITIC. GÂND s. 1. minte, raţiune. *(Clnd cu ~ n-ai gUidit.)* 2. concepţie, convingere, idee, judecată, opinie, orientare, părere, principiu, vedere, viziune, (livr.) convicţiune. *(Are ~uri temeinice, serioase.)* 3.fantezie, imaginaţie, închipuire. *(Îl poartă ~ c« mii de ani în urmă.) 4.* calcul, idee, intenţie, plan, proiect, socoteală, (înv. fei reg.) propus, (înv.) cuget, duh,própozit, săvârşít, socotinţă, (fam.) combinaţie. *(Nu ii-a putut realiza ~.)*

yind s. v. ÎNDEMN. ÎNDRUMARE. ÎNVĂŢĂTURĂ. POVAŢĂ. POVĂŢUIRE. SFAT. VORBĂ.

GÂNDÁC s. *(ENTOM.)* 1. (Transilv.) pépe. '-. *qlndac-de-bucătărie (Blalta* sau *Periplaneta orictitalis)* = libarcă, şvab, gândac-de-casă, gân-•..v-negru, (reg.) gâzoábă, taracán, (Bucov.), -!ián; *glndac-de-casă (Blatta* sau *Periplaneta orientalís)* – libarcă, şvab, gindac-de-bucătă-rie, gândac-negru, (reg.)

gâzoábă, taracán, (Bucov.) tarhán; *glndac-de-făină (Tenebrio rrsolitor)* = morar; *glndac-de-frasin (Lytta vesi-eatoria)* = cantaridă, (reg.) căţelul-frásinului, Sândac-de-túrbă, mâţa-pópii; *glndac-de-grtne '•ijmnopleurus pilularius)* = grângoaşă; *gln-dae-de-hrişcă (Rhizotrogus solstitialis)* = cără-ívişel, hrişcar, cărăbuş-de-hrişcă; *glndac-de-irandafir (Cetonia aurata)* = ileana, (reg.) cără-.}>ş-vérde; *gtndac-negru (Blatta* sau *Peripla-ntía orientalis)* – libarcă, şvab, gândac-de-iv.eătărie, gândac-de-casă, (reg.) gâzoábă, tara-cán, (Bucov.) tarhán.

gindác s. v. OFIDIAN. ŞARPE. gândac-de-gunói s. v. BĂLIGAR. glndac-de-mái s. v. CĂRĂBUŞ. glndac-de-mătáse s. v. FLUTURE-DE-MĂ-TÁSE. VIERME-DE-MĂTASE.

glndae-dc-túrbă s. v. CANTARIDĂ. GÂN-iOAC-DE-FRASIN. gjndac-négru s. v. MAMORN1C. glndac-puturós s. v. MAMORNIC. gândac-scânteiós s. v. LICURICI. gândacui-mórţilor s. v. BORZĂ. îjândăcel-sclnteiós s. v. LICURICI, gindălác s. v. MORMOLOC. GÂNDÍ vb. 1. a chibzui, a cugeta, a judeca, *3* medita, a raţiona, a reflecta, (înv.) a medi-fc-.râsi, a mândri, a rezona, a semui. *(Vrea să ~ í linişte.)* 2. a chibzui, a judeca, a socoti, < *i\:* şi reg.) a sămălui, (fig.) a cântări, a cum-p. ni, a drămui. *(Să ~ cum e mai bine.)* 3. a ajrecia, a chibzui, a considera, a crede, a găsi, a judeca, a opina, a socoti, (pop.) a chiti, a cugeta, (înv.) a cunoaşte, a număra. *(Eu ~* ci *aşa trebuie să facem.)* 4. a concepe, a-şi imagina, a-şi închipui, a vedea. *(Cum ~ tu reatizarea acelui lucru?)* 5. a afla, a concepe, a crea, a descoperi, a elabora, a face, a găsi, a imagina, a inventa, a născoci, a plănui, a piăsmui, a proiecta, a realiza, a scorni, (înv. şi pop.) a izvodi, (pop.) a iscodi, a închipui, s'ieg.) a tocmi, (înv.) a unelti, (fig.) a naşte, a urzi, a zămisli. *(A ~ un nou sistem de...)* 6. a bănui, a crede, a ghici, a-şi Imagina, a-şi iKchipui, a întrezări, a presupune, a prevedea, a socoti, a şti, a visa, (rar) a prevesti, (înv. şl

reg.) a nădăi, (reg.) a chibzui, a probălul, (fig.) a mirosi. *(Cine ar fi ~ eă se va tntlmpla astfel?)*

GÂNDÍRE s. 1. cugetare, meditare, meditaţie, reflectare, reflecţie, reflexie, (înv.) schép-sis. *(O~ adlncă.)Z. (FILOZ.)* conştiinţă, cuget, spirit, suflet, (livr.) for interior, (înv.) cunoştinţă, ştiinţă, (grecism înv.) sinídisis. *(Noţiunea de ~.)* 3. intelect, judecată, minte, raţiune, spirit. *(Operă a ~.)* 4. intelect, înţelegere, judecată, minte, raţiune, (fig.) cap. *(Are* o *~ extrem de limpede.)* 5. chibzuire, deliberare, judecare, (fig.) cumpănire, drămuire. *(După o îndelungată ~.)*

GÂNDÍT adj. 1. chibzuit, cumpănit, judicios, matur, serios, socotit, temeinic. *(O judecată ~.* j 2. bun, chibzuit, folositor, înţelept, judicios, raţional, rezonabil, socotit, util, (fig.) sănătos. *(Un sfat ~.)*

GÂNDITÓR s., adj. 1. s. cugetător, filozof, (înv.) cugetăréţ. *(Un mare ~ materialist.I* 2.s. filozof, înţelept. *(Cei şapte ~ ai [umil antice.)* 3. adj. cugetător, meditativ, reflexiv, (înv.) meditator, (glumeţ şi ir.) pansív. *(Un tip ~.)* 4. adj. îngândurat, preocupat. *(O figură ~.)*

GÂNGÁNIEs. *(ENTOM.)* gâză, hexapod, Insectă, (pop.) goangă, muscă, (reg.) borză, (Transilv.) pépe. / GINGAV adj., s. bâlbâit, gingăvit, gângâit, (reg.) balamút, (prin Ban.) pâtcáv, (Transilv.*)* şíşcav, (prin Olt.) şişcăvít, (prin Transilv.) ţintav. *(Un ojn ~.)*

GÂNGĂVEÁLĂ s. bâlbiială, bâlbâire, bâlbâit, gângăvire, gângăvit. *(~ cuiva.)*

GÂNGĂVÍ vb. 1. a se bâlbâi, a se gângâl, (reg.) a se tântăvi, (Ban.) a pâtcăi, (Transilv. şi Olt.) a şişcăvi. *(Se ~ clnd vorbeşte.)* 2. * bălmăji, a bâigui, a bârâi, a bodogăni, a bolborosi, a bombăni, a boscorodi,

a îndruga, a îngăima, a îngâna, a mârâi, a molfăi, a mormăi, a murmura, (pop.) a blodogori, a bufni, (reg.) a dondăni, a mogorogi, a mondăni, a mor-moti, a morocăni, a slomni, a tolocăni, (Ban.) a pâtcăi, (prin Olt.) a şondoroi. *(Ce toi ~ acolo?)* GÂNGĂVÍRE s. bâlbâială, bâlbâire, bâlbâit, gingăveală, gângăvit. *(Ce e ~ asta la el?)*

GÂNGĂVÍT adj., s. bâlbâit, gângav. gângâit, (reg.) balamút, (prin Ban.) pâtcáv, (Transilv.) şíşcav, (prin Olt.) şişcăvít, (prin Transilv.) ţintav. *(Un om ~.)*

GÂNGĂVÍT s. bâlbâială., bâlbâire, bâlbâit,

gingăveală, gângăvire. *(~ cuiva, In vorbire.)*

GÂNGÂÍ vb. a se bâlbâi, a se gângăvi, (reg.)

a se tântăvi, (Ban.) a pâtcăi, (Transilv. şi Olt.)

a şişcăvi. *(Se ~ clnd vorbeşte.)*

GÂNGÂÍT adj., s. bâlbâit, gângav, gângăvit, (reg.) balamút, (prin Ban.) pâtcáv, (Transilv.) şíşcav, (prin Olt.) şişcăvít, (prin Transilv.) tântav.

GÂNGURÍ vb. 1. (prin Munt.) a şopeltivi, (prin Olt.) a ştiorlâcăi. *(Un copil mic care ~.J* 2. a ugui. *(Turturelele™.)*

GÂNGURÍRE s. I. gângurit. *(~ copllloi mtet.)* 2. gângurit, uguire, uguit. *í~ porumbelului.)*

GÂNGURÍT s. 1. gângurírc. *(~ copiilor mici.)* 2. gingurire, uguire, uguit. *(~ porumbeilor.)*

GÂNJs. *(TEHN.)* (reg.) gújbă, petéucă, (prin Munt.) sucitúră. *(~ la căruia.)*

ginj s. v. APĂRĂTOARE. CHINGĂ. COARDĂ. COCÂRLĂ. CRIVAC. POTÂNG. RÂNCÂ.

gânjéi s. v. PÂRPĂRIŢĂ.

GÂNSÁC s. *(ORNIT.)* gâscan.

GÂRB1ŢĂ s. *(BOT.; Limodorum abortivum)* (reg.) salbă. gârbiţăs. v. CEAFĂ. GREABĂN. GRUMAZ.

GÂRBOV adj. 1. ghebos, gheboşat, girbovit, încovoiat. *(Om ~ de băirineţe.)* 2. adus, aplecat, cocârjat, cocoşat, curbat, gârbovit, înclinat, încovoiat, îndoit, plecat, strârnb, strârnbat, sucit. *(Cu spatele ~.)*

GÂRBOVÍ vb. a se cocârja, a se cocoşa, a se gheboşa, a se încovoia, a se îndoi. *(S-a ~ de tot din cauza bătrtneţii.)*

GÂRBOVlT adj. 1. ghebos, gheboşat, gârbov, încovoiat. *(Om ~ de bătrlnele.)* 2. adus, aplecat, cocârjat, cocoşat, curbat, gârbov, înclinat, încovoiat, îndoit, plecat, strinib, strârnbat, sucit. *(Cu spatele ~ de pouară.)*

GÂRLĂ s. *(GEOGR.)* (Transilv. şi Mold.) ponor.

gârlíci s. v. LIMBĂ.

gârloáfă s. v. COCÂRLĂ. SCHIMBĂTOARE.

gârnişór s. v. PORUMB.

GÂSCÁN s. *(ORNIT.)* gânsac.

gî'scă s. v. BOŢ. BROASCĂ. BULZ. CO-COLOS. MUTELCĂ. PIULIŢĂ. ŞURUBELNIŢĂ.

GÂTs. 1. *(ANAT.)* grumaz, (pop.) junghetúră, (reg. şi fam.) guşă, (reg.) gâtlán. 2. duşcă, gură, înghiţitură, sorbitură, (Transilv.) scópot. *(Trage un ~ de vin.) 3.* (reg.) bucea, burlúî. *(~ ta pllnie.)*

git s. v. MĂSEA.

GÂTÁR s. (reg.) grebănár, hainút, spătar. *(~ la ham.)*

flâtită s. v. BEREGATĂ. GÂTLEJ. LA-RINGE.

gâtlán s. v. BÂTLAN. GÂT. GRUMAZ. STÂRC CENUŞIU.

GÂTLÉJ s. *(ANAT.)* beregată, (pop.) înghi-ţitoáre, (reg. şi fam.) guşă, (reg.) gítiţă, guşter, (înv.) grumaz. *(Lichidul i-a alunecat pe ~.)*

gâtléj s. v. LARINGE.

GÍTUÍ vb. 1. a strangula, a sugruma, (rar) a jugula, (înv. şi reg.) a îneca, a suguşa, (reg.) a îmberegăţi, a înnăduşi, a năduşi, a stru-guşa, a zgăira, (prin Olt.) a beregătui. *(Ttlha-rul l-a ~.)* 2. a se îngusta, a se strimta, a se sugruma, (rar) a se subţia, (înv. şi reg.) a se strâmtora. *(În acel loc valea se ~.)*

GÂTUÍRE s. 1. strangulare, sugrumare, (rar) jugulare, strangulátie, (înv.) sugrumă-túră. *(~ unei persoane.)* 2. gituitură, sugru-mătură. *(~ unui flacon.)*

GÂTUÍT adj. 1. strangulat, sugrumat, (înv.) suguşát. *(Persoană ~.)* 2. înăbuşit, înecat, sugrumat. *(Cu glasul ~ de emoţie, spuse...)*

GÂTUITÚRĂ s. 1. sugrumătură. *(~ unei persoane.) 2.* gâtuire, sugrumătură. *(~ anut flacon.)*

gâţă s. v. COADĂ. COSIŢĂ.

gâza-bóuiui s. v. BĂLIGAR.

gâza-cálului s. v. MUSCA-CALULUI.

*

GIZÁ s. *(ENTOM.)* gânganie, hexapod, insectă, (pop.) goangă, muscă, (reg.) borză, (Transilv.) pépe.

gâzâ s. v. MUSCĂ.

gâzoábă s. v. GÂNDAC-DE-BUCĂTĂP1E. GÂNDAC-DE-CASĂ. GÂNDAC-NEGRU LI-BARCĂ. ŞVAB.

glacial adj. v. DISTANT. NEPRIETENOS. NESOCIABIL. REZERVAT.

GLACIAR s., adj. *(GEOL.)* 1. s. pleistwcen, (ieşit din uz) dilúviu. 2. adj. plcistoce... {ieşit din uz) diluvián. *(Epoca ~.)*

GLADIATOR s. (înv.) bóinic. *(Un ~.iupio-ín arenă.)*

GLADIÓLĂs. *(BOT.; Gladiolus gartdavtiisis)* (pop.) săbiuţă, (reg.) săbioáră, (prin Transilv.) crin-róşu.

GLÁDIŞ s. *(BOT.; Acer tataricum)* gUdici, (reg.) verigár.

gladíş s. v. PĂRUL-CIUTEI. SALBĂ-MOALE. VERIGAR.

GLAF s. *(CONSTR.)* pervaz, (pop.) prieitíci, (reg.) parapéi. (prin Ban. şi Transilv.) tablă.

glagóre s. v. JUDECATĂ. MINTE, RAŢIUNE.

glájă s. v. STICLĂ.

GLANDĂ s. *(ANAT.) glandă corticesapra-renală* = cortex suprarenal; *glandă genitală* = gonadă; *glandă pancreatică* = pancreas, (înv.) gilca folcúţului; *glandă pinettlú* – epiâíză; *glandă prostalică* = prostată, (înv. şilca-sămfnţii; *glandă sebacee* = (pop.) glandă gră-soásă; *glandă suprarenală* = capsulă suprarenală.

glandă grăsoásă s. v. GLANDĂ SEBACEE.

GLANDÚLĂ s. *(ANAT.)* (pop.) ghíntíură.

GLANDULÓS adj. *(ANAT.)* (pop.) gbin-durós.

GLAS s. *1.* cuvânt. grai, gură, voce, (livr.) verb, (pop.) limbă, (reg.) boáce, (înv. i rost. *(Încă nu i-am auzit ~.)* 2. timbru, tor., voce, (pop.) viers. *(Avea un ~ grav, placa, ele.)* 3. ciripit, piruit, (reg.) piruiálă, piruitúră, (prin Olt.) ştiorlâcăiálă. *(~ de păsărele.)* 4. *(BIS.)* canon, cintare. *(Corul clntă un ~.)*

glas s. v. CUVÂNT. ŞTIRE. TERMEN. VESTE. VORBĂ.

GLASÁT adj. (înv.) zăhărít. *(Fructe ~.>*

glásniră s. v. VOCALĂ.

GLASTRĂ s. ghiveci, (pop.) oală, (reg.) sacsíe, (Transilv.(răvár. *(O ~ eu flori, i*

glávă s. v. CAP. CAPITOL. CÂPĂŢÍNĂ. CRANIU. CUTIE CRANIANĂ. HÂRCĂ. SCĂFÂRLIE. TIGVĂ. ŢEASTĂ.

GLAZURA vb. a emaila, a smâlţni. *(A ~ un vas de ceramică.)*

GLAZURÁRE s. emailare, smălţuire, stnăl-ţuit, (înv.) smălţuitúră. *(~ vaselor de ceramică.)*

GLAZURAT adj. emailat, smălţuit, (rar) smălţat. *(Vas de ceramică ~.)*

GLAZURĂ s. 1. email, smalţ, (reg.) călái, maz, mázlu, mortasâncă, smânţuiálă. *(Vase de ceramică cu ~.)* 2. cuvertură. *(~ pentru obiecle de faianlă.)*

GLĂDÍCI s. *(BOT.; Acer tataricum)* gladiş, (reg.) verigár.

GLĂDÍŢĂ s. *(BOT.; Gledilschia triacanthos)* plătică, (reg.) roscovár, salcím, roşcov-sălbátic. fllăiér s.'v. GEAMGIU. STICLAR. ((lăjcríe s. v. STICLĂRIE. qlăiíţă s. v. STICLUŢĂ. glăjúţă s. v. STICLUŢĂ, glăméie s. v. MĂGURĂ. MOVILĂ. GLĂSCIOR s. glăsuţ. *(Un ~ de copil.)* glăsí vb. v. BOCI. CĂINA. QÂNTA. EXECUTA. INTONA. INTERPRETA. JELI. JELUI. LAMENTA. PLÂNG1Î. ROSTI. SPUNE. TÂNGUI. VĂICĂRI. VÁITA. VORBI. ZICE. glăsuí vb. v. BOCI. CĂINA. CÍNTA. EXECUTA. INTONA. INTERPRETA. JELI. JELUI. LAMENTA. PLÂNGE. ROSTI. SPUNE. TÂNGUI. VĂICĂRI. VĂITA. VORBI. ZICE.

glăsuire s. v. TEXT. GLĂSUŢ s. glăscior. *(I-am auzit ~.)* «lăvătâiiă s. v. CĂPĂTÂNĂ. CRANIU.

CUTIE CRANIANĂ. IIÂRCĂ. SCĂFÂRLIE. TIGVĂ. ŢEASTĂ.

GLĂVOÁCĂ s. *(IHT.)* 1. *(Gobius kesslerí)* (reg.) mitroácă, mitrocár, guvidie-de-báltă. 2. *(Gobius fluDiatilis)* (reg.) guvidie-de-vád, porcuşor-de-vád.

GLEZNĂ s. *(AA'AT.)* (pop.) oul-piciórului. GLICÓL s. *(CHIM.)* etilenglicol. GLÂCOZÍDĂ s.

(BIOL.) heterozidă. GLIE s. (Mold.) brazdă. *(O ~ de pămlnt.)* GLÍE s. *(ANAT.)* nevrogjie. glie s. v. CÍMP. OGOR. PATRIE. PĂ-MÂNT. ŢARĂ. ŢARINĂ.

gligan s. v. MISTREŢ. PORC MISTREŢ. PORC SĂLBATIC.

GLISA vb. *(TEHN.)* a culisa. *(Ouşăcare~.)* GLISARE s. *(TEHN.)* culisare. *(~ unei uşi.)*

GLOABĂ s. 1. *(ZOOL.)* mirţoagă, (pop.) dirloágă, mărţínă, (reg.) bijoágă, drâglă, ghip-cán, méliţă, mânzóc, şárlă. talaníţă. toroápă, (Transilv.) dabilă. (Mold.) dirdálă, jărpán, (prin Munt.) meleájă, (prin Transilv.) melegár, (prin Ban.) mirţogáriu, (prin Transilv. şi Munt.) pârţotín, (prin Transilv.) ronghi, (prin vestul Transilv.) scârtoágă, (fam.) rablă. *(Căruţa era trasă de o ~.)* 2. (reg.) ispáşă, tălpăşág. *(~ era amenda plătită pentru paguba făcută de vitele intrate In semănături străine.) 3.* herâie, za-vescă. *(~ era taxa plătită pentru a împiedica redeschiderea unui proces.)*

gloabă s. v. AMENDĂ. PENALITATE. PENALIZARE.

«loánţă s. v. BULBUC. GLOATĂ s., adv. 1. s. bandă, buluc, ceată, câрri, droaie, grămadă, grup, mulţime, pilc, stol, (pop.) crílă, liotă, (reg.) ca nara, ciúrriă, mişină, (Olt. şi Transilv.) ciopor, (Olt. şi Ban.) clápie, (înv.) cin, tacâm. *(O ~ de copii.)* 2. adv.

buluc, droaie, grămadă, valvârtej. *(S-au repezit ~ spre el.)* 3. s. (mai ales în limbajul claselor exploatatoare) mulţime, norod, plebe, popor, prostime, vulg, (înv. şi reg.) poporímc, (înv.) calabalfc. 4. s. (depr.) adunătura, slrin-sură, şleahtă, (Ban.) zbor. *(A'u e decit o ~ de-neisprăviţi.)* 5. s. *(MIL.)* (înv.) hólotă, tabără. *(Pedeslrimea rurală se numea în trecui si ~.)*

gloată s. v. COLECTIVITATE. MASĂ. MULŢIME.

GLOB s. 1. sferă, (rar) rotoghílă. *(Un ~ de metal.)* 2. (rar) băşică. *(~ colorai care se pune prin grădini.)* 3. cilindru, sticlă, (reg.) burjui, ţilíndru. *(~ de lampă.)* 4. *(ANAT.)* bulb, (reg.) bulbuc, gogoaşă, scovârlíc. *(~ al ochilor.)* 5. *(GEOGR., ASTRON.)* sferă. *(~ pâmlntesc.)* 6. lume, pământ, (rar) mapamond. *(A făcut înconjurul ~.)*

GLOBAL adj. total. *(Rezultat ~.)*

globi vb. v. AMENDA. JEFUI. PENALIZA PRĂDA.

globírc s. v. AMENDĂ. PENALITATE. PENALIZARE.

GLOBULAR adj. sferic, sferiform, (livr.) orbiculár, (înv.) sfericésc, (impr.) rotund. *(De formă ~.)*

GLOBULĂ s. *(ANAT.) globulă albă* -= leu-cocită; *globulă roşie* = eritrocit, hematie.

GLOBULÉŢ s. globuşor.

GLOBUSÓR s. globuleţ.

glod s. v. MÂL. MOCIRLĂ. NĂMOL. NOROI.

GLODĂRÁIE s. glodărie. (înv.) glódiştc. *(Pe drum era ~.)*

GLODĂRÍE s. glodăraic, (înv.) glódiştc. *(Un drum plin de ~.)*

GLODÍ vb. a bate, a freca, a roade. *(Mă ~ pantofii.)*

glódişte s. v. GLODĂRÁIE. GLODĂRIE.

glodós adj. v. MÂLOS. MLĂŞTINOS. MOCIRLOS. NĂMOLOS. NOROIOS.

GLODURÓS adj. bolovănos, pietros, (rar) bolovănít, bulgărós, (reg.) stolohănós, (prin Transilv. şi Ban.) bordós, (Ban.) buşós. *(Pământ, teren ~.)*

glodurós adj. v. MÂLOS. MLĂŞTINOS.

MOCIRLOS. NĂMOLOS. NOROIOS.

glogozeálă s. v. AFLUENŢĂ. AFLUX. AGLOMERAŢIE. GRĂMĂDEALĂ. ÎMBULZEALĂ. ÎNGHESUIALĂ. ÎNGRĂMĂDEALĂ. ÎNVĂLMĂŞEALĂ.

GLONŢ s. 1. cartuş, (reg., mai ales în Transilv. şi Ban.) patron, (înv.) fişíc. *(A mai tras un ~.)* 2. (pop.) plumb, (Transilv. şi Ban.) şiret. *(Ciuruit de ~.)*

GLORIE s. 1. grandoare, măreţie, mărire, slavă, splendoare, strălucire, (înv.) mărie, mărime. *(Trecutul de ~.)* 2. cinste, cinstire, elogiu, laudă, mărire, omagiu, preamărire, prea-slăvire, proslăvire, slavă, slăvire, (înv.) mărie, pohfálă, pohvalénie. *(Să aducem ~ eroilor patriei.)* 3. (concr.) falá, mândrie. *(El este ~ ţării noastre.)* 4. celebritate, faimă, prestigiu, renume, reputaţie, (fig.) strălucire. *(Si-« clşti-gat o ~ fără precedent.) 5.* (concr.) celebritate, (înv.) ilustraţiúne. *(A ajuns o ~ a medicinii.)*

i

GLORIFICA vb. 1. a cinsti, a cânta, a elogia, a lăuda, a mări, a omagia, a preamări, a preaslăvi, a proslăvi, a slăvi, a venera, (rar) a apoteoza, a exalta, (înv.) a făli, a pohfăli, a preacânta, a preaânălţa, a prealăuda, a prea-rădica, a ridica, a slavoslovi. *(Sa-i ~ pe eroii patriei.)* 2. a binecuvânta, a lăuda, a mări, a preamări, a preaslăvi, a proslăvi, a slăvi, (rar) a^ferici. *(Să ~ ziua de faţă.)* "GLORIFICARE s. 1. elogiere, lăudare, mărire, preamărire, preaslăvire, proslăvire, slavă, slăvire, (rar) apoteoză, exaltare, (înv.) prea-lăudáre, preaslăvíe, sărbătorire. *(~ a unui erou.)* 2. binecuvântare, laudă, mărire, preamărire, preaslăvire, proslăvire, slavă, slăvire. *(~ vremurilor noastre.)*

GLORIFICAT adj. binecuvântat, lăudat, mărit, preamărit, preaslăvit, proslăvit, slăvit. GLORIOS adj. 1. eroic, strălucit, vitejesc, (pop.) voinicesc. *(O faptă ~ de arme.)* 2. mărit, (înv. şi pop.) slăvit. *(~ domn al Moldovei.)* 3. falnic, strălucit, (înv.) fălos. *(Un viitor ~J* GLOSĂ vb. 1. a explica. *(A ~ cuvintele dificile dinlr-un text.)* 2. a adnota. *(A ~ un text clasic.)*

GLOSAR s. 1. (înv.) scară. *(~ la un leit.)* 2. lexic, vocabular. *(~ regional.)*

GLOSĂ s. comentariu, explicaţie, notă. *(~ la un /;.ri.)* glosă s. v. LIMBĂ-DE-MARE. GLUCID s. *(BIOL.)* za har, hidra t de carbon. GLUCÂNIU s. *(CHIM.)* beriliu. *(~ este un metal.)*

GLUCOZA s. *(CHIM.)* zahăr de struguri. GLUMĂ s. 1. ghiduşie, năzbâtie, năzdrăvănie, nebunie, poznă, ştrengărie, (prin Ban.) poşo-váică, (Mold.) prújă, prujitúră, (Mold., Bucov. şi Transilv.) şagă, (prin Ban. şi Transilv.) şálmă, (prin Transilv. şi Olt.) şoádă, (prin Olt. şi Munt.) şoánă, (Transilv., Ban. şi Olt.) şozénie, (Transilv.) şozíe, (Mold.) tămăşág, (pri.i 0!t.) zgoándă, (înv.) cabazlfc, (fam.) pehlivâ-nie. *(A face* o *~.)* 2. anecdotă, spirit, (reg.) polojénie, (fam.) banc. *(Să* Dă *spun o ~ foarte reuşită.)* 3. snoavă, (reg.) polojénie, (Munt., Olt. şi Mold.) dáfie, (Mold.) iznoávă, (Mold. şi Bucov.) palótie, (Munt.) trántie *(Culegere de ~e.)* 4. farsă, festă, ghiduşie, păcăleală, păcăli-tură, poznă, ştrengărie, (pop. şi fam.) renghi, şotie, (reg.) năsărfmbă, păcală, (Ban. şi Transilv.) mişculánţă, (prin Ban. şi Transilv.) şálmă, (prin Transilv.) şăncălăníe, (prin Transilv. şi Munt.) şăncălíe, (înv.) bosmá. *(Lasă-te de – >el)*

GLUMEŢ adj. hazliu, poznaş, vesel, (pop. şi fam.) ghiduş, hî'tru, mehenghi, mucalit, ştren-ş gár, şugubăţ, (înv. şi reg.) şăgáci, (reg., mai ales în Mold.) şăgalnic, (reg.) poznéţ, snovós, (Mold.) chisnovát, (Olt.) potcáş, (prin Mold.) prujálnic, prujitór, (prin Olt.) snovélnic, (prin Transilv.) şăncăléţ- şăncălós, şodomán, (prin Transilv. şi Olt.) şodós, (prin Transilv.) şolo-niéţ, (prin Bucov. şi Mold.) şotélnic, (Bucov.) şotiós, (Mold.) tămăşálnic, (prin Olt.) zgon-dós, (înv.) poznátec, poznít, zeflíu. *(E un om tare ~ l)*

GLUMÍ vb. (Mold.) a pruji, (prin Ban. şi Olt.) a şodi, (Mold., Bucov. şi Transilv.) a şugui, (prin Olt.) a zgondi. *(Rid şi ~.)*

GNOSEOLOGIE s. *(FILOZ.)* epistemologie, teoria cunoaşterii.

goámbă s. v. BORZĂ.

GOANĂ s. 1. alergare, alergătură, fugă, (Bucov.) scópcă, (înv.) repezíş, repezitúră. *(-4 (inut-o lot lnlr-o ~.)* 2. fugă, viteză, zbor. *(Mergi la el tn ~ şi adu-l aici.)* 3. alergare, alergătură, fugă, umblătură, umblet, (reg.) ştra-páţ, (Ban.) prepurtáre, (prin Transilv.) ştrápă. *(După ceasuri de ~.)* 4. bătaie, gonire, hăituiala, hăituire, scornire, stârnire, (pop.) zgorníre. *(~, vlnatului.)* 5. haită. *(O ~ organizată la vtnat.)* 6. gonire, împreunare, montă, (reg.) montare, sărit. *(~ la vite.,»* goándă s. v. BORZĂ.

goangă s. v. FUGĂU. GÂNGANIE. GÂZĂ. HEXAPOD. INSECTĂ.

goangă-dc-márhă s. v. MUSCĂ-COLUM-BACĂ.

goangă-pucioásă s. v. PLOSNIŢĂ-DE-CÂMP.

GOARNĂ s. *(MIL.)* trâmbiţă, trompetă, (înv.) trompă, trúbă. goáfă s. v. CARTOF.

GODAC s. *(ZOOL.)* (reg.) godin, godináo. *(Porcul ptnă la un an se numeşte ~.)*

GODÉU s. creţ, cută, fald, pliseu, plia, (reg.) pătură. *(~ al unei rochii.)* gódiu s. v. GODAC. godinác s. v. GODAC. godină s. v. PĂTLĂGEA. VÂNĂTĂ. goeland s. v. PESCĂRUŞ. GOELÉTĂ s. *(MAR.)* (rar) şúner. *(O ~ «s două catarge.)*

góghie s. v. BABUSCĂ. OCHEANĂ. gogívb. v. BOLI. PIROTI. TÂNJI. ZĂCEA. gogíre s. v. BOLIRE. ZĂCERE. ZĂCUT. GOGOAŞĂ s. 1. (reg.) cráflă, (Transilv. şl Ban.) croáfenă, (Bucov.) pampúşcă, (Transilv. şi Ban.) páncovă. 2. *(ENTOM.)* cocon. *(~* al *viermilor de mătase.)* 3. *(BOI'.; Phgsalis alke-kengi)* păpălău, (reg.) băşică, băşicúţă, beşícuri (pl.), boboreá, bubuclíe, curcubeţícă, dalác, papéle (pl.), puf, pufai, pufuléte, buruiană-de-ábubă, cireaşa-evréului, cireaşă-jidovească, fa-sui-sălbátec, iarba-búbei. 4. (*BOT'./ Globaria gigantea)* (reg.) puf, pufăi, băşina-cáluiui. 5. *(BOT.; Lycoperdon bovisla)* (reg.) puf, pufai, pufuléte, băşica-pórcului, beşina-lúpului, be-şina-pórcului, beşina-vúlpii, beşul-pórcului, ră-suflătoarea-pământului. 6. *gogoaşă de rístic* -= gală, gogoaşă de stejar, (rar) galeşă, (reg.) moţochínă, gogoaşă de cerneală; *gogoaşă d« stejar* = gală, gogoaşă de ristic, (rar) galeşă, (reg.) moţochínă, gogoaşă de cerneală.

gogoaşă s. v. BULB. CARTOF. CRISALIDĂ. GLOB. INVENŢIE. MINCIUNĂ. NĂSCOCEALĂ. NĂSCOCIRE. NĂSCOCI-TURĂ. NEADEVĂR. NIMFĂ. PALAVRĂ. PLĂSMUIRE. POVESTE. PUPĂ. SCORNEALĂ. SCORNIRE. SCORNITURĂ. gogoaşă de cerneală s. v. GALĂ. GOGOAŞĂ DE RISTIC. GOGOAŞĂ DE STEJAR.

gogoman adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

GOGOMĂNÍE s. nătângie, neghiobie, nero-lie, nesocotinţă, prostie, stupiditate, (rar) neto-ţfe, (înv. şi reg.) nătărăíe. *(A dovedit o mare ~.)*

GOGONAT adj. (reg.) bobonát, dodoléţ. *(De formă ~.)*

gogoriţă s. v. BAUBAU.

GOL adj., s. 1. adj. despuiat, dezbrăcat, dezgolit, neimbrăcat, nud, (reg.) pieligós, (Tran-«ilv. şi Mold.) târşít. *(Om ~.)* 2. adj. golaş, pleşuv, (rar) pleş. *(Un vlrf muntos ~.)* 3. adj. deşert, vid, (înv. şi pop.) sec, secat, (înv.) pustiu. *(Un vas ~.)* 4. adj. golit, secat, secătuit, (astăzi rar) sleit. *(O vistierie ~.)* 5. adj. găunos, sec. *(Nuci ~.)* 6. adj. deşert, nelocuit, aepopulat, pustiu, (înv.) pustiiciós. *(O aşezare ~.)* 7. adj. deşert, necultivat, pustiu, sălbatic, vid, (înv. şi reg.) săcrét, (înv.) pustiiciós, pustiit. *(Loc, ţinut ~.)* 8. s. vid. *(Se face un mare ~ In jurul său.)* 9. adj. neâncărcat, (reg.) sec. *(Avea arma ~.)* 10. adj. necirculat, neumblat, pustiu. *(Drumuri ~.)* 11. adj. liber, neocupat, (înv. şi pop.) slobod. *(În sală a rămas un scaun ~.)* 12. adj. alb, nescris. *(Rlnd ~* pe *o foaie scrisă.)* 13. s. lacună, lipsă. *(Completează ~ urile.) 14.* adj. simplu, (înv. şi reg.) eec. *(A mlncat pline ~.)*

GOLAN s. derbedeu, haimana, vagabond, í.pop. şi fam.) teleleu, (reg.) hârbár, hârbá-reţ, uliţár, (Mold.) dulandragíu, (prin Olt.) jarcaléte, (Mold.) lainic, (prin Munt.) teácăr, (Mold. şi Transilv.) uli(árnic, (Transilv. şi Ban.) vandralău, vandráş, vandróc, vandrocáş, (prin Transilv.) verbuncâş, (înv.) ştrengar, zampara-gíu, (înv., în Transilv.) buduşlău, (fam.) bate-póduri. *(E un ~ fără pereche !)*

GOLAŞ adj. 1. (Transilv. şi Ban.) peleás. *(Pasăre ~.)* 2. gol, pleşuv, (rar) pleş. *(Un vlrf muntos ~.)*

GOLĂNÍE s. (înv.) strengárie.

yolătáte s. v. GOLICIUNE. NUDITATE.

GOLDAN s. *(BOT.; Prunus insiiilia)* ren-glot, (reg.) culcudúş, prun gogonéţ, (Transilv.) crichín.

GOLDANĂ s. *(BOT.)* renglotă, (rar) mira-bélă, (prin Transilv.) crichínă.

GOLF s. *(GEOGR.)* (înv.) cotitură, sin, sin. *(~ de mare.)*

GOLFULÉŢ s. *(GEOGR.)* (înv.) sânişór.

GOLÍ vb. 1. a descărca, a deşerta, (rar) a vida, (pop.) a zvânta, (înv. şi reg.) a scurge, (prin vestul Munt.) a sicni. *(A ~ roaba.)* 2. a elibera, a evacua, a libera. *(A ~ o locuinţă.)* 8. a seca, a secătui, (astăzi rar) a slei. *(A ~ vistieria.)*

goli vb. v. DESPUIA. DEZBRĂCA. DEZGOLI. JEFUI. PRĂDA.

GOLICIUNE s. nuditate, (pop.) golătáte.

ffoliciunea-fetii-pădúrii s. v. BARBA-PO-PII.

gólie s. v. COCOR.

GOLÍRE s. 1. descărcare, descărcat, deşertare, deşertat, golit. *(~ unei roabe.)* 2. elibe--nre, evacuare, liberare. *(~ unei locuinţe.)*

golire s. v. DESPUIERE. DEZBRĂCARE. DEZGOLIRE.

GOLÍT adj. gol, secat, secătuit, (astăzi rar) sleit. *(O vistierie ~.)*

GOLÍT s. descărcare, descărcat, deşert're, deşertat, golire. *(~ unei roabe.)*

golâmb s. v. PORUMBEL.

golâmbár s. v. PATUL. PORUMBAR. PORUMBAR IE.

golâmbíţă s. v. PORUMBIŢĂ.

GOLOGAN s. ban, franc, para, (înv. şi pup.) sorocovăţ, (pop. şi fam.) pitác, sfanţ, (reg. şi fam.) piţúlă, (astă?i fam.) arginţi (pl.), (fatu.) capital, (arg.) lovele (pl.), inángări (pl.), mă- Iei (pl.), material. *(A rămas fără ~ i.)*

GOLOMĂŢ s. *(BOT.; Dactijlis glomercta)* (reg.) noduroasă.

golomóz s. v. BOŢ. BULZ. COCOLOS. MOLOZ.

golomozí vb. v. BOŢI. MOTOTOLI. SIFONA.

GONACI s. bătăiaş, gonaş, minţilor, hui-taş, (reg.) ciocănáş, hăitár, (prin Mold.) botáş. *(~ la o vlnătoare.)*

gonaci s. v. FUGĂU.

GONÁDĂ s. *(ANAT.)* glandă genitală.

GONÁŞ s. bătăiaş, gonaci, hăitaş, minator, (reg.) ciocănáş, hăitár. (prin Moíd.) botáş. *(~ la o vlnătoare.)*

gongăláu s. v. CĂRĂBUŞ.

gongoní vb. v. GRUNGUNI. GUBLUI.

GONGORÍSM s. *(LIT.)* culteranism, cultism. *(~* a *apărut In Spania.)*

GONÍ vb. 1. a alerga, a fugi, (înv. şi rea..) a cure, (reg.) a (se) încura, (Bucov.) a scopci. *(Calul ~.)* 2. a alerga, a fugări. *(Îl ->. prin toată curtea.)* 3. a hăitui, a scorni, a st uni, (pop.) a zgorni. *(~ vlnalul din btrloy.) i.* a alunga, a izgoni, a respinge, (înv.) a impí. re. *'îl ~ pe inamic.)* 5. a alunga, a exila, *a* izgoni, a ostraciza, a proscrie, a surghiuni, Uivr.) a relega, (înv.) a urgisi. *(L-*a *~ din fără.)* 8. a alunga, a depărta, a izgoni, a îndepărta, vrar) a prigoni a răzmeri, a surghiuni, (înv. şi pop.) a oropsi, (pop.) a zgorni, (înv. şi rt g.) a intiri, a mina, a tăia, (reg.) a ţintiri, a zgoni, (Transilv. şi Ban.) a dudui, a gorgoui, (Transilv.) a păfuga, (prin Transilv.' a poteri, (prin Olt. şi Ban.) a sprânji, (Transilv. si Maram.) a ţipa, (Ban. şi Transilv.) a zogorni, *(înv.)* a lepăda, a răşchira, (fam.) a mătrăşi, (fam. fig.) a mătura. *(L-a ~ de la casa lui.)* 7. a (se) împerechea, a (se) împreuna, a ise) încrucişa, (pop.) a (se) căţeii, a (se. însuţi, (reg.) a (se) pui. *(A ~ vitele cornute mari.)*

GONÍRE s. 1. bătaie, goană, hăituiala, hăituire, scornire, stârnire, (pop.) zgorníre. *(~ finalului din btrlog.)* 2. alungare, izgonire.; *~ cuiva de acasă.)* 3. alungare, exilare, izgonire, ostracizare, proscriere, surghiunire, (livr.) relegare, relegáţie. *(~ cuiva din patria sa.)* 4. goană, împreunare, montă, (reg.) montare, sărit. í*~ la vitele cornute.)*

GONÍT adj., s. 1. adj. alungat, izgonit, (astăzi rar) surghiunit, (înv. şi pop.) orop-íl. 2. adj., s. alungat, exilat, izgonit, pribeag, proscris, surghiunit, (livr.) relegat, (înv.) surghiun.

gonitoáre s. v. SCÂNTEIOARĂ. SCÂN-TEIUŢĂ.

goniíór s. v. TAUR.

goniţár s. v. FUGĂU.

GONORÉE s. *(MED.)* blenoragie, (pop.) sculamént, (reg.) frântúră, scurgere, scur-soáre, (înv.) scursură.

gordúnă s. v. CONTRABAS.

gorgoní vb. v. ALUNGA. DEPĂRTA. GONI. IZGONI. ÎNDEPĂRTA.

GÓRNIC s. *(ENTOM.; Cerambyx cerdo)* croitor.

górnic s. v. PĂDURAR. PÂNDAR.

GORNIST s. *(MIL.)* trimbiţaş, trompet, trompetist, (rar) trâmbiţár, (înv.) trâmbáci, trâmbicér, trompetáş, trubáci.

GORUN s. *(BOT.; Quercus peiraea)* (pop.) slădún, tufán, (Olt. şi Ban.) cerói.

goriín s. v. MOŞMON.

góspod adj. v. DOMNESC. VOIEVODAL.

GOSPODAR s. (înv.) căsâr, căsâş. *(În curte ne-a intlmpinat ~.)*

gospodar s. v. BĂRBAT. CÂRMUITOR. CONDUCĂTOR. DOMN. DOMNITOR.

MONARH. SOT. STĂPÂNITOR. SUVERAN. VODĂ. VOIEVOD.

GOSPODĂRESC adj. casnic, domestic, familial. *(Treburi ~.)*

GOSPODĂRI vb. a administra, a cârmui, a conduce, (înv. şi pop.) a oblădui, a priveghea, a supraveghea, (înv.) a ispravnici, a ocârmui. *(A ~ treburile publice.)*

GOSPODĂRIE s. 1. (înv. şi reg.) naméstie. *(Are o ~ frumoasă.)* 2. menaj. *(Îşi face singură ~.)*

gospodărie s. v. CASĂ. CĂSĂTORIE. CĂSNICIE. MENAJ.

GOSPODĂRIRE s. administrare, administraţie, cârmuire, conducere, (înv. şi pop.) oblăduire, (înv.) chiverniseală, chivernisíre, isprăvnicíe, ocirmuíre. *(~ treburilor publice.)*

gospodín s. v. CÂRMUITOR. CONDUCĂTOR. DOMN. DOMNITOR. MONARH. STĂPÂNITOR. SUVERAN. VODĂ. VOIEVOD.

GOSPODINĂ s. casnică, (rar) menajeră.

ffost s. v. INVITAT. MUSAFIR. OASPETE.

gotcán s. v. COCOŞ-DE-MUNTE. COCOŞ-SĂLBATIC.

gótcă s. v. CHICIURĂ. PROMOROACĂ.

gotca ró.şie s. v. GĂINUŞĂ. IERUNCĂ.

gotoví vb. v. PREGĂTI. PREPARA.

góvic s. v. MIREASĂ.

goz s. v. GUNOI. IMPURITATE. MURDĂRIE. NECURĂŢENIE.

GRABĂ s. 1. iuţeală, rapiditate, repezeală, repeziciune, viteză, zor, (rar) grăbire, (înv. şi pop.) repejúne. *(A făcut ceva In m.ire ~.)* 2. urgenţă, zor, (Transilv.) sorgoşeálă, (înv.) sirguială. *(E mare ~ să...)* 3. precipitare, precipitaţie, pripă, pripeală, pripire, zor. *(Ce e ~ asia?)*

GRABNIC adj., adv. 1. adj. grăbit, iute, întins, precipitat, rapid, repede, repezit, zorit, (înv. şi pop.)

silit, silnic, (înv.) pripitór. *(Un niers ~.)* 2. adv. iute, rapid, repede, tare. *(Alerga etnd mai ~, cind mai Incel.)* 3. adv. imediat, iute, îndată, rapid, repede, urgent, (prin Transilv.) pripeşte. *(Vino ~ să vezi.)* 4. adv. curind, devreme, fuga, imediat, iute, îndată, neântirziat, numaidecit, rapid, repede, (rar) tudíla, (pop.) degrabă, momentan, (înv. şi reg.) nepristán, numai, (reg.) mintenaş, mín-teni, (înv.) peşin, techer-mécher. *(Sa te întorci ~ !)* 5. adj., adv. imediat, neântârJat, operativ, prompt, rapid. *(O intervenţie ~; a intervenit* ~J 6. adj. presant, urgent, (Transilv.) sórgoş. *(Treburi ~ îl cheamă In provincie.)*

GRAD s. 1. (prin Transilv.) stric. *(~ alcoolic.)* 2. nivel, stadiu, treaptă. *(~ de dezvoltare.)* 3. funcţie, rang, (înv.) ridicare. *(Are ~ de director.) 4.* poziţie, rang, situaţie treaptă, (înv.) stépenă. *(~ cel mai înalt ín ierarhia socială.)*

GRADĂ vb. a doza, a nuanţa, (xl-*şi ~ efectele.)*

GRADARE S. dozaj, dozare, nuanţare. *(~ efectelor.)*

GRADAT adj., adv. 1. adj., adv. progresiv, treptat, (înv.) scărîş. *(Dezvoltare ~; se dezvoltă ~.)* 2. adj. succesiv, treptat. *(O înşiruire ~.)*

GRADAT adj., s. *(MI*L.*)* galonat.

GRADAŢIE s. diviziune. *(~ la un termometru.)*

GRAFIC s. diagramă. *(~ al unui fenomen.)*

GRAFÍE s. scriere, scris, (rar) scriitură. *(1-a recunoscut ~.)*

grafífic adj. v. GRAVITAŢIONAL.

GRAFIT s. *(MIN.)* plombagină.

GRAI s. I. cuvânt, glas, gură, voce. (livr.) verb, (pop.) limbă, (reg.) boácc, (înv.) rost. *(i*V*u i-am auzit încă ~.)* 2. limbaj. *(Omul e înzestrat cu ~.)* 3. *(LINGV.)* (livr.) idiom, (impr.) dialect. *(Un ~ regional.)*

grai s. v. CUV INT. TERMEN. VORBĂ.

GRAJD s. (înv. şi reg.) sălaş, staul, (reg., mai ales în Transiív.) poiată, (Transilv.) cobăl-teáţă, (Mold. şi prin Transilv.) pătúl, (prin Mold.) serai, (B ui.) stal, (prin Transilv., Maram. şi Mold.) ştalău, (Ban.) ştalóg. *(Vitele se adăpostesc In ~.)*

GRAM s. (pop.) dram. *(*A'*u are nici un ~ de sare.)*

GRAMOFON s. patefon.

GRANÁT s. *(BOT.; Chrysanthemum par-thenium)* spilcuţă, (reg.) bumbişór, firicícă, matrice, matricea, matriţă, muşeţel, năsturei (pl.), părăluţe (pl.), pirétru, român, românită, smirnă, spiculéţe (pl.), tarhón, vetriceá, creas-ta-cocóşului, iarbă-amáră, iarbă-creáţă, iar-bă-máre, laba-gâştii, ochiul-bónlui, poala Sfintci-Mării.

granátă s. v. RODIE.

GRANAT DE BOÉMIA s. *(MIN.*) pirop.

GRANDILOCVENT adj. afectat, artificial, bombastic, căutat, convenţional, declamator, emfatic, fals, făcut, manierat, nefiresc, nenatural, pompos, pretenţios, retoric, (fig.) preţios, sunător, umflat. *(Ton, stil, limbaj ~.)*

GRANDILOCVENŢĂ s. afectare, artificialitate, căutare, emfază, manierism, patos, preţiozitate, retorism. *(Un stil plin de ~.)*

GRANDIOS adj. 1. impozant, impunător, maiestos, măreţ, monumental, splendid, superb, (rar fig.) trufaş. *(Un palat ~.)* 2. bogat, fastuos, luxos, mare, pompos, somptuos, splendid, strălucit, strălucitor, (livr.) magnific, (fig.) sclipitor. *(Un alai ~;* o *solemnitate ~.)* 3. impunător, maiestos, măreţ, (rar) august. *(Imagine ~.)* 4. măreţ, splendid, strălucitor, (înv.) vederós. *(Un spectacol ~.)* 5. falnic, impozant, impresionant, impunător, maiestos, măreţ, semeţ, splendid, (livr.) magnific, (pop.) mândru, (înv. şi reg.) fălos, (fig.) trufaş. *(Vir-furile ~ ale munţilor.)* 6. maiestos, măreţ, solemn, (înv.) solemnei. *(*O *noapte ~.)*

GRANDOARE s. 1. măreţie, monumentalitate, splendoare. *(~ unui palat.)* 2. maiestate, măreţie, semeţie. *(~ piscurilor albe de zăpadă.)* 3. măreţie, solemnitate. *(Un peisaj plin de ~.)* 4. glorie, măreţie, mărire, slavă, splendoare, strălucire, (înv.) mărie, mărime. *(Trecutul plin de ~.)*

GRANDOMAN adj. fudul, infatuat, încrezut, înfumurat, îngâmfat, megaloman, mândru, orgolios, semeţ, trufaş, ţanţoş, vanitos, (livr.) prezumţios, suficient, (înv. şi pop.) măreţ, (pop. şi fam.) ţifnós, (pop.) falnic, fălos, închipuit, (înv. şi reg.) pâşín, (prin Ban.) mărós, nărtós, (înv.) fumurós, preaânălţát, zadarnic, (fig.) băţos, înţepat, scrobit.

GRANDOMANÍE s. megalomanie.

GRANGUR s. *(ORNIT.; Oriolus oriolus)* (reg.) domnişor, pişcănfloáre, zamfiră, mierlă-gálbenă, (Olt.) cinflór.

GRANIŢĂ s. 1. frontieră, hotar, limită teritorială, (înv. şi pop.) margine, (înv.) confínii (pl.), cordon, fruntarie, miezuínă. *(~ a unui stat.)* 2. hotar, limită, margine, (înv.) termen. *(Se păstrează Intre ~ rezonabile.)*

GRANULÁR adj. granulos, grăunţos, (pop.) zgrăbunţós. *(Substanfă ~.)*

GRANULÍE s. *(MED.)* 1. tuberculoză miliară. 2. tifobaciloză.

GRANULOCÍT s. *(ANAT.)* polinuclear.

GRANULOPLÁSMĂ s. *(ANAT.)* endoplasmă.

GRANULOS adj. 1. granular, grăunţos, (pop.) zgrăbunţós. *(Substanfă, materie ~.)* 2. grunjos, grunzuros, zgrunţuros, (livr.) ru-gós, (pop.) zgrunţós.zgrunţuít. *(O suprafaţă ~.)*

GRAPĂ s. *(AGRIC.)* (reg.) boroánă, colţár.

GRAPĂ s. *(BOT.)* ciorchine, racem. *(~esíe un tip de inflorescenţă.)*

GRAS adj., s. 1. adj. corpolent, gros, obez, planturos, plin, rotofei, rotund, umflat, voluminos, (pop.) trupeş, (reg.) încălát. *(O femeie ~.)* 2. adj. împlinit, plin, rotunjit, rotund. *(Braţe ~.)* 3. adj., s. *(TIPOGR.)* aldin, compact. *(Litere ~.)* 4. adj. *(ANAT.)* adipos. *(Ţesut ~.)* 5. adj. onctuos, uleios, unsuros. *(Materie~.)* 6. adj. uns, unsuros, (rar) onctuos. *(Un obiect ~.)* 7. adj. untos. *(Lapte ~.)* 8. adj. bogat, fecund, fertil, mănos, productiv, roditor, rodnic, (înv.) producător, rodit, rodos, spornic. *(Teren ~.)*

gras s. v. GRĂSIME.

gráşiţă s. v. A GURI JOARĂ. IARBĂ-GRASĂ. PORTULACĂ.

GRATIE s. zăbrea, (pop.) ostréţ, (Transilv.) roştéi. *(Fereastră cu ~ii.)* gratie s. v. SPETEAZĂ.

GRATIFICÁŢIE s. recompensă. *(A primit o ~ în bani.)*

GRATIS adv. degeaba, gratuit, (pop.) geaba. *(A da cuiva ~ un lucru.)* gratitudine s. v. RECUNOŞTINŢĂ. gratuit adj. v. INEFICACE. INEFICIENT. INFRUCTUOS. INUTIL. NEFOLOSITOR. NETREBUINCIOS. NEUTIL. VAN. ZADARNIC.

GRATUÍT adv. degeaba, gratis, (pop.) geaba. *(A da cuiva ~ un lucru.)* gratula vb. v. FELICITA. gratulare s. v. FELICITARE. GRAŢIA vb. *(JUR.)* (înv.) a pardona. *(A ~ un condamnat.)*

GRAŢIE s., prep. 1. s. drăgălăşenie, farmec, (livr.) şarm. *(Are o ~ înnăscută.)* 2. s. delicateţe, fineţe, gingăşie, suavitate. *(Gesturi pline de ~.)* 3. s. *(BIS.)* dar, favoare, har, (înv.) măiestrie. *(~ divină.)* 4. s. *(BIS.)* ajutor, har, îndurare, milă, milostivire, (înv. şi pop.) milostenie, (înv.) milcuíre, milosírdie, míloste, milostivénie, milostivnicíe. *(~ divină s-a aplecat asupra lui.)* 5. prep. datorită, mulţumită, (înv.) slavă. *(~ lui a izbutit.)*

graţie s. v. FAVOARE. GRAŢIERE. PROTECŢIE.

GRAŢIERE s. *(JUR.)* (înv.) graţie. *(Condamnatul a obţinut ~.)*

GRAŢIOS adj. 1. delicat, fin, gingaş, suav, (Mold. şi Munt.) scarandív, (fig.) dulce. *(O fată ~; cu gesturi ~.)* 2. elegant, mlădios, mlădiu, suplu, zvelt, (rar) mlădiat. *(Un mers ~.)* GRAV adj., adv. 1. adj. greu, malign, periculos, primejdios, serios, (rar) sever, (fam.) urít. *(O boală ~;* o *formă ~ a bolii.)* 2. adv. greu, rău, serios, tare. *(E ~ bolnav.)* 3. adj. critic, greu, periculos, primejdios. *(Moment ~ al unei crize.)* 4. adj. serios. *(Are* o *fizionomie ~.)* 5. adj. serios, solemn, (livr.) marţial, (înv.) solemnei. *(Ton ~.)* 6. adj. adânc, gros, jos, profund, (fig.) cavernos. *(O voce ~; un timbru ~.) 1.* adj. auster, sever, sobru, (rar) aspru. *(O frumuseţe ~; linii ~.)*

GRAVA vb. (rar) a scrijeli. *(A ~ metalul.)* grava vb. v. FIXA. RÂM INE. GRAVARE s. gravură. *(Operaţia de ~.)* gravare s. v. FIXARE.

GRAVÍDĂ adj. însărcinată, (pop. şi fam.) borţoásă, burduhănoasă, burduhoásă, burtoasă, (pop.) grea, groasă, împovărată, îngreunată, (jnv. şi reg.) tăroásă, (reg.) încărcată, (prin Transilv.) greoaie, (prin Munt. şi Olt.) sărcinátă, (înv.) grecioásă, îngroşată. *(Femeie ~.)*

GRAVIDITATE s. sarcină, (rar) maternitate, (înv. şi reg.) purtare, (reg.) poziţie, stare. *(În timpul ~ unei femei.)*

GRAVITATE s. 1. pericol, periculozitate, primejdie, seriozitate, (rar) severitate. *(~ bolii de care suferă.)* 2. seriozitate, solemnitate. *(~ făcu loc jovialităţii.)* 3. austeritate, rigorism, severitate, sobrietate, (rar) asprime. *(~ liniilor unei construcţii.)*

gravitate s. v. ATRACŢIE UNIVERSALĂ. GRAVITAŢIE.

GRAVITAŢIE s. *(FIZ.)* atracţie universală, (impr.) gravitate. *(Legea ~.)*

GRAVITAŢIONAL adj. (rar) grafific.

GRAVOR s. (pop.) săpător. *(~ în lemn.)*

GRAVURĂ s. 1. gravare. *(Operaţia de ~.)* 2. stampă, (înv.) săpătură. *(O ~ in lemn.)*

GRĂBÍ vb. I. a (se) iuţi, a (se) zori, (livr.) a (se) alerta, (înv. şi pop.) a (se) pripi, a (se) sili, (înv. şi

reg.) a (se) păzi, a spori, a (se) steji, (reg.) a (se) purta, (înv.) a (se) curânda, a (se) sârgui, a (se) sprinteni. *(Se ~ să ajungă la timp.)* 2. a (se) precipita, a (se) zori. *(A'u e nevoie să vă ~.)* 3. a zori, (fig.) a presa. *(Timpul ne ~.)* 4. a se zori, (grecism înv.) a proftaxi. *(Se ~ a trimite mandatul.) 5.* a accelera, a iuţi, a urgenta, a zori, (astăzi rar) a pripi. *(A ~ încheierea unei operaţii.)* 6. a devansa. *(A ~ muncile agricole.)* 7. a se pripi. *(Te rog să nu te ~ în luarea deciziei.)*

GRĂBÍRE s. 1. accelerare, iuţire, urgentare, zorire. *(~ expedierii unei mărfi.)* 2. devansare. *(~ muncilor agricole.)*

grăbire s. v. GRABĂ. IUŢEALĂ. RAPIDITATE. REPEZEALĂ. REPEZICIUNE. VITEZĂ. ZOR.

GRĂBIT adj., adv. 1. adj. grabnic, iute, întins, precipitat, rapid, repede, repezit, zorit, (înv. şi pop.) silit, silnic, (înv.) pripitór. *(Un mers ~.)* 2. adv. (reg.) zórnic. *(Fuge ~ către casă.)* 3. adj. accelerat, iuţit, rapid, zorit. *(Ritm ~ de deplasare.)* 4. adj., adv. des, iute, rapid. *(Respiraţie ~; respiră ~.)*

grăbitei s. v. PALANEŢ.

GRADELE s. pi. leasă.

GRĂDINAR s. florar, horticultor. *(Un ~ renumit In creşterea trandafirilor.)*

GRĂDÂNĂ s. 1. (înv. şi reg.) sad, (reg.) ogradă, (prin Olt. şi Ban.) basceá, (Transilv.) teléchi. *(~ de legume.)* 2. parc. *(~ publică.)* 3. *grădină zoologică* = parc zoologic, (livr.) zóo, zoopárc.

GRĂDINĂRÍE s. grădinărit, horticultura. *(Se ocupă cu ~.)*

GRĂDINĂRIT s. grădinărie, horticultura. *(Se ocupă cu ~.)*

GRĂDIŞTE s. *(GEOGR.)* grind,(.reg.) popínă. *(~ în lunca unui riu.)*

GRĂI vb. a articula, a pronunţa, a rosti, a scoate, a spune, a vorbi, a zice. (prin Mold.) a bleşti. *(A'-a putut ~ un cuvinl.)*

grăi vb. v. BOTEZA. CHEMA. DENUMI. INTITULA. ÎNŢELEGE. ÎNVOI. NUMI. PORECLI. ROSTI. SPUNE. SUPRANUMI. VORBI. ZICE.

GRĂITOR adj. concludent, convingător, decisiv, edificator, elocvent, hotărâtor, ilustrativ, pilduitor, puternic, serios, solid, tare, temeinic, (rar) probant, vorbitor, (înv.) îndu-plecătór. *(O dovadă ~; un exemplu ~.)*

grăitor s. v. PEŢITOR.

grăjnlcioáră s. v. AGURIJOARĂ. PORTU-LACĂ.

GRĂMADĂ s., adv. 1. s. maldăr, morman, movilă, purcoi, (rar) strânsúră, (pop.) troian, (reg.) mî'glă, (Mold.) cládă, (Mold. şi Transilv.) gireádă, (pop. fig.) nămol. *(O ~ de cartofi, de crengi, de praf.)* 2. s. maldăr, teanc, vraf, (reg.) năsádă, (Mold. şi Transilv.) clit, (înv.) smoc. *(Pe birou se afla o ~ de dosare.)* 3. s. duium, mulţime, potop, puhoi, puzderie, sumedenie, (înv. şi pop.) mare, poiéde, (înv. şi reg.) întuneric, (reg.) posmól, tălábă, (Transilv. şi Mold.) silă, (înv.) mulţít, putere, (fig.) groază, grozăvenie, grozăvie, (reg. fig.) polog. *(O ~ de trupe inamice.)* 4. s. bandă, buluc, ceată, cird, droaie, gloată, grup, mulţime, pâlc, stol, (pop.) crílă, liotă, (reg.) canará, ciurdă, míşină, (Olt. şi Transilv.) ciopor, (Olt. şi Ban.) clápie, (înv.) cin, tacî'm. *(O ~ de copii.)* 5. s. mulţime, (fig.) armată. *(O ~ de muncitori.)* 6. adv. buluc, droaie, gloată, valvârtej. *(Se*

repezeau ~ la el.*)* 7. s. mulţime, seamă. *(Şi-a rezolvat o ~ de probleme.)* 8. s. mulţime, (fig.) car. *(I-a adus* o *~ de veşti.)* 9. s. mulţime, şir, (fam.) cârd. *(A trecut o ~ de ani de când nu ne-am văzut.)*

GRĂMĂDEÁLĂ s. afluenţă, aflux, aglomeraţie, îmbulzeală, înghesuială, îngrămădeală, învălmăşeală, (pop.) válmă, (Ban. şi prin Olt., Transilv.) năloágă, (Transilv.) vlog, (înv.) glogozeálă. *(Era o ~ de nedescris la magazin.)*

GRĂMĂDÍ vb. a se îmbulzi, a se îndesa, a se înghesui, a se îngrămădi, (pop.) a se buluci, (reg.) a se poroboti, a se tlrşi, (prin Ban. şi Olt.) a se nălogi, (rar fig.) a se muşuroi. *(S-au ~ cu toţii In jurul lui.)*

GRĂMĂTIC s. *(IST.)* diac, logofăt, pisar, scrib, scriitor, uricar. *(~ în cancelariile domneşti din ţările române.)*

grămătic s. v. CÂNTĂREŢ. DASCĂL. DIAC. PARACLISER. PSALT. ŢÂRCOVNIC.

grămăticíe s. v. CANCELARIE.

GRĂNICER s. 1. *(MIL.)* (înv.) cordonáş, strajă, (turcism înv.) ghiumurlúc. *(~ la hotare.)* 2. *(IST.)* plăieş.

GRÁPÁ vb. *(AGRIC.)* (pop.) a boroni. *(A ~ ogorul.)*

GRĂPÁRE s. *(AGRIC.)* grăpat, (rar) gră-pătúră, (pop.) boroníre, boronit, (reg.) târşít. *(~ solului cu grapa.)*

GRĂPÁT s. *(AGRIC.)* grăpare, (rar) grăpă-túră, (pop.) boroníre, boronit, (reg.) târşít. *(~ solului cu grapa.)*

grăpătúră s. v. GRĂPARE. GRĂPAT.

grăpiş adv. v. TÂRÂŞ.

GRĂSAN adj. bucălai, bucălat, dolofan, durduliu, grăsuliu, grăsut, plin, rotofei, rotund, (reg.) brusnát, bucălíu, durd, (prin OU.) vâr-láv.

GRĂSÍME s. 1. (înv.) gras. *(Carne cu ~.)* 2. unsoare. *(~ de gătit.)*

GRĂSULÍU adj. bucălai, bucălat, dolofan, durduliu, grăsan, grăsuţ, plin, rotofei, rotund, (reg.) brusnát, bucălíu, durd, (prin Olt.) vâr-láv.

GRĂSÚŢ adj. bucălai, bucălat, dolofan, durduliu, grăsan, grăsuliu, plin, rotofei, rotund, (reg.) brusnát, bucălíu, durd, (prin Olt.) vârláv.

GRĂTAR s. *(ELECTRONICĂ)* grilă, sită. (~ *ta o poliodă.)*

GRĂUNTE s. boabă, bob, săminţă, (reg.) boámbă, boánă. *(Un ~ de grtu.)* grăunte s. v. MIŞINĂ.

GRĂUNŢÓS adj. granular, granulos, (pop.) zgrăbunţós. *(Materie ~.)*

grea adj. v. GRAVIDĂ. ÎNSĂRCINATĂ. GREÁBĂN s. *(ZOOL.)* (reg.) gírbiţă, (prin Transilv.) spete (pl.), (Ban. şi Transilv.) spinare, (prin Transilv. şi Bueov.) şa. *(~ calului.)* greahănul spinării s. v. COLOANĂ VERTEBRAL.-». ŞIRA SPINĂRII.

GREACĂs. (înv.)grecie. *(Texttradus din~.)* GREAŢĂ s. 1. *(FIZIOL.)* (pop.) plecate (pl.), (înv. şi reg.) slădíci. *(A mlncat ceva care i-a produs ~.)* 2. aversiune, dezgust, îngreţoşare, oroare, repulsie, scârbă, silă, (livr.) repugnantă, (rar) nesuferíre. (pop. şi fam.) lehamite, (înv.) urít, (pop. fig.) saţ. *(Simte o ~ de*

neânvins pentru...)

greaţă s. v. GREU. GREUTATE. ÎNCĂRCĂTURĂ. POVARĂ. SARCINĂ. orcbănár s. v. GÂTAR.

GREBLARE s. greblat. *(~ unui teren.)* GREBLAT s. greblare. *(~ pietrişului din grădină.)*

GREBLĂ s. *(TEHN.)* buhai, cirlig, hreapcă, vergea, (reg.) criveá. *(~ la coasă.)*

GREC s., adj. 1. s. (înv. şi reg.) capră, (înv.) parpaléc. 2. adj. grecesc.

GRECESC adj. grec. *(Civilizaţia ~.)* grecie s. v. GREACĂ.

greeioásă adj. v. GRAVIDĂ. ÎNSĂRCINATĂ.

GRECO-CATÓLIC adj., s. *(BIS.)* unit, (rar) uniat.

GRECO-ORIENTAL adj., s. *(BIS.)* ortodox, (rar) greco-răsăriteán.

greco-răsăriteán adj., s. v. GRECO-ORIEN-TAL. ORTODOX.

GREFA vb. *(MED.)* a transplanta. *(A ~ un organ.)*

GREFARE s. *(MED.)* grefă, transplant, transplantare. *(A efectua ~ unui organ.)* GREFAT adj. *(MED.)* transplantat. *(Organ ~.)*

GREFĂ s. *(MED.)* 1. grefare, transplant,

transplantare. *(~ unui organ.)* 2. (concr.)

grefon, transplant. *(~ se grefează pacientului.)*

GREFÓN s. *(MED.)* grefă, transplant.

(~ se grefează unui pacient.)

GREGHETÂN s. *(BOT.; Geranium pratense)* ciocul-berzei, (Bucov.) săgeţică, (Mold.) plis-cul-cucoárei.

greghetín s. v. CIOCUL-CUCOAREI. PLIS-CUL-COCORULUI. PLISCUL-CUCOAREI.

GREIERÁŞ s. *(ENTOM.)* greierel, greieruş.

GREIER DE CIMP s. *(ENTOM.; Gryllus campestris)* (reg.) scripcăráş.

greier-dc-toámnă s. v. CICOARE.

GREIEREL s. *(ENTOM.)* greieras, greieruş.

GREIERUŞ s. *(ENTOM.)* greieras, greierel.

greíme s. v. GREU. GREUTATE. GROS. ÎNCĂRCĂTURĂ. MULŢIME. POVARĂ. SARCINĂ.

greoaie adj. v. GRAVIDĂ. ÎNSĂRCINATĂ.

GREOI adj. 1. încet, lent, moale, molatic, molâu, (înv.) tirzíu, zăbávnic. *(Mişcări ~; om ~ în mişcări.)* 2. anevoios, dificil, (astăzi rar) silnic. *(Un mers ~.)*

GRESÁ vb. *(TEHN.)* a lubrifia, a unge. *(A ~ piesele unei maşini.)*

GRESÁJ s. *(TEHN.)* gresare, lubrifiere, ungere. *(~ pieselor unei maşini.)*

GRESÁRE s. *(TEHN.)* gresaj, lubrifiere, ungere. *(~ pieselor unei maşini.)*

GRESÁT adj. *(TEHN.)* uns. *(Motor ~.)*

GRESIE s. *(TEHN.)* 1. cute, (reg.) arcér, (Ban.) brus. *(~ pentru ascuţit coasa.)* 2. perinoc, (reg.)

baargíc, rnásă, scăuniş.scaunul de dinainte. *(~ la căruţă.)*

GRESÓR s. *(TEHN.)* ungător. *(~ automat.)*

greş s. v. ABATERE. CULPABILITATE. CULPĂ. EROARE. GREŞEALĂ. PĂCAT. VINĂ. VINOVĂŢIE.

GREŞEALĂ s. 1. abatere, culpabilitate, culpă, eroare, păcat, vină, vinovăţie, (livr.) eres, (rar) prihană, (înv. şi reg.) teáhnă, (reg.) greş, (Olt., Munt. şi Mold.) ponós, (înv.) cusur, săblázně, scandal, siníntă, sminteală, (fig.) rătăcire, (înv. fig.) rătăceálă. *(A comis o ~ de mică importanţă.)* 2. ispită, păcat. *(A căzut în ~.)* 3. eroare, incorectitudine, inexactitate. *(*O *~ de calcul.)*

greşeală s. v. CUSUR. DEFECT. DEFICIENŢĂ. IMPERFECŢIUNE. INSUFICIENŢĂ. LACUNĂ. LIPSĂ. METEAHNĂ. NEAJUNS. PĂCAT. SCĂDERE. SLĂBICIUNE. VICIU.

GREŞÍ vb. 1. a păcătui, (înv. şi reg.) a scăpata, a (se) sminti, (înv.) a se săblăzni, (înv. fig.) a se luneca. *(Am ~ grav faţă de tine.)* 2. a se înşela. *(A ~ în privinţa lut.)* 3. a rătăci, (înv.) a sminti. *(A ~ drumul.)* 4. a confunda, a încurca. *(A ~ uşile.)* greşit adj. v. CULPABIL. VINOVAT. GREŞÍT adj., adv. I. adj. rău. *(Deprinderi*

~.) 2. adv. nepotrivit, rău. *(N-ar fi ~ să...)* 3. adj. eronat, fals, incorect, inexact, neade-vărat, (înv. şi reg.) smintit. *(Rezultat ~ al unui calcul; calcul ~.)* 4. adj. eronat, fals, inexact, neexact, nefondat, neântemeiat, (înv. fig.) rătăcit. *(Ştire, părere ~.(* 5. adj. eronat, inexact, (rar fig.) strâmb. *(O înţelegere ~ a lucrurilor.)* 6. adj. eronat, impropriu, incorect. *(Exprimare ~.*) 7. adj., adv. defeetuos, incorect, necoreet, prost, rău, (fig.) stricat. *(O pronunţare ~; vorbeşte ~ româneşte.)* gréşlă s. v. CRIVAC. MARIAŞ.

GREŢOS adj. 1. dezagreabil, dezgustător, displăcut, dizgraţios, greu, infect, împuţit, neplăcut, nesuferit, puturos, rău, respingător, scârbos, urât, rău-mirositor, (livr.) fetid, mias-mátic, pestilenţial, repugnant, repulsiv, (înv. şi pop.) scârnav, (înv.) scârbávnic, scârbélnic. *(O duhoare ~.)* 2. dezgustător, dizgraţios, hidos, oribil, respingător, scârbos, (livr.) imund, (reg.) mî'rşav, (fam. fig.) borft. *(~ la înfăţişare.)* 3. scârbos, (rar) parşiv. *(Om ~ în comportări.)* 4. dezgustător, oribil, scârbos, sinistru. *(Un rinjet ~.)* 5. scârbos, (reg.) silós. *(Lucruri ~.)*

GREU adj., s., adv. 1 adj. (înv. şi reg.) povárnic. *(Un obiect foarte~.)* 2. s. greutate, încărcătură, povară, sarcină, (livr.) pondere, (pop.) tărhát, (înv. şi reg.) pond, tar, továr, (Mold.) tăbî'rcă, (înv.) greaţă, greíme. *(Purta tot ~ul în spate.)* 3. adv. mult. *(Pachetul atlrnă, clnlăreşte ~.)* 4. adj. încărcat, plin. *(Un coş ~ de fructe.)* 5. adj. împovărat, încărcat, îngreuiat, îngreunat. *(Avea spatele ~ de...)* 6. adj. adânc, compact, dens, des, gros. *(Ceaţă ~.)* 7. adj. indigest. *(O mlncare ~.)* 8. adj. dezagreabil, dezgustător, displăcut, dizgraţios, greţos, infect, împuţit, neplăcut, nesuferit, puturos, rău, respingător, scârbos, urât, rău-mirositor, (livr.) fetid, miasmátic, pestilenţial, repugnant, repulsiv, (înv. şi pop.) scírnav, (înv.) scârbávnic, scârbélnic. *(*O *duhoare ~.)* 9. adj. irespirabil, înăbuşitor, încărcat, sufocant, viciat. *(O atmosferă ~.)* 10, adj. adânc, profund. *(Un somn ~.)* 11. adj. anevoios, dificil, (pop.) ostenitor, (înv.) osteniciós. *(O treabă ~.)* 12. s. dificultate, greutate. *(A dus tot ~ acţiunii.)* 13. adj. anevoios, delicat, dificil, gingaş, (fig.) ingrat. *(Are o misiune ~.)* 14. s. greutate, impas, încercare, necaz, vicisitudine. *(A trecut cu bine ~ul.)* 15. adj. dificil, pretenţios. *(Un text ~.)* 1G. adv. anevoie, dificil. *(~ de înţeles.)* 17, adj. anevoios, mizerabil, necăjit, prost,

rău, (înv. şi pop.) necăjós. *(A dus un trai ~.)* 18. adj. apăsător, chinuit, rău. *(O viaţă ~.)* 19. adj. apăsător, copleşitor, covârşi-tor, împovărător, (livr.) oneros. *(îndatoriri ~.)* 20. adj. aspru, (fig.) câinésc, câinós. *(O iarnă, o vreme ~.)* 21. adj. agitat, critic, frământat, tulbure, zbuciumat. *(Vremuri ~.)* 22. adj. grav, malign, periculos, primejdios, serios, (rar) sever, (fam.) urât. *(O boală ~;* o *formă ~ a bolii.)* 23. adv. grav, rău, serios, tare. *(E ~ bolnav.)* 24. adj. critic, grav, periculos, primejdios. *(Moment ~ al unei crize.)* 25. adj. complicat, dificil. *(O problemă ~ la matematică.)* 26. adj. anevoios, dificil, (fig.) aspru, spinos. *(Drumul ~ al cunoaşterii.)* 27. adv. abia, anevoie. *(~ a scăpat cu fuga.)* 28. adv. anevoie, (prin Transilv.) síchiş. *(I-a restituit ~ împrumutul.)* 29. adj. aspru, brutal, tare, violent, (fig.) dur. *(Vorbe ~.)* 30. adv. încet, lent. *(Noaptea trecea ~.)*

greu s. v. GROS. MULŢIME.

GREUTATE s. 1. greu, [încărcătură, povară, sarcină, (livr.) pondere, (pop.) tărhát, (înv. şi reg.) pond, tar, továr, (Mold.) tăbî'rcă, (înv.) greaţă, greíme. *(Poartă In spate toată ~.)* 2. apăsare, povară, sarcină. *(Mijlocul i se frlnge sub ~ bagajelor.)* 3. apăsare, presare, presiune, strânsoare, (rar) strânsúră. *(Simţea o uşoară ~.)* 4. *(SPORT)* halteră. 5. (înv. şi reg.) piatră, (Ban. şi Transilv.) plumb. *(~ de ctn-tar.)* 6. (Munt.) coinác. *(~ la flnttnă.)* 7. dificultate, impas, impediment, inconvenient, neajuns, nevoie, obstacol, oprelişte, piedică, stavilă, (pop.) opreálă, poticálă, potrivnicíe, (înv. şi reg.) scandal, sminteală, (înv.) anevo-ínţă, nevoínţă, poprire, stenahoríe, (fig.) barieră, handicap, hop. *(A avut de depăşit o mare ~.)* 8. greu, impas, încercare, necaz, vicisitudine. *(A trecut cu bine ~.)* 9. încercare, necaz, nevoie, suferinţă, vicisitudine, (înv.) ispită. *(A trecut prin multe ~.)* 10. dificultate, greu. *(A dus toată ~ acţiunii.)* 11. dificultate, problemă. *(Sint încă multe ~ de rezolvat.)* 12. dificultate, neajuns, şicană. *(Îi face tot feíulde~.)* 13. adversitate, dificultate. *(~ile soartei.)* 14. dificultate, neajuns, vicisitudine. *(~ile vieţii.)* 15. efort, osteneală, trudă. *(Cu multă ~ a izbutit.)* 16. asprime. *(~ iernii.)*

greutate s. v. INFLUENŢĂ. ÎNRÂURIRE. PUTERE. TRECERE.

GRI adj. cenuşiu, fumuriu, plumburiu, sur, (rar) prăfuríu, (pop.) sein, şorecíu, (reg.) siv, (Munt.) fúmur, (înv.) plumbíu, sângepíu, (turcism înv.) bozafér. *(De culoare ~.)*

grijanie s. v. CUMINECARE. CUMINECĂTURĂ. EUHARISTIE. ÎMPĂRTĂŞANIE. ÎMPĂRTĂŞIRE. ÎMPĂRTĂŞIT.

GRÍJĂ s. 1. frământare, îngrijorare, nelinişte, temere, (livr.) anxietate, impacienţă, (înv. şi pop.) păs, (înv.) îngrijire. *(Are o ~ nejustificată.)* 2. atenţie, circumspecţie, precauţie, prevedere, prudenţă, băgare de seamă, luare-aminte, (pop.) fereală, pază, priveghere, (înv.) socotinţă, veghere. *(Să procedaţi cu multă ~.)* 3. atenţie, vigilenţă. *(Manifestă multă ~.)* 4. atenţie, interes, preocupare, sinchiseală, sin-chisire, sinchisit, (pop.) păsare, (înv., în Ban. şi Transilv.) câştígă. *(Fără mei o ~ pentru...)* 5. atenţie, meticulozitate, migală, migăleală, minuţiozitate, scrupulozitate, (livr.) minuţie, (pop.) piguleálă, scumpătáte, (reg.) migoro-şeálâ, milcoşeálă. *(Un lucru făcut cu multă ~.)* 6. ocrotire, protecţie, (fig.) aripă, pavăză, scut. *(Se află sub ~ lor.)* 7. pază, seamă, (fig.) mină. *(I l-a dat în ~.)*

griji vb. v. CĂUTA. CUMINECA. CURĂŢA. DERETICA. ÎMPĂRTĂŞI. ÎNGRIJI. ÎNGRIJORA. MĂRTURISI. NELINIŞTI. PĂZI-PREGĂTI. PREPARA. SCUTURA. SPOVEDI. STRÂNGE.

SUPRAVEGHEA. TEME. VEDEA.

grijíre s. v. CUMINECARE. CUMINECĂTURĂ. EUHARISTIE. ÎMPĂRTĂŞANIE. ÎMPĂRTĂŞIRE. ÎMPARTĂ ŞIT.

grijitór adj. v. ATENT. CIRCUMSPECT. GRIJULIU. PRECAUT. PREVĂZĂTOR. PRUDENT. VIGILENT.

gríjnic adj. v. ATENT. CIRCUMSPECT. GRIJULIU. PRECAUT. PREVĂZĂTOR. PRUDENT. VIGILENT.

GRIJULIU adj. atent, circumspect, precaut, prevăzător, prudent, vigilent, (reg.) grijitór, (înv.) gríjnic, priveghetór, vegheat, (fig.) neadormit, treaz. *(Om veşnic ~.)*

GRILAJ s. parrnaclâc, (înv.) parmac. *(Verandă cu ~.)*

GRÍLĂ s. *(ELECTRONICĂ)* grătar, sită. *(~ la* O_r *poliodă.)*

GRIMÁ vb. a (se) machia. *(A ~ un actor.)*

GRIMARE s. grimă, machiaj, machiere. *(~ unui actor.)*

GRIMASĂ s. schimonoseală, schimonosire, schimonositură, strâmbătură, (livr.) rictus, (rar) schímă, strâmbet, (pop. şi fam.) scălâmbăiálă, scălâmbăiére, scălâmbăitúră.

GRIMÁT adj. machiat. *(Ador ~.)*

GRÍMĂ s. grimare, machiaj, machiere. *(~ unui actor.)*

GRIMÉR s. machior. *(~ la un teatru.)*

GRIND s. *(GEOGR.)* grădişte, (reg.) popínă. *(~ în lunca unui ríu.)*

GRÍNDÁ s. *(CONSTR.)* birnă, stâlp, (înv. şi pop.) pocíúmb, (pop.) şarampói, (prin Olt. şi Ban.) bălván, (Transilv.) şaf, (Maram.) şaránţ, (Transilv., Maram. şi Bncov.) şoş, (Maram., Transilv., Ban. şi Olt.) şteamp, (Olt., Ban. şi Transilv.) ştenáp. *(O ~ din schelăria unei case.)*

GRINDÉI s. *(TEHN.)* 1. talpă, (prin Mold.) pat. *(~ la plug.)* 2. fus, osie, (reg.) osiác, (prin Munt.) prisnél. *(~ la axul roţii de la moara cu apă.)*

grindéi s. v. CEAFĂ.

grindéie s. pi. v. BUTUCI. PLAZURI. TĂLPI.

GRINDÉL s. *(IHT.; Noemacheilus barbatu-lus)* molan, (reg.) brúdă, moină, móiţă, moleác, rnoléte, molâu, molói, morláucă, popéte, ţoáţă, vârlán.

GRÍNDINĂ s. *(MET.)* piatră, (Transilv. şi Bucov.) gheaţă, (înv.) smídă. *(A bătui ~.)*

gringoaşc-puturoásă s. v. MAMORNIC.

GRIPA vb. *(TEHN.) a* se bloca. *(Motorul s-u ~.)*

GRÍPĂ s. *(MED.)* (astăzi rar) influenţă, (pop.) troáhnă, (înv.) cataróí.

GRlPCĂ s. *(TEIIN.)* răzuş, teslă, (reg.) scoabă, (înv.) strújniţă. (*~ pentru timplari, dulgheri.)*

GRISÁI s. *(PICT.)* camaieu.

GRIV adj. pestriţ, (rar) grivéi. *(Cline ~.)*

GRIVÁN s. *(ZOOL.; Cricetus cricetus)* hâr-ciog, (reg.) ciuréci, mişun.

qriván s. v. GUZGAN. ORBETE. ŞOBOLAN.

(jrivéi adj. v. GRIV. PESTRIŢ.

grizá vb. v. AMEŢI. CHERCHELI. ÎMBĂTA. TURMENTA.

grizát adj. v. AMEŢIT. BĂUT. BEAT. CHERCHELIT. ÎMBĂTAT. TURMENTAT.

GRIZU s. (reg.) tánăt. *(~ este un amestec natural de gaze.)*

GRÂNÁR s. hambar, patul, (reg.) magazin, (Transilv.) mogtár, (prin Transilv.) susai, (înv.) jítniţă. *(In ~ se depozitează cerealele.)*

grânár s. v. CEREALIST.

GRÂNE s. pi. 1. holde (pl.), lanuri (pl.). *(~ au crescut mari.)* 2. cereale (pl.), (pop.) bucate (pl.), pline, (reg.) grânéţe (pl.), pite (pl.). *(Clmpul a produs multe ~.)*

grânéţe s. pi. v. CEREALE. GRÂNE.

GRÂNGOÁŞĂ s. *(ENTOM.; Gynmoplewus pilularius)* gândac-de-grâne.

griul cucului s. v. OCHII-PĂSĂRUICII.

GRÂULÉŢ s. *(BOT.)* grâusor.

grâulpotirnícliii s. v. PARACHERNIŢĂ.

grâul-prépelitei s. v. CIORMOIAG. CON-DRONIU.

grlul-prépeliţelor s. v. SOR-CUFRATE.

GRÂU MOALE s. *(BOT.; Trilicwn dieoceum)* (reg.) tenchi.

grlunégru s. v. CIORMOIAG. CONDRO-NÍU. SOR-CU-FRATE.

GRÂUŞÓR s. *(BOT.)* 1. griulcţ. 2. *(Banun-culus ficaria)* sălăţea, untişor, (reg.) sălăgeá, calce-mícă, salată-de-eâmp, scânteiuţâ-gálbeiiă, (Munt.) scorbutăríţă.

griu tare s. v. GHIRCĂ.

GROAPĂ s. 1. (Mold. şi Bucov.) bortă, (înv.) foásă. *(O ~ adincă in pămlnt.)* 2. mormânt. (livr.) sepultură, (italienism înv.) tómbă.

groasă adj. v. GRAVIDĂ. ÎNSĂRCINATĂ.

GROAZĂ s. încrâncenare, înfiorare, înfricoşare, îngrozire, înspăimântare, oroare, spaimă, teroare, (înv. şi pop.) oţărâre, (înv. şi reg.) scírbă, (reg.) înfricáre, pălitúră, (înv.) spăi-mântáre, spăimântătúră, (fig.) cutremur. *(Simte o ~ teribilă.)*

groază s. v. DUIUM. GRĂMADĂ. MULŢIME. POTOP. PUHOI. PUZDERIE. SUMEDENIE.

GROAZNIC adj. 1. înfiorător, înfricoşător, îngrozitor, înspăimântător, oribil, (înv. şi pop.) spăimântătór, (pop.) spăimos, (înv.) spăimân-tós. *(Un lucru ~.)* 2. cumplit, cutremurător, fioros, grozav, înfiorător, înfricoşător, îngrozitor, înspăimântător, macabru, monstruos, oribil, sângeros, teribil, zguduitor, (livr.) abominabil, terifiant, terífic, (înv. şi pop.) rău. *(O crimă ~.)* 3. aprig, cumplit, înfiorător, înfricoşător, îngrozitor, nebun, sălbatic, violent. *(O ~ pasiune 11 măcina.)* 4. atroce, crunt, cumplit, fioros, grozav,

înfiorător, înfricoşător, îngrozitor, înspăimântător, teribil. *(O durere abdominală ~.)* 5. colosal, cumplit, extraordinar, fenomenal, formidabil, grozav, infernal, înfiorător, îngrozitor, înspăimântător, năprasnic, straşnic, teribil, (Transilv.) pogan, (fig.) îndrăcit, turbat. *(O vijelie ~.)*

grobian adj., s. v. BĂDĂRAN. GROSOLAN. MITOCAN. MÂRLAN, MÂRLÂNOI. MOCOFAN. MOJIC. NECIVILIZAT. NEPOLITICOS. ORDINAR. ŢĂRĂNOI. ŢOAPĂ. ŢOPÂRLAN. VULGAR.

gróbişte s. v. CIMITIR.

gróbnics. v. CAVOU. CRIPTĂ. GIULGIU. LINŢOLIU.

GROH interj, guiţ !, (Mold. şi Bucov.) covíţ ! *(Porcul face: ~/)*

GROHA1 vb. a guiţa, (reg.) a groholi, a gurui, (Ban. şi Olt.) a coicăi, (Mold. şi Bucov.) a coviţa, a coviţăi. *(Porcul ~.)*

GROHĂIT s. grohăitură, guiţat, guiţat ură, (reg.) gróhot. *(~ porcului.)*

GROHĂITÚRĂ s. grohăit, guiţat, guiţă-tură, (reg.) gróhot. *(~ porcului.)*

GRÓHOT s, grohotiş *(Loc acoperit cu ~.)*

«róhot s. v. GROHĂIT. GROHĂITÚRĂ. GUIŢAT. GUIŢĂTURĂ.

grohotí vb. v. GROHĂI. GUIŢA.

GROHOTIŞ s. grohot. *(Loc acoperit cu ~.)*

gróiză s. v. SÂNGERETE.

GROPAR s. 1, (reg.) gropáş, gropnicér, săpător, (Mold. şi Bucov.) cioclu. *(~ sapă mormintele.)* 2. *(ENTOM.; Xecrophorus)* necrofor.

gropáş s. v. GROPAR.

GROPÍŢĂ s. gropuşoară.

gropnicér s. v. GROPAR.

grópnită s. v. CAVOU. CRIPTĂ.

GROPUŞOARĂ s. gropiţă.

GROS adj., s. 1. adj. corpolent, gras, obez, planturos, plin, rotofei, rotund, umflat, voluminos, (pop.) trupeş, (reg.) încălát. *(0 femeie ~.)* 2. adj. mare, voluminos, *(Un tom, un dosar ~.)* 3. s. *(MIL.)* mulţime, (înv. şi pop.) mijloc, (înv.) greíme, greu, temei, toi. *(~ armatei.)* 4. adj. borcănat, umflat, (reg.) borcănós. *(Are nasul~.)* 5. adj. dens. *(Fluid~.)* 6. adj. adânc, compact, dens, des, greu. *(Ceată ~.)* 7. adj. cald, călduros, *(I/aine~.)* 8. adj. adânc, grav, jos, profund, (fig.) cavernos. *(O voce ~; un timbru ~.)*

gros adj., s. v. BĂDĂRAN. GROSOLAN. IGNORANT. INCULT. MITOCAN. MIR-LAN. MÂRLĂNOI. MOCOFAN. MOJIC. NECIVILIZAT. NECULTIVAT. NEINSTRUIT. NEÂNVĂTAT. NEPOLITICOS. ORDINAR. PROST. SIMPLU. ŢĂRĂNOI. ŢOAPĂ. ŢOPÂRLAN. VULGAR.

gros s. v. AREST. BUŞTEAN. BUTUC. BUTURUGĂ. CIOT. ÎNCHISOARE. OBADĂ. OCNĂ. PENITENCIAR. PUŞCĂRIE. TEMNIŢĂ.

GROSCIÓR adj. grosuţ. *(Un material mai*

GROSIME s. circumferinţă. *(~ unui trunchi de copac.)*

grosime s. v. BĂDĂRĂNIE. GROSOLĂNIE. IMPOLITEŢE. INDELICATEŢE. MAHALAGISM. MITOCĂNIE. MÂRLĂNIE. MOJICIE. NECUVIINŢĂ. NEPOLITEŢE. ŢĂRĂNIE. VULGARITATE.

GROSOLAN adj., adv., s. 1. adj. butucănos, necioplit, (reg.) butucós. *(Un obiect ~.)* 2. adj. brut, necioplit, necizelat, nefinisat, nepre-lucrat, (reg.) lîşteav. *(Material ~.)* 3. adj., adv. primitiv, rudimentar. *(Grindă cioplită ~.)* 4. adj. comun, ordinar. *(Plnză ~.)* 5. adj., s. bădăran, mitocan, mârlan, mirlănoi, mocofan, mojic, necivilizat, nepoliticos, ordinar, ţărănoi, ţoapă, ţopârlan, vulgar, (pop.) mocan, mocârţán, modârlán, pădureţ, râtán, ţopírcă, (reg.) mocodán, mocofănós, modârlău, modoran, mogâldán, necunoscător, negândít, ncgreblát, (Mold.) ghiorlán, (Transilv.) grobian, (înv.) gros, (fig.) necioplít. *(Un om ~.)* 6. adj. bădă-rănesc, mahalagesc, mitocănesc, mirlănesc, mojic, mojicesc, nepoliticos, ordinar, topesc, ţopârlănesc, vulgar, (rar) mojicós, (fig.) necio-

plít. *(Purtări ~.)* 7. adv. bădărăneşte, mahala-geşte, mitocăneşte, mârlăneşte, mojiceşte, ordinar, ţărăneşte, vulgar. *(S-a purtat ~.)* 8. adj. (livr.) cras. *(O ignoranţă ~.)*

GROSOLĂNIE s. bădărănie, impoliteţe, indelicateţe, mahalagism, mitocănie, mârlănie, mojicie, necuviinţă, nepoliteţe, ţărănie, vulgaritate, (pop.) mocofăníe, mocofănísm, (reg.) modorăníe, (înv.) grosime, rităníe, (rar fig.) necioplíre. *(Ai comis o ~.)*

GROSÚŢadj. groscior. *(Un material mai ~.)*

GROTĂ s. *(GEOGR.)* cavernă, peşteră, (reg.) ocnă, scorbură, (înv.) speluncă. *(O ~ cu stalactite.)*

GROTESC adj. buf, burlesc, caraghios, caricatural, parodic, ridicol. *(De un comic ~.)*

GROZĂMĂ s. *(BOT.; Genista sagittalis)* (reg.) drog.

grozámăs. v. DROB. DROBIŢĂ. SALCÂM-GALBEN.

grozaină-máre s. v. LEMNUL-BOBULUI. SALCÂM-GALBEN.

GROZAV adj., adv. I. adj. cumplit, cutremurător, fioros, groaznic, înfiorător, înfricoşător, îngrozitor, inspăimântător, macabru, monstruos, oribil, singeros, teribil, zguduitor, (livr.) abominabil, terifiant, terífic, (înv. şi pop.) rău. *(O crimă ~.)* 2. adj. atroce, crunt, cumplit, fioros, groaznic. înfiorător, înfricoşător, îngrozitor, inspăimântător, teribil. *(O durere abdominală ~.)* 3. adj. colosal, cumplit, extraordinar, fenomenal, formidabil, groaznic, infernal, înfiorător, îngrozitor, înspăiinintător, năprasnic, straşnic, teribil, (Transilv.) pogan, (fig.) îndrăcit, turbat. *(O vijelie ~.)* 4. adj. straşnic, teribil, zdravăn, (fam.) sfânt, (fig.) sănătos. *(I-a tras o bătaie ~.)* 5. adv. excepţional, extraordinar, nemaipomenit, sfişietor. *(O melodie ~ de tristă.)* 6. adj. colosal, enorm, excepţional, extraordinar, fabulos, fantastic, fenomenal, formidabil, gigantic, imens, infinit, neauzit, nebun, negrăit, neânchipuit, nemaiauzit, nemaicunoscut, nemaiintâlnit, nemaipomenit, nemaivăzut, nesfârşil, nespus, teribil, uimitor, uluitor, unic, uriaş, (livr.) mirábil, (înv.) manín, necrezut, (fig.) piramidal. *(A avut din nou un noroc ~.)* 7. adj. bun, straşnic, zdravăn. *(Un somn ~ l-a refăcut.)* 8. adv. deosebit, excepţional, extraordinar, extrem, foarte, teribil. *(~ de bun.)*

grozav adj. v. DIFORM. HIDOS. IIÂD. POCIT. SCHIMONOSIT. SLUT. STRÂMB. URÂT.

grozăvenie s. v. DUIUM. GRĂMADĂ. GROZĂVIE. MONSTRUOZITATE. MULŢIMI:. OROARE. POTOP. PUHOI. PUZDERIE. SUMEDENIE.

GROZĂVI vb. a se făli, a se fuduli, a se infatua, a se împăuna, a se'înfumura, a se în-gâmfa, a se

lăuda, a se mândri, a se semeţi, (rar) a se trufi, (înv. şi pop.) a se mări, (pop.) a se păuni, (reg.) a se bârzoia, a se făloşi, a se marghioli, a se sfătoşi, (reg. fam.) a se furlandisi, a se marţafoi. (Transilv. şi Ban.) a se născocorî, (înv.) a se înălţa, a se prea înălţa, a se preamări, a se prearădica, a se ridica, (fam. fig.) a se în-

|oia, a se umfla, (arg.) a se şucări. *(Au te mai ~ atlta!)*

grozăvi vb. v. DEFORMA. DESFIGURA. POCI. SCHIMONOSI. SLUŢI. STRÂMBA. URÂŢI.

GROZĂVÍE s. 1. monstruozitate, oroare, (pop.) grozăvenie, (înv. şi reg.) străşnicie, (înv.) groznicíe. *(~ faptei sale.)* 2. calamitate, catastrofă, dezastru, flagel, năpastă, nenorocire, pacoste, potop, prăpăd, pustiire, sinistru, urgie, (înv. şi pop.) prăpădénie, (pop.) blestem, mânie, potopénie, topénie, (inv. şi reg.) pustieşág, pustiit, sodóm, (reg.) prăpădeálă, (înv.) pierzare, pustiiciúne, (fig.) pârjól, plagă. *(O adevărată ~ s-a abătut asupra lor.)*

grozăvie s. v. ASPRIME. BARBARIE. BRUTALITATE. CRUZIME. DIFORMITATE. DUIUM. FEROCITATE. GRĂMADĂ. HIDOŞENIE. MULŢIME. NEÂNDURARE. NEOMENIE. POCEALĂ. POTOP. PUHOI. PUZDERIE. RĂUTATE. SĂLBĂTICIE. SLUŢENIE. SUMEDENIE. URÂCIUNE. URÂŢENIE. VIOLENŢĂ. VITREGIE.

grozdícă s. v. CIUIN. ODAGACI. SĂPU-NARIŢĂ.

groznicíe s. v. GROZĂVIE. MONSTRUOZITATE. OROARE.

grui s. v. COLINĂ. DELUSOR. FURCĂ. MĂGURĂ. MOVILĂ. PISC.

GRÚIE s. *(MAR.)* macara, muflá.

grúie s. v. COCOR.

grujárcă s. v. SALBĂ-MOALE. VONI-CER.

GRUMAZ s. *(ANAT.)* 1. ceafă, (pop.) cerbíce, (reg.) gi'rbiţă. *(~ a omului.)* 2. git, (pop.) junghetúră, (reg. şi fam.) guşă, (reg.) gâtlán. *(Si-a frlnt ~.)*

'grumaz s. v. BEREGATĂ. GÂTLEJ.

grúmbă s. v. CARTOF.

GRUNGUNÍ vb. a gurlui, (reg.) a gongoni, a turui. *(Porumbeii ~.)*

GRUNJÓS adj. granulos, grunzuros, zgrunţuros, (livr.) rugós, (pop.) zgrunţós, zgrunţuít. *(O suprafafă ~.)*

GRl'NZ s. bulgăre, drob, (pop.) zgrunţ, zgrúnţur. *(Un ~ de sare.)*

GRUNZUROS adj. granulos, grunjos, zgrunţuros, (livr.) rugós, (pop.) zgrunţós, zgrunţuít. *(O suprafaţă ~.)*

grunzuros adj. v. ASPRU. SCORŢOS.

ZGRUNŢUROS.

GRUP s. 1. bandă, buluc, ceată, cârd, droaie, gloată, grămadă, mulţime, pilc, stol, (pop.) crílă, liotă, (reg.) canará, ciurdă, míşină, (Olt. şi Transilv.) ciopor, (Olt. şi Ban.) clápie, (inv.) cin, tacâin. *(Un ~ de copii.)* 2. ceată, tabără. *(S-au împărţit iu două ~uri.)* 3. categorie> clasă, grupare, (astăzi rar) tagmă, (înv.) rin. duiálă. *(Face parte din ~ celor timizi.)*

GRUPA vb. 1. a aranja, a aşeza, a clasa, a clasifica, a dispune, a distribui, a împărţi, a întocmi, a ordona, a organiza, a orândui, a potrivi, a pune, a repartiza, a rândui, a sistematiza, (pop.) a chiti, (inv.) a drege, a tocmi. *(A ~ cum trebuia elementele unui ansamblu.)* 2. a se asocia, a se însoţi, a se întovărăşi, a se

uni, (înv. şi pop.) a se prinde, (reg.) a se ortaci, (Mold. şi Transilv.) a seânsâmbra, (prin Transilv.) a se soţi, (înv.) a intra. *(Vino să te ~ cu noi.)* 3. a comasa, a concentra. *(A ~ mai multe unităţi industriale de profil.)*

GRUPARE s. 1. comasare, concentrare. *(~ mai multor unităţi industriale.)* 2. categorie, clasă, grup, (astăzi rar) tágrnă, (înv.) rân-duiálă. *(Face parte din ~ celor timizi.)* 3. partidă, tabără, (inv.) parte, partid. *(Fruntaş al ~ unioniste.)* 4. structură. *(~ moleculelor într-un corp.)*

gúbav adj. v. BOLNĂVICIOS. DEBIL. DELICAT. FIRAV. FRAGIL. GINGAŞ. PIRPIRIU. PLĂPÂND. PRIZĂRIT. SFRIJIT. SLAB. SLĂBĂNOG. SLĂBUŢ. ŞUBRED.

gúbav adj., s. v. LEPROS.

gúbă s. v. DULAMĂ. SARICĂ. SUMAN. TUNDRĂ.

gubănáş s, v. SUL IMAN.

gubăvíe s. v. LEPRĂ. LUES. SIFILIS.

gúdă s. v. CĂŢEA. COCOTĂ. CURVĂ. FEMEIE DE STRADĂ. PROSTITUATĂ. TÂRFĂ.

GUDRON s. *(CHIM.)* catran, (reg.) zeft. *(Carton acoperit cu ~.)*

GUDRONA vb. a cătrăni. *(A ~ fundul unei bărci.)*

GUDRONÁRE s. cătrăneală, cătrănire. *(~ fundului unei ambarcaţii.)*

GUDRONAT adj. cătrănit. *(Carton ~.)*

gudura vb. v. LINGUŞI.

gugulí vb. v. ALINTĂ. DEZMIERDA.

MÂNGÂIA.

GUGUŞTIUC s. *(OR.VIT.; Streptopelia deca-octo)* (reg.) porunibel-turcésc.

GUÍŢ interj, groh !, (Mold. şi Bucov.) covíţ ! *(Porcul face: ~ !)*

GUIŢĂ vb. a grohăi, (reg.) a grohoti, a gurui, (Ban. şi Olt.(a coicăi, (Mold. şi Bucov.) a coviţa, a coviţăi. *(Porcul ~.)*

GUIŢAT s. grohăit, grohăitură, guiţătură, (reg.) gróhot. *(~ porcului.)*

GUIŢĂTURĂ s. grohăit, grohăitură, guiţat, (reg.) gróhot. *(~ porcului.)*

gujălíe s. v. ORÂTAN1E. PASĂRE.

gújbă s. v. GÂN.I.

GULDEN s. florin. *(Florinul se numeşte în Olanda şi ~.)*

guleái s. v. BENC1IETULALĂ. CHEF. OSPĂŢ. PETRECERE. PRAZNIC. PRĂZ-NUIRÉ.

GULÍE s. *(BOT.; Brassica oleracea* var. *gonguloides)* (reg.) calarábă.

gulie s. v. NAP. NAP-PORCESC. TOPI-NAMBUR.

GUMÁJs. *(TEII* ÍVJgu mare. (~ *unui obiect.)*

GUMÁRE s. *(TEIIN.)* guniaj. (~ *unui obiect.)*

GUMĂ s. radieră, (fain.) râşpă. *(Şterţie un cuvtiil scris, cu* ~.)

gúniă s. v. ELASTIC. GUMILASTIC.

GUMILASTIC s. elastic, (pop.) gumă, (Olt.) comilástru. *(~ pus la şosete.)*

gumilastic s. v. CAUCIUC.

GUNOI s. 1. impuritate, murdărie, necurăţenie, (prin Ban. şi Transilv.) bucluc, (Mold. şi Transilv.) goz, (prin Olt.) smián, (prin Bucov. şi Transilv.) şteah, (înv.) şterc. *(Se strlnsese mult ~.)* 2. baligă, băligar, (reg.) băligău. *(Scoate ~ din grajd.)*

gunoi s. v. LEPĂDĂTURĂ.

GUNOÍRE s. *(AGRIC.)*gunoit. *(~ solului înainte de semănat.)*

GUNOÍT s. *(AGRIC.)* gunoire. *(~ solului după recoltare.)*

GURALÍV s., adj. clănţău, flecar, limbut, palavragiu, vorbăreţ, vorbă-lungă, (livr.) locvace, (rar) ploscár, ploscáş, taclagíu, (pop. şi fam.) farfará, (pop.) gureş, toacă-gúrá, (înv. şi reg.) spornic, vorbăreţ, (reg.) pălăvátic, pălăvrăgit, toi oloi, vorbar, (Mold.) dârdálă, lehău, leorbâii, (Transilv.) stroncănitór, (prin Munt.) tândălít, (Mold.) trăncălău, (înv.) limbáreţ, vorováci, (fam.) moftangiu, (rar fam.) moftológ, moftureán, (fig.) méliţă, *(E un mare ~ !)*

GURALÍVĂ s. flecară, limbută, palavragioaică, vorbăreaţă, (fam.) moftangioáică.

gura-mî'ţei s. v. LINARIŢĂ.

gurán s. v. ŞALĂU.

gura-pahárului s. v. CRIZANTEMĂ. DUMI-TRIŢĂ. TUFĂNICĂ.

GURĂ s. 1. *(ANAT.)* (reg.) mórdă, (înv.) rost, (peior.) bot, plisc, rât, (Ban. şi Transilv. peior.) flit, (arg.) mestecău. *(Îşi bagă ~ peste tot.)* 2. *(ANAT.)* (înv.) rost, (fam. şi peior.) cloanţă, fleanca, (Mold. şi Bucov. peior.) leoápă, leoárbá, (fam. şi fig.) clanţă, clobánţ, clonţ, fofélniţă, hanţă, méliţă, moară, papagal, plisc, pupăză, râşniţă, trombon, ţarcă, (arg.) muie, muzicuţă. *(Nu-i tace ~ toată ziua.)* 3. *gură-cască* – cască-gură, gură-căscată, (pop.) căs-căúnd; *gură-căscată* = cască-gură, gură-cască, (pop.) căscăúnd. 4. *(ANAT.)* bot, (reg.) mórdă, (Ban. şi Transilv.) flit. *(Clinele apucă hrana cu ~.)* 5. *(BOT.) gura-lupului (Scutellaria al-tissima)* = (reg.) colţul-lúpului. 6. sărut, sărutare, (pop. şi fam.) pupătură, ţoc, (fam. şi în limbajul copiilor) púsi, (fam.) pup. *(I-a dat* o *~.)* 7. duşcă, gât, înghiţitură, sorbitură, (Transilv.) scópot. *(O ~ de vin.)* 8. îmbucătură, înghiţitură, muşcătură, (pop.) dumicat, (prin Transilv.) búşcă. *(O ~ de mlncare.)* 9. cuvânt, glas, grai, voce, (livr.) verb, (pop.) limbă, (reg.) boáce, (înv.) rost. *(încă nu i-am auzit ~.)* 10. buză, (înv. şi reg.) úsnă. *(~ unui pahar, a unui vas.)* 11. (reg.) pieptar. *(~ a hamului.)*

gură s. v. AFIRMAŢIE. CUVÂNT. DECLARAŢIE. MARGINE. MĂRTURISIRE. RELATARE. SPUSĂ. TĂIŞ. VORBĂ. ZISĂ.

gúreş s., adj. v. CLĂNŢĂU. FLECAR. GURALIV. LIMBUT. PALAVRAGIU.

VORBĂ-LUNGĂ. VORBĂREŢ.

GURGUI s. 1. (pop.) ţi'ţă. *(~ urciorului.)* 2. *(AA'AT.)* mamelon, sfirc. *(~ sinului.)*

guriţă s. v. PISCOAIE. VRANĂ.

GURLUÍ vb. a grunguni, (reg.) a gongoni, a turui. *(Porumbeii ~.)*

GURMAND s., adj. (înv.) legumăréţ. f*Un om ~.)*

GURMĂs. *(MED. VET.)* (pop.) buba mfnzu-lui.

guruí vb. v. GROHÂI. GUIŢA.

gurúră s. v. BUCAR. CURAR. VÂNAR.

GUST s. 1. preferinţă. *(Avem ~uri deosebite.)* 2. chef, dispoziţie, dorinţă, plac, plăcere, poftă, voie, voinţă, vrere, (pop.) vrută, (înv.) deşiderát, ogód, poftíre, poftit, poftitúră, rî'vnă, râvníre, tabiet. *(După ~ inimii.)*

GUSTA vb. 1. a încerca, (pop.) a cerca. *(A ~* o *mlncare pentru a-i aprecia g.'istul.)* 2. (reg.) a gustări, (fam.) a îmbuca. *(A ~* ceva *la repezeală.)* 3. a aprecia, a preţui. *(~* u*n spectacol bun.)*

gusta vb. v. BUCURA. DEJUNA. PRÂN-ZI.

gustar s. v. AUGUST.

GUSTARE s. aperitiv, (înv.) zacusca. *(A luat numai o ~.)*

gustare s. v. DEJUN. PRÂNZ.

GUSTAT adj. apreciat, preţuit. *(Un spectacol mult ~.)*

gustări vb. v. GUSTA.

GUSTOS adj. apetisant, bun, delicios, îmbietor, plăcut, savuros, suculent, (rar) pofticios, (arg.) mişto. *(O mlncare, o cină ~.*)

guşa-găínii s. v. PANSEA. PANSELUTĂ. PĂPĂDIE.

guşa-porumbélului s. v. ODOLEAN.

guşa-porúmbului s. v. GUSA-PORUMBELU-LUI. ODOLEAN.

guşată s. v. BAB1ŢĂ. PELICAN.

GUŞĂ s. 1. *(MED.) guşă exoftalmică* – baze-dov, boala lui Basedow. 2. *(AA'AÎ'.)* bărbie. *(~ la reptile.)* 3. *(ORNIT.) guşă-roşie (Eritha-cus rubecula rubeciila)* = măcăleanrlru, (reg.) pie-trúş, prigoáre. 4. *(BOT.) guşa-porumbelului* = a) *(Cucubalus baccifer)* (reg.) plescăită, guşa-porúmbului; b) *(Silene cucubalus)* (reg.) băşi-coásă, guşa-porúmbului.

gúsă s.' v. BEREGATĂ. GÂT. GÂTLE.J. GRUMAZ. JURUBIŢĂ.

gúşnică s. v. BARABOI.

GUŞTER s. *(ZOOL.; Lacerta viridis)* (reg.) şopî'rlă.

guşter s. v. BEREGATĂ. CRUP. ESOFAG. GÂTLE.I. LUETĂ. OMUŞOR. UVULĂ.

guşteráriţă s. v. BRÂNCĂ.

gúşteriţă' s. v. BRÂNCĂ.

GUTĂ s. *(MED.)* podagră, (Transilv.) şui, (înv.) podalghíe.

gútăs. v. APOPLEXIE. ICTUS Al'OPLEC-TIC. PARALIZIE.

GUTIÉRĂ s. *(MAR.)* lăcrimară.

GUTÓS adj., s. *(MED.)* podagros, (germanism rar) podagríst, (înv.) podágric.

GUTUI s. *(BOT.; Cydonia oblonga)* (reg.) alămâioáră, (Transilv.) măr-gutúi.

GUTUIE s. *(BOT.)* (reg.) alămâioáră, (Transilv.) măr-gutúie.

GUTURAI s. *(MED.)* catar, coriză, rinită, (pop.) troáhnă, (reg.) cataról, subăríe, (Mold., Bucov. şi Transilv.) şuhărle. *(Are un ~ rebel.)*

GUTURAL adj. *(EON.)* velar. *(Consoană~.|*

GUVERN s. *(POLITICĂ)* 1. cabinet, consiliu de miniştri, (înv.) minister. *(O şedinţă de lucru a ~.)* 2. cârmuire, stăpânire. *(Ce zice ~ ?>*

GUVERNĂ vb. a cârmui, a conduce, a dirigui, a domni, a stăpâni, (înv. şi pop.) a oblădui, (înv.) a birui, a chivernisi, a duce, a ocârmui, a povăţui. *(A ~ ţara în pace.)*

GUVERNAMENTAL adj. *(POLITICĂ)* cir-muitor, conducător, oficial. *(Din cercurile ~.)*

GUVERNANT s., adj. *(POLITICĂ)* cârmu-itor, conducător. *(Forţele ~.)*

GUVERNANTĂ s. şvester, (rar) télă, (înv.) madamă, *(~ la copii.)*

GUVERNARE s. *(POLITICĂ)* 1. cârmuire, conducere, diriguire, domnie, stăpânire, (înv. şi pop.) oblăduire, (înv.) chiverniseală, chiverni. sire, ocârmuíre, purtare, purtat, stăpânle, vlă-dicíc, (fig.) círmă. *(~ ţării de către sfat.)* 2. conducere, regim. *(S-a instaurat o nouă ~* In *acel stat.)*

GUVERNATOR s. *(POLITICĂ)* cârmuitor, conducător, (turcism înv.! zabét. *(~ al unei provincii.)* Á

GUVERNĂMINT s. *(POLITICĂ)* regim.

guvidiedebáltă s. v. GLĂVOACĂ.

guvidiedevád s. v. GLĂVOACÂ.

GUVID MARE s. *(IHT.; Oobujs melanosto-mus)* strunghil.

guz s. v. GUZGAN. ŞOBOLAN.

GUZGAN s. *(ZOOL.) I. (Mus dccumuw* şobolan, (reg.) chiţcán, chiţorán, cloţán, ghe;-lán, ghiorţán, griván, guz, hârciόg, hârţ, lostún, mioárcă, miogârţán, mitorlán, miţorgán, păşói, pínţă, pâţóc, popândău, popânzác, poponeţ, poţóc, sobol, spurc, şoácăţ, şomâc, ţuşcán, zeze-rán. 2. *(Battus norvegicus)* şobolan, (reg.) cloţán, miţorgán, potcán, şoácăţ.

guzgan-de-múnte s. v. BELHITĂ. CHIŢCÁN.

H

ha interj, v. CE. CUM. POFTIM.

hábă s. v. CLACĂ. ŞEZĂTOARE.

hábără s. v. CLACĂ. ŞEZĂTOARE.

HABITAT s. *(BIOL.)* biotop.

HABOTNIC adj., s. *(BIS.)* bigot, fanatic, (pop. şi fam.) bisericós, (înv.) pravoslavnic. *(Credincios ~.)*

HABOTNICIE s. *(BIS.)* bigotism, fanatism, (livr.) fervoare, (rar) bigoteríe. *(~ unui credincios.)*

hac s. v. LEAFĂ. REMUNERAŢIE. RETRIBUŢIE. SALARIU.

háchlţă s. v. CAPRICIU. CHEF. FANDOSEALĂ. FANTEZIE. FASON. FIŢĂ. MAIMUŢĂREALĂ. MOFT. NAZ. POFTĂ. PROSTEALĂ. SCLIFOSEALĂ. TOANĂ.

hadabúrcă s. v. CARTOF.

hadímb s. v. EUNUC.

HÁGIMĂ s. *(BOT.; Allium ascalonicum)* (reg.) pur, vlăşiţă.

HAHALERĂ s. canalie, pramatie, puşlama, secătură.

haham s. v. RABIN.

HAI interj, haide !, vino !, (înv.) ni! *(~ încoace!)*

haidamac s. v. BLTĂ. CIOMAG. MĂCIUCĂ.

haidău g. v. VĂCAR.

HAIDE interj, hai !, vino !, (înv.) ni ! *(~ încoace !)*

HAIDUC s, (înv. şi pop.) pandur, (reg.) pribeag, (înv.) haramín.

HAIDUCESC adj. (pop.) ortomănésc. *(Cete ~.)*

HAIDUCI vb. (rar) a hoţi, (pop.) a viteji, a voinici. *(~ prin codri.)*

HAIDUCÍE s. (pop.) vitejie, voinicíe, (reg.) tâlhăríe.

IIAIHÚI adv. razna. *(Iese şi umblă ~.)*

HAIMANA s. derbedeu, golan, vagabond, (pop. şi fam.) teleleu, (reg.) hârbár, hirbáreţ, uliţár, (Mold.) dulandragíu, (prin Olt.) jarca-léte, (Mold.) lainic, (prin Munt.) teácăr, (Mold. şi Transilv.) uliţárnic, (Transilv. şi Ban.) van-dralău, vandrăş, vandróc, vandrocáş, (prin Transilv.) verbuncáş, (înv.) ştrengar, zampa-ragíu, (înv., în Transilv.) buduşlău, (fam.) bate-póduri. *(E un şmecher şi o ~ fără pereche.) x*

HAIMANALIC s. hoinăreală, vagabondaj, vagabondare, (rar) puşlamalíc, (reg.) puşlánie, (înv.) strengăríe. *(Ce e ~ ul ăsta zilnic?)*

hain adj. v. TRĂDĂTOR.

HAÍN adj., adv., s. 1. adj., adv. aprig, aspru, barbar, brutal, câinos, crâncen, crud, crunt, cumplit, feroce, fioros, inuman, necruţător, neiertător, neâmblânzit, neânduplecat, neândurat, neândurător, nemilos, neomenos, neuman, rău, sălbatic, sângeros, violent, (livr.) sangui-

nar, (înv. şi pop.) năsílnic, (înv. şi reg.) tare. (reg.) pogan, (Mold. şi Bucov.) avan, hapsî'n, (înv.) jestóc, neomenit, sanguínic, sălbăticós, sireáp, (fig.) dur, negru. *(Om; se poartă ~.)* 2. adj., s. afurisit, blestemat, câinos, îndrăcit, rău, ticălos, (înv. şi pop.) pustiu, (pop. şi fam.) pârdálnic, (pop.) împeliţát, jurat, (înv. şi reg.) urgisit, (reg.) pricăjit, (Transilv.) săcrét. *(~uî de Gheorghe!)* 3. adj. crud, implacabil, necruţător, neiertător, neânduplecat, neândurător, nemilos, nemilostiv, (livr.) inexorabil, (rar) neândurát, nemiluit, (înv.) nemilostivitór, nemi-lostívnic, (fig.) vitreg. *(Soartă ~ pentru cineva.)*

HAINĂ s. 1. îmbrăcăminte, strai, veşmânt, (pop. şi fam.) buleándră, ţoală, (reg.) rufă, (Transilv. şi Maram.) halúb, (depr.) hanţă. *(Ia-ţi o ~ pe line.)* 2. palton. *(Poartă o ~ de blană.)*

haini vb. v. TRĂDA. VINDE.

hainíe s. v. TRĂDARE.

hainlâc s. v. TRĂDARE.

HAITĂ s. 1. (reg.) potaie, toană. *(O ~ dfi lupi.)* 2. goană. *(~ este o metodă de vlnăloare.)*

haită s. v. CĂŢEA. COCOTĂ. CURVĂ. FEMEIE DE STRADĂ. PROSTITUATĂ. TÂRFĂ.

haizáş s. v. ACOPERĂMÂNT. ACOPERIŞ. ÎNVELIŞ. ÎNVELITOARE.

HALAL interj. 1. (peior.) bravo ! *(~ / asemenea rezultat.)* 2. ferice !, noroc ! *(~ / de voi!)*

HALAT s. capot. *(Prin casă poartă un ~.)*

halat s. v. INSTRUMENT. SCULĂ. UNEALTĂ. USTENSILĂ.

haláu s. v. ADĂPĂTOARE. CRÂSNIC. JGHEAB. TROACĂ. ULUC.

HALBĂ s. (reg.) críghel. *(A băut o ~ de bere.)*

halcátă s. v. CIOZVÂRTĂ. HALCĂ. HARTAN.

IIÁLCĂ s. ciozvârtă, hartan, (reg.) artíg, ciopátă, halcátă. *(A mlncat o ~ de miel.)*

haleală s. v. ALIMENT. HRANĂ. M ÎNCARE.

HALEBARDIER s. *(IST., MIL.)* (înv.) trabánt.

half s. v. MIJLOCAŞ.

hali vb. v. CONSUMA. MÂNCA.

halire s. v. CONSUMARE. MÂNCARE-M ÎNCÂT.

HALÍT s. *(MIN.)* sare gemă.

HALO s. *(ASTRON.)* (pop.) cearcăn, (înv.) ţărcălán. *(~ul este un meteor optic.)*

halt interj, v. AJUNGE. ATÂT. BASTA. DESTUL. GATA. ISPRĂVEŞTE. ÎNCETEAZĂ. PUNCT. SFÂRŞEŞTE. STAI. STOP. TERMINĂ.

HALTĂ s. oprire, popas, (înv.) oturác, staţie. *(în drum a făcut mai multe ~te.)*

HÁLTER s. *(ANAT.)* balansier. *(~ serveşte ca organ de echilibru pentru zbor la insectele diptere.)*

HALTERĂ s. *(SPORT)* greutate. *(A ridicat* o *~ de 100 kg.)*

halúb s. v. HAINĂ. ÎMBRĂCĂMINTE. STRAI. VEŞMÂNT.

HALUCINAŢIE s. nălucire, năzărire, vedenie, (înv.) vedere. *(A avut o ~.)*

HAM interj, (reg.) ţah !

HAMAC s. (rar) brant. *(Stă tolănit in ~.)*

HAMAL s. (rar) cărătór, (reg.) maálă, (Mold.), trégher. *(~ în gară.)* -

HAMALIC s. (reg.) maálă. *(Se ocupă cu ~.)*

HAMBAR s. 1. grânar, patul, (reg.) magazin, (Transilv.) mogtár, (prin Transilv.) susai, (înv.) jítniţă. *(~ pentru grine.)* 2. *(MAR.)* cală, (rar) stivă. *(Încărcătura nanei comerciale se depozitează In ~.)*

hamut s. v. BUCAR. CURAR. GÂTAR. VÂNAR.

HAN s. (prin Transilv.) ceárdă, (Mold. şi Transilv.) făgădău, (înv.) birt, locantă, tractir. *(A tras peste*

noapte la un ~.)

handicap s. v. DEZAVANTAJ. DIFICULTATE. GREUTATE. IMPAS. IMPEDIMENT. INCONVENIENT. NEAJUNS. NEVOIE. OBSTACOL. OPRELIŞTE. PIEDICĂ. STAVILĂ.

handicapa vb. v. DEFAVORIZA. DEZAVANTAJA.

hang s. v. ACOMPANIAMENT.

HANGER s.(înv. si reg.) sis.

HANGIOÁICĂ s.' hangiţă.'

HANGÍŢĂ s. hangioaică.

HANGIU s. (înv.) birtáş, locandiér, tractirgíu.

liantaríg s. v. FURCĂ.

hant s. v. CADAVRU. CARNE. CORP. HOIT. LES. MORTĂCIUNE. STÂRV. TRUP.

hanţă s.' v. GURĂ. HAINĂ. ÎMBRĂCĂMINTE. STRAI. VEŞMÂNT.

HAOS s. 1. babilonie, dezordine, încurcătură, zăpăceală, (înv.) vaviloníe. *(E un ~ de nedescris In hlrtiile lui.)* 2. debandadă, dezordine, dezorganizare, neorânduială, zăpăceală, (rar) neórdine, (Mold.) calamandrós, (fam.) brambureálă, harababură. *(Ce e acest ~ ?)*

HAOTIC adj. 1. confuz, difuz, echivoc, imprecis, indefinit, încâlcit, încurcat, neclar, nedefinit, nedesluşit, neânţeles, nelămurit, ne-precis, obscur, tulbure, vag, (fig.) întunecat, nebulos, neguros. *(O situaţie ~.)* 2. dezordonat. *(Mişcări ~.)*

HAP interj, haţ ! *(~ ! a pus mina pe el.)*

hap s. v. BULIN. CASETĂ. COMPRIMAT. PASTILĂ. PILULĂ. TABLETĂ.

haplea adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

hapsín adj. v. APUCĂTOR. HRĂPĂREŢ. LACOM. NESĂTUL.

hapsín adj., adv. v. APRIG. ASPRU. BARBAR. BRUTAL. CÂINOS. CRÂNCEN. CRUD.

CRUNT. CUMPLIT. FEROCE. FIOROS. HAIN. INUMAN. NECRUŢĂTOR. NEIERTĂTOR. NEÂMBLÂNZIT. NEÂNDUPLECAT. NEÂNDURAT. NEÂNDURĂTOR. NEMILOS. NEOMENOS. NEUMAN. RĂU. SĂLBATIC.. SÂNGEROS. VIOLENT.

hapúc s. v. MINGE.

HÂR s. 1. *(BIS.)* ajutor, graţie, îndurare, milă, milostivire, (înv. şi pop.) milostenie, (înv.) milcuíre, milosirdie, míiosle, milosti-vénie, milostivnicíe. *(~ divin s-a aplecat asupra lui.)* 2. *(BIS.)* dar, favoare, graţie, (înv.) măiestrie. *(Crede in ~ divin.)* 3. *(BIS.)* mulţumire, mulţumită, slavă. *(Aduce ~ divinităţii.)* 4. aplecare, aplicaţie, aptitudine, atracţie, chemare, dar, înclinare, înclinaţie, înzestrare, pornire, predilecţie, predispoziţie, preferinţă, talent, vocaţie, (livr.) propensiune, (pop.) tragere, (înv.) aplecăciime, plecare. *(Şi-a demonstrat din plin ~ pentru...)* 5. calitate, dar, însuşire. *(Are ~ de* u *provoca rinul.)*

ITARABÁ s. (Mold.) şarabánă. *(~ cu doi cai.)*

harababură s. v. DEBANDADĂ. DERANJ. DEZORDINE. DEZORGANIZARE. HAOS.

NEORÂNDUIALĂ. RĂVĂŞEALĂ. ZĂPĂCEALĂ.

harabagíe s. v. CĂRĂUŞIE. CĂRĂUŞIT. 1IARÁCI s. *(IST.)* tribut, (impr.) peşcheş.

liaraimán s. v. BALAMUC. GĂLĂGIE. HĂRMĂLAIE. HUIET. LARMĂ. SCANDAL. TĂMBĂLĂU. TĂRĂBOI. TEVATURĂ. TUMULT. VACARM. VUIET. ZARVĂ. ZGOMOT.

haramín s. v. HAIDUC.

harbuz s. v. PEPENE.

harbuzár s. v. PEPENAR.

harbuzăríe s. v. PEPENĂRIE.

hareciluí vb. v. ADJUDECA. LICITA.

HAREM s. serai. *(~ turcesc.)*

liarâng s. v. CLOPOT.

harmátă s. v. TUN.

HARNAŞAMÉNT s. (înv. şi reg.) săidăcăríe, sărsám, şelămínt, tacím. *(~ al unui cal.)*

HARNIC adj. activ, muncitor, neobosit, neostenit, silitor, sirguiicios, sirguitor, vrednic, zelos, (livr.) laborios, (rar) lucrător, spornic, strădálnic, străduitór, (reg.) abătătór, (prin vestul Transilv.) báur, (Transilv. şi Ban.) pórav, (Mold. şi Bucov.) robáci, (prin Olt. şi Ban.) sírnic, (înv.) diligent, nepregetát, nepregetătór, nevoitor, rivnáci, râvnitór, (înv. fig.) neadormit. *(Om ~.)*

harnic adj. v. BUN. CAPABIL. COMPETENT. DESTOINIC. DOTAT. EXPERIMENTAT. ÎNCERCAT. ÎNZESTRAT. PREGĂTIT. PRICEPUT. VALOROS. VERSAT. VREDNIC.

harnică s. v. POJARNIŢĂ. SUNĂTOARE.

harpagon s., adj. v. AVAR. CALIC. ZGÂR-CIT.

HARPĂ s. *(MUZ.)* (înv.) cinghíe. *(Clntă la~.)*

harşá s. v. CIOLTAR. ŞABRACĂ. VALTRAP.

HARTAN s. ciozvârtă, halcă, (reg.) artíg, ciopátă, halcátă. *(A míncat un ~ de miel.)*

HARTĂ s. *(GEOGR.)* (înv.) mapă.

HARŢĂ s. hărţuială, hărţuire, încăierare.

hartă s. v. ANIMOZITATE. ARŢAG. BĂTĂLIE. CEARTĂ. CONFLICT. DEZACORD. DEZBINARE. DIFEREND. DISCORDIE. DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPUTĂ. DIVERGENŢĂ. GÂLCEAVĂ. ÎNVRĂJBIRE. LITIGIU. LUPTĂ. NEÂNŢELEGERE. RĂZBOI. VRAJBĂ. ZÂZANIE.

HARŢI s. pi. *(BIS.)* cârneleagă, (pop.) dulcele Crăciunului, săptămâna cărnii, săptă-mâna clisei, săptămâna curată, săptămâna de praguri, săptămâna hârţeáscă, săptămâna hârţii, săptămâna împestriţată, săptămâna învârstátă, săptămâna mistreáţă, săptămâna tărcată, săptămâna virstátă.

háşină s. v. PRAZ.

háşpor s. v. HAT. HOTAR. RĂZOR.

HAT s. hotar, răzor, (reg.) căluşíre, dorjíncă, forgăşâ, háşpor, méjdă, méjdină, méşghie, slog,

(Transilv.) métă, miezuínă. *(~ între două ogoare.)*

hat s. v. PARAGINĂ. PÂRLOAGĂ. ŢE-LINĂ.

hatálm s. v. AMENDĂ. PENALITATE. PENALIZARE.

HATIR s. 1. concesie, favoare. *(Fă-mi şi mie ~ ăsta!)* 2. plac, plăcere, poftă. *(I-a făcut ~.)*

hatfr s. v. AVANTAJ. CINSTE. FAVOARE. ÎNLESNIRE. ONOARE. PRIVILEGIU. PROTECŢIE. UŞURINŢĂ.

HATMAN s. (înv.) atamán. *(~ la cazaci.)*

HAŢ interj, hap I *(~ ! a pus mina pe el.)*

HAŢEGÁNA s. art. abrudeana (art.), abru-deanca (art.), ardeleana (art.), ardeleneasca (art.), ciobănaşul (art.), lugojana (art.), some-şana (art.). *(~ este un dans popular cu mişcare moderată.)*

haubíţă s. v. MORTIER.

háucă s. v. BOU-DE-BALTĂ.

HAVÁ vb. *(MIN.)* a scobi. *(A ~ într-un zăcămtnt.)*

havadís s. v. ŞTIRE. VESTE.

havaíu adj. v. AZURIU. BLEU.

HAVÁRE s. *(MIN.)* scobire. *(~ într-un zăcămínt.)*

havră s. v. SINAGOGĂ. TEMPLU.

HAVUZ s. arteziană, fântână (arteziană, ţâşnitoare), (înv.) şadirván, fântână săltătoáre, fântână săritoare. *(~ Mioriţa din Bucureşti.)*

HAZ s. 1. umor, veselie. *(Plin de ~.)* 2. duh, spirit, umor, (fig.) piper, sare. *(Glumă plină de ~.)* 3. farmec, (fam.) chichirez. *(Tot ~ stă în...)*

haz s. v. BUCURIE. DESFĂTARE. MÂN-GÂIERE. MULŢUMIRE. PLĂCERE. SATISFACŢIE.

HAZARD s. întimplare, (fig.) loterie. *(7'otul a depins atunci de ~.)*

HAZARDA vb. 1. a se expune, a risca. *(Te rog să nu te ~.)* 2. a se aventura. *(S-a ~ în larg.)*

HAZARDAT adj. imprudent, periculos, primejdios, riscant, riscat. *(O acţiune ~.)*

HAZLÍU adj. 1. glumeţ, poznaş, vesel, (pop. şi fam.) ghiduş, hî'tru, mehenghi, mucalit, ştrengar, şugubăţ, (înv. şi reg.) şăgáci, (reg., mai ales în Mold.) şăgalnic, (reg.) poznéţ, snovós, (Mold.) chisnovát, (Olt.) potcáş, (prin Mold.) prujalnic, prujitór, (prin Olt.) snovél-nic, (prin Transilv.) şăncăléţ, şăncălós, şodo-mán, (prin Transilv. şi Olt.) şodós, (prin Transilv.) şoloméţ, (prin Bucov, şi Mold.) şotélnic, (Bucov.) şotiós, (Mold.) tămăşálnic, (prin Olt.) zgondós, (înv.) poznátec, poznít, zeflíu. *(E un om tare ~ !)* 2. amuzant, comic, nostim, vesel, (livr.) ilar, ilariant, (pop.) poznaş, (Transilv., Ban. şi Olt.) şod. *(O întimplare~.)* 3. spiritual. *(Glumă ~.)* 4. umoristic, vesel. *(Scenetă ~.)* 5. caraghios, comic. *(Ce chestie ~ !)*

HAZNA s. cloacă. *(~ a unui oraş.)*

hazna s. v. APĂ. CIŞMEA. TEZAUR. VISTIERIE.

hazná s. v. AFACERE. AVANTAJ. CHILIPIR. CÂŞTIG. FOLOS. PRICOPSEALĂ. PROFIT.

hăbădíc s. v. GĂTE.I. SURCEA. SURCICĂ. USCĂTURĂ. VREASC.

hăbăuc adj. v. AMEŢIT. BUIMAC. BUIMĂCIT. NĂUC. NĂUCIT. TÂMPIT. ZĂPĂCIT.

hăbăuc adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST- PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

hăbăuci vb. v. AMEŢI. BUIMĂCI. ÎNDOBITOCI. NĂUCI. PROSTI. TÂMPI. ZĂPĂCI.

hăcăí vb v. MĂCĂL

hăcuí vb. v. CIOPÂRŢI. MĂRUNŢI. SFÂR-TECA. SFÂŞIA. TOCA.

hăcuírc s. v. CIOPÂRŢIRE. SFÂRTECARE. SFÂSIERE.

HÂDĂRĂG s. *(TEHN.)* titirez, (reg.) bă-tăiúş, băteálă, ciócot, mină, pârpăriţă, terte-leác, (prin Bucov.) scuturătór. *(~ la coşul morii.)*

hădărău s. v. JUG. JUJEU.

HĂI interj, măil, (pop. şi fam.) băl, (pop.) brel *(~ ! tu de colo I)*

hăimăBi vb. v. HOINĂRI. VAGABONDA.

HĂINIŞOÁRĂ s. hainită, hăinuţă, (Mold. şi Bucov.) străíţă.

HĂINÍŢĂ s. hăinişoară, hăinuţă, (Mold. şi Bucov.) străíţă.

HĂINUŢĂ s. hăinişoară, hainită, (Mold. şi Bucov.) străíţă.

hăitár s. v. BĂTĂIAŞ. GONACI. GONAŞ. HĂITAŞ. MÂNĂTOR.

HĂITÁŞ s. bătăiaş, gonaci, gonaş, mânător, (reg.) ciocănáş, hăitár, (prin Mold.) botáş. *(~ la o vtnătoare.)*

HĂITUÍ vb. 1. a goni, a scorni, a stârni, (pop.) a zgorni. *(A ~ vinatul din birlog.)* 2. a fugări, a urmări, (rar) a prigoni, (înv. şi reg.) a pripi, (prin Transilv.) a păfuga, a poteri. *(L-a ~ pe duşman pină la riu.)*

HĂITUIALA s. 1. bătaie, goană, gonire, hăituire, scornire, stirnire, (pop.) zgorníre. *(~ vinatului din btrlog.)* 2. fugărire, hăituire, urmărire. *(~ cuiva pentru a-l prinde.)*

HĂITUÍRE s. 1. bătaie, goană, gonire, hăituiala, scornire, stirnire, (pop.) zgorníre. *(~ vínatului din btrlog.)* 2. fugărire, hăituiala, urmărire. *(~ cuiva pentru a-l prinde.)*

hălăciúgă s. v. CIUF. CRÂNG. DESIŞ. HĂŢIŞ. STUFĂRIŞ. TUFĂRIŞ. TUFIŞ.

hălădui vb. v. DOMICILIA. FI. IZBUTI. LOCUI. REUŞI. SALVA. SCĂPA. STA. ŞEDEA. TRĂI. VIEŢUI.

hălăláie s. v. BALAMUC. GĂLĂGIE. HĂRMĂLAIE. HUIET. LARMĂ. SCANDAL. TĂMBĂLĂU. TĂRĂBOI. TEVATURĂ. TUMULT. VACARM. VUIET. ZARVĂ. ZGOMOT.

hăiălăí vb. v. LĂRMUI.

HĂMĂÍ vb. a lătra, (pop.) a bâte, (reg.) a blehăi, (prin Ban.) a puidăi, (Mold.) a zăpăi. *(*Câ*inii ~.*)

HĂMĂIÁLĂ s. hămăire, hămăit, hămăitură, Jătrare, lătrat, lătrătură, (Mold.) zăpăít, ză-păitúră. *(~ de clini.)*

HĂMĂÍRE s. hămăială, hămăit, hămăitură, lătrare, lătrat, lătrătură, (Mold.) zăpăít, zăpăitúră. *(~ de*

clini.)

HĂMĂÍT s. hămăială, hămăire, hămăitură, lătrare, lătrat, lătrătură, (Mold.) zăpăít, zăpăitúră. *(~ de clini.)*

HĂMĂITURĂ s. hămăială, hămăire, hămăit, lătrare, lătrat, lătrătură, (Mold.) zăpăít, zăpăitúră. *(~ declini.)*

HĂMESEALĂ s. lihneală. *(~ unui om.)*

HĂMESÍT adj. lihnit, (înv. şi reg.) pociltít, (reg.) leşiát, leşuít, (Mold.) ştiulghít, (fig.) leşinat. *(Om ~ de foame.)*

hăráná s. v. SECARĂ.

hărăgícă s. v. INDRUSAIM. SÂNGELE-VO IN ICULUI.

hărăţí vb. v. ASMUŢI. AŢÂŢA. HĂRŢUI. ÎNTĂRÂTA. PROVOCA. STÂRNI.

hărau s. v. ERETE. ULIU.

hărăxí vb. v. SCARIFICA.

HĂRĂZÍ vb. 1. a da, a destina, a hotărî, a meni, a orândui, a predestina, a rândui, a sorti, a ursi, (rar) a predetermina, a preursi, (pop.) a noroci, a scrie, a soroci, (înv.) a tocmi, (fig.) a rezerva. *(Ce ne-a ~ soarta?)* 2. a destina, a face, a meni, a predestina, a sorti, a ursi. *(Sini ~ să fie fericiţi.)* '3. a destina, a meni, a supune. *(Pădurea aceasta este~ tăierii.)* 4. a (se) consacra, a (se) dărui, a (se) dedica, a (se) destina, a (se) devota, a (se) închina, (rar) a (se) aplica, (înv.) a (se) deda, a (se) meni, a (se) pridădi, a (se) şerbi, (grecism înv.) a (se) afierosi. *(Şi-a ~ întreaga viaţă binelui obştesc.)*

hărăzire s. v. DAR. DONAŢIE.

hărhăláie s. v. BALAMUC. GĂLĂGIE. HĂRMĂLAIE. HUIET. LARMĂ. SCANDAL. TĂMBĂLĂU. TĂRĂBOI. TEVATURĂ. TUMULT. VACARM. VUIET. ZARVĂ. ZGOMOT.

HĂRMĂLAIE s. balamuc, gălăgie, huiet, larmă, scandal, tămbălău, tărăboi, tevatură, tumult, vacarm, vuiet, zarvă, zgomot, (rar) îármăt, (astăzi rar) strigare, (pop. şi fam.) -chilomán, (înv. şi reg.) toi, (reg.) haraimán, hăláláie, hărhăláie, tóiet, toloboátă, tololói,

(Mold., Bucov. şi Transilv.) hólcă, (Transilv.) lólotă, (înv.) calabalfc, dandana, dănănáie, dăndănáie, gâleeávă, (fig.) ţigăníe, (arg.) nă-sulíe. *(Era acolo o ~ de nedescris.)*

HĂRNICÂE s. râvnă, silinţă, sârguinţă, strădanie, străduinţă, vrednicie, zel, (pop.) sârg, (înv.) activitate, diligentă. *(E de admirat ~ lui.)*

hărnicie s. v. CAPACITATE. COMPETENŢĂ. DESTOINICIE. PREGĂTIRE. PRICEPERE. SERIOZITATE. VALOARE. VREDNICIE.

hărşní vb. v. FURA. LUA. SUSTRAGE.

HĂRTĂNÍ vb. a (se) ferfeniţi, a (se) rupe, a (se) sfâşia, a (se) zdrenţui, (fam.) a (se) vărzui. *(Nu mai ~ caietul I)*

HĂRTĂNÍT adj. ferfeniţit, rupt, sfâşiat, zdrenţăros, zdrenţuit, (pop. şi fam.) ferfeniţós. *(O carte ~; o haină ~.)*

HĂRŢUÍ vb. 1. a se încaieră. 2. a asmuţi, a aţâţa, a întărită, a provoca, a stârni, (pop.) a sumuţa, a zădărî, (Mold. şi Bucov.) a hărăţi. *(A ~ clinii.)*

HĂRŢUIÁLĂ s. harţă, hărţuire, încăierare.

HĂRŢUÍRE s. harţă, hărţuială, încăierare.

hăt adv. v. FOARTE. TARE. TOCMAI.

hătí vb. v. ARUNCA. AZVÂRL1. BARA. STĂVILI. ZĂGĂZUI.

HĂŢ s. frâu. *(Strlnge ~ şi opreşte calul.)*

hăţ s. v. LAŢ. ŞTREANG.

hăţí vb. v. SMUCI. ZGÂLŢÂI.

HĂŢIŞ s. *(BOT.)* 1. crâng, desiş, stufăriş, tufăriş, tufiş, (rar) stuf, tufăríe, (pop.) bungét, desime, (reg.) hălăciúgă, huceág, huci. *(Iepurele s-a ascuns tnlr-un ~.)* 2. sihlă, (reg.) târşár, (prin Mold. şi Bucov.) sihléte. *(~ tntr-o pădure mal bălrtnă.)*

hăţuí vb. v. ÎNFRÂNA. REŢINE. STRUNI.

hău s. v. ABIS. ADÂNC. PRĂPASTIE.

HĂUÍ vb. a aui, a hăuli, a hui, a răsuna, a vui, (fig.) a clocoti. *(Valea ~ de glasuri.)*

hăuit s. v. ECOU. RĂSUNET.

HĂULÍ vb. 1. a chioti, a chiui, a striga, a ţipa, (pop.) a iui, (reg.) a huhura, (prin Olt. şi Ban.) a hureza, (Transilv.) a ui. *(~ de mama focului ta horă.)* 2. a aui, a hăui, a hui, a răsuna, a vui, (fig.) a clocoti. *(Valea ~ de glasuri.)*

HĂULÍRE s. chiot, chiu, chiuit, chiuitură, hăulit, hăulitură, strigăt, ţipăt, (pop.) iuít, (reg.) hihăít, híhot. *(O ~ la horă.)*

HĂULÍT s. chiot, chiu, chiuit, chiuitură, hăulire, hăulitură, strigăt, ţipăt, (pop.) iuít, (reg.) hihăít, híhot. *(A tras un ~.)*

HĂULITURĂ s. chiot, chiu, chiuit, chiuitură, hăulire, hăulit, strigăt, ţipăt, (pop.) iuít, (reg.) hihăít, híhot. *(A tras o ~.)*

héba adv. v. DEGEABA. INUTIL. ZADARNIC.

HEBDOMADAR s., adj. săptămânal. *(Un ~ de prestigiu.)*

hecatombă s. v. MASACRU. MĂCEL.

hecelá vb. v. DĂRĂCI. PIEPTĂNA. SCĂR-MĂNA.

hécelă s. v. DARAC. DĂRĂCITOR. SCĂR-MĂNĂTOARE.

HECTOGRAF s. *(TIPOGR.)* şapirograf.

HEGEMON adj., s. *(POLITICĂ)* conducător. *(Forţă ~.)*

HEGEMONIE s. *(POLITICĂ)* autoritate, dominare, dominaţie, putere, stăpânire, suprema-ţie,(înv.) putemicie, stăpâníe, tărie, ţiitúră, (latinism înv.)potestáte. *(Şi-a întins ~ asupra...)*

hei s. v. ACARET. DEPENDINŢA.

bélbet adv. v. DA. DESIGUR. FIREŞTE.

HELEŞTÉU s. iaz, (reg.) rímnic, (înv.) pescuínă. *(A pescuit In ~.)*

helge s. v. CACOM. HERMELINĂ. HERMINĂ.

HELIANTÍNĂ s. *(CHIM.)* metil oranj.

HEL IO GRAVURĂ s. *(TIPOGR.)* fotogra-vură.

HELIOTROPÍNĂ s. *(FARM.)* piperonal.

HELIOTROPISM s. *(BIOL.)* fototropism. *(~ unor organe vegetative.)*

HEMATIE s. *(ANAT.)* eritrocit, globulă roşie.

HEMATÓZĂ s. *(FIZIOL.)* oxigenare, (înv.) oxidáţie. *(~ síngelui.)*

HEMERALOPÍE s. *(MED.)* cecitate nocturnă, (pop.) orbul găinilor.

HEMIMETÁBOLĂ s. *(ZOOL.)* heterometa-bolă.

HEMIPLEGIE DUBLĂ s. *(MED.)* diplegie.

HEMIPTÉR s. *(ZOOL.)* heteropter.

HEMOPTIZIE s. *(MED.)* (pop.) scuipare de sfnge.

HEMORAGÍE s. *(MED.)* 1. (înv.) sângeră-túră. 2. *hemoragie nazală* = epistaxis.

HEMOROIZI s. pi. *(MED.)* (pop.) trânji (pl.), (prin Ban.) şui.

HEPATITĂ s. *(MED.)* gălbinare, icter, (pop.) gălbeneálă.

herb s. v. ARMOARII. BLAZON. EMBLEMĂ. STEMĂ.

HÉRCULE s. *(ASTRON.)* (pop.) omul (art.). *(~ este* o *constelaţie din emisfera boreală.)*

hereluí vb. v. CASTRA. JUGĂNI. SCOPI. STERILIZA.

hereluíre s. v. CASTRARE. JUGĂNIRE. JUGĂNIT. SCOPIRE. SCOPIT. STERILIZARE.

hereluít adj. v. CASTRAT. JUGĂNIT. SCOPIT. STERILIZAT.

HERGHELIE s. (prin Ban.) arghélă, (Munt., Mold. şi Dobr.) prióćă, (Olt., Ban., Transilv. si Maram.) stávă. *(O ~ de cai de rasă.)*

HERGHELEGIU s. (prin Ban.) arghelár, (Olt., Ban., Transilv. şi Maram.) stăvar. *(~ păzeşte si îngrijeşte o herghelie.)*

hericícă s. v. SCÂRŢÂITOARE. TROSCO-TEL. Á

HERIIE s. gloabă, zavescă. *(~ era taxa plătită pentru împiedicarea redeschiderii unui proces.)*

HERMAFRODIT adj., s. *(BIOL.)* 1. adj. bisexual, bixesuat. *(Organism ~.)* 2. s. (pop.) fătălău.

HERMAFRODITISM s. *(BIOL.)* bisexua-litate.

HERMELINĂ s. *(ZOOL.; Mustela erminea)* cacom, hermină, (Mold. şi Bucov.) helge. *(Blană de ~.)*

HERMENEUTICĂ s. ştiinţa exegezei.

HERMÍNĂ s. *(ZOOL.; Mustela erminea)* cacom, hermelină, (Mold. şi Bucov.) helge. *(Blană de ~.)*

HERNÍE s. *(MED.)* (pop.) boşíre, boşoro-geálă, hâitúră, ruptură, surpătúră, vătămare, vătămătúră, (înv. şi reg.) surpare, (reg.) schi-lăvíe, (Olt.) stricăciune, (înv.) chilă.

HÉRPES s. *(MED.)* (pop.) spuzeálă, (reg.) zăbală.

HERTZ s. *(FIZ.)* ciclu pe secundă.

hérţog s. v. DUCE.

hetairă s. v. CURTEZANĂ.

HETEROCLIT adj. compozit. *(Un ansamblu ~.)*

I1ETEROCROMOZÓM s. *(BIOL.)* alozom, heterozom, cromozom sexual.

HETEROGAMÍE s. *(BIOL.)* anizogamie.

HETEROMETÁBOLĂ s. *(ZOOL.)* hemi-metabolă.

HETEROPTER s. *(ZOOL.)* hemipter.

HETEROZÍDĂ s. *(BIOL.)* glicozidă.

HETEROZOM s. *(BIOL.)* alozom, hetero-cromozom, cromozom sexual.

HEXACLORCICLOIIEXÁN s. *(CHIM.)* analcid.

HEXAHIDROXIANTIMONIÁTs. *(CHIM.)* antimoniat.

HEXAMETILENTETRAMÍNĂ s. *(FARM.)* urotropină.

HEXAPÓD s. *(ENTOM.)* gânganie, gâză, insectă, (pop.) goangă, muscă, (reg.) borză, (Transilv.) pépe.

HI interj, di!, (reg.) ţu ! *(~ !, Bălanei)*

HIALOPLÁSMĂ s. *(ANAT.)* ectoplasmă.

hibă s. v. CUSUR. DEFECT. DEFICIENŢĂ. IMPERFECŢIUNE. INSUFICIENŢĂ. LACUNĂ. LIPSĂ. METEAHNĂ. NEAJUNS. PĂCAT. SCĂDERE. SLĂBICIUNE. VICIU.

HIBRÍD adj., s. *(BIOL.)* 1. adj. (pop.) corcit. *(Rasă de animale ~.)* 2. s. (pop.) corcitură. *(În urma încrucişării a două animale de rase deosebite a ieşit un ~.)*

HIBRIDARE s. *(BIOL.)* hibridizare. *(Proces de ~.)*

HIBRIDIZARE s. *(BIOL.)* hibridare. *(Proces de ~.)*

Mei adv. v. DEFEL. DELOC. NICICUM. NICIDECUM.

hiclenie s. v. FELONIE.

HIDOS adj. 1. diform, hâd, monstruos, pocit, respingător, schimonosit, slut, strâmb, urât, (pop. şi fam.) bocciu, scălímb, scălâm-băiát, (reg.) pî'cleş, (Mold.) balcî'z, (Mold. şi Transilv.) pogan, (înv.) grozav, (fam.) şui. *(O fiinţă ~.)* 2. dezgustător, disgraţios, greţos, oribil, respingător, scârbos, (livr.) imund, (reg.) mî'rşav, (fam. fig.) borî't. *(~ la înfăţişare.)*

HIDRARGILÍT s. *(MIN.)* gibsit.

HIDRARGÍR s. *(CHIM.)* mercur, (pop.) argint-víu.

hidrát s. v. HIDROXID.

HIDRAT DE CARBON s. *(BIOL.)* glucid, zahăr.

hidroaeroplán s. v. HIDROAVION.

HIDROAVIÓN s. *(AV.)* (ieşit din uz) hidroaeroplán.

HIDROCARBURĂ s. *(CHIM.)* *hidrocarbură acelilenică* = acetilenă, alchină; *hidrocarbură cicloparafinică* = ciclan, cicloalcan, ci-cloparafină, naftenă; *hidrocarbură olefinică* = alchenă, olefină; *hidrocarbură parafinică* = alean, parafină.

HIDROCENTRALĂ s. centrală hidroelectrică.

HIDROFÍLĂ s., adj. hidrogamă. *(Plantă ~.)*

HIDROFÓB adj. hidrofug. *(Substanţă ~J*

HIDROFUG adj. hidrofob. *(Material ~.)*

HIDROGAMĂ s., adj. hidrofilă. *(Plantă ~J*

HIDROGEN s. *(CHIM.)* *hidrogen arseniat* = arsină; *hidrogen fosforat* = fosfină; *hidrogen greu* – deuteriu; *hidrogen sulfurat* = acid sulf-hidric, (înv.) hidrogen pucioşít.

hidrogen pucioşít s. v. ACID SULFHIDRIC. HIDROGEN SULFURAT.

HIDROLACOLÍT s. *(GEOGR.)* pingo. *(~ se formează In zonele subpolare.)*

HIDROMÉL s. mied, (reg.) múrsă, must, (turcism înv.) balbás. *(Bea ~.)*

HIDRÓNIU s. *(CHIM.)* oxoniu.

HIDRÓPIC s., adj. *(MED.)* (pop.) dropicós, (înv.) hidropicós. *(Persoană ~.)*

hidropicós s., adj. v. HIDRÓPIC.

HIDROPIZÍE s. *(MED.)* ciroză hidrică, (pop.) ápă, boală-de-ápă, drópică.

HIDROSTATICĂ, s. *(MEC.)* statica lichidelor.

HIDROSULFÍT s. *(CHIM.)* ditionit.

HIDROXIACÍD s. *(CHIM.)* oxiacid.

HIDROXÍD s. *(CHIM.)* 1. (impr.) hidrát. 2. *hidroxid de calciu* = var stins; *hidroxid de potasiu* = potasă caustică; *hidroxid de sodiu* = sodă caustică, (reg.) natrón.

HIDROXÂL s. *(CHIM.)* oxidril.

HIDRURĂ DE BÓR s. *(CHIM.)* boran.

hieratic adj. v. IMOBIL. ÎNŢEPENIT. RIGID. STATIC.

hieroglific adj. v. ILIZIBIL. INDESCIFRABIL. NECITEŢ. NEDESCIFRABIL. NELIZIBIL.

highidíş s. v. LĂUTAR. SCRIPCAR. VIOLONIST. VIORIST.

HIGROMÉTRU s. *(MET.)* umidometru.

hihăí vb. v. CHICOTI.

hihăít s. v. CHIOT. CHIU. CHIUIT. CHIUI-TURĂ. HĂULIRE. HĂULIT. HĂULITURĂ. STRIGĂT. ŢIPĂT.

híhot s. v. CHIOT. CHIU. CHIUIT. CHIUI-TURĂ. HĂULIRE. HĂULIT. HĂULITURĂ. STRIGĂT. ŢIPĂT.

hlhotí vb. v. CHICOTI.

himánic s. v. PEPENE.

HIMERĂ s. fantezie, iluzie, închipuire, utopie, (livr.) irealitate. *(Proiectul lui e o ~.)*

himeră s. v. AMĂGIRE. ILUZIE.

himeric adj. v. FANTASTIC. FANTEZIST. ILUZORIU. IMAGINAR. IREAL. IREALIZABIL. ÎNCHIPUIT. NEREAL. NEREALI-2ABIL. UTOPIC. UTOPIST.

himúnic s. v. PEPENE.

HINAYÁNA s. *(BIS.)* theravada.

hindíchi s. v. ŞANŢ.

hindus s., adj. v. INDIAN.

HINGHER s. (Transilv.) hoher, (prin Ban. si Transilv.) şíntăr.

hingher s. v. CĂLĂU. GÂDE.

hlntá vb. v. LEGĂNA.

hintéu s. v. CALEAŞCA.

HIPERACIDITÁTE s. *(MED.)* hiperclor-hidrie.

HIPERBÁTĂ s. *(TOPICĂ)* inversiune.

hiperbolic adj. v. EXAGERAT. EXCESIV.

HIPERCLORHIDRÍE s. *(MED.)* hiper-aciditate.

HIPEROREXÂE s. *(MED.)* bulimie.

HIPERTENSIUNE s. *(MED.)* hipertonie, tensiune.

HIPERTIROIDÍE s. *(MED.)* hipertiroidism.

HIPERTIROIDÍSM s. *(MED.)* hipertiroidie.

HIPERTONÍE s. *(MED.)* hipertensiune, tensiune.

HIPERTRICÓZĂ s. *(MED.)*hirsutism.

HIPÍSM s. *(SPORT)* călărie. *(O cursă de ~.)*

HIPNOTIC s., adj. *(FARM.)* hipnotizant, narcotic, somnifer, soporific, (livr.) sopori-fér, (rar) adormitor, (înv.) soporatív. *(Bar-bituricele slnt ~.)*

hipnotiza vb. v. ATRAGE. CAPTIVA. CUCERI. DELECTA. DESFĂTA. FASCINA. FERMECA. ÎNCÂNTA. RĂPI. SEDUCE. SUBJUGA. VRĂJI.

hipnotizant adj. v. CAPTIVANT. CUCERITOR. DESFĂTĂTOR. FASCINANT. FERMECĂTOR. ÎNCÂNTĂTOR. RĂPITOR. SEDUCĂTOR.

HIPNOTIZANT s., adj. *(FARM.)* hipnotic, narcotic, somnifer, soporific, (livr.) soporifér, (rar) adormitor, (înv.) soporatív. *(Barbitu-ricele sint ~.)*

HIPNOT1ZÁRE s. hipnoză.

HIPNOTIZATOR s. hipnotizor.

HIPNOTIZÓR s. hipnotizator.

HIPNOZĂ s. hipnotizare.

HIPOACIDITÁTE s. *(MED.)* hipoclorhi-drie.

HIPOAZOTIDĂ s. *(CHIM.)* bioxid de azot.

hipocamp s. v. CAL-DE-MARE. CĂLUŢ-DE-MARE.

hipocentáur s. v. CENTAUR.

HIPOCÉNTRU s. *(GEOL.)* focar seismic.

HIPOCLORHIDRÂE s. *(MED.)* hipoacidi-tate.

HIPOCORISTIC adj. *(LINGV.)* alintător, dezmierdător. *(Formaţie lexicală ~.)*

HIPODERMIC adj. subcutanat, subcutaneu, (rar) subcután. *(Injecţie ~.)*

HIPODROM s. (livr.) turf. *(Alergări de trap pe ~.)*

HIPOFÍZÁ s. *(ANAT.)* adenohipofiză.

HIPOTENSIÚNE s. *(MED.)* hipotonie.

HIPOTIROIDÍE s. *(MED.)*hipotiroidism.

HIPOTIROIDÍSM s. *(MED.)* hipotiroidie.

HIPOTONIE s. *(MED.)* hipotensiune.

hir s. v. INFORMAŢIE. ŞTIRE. VESTE.

HIRACOTÉRIU s. *(GEOL.)*eohippus. *(Genul fosil de animale numit ~.)*

híreş adj. v. ARĂTOS. CELEBRU. CHIPEŞ. FAIMOS. FRUMOS. ILUSTRU. MARE. RENUMIT. REPUTAT. VESTIT. hiritiseálă s. v. FELICITARE. hlritisí vb. v. FELICITA. hiritisíre s. v. FELICITARE. HIROTONI vb. *(BIS.)* a (se) hirotonisi, a (se) popi, a (se) preoţi, (pop.) a (se) sfinţi. HIROTONIE s. *(BIS.)* hirotonire, hiroto-nisire, (pop.) sfinţire, (înv.) sfinţitúră. *(~ unui preot.)* -*' HIROTONIRE s. *(BIS.)* hirotonie, hiroto-nisire, (pop.) sfinţire, (înv.) sfinţitúră. *(~ unui diacon.)*

HIROTONISI vb. *(BIS.)* a (se) hirotoni, a (se) popi, a (se) preoţi, (pop.) a (se) sfinţi. *(A ~ un cleric.)*

HIROTONISÍRE s. *(BIS.)* hirotonie, hirotonire, (pop.) sfinţire, (înv.) sfinţitúră. *(~ unui preot.)*

HIROTONISIT adj. *(BIS.)* hirotonit, (pop.) sfinţit. *(Preot ~J*

HIROTONIT adj. *(BIS.)* hirotonisit, (pop.) sfinţit. *(Diacon ~.)*

hirsut adj. v. CIUFULIT. DERANJAT. INSOCIABIL. MOROCĂNOS. MUT. NECOMUNICATIV. NEÂNGRIJIT. NEPRIETENOS. NESOCIABIL. POSAC. POSOMORÂT. TACITURN. TĂCUT. URÂCIOS. URSUZ. VÂLVOI. ZBÂRLIT. HIRSUTÍSM s. *(MED.)* hipertricoză. hispanic adj. v. SPANIOL. hâcií vb. v. ICNI.

HÂD adj. diform, hidos, monstruos, pocit, respingător, schimonosit, slut, strâmb, urât, (pop. şi fam.) bocciu, scălî'mb, scălâmbăiát, (reg.) pícleş, (Mold.) balcíz, (Mold. şi Transilv.) pogan, (înv.) grozav, (fam.) sui. *(Un om ~.)* hidáche s. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

HÂDOŞÉNIE s. 1. diformitate, poceală, sluţenie, urâciune, urâţenie, (rar) sluţíe, (pop.) hâzénie, (înv.)

grozăvie. *(~ unui om.)* 2. (concr.) monstru, monstruozitate, pocitanie, pocitură, schimonositură, sluţenie, sluţitură, urâciune, urâţenie, (pop.) hâzénie, pótcă, strop-şitúră, (reg.) znaménie, (Ban.) năhoádă. *(Ce e ~ asta?)*

Mi vb. v. APLECA. DĂRĂPĂNA. DĂRÂMA. ÎNCLINA. LĂSA. NĂRUI, PLECA. POVÂR-NI. PRĂBUŞI. PRĂVĂLI. RISIPI. STRÂM-BA. SURPA.

hiít adj. v, APLECAT. DĂRĂPĂNAT. DĂRÂMAT. ÎNCLINAT. LĂSAT. NĂRUIT. PLECAT. POVÂRNIT. PRĂBUŞIT. PRĂVĂLIT. RISIPIT. STRÂMB. SURPAT. hâitúră s. v. HERNIE.

hflbe s. pi. v. LĂTURI. SPĂLĂTURĂ. ZOAIE. hânţău s. v. COBILĂ. HÂR interj, mâr 1

hîră s. v. ANIMOZITATE. CEARTĂ. CONFLICT. DEZACORD. DEZBINARE. DIFE-

REND. DISCORDIE. DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPUTĂ. DIVERGENŢĂ. GÂLCEA-VĂ. ÎNVRĂJBIRE. LITIGIU. MÂRÂIALĂ. MÂRÂIT. MÂRÂITURĂ. NEÂNŢELEGERE. PĂDUCHE. VRAJBĂ. ZÂZANIE.

hâráu s. v. ERETE. ULIU.

HÂRB s. ciob, spărtură, ţandăra, (reg.) breanc, (Ban.) tioc. *(~ dintr-o oală de lut.)*

Mrb s. v. BABALÂC. BACCEA. CĂZĂTURĂ. HODOROG. RAMOLIT. VAS.

hírbár s. v. DERBEDEU. GOLAN. HAIMANA. VAGABOND.

hârbáret s. v. DERBEDEU. GOLAN. HAIMANA. VAGABOND.

hírbuí vb. v. DEGRADA. DETERIORA. ÎNVECHI. STRICA. UZA.

hirbuítadj. v. DEGRADAT. DETERIORAT. ÎNVECHIT. STRICAT. UZAT.

HIRCĂ s. *(ANAT.)* căpăţână, craniu, scăfir-lie, tigvă, ţeastă, cutie craniană, (pop. şi fam.) dévlă, (înv. şi reg.) scafă, (înv.) glávă, glăvă-ţínă. *(~ unui mort deshumat.)*

hircă s. v. BABORN1ŢĂ. COTOROANŢĂ. HOASCĂ. ZGRIPŢUROAICĂ.

HÂRCIÓG s. *(ZOOL.; Cricelus cricetus)* grivan, (reg.) ciuréci, mişun.

hârcióg s. v. GUZGAN. ŞOBOLAN.

HÂRCÂÍ vb. a hârâi, a horeai. *(Nu mai ~ otita!)*

HÂRCÂIÁLĂ s. hârcâit, hârâială, horcăială.

HÂRCÎIT s. hârcâială, hârâială, horcăială.

HÂRDĂIÁŞ s. ciubăraş. *(Un ~ cu lapte.)*

HÂRDAU s. ciubăr, (Transilv.) pârlău, (Transilv. şi Ban.) şaf, (prin Transilv.) şiroádă, (Ban., Transilv. şi Olt.) şoféi, (Transiv.) şofél. *(Un ~ plin eu apă.)*

hârdău s. v. AREST. ÎNCHISOARE. OCNĂ. PENITENCIAR. PUŞCĂRIE. TEMNIŢĂ. hJrgí vb. v. RÍNJI. HÂRÂI vb. a hârcâi, a horeai. HÂRÂIALĂ s. hârcâială, hârcâit, horcăială. HÂRÍÍT adj. hârâitor, răguşit, (reg.) siteáv, (fig.) dogit, hodorogit, spart. *(Cu glas ~.)* HÂRÂITOÁRE s. scârţâitoare. *(~ pentru speriat păsările.)*

HÂRÂITOR adj. hârâit, răguşit, (reg.) siteáv, (fig.) dogit, hodorogit, spart. *(Cu glas ~.)* HÂRJOÁNĂ s. hârjoneală, zbenguială, (reg.) zbânţ. *(Lăsaţi ~ I)*

HÂRJONEĂLĂ s. hârjoană, zbenguială, (reg.) zbânţ. *(Încetaţi cu ~ I)*

HÂRJONl vb. a se zbengui. HÂRLÉŢ s. cazma, (reg.) sapă, (prin Ban.) arşóv, (prin Transilv.) aşău, (prin Olt.) săpătoare. *(Sapă pămlntul cu ~.)*

hirsí vb. v. ACLIMATIZA. ACOMODA. ADAPTA. DEDA. DEPRINDE. FAMILIARIZA. ÎNVĂŢA. OBIŞNUI. SCUMPI. ZGÂRCI. hârsít s., adj. v. AVAR. CALIC. ZGÂRCIT. hârşic s. v. PIELCICĂ. HÂRŞÍI vb. (reg.) a scârjâi. *(Prundişul aleii ~ sub picioare.)*

hârşií vb. v. CRESTA. SCRIJELI. ZGÂRIA. HÂRŞÂIÁLĂ s. hârşâire, hârşâit, hârşâitură, (prin Munt.) scârjâiálă, scârjâít, scârjâitúră. *(~ pietrişului aleii sub picioare.)*

HÂRŞÂÍRE s. hârşâială, hârşâit, hârşâitură, (prin Munt.) scârjâiálă, scârjâít, scârjâitúră. *(~ pietrişului aleii sub picioare.)*

HÂRŞÂÍT s. hârşâială, hârşâire, hârşâitură, (prin Munt.) scârjâiálă, scârjâít, scârjâitúră. *(~ pietrişului aleii sub picioare.)*

HÂRŞÂITURĂ s. hârşâială, hârşâire, hârşâit, (prin Munt.) scârjâiálă, scârjâít, scârjâiiúră. *(~ pietrişului aleii sub picioare.)*

hârştioágă s. v. BABANĂ.

HÂRTÍE s. 1. (Ban., Transilv., Maram. şi Bucov.) papír. *(O coală de ~.)* 2. *hârtie p-ir-gaminată* = pergament. *(Ambalează mezelul in ~.)* 3. *hlrtie-carbon* = carbon, indigo, plom-bagină. *(~ pentru scoatere de copii.)* 4. *(FIN.)* bancnotă, bilet de bancă, hârtic-monedă, (prin Transilv. şi Maram.) băncuţă, (înv.) asignat, asignáţie, bancă, bumáşcă. *(O ~ de o sută.)* 5. *(FIN.) hirtie-monedă* – bancnotă, hârtie, bilet de bancă, (prin Transilv. şi Maram.) băncuţă, (înv.) asignat, asignáţie, bancă, bumáşcă. *(O ~ de o sulă.)* 6. *(FIN.) hârtie de valoare* = efect. 7. act, document, dovadă, izvor, înscris, piesă, (înv. şi pop.) scris, (înv. şi reg.) scrisoare, (înv.) carte, izvód, încredinţare, răvaş, sinet, teşchercá, úric, zápis. *(Numeroase ~ ii atestă acest fapt istoric.)* 8. act, document, legitimaţie. *(Rog prezentaţi ~iile!)*

HÂRTIOÁRĂ s. hârtiuţă.

HÂRT1UŢĂ s. hârtioară.

HÂRTOÁPE s. pi. hopuri (pl.), (Mold.) rătăcáne (pl.), (Olt., Ban. şi Munt.) şomâr-doále (pl.). *(Un drum plin de ~.)*

hârţ s. v. GUZGAN. ŞOBOLAN.

HÂRŢOÁGĂ s. terfelog.

hâtcâí vb. v. HUIDUI.

bâtru adj. v. AGER. DEŞTEPT. DIBACI. GLUMEŢ. HAZLIU. INTELIGENT. ISCUSIT. ISTEŢ. ÎNDEMÂNATIC. POZNAŞ. PRICEPUT. ŞIRET. ŞMECHER. VESEL. VICLEAN.

HÂŢÂÍ vb. a clătina, a hâţâna, a hodorogi, a hurduca, a hurducai, a hurui, a scutura, a zdroncăni, a zdruncina, a zgâlţâi, a zgudui, (reg.) a bălăbăni, (Mold.) a drâgâi, (Ban.) a zducni. *(Căruţa l-a ~ bine.)*

HÂŢÂNÁ vb. a clătina, a hâţâi, a hodorogi, a hurduca, a hurducai, a hurui, a scutura, a zdroncăni, a zdruncina, a zgâlţâi, a zgudui, (reg.) a bălăbăni, (Mold.) a drâgâi, (Ban.) a zducni. *(Căruţa l-a ~ bine.)*

hâţâná vb. v. BALANSA. CLĂTINA. LEGĂNA. OSCILA. PENDULA.

HÂŢÂNÁRE s. «cuturare, zgâlţâire, zguduire.

hâzénie s. v. DIFORMITATE. HIDOŞENIE. MONSTRU. MONSTRUOZITATE. POCEALĂ. POCITANIE. POCITURĂ. SCHIMONOSI-TURĂ. SLUŢENIE. SLUŢITURĂ. URÎ-CIUNE. URÂŢENIE.

Wzí vb. т. DEFORMA. DESFIGURA. POCI. SCHIMONOSI. SLUŢI. STRÂMBA. URÂŢI.

HLAMÂDĂ s. mantie, (rar) purpură, (înv.) plăşeă.

hlei s. v. ARGILĂ. CLISĂ. HUMĂ. LUT. PĂMÂNT

hleiós adj. v. ARGILOS. CLEiOS. CLISOS. LUTOS.

hlibán s. v. PÂINE.

hlizi vb. v. CHIORÎ. HOLBA. ZGÂI.

hlobăná vb. v. BALANSA. CLĂTINA. LEGĂNA. OSCILA. PENDULA.

hluján s. v. COCEAN.

HO interj, opreşte!, stai!

o interj, v. AJUNGE. ATÍT. BASTA. ESTUL. GATA. ISPRĂVEŞTE. ÎNCETEAZĂ. PUNCT. SFÂRŞEŞTE. STAL STOP. TERMINĂ.

hoálă s. v, ACVILĂ. IEPURAR. PAJURĂ.

hoáncă s. v. BABORNIŢĂ. COTOROANŢĂ HOAŞCĂ. ZGRIPŢUROAICĂ.

hoánghină s. v. BABORNIŢĂ. COTOROANŢĂ. HOAŞCĂ. ZGRIPŢUROAICĂ.

HOARDĂ s. (înv.) órdie. *(O ~ pustiitoare.)*

hoáspe s. pi. v. STRUJITURĂ. TALAŞ.

HOAŞCĂ s. babornīţă, cotoroanţă, zgrip-ţuroaică, (reg.) hoáncă, hoánghină, (prin Munt.) bahórniţă, (Mold.) cotoárbă, (fig.) hî'rcă. *(O ~ bătrlnă şi rea.)*

HOAŢĂ s. hoţoaică, pungăşoaică, (pop.) tilhăríţă, tâlhăroâică.

hóbot s. v. CRUCE. FEREGEA. VĂL. VOAL.

hoc interj, v. CEA.

hódă s. v. LISIŢĂ.

bodâcăí vb. v. ŞCHIOPĂTA.

hodâc interj, v. ŞONTÂC. ŞOVÂLC.

HODOROG s. babalâc, baccea, căzătură, ramolit, (reg. şi fam.) ghiuj, (reg.) jap, matúf, (prin Mold.) băbálău, (fig.) hirb. *(A ajuns un ~.)*

HODOROGÍ vb. 1. a durai, a durui, a hurui, (rar) a turui, (pop.) a trăncăni, (reg.) a hurdui, a troncăni, (prin Ban.) a trăscări. *(Căruţa ~ pe strada pietruită.)* 2. a clătina, a hâţâi, a hâţâna, a hurduca, a hurducai, a hurui, a scutura, a zdroncăni, a zdruncina, a zgâlţâi, a zgudui, (reg.) a bălăbăni, (Mold.) a drâgâi, (Ban.) a zducni. *(Căruţa l-a ~ zdravăn.)*

hodorogi ᵥb. v. DEGRADA. DETERIORA. FLECARI. ÎNDRUGA. ÎNVECHI. PĂLĂVRĂGI.

RAMOLI. RĂGUŞI. SPOROVĂI. STRICA. TRĂNCĂNI. UZA.'

hodorogit adj. v. DEGRADAT. DETERIORAT. HÂRÂIT. HÂRÂITOR. ÎNVECHIT. RAMOLIT. RĂGUŞIT. SENIL. STRICAT. UZAT.

hodrobéle s. pi. v. BAGAJ.

hogeág s. v. CAMPADURĂ. CĂMIN. COS. HORN.

hoher s. v. CĂLĂU. GÂDE. HINGHER.

HOHOT s. 1. hohotire, hohotit. *(Un ~ de pllns.)* 2. sughiţ. *(Plâns cu ~e.)*

HOHOTÍRE s. hohot, hohotit, *(O ~ de plâns.)*

HOHOTÍT s. hohot, hohotire. *(Un ~ de plâns.)*

HOINAR adj., s. 1. adj., s. pribeag, rătăcitor, vagabond, (înv.) stranie. *(Un om ~.>* 2. adj. nestatornic, sprinţar, (pop.) spulberă-tic. *(Glndwi ~.)*

HOINĂREALĂ s. 1. haimanalâc, vagabondaj, vagabondare, (rar) puşlamalfc, (reg.) puşlá-

nie, (înv.) ştrengăríe. *(Ce înseamnă ~ asta zilnică?)* 2, pribegie, pribegire, vagabondaj, vagabondare. *(O ~ din loc In loc.)* 3, colindare, cutreierare, rătăcire. *(O ~ fără un ţel precis.)* HOINĂRÍ vb. 1. a vagabonda, (înv. şi reg.) a nemernici, (reg.) a tălălăi, (prin Transilv.) a buduşlui, (Mold.) a lainici, (Transilv.) a techer-ghi, (înv.) a hăimăni, a ştrengări. *(Toată ziua ~.)* 2. a pribegi, a rătăci, a vagabonda, (prin Mold.) a bădădăi, a horhăi. *(~ din loc In loc.)* 3. a colinda, a cutreiera, a peregrina, a rătăci, a umbla, a vagabonda, (livr.) a flana. *(Pe unde n-a ~ ?)*

HOIT s. cadavru, corp, leş, mortăciune, stârv, trup, (reg.) stírvină, (Transilv.) hanţ, (înv., în Transilv.) dabilă.

hojbăí vb. v. CĂUTA. COTROBĂI. RĂSCOLI. SCORMONI. SCOTOCI. UMBLA.

hójma adv. v. CONTINUU. ÎNCONTINUU. ÎNTRUNA. MEREU. NECONTENIT. NECURMAT. NEÂNCETAT. NEÂNTRERUPT. NEOBOSIT. NEOSTENIT. PERMANENT. PURURI. VEŞNIC.

HOL s. antreu, sală, vestibul.

hólă s. v. COTARLĂ. JAVRĂ. JIGODIE. POTAIE.

HOLBA vb. 1. a (se) bulbuca, a (se) căsca, a (se) mări, a (se) umfla, a (se) zgâi, (pop. şi fam.) a (se) beli, a (se) bleojdi, (pop.) a (se) boboşa, a (se) bolboşa, (reg.) a (se) boldi, a (se) bolovani, (Transilv.) a (se) zgăura, (Ban.) a (se) zgâmboia. *(A-şi ~ ochii.)* 2. a se chiori, a se zgâi, (reg.) a se hlizi. *(Ce te ~ aşa la mine?)*

HOLBARE s. bulbucare, căscare, mărire, umflare, zgâire, zgâit, (pop. şi fam.) belíre, bleoj-díre, (pop.) boboşáre, boldíre. *(~ ochilor.)*

HOLBAT adj. bulbucat, căscat, mare, mărit, umflat, zgâit, (rar) bălăbănós, (pop. şi fam.) belit, bleojdít, (pop.) boboşát, bolboşát, boldit, (reg.) măciuliát. *(Cu ochii ~.)*

hólcă s. v. BALAMUC. GĂLĂGIE. HĂRMĂLAIE. HUIET. LARMĂ. SCANDAL. TĂM-BĂLĂU. TĂRĂBOI. TEVATURĂ. TUMULT. VACARM. VUIET. ZARVĂ. ZGOMOT.

HOLDĂ s. 1. lan. *(O ~ de rapiţă.)* 2. (la pi.) grâne (pl.), lanuri (pl.), *(~ au crescut mari.)*

HOLÉNDRU s. *(TEHN.)* racord olandez.

holér s. v. SOC.

HOLERĂ s. 1. *(MED. VET.)* pasteureloză, septicemie hemoragică. *(~ este o boală a păsărilor.)* 2. *(BOT.; Xanthium spinosum)* (reg.) cătină, cornută, drácilă, ghimpe, lipici, pălă-mídă, scaiéte, spin, scai rusesc.

HOLERCĂ s. basamac, (reg.) trăscău. *(Un clondir de ~.)*

holercă s. v. POŞIRCĂ. RACHIU.

HOLOCAUST s. *(BIS.)* (înv.) arse (pl.), ardere-de-tót, întreg-de-árs.

HOLOCÉN s. *(GEOL.)* aluviu.

HOLOENZÍMĂ s. *(BIOL.)* holoferment.

HOLOFERMÉNT s. *(BIOL.)* holoenzimă.

hólotă s. v. GLOATĂ.

HOLOTURÍDĂ s. *(ZOOL.)* holoturie, castra-vete-de-mare. *(~ este un echinoderm cu corpul moale şi alungit.)*

HOLOTURIE s. *(ZOOL.)* holoturidă, castra-vete-de-mare. *(~ este un echinoderm.)*

HOLTEI s., adj. burlac, cavaler, celibatar, flăcău, necăsătorit, (pop. şi fam.) becher, (Transilv.) frăşcău. *(Este încă ~.)*

HOLTEÍ vb. a burlaci.

HOLTEÍE s. burlăcie, celibat, (înv.) necăsă-torle, necăsnicíe. *(~ lui n-a durat mult.)*

HOMAR s. *(ZOOL.; Homarus vulgaris)* (rar) stacój.

HOMEOSTÁZÂ s. *(BIOL.)* homeostazie.

HOMEOSTAZÍE s. *(BIOL.)* homeostază.

homicíd s v. ASASINAT. CRIMĂ. MOARTE. OMOR. OMORÂRE. OMUCIDERE. UCIDERE.

homicíd s., adj. v. ASASIN. CRIMINAL. OMORÂTOR. UCIGAŞ.

homóc s. v. NISIP.

HOMOSEXUAL s. *(MED.)* invertit, pede-rast, (prin Transilv.) buzeránt.

HOMOSEXUALITATE s. *(MED.)* pederas-tie, inversiune sexuală, invertire sexuală.

hónchiu adj. v. CHIORÂŞ. CRUCIŞ. ÎNCRUCIŞAT. PIEZIŞ. SAŞIU. STRABIC.

hondrăní vb. v. FLECARI. ÎNDRUGA. PĂLĂVRĂGI. SPOROVĂI. TRĂNCĂNI.

honipsívb. v. DIGERA. MISTUI. SUFERI. SUPORTA.

LIOP s. salt, săritură.

hop s. v. DIFICULTATE. GREUTATE. IMPAS. IMPEDIMENT. INCONVENIENT. NEAJUNS. NEVOIE. OBSTACOL. OPRELIŞTE. PIEDICĂ. STAVILĂ.

líopăí vb. v. SĂLTA. SĂRI. ŢOPĂI.

HÓPURI s. pi. hârtoape (pl.), (Mold.) rătă-cáne (pl.), (Olt., Ban. şi Munt.) şomârdoále (pl.). *(Un drum plin de ~.)*

hora s. art. v. COROANA-BOREALĂ.

HORA MIRESEI s. rnmeasca (art.), (reg.) năşásca (art.). *(~ este un dans popular de nuntă.)*

hóräs. v. CHIUIT. CHIUITURĂ. DOINĂ. ORAŞ. STRIGĂTURĂ.

horăí vb. v. SFORĂI.

horăít s. v. SFORĂIALĂ. SFORĂIT. SFORĂITURĂ.

horăitúră s. v. SFORĂIALĂ. SFORĂIT. SFORĂITURĂ.

horbotă s. v. DANTELĂ.

HORCĂÍ vb. a hârcâi, a hârâi.

horcăí vb. v. SFORĂI.

HORCĂIÁLĂ s. 1. horcăit, horcăitură. 2. hârcâială, hârcâit, hârâială.

horcăiálă s. v. SFORĂIALĂ. SFORĂIT. SFORĂITURĂ.

HORCĂÍT s. horcăiálă, horcăitură.

horcăit s. v. SFORĂIALĂ. SFORĂIT. SFORĂITURĂ.

HORCĂITURĂ s. horcăiálă, horcăit.

horcăitură s. v. SFORĂIALĂ. SFORĂIT. SFORĂITURĂ.

horcăní vb. v. SFORĂI.

horceág s. v. PRAZ.

horcotí vb. v. SFORĂI.

horéţ s. v. OSTREŢ.

horhăí vb. v. BÂJBÂI. DIBUI. HOINĂRI. ORBECĂI. PIPĂI. PRIBEGI. RĂTĂCI. VAGABONDA.

hori vb. v. DOINI. •HORÍŞTE s. (reg.) horitúră. *(~ este un rotocol de fin.)*

horitúră s. v. HORISTE.

HORMON FOLICULÂR s. *(BIOL.)* folicu-lină.

HORN s. cămin, coş, (pop.) coşarcă, (reg.) bageaca, cubeá, cucuváie, fumár, hornéţ, mar-chióţă, ursoáic, (prin Transilv.) buduréţ, budu-rói, (Transilv. şi Munt.) corfă, (Mold.), hogeág, (prin Transilv.) ştiol, (prin Mold. şi Bucov.) şúber. *(Fumul iese prin ~.)*

HORNÁR s. coşar. *('~ curăţă coşurile caselor.)*

hornéţ s. v. CĂMIN. COŞ. HORN.

horoi-vcrde s. v. VIRDARE.

HOROSCOP s. rojdanic, zodiac.

horşti s. v. MĂLAIUL-CUCULUI.

HORTICULTOR s. florar, grădinar. *(~ cultivă flori.)*

HORTICULTURA s. grădinărie, grădinărit. *(Specialist In ~.)*

hostopínă s. v. TESCOVINĂ.

HOTAR s. 1. frontieră, graniţă, limită teritorială, (înv. şi pop.) margine, (înv.) confínii (pl.), cordon,

fruntarie, miezuínă. *(~ al unui stat.)* 2. hat, răzor, (reg.) căluşíre, dorjíncă, forgáşă, háşpor, méjdă, méjdină, méşghie, slog, (Transilv.) métă, miezuínă. *(~ între două ogoare.)* 3. graniţă, limită, margine, (înv.) termen. *(Se păstrează Intre ~ rezonabile.)*

HOTĂRÎ vb. 1. a comanda, a decide, a dispune, a fixa, a ordona, a porunci, a stabili, a statornici, (rar) a prescrie, (înv. şi pop.) a orândui, a rindui, (pop.) a soroci, (prin Ban. şi Transilv.) a priti, (înv.) a învăţa, a judeca, a poveli. *(A ~ să se facă astfel...)* 2. a fixa, a institui, a întocmi, a orândui, a rindui, a stabili, a statornici, (înv.) a aşeza, a lega, a politici, a scoate, a scorni, a tocmi. *(A ~ un impozit.)* 3. a determina, a fixa, a preciza, a stabili, a statornici, (înv.) a defíge, a însemna, a statori. *(Au ~ un nou termen pentru...)* 4. a convinge, a decide, a determina, a face, a îndupleca, (înv.) a îndemna, a pleca. *(L-a ~ să vină.)* 5. a (se) alege, a (se) decide, a (se) fixa, a (se) stabili, (pop.) a (se) îndemna, (înv.) a (se) rezolva, (fig., în Mold. şi Transilv.) a (se) cumpăni. *(Ei, ai ~ ce să cumperi?)* 6. a decide, a determina, a stabili, (fig.) a pecetlui. *(Soarta meciului a fost ~ în ultimele secunde.)* 7. a da, a destina, a hărăzi, a meni, a orândui, a predestina, a rândui, a sorti, a ursi, (rar) a predetermina, a preursi, (pop.) a noroci, a scrie, a soroci, (înv.) a tocmi, (fig.) a rezerva. *(Ce ne-a ~ soarta?)* 8, a lăsa, a orândui, a rândui, a statornici. *(Aşa a ~ Dumnezeu.)*

hotărî vb. v. CIRCUMSCRIE. CONDAMNA. DELIMITA. DEMARCA. HOTĂRNICI. ÎNVECINA. LIMITA. MARCA. MĂRGINI. OSÂNDI. PEDEPSI.

HOTĂRIRE s. 1. dispoziţie, ordin, poruncă, (pop.) porunceálă, (înv.) aşezămínt, carte,

farmutá, învăţătură, mandat, orânduiálă, orin-duíre, pitác, poruncită, povelénie, povelíre, pravilă, rânduiálă, strânsoáre, şart, tertip, ucaz, (rusism înv.) pricáz. *(A emis o ~ scrisă.)* 2. fixare, precizare, stabilire. *(~ unui nou termen.)* 3. decizie, voinţă. *(Prin ~ părţilor.)* 4. decizie. *(Vom lua miine o ~ definitivă.)* 5. *(JUR.)* decizie, sentinţă, verdict, (rar) judecată, (înv.) judeţ, lege, proces. *(~ într-un proces.)* 6. dârzenie, fermitate, intransigenţă, neclintire, neânduplecare, nestrămutare, neşovăire, statornicie, (livr.) decizie, (înv.) nepréget, (fig.) inflexibilitate. *(O ~* de *granit.)* 7. fermitate, siguranţă. *(Vocea lui căpătase mai multă ~.)*

HOTĂRITadj.,adv. 1. adj. anumit, cunoscut, determinat, fixat, precizat, rinduit, specificat, stabilit, statornicit. *(La o dală ~.)* 2. adj. cert, ferm, fixat. *(Un termen ~.)* 3. adj. decis, dârz, ferm, inflexibil, intransigent, neabătut, neclintit, nestrămutat, neşovăitor, statornic, (înv.) nepregetătór. *(Un caracter ~.)* 4. adj. categoric, decis, expres, ferm, formal, neezitant, neoscilant, net, tranşant, (înv.) rezolut. *(Un refuz ~.)* 5. adv. categoric, decis, ferm, net, tranşant, (reg.) regulat, (fam.) ritos. *(L-a refuzat ~.)* 6. adj. ferm, neabătut, neşovăielnic, neşovăitor, sigur. *(Cu paşi ~.)* 7. adj. categoric, convins, decis, ferm, răspicat. *(Cuglas ~.)* 8. adj. *(GRAM.)* definit, enclitic. *(Articol ~.)*

HOTĂRÂTÓR adj. 1. decisiv, determinant, (livr.) irefutabil, (franţuzism înv.) ponderós, (fig.) strivitor, zdrobitor. *(Argumente ~.)* 2. concludent, convingător, decisiv, edificator, elocvent, grăitor, ilustrativ, pilduitor, puternic, serios, solid, tare, temeinic, (rar) probant, vorbitor, (înv.) înduplecătór. *(O dovadă ~; un exemplu ~.)* 3. adine, capital, considerabil, crucial, decisiv, esenţial, fundamental, important, însemnat, organic, primordial, profund, radical, serios, structural, substanţial, vital, (livr.) cardinal, major, nodal, (rar) temeinic. *(Prefaceri ~.)*

HOTĂRNICI vb. a circumscrie, a delimita, a demarca, a limita, a marca, a mărgini, (înv.) a hotărî, a

semna. *(A ~ un teren.)*

hotărnici vb. v. ÎNVECINA. MĂRGINI.

HOTĂRNICIRE s. circumscriere, delimitare, demarcare, demarcaţie, limitare, marcare, mărginire. *(~ unui teren.)*

HOTEL s. (înv.) birt, ospél.

HOTELIER s. (înv.) birtáş, ospeliér.

hotlcâí vb. v. ŞCHIOPĂTA.

HOTNÓG s. *(IST., MIL.)* iuzbaşă, sotnic, sutas. *(~ comanda In Moldova o sută de ostaşi.)*

hótru s. v. CODOŞ. MIJLOCITOR. PROXENET.

HOŢ s. 1. pungaş, (astăzi rar) prădător, (înv. şi reg.) lotru, (reg.) furătór, robalău, (înv.) chesăgíu, fur, prădáş, războinic, (fam.) coţcár, (arg.) manglitor, şut, şutitór, teşcár. *(~ de buzunare.)* 2. escroc, impostor, înşelător, pungaş, şarlatan, şnapan, (rar) pî'rlea (art.), (pop. şi fam.) pezevénchi, potlogar, (înv. şi reg.) máfler, pârláci, (reg.) pasmarghiól, potcáş, (Mold., Bucov. şi Dobr.) şalvír, (înv.) calpuzan, (înv., în Mold.) şúler, (fam.) coţcár, pehlivan, pişi-

chér, (fig.) panglicar, papugíu, scamator. *{Mare ~ mai e şi ăsta!)* hoţ s. v. ŞTRENGAR. hoţ de mare s. v. CORSAR. PIRAT. HOŢESC adj. pungăşesc, şarlatanesc, (rar) potlogărésc, (pop.) tâlhărésc. *(Faptă ~.)*

HOŢEŞTE adv. 1. pungăşeşte, (rar) potlogă-réşte, (pop.) tâlhăréşte. *(Se poartă ~.)* 2. furiş, tiptil, (rar) hoţís. *(Se strecoară ~.)*

hotí vb. v. FURA. HAIDUCI. LUA. SUSTRAGE.

HOŢlE s. 1. furat, furătură, furt, pungă-şeală, pungăşie, (livr.) rapt, (pop. şi fam.) hoţo-mănie, (pop.) tilhăríe, (reg.) robălíe, (înv. şi fam.) sfeteriseálă, sfeterisire, (înv.) tâlhărăşúg, tâlhăríre, tâlhărşág, tâlhuşág, (grecism înv.) sfeterismós, (fam.) ciordeală, coţcărie, şterpe-leâlă, şterpelíre, (arg.) mangleală, şuteálă. *(Se cam ocupă cu ~.)* 2. *(JUR.)* delapidare, escrocherie, fraudă, (livr.) malversáţie, (fig.) mân-cătoríe. *(Condamnat pentru ~.)* 3. escrocherie, impostură, înşelăciune, înşelătorie, pungăşeală, pungăşie, şarlatanie, şmecherie, (livr.) tripotáj, (rar) şarlataneríe, şarlatanísm, şmecherlâc, (pop. şi fam.) pezevenclâc, potlogărie, (Mold.) şolticăríe. (înv.) calpuzanlâc, matrapazlărie, meşteşug, şălvirle, (înv., în Mold.) şuleríe, (fam.) coţcărie, matrapazlâc, pehlivăníe, pişicherlâc, şmechereálă, (înv. fam.) cóţcă, (fig.) panglică-ríe, scamatorie. *(Se ţine de ~ii.)*

hoţís adv. v. FURIŞ. HOŢEŞTE. TIPTIL.

HOŢOÁICĂ s. 1. hoaţă, pungăşoaică, (pop.) tâlhăríţă, tilhăroáicá. *(O ~ condamnată pentru furt.)* 2. hoţomancă, şmecheroaică, ştrengăriţă. *(Mare ~ mai eşti í)*

hotornán adj. ŞIRET. ŞMECHER. VICLEAN.

hoţoman s. v. ŞTRENGAR. HOŢOMANCĂ s. hoţoaică, şmecheroaică, ştrengăriţă. *(Mare ~ mai eşti!)*

hotornăníe s. v. FURAT. FURĂTURĂ. FURT. HOŢIE. PUNGĂŞEALĂ. PUNGĂŞIE. hoz s. v. SOC. hraconí vb. v. SCUIPA. HRAM s. *(BIS.)* (reg.) rugă, (înv.) serbare. *(O biserică are ~ sfIntui Gheorghe.)*

HRANĂ s. 1. aliment, mâncare, (mai ales în vorbirea copiilor) papă, (livr.) nutriment, (pop.) bucate (pl.), demâncáre, demâncát, legumă, merinde (pl.), de-ale gurii, (reg.) cost, tain, (Transilv., Maram. şi Bucov.) menájă, (înv.) pistă, vipt, (fam.) haleală, (fam. depr.) crăpelniţă. *(Ce ai luat ca ~ la drum?)* 2. masă. *(A servit drept ~ peştilor.)* 3. *(BOT.) hrana-uacii (Spergula arvensis)* = (rar) spérgulă.

hrăbór adj. v. BRAV. CURAJOS. CUTEZĂTOR. DÂRZ. INIMOS. ÎNDRĂZNEŢ. NEÂNFRICAT. SEMEŢ. VITEAZ.

hrănáci adj. v. AVID. LACOM. MÂNCĂ-CIOS. NESĂTUL. NESĂŢIOS. POFTICIOS. HRĂNÍ vb. 1. a (se) alimenta, a mânca, a (se) nutri. *(Se ~ consistent.)* 2. a (se) întreţine, a (se) susţine, a (se) ţine. *(El îşi ~ părinţii.)* hrăni vb. v. ÎNTREŢINE. MENŢINE. SĂTURA.

HRĂNÍRE s. alimentare, alimentaţie, mâncare, mâncat, nutrire, nutriţie. *(În timpul ~.)* HRĂNÍT adj. alimentat, nutrit. *(Bine ~.)* HRĂNITOR adj. consistent, nutritiv, să-ţios, suculent, (livr.) feculént, (astăzi rar) sub-tanţiál, (înv.) mistuitor, nutritór, săturăciós, săturăţór. *(Alimente, substanţe ~.)*

HRĂPĂREŢ adj. aprig, apucător, lacom, nesătul, (livr.) cupid, rapace, (pop.) hapsân. *(Un om tare ~.)*

HREAN s. *(BOT.; Armoracia rusticana)* (reg.) usturoi, rădăcină-sălbatică, (Ban.) tor-mác.

HREÁPCĂ s. *(TEHA\)* buhai, cirlig, greblă, vergea, (reg.) criveá. *(~ este un dispozitiv la coasă.)*

HRENÍŢĂ s. *(BOT.)* 1. *(Lepidium campes-tre)* (reg.) urda-vacii. 2. *(Lepidium sativum)* creson, (rar) caprilémă.

hrcniţă s. v. CARDAMA. GĂLBENEA. NĂSTUREL. URDA-VACII. hrenoásă s. v. MUŞTAR. hrentuí vb. v. DEGRADA. DETERIORA. ÎNVECHI. STRICA. UZA.

hrentuít adj. v. DEGRADAT. DETERIORAT. ÎNVECHIT. STRICAT. UZAT. hrenúţ s. v. DRAGAVEI. ŞTEVIE. HRIB s. *(BOT.; Bolelus edulis)* mânătarcă, (reg.) burete, copită, mitárcă, pitárcă, pitoáncă. hríbă s. v. RODUL-PĂMÂNTULUI. hrismós s. v. ORACOL. PREVESTIRE. PREVIZIUNE. PRECIZARE. PROFEŢIE. PROROCIE. PROROCIRE.

HRISOV s. (înv.) ispisóc, sinet, úríc, carte domnească. *(~ emis de cancelaria domnească.)* hristoitíe s. v. CREDINŢĂ. CUCERNICIE. CUVIOSENIE. CUVIOŞIE. EVLAVIE. PIETATE. ' PIOŞENIE. PIOZITATE. RELIGIOZITATE. SMERENIE.

HRISTÓS s. *(BIS.)* Iisus, mesia (art.), min-tuitorul (art.).

HRIŞCÁR s. *(ENTOM.; Rhizolrogus solslitia-lis)* cărăbuşel, cărăbuş-de-hrişcă, gândac-de-hrişcă.

HRÍŞCĂ s. *(BOT.; Fagopyrum esculentum)* (reg.) tătárcă. hronic s. v. CRONICĂ. LETOPISEŢ. HRUBĂ s. 1. subterană, (înv.) culă. 2. tainiţă.

hrubă s. v. BECI. PIVNIŢĂ. huceág s. v. CRÂNG. DESIŞ. HĂŢIŞ. STUFĂRIŞ. TUFĂRIŞ. TUFIŞ.

huci s. v. CRÂNG. DARAC. DĂRĂCITOR. DESIŞ. HĂŢIŞ. SCĂRMĂNĂTOARE. STUFĂRIŞ. TUFĂRIŞ. TUFIŞ.

HUDULÉŢ s. *(TEHN.)* (Transilv. şi Ban.) sfârcél. *(~ la războiul de (esut.)*

huhurá vb. v. CHIOTI. CHIUI. HĂULI. STRIGA. ŢIPA.

huhuréte s. v. CIUF. CIUHUREZ. HUHUREZ.

HUHUREZ s. *(ORNIT.; Strix)* ciuf, ciuhurez, (reg.) huhuréte.

huhurez-de-cásă s. v. STRIGĂ. HUÍ vb. a aui, a hăui, a hăuli, a răsuna, a vui, (fig.) a clocoti. *(Valea~ de glasuri.)*

HUIDUÍ vb. (Mold.) a hâtcii, (Mold. şi Bu-cov.) a tiohăi.

HUIDUIÁLĂ s. huiduitură. *(Primit cu ~ ieli.)*

HUIDUITURĂ s. huiduială. *(Intlmpinat cu ~i.)*

huidúmă s. v. ARĂTARE. COLOS. MATAHALĂ. NAMILĂ. URIAŞ.

HÚ1ET s. balamuc, gălăgie, hărmălaie, larmă, scandal, tămbălău, tărăboi, tevatură, tumult, vacarm, vuiet, zarvă, zgomot, (rar) lármăt, (astăzi rar) strigare, (pop. şi fam.) chilomán, (înv. şi reg.) toi, (reg.) haraimán, hălăláie, hărhăláie, tóiet, toloboátă, tololói, (Mold., Bucov. şi Transilv.) hólcă, (Transílv.) iólotă, (înv.) calabalâc, dandana, dănănáie, dăn-dănáie, gâlceávă, (fig.) ţigăníe, (arg.) năsulíe.

huíţ s. v. DULAP. LEAGĂN. SCRÂNCIOB.

HULĂ s. *(BIS.)* blasfemie.

hulă s. v. AFRONT. BÂRFĂ. BÂRFEALĂ. BÂRFIRE. BÂRFIT. CALOMNIE. CALOMNIERE. CLEVETEALĂ. CLEVETIRE. CLEVETIT. DEFĂIMARE. DENIGRARE. DISCREDITARE. INJURIE. INSULTĂ. JIGNIRE. OCARĂ. OFENSĂ. PONEGREALĂ. PONEGRIRE. RUŞINE. ŞOAPTĂ. UMILINŢĂ.

HULÍ vb. *(BIS.)* a blasfema.

huli vb. v. BÂRFI. BLAMA. CALOMNIA. CLEVETI. DEFĂIMA. DENIGRA. DISCREDITA. PONEGRI.

hulire s. v. BÂRFĂ. BÂRFEALĂ. BÂRFIRE. BÂRFIT. CALOMNIE. CALOMNIERE.

CLEVETEALĂ. CLEVETIRE. CLEVETIT. DEFĂIMARE. DENIGRARE. DISCREDITARE. PONEGREALĂ. PONEGRIRE. ŞOAPTĂ.

hulitor adj., s. v. BÂRFITOR. CALOMNIATOR. CLEVETITOR. DEFĂIMĂTOR. DENIGRATOR. PONEGRITOR.

hulpav adj. v. AVID. LACOM. MÂNCĂ-CIOS. NESĂTUL. NESĂŢIOS. POFTICIOS.

hultenioáră s. v. VULTURICĂ.

hulub s. v. PORUMBEL.

•HULUBÁŞ s. *(ORNIT.)* (reg.) hulubel.

hulubăríe s. v. PATUL. PORUMBAR. PORUMBĂRIE.

hulubel s. v. HULUBAS.

HULUBÍŢÁ s. *(BOT.; Russula aurata)* (reg.) pâinişoáre (pl.), vineţícă.

hulubíţă s. v. PORUMBIŢĂ.

huludéţ s. v. FUS.

HUMĂ s. argilă, clisă, lut, pământ, (înv. şi reg.) tină, (reg.) hlei, (Transilv.) agiág. *(Casă lipită cu ~.)*

humósadj. v.ARGILOS. CLEIOS. CLISOS. LUTOS.

húnie s. v. PÂLNIE.

HURDUCĂ vb. a clătina, a hâţâi, a hâţâna, a hodoregi a hurducai, a hurui, a scutura, a zdroncăni, a zdruncina, a zgâlţâi, a zgudui, (reg.) a bălăbăni, (Mold.) a drâgâi, (Ban.) a zducni. *(Căruţa la ~ zdravăn.)*

HURDUCÁRE s. clătinare, clătinat, clă-tinătură, hurducat, hurducătură, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgâlţâială, zgâlţâire, zgâlţâit, zgâl-ţâitură, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură,

(pop.) zdruncin. *(~ unei cănile pe un drum cu hlrloape.)*

HURDUCAT s. clătinare, clătinat, clătină-tură, hurducare, hurducătură, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgilţâială, zgâlţâire, zgâlţâit, zgâl-ţâitură, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură, (pop.) zdruncin. *(~ unei căruţe pe un drum cu hlrloape.)*

HURDUCĂ! vb. a clătina, a hâţâi, a hâţâna, a hodorogi, a hurduca, a hurui, a scutura, a zdroncăni, a zdruncina, a zgâlţâi, a zgudui, (reg.) a bălăbăni, (Mold.) a drâgâi, (Ban.) a zducni. *(Căruţa l-a ~ zdravăn.)*

HURDUCĂTURĂ s. clătinare, clătinat, clătinătură, hurducare, hurducat, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgilţâială, zgâlţâire, zgâlţâit, zgâlţâitură, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură, (pop.) zdruncin. *(~ unei căruţe pe un drum cu hirtoape.)*

hurduí vb. v. DURAI. DURUI. HODOROGI. HURUI.

hurduitúră s. v. DUDUIT. DUDUITURĂ. DURĂIT. DURĂITURĂ. DURUIT. HURU-IALĂ. HURUIT. HURUITURĂ.

hurezá vb. v. CHIOTI. CHIUL HĂULI. STRIGA. ŢIPA.

HURMUZ s. *(BOT.; Sijmphoricarpus albuş)* (rar) corale-álbe (pl.), lemn-cu-boabele-álbe.

HURUÍ vb. 1. a durai, a durui, a hodorogi, (rar) a turui, (pop.) a trăncăni, (reg.) a hur-dui, a troncăni, (prin Ban.) a trăscări. *(Căruţa ~ pe strada pietruită.)* 2. a clătina, a hâţâi, a hâţâna, a hodorogi, a hurduca, a hurducai, a scutura, a zdroncăni, a zdruncina, a zgilţâi, a zgudui, (reg.) a bălăbăni, (Mold.) a drâgâi, (Ban.) a zducni. *(Căruţa l-a ~ zdravăn.)*

hurui vb. v. DĂRĂPĂNA. DĂRÂMA. NĂRUI. PRĂBUŞI. PRĂVĂLI. RISIPI. SURPA.

HURUIÁLĂ s. duduit, duduitură, durăit, durăitură, duruit, huruit, huruitură, (reg.) dúrăt, hurduitúră, (Mold.) durduít. *(~ unui vehicul pe o stradă pietruită.)*

HURUÍT s. duduit, duduitură, durăit, durăitură, duruit, huruială, huruitură, (reg.) dúrăt, hurduitúră, (Mold.) durduít. *(~ unui vehicul pe o stradă pietruită.)*

HURUITURĂ s. duduit, duduitură, durăit, durăitură, duruit, huruială, huruit, (reg.) dúrăt, hurduitúră, (Mold.) durduít. *(~ unui vehicul pe o stradă pietruită.)*

húsăş s. v. SFANŢ.

HUSTI interj, ţâşti!, (pop.) smic !

hust'iul<i)úc interj, v. BÂLDÂBÂC.

hutupálă s. v. MÂNCĂCIOS. MÂNCĂU.

hutupí vb. v. ÎNFULECA.

HUŢÁN s., adj. 1. s. huţul. *(Un ~ din Bucovina.)* 2. adj. huţănesc. *(Cal ~.)*

HUŢĂNÉSC adj. huţan. *(Cal ~.)*

HUŢÚL s. huţan. *(~ din Bucovina.)*

huţuţá vb. v. LEGĂNA.

huzdupa vb. v. ÎNFULECA.

huzmét s. v. FUNCŢIE. POS'l. SERVICIU. SLUJBĂ.

HUZUR s. 1. lăfăire. 2. îmbuibare.

HUZURÍ vb. 1. a se lăfăi. 2. a se îmbuiba.

i conj. v. ŞL

I interj, a !, ah !, aoleu !, au !, o !, of !, oh !, vai!, (pop.) văléu !, (Transilv. şi Ban.) túlai!, (Mold.) vah ! *(~.', ce durere simt!)*

IA interj, na !, poftim !, ţine !

ia interj, v. IATĂ. UITE. VEZI.

iabraş adj. v. NĂBĂDĂIOS. NĂRĂVAŞ. NĂRĂVIT.

iacă interj, v. IATĂ. UITE. VEZI.

iacă s. v. BUNICĂ. MAMĂ MARE.

iacínt s. v. ZAMBILĂ.

IAD s. *(BIS.)* infern, (livr.) gheenă, tartar, (înv.) matca focului.

IÁDEŞs. *(ANAT.)* (Olt.) cóbie. *(~ la păsări.)*

ládeş s. v. SLĂBĂNOG.

iamác s. v. AJUTOR. ASISTENŢĂ. OCROTIRE. PROTECŢIE. SPRIJIN.

ian interj, v. IATĂ. UITE. VEZI.

IANUARIE s. (pop.) cărindár, gerár, (înv.) ghenárie.

IAPĂ s. 1. *(ZOOL.)* (pop. depr.) mărţână. 2. *(TEHN.)* schimbător, tălpig, (reg.) călcător, măiúţ, picioróg, potnóg, scindureá, tălpău.tălpél, tălpéte, tălpiş, tălpíţă. *(~ la războiul de ţesut.)* 3. *(TEHN.)* (reg.) mi'tcă, tânjálă. *(~ lajoagăr.)* iápăs. v. CIOCÂRLIE. COARNE. COB1LĂ.

SCHIMBĂTOR.

IAPÍGI s. pi. *(IST.)* mesapi (pl.).

IAR adv. 1. iarăşi, (înv.) rútes. *(A venit ~ pe la noi.)* 2. tot. *(El avea o fată si ea ~* o *fată.)*

IARĂŞI adv. iar, (înv.) rútes. *(A încercat ~ să scrie.)*

iarba-albínelor s. v. MELISĂ. ROINIŢĂ.

iarba asinului s. v. LUMINIŢĂ.

larba-baláurului s. v. RĂCULEŢ.

iarba bălţii s. v. PĂIUŞ.

iarba-boiérului s. v. IARBĂ-ALBĂ.

iarba-búbei s. v. GOGOAŞĂ. PĂPĂLĂU. PĂTLAGINĂ.

iarba-cáilor s. v. FLOCOŞICĂ

iarba-căprloárei s. v. IARBA-CIUTEI.

iarba căşunátnl,ii s. v. ROCOŢEA.

iarbacăşunătúrii s. v. TALPA-GÂŞTEI.

iarba-cérbilor s. v. PIEPTĂNARIŢĂ.

iarba-ciúmei s. v. CIUMĂREA.

iarba ciutei s. v. LIMBA-CERBULUI. NĂVALNIC. RUJĂ. URECHELNIŢĂ.

iarba-cî inel ui s. v. PIEPTĂNARIŢĂ.

iarba-cocósului s. v. COCOŞEL-DE-CÂMP.

iarba codrului s. v. BELADONĂ. MĂTRĂGUNĂ.

iarba-crúcii s. v. POJARNIŢĂ. SUNĂTOARE.

iarba-curálei s. v. NĂGARĂ.

iarba-datului-şi-a-fáptului s. v. FECIORICĂ.

iarba-degetelor s. v. CINCI-DEGETE.

iarba-drágostei s. v. LIMBA-CUCULUI.

iarba drumurilor s. v. FRUNZĂ-DE-POTCĂ.

iarba-faptului s. v. SCLIPEŢ.

iarba-fecioárei s. v. FECIORICĂ.

iarba-íecioárelor s. v. PELIN.

iarba-feciórilor s. v. FECIORICĂ.

iarba-ííárelor s. v. POPILNIC.

iarba-fríntului s. v. SĂNIŞOARĂ.

iarba omilii s. v. RĂCOVINĂ.

iarba-gíştelor s. v. COADA-RACULUI.

iarba-iépurelui s. v. SUSAI. TREMURĂTOARE.

iarba-lmpărátului s. v. URECHELNIŢĂ.

iarba-lui-Dumnezéu s. v. LEMNUL-DOMNU-LUI.

iarba-lui-sf.-Ioán s. v. POJARNIŢĂ. SUNĂTOARE.

iarbalui-Tát(in) s. v. TĂTĂNEASĂ.

iarba-lúpului s. v. IARBA-CIUTEI.

iarba-măgárului s. y. SCA1UL-DRACULUI.

iarba-míţei s. v. CĂTUŞN1CĂ.

iarba-mlăşliiiii s. v. RUGINĂ.

iarba-nebunilor s. v. SPÂNZ.

iarba-ósului s. v. MĂLĂOI.

iarba-oyăzului s. v. OBS1GĂ. SECAREA.

iarba-părului s. v. PERIŞOR.

iarba-plumínei s. v. CUSCRISOR. MIEREA-URSULUI.

iarba-pórcului s. v. BRÂNCĂ. CIURLAN. SALCICORN. SĂRICICĂ.

iarba-púriceiui s. v. IARBĂ-ROSIE. PURI-CARIŢĂ.

iarba-ráiului s. v. VETRICE.

iarba-ránei s. v. VĂTĂMĂTOARE.

iarba-rlndunélei s. v. ROSTOPASCĂ.

iarba-róilor s. v. MELISĂ. ROINIŢĂ.

iarba-sásului s. v. SĂNIŞOARĂ.

iarba-săgéţil s. v. SĂGEATA-APEI.

iarba-síintei-Sófia s. v. PELIN IŢĂ.

iarba-sfântului-Crístofor s. v. ORBALŢ.

iarba-sflntului-Ioán s. v. RĂSCOAGE.

iarba-sfintului-lón s. v. SĂLVIE DE ETIOPIA.

iarba-síngelui s. v. POJARNIŢĂ. SUNĂTOARE.

iarba-sómnului s. v. PAPANAŞ. SALVIE.

iarba-spáimei s. v. POJARNIŢĂ. SUNĂTOARE.

iarba-spurcătii s. v. POJARNIŢĂ. SUNĂTOARE.

iarba-stúpuiui s. v. MELISĂ. ROINIŢĂ.

iarba-surpătúrii s. v. FECIORICĂ.

iarba-şárpelui s. v. BROSCÂRIŢĂ. FERIGĂ. MAMA-PÁDURH. PALMA-MAICII-DOMNULUI. RĂCULEŢ.

iarbatátălui s. v. TĂTĂNEASĂ.

iarba-tăietúrii s. v. PĂTLAGINĂ. VIN-DECEA.

iarba-tilhárulut s. v. ORBALŢ.

I

iarba-túnului s. v. URECHELNIŢĂ.

iarba-úntului s. v. VERIGEL.

iarba urechii s. v. RUJĂ. URECHELNIŢĂ.

iarba-úrsului s. v. PIEDICUŢĂ.

iarbavătămătúrii s. v. GHIMPARIŢĂ.

iarba-vântului s. v. CĂTUSNICĂ. DEDI-ŢEL. IARBA-CÂINELUI. ' IARBA-CÂMPU-LUI. OBSIGĂ. PIR-DE-TELINĂ. PIR-GROS. SECAREA. STELIŢĂ. VERIGEL.

iarba-vrăjitoárei s. v. TILIŞCA.

iarba-zgáibei s. v. ZGRĂBUNŢICĂ.

iarba-zgăibii s. v. SPANAC-PORCESC.

IARBĂ s. *(BOT.) iarba-broaştei (Hydrocha-ris morsus-ranae)* – (reg.) limba-broáştei, muş-catul-broáştelor; *iarba-cănăraşului (Phalaris canariensis)* = (reg.) mei-lúng, meiul-canári-lor; *iarba-ciutei (Doroiúcum austriacum)* – (reg.) iarba-căprioárei, iarba-lúpului; *iaróa-cíinelui (Cgnodon dactylon)* – pir-de-ţelină, pir-gros, (reg.) costréi, curcubeu, pirău, iarba-vântului, iarbă-câineáscă; *iarba-cimpului (Agros-tis alba* sau *stolonifera)* – (reg.) păiúş, iarba-vântului; *iarba-fiarelor (Cgnanchum vinceto-xicum)* -= (reg.) brilioáncă, rânduníţă; *iarba-găii (Picris hieracioides)* = (reg.) amărúţă; *iarba-osului (Helianthemum chamaecistus, vulgare* etc.) = (reg.) ferăstrău, mălăói, rujă; *iarba-s f lutului-Ioan (Salvia sclarea)* = (reg.) şerlái; *iarba-şarpelui* = a) *(Yeronica latifolia)* (reg.) şopârlíţă, ventrilícă; b) *(Echium vulgare)* (rar) viperínă, (reg.) ochiul-míţei; *iarbă-albă (Phalaris arundinacea)* = (reg.) ierbălúţă, panglici (pl.), panglicúţă, iarba-boiérului, iar-bă-ereáţă; *iarbă-de-lingoare (Lysimachia punctata)* = (reg.) gălbenele (pl.), floare-de-lin-goáre, mărul-cúcului, rădăcină-de-lingoáre; *iarbă-de-mare* = zegras; *iarbă-de-ureche (Se-■dum maximum)* = (reg.) olóisă, verzişoáră, iarbă-grásă; *iarbă-dulce (Polypodium vulgare)* = (reg.) spasul-drácului; *iarbă-grasă (Porlulaca oleracca)* – (reg.) grăşiţă, porcină, iarbă-de-grădínă; *iarbă-mare* = a) *(Inula helenium)* (reg.) oman, toáie; b) *(Stellaria holos-tea)* (reg.) coadă-de-găínă; *iarbă-puturoasă (Bifora radians)* = puciognă, (reg.) scărişór, buruiană-pucioásă, buruiană-puturoásă; *iar-bă-roşie* = a) *(Polygonum persicaria)* (reg.) iarba-púricelui; b) *(Bidens cernuus)* (reg.) cârligioáră; *iarbă-usturoasă (Teucrium scor-dium)* = (reg.) dumbéţ, usturoi-de-lác.

iarbă-amáră s. v. GRANAT. SCHINEL. SPILCUŢĂ.

iarbă-áspră s. v. ŢĂPOŞICĂ.

iarbă-băloásă s. v. TĂTĂNEASĂ.

iarbă-bărboásă s. v. COSTREI. PELINA-RIŢĂ.

iarbă-câineáscă s. v. BUCĂŢEL. IARBA-CÂINELUI. PIR-DE-ŢELINĂ. PIR-GROS.

iarbă-creáţă s. v. GRANAT. LARBĂ-ALBĂ. IZMĂ CREAŢĂ. MENTĂ CREAŢĂ. SPILCUŢĂ.

iarbă-de-boále s. v. USTUROIŢĂ.

iarbă de-bou sălbatică s. v. MIRUŢĂ.

iarbădecále s. v. PĂTLAGINĂ.

iarbădecositór s. v. BARBA-URSULUI. COADA-CALULUI. PIPIRIG.

iarbă-dc-curăţénle s. v. CUCURIG.

iarbă-de-cúrcă s. v. FIEREA-PĂMÂNTULUI. FUMĂRIŢĂ. POTROACĂ. ŢINTAURĂ.

iarbă-de-dát s. v. TALPA-GÂŞTEL

iarbă-deduréri s. v. COADA-COCOŞULUI.

iarbă (ie friguri s. v. FIEREA-PĂMÂNTULUI. POTROACĂ. TRAISTA-CIOBANU-LUI. ŢINTAURĂ.

iarbă-de-grădínă s. v. IARBĂ-GRASĂ.

iarbă de greutate s. v. SUL IMAN.

iarbă-de-lingoáre s. v. USTUROIŢĂ.

iarbă-de-negéi s. v. ROSTOPASCĂ.

iarbă-denégi s. v. ROSTOPASCĂ.

iarbă-de-orbálţ s. v. ORBALŢ. STEVIE.

iarbă-depăsări s. v. RĂCOVINĂ.

iarbă-de-pe-marginea-căil s. v. TIMOFTICĂ.

iarbă-de-perină s. v. FLOARE-DE-PERINĂ.

iarbăde-piátră s. v. SULFINĂ.

iarbă(depúşcă) s. v. PRAF DE PUŞCĂ. PULBERE.

iarbă-de-ránă s. v. VINDECEA.

iarbă-de-săpún s. v. CIUIN. ODAGACI. SĂPUNARIŢĂ.

iarbă-de-soponít s. v. CIUIN. ODAGACI. SĂPUNARIŢĂ.

iarbă-de-strănutát s. v. ROTOŢELE-ALBE.

iarbă-de-şoáldină s. v. ŞOALDINĂ.

iarbă-de-uréche s. v. URECHELNIŢĂ.

iarbă-de-vátăm s. v. VĂTĂMĂTOARE.

iarbă-de-vătămătúră s. v. VĂTĂMĂTOARE.

iarbă-de-zgáibă s. v. ZGRĂBUNŢICĂ.

iarbă-dúlce s. v. FERE GUTĂ. LEMN-DUL-CE. ROURICĂ.

iarbă-ílocoásă s. v. CĂTUSNICĂ. TALPA-GÂŞTEL

iárbă-ghimpoásă s. v. COSTREI. GHIMPARIŢĂ.

iarbă-grásă s. v. AGURIJOARĂ. BRÂNCĂ. IARBĂ-DE-URECHE. PORTULACĂ. URECHELNIŢĂ.

iarbă-gra'să-de-grădíiiă s. v. PĂTLAGINĂ.

iarbă-iúte s. v. DINTELE-DRACULUI. RĂCULEŢ.

iarbă-îníăinátă s. v. SPANACUL-CIOBANI-LOR.

îarbă-látă s. v. IRIS. STÂNJEN. STÂNJE-NEL.

iarbălúngă s. v. PĂIUŞ.

iarbă-máre s. v. GRANAT. PĂTLAGINĂ. SPILCUŢĂ.

iarbă-mirositoáre s. v. VIŢELAR.

iarbămoále s. v. STELUŢĂ.

iarbă-neágră s. v. BUBERIC. BUSUIOC-DE-CÂMP. BUSUIOC-ROSU. BUSUIOC-SĂLBATIC. ŞOPÂRLAIŢĂ. SOPÂRLIŢĂ TĂTĂNEASĂ.

iarbă-porceáscă s. v. BURUIANĂ-POR-CEAŞCĂ.

iarbă-róşie s. v. DENTIŢĂ. DINTELE-DRACULUI. RĂCULEŢ. SLĂBĂNOG. TRES-TIE-DE-CÂMP.

larbă-roşioáră s. v. MILIŢEA.

iarbăsărácă s. v. SPARCETÁ.

iarbă-sărátă s. v. BRÂNCĂ. CIURLAN. SALCICORN. SĂRICICĂ.

iarbă-sfî'ntă s. v. LEMNUL-MAICII-DOM-NULUI.

iarbă-steárpă s. v. SPÂNZ.

iarbă-strănutătoáre s. v. SPÂNZ.

iarbă-şerpeáscă s. v. CUCURIG. SPÂNZ.

iarbă-trei-râi s. v. POPILNIC.

iarbăvoiniceáscă s. v. VARGA-CIOBANU-LUI.

IARMAROC s. bilei, târg, (pop.) drăgáică, (înv.) zbor.

iasác s. v. INTERDICŢIE. INTERZICERE. PROHIBIRE. PROHIBIŢIE.

IASCĂ s. *(BOT.; Fomes igniarius)* (Munt.) bábiţă, (Mold.) băcălíe, (Transilv.) copită.

iasâe s. v. RISCĂ.

iatac s. v. CAMERĂ DE CULCARE. DORMITOR. PAT.

IATĂ interj, uite !, vezi I, (pop.) ia !, iacă !, ian !, (înv. şi reg.) ni !, (Mold. şi Bucov.) ínga ! *(~ !, se apropie de noi.)*

iaváş adv. v. AGALE. ALENE. BINIŞOR. DOMOL. ÎNCET. ÎNCETINEL. ÎNCETIŞOR. LIN. LINIŞTIT. UŞUREL.

IAZ s. 1. heleşteu, (reg.) rímnic, (înv.) pes-cuínă. *(~ cu mult peşte.)* 2. (reg.) ierúgă. *(~ la moară.)*

iaz s. v. STAVILĂ. STĂVILAR. ZĂGAZ.

iázmă s. v. APARIŢIE. ARĂTARE. DUH. FANTASMĂ. FANTOMĂ. NĂLUCĂ. NĂLUCIRE. NĂZĂRIRE. SPECTRU. SPIRIT. STAFIE. STRIGOI. UMBRĂ. VEDENIE. VIZIUNE.

ibíncă s. v. CIOLTAR. ŞABRACĂ. VALTRAP.

íboste s. v. AMOR. DRAGOSTE. IUBIRE.

ibovnic s. v. AMANT. CONCUBIN. IUBIT. PRIETEN.

ibovnică s. v. AMANTA. CONCUBINĂ. IUBITĂ. PRIETENĂ.

ibóz s. v. SOC.

IC s. pană, (reg.) nadă, penúş, (Maram.) cui, (Ban.) găvózd, (Transilv. şi Ban.) ţintă. *(~ de despicat lemne.)*

ICHI s. (Mold.) ţap. *(~ folosit la jocul de arşice.)*

ici adv. v. AICI.

icioglán s. v. COPIL DE CASĂ. PAJ.

ICNEALĂ s. icnet, icnire, icnitură.

ÍCNET s. icneală, icnire, icnitură.

ICNÍ vb. (reg.) a hâcâi. *(~ clnd vomită.)*

ICNÍRE s. 1. icneală, icnet, icnitură. 2. opinteală, opintire, sforţare.

ICNITURĂ s. icneală, icnet, icnire.

ICOANĂ s. *(BIS.)* (înv.) semn. *(~ reprezen-tlnd divinitatea.)*

icoană s. v. IMAGINE. ÎNFĂŢIŞARE.

REPREZENTARE. VIZIUNE.

iconobóreţ s. v. ICONOCLAST.

ICONOCLAST s. *(BIS.)* (înv.) iconobóreţ.

ICONOSTAS s. *(BIS.)* 1. catapeteasmă> tâmplă, (pop.) perete, (înv. şi reg.) prăznicár, (Transilv.) fruntár. *(~ In bisericile ortodoxe.)* 2. (înv.) proschinitár. *(~ este un fel de pupitru pe care se pune o icoană In biserică.)*

ICOSÁR s. irmilic. *(~ era o monedă turcească.)*

icră s. v. PULPA

ICTER s. *(MED.)* gălbinare, hepatită, (pop.) gălbeneálă.

ÍCTUS s. *(MED.)* 1. şoc. 2. *iclus apoplectic* = apoplexie, (pop.) atac, dambla, (înv. şi reg.) cataròi,^ (reg.) şlag, (prin Transilv.) gută.

IDEAL adj. 1. desăvârşit, excepţional, extraordinar, formidabil, magistral, minunat, perfect, splendid, sublim, superb, (înv.) săvir-şít. *(O interpretare ~.)* 2. platonic, pur. *(7)ra-goste ~.)* 3. imaterial, spiritual. *(Elemente materiale şi ~.)* 4. *(FILOZ.)* mintal, subiectiv.

IDEALITATE s. imaterialitate, spiritualitate. *(~ unui element.)*

IDEALIZA vb. a înfrumuseţa, a poetiza. *(A ~ realitatea.)*

IDEALIZARE s. înfrumuseţare, poetizare. *(~ realităţii.)*

IDEE s. 1.*(FILOZ)* noemă. 2.*(LOG.)* concept, noţiune. *(~ de „bine".)* 3. concepţie, convingere, gând, judecată, opinie, orientare, părere, principiu, vedere, viziune, (livr.) convicţiune. *(Are nişte ~ sănătoase.)* 4. credinţă, judecată, opinie, părere. *(După ~ mea...)* 5. consideraţie, considerent, constatare, observare, observaţie, opinie, părere, reflecţie, reflexie, remarcă. *(Citeva ~ asupra...)* 6. calcul, gând, intenţie, plan, proiect, socoteală, (înv. şi reg.) propus, (înv.) cuget, duh, própozit, săvârşít, socotinţă, (fam.) combinaţie. *(Nu şi-a putui realiza ~ ile.)* 7. *(MED.) idee fixă* = manie, monomanie, obsesie, psihoză.

IDENTIC adj., adv. 1. adj. conform. *(Copie ~ cu originalul.)* 2. adv. absolut, aidoma, aievea, asemenea, chiar, deopotrivă, exact, întocmai, (înv. şi pop.) aşíjderea, (Mold. şi Bucov.) listai, (prin Bucov.) prici, (Transilv.) tístaş, (prin nord-estul Olt.) tixlím, (înv.) atócma, tij, tocmai. *(Este ~ cu tată-său.)* 3. adj.

sinonim, sinonimic. *(Sensuri ale unor cuvinte ~.)*

IDENTIFICA vb. a cunoaşte, a recunoaşte, a şti. *(Cum 1l poţi ~ ?)*

IDENTIFICARE s. recunoaştere. *(~ unui infractor.)*

IDENTIFICAT adj. recunoscut. *(Hoţ ~.)*

IDENTITATE s. 1. (livr.) consimilitúdine. *(~ unor elemente.)* 2. conformitate, unitate. *(~ de opinii.)*

IDEOLOG s. teoretician. *(~ al unui partid.)*

IDÂLĂ s. *(LIT.)* bucolică, eglogă. *(O ~ de Vcrgiliu.)*

IDILIC adj. bucolic, pastoral, păstoresc. *(Poem ~.)*

idiom s. v. DIALECT. GRAI. LIMBĂ.

IDIOT adj., s. l.adj., *s.(MED.)* cretin, imbecil, tâmpit, (rar) tâmp, (prin Transilv., Mold. şi Bucov.) mut. *(Om ~.)* 2. adj. stupid, tâmpit. *(O glumă ~.)*

IDIOTIZÁ vb. *(MED.)* a (se) cretiniza, a (se) idioţi, a (se) imbeciliza, a (se) prosti, a (se) tâmpi.

IDIOŢENIE s. 1. *(MED.)* cretinism, idioţie, imbecilitate, tâmpeală, tâmpenie, (rar) tâmpíe, tâmpíme. 2. dobitocie, idioţie, imbecilitate, inepţie, neghiobie, nerozie, prostie, stupidi-

íate, stupizenie, tâmpenie, (înv.) prostăticíe. *(A spus o mare ~.)*

IDIOŢI vb. *(MED.)* a (se) cretiniza, a (se) idiotiza, a (se) imbeciliza, a (se) prosti, a (se) tâmpi.

IDIOŢÍE s. 1- *(MED.)* cretinism, idioţenie, imbecilitate, tâmpeală, tâmpenie, (rar) tâmpíe, tâmpíme. 2. dobitocie, idioţenie, imbecilitate, inepţie, neghiobie, nerozie, prostie, stupiditate, stupizenie, tâmpenie, (înv.) prostăticíe. *(A spus o mare ~.)*

ÍDOL s. *(BIS.)* divinitate, dumnezeu, zeitate, zeu, (înv.) bolovan, boz, chip, făptură, simulacru, zân. *(Anticii se închinau la ~ i.)*

idol s. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

IDOLATRIE s. adoraţie, veneraţie. *(Simte pentru ea o adevărată ~.)*

IDOLATRIZA vb. a adora, a diviniza, a venera, (înv.) a cinsti, a slăvi. *(Îşi ~ soţia.)*

IDOLATRIZARE s. adorare, divinizare, venerare. *(~ cuiva.)*

IDOLATRIZAT adj. adorat, divinizat, venerat, (înv.) cinstit. *(Persoană ~.)*

IDOLATRU adj., s. *(BIS.)* păgân, politeist, (înv.) idoloslugáş, idoloslujébnic.

idólniţă s. v. CAPIŞTE.

idoloslugáş adj., s. v. IDOLATRU. PĂGÂN. POLITEIST.

idoloslujébnic adj., s. v. IDOLATRU. PĂGÂN. POLITEIST.

ÍE s. (Ban., Transilv. şi Maram.) spăcél. *(Poartă fotă şi ~ înflorată.)*

ie s. v. CHIŞIŢĂ.

iederă s. v. SMIRDAR.

IEDIŞÓR s. *(ZOOL.)* iedulct, ieduţ.

IEDULÉŢ s. *(ZOOL.)* iedisor, ieduţ.

IEDUŢ s. *(ZOOL.)* iedişor, ieduleţ.

IEFTIN adj. avantajos, convenabil, jos, mic, scăzut, (Transilv şi Ban.) lesne. *(Preţuri ~.)*

ieftin adj. v. BANAL. COMUN. NEORIGINAL.

IEFTINI vb. a (se) micşora, a (se) reduce, a scădea. *(S-au ~ preturile la...)*

IEF'1 INÍRE s. micşorare, reducere, scădere. *(~ preturilor.)*

lélcován s. v. PESCĂRUŞ.

IELE s. pi. *(MITOL. POP.)* (pop.) dânsele (pi. art.), drăgáice (pl.), frumoase (pl.), milostive (pl.), míndre (pl.), puternice (pl.), rusalii (pl.), sânziénc (pl.), şoimáne (pl.), şoimăríţe (pl.), vintoáse (pl.), (reg.) nagode (pl.), samovíle (pl.), sfinte (pl.), (Ban. şi Olt.) milostívnice (pl.), (prin Ban.) miluite (pl.)-

IENUPĂR s. *(BOT.; Junipcrus communis)* jneapăn, (reg.) archíş, cetină, (prin Transilv.) ijrădişór, (Mold.) tămâiér, (Ban. şi Transilv.) turtei, (înv.) archiéí't.

IEPURÁR s. *(ORNIT.; Aquila chrysaétos)* acvilă, pajură, (reg.) ácíră, hoálă, ortán, uli-gáie, vultán, vultur, zgrípţor, zgripţoroáică.

IEPURE s. *(ZOOL.; Lepus europaeus)* (reg.) şoşói, (glumeţ) urecheat.

iepurél s. v. SPARANGHEL.

IERARH s. *(BIS.)* arhiereu, (rar) arhipăstór, (înv.) sfetítel. *(Episcopul intră In categoria ~ Hor.)*

IERARHÍE s. nivel, rang, scară, stare, strat, treaptă. *(~ socială.)*

IERARHIZA vb. a clasifica. *(A ~ elevii în ordinea mediilor.)*

IERARHIZARE s. clasificare. *(~ elevilor In ordinea mediilor.)*

IERBAR s. *(ANAT.)* burduhan, rumen. *(În ~ se înmagazinează şi se macerează alimentele, la animalele rumegătoare.)*

ierbălúţă s. v. IARBĂ-ÁLBĂ.

ierbărít s. v. IMAŞ. IZLAZ. PĂŞUNE.

IERBOS adj. erbacee. *(Plantă ~.)*

IERBULÍŢĂ s. *(BOT.)* ierbusoară, ierbuţă.

IERBUSOÁRĂ s. *(BOT.)* ierb'uliţă, ierbuţă.

IERBUŢĂ s. *(BOT.)* ierbuliţă, ierbusoară.

iernáre s. v. IERNAT.

IERNAT s. (rar) iernáre, (pop.) iernatic. *(~ oilor.)*

iernatic s. v. IERNAT.

IERTA vb. 1. a absolvi, a cruţa, a scuti, (înv.) a milui, a pardona, a slobozi. *(A ~ de o pedeapsă, de o obligaţie.)* 2. *(BIS.) a* dezlega. *(Preotul 11 ~ de păcate.)* 3. (reg.) a îngădui, (înv.) a lăsa, a şterge, a trece. *(A ~ păcatele, fărădelegile cuiva.)* 4. a scuza. *(Vă rog să mă ~ pentru o clipă.)*

ierta vb. v. ELIBERA. LIBERA. SALVA. SCĂPA. SCOATE.

IERTARE s., interj. 1. s. absolvire, cruţare, scutire. *(~ cuiva de o pedeapsă, de o obligaţie.)* 2. s. *(BIS.)* dezlegare, pocăinţă, (înv.) pocaiánie. *(~ de păcate.)* 3. s. scuză, (pop.) iertăciune, (înv.) pardon. *(A cere ~.)* 4. s. indulgenţă, îndurare, îngăduinţă, milostivire, (livr.) clemenţă. *(Cere cu umilinţă ~.)* 3. interj. îndurare !, (înv.) amân !

iertăciune s. v. IERTARE. SCUZĂ.

IERTĂTOR adj. indulgent, îndurător, îngăduitor, milostiv, (livr.) clement. *(Om lesne ~.)*

ierúgă s. v. IAZ.

IERUNCĂ s. *(ORNIT.; Tetrastes bonasia)* găinuşă, (reg.) alunár, brădioáră, brădişoáră, ierúşcă, găinuţă-róşie, gotcă-róşie, (Transilv.) pasăre-împărătească.

ierúşcă s. v. GĂINUŞĂ. IERUNCĂ.

IESLE s. (reg.) corlátâ. *(~ pentru vite.)*

iest adj. v. ACEST.

IEŞI interj, afară !, marş !, pleacă !

IEŞÍ vb. 1. a merge, (înv. şi pop.) a purcede. *(Să ~ puţin în grădină.)* 2. a se elibera, a se libera, a scăpa. *(A ~ din închisoare.)* 3. a ajunge, a da. *(Drumul ~ în sat.)* 4. a germina, a încolţi, a miji, a răsări. *(A ~ griul.)* 5. a apărea, a se arăta, a se ivi. *(A ~ iarba.)* 6. a-i apărea, a-i da. *(Copacului li ~ frunzele.)* 7. a ţâşni. *(Petrolul ~ cu putere din pămint.)* 8. a se naşte, a proveni. *(Ce ~ din pisică şoareci mănlncă.)* 9. *(FIZIOL.)* a defeca, (pop.) a se caca, a se cufuri, a se scirnăvi, a se spârcâi, (reg.) a se spurca. 10. *(FIZIOL.)* a (se) urina, (pop.) a se pişa. 11. a ajunge, a deveni. *(A ~ doctor.)* 12. a apărea, a se publica, a se tipări. *(A ~ un nou tom din dicţionar.)* 13. a se deco-

Iora, a se spălăci, (reg.) a se serbezi, a se spălă-toci. *(Ţesătura s-a rărit şi a ~ la spălat.)* 14. a se isprăvi, a se afirşi, a se termina. *(Cum* o *~, să iasă.)*

IEŞÍND s. ieşitură, proeminenţă, protuberantă, ridicătură, (reg.) bólfă, (înv.) scosătúră, scoţătúră.

IEŞÍRE s. 1. eliberare, liberare, scăpare. *(După~ lui din închisoare.)* 2. *(FIZIOL.)*pur-gaţie, scaun, (înv.) purgáre. *(N-a avut ~ de două zile.)* 3. decolorare, spălăcire. *(~ unui material textil.)*

IEŞÍT adj. proeminent. *(Parte ~ a unui obiect.)*

ieşitoáre s. v. CLOSET. TOALETĂ. VECE.

IEŞITURĂ s. ieşind, proeminenţă, protuberantă, ridicătură, (reg.) bólfă, (înv.) scosătúră, scoţătúră.

iéură s. v. PEPENE.

iezătúră s. v. BARAJ. STAVILĂ. STĂVI-LAR. ZĂGAZ.

IEZER s. *(GEOGR.)* (pop.) tău. *(~esteunlac adine de munte.)*

iezii-cáprei s. pi. v. SFREDELUL.

iezmăciúne s. v. NOIEMBRIE.

iezuit adj. v. DUPLICITAR. FALS. FARISEIC.

iezuit s., adj. v. FĂŢARNIC. IPOCRIT. MINCINOS. PERFID. PREFĂCUT. ŞIRET. VICLEAN.

iezuític adj. v. DUPLICITAR. FALS. FARISEIC. FĂŢARNIC. IPOCRIT. MINCINOS. PERFID.

PREFĂCUT. ŞIRET. VICLEAN.

iezuitísm s. v. DUPLICITATE. FALSITATE. FĂŢĂRNICIE. IPOCRIZIE. MINCIUNĂ. PERFIDIE. PREFĂCĂTORIE. VICLENIE. VICLEŞUG.

ififlíu adj. v. LEFTER.

ifos s. v. AROGANTĂ. DEMNITATE.

FALĂ. FUDULIE. INFATUARE. ÎNFUMURARE. ÎNGÂMFARE. MÂNDRIE. ORGOLIU. POZIŢIE. RANG. SEMEŢ1E. TREAPTĂ. TRUFIE. VANITATE.

ÍFOSE s. pi. pretenţii (pl.), (fig.) fumuri (p).(. *(Te rog să laşi ~ele!)*

ighemonicón s. v. Fx\ST. LUX. MĂREŢI]-;. POMPĂ. SOMPTUOZITATE. SPLENDOARE;. STRĂLUCIRE.

ÍGLIŢĂ s. 1. croşetă, (reg.) clrligél. *(~ pentru împletit dantela.)* 2. andrea, cârlig, navetă. *(~ pentru plase de pescuit.)*

ignar adj., s. v. IGNORANT. INCULT. NECULTIVAT. NEINSTRUIT. NEÂNVĂ-ŢAT. PROST. SIMPLU.

ignobil adj. v. INFAM. JOSNIC. MIŞEL. MIŞELESC. MIZERABIL. MÂRŞAV. NEDEMN. NELEGIUIT. NEMERNIC. NETREBNIC. RUŞINOS. SCELERAT. TICĂLOS.

ignominie s. v. ABJECŢIE. FĂRĂDELEGE. INFAMIE. JOSNICIE. MIŞELIE. MÂRŞĂVIE. NELEGIUIRE. NEMERNICIE. NETREBNICIE. TICĂLOŞIE.

IGNORĂ vb. a neglija, a nesocoti, a omite. *(Te rog să nu ~ nici un element semnificativ.)*

IGNORANT adj., s. 1. incult, nccultivat, neinstruit, neânvăţat, prost, simplu, (livr.) agramat, ignar, (înv.) gros, neabeţedát. *(Un om ~.)* 2. incapabil, incompetent, necapabil, nechemat, necompetent, neisprăvit, nepregătit, nepriceput, neştiutor, prost, (fam.) ageamiu. *(Un meseriaş ~.)* 3. necunoscător, neiniţiat, nepriceput, neştiutor, (fam.) ageamiu, (fig.) profan. *(Este încă un ~.)*

IGNORANŢĂ s. incultură, nepricepere, neştiinţă, (livr.) agramatism, (înv.) prostăticíe, prostie, prostime. *(E de-o ~ crasă.)*

IGNORARE s. neglijare, nesocotire, omitere. *(~ unor aspecte importante ale problemei.)*

IGRASÍE s. umezeală, (reg.) mucegăiálă, reveneálá. *(~ a pereţilor.)*

IGRASIOS adj. umed, (reg.) mucegăit. *(O casă ~; un perete ~.)*

igrét s. v. LĂUTAR. SCRIPCAR. VIOLONIST. VIOR1ST. 1HNEUMÓN s. *(ZOOL.; Ilcrpestes iclmeu-mon)* mangustă.

IISUS s. *(BIS.)* Hristos. mesia (art.), mân-tuitorul (art.).

ilar adj. v. AMUZANT. COMIC. HAZLIU. NOSTIM. VESEL.

ilariant adj. v. AMUZANT. COMIC. HAZLIU. NOSTIM. VESEL.

ilárie s. v. CHEFAL.

iláu s. v. NICOVALĂ.

ILEÁNĂ s. *(ENTOM.; Cetonia uurata)* gin-dac-de-trandafir, (reg.) cărăbuş-vérde.

ILEGAL adj. 1. clandestin, ilicit, nelegal-*(Comerţ ~.)* 2. ilicit, incorect, necinstit, necorect, nelegal, neonest, (livr.) oneros, (fig.) murdar, necurat. *(O afacere* ~.) 3. clandestin, conspirativ, secret, (fig.) subteran. *(O organizaţie ~.)*

ilegitim adj. v. NELEGITIM.

ilenúţă s. v. BĂLIGAR.

íler s. v. POJAR. RUJEOLĂ.

ILÉUS s. *(MED.)* ocluzie intestinală, (pop.) încurcătură de mâţe.

ILIÂC adj. (*AA'AT.)* coxal. *(Os ~.-regiunea ~.)*

ILICÍT adj. 1. clandestin, ilegal, nelegal. *(Comerţ ~.)* 2. ilegal, incorect, necinstit, necorect, nelegal, neonest, (livr.) oneros, (fig.) murdar, necurat. *(O afacere ~.)*

ilimitát adj. v. IMENS. INFINIT. NECUPRINS. NEFINIT. NELIMITAT. NEMĂRGINIT. NEMĂSURAT. NESFÂRS1T. NEŢĂRMURIT.

ILIZÍBIL adj. indescifrabil, neciteţ, nedes-cifrabil, nelizibil, (fig.) hieroglific. *(Un scris ~.)*

ILOGIC adj. 1. incoerent, nelogic. *(Afirmaţii ~.)* 2. absurd, nelogic, neraţional, stupid, (livr.) iraţional. *(*O *situaţie ~.)*

ILOGISM s. absurditate, nonsens. *(~* u*nei situaţii.)*

iluminat adj. v. INSPIRAT.

ILUMINAŢIE s. (pop.) luminăţie. *(O ~ feerică.)*

ILUSTRĂ vb. 1. a exemplifica, (înv.) a pildui. *(.Ş'i-a ~ expunerea.)* 2. a imagina, a înfăţişa, a reprezenta. *(Acest desen ~*...) 3. a

însemna, a marca, a reprezenta, a semnifica. *(Ace.il volum ~ o dată în literatura noastră.) 4, a* se deosebi, a se distinge, a se evidenţia, a se remarca, a se singulariza, (înv.) a se însemna, a se semnala, a se vesti. *(Prin ce s-a ~ interpretarea lui?)*

ILUSTRARE s. 1. exemplificare, (înv.) pil-duíre. *(~ unei expuneri cu diapozitive.)* 2. (concr.) exemplificare, exemplu. *(Sânt necesare cit mai multe ~.)*

ILUSTRATĂ s. vedere. *(I-a trimis o ~ de la mare.)*

ILUSTRATIV adj. 1. demonstrativ, exem-plificativ. *(O experienţă chimică ~.)* 2. concludent, convingător, decisiv, edificator, elocvent, grăitor, hotăritor, pilduitor, puternic, serios, solid, tare, temeinic, (rar) probant, vorbitor, (înv.) îneluplecătór. *(O dovadă ~; un exemplu ~.)*

ILUSTRAŢIE s. poză, (înv. şi pop.) chip, (înv.) tablou. *(Carte cu ~ii.)*

ilustraţiúne s. v. CELEBRITATE. GLORIE.

ILUSTRU adj. 1. celebru, faimos, mare, renumit, reputat, vestit, (înv. şi pop.) mărit, numit, ireg.) revestít, (Transilv.) híreş, (înv.) norocit, (grecism înv.) perífan, (fam.) arhicunoscut, (fig.) strălucit, (rar fig.) strălucitor. *(Un ~ savant.)* 2. ales, deosebii, distins, eminent, remarcabil. *(Un profesor ~.)* 3. ales, aristocrat, aristocratic, bun, distins, înalt, mare, nobil, (înv. şi pop.) mărit, slăvit, (înv.) blagoród, blagoródnic, (grecism înv.) evgheni-cós, evghenís, (fam. şi peior.) simandicos. *(Aparţinea unei familii ~.)*

ILUZIE s. 1. *(MED.) iluzie* optică=pseudo-blepsie. 2. fantezie, himeră, închipuire, utopie, (livr. (irealitate. *(Proiectul lui e o ~.)* 3. închipuire, nălucire, părere, (rar) nălucéálă, (fig.) miraj. *(*A"-*a fost decit o ~.)* 4. amăgire, (livr.) himeră, (fig.) minciună. *(Asta e o simplă ~.)*

iluziona vb. v. ADEMENI. AMĂGI. ÎN-CÂNTA. ÎNŞELA. MINŢI. MOMI. PĂCĂLI. PROSTI. PURTA. TRIŞA.

iluzionare s. v. ADEMENIRE. AMĂGIRE. ÎNŞELARE. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. MOMIRE. PĂCĂLEALĂ. PĂCĂLIRE. PĂCĂLIT. PROSTIRE. PROSTIT. TRI-ŞARE.

ILUZIONÍSM s. prestidigitaţie, scamatorie, (reg.) boscăríc, (fam.) panglicăríe. *(Xumăr de ~, la circ.)*

ILUZIONIST s. prestidigitator, scamator, (reg.) boscár, (înv.) cabáz. *(~ la circ.)*

ILL'ZÓRIU adj. 1. înşelător, neântemeiat, (rar*)* părelnic. *(Speranţe ~.)* 2. fantastic, fantezist, imaginar, ireal, irealizabil, închipuit, nereal, nerealizabil, utopic, utopist, (livr.) himeric. *(Planuri ~.)*

iluzoriu adj. v. AMĂGITOR. ÎNŞELĂTOR.

im s. v. JEG. MURDĂRII:. NECURĂŢENIE. NOROI.

iniaculáre s. v. CANDOARE. CASTITATE. FECIORIE. INOCENŢĂ. NEPRIHĂNIRE. NEVINOVĂŢIE. PUDICITATE. PUDOARE. VIRGINITATE.

imaculat adj. v. CANDID. CAST. FECIOR RELNIC. FECIORESC. INOCENT. NEPRIHĂNIT. NEVINOVAT. PUDIC. VIRGIN. VIRGINAL.

imaculată adj. v. CASTĂ. FECIOARĂ. NEPRIHĂNITĂ. VIRGINĂ.

IMAGINA vb. 1. a-şi închipui, a-şi înfăţişa, a-şi reprezenta, a vedea, (înv.) a-şi figura. *(Cum ţi-o ~ tu pe ea*?) 2. a (se) aştepta, a crede, a-şi închipui. *(Ce ţi-ai ~ că ai să vezi?)* 3. a crede, a-şi închipui, a i se năzări, a i se părea, (înv. şi pop.) a i se năluci. *(Îţi ~ numai că l-ai văzut!)* 4. a concepe, a gândi, a-şi închipui, a vedea *(Cum iţi ~ tu realizarea acestui lucru?)* 5. a afla, a concepe, a crea, a descoperi, a elabora, a face, a găsi, a gândi, a inventa, a născoci, a plănui, a plăsmui, a proiecta, a realiza, a scorni, (înv. şi pop.) a izvodi, (pop.) a iscodi, a închipui, (reg.) a tocmi, (înv.) a unelti, (fig.) a naşte, a urzi, a zămisli. *(A ~ un nou sistem de...)* 6. a bănui, a crede, a ghici, a gândi, a-şi închipui, a întrezări, a presupune, a prevedea, a socoti, a şti, a visa, (rar) a prevesti, (înv. şi reg.) a nădăi, (reg.) a chibzui, a probălui, (fig.) a mirosi. *(Cine şi-*ar *fi ~ că se va intlmpla astfel?)* 7. a închipui, a înfăţişa, a reprezenta, (înv.) a arădúce. *(Decorul ~ o pădure.)* 8. a ilustra, a înfăţişa, a reprezenta. *(Acest desen ~...)*

IMAGINAR adj. 1. fictiv, imaginat, ireal, închipuit, născocit, nereal, plăsmuit, scornit. *(O intimplare ~.)* 2. fantezist, născocit, plăsmuit, (livr.) romanesc. *(Personaje literare ~.)* 3. fantastic, fantezist, iluzoriu, ireal, irealizabil, închipuit, nereal, nerealizabil, utopic, utopist, (livr.) himeric. *(Planuri ~.)*

IMAGINARI-] s. concepere, creare, elaborare, inventare, născocire, plănuire, plăsmuire, proiectare, realizare, scornire, (înv. şi pop.) izvodire. *(~ unui nou sistem de...)*

IMAGINAT adj. fictiv, imaginar, ireal, închipuit, născocit, nereal, plăsmuit, scornit. *(O intimplare ~.)*

IMAGINATÍV adj. creator, ingenios, inventiv, iscoditor, iscusit, născocitor, (înv.) scor-náci. *(Un spirit ~.)*

IMAGINAŢIE s. 1. fantezie, invenţie, închipuire, *(Are o ~ bogată.)* 2. fantezie, gând, închipuire. *(îlpoartă ~ cu mii de ani in urmă.)* 3. fantezie, ficţiune, invenţie, închipuire, născocire, plăsmuire, scorneală, scornire. *(Produs al ~.)*

IMAGINE s. 1. înfăţişare, reprezentare, viziune, (înv.) vedenie, (fig.) icoană, oglindă. *(~ obiectelor; ~ unor vremuri apuse.)* 2. chip, (rar) închipuire. *(~ iui îmi revine mereu in minte.)* 3. reflectare. *(~ cuiva inlr-o oglindă.)* 4. figură, simbol. *(O ~ reprezenlind puterea.)* 5. chip, spectru, umbră, vedenie, viziune. *(~ morţii se arată.)* 6. aspect, chip, ipostază, înfăţişare, turnură. *(Sub ce ~ se prezintă lucrurile?)*

imálă s. v. MURUIALĂ. NOROI. IMANENT adj. *(FILOZ.)* intrinsec, lăuntric. IMÁŞ s. izlaz, păşune, (pop.) păscătoáre, suhát, (înv. şi reg.) păşliúne. silişte, (reg.)

ierbărít, păscălău, păscănéţ, păscătoríe, pască-tură, păşunáre, păşunát, păşunét, prelúcă, su-hăţíe, (prin Ban. şi Transilv.) sit, (Munt. şi Olt.) tabún. *(Vitele pasc pe ~.)*

IMATERIAL adj. 1. ideal, spiritual. *(Elemente materiale şi ~.)* 2. impalpabil. 3. nematerial, spiritual, sufletesc. 4. nematerial, nepă-mântean, nepământesc, supranatural.

IMATERIALITATE s. idealitate, spiritualitate.

IMBATABIL adj. invincibil, nebătut, nebiruit, neânfrânt, neânvins, (înv.) nefrínt. *(Un sportiv ~.)*

IMBECÍL adj., s. *(MED.)* cretin, idiot, tâm-pit, (rar) tâmp, (prin Transilv., Mold. şi Bucov.) mut. *(Om ~.)*

IMBECILITATE s. 1. *(MED.)* cretinism, idioţenie, idioţie, tâmpeală, timpenie, (rar) tâm-píe, tâmpíme. *(~ congenitală.)* 2. dobitocie, neghiobie, nerozie, prosteală, prostie, tâmpenie, (înv.) prostime. *(Era de-o ~ proverbială.)* 3. dobitocie, idioţenie, idioţie, inepţie, neghiobie, nerozie, prostie, stupiditate, stupizenie, tâmpenie, (înv.) prostăticíe. *(A spus* o *mare ~.)*

IMBECILIZÁ vb. *(MED.)* a (se) cretiniza, a (se) idiotiza, a (se) idioţi, a (se) prosti, a (se) târnpî.

IMBOLD s. impuls, îndemn, pornire, stimul, stimulent, (rar) îmboldíre, (reg.) bold, (înv.) năstáv, porneálă, (grecism înv.) parachínisis, (fig.) mişcare, resort, suport, (înv. şi reg. fig.) strămurare. *(~ pentru o acţiune.)*

IMEDIAT adv., adj. 1. adv. acum, îndată, numaidecât, (pop.) acuşi, (înv. şi reg.) aşáşi, (înv.) aşá. *(~ să vii la mine!)* 2. adv. grabnic, iute, îndată, rapid, repede, urgent, (prin Transilv.) pripeşte. *(Vino să vezi ~ !)* 3. adv. cu-rând, devreme, fuga, grabnic, iute, îndată, neântârziat, numaidecât, rapid, repede, (rar) tudíla, (pop.) degrabă, momentan, (înv. şi reg.) nepristán, numai, (reg.) mintenaş, mínteni, (înv.) peşin, techer-méclier. *(Să vii ~ înapoi.)* 4. adj., adv. grabnic, neântârziat, operativ, prompt, rapid. *(O intervenţie ~; a intervenit ~.)* 5. adj. direct, nemijlocit. *(Cauza ~ a unui fenomen: succesor ~.)*

imemorial adj. v. STRĂVECHI.

IMENS adj. 1. colosal, enorm, excepţional, extraordinar, fabulos, fantastic, fenomenal, formidabil, gigantic, grozav, infinit, neauzit, nebun, negrăit, neânchipuit, nemaiauzit, nemaicunoscut, nemaiântâlnit, nemaipomenit, nemaivăzut, nesfirşit, nespus, teribil, uimitor, uluitor, unic, uriaş, (livr.) mirábil, (înv.) manín, necrezut, (fig.) piramidal. *(A avut din nou un noroc ~.)* 2. colosal, enorm, fabulos, gigantic, uriaş, (înv. şi reg.) nămilós, (înv.) urieşésc, (fig.) astronomic. *(IJe proporţii ~.)* 3. colosal, enorm, nemărginit, nemăsurat,

nesfirşit, vast, (livr.) incomensurabil. *(O suprafaţă ~.)* 4. infinit, necuprins, nefinit, nelimitat, nemărginit, nemăsurat, nesfirşit, neţărmurit, (rar) ilimitát. *(O clmpie ~.)* 5. colosal, enorm, nenumărat, (înv. şi reg.) nesocotit. *(O mulţime ~.)* 6. colosal, considerabil, enorm,

incalculabil, nelimitat, (rar) necalculabil. *(Cu efecte ~.)*

IMENSITATE s. 1. enormitate, infinit, necuprins, nemărginire, nemărginit, nesfârşire, nesfirşit, vastitate. *(~ unei suprafeţe.)* 2. enormitate, gigantism. *(~ unei construcţii.)*

IMIGRARE s. imigraţie.

IMIGRAŢIE s. imigrare.

IMINENT adj. inevitabil, (livr.) ineluctabil. *(Un fenomen ~.)*

IMINENŢĂ s. inevitabilitate. *(~ producerii unui fenomen.)*

IMITĂ vb. 1. (înv.) a (se) pildui. *(Îl ~ în toate.)* 2. a mima, a reproduce, (înv.) a închipui. *(A ~ gesturile cuiva.)* 3. a copia, (depr.) a pastişa. *(~ stilul lui...)*

IMITARE s. 1. mimare, reproducere. *(~ gesturilor cuiva.)* 2. copiere, imitaţie, (depr.) pastişáre. *(~ stilului unui maestru.)*

IMITAT adj. artificial, contrafăcut, fals. *(Pietre ~.)*

IMITATÍV adj. onomatopeic. *(Cuvinl ~.)*

IMITAŢIE s. 1. copiere, imitare, (depr.) pastişáre. *(~ stilului unui maestru.)* 2. (concr.) copie, (depr.) pastişă. *(Opera lui e o simplă ~ a stilului unui maestru.)* 3. *(MUZ.)* canon.

IMIXTIUNE s. amestec, ingerinţă, intervenţie. *(~ în treburile altui stat.)*

IMN s. 1. *(LIT., MUZ.)* odă. 2. *(BIS.)* tropar.

IMOBÍL adj. 1. fix, neclintit, nemişcat, stabil, (rar) nemişcător, (pop.) nesmintit, (înv.) neclătit. *(O instalaţie ~.)* 2. fix, neclintit, nemişcat, rigid, ţeapăn, (pop.) virtós. *(Crengile ~ ale copacilor.)* 3. înţepenit, rigid, static, (livr.) hieratic. *(Atitudine ~; gest ~.)* 4. fix. încremenit, înlemnit, neclintit, nemişcat, pironit. *(Cu ochii ~.)* 5. imobiliar, nemişcător. *(Avere ~.)*

IMOBIL s. casă, clădire, construcţie, zidire, (înv.) ziditúră. *(Un ~ vechi.)*

IMOBILIAR adj. imobil, nemişcător. *(Avere ~.)*

IMOBILITATE s. 1. fixitate, inerţie, neclintire, nemişcare, nemobilitate. *(Stare de ~ a unui corp.)* 2. fixitate, neclintire, nemişcare, stabilitate. *(~ dunelor împădurite.)* 3. fixitate, înţepeneală, rigiditate. *(~ privirii.)*

IMOBILIZA vb. 1. a fixa, a înţepeni, a pironi, a prinde, (reg.) a proţăpi. *(A ~ ceva in cuie.)* 2. a ţine. *(Îl ~ pină vine miliţia.)* 3. a paraliza. *(I-a ~ orice mişcare.)*

IMOBILIZARE s. fixare, fixat, înţepenire, pironire, prindere, ţintuire, (rar) pecetluire. *(~ în cuie a unui obiect.)*

IMOBILIZAT adj. fixat, înţepenit, prins, (rar) pecetluit, (reg.) proţăpít. *(Obiect ~.)*

IMORAL adj., s. I. adj. (rar) neétic, neino-rál. *(Aspecte morale şi ~.)* 2. adj. corupt, decăzut, depravai, desfrânat, destrăbălat, dezmăţat, neruşinat, pervertii, stricat, vicios, (livr.) libertin, (rar) deşănţat, (pop. şi

fam.) parşiv, (pop.) deşucheat, (înv. şi reg.) ruşinat, (reg.) şucheát, tcşmenít, (înv.) aselghicésc, demoralizat, spurcat. *(Viaţă ~.)* 3. adj., s. depravat, desfrânat, destrăbălat, dezmăţat, stricat, (pop.) curvár, (înv.) preacurvár, prea-

curvitór. *(Un bărbat ~.)* 4. adj. deşănţat, impudic, indecent, necuviincios, neruşinat, obscen, pornografic, scabros, scârbos, trivial, vulgar, (livr.) licenţios, (înv. şi pop.) scírnav, slobod, (reg.) porcotós, (fam.) deşucheat, porcos, (fig.) decoltat, deocheat, îmbăiat, picant, piperat, porcesc, spurcat. *(O glumă ~.)*

IMORALITATE s. 1. (rar) nemoralitáte. *(Moralitate şi ~.)* 2. corupţie, decadenţă, decădere, depravare, desfrânare, desfrâu, destrăbălare, dezmăţ, perdiţie, perversitate, perversiune, pervertire, pierzanie, pierzare, stricăciune, viciu, (rar) deşănţare, (înv.) aselghi-ciúne, asélghie, desfătare, preacurvíe, preacur-víre, preaiubíre, (fig.) descompunere, putreziciune, (rar fig.) putrefacţie, (înv. fig.) putre-júne. *(Starea de ~ din înalta societate.)* 3. impudoare, indecenţă, necuviinţă, neruşinare, obscenitate, pornografic, scabrozitate, trivialitate, vulgaritate, (livr.) impudicitáte, licenţă, licenţiozitáte, (înv. şi pop.) mascara, măscără, măscăriciúne, măscăríe, scârnăvíe. *(Un act de ~.)*

IMORTALIZA vb. a eterniza, a perpetua, (rar) a nemuri, (înv.) a înnemuri, a înveşnici. *(I-a ~ memoria.)*

IMORTALIZARE s. eternizare, perpetuare, (înv.) înveşnicíre. *(~ memoriei sale.)*

IMORTELĂ s. *(BOT.)* 1. *(Helichrusum brac-teatum)* flori-de-paie (pl.), (rar) nemuritoare, (reg.) cununíţă. 2. *(Xeranthemum annuum* şi *foetidum)* plevaiţă, (reg.) cununíţă, măturică, pelin, plévíţă, távnică, távniţă.

imós adj. v. JEGOS. MÂNJIT. MURDAR. NESPĂLAT. SLINOS. SOIOS.

impacient adj. v. ALARMAT. INTRIGAT. ÎNGRIJORAT. NELINIŞTIT. NERĂBDĂTOR.

impacientă vb. v. ALARMA. FRĂMÂNTA. INTRIGA. ÎNGRIJORA. NELINIŞTI. SPERIA. TULBURA.

impacientat adj. v. ALARMAT. INTRIGAT. ÎNGRIJORAT. NELINIŞTIT.

impacientă s. v. AGITAŢIE. FRĂMÂNTA RE. GRIJĂ. ÎNGRIJORARE. NEAS-TÂMPĂR. NELINIŞTE. NERĂBDARE. NERVOZITATE. TEMERE. ZBUCIUM.

impact s. v. CIOCNIRE. IZBIRE. LOVIRE. TAMPONARE.

IMPALPABIL adj. 1. (rar) nepipăibil, nepipăit. *(Organ ~.)* 2. imaterial. *(Un element ~.)*

IMPALUDÍSM s. *(MED.)* malarie, palii-dism, friguri (palustre) (pl.), (rar) friguri palu-deéne (pl.).

IMPAR adj. *(MAT.)* nepereche. *(Număr ~.)*

IMPARICOPITÁT s. *(ZOOL.)* perisodactil, (rar) imparidigitát. *(Calul este un ~.)*

imparidigifát s. v. IMPARICOPITÁT. PERISODACTIL.

IMPARŢIAL adj. drept, neparţial, nepărtinitor, obiectiv, (înv.) nefăţărít. *(Om ~.)*

IMPARŢIALITATE s. nepărtinire, obiectivitate, (rar) neparţialitáte, (ieşit din uz) obiectivism. *(A da dovadă de ~.)*

IMPAS s. 1. dificultate, încurcătură, (fig.) strâmtoáre, (înv. şi pop. fig.) strâmtoráre, strâm-toreálă,

(înv. fig.) strâmtúră, strânsoáre. *(Se afla în ~.)* 2. dificultate, greutate, impediment, inconvenient, neajuns, nevoie, obstacol, opreliște, piedică, stavilă, (pop.) oprcálă, poti" cală, potrivnicíe, (înv. și reg.) scandai, sminteală, (înv.) anevoínţă, nevoínţă, poprire, stenahoríe, (fig.) barieră, handicap, hop. *(A avut de depășit un mare ~.)* 3. greu, greutate, încercare, necaz, vicisitudine. *(~ al vieții.)*

irnpás s. v. ALEE. FUNDĂTURĂ. INTRARE.

IMPASÍBIL adj. flegmatic, imperturbabil, indiferent, insensibil, nepăsător, nesensfbil, nesimţitor, pasiv, (grecism înv.) adiáfor, (fig.) rece. *(Ce tip ~!)*

impasibil adj. v. APATIC. DELĂSĂTOR. INDIFERENT. INDOLENT. LĂSĂTOR. NEPĂSĂTOR. PASIV. PLACID. TEMBEL.

IMPASIBILITATE s. flegmă, indiferență, nepăsare. *(O ~ condamnabilă.)*

impasibilitate s. v. APATIE. DELĂSARE. INDIFERENȚĂ. INDOLENȚĂ. INERȚIE. INSENSIBILITATE. NEPĂSARE. PASIVITATE. PLACIDITATE. TEMBELISM.

IMPECABIL adj. 1. desăvârșit, ireproșabil, perfect. *(Un serviciu hotelier ~.)* 2. exemplar, ireproșabil, pilduitor. *(O comportare ~.)*

impecabilitátc s. v. DESĂVÂRSIRE. PERFECȚIUNE.

IMPEDIMENT s. dificultate, greutate, impas, inconvenient, neajuns, nevoie, obstacol, opreliște, piedică, stavilă, (pop.) opreálă, poti-cálă, potrivnicíe. (înv. și reg.) scandal, sminteală, (înv.) anevoínţă, nevoínţă, poprire, stenahoríe, (fig.) barieră, handicap, hop. *(A avut de depășit un ~.)*

IMPENETRABIL adj. nepătruns, nepene-trabil, nestrăbătut.

IMPERATÍV adj., s. 1. adj. autoritar, poruncitor. *(Cu ton ~.)* 2. adj., s. *(GRAM.)* (înv.) poruncitor. *(Modul ~.)* 3. adj. imperios, presant, stringent. *(Xevoi ~.)* 4. s. cerință, exigență, necesitate, nevoie, obligație, pretenție, trebuință, (înv. și reg.) níștotă, (înv.) nevoínţă, nevoíre, recerínţă, (fig.) comandament. í'*~ele epocii noastre.)*

impcrátor s. v. ÎMPĂRAT.

IMPERCEPTIBIL adj. insesizabil, neauzit, neperceptibil, iiesesizabil, nesimțit, (fig.) imponderabil. *(Un zgomot ~.)*

IMPERFECT adj. nedeplin, nedesăvirșit. *(O realizare ~.)*

IMPERFECȚIUNE s. cusur, defect, deficiență, insuficiență, lacună, lipsă, meteahnă, neajuns, păcat, scădere, slăbiciune, viciu, (livr.) carență, racilă, tară, (pop. și fam.) beteșug, (reg. și fam.) hibă, (reg.) madeá, teáhnă, (Olt., Munt. și Mold.) ponós, (inv.) greșeală, lichea, nedesávirșire, răutate. *(Are destule ~.)*

IMPERIAL adj. împărătesc, (rar) august, (pop.) crăiesc. *(Pajura ~.)*

IMPERIALISM s. *(EC.)* capitalism monopolist.

IMPERIOS adj., adv. 1. adj. imperativ, presant, stringent. *(Nevoi ~.)* 2. adj., adv. absolut, stringent, (rar) neapărat. *(Era ~oas<î nevoie să...)*

IMPERIU s. 1. împărăție, (pop.) crăíe, (inv.) crăíme. 2. *Imperiul otoman* = Poartă.

IMPERMEABIL s. balon, balonzaid, fiș, fulgarin, manta, trenci. *(~ de ploaie.)*

IMPERTINENT adj. arogant, insolent, ireverenţios, îndrăzneţ, necuviincios, neobrăzat, nerespectuos, neruşinat, obraznic, semeţ, sfidător, sfruntat, trufaş, ţanţoş, (livr.) prezumţios, (rar) neinfrânát, (pop. şi fam.) ţâfnós, (înv. şi reg.) ruşinat, (Transilv.) şulhétic, (înv.) neruşinós, (fam. fig.) botós. *(Om ~.)*

IMPERTINENŢĂ s. aroganţă, insolenţă, măgărie, necuviinţă, neobrăzare, neruşinare, obrăznicie, sfruntare, trufie, tupeu, (rar) se-meţíe, (livr.) morgă, prezumţie, (pop. şi fam.) ţî'fnă. *(E de* o *~ revoltătoare.)*

IMPERTURBABIL adj. 1. calm, flegmatic, placid. *(Un caracter ~.)* 2. flegmatic, impasibil, indiferent, insensibil, nepăsător, nesensibil, nesimţitor, pasiv, (grecism înv.) adiáfor, (fig.) rece. *(Ce tip ~ !)*

IMPERTURBABILITÁTE s. calm, flegmă, placiditate. *(~ unei persoane.)*

IMPÉTIGO s. *(MED.)* bube dulci (pl.), (reg.) zgaibe dulci (pl.).

IMPETUOS adj. I. aprig, furtunos, impulsiv, iute, înflăcărat, înfocat, năvalnic, nedomolit, nepotolit, nestăpânit, nestăvilit, sălbatic, tumultuos, vehement, violent, (fig.) aprins, viforos, vijelios, vulcanic. *(Temperament ~.)* 2. energic, viguros, viril. *(Caracter ~.)* 3. avintat, înflăcărat, temperamental, (fig.) arzător. *(O ieşire ~.)* 4. energic, puternic, tare, vajnic, viguros. *(Acţiune ~.)* 5. debordant, dezlănţuit, furtunos, năvalnic, nestăpânit nestăvilit, tumultuos. *(Joacă într-un ritm ~.)*

IMPETUOZITATE s. 1. dinamism, energie, forţă, putere, robusteţe, tărie, vigoare, vitalitate, vlagă, (livr.) potentă, (pop.) vânjoşénie, vinjoşíe, virtoşte, voinicíe, (reg.) mau, vânj, vlástă, (Munt., OU. şi Ban.) snágă, (înv.) sfórţă, tăríme, vârtútc, vlávie, (fig.) sevă. *(Dă dovadă de o ~ inepuizabilă.)* 2. ardoare, avânt, elan, temperament, (pop. fam.) suflet, (reg.) mau. *(Cínlaţi cu mai multă ~.)* 3. înfocare, vehemenţă, violenţă, *(Se apără, ripostează cu ~.)*

IMPIEGAT s. (ieşit din uz) amploiat.

IMPIETATE s. sacrilegiu. *(A comis o ~.)*

IMPLACABIL adj. crud, hain. necruţător, neiertător, neânduplecat, neândurător, nemilos, nemilostiv, (livr.) inexorabil, (ra*r*) neândurát, nemiluit, (înv.) nemilostivitór, nemilostívnic, (fig.) vitreg. *(Soartă ~.)*

implanta vb. v. BĂGA. ÎMPLÂNTA. ÎNFIGE. VÂRÎ.

IMPLICĂ vb. a cere, a necesita, a presupune, a reclama. *(Inteligenţa ~ reflecţia.)*

IMPLORĂ vb. a conjura, (pop.) a jura, a milui, (înv.) a supăra. *(Te ~ să mă ajuţi!)* IMPLORATOR adj. rugător, (pop.) rugat. *(Cu ton ~.)*

IMPOLITEŢE s. bădărănie, grosolănie, in-delicateţe, mahalagism, mitocănie, mârlănie,

mojicie, necuviinţă, nepoliteţe, ţărânie, vulgaritate, (pop.) mocofăníe, mocofănísm, (reg.) modorăníe, (înv.) grosime, rităníe, (rar fig.) necioplíre.

imponderabil adj. v. IMPERCEPTIBIL. INSESIZABIL. NEAUZIT. NEPERCEPTIBIL. NESESIZABIL. NESIMŢIT. SUBTIL, impopular adj. v. NEPOPULAR. Impopularitate s. v. NEPOPULARITATE. importă vb. v. CONTA. INTERESA. IMPORTANT adj. 1. apreciabil, bun, considerabil, însemnat, mare. *(O cantitate ~.)* 2. însemnat, (inv. şi reg.) vajnic. *(Un caz deosebit de ~.)* 3. însemnat, marcant, memorabil. *(Un eveniment ~.)* 4. însemnat, solemn, (înv.) solemnei. *(Un moment~.)* 5. însemnat, mare. *(*O *zi ~ din viaţa lai.)* 6. însemnat, prestigios. *(O manifestare ~.)* 7. adânc, capital,

considerabil, crucial, decisiv, esenţial, fundamental, hotărâtor, însemnat, organic, primordial, profund, radical, serios, structural, substanţial, vital, (livr.) cardinal, major, nodal, (rar) temeinic. *(Prefaceri ~.)* 8. deosebit, însemnat, mare, notabil, preţios, remarcabil, serios, substanţial, temeinic, valoros, (fig.) consistent. *(A adus o contribuţie ~ la dezvoltarea...)* 3. apreciabil, categoric, considerabil, evident, însemnat, mare, sensibil, simţitor, vădit. *(O ameliorare ~ a slării bolnavului.)* 10. înalt, însemnat, (înv.) însemnătór. *(Deţine un post ~.)* 11. însemnat, marcant, remarcabil, (fig.) proeminent. *(O personalitate ~.)* 12. influent, însemnat, marcant, puternic. *(Un personaj ~.)*

IMPORTANŢĂ s. 1. însemnătate, pondere, valoare. *(Are o ~ redusă in ansamblu.)* 2. însemnătate, valoare. *(~ unei descoperiri.)* 3. însemnătate, seriozitate, valoare. *(~ contribuţiei sale.)* 4. însemnătate, valoare, (fig.) preţ. *(~ cuvintului scris.)* 5. însemnătate, semnificaţie, sens, valoare, (fig.) preţ. *(~ actului Unirii.)* 6. însemnătate, solemnitate. *(~ momentului.)* 7. adincime, însemnătate, profunzime, seriozitate. *(~ prefacerilor survenite.)*

importuná vb. v. DERANJA. INCOMODA. ÎNCURCA JENA. STINGHERI. STÂNJENI. SUPĂRA. TULBURA.

IMPOSIBIL adj., adv. 1. adj. irealizabil, nerealizabil, (înv.) neputincios. *(Îşi propune un ţel ~.)* 2. adj., adv. exclus. *(Rezolvarea aceasta este ~.)* 3. adj. insuportabil, nesuferit, (înv.) nesuferíbil, nesufericiós. *(E un om ~.)* IMPOSIBILITATE s. neputinţă. *(~ de a face ceva.)*

IMPOSTOR s. 1. escroc, hoţ, înşelător, pungaş, şarlatan, şnapan, (rar) pârlea (art.), (pop. şi fam.) pezevénchi, potlogar, (inv. şi reg.) má-fler, pirláci, (reg.) pasmarghiól, potcáş, (Mold., Bucov. şi Dobr.) şalvír, (inv.) calpuzan, (înv., în Mold.) şúler, (fam.) coţcár, pehlivan, pişicher, (fig.) panglicar, papugiu, scamator. *(Mare ~ mai e şi ăsta!)* 2. farsor, şarlatan, şnapan. *(Nu e decit un ~.)*

IMPOSTURĂ s. escrocherie, hoţie, înşelăciune, înşelătorie, pungaş eală, pungăşie, şar-

latanie, şmecherie, (lívr.) tripotáj, (rar) şarla-taneríe, şarlataníşm, şmecherlíc, (pop, şi fam.) pezevenciíc, potlogărie, (Mold.) şolticăríe, (înv.) calpuzanlíc, matrapazlăríe, meşteşug, şălviríe, (înv., în Mold.) şulerie, (fam.) coţcărie, matra-pazlfc, pehlivăníe, pişicherlâc, şmechereálă, (înv. fam.) cóţcă, (fig.) panglicăríe, scamatorie. *(Se ţine de afaceri dubioase şi tot ce face e o ~.)* IMPOTENT adj. *(MED.)* neputincios. *(Bărbat ~.)*

impotent adj., s. v. INCAPABIL. NECAPABIL. NEPUTINCIOS. PRĂPĂDIT. SLĂBĂNOG.

IMPOTENŢĂ s. *(MED.)* (lívr.) emasculáţie, (pop.) neputinţă.

impotenţă s. v. INCAPACITATE. NEPUTINŢĂ. SLĂBICIUNE.

IMPOZANT adj. 1. arătos, aspectuos, falnic, frumos, (pop.) mândru. *(O casă ~.)* 2. grandios, impunător, maiestos, măreţ, monumental, splendid, superb, (rar fig.) trufaş. *(Un palat ~.)* 3. falnic, grandios, impresionant, impunător, maiestos, măreţ, semeţ, splendid, (livr.) magnific, (pop.) míndru, (înv. şi reg.) fălos, (fig.) trufaş. *(Vírfurile ~ ale munţilor.)* IMPOZIT s. bir, dare, (rar) contribuţie, impunere, (înv. şi reg.) porţie, slujbă, (Maram.) sazolíc, (Ban.) ştáier, (înv.) adău, adét, dabilă, dájdie, madeá, miríe. nevoie, obicei, orinduiálă, rânduiálă, seamă. *(~ către statul feudal.)*

IMPRACTICABIL adj. desfundat, rău. *(Un drum ~.)*

IMPRECAŢIE s. blestem, ocară, (livr.) maledicţie. *(Poeziile conţineau multe ~.)* imprecaţie s. v. ÎNJURĂTURĂ. IMPRECÍS adj. 1. neclar, nedesluşit, nelămurit, neprecis, vag. *(Se zăreau nişte contururi ~.)* 2. confuz, difuz, echivoc, haotic, indefinit, încâlcit, încurcat, neclar, nedefinit, nedesluşit, neânţeles, nelămurit, neprecis, obscur, tulbure, vag, (fig.) întunecat, nebulos, neguros. *(O situaţie ~.)* 3. confuz, difuz, indefinit, neclar, nedefinit, nedesluşit, nelămurit, neprecis, vag, (fig.) surd. *(O senzaţie ~ de durere.)* 4. confuz, echivoc, indefinit, neclar, nedefinit, neprecis, obscur, (livr.) abscons. *(O semnificaţie ~.)* 5. evaziv, neprecis, vag. *(Un răspuns extrem de ~.)*

IMPRECIZIE s. 1. neclaritate, neprecizie. *(Cu un contur de o mare ~.)* 2. confuzie, neclaritate, nelămurire, neprecizie, obscuritate, (fig.) nebulozitate. *(~ în exprimare.)* 3. (rar) nehotărî're, neprecizie. *(~ sensului unui cu-vint.)*

IMPREGNA vb. a (se) îmbiba. IMPREGNARE s. îmbibare. IMPREGNAT adj. îmbibat. IMPRESIE s. 1. părere, sentiment, senzaţie. *(Are ~ că e inoportun.)* 2. efect. *(A produs o ~ favorabilă.)*

IMPRESIONA vb. 1. a emoţiona, a înduioşa, a mişca, a tulbura, (fig.) a atinge, a pătrunde. *(L-au ~ cele auzite.)* 2. a emoţiona, a sensibiliza. *(Arta îl ~pe om.)*

IMPRESIONABIL adj. emotiv, sensibil, simţitor. *(Fire ~; om ~.)*

IMPRESIONABILITÁTF: s. emotivitate, sensibilitate, simţire. *(Artist de o mare ~.)*

IMPRESIONANT adj. 1. duios, emoţionant, înduioşător, mişcător, patetic, răscolitor, tulburător, vibrant, (rar) răvăşitor, (înv.) simţitor. *(O ~ poveste de dragoste.)* 2. zguduitor, (fig.) dramatic. *(A avut un sftrşil ~.)* 3. spectaculos, (livr.) spectacular. *(Un salt ~.)* 4. falnic, grandios, impozant, impunător, maiestos, măreţ, semeţ, splendid, (livr.) magnific, (pop.) mândru, (înv. şi reg.) fălos, (fig.) trufaş. *(Vir-furile ~ ale munţilor.)*

IMPRESIONARE s. s. emoţionare, înduioşare, mişcare. *(~ cuiva la cele auzite.)* 2. emoţionare, sensibilizare. *(~ omului prin intermediul artei.)*

IMPRESIONAT adj. 1. emoţionat, înduioşat, mişcat, tulburat, (fig.) atins. *(Om ~.)* 2. emoţionat, sensibilizat. *(Un public ~.)*

IMPREVIZIBIL adj. neaşteptat, nebănuit, neprevăzut, neprevizibil, nesconlat, surprinzător. *(Roman cu un final ~.)*

IMPRIMĂ vb. 1. a (se) întipări. *(A ~ ceva pe suprafaţa unui obiect.)* 2. a edita, a publica, a scoate, a tipări, (înv.) a publicarisi, a publi-cui, a scrie. *(A ~ o revistă.)* 3. a tipări, a trage. *(A ~ 1 000 de exemplare din această carte.)* 4. a întipări, a săpa. *(Vremea a ~ brazde adinei pe fruntea lui.)* 5. a determina, a impulsiona, a impune. *(A ~ o mişcare unui mobil.)*

imprima vb. v. FIXA. RÁMÂNE.

IMPRIMARE s. 1. întipărirc. *(~ a ceva pe suprafaţa unui obiect.)* 2. editare, imprimat, publicare, scoatere, tipărire, tipărit, tragere, (înv.) publicarisíre, publicaţie, publicitate, ti-păríe. *(~ unui nou tiraj dinlr-o carte.)* 3. publicare, tipar, tipărire. *(Hun pentru ~.)*

imprimare s. v. FIXARE.

IMPRIMAT adj., s. 1. adj. tipărit, (înv. şi reg.) tipárnic. *(Un text ~.)* 2. s. tipăritură, (rar) tipărcálă, (înv.) publicare, tipărire. *(Tot felul de ~te.)* 3. s. formular. *(A completat un ~.)*

IMPRIMAT s. editare, imprimare, publicare, scoatere, tipărire, tipărit, tragere, (înv.) publicarisíre, publicaţie, publicitate, tipăríe. *(~ unui nou tiraj dintr-o carte.)*

IMPRIMERIE s. tipografie, (înv.) tipar, tipárnă, tiparniţă, (fam.) típo. *(O ~ modernă.)*

improbabil adj. v. DUBIOS. INCERT. ÎNDOIELNIC. NESIGUR. PROBLEMATIC.

IMPROPRIU adj. 1. eronat, greşit, incorect. *(Exprimare ~.)* 2. nepotrivit. *(~ pentru un anumit scop.)*

IMPROVIZA vb. (fig.) a însăila. *(A ~ ceva la repezeală.)*

IMPRUDENT adj. 1. nechibzuit, necugetat, neprevăzător, nesăbuit, nesocotit, (rar) neju-decát, neprecugetát, (reg.) nechitit. *(Om ~; un act ~.)* 2. hazardat, periculos, primejdios, riscant, riscat. *(O acţiune ~.)*

IMPRUDENŢĂ s. nechibzuinţă, necuge-tare, neprevedere, nesăbuinţă, nesăbuire, nesocotinţă. *(A comis o ~.)*

IMPUDIC adj. 1. deşănţat, imoral, indecent, necuviincios, neruşinat, obscen, pornografic, scabros, scârbos, trivial, vulgar, (livr.) liceu-

ţiós, (înv. şi pop.) scârnav, slobod, (reg.) por-cotós, (fam.) deşucheat, porcos, (fig.) decoltat, deocheat, îmbăiat, picant, piperat, porcesc, spurcat. *(O glumă ~.)* 2. lasciv, obscen, senzual, voluptos, (livr.) lubric. *(Dans ~.)*

impudicitáte s. v. IMORALITATE, IMPUDOARE. INDECENŢĂ. NECUVIINŢĂ. NERUŞINARE. OBSCENITATE. PORNOGRAFIE. SCABROZITATE. TRIVIALITATE. VULGARITATE.

IMPUDOARE s. imoralitate, indecenţă, necuviinţă, neruşinare, obscenitate, pornografie, scabrozitate, trivialitate, vulgaritate, (livr.) impudicitáte, licenţă, licenţiozitáte, (înv. şi pop.) mascara, măscáră, măscăriciúne, măscăríe, scârnăvíe. *(A comis un act de ~.)*

IMPULS s. 1. imbold, îndemn, pornire, stimul, stimulent, (rar) îmboldíre, (reg.) bold, (înv.) năstáv, porneálâ, (grecism înv.) para-chfnisis, (fig.) mişcare, resort, suport, (înv. şi reg. fig.) strămurare. *(~ necesar pentru o acţiune.)* 2. *(FIZ.)* cantitate de mişcare. 3. *(MED.) impuls cardiac* = şoc apexian.

IMPULSIONA vb. 1. a îmboldi, a îndemna, a stimula. *(Îi ~ spre noi realizări.)* 2. a determina, a imprima, a impune. *(A ~ unui mobil o mişcare.)*

IMPULSIONARE s. îmboldire, stimulare, (rar) stimuláţie. *(~ activităţii culturale de masă.)*

IMPULSÍV adj. 1. agresiv, bătăios, brutal, coleric, dur, iute, nestăpânit, violent, (fam. fig.) belicos. *(Un om ~.)* 2. aprig, furtunos, impetuos, iute, înflăcărat, înfocat, năvalnic, nedomolit, nepotolit, nestăpânit, nestăvilit, sălbatic, tumultuos, vehement, violent, (fig.) aprins, viforos, vijelios, vulcanic. *(Un temperament ~.)*

IMPULSIVITATE s. agresivitate, brutalitate, duritate, nestăpânire, violenţă. *(O ~ temperamentală.)*

IMPUNĂTOR adj. 1. grandios, impozant, maiestos, măreţ, monumental, splendid, superb, (rar fig.) trufaş. *(Un palat ~.)*2. grandios, maiestos, măreţ, (livr.) august. *(Imagine ~.)* 3. falnic, grandios, impozant,

impresionant, maiestos, măreţ, semeţ, splendid, (livr.) magnific, (pop.) mândru, (înv. şi reg.) fălos, (fig.) trufaş. *(Vlrfurile ~ ale munţilor.)*

IMPUNE vb. 1. (înv. şi reg.) a supune *(Îl ~ la un impozit de...)* 2. a determina^ a imprima, a impulsiona. *(A ~ unui mobil o mişcare.)* 3. a se cădea, a se cere, a se cuveni, a trebui, (înv. şi pop.) a căuta. *(Se ~ să procedezi astfel...)* 4. a cere, a comporta, a necesita, a pretinde, a reclama, a solicita, (înv.) a nevoi. *(Această acţiune ~ multe eforturi.)* 5. a se afirma, a se evidenţia, a se remarca. *(S-a ~ repede In cinematografie.)*

impunere s. v. BIR. DARE. IMPOZIT.

IMPUR adj. murdar, necurat, (pop.) spurcat. *(Apă potabilă devenită ~.)*

IMPURITATE s. gunoi, murdărie, necurăţenie, (prin Ban. şi Transilv.) bucluc, (Mold. şi Transilv.) goz, (prin Olt.) smián, (prin Bucov. şi Transilv.) şteah, (înv.) şterc. *(Plin de ~íăţi.)*

IMPUS adj. forţat, silit, silnic. *(Muncă ~.)* IMPUTA vb. a reproşa, (prin Mold.) a(-i) bănui, (înv.) a prihăni.

IMPUTABIL adj. reproşabil. IMPUTARE s. 1. imputaţie, învinuire, reproş, vină, (livr.) reprehensiúne, (prin Mold.) bănat, (înv.) pricină, prihană. *(Nu merită nici o ~.)* 2. admonestare, ceartă, certare, dojana, dojenire, morală, mustrare, observaţie, reproş, (pop. şi fam.) beşteleálă, muştruluiálă, ocară, (înv. şi reg.) înfruntare, probozeálă, (reg.) probáză, probozénie, (prin Mold.) bănat, (Mold.) şmótru, (înv.) dăscălie, împutăciúne, învăţătură, preobrăzitúră, probozíre, răpşte, remonstráre, zabrác, (fam. fig.) săpuneálă, scuturătúrâ. *(~ pe care a primit-o l-a potolit.)* IMPUTAŢIE s. imputare, învinuire, reproş, vină, (livr.) reprehensiúne, (prin Mold.) bănat, (înv.) pricină, prihană. *(Care este ~* ce *i*-o *aduci?)*

imputrescíbiladj. v. INALTERABIL. NEAL-TERABIL.

imréc pron. s. v. CUTARE. imuabil adj. v. CONSTANT. INVARIABIL. NESCHIMBĂTOR. PERMANENT.

imuabilitate s. v. CONSTANŢĂ. INVARIABILITATE.

imund adj. v. DEZGUSTĂTOR. DIZGRAŢIOS. GREŢOS. HIDOS. ORIBIL. RESPINGĂTOR. SCÂRBOS.

IMUNITATE s. *(JUR.)* inviolabilitate. *(~ parlamentară.)*

IMUNOGLOBULÍNĂ s. *(BIOL.)* gamma-globulină.

inabil adj. v. NEAJUTORAT. NEÂNDEMÎ-NATIC. NEPRICEPUT. STÂNGACI.

INABORDABIL adj. inaccesibil, neaccesibil, (rar) neabordabil.

inabordabil adj. v. EXAGERAT. EXCESIV. EXORBITANT. MARE. RIDICAT. SCUMP. INACCEPTABIL adj. inadmisibil, neacceptabil, neadmisibil. *(O propunere ~.)*

INACCESIBIL adj. inabordabil, neaccesibil, (rar) neabordabil.

inacciu adj. v. ÎNCĂPĂŢÂNAT. ÎNDĂRĂTNIC. RECALCITRANT. REFRACTAR.

inacomodábil adj., s. v. INADAPTABIL. NEADAPTABIL.

INACTÍV adj. 1. pasiv. (*Un om ~*.) 2. *(CHIM..)* inert. *(Substanţă ~.)*

INACTIVITATE s. 1. inacţiune, inerţie, neactivitate, pasivitate, (rar) pasivism, şedere, (pop.) nemişcare, (reg.) zăcăşcálă, (înv.) neac-ţiúne, nelucráre. *(~ îl exasperează.)* 2. *(CHIM.)* inerţie. *(~ unei substanţe.)*

INACŢIUNE s. inactivitate, inerţie, neacti-vitate, pasivitate, (rar) pasivism, şedere, (pop.) nemişcare, (reg.) zăcăşcálă, (înv.) neac-ţiúne, nelucráre.

INADAPTABIL adj., s. ncadaptabil, (rar) inacomodábil. *(E un ~.)*

INADAPTABILITATE s. neadaptabili-

tate. *(~ unei plante la noi condiţii de mediu.)*

INADECVAT adj. distonant, neadecvat,

necorespunzător, nepotrivit, (fig.) deplasat.

(Un element ~ faţă de ansamblu.)

INADMISIBIL adj. 1. inacceptabil, neacceptabil, neadmisibil. *(O propunere ~.)* 2. intolerabil. *(O situaţie ~.)*

INADVERTENŢĂ s. scăpare. *(Textul conţine unele ~.)*

inadvertenţă s. v. NEATENŢIE.

inághie s. v. AMBIŢIE. PRETENŢIE. VELEITATE.

INALTERABIL adj. nealterabil, (livr.) im-putrescíbil. *(Materie ~.)*

INAMÂC s., adj. 1. s., adj. adversar, duşman, potrivnic, vrăjmaş, (pop.) pizmaş, pizmuitor, (înv. şi reg.) pizmătár, pizmătáreţ, (înv.) neamic, neprieten, nepriitór, pârî'ş, sculătór. *(Armata ~.)* 2. adj. duşmănos, neprietenesc, neprietenos, ostil, potrivnic, vrăjmaş, (pop.) pizmaş, pizmuitor, vrăjmăşésc, (înv. şi reg.) pizmătár, pizmătáreţ, (reg.) vrăjmăşós, (înv.) duşmănesc, miniós, potrivitór. *(0 acţiune ~.)*

INANIMAT adj. neanimat, neânsufleţit, (fig.) mort.

INAPETÉNŢĂ s. *(MED.)* anorexie.

INAPLICABIL adj. neaplicabil.

INAPRECIABIL adj. inestimabil, neesti-mabil, nepreţuit, (înv.) nestimat. *(De o valoare ~.)*

INAPT adj. 1. incapabil, neapt. *(~ de muncă.)* 2. indisponibil. *(Fotbalist ~ pentru joc.)*

INAPTITUDINE s. incapacitate. *(~ cuiva pentru...)*

lnát s. v. CIUDĂ. GELOZIE. INVIDIE. NECAZ. PICĂ. PIZMĂ. PORNIRE. RANCHIUNĂ.

INATACABIL adj. invulnerabil. *(Un argument ~.)*

INAUGURA vb. 1. a deschide, a începe. *(~ o nouă perioadă.)* 2. a deschide, a vernisa. *(A ~ ieri noua sa expoziţie.)*

INAUGURARE s. 1. deschidere, începere. *(~ stagiunii.)* 2. vernisaj, vernisare. *(~ expoziţiei.)*

INAUTÉNTIC adj. fals, inventat, mincinos, născocit, neadevărat, neautentic, neântemeiat, nereal, plăsmuit, scornit, (înv.) minţit, răsuflat, spúriu, (pop. fig.) strâmb. *(Afirmaţie ~; mărturie ~.)*

inărícă s. v. LINARIŢĂ.

INĂRÍŢĂ s. *(ORNIT.)* 1. *(Carduelis flam-mea)* (reg.) ţintar, pasărea-ínului. 2. *inăriţă-verde (Serinus canaria serinus)* = (rar) scatiu.

INCALCULABIL adj. 1. necalculabil, nenumărat, (reg.) nemaisocotít, nesămăluít. *(O mulţime ~.)* 2. colosal, considerabil, enorm, imens, nelimitat, (rar) necalculabil. *(Foloase, efecte ~.)*

INCANDESCENT adj. înroşit, roşu. *(Metal ~.)*

INCAPABIL adj., s. 1. adj. inapt, neapt. *(~ de muncă.)* 2. adj., s. necapabil, neputincios, prăpădit, slăbănog, (rar) impotent, (pop.) becísnic, nemernic, nevoiaş, nevolnic, (înv. şi reg.) sec, ticălos, (prin Munt. şi Olt.) sfoie-gít, (înv.) mişel, neputernic, neputinţe, secat. *(E un biet ~.)* 3. adj., s. ignorant, incompetent, necapabil, nechemat, necompetent, neis-

prăvit, nepregătit, nepriceput, neştiutor, prost, (fam.) ageamiu. *(Un meseriaş ~.)*

INCAPACITATE s. 1. inaptitudine. *(~ cuiva pentru...)* 2. neputinţă. *(~ de a face ceva.)* 3. neputinţă, slăbiciune, (rar) impotenţă, (pop.) becisnicie, netrebnicie, nevolnicie, (reg.) nevoio-şetúră, (înv.) nemernicie. *(~ unui bolnav.)* 4. incompetenţă, necompetenţă, nepregătire, nepricepere, (fig.) slăbiciune. *(~ unui profesor.)*

INCARNA vb. 1. a (se) întruchipa, a (se) întrupa, (înv.) a (se) împeliţa, a (se) închipui, a (se) încorpora, a (se) omeni. *(S-a ~, luând înfăţişare de bărbat.)* 2. a (se) concretiza, a (se) întruchipa, a (se) întrupa, a (se) materializa, a (se) realiza, (rar) a (se) sensibiliza. *(Iată cum a fost ~ acest element.)* 3. a întruchipa, a întrupa, a personifica, a reprezenta, a simboliza, (înv.) a închipa. *(El ~ forţa brutală.)*

INCARNARE s. 1. întrupare, (înv.) împe-liţáre, incorporare, omenire. *(~ unui animal In om, In basme.)* 2. concretizare, întruchipare, întrupare, materializare, realizare, (rar) sensibilizare. *(~ unei idei.)* 3. întruchipare, întrupare, personificare, reprezentare, simbolizare, (înv.) personificáţie. *(~ răului.)*

INCARNAT adj. întruchipat, întrupat, personificat.

INCENDIA vb. a aprinde. *(A ~ un imobil.)*

INCENDIAT adj. aprins. *(Casă ~.)*

incendiator s., adj. v. AGITATOR. AŢÂŢĂ-TOR. INSTIGATOR. PROVOCATOR. TULBURĂTOR.

INCENDIERE s. aprindere. *(~ unui imobil.)*

INCENDIU s. foc, pârjol, (înv. şi reg.) pojar, (reg.) pârlitúră. *(Un ~ a distrus clădirea.)*

INCERT adj. 1. discutabil, îndoielnic, nesigur. *(Rezultate ~.)* 2. dubios, îndoielnic, nesigur, problematic, (livr.) improbabil, indecis, (rar) îndoiós, (fig.) nebulos. *(La o dată ~.)* 3. nesigur, tulbure. *(O perioadă ~.)*

INCERTITUDINE s. dubiu, îndoială, neîncredere, nesiguranţă, rezervă, scepticism, şovăială, şovăire, (astăzi rar) necredinţă, (înv.) aporie, îndoínţă. *(Domnea o stare de ~.)*

INCIDENT s. *(JUR.)* excepţie. *(A ridica un ~ într-un proces.)*

INCIDENTAL adj. 1. accidental, întâmplă-tor, ocazional, sporadic, (livr.) aleatoriu, contingent, stocástic, (rar) cazuál, (înv.) simptomatic. *(Fenomen, eveniment ~.)* 2. întâmplător, neprevăzut, (livr.) fortuit. *(O tntllnire ~.)*

INCINERARE s. incineraţie, (livr.) crema ţiúne.

INCINERAT IE s. incinerare, (livr.) crema-ţiune.

INCIPIENT adj. iniţial, începător. *(Stadiu ~ al unei boli.)*

incisiv adj. v. BATJOCORITOR. EPIGRA-MATIC. SARCASTIC. SATIRIC.

INCITA vb. a agita, a aţâţa, a instiga, a întărită, a provoca, a stârni, a tulbura, (pop.) a sumuţa, (înv. şi reg.) a scorni, (reg.) a smomi, a zădărî, (fig.) a asmuţi, a monta. *(El ~ masele.)*

INCITÁNT adj. aţâţător, provocator, > senzual, (rar) provocant. *(Un surís ~.)*

INCITARE s. aţâţare, instigare, instigaţie, întărâtare, provocare, stârnire, tulburare, (rar) incitaţie, provocáţie, (pop.) zădărâre. *(~ maselor.)*

INCITAT adj. aţâţat, instigat, întărâtat, provocat, stârnit, (pop.) zădărât. *(Om ~.)*

incitator s., adj. v. AGITATOR. AŢÂŢĂTOR. INSTIGATOR. PROVOCATOR. TULBURĂTOR.

incitaţie s. v. AŢÂŢARE. INCITARE. INSTIGARE. INSTIGAŢIE. ÎNTĂRÂTARE. PROVOCARE. STÂRNIRE. TULBURARE.

INCIZÁ vb. a cresta.

INCfZIE s. crestătură.

INCLUDE vb. 1. a conţine, a cuprinde, a îngloba, a număra. *(~ într-insa mai multe elemente.)* 2. a cuprinde, a îngloba. *(Vechea Galie ~ şi Belgia de astăzi.)* 3. a integra, a introduce, a încorpora, a îngloba. *(A ~ ceva în masa unei substanţe.)*

INCLUDERE s. 1. cuprindere, înglobare. *(~ unui element într-un ansamblu.)* 2. integrare, introducere, încorporare, înglobare. *(~ a ceva In masa unei substanţe.)*

INCOATÍV adj. *(GRAM.)* (înv.) silitor. *(Verbe ~.)*

INCOERENT adj. ilogic, nelogic. *(Afirmaţii ~.)*

INCOGNITO adv. (înv.) tiptil. *(Călătorea~.)*

incomensurabil adj. v. COLOSAL. ENORM. IMENS. NEMĂRGINIT. NEMĂSURAT. NESFÂRŞIT. VAST.

INCOMOD adj. 1. necomod, neconfortabil. *(Un scaun ~.)* 2. jenant, neplăcut, stingheritor, stânjenitor, supărător. *(O situaţie ~.)*

INCOMODA vb. a deranja, a încurca, a jena, a stingheri, a stânjeni, a supăra, a tulbura, (livr.) a conturba, a importuna, (rar) a sinchisi, (pop.) a zăticni, (Mold. şi Bucov.) a zăhăi, (înv.) a sminti. *(Te rog să nu-l ~ de la lucru.)*

UMCOMODÁRE s. deranjare, jenare, stinghereală, stingherire, stânjeneală, stânjenire, tulburare, (livr.) conturbáre, (pop.) zăticnire. *(~ cuiva de la lucru.)*

INCOMPARABIL adj. inegalabil, neasemănat, neasemuit, necomparabil, neegalabil, neântrecut, unic, (rar) neajuns, (înv.) neurmát. *(O voce ~; însuşiri ~.)*

INCOMPETENT adj. ignorant, incapabil, necapabil, nechemat, necompetent, neisprăvit, nepregătit, nepriceput, neştiutor, prost, (fam.) ageamiu. *(Un meseriaş ~.)*

INCOMPETENŢĂ s. incapacitate, necom-petenţă, nepregătire, nepricepere, (fig.) slăbiciune. *(~ unui profesor.)*

INCOMPLET adj. 1. fragmentar, necomplet, parţial. *(Publicarea ~ a unei opere.)* 2. lacunar. *(Text ~.)*

incomprehensibil adj. v. ININTELIGIBIL. NEINTELIGIBIL.

incongruenţă s. v. CONTRADICŢIE. CONTRAZICERE. NEPOTRIVIRE.

INCONSECVENT adj. capricios, fluşturatic, fluturatic, inconstant, instabil, neconsecvent? neconstant, neserios, nestabil, nestatornic, schimbăcios, schimbător, (livr.) labil. *(Un om tare ~.)*

INCONSECVENŢĂ s. inconstanţă, instabilitate, neconsecvenţă, neconslanţă, nesta-bilitate, nestatornicie, (livr.) labilitate, (înv.) neconsecínţă, nestáre. *(~ unei persoane.)*

INCONSOLABIL arlj. ncconsolabil, neconsolat, nernângâiat.

INCONSTANT adj. 1. capricios, fluşturatic, fluturatic, inconsecvent, instabil, neconsecvent, neconstant, neserios, nestabil, nestatornic, schimbăcios, schimbător, (livr.) labil. *(Un om tare ~.)* 2. capricios, instabil, neconstant, nestabil, nestatornic, schimbăcios, schimbător, variabil, (reg.) tonátic, tonós, (fig.) năzuros, (pop; fig.) bălţát. *(O vreme ~.)*

INCONSTANŢĂ s. inconsecvenţă, instabilitate, neconsecvenţă, neconstanlă, nesta-bilitate, nestatornicie, (livr.) labilitate, (înv.) neconsecínţă, nestáre. *(~ unei persoane.}*

INCONŞTIENT adj., adv. 1. adj. leşinat, (Transilv.) petrecut. *(A avut o criză şi este ~.* > 2. adj. automat, automatic, instinctiv, maşinal, mecanic, reflex. *(Gest, act ~.)* 3. adv. automat, automatic, maşinal, maşinaliceşte, mecanic, reflex, (înv.) mecanicéşte. *(Merge ~.)* 4. adj. instinctual, instinctiv. *(Reflexe ~.)* 5. adj. iresponsabil. *(Faptă ~.)*

INCONŞTIENŢĂ s. 1. *(MED.)* leşin, lipo-timie, nesimţire, (rar) leşinătúră. *(Se află în stare de ~.)* 2. iresponsabilitate. *(~ faptei unei persoane.)*

INCONTESTABIL adj. 1. categoric, cert, evident, indiscutabil, necontestabil, necontestat, nediscutabil, neândoielnic, neândoios, netăgăduit, sigur, vădit, (livr.) indubitabil, peremptoriu. *(A manifestat o superioritate ~.)* 2. clar, evident, flagrant, izbitor, învederat, limpede, neândoielnic, neândoios, netăgăduit, pregnant, vădit, vizibil, (livr.) manifest, (fig.) marcat. *(Semne ~ de boală.)* 3. efectiv, indiscutabil, real. *(A adus servicii ~.)*

INCONTINENŢĂ URINARĂ s. *(MED.)* enurezis.

INCONVENABIL adj. neconvenabil.

INCONVENIENT s. 1. dificultate, greutate, impas, impediment, neajuns, nevoie, obstacol, oprelişte, piedică, stavilă, (pop.) opreálă, po-ticálă, potrivnicíe, (înv. şi reg.) scandal, sminteală, (înv.) anevoínţă, nevoinţă, poprire, stenahoríe, (fig.) barieră, handicap, hop. *(A avut de depăşit un mare ~.)* 2. dezavantaj, neajuns, (fig.) handicap. *(Un ~ în calea realizării a ceva.)*

INCONVERTÍBIL adj. neconvcrtibil. *i Valori ~.)*

INCORECT adj., adv. 1. adj. eronat, fals, greşit, inexact, neadevărat, (înv. şi reg.) smintit. *(Rezultai ~ al unui calcul.)* 2. adj. eronat, greşit, impropriu. *(Exprimare ~.)* 3. adj., adv. defectuos, greşit, necorect, prost,

rău, (fig.) stricat. *(O pronunţare ~; vorbeşte: ~ englezeşte.)* 4. adj. necinstit, necorect, neunest „

(livr.) veros, (înv.) mal onest. *(Om, slujbaş ~.)* 5. adj. ilegal, ilicit, necinstit, necorect, nelegal, neonest, (fig.) murdar, necurat. *(Afaceri ~.)*

INCORECTITUDINE s. 1. eroare, greşeală, inexactitate. *(O ~ de calcul.)* 2. necinste, necorec-titucline, (înv.) incorecţiúne, malonestitáte. *(~ unui slujbaş.)*

incorecţiúne s. v. INCORECTITUDINE. NECINSTE. NECORECTITUDINE.

INCORIGIBIL adj. înrăit, (livr.) invete-rát. í *Un beţiv ~.)*

INCORPORÁNT adj. *(LINGV.)* polisinte-tic. *"Limbă ~.)*

INCORUPTIBIL adj. cinstit, corect, integru, leal. necoruptibil, onest, (livr.) prob, (înv.) neademenit, nemitárnic, (fig.) curat, nepătat.

INCORUPTIBILITATE s. cinste, corectitudine, integritate, lealitate, onestitate, (livr.) probitate, (rar) onorabilitate, (înv.) onestáte, oncstie, (înv. şi reg. fig.) curăţenie, curăţie. *(~ unui slujbaş.)*

INCREDIBIL adj. necredibil, neverosimil, (înv.j necrezut. *(O veste ~.)*

incredul adj. v. BĂNUITOR. NEÂNCREZĂTOR. SUSPICIOS. TEMĂTOR.

incredulitate s. v. BĂNUIALĂ. NEÂNCREDERE. SUSPICIUNE.

incrimina vb. v. ACUZA. INCULPA. ÎNVINOVĂŢI. ÎNVINUI.

incriminare s. v. ACUZARE. ACUZAŢIE. INCULPARE. ÎNVINOVĂŢIRE. ÎNVINUIRE.

incriminat s., adj. v. ACUZAT. INCULPAT. ÎMPRICINAT. ÎNVINOVĂŢIT. ÎNVINUIT. PÂHÂT.

INCRIMINATOR adj. *(JUR.)* acuzator. *(Fapie ~.)* 1NCRUSTÁRE s. incrusta ţie. *(O ~ de fildeş.)* 1NCRUSTÁŢIE s. incrustare. *(O ~ de sidef.)*

INCUBATOR s. clocitoare, cloşcă artificial;!.

INLULPÁ vb. *(JUR.)* a acuza, (livr.) a incrimina.

INCULPARE s. *(JUR.)* acuzaţie, (livr.) incriminare.

INCULPAT s., adj. *(JUR.)* acuzat, împricina;, învinuit, pirit, (livr.) incriminat, (pop.) pricinúş, (prin Transilv.) pricinát. *(~ are cuvin tul!)*

INCULT adj., s. ignorant, necultivat, neinstruit, neânvăţat, prost, simplu, (livr.) agramat, ignar, (înv.) gros, neabeţedát.

INCULTURĂ s. ignoranţă, nepricepere, neştiinţă, (livr.) agramatism, (înv.) prostăticíe, proitie, prostime. *(~ unei persoane.)*

incumba vb. v. REVENI.

INCURABIL adj. *(MED.)* 1. nevindecabil, (înv.) necurábil. *(Boală ~.)* 2. condamnat, nevindecabil, (înv.) necurábil. *(Un bolnav ~.)*

incurie s. v. DEZORDINE. NEGLIJENŢĂ. NEÂNGRIJIRE.

înde conj. v. UNDE.

INDECENT adj. deşănţat, imoral, impudic, necuviincios, neruşinat, obscen, pornografic,

scabros, scârbos, trivial, vulgar, (livr.) licen" ţiós, (înv. şi pop.) scârnav, slobod, (reg.) por-cotós, (fam.) deşucheat, porcos, (fig.) decoltat, deocheat, îmbăiat, picant, piperat, porcesc, spurcat. *(O glumă, o atitudine ~.)*

INDECENŢĂ s. imoralitate, impudoare, necuviinţă, neruşinare, obscenitate, pornografie, scabrozitate, trivialitate, vulgaritate, (livr.) impudicitáte, licenţă, licenţiozitáte, (înv. şi pop.) mascara, mascara, măscăriciúne, măs-căríe, scârnăvíe. *(Un act de ~.)*

INDECÍS adj. ezitant, fluctuant, nedecis, nehotărât, şovăielnic, şovăitor, (rar) şovăind, şovăit, (reg.) codélnic, (prin Munt.) pregetós, (înv.) înclinătór, îndoielnic, pregetătór, târziél-nic, (fig.) oscilant. *(Atitudine ~; om ~.)*

indecis adj. v. DUBIOS. INCERT. ÎNDOIELNIC. NESIGUR. PROBLEMATIC.

indecizie s. v. CODEALĂ. CODIRE. EZITARE. FLUCTUAŢIE. ÎNDOIALĂ. NEHO-TĂRÂRE. PREGETARE. ŞOVĂIALĂ. ŞOVĂIRE.,

in-de-cimp s. v. INEAŢĂ.

INDECLINABIL adj. *(GRAM.)* nedeclina-bil. *(Cuvlnt*

INDEFINIT adj. 1. confuz, difuz, echivoc, haotic, imprecis, încâlcit, încurcat, neclar, nedefinit, nedesluşit, neânţeles, nelămurit, neprecis, obscur, tulbure, vag, (fig.) întunecat, nebulos, neguros. *(O situaţie ~.)* 2. confuz, difuz, imprecis, neclar, nedefinit, nedesluşit, nelămurit, neprecis, vag, (fig.) surd. *(O senzaţie ~ de durere.)* 3. confuz, echivoc, imprecis, neclar, nedefinit, neprecis, obscur, (livr.) abscons. *(O semnificaţie ~.)* 4. *(GRAM.)* nedefinit, nehotărât, (înv.) neliotărâtór. *(Articol ~.)*

indelebil adj. v. NEŞTERS.

INDELICATÉŢE s. bădărănie, grosolănie, impoliteţe, mahalagism, mitocănie, mârlănie, mojicie, necuviinţă, nepoliteţe, ţărănie, vulgaritate, (pop.) mocofăníe, mocofănísm, (reg.) modoráníe, (înv.) grosime, râtăníe, (rar fig.) necioplire. *(A comis o ~.)*

indemnitate s. v. INDEMNIZARE. INDEMNIZAŢIE.

ÎNDEMN IZÁRE s. indemnizaţie, (rar) indemnitate. (*A ucorda cuiva o ~.)*

INDEMNIZAŢIE s. indemnizare, (rar) indemnitate. *(A primit o ~.)*

indemnizaţie s. v. COMPENSARE. COMPENSAŢIE. DAUNE. DESPĂGUBIRE. REPARAŢIE.

INDEPENDENT adj., adv. 1. adj. liber, neatârnat, suveran, (înv. şi pop.) slobod, (înv.) nedependent, volnic. *(Stat ~.)* 2. adj. *(BIS.)* autocefal, neatârnat. *(Biserica ortodoxă română este ~.)* 3. adj., adv. separat. *(Dezvoltarea ~ a două limbi înrudite; studiază ~ fenomenele.)*

INDEPENDENŢĂ s. 1. libertate, neatâr-nare, suveranitate, (înv. şi pop.) slobozenie, (înv. şi reg.) slobozie, (înv.) nedependénţă, volnicíe. (~ *unui stat.)* 2. *(BIS.)* autocefalie, neatârnare. *(~ bisericii ortodoxe române.)*

INDESCIFRABIL adj. ilizibil, neciteţ, nedescifrabil, nelizibil, (fig.) hieroglific. *(Un* scris *~.)* 34

INDESCRIPTIBIL adj. inexprimabil, ne-descriptibil, neexprimabil, negrăit, nespus, (livr.) indicibil, inefabil.

INDESTRUCTIBIL adj. indisolubil. *(Legătură ~.)*

ÍNDEX s. indice. *(~ la o carte.)*

Index s. v. ARĂTĂTORUL.

INDEZIRABIL adj. nedorit. *(O persoană ~.)*

INDIAN s., adj. 1. s. (livr.) hindus. 2. adj. (livr.) hindus, (rar) indic.

indie adj. v. INDIAN.

INDICA vb. 1. a arăta, (înv.) a spune. *(I-a ~ drumul, cărarea.)* 2. a arăta, a trasa. *(A ~ cuiva calea de urmat.)* 3. a arăta, a preciza, a spune, (înv. şi reg.) a semna, (înv.) a permite, (grecism înv.) a prohdeorisi. *(După cum am ~.)* 4. a preciza, a pune. *(~ te rog şi data.)* 5. a arăta, a menţiona, a preciza, a semnala, a specifica, (înv.) a specializa. *(Vom ~ următoarele recomandări...)* 6. a prescrie, a recomanda, (pop.) a scrie. *(Îi ~ un tratament.)* 7. a aminti, a arăta, a cita, a menţiona, a pomeni, a semnala, (rar) a semnaliza, (înv.) a memora, a prenumi, (fig.) a atinge. *(Problema este ~ într-un document.)* 8. a arăta, a desemna, a semnala.

(Tabel care ~ învingătorii In concurs.) 9. a arăta, a însemna, a marca, a preciza. *(Ceasul ~ timpul.)* 10. a arăta, a înregistra, a marca.

(Termometrul ~ o *temperatură ridicată.)* 11. a arăta, a atesta, a denota, a releva, a trăda, a vădi. *(~ o proastă creştere.)* 12. a demonstra, a dovedi, a proba, (fig.) a marca. *(Cursul evenimentelor ~* o *cotitură.)*

INDICARE s. 1. arătare, trasare. *(~ căii de urmat.)* 2. prescriere, recomandare. *(~ unui tratament.)* 3. amintire, citare, menţionare, menţiune, pomenire, semnalare, (rar) semnalizare. *(~ unui fapt semnificativ.) 4.* menţionare, precizare, specificare. *(~ unui lucru.)* 5. arătare, desemnare, semnalare. *(Tabel cu ~ învingătorilor într-un concurs.)*

INDICAT adj., adv. 1. adj. adecvat, conform, convenabil, corespunzător, cuvenit, nimerit, oportun, potrivit, recomandabil, recomandat, (livr.) pertinent, (înv.) cuviincios, răspunzător, (fig.) sănătos. *(Calea cea mai ~ pentru...)* 2. adv. adecvat, nimerit, oportun, potrivit, recomandabil. *(Nu e ~ să...)* 3. adj. adecvat, bun, nimerit, potrivit, propriu. *(Un teren ~ pentru literatură.)* 4. adj. adecvat, binevenit, bun, favorabil, fericit, nimerit, oportun, potrivit, prielnic, propice, (livr.) pertinent, (pop.) priincios. *(Un prilej ~.)*

indicativ adj. v. INDICATOR. ÎNDRUMĂTOR.

INDICATÍV adj., s. *(GRAJÍ.)* (înv.) arătător. *(Modul ~.)*

INDICATOR adj., s. 1. adj. îndrumător, (rar) indicativ. *(Un semnal ~.)* 2. s. arătător. *(~ la un manometru.)* 3. s. jalon, reper, semn. *(Ca ~ se află un stllp de piatră.)* 4. s. semnal. *(~ de circulaţie.)*

INDICAŢIE s. 1. directivă, instrucţiune, îndrumare, normativ, normă, recomandare, (înv.) regulaWv. *(A respectat toate ~iile primite.)* 2. precizare, prescripţie, prevedere, (înv.) scriptură, (grecism înv.) prohdiorihmós.

(~ legii.) 3. informaţie, îndrumare, lămurire. *(A primit toate ~iile necesare.) 4.* prescripţie, regulă, (înv.) ustáv. *(Clteva ~ pentru... }* 5. aviz, instrucţiuni (pl.), prescripţie, recomandare, recomandaţie. *(După ~ medicului.}* 6. explicaţie, instrucţiuni (pl.), îndrumare, lămurire. *(~ pentru folosirea unui medicament.} 7.* însemnare, menţiune, notă, notificare, notifica ţie, observaţie, precizare, specificare, specificaţie. *(Poartă*

următoarea ~...) 8. dovadă, indiciu, mărturie, pildă, probă, semn, (livr.) testimoniu, (înv. şi reg.) scrisoare, (înv.) răspuns. *(Există numeroase ~ ii in acest sens.)*

ÍNDICE s. index. *(~ la* o *carte.)*

indicibil adj. v. INDESCRIPTIBIL. INEXPRIMABIL. NEDESCRIPTIBIL. NEEXPRIMABIL. NEGRĂIT. NESPUS.

INDÍCIU s. dovadă, indicaţie, mărturie,, pildă, probă, semn, (livr.) testimoniu, (înv. şi reg.) scrisoare, (înv.) răspuns. *(Există numeroase ~ii în sprijinul...)*

INDIENI s. pi. amerindieni (pl.), piei-roşij (pl.). *(~ii reprezintă populaţia băştinaşă din America.)*

INDIFERENT adj. 1. flegmatic, impasibil, imperturbabil, insensibil, nepăsător, nesensibil, nesimţitor, pasiv, (grecism înv.) adiáfor, (fig.) rece. *(Ce tip ~ !)* 2. apatic, delăsător, indolent, lăsător, nepăsător, pasiv, placid, tembel, (livr.) impasibil, (reg.) nebriştít, (fig.) rece. *(Om ~; atitudine ~.)*

indiferentism s. v. APATIE. DELĂSARE. INDIFERENŢĂ. INDOLENŢĂ. INERŢIE. INSENSIBILITATE. NEPĂSARE. PASIVITATE. PLACIDITATE. TEMBELISM.

INDIFERENŢĂ s. 1. apatie, delăsare, indolenţă, inerţie, insensibilitate, nepăsare, pasivitate, placiditate, tembelism, (livr.) impasibilitate, prostraţie, (rar) indiferentism, neân-grijíre, pasivism, (înv.) negríjă, negrijínţă, tembelâc, (grecism înv.) adiaforíe, (fig.) răceală. *(Stare de ~.)* 2. dezinteres, dezinteresare, nepăsare. *(Z)*e o *~ condamnabilă.)* 3. flegmă, impasibilitate, nepăsare. *(Ce este această ~ la el?)*

INDIGEN adj., s. aborigen, autohton, băştinaş, neaoş, pământean, (pop.) pământésc, (înv. şi reg.) moşneán, moşteán, (înv.) pămân-tenésc. *(Populaţia ~ a unui teritoriu.)*

indigenă vb. v. ÎMPĂMÂNTENI. NATURALIZA.

indigenats. v. ÎMPĂMÂNTENIRE. NATURALIZARE.

indigenţă s. v. LIPSĂ. MIZERIE. NEVOIE. SĂRĂCIE.

INDIGEST adj. greu. *(Mlncare ~.)*

INDIGESTIE s. *(MED.)* aplecat, (pop.) plecate (pl.), (reg.) îndesoáre, (Mold., Bucov., Transilv. şi Ban.) ciumurluiálă. *(A făcut o ~.)*

INDIGNA vb. a (se) revolta, a (se) scandaliza, (înv.) a (se) scandalisi, a (se) scăndăli. *(Vestea l-a ~.)*

INDIGNARE s. revoltare, revoltă, scandalizare, (rar) indignaţiúne, (pop.) oţăreálă, oţărî're. *(Stare de ~.)*

INDIGNAT adj. revoltat, scandalizat.

Indignaţiúne s. v. INDIGNARE. REVOL-TARE. REVOLTĂ. SCANDALIZARE.

INDIGO s. carbon, plombagină, hârtie-car-bon. *(~ pentru scoatere de copii.)*

INDIRECT adj. 1. mediat, mijlocit. *(Relaţii ~.)* 2. *(GRAM.)* (înv.) nedrept. *(Complement ~.)*

IND1SCIPL1NĂT adj. insubordonat, neascultător, nedisciplinat, nesubordonat, nesupus, recalcitrant.

INDISCIPLINĂ s. neascultare, nedisci-plină, nesupunere, (livr.) insubordonare, (rar) recalcitranţă. *(Act de ~.)*

INDISCRET adj. curios. *(O privire ~.)*

INDISCREŢIE s. curiozitate. *(E de-o ~ bolnăvicioasă.)*

INDISCUTABIL adj., adv. 1. adj. categoric, cert, evident, incontestabil, necontestabil, necontestat, nediscutabil, neândoielnic, neândoios, netăgăduit, sigur, vădit, (livr.) indubitabil, peremptoriu. *(A manifestat o superioritate ~.)* 2. adj. efectiv, incontestabil, real. *(A adus servicii ~.)* 3. adj. categoric, evident, flagrant, izbitor, vădit. *(L'n adevăr ~.)* 4. adv. absolut, bineânţeles, cert, desigur, fireşte, garantat, natural, negreşit, neândoielnic, neândoios, normal, precis, sigur. *(Crezi că vine? – ~ !)* 5. adv. neapărat, negreşit, neândoielnic, neândoios, precis, sigur, (pop.) nesmintit. *(~ voi fi acolo la ora anunţată.)*

INDISOLUBIL adj. 1. indestructibil. *(Legătură ~.)* 2. inseparabil, nedespărţit, nesepa-rabil, organic, unitar. *(Un tot ~.)*

INDISPENSABIL adj., adv., s. pi. 1. adj. neapărat, necesar, nedispensabil, vital. *(Condiţii ~ pentru viaţă.)* 2. adv. neapărat, obligatoriu, (rar) necesarmente. *(Este ~ să mergi acolo.)* 3. s. pi. izmene (pl.), (prin Bucov. şi Maram.) bráce (pl.), (Transilv.) gaci (pl.).

INDISPONIBIL adj. inapt. *(Fotbalist ~ pentru joc.)*

INDISPOZIŢIE s. *(MED.)* (înv.) zaiflâc. *(O ~ trecătoare.)*

indispoziţie s. v. CICLU. MENSTRUAŢIE. PERIOD.

INDISPUNE vb. 1. a (se) amărî, a (se) îndurera, a (se) întrista, a (se) mâhni, a (se) necăji, a (se) supăra, (înv. şi pop.) a (se) obidi. (înv. şi reg.) a (se) scârbi, (înv.) a (se) oţărî, a (se) râvni, (fig.) a (se) cătrăni. *(L-ai ~ pe tata.)* 2. a agasa, a enerva, a irita, a necăji, a plictisi, a sâcâi, a supăra, (livr.) a tracasa, (pop.) a ciudi, a zădărî, (reg.) a zăhătui, (Mold.) a chihăi, (Ban.) a zăgălui, (Mold. şi Bucov.) a zăhăi, (înv.) a scârbi, (pop. fig.) a ardcia, (reg. fig.) a scociorî. *(Îl ~ cu insistenţele.)*

INDISPUS adj. 1. abătut, amărât, deprimat, descurajat, îndurerat, întristat, mâhnit, necăjit, supărat, trist, (pop.) obidit, (înv. şi reg.) scârblt, supărăcios, (înv.) dosădít, ponosit, pricăjit, (fig.) cătrănit, pleoştit, plouat. *(Om ~;* era *tare ~.)* 2. mahmur, (înv.) tiriachíu. *(Om ~ după chef.)* 3. *(MED.)* (înv.) zaíf. *(E* uşor *~ de la o gripă.)*

IND1VÍD s. 1. chip, faţă, figură, ins, om, persoană, (pop.) creştin, suflet, (Ban. şi Transilv.) nat, (înv.) ipochimen, obraz, (fam.) mutră,

tip, (peior.) creatură, specimen. *(Am Intilnit acolo mulţi ~ cunoscuţi.)* 2. cap, ins, om, persoană, (fig.) căciulă. *(Ctte 5 lei de ~.)*

IND1VÍDĂ s. (fam.) típă, tipésă.

INDIVIDUAL adj. 1. particular, personal, propriu, (înv.) obrăzálnic, particularístic, parti-culárnic, pártnic, personalicésc, personálnic. *(Însuşiri ~.)* 2. particular, personal, propriu, (rar) subiectiv. *(O viziune, o creaţie ~.)* 3. particular, personal, propriu, (livr.) privat. *(Probleme ~; proprietate ~.)* 4. singular. *(O atitudine ~.)* 5. aparte, deosebit, neobişnuit, singular, special, (livr.) insolit, *(tln caz ~.)*

INDIVIDUALITATE s. originalitate, personalitate. *(~ unui artist.)*

INDIVIDUALIZA vb. 1. a caracteriza. *(Îşi ~ sugestiv personajele.)* 2. a tipiza. *(A ~ un personaj literar.)* 3. a (se) particulariza, (rar) a (se) personaliza. *(Se ~ dintre alte elemente.)* 4. a (se) izola, a (se)

singulariza. *(A ~ însuşirile unui fenomen.)*

INDIVIDUALIZARE s. 1. caracterizare. *(~ a unui personaj.)* 2. tipizare. *(~ eroilor.) 3.* particularizare, (rar) personalizare. *(~ unor trăsături.)* 4. izolare, singularizare. *(~ din ansamblu.)*

INDIVIZIBIL adj. nedespărţit, nedivizibil. *(Un lot ~.)*

indivizibilitate s. v. UNITATE.

INDÓL s. *(CHIM.)* benzopirol.

INDOLENT adj., s. 1. adj. apatic, delăsător, indiferent, lăsător, nepăsător, pasiv, placid, tembel, (livr.) impasibil, (reg.) nebriştit. (fig.) rece. *(Om ~; atitudine ~.)* 2. adj. bleg, lălâu, moale, molatic, molâu, mototol, (reg.) tofológ, (fig.) băligós, mălăiéţ, mămăligós. *(O fiinţă ~.)* 3. adj., s. leneş, puturos, trândav, trintor, (rar) somnoros, (înv. şi pop.) nehárnic, (reg.) cániv, lenós, zăcáş, (Mold.) duglán, dúgliş, lainic, (prin Olt.) sanchíu, (Transilv. şi Bucov.) trând, (înv.) lenevos, tandurίu. *(Om ~.)*

INDOLENŢĂ s. 1. apatie, delăsare, indiferenţă, inerţie, insensibilitate, nepăsare, pasivitate, placiditate, tembelism, (livr.) impasibilitate, prostraţie, (rar) indiferentism, neân-grijíre, pasivism, (înv.) negríjă, negrijínţă, tembelíc, (grecism înv.) adiaforíe, (iig.) răceală. *(Stare de ~.)* 2. lene, lenevie, puturo-şenie, trândăveală, trândăvie, (rar) lenevíre, puturoşíe, trândăvít, (înv.) tandúr. *(E de-o ~ fără pereche.)*

INDRUŞÁIM s. *(BOT.; Lathynis odora-tus)* sângele-voinicului, (reg.) hărăgícă, măză-rátă, măzăreán, măzărícă, măzăríche, măză-rói, măzărúică, oréşniţă, péjmă, floare-de-má-zăre.

indrusáim s. v. MUŞCATĂ.

indubitabil adj. v. CATEGORIC. CERT. EVIDENT. INCONTESTABIL. INDISCUTABIL. NECONTESTABIL. NECONTESTAT. NEDISCUTABIL. NEÂNDOIELNIC. NEÂNDOIOS. NETĂGĂDUIT. SIGUR. VĂDIT. 1NDUCTÁNŢĂ s. *(FIZ.)* inductivitate. (~ *unui circuit electric.)*

INDUCTIVITATE s. *(FIZ.)* inductanţă. *(~ unui circuit electric.)*

INDULGENT adj. 1. iertător, îndurător, îngăduitor, milostiv, (livr,) clement. *(Om~.)* 2. concesiv, îngăduitor, tolerant, (înv.) răbdător. *(Prea este ~ 1)*

INDULGENŢĂ s. 1. iertare, îndurare, îngăduinţă, milostivire, (livr.) clemenţă. *(Cere cu umilinţă ~.)* 2. îngăduinţă, îngăduire, toleranţă, (rar) tolerantísm, (pop.) îngăduiálă, (înv.) răbdare. *(Manifestă prea multă ~.)* iudustriál s. v. INDUSTRIAŞ. INDUSTRIAŞ s. (înv.) industrial, industrios. industrios s. v. INDUSTRIAŞ. INEÁŢĂ s. *(BOT.)* I. *(Linum catharticum)* (reg.) inuşór, mărgelúţă. 2. *(Linum austria-cum)* (reg.) inuşór, in-de-câmp.

INECHITABIL adj. injust, nedrept, nee-chitabil, (livr.) inie. *(O măsură ~.)*

INECHITATE s. injustiţie, nedreptate, nee-chitate, nejustiţie, (înv. şi pop.) strâmbătáte, (înv. şi reg.) strâmb, (turcism înv.) zulúm. *(A comis o ~.)* inedit adj. v. NOU. ORIGINAL. INEDÍT s. noutate, originalitate. *(~ unei teorii,)*

inefabil adj. v. INDESCRIPTIBIL. INEXPRIMABIL. NEDESCRIPTIBIL. NEEXPRI-MABIL. NEGRĂIT. NESPUS.

INEFICACE adj. ineficient, infructuos, inutil, nefolositor, netrebuincios, neutil, van, zadarnic, (livr.)

inoperant, oţios, superfluu, (înv.) netrebnic, prisosélnic, prisositór, (fig.) desert, gratuit, steril, sterp. *(Eforturi ~.)* INEFICACITATE s. ineficientă, inutilitate, zădărnicie, (rar) superfluénţă, superfluitáte, (înv.) netrebnicie, (fig.) sterilitate. *(~ discuţiilor.)*

INEFICIENT adj. ineficace, infructuos, inutil, nefolositor, netrebuincios, neutil, van, zadarnic, (livr.) inoperant, oţios, superfluu, (înv.) netrebnic, prisosélnic, prisositór, (fig.) deşert, gratuit, steril, sterp. *(Eforturi ~.)* INEFICIENTĂ s. ineficacitate, inutilitate, zădărnicie, (rar) superfluénţă, superfluitáte, (înv.) netrebnicie, (fig.) sterilitate. *(~ discuţiilor.)*^

INEGAL adj. 1. neegal. *(De lungimi ~.)* 2. disproporţionat. *(Lupta devine ~.)*

INEGALABIL adj. incomparabil, neasemănat, neasemuit, necomparabil, neegalabil, neântrecut, unic, (rar) neajuns, (înv.) neurmát. *(O i'oce ~; însuşiri ~.)*

INEGALITATE s. disproporţie. *(Există o ~* intr*e cei doi boxeri.)*

INEL s. 1. verighetă, (pop.) verigă, (prin Ban.) búrmă. *(E însurat şi poartă ~.)* 2. belciug, verigă. *(~ de lacăt.)* 3. ochi, verigă, za, (înv. şireg.)rătéz. *(~ de lanţ.)* 4. *(ANAT.)* segment. *(Un ~ al corpului albinei.)* 5. buclă, cârlionţ, creţ, ondulaţie, ondulă, val, zuluf, (rar) sfrédel, sfredelitúră, (reg.) scârliónţ, zgâr-lăúnte, (Ban.) cocor, (prin Munt. şi Mold.) scâr. *(~ din părul cuiva.)* 1NELÁ vb. 1. a (se) bucla, a (se) ciriionţa, a (se) încreţi, a (se) ondula, (rar) a (se) zulufa, (prin Olt. | şi Munt.) a (se) scârlionţi. *(Si-a ~ părul.)**2. *(SI*i*V.)*a secui, (reg.) a cerţi, a ciungi, a plesura. *(A ~ arborii.)*

INELAR s. *(ENTOM.; Gastropacha neustria)* fluture-in elat.

INELARE s. buclare, cârlionţare, încre-ţire, ondulare. *(~ părului.)*

INELÁT adj. 1. buclat, cirlionlat, creţ, încreţit, ondulat, (rar) zulufát, (prin Olt. şl Munt.) scârlionţát, (prin Olt.) scârcior. *(Păr ~.)* 2. buclat, creţ, mărgelat. *(Lină ~.)*

ineluctabil adj. v. IMINENT. INEVITABIL, inéptadj. v. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEGHIO-BESC. NEROD. NEROZESC. NETOT. PROSTESC. STUPID.

INEPŢIE s. dobitocie, idioţenie, idioţie. imbecilitate, neghiobie, nerozie, prostie, stupiditate, stupizenie, tâmpenie, (înv.) prostăticíe. *(*A *spus* o *mare ~.)*

INEPUIZABIL adj. interminabil, neepui-zabil, neistovit, nesi'irşit, (l'ig.) nesecat. *(O sursă ~ de...)*

INERT adj. 1. mort, neânsufleţit, nemişcat, rece, ţeapăn. *(O fiinţă ~.)* 2. anchilozat, înţepenit, ţeapăn. *(Arco mină ~.)*3. *(CHIM.)* inactiv. *(Substanţă ~.)*

INERŢIE s. 1. fixitate, imobilitate, neclintire, nemişcare, nemobilitate. *(Stare de ~ a unui corp.)* 2. *(CHIM.)* inactivitate. *(~ unei substanţe.)* 3. inactivitate, inacţiune, neacti-vitate, pasivitate, (rar) pasivism, şedere, (pop.) nemişcare, (reg.) zăcăşeálă, (înv.) ncacţiúne, nelucráre. *(~ îl exasperează.)* 4. apatic, delăsare, indiferenţă, indolenţă, insensibilitate, nepăsare, pasivitate, placiditate, tembelism, (livr.) impasibilitate, prostraţie, (rar) indiferentism, neângrijíre, pasivism, (înv.) negríjă, negrijínţă, tembelâc, (grecism înv.) adiaforíe, (fig.) răceală. *(Stare de ~.)*

INERVÁRE s. *(FIZIOL.)* iuervaţie. *(~ pielii.)*

INERVÁŢIE s. *(FIZIOL.)* inervare. *(~ pielii.)*

INESTETIC adj. urii. *(Un aspect ~.)* INESTIMABIL adj. inapreciabil, ncestima-bil, nepreţuit, (înv.) nestimat. *(De o valoare ~.)* INEVITABIL adj., adv. 1. adj. fatal, (rar) neapărat, neevitabil. *(In mod ~ vei ajunge acolo.)* 2. adv. fatal, fatalmente, (rar) necesarmente. *(~ trebuia să se tntlmple.)* 3. adj. iminent, (livr.) ineluctabil. *(Un fenomen ~.)* 4. adj. cert, sigur. *(Căderea ~ a cetăţii.)*

INEVITABILITATE s. iminenţă. *(~ producerii unui fenomen.)*

INEXACT adj. 1. eronat, fals, greşit, incorect, neadevărat, (înv. şi reg.) smintit. *(Rezultat ~ al unui calcul; calcul ~.)* 2. eronat, fals, greşit, neexact, nefondat, neântemeiat, (înv. fig.) rătăcit. *(O slire. o părere ~.)* 3. eronat, greşit, (rar fig.) strâmb. *(O înţelegere ~ a lucrurilor.)*

INEXACTITATE s. 1. eroare, greşeală, incorectitudine. *(U ~ de calcul.)* 2. ialsilate, neadevăr, neexactitate, uetemeiuicie. *(~ unei afirmaţii.)*

INEXISTENŢĂ s. neant, nefiinţă, nimic, (rar) negură, neúnde, uitare, (înv.) nedereásă, nefápt.

inexorabil adj. v. CRUD. HAIN. IMPLACABIL. NECRUŢĂTOR. NEIERTĂTOR. NEÂN-DUPLECAT. NEÂNDURĂTOR. NEMILOS. NEMILOSTIV.

INEXPERIMENTAT adj. neexperimentat, (pop.) necercát. *(Un* íân*ăr ~.)*

INEXPLICABIL adj. 1. neexplicabil, neânţeles. *(Un fapt ~.)* 2. bizar, ciudat, curios, excentric, extravagant, fantasmagoric, fantezist, insolit, năstruşnic, neobişnuit, original, paradoxal, singular, straniu, (livr.) abracadabrant, (rar) străin, (pop.) pidósnic, pocit, poznaş, (Mold.) deşănţat, (Transilv., Ban. şi Olt.) şod, (inv.) ciudós, (grecism înv.) paraxín, (fam.) sanchíu, (fam. fig.) fistichiu, întors, sucit, trăsnit. *(Ce chestie ~ !)*

INEXPLORAT adj. necercetat, necunoscut, neexplorat. *(O regiune ~.)*

INEXPRESIV adj. 1. monoton, neexpresiv, uniform, (fig.) monocord, plat. *(Stil ~.)* 2. neexpresiv, searbăd, spălăcit, şters. *(O faţă ~.)*

INEXPRIMABIL adj. indescriptibil, nedes-criptibil, neexprimabil, negrăit, nespus, (livr.) indicibil, inefabil. *(O stare ~.)*

infailibil adj. v. CERT. SIGUR.

infailibilitate s. v. CERTITUDINE. SIGURANŢĂ.

INFAM adj., s. 1. adj., s. abject, josnic, mişel, mizerabil, mirşav, nedemn, nelegiuit, nemernic, netrebnic, ticălos, (pop.) becísnic, (inv. şi reg.) ticăit, (reg.) pălăvátic, proclet, (Ban.) bedáş, (înv.) fărădelege, vil, (fig.) infect, murdar. *(Un om ~.)* 2. adj. josnic, mişel, mişelesc, mizerabil, mirşav, nedemn, nelegiuit, nemernic, netrebnic, ruşinos, scelerat, ticălos, (livr.) ignobil, sacrileg, (inv. şi pop.) parşiv, scârnav, (Mold.) chiolhănós, (înv.) blestemăţésc, fărădelege, scirbávnic, scârbélnic, scârbít, verigáş, verigăsós, (fig.) murdar, spurcat. *(Faptă ~.)*

infam adv. v. MIŞELEŞTE. NETREBNIC. TICĂLOŞEŞTE.

INFAMANT adj. compromiţător, degradant, dezonorant, înjositor, nedemn, ruşinos, (livr.) difamánt, (rar) degradator, (înv.) necin-stitór, pierzător. *(O faptă ~.)*

INFAMÂE s. abjecţie, fărădelege, josnicie, mişelie, mârşăvie, nelegiuire, nemernicie, netrebnicie,

ticăloşie, (livr.) ignominie, turpitudine, (astăzi rar) scelerâţie, (pop. şi fam.) parşivénie, (pop.) becisnicie, blestemăţie, scârnăvíe, spurcăciune, (reg.) mârşăvénie, (inv.) bazaconie, blestemăciúne, nebunie, necurat, necurăţie, necurăţíre, păgânătáte, păginíe, verigăşíe, (fig.) murdărie. *(A comite o ~.)*

INFANTERIE s. *(MIL.)* (inv. şi pop.) pedestríme, (inv. şi reg.) píhotă, (fam. şi ir.) pífă, pifăníe.

INFANTERIST s. *(MIL.)* (înv. şi pop.) pedestraş, (inv. şi reg.) pihotáş, (înv.) odivói, pedestru, tálpoş, tălpáş, (fam. şi ir.) pifán.

INFANTICÂD s. *(JUR.)* pruncucidere.

infatigabil adj. v. NEISTOVIT. NEOBOSIT. NEOSTENIT.

INFANTIL adj. 1. copilăresc, (livr.) pueril, (înv.) pruncésc. *(Jocuri ~.)* 2. copilăresc, naiv, pueril. *(Ce slnt gesturile astea ~ ?)*

INFATUA vb. a se făli, a se fuduli, a se grozăvi, a se împăuna, a se înfumura, a se

îngâmfa, a se lăuda, a se mindri, a se semeţi, (rar) a se trufi, (înv. şi pop.) a se mări, (pop.) a se păuni, (reg.) a se bârzoia, a se făloşi, a se marghioli, a se sfătoşi, (reg. fam.) a se furlan-disi, a se marţafoi, (Transilv. şi Ban.) a se năs-cocorî, (înv.) a se înălţa, a se prea înălţa, a se preamări, a se prearădica, a se ridica, (fam. fig.) a se înfoia, a se umfla, (arg.) a se şucări. *(Nu te mai ~ atllal)*

INFATUARE s. aroganţă, fală, fudulie, înfumurare, îngâmfare, mândrie, orgoliu, senieţie, trufie, vanitate, (livr.) fatuitate, morgă, prezumţie, suficienţă, (rar) superbie, ţanţoşíe, (înv. şi pop.) măreţie, mărire, (pop. şi fam.) ifos, ţî'fnă, (reg.) făloşénie, făloşíe, (înv.) făl-nicíc, laudă, mărie, mărime, mândréţe, pohfálă, preainălţáre, preaânălţíme, semeţíre, trúfă, trufăşíe, zădărnicie. *(~ lui este cu totul nejustificată.)*

INFATUAT adj. fudul, grandoman, încrezut, înfumurat, îngimfat, megaloman, mindru, orgolios, semeţ, trufaş, ţanţoş, vanitos, (livr.) prezumţios, suficient, (inv. şi pop.) măreţ, (pop. şi fam.) ţâfnós, (pop.) falnic, fălos, închipuit, (înv. şireg.)pâşín, (prin Ban.) mărós, (prin Mold.) nărtós, (înv.) fumurós, preaânălţát, zadarnic, (fig.) băţos, înţepat, scrobit.

INFECT adj. 1. dezagreabil, dezgustător, displăcut, dizgraţios, greţos, greu, împuţit, neplăcut, nesuferit, puturos, rău, respingător, scârbos, urât, rău-mirositor, (livr.) fetid, mias-mátic, pestilenţial, repugnant, repulsiv, (inv. şi pop.) scârnav, (înv.) scârbávnic, scârbélnic. *(Un miros ~.)* 2. împuţit, puturos, viciat, rău-mirositor, (livr.) fetid, pestilenţial. *(Aer ~.)* 3. dezgustător, oribil, respingător, scârbos. *(Ce caracter ~ !)* 4. dezgustător, respingător, scârbos, spurcat, (pop.) scírnav. *(~treabă!)*

infect adj., s. v. ABJECT. INFAM. JOSNIC. MIŞEL. MIZERABIL. MÂRSAV. NEDEMN. NELEGIUIT. NEMERNIC.' NETREBNIC. TICĂLOS.

INFECTA vb. *(MED.)* a (se) contagia, a (sé) contamina, a (se) molipsi, (pop.) a se umple, (înv.) a (se) smredui, a (se) strica. *(I-a ~ pe toţi cei din jur.)*

infectant adj. v. CONTAGIOS. INFECTIOS. MOLIPSITOR.

INFECTARE s. *(MED.)* contagiune, contaminare, infecţie, molipsire, (rar) molipseálă, (înv.) smreduíre. *(Agenţi de ~.)*

INFECTAT adj. *(MED.)* contaminat, molipsit, (înv.) smreduít. *(Persoană ~.*)

INFECŢIE s. 1. *(MED.)* contagiune, contaminare, infectare, molipsire, (rar) molipseálă, (înv.) smreduíre. *(Agenţi de ~.)* 2. duhoare, împuţiciune, miasmă, putoare, (livr.) feti-ditáte, (înv.) duh, smreduíre. *(Simţea o ~ insuportabilă.)*

INFECŢIÓS adj. *(MED.)* 1. contagios, molipsitor, (rar) contaminant, infectant, (pop.) lipicios, (reg.) mutătór, (înv.) acolisitór, ciu-máş, ciumós, împărţitór, smreduitór. *(Boală~.)* 2. contagios, molipsitor, (livr.) mefític, pestifer, pestilent, pestilenţial. *(Agent ~.)*

INFERIOR adj., s. 1. adj. ordinar, prost, rău. *(Tutun, vin ~.)* 2. adj. mărunt, mic. *(Funcţionar ~.)* 3. adj., s. subaltern, subordonat. *(E ~ lui la serviciu.)*

INFERN s. *(BIS.)* iad, (livr.) gheenă, tartar, (înv.) matca focului.

INFERNAL adj. 1. demonic, diabolic, diavolesc, drăcesc, necurat, satanic, (livr.) demoniac, mefistofelic, (înv. şi pop.) satanésc, (înv.) demonicésc, mamónic, satanicésc. *(Planuri ~.)* 2. diabolic, drăcesc. *(Dansează tntr-un ritm ~.)* 3. colosal, cumplit, extraordinar, fenomenal, formidabil, groaznic, grozav, înfiorător, îngrozitor, înspăimântător, năprasnic, straşnic, teribil, (Transilv.) pogan, (fig.) îndrăcit, turbat. *(O vijelie ~.)*

INFIDEL adj. adulter, necredincios, nefi-del, (înv.) preacurvár, preaiubit, viclean, viclenitór, (fig.) trădător. *(Bărbat ~; femeie ~.)*

INFIDELITATE s. *(JUR.)* adulter, înşelăciune, necredinţă, (înv.) preacurvíe, preacurvíre, preaiubíre, viclenie, (fig.) trădare. *(~ în relaţiile conjugale.)*

INFILTRA vb. 1. a pătrunde, a se scurge, (reg.) a se stoarce. *(Apa de ploaie se ~ în pămlnt.)* 2. a pătrunde, a se strecura, (livr.) a se insinua. *(Apa se ~ în zidărie.)*

INFILTRARE s. infiltrat, infiltraţie, pătrundere, (livr.) insinuare. *(~ apei în...)*

INFILTRAT s. infiltrare, infiltraţie, pătrundere, (livr.) insinuare. *(~ apei în...)*

INFILTRAŢIE s. infiltrare, infiltrat, pătrundere, (livr.) insinuare. *(~ apei în...)*

INFÍM adj. microscopic, minuscul, (livr.) infinitezimal. *(Cantitate ~; de proporţii ~.)*

INFINÍT adj., s. 1. adj. imens, necuprins, nefinit, nelimitat, nemărginit, nemăsurat, ne-sfârşit, neţărmurit, (rar) ilimitát. *(Clmpie ~.)* 2. s. enormitate, imensitate, necuprins, nemărginire, nemărginit, nesfârşire, nesfârşit, vastitate. *(~ clmpiei.)* 3. adj. colosal, enorm, excepţional, extraordinar, fabulos, fantastic, fenomenal, formidabil, gigantic, grozav, i-mens, neauzit, nebun, negrăit, neânchipuit, nemaiauzit, nemaicunoscut, nemaiântâlnit, nemaipomenit, nemaivăzut, nesfârşit, nespus, teribil, uimitor, uluitor, unic, uriaş, (livr.) mirábil, (înv.) manín, necrezut, (fig.) piramidal. *(A avut din nou un noroc ~.)* 4. adj. complet, desăvârşit, nemărginit, total, (fig.) orb. *(Încredere ~ în cineva.)*

infinitezimal adj. v. INFIM. MICROSCOPIC. MINUSCUL.

INFÍRM adj., s. *(MED.)* invalid, schilod, (pop.) beteag, schilav, (înv. şi reg.) calic, neputincios, nevolnic, sec, slăbănog, (reg.) schilă-vós, şont, şonţit, (Transilv., Mold. şi Bucov.) chílav, (înv.) mişel, rupturít, secat, (fam.) şontorog. *(Om ~.)*

INFIRMA vb. 1. a contrazice, a dezminţi. *(Acest fapt ~ părerea curentă.)* 2.a anula, (fig.) a răsturna

(A ~ o teorie.) 3. *(JUR.)* a abroga, a anula, a desfiinţa, a invalida, a suprima, (pop.) a strica, (inv.) a surpa. *(A ~ o lege, un act normativ.)*

INFIRMARE s. 1. anulare, (fig.) răsturnare. *(~ unei teorii.)* 2. *(JUR.)* abrogare, anulare, desfiinţare, invalidare, suprimare. *(~ unui act normativ.)*

INFIRMERIE s. *(MED.)* (rar) lazaret, (înv.) bólniţă.

INFIRMIER s. *(MED.)* (germanism reg.) vélter, (înv.) bolnicér, spitalagíu, spitalión.

INFIRMIERĂ s. *(MED.)* soră, (Transilv.) vélteriţă, (înv.) spitalagioáică.

INFIRMITATE s. invaliditate, (rar) anormalitate, schilodénie, (pop.) beteşug, meteahnă, (înv. şi reg.) neputinţă, (reg.) betegíe, betejeálă.

INFLAMA vb. 1. *(MED.)* a (se)congestiona, a (se) irita, a (se) obrinti, (reg.) a (se) boboti. *(Plaga s-a ~.)* 2. *(MED.)* a se obrinti, a se tumeíia, a se umfla, (reg.) a se boboti. *(Braţul s-a –)* 3. *(MED. VET.)* a se umfla, (pop.) a se bolovani. *(Ugerul vacii s-a ~.)*

INFLAMABIL adj. (înv.) aprinzăciós, a-prinzătór. *(Material ~.)*

INFLAMARE s. *(MED.)* 1. congestionare, inflamaţie, iritare, obrinteală, obrintire, obrin-tit, obrintitură, umflare, (reg.) bobotíre. *(~ unei plăgi.)* 2. inflamaţie, obrinteală, obrinti-tire, obrintit, obrintitură, tumefacţie, tumefiere, umflare, (reg.) bobotíre. *(~ unui ţesut.)*

INFLAMAT adj. *(MED.)* 1. congestionat, iritat, (reg.) bobotit. *(Plagă ~.)* 2. tumefiat, umflat, (livr.) tumescént, tumid, (reg.) bobotit. *(Un ţesut ~.)*

INFLAMAŢIE s. *(MED.)* 1. congestionare, inflamare, iritare, obrinteală, obrintire, obrintit, obrintitură, umflare, (reg.) bobotíre. *(~ unei plăgi.)* 2. (concr.) congestie, iritaţie. *(O ~gravă a rănii.)* 3. inflamare, obrinteală, obrintire, obrintit, obrintitură, tumefacţie, tumefiere, umflare, (reg.) bobotíre. *(Proces de ~ a unui ţesut.)* 4. (concr.) tumefacţie, umflătură, (livr.) tumescénţă, (prin Transilv.) aprinsúră, (prin Bucov.) badragánie. *(O ~ evidentă a ţesutului.)*

INFLEXIBIL adj. 1. neelastic, neflexibil, rigid, tare, ţeapăn. *(O bară, o nuia ~.)* 2. decis, dirz, ferm, hotărit, intransigent, neabătut, neclintit, nestrămutat, neşovăitor, statornic, (înv.) nepregetătór. *(Om ~; caracter ~.)*

INFLEXIBILITATE s. rigiditate. *(~ unei bare.)*

inflexibilitates. v. DÂRZENIE. FERMITATE. HOTARÂRE. INTRANSIGENŢĂ. NECLINTIRE. NE ÎNDUPLECARE. NESTRĂMU-TARE. NEŞOVĂIRE. STATORNICIE.

INFLEXIUNE s. intonare, intonaţie, mlădiere, modulare, modulaţie, ton, tonalitate. *(O voce cu ~ i plăcute.)*

INFLORESCENŢĂ s. *(BOT.)* (reg.) moţ. *(~ la papură.)*

INFLUENT adj. important, însemnat, marcant, puternic. *(Un personaj ~.)*

INFLUENŢA vb.fa înriuri. *(A ~ mişcarea simbolistă.)*

INFLUENŢÁBIL adj. (fig.) moale, slab. *(Eşti un om ~ /)*

INFLUENŢĂ s. 1. înrlurire, putere, (rar) stăpânire, (înv.) înrâurítă. *(Nu are nici o ~ asupra lui.)* 2.

ascendent, autoritate, conside-

raţie, înrâurire, prestigiu, reputaţie, respect, stimă, trecere, vază, (înv.) înrâurftâ, (fig.) credit. *(Se bucură de o mare~.)* 3. înrâurire, putere, trecere, (fig.) greutate. *(Om cu ~.)* 4. acţiune, efect, înrâurire, rezultat. *(Ce ~ are acest medicament asupra inimii?)*

influenţă s. v. GRIPĂ.

INFORM adj. amorf. *(0 masă ~ de...)*

INFORMA vb. 1. a cerceta, a se documenta, a studia, a vedea, (înv.) a se pliroforisi. *(S-a ~ dacă nu s-a mai scris despre asta.)* 2. a se interesa, (înv. şi reg.) a cerca. *(Se ~ de tot ce-a mai apărut.)* 3. a cerceta, (Transilv., Ban. şi Bucov.) a ştirici. *(S-a ~ peste tot.)* 4. a anunţa, a aviza, a încunoştinţa, a înştiinţa, a vesti. *(A ~ pe cineva despre ceva.)* 5. a anunţa, a comunica, a încunoştinţa, a înştiinţa, a vesti, (rar) a semnaliza, (Transilv. şi Ban.) a ştirici. *(Vă ~ că trebuie să fiţi prezenţi.)* 6. a avertiza, a înştiinţa, a preveni, (prin Transilv. şi Ban.) a priti, (înv.) a prevesti. *(Te ~ că mline Dine controlul.)*

INFORMARE s. 1. anunţare, încunoştinţare, înştiinţare, vestire. *(~ cuiva despre ceva.)* 2. avertizare, înştiinţare, prevenire, (înv.) prevestire. *(~ cuiva asupra controlului de mline.)* 3. documentare, documentaţie, informaţie. *(Muncă de ~.)*

INFORMAT adj. 1. documentat. *(Un cercetător ~.)* 2. avizat, capabil, competent, pregătit, (fig.) tare. *(E un om ~ în această problemă.)*

INFORMATIV adj. orientativ. *(Preţuri ~.)*

INFORMATOR s. *(LINGV.)* subiect. *(~ pentru o anchetă dialectală.)*

INFORMAŢIE s. 1. comunicare, înştiinţare, ştire, veste. *(O ~ de mare importanţă.)* 2. cunoştinţă, ştire, veste, (prin Transilv.) hir, (înv.) mărturie, pliroforíe, ştiinţă. *(Ai »reo~ despre el?)* 3. (înv.) cuvínt. *(N-a primit ~iile lui.)* 4. referinţă, relaţie.*(Ce ~ îmi poţi da despre... ?)* 5. notă. *(A publicat o ~ în ziarul de ieri.)* 6. documentare, documentaţie, informare. *(Muncă de ~.)* 7. indicaţie, îndrumare, lămurire. *(A primit toate ~iile necesare.)*

INFRACTOR s. *(JUR.)* făptaş, făptuitor, răufăcător. *(~ a fost condamnat.)*

INFRACŢIONAL adj ■ *(JUR.)* corecţiona 1. *(Faptă cu caracter ~.)*

INFRACŢIUNE s. *(JUR.)* vină. *(~ lui a fost dovedită.)*

INFRASTRUCTURĂ s. *(CONSTR.)* (rar) substructúră. *(~ unui imobil.)*

INFRUCTUÓS adj. ineficace, ineficient. Inutil, nefolositor, netrebuincios, neutil, van, zadarnic, (livr.) inoperant, oţios, superfluu, (înv.) netrebnic, prisosélnic, prisositór, (fig.) deşert, gratuit, steril, sterp. *(Discuţii ~.)* 1NFUZÓR s. *(ZOOL.)* ciliat. *(Parameciul este un ~.)*

lnga interj, v. IATĂ. UITE. VEZI.

INGENIOS adj. 1. abil, deştept, dibaci, scusit, isteţ, îndemânatic, meşter, priceput, pop.) mehenghi, (înv. şi reg.) pricopsit, (prin

Transilv.) prlnzáci, (înv.) meşteşugăreţ, practic, (fam. fig.) breaz. *(Om ~.)* 2. creator, imaginativ, inventiv, iscoditor, iscusit, născocltor, (înv.) scornáci. *(Un spirit ~.)* 3. inventiv, iscusit, subtil. *(Procedeu ~.)*

INGENIOZITATE s. 1. «bilitate, destoinicie, dexteritate, dibăcie, iscusinţă, isteţie, isteţime, îndemânare, pricepere, ştiinţă, talent, uşurinţă, (pop.) meşteşug, meşteşugíre, (înv. şi reg.) meşterie, (reg.) apucătură, pricepuţie, (înv.) iscusíre, marafet, practică. *(Demonstra o mare ~ in mlnuirea...)* 2. inventivitate, iscusinţă, subtilitate. *(~ unui procedeu.)*

INGENUITATE s. candoare, credulitate, inocenţă, naivitate. *(E de-o ~ dezarmantă.)*

INGENUU adj. candid, credul, inocent, naiv, neştiutor. *(O ființă ~.)*

INGERÍNŢĂ s. amestec, imixtiune, intervenţie. *(~ în treburile altui stat.)*

ingrat adj. v. ANEVOIOS. DELICAT

DEZAGREABIL. DIFICIL. GINGAŞ. GREU-NEPLĂCUT.

INGRAT adj., s. nerecunoscător, (înv.) nedúlce, nemulţumitor. *(Om ~.)*

INGRATITUDINE s. nerecunoştinţa, (înv.) nemulţumire. *(~ faţă de cineva.)*

INGREDIENT s. aromat, condiment, mirodenie, (pop.) dres, (înv.) băcănii (pl.), miroase (pl.), miródie, mirositúră, spiţerie. *(Vanilia, piperul sini ~.)*

ingurgita vb. v. ÎNGHIŢI.

INHALA vb. a aspira, a trage. *(~ pe nări* o *substanţă medicamentoasă.)*

INHALARE s. aspirare, inhalaţie. *(~ unei substanţe medicamentoase.)*

INHALAŢIE s. aspirare, inhalare. *(~ unei substanţe medicamentoase.)*

INHIBITÍV adj. inhibitor. *(Proces ~.)*

INHIBITOR adj. inhibitiv. *(Reacţie ~.)*

inhumáţie s. v. ÎNGROPARE. ÎNGROPAT. ÎNHUMARE. ÎNMORMÂNTARE.

inie adj. v. INECHITABIL. INJUST. NEDREPT. NEECHITABIL.

INIMAGINABIL adj. neimaginabil, neânchipuit. *(O situaţie ~.)*

INIMĂ s. 1. *(ANAT., MED.)* cord. *(Suferă de ~.)* 2. suflet, (înv.) mâţe (pl.), píntece. *(Ofteazǎ din adtncul ~.)* 3. sân, suflet. *(Cu frica In ~.)* 4. cupă. *(~ la cărţile de joc.)* 5. *(BOT.)* măduvă. *(~ a tulpinii unui copac.)* 6. *(BOT.)* cocoş. *(~ la pepenele verde.)*

inimă s. v. ABDOMEN. BĂRBĂŢIE

BRAVURĂ. BURTĂ. CARACTER. CENTRU. CURAJ. CUTEZANŢĂ. DÂRZENIE ESENŢĂ. FIRE. FOND. ÎNCUMETARE ÎNDRĂZNEALĂ. MATERIE. MIEZ. MIJLOC. NATURĂ. NEÂNFRICARE. PÂNTECE SEMEŢIE. STOMAC. STRUCTURĂ. TEME RITATE. TEMPERAMENT.

inimiciţie s. v. ANIMOZITATE. DISCORDIE. DUŞMĂNIE. ÎNVRĂJBIRE. OSTILITATE. PORNIRE. URĂ. VRAJBĂ. VRĂJMĂŞIE. ZÂZANIE.

INIMIOARĂ s. (pop.) inimúcă, inimúţă

INIMOS adj. brav, curajos, eutezător, dlrz, îndrăzneţ, neânfricat semeţ, viteaz, (livr.

intrepíd, petulánt, temerar, (rar) bărbat, (înv. şi pop.) voinic, (înv.) hrăbór, neânfricoşat. *(Om ~.)*

inimícă s. v. INIMIOARĂ.

iniinútă s. v. INIMIOARĂ., ININTELIGIBIL adj. neinteligibil, (livr.) incomprehensibil, (fam.) păsăresc. *(într-o exprimare ~.)*

inisor-de-aliór s. v. LINARIŢĂ.

inífă s; v. CUSCUTĂ. TORŢEL.

INIŢIA vb. 1. a începe. *(A ~ o campanie.)* 2. a preconiza. *(A ~ o nouă metodă.)* 3. a călăuzi, a introduce. *(A~ pe cineva într-un domeniu.)* 4. a (se) instrui, a (se) învăţa. *(A ~ Intr-o disciplină.)*

INIŢIAL adj. 1. începător. *(Literă ~.)* 2. originar, primitiv, primordial. *(Patria ~ a albanezilor.)* 3. incipient, începător. *(Stadiu ~ al unei boli.)* 4. originar, prim, primar, primordial. *(Fondul ~ al caracterului său.)*

INIŢIATOR s. 1. promotor, protagonist, (rar) începător. *(~ al unui curent.)* 2. *(CHIM.)* promotor.

INIŢIERE s. 1. începere. *(~ unei campanii.)* 2. preconizare. *(~ unei noi metode.)* 3. călăuzire, introducere. *(~ cuiva într-o profesiune.)* 4. instruire, învăţare. *(~ cuiva într-o disciplină.)*

INJECTA vb. *(MED.)* a se congestiona, a se înroşi. *(Ochii i s-au ~.)*

INJECTAT adj. *(MED.)* congestionat, înroşit, însângerat, roşu, sângerat, (rar) sângerós. *(Ochi ~.)*

INJONCŢIUNE s. (fig.) presiune. *(~ făcută asupra cuiva.)*

INJURIE s. afront, insultă, jignire, ocară, ofensă, ruşine, umilinţă, (livr.) ultraj, vexaţiune, (pop.) hulă, sudalmă, suduitúră, (înv.) băsău, dosádă, înfruntare, necinste, obidă, (fig.) atingere, (livr. fig.) lezare. *(Nu poale suporta ~ ce i s-a adus.)*

INJURIOS adj. insultător, jignitor, ofensator, (livr.) vexánt, vexatoriu, (fig.) tare. *(I-a spus cuvinte ~.)*

INJUST adj. inechitabil, nedrept, neechitabil, (livr.) inie. *(O măsură ~.)*

INJUSTIŢIE s. inechitate, nedreptate, nee-chitate, nejustiţie, (înv. şi pop.) strâmbătáte, (înv. şi reg.) strâmb, (turcism înv.) zulúm. *(A comis o ~.)*

INOCENT adj. 1. nevinovat, (înv. şi pop.) negreşit. *(Acuzat ~.)* 2. candid, credul, ingenuu, naiv, neştiutor. (O *fiinţă ~.)* 3. candid, cast, feciorelnic, fecioresc, neprihănit, nevinovat, pudic, virgin, virginal, (înv.) nestricát, prost, vérgur, (fig.) curat, imaculat, neântinat, nepătat, pur, serafic, (înv. fig.) neatins, preacurat. *(Un surls ~.)*

INOCENŢĂ s. 1. nevinovăţie. *(S-a dovedit ~ acuzatului.)* 2. candoare, credulitate, ingenuitate, naivitate. *(E de-o ~ dezarmantă.)* 3. candoare, castitate, feciorie, neprihănire, nevinovăţie, pudicitate, pudoare, virginitate, (înv.) smerenie, verguríe, (fig.) curăţenie, ima-culáre, neântináre, puritate, (înv. fig.) curăţie.

(~ zlmbetului ei-)

INOCULA vb. *(MED.)* a vaccina, (pop.) a altoi, (înv. si reg.) a posăi.

INOCULARE s. *(MED.)* inoculaţie, vaccinare, (pop.) altoire, (reg.) posăiálă, (înv.) posăíre.

INOCULAŢIE s. *(MED.)* inoculare, vaccinare, (pop.) altoire, (reg.) posăiálă, (înv.) posăíre.

INODOR adj. nemirositor. *(Substanţă ~.)*

INOFENSIV adj. nevirtăinălor.

inoperant adj. v. INEFICACE. INEFICIENT. INFRUCTUOS. INUTIL. NEFOLOSITOR. NETREBU1NCIOS. NEUTIL. VAN. ZADARNIC.

INOPINAT adj. brusc, instantaneu, neaşteptat, neprevăzut, subit. *(Plecarea lui ~.)*

INOPORTUN adj. 1. neoportun, nepotrivit, (livr.) intempestiv, (fig.) deplasat. *(O acţiune ~.)* 2. nedorit, neoportun, nepoftit. *(Oaspete ~.)*

INOROG s. licorn, unicorn. *(~ este un animat fabulos.)*

inorog s. v. RINOCER.

LNOSÍTĂ s. *(CHIM.)* inczoinozilol.

INOSPITALIER adj. neospitalier, neprimitor. *(Un loc ~.)*

INOVA vb. a înnoi.

INOVARE s. inovaţie, înnoire.

INOVAŢIE s. 1. inovare, înnoire. *(~ unui. procedeu.)* 2. noutate, prefacere, schimbare. *(A introdus unele ~ ii.)*

INS s. 1. chip, fală, figură, individ, om, persoană, (pop.) creştin, suflet, (Ban. şi Transilv.) nat, (înv.) ipochimen, obraz, (fam.) mutră, tip, (peior.) creatură, specimen. *(Am Intllnit mulţi ~ cunoscuţi.)* 2. cap, individ, om, persoană, (fig.) căciulă. *(Cile 5 lei de ~.)*

INSALUBRU adj. nesănătos. *(Locuinţă ~.)*

INSATISFACŢIE s. nemulţumire, insatisfacţie. *(Un sentiment de ~.)*

insaţiabil adj. v. AVID. LACOM. MÂNCĂ-CIOS. NESĂTUL. NESĂŢIOS. POFTICIOS.

insaţiabilitáte s. v. LĂCOMIE. NESAŢ.

in-sălbátic s. v. LINARIŢĂ.

INSCRIPŢIE s. (înv. şi reg.) scriptură, (înv.) semn. *(0~ tăiată in piatră.)*

inscripţie s. v. ÎNMATRICULARE. ÎNREGISTRARE. ÎNSCRIERE.

INSECTĂ s. *(EATOMJ* ginganie, gâză, hexa-pod, (pop.) goangă, muscă, (reg.) borză, (Transilv.) pépe.

INSENSIBIL adj. I. nesimţitor. *(~ la injecţii.)* 2. flegmatic, impasibil, imperturbabil, indiferent, nepăsător, nesensibil, nesimţitor, pasiv, (grecism înv.) adiáíor, (fig.) rece. *(Ce tip ~ !)*

INSENSIBILITATE s. 1. insensibilitate, nesimţire, (înv.) ncsimţibililáte. *(~ la injecţii.)* 2. apatie, delăsare, indiferenţă, indolenţă, inerţie, nepăsare, pasivitate, placiditate, tembelism, (livr.) impasibilitate, prostraţie, (rar) indiferentism, neângrijíre, pasivism, (înv.) negríjă, negrijínţă, tembelfc, (grecism înv.) adiaforíe, (fig.) răceală. *(Stare de condamnabilă ~ a unei persoane.)*

INSENSIBILIZA vb. 1. a amorţi. *(Dentistul ~ o măsea.)* 2. (fig.) a se împietri. *(Inima i s-a ~.)*

INSEPARABIL adj. 1. indisolubil, nedespărţit, neseparabil, organic, unitar. *(Un tot ~.)* 2. nedespărţit, nedezlipit, neseparabil. *(Prieteni ~.)*

INSESIZABIL adj. imperceptibil, neauzit, neperceptibil, nesesizabil, nesimţit, (fig.) imponderabil. *(Un zgomot ~.)*

insidios adj. v. ÎNŞELĂTOR. PERFID. VICLEAN.

INSIGNĂ s. însemn, (înv.) marcă, semn.

insignifiant adj. v. MĂRUNT. NEIMPORTANT. NEÂNSEMNAT. OARECARE.

insinua vb. v. INFILTRA. PĂTRUNDE. STRECURA.

INSINUANT adj. (înv.) insinualór. *(Ton~.)*

insinuare s. v. INFILTRARE. INFILTRAT. INFILTRAŢIE. PĂTRUNDERE.

insinuatór adj. v. INSINUANT.

INSIPÂD adj. dulceag, fad, searbăd, (rar) spelb, (Transilv.) líhod, (Bucov.) lânced. *(*O *mlncare ~.)*

insipid adj. v. ANOST. NEINTERESANT. PLICTICOS. PLICTISITOR.

INSISTĂ vb. 1. a persevera, a persista, a stărui. *(A ~ şi a reuşit.)* 2. a stărui, (prin Mold.) a bărăni, (fig.) a pistona. *(A ~ pe lângă el pentru...)* 3. a accentua, a apăsa. *(A ~ asupra celor spuse mai înainte.)*

INSISTENT adj., adv. 1. adj. perseverent, persistent, răzbătător, statornic, stăruitor, tenace, (livT.) persuasiv, (rar) străbătător. *(Om ~.)* 2. adv. stăruitor, (înv. şi reg.) tare. *(O roagă ~ să...)* 3. adj. asiduu, perseverent, silitor, sârguincios, sârguitor, stăruitor, susţinut, tenace, zelos. *(Eforturi ~.)*

INSISTENŢĂ s. 1. perseverenţă, persistenţă, statornicie, stăruinţă, tenacitate, (rar) perseve-ráţie, (înv.) stăruiálă, stăruíre. *(O ~ demnă de laudă.)* 2. asiduitate, perseverenţă, râvnă, sforţare, silinţă, sârguinţă, stăruinţă, strădanie, străduinţă, zel, (pop.) osírdie. *(~ele lui s-au dovedit fructuoase.)*

INSOCIÁBIL adj. morocănos, mut, necomunicativ, neprietenos, nesociabil, posac, posomorit, taciturn, tăcut, urâcios, ursuz, (livr.) hirsut, (pop.) sanchíu, (înv. şi reg.) morós, sunducós, tăcătór, (reg.) modorói, mutác, mută-réţ, (Olt.) dugós, (Mold.) pâclişít, (prin Transilv.) tăcătói, (Bucov. şi Mold.) tălmút, (fig.) închis. *(Om ~.)*

INSOLÁŢIE s. *(MED.)* (reg.) îndesoáre, soare-în-cáp, soare-séc, (Mararn.) asoreálă.

INSOLENT adj. arogant, impertinent, ireverenţios, îndrăzneţ, necuviincios, neobrăzat, nerespectuos, neruşinat, obraznic, semeţ, sfidător, sfruntat, trufaş, ţanţoş, (livr.) prezumţios, (rar) neânfrânát, (pop. şi fam.) ţâfnós, (înv. şi reg.) ruşinat, (Transilv.) şulhétic, (înv.) neruşinós, (fam. fig.) botós. *(Om ~;* o *atitudine ~.)*

INSOLENŢĂ s. aroganţă, impertinenţă, măgărie, necuviinţă, neobrăzare, neruşinare, obrăznicie, sfruntare, trufie, tupeu, (rar) seme-

ţie, (livr.) morgă, prezumţie, (pop. şi fam.) ţífnă. *(E de-o ~ revoltătoare.)*

INSOLÍTadj. bizar, ciudat, curios, excentric, extravagant, fantasmagoric, fantezist, inexplicabil, năstruşnic, neobişnuit, original, paradoxal, singular, straniu, (livr.) abracadabrant, (rar) străin, (pop.) pidósnic, pocit, poznaş, (Mold.) deşănţat, (Transilv., Ban. şi Olt.) şod, (înv.) ciudós, (grecism înv.) paraxín, (fam.) sanchíu, (fam. fig.) fistichiu, întors, sucit, trăsnit. *(Ce chestie ~ !)*

insolit adj. v. APARTE. DEOSEBIT. INDIVIDUAL. NEOBIŞNUIT. SINGULAR. SPECIAL.

INSOLUBIL adj. *(CHIM.)* nedizolvabil, nesolubil.

insolubil adj. v. NEREZOLVABIL.

INSOLVABIL adj. *(FIN.)* 1. falit. *(Negustor ~.)* 2. neplatnic. *(O persoană ~.)* 3. falimentar. *(O*

întreprindere ~.)

INSOMNÍE s. *(MED.)* nesomn, (înv. şi pop.) nedormíre. *(Stare de ~.)*

INSPECTA vb. 1. a cerceta, a controla, a revedea, a revizui, a verifica, (înv.) a revedui, (grecism înv.) a teorisi. *(A ~ toate scriptele instituţiei.)* 2. *(MIL.)* (înv.) a şmotri. *(A ~ o unitate.)*

INSPECTARE s. control, inspecţie, revizie, verificare. *(~ a decurs In bune condiţii.)*

INSPECŢIE s. 1. control, inspectare, revizie, verificare. *(~ a decurs In bune condiţii.)* 2. *(MIL.)* (înv.) şmótru. *(~ a unei unităţi.)*

INSPIRA vb. a aspira, a trage. *(~ cu nesaţ aerul In piept.)*

inspira vb. v. SUGERA.

INSPIRAT adj. (fig.) iluminat. *(Persoană ~.)*

INSTABÍL adj. 1. mişcător, nestatornic, schimbător, variabil. *(Dune ~.)* 2. nestabil, precar. *(Echilibru ~.)* 3. neregulat, nestabil, schimbător, variabil. *(Vlnturi ~.)* 4. capricios, inconstant, neconstant, nestabil, nestatornic, schimbăcios, schimbător, variabil, (reg.) toná-tic, tonós, (fig.) năzuros, (pop. fig.) bălţát. *(O vreme ~.)* 5. capricios, fluşturatic, fluturatic, inconsecvent, inconstant, neconsecvent neconstant, neserios, nestabil, nestatornic, schimbăcios, schimbător, (livr.) labil. *(Un om tare ~.)* 6. fluctuant, schimbător, variabil, (fig.) oscilant. *(Atitudine ~.)*

INSTABILITATE s. 1. mobilitate, nestatornicie. *(~ unor dune.)* 2. nestnbilitate, precaritate. *(~ în echilibru.)* 3. nestabilitate, nestatornicie, variabilitate. *(~ vremii.)* 4. fluctuaţie, schimbare, (fig.) oscilaţie. (~ *la cursul bursei.)* 5. inconsecvenţă, inconstanţă, necon-secvenţă, neconstanţă, nestabilitate, nestatornicie, (livr.) labilitate, (înv.) neconsecínţă, ne-stáre. *(~ unei persoane.)*

INSTALA vb. 1. a se aşeza, a se fixa, a se opri, a se stabili, a se statornici, (pop.) a se sălăşlui, (înv. şi reg.) a se sălăşui, (înv.) a se sădi, a se stăvi. *(S-au ~ în acele cimpii mănoase.)* 2. a trage. *(La ce hotel le-ai ~ ?)* 37a (se) aşeza, a (se) fixa, a (se) plasa, a (se) postă. *(S-a ~* in *fata uşii.)* 4. a monta. *(A ~ un utilaj.)*

INSTALARE s. I. aşezare, fixare, oprire, stabilire, statornicire. *(~ lor In regiunile de deal.)* 2. aşezare, plasare. *(~ lui într-un fotoliu.)* 3. montare. *(~ unui utilaj.)*

INSTALAT adj. aşezat, întins, (înv. şi reg.) tins. *(Tabără ~; cort ~.)*

INSTANTANEU adj., adv. 1. adj. brusc, inopinat, neaşteptat, neprevăzut, subit. *(Plecarea lui ~.)* 2. adj. momentan. *(Reacţie ~.)* 3. adj. brusc, fulgerător, năprasnic, neaşteptat, subit. *(Moarte ~.)* 4. adv. brusc, deodată, fulgerător, odată, repede, scurt, subit, (pop.) numai, (reg.) târla-mírla. *(~ se întoarce spre el şi...)*,

INSTANŢĂ s. *(JUR.)* justiţie. *(S-a prezentat In faţa^.)*

INSTIGA vb. a agita, a aţâţa, a incita, a întărită, a provoca, a stârni, a tulbura, (pop.) a sumuţa, (înv. şi reg.) a scorni, (reg.) a smomi, a zădărî, (fig.) a asmuţi, a monta. *(El ~ masele.)*

INSTIGARE s. aţâţare, incitare, instigaţie, întărâtare, provocare, stârnire, tulburare, (rar) incitaţie, provocáţie, (pop.) zădăríre. *(~ maselor.)*

INSTIGAT adj. aţâţat, incitat, întărâtat, provocat, stârnit, (pop.) zădărât. *(Om ~.)*

INSTIGATOR s., adj. agitator, aţâţător, provocator, tulburător, (livr.) incitator, sedi-ţiós, (înv. şi pop.)

răzvrătitor, (înv.) răscolitor, rascolnic, (fig.) incendiator. *(Un ~ al maselor.)*

INSTIGAŢIE s. aţâţare, incitare, instigare, întărâtare, provocare, stârnire, tulburare, (rar) incitaţie, provocáţie, (pop.) zădăríre. *(~ maselor.)*

INSTÍNCT s. simţ. *(~ de conservare.)*

INSTINCTÍV adj. 1. inconştient, instinctual. *(Reflexe ~.)* 2. automat, automatic, inconştient, maşinal, mecanic, reflex. *(Gest, act ~.)*

INSTINCTUAL adj. inconştient, instinctiv. *(Reflexe ~.)*

INSTITUI vb. 1. a alcătui, a constitui, a crea, a desemna, a forma, a înfiinţa, a numi, a organiza, a stabili, (înv.) a tocmi. *(A ~* o *comisie specială.)* 2. a fixa, a hotărî, a întocmi, a orindui, a rindui, a stabili, a statornici, (înv.) a aşeza, a lega, a politici, a scoate, a scorni, a tocmi. *(A ~ un impozit.)* 3. a face, a stabili. *(A ~ legi.)* •*. a introduce, a stabili. *(A ~* o *anumită practică.)* 5. a proclama. *(A ~ republica.)* 6. a constitui, a crea, a ctitori, a funda, a înfiinţa, a întemeia, a organiza, (astăzi rar) a statornici, (înv.) a sădi, a stabili, a statori, a temeli, (grecism înv.) a sistisi, (fig.) a urzi. *(A ~ un aşezămlnt, o societate culturală.)*

INSTITUÍRE s. 1. alcătuire, constituire, creare, desemnare, formare, înfiinţare, numire, organizare, stabilire. *(~ unei comisii speciale.)* 2. introducere, stabilire. *(~* u*nei noi reglementări.)* 3. proclamare. *(~ stării de urgenţă.)* 4. constituire, creare, fundare, înfiinţare, întemeiere, organizare, (astăzi rar) statornicire. *(~ corpului grăniceresc.)*

INSTITUTOARE s. (pop. şi fam.) dăscăliţă.

INSTITUTOR s. dascăl, (peior.) belfer.

INSTITUŢIE s. unitate, (înv.) aşezămínt* stabiliment, tocmeală. *(~ publică.)*

INSTRUCTIV adj. educativ, moralizator, (înv.) învăţător. *(Scriere cu conţinut ~.)*

INSTRUCŢIE s. 1. educaţie, învăţământ, învăţătură, (înv.) pedeapsă. *(Procesul de ~.)* 2. carte, cultură, cunoştinţe (pl.), învăţătură, pregătire, studii (pl.), (înv. şi pop.) slovă, (înv. şi reg.) cărturărie, (reg.) scrisoare, (înv.) mínte-pricopseálă, pricopsíre. 3. *(MIL.)* (înv. şi pop.) mustră, muştruluiálă, (înv.) océnie, ştnótru. *(~ recruţilor.)*

INSTRUCŢIUNE s. 1. directivă, indicaţie, îndrumare, normativ, normă, recomandare, (înv.) regulatív. *(A respectat toate ~ iile primite.)* 2. (la pi.) explicaţie, indicaţie, îndrumare, lămurire. *(~ pentru folosirea unui medicament.)* 3. (la pi.) aviz, indicaţie, prescripţie, recomandare, recomanda ţie. *(După ~le medicului.)*

INSTRUI vb. 1. a învăţa, (rar) a şcoli, (înv.) a certa, a mustrui, a muştrului, a pedepsi. *(A ~ elevii.)* 2. a culturaliza. *(A ~ masele.)* 3. a învăţa, a studia, (înv. şi reg.) a se pricopsi. *(Se ~ mult.)* 4. a citi, a se cultiva. *(Se ~ sistematic.)* 5. a (se) iniţia, a (se) învăţa. *(A ~ pe cineva lntr-o disciplină.)* 6. a îndruma, a pregăti. *(O ~ pentru viaţa de gospodină.)* 7. *(MIL.)* (înv.)a ştnotri. *(A ~ ostaşii.)* 8. *(JUR.f* a ancheta, a cerceta. *(A ~* u*n caz penal.)*

INSTRUIRE s. 1. cultivare, învăţare. *(~ elevilor.)* 2. culturalizare. *(~ maselor.)* 3. iniţiere, învăţare. *(~ cuiva lntr-o disciplină.)* •4. îndrumare, pregătire. *(~ cuiva pentru viaţa de gospodină.)* 5. *(JUR.)* anchetare,

anchetă, cercetare, (înv.) spráfcă, (rusism înv.) comandi-róvcă. *(~ unui caz penal.)*

INSTRUIT adj. citit, cult, cultivat, educat, învăţat, (rar) şcolít, (înv.) pedepsit, politicít, spudaxít, sufletesc, *(l'lnăr ~.)*

INSTRUMENT s. 1. sculă, unealtă, ustensilă, (înv. şi reg.) sărsám, (reg.) sculeáţă, (Mold., Bucov. şi Ban.) halat, (înv.) cíníe, dichis. *(~ pentru dulgherie.)* 2. aparat. *(Un ~ pentru curăţat cartofii.)* 3. *(GRAM.)* (rar) unealtă. *(Prepoziţiile sini ~ gramaticale.)*

INSTRUMENTĂ vb. *(MUZ.)* a orchestra.

INSTRUMENTAR s. utilaj. *(~ al unuf laborator.)*

INSTRUMENTAŢIE s. *(MUZ.)* orchestrare, orchestraţie.

INSTRUMENTIST s. *(MUZ.)* orchestrant, (înv.) sunător.

insubordonare s. v. INDISCIPLINĂ. NEASCULTARE. NEDISCIPLINÁ. NESUPUNERE.

INSUBORDONAT adj. indisciplinat, neascultător, nedisciplinat, nesubordonat, nesupus, recalcitrant. *(Soldat ~.)*

INSUCCES s. 1. eşec, nereuşită, (rar) neiz-híndă. *(~ înir-o acţiune.) 2.* cădere, eşec, nereuşită, picare, (livr.) fiasco, (fam.) chix. *(~ al unui spectacol.)*

INSUFICIENT adj., adv. 1. adj. neândestulător, nesatisfăcător, redus. *(Cantitate ~..0* 2. adj. puţin. *(Oaste ~; bani ~.)* 3. adj. neân-> destulător, nesatisfăcător, redus, sărac. *(Uir inventar ~ de utilaje.)* 4. adj. mic, puţin, redus,,

slab. *(Are ~ posibilităţi de realizare.)* 5. adv. prost, puţin, rău. *(O muncă ~ plătită.)*

INSUFICIENŢĂ s. 1. lipsă, sărăcie, (înv.) neajúngere. *(~ de legume pe piaţă.)* 2. cusur, defect, deficienţă, imperfecţiune, lacună, lipsă, meteahnă, neajuns, păcat, scădere, slăbiciune, viciu, (livr.) carenţă, racilă, tară, (pop. şi fam.) beteşug, (reg. şi fam.) hibă, (reg.) madeá, teáhnă, (Olt., Munt. şi Mold.) ponós, (înv.) greşeală, lichea, nedesăvârşire, răutate. *(Are nenumărate ~.)*

insufla vb. v. ÎMBĂRBĂTA. ÎNCURAJA. ÎNDEMNA.ÎNSUFLEŢI. STIMULA.SUGERA. SUSŢINE.

INSULAR s., adj. (înv. şi pop.) ostroveán.

ÍNSULĂ s. *(GEOGR.)l.* (înv. şi pop.) ostrov. 2. *insulă plutitoare* = plaur, plavie, (reg.) cocioc, năclădă, plav, prundói.

INSULTĂ vb. a jigni, a ofensa, a ultragia, (livr.) a invectiva, a vexa, (pop.) a sudui, (fig.) a atinge, a răni, (livr. fig.) a leza.

INSULTARE s. jignire, ofensare, ultragiere, (livr.) vexare, (fig.) rănire, (livr. fig.) lezare.

INSULTAT adj. jignit, ofensat, ultragiat, (livr.) vexat, (fig.) atins, rănit, (livr. fig.) lezat.

INSULTĂ s. afront, injurie, jignire, ocară, ofensă, ruşine, umilinţă, (livr.) ultraj, vexaţiune, (pop.) hulă, sudalmă, suduitúră, (înv.) băsău, dosádă, înfruntare, necinste, obidă, (fig.) atingere, (livr. fig.) lezare.

INSULTĂTOR adj. injurios, jignitor, ofensator, (livr.) vexánt, vexatoriu, (fig.) tare. *(I-a spus vorbe ~.)*

INSUPORTABIL adj. imposibil, nesuferit, (înv.) nesuferíbil, nesufericiós. *(Este un om~.)*

insurgent adj., s. v. RĂSCULAT. RĂZVRĂTIT. REBEL. REVOLTAT.

INTACT adj. 1. întreg, neatins, neştirbit, (pop.) nestricát. *(Paharul a rămas ~ după cădere.)* 2. întreg, neatins, neânceput, (glumeţ fig.) virgin. *(Pachetul de ţigări a rămas ~.)* 3. întreg, neatins, nevătămat, sănătos, teafăr, valid, zdravăn, (pop.) nestricát, (înv. şi reg.) nebântuít, (reg.) neted. *(A scăpat ~ din accident.)* 4. neatins, nepătat, neştirbit. *(Onoarea (ui a rămas ~.)*

INTANGIBIL adj. inviolabil, sacru, sfânt, (livr.) sacramental, sacrosanct, (rar) sacral. *(Drept ~.)*

INTEGRA vb. a include, a introduce, a încorpora, a îngloba. *(A ~ ceva In masa unei substanţe.)*

INTEGRABILĂ adj. *(MAT.)* sumabilă. *(Funcţie ~.)*

INTEGRAL adj., adv. 1. adj. complet, întreg. *(Textul ~ al nuvelei.)* 2. adj. complet, exhaustiv, întreg, total. *(Studiu ~; excerp-iare ~ a unui material.)* 3. adj. complet, deplin, întreg, tot, total. *(Suma ~.)* 4. adv. absolut, complet, completamente, total, (înv. şi pop.) sadea. *(Calul era ~ alb.)* 5. adj. complet, deplin, întreg, total, (livr.) plenar, (înv.) cumplit. *(Mulţumire, realizare ~.)* 6. adj. necondiţionat, neprecupeţit, total. *(Sprijin ~.)*

INTEGRANT adj. constitutiv. *(Parte ~ rfîn ceva.)*

INTEGRARE s. includere, introducere, încorporare, înglobare. *(~ a ceva In masa unei substanţe.)*

INTEGRITATE s. 1. întregime, totalitate. *(~ bunurilor.)* 2. deplinătate, plenitudine. *(În ~ facultăţilor mintale.)* 3. cinste, corectitudine, Incoruptibilitate, lealitate, onestitate, (livr.) probitate, (rar) onorabilitate, (înv.) onestáte, onestíe, (înv. şi reg. fig.) curăţenie, curăţie. *(E de-o ~ ireproşabilă.)* INTEGRU adj. cinstit, corect, incoruptibil, leal, necoruptibil, onest, (livr.) prob, (înv.) neademenit, nemitárnic, (fig.) curat, nepătat. *(Funcţionar ~; comportare ~.)*

INTELECT s. 1. gândire, judecată, minte, raţiune, spirit. *(Operă a ~.)* 2. gândire, înţelegere, judecată, minte, raţiune, (fig.) cap. *(Are un ~ extrem de limpede.)* 3. deşteptă-ciune, inteligenţă, judecată, minte, pricepere, raţiune, spirit, (pop.) duh, (Ban., Transilv. şi Olt.) pámet, (înv.) înţelegere, (fam.) dóxă, (fig.) cap, creier. *(Are un ~ de nivel mediu.)* INTELECTUAL adj. 1. cerebral, mintal, raţional, spiritual. *(Activitate ~.)* 2. spiritual. *(Cultura ~.)*

INTELECTUALITATE s. (rar) inteligenţă. *(întreaga ~ a satului.)*

INTELIGENT adj. 1. ager, deştept, dibaci, iscusit, isteţ, îndemânatic, priceput, (pop.) mintos, (înv. şi reg.) marghiól, pricopsit, (prin Transilv.) artút, (Mold. şi Bucov.) hî'tru, (Transilv.) ócoş, ştram, (înv.) scornáci, (fig.) dezgheţat, sprinten, (fam. fig.) breaz. *(O minte ~.)* 2. deştept, spiritual, (înv.) spirituós. *(O conversaţie ~.)* 3. chibzuit, cuminte, deştept, înţelept. *(O faptă ~.)*

INTELIGENŢĂ s. 1. deşteptăciune, intelect, judecată, minte, pricepere, raţiune, spirit, (pop.) duh, (Ban., Transilv. şi Olt.) pámet, (înv.) înţelegere, (fam.) dóxă, (fig.) cap, creier. *(Are un ochi ager şi o ~ de nivel mediu.)* 2. agerime, deşteptăciune, dibăcie, iscusinţă, isteţime, îndemânare, pricepere. *(~ unei persoane.)* inteligenţă s. v. INTELECTUALITATE. INTELIGIBIL adj. 1. clar, desluşit, explicit, expres, lămurit, limpede, net, precis, răspicat, (livr.) comprehensibil, (înv.) apriát, (fig.) neted, transparent. *(Un sens ~; o afirmaţie ~.)* 2. accesibil, (rar) priceput. *(Un text ~.)* INTELIGIBILITÁTE s. claritate, limpe-zeală,

limpezime, (livr.) limpiditate, (fig.) transparenţă. *(~ celor spuse.)*

intempestiv adj. v. INOPORTUN. NEOPORTUN. NEPOTRIVIT.

INTENDENT s. administrator, (înv. şi reg.) şpan, (înv.) epistát, ispravnic, provizór, (înv., în Transilv.) şofáriu. *(~ al unei case.)*

INTENDENŢĂ s. *(MIL.)* administraţie. *(Ofiţer de ~.)*

INTENS adj., adv. 1. adj. mare, puternic, strălucitor, tare, viu. *(O lumină ~.)* 2. adj. strălucitor, viu, (fig.) aprins. *(Culori ~.)* 3. adj. izbitor, strident, tare, ţipător, violent, (rar) strigător. *(Culori, nuanţe ~.) 4.* adj. puternic, răsunător, ridicat, tare. (*(Voce~j zgomot ~.)* 5. adj. puternic, răsunătror,

sonor. *(Dangătul ~ al clopotului.)* 6. adv. puternic, tare. *(Inima li bătea~.)* 7. adj. pătrunzător, puternic, tare, (livr.) penetrant. *(Un miros ~.)* 8. adj. aprig, mare, puternic, straşnic, tare, violent, zdravăn. *(Un vânt ~.)* 9. adv. bine, puternic, tare, virtos, zdravăn. *(Plouă ~.)* 10. adj. chinuitor, puternic, străpungător, violent, viu, (fig.) ascuţit, sfredelitor. *(Durere ~.)* 11. adj. acut, adânc, ascuţit, mare, pătrunzător, profund, puternic, violent, viu. *(O suferinţă morală ~.)* 12.adv. mult, tare. *(A suferit ~.)* 13. adj. adânc, mare, profund, puternic, viu. *(O impresie, o emoţie~.)* 14.adj. puternic, viu, (fig.) aprins, arzător, fierbinte, înflăcărat, înfocat, pasionat. *(O dorinţă ~.)* 15. adj. febril, încordat, însufleţit, viu. *(Ritm ~ de muncă.)* INTENSIFICĂ vb. 1. a se accentua, a se amplifica, a creşte, a se întări, a se înteţi, a se mări, a spori. *(Viteza vlntului s-a ~.)* 2. a (se) amplifica, a (se) întări, a (se) mări, a (se) potenţa. *(A ~ valoarea unei mărimi fizice.)* 3. a (se) adinei, a (se) agrava, a (se) amplifica, a creşte, a (se) mări, a spori, (fig.) a (se)ascuţi. *(Disensiunile s-au ~.)* 4.a (se) înteţi, (fig.) a (se) aprinde, a (se) încinge. *(Lupta s-a ~.)* 5. a activa, a dinamiza, a înviora, a stimula. *(A ~ o acţiune.)*

INTENSIFICARE s. 1. creştere, întărire, înteţire, mărire, sporire. *(~ vitezei vlntului.)* 2. amplificare, întărire, mărire, potenţare. *(~ unei mărimi fizice.)* 3. activare, dinamizare, înviorare, stimulare. *(~ unei acţiuni.)*

INTENSIFICAT adj. amplificat, crescut, întărit, mărit, potenţat, sporit. *(O valoare fizică mult ~.)*

INTENSITATE s. 1. forţă, putere, tărie, (înv.) mărie, mărime. *(~ vlntului, a dragostei.)* 2, amploare, forţă, volum. *(Are o voce de o ~ impresionantă.)* 3. *(FIZ.)* tensiune. *(~ Intr-un conductor.)*

INTENŢIE s. 1. calcul, gând, idee, plan, proiect, socoteală, (înv. şi reg.) propus, (înv.) cuget, duh, própozit, săvârşít, socotinţă, (fam.) combinaţie. *(Nu şi-a putut realiza ~.)* 2. proiect, vedere. *(Ce ai In ~ ?)*

INTENŢIONA vb. a plănui, a proiecta, (pop.) a chiti, (înv. şi reg.) a sfătui, (reg.) a scăpa, (prin Bucov.) a scoposi, (înv.) a aşeza, a cugeta, a izvodi, (fig., în Mold. şiTransilv.) a cumpăni. *(~ să plece la mare.)*

INTENŢIONAT adj., adv. 1. adj., adv. deliberat, voit, liber-consimţit, (rar) precugetát. *(O acţiune ~; a procedat ~ astfel.)* 2. adv. anume, dinadins, expres, înadins, special. *(A procedat ~ în acest sens.)* INTER- intra-, între-.

INTERASTRÁL adj. *(ASTRON.)* interstelar. *(Spaţiu ~.)*

INTERCALARE s. intercalaţic. INTERCALÁŢIE s. intercalare. INTERDEPENDENŢĂ *s.(FILOZ.)* legătură universală.

INTERDICŢIE s. interzicere, prohibire, prohibiţie, (livr.) excluziune, (pop.) opreálă, oprelişte, (înv.) oprire, (turcism înv.) iasác. (*~ consumului de alcool.)*

INTERES s. 1. (la pi.) afacere, chestiune, problemă, treabă, (pop. şi fam.) daravéră, (reg.)támjă, (înv.)negoţ. *(Şi-arezolvat toate~.>* 2. atenţie, grijă, preocupare, sinchiseală, sinchi-sire, sinchisit, (pop.) păsare, (înv., în Ban. şi Transilv.) câştígă. *(Fără nici un ~ pentru...)* 3. atenţie, curiozitate, luare-a minte, (înv.) periérghie, privire. *(I-a slirnit ~.)*

interes s. v. CAMĂTĂ. DOBINDĂ. PROCENT.

INTERESĂ vb. 1. a-1 preocupa. *(L-a ~ această problemă.)* 2. a se informa, (înv. şi reg.) a cerca. *(S-a ~ de tot ce a mai apărut.)* 3. a conta, (livr.) a importa. *(Ce ~ acest lucru, pe Ungă altele mai importante?)* 4. a se îngriji, a se ocupa, a se preocupa, a vedea. *(~-te tu de asta.)* 5. a căuta, a se ocupa, a se preocupa. *(M-am ~ să iasă totul bine.) t>,* a-i păsa, a (se) sinchisi. *(Nu-l ~ nimici)* 7. a privi. *(O problemă care vă ~ şi pe voi.)*

INTERESAT adj. materialist, (livr.) mercantil. *(Un om ~.)*

INTERFERA vb. a se intersecta, a se încrucişa, a se întretăia, (rar) a se strătăia, a se tăia. *(Linii care se ~.)*

INTERFERENŢĂ s. intersectare, încrucişare, întretăiere. *(~ de linii.)*

INTERGLACIÁR s. *(GEOL.)* interglaciaţie.

INTERGLACIÁŢIE s. *(GEOL.)* interglaciar.

INTERIMAR adj. 1. ad-interim. *(Ministru ~.)* 2. provizoriu, temporar. *(Comisie ~.J>*

INTERIOR adj., s. 1. adj. dinăuntru, intern. *(Partea ~.)* 2. s. (fig.) píntece, sân. *(În ~ pămlntului, al navei.)*

interior adj. v. LĂUNTRIC. INTERLOCUTOR s. (înv.) convorbitor. INTERLOP adj. suspect, (fig.) deocheat. *(Lume ~.)*

INTERMEDIA vb. a se interpune, a media, a mijloci, (rar) a negocia.

INTERMEDIAR adj., s. 1. adj. tranzitoriu. *(O situaţie ~.)* 2. s. mediator, mijlocitor, (rar) interpus, (înv.) mijloc, solitór. *(~ între două părţi aflate tn conflict.)* 3. s. mijlocitor, misit. samsar, (reg.) mécler, (înv.) sensál. *(~ Intr-o tranzacţie comercială.)*

INTERMEDIARĂ s. mijlocitoare, (înv. şi reg.) telălíţă, teleléică. *(~ într-o tranzacţie.}*

INTERMEDIU s. 1. mediaţie, mediere, mijlocire. *(~ lui era necesar.) Z.* cale, filieră, mijlocire. *(Prin ~ cui a ajuns la noi?)*

INTERMINABIL adj. 1- inepuizabil, neepuizabil, neistovit, nesfârşit, (fig.) nesecat. *(O sursă ~ de...)* 2. nesfârşit, (fig.) kilometric. *(O cuvlntare ~.)*

JNTERMITÉNT adj. 1. discontinuu. *(Proces, fenomen ~.)* 2. întrerupt, întretăiat, (fig.) rupt. *(Pllns ~;*

respiraţie ~.) 3. ritmic, sacadat, (fig.) rupt. *(Ton ~; mişcări ~J*

INTERMITENŢĂ s. discontinuitate. *(~ unui proces.)*

INTERN adj., s. 1. adj. dinăuntru, interior. *(Partea ~.)* 2. adj. (înv.) domestic, intestin. *(Tulburări ~ într-un stat.)* 3. s. (înv.) înloun-tráş. *(~ la liceu.)*

INTERNĂ vb. a (se) spitaliza. *(Bolnavul a fost ~.)*

INTERNARE s. spitalizare. *(~ unui bolnav.)* 1NTERNÓD s. *(BOT.)* (rar) meritálă.

INTEROGA vb. 1. a chestiona, a întreba, (pop.) a ispiti, (fig.) a descoase. *(A ~ pe cineva despre ceva.)* 2. a asculta, a chestiona, a examina, a întreba, (înv.) a prociti. *(A ~ un elev.)*

INTEROGARE s. ascultare, chestionare, examinare, (înv.) procitánie. (~ *a unui* ■*elev.)*

INTEROGATIV adj. întrebător. *(Ton ~.)*

INTEROGATORIU s. *(JUR.)* (înv.) tacrir.

interogaţie s. v. ÎNTREBARE.

INTERPELARE s. interpelaţie.

INTERPELAŢIE s. interpelare.

INTERPENETRAŢIE s. întrepătrundere.

INTERPLANETAR adj. cosmic, sideral, spaţial. *(Zbor ~*; *navă ~.)*

INTERPOLARE s. interpolaţie.

INTERPOLÁŢIE s. interpolare.

INTERPRET s. 1. tălmaci, traducător, translator, (înv.) dragoman, tergimán. *(A vorbi cu cineva prin ~.)* 2. (înv. şi pop.) tâl-cuitór. *(~ de vise.)* 3. comentator, tălmăcitor, tâlcuitor. *(~ ai unui lext beletristic.)* 4. executant. *(~ într-un concert.)* 5. actor, artist, (rar) teatralíst. *(~ de comedie.)*

interpret s. v. EXPONENT. REPREZENTANT.

INTERPRETĂ vb. 1. a tălmăci, a tâlcui. *(Ii ~ visul avut.)* 2. a analiza, a comenta, a explica, a tâlcui, (înv.) a întoarce, (fig.) a descifra. *(A ~ un text literar.)* 3. a înţelege. *(Cum ~ acest context?)* 4. *(MUZ.)* a cânta, a executa, a intona, (pop.) a glăsui, a spune, a viersui, a zice, (înv.) a glăsi, a juca. *(A ~* •o *melodie, o doină.)* 5. a juca, (înv.) a parastisi. *(A ~ un rol Intr-o piesă.)*

INTERPRETARE s. 1. tălmăcire, tâlcuire, (pop.) tâlc, (înv.) tălmăcitúră, tâlcováníe, tilcuiálă. *(Dădea scrisorii tot felul de ~ări.)* 2. analizare, comentare, explicare, tâlcuire, (înv.) tilcuiálă. *(~ unui text literar.)* 3. *(MUZ.)* executare, execuţie, intonare. *(~ unei melodii.)* 4. joc. *(Actorul a avut o ~ magistrală.)*

INTERPRETĂ s. actriţă, artistă, (rar) teatralístă. *(~ de dramă.)*

INTERPUNE vb. a intermedia, a media, a mijloci, (rar) a negocia.

interpus s. v. INTERMEDIAR. MEDIATOR. MIJLOCITOR.

INTERSECTA vb. a se interfera, a se încrucişa, a se întretăia, (rar) a se strătăia, a se tăia. *(Linii care se ~.)*

INTERSECTARE s. interferenţă, încrucişare, întretăiere. *(~ de linii.)*

INTERSECŢIE s. încrucişare, întretăiere, răscruce, răspântie, (pop.) cruce, furca-drumului. *(~ a unui drum.)*

INTERSTELAR adj. *(ASTRON.)* interas-íral. *(Spaţiu ~.)*

INTERTRÍGO s. *(MED.)* (pop.) opăreálă.

INTERVAL s. 1. epocă, perioadă, răgaz, răstimp, spaţiu, timp, vreme, (pop.) răspás,

soroc, (înv. şi reg.) seamă, (înv.) zăstímp, (grecism înv.) protesmíe. *(În acel ~...)* 2. curs, răstimp, timp, vreme, (înv.) diastímă. *(În ~ de un secol.)* 3. bucată, răstimp. *(A trecut un bun ~ de timp de cânrf...)* 4. ceas, oră, perioadă, răstimp, timp. *(A aşteptat un ~ bun până să vină.)* 5. durată, întindere, perioadă, răstimp, timp, (reg.) ráhăt. *(Pe tot ~ examenului.)* 6. perioadă, termen. *(Un ~ de garanţie de 6 luni.)* 7. depărtare, distanţă, spaţiu, (Transilv.) scopot. (*Ce ~ este între stilpi?) ii.* bucată, distanţă, (reg.) postată. *(A parcurs un bun ~ din drum.)*

INTERVENI vb. 1. a se amesteca, a se băga, a se vâri. *(A ~ nechemat intr-o discuţie.)* 2. a apărea, a se ivi, a se întâmpla, a se produce, a surveni. *(A ~* o *schimbare.)*

INTERVENŢIE s. I. amestec, imixtiune, ingerinţă. *(~ în treburile altui stal.)* 2. demers, (înv.) ispită, ispitire. *(O ~ holărîtă.)* 3. cuvânt. *(~ sa la şedinţă a fost oportună.)* 4. *(MED.) intervenţie chirurgicală =* operaţie, (fig.) cuţit. *(A ajuns la ~.)* 1INTERVERTÍ vb. a inversa, a răsturna. *(A ~ ordinea elementelor unei scrii.)* 1INTERVERTÍRE s. inversare, inversiune, răsturnare. *(~ a elementelor unei serii.)*

INTERZICE vb. *I.* a opri. *(Îţi ~ să te mai duci acolo.)* 2. a opri, a prohibi, (înv.) a popri. *(A ~ vinzarea băuturilor.)* 3. a opri, a proscrie. *(A ~ duelul.)* 4. a suprima, a suspenda. *(A ~ revista.)*

INTERZICERE s. 1. împiedicare, oprire, (pop.) oprelişte, (înv. şi reg.) popreálă. *(~ accesului cuiva.)* 2. interdicţie, prohibire, prohibiţie, (livr.) excluziune, (pop.) opreálă, oprelişte, (înv.) oprire, (turcism înv.) iasác. *(~ consumului de alcool.)* 3. oprire, proscriere. *(~ duelului.)* 4. suprimare, suspendare*. (~ apariţiei unei reviste.)*

INTERZIS adj. I. oprit. *(Intrarea ~.)* 2. neângăduit, nepermis, oprit, proscris. *(Un lucru ~.)* 3. oprit, prohibit. *(Băuturi ~.)* 4. oprit, (înv.) poprit. *(Fructe ~.)* 5. suprimat, suspendat. *(Gazetă ~.)*

intestin adj. v. INTERN.

INTESTÍN s. *(ANAT.)* maţ.

INTESTINAL adj. enteric. *(Regiunea~; afecţiune ~.)*

INTIM adj., s. 1. adj. apropiat, bun. *(Prieten ~.)* 2. s. confident, (înv.) tainic. *(~ al domnitorului.)* 3. adj. apropiat, strâns, *(Relaţii ~.)* 4. adj. erotic, fizic, fiziologic, sexual, trupesc. *(Relaţii ~* între *soţi.)* 5. adj. afectuos, cordial, familiar, prietenesc, prietenos. *(Nota ~ a conversaţiei.)* G. adj. domestic, particular, personal, privat. *(Probleme ~.)* 7. adj. restrâns. *(Petrecere intr-un cadru ~.)* 8. adj confidenţial, particular, (înv.) particulárnic. *(Scrisori ~.*) 9. adj. adine, lăuntric, profund. *(Natura ~ a unui fenomen.)*

INTIMIDA vb. 1. a se fâstâci, a se încurca, a se zăpăci, (reg.) a se teşmeni, a se ului, (Transilv.) a se îngăimăci, (Olt., Munt. si Transilv.) a se rătuti, (fig.) a se pierde. *(Ce te-ai ~ aşa*?*)* 2. a (se) speria, (rar) a (se) timora*. (Îl ~ greutatea rolului.)*

INTIMIDARE s. 1. *t*istâceală, zăpăceală, (Olt.) rătuteálă. *(Stare de ~.)* 2. speriere, (rar) timorare. *(~ cuiva.)*

INTIMIDAT adj. 1. fâstâcit, încurcat, zăpăcit, (reg.) teşmenít, (Olt. şi Munt.) rătutít. *(Om ~.)* 2. speriat, (rar) timorat. *(E puţin cam ~.)*

INTITULA vb. a boteza, a chema, a denumi, a numi, a porecli, a spune, a supranumi, (înv. şi reg.) a număra, (înv.) a grăi, a nomina, a numeni, a titlui. *(Pentru vitejia lui l-au ~ „Bravul".)*

intitulare s. v. DENUMIRE. NUME. NUMIRE.

INTITULAT adj. denumit, numit, poreclit, supranumit, zis, (înv.) titluít. *(Al. Golescu, ~ Arăpilă.)*

íntită s. v. ROCOŢEA. SCÂNTEIOARĂ. SCÂNTEIUŢĂ.

INTOLERABIL adj. inadmisibil. *(O situaţie* ~J

INTOLERANT adj. necruţător, neiertător, neândurător, neingăduitor, nemilos, neto-lerant, (înv.) nesuferitór. *(Om ~.)*

INTOLERANŢĂ s. neângăduinţă.

INTONA vb. 1. *(MUZ.)* a cânta, a executa, a interpreta, (pop.) a glăsui, a spune, a viersui, o zice, (înv.) a glăsi, a juca. *(A ~ o melodie,* a *doină.)* 2. a modula. *(~ cuvintele.)*

INTONARE s. 1. *(MUZ.)* executare, execuţie, interpretare. *(~ a unei melodii.)* 2. inflexiune, intonaţie, mlădiere, modulare, modulaţie, ton, tonalitate. *(O plăcută ~ a cuvintelor.)*

INTONAŢIE s. 1. inflexiune, intonare, mlădiere, modulare, modulaţie, ton, tonalitate. *(O voce cu ~ii plăcute.)* 2. accent, ton. *(Vorbea cu un avlnt şi o ~ plină de căldură.)*

INTOXICA vb. a (se) otrăvi.

INTOXICARE s. intoxicaţie, otrăvire, otrăvit.

INTOXICAT adj. otrăvit.

INTOXICAŢIE s. intoxicare, otrăvire, otrăvit.

INTRA- 1. inter-, între-. 2. în-.

INTRA vb. 1. a merge, a pătrunde. *(Au ~ în casă.)* 2. a veni. *(~te rog In casă 1)* 3. a se băga, a se introduce, a se vârî. *(A ~* in *spărtura din zid.)* 4. a încăpea. *(Nu ~* in *cutie; In sală ~ 1 000 de oameni.)* 5. a ajunge, a încăpea. *(Casa a ~ pe mina lui.)* 6. a se împlânta, a se înfige, a pătrunde. *(Glonţul i-a ~ adânc în corp.)* 7. a pătrunde, a străbate. *(Lumina ~ pe fereastră.)* 8. a se angaja, a se băga, a se încadra, a se tocmi, a se vârî, (pop.)a se învoi, a merge, a se năimi, a se prinde, a veni, (prin Mold. şi Bucov.) a se apuca. *(A ~ paznic.)* 9. a se înrola, a merge. *(~ în armată.)* 10. a adera, a se înscrie. *(~ínir-*o *organizaţie.)* 11. a pătrunde, a trece. *(Acest cuvlnt a ~* in *limba literară.)* 12. a se strimta, a se strânge. *(Plnza a ~ la apă.)* 13. *(MAT.)* a se cuprinde, a merge, *(i în 8 ~ de două ori.)* 14. a se consuma, a merge. *(~ mult unt la această mlncare.)*

Intra vb. v. ASOCIA. GRUPA. ÎNSOŢI. ÎNTOVĂRĂŞI. UNI.

INTRANSIGENT adj. 1. decis, dirz, ferm, hotărât, inflexibil, neabătut, neclintit, nestră-

mutat, neşovăitor, statornic, (înv.) nepregetă-tór. *(Om ~;* *caracter ~.)* 2. necruţător. *(~ cu hoţii.)*

INTRANSIGENŢĂ s. 1. dârzenie, fermitate, hotărâre, neclintire, neânduplecare, nestrămu-tare,

neşovăire, statornicie, (livr.) decizie. (înv.) nepréget, (fig.) inflexibilitate. 2. asprime, con-strângere, rigoare, rigurozitate, severitate, străşnicie, stricteţe, (înv.) străşnicíre, (fig.) duritate. *(~ regimului de internat.)*

INTRARE s. 1. venire. *(După ~ lui In casă.)* 2. *(BIS.) intrarea In biserică* – (pop.) vovedénie. 3. băgare, introducere, vârâre, vârât. *(~ lui în spărtura zidului.)* 4. acces. *(Pe unde e ~ în uzină?)* 5. (concr.) uşă. *(Ne aşteptau cu toţii la ~.)* 6. (concr.) alee, fundătură, (reg.) fundác, (inv.) impas. 7. pătrundere, străbatere. *(~ luminii prin fereastră.)* 8. angajare, încadrare. *(~ lui în serviciu.)* 9. aderare, înscriere. *(~ cuiva tntr-o organizaţie.)* 10. pătrundere, trecere. *(~ cuoíntului in limba literară.)*

intrepíd adj. v. BRAV. CURAJOS. CUTEZĂTOR. DÂRZ. INIMOS. ÎNDRĂZNEŢ. NEÂNFRICAT. SEMEŢ. VITEAZ.

intrepiditáte s. v. BĂRBĂŢIE. BRAVURĂ. CURAJ. CUTEZANŢĂ. DÂRZENIE. ÍNCU-METARE. ÎNDRĂZNEALĂ. NEÂNFRICARE. SEMEŢIE. TEMERITATE.

INTRIGA vb. a (se) alarma, a (se) frământa, a (se) îngrijora, a (se) nelinişti, a (se) speria, a (se) tulbura, (livr.) a (se) impacienta, (reg.) a (se) îngrija, (înv.) a (se) îngriji, a (se) lărmui. *(Îl ~ tnttrzierea lui.)*

intriga vb. v. COMPLOTA. CONJURA. CONSPIRA. UNELTI.

INTRIGANT adj., s. (înv.) uneltitór, zavis-tiós, zavístnic, zavistuitór, (fam. fig.) sforar.

INTRIGAT adj. alarmat, îngrijorat, neliniştit, (livr.) impacient, impacientat, (înv.) îngrijit.

INTRIGĂ s. 1. maşinaţie, uneltire, (livr.) cabală, (înv. şi reg.) marghiolíe, (Munt. şi Olt.) şcoală, (Bucov. şi Transllv.) şcort, (inv.) marafet, téhnă, tocmeală, umblet, zavistie, (fam.) tertip, (fig.) manevră, manoperă, urzeală, (fig. rar) mreajă, reţea, tramă, ţesătură, (fam. fig.) mâncătoríe, panglicăríe, sforărie. *(Umblă cu tot felul de ~i.)* 2. complot, conjuraţie, conspiraţie, maşinaţie, uneltire, (livr.) cabală, (înv. şi pop.) meşteşug, meşteşugíre,(înv.) măiestrie, (fig.) lucrătură, urzeală. *(O ~ de curte.)* 3. acţiune, afabulaţie, fabulaţie, subiect, (livr.) tramă, (rar) fabulă, (fig.) ţesătură. *(~ unui roman.)*

INTRINSEC adj. *(FILOZ.)* imanent, lăuntric. *(Element ~ al unui fenomen.)* *

INTRÂND s. adâncitură, cotlon, firidă, nişă, ocniţă, scobitură, (înv.) sfirídă. *(Vasul era pus intr-un ~.)*

INTRODUCE vb. 1. a băga, a vârî. *(~ mina în apă, cheia In broască.)* 2. a băga, a pune, a vârî. *(~ vinul In damigeana.)* 3. a băga, a trece, a vârî. *(~ aţa prin urechea acului.)* 4. a se băga, a intra, a se vârî. *(S-a ~ in spărtura din zid.)* 5. a include, a integra, a încorpora.

a îngloba. *(A ~ ceva în masa unei substanţe.)* 6. a călăuzi, a iniţia. *(A ~ pe cineva mtr-un domeniu.)* 7. a institui, a stabili. *(~* o *anumită practică.)*

INTRODUCERE s. 1. băgare, băgat, vârâre, vârât. *(~ cheii în broască.)* 2. băgare, băgat, punere, vârâre, vârât. *(~ vinului In sticle.)* 3. băgare, băgat, trecere, vârâre, vârât. *(~ aţei prin urechea acului.)* 4. băgare, intrare,vârâre, vârlt. *(~ iui prin spărtura zidului.)* 5. includere, integrare, încorporare, înglobare. *(~ a ceva în masa unei substanţe.)* 6. călăuzire, iniţiere. *(~ cuiva intr-o profesiune.) 1.* instituire, stabilire. *(~ unei noi reglementări.)* 8. preambul, preliminarii (pl.). *(Fără nici o ~ a atacat problema.)* 9. prefaţă, cuvânt introductiv, cuvânt înainte, (livr.) preambul, (înv.) introdúcţie, precuvântáre, predoslovie, preludiu, procu-vântáre, (grecism înv.) proímion. *(~ la un studiu.)*

INTRODUCTIV adj. preliminar, (înv.) pre-cuvântătór. *(Cuvânt ~.)*

introdúcţie s. v. CUVÂNT INTRODUCTIV. CUVÂNT ÎNAINTE. INTRODUCERE. PREFAŢĂ.

INTROSPECŢIE s. *(PSIH.)* autoobservare.

INTUBÁŢIE s. *(MED.)* tubaj laringian.

INTUÍ vb. 1. a ghici, a întrevedea, a întrezări, a prevedea, a sesiza, (fig.) a mirosi, a pătrunde. *(A ~ desfăşurarea evenimentelor.)* 2. a anticipa, a presimţi, a simţi, (fig.) a mirosi. *(A ~ ceea ce avea să se tntlmple.)* 3. a înţelege, a sesiza, (livr.) a priza, (fig.) a dibui, a mirosi, a prinde, (înv. fig.) a pricepe. *(I-a ~ intenţiile.)*

INTUÍŢIE s. *(PSIH.)* contemplare vie.

fnţură s. v. LUMÂNĂRICA-PĂMÂNTULUI.

INUMAN adj., adv. 1. adj., adv. aprig, aspru, barbar, brutal, câinos, crâncen, crud, crunt, cumplit, feroce, fioros, hain, necruţător, neiertător, neâmblânzit, neânduplecat, neândurat, neândurător, nemilos, neomenos, neuman, rău, sălbatic, sângeros, violent, (livr.) sanguinar, (înv. şi pop.) năsílnic, (înv. şi reg.) tare, (reg.) pogan, (Mold. şi Bucov.) avan, hapsî'n, (înv.) jestóc, neomenit, sanguínic, sălbăticós, si-reáp, (fig.) dur, negru. *(Un om ~; se poartă ~.)* 2. adj. aspru, brutal, câinesc, câinos, crud, nemilos, neomenos, (înv.) vărvărésc, dur. *(Purtare ~.)* 3. adj. barbar, crud, feroce, nemilos, neomenos,, sălbatic, (înv.) vărvărésc, (fig.) dur. *(Un procedeu ~.)*

INUNDĂ vb. 1. a îneca, a potopi, (înv. şi reg.) a neca. *(Apele ~ clmpia.)* 2. a se revărsa, (reg.) a (se) năboi. *(Apele au ~ pe cimpie.)*

inunda vb.v. COPLEŞI. COVÂRŞI. NĂPĂDI. UMPLE.

k- INUNDARE s. 1. înecare, potopire, (înv.) necătúră. *(~ clmpiei de către ape.)* 2. inundaţie, înec, potop, revărsare, (pop.) potopénie, (înv.) revărsătúră, undătúră. *(S-a produs o mare ~.)*

INUNDAT adj. înecat, potopit. *(Cimpie ~.)*

INUNDAŢIE s. inundare, înec, potop, revărsare, (pop.) potopénie, (înv.) revărsătúră, undătúră. *(S-a produs o mare ~.)*

inuşór s. v. INEAŢĂ.

INUTÍL adj., adv. í. adj. ineficace, ineficient, infructuos, nefolositor, netrebuincios-neutil, van, zadarnic, (livr.) inoperant, oţios, superfluu, (înv.) netrebnic, prisosélnic, priso-sitór, (fig.) deşert, gratuit, steril, sterp. *(Eforturi ~.)* 2. adv. degeaba, zadarnic, (înv. şi pop.) geaba, surda, (Transilv.) héba, (înv.) îndárn. *(~ te străduieşti.)* 3. adj. nenecesar, netrebuincios, neutil, (livr.) redundant, superfluu, (fig.) parazit, parazitar. *(Detalii ~.)*

INUTILITATE s. 1. ineficacitate, ineficientă, zădărnicie, (rar) snperfluénţă, superflui-táte, (înv.) netrebnicie, (fig.) sterilitate. *(~ discuţiilor.)* 2. deşertăciune, zădărnicie, (rar) zadar. *(~ unei acţiuni.)* 3. deşertăciune, nimic, nimicnicie, zădărnicie, (înv.) mişelíe, nimicíe. *(Psalmistul afirmă că iotul e ~.)*

inuzitát adj. v. NEFOLOSIT. NEÂNTREBUINŢAT. NEUZITAT.

INVADA vb. a cotropi, a încălca, a năpădi, (pop.) a călca, (înv.) a cuprinde, a năbuşi, a stropşi, a

supăra. *(A ~ un teritoriu străin.)*

INVADARE s. cotropire, invazie, încălcare, năpădire, (pop.) călcare, (înv.) cuprindere, cuprins, năbuşeálă, stropşitúră. *(~ unul teritoriu străin.)*

INVADATOR adj., s. agresor, atacator, cotropitor, năvălitor. *(Armată ~.)*

INVALÍD adj., s. *(MED.)* 1. infirm, schilod, (pop.) beteag, schilav, (înv. şi reg.) calic, neputincios, nevolnic, sec, slăbănog, (reg.) schilă-vós, şont, şonţít, (Transilv., Mold şi Bucov.) chilav, (înv.) mişel, rupturít, secat, (fam.) şontorog. *(Om ~.)* 2. mutilat, (înv.) sacatifslt. *(~ de război.)*

INVALIDA vb. *(JUR.)* a abroga, a anula, a desfiinţa, a infirma, a suprima, (pop.) a strica, (înv.) a surpa. *(A ~ o lege, un act normativ. >*

INVALIDARE s. *(JUR.)* abrogare, anulare, desfiinţare, infirmare, suprimare. *(~ unui act normativ.)*

INVALIDITATE s. *(MED.)* infirmitate, (rar> anormalitate, schilodénie, (pop.) beteşug, meteahnă, (înv. şi reg.) neputinţă, (reg.) betegíe, betejeálă.

INVARIABIL adj. 1. constant, neschimbat, uniform. *(Viteză ~.)* 2. constant, neschimbat. *(Valoare ~.)* 3. constant, neschimbător, permanent, (livr.) imuabil. *(Fenomen ~.)*

INVARIABILITATE s. 1. constanţă, uniformitate. *(~ vitezei de deplasare.)* 2. constanţă, (livr.) imuabilitate. *(~ unui fenomen.)*

INVAZIE s. cotropire, invadare, încălcare, năpădire, (pop.) călcare, (înv.) cuprindere, cuprins, năbuşeálă, stropşitúră. *(~ unui teritoriu străin.)*

invectiva vb. v. INSULTA. ÎNJURA. JIGNI. OCĂRÍ. OFENSA. ULTRAGIA.

invectivă s. v. ÎNJURĂTURĂ.

INVENTA vb. 1. a afla, a concepe, a crea, a descoperi, a elabora, a face, a găsi, a gândi, a imagina, a născoci, a plănui, a plăsmui, a proiecta, a realiza, a scorni, (înv. şi pop.) a izvodi, (pop.) a iscodi, a închipui, (reg.) a tocmi

(înv.) a unelti, (fig.) a naşte, a urzi, a zămisli. *(A ~ un nou sistem de...)* 2. a născoci, a plăsmui, a scorni, a ticlui, (pop.) a scoate, a stirnî, (reg.) a scornoci, (înv.) a băsni, (fig.) a ţese, a urzi, (fig. rar) a tăia, (fig. înv.) a ascuţi. *(A ~ ceva pe socoteala cuiva.)*

INVENTAR s. 1. listă, (înv.) catagrafie, sumar. *(Un ~ de bunuri.)* 2. (fam.) zestre. *(~ al unei întreprinderi.)*

INVENTARE s. 1. concepere, creare, elaborare, imaginare, născocire, plănuire, plăsmuire, proiectare, realizare, scornire, (inv. şi pop.) izvodire. *(~ unui nou sistem de...)* '-. născocire, plăsmuire, scornire, ticluire, (fig.) urzíre. *(~ unei minciuni.)*

INVENTARIA vb. a înregistra, (înv.) a •catagrafia, a registra, a scrie. *(A ~ bunuri materiale.)*

INVENTAT adj. fals, inautentic, mincinos, născocit, ncadevărat, neautentic, neântemeiat, nereal, plăsmuit, scornit, (înv.) minţit, răsuflat, spúriu, (pop. fig.) strimb. *(Afirmaţii ~; mărturie ~.)*

INVENTATOR s. (rar) născocitór, plăsmui-tór, (inv.) aflător, inventór, izvoditór. *(~ telefoniei.)* 1NVENTÍV adj. 1. creator, imaginativ, ingenios, iscoditor, iscusit, născocitór, (înv.) scornáci. *(Un spirit ~.)*

2. ingenios, iscusit, subtil. *(Procedeu ~.)*

INVENTIVITATE s. ingeniozitate, iscusinţă, subtilitate. *(~ unui procedeu.)*

inventór s. v. INVENTATOR.

INVENŢIE s. 1. fantezie, imaginaţie, închipuire. *(Are o ~ bogată.)* 2. fantezie, ficţiune, imaginaţie, închipuire, născocire, plăsmuire, scorneală, scornire. *(Produs al ~.)* 3. creaţie, născocire, plăsmuire, scornitură, (pop.) isco-deálă, iscodénie, iscoditúră. *(O ~ a imaginaţiei sale.)* 4. minciună, născoceală, născocire, născocitură, neadevăr, palavră, plăsmuire, poveste, scorneală, scornire, scornitură, (pop.) iscoditúră, (înv.) basnă, băsníre. (fam.) balivernă, braşoávă, (fam. fig.) basm, gogoaşă, tromboane (pl.). *(Tot ce-a spus e o simplă ~.)*

ÍNVERS adj., adv. 1. adj. contrar, opus. *(Sens ~ celui iniţial.)* 2. adv. dimpotrivă. *(~ venea un autocamion.)*

INVERSA vb. a interverti, a răsturna. *(A ~ ordinea elementelor unei serii.)*

INVERSARE s. intervertire, inversiune, răsturnare. *(~ a ordinii cuvintelor intr-un enunţ.)*

INVERSIUNE s. I. intervertire.ţ inversare, răsturnare. *(~ a ordinii cuvintelor într-un enunţ.)* 2. *(TOPICĂ)*.hiperbată. 3. *(MED.) inversiune sexuală* = homosexualitate, pede-rastie, invertire sexuală.

INVERTÁZĂ s. *(BIOL.)* zaharază.

INVERTIRE SEXUALĂ s. *(MED.)* homosexualitate, pederastie, inversiune sexuală.

INVERTIT s. *(MED.)* homosexual, pede-rast, (prin Transilv.) buzeránt.

INVESTÍ vb. a băga, a plasa, a vârî. *(A ~ •un capital In ceva.)*

INVESTIGA vb. 1. a analiza, a cerceta, a examina, a studia, a urmări, (livr.) a considera, (înv.) a medita, a privi, a socoti, (fig.) a explora, (inv. fig.) a scărmăna. *(~ cauzele unui fenomen.)* 2. (fig.) a sonda. *(A ~ opinia publică.)*

INVESTIGARE s. 1. analizare, analiză, cercetare, examen, examinare, investigaţie, studiere, studiu, (pop.) cercare, (inv.) răspicáre, (fig.) explorare. *(O serioasă ~ a problemelor.)* 2. investigaţie, (fig.) sondaj, sondare. *(~ in opinia publică.)*

INVESTIGAŢIE s. 1. analizare, analiză, cercetare, examen, examinare, investigare, studiere, studiu, (pop.) cercare, (inv.) răspicáre, (fig.) explorare. *(O serioasă ~ a problemelor.)* 2. investigare, (fig.) sondaj, sondare. *(~ în opinia publică.)*

INVESTIRE s. plasament, plasare. *(~ a unui capital.)*

inveterát adj. v. INCORIGIBIL. ÎNRĂIT.

INVIDÍÁ vb. a plzmui, (înv.) a bănui, a deochea, a nenăvidi, a pi/.mi, a rivni, a răpşti, a zavistui.

INVÍDIE s. ciudă, gelozie, necaz, pică, pizmă, pornire, ranchiună, (rar) înciudáre, (pop.) năduf, obidă, pizmuíre, pofidă, (înv., reg. şi fam.) parapon, (inv. şi reg., în Bucov.) băsău, (inv. şi reg.) măráz, seârbă, (reg.) pildă, zăcăşeálă, zăcăşíe, (prinMoId.) bănat, (Transilv.) dî'că, (Ban. şi Olt.) inát, (Mold.) póxie, (înv.) patos, răpştíre, râvníre, zavistie, zavistnicíe, (fam.) boală. *(Îl roade ~; simte o ~ nestă-plnită.)*

INVIDIOS adj. gelos, pizmaş pizmuitor, ranchiunos, (pop. şi fam.) ciudós, (reg.) zăcáş, (Transilv.)

dicós, (înv.) piztnătár, pizmătáreţ, rivnitór, zavistiós, zavístnic, zavistuitór, zuliar. *(~ pe succesele altuia.)*

INVINCIBIL adj. imbatabil, nebătut, nebiruit, neânfrânt, neânvins, (înv.) nefrint. *(Un atlet ~.)*

INVIOLABIL adj. intangibil, sacru, sfânt, (livr.) sacramental, sacrosanct, (rar) sacral. *(Drept ~.)*

INVIOLABILITATE s. *(JUR.)* imunitate.

parlamentară.)

INVITA vb. 1. a chema, a pofti. *(I-a ~ să meargă la el.)* 2. a (se) îmbia, a (se) pofti, (grecism înv.) a (se) proscalisi. *(Se ~ unul pe altul la petrecere.)* 3. a pofti, a ruga, a solicita. *(Îl ~ să intre.)* 4. a chema, a convoca, (înv., în Transilv. şi Ban.) a conchema. *(I-a ~ la direcţie, la miliţie.)* 5. a chema, a provoca, (înv.) a provocarisi. *(Îl ~ la luptă.)* 6. *(JUR.)* a chema, a cita, (înv., în Transilv.) a soroci. *(L-a ~ în faţa instanţei.) 7. a* soma. *(Te ~ să-ţi vezi de treabă.)*

INVITARE s. 1. chemare, invitaţie, poftire. *(~ cuiva la masă.)* 2, invitaţie, solicitare, (înv.) poftă. *(A dat curs ~ primite.)* 3. chemare, convocare, invitaţie. *(~ lor la direcţie.)* 4. chemare, provocare. *(~ cuiva la luptă.)* 5. *(JUR.)* chemare, citare, citaţie, invitaţie. *(~ cuiva în faţa instanţei.)* 6. invitaţie, somare, somaţie. *(~ făcută cuiva pentru a respecta legalitatea.)*

INVITAT s. musafir, oaspete, (rar) vizitator, (reg.) vindic, (prin Ban. şi Transilv.) gost, ospeciói. *(A avut ~ţi de seamă.)*

INVITAŢIE s. 1. chemare, invitare, poftire. *(~ cuiva la masă.)* 2. invitare, solicitare, (înv.) poftă. *(A dat curs ~ primite.)* 3. îmbiere, poftire, (rar) îmbiálă. *(~lii reciproce la...)* -i. chemare, convocare, invitare. *(~lor la direcţie.)* 5. *(JUR.)* chemare, citare, citaţie, invitare. *(~ cuiva în fala instanţei.)* 6, invitare, somare, somaţie. *(~ cuiva pentru respectarea legalităţii.)*

INVIZIBIL adj. nevăzut, nevizibil.

INVOCA vb. 1. (înv.) a meni. *(A ~ numele cuiua.)* 2. a pretexta, (înv.) a pricinui, a propune, a proţăpi, (grecism înv.) a profasisi. *(Ce motiv ai ~ ?)*

INVOCARE s. invocaţie.

INVOCAŢIE s. invocare.

INVOLUNTAR adj. neintenţionat. *(Un gest ~.)*

INVOLUŢIE s. regres. *(Proces de ~.)*

INVULNERABIL adj. inatacabil.

IOBAG s. *(IST.)* rumân, şerb, vecin, (rar) serv, (înv.) prost. *(Ţăranul dependent se numea ~ în Transilvania, „rumân" In Ţara Romanească si „vecin" In Moldova.)*

IOBĂGÍ vb. *(IST.)* a şerci.

IOBĂGÍE s. *(IST.)* rumânie, serbie, vecinătate, vecinie, (livr.) servitute, (rar) serváj. *(Starea de dependenţă a ţăranului s-a numit ~ în Transilvania, „rumânie" In Ţara Românească şi „vecinie" In Moldova.)*

IOBĂGÍMEs. *(LST.)*rumânime.

ioc adv. v. DEFEL. DELOC. NICICUM. NICIDECUM.

IODIZÁ vb. *(FON.)* a se iotaciza.

IODIZARE s. *(FON.)* iotacism, iotacizare. *(~ unei consoane.)*

IODIZÁT adj. *(FON.)* iotacizat. *(Consoană*

~.)

IONÍT s. *(CHIM.)* schimbător de ioni.

IONIZÁRE s. 1. *(FIZ.)* ionizaţie. 2.*(MED.)* lonoterapie.

IONIZAŢIE s. *(FIZ.)* ionizare.

IONOSFÉRĂ s. *(FIZ., GEOGR.)*termosferă.

IONOTERAPÂE s. *(MED.)* ionizare.

iordan s. v. BOBOTEAZĂ

iorgán s. v. PLAPUMĂ.

iorgovan s. v. LILIAC.

ioság s. v. AVERE. AVUT. AVUŢIE. BOGĂŢIE. BUN. DOMENIU. LATIFUNDIU. MIJLOACE. MOŞIE. SITUAŢIE. STARE.

IOTACÍSM s. *(FON.)* iodizare, iotacizare.

IOTACIZA vb. *(FON.)* a se iodiza.

IOTACIZARE s. *(FON.)* iodizare, iotacism.

IOTACIZAT adj. *(FON.)* iodizat. *(Consoană ~.)*

ÍOV s. *(BOT.; Salix capraea)* (reg.) lózä, mâtişoáră, răchită, salcie.

iovă s. v. SALCIE. ZĂLOG.

ip s. v. ALIFIE. CREMĂ. POMADĂ. UNGUENT.

ipát s. v. CONSUL.

IPCĂRÂGE s. pi. *(BOT.;Gypsophila pani-ulata)* (reg.) gipsáriţă.

ipochimen s. v. CHIP. FAŢĂ. FIGURĂ INDIVID. INS. OM. PERSOANĂ.

ipocondrísm s. v. IPOHONDRIE.

IPOCRIT s., adj. 1. s. făţarnic, mincinos, perfid, prefăcut, şiret, viclean, (livr.) fariseu, (reg.) proclet, (înv.) telpiz, (fig.) iezuit, tar-túf, trombonist. *(Mare ~ mai e şi ăsta!)* 2. adj. duplicitar, fals, fariseic, făţarnic, mincinos, perfid, prefăcut, şiret, viclean, (livr.) machiavelic, (rar) machiavelíslic, (reg.) proclet, (înv.) făţărít, telpiz, (fig.) iezuit, iezuític, (pop. fig.) pestriţ, (înv. fig.) calp, zugrăvit. *(O comportare ~.)*

IPOCRIZfE s. duplicitate, falsitate, făţărnicie, minciună, perfidie, prefăcătorie, viclenie, vicleşug, (livr.) fariseism, machiavelism, tar-tuferíe, tartufísm, (rar şi fam.) machiaverltc, (înv.) făţăríe, prefăcánie, prefăcătúră, procleţíe, (fig.) iezuitísm, mascaradă. *(~ cuina in comportare.)*

IPOHONDRfEs. *(MED.)* (rar) ipocondrísm.

IPOSTAZĂ s. 1. aspect, chip, imagine, înfăţişare, turnură. *(Sub ce ~ se prezintă lucrurile?)* 2. caz, circumstanţă, condiţie, conjunctură, împrejurare, postură, poziţie, situaţie, stare, (înv.) încunjuráre, perístas,

prilejíre, stat, împrejur-stáre, (fig.) context. *(În această ~...)* 3. circumstanţă, împrejurare, moment, ocazie, prilej, situaţie. *(O ~ nimerită.)*

IPOTECA vb. *(JUR.)* (înv.) a supune. *(A ~ un imobil.)*

IPOTECARE s. *(JUR.)* (pop.) zălogíre. *(~ unei case.)*

IPOTECAT adj. *(JUR.)* (pop.) zălogít. *(Imobil ~.)*

IPOTECĂ s. *(JUR.)* (pop.) zălog. *(Are* o *~ pe casă.)*

IPOTETIC adj. presupus, prezumtiv, (livr.) prezumát, (înv.) prezúmt. *(Autorul ~ al unei poezii.)*

IPOTEZĂ s. 1. presupunere, prezumţie, supoziţie, (livr.) conjectură, (înv.) supunere. *(Ce ~ a lansai?)* 2. bănuială, presupunere, prezumţie, supoziţie, (rar) presupus. *(~ lui s-a adeverit.)*

ÍPSOS s. *(MIN.)* ghips, (înv.) plástru. *(Statuetă de ~.)*

ir s. v. ALIFIE. CREMĂ. POMADĂ. UNGUENT.

IRASCÍBIL adj. iritabil, nervos, supărăcios, (rar) surescitábil, (pop.) rinzós, (înv. şi reg.) necăjiciós, sunducós, (înv.) sângerós, sângiós, (fam.) nevricos. *(Fire ~.)*

IRASCIBIL1TÁTE s. enervare, iritabili-tate, iritare, iritaţie, necaz, nervozitate, supărare, surescitabilitate, surescitare, (pop.) năduf. *(Stare de ~ trecătoare.)*

iraţional adj. v. ABSURD. ILOGIC. NELO-GIC. NERAŢIONAL. STUPID.

IRAŢIONALISM s. *(FILOZ.)* antiintelectualism.

IREAL adj. 1. fictiv, imaginar, imaginat, închipuit, născocit, nereal, plăsmuit, scornit. *(Personaj ~.)* 2. fantasmagoric, fantastic. *(O imagine ~.)* 3. fantastic, fantezist, iluzoriu, imaginar, irealizabil, închipuit, nereal.

nerealizabil, utopic, utopist, (livr.) himeric *(Planuri ~.)*

irealitate s. v. FANTEZIE. HIMERĂ. ILUZIE. ÎNCHIPUIRE. UTOPIE.

IREALIZABIL adj. 1. imposibil, nerealizabil, (înv.) neputincios. *(Un ţel ~.)* 2. fantastic, fantezist, iluzoriu, imaginar, ireal, închipuit, nereal, nerealizabil, utopic, utopist, (livr.) himeric. *(Planuri ~.)*

IRECUZABIL adj. (livr.) irefutabil.

iredént adj., s. v. IREDENTIST.

IREDENTÍSTadj., s. *(POLITICĂ)* (rar) iredént.

irefutabil adj. v. DECISIV. DETERMINANT. HOTĂRÂTOR. IRECUZABIL.

iregulár adj. v. NEREGULAT.

iregularitate s. v. NEREGULAR ITATE.

IREMEDIABIL adj., adv. 1. adj. irepara-parabil. *(O greşeală ~.)* 2. adv. definitiv, irevocabil. *(Un lucru ~ pierdut.)*

IREPARABIL adj. iremediabil. *(O greşeală ~.)* »

IREPROŞABIL adj. 1. desăvârşit, impecabil, perfect. *(Un serviciu hotelier ~.)* 2. exemplar, impecabil, pilduitor. *(O comportare ~.)*

IRESPIRABIL adj. greu, înăbuşitor, încărcat, sufocant, viciat. *(O atmosferă ~.)*

IRESPONSABIL adj. inconştient.

IRESPONSABILITATE s. inconştienţă. f~ *faptei unei persoane.)*

IREVERENŢIOS adj. arogant, impertinent, insolent, îndrăzneţ, necuviincios, neobrăzat, nerespectuos, neruşinat, obraznic, semeţ, sfidător, sfruntat, trufaş, ţanţoş, (livr.) prezumţios, (rar) neânfrânát, (pop. şi fam.) tâf-nós, (înv. şi reg.) ruşinat, (Transilv.) şulhétic, (înv.) neruşinós, (fam. fig.) botós. *(Om ~; atitudine ~.)*

ireverenţios adj. v. NEPOLITICOS. NERESPECTUOS.

IREVOCABIL adj., adv. 1. adj. definitiv, nestrămutat. *(O hotărlre ~.)* 2. adv. definitiv, iremediabil. *(Un lucru ~ pierdut.)*

IREZISTIBIL adj. cuceritor. *(Un zlm-bet ~.)r*

IRIGARE s. irigaţie. *(~ unui teren.)*

IRIGATÓR s. *(MED.)* (pop.) clistír, (reg.) tulumbíţă.

IRIGAŢIE s. irigare. *(~ unui teren agricol.)*

ÍRIS s. I. *(BOT.)* I. *(Iris pseudacorus)* stânjenel, stânjen de baltă, stânjen galben, (reg.) spetează, spetegioáră, crin-de-ápă, crin-gálben, lilie-gálbenă. 2. *(Iris germanica)* stânjen, stânjenel, (reg.) ceapă, cocoş, cocoşél, crin, lílie, lilión, paparígă, sabie, spetează, stinjeníţă, tulipán, coada-cocóşului, cosiţa-fé-telor, floare-vânătă, frunză-látă, iarbă-látă. 3. *(Iris variegata)* stânjen, stânjenel, (reg.) lilion păsăresc. II. *(ANAT.)* (pop.) arcul óchiu. lui.

IRITA vb. 1. *(MED.) a* (se) congestiona, a (se) inflama, a (se) obrinti, (reg.) a (se) boboti. *(Plaga s-a ~.)* 2, a agasa, a enerva, a indispune, a necăji, a plictisi, a sâcâi, a supăra, (livr.) ia tracasa, (pop.) a ciudi, a zădărî, (reg.) a zăhă-

tui, (Mold.) a chihăi, (Ban.) a zăgălui, (Mold. şi Bucov.) a zăhăi, (înv.) a scârbi, (pop. fig.) a nrdeia, (reg. fig.) a scociorî. *(îl ~ cu insistenţele.)*

IRITABIL adj- irascibil, nervos, supărăcios, (rar) surescitábil, (pop.) rânzós, (înv. şi reg.) necăjiciós, sunducós, (înv.) sângerós, sângiós, (fam.) nevricos. *(Fire ~.)*

IRITABILITATE s. enervare, irascibili-tate, iritare, iritaţie, necaz, nervozitate, supărare, surescitabilitate, surescitare, (pop.) năduf. *(Stare de ~ trecătoare.)*

IRITANT adj. agasant, enervant, plicticos, plictisitor, sâcâitor, supărător. *(S-a creat o situaţie ~.)*

IRITARE s. 1. *(MED.)* congestionare, inflamare, inflamaţie, obrinteală, obrintire, obrintit, obrintitură, umflare, (reg.) bobotíre. *(~ unei plăgi.)* 2. agasare, enervare, plictisire, sâcâială, sâcâire, (livr.) tracasare, (pop.) zădărâre. *(~ cuiva cu tot felul de fleacuri.)* 3. enervare, irascibi-litate, iritabilitate, iritaţie, necaz, nervozitate, supărare, surescitabilitate, surescitare, (pop.) năduf. *(Stare de ~ trecătoare.)*

IRITAT adj. 1. *(MED.)* congestionat, inflamat, (reg.) bobotit. *(Plagă ~.)* 2. agasat, enervat, plictisit, sâcâit, supărat, (livr.)tracasat, (pop.) zădărât. *(Om ~.)* 3. enervat, necăjit, nervos, supărat, surescitat, (inv. şi reg.) scir-bít. *(Era extrem de ~.)*

IRITAŢIEs. 1. *(MED.)* congestie, inflamaţie. *(Are* o *~ la ochi.)* 2. enervare, irascibilitate, iritabilitate, iritare, necaz, nervozitate, supărare, surescitabilitate, surescitare, (pop.) năduf. *(Stare de ~ trecătoare.)*

IRMILIC s. icosar. *(~ era* o *monedă turcească.)*

IRONIC adj. persiflant, persiflator, zeflemist, zeflemitor, (fig.) înţepător. *(Ton ~.)*

IRONÍE s. persiflare, zeflemea, (rar) perşi-fláj, (fig.) împunsătură, înţepătură, pişcătură, şfichi, şfichiuitúră. *(O ~ cu adresă precisă.)*

IRONIZA vb. a persifla, a zeflemisi, (fig.) a împunge, a înţepa, a şfichiui, a urzica. *(A ~ pe cineva.)*

IRONIZARE s. persiflare, zeflemisire, (fig.) şfichiuíre. *(~ cuiva.)*

IROSEÁLĂ s. irosire, pierdere, risipă, risipire, (pop.) prăpădíre. *(O enormă ~ de timp pentru...)*

IROSÍ vb. 1. a arunca, a azvârli, a cheltui, a împrăştia, a prăpădi, a risipi, a zvârli, (livr.) a prodiga, (înv. şi reg.) a prăda, (reg.) a mătrăşi, a părădui, (Transilv.) a spesa, (înv.) a răşchira, (grecism înv.) a afierosi, (fig.) a înghiţi, a mânca, a papa, a toca. *(Si-a ~ averea.)* 2. a pierde, a risipi, (pop.) a strica, (înv.) a istrăvi. *(Nu ~ cartuşele degeaba.)*

IROSÂRE s. 1. aruncare, azvirlire, cheltuire, risipire, zvârlire, (reg.) părăduíre, (fig.) papare, tocáre, tocat. *(~ banilor pe toate fleacurile.)* 2. iroseală, pierdere, risipă, risipire, (pop.) prăpădíre. *(O enormă ~ de timp pentru...)*

IROSÍT adj 1. cheltuit, prăpădit, risipit, (reg.) părăduít. *(O avere ~.)* 2. pierdut, risipit. *(Timp ~ In zadar.)*

IROZI s. pi. vicleim, (reg.) vertép. *(Datina ~ Hor.)*

IRÚPE vb. a erupe, a izbucni, a năvăli, a răbufni, a ţâşni, (reg.) a năsădi, (prin Olt. şi Ban.) a bui, (Transilv.) a bujdi, (prin Olt.) a buşni, (Transilv. şi Mold.) a buti. *(Petrolul ~ din pămlnt.)*

IRÚPERE s. erupţie, irupţie, izbucnire, năvălire, răbufnire, ţâşnire. *(~ petrolului din pămlnt.)*

IRUPŢIE s. erupţie, irupere, izbucnire, năvălire, răbufnire, ţâşnire. *(~ petrolului din pămlnt.)*

ISCĂ vb. 1. a cauza, a declanşa, a determina, a dezlănţui, a genera, a naşte, a pricinui, a prilejui, a produce, a provoca, a stârni, (înv. şi reg.) a scorni, (înv.) a pricini, a prileji. *(Atitudinea lui a ~ discuţii furtunoase.)* 2. a naşte, a produce, a provoca, a ridica, a stirni. *(Cartea a ~ multe obiecţii.)* 3. a se declanşa, a se dezlănţui, a izbucni, a (se) porni, a se stirni, (rar) a se prăvăli, (înv. şi reg.) a se dezlega, a se scorni, (înv.) a se scula, a se sparge, a sta, <fig.) a se aprinde. *(S-a ~ un conflict.)* 4. a apărea, a se ivi, a începe, a se porni, a se produce, a se stârni, (înv. şi reg.) a se scociorî, (fig.) a se naşte. *(S-a ~ din senin o furtună.)*

ISCARE s. declanşare, dezlănţuire, izbucnire, începere, pornire, producere, stârnire, venire, (înv. şi reg.) scornire, (înv.) prorú-pere, prorúptie. *(înainte de ~ vijeliei.)*

ISCĂLÍ vb. 1. a semna, a subscrie, (rar) a subsemna, (înv.) a subiscăli. *(A ~ un act, o scrisoare.)* 2. a se semna, (pop.) a se serie. (*Te rog să te ~ aici*.)

ISCÂLÍRE s. iscălit, semnare, subscriere, (rar) subsemnáre. *(~ unui act.)*

ISCĂLÍT adj. semnat, subscris, (înv.) subsemnat. *(Act ~.)*

ISCĂLÍT s. iscălire, semnare, subscriere, (rar) subsemnáre. *(~ unui act.)*

ISCĂLITURĂ s. semnătură, (înv. şi reg.) subscriere, (înv.) subscripţie, subsemnătúră, (rusism înv.) podpíscă. *(~ de pe un document.)*

ISCOADĂ s. spion, (prin Transilv.) verbun-cáş, (înv.) cearşít, limbă, privitor.

iscoadă s. v. ANALIZĂ. CERCETARE. EXAMINARE. OBSERVARE. OBSERVAŢIE. SCRUTARE. STUDIERE. STUDIU.

iscodeálă s. v. CREAŢIE. INVENŢIE. NĂSCOCIRE. PLĂSMUIRE. SCORNITURĂ.

iscodénie s. v. CREAŢIE. INVENŢIE. NĂSCOCIRE. PLĂSMUIRE. SCORNITURĂ.

ISCODI vb. 1. a observa, a pândi, a spiona, a urmări, (înv. şi pop.) a priveghea, (pop.) a cerca, (înv. şi reg.) a acera, a păzi. *(Îl ~ din umbră.)* 2. a scruta, (fig.) a scormoni, a sfredeli, a străpunge. *(Îl~ cu privirea.)* 3. (Transilv., Ban. şi Bucov.) a ştirici, (fig.) a descoase. *(Îl ~ ca să afle ceva de la el.)*

iscodi vb. v. AFLA. ANALIZA. CERCETA. CONCEPE. CREA. DESCOPERI. ELABORA. EXAMINA. FACE. GĂSI. GÂNDI. IMAGINA. INVENTA. MĂSURA. NĂSCOCI. OBSERVA. PLĂNUI. PLĂSMUI. PROIECTA. REALIZA. SCORNI. SCRUTA. STUDIA. URMĂKI.

iscodire s. v. ANALIZĂ. CERCETARE. EXAMINARE. OBSERVARE. OBSERVAŢIE. SCRUTARE. SPIONARE. STUDIERE. STUDIU.

ISCODITOR adj., adv. I. adj. atent, cercetător, pătrunzător scormonitor, scotocitor, scrutător, sfredelitor, străpungător. *(Z7n ochi ~.)* 2. adj. ager, clarvăzător, observator, pătrunzător, perspicace, scormonitor, scrutător, sfredelitor, străbătător, subtil, (livr.) penetrant, sagace, (fig.) ascuţit. *(O minte ~.)* 3. adj. creator, imaginativ, ingenios, inventiv, iscusit, născocitor, (înv.) scornáci. *(Spirit ~.)* 4. adj., adv. bănuitor, pieziş. *(Privire ~; priveşte ~.)*

iseoditúră s. v. CREAŢIE. INVENŢIE. MINCIUNĂ. NĂSCOCEALĂ. NĂSCOCIRE. NĂSCOCITURĂ. NEADEVĂR. PALAVRĂ. PLĂSMUIRE. POVESTE. SCORNEALĂ. SCORNIRE. SCORNITURĂ.

ISCUSÍNŢĂ s. 1. abilitate, destoinicie, dexteritate, dibăcie, ingeniozitate, isteţie, isteţime, îndemânare, pricepere, ştiinţă, talent, uşurinţă, (pop.) meşteşug, meşteşugi re, (înv. şi reg.) meşterie, (reg.) apucătură, priceputie, (înv.) iscusíre, marafet, practică. *(Demonstra o mare ~ în mlnuirea...)* 2. ingeniozitate, inventivitate, subtilitate. *(~ unui procedeu.)* 3. artă, dibăcie, îndemânare, măiestrie, meşteşug, pricepere, ştiinţă, talent. *(Obiect făcut cu multă ~.)* 4. agerime, deşteptăciune, dibăcie, inteligenţă, isteţime, îndemânare, pricepere. *(~ unei persoane Intr-o împrejurare dată.)*

iscusíre s. v. ABILITATE. DESTOINICIE. DEXTERITATE. DIBĂCIE. INGENIOZITATE. ISCUSINŢĂ. ISTEŢIE. ISTEŢIME. ÎNDEMÂNARE. PRICEPERE. ŞTIINŢĂ. TALENT. UŞURINŢĂ.

ISCUSÍT adj. 1. abil, deştept, dibaci, ingenios, isteţ, îndemânatic, meşter, priceput, (pop.) mehenghi, (înv. şi reg.) pricopsit, (prin Transilv.) prinzáci, (înv.) meşteşugăreţ, practic, (fam. fig.) breaz. *(Om ~.)* 2. îndemânatic, priceput, (înv.) practicós, practisít. *(Un doctor ~.)* 3. ingenios, inventiv, subtil. *(Un procedeu ~.)* 4. creator, imaginativ, ingenios, inventiv, iscoditor, născocitor, (înv.) scornáci. *(Spirit ~.)* 5. artistic, măiestrit, meşteşugit, (rar) măiestru. *(O broderie ~.)* 6. ager, deştept, dibaci, inteligent, isteţ, indemânatic, priceput, (pop.) mintos, (înv. şi reg.) marghiól, pricopsit, (prin Transilv.) artút, (Mold. şi Bucov.) hi'tru, (Transilv.)

ócoş, ştram, (înv.) scornáci, (fig.) dezgheţat, sprinten, (fam. fig.) breaz. *(O minte ~.)*

iscusit adj. v. ARĂTOS. CHIPEŞ. FRUMOS. ÎNŢELEPT.

iscuşénie s. v. ADEMENIRE. ATRACŢIE. ISPITĂ. SEDUCERE. SEDUCŢIE. TENTAŢIE.

isihie s. v. LINIŞTE. PACE. TIHNĂ.

ISLAM s. *(BIS.)* islamism, mahomedanism, (înv.) mahometísm.

ISLAMIC adj. *(BIS.)* mahomedan, musulman, (înv.) mahometanicésc.*(Religia ~.)*

ISLAMÍSM s. *(BIS.)* islam, mahomedanism, (înv.) mahometísm.

isnáf s. v. BREASLĂ. BRESLAŞ. CORPORAŢIE. TAGMĂ.

ison s. v. ACOMPANIAMENT.

ispas s. v. ÎNĂLŢARE. RIDICARE.

ispáşă s. v. GLOABĂ.

ispăşénie s. v. ISPĂŞIRE.

ISPĂŞÍ vb. 1. a-şi răscumpăra, (livr.) aşi expia, (înv. şi reg.) a-şi spăşi, (fig.) a-şi spăla. *(A-şi ~ păcatele, erorile.)* 2. a indura, a plăti, (livr.) a expia, (reg.) a răsplăti. *(A ~ pentru păcatele fratelui său.)*

ISPĂŞÍRE s. (livr.) expiáţie, expiere, (înv.) ispăşénie, spăsíre. *(~ unui păcat.)*

ISPĂŞITOR adj. (livr.) expiator, (inv.) spăsitór.

ispisóc s. v. HRISOV.

ISPÍTĂ s. 1. ademenire, atracţie, seducere. seducţie, tentaţie, (înv.) bláznă, iscuşénie, năpastă, săblázná, scándală, (fig. rar) nadă. *(N-a rezistat ~.)* 2. greşeală, păcat. *(A cărui în ~.)*

ispită s. v. ANALIZĂ. CERCETARE. DEMERS. EXAMINARE. EXPERIENŢĂ. GREUTATE. INTERVENŢIE. ÎNCERCARE. NECAZ- NEVOIE. OBSERVARE. OBSERVAŢIE. PRACTICĂ. RUTINĂ. SCRUTARE. STUDIERE. STUDIU. SUFERINŢĂ. VICISITUDINE.

ISPITÍ vb. a ademeni, a amăgi, a atrage, a momi, a seduce, a tenta, (înv.) a aromi, a năpăstui, (fig.) a îmbia. *(Perspectiva ii ~.)*

ispiti vb, v. AFLA. ANALIZA. CERCETA. CHESTIONA. CUTEZA. DESCOPERI. EXAMINA. GĂSI. INTEROGA. ÎNCERCA. ÎNCUMETA. ÎNDRĂZNI. ÎNTREBA. MĂSURA. OBSERVA. PROBA. SCRUTA. STUDIA. URMĂRI. VERIFICA.

ispitire s. v. ANALIZĂ. CERCETARE. DEMERS. EXAMINARE. EXPERIENŢĂ. INTERVENŢIE. OBSERVARE. OBSERVAŢIE. PRACTICĂ. RUTINĂ. SCRUTARE. STUDIERE. STUDIU.

ispitit adj. v. BUN. CAPABIL. COMPETENT. DESTOINIC. DOTAT. EXPERIMENTAT. ÎNCERCAT. ÎNZESTRAT. PREGĂTIT. PRICEPUT. VALOROS. VERSAT. VREDNIC.

ISPITITOR, adj. ademenitor, atrăgător, îmbietor, seducător, tentant. *(O perspectivă ~.)*

ISPOL s. căuş, (reg.) răscól, scăfiţă. *(~ de scos apa din luntre.)*

ISPRAVĂ s. 1. faptă. *(Ce ~ ai mai comis?)* 2. aventură. *(Îşi povestea ~ile din acele vremuri.)* 3. treabă, (pop. şi ir.) pricopseală, (reg.) pricoápsă, (fam. şi ir.) scofală. *(N-a făcut mare ~.)* 4. boroboaţă,

năzbâtie, năzdrăvănie, pocinog, poznă, şotie, trăsnaie, (reg.) boáţă, dandana, dănănáie, dăndănáie, năsă-rî'mbă, (Mold. şi Bucov.) palótie, (prin Ban.) snoabă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) tonoásă, (înv.) bosmá. *(Ce ~ ai mai comis?)*

ispravă s. v. AUTORIZAŢIE. IZBÂNDĂ. ÎMPUTERNICIRE. REUŞITĂ. SUCCES.

ISPRAVNIC s. (inv.) staroste. *(~ domnesc.)*

ispravnic s. v. ADMINISTRATOR. EPI-TROP. INTENDENT. ÎMPUTERNICIT. LOGOFĂT. MANDATAR. PREFECT. REPREZENTANT. TUTORE. VĂTAF.

ISPRĂVEŞTE interj. ajunge !, atít !, basta !, destul !, gata !, încetează !, punct !, sfirşeşte !, stai!, stop!, termină!, (reg.) halt!, (fam. şi peior.) ho í

ISPRĂVÍ vb. 1. a (se) încheia, a (se) sfârşi,, a (se) termina, (livr.) a (se) fini, (rar) a ise) epiloga, (pop.) a (se) dovedi, a (se) gata, a (se) găti, a (se) istovi, a (se) mântui, (prin vestul Transilv.) a (se) sculi, (inv.) a (se) săvârşi. *(A ~ treaba; spectacolul* x-a~.)2. a finaliza, a încheia, a sfârşi, a termina, (livr.) a fini. *(*A *~* o *lucrare începută.) S.* a epuiza, a încheia, a sfârşi, a termina, (astăzi rar) a slei, (p<ip.> a gata, a mântui. *(A ~ tot ce avea de spus.)* 4. a încheia, a închide, a sfârşi, a termina*.* *(Să ~ discuţia.)* 5. a ieşi, a se sfârşi, a se termina. *(Cum s-o ~, să se ~.)* 6. a (se) consuma, a (se) epuiza, a (se) sfârşi, a (se) termina, (reg.) a íse) găti, a (se) topi. *(Au ~ toate proviziile.} 7.* a absolvi, a sfirşi, a termina. *(A ~ liceul.)* 8. a expira, a se încheia, a se sfirşi, a se termina. *(S-a ~ termenul de garanţie.)*

isprăvi vb. v. CĂPĂTA. DISTRUGE. DO-BÂNDI. IZBUTI. ÎNFĂPTUI. NIMICI. OBŢINE. POTOPI. PRĂPĂDI. PRIMI. REALIZA. REUŞI. SFĂRÂMA. ZDROBI. ZVÂNTA.

ISPRĂVÍRE s. 1. isprăvit, încheiere, sfâr-şire, sfârşit, terminare, terminat, (pop.) gătare, istovire, mântuíre, (inv.) săvârşire. *(~ tuturor lucrărilor.)* 2. consumare, epuizare, sfârşire, sfârşit, terminare. *(~ tuturor proviziilor.)* 3. absolvenţă, absolvire, terminare. *(După ~ şcolii.)*

ISPRĂVÍT adj. gata, încheiat, sfârşit, terminat, (înv.) săvârşít. *(Un lucru ~.)*

ISPRĂVÍT s. isprăvire, încheiere, sfârşire,. sfârşit, terminare, terminat, (pop.) gătáre. istovire, mântuíre, (înv.) săvârşíre. *(~ tuturor treburilor.)*

ISPRĂVNICÉL s. vătăşel, (reg.) fecior boieresc.

isprăvnicél s. v. SUBPREFECT.

ispravnici vb.v. ADMINISTRA. AUTORI ZA. CÂRMUI. CONDUCE. DELEGA.GOSPODĂRL. ÎMPUTERNICI. ÎNVESTI.

ISPRĂVNICÍE s. (înv.) stărostíe.

isprăvnicíe s. v ADMINISTRARE.ADMINIS-TRAŢIE. CÂRMUIRE. CONDUCERE. EPI-TROPIE. GOSPODĂRIRE. PREFECTURĂ. TUTELĂ.

ist adj. v. ACEST.

ista pron. v. ACESTA.

ístalalt pron., adj. v. CESTĂLALT.

ISTERIC adj., s. *(MED.)* (înv.) istericós.

ISTERICALE s. pi. *(MED.)* (grecism înv.) zumaricáie (pl.).

istericós adj., s. v. ISTERIC.

ISTERIE s. *(MED.)* (înv.) isterísm

istorism s. v. ISTERIE.

ISTEŢ adj. 1. abil, deştept, dibaci, ingenios, iscusit, îndemânatic, meşter, priceput, (pop.) mehenghi, (înv. şi reg.) pricopsit, (prin Transilv.) prinzáci, (înv.) meşteşugáreţ, practic, (fam. fig.) breaz. *(Om ~.)* 2. ager, deştept, dibaci, inteligent, iscusit, îndemânatic.

priceput, (pop.) mintos, (înv. şi reg.) marghiól, pricopsit, (prin Transilv.) artúl, (Mold. şi Bucov) hítru, (Transilv.) ócoş, ştiam, (înv.) scornáci, (fig.) dezgheţat, sprinten, (fam. fig.) breaz. *(O minte ~.)* 3. ager, agil, iute, repede, sprinten, vioi, (reg.) zburátic. *(~ în mişcări; mişcări ~.)*

ISTEŢÍE s. abilitate, destoinicie, dexteritate, dibăcie, ingeniozitate, iscusinţă, isteţime, tndeminare, pricepere, ştiinţă, talent, uşurinţă, (pop.i meşteşug, mcşteşugíre, (înv. şi reg.) meşterie, (reg.) apucătură, pricepuţíe, (înv.) iscusíre, marafet, practică. *(Demonstra o marc ~ in minuirea...)* 1STEŢÍME s. I. abilitate, destoinicie,dexteritate, dibăcie, ingeniozitate, iscusinţă, isteţie, îndeminare, pricepere, ştiinţă, talent, uşurinţă, (pop.*)* meşteşug, meşteşugíre, (înv. şi reg.) meşterie, (reg.) apucătură, pricepuţíe, (înv.) iscusíre, marafet, practică. *(Demonstra o mare ~ în minuirea...)* 2. agerime, deştep-íăciune, dibăcie, inteligentă, iscusinţă, îndeminare, pricepere. *(~ cuiva intr-o impejurare dală.)*

ISTORIC s., adj. 1. s. istoriograf, (înv.) izvo-ditór. *(Un mare ~.)* 2. adj. (înv.) istoricesc. *(ISvenimenle ~.)* 3. adj. cronologic, diacronic, evolutiv. *(Expunere ~ a faptelor.)*

istoricesc adj. v. ISTORIC.

ISTORIE s. istorisire, naraţiune, poveste, povestire, (înv.) spunere. *(A ascultat o lungă*

~J

istorie s. v. ÎNCURCĂTURĂ. ÎNTÂMPLARE. PĂŢANIE. PERIPEŢIE. POZNĂ.

ISTORIOGRAF s. istoric, (înv.) izvoditór. *{Un marc ~.)*

ISTORISI vb. a arăta, a expune, a înfăţişa, a nara, a povesti, a prezenta, a relata, a spune, (înv.) a parastisi. *(A ~ subiectul unei piese.)*

ISTORISIRE s. 1. arătare, expunere, înfăţişare, narare, povestire, prezentare, relatare, (rar) relaţie, (înv.) spunere. *(~ faptelor.)* 2. (concr.) istorie, naraţiune, poveste, povestire, (înv.) spunere. *(O lungă ~.)*

istov s. v. ÎNCHEIERE. SFÂRŞIT.

ISTOVEÁLĂ s. epuizare, extenuare, istovire, secătuire, sfâr.şeală, slăbiciune, sleire, surmenaj, surmi' i ire, vlăguire, (înv. şi reg.) slăbíe, (înv. livr.) marasm. *(Stare de totală ~.)*

ISTOVÍ vb. 1. a epuiza, a extenua, a frânge, a seca, a secătui, a sfârşi, a slei, a stoarce, a vlăgui, a zdrobi, (reg.) a stoci, (prin Olt. şi Murit.) a dehobi, (înv.) a zămorî, (fig.) a suge. *(Munca continuă l-a ~.)* 2. a deşela, a speti, (Munt. şi Transilv.) a dăula, (fig.) a deznoda. *(A ~ un cal.)*

istovi vb. v. ISPRĂVI. ÎNCHEIA. SFÂRŞI. TERMINA.

ISTOVÍRE s. I. epuizare, extenuare, isto-veală, secătuire, sfirşeală, slăbiciune, sleire, surmenaj,

surmenare, vlăguire, (înv. şi reg.) slăbíe, (înv. livr.) marasm. *(Stare de totală ~.)* 2. deşelare, spetire, (Munt. şi Transilv.) dăuláre. *(~ unui cal.)*

istovire s. v. ISPRĂVIRE. ISPRĂVIT ÎNCHEIERE. SFÂRSIRE. SFÂRSIT. TERMINARE. TERMINAT.

ISTOVIT adj. 1. epuizat, extenuat, frint, prăpădit, rupt, secat, secătuit, sfirşit, sleit, stors, trudit, vlăguit, zdrobit, (Mold.) batojít, (prin Munt.) tâhobít, (înv.) stătut. *(Un om ~.)* 2. deşelat, spetit, (reg.) tărniţát, (Mold. şi Transilv.) dăulát. *(Cal ~.)*

ISTOVITOR adj. epuizant, extenuant, obositor, trudnic, (rar) vlăguitór, (pop.) ostenitor, (înv. şi reg.) osteniciós. *(O muncă ~.)*

istrávă s. v. RISIPĂ.

istrăví vb. v. IROSI. PIERDE. RISIPI.

istrăvitór adj., s. v. CHELTUITOR. RISIPITOR.

ITALIAN s., adj. 1. s. (fam.) macaronár. 2. adj. italienesc. *(Marfă ~.)*

ITALIANĂ s. italiancă.

ITALIANCĂ s. italiană.

ITALIC adj. cursiv, (înv.) curent. *(Caracter ~ de literă.)*

ITALIENESC adj. italian. *(Oraş ~.)*

ITERATIV adj. *(GRAM.)* frecventativ. *(Formă verbală ~.)*

ITINERAR s. 1. drum, parcurs, rută, traiect, traiectorie, traseu, (astăzi rar) marşrút, (înv., în Mold.) şleau. *(~ urmat de un vehicul.)* 2. linie, traseu. *(~ aerian Bucureşti – Paris.)* 1ŢÁRI s. pi. (reg.) strâmlări (pl.). *(Ţăran îmbrăcat cu ~.)*

iâí vb. v. APĂREA. ARĂTA. IVI. MIJI.

iub s. v. AMOR. DRAGOSTE. IUBIRE. IUBIT.

IL^TBÍ vb. I. a (se) îndrăgi, a (se) plăcea, (înv.) a (se) libovi. *(L-a ~ de cum l-a văzut.)* 2. (pop.) a se drăgosti. *(Se ~ cu ea.)* 3. a-i plăcea. *(~ să meargă la vlnat.)*

iubi vb. v. DORI. JINDUL POFTI. RÂV-NI. VOI. VREA.

IUBÍRE s. 1. amor, dragoste, (înv. şi reg.) íboste, (înv.) líbov. *(Un adine sentiment de ~.)* 2. (concr.) amor, dragoste, iubit, (Olt.) iub. *(Tu eşti ~ mea!)* 3. afecţiune, dragoste. *(li înconjura cu multă ~.)*4. pasiune, patimă. *(~ de bani.)*

IUBÍT s., adj. 1. s. drag, scump *(~ meu!)* 2. s. amor, dragoste, iubire, (Olt.) iub. *(El a fost marele meu ~.)* 3. adj. drag, scump, (fig.) dulce. *(Fiinţă ~.)* 4. adj. drag, îndrăgit, scump. *(Lucruri ~; prieten ~.)* 5. s. amant, concubin, prieten, (pop.) amorez, drăguţ, ibovnic, (înv.) libóvnic, (arg.) gagic, gagiu. *(A avea un ~.)*

IUBITĂ s. amantă, concubină, prietenă, (livr.) metresă, (pop.) amoreză, drăguţă, ibovnică, ţiitoáre, (Ban.) bălă, (înv.) posád-nică, (grecism înv.) palachídă, (arg.) gagică. *(A avea o ~.)*

IUBITOR adj., s. 1. adj. afectuos, dezmier-dător, drag, drăgăstos, duios, mângâietor, tandru, (înv.) mângiiós, (fig.) cald. *(Îi spunea cuvinte ~.)* 2. adj., s. amator, doritor, dornic, pofticios, râvnitor, (pop.)

poftitor, (reg.) poftăréţ, poftós, pohtáci, (înv.) libóvnic, rivnáci. *(~ de petreceri.)*

IUDAÍSM s. *(BIS.)* mozaism.

IUDĂ s. trădător, vânzător.

IUFT s. (înv. şi reg.) teletín. *(Cizme de ~.)*

iúhă s. v. CRUCEA DINAPOI.

iui vb. v. CHIOTI. CHIUI. HĂULI. STRIGA. ŢIPA.

iuit s. v. CHIOT. CHIU. CHIUIT. CHIUI-TURĂ. HĂULIRE. HÁULIT. HĂULITURĂ. STRIGĂT. ŢIPĂT.

IULIE s. (pop.) cuptor.

IÚNCHER s. *(M/L.)* cadet. *(~ se pregătea spre a deveni ofiţer.)*

IUNIE s. (pop.) cireşár.

IUREŞ s. *(MIL.)* asalt, atac, năvală, năvălire, (înv. şi reg.) şturm. *(~ dat împotriva cetăţii.)*

iurpăsătoáre s. v. STEVIE.

iuruşí vb.v. ARUNCA. AZV ÎRLI. NĂPUSTI. NĂVĂLI. PRECIPITA. REPEZI. SĂRI. TĂBĂRÎ. ZVÂRLI.

iúşcă s. v. BICIUŞCA. CRAVAŞA.

IUTE adj., adv. 1. adj. sprinten, vioi, (rar) velóce, (înv.) pripélnic, (fig.) dezgheţat. *(Un om ~.)* 2. adj. focos, sprinten, (pop.) ortomán. *(Cal ~.)* 3. adj. ager, agil, isteţ, repede, sprinten, vioi, (reg.) zburátic. *(~ fn mişcări.)* 4. adj. sprinten, vioi, (livr.) alert. *(O mişcare ~.)* 5. adj. fulgerător, rapid. *(Cu o mişcare ~...)*<>. adj. grabnic, grăbit, întins, precipitat, rapid, repede, repezit, zorit, (înv. şi pop.) silit, silnic, (înv.) pripitór. *(Un mers ~.)* 7. adv. grabnic, rapid, repede, tare. *(Alerga ctnd mai ~, ctnd mai încet.)* 8. adv. grabnic, imediat, îndată, rapid, repede, urgent, (prin Transilv.) pripeşte. *(Vino ~ să vezi.)* 9. adv. curând, devreme, fuga, grabnic, imediat, îndată, neântârziat, numaidecât, rapid, repede, (rar) tudíla, (pop.) degrabă, momentan, (înv. şi reg.) nepristán, numai, (reg.) mintenaş, mínteni, (înv.) peşin, techer-mécher. *(Să te întorci ~ I)* 10. adj., adv. des, grăbit, rapid, *(Respiraţie ~; respiră ~.)* 11. adj. agresiv, bătăios, brutal, coleric, dur, impulsiv, nestă-pânit, violent, (fam. fig.) belicos. *(Un om, un temperament ~.)* 12. adj. aprig, furtunos, impetuos, impulsiv, înflăcărat, înfocat, năvalnic, nedomolit, nepotolit, nestăpânit, nestăvilit, sălbatic, tumultuos, vehement, violent, (fig.) aprins, viforos, vijelios, vulcanic. *(Temperament ~.)* 13. adj. condimentat, picant, piperat, (reg.) papricát. *(O mimare ~.)* 14. adj. înţepător, picant, piperat, pişcător, usturător. *(Gust ~ al unei mlncări.)*

iutişór adv. v. REPEJOR.

IUŢÁRI s. pi. *(BOT.; Laclarius piperatus)* (reg.) iuţişóri (pl.), burete-ácru, burete-galben, burete-iúte, burete-piperát, burete-usturós.

IUŢEALĂ s. 1. rapiditate, repeziciune, viteză, (livr.) celeritate, (rar) velocitáte. *(~ de deplasare a unui mobil.)* 2. grabă, rapiditate, repezeală, repeziciune, viteză, zor, (rar) grăbire, (înv. şi pop.) repejúne. *(A făcut ceva In mare ~.)* 3. agerime, agilitate, repeziciune, sprinteneală, supleţe, uşurinţă, vioiciune, (astăzi rar) sprintenie, (înv.) sprintină-táte. *(~ in mişcări.)*

IUŢÍ vb. 1. a (se) grăbi, a (se) zori, (livr.) a (se) alerta, (înv. şi pop.) a (se) pripi, a (se) sili, (înv. şi reg.) a (se) păzi, a spori, a (se) steji, (reg.) a (se) purta, (înv.) a (se) curânda, a (se) sârgui, a (se) sprinteni. *(Se ~ să ajungă la timp.)* 2. a-şi înteţi. *(Îşi ~ fuga.)* 3. a accelera, a grăbi, a urgenta, a zori, (astăzi rar) a pripi. *(A ~ încheierea unei operaţii.)* 4. a (se) ardeia. *(Mlncarea s-a ~ tare.)*

iuţi vb. v. CĂLI. OŢELI.

IUŢÍ RE s. accelerare, grăbire, urgentare, zorire. *(~ expedierii unei mărfi.)*

iuţíre s. v. CĂLIRE. CĂLIT. OŢELI RE.

iuţişóri s. pi. v. IUŢARI. 1UŢÍT adj. accelerat, grăbit, rapid, zorit. *(Ritm ~ de deplasare.)*

Iuţit adj. v. CĂLIT. OŢELIT.

IUZBÁŞĂs. *(IST., MIL.)* hotnog, sotnic, sutaş. *(~ comanda tn Moldova o sută de ostaşi.)*

ÍVĂR s. 1. clanţă, încuietoare, (reg.) zim-piríg, (Mold.) clampă, (Transilv.) clenci, (Ban.) clenţáică, (prin Transilv.) rătéz, (Ban.) şnálă, (Transilv. şi Olt.) vérver. *(~ ia broasca uşii.}* 2. încuietoare, zăvor, (pop.) rătéz, (reg.) riglă, (prin Ban.) rézá. *(~ la o uşă.)*

IVÍ vb. 1. a apărea, a se arăta, a se vedea, a se zări, (italienism înv.) a spunta. *(Nu se ~ cu săptămlnile pe stradă.)* 2. a apărea, a se arăta, a pica, (înv. şi reg.) a se scociorî, (înv.) a se sfeti. *(Chiar atunci s-a ~ şi el.)* 3. a apărea, a se arăta, a se înfăţişa, a se prezenta, a veni, (înv.) a se spune, (fam.) a se înfiinţa. *(S-a ~ la proces.)* 4. a apărea, a se arăta, (înv.) a mijloci, (fig.) a încolţi, a se înfiripa, a înflori, a se naşte. *(Un zlmbet s-a ~ pe faţa lui.)* 5. a apărea, a se arăta, a se înfăţişa, a se revela, (înv. şi pop.) a se dezveli. *(Clmpia se ~ în toată splendoarea ei.)* 6. a apărea, a se arăta, a ieşi. *(S-a ~ iarba.)* 7. a apărea, a se arăta, a răsări, a se ridica. *(S-a ~ luna.)* 8. a apărea, a se arăta, a miji, (reg.) a (se) iţi, a (se) slomni. *(Se ~ zorile.)* 9. a se face, a se lăsa, a sosi, a veni. *(Ctnd se ~ seara, pleacă.)* 10. a apărea, a se isca, a începe, a se porni, a se produce, a se stârni, (înv. şi reg.) a se scociorî, (fig.) a se naşte. *(S-a ~ din senin o furtună.)*11. a apărea, a interveni, a se întâm-pla, a se produce, a surveni. *(A ~* o *schimbare.)* 12. a apărea, a se declara. *(S-a ~ o epidemie.)*

IVÍRE s. 1. apariţie, producere. *(~* u*nui nou fenomen.)* 2. apariţie, (fig.) geneză, încol-ţíre, înfiripare, naştere. *(Istoria ~ unei ide*i *mărețe.)* 1VORÍU adj. (rar) fildeşfu. *(De culoare ~.)*

IVORIU s. 1. fildeş. *(Colţii unui elefant stnt formaţi din ~.)* 2. *(ANAT.)* dentină. *(~ dintelui.)*

IZ s. (reg.) şmag. *(Mlncarea a căpătat ~.*)

izbávă s. v. SALVARE. SCĂPARE.

IZBĂVÍ vb. *(BIS.)* a (se)mântui, a (se)puri. fica, a (se) răscumpăra, a (se) salva, (înv.) a (se) scoate, a (se) scumpăra, a (se) scura, a (se) spăşi, (fig.) a (se) curăţa, a (se) spăl». *(S-a ~ de păcate.)*

izbăvi vb. v. SALVA. SCĂPA.

IZBĂVÍRE s. *(BIS.)* míntuire, salvare, <Iivr.) redempţiune, (înv.) mântuínţă, mântui-tură, spăseálă, spăsenie, spăsíre. *(~ unui păcătos.)*

izbăvire s. v. SALVARE. SCĂPARE.

IZBĂVÍT adj. *(BIS.)* mântuit, salvat, (înv.) spăsit.

izbăvit adj. v. SALVAT. SCĂPAT.

IZBĂVITOR adj. *(BIS.)* mântuitor, salvator, (înv.) spăsitór.

izbăvitor adj. v. SALVATOR. 1ZBÎ vb. 1. a da, a lovi, a trage, (pop.) a păli. *(A ~ cu toporul In lemn.)* 2. a lovi, (înv. şi reg.) a răzbi, (reg.) a toca. *(Îl ~ în cap.)* 3. a lovi, a plesni, a pocni. *(Acum te ~ !)* 4. a lovi, a trânti. *(~ cu pumnul In masă.)* 5. a repezi, a trânti. *(A ~ uşa de perete.)* ti. a bate, a lovi, (rar) a zupăi, (Transilv.) a şupi. *(~ în uşă cujnciorul.)* 7. a (se) bate, a (se) iovi. *(Se ~ de toţi pereţii; ploaia ~ in acoperiş.)* 8. a se ciocni, a se lovi, a se tampona, (rar) a se întreciociii. *(S-au ~ două tramvaie.)* 9. a se lovi, (înv. şi reg.) a se clăti. *(Apa se ~ de stlnci.)* 10. a (se) ghionti, a (se) îmboldi, a (se) îmbrâncî, a (se) împinge, a (se) înghionti, (pop.) a (se) buşi, (reg). a (se) brânci,a (se) înghioldi, prin Mold.) a (se) blendi, a (se) blcndísi, a (se) dupăci, (prin Olt. şi Ban.) a (se) popândi. *(Nu vă mai ~ atlta!)* 11. a (se) trânti, (pop. şi fam.) a (se) bufni, a (se) buşi. *(L-a ~cu pumnul.)* 12. a ajunge, a atinge, a lovi, a nimeri, a ochi, a pocni, (pop.) a păli, a picni, (reg.) a tâlni, (Transilv.) a tălăli. *(Glonţul ~ iepurele.)*13. *(MIL.)* a ataca, a lovi, (înv.) a tăia. *(~ flancurile armatei inamice.)* 14. a arunca, a azvârii, a lovi, a zvârli. *(Calul nărăvaş ~ cu copitele.)*

izbi vb. v. CONTRARIA. FRAPA. SURPRINDE. ŞOCA. VEXA.

IZBÍRE s. 1. lovire. *(~ cuiva cu ceva.)* 2. ciocnire, lovire, tamponare, (livr.) coliziune, impact, (rar) întrcciocníre. *(~ a două tramvaie.)*

IZBÍT adj. ciocnit, lovit, tamponat. *(Vehicule ~.)*

izbit adj. v. CONTRARIAT. ŞOCAT. VEXAT.

IZBITOR adj. 1. intens, strident, tare, ţipător, violent, (rar) strigător. *(Culori, nuanţe ~.)* 2. clar, evident, flagrant, incontestabil, învederat, limpede, neândoielnic, neândoios, netăgăduit, pregnant, vădit, vizibil, (livr.) manifest, (fig.) marcat. *(Semne ~ de boală.)* 3. frapant, surprinzător, şocant, uimitor, (livr.) sesizant. *(O asemănare ~.)* 4. categoric, evident, flagrant, indiscutabil, vădit. *(Un adevăr ~.)*

IZBITURĂ s. 1. lovitură, (pop.) pălitúră, (reg.) ştos, (înv.) loveálă. *(O ~ puternică.)* 2. lovitură, plesnitură. *(Simte o ~ pe obraz.) 3.* lovitură, trântitură. *(O ~ de uşă.)* 4. brânci, ghiont. îmbrânceală, îmbrincitură, împinsătură, <reg.) ghiold, ştos, (Mold.) bleándă, dupác, (Ban.) poáncă, (prin Olt. şi Munt.) potârnóg. *{Simte din toate părţile ~i.)* 5. aruncătură,

azvârlitură, lovitură, zvirlitură. *(~ calului nărăvaş.)*

IZBINDĂ s. 1. biruinţă, victorie. *(O mare ~ în luptă.)* 2. reuşită, succes, victorie. *(~ echipei de handbal.)* 3. reuşită, succes, (înv.) reieşíre, reuşíre (fam.) ispravă. *(E sigur de ~.)*

IZBÂNDÍ vb. 1. a bate, a birui, a câştiga, a învinge, (înv.) a vinci. *(A ~ în luptă.)* 2. a izbuti, a reuşi, (înv.) a reieşi, (fig.) a răzbi. *(A fost acolo şi a ~.)*

izbindí vb. v. RĂZBUNA.

IZBÂNDITÓR adj., s. biruitor, câştigător, învingător, triumfător, victorios. *(~ intr-o competiţie.)*

IZBUCNÍ vb. 1. a erupe, a irupe. a năvăli, a răbufni, a ţâşni, (reg.) a năsădi, (prin Olt. şi Ban.) a bui, (Transilv.) a bujdi, (prin Olt.) a buşni, (Transilv. şi Mold.) a buti. *(Petrolul ~ din pămint.)* 2. a ţâşni, (înv.) a prorúpe. *(Lacrimile au ~ din ochii ei.)* 3. a bufni, a pufni, (înv. şi reg.) a prorúpe, (Mold. şi Bucov.) a dupăi. *(~ în plâns, In rls.)* 4. *a* se declanşa, a se dezlănţui, a se isca, a (se) porni, a se stârni, (rar) a se prăvăli, (înv. şi reg.) a se dezlega, a se scorni, (înv.) a se scula, a se sparge, a sta, (fig.) a se aprinde. *(S-a ~* o *furtună, un*

conflict.) 5. a se declara. *(A ~ un incendiu.)*

IZBUCNIRE s. 1. erupţie, irupere, irupţie, năvălire, răbufnire, ţâşnire. *(~ petrolului din pămint.)* 2. declanşare, dezlănţuire, iscare, începere, pornire, producere, stârnire, venire, (înv. şi reg.) scornire, (înv.) prorúpcre, prorúp-ţie. *(înainte de ~ vijeliei.)*

IZBUTÍ vb. 1. a reuşi, (franţuzism) a parveni, (înv. şi pop.) a isprăvi, (pop.) a nimeri, (prin Mold.) a hălădui, (Transilv. şi Bucov.) a succede, (grecism înv.) a catortosi. *(A ~ să facă un dispozitiv pentru...)* 2. a prinde, a reuşi. *(Viclenia lui nu a ~.)* 3. a izbindi, a reuşi, (înv.) a reieşi, (fig.) a răzbi. *(A fost acolo şi a ~.)*

IZBUTIT adj. bun, realizat, reuşit, valoros, (pop.) nimerit, (arg.) mişto. *(O piesă de teatru ~.)*

IZGONÍ vb. 1. a alunga, a depărta, a goni, a îndepărta, (rar) a prigoni, a răzmeri, a surghiuni, (înv. şi pop.) a oropsi, (pop.) a zgorni, (înv. şi reg.) a întiri, a mina, a tăia, (reg.) a ţintiri, a zgoni, (Transilv. şi Ban.) a dudui, a gorgoni, (Transilv.) a păfuga, (prin Transilv.) a poteri, (prin Olt. şi Ban.) a sprlnji, (Transilv. şi Maram.) a ţipa, (Ban. şi Transilv.) a zogorni, (înv.) a lepăda, a răşchira, (fam.) a mătrăşi, (fam. fig.) a mătura. *(L-a ~ din casa lui.)* 2. a alunga, a goni, a respinge, (înv.) a împinge. *(Îl ~ pe inamic.)* 3. a alunga, a exila, a goni, a ostraciza, a proscrie, a surghiuni, (livr.) a relega, (înv.) a urgisi. *(L-a ~ din patrie.)*

IZGONIRE s. 1. alungare, gonire. *(~ cuiva de acasă.)* 2. alungare, exilare, gonire, ostracizare, proscriere, surghiunire, (livr.) relegare, relegáţie. *(~ cuiva din patria sa.)*

IZGONÍT adj., s. 1. adj. alungat, gonit, (astăzi rar) surghiunit, (înv. şi pop.) oropsit. 2. adj., s. alungat, exilat, gonit, pribeag, proscris, surghiunit, (livr.) relegat, (înv.) surghiun.

izgorî vb. v. APRINDE. FERMENTA.

ÎNCINGE.

izínă s. v. JEG. MURDĂRIE. NECURĂŢENIE.

iziní vb. v. CHIRCI. DEGENERA. ÎNCHIRCI. PIPERNICI. SFRIJI. ZGÂRCI.

iziním adj. v. CHIRCIT. DEGENERAT. ÎNCHIRCIT. NEDEZVOLTAT. PIPERNICIT. PIRPIRIU. PRICĂJIT. PRIZĂRIT. SFRIJIT.

IZLAZ s. imaş, păşune, (pop.) păscătoáre, suhát, (înv. şi reg.) păştiúne, silişte, (reg.1 ierbăríl, păscălău, păscânéţ, păscătoríe, păscă-túră, păşunáre, păşunát, păşunét, prélúcă, suliă-ţíe, (prin Ban. şi Transilv.) sit, (Munt. şi Olt.) tabún.

izma-Maicii-Prccistc s. v. CALOMFIR.

izma-stúpilor s. v. MELISĂ. ROINIŢĂ.

IZMĂ s. *(BOT.)* 1. *(Mehlha piperilu)* mentă. 2. *(Mcntha silveslris)* mentă, (reg.) voiéştniţă. 3. *izmă broaştei (Menlha aquatica)*--= menta broaştei, (reg.) mintă lingórii; *izmă creaţă (Menlha crispa)* – mentă creaţă, (reg.) iarbă-creaţă.

izmă s. v. TĂMÂIŢĂ.

izmă proastă s. v. APĂRĂTOARE.

IZMENE s. pi. indispensabili (pl.), (prin Bucov. şi Maram.) bráce (pl.), (Transilv.) gaci (pl.).

izmeneală s. v. CAPRICIU. CHEF. FANDOSEALĂ. FANTEZIE. FASON. FIŢĂ.

MAIMUŢĂREALĂ. MOFT. NAZ. POFTĂ. PROSTEALĂ. SCLIFOSEALĂ. TOANĂ.

izmeni vb. v. AFECTA. FANDOSI. MAIMUŢĂRI. PROSTI. SCLIFOSI.)

izmenit adj. v. BOIEROS. CAPRICIOS. FANDOSIT. MOFTUROS. NĂZUROS. PRETENŢIOS. SCLIFOSIT.

iznoávă s. v. GLUMĂ. SNOAVĂ.

IZOALCÁN s. *(CHIM.)* izoparafina.

IZOBÁTĂ s. *(GEOGR.)* curbă batim etrică.

IZOCÓRĂ s. *(FIZ.)* izosteră.

IZOHÍPSĂ s. *(GEOGR.)* curbă de nivel.

IZOLÁ'vb. 1. a (se) despărţi, a (se) desprinde, a (se) detaşa, a (se) izola, a (se) rupe, a (se) separa. *(S-a ~ de grup.)* 2. a se despărţi, a se răzleţi, a se separa, (pop.) a se răzni, (reg.) a se răzlogi. *(O oaie care s-a ~ de turmă.)* 3. a (se) despărţi, a (se) separa, (rar) a (se) segrega, (înv. şi pop.) a (se) deosebi, a (se) osebi. *(A ~ animalele bolnave de cele sănătoase.)* 4. a (se) îndepărta. *(De ce s-a ~ de noi în ultima vreme?)* 5. a se retrage. *(S-a ~ in mijlocul naturii.)* K. (Iivr.) a (se) claustra, (rar) a (se) însingura, (fig.) a (se) sihastri. *(S-a ~ in camera ei.)* 7. a (se) individualiza, a (se) singulariza. *(A ~ însuşirile unui fenomen.)*

IZOLÁNT adj., s. 1. adj. izolator. *(Materia/~.)* 2. s., adj. dielcctric. 3. adj., s. *izolant*

termic - – calorifug, termoizolant, termoizoln-tor.

IZOLARE s. 1. despărţire, separare. *(~ Iul de grup.)* 2. desprindere, detaşare, separare, separaţie. *(~ unor aşchii dintr-un material.)* 3. despărţire, separare, separaţie, (rar) segregare, segregaţie. *(~ femeilor de bărbaţi.)* 4. separatism. *(Ce e această ~ ?)* !>. retragere. *(~ lui In mijlocul naturii.)* 6. singurătate., (Iivr.) solilúdine, (rar) însingurare, (fig.) schím-nicíe, sihăstrie. *(Trăia Inlr-o ~ deplină.)* 7. individualizare, singularizare. *(~ unor lrii.íă-turi din ansamblu.)*

IZOLAT adj., adv. J. adj. despărţit, ruzleUt, separat, (pop.) răzuit, (înv.) osebit. *(Pasăre ~ de sloi.)* 2. adv. deoparte, retras, (înv.) osébi. *(Stă ~.)* 3. adj. despărţit, separat. *(Camere complet ~.)* 4. adj. retras, singur, singuratic, solitar, (rar) însingurat, (inv.) retirát, i'ig.) sihastru. *(Un om ~; trăieşte ~.)* 5. adj. pribeag, rătăcit, răzleţ, singur, singuratic, solitar. *(Se uita la un nor ~.)* G. adj. disparat, răzleţ. *(Elemente ~; amintiri ~.)* 7. adj. răzleţ, sporadic. *(Citeva cazuri ~ rfe îmbolnăvire.)* ii. adv. răzleţ, sporadic, *(inv.)* sporadice.?te. *(Se iveşte ~.)*, 9. adj. stingher, străin.'! *(Se simţea ~ în sala de bal.)* 10. adj. ascuns, dosit, dosnic, ferit, lăturalnic, retras, singuratic, tainic, tăinuit, (rar) lăturaş, ÎÍHV. şi reg.) săcrét, (reg.) lăturíş. *(În untjlierul cel mai ~.)*

IZOLATOR adj. 1. despărţitor, separator. *(Un zid ~.)* 2. izolant. *((Un material ~.)*

IZOMER OPTIC s. *(CHIM.)* antipod optic.

.ZOMORITE s. *(FIZ.)* izomorfism.

IZOMORFÍSM s. *(FIZ.)* izomorí'ie.

IZOOSMÓTIC adj. *(FIZ10L.)* izotonie.

IZOPARAFÍNĂ s. *(CHIM.)* izoalcan.

IZOPOLIMORFÍE s. *(FIZ.)* iz.opolimoríkm..

ÍZOPOL1MORFÍSM s. *(FIZ.)* izopolimorfic.

IZOSTERĂ s. *(FIZ.)* izocoră. 1ZOTÓNIC adj. *(FIZIOL.)* izoosmolic. izvód s. v. ACT. CATASTIF. CONDiCĂ. COPIE. DOCUMENT/* DOVADĂ. HÍRTIE. IZVOR. ÎNSCRIS. ÎNSEMNARE. LISTĂ. MACHETĂ. MANUSCRIS. MODEL. *SOÍĂ.* OBÂRŞIE. ORIGINE. PIESĂ. PLAN. REGISTRU. REPRODUCERE. SCHEMĂ. SCHIŢĂ. SURSĂ. TABEL. TEXT. TIl'AR. TRANSCRIERE.

izvodi vb. v. AFLA. ALCĂTUI. COMPILA. COMPUNE. CONCEPE. COPIA. CREA. DESCOPERI. ELABORA. FACE. GĂSI. GiNDI. IMAGINA. INTENŢIONA. INVENTA. ÎNTOCMI. NĂSCOCI. PLĂNUI. PLĂSMUI. PROIECTA. REALIZA. REDACTA. REPRODUCE. SCORNI. SCRIE. TĂLMĂCI. TRADUCE. TRANSCHI.E.

TRANSPUNE.

Jrzvodírc s. v. ALCĂTUIRE. COMPUNERE. CON;i£PERE. CREARE. ELABORARE. IMAGINARE. INVENTARE. ÎNTOCMIRE. NĂSCOCIRE. PLĂNU1RE. PLĂSMUIRE. PROIECTARE. REALIZARE. REDACTARE-SCORNIRE. SCRIERE. SCRIS.

izvoditór s. v. AUTOR. INVENTATOR. ISTORIC. ISTORIOGRAF.

IZVOR s. 1. (reg.) cişmea. *(Un ~ cu apă iină.j* 2. obârşie, (rar) sursă, (înv.) fâi.tână, ■scâtirrină, sorginte. *(La ~ Oltului.) 3.* sursă. *(Un ~ de lumină.) 4.* act, document, dovadă, íiârtie, înscris, piesă, (înv. şi pop.) scris, (înv.

şi reg.) scrisoare, (înv.) eárlc, izvód, încredinţare, răvaş, sinet, teşchereá, úric, zápis. *(Numeroase ~oare atestă acest fapt.)* 5. * (fig.)germen, sământă, sursă. *(~ dragostei lor.)*

izvor s. v. CAUZĂ. CONSIDERENT. ÎNCEPUT. MOBIL. MOTIV. OBÂRŞIE. ORIGINE. PRICINĂ. PRILEJ. PROVENIENŢĂ. RAŢIUNE. SURSĂ. TEMEI.

IZVORÎ vb. a veni, (înv.) a se scúre. *(De unde ~ acest rlu?)*

izvorî vb. v. EMANA. PROVENI. PURCEDE.

îmbandajá vb. v. BANDAJA. LEGA. PANSA.

imbandaját adj. v. BANDAJAT. LEGAT. PANSAT.

ÎMBĂIA vb. a (se) scălda, (reg.) a (se) la, (prin Mold.) a (se) băi, (Mold. şi Transilv.) a (se) feredui. *(A ~ copilul.)*

ÎMBĂIERE s. baie, scăldare, scăldat, (pop.) scaldă, scăldătoáre, (Mold.) scăldăciúne, (înv.) scăldătúră. *(~ copilului.)*

ÎMBĂLĂ vb. a (se) îmbălosa.

îmbăia vb. v. DRACUL ÎNJURA. OCĂRÎ.

îmbăiat adj. v. DEŞĂNŢAT. IMORAL. IMPUDIC. INDECENT. NECUVIINCIOS. NERUŞINAT. OBSCEN. PORNOGRAFIC. SCABROS. SCÂRBOS. TRIVIAL. VULGAR.

îmbălătúră s. v. ÎNJURĂTURĂ.

ÍMBĂLOŞÁ vb. a (se) îmbăia.

ÎMBĂLSĂMA vb. a înmiresma, a parfuma, (pop.) a miresma, (reg.) a sfinţi. *(Florile ~ aerul.)*

ÎMBĂLSĂMARE s. Snmiresmare, parfumare, (pop.) miresmáre.

ÎMBĂLSĂMAT adj. 1. îmbătător, înmiresmat, parfumat, (rar) tămâiát, (pop.) miresmát, (înv.) miresmătór, mirósnic, parfumatór, (fig.) dulce. *(Un miros ~; aer ~.)* 2. aromat, aromatic, îmbătător, înmiresmat, parfumat, (rar) balsamic, balsamíu, binemirositór. *(O substanţă ~.)*

îmbălţá vb. v. ÎNSOVONI.

ÎMBĂRBĂTA vb. 1. a încuraja, a îndemna, a însufleţi, a stimula, a susţine, (înv.) a insufla, a mângâia, a semeţi. *(Cine sau ce vă ~ în luptă?)* 2. a (se) alina, a (se) consola, a (se) încuraja, a (se) mângâia, (grecism înv.) a (se) pari-gorisi. *(Încerca să-l ~ pentru pierderea suferită.)*

ÎMBĂRBĂTARE s. alinare, consolare, încurajare, mingâiere, (înv.) consoláţie, parigo-ríe, (fig.) balsam, refugiu. *(Si-a găsit ~ în muncă.)*

ÎMBĂRBĂTAT adj. încurajat.

ÎMBĂTA vb. a (se) ameţi, a (se) cherchcli, a (se) turmenta, (Uvr.) a (se) griza, (pop.) a (se) turlăci, (prin Transilv.) a (se) amnări, (Mold.) a (se) chefălui, (Transilv. şi Ban.) a (se) şumeni, (fam.) a (se) învinoşa, a (se) matosi, (fam. fig.) a (se) afuma, a (se) aghesmui, a (se) căli, a (se) ciupi, a (se) cârpi, a (se) magnetiza, a (se) pili, a (se) sfinţi, a (se) tămâia. a (se) trăsni, a (se) turti, (rar fig.) a (se) tirnosi, a (se) turci, (reg. fig.) a (se) flecui, a (se) oţeli, (arg.) a (se) mahi, a (se) matoli. *(S-a cam ~ cu rachiu.)*

ÍMBĂTÁRE s. beţie. *(~ lui a fost de scurtă durată.)*

ÎMBĂTAT adj. ameţit, băut, beat, cherche-lit, turmentat, (livr.) grizát, (rar) trecut, (înv. şi pop.) candriu, (pop.) turlác, vâjâit, (reg.) amnărít, învinoşát, rătutít, vinós, (prin Ban.) chermeléu, (Transilv. şi Maram.) şúmen, (prin Transilv.) şumenít, (fam. fig.) afumat, aghesmuit, făcut, oţelít, pilit, sfinţit, tămâiát, târnosít, trăsnit, turtit, (arg.) mahít, matól, matosít.

ÎMBĂTĂTOR adj. 1. îmbălsămat, inmires-mat, parfumat, (rar) tămâiát, (pop.) miresmát, (înv.) miresmătór, mirósnic, parfumatór, (fig.) dulce. *(Mirosul ~ al florilor.)* 2. aromat, aromatic, îmbălsămat, înmiresmat, parfumat, (rar) balsamic, balsamíu, binemirositór. *(O substanţă ~.)*

îmbătător adj. v. AMEŢITOR. FEERIC. FERMECĂTOR. ÎNCÂNTĂTOR. MINUNAT. TULBURĂTOR.

ÎMBĂTRÂNÍ vb. a se trece, a se veşteji, (înv.) a se învechi, a (se) mători. *(X o ~ de tot.)*

ÍMBĂTRÂNÍRE s. senescenţă. *(J'rocesul de ~.)*

ÎMBĂTRÂNÍT adj. (înv.) învechit. (O*m ~.)*

ÎMBELŞUGÁRE s. abundenţă, belşug, bogăţie, îndestulare, prisos, (rar) afluenţi., măno-şíe, răsfăţ, risipă, (livr.) opulenţă, profuziune, (pop.) jertfă, (prin Olt.) temei, (înv.) sătul, saturare, spor. *(~ de bunuri.)*

ÎMBELŞUGAT adj. 1. abundent, bogat, bun, îndestulat, mare, mănos, (înv. si reg.) belşugós, spornic, (înv.) săţiós. *(Am <wut o recoltă ~.)* 2. bogat, (livr.) opulent. *(A dus o viaţă ~.)* 3. abundent, bogat, copios, jrjdestu-lat, (fig.) princiar. *(Un prânz ~.)* 4. bogat, des. învoit. *(Cu păr ~.)*

îmberegătí vb. v. GÂTUI. STRANGULA. SUGRUMĂ.

imbezná vb. v. ÎNTUNECA.

ÎMBLA vb. 1. a (se) invita, a (se) pofti, (grecism înv.) a (se) proscalisi. *(I-a ~ la petrecere.)* 2. a (se) îndemna, a (se) pofti. *(Se -- ca fata la măritat.)* 3. a îmboldi, a incuri...;., a îndemna, a stimula. *(Aprecierile lui tn-au ~ să...)*

îmbiá vb. v. ADEMENI. AMĂGI. Ai RAGE-ISPITI. MOMI. SEDUCE. TENTA.

îmbiată s. v. INVITAŢIE. ÎMBIERE. POFTIRE.

ÎMBIBĂ vb. a (se) impregna.

ÎMBIBÁRE s. impregnare.

ÎMBIBAT adj. impregnat.

ÎMBIERE s. invitaţie, poftire, (rar) îmbiálă.

ÎMBIETOR adj. 1. ademenitor, atrăgător, ispititor, seducător, tentant. *(O perspectivă ~. >*

I 2. atrăgător, plăcut, primitor. *(Ţinuturi ~.)* 3. apetisant, bun, delicios, gustos, plăcut, savuros, suculent, (rar) pofticios, (arg.) mişto.

(O cină ~.)

ÎMBINA vb. 1. a asambla, a fixa, a împreuna, a monta, a reuni, a uni. *(A ~ elementele componente ale unui sistem.)* 2. a încheia, a prinde, a uni. *(A ~ capetele blrnelor.)* 3. (Ban. şi Transilv.) a (se) păsăli. *(A ~ marginile a două sclnduri.)* 4. a (se) combina, a (se) împreuna, a (se) îngemăna, a (se) uni. *(Cum ~ aceste elemente?)* 5. a (se) împreuna, a (se) lega, a (se) reuni, a (se) uni. *(A ~ elementele în/r- un tot.)* 6. a (se) împleti, a (se) uni, (fig.) a (se) conjuga. *(A ~ în mod armonios diverse preocupări.)*

ÎMBINARE s. *1.* asamblare, fixare, împreunare, montaj, montare, reunire, unire. *(~ elementelor unui sistem.)* 2. prindere, unire. *(~ celor două capete ale birnei.)* 3. combinare, combinaţie, împreunare, îngemănare, unire. *(O ~ de elemente.)* 4. împletire, unire, (fig.) conjugare. *(~ armonioasă a unor preocupări.)*

ÎMBINAT adj. 1. încheiat. *(Birne bine ~J* 2. împreunat, îngemănat, reunit, unit. *(Elementele ~ ale unui tot.)*

ÎMBÂRLIGÁ vb. a(-şi) bârliga.

ÎMBLĂCÍU s. (rar) bătătoare. *(~ pentru cereale.)*

îrnblătí vb. v. ATINGE. BATE. LOVI.

ÎMBLĂTÍRE s. îrnblătit. *(~ cerealelor.)*

ÎMBLÁTÍT s. îmblătire. *(~ griului.)*

ÍMBLÂNZÍ vb. 1. a (se) domestici, (înv.) a (se) dumesnici, a (se) supune. *(A ~ un animal sălbatic.)* 2. a (se) calma, a (se) domoli, a (se) îmbuna, a (se) împăca, a (se) linişti, a (se) potoli, (rcg.) a (se) ţistui, (înv.) a (se) dezmânia. *(Era enervat şi abia a reuşit să-l ~.)* 3. a (se) alina, a (se) calma, a (se) domoli, a (se) linişti, a (se) potoli, a (se) tempera, a (se) uşura, (înv. şi pop.) a (se) ostoi, (pop.) a (se) ogoi, (înv. şi reg.) a (se) mângâia, (înv.) a (se) odihni, (fig.) a adormi, a (se) răcori. *(Cele spuse i-au ~ durerea; a pllns si s-a ~.)*

ímbllnzí vb. v. ATENUA. CALMA. DESCREŞTE. DIMINUA. DOMOLI. LINIŞTI. MICŞORA. MODERA. PONDERA. POTOLI. REDUCE. SCĂDEA. SLĂBI. TEMPERA.

ÎMBLÂNZlRE s. 1. domesticire, (înv.) du-mesnicíre. *(~ unui animal sălbatic.)* 2. calmare, domolire, îmbunare, împăcare, liniştire, potolire. *(~ unei persoane enervate.)*

ÎMBLÂNZÍT adj. 1. domesticit, (înv.) du-mesnicít. *(Animal sălbatic ~.)* 2. calmat, •domolit, îmbunat, împăcat, liniştit, potolit. *(Om ~ după o enervare.)*

ÎMBLÂNZITÓR s. dresor. *(~ de lei.)*

ÎMBOBOCÍ vb. (reg.) a împupi. *(Florile ~.)*

ÎMBOBOCIT adj. (reg.) împupít. *(Floare ~.)*

lmbodolívb. v. ÎNCOTOŞMĂNA. ÎNFOFOLI.

îmbodolít adj. v. ÎNCOTOŞMĂNAT. ÎNFOFOLIT.

ÎMBOGĂŢÍ vb. 1. a se ajunge, a se căpătui, a se chivernisi, a se înavuţi, a se înstări, a parveni, a se pricopsi. *(S-a ~ prin mijloace*

necinstite.) 2. a se înavuţi, a se închiaburi, (pop.) a se chiaburi. *(Un ţăran care s-a ~.)*

ÎMBOGĂŢÍRE s. căpătuială, căpătuire, chiverniseală, chivernisire, înavuţire, parvenire, pricopsire. *(~ prin mijloace necinstite.)*

ÎMBOGĂŢÍT adj. bogat, căpătuit, chivernisit, înavuţit, înstărit, pricopsit, (pop. şi depr.) ajuns. *(Un om ~.)*

ÎMBOLDÍ vb. 1. a îndemna, (înv. şi reg.) a dudui. *(A ~ un animal la mers.)* 2. a (se) ghionti, a (se) izbi, a (se) îmbrinci, a (se) împinge, a (se) înghionti, (pop.) a (se) buşi, (reg.) a (se) brinci, a (se) înghioldi, (prin Mold.) a (se) blendi, a (se) blendisi, a (se) dupăci, (prin Olt. şi Ban.) a (se)popindi. *(Nu vă mai ~ atâta!)* 3. a îmbia, a încuraja, a îndemna, a stimula. *(Aprecierile lui m-au ~ să...)* 4. a impulsiona, a îndemna, a stimula. *(Îi ~ spre noi realizări.)* 5. a aţâţa, a îndemna, (fig.) a muşca. *(Cine-l~ să facă asta?)*

ÎMBOLDÍRE s. 1. ghiontire, înibrânceală, îmbrâncire, imbrincitură, împingere, înghionteală, înghiontire, (reg.) inghioldeálă, înghiol-díre. *(~ cuiva.)* 2. impulsionare, stimulare, (rar) stimuláţie. *(~ activităţii culturale de masă. >*

îmboldírc s. v. IMBOLD. IMPULS. ÎNDEMN. PORNIRE. STIMUL. STIMULENT.

ÎMBOLNĂVI vb. (înv. şi pop.) a (se) războli, (pop.) a (se) bolnăvi, (Transilv. şi Ban.[1] a (se) beteji.

ÎMBOLNĂVIRE s. *(MED.)* caz. *'Două noi ~ de scarlatină.)*

îmbonţá vb. v. BOSUMFLA. ÎMBUFNA.

îmbontáre s. v. BOSUMFLARE. ÎMBUFNARE.

îmbontát adj. v. BOSUMFLAT. ÎMBUFNAT.

ÎMBRĂCA vb. 1. a se echipa, a se înveş-mânta, (înv. şi rcg.) a se învéştc. *(Vă rog să vă ~ şi să mergem.)* 2. a-şi lua, a-şi pune. *(Şi-a ~ haina şi a plccut.)* 3. a pune. a trage. *(~ cămaşa pe line.)* 4. a înfăţa. *(A ~ o pernă.)* 5. a capitona, a tapisa. *(A ~ an fotoliu.)* 6. a (se) acoperi, a (se) înveli, ijnv. şi pop.) a (se) coperi. *(A ~ o carte.)* 7. a fereca. *(A ~ un obiect In argint.)*

ÎMBRĂCÁRE s. 1. echipare, înveşmântare. *(~ unei persoane pentru lucru.)* 2. uifăţare. *(~ unei perne.)* 3. capitonare, tapisare, (rar) capitonáj. *(~ unui fotoliu.)* 4. acoperire. înve-lire, învelit. *(~ unui caiet.)*

ÎMBRĂCAT adj. 1. echipat, înveşmântat-(înv.) învăscút. *(Persoană civilă ~.)* 2. acoperit, învelit. *(Caiet ~.)*

ÎMBRĂCĂMINTE s. 1. haină, strai, veşmânt, (pop. şi fam.) buleándră, ţoală, (reg. > rufă, (Transilv. şi Maram.) halúb, (depr.) hanţă. *(la-li o ~ pe tine.)* 2. port, (pop.) purtat. *(Care este ~ lor tradiţională?)* 3. vestimentaţie. *(O ~ sumară.)* 4. ţinută. *(~ de sărbătoare.)* 5. garderobă. *(~ lui se compunea din...)* 6. înveliş, învelitoare. *(~ la o carte, laun caiet.)*

îmbrăcăminte s. v. PLACENTĂ.

ÎMBRĂŢIŞA vb. 1. a (se) cuprinde, a (se) înlănţui, a (se) prinde. *(Se ~ de mijloc.)* 2. a strânge. *(A ~t-o la piept.)*

îmbrăţişa vb. v. ADOPTA. CUPRINDE. ÎNSUŞI. PRIMI. PRINDE. VEDEA.

ÎMBRĂŢIŞARE s. îmbrăţişat, înlănţuire, strângere, (astăzi rar) strâns, strânsoáre, strân-súră. *(~ celor doi îndrăgostiţi.)*

ÎMBRĂŢIŞAT adj. înlănţuit. *(Tineri ~.j* ÎMBRĂŢIŞAT s. îmbrăţişare, înlănţuire, strângere, (astăzi rar) strâns, strânsoáre, strân-súră. *(~ celor doi îndrăgostiţi.)*

ímbrcdelí vb. v. ÎNCORDA.

ÎMBRÂNCEÁLĂ s. 1. ghiontire, îmboldire, îmbrincire, îmbrâncitură, împingere, înghionteală, inghiontire, (reg.) înghioldeálă, înghiol-rlíre. 2. brânci, ghiont, izbitură, îmbrâncitură, împinsătură, (reg.) ghiold, ştos, (Mold.) bleán-dă, dupác, (Ban.) poáncă, (prin Olt. şi Munt.) potârnóg.

ÎMBRÂNCÍ vb. a (se) ghionti, a (se) izbi, a (se) îmboldi, a (se) împinge, a (se) înghionti, (pop.) a (se) buşi, (reg.) a (se) brânci, a (se) înghioldi, (prin Mold.) a (se) blendi, a (se) blen-disi, a (se) dupăci, (prin Olt. şi Ban.) a (se) popândi.

ÎMBRÂNCÍRE s. ghiontire, îmboldire, îm-brânceală, îmbrâncitură, împingere, înghionteală, inghiontire, (reg.) înghioldeálă, înghiol-díre.

ÎMBRÂNCITURĂ s. 1. ghiontire, îmboldire, îmbrinceală, îmbrincire, împingere, înghionteală, inghiontire, (reg.) înghioldeálă, înghiol-díre. 2. brânci, ghiont, izbitură, îmbrinceală, împinsătură, (reg.) ghiold, ştos, (Mold.) bleán-dă, dupác, (Ban.) poáncă, (prin Olt. şi Munt.) potârnóg.

îmbrobodea s. v. BROBOADĂ.

îmbrobodeală s. v. BROBOADĂ.

ÎMBROBODI vb. (Transilv.) a se încirpui.

îmbuca vb. v. GUSTA. ÎNFULECA.

MÂNCA.

îmbucări vb. v. SĂTURA.

ÎMBUCĂTĂŢÍ vb. 1. (reg.) a bucăţeli, a bucăţi, a rupturi. *(De ce-ai ~ In halul ăsta carnea?)* 2. a despărţi, a divide, a diviza, a fracţiona, a fragmenta, a împărţi, a scinda, a secţiona, a separa, a tăia. *(~ bucata in trei.)*

ÎMBUCĂTĂŢÍRE s. dividere, divizare, diviziune, fracţionare, fragmentare, împărţire, secţionare,

segmentare, tăiat, tăiere, (rar) segmentul ie. *(~ unui întreg.)*

ÎMBUCĂTURĂ s. gură, înghiţitură, muşcătură, ípop.) dumicat, (prin Transilv.) búşcă. *(O ~ de pline.)*

îmbucura vb. v. BUCURA. ÎNVESELI.

ÎMBUFNA vb. a se bosumfla, (reg.) a se drâmboi, (prin Bucov.) a se bârzoia, (Transilv. şi Maram.) a se dăbălăza, (Olt. şi Ban.) a se îmbonţa, (prin Munt.) a se răzbuza.

îmbufna vb. v. SUPĂRA. ■

ÎMBUFNARE s. bosumflare, (pop. şi fam.) ţífnă, (reg.) drimboiérc, (Olt. şi Ban.) imbon-ţáre. *(Stare de ~ a cuiva.)*

îmbufnare s. v. SUPĂRARE.

îmbufnat adj. v. SUPĂRAT.

ÎMBUFNAT adj., adv. 1. adj. bosumflat, (pop. şi fam.) ţâfnós,"[(reg.) drâinboiát, mofluz, (Transilv. şi Maram.) dăbălăzát, (Olt. şi Ban.)

îmbonţát, (prin Munt.) răzbuzát, (fam. fig.) botós. *(Om tare ~.)* 2. adj., adv. chioriş, încruntat, mohorât, posomorit. *(Privire ~; ce te uiţi aşa ~ la mine?)*

ÎMBUIBĂ vb. 1. a (se) ghiftui, a (se) îndópa, (prin Transilv. şi Maram.) a (se) crivi, (Olt.) a (se) încătărăma. *(S-a ~ cu mlncare.)* 2. a huzuri. *(Se ~ toată viaţa.)*

ÎMBUIBARE s. 1. ghiftuire, îndopare, (pop.) saţ. *(~ cuiva cu mlncare.)* 2. huzur. *(Trăieşte In ~.)*

ÎMBUIBAT adj. ghiftuit, îndopat. *(Un om ~ de mlncare.)*

ÎMBUJORA vb. a (se) împurpura, a (se) înroşi, a (se) roşi, a (se) rumeni, (înv.) a (se) răsura, (fig.) a (se) aprinde. *(S-a ~ la faţă.)*

ÎMBUJORÁRE s. 1. împurpurare, înroşire, roşire, rumenire, (fig.) aprindere. *(Emoţia determină ~ obrajilor ei.)* 2. (concr.) împurpurare, roşeală, roşeaţă, rumeneală, (înv. şi pop.) rumeneáţă, (reg.) rujă. *(~ din obraji.)*

ÎMBUJORAT adj. împurpurat, înroşit, roşu, rumen, rumenit, (livr.) rubicond, (rar) roşit, (fig.) aprins, înflorit. *(Cu obrajii ~.)*

ÎMBULZEALĂ s. afluenţă, aflux, aglomeraţie, grămădeală, înghesuială, îngrămădeală, învălmăşeală, (pop.) válmă, (Ban. şi prin Olt., Transilv.) năloágă, (Transilv.) vlog, (înv.) glo-gozeálă. *(Era o ~ de nedescris.)*

ÎMBULZI vb. t. a se grămădi, a se îndesa, a se înghesui, a se îngrămădi, (pop.) a se buluci, (reg.) a se poroboti, a se tirşi, (prin Ban. şi Olt.) a se nălogi, (rar fig.) a se muşuroi. *(S-au ~ cu toţii In jurul lui.)* 2. a se băga, a se îndesa, a se înghesui, a se îngrămădi, a se viii. *(Ce vă ~ asa în mine?)*

îmbumba vb. v. ÎNCHEIA. ÎNCHIDE.

imbumbáre s. v. ÎNCHEIERE. ÎNCHIDERE.

îmbumbat adj. v. ÎNCHEIAT. ÎNCHIS.

ÎMBUNA vb. a (se) calma, a (se) domoli, a (se) îmblânzi, a (se) împăca, a (se) linişti, a (se) potoli, (reg.) a (se) ţistui, (înv.) a (se(dezmânia. *(Era enervai şi abia a izbutit să-l ~.)*

îmbuna vb. v. LINGUŞI.

ÎMBUNÁRE s. calmare, domolire, imblin-zire, împăcare, liniştire, potolire. *(~ a,!ei persoane enervate.)*

imbunáres. v. FLATARE. LINGUŞEALĂ. LINGUŞIRE. Mx\GULEALÂ. MĂGULIRE.

ÎMBUNAT adj. calmat, domolit, îmblmzit, împăcat, liniştit, potolit. *(Om ~ după o enervare.)*

ÎMBUNĂTĂŢI vb. 1. a (se) îndrepta, a (se) remedia. *(A ~ situaţia existentă.)* 2. a corecta, a corija, a îndrepta, a rectifica, a retuşa, (fig.) a repara. *(Şi-a~ dicţiunea.)* 3. a (se) ameliora, a (se) îndrepta, (pop., fam. şi lig.) a (se) răzbuna. *(Vremea s-a mai ~.)*

ÎMBUNĂTĂŢIRE s. 1. îndreptare, remediere. *(~ situaţiei existente.)* 2. corectare, corijare, îndreptare, rectificare, remediere, retuş, retuşare, (fig.) reparare. *(~ dicţiunii cuiva.)* 3. ameliorare, amelioraţie, îndreptare. *(~ vremii.)* 4. *(AGRON.) îmbunătăţiri funciare* = amelioraţii (pl.).

fmbunătór adj. v. LINGUŞITOR.MĂGULITOR.

îmbunălúră s. v. FLATARE. LINGUŞEALĂ. LINGUŞIRE. MĂGULEALĂ. MĂGULIRE.

ímburdá vb. v. CĂDEA. DĂRÂMA. ÎNTOARCE. NĂRUI. PICA. PRĂBUŞI. PRĂVĂLI. RĂSTURNA. SURPA.

ÎMPACHETA vb. a ambala, (Transilv.) a pocoli. *(A ~ un colet.)*

ÎMPACHETARE s. ambalaj, ambalare, împachetat. *(~ mărfii.)*

ÎMPACHETAT s. ambalaj, ambalare, împachetare. *(~ unui colet.)*

ÎMPĂCA vb. 1. (Iivr.) a (se) reconcilia, (pop.) a (se) împăciui, (înv.) a (se) aşeza, a (se) păcitii. *(S-au ~ după conflict.)* 2. a concilia, (pop.) a învoi. *(A ~ divergenţele.)* 3. a se înţelege, (pop.) a se îngădui, a se învoi, (reg.) a se pogodi, (prin Ban.) a se bărăbări, (Transilv. şi Ban.) a se nărăvi. *(Se ~ destul de bine împreună.)* 4. a mulţumi, a satisface. *(I-a ~ pe toţi măsura luată.)* 5. a (se) calina, a (se) domoli, a (se) îmblânzi, a (se) îmbuna, a (se) linişti, a (se) potoli, (reg.) a (se) ţistui, (înv.) a (se) dezmânia. *(Era enervat şi abia a reuşit să-l ~.)* 6. a se deprinde, a se obişnui. *(A"u mă pot ~ cu ghidul că...)*

ÎMPĂCARE s. 1. (Iivr.) reconciliere, (pop.) împăciuire, (înv.) impăcăcíúne, păciuíre. *(~ lor după un conflict.)* 2. conciliaţie, conciliere. *(~ între părţile adverse.)* 3. calmare, domolire, îmblânzire, îmbunare, liniştire, potolire. *(~ «nei persoane enervate.)*

ÎMPĂCAT adj. 1. calmat, domolit, îmblân-zit, îmbunai, liniştit, potolit. *(Om ~ după o enervare.) 2.* mulţumit, satisfăcut, (pop.) îm-păcim't. *(Cu inima ~.)*

împăcăciós adj. v. CONCILIANT. ÎMPĂCIUITOR.

împăcăciúne s. v. ÎMPĂCARE. impăciní vb. v. ÎMPĂCA. ÎMPĂCIUIRE s. acord, armonie, înţelegere, pace, unire, (Iivr.) concert, concordie, (pop.) potriveală. *(~ ce domnea Intre ei.)* împăciuire s. v. ÎMPĂCARE. împăciuít adj. v. ÎMPĂCAT. MULŢU-MIT. SATISFĂCUT.

ÎMPĂCIUITOR adj. conciliant, (înv.) împăcăciós, înduplecătór. *(Ton ~.)*

ÎMPĂCIUITORISM s. conciliatorism.

(~ unor oportunişti.)

ÎMPĂCIUITORIST adj., s. conciliator. *(Un oportunist ~.)*

ÎMPĂDURIT adj. păduros, (rar) pădurál, păduratic, pădureţ, pădurít, silvestru. *(Zonă ~.)*

ÎMPĂIÁ vb. (rar) a prepara. *(A ~ un animal.)*

ÎMPĂIENJENI vb. a (se) înceţoşa, a (se) înnegura, a (se) păienjeni, a (se) tulbura, a (se) voala, (reg.) a (se) pupăza. *(Privirea, vederea i se ~.)*

ÎMPĂIENJENIRE s. înceţo.şare, păienje-nire, voalare, (prin Transilv. şi Ban.) preveş-teálă. *(~ vederii, a privirii.)*

ÎMPĂIENJENIT adj. înceţoşat, înnegurat, păienjenit, tulbure. *(Ochii ii erau ~; privire ~.*)

ÎMPĂMÂNTENÍ vb. I. a (se) naturaliza, (înv.) a (se) indigena, a (se) naţionaliza. *(S-a ~ în ţara noastră.)* 2. a adapta, a transplanta. *(~ o instituţie, un obicei.)*

împământcní vb. v. STATORNICI.

ÎMPĂMÂNTENÍRE s. naturalizare, (înv.) indigenat.

ÎMPĂNA vb. (prin Transilv.) a şpicălui. *(A ~ carnea cu usturoi.)*

împăna vb. v. ÎMPÂNZI. ÎNŢESA. UMPLE.

împănat adj. v. ÎMPÂNZIT. ÎNŢESAT. PLIN. TICSIT.

ÎMPĂPURÍ vb. a papuri. *(A ~ un butoi.)*

ÎMPĂRAT s. (iivr.) cezar, (in Imperiul bizantin) basiléu, (pop.) crai, (înv.) chcsár,. imperátor. împărăţie.

împăratul s. ari. v. STEAUA POLARĂ.

împăratul-péstilor s. v. REGINĂ.

ÎMPĂRĂTEASĂ s. 1. (pop.) crăiasă. 2.. *(ENTOM.*) mamă, matcă, regină, (reg.) crăiasă, crăiţă, muscă-máre. *(~ albine/or.)* 3. *(BOT.,~ Bryonia alba)* imitatoare, (reg.) brei, curcube-ţeá, tidvă-de-pământ.

împărătească s. v. BELADONĂ. MĂTRĂGUNĂ.

ÎMPĂRĂTESC adj. imperial, (rar) august, (pop.) crăiesc. *(Pajura ~,)*

ÎMPĂRĂTEŞTE adv. (înv.) crăié.şte.

íinpărătúş s. v. LUETĂ. OCHIUL-BOULUI. OMUSOR. PITULICE. UVULÂ.

împărălél s. v. OCH1UL-BOULUI. PITULICE.

ÎMPĂRĂŢIE s. imperiu, (pop.) crăíe, (înv.> crăíme.

împărăţie s. v. ÎMPĂRAT.

ÎMPĂRTĂŞANIE: s. *(BIS.*) cuminecare, cuminecătură, euharistie, împărtăşire, împărtăşii, (la catolici) sacrament, (înv. şi pop.) grijanie, grijíre, pricestánie. *(Taina ~.*)

ÎMPĂRTĂŞI vb. 1. a declara, a destăinui, a dezvălui, a divulga, a încredinţa, a mărturisi, a revela, a spovedi, a spune, (Iivr.) a confia, (înv. şi pop.) a dezveli, (reg.) a deveg'hea, (înv.) a propovădui. *(I-a ~ marele sun secret.)* -. *a* transmite. *(Să-ii ~ unele impresii fugare.)* 3. a schimba. *(A ~ unele impresii cu cineva.)* 4. *(BIS.*) a (se) cumineca, (înv. şi pop.) a (se) griji, (înv. şi reg.) a (se) pricestui, (înv.) a (se)

comunica. 5. a accepta, a admite, a primi.

(A'u~ o/ji/iii*le lui.)* 6. a împărţi. *(Au~ aceeaşi*

soartă.)

ÎMPĂRTĂŞIRE s. 1. destăinuire, dezvăluire, divulgare, încredinţare, mărturisire, revelare, spovedire. *(~ unui secret.)* 2. transmitere. *(~ mior opinii.).*(. schimbare. *(~ unnr impresii cu cineva.)* 4.*(BIS.)* cuminecare, cuminecătură, euharistie, împărtăşanie, împărtăşit, (Ia catolici) sacrament, (înv. şi pop.) grijanie,, grijíre, pricestánie. *('Taina ~.)*

împărtăşire s. v. PARTICIPIU.

ÎMPĂRTĂŞIT s. *(BIS.)* cuminecare, cuminecătură, euharistie, împărtăşanie, împărtăşire,.

(la catolici) sacrament, (înv. şi pop.) grijanie, grijíre, pricestánie. *(Taina ~.)*

ÎMPĂRŢEALĂ s. 1. împărţire. 2. *(JUR.)* partaj.

ÎMPĂRŢI vb. 1. a despărţi, a divide, a diviza, a fracţiona, a fragmenta, a îmbucătăţi, a scinda, a secţiona, a separa, a tăia. *(~ bucata In trei.)* 2. a (se) descompune, a (se) desface, a (se) despărţi, a (se) divide, a (se) fracţiona, a (se) scinda, a (se) separa, (rar) a (se) dezalcătui. *(Produsul dezintegrării se ~ în particule.)* 3. a diviza, a fragmenta, a segmenta. *(A ~ o frază în propoziţii.)* 4. a atribui, a da, a distribui, a repartiza. *(A ~ loturi de casă ţăranilor.) 5.* a distribui, a repartiza, (înv.) a repartira, a repărţi. *(A ~ plinea.)* 6, a aranja, a aşeza, a clasa, a clasifica, a dispune, a distribui, a grupa, a întocmi, a ordona, a organiza, a orândui, a potrivi, a pune, a repartiza, a rin-dui, a sistematiza, (pop.) a chiti, a drege, a tocmi. *(~ cum trebuie elementele unui ansamblu.)* 7. a împărtăşi. *(Au ~ aceeaşi soartă.)*

împărţi vb. v. DESPĂRŢI. DIVORŢA. SEPARA.

ÎMPĂRŢÍRE s. 1. împărţeală. *(~ bunurilor.)* 2. dividere, divizare, diviziune, fracţionare, fragmentare, îmbucătăţire, secţionare, segmentare, tăiat, tăiere, (rar) segmentáţie. *(~ unui întreg.)* 3. desfacere, descompunere, despărţire, divizare, fracţionare, scindare, separare, (rar) dezalcătuíre. *(~ în particule a unui corp in urma dezintegrării.)* 4. despărţire, diviziune. *(~ in capitole a unei cârti.)* 5. atribuire, distribuire, repartizare. *(~ unor loturi de casă.)* •B. distribuire, distribuţie, repartiţie, repartizare, (înv.) repărţíre. *(~ unor ajutoare.)* 7. aranjare, aşezare, clasare, clasificare, distribuire, ordonare, repartizare, rânduială, rânduire, sistematizare. *(~ elementelor unui ansamblu.)*

ÎMPĂRŢÍT adj. divizat, fracţionat, fragmentat, segmentat. *(Un iot ~.)*

împărţit adj. v. DESPĂRŢIT. DIVORŢAT.

împărţitór adj. v. CONTAGIOS. INFEC-ŢIOS. MOLIPSITOR.

ÎMPĂRŢITÓR s. 1. distribuitor. *(~ de ziare.)* 2. *(MAT.)* divizor.

împărţitór s. v. FACTOR. POŞTAR. POŞTAŞ. POSTĂ.

împătimire s. v. PASIUNE. PATIMĂ.

împătimit adj. v. PASIONAT. PĂTIMAŞ.

împătrá vb. v. PĂŢI.

ÎMPĂTRÍ vb. (livr.) a cvadrupla.

ÎMPĂTRÍT adj. (livr.) cvadruplu.

ÎMPĂTURI vb. a îndoi, a plia, a strânge, (pop.) a pături. *(A ~ o coală de hlrtie.)*

ÎMPĂTURIRE s. îndoire, pliere, strângere, strâns, (rar) pliáj, (pop.) păturíre. *(~ unei scrisori.)*

ÎMPĂTURIT adj. îndoit, pliat, strâns, (pop.) păturít. *(O coală de hlrtie ~.)*

ÎMPĂUNA vb. a se făli, a se fuduli, a se grozăvi, a se infatua, a se înfumura, a se îngâmfa, a se lăuda, a se mândri, a se semeţi, (rar) a se trufi, (înv. şi pop.) a se mări, (pop.) a se păuni, (reg.) a se bârzoia, a se făloşi, a se marghioli,

a se sfătoşi, (reg. fam.) a se furlandisi, a se marţafoi, (Transilv. şi Ban.) a se născocorî, (înv.) a se înălţa, a se preaînălţa, a se preamări, a se prearădica, a se ridica, (fam. fig.) a se in-foia, a se umfla, (arg.) a se şucări. *(Nu te mai ~ atâta l)*

împeliţá vb. v. INCARNA. ÎNTRUCHIPA. ÎNTRUPA.

împeliţáre s. v. INCARNARE. ÎNTRUPARE.

împcliţát adj., s. v. AFURISIT. BLESTEMAT. CÂINOS. HAIN. ÎNDRĂCIT. RĂU. TICĂLOS.

Impeliţátul s. art. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

ÎMPERECHEÁ vb. a (se) goni, a (se) împreuna, a (se) încrucişa, (pop.) a (se) căţeii, a (se) însoţi, (reg.) a (se) pui. *(Animalele se ~.)*

împerecheá vb. v. DUŞMĂNI. URÎ. VRĂJMAŞI.

ÎMPERECHEAT adj. îngemănat, (livr.) geminat. *(Flori ~.)*

ÎMPERECHERE s. 1. împreunare, (pop.) însoţire. *(~ sexuală.)* 2. îngemănare, (livr.) gemináţie. *(~ florală.)*

ÎMPESTRIŢA vb. a păta, a smălţa, (rar) a pestriţa, (înv. şi reg.) a popistri, (fig.) a smăl-ţui. *(Florile ~ cimpia.)*

ÎMPESTRIŢÁRE s. împestriţătură.

ÎMPESTRIŢAT adj. 1. pestriţ. *(Un animal ~.)* 2. amestecat, diferit, eterogen, felurit, pestriţ, variat, (reg.) mistreţ. *(O mulţime ~.)*

ÎMPESTRIŢĂTURĂ s. 1. împestriţare. 2. bălţătură, pestriţătură, tărcătură.

împeticát adj. v. CÂRPIT. PETICIT.

împeţí vb. v. CERE. PEŢI.

Impetít s. v. PEŢIRE. PETIT.

ÎMPIEDICĂ vb. 1. a se poticni, (reg.) a (se) scăpata. *(Calul se ~ in mers.)* 2. a se poticni. *(Se ~ la vorbă.)* 3. a înfrâna. *(~ o căruţă, la vale.)* 4. a opri, a reţine, (înv. şi reg.) a popri, (înv.) a apăra. *(Nu-l pot ~ să...)* 5. a jena, a stingheri, a stânjeni. *(Îl ~ în mişcări.)* 6. a dejuca, a strica, a zădărnici. *(Le-a ~ toate planurile.)* 7. a înfrâna, a opri, a stăvili, (fig.) a frina. *(Nu puteau ~ avlntul revoluţionar.)* 8. a evita, a se feri, a îndepărta, a înlătura, a ocoli, a preintâmpina, a preveni, (rar) a se apăra. *(încearcă să ~ primejdia.) 9.* a anihila, a anula, a contracara, a neutraliza, a zădărnici. *(A ~ efectele negative ale...)*

ÎMPIEDICARE s. 1. poticneală, poticnire, (înv.) poticnitúră. *(~ calului In mers.)* 2. poticnire. *(~ la vorbă.)* 3. înfrânare. *(~ unui car, la vale.)* 4. interzicere, oprire, (pop.) opreliște, (înv. și reg.) popreálă. *(~ accesului cuiva.)* 5. dejucare, zădărnicire. *(~ uneltirilor cuiva.)* 6. înfrânare, oprire, stăvilire. *(~ avlntu-lui industrial.)* 7. evitare, îndepărtare, înlăturare, ocolire, preântâmpinare, prevenire, (rar) prevenţie. *(~ unor consecinţe neplăcute.)* 8. anihilare, anulare, contracarare, neutralizare, zădărnicire. *(~ efectelor negative ale...)*

împiedicare s. v. OBSTACOL. PIEDICĂ,

ÎMPIEDICAT adj. 1. clătinat, împleticit, nesigur, poticnit, șovăielnic, șovăitor, (rar) clătinătór, șovăind, șovăit. *(Un mers ~.)*2. poticnit. *(Vorbire ~.)* 3. înfrânat. *(Car cu rotile ~.)*

irnpiodicătórul s. art. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

ÎMPIETRI vb. 1. a încremeni, a înlemni, a înmărmuri, a înţepeni, a (se) petrifica, (înv. și pop.*)* a mărmuri, (Mold. și Bucov.) a (se) intrecleţi, (prin Transilv. și Ban.) a merei, (fig.) a (se) înţeleni. 2. a se întări, a se învâr-toșa. *(Plinea s-a ~.)* 3. a încremeni, a înlemni, a înmărmuri, a înţepeni, a paraliza, (înv. și pop.) a mărmuri, (fig.) a îngheţa. *(A ~ de spaimă.)*

împietri vb. v. INSENSIBILIZA.

ÎMPIETRÍRE s. încremenire, înlemnire, inmânmârire, înţepenire, petrificare, (înv. și pop. (mărmuríre.

ÎMPIETRÍT adj. 1. petrificat, (înv. și pop.) mărmurít. *(Un arbore ~.)* 2. încremenit, înlemnit, înmărmurit, înţepenit, neclintit, nemișcat, ţeapăn, ţintuit, (înv. și pop.) mărmurít, (înv. și reg.) stâlpít, (fig.) îngheţat, înţelenít. *(A rămas ~* de *uimire.)*

ÎMPILA vb. a asupri, a exploata, a împovăra, a năpăstui, a oprima, a oropsi, a persecuta, a prigoni, a tiraniza, a urgisi, (înv. și reg.) a bântui, (înv.) a obidi, a obijdui, a sili, a supăra, a tiranisi, a tirani, (fig.) a apăsa, a despuia, a stoarce, a suge, (reg. fig.) a stoci, (înv. fig.) a călca. *(A ~ masele.)*

ÎMPILARE s. asuprire, exploatare, năpăs-tuire, opresiune, oprimare, persecutare, persecuţie, prigoană, prigonire, urgisire, (pop.) asupreálă, silnicie, (înv.) avanle, obidă, obidíre, obijduíre, strânsoáre, (fig.) apăsare, despuiere, stoarcere. *(~ maselor.)*

ÎMPILAT adj., s. asuprit, exploatat, năpăstuit, oprimat, oropsit, persecutat, prigonit, urgisit, (pop.) obidit, (înv.) obijduít, (fig.) apăsat, despuiat. *(Oamenii ~ s-au ridicat la luptă.)*

ÎMPILĂTOR adj., s. asupritor, exploatator, opresiv, opresor, persecutor, prigonitor, (înv.) mâncătór, năpăstuitór, obiditór, (fig.) apăsător. *(Forţele ~.)*

ÎMPINGE vb. 1. a (se) ghionti, a (se) izbi, a (se) îmboldi, a (se) îmbrânci, a (se) înghionti, (pop.) a (se) buși, (reg.) a (se) brânci, a (se) înghioldi, (prin Mold.) a (se) blendi, a (se) blen-disi, a (se) dupăci, (prin Olt. și Ban.) a (se) po-pândi. *(Nu vă mai ~ atâta!)* 2. a antrena, a târî. *fâl ~ în acţiuni nesăbuite.)*

împinge vb. v. ALUNGA. GONI. IZGONI. ÎNDEMNA. RESPINGE. STIMULA.

ÎMPINGERE s. ghiontire, îmboldire, îm-brânceală, îmbrincire, îmbrâncitură, înghionteală,

înghiontire, (reg.) inghioldeálă, înghiol-díre.

ÎMPINSĂTURĂ s. brânci, ghiont, izbitură, îmbrinceală, imbrincitură, (reg.) ghiold, ştos, (Mold.) bleándă, dupác, (Ban.) poáncă, (prin OU. şi Munt.) potârnóg.

Impistrí vb. v. BRODA. COASE. ÎNCONDEIA.

impistrít adj. v. BRODAT. ÎNCONDEIAT.

ÎMPÂNZÍ vb. a (se) înţesa, a (se) umple, (fig.) a (se) împăna. *(Uliţele s-au ~ de oameni.)*

ÎMPÂNZÍT adj. înţesat, plin, ticsit, (fig.) împănat. *(Loc ~.)*

ÎMPÂSLÍT adj. pâslos. *(Material ~.)*

ÎMPLĂTOŞÁT adj. înzăuat. *(Soldat ~.)*

ÎMPLETI vb. 1. a tricota, (Transilv. şi Ban.) a ştricăni. *(A ~ un pulover.)* 2. a (se) îmbina, a (se) uni, (fig.) a (se) conjuga. *(A ~ în mod armonios diverse preocupări.)*

împleti vb. v. COMPLOTA. CONJURA. CONSPIRA. UNELTI.

ÎMPLETICI vb. a se clătina, a şovăi, (reg.) a se mătăcăni, a se mătăhăi, a se mătăhăli, a se mătălăi, a se mătănăi. *(Omul beat se ~ în mers.)*

ÎMPLETICIT adj. clătinat, împiedicat, nesigur, poticnit, şovăielnic, şovăitor, (rar) clătinătór, şovăind, şovăit. *(Un mers ~.)*

ÎMPLETIRE s. 1. împletit, tricotare, tricotat. *(~ unui pulover.)* 2. îmbinare, unire, (fig.) conjugare. *(~ armonioasă a unor interese.)*

ÎMPLETIT adj. tricotat. *(Un jerseu ~.)*

ÎMPLETIT s. împletire, tricotare, tricotat. *(~ unui pulover.)*

ÎMPLETITURĂ s. (înv. şi reg.) pletitúră. *(O ~ de nuiele.)*

ÎMPLINI vb. 1. (înv. şi reg.) a (se) plini, (înv.) a sosi, a (se) umple. *(A ~ lrei ani astăzi.)* 2. a expira. *(Se ~ data la care trebuia să...)* 3. a se scurge, a trece. *(S-au ~ 100 de ani de la...)* 4. a completa, a întregi, a rotunji, (livr.) a complini, (înv. şi reg.) a plini, (înv.) a încheia. *(A ~ până la suma de...)* 5. a (se) îngraşă, a (se) rotunji, (reg.) a (se) incăla, (prin Ban.) a (se) încarna. *(S-a ~ bine.)* 6. a se dezvolta. *(S-a mai ~ fiziceşte.)* *7.* a efectua, a executa, a face, a îndeplini, a înfăptui, a realiza, a săvârşi, (înv. şi pop.) a plini. *(Am ~ tot ce mi-ai dat.)* 8. a îndeplini, a realiza, a satisface, (înv.) a plini, (rar fig.) a sătura. *(I-a ~ dorinţa.)* 9. a asculta, a îndeplini, a satisface. *(I-a ~ toate capriciile.)* 10. a desăvârşi, a îndeplini, a înfăptui, a realiza, *(Si-a ~ opera.)* 11. a se îndeplini, a se înfăptui, a se realiza, (pop.) a se întâmpla, (înv. şi reg.) a se plini. *(S-a ~ prorocirea lui.)* 12. a se adeveri, a se confirma, a se îndeplini, a se realiza. *(Previziunile lui s-au ~ întocmai.)*

împlini vb. v. EXECUTA. PĂŢI. ÎMPLINÍRE s. 1. completare, întregire, rotunjire, (livr.) complinire. *(~ sumei până la...)* 2. îngrăşare, îngrăşat, rotunjire. *(~ unei persoane.)* 3. efectuare, executare, execuţie, facere, îndeplinire, înfăptuire, realizare, săvâr-şire, (înv.) săvârşít. *(~ unei lucrări.)* *4.* îndeplinire, realizare, satisfacere, (rar) satisfacţie. *(~ dorinţei cuiva.)*

ÎMPLINIT adj. 1. complet, întreg. *(Cinci ani ~.)* 2. deplin, încheiat, întreg. *(Zece ani ~.)* 3. completat, întregit, rotunjit. *(Sumă ~.)* 4. gras, plin, rotund, rotunjit. *(Braţe ~.)* 5. îndeplinit, înfăptuit, realizat, satisfăcut.

(Un vis ~.)

Împlinitor s. v. EXECUTOR. ÎMPLÂNTÁ vb. 1. a băga, a înfige, a vârî, (rar) a implanta, (înv. şi reg.) a petrece. *(A ~ cuţitul in vita.)* 2. a intra, a se înfige, a pătrunde. *(Glonţul i s-a ~ adine în corp.)*

împllnfá vb. v. PLANTA. PUNE. RĂSĂDI. SĂDI. TRANSPLANTA.

ÎMPLÂNTÁRE s. înfigere, vârâre. *(~ cuţitului în vită.)*

ÎMPODOBÍ vb. 1. a decora, a găti, a înfrumuseţa, a orna, a ornamenta, a pavoaza. *(~ faţada unei clădiri.)* 2. a înfrumuseţa, a orna, (rar) a agrementa, (reg.) a înfrumoşa. *(A ~ un parc.)* 3. a garnisi, a orna, a ornamenta. *(A ~* o *rochie cu...)* 4. a (se) aranja, a (se) dichisi, a (se) ferchezui, a (se) găti, a (se) spilcui, (pop. şi fam. depr.) a (se) sclivisi, (pop.) a (se) drege, a (se) moţa, (înv. şi reg.) a (se) muchilipsi, a (se) podobi, a (se) tocmi, (reg.) a (se) câştiga, (prin Transilv. şi Maram.) a (se) pădăi, (prin Mold.) a (se) putui, (prin Transilv. şi Mold.) a (se) puţului, (Ban.) a (se) schili, (înv.) a (se) stoli, a (se) stolisi, (arg.) a (se) şu-cări. *(Ce íe-ai ~ aşa?)*

împodobi vb. v. DOTA. ÎNZESTRA. ÎMPODOBÍRE s. 1. decorare, decoraţie, gătire, înfrumuseţare, ornamentare, ornare, pavoazare. (~ *unei clădiri.)* 2. garnisire, ornamentare, ornare. *(~ unei rochii cu...)*

împodobire s, v. DECOR. DECORAŢIE. ORNAMENT. ORNAMENTAŢIE. PODOABĂ.

ÎMPODOBÍT adj. 1. decorat, gătit, înfrumuseţat, ornamentat, ornat, pavoazat, (prin Munt.) taxidít. *(O clădire frumos ~.)* 2. garnisit, ornamentat, ornat. *(Rochie ~.)*

imponcisá vb. v. ÎMPOTRIVI. OPUNE.

fmponcisáre s. v. ANIMOZITATE. CEARTĂ. CONFLICT. DEZACORD. DEZBINARE. DIFEREND. DISCORDIE. DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPUTĂ. DIVERGENŢĂ. GÂLCEAVĂ. ÎMPOTRIVIRE. ÎNVRĂJBIRE. LITIGIU. NEÂNŢELEGERE. OPOZIŢIE. OPUNERE. REZISTENŢĂ. VRAJBĂ ZÂZANIE.

împoncişát adj. v. ÎNCRUCIŞAT. ÎNTRETĂIAT.

ímpoponá vb. v. ÎMPOPOŢONA. ÎNZOR-ZONA.

lmpoponáre s. v. ÎMPOPOŢONARE. ÎN-ZORZONARE.

impoponát adj. v. ÎMPOPOŢONAT. ÎNZORZONAT.

împoporá vb. v. POPULA.

împoporáre s. v. POPULARE.

împopolát adj. v. ÎMPOPOŢONAT. ÎNZORZONAT.

ÎMPOPOŢONA vb. a (se) înzorzona, (pop.) a (se) împopona, a (se) înţoţona, a (se) zor-íoria. *(S-a ~ ca o paparudă.)*

ÎMPOPOŢONARE s. înzorzonare, (pop.) lmpoponáre, înţoţonáre. *(~ unei persoane ca O paparudă.)*

ÎMPOPOŢONAT adj. înzorzonat, (pop.) Impoponát, împopoţát, lnţoţonát zorzonát, (reg.) ţifrăşít. *(~ ca o paparudă.)*

imposesuí vb. v. ARENDA.

imposesuírr s. v. ARENDARE.

ÎMPOTMOLI vb. a se îngloda, a se înnămoli, a se nămoli, a se noroi, (rar) a se înnoroi, (pop.) a se potmoli, (reg.) a se întina. *(Căruţa s-a ~ în drum.)*

ÎMPOTMOLÍRE S. înglodare, îunămolire. *(~ unei cănile In drum.)*

ÎMPOTMOLIT adj. înglodat, înnămolit, nă-molit, (rar) înnoroít. *(Car ~.)*

ÎMPOTRIVA prep. 1. asupra, contra. (înv.) către, despre, spre. *(Porneşte ~ duşmanului.>* 2. contra, pentru. *(Medicament ~ hepatitei. >* 3. contra, contrar. *(~ părerii curente.)* ÎMPOTRIVĂ adv. contra, (înv. şi reg.)

potrivă. *(Votează ~.)*

împotriveálă s. v. ÎMPOTRIVIRE. OPOZIŢIE. OPUNERE. REZISTENŢĂ.

ÎMPOTRIVÍ vb. 1. a se opune, (pop.) a se-încontra, (înv. şi reg.) a se potrivi, (înv.) a se. împoncişa, a se încurmezişa, a se semeţii *(S-a ~ acestor măsuri abuzive.)* 2. a rezista, (înv.) a (se) nevoi. *(S-a ~ pínă la ultimul om.}.*

ÎMPOTRIVIRE s. opoziţie, opunere, rezistenţă, (înv.) împoncişáre, împotriveálă, potrivire, potrivnicíe, priclnuíre. *(A tntlmpinal* o> *dirză ~.)*

împotrivit adj. v. ADVERS. CONTRAR. DIMPOTRIVĂ. OPUS. POTRIVNIC.

împotrivitór s. v. ADVERSAR. CONCURENT. RIVAL.

ÎMPOVĂRA vb. 1. a îngreuna, (înv.) a însărcina. *(A ~ spinarea unui măgar.)* 2. a(-l> copleşi, a(-l) covârşi, a(-l) cuprinde, a(-l) năpădi, a(-l) răzbi, (pop.) a(-l) prididi, (înv.) a(-1> supune, (fig.) a(-l) apăsa, a(-l) doborî, a(-l> răpune. *(L-au ~ grijile, necazurile.)* 3. a asupri., a exploata, a împila, a năpăstui, a oprima, a: oropsi, a persecuta, a prigoni, a tiraniza, a urgisi, (înv. şi reg.) a bântui, (înv.) a obidi, a obij-dui, a sili, a supăra, a tiranisi, a tirani, (fig.)» a apăsa, a despuia, a stoarce, a suge, (reg. íig.) a stoci, (înv. fig.) a călca. *(A ~ masele.)*

împovăra vb. v. ÎNSĂRCINA.

ÎMPOVĂRARE s. îngreunare. *(~ spinării unui cal.)*

ÎMPOVĂRAT adj. greu, încărcat, îngreuiat» îngreunat. *(Avea spatele ~ de...)*

împovărată adj. v. GRAVIDĂ. ÎNSĂRCINATĂ.

ÎMPOVĂRĂTOR adj. 1. (înv.) povărós-, *(O greutate ~.)* 2. apăsător, copleşitor, covârşi-tor, greu, (livr.) oneros. *(îndatoriri ~.)*

ÎMPRĂŞTIA vb. 1. a (se) dispersa, a (se> răsfira, a (se) răspândi, a (se) răzleli, a (se) risipi, (pop.) a (se) răzni, (înv. şi reg.) a (se) răşchira. *(S-au ~ In toate părţile.)* 2. a (se> răspândi, a (se) răzleţi, a (se) risipi, (pop.) a (se) năsădi, (înv. şi reg.) a (se) sparge, a (se) spărgălui, (prin Olt. şi Ban.) a (se) sprinji. (înv.) a (se) scociorî, a (se) scodoli. *(I s-a ~ întreaga turmă.)* 3. a risipi, a spulbera, a vintur a, (înv.) a spircui. *(A-i ~ pe duşmani tn cele pairu zări.)* 4. a (se) destrăma, a (se) risipi, a (se) sp ulberav (Olt.) a (se) vărzui, (înv.) a (se) răşchira, (pop., fig.) a (se) răzbuna. *(După ploaie, norii s*-o;í~. *)* 5. a se ridica, a se risipi. *(Ceaţa s-a ~.)* 6. a risipi, a spulbera, (pop.) a zburătăci. *(Vlntul ~ frunzele.)* 7. a (se) prefira, a (se) presăra, a (se) răsfira, a (se) răspândi, a (se) risipi. *(A ~ nisip peste lot.)* 8. a presăra, a pune, a răsfira. *(A ~ sare, zahăr pe bucale.)* 9. a

presăra, a răspândi, a semăna, (rar) a scutura. *(~ flori In calea cuiva.)* 10. *a* arunca, a azvirli, a cheltui, a irosi, a prăpădi, a risipi, a zvârli, (livr.) «prodiga, (înv. şireg.) a prăda, (reg.) a mătrăşi, *A* părădui, (Transilv.) a spesa, (înv.) a răşchira, (grecism înv.) a afierosi, (fig.) a înghiţi, a mânca, a papa, a toca. *(Şi-a ~ averea; îşi ~ banii pe ioate fleacurile.)* II. a (se) răspândi, a (se) revărsa, a (se) risipi, a (se) vărsa. *(Soarele^ o căldură plăcută.)* 12. a arunca, a da, a răspândi. *(Luna~ sclipiri vii.)* 13. a scapără. *(Fo-eul ~ mii de sctntei.)* lí. a (se) diluza, a (se) răspândi, a (se) revărsa. *(Lumina se ~ in toate ungherele.)* 15. a (se) difuza, a (se) duce, a (se) întinde, a (se) lăţi, a (se) propaga, a (se) răspândi, a (se) transmite, (rar) a (se) vehicula, (înv.) a (se) povesti, a (se) vesti. *(Ştirea s-a ~ peste Io!.)* 16.a circula, a se extinde, a se întinde, a se lăţi, a se propaga, a se răspândi, a se transmite, (înv.) a se răşchira, a se tinde. *(Zvonul s-a ~ din gară în gură.)* 17. a degaja, a -emana, a emite, a exala, a răspândi, a scoate, (înv.) a răsfuga, a slobozi. *(Soba ~ gaze.)* 18. a propaga, a răspândi, (fig.) a semăna. *(~ discordia Intre ei.)*

ÎMPRĂŞTIAT adj. 1. dispersat, răsfirat, î-ăspândit, răzleţit, risipit, (pop.) răznít, (înv. şi reg.) răşchirat. *(O mulţime ~.)* 2. difuz, s-isipit. *(Elemente ~.)* 3. risipit, (înv.) spârcuít. *(O armată ~.)* 4. risipit, (înv. şi reg.) spart. *(Prin norii ~ se zărea soarele.)* 5. prefirat,.presărat, răsfirat, răspândit, risipit. *(Nisip ~.)* •*G.* risipit, spulberat. *(Zăpadă ~.)*

Împrăştiat adj. v. ABSENT. AIURIT. BUIMAC. BUIMĂCIT. DERUTAT. DESCUMPĂNIT. DEZORIENTAT. DISTRAT. NĂUC. NĂUCIT. NEATENT. ZĂPĂCIT.

ÎMPRĂŞTIÉRE s. 1. dispersare, dispersie,.răsfirare, răspândire, răzleţire, risipire, (înv.) risipă. *(~ mulţimii.)* 2. risipire, (înv. şi reg.) spargere, spart. *(~ norilor.)* 3. ridicare, risipire. *(~ ceţii.)* 4.risipire, spulberare. *(~ frunzelor, a prafului.)* 5. prefirare, presărare, presărat, răsfirare, răspândire, risipire. *(~ nisipului pe alee.)* 6. difuzare, propagare, răspândire. *(~ unor radiaţii.)* 7. difuzare, răspândire, revărsare. *(~ luminii In toate ungherele.)* 8. propagare, răspândire, (livr.) diseminare, (pop.) lăţire. *(~ unor zvonuri mincinoase.)* 9. degajare, emanare, emanaţie, emisiune, exalare, exalaţie, răspândire, (înv.) răsfugâre. *(~ de gaze din sobă.)*

împrăştietór adj., s. v. CHELTUITOR. RISIPITOR.

ÎMPREJMUÍ vb. 1. a închide, a înconjura,.a îngrădi, (înv. şi pop.) a ocoli, (pop.) a ţarcul, <reg.)a prejmui. *(A ~ un teren cu un gard.);*2.a chenărui, a încadra, a înconjura, a mărgini, s(fig.) a tivi. *(Soarele ~ cu lumină poiana.)*

ÎMPREJMUIRE s. 1. împrejmuit, închidere, îngrădire, *(~ unui teren.)* 2. (concr.) gard, îngrăditură, ocol, ulucă, (înv. şi reg.) ogradă, stobór, (reg.) târcól, (Mold. şi Bucov.) zăpláz, (înv.) cuprins. *(Şi-a ridicat o ~ tn jurul casei.)* 3. (înv.) curte. *(În perimetrul ~.)*

împrejmuire s. v. APROPIERE. ÎMPREJURIME. JUR. PREAJMĂ. VECINĂTATE. ÎMPREJMUIT adj. închis, îngrădit, *(Un teren ~.)*

ÎMPREJMUIT s. împrejmuire, închidere, îngrădire. *(~ unui teren.)*

ÎMPREJMUITOR adj. înconjurător, (rar) ţărmuitór. *(Un gard ~.)*

ÎMPREJUR adv. primprejur, (înv.) prejúr. *(Au ~ ape bogate tn peşte.)*

împrejur s. v. APROPIERE. ÎMPREJURIME. JUR. PREAJMĂ. VECINĂTATE. împrejura vb. v.

ÎMPRESURA. ÎNCERCUI. ÎNCINGE. ÎNCONJURA. ÎNVĂLUI. OCOLI. ÎMPREJURARE s. 1. caz, circumstanţă, condiţie, conjunctură, ipostază, postură, poziţie, situaţie, stare, (înv.) încunjuráre, perístas, prilejíre, stat, împrejur-stáre, (fig.) context. *(În această ~ poate acţiona.)* 2. circumstanţă, ipostază, moment, ocazie, prilej, situaţie. *(*O *~ nimerită.)* 3. (la pi.) circumstanţe (pl.), conjunctură, timpuri (pl.), vremuri (pl.). *(~ile erau foarte grele.) 4.* întâmplare, ocazie, prilej, *(~ a făcut ca...).*

împrejurare s. v. CIRCUMFERINŢĂ. PERIMETRU. împrejuráş s. v. VECIN. împrejureán s. v. VECIN. ÎMPREJURIME s. apropiere, jur, preajmă, vecinătate, (livr.) proximitate, (reg.) meleag, (prin Transilv.) preábăt, (înv.) împrejmuire, împrejur, préjmet, prejmuíre. *(Prin ~.)*

împrejurime s. v. CIRCUMFERINŢĂ. PERIMETRU.

împrejur-stáre s. v. CAZ. CIRCUMSTANŢĂ. CONDIŢIE. CONJUNCTURĂ. IPOSTAZĂ. ÎMPREJURARE. POSTURĂ. POZIŢIE. SITUAŢIE. STARE.

ÎMPREJURUL prep. primprejurul, (înv.) prejúrul. *(~ casei.)*

ÎMPRESURA vb. 1. a încercui, a înconjura, a învălui, (înv. şi pop.) a cuprinde, (înv.) a împrejura. *(L-au ~ din toate părţile.)* 2. a asedia, a încercui, a înconjura, (înv. şi reg.) a ocoli, (înv.) a închide, a înveriga. *(A*u*~ cetatea/ ti ~ pe inamic.)* 3. a încercui, a înconjura, (fig.) a încinge. *(Munţii ~ clmpia.)* 4. a(-l) copleşi, a(-l) covârşi, a(-l) năpădi, a(-l) prinde. *(Îl ~ glndurile.)* 5. a năpădi. *(Buruienile au ~ grădina.)* 6. (fig.) a înfăşură, a învălui. *(întunericul ne ~.)*

impresură vb. v. ASFIXIA. ÎNĂBUŞI. ÎNCĂLCA. ÎNECA. SUFOCA. SUGRUMA. UZURPA.

ÎMPRESURÁRE s. 1. încercuire, înconjurare. *(~ inamicului.)* 2. asediere, asediu, încercuire, înconjurare, (înv.) ocol, (grecism înv.) poliorchíe. *(~ cetăţii.)*

ÎMPREUNA vb. 1. a asambla, a fixa, a îmbina, a monta, a reuni, a uni. *(A ~ elementele*

componente ale unui ansamblu.) 2. a (se) combina, a (se) îmbina, a (se) îngemăna, a (se) uni. *(Cum ~ aceste elemente?)* 3. a (se) îmbina, a (se) lega, a (se) reuni, a (se) uni. *(A ~ elementele Inlr-un tot.)* 4. a (se) goni, a (se) împerechea, a (se) încrucişa, (pop.) a (se) căţeii, a (se) însoţi, (reg.) a (se) pui. *(Animalele se ~.)*

împreuna vb. v. ÎNSUMA. ÎNTRUNI.

ÎMPREUNARE s. 1. asamblare, fixare, îmbinare, montaj, montare, reunire, unire. *(~ elementelor unui ansamblu.)* 2. combinare, combinaţie, îmbinare, îngemănare, unire. *(O ~ de elemente.)* 3. joncţiune, unire. *(~ a două unităfi militare.)* 4. împerechere, (pop.) însoţire. *(~ sexuală.)* 5. goană, gonire, montă, (reg.) montare, sărit. *(~ la animalele domestice.)* 6. bătaie. *(~ a unor animale sălbatice.)*

împreunare s. v. ADUNARE. ÎNTÂLNIRE.

ÎMPREUNAT adj. îmbinat, îngemănat, reunit, unit. *(Elemente ~ ale unui tot.)*

ÎMPREUNĂ adv. 1. laolaltă, (rar) oláltă, (înv. şi reg.) delaoláltă, (prin Munt.) támba. *(Au venii ~ la mine.)* 2. dimpreună, laolaltă, (înv.) depreúnă. *(Cu toţii ~ să...)* 3. alături, laolaltă. *(Stau ~ pe marginea ferestrei.)*

împreună adv. v. CONCOMITENT. PARALEL. SIMULTAN. TOTDEODATĂ. TOTODATĂ.

ÎMPRICINAT s., adj. *(JUR.)* acuzat, inculpat, învinuit, pârât, (livr.) incriminat, (pop.) pricináş, (prin

Transilv.) pricinát. *(~ are cu-vlntult)*

ÎMPRIETENI vb. (înv. şi reg.) a se prieteni, (reg.) a se ortaci. *(S-au ~ repede.)*

ÎMPRIMĂVĂRÁ vb. a se desprimăvăra, (prin Transilv.) a se primăvara. *(S-a ~ şi natura reânvie.)*

lmprínde vb. v. AGĂŢA. ATÂRNA. PRINDE. SPÂNZURA. SUSPENDA.

ÎMPROSPĂTA vb. 1. a primeni, a purifica, a ventila. *(A ~ aerul dinlr-o încăpere.)* 2. a (se) reânnoi. *(A ~ apa din cană.)* 3. a (se) înviora. *(Florile s-au ~.)*

ÎMPROSPĂTARE s. 1. primenire, purificare, ventilare. *(~ aerului din încăpere.)* 2. reânnoire. *(~ apei din vas.)* 3. înviorare. *(~ florilor.)*

ÎMPROSPĂTAT adj. 1. primenit, purificat. *(Aer ~.)* 2. înnoit, regenerat, reânnoit. *(A'a-íura ~.)* 3. înviorat. *(S-a sculat ~.)*

ÎMPROŞCÁ vb. 1. a stropi, (reg.) a proşca. *(Îl ~ cu noroi.)* 2. a sări, a stropi, (reg.) a proşca. *(Noroiul ~ în toate părţile.)*

ÎMPROŞCARE s. improşcătură, stropire, stropit, stropitură, (rar) stropeálă. *(~ cuiva cu noroi.)*

ÎMPROŞCĂTURĂ s. împroşcare, stropire, stropit, stropitură, (rar) stropeálă. *(~ cuiva cu noroi.)*

ÎMPRUMUTA vb. 1. *(FIN.)* a credita. *(A~ pe cineva cu suma de...)* 2. a da, (înv. şi reg.) a prumuta, (înv.) a aprumuta, a scumpăra. *(Cit vrei să-ţi ~ ?)* 3. a se îndatora, a lua, (înv.) a se aprumuta. *(S-a ~ cu o sumă mică.)*

ÎMPRUMUTARE s. *(FIN.)* creditare. *(~ cuiva cu suma de...)*

ÎMPRUMUTĂTÓR s. *(FIN.)* creditor, (înv.) datornic. *(Îl asaltează ~ii.)*

împuiá vb. v. ÎNMULŢI. REPRODUCE.

Impungáci adj. v. ÎMPUNGĂTOR.

ÎMPUNGĂTÓR adj. (înv.) împungáci, pun-gătór. *(O vită ~.)*

ÎMPUNGE vb. 1. (înv.) a púnge. *(O vacă, un bou care ~.)* 2. a (se) înţepa, (pop.) a (se) înghimpa, (înv. şi reg.) a (se) púnge. *(S-a ~ în spini.)* 3.* (fig.) a atinge, a înţepa, a pişcă, a şfichiui. *(Îl ~ cu vorba.)*

împunge vb. v. IRONIZA. PERSIFLA. ZEFLEMISI.

ÎMPUNGERE s. înţepare. *(~ cuiva cu acul.)*

ÎMPUNS adj. înţepat.

ÎMPUNSĂTURĂ s. înţepătură, (înv.) pun-túră.

împunsătură s. v. IRONIE. PERSIFLARE. ZEFLEMEA.

Impupí vb, v. ÎMBOBOCI. ÎNMUGURI. MUGURI.

împupít adj. v. ÎMBOBOCIT. ÎNMUGURIT.

ÎMPURPURA vb. a (se) îmbujora, a (se) înroşi, a (se) roşi, a (se) rumeni, (înv.) a (se) răsura, (fig.) a (se) aprinde. *(S-a ~ la faţă.)*

ÎMPURPURÂRE s. 1. îmbujorare, imoşire, roşire, rumenire, (fig.) aprindere. *(Emoţia determină ~ obrajilor ei.)* 2. (concr.) îmbujorare, roşeală, roşeaţă, rumeneală, (înv. şi pop.) rume-neáţă, (reg.) rujă. *(~ din*

obraji.)

ÎMPURPURAT adj. îmbujorat, înroşit, roşu, rumen, rumenit, (livr.) rubicond, (rar) roşit, (fig.) aprins, înflorit. *(Faţă ~.)*

ÎMPUŞCA vb. (înv. şi pop.) a puşca, (înv. şi reg.) a puşcări.

ÎMPUŞCARE s. (înv.) puşcáre, puşcát.

ÎMPUŞCAT adj. (reg.) puşcát. *(Pasăre ~.)*

ÎMPUŞCĂTURĂ s. descărcătură, foc, (înv.) puşcătúră. *(S-a auzit o ~.)*

împutăciúne s. v. ADMONESTARE. CEARTĂ. CERTARE. DOJANA. DOJENIRE. IMPUTARE. MORALĂ. MUSTRARE. OBSERVAŢIE. REPROŞ.

ÎMPUTERNICI vb. a autoriza, a delega, a învesti, (înv.) a ispravnici, a slobozi. *(L-a ~ să facă următorul lucru...)*

împuternici vb. v. FORTIFICA. ÎNDREPTA. ÎNFIRIPA. ÎNTĂRI. ÎNTREMA. ÎN-ZDRĂVENI. RECONFORTA. REFACE. RESTABILI. TONIFICA.

ÎMPUTERNICIRE s. 1. delegaţie, mandat, procură, (înv.) procuráţie, vechilét, vechilimeá, vechilfc, (grecism înv.) plirexusiótită. *(Ia dat* o *~ pentru a ridica suma.)* 2. autorizaţie, (înv.) ispravă. *(I-adat~ să-lreprezinte.)* 3. învestire, învestitură. *(A primit ~.)* 4. drept, putere, (înv.) tărie. *(Are ~ deplină pentru...)*

împuternicire s. v. FORTIFICARE. ÎNDREPTARE. ÎNFIRIPARE. ÎNTĂRIRE. ÎNTREMARE. ÎNZDRĂVENIRE. RECON-FORTARE. REFACERE. RESTABILIRE. TONIFICARE.

ÎMPUTERNICIT s. 1. delegat, emisar, mesager, reprezentant, sol, trimis, (prin Transilv.) mânát, (înv.) misít, rugător, solitór.

(~ al unui stat străin.) 2. mandatar, reprezentant, (înv.) ispravnic, mandatór. *(Ele ~ meu.)* 3. mandatar, procurator, procurist, (înv.) pro-curánt. *(~ al unei întreprinderi.)*

ÎMPUŢÍ vb. 1. a se acri, a se altera, a se descompune, a se fermenta, a se înăcri, a se strica, (înv. şi reg.) a se sărbezi, a se sminti, (reg.) a se mocni, a se zeri, (prin Ban.) a se pâşcăvi, (prin Transilv.) a se scoáce. *(Laptele s-a ~.)* 2. a se cloci, (prin Mold. şi Bucov.) a se bâhli. *(Apa s-a ~.)*

ÎMPUŢICIÚNE s. duhoare, infecţie, miasmă, putoare, (livr.) fetiditáte, (înv.) duh, smreduíre. *(Simţea o ~ insuportabilă.)*

ÎMPUŢINA vb. 1. a descreşte, a (se) diminua, a (se) micşora, a (se) reduce, a scădea, (înv.) a (se) puţina. *(Numărul lor se ~ continuu.)* 2. a (se) micşora, a (se) reduce, a (se) restrânge, a scădea, (înv. şi reg.) a (se) strimta. *(Locurile de păşune s-au ~.)* 3. a se reduce, a scădea, (Transilv.) a scăpata. *(Creditul s-a ~ mult.)*

ÎMPUŢINARE s. descreştere, diminuare, micşorare, reducere, scădere, (înv.) puţináre. *(~ numărului de...)*

ÎMPUŢINAT adj. micşorat, redus, scăzut. *(Numărul lor e acum mult ~.)*

ÎMPUŢÍRE s. acrire, alterare, descompunere, fermentare, înăcrire, stricare. *(~* mân*-cúrii.)*

ÎMPUŢIT adj. 1. acrit, acru, alterat, descompus, fermentat, înăcrit, stricat, (înv. şi pop.) searbăd, (reg.) mocnit, sărbezít, (prin Maram.) scopt. *(Aliment ~.)* 2. clocit, răsuflat, stătut, trezit, (reg.) mocnit, zăcut,

(prin Mold.) băhnít, (prin Mold. şi Bucov.) bâhlít. *(Apă~.)* 3. dezagreabil, dezgustător, displăcut, dizgraţios, greţos, greu, infect, neplăcut, nesuferit, puturos, rău, respingător, scârbos, urât, rău-mirositor, (livr.) fetid, miasmátic, pestilenţial, repugnant, repulsiv, (înv. şi pop.) scârnav, (înv.) scârbávnic, scârbélnic. *("O duhoare ~.)* 4. infect, puturos, viciat, rău-mirositor, (livr.) fetid, pestilenţial. *(Aer ~.)*

împuţit adj. v. JEGOS. MÂNJIT. MURDAR. NEGRU. NESPĂLAT. PĂTAT. RĂPĂ-NOS. SLINOS. SOIOS.

ÎN- intra-.

ÎN prep. 1. (local) pe. *(Au poposit ~ vârf.)* 2. (local) la. *(Merge ~ vale.)* 3. (local) de. *(O trece ~ partea cealaltă a drumului.)* 4. (instrumental) (înv.) spre. *(~ tine îmi pun nădejdea.)*

ÎNADÍNS adv. anume, dinadins, expres, intenţionat, special. *(A procedat ~ astfel.)*

ÎNAINTA vb. 1. a avansa. *(A ~ In spaţiu.) 2.* a depune, a inmâna, a predts, a prezenta, a remite, a transmite, (pop.) a băga. *(I-a ~ întreaga documentaţie.)* 3. a adresa, a expedia, a trimite. *(~ o cerere.)* 4. a avansa, a înălţa, a promova, a ridica, (înv.) a provivasi. *(A ~ in funcţie, tn grad.)* 5. a avansa, a se dezvolta, a evolua, a progresa, a propăşi, (înv.) a (se) pricopsi, a spori, (grecism înv.) a prohorisi, íiig.) a creşte. *(Patria noastră ~ continuu.)* 6. a merge, a progresa. *(Omenirea ~ continuu pe calea civilizaţiei.)*

ÎNAINTARE s. 1. avansare. *(~ în spaţiu.)* 2. depunere, înmânare, predare, prezentare, remitere, transmitere, (înv.) paradosíre, para-dosít. *(~ situaţiei solicitate.)* 3. expediere, trimitere. *(~ unei cereri.)* 4. avansare, înălţare, promovare, ridicare, (înv.) provivasíre, (fig.) ascensiune. *(~ în grad, în funcţie.)* 5. dezvoltare, evoluţie, progres, propăşire, mers-înainte, (pop.) ridicare, săltare, (înv.) pricop-síre, progresie, prohorisíre, (fig.) creştere. *(~ societăţii, a omenirii.)*

ÎNAINTAŞ s. 1. antecesor, precursor, predecesor, premergător, (înv.) procátoh, pro-dróm, înainte-mergătór, (înv., bis.) preditéci. *(~ii noştri direcţi.)* 2. ascendent, (pop.) moş. *(~ lui pe linie paternă.)*

înaintaşi s. pi. v. OCHELARI.

ÎNAINTAT adj. 1. avansat. *(Poziţie ~ în spaţiu.)* 2. târziu. *(Orele sint ~.)* 3. avansat, civilizat, dezvoltat, evoluat. *(O ţară, o naţiune ~.)* 4. avansat, progresist, (rar) propăşi-tór. *(Idei, concepţii ~.)*

ÎNAÍNTE adv.'(local) 1. (înv.) aínte. *(Era situat ~.)* 2. dinainte. *(Îi pun mlncarea ~.)*

ÎNAÍNTEA prep. dinaintea, (Transilv.) pédri. *(Stă în picioare ~ lui.)*

înainte-mergătór s. v. ANTECESOR. ÎNAINTAŞ. PRECURSOR. PREDECESOR. PREMERGĂTOR.

ÎNALT adj., s. 1. adj. ridicat. *(Un loc~.)* 2. s. înălţime. *(În ~ cerului.)* 3. adj. lung, mare. *(Un om ~.)* 4. adj. acut, ascuţit, subţire, (reg.) ţiflitór. *(Sunete ~.)* 5. adj. ales, aristocrat, aristocratic, bun, distins, ilustru, mare, nobil, (înv. şi pop.) mărit, slăvit, (înv.) bla-goród, blagoródnic, (grecism înv.) evghenicós, evghenís, (fam. şi peior.) simandicos. *(Face parte dintr-o familie ~.)* 6. adj. important, însemnat, (înv.) însemnătór. *(Deţine un post ~.)* 7. adj. ridicat, superior. *(Nivel ~ de trai.)*

înamora vb. v. AMOREZA. ÎNDRĂGOSTI.

înamoráre s. v. ÎNDRĂGOSTIRE.

înamorat adj. v. AMOREZAT. ÎNDRĂGOSTIT.

ÎNAPOI adv. (local) 1. îndărăt. *(Du-te imediat ~.)* 2. dinapoi, dindărăt. *(E orientat ~.)*

ÎNAPOIA prep. dinapoia, dindărătul, după, îndărătul. *(~ casei se află...)*

ÎNAPOIA vb. 1. a da, a plăti, a restitui, (rar) a returna, (pop.) a întoarce, a înturna, (înv.) a reânturna. *(Ţi-am ~ datoria?)* 2. a rambursa, a restitui. *(.1 ~ creditul primit.)* 3. a reda, a restitui, (rar) a retrimite, (pop.) a întoarce, (înv.) a remite. *(A ~ cuiva bunurile luate.)* 4. a se întoarce, a reveni, a veni, (pop.) a se înturna, (prin Ban.) a proveni, (înv.) a se toarce, a se turna. *(Ctnd le-ai ~ acasă ?)*

înapoia vb. v. DECĂDEA. REGRESA.

ÎNAPOIAT adj. 1. neevoluat, primitiv, rudimentar, sălbatic. *(Duceau o viaţă ~, in caverne.)* 2. reacţionar, retrograd. *(O concepţie ~.)* 3. *(MED.)* arierat, tntârziat. *(Un copil ~.)*

ÎNAPOIERE s. 1, rambursare, restituire, (rar) restitúţie, (pop.) întoarcere, (înv.) ram-búrs, reânturnáire. *(~ unei datorii.)* 2. redare, restituire. *(~ bunurilor luate cuiva.)* 3. întoarcere, revenire, venire, (pop.) înturnáre, întur-nát. *(După ~ lui acasă.)*

ÎNARIPA vb. (rar) a întraripa.

ÎNARIPAT adj. aripat.

înaripat adj. v. AVÂNTAT. ENTUZIASMAT. ENTUZIAST. FERVENT. FOCOS. ÎNFLĂCĂRAT. ÎNFOCAT. ÎNSUFLEŢIT. PASIONAT.

ÎNARMA vb. (pop.) a (se) întrarma.

Inauri vb. v. AURI.

lnaurít adj. v. AURIT.

ÎNAVUŢI vb. I. a se ajunge, a se căpătui, a se chivernisi, a se îmbogăţi, a se înstări, a parveni, a se pricopsi. *(S-a ~ prin mijloace necinstite.)* 2. a se îmbogăţi, a se închiaburi, (pop.) a se chiaburi. *(Un ţăran care s-a ~.)*

ÎNAVUŢÍRE s. căpătuială, căpătuire, chiverniseală, chivernisire, îmbogăţire, parvenire, pricopsire. *(~ cuiva prin mijloace necinstite.)*

ÎNAVUŢÍT adj. bogat, căpătuit, chivernisit, îmbogăţit, înstărit, pricopsit, (pop. şi depr.) ajuns. *(Om ~.)*

ÎNĂBUŞÍ vb. 1. a (se) asfixia, a (se) îneca, a (se) sufoca, a (se) sugruma, (înv. şi pop.) a (se) năbuşi, a (se) năduşi, (înv.) a (se) împresura. *(Fumul 11 ~.)* 2. a strangula, a sufoca. *(Emoţia 11 ~; cu glasul ~ de emoţie.)* 3. (fig.) a comprima. *(Îşi ~ un suspin.)* 4. a reprima, (fig.) a sugruma. *(A ~* o *răscoală.)* 5. a stinge. *(~ focul.)* 6. a năpădi. *(Buruienile ~* un *teren cultivat.)*

înăbuşi vb. v. ASCUNDE. TĂINUI.

ÎNĂBUŞÍRE s. 1, asfixie, asfixiere, înecare, sufocare, sufocaţie, sugrumare, (rar) înecăciúne. *(Senzaţie de ~.)* 2. reprimare, (înv.) supresiúne, (fig.) sugrumare. *(~ unei răscoale.)* 3. stingere. *(~ unui incendiu.)*

ÎNĂBUŞÍT adj., adv. 1. adj. asfixiat, înecat, sufocat, (înv. şi pop.) năduşit. *(Persoană ~.)* 2. adj. gituit,

înecat, sugrumat. *(Cu glasul ~ de emoţie, spuse...)* 3. adj. înfundat, slab, stins, surd, (fig.) vătuit. *(Zgomote, sunete ~.)* 4. adj. stins. *(Un incendiu ~.)* 5. adj., adv. înfundat, mocnit. *(Foc ~; focul arde ~.)*

ÎNĂBUŞITOR adj. 1. asfixiant, înecăcios, sufocant, (rar) înecătór, (înv. şi pop.) năduşl-tór, (pop.) năbuşitór. *(Un aer ~.)* 2. greu, irespirabil, încărcat, sufocant, viciat. *(O atmosferă ~.)* 3. sufocant, sugrumător, (pop.) zăpuşít. *(O căldură ~.)*

ÎNĂCREÁLĂ s. acreală, acrime, (rar) săr-bezíme, (înv. şi reg.) sărbezeálă, (înv.) serbezi-túră. *(~ unui aliment.)*

ÎNĂCRÍ vb. 1. a (se) acri, a (se) oţeti. *(Vinul s-a ~.)* 2. a se acri, a se altera, a se descompune, a fermenta, a se impuţi, a se strica, (înv. şi reg.) a se sărbezi, a se sminti, (reg.) a se mocni, a se zeri, (prin Ban.) a se pâşcăvi, (prin Transilv.) a se scoáce. *(Laptele s-a ~.)*

ÎNĂCRÍRE s. 1. acrire, oţetire. *(~ vinului.)* 2. acrire, alterare, descompunere, fermentare, împuţire, stricare. *(~ mlncărti.)*

ÎNĂCRIT adj, 1. acrit, acru, oţetit, (înv. ?i reg.) oţetós. *(Vin ~.)* 2. acrit, acru, alterat, descompus, fermentat, împuţit, stricat, (înv. şi pop.) searbăd, (reg.) mocnit, sărbezít, (prin Maram.) scopt. *(Aliment ~.)*

ÎNĂLBĂSTRÍ vb. a (se) albaştri, (Transilv.) a (se) mierii. *(A ~ un obiect cu vopsea.)*

înălbeálă s. v. ALBIRE. ÎNĂLBIRE.

ÎNĂLBÍ vb. a (se) albi, (reg.) a (se) bill. *(A ~ plnza.)*

ÎNĂLBÍRE s. albire, (pop.) albeálă, înălbeálă. *(~ plnzei.)*

ÎNĂLBÍT adj. albit. *(Plnză ~.)*

ÎNĂLTICÉL adj. înăltişor, înălţuţ.

ÎNĂLTIŞÓR adj. înălticel, înălţuţ.

ÎNĂLŢUŢ adj. înălticel, înăltişor.

ÎNĂLŢA vb. 1. a (se) ridica, a (se) sui, a (se) urca. *(Se ~ în înallul cerului.)* 2. *(BIS.)* a se ridica, (înv.) a se văznesi. (S-*a ~ la cer.)* 3. a se întinde, a se ridica. *(Se ~ şi tot nu ajunge la lampă.)* 4. a ridica, a sălta. *(~ din umeri.)* 5. a arbora, a ridica. *(A ~ steagul patriei la catarg.)* 6, a creşte, a se ridica, a se urca. *(Viţa s-a ~ mult de la pămlnt.)* 7. a creşte, a se dezvolta, a se mări, (înv. şi pop.) a odrăsli, (pop.) a se ridica, a sălta, a (se) zburătăci. (Ce *mult s-a ~ {copilulI)* 8. a clădi, a construi, a dura, a face, a ridica, a zidi, (livr.) a edifica, (înv.) a temeia. *(A ~* o *nouă şcoală.)* 9. a răsări, a se ridica. *(S-a ~ un nou oraş.)* 10. a (se) ridica, a (se) urca. *(A ~ glasul, vocea.)* 11. a avansa, a înainta, a promova, a ridica, (înv.) a provivasi. *(A ~ în funcţie, In grad.)*

înălţa vb. v. FĂLI. FUDULI. GROZĂVI. INFATUA. ÎMPĂUNA. ÎNFUMURA. ÎN-GÂMFA. ÎNNOBILA. LĂUDA. MÂNDRI. SEMEŢI.

ÎNĂLŢARE s. 1. ridicare, suire, suit, urcare, urcat. *(~ in văzduh.)* 2. ascensiune, ridicare, suire, urcare. *(Mişcare de ~ a acrului.)* 3. *(BIS.)* ridicare, (pop.) ispas, (înv.) văznesénie. *(~ la cer a lui Iisus.)* 4. *(BIS.) înălţarea sfintei cruci* = ziua crucii, (pop.) círstov. 5. creştere, ridicare, urcare. *(~ viei pe araci.)* (i. clădire, construcţie, construire, durare, ridicare, zidire, (livr.) edificare. *(~ unui nou cămin.)* 7. ridicare. *(~ vocii, a glasului.)* 8. avansare, înaintare, promovare, ridicare, (înv.) proviva-sire, (fig.) ascensiune. *(~ în*

grad, în funcţie.)

ÎNĂLŢAT adj. 1. ridicat. *(Un loc mai ~.)* 2. ridicat, săltat. *(Cu capetele puţin ~.)* 3. mărit, preamărit, preaslăvit, slăvit, (in unele ţări) serenisim. *(~te doamnei)*

inălţălúră s. v. DÂMB. ÎNĂLŢIME. RIDI-CĂTURĂ.

ÎNĂLŢIME s. 1. *(GEOGR.)* dimb, ridicătură, « (rar) înălţătúră, (reg.) diliiiă. *(Înaintea dealului se afla o ~.)* 2. altitudine, cotă. *(La ce ~ ne aflăm?)* 3. înalt. *(În ~ cerului.)* 4. (la pi.) văzduh. *(Zboară prin ~.)* 5. mărime, statură, talie. *(De ~ mică.)* 6. făptură, statură, talie, (înv. şi pop.) boi, (pop.) stat. *(Mic 0e ~.)* 7. *(FON.)* ton, tonalitate. *(Chineza literară are patru ~.)* 8. domnie, maiestate, mărie, (înv.) mărime, mărire. *(~-sa n-a primit pe nimeni.)*

L

ÎNĂSPRÍ vb. 1. a (se) aspri. *(Suprafaţa $-a ~.)* 2. a (se) înrăutăţi. *(Relaţiile dintre ei s-au ~.)*

ÎNĂSPRIRE s. 1. asprire. *(~ unei suprafeţe.)* 2. înrăutăţire. *(~ relaţiilor dintre ei.)*

ÎNĂSPRIT adj. 1. asprit. *(O suprafaţă ~.)* 2. aspru, înţepător, pişcăcios, pişcător, (reg.) pişcăv, pişcós, (înv.) stifós. *(Vin ~.)*

ÎNCADRA vb. 1. a înrăma. *(A ~ un tablou.)* 2. a mărgini. *(Copacii ~ şoseaua.)* 3. a chenărui, a împrejmui, a înconjura, a mărgini, (fig.) a tivi. *(Soarele ~ cu lumină poiana.) 4.* a angaja, a băga, a lua, a numi, a primi, (înv. şi pop.) a năimi. *(L-a ~ într-un serviciu.)* 8. a se angaja, a se băga, a intra, a se tocmi, a se vâri, (pop.) a se învoi, a merge, a se năimi, a se prinde, a veni, (prin Mold. şi Bucov.) a se apuca. *(S-a ~ tractorist.)*

ÎNCADRARE s. 1. înrămare. *(~ unui tablou.)* 2. angajare, numire, primire. *(~ cuiva In serviciu.)* 3. angajare, intrare. *(~ lui !n uzină.)*

huiidratúră s. v. CADRU. RAMĂ.

încái adv. v. BAREM. MĂCAR.

fneáier s. v. BĂTAIE. ÎNCĂIERARE. LUPTĂ.

încalc adv. v. BAREM. MĂCAR.

încaltea adv. v. BAREM. MĂCAR.

ÎNCARTIRUÍ vb. *(MIL.)* a cartirui. *(A~ trupele.)*

ÎNCARTIRUÍRE s. *(MIL.)* cartiruire. *(~ trupelor.)*

ÎNCASĂ vb. 1. a lua, a primi. *(Ti-ai ~ retri-buţia?)* 2. a primi, a ridica. *(Şi-a ~ drepturile de autor.)* 3. a scoate. *(Ai ~ banii din bancă?)* 4. a primi, a vedea. *(N-am ~ chiria de la el de un an.)* 5. a avea, a căpăta, a câştiga, a dobândi, a obţine, a primi. *(~ 10 lei de la mine dacă...)* 6. a percepe, a strânge. *(A ~ impozitele.)*

ÎNCASARE s. 1. 1 uare, primire. *(După ~ retribuţiei.)* 2. primire, ridicare. *(~ unor drepturi băneşti.)* 3. scoatere. *(~ banilor din bancă.) 4.* percepere, striugere, strâns. *(~ taxelor.)*

ÎNCASATOR s. taxator. *(~ la tramvai.)*

ÎNCĂ adv. 1. chiar, tocmai. *(~ de 'anul freeuí trebuia să...)* 2. deja. *(~ de copil...)* 8. tot. *(~ mai plouă.)* 4. tot, totuşi. *(CU ti dă şi ~ i se pare puţin.)* 5. mai. *(Oile ~ găsesc verdeaţă.)*

încă adv. v. ŞI.

încăibărá vb.'v. APUCA. ÎNCAIERĂ. ÎNHAŢĂ. ÎNŞFĂCA. LUA. PRINDE.

ÎNCAIERĂ vb. 1. (pop.) a se încăibărá. *(De ce v-aU ~ ?)* 2. a se hărţui. *(Se ~ In joacă.) t.* a se încleşta, (reg.) a se încocleţi. *(S-au ~ la luplă.)* 4. a se înfrunta, (fig.) a se ciocni. *(Două armate care se ~.)* 5. (înv.) a se sfădi. *(Dulăii s-au ~.)*

ÎNCĂIERARE s. 1. bătaie, luptă, (rar) lncáier, încăierătúră, (reg.) încăierát, (fam.) tăvăleală, trânteálă. *(~ dintre ei n-a durat mult.)* 2. harţă, hărţuială, hărţuire. *(O ~ în joacă.)* 3. încleştare. *(~ lor la luptă.) 4.* În-

fruntare, (înv. şi reg.) război, (fig.) ciocnire. *(~ intre unităţi armate duşmane.)*

încăierát s. v. BĂTAIE. ÎNCĂIERARE. LUPTĂ.

încăierătúră s. v. BĂTAIE. ÎNCĂIERARE. LUPTĂ.

încălá vb. v. ÎMPLINI. ÎNGRĂSA. ROTUNJI.

îneălát adj. v. CORPOLENT. GRAS.

GROS. OBEZ. PLANTUROS. PLIN. ROTOFEI. ROTUND. UMFLAT. VOLUMINOS.

încălărá vb. v. ÎNCĂLECA.

încălăráre s. v. ÎNCĂLECARE.

ÎNCĂLCA vb. 1. a cotropi, a invada, a năpădi, (pop.) a călca, (înv.) a cuprinde, a năbuşi, a stropşi, a supăra. *(A ~ un teritoriu străin.)* 2. a uzurpa, (înv. fig.) a împresura. *(A ~ drepturile cuiva.)* 3. a se abate, a călca, a contraveni, a nesocoti, a viola, (înv.) a păşi, a sparge, a stropşi, a ştirbi. *(A ~ legea.)* 4. a nesocoti, (fig.) a silui. *(A ~ legile limbii.)*

ÎNCĂLCARE s. 1. cotropire, invadare, invazie, năpădire, (pop.) călcare, (înv.) cuprindere, cuprins, năbuşeálă, stropşitúră. *(~ unui teritoriu străin.)* 2. călcare, nesocotire, violare, (pop.) stricare. *(~ legii, a unei înţelegeri.)*

ÎNCĂLECA vb. 1. (înv.) a se încălără. *(~ pe cal.)* 2. a călări. *(~ un cal de rasă.)* 3. a coincide, a se suprapune. *(Două şedinţe care se ~.)*

ÎNCĂLECARE s. (înv.) încălăráre. *(~ calului.)*

ÎNCĂLECAT adj., adv. 1. adj. călare. *(Om ~.)* 2. adv. călare, (Mold., Transi.lv. şi Ban.) călăreşte. *(Stă ~.)* 3. adj. suprapus. *(Straturi ~.)*

ÎNCĂLŢÁ vb. a(-şi) pune, a(-şi) trage. *(Îsi ~ bocancii.)*

încăltá vb. v. ADEMENI. AMĂGI. ÎN-CÂNTA. ÎNŞELA. MINŢI. MOMI. PĂCĂLI. PROSTI. PURTA. TRIŞA.

ÎNCĂLŢĂMINTE s. (înv. şi reg.) încălţări (pl.), (reg.) incălţéi (pl.), (înv.) călţún, zgár-bură. *(~ de damă.)*

încălţări s. pi. v. ÎNCĂLŢĂMINTE.

ÎNCĂLŢĂTÓR s. limbă. *(~ de ghete.)*

încălţéi s. pi. v. ÎNCĂLŢĂMINTE.

ÎNCÂLZÍ vb. 1. a arde, a încinge, a înfier-bânta. *(A ~ cuptorul pentru pline.)* 2. a se muia, (prin Munt. şi Olt.) a se pricăli, (înv.) a se încări. *(Vremea s-a mai ~.)*

încălzi vb. v. ENTUZIASMA. ÎNFLĂCĂRA. ÎNSUFLEŢI. PASIONA.

ÎNCĂLZIRE s. încălzit. *(~ odăii.)*

ÎNCĂLZIT s. încălzire. *(~ casei.)*

încămite conj. v. DAR. DARĂMITE.

ÎNCĂPĂTOR adj. 1. cuprinzător, larg, mare, spaţios. *(O cameră ~.)* 2. cuprinzător, mare, voluminos. *(Un recipient ~.)*

ÎNCĂPĂŢÂNÁ vb. 1. a se îndărătnici, (livr.) a se obstina, (pop.) a se nătângi, (reg.) a se încâina. *(Te ~ fără moLiv.)* 2. a se ambiUona, a se îndărătnici, a se îndirji, a persevera, a persista, a stărui. *(Se ~ să susţină că...)*

iNCĂPĂŢÂNÁRE s. 1. îndărătnicie, (livr.) obstinaţie, (rar) recalcitranţă, (pop.) nătân-gíe, (prin TransilT.) mădăţíe. *(O ~ fără sens.)* 2. dirzenie, îndărătnicie, perseverenţă, persistenţă, stăruinţă, tenacitate, (rar) cerbicie. *(Obiectiv urmărit cu ~.)*

ÎNCĂPĂŢÂNAT adj. 1. îndărătnic, recalcitrant, refractar, (livr.) obstinat, (pop.) sanchíu, (reg. i inaccíu, întestát, (Olt.) dugós, (înv.) cápeş, renitént, (fam. peior.) capsoman, căpăţî-nós, căpos. *(Ce om ~ !)* 2. ambiţios, îndărătnic, indirjit, perseverent, stăruitor. *(S-a dovedit foarte ~ în atingerea obiectivului.)*

ÎNCĂPEA vb. 1. a intra. *(În sală ~ 2 000 de persoane.)* 2. a cuprinde. *(Haina nu-l mai ~.)* 3. a ajunge, a intra. *(A ~ pe mâna lui.)*

încăpea vb. v. AJUNGE. DEVENI.

ÎNCĂPERE s. cameră, odaie, (pop.) sală, (inv. şi reg.) sobă, (reg.) casă, (înv.) cămară, stanţă. *(Apartament cu două ~.)*

încăpuşát adj. v. ÎNMUGURIT.

încăpuşi vb. v. ÎNMUGURI. MUGURI.

ÎNCĂPUTĂ vb. a căputa, (înv. şi reg.) a însura. *(A ~ ciorapii, pantofii.)*

ÎNCĂRCA vb. 1. a umple, (Transilv.) a tecă-rui. *("~ carul cu fin.)* 2. a (se) acoperi, a (se) umple, (prin nordul Mold.) a (se) puiezi. *(Grădina s-a ~ de flori.)*

încărca vb. v. EXAGERA.

ÎNCĂRCARE s. încărcat, umplere. *(~ maşinii cu utilaj.)*

încărcare s. v. EXAGERARE.

ÎNCĂRCAT adj. 1. plin, umplut, (Transilv.) tecăruít. *(Pivniţă ~ cu lemne.)* 2. greu, împovărat, îngreuiat, îngreunat. *(Avea spatele ~ de..)* 3. greu, plin. *(Un coş ~ de poame.)* 4. plin, (prin Olt.) rapăn. *(Un cais ~ de fructe.)* 5. acoperit, plin. *(O grădină ~ de flori.)* 6. doldora, îndesat, înţesat, plin, ticsit. *(Plasă ~ de...)* 7. greu, irespirabil, înăbuşitor, sufocant, viciat. *(Atmosferă ~.)*

încărcat adj. v. EXAGERAT. EXCESIV. EXORBITANT. MARE. RIDICAT. SCUMP.

ÎNCĂRCAT s. încărcare, umplere. *(~ maşinii cu marfă.)*

încărcată adj. v. GRAVIDĂ. ÎNSĂRCINATĂ.

ÎNCĂRCĂTOR s. *(TEHN.)* elevator.

ÎNCĂRCĂTURĂ s. 1. (înv.) podvádă. *(~ dintr-iui vehicul.)* 2. greu, greutate, povară, sarcină, (livr.) pondere, (pop.) tărhát, (inv. şi reg.) pond, tar, továr, (Mold.) tăbírcă, (înv.) greaţă, greíme. *(Purta toată ~ în spate.)* 3. tonaj. *(Ce ~ «re acest autocamion?)* 4. umplutură. *f~ a unui cartuş.)*

încărí vb. v. ÎNCĂLZI. MUIA.

îneărná vb. v. ÎMPLINI. ÎNGRAŞĂ. ROTUNJI.

ÎNCĂRUNŢI vb. 1. (pop.) a suri, (înv.) a însuri. *(I-a ~ părul.)* 2. a albi, a cărunţi. *(Ce tare ai ~ !)*

ÎNCĂRUNŢIT adj. (pop.) surit. *(Cu părul ~.)*

incătărămá vb. v. GHIFTUL ÎMBUIBA. ÎNDOPA.

ÎNCĂTUŞA vb. a fereca, a înlănţui, a lega. *(A ~ un arestat.)*

ÎNCĂTUŞARE s. ferecare, înlănţuire. *(~ unui deţinut.)*

ÎNCĂTUŞAT adj. ferecat, înlănţuit, legat. *(Deţinut ~.)*

ÎNCEPĂTOR adj., s. 1. adj. iniţial. *(Literă ~.)* 2. adj. incipient, iniţial. *(Stadiu ~ al unei boli.)* 3. s. debutant. (livr.) neofit, novice, (fam.) ageamiu, (fam. fig.) boboc, recrut. *(~ într-un domeniu.)*

începător s. v. INIŢIATOR. PROMOTOR. PROTAGONIST.

începătură s. v. ÎNCEPUT. OBÂRSIE. ORIGINE. PROVENIENŢĂ. SURSĂ.

ÎNCEPE vb. 1. a deschide, a inaugura. *(A ~ o nouă perioadă.)* 2. a iniţia. *(A ~ o campanie.)* 3. a debuta. *(Acţiunea ~ bine.)* í. a se apuca, a (se) porni, a se pune. *(A ~ să mănlnce.)* 5. a porni, (prin Transilv.) a aradul. *(Au ~ să se cerle.)* 6. a se porni, (înv. şi pop.) a rupe. *(~ a ciula.)* 7. a se porni, a prinde. *(~ să ţipe, să fugă.)* 8. a porni, (înv. şi pop.) a purcede. *(A ~ dansul, nunta.)* *ii.* a debuta, a se deschide. *(Concertul a ~ cu...)* 10. a apărea, a se isca, a se ivi, a se porni, a se produce, a se stârni, (înv. şi reg.) a se scociorî, (fig.) a se naşte. *(A ~ din senin o furtună.)*

începe vb. v. CONCEPE. PROCREA.

ÎNCEPERE s. I. iniţiere. *(~ unei campanii.)* 2. deschidere. *(~ şedinţei.)* 3. deschidere, inaugurare. *(~ stagiunii.)* 4. declanşare, dezlănţuire, iscare, izbucnire, pornire, producere, stirnire, venire, (înv. şi reg.) scornire, (înv.) prorúpere, prorúpţie. *(înainte de ~ vijeliei.)*

ÎNCEPUT s. 1. debut, (inv.) primiţii (pl.), primórdiu, (fig.) start. *(A avut un ~ bun.)* 2. obârşie, origine, provenienţă, sursă, (livr.) sorginte, (înv.) începătură, (fig.) izvor, sím-bure. *(~ daco-latin al limbii române.)* 3. cap, frunte. *(~ coloanei.)*

ÎNCERCĂ vb. I. a proba, a verifica, (pop.) a cerca, (înv. şi reg.) a probălui, (inv.) a probai, a probui. *(A ~ un motor, un aparat.)* 2. a experimenta, a proba. *(A ~ o nouă metodă.)* 3. a proba, a verifica, (inv.) a ispiti. *(A ~ sentimentele cuiva.)* 4. a căuta, a tatona, (inv. şi reg.) a probălui. *(~ să găsească o soluţie.)* 5. a căuta, a vedea. *(~ dacă poţi să dezlegi problema.)* 6. a cerceta, a examina, a sonda, (pop.) a cerca. *(~ terenul să vezi dacă avem şanse de reuşită.)* 7. a căuta, a umbla. *(~ să mă înşele.)* 3. a căuta, a se a sili, a se strădui, (pop.) a cerca, a se munci, a se osteni, a se trudi. *(~ să fii amabil.)* 9. a se sforţa, a se sili, a se strădui. *(~ sa-i*

cîştige bunăvoinţa.) 10. a gusta, (pop.) a cerca. *(A~o mlncare pentru a-i aprecia savoarea.)* 11. a se înfrunta, a se întrece, a se măsura, a se pune, (pop.) a se prinde. *(Cine se ~ cu mine la trlntă?)* 12. a îndura, a suferi, a suporta. *(A ~ multe nevoi.)* 13. a simţi, a trăi. *(A ~ un sentiment de jenă.)*

ÎNCERCARE s. 1. probare, probă, verificare, (pop.) cercare, (inv.) verificáţ,ic, verifică-ciúne. *(~ unui motor.)* 2. experimentare, probare. *(~ unei noi tehnologii.)* 3. experienţă, experiment, probă, (pop.) cercare. *(Mai mulíe ~ de laborator.)* 4. tentativă. *(O ~ de record.)* 5. *(SPORT;* la rugbi) eseu. *(A marcat o ~.)* 6. efort, osteneală, sforţare, silinţă, strădanie,

străduinţă. *(Toate ~ lui au fost zadarnice.)* 7. greu, greutate, impas, necaz, vicisitudine. *(A trecut cu bine ~.)* 8. greutate, necaz, nevoie, suferinţă, vicisitudine, (înv.) ispită. *(A trecut prin multe ~.)* 9. chin, durere, patimă, păs, pătimire, suferinţă, (înv. şi pop.) muncă, (pop.) aht, cercare, năpastă, (înv. şi reg.) pătimită, scírbă, (înv.) răbdare, stráste, suferíre, (fig.) povară. *(Cile ~ i n-a avut de Indurat!)* 10. (fig.) cumpănă. *(La grea ~ s-a aflat.)*

ÎNCERCAT adj. 1. probat, verificat, (înv.) probăluit, piubuít. *(Motor ~.)* 2. bun, capabil, competent, destoinic, dotat, experimentat, înzestrat, pregătit, priceput, valoros, versat, vrednic, (rar) preparat, (înv. şi pop.) harnic, (pop.) cercat, (înv.) ispitit, mî'ndru, practic, practicós, practisít, putinciós. *(Un inginer ~.)* 3. experimentat, păţit. *(Om ~.)* 4. (fig.) călit. *(Un ostaş ~.)* 5. deprins, experimentat, priceput, rutinat, versat. *(Un ochi ~.)*

ÎNCERCUÍ vb. 1. a împresura, a înconjura, a învălui, (înv. şi pop.) a cuprinde, (înv.) a împrejura. *(L-au ~ pe duşman.)* 2. a asedia, a împresura, a înconjura, (înv. şi reg.) a ocoli, (înv.) a închide, a înveriga. *(Duşmanul a ~ cetatea.)* 3. a împresura, a înconjura, (fig.) a încinge. *(Munţii ~ clmpia.)*

ÎNCERCUIRE s. 1. împresurare, înconjurare. *(~ inamicului.)* 2. asediere, asediu, împresurare, înconjurare, (înv.) ocol, (grecism înv.) poliorchíe. *(~ cetăţii.)*

ÎNCERCUÍT adj. înconjurat, învăluit. *(Cetate ~.)*

ÎNCET adj., adv. 1. adj. domol, lent, lin, liniştit, măsurat, potolit, tacticos, temperat, (pop.) molcomit. *(Mers ~; mişcări ~.)* 2. adv. agale, alene, binişor, domol, incetinel, încetişor, lin, liniştit, uşurel, (pop. şi fam.) iaváş, (pop.) cătinel, rara, (reg.) mereu, (prin Transilv.) câtingán. *(Merge ~.)* 3. adj. greoi, lent, moale, molatic, molâu, (înv.) târzíu, ză-bávnic. *(Om ~ în mişcări.)* 4. adv. *(MUZ.)* adagio, lento, rar. 5. adj. coborât, domol, lin, molcom, potolit, scăzut, scoborât, slab, stins, (rar) slăbănog. *(Vorbea cu glasul ~.)* 6. adv. *(MUZ.)* piano. 7. adv. greu, lent. *(Noaptea trecea ~.)*

ÎNCETA vb. 1. a(-şi) întrerupe, a(-şi) opri, a(-şi) sista, a(-şi) suspenda. *(Uzina şi-a ~ activitatea.)* 2, a conteni, a (se) întrerupe, a (se) opri, a părăsi. *(Au ~ lucrul In semn de protest.)* 3. a conteni, a se întrerupe, a se opri, (Mold. şi Bucov.) a stâmpi, (înv.) a pristoi. *(A ~ din clntat, din citit, cu vorba.)* 4. a se curma, a se întrerupe, a se opri, (fig.) a se frânge. *(Clntecul a ~ brusc.)* 5. a amuţi, a dispărea, a se linişti, a muţi, a se potoli, a se stinge. *(Toate zgomotele au ~ în stradă.)* 6. a dispărea, a trece, (astăzi rar) a se sparge. *(Primejdia, durerea a ~.)* 7. a pieri, a se sfârşi. *(Fericirea lui a ~.)* 8. a conteni, a se curma, a se opri, a se potoli, a se sfârşi, a sta, a se termina, (înv. şi pop.) a (se) ostoi, (prin Ban.) a se prorúpe, (Mold.) a tinchi, (înv.) a se precurma. *(Vijelia, ploaia a ~.)*

ÎNCETARE s. 1. contenire, întrerupere, oprire, (înv. şi pop.) opreálă. *(Lucrează fără ~.)* 2. întrerupere, oprire, sistare, suspendare. *(~ lucrului de către grevişti.)* 3. sfârşit, terminare, (înv. şi reg.) spargere, spart. *(După ~ horei.)* 4. dispariţie, stingere. *(~ ultimelor zgomote.)* 5. dispariţie, trecere. *(~ durerii.)* 6. curmare, oprire, potolire, (înv.) precurmáre. *(~ vlntului.)*

încetăţeni vb. v. STATORNICI.

incetăţeníre s. v. STATORNICIRE.

ÎNCETEAZĂ interj, ajunge !, atât !, basta !, destul !, gata !, isprăveşte !, punct !, sfârşeşte !, stai!, stop !, termină !, (reg.) halt !, (fam. şi peior.) ho !

ÎNCET1NÉL adv. agale, alene, binişor, domol, încet, încetişor, lin, liniştit, uşurel, (pop. şi fam.) iaváş, (pop.) cătinel, rara, (reg.) mereu, (prin Transilv.) câtingán. *(Merge ~.)*

ÎNCETINÍ vb. 1. a micşora, a reduce. *(A ~ viteza unui vehicul.)* 2. a (se) domoli, a (se) linişti, a (se) potoli, a (se) tempera. *(Si-a ~ fuga.)* 3. a amâna, a intârzia. *(A ~ producerea unui fenomen.)*

ÎNCETINIRE s. 1. micşorare, reducere. *(~ vitezei unui vehicul.) 2.* domolire, potolire. *(~ fugii cuiva.)* 3. amânare, întirziere. *(~ producerii unui fenomen.)*

ÎNCETINIT adj. 1. micşorat, moderat, redus. *(Merge cu viteză ~.)* 2. domolit, liniştit, potolit. *(Fugă ~.)*

ÎNCETIŞOR adv. agale, alene, binişor, domol, încet, încetinel, lin, liniştit, uşurel, (pop. şi fam.) iaváş, (pop.) cătinel, rara, (reg.) mereu, (prin Transilv.) câtingán. *(Merge ~.)*

ÎNCEŢOŞA vb. 1. a se înnegura. *(Vremea s-a ~.)* 2. a (se) împăienjeni, a (se) înnegura, a (se) păienjeni, a (se) tulbura, a (se) voala, (reg.) a (se) pupăza. *(Privirea, vederea i s-a ~.)*

ÎNCEŢOŞÁRE s. împăieujenire, păienje-nire, voalare, (prin Transilv. şi Ban.) preveş-teálă. *(~ vederii, a privirii.)*

ÎNCEŢOŞAT adj. 1. ceţos, înnegurat, nebulos, neguros, pâclos, (rar) negurátic, neguríu. *(Vreme ~.)* 2. neclar, sur, tulbure, (reg.) su-ríu. *(Un văzduh ~.)* 3. împăienjenit, înnegurat, păienjenit, tulbure. *(Ochii li erau ~; privire ~.)*

ÎNCHEGA vb. 1. a (se) coagula, (livr.) a (se) conglutina, (reg.) a (se) năclăi, a (se) năsădi, a (se) străgheţa. *(Slngele s-a ~.)* 2. a se coagula, a se prinde, (Transilv.) a se stringe. *(Laptele s-a ~.)* 3. a se coagula, a se slei, a se solidifica. *(Grăsimea s-a ~.)* 4. a se îngroşa, a se învârtoşa, a se lega. *(Dulceaţa s-a ~.)*

ÎNCHEGARE s. 1. coagulare, (livr.) con-glutinárе, (reg.) închegătúră. *(~ slngelui.)* 2. coagulare, prindere. *(~ laptelui.)* 3. coagulare, sleire, solidificare. *(~ grăsimii.)* 4. in-groşare, învârtoşare, legare. *(~ duleeţii.)*

ÎNCHEGAT adj. 1. coagulat, (pop.) năclăit. *(Slnge ~.)* 2. coagulat, prins. *(Lapte ~.)* 3. coagulat, sleit, solidificat. *(Grăsime ~.)* 4. îngroşat, învârtoşat, legat. *(Dulceaţă ~.)* 5. coerent. *(Un tot ~.)*

închegat adj. v. COERENT. OMOGEN. SISTEMATIC. UNITAR.

♦ÎNCHEGĂTOÁRE s. (reg.) budácă, chegór-niţă. *(În ~ se încheagă laptele.)*

închegătoáre s. v. NĂPRASNICĂ. PO-JARNIŢĂ. SUNĂTOARE.

închegătór adj. v. COAGULANT.

Inchegătúră s. v. COAGULARE. ÎNCHEGARE.

ÎNCHEIA vb. 1. a închide, (reg.) a îmbumba. *(A ~* o *haină.)* 2. a îmbina, a prinde, a uni. *(A ~ capetele blrnelor.)* 3. a se articula. *(Locul unde se ~ un os.)* 4. a epuiza, a isprăvi, a sfirşi, a termina, (astăzi rar) a slei, (pop.) a gata, a mântui. *(A ~ tot ce avea de spus.)* 5. a conchide, a sfârşi, (livr.) a concluziona. *(Vorbitorul a ~ astfel...)* 6. a isprăvi, a închide, a sfirşi, a termina. *(Să ~ discuţia.)* 7. a (se) isprăvi, a (se) sfirşi, a (se) termina, (livr.) a (se) fini, (rar) a (se) epiloga, (pop.) a (se) dovedi, a (se) gata, a (se) găti, a (se) istovi, a (se) mântui, (prin vestul Transilv.) a (se) sculi, (înv.) a (se) săvârşi. *(A ~ treaba; spectacolul s-a ~.)* 8. a finaliza, a isprăvi, a sfârşi, a termina, (livr.) a fini. *(A ~ o lucrare Începută.)* 9. a desăvirşi, a sfârşi, a termina. *(A ~ opera începută de alţii.)* 10. a se sfârşi, a se termina, (înv. şi pop.) a se petrece, (înv. şi reg.) a se obârşi. *(Toate trec şi se ~.)* 11. a se duce, a (se) sfî-şi, a se termina, a trece. *(S-a ~ şi vacanţa,)* 12. a expira, a se isprăvi, a se sfârşi, a se termina. *(S-a ~ termenul de garanţie.)* 13. a lichida, a sfârşi, a termina. *(A ~ toate socotelile.)* 14. a se sfârşi, a se solda, a se termina. *(Disputa s-a ~ cu un eşec.)* 15. *(JUR.)* a contracta. *(A ~ o căsătorie.)* 1G. (înv.) a aşeza, a lega, a statornici. *(A ~ o pace onorabilă.)* 17. a semna. *(Am aflat că părţile au ~ convenţia.)*

încheia vb.' v. COMPLETA. ÎMPLINI. ÎNTREGI. LIMITA. MĂRGINI. REDUCE. REZUMA. ROTUNJI. STA.

ÎNCHEIAT adj. 1. închis, (reg.) îmbumbat. *(Haină ~.)* 2. îmbinat. *(Blrne bine ~.)* 3. gata, isprăvit, sfârşit, terminat, (înv.) săvirşít. *(Un lucru ~.)* 4. deplin, împlinit, întreg. *(Zece ani ~.)*

ÎNCHEIERE s. 1. închidere, (reg.) îmbum-báre. *(~ unei haine.)* 2. concluzie. *(În ~,* o *spus...)* 3. închidere, sfârşit, terminare. *(La ~ şedinţei...)* 4. isprăvire, isprăvit, sfirşire, sfârşit, terminare, terminat, (pop.) gătáre, istovire, mântuíre, (înv.) săvârşíre. *(~ tuturor lucrărilor.)* 5. sfârşit, (înv.) istov. *(După ~ nunţii.)* <>. cap, capăt, final, fine, sfârşit, (înv.) concénie> conéţ, cumplíre, săvirşít, sfârşénie, sfârşitúră, termen. *(A dus-o cu bine la ~.)* 7. epilog, final, sfârşit, (livr.) fine. *(~ acţiunii unui roman.)* 8, lichidare, terminare. *(~ tuturor socotelilor.)* 9. *(JUR.)* contractare.*(~ unei căsătorii.)* 10. (înv.) statornicire. *(~ păcii.)* 11. semnare. *(~ convenţiei Intre părţi.)*

ÎNCHEIETOÁRE s. *(BOT.; Sideritis montana)* (reg.) urechea-şoárecelui.

încheietoáre s. v. BUTOKIERĂ. CHEO-TOARE.

ÎNCHEIETURĂ s. *(ANAT.)* articulaţie, (iirv. şi pop.) nod, (înv.) armonie, (fam. fig.) balamale (pl.).

încheietură s. v. CHINGĂ.

închelbá vb. v. ADUNA. ÎNTRUNI. REUNI. STRÂNGE.

închclbărá vb. v. ADUNA. ÎNCHIPUI. ÎNCROPI. ÎNFIRIPA. ÎNJGHEBA. ÎNTRUNI. REUNI. STRÂNGE.

ÎNCHIABURÍ vb. a se îmbogăţi, a se înavuţi, (pop.) a se chiaburi. *(Un individ car» s-a ~.)*

ÎNCHIDE vb. 1. a încuia, a pune, a trage. *(A ~ zăvorul la uşă.)* 2. a (se) fereca, a (se) încuia, a (se) zăvori. *(A ~ o casă, o uşă; s-a ~ in casă.)* 3. a (se) acoperi, a (se) astupa. *(A ~ o deschizătură.)* 4. a (se) astupa, a (se) înfunda, a (se) obtura. *(A ~ un canal, o conductă.)* 5. a opri. *(A ~ apa, gazele.)* 6. *a.* încheia, (reg.) a îmbumba. *(*A ~ o *haină.)* 7. a astupa, a bara, a bloca. *(Zăpada ~ drumul.)* 8. a se înfunda. *(Drumul*

s<- ~.) 9. a împrejmui, a înconjura, a îngrădi, (înv. şi pop.) a ocoli, (pop.) *a* ţărcui, (reg.) a prejmui. *(A ~ un teren cu un gard.)* 10. *(JUR.)* a aresta, a deţine, a întemniţa, a reţine, (înv. şi reg.) a robi, (înv.) a arestălui, a arestui, a popri, a temniţa, a zăvori. *(Holul a fosl ~ mai multă vreme.)* 11. a băga, a pune, a virî. *(Îl ~ la arest.)* 12. *(MED.)* a se cicatriza, a se vindeca. *(liana s-a ~.)* 13. *a* isprăvi, a încheia, a sfirşi, a termina. *(Să ~ discuţia.)* 14. a se întuneca. *(Culoarea s-a ~.)* 15. a se înnegura, a se înnora, a se întuneca, a se mohorî, a se posomori. *(Cerul s-a ~.)* 16. a se mohorî, a se posomori, a se strica. *(Vremea s-a ~.)*

închide vb. v. ASEDIA. ÎMPRESURA. ÎHCERCUI. ÎNCONJURA.

ÎNCHIDERE s. 1. încuiere, punere, tragere. *(~ zăvorului la uşă.)* 2, ferecare, încuiere, zăvorâre. *(~ uşii, a canei.)* 3. acoperire, astupare. *(~ deschizăturii.)* 4. astupare, astupat, înfundară, obturare, obturat ie. *(~ unui canal, unei conducte.)* 5. oprire. *(~ gazelor.)* 6. încheiere, (reg.) îmbumbáre. *(~ unei haine.)* 7. barare. *(~ drumului.) 8,* împrejmuire, împrejmuit, îngrădire. *(~ unui teren.) ii. (JUR.)* arest, arestare, deţinere, întemniţare, reţinere, (pop.) popreálă. *(O ~ de citeva zile.)* 10. *(MED.)* cicatrizare, vindecare. *(~ plăgii.)* 11. încheiere, sfârşit, terminare. *(La ~ şedinţei.)*

ÎNCHINĂ vb. 1. *(BIS.)* a se ruga, (reg.) a (se) sineca. *(Toată ziua se ~.)* 2. a se înclina, a se pleca, a se prosterna. *(Se ~ adine* îa *fata lui.)* 3. a se ploconi, (rar) a se temerii. *(Nu te mai ~ alita In fala lui. I)* 4. a se pleca, a se preda, a se supune, (înv.) a se cuceri, a se paradosi, a se supleca. *(S-au ~ inamicului.}* 5, a preda. *(Au ~ cetatea.)* 6. a (se) consacra, a (se) dărui, a (se) dedica, a (se) destina, a (se) devota, a (se) hărăzi, (rar) a (se) aplica, (înv.) a (se) deda, a (se) meni, a (se) pridădi, a (se) şerbi, (grecism înv.) a (se) afierosi. *(.Ş'i-a ~ întreaga viaţă binelui obştesc.)* 7. a (se) consacra, a (se) dedica. *(A ~* o *carte cuiva.)* 8. a toasta. *(A ~ In numele lor.)* 9. a cinsti. *(A ~*

un pahar cu cineva.) 10. a ciocni. *(~ paharele unul după altul.)*

ínehiná vb. v. APLECA. ATÂRNA. CAPITULA. CĂDEA. COBORÎ. CULCA. CURBA. ÎNCLINA. ÎNCOVOIA. ÎNDOI, LĂSA. PLECA. PREDA.

ÎNCHINARE s. 1. *(BIS.)* închinăciune, rugă, rugăciune, (înv. şi reg.) ocináş, (înv.) molitvă, rugáre, rugăminte. *(Mergea la ~.)* 2. înclinare, plecare, prosternare, (rar) prosternáţie. *(~ adincă a cuiva in [aia unei persoane.)* 8. consacrare, dedicare, destinare, devotare. *(~ vie/ii sale unei came nobile.)* 4. dedicaţie. *(A scris o ~ pe o carie.)*

închinare s. v. CAPITULARE. PREDARE.

ÎNCHINĂCIUNE s. 1. *(BIS.)* închinare, rugă, rugăciune, (înv. şi reg.) ocináş, (înv.) molitvă, rugáre, rugăminte. *(Mergea la ~.)* £. compliment, mătanie, plecăciune, ploconeală, reverenţă, temenea, (reg.) plocon, (înv.) plecare, (turcism înv.) talím, (fam. rar) selamlâc. *(1-a făcut o ~ adincă.)*

Închinător s. v. ADMIRATOR.

•ÎNCHIONDORÁ vb. (reg.) a se închior-chioşa. *(Ce te ~ astfel la el ?)*

«ÎNCHIONDORÁT adj. (reg.) închiorchio-|át. *(Privire ~.)*

lnchiorchioşá vb. v. ACIUA. CUIBĂRI. ÎNCHIONDORÁ. OPLOŞI. PRIPĂŞI.

închioreliioşát adj. v. ÎNCHIONDORAT.

Jnchipá vb. v. ÎNCHIPUI. ÎNCROPI. ÎNFIRIPA. ÎNJGHEBA. ÎNTRUCHIPA. REPREZENTA. SIMBOLIZA.

ÎNCHIPUI vb. 1. a-şi imagina, a-şi înfăţişa, a-şi reprezenta, a vedea, (înv.) a-şi figura. *(Cum fi-o ~ tu pe ea?)* 2. a (se) aştepta, a crede, a-şi imagina. *(Ce ţi-ai ~ să vezi?)* 3. a crede, a-şi imagina, a i se năzări, a i se părea, (înv. şi pop.) a i se năluci. *(Tu ţi-ai ~ numai că l-ai văzut!)* 4. a concepe, a gândi, a-şi imagina, a vedea. *(Cum îţi ~ tu realizarea acestui lucru?)* 5. a bănui, a crede, a ghici, a gândi, a-şi imagina, a întrezări, a presupune, a prevedea, a socoti, a şti, a visa, (rar) a prevesti, (înv. şi reg.) a nădăi, (reg.) a chibzui, a probălui.j^fig.) a mirosi. *(Cine şi-ar fi putut ~ că se va tn-ttmpla astfel?)* 6. a se considera, a se crede, a se socoti, a se vedea, (pop.) a se ţine. *(Se ~ inteligent.)* 7. a imagina, a înfăţişa, a reprezenta, (înv.) a arădúce. *(Decorul ~ o pădure.)* 8. a înfăţişa, a reprezenta, a semnifica, a simboliza. *(Aceste romburi^...)* 9. a încropi, a înfiripa, a înjgheba, (reg.) a închelbăra, a închipa, a lnciocăla. *(A ~ în grabă ceva.)*

închipui vb. v. ADUCE. AFLA. APROPIA. ASEMĂNA. ASEMUI. CONCEPE. CREA. DESCOPERI. ELABORA. FACE. GĂSI. GÂNDI. IMAGINA. IMITA. INCARNA. IHVENTA. ÎNTRUCHIPA. ÎNTRUPA.

METAMORFOZA. MIMA. MODIFICA. NĂSCOCI. PLĂNUI. PLĂSMUI. PREFACE. PRESCHIMBA. PROIECTA. REALIZA. REPRODUCE. SCHIMBA. SCORNI. SE-HĂNA. TRANSFORMA.

ÎNCHIPUIRE s. 1. fantezie, imaginaţie, invenţie. *(Are o ~ bogată.)* 2. fantezie, gând. Imaginaţie. < *îl poartă ~ cu mii de* ani in *urmă.)* 5. fantezie, ficţiune, imaginaţie, invenţie, născocire, plăsmuire, scorneală, scornire. *(Produs al ~.)* 4. fantasmagorie, nălucire, vedenie. *(O ~ a minţii sale.)* 5. fantezie, himeră, iluzie, utopie, (livr.) irealitate. *(Proiectul lui este o ~.)* 6. iluzie, nălucire, părere, (rar) năluceálă, (fig.) miraj. *(N-a fost dectt o ~.*)

Închipuire s. v. CHIP. IMAGINE.

ÎNCHIPUIT adj. 1. fictiv, imaginar, imaginat, ireal, născocit, nereal, plăsmuit, scornit. *(O Intlmplare ~.)* 2. fantastic, fantezist, iluzoriu, imaginar, ireal, irealizabil, nercal, nerealizabil, utopic, utopist, (livr.) himeric. *(Planuri ~.)* 3. bănuit, presupus, (iranţuzism) prezumát, (înv.) prezúmt. *(Vinovaţii ~.)*

Închipuit adj. v. FUDUL. GRANDOMAN. INFATUAT. ÎNCREZUT. ÎNFUMURAT. ÎNGÂMFAT. MEGALOMAN. MÂNDRU. ORGOLIOS. SEMEŢ. TRUFAŞ. ŢANŢOŞ. VANITOS.

ÎNCHIRCI vb. 1. a se chirci, a se contracta, a se ghemui, a se stringe, a se zgirci, (pop.) a se ciuciuli, a se stârci, (reg.) a se tâmbuşi, (Olt., Ban. şi Transilv.) a se zguli. *(Se ~ dc durere.)* 2. a se chirci, a degenera, a se pipernici, a se sfriji, a se zgârci, (înv. şi reg.) a scădea, (reg.) a se izini, a se şiştăvi, (prin Ban.) a se micicula, (Mold. şi Bucov.) a se prizări, (prin Olt.) a se târcăvi. *(Planta s-a ~.)*

ÎNCHIRCÍRE s. 1. chircire, contractare, ghemuire, strângere, zgircire. *(~ cuiva din cauza durerilor.)* 2. chircire, degenerare, piper-nicire, sfrijire, (reg.) şiştăvíre. *(~ unei plante.)*

ÎNCHIRCIT adj. 1. chircit, contractat, ghemuit, strâns, zgircit, (pop.) ciuciulít, stârcít, (reg.) tâmbuşít, (Olt., Ban. şi Transilv.) zgulít. *(Om ~ de durere.)* 2. chircit, degenerat, nedezvoltat, pipernicit, pirpiriu, pricăjit, prizărit, sfrijit, (rar) nevoiaş, slab, sterp, (înv. şi reg.)

ăzút, (reg.) izinít, obídnic, pimnicít, piz-ghirít, răít, şiştáv, (prin Ban.) miciculát, (prin Bucov. şi Transilv.) prilestít, (prin Olt.) târcav. *(Plantă ~.)*

ÎNCHIRIA vb. (înv. şi pop.) a tocmi, (înv. şi reg.) a năimi, (înv.) a prinde. *(A ~ o cameră, o trăsură.)*

ÎNCHIRIAT adj. (înv. şi reg.) năimit. *(Cameră ~.)*

ÎNCHIRIERE s. locaţie, (înv. şi reg.) năi-meálă. *(~ unei camere, a unei nave.)*

ÎNCHIS adj. 1. ferecat, încuiat, zăvorit. *(Casă, uşă ~.)* 2. acoperit, astupat. *(O deschizătură ~.)* 3. astupat, înfundat, (pop.) pecetluit. *(Sticlă ~.)* 4. oprit. *(Gazele sint ~.)* 5. încheiat, (reg.) îmbumbat. *(Haină ~.)* 6. împrejmuit, îngrădit, *(Un teren ~.)* 7. *(JUR.)* arestat, deţinut, întemniţat, reţinut, (înv.) poprit. *(Persoane ~ şi persoane libere.)* 8. *(MED.)* cicatrizat, vindecat. *(Rană~.)* 9. întunecat. *(Culoare ~.)* 10. înnegurat, înnorat, întunecat, întunecos, mohorit, neguros, noros, pâclos, plumbuit, plumburiu, posomorit, urât, (înv.) ponegrit. *(Vreme ~.)* 11. *(FON.)* (înv.) jos. *(Vocale ~.)*

tnehísadj. v. INSOCIABIL. MOROCĂNOS. MUT. NECOMUNICATIV. NEPRIETENOS.

NESOCIABIL. POSAC. POSOMORÂT.

TACITURN. TĂCUT. URÂCIOS. URSUZ.

ÎNCHISOARE s. *(JUR-)* X. arest, ocnă, penitenciar, puşcărie, temniţă, (înv. şi pop.) popreálă, (pop.) prinsoare, robie, (reg.) cre-mcnál, (Transilv., Maram. şi Bucov.) árişte, (prin Transilv.) călíscă, (Transilv.) piţigoáică, (prin Olt.) prinzáre, (prin Maram.) robşág, (înv.) pază, tumurlúc, (franţuzism înv.) prizon, (fam.) beci, gherlă, (fam. fig.) dubă, liâr-dău, răcoare, (reg. fig.) umbră, (arg.) gros, pârnáie, ţuháus, zdup. *(CU a stat la ~ ?)* 2. ocnă, puşcărie, recluziune, temniţă. *(Condamnat la 5 ani ~.)*

închizătoare s. v. PARANTEZĂ.

încinchít adj. v. GHEMUIT. STRÂNS.

ÎNCÍNGE vb. 1. a arde, a încălzi, a înfier-bânta. *(A ~ cuptorul de pline.) 2.* a înflerbinta, (înv. şi reg.) a pripi. *(Flăcările li ~ obrazul.)* 3. a se coace, a se înfierbânta. *(S-a ~ síând iângă sobă.) 4.* a dogori, a înfierbânta, (rar) a răscoáce. *(Soarele ~ pămlntul.)* 5. a se aprinde, a fermenta, (reg.) a se izgorî, (înv.) a se scoáce. *(Finul se ~.)*

ÎNCÍNGE vb. 1. (înv.) a (se) împrejura. *(Se ~ eu un brlu.)* 2. a înfăşură, a strânge. *(Un brâu îi ~ mijlocul.)*

încinge vb. v. INTENSIFICA. ÎMPRESURA. ÎNCERCUI. ÎNCONJURA. ÎNFLĂCĂRA. ÎNFOCA. ÎNROŞI. ÎNTEŢI.

ÎNCÍNGERE s. 1. înfierbântare. *(~ plitei.)* 2. aprindere. *(~ finului.)*

ÎNCÍNGERE s. încins, înfăşurare, înfăşurat, strângere, strâns. *(~ brlului pe talie.)*

ÎNCÍNS adj. 1. cald, dogorit, fierbinte, în-fierbântat, (astăzi rar) înfocat. *(Plită ~.)* 2. aprins. *(Fân ~.)*

ÎNCÍNS adj. înfăşurat. *(Cu brlul ~.)*

ÎNCÂNS s. încingere, înfăşurare, înfăşurat, strângere, strâns. *(~ brlului In talie.)*

înciocălá vb. v. ÎNCHIPUI. ÎNCROPI. ÎNFIRIPA. ÎNJGHEBA.

ÎNCIUDA vb. a (se) necăji, a (se) supăra, (pop.) a (se) ciudi.

încludáre s. v. CIUDĂ. GELOZIE. INVIDIE. NECAZ. PICĂ. PIZMĂ. PORNIRE. RANCHIUNĂ.

ÎNCIUDAT adj. necăjit, supărat. *(Om ~.)*

înclina vb. v. ÎNCĂPĂŢÂNA. ÎNDĂRĂTNICI. ÎNRĂI.

ÎNCÂLCEÁLĂ s. 1. amestecătură, încâlcire, încâlcitură, încurcătură, (livr.) mixtură, (înv.) zăminteálă, zămintitúră, (fam.) bălmăjeală, mişmaş, talmeş-bálmeş. *(Era o ~ de nede-scris.)* 2. complicaţie, încurcătură. *(S-a ivii* o *~ în rezolvarea problemei.)*

ÎNCÂLCÍ vb. 1. a (se) amesteca, a (se) încurca, (reg.) a (se) bălmăji, (înv.) a (se) zăminti. *(Iţele s-au ~.)* 2. a (se) complica, a (se) încurca. *(Lucrurile s-au ~.)*

ÎNCÂLCÍRE s, 1. complicare, încurcare. *(~ unei situaţii.)* 2. amestecătură, încâlceală, încâlcitură, încurcătură, (livr.) mixtură, (înv.) zăminteálă, zămintitúră, (fam.) bălmăjeală, mişmaş, talmeş-bálmeş. *(Era* o *~ de nedescris.)*

ÎNCÂLCÍT adj. 1. amestecat, încurcat. *(Fire ~.)* 2. încurcat, întortocheat, sucit.

(Fraze ~.) 3. complicat, încurcat. *(Trebuie rezolvată această problemă ~.)* 4. confuz, difuz, echivoc, haotic, imprecis, indefinit, încurcat, neclar, nedefinit, nedesluşit, neânţeles, nelămurit, neprecis, obscur, tulbure, vag, (fig.) întunecat, nebulos, neguros. *(*O *situaţie ~.)*

ÎNCÂLCITURĂ s. 1. încurcătură, întorto-chetură. *(~ unei fraze.)* 2. amestecătură, încâlceală, încâlcire, încurcătură, (livr.) mixtură, (înv.) zăminteálă, zămintitúră, (fam.) bălmăjeală, mişmaş, talmeş-bálmeş. *(Era* o *~ de nedescris.)*

ÎNCÂNTÁ vb. 1. a atrage, a captiva, a cuceri, a delecta, a desfăta, a fascina, a fermeca, a răpi, a seduce, a subjuga, a vrăji, (fig.) a hipnotiza, a magnetiza. *(Spectacolul l-a ~.)* 2. a bucura, a desfăta, a mângâia. *(Peisajul li ~ sufletul.)* 3. a ademeni, a amăgi, a înşela, a minţi, a momi, a păcăli, a prosti, a purta, a trişa, (livr.) a iluziona, (înv. şi reg.) a juca, a planisi, a poticări, a prilesti, a sminti, a smomi, a şutili, (reg.) a şugui, (Transilv. şi Ban.) a celui, (Munt.) a mâglisi, (Transilv.) a tăşca, (înv.) a aromi, a blăzni, a gâmbosi, a măguli, a mistifica, a surprinde, (fam.) a duce, a fraieri, a şmecheri, (fam. fig.) a arde, a frige, a încălţa, a pingeli, a pingelui, a pârli, a potcovi, a prăji, (Mold. fig.) a boi, (înv. fig.) a luneca, *(//-*o *~ eu vorba.)*

ÎNCÂNTÁRE s. 1. captivare, cucerire, delectare, desfătare, fascinare, fascinaţie, fermecare, răpire, seducere, seducţie, subjugare, vrăjire. *(~ spectatorilor.)* 2. delectare, desfătare, farmec, plăcere, voluptate, vrajă, (înv. şi reg.) tefericíe, (înv.) încíntec, (fam.) deliciu, (fig.) savoare. *(Viaţă plină de ~; ~ pe care o poate da o lectură bună.)* 3. farmec, fascinaţie, magie, vrajă, (fig.) poezie. *(~ miraculoasă a nopţii.)*

ÎNCÍNTÁT adj. I. captivat, cucerit, fascinat, fermecat, răpit, sedus, subjugat, vrăjit. *(Un public ~.)* 2. fericit, radios. *(*O *mină ~.)*

ÎNCÂNTĂTÓR adj. 1. captivant, cuceritor, desfătător, fascinant, fermecător, răpitor, seducător, (rar) subjugătór, (franţuzism) şarmant, (înv.) desfătat, (fig.) delicios, hipnotizant, savuros. *(Un spectacol ~.)* 2. admirabil, deosebit, excelent, remarcabil. *(O lectură ~.)* 3. feeric, fermecător, minunat, (fig.) îmbătător. *(O seară ~.)* 4. desfătător, mângâietor, plăcut, (înv.) mângâiós. *(Un peisaj ~.)* 5. adorabil, fermecător. *(Un tânăr ~.)*

încíntec s. v. DELECTARE. DESFĂTARE. FARMEC. ÎNCÂNTÁRE. PLĂCERE. VOLUPTATE.

VRAJĂ.

încârdoşá vb. v. ÎNHĂITA.

încârduí vb. v. ÎNHĂITA.

încârjoiá vb. v. ÎNCÂRLIGA. ÎNCOLĂCI. ÎNCOVOIA. ÎNCOVRIGA. ÎNDOI.

ÎNCÂRLIGA vb. 1. a (se) încolăci, a (se) încovoia, a (se) încovriga, a (se) îndoi, (reg.) a (se) încârjoiá. *(Clinele ţi-a ~ coada.)* 2. a (se) ghemui, a (se) încolăci, a (se) încovriga, a (se) înfăşură, a (se) învălătuci, a (se) răsuci, a (se) suci, (reg.) a (se) covriga, a (se) încolătăci, (înv.) a (se) învălui. *(Se ~ in jurul...)*

ÎNCÂRLIGÁRE s. încolăcire, încovoiere, încovrigare, îndoire. *(~ cozii unui cline.)*

ÎNCÂRLIGÁT adj. încolăcit, încovoiat, înco-\rigat, îndoit. *(Coadă ~.)*

încârpuí vb. v. ÎMBROBODI.

încât adv. v. ÎNTRUCÂT. ■

ÎNCÂT conj. că, de (înv. şi pop.) cit. *(Gemea ~ îţi era mai mare mila.)*

ÎNCLEIÁ vb. 1. a (se) lipi. 2. *(TEHN.)a* ancola.

îndeiálă s. v. ÎNCLEIERE. LIPIRE. LIPIT.

ÎNCLEIAT adj. lipit. *(Obiect ~.)*

ÎNCLEIERE s. 1. lipire, lipit, (rar) încleiálă. *(~ unui obiect.)* 2. *(TEHN.)* ancolare.

ÎNCLEŞTA vb. 1. a strânge. *(A ~ dinţii, pumnii.)* 2. a (se) contracta, a (se) crispa, a (se) zgirci. *(Faţa i se ~; furia ti ~ faţa.)* 3. a se încaieră, (reg.) a se încocleţi. *(S-au ~ la luptă.)*

ÎNCLEŞTARE s. 1. strângere, strâns, (înv.) strânsoáre. *(~ dinţilor.)* 2. contractare, crispare, crispaţie. *(~ feţei.)* 3. încăierare. *(O ~ cumplită In luptă.)*

ÎNCLEŞTAT adj. 1. strâns. *(Cu pumnii ~.)* 2. contractat, crispat. *(O faţă ~.)*

încleştat adj. v. APRIG. ASPRU. CRÂN-CEN. CRUD. CRUNT. CUMPLIT. ÎNCRÂN-CENAT. ÎNDÂRJIT. ÎNVERŞUNAT. NEÂMPĂCAT. NEPOTOLIT. SÂNGÉROS. VAJNIC. VIOLENT.

ÎNCLINĂ vb. I. a (se) apleca, a atârna, a cădea, a (se) coborî, a (se) culca, a (se) curba, a (se) încovoia, a (se) îndoi, a (se) lăsa, a (se) pleca, (înv. şi pop.) a (se) povedi, (reg.) a (se) poligni, (înv.) a (se) închina. *(Crengile se ~ de rod.)* 2. a (se) apleca, a (se) lăsa, a (se) pleca, a (se) povârni, a (se) prăvăli, (pop. şi fam.) a (se) hâi. *(Casa s-a ~ pe-o parte.)* 3. a (se) apleca, a (se) lăsa, a (se) strâmba, (pop. şi fam.) a (se) hâi, (reg.) a (se) şoldi. *(Stllpul de telegraf s-a ~.)* 4. a se închina, a se pleca, a se prosterna. *(Se ~ adine In faţa lui.)*

ÎNCLINARE s. 1. (înv.) piezişíme. *(Grad de~.)* 2. *(MAT.)* înclinaţie. 3. *(ASTRON., GEOGR.)* înclinaţie, (înv.) plecare, *(~ acului magnetic.)* 4. aplecare, culcare, culcat, curbare, încovoiere, îndoire, plecare. *(~ crengilor din cauza rodului.)* 5. aplecare, povârnire. *(~ unei cocioabe.)* 6. aplecare, lăsare, strâmbare. *(~ unui slllp.)* 7. închinare, plecare, prosternare, (rar) pros-ternáţie. *(~ adlncă a cuiva In faţa...)* 8. aplecare, aplicaţie, aptitudine, atracţie, chemare, dar, har, înclinaţie, înzestrare, pornire, predilecţie, predispoziţie, preferinţă, talent, vocaţie, (livr.) propensiune, (pop.) tragere, (înv.) aple-căciúne, plecare, *(Şi-a*

demonstrat din plin ~ pentru...) 9. acuitate, aplecare, aptitudine, înclinaţie, simţ. *(Are* o *profundă ~ pentru nuanţe.)* 10. aplecare, dispoziţie, înclinaţie, pornire, tendinţă. *(~ de a exagera.)*

ÎNCLINAT adj., adv. 1. adj. aplecat, curbat, încovoiat, îndoit, lăsat, plecat, (reg.) polignít. *(Cu crengile ~.)*| 2. adj. aplecat, lăsat, plecat, povârnit, prăvălit, strâmb, (pop. şi fam.)

hâít, (reg.) şoldít, şoldíu, (Ban.) şovíi. *(O casă ~.)* 3. adj. aplecat, oblic, pieziş, plecat, povârnit, (rar) teşós, (reg.) poncíş, prăvâlát, prăvălátic. *(Coasta ~ a dealului.)* 4. adj. coborâtor. *(Orientare ~ a unui teren.)* 5. adj. adus, aplecat, cocârjat, cocoşat, curbat, gârbov, gârbovit, încovoiat, îndoit, plecat, strâmb, strâmbat, sucit. *(Cu spatele ~.)* 6. adj., adv. diagonal, oblic, pieziş, (înv.) piezişát. *(Linie ~.)*

ÎNCLINAŢIE s. 1. *(MAT.)* înclinare. 2. *(ASTRON., GEOGR.)* înclinare, (înv.) plecare. *(~ acului magnetic.)* 3. aplecare, aplicaţie, aptitudine, atracţie, chemare, dar, har, înclinare, înzestrare, pornire, predilecţie, predispoziţie, preferinţă, talent, vocaţie, (livr.) propensiune, (pop.) tragere, (înv.) aplecăciúne, plecare. *(Si-a demonstrat din plin ~ pentru...)* 4, acuitate, aplecare, aptitudine, înclinare, simţ. *(Are* o *profundă ~ pentru nuanţe.)* 5. aplecare, dispoziţie, înclinare, pornire, tendinţă. *(~ de a exagera.)*

înclinătór adj. v. EZITANT. FLUCTUANT, INDECIS. NEDECIS. NEHOTĂRÂT. ŞOVĂIELNIC. ŞOVĂITOR.

ÎNCOACE adv. (pop.) întracoáce, (reg.) a coace. *(Vino ~.)*

încocleţi vb. v. ÎNCAIERĂ. ÎNCLEŞTA.

încolăceálă s. v. ÎNCOLĂCIRE. ÎNFĂŞURARE. ÎNVĂLĂTUCIRE. RĂSUCIRE. SUCIRE.

ÎNCOLĂCI vb. 1. a (se) ghemui, a (se) în-cârliga, a (se) încovriga, a (se) înfăşură, a (se) învălătuci, a (se) răsuci, a (se) suci, (reg.) a (se) covriga, a (se) încolătăci, (înv.) a (se) învălui. *(Se ~ în jurul...)* 2. a (se) încârliga, a (se) încovoia, a (se) încovriga, a (se) îndoi, (reg.) a (se) încârjoia. *(Clinele şi-a ~ coada.)*

ÎNCOLĂCIRE s. 1. înfăşurare, învălătucire, răsucire, sucire, (rar) încolăceálă, încolăcitúră, vălătuceálă. *(~ şarpelui In jurul...)* 2. încârli-gare, încovoiere, încovrigare, îndoire. *(~ cozii unui cline.)*

ÎNCOLĂCÍT adj. 1. înfăşurat, învălătucit. *(Val de plnză ~.)* 2. încârligat, încovoiat, încovrigat, îndoit. *(Coadă ~.)*

încolăcitúră s. v. ÎNCOLĂCIRE. ÎNFĂŞURARE. ÎNVĂLĂTUCIRE. RĂSUCIRE. SUCIRE.

încolătăci vb. v. GHEMUI. ÎNCÂRLIGA. ÎNCOLĂCI. ÎNCOVRIGA. ÎNFĂŞURĂ. ÎNVĂLĂTUCI. RĂSUCI. SUCI.

încolţát adj. v. COLŢUROS.

ÎNCOLŢI vb. *(BOT.)* a germina, a ieşi, a miji, a răsări. *(Plantele au ~.)*

încolţi vb. v. APĂREA. ARĂTA. IVI. MUŞCA.

ÎNCOLŢÍRE s. *(BOT.)* germinare, germinaţie, încolţit, răsărire, răsărit. *(~ unei plante.)*

încolţíre s. v. APARIŢIE. IVIRE.

ÎNCOLŢIT adj. *(BOT.)* germinat, răsărit. *(Iarbă ~.)*

ÎNCOLŢIT s. *(BOT.)* germinare, germinaţie, încolţire, răsărire, răsărit. *(~ unei plante.)*

ÎNCONDEIA vb. (pop.) a împistri, a scrie. *(A ~ ouă.)*

încondeia vb. v. BÂRFI. BLAMA. CALOMNIA. CLEVETI. DEFĂIMA. DENIGRA. DISCREDITA. PONEGRI.

ÎNCONDEIÁT adj. (reg.) împistrít. *(Ouă ~.)*

încondeiat adj., s. v. BÂRFIT. CALOMNIAT. DEFĂIMAT. DENIGRAT. DISCREDITAT. PONEGRIT.

încondeiere s. v. BÂRFĂ. BÂRFEALĂ. BÂRFIRE. BÂRFIT. CALOMNIE. CALOMNIERE. CLEVETEALĂ. CLEVETIRE. CLEVETIT. DEFĂIMARE. DENIGRARE. DISCREDITARE. PONEGREALĂ. PONEGRIRE. ŞOAPTĂ.

ÎNCONJUR s. 1. ocol, ocolire, (rar) ocoliş. *(A ajuns la destinaţie cu un mare ~.)* 2. tur. *(Face ~ stadionului.)*

ÎNCONJURA vb. 1. a ocoli, (înv.) a împrejura. *(A ~ clădirea.)* 2. a ocoli. *(Ai ~ mult până la mine.)* 3. a împrejmui, a închide, a îngrădi, (înv. şi pop.) a ocoli, (pop.) a ţărcui, (reg.) a prejmui. *(A ~ un teren cu un gard.)* 4. a împresura, a încercui, a învălui, (înv. şi pop.) a cuprinde, (înv.) a împrejura. *(L-au ~ pe duşman.)* 5. a asedia, a împresura, a încercui, (înv. şi reg.) a ocoli, (înv.) a închide, a înveriga. *(Duşmanul ~ cetatea.)* G. a împresura, a încercui, (fig.) a încinge. *(Munţii ~ clmpia.)* 7. a chenărui, a împrejmui, a încadra, a mărgini, (fig.) a tivi. *(Soarele ~ cu lumină poiana.)*

înconjura vb. v. CRUŢA. MENAJA.

ÎNCONJURARE s. 1. ocolire. *(~ casei.)* 2. împresurare, încercuire. *(~ inamicului.)* 3. asediere, asediu, împresurare, încercuire, (înv.) ocol, (grecism înv.) poliorchíe. *(~ cetăţii.)*

înconjurare s. v. CIRCUMFERINŢĂ. PERIMETRU.

ÎNCONJURAT adj. încercuit, învăluit. *(Cetate ~.)*

ÎNCONJURĂTOR adj. 1. ocolit, ocolitor. *(Un drum ~.)* 2. împrejmuitor, (rar) ţărmui-tór. *(Un gard ~.)* 3. ambiant. *(Mediul ~.)* ÎNCONTINUU adv. 1. continuu, întruna, mereu, necontenit, necurmat, neâncetat, neântrerupt, neobosit, neostenit, permanent, pururi, veşnic, (înv. şi reg.) nepristán, (reg.) hójma, necúnten, (înv.) neapărat, nelipsit. *(Se mişcă ~.)* 2. continuu, întotdeauna, întruna, mereu, necontenit, neâncetat, permanent, pururi, totdeauna, veşnic, (pop.) necurmat. *(Eram ~ împreună.)*

încontrávb. v. CONTRAZICE. ÎMPOTRIVI. OPUNE. Incontráre s. v. CONTRAZICERE. ÎNCORDA vb. 1. a înstruna, a întinde, a struni. *(A ~ arcul.)* 2. (reg.) a cetlui, a im-bredeli. *(~ bine ferăstrăul.)* 3. a întinde, a tensiona, a trage. *(~ firele textile.)* 4. a se opinti. *(Se ~ să ridice o greutate.)* 5. a se concentra. *(Se ~ pentru a urmări cele spuse de orator.)*

ÎNCORDARE s. 1. înstrunare, întindere, strunire, (înv.) încordătúră. *(~ a arcului.) 2.* întindere, tensionare, tragere. *(~ firelor textile.)* 3. întindere, tensiune. *(~ muşchilor.)* 4. concentrare. *(~ lui i se vede In ochi.)* 5. agitaţie, febrilitate, înfrigurare, neastimpár, nelinişte, nerăbdare, tensiune. *(~ dinaintea plecării la drum.)* C. nervozitate, tensiune. *(Stare de ~.)*

încordare s. v. FEBRĂ.

ÎNCORDAT adj. 1. înslrunat, întins, strins» strunit. *(Arc ~.)* 2. concentrat. *(Expresia ~ a cuiva.),*'î.

febril, intens, însufleţit, viu. *(Ritm ~ de muncă.)* 4. febril, înfrigurat. *(O aşteptare ~.)* 5. înfrigurat, nerăbdător. *(Ea aşlep-ia ~.)*

încordăiór s. v. CORDAR. ÍNTINZĂTOR. ÎNI'ORCĂTOR. SLOBOZITOR. STRUNĂ.

încordătúră s. v. ÎNCORDARE. ÎNSTRUNARE. ÎNTINDERE. STRUNIRE.

Încornora vb. v. EXAGERA. ÎNŞELA. TRĂDA.

încornorat adj., s. v. ÎNŞELAT. TRĂDAT.

ÎNCORNORATUL s. art. aghiuţă, demon,. diavol, drac, naiba (art.), necuratul (art.), satană, tartor, (livr.) belzebút, (rar) scaraoţchi, (pop. şi fam.) michidúţă, nlchipércca (art.), pârlea (art.), sarsailă, (pop.) faraon, idol, îm-peliţátul (art.), mititelul (art.), nefârtátul (art,), nevoia (art.), pârdálnicul (art.), procletul (art.), pustiul (art.), vicleanul (art.), cel-de-pe-comoáră, cel-din-báltă, ducă-se-pe-pustíi, ucigă-1-crúcea, ucigă-1-toáca, (înv. şi reg.) mamón, sácrétul (art.), sótea (art.), (reg.) hâdáche, năpústul (art.), spurc, spurcat, şeitan, şótcă, ucigán, (Transilv., Ban. şi Maram.) bédă, (Mold. şi Bucov.) benga (art.), (prin Bucov.) carcandílă, (Transilv. şi Mold.) mutul (art.), (prin Mold. şi Bucov.) pocnetul (art.), (prin Olt.) sarsán, (prin Mold.) scalói, (prin Bucov.) şlactrafu (art.), (înv.) împiedicătórul (art.), nepriilóru) (art.), (eufemistic) păcatul (art.).

ÎNCORONA vb. 1. a încununa, (înv.) a cununa. *(L-a ~ cu flori.)* 2.*(îig.) a încununa. *(Şi-a ~ activitatea cu o capodoperă.)*

ÎNCORONARE s. 1. încununare. *(~ cuiva cu flori.)* 2.* (fig.) încununare. *(~ operei sale.)*

ÎNCORPORA vb. 1. a include, a integra, a introduce, a îngloba. *(A ~ ceva In masa unei substanţe.)* 2. a absorbi, a aspira, a înghiţi, a resorbi, a sorbi, a suge, a trage. *(Pămintul ~ apa de precipitaţii.)* 3. a alipi, a anexa, a ataşa, (înv.) a întrupa, a lipi. *(A ~ un teritoriu străin.)* 4. *(MLL.)*a înrola, a recruta, (înv. şi pop.) a scrie, (Transilv.) a cătăni, a conscríe, (prin nordul Transilv.) a şorozí, (înv., prin Transilv. şi Ban.) a asenta. *(Au fost ~ la infanterie.)*

încorpora vb. v. INCARNA. ÎNTRUCHIPA. ÎNTRUPA.

ÎNCORPORARE s. 1. includere, integrare, introducere, înglobare. *(~ a ceva tn masa unei substanţe.)* 2. absorbţie, resorbţie, (înv.) sorbire. *(Fenomenul de ~.)* 3. alipire, anexare. *(~ unui teritoriu.)* 4. *(MIL.)* înrolare, recrutare, (înv. şi pop.) scriere, (Transilv. şi Mold.) conscripţie, (Transilv. şi Maram.) şorozáş. *(~ unui nou contingent.)*

incorporare s. v. INCARNARE. ÎNTRUPARE.

Incortelá vb. v. ADĂPOSTI. GĂZDUI, PRIMI.

Incorleláre s. v. ADĂPOSTIRE. GĂZDUIRE. PRIMIRE.

íneot s. v. CHICOT. CHICOTEALĂ. CHI-«COTIRE. CHICOTIT.

ÎNCOTOŞMĂNÁ vb. a (se) înfofoli, (înv. şi pop.) a (se) obloji, (rcg.) a (se) cocoli, a (se) ■cocoloşi, a (se) îmbodoli, a (se) incrosna, a (se) iânhăimura, (prin vestul Transilv.) a (se) blo-iboji.

ÎNCOTOŞMĂNÁT adj. înfofolit, (reg.) coco-îít, îmbodolít. *(Om ~.)*

ÎNCOTRO adv. 1. unde. *(~ te duci?)* 2. ■orişiunde, oriunde. *(Du-le ~ vezi eu ochii.)*

încotrová adv. v. UNDEVA.

ÎNCOVOIA vb. 1. a (se) arcui, a (se) curba, a (se) îndoi, (livr.) a (se) cambra, (rar) a (se) recurba, (înv. şi reg.) a (se) încujba, a (se) scovirda. *(A ~ o bară metalică.)* 2. a (se) apleca, a atârna, a cădea, a coborî, a (se) culca, a (se) curba, a (se) înclina, a (se) îndoi, a (se) îăsa, a (se) pleca, (înv. şi reg.) a (se) povedi, i(reg.) a (se) poligui, (înv.) a (se) închina. *(Crengile s-au ~ de rod.)* 3. a (se) cocoşa, a (se) turba, a (se) îndoi, a (se) strâmba. *(I s-a ~ •de lot spinarea sub povară.)* 4. a se cocârja, a se ■cocoşa, a se gheboşa, a se gârbovi, a se îndoi. *(Bietul om, s-a ~ de tot de bătrlneţe.)* 5. a se coroia. *(I s-a ~ de tot nasul.)* 6. a (se) incârliga, a (se) încolăci, a (se) încovriga, a (se) îndoi, (reg.).a (se) încârjoia. *(Clinele îşi ~ coada.)*

ÎNCOVOIÁLĂ s. arcuire, curbură, încovo-âetură, indoitură. *(O uşoară ~.)*

ÎNCOVOIAT adj. 1. arcuit, curb, curbat, iândoit, (livr.) cambrat, (rar) arcát, recurbat, (înv. si rcg.) încujbát, scovârdát, (înv.) arcós. *(Bară ~.)* 2. curbat, îndoit, întors, răsucit, strâmb, strâmbat. *(Cui ~.)* 3. curbat, îndoit, răsucit, strâmb. *(Fiare ~.)* 4. adus, îndoit, rotilat. *(Paloş ~.)* 5. aplecat, curbat, înclinat, îndoit, lăsat, plecat, (reg.) polignít. *(Copac •cu crengile ~.)* 6. adus, aplecat, cocârjat, cocoşat, curbat, gârbov, gârbovit, înclinat, îndoit, plecat, strâmb, strâmbat, sucit. *(Cu spinarea ■~.)*7. ghebos, ghe.boşat, gârbov, gârbovit. *(Om ~ de bătnnele.)* 8. acvilin, adus, cocârjat, coroiat, curbat, (reg.) coroiétic. *(*iYas~.*)* 9. incârligat, încolăcit, încovrigat, îndoit. *(Coadă ~.)*

ÎNCOVOIERE s. 1. arcuire, curbare, îndoire, (rar) flexiune, (înv. şi reg.) încujbáre. *(~ unei bare.)* 2. curbare, îndoire, strâmbare. *(~ unui cui.)* 3. aplecare; culcare, culcat, curbare, înclinare, îndoire, plecare. *(~ crengilor încărcate de rod.)* 4. arcuire, curbare, flexiune, îndoire. *(Mişcări de ~, în gimnastică.)* 5. încirligare, încolăcire, incovrigare, îndoire. *(~ cozii unui ciine.)*

ÎNCOVOIETÚRĂ s, 1. indoitură, răsuci-tură. *(~ a unei bare.)* 2. arcuire, curbură, încovoiată, indoitură. *(Tavanul formează o uşoară ~.)*

ineovoiós adj. v. ELASTIC. FLEXIBIL. MLĂDIOS. SUPLU.

ÎNCOVRIGĂ vb. 1. a (se) încârliga, a (se) încolăci, a (se) încovoia, a (se) îndoi, (reg.)

ase încârjoia. *(Ctinele îşi ~ coada.)* 2. a (se) ghemui, a (se) încârliga, a (se) încolăci, a (se) înfăşură, a (se) învălătuci, a (se) răsuci, a (se) suci, (reg.) a (se) covriga, a (se) încolătă-ci, (înv.) a (se) învălui. *(S-a ~ în Jurul...)*

ÎNCOVRIGÁRE s. încirligare, încolăcire, încovoiere, îndoire. *(~ cozii unui cline.)*

ÎNCOVRIGAT adj. incârligat, încolăcit, încovoiat, îndoit. *(Coadă ~.)*

încrăcí vb. v. BIFURCA.

încrăcít adj. v. BIFURCAT.

ÎNCREDE vb. 1. a se baza, a se bizui, a conta, a se fundamenta, a se întemeia, a se sprijini, (înv. şi reg.) a se nădăi, (înv.) a se aşeza, a se încredinţa, a se încumeta, a nădăjdui, a se semeţi, a se stărui, (fig.) a miza, a se rezema. *(Pe ce se ~ el ?)* 2. a se baza, a se bizui, a conta, a se lăsa, a se sprijini. *(Te poţi ~ in minei)* 3. a crede. *(Mă ~ în tine!)*

Încrede vb. v. ASIGURA. DA. ÎNCREDINŢA. ÎNMÂNA. ÎNTINDE. PREDA. REMITE.

TRANSMITE.

ÎNCREDERE s. 1. (pop.) crezare, crezământ. (fig.) credit. *(Se bucură de ~ lui.)* 2. (livr.) confiénţă, (înv.) credinţă. *(A'u am ~ în el.)* 3. nădejde, siguranţă. *(Pot să am ~ în voi?)* 4. optimism. *(Priveşte cu ~ viitorul.)* ÎNCREDINŢA vb. 1. a da, a înmâna, a

întinde, a preda, a remite, a transmite, (livr.) a confia, (înv.) a încrede, a paradosi, a pridădi, a pristavlisi, a teslimarisi, a teslimatisi, a tinde. *(I-a ~ o scrisoare.)* 2. a lăsa, a preda, (franţuzism) a confia. *(A ~ ceva ciiva.)* 3. a declara, a destăinui, a dezvălui, a divulga, a împărtăşi, a mărturisi, a revela, a spovedi, a spune, (livr.) a confia,(înv. şi pop.) a dezveli, (rcg.) a devegheii, (înv.) a propovădui. *(I-a ~ marele său secret.)* 4. a asigura, (înv.) a adeveri, a încrede a sigura. *(A ~ pe cineva de ceva.)* 5. a (se) asigura, a (se) convinge, (înv.) a (se) pliroforisi, a (se) siguripsi. *(Voia să se ~ eu ochii lui.)* 6. a se convinge, (fig.) a se pătrunde. (S-o -. *de însemnătatea sfatului primit.)*

încredinţa vb. v. ADEVERI. ARĂTA. ATESTA. BAZA. BIZUI. CERTIFICA. CONFIRMA. CONTA. DEMONSTRA. DOVEDI. FUNDAMENTA. ÎNCREDE. ÎNTĂRI. ÎNTEMEIA. LOGODI. MĂRTURISI. PRO* BA. SPRIJINI. STABILI. SUSŢINE.

ÎNCREDINŢARE s. 1. îmuânarc, predare, remitere, transmitere, (înv.) teslimarisíre, teslimatisíre, (turcism înv.) tcslíin, teslimát. *(~ unei scrisori.)* 2. destăinuire, dezvăluire, divulgare, împărtăşire, mărturisire, revelare, spovedire. *(~ unui secret.)* 3. asigurare. *(A primit ~ că...)* 4. certitudine, convingere, credinţă, sentiment, siguranţă, (livr.) convicţiune. *(Am ~ că aşa se va intlmpla.)*

încredinţare s. v. ACT. CERTIFICAT. DOCUMENT. DOVADĂ. HÂRTIE. IZVOR. ÎNSCRIS. LOGODNĂ. PIESĂ.

ÎNCREDINŢAT adj. convins, sigur. *(Era ~ că îl va ajuta.)*

încredinţat adj. v. LOGODIT.

ÎNCREMENÍ vb. 1. a împietri, a înlemni, a înmărmuri, a înţepeni, a (se) petrifica, (înv.

şi pop.) a mărmuri, (Mold. şi Bucov.) a (se) întrecleţi, (prin Transilv. şi Ban.) a merei, (fig.) a (se) înţeleni. *(Un persoaj din basme care a ~.)* 2. a împietri, a înlemni, a înmărmuri, a înţepeni, a paraliza, (înv. şi pop.) a mărmuri, (fig.) a îngheţa. *(A ~ de spaimă, de uimire.)* încremeni vb. v. OPRI. STA. ÎNCREMENIRE s. 1. împietrire, înlemnire, înmărmurire, înţepenire, petrificare, (înv. şi pop.) mărmurírc. 2. înlemnire, nemişcare. *(Stare de ~.)*

ÎNCREMENÍT adj, 1. împietrit, înlemnit, înmărmurit, înţepenit, neclintit, nemişcat, ţeapăn, ţintuit, (înv. şi pop.) mărmurít, (înv. şi reg.) stâlpít, (fig.) îngheţat, înţelenit. *(~ de spaimă, de uimire.)* 2. fix, imobil, înlemnit, neclintit, nemişcat, pironit. *(Cu ochii ~.)* ÎNCRENGĂTURĂ s. *(BOT.)* filum. ÎNCREŢÎ vb. 1. *(GEOL.)* a (se) cuta. *(Suprafaţa pămlntului s-a ~ In urma unui seism.)* 2. a (se) cuta, a (se) rida, a (se) zbârci, (fam.) a (se) smochini, (fig.) a (se) boţi, a (se) brăzda. *(S-a ~ la obraz.)* 3. a (se) cuta, a tremura, a (se) undui, (glumeţ) a (se) zbârli. *(Suprafaţa apei se ~ de vini.)* 4. a (se) bucla, a (se) câr-lionţa, a (se) inela, a (se) ondula, (rar) a (se) zulufa, (prin Olt. şi Munt.) a (se) scârlionţi. *(Si-a ~ părul.)*

încreţi vb. v. CUTREMURA. ÎNCRÂNCENA. ÎNFIORA. ÎNFRICOŞA. ÎNGROZI. ÎN-SPĂIMÂNTA. TREMURA. ZGUDUI.

ÎNCREŢÍRE s. 1. *(GEOL.)* cutare. *(Proces de ~ a scoarţei terestre.)* 2. cutare, ridare, zbâr-cire, (fam.) smochiníre. *(~ pielii obrazului.)* 3. buclare, cârlionţare, inelare, ondulare. *(~ părului.)*

ÎNCREŢÍT adj. 1. creponat. *(Hirtie, ţesătură ~.)* 2. creţ, cutat, ridat, zbârcit, (fam.) smochinit, (fig.) boţit, brăzdat. *(Un obraz ture ~.)* 3. buclat, cârlionţat, creţ, inelat, ondulat, (rar) zulufát, (prin Olt. şi Munt.) scâr-Iionţát, (prin Olt.) scârcior. *(Păr ~.)*

ÎNCREŢITURA s. 1. *(GEOL.)* cută. *(~ a scoarţei terestre.)* 2. creţ, cută, dungă, rid, zbâr-citură, (pop.) zbârceálă, zbârci, (prin Transilv.) ranţ, (fig.) brazdă. *(Faţă plină de ~.)* 3. *(ANAT.)* cută, pliu, (înv.) sin. *(La guşa unor animale se formează ~i.)* 4. boţitură, creţ, cută, îndoitură. *(~ a pantalonilor necălcaţi.)* ÎNCREZĂTOR adj. (franţuzism) confiént. *(Om ~.)*

ÎNCREZUT adj. fudul, grandoman, infatuat, înfumurat, îngâmfat, megaloman, mândru, orgolios, semeţ, trufaş, ţanţoş, vanitos, (livr.) prezumţios, suficient, (înv. şi pop.) măreţ, (pop. şi fam.) ţâfnós, (pop.) falnic, fălos, închipuit, (înv. şi reg.) pâşín, (prin Ban.) mărós, (prin Mold.) nărtós, (înv.) fumurós, preainăl-ţát, zadarnic, (fig.) băţos, înţepat, scrobit. *(Ce te ţii aşa ~ ?)*

ÎNCRÂNCENA vb. a se cutremura, a se înfiora, a se înfricoşa, a se îngrozi, a se în-spăimânta, a tremura, a se zgudui, (înv. şi pop.) a se spăimânta, (înv. şi reg.) a se spaima, (reg.) a se înfrica, a se scârbi, (înv.) a se mira, (înv.,

în Mold.) a se oţărî, (reg. fig.) a se teşi, (înv. fig.) a se încreţi. *(S-a ~ la auzul acestei veşti.)* ÎNCRÂNCENÁRE s. groază, înfiorare, înfricoşare, îngrozire, înspăimântare, oroare, spaimă, teroare, (înv. şi pop.) oţăríre, (înv. şi reg.) scírbă, (reg.) înfricáre, pălitúră, (înv.) spăi-mântáre, spăimântătúră, (fig.) cutremur. -'*Simte* o *~ teribilă.)*

ÎNCRÂNCENÁT adj. 1. cutremurat, înfiorat, înfricoşat, îngrozit, înspăimântat, zguduit, (înv. şi pop.) spăimântát, (reg.) înfricát, (înv.) spăimát. *(A rămas ~ la primirea peştii.)* 2. aprig, aspru, crâncen, crud, crunt, cumplit, îndârjit, înverşunat, neâmpăcat, nepotolit, sângeros, vajnic, violent, (înv.) crâncenít, tare, (fig.) încleştat. *(O luptă ~.)*

ÎNCROPÍ vb. a închipui, a înfiripa, a înjgheba, (reg.) a închelbăra, a închipa, a încio-căla. *(A ~ şi el ce-a pulul in grabă.)*

ÎNCROPÍT adj. căldicel, căldişor, călduţ,

(pop.) că] iu, (Transilv.) domol. *(Apă ~.)*

încrosná vb. v. ÎNCOTOŞMĂNA. ÎNFOFOLI.

încrucí vb. v. CRUCI. MINUNA. UIMI.

ULUI.

ÎNCRUCIŞA vb. 1. a se interfera, a se intersecta, a se întretăia, (rar) a se strătăâa, a se tăia. *(Liniile se ~.)* 2. (înv.) a cruci. *(Îşi ~ picioarele.)* 3. a (se) goni, a (se) împerechea, a (se) împreuna, (pop.) a (se) căţeii, a (se) însoţi, (reg.) a (se) pui. *(Sânt animale care se ~.)* 4. (rar) a metisa, (reg.) a mistriţa. *(A ~ diverse rase de animale.)* 5. a se amesteca, a se corci. *(Două specii de plante se pot ~.)*

ÎNCRUCIŞARE s. 1. interferenţă, intersectare, întretăiere. *(~ de linii.)* 2. (concr.) intersecţie,

întretăiere, răscruce, răspântie, (pop.) cruce, furca-drumului. *(La ~ unui drum.)* 3. amestecare, corcirc. *(~ unor rase de animale.)*

ÎNCRUCIŞAT adj., adv. 1. adj. întretăiat, (înv.) împoncişát. *(Drumuri, linii ~.)* 2. adj. amestecat, corcit, (pop.) mistreţ, (prin Ban.) mistriciói, (Olt.) mistriţát. *(Rase ~.)* 3. adj. chiorâş, cruciş, pieziş, saşiu, strabic, (pop.) şpanchíu, zbanghíu, (reg.) bazaóchi, ceacî'r, ceúr, chior, hónchiu, poncíş, (prin Transilv.) chiomb. *(Ochi ~; privire ~.)* 4. adv. chiondorâş, chiorâş, cruciş, saşiu, strâmb, (pop.) pieziş, şpanchíu, (reg.) poncíş. *(Priveşte, se uită ~.)*

ÎNCRUNTĂ vb. a se întuneca, a se mohorî, a se posomori. *(Ce te-ai ~ astfel ?)*

încrunta vb. v. ÎNROŞI. ÎNSÂNGERA. ROŞI. SÂNGERA.

ÎNCRUNTARE s. întunecare, posomoreală, (rar) posăceálă. *(Ce e această ~ la tine?)* încruntare s. v. ÎNSÂNGERARE. SÂNGE-RARE. SÂNGERAT. SÂNGERĂTURĂ.

ÎNCRUNTAT adj., adv. 1. adj., adv. chiorâş, îmbufnat, mohorât, posomorit. *(Privire ~; ce te uiţi aşa ~ la mine?)* 2. adj. întunecat, mohorât, posac, posomorit. *(Om ~.)* încruntátadj. v. ÎNSÂNGERAT. SÂNGERAT. ÎNCUIA vb. 1. a închide, a pune, a trage. *(A ~ zăvorul la uşă.)* 2. a (se) fereca, a (se) închide, a (se) zăvori. *(A ~ o casă; s-a ~ în*

casă.) 3.* (fig.) a înfunda. *(L-o ~ cu replica lui.)*

încuia vb. v. CONSTIPA. ÎNCUIAT adj. 1. ferecat, închis, zăvorit. *(Casă, uşă ~.)* 2.* (fig.) îngust, limitat, mărginit, obtuz, opac, redus, (rar fig.) scurt. *(O minte ~.)*

încuiat adj. v. CONSTIPAT. ÎNCUIBA vb. a se înrădăcina, a se statornici, (fig.) a se înţeleni. ÎNCUIBÁRE s. înrădăcinare, statornicire. ÎNCUIBAT adj. înrădăcinat. ÎNCUIÉRE s. 1. închidere, punere, tragere. *(~ zăvorului la uşă.)* 2. ferecare, închidere, závorire. *(~ uşii.)* încuiére s. v. CONSTIPAŢIE. ÎNCUIETOARE s. 1. clanţă, ivăr, (reg.) zimpiríg, (Mold.) clampă, (Transilv.) clenci, (Ban.) clenţáică, (prin Transilv.) rătéz, (Ban.) şnálă, (Transilv. şi Olt.) vérver. *(~ la broasca uşii.)* 2. ivăr, zăvor, (pop.) rătéz, (reg.) riglă, (prin Ban.) réză. *(~ la uşă.)* încuietúră s. v. CONSTIPAŢIE. încujbá vb. v. ARCUL CURBA. ÎNCOVOIA. ÎNDOI.

încujbáre s. v. ARCUIRE. CURBARE. ÎNCOVOIERE. ÎNDOIRE.

încujbát adj. v. ARCUIT. CURB. CURBAT. ÎNCOVOIAT. ÎNDOIT.

ÎNCUMETA vb. 1. a cuteza, a îndrăzni, (astăzi rar) a se semeţi, (pop.) a se bizui, (înv.) a ispiti, a se risca, (rar fig.) a se întinde. *(Cine nu se ~ nu izbuteşte.)* 2. a cuteza, a îndrăzni, a pofti. *(Sa nu te ~ să íntirziil)*

încumeta vb. v. BAZA. BIZUI. CONTA. FUNDAMENTA. ÎNCREDE. ÎNTEMEIA. SPRIJINI.

ÎNCUMETÁRE s. bărbăţie, bravură, curaj, cutezanţă, dârzenie, îndrăzneală, neânfricare, semeţie, temeritate, (livr.) intrepiditáte, petu-lánţă, (rar) cutezáre, (pop. şi fam.) suflet, (pop.) inimă, voinicíe, (înv.) dârzíe, îndrăzníre, mărinimie, semeţíre, (grecism înv.) táros. *(Dovedeşte o mare ~ în acţiunile sale.)*

îneunjuráre s. v. CAZ. CIRCUMSTANŢĂ. CONDIŢIE. CONJUNCTURĂ. IPOSTAZĂ. ÎMPREJURARE. POSTURĂ. POZIŢIE. SITUAŢIE. STARE.

ÎNCUNOŞTINŢÁ vb. 1. a anunţa, a aviza, a informa, a înştiinţa, a vesti. *(A ~ pe cineva despre ceva.)*

2. a anunţa, a comunica, a informa, a înştiinţa, a vesti, (rar) a semnaliza, (Transilv. şi Ban.) a ştirici. *(Vă ~ că trebuie să fiii prezenţi.)* 3. a anunţa, a înştiinţa, a vesti, (înv.) a publica, a publicarisi, a publi-călui, a publicui. *(A ~ ceva cuiva.)*

ÎNCUNOŞTINŢÁRE s. I. anunţare, informare, înştiinţare, vestire. *(~ cuiva despre ceva.)* 2. anunţare, înştiinţare, vestire, (înv.) publicare, publicaţie, publicuíre. *(~ a ceva făcută cuiva.)* 3. (concr.) anunţ, aviz, comunicare, înştiinţare, mesaj. *(A primit acasă o ~.)* ÎNCUNUNA vb. 1. a încorona, (înv.) a cununa. *(L-a ~ cu flori.)* 2.* (fig.) a încorona. *(Si-a ~ activitatea cu o capodoperă.)*

ÎNCUNUNARE s. 1. încoronare. *(~ cuiva cu flori.)* 2.* (fig.) încoronare. *(~ operei sale.)*

ineurá vb. v. ALERGA. FUGI. GONI.

ÎNCURAJA vb. 1. a îmbărbăta, a îndemna,, a însufleţi, a stimula, a susţine, (înv.) a insufla, a mângiia, a semeţi. *(Ce oă ~ în luptă?)* 2. *a* imbia, a îmboldi, a îndemna, a stimula. *(Aprecierile lui m-au ~ să...)* 3. a (se) alina, a (se) consola, a (se) îmbărbăta, a (se) mângiia, (grecism înv.) a (se) parigorisi. *(încerca să-l ~ pentru pierderea suferită.)*

ÎNCURAJARE s. alinare.^ consolare, îmbărbătare, mângiiere, (înv.) consoláţie, pari-goríe, (fig.) balsam, refugiu. *(Si-a găsit ~ in muncă.)*

ÎNCURAJAT adj. îmbărbătat. *(Om ~.)*

ÎNCURAJATOR adj. emuiativ, stimulativ, stimulator. *(Întrecere cu caracter ~.)*

incuráre s. v. ALERGARE. CURSĂ.

ÎNCURCA vb. 1. a (se) amesteca, a (se) încâlci, (reg.) a (se) bălmăji, (înv.) a (se) ză-minti. *(Iţele s-au ~.)* 2. a zăpăci, (prin Transilv.) a mitroşi. *(A ~ ceva.)* 3. a pierde, a rătăci. *(A ~ drumul.)* 4. a confunda, a greşi. *(A ~ uşile.)* 5. a deruta, a descumpăni, a dezorienta, a zăpăci, (livr.) a deconcerta. *(Vestea auzită l-a ~.)* C.a (se) complica, a (se) încâlci. *(Situaţia s-a ~.)* 7. a se fistici, a se intimida, a se zăpăci, (reg.) a se teşmeni, a se ului, (Transilv.) a se îngăimăci, (Olt., Munt. şi Transilv.) a se rătuti, (fig.) a se pierde. *(Ce te-ai ~ aşa în faţa lor.?)* 8. a deranja, a incomoda, a jena, a stingheri, a stânjeni, a supăra, a tulbura, (livr.) a conturba, a importuna, (rar) a sinchisi, (pop.) a zăticni, (Mold. şi Bucov.) a zăhăí, (înv.) a sminti. *(Te rog să nu-l ^ de la lucru.)*

încurcă vb. v. ÎNTÂRZIA. ZĂBOVI.

încurcálă s. v. BELEA. BUCLUC. DANDANA. ÎNCURCĂTURĂ. NĂPASTĂ. NEAJUNS. NECAZ. NEMULŢUMIRE. NENOROCIRE. NEPLĂCERE. NEVOIE. PACOSTE. POCINOG. RĂU. SUPĂRARE.

ÎNCURCARE s. 1. încurcat. *(~ iţelor.)* 2. complicare, încâlcire. *(~ unei situaţii.)* 3. íâstâcire, zăpăcire. *(~ unui elev.)* ÎNCURCAT adj. 1. amestecat, încâlcit. *(Fire textile ~.)* 2. încâlcit, întortocheat, sucit. *(Fraze ~.)* 3. derutat, descumpănit, dezorientat, nedumerit, perplex, zăpăcit, (livr.) deconcertat, (înv. şi fam.) sastisit. *(A rămas complet ~.)* 4. complicat, încâlcit. *(Trebuie descurcată această problemă ~.)* 5. confuz, difuz, echivoc, haotic, imprecis, indefinit, încâlcit, neclar, nedefinit, nedesluşit, neânţeles, nelămurit, ne-precis, obscur, tulbure, vag, (fig.) întunecat, nebulos, neguros. *(O situaţie ~.)* 6. fâstâcit, intimidat, zăpăcit, (reg.) teşmenít, (Olt. şi Munt.) rătutlt. *(Om ~.)* 7. jenat,

stingherit, stânjenit, (rar) strârntorát. *(Se simţea ~.)* ÎNCURCAT s. încurcare. *(~ iţelor.)* ÎNCURCĂTURĂ s. 1. încâlcitură, întorto-chetură. *(~ unei fraze.)* 2. amestecătură, în-câlceală, încâlcire, încâlcitură, (livr.) mixtură, (înv.) zăminteálă, zămintitúră, (fam.) bălmăjeală, mişmaş, talmeş-bálmeş. *(Era o ~ de nedescris.)* 3. babilonie, dezordine, haos, zăpă-

ceală, (înv.) vavilonie. *(Nu te mai poţi descurca în ~ asta.)* 4. complicaţie, încâlceală. *(S-a ivit* o *~ în rezolvarea problemei.)* 5. confuzie, zăpăceală, (Transilv.) îngăimăceálă. *(S-a produs o ~.)* 6. derută, descumpănire, dezorientare, nedumerire, perplexitate, zăpăceală, (livr.) deconcertáre. *(Starea de ~ a cuiva.)* 7. belea, bucluc, dandana, năpastă, neajuns, necaz, nemulţumire, nenorocire, neplăcere, nevoie, pacoste, pocinog, rău, supărare, (înv. şi pop.) poznă, răutate, (pop.) alageá, daravéră, păcat, ponós, pótcă, poticá'.ú, zăduf, (înv. şi reg.) na-cafá, nagodă, (reg.) dănănáie, încurcată, năz-bî'că, năzdrăvănie, păcosténic, şúgă, şugubínă, toroápă, (prin Mold.) bacálă, (Transilv.) bai, (Ban., Maram. şi Bucov.) bédă, (Mold.) chichion, (Olt. şi Ban.) cotoárbă, (Olt., Ban. şi Transilv.) dabilă, (înv.) nesosínţă, nevoínţă, patimă, satará, stenahoríe. *(A dat de o mare ~.)* !5. păţanie, poznă, (pop. şi fam.) tărăşenie, (fam.) comedie, dandana, istorie. *(Ce ~ a avut de trăiţi)* 9. dificultate, impas, (fig.) strâm-toáre, (înv. şi pop. fig.) strâmtorárc, strâmto-reálă, (înv. fig.) strâmtúră, strânsoáre. *(Scoate-l din ~.)* 10. jenă, (înv.) stenahoríe. *(~ financiară.)*

încurcătură de máţc s. v. ILEUS. OCLUZIE INTESTINALĂ.

încurmczişá vb. v. ÎMPOTRIVI. OPUNE.

încuţitá vb. v. ÎNJUNGHIA. TĂIA.

ÎNCUVIINŢA vb. a accepta a admite, a aproba, a consimţi, a se îndupleca, a îngădui, a se învoi, a lăsa, a permite, a primi, (livr.) a concede, (înv. şi pop.) a se prinde, (înv. şi reg.) a se pleca, (Mold. şi Bucov.) a pozvoli, (înv.) a aprobălui, a mulţumi, a ogodi. *(A ~ să scoată la concurs postul vacant.)*

ÎNCUVIINŢARE s. 1. acceptare, admitere, aprobare, consimţire. *(~ scoaterii la concurs a unui post vacant.)* 2. acord, aprobare, asentiment, aviz, consimţământ, consimţire, îngăduinţă, învoială, învoire, permisiune, voie, voinţă, vrere, (înv. şi reg.) posluşánie, slobozenie, (Mold. şi Bucov.) pozvolénie, (înv.) concurs, pozvól, sfat, volnicíe. *(A'u se face nimic fără ~ cuiva.)*

îndám adv. v. DEGEABA. INUTIL. ZADARNIC. [1] ÎNDATĂ adv. 1. acum, imediat, numa.-ecit, (pop.) acuşi, (înv. şi reg.) aşáşi, (înv.) aşá. "*(~ să vii la mine!)* 2. grabnic, imediat, iute, Tăpid, repede, urgent, (prin Transilv.) pripeşte. *(Vino ~ să veri!)* 3. curând, devreme, fuga, grabnic, imediat, iute, neântârziat, numaidecât, rapid, repede, (rar) tudíla, (pop.) degrabă, momentan, (înv. şi reg.) nepristán, numai, (reg.) mintenaş, mínteni, (înv.) peşin, techer-mécher. *(Să te întorci ~ din oraş I)*

ÎNDATORA vb. 1. a se împrumuta, a lua, (înv.) a se aprumuta. *(Se ~ cu o sumă.)* 2. a obliga. *(Serviciul pe care mi l-a făcut mă ~.)* 3. a se angaja, a făgădui, a se însărcina, a se obliga, a promite, (înv. şi reg.) a jurui, a se prinde, (înv.) a se adeveri, a se apuca, (fig.),a se lega. *(Se ~ să facă următoarele...)*

ÎNDATORAT adj.l. dator. *(Om cu~ bani.)* 2. obligat, recunoscător, (înv.) mulţumitor. *(Îşi rămln ~ pentru serviciul făcut.)*

îndatorínţă s. v. DATORIE. ÎNDATORIRE. ÎNSĂRCINARE. OBLIGAŢIE. SARCINĂ.

ÎNDATORIRE s. 1. datorie însărcinare, obligaţie, sarcină, (înv.) dator, datorínţă, îndatorínţă. *(~ ta*

este să rezolvi problema.) 2. datorie, obligaţie, oficiu, sarcină. *(Şi-a îndeplinit onorabil ~ de gazdă.)* 3. atribuţie, rol, sarcină. *(Ce ~ ai în această comisie?)* 4, angajament, obligaţie, sarcină, (pop.) legătură. *(~ ta faţă de el este...)* 5. obligaţie, răspundere. *(Ars mutic ~.)* 6. datorie, obligaţie, (livr.) servitute. *(~ faţă de propria noastră concepţie.)*

îndatorire s. v. DATORIE.

ÎNDATORITOR adj. amabil, binevoitor, serviabil, (livr.) complezent, (rar) prevenitor, (fam.) săritor. *(S-a arătat extrem de ~ cu noi.)*

ÎNDĂRĂT adv. înapoi. *(Du-te imediat ~.)*

ÎNDĂRĂTNIC adj. 1. încăpăţânat, recalcitrant, refractar, (livr.) obstinat, (pop.) sanchíu. (reg.) inaccíu, înţestát, (Olt.) dugós, (înv.) cápeş, renitént, (fam. peior.) capsoman, eăpăţî-nós, căpos. *(Ce om ~ I)* 2. ambiţios, încăpăţînat, îndârjit, perseverent, stăruitor. *(Se dovedeşte extrem de ~ în atingerea scopului.)*

îndărătnic adj. v. RESTANŢIER.

îndărătnică s. v. CLOCOŢEL.

ÎNDĂRĂTNICI vb. 1. a se încăpăţâna, (livr.) a se obstina, (pop.) a se nătângi, (reg.) a se încâina. *(Se ~ prosteşte.)* 2. a se ambiţiona, a se încăpăţâna, a se îndirji, a persevera, a persista, a stărui. *(Se ~ să susţină că...)*

ÎNDĂRĂTNICIE s. I. încăpăţânare, (livr.) obstinaţie, (rar) recalcitranţă, (pop.) nătângíe, (prin Transilv.) mădăţíe. *(O ~ fără sens.)* 2. dârzenie, încăpăţânare, perseverenţă, persistenţă, stăruinţă, tenacitate, (rar) cerbicie. *(Lucrează cu ~.)*

ÎNDĂRĂTUL prep. dinapoia, dindărátui, după, înapoia. *(~ casei se afla...)*

îndătina vb. v. OBIŞNUI.

înde prep. v. CĂTRE. ÎNSPRE. ÎNTRE, SPRE.

ÎNDEAJUNS adv. destul, suficient, (reg.) bugăt, (înv.) îndestul. *(Ai vorbit ~.)*

ÎNDEAPROAPE adv. amănunţii, atent. *(Cercetează ~ lucrurile.)*

ÎNDELETNICI vb. a se ocupa, (înv. şl reg.) a se cuprinde, (înv.) a băilui, a se zăbovi. *(Cu ce se ~ ?)*

ÎNDELETNICIRE s. 1. meserie, ocupaţie, profesiune, (înv. şi reg.) meşterie, (Mold.) breaslă, (Transilv.) lefteríe, (înv.) cin, marafet. *(Ce ~ are în prezent?)* 2. activitate, lucru, muncă, ocupaţie, preocupare, treabă, (livr.) travaliu, (înv.) ocupare, preocupáţie. *(Îşi vede de ~ lui.)*

ÎNDELUNG adj., adv. 1. adj. îndelungat, lung, prelung, prelungit, (înv.) prelungitor. *(Tăcere ~.)* 2.adj. îndelungat, lung. *(Viaţă ~.)* 3. adj. îndelungat, (reg.) uitat. *(A petrecut acolo*

vreme ~.) 4. adv. îndelungat, mult. *(A meditai ~.)* 5. adv. lung, mult. *(S-a uitat ~ la el.)*

ÎNDELUNGAT adj., adv. 1. adj. îndelung, lung, prelung, prelungit, (înv.) prelungitor. *(O tăcere ~.)* 2. adj. îndelung, lung. *(Viaţă ~.)* 3. adj. îndelung, (reg.) uitat. *(A petrecut acolo vreme ~.)* 4. adv. îndelung, mult. *(A meditat ~.)*

îiidemâná vb. v. AJUTA. AJUTORA. OCROTI. PROTEJA. SPRIJINI. SUSŢINE.

ÎNDEMÂNÁRE s. 1. abilitate, destoinicie, dexteritate, dibăcie, ingeniozitate, iscusinţă, istcţie,

isteţime, pricepere, ştiinţă, talent, uşurinţă, (pop.) meşteşug, meşteşugíre, (înv. şi reg.) meşterie, (reg.) apucătură, pricepuţíe, (înv.) iscusíre, marafet, practică. *(Demonstra o mare ~ în minuirea...)* 2. artă, dibăcie, iscusinţă, măiestrie, meşteşug, pricepere, ştiinţă, talent. *(Obiect făcut cu multă ~.)* 3. agerime, deşteptăciune dibăcie, inteligenţă, iscusinţă, isteţime, pricepere. *(~ unei persoane Intr-o împrejurare dată.)*

ÎNDEMÂNÁTIC adj. 1. abil, deştept, dibaci, ingenios, iscusit, isteţ, meşter, priceput, (pop.) mehenghi, (înv. şi reg.) pricopsit, (prin Tran-silv.) prinzáci, (înv.) meşteşugáreţ, practic, (fam. fig.) breaz. *(Un meseriaş ~.)* 2. iscusit, priceput, (înv.) practicós, practisít. *(Un doctor ~.)* 3. ager, deştept, dibaci, inteligent, i&cusit, isteţ, priceput, (pop.) mintos, (înv. şi reg.) marghiól, pricopsit, (prin Transilv.) artút, (Mold. şi Bucov.) hî'tru, (Transilv.) ócoş, ştram, (înv.) scornáci, (fig.) dezgheţat, sprinten, (fam. fig.) breaz. *(O minte ~.)*

índemânáticadj. v. AVANTAJOS. COMOD. CONFORTABIL. FAVORABIL. PRIELNIC. PROPICE.

îndemânós adj. v. COMOD. CONFORTABIL.

ÎNDEMINĂ adv. comod, lesne, uşor. *(Îi e mai ~ să meargă cu trenul.)*

ÎNDEMN s. 1. imbold, impuls, pornire, stimul, stimulent, (rar) îmboldíre, (reg.) bold, (înv.) năstáv, porneálâ, (grecism înv.) para-chínisis, (fig.) mişcare, resort, suport, (înv. şi reg. fig.) strămurare. *(~ pentru o aefiune.)* 2. îndrumare, învăţătură, povaţă, povăţuire, sfat, vorbă, (pop.) învăţ, (înv.) consiliu, cuget, dăscălie, gând, povăţuiálă, povăţuitúră, sfătu-iálă, sfătuíre, socoteală. *(I-a ascultat toate ~.)*

ÎNDEMNĂ vb. 1. a îmboldi, (înv. şi reg.) a dudui. *(A ~ un animal la mers.)* 2. a îmbia, a îmboldi, a încuraja, a stimula. *(Aprecierile lui m-au ~ să...)* 3. a impulsiona, a îmboldi, a stimula. *(Îi ~ spre noi realizări.)* 4, a aţâţa, a îmboldi, (fig.) a- muşca. *(Cine-l ~ să facă asta?)* 5. a stimula, (grecism înv.) a parachi-nisi, (fig.) a împinge, (pop. fig.) a înghimpa, a mişca. *(Totul ti ~ să procedeze astfel.)* 6. a (se) îmbia, a (se) pofti. *(Se ~ ca fata la măritat.)* 7. a îmbărbăta, a încuraja, a însufleţi, a stimula, a susţine, (înv.) a insufla, a mângâia, a semeţi. *(Vă ~ în luptă avlntul patriotic.)* 8. a povăţui, a sfătui. *(Îl ~ numai la bine.)*

îndemna vb. v. CONSTRÂNGE. CONVINGE. DECIDE. DETERMINA. FACE. FORŢA. HOTĂRÎ. ÎNDUPLECA. OBLIGA. SILI.

ÎNDEOBŞTE adv. (înv.) obştéşle. *(Este ~ cunoscut că...)*

ÎNDEOSEBI adv. chiar, tocmai, (înv. şi pop.) osebit. *(~ asta ti place lui.)*

ÎNDEPĂRTA vb. 1. a (se) depărta, a (se) distanţa. *(Se ~ unii de al/ii; s-a ~ de grupul nostru.)* 2. a (se) izola. *(De ce te-ai ~ de noi?)* 3. a (se) depărta, a (se) dezlipi. *(Să nu Ic ~ de mine!)* 4. a depărta, a distanţa, a rări, a spatia, (înv.) a spaţiona. *(A ~ literele unui cuulnt.)* 5. a alunga, a depărta, a goni, a izgoni, (rar) a prigoni, a răzmeri, a surghiuni, (înv. şi pop.) a oropsi, (pop.) a zgorni, (înv. şi reg.) a întiri, a mâna, a tăia, (reg.) a ţintiri, a zgoni, (Transilv. şi Ban.) a dudui, a gorgoni, (Transilv.) a păfuga, (prin Transilv.) a poteri, (prin Olt. şi Ban.) a sprânji, (Transilv. şi Maram.) a ţipa, (Ban. şi Transilv.) a zogorni, (înv.) a lepăda, a răşchira, (fam.) a mătrăşi, (fam. fig.» a mătura. *(L-a ~ de la sine.)* G. a elimina, a exclude, a înlătura, a scoate. *(A ~ pe cineva dinlr-o organizaţie.)* 7. a demite, a destitui, a scoate, (înv. şi fam.) a mazili. *(L-a ~ din funcţie.)* 8. a concedia, a scoate, (înv.) a slobozi, (grecism înv.) a exoflisi, (fam.) a mătrăşi. *(L-a ~ din slujbă.)* 9. a înlătura, a lua, a ridica. *(A ~ colţul vălului.)* 10. a depărta, a elimina, a înlătura, a scoate. *(~ petele de*

grăsime de pe haine.) 11. a curăţa, a elimina, a înlătura. *(A ~ murdăria de pe jos.)* 12. a se depărta, a se înstrăina. *(S-a ~ de tot de noi.)* 13. a elimina, a înlătura, a suprima. *(A ~ cauza răului.)* 14. a evita, a se feri, a împiedica, a înlătura, a ocoli, a preântâmpina, a preveni, (rar) a se apăra. *(încearcă să ~ primejdia.)* 15. a risipi, a spulbera. *(I-a ~ toată temerea.)* 16. a înlătura, (fig.) a scutura. *(A ~ lanţurile robiei.)* 17. a se abate, a se depărta, a devia, a divaga, (înv.) a (se) scăpata. *(S-a ~ de la subiect.)*

ÎNDEPĂRTARE s. 1. depărtare, distanţare. *(~ lui de grupul nostru.)* 2. depărtare, dezlipire. *(~ lui de mamă.)* 3. anulare, eliminare, înlăturare, scoatere, suprimare, ştergere, tăiere. *(~ unui rind dintr-un text.)* 4. depărtare, distanţare, rărire, spaţiere. *(~ literelor unui cu-vlnt.)* 5. eliminare, excludere, înlăturare, scoatere. *(~ lui din organizaţie.)* 6. demitere, destituire, scoatere, (înv. şi fam.) mazilire, mazilit. *(~ cuiva dintr-o funcţie.)* 7. concediere, scoatere. *(~ cuiva din slujbă.) îl.* înlăturare, ridicare, ridicat. *(~ unui coif din văl.)* 9. curăţare, eliminare, înlăturare, scoatere. *(Preparat pentru ~ petelor.)* 10. eliminare, înlăturare, suprimare. *(~ cauzelor răului.)* 11. evitare, împiedicare, înlăturare, ocolire, preân-tâmpinare, prevenire, (rar) prevenţie. *(~ unor consecinţe neplăcute.)* 12. înlăturare, (fig.) scuturare. *(~ lanţurilor robiei.)* 13. abatere, deviaţie, deviere, mutare, schimbare. *(~ cursului unei ape.)*

ÎNDEPĂRTAT adj. depărtat. *(Un loc – /*

ÎNDEPLINI vb. 1. a efectua, a executa, a face, a împlini, a înfăptui, a realiza, a săvirşi, (inv. şi pop.) a plini. *(Am ~ tot ce mi-ai dat.)* 2. a(-şi) ajunge, a (-şi) atinge, a(-şi) înfăptui, a(-şi) realiza. *(Şi-a ~ scopul.)* 3. a înfăptui, a realiza, (înv. şi reg.) a sf'irşi, (înv.) a obârşi. *(Si-a ~ misiunea.)* 4. a desăvirşi, a împlini, a înfăptui, a realiza. *(Si-a ~ opera.)* 5. a asculta, a împlini, a satisface. *(I-a ~ toate capriciile.)* 6. a împlini, a realiza, a salisâace, (înv.) a plini, (rarfig.) a sătura. *(I-a ~ dorinţa.)* 7. a se adeveri, a se confirma, a se împlini, a se realiza. *(Previziunile lui s-au ~.)* Ji. a se împlini, a se înfăptui, a se realiza, (pop.) a se intimpla, (înv. şi reg.) a se plini. *(Prorocirea lui s-a ~.)* 9. a onora, a respecta, a ţine, (pop.) a păzi. *(Si-a ~ învoiala.)* 10. a depune, a desfăşura, a duce, a efectua, a executa, a face, a întreprinde, a presta. *(A ~ acolo o muncă utilă.)* 11. a efectua, a executa, a face, a presta, a-şi satisface. *(Îşi ~ serviciul militar.)* 12. a aplica, a executa. *(A ~ o hotărlre judiciară.)*

ÎNDEPLINIRE s. 1. efectuare, executare, execuţie, facere, împlinire, înfăptuire, realizare, săvârşire, (înv.) săvârşít. *(~ unei lucrări.)* 2. împlinire, realizare, satisfacere, (rar) satisfacţie. *(~ dorinţei cuiva.)* 3. înfăptuire, realizare, (înv.) realizáţie. *(~ tuturor viselor.)* 4. efectuare, executare, prestare, prestaţie. *(~ unei munci utile.)* 5. efectuare, executare, prestare. *(~ serviciului militar.)* G. aplicare, executare. *(~ unei sentinţe.)*

ÎNDEPLINÍT adj. împlinit, înfăptuit, realizat, satisfăcut. *(Un vechi vis ~.)*

ÎNDESA vb. 1. a burduşi, a ghemui, a înghesui, a îngrămădi, a ticsi, (rar) a tescui, (înv. şi pop.) a strimtora, (reg.) a bucşi, (prin Transilv. şi Mold.) a bâcsi, (prin Mold.) a bosoli, (Mold. şi Transilv.) a desagi, (Mold.) a găvozdi, (fig.) a căptuşi. *(A ~ toate într-un sac.)* 2. a se grămădi, a se îmbulzi, a se înghesui, a se îngrămădi, (pop.) a se buluci, (reg.) a se poro-boţi, a se târşi, (prin Ban. şi Olt.) a se nălogi, (rar fig.) a se muşuroi. *(S-au ~ cu toţii In jurul lui.)* 3. a se băga, a se îmbulzi, a se înghesui, a se îngrămădi, a se vâri. *(Nu vă mai ~ aşa în mine !)* 4. a băga, a înfunda, a trage, a vârî. *(~ căciula pe cap.)* 5. a bate, a bătători, a bătuci, a presa, (pop.) a pisa, (reg.) a dricui, a tăpşi, a zbătuci, (Transilv.) a dripi, (fam.) a pisăgi. *(~ pămlnlul,*

zăpada.) 6. a (se) compacta, a (se) tasa. *(A ~ un material poros.)*

ÎNDESÁRE s. 1. inghesuire, îngrămădire, ticsire. *(~ geamantanului cu lucruri.)* 2. în-fundare. *(~ căciulii pe cap.)* 3. compactare, tasare. *(~ terenului.)*

ÎNDESAT adj. 1. burduşit, înghesuit, îngrămădit, ticsit, (rar) tescuit, (reg.) bucşít. *(Un geamantan ~.)* 2. doldora, încărcat, înţesat, plin, ticsit. *(~ de...)* 3. ghemuit, înghesuit, îngrămădit. *(Stăteau ~ ca vai de lume.)* 4. compact, dens, (pop.) virtós. *(Căpăţlnă de varză ~.)* 5. bondoc. *(Om ~.)* 6. bătătorit, bătut, (pop.) bătucit. *(Pămtnt ~; zăpadă ~.)* 7. apăsat. *(Cu paşi ~.)*

ÎNDESÍ vb. a creşte, a se îngroşa, a se înmulţi • a spori. *(Rlndurile s-au ~.)*

indesoáre s. v. APLECAT. INDIGESTIE. INSOLAŢIE.

îndestul adv. v. DESTUL. ÎNDEAJUNS. SUFICIENT.

ÎNDESTULĂ vb. a (se) sătura, (prin Transilv. şi Olt.) a (se) săţui. *(I-a ~ cu mlncare.)*

îndestula vb. v. MULŢUMI. SATISFACE.

ÎNDESTULARE s. abundenţă, belşug, bogăţie, îmbelşugare, prisos, (rar) afluenţă, măno-şíe, răsfăţ, risipă, (livr.) opulenţă, profuziune, (pop.) jertfă, (prin Olt.) temei, (înv.) sătul, saturare, spor. *(~ de bunuri.)*

ÎNDESTULAT adj. 1. abundent, bogat, bun, îmbelşugat, mare, mănos, (înv. şi reg.) belşugós, spornic, (inv.) săţiós. *(O recoltă ~.)* 2. abundent, bogat, copios, îmbelşugat, (fig.) princiar. *(Un prânz ~.)*

ÎNDESTULĂTOR adj. 1. destul, suficient, (reg.) bugăt. *(Provizii ~.)* 2. mulţumitor, satisfăcător, suficient. *(O cantitate ~.)*

ÎNDIGUÍ vb. a stăvili, a zăgăzui. *(A ~ malul unui râu.)*

ÎNDIGUIRE s. stăvilire, zăgăzuire. *(~ malului unei ape.)*

ÎNDIGUÍT adj. stăvilit, zăgăzuit. *(O apă ~.)*

îndârjeálă s. v. ÎNDÂRJIRE. ÎNVERŞUNARE.

ÎNDÂRJÍ vb. 1. a se înverşuna, (livr.) a se obstina, (pop.) a se nătângi. *(De ce te ~ aşa?)* 2. a (se) înfuria, a (se) întărită, a (se) înverşuna. *(Nu-l mai ~.)* 3. a se ambiţiona, a se încă-păţina, a se îndărătnici, a persevera, a persista, a stărui. *(Se ~ să susţină că...)* 4. a se înteţi, a se înverşuna. *(Disputa s-a ~.)* 5. a creşte, a (se) înteţi, a spori, (fig.) (a (se) as-cuţi. *(Lupta s-a ~ In intensitate.)*

ÎNDÂRJÍRE s. 1. înverşunare, (livr.) obstinaţie, (rar) îndârjeálă. *(Ede*-o*~ condamnabilă.)* 2. dârzenie, înverşunare. *(~ unei dispute sportive.)*

ÎNDÂRJÍT adj. 1. furios, înfuriat, întărâtat, înverşunat, mâniat, mânios, pornit, (livr.) obstinat, (pop.) îndrăcit, năbădăios, oţărât, (înv. şi reg.) scârbít, (reg.) năvârliós, (înv., în Transilv.) firétic, (fam.) burzuluit, zborşít, (fig.) turbat. *(Un om ~ la culme.)* 2. aprig, aspru, crâncen, crud, crunt, cumplit, încrâncenat, înverşunat, neâmpăcat, nepotolit, sângeros, vajnic, violent, (înv.) crâncenít, tare, (fig.) încleştat. *(O luptă ~.)* 3. aprig, disputat, dârz, înverşunat, (fig.) aprins. *(O întrecere sportivă ~.)* 4. ambiţios, încăpăţînat, îndărătnic, perseverent, stăruitor. *(Se dovedeşte extrem de ~ în acţiunile sale.)* 5. dârz, perseverent, stăruitor, tenace. *(O muncă ~.)*

ÎNDOBITOCI vb. a (se) prosti, a (se) tâmpi, (pop.) a (se) năuci, (reg.) a (se) hăbăuci, (Transilv. şi

Olt.) a (se) tonţi.

ÎNDOBITOCIRE s. prostire, tâmpire.

ÎNDOBITOCIT adj. prostit, tâmpit. *(Om ~.)*

îndogăţí vb. v. CONVENI. ÎNŢELEGE. ÎNVOI.

ÎNDOI vb. 1. a împături, a plia, a stringe, (pop.) a pături. *(A ~ o coală de hlrtie.)* 2. a (se) arcui, a (se) curba, a (se) încovoia, (livr.)

a (se) cambra, (rar) a (se) recurba, (înv. şi reg.) a (se) încujba, a (se) scovârda. *(A ~ o bară metalică.)* 3. a (se) apleca, a atârna, a cădea, a cobori, a (se) culca, a (se) curba, a (se) înclina, a (se).:;covoia, a (se) lăsa, a (se) pleca, (înv. şi reg.) a i,se) povedi, (reg.) a (se) poligni, (înv.) a (se) închina. *(Crengile se ~ de rod.)* 4. a (se) cocoşa, a (se) curba, a (se) încovoia, a (se) strim-ba. *(I s-a ~ de toi spinarea sub povară.)* 5. a (se) í'.;rba, a (se) frânge. *(S-a ~ de mijloc.)* fi. a se cocârja, a se cocoşa, a se gheboşa, a se gârbovi, a se încovoia. *(S-a ~ de bătrlneţe.)* 7. a (se) încârliga, a (se) încolăci, a (se) încovoia, a (se) încovriga, (reg.) a (se) încârjoia. *(Clinele îşi ~ coada.)* 8. a aduce. *(~ cuiul In jos. J* 9. a răsfrânge, a ridica, a sufleca, a su-mete, a trage, (reg.) a sumeca, a supune, (prin Munt. şi Dobr.) a sumeteca. *(A-şi ~ mlnecile cămăşii.)* 10. a dubla, (rar) a duplica, a redu-plice, (înv.) a îndupleca. *(A ~ o sumă de bani.)* 11.,3 dilua, a lungi, a subţia. *(A ~ laptele.)* 12. (înv.) a se prepúne. *(Se ~ că va veni.)* îndoi vb. v. CODI. EZITA. PREGETA.

ŞOVĂI.

ÎNDOIALĂ s. 1. codeală, codire, ezitare, fluctuaţie, nehotărâre, pregetare, şovăială, şovăire, (livr.) indecizie, (pop.) preget, (fig.) oscilare, oscilaţie. *(~ lui nu era justificată.)* 2. dubiu, incertitudine, neâncredere, nesiguranţă, rezervă, scepticism, şovăială, şovăire, (astăzi rar) necredinţă, (înv.) aporie, îndoínţă. *(Domnea o stare de ~.)*

ÎNDOIELNIC adj. 1. dubios, incert, nesigur, problematic, (livr.) improbabil, indecis, (rar) indoiós, (fig.) nebulos. *(La o dată ~.)* 2. dubios, echivoc, necurat, suspect. *(De o morală ~.)* 3. discutabil, incert, nesigur. *(Rezultate ~.)*

îndoielnic adj. v. EZITANT. FLUCTUANT. INDECIS. NEDECIS. NEHOTĂRÂT. ŞOVĂIELNIC. ŞOVĂITOR. ' îndoínţă s. v. DUBIU. INCERTITUDINE. ÎNDOIALĂ. NEÂNCREDERE. NESIGURANŢĂ. REZERVĂ. SCEPTICISM. ŞOVĂIALĂ. ŞOVĂIRE.

Indoiós adj. v. DUBIOS. INCERT. ÎNDOIELNIC. NESIGUR. PROBLEMATIC.

ÎNDOÍRE s. 1. împăturire, pliere, strângere, strins, (rar) pliáj, (pop.) păturíre. *(~ unei scrisori.)* 2. arcuire, curbare, încovoiere, (rar) flexiune, (înv. şi reg.) încujbáre. *(~ unei bare.)* 3. curbare, încovoiere, strâmbare. *(~ unui cui.)* 4. aplecare, culcare, culcat, curbare, înclinare, încovoiere, plecare. *(~ crengilor din cauza rodului.)* 5. arcuire, curbare, flexiune, încovoiere. *(Mişcări de ~, în gimnastică.)* 6. încârli-gare, încolăcire, încovoiere, încovrigare. *(~ cozii unui ciine.)* 7. dublare. *(~ mizei la un*

joc.)

ÎNDOÍT adj. 1. împăturit, pliat, strâns, (pop.) păturít. *(O coală de hlrtie ~.)* 2. arcuit, curb, curbat, încovoiat, (livr.) cambrat, (rar) arcát, recurbat, (înv. şi reg.) încujbát, scovârdát, (înv.) arcós. *(Bară metalică ~.)* 3. curbat, încovoiat, întors, răsucit, strâmb, strâmbat. *(Cui~.)*4. curbat, încovoiat, răsucit, strâmb.

(Fiare~.) 5. adus, încovoiat, rotilat. *(Paloş~.)* 6. strâmb, (pop.) cârn. *(Cuţit ~.)* 7. aplecat, curbat, înclinat, încovoiat, lăsat, plecat, (reg.) polignít. *(Copac cu crengile ~.)* 8. adus, aplecat, cocârjat, cocoşat, curbat, gârbov, gârbovit, înclinat, încovoiat, plecat, strâmb, strâmbat, sucit. *(Cu spatele ~.)* 9. încirligat, încolăcit, încovoiat, încovrigat. *(Coadă ~.)* 10. întors, răsfrânt, ridicat, suflecat, sumes, tras, (reg.) sumecát. *(Cămaşă cu mlnecile ~.)* 11. *(BOT.)* întors, răsfrânt, revolut, (înv.) reflex. *(Frunză ~.)* 12. dublu. *(A plătit un preţ ~.)* 13. diluat, slab, subţiat, subţire, (reg.) rărit. *(Lapte ~.)*

ÎNDOITURĂ s. 1. încovoietură, răsucitură. *(~ unei bare.)* 2. arcuire, curbură, încovoială, încovoietură. *(O uşoară ~.)* 3. boţitură, creţ, cută, încreţitură. *(~ a pantalonilor nccălcaţi.)* 4. cută, (rar) răsírângătúră, răsfrânsătúră, răs-frântúră. *(~ la un obiect de îmbrăcăminte.)*

indoltúrâs. v. COT. COTITURĂ. CURBĂ. ÎNTORSĂTURĂ. ÎNTORTOCHETURĂ.

OCOL. RĂSUCITURĂ. SERPENTINĂ. SINUOZITATE. SÂR JOACĂ. ŞERPUIRE. ŞERPUITURĂ.

ÎNDOLIÁ vb. a (se) cerni.

ÎNDOLIAT adj. 1. cernit. *(Om ~.)* 2. cernit, negru. *(Haine ~.)*

ÎNDOLIÉRE s. cernire.

ÎNDOPÁ vb. 1. a (se) ghiftui, a (se) îmbuiba, (prin Transilv. şi Maram.) a (se) crivi, (Olt.) a (se) încătărăma. *(S-a ~ cu mlncare.)* 2. a înfunda, a umple. *(~ soba cu lemne.)*

ÎNDOPARE s. ghiftuire, îmbuibare, (pop.) saţ. *(De atíta ~ s-a îmbolnăvit.)*

ÎNDOPAT adj. ghiftuit, îmbuibat. *(Om ~ de mlncare.)*

îndrăci vb. v. ÎNFURIA. ÎNRĂI. MÂNIA.

îndrăcire s. v. FURIE. ÎNVERŞUNARE. MÂNIE.

îndrăcit adj. v. COLOSAL. CUMPLIT. EXTRAORDINAR. FENOMENAL. FORMIDABIL. FURIOS. GROAZNIC. GROZAV. INFERNAL. ÎNDÂRJIT. ÎNFIORĂTOR. ÎNFURIAT. ÎNGROZITOR. ÎNSPĂIMÂNTĂ-TOR. ÎNTĂRÂTAT. ÎNVERŞUNAT. MÂNIAT. MÂNIOS. NĂPRASNIC. PORNIT. STRAŞNIC. TERIBIL.

ÎNDRĂCÍT adj., s. afurisit, blestemat, câinos, hain, rău, ticălos, (înv. şi pop.) pustiu, (pop. şi fam.) pârdálnic, (pop.) împeliţát, jurat, (înv. şi reg.) urgisit, (reg.) pricăjit, (Transilv.) săcrét.

îndrăcită s. v. SCAIUL-DRACULUI.

ÎNDRĂGÍ vb. a (se) iubi, a (se) plăcea, (înv.) a (se) libovi. *(S-au ~ de cum s-au văzut.)*

ÎNDRĂGÍT adj. drag, iubit, scump. *(Prieten ~; lucruri ~.)*

ÎNDRĂGOSTI vb. a se amoreza, (livr.) a se înamora.

ÎNDRĂGOSTIRE s. (livr.) înamoráre.

ÎNDRĂGOSTIT adj. amorezat, (livr.) înamorat.

ÎNDRĂZNEALĂ s. 1. bărbăţie, bravură, curaj, cutezanţă, dârzenie, încumetare, neânfricare, semeţie, temeritate, (livr.) intrepiditáte, petulánţă, (rar) cutezáre, (pop. şi fam.) suflet,

(pop.) inimă, voinicíe, (înv.) dârzíe, îndrăzníre, mărinimie, semeţíre, (grecism înv.) táros. *(Dovedeşte*

o mare ~ în acţiunile sale.) 2. (livr.) aplomb. *(~ stilului său.)*

ÎNDRĂZNEŢ adj. 1. brav, curajos, cutezător, dârz, inimos, neânfricat, semeţ, viteaz, (livr.) intrepíd, petulánt, temerar, (rar) bărbat, (înv. şi pop.) voinic, (înv.) hrăbór, neânfricoşat. *(Om ~.)* 2. arogant, impertinent, insolent, ireverenţios, necuviincios, neobrăzat, nerespec-tuos, neruşinat, obraznic, semeţ, sfidător, sfruntat, trufaş, ţanţoş, (livr.) prezumţios, (rar) neânfrânát, (pop. şi fam.) ţâfnós, (înv. şi reg.) ruşinat, (Transilv.) şulhétic, (înv.) neruşinós, (fam. fig.) botós. *(Un íânăr ~.)* 3. (fam.) îníi-găréţ, înfipt. *(Este cam ~.)*

ÎNDRĂZNI vb. 1. a cuteza, a se încumeta, (astăzi rar) a se semeţi, (pop.) a se bizui, (înv.) a ispiti, a se risca, (rar fig.) a se întinde. *(Cine nu ~ nu izbuteşte.)* 2. a cuteza, a se încumeta, a pofti. *(Să ~ el să nu vină la timpi)* 3. a cuteza, a-şi îngădui, a-şi permite. *(Cum ~ una ca asta?)*

indrăzníre s. v. BĂRBĂŢIE. BRAVURĂ. CURAJ. CUTEZANŢĂ. DÂRZENIE. ÎN-CUMETARE. ÎNDRĂZNEALĂ. NEÂNFRICARE. SEMEŢIE. TEMERITATE.

índrea s. v. DECEMBRIE.

ÎNDREPTĂ vb. 1.1. (înv.) a obli. *(A ~ un cui.)* 2. a (se) destinde, a (se) întinde. *(Şi-a ~ corpul.)* 3. a netezi, a nivela. *(~ zidul cu mortar.)* 4. a aranja, a aşeza, a netezi. *(Îşi ~ părul.)* 5. a potrivi, (prin Transilv.) a aiepta. *(~ cuvertura.)* II.1. a (se) îmbunătăţi, a (se) remedia. *(Situaţia s-a ~.)* 2. a (se) ameliora, a (se) îmbunătăţi, (pop., fam. şi fig.) a (se) răzbuna. *(Vremea s-a mai ~.)* 3. a (se) corecta, a (se) corija, a (se) rectifica. *(Îşi ~ erorile.)* 4. a corecta, a corija, a îmbunătăţi, a rectifica, a retuşa, (fig.) a repara. *(Şi-a ~ dicţiunea.)* 5. (fig.) a repara, (pop. fig.) a drege. *(A ~ o nedreptate.)* 6. a (se) normaliza, a (se) redresa, a (se) reface, (înv. şi reg. fig.) a (se) scula. *(Situaţia întreprinderii s-a ~ sub aspect economic.)* 7. a (se) înfiripa, a (se) însănătoşi, a (se) întrema, a (se) înzdrăveni, a (se) lecui, a (se) reface, a (se) restabili, a (se) ridica, a (se) tămădui, a (se) vindeca, (latinism rar) a (se) sana, (pop. şi fam.) a (se) drege, a (se) doftori, a (se) doftorici, (pop.) a (se) scula, (înv. şi reg.) a (se) sănătoşa, a (se) tocmi, a (se) zdraveni, (reg.) a (se) răzbuna, (Transilv.) a (se) citovi, (Mold.) a (se) priboli, (prin Olt., Ban. şi Transilv.) a (se) zvidui, (înv.) a (se) remedia, a (se) vrăciui. *(S-a ~ după o lungă boală.)* 8. a (se) fortifica, a (se) înfiripa, a (se) întări, a (se) întrema, a (se) înzdrăveni, a (se) reconforta, a (se) reface, a (se) restabili, a (se) tonifica, (înv. şi pop.) a (se) împuternici, (pop. şi fam.) a (se) drege, (pop.) a (se) scula, (înv. şi reg.) a (se) zdraveni, (reg.) a (se) vânjoşa, (Mold.) a (se) priboli. *(S-a ~ puţin după* o *scarlalină.)* II1.1. a apuca, a o lua, a merge, a se orienta, a păşi, a pleca, a porni, (rar) a se îndruma, (pop.) a purcede,a se purta, (înv. şi reg.) a năzui, (Transilv.) a arădui. *(A se ~ spre casă.)* 2. a duce,

a merge. *(Acesta e drumul care se ~ spre...)* 3. a călăuzi, a conduce, a dirija, a ghida, a îndruma, a orienta, (înv.) a tocmi. *(I-a ~ pa drumul cel bun.)* 4. a dirija, (fig.) a canaliza. *(A ~ discuţia în sensul dorit.)* 5. a întinde, a întoarce, a ochi, a ţinti. *(~ arma spre...}*

ÎNDREPTAR s. 1. călăuză, ghid, îndrumar, îndrumător, (livr.) vademecum, (înv.) právet. *(Un ~ pentru scrierea corectă.)* 2. normativ,, (înv.) regulaţiv. *(~ tehnic.)*

ÎNDREPTARE s. 1. netezire, nivelare. *(~ unei suprafeţe nerci/ulate.)* II. 1. îmbunătăţire, remediere. *(~ stării existente.)* 2. ameliorare, amelioraţie, îmbunătăţire. *(~ premii.)* 3. corectare, corijiâre, rectificare, (rar) rectifica-tie. *(~ unor erori.)* 4. corectare, corijare, îmbunătăţire, rectificare, remediere, retuş, retu-şare,

(fig.(reparare. *(~ dicţiunii cuina.* > !*. corectiv, corectură, rectificare, (rar) rectificá-ţie. *(A adus unele ~ planului iniţial.)* (í. normalizare, redresare, refacere, (înv. fig.) sculare-, sculătoáre. *(~ situaţiei economice a unei întreprinderi.)* 7. înfiripare, însănătoşire, întremare, înzdrăvenire, lecuire, refacere, restabilire, ridicare, tămăduire, vindecare, (pop.) sculare, tămăduiálă, (înv.) sănătoşáre, tămăduínţă, vra-cevánie. *(~ completă a bolnavului.)* 8. fortificare, înfiripare, întărire, întremare, înzdrăvenire, reconfortare, refacere, restabilire, tonifi-care, (rar) reconfort, (înv. şi pop.) împuternicire. *(~ cuiva după o boală.)* III. călăuzire, conducere, dirijare, ghidare, îndrumare, orientare. *(~ cuiva pe drumul cel bun.)*

ÎNDREPTAT adj. I. netezit, nivelat. *(O suprafaţă neregulată ~.)* II.l. înfiripat, însănătoşit, întremat, înzdrăvenit, lecuit, refăcut, restabilit, ridicat, tămăduit, vindecat, (Mold.) pribolít, (înv.) sănătoşát. *(Bolnav complet ~ după operaţie.)* 2. fortificat, înfiripat, întărit, întremat, înzdrăvenit, reconfortat, refăcut, restabilit, tonificat, (Mold.) pribolít. *(Bolnav ~.)*

îndreptător adj., s. v. CĂLĂUZITOR. ÎNDRUMĂTOR. POVĂŢUITOR. SFĂTUITOR.

ÎNDREPTĂŢÍ vb. 1. a justifica, a motiva, (livr.) a legitima. *(Ţoale acestea ~ hotărlrea lui.)* 2. a autoriza, a îngădui, a justifica, a permite, (livr.) a îndritui, (înv. fig.) a întemeia. *(Această împrejurare ne ~ să tragem unele concluzii.)*

îndreptăţi vb. v. APĂRA. DEZVINOVĂŢI. DISCULPA. JUSTIFICA. SCUZA.

ÎNDREPTĂŢIRE s. 1. justificare, motivare, motivaţie, raţiune, temei, (livr.) legitimare, legitimitate, (pop.) noimă, (înv.) rezon. *(~ unei decizii.)* 2. autoritate, calitate, cădere» competenţă, drept, (înv.) voinicíe. *(Nu am ~ să mă pronunţ.)*

ÎNDREPTĂŢIT adj. 1. fundamentat, întemeiat, just, justificat, legitim, logic, motivat, serios, temeinic, (livr.) îndrituit, (fig.) bine-cuvântát. *(Un motiv ~.)* 2. drept, just, legitim. *(*O *cerere ~.)* 3. chemat, competent, (înv.) volnic. *(Nu este el ~* să *ne dea lecţii.)*

îndritui vb. v. AUTORIZA. ÎNDREPTAŢI. ÎNGĂDUI JUSTIFICA. PERMITE

îndrituit adj. v. FUNDAMENTAT. ÎN-.DREPTĂTIT. ÎNTEMEIAT. JUST. JUSTIFICAT. LEGITIM. LOGIC. MOTIVAT. SERIOS. TEM E IN IC.

ÎNDRUGĂ vb. 1. a bălmăji, a biigui, a bârâi,,a bodogăni, a bolborosi, a bombăni, a bosco-.rodi, a gângăvi, a îngăima, a ingina, a mirii,,a molfăi, a mormăi, a murmura, (pop.) a blo-dogori, a bufni, (reg.) a dondăni, a mogorogi,:fl mondăni, a mormoti, a tnorocăiii, a slomni, •.a tolocăni, (Ban.) a pâtcăi, (prin Olt.) a şon-doroi. *(Ce tot ~ acolo'.')* 2. a flecari, a pălăvrăgi, a sporovăi, a trăncăni, (pop.*)* a căţăi, *a* dondăni, a flencăni, a fleoncăni, a tăinui, a -troncăni, (înv. şi reg.) a spori, (reg.) a hondrăni, a pălamojdi, a pălăvăcăi, a pălăvri, a pichirisi, a tăini, a tălălăi, a tolocăni, a torosi, a zăgrăi, (Moid.) a lehăi, a leorbăi, (prin nord-estul Olt.):a prociti, (prin Mold.) a pruji, (Transilv.) a stroncáni, (prin Munt.) a tândăli, (Bau.) a to-noci, (inv.) a bârfi, a limbuţi, a vor o vi, (fam.) a pupai, (fig.) a clămpăni, a clănţăni, a cotcodac!, a dârdii, a hodorogi, a măcina, a meliţa, a toca. *(Au ~ toată ziua despre fleacuri.)*

ÎNDRUMA vb. 1. a (se) călăuzi, a (se) conduce, a (se*)* ghida, a (se) orienta, (inv.) a (se).povăţui. *(A ~ pe un drum; după ce principii se ~ ?)* 2.a dirija, a regla. *(A ~ circulaţia.) 3.* a călăuzi, a conduce, a duce, a ghida. *(O ~,prin muzee.)* 4. a călăuzi, a conduce, a dirija, a ghida, a îndrepta, a orienta, (înv.) a tocmi. *(O ~ pe*

ealea cea bună.) 5. a călăuzi, a conduce, a dirija, a ghida, a povăţui, a sfătui, (înv.) a drege, a miji, a năstăvi. *(L-a ~ bine in viaţă.) a.* a dăscăli, a învăţa, a povăţui, a sfătui.

(L-a ~ multă vreme.) 7. a învăţa, a povăţui, a sfătui, (livr.) a consilia, (inv.) a niingiia. *(L-a ~ ce să facă.) ii.* a instrui, a pregăti. *(O ~ pentru viaţa de gospodină.)*

îndruma vb. v. APUCA. ÎNDREPTA. LUA. MERGE. ORIENTA. PĂŞI. PLECA. PORNI.

ÎNDRUMAR s. călăuză, ghid, îndreptar, îndrumător, (livr.) vademecum, (inv.) práveţ. *(Un ~ pentru turişti.)*

ÎNDRUMARE s. 1. călăuzire, conducere, dirijare, ghidare, îndreptare, orientare. *(~ cuiva pe drumul cel bun.)* 2. dirijare, reglare. *(~ circulaţiei pe slrăzi.) 3.* directivă, indicaţie, instrucţiune, normativ, normă, recomandare. (înv.) i'egulatív. (.1 *respectat ţoale ~ primite.)* 4. indicaţie, informaţie, lămurire. *(A primit ~ necesară.)* 5. explicaţie, indicaţie, instrucţiuni (pl.), lămurire. *(~ pentru folosirea unui medicament.)* 6. îndemn, învăţătură, povaţă, povă-ţuire, sfat, vorbă, (pop.) învăţ, (înv.) consiliu, cuget, dăscălie, gând, povăţuiálă, povăţuituri, sfătuiálă, sfătuíre, socoteală. *(7-a ascultat ~.)* 7. instruire, pregătire. *(~ cuiva pentru viata de gospodină.)*

ÎNDRUMĂTOR s., adj. 1. s. călăuză, ghid, îndreptar, îndrumar, (livr.) vademecum, (înv.) prâveţ. *(~ editat pentru turişti.) 2.* s. călăuză, ghid, (livr.) cicerone. *(X este ~ într-un muzeu.)* 3. s. călăuză, povâţuitor, sfătuitor, sfetnic, (livr.) mentor, (înv. şi fam.) dascăl, (inv.) povaţă, tocmitór. *(X li serveşte drept ~.)* 4. adj.,

s. călăuzitor, povâţuitor, sfătuitor, (înv.) îndreptător, purtător. *(I-a fost un excelent ~.)* 5. adj. indicator, (rar) indicativ. *(Semnal ~.)* fi. adj. povâţuitor, sfătuitor, (inv.) învăţător. *(Carte ~.)*

ÎNDUIOŞA vb. a emoţiona, a impresiona, a mişca, a tulbura, (fig.) a atinge, a pătrunde. *(L-au ~ cele auzite.)*

ÎNDUIOŞARE s. 1. emoţionare, impresionare, mişcare. *(~ cuiva la cele auzite.)* 2. duioşie, emoţie. *(Cu glasul plin de ~.)*

ÎNDUIOŞAT adj. emoţionat, impresionat, mişcat, tulburat, (fig.) atins. *(Om ~.)*

ÎNDUIOŞĂTOR adj. duios, emoţionant, impresionant, mişcător, patetic, răscolitor, tulburător, vibrant, (rar) răvăşitor, (înv.) simţitor. *(O poveste ~ de dragoste.)*

íudulcí vb. v. ATENUA. CALMA. DELECTA. DESCREŞTE. DESFĂTA. DIMINUA. DOMOLI. ÎNFRUPTA. LINIŞTI. MICŞORA. MODERA. PONDERA. POTOLI. RĂSFĂŢA. REDUCE. SCĂDEA. SLĂBI. TEMPERA.

îndulcire s. v. ÎNFRUPTARfi.

ÎNDULCIT adj. dulce. *(Cafea ~J*

îndumnezeí vb. v. DEIFICA. DIVINIZA. ZEIFICA.

îndumnezeíre s. v. DEIFICARE. DIVINIZARE. ZEIFICARE.

îndumnezeit adj. v. CERESC. DEIFICAT. DIVIN. DIVLNIZAT.DUMNEZEIESC. SFÂNT. ZEIFICAT.

ÎNDUPLECA vb. 1. a convinge, a decide, a determina, a face, a hotărî, (inv.) a îndemna, a pleca. *(L-a*

~ să vină.) 2. a accepta, a admite, a aproba, a consimţi, a încuviinţa, a îngădui, a se învoi, a lăsa, a permite, a primi, (livr.) a concede, (înv. şi pop.) a se prinde, (înv. şi reg.) a se pleca, (Mold. şi Bucov.) a pozvoli, (inv.) a aprobălui, a mulţumi, a ogodi. *(S-a ~ să scoată la concurs postul vacant.)* 3. a ceda, a se lăsa, (fig.) a se muia. *(Să nu te ~ ca nici un preţ.)*

îndupleca vb. v. DUBLA. EVITA. FERI. ÎNDOI. OCOLI. PĂZI.

îiiiiuplecătór adj. v. CONCILIANT. CONCLUDENT. CONVINGĂTOR. DECISIV. EDIFICATOR. ELOCVENT. GRĂITOR. HOTĂRÂTOR. ILUSTRATIV. ÎMPĂCIUITOR. PILDUITOR. PUTERNIC. SERIOS. SOLID. TARE. TEMEINIC.

ÎNDURĂ vb. 1. a pătimi, a păli, a răbda, a suferi, a suporta, a trage, (astăzi rar) a purta, (inv. şi reg.) a petrece, a târpi, (prin Bucov.) a joi, (Transilv.) a paula, (Ban.) a peşti, (prin Transilv.) a pristui, (înv.) a bineviea, a cerca, a obicni, a pănăta, (fig.) a înghiţi. *(Cilen-a~ !)* 2. a ispăşi, a plăti, (livr.) a expia, (reg.) a răsplăti. *(A ~ pentru păcatele fratelui său.)* 3. a duce, a răbda, a suferi, a suporta. *(El a ~ tot greul.)* 4. a încerca, a suferi, a suporta. *(A ~ multe nevoi.) 5.* a se milostivi, (Olt.) a se mili, (înv.) a bineviea, a se milcui, a se milosârdi, a se milostivniei, a se rnilui, a proerisi. *(S-a ~ de el şi l-a iertat.)*

ÎNDURARE s., interj. 1. s. iertare, indulgenţă, îngăduinţă, milostivire, (Ii\r.) clemenţă.

(Cere cu umilinţă ~.) 2. interj, iertare!, (înv.) amân I 3. s. milă, milostivire, (livr.) mizericordie, (înv.) mcsereáre, milcuíre, pietate. *(A arăta ~ faţă de cel aflat In nenorocire.)* 4. s. *(BIS.)* ajutor, graţie, har, milă, milostivire, (înv. şi pop.) milostenie, (înv.) milcuíre, milosârdie, míloste, milostivéuie, milostivnicíe. *(~ divină.)*

ÎNDURĂTOR adj. 1. iertător, indulgent, îngăduitor, milostiv, (livr.) clement. *(Om lesne ~.)* 2. *(BIS.)* bun, îngăduitor, milos, milostiv, (înv. şi reg.) milostívnic, (înv.) cruţătór, milosird, milosârdnic, mizericordiós. *(O divinitate ~.)* 3. răbdător, (pop.) răbduríu. *(E foarte ~ în faţa suferinţei.)*

ÎNDURERA vb. 1. a (se) amari, a (se) indispune, a (se) întrista, a (se) mâhni, a (se) necăji, a (se) supăra, (înv. şi pop.) a (se) obidi, (înv. şi reg.) a (se) scârbi, (înv.) a (se) oţărî, a (se) râvni, (fig.) a (se) cătrăni. *(L-ai ~ azi pe tata.)* 2. a durea, a întrista, a mâhni, (înv.) a dosădi, (fig.) a răni. *(Mă ~ ce-mi spui.)*

ÎNDURERARE s. întristare, mâhnire, (fig.) rănire.

ÎNDURERAT adj. 1. abătut, amărât, deprimat, descurajat, indispus, întristat, mâhnit, necăjit, supărat, trist, (pop.) obidit, (înv. şi reg.) scârbít, supărăcios, (înv.) dosădít, ponosit, pricăjit, (fig.) cătrănit, pleoştit, plouat. *(E tare ~ de vestea primită.)* 2. duios, întristat, trist. *(Se confesa cu glas ~.)*

fnduşmăní vb. v. DUŞMĂNI. URÎ. VRĂJMAŞI.

ÎNEC s. inundare, inundaţie, potop, revărsare, (pop.) potopénie, (înv.) revărsătúră, un-dătúră. *(S-a produs un ~ de la apele revărsate.)*

ÎNECA vb. 1. a (se) scufunda. *(Ambarcaţia s-a ~.)* 2. a inunda, a potopi, (înv. şi reg.) a neca. *(Apele ~ ctmpia.)* 3. a (se) asfixia, a (se) înăbuşi, a (se) sufoca, a (se) sugruma, (înv. şi pop.) a (se) năbuşi, a (se) năduşi, (înv.) a (se) împresura. *(Fumul îl ~.)*

inecá vb. v. GÍTUI. STRANGULA. SUGRUMA.

ÎNECARE s. 1. scufundare. *(~ ambarca-ţiei.)* 2. inundare, potopire, (înv.) necătúră. *(~ câmpiei de ape.)* 3. asfixie, asfixiere, înăbuşire, sufocare, sufocaţie, sugrumare, (rar) înecăciúne. *(Senzaţie de ~.)*

ÎNECAT adj. 1. scufundat. *(Navă ~.)* 2. inundat, potopit. *(Cimpie ~.)* 3. asfixiat, înăbuşit, sufocat, (înv. şi pop.) năduşit. *(Om ~.)* 4. gâtuit, înăbuşit, sugrumat. *(Cu glasul ~, spuse...)*

ÎNECĂCIÓS adj. asfixiant, înăbuşitor, sufocant, (rar) înecătór, (înv. şi pop.) năduşitór, (pop.) năbuşitór. *(O atmosferă ~.)*

ÎNECĂCIÚNE s. *(MED.)* dispnee, sufocare, (pop.) năduf.

înecăciúne s. v. ASFIXIE. ASFIXIERE. ASTMĂ. ÎNĂBUŞIRE. ÎNECARE. SUFOCARE. SUFOCAŢIE. SUGRUMARE.

înecătór adj. v. ASFIXIANT. ÎNĂBUŞITOR. ÎNECĂCIÓS. SUFOCANT.

ÎNFĂPTUI vb. 1. a efectua, a executa, a face, a împlini, a îndeplini, a realiza, a săvârşi, (înv.

şi pop.) a plini. *(A ~ tot ce i s-a dat.)* 2. a realiza, (pop.) a isprăvi. *(Ce ai ~ ?)* 3. a efectua, a executa, a face, a făuri, a realiza, a săvârşi. *(A ~* o *lucrare durabilă.) 4.* a desăvirşi. a împlini, a îndeplini, a realiza. *(Si-a ~ opera.)* 5. a crea, a făuri, a întemeia, a realiza. *(A ~ an stat naţional unitar.)* 6. a se produce, a se realiza. *(Clnd s-a ~ Unirea?)* 7. a (-şi) ajunge, a(-şi) atinge, a(-şi) îndeplini, a(-şi) realiza. *(Şi-a~ scopul.)* 8. a îndeplini, a realiza, (înv. si reg.) a sfirşi, (înv.) a obârşi. *(Si-a ~ misiunea.)* 9. a se împlini, a se îndeplini, a se realiza, ípop.) a se întâmpla, (înv. şi reg.) a se plini. *(Prorocirea lui s-a ~.)*

ÎNFĂPTUÍRE s. 1. efectuare, executare, execuţie, facere, împlinire, îndeplinire, realizare, săvirşire, (înv.) săvârşít. *(~ unei lucrări.)* 2. (conex.) operă, realizare. *(O mare ~.* (3. îndeplinire, realizare, (înv.) realizáţie. *(~ unui vechi vis.) 4,* creare, făurire, întemeiere, realizare. *(~ unui stat naţional unitar.)* 5. producere, realizare. *(~ Unirii.)*

ÎNFĂPTUIT adj. împlinit, îndeplinit, realizat, satisfăcut. *(Un vecin vis ~.)*

ÎNFĂPTUITOR s. creator, făuritor, născoci-tor, plăsmuitor, realizator, (înv.) săvârşitór, scornitór, (fig.) făurar. *(~ al unui nou produs pentru...)*

înfărtăţíe s. v. MĂTCĂLĂU.

înfăşa vb. v. BANDAJA. LEGA. PANSA.

ÎNFĂŞURÁ vb. 1. a depăna. *(A ~ fire textile pe un mosor.)* 2. a (se) ghemui, a (se) încârliga, a (se) încolăci, a (se) încovriga, a (se) învălătuci, a (se) răsuci, a (se) suci, (reg.) a (se) covriga, a (se) încolătăci, (înv.) a (se) învălui. *(Se ~ In jurul...)* 3. a încinge, a slrin-ge. *(Un brâu îi ~ mijlocul.)* 4. a (se) acoperi, a (se) înveli, (înv. şi pop.) a (se) coperi. ípop.) a (se) învălui, (înv. şi reg.) a (se) astruca. (*S-a ~ eu plapuma şi s-a culcat.)*

înfăşură vb. v. ÎMPRESURA.

ÎNFĂŞURARE s. 1. depanare. *(~ a firului pe mosor.)* 2. încolăcire, invălătucire, răsucire, sucire, (rar) încolăceálă, încolăcitúră, vălătu-ceálă. *(~ unui obiect flexibil In jurul...) 3.* încingerc, încins, înfăşurat, strângere, strins. *(~ brlului In talie.)* 4. acoperire, învelire, învelit, (pop.) învăluire. *(~ cuiva cu un pled.)*

ÎNFĂŞURAT adj. 1. încolăcit, învălătucit. *(Un obiect flexibil ~.)* 2. încins. *(Cu brâul~.)* 3. acoperit,

învelit, (pop.) învăluit, (înv.) în-văscút. *(Un copil ~.)*

ÎNFĂŞURAT s. încingere, încins, înfăşurare, strângere, strâns. *(~ brlului In talie.)*

ÎNFĂŢÁ vb. a îmbrăca. *(A ~ o pernă.)* ÎNFĂŢÁRE s. îmbrăcare. *(~ unei perne.)* ÎNFĂŢIŞA vb. 1. a apărea, a se arăta, a se ivi, a se prezenta, a veni, (înv.) a se spune, (fam.) a se înfiinţa. *(S-a ~ la proces, la miliţie.)* 2. *(JUR.)* a compărea. *(A se ~ In faţa instanţei.)* 3. a apărea, a se arăta, a se ivi, a se revela, (înv. şi pop.) a se dezveli. *(Clmpia se ~ in toată splendoarea ei.)* 4. a oferi, a prezenta. *(Valea Oltului ~ o privelişte minunată.)* 5. a ilustra, a imagina, a reprezenta. *(Acest desen ~...)* 6. a arăta, a reda, a reprezenta.

*(*Ce *~ acest tablou?)* 7. a contura, a prezenta, a zugrăvi. *(~ sugestiv tu tablou bucuria muncii.)* ii. a închipui, a reprezenta, a semnifica, a simboliza. *(Aceste romburi ~...)* 9. a imagina, a închipui, a reprezenta, (înv.) a arădúce. *(Decorul* <■>. *o pădure.)* 10. a arăta, a expune, a istorisi, a nara, a povesti, a prezenta, a relata, a spune, (înv.*)* a parastisi. *(~ subiectul piesei.)* 11. a descrie, a expune, a prezenta, a reda, a zugrăvi, (înv.) <i depínge, a prescrie, a scrie, a zografisi, (fig.) a picta. *(A ~ într*-o *nuvelă viaţa rurală.)* 12. a exprima, a reda, a reprezenta, (fig.) a traduce. *(Cartea ~ zbuciumul autorului.)* 13. a oglindi a reflecta, a reprezenta. *(Arta ~ realitat*ea, *)* 14. a se prezenta. *(Virusul se ~ sub forme* LC *corpusciili.)* 15. a-şi imagina, a-şi închipui, a-şi reprezenta, a vedea, (înv.) a-şi figuri;, *(Cum ţi*-o *~ tu pe ea?)*

ÎNFĂŢIŞARE s. 1. prezentare, venire, (fam.) ínfiin'ţ,áre. *(~ lui la proces, la miliţie.)* 2. descriere, expunere, prezentare, redare, zugrăvire, (rar) descripţie, zugrăveală, (înv.) scriere, scrisoare. *(~ stărilor de lucruri, Intr-un roman.)* 3. arătare, expunere, istorisire, narare, povestire, prezentare, relatare, (rar) relaţie, (înv.) spunere. *(~ faptelor.)* 4. arătare, redare, reprezentare. *(~ unui grup de muncitori, într-un tablou, i* 5. oglindire, reflectare, reprezentare. *(~ radi taţii in artă.)* 6. imagine, reprezentare, viziune, (înv.) vedenie, (fig.) icoană, oglindă. *(~ iii.or vremuri apuse.)* 7. aspect, fason. *(Casc. eu ~ turcească.)* 8. aspect, configuraţie, conformaţie, fizionomie, formă, profil, structură, (rar) făptură. *(~ terenului, a văii.)* !). aspect, chip, făptură, vedere. *(Frumos la ~.)* 10. *aer,* aspect, chip, expresie, faţă, figură, fizionomie, mină. obraz. (înv. şi pop.) boi, (reg.) săbáş, (înv.) schímă, vedere, (fam.) mutră. *(Are o ~ mulţumită.)* 11. aspect, chip, imagine, ipostază, turnură. *(Sub ce ~ se prezint*ă *lucrurile?)* 12. aspect, privelişte, (înv.) priveáâá, privire. *(O ~ demnă de milă.)* 13. aspect, iatură. *(~ veselă a lucrurilor.)*

înfe-silá vb. v. ASERVI. ÎNROBI. ROBI. SUBJUGA. SUPUNE.

înfeiidáre s. v. ASERVIRE. ÎNROBIRE. ROBIE. ROBIRE. SUBJUGARE. SUPUNERE.

ÎNFIA vb. *(JUR.)* a adopta. *(A ~ un nou-núscut. I*

ÎNFIAT adj. *(JUR.)* adoptiv. *(Copil~.)*

ÎNFIERĂ vb. 1, (reg.) a săgni, (înv.) a pecetlui,.i semna. *(A ~* u*n animal domestic.)* -. *a* stigmatiza, (înv.) a pecetlui. *(A ~ sclavii, condamnaţii.)* 3. a blama, a condamna, a deza-proba.,i proscrie, a reproba, a respinge, a stigmatiza, íiivr.)a dezavua, (rar)a sancţiona, (pop.) a ositiăi. (înv.) a mustra, a protesta, (fig.) a veşteji. *(Opinia publică a ~ gestul lui necugetat.)*

ÎNFIERARE s. 1. (reg.) săgníre. *(~ unui animal domestic.)* 2. stigmatizare, (rar) înfierat, (înv.) pecetluire. *(~* u*nui sclav.)* 3. blam, blamare, condamnare, dezaprobare, neaprobare, reprobare, respingere, stigmatizare, (livr.) dezavuare, reprehensiúne, (rar) reprobaţiúne, sancţio-

nare, (pop.) osândíre, (înv.) prihană, (fig.) vestejire. *(~ faptei necugetate a cuiva.)*

ÎNFIERAT adj. stigmatizat, (înv.) pecetluit. *(Un condamnai ~.)*

înfierat adj. v. FERECAT. ŞINtJIT.

înfierat s. v. ÎNFIERARE. ' STIGMATIZARE.

ÎNFIERBÂNTÁ vb. 1. (rar) a înfoca. *(A ~ plita de la sobă.)* 2. a arde, a încălzi, a încinge. *(A ~ cuptorul pentru pline.)* 3. a încinge, (înv. şi reg.) a pripi. *(Flăcările li ~ obrazul.)* 4. a se coace, a se încinge. *(S-a ~ stând lângă sobă.)* 5. a dogori, a încinge, (rar) a răscoáce. *(Soarele ~ pămlntul.)*

înfierbântá vb. v. ANTRENA.

ÎNFIERBÂNTÁRE s. încingere. *(~ plitei.)*

ÎNFIERBÂNTÁT adj. cald, dogorit, fierbinte, încins, (astăzi rar) înfocat. *(Plită ~.)*

ÎNFIERE s. *(JUR.)* adoptare, adopţie. *(~ unui copil.)*

ÎNFIETÓR *s.(JUR.)* adoptator. *(~ al unui nou-născut.)*

ÎNFIGĂRÉŢ adj. băgăcios, băgăreţ, viri-cios. *(Om ~.)*

înfigăréţ adj. v. ÎNDRĂZNEŢ.

ÎNFÍGE vb. 1. a băga, a împlânta, a vâri, (rar) a implanta, (înv. şi reg.) a petrece. *(A ~ cuţitul în animal.)* 2. a intra, a se împlânta, a pătrunde. *(Glonţul i s-a ~ adine in corp.)* 3. a trage. *(~ în ţeapă.)*

ÎNFÍGERE s. implântare, vârâre. *(~ cuţitului in animal.)*

ÎNFIINŢA vb. 1. a constitui, a crea, a ctitori, a funda, a institui, a întemeia, a organiza, (astăzi rar) a statornici, (înv.) a sădi, a stabili, a statori, a temeli, (grecism înv.) a sistisi, (fig.) a urzi. *(A ~ corpul grănicerilor.)* 2. a întemeia, (înv.) a aşeza. *(Au ~ un nou sat.)* 3. a alcătui, a constitui, a crea, a desemna, a forma, a institui, a numi, a organiza, a stabili, (înv.) a tocmi. *(A ~ o comisie.)*

înfiinţa vb. v. APĂREA. ARĂTA. IVI. ÎNFĂŢIŞA. PREZENTA.

ÎNFIINŢARE s. 1. constituire, creare, fundare, instituire, întemeiere, organizare, (astăzi rar) statornicire. *(~ corpului grăniceresc.)* 2. alcătuire, constituire, creare, desemnare, formare, instituire, numire, organizare, stabilire. *(~ unei comisii.)*

înfiinţare s. v. ÎNFĂŢIŞARE. PREZENTARE. VENIRE.

ÎNFIORA vb. 1. a se cutremura, a se încrân-cena, a se înfricoşa, a se îngrozi, a se înspăi-minta, a tremura, a se zgudui, (înv. şi pop.) a se spăimânta, (înv. şi reg.) a se spaima, (reg.) a se înfrica, a se scârbi, (înv.) a se mira, (înv., în Mold.) a se oţărî, (reg. fig.) a se teşi, (înv. fig.) a se încreţi. *(S-a ~ la auzul acestei veşti.)* 2. a se cutremura, a se scutura, a tremura, a tresări. *(Calul se ~ din tot corpul.)* 3. a fremăta, a palpita, a tresaltă, a tresări, a vibra. *(Se ~ de emoţie.)* 4. a fremăta, a palpita, a tremura. *(Nările ii zvicneau şi i se ~.)*

ÎNFIORARE s. i. groază, încrâncenare, înfricoşare, îngrozire, înspăimântare, oroare, spaimă, teroare, (înv. şi pop.) oţărâre, (înv. şi reg.) scî'rbă, (reg.) înfricáre, pălitúră, (înv.)

spăimântáre, spăimântătúră, (fig.) cutremur. *(Simte o ~ teribilă.)* 2. fior, (fig.) cutremur. *(~ de groază.)* 3. fior, freamăt, *(O ~ trece prin mulţime.)*

ÎNFIORAT adj. cutremurat, încrâncenat, înfricoşat, îngrozit, inspăimântat, zguduit, (înv. şi pop.)

spăimântát, (reg.) înfricát, (înv.) spăimát. *(A rămas ~ de vestea primită.)*

ÎNFIORĂTOR adj. 1. groaznic, înfricoşător, îngrozitor, înspăimântător, oribii, (înv. şi pop.) spăimântătór, (pop.) spăimos, (înv.) spăi-mintós. *(Un lucru ~.)* 2. cumplit, cutremurător, fioros, groaznic, grozav, înfricoşător, îngrozitor, înspăimântător, macabru, monstruos, oribil, sângeros, teribil, zguduitor, (iivr.) abominabil, terifiant, terífic, (înv. şi pop.) j'ăir. *(O crimă ~.)* 3. aprig, cumplit, groaznic, înfricoşător, îngrozitor, nebun, sălbatic, violent. *(O pasiune ~ îl măcina.)* 4. atroce, crunt, cumplit, fioros, groaznic, grozav, înfricoşător, îngrozitor, înspăimântător, teribil. *(O durere abdominală ~.)* 5. colosal, cumplit, extraordinar, fenomenal, formidabil, groaznic, grozav, infernal, îngrozitor, înspăimântător, năprasnic, straşnic, teribil, (Transilv.) pogan, (fig.) îndrăcit, turbat. *(O vijelie ~.)*

înfipt adj. v. ÎNDRĂZNEŢ.

infirá vii.v. ÎNŞIRA. ÎNŞIRUI.

ÎNFIRIPA vb. 1. a închipui, a încropi, a înjgheba, (reg.) a închelbára, a închipa, *a* iii-ciocăla. *(A ~ ceva In grabă.)* 2. a (se) îndrepta, a (se) însănătoşi, a (se) întrema, a (se) înzdrăveni, a (se) lecui, a *(*se) reface, a (se) restabili, a (se) ridica, a (se) tămădui, a (se) vindeca, (latinism rar) a (se) sana, (pop. şi fam.) a (se) doftori, a (se) doftorici, a (se) drege, (pop.) a (se) scula, (înv. şi reg.) a (se) sănătoşa, a (se) tocmi, a (se) zdraveni, (reg.) a (se) răzbuna, (Transilv.) a (se) citovi, (Mold.) a (se) priboli, (prin Olt., Ban. şi Transilv.) a (se) zvidui, (înv.) a (se) remedia, a (se) vrăciui. *(S-a ~ după o lungă boală.)* 3. a (se) fortifica, a (se) îndrepta, a (se) întări, a (se) întrema, a (se) înzdrăveni, a (se) reconforta, a (se) reface, a (se) restabili, a (se) tonifica, (înv. şi pop.) a (se) împuternici, (pop. şi fam.) a (se) drege, (pop.) a (se) scula, (înv. şi reg.) a (se.) zdraveni, (reg.) a (se) viiijo.şa, (Mold.) a (se) priboli. *(5-a mai ~ după o viroză.)*

înfiripa vb. v. APĂREA. ARĂTA. IVI.

ÎNFIRIPARE s. 1. înjghebare. *(~ în grabă a unui lucru.)* 2. îndreptare, însănătoşire, întremare, înzdrăvenire, lecuire, refacere, restabilire, ridicare, tămăduire, vindecare, (pop.) tă-măduiálă, sculare, (înv.) sănătoşíre, tămădu-íntă, vracevánie. *(~ completă a bolnavului.)* 3. fortificare, îndreptare, întărire, întremare, înzdrăvenire, reconfortare, refacere, restabilire, tonificare, (rar) reconfort, (inv. şi pop.) împuternicire. *(Se constată o oarecare ~ a bolnavului.)*

înfiripare s. v. APARIŢIE. IVIRE.

ÎNFIRIPÁTadj. 1. înjghebat. *(Unlucru~.)* 2. îndreptat, însănătoşit, întremat, înzdrăve-nit, lecuit, refăcut, restabilit, ridicat, tămăduit, vindecat, (Mold.) pribolít, (înv.) sănătoşát.

(Bolnav complet ~ după o tuberculoză.) 3,. fortificat, îndreptat, întărit, întremat, înzdră-venit, reconfortat, refăcut, restabilit, tonificat,. (Mold.) pribolít. *(Bolnav oarecum ~.)*

îniírtăfit s. v. MĂTCĂLÁU.

ÎNFLĂCĂRA vb. 1. a *(se)* infoca. a (se) înroşi, (fig.) a (se) aprinde, a (se) încinge. *(S-a ~ de emoţie.)* 2. a (se) entuziasma, a (se)* însufleţi, a (se) pasiona, (fig.) a (se) aprinde, a (Se) încălzi, (rar fig.) a (se) învăpăia. *(Proiectul l-a ~.)*

înflăcăra vb. v. ANTRENA.

ÎNFLĂCĂRARE s. ardoare, nvânt, elan,, entuziasm, înfocare, însufleţire, pasiune, patimă, pornire,

(livr.) ferventă, fervoare, patos, (rar) ardentă, (Mold.) ahótă, (înv.) porneálă,, săltare, (fig.) aprindere, căldură, flacără, foc, pojar, súfju, zbor. *(~ specifică tinereţii.)*

ÎNFLĂCĂRAT adj. 1. avinlat, impetuos, temperamental, (fig.*)* arzăto*r. (*U*n om ~.>* 2. avintaí, entuziasmat, entuziast, fe*r*vent, focos, înfocat, însufleţit, pasional, (livr.)a*r*dent, (fig.) aprins, arzător, fierbinte, înaripat. *(Cuvinte ~; un discurs ~.)* 3. apr/g, furtunos,, impetuos, impulsiv, iute, înfocat, năvalnic,. nedomolit, nepotolit, nestăpânit, nestăvilit, sălbatic, tumultuos, vehement, violent. ffig.> aprins, viforos, vijelios, vulcanic. *(Ui temperament ~.)*

înflăcărat adj. v. APRINS. INTENS. PUTERNIC. VIU.

ÎNFLORAT adj. înflorit. *(Un material textil ~.)*

ÎNFLORI vb. *(BOT.)* a se deschide, a se des-foia. *(Garoafele au ~.)*

înflori vb. v. APĂREA. ARĂTA. EXAGERA. IVI. PROPĂŞI. PROSPERA.

înflorire s. v. BELŞUG. BOGĂŢII:. BUNĂSTARE. EXAGERARE. PROPĂŞIRE. PROSPERARE. PROSPERITATE.

ÎNFLORÍT adj. 1. *(BOT.)* deschis, desfoiat. *(Trandafir ~.)* 2. înflorat. *(Faţă de masă ~,)>*

înflorit adj. v. ÎMBUJORAT. ÎMPURPURAT. ÎNFLORITOR. ÎNROŞIT. PROSPER. ROŞI'. RUMEN. RUMENIT.

ÎNFLORITOR adj. prosper, (livr.) eflorescent, (inv.) înflorit. *(Stare ~.)*

ÎNFLORITURĂ s. ornament, p.doabă-

î*n*floritură *s.* v. EXAGERARE.

ÎNFOCÂ vb. a (se) înflăcăra, a (se) înroşi-(fig.) a (se) aprinde, a (se) încinge. *(S*-u *~ cie-emoţie.)*

înfoeá vb. v. ÎNF1ERBÂNTA.

ÎNFOCARE s. 1. ardoare, avint, elan, entuziasm, înflăcărare, însufleţire, pasiuni. patimă, pornire, (livr.) ferventă, fervoare, patos,, (rar*)* ardentă, (Mold.) ahótă, (inv.) po*r*neálă, săltare, (fig.) aprindere, căldură, flacără, foc, pojar, suflu, zbor. *(~ specifică tinereţii.)'* 2. impetuozitate, vehementă, violentă. *(Se apără, ripostează cu ~.)*

ÎNFOCAT adj. 1. avântat, entuziasmat, entuziast, fervent, focos, înflăcărat, însufleţit, pasionat, (lhr.) ardent, (fig.) aprins, arzător, fierbinte, înaripat. *(Cuvinte ~; un discurs ~.>* 2. aprig, furtunos, impetuos, impulsiv, iute, înflăcărat, năvalnic, nedomolit, nepotolit.

íiestăpânit, nestăvilit, sălbatic, tumultuos, vehement, violent, (fig.) aprins, viforos, vijelios, vulcanic. *(Temperament ~.)*

înfocat adj. v. CALD. DOGORIT. FIERBINTE. INTENS. ÎNCINS. ÎNFIERBÂN-TAT. PUTERNIC. VIU.

ÎNFOFOLI vb. a (se) incotoşmăna, (înv. şi pop.) a (se) obloji, (reg.) a (se) cocoli, a (se) cocoloşi, a (se) îmbodoli, a (se) încrosna, a (se) înhăimura, (prin vestul Transilv.) a (se) bloboji.

INFOFOLÍT adj. încotoşmănat, (reg.) coco-iít, imbodolít.

ÎNFOIÁ vb. 1. a se învoita. *(Floarea se ~.)* 2. a se răsfira, a se umfla, a se zbârli, (vestul Transilv.) a

se sperii. *(Penele păsării se ~.)*

Infoiá vb. v. AFÂNA. FĂLI. FUDULI. GROZĂVI. INFATUA. ÎMPĂUNA. ÎNFUMURA. ÎNGÂMFA. LĂUDA. MÂNDRI. ROTI. SEMEŢI.

ÎNFOIÁT adj. 1. bătut, bogat, învoit, rotat, (reir.) revărsat. *(Ghiveci cu flori ~.)* 2. răsfirat, umflat, zbârlit. *(Pasăre cu coada ~.)* 3. învoit, umflat. *(Fustă ~.)* 4. bufant, umflat. *(O croială ~ la pantaloni.)*

infoiát adj. v. AFÂNAT. MOALE. POROS. PUFOS. RAR.

infomát adj. v. FLĂMÂND. FLĂMÂNZIT. ÎNFOMETAT. NEMÂNCAT. NESĂTUL.

ÎNFOMETA vb. a flămânzi. *(A ~ pe cituua.)*

ÎNFOMETARE s. flămânzire. *(~ anei populai ii africane.)*

ÎNFOMETAT adj. flămând, flămân/.it, ne-inâncat, nesătul, (rar) înfomát, (reg.) fometós, (prin Transilv. şi Ban.) sec. *(E veşnic ~.,l*

înfometat adj. v. AHTIAT. AVID. DORIT. DORNIC. JINDUIT. JINDUITOR. RÂVNÍ-TOR.

îniormá vb. v. ALCĂTUI. COMPUNE. CONSTITUI. FORMA.

ÎNFRĂŢÍ vb. I. a fraterniza. *(Ostaşi care s-au ~.)*'2. *(BOT.)* (reg.) a pui. *(Plante care ~.)*

INFRĂŢÍRE s. 1. fraternizare. *(~ intre popoare.)* 2. fraternitate, frăţie, (ins.) frăţietate. *(Relaţii de ~.)* 3. frăţie, solidaritate, unitate. *(~ muncitorilor din lumeţi Întreagă.)*

ÎNFRĂŢÍT adj. solidar, unit. *(Lupta ~ a popoarelor.)*

înfricá vb. v. CUTREMURA. ÎNCRÂN-■CENA. ÎNFIORA. ÎNFRICOŞA. ÎNGROZI, ÎNSPĂIMÂNTA. TREMURA. ZGUDUI.

înfricáres. v. GROAZĂ. ÎNCRÍNOENARE. ÎNFIORARE. ÎNFRICOŞARE. ÎNGROZIRE. ÎNSPĂIMÂNTARE. OROARE. SPAIMA. TEROARE.

înfrieát adj. v. CUTREMURAT. ÎNCRÂN-■CENAT. ÎNFIORAT. ÎNFRICOŞAT. ÎNGROZIT. ÎNSPĂIMÂNTAT. ZGUDUIT.

ÎNFRICOŞA vb. a se cutremura, a se în-terincena, a se înfiora, a se îngrozi, a se înspăi-mânta, a tremura, a se zgudui, (înv. şi pop.).a se spăimânta, (înv. şi reg.) a se spaima, (reg.) a se înfrica, a se scârbi, (înv.) a se mira, (înv., in Mofd.) a se oţărî, (reg. fig.) a se teşi, (inv. fig.) a se încreţi. *(S-a ~ la auzul acestei vesti.)*

ÎNFRICOŞARE s. groază, încrâncenare, înfiorare, îngrozire, înspăimântare, oroare, spaimă, teroare, (înv. şi pop.) oţăríre, (înv. şi reg.) scârbă, (reg.) înfricáre, pălitúră, (înv.) spăimân-táre, spăimântătúră, (fig.) cutremur. *(Trăia o teribilă ~.)*

ÎNFRICOŞAT adj. cutremurat, încrincenat, înfiorat, îngrozit, înspăimântat, zguduit, (inv. şi pop.) spăimântát, (reg.) înfrieát, (inv.) spăi-mát. *(A rămas ~ la vederea...)*

ÎNFRICOŞĂTOR adj. 1. groaznic, înfiorător, îngrozitor, înspáimintător, oribil, (înv. şi pop.) spăimântătór, (pop.) spăimos, (înv.) spăi-mântós. *(Un lucru ~.)* 2. cumplit, cutremurător, fioros, groaznic, grozav, înfiorător, îngrozitor, înspáimintător, macabru, monstruos, oribil, sângeros, teribil, zguduitor, (livr.) abominabil, terifiant, terífic, (inv. şi pop.) rău. *(O crimă ~.)* 3. aprig, cumplit, groaznic, înfiorător, îngrozitor,

nebun, sălbatic, violent. *(O pasiune ~ îl măcina.)* 4. atroce, crunt, cumplit, fioros, groaznic, grozav, înfiorător, îngrozitor, inspăimântător, teribil. *(O durere abdominală ~.)*

ÎNFRIGURARE s. agitaţie, febrilitate, încordare, neastâmpăr, nelinişte, nerăbdare, tensiune. *(~ plecării la drum.)*

ÎNFRIGURAT adj. 1. febril, încordat. *(*O *aşteptare ~.)* 2. încordat, nerăbdător. *(Ea aştepta ~.)*

ÎNFRÂNÁ vb. 1. a împiedica. *(A ~* o *căruţă, la vale.)* 2. a domoli, a linişti, a struni. *(A ~ un cal.)* 3. a reţine, a struni, (înv. fig.) a hăţui. *(Te rog să-i mai ~, sânl prea zburdalnicii)* 4. a domina, a învinge, a stăpâni. *(Si-a ~ durerea.)* 5. a(-şi) birui, a(-şi) înfringe, a(-şi) învinge, n(-şi) stăpâni, (pop. şi fam.) a(-şi) struni. *(Si-a ~ emoţia.)* 6. a se abţine, a se domina, a se opri, a răbda, a se reţine, a se stăpâni. *(A'u s-a putut ~ să nu-i spună.)* 7. a împiedica, a opri, a stăvili, (fig.) a frina. *(A*'*u puteau ~ avinlul revoluţionar.)*

îiifrâná vb. v. DOMOLI. POTOLI. STĂPÂNI. STĂVILI. TEMPERA.

ÎNFRÂNÁRE s. 1. împiedicare. *(~ unei căruţe, la vale.)* 2. domolire, liniştire, strunire. *(~ calului.)* 3. reţinere, (livr.) continénţă. *(~ « sentimentelor.) 4.* abţinere, reţinere, stă-pânire. *(~ de la ceva.)* 5. împiedicare, oprire, stăvilire. *(~ avintului tineresc.)*

ÎNFRÂNÁT adj. 1. împiedicat. *(Căruţă cu roţile ~.)* 2. domolit, liniştit, potolit, strunit. *(Unanimal~.)* 3. calculat, chibzuit, cumpănit, cumpătat, echilibrat, măsurat, moderat, ponderat, socotit, (prin vestul Transilv.) samalít. (*Un om ~; viaţă ~.)*

*

ÎNFRINGE vb. 1. a bate, a birui, a întrece,

a învinge, (pop.) a dovedi, a prididi, a rămâne, a răpune, a răzbi, a supăra, (înv. şi reg.) a supune, (înv.) a dobândi, a frânge, a pobedi, a răzbate, a sparge, a tâmpi, a vinci. *(Îi ~ pe duşmani.)* 2.a birui, a depăşi, a învinge, a răzbi, (livr.) a sunnonta. *(A ~ toate dificultăţile.)* 3. a(-şi) birui, a(-şi) înfrina, a(-şi) învinge, a(-şi) stăpâni, (pop. şi fam.) a(-şi) struni. *(Si-a ~ emoţia.)* 4. a(-l) ajunge, a(-l) birui, a(-l) copleşi, a(-l) covârşi, a(-l) cuprinde, a(-l) învinge,

a(-l) podidi, a(-l) prinde, a(-l) răzbi, a(-l) toropi, (înv.) a(-l) preacovlrşi, (fig.) a(-l) doborî, a(-i) lovi. *(L-a ~ oboseala.)*

înfrínge vb. v. CĂI. FRÂNGE. POCĂI. REGRETA. RUPE.

ÎNFRÂNGERE s. 1. învingere, (înv.) poti-cálă, risipă, spargere. *(~ cotropitorilor.) 2.* bătaie, eşec. *(A suferit prima ~ intr-un meci.)*

înfrî'ngere s. v. CĂINŢĂ. MUSTRARE. PĂRERE DE RĂU. POCĂINŢĂ. REGRET. REMUŞCARE.

ÎNFRUNT adj. bătut, biruit, învins, (înv.) spart. *(O armată ~.)*

infrânt adj., s. v. LUETIC. SIFILITIC.

infrumosá vb. v. ÎMPODOBI. ÎNFRUMUSEŢA. ORNA.

ÎNFRUMUSEŢA vb. 1. a decora, a găti, a împodobi, a orna, a ornamenta, a pavoaza. *(A~un interior.)* 2. a împodobi, a orna, (rar) a agrementa, (reg.) a înfrumoşa. *(A ~ un parc.)* 3. a idealiza, a poetiza. *(A ~*

realitatea.)

ÎNFRUMUSEŢARE s. 1. decorare, decoraţie, gătire, împodobire, ornamentare, ornare, pavoazare. *(~ unei* clădiri.*)* 2. idealizare, poetizare. *(~ realităţii.)*

ÎNFRUMUSEŢAT adj. decorat, gătit, împodobit, ornamentat, ornat, pavoazat, (prin Munt.) taxidít. *(Un interior ~.)*

ÎNFRUNTA vb. 1. a brava, a sfida, (rar) a sfrunta. *(A ~ cu curaj un pericol.)* 2. (rar) a susţine. *(Îi ~ privirea.)* 3. a se încerca, a se întrece, a se măsura, a se pune, (pop.) a se prinde. *(Cine se ~ cu mine?)* 4. a se confrunta, a se întâlni, a se întrece. *(Echipele de fotbal se ~ mtine.)* 5. a se încaieră, (fig.) a se ciocni. *(Două armate care se ~.)* 6. a se opune, (fig.) a se ciocni. *(Se ~ interese antagonice.)*

înfrunta vb. v. ADMONESTA. CERTA. DĂSCĂLI. DOJENI. MORALIZA. MUSTRA.

ÎNFRUNTARE s. 1. sfidare, (rar) sfruntáre. *(~ cuiva.)* 2. încăierare, (înv. şi reg.) război, (fig.) ciocnire. *(O ~ între forţe armate duşmane.)*

înfruntare s. v. ADMONESTARE. AFRONT. CEARTĂ. CERTARE. DOJANA. DOJENIRE. IMPUTARE. INJURIE. INSULTĂ. JIGNIRE. MORALĂ. MUSTRARE. OBSERVAŢIE. OCARĂ. OFENSĂ. REPROŞ. RUŞINE. UMILINŢĂ.

ÎNFRUNZÍ vb. a înverzi. *(Copacii au ~.)*

ÎNFRUNZÍRE s. înverzire. *(~ copacilor.)*

ÎNFRUNZÍT adj. înverzit. *(Copaci ~.)*

ÎNFRUPTA vb. (pop. şi fam.) a se îndulci. *(Se ~ din toate bunătăţile.)*

ÎNFRUPTÁRE s. (pop. şi fam.) îndulcire. *(~ din toate bunătăţile.)*

ÎNFULECA vb. (reg.) a hutupi, (prin Tran-silv.) a huzdupa, a sovâlca, (fam.) a îmbuca. *(~ cu multă poftă.)*

ÎNFUMURA vb. a se făli, a se fuduli, a se grozăvi, a se infatua, a se împăuna, a se ingâmfa, a se lăuda, a se mândri, a se semeţi, (rar) a se trufi, (înv. şi pop.) a se mări, (pop.) a se păuni, (reg.) a se bârzoia, a se făloşi, a se marghioli, a se sfătoşi, (reg. fam.) a se furlan-disi, a se marţafoi, (Transilv. şi Ban.) a se năs-

cocorî, (înv.) a se înălţa, a se preaînălţa, a se preamări, a seprearădica, a se ridica, (fam. fig.) a se înfoia, a se umfla, (arg.) a se şucări. *(A'u te mai ~ atâta fără temei I)*

ÎNFUMURARE s. aroganţă, fală, fudulie, infatuare, îngâmfare, mândrie, orgoliu, setneţie, trufie, vanitate, (livr.) fatuitate, morgă, prezumţie, suficienţă, (rar) superbie, ţautoşíe, (înv. şi pop.) măreţie, mărire, (pop. şi fam.) ifos, ţâfnă, (reg.) făloşénie, făloşíe, (înv.) í'ălni-cíe, laudă, mărie, mărime, mândréţe, pohfálă, preaânălţáre, preaânălţímc, semeţíre, trdfă, trufăşíe, zădărnicie. *(~ lui este cu totul neju.i-tificată.)*

ÎNFUMURAT adj. fudul, grandoman, infatuat, încrezut, îngâmfat, megaloman, mindru, orgolios, semeţ, trufaş, ţanţoş, vanitos, (iivr.} prezumţios, suficient, (înv. şi pop.) măreţ, (pop. şi fam.) ţâfnós, (pop.) falnic, fălos, închipuit, (înv. şi reg.) pâşín, (prin Ban.) mărós, (prin Mold.) nărtós, (înv.) fumurós, preaânăltáţ, zadarnic, (fig.) băţos, înţepat, scrobit.

ÎNFUNDA vb. 1.1. a (se) astupa, a (se) închide, a (se) obtura. *(A ~ un canal, o conductă.)* 2. *(MED.)*

a (se) astupa, a (se) oblitera. *(Lumenul unui organ tubular se poal" ~.)* 3. a se închide. *(Drumul se ~.)* II.1. a indopa, a umple. *(~ soba cu lemne.)* 2. a băga, a îndesa, a trage, a vârî. *(~ căciula pe cap) '■}.* a (se) adânci, a (se) afunda, a (se) cufunda, a (se) scufunda. *(Picioarele i se ~ în zăpadă.)* 4. a se adânci, a se afunda, a se cufunda. (Transilv.) a se zgăura. *(Ochii i se ~ in orbite.)* 5. a(-şi) afunda, a(-şi) cufunda, (fig.(a(-şi) îngropa. *(îsi ~ fruntea în palme.)*

înfunda vb. v. ÎNCUIA.

ÎNFUNDÁRE s. 1.1. astupare, astupat, închidere, obturare, obturaţie. *(~ unui canal, unei conducte.)* 2. *(MED.)*astupare, obliterare, obliteraţie, obstrucţie, ocluziune. *(~ ureteru-lui.)* II.1. îndesare. *(~ căciulii pe cap.)* 2. adâncire, afundare, cufundare, scufundare. *(~ picioarelor In zăpadă.)*

ÎNFUNDAT adj., adv. 1. adj. astupat, închis, (pop.) pecetluit. *(Butoi ~.)* 2. adj. înăbuşit, slab, stins, surd, (fig.) vătuit. *(Zgomote, sunete ~.)* 3. adj., adv. înăbuşit, trtocnit. *(Foc ~; focul arde ~.)* 4. adj. căzs.t, dus. *(Cu ochii ~.)*

îufundătoáre s. v. CODÂRLĂ. FUND.

înfurcí vb. v. BIFURCA.

ínfurcít adj. v. BIFURCAT.

îníurcitúră s. v. BIFURCARE. BIFURCA-ŢIE.

ÎNFURIA vb. 1. a (se) mânia, (pop. a (se) îndrăci, a (se) oţărî, (înv. şi reg.) a (se'f stârni, (prin Transilv.) a (se) rânzoi, (înv.) a (se.[1] scirbi, a (se) urgisi, (fam.) a (se) burzului, a (se) zborşi, (fig.) a (se) ardeia, a turba, (reg. fig.) a (se) scociorî. *(S-a ~ cumplit pe ei.)* 2. a (se) îndirji, a (se) întărâta, a (se) înverşuna. *(Nii-l mai ~.)*

ÎNFURIAT adj. furios, îndârjit, intúrâtat, înverşunat, mâniat, niânios, pornit, (iivr.) obstinat, (pop.) îndrăcit, năbădăios, otíirit, (înv. şi reg.) scârbít, (reg.) năvârliós, (îav., îsi

Transilv.) firétic, (fam.) burzuluit, zborşít, (fig.) turbat. *(Un om ~.)*

înfuriére s. v. FURIE. ÎNVERŞUNARE. MÂNIE.

infurnicá vb. v. FURNICA. ÍNGĂDUÍ vb. 1. a accepta, a admite, a aproba, a consimţi, a încuviinţa, a se îndupleca, a se învoi, a lăsa, a permite, a primi, (livr.) a concede, (înv. şi pop.) a (se) prinde, (înv. şi reg.) a se pleca, (Mold. şi Bucov.) a pozvoli, (înv.) a aprobălui, a mulţumi, a ogodi. *(A ~ să se scoată la concurs postul vacant.)* 2. a accepta, a admite, a concepe, a permite, a răbda, a suferi, a suporta, a tolera, (înv. şi reg.) a pristăni, (înv.) a obicni, a volnici, (fig. fam.) a înghiţi. *(Nu pol ~ una ca asta.)* 3. a autoriza, a îndreptăţi, a justifica, a permite, (livr.) a îndritui, (înv. şi fig.) a întemeia. *(Această împrejurare ne ~ să tragem următoarele concluzii...)* 4. a permite, a prilejui. *(Adunarea a ~ un util schimb de experienţă.)* 5. a da, a permite. *(Nu i-e ~ oricui să facă una ca asta!)* G. a aştepta, a permite. *(~* o *clipă!)* 7. a amâna, a aştepta, a păsui. *(Îl ~ cu plata datoriei.)* 8. a cuteza, á îndrăzni, a-şi permite. *(Cum îţi ~una ca asta?)*

îngădui vb. v. IERTA. ÎMPĂCA. ÎNTÂR-ZIA. ÎNŢELEGE. ZĂBOVI.

îngăduiálă s. v. INDULGENŢĂ. ÎNGĂDUINŢĂ. ÎNGĂDUIRE. TOLERANŢĂ.

ÎNGĂDUÍNŢĂ s. 1. acord, aprobare, asentiment, aviz, consimţământ, eonsimţire, încuviinţare,

învoială, învoire, permisiune, voie, voinţă, vrere, (înv. şi reg.) posluşánie, slobozenie, (Mold. şi Bucov.) pozvolénie, (înv.) concurs, pozvól, sfat, volnicíe. *(A'u se face nimic fără ~ lui.)* 2. autorizaţie, permisiune, voie. *(~ de a face ceva.)* 3. bunăvoinţă, înţelegere, mărinimie, milă, (înv. şi pop.) milostenie, (înv.) priínţă, (turcism înv.) musaadeá. *(A demonstrat multă ~.)* 4. iertare, indulgenţă, îndurare, milostivire, (livr.) clemenţă. *(Cere cu umilinţă ~lor.)* 5. indulgenţă, îngăduire, toleranţă, (rar) tole-rantísm, (pop.) îngăduiálă, (înv.) răbdare. *(Manifestă prea multă ~.)*

îngăduinţă s. v. AMÂNARE. ÎNŢELEGERE. PĂSUIALĂ. PĂSUIRE. RĂGAZ.

ÎNGĂDUÍRE s. indulgenţă, îngăduinţă, toleranţă, (rar) tolerantísm, (pop.) îngăduiálă, (înv.) răbdare. *(Manifestă prea multă ~.)*

îngăduire s. v. AMÂNARE. PĂSUIALĂ. PĂSUIRE. RĂGAZ.

ÎNGĂDUITOR adj. I. iertător, indulgent, îndurător, milostiv, (livr.) clement. *(Om lesne ~.)* 2. *(BIS.)* bun, îndurător, milos, milostiv, (înv. şi reg.) milostívnic, (înv.) cruţătór, milo-sârd, milosírdnic, mizericordiós. *(Dumnezeu este considerat ~.)* 3. concesiv, indulgent, tolerant, (înv.) răbdător. *(Prea este ~ !)* 4. binevoitor, compătimitor, înţelegător, mărinimos, milos, milostiv, (înv.) milosârd, priincios, priitór. *(A fost ~ cu nevoile lor.)* 5. bun, cumsecade, înţelegător, omenos, (înv.) omenit. *(Ce om ~ !)*

ÎNGĂIMÁ vb. a bălmăji, a bâigui, a birii, a bodogăni, a bolborosi, a bombăni, a boscorodi,

a gângăvi, a îndruga, a îiigína, a mârâi, a molfăi, a mormăi, a murmura, (pop.) a blodogori, a bufni, (reg.) a dondăni, a mogorogi, a mondăni, a mormoti, a morocăni. a slonmi, a tolocăni, (Ban.) a piteai, (prin OII.) a şondoroi. *(Ce tot ~ acolo ?)*

îngăimá vb. v. CODI. EZITA. PREGETA. ŞOVĂI.

ÎNGĂIMÁT adj. bolborosit, mormăit, nearticulat, neclar, nedesluşit, (fig.) morfolit. *(Cuvinte ~.)*

îngăimăccálă s. v. CONFUZIE. ÎNCURCĂTURĂ. ZĂPĂCEALĂ.

îngăimăcí vb. v. FÂSTÂCI. INTIMIDA. ÎNCURCA. ZĂPĂCI.

îngăla vb. v. JEGOSI. MÂNJI. MURDĂRI. PĂTA.

îngălat adj. v. JEGOS. MÂNJIT. MURDAR. NEGLIJENT. NEÂNGRIJIT. NESPĂLAT. PĂTAT. SLINOS. SOIOS. ŞLEAMPĂT.

ÎNGĂLBENI vb. 1. a păli, (înv. şi reg.) a (se) serbezi. *(A ~ de emoţie.)* 2. a (se) ofili, a păli, a (se) trece, a (se) usca, a (se) veşteji, (astăzi rar) a tânji, (pop.) a (se) galbeni, (înv. şi reg.) a seca, (reg.) a (se) petrece, a (se) pâhăvi, (prin Mold.) a (se) probăjenî, (prin Mold. şi Transilv.) a (se) probozi, (Mold. şi Bucov.) a (se) ugili. *(O plantă care s-a ~.)*

ÎNGĂLBENÍRE s. ofilire, pălire, uscare, vestejire, (pop.) gălbeníre. *(~ plantelor.)*

ÎNGĂLBENIT adj. 1. galben, palid, (livr.) pal, (rar) pălit, (înv. şi pop.) searbăd, (pop. şi fam.) gălbejit, (pop.) pierit, spelb, (înv. şi reg.) smolit, (reg.) gălbăciós, (Ban. şi Olt.) gálfád. *(~ de emoţie.)* 2. galben, ofilit, pălit, trecut, uscat, veşted, veştejit, (pop.) gălbenít, (reg.) pâhăvít, (Mold. şi Bucov.) ugilít. *(O plantă, o frunză ~.)*

ÎNGEMĂNA vb. a (se) combina, a (se) îmbina, a (se) împreuna, a (se) tini. *(Cum se ~ a-ceste*

elemente?)

ÎNGEMĂNARE s. 1. combinare, combinaţie, îmbinare, împreunare, unire. *(O ~ de elemente.)* 2. împerechere, (livr.) gemináţie. *(~ florală.)*

ÎNGEMĂNAT adj. 1. îmbinat, împreunat, reunit, unit. *(Elemente^ ale unui lot.)Z.* împerecheat, (livr.) geminat. *(Flori ~.)*

îngenunchea vb. v. ASERVI. ÎNROBI. ROBI. SUBJUGA. SUPUNE.

îngenuncheat adj. v. ASERVIT. ÎNROBIT. ROBIT. SUBJUGAT. SUPUS.

ÎNGENUNCHERE s. (livr.) genuflexiune.

îngenunchere s. v. ASERVIRE. ÎNROBIRE. ROBIE. ROBIRE. SUBJUGARE. SUPUNERE.

ÎNGERAŞ s. (rar) îngere].

îngerél s.'v. ÎNGERAŞ.

ÎNGERESC adj. serafic, (rar) serafimii-, (livr.) angelic.

îngeresc adj. v. CĂLUGĂRESC. MĂNĂSTIRESC. MINUNAT. MONAHAL. MONAHICESC. SPLENDID. SUPERB.

ÎNGHESUI vb. I. a se grămădi, a se îmbulzi, a se îndesa, a se îngrămădi, (pop.) a se buluci,

(reg.) a se poroboti, a se tirşi, (prin Ban. şi Olt.) a se nălogi, (rar fig.) a se muşuroi. *(S-au ~ cu toţii In jurul lui.)* 2. a se băga, a se îmbulzi, a se îndesa, a se îngrămădi, a se vârî. *(Nu vă mai ~ aşa în minei)* 3. *a* burduşi, a ghemui, a îndesa, a îngrămădi, a ticsi, (rar) a tescui, (înv. şi pop.) a strâmtora, (reg.) a bucşi, (prin Transilv. şi Mold.) a bicsi, (prin Mold.) a bosoli, (Mold. şi Transilv.) a desagi, (Mold.) a găvozdi, (fig.) a căptuşi. *(A ~ toate într-un sac.)*

ÎNGHESUIALĂ s. afluenţă, aflux, aglomeraţie, grămădeală, îmbulzeală, îngrămădeală, învălmăşeală, (pop.) válmă, (Ban., prin Olt. şi Transilv.) năloágă, (Transilv.) viog, (înv.) glogozeálă. *(Era o ~ de nedescris In magazin.)*

ÎNGHESUÍRE s. îndesarc, îngrămădire, tic-sire. *(~ geamantanului.)*

ÎNGHESUÍT adj. 1. ghemuit, îndesat, îngrămădit. *(Stăteam ~ ca vai de lume.)* 2, burduşit, îndesat, îngrămădit, ticsit, (rar) tescuit, (reg.) bucşit. *(Un geamantan ~.)*

ÎNGHEŢ s. (rar) îngheţare. *(S-a produs ~ la sol.)*

ÎNGHEŢA vb. I. a se solidifica, (înv. şi reg.) a (se) slei, (reg.) a se prinde, (înv.) a se strî'nge. *(Rlul, noroiul a ~.)* 2. a congela. *(~ un aliment.)* 3. a degera. *(A ~ în mijlocul clmpului.)*

inghetá vb. v. ÎMPIETRI. ÎNCREMENI. ÎNLEMNI. ÎNMĂRMURI. ÎNŢEPENI. PARALIZA.

ÎNGHEŢARE s. 1. solidificare. *(~ apei.)* 2. congelare. *(~ cărnii.)* 3. degerare. *(~ cuiva In mijlocul clmpului.)*

îngheţare s. v. ÎNGHEŢ. ÎNGHEŢAT adj. 1. solidificat, (înv. şi reg.) sleit. *(Apă ~.)* 2. congelat. *(Aliment ~.)* 3. degerat, (prin Munt.) mereu. *(Om ~.)* îm/fietát adj. v. ÎMPIETRIT. ÎNCREMENIT. ÎNLEMNIT. ÎNMĂRMURIT. ÎNŢEPENIT. NECLINTIT. NEMIŞCAT. ŢEAPĂN. ŢINTUIT.

înghetătúră s. v. PIFTIE. RĂCITURI.

înghiinpá vb. v. ÎMPUNGE. ÎNDEMNA. ÎNŢEPA. STIMULA.

înghirnpát adj. v. GHIMPOS. MĂRĂCI-NOS. SPINOS. ŢEPOS.

Inghioldeálă s. v. GHIONTIRE. ÎMBOL-DIRE. ÍMBRÂNCEALĂ. ÎMBRÂNCIRE. ÎMBRÂNCITURĂ. ÎMPINGERE. ÎNGHIONTEALĂ. ÎNGHIONTIRE.

îughioldí vb. v. GHIONTI. IZBI. ÎMBOLDI. ÎMBRÂNCI. ÎMPINGE. ÎNGHIONTI.

înghioldíre s. v. GHIONTIRE. ÎMBOL-DIRE. ÍMBRÂNCEALĂ. ÎMBRÂNCIRE.

ÎMBRÂNCITURĂ. ÎMPINGERE. ÎNGHIONTEALĂ. ÎNGHIONTIRE.

ÎNGHIONTEALĂ s. ghiontire, îmboldire, imbrinceală, îmbrâncire, îmbrâncitură, împingere, înghiontire, (reg.) înghioldeálă, înghioldíre.

ÎNGHIONTI vb. a (se) ghionti, a (se) izbi, a (se) îmboldi, a (se) îmbrânci, a (se) împinge, (pop.) a (se) buşi, (reg.) a (se) brinci, a (se) înghioldi, (prin Mold.) a (se) blendi, a (se) blendisi, a (se) dupăci, (prin Olt. şi Ban.) a (se) popindi.

ÎNGHIONTIRE s. ghiontire, îmboldire, îmbrinceală, îmbrâncire, îmbrâncitură, împingere, înghionteală, (reg.) înghioldeálă, înghioldíre.

ÎNGHIŢI vb. 1. (livr.) a ingurgita. *(A ~ un aliment.)* 2. a absorbi, a aspira, a incorpora, a resorbi, a sorbi, a suge, a trage. *(Pămln-lul ~ apa de precipitaţii.)*

înghiţi vb. v. ACCEPTA. ADMITE. ARUNCA. AZVÂRLI. CHELTUI. CONCEPE. CONSUMA. IROSI. ÎMPRĂŞTIA. ÎNDURA. ÎNGĂDUI. OPRI. PĂTIMI. PĂŢI. PERMITE. PRĂPĂDI. RĂBDA. RETINE. RISIPI. STĂPÂNI. SUFERI. SUPORTA. TOLERA. TRAGE. ZVÂRLI.

ÎNGHIŢIRE s. 1. *(FIZIOL.)* dcglutíţie. *(Actul ~ unui bol alimentar.)* 2. înghiţit, înghiţitură. *(~ «nui ac.)*

ÎNGHIŢIT s. înghiţire, înghiţitură. *(~ unui ac.)*

înghijitoárc s. v. BEREGATĂ. FAR1NGE. GÂTLEJ. LARINGi;.

ÎNGHIŢITURĂ s. J. gură, îmbucătură, muşcătură, (pop.) dumicat, (prin Transilv.) búşcă. *(O ~ de mincare.)* 2. du.şcă, git, gură, sorbitură, (Transilv.) seópot. *(O ~ de vin.)* 3. înghiţire, înghiţit. *(~ unui ac.)*

ÎNGÂMFÁ vb. a se făli, a se fuduli, a se grozăvi, a se infatua, a se împăuna, a se înfumura, a se lăuda, a se mândri, a se semeţi, (rar) a se trufi, (înv. şi pop.) a se mări, (pop.) a se păuni, (reg.) a se bârzoia, a se făloşi, a se marghioli, a se sfătoşi, (reg. fam.) a se furlandisí, a se mar-ţafoi, (Transilv. şi Ban.) a se născocorî, (înv.) a se înălţa, a se preaînălţa, a se preamări, a se prearădica, a se ridica, (fam, fig.) a se înfoia, a se umfla, (arg.) a se şucâri. *(Nu te mai ~ atltal)*

ÎNGÂMFÁRE s. aroganţă, fală, fudulie, infatuare, înfumurare, mindrie, orgoliu, semeţie, trufie, vanitate, (livr.) fatuitate, morgă, prezumţie, suficienţă, (rar) superbie, ţanţoşíe, (înv. şi pop.) măreţie, mărire, (pop. şi fam.) ifos, ţî'fnă, (reg.) făloşénie, făloşíe, (înv.) fălni-cíe, laudă, mărie, mărime, mândréţe, pohfálă, preaânălţáre, preaânălţíme, semcţíre, trúfă, trufăşíe, zădărnicie. *(~ lui este cu lotul neântemeiată.)*

ÎNGÂMFÁT adj. fudul, grandoman, infatuat, încrezut, înfumurat, megaloman, inindru, orgolios, semeţ, trufaş, ţanţoş, vanitos, (livr.) prezumţios, suficient, (înv. şi pop.) măreţ, (pop. şi fam.) ţifnós, (pop.)

falnic, fălos, închipuit, (înv. şi reg.) pişín, (prin Ban.) mărós, (prin Mold.) nărtós, (înv.) fumurós, preainăl-ţát, zadarnic, (fig.) băţos, înţepat, scrobit. *(Ce te ţii aşa ~ ?)*

ÎNGÂNÁ vb. 1. a fredona, (reg.) a lălăi, a nănăi. *(A ~ o melodie.)* 2. a bălmăji, a bâi-gui, a bârii, a bodogăni, a bolborosi, a bombăni, a boscorodi, a gingăvi, a îndruga, a îngăima, a mârâi, a molfăi, a mormăi, a murmura, (pop.) a blodogori, a bufni, (reg.) a dondăni, a mo-gorogi, a mondăni, a mormoti, a morocăni, a slomni, a tolocăni, (Ban.) a piteai, (prin Olt.) a şondoroi. *(Ce tot ~ acolo ?)*

ÎNGÂNÁRE s. fredonare. *(~ unei melodii.)*

ÎNGÂNÁT adj. murmurat, şoptit, (reg.) gopotít. *(Cu glas ~.)*

ÎNGÂNDURÁT adj. gânditor, preocupat. *(O figura ~.)*

ÎNGLOBA vb. 1. a conţine, a cuprinde, a Include, a număra. *(~ Intr-lnsa mai multe elemente.)* 2. a cuprinde, a include. *(Vechea Galie ~ şi Belgia de astăzi.)* 3. a include, a integra, a introduce, a încorpora. *(A ~ ceva* !*n* masa *altei substanţe.)*

ÎNGLOBARE s. 1. cuprindere, includere. *(~ unui element* într-un *ansamblu.)* 2. includere, integrare, introducere, încorporare. *(~ a ceva In masa unei substanţe.)*

ÎNGLODA vb. a se împotmoli, a se înnămoli, a se năinoli, a se noroi, (rar) a se înnoroi, (pop.) a se potmoli, (reg.) a se întina. *(Căruţa s-a ~* ?*n drum.)*

ÎNGLODÁRE s. împotmolire, înnămolire. *(~ unei căruţe in drum.)*

ÎNGLODAT adj. împotmolit, înnămolit, nămolit, (rar) innoroít. *(Car ~.)*

ÎNGRĂDÍ vb. a împrcjmui, a închide, a înconjura, (înv. şi pop.) a ocoli, (pop.) a ţăr-cui, (reg.) a prcjmui. *(A ~ un teren cu un gard.)*

îngrădi vb. v. LIMITA. MĂRGINI. RE-STRÂNGE.

ÎNGRĂDÍRE s. împrejmuire, împrejmuit, închidere. *(~ unui teren.)*

îngrădire s. v. RESTRICŢIE. RESTRÂN-GERE.

ÎNGRĂDÍT adj. împrejmuit, închis. *(Un teren ~.)*

lngrădiiór adj. v. RESTRICTIV.

ÎNGRĂDITURĂ s. gard, împrejmuire, ocol, ulucă, (înv. şi reg.) ogradă, stobór, (reg.) tir-cól, (Mold. şi Bucov.) zăpláz, (înv.) cuprins. *(Şi-a ridicat o ~ in jurul curţii.)*

'ÎNGRĂMĂDEALĂ s. afluenţă, aflux, aglomeraţie, grămădeală, îmbulzeală, înghesuială, învălmăşeală, (pop.) válmă, (Ban. şi prin Olt., Transilv.) năloágă, (Transilv.) vlog, (înv.) glogozeálă. *(Era* o *~ de nedescris.)*

ÎNGRĂMĂDI vb. 1. a se grămădi, a se îmbulzi, a se îndesa, a se înghesui, (pop.) a se buluci, (reg.) a se poroboti, a se tirşi, (prin Ban. şi Olt.) a se nălogi, (rar fig.) a se muşuroi. *(S-ou ~ cu toţii in jurul lui.)* 2. a se băga, a se îmbulzi, a se îndesa, a se înghesui, a se viri. *(Nu vă mai ~ aşa în mine!)* 3. a burduşi, a ghemui, a îndesa, a înghesui, a ticsi, (rar) a tescui, (înv. şi pop.) a strâmtora, (reg.) a bucşi, (prin Transilv. şi Mold.) a bicsi, (prin Mold.) a bosoli, (Mold. şi Transilv.) a desagi, (Mold.) a găvozdi, (fig.) a căptuşi. *(A ~ in valiză toate cele necesare.)* 4. (fig.) a se bolovani. *(Norii se ~.)*

ÎNGRĂMĂDIRE s. îndesare, înghesuire, ticsire. *(~ geamantanului cu lucruri.)*

ÎNGRĂMĂDIT adj. 1. ghemuit, îndesat, înghesuit. *(Stăteau ~ ca vai de lume.)* '-. burduşit, îndesat, înghesuit, ticsit, (rar) tescuit, (reg.) lmcşít. *(Un geamantan ~.)*

ÎN GRĂŞÁ vb. a (se) împlini, a (se) rotunji, (reg.) a (se) încăla, (prin Ban.) a (se) încarna.

ÎNGRĂŞÁRE s. împlinire, îngrăşat, rotunjire.

ÎNGRĂŞAT s. împlinire, îngrăşare, rotunjire.

ÎNGRĂŞĂTOÁRE s. *(BOT.; Pinguicula vulgaris* şi *alpina)* (reg.) foaie-grásă.

îngrecá vb. v. CONCEPE. PROCREA.

îmjreţá vb. v. DEZGUSTA. ÎNGRETOŞA. SĂTURA. SCÂRBL

íiifircţăluí vb. v. DEZGUSTA. ÎNGRETOŞA. SĂTURA. SCÂRBL

ÎNGRETOŞA vb. 1. a se scârbi, (reg.) a se silnici. *(S-a ~ de atita mtncare.)* 2. a (se) dezgusta, a (se) sătura, a (se) scârbi, (reg.) a (se) scârboli, (Mold. şi Bucov.) a (se) lehămeti, a (se) lehămetisi, a (se) lehămetui, (înv.) a (se> îngreţa, a (se) îngreţălui, (fam. fig.) a (se) acri. *(S-a ~ de tot ce-a văzut acolo.)*

ÎNGREŢOŞÁRE s. l. dezgustare, ştirbire. *(~ cuiva da cele văzute.)* 2. aversiune, dezgust, greaţă, oroare, repulsie, scârbă, silă, (livr.) repugnantă, (rar) nesuferírc, (pop. şi fam.) lehamite, (inv.) urât, (pop. fig.) saţ. *(Simte o ~ de neânvins.)*

ÎNGREŢOŞÁT adj. dezgustat, sătul, săturat, scârbit, (Mold. şi Bucov.) lehămetít, lehă-metuít.

ÎNGREUIÁ vb. a (se) agrava, a (se) înrăutăţi. *(Situaţia infractorului s-a ~.)*

ÎNGREUIAT adj. greu, împovărat, încărcat, îngreunat. *(Avea spatele ~.)*

ÎNGREUNA vb. a împovăra, (înv.) a însărcina. *(A ~ o vilă.)*

îngreuna vb. v. ÎNSĂRCINA.

ÎNGREUNÁRE s. împovărare. *(~ unui cal.)*

ÎNGREUNAT adj. greu, împovărat, încărcat, îngreuiat. *(Avea spatele ~ de...)*

îngreunată adj. v. GRAVIDĂ. ÎNSĂRCINATĂ.

îngriiá vb. v. ALARMA. FRĂMÂNTA. INTRIGA. ÎNGRIJORA. NELINIŞTI. SPERIA. TULBURA.

ÎNGRIJÍ vb. I. a căuta, a vedea, (înv. şi reg.) a (se) griji, (Transilv.) a (se) câştiga. *(A ~ de toate ale casei.)* 2. a vedea, (înv. şi reg.) a socoti. *(~ de orătănii.)* 3. a se interesa, a se ocupa, a se preocupa, a vedea. *(~-le tu de asta.)* 4. *(MED.)* a (se) căuta, a (se) trata, (pop. şi fam.) a (se) doftori, a (se) doftorici, (înv.) a (se) cura, a (se) curarisi. *(S-a ~ de astm.)*

îngriji vb. v. ALARMA. FRĂMÂNTA. INTRIGA. ÎNGRIJORA. NELINIŞTI. SPERIA. TULBURA.

ÎNGRIJIRE s. tratament, (rar) tratare. *(Se află in ~ unui medic.)*

îngrijire s. v. FRĂMÂNTARE. GRIJĂ. ÎNGRIJORARE. NELINIŞTE. TEMERE.

ÎNGRIJÍT adj. 1. aranjat, cochet, dichisit, elegant, fercheş, ferchezuit, gătit, spilcuit, (pop. şi fam. depr.) sclivisít, (pop.) dres, (Transilv. şi Ban.) cínaş, (Transilv.) niálcoş, (turcism înv.) mucheléf. *(Un tinăr ~.)*

2. curăţel, spălat, spălatei, (înv. şi reg.) acurat, (Kg.) scuturat. *(Un om mai ~.)* 3. curat. *(O ţinută ~.)* 4. (Transilv.) tístaş. *(O locuinţă, o casă*

îngrijit adj. v. ALARMAT. INTRIGAT. ÎNGRIJORAT. NELINIŞTIT.

îngrijitor adj. v. ALARMANT. ÎNGRIJORĂTOR, NELINIŞTITOR.

ÎNGRIJORĂ vb. 1. a (se) alarma, a (se) frământa, a (se) intriga, a (se) nelinişti, a (se) speria, a (se) tulbura, (livr.) a (se) impacienta, (reg.) a (se) îngrija, (înv.) a (se) îngriji, a (se) lărmui. *(Îl ~ înlirzierea lui.)* 2. a se nelinişti, a se teme, (înv.) a se griji. *(Nu trebuie să te ~ de soarta lui.)* 3. a se nelinişti, a-i păsa, a se sinchisi, (prin Mold.) a bindisi. *(Nu se ~ de nimeni şi de nimic.)*

ÎNGRIJORARE s. frământare, grijă, nelinişte, temere, (livr.) anxietate, impacienţă, (înv. şi pop.) păs, (înv.) îngrijire. *(~ ia este nejustificată.)*

ÎNGRIJORAT adj. 1. alarmat, intrigat, neliniştit, (livr.) impacient, impacientat, (înv.) îngrijit. *(Om ~.)* 2. neliniştit, (livr.) anxios. *(O structură ~.)*

ÎNGRIJORĂTOR adj. alarmant, neliniştitor, (înv.) îngrijitor, neodihnitor. *(O veste ~.)*

ÎNGROPA vb. 1. a înhuma, a înmormânta, (înv. şi reg.) a astruca. *(L-au ~ la cimitirul Bellu.)* 2. (înv.) a semăna. *(Ce ai ~ acolo?)*

îngropa vb. v. AFUNDA. CUFUNDA. ÎNFUNDA.

ÎNGROPARE s. îngropat, înhumare, în-mormântare, (livr.) inhumáţie, sepultură, (înv. şi pop.) petrecanie, petrecere, (pop.) îngropăciune, prohod, (înv. şi reg.) astrucáre, (înv.) pogrebánie. *(Ceremonia ~ unui decedat.)*

ÎNGROPAT s. îngropare, înhumare, înmor-mântare, (livr.) inhumáţie, sepultură, (înv. şi pop.) petrecanie, petrecere, (pop.) îngropăciune, prohod, (înv. şi reg.) astrucáre, (înv.) pogrebánie. *(Ceremonia ~ unui decedai.)*

îngropăciune s. v. ÎNGROPARE. ÎNGROPAT. ÎNHUMARE. ÎNMORMÂNTARE.

Ingropélniţă s. v. CIMITIR.

ÎNGROŞÁ vb. 1. a se închega, a se învâr-toşa, a se lega. *(Dulceaţa s-a ~.)* 2. a scădea. *(Mimarea s-a ~ mult.)* 3. a creşte, a se îndesi, a se înmulţi, a spori. *(Rindurile s-au ~.)*

ÎNGROŞÁRE s. 1. închegare, învâftoşare, legare. *(~ dulceţii.)* 2. scădere. *(~ mlncării.)*

ÎNGROŞAT adj. 1, închegat, învârtoşat, legat. *(Dulceaţă ~.)* 2. scăzut. *(Mincare ~.)*

îngroşată adj. v. GRAVIDĂ. ÎNSĂRCINATĂ.

îngroşălúţă s. v. SOS.

ÎNGROZI vb. a se cutremura, a se încriu-cena, a se înfiora, a se înfricoşa, a se înspăi-mânta, a tremura, a se zgudui, (înv. şi pop.) a se spăimânta, (înv. şi reg.) a se spaima, (reg.) a se înfrica, a se scârbi, (înv.) a se mira, (înv., in Mold.) a se oţărî, (reg. fig.) a se teşi, (înv. fig.) a se încreţi. *(S-a ~ la auzul acestei veşti.)*

ÎNGROZÍRE s. groază, încrâncenare, înfiorare, înfricoşare, înspăimintarc, oroare, spaimă, teroare, (înv. şi pop.) oţărî're, (înv. şi reg.) scírbă, (reg.) înfricáre, pălitúră, (înv.) spăimân-táre, spăimintătúră, (fig.)

cutremur. *(~ pe care* o *simte.)*

îngrozire s. v. AMENINŢARE.

ÎNGROZÍT adj. cutremurat, încrincenat, înfiorat, înfricoşat, înspăimântat, zguduit, (înv. şi pop.) spăimântát, (reg.) înfrieát, (înv.) spăi-mát. *(A rămas ~ la vederea...)*

ÎNGROZITOR adj. I. groaznic, înfiorător, înfricoşător, înspăimântător, oribil, (înv. şi pop.) spăimântătór, (pop.) spăimos, (înv.) spăimântós. *(Un lucru ~.)* 2. cumplit, cutremurător, fioros, groaznic, grozav, înfiorător, înfricoşător, înspăimântător, macabru, monstruos, oribil, sângeros, teribil, zguduitor, (livr.) abominabil, terifiant, terífic, (înv. şi pop.) rău. *(O crimă ~.)* 3. aprig, cumplit, groaznic, înfiorător, înfricoşător, nebun, sălbatic, violent. *(O pasiune ~ îl măcina.) 4.* atroce, crunt, cumplit, fioros, groaznic, grozav, înfiorător, înfricoşător, înspăimântător, teribil. *(O durere abdominală ~.)* 5. colosal, cumplit, extraordinar, fenomenal, formidabil, groaznic, grozav, infernal, înfiorător, înspăimântător, năprasnic, straşnic, teribil, (Transilv.) pogan, (fig.) îndrăcit, turbat. *(O vijelie ~.)*

ÎNGUST adj. 1. mic, strimt, (înv.) strâmto-rát. *(O intrare ~; un spaţiu ~.)* 2. mic. *(Pălărie cu boruri ~.)* 3. strimt, strâns, (franfu-zism) colant. *(Pantaloni ~.) 4.* mic, subţire. *(O talie ~.)* 5.* (fig.) încuiat, limitat, mărginit, obtuz, opac, redus, (rar fig.) scurt. *(O minle ~.)*

îngust adj. v. MESCHIN.

ÎNGUSTA vb. 1. a strimta. *(A ~* o *rochie.)* 2. a se gâtui, a se strimta, a se sugruma, (rar) a se subţia, (înv. şi reg.) a se strâmtora. *(În acel loc valea se ~.)*

îngusta vb. v. MICŞORA. REDUCE.

ÎNGUSTARE s. str'îmtare. *(~ spaţiului de ieşire.)*

ÎNGUSTAT adj. strimtat. *(Haină ~.)*

ÎNGUSTÍME s. (rar) strâmtéţe, strâmtíme, strimtoáre, (înv. şi reg.) strâmteálă, (înv.) strimtoráre, strimtúră, strânsoáre. *(~ unui loc.)*

îngustime s. v. MĂRGINIRE. MESCHINĂRIE.

înhăimurá vb. v. ÎNCOTOSMĂNA. ÎNFOFOLI.

ÎNHĂITA vb. (reg.) a se încârdoşa, a se în-cirdui. *(Cum te-ai putut ~ cu el?)*

ÎNHĂMA vb. 1. a prinde, a pune. *(~ caii la căruţă.)* 2.* (fig.) a se înjuga. *(S-a ~ la o muncă grea.)*

ÎNHÂMÁRE s. înhămat, prindere, punere. *(~ cailor la căruţă.)*

ÎNHĂMAT s. înhămarc, prindere, punere. *(~ cailor la căruţă.)*

ÎNHĂŢÁ vb. a apuca, a înşfăca, a lua, a prinde, (pop. şi fam.) a căpui, (pop.) a încăi-băra, (prin Transilv.) a agimba, (Mold. şi Transilv.) a găbji, a găbui, (grecism înv.) a proftaxi, (fam. fig.) a căptuşi, a umfla. *(A ~ o bilă in mină.)*

ÎNHĂŢARE s. înşfacare, luare, prindere, (fam. fig.) umflare. *(~ cuiva de gtt.)*

înhobotá vb. v. ÎNSOVONL

ÎNHUMA vb. a îngropa, a înmormânta, (înv. şi reg.) a astruca. *(L-au ~ la cimitirul Bellu.)*

ÎNHUMARE s. îngropare, îngropat, înmor-mântare, (livr.) inhumáţie, sepultură, (înv. şi pop.)

petrecanie, petrecere, (pop.) îngropăciune, prohod, (înv. şi reg.) astrucáre, (înv.) pogrebánie. *(Ceremonia ~.)*

inierbá vb. v. SPÂNZUI.

ÎNJGHEBĂ vb. a închipui, a încropi, a înfiripa, (reg.) a inchelbăra, a închipa, a în-ciocăla. *(A ~ in grabă ceva.)*

ÎNJGHEBARE s. înfiripare. *(~ a ceva in mare grabă.)*

ÎNJGHEBAT adj. înfiripat. *(Un lucru ~.)*

ÎNJOSÍ vb. 1. a se ploconi, a se umili, (înv.) a se micşora, a se smeri, (fam.) a se căciuli, (fig.) a se coborî. *(De ce vă ~ in faţa lui?)* 2. a umili, (înv.) a micşora, a ruşina, a smeri, (înv. fig.) a mortifica. *(De ce îl ~ în acest hal?)* 3. a (se) degrada, a (se) dezonora, a (se) umili, (fig.) a (se) cobori, a (se) scobori. *(Munca nu ie ~.)*

ÎNJOSÍRE s. 1. ploconeală, ploconire, umilire, (.fam.) căciulíre. *(~ cuiva in fala...)* 2. ruşine, umilinţa. *(Ce ~ a suportat!)* 3. degradare, umilire, (înv.) degradáţie. *(Munca nu e o ~.)*

ÎNJOSÍT adj. degradat, umilit, (rar) scăzut, (înv. şi reg.) ruşinat. *(Om ~.)*

ÎNJOSITOR adj. 1. compromiţător, degradant, dezonorant, infamant, nedemn, ruşinos, (livr.) difamánt, (rar) degradator, (înv.) ne-cinstitór, pierzător. *(O faptă ~ pentru cineva.)* 2. degradant, dezonorant, ruşinos, umilitor. *(O situaţie ~. }*

ÎNJUGA vb. 1. a prinde, a pune. *(A ~ boii la car.)* 2.* (fig.) a se înhăma. *(S-a ~ la* o *muncă grea.)*

ÎNJUGÁRE s. înjugat, prindere, punere. (*~ boilor la car.)*

ÎNJUGAT s. înjugare, prindere, punere. *(~ boilor la car.)*

ÎNJUMĂTĂŢI vb. (pop.) a jumătăţi. *(A •~ o cantitate.)*

ÎNJUNGHIA vb. 1. a (se) tăia, (pop.) a (se) junghia, (reg.) a (se) cuţita, a (se) încu-ţíta. *(S-au ~ la un chef.)* 2. a (se) spinteca, a (se) tăia. *(A ~* o *vila.)* 3. (pop.) a junghia, (fig.) a săgeta, (reg. fig.) a puşca. *(Îl ~ în spate.)*

înjunghia *vb.* v. JERTFI. SACRIFICA.

ÎNJUNGHIERE s. spintecare, spintecat, tăiere, (pop.) jungliiére. *(~ vitelor, la abator.)*

ÎNJUNGHIETÚRĂ s. înţepătură, junghi, junghietură, (pop.) stricnitúră, (grecism înv.) níxis, (fig.) săgeată, săgetătúră, (pop. fig.) tăietură. *(Simte o ~ în regiunea intercostalâ.)*

IN JURA vb. a drăcui, a ocărî, (livr.) a invectiva, (înv. şi pop.) a măscări, (pop.) a stropşi, a sudui, (prin Ban.) a târtăi, (înv.) a mustra, (fig.) a îmbăia, (înv. şi pop. fig.) a spurca, (arg.) a sictiri, a sictirişi. *(De ce ~ toată ziua?)*

înjurare s. v. ÎNJURĂTURĂ.

ÎNJURĂTURĂ s. (livr.) imprecaţie, invectivă, (rar) înjurare, (pop.) ocară, sudalmă, suduiálă, suduitúră, (fig.) îmbălătúră, (arg.) sictireală.

ÎNLĂCRIMA vb. a (se) uda, a (se) umezi. *(Ochii i s-au ~.)*

ÎNLĂCRIMÂRE s. umezire. *(~ ochilor.}*

ÎNLĂCRIMAT adj. 1. ud, umed, umezit, (înv. şi reg.) lăcrămós. *(Cu ochii ~.)* 2. lăcrimat, plâns. *(Om*

~.)

ÎNLĂNŢUÍ vb. 1, a fereca, a încătuşa, a lega. *(A ~ un rob.)* 2. a (se) cuprinde, a (se) îmbrăţişa, a (se) prinde. *(Se ~ de mijloc.)* 3. a (se) asocia, a (se) lega. *(Idei care se ~ între ele.)*

inlănţuí vb. v. CAPTIVA.

ÎNLÁNŢUÍRE s. 1. ferecare, încătuşare. *(~ unui deţinut.)* 2. îmbrăţişare, îmbrăţişat, stringere, (astăzi rar) strâns, strinsoáre, strân-súră. *(~ celor doi îndrăgostiţi.)* 3. conexiune, corelaţie, legătură, raport, relaţie, (livr.) conse-cúţic, (rar) conexitate. *(Stabileşte o ~ intre fenomene.) í.* legătură, (rar) suită. *(O ~ logică răsturnată.)*

ÎNLĂNŢUIT adj. 1. ferecat, încătuşat, legat. *(Rob ~.)* 2. îmbrăţişat. *(Tineri ~.)*

ÎNLĂTURĂ vb. I. a anula, a elimina, a scoate, a suprima, a şterge, a tăia, (reg.) a ştricui. *(A ~ un rlnd, un fragment dintr-un text.)* 2. a depărta, a elimina, a îndepărta, a scoate. *(~ petele de grăsime de pe haine.)* 3. a curăţa, a elimina, a îndepărta. *(~ murdăria de pe jos.)* 4. a elimina, a scoate, a suprima, (Transilv. şi Bucov.) a delătura. *(A ~ dul-ciurile din alimentaţie.)* 5. a îndepărta, a lua, a ridica. *(A ~ colţul vălului.)* 6. a elimina, *z* exclude, a îndepărta, a scoate. *(A ~ pe cineva dintr-o organizaţie.) 7.* a elimina, a îndepărta, a suprima. *(~ cauza răului.)* 8. a îndepărta, (fig.) a scutura. *(A ~ lanţurile robiei.)* 9. (fig.) a răsturna. *(L-a ~ de la domnie.)* 10. a evita, a se feri, a împiedica, a îndepărta, a ocoli, a preintimpina, a preveni, (rar) a se apăra. *(încearcă să ~ primejdia.)* 11. a aplana, (rar) a pacifica. *(A ~ un conflict.)*

ÎNLĂTURARE s. 1. anulare, eliminare, îndepărtare, scoatere, suprimare, ştergere, tăiere. *(~ unui rlnd dintr-un text.)* 2. curăţare, eliminare, îndepărtare, scoatere. *(Preparat pentru ~ petelor.)* 3. eliminare, scoatere, suprimare. *(~ dulciurilor din alimentaţie.) 4.* îndepărtare, ridicare, ridicat. *(~ unui colţ din văl.)* 5. eliminare, excludere, îndepărtare, scoatere. *(~ cuiva dintr-o organizaţie.)* 6. eliminare, îndepărtare, suprimare. *(~ cauzelor răului.)* 7. îndepărtare, (fig.) scuturare. *(~ lanţurilor robiei.)* 8. (fig.) răsturnare. *(~ cuiva de pe tron.) 9.* evitare, împiedicare, îndepărtare, ocolire, preântimpinare, prevenire, (rar) prevenţie. *(~ unor consecinţe neplăcute.)* 10. aplanare, (rar) pacificare. *(~ unui conflict.)*

ÎNLĂTURAT adj. 1. anulat, eliminat, scos,, suprimat, şters, tăiat. *(Un paragraf, un rlnd, un cuvtnt ~.)* 2. *(JUR.)* abrogat, anulat, desfiinţat, suprimat. *(Convenţie ~.)*

ÎNLEMNÍ vb. 1. a împietri, a încremeni, a înmărmuri, a înţepeni, a (se) petrifica, (înv. şi pop.) a mărmuri, (Mold. şi Bucov.) a (se) intrecleţi, (prin Transilv. şi Ban.) a merei.

(fig.) a (se) înţeleni. *(Un personaj de basm care a ~.)* 2. a împietri, a încremeni, a înmărmuri, a înţepeni, a paraliza, (înv. şi pop.) a mărmuri, (fig.) a îngheţa. *(A ~ de spaimă.)* ÎNLEMNÍRE s. 1. împietrire, încremenire, înmărmurire, înţepenire, petrificare, (înv. şi pop.) mărmuríre. *(~ unui personaj din basme.)* 2. încremenire, nemişcare. *(Stare de ~.)* ÎNLEMNÍT adj. 1. împietrit, încremenit,

înmărmurit, înţepenit, neclintit, nemişcat, ţeapăn, ţintuit, (înv. şi pop.) mărmurít, (înv. şi reg.) stâlpít, (fig.) îngheţat, înţelenít. *(A rămas ~ de uimire.)* 2. fix, imobil, încremenit, neclintit, nemişcat, pironit. *(Cu ochii ~.)*

ÎNLESNÍ vb. a facilita, a favoriza, a uşura. *(A ~ producerea unui fenomen.)*

înlesni vb. v. AJUTA. AJUTORA. OCROTI. PROTEJA. SPRIJINI. SUSŢINE.

ÎNLESNÍRE s. 1. facilitare, favorizare, uşurare. *(~ unei întrevederi.)* 2. facilitate, simplitate, uşurinţă, (rar) lesniciúne, uşurătate, uşuríme. *(~ rezolvării unei probleme.)* 3. (mai ales la pi.) facilitate, uşurare. *(S-a bucurat de unele ~ de plată.) 4.* avantaj, favoare, privilegiu, uşurinţă, (pop. şi fam.) hatî'r. *(I-a făcui unele ~.)*

ÎNLOCUÍ vb. 1. a schimba. *(A ~* o *piesă uzată.) 2.* a substitui. *(A ~ o serie de termeni prin alţii.)* 3. a schimba, (înv.şi pop.) a muta, (îranţuzism înv.) a ramplasa. *(L-a ~ cu un inginer mai bun.)* 4. a suplini. *(Pe timpul cit m-a ~ la catedră.)*

ÎNLOCUIBIL adj. (rar) substituibil. *(Termeni ~.)*

ÎNLOCUÍRE s. 1. schimb, schimbare, (înv.) mutare. *(~ unei piese uzate.)* 2. substituire, substituţie. *(Proba ~ unor termeni prin alţii.)* 3. schimbare. *(~cuiva in funcţie.) 4.* suplinire. *(~ cuiva bolnav la o catedră.)*

ÎNLOCUITOR s., adj. 1. s. substituent, substitut. *(Un bun ~ al bumbacului.)* 2. s., adj. suplinitor, (înv.) supleant. *(Şi-a găsit un ~ la catedră.)* Inlountrăş s. v. INTERN. ÎNMAGAZINA vb. 1. a depozita, a stoca, (înv.) a strî'nge. *(A ~ marfa In magazie.)* 2. a (se) acumula, a (se) aduna, a (se) concentra, a (se) strânge. *(A ~ o mare cantitate de energie.)* ÎNMAGAZINÁRE s. 1. depozitare, maga-zinaj, magazinare, stocaj, stocare. *(~ unei mărfi.)* 2, acumulare, adunare, concentrare, stíângere. *(~ de bunuri.)* ÎNMATRICULA vb. a (se) înregistra, a (se) înscrie, (înv.) a (se) matricula. *(A ~ un vehicul.)*

ÎNMATRICULARE s. înregistrare, înscriere, (rar) inscripţie, (înv.) matriculáre, matriculáţie. *(~ unui bun.)*

ÎNMATRICULAT adj. (înv.) matriculát. *(Bun ~*J

ÎNMĂNUNCHEÁ vb. 1. (rar) a mănunchea. *(A ~ grâul secerat.)* 2. a (se) aduna, a (se) reuni, a (se) strânge. *(Şi-a ~ versurile Intr-un solum.)*

ÎNMĂNUŞÁT adj. (rar) mănuşát. *(Persoană ~.)*

ÎNMĂRMURI vb. 1. a împietri, a încremeni, a înlemni, a înţepeni, a (se) petrifica, (înv. şi pop.) a mărmuri, (Mold. şi Bucov.) a (se) între-cleţi, (prin Transilv. şi Ban.) a merei, (fig.) a (se) înţeleni. *(Un personaj de basm care a~.)* 2. a împietri, a încremeni, a înlemni, a înţepeni, a paraliza, (înv. şi pop.) a mărmuri, (fig.) a îngheţa. *(A ~ de spaimă.)*

ÎNMĂRMURÍRE s. împietrire, încremenire, înlemnire, înţepenire, petrificare, (înv, şi pop.) mărmuríre. *(~ unui personaj din basme.)* ÎNMĂRMURÍT adj. împietrit, încremenit, înlemnit, înţepenit, neclintit, nemişcat, ţeapăn, ţintuit, (înv. şi pop.) mărmurít, (înv. şi reg.) stâlpít, (fig.) îngheţat, înţelenít. *(A rămas ~ de spaimă.)*

ÎNMIRESMA vb. a îmbălsăma, a parfuma, (pop.) a miresma, (reg.) a sfinţi. *(Florile ~ aerul.)*

ÎNMIRESMÁRE s. îmbălsămare, parfu-mare, (pop.) miresmáre. *(~ aerului.)*

ÎNMIRESMAT adj. 1. îmbălsămat, îmbătător, parfumat, (rar) tămâiát, (pop.) miresmát, (înv.) miresmătór, mirósnic, parfumatór, (fig.) dulce. *(Un miros ~; aer ~.)* 2. aromat, aromatic, îmbălsămat, îmbătător, parfumat, (rar) balsamic, balsamíu, binemirositór. *(O substanţă ~.)*

ÎNMÂNÁ vb. 1. a da, a încredinţa, a întinde, a preda, a remite, a transmite, (livr.) a confia, (înv.) a

încrede, a paradosi, a pridădi, a prista-vlisi, a teslimarisi, a teslimatisi, a tinde. *(I-a ~ o scrisoare.) 2.* a depune, a înainta, a preda, a prezenta, a remite, a transmite, (pop.) a băga. *(A ~ o cerere.)*

ÎNMÍNÁRE s. 1. încredinţare, predare, remitere, transmitere, (înv.) teslimarisíre, teslima-tisíre, (turcism înv.) teslím, teslimát. *(~ unei scrisori.)* 2. depunere, înaintare, predare, prezentare, remitere, transmitere, (înv.) para-dosíre, paradosít. *(~ unei cereri, unei situaţii.)* ÎNMORMÂNTÁ vb. a îngropa, a înhuma, (înv. şi reg.) a astruca.

ÎNMORMÂNTÁRE s. îngropare, îngropat, înhumare, (livr.) inhumáţie, sepultură, (înv. şi pop.) petrecanie, petrecere, (pop.) îngropăciune, prohod, (înv. şi reg.) astrucáre, (înv.) pogrebánie. *(Ceremonia ~.)*

ÎNMUGURI vb. *(BOT.)* a muguri, (înv. şi pop.) a odrăsli, (reg.) a împupi, a încăpuşi.

ÎNMUGURIRE s. *(BOT.)* mugurire. *(~ unei plante.)*

ÎNMUGURIT adj. *(BOT.)* (reg.) împupít, încăpuşát.^ *(Plantă* ~J

tNMUIÁ vb. a muia, a uda, a umezi, (pop.) a întinge. *(Îşi ~ degetele în apă.)*

Inmuiá vb. v. ATENUA. CALMA. DESCREŞTE. DIMINUA. DOMOLI. LINIŞTI. MICŞORA. MODERA. PONDERA. POTOLI. REDUCE. SCĂDEA. SLĂBI. TEMPERA. ÎNMUIAT adj. 1. muiat, plin, scăldat. *(Cu ochii ~ de lacrimi.)* 2. moale. *(Pline ~.)* ÎNMUIERE s. muiere.

ÎNMULŢI vb. 1. *(MAT.)* a multiplica. 2. a mări. *(A ~ de patru ori o sumă.)* 3. a creşte,

a se mări, a se ridica, a spori, a se urca, (înv.) a se mulţi, a prisosi, a se umnoji. *(A se ~ numărul participanţilor.)* 4. a creşte, a se îndesi, a se îngroşa, a spori. *(Rlndurile s-au ~.)* 5. a se prăsi, a procrea, a se reproduce, (înv. şi reg.) a se plodi, (reg.) a se puiţi, (Mold.) a se puiezi, (înv.) a se propaga. *(Cum se ~ aceste animale?)* 6. a (se) reproduce, (pop.) a (se) împuia, (înv. şi reg.) a (se) plodi. *(Se ~ prin ouă.)* 7. (fig.) a se prăsi. *(S-au ~ buruienile.)*

ÎNMULŢÍRE s. l.*(MAT.)* multiplicare, (înv.) multiplicáţie. *(Operaţia de ~.)* 2. mărire. *(~ unei sume de zece ori.)* 3. creştere, mărire, sporire. *(~ numărului de participanţi la...)* 4. prăsire, prăsit, procreare, reproducere, reproducţie, (înv. şi reg.) plodíre. *(~ animalelor domestice.)*

ÎNMULŢITÓR s. *(MAT.)* (înv.) multiplicator.

înmurgí vb. v. AMURGI. ÎNSERA. ÎNTUNECA. SCĂPATA.

inmurgít s. v. AMURG. APUS. ASFINŢIT. ÎNSERARE. SEARĂ.

ÎNNĂDÍ vb. (pop.) a nădi. *(A ~ unobiect.)*

ÎNNĂDITURĂ s. nadă. *(A pune* o *~ la...)*

ÎNNĂDUŞEÁLĂ s. apă, năduşeală, sudoare, transpiraţie, (rar) sudáţie, (reg.) asud, năbu-şeálă, năduf. *(E plin de ~ din* cauza *efortului.)*

ÎNNĂDUŞÍ vb. a asuda, a năduşi, a transpira. *(A ~ din* cauza *căldurii.)*

înnăduşí vb. v. GÂTUI. STRANGULA. SUGRUMA.

ÎNNĂDUŞÍT adj. asudat, năduşit, transpirat, ud> (prin Olt.) năboít. *(Om foarte ~.)*

ÎNNĂMEŢÍ vb. a (se) întroieni, a (se) înzăpezi, a (se) nămeţi, a (se) troieni, (reg.) a (se) ometi.

ÎNNĂMEŢÍRE s. întroienire, înzăpezire, nămeţire, troienire, (reg.) ometíre.

ÎNNĂMEŢÍT adj. întroienit, înzăpezit, nămeţit, troienit, (reg.) ometţít.

ÎNNĂMOLI vb. a se împotmoli, a se înglodа, a se nămoli, a se noroi, (rar) a se înnoroi, (pop.) a se potmoli, (reg.) a se întina. *(Căruţa s-a ~ în drum.)*

ÎNNĂMOLÍRE s. împotmolire, înglodare. *(~ unei căruţe In drum.)*

ÎNNĂMOLIT adj. împotmolit, înglodat, nămolit, (rar) înnoroít. *(Car ~.)*

ÎNNĂSCUT adj. 1. nativ, natural, (înv.) naturálnic. *(Daruri, însuşiri ~.)* 2. congenital, ereditar, moştenit. *(Defect fiziologic ~.)*

ÎNNEBUNI vb. *(MED.)* a se aliena, a se sminti, a se ţicni, (pop. şi fam.) a (se) strechea, (Transilv., Maram. şi Ban.) a (se) bolânzi, (prin Munt.) a primi, (Mold.) a sturluiba, a zăluzi, a (se) zărghi, (fam.) a căpia, (fig.) a se scrânti, a se trăsni, a se ţăcăni.

ÎNNEBUNIT adj., s. *(MED.)* alienat, dement, descreierat, nebun, smintit, ţicnit, (livr. şi peior.) sonát, (pop. şi fam.) apucat, candriu, căpiat, deşucheat, strecheát, (înv. şi reg.) nerod, (reg.) prost, (Transilv., Maram. şi Ban.) bolind, (Ban.) pălăurát, (Olt. şl Munt.)

primit, (Mold.) zăluzít, zărghít, (fig.) săltat, sărit, scrântít, ţăcănit. *(O persoană ~.)*

ÎNNEBUNITOR adj. exasperant. *(Un zgomot ~.)* înnegreálă s. v. ÎNNEGRIRE.

ÎNNEGRI vb. 1. (pop.) a cerni. *(A ~ un obiect cu vopsea.)* 2. (înv. şi pop.) a (se) smoli. *(Îşi ~ feţele.)* 3. a (se) arde, a (se) bronza, a (se) pârli, a (se) prăji, (înv. şi reg.) a (se) păli. *(Se ~ la soare, pe plajă.)* 4. *(FOTO)* a se voala. *(Filmul s-a ~.)*

înnegri vb. v. BÂRFI. BLAMA. CALOMNIA. CLEVETI. DEFĂIMA. DENIGRA. DISCREDITA. PONEGRI.

ÎNNEGRÍRE s. 1. (rar) înnegreálă, (pop.) cerníre, cernit, (reg.) cerneală. *(~ unui obiect cu vopsea.)* 2. bronzare, pârlire, prăjire. *(~ cuiva la soare.)* 3. *(FOTO)* voalare. *(~ clişeului.)*

înnegríre s. v. BÂRFĂ. BÂRFEALĂ. BÂR-FIRE. BÂRFIT. CALOMNIE. CALOMNIERE. CLEVETEALĂ. CLEVETIRE. CLEVETIT. DEFĂIMARE. DENIGRARE. DISCREDITARE. PONEGREALĂ. PONEGRIRE. ŞOAPTĂ.

ÎNNEGRÍT adj. 1. negru, (pop.) cernit. *(Cămaşă ~.)* 2. bronzat, negru, pârlit, prăjit, (reg.) pârjolít. *(Om ~.)* 3. *(FOTO)* voalat. *(Clişeu ~.)*

ÎNNEGURA vb. 1. a se închide, a se înnora, a se întuneca, a se mohorî, a se posomori. *(Ceruls-a ~.)* 2. a se înceţoşa. *(Vremea s-a ~.)* 3. a (se) împăienjeni, a (se) înceţoşa, a (se) păienjeni, a (se) tulbura, a (se) voala, (reg.) a (se) pupăza. *(Privirea, vederea i s-a ~.)*

Înnegura vb. v. ÎNTRISTA. MÂHNI. POSOMORI.

ÎNNEGURAT adj. 1. închis, înnorat, întunecat, întunecos, mohorât, neguros, noros, piclos, plumbuit, plumburiu, posomorit, urât, (înv.) ponegrit. *(Cer ~.)* 2. ceţos, înceţoşat, nebulos, neguros, pâclos, (rar) negurátic, ne-guríu. *(Vreme ~.)* 3. împăienjenit, înceţoşat, păienjenit, tulbure. *(Ochii 11 erau~;privire~.)*

înnegurat adj. v. ÎNTRISTAT. MÂHNIT. POSOMORÂT. TRIST.

înnemurí vb. v. ETERNIZA. IMORTALIZA. ÎNRUDI. PERPETUA.

înnemuríre s. v. ÎNRUDIRE.

ÎNNOBILA vb. (înv.) a evghenisi, a nobi-lita, (înv. fig.) a înălţa. *(L-a ~ duce.)*

ÎNNODA vb. a lega. *(A ~ o sfoară.)*

ÎNNODÁRE s. legare, legat, (rar) înnodâ-túră. *(~ unei sfori.)*

ÎNNODAT adj. legat. *(Sfoară ~.)*

innodătúră s. v. ÎNNODÁRE. LEGARE. LEGAT. NOD.

ÎNNOÍ vb. 1. a inova. *(A ~ un procedeu, o tehnologie.)'Z.* a moderniza. *(A ~ mijloacele de predare didactică.)* 3. a prelungi. *(Şi-a ~ abonamentul.)*

înnoi vb. v. REGENERA.

ÎNNOÍRE s. 1. inovare, inovaţie. *(~ unui procedeu.)* 2. modernizare. *(~ mijloacelor de predare In şcoală.)* 3. prelungire. *(~ autorizaţiei.)*

fnnoíre s. v. REGENERARE.

ÎNNOÍT adj. 1. modernizat. *(Utilaj ~.)* 2. împrospătat, regenerat, reânnoit. *(Natura ~.)* ÎNNOITOR adj. 1. modernizator. *(O re-*

formă ~; spirit ~.) 2. primenitor, reformator, regenerator, transformator, (livr.) novator. *(O mişcare ~.)*

ÎNNOPTA vb. 1. a se întuneca, (înv. şi reg.) a (se) intunerici. *(E tlrziu, s-a ~.) 2.* '(pop.) a mânea. *(A ~ la un han.)*

ÎNNOPTARE s. înnoptat.

ÎNNOPTAT s. înnoptare.

ÎNNORA vb. a se închide, a se înnegura, a se întuneca, a se mohorî, a se posomori. *(Cerut s-a ~.)*

înnora vb v. ÎNTRISTA. MÂHNI. POSOMORI.

înnoráre s. v. ÎNTRISTARE. MÍIINIRE. POSOMOREALĂ. TRISTEŢE.

ÎNNORAT adj. închis, înnegurat, întunecat, întunecos, mohorit, neguros, noros, pâelos, plumbuit, plumburiu, posomorit, urât, (inv.) ponegrit. *(Vreme ~.)*

înnorat adj. v. ÎNTRISTAT. MÂHNIT. POSOMORÂT. TRIST.

Innoroí vb. v. ÎMPOTMOLI. ÎNGLODA. ÎNNĂMOLI. NĂMOLI. NOROI.

imioroítadj. v. ÎMPOTMOLIT. ÎNGLODAT. ÎNNĂMOLIT. NÁMOLIT.

ÎNOT s. înotare, înotat, (pop.) înotătúră.

înota vb. v. NAVIGA. PLUTI.

ÎNOTARE s. înot, înotat, (pop.) înotătúră.

ÎNOTAT s. înot, înotare, (pop.) înotătúră.

ÎNOTĂTOARE s. *(1HT.)* aripă, aripioară. *(~ crapului.)*

înotător s. v. MARINAR. NAVIGATOR.

înotătúră s. v. ÎNOT. ÎNOTARE. ÎNOTAT.

ÎNRĂDĂCINA vb. a se încuiba, a se statornici, (fig.) a se înţeleni. *(Un obicei cares-a~.)*

ÎNRĂDĂCINARE s. încuibare, statornicire. *(~ unui obicei.)*

ÎNRĂDĂCINAT adj. încuibat. *(Obicei ~J*

ÎNRĂÍ vb. 1. (pop.) a (se) îndrăci, (înv. şi rcg.) a (se) răi, (reg.) a (se) încâina. *(A" s-a ~ de tot.)* 2. a (se) agrava a (se) înrăutăţi, (grecism înv.) a (se) prohorisi. *(Boala is-a ~.)*

ÍNRĂÍRE s. agravare, înrăutăţire. *(~ bolii cuiva.)*

ÎNRĂÍT adj. incorigibil, (livr.) inveterát. *(Un beţiv ~.)*

ÎNRĂMA vb. a încadra. *(A ~ un tablou.)*

ÎNRĂMARE s. încadrare. *(~ unui tablou.)*

ÎNRĂUTĂŢI vb. 1. (fig.) a se strica, (fam. fig.) a se zbârli. *(Vremea s-a ~.)* 2. a (se) agrava, a (se) înrăi, (grecism înv.) a (se) prohorisi. *(Boala is-a~.)* 3.a (se)agrava,a (se) îngreuia. *(Situaţia infractorului s-a ~.)* 4. a (se)înăspri. *(Relaţiile dintre ci s-au ~.)*

ÎNRĂLITÁŢÍRE s. 1. (fig.) stricare. *(~ vremii.) 2.* agravare, înrăiie. *(~ bolii cuiva.)* 3. agravare, (livr.) recrudescenţă. *(~ economici dinlr-o (ară capitalistă.)* 4. înăsprire. *(~ relaţiilor dintre ei.)*

ÎNRĂUTĂŢIT adj. agravat, (livr.) recrudescent.

ÎNREGIMENTA vb. a (se) înrola. *(Se ~ tntr-un partid.)*

ÎNREGIMENTARE s. înrolare. *(~ cuiva Intr-un partid.)*

ÎNREGISTRA vb. 1. a inventaria, *(inv.}* a catagrafia, a registra, a scrie. *(A ~ bunuri materiale.)* 2. a consemna, a înscrie, a însemna, a nota, a scrie, a trece, (înv.) a notifica, a semna. *(~ intr-un caiet cheltuielile zilnice.)* 3. a (se) înmatricula, a (se) înscrie, (înv.) a (se) matricu-la. *(A ~ un vehicul.) 4.* a consemna, a menţiona, a preciza, a specifica. *(Cronica ~ acest eveniment.)* 5. a capta, a prinde, a recepta, a recepţiona. f~ *undele sonore.) ii.* a arăta, a indica, a marca. *(Termometrul ~* o *temperatură înaltă.)* 7. a percepe. *(~ toate senzaţiile comune.)* 8. a obţine, a repurta. *(A ~ un răsunător succes.)*

ÎNREGISTRARE s. 1. înscriere, trecere. *(~ In inventar.)* 2. consemnare, înscriere,, însemnare, notare, notaţie, (inv.) notificare.. *(~ cheltuielilor zilnice.)* 3. înmatriculare, înscriere, (rar) inscripţie, (inv.) matriculáre, matriculáţie. *(~ unui bun.) 4.* consemnare, menţionare, precizare, specificare, (înv.) scriptură. *(~ acelor evenimente in...)* 5. captare, prindere, receptare, recepţionaie, (rar) cap-tâţie. *(~ a undelor sonore.)* 6. obţinere, repurtare. *(~ unei victorii sportive.)*

ÎNREGISTRATOR s. registrator, (înv.) condicár.

ÎNRÂURÍ vb. a influenţa, *(l-a ~ profund creaţia.)*

ÎNRÂURÍRE s. 1. influentă, putere, (rar) stăpâníre, (înv.) înriurítă. *(A'u are nici o ~ asupra tui.)* 2. ascendent, autoritate, consideraţie, influenţă, prestigiu, reputaţie, respect» stimă, trecere, vază, (înv.) înriurítă, (fig.) credit. *(Se bucură de o mare ~.)* 3. influenţă., putere, trecere, (fig.) greutate. *(Om cu ~.>* 4. acţiune, efect, influenţă, rezultat. *(Ce ~ are acest medicament asupra inimii?)*

înrâurítă s. v. ASCENDENT. AUTORITATE. CONSIDERAŢIE. INFLUENTĂ. ÍNR ÎURIRE. PRESTIGII[7]. PUTERE. REPUTAŢIE. RESPECT. STIMĂ. TRECERE. VAZĂ.

ÎNROBI vb. 1. a robi, *(inv.)* a prăda. *(A ~ un prizonier.)* 2. a aservi, a robi. a subjuga, a supune, (fig.)

a înfeuda, a îngenunchea. *(A ~ un popor străin.)*

ÎNROBIRE s. 1. aservire, robie, robire, subjugare, supunere, (fig.) înfeudáre, îngenunchere. *(~ unui popor străin.)* 2. subjugare, (livr.) servitute. *(Stare de ~.)*

ÎNROBÍT adj. aservit, robit, subjugat, supus, (fig.) îngenuncheat. *(Popor ~.)*

ÎNROBITOR adj., s. robitor, (rar) subjugatul-, (inv.) prădător. *(Stat ~.)*

Iurodí vb. v. RODI.

ÎNROLA vb. \.*(M1L.)&* incorpora,a recruta, (înv. şi pop.) a scrie, (Transilv.) a căfăni, a conscríe, (prin nordul Transilv.) a şorozi, (inv., prin Transilv. şi Bucov.) a asenta. *(Ia ~ la infanterie.)* 2. *(AIIL.)* a intra, n merge. *(Se ~* in *armată.)* 3. a (se) înregimenta. *(Se ~ într-un partid.)*

ÎNROLARE s. *l.(MIL.)* incorporare, recrutare, (înv. si pop.) scriere, (Transilv. şi Mold.)

conscripţie, (Transilv. şi Maram.) şorozáş. *(~ unui nou contingent.)* 2. înregimentare. *(~ cuiva într*-o *grupare.)*

ÎNROŞI vb. 1. a (se) însângera, a (se) roşi, a sângera, (înv.) a (se) crunta, a (se) încrunta, (înv. Mold.) a (se) mohorâţi. *(S-a ~ tot la rană.)* 2. a (se) înflăcăra, a (se) ii.foea, (fig.) a (se) aprinde, a (se) încinge. *(S-a ~ de emoţie.)* 3. a (se) îmbujora, a (se) împurpura, a (se) roşi, a (se) rumeni, (înv.) a (se) răsura, (fig.) a (se) aprinde. *(S-a ~ la faţă.*) 4. a se congestiona, (pop. fig.) a se aprinde. *(Faţa i s-a ~.)* 5. *(MED.) a.* se congestiona, a se injecta. *(Ochii i s-au ~.)*

ÎNROŞlRE s. 1. îmbujorarc, împurpurare, roşire, rumenire, (fig.) aprindere. *(~ obrajilor.)* 2. congestie, congestionare, (pop. fig.) aprindere. *(~ a feţei.)*

ÎNROŞÍT adj. 1. incandescent, roşu. *(Metal ~.)* 2. îmbujorat, împurpurat, roşu, rumen, rumenit, (livr.) rubicond, (rar) roşit, (fig.) aprins, înflorit. *(~ la fată.)* 3. congestionat, roşu, (pop. fig.) aprins. *(~ la faţă.)* 4. *(MED.)* congestionat, injectat, însângerat, roşu, sin-gerat, (rar) şângerós. *(Ochi ~.)*

ÎNROURA vb. a se roura. *(Iarba s-a ~.)*

ÎNROURAT adj. rourat, (înv. şi pop.) rourós. *(Iarbă ~.)*

Inrubedenít adj. v. ÎNRUDIT.

ÎNRUDÍ vb. (Mold. şi Bucov.) a se înnemuri, (înv.) a se rudi. *(Cei doi se ~ direct.)*

ÎNRUDIRE s. 1. (înv. şi reg.) rudírc, (Mold. şi Bucov.) înnemuríre. *(~ lor prin căsătorie.)* 2. rudenie, (înv. şi reg.) nemoténie, (reg.) nemu-şúg. *(Legături de ~.)* 3. afinitate, analogie, apropiere, asemănare, concordanţă, corespondenţă, potriveală, potrivire, similaritate, similitudine, (înv. şi reg.) semuiálă, (reg.) semeniş, (înv.) potróz, semănáre, semănătură, semuíre. *(Există o evidentă ~* intre *aceste elemente.)*

ÎNRUDÍT adj. 1. (rar) inrubedenít. *(Persoane ~.)* 2. analog, apropiat, asemănător, asemenea, corespondent, similar, (înv.) asemănat, podóbnic, semănător. *(Două elemente ~.)* 3. (livr.) adiacent. *(Probleme ~.)*

INSĂ conj. 1. dar, totuşi. *(Aş vrea să* te *cred, ~ a/n unele îndoieli.)* 2. ci, dar, numai, (reg.) fără, (Ban. şi Transilv.) ma. *(Nu-i prost cine dă, ~ cel ce rabdă.)* 3. dar, numai, (prin Transilv.) pédig. *(Eşti bună la suflet, ~ nu mă prea iubeşti.)*

ÎNSĂILA vb. (reg.) a minciuna, (prin Transilv.) a prereşti, a străjui, (prin vestul Munt.) a suli. *(A ~ o haină.)*

însăila vb. v. IMPROVIZA.

ÎNSĂILARE s. însăilat. *(~ unei haine.)*

ÎNSĂILAT s. însăilare. *(~ unei mlneci.)*

ÎNSĂILĂTURĂ s. şular, (înv. şi pop.) saiá, (Mold.) sáilă. *(~ la o haină.)*

tnsălbăticí vb. v. SĂLBĂTICI.

tnsămá vb. v. AGONISI. DOBÍNDI. PROCURA.

ÎNSĂMÂNŢÁ vb. a semăna, (prin Mold. şi Olt.) a sămânţa. *(Au ~ orzul.)*

ÎNSĂMÂNŢÁRE s. însăminţat, semănáre, semănat, semănătură, (reg.) sămânţáre, *(A sosit vremea ~ arilor.)*

ÎNSĂMÂNŢĂT s. însămâiiţare, semănáre, semănat, semănătură, (reg.) săminţáre. *(Vremea ~uiui.)*

ÎNSĂNĂTOŞI vb. a (se) îndrepta, a (se) înfiripa, a (se) întrema, a (se) inzdrăveni, a (se) lecui, a (se) reface, a (se) restabili, a (se(ridica, a (se) tămădui, a (se) vindeca, (latinism rar) a (se) sana, (pop. şi fam.) a (se) drege, a (se) doftori, a (se) doftorici, (pop.) a (se) scula, (înv. şi reg.) a (se) sânătoşa, a (se) tocmi, a (se) zdraveni, (reg.) a (se) răzbuna, (Transilv.) a (se) citovi, (Mold.) a (se) priboli, (prin Olt., Ban. şi Transilv.) a (se) -/viduj, (înv.) a (se) remedia, a (se) vrăciui. *(S-a ~ după o lungă boală.)*

ÎNSĂNĂTOŞIRE s. îndreptare, înfiripare, întremare, înzdrăvenire, lecuire, refacere, restabilire, ridicare, tămăduire, vindecare, (pop.) sculare, tămăduiálă, (înv.) sănătoşáre, tămă-duínţă, vracevánic. *(~ completă a bolnavului.)*

ÎNSĂNĂTOŞIT adj. îndreptat, înfiripat, întremat, inzdrăvenit, lecuit, refăcut, restabilit, ridicat, tămăduit, vindecat, (Mold.) pribolít, (înv.) sănătoşát. *(Bolnav complet ~.)*

ÎNSĂRCINA vb. í. (înv.) a sarcina. *(L-a ~ cu următoarele...)* 2. a se angaja, a făgădui, a se îndatora, a se obliga, a promite, (înv. şi reg.) a junii, a se prinde, (înv.) a (se) adeveri, a se apuca, (fig.) a se lega. *(S-*o *~ să facă următoarele...)* 3. (pop.) a împovăra, a îngreuna. *(A ~ o femeie.)*

însărcina vb. v. ÎMPOVĂRA. ÎNGREUNA.

ÎNSĂRCINARE s. 1. misiune, sarcină, (înv. şi reg.) slujbă, (înv.) memuriét, sărcináre, solie. *(Şi-a îndeplinit ~.)* 2. datorie, îndatorire, obligaţie, sarcină, (înv.) dator, datorínţă, îndatorínţă. *(~ ta este să rezolvi problema I)*

ÎNSĂRCINATĂ adj. gravidă, (pop. şi fam.) borţoásă, burduhănoasă, burduhoásă, burtoasă, (pop.) grea, groasă, împovărată, îngreunată, (înv. şi reg.) tăroásă, (reg.) încărcată, (prin Transilv.) greoaie, (prin Munt. şi Olt.) săr-cinátă, (înv.) grecioásă, îngroşată. *(Femeie ~.)*

ÎNSCĂUNA vb. a întrona, a învesti, a numi, a proclama, a pune, a unge, (înv.) a prochema, a propovădui, a striga, a vesti. *(L-au ~ împărat.)*

ÎNSCĂUNARE s. întronare, învestire, proclamare, ungere. *(După ~ domnitorului.)*

ÎNSCĂUNAT adj. întronat. *(Domnitor ~.)*

ÎNSCENA vb. a monta, a regiza. *(A ~ un spectacol.)*

ÎNSCENARE s. 1. montare, regie, artă regizorală, punere în scenă, (rar) regizorat, (înv.) scenariu. 2. (fig.) mascaradă. *(Ce e această ~ ?)*

ÎNSCRÍE vb. 1. a consemna, a înregistra, a însemna, a nota, a scrie, a trece, (înv.) a notifica, a semna. *(~ Intr-un caiet cheltuielile zilnice.)* 2. a (se) înmatricula, a (se) înregistra, (înv.) a (se) matricula. *(A ~ un vehicul.)* 3. a adera, a intra. *(Se ~ în organizaţie.)* 4. a marca, (rar) a puncta. *(A ~ un gol.)*

ÎNSCRIERE s. 1. înregistrare, trecere. *(~ în inventar.)* 2. consemnare, înregistrare, însemnare, notare, notaţie, (înv.) notificare. *(~ cheltuielilor zilnice.)* 3. înmatriculare, înregistrare, (rar) inscripţie, (înv.) matriculáre, matriculáţie. *(~ unui bun.)* 4. aderare, intrare. *(~ cuiva Intr-o organizaţie.)* 5. marcare. *(~ unui gol.)*

ÎNSCRÍS s. act, document, dovadă, hârtie, izvor, piesă, (înv. şi pop.) scris, (înv. şi reg.) scrisoare, (înv.) carte, izvód, încredinţare, răvaş, sinet, teşchereá, úric, zápis. *(Numeroase ~uri atestă acest fapt.)*

ÎNSEMN s. 1. semn, simbol. *(Sceptrul era ~ puterii domnitorului.)* 2. insignă, (înv.) marcă, semn. *(~ al unei asociaţii.)*

ÎNSEMNA vb. 1. (înv.) a semna. *(A ~ un obiect pentru a-l identifica.)* 2. a marca. *(~ un animal de tăiere.)* 3. a consemna, a înregistra, a înscrie, a nota, a scrie, a trece, (înv.) a notifica, a semna. *(~ într-un caiet cheltuielile zilnice.)* 4. a arăta, a indica, a marca, a preciza. *(Ceasul ~ timpul.)* 5. a constitui, a fi, a forma, a reprezenta, (rar) a prezenta. *(Acest capitol ~ partea esenţială a lucrării.)* 6. a ilustra, a marca, a reprezenta, a semnifica. *(Acest roman ~ o dată In literatură.)* 7. a semnifica, a simboliza, a spune, (înv.) a semna. *(Această poreclă nu ~ nimic.)* 8. a fi, a semnifica. *(Ce ~ eând visezi un porumbel?)* 9. a reieşi, a rezulta, a urma, (fig.) a se desprinde. *(De aici nu ~ că...)*

însemna vb. v. DEOSEBI. DETERMINA. DISTINGE. EVIDENŢIA. FIXA. HOTĂRÎ. ILUSTRA. OCHI. PRECIZA. REMARCA. SINGULARIZA. STABILI. STATORNICI. ŢINTI. VIZA.

ÎNSEMNARE s. 1. marcare, marcat. *(~ vitelor de tăiere.)* 2. consemnare, înregistrare, înscriere, notare, notaţie, (înv.) notificare. *(~ cheltuielilor zilnice.)* 3. (concr.) consemnare, menţiune, notaţie, notă, (înv.) izvód, semn. *(O ~ răzleaţă pe marginea unui manuscris.) 4.* (concr.) indicaţie, menţiune, notă, notificare, notificaţie, observaţie, precizare, specificare, specificaţie. *(Poartă următoarea ~...)* 5. accepţie, conţinut, înţeles, semnificaţie, sens, valoare, (rar) semantică, semantism, (înv.) noimă, simţ, tâlc. *(~ unui euvlnt.)*

ÎNSEMNAT adj. I. marcat. *(Vite ~.)* II. I. apreciabil, bun, considerabil, important, mare. *(*O *cantitate ~.)* 2. important, (înv. şi reg.) vajnic. *(Un caz deosebit de ~.)* 3. important, marcant, memorabil. *(Un eveniment ~.)* 4. important, solemn, (înv.) solemnei. *(Un moment ~.)* 5. important, mare. *(O zi ~ din viaţa lui.)* fi. important, prestigios. *(O manifestaţie ~.)* 7. adine, capital, considerabil, crucial, decisiv, esenţial, fundamental, hotărâtor, important, organic, primordial, profund, radical, serios, structural, substanţial, vital, (Iivr.) cardinal, major, nodal, (rar) temeinic. *(Prefaceri ~.)* 8. deosebit, important, mare, notabil, preţios, remarcabil, serios, substanţial, temeinic, valoros, (fig.) consistent. *(A adus o contribuţie ~ la...).* apreciabil, categoric, considerabil, evident, important, mare, sensibil,

simţitor, vădit. *(O ameliorare ~ a stării bolnavului.)* 10. important, înalt, (înv.) înseninător. *(Deţine unpost~.)* 11. important, marcant, remarcabil, (fig.) proeminent. *(O personalitate ~.)* 12. important, influent, marcant, puternic. *(Un personaj ~.)*

ÎNSEMNĂRÍCĂ s. notiţă.

ÎNSEMNĂTATE s. 1. importanţă, pondere, valoare. *(Are o ~ redusă In ansamblu-) 2.* importanţă, valoare. *(~ wnei descoperiri.)* 3. importanţă, seriozitate, valoare. *(~ contribuţiei sale.)* 4. importanţă, valoare, (fig.) preţ. *(~ cuvtntului scris.)* 5. importanţă, semnificaţie, sens, valoare, (fig.)preţ. *(~ actului Unirii.)* 6. importanţă, solemnitate. *(~ momentului.)* 7. adâncime, importanţă, profunzime, seriozitate. *(~ prefacerilor survenite.)*

înseninător adj. v. IMPORTANT. ÎNALT. ÎNSEMNAT.^

ÎNSENINĂ vb. 1. a se deschide, a se limpezi. *(Cerul s-a ~.) 2.* a se limpezi, a se lumina, (pop.) a se răzbuna, (Transilv.) a se tistăli. *(Afară s-a mai ~)* 3.*(fig.)a se lumina. *(S-a~ când m-a văzul.)*

ÎNSENINARE s. limpezire, luminare. *(~ cerului.)*

ÎNSERA vb. a amurgi, a se întuneca, a scăpata, (pop.) a (se) înmurgi, (înv. şi reg.) a murgi. *(S-a ~ peste cimpii.)*

ÎNSERARE s. amurg, apus, asfinţit, seară, (livr.) crepuscul, (înv. şi pop.) murg, (pop.) înmurgít, scăpătat, sfinţit, (reg.) murgit, (prin Mold. şi Munt.) murgílă, (inv.) sfinţire. *(S-a lăsat ~.)*,

ÎNSETA vb. (inv. şi reg.) a însetoşa, a setoşa, (înv.) a setui.

ÎNSETÁRE s. sete, (înv. şi reg.) însetoşáre.

ÎNSETAT adj. setos, (rar) nebăút, (înv. şi reg.) însetoşát, secetos, (înv.) săţiós. *(Va om ~.)*

însetat adj. v. AHTIAT. AVID. DORIT. DORNIC. JINDUIT. JINDUITOR. RÂVNI-TOR.

însetoşa vb. v. ÎNSETA.

însetoşáre s. v. ÎNSETÁRE. SETE.

însetoşát adj. v. ÎNSETAT. SETOS.

Însingura vb. v. IZOLA.

însingurare s. v. IZOLARE.

însingurat adj. v. IZOLAT. RETRAS. SINGUR. SINGURATIC. SOLITAR.

iuslmbrá vb. v. ASOCIA. GRUPA. ÎNSOŢI. ÎNTOVĂRĂŞI. UNI.

ÎNSÂNGERÁ vb. a (se) înroşi, a (se) roşi, a sângera, (înv.) a (se) crunta, a (se) încrunta, (înv. Mold.) a (se) mohorâţi. *(S-a ~ tot la rană.)*

ÎNSÂNGERÁRE s. sângerare, sângerat, sin-gerătură, (inv.) cruntáre, încruntare.

ÎNSÂNGERÁT adj. 1. sângerat, (astăzi rar) sângerínd, (înv. şi reg.) sângiós, (înv.) cruntat, încruntat, sângerós. *(Un om ~.)* 2. *(MED.)* congestionat, injectat, înroşit, roşu, sângerat, (rar) sângerós. *(Ochi ~.)*

ÎNSORÍ vb. a se sori. *(Se ~ pe terasă.)*

ÎNSORÍT adj. 1. frumos, senin, (rar) sorós, (pop.) sorit. *(O zi ~.)* 2. (rar) sorós, (pop.) sorit. *(Un loc ~.)*

lnsorţít s. v. MĂTCĂLĂU.

ÎNSOŢÍ vb. 1. a acompania, a conduce, a duce, a întovărăşi, a petrece, (reg.) a întroloca. *(L-a ~ ptnă la poartă.)* 2. a întovărăşi, a urma. *(Te ~ oriunde vei pleca.)* 3. a escorta. *(A ~ un deţinut.)* 4. a se asocia, a se grupa, a se întovărăşi, a se uni, (înv. şi pop.) a se prinde, (reg.) a se ortaci, (Mold. şi Transilv.) a se însâmbra, (prin Transilv.) a se soţi, (înv.) a intra. *(Vino să te ~ cu mine.)*

însoţi vb. v. CĂSĂTORI. GONI. ÎMPE-RECHEA. ÎMPREUNA. ÎNCRUCIŞA. LEGA. UNI.

ÎNSOŢÍRE s. acompaniere, conducere, întovărăşire, petrecere. *(~ cuiva pînă la poartă.)*

Însoţire s. v. CASĂ. CĂSĂTORIE. CĂSNICIE. ÎMPERECHERE. ÎMPREUNARE. MENAJ. UNIRE.

ÎNSOŢITOARE s. (înv. şi reg.) soaţă. *(~ la un drum.)*

ÎNSOŢITOR s. tovarăş, (livr.) companion, (înv. şi pop.) soţ, (înv. şi reg.) soţie, (înv.) petrecătór. *(~ la un drum.)*

♦ÎNSOVONÍ vb. (reg.) a îmbălţa, a înho-bota. *(A ~ o mireasă.)*

ÎNSPĂIMÂNTÁ vb. a se cutremura, a se încrâncena, a se înfiora, a se înfricoşa, a se îngrozi, a tremura, a se zgudui, (înv. şi pop.) a se spăimânta, (înv. şi reg.) a se spaima, (reg.) a se înfrica, a se scârbi, (înv.) a se mira, (înv., în Mold.) a se oţărî, (reg. fig.) a se teşi, (înv. fig.) a se încreţi. *(S-a ~ la auzul acestei veşti.)*

ÎNSPĂIMÂNTÂRE s. groază, încrâncenare, înfiorare, înfricoşare, îngrozire, oroare, spaimă, teroare, (înv. şi pop.) oţăríre, (înv. şi reg.) scírbă, (reg.) înfricáre, pălitúră, (înv.) spăimân-táre, spăimântătúră, (fig.) cutremur. *(~ pe care o simte.)*

ÎNSPĂIMÂNTÁT adj. cutremurat, încrân-cenat, înfiorat, înfricoşat, îngrozit, zguduit, (înv. şi pop.) spăimântát, (reg.) înfricát, (înv.) spăimát. *(A rămas ~ la vederea...)*

ÎNSPĂIMÂNTĂTÓR adj. 1. groaznic, înfiorător, înfricoşător, îngrozitor, oribil, (înv. şi pop.) spăimântătór, (pop.) spăimos, (înv.) spăimântós. *(Un lucru ~.)* 2. cumplit, cutremurător, fioros, groaznic, grozav, înfiorător, înfricoşător, îngrozitor, macabru, monstruos, oribil, sângeros, teribil, zguduitor, (livr.) abominabil, terifiant, terífic, (înv. şi pop.) rău. *(O crimă ~.)* 3. atroce, crunt, cumplit, fioros, groaznic, grozav, înfiorător, înfricoşător, îngrozitor, teribil. *(0 durere ~.)* 4. colosal, cumplit, extraordinar, fenomenal, formidabil, groaznic, grozav, infernal, înfiorător, îngrozitor, năprasnic, straşnic, teribil, (Transilv.) pogan, (fig.) îndrăcit, turbat. *(O vijelie ~.)*

ÎNSPICA vb. (înv.) a spicui. *(Griul a ~J*

ÎNSPICAT adj. (înv.) spicát. *(Grtu ~.)*

înspicat adj. v. CĂRUNT. SUR.

înspliná vb. v. SÂNGERA.

ÎNSPRE prep. 1. (local) asupra, către, la, spre, (înv.) despre, între, súpra. *(Îşi aţinteşte privirea ~ noi.)* 2. (temporal) către, spre, (reg.) asupra, (înv.) despre, înde. *(Era~ zitză.)*

ÎNSPUMAT adj. 1. spumegând, (rar) spumat, spumátic. *(Cai ~.)* 2. spumegat, spumegă-tor,

spumegând, spumos, (rar) spumátic, (înv. şi reg.) spumegós. *(Ape, valuri ~.)* 3. spumos. *(Vin ~.)*

ÎNSTĂRÍ vb. a se ajunge, a se căpătui, a se chivernisi, a se îmbogăţi, a se înavuţi, a parveni, a se pricopsi. *(S-a ~ prin mijloace necinstite.)*

ÎNSTĂRÍT adj. 1. bogat, căpătuit, chivernisit, îmbogăţit, înavuţit, pricopsit, (pop. şi depr.) ajuns. *(Un om ~.)* 2. avut, bogat, situat, (pop.) chiabur, cuprins, (reg.) bănos, (Transilv.) găzdác, (prin Munt.) taxidít. *(Ţăran ~.)*

ÎNSTELAT adj. (înv.) constelat, stelat, stelós. *(Bolta ~.)*

ÎNSTRĂINA vb. 1. (înv. şi reg.) a (se) străina. *(S-au ~ de casele lor.)* 2. a se depărta, a se îndepărta. *(Decete-ai~ de noi?)* 3. *(JUR.) a* aliena. *(A ~ un bun.)*

înstrăina vb. v. EMIGRA. EXPATRIA. PRIBEGI.

ÎNSTRĂINARE s. *(JUR.)* alienare. *(~ unui bun.)*

înstrăinare s. v. EMIGRARE. EMIGRAŢIE. EXPATRIERE. PRIBEGIE.

ÎNSTRĂINAT adj. 1. străin, (fig.) dezrădăcinat. *(~ printre ai săi.)* 2. *(JUR-)* alienat. *(Bunuri ~.)*

ÎNSTRUNÁ vb. 1. *(MUZ.)* a acorda, (rar) a struni. *(A ~ vioara.)* 2. a încorda, a întinde, a struni. *(A ~ arcul.)*

ÎNSTRUNÁRE s. 1. *(MUZ.)* acordaj, acordare, (rar) struníre. *(~ unui instrument cu coarde.)* 2. încordare, întindere, strunire, (înv.) încordătúră. *(~ arcului.)*

ÎNSTRUNÁT adj. 1. *(MUZ.)* acordat. *(Vioară ~.)* 2. încordat, întins, strâns, strunit. *(Arc ~.)*

ÎNSUFLEŢÍ vb. 1. a învia, a (se) scula, (înv.) a (se) deştepta, a (se) ridica. *(Morţii nu se mai ~.)* 2. a (se) anima, a (se) înviora. *(Atmosfera s-a mai ~.)* 3. a (se) entuziasma, a (se) înflăcăra, a (se) pasiona, (fig.) a (se) aprinde, a (se) încălzi, (rar fig.) a (se) învăpăia. *(Proiectul l-a ~.)* 4. a îmbărbăta, a încuraja, a îndemna, a stimula, a susţine, (înv.) a insufla, a mângâia, a semeţi. *(Ce vă ~ în luptă?)*

ÎNSUFLEŢÍRE s. 1. înviorare, (reg.) în-vioşáre. *(~ atmosferei.)* 2. vioiciune, vivacitate. *(~ tempoului unei compoziţii muzicale.)* 3. animaţie, antren, vioiciune, (rar) vivacitate, (fig.) viaţă. *(0 petrecere plină de ~.)* 4. ardoare, avânt, elan, entuziasm, înflăcărare, înfocare, pasiune, patimă, pornire, (livr.) ferventă, fervoare, patos, (rar) ardentă, (Mold.) ahótă, (înv.) porneálă, săltare, (fig.) aprindere, căldură, flacără, foc, pojar, suflu, zbor. *(~ specifică tinereţii.)* 5. avânt, patos, vervă. *(~ stilului său.)*

ÎNSUFLEŢIT adj. 1. viu. *(Fiiiiţe ~J* 2. înviorat, (reg.) învioşát. *(Atmosferă ~.)* 3. vioi, viu, vivace. *(Tempo ~ de execuţie a unei compoziţii muzicale.)* 4. febril, intens, încordat, viu. *(Ritm ~ de muncă.)* 5. animat, viu. *(O discuţie ~.)* 6. avintat, entuziasmat, entu-

ziast, fervent, focos, înflăcărat, înfocat, pasionat, (livr.) ardent, (fig.) aprins, arzător, fierbinte, înaripat. *(Cuvinte ~; un discurs ~.)*

ÎNSUFLEŢITÓR adj., s. 1. adj. înviorător. *(O atmosferă ~.)* 2. s. animator, (fig.) suflet. *(Ei este ~ întregii acţiuni.)*

ÎNSUMA vb. 1. a totaliza. *(Ele ~ laolaltă...)* 2. a cumula. *(~ următoarele însuşiri...)* 3. a întruni, (rar) a împreuna. *(~ autoritatea Juridică şi politică.)*

însuma yb. v. ADUNA. TOTALIZA.

ÎNSUMARE s. 1. totalizare. *(În urma ~ datelor...)* 2. cumulare, (rar) cumulátţje, sumá-ţie *(~ tuturor factorilor.)*

ÎNSUMI pron. singur. *(Eu ~ am observat aceasta.)*

ÎNSURA vb. a (se) căsători, (înv.) a (se) desnoltei. *(S-a ~ după efectuarea stagiului militar.)*

însura vb. v. CĂPUTA. ÎNCĂPUTĂ.

însuráre s. v. CĂSĂTORIE. ÎNSURAT. ÎNSURĂTOARE.

ÎNSURAT adj. căsătorit. *(Bărbat ~.)*

ÎNSURAT s. căsătorie, însurătoare, (rar) însuráre, (înv.) însurăciúne. *(~ unui bărbat.)*

însurăclúne s. v. CĂSĂTORIE. ÎNSURAT. ÎNSURĂTOARE.

ÎNSURĂTOARE s. căsătorie, însurat, (rar) însuráre, (înv.) însurăciúne. *(~ unui bărbat.)*

însurătíc s. v, MĂTCĂLĂU.

însurí vb. v. ÎNCĂRUNŢI.

ÎNSUŞÍ vb. 1. a-şi apropria, a-şi atribui. *(Îşi ~ ce/w ce nu i se cuoine de drept.)* 2. a fura, a sustrage, (fam.) a şterpeli, (arg.) a furgăsi, a furlua. *(A-şi ~ «n hun străin.)* 3. a se atinge. *(Si-a ~ banii statului.)* 4. a adopta, a primi, (fig.) a îmbrăţişa. *(A-şi ~* o *nouă credinţă.)* 5. a deprinde, a învăţa, a prinde. *(A^r« e meşteşug pe care să nu-1poală ~.)* 6. a asimila, a învăţa. *(Si-a ~ întreaga materie.)*

ínsnşletáte s. v. ATRIBUT. CALITATE. CARACTER. CARACTERISTICĂ. ÎNSUŞIRE. NOTĂ. PARTICULARITATE. PROPRIETATE. SEMN. SPECIFIC. TRĂSĂTURĂ.

ÎNSUŞÍRE s. 1. apropriere, atribuire. *(~* a*nui bun care nu i se cuvine de drept.)* 2. deprindere, învăţare. *(~ unei meserii.)* 3. asimilare, asimila ţie, învăţare. *(A-şi propune ~ întregii materii.) 4.* atribut, calitate, caracter, caracteristică, notă, particularitate, proprietate, semn, specific, trăsătură, (reg.) însuşietáte, (fig.) amprentă, marcă, pecete, sigiliu, timbru. *(O ~ esenţială a acestui fenomen este...)* 5. calitate, natură. *(~ unui lucru.)* fi. calitate, valoare. *(~ deosebi/ă a unui produs de artă.) 7.* calitate, virtute, (rar) bun. *(Caracterul lui e o ~* de *preţ.)* 8. calitate, dar, har. *(Are ~ de a provoca rlsul.) 9.* facultate, proprietate. *(Magnetul are ~ de a atrage fierul.)* 10. dar, putere. *(Are unele ~ miraculoase.)* 11. aptitudine, capacitate, facultate, posibilitate. *(~i intelectuale.)*

însuşit adj. v. CARACTERISTIC. DEFINITORIU. DISTINCT. DISTINCTIV. DOMI-

NANT. PARTICULAR. PROPRIU. SPECIFIC. TIPIC.

ÎNŞELĂ vb. 1. a ademeni, a amăgi, a îneânta, a minţi, a momi, a păcăli, a prosti, a purta, a trişa, (livr.) a iluziona, (înv. si reg.) a juca, a planisi, a poticări, a prilesti, a sminti, a smomi, a şutili, (reg.) a şugui, (Transilv. şi Ban.) a celui, (Munt.) a mâglisi, (Transilv.) a tăşca, (înv.) a aromi, a blăzni, a gâmbosi, a măguli, a mistifica, a surpr*i*nde, (fam.) a duce, a fraieri, a şmecheri, (fam. fig.) a arde, a frige, a încălţa, a pingeli, a pingelui, a pârli, a potcovi, a prăji, (Mold. fig.) a boi, (înv. fig.) a luneca. *(I-a ~ cu minciuni.) S.* a trăda, (înv.) a vicleni, (fam. fig.) a încornora. *(Şi-a~ nevasta.)* 3. a escroca,:i pungaşi, (Mold.) a şufări, (fam.) a coţcări, a potlogari, a şmecheri. *(Pentru ce m-ai ~ la bani?)* 4. a greşi. *(S-a ~ in privinţa lui.)*

înşela yb. v. ÎNŞEUA.

ÎNŞELARE s. 1. ademenire, amăgire, înşelăciune, înşelătorie, momire, păcăleală, păcălire, păcălit, prostire, prostit, trişare, (livr.) iluzionare, (reg.) păcală, (Transilv. şi Ban.) celşág, celuiálă, celuíre, (Munt.) mâgliseálă, mâglisíre, (înv.) măglisitúră, prilăstíre, (fam. fig.) pinge-líre, pingeluiálă, pingeluire. *(~ cuiva prin vorbe mincinoase.) 2.* trădare. *(~ soţiei.)* 3. escrocare, pungăşire, (fam.) potlogăríre. *(~ unei persoane.)*

înşelare s. v. ÎNSEUARE.

înşelat adj. v. ÎNŞEUAT.

ÎNŞELAT adj., s. 1. adj. ademenit, amăgit, păcălit, prostit, trişat, (Transilv. şi Ban.) celuít, (înv.) prilesfít, (fam.) dus, fraierít, (fam. fig.) pingelit, pingeluít, (fig.) buzat. *(Om ~.)* 2. adj. ademenit, amăgit, momit, sedus, (reg.) ruşinat, (înv.) prilestít. *(O fată ~.)* 3. adj., s. trădat, (fam. fig.) încornorat. *(~ in căsnicie.)* î. adj. escrocat, pungăşit. *(Persoană ~.)* 5. adj. păgubit, (fam.) moílúz. *(A ieşit ~.)*

ÎNŞELĂCIUNE s. 1. ademenire, amăgire, înşelare, înşelătorie, momire, păcăleală, păcălire, păcălit, prostire, prostit, trişare, (livr.) iluzionare, (reg.) păcală, (Transilv. şi Ban.) celşág, celuiálă, celuíre, (Munt.) mâgliseálă, mâglisíre, (înv.) măglisitúră, prilăstíre, (fam. fig.) pingelire, pingeluiálă, pingeluire. *(~ cuioa prin vorbe mincinoase.)* 2. *(JUR.)* adulter, infidelitate, necredinţă, (înv.) preacurvíe, prea-curvíre, preaiubíre, viclenie, (fig.) trădare. *(~ln relaţiile conjugale.)* 3. escrocherie, hoţie, impostură, înşelătorie, pungăşeală, pungăşie, şarlatanie, şmecherie, (livr.) tripotáj, (rar) şar-lataneríe, şarlatanísm, şmecherlâc, (pop. şi fam.) pezevenclíc, potlogărie, (Mold.) şoltică-ríe, (înv.) calpuzanlî'c, matrapazlăríe, meşteşug, şălviríe, (înv., în Mold.) şuleríe, (fam.) coţcărie, niatrapazlâc, pehlivăníe, pişicheriâc, şmechereálă, (înv. fam.) cóţcă, (fig.) panglicărie, scamatorie. *(Se ţine numai de ~ i.)* 4. înşelătorie, (rar) mistificare, (înv. şi reg.) marghiolíe. *(Un aci de ~ grosolan.)* 5. înşelătorie, păcăleală, (fam.) cacealma. *(A suferit o ~.)*

ÎNŞELĂTOR s., adj. 1. s., adj. ademenitor, amăgitor, seducător, (rar) momitór, (înv.) bala-mút, celuitór, prilăstitór, prilestéţ. *(Un ~ de*

profesie.) 2. adj. amăgitor, (livr.) iluzoriu, (înv. şireg.) părut, (Transilv. şi Ban.) cealău, (Munt.) mâglisitór, (fig.)deşert,mincinos. *(O imagine~.)* 3. adj. iluzoriu, neântemeiat, (rar) părelnic. *(Speranţe ~.)* 4. adj. perfid, viclean, (livr.) insidios. *(O propunere ~.)* 5. s. escroc, hoţ, impostor, pungaş, şarlatan, şnapan, (rar) pír-Iea (art.), (pop. şi fam.) pezevénchi, potlogar, (înv. şi reg.) máfler, pârláci, (reg.) pasmarghiól, potcáş, (Mold., Bucov. şi Dobr.) şalvír, (înv.) calpuzan, (înv., în Mold.) şúler, (fam.) coţcár. pehlivan, pişicher, (fig.) panglicar, papugíii, scamator. *(Mare ~ mai* e *şi asia!)*

ÎNŞELĂTORIE s. 1. ademenire, amăgire, înşelare, înşelăciune, momire, păcăleală, păcălire, păcălit, prostire, prostit, trişare, (livr.) Iluzionare, (reg.) păcală, (Transilv. şi Ban.) celşág, celuiálă, celuíre, (Munt.) mígliseálă, mâglisíre, (înv.) măglisitúră, prilăstíre, (fam. fig.) pingelíre, pingeluiálă, pingeluíre. *(~* cuiva *prin vorbe mincinoase.)* 2. escrocherie, hoţie, impostură, înşelăciune, pungăşeală, pungăşie, şarlatanie, şmecherie, (livr.) tripotáj, (rar) şar-lataneríe, şarlatanísm, şmecherlâc, (pop. şi fam.) pezevenclíc, potlogărie, (Mold.) şolticăríe, (înv.) calpuzanlâc, matrapazlăríe, meşteşug, şălviríe, (înv., în Mold.) şuleríe, (fam.) coţcărie, matra-pazlî'c, pehlivăníe, pişicheríâc, şmechereálă, (înv. fam.) cóţcă, (fig.) panglicăríe, scamatorie. *(Se ţine de afaceri dubioase şi tot ce face t o ~.)* 3. înşelăciune, (rar) mistificare, (înv. şi reg.) marghiolíe. *(Un aci de*

~ *grosolan.)* 4. înşelăciune, păcăleală, (fam.) cacealma. *(A suferit o ~.)*

ÎNŞEUÁ vb. (înv.) a înşela. *(A ~ calul.)* ÎNSEUÁRE s. (înv.) înşelare. *(~ calului.)* ÎNŞEUÁT adj. (înv.) înşelat. *(Cal ~.)* ÎNŞFĂCA vb. a apuca, a înhăţa, a lua. a prinde, (pop. şi fam.) a căpui, (pop.) a încuibară, (prin Transilv.) a agâmba, (Mold. şi Transilv.) a găbji, a găbui, (grecism înv.) a proftaxi, (fam. fig.) a căptuşi, a umfla. *(~ în mina o bltâ.)*

ÎNŞFĂCÁRE s. înhăţare, luare, prindere, (fam. fig.) umflare. *(~ cuiva.)*

ÎNŞIRA vb. 1. a (se) alinia, a (se) înşirui, a (se) ordona, a (se) rândui, (înv. şi reg.) a (se) şirui. *(S-au~ în tăcere.)* 2. a (se) înşirui, (pop.) a (se) înfira. *(~ mărgelele pe aţă.)* 3. a se înşirui, a se perinda, a se rândui, a se succeda, a urma. *(Zilele se ~ unele după altele.)* 4. a enumera, a înşirui, (înv.) a număra. *(A ~ ţoale avantajele metodei.)*

ÎNŞIRÁRE s. 1. înşiruire, perindare, succedare, succesiune. *(~ zilelor una după alta.)* 2. enumerare, enumeraţie, înşiruire. *(A face ~ tuturor elementelor.)* 3. înşiruire, serie, succesiune, şir. *(O lungă ~ de argumente.)*

ÎNŞIRAT adj. aliniat, înşiruit, rânduit. *(Coloane ~.)*

ÎNŞIRUÍ vb. 1. a (se) alinia, a (se) înşira, a (se) ordona, a (se) rândui, (înv. şi reg.) a (se) şirui. *(S-au ~ în tăcere.)* 2. a (se) înşira, (pop.) a (se) înfira. *(A ~ mărgelele pe aţă.)* 3. a se înşira, a se perinda, a se rândui, a se succeda, a urma. *(Zilele se ~ unele după altele.)* 4. a

enumera, a înşirui, (înv.) a număra. *(A ~ toate avantajele metodei.)*

ÎNŞIRUIRE s. 1. înşirare, perindare, succedare, succesiune. *(~ zilelor una după cealaltă.)* 2. enumerare, enumeraţie, înşirare. *(O ~ completă.)* 3. înşirare, serie, succesiune, şir. *(O lungă ~ de raţionamente.)*

ÎNŞIRUÍT adj. aliniat, înşirat, rânduit. *(Coloane ~.)*

ÎNŞTIINŢA vb. 1. a anunţa, a aviza, a informa, a încunoştinţa, a vesti. *(A ~ pe cineva despre ceva.)* 2. a anunţa, a comunica, a informa, a încunoştinţa, a vesti, (rar)a semnaliza, (Transilv. şi Ban.) a ştirici. *(Vă ~ că trebuie să fiţi prezenţi.)* 3. a anunţa, a încunoştinţa, a vesti, (înv.) a publica, a publicarisi, a publi-călui, a publicul. *(A ~ ceva cuiva.)* 4. a avertiza, a informa, a preveni, (prin Transilv. şi Ban.) a priti, (înv.) a prevesti. *(Te ~ că mline vine controlul.)*

ÎNŞTIINŢARE s. 1. anunţare, informare, încunoştinţare, vestire. *(~ cuiva despre ceva.)* 2. anunţare, încunoştinţare, vestire, (înv.) publicare, publicaţie, publicuíre. *(~ a ceva făcută cuiva.)* 3. (concr.) afiş, anunţ, (livr.) placat, (pop.) afipt, (înv.) publicaţie. *(O ~ anunţa orarul.)* 4. (concr.) anunţ, aviz, comunicare, încunoştinţare, mesaj. *(A primit acasă o ~.)* 5. (concr.) comunicare, informaţie, ştire, veste. *(O ~ de mare importanţă.)* 6. (concr.) notă. *(O ~ de ziar.)* 7. avertizare, informare, prevenire, (înv.) prevestire. *(~ cuiva asupra controlului de mline.)*

ÎNŞURUBA vb. a strânge, (pop.) a şurubui, (reg.) a şurubi. *(A ~ piuliţa.)*

ÎNŞURUBARE s. strângere, strâns. *(~ piuliţei.)* '

ÎNTĂRÍ vb. 1. a (se) învârtoşa, a (se) solidifica, (înv. şi reg.) a (se) slei. *(Lava fierbinte s-a ~.)* 2. a se

bătători, a se inţelcni, a se învârtoşa. *(Pămtnlul s-a ~.)* 3. a (se) durifica. *(A ~ un metal.)* 4. a se împietri, a se învârtoşa. *(Plinea s-a ~.)* 5.*(CONSTR.)*a (se) consolida, (pop.) a (se) înţepeni, (înv. şi reg.) a (se) tocmi. *(A ~ fundaţia unui imobil.) 6.(MIL.)* a (se) fortifica, (rar) a (se) retranşa, (înv.) a (se) întemeia. *(A ~ un loc, un oraş.)* 7. a (se) fortifica, (fig.) a (se) căli, a (se) oţeli. *(S-a ~ in lupte.) 8. (MED.) a* (se) fortifica, a (se) îndrepta, a (se) înfiripa, a (se) întrema, a (se) înzdrăveni, a (se) reconforta, a (se) reface, a (se) restabili, a (se) tonifica, (înv. şi pop.) a (se) împuternici, (pop. şi fam.) a (se) drege, (pop.) a (se) scula, (înv. şi reg.) a (se) zdraveni, (reg.) a (se) vânjoşa. 'Mold.) a (se) priboli. *(S-a ~ după boală.)* í). a se accentua, a se amplifica, a creşte, a se intensifica, a se înteţi, a se mări, a spori. *(Viteza vinlului s-a ~.)* 10. a (se) amplifica, a (se) intensifica, a (se) mări, a (se) potenţa. *(A ~ paloarea unei mărimi fizice.)* ll.*(JUR.)*aauten-tifica, a legaliza, (înv.) a protocoli. *(A ~ un act.)* 12. *(JUR.)* a confirma, a consacra, a consfinţi, a ratifica, a sancţiona, a valida, (înv.) a sacra. *(Adunarea a ~ aceste măsuri.)* 13. *(JUR.)* a confirma, a recunoaşte, a valida. *(L-a ~ în funcţie.)* 14. a adeveri, a arăta, a

atesta, a certifica, a confirma, a demonstra, a dovedi, a mărturisi, a proba, a sprijini, a stabili, a susţine, (livr.) a corobora, (înv. şi reg.) a probălui, (înv.) a încredinţa, a mărturi, a probui. *(Toate ~ cele spuse.)* 15. a argumenta, a demonstra, a dovedi, a proba, a susţine. *(Si-a ~ temeinic ideile.)* 16. a se consolida, a se stabiliza. *(Situaţia lor s-a ~.)* 17. a consolida, (înv.) a statornici. *(Aceasta i-a ~ faima.)* 18. a (se) consolida, a (se) strânge, (fig.) a (se) cimenta. *(Au ~ relaţiile de prietenie.)* 19. a accentua, a evidenţia, a marca, a puncta, a releva, a reliefa, a sublinia, (livr.) învedera, a potenţa. *(A ~ calităţile lucrării.)*

ÎNTĂRÍRE s. 1. învârtoşare, solidificare, (înv.) solidificáţie. *(~ lavei răcite.)* 2. durificare. *(~ unui metal.)* 3. *(CONSTR.)* consolidare, (pop.) înţepenire. *(~ fundaţiei unui imobil.)* 4. *(MIL.)* fortificare, (rar) retranşáre. *(~ unei cetăţi.)* 5. fortificare, (fig.) călíre, oţelíre. *(~ lui în luptă.)* 6. *(MED.)* fortificare, îndreptare, înfiripare, întremare, înzdrăvenire, reconfor-tare, refacere, restabilire, tonificare, (rar) reconfort, (înv. şi pop.) împuternicire. *(~ lui după boală.)* 7. creştere, intensificare, înteţire, mărire, sporire. *(~ vitezei vintului.)* 8. amplificare, intensificare, mărire, potenţare. *(~ unei mărimi fizice.)* 9. *(JUR.)* autentificare, legalizare. *(~ unui act.)* 10. *(JUR.)* confirmare, consacrare, consfinţire, ratificare, sancţionare, sancţiune, validare, (înv.) sacráre. *(~ a unei legi.)* 11.*(JUR.)* confirmare, recunoaştere, validare. *(~ unui deputat.)* 12. adeverire, arătare, atestare, certificare, confirmare, demonstrare, demonstraţie, dovedire, probare, probă, (livr.) coroborare. *(~ celor spuse.)* 13. consolidare, stabilizare. *(~ situaţiei lor.)* 14. consolidare, (înv.) statornicire. *(~ faimei lui.)* 15. consolidare, strângere, (fig.) cimentare. *(~ relaţiilor economice dintre...)* 16. accentuare, evidenţiere, marcare, relevare, reliefare, subliniere, (livr.) potenţare. *(~ unor caracteristici ah lucrării.)*

ÎNTĂRÍT adj. 1. învârtoşat, solidificat, (reg.) vârtojít. *(Lavă, substanţă ~.)* 2. bătătorit, înţelenit, învârtoşat. *(Pămint ~.)* 3. tare, uscat. *(Pâine ~.)* 4. *(CONSTR.)* consolidat, (pop.) înţepenit. *(Un zid ~.)* 5. *(MIL.)* fortificat, (înv.) tare. *(O cetate ~.)* 6. fortificat, (fig.) călit, oţelít. *(Ostaş ~ în luptă.)* 7. *(MED.)* fortificat, îndreptat, înfiripat, întremat, în-zdrăvenit, reconfortat, refăcut, restabilit, tonificat, (Mold.) pribolít. *(Om ~ după* o *boală.)* 8. amplificat, crescut, intensificat, mărit, potenţat, sporit. *(O valoare fizică mult ~.)* 9. *(JUR.)* autentificat, legalizat. *(Act ~.)* 10. *(JUR.)* confirmat, consacrat, consfinţit, ratificat, sancţionat, validat. *(Măsură, lege ~.)* 11. accentuat, evidenţiat, marcat, reliefat, subliniat, (livr.) potenţat. *(Semnificaţie ~.)*

ÎNTĂRITOR adj., s. 1. adj., s. *(FARM.)* fortifiant, fortificant, reconfortant, tonic, tonifiant, (rar) reconstituánt, (înv.) reconfortatór. *(Un medicament ~.)* 2. adj. (livr.) stenic, tonic. *(Un factor ~.)*

ÎNTĂRITÚRĂ s. *(MIL..J* fortificaţie, (rar) retranşamént, (înv.) aparatură, tărie, zámcă. *(Sistem de ~i la o cetate.)*

ÎNTĂRÂTÁ vb. 1. a asmuţi, a aţâţa, a hărţui, a provoca, a stârni, (pop.) a sumuţa, a zădărî, (Mold. şi Bucov.) a hărăţi. *(~ clinii.)* 2. a agita, a aţâţa, a incita, a instiga, a provoca, a stârni, a tulbura, (pop.) a sumuţa, (înv. şi reg.) a scorni, (reg.) a smomi, a zădărî, (fig.) a asmuţi, a monta. *(El ~ masele.)* 3. a (se) îndârji, a (se) înfuria, a (se) înverşuna. *(Nu-l mai ~ şi tu!)*

ÎNTĂRÂTÁRE s. 1. asmuţire, aţâţare, provocare, stârnire, (pop.) zădărâre. *(~ clinilor.)* 2. aţâţare, incitare, instigare, instigaţie, provocare, stârnire, tulburare, (rar) incitaţie, provo-cáţie, (pop.) zădărâre. *(~ maselor.)*

ÎNTĂRÂTÁT adj. 1. asmuţit, stârnit. *(Câini ~.)* 2. aţâţat, incitat, instigat, provocat, stârnit, (pop.) zădărî't. *(Om ~.)* 3. furios, îndârjit, înfuriat, înverşunat, mâniat, mânios, pornit, (livr.) obstinat, (pop.) îndrăcit, năbădăios, oţă-rft, (înv. şi reg.) scârbít, (reg.) năvârliós, (înv., în Transilv.) firétic, (fam.) burzuluit, zborşít, (fig.) turbat. *(Un om ~.)*

ÎNTEMEIA vb. 1. a constitui, a crea, a ctitori, a funda, a institui, a înfiinţa, a organiza, (astăzi rar) a statornici, (înv.) a sădi, a stabili, a statori, a temeli, (grecism înv.) a sistisi, (fig.) a urzi. *(A ~ corpul grănicerilor.)* 2. a crea, a făuri, a înfăptui, a realiza. *(A ~ un stat naţional unitar.)* 3. a înfiinţa, (înv. fig.) a aşeza. *(A ~ un nou sat.)* 4. a se baza, a se bizui, a conta, a se fundamenta, a se încrede, a se sprijini, (înv. şi reg.) a se nădăi, (înv.) a se aşeza, a se încredinţa, a se încumeta, a nădăjdui, a se semeţi, a se stărui, (fig.) a miza, a se rezema. *(Toată teoria lui se ~ pe...)*

întemeia vb. v. AUTORIZA. FORTIFICA. ÎNDREPTĂŢI. ÎNGĂDUI. ÎNTĂRI. JUSTIFICA. PERMITE.

ÎNTEMEIAT adj., adv. 1. adj. fundamentat, îndreptăţit, just, justificat, legitim, logic, motivat, serios, temeinic, (livr.) îndrituit, (fig.) binecuvântát. *(Are obiecţii ~; o scuză ~.)* 2. adv. drept, just, temeinic. *(A judecat ~.)*

ÎNTEMEIERE s. 1. constituire, creare, fundare, instituire, înfiinţare, organizare, (astăzi rar) statornicire. *(~ corpului grănicerilor.)* 2. creare, făurire, înfăptuire, realizare. *(~ unui stat naţional unitar.)* 3. fundare, zidire. *(~ Romei.)*

ÎNTEMEIETOR s. 1. ctitor, fondator, (înv.) aşezătór, (înv. fig.) urzitor. *(~ al unui aşeză-mlnt.)* 2. creator, făuritor, fondator, (înv.) toc-mitór. *(~ de şcoală.)*

ÎNTEMNIŢA *\b.(JUR.)* a aresta, a deţine, a închide, a reţine, (înv. şi reg.) a robi, (înv.) a arestălui, a arestui, a popri, a temniţa, a zăvori. *(A fost ~ până după proces.)*

ÎNTEMNIŢARE s. *(JUR.)* arest, arestare, deţinere, închidere, reţinere, (pop.) popreálă. *(~ lui n-a durat decât* o *zi.)*

ÎNTEMNIŢAT s., adj. *(JUR.)* 1. s. arestat, deţinut, prizonier, (înv.) arestánt, (glumeţ) pensionar. *(~ a fost repede eliberat.)* 2. adj.

arestat, deţinut, închis, reţinut, (înv.) poprit. *(Persoane ~* si *persoane libere.)*

ÎNTEŢÍ vb. 1. a aţâţa, a înviora, (rar) a scotoci, (pop.) a zădărî. *(~ focul.)* 2. a se accentua, a se amplifica, a creşte, a se intensifica, a se întări, a se mări, a spori. *(Viteza vlntului s-a* ~J 3. a-şi iuţi. *(Îşi ~ fuga.)* 4. a creşte, a se îndârji, a spori, (fig.) a se ascuţi. *(Lupta s-a ~ în intensitate.)* 5. a se îndârji, a se înverşuna. *(Disputa s-a ~.)* 6, a (se) intensifica, (fig.) a (se) aprinde, a (se) încinge. *(Confruntarea dintre ei s-a ~.)*

ÎNTEŢÍRE s. 1. aţâţare, înviorare. *(~ focului.)* 2. creştere, intensificare, întărire, mărire, sporire. *(~ vitezei vlntului.)*

intiná vb. v. BATJOCORI. COMPROMITE. DEZONORA. ÎMPOTMOLI. ÎNGLODA. ÎNNĂMOLI. NĂMOLI. NECINSTI. NOROI. PÂNGĂRI. PROFANA. SPURCA. TERFELI.

întinare s. v. BATJOCORIRE. COMPROMITERE. DEZONORARE. NECINSTIRE. PÂNGĂRIRE. PROFANARE. SPURCARE. TERFELIRE.

întinat adj. v. PÂNGĂRIT. PROFANAT. SPURCAT.

ÎNTÍNDE vb. 1. a încorda, a tensiona, a trage. *(A ~ firele textile.)* 2. a încorda, a in-struna, a struni. *(A ~ arcul.)* 3. a se lărgi. *(Puloverul s-a ~ după spălat.)* 4. a se înălţa, a se ridica. *(Se ~ şi nu ajunge la lampă.)* 5. (înv.) a tinde. *(A ~ amindouă mlinile.)* 6. a da. *(Îi ~ mina.)* 7. a desface, a desfăşura, a răsfira. *(Pasărea îşi ~ aripile.)* 8. a (se) alungi, a (se) lungi, a (se) prelungi. *(Ceva care se ~ în afară.)* 9. a se lungi, a se prelungi, a tine. *(Şirul se ~ pínă departe.)* 10. a (se) continua, a (se) lungi, a (se) prelungi. *(Drumul se ~ până în pădure.) 11.* a ajunge, a merge. *(Ctmpia se ~ până la Dunăre.)* 12. a (se) destinde, a (se) îndrepta. *(Si-a ~ corpul.)* 13. a se culca, a se lungi, a se trânti, (înv.) a se tinde. *(S-a ~ puţin după amiază.)* 14. a se lungi, a se tolăni, (reg.) a răcăşi, (prin Munt. şi Olt.) a răbuni, (Mold.) a se tologi. *(Ce te-ai ~ aşa?)* 15. a (se) aşeza, a (se) aşterne, a (se) culca, a (se) lungi, a (se) pune. *(S-a ~ din noulapămlnt.)* 16. a arunca, a azvârli, a culca, a dărâma, a doborî, a lungi, a prăbuşi, a prăvăli, a răsturna, a trânti, (pop. şi fam.) a aşterne, (pop.) a păli, (înv. şi reg.) a răntuna, (înv.) a oborî, a poligni, (fig.) a secera. *(L-a ~ la pă-mlnt cu o lovitură.)* 17. a expune, a pune. *(A ~ rufele la uscat.)* 18. a arăta, a etala, a expune. *(Îşi ~ marfa pe tarabă.)* 19. a aşeza, a aşterne, a pune. *(~ fala de masă.)* 20. a unge. *(~ untul pe pline.)* 21. a da, a încredinţa, a înrnâna, a preda, a remite, a transmite, (livr.) a confia, (înv.) a încrede, a paradosi, a pridădi, a prista-vlisi, a teslimarisi, a teslimatisi, a tinde. *(7-a ~ o scrisoare.)* 22. a (se) extinde. *(Se ~ pe o suprafaţă tot mai mare.)* 23. a (se) extinde, a (se) lărgi, a (se) lăţi, a (se) mări. *(Si-a ~ sía-plnirea peste...)* 24. a se extinde, a se lăţi, a se propaga, a se răspândi, (rar) a pălălăi, (pop.) a merge. (înv. şi reg.) a pălăi. (înv.) a sări.

(Focul s-a ~ repede şi la vecini.) 25. a (se) difuza, a (se) duce, a (se) împrăştia, a (se) lăţi, a (se) propaga, a (se) răspândi, a (se) transmite, (rar) a (se) vehicula, (înv.) a (se) povesti, a (se) vesti. *(Ştirea s-a ~ peste tot.)* 26. a circula, a se extinde, a se împrăştia, a se lăţi, a se propaga, a se răspândi, a se transmite, (înv.) a se răşchira, a se tinde. *(Zvonul se ~ din gură In gură.)* 27. a (se) desfăşura, (Mold.) a (se) diştéme. *(Acţiunea se ~ pe o anumită perioadă.)* 28. a continua, a (se) lungi, a (se) prelungi, a ţine. *(Petrecerea s-a ~ până a doua zi.)* 29. a îndrepta, a întoarce, a ochi, a ţinti. *(~ arma spre...)*

întinde vb. v. CUTEZA. ÎNCUMETA. ÎNDRĂZNI. OBRĂZNICI.

ÎNTÍNDERE s. 1. încordare, tensionare, tragere. *(~ firelor textile.)* 2. încordare, înstru-nare, strunire, (înv.) încordătúră. *(~ arcului.)* 3. lărgire. *(~ puloverului.)* 4. încordare, tensiune. *(~ muşchilor.)* 5. extensiune, extindere.

(Mişcări de ~ a braţelor.) 6. lungire, prelungire. *(~ şirului plnă pe strada următoare.)* 7. distanţă, lungime. *(Pe o ~ de circa 2 km.)* 8. mărime, suprafaţă. *(~ unui loc.)* 9, cuprins, întins, spaţiu, suprafaţă, teritoriu, (înv.) cuprindere, olát. *(Pe toată ~ ţării.)* 10. faţă, întins, suprafaţă, (înv.) surfáţă. *(Pe ~ mării, a clm-piei.)* 11. culcare, culcat, lungire, trântire. *(~ cuiva după amiază.)* 12. etalaj, etalare, expunere. *(~ mărfii pe tarabă.)* 13. aşezare, aşternere, punere. *(~ feţei de masă.)* 14. ungere, uns. *(~ untului pe pline.)* 15. lungire, prelungire. *(~ banchetului plnă In zori.)* 16. durată, lungime, mărime. *(~ unei zile.)* 17. durată, interval, perioadă, răstimp, timp, (reg.) ráhăt. *(Pe toată ~ examenului.)* 18. bogăţie, vastitate. *(~ cunoştinţelor sale.)* 19. *(MUZ.)* ambitus, diapazon, registru.

Întinge vb. v. ÎNMUIA. MUIA. UDA. UMEZI.

ÎNTÍNS adj., s. 1. adj. *(TEXT.)* tensionat. *(Fire ~.)* 2. adj. încordat, înstrunat, strâns, strunit. *(Arc ~.)* 3. adj. larg, lărgit, lăţit. *(Un pulover ~.)* 4. adj. (înv.) tins. *(Picior ~.)* 5. adj. desfăcut, desfăşurat. *(Pasăre cu aripile ~.)* 6.adj.lung,prelung. *(Unşir~ de oameni.)* 7. adj. culcat, lungit, tolănit, trântit, (reg.) răbunít, (Mold.) tologít. *(Stă puţin ~ după amiază.)* 8. adj. aşezat, instalat, (înv. şi reg.) tins. *(Tabără ~; cort ~.)* 9. adj. aşternut, pregătit, pus. *(Masă ~.)* 10. adj. uns. *(Untul era ~ pe pline.)* 11. adj. cuprinzător, larg, mare, vast, (înv. şi reg.) mereu, (înv.) desfătat. *(Un spaţiu ~.)* 12. adj. amplu, larg, mare. *(Ştirea ocupa un spaţiu ~ în ziar.)* 13. adj. larg, spaţios, vast. *(Bulevarde ~.)* 14. s. cuprins, întindere, spaţiu, suprafaţă, teritoriu, (înv.) cuprindere, olát. *(Pe tot ~ ţării.)* 15. s. faţă, întindere, suprafaţă, (înv.) surfáţă *(Pe ~ mării, al clmpiei.)* 16. adj. neted, plan, şes. *(Un loc ~.)* 17. adj. neted. *(Piele ~.)* 18. adj. bogat, mare, vast. *(Are o experienţă ~.)* 19. adj. grabnici grăbit, iute, precipitat, rapid, repede, repezit, zorit, (înv. şi pop.) silit, silnic» (înv.) pripitór. *(Un mers ~.)*

întinzătoáie s. v. LAMBĂ. VĂTRAI.

ÎNTINZĂTÓRs. *(TEHK.)* l.cordar, strună, (reg.) aripă, cheie, încordătór, lemnúş, limbă, lopătícă, până, răsucitoáre, săgeată, struneálă, sucitór. *(~ la ferăstrău.)* 2. întorcător, slohozi-tor, (reg.) încordătór, zăvor, (Munt.) criveá, <Mold. şi Bucov.) pochihéci, (Olt. şi Ban.) zátcă. *(~ la războiul de ţesut.)*

întinzătór s. v. CĂPĂSTRU.

ÎNTIPĂRI vb. 1. a (se) imprima. *(A ~ ceva pe suprafaţa unui obiect.)* 2. (înv.) a-şi tipări. *(îşi ~ urmele In zăpadă.)* 3. a imprima, a săpa. *(Vremea a ~ brazde adinei pe fruntea lui.)*

întipări vb. v. FIXA. RĂMÂNE.

ÎNTIPĂRÍRE s. 1. imprimare. *(~ a ceva pe suprafaţa unui obiect.)* 2. tipar, urmă, (fig.) amprentă. *(Picioarele lăsau ~i adinei In noroi.)*

întipăríre s. v. FIXARE.

întirí vb. v. ALUNGA. DEPĂRTA. GONI. IZGONI. ÎNDEPĂRTA. ÎNŢĂRCA.

ÎNTII adj. dintâi, prim. *(Lucrul ~ pe care vrem să-l discutăm.)*

ÎNTÂIETÁTE s. precădere, preponderenţă, primat, primordialitate, prioritate, (înv.) pro-tie, protimíe,

protimisíre, protímisis. *(~ acordată unei probleme.)*

intâietór adj. v. PRIORITAR. *

ÎNTIIUL num. primul. *(A ajuns acolo ~.)*

ÍNTÂLNÍ vb. 1. a (se) vedea, (pop.) a (se) găsi, (înv. şi reg.) a (se) întâmpina, a (se) tâlni. *(C'wd v-aţi ~ ultima oară?)* 2. a se confrunta, a se înfrunta, a se întrece. *(Echipele se ~ mline.)* 3.* (fig.) a întâmpina. *(~ mari greutăţi.)*

ÎNTÂLNÍRE s. 1. întrevedere, (pop.) vedere, (înv.) tâlniş. *(O ~ fructuoasă Intre...)* 2. adunare, (înv.) împreunare. *(~ candidatului cu alegătorii.)* 3. *(SPORT)* dispută, întrecere, joc, meci, partidă. *(~ a durat doar trei minute.)*

ÎNTÂMPINA vb. 1. a primi, (înv. şi reg.) a sprijini, (reg.) a prijini, (înv.) a tâmpina. *(A ~ oaspeţii cu pline şi sare.)* 2.* (fig.) a întâlni. (~ *unele greutăţi.)*

întâmpina vb. v. ÎNTÂLNI. RĂSPUNDE. REPLICA. RIPOSTA. VEDEA.

ÎNTÂMPINÁRE s. 1. primire, (înv.) timpi-náre, tâmpinât. *(~ cuiva cu pline şi sare.)* 2. *(BIS.) Intlmpinarea Domnului* = (pop.) streténie, (reg.) ziua ursului. 3. *(JUR.)* contestaţie. *(A înaintat o ~ împotriva deciziei.)*

ÎNTÂMPLÁ vb. 1. a se petrece, a se produce, a surveni, (înv. şi reg.) a se prileji, (înv.) a se purta. *(S-au ~ multe lucruri de atunci.)* 2. a fi, a se petrece. *(Cum s-a ~ ?)* 3. a apărea, a interveni, a se ivi, a se produce, a surveni. *(S-a ~* o *schimbare.)* 4. a se produce, a surveni, a veni. *(Seismul s-a ~ pe neaşteptate.)* 5. a se desfăşura, a evolua, a se petrece, (înv.) a se purta. *(Ială cum s-au ~ faptele.)* fi. a se petrece, (înv.) a se trece. *(*Câie *nu s-au ~ între noii)* 7. (înv. şi reg.) a se sfeti. *(Să vezi ce i s-a ~.)* íî. a se face. *(Cum a zis, aşa s-a ~.)* 9. a se pomeni, (reg.) a se da. *(Aşa ceva nu sa mai ~.)* 10. a se nimeri, a se potrivi, (pop.*)* a se brodi, (înv. şi reg.*)* a se prileji,

a se prilejui, (Transilv.) a tălăli, (prin Maram.) a se tâlni, (Ban.) a se zgodi. *(S-a ~ să fiu acolo.)* 11. a apuca, a nimeri, (Munt.) a răgădui. *(li lovea cu ce se ~.)*

întâmplá vb. v. ÎMPLINI. ÎNDEPLINI. ÎNFĂPTUI. REALIZA.

ÎNTÂMPLÁREs. 1. caz, fapt. *(~ din Vaslui.)* 2. chestiune, fapt, lucru. *(A survenit o ~ neprevăzută.)* 3. episod. *(O ~ din viaţa cuiva.}* 4. păţanie, peripeţie, (Mold.) jitie, (fam.) istorie, tărăşenie. *(A trecut prin multe ~.)* 5. împrejurare, ocazie, prilej. *(~ a făcut ca...)* 6. hazard, (fig.) loterie. *(Totul a depins alunei de ~.)* 7. nimereală, (Ban.) zgoádă. *(A face ceva la~.*>

ÎNTÂMPLĂTÓR adj. 1. accidental, incidental, ocazional, sporadic, (livr.) aleatoriu, contingent, stocástic, (rar) cazuál, (înv.) simptomatic. *(Fenomen, eveniment ~.)* 2. incidental, neprevăzut, (livr.) fortuit. *(O tnll/nire ~*.j 3. arbitrar. *(O alegere ~.)*

ÎNTÂRZIÁ vb. 1. a zăbovi, (pop.) a pregeta, (înv. şi reg.) a peşti, (reg.) a băciui, a îngădui, (fig.) a se încurca. *(A ~ mai mult într-un loc.)* 2. a sta, a zăbovi. *(Să nu ~ mult acolo!)* 3. a arnâna, a încetini. *(A ~ producerea unui fenomen.)* 4. a lungi, a tărăgăna, a tergiversa, a trena, (înv.) a prelungi. *(A mai ~ soluţionarea problemei.)*

ÎNTÂRZIÁT adj. 1. (înv.) zăbávnic, zăbovit, zăbovitór. *(Un om ~ la serviciu.)* 2. tardiv, târziu. *(O intervenţie ~.)* 3. restant. *(Plată ~.)*4. *(MED.)* arierat, înapoiat. *(Persoană ~.)*

ÎNTÂRZIÉRE s. 1. zăbovire, (pop.) pregetáre, (reg.) pregetătúră. *(~ cuiva Inlr-un loc.)* 2. zăbavă, (pop.) zăbovire, (înv.) pesteálă. *(Să mergem acolo fără ~.)* 3. amânare, încetinire. *(~ producerii unui fenomen.)*

ÎNTOARCE vb. 1. a se înapoia, a reveni, a veni, (pop.) a se înturna, (prin Ban.) a proveni, (înv.) a se toarce, a se turna. *(Ctnd te-ai ~ oeasă?)* 2. a reapărea, a recidiva, a reveni, (reg.) a se înturna. *(I s-a ~ boala.)* 3. *(FIZ.)* a se răsfrânge. a se reflecta, a se repercuta, a reveni, (înv.) a se refrânge. *(Unda sonoră se ~ la Intilnirea unui obstacol.)* 4. a răspunde, a replica. *(I-a ~ vreo două!)* 5. a (se) învârti, a (se) răsuci, a (se) roti, a (se) suci, (reg.) a (se) rotila. *(~ cheia In broască.)* 6. (pop.) a cârni. *(~ clrma spre dreapta.)* 7. a da. *(A ~ filele la* o *carte.) S.* a răsturna, (reg.) a îmburda. *(A ~ mămăliga.)* 9. a îndrepta, a întinde, a ochi, a ţinti. *(A ~ arma spre mine.)*

întoarce vb. v. ANALIZA. CASTRA. COMENTA. DA. EXPLICA. INTERPRETA. ÎNAPOIA. JUGĂNI. METAMORFOZA. MODIFICA. PLĂTI. PREFACE. PRESCHIMBA. REDA. RESTITUI. SCHIMBA. SCOPI. STERILIZA. TĂLMĂCI. TÂLCUI. TRADUCE. TRANSFORMA. TRANSPUNE.

ÎNTOARCERE s. 1. înapoiere, revenire, venire, (pop.) înturnáre, înturnát. *(După ~ lui acasă.)* 2. întors, retur. *(Ducere şi ~.)* 3. *(FIZ.)* răsfrângere, reflectare,reflexie, reper-cutare. *(~ unei unde.)* 4. întors, învârtire, răsucire, rotire, sucire. *(~ unui buton, unui contact.)* 5. învârteală, învârtire, învârtit, învârti-

tură, răsucire, rotaţie, rotire, rotit, (pop.) roti-túră, rotocol. *(O ~ de 360 de grade.)* 6. întors, răsturnare. *(~ mămăligii.)*

întoarcere s. v. CASTRARE. ÎNAPOIERE. JUGĂNIRE. JUGĂNIT. RAMBURSARE. RESTITUIRE. SCOPIRE. SCOPIT. STERILIZARE.

ÎNTOCMAI adv. *1.* exact, literal, textual, ad litteram. *(*A *reprodus ~ cele citite.)* 2. absolut, aidoma, aievea, asemenea, chiar, deopotrivă, exact, identic, (înv. şi pop.) aşíjderea, (Mold. şi Bucov.) listai, (prin Bucov.) prici, (Transilv.) tístaş, (prin nord-estul Olt.) tixlím, (înv.) atócma, tij, tocmai. *(Este ~ ca tată-său.)* 3. chiar, drept, exact, precis, tocmai, (pop.) •oblu, taman, (înv. şi reg.) prísne, (prin Olt.) tain, (înv., în Transilv.) acurat, (pop. fig.) «urât. *(Îl nimereşte ~ în frunte; cade ~* pe *el; a venii ~ la ora convenită.)* 4. aşa, exact. *(E ~ cum spui; ai să faci ~ cum ţi-am spus.)* 5. chiar, exact, tocmai, (înv. şi pop.) săvái, (pop.) oblu, taman, (înv. şi reg.) aşáşi. *(~ aşa s-a intimplal.)*

ÎNTOCMI vb. 1. a alcătui, a compune, a -crea, a elabora, a realiza, a redacta, a scrie, (înv.) a izvodi, a redija, a tocmi. *(A ~ o operă valoroasă.)* 2. a alcătui, a compune, a concepe, a elabora, a face, a formula, a redacta. *(El a ~ raportul.)* 3. a dresa, a redacta. *(A~ un act, un proces-verbal.)* 4. a alcătui, a concepe, a plăsmui, a realiza, (fig.) a urzi. *(A ~ o coiec-*(i*e de folclor.)* 5. a aranja, a aşeza, a clasa, a clasifica, a dispune, a distribui, a grupa, a impărţi, a ordona, a organiza, a orândui, a potrivi, a pune, a repartiza, a rindui, a sistematiza, <pop.(a chiti, (înv.) a drege, a tocmi. *(~ cum.trebuie elementele unui ansamblu.)* 6. a fixa, a hotărî, a institui, a orândui, a rindui, a stabili, a statornici, (înv.) a aşeza, a lega, a politici, a scoate, a scorni, a tocmi. *(A ~ un impozit.)* întocmi vb. v. ALCĂTUI. COMPUNE. CONSTITUI. FORMA.

ÎNTOCMIRE s. 1. alcătuire, compunere, creare, elaborare, realizare, redactare, scriere, seri';. (înv.) izvodire, redacţie, redíjáre. *(~ unei opere.)* 2. concepere, elaborare, formulare, redactare. *(~ unei scrisori.)* 3. dresare, redactare. *(~ unui proces-verbal.)* 4. alcătuire, aranjament, aşezare, dispunere, distribuţie, rinduială, structură. *(O anumită ~ a lucrurilor.)* 5. alcătuire, compunere, formaţie. *(Grupul mergea In următoarea ~...)* 6. organizare, orânduială, orânduire, rânduială, (înv.) aşeză-mint. *(Noua ~ a lucrurilor.)*

întocmitor s. v. ORGANIZATOR.

ÍNTORCĂTÓR s. *(TEHN.)* întinzător, slo-bozitor, (reg.) încordătór, zăvor, (Munt.) cri-veá, (Mold. şi Bucov.) pochihéci, (Olt. şi Ban.) zátcă. *(~ la războiul de ţesut.)*

ÎNTORS adj. 1. curbat, încovoiat, îndoit, răsucit, strimb, strâmbat. *(Cui ~.)* 2. îndoit, răsfrânt, ridicat, suflecat, sumes, tras, (reg.) sumecát. *(Cămaşă cu mlnecile ~.)* 3. *(BOT.)* indoit, răsfrânt, revolut, (înv.) reflex. *(Frunză ■~.)* 4. învârtit, răsucit, rotit, sucit. *(A lăsat*

cheia ~ In broască.) 5. sucit. *(Nu mai sta cu gltul ~.)*

întors adj. v. BIZAR. CASTRAT. CIUDAT. CURIOS. EXCENTRIC. EXTRAVAGANT. FANTASMAGORIC. FANTEZIST. INEXPLICABIL. INSOLIT. JUGĂNIT. MEŞTEŞUGIT. NĂSTRUŞNIC. NEOBIŞNUIT. ORIGINAL. PARADOXAL. SCOPIT. SINGULAR. STERILIZAT. STRANIU.

ÎNTORS s. 1. întoarcere, retur. *(Dus şi ~.)* 2. întoarcere, învirtire, răsucire, rotire, sucire. *(~ cheii In broască.)* 3. întoarcere, răsturnare. *(~ mămăligii.)*

ÎNTORSĂTURĂ s. cot, cotitură, curbă, întortochetură, ocol, răsucitură, serpentină, sinuozitate, şerpuire, şerpuitură, (rar) îndoi-túră, (pop.) cârrneálă, cârnitúră, intorsúră, su-citúră, (Olt. şi Ban.) covéi. *(~ a unui drum.)*

întorsătură s. v. TURNURĂ.

întorsúră s. v. COT. COTITURĂ. CURBĂ. ÎNTORSĂTURĂ. ÎNTORTOCHETURĂ.

OCOL. RĂSUCITURĂ. SERPENTINĂ. SINUOZITATE. ŞERPUIRE. ŞERPUITURĂ.

ÎNTORTOCHEAT adj. 1. cotit, sinuos, sucit, şerpuit, şerpuitor, (rar) şerpuind, (înv. şi reg.) şovăit, (înv.) serpentin. *(Un drum ~.)* 2. (rar) labirintic. *(Clădire cu culoare ~.)* 3. încâlcit, încurcat, sucit. *(Fraze ~.)* întortocheat adj. v. COMPLICAT. ÎNTORTOCHETURĂ s. 1. cot, cotitură,

curbă, întorsătură, ocol, răsucitură, serpentină, sinuozitate, şerpuire, şerpuitură, (rar) îndoi-túră, (pop.) cârrneálă, cârnitúră, întorsúră, su-citúră, (Olt. şi Ban.) covéi. *(~ a unui drum.)* 2. încâlcitură, încurcătură. *(~ unei fraze.)*

întorţél s. v. CUSCUTĂ. TORŢEL.

ÎNTOTDEAUNA adv. continuu, încontinuu, întruna, mereu, necontenit, neâncetat, permanent, pururi, totdeauna, veşnic, (pop.) necurmat. *(Erau ~ împreună.)*

ÎNTOVĂRĂŞI vb. 1. a acompania, a conduce, a duce, a însoţi, a petrece, (reg.) a introloca. *(L-a ~ până la poartă.)* 2. a însoţi, a urma. *(Te ~ oriunde vei pleca.)* 3. a se asocia, a se grupa, a se însoţi, a se uni, (înv. şi pop.) a se prinde, (reg.) a se ortaci, (Mold. şi Transilv.) a se însâmbra, (prin Transilv.) a se soţi, (înv.)

a intra. *(Vino să le ~ cu mine.)*

ÎNTOVĂRĂŞIRE s. 1. acompaniere, conducere, însoţire, petrecere. *(~ cuiva plnă la poartă.)* 2. asociaţie, asociere, tovărăşie, (înv. şi reg.) sâmbră, soţie, (reg.) ortăcíe, simbrie, soţiíre. *(~ celor doi negustori n-a durat.)*

întracoácc adv. v. ÎNCOACE.

întraripa vb. v. ÎNARIPA.

întrarmá vb. v. ÎNARMA.

intraurí vb. v. AURI.

intraurit adj. v. AURIT.

ÎNTRE- inter-, intra-.

INTRE prep. 1. printre. *(Trăieşte ~ străini.)* 2. (înv.) înde. *(Se consultau ~ ei.)* 3. din, dintre, printre. *(Cel mai bun ~ toii.)*

între prep. v. ASUPRA. CĂTRE. ÎNSPRE. LA. PE. SPRE.

întreagă adj. v. CASTĂ. FECIOARĂ. NEPRIHĂNITĂ. VIRGINĂ.

ÎNTREBA vb. 1. a chestiona, a interoga, (pop.) a ispiti, (fig.) a descoase. *(A ~ pe cineva despre ceva.)* 2. a asculta, a chestiona, a examina, a interoga, (înv.) a prociti. *(A ~ un elev.) 3.* a consulta. *(Să-l ~ înir*-o *chestiune.)*

Întreba vb. v. CĂUTA. CERE. VINDE.

ÎNTREBARE s. 1. (rar) interogaţie, (înv.) întrebăciúne. *(Semn de ~.)* 2. chestiune. *(A răspuns bine la prima ~.)*

Întrebăciúne s. v. ÎNTREBARE.

ÎNTREBĂTOR adj. interogativ. *(Ton ~.)*

ÎNTREBUINŢA vb. 1. a aplica, a folosi, a utiliza, (rar) a practica. *(A ~* o *nouă metodă.)* 2. a (se) folosi, a (se) servi, a (se) sluji, a utiliza. *(La ce ~ acest dispozitiv?; - – ambele mlini.)* 3. a circula, a se folosi, a se utiliza, a se uzita, (înv.) a se politici. *(Aceste cuvinte se ~ în mod curent.)* 4. a (se) folosi, a recurge, a se servi, a se sluji, a utiliza, a uza, (înv. şi pop.) a prinde, (reg.) a vestegălui. *(Se teme să ~* o *disciplină prea severă.)* 5. a (se) folosi, a se servi, a se sluji, a umbla, a utiliza, a uza. *(~ diverse tertipuri.)* 6. a (se) folosi, a (se) practica, a (se) utiliza. *(Un obicei care se ~ de mult timp.)* 7. a consuma, a folosi, a utiliza, (înv.) a metahi-risi. *(A ~ 2 m de sfoară pentru...)* 8. a consuma, a folosi, a pierde. *(£i-a ~ toată ziua reparlnd bicicleta.)*

ÎNTREBUINŢÁBIL adj. folosibil, utilizabil. *(Un procedeu ~.)*

ÎNTREBUINŢARE s. 1. aplicare, aplicaţie, folosire, utilizare. *(~ unei noi metode.)* 2. consum, consumare, consumaţie, folosire, utilizare. *(~ unei mari cantităţi de cherestea pentru.,.)* 3. folosinţă, folosire, utilizare, uz, (înv.) uzaj. *(Obiecte de lungă ~.)* 4. folosire, purtare, purtat, uzură. *(De atâta ~, pantalonii erau roşi.)* 5. folosire, practicare, utilizare. *(~ unui obicei străvechi.)*

ÎNTREBUINŢAT adj. folosit, uzitat. *(Care este formula ~ ?)*

ÎNTRECE vb. 1. a depăşi, a devansa. *(L-a ~ în mers.)* 2. a depăşi, a trece. *(Greutatea pachetului ~ 10 kg.)* 3. a covârşi, a depăşi. *(Iubirea ~ toate celelalte sentimente.)* 4. a depăşi, (fig.)a eclipsa. *(Îl~ prin însuşiri.)* 5. a bate, a birui, a înfrânge, a învinge, (pop.) a dovedi, a prididi, a rărnâne, a răpune, a răzbi, a supăra, (înv. şi reg.) a supune, (înv.) a dobândi, a frínge, a pobedi, a răzbate, a sparge, a târnpi, a vinci. *(L-a ~ pe duşmani.)* 6. *(SPORT)* a bate, a dispune, a învinge. *(A ~ la puncte pe adversar.)* 7. a depăşi, (pop.) a lăsa. *(Şi-a ~ toţi partenerii.)* 8. a depăşi. *(Aceste sarcini ~ puterile lui.)* 9. a se bate, a se lupta, a se măsura. *(Hai să ne ~ in luptă dreaptă.)* 10. a se încerca, a se înfrunta, a se măsura, a se pune, (pop.) a se prinde. *(Cine se ~,cu mine?)* 11. a se confrunta, a se înfrunta,"a se întâlni. *(Echipele se ~ mline.)*

ÎNTRECERE s. 1." depăşire, devansare. *(~ cuiva In mers.)* 2. *(SPORT)* dispută, întâl-nire, joc, meci, partidă. *(~ a durat doar trei minute.) 3. (SPORT)* competiţie, concurs. *(O~ de atletism.)* 4. *(SPORT)* competiţie, reuniune. *(O nouă ~ de box.)* 5. concurenţă, luptă.

rivalitate. *(~ Intre mai multe concerne.)* 6. emulaţie. *(Există acolo o adevărată ~.)*

Intreclocnf vb. v. CIOCNI. IZBI. LOVI. TAMPONA.

Intreciocníre s. v. CIOCNIRE. IZBIRE. LOVIRE. TAMPONARE.

Intrecleţf vb. v. ÎMPIETRI. ÎNCREMENI. ÎNLEMNI. ÎNMĂRMURI. ÎNŢEPENI. PE-TRIFICA.

ÎNTREDESCHÍDE vb. a (se) căsca, a (se) crăpa. *(Uşa s-a ~.)*

ÎNTREDESCHÍDERE s. 1. crăpare, crăpat. *(~ uşii, a ferestrei.) 2.* (concr.) crăpătură, întredeschizătură. *(Prin ~ uşii.)*

ÎNTREDESCHIS adj. căscat, crăpat. *(Usă ~.)*

ÎNTREDESCHIZĂTURĂ s. crăpătură, în-tredeschidere. *(Prin ~ uşii.)*

ÎNTREG adj., s. I. adj. 1. complet. *(O cantitate ~.)* 2. complet, integral. *(Textul ~ al nuvelei.) 3.* complet, exhaustiv, integral, total. *(Studiu ~; excerptare ~ a unui material.) 4.* complet, deplin, integral, tot, total. *(Suma ~ de plată.)* 5. complet, împlinit. *(Cinci ani ~.)* 6. deplin, împlinit, încheiat. *(Au trecut zece ani ~.)* 7. bun, plin. *(O zi ~ a tot muncit.)* 8. rotund. *(Cifră ~.)* 9. tot. *(~ ţară.)* 10. complet, deplin, integral, total, (livr.) plenar, (înv.) cumplit. *(Mulţumire ~; realizare ~.)* 11. neânceput, plin. *(Un pahar ~ cu apă.)* 12. intact, neatins, neştirbit, (pop.) nestricát. *(Paharul a rămas ~ după cădere.)* 13. intact, neatins, neânceput, (glumeţ, fig.) virgin. *(Pachetul de ţigări a rămas ~.)* 14. intact, neatins, nevătămat, sănătos, teafăr, valid, zdravăn, (pop.) nestricát, (înv. şi reg.) nebântuít, (reg.) neted. *(A scăpat ~ din accident.)* 15. normal, sănătos, zdravăn. *(Eşti om ~, iţi dai seama ce ai făcut?)* II. s. ansamblu, tot. *(Un ~ unitar.)* Intreg-de-árs s. v. HOLOCAUST. ÎNTREGI vb. 1. a completa, a împlini, a rotunji, (livr.) a complini, (înv. şi reg.) a plini, (înv.) a încheia. *(A ~ pínă la suma de...)* 2. a recompune, a reconstitui, a reface. *(A ~ scheletul unui mamifer fosil.)*

ÎNTREGIME s. integritate, totalitate. *(~ bunurilor.)*

ÎNTREGIRE s. 1. completare, împlinire, rotunjire, (livr.) complinire. *(~ sumei pínă la...)* 2. (concr.) complement, completare, complinire. *(A adăugat o ~.)* 3. recompunere, reconstituire, refacere, (rar) reconstitúţie. *(~ părţilor unui animal fosil.)*

ÎNTREGÍT adj. completat, împlinit, rotunjit. *(Sumă ~.)*

ÎNTREGITÓR adj. complementar, subsidiar, suplimentar, (rar) complinitor. *(Lămuriri ~.)*

ÎNTREÍ vb. a (se) tripla. *(Producţia s-a~.)* ÎNTREÍRE s. triplare. *(~ producţiei.)* ÎNTREÍT adj. triplu. *(Sumă ~.)* întrelăsá vb v. NEGLIJA. OMITE. fntrelăsáre s v OMISIUNE. SCĂPARE. ÎNTREMA vb *(MED.)* l.a (se) îndrepta, a (se) înfiripa a (se) însănătoşi, a (se) în.

zdraveni, a (se) lecui, a (se) reface, a (se) restabili, a (se) ridica, a (se) tămădui, a (se) vindeca, (latinism rar) a (se) sana, (pop. şi fam.) a (se) drege, a (se) doftori, a (se) doftorici, (pop.) a (se) scula, (înv. şi reg.) a (se) sănătoşa, a (se) tocmi, a (se) zdraveni, (reg.) a (se) răzbuna, (Transilv.) a (se) citovi, (Mold.) a (se) priboli, (prin Olt., Ban. şi Transilv.) a (se) zvidui, (înv.) a (se) remedia, a (se) vrăciui. *(S-a ~ după o lungă boală.)* 2. a (se) fortifica, a (se) îndrepta, a (se) înfiripa, a (se) întări, a (se) înzdrăveni, a (se) reconforta, a (se) reface, a (se) restabili, a (se) tonifica, (înv. şi pop.) a (se) împuternici, (pop. şi fam.) a (se) drege, (pop.) a (se) scula, (înv. şi reg.) a (se) zdraveni, (reg.) a (se) vânjoşa, (Mold.) a (se) priboli. *(S-a mai ~ puţin după scarlatină.)*

ÎNTREMARE s. *(MED.)* 1. îndreptare, înfiripare, însănătoşire, înzdrăvenire, lecuire, refacere, restabilire, ridicare, tămăduire, vindecare, (pop.) sculare, tămăduiálă, (înv.) sănăto-şáre, tămăduínţă, vracevánie. *(~ completă a bolnavului.)* 2. fortificare, îndreptare, înfiripare, întărire, înzdrăvenire, reconfortare, refacere, restabilire, tonificare, (rar) reconfort, (înv. şi pop.) împuternicire. *(~ lui după boală.)*

ÎNTREMAT adj. *(MED.)* 1. îndreptat, înfiripat, însănătoşit, înzdrăvenit, lecuit, refăcut, restabilit, ridicat, tămăduit, vindecat, (Mold.) pribolít, (înv.) sănătoşát. *(Bolnav complet ~.)* 2. fortificat, îndreptat, înfiripat, întărit, înzdrăvenit, reconfortat, refăcut, restabilit, tonificat, (Mold.) pribolít. *(Bolnav ~.)*

ÎNTREMĂTOR adj. lecuitor, tămăduitor, vindecător, (înv.) vrăciuitór. *(O cură ~.)*

ÎNTREPĂTRUNDERE s. interpenetraţie.

ÎNTREPRÍNDE vb. 1. a depune, a desfăşura, a duce, a efectua, a executa, a face, a îndeplini, a presta. *(A ~ acolo o muncă utilă.)* 2. a efectua, a face. *(A~ studii ample asupra...)* ÎNTREPRINDERE s. unitate, (ieşit din uz)

stabiliment. *(O ~ tipografică.)*

ÎNTREPRINZĂTOR adj. descurcăreţ, (fig.) dezgheţat. *(O fire ~.)*

ÎNTRERUPĂTOR s. *(FIZ.)* comutator, saltar. *(~ pentru lumina electrică.)*

ÎNTRERUPE vb. X. a(-şi) înceta, a(-şi) opri, a(-şi) sista, a(-şi) suspenda. *(Uzina şi-a ~ activitatea.)* 2. a conteni, a înceta, a (se) opri, a părăsi. *(Au ~ lucrul In semn de protest.) 3.* a suspenda*. (Au ~ cursurile pe clteva zile.) 4.* a se opri, (înv.) a se zăticni. *(S-a ~ din mlncat.)* 5. a curma, a opri, (fig.) a reteza, a stăvili. *(Nu poale ~ scandalul.)* 6, (înv.) a prerúmpe. *(Scuză-mă că te ~.)* 7. a curma, (fig.) a rupe. *(A ~ tăcerea.)* 8. a conteni, a înceta, a se opri, (Mold. şi Bucov.) a stâmpi, (înv.) a pristoi. *(A ~ din clntat, din citit, cu vorba.)* 9. a se curma, a înceta, a se opri, (fig.) a se fringe. *(Ctntecul s-a ~ brusc.)* 10. a (se) curma, a (se) opri, (fig.) a (se) tăia. (7 *s-a ~ respiraţia de emoţie.)* 11. a se fringe. *(Liniile se ~ în acel punct.)*

ÎNTRERUPERE s. 1. contenire, încetare, oprire (tnv. şi pop.) opreálă. *(Lucrează fără ~.)* 2. ItiretHre. oprire, sistare. siispenrinre (-. *lu-*

crului de către grevişti.) 3. curmare, oprire, (fig.) stăvilire. *(~ scandalului.)* 4. pauză, tăcere. *(Lungi ~*

punctau discuţia.) 5. suspendare. *(~ şedinţei pentru două ore.)*

ÎNTRERUPT adj. intermitent, întretăiat, (fig.) rupt. *(Pllns ~; respiraţie ~.)*

ÎNTRETĂIA vb. a se interfera, a se intersecta, a se încrucişa, (rar) a se strătăia, a se tăia. *(Linii care se ~.)*

ÎNTRETĂIAT adj. 1. încrucişat, (înv.) îm-poncişát. *(Linii, drumuri ~.)* 2. intermitent, întrerupt, (fig.) rupt. *(Pllns ~; respiraţie ~.)*

ÎNTRETĂIERE s. 1. interferenţă, intersectare, încrucişare. *(~ de linii.)* 2. (concr.) intersecţie, încrucişare, răscruce, răspântie, (pop.) cruce, furca-drúm*u*lui. *(La ~ unui drum.)*

ÎNTREŢÉSE vb. (înv.) a străţése.

întreţinătór s. v. SUSŢINĂTOR.

ÎNTREŢINE vb. 1. a trăi. *(Se ~ din retribuţie.)* 2. a (se) hrăni, a (se) susţine, a (se) ţine. *(El îşi ~ părinţii.)* 3. a duce, a purta. *(A ~ o corespondentă vie cu...)* *4.* a menţine, (fig.) a alimenta, a hrăni. *(A ~ o atmosferă de suspiciune.)*

întreţine vb. v. CONVERSA. DIALOGA. DISCUTA. VORBI.

ÎNTREŢINERE s. i: subzistenţă, trai. *(Mijloace de ~.)* 2. susţinere. *(~ familiei.)* 3. menţinere, (fig.) alimentare. *(~ unei atmosfere de suspiciune.)*

ÎNTREVĂZUT adj. întrezărit.

întrevăzut adj. v. PREVĂZUT.

ÎNTREVEDEA vb. 1. a (se) întrezări, a transpărea, (rar) a (se) prevedea, a (se) străve-dea. *(A se ~ ca prin ceaţă.)* 2. a ghici, a intui, a întrezări, a prevedea, a sesiza, (fig.) a mirosi, a pătrunde. *(A ~ desfăşurarea evenimentelor.)*

ÎNTREVEDERE s. întâlnire, (pop.) vedere, (înv.) tâlníş. *(O ~ fructuoasă Intre...)*

ÎNTREZĂRI vb. 1. a (se) întrevedea, a transpărea, (rar) a (se) prevedea, a (se) străvedea. *(A se ~ prin ceaţă.)* 2. a bănui, a crede, a ghici, a gândi, a-şi imagina, a-şi închipui, a presupune, a prevedea, a socoti, a şti, a visa, (rar) a prevesti, (înv. şi reg.) a nădăi, (reg.) a chibzui, a probălui, (fig.) a mirosi. *(Cine ar fi ~ că se va Intlmpla astfel?)* 3. a ghici, a intui, a întrevedea, a prevedea, a sesiza, (fig.) a mirosi, a pătrunde. *(A ~ desfăşurarea evenimentelor.)*

ÎNTREZĂRÍT adj. întrevăzut.

ÎNTRISTA vb. 1. a (se) amărî, a (se) indispune, a (se) îndurera, a (se) mâhni, a (se) necăji, a (se) supăra, (înv. şi pop.) a (se) obidi, (înv. şi reg.) a (se) scârbi, (înv.) a (se) oţărî, a (se) râvni, (fig.) a (se) cătrăni. *(L-ai ~ pe tata cu vorbele tale.)* 2. a durea, a îndurera, a mâhni, (înv.) a dosădi, (fig.) a răni. *(Mă ~ ce-mi spui.)* 3. a (se) mâhni, a (se) posomori, (înv.) a (se) tânji, (fig.) a (se) Înnegura, a (se) înnora, a (se) întuneca, a (se) mohorî. *(De ce te-ai ~ ?)*

ÎNTRISTARE s. 1. amărăciune, mâhnire, necaz, supărare, tristeţe, (înv. şi pop.) obidíre, (pop.) obidă, (înv. şi reg.) scî'rbă, (Transilv., Mold. şi Bucov.) bănat, (înv.) mâhneálă, mâh-niciúne, scârbíe, (fig.) cătrănire. *(Ţi-a trecut ~ ?)* 2. îndurerare, mâhnire, (fig.) rănire.

(~ unei persoane.) 3. durere, mâhnire, (înv.) dosádă. *(Ce ~ să aud cele ce-mi spui!)* 4. mâhnire, posomoreală, tristeţe, (rar) posăceálă, (fig.) înnoráre. *(~ i se vedea pe obraz.)* 5. duioşie, durere, jale, tristeţe. *(~ exprimată de o doină.)*

ÎNTRISTAT adj. 1. abătut, amărât, deprimat, descurajat, indispus, îndurerat, mihnit, necăjit, supărat, trist, (pop.) obidit, (înv. şi reg.) scârbít, supărăcios, (înv.) dosădít, ponosit, pricăjit, (fig.) cătrănit, pleoştit, plouat. *(E tare ~ de vestea primită.)* 2. duios, îndurerat, trist. *(Se confesa cu glas ~.)* 3. mâhnit, posomorit, trist, (fig.) înnegurat, înnorat, întunecat, mohorí't. *(O faţă ~.)*

ÎNTRISTĂTOR adj. 1. (înv.) mâhniciós, mâhnitór. *(O veste ~.)* 2. dureros, trist. *(O situaţie ~.)*

ÎNTROIÉNÍ vb. a (se) înnămeţi, a (se) înzăpezi, a (se) nămeţi, a (se) troieni, (reg.) a (se) ometi.

ÎNTROIENÍRE s. înnămeţire, ínzăpezire, nămeţire, troienire, (reg.) ometíre.

ÎNTROIENÍT adj. înnămeţit, înzăpezit, nămeţit, troienit, (reg.) ometít.

lntrolocá vb. v.. ACOMPANIA. ADUNA. CONDUCE. DUCE. ÎNSOŢI. ÎNTOVĂRĂŞI. ÎNTRUNI. PETRECE. REUNI. STRÂNGE.

ÎNTRONA vb. a înscăuna, a învesti, a numi, a proclama, a pune, a unge, (înv.) a prochema, a propovădui, a striga, a vesti. *(L-au ~ domnitor.)*

întrona vb. v. STABILI. STATORNICI.

ÎNTRONARE s. înscăunare, învestire, proclamare, ungere. *(După ~ domnitorului.)*

ÎNTRONAT adj. înscăunat. *(Domnitor ~.)*

ÎNTRUCHIPA vb. 1. a (se) incarna, a (se) întrupa, (înv.) a (se) împeliţa, a (se) închipui, a (se) încorpora, a (se) omeni. *(S-a ~, lulnd înfăţişare de femeie.)* 2. a (se) concretiza, a (se) incarna, a (se) întrupa, a (se) materializa, a (se) realiza, (rar) a (se) sensibiliza. *(Iată* cum *s-a ~ acest lucru.)* 3. a incarna, a întrupa, a personifica, a reprezenta, a simboliza, (înv.) a închipa. (*El ~ forţa brutală.)* 4. a reprezenta, a simboliza, (înv.) a închipa. *(Ce ~ acest semn?)*

ÎNTRUCHIPARE s. 1. concretizare, incarnare, întrupare, materializare, realizare, (rar) sensibilizare. *(~ unei idei.)* 2. incarnare, întrupare, personificare, reprezentare, simbolizare, (înv.) personificáţie. *(~ răului.)*

ÎN'IRUCHIPÁT adj. incarnat, întrupat, personificat. *(Lichea ~.)*

INTRUCÂT adv., conj. 1. adv. (înv.) încâi. *(~ i-a folosit, i.u ştiu.)* 2. conj. când, cum, deoarece, fiindcă. *(~ ştiu că vine, sintemoţionat.)* 3. conj. dacă, deoarece, fiindcă, (pop.) Unde. *(~ lot stă aproape, mă duc pe la el.)*

ÎNTRUCÂTVÁ adv. I. niţel, oarecum, puţin. *(*Se *simte ~ obosit.)* 2. ceva, oarecum, oareşi-cum, (înv. şi reg.) cevâşi, cevâşilea, (înv.) oarece. *(Cunoştea ~ regulamentul.)* 3. cam, oarecum, (înv.) oarece, oareşicé. *(Îi era ~ necunoscut drumul.)*

ÎNTRUNA adv. 1. continuu, încontinuu, mereu, necontenit, necunnat, neâncetat, neântrerupt, neobosit, neostenit, permanent, pururi, veşnic, (înv. şi reg.) neprlstán, (reg.) hójma, necúnten, (înv.) neapărat, nelipsit. *(*Se *mişcă ~.)* 2. continuu, încontinuu, întotdeauna, mereu, necontenit, neâncetat, permanent, pururi, totdeauna, veşnic, (pop.) necurmat. *(Eram ~ împreună.)* 3.mereu, totuna. *(*O*ţinea~ că...)*

ÎNTRUNÍ vb. 1. a (se) aduna, a (se) reuni, a (se) strânge, (reg.) a (se) introloca, a (se) sobori, (Olt. şi Munt.) a (se) închelba, a (se) închelbăra. *(S-au ~ cu toţii.)* 2. a aduna, a convoca, a reuni, a strânge. *(I-a ~ pe toţi ai săi.)* 3. a însuma, (rar) a împreuna. *(~ autoritatea juridică şi cea politica.)*

întruni vb. v. OBŢINE.

ÎNTRUNÍRE s. 1. adunare, convocare, reunire, stringere. *(~ oamenilor [a o acţiune.)* 2. adunare, reuniune, (înv. şi pop.) strânsúră, (înv.) sobor, şedere. *(A avut loc o mare ~.>* 3. reuniune.^ şezătoare. *(~ literară.)* ÎNTRUPA vb. 1. a (se) incarna, a (se) întruchipa, (înv.) a (se) împeliţa, a (se) închipui, a (se) încorpora, a (se) omeni. *(S-a ~, lulnd înfăţişare de femeie.)* 2. a (se) concretiza, a (se> incarna, a (se) întruchipa, a (se) materializa, a (se) realiza, (rar) a (se) sensibiliza. *(Iată cum a fost ~ această idee.)* 3. a incarna, a întruchipa, a personifica, a reprezenta, a simboliza, (înv.) a închipa. *(El ~ forţa brutală.)*

întrupa vb. v. ALIPI. ANEXA. ATAŞA-ÎNCORPORA.

ÎNTRUPARE s. 1. incarnare, (înv.) împeli-ţáre, încorporare, omenire. *(~ unui animat in om, In basme.)* 2. concretizare, incarnare, întruchipare, materializare, realizare, (rar> sensibilizare. *(~ unei idei.)* 3. incarnare, întruchipare, personificare, reprezentare, sin-bolizare, (înv.) personifieáţie. *(~ răului.}*

ÎNTRUPAT adj. incarnat, întruchipat, personificat.

întunec s. v. BEZNĂ. ÎNTUNECARE. ÎNTUNECIME. ÎNTUNERIC. NEGURĂ. OBSCURITATE.

ÎNTUNECĂ vb. 1. a amurgi, a *(*se) însera» a scăpata, (pop.) a (se) înmurgi, (înv. şi reg.) a murgi. *(S-a ~ peste clmpii.)* 2. a (se) înnopta, (înv. şi reg.) a (se) întunerici. *(E íírтiu, s-a ~.)* 3. (înv.) a se îmbezna. *(Un astru care se ~.>* 4. a se închide, a se înnegura, a se înnora, a se mohorî, a se posomori. *(Cerul s-a ~.)* 5-a se închide. *(Culoarea s-a ~.)* 6. a se încrunta, a se mohorî, a se posomori. *(Ce te-ai ~ aşa?>* 7.* (fig.) a eclipsa, a umbri. *(I-a ~ pe toţi cw verva sa.)*

întuneca vb. v. ÎNTRISTA. MÂIINI. ORBI.. POSOMORI. TULBURA.

ÎNTUNECARE s. 1. beznă, întunecime, întuneric, negură, obscuritate, (livr.) tenebre (pl.), (rar) negureálă, (Transilv.) şutíc, (înv.) întunec, întunericíme, (íig.) negru, noapte. *(O ~ de nepătruns.)* 2. încruntare, posomoreală. (rar) posăceálă. *(Ce e această ~ la tine?)'* 3.* (fig.) orbire, rătăcire. *(O clipă de ~ a lui.)-*

întunecare s. v. ECLIPSĂ. TULBURARE..

ÎNTUNECAT adj. 1. întunecos, negru, obscur. *(O noapte ~.)* 2. închis, înnegurat, înnorat, întunecos, mohorit, neguros, noros, pâclos, plumbuit, plumburiu, posomorit, urit, (înv.) ponegrit. *(O vreme ~.)* 3. întunecos, obscur, sumbru, (livr.) tenebros, (rar) nepătruns, (înv.) noptós. *(Un salon ~.)* 4. întunecos, orb. *(Felinare ~.)* 5. închis. *(Culoare ~.)* 6. mohorit, sumbru, sur, (pop.) suríu. *(Haină de nuanţă ~.)* 7. cenuşiu, pământiu, (reg.) pământít, pământós. *(O falā ~.)* 8. încruntat, mohorât, posac, posomorit. *(Om ~; privire ~.)*

întunecat adj. v. CONFUZ. DIFUZ. ECHIVOC. HAOTIC. IMPRECIS. INDEFINIT. ÎNCÂLCIT. ÎNCURCAT. ÎNTRISTAT. MÂH-NIT. NECLAR. NEDEFINIT. NEDESLUŞIT. NEÂNŢELES. NELĂMURIT. NEPRECIS. OBSCUR. POSOMORÂT. RĂTĂCIT. TRIST. TULBURAT. TULBURE. VAG.

ÎNTUNECÍME s. 1. beznă, întunecare, întuneric, negură, obscuritate, (livr.) tenebre (pl.), (rar) negureálă, (Transilv.) şutíc, (înv.) întunec, întunericíme, (fig.) negru, noapte. *(Era* o *~ de nepătruns.)* 2.

întuneric, obscuritate, umbră. *(~ nop{ii se întinde peste natură.)*

ÎNTUNECOS adj. 1. întunecat, negru, obscur. *(O noapte ~.)* 2. închis, înnegurat, înnorat, întunecat, mohorât, neguros, noros, pâclos. plumbuit, plumburiu, posomorit, urit, (înv.) ponegrit. *(O vreme ~.)* 3. întunecat, obscur, sumbru, (livr.) tenebros, (rar) nepătruns, (înv.) noptós. *(Un salon ~.)* 4. întunecos, orb. *(Felinare ~.)*

ÎNTUNERIC s. 1. beznă, întunecare, întunecime, negură, obscuritate, (livr.) tenebre (pl.), (rar) negureálă, (Transilv.) şutíc, (înv.) întunec, întunericíme, (fig.) negru, noapte. *(Era un ~ de nepătruns.)* 2. întunecime, obscuritate, umbră. *(~ nopţii se întinde peste natură.)*

întuneric s. v. DUIUM. GRĂMADĂ. MULŢIME. POTOP. PUHOI. PUZDERIE. SUMEDENIE.

întunericí vb. v. ÎNNOPTA. ÎNTUNECA.

întunericíme s. v. BEZNĂ. ECLIPSĂ. ÎNTUNECARE. ÎNTUNECIME. ÎNTUNERIC. NEGURĂ. OBSCURITATE.

înturná vb. v. DA. ÎNAPOIA. ÎNTOARCE. PLĂTI. REAPĂREA. RECIDIVA. RESTITUI. REVENI. VENI.

înturnáres. v. ÎNAPOIERE. ÎNTOARCERE. REVENIRE. VENIRE.

întumát s. v. ÎNAPOIERE. ÎNTOARCERE. REVENIRE. VENIRE.

ÎNŢĂRCA vb. (înv. şi reg.) a întiri. *(A ~ un copil.)*

înţărca vb. v. DEBARASA. DESCOTOROSI. DEZBĂRA. DEZOBIŞNUI. DEZVĂŢA. LĂSA. SCĂPA.

ÎNŢĂRCARE s. înţărcat. *(~ unui sugaci.)*

ÎNŢĂRCAT s. înţărcare. *(~ unui copil.)*

ÎNŢELEGĂTOR adj. 1. binevoitor, compătimitor, îngăduitor, mărinimos, milos, milostiv, (înv.) milosârd, priincios, priitór. *(A fost ~ cu nevoile lor.)* 2. bun, cumsecade, îngăduitor, omenos, (înv.) omenit. *(Ce om ~ !)*

ÎNŢELEGE vb. 1. a se dumeri, a se lămuri, a pricepe, a şti, (reg.) a se nădăi, (fig.) a se trezi. *(Tot nu ai ~ ce am vrut să-ţi spun.}* 2. a intui, a sesiza, (livr.) a priza, (fig.) a dibui, a mirosi, a prinde, (înv. fig.) a pricepe. *(I-a ~ intenfiile.)* 3. a percepe, a pricepe, a sesiza, (fig.) a pătrunde. *(A ~ sensul celor citite.)* 4. a interpreta. *(Cum ~ acest context?)* 5. a auzi, a pricepe. *(Au ~ să mă laşi în pace?)* 6. a-şi explica, a pricepe. *(Pur şi simplu nu ~ cum a dispărut.)* 7. a concepe, a pricepe. *(A[T]« ~ cum s-a Intlmplat astfel.)* 8. a cunoaşte, a pricepe, a şti. *(~ franceza?)* 9. a asculta. *(Cine nu ~ de cuvlnt, o păleşte.)* 10. a se împăca, (pop.) a se îngădui, a se învoi, (reg.) a se pogodi, (prin Ban.) a se bărăbări, (Transilv. şi Ban.) a se nărăvi. *(Se ~ bine împreună.)* 11. a se învoi, a se vorbi, (pop.) a se pogodi, (înv. şi reg.) a se grăi. *(S-au ~ să meargă împreună acolo.)* 12. a conveni, a se învoi, (pop.) a se ajunge, a se uni, (prin Munt.) a se îndogăţi, (Ban.) a se toldui, (înv.) a se lovi, a pristăni, a se târgui, a se tocmi, a veni, (grecism înv.) a se simfonisi. *(Se ~ asupra preţului.)* 13. a se învoi, a pactiza. *(S-a ~ cu inamicul.)*

ÎNŢELEGERE s. 1. percepere, pricepere, sesizare, (înv.) pricepătúră, ştiutúră. *(~ situaţiei.)* 2.

cunoaştere, percepţie, pricepere. *(Proces de ~.)* 3. pătrundere, pricepere, (livr.) comprehensiune, (înv.) vedere. *(înzestrat cu o ~ deosebită.)* 4. gândire, intelect, judecată, minte, raţiune, (fig.) cap. *(Are o ~ extrem de limpede.)* 5. conştiinţă. *(~ datoriei împlinite.)* 6. bunăvoinţă, îngăduinţă, mărinimie, milă, (înv. şi pop.) milostenie, (înv.) priínţă, (turcism înv.) musaadeá. *(A demonstrat multă ~.)* 7. (pop.) îngăduinţă. *(~ faţă de necazurile cuiva.)* 8. acord, armonie, împăciuire, pace, unire, (livr.) concert, concordie, (pop.) potriveală. *(~ ce domnea Intre ei.)* 9. acord, aranjament, combinaţie, contract, convenţie, învoială, învoire, legământ, pact, tranzacţie, (înv. şi pop.) legătură, (pop.) târg, tocmeală, tocmire, (prin Munt.) prinsoare, (înv.) aşeză-rnânt, cuvânt, simfonie, sulf, şart, (arg.) şústă. *(Conform ~...)* 10. învoială, (reg.) tócmă, (prin Ban.) pogoádă, (prin Olt. şi Ban.) pogo-deálă. *(Au ajuns la ~ în privinţa preţului.)* 11. *(JUR.)* acord, consens, (înv.) soglăsuírc *(Intre părţi a intervenit o ~.)* 12. acord, învoială, vorbă. *(Aşa ne-a fost ~ ?)*

înţelegere s. v. DESTEPTĂCIUNE. INTELECT. INTELIGENŢĂ. JUDECATĂ. MINTE. PRICEPERE. RAŢIUNE. SPIRIT.

ÎNŢELENÍ vb. a se bătători, a se întări, a se învârtoşa. *(Pămlnlul s-a ~.)*

înţeiení vb. v. ÎMPIETRI. ÎNCREMENI. ÎNCUIBA. ÎNLEMNI. ÎNMĂRMURI. ÎNRĂDĂCINA. ÎNŢEPENI. PETRIFICA. STATORNICI.

ÎNŢELENÍT adj. 1. bătătorit, întărit, în-vârtoşat. *(Pămlnt ~.)* 2. necultivat, nedesţelenit, nelucrat, (astăzi rar) ţelinós, (înv. şi pop.) sterp, (înv. şi reg.) săcrét, (reg.) plrlogít. *(Terenuri agricole ~.)*

inţelenít adj. v. ÎMPIETRIT. ÎNCREMENIT. ÎNLEMNIT. ÎNMĂRMURIT. ÎNŢE-

PENIT. NECLINTIT. NEMIŞCAT. ŢEAPĂN. ŢINTUIT.

ÎNŢELEPCIUNE s. 1. (latinism rar) sapientă, (înv.) înţelepţie, mândríe, mî'ndroste, preamândríe. *(~ lui era vestită.)* 2. filozofie. *(Din ~ poporului român.)* 3. chibzuială, chibzuinţă, chibzuire, cuminţenie, cumpăt, cumpătare, judecată, măsură, minte, moderaţie, raţiune, socoteală, socotinţă, tact, (livr.) conti-nénţă, (rar) cuminţíe, ponderáţie, temperánţă, (pop.) scumpătáte, (înv. şi reg.) sfat, (înv.) sămăluíre, socoátă, tocmeală, (fam.) schépsis, (fig.) cumpăneálă, cumpănire. *(Procedează cu multă ~.)*

ÎNŢELEPT adj., s., adv. 1. adj. (livr. rar) sapient, (pop.) iscusit, (înv.) mândru, preamî'n-dru. *(Un om ~.)* 2. s. filozof, gânditor. *(Cei şapte ~ ai lumii antice.)* 3. adj. chibzuit, cuminte, socotit, (pop.) mintos. *(Om ~.)* 4. adj. bun, chibzuit, folositor, gândit, judicios, raţional, rezonabil, socotit, util, (fig.) sănătos. *(Un sfat ~.)* 5. adj. chibzuit cuminte, deştept, inteligent. *(O faptă ~.)* 6. adv. chibzuit, cuminte, înţelepţeşte, judicios, raţional. *(A procedat ~.)*

ÎNŢELEPŢEŞTE adv. chibzuit, cuminte, înţelept, judicios, raţional. *(A procedat ~.)*

înţelepţi vb. v. ASTÂMPĂRA. CUMINŢI. DOMOLI. LINIŞTI. POTOLI.

înţelepţíe s. v. ÎNŢELEPCIUNE.

ÎNŢELES s. 1. accepţie, conţinut, însemnare, semnificaţie, sens, valoare, (rar) semantică, semantism, (înv.) noimă, simţ, tâlc. *(~ «nui cuvlnt.)* 2. raţiune, rost, semnificaţie, sens, tâlc, (înv. şi pop.) meşteşug, (pop.) noimă, (Moíd. şi Munt.) merchéz, (înv.) tocmeală. *(Ce ~ are această afirmaţie?)* 3. mesaj, semnificaţie, sens, tâlc, (înv.) socoteală. *(~ adânc al unei poezii.)*

ÎNŢEPA vb. 1. a (se) împunge, (pop.) a (se) înghimpa, (înv. şi reg.) a (se) púnge. *(5-a ~ în spini.)* 2.*

(fig.) a atinge, a împunge, a pişcă, a şfichiui. *(Îl ~ cu vorba.)* 3. a ciupi, a mânca, a pişcă. *(Îl ~ puricii, (tnţarii.)* 4. a ciupi, a pişcă. *(O băutură care 11 ~ la limbă.)* 5. (fig.) a săgeta, a şfichiui. *(// ~ crivăţul.)*

înţepa vb. v. IRONIZA. PERSIFLA. ZE-FLEMISL

ÎNŢEPARE s. împungere. *(~ cu acul.)*

ÎNŢEPAT adj. I. împuns. *(Deget ~ de ac.) 2.* ciupit, pişcat. *(Mână ~ de ftnfari.)*

înţepat adj. v. FUDUL. GRANDOMAN. INFATUAT. ÎNCREZUT. ÎNFUMURAT. ÎNGÂMFAT, MEGALOMAN. MÂNDRU. ORGOLIOS. SEMEŢ. TRUFAŞ. ŢANŢOŞ. VANITOS.

ÎNŢEPĂTOR adj. I. pişcător. *(Insectă ~.)* 2. ţepos. *(Are o barbă ~.)* 3. ascuţit. *(Obiect~.) 4.* aspru, înăsprit, pişcăcios, pişcător, (reg.) píşcav, pişcós, (înv.) stifós. *(Vin ~.)* 5. iute, picant, piperat, pişcător, usturător. *(Gust ~ al unei mtncâri.)*

înfepâtór adj. v. EPIGRAMATIC. IRONIC. PERSIFLAVT PERSIFLATOR. SARCASTIC. SATIRIC. ZEFLEMIST. ZEFLEMITOR.

ÎNŢEPĂTURĂ s. 1. împunsătură, (înv.) puntúră. *(O ~ de ac.) 2.* ciupitură, pişcătură. *(O ~ de ţlnfar.)* 3. pişcătură. *(~ a vinului, a unei mlncări picante.)* 4. înjunghietură, junghi, junghietură, (pop.) stricnitúră, (grecism înv.) níxis, (fig.) săgeată, săgetătúră, (pop. fig.) tăietură. *(Simte o ~ in partea dreaptă.)* 5. (la pi.) junghiuri (pl.), (fig.) áce (pl.). *(Mii de ~ îi străbat trupul.)*

înţepătură s. v. IRONIE. PERSIFLARE. ZEFLEMEA.

ÎNŢEPENEALĂ s. 1. înţepenire. *(Senzaţie de ~.)* 2. fixitate, imobilitate, rigiditate. *~ privirii.)*

ÎNŢEPENI vb. 1. a fixa, a imobiliza, a pironi, a prinde, (reg.) a proţăpi. *(A ~ ceva în cuie.)* 2. a fixa, a pecetlui. *(~ piatra pe mormlnt.)* 3. *(MED.)* a anchiloza, a prinde. *(Reumatismul i-a ~ articulaţiile.)* 4. a amorţi, a paraliza. *(Gerul ti ~ buzele.)* 5. a împietri, a încremeni, a înlemni, a înmărmuri, a (se) petrifica, (înv. şi pop.) a mărmuri, (Mold. şi Bucov.) a (se) întrecleţi, (prin Transilv. şi Ban.) a merei, (fig.) a (se) înţeleni. *(Un erou din basme care a ~.)* 6. a împietri, a încremeni, a înlemni, a înmărmuri, a paraliza, (înv. şi pop.) a mărmuri, (fig.) a îngheţa. *(A ~ de spaimă.)*

înţepeni vb. v. CONSOLIDA. ÎNTĂRI.

ÎNŢEPENIRE s. 1. fixare, fixat, imobilizare, pironire, prindere, ţintuire, (rar) pecetluire. *(~în cuie a unui obiect.) 2.* înţepeneală. *(Senzaţie de~.)* 3. *(MED.)* anchilozare, anchiloză, prindere. *(~ articulaţiilor.)* 4. împietrire, încremenire, înlemnire, înmărmurire, petrificare, (înv. şi pop.) mărmuríre. *(~ unui personaj din basme.)*

înţepenire s. v. CONSOLIDARE. ÎNTĂRIRE.

ÎNŢEPENIT adj. 1. fixat, imobilizat, prins, (rar) pecetluit, (reg.) proţăpít. *(Un tablou ~.)* 2. *(MED.)* anchilozat, prins. *(Cu articulaţiile ~.)* 3. *(MED.)* anchilozat, inert, ţeapăn. *(Are o mină ~.)* 4. amorţit, (Transilv.) dréven. *(~ de frig.)* 5. împietrit, încremenit, înlemnit, înmărmurit, neclintit, nemişcat, ţeapăn, ţintuit, (înv. şi pop.) mărmurít, (înv. şi reg.) stâlpít, (fig.) îngheţat, înţelem't. *(~ de spaimă, de uimire.)* 6. imobil, rigid, static, (livr.) hieratic. *(Atitudine ~.)*

înţepenit adj. v. CONSOLIDAT. ÎNTĂRIT. RIGID. ŢEAPĂN.

ÎNŢESA vb. a (se) împânzi, a (se) umple, (fig.) a (se) împăna. *(Uliţele s-au ~ de oameni.)*

ÎNŢESAT adj. 1. împânzit, plin, ticsit, (fig.) împănat. *(Loc ~.)* 2. doldora, încărcat, îndesat, plin, ticsit. *(~ de...)*

îuţestát adj. v. ÎNCĂPĂŢÂNAT. ÎNDĂRĂTNIC. RECALCITRANT. REFRACTAR.

întiglát adj. v. ASCUŢIT. PIŢIGĂIAT. SUBŢIRE.

înţoţoná vb. v. ÎMPOPOŢONA. ÎNZORZONA.

Inţoţonáre s. v. ÎMPOPOŢONARE. ÎNZOR-ZONARE.

înţoţonát adj. v. ÎMPOPOŢONAT. ÎNZORZONAT.

ÎNVĂLĂTUCI vb. a (se) ghemul, a (se) (ncârliga, a (se) încolăci, a (se) încovriga, a (se)

înfăşură, a (se) răsuci, a (se) su ci, (reg.) a (se) covriga, a (se) încolătăci, (înv.) a (se) învălui. *(*S-*a ~ în jurul...)*

ÎNVĂLĂTUCÍRE s. încolăcire, înfăşurare, răsucire, sucire, (rar) încolăceálă, încolăcitúră, vălătuceálă. *(~ unui obiect flexibil In jurul...)*

ÎNVĂLĂTUCIT adj. încolăcit, înfăşurat. *(Văl de pínză ~.)*

ÎNVĂLMĂŞEALĂ s. afluenţă, aflux, aglomeraţie, grămădeală, îmbulzeală, înghesuială, îngrămădeală, (pop.) válmă, (Ban. şi prin Olt., Transilv.) năloágă, (Transilv.) vlog, (înv.) glogozeálă. *(Era o ~ de nedescris.)*

ÎNVĂLMÂŞÍ vb. (pop.) a (se) vălmăşi. *(A ~ lucrurile la tnllmplare.)*

ÎNVĂLUÍ vb. a împresura, a încercui, a înconjura, (înv. şi pop.) a cuprinde, (înv.) a împrejura. *(L-au ~ pe duşman.)*

învălui vb. v. ACOPERI. CANONI. CĂZNI. CHINUI. FORŢA. FRÁMÂNTA. GHEMUI. ÎMPRESURA. ÎNCÂRLIGA. ÎNCOLĂCI. ÎNCOVRIGA. ÎNFĂŞURĂ. ÎNVĂLĂTUCI. ÎNVELI. MUNCI. NECĂJI. OSTENI. RĂSUCI. SFORŢA. SILI. STRĂDUI. SUCI. TRUDI. ZBATE. ZBUCIUMA.

învăluire s. v. ACOPERIRE. ÎNFĂŞURARE. ÎNVELIRE. ÎNVELIT.

ÎNVĂLUÍT adj. încercuit, înconjurat. *(Cetate ~.)*

învăluit adj. v. ACOPERIT. ÎNFĂŞURAT. ÎNVELIT.

ÎNVĂLURÁ vb. a (se) ondula, a (se) undui. *(Suprafaţa apei se ~.*)

ÎNVÁLURÁRE s. ondulare, unduire. *(~ suprafeţei unei ape.)*

ÎNVÁLURÁT adj. 1. unduios, vălurat, văluros. *(O apă ~.)* 2. *(GEOGR.)* accidentat, neregulat, (înv. şi reg.) săpat. *(Teren ~.)*

învăpăiá vb. v. ENTUZIASMA. ÎNFLĂCĂRA- ÎNSUFLEŢI. PASIONA.

fnvăscút adj. v. ACOPERIT. ECHIPAT. ÎMBRĂCAT. ÎNFĂŞURAT. ÎNVELIT. ÎN-VEŞMÂNTAT.

Inváţ s. v. CUSUR. DAR. DEFECT. DEPRINDERE. ÎNDEMN. ÎNDRUMARE. ÎNVĂŢĂTURĂ. METEAHNĂ. NĂRAV. OBICEI. OBIŞNUINŢĂ. PATIMĂ. POVAŢĂ. POVĂ-ŢUIRE. SFAT. VICIU.

VORBĂ.

ÎNVĂŢA vb. 1. a se instrui, a studia,(înv. şi reg.) a se pricopsi. *(~ în permanenţă.)* 2. a studia, (înv.) a pedepsi, a ştudirui, (grecism înv.) a spudaxi. *(~ istoria; ~ la geografie.)* 3. a citi, a studia. *(A ~ cursul de la un capăt la altul.) 4.* a se pregăti, a se prepara, a studia. *(A ~ serios pentru examene.)* 5, a asimila, a-şi însuşi. *(A~ întreaga materie.) 6.* a memora, a memoriza, a repeta, (reg.) a proba. *(A ~ o poezie.) 7.* a instrui, (rar) a şcoli, (înv.) a certa, a mustrui, a muştrului, a pedepsi. *(A ~ elevii.)* 8. a (se) iniţia, a (se) instrui. *(A ~ pe cineva Intr-o disciplină.)* 9. a deprinde, a-şi însuşi, a prinde. *(Nu e meşteşug pe care să nu-l poată ~.)* 10. a îndruma, a povăţui, a sfătui, (livr.) a consilia. (înv.) a mângâia. *(L-ar ~ ce să facă.)* II. a dăscăli, a îndruma, a povăţui, a sfătui. *(I-a ~ multă vreme.)* 12. a (se) aclimatiza, a (se) acomoda.

a (se) adapta, a (se) deda, a (se) deprind a (se) familiariza, a (se) obişnui, (reg.) a (se) hârsi. *(S-a ~ cu noile condiţii de viaţă.)*

învăţa vb. v. COMANDA. DECIDE. DISPUNE. FIXA. HOTĂRÎ. ORDONA. PORUNCI. STABILI. STATORNICI.

ÎNVĂŢARE s. 1. studiere, studiu. *(~ materiei pentru examen.)* 2. învăţătură, studiu, (înv.) deprindere. *(S-a pus pe ~.)* 3. asimilare, asimilaţie, însuşire. *(~ unor cunoştinţe temeinice.)* 4. deprindere, însuşire. *(~ unor noţiuni elementare.)* 5. memorare, memorizare. *(~ unei poezii.)* 6. cultivare, instruire. *(~ elevilor.) 7.* iniţiere, instruire. *(~ cuiva într-un domeniu.)*

ÎNVĂŢAT adj., s. 1. adj. citit, erudit, savant, (livr.) doct, (livr. rar) sapient, (pop.) ştiut, (înv. şi reg.) pricopsit, ştiutor. *(Un om ~.)* 2. s. cărturar, erudit, savant, (înv.) diac, (grecism înv.) sofologiótatos. *(Un celebru ~.)* 3. adj. citit, cult, cultivat, educat, instruit, (rar) şcolít, (înv.) pedepsit, politicít, spudaxít, sufletesc. *(Un tânăr ~.>* 4. adj. memorat, memorizat. *(Poezie ~.)* 5. adj. dresat. *(Animal ~.)*

ÎNVĂŢĂCEL s. discipol, elev, ucenic, (livr.) cirac, (înv.) şcolar. *(~ al unui maestru.)*

ÎNVĂŢĂMINT s. 1. educaţie, instrucţie, învăţătură, (înv.) pedeapsă. *(Procesul de ~.)* 2. concluzie, învăţătură, (fig.) lecţie. *(A tras ~mintele care se impuneau.)*

ÎNVĂŢĂTOARE s. (pop. şi fam.) dăscăliţă. *(I-a fost ~ în primele clase.)*

învăţător adj. v. EDUCATIV. INSTRUCTIV. ÎNDRUMĂTOR. MORALIZATOR. POVĂ-ŢUITOR. SFĂTUITOR.

ÎNVĂŢĂTOR s. dascăl, (prin Bucov. şi Transilv.) şcolériu, (peior.) belfer. *(I-a fost ~ la şcoala elementară.)*

ÎNVĂŢĂTORÍME s. (pop. şi fam.) dăscălime, *(întreaga ~.)*

ÎNVĂŢĂTURĂ s. 1. educaţie, instrucţie, învăţământ, (înv.) pedeapsă. *(Procesul de ~.)* 2. studiu, şcoală. *(A plecat la ~.)* 3. învăţare, studiu, (înv.) deprindere. *(S-a pus pe ~.)* 4. carte, cultură, cunoştinţe (pl.), instrucţie, pregătire, studii (pl.), (înv. şi pop.) slovă, (înv. şi reg.) cărturărie, (reg.) scrisoare, (înv.) minte, pricopseală, pricopsíre. *(Om cu ~.)* 5. ştiinţă, (latinism rar) sapientă, (înv.) dăscălie. *(O nouă ~.)* 6. doctrină, sistem, teorie. *(~ economică; ~ lui Marx.)* 7. îndemn, îndrumare, povaţă, povăţuire, sfat, vorbă, (pop.) înváţ, (înv.) consiliu, cuget, dăscălie, gând, povăţuiálă, povăţuitúră, sfătuiálă, sfătuíre, socoteală. *(I-a ascultat ~.)* 8. pildă, (înv.) paradigmă, (fig.) lecţie. *(A lua ~ de la cineva de felul cum...)* 9. concluzie, învăţământ, (fig.)

lecţie. *(A tras toate ~ ile care se impuneau.)* 10. morală, pildă, (rar) moralitate, (înv.) má-timă. *(~ unei fabule.)* 11. normă, precept, principiu, regulă, (pop.) poruncă, (înv.) mărturie, porunceálă, poruncită. *(~ morală.)* 12. pildă, (rar) parimíe, (înv.) price. *(Le-a spus o ~.)*

învăţătură s. v. ADMONESTARE. CEARTĂ. CERTARE. DEPRINDERE. DISCIPLINĂ.

DISPOZIŢIE. DOJANA. DOJENIRE. HO-TĂRÂRE. IMPUTARE. MATERIE. MORALĂ. MUSTRARE. OBICEI. OBIECT. OBIŞNUINŢĂ. OBSERVAŢIE. ORDIN. PORUNCĂ. REPROŞ.

ÎNVECHÍ vb. 1. a (se) degrada, a (se) deteriora, a (se) strica, a (se) uza, (Mold.) a (se) hrentui, (fam.) a (se) hârbui, a (se) hodorogi, a (se) paradi, a (se) rablagi. *(Mobila s-a ~.)* 2. a se demoda, a se perima. *(Aceste practici s-au ~.)*

învechi vb. v. ÎMBĂTRÂNI. TRECE. VEŞTEJI.

ÎNVECHÍRE s. 1. degradare deteriorare, stricare, uzare, (înv.) degradáţie. *(~ mobilei.)* 2. demodare, perimare. *(~ unor practici.)*

ÎNVECHÍT adj. 1. degradat, deteriorat, stricat, uzat, (Mold.) hrentuít, (fam.) hârbuít, hodorogit, paradit, rablagit, (fam. rar) rablă-rit. *(Un obiect ~.)* 2. demodat, depăşit, desuet, perimat, vechi, (livr.) vetust, (fam. fig.) fumat. *(Practici ~.)* 3. depăşit, perimai, retrograd. *(O mentalitate ~.)* 4. arhaic. *(Cn-vlnt ~.)*

învechit adj. v. ÎMBĂTRÂNIT.

ÎNVECINA vb. a se mărgini, (înv. şi reg.) a se hotărî, a se hotărnici, a se megieşi, (înv.) a se răzeşi, a se râzi, a se răzori, a se sinorisi, a se ţărmuri. *(Se ~ la sud cu...)*

ÎNVECINAT adj. 1. alăturat, vecin, (livr.) adiacent, (înv.) sinoriáş. *(Locuri ~.)* 2. limitrof, mărginaş, vecin, (reg.) megieş, mej-dás, (înv.) megieşesc, megieşit. *(Pe teritoriul ~.)*

învedera vb. v. ACCENTUA. EVIDENŢIA. ÎNTĂRI. MARCA. PUNCTA. RELEVA. RELIEFA. SUBLINIA.

ÎNVEDERAT adj. 1. clar, evident, flagrant, incontestabil, izbitor, limpede, neândoielnic, neândoios, netăgăduit, pregnant, vădit, vizibil, (livr.) manifest, (fig.) marcat. *(Semne ~ de boală.)* 2. evident, notoriu, patent, vădit, (fig.) patentat. *(O hoţie ~.)*

ÎNVELI vb. 1. a (se) acoperi, a (se) înfăşură, (înv. şi pop.) a (se) coperi, (pop.) a (se) învălui, (înv. şi reg.) a (se) astruca. *(S-a ~ cu plapuma şi s-a culcat.)* 2. a (se) acoperi, a (se) îmbrăca, (înv. şi pop.) a (se) coperi. *(A ~ o carte.)*

ÎNVELÍRE s. 1. acoperire, înfăşurare, învelit, (pop.) învăluire. *(~ cuiva cu un pled.)* 2. acoperire, imbrăcare, învelit. *(~ unui caiet.)*

ÎNVELÍŞ s. 1. îmbrăcăminte, învelitoare. *(~ la o carte, la un caiet.)* 2. acoperământ, acoperiş, învelitoare, (înv. şi pop.) coperíş, (înv. şi reg.) pocríş, (reg.) haizáş, (prin Ban.) astru-cămî'nt, (prin Olt.) astrucúş. *(~ al casei.)*

ÎNVELÍT adj. 1. acoperit, înfăşurat, (pop.) învăluit, (înv.) învăscút. *(Un copil ~.)* 2. acoperit, îmbrăcat. *(Caiet ~.)*

ÎNVELÍT s. 1. acoperire, înfăşurare, înve-lire, (pop.) învăluire. *(~ cuiva cu un pled.)* 2. acoperire,

imbrăcare, învelire. *(~ unui caiet.)*

ÎNVELITOARE s. I. cergă, cuvertură, pătură, velinţă, (pop.) plocát, ţol, (reg.) lăicér,

ogheál, poneávă, procóv, procóviţă, strai, ţoală, (prin Mold. şi Bucov.) prostire, (Transilv.) verincă. *(~ de lină pentru pat.)* 2. acoperitoare, faţă. *(~ de masa, de pernă.)* 3. îmbrăcăminte, înveliş. *(~ la un caiet.)* 4. copertă, scoarţă, (înv. şi reg.) tartáj, (reg.) tablă. *(~ a unei cărţi.)* 5. acoperământ, acoperiş, înveliş, (înv. şi pop.) coperíş,'(înv. şi reg.) pocríş, (reg.) haizáş, (prin Ban.) astrucămínt, (prin Olt.) astrucúş. *(~ unei case.)*

ÎNVENINA vb. a (se) otrăvi, (pop.) a (se) venina, a (se) verenoşa, (înv. şi reg.) a (se) topsica, (înv.) a (se) adăpa.

ÎNVENINÁRE s. otrăvire.

ÎNVENINAT adj. otrăvit, (înv. şi reg.) topsicát.

înverigá vb. v. ASEDIA. ÎMPRESURA. ÎNCERCUI. ÎNCONJURA.

ÎNVERŞUNA vb. 1. a se îndirji, (livr.) a se obstina, (pop.) a se nătângi. *(Ce te-ai ~ aşa pe el?)* 2. a (se) îndârji, a (se) înfuria, a (se) intărâta. *(A'u-i mai ~.)* 3. a se îndârji, a se înteţi. *(Disputa s-a ~.)*

ÎNVERŞUNARE s. 1. îndârjire, (livr.) obstinaţie, (rar) indirjeálă. *(Ede-o~ condamnabilă.) 2.* dârzenie, îndârjire. *(~ unei dispute sportive.)* 3. furie, mânic, (rar) înfuriére, (pop. şi fam.) năduf, (pop.) îndrăcire, năbădăí (pl.), obidă, oţăreálă, oţărî're, (înv. şi reg.) scî'rbă, (reg.) năvirlii (pl.), pandalíi (pl.), (înv.) toană, (fig.) turbare. *(Un om plin de ~.)*

ÎNVERŞUNAT adj. 1. furios, îndlrjit, înfuriat, întărâtat, mâniat, mânios, pornit, (livr.) obstinat, (pop.) îndrăcit, năbădăios, oţărât, (înv. şi reg.) scârbít, (reg.) năvârliós, (înv., în Transilv.) firétic, (fam.) burzuluit, zborşít, (fig.) turbat. *(Un om ~.)* 2. aprig, aspru, crâncen, crud, crunt, cumplit, încrâncenat, îndârjit, neâmpăcat, nepotolit, sângeros, vajnic, violent, (înv.) crincenít, tare, (fig.) încleştat. *(0 luptă ~.)* 3. acerb, aspru, necruţător. *(O dispută ~.)* 4. aprig, disputat, dârz, îndârjit, (fig.) aprins. *(O întrecere sportivă ~.)* 5. aprig, mare, violent, (fig.) aprins. *(Ceartă ~.)* ÎNVERZÍ vb. a înfrunzi. *(Copacii au ~.)* ÎNVERZÍRE s. înfrunzire. *(~ copacilor.)* ÎNVERZIT adj. înfrunzit. *(Copaci ~.)* ÎNVESELI vb. 1. (pop.) a (se) veseli, (înv. şi reg.) a (se) învoioşa, (reg.) a (se) îmbucura. *(Vestea l-a ~.)* 2. a se amuza, a se desfăta, a se dispune, a se distra, a petrece, a ride, a se veseli, (înv.) a se distrage, a se eglendisi, a libovi. *(Ne-am ~ copios pe socoteala lui.)* ÎNVESELÍRE s. (pop.) veselíre. ÎNVESELIT adj. (pop.) veselit. ÎNVESELITOR adj. (pop.) veselitór, (înv.) vesélnic. *(O tntimplare ~.)*

ÎNVESTI vb. 1. a înscăuna, a întrona, a numi, a proclama, a pune, a urrge, (înv.) a prochema, a propovădui, a striga, a vesti. *(L-au ~ împărat.)* 2. a alege, a desemna, a pune. *(Poporul In urale 11 ~ conducă/or al lui.)* 3. a autoriza, a delega, a împuternici, (înv.) a ispravnici, a slobozi. *(L-a ~ să facă următorul lucru...)* 4. (înv. şi pop.) a orindui, (înv.) a revesti, a rândui. *(A ~ ceva cu formei legale.)*

ÎNVESTIRE s. 1. înscăunare, întronare, proclamare, ungere. *(După ~ domnitorului.)* "2. împuternicire, învestitură. *(A primit ~.)*

ÎNVESTITURĂ s. împuternicire, învestire. *(A nrimit ~.)*

ÎNVEŞMÂNTÁ vb. a se echipa, a se îmbrăca, (înv. si reg.)) a se învéşte. *(Ne-am ~ cu toţii «şi am plecat.)*

ÎNVEŞMÂNTÁRE s. echipare, îrnbrăcare. *(~ unei persoane pentru lucru.)*

ÎNVEŞMÂNTÁT adj. echipat, îmbrăcat, <înv.(invăscút. *(Persoană ~.)*

fnvMnicí vb. v. ETERNIZA. IMORTALIZA. PERÍ'ETUA.

îmeşnicíre s. v. ETERNIZARE. IMORTALIZARE. PERPETUARE.

învéste vb. v. ECHIPA. ÎMBRĂCA. ÎNVEŞMÂNTÁ.^

ÎNVIA vb. a (se) însufleţi, a (se) scula, (înv.) a (se) deştepta, a (se) ridica. *(Morţii nu mai ~.)*

înviá vb. v. RENAŞTE.

ÎNVIERE s. 1. sculare, (înv.) sculat, scu-ătoáre, sculătúră. *(~ din morţi.)* 2. *(BIS.)* (înv.) voscreásnă. *(~ Domnului.)*

ÎNVIFORÁ vb. a viforî.

ÎNVIFORÁT adj. năvalnic, viforos, vije-iios. *(Furtună ~.)*

ÎNVINEŢI vb. 1. (reg.) a murseca, a vâlcezi. *(L-a ~ în bătaie.)* 2. a se albaştri. *(S-a ~ ia faţă.)*

ÎNVINEŢIT adj. 1. vânăt, (înv. şi reg.) vine-ţít, (reg.) vî'lced. *(Are obrazul ~.)* 2. livid, verde, vânăt. *(~ ia faţă de mlnie.)*

ÎNVINGĂTOR adj., s. biruitor, câştigător, izbânditor, triumfător, victorios. *(~ Intr-o ■competiţie.)*

ÎNVÍNGE vb. 1. a bate, a birui, a înfrânge, a întrece, (pop.) a dovedi, a prididi, a rămî'ne, a răpune, a răzbi, a supăra, (înv. şi reg.) a supune, (înv.) a dobândi a frínge, a pobedi, a răzbate, a sparge, a tâmpi, a vinci. *(Îi ~ pe duşmani.)* 2. a bate, a birui, a câştiga, a izbindi, (înv.) a vinci. *(A ~ în luptă.)* 3. *(SPORT)* a bate, a dispune, a întrece. *(L-a ~ la puncte pe adversar.) 4.* a birui, a depăşi, a înfrânge, a răzbi, (livr.) a surmonta. *(A ~ toate dificultăţile.)* 5. a(-şi) birui, a(-şl) înfrâna, a(-şi) înfrânge, a(-şi) stăpâni, (pop. şi fam.) a(-şi) struni. *(Şi-a ~ emoţia.)* 6. a domina, a înfrâna, a stăpâni. *(Si-a ~ durerea.)* 7. a(-l) ajunge, a(-l) birui, a(-l) copleşi, a(-l) covârşi, a(-l) cuprinde, a(-l) înfrânge, a(-l) podidi, a(-l) prinde, a(-l) răzbi, a(-l) toropi, (înv.) a(-l) preacovârşi, (fig.) a(-l) doborî, a(-l) lovi. *(L-a ~ oboseala, somnul.)*

ÎNVINGERE s. înfrângere, (înv.) poticálă, risipă, spargere. *(După ~ cotropitorilor.)*

înviuoşá vb. v. AMEŢI. CHERCHELI. ÎMBĂTA. TURMENTA.

învinoşát adj. v. AMEŢIT. BĂUT. BEAT. CHERCHELIT. ÎMBĂTAT. TURMENTAT.

ÎNVINOVĂŢI vb. a (se) acuza, a (se) învinui, (livr.) a (se) incrimina, (prin Mold.) a (se) bănui, (înv.) a (se) jelui, a (se) prihăni, a (se) vinovaţi, a (se) vinui. *(Se ~ unul pe celălalt.)*

ÎNVINOVĂŢIRE s. acuzare, acuzaţie, învinuire, (livr.) acuză, incriminare, (pop.) pfră, (înv.) pârâtúră, pricină, prihană. *(O ~ neântemeiată.)*

ÎNVÍNS adj. bătut, biruit, infrânt, (înv.) spart. *(0 armată ~.)*

ÎNVINUÍ vb. a (se) acuza, a (se) învinovăţi, (livr.) a (se) incrimina, (prin Mold.) a (se) bănui, (înv.) a (se) jelui, a (se) prihăni, a (se) vinovaţi, a (se) vinui. *(Se ~ reciproc.)*

ÎNVINUIRE s. 1. acuzare, acuzaţie, învinovăţire, (livr.) acuză, incriminare, (pop.) pi'ră, (înv.) pârâtúră, pricină, prihană. *(~ neântemeiată a cuiva.)* 2. imputare, imputaţie, reproş, vină, (livr.) reprehensiúne, (prin Mold.) bănat, (înv.) pricină, prihană. *(Nu merită nici* o *~.)*

ÎNVINUIT s., adj. *(JUR.)* acuzat, inculpat, împricinat, pârit, (livr.) incriminat, (pop.) pri-cináş, (prin Transilv.) pricinát. *(~ are cuvtn-tuli)*

ÎNVIORA vb. 1. a (se) redresa, a (se) reface, a (se) restabili, (reg.) a (se) învioşa, (fig.) a (se) remonta. *(S-a mai ~ după răul avut.)* 2. a (se) anima, a (se) însufleţi. *(Atmosfera s-a mai ~.)* 3. a (se) împrospăta. *(Florile s-au ~.)* 4. a aţâţa, a înteţi, (rar) a scotoci, (pop.) a zădărî *(A ~ focul.)* 5. a activa, a dinamiza, a intensifica, a stimula. *(A ~ o activitate, un proces.)*

ÎNVIORARE s. 1. redresare, refacere, restabilire, (rar) redresamént, (fig.) remontare. *(~ cuiva după un leşin.)* 2. reviriment. *(S-a produs o ~ în activitatea...)* 3. însufleţire, (reg.) învioşáre. *(~ atmosferei.) 4.* împrospătare. *(~ florilor.)* 5. aţâţare, înteţire. *(~ focului.)* 6. activare, dinamizare, intensificare, stimulare. *(~ unui proces.)*

ÎNVIORAT adj. 1. însufleţit, (reg.) învioşát. *(Atmosferă ~.)* 2. împrospătat. *(S-a sculat ~.)*

ÎNVIORĂTOR adj. însufleţitor. *(O atmosferă ~.)*

învioşá vb. v. ÎNVIORA. REDRESA. REFACE. RESTABILI.

învioşáre s. v. ÎNSUFLEŢIRE. ÎNVIORARE.

învioşát adj. v. ÎNSUFLEŢIT. ÎNVIORAT.

înviltorívb. v. ÎNVÂRTEJI. ÎNVOLBURA. ZBATE.

Invirstá vb. v. DUNGA. TĂRCA. VARGA.

învlrstát adj. v. BĂLŢAT. DUNGAT. TĂRCAT. VĂRGAT.

ÎNVÂRTEÁLĂ s. întoarcere, învârtire, învâr-tit, învârtitură, răsucire, rotaţie, rotire, rotit, (pop.) rotitúră, rotocol. *(O ~ de 360 de grade.)*

învirteálă s. v. AFACERE. SPECULAŢIE.

ÎNVÂRTEJÍ vb. a (se) învolbura, a (se)

zbate, (rar) a (se) învâltori, (pop.) a (se) vârteji,

(reg.) a (se) învoálbe, a (se) vârtejui. *(Marea*

se ~.)

ÎNVÂRTEJÍRE s. învolburare, zbatere, (reg.) vârtejuíre. *(~ apelor vijelioase.)*

ÎNVÂRTEJÍT adj. învolburat, (rar) volbu-rós. *(Ape ~.)*

ÎNVÂRTÍ vb. 1. a (se) întoarce, a (se) răsuci, a (se) roti, a (se) suci, (reg.) a (se) rotila. *(A ~ cheia In broască.)* 2. a răsuci, a roti, a suci

(pop.) a sucăli, (reg.) a rotila, a rotocoli, (Tran-sllv.) a tecărui. *(A ~ un obiect pentru a-l face sul.)* 3. a frământa, a răsuci, a suci. *(A ~ batista in mină.)*

ÎNVÂRTÍRE s. 1. întoarcere, învârteală, învârtit, învârtitură, răsucire, rotaţie, rotire, rotit, (pop.) rotitúră, rotocol. *(O ~ de 360 de grade.)* 2. întoarcere, întors, răsucire, rotire, sucire. *(~ unui bulon, a unui contact.)* 3. învârtit, răsuceală, răsucire, răsucit, răsucitură, suceală, sucire, sucit, sucitură. *(~ unui fir textil.)*

ÎNVÂRTÍT adj. întors, răsucit, rotit, sucit. *(A lăsat cheia ~ în broască.)*

ÎNVÂRTÍT s. 1. întoarcere, învârteală, învâr-tire, învârtitură, răsucire, rotaţie, rotire, rotit, (pop.)

rotitúră, rotocol. *(Un ~ de 360 de grade.) 2. (COR.;* art.) mărunţelul (art.), (reg.) rusásca (art.). *(~ este un dans popular cu tnvlrtituri.)* 3. învârtire, răsuceală, răsucire, răsucit, răsucitură, suceală, sucire, sucit, sucitură.

ÎNVÂRTITURĂ s. 1. întoarcere, învârteală, învârtire, învârtit, răsucire, rotaţie, rotire, rotit, (pop.) rotitúră, rotocol. *(O ~ de 360 de grade.)* 2. piruetă, (înv.) sfârlitúră. *(~ la vals.)* ÎNVÂRTOŞÁ vb. 1. a (se) întări, a (se) solidifica, (înv. şi reg.) a (se) slei. *(Lava fierbinte se ~.) 2.* a se bătători, a se întări, a se înţeleni. *(Pămlntul s-a ~.)* 3. a se împietri, a se întări. *(Plinea s-a ~.)* 4. a se închega, a se îngroşa, a se lega. *(Dulceaţa s-a ~.)*

ÎNVÂRTOŞÁRE s. 1. întărire, solidificare, (înv.) solidificáţie. *(~ lavei răcite.)* 2. închegare, îngrosare, legare. *(~ dulceţii.)*

ÎNVÂRTÓŞÁT adj. 1. întărit, solidificat, (reg.) vârtojít. *(Lavă, substanţă ~.)* 2. bătătorit, întărit, înţelenit. *(Pămlnt ~.)* 3. închegat, îngroşat, legat. *(Dulceaţă ~.)*

învoálbe vb. v. ÎNVÂRTEJI. ÎNVOLBURA. ZBATE.

ÎNVOÍ vb. 1. a conveni, a se înţelege, (pop.) a se ajunge, a (se) uni, (prin Munt.) a se îndo-găţi, (Ban.) a se toldui, (înv.) a se lovi, a pris-tăni, a se târgui, a se tocmi, a veni, (grecism înv.) a se simfonisi. *(S-au ~ asupra preţului.)* 2. a se înţelege, a se vorbi, (pop.) a se pogodi, (înv. şi reg.) a se grăi. *(S-au ~ să plece împreună.)* 3. a se înţelege, a pactiza. *(S-a ~ cu inamicul.)* 4. a accepta, a admite, a aproba, a consimţi, a încuviinţa, a se îndupleca, a îngădui, a lăsa, a permite, a primi, (livr.) a concede, (înv. şi pop.) a se prinde, (înv. şi reg.) a se pleca, (Mold. şi Bucov.) a pozvoli, (înv.) a aprobălui, a mulţumi, a ogodi. *(S-a ~ să se scoată la concurs postul vacant.)* 5. a accepta, a admite, a consimţi, a primi, a voi, a vrea. *(Te ~ să fii soţia mea?)* 6. a accepta, a conveni, (înv.) a pristăni. *(S-a ~ să vină la nuntă.)*

învoi vb. v. ANGAJA. BĂGA. CONCILIA. INTRA. ÎMPĂCA. ÎNCADRA. ÎNŢELEGE. TOCMI. VÂRÎ.

ÎNVOIALĂ s. I. înţelegere, (reg.) tócmă,

(prin Ban.) pogoádă, (prin Olt şi Ban.) pogo-

deálă. *(Au ajuns la ~ în privinţa preţului.)*

acord, aranjament, combinaţie, contract,

convenţie, înţelegere, învoire, legământ, pact, tranzacţie, (înv. şi pop.) legătură, (pop.) târg, tocmeală, tocmire, (prin Munt.) prinsoare, (înv.) aşezămi'nt, cuvínt, simfonie, sulf, şart, (arg.) şúştă. *(Conform ~..J* 3. acord, înţelegere, vorbă. *(Aşa ne-a fost ~ ?)* 4. acord, aprobare, asentiment, aviz, consimţământ, consimţire, încuviinţare, îngăduinţă, învoire, permisiune, voie, voinţă, vrere, (înv. şi reg.) poslusánie, slobozenie, (Mold. şi Bucov.) pozvolénie, (înv.) concurs, pozvól, sfat, volnicfe. *(Nu se face nimic fără ~ lui.)*

învoioşá vb. v. ÎNVESELI. ÎNVOÂRE s. 1. acord, aranjament, combinaţie, contract, convenţie, înţelegere, învoială, legământ, pact, tranzacţie, (înv. şi pop.) legătură, (pop.) târg, tocmeală, tocmire, (prin Munt.) prinsoare, (înv.) aşezământ, cuvínt, simfonie, sulf, şart, (arg.) şúştă. *(Conform ~...) 2.* acord, aprobare, asentiment, aviz, consimţământ, consimţire, încuviinţare, îngăduinţă, învoială, permisiune, voie, voinţă, vrere, (înv. şi reg.) poslusánie, slobozenie, (Mold. şi Bucov.) pozvolénie, (înv.) concurs, pozvól, sfat,

volnicíe. *(Nu se face nimic fără ~ lui.)* 3. *(MIL.)* permisie, (Transilv. şi Maram.) săbăşág, (înv.) slobozenie, slobozie. *(Are o ~ de 3 zile.)*

ÎNVOLBURA vb. 1. a (se) învirteji, a (se) zbate, (rar) a (se) învâltori, (pop.) a (se) virteji, (reg.) a (se) învoálbe, a (se) vârtejui. *(Marea se ~.)* 2. a (se) agita, a clocoti, a (se) frământa, a fremăta, a (se) zbate, a (se) zbuciuma, (iiiv. şi reg.) a sălta, (înv.) a (se) sălbătici. *(Apele crescute se ~ în maică.)*

ÎNVOLBURARE s. 1. învârtejire, zbatere, (reg.) vârtejuíre. *(~ mării.)* 2. agitaţie, clocot, frământare, freamăt, tălăzuire, tumult, vuiet, zbatere, zbucium, zbuciumare, (rar) zbuch!-meálă. *(~ apelor vijelioase.)*

ÎNVOLBURAT adj. 1. învârtejit, (rar) vol-burós. *(Marea ~.)* 2. agitat, clocotitor, fră-mintat, fremătător, tulburat, tumultuos, zbuciumat, (înv.) colcotós, (fig.) răzvrătit. *(Ape ~ în matcă.)*

ÎNVÓLT adj. 1. bătut, bogat, înfoiat, rotat, (reg.) revărsat. *(Flori ~.)* 2. bogat, des, îmbelşugat. *(Cu părul ~.)* 3. înfoiat, umflat. *(Fustă ~.)*

ÎN VOLTA vb. a se înfoia. *(Floarea !(~.)* ÎNVRĂJBÍ vb. 1. a se certa, a se supăra, (pop.) a se bălăbăni, a se gâlcevi, a se sfădi, (înv. şi reg.) a se pricinui, (reg.) a se cirti, a se pricini, (Mold.) a se cârcoti, (prin Olt.) a se roboti, (înv.) a se pârî, a se prici, a se prigoni, (fam. fig.) a se strica. *(S-a ~ cu toţi prietenii.)* 2. a (se) dezbina, (înv.) a (se) despărţi, a (se) dezuni. *(De ce s-au ~ astfel?)*

ÎNVRĂJBÍRE s. 1. animozitate, ceartă, conflict, dezacord, dezbinare, diferend, discordie, discuţie, disensiune, dispută, divergenţă, gilceavă, litigiu, neânţelegere, vrajbă, zâzanie, (înv. si pop.' iríce, pricină, sfadă, (pop. şi fam.) círcuid, oihónie, rî'că, (pop.) harfă, (înv. şi reg.) pricáz, scârbă, toi, (reg.) bucluc, hâră, poáncă, sfădălíe, zoálă, (Mold. şi Transilv.) poară, (Bucov. şi Transilv.) şcort, (înv.) dezu-

nfre, gâlcevíre, împoncişáre, judeţ, neaşezáre, neunire, píră, pricinuíre, pricíre, prigoană, prigonire, zavistie, zurbávă, (grecism înv.) filonichíe, (fig.) ciocnire. *(~ dintre două persoane.)* 2. animozitate, discordie, duşmănie, ostilitate, pornire, ură, vrajbă, vrăjmăşie, zâza-nie, (livr.) inimiciţie, (înv. şi pop.) price, (pop. şi fam.) dihonie, (pop.) pică, (înv. şi reg.) ceartă, pizmă, pizmuíre, scârbă, (Mold.) póxie, (înv.) mozaviríe, neprietenie, patos, scándală, sfadă, urâciúne, vrăjbíe, (latinism înv.) ran-coáre. *(Ce e ~ asta nelmbllnzită Intre voi?)* ÎNVRĂJBÍT adj. 1. certat, supărat. *(Familii ~.)* 2. dezbinat, (înv.) despărţit. *(Oameni ~.)*

învrednici vb. v. BINEVOI. MERITA.

ÎNZĂPEZÍ vb. a (se) înnămeţi, a (se) întro-ieni, a (se) nămeţi, a (se) troieni, (reg.) a (se) ometi. *(Drumurile s-au ~.)*

ÎNZÁPEZÍRE s. înnămeţire, întroienire, nămeţire, troienire, (reg.) ometíre. *(~ drumurilor.)*

ÎNZĂPEZÍT adj. înnăineţit, întroienit, nămeţit, troienit, (reg.) ometít. *(Drum ~.)*

ÎNZĂUÁT adj. împlătoşat. *(Soldat ~.)*

ÎNZDRÁVENÍ vb. *(MED.)* 1. a (se) îndrepta, a (se) înfiripa, a (se) însănătoşi, a (se) întrema, a (se) lecui, a (se) reface, a (se) restabili, a (se) ridica, a (se) tămădui, a (se) vindeca, (latinism rar) a (se) sana, (pop. şi fam.) a (se) drege, a (se) doftori, a (se) doftorici, (pop.) a (se) scula, (înv. şi reg.) a (se) sănătoşa, a (se) tocmi, a (se) zdraveni, (reg.) a (se) răzbuna, (Transilv.) a (se) citovi, (Mold.) a (se) priboli, (prin Olt., Ban. şi

Transilv.) a (se) zvidui, (înv.) a (se) remedia, a (se) vrăciui. *(S-a ~ complet după boală.)* 2. a (se) fortifica, a (se) îndrepta, a (se) înfiripa, a (se) întări, a (se) întrema, a (se) reconforta, a (se) reface, a (se) restabili, a (se) tonifica, (înv. şi pop.) a (se) împuternici, (pop. şi fam.) a (se) drege, (pop.) a (se) scula, (înv. şi reg.) a (se) zdraveni, (reg.) a (se) vânjoşa, (Mold.) a (se) priboli. *(Bolnavul s-a mai ~.)*

ÎNZDRĂVENÍREs. *(MED.)* 1. îndreptare, înfiripare, însănătoşire, întremare, lecuire, refacere restabilire, ridicare, tămăduire, vindecare, (pop i icula-f támăduiálă, (înv.) sănătoşáre

tămăduínţă, vracevánie. *(~ completă a bolnavului.)* 2. fortificare, îndreptare, înfiripare, întărire, întremare, reconfortare, refacere, restabilire, tonificare, (rar) reconfort, (înv. şi pop.) împuternicire. *(~ lui după boală.)*

ÎNZDRĂVENÍT adj. *(MED.)* 1. îndreptat, înfiripat, însănătoşit, întremat, lecuit, refăcut, restabilit, ridicat, tămăduit, vindecat, (Mold.) pribolít, (înv.) sănătoşát. *(Persoană complet ~ după o boală.)* 2. fortificat, îndreptat, înfiripat, întărit, întremat, reconfortat, refăcut, restabilit, tonificat, (Mold.) pribolit. *(Bolnav oarecum ~.)*

înzeít adj. v. DEIFICAT. DIVINIZAT. ZEIFICAT.

ÎNZESTRA vb. 1. a dota, a echipa, a prevedea, a utila, (înv.) a provedea. *(A ~ uzina cu cele necesare.)* 2. a dota, (înv. şi pop.) a dărui. *(A ~* o *fată de măritat.)* 3. a dota, (fig.) a împodobi. *(Natura l-a ~ cu însuşiri alese.)*

ÎNZESTRARE s. 1. dotare, dotaţie, echipare, prevedere, utilare. *(~ unei uzine cu cele necesare.)* 2. dotare. *(~ unei fete de măritat.)* 3. aplecare, aplicaţie, aptitudine, atracţie, chemare, dar, har, înclinare, înclinaţie, pornire, predilecţie, predispoziţie, preferinţă, talent, vocaţie, (livr.) propensiune, (pop.) tragere, (înv.) aplecăciúne, plecare. *(£i-a demonstrat din plin ~ pentru...)*

ÎNZESTRAT adj. 1. bun, capabil, competent, destoinic, dotat, experimentat, încercat, pregătit, priceput, valoros, versat, vrednic, (rar) preparat, (înv. şi pop.) harnic, (pop.) cercat, (înv.) ispitit, míndru, practic, practicós, practisít, putinciós. *(Un inginer ~.)* 2. talentat, (rar) măiestrit, talentós. *(Un pictor ~.)*

ÎNZORZONÁ vb. a (se) împopoţona, (pop.) a (se) împopona, a (se) înţoţona, a (se) zorzona. *(S-a ~ ca o paparudă.)*

ÎNZORZONÁRE s. împopoţonare, (pop.) împoponáre, înţoţonáre. *(~ unei persoane ca o paparudă.)*

ÎNZORZONAT adj. împopoţonat, (pop.) îm-poponát, împopoţát, înţoţonát, zorzonát, (reg.) ţifrăşit *(Femeie ~.)*

Jab s.v. PICIORUL-COCOŞULUL

jábâ interj, v. MARŞ.

jabriuabroáştei s.v. MĂTASEA-BROAŞTEI.

jácă s.v. SĂCULEŢ. TRAISTĂ.

JACHETU^Ă s. jacheţică. *(Purta o ~.)*

JACHEŢÍCĂ s. jachetuţă. *(Purta o ~.)*

JAD s. *(MIN.)* 1. jadeit. 2. nefrit.

JADEÍT s. *(MIN.)* jad.

JAF s. 1. jefuire, jefuit, pradă, prădare, prădat, prădăciune,(livr.) rapt, (înv.) dobândă, prădăşúg, răpiciúne, răpştíre, *(Porniţi pe ~.)* 2. banditism, gangsterism, tâlhărie, (franţu-zism) brigandaj, (înv. şi reg.) tâlhărít, (reg.) robălíe, (înv.) tâlhărăşúg, tilhăríre, tâlhârşág, tilhuşág. *(Sltrpirea ~.)*

jaf s.v. RISIPĂ.

jalbă s.v. CERERE. PETIŢIE. PLÂNGERE. RECLAMAŢIE.

JALE s. 1. (pop.) jelanie, (înv. şi reg.) tírigă, (înv.) jálet. *(Omplin de ~.)* 2. duioşie, durere, întristare, tristeţe. *(~ exprimată de o doină.)*

JALE s. *(BOT.)* 1. *(Saloia officinalis)* jaleş, salbie, salvie, (reg.) şerlái. 2. *(Saloia silveslris)* coada-vacii, (reg.) brăileánca (art.), corovátic, jáleş, năduf, sălvie de pădure. 3. *(Stachgs germanica)* jaleş, (reg.) pavăză.

Jale s. v. DOLIU. LINARIŢĂ. SALVIE.

Jale cleioasă s. v. CINSTEŢ.

JÁLEŞ s. *(BOT.)* 1. *(Salvia officinalis) jale,* salbie, salvie, (reg.) şerlái. 2. *(Síachys germanica)* jale, (reg.) pavăză.

jáleş s. v. COADA-VACII. JALE. SALVIE. URECHEA-PORCULUI.

jaleş de câmp s. v. SALVIE.

Jálet s. *v.* JALE.

JALNIC adj. 1. sfâşietor, tínguios, tânguitor, (pop-) jelitór, jeluitor, (înv.) lăcrămós. *(PUnsete ~.)* 2. plângăreţ, plângător, scâncit, tânguitor, trist, rar) sclncitór. *(Cu glas ~.)* 3. duios, dureros, trist. *(Un clnlec ~.)* 4. deplorabil, lamentabil, mizerabil, nenorocit, prăpădit, (livr.) mizer, (înv. şi reg.) ticălos, (înv.) mişel. *(Casa era Intr-o slare ~.)* 5. dureros, nenorocit, trist. (înv. şi reg.) milos. *(Privelişte, inlimplare ~.)* 6. funebru, lugubru, macabru, sinistru, sumbru. *(O atmosferă ~.)*

JALON s. indicator, reper, semn. *(Ca ~ se află un stllp de piatră.)*

jalona vb. v. TRASA.

jalonare s. v. TRASARE.

jalovanic s. v. BOCET. PLÂNGERE. TÂN-GUIRE.

JALUZEA s. persiană, rulou, stor, (rar) rolétă. *(Fereastră cu ~ele.)*

jaluzíe s. v. GELOZIE.

JAMBON s. şuncă. *(~ afumat.)*

JANDARM s. *(MIL.)* (reg.) strajă, (ii«v.> cavás, colgíu.

janghinós adj. v. JEGOS. MÂNJ1T. MURDAR. NESPĂLAT. SLINOS. SOIOS.

JANTĂ s. geantă. *(~ a roţii unei maşini.)*

JANŢ s. jintuială, jintuit. *(~ al caşului.)*

janţ s. v. STÂNCÁ.

JAP interj, jart I *(~ / i-a tras o palmă.}*

jap s. v. BABALÂC. BACCEA. CĂZĂTURĂ. HODOROG. RAMOLIT.

jápă s. v. JOARDĂ. JORDIE. NUIA. VARGA.

JÁPIŢĂ s. *(TEHN.)* cătuşă, (reg.)protăpél. *(~ la jug.)*

jápiu s. v. CIOLTAR. SABRACĂ. VALTRAP.

JAPONEZ s., adj. nipon.

Jápsă s. v. ARŞIŢĂ. CANICULĂ. CĂLDURI-DOGOARE. DOGOREALĂ. FIERBINŢEALĂ. NĂBUSEALĂ. NĂDUF. NĂDUŞEALĂ. PÂRJOL. POJAR. TOROPEALĂ. ZĂDUF. ZĂPUŞEALĂ.

JAR s. jărăgai, jeratic, (reg.) jeg, (prin Moid. şiTransilv.) şpérlă, (înv.) járiste. *(~ din sobă.}*

jar s. v. ARŞIŢĂ. CANICULĂ. CĂLDURL DOGOARE. DOGOREALĂ. FEBRĂ. FIERBINŢEALĂ. FRIGURI. NĂBUSEALĂ. NĂDUF. NĂDUŞEALĂ. PÂRJOL. POJAR. TEMPERATURĂ. TOROPEALĂ. ZĂDUF.. ZĂPUŞEALĂ.

jarcaléte s. v. DERBEDEU. GĂLIGAN. GOLAN, HAIMANA. LUNGAN. VAGABOND. VLĂJGAN.

járchină s. v. BÂTĂ. BUCATĂ. CIOMAG. CRÂMPEI. FRACŢIUNE. FRAGMENT. FRÂNTURĂ. MĂCIUCĂ. PARTE. PORŢIUNE. SECŢIUNE. TRANSĂ.

JARGON s. *(LINGV.)* (înv.) gerg.

járişte s. v. JAR. JĂRĂGAI. JERATIC.

JART interj, jap! *(~ / i-a tras* o *palmă.}*

JARTIERĂ s. (Mold.) calţavétă.

JAVRĂ s. cotarlă, jigodie, potaie, (pop.) jigăráie, şárlă, (reg.) pújlă, schílă. (Transilv.) hólă, (Mold. şi Bucov.) păháie, (Mold.) pohírlă, (prin Transilv.(teáucă. *(O ~ de cline.)*

JAZ s. *(MUZ.)* jazband.

JÁZBAND s. *(MUZ.)* jaz.

jăcáş s. v. JEFUITOR. PRĂDĂTOR.

jălliáş s. v. PETIŢIONAR.

jăpcán s. v. JEFUITOR. PRĂDĂTOR.

jăpcáş s. v. JEFUITOR. PRĂDĂTOR.

jăpcăní vb. v. JECMĂNI. JEFUI.

JĂRĂGÁI s. jar, jeratic, (reg.) jeg, (prin Mold. şi Transilv.) şpérlă, (înv.) járişte. *(~ din sobă.)*

jărpán s. v. GLOABĂ. MÂRŢOAGĂ.

JDER s. *(ZOOL.; Marles martes)* (înv.) sângeáp.

J

jeb s. v. BUZUNAR.

JECMĂNÍ vb. a jefui, (reg.) a jăpcăni. •*(Un negustor care îşi ~ clienţii.)*

JEFUÍ vb. 1. a prăda, (rar) a tilhări, (înv. şi reg.) a pleşcui, (înv.) a globi, a goli, a plenui, a strica, a tâlhui. *(Bandiţii l-au ~ la drumul mare.)* 2. a devasta, a prăda, a sparge, (livr.) a devaliza. *(Au ~ banca.)* 3. a deposeda, a prăda, (livr.) a spolia, (fig.) a despuia. *(Sta-ptnnl i-a ~ de tot ee-au avut.)* |4. a prăda, a răpi, ţtav.) a răpşti. *(I-a ~ de întreaga agoniseală.)* 5. a jecmăni, (reg.) a jăpcăni. *(Un negustor care îşi ~ clienţii.)*

IEFUÍRE s. 1. jaf, jefuit, pradă, prădare, prădat, prădăciune, (livr.) rapt, (înv.) dobî'ndă, prădăşúg, răpiciúne, răpştíre. *(Porniţi pe~.)* 2. devastare, prădare, spargere, (livr.) devalizare. *(~ unei bănci.)* 3. deposedare, prădare, (livr.) spoliáţie, spoliere, (fig.) despuiere. *(~ ■unei persoane de bunurile sale.)*

JEFUÍT adj. 1. deposedat, prădat, (livr.) spoliat, (fig.) despuiat. *(Persoană ~.)* 2. prădat, răpit. *(Bunuri ~.)* 3. devastat, prădat, (livr.(devalizat. *(O bancă ~.)*

JEFUÍT s. jaf, jefuire, pradă, prădare, prădat, prădăciune, (livr.) rapt, (înv.) dobî'ndă, prădăşúg, răpiciúne, răpştíre. *(Pornit pe ~.)*

JEFUITOR s., adj. 1. s. prădător, (livr.) spoliator, (reg.) jăpcán, jăpcáş, (Mold.) jăcáş, (înv.) pleşcáş, pleşcuitór, prădáş. *(Un ~ nemilos.)* 2. adj. prădalnic. *(Armată ~.)*

JEG s. murdărie, necurăţenie, (pop.) rapăn, scirnăvíe, slin, (înv. şi reg.) măzăcíe, tină, (reg.) im, izínă, jip, lip, mânjeálă, mâzgálă, mocicoşág, moşcolcálă, muruiálă, negru, (înv.) murdarlfc, necurăţíe, sinârdă. *(Plin de ~ din ■cap plnă In picioare.)*

jeg s. v. JAR. JĂRĂGAI. JERATIC.

JEGOS adj. 1. mânjit, murdar, negru, nespălat, pătat, răpănos, slinos, soios, (livr.) maculat, (rar) tăvălit, terfelit, (înv. şi pop.) picat, scirnav, (pop.) zăbălós, (reg. şi fam.) puchânós, puchiós, puciós (reg.) dervelít, ma-zác, mfrşav, muruít, muscurós, muzgurít, percéat, râpát, râpós, zoiós, (Mold., Bucov. şi Ban.) feştelít, (Transilv.) mócicoş, (Transilv. şi Maram.) píscoş, rónghioş, (Transilv., Maram. şi Bucov.) tinós, (înv.) smírced, smlrd, (fam.) împuţit, păduchios. *(O cămaşă ~.)* 2. minjit, murdar, nespălat, slinos, soios, (pop. şi fam.) janghinós, (pop.) îngălat, (reg.) imós, (fam.) împuţit. *(Om ~.)*

JEGOŞÍ vb. a (se) mânji, a (se) murdări, *a.* (se) păta, (livr.) a (se) macula, (înv. şi pop.) a (se) scârnăvi, (pop.) a (se) îngăla, a (se) terfeli, (înv. şi reg.) a (se) tăvăli, (reg.) a (se) derveli, a (se) mozoli, a (se) murui, a (se) pricăji, a (se) tămânji, a (se) tlrnosi, (prin Mold.) a (se) caciori, (Mold., Bucov. şi Ban.) a (se) feşteli, (Munt. şi Olt.) a (se) mărdăgi, (Transilv.) a (se) moci-•coli, a (se) mocicoşi, a (se) piscoli, a (se) pis-coşi, a (se) tocăni, (înv.) a (se) murdărişi. *(S-a ~ de tot pe cămaşă.)*

jelanie s. v. BOCET. DOLIU. JALE. PLÂNGERE. TÂNGUIRE.

JELÍ vb. a se boci, a se căina, a (se) jelui, a se lamenta, a (se) plânge, a se tângui, a se văicări, a se văita, (pop.) a se aoli, a se mişeii, (înv. şi reg.) a se olălăi, a se olecăi, (reg.) a se plingătui, a se scirbi, a se văiera, a se văina, a se vălăcăi, (Transilv.) a (se) cinta, a (se) dăuli, (Mold. şi Bucov.) a se frăsui, (înv.) a se glăsi, a se glăsui. *(S-a ~ toată ziua.)*

jeli vb. v. CĂI. CĂINA. COMPĂTIMI. DEPLÂNGE. PLÂNGE. POCĂI. REGRETA.

JELÍRE s. 1. bocire, plingere, plins, (pop.) jcluiálă, jeluire. *(~ mortului.)* 2. boceală, bocire, bocit, căinare, jelit, jeluire, lamentare, lamentaţie, plingere, plâns, tinguială, tânguire, tânguit, văitare, văitat, văitătură, (pop., fam. şi peior.) văicăreală, (pop.) jeluiálă, (înv. şi reg.) olălăíre, (reg.) văieráre, văierát, (înv.)

obidíre, olecăíre. *(O ~ supărătoare, fără rost.)*

JELÍT s. boceală, bocire, bocit, căinare, jelire, jeluire, lamentare, lamentaţie, plingere, plâns, tânguială, tânguire, tânguit, văitare, văitat, văitătură, (pop., fam. şi peior.) văicăreală, (pop.) jeluiálă, (înv. şi reg.) olălăíre, (reg.) văieráre, văierát, (înv.) obidíre, olecăíre.

Jelitór adj. v. JALNIC. SFÂŞIETOR. TÂN-GUIOS. TÂNGUITOR.

JELUÍ vb. a se boci, a se căina, a (se) jeli, a se lamenta, a (se) plânge, a se tângui, a se văicări, a se văita, (pop.) a se aoli, a se mişeii, (înv. şi reg.) a se olălăi, a se olecăi, (reg.) a se plingătui, a se scirbi, a se văiera, a se văina, a se vălăcăi, (Transilv.) a (se) cânta, a (se) dăuli, (Mold. şi Bucov.) a se frăsui, (înv.) a se glăsi, a se glăsui. *(S-a ~ toată ziua.)*

jelui vb. v. ACUZA. ASPIRA. CĂI. CĂINA. COMPĂTIMI. DENUNŢA. DEPLÂNGE. DORI. ÎNVINOVĂŢI. ÎNVINUI. JINDUL NÂZUI. PÂRÎ. PLÂNGE. POCĂI. POFTI. PRETINDE. RECLAMA. REGRETA. RÂVNI. SPUNE. TINDE. ŢINTI. URMĂRI. VISA. VIZA.

jeluiálă s. v. BOCEALĂ. BOCIRE. BOCIT. CĂINARE. JELIRE. JELIT. JELUIRE. LAMENTARE. LAMENTAŢIE. PLÂNGERE. PLÂNS. TÂNGUIALĂ. TÂNGUIRE. TÂNGUIT. VĂITARE. VĂITAT. VĂITĂTURĂ.

JELUÍRE s. boceală, bocire, bocit, căinare, jelire, jelit, lamentare, lamentaţie, plingere, plâns, tânguială, tânguire, tânguit, văitare, văitat, văitătură, (pop., fam. şi depr.) văicăreală, (pop.) jeluiálă, (înv. şi reg.) olălăíre, (reg.) văieráre, văierát, (înv.) obidire, olecăíre.

jeluire s.v. BOCIRE. JELIRE. PLÂNGERE. PLÂNS.

JELUITOARE s. bocitoare, (reg.) plingă-toáre. *(~ la un mort.)*

jeluitor adj. v. JALNIC. SFÂŞIETOR. TÂN-GUIOS. TÂNGUITOR.

jeluitor s. v. RECLAMANT.

JENA vb. 1. a deranja, a incomoda, a încurca, a stingheri, a stlnjeni, a supăra, a tulbura, (livr.) a conturba, a importuna, (rar) a sinchisi, (pop.) a zăticni, (Mold. şi Bucov.) a zăhăi, (înv.) a sminti. *(Te rog să nu-l~ de la lucru; să nu fie ~ de nimeni.)* 2. a împiedica, a stingheri, a stlnjeni. *(Îl~ în mişcări.)* 3. a supăra. *(Îl~ ficatul.)* 4. a se ruşina, a se sfii, (înv.

şi reg.) a se stânjeni, (înv.) a se sc-ndăli, a se stidi, (reg. fig.) a se teşi. *(Hai, nu te ~, spune l)* JENANT adj. 1. incomod, neplăcut, stingheritor, stânjeni tor, supărător. *(O situaţie ~.)* 2. neplăcut, penibil, supărător. *(încearcă un sentiment ~.)*

JENÁRE s. deranjare, incomodare, stinghereală, stingherire, stânjeneală, stânjenire, tulburare, (livr.) conturbáre, (pop.) zăticnlre. *(~ cuiva de la lucru.)*

JENAT adj. 1. încurcat, stingherit, stânjenit, (rar) strlmtorát. *(Se simţea ~.)* 2. ruşinat. *(Un om ~.)*

JENĂ s. 1. ruşine, sfială, sfiiciune, stinghereală, stânjeneală, stânjenire, (pop.) ruşináre, (înv. şi reg.) ruşínţă, (înv.) stideálă, stidínţă, stidíre. *(Un sentiment de ~.)* 2. decenţă, manieră, pudoare, ruşine, sfială, bună-cuviinţă, (rar) pudicitáte, (latinism rar) pudicíţie. *(Nu are nici un pic de ~.)* 3. încurcătură, (înv.) stenahoríe. *(~ financiară.)*

JEP s. *(BOT.)* 1. *(Pinus mugo)* jneapăn, (prin Mold. şi Bucov.) sosnár. 2. *(Pinus pu-milio)* jneapăn, pin pitic, (reg.) căţân, durzău. JERATIC s. jar, jărăgai, (reg.) jeg, (prin Mold. şi Transilv.) şpérlă, (înv.) járişte. *(~ din sobă.)*

JERPELI vb. a se zdrenţui. *(Haina s-a ~.)* JERPELÍT adj. peticit, rupt, zdrenţăros, zdrenţuit, (pop.) pirpiriu. *(Haină ~.)*

JERPELITÚRĂ s. ruptură, zdreanţă, (Transilv.) ţî'ră. *(Purta* o*~ de haină.)*

JERTFĂ s. 1. *(BIS.)* dar, ofrandă, prinos, sacrificiu, (înv.) arse (pl.), oblaţiúne, plocon. *(~ adusă divinităţii.)* 2. jertfire, sacrificare, sacrificiu, (fig.) preţ. *(Cu ~ vieţii sale.)* 3. sacrificiu, sânge. *(Şi-au dobindit libertatea prin ~.J* 4, victimă. *(~ a datoriei.)* 5. sacrificiu. *(A făcut mari ~ pentru a-si atinge scopul.)* jertfă s. v. ABUNDENŢĂ. BELŞUG. BOGĂŢIE. ÎMBELSUGARE. ÎNDESTULARE. PRISOS.

JERTFELNIC s. *(BIS.)* proscomidie. jertfelnic s. v. ALTAR. SANCTUAR. JERTFÍ vb. 1. *(BIS.)* a sacrifica, (înv.) a comânda, a înjunghia, a pocloni. *(A ~ ceva divinităţii.)* 2. a-şi da, a-şi sacrifica. *(Si-a ~ piaţa pe ctmpul de luptă.)* 3. a (se) sacrifica. *(S-a ~ pentru binele omenirii.)*

JERTFÍRE s. jertfă, sacrificare, sacrificiu, (fig.) preţ. *(Cu ~ vieţii sale.)* JERTFÍT adj. sacrificat. jeruitór s. v. COCIORVĂ. Jestóc adj., adv. v. APRIG. ASPRU. BARBAR. BRUTAL. ICIINOS. CRÂNCEN. CRUD. CRUNT. CUMPLIT. FEROCE. FIOROS. HAIN. INUMAN. (NECRUŢĂTOR.* NEIERTĂTOR. NEÂMBLÂNZIT. NEÂNDUPLECAT. NEÂNDURAT. NEÂNDURĂTOR. NEMILOS. NEOMENOS. NEUMAN. RĂU. SĂLBATIC. S ÎN GEROS. VIOLENT.

JET s. ţâşnitură. *(Un ~ de apă.)* JETON s. fisă, (înv.) socotea. *(~ la ruletă.)* JEŢ s. fotoliu, (prin Transilv.) şezău. *(Stă tolănit tnlr-un ~.)*

JGHEAB s. 1. adăpătoare, troacă, uluc, (pop.) teică, (înv. şi reg.) scoc, (reg.) móldă, vălău, (Bucov. şi Transilv.) halău, (Munt., Olt. şi Ban.) piuă. *(~ pentru adăpatul vitelor.)* 2. (pop.) ţurlói, ţurţur. *(Apa de izvor curge pe un ~.)* 3. rigolă. *(~ la irigaţii.)* 4. streaşină, (înv. şi reg.) scoc, (reg.) plasă, polátă,(Transilv.) cetărnă. *(~ la acoperişul casei.)* 5. lăptoc, scoc, uluc, (pop.) burlan, (prin Ban.) ton, (Olt. şi Transilv.) vălău. *(~ la moară.)* 6. călcătoare, lin. *(~ pentru mustuit strugurii.)* jgheab s. v. CANAL. CONDUCTĂ. COŞCIUG. SICRIU. jig s. v. ARSURĂ. USTURIME. jigánie s. v. BESTIE. DIHANIE. FIARĂ. JIVINĂ. LIGHIOANĂ. SĂLBĂTICIUNE. jigăráie s. v. ARSURĂ. BOALA LUI CAR-RÉ. COTARLĂ. JAVRĂ. JIGODIE. POTAIE. USTURIME. jigări vb. v. SLĂBI.

JIGĂRÍT adj. costeliv, pipernicit, pirpiriu, prăpădit, prizărit, răpciugos, sfrijit, slab, slăbănog, uscat, uscăţiv (rar) uscăciós, (înv. şi reg.) mírşav, rău, sec, secăţíu, secăţív, (reg.) ogârjít, (Mold. şi Transilv.) pogârjít. *(Vită~.)* jigărit adj. v. SFRIJIT. SLAB. jíglă s. v. BULFEU. CRUCE. SPETEAZĂ. STINGHIE.

JIGNÍ vb. a insulta, a ofensa, a ultragia, (livr.) a invectiva, a vexa, (pop.) a sudui, (fig.) a atinge, a răni, (livr. fig.) a leza. *(L-a ~ profund prin atitudinea lui.)*

JIGNICÉR s. *(IST.)* clucer de arie. JIGNÍRE s. 1. insultare, ofensare, ultragiere, (livr.) vexare, (fig.) rănire, (livr. fig.) lezare. *(~ cuiva cu vorbe grele.)* 2. afront, injurie, insultă, ocară, ofensă, ruşine, umilinţă, (livr.) ultraj, vexaţiune, (pop.) hulă, sudalmă, su-duitúră, (înv.) băsáu, dosádă, înfruntare, necinste, obidă, (fig.) atingere, (livr. fig.) lezare. *(Nu poate suporta ~; o ~ adusă cuiva.)* JIGNÍT adj. insultat, ofensat,

ultragiat, (livr.) vexat, (fig.) atins, rănit, (livr. fig.) Iezát. *(Opersoană ~.)*

JIGNITOR adj. injurios, insultător, ofensator, (livr.) vexánt, vexatoriu, (fig.) tare. *(De ce ti spui vorbe ~ ?)*

JIGODIE s. cotarlă, javră, potaie, (pop.) jigăráie, şárlă, (reg.) pújlă, schílă, (Transilv.) hólă, (Mold, şi Bucov.) păháie, (Mold.) pohírlă, (prin Transilv.) teáucă. *(O ~ de cline.)* jigodie s. v. BOALA LUI CARRÉ. jigodiós. adj. v. RĂPĂNOS. jigodít adj. v. RĂPĂNOS. JÍLAV adj. reavăn, ud, umed, (rar) umedós, (reg.) puhav, revenós, (prin Transilv.) mótov. *(Un loc, un teren ~.)*

J1LĂVEÁLĂ s. reveneală, udătură, umezeală, umiditate, (pop.) udeálă, (Olt.) crihálă. *(~ unui teren.)*

jilăvéte s. v. BÂTĂ. CIOMAG. MĂCIUCĂ. RETEVEI. SCURTĂTURĂ.

JILĂVÍ vb. a (se) umezi, (pop.) a (se) reveni. *(Pămtntul s-a ~.)* JILĂVÍT adj. umezit. *(Sol ~.)*

JILETCĂ s. vestă, (pop.) láibăr. *(Purta ~ sub haină.)*

JILÍP s. scoc, uluc, (reg.) riz, rol. *(~ pentru deplasarea In pantă a lemnelor In exploatări.)*

jimb adj. v. STRÂMB. ŞTIRB.

jlmbá vb. v. RÂNJI. STRÂMBA.

Jimblár s. v. FRANZELAR.

jimblă s. v. FRANZELĂ.

jimí vb. v. AGITA. COLCĂI. FOI. FORFOTI. FRĂMÂNTA. FURNICA. MIŞUL MIŞUNA. ROI. VIERMUL

jimuí vb. v. RÂMA.

JIND s. jinduire, poftă. *(Se uită* cu *~ la...)*

JINDUÍ vb. 1. a aspira, a dori, a năzui, a pofti, a pretinde, a râvni, a tinde, a ţinti, a urmări, a visa, a viza, (rar) a stărui, (înv. şi reg.*)* a năsli, (reg.) a năduli, (prin Transilv. şi Mold.) a bărăni, (înv.) a aţinti, a bâte, a jelui, a nădăjdui. *(Nu ~ să fie un geniu.)* 2. a se ahtia, a dori, a râvni. *(~-«după...)* 3. a dori, a pofti, a râvni, a voi, a vrea, (înv.) a deşidera, a iubi, a jelui, a poftişi. *(De multă vreme ~ să...)* 4. a râvni, a tânji. *(~ după* un *cămin.)* 5. a se lacomi, a râvni, (înv.) a zavistui. *(~ la bunul altuia.)*

JINDUIRE s. jind, poftă. *(S*e *uită cu ~ la...)*

JINDUÍT adj. ahtiat, avid, dorit, dornic, jinduitor, râvnitor, (fig.) înfometat, însetat, lacom, setos. *(~ de senzaţii tari.)*

JINDUITOR adj. ahtiat, avid, dorit, dornic, jinduit, râvnitor, (fig.) înfometat, însetat, lacom, setos. *(~ de senzaţii tari.)*

JÍNTIŢĂ s. (reg.) bámburi (pl.), duruiéle (pl.). *(~ de la caş.)*

jíntiţă s. v. BOŞTINĂ.

JINTUIÁLĂ s. 1. jintuire, jintuit. *(~ caşului.)* 2. (concr.) janţ, jintuit. *(~ a caşului.)*

J1NTUÍRE s. jintuială, jintuit*.* *(~ a caşului.)*

JINTUÍT s. 1. jintuială, jintuire. *(Se ocupă cu ~ caşului.)* 2. (concr.) janţ, jintuială*.* *(~ al caşului.)*

jip s. v, JEG. MURDĂRIE. NECURĂŢENIE.

JIRÉBIE s. *(IST.)* delniţă, sesie. *(Formade proprietate numită In Moldova ~ era cunoscută In Ţara Românească sub numele de delniţă, iar în Transilvania sub denumirea de sesie.)*

jitár s. v. PÂNDAR.

jităŕi vb. v. PÂNDI.

jitie s. v. ÎNTÂMPLARE. PĂŢANIE. PERIPEŢIE. ROGOJINĂ.

jítniţă s. v. GRÂNAR. HAMBAR. PATUL.

JIVINĂ s. bestie, dihanie, fiară, lighioană, sălbăticiune, (pop.) gádină, jigánie, (reg.) ciută, sălbăticie, sălbăticíme, (Transilv. şi Mold.) gad, (Transilv.) sălbăticitúră. *(În pădure trăiesc multe ~.)*

JNEÁPĂN s. *(BOT.) 1. (Pinusmugo)* jep, (prin Mold. şi Bucov.) sosnár. 2. *(Pinus pu-milio)* jep, pin pitic, (reg.) căţî'n, durzău. 3. *(Juniperus communis)* ienupăr, (reg.) ar-chíş, cetină, (prin Transilv.) brădişór, (Mold.) tămâiér. (Ban. şi Transilv.) turtei, (înv.) archiéft.

JOACĂ s. 1. joc, zbenguială, zbenguire, zbenguit, zbânţuială, zbânţuire, zbânţuit, zbân-ţuitură, zburdare, zburdălnicie, (reg.) zbeng,

zbereguiálă, zbânţ, zburdă. *(N-a fost declt o ~ de copii.)* 2. amuzament, distracţie, (înv.) zăbavă. *(Dragostea nu e o ~.)*

JOÁGĂR s. *(TEHN.)* 1. gater, (reg.) moară, (Maram. şi nordul Transilv.) spátă. *(Lemne tăiate la ~.)* 2. beşchie, ciochie. *(~ este un ferăstrău cu două minere.)*

JOÁRDĂ s. jordie, varga, (pop.) strămurare, strămuráriţă, (reg.) jápă, (înv.) strămur. *(~ pentru minat vitele.)*

joárdă s. v. FUSCEL. NUIA. VARGA. VERGEA.

JOBEN s. cilindru, (pop.) ţilíndru. *(Purta pe cap un ~.)*

JOC s. 1. joacă, zbenguială, zbenguire, zbenguit, zbânţuială, zbânţuire, zbânţuit, zbân-ţuitură, zburdare, zburdălnicie, (reg.) zbeng, zbereguiálă, zbânţ, zburdă. *(~ de copii.)* 2. *(COR.)* dans, (înv.) salt, săltare, săltătúră. 3. *(SPORT)* dispută, întâlnire, întrecere, meci, partidă. *(~adurat doar trei minute.)* 4. *(SPORT) jocuri balcanice* '= balcaniadă; *jocuri olimpice* = olimpiadă. 5. interpretare. *(Actorul a avut un ~ magistral.)*

Jocheu s. v. FECIOR. LACHEU. VALET.

JOCULÉŢ s. jocuşor, (reg.) jocúţ.

JOCUŞÓR s. joculeţ, (reg.) jocúţ.

jocúţ s. v. JOCULEŢ. JOCUŞOR.

joi vb. v. DOVEDI. ÎNDURA. MULŢUMI. PĂTIMI. PĂŢI. PRIDIDI. RĂBDA. RĂZBI. SATISFACE. SUFERI. SUPORTA. TRAGE.

joimăríţă s. v. BUFNIŢĂ. BUHĂ.

jóină s. v. MĂRĂRAS.

jólcă s. v. PIN.

jold s. v. CORVOADĂ.

joldunár s. v. MERCENAR.

jóină s. v^ SCROFULĂ.

JONCŢIUNE s. împreunare, unire. *(~ a două armate.)*

JÓRDIE s. joardă, varga, (pop.) strămurare, strămurăriţă, (reg.) jápă, (înv.) strămur. *(~ pentru minat vitele.)*

jordíţă s. v. NUIELUŞĂ. NUIELUŢĂ. VĂR-GUŢĂ.

jos adj. v. ÎNCHIS.

JOS adj., adv. 1. adj. coborât, scoborât. *(Un teren ~.)* 2. adv. dedesubt. *(Locul era situat~.)* 3. adj. mărunt, mic, srand, (reg.) pitulat. *(Casă ~; persoană ~.)* 4. adj. coborât, redus, scăzut, scoborât. *(Temperatură ~,)* 5. adj. adânc, grav, gros, profund, (fig.) cavernos. *(O voce ~*; *un timbru ~.)* 6. adj. avantajos, convenabil, ieftin, mic, scăzut, (Transilv. şi Ban.) lesne. *(Preţuri ~.)*

JOSNIC adj., s. 1. adj., s. abject, infam, mişel, mizerabil, mârşav, nedemn, nelegiuit, nemernic, netrebnic, ticălos, (pop.) becísnic, (înv. şi reg.) ticăit, (reg.) pălăvátic, proclet, (Ban.) bedáş, (înv.) fărădelege, vil, (fig.) infect, murdar. *(Un om~J* 2. adj. infam, mişel, mişelesc, mizerabil, mârşav, nedemn, nelegiuit, nemernic, netrebnic, ruşinos, scelerat, ticălos, (liyr.) ignobil, sacrileg, (înv. şi pop.) parşiv, scârnav, (Mold.) chiolhănós, (înv.) blestemăţésc, fărădelege, scârbávnic, sclrbélnic, sclrbít, veri-gáş, verigăşós, (fig.) murdar, spurcat. *(O faptă*

JOSNICÍE s. abjecţie, fărădelege, infamie, mişelie, mârşăvie, neleguire, nemernicie, netrebnicie, ticăloşie, (livr.) ignominie, turpitudine, (astăzi rar) sceleráţie, (pop. şi fam.) parşivé-nie, (pop.) becisnicie, blestemăţie, scârnăvíe, spurcăciune, (reg.) mirşăvénie, (înv.) bazaconie, blestemăciúne, nebunie, necurat, necură-ţíe, necurăţíre, păginătáte, păginíe, verigăşíe, (fig.) murdărie. *(A comite o ~.)*

jovial adj. v. VESEL. VOIOS.

jovialitate s. v. VESELIE. VOIOŞIE.

jubila vb. v. TRIUMFA.

JUCA vb. 1. a dansa, (pop.) a dănţui, a sălta, a sări, (peior.) a ţopăi. *(~ o slrbă.)* 2. a se desfăşura, a se disputa. *(Meciul* s-*a ~ pe stadionul* Ciuleşti.*)* 3. a face. *(~ un şah cu mine?)* 4. a practica. *(~ tenis de doi ani.)* 5. a interpreta, (înv.) a parastisi. *(A ~ un rol într-o piesă.)* 6. a (se) prezenta, a (se) reprezenta, (inv. şi pop.) a (se) da, (înv.) a (se) parastisi. *(Ce se ~ în astă-seară la teatru?)* 7. a se proiecta, a rula. *(Ce film ~ astăzi?)*

juca vb. v. ADEMENI. AMĂGI. CÂNTA. EXECUTA. INTONA. INTERPRETA. ÎN-CÂNTA. ÎNŞELA. MINŢI. MOMI. PĂCĂLI. PROSTI. PURTA. TRIŞA.

jucărea s. v. JUCĂRIOARĂ.

jucărică s. v. JUCĂRIOARĂ.

jucărie s. v. BAGATELĂ. FLEAC. NIMIC.

JUCĂRIOARĂ s. (pop.) jucărea, jucărică.

JUCĂTOR s. dansator, (pop.) dănţuitor. *(~ într-un ansamblu popular.)*

JUCĂUŞ adj. neastâmpărat, vioi. *(Ochi~; privire ~.)*

Jude s. v. CĂPETENIE. CONDUCĂTOR. JUDECĂTOR. PRIMAR. VĂTAF.

JUDECĂ vb. 1. a chibzui, a cugeta, a gândi, a medita, a raţiona, a reflecta, (înv.) a medi-tarisi, a míndri, a rezona, a semui. *(Vrea să ~ in linişte.)* 2. a chibzui, a (se) gândi, a socoti, (înv. şi reg.) a sămălui, (fig.) a cintări, a cumpăni, a drămui. *(Să ~ cum e mai bine.)* 3. a aprecia, a chibzui, a considera, a crede, a găsi, a gândi, a opina, a socoti, (pop.) a chiti, a cugeta, (înv.) a cunoaşte, a număra. *(Eu ~ că aşa trebuie să procedăm.)* 4. *(JUR.)* (înv. şi reg.) a se pârî, a se pricinui, (reg.) a se pricini, (înv.) a se prici, a se prigoni. *(S-au ~ pentru o succesiune.)*

Judeca vb. v. COMANDA. CONDAMNA. DECIDE. DISPUNE. FIXA. HOTĂRÎ. ORDONA. OSÂNDI. PEDEPSI. PORUNCI. STABILI. STATORNICI.

JUDECARE s. chibzuire, deliberare, gândire, (fig.) cumpănire, drămuire. *(După o ~ îndelungată...)*

JUDECATĂ s. 1. deşteptăciune, intelect, inteligenţă, minte, pricepere, raţiune, spirit, (pop.) duh, (Ban., Transilv. şi Olt.) pámet, (înv.) înţelegere, (fam.) dóxă, (fig.) cap, creier. *(Are o~ de nivel mediu.)* 2. gândire, intelect, minte, raţiune, spirit. *(Operă a~.)* 3. gândire, intelect, înţelegere, minte, raţiune, (fig.) cap. *(Are o ~ extrem de limpede.)* 4. minte, raţiune, (rar) cunoştinţă, (pop. şi fam.) glagóre, (inv.) rezon. *(O ~ normală.)* 5. minte, raţionament,

raţiune, (înv.) socoátă, socoteală, socotinţă. *(O ~ sănătoasă.)* G. concepţie, convingere, gând, idee, opinie, orientare, părere, principiu,, vedere, viziune, (livr.) convicţiune. *(Are o ~ extrem de sănătoasă.)* 7. credinţă, idee, opinie^ părere. *(După ~ mea...) 8.* chibzuială, chibzuinţă, chibzuire, cuminţenie, cumpăt, cumpătare, înţelepciune, măsură, minte, moderaţie,, raţiune, socoteală, socotinţă, tact, (livr.) con-tinénţă, (rar) cuminţíe, ponderáţie, tempe-ránţă, (pop.) scumpătáte, (înv. şi reg.) sfat, (înv.) sămăluíre, socoátă, tocmeală, (fam.> schépsis, (fig.) cumpăneálă, cumpănire. *(Demonstrează multă ~.)* 9. apreciere, aviz, opinie, părere, verdict. *(Aşteptăm cu nerăbdare ~ publicului.)* 10. *(JUR.)* acţiune, cauză, proces, (livr.) speţă, (înv. şi pop.) price, (pop.) dreptate, lege, pricină, (reg.) pî'ră, (prin Transilv.> tărgheláş, (înv.) divan, judeţ, prigonire, sud, (înv., în Mold.) délă.

judecată s. v. CONDAMNARE. JURISDICŢIE. OSÂNDĂ. PEDEAPSĂ.

judecătoare s. v. JUDECĂTORIE.

JUDECĂTOR s. 1. *(JUR.)* (înv.) jude,, judeţ, (înv., în Transilv.) tăWáş. 2. arbitru, (grecism înv.) eretocrít. *(~ Intr-un litigiu.)*

JUDECĂTOREÁSĂ s. *(JUR.)* (înv.)judc-ceásă.

JUDECĂTORESC adj. *(JUR.)* judiciar,. (înv.) dicanicésc. *(Procedură ~.)*

JUDECĂTORIE s. *(JUR.)* (înv.)judecătoare, scaun. *(Litigiu ajuns în faţa ~.)*

judeceai s. v. JUDECĂTOREÁSĂ,

JUDECÍE s. *(IST.)* parte, unghi. *(~ era o unitate administrativ-terilorială.)*

JUDEŢ s.l. *(IST.*; şoltuz, (prin Mold.) voit. *(~ al unui oraş.) 2.* (înv.) sud, (înv., în Bucov.)< beţirc, (înv., în Transilv.) comitat, (înv., în Mold.) ţinut, (înv., în Transilv.) varméghie. *(~ Bihor.)*

judeţ s. v. ACŢIUNE. ANIMOZITATE.. CAUZĂ. CEARTĂ. CONFLICT. DECIZIE. DEZACORD. DEZBINARE. DIFEREND-DISCORDIE. DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPUTĂ. DIVERGENŢĂ. GÂLCEAVĂ-HOTĂRÂRE. ÎNVRĂJBIRE. JUDECATĂ. JUDECĂTOR. LITIGIU. NEÂNŢELEGERE. PRIMAR. PROCES. SENTINŢĂ. VERDICT. VRAJBĂ. ZÂZANIE.

JUDEŢEAN adj. (înv., în Mold.) ţinutál. *(Autorităţile ~.)*

JUDICIAR adj. *(JUR.)* judecătoresc, (lnv.> dicanicésc. *(Procedură ~.)*

JUDICIOS adj., adv. 1. adj. chibzuit, cumpănit, gândit, matur, serios, socotit, temeinic. *(O judecată ~.)* 2. adj. bun, chibzuit, folositor, gândit, înţelept, raţional, rezonabil, socotit-util, (fig.) sănătos. *(Un sfat~.)* 3. adv. chibzuit, cuminte, înţelept, înţelepţeşte, raţional. *(Aprocedat ~.)*

JUG s. 1. jujeu, (reg.) hădărău. *(~ la gllui porcilor, al vifeilor.)* 2. *(TEHN.)* (reg.) război. *(~ la joagăr.)*

jug s. v. AMNAR. CEAFĂ. REZEMĂTOA-RÉ.

JUGĂNÍ vb. a castra, a scopi, a steriliza, (livr.) a emascula, (rar) a scapeţi, (pop.) a întoarce, a stârpi, (reg.) a bâte, a curaţi, a herclui, (Transilv. şi nordul Olt.) a suci. *(A~ un animal mascul.)*

JUGĂNÍRE s. castrare, jugănit, scopire, scopit, sterilizare, (livr.) emasculáţie, eviráţie, (pop.) întoarcere, stârpíre, (reg.) batere, curăţire, hereluíre, (Transilv. şi nordul Olt.) sucire. *(~ unui armăsar.)*

JLIGĂNÂT adj. castrat, scopit, sterilizat, (pop.) întors, stârpít, (reg.) bătut, curăţit, hereluít, (prin Ban.) soborât, (prin Trausilv.) sucit. *(Berbec ~.)*

JUGĂNIT s. castrare, jugănire, scopire, scopit, sterilizare, (livr.) emasculáţie, evirátie, (pop.) întoarcere, stârpíre, (reg.) batere, curăţire, hereluíre, (Transilv. şi nordul Olt.) sucire. *(~ al unui berbec.)*

jugărél s. v. DUMBEŢ.

Jugărét s. v. DUMBEŢ.

jugula vb. v. GÂTUI. STRANGULA. SUGRUMA.

Jugulare s. v. GÂTUIRE. STRANGULARE. SUGRUMARE.

juisor s. v. PETRECĂREŢ.

JUJÉU s. jug, (reg.) hădărău. *(~ la gltul porcilor, al viţeilor.)*

JULÍ vb. a (se) jupui, (a (se) zdreli, a (se) zgâria, (pop.) a (se) beii, a (se) stropşi, (înv. şi reg.) a (se) rujdi, (prin Olt.) a (se) mezdri. *(Si-a ~ pielea de la deget.)*

JULÍRE s. julit, jupuire, jupuit, zdrelire, zdrelit. *(~ unui deget.)*

JULÍT adj. jupuit, zdrelit. *(Are degetul ~.)*

JULÍT s. julire, jupuire, jupuit, zdrelire, zdrelit. *(~ unui deget.)*

JULITÚRÁ s. jupuitură, zdrelitură. *(O ~ la un deget.)*

JUMĂRI s. pi. 1. (reg.) scrijéle (pl.). *(~ din slănină.)* 2. omletă, (reg.) papară, prájilă, (nordul Mold., Bucov. şi nordul Transilv.) papă, (Transilv. şi Ban.) păpărádă, rátotă, (Mold. şi Bucov.) scrob, (înv., in Transilv.) sfungátă. *(~ de ouă.)*

JUMĂTATE s. 1. (cantitativ) doime. *(O ~ dinir-un obiect.)* 2. (cantitativ) (slavonism înv.) pol. *(O ~ kg de icre.)* 3. (cantitativ) (reg.) cârstác, cârstă, clăíţă, cruce, petíţă, picior. *(Claia de snopi numită ~.)* 4.

(spaţial) mijloc. *(La ~ sclndwii.)* 5. (temporal) mijloc. *(La~ săptămlnii.)*

jumătate s. v. NEVASTĂ. SOŢIE.

jumătate-dc-pásăre s. v. CODOBATURĂ. PRUNDAR. PRUNDAŞ.

jumătăţi s. pi. v. PANTOF.

jumătăţi vb. v. ÎNJUMĂTĂŢI.

JUMULEÁLĂ s. jumulire, (reg.) scărmănáre. *(~ păsărilor.)*

JUMULÍ vb. (înv. şi pop.) a smulge, (înv. şi reg.) a peru, (reg.) a dupurlui, a scărmăna, (Mold., Bucov. şi Maram.) a cinătui, (Mold. şi Bucov.) a ciupeli, (Transilv.) a jupeli. *(A ~ o pasăre.)*

JUMULÍRE s. jumuleală, (reg.) scărmănáre. *(~ unei păsări.)*

JUMULÍT adj. (înv. şi pop.) smuls. *(Pasăre ~.)*

JUNĂ s., adj. tânără. *(O fată ~.)*

JUNCs. *(ZOOL.)*mlnzat, (Transilv. şi Maram.) tulúc. *(Carne de ~.)*

JUNCAN s. *(ZOOL.)* (Transilv. şi Maram.) tulucán.

JUNCANĂ s. *(ZOOL.)* juncă, junmcă.

JÚNCĂ s. *(ZOOL.)* juncană, junincă.

june s. v. FECIOR. FLĂCĂU. GINERE. MIRE. TÂNĂR.

juneţe s. v. TINERET. TINEREŢE. TINERIME.

jungher s. v. PUMNAL. STILET.

jughctúră s. v. GÂT. GRUMAZ.

JUNGHI s. 1. înjunghietură, înţepătură, junghietură, (pop.) stricnitúră, (grecism înv.) níxis, (fig.) săgeată, sâgetătúră, (pop. íig.) tăietură. *(Simte un ~ In regiunea inlt-rwstală.)* 2- (la pi.) înţepături (pl.), (fig.) ácc (pl.) *(Mii de ~ îi străbat corpul.)*

junghi s. v. PNEUMONIE. PUMNAL. STILET.

junghiá vb. v. ÎNJUNGHIA. TĂIA.

junghiére s. v. ÎNJUNGHIERE. SPINTE-CARE. SPINTECAT. TĂIERE.

JUNGHIETURĂ s. înjunghietură, înţepătură, junghi, (pop.) stricnitúră, (grecism înv.) níxis, (fig.) săgeată, săgetătúră. (pop. fig.) tăietură. *(Simte o ~ în regiunea intercoslală.)*

juni s. pi. v. CIUIN. ÓDAGACI. SĂPU-NARIŢĂ.

junie s. v. PUBERTATE. TINERET. TINEREŢE. TINERIME

junime s. v. TINERET. TINERIME.

JUNÂNCÁ s. *(ZOOL.)* juncană, juncă.

JUNIOR s. invar, fiul (art.). *(Popescu-~.)*

jupă s. v. FOI. FUSTĂ.

jupeli vb. v. JUMULI.

jupi vb. v. COJI. DESCUAMA. JUPUI. SCOROJI.

jupín s. y. PATRON. STĂPÂN.

JUPÂNEÁSÂ s. menajeră, (rar) madamă. *(~ Inlr-o casă înstărită.)*

jupâneásă s. v. BOIEROAICĂ. CUCOANĂ. DOAMNĂ. MADAM. ORĂSEANCĂ. PATROANĂ. SERVITOARE. SLUGĂ. SLUJNICĂ. STĂPÂNĂ.

JUPUÍ vb. 1. (pop.) a beli, (înv. şi reg.) a despuia, (reg.) mezdreli, a mezdri. *(A ~ un animal.)* 2. a (se) juli, a (se) zdreli, a (se) zgâria, (pop.) a (se) beli, a (se) stropşi, (înv. şi reg.) a (se) rujdi, (prin Olt.) a (se) mezdri. *(Si-a ~ pielea la un deget.)* 3. a se coji, a se descuama, a se scoroji, (pop.) a se jupi, (înv.) a setărâţa. *(Pielea i s-a ~.)* 4. a coji, a descoji, (rar) a despuia, (reg.) a scorţăli, (prin Transilv.) a măzga. *(A ~ trunchiul unui arbore.)*

JUPUIÁLĂ s. jupuire, jupuit, (pop.) belíre, belit. *(~ unei vite.)*

jupuiálă s. v. PELAGRĂ.

JUPUÍRE s. 1. jupuiálă, jupuit, (pop.) belíre, belit. *(~ unui animal.)* 2. julire, julit, jupuit, zdrelire, zdrelit. *(~ unui deget.).*1. cojire^descuamare, (rar) scămoşáre, (înv.)

târâţáre. *(~ pielii.) 4.* cojeală, cojire, descojire. *(~ unui arbore.)*

JUPUÍT adj. 1. (pop.) belit. *(Anima!~.)* 2. julit, zdrelit. *(Are degetul~.)* 3. cojit, descuamat. *(Piele ~.)* 4. cojit, descojit. *(Trunchi ~.)*

JUPUÍT s. 1. jupuială, jupuire, (pop.) belíre, belit. *(~ unui animal.)* 2. julire, julit, jupuire, zdrelire, zdrelit. *(~ unui deget.)*

JUPUITÚRĂ s. julitură, zdrelitură. *(O ~ la un deget.)*

JUR interj, zău 1 *(~ / că aşa este.)*

JUR s. apropiere, împrejurime, preajmă, vecinătate, (livr.) proximitate, (reg.) meleag, (prin Transilv.) preábăt, (înv.) împrejmuire, împrejur, préjmet, prejmuíre. *(Se află prin*

jur s. v. JURĂM ÎNT. LEGĂMÂNT.

JURA vb. (înv.) a se făgădui, a se jurui, a sufleţi. *(Se" că e cum spune.)*

jura vb. v. AFURISI. BLESTEMA. CONJURA. IMPLORA.

Juráre s. v. JURĂM ÎNT. LEGĂMÂNT.

JURASIC s. *(GEOL.) jurasic inferior* = liasic; *jurasic mediu* = dogger; *jurasic superior* – malm.

jurat adj., s. v. AFURISIT. BLESTEMAT. CÂINOS. HAIN. ÎNDRĂCIT. RĂU. TICĂLOS.

jurat s. v. PRETOR. PRIMAR.

JURĂMÂNT s. legământ, (înv. şi reg.) ju-ruínţă, (reg.) jur, (înv.) juráre. *(Si- a respectat ~.)*

JURÍDIC adj. *(JUR.)* (înv.) politicésc. *(Aci~.)*

JURISDICŢIE s. *(JUR.)* (rar) judecată. *(Se află sub ~...)*

JURISPRUDÉNŢĂ s. drept, (înv. şi pop.) legile (pi. art.), (înv.) drit. *(învaţă ~.)*

JURÍST s. *(JUR.)* (înv.) legist, pravilíst, prăviláş.

JURNAL s. cotidian, gazetă, ziar, (înv.) foaie. *(Un~ de mare tiraj.)*

Jurnal s. v. PROCES-VERBAL.

JURNALÍSM s. gazetărie, jurnalistică, presă, publicistică, ziaristică, (înv.) publicitate. *(Misiunea nobilă a~.)*

JURNALÍST s. gazetar, publicist, ziarist. *(Un~ obiectiv.)*

JURNALISTIC adj. gazetăresc, publicistic, ziaristic. *(Stil ~; activitate ~; articol ~.)*

JURNALISTICĂ s. gazetărie, jurnalism, presă, publicistică, ziaristică, (înv.) publicitate. *(Misiunea nobilă a ~.)*

JURUBÍŢĂ s. (înv. şi reg.) sucitúră, (reg.) ciulea, (Maram.) guşă, (înv.) mătărângă. *(~ de mătase.)*

juruí vb. v. ANGAJA. FĂGĂDUI. ÎNDATORA. ÎNSĂRCINA. JURA. LOGODI. OBLIGA. PROMITE.

juruínţăs.v. ANGAJAMENT. ASIGURARE. CUVÂNT. FĂGĂDUIALĂ. FĂGĂDUINŢĂ. JURĂMÂNT. LEGĂMÂNT. PROMISIUNE. VORBĂ.

juruită s. v. ANGAJAMENT. ASIGURARE. CUVÂNT. FĂGĂDUIALĂ. FĂGĂDUINŢĂ. LEGĂMÂNT. IPROMISIUNE.J VORBĂ.

JUST adj., adv. 1. adj. adevărat, corect, drept, exact. *(O concluzie~.)* 2. adv. adevărat, drept. *(A vorbit~.)* 3. adj. drept, echitabil. *(O decizie ~.)* 4. adv. drept, întemeiat, temeinic. *(A judecat ~.)* 5. adv. bine, corect. *(A*i *procedat ~.)* 6. adj. fundamentat, îndreptăţit, întemeiat, justificat, legitim, logic, motivat, serios, temeinic, (livr.) îndrituit, (fig.) bine-cuvlntát. *(Un motiv~; o scuză~.)* 7. adj. drept, îndreptăţit, legitim. *(O cerere ~.)* JUSTEŢE s. 1. adevăr, autenticitate, exactitate, exactitudine. *(S-a confirmai ~ celor spuse de el.)* 2. exactitate, exactitudine, precizie. *(~ calculelor.)* 3. dreptate, echitate, (înv.) lege. *(A restabilit" cauzei cuiva.)* 4. dreptate, temeinicie, (înv.) rezon. *(~ argumentelor sale.)*

JUSTIFICA vb. I. a îndreptăţi, a motiva, (livr.) a legitima. *(Toate acestea ~ hotărlrea lui.)* 2. a motiva, a scuza. *(Scopul ~ mijloacele.)* 3. a autoriza, a îndreptăţi, a îngădui, a permite, (livr.) a îndritui, (înv. fig.) a întemeia. *(Această împrejurare ne ~ să tragem unele concluzii.) 4.* a (se) apăra, a (se) dezvinovăţi, a (se) disculpa, a (se) scuza, (rar) a (se) dezvinui, (înv. şi reg.) a (se) cura, (înv.) a (se) îndreptăţi, a (se) mântui. *(Nu te mai ~ atltat)* 5. a se explica. *(Nw e cazul să te~.)*

JUSTIFICABIL adj. 1. explicabil, moti-vabil. *(Un fapt ~.)* 2. motivabil, scuzabil. *(Un argument ~.)*

JUSTIFICARE s. 1. îndreptăţire, motivare, motivaţie, raţiune, temei, (livr.) legitimare, legitimitate, (pop.) noimă, (înv.) rezon. *(~ unei hotărlri.)* 2. logică, motivare, noimă, raţiune, rost, sens, temei. *(Nu văd" acelei hotărlri.)* 3. explicare, explicaţie, motivare. *(Există vreo" a gestului său?) 4.* motivare, motivaţie, scuză, (rar) scuzáre, (înv) răspuns. *(Nu are nici o ~ pentru cele făcute.)* 5. dezvinovăţire, disculpare, scuză, (rar) dezvinuíre, scuzáre. *(O ~ neconoingătoare.)*

JUSTIFICAT adj. 1. fundamentat, îndreptăţit, întemeiat, just, legitim, logic, motivat, serios, temeinic, (livr.) îndrituit, (fig.) binecu-vântát. *(Un motiv~*; o *scuză~.)* 2. motivat, (rar) scuzat. *(Absenţă".)* 3. dezvinovăţit, disculpat, (rar) scuzat. *(Persoană ~.)*

JUSTIFICATIV adj. 1. doveditor, probator, (înv.) mărturisitor. *(Act".)* 2. descărcător. *(Factură".)*

justiţiábil s. v. PARTE.

JUSTIŢIE s. 1. *(JUR.)* instanţă. *(S-a prezentat In faţa".)* 2. dreptate, echitate, (înv.) lege. *(A restabilit" cauzei cuiva.)*

juvăţ s. v. LAŢ. ŞTREANG. VAL.

JUVÉLNIC s. *(PESCUIT)* (reg.) sac.

juvélnic s. v. OSTREŢ.

Juvenil adj. v. TINERESC.

Juvéte s. v. BABOI. BABUŞCĂ. rlŢĂ. OLTEAN.

Juxtapune vb v. ALĂ7 URA.

JUXTAPUNERE s. *(GRAM.)* parataxă.

JUXTAPÚS adj. *(GRAM.)* paratactic. *(Coa-slrucfie ".)*

juxtapús adj. v. ALĂTURAT.

K

KÁLIU s. *(CHIM.)* potasiu.

KANTIANISM s. *(FILOZ.)* (rar) kantísm.

kantísm s. v. KANTIANISM.

KÁRLINGs. *(GEOGR.)* custură. *(~ al* unui *munte.)*

KILO s. chil, kilogram. *(Un~dB zahăr.)*

KILOCALORÍE s. *(FIZ.)* calorie mare.

KILOCICLU PE SECUNDĂ s. *(FIZ.)* kilohertz.

KILOGRAM s. 1. chil, kilo. *(Un ~* de *făină.)* 2. litru. *(Un ~* de *lapte.)*

KILOHERTZ s. *(FIZ.)* kilociclu pe secundă.

kilometric adj. v. INTERMINABIL. NE-SFÂRŞIT.

KISELGUR s. *(MIN.)* diatomit, pământel, tripoli, pământ de diatomee.

la adv. v. APROAPE. APROXIMATIV. CAM. CIRCA. VREO.

LA prep. 1. (local) asupra, către, înspre, spre, (înv.) despre, între, súpra, *(Îşi aţinteşte privirea ~ noi.)* 2. (local) în. *(Merge ~ vale.)* 3. (cauzal) pentru. *(Îl pedepsea ~ cea mai mică abatere.)* 4. (final) (înv.) spre. *(L-a condamnat ~ moarte.)*

Ia vb. v. ÎMBĂIA. SCĂLDA. SPĂLA.

laba-gístii s. v. ANTONICĂ. GRANAT. SPILCUŢĂ.

iaba-lúpului s. v. PIEDICUŢĂ. TALPA-GÂŞTEI.

laba-mâtei s. v. BURETE-DE-CONOPIDĂ. CREASTÁ-COCOSULUI. DROB. DROBU-ŞOR.

laba-mâlii s. v. PARPIAN.

labán s. v. CHEFAL.

laba-úrsului s. v. BRÂNCA-URSULUI. CRU-CEA-PĂMÂNTULUI. PICIORUL-CAPREI.

PIEDICUŢĂ.

LABĂ s. 1. *(ANAT.)* (reg.) brîncă. *(~ la animate.)* 2. *(BOT.) laba-ursului (Clavaria aurea)* = (reg.) bureţi-dcgetár (pl.), creasta-cocósului.

labă s. v. MEMBRU INFERIOR. MÂNĂ. PICIOR.

LABFERMÉNT *s.(EIOL.)* cheag, chimozină, lactoferment, (reg.) maia, presură. *(~ contribuie la închegarea laptelui.)*

labil adj. v. CAPRICIOS. FLUSTURATIC FLUTURATIC. INCONSECVENT. INCONSTANT. INSTABIL. NECONSECVENT. NECONSTANT. NESERIOS. NESTABIL. NESTATORNIC. SCHIMBĂCIOS. SCHIMBĂTOR.

LABILITATE s. *(FIZIOL.)* mobilitate funcţională.

labilitate s. v. INCONSECVENŢĂ. INCONSTANŢĂ. INSTABILITATE. NECONSEC-VENTÂ. NECONSTANŢĂ. NESTABILI-TATE. NESTATORNICIE.

LABIRÍNT s. (livr.) dedal.

labirintic adj. v. ÎNTORTOCHEAT.

laboáre s. v. LUCRU. MUNCĂ. TREABĂ.

laborios adj. v. ACTIV. HARNIC. MUNCITOR. NEOBOSIT. NEOSTENIT. SILITOR. SÂRGUINCIOS. SÂRGUITOR. VREDNIC. ZELOS.

láboş s. v. CRATIŢĂ.

LAC s. *(GEOGR.)* (pop.) tău. *(~ de munte.)*

LAC s. vernis, (înv.) verníchiu. *(~ pentru mobile.)*

lac s. v. BALTĂ.

LACHEU s. fecior, valet, (rar) camerier, (înv., In Mold.) jocheu. *(Un ~ la o casă boierească.)*

lacheu s. v. SLUGOI.

LACOM adj. 1. avid, rnincăcios, nesătul, nesăţios, pofticios, (livr.) insaţiabil, vorace, (rar) lăcomít, lăcomós, (înv. şi reg.) mâncătór, (reg.) lingáreţ, mincăréţ, (Mold.) hulpav, (înv.) hrănáci, mincáci. *(Om ~ la mlncare.)* 2. aprig, apucător, hrăpăreţ, nesătul, (livr.) cupid, rapace, (pop.) hapsî'n. *(E un om tare~l)* 3. avid, neândestulat, (livr.) cupid, (fig.) nesătul, nesăturát, nesăţios. *(~ de bani, de clştig.)*

lacom adj. v. AHTIAT. AViD. DORIT. DORNIC. JINDUIT. JINDUITOR. RÂV-NITOR.

LACONIC adj. concentrat, concis, lapidar, scurt, succint, (înv.) rezumălór, (fig.) strâns, telegrafic. *(O expunere ~; stil ~.)*

LACONICITÁTE s. concentrare, concizie, laconism, lapidaritate, scurtime. *(~ stilului, a exprimării.)*

LACONÍSM s. concentrare, concizie, laco-nicitate, lapidaritate, scurtime. *(~ stilului, a exprimării.)*

LACRIMĂ s. 1. strop. *(O ~ i se scurgea pe obraz.)* 2. (la pi.) (rar) ápă. *(Un potop de ~ i-a inundat faţa.)* 3. (la pi.) plingere, plins, plânsct, plânsoare. *(Opreşte-ţi ~ l)*

LACTOBIÓZĂ s. *(BIOL.)* iactoză, (pop.) zahăr de lapte.

LACTOFERMENT s. *(BIOL.)* cheag, chimozină, labferment, (reg.) maia, presură. *(~ contribuie la închegarea laptelui.)*

LACTÓZÁ s. *(BIOL.)* iactobioză, (pop.) zahăr de lapte.

LACUNAR adj. incomplet. *(Text~.)*

LACUNĂ s. 1. gol, lipsă. *(Completează ~ele.)* 2. *(FIZ.)* vacanţă/ *~ a unei reţele cristaline.)* 3. cusur, defect, deficienţă, imperfecţiune, insuficienţă, lipsă, meteahnă, neajuns, păcat, scădere, slăbiciu*n*e, viciu, (livr.) carenţă, racilă, tară, (pop. şi fam.) beteşug, (reg. şi fam.) hibă, (reg.) madeá, teáhnă, (Olt., Munt. şi Mold.) ponós, (înv.) greşeală, lichea, nedesăvlr-şíre, răutate. *(Un om cu multe ~.)*

lada pácii s. v. CHIVOT.

LADĂ s. 1. cufăr, (pop.) tron, (înv. şi reg.) sandâc, sicriu, (Mold.) sipet, (arg.) purcea. *(~ de zestre a miresei.) 2. (TEIIN.)* postavă, (Transilv.) troacă. *(In ~ curge făina măcinată, la moară.)* 3. coş, (reg.) casă, cutie, drob, durbánă, ţarc. *(~ la teascul de struguri.)*

ladă s. v. COŞCIUG. SERTAR. SICRIU.

LADlN adj. retoroman. *(Populaţie ~.)*

LADÍNĂ s. *(LINGV.)* retoromană.

lai s. v. FLEAC. NIMIC. PALAVRĂ.

LAGĂR s. I. *(M/L.)* 1. campament, tabără, (înv.) sălaş, tábie. *(~ al* u*nui regiment.) 2.* castra, (înv.) tábie. *(~ roman.)* II. *(TEHN.)* palier.

L

LAI adj. negru. *(Oaie, lână~.)*

LÁIBĂR s. mintean, surtuc, (reg.) lăibărác, (prin Mold.) baibarác, (Transilv., Ban. şi Mold.) căpút. *(~ purtat de ţărani.)*

láil.ăr s. v. JILETCĂ. PIEPTAR. VESTĂ.

LAIC adj. lumesc, mirean, mire;iesc, pămin-tean, profan, (rar) secular, (înv. şi pop.) pă-mântésc, (înv.) politicésc, temporal. *(Trebuii bisericeşti si treburi ~.)*

lainic adj., s. v. INDOLENT. LENEŞ. PUTUROS. TRÂNDAV. TRÂNTOR.

lainic s. v. DERBEDEU. GOLAN. HAIMANA. VAGABOND.

LALEA s. *(BOT.; Tulipa gesneriana)* (livr.) tulípă, (reg.) tulipán, laptele-păsării.

lalea s. v. BIBILICĂ.

LAMĂ s. 1. ascuţiş, limbă, tăiş. (pop.) custură, până, plasă, tăiúş, (inv. şi re,:-.) ascuţit, (reg.) leafă, (fig.) buză. *(~ u unui iuţit, a unui b iccutj.)* 2. pluză, tăiş. *(~ jciastrăului, a coasei.)*

LAMUÁ s. *(TEIIN.)* lambar, lămbuitor, (reg.) scobitor. *(~ dulgherului.)*

LAM3ÁR s. *(TEHN.)* 1. ciubuc, ciubucar, lămbuitor, (rar) tipar. *(~ al zidarului.)* 2. iarriba, iămbuitor. (reg.) scobitor. *(~ al dulgherului.)*

LÁMBĂ s. *(TEHN.)* 1. vătrai, (reg.) costiş, cruce. întinzătoáre, *lanţ.,* lănţúş, scară, tin-zătc-áre, (prin Olt. şi Ban.) scăriţă. *(~ la car, cănită.)* 2. fcder. *(~ la o piesă de lemn.)*

lúmhú s. v. COARDĂ. CRUCEA DINAINTE.

LAMBLIÁZĂ s. *(MED.)* giardiazá.

LAMELÁR adj. lamelat, (rar) lamelós. *(Structurăm.)*

LAMELÁT adj. lamelar, (rar) Jamelós. *(Aspect ~.)*

LAMELIBRANHIÁT s. *(ZOOL.)* bivalvă, scoică.

I.imelós adj. v. LAMELAR. LAMELAT.

LAMENTA vb. 1. a (se) boci, a se căina, a (se) ieli, a (se) jelui, a (se) plânge, a se tângui, a se văicări, a se văita, (pop.) a se aoli, a se mişeii, (înv. şi reg.) a se olălăi, a se olecăi, (reg.) a se plingútiii, a se scârbi, a se văiera, a se văina, *u* se vălăcăi, (Transilv.) a (se) cânta, a (se) dăuij, (Mold. şi Bucov.) a se frăsui, (inv.) a se glási, a se glăsui. *(S-a ~ toată ziua.) 2.* a geme, a se tângui, a se văita, (înv. şi reg.) a (se) scrivi. *(Se ~ 'ie durere.)* 3. a (se) seinei, a se sclifosi, a se smiorcăi. *(A'u te mai ~ atltal)*

LAMENTABIL adj. deplorabil, jalnic, mizerabil, nenorocit, prăpădit, (livr.) mizer, (inv. şi reg.) ticălos, (înv.) mişel. *(Era într-o stare ~.)*

LAMENTARE s. boceală, bocire, bocit, căinr.re, jelire, jelit, jeluire, lamentaţie, plin-gere, plins, tinguială, tânguire, tânguit, văitare, văitat, văitătură, (pop., fam. şi peior.) văicăreală, (pop.) jeluiálă, (înv. şi reg.) olălăíre, (reg.) văieráre, văierát, (înv.) obidíre, olecăíre. *(O ~ inutilă.)*

LAMENTAŢIE s. boceală, bocire, bocit, căinare, jelire, jelit, jeluire, lamentare, plân-gere, plins, tinguială, tânguire, tânguit, văitare, văitat, văitătură, (pop., fam. şi peior.) văică-

reală, (pop.) jeluiálă, (Înv. şi reg.) olălăíre, (reg.) văieráre, văierát, (înv.) obidíre, olecăíre. *(O ~ supărătoare.)*

LAMINARE s. *(TEHN.)* laminat.

LAMINAT s. *(TEHN.)* laminare.

iaminatór s. v. LAMINOR IST.

LAMÍNĂ s. *(BOT.)* limb. *(~ unei frunze.)*

LAMINORÍST s. (rar) Iaminatór.

lámoste s. v. DIAREE.

lampádă s. v. FACLĂ. FĂCLIE. TORŢĂ.

LAMPAGÍU s. (înv.) fanaragíu.

LAMPAS s. vipuşcă. *(~ la hainele militare.)*

LAMPĂ s. 1. felinar, (Transilv.) lămpáş, (inv.) fanar, fânár. *(~ile erau aprinse pe străzi.) 2.* tub electronic. *(O ~ de radio.)* 3. *lampă de spirt* = spirticră, maşină do spirt.

LAMPIÓN s. lanternă veneţiană.

LAMPISTERÍE s. lămpărie.

LAMURĂ s. 1. (reg.) puf, pulbere. *(~ a făinii.)* 2. (fig.) cremă, floare, spumă. *(~ din ceva.)*

LAN s. 1. holdă. *(Un ~ de răpită.) 2.* (la pi.) grâne (pl.), holde (pl.). *(~ urile au crescut mari.)*

LANCASTERIANÍSM s. *(PEDAGOGIE)* sistem monitorial.

LANCE s. *(MIL., IST.)* suliţă, *(inv.)* fúşte, spicul.

LANDOU s. cărucior, căruţ, trăsurică, (rar) căruceán. *(~ pentru copiii mici.)*

lándră s. v. COCOTĂ. CURVĂ. FEMEIE DE STRADĂ. PROSTITUATĂ. TÂRFĂ.

LÁNDŞAFT s. *(GEOGR.)* peisaj.

langălău s. v. PALANEŢ.

LANGUROS adj. 1. sentimental, (rar) sen-timentalíst, (fig. peior.) dulceag, siropos. *(Fraze ~.)* 2. drăgăstos, galeş, tandru. *(I-a aruncat o privire ~.)*

LANITÁL s. *(TEXT.)* lână artificială.

LiVNSÁ vb. 1. a (se) arunca, a (se) azvlrli, a trage, (pop.) a slobozi. *(~ săgeţi.) 2.* a se avinta. *(Se ~ Intr-o acţiune.)* 3. a emite. *(A ~ un mandat de arestare.)*

LANSARE s. I. aruncare, azvirlire, tragere. *(~ unei săgeţi.)* 2. emitere. *(~ unui mandat de arestare.)*

LANTERNĂ VENEŢIANĂ s. lampion.

LANŢ s. 1. (rar) zale (pl.), (înv. şi reg.) rătéz, (Maram.) ştir, (înv.) caténă, lanţúg, verigă. *(Vacă prinsă In ~.) 2.(CHIM.)* catenă. *(Un ~ leagă între ei atomii de acelaşi fel ai unei substanţe.)* 3. *(GEOGR.)* sistem muntos, (livr.) caténă. 4.*(GEOGR.)* brâu, şir, şirag.*(~ Carpaţilor.)* 5. coloană, convoi, rind, şir, (reg.) trímbă. *(Un ~ de care.)*

lanţ s. v. LAMBĂ. SUCCESIUNE. SIR. VĂTRAI.

LANTÉTĂ s. *(MED)* (turcism înv.) nişlér.

lanţúg s. v. LANŢ. LĂNŢIŞOR.

lanţuri s. pi. v. ROBIE. SCLAVIE.

LAOLALTĂ adv. 1. împreună, (rar) oláltă, (înv. şi reg.) delaoláltă, (prin Munt.) támba. *(Au venii~ la noi.)* 2. dimpreună, împreună, (înv.) depreúnă. *(Cu toţii ~ să...)* 3. alături, împreună. *(Stau ~ pe marginea ferestrei.)*

LAPAROSCOPÍE s. *(MED.)* celioscopie, peritoneoscopie. *(Prin ~ se explorează interiorul cavităţii abdominale.)*

LAPIDAR adj. concentrat, concis, laconic, scurt, succint, (înv.) rezumătór, (fig.) strâns, telegrafic. *(Stil~; exprimare. ~.)*

LAPIDARITÁTE s. concentrare, concizie, laconicitate, laconism, scurtime. *(~ stilului, a exprimării.)*

LAPIÉZ s. *(GEOL.)* carren.

LÁPIS s. *(MIN.)* lapislazuli, lazurit.

LAPISLAZÚLI s. *(MIN.)* lapis, lazurit.

LÁPOVIŢĂ s. *(MET.)* fleaşcă, fleşcăială, fleşcăraie, zloată, (Transilv.) şlépoiţă.

Iaptagioáică s. v. LĂPTĂREASĂ.

lapíagíu s. v. LĂPTAR.

LAPTE s. 1. *lapte acru* = lapte bătut; *lapte bătut* =■ lapte acru. *2. (CHIM.) lapte de var* = apă de var. 3. *(BOT.) laptele-ciinelui (Euphorbia)* = laptele-cucului, (pop.) aliór, (reg.) aréu; *laptele-cucului* = a) *(Euphorbia)* laptele-ciinelui, (pop.) aliór, (reg.) aréu; b) *(Euphorbia helioscopia)* (reg.) aliór, buruiană-de-friguri, buruiană-măgăreáscă; *laptele-ştiricii (Andro-sace chamaejasme)* = lăptişor, (reg.) primulíţă.

laptele-păsării s. v. BĂLUSCÁ. LALEA.

lapúe s. v. BRUSTURE. LIPAN.

lard s. v. SLĂNINĂ.

LARG adj. 1. cuprinzător, întins, mare, vast, (înv. şi reg.) mereu, (înv.) desfătat. *(Un spaţiu ~.)* 2. cuprinzător, încăpător, mare, 'spaţios. *(O cameră ~.)* 3. amplu, întins, mare. *(Ştirea ocupa un spaţiu ~ în ziar.)* 4. întins, spaţios, vast. *(Bulevarde ~.)* 5. întins, lărgit, lăţit. *(Un pulover ~.)* fi. lat, mare. *(Pălărie cu boruri ~.)* 7. liber, (înv. şi pop.) slobod. *(0 legătură ~.)* 8. amplu, bogat, cuprinzător. *(O perspectivă ~.)*

larg adj. v. CULANT. DARNIC. GENEROS. MĂRINIMOS.

larg s. v. LĂRGIME. LĂŢIME.

LARGAXTÂL s. *(FARM.)* clordelazin, clor-promazină. *(~ este* an *sedativ.)*

largheţe s. v. CULANTĂ. DĂRNICIE. GENEROZITATE. MĂRINIMIE.

LÁRICE s. *(BOT.; Larix decidua)* zadă.

LARÍNGE s. *(ANAT.)* (pop.) beregată, gitléj, inghiţitoáre, (reg.) gî'tiţă.

LARMĂ s. 1. balamuc, gălăgie, hărmălaie, huiet, scandal, tămbălău, tărăboi, tevatură, tumult, vacarm, vuiet, zarvă, zgomot, (rar) lármăt, (astăzi rar) strigare, (pop. şi fam.) chilomán, (înv. şi reg.) toi, (reg.) haraimán, hăláláie, hărhăláie, tóiet, toloboátă, tololrti, (Mold., Bucov. şi Transilv.) hólcă, (Transilv.) lólotă, (înv.) calabalâc, dandana, dănănáie, dăndănáie, gâlceávă, (fig.) ţigăníe, (arg.) năsulíe. *(Era o ~ de nedescris.)* 2. freamăt, gălăgie, tumult, vuiet, zgomot. *(Ce ~ se aude?)*

larmă s. v. ALARMĂ.

lármăt s. v. BALAMUC. GĂLĂGIE. HĂRMĂLAIE. HUIET. LARMĂ. SCANDAL. TĂMBĂLĂU. TĂRĂBOI. TEVATURĂ. TUMULT. VACARM. VUIET. ZARVĂ. ZGOMOT.

LARVĂ s. *(ZOOL.)* (pop.) plod. *(~ de broască.)*

Iască s. v. FAVOARE. PROTECŢIE.

LASCÍV adj. impudic, obscen, senzual, voluptos, (livr.) lubric. *(Dans~.)*

LASCIVITATE s. (Iivr.) lubricitate. *(~ unor gesturi.)*

LAŞ adj., s. fricos, (livr. şi fam.) poltron, (pop.) mişel, (înv.) codáci. (*(Om~.)*

la şchiopícă s. v. ŞOTRON.

LAŞITATE s. (livr. şi fam.) poltronerie.

láşte s. pi. v. TĂIŢEI.

LAT adj., s. 1. adj. larg, mare. *(Pălărie cu boruri ~.)* 2. s. lăţime. *(De un ~ de palmă.)*

lat s. v. PĂDUCHE.

LATERAL adj. lăturalnic. *(O poziţie ~.>*

lateral adj. v. COLATERAL. LĂTURALNIC. MARGINAL. MINOR. NEIMPORTANT. NEÂNSEMNAT. SECUNDAR.

LÁTEX s. *(BOT.)* (pop.) suc. *(~* ol *plantelor laticifere.)*

LATIFUNDIAR s. moşier, marc proprietar, (Ban. şi prin Transilv.) spanie.

LATIFUNDIU s. domeniu, moşie, (Transilv. > ioság, (înv.) posesiune, prédiu. *(~ feudal.)*

latin adj. v. PAPAL. ROMAN.

latiu adj., s. v. CATOLIC. ROMANO-CA-TOLIC.

LATÂN s., adj. I. s., adj. roman. *(Populaţie ~.)* 2. adj. latinesc. *(Limba ~.)*

LATINĂ s. (înv.) lătinie. *(Carte srrisá in ~.)*

LATINESC adj. latin. *(Limba ~.)*

LATINEŞTE adv. (înv.) râmlené.şte. *(Vorbeşte ~.)*

latini vb. v. LATINIZA.

LATINITATE s. romanitate, (rar) românism. *(~ poporului român.)*

LATINIZA vb. (înv.) a latini. *(A ~ o limbă.)*

LÁTIŢĂ *s.(IIIT.; Alburnoides bipunctatus)* (Munt. şi Olt.) soreáţă.

latrinár s. v. VIDANJOR.

latrină s. v. CLOSET. TOALETĂ. VECE.

LĂTURĂ s. *l.(GEOM.)* (înv.) plasă. *(~ a unui poligon.)* 2. dungă, margine, muchie. *(~ palului, a cutiei.)* 3. extremitate, margine, parte. *(Doarme pe ~ dreaptă a patului.)* 4. coastă, duugă, parte. *(Stă întins pe-*o*~.)* 5. direcţie, parte, sens. *(Veneau spre noi din toate ~.)* fi. aspect, înfăţişare. *(~ veselă a lucrurilor.)*

latură s. v. REGIUNE. ŢINUT.

LAŢ s. 1. ochi, (reg.) ochéţ. *(~ la o sfoară.)* 2. (reg.) smâc, (Bucov. şi Mold.) şfac, (prin Olt. şi Munt.) tivíc, (înv.) mreajă, sî'lţă. *(~ de prins păsări, clini.)* 3. ştreang, (pop.) juvăţ, (reg.) hăţ, (înv.) arcan. *(~ la capului unei funii.)*

laţ s. v. COAMĂ. CREASTĂ. CULME.

LAUDATIV adj. elogios, encomiastic. *(Cu-vlntare ~.)*

LĂUDĂ s. 1. cinste, cinstire, elogiu, giorie, mărire, omagiu, preamărire, preaslăvire, proslăvire, slavă, slăvire, (înv.) mărie, pohfálă, pohvalénie. *(Aduceţi ~ eroilor.)* 2. binccuvln-tare, glorificare, mărire, preamărire, preaslăvire, proslăvire, slavă, slăvire. *(~ vremurilor noastre.)* 3. compliment, flatare, măgulire. *(E sensibil la~e.)*

laudă s. v. APRECIERE. AROGANŢĂ. ATENŢIE. CINSTE. CINSTIRE. CONSIDERAŢIE. FALĂ. FUDULIE. INFATUARE. ÎNFUMURARE. ÎNGÂMFARE. MÂNDRIE. ONOARE. ORGOLIU. PREŢUIRE. RESPECT. SEMEŢIE. STIMĂ. TRECERE. TRUFIE. VANITATE. VAZĂ.

LAUR s. *(BOT.)* 1. *(Datura slramonium)* ciumăíaie, (Înv. şi reg.) măslág, (reg.) bolân-dáriţă.

bolânzeálă, bórciu, cornută, fáie, măse-lár, nebuneală, tătúlă, turbare, boii-prúncilor, ciuma-fétei, măr-ghimpós, mărul-pórcului. 2. *(Laurus nobilis)* dafin, (prin Traiisilv.) lúrbăn.

LAVABOU s. chiuvetă, lavoar, (astăzi rar) toaletă. *(~ pentru spălat.)*

LAVANDĂ s. *(BOT.; Lavandula angusti-folia)* ievănţică, (înv. şi reg.) spichínát, (înv.) spic.

lavínă s. v. AVALANŞĂ.

LAVOÁR s. 1. chiuvetă, lavabou, (astăzi rar) toaletă. *(~ pentru spălat.)* 2. spălător. *(~ comun.)*

LA VRAC *S.(IHT.; Morone labrax)* lup-de-mare. salău-de-mare.

lavrentínă s. v. SULIMAN. VINERIŢĂ.

lax adj. v. DESTINS. LEJER.

LAXATÂV s. *(FARM.)* purgativ, (pop.) curăţenie, (înv.) purgamént, purgáţie.

laz s. v. CURĂTURĂ.

lazaret s. v. INFIRMERIE.

LAZURÍT s. *(MIN.)* lapis, lapislazuli.

lăbădui vb. v. EXISTA. FI. TRĂI. VIEŢUI.

LĂBĂRŢA vb. a se lărgi. *(Haina s-a ~.)*

LĂBĂRŢARE s. lărgire. *(~ unei haine.)*

LĂBĂRŢAT adj. lărgit. *(Haină ~.)*

LĂCÁR *s.(ORNIT.; Acrocephalus)* privighe-toare-de-stuf.

LĂCĂRÁIE s. apăraie, apărie, baltă, băltoacă, lăcărie, udătură, (pop.) udeálă. *(Mare ~ era pe jos.)*

LĂCĂRÍE s. apăraie, apărie, baltă, băltoacă, lăcăraie, udătură, (pop.) udeálă. *(Mare ~ era pe stradă.)*

LĂCĂTUŞ s. (Ban. şi Transilv.) şloágăr.

LĂCOMÍ vb. 1. a se calici, a se scumpi, a se zgirci, (prin nordul-vestul Munt. şi nord-estul Olt.) a se pungi. *(Nu ie mai ~ atilal)* 2. a jindui. a rlvni, (înv.) a zavistui. *(A se ~ la bunurile altuia.)*

LĂCOMÍE s. 1. nesaţ, (livr.) insaţiabilitáte, voracitate, (rar) nesaţiabilitáte, (pop.) saţ, (înv.) poftă. *(~ la mlncare.)* 2. aviditate, nesaţ, poftă. *(Privea cu~la...)* 3. (livr.) cupiditate, rapacitate, voracitate. *(~ pusă In slujba îmbogăţirii.)*

lăeomít adj. v. AVID. LACOM. MÂNCĂCIOS. NESĂTUL. NESĂŢIOS. POFTICIOS.

lăcomós adj. v. AVID. LACOM. MÂNCĂCIOS. NESĂTUL. NESĂŢIOS. POFTICIOS.

lăerăraós adj. v. ÎNLĂCRIMAT. JALNIC. SFÂŞIETOR. TÂNGUIOS. TÂNGUITOR. UD. UMED. UMEZIT.

LĂCRIMA vb. a plinge. *(De ce ~ ?)*

LĂCRIMÁR s. *(CONSTR.)* picurar.

LĂCRIMARĂ s. *(MAR.)* gutieră.

LĂCRIMÁRE s. plângere, plâns, pllnset, plinsoare, (înv. şi reg.) plânsătúră. *(~ cuiva.)*

LĂCRIMAT adj. înlăcrimat, pllns. *(Om~.)*

LĂCRIMIOARĂ s. *(BOT.; Convallaria majalis)* mărgăritar, mărgăritare!, (pop.) mărgărit, (reg.) clopoţel, sufleţcl.

LĂCRIMÍŢĂ s. *(BOT.; Majanthemum bi-folium)* (reg.) umbrăvioáră.

LĂCULÉŢ s. lăcuşor. *(Un~ cu apă dulce.)*

LĂCUSTĂ s. *(ENTOM.; Locusta migratoria)* (reg.) cal-de-iárbă.

lăcustă verde s. v. CĂLUŢ. COSAŞ.

LĂCUŞÓR s. lăculeţ. *(Un ~ de munte.)*

lădăţúie s. v. LĂDIŞOARĂ. LĂD1ŢĂ.

lădiér s. v. ŞLEPAR.

LĂDIŞOARĂ s. lădiţă, (rar) lâdăţúie, lădúţă, (înv. şi reg.) sicriaş, (înv.) chichiţă, sicrinél.

LĂDÍŢĂ s. lădişoară, (rar) lâdăţúie, lădúţă, (înv. şi reg.) sicriaş, (înv.) chichiţă, sicrinél.

Iădíţă s. v. STUP.

Iădúncă s. v. CARTUŞIERĂ.

lădúţă s. v. LĂDIŞOARĂ. LĂDIŢĂ.

LĂFĂI vb. 1. a se răsfăţa, (înv. şi reg.) a se proslăvi. *(Se~ pe cuptor.)* 2. a huzuri. *(Se ~ în belşug.)*

LĂFĂÍRE s. huzur.

lăibărác s. v. LAIBĂR. MINTEAN. SUR-TL'C

LĂIBĂRÁŞ s. lăibăruţ.

LĂIBĂRÚŢ s. lăibăraş.

lăicér s. v. CERGĂ. COVOR. CUVERTURĂ. ÎNVELITOARE. PĂTURĂ. SCOARŢĂ. VE-LINŢĂ.

LĂICIOÁRĂ s. (reg.) lăiţúcă.

lăiéş adj. v. LĂIEŢ.

LĂIÉŢ adj. (rar) lăiés. *(Nomad ~J*

lainici vb. v. ALINTA. COCOLI. HOINĂRI. OBRĂZNICI. RĂSFĂŢA. RĂZGÂIA. VAGABONDA.

lăiţúcă s. v. LĂICIOÁRĂ.

lălăi vb. v. FREDONA. ÎNGÂNA.

LĂLIU adj. bleg, indolent, moale, molatic, molâu, mototol, (reg.) tofológ (fig.) băligós, mălăiéţ, mămăligós. *(Un om ~.)*

LĂMBUÍ vb. *(TEHN.)* a fălţui.

LĂMBUÍRE s. *(TEHN.)* fălţuire, fălţuit.

LĂMBU1TÓR s. *(TEHN.)* 1. ciubuc, ciu-bucar, lambar, (rar) tipar. *(~ este o unealtă de zidărie.)* 2. lamba, lambar, (reg.) scobitor. *(~ dulgherului.)*

LĂMÂIE s. *(BOT.)* (rar) limónie.

lămâioáră s. v. CIMBRIŞOR. CIMBRU.

lămâílă s. v. CIMBRU. MELISĂ. PITACU-DRACULUI. ROINIŢĂ. SIRINDERICĂ.

LĂMPÁŞs.(BOT.)* (pop.) felinarul furnicii. *(Inflorescenţa păpădiei se numeşte regional ~.)*

lămpáş s. v. FELINAR. LAMPĂ.

LÂMPĂRÍE s. lampisterie.

LĂMPIŞOARĂ s. lămpiţă, lămpuşoară.

LĂMPÍŢĂ s. lămpişoară, lămpuşoară.

LĂMPUŞOARĂ s. lămpişoară, lămpiţă.

LĂMURÍ vb. 1. a (se) clarifica, a (se) descurca, a (se) desluşi, a (se) elucida, a (se) explica, a (se) limpezi, a (se) preciza, (înv.) a (se) pli-

roforiâi, a (se) răspica, a (se) sfeti, (fig.) a (se) descâlci, a (se) lumina. *(Problema a fost ~.)* 2. a clarifica, a descifra, a desluşi, a dezlega, a explica, a limpezi, a rezolva, a soluţiona. *(A ~ enigma.)* 3. a se dumeri, a înţelege, a pricepe, a şti, (reg.) a se nădăi, (fig.) a se trezi. *(Tot nu te-ai ~ ce am vrut să-ţi spun?) 4. (se)* clarifica, a (se) dumeri, a (se) edifica. *(S-a ~ imediat după ce a văzut adele.)*

lămuri vb. v. CURĂŢA. PURIFICA.

LĂMURÍRE s. 1. clarificare, desluşire, dezlegare, elucidare, explicare, explicaţie, limpezire, precizare, rezolvare, soluţie, soluţionare, (Înv.) pliroforíe, răspicáre, (fig.) ciiéie, descâl-círe. *(~ unei probleme complicate.)* 2. clarificare, dumerire, edificare. *(~ lui Intr-o problemă.)* 3. indicaţie, informaţie, îndrumare. *(A primit toate ~ necesare.)* 4. explicaţie, indicaţie, instrucţiuni (pl.), îndrumare. *(~ pentru folosirea unui medicament.)*

lămurit adj. v. CURĂŢIT. PURIFICAT.

LĂMURÍT adj., adv. 1. adj. clar, desluşit, distinct, evident, limpede, precis, (înv.) apriát, chiar (fig.) curat. *(O imagine ~; o pronunţie^.)* 2. adv. bine, clar, desluşit, distinct, limpede, (reg.) răzvedít. *(A vedea ~.)* 3. adj. clarificat, dumerit, edificat. *(Slnt pe deplin ~.)* 4. adj. clar, desluşit, explicit, expres, inteligibil, limpede, net, precis, răspicat, (livr.) comprehensibil, (înv.) apriát, (fig.) neted, transparent. *(Un sens~;* o *afirmaţie ~.)* 5. adv. clar, desluşit, explicit, expres, limpede, răspicat, (rar) aievea, (înv.) apriát, chiar, (fig.) curat. *(I-a spus ~.)*

LĂMURITOR adj. 1. explicativ, (înv.) des-luşitór, explicator. *(O notă ~.)* 2. clarificator, edificator, explicativ. *(Un exemplu ~.)*

LĂNCIÉR s. *(IST., MIL.)* suliţaş, (înv.) fustáş, suliţár.

LĂNŢIŞOR s. (reg.) lanţúg, lănţúş, lăn-ţuşél, lănţuşór. *(Un ~ de aur.)*

lănţúş s. v. LAMBĂ. LĂNŢIŞOR. VĂTRAI.

lănjuşél s. v. LĂNŢIŞOR.

lănţuşór s. v. LĂNŢIŞOR.

LĂPTAR s. (reg.) laptagíu.

LĂPTĂREÁSĂ s. (reg.) laptagioáică.

LĂPTÍC s. lăptişor, lăptuţ.

LĂPTIŞOR s. 1. lăptic, lăptuţ. 2. *(BOT.; Androsace chamaejasme)* laptele-stlncii, (reg.) primulíţă.

lăptiuca-óli s. v. MLECIN.

lăptiúgă s. v. ROSTOPASCĂ.

LĂPTÓC s. jgheab, scoc, uluc, (pop.) burlan, (prin Ban.) ton, (Olt. şi Transilv.) vălău. *(~ al morii.)*

LĂPTOS adj. mat. *(Un geam ~J*

lăptuca iepurilor s. v. SUNĂTOARE.

LĂPTUCĂ s. *(BOT.; Lacluca saliua)* salată, (Mold.) marúlă.

lăptucă s. v. PĂPĂDIE. RÂŞCOV. SUSAI.

LÂPTUCUL-ÓII s. *(BOT.; Telekia speciosa)* (reg.) bruscán, bruscălán, brustán, brusture, clocociów, brusturul-cáprei, brusturul-óii, lăpuş-de-oáie, ochiul-bóului, urechca-pórcului.

LĂPTUŢ s. lăptic, lăptişor.

lăpúş s. v. CINSTEŢ.

lăpuş-dc oaie s. v. LĂPTUCUL-OII. LĂRGÍ vb. 1. a se Întinde. *(Puloverul s-a ~> după spălat.) 2,* a se lăbărţa. *(Haina s-a ~.)* 3. a destinde, a slăbi, (pop.) a slobozi. *(A ~ funia care lega animalul.) 4.* a (se) dilata, a (se) mări. *(A ~ un conduct anatomie tn timpul operaţiei.)* 5. a creşte, a (se) extinde, a (se) mări, a (se) ridica, a spori, a (se) urca. *(Suprafeţele cullivutc s-au ~ la...)* fi. a (se) extinde, a (se) întinde, a (se) lăţi, a (se) mări. *(Şi-a ~ slăplnirea peste...)*

LĂRGIME s. lăţime, (rar) larg. *(~* uíííí *obiect.)*

LĂRGÂRE s. 1. întindere. *(~ puloverului.)* 2. lăbărţare. *(~ unei haine.)* 3. destindere, slăbire, (pop.) slobozire. *(~ legăturii care ii slrlngea.)* 4. dilatare, mărire. *(~ unui conduci anatomic.)* 5. creştere, extindere, mărire, sporire. *(~ suprafeţelor cultivate.)* 6. amplificare, creştere, dezvoltare, extensiune, extindere--măríe. *(~ schimburilor comerciale.)*

LĂRGÍT adj. t. întins, larg, lăţit. *(Pulover ~.)* 2. lăbărţat. *(Haină ~.)* 3. dilatat, mărit. *(Un conduci anatomic ~.)* 4. crescut, extins, mărit, sporit. *(Suprafeţe cultivate ~.)*

LĂRMUÍ vb. (reg.) a hălălăi, (Transilv.) a loloti. *(Cine ~ ?)*

lărmuí vb. v. ALARMA. FRĂMÂNTA.. INTRIGA. ÎNGRIJORA. NELINIŞTI. SPERIA. TULBURA.

LĂSA vb. 1. (pop.) a lepăda. *(~ ceva din mină.)* 2. a depune, a preda. *(A ~ geamantanul la gară.)* 3. a uita. *(Si-a ~ ochelarii acasă.)* 4. a încredinţa, a preda, (l'ranţuzism) a confia. *(A ~ cuiva ceva.)* 5. a (se) apleca, a atârna, a cădea, (se) coborî, a (se) culca, a (se) curba, a (se) înclina, a (se) încovoia, a (se) îndoi, a (se) pleca, (inv. şi pop.) a (se) povedi, (reg.) a (se) poligni, (înv.) a (se) închina. *(Crengile se ~ de rod.)* 6. a (se) apleca, a (se) înclina, a (se) pleca, a (se) povârni, a (se) prăvăli, (pop., fam.) a (se) hâi. *(Casa s-a ~ pe o parte.)* 7. a (se) apleca, a (se) înclina, a (se) slrimba, (pop. şi fam.) a (se) hâi, (reg.) a (se) *şo)di. (Stllpul de telegraf s-a ~.)* 8. a coborî, a trage. *(A ~ perdelele.)* 9. a se aşeza, a se aşterne, a cădea, a sa depune, a pica. *(S-a ~ bruma.)* 10. a cădea, a coborî, a scoborî. *(S-a ~ ceaţa.)* 11. a se face, a se ivi, a sosi, a veni. *(Cum s-a~ scara,* a *plecat.)* 12. a produce, a provoca. *(I-a ~* o *vie impresie.)* 13. a hotărî, a orândui, a rândui, a

statornici. *(Aşa a~ destinul.) 14. (JUJi.) a* testa. *(A ~ ceva unor succesori.)* 15. a accepta, a admite, a aproba, a consimţi, a încuviinţa, a se îndupleca, a îngădui, a se învoi, a permite, a primi, (livr.) a concede, (înv. şi pop.) a se prinde, (înv. şi reg.) a se pleca, (Mold. şi Bucov.) a pozvoli, (înv.) a aprobălui, a mulţumi, a ogodi. *(A ~ să se scoată la concurs postul vacant.)* 16. a ceda, a da. *(Îi ~ întregul apartament.)* 17. a ceda, a se îndupleca, (fig.) a se muia. *(Să nu te ~ cu nici un preţ.)* 1!!. a anina. *(Să ~ pe altădată discuţia.)* 19. a abandona, a părăsi, (franţuzism rar) a placa, (înv. şi pop.) a oropsi, a pustii, (înv. şi reg.) a năpusti. *(Si-a ~ copiii, familia.)* 20. a (se) debarasa, a (se

descotorosi, a (se) dezbăra, a (se) dezobişnui, a (se) dezvăţa, a scăpa, (fig.) a (se) scutura, (fam. fig.) a înţărca. *(S-a ~ de un viciu.)* 21. a renunţa, (pop.) a se lepăda. *(S-a ~ de luturi.)* 22. a micşora, a reduce, a scădea. *(A mai ~ din preţ.)* 23. a respinge, (fig.) a trânti. *(L-a ~ la examen.)* 24. a se baza, a se bizui, a conta, a se Încrede, a se sprijini. *(Pot să mă ~ pe tine?)*

lăsa vb. v. DEPĂŞI. IERTA. ÎNTRECE. PUNEv

LĂSARE s. 1. depunere, predare. *(~ geamantanului la gară.)* 2. aplecare, înclinare, strârn-bare. *(~ gardului.)* 3. cădere, coborâre, sco-borire. *(~ cetii.)* 4. *(MlL.) lăsare la vatră* = eliberare, liberare. *(~ unui ostaş in termen.)*

LĂSAT adj. 1. aplecat, curbat, înclinat, încovoiat, îndoit, plecat, (reg.) polignít. *(Cu crengile ~.)* 2. aplecat, înclinat, plecat, povir-nit, prăvălit, strâmb, (pop. şi fam.) hâít, (reg.) şoldít, şoldíu, (Ban.) şovâi. *(O casă~.)* 3. atârnat, bleg, blegit. clăpăug, pleoştit, (pop.) blegoşát, (prin Olt.) bleonc, (Mold. şi Transiâv.) dăbălăzát, (prin Transiâv.) plecozát, (fam.) bleojdít. *(Cu urechile ~.)*

lăsătoáre s. v. COCÂRLĂ. SCHIMBĂTOARE.

LĂSĂTÓR adj. apatic, delăsător, indiferent, indolent, nepăsător, pasiv, placid, tembel, (livr.) impasibil, (reg.) nebriştít, (fig.) rece. *(Om ~; atitudine ~.)*

lăsătúră s. v. DEPRESIUNE.

LĂSNICIÓR s. *(BOT.; Solanum dulcamara)* (reg.) zârnă, buruiană-de-dalác, patlagină-de dalác, viţa-córcilor, vi ţa-evreilor.

lăsniciór s. v. ZÂRNĂ.

LĂSTAR s. *(BOT.)* mladă, mlădiţă, smicea, vlăstar, (înv. şi pop.) odraslă, (reg.) loază, mlădoácă. *(~ de salcie.)*

LĂSTĂRÁS s. *(BOT.)* lăstărel, lăstari că.

LĂSTĂREL s. *(BOT.)* lăstăraş, lăstărică.

lăstărét s. v. LĂSTĂRIŞ. MLADĂ.

LĂSTĂRÍ vb. *(BOT.)* (înv. şi pop.) a odrăsli, (reg.) a susiori. *(Salcia ~.)*

LĂSTĂRÍCĂ s. *(BOT.)* lăstăraş, lăstărel.

LĂSTĂRÍRE s. *(BOT.)* (pop.) odrăslíre. *(~ unei plante.)*

LĂSTĂRÍŞ s. *(BOT.)* mladă, (rar) lăstărét, (reg.) tirşâr. *(A trecut printr-un ~.)*

LĂSTUN s. (ORA'*IT.)*l. *(Dclichon urbica)* (reg.) rândunícă. 2. *(Apus apus)* (prin Bucov.) rlnduneá,

rândunică-de-fereástră. 3. *lăstun-de-mal(Ripariariparia)* = (reg.) rândunică-de-ápă, rlndunică-de-lút, rândunică-de-pámânt, rân-dunică-de-pârâu, rândunică-dc-ploáie.

lăstun-máre s. v. DREPNEA.

lăstunnéijru s. v. DREPNEA.

lălăreálă s. v. BELDIŢĂ.

LĂTĂREŢ adj. plat, turtit, (reg.) lătăúş. *(Obiect de formă ~.)*

lătăúş adj. v. LĂTĂREŢ. PLAT. TURTIT.

lătiníe s. v. LATINĂ.

LĂTRA vb. a hămăi, (pop.) a bâte, (reg.) a blehăi, (prin Ban.) a puidăi, (Mold.) a zăpăi. *(Ciinii ~.)*

LĂTRÁRE s. hămăială, hămăire, hămăit, hămăitură, lătrat, lătrătură, (Mold.) zăpăít, zăpăitúră. *(~ de clini.)*

LĂTRAT s. hămăială, hămăire, hămăit, hămăitură, látrare, lătrătură, (Mold.) zăpăít, zăpăitúră. *(Un ~ de clini.)*

lătrător s. v. CÂINE.

LĂTRĂTURĂ s. hămăială, hămăire, hămăit, hămăitură, lătrare, lătrat, (Mold.) zăpăít, zăpăitúră. *(~ de clini.)*

LĂTUNOÁIE s. 1. *(*2\EAT.*)*răritură, (reg.) cărare, strungă. *(~ Intr-o ţesătură.)* 2. (reg.) margine. *(~ folosite la o construcţie.)*

LĂTURALNIC adj. 1. limitrof, mărginaş, (reg.) mărginós. *(Un drum~.)* 2. ascuns, dosit, dosnic, ferit, izolat, retras, singuratic, tainic, tăinuit, (rar) lăturaş, (înv. şi reg.) săcrét, (reg.) lăturíş. *(Locuri ~.)* 3. lateral. *(O poziţie ~.)* 4. colateral, marginal, minor, neimportant, neânsemnat, secundar, (rar) lateral, (fig.) periferic. *(O problemă ~.)*

lăturaş adj. v. ASCUNS. DOSIT. DOSNIC. FERIT. IZOLAT. LĂTURALNIC. RETRAS. SINGURATIC. TAINIC. TĂINUIT.

LĂTURAŞ s. (înv. şi reg.) prăştiáş, (reg.) cetlăiáş, prăştiér. *(~ este calul înhămat In afara hulubelor.)*

lăturaş s. v. COTOC. FOFEAZĂ. STRAJĂ.

LĂTURI s. pi. spălă tură, zoaie, (rar) scursóri (pl.), (Transiâv. şi Bucov.) hî'lbe (pl.). *(~ de vase.)*

lăturís adj. v. ASCUNS. DOSIT. DOSNIC. FERIT. IZOLAT. LĂTURALNIC. RETRAS. SINGURATIC. TAINIC. TĂINUIT.

LĂŢI vb. 1. a (se) extinde, a(se) întinde, a (se) lărgi, a (se) mări. *(Şi-a ~ stăplnirea peste...) 2.* a se extinde, a se întinde, a se propaga, a se răspândi, (rar) a pălălăi, (pop.) a merge, (înv. şi reg.) a pălăi, (înv.) a sări. *(Focul s-a ~ şi în curtea vecină.)* 3. a circula, a se extinde, a se împrăştia, a se întinde, a se propaga, a se răspândi, a se transmite, (înv.) a se răşchira, a se tinde. *(Vestea, zvonul se ~ din gură* in *gură.*) 4. a (se) difuza, a (se) duce, a (se) împrăştia, a (se) întinde, a (se) propaga, a (se) răspândi, a (se) transmite, (rar) a (se) vehicula, (înv.) a (se) povesti, a (se) vesti. *(Ştirea* s- *a ~ peste tot.)*

LĂŢÍME s. 1. lărgime, (rar) larg. *(~ unui obiect.)* 2. lat. *(O ~ de o palmă.)*

lăţire s. v. ÎMPRĂŞTIERE. PROPAGARE. RĂSPÂNDIRE.

LĂŢÍT adj. întins, larg, lărgit. *(Un pulover ~.)*

LĂŢOS adj. flocos, miţos, păros, (pop.) viţós, (reg.) biţós. *(Sarică ~.)*

lăţos adj. v. PLETOS.

LĂUDA vb. 1. a cinsti, a cânta, a elogia, a glorifica, a mări, a omagia, a preamări, a preaslăvi, a proslăvi, a slăvi, a venera, (rar) a apoteoza, a exalta, (înv.) a făli, a pohfăli, a preacinta, a prealnălţa, a prealăuda, a preară-díca, a ridica, a slavoslovi. *(S<i-i~pe eroii patriei.) 2.* a binecuvânta, a glorifica, a mări, a preamări, a preaslăvi, a proslăvi, a slăvi, (rar) a ferici. *(Să ~ ziua de faţă.)* 3. a se făli, a se fuduli, a se mlndri. *(Are de ce se ~ cu copiii lui.)* 4. a se făli, a se fuduli, a se grozăvi, a se infatua, a se împăuna, a se înfumura, a se în-gâmfa, a se mândri, a se semeţi, (rar) a se trufi.

(înv. şi pop.) a se mări, (pop.) a se păuni, (reg.) a se bârzoia, a se făloşi, a se marghioli, a se sfătoşi, (reg. fam.) a se furlandisi, a se mar-ţafoi, (Transilv. şi Ban.) a se născocorî, (tnv.) a se Înălţa, a se preaânălţa, a se preamări, a se prearădica, a se ridica, (fam. fig.) a se infoia, a se umfla, (arg.) a se şucări. *(Nu e cazul să te ~ atâta!)*

LĂUDABIL adj. meritoriu, merilos. *(O iniţiativă ~.)*

LĂUDÁRE s. elo giere, glorificare, mărire, preamărire, preaslăvire, proslăvire, slavă, slăvire, (rar) apoteoză, exaltare, (înv.) prea-lăudáre, preaslăvíe, sărbătorire. *(~ unui erou.)*

LĂUDAT adj. 1. mărit, preaânălţat, prealuminat, preamărit, preaslăvit, proslăvit, slăvit, venerat, (reg.) prealuminós, (înv.) prealău-dát, preaseninát. *(~te Doamne!)* 2. binecu-vântat, glorificat, mărit, preamărit, preaslăvit, proslăvit, slăvit. *(~ zi a Unirii!)*

lăudăciós s., adj. v. FANFARON. LĂUDĂROS.

LĂUDĂROS s., adj. fanfaron, (rar) lăudăciós.

LĂUDĂROŞENIE s. fanfaronadă, (rar) lăudăroşíe, (franţuzism) rodomontádă. *(~ unei persoane.)*

lăudăroşíe s. v. FANFARONADĂ. LĂUDĂROŞENIE.

LĂUNTRIC adj. 1. *(FILOZ.)* imanent, intrinsec. 2. adine, intim, profund. *(Natura ~ a unui fenomen.)* 3. (fig.) interior. *(O satisfacţie. ~.)*

LĂURÚSCĂ s. *(BOT.; Vilis siloestris)* (reg.) aguridár.

iăút adj. v. SPĂLAT.

lăut s. v. SPĂLARE. SPĂLAT.

LĂUTAR s. scripcar, violonist, viorist, (pop.) diblár, (Transilv. şi Maram.) ceteráş, (prin Transilv.) highidíş, (prin vestul Transilv.) igréţ, (depr.) scârţác. *(E~ tntr-un taraf.)*

lăutar s. v. TRÂNTOR.

LĂUTĂ s. *(MUZ.)* luth.

lăută s. v. SCRIPCĂ. VIOARĂ. VIOLINĂ.

lăutoáre s. v. URECHEA-IEPURELUI.

LĂUZĂ s. (prin Transilv.) chéndelă, slabă.

LĂUZÍE s. *(MED.)* post-partum, (reg.) ródină.

lăzní vb. v, DEFRIŞA. DESPĂDURI.

LEAC s. *(FARM.)* doctorie, medicament, remediu, (înv. şi reg.) medicina, spiţerie. *(Un ~ eficace In diabet.)*

leac s. v. REMEDIU. SOLUŢIE.

LEAFĂ s. 1. remuneraţie, retribuţie, salariu, (pop. şi fam.) simbrie, (înv.) nafacá, năiém, (Înv., în Mold.) hac. *(Are ~ mare.)* 2. *(MIL.)* soldă.

leafă s. v. ADÂNCITURĂ. ASCUŢIŞ. LAMĂ. LIMBĂ. SCOBITURĂ. TĂIŞ.

LEAGĂN s. 1. (prin Transilv.) belcéu, (Olt.) lúică, (Transilv.) ţuţúl. *(~ pentru copii.)* 2. dulap, scrânciob, (înv. şi reg.) scârciurn, (reg.) huíţ, (Transilv.) vlrtéj, (Ban.) virtilói, (prin Transilv.) zdríncă. *(S-ar dat în ~ la moft.)* 3. (reg.) săltătoáre, spéie. *(~ pentru pescuit.)*

leáyăn s. v. BERLINĂ.

leah s. v. POLON. POLONEZ.

LEAL adj. cinstitit, corect, incoruptibil, integru, necoruptibil, onest, (livr.) prob, (înv.) neademenit, nemitárnic, (fig.) curat, nepătat. *(Funcţionar ~; comportare ~.)*

leal adj. v. CINSTIT. CREDINCIOS. DEVOTAT. FIDEL. NEPREFĂCUT. NESTRĂMUTAT. SINCER. STATORNIC.

LEALITATE s. cinste, corectitudine, incoruptibilitate, integritate, onestitate, (livr.) probitate, (rar) onorabilitate, (înv.) onestáte, onestíe, (înv. şi reg. fig.) curăţenie, curăţie. *(E de-o ~ ireproşabilă.)*

lealitate s. v. CINSTE. CREDINŢĂ. DEVOTAMENT. FIDELITATE. SINCERITATE. STATORNICIE.

LEANDRU s. *(BOT.; Xerium oleander)* (înv.) rododáfin.

leáncă s. v. ALERGĂTOARE.

leápsă s. v. PALMĂ.

LEASĂ s. 1. (reg.) bojdéi, coşér, lójniţă, slániţă, şújnic. *(~ pe care se usucă fructele.)* 2. (pop), comarnic. *(~ pentru scurs caşul.)* 3. (reg.) coteţ, cuşcă. *(~ pe care se bai ştiuleţii de porumb.)* 4. (reg.) cútiţă, ostréţ, saltea, vintílă. *(~ pentru pescuit.)* 5. gradele (pl.). *(~ de nuiele care Imprej muiesle un toc.)*

leasă s. v. MĂTUROI. TÂRN.

leat s. v. AN. CONTINGENT.

LEAT s. şipcă, (pop.) ostréţ, (reg.) zăvor, (prin Bucov.) şarampói, (Olt. şi Munt.) ştachetă, (prin Olt. şi Ban.) şteáză, (Bucov.) şulumáchi, (Mold.) tabán, (prin Ban.) típlu. *(~ la un yard.)*

leau s. v. ACARET. DEPENDINŢĂ.

LEBĂDĂ s. 1. *(ORNIT.) lebădă de vară (Cggnus olor)*= cucovă. 2. *(ASTRON.;* art.) (reg.) cóbiliţa (art.), coromâsla (art.), crucea (art.), fata-máre.

lebedită s. v. LEBE JOARĂ.

•LEBEJOÁRĂ s. *(ORA-I7'.)*(reg.) lebedíţă.

LECTICĂ s. litieră, (rar) palanchín. *(Mergea In ~.)*

lector s. v. CITITOR.

lectură vb. v. CITI. PARCURGE.

LECTURĂ s. citire, citit, parcurgere, (înv.) citánie. *(~ unui text.)*

LECŢIE s. 1. temă, (înv.) mátimă, tablă. *(Şi-a Învăţat ~ pentru mline.)* 2. meditaţie, preparaţie. *(Are o~ la orele ÎS.)* 3. clasă, curs, oră. *(De ce ai lipsii de la ~ ?)*

lecţie s. v. CONCLUZIE. ÎNVĂŢĂMÂNT. ÎNVĂŢĂTURĂ. PILDĂ.

LECUÍ vb. *(MED.)* a (se) îndrepta, a (se) înfiripa, a (se) însănătoşi, a (se) întrema, a (se) înzdrăveni. a (se) reface, a (se) restabili, a (se) ridica, a (se) tămădui, a (se) vindeca, (latinism rar) a (se) sana, (pop. şi fam.) a (se) drege, a (se) doftori, a *(sa)* doftorici, (pop.) a (se) scula, (Înv. şi reg.) a (se) sănătoşa, a (se) tocmi, a (se) zdraveni, (reg.) a (se) răzbuna, (Transilv.) a (se) citoví, (Mold.) a (se) priboli, (prin Olt., Ban. şi Transilv.) a (se) zvidui, (Înv.) a (se) remedia, a (se) vrăciui. *(S-a ~ după* o *lungă boală.)*

lecui vb. v. SĂTURA. SCĂPA.

LECUÍRE s. *(MED.)* îndreptare, Înfiripare, Însănătoşire, întremare, înzdrăvenire, refacere, restabilire, ridicare, tămăduire, vindecare, (pop.) sculare, tămăduiálă, (înv.) sănătoşáre, tămă-duínţă, vracevánie. *(~ completă a bolnavului.)*

LECUÍT adj. *(MED.)* îndreptat, înfiripat, însănătoşit, întremat, înzdrăvenit, refăcut, restabilit, ridicat, tămăduit, vindecat, (Mold.) pribolít, (înv.) sănătoşát. *(Bolnav complet~.)*

LECUITÓR adj. întremător, tămăduitor, vindecător, (înv.) vrăciuitór. *(O cură ~.)*

lecuitór adj. v. CURATIV.

lefegiu s. v. ANGAJAT. MERCENAR. SALARIAT. SLUJBAŞ.

left s. v. BIJUTERIE. GIUVAER. MEDALION. ODOR. PODOABĂ.

*LÉFTER adj. (reg.) afíf, ififlíu. *(Om ~.)*

lefteríe s. v. APRECIERE. ATENŢIE. CINSTE. CINSTIRE. CONSIDERAŢIE. ÎNDELETNICIRE. MESERIE. OCUPAŢIE. ONOARE. PREŢUIRE. PROFESIUNE. RESPECT. STIMĂ. TRECERE. VAZĂ.

LEFUŞOÁRĂ s. (pop.) simbrioâră.

LEGA vb. 1. a Înnoda. *(A~ o sfoară.)* 2. a strânge. *(A ~ opincile cu nojitele.) 'A.(MED.)* a (se) bandaja, a (se) pansa, (rar) a (se) înfăşa, (înv. şi pop.) a (se) obloji, (reg.) a (se) Imban-daja. *(S-a ~ la rană.) 4.* a priponi, (Transilv. şi Ban.) a păivăin. *(A ~ un animal la păscut.)* 6. a fereca, a încătuşa, a înlănţui. *(A ~ un arestai.)* fi. a cercui. *(~ un butoi.)* 7. a (se) îmbina, a (se) împreuna, a (se) reuni, a (i>e) uni. *(A ~ elementele unui tot.)* 8. n cartona, (rar) a scorţi, (Transilv.) a compacta. *(A~ o carte.)* 9. a se Închega, a se îngroşa, a se liivlr-toşa. *(Dulceaţa s-a ~.)* 10. a (se) asocia, a (se.) înlănţui. *(Idei care se ~ intre ele.)* 11. a se căsători, a se uni, (pop.) a se însoţi, a se lua. *(Cinci s-au ~ ?)* 12.* (fig.) a se apropia, a se ataşa. *(M-am ~ mult de acest copil.)*

LEGA vb. *(JUR.)* a testa, (înv., în Transilv.) a testălui. *(A ~* cuiva *un bun.)*

lega vb. v. ANGAJA. DECRETA. DISPUNE. FĂGĂDUI. FIXA. HOTĂRÎ. INSTITUI. ÎNCHEIA.

ÎNDATORA. ÎNSĂRCINA. ÎNTOCMI. OBLIGA. ORÂNDUI. PARIA. PROMITE. RÂNDUI. STABILI. STATORNICI.

LEGAL adj., adv. 1. adj. (livr.) licit, (inv.) legiuit, pravilicésc, pravílnic, pravilnicésc. *(O măsură ~.)* 2. adv. (înv.) pravilicéşte, pravil-nicéşte. *(A procedat ~.)* 3. adj. oficial. *(Preţuri ~.)*

LEGALITATE s. putere, valabilitate, valoare, (înv.) tărie. *(~ unui înscris.)*

LEGALIZA vb. *(JUR.)* 1. a autentifica, a întări, (înv.) a protocoli. *(A ~ un act.)* 2. a legifera, a reglementa, (înv.) a legiuí. *(A ~ o anumită situaţie.)* 3. a consfinţi, a oficializa. *(Şi-au ~ legătura prin căsătorie.)*

LEGALIZARE s. *(JUR.)* 1. autentificare, întărire. *(~ unui act.)* 2. legiferare, reglementare, (înv.) legiuire. *(~ unei stări de lucruri.)* 3. consfinţire, oficializare. *(~ legăturii lor prin căsătorie.)*

LEGALIZAT adj. *(JUR.)* 1. autentificat, întărit. *(Act ~.)* 2. consfinţit, oficializat. *(O legătură ~ prin căsătorie.)*

LEGARE s. 1. înnodare, legat, (rar) înrio-dătúră. *(~ unei sfori.)* 2. legat, strângere, strâns. *(~ nojiţelor la opinci.)* 3. *(MED.)* bandajare, legat, pansare, pansat, (pop.) oblo-jíre, oblojit. *(~ rănii.)* 4. legat, priponire, (înv.) priponeálă. (~ *unei vite la păscut.)* 5. cercuială, cercuire, cercuit, legat. *(~ unui butoi.)* 6. cartonare, legat, (rar) cartonáj, (Transilv.) compactare. *(~ unui volum.)* 7. închegare, ingroşare, învârtoşare. *(~ dulceţii.)*

LEGAT adj. ' 1. înnodat.' *(Sfoară ~.)* 2. *(MED.)* bandajat, pansat, (înv. şipop.) oblojit, (reg.) îmbandaját. *(Rană* ~.) 3. priponit. *(Vită ~.)* 4. ferecat, încătuşat, înlănţuit. *(Deţinut ~.)* 5. cercuit. *(Buloi ~.)* G. cartonat, (Transilv.) compactat. *(Carte ~.)* 7. închegat, îngroşat, invârtoşat. *(Dulceaţă ~.)* 8. robust, solid, viguros, vânjos, voinic, zdravăn. *(Un om ~.)*

legat adj. v. SISTEMATIC.

legat adj., adv. v. COERENT. LOGIC.

LEGAT s. 1. înnodare, legare, (rar) înnodă-túră. (~ *unei sfori.)* 2. legare, strângere, strâns. *(~ nojiţelor la opinci.)* 3. *(MED.)* bandajare, legare, pansare, pansat, (pop.) oblojíre, oblojit. *(~ rănii.) 4.* legare, priponire, (înv.) priponeálă. *(~ unei vile la păscut.)* 5. cercuială, cercuire, cercuit, legare. *(~ unui buloi.) ti.* cartonare, legare, (rar) cartonáj. (Transilv.*)* compactare. *(~ unei cărţi.)*

LEGAT s. nunţiu. *(~ al papei inlr-un stai.)*

legat s. v. AMBASADOR.

- * LEGAMiNT s. 1. angajament, asignr-r. •

cuvlnt, făgăduială, făgăduinţă, pro<r..-n o,. vorbă, (astăzi rar) parolă, (înv. şi reg.) jiu uită, (reg.) făgádă, (Transilv.) făgărláş, (Mold.) juruínţă, (înv.) promítere, sfătuit, (turcism inv.) bacalim. *(Un ~ solemn.)* ~. jurământ, (inv. şi reg.) juruínţă, (reg.) jur, (înv.) juráre. *(Şi-a ţinut ~.)* 3. acord, aranjament, combinaţie, contract, convenţie, înţelegere, învoială, învoire, pact, tranzacţie, (înv. şi pop.) legătură, (pop.) târg, tocmeală, tocmire, (prin Munt.) prinsoare, (înv.) aşezămint, cuvânt, simfonie, sulf, şart, (arg.) şústă. *(Conform ~..)*

legământ s. v. DESCÍNTEC. FARMEC. LEGĂTOARE. LEGĂTURA. MAGIE. RAPORT.

RELAŢIE. VRAJĂ. VRĂJITORIE.

LEGĂNĂ vb. 1. (reg.) a sălta, (Transilv.) a ţuţula *(A ~ un copil mic pentru a-l adormi.)* 2. (reg.) a (se) dăina, a (se) hinta, a (se) huţuţa, (prin Munt. şi Transilv.) a (se) scirciumi. *(Se ~ in grădina.)* 3. (Transilv.) a ţuţula. *(Îi ~ in scrlnciob.) 4.* a (se) balansa, a (se) clătina, a oscila, a pendula, (rar) a bascula, (înv. şi reg.) a (se) clăti, (reg.) a (se) dăina, a (se) liâlâna, a (se) hiobăna. *(Se ~ lutr-o parte ţi in alta.)* 5. a (se) bălăbăni, a (se) clătina, (pop.; a (se) bălăngăni, a (se) bănănăi, (reg.) a (se) bălălăi, a (se) bălăngăi, a (se) tingăli. *(Se ~ and merge.)*

legănă vb. v. CODI. EZITA. PREGETA. ŞOVĂI.

LEGĂNARE s. 1, balans, balansare, clătinare, oscilare, oscilaţie, pendulare. *(~ limbii unei pendule.) 2.* bălăbănire, clătinare, *(~ picioarelor.)*

legănáş s. v. LEGĂNUŢ.

legănat adj. v. TĂRĂGĂNAT.

legănúş s. v. LEGĂNUŢ.

LEGĂNÚŢ s. (pop.) legănáş, legănúş. *(~ pentru copil.)*

LEGĂTOÁRE s. legătură, (înv.) legămînt. *(O ~ cam şubredă.)*

legătoáre s. v. BANDAJ. CRAVATĂ. FAŞĂ. PANSAMENT. TIFON.

LEGÁTÓR s. (rar) scorţitór, (Transilv.) conipactór. *(~ de cărţi.)*

LEGĂTORÍE s. (rar) cartonâj, scorţitoríe, (Transilv.) compactoríe. *(~ de cărţi.)*

LEGĂTURĂ s. 1. legătoare, (înv.) legămínt. *(O ~ cam şubredă.)* 2. (rar) snop, (reg.) smoc. *(O ~ de chei.)* 3. (pop.) boccea. *(Şi-a luai ~ şi a plecat.) 4.* basma, tulpan, (pop.) tes'e;nél, (înv. şi reg.) pcştimán, (prin Munt.) barabún, (Oit., Mo'.d. şi Transilv.) cârpă, (Ma-ram.) şiríncă, (înv., în Transilv.) félegă. *(Are o ~ pe cop.)* 5. mănunchi. *(O ~ de nuiele.)* G. *(FILOZ.) legătură universală* = interdependenţă. 7. Înlănţuire, (rar) suită. *(0 ~ logică răsturnată.)* 8. conexiune, corelaţie, Înlănţuire, -raport, relaţie, (livr.) consecúţie, (rar) conexitate. *(Stabileşte o ~ între fenomene.)* 9. raport, relaţie, (livr.) contingenţă, nex, (Înv.) legămínt, referinţă, (grecism Înv.) schésis. *(Ce ~este Intre...?)* 10. contact, raport, relaţie. *(A stabili o ~ cu...)* 11. coeziune, solidaritate, unitate. *(~ existentă Intre noi.)* 12. *(CHIM.) legătură heteropolară* = electrovalenţă, legătură ionică; *legătură ionică* = electrovalenţă, legătură heteropolară. 13. comunicaţie. *(S-a restabilit~ între cele două oraşe.)*

legătură s. v. ACORD. ANGAJAMENT. ARANJAMENT. BANDAJ. COARDĂ. COMBINAŢIE. CONTRACT. CONVENŢIE. CRAVATĂ. DESCÂNTEC. FARMEC. FAŞĂ. ÎNDATORIRE. ÎNŢELEGERE. ÎNVOIALĂ. ÎNVOIRE. LEGĂMÍNT. MAGIE. OBLIGAŢIE. PACT. PANSAMENT. SARCINĂ. TIFON. TRANZACŢIE. VRAJĂ. VRĂJITORIE.

LEGĂTURÍCĂ s. bocceluţă. *(Şi-a luat ~ şi a plecat.)*

LEGE s. 1. *(JUR.) (*Înv.) legiuire, pravilă, testament. 2, (în logica simbolică) *lege logică* = tautologie, expresie validă, teză logică. 3. canon, normă, regulă, tipic. *(O ~ a artei clasice.)*

lege s. v. ACŢIUNE. CAUZĂ. CONDAMNARE. CONFESIUNE. CREDINŢĂ. CULT. DATINĂ.

DECIZIE. DREPTATE. ECHITATE. FEL. HOTAR ÎRE. JUDECATĂ. JUSTIŢIE. OBICEI. OSÂNDĂ. PEDEAPSĂ. PROCES. RELIGIE. RIT. RÂNDUIALĂ. SENTINŢĂ. TRADIŢIE. UZ. UZANŢĂ. VERDICT.

LEGENDAR adj. 1. fabulos, fantastic, miraculos, mitic, supranatural, (înv.) surna-turál. *(Personaje ~.)* 2. faimos. *(Un erou ~ al «dependenţei.)*

legendă s. v. MINOLOGHION. SINAXAR.

LEGIFERA vb. *(JUR.)* a legaliza, a reglementa, (înv.) a legiui. *(A ~* o *anumită situaţie.>*

LEGIFERARE s. *(JUR.)* legalizare, reglementare, (înv.) legiuire.

legile s. pi. art. v. DREPT. JURISPRU-DENŢĂ.

LEGIONAR s. *(POLITICĂ)* gardist.

LEGISLATÍV adj. *(JUR.)* legiuitor. *(Orgam ~.)*

LEGISLATOR s. *(JUR.)* legiuitor.

LEGISLAŢIE s. *(JUR.)* (Înv.) legiuire, testament. *(Conform ~ în vigoare.)*

legist s. v. JURIST.

LEGÍTIM adj. 1. fundamentat, îndreptăţit, întemeiat, just, justificat, logic, motivat, serios, temeinic, (livr.) îndrituit, (lig.) binecu-vântát. *(Un motiv ~.)* 2. drept, îndreptăţit, just. *(O cerere ~.)*

legitima vb. v. ÎNDREPTĂŢI. JUSTIFICA. MOTIVA.

legitimare s. v. ÎNDREPTĂŢIRE. JUSTIFICARE. MOTIVARE. MOTIVAŢIE. RAŢIUNE. TEMEI.

LEGITIMAŢIE s. act, document, hlrtie. *(Rog, prezentaţi ~ iile !)*

legitimitate s. v. ÎNDREPTĂŢIRE. JUSTIFICARE. MOTIVARE. MOTIVAŢIE. RAŢIUNE. TEMEI.

legiuí vb. v. LEGALIZA. LEGIFERA. REGLEMENTA.

legiuire s. v. LEGALIZARE. LEGE. LEGIFERARE. LEGISLAŢIE. REGLEMENTARE-

legiuit adj. v. LEGAL.

LEGIUITOR adj., s. *(JUR.)* 1. adj. legislativ. *(Organele ~.)* 2. s. legislator.

LEGIUNE s. *(IST., MIL.)* (înv.) polc. *(~ romană.)*

legumă s. v. ALIMENT. HRANĂ. MÂN-CARE.

legumăréţ s., adj. v. GURMAND.

LEGUMÍ vb. (fig.) a ciuguli, a frunzări, *(De ce ~ mlncarea?)*

legumi vb. v. DEGUSTA. SAVURA.

LEGUMINÓS adj. *(BOT.)* (rar) păstăiós., *(Plantă ~.)*

lehamite s. v. AVERSIUNE. DEZGUST. GREAŢĂ. ÎNGREŢOŞARE. OROARE. PLICTISEALĂ. REPULSIE. SCÂHBĂ. SILĂ. URÂT.

Iéhă s. v. CRUCEA DINAPOI.

lehăí vb. v. FLECARI. ÎNDRUGA. PĂLĂVRĂGI. SPOROVĂI. TRĂNCĂNI.

lehămetí vb. v. DEZGUSTA. ÎNGREŢOŞA. PLICTISI. SĂTURA. SCIRBI. URÎ.

Iehămetisí vb. v. DEZGUSTA. ÎNGREŢOŞA. SĂTURA. SCÂRBI.

lehămetít adj. v. DEZGUSTAT. ÎNGRE-ŢOŞAT. PLICTISIT. SĂTUL. SĂTURAT. SCÂRBIT.

lehămetuí vb. v. DEZGUSTA. ÎNGREŢOŞA. SĂTURA. SCÂRBI.

lehămetuít adj. v. DEZGUSTAT. ÎNGREŢOŞA T. PLICTISIT. SĂTUL. SĂTURAT. SCÂRBIT.

lehău s., adj. v. CLĂNŢĂU. FLECAR. GURALIV. LIMBUT. PALAVRAGIU. VORBĂ-LUNGĂ. VORBĂREŢ.

léică s. v. LELE. LELIŢĂ. MĂTUŞA. PÂLNIE. ŢAŢĂ.

Ieicuiiţă s. v. LELIŢĂ. ŢĂŢICĂ.

leicuşoáră s. v. LELIŢĂ. ŢĂŢICĂ.

leicúţă s. v. PETUNIE. PÂLNIOARĂ. PÂLNIUŢĂ.

LEÍT adj. (reg.) sleit. *(E ~ maică-sa.)*

left adj. v. LUSTRUIT. NETEZIT. ŞLEFUIT. TURNAT.

leíţă s. v. LEOAICĂ.

LEJER adj. 1. destins, (livr.) lax. *(O legătură ~.)* 2. comod, uşor. *(Poartă o haină ~.)*

LELE s. leliţă, mătuşă, ţaţă, (pop.) tătăíşă, (reg.) dadă, dáică, léică, nană, (Olt.) ţáică, (Ban.) úină. *(~ Măria, vecina noastră.)*

Iele s. v. COCOTĂ. CUR VĂ. FEMEIE DE STRADĂ. MĂTUŞĂ. PROSTITLÂATĂ. TANTI. TÂRFĂ.

lelíćă s. v. LELIŢĂ. ŢĂŢICĂ.

leliciífă s. v. LELIŢĂ. ŢĂŢICĂ.

lelişoáră s. v. LELIŢĂ. ŢĂŢICĂ.

LELÍŢĂ s. 1. ţăţică, (reg.) leiculítí, leicu-foáră, lelíćă, lelicúţă, lelişoáră. 2. Iele, mătuşă, ţaţă, (pop.) tătăíşă, (reg.) dadă, dáic, léică, nană, (Olt.) ţáică, (Ban.) úină. *(~ Măria, vecina noastră.)*

LEMN s. *(BOT.) lemn-clinesc (Ligustrum vulgare)* = (reg.) mălin, măliniţă, lemnul-cíi-aelui; *lemn-dulce (Glycyrrhiza echinata)* = (reg.) cioríngláv, iarbă-dúlce, rădăcină-dulce; *lemn-riios (Evonymus verrucosa)* – salbă-rî-ioasă, (reg.) vonicér, cerceii-bábei (pl.); *lemnul-bobului (Cytisus nigricans)* = salcâm-galben, (reg.) bobiţél, drob, grozamă-máre; *lemnul-Domnului (Arlemisia abrotanum)* = (reg.) aii-món, lemnúş, iarba-lui-Dumnezéu; *lemnul-Maicii-Domnului (Sanlolina chamaecyparissus)* -=- (reg.) limbricáriţă, iarbă-sfântă, lemn-sfânt, lemnul-Dómnului, poala-Maicii-Dómnului; *lem-nul-ulntului (Sijringa josikaea)* = (Transilv.) scumpíe.

lemn s. v. ARBORE. COPAC. POM.

Iemnálb s. v. SALCÂM.

LEMNAR s. dulgher, (înv. şi reg.) teslár, (reg.) cioplitor, (Transilv.) bărdáş, (prin Ban.) máuăr.

lemnar s. v. BUTUC. TĂIETOR. TRUNCHI.

LEMNĂRÍE s. cherestea. *(~ anei case.)*

LEMNĂRIE s. 1. dulgherie, dulgherii, (tnv. şi reg.) teslăríe. *(Se ocupă cu ~.)* 2. tâmplărie. *(Atelier de ~.)*

lemn-ciinésc s. v. CRUŞÂN. PALBĂ-MOALE. SCORUŞ. VONICER.

lemn-eânése s. v. PĂRULCIUTEI. SALBĂ.-MOALE. VERIGAR.

lemn-cu-boabele-albe s. v. HURMUZ.

Iemn-de-ápă s. v. CANALE.

lemn-dulce s. v. RĂCULEŢ.

lemne s. pi. v. BUTUCI. PLAZURI. TĂLPI.

lemn-gálben s. v. DRACILĂ.

LEMNIŞÓR s. (rar) Iemnuléţ, lemnúţ.

lemu-puciós s. v. SCORUŞ. S ÎNGER.

lemn-rflós s. v. PĂRUL-CIUTEL SALBĂ-MOALE. VERIGAR.

lemn-sfínt s. v. LEMNUL-MAICII-DOMNU-LUI.

lemnul-bóbului s. v. SALCÂM- GAL BEN„

lemnul-câinelui s. v. LEMN-CÂINESC. PĂRUL-CIUTEL SALBĂ-MOALE. VERIGAR. VONICER.

lemnul-Dómnului s. v. LEMNUL-MA1CII-DOMNULUI. PELIN. RUGINĂ.

Iemnuléţ s. v. LEMNIŞÓR.

lemnúş s. v. CHIBRIT. CORDAR. FUS. ÎNTINZĂTOR. LEMNUL-DÓMNULUI. RĂ-CHITAN. STRUNĂ.

Iemnúşcă s. v. RĂCH1TAN.

lemnúţ s. v. CHIBRIT. LEMNISOR.

LEMURIAN s. *(ZOOL.)* prosimian.

LENE s. indolenţă lenevie, puturoşenie, trândăveală, trlndăvie, (rar) lenevíre, puturo-şíe, trândăvít, (Înv.) tandúr. *(E de-o ~ condamnabilă.)*

LENEŞ adj., s. indolent, puturos, trândav, trântor, (rar) somnoros, (înv. şi pop.) nehárnic, (reg.) cániv, lenós, zăcáş, (Mold.) duglán, dúgliş, lainic, (prin Olt.) sanchíu, (Transilv. şi Bucov.) trind, (Înv.) lenevos, tandurĭu. *(Om ~.)*

LENEVI vb. 1. a trândăvi, (rar şi fam.) a tindăli, (rar) a tolăni, a trlntori, (reg.) a migăli, a milcoşi, a putori, a zăcări, (prin Ban.) a modoşl, (fig.) a cloci. *(Toată ziua ~.)* 2. a se puturoşi, (Înv.) a se leni. *(Te-ai ~ de tot!)*

LENEVÍE s. indolenţă, lene, puturoşenie, trândăveală, trândăvie, (rar) lenevíre, puturoşíe, trândăvít, (înv.) tandúr. *(Ede-o~ fără pereche.}*

lenevíre s. v. INDOLENŢĂ. LENE. LENEVIE. PUTUROŞENIE. TRÂNDĂVEALĂ.

TRÂNDĂVIE.

lenevos adj., s. v. INDOLENT. LENEŞ, PUTUROS. TRÂNDAV. TRÂNTOR.

lení vb. v. LENEVI. PUTUROŞI.

LENINÍSM s. marxism, marxism-leninism.

LENINIST s. (rar) maximalíst.

LENITÍVs., adj. *(FARM.)* calmant, seda tiv. *(Antinevralgicul este un ~.)*

LENJEREÁSĂ s. (rar) cusătoreásă.

LENJERIE s. lenjuri (pl.), rufărie. *(Avea o ~ fină.)*

LENJURI s. pi. lenjerie, rufărie. *(Arcpuline* ~J

lenós adj., s. v. INDOLENT. LENEŞ. PUTUROS. TRÂNDAV. TRÂNTOR.

LENT adj., adv. î. adj. greoi, încet, moale, molatic, molâu, (înv.) tlrzíu, zăbávnic. *(Om ~ în mişcări; mişcări ~.)* 2. adj. domol, încet, lin, liniştit, măsurat, potolit, tacticos, temperat, (pop.) molcomit. (*Mers ~.)* 3. adj. rar. *(Bătaia ~ a pendulci.)* 4. adv. greu, încet. *(Noaptea trecea ~.)*

LENTĂ s. 1. cordon. *(~ a unei decoraţii.)* 2. eşarfă. *(~ purtată de un înalt demnitar.)*

LENTILĂ s. sticlă, (înv.) linte. *(~ de ochelari.)*

LÉNTO adv. *(MUZ.)* adagio, încet, rar.

LEOAICĂ s. *(ZOOL.)* (înv. şi reg.) leíţă-(înv.) leoále.

leoáie s. v. LEOAICĂ.

leoupă s. v. GURĂ. leoárbă s.v. GURĂ.

LEOARCĂ adj. invar., adv, ciuciulete, (reg.) líşteav, (Mold. şi Bucov.) bleáşcă. *(Om ~; s-a întors ~.)* leoarcă s. v. POŞIRCĂ. LEOPARD s. *(ZOOL.; Felis pardus)* panteră, (înv.) pardál, párdos.

Icorbăí vb. v. FLECARI. ÎNDRUGA. PĂLĂVRĂGI. SPOROVĂI. TRĂNCĂNI.

leorbăiálă s. v. FLECĂREALĂ. FLECĂ-RIE. FLECĂRIRE. FLECĂRIT. LIMBU-ŢIE. PĂLĂVRĂGEALĂ. PĂLĂVRĂGIRE. PĂLĂVRĂGIT. SPOROVĂIALĂ. SPORO-VÁIRE. SPOROVĂIT. TĂIFĂSUIALĂ. TĂIFĂ SUIRE. TĂIFĂSUIT. TRĂNCĂNEALĂ. TRĂNCĂNIT. VC HRĂRAIE. VORBĂRIE.

leorbău s., adj. v. CLĂNŢÁU. FLECAR. GURALIV. LIMBUT. PALAVRAGIU. VORBĂ-LUNGĂ. VORBĂREŢ.

LEPĂDĂ vi). 1. a arunca, a azvârli, a zvârli, (Transilv. şt Maratn.) a ţipa, (înv.) a scutura. *(A ~ un lucru nefolositor.)* 2. a abjura, a renega. *(A >e ~ de* o *credinţă, de o convingere.* > lepăda vb. v. AFURISI. ALUNGA. ANATEMIZA. AVORTA. BLESTEMA. DEBORDA. DEPĂRTA. DEZBRĂCA. EXCOMUNICA. FERI. GONI. IZGONI. ÎNDEPĂRTA. LĂSA. NĂPÂRLI. PĂZI. REFUZA. RENUNŢA. RESPINGE. SCOATE. TRAGE. VĂRSA. VOMA. VOMITA.

LEPĂDARE s. I. aruncare, azvírlire, zvir-lire. *(~ unei sticle sparte.)* 2. abjurare, renegare. *(~a unei credinţe.)* lepădare s. v. AVORT, lepădat s. v. AVORT.

lepădătoáre s. v. CURCUBEŢEA. CURCU-BEŢICĂ. REMF.

LEPĂDĂTURĂ s. 1. derbedeu, lichea, netrebnic, puşlama, scârnăvie, secătură, (pop. şi fam.) cioflingar, (înv. şi reg.) pujlău, (reg.) orbéte, oşiştie, postoróncă, pújlă, (Mold.) nan-dralău, poghibálă, (Transilv. şi Maram.) te-cherghéu, (înv.) ştrengar, (/arn.) cútră, marţa-fói, (fig.) căzătură, otreapă, zdreanţă, *(leg,* fig.) loază, (arg.) sichimeá. *(Mare ~ mal eşti, amicei)* 2. stârpitură, (iivr. fig.) avorton. *(Nu e declt o ~.)* 3. (fig.) drojdie, gunoi, pleavă, putregai. *(~ societăţii.)* lepedéu s. v. CEARŞAF. LEPIDOPTER s. *(ENTOM.)* fluture. LEPRĂ s. *(MED.)* (înv.) gubăvíe, stricăciune, (slavonism înv.) prieázá. Iéprică s. v. PELAGRĂ. LEPRÓS adj., s. *(MED.)* (rar)leprótic, (înv.) gúbav, mişel, pricăjit. *(Om ~.)* leprótic adj., s. v. LEPROS. lepşí vb. v. PALMUL

LESBIANISM s. *(MED.)* sufisra, tribadism, lesne adj. v. AVANTAJOS. CONVENABIL-IEFTIN. JOS. MIC. SCĂZUT.

LESNE adv. 1. comod, facil uşor. *(Rezolvă ~ problema.)* 2. comod îr.demână, uşor. *(li e mai ~ să spună că...)*

LESNICIOS adj. 1. comod, facil, uşor. *(O cale ~ de rezolvare.)* 2. comod, practic. *(O soluţie ~.)*

lesniciune s. v. FACILITATE. ÎNLESNIRE. SIMPLITATE. UŞURINŢĂ.

LESPEDE s. dală. *(Curte acoperită cu ~-i de marmură.)*

lespede s. v. CORMANĂ. RĂSTURNĂTOARE.

LEST s. *(MAR.)* balast, savura. *(~ unei aave comerciale.)*

LEŞ s. cadavru, corp, hoit, mortăciune, stlrv, trup, (reg.) stírvină, (Transilv.) hánţ, (Înv., în Transilv.) dabilă. *(I-a găsit ~ într-o văgăună.)*

leş s. v. POLON. POLONEZ.

ieşésc adj. v. POLON. POLONEZ.

Iesiálă s. v. SFÂRSEALĂ.

leşiát adj. v. HĂMESIT. LIHNIT.

leşie s. v. SFÂRSEALĂ.

ieşiér s. v. CENUŞĂR.

LEŞIÉTIC adj. fad, leşios, sălciu, searbăd, (inv.) sălciós, sălcós. *(Gust ~.)*

LEŞÍN s. *1. (MED.)* inconştienţă, lipotiraie, nesimţire, (rar) leşinătúră. *(Stare de ~.)* 2. sfirşeală. *(Simte un ~ din cauza foamei.)*

LEŞINĂ vb. I. *(MED.)* (reg.) a se petrece. *(I-a venit rău si a ~.)* 2. a se sfirşi. *(A ~ de foame, de oboseală.)*

LEŞINAT adj. l.*(MED.)* inconştient, (Transilv.) petrecut. *(Om ~.)* 2. sfârşit. *(~ de foame, de oboseală.)*

leşinat adj. v. HĂMESIT. LIHNIT.

leşinătúră s. v. INCONŞTIENŢĂ. LEŞIN. LIPOTIMIE. NESIMŢIRE. STÂRPITURĂ.

LFjŞIÓS adj. fad, leşietic, sălciu, searbăd, (înv.) sălciós, sălcós. *(Gust ~.)*

léşnic s. v. CRÂSNIC.

Icştéu s. v. CRÂSNIC.

ieşuiálă s. v. SFÂRSEALĂ.

lesuít adj. v. HĂMESIT. LIHNIT.

letal adj. v. MORTAL. UCIGĂTOR.

letcă s,v. DEPANATOARE. VÂRTELNIŢĂ.

LÉTCON s. *(TEHN.)* ciocan de lipit.

létlu s. v. TERCI.

LETOPISEŢ s. cronică, (înv.) hronic. *(~ Iul Gr. Ureche.)*

LEU s. *l.(ZOOL.; Panthera leo)* (turcism Înv.) aslán. 2. *(ZOO!..) leu-de-marc (Otarla hyronia)* = otarie. *3 (ASTRON.;* art.) (pop.) calul (art.), gávădu! (art.).

LEU s. (rar) franc. *(Dă-mi un ~ l)*

LEUCĂ *s.(TEIiN.)* (reg.) mănuşă, mină, (Munt. şi Dobr.) «aiián. *(~ la car.)*

LEUCEMÍE 5, *(MED.)* leucoză, mieloză.

LEUCÍT s. *IMIN.)* feldspatoid.

LEUCOBÁZÁ *s.(CHIM.)* leucoderivat.

LEUCOCfTĂ s. *(ANAT.)* globulă albă.

LEUCODERIVAT s. *(CHIM.)* Ieucobază.

LEUCÓM *s.(MED.)* albeaţă, (prin Transilv. şi Ban.) preveşteálă.

LEUCORÉE *s.(MED.)* (pop.) poală albă, (reg.) scursoáre, (prin Transilv. şi Munt.) scurgere, (înv.) scursură.

LEUCÓZĂ s. *(MED.)* leucemie, nieloză

LEÚ'RDĂ s. *(BOT.; Allium ursinum)* aior. leurdină s. v. DALIE. GHERGHINĂ. LEUŞTEÁN s. *(BOT.; Levisticum officinale)* (reg.) luştereág, buruiana-lingórii.

leuşteanbroştésc s. v. PICIORUL-COCOŞU-LUI.

levant s. v. LEVĂNŢICĂ. LEVĂNŢÍCĂ *s.(BOT.)* 1. *(Lavandula angus-tifolia)* lavandă, (înv. şi reg.) spichinát, (înv.) spic. 2. *(Lavandula officinalis)* (rar) levant, (reg.) aspic, spichinát.

Icvcoaie-gálbenă s. v. MICSANDRĂ. MIC-ŞUNEA. VIOREA-GALBENĂ.

levcoaie-roşie s. v. MICSANDRĂ. MICSU-NEA.

levent adj. v. AMABIL. ATENT. CURTENITOR. DRĂGUŢ. GALANT. GENTIL. LEVULÓZĂ s. *(BIOL.)* fructoză. LEVÚRĂ s. drojdie, (reg.) ţáică. *(~ de bere.)* lexemátică s. v. SEMANTICĂ. SEMASIO-LOGIE.

LEXIC s. 1. vocabular. *(~ unei limbi.)* 2. glosar, vocabular. *(Publicarea unui ~ regional.)*

LEXICON k. dicţionar, vocabular, (Înv.) condică, cuvântár, vorbár. *(~ de termeni tehnici.)*

LEZA vb. a afecta, a prejudicia. *(Aceaíă împrejurare a ~ bunul mers al...)*

leza vb. v. DĂUNA. INSULTA. JIGNI. OFENSA. PREJUDICIA. RĂNI. ULTRA-GIA. VĂTĂMA.

lezare s. v. AFRONT. DAUNĂ. INJURIE. INSULTARE. INSULTĂ. JIGNIRE. OCARĂ. OFENSARE. OFENSĂ. PREJUDICIU. RĂNIRE. RUŞINE. ULTRAGIERE. UMILINŢĂ. VĂTĂMARE.

lezat adj. v. INSULTAT. JIGNIT. LOVIT. OFENSAT. RĂNIT. ULTRAGIAT.

LEZIUNE *s.(MED.)* bubă, plagă, rană, (pop.) meteahnă, (înv. şi reg.) beleáznă, (reg.) oájdă, (înv.) rânitúră. *(Are* o *~ adtncă la braţ.)*

LIANT s. *(TEIIX.)* aglomerant. *(~ leagă între ele particulele unui aglomerat.)* LIÁSIC *s.fCEOL.):*urasic inferior. libadeá s. v. ANTERIU. REVERENDĂ. SUTANĂ.

LIBÁRCĂs.*(ENTOM.)* t. *(Blatla* sau *Peri-planeta orientalis)* şvab, gândac-de-bucătărie, gândac-de-casă, gândac-negru, (reg.) gâzoábă, taracán, (Bucov.) tarhán. 2. *(Phyllodromia germanica)* corhan, rus, şvab, (reg.) colţán, prus, tarhán.

libél s. v. DIATRIBĂ. PAMFLET.

Iibelíst s. v. PAMFLETAR. PAMFLET1ST.

LIBELULĂ s. *(ENTOM.)* (rar) odonát,

(pop.) cal-de-ápă, calul-drácului, calul-pópii,

(reg.) călugăriţă, cóbilită. cal-turtit, scăiuş-(ie

ápă.

LÍBER adj. 1. (înv. şi pop) slobod, (înv.) volnic. *(Oameni ~; popor ~.)* 2. independent, neatârnat, suveran, (înv. şi pop.) slobod, (înv.) nedependent, volnic. *(Stat ~.)* 3. autonom, (înv. şi pop.) slobod, (înv.) volnic. *Teritoriu ~ din punct de ve ceie administra-*

tiv.) 4. (fam.) frai. *(E ~ In această seară.)* 6. neânchis, neântemniţat, (înv. şi pop.) slobod. *(Om ~.)* 6. disponibil, neocupat, (înv. şi pop.) slobod, (înv.) prisosélnic. *(In ceasurile lui ~.)* 7. necăsătorit. *(Fata e ~.)* 8. degajat. *(Are mâna ~.)* 9. degajat, nestânjenit. *(Mişcări ~.)* 10. larg, (înv. şi pop.) slobod. *(O legătură prea ~.)* 11. neânchiriat, neocupat. *(O cameră ~.)* 12. gol, neocupat, (înv. şi pop.) slobod. *(În sală a rămas un scaun ~.)* 13. neocupat, vacant. *(Un post ~.)*

LIBERA vb. 1. a elibera, a salva, a scăpa, a scoate, (înv. şi pop.*)* a slobozi, (pop.*)* a mântui. (înv.) a apuca, a ierta, a volnici. *(I-a ~ din robie.)* 2. a (se) dezrobi, a (se) elibera, a (se) emancipa, (inv. şi pop.) a (se) mântui, (pop.) a (se) slobozi, (înv.) a (se) volnici, (fig.) a (se) descătuşa. *(I-a ~ pe ţăranii dependenţi.)* 3. a se elibera, a ieşi, a scăpa. *(S-a ~ din închisoare.)* 4. a (se) elibera, a scăpa, (înv. şi pop.) a (se) slobozi. *(Te-ai ~ din armată?)* 5. a se desprinde, a se elibera, a scăpa. *(S-a ~ din strlnsoare.)* 6. a degaja, a desface, a elibera, a scoate, (înv. şi pop.) a slobozi. *(A ~ pe cineva din funii.)* 7. a elibera, a evacua, a goli. *(A ~* o *locuinfă.)*

liberalitáte s. v. CULANTĂ. DĂRNICIE. GENEROZITATE. MĂRINIMIE.

LIBERARE s. 1. eliberare, salvare, scăpare, scoatere, (înv. şi pop.) slobozire, (pop.) mân-tuíre, (înv.) scăpătúră. *(~ lor din robie.)* 2. dezrobire, eliberare, emancipare, emanci-paţie, (înv. şi pop.) mântuíre, (pop.) slobozire, (înv. şi reg.) slobozenie, (înv.) slobozie, (fig.) descătuşare. *(~ ţăranilor dependenţi.)* 3. eliberare, ieşire, scăpare. *(După ~ lui din închisoare.). 4,(MIL.)* eliberare, lăsare la vatră. *(~ unui ostaş In termen.)* 5. desfacere, desprindere, eliberare, scăpare, (inv. şi pop.) slobozire. *(~ lui din strlnsoare.)* 6. eliberare,

evacuare, golire. *(~ unei locuinţe.)*

LIBERATOR adj., s. dezrobitor, eliberator, (înv. şi pop.) mlntuitór, slobozitór. *(Armată ~.)*

LIBER-CONSIMŢÍT adj., adv. deliberat, intenţionat, voit, (rar) precugetát. *(O acţiune ~; a procedat^ astfel.)*

LIBER-CUGETĂŢÓR s., adj. ateu, necredincios, (pop.) păgín, (înv.) ateist. *(Un ~ convins.)*

libertár adj., s. v. ANARHIST.

LIBERTATE s. 1. (înv. şi pop.) slobozenie, (înv. şi reg.) slobozie, (înv.) volnicíe. *(~ persoanei.)* 2. independenţă, neatârnare, suveranitate, (înv. şi pop.) slobozenie, (înv. şi reg.) slobozie, (înv.) nedependénţă, volnicíe. *(~ unui stat.)* 3. autonomie, (înv. şi pop.) slobozenie, (inv. şi reg.) slobozie, (înv.) volnicíe. *(~ administrativă a unui teritoriu In cadrul statului.)*

libertin adj. v. CORUPT. DECĂZUT. DEPRAVAT. DESFRÂNAT. DESTRĂBĂLAT. DEZMĂŢAT. IMORAL. NERUŞINAT. PERVERTIT. STRICAT. VICIOS.

Hbertinái s. v. CRAILÂC. DESFRÂU. DEZ-MAŢ. ORGIE.

líbov s. v. AMABILITATE. AMOR. ATENŢIE. CURTOAZIE. DRAGOSTE GALANTERIE. GENTILEŢE. IUBIRE. POLITEŢE-

libovi vb. v. AMUZA. DESFĂTA. DISPUNE. DISTRA. IUBI. ÎNDRĂGI. ÎNVESELI. PETRECE. PLĂCEA. RÂDE. VESELI.

libovít adj. v. VESEL. VOIOS.

libóvnic adj. v. AMABIL. ATENT. CURTENITOR. DRĂGUŢ. GALANT. GENTIL.

libóvnic adj., s. v. AMATOR. DORITOR. DORNIC. IUBITOR. POFTICIOS. RÍV-NITOR.

libóvnic s. v. AMANT. AMIC. CONCUBIN. IUBIT. PRIETEN.

librar s. v. EDITOR.

líbră s. v. BĂNCUŢĂ. FIRFIRIC.

libúţ s. v. NAGÂŢ.

licăí vb. v. LIPĂI.

LÍCĂR s. licărire, licărit, lucire, scăpărare, scăpărat, scânteie, scânteiere, sclipeală, sclipire, sclipit, străfulgerare, (rar) lieăríş, scli-pitúră, zare, (pop. şi fam.) sclípct, (înv.) scă-părătúră. *(Un ~ de lumină.)*

LICĂRÍ vb. 1. a clipi, a luci, a scapără, a scinteia, a sclipi, a străfulgera. *(Luminile ~ In noapte.)* 2. a pâlpâi, a sclipi, a tremura, a vibra. *(Flacăra luminării ~.)* 3. a luci, a scapără, a scinteia, a sclipi, a sticli, a străluci. *(Ochii ii ~.)*

LICĂRÍRE s. 1. licăr, licărit, lucire, scăpărare, scăpărat, scânteie, scânteiere, sclipeală, sclipire, sclipit, străfulgerare, (rar) lieăríş, sclipitúră, zare, (pop. şi fam.) sclípet, (înv.) scăpărătúră. *(O ~ de lumină.)* 2. lucire, scăpărare, scânteiere, sclipire, sticlire, strălucire. *(O ~ ciudată a ochilor.)*

lieăríş s. v. LICĂR. LICĂRIRE. LICĂRIT. LUCIRE. SCĂPĂRARE. SCĂPĂRAT. SCÂNTEIE. SCÂNTEIERE. SCLIPEALĂ. SCLIPIRE. SCLIPIT. STRĂFULGERARE.

LICĂRÍT s. licăr, licărire, lucire, scăpărare, scăpărat, scinteie, scânteiere, sclipeală, sclipire, sclipit,

străfulgerare, (rar) lieăriş, sclipitúră, zárc, (pop. şi fam.) sclípet, (înv.) scăpărătúră. *(Un ~ de lumină.)*

LICĂRITOR adj. lucitor, scinteietor, sclipitor, (astări rar) sclipind, (pop. şi fam.) sclipiciós, (înv.) scânteínd, scânteiós. *(O lumină*

LICEAL adj. secundar. *(Invăţămlnt ~.)* licenţă s. v. AUTORIZAŢIE. BREVET. IMORALITATE. IMPUDOARE. INDECENŢĂ. NECUVIINŢĂ. NERUŞINARE. OBSCENITATE. PATENTĂ. PERMIS. PORNOGRAFIE. SCABROZITATE. TRIVIALITATE. VULGARITATE.

LICENŢĂ POETICĂ s. *(STILISTICĂ)* (înv.) slobozenie.

LICENŢIAT adj., s. titrat. *(Un tânăr ~.)* licenţios adj. v. DEŞĂNŢAT. IMORAL. IMPUDIC. INDECENT. NECUVIINCIOS. NERUŞINAT. OBSCEN. PORNOGRAFIC. SCABROS. SCÂRBOS. TRIVIAL. VULGAR. Ilcenţiozitáte s. v. IMORALITATE. IMPUDOARE. INDECENŢĂ. NECUVIINŢĂ. NERUŞINARE. OBSCENITATE. PORNOGRAFIE. SCABROZITATE. TRIVIALITATE. VULGARITATE.

LICEU s. şcoală secundară, (înv.) colegiu, (înv., în Transilv. şi Ban.) gimnaziu.

LICHEA s. derbedeu, lepădătură, netrebnic, puşlama, scârnăvie, secătură, (pop. şi fam.) cioflingar, (înv. şi reg.) pujlău, (rog.) orbéte, oşíştie, postoróncă, púјlă, (Mold.) îiandralău, pogliibálă, (Transilv. şi Maram.) teclierghéu, (înv.) ştrengar, (fam.) cútră, marţafói, (fig.) căzătură, otreapă, zdreanţă, (reg. fig.) îoáză, (arg.) sichimeá. *(E o ~ fără caracter.)*

lichea s. v. CUSUR. DEFECT. DEFICIENŢĂ. IMPERFECŢIUNE. INSUFICIENŢĂ. LACUNĂ. LIPSĂ. METEAHNĂ. NEAJUNS. PĂCAT. SCĂDERE. SLĂBICIUNE. VICIU.

LICHELISM s. (fam.) puslamalâc.

LICHEN s. 1. *(BOT.)* (reg.) muşchi creţ, muşchi de munte. 2.*(MED.)* (pop.) páducél.

LICHÍD s., adj. 1. s. băutură. *(Un ~ olb-gălbui.)* 2. s. (pop.) zeamă. *(Rana secretă un ~ purulent.)* 3. adj. gata, gheaţă, numerar, sunător, (pop. şi fam.) numărător, peşin, (înv.) naht. *(A cumpărat cerni cu bani ~.)*

LICHIDĂ vb. 1. a încheia, a sfirşi, a termina. *(A ~ toate socotelile.)* 2. a desfiinţa, a stirpi, a suprima. *(A ~ abuzurile.)* 3. (fig.) a sparge. *(Au încercat să ~ greva.)* 4. a desfiinţa, a distruge, a nimici, a prăpădi, (fig.) a topi. *(A ~ pur şi simplu totul In calea lui.)* 5. a achita, a onora, a plăti, (înv. şi pop.) a număra, (înv. şi reg.) a plini, (înv.) a răfui, a răspunde, (grecism înv.) a exoflisi. *(Şi-a ~ toate datoriile.)*

lichida vb. v. ASASINA. OMORÎ. SUPRIMA. UCIDE.

LICHIDARE s. 1. încheiere, terminare. *(~ tuturor socotelilor.)* 2. desfiinţare, stâr-pire, suprimare. *(~ abuzurilor.)* 3. achitare, onorare, plată, plătire, (inv.) răspundere. *(~ unei datorii.)*

lichidare s. v. ASASINARE. OMORÂRE. SUPRIMARE. UCIDERE.

lichidat adj. v. ASASINAT. OMORÂT. SUPRIMAT. UCIS.

licínă s. v. CĂTINĂ.

licit adj. v. LEGAL.

LICITA vb. *(JUR.)* (inv.) a atirdisi, a hareciui. *(A ~ an bun.)*

LICITAŢIE *s.(JVR-)* mezat, (inv., în Mold. şi Transilv.) cochii-vechi. *(A scoale ceva la ~.>*

LICORN s. inorog, unicorn. *(~ este a* animal fabulos.)*

lictár s. v. MAGIUN.

LICURÍCI *s.(ENTOM.; Lampyris noctiluca)* (rar) luciolă, (pop.) putregai, (reg.) făcliéş, fănăráş, pricolici, scânteiúţă, steluţă, viermu-şór, focul-lui-Dumnezéu, gândac-scânteiós, gân-dăcel-scânteiós, lumină-de-pădúre, viertne-lucitór.

lider s. v. FRUNTAŞ.

LIED s. *(MUZ.)* cântec. *(Un ~ de G. Enescu.)*

LIFT s. ascensor. *(Bloc cu două ~.)*

lifuri vb. v. LIN GĂRI.

LIGAMENT s.*(ANAT.)* tendon, (pop.) vî'nă, (prin Mold.) sflrc, (înv.) nerv.

ligă s. v. ALUNIŢĂ.

LIGHEAN s. (înv.) medélniţă, spălătoare.

lighean s. v. BAZIN. PELVIS.

lighenú} s. v. BAZINET.

LIGHIOANĂ s. 1. bestie, dihanie, fiară, jivină, sălbăticiune, (pop.) gádină, jigánie, (reg.) ciută, sălbăticie, sălbăticíme, (Transilv. şi Mold.) gad, (Transilv.) sălbăticitúră. *(În pădure trăiau multe ~.)* 2. animal, creatură, dobitoc, făptură, fiinţă, necuvântător, vietate, vieţuitoare, (înv.) dihanie, săzdáuie, (fig.) suflare, (înv. fig.) zidire, ziditúră. *(~ din natură.)*

LIHNEALĂ s. 1. hămeseală. *(~ unui om flámlnd.)* 2. sfirşeală. *(~ cuiva din cauza foamei.)*

LIHNÍT adj. hămesit, (înv. şi reg.) pocil-■tít, (reg.) leşiát, leşuít, (Mold.) ştiulghít, (fig.) leşinat. *{Om ~ de foame.)*

líhod adj. v. DULCEAG. FAD. INSIPID. SEARBĂD.

lila adj. invar., s. v. LILIACHIU. MOV. VIOLET. VIORIU.

LILIAC s. *(BOT.)* 1. *(Syringa vulgaris)* <inv. şi reg.) scumpíe, (reg.) boroşteán, (Ban.) iorgovan, (Transilv. şi Maram.) mălin, (Transilv.) scrinte. 2. *liliac-de-munte (Alrius viri-dis)* – aninaş.

LILIAC *s.(ZOOL.; Vespertilis murinus)* (reg.) şoarece.

liliac s. v. SALCÂM.

LILIACHIU adj., s. mov, violet, vioriu, <livr.) lila (invar.), (rar) stânjeníu. *(De culoare*

liliccá s. v. PĂPĂDIE.

liliíélc s. pi. v. LIMBA-MĂRII.

lílic s. v. CRIN. IRIS. STÂNJEN. STÂNJENEL.

lilie-flálbenă «. v. IRIS. STÂNJEN DE BALTĂ. STÂNJENEL. STÂNJEN GALBEN.

lilic roşie s. v. CRIN DE PĂDURE.

lilióm s. v. CRIN.

lilións. v. IRIS. STÂNJEN. STÂNJENEL.

Iilion-păsărésc s. v. IRIS. STÂNJEN. STÂNJENEL.

LILIPUT adj. liliputan, pitic, (înv.) lógo.ş,

LILIPUTAN adj., s. 1. adj. liliput, pitic, (înv.) lógoş. 2. s. pitic, (reg.) ghemíş, (Transilv.) oimuríc, (înv.) nan.

LILIUŢĂ *s.(BOT.; Anthericum ramosum)* <rcg.) păinjenél, limba-păsării.

LIMAN *s.(GEOGR.)* litoral, mal, margine, ţărm, (înv.) pristánişte, vad. *(Pe ~ Mării Negre.)*

liman s. v. ADĂPOST. AZIL. PORT. REFUGIU. SCĂPARE.

LIMÁX *s.(ZOOL.; Umax)* (reg.) bábiţă.

límă s. v. PERIŞOR.

LIMB s.*(BOT.)* lamina. (~ *al* unei *frunze.)*

limba-ápci s. v. BROSCARIŢĂ.

limba-bálţllor s. v. LIMBAR1ŢÂ. PĂTLA--GINĂ.

limba-bóului s. v. DRAGAVEI. MIRUŢĂ. •PĂTLAGINĂ. SICĂ. ŞTEVIE.

limba-broáştei s. v. IARBA-BROAŞTEI. ■LIMBARIŢĂ. PĂTLAGINĂ.

llmba-cáprel s. v. CĂTUŞĂ. CHINGĂ.

limba-câlnelui s. v. ARĂRIEL.

limba-cúcului s. v. PALMA-MAICII-DOM-NULUI. PALMA-PĂMÂNTULUI. POROI-NIC. SALEP.

LIMBAJ s. 1. limbă, vorbire. *(Apariţia ~.)* 2. grai. *(Omul e înzestrat cu ~.)* 3. exprimare. *(Are un ~ greoi.) 4.* stil. *(~ ştiinţific.)* 5. (livr.) verb. *(Un ~ poetic pregnant.)*

limba-iiiânzulul s. v. PĂTLAGINĂ.

limba-óii s. v. LIMBARIŢĂ. PĂTLAGINĂ.

limba-păsării s. v. LILIUŢĂ.

limba-péştelui s. v. SICĂ.

limbáreţ s., adj. v. CLĂNTĂU. FLECAR. GURALIV. LIMBUT. PALAVRAGIU. VOR-BĂ-LUNGĂ. VORBĂREŢ.

LIMBARIŢĂ s. *(BOT.; Alisma plantago)* (reg.) Iimba-bălţilor, limba-broáştei, limba-óii, pătlagină-de-ápă, podbal-de-ápă.

limbárijă s. v. PĂTLAGINĂ.

limba-soáerei s. v. BROASCĂ.

limba-şárpelul s. v. PĂTLAGINĂ. STUPI-TUL-CUCULUI.

limba-vácii s. v. LIMBA-CERBULUI. NĂVALNIC.

limba-vecínei s. v. LIMBA-CERBULUI. NĂVALNIC.

LÍMBĂ s. 1. *(LINGV.)* (livr.) idiom. *(O ~ romanica.)* 2. *(LINGV.) limba veche slavă* = palcoslavă. 3. *(L/NGV.)* limbaj, vorbire. *(După apariţia ~.)* i. exprimare, vorbă, vorbire. *(îl poţi recunoaşte după ~.)* 5. arătător, (Transilv.) mánoş, (prin Transilv.) mutatău, (Ban.) ţăgăr. *(~ la ceas.)* 6. incălţălor. *(~ de ghete.)* 7.

ascuţiş, lamă, tăiş, (pop.) custură, până, plasă, tăiúş, (înv. şi reg.) ascuţit, (reg.) leafă, (fig.) buză. *(~ cuţitului, a briceagului.)* 8. *(TEHN.)* cuţit, (pop.) bătător, condei, fofél-niţă, (reg.) coi-dénci. *(~ la mcliţâ.) 9.(TEHN.)* pisc, (reg.) splină. *(~ la sanie.)* 10. (reg.) gârlíci, pridvor, tindă. *(~ la plasa de pescuit.)* 11. bucată, fâşie, petic, sprinceană. *(O ~ de pădure.)* 12. *(BOT.; Phyllocactus ackermanni)* (reg.) palmă. 13. *(BOT.) limba-cerbului (Sco-lopendrium vulgare)* = năvalnic, (rar) scolo-péndră, (reg.) iarba-ciútei, limba-vácii, limba-vecínei; *Umba-cucului (Botrychium lunaria)* – (reg.) colan, dragoste, iarba-dragostei; *limba-mării* = a) *(Iberis semperflorens)* (reg.) lilicéle (pl.); b) *(Iberis umbellata)* (reg.) Iirnbuşoará; *limba-mielului (Borrago officinalis)* = arăţel, boranţă, otrăţel; *Umba-oii (Cirsium canum)* = (reg.) pălămídă. 14. *(UIT.) limbă-de-mare* = a) *(Solea nasuta* sau *lascaris)* (reg.) şoa-rece-de-máre; b) *(Solea impar)* (reg.) glosă, şoarece-de-máre.

limbă s. v. AGA VĂ. CAMBULĂ. CORDAR. CUVÂNT. GLAS. GRAI. GURĂ. ISCOADĂ. ÎNTINZĂTOR. NAŢIUNE. NEAM. POPOR. SPION. STRUNĂ. TASTIERĂ. TERMEN. VOCE. VORBĂ.

LIMBRÍC s. *(ZOOL.; Ascaris lumbricoides)* ascarid.

limbricáriţă s. v. LEMNUL-MAICII-DOM-NULUL

limbrâcáş s. v. PUFUL IŢĂ.

limburúş s. v. LUETĂ. OMUŞOR. UVULÂ.

LIMBUŞOÁRĂ s. limbuţă.

limbuşoáră s. v. LIMBA-MĂRII.

limbut adj. v. ELOCVENT.

LIMBUT s., adj. clănţău, flecar, guraliv, palavragiu, vorbăreţ, vorbă-lungă, (livr.) locvace, (rar) ploscár, ploscáş, taclagíu, (pop. şi fam.) farfará, (pop.) gureş, toacă-gúră, (Înv. şi reg.) spornic, vorbăreţ, (reg.) pălăvátic, pălăvrăgit, ţololói, vorbár, (Mold.) dirdálă, lehău, leorbău, (Transilv.) stroncănitór, (prin Munt.) tândălít, (Mold.) trăncălău, (înv.) lim-báreţ, vorováci, (fam.) moftangiu, (rar fam.) moftológ, mofturеán, (fig.) méliţă. *(Mare ~ mai eşti, amicei)*

LIMBUTĂ s. flecară, guralivă, palavragioaică, vorbăreaţă, (fam.) moftangioáică. *(Ea e o mare ~.)*

LIMBUŢĂ s. limbuşoáră.

limbuţi vb. v. FLECARI. ÎNDRUGA. PĂLĂVRĂGI. SPOROVĂL TRĂNCĂNI.

LIMBUŢÍE s. flecăreală, flecărie, flecărire, flecărit, pălăvrăgeală, pălăvrăgire, pălăvrăgit, sporovăială, sporovăire, sporovăit, tăifăsuială, tăifăsuire, tăifăsuit, trăncăneală, trăncănit, vorbăraie, vorbărie, (livr.) locvacitate, logoree, (reg.) pălăvăcăiálă, pălăvrăgi tură, pălă-vrít, trancaná, treanca-fleánca, (Mold.) leor-băiálă, (prin Munt.) procovánţă, (Transilv.) stroncăníre, (fig.) clănţăneálă, dârdâiálă, dâr-dâít. *(Ia lăsaţi ~ l)*

limbuţíe s. v. ELOCVENŢĂ. ORATORIE. RETORICĂ.

LIMFATIC adj. *l.(ANAT.)* (înv.) sugător. *(Vase ~.)* 2. flegmatic. *(Om, tip ~.)*

LIMITA vb. 1. a circumscrie, a delimita, a demarca, a hotărnici, a marca, a mărgini, (înv.) a hotărî, a semna. 2. a delimita, a margini, a străjui, a ţărmuri. *(Sttlpii de telegrafe şoseaua.)* 3. a se mărgini, a se mulţumi, a se reduce, a se restrânge, a se rezuma. *(Totul s-a ~ la strictul necesar.)* 4. a circumscrie, a

delimita, a restrânge. *(A ~ tema lucrării la...)* *5.* a se mărgini, a se reduce, a se rezuma, a sta, (rar) a se încheia. *(Importanţa lucrării nu se ~ doar la...)* 6. a mărgini, a restrânge, (fig.) a îngrădi.

LIMITARE s. 1. circumscriere, delimitare, demarcare, demarcaţie, hotărnicire, marcare, mărginire. *(~ unui teren.)* 2. mărginire, reducere, restrângere, rezumare. *(~ ia strictul necesar.)* 3. circumscriere, delimitare, restrângere. *(~ unei teme la...)*

LIMITAT adj. 1. circumscris, delimitat, demarcat, mărginit. *(Un teren ~; o suprafaţă ~.)* 2. mărginit, redus, restrâns. *(într-un cadru ~.)* 3. circumscris, delimitat, finit, mărginit. *(Valori ~.)* 4. mic, redus. *(Un cîştig ~.)* 5. mărginit, redus, restrâns. *(Trebuinţe ~.)* 6. măsurat. *(Timpul lui e ~.)* 7. mărginit, unilateral. *(*O *interpretare ~.)* 8* (fig.) încuiat, îngust, mărginit, obtuz, opac, redus, (rar fig.) scurt. *(O minte, o viziune ~.)*

limitat adj. v. MESCHIN.

LIMITATIV adj. delimitativ, delimitator, restrictiv. *(Element ~.)*

LÍMITĂ s. 1. cap, capăt, colţ, extremă, extremitate, margine, (înv.) sconcénie. *(La cealaltă ~ a ţării.)* 2. *limită teritorială* – fron-

tieră, graniţă, hotar, (înv. şi pop.) margine, (înv.) confinii (pl.), cordon, fruntarie, miezuină. *(~ a* u*nui stat.)* 3. extremitate, margine, (înv.) soroc. *(La ~ ctmpiei.)* 4. linie, margine. *(S-a oprit la ~ satului.)* 5. cuprins, (rar) perimetru, (înv.) ocol. *(In ~ cetăţii.)* 6. graniţă, hotar, margine, (înv.) termen. *(Se păstrează Intre ~ rezonabile.)* 7. restricţie, (rar) mărginire. *(Generalizează fără nici o ~.*) II. *(FIZIOL.)* prag. *(~ de excitabilitate.)*

LIMITROF adj. 1. Învecinat, mărginaş, vecin, (reg.) megieş, mejdáş, (înv.) megieşesc, megieşit. *(Pe teritoriul ~.)* 2. lăturainic, mărginaş, (reg.) mărginós. *(Un drum ~.)*

LIMNIMÉTRU s. *(TEHN.)* miră hidrome-trică.

limónie s. v. LĂMÂIE.

limpede adj. v. LUCID. NETED. PLAT.

LÍMPEDE adj., adv. 1. adj. clar, desluşit, distinct, evident, lămurit, precis, (înv.) apriát, chiar, (fig.) curat. *(O imagine ~; o pronunţie ~.)* 2. adv. bine, clar, desluşit, distinct, lămurit, (reg.) răzvedít. *(A vedea ~.)* 3. adj. albastru, clar, curat, pur, senin, străveziu, (livr.) limpid, (Transilv.) tístaş, (înv.) seninát, seninós, (fig.) spălat. *(Un cer ~.)* 4. adj. luminos, senin. *(O zi ~; zori ~.)* 5. adj. clar, cristalin, curat, pur, transparent, (pop.) vioară, (Transilv.) tístaş, (înv.) chiar. *(Apă ~ de izvor.)* 6. adj. clar, evident, flagrant, incontestabil, izbitor, învederat, neândoielnic, neândoios, netăgăduit, pregnant, vădit, vizibil, (livr.) manifest, (fig.) marcat. *(Senine ~ de boală.)* 7. adv. evident, (reg. înv.) acurat. *(Este ~ că ai dreptate.)* 8. adj. clar, nealterat, pur, (fig.) cristalin, (rar fig.) curat. *(O voce ~.)* 9. adj. clar, desluşit, explicit, expres, inteligibil, lămurit, net, precis, răspicat, (livr.) comprehensibil, (înv.) apriát, (fig.) neted, transparent. *(Un sens ~; o afirmaţie ~.)* 10. adv. clar, desluşit, explicit, expres, lămurit, răspicat, (rar) aievea, (înv.) apriát, chiar, (fig.) curat. *(I-am spus ~.)*

LIMPEZEÁLĂ s. claritate, inteligibilitate, limpezime, (livr.) limpiditate, (fig.) transparenţă. *(~ celor spuse de cineva.)*

LIMPEZI vb. 1. (pop.) a se aşeza. *(Mustul s-a ~.)* 2. a (se) purifica. *(Lichidul s-a ~.)* 3. a se deschide, a se însenina. *(Cerul s-a mai ~.)* 4. a se însenina, a se lumina, (pop.) a se răzbuna, (Transilv.) a se tistăli.

(Vremea s-a ~.) 5. a clăti, (reg.) a clătări, (prin sudul Transilv.) a stropoli. *(A ~ rufele.)* 6. a (se) clarifica, a (se) descurca, a (se) desluşi, a (se) elucida, a (se) explica, a (se) lămuri, a (se) preciza, (înv.) a se) pliroforisi, a (se) răspica, a (se) sfeti, (fig.) a (se) descllci, a (se) lumina. *(Problema a fost ~.)* 7. a clarifica, a descifra, a • uşi, a dezlega, a explica, a lămuri, a rezolva, a soluţiona. *(A ~ enigma.)*

LIMPEZICIÚNE s. limpezime. *(~ unui lichid.)*

LIMPEZÍME s. 1. claritate, curăţenie, puritate, transparenţă. *(~ apei de izvor.)* 8. lira-peziciune. *(~ unui lichid.)* 3. claritate, desluşire. *(~ unei imagini.)* 4. albastru, albăs-

trime, azur, claritate, senin, seninătate, (rar) limpezíş, (Înv. şi reg.) seninát, (reg.) vineţie, (Mold. şi Bucov.) sineálă, (înv.) senineálă. *(~ cerului.)* 5. claritate, puritate. *(~ glasului cuiva.)* 6. claritate, inteligibilitate, limpezeai ă, (livr.) limpiditate, (fig.) transparenţă. *(~ celor spuse de cineva.)*

LIMPEZIRE s.l. purificare. *(~ unui lichid.)* 2. înseninare, luminare. *(~ cerului.)* 3. clă-tire, clătit, limpezit. *(~ rufelor.)* 4. clarificare, desluşire, dezlegare, elucidare, explicare, explicaţie, lămurire, precizare, rezolvare.solu-ţie, soluţionare, (înv.) plíroforíe, răspicáre, (fig.) cheie, descilcíre. *(~ unei probleme •complicate.)*

limpezíş s. v. ALBASTRU. ALBĂSTRIME. AZUR. CLARITATE. LIMPEZIME. SENIN. SENINĂTATE.

LIMPEZÍT s. clătire, clătit, limpezire. *(~ rufelor.)*

limpí vb. v. LIPĂI.

limpid adj. v. ALBASTRU. CLAR. CURAT. LIMPEDE. PUR. SENIN. STRĂVEZIU.

limpiditate s. v. CLARITATE. INTELIGIBILITATE. LIMPEZEALĂ. LIMPEZIRE.

lin adj. v. BLAJIN. BLÂND. BUN. DOMOL. NETED. PAŞNIC. PLAT.

LIN adj., adv. 1. adj. domol, uşor, (înv.) uşúre, (fig.) blind, dulce, molatic. *(O paniă~.)* 2. adj. domol, incet, lent, liniştit, măsurat, potolit, tacticos, temperat, (pop.) molcomit. *(Mers ~; mişcări ~.)* 3. adv. agai;, alene, binişor, domol, încet, încetinel, încetişor, liniştit, uşurel, (pop. şi fam.) iaváş, (pop.) cătinel, rara, (reg.) mereu, (prin Transilv.) câtingán. *(Merge ~.)* 4. adj. calm, liniştit, netulburat, tihnit, (fig.) senin, (înv. fig.) seninós. *(Viaţă ~.)* 5. adj. coborlt, domol, încet, molcom, potolit, scăzut, scoborât, slab, stins, (rar) slăbănog. *(Vorbeşte cu glasul ~.)* G. adj. bllnd, calm, domol, liniştit, moderat, molcom, potolit, uşor. *(Vânt ~; ploaie ~.)* 7. adv. blând, uşor, (înv. şi pop.) molcomíş. *(Seara coboară ~.)*

LIN s. călcătoare, jgheab. *(~ pentru struguri.)*

lin s. v. ACALMIE. CALM. LINIŞTE. PACE. TĂCERE.

LINÁRIŢĂ s. *(BOT.; Linaria vulgaris)* (reg.) inărícă, jale, buruiană-de-ín, floarea-jélei, gura-míţei, inişor-de-aliór, in-sălbátic.

linárıţă s. v. PARPIAN.

linciurí vb. v. BĂLĂCI.

lindic s. v. CLITORIS.

lineal s. v. LINIE. RIGLĂ.

lingáreţ adj. v. AVID. LACOM. MÂNCĂCIOS. NESĂTUL. NESĂŢIOS. POFTICIOS.

lingáreţ s. v. LINGĂU. LINGUŞITOR.

lingav adj. v. DIFICIL. MOFTUROS. NĂZUROS.

LINGĂRÍ vb. (Ban.) a lifuri.

LINGĂU s. linguşitor, (reg.) lingáreţ,' (fig.) periuţă. *(Mare ~ mai estitj*

LÍNGE vb. (fig.) ase pieptăna. *(Pisicile se~.)* linge vb. v. FLATA. LINGUŞI. MĂGULI. linge-blíde s. v. PARAZIT.

linge-tálere s. v. PARAZIT.

linge-tálgere s. v. PARAZIT.

lingoare s. v. FEBRĂ TIFOIDĂ. TIFOS.

LINGOU s. bară, (înv.) drug, şină. *(Un ~ de aur.)*

Hngura-Dórnnului s. v. LINGUREA.

lingura-friirnoáselor s. v. CURCUBEŢEA. CURCUBEŢICĂ. LINGURIŢA-ZÂNEI. PI-PERUL-LUPULUI. POPILNIC. REMF.

lingura-Maicii-Préceste s. v. LINGUREA.

Ilngura-piéptului s. v. FURCA-PIEPTULUI.

lingura-pópii s. v. CURCUBEŢEA. CURCUBEŢICĂ. MORMOLOC. PIPERUL-LUPULUI. POPILNIC. REMF.

LINGURAR s. rudar, (reg.) rudáş.

lingură s. v. CANCIOG. CĂUŞ. CRÂSNIC.

lingură de scos s. v. CAUC. CĂUŞ. POLONIC. SCAFĂ.

LINGUREA s. *(BOT.; Cochlearia officinalis)* (reg.) lingura-Domnului, lingura-Maicii-Préceste

lingurcá s. v. FURCA-PIEPTULUI.

lingurícă s. v. FURCA-PIEPTULUI.

linguríce s. v. MORMOLOC.

LINGURIŢA-ZÂNEI s. *(BOT:. I-omeslu ci-dus)* (reg.) lingur,.-'rumoáselor.

lliifliiriţa-zínt-i s. v. MORMOLOC.

îinyurói s. v. POLONIC.

linyurúş s. v. MORMOLOC.

LINGUŞEALĂ s. flatare, linguşire, măgu-leală, măgulire, (înv. şi reg.) olastiseálă, (Munt.) mâglisíre, (înv.) îmbunáre, îmbunătúră, lin-guşíe, linguşitúră, mâgulitúră, (fig.) tămâiére. *(~ unui superior.)*

LINGUŞI vb. 1. a flata, a măguli, (înv. şl reg.) a şutili, (Munt.) a mâglisi, (fig.) a linge, a peria, a pomăda, a tămâia. *(Îşi~ superiorii.)* 2. (Munt. şi Olt.) a se milcoşi, (fig.) a se gudura, a se îmbuna. *(Se ~ pe lingă el.)*

linguşíe s. v. FLATARE. LINGUŞEALĂ. LINGUŞIRE. MĂGULEALĂ. MĂGULIRE.

LINGUŞIRE s. flatare, linguşeală, măgu-leală, măgulire, (înv. şi reg.) olastiseálă, (Munt.) mâgiisíre, (înv.) îmbunáre, îmbunătúră, linguşíe, linguşitúră, măgulitúră, (fig.) tămâiére. *(~ unui superior.)*

LINGUŞITOR s., adj. 1. s. lingău, (reg.) lingáreţ, (fig.) periuţă. *(Mare ~ mai eşti!)* 2. adj. servil. *(Om ~.)* 3. adj. măgulitor, (Munt.) miglisitór, (înv.) Imbunătór, măguli-ciós. *(Vorbe ~.)*

linguşitúră s. v. FLATARE. LINGUŞEALĂ. LINGUŞIRE. MĂGULEALĂ. MĂGULIRE.

LINIĂ vb. (rar) a rigla. *(A ~* o *foaie de hlrtie.)*

liniament s. v. LINIE. LINIAT adj. (rar) riglát. *(Caiet ~.)* LÍNIE s. 1. (rar) liniament. *(A tras clteva ~paralele.)* 2. *linie frlnlâ* = zigzag. 3. *(TEHN.)* riglă, (Transilv.) lineal. 4. dungă, varga, (pop.) vî'rstă, (reg.) şar, (prin Ban. şi Transilv.) şárgă, (Mold. şi Bucov.) vírcă. *(O ţesătură cu ~ii.)* 5. dungă, (Transilv. şi Ban.) ştraif. *(A tras o ~ la prispa casei.)* 6. liniuţă. *(~ la un termometru.)* 7, *linie-ferată* = cale-ferată, drum-de-fier, (pop.) şină, (Transilv., Bucov. şi Ban.) ştrec. *(Se deplasează pe ~.)* 8. trăsătură, (înv.

trăsură. *(Din cíteva ~ii i-a făcut portretul.)* 9. trăsătură, (înv.) trăsură, (fig.) tăietură. *(O ~ elină a nasului.)* 10. siluetă, talie. *(Are* o *~ zvellă.)* 11. itinerar, traseu. *(~ aeriană Bucureşti-Belgrad.)* 12. cale, direcţie, sens. *(Ce ~ va urma această dezvoltare?)* 13. direcţie, orientare, sens. *(~ urmată Intr-o acţiune.)* 14. descendenţă, filiaţie, succesiune. *(Urmaş In ~ bărbătească.)* 15. limită, margine. *(S-a oprit la ~ satului.)* linie s. v. RÂND

liniment s. v. ALIFIE. CREMĂ. POMADĂ. UNGUENT.

LINIOÂRĂ s. 1. liniuţă. *(A tras o~.)* 2. cratimă, liniuţă de unire, trăsură de unire. *(~ este un semn de punctuaţie.)*

LÂNIŞTE s., interj. 1. s. tăcere, (prin Transilv. şi Olt.) tacă, (înv.) silénţiu. *(În clasă* era *~ deplină.)* 2. interj, pst!, st!, tăcere !, (pop.) tist!, (arg.) mucles ! 3. s. acalmie, calm, pace, tăcere, (înv. şi reg.) páos, (înv.) lin, liniştire, molcomíre. *(Stare de ~ In natură.)* 4. s. astâm-păr, calm, odihnă, pace, repaus, tihnă, (înv. şi pop.) tihneală, (înv. şi reg.) páos, războn, (reg.) potól, stare, (înv.) aşezare, aşezămínt, odihneálă, păciuíre, răsuflare, (fig.) destindere, senin, seninătate. *(Sufletul nu-şi mai află ~.)* 5. s. pace, tihnă, (înv.) isihie. *(O viaţă plină de ~.)* 6. s. pace, răgaz, tihnă. *(N-are o clipă d*e *~.)* 7. s. comoditate, confort, tihnă. *(~ vieţii iui a fost tulburată.)*

LINIŞTÍ vb. 1. a amuţi, a dispărea, a înceta, a muţi, a se potoli, a se stinge. *(Toate zgomotele s-au ~ în stradă.)* 2. a (se) astâmpăra, a (se) calma, a (se) domoli, a (se) potoli, a (se) tempera, (pop.) a (se) molcomi, a (se) stâmpăra, (înv. şi reg.) a (se) prinde, (înv.) a (se) aşeza, (fig.) a (se) stinge. *(£i-a ~ setea.)* 3. a (se) alina, a (se) calma, a (se) domoli, a (se) îmblinzi, a (se) potoli, a (se) tempera, a (se) uşura, (înv. şi pop.) a (se) ostoi, (pop.) a (se) ogoi, (înv. şi reg.) a (se) mângâia, (înv.) a (se) odihni, (fig.) a adormi, a (se) răcori. *(I-a ~ durerea.)* 4. a (se) domoli, a (se) încetini, a (se) potoli, a (se) tempera. *(£i-a ~ fuga.)* 5. a (se) calma, a (se) domoli, a (se) îmblânzi, a (se) îmbuna, a (se) împăca, a (se) potoli, (reg.) a (se) ţistui, (înv.) a (se) dezmânia. *(Era enervat şi abia a reuşii să-l ~.)* 6. a (se) calma, a (se) domoli, a (se) potoli, a (se) stăpâni, a (se) tempera. *(Te rog sate ~ !)* 7. a (se) astâmpăra, a (se) cuminţi, a (se) domoli, a (se) potoli, (înv. şi reg.) a (se) stăvi, (înv.) a (se) înţelepţi. *(Un copil care nu se mai ~.)* 8. a domoli, a infrina, a struni. *(A ~ un cal.)* 9. a se calma, a se domoli, a se potoli, (fig.) a se destinde. *(Atmosfera s-a mai* ~J 10. a (se) atenua, a (se) calma, a

descreşte, a (se) diminua, a (se) domoli, a (se) micşora, a (se) modera, a (se) pondera, a (se) potoli, a (se) reduce, a scădea, a slăbi, a (se) tempera, (rar) a (se) pacifica, (fig.) a (se) îmblânzi, a (se) îndulci, a (se) mmuia, a (se) muia. *(Viteza vtnlului s-a mai ~.)*

LINIŞTIRE s. 1. astâmpărare, calmare, domolire, potolire. *(~ setet.)',2.* alinare, calmare, domolire, potolire, temperare, uşurare,

(rar) potoleálá, (înv.) potolit. *(~ durerilor.)* 3. calmare, domolire, Imblânzire, lmbunare, împăcare, potolire. *(~ unei persoane enervate.) 4.* domolire, înfrânare, strunire. *(~ unui animal.)*

liniştire s. v. ACALMIE. CALM. LINIŞTE. PACE. TĂCERE.

LINIŞTIT adj., adv. 1. adj. tăcut, (livr.) silenţios. *(O stradă ~; un interior ~.)* 2. adj. calm, tăcut. *(Pe aleile ~.)* 3. adj. patriarhal, tihnit. *(Un oraş ~.)* 4. adj. mut, tăcut. *(Natura ~.)* 5. adj. calm, domol, paşnic, potolit, stăpânit, temperat. *(Un om ~.)* 6. adj. domol, încet, lent, lin, măsurat, potolit, tacticos, temperat, (pop.) molcomit. *(Mers ~; mişcări ~.)* 7. adv. agale, alene, binişor, domol, încet, încetinel, încetişor, lin, uşurel, (pop. şi fam.) iaváş, (pop.) cătinel, rara, (reg.) mereu, (prin Transilv.) citingán. *(Mergea ~.)* 8. adj. astâm-părat, aşezat, chibzuit, cuminte, cuminţit, cumpătat, domolit, echilibrat, potolit, reţinut, rezervat, serios, sobru, stăpânit, temperat. *(Om ~.)* 9. adj. domolit, infrânat, potolit, strunit. *(Un animal ~.)* 10. adj. calmat, domolit, îmblinzit, îmbunat, împăcat, potolit. *(Om ~ după o enervare.)* 11. adj. domolit,, încetinit, potolit. *(Fugă ~.)* 12. adj. atenuat» calmat, diminuat, domolit, potolit, redus, *(Durere ~.)* 13. adj. calm, calmat, domolit, moderat, ponderat, potolit, temperat. *(O-atitudine ~.)* 14. adj. blínd, calm, domol,, lin, moderat, molcom, potolit, uşor. *(Ploaie ~; vlnt ~.)* 15. adj. calm, domol, molcom, nelul-burat, paşnic, potolit, tihnit, (înv.) păciuít-, (fig.) destins, dulce. *(O atmosferă ~.)* 16. adj., calm, lin, netulburat, tihnit, (fig.) senin, (înv. fig.) seninós. *(O viaţă ~.)* 17. adj. comod, tihnit, uşor. *(Duce un trai ~.)* 18. adj. aşezat, chibzuit, cumpătat, echilibrat, paşnic, potolit, tihnit. *(A avut o tinereţe ~.)* 19. adj. uşurat. *(Sânt mai ~ acum clnd mi-am încheiat treaba.)* LINIŞTITOR adj. 1. alinător, calmant, (rar) potolitór, uşurătór, (pop.) molcomitór. *(O substanţă medicamentoasă ~.)* 2. odihnitor, (pop.) molcomitór. *(O atmosferă ~.)*

LINIUŢĂ s. 1. linioară. *(A tras o ~.)* 2. *liniuţă de unire* = cratimă, linioară, trăsură de unire. *(~ este un semn ortografic.)* 3. linie. *(~ a unui termometru.)* lins adj. v. NETEZIT. LINŞAJ s. linşare. LINŞARE s. linşaj.

LÍNTE s. *(BOT.)* 1. *(Lens eiilinaris)* (prin Mold.) mazăre. 2. *lintea-protuliii (Latlujrus praíensis)* – (reg.) bobuşór, măzăríche.

linte s. v. C1STICERCOZĂ. CORNEE. LENTILĂ. STICLĂ. TRICH1NOZĂ. lintea-bălţilor s. v. LINTIŢĂ. linte-broşteáscă s. v. LINTIŢĂ. Iinte-de-báltă s. v. LINTIŢĂ. liníe-neágră s. v. ORĂSTICĂ. linte-sălbátieă s. v. LINTIŢĂ. LÍNTIŢĂ s. *(BOT.; Lemna)* (reg.) lintea-bălţilor, linte-broşteáscă, Iinte-de-báltă, linte-sălbátică.

LINTÓUs.*(CONSrR.)* buiandrug. *(~ montat deasupra unei uşi.)*

linţi s. pi. v. CISTICERCI.

LINŢOLIU s. giulgiu, (înv. şi pop.) pfnză, (înv. şi reg.) sovón, (reg.) păioáră, (prin Olt. şi Munt.) plnzuiálă, (prin Ban. şi Transilv.) sălíe, (înv.) cearşaf, gróbnic. *(~ cu care se îngroapă mortul.)*

LINX s. *(ZOOL.; Lijnx lijnx)* râs.

liotă s. v. BANDĂ. BULUC. CEATĂ. CÂRD. DROAIE. GLOATĂ. GRĂMADĂ. GRUP. MULŢIME. PÂLC. STOL.

lip s. v. JEG. MURDĂRIE. NECURĂŢENIE.

LIPAN s. *(BOT.; Lappa)* brusture, (reg.) captalán, luminare, lumlnărícă, (prin Ban.) lapúc.

lipan s. v. CINSTEŢ.

LIPARÍT s. *(MIN.)* riolit.

LIPÁf vb. (reg.) a cepái, a licăi, a Iimpi, a tipăi. *(~ clnd merge.)*

LIPĂÍT s. (reg.) cepăít, tipăít. *(~ al unei persoane care merge.)*

LIPEMÍE *s.(BIOL.)* lipidemic.

LIPÍ vb. 1. a (se) încleia. *(A ~ un obiect.)* 2. a (se) prinde. *(~ cu pap foile.) 3.(LINGV., BIOL., TEHN.)* a (se) aglutina, a (se) alipi, a (se) reuni, a (se) suda, a (se) uni. *(Două elemente care se ~.)* 4. a murui, (înv. şi reg.) a spoi, (reg.) a lutui, a măltări, a mânji, a murlui, a tencui. *(A ~ pereţii unei case ţărăneşti.)* 5. (pop.) a unge. *(A ~ cuptorul.) ti.** (fig.) a se atinge. *(Nu se ~ somnul de el.)*

lipi vb. v. ACIUA. ALIPI. ANEXA. ATAŞA. CUIBĂRI. DA. ÎNCORPORA. OPLOŞI. PRIPĂŞI. TRAGE.

LIPÍCI s. 1. cocă, pap, (Mold. şi Transilv.) cir, (Transilv., Ban. şi Olt.) ciriş. *(Cu ~ se lipesc unele obiecte de hlrtie.)* 2. clei. *(A prinde ceva cu ~.)*

lipici s. v. CUSCUTĂ. HOLERĂ. LIPITOARE. PĂPĂLUDĂ. SEX-APPEL. TORŢEL. TURIŢĂ.

lipicioasă s. v. TURIŢĂ.

LIPICIOS adj. 1. cleios, vâseos. *(Substanţă ~.)* 2. cleios, năclăios, unsuros. *(O materie ~.)*

lipicios adj. v. ATRĂGĂTOR. CONTAGIOS. INFECŢIOS. MOLIPSITOR. SEDUCĂTOR.

LIPIDEMÍE *s.(BIOL.)* lipemie.

LIPÍE s. (turcism înv.) pedeá. *(A mtncat o ~ întreagă.)*

LIPÍRE s. 1. încleiere, lipit, (rar) încleiálă. *(~ unui obiect.) 2.* prindere. *(~ mai multor foi cu pap.)* 3. *(LINGV., BIOL., TEHN.)* a-gliitinare, alipire, reunire, sudare, unire. *(Proces de ~ a două cuvinte.) 4.* (pop.) Ungere. *(~ cuptorului.)*

LIPÍT adj. 1. încleiat. *(Obiect ~.)* 2.*(LINGV., BIOL., TEHN.)* aglutinat, alipit, reunit, sudat, unit. *(Cuvinte ~.)* 3. rnuruit, (înv. şi reg.) spoit. *(Perete ~.)*

LIPÍT s. Încleiere, lipire, (rar) încleiálă. *(~ unui obiect.)*

LIPITOARE s. *(ORNIT.; Caprimulgus eu-ropaeus)* păpăhidă, (rar) caprirnúlg, (reg.)

ciobănaş, lipici, spaimă, strigă, vâcăráş, şiş-neáb, mulgătorul-cáprelor, mulge-cáprc, rân-dunea-de-noápte.

LIPITURĂ s. (reg.) muruiálă. *(~ la pereţii unei case ţărăneşti.)*

lipitură s. v. ZBURĂTOR.

LIPOTIMÍE *s.(MED.)* inconştienţă, leşin, nesimţire, (rar) leşinătúră.

LÍPSÁ s., adj. 1. s. absenţă, (rar) lipsire. *(~ lui a fost remarcată.)* 2. adj. absent. *(Este ~ la apel, la şcoală.)* 3. s. gol, lacună. *(Completează ~ urile.)* 4. *s.(EIN.)* manco. 5. s. *(FIN.)* deficit, minus. *(Are în casă o ~ d-clleva sute de lei.)* 6. s. insuficienţă, sărăcie,, (înv.) neajúngere. *(~ de legume pe piaţă.)* 7. s. mizerie, nevoie, sărăcie, (livr.) indigenţă, penurie, privaţiune, (înv. şi pop.) calicénie,, calicie, nea vere, (înv. şi reg.) níştotă, scumpete, ticăloşie, (reg.) sărăpánie, (înv.) meserătáte, mişclătáte, mişelic, neputinţă, novoínţă, scădere, scumpătáte. *(O acută ~ blnluia pe alunei.).* 8. s. cusur, defect, deficienţă, imperfecţiune, insuficienţă, lacună, meteahnă, neajuns, păcat, scădere, slăbiciune, viciu, (livr.) carenţă, racilă, ţâră, (pop. şi fam.) beteşug, (reg. şi fam.). hibă, (reg.) madeá, teáhnă, (Olt., Munt. şi Mold.) ponós, (inv.) greşeală, lichea, nedesă-vârşíre, răutate. *(Are multe ~.)*

lipsă s. v. NECESITATE. NEVOIE. TREBUINŢĂ.

LIPSÍ vb. I. a absenta. *(~ de la slujbă.)* 2. (livr.) a frustra, a priva, (înv.) a slăbi, (fig.). a văduvi. *(A ~ de un drept, de un bun.)* 3. a se dispensa, a renunţa. *(S-a ~ de serviciile tui.)*

lipsi vb. v. CODI. DEZERTA. DISPĂREA. EZITA. FUGI. PREGETA. ŞOVĂI.

lipsire s. v. ABSENŢĂ. LIPSĂ.

LÍRĂs. *l.(MUZ.)* (îuv.)orgán. *(Clntăla~.)* 2. *(ASTRON.;* art.) (rar*)* oierul (art.), (pop.) ciobanul-cu-óile (art.).

LIRĂ STERLINĂ s. (înv.) suverián.

LÍRIC adj. sentimental. *(Vorbea pe un ton ~.)*

lisárcă s. v. CEUCĂ. STÂNCĂ. STĂNCUŢĂ.

LÍSTĂ s. 1. inventar, (inv.) catagrafie, sumar. *(O ~ de bunuri.)* 2. tabel, (înv.) izvód. *(O ~ a locatarilor.)* 3. *listă de bucate* – meniu, listă de mâncare; *listă de míncare* = meniu, listă de bucate.

listă s. v. FILĂ. FOAIE.

LÍŞ1ŢĂ *s.(ORNIT.; Fulica a/ra)* (reg.) hódă, sărceá, ţrăină-de-ápá, (Transilv.) sárce.

lişiţă s. v. FURCULIŢĂ. GEMĂNARE.

listai adv. v. ABSOLUT. AIDOMA. AIEVEA. ASEMENEA. CHIAR. DEOPOTRIVĂ. EXACT. IDENTIC. ÎNTOCMAI.

líşteav adj. v. BRUT. GROSOLAN. NECIOPLIT. NECIZELAT. NEFINISAT. NEPRELUCRAT.

lístcav adj., adv. v. CIUCIULETE.

LEOARCĂ.

liíánie s. v. PROCESIUNE.

LITÁRGĂ s. *(CHIM.)* miniu, oxid de plumb.

lítcă s. v. BĂTĂTOR.

LITERAL adj., adv. 1. adj. textual, (fig.> servil. *(O traducere ~.)* 8. adv. exact, întoc-

mai, textual, ad litteram. *(A reproduse ~ cele citite.)*

LITERAR adj. 1. artistic, beletristic. *(Opere ştiinţifice şi opere~.)* 2. scriitoricesc. *(Breasla ~.)*

LITERARIZA vb. a literaturiza. *(A ~ un text.)*

LITERARIZARE s. literaturizare. *(~ unui íext.)*

LITERAT s. scriitor, (rar) condeier, (înv.) literator, (latinism înv.) scríptor. *(Un mare ~.)*

literator s. v. LITERAT. SCRIITOR.

LITERATURĂ s. 1. beletristică, litere (pl.), (înv.) scriitoríe, (peior.) autorlî'c. *(Activează In domeniul ~.)* 2. *literatură populară* = folclor. *(Culegere de ~ din Oltenia.)*

literatură s. v. BIBLIOGRAFIE.

LITERATURIZA vb. a literariza. *(A ~ un text.)*

LITERATURIZARE s. literarizare. *(~ unui text.)*

LÍTERĂ s. 1. slovă, (pop. şi fam.) buche, (reg.)rîţă. *(~ele alfabetului.)* 2. caracter. *(Scrie cu ~e gotice.)* 3. *(TIPOGR.) literă mare* = capitală, majusculă, verzală; *literă mică* = minusculă. 4. (la pi.) beletristică, literatură, (înv.) scriitoríe, (perior.) autorlâc. *(Activează In domeniul ~.)*

LITIAZĂ s. *(MED.)* calculoză, piatră. *(~ renală, biliară.)*

lítie s. v. PROCESIUNE.

LITIERĂ s. lectică, (rar) palanchín.

LITIGIOS adj. controversat, discutabil. *(O problemă încă ~.)*

LITÍGIU s. 1. controversă. *(~a fost rezolvat de un arbitru.)* 2. animozitate, ceartă, conflict, dezacord, dezbinare, diferend, discordie, discuţie, disensiune, dispută, divergenţă, gil-ceavă, învrăjbire, neânţelegere, vrajbă, zî-Jianie, (înv. şi pop.) price, pricină, sfadă, (pop. şi fam.) círcotă, dihonie, rícă, (pop.) harţă, (înv. şi reg.) pricáz, scârbă, toi, (reg.) bucluc, hl'ră, poáncă, sfădâlíe, zoálă, (Mold. şi Transilv.) poară, (Bucov. şi Transilv.) şcort, (înv.) dezunire, gâlcevíre, împoncişáre, judeţ, neaşezáre, neunire, pâră, priciuuíre, pricire, prigoană, prigonire, zavistie, zurbávă, (grecism înv.) filonichie, (fig.) ciocnire. *(~ născut Intre două persoane.)*

LITORAL s. *(GEOGR.)* liman mal, mari gine, ţărm, (înv.) pristánişte, vaci. *(~ Mării Negre.)*

LITOSFÉRĂ s. *(GEOL.)* scoarţă.

LÍTRĂ s. sfert, (Transilv.) fărtái. *(O ~ de vin.)*

Iitrosi vb. v. DISTRUGE. NIMICI. POTOPI. PRĂPĂDI. SALVA. SCĂPA. SFĂRÂMA. ZDROBI. ZVÂNTA.

LÍTRU s. kilogram. *(Un ~ de lapte.)*

LITURGHÍE s. *(BIS.)* (în unele biserici creştine) mesă, misă.

LITURGHIE s. *(BIS.)* liturghier.

LITURGHIÉR s. *(BIS.)* liturghie.

liúde s. v. BIRNIC. CONTRIBUABIL. SUBIECT IMPOZABIL.

líu-Iiu interj, v. NANI.

liur s. v. POŞIRCĂ.

liurcă s. v. POŞIRCĂ.

LIVADĂ s. pomet, (înv. şi reg.) sad, (reg.) ogradă, pomărét, pomăríe, pomăríşte, pomă-rít, (Maram., Transilv., Ban. şi nordul Mold.) rât. *(O ~ de pruni.)*

LIVÁN s. *(BOT.; Boswellia)* (înv. şi reg.) tămíie.

liván s v. TĂMÂIE.

LIVÍD adj. învineţit, verde, vânăt. *(~ la faţă de mlnie.)*

LIVRA vb. a achiziţiona, a furniza, a procura, (înv.) a teslimarisi, a teslimatisi. *(A ~* cuiva o *marfă.)*

LIVRARE s. furnizare, procurare, (înv.) tes-limarisíre, teslimatisíre, (turcism înv.) teslím, teslimát. *(~ la timp a materiei prime.)*

LÍVRĂ s. funt. *(O ~ de grâu.)*

LIVRESC adj. cărturăresc, cult, savant. *(Formaţie lexicală ~.)*

lizibil adj. v. CITEŢ. CLAR. DESLUŞIT.

lâna-broáştei s. v. MĂTASEA-BROAŞTEI.

LÂNĂ ARTIFICIALĂ s. *(TEXT.)* lanital.

lânărícâ s. v. BUMBĂCARIŢĂ.

llnăríţă s. BUMBĂCARIŢĂ. FIRICICĂ.

lânced adj. v. BOLNAV. DULCEAG. FAD. INSIPID. NESĂNĂTOS. SEARBĂD.

SUFERIND.

LÂNCEZEÁLĂ s. lâncezire, moleşeală, mole-şire, toropeală, toropire, (franţuzism rar) tor-poáre, (Munt. şi Olt.) târomeálă. *(Stare de ~.)*

LÂNCEZÍ vb. 1. (fig.) a vegeta. *('--' toată ziua.)* 2. a stagna, a trena. *(Afacerile ~.)*

lincezí vb. v. BOLI. PIROTI. STAGNA. TÂNJI. ZĂCEA.

lincezíme s. v. AFECŢIUNE. BOALĂ. MALADIE.

LÂNCEZÍRE s. lincezeală, moleşeală, mole-şire, toropeală, toropire, (franţuzism rar) tor-poáre, (Munt. şi Olt.) târomeálă. *(Stare de ~.)*

LINGĂ prep. (reg.) drept, (înv.) prcjúr. *(A venit ~ mine.)*

Iingejúne s. v. AFECŢIUNE. BOALĂ. MALADIE.

lingoare s. v. AFECŢIUNE. BOALĂ. MALADIE.

loază s. v. DERBEDEU. L.ASTAR. LEPĂDĂTURĂ. LICHEA. MLADĂ. MLĂDIŢĂ. NETREBNIC. PUŞLAMA. SCÂRNĂVIE. SECĂTURĂ. SMICEA. VIŢĂ-DE-VIE. VLĂSTAR.

lobidrág s. v. CĂLŢUNAŞ. CONDURUL-DOAMNEL

LOBODĂ s. *(BOT.)* 1. *(Atiipiex horten-sis)* (reg.) ştir. 2. *(Chenopodium album)* (reg.) piciorul-cáprei.

lobodă s. v. SPANAC-PORCESC. SPANAC-SĂLBATIC.

lobodă-álbă s. v. SPANACUL-CIOBANILOR.

LOC s. 1. punct. *(În diferite ~uri ale oraşului.) 2.* aşezare, poziţie, (rar) situare, situaţie, (înv.)

aşezământ, pusăciúne, pusătúră, pusoáre, stat. *(Prin ~ gstc ₀ localitate pitorească.)* 3. teren. *(A cumpărat un ~ de casă.)* 4. spaţiu, zonă. *(Erau ~wt pline cu iarbă.)* 5. meleag, regiune, tărlm, teritoriu, ţinut, zonă. *(Se afla pe ~uri necunoscute.)* 6. regiune, teren, ţinut, zonă. *(Nu cunoaşte bine ~.)* 7. parte, regiune, ţinut. *(Vezi cum B şi prin alte ~uri.)* 8. poziţie, situaţie. *(Ocupă un ~ onorabil In societate.)* 9. *loc comun* = a) banalitate, platitudine, prozaism, (livr.) truism, (fig.) proză; b) *(LIT.)* clişeu, (fig.) şablon, tipar.

loc s. v. DEPĂRTARE. DISTANŢĂ. PLACENTĂ. SPAŢIU.

LOCAL s., adj. 1. s. sediu. *(~ui primăriei.)* 2. s. clădire. *(O serbare In ~ şcolii.)* 3. s. restaurant, (Înv.) restauraţie. *(A mincut într-un ~ de lux.)* 4. adj. (înv.) localnic. *(Populaţia ~.)*

LOCALITATE s. aglomeraţie, aşezare, (Înv.) politie. *(O ~ urbană.)*

LOCALIZA vb. *(LIT.)* a adapta, a prelucra. *(A ~* o *piesă de teatru.)*

LOCALIZARE s. *(LIT.)* adaptare, prelucrare. *(*O *~ dramatică.)*

LOCALIZAT adj. *(LIT.)* adaptat, prelucrat. *(Piesă ~.)*

localnic adj. v. LOCAL.

LOCALNIC s. (Înv.) patriot. *(întreabă un ~ de pe stradă.)*

locandiér s. v. BIRTAS. HANGIU. OSPĂTAR.

locantă s. v. BIRT. HAN. OSPĂTĂRIE.

LOCAŞ s. *(TEHN.)* capră, cleşte, matcă, plasele (pl.). *(~ dulgherului.)*

locás s. v. ADĂPOST. AŞEZARE. CASĂ. CĂMIN. DOMICILIU. LOCUINŢĂ. SĂLAŞ.

LOCATAR s. chiriaş, (prin Transilv.) şalău, (înv., tn Mold.) chirigiu. *(~ într-o casă de locuit.)*

LOCAŢIE s. 1. închiriere, (înv. şi reg.) năi-meálă. *(~ unei camere, unei nave.)* 2. (concr.) chirie, (Înv. şi reg.) năiém, năimeálă, simbrie, (Transilv.) tápşă. *(Plăteşte ~ pentru casă.)*

locmá s. v. CHILIPIR.

LOCOMOTIVĂ s. maşină, tren, (înv. şi pop.) car de fóc, (reg.) ţug, (Înv.) trăsură cu aburi. *(~ cu pogoane.)*

LOCOMOŢIE s. *(FIZIOL.)* deplasare. *(Organe de ~.)*

LOCOTENENT s. *(MIL.)* 1. (înv.) porú-cic, porúşnic. 2. *locotenent-colonel* = (rusism înv.) podpolcóvnic.

locotenent domnesc s. v. REGENT.

locotenentă s. v. REGENŢĂ.

LOCOTENENTĂ DOMNEASCĂ s. *(IST.)* căimăcămie.

locotíţă s. v. CLOCOTICI. CLOCOTIŞ.

locşor s. v. PLACENTĂ.

LOCŢIITOR s. substitut, (înv.) supleant, vechil. *(~ al cuiva Intr-un post.)*

LOCUI vb. 1. a domicilia, a fi, a sta, a şedea, (pop.) a hălădui, a sălăşlui, (Înv. şi reg.) a băciui, (reg.) a sălăşi, (Înv.) a sălăşui. *(Mama a ~* o *vreme la Bacău.)* 2. a popula. *(Tribul ~* in *nordul regiunii.)*

locui vb. v. COLONIZA. DĂINUI. DURA. EXISTA. FI. MENŢINE. PĂSTRA. PERPETUA. PERSISTA. RĂMÂNE. TRĂI. ŢINE. VIEŢUI.

LOCUÂNŢĂ s. adăpost, aşezare, casă, cămin, domiciliu, sălaş, (reg.) săláşnă, (Transilv.. Ban. şi Bucov.) cortél, (înv.) locaş, mutare» mutat, odaie, sat, sălăşluínţă, sălăşluíre, şedérep şezămínt, şezut, (fig.) blrlóg, cuib, culcuş. *(Unde îşi are el ~ ?)*

LOCUÍRE s. domiciliere, şedere. *(~ lui acolo n-a durat mult.)*

LOCUÍT adj. populat, (înv.) poporát, po-porós, populós, *(Un teritoriu ~.)*

LOCUITOR s. 1. (înv.) sălăşluitór, (fig.) suflet. *(Un oraş cu un milion de ~.)* 2. (la pi.) populaţie, (înv. şi reg.) poporíme, (înv.) poporá-ţie, public. *(~ ii unui teritoriu.)*

locúţ s. v. PLACENTĂ.

locvace s., adj. v. CLĂNŢĂU. FLECAR. GURALIV. LIMBUT. PALAVRAGIU. VOR-BĂ-LUNGĂ. VORBĂREŢ.

locvacitate s. v. FLECĂREALĂ.FLECĂRIE. FLECĂRIRE. FLECÁRIT. L1MBUŢIE.

PĂLĂVRĂGEALĂ. PĂLĂVRĂGIRE. PĂLĂVRĂGIT. SPOROVĂIALĂ. SPOROVĂ-IRE. SPOROVĂIT. TĂIFĂSUIALĂ. TĂI-FĂSUIRE. TĂIFĂSUIT. TRĂNCĂNEALĂ. TRĂNCĂNIT. VORBĂRAIE. VORBĂRIE.

Iod s. v. OBLON.

LÓDBĂ s. (reg.) tóblă. *(~ despicată dintr-un stejar.)*

loflăcél s. v. STICLETE.

LOGIC adj., adv. 1. adj. raţional. *(Judecată ~.)* 2. adj., adv. coerent, (fig.) legat. *(Bine şi ~ vorbeşte; vorbire ~.)* 3. adj. fundamentat, îndreptăţit, întemeiat, just, justificat, legitim, motivat, serios, temeinic, (livr.) îndrituit, (fig.) binecuvântát. *(Un motiv ~*

LOGICĂ s. 1. *logică matematică* – - logistică logică simbolică; *logică simbolică* = logistică logică matematică. 2. coerenţă, noimă, s.-ns şir. *(Vorbeşte fără ~.)* 3. justificare, motivare, noimă, raţiune, rost, sens, temu. *(Nu văd ~ acestei decizii.)*

LOGISTICĂ s. *(MAT.)* logică matematică logică simbolică.

logociţă s. v. STICLETE.

LOGODÍ vb. (reg.) a (se) tocmi, (Transilv. a (se) credinţi, a (se) Încredinţa, (înv.) a (se) arăvonisi, a (se) fidanţa, a (se) jurui. *(Tinerii s-au ~.)*

logodínţă s. v. LOGODNĂ.

LOGODIT adj. (reg.) încredinţat. *(Tineri*

~J

logoditór s. v. PEŢITOR.

LOGODNĂ s. (reg.) ciaiz, tócmă, tocmeală, (Transilv. şi Bucov.) credinţă, încredinţare, (înv.) arăvón, aşezămínt, logodínţă, sponsalie. *(~ unor tineri.)*

LOGODNIC s. (înv.) fidanţát, vóinea. *(Fata are un ~.)*

LOGOFĂT s. 1. *(IST.)* diac, grămătic, pisar, scrib, scriitor, uricar. *(~ în cancelariile domneşti din ţările romane.)* 2. vătaf, (Înv.) epistát, ispravnic. *(~ de moşie.)*

logofăt s. v. ADMINISTRATOR. VECHIL.

lógor s. v. DROJDIE.

logoree s. v. FLECĂREALĂ. FLECĂRIE FLECĂRIRE. FLECĂRIT. LIMBUŢIE'

PĂLĂVRĂGEALĂ. PĂLĂVRĂGIRE. PĂLĂVRĂGIT. SPOROVĂIALĂ. SPORO-VĂIRE. SPOROVĂIT. TĂIFĂSUIALÁ. TĂIFĂSUIRE. TĂIFĂSUIT. TRĂNCĂNEALĂ. TRĂNCĂNIT. VORBĂRAIE. VORBĂRIE.

logos s. v. ALOCUŢIUNE. CUVÂNT. CU-VÂNTARE. DISCURS.

logos adj. v. LILIPUT. LILIPUTAN. PITÂC.

loiá! adj. v. CINSTIT. CREDINCIOS. DEVOTAT. FIDEL. NEPREFĂCUT. NESTRĂMUTAT. SINCER. STATORNIC.

loialitate s. v. CINSTE. SINCERITATE.

LÓ1TRĂ s. *(TEHN.)* (reg.) carimb, cor-látă. (Mold. şi Bucov.) drábină. *(~ la car.)*

loitrét s. v. CARÂMB.

LOJĂ s. (înv.) pale. *(~ la teatru.)*

lóiiiijă s. v. LEASĂ.

LOKAYÁTA s. *(FILOZ.)* carvaka.

lólotă s. v. BALAMUC. GĂLĂGIE. HĂRMĂLAIE. HUIET. LARMĂ. SCANDAL. TĂMBĂLĂU. TĂRĂBOI. TEVATURĂ. TUMULT. VACARM. VUIET. ZARVĂ. ZGOMOT.

lolotí vb. v. LĂRMUI.

LOMBARD s. *(FIX.)* casă de amanet.

LOPĂTA s. 1. ramă, vislă, (reg.) băbáică, opacă, opácină, (Bucov., Transilv. şi Ban.) şúl'lă. *(Ambarcafie cu ~e\i.)* 2. (reg.) vâslă. *(~ cu care se bagă plinea in cuptor.)*

LOPĂTA vb. a vâsli, (rar) a canota, a rama, (reg.) a luntri. *(~ pe lac.)*

LOPĂTÁR s. 1. barcagiu, luntraş, vâslaş, (rar) vislitór, (înv.) vâsláriu. *(~ la Dunăre.)* 2. *(O UNIT.; Platalea leucorodia)* (rar) cosár.

LOPĂTÁRE s. vâslirc, vâslit.

lopătífă s. v. OMOPLAT. SCAPULĂ. SPA-TĂ.

LOPĂŢEÁ s. *(TEHN.)* bată, bâteală, braţ, brăţară, fălcea, fofează, mănuşă, mânâ, spetează. *(~ la războiul de ţesut.)*

lopăţica umărului s. v. OMOPLAT. SCAPULĂ. SPATĂ.

LOPĂŢÍCĂ s. 1. *(TEHN.)* (pop.) scindu-ríţă, (Transilv.) sclndureá, scinduríce. *(~ la războiul de ţesut.)* 2. *(TEHN.)* pop, spetează, stinghie. *(La clrceie se află o ~.)* 3. *(MED.)* atelă. *(~ pusă la o mină fracturată.)*

lopăţică s. v. BULFEU. COCÂRLĂ. COR-DAR. CRUCE. ÎNTINZĂTOR. SCHIMBĂTOARE. SPETEAZĂ. STINGHIE. STRUNĂ.

LORD s. milord. *(Un ~ englez.)*

lorică s. v. CUIRASĂ. PLATOŞĂ.

LORNIÉTĂ s. lornion. *(~ pentru spectacole.)*

LORNIÓN s. lomietă. *(~ pentru teatru.)*

lornión s. v. MONOCLU.

Iostopánă s. v. BUŞTEAN. BUTUC. BUTURUGĂ. CIOT.

LÓSTRIŢĂ s. *(IHT.; Hucho hucho)* (prin Ban.) puică, (Olt.) şaldáie.

lostún s. v. GUZGAN. ŞOBOLAN.

LOT s. parcelă, (înv. şi reg.) raclă, (reg.) parcea, (prin Ban.) tal. *(Teren împărţit in ~uri.)*

loterie s. v. HAZARD. ÎNTÂMPLARE.

LOTIZARE s. parcelare. *(~ terenului.)*

LOTRÍTs. *(MIN.)* pumpelil.

lotru s. v. BANDIT. HOŢ. PUNGAŞ. TÂL-HAR.

LOTUS s. *(BOT.; Nţjmphaea lotus)* (reg.) nufăr.

loveáiă s. v. COINCIDENŢĂ. IZBITURĂ. LOVITURĂ. POTRIVEALĂ. POTRIVIRE.

lovele s. pi. v. BAN. FRANC. GOLOGAN. PARA.

LOVÍ vb. 1. a da, a izbi, a trage, (pop.) a păli. *(A ~ cu toporul in lemn.)* 2. a izbi, (înv. şi reg.) a răzbi, (reg.) a toca. *(L-a ~ la cap.)* 3. a atinge, a bate, (pop. şi fam.) a muştrului, (reg.) a meci, a murseca, a toroipăni, (fam.) a chelfăni, a ciomăgi, (fig. şi adesea glumeţ sau ir.) a aghesmui, a altoi, a bărbieri, a freca, a îmbiaţi, a mângiia, a minji, a netezi, a peria, a pieptăna, a scărniăna, a scărpina, a târnosi, a Urmii, (arg.) a cafti, a mardi. *(L-a~ bine.)* 4. a izbi, a plesni, a pocni. *(Acum te ~ !)* 5. a izbi, trânti. *(~ cu pumnul In masă.)* €. (înv.) a (se) poticni. *(S-a ~ tare la genunchi.)* 7. a bate, a izbi, (rar) a zupăi, (Transilv.) a şupi. *(~ In uşă cu piciorul.)* ii. a (se) bate, a (se) izbi. *(Se ~ de toţi pereţii.)* 9. a se ciocni, a se izbi, a se tampona, (rar) a se întreciocni. *(S-au ~ două tramvaie.)* 10. a se izbi, (înv. şi reg.) a se clăti. *(Apa se ~ de stlnci.)* 11. a ajunge, a atinge, a izbi, a nimeri, a ochi, a pocni, (pop.) a păli, a picni, (reg.) a tâlni, (Transilv.) a tălăli. *(Glonţul a ~ iepurele.)* 12. *(MIL.)* a ataca, a izbi, (înv.) a tăia. *(A ~ flancurile armatei inamice.)* 13. a arunca, a azvirli, a izbi, a zvârli. *(Calat nărăvaş ~cu copitele.)* 14. a se bato, ase strivi, a se zdrobi, (reg.) a se meci. *(Fructele s-au ~.)*

Iovi vb. v. ADUCE. AJUNGE. APROPIA. ARMONIZA. ASEMĂNA. ASEMUI. ASORTA. BIRUI. COMBINA. COMPARA. CONCORDA. CONVENI. COPLEŞI. CORESPUNDE. COVÂRSI. CUPRINDE. DĂUNA. ÎNFRÂNGE. ÎNŢELEGE. ÎNVINGE. ÎNVOI. MERGE. PODIDI. POTRIVI. PREJUDICIA. PRINDE. RĂZBI. SEMĂNA. TOROPI. VĂTĂMA.

LOVÍRE s. 1. ciocnire, izbire, tamponare, (livr.) coliziune, impact, (rar) Intreciocníre. *(~ a două tramvaie.)* 2. atingere, ochire, ochit. *(~ ţintei.)*

LOVÍT adj. 1. bătut, (fig.) târnuít. *(Copil rău ~.)* 2. rănit, (livr.) lezat, (pop.) vătămat, (Transilv.) maród, (Ban., Transilv. şi Bucov.) prizărit, (înv.) plăguít. *(Om uşor ~ la mină.)* 3. ciocnit, izbit, tamponat. *(Vehicule ~.)* 4. bătut, strivit, zdrobit, (reg.) mecít. *(Fructe ~.)*

LOVITURĂ s. 1. izbitură, (pop.) pălitúră, (reg.) ştos, (Înv.) loveáiă. *(O ~ puternică primită de cineva.)* 2. izbitură, plesnitură. *(Simte o ~ pe obraz.)* 3. izbitură, trântitură. *(O ~ de uşă.) 4.* aruncătură, azvlrlitură, izbitură, zvârlitură. *(~ calului nărăvaş.)* 5.

(SPORT) lovitură de colţ = corner. 6. rană, (înv.) vătămătúră. *(Are o ~ uşoară la mină.)*

lóză s. v. IOV. SALCIE. ZĂLOG.

lozi vb. v. AIURA. DELIRA.

LÓZ1E s. *(BOT.)* 1. *(Sallx fragilis)* mlajâ, răchită, (reg.) plesnitoáre, sálcă, salcie, sălcícă, sălcioáră. 2. *(Salix viminalis)* mlajă, răchită, răchiţică, salcie, (reg.) străvăţ. 3. *(Salix pnr-purta)* mlajă, răchită roşie, (reg.) răchiţică, sălcie.

lózie s. v. SALCIE. SALCIE PLETOASĂ.

LOZÍNCĂ s. deviză. *(~ lor esle: „Prin muncă spre mai bine 1")*

LUA vb. 1. a apuca, a inhăţa, a înşfăca, a prinde, (pop. şi fam.) căpui, (pop.) a încăibăra, (prin Transilv.) a agâmba, (Mold. şi Transilv.) a găbji, a găbui, (grecism înv.) a proí'taxi, (fam. fig.) a căptuşi, a umfla. *(A ~ in mină* o piiiij 2. a apuca, a prinde, (înv. şi reg.) a sprijini, (prin Transilv.) a agâmba. *(~ copilul In braţe.)* 3. a răpi. *(Gangsterii au ~ t-o In parc.)* 4. a aşeza, a pune. *(L-*o *~ pe genunchi.)* 3. a scoate. *(Îşi ~ pălăria de pe cap.)* G. a-şi Îmbrăca, a-şi pune. *(Şi-a ~ Uaina şi a plecat.)* 7. a achiziţiona, a cumpăra, a procura, a târgui, (înv. şi pop.) a neguţa, (prin Transilv.) a surzui, (înv.) a scumpăra. *(A ~ o marfă.)* !i. a se împrumuta, a se îndatora, (inv.) a se april-muta. *(A ~ o surnă mică de la...)* 0. a căpăta, a contracta, a face, (pop.) a prinde. *(A ~* o *(jripă.)* 10. *(JUR.)* a confisca, a sechestra, (reg.) a zeberi. *(I-« ~ averea.)* 11. a fura, a sustrage, (rar) a hoţi, (reg.) a şuchea, a şuchiri, (prin Transilv.) a ciuşdi, (prin Bucov.) a hărşni, (Mold.) a paşii, (Transilv.) a pili, (înv. şi fam.) a sfeterisi, (înv., In Transilv.) a şpilui, (fam.) a ciordi, a subtiliza, a şparli, a şterge, a şterpeli, (arg.) a mangli, a panghi, a şucări, a şuti. *(A ~ un stilou.)* 12. a cuceri, a ocupa, (inv.) a cuprinde, a dobândi, a prinde, a stăpâni. *(După lupte críncene au ~ cetatea.)* 13. a încasa, a primi. *(Ţi-ai ~ retribuţia?)* 14. a «xtrage, a scoate. *(A ~ un pasaj din...)* 15. a îndepărta, a înlătura, a ridica. *(A ~ colţul vălului.)* 1G. a (o) apuca, a se îndrepta, a merge. a se orienta, a păşi, a pleca, a porni, (rar) a se îndruma, (pop.)a purcede, a se purta, (înv. şi reg.) a năzui, (Transilv.) a arădui. *(A* o *~ spre casă.)* 17. a (o) coti, a merge. *(O ~ la stingă.)* li!, a merg.', a se ţine, a veni. *(Se dă jos şi se ~ după car.)* 19. a duce, a transporta. *(Maşina ne-a ~ până la...) 20. a* angaja, a băga, a încadra, a numi, a primi, (Înv. şi pop.) a năimi. *(Îl ~ Intr-un serviciu.)* 21. a primi. *(L-*a *~ în gazdă.)* 22. a obţine. *(Si-a ~ licenţa In drept.)* 23. a (se) servi. *(Mai ~* o *porţie!)* 24. a trata. *(L-a ~ cu binele.)*

lua vb. v. CĂSĂTORI. CUPRINDE. LEGA. PARALIZA. RETEZA. TĂIA. UNI.

LUARE s. 1. apucare, prindere, prins. *(~ obiectului cu mina.)* 2. înhăţare, înşfăcare, prindere, (fam. fig.) umflare. *(~ cuiva de gll.)* 3. achiziţionare, cumpărare, cumpărat, procurare, tlrguire, (înv.) scumpărătoáre. *(~ celor necesare de la magazin.)* 4. *(JUR.)* confiscare, sechestrare. *(~ averii cuiva.)* 5.

cucerire,

ocupare, ocupaţie, (franţuzism înv.) conchétă, *(~ Griviţei.)* 6. încasare, primire. *(După ~ retribuţiei.)* 7. obţinere. *(După ~ licenţei.)* iî. *luare-aminle* – atenţie, curiozitate, interes, (inv.) periérghie, privire. *(I-a stlrnit ~.)*

luare s. v. CĂSĂTORIE. UNIRE.

lúbă s. v. DOVLEAC. PEPENE.

lúbcniţă s. v. PEPENE.

LUBIȚ s. *(BOT.; Camelina saliva)* (reg.) gălbenuş, oul-ínului.

lubric adj. v. IMPUDIC. LASCIV. OBSCEN. SENZUAL. VOLUPTOS.

lubricitate s. v. LASCIVITATE.

LUBRIFIÁ vb. *(TEIIN.)* a gresa, a unge. *(A ~ piesele unei maşini.)*

LUBRIFIÉRE s. *(TEIIN.)* gresaj, gre-sare, ungere. *(~ pieselor unei maşini.)*

LUCEAFĂR s. *(ASTRON.)* 1. (art.) Vcnus, (pop.) steaua ciobanului. 2. *luceafărul de dimineaţă* – (pop.) steaua dimineţii, steaua zorilor; *luceafărul de seară* – (pop.) steaua ciobanului; *luceafărul de ziuă* = Sirius, luceafărul din zori, (pop.) ráriţa (art.), zorită, o-chiul-dulăului; *luceafărul din zori* = Sirius, luceafărul de ziuă, (pop.) ráriţa (art.), zorílă, ochiul-dulăului.

luceafărul-porcésc s. v. ALDEBARAN.

luecaíărul-pórcului s. v. ALDEBARAN.

lucerna s. v. CULBECEASĂ.

LUCI vb. 1. a străluci. *(Un metal care ~.)* 2. a bate, a lumina, a străluci. *(Luna ~ în fereastră.)* 3. a clipi, a licări, a scapără, a sciii-teia, a sclipi, a străfulgera. *(Luminiţe ~ în noapte.)* 4. a licări, a scapără, a seânteia, a sclipi, a sticli, a străluci. *(Ochii li ~.)* 5. a seânteia, a sclipi, a sticli, a străluci, (rar) a strălumina. *(Albe coifuri –.)*

LUCÍD adj. 1. conştient, (fig.) treaz. *(Bolnavul este perfect ~.) 2.* (fig.) limpede. *(Minte ~.)*

LÚCIFER s. satana (art.), scaraoţchi, tartor, (pop.) sarsailă, vătáfu (art.), mamonul dracilor, michiduţă cel bătrân, (reg.) sarsaór. *(~ e căpetenia dracilor.)*

luciolă s. v. LICURICI.

LUCIOS adj. 1. lucitor, scinteietor, sclipitor, strălucit, strălucitor, (rar) luciu, (înv. şi reg.) străluciós. *(Un diamant ~.)* 2. lucitor, scinteietor, sclipitor, (rar) luciu, (înv.) scli-visít. *(Un material ~.)* 3. luciu, lustruit. *(O suprafaţă ~.)*

LUCIRE s. 1. licăr, licărire, licărit, scăpărare, scăpărat, semteie, seânteiere, sclipeală, sclipire, sclipit, străfulgerare, (rar) licăríş, scli-pitúră, zare, (pop. şi fam.) scllpet, (înv.) scă-părătúră. *(O ~ de lumină.)* 2. seânteiere, sclipire, sticlire, strălucire, (rar) strălúciu, strălu-mináre, (înv.) lucoáre, strălucoáre. *(~ diamantului.)* 3. licărire, scăpărare, seânteiere, sclipire, sticlire, strălucire. *(O ciudată ~ a ochilor.)*

LUCITOR"adi. 1. licăritor, scinteietor, sclipitor, (astăzi rar) sclipind, (pop. şi fam.) sen-piciós, (înv.) scânteínd, sclnteiós. *(Lumină ~.)* 2. lucios, scinteietor, sclipitor, strălucit, strălucitor, (rar) luciu, (Înv. şi reg.)

strălucиós. *(Un*

diamant ~.) 3. lucios, scânteietor, sclipitor, (rar) luciu, (înv.) sclivisít. *(Un material ~.)* LUCIU adj. lucios, lustruit. *(O suprafaţă ~.)* luciu adj. v. LUCIOS. LUCITOR. SCÂNTEIETOR. SCLIPITOR. STRĂLUCIT. STRĂLUCITOR.

LUCIU s. lustru, strălucire, (înv.) perdaf. *(~ unei suprafeţe.)* luciu s. v. PIN. '

lucoáre s. v. LUCIRE. LUMINĂ. SCÂN-TEIERE. SCLIPIRE. STICLIRE. STRĂLUCIRE.

LUCRA vb. 1. a munci, (pop. şi fam.) a meşteri. *(A ~ la o instalaţie.)* 2. a activa, a munci. *(~ în cercetare.)* 3. a funcţiona, a servi, a sluji, (înv.) a posluşi. *(~ de 20 de ani ca laborantă.)* 4. a prelucra. *(~ fierul.)* 5. a cultiva. *(~ pămintul.)* 6. a funcţiona. *(Uzina ~ la întreaga capacitate.)*

lucrá vb. v. ACŢIONA. COMPLOTA. CONJURA. CONSPIRA. UNELTI.

LUCRARE s. 1. cultivare, cultură, lucrat. *(~ pămlntului.)* 2. carte, operă, scriere, tipăritură, tom, volum, (livr.) op. *(O ~ groasă.)* 3. creaţie, operă, producţie, (înv.) producere, product. *(O ~ de mare valoare.)* 4. operă, scriere, text, (livr.) op, (înv. şi pop.) scriptură, (înv.) scriitură, scrisoare, uvráj. *(A prezentat ~ la tipografie.) 5. lucrare dramatică* = piesă, operă dramatică, scriere dramatică. 6. studiu. *(O mică ~ de chimie fizică.)* 7. operă. *(O ~ statuară.)* lucrare s. v. LUCRU. MUNCĂ. TREABĂ. LUCRAT adj. cultivat, muncit. *(Pămlnt ~.)* LUCRAT s. cultivare, cultură, lucrare. *(~ pămlntului.)*

lucrativ adj. v. AVANTAJOS. BĂNOS. BUN. PRODUCTIV. PROFITABIL. RENTABIL.

lucrătoare s. v. ATELIER. LUCRĂTOR adj. (înv.) prost. *(Zile ~ şi zile de sărbătoare.)*

lucrător adj. v. ACTIV. HARNIC. MUNCITOR. NEOBOSIT. NEOSTENIT. PRODUCTIV. RODITOR. SILITOR. SÂRGUINCIOS. SÂRGUITOR. VREDNIC. ZELOS.

LUCRĂTOR s. muncitor, (înv.) uvrier.

(~ tntr-o uzină.)

LUCRĂTURĂ s. execuţie. *(*O *~ artistică.)*

lucrătură s. v. COMPLOT. CONJURAŢIE.

CONSPIRAŢIE. INTRIGĂ. MAŞINAŢII •..

UNELTIRE.

LUCRU s. 1. obiect, (Înv.) materie, iitit.i lá. *(Fiinţe şi ~uri.)* 2. muncă, treabă, *(i-av)* lucrare, (reg.) meşteşug, (înv.) deáfS, laboare. *(A făcut un ~ de calitate; s-a apucat de ~.) X* activitate, îndeletnicire, muncă, ocupaţie, preocupare, treabă, (livr.) travaliu, (înv.) ocupare, preocupáţie. *(Îşi vede de ~ lai.) 4.* faptă *(A comis un ~ nedemn.)* 5. chestiune, problemă subiect, temă, (înv. şi reg.) prochimen, (înv.) materie. *(Mulţimea ~ urilor discutate; să trecem la ~ care ne interesează.)* 6. chestiune, poveste, pricină, problemă, socoteală, treabă, (înv.) madeá, (rusism înv.) predmét. *(S-a lămurit ~ acela?)* 7. chestiune, fapt, tntâmplare.

(A survenit un ~ neaşteptat.) 8. *(FIZ.) lucr*u *mecanic* = (ieşit din uz) travaliu. lud adj. v. CREDUL. NAIV. lud adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID TONT. TONTĂLĂU. ludáie s. v. DOVLEAC. LUDIÁN s,, adj. *(GEOL.)* vemelian. LUES s. *(MED.)* sifilis, (rar) veróhi. (pop.) pădureţ, pierit, (înv. şi reg.) sfranţ, sfr»nţíe, (reg.) frénţie,

mâncătúră, sfinţie, (prin Munt.) gubăvíe, (Transilv.) şui, (înv.) frenţúş, mala-fránţă, sifilitic.

LUÉTĂ s. *(ANAT.)* omuşor, uvulâ, (reg.)

guşter, împărătúş, Iimburúş, mosor, ouşór

LUETIC adj., s. *(MED.)* sifilitic, (reg.)

frenţít, gânceluít, (înv.) înfrânt, malaíranţat,

sfrenţós.

lugáci s. v. BOTROŞ. lugeru-broáştii s. v. MĂCRIŞ. LUGOJÁNA s. art. abrudeana (art.), abru-deanca (art.), ardeleana (art.), ardeleneasca (art.), ciobănaşul (art.), hategana (art.), some-şana (art.). *(~ este un dam popular cu ritm moderat.)*

LUGUBRU adj. funebru, jalnic, macabru, sinistru, sumbru. *(O atmosferă ~.)* LUI pron., adj. său. *(Vorba ~.)* lúică s. v. LEAGĂN.

LUJER s. *(BOT.)* tulpină. *(~ de sttnje-nel.)*

Iiíjer s. v. COCEAN. lnjerfcă s. v. SUNĂTOARE. lúlă s. v. LULEA. PIPĂ. LULEA s. pipă, (reg.) pipóc, (Ban.) lúlă, (Mold.) pî'că. *(Trage din ~.)*

LUME s. 1. cosmos, macrocosm, univers. *(Fenomenele fizice din ~.)* 2. glob, pământ, (rar) mapamond. *(A făcut înconjurul ~.)* 3. făptură, fire, natură, univers. *(Clntecul lai se răsplnăea peste întreaga ~.)* 4. oameni (pl.). *(Era multă ~ acolo.)* 5. omenire, umanitate, f'nv. şi reg.) omeníme. *(întreaga ~.)* 6. (f)>.) suflare. *(Toată ~ dormea.) 7.* societate, *i Iese prima oară In ~.)*

lume s. v. LUMINĂ. NEAM. POPOR POPULAŢIE. SEMINŢIE. STRĂLUCIRE. lumea ochilor s. v. PUPILĂ. LUMESC adj. laic, mirean, mirenesc, pă-mântean, profan, (rar) secular, (înv. şi pop.) pămlntésc, (înv.) politicésc, temporal. *(Treburi bisericeşti şi treburi ~.)* lumesc adj. v. VENERIC. Iuméţ adj. v. CHEFLIU. PETRECĂREŢ. LUMINĂ vb. 1. a arde. *(Lampa ~ plnă tlrziu In camera lui.)* 2. a semteia, a sclipi, a străluci. *(Candelabre ~ In salon.) X* a străluci, (reg.) a răzo. a zări. *(Soarele ~.) 4.* a bate. a luci, a străluci. *(Luna ~ peste ramuri.)* 5. a se însenina, a se limpezi, (pop.) a se răzbuna, (Transilv.) a se tistăli. *(Afară s-a mai ~.)* 6.* (fig.) a se însenina. *(S-a ~ cind m-a văzut.)* lumina vb. v. CLARIFICA. DESCURCA. DESLUŞI. ELUCIDA. EXPLICA. LĂMURI. LIMPEZI. PRECIZA.

LUMINÁNŢĂ s. *(FIZ.)* stră'ucire. lumina ochiului s. v. PUPILĂ. LUMINARE s. 1. luminat. *(~ unui colţ întunecai.) 2.* înseninare, limpezire. *(~ cerului.)* LUMINAT adj. (înv. şi reg.) vederós. *(Spaţiu*

r-W,*)*

LUMINAT s. luminare. *(~ unei camere.)*

luminăţie s. v. ILUMINAŢIE. LUMÂNĂ s. 1. strălucire, (rar) strălumináre, (înv. şi p^p.) vedere, (înv. şi reg.) lume, (reg.) zare, (înv.) lucoáre. *(~ soarelui.)* 2. *lumină electrică* = electricitate, energie eleclrică. *(S-a întrerupt ~.)*

lumină s. v. LUMÂNARE. WATT.

lumlnă-de-pădúre s. v. LICURICI.

LUMINÍŞ s. poiană, (pop.) colnic, zărişte, (prin Transilv.) pripór, (fig.) ochi. *(Un ~ de pădure.)*

LUMINÍŢĂ s. *(BOT.; Oenothera biennis)* (reg.) iarba-asínului.

LUMINOASĂ s. *(BOT.; Clematis reda)* (reg.) năprasnică. '

luminoasă s. v. CLOCOŢEL. CURPEN.

LUMINOFÓR s. *(FIZ.)* fosfor. *(Orice substanţă fosforescentă se numeşte ~.)*

LUMINOS adj. 1. strălucitor, (rar) străluminat, *(Un soare ~.)* 2. scânteietor, strălucitor, (înv. şi reg.) vederós, (reg.) steiós. *(Un astru ~.)* 3. limpede, senin. *(Ozi~; zori ~.)* 4. radios, strălucitor. *(O dimineaţă ~.)* 5. fosforescent, íosforie. *(O substanţă ~.)*

LUMINOZITATE s. strălucire, *(~ soarelui.)*

LUMÂNARE s. 1. (pop.)lumină, (reg.) vedere. *(O ~ aprinsă.)* 2. *(BOT.; Verbascum phlomoides)* iumânărică, (reg.) corovátic, pur, coada-bóului, coada-lúpului, coada-miélului, coada-vacii.

luminare s. v. BRUSTURE. LIPAN. PRĂJINĂ.

LUMÂNĂRÁR s. (înv.) mungíu. *(~ face sau vinde luminări.)*

LUMÂNĂRĂRÍE s. lumânărie.

LUMÂNĂRlCĂ s. *(BOT.)* 1. *(Verbascum phlomoides)* luminare, (reg.) corovátic, pur, coada-bóului, coada-lúpului, coada-miélului, coada-vácii. 2, *(Verbascum thapsus)* (reg.) corovátic, pur, coada-lúpului, coada-vácii. 3. *lumtnărica-pămlnlului (Gentiana asclepia-dea)* = (reg.) beşicúţă, ínţură, tăietură, luminări cá-aibástră.

Iumânărică s. v. BRUSTURE. LIPAN.

lumânărică-albá-tră s. v. LUMÂNĂRICA-PĂMÂNTULUI.

LUMÂNĂRÍE -• lumânărărie.

LUNAR adj. 1. (livr.) selenar, (rar) selénic, selenít. *(Praf ~.)* 2. (livr.) mensual, (înv.) menstrual. *(Periodic cu apariţie ~.)*

lunatic adj., s. v. NOCTAMBUL. SOMNAMBUL.

ranalicíe s. v. NOCTAMBULISM. SOMNAMBUL ISM

LLNÁŢIE s. *(ASTRON.)* lună sinodică.

LONA s. *(ASTRON.)* 1. (înv.) mésiţă. tf~ i*unie.*) 2. *lună sinodică* =• limaţie.

tón* s v. CICLU MENSTRUAŢIE. PERIOD

LUNCĂ s. 1. (prin Bucov. şi Mold.) prclúcă, (Maram., Transilv., Ban. şi nordul Mold.) rât. *(~ unui ríu.)* 2. zăvoi. *(~ de sălcii.)*

lunea curată s. v. SPOLOCANIE.

LUNECA vb. a aluneca, a se da. *(~ pe gheaţă.)*

luneca vb. v. ADEMENI. AMĂGI. GREŞI. ÎNCÂNTA. ÎNŞELA. MINŢI. MOMI. PĂCĂLI. PĂCĂTUI. PROSTI. PURTA. TRIŞA.

LUNECARE s. alunecare. *(~ pe gheaţă.)*

LUNECOS adj. alunecos, (prin Transilv.) bălós. *(Teren ~.)*

LUNECÚŞ s. alunecuş, gheţuş, (reg.) răpă-gús, (Ban.) rápăg.

LUNETĂ ASTRONOMICĂ s. (rar) re-fractór.

LUNG adj., adv. J. adj. înalt, mare. *(Un om ~.)* 2. adj. mare. *(Şi-a lăsat părul ~.)* 3. adj, întins, prelung. *(Un şir ~ de oameni.)* 4. adj. alungit, lungăreţ, lunguieţ, prelung, prelungit, (livr.) oblóng. *(Un fruct ~.)* 5. adj. îndelung, îndelungat, prelung, prelungit, (înv.) prelungitor. *(Tăcere ~.)* 6. adv. îndelung, mult. *(S-a uitat ~ la el.)* 7. adj. îndelung, îndelungat. *(Viaţă ~.)*

LUNGAN s. găligan, vlăjgan, (pop. şi fam.) măgădán, măgădău, zdragón, (pop.) zăplán, (prin Bucov,) bangău, (Mold. şi Bucov.) cobli-zan, zăblău, (prin Olt.) jarcalcte, (prinMunt.) schirlopán. *(E un ~ cât toate zilele.)*

LUNGĂREŢ adj. 1. lunguieţ, (pop.) sulá-tic. *(Un obiect ~.)* 2. alungit, lung, lunguieţ, prelung, prelungit, (livr.) oblóng. *(Un fruct ~.)*

LUNGÍ vb. 1. a (se) alungi, a (se) întinde, a (se) prelungi. *(Ceva care se ~ în afară.)* 2. a se întinde, a se prelungi, a ţine. *(Şirul se ~ ptnă departe.)* 3. a (se) continua, a (se) întinde, a (se) prelungi. *(Drumul se ~ pină in pădure.)* 4. a se culca, a se întinde, a se trânti, (înv.) a se tinde. *(S-a ~ puţin după amiază.)* 5. a se întinde, a se tolăni, (reg.) a răcăşi, (prin Munt. şi Olt.) arăbuní, (Mold.) a se tologi. *(Ce te-ai ~ aşa?)* G, a (se) aşeza, a (sa) aşterne, a (se) culca, a (se) întinde, a (se) pune. *(S-a ~ di/i nou la pămint.)* 7. a arunca, a azvârli, a culca, a dărâma, a doborî, a întinde, a prăbuşi, a prăvăli, a răsturna, a trânti, (pop. şi fam.) a aşterne, (pop.) a păli, (înv. şi reg.) a răntuna, (înv.) a oborî, a poligni, (fig.) a secera. *(Cu o lovitură l-a ~ la pâmtnt.)* 8. a dilua, a îndoi, a subţia. *(A ~ laptele cu apă.)* 9. a (se) mări, a (se) prelungi. *(Ziua s-a ~.)* 10. a continua, a (se) întinde, a (se) prelungi, a ţine. *(Petrecerea s-a ~ p!nă a doua zi.)* 11. a amâna, a tărăgăna, a tergiversa, (livr.) a temporiza. *(A ~ intenţionat momentul relntllnirii.)* 12. a întârzia, a tărăgăna, a tergiversa, a trena, (înv.) a prelungi. *(A mai ~ soluţionarea problemei.)* 13. a (se) tărăgăna, a trena. *(Acţiunet romanului se ~.)*

LUNGÍME s. 1. mărime. *(~ unui pod.)* 2. distanţă, întindere. *(Pe o ~ de 2 km.)* 3. durată, întindere, mărime. *(~ unşi zile.)* LUNGÍRE S. 1. întin.tere, prelungire. *(~*

şirului plnă aeparte.) 2. culcare, culcat, întindere, trântire. *(~ cuiva după amiază.)* 3

culcare, dărimare, doborlre, prăbuşire, prăvă-líre, răsturnare, trântire. (Înv.) răsturnătúră. *(~ cuiva la pămlní cu o lovitură.)* 4. întindere, prelungire. *(~ petrecerii plnă In zori.)*

LUNGÍT adj. culcat, întins, tolănit, tríntit, (reg.) răbunít, (Mold.) tologít. *(Stă puţin ~ după amiază.)*

LUNGUIEŢ adj. 1. lungăreţ, (pop.) sulátic. *(Un obiect ~.)* 2. alungit, lung, lungăreţ, prelung, prelungit, (livr.) oblóng. *(Un fruct ~.)*

LUNGURÍCĂ s. *(BOT.; Galeopsis tetrahít)* taposnic.

Iunie s. v. NOCTAMBULISM. SOMNAMBU-LISM.

LUNTRAŞ s. barcagiu, lopătar, vâslaş, (rar) vísiitór, (înv.) vâsláriu. *(~ la Dunăre.)*

LUNTRE s. barcă, (prin Ban.) schelă. *(O ~ peîeărească.)*

luntri vb. v. LOPĂTA. VÂSLI.

LUNTRICÍCĂ s. luntrişoai'ă, (reg.) luntrită.

LUNTRIŞOÁRĂ s. luntricică, (reg.) luntriţă.

luntríjă s. v. LUNTRICICĂ. LUNTRIŞOÁRĂ.

LUP s. 1. *(ZOOL.; Caniş lupus)* (Olt., Ban. şi Transilv., eufemistic) spurc. 2. *(IHT.) lup-de-mare (Morone labrax)* = lavrac, şalău-de-mare. 3. *(ORNIT.) lupul-vrăbiilor (Lanius excubitor)* = berbecel, sfrâncioc, (reg.) berbe-cúţ, şoimúţ, ţăcăitoáre, capra-drácului.

LUPANAR s. bordel, casă de prostituţie, casă de toleranţă, (înv.) tractir.

lupáriţă s. v. LUPOAIE.

LUPOAICĂ s. *(ZOOL.)* (reg.) lupoáie.

LUPOÁIE s. *(BOT.; Orobanche ramosa)* (reg.) lupáriţă, busuioc-sălbátic.

lupoáie s. v. LUPOAICĂ. TĂRTĂCUŢĂ. TIGVĂ. TÂLV.

Iupşór s. v. PLACENTĂ.

LUPTA vb. 1. a se bate, a se întrece, a se măsura. *(Hai să ne ~ în luptă dreaptă.)* 2. *(MIL.)* a se bate, a se război, (înv.) a combate, a se oşti, a se răgloti, a voinici. *(S-a ~ mult cu duşmanul.)* 3. a se sforţa, a se sili, a se strădui. *(Se ~ să împiedice răul.)*

luptáş s. v. LUPTĂTOR. RĂZBOINIC.

LUPTĂ s. 1. bătaie, încăierare, (rar) încáier, încăierătiíră, (reg.) încăierát, (fam.) tăvăleală, trânteálă. *(~ dintre cei doi n-a durat mult.)* 2. *(MIL.)* bătălie, (rar) înfruntare, (înv. şi pop.) bătaie, (înv. şi reg.) război, (înv.) harţă, oaste, toi, (fig.) ciocnire. *(Biruitor In ~ de la Posada.)* 3. *(SPORT)* (pop.) tri'ntă. *4.* concurenţă, întrecere, rivalitate. *(~ între mai multe concerne.)*

LUPTĂTOR s. *(MIL.) 1.* războinic, (reg.) Juptáş, (înv.) bóinic, războitór, săgár. *(~ încercat In bătălii.)* 2. combatant. *(Asociaţia foştilor*

~i.)

lupul-albínelor s. v. ALBINĂREL. FURNICAR. PRIGORIE. VIESPAR.

lupul-báltii s. v. ŞTIUCĂ.

/úrbăn s. v. DAFIN. LAUR.

LUSTRA GÍU s. văcsuitor. *(E de profesie ~.)*

LUSTRU s. 1. luciu, strălucire, (înv.) perdaf. *(~ unei suprafeţe.)* 2.* (fig.) pospăiálă, spoială. *(~ de cultură.)*

LUSTRUÍ vb. 1. a făţui. *(A ~ un obiect.)* 2. a şlefui, (înv. şi reg.) a sclivisi. *(A ~ un metal.)* 3. a face, a văcsui, (Bucov.) a putui, (prin Transilv. şi nordul Munt.) a puţului. *(A ~ cuiva încălţămintea.)*

LUSTRUIRE s. 1. răfuială, făfuire, făţuit, lustruit. *(~ unei suprafeţe netede.)* 2. lustruit, şlefuire, şlefuit, (înv.) sclivisíre. *(~ unui obiect metalic.)* 3. lustruit, văcsuire. *(~ pantofilor.)*

LUSTRUIT adj. 1. făţuit. *(Obiect ~.)* 2. lucios, luciu. *(O suprafaţa ~.)* 3. netezit, şlefuit, (reg.) leit, (înv.) sclivisít. *(Metal ~.) 4.,* văcsuit. *(încălţăminte ~.)*

LUSTRUÍT s. 1. făţuială, făfuire, făţuit, lustruire. *(~ unui obiect.)* 2. lustruire, şlefuire, şlefuit, (înv.) sclivisíre. *(~ suprafeţei unui metal.)* 3. lustruire, văcsuire. *(~ pantof ilar.)*

It'işcă s. v. NARCISĂ.

Iúşce s. pi. v. GHI0CEI-MARI.

liişicrcáfi s. v. LEUŞTEAN.

LUX s. argilă, clisă, humă, pământ, (înv. şi reg.) tină, (reg.) hlei, (Transilv.) agiág. *(O cană de ~.)*

LUTEÍNĂ s. *(BIOL.)* progesteron.

LUTÉŢIU s. *(CHIM.)* casiopeiu.

LUTH s. *(MUZ.)* lăută.

LUTIŞÓR s. pămínfel.

LUTÓS adj. argilos, cleios, clisos, (rar) ar-gilifér, humós, (pop.) mâlós, (reg.) hleiós, răşi-nós, (Transilv.) tiglós. *(Teren ~.)*

LUTRĂ s. *(ZOOL.)* 1. *(Luira lulra)* vidră, (reg.) dihor de ápă. 2. *(Lutreola lulreola)* nurcă-(rar) lutreólă, noríţă, dihor de ápă.

lutreólă s. v. LUTRĂ. NURCĂ.

LUTRU s. vidră. *(Căciulă de ~.)*

lutuí vb. v. LIPI. MURUL

LUX s. 1. fast, măreţie, pompă, somptuozitate, splendoare, strălucire, (înv.) ighemonicón, pohfálă, saltanát. *(~ de la Curte.)* 2. bogăţie, fast, pompă, splendoare, strălucire. *(~ ceremoniei.)* 3. eleganţă, somptuozitate. *(~ unui interior.}*

LUXA vb. *(MED.)* a (se) deplasa, a (se) dezarticula, a (se) disloca, a (se) scrânti, a (se)[1] suci, (rar) a (se) răsuci, (înv. şi reg.) a (se) sminti, (reg.) a (se) strica, (prin Transilv.) a (se) muruli, (Transilv.) a (se) pica, (prin Transilv. şi Bucov.) a (se) preti, (prin vestul Munt.) a (se) procliiâti. *(Si-a ~ osul umărului.)*

LUXÁRE s. *(MED.)* deplasare, dezarticulare, dezarticulaţie, dislocare, luxaţie, scrân-teală, scrântire, scrintitură, sucire, (rar) răsucire, sucitúră, torsiune, (prin vestul Munt.) proclinteálă, proclintíre. *(~ osului humeral.)*

LUXAT adj. *(MED.)* deplasat, dezarticulat, dislocat, scrântit, sucit, (rar) răsucit, (prin vestul Munt.) proclintít. *(Os ~.)*

LUXĂŢIE s. *(MED.)* deplasare, dezarticulare, dezarticulaţie, dislocare, luxare, serjn-teală, scrântire, scrintitură, sucire, (rar) răsucire, sucitúră, torsiune, (prin vestul Munt.) proclinteálă, proclintíre. (~ *osului humeral.)*

LUXOS adj. 1. bogat, fastuos, grandios, mare, pompos, somptuos, splendid, strălucit, strălucitor, (livr.) magnific, (fig.) sclipitor. *(Un alai ~.)* 2. elegant, somptuos. *(Un interior ~.)* 3. bogat, preţios, scump. *(Haine ~)*■■

luxură s. v. CONCUPISCENŢĂ.

luxurâós adj. v. CONCUPISCENT.

M

ma adv. v. BA.

m:i conj. v. CI. DAR. ÎNSĂ. NUMAI.

maálâ s. v. HAMAL. HAMALÂC.

MAC s. *(BOT.)* 1. *(Papaver somniferum)* (reg.) paparúnă, somnişór. 2. *(Papaver rhoeas)* (reg.) măcúţ, paparúnă, pápărúic. somnişór, 3. *mac-cornut (Glaucium corniculcdum* şi *phoe-niccum)* – (reg.) paparúnă.

MAGÁ s. bacara, banc. *(~ este numele unui joc de cărţi.)*

MACABRU adj. 1. funebru, jalnic, lugubru, sinistru, sumbru. *(*O *atmosferă ~.)* 2. cumplit, cutremurător, fioros, groaznic, grozav, înfiorător, înfricoşător, îngrozitor, înspăimântă-tor, monstruos, oribil, sângeros. teribil, zguduitor, (Hvr.) abominabil, terifiant, terific, (înv. şi pop.) rău. *(O crimă ~.)*

MACAGÍU s. acar. *(~ ia căile ferate.)*

MACARA s. *I. (TEIIN.)* (rar) cran, (reg.) şaitău. vârtéj. *(~ pentru ridicat baloturi.)* 2. (*MAR.)* gruie, muflă.

macara s. v. BOBINA. MOSOR.

macarón s. v. PICROMIGDALĂ.

macaronár s. v. ITALIAN.

.MACAZ s. ac. (reg.) schimbător, (*~ feroviar.)*

mácă s. v. BÂTĂ. CIOMAG. MĂCIUCĂ.

máclie(a) adv. v. OARE.

MACEDONEAN adj. (reg.) macedonésc. *(Port ~.)*

macedonean adj. v. AROMÂNESC.

macedonean s., adj. v. AROMÂN. M VCEDO-ROMÁN.

macedonésc adj. v. MACEDONEAN.

r

.MACEDOROMÂN s., adj. J. s aromân, (rar) macedonean. *(~ ii se află in fudul peninsulei Balcanice.)* 2. adj. aromân, aromânesc, (rar) macedonean. *(Populaţia ~.)*

MACEDOROMÂNCĂ s. aromâncă. *(O ~ din Albania.)*

MACERA vb. (pop.) a (se) piămfuli. (reg.) a (se) mocni. *(Frunzele se ~ în alcool.)*

MACERARE s. maceraţie, (pop.) plămădeală. *(Proces de ~ a unor fructe.)*

MACERAT adj. (pop.) plămădit, *(Frunze ~.,*)

MACERAŢIE s. macerare, (pop.*)* plămădeală. *(Proces de ~ a unor flori.)*

MACHETĂ s. (înv.) izvód, pildă. *(~ a unir monument.)*

MACHIA vb. 1. a (se) farda, a (se) vopsi, (pop. şi fam. pcior.) a (se) boi, (pop.) a (se) ■drege, a (se) picta, a (se) rumeni, a (se) suli-meni, (înv. şi reg. peior.) a (se) spoi. *(*A'a *te mai ~ atila!)* 2. a (se) grima. *(*A *~ un ador.)*

MACHIAJ s. 1. fardare, fardat, machiat, machiere, vopsire, vopsit, (pop. şi fam. peior.) boiálă, bolre,

boit, (pop.) sulimeneálă, suli-

menire. *(~ unei femei.)* 2. grimare, grimă, machiere. *(~ unui actor.)*

MACHIAT adj. 1. fardat, vopsit, (pop. şi fam. peior.) boit, (pop.) dres, pictat, rumenit, sulimen.it, (înv. şi reg. peior.) spoit. *(Femeie ~.)* 2. grimat. *(Ador ~.)*

MACHIAT s. fardare, fardat, machiaj, machiere, vopsire, vopsit, (pop. şi fam. peior.) boiálă. boíre, boit, (pop.) sulirneneniă, sulimenire. *(~ unei femei.)*

machiavelic adj. v. DUPLICITAR,. FALS. FARISEIC. FĂŢARNIC. IPOCRIT. MINCINOS. PERFID. PREFĂCUT. ŞIRET. VICLEAN.

machiavelism s. v. DUPLICITATE. FALSITATE. FĂŢĂRNICIE. IPOCRIZIE. MINCIUNĂ. PERFIDIE. PREFĂCĂTORIE. VICLENIE. VICLEŞUG.

macâilavclístic adj. v. Dl PLIC ILAR. FALS. FARISEIC. FĂŢARNIC. IPOCRIT. MINCINOS. PERFID. ['REFĂCUT. ŞIRET. VICLEAN.

machâaverlíc s. v. DUPLICITATE. FALSITATE- FĂŢĂRNICIE. IPOCRIZIE. MINCIUNĂ. PERFIDII:. PREFĂCĂTORIE. VICLENIE. VICLEŞUG.

MACHIERE s. 1. fardare, fardat, machiaj, machiat, vopsire, vopsit, (pop. şi fam. peior.) boiálă, boíre, boit. (pop.) sulimeneálă, sulimenire. *(~ unei jemei.)* 2. grimare, grimă, machiaj. *(~ unui actor.)*

MACHIOR s. grimer. *(~ la un teatru.)*

MACHÍSM s. *\pILOZ.)* cmpiriocriticism.

îi.aeinah.ii. s. v. ŞPRIŢ.

MACROCEFÂL 'adj. *'(BIOL.)* mcgalocefal. *(Tip uman ~.)*

MACROCOSM s. cosmos, lume, univers.

MACROFÁG s. *(BIOL.)* monocit.

MÁCRU adj. slab. *(Carne ~.)*

mácru adj. v. NEFERTIL. NEPRODUCTIV. NERODITOR. SĂRAC. SLAB. STERIL. STERP.

mac.saib.itic s. v. ROSTOPASCĂ.

macula vb. v. JEGOSI. MÂNJ1. MURDĂRI. PĂTA.

MACULA LUTÉA s. *(ANAT.)* pată galbenă.

maculat adj. v. JEGOS. MÂN.IIT. MURDAR. NEGRU. NESPĂLAT. PĂTAT. RÁPĂNOS. SLINOS. SOIOS.

maculatură s. v. PATĂ.

maculă s. v. PATĂ.

macul-cioárel s. v. ZĂMOŞIŢĂ.

MADÁM s. cucoană, doamnă, (pop.) jupî-neásă, (ieşit din uz) damă, (grecism înv.) chera, (italienism înv.) signóră.

madamă s. v. COCOTĂ. CURVĂ. FEMEIE DE STRADĂ. GUVERNANTĂ. JUPÂNEA-SĂ.

MENAJERĂ. NEVASTĂ. PROSTITUATĂ. SOŢIE. SVESTER. TÂRFĂ.

madarántă s. v. COCOTĂ. CURVĂ. FEMEIE DE STRADĂ. PROSTITUATĂ. TÂRFĂ.

madeá s. v. BIR. CATEGORIE. CHESTIUNE. CHIP. CUSUR. DAR. DARE. DEFECT. DEFICIENŢĂ. DIJMĂ. FEL. GEN. IMPERFECŢIUNE. IMPOZIT. INSUFICIENŢĂ. LACUNĂ. LIPSĂ. LUCRU. MATERIE. METEAHNĂ. NĂRAV. NEAJUNS. NEAM. PATIMĂ. PĂCAT. POVESTE. PRTCINĂ. PROBLEMĂ. SCĂDERE. SLĂBICIUNE. SOCOTEALĂ. SOL SORT. SPECIE. SUBIECT. TIP. TREABĂ. VARIETATE. VICIU. ZEC1UIALĂ.

roadem s. v. METAL. MINĂ. MINEREU. OCNĂ. SUBTERAN.

MADIPOLÓN s. *(TEXT.)* sifon.

madmoazélă s. v. DOMNIŞOARĂ. DUDUIE.

MADONA s. art. *(BIS.)* născătoarea (art.), preacurata (art.), preanevinovata (art.), prea-sfinta (art.), precista (art.), Fecioara Măria. Maica Domnului, Sfânta Fecioară, (înv.) bogo-*r*ódniţa (art.), preacinstita (art.).

maestríţă s. v. MAISTORIŢĂ.

MAESTRU s. 1. (pop. şi fam.) meşter. *(~ Sadoveanu.)* 2. (livr.) magistru. *(El ne-a fost ~.)* 3. maistru, meşter. *(~ iirtr-o uzină.)*

MAESTRU s. *(CONT.)* cartea mare, registru de partizi.

máâier s. v. ESCROC. HOT. IMPOSTOR. ÎNŞELĂTOR. PUNGAŞ. ŞARLATAN. ŞNAPAN.

MAG s. 1.magician, vrăjitor. 2.*(BIS.)* (înv.) vâlfă. *(Cei trei ~* rfe *la răsărit.)*

mag s. v. ASTROLOG.

magazá s. v. DEPOZIT. MAGAZIE.

MAGAZIE s. 1. depozit, (înv.) abáldă, magazá, magazin. *(~ de mărfuri.)* -. (reg.) magazin. *(~ la puşcă.)*

magazie s. v. MAGAZIN. PORTTIGARET. PRĂVĂLIE. TABACHERĂ.

magaziei' s. v. MAGAZINER.

MAGAZÍN 5. prăvălie, (Transilv.) boltă, (Mold.) dugheană, (înv.) magazie. *(~ de alimente.)*

magazin s. v. COŞAR. DEPOZIT. GRÂNAR. HAMBAR. MAGAZIE. PATUL. PORUMBAR.

MAGAZINÁJ s. depozitare, înmagazinare, magazinare, stocaj. stocare. *(~ unei mărfi.)*

MAGAZINÁRE s. depozitare, înmagazinare, magazinaj, stocaj, stocare. *(~ unei mărfi.)*

MAGAZINER s. (înv.) magaziér. *(E de profesie ~.)*

mágă adv. v. BAREM. MĂCAR.

măgâ conj. v. DEŞI.

inágher s. v. BUCĂTAR.

MAGHERNIŢĂ s. şandrama. *(O ~ de casă.)*

magherniţă s. v. BUCĂTĂRIE.

MAGHIAR s.. adj. 1. s. ungur. 2. adj. ungar, unguresc. *(Stalul ~.)*

MAGHIARĂ s. unguroaică.

MAGHIARISM s. (rar) ungurísm.

MAGHIARIZAT adj. (înv.) i *na* irenit, *(Populaţie*

maghicésc adj. v. MAGIC. MISTERIOS. OCULT.

MAGIC adj. 1. vrăjitoresc, (pop., f-jnnecă-torésc, măiestresc. *(îndeletniciri ~.)* 2. fermecat, vrăjit. *(Baghetă ~.)* 3. misterios,, ocult, (înv.) maghicésc. *(Forje ~.)* 4. miraculos. *(Un efect ~.)*

MAGICIAN s. mag, vrăjitor.

MAGIE s. I. desetntec. farmec, vraja, vrăjitorie, (pop.) descintătúrá, fapt, făcătură, făcut, fermecătoríc, fermecătúră, legămí'nt, legătură, meşteşug, solomoníe, (înv. şi reg.} măiestrie, (reg.) băbăríe, boboáná, boimoájă, boscoánă, bosconitúră, farmazoníe, năpră-titúră, râvnă, rivnitúră, solonionăríe. *(A practica ~.)* 2. *magie albă* = teurgic. 3. farmec, fascinaţie, îneântare, vrajă, (fig.) poezii. *(~ minunată a nopţii.)*

magísn! s. y. MAZDEISM.

MAGISTRAL adj. 1. desăvârşit. excepţional, extraordinar, formidabil, idea!, minunat,

perfect, splendid, sublim, superb, (înv.).<ăvâr-şít. *(O regie, o interpretare ~.)* 2. principal. *(Conduită ~.)*

magistrat s. v. MUNICIPALITATE.

magistru s. v. DASCĂL. MAESTRU. PROFESOR.

MAGIUN s. (reg,! dulceaţă, (Transilv.) lictár, (Transilv. şi Ban.) miere, pecméz,, (Mold. şi Bucov.) povídlă, (Transilv.) silvoíz. *(A mtncat ~ cu pline.)*

niág.ă s. v. MĂNGĂLĂU.

niagriani.il adj. v. CULANT. DARNIC. GENEROS. MĂRINIMOS.

magiiaiiimitáíe s. v. CULANTĂ. DĂRNICIE. GENER OZITATE. MĂR 1NIM IE.

MAGNAT s. 1. nemeş. *(Un ~ maghiar.}* '-. pan. *(Un ~ polonez.)* 3.* (înv.) velit. *(Un ~ din ţările române.)*

magnat s. v. ARISTOCRAT. GENTILOM. NOBIL. PATRICIAN.

MAGNETIC adj. (înv.) magneticésc. *(Atracţie ~.)*

magneticésc adj. v. MAGNETIC.

MAGNETISM s. 1. *(E/Z.) magnetism pă-rntnlesc* = magnetism terestru; *magnetism terestru* – magnetism pământesc. ". *n>agnetism animal* = mesmerism.

magnelizá vb. v. AMEŢI. ATRAGE CAPTIVA. CHERCHELI. CUCERI. DELECTA. DESFĂTA. FASCINA. FERMECA. ÎMBĂTA. ÎNCÂNTA. RĂPI. SEDUCE. SUBJUGA. TURMENTA. VRĂJI.

MAGNETIZÁRE s. *(FIZ.)* (înv.) magneti-záţie.

magnrttzáfie s. v. MAGNETIZÁRE.

MAGNETODIELÉCTRIC s. rnagnetoizo-lant.

MAGNETOIZOLÁNT s. magnetodielectric.

magneziáâi adj. v. MAGNEZIC.

MAGNÉZIC adj. *(CHIM.)* (rar) magne-zián. *(Substanţă ~.)*

MAGNÉZIE s. *(CHIM.)* oxid de magneziu.

MAGNEZÂT s. *(MIN.)* (pop.) spumă-de-máre.

magnific adj. v. BOGAT. FALNIC. FASTUOS. GRANDIOS. IMPOZANT. IMPRESIONANT. IMPUNĂTOR. LUXOS. MAIES-TOS. MARE. MĂREŢ. MINUNAT. POMPOS. SEMEŢ. SOMPTUOS. SPLENDID. STRĂLUCIT. STRĂLUCITOR.

MAGNITUDINE s. *(ASTRON.)* mărime stelar:';.

magupáţă s. v. COCOTĂ. CURVĂ. FEMEIE DE STRADĂ. PROSTITUATĂ. TÂRFĂ.

magopeţíe s. v. BUCĂTĂRIE.

mágule s. pi. v. POMEŢI. UMERII OBRAJILOR.

magnpie s. v. BRUTĂRIE.

mayzár s. v. SUPLICĂ.

MAHALA s. 1. periferie, suburbie, (livr.) foburg. (Transilv.) oşteázá. *(O ~ a unui oraş.)* 2. barieră, margine, periferie. *(Stă la ~ Bu-curestiului.)*

mahala s. v. CARTIER.

MAHALAGÉSC adj. bădărănesc, grosolan, mitocănesc, mârlănesc, mojic, mojicesc, nepoliticos, ordinar, topesc, ţopârlăuesc, vulgar, (rar) inojicós, (fig.) necioplít. *(Purtări ~.)*

MAHALAGÉŞTE adv. bădărăneşte, grosolan, mitocăncşte, mârlăneşte, mojiceşte, ordinar, ţărăneşte, vulgar. *(S-a purtat ~.)*

MAHALAGIOAICĂ s. malialaglţă, (peior.) ţâţă.

MAHALAGISM s. bădărănie, grosolănie, impoliteţe, indelicateţe, mitocănie, mârlănie, mojicie, necuviinţă, nepoliteţe, ţărănie, vulgaritate, (pop.) mocofăníe, mocofănísm, (reg.) modorăníe. (înv.) grosime, rităníe, (rar fig.) necioplírc. *(A* comis *un ~.)*

MAHALAGÍŢĂ s. mahalagioaică, (peior.) ţâţă.

*MAHALAGÍU s. (înv.) mitocan. *(Locuitorul unei mahalale se numea ~.)*

MAHALÉB s. *(BOT.; Prunus mahaleb)* vişin turcesc, (reg.) antép, mălin.

mahăr s. v. ŞTAB.

maiií vb. v.' AMEŢI. CHERCHELI. ÎMBĂTA. TURMENTA.

mahít adj. v. AMEŢIT. BĂUT. BEAT. CHERCHELIT. ÎMBĂTAT. TURMENTAT.

măhlá s. v. BAGAJ.

MAHMUR adj. indispus, (înv.) tiriachíu. *(Om ~ după chef.)*

mahmur s. v. MAHMUREALĂ.

MAHMUREALĂ s. (reg.) mahmur, mali-muríe. *(~ unui om nedormit.)*

mahmuríe s. v. MAHMUREALĂ.

MAHOMEDAN s., adj. *(BIS.)* 1. s. musulman, (pop.) necredincios, păgin, (inv.(agareán. busurmán, (turcism inv.) muslím. *(Un ~ turc.) 2.* adj. islamic, musulman, (înv.) mahometa-nicésc. *(Religia ~.)* 3. s., adj. musulman, (in evul mediu, în apusul Europei) sarazin.

MAHOMEDANISM s. *(BIS.)* islam, islamism, (înv.) mahometísm.

mahi-metanicésc adj. v. ISLAMIC. MAHOMEDAN. MIJSULM AN.

mahometísm s. v. ISLAM. ISLAMISM. MAHOMEDANISM.

MAHÓN s. *(BOT.; Swielenia mahagoni)* acaju. *(Mobilă din lemn de ~.*)

MAHORCĂ s. (prin Mold.) marhótcă, (Mold. şi Bucov.) páşcă. *(Fumează ~.)*

MAI adv. 1. încă. *(Oile ~ găsesc verdeaţă.)* 2. cam, (înv.) cámai. *(~ rar aşa om.)* 3. aproape, gata. *(Era ~ să-l prind.)*

MAI s. (pop.) florar, (reg.) frunzar, prâtár. *(~ este a rincea lună a anului.)*

MAI s. 1. măciucă. *(~ pentru tasarea terenului.)* 2. (prin Transilv.) apăsător, (înv.) tocmáe. *(~ de bătut pari.)* 3. (Maram., Transilv. şi Bucov.) pránic. *(~ de bătut rufele, cind se spală.)*

mai s. v. CIOCAN. FICAT. MUSTUITOR. PAT. PILUG. PISĂLOG.

MAIA s. 1. aluat, dospeală, plămadă, plămădeală, (înv.) covăseálá. *(~ pentru creşterea plinii.) 2.* drojdie, plămadă, plămădeală. *(~ pentru aluatul de cozonac.)* 3. cuib, (reg.) matcă. *(~ pentru înăcrirea borşului.)* 4. ferment, (reg.) sad. *(~ pentru închegarea laptelui.)*

MAIA s. *(ANAT.)* (reg.) melc, rândunícă. *(~ ia cal.)*

maia s. v. CHEAG. CHIMOZINĂ. LAB-FERMENT. LACTOFERMENT. MISTRIE.

maián s. v. MISTRIE.

MAICĂ s. *(SIS.)* 1. *Maica Domnului* = madona (art.), născătoarea (art.), preacurata (art), preanevinovata (art.), preasrânta (art.), precista (art.), Fecioara Măria, Sl'inta Fecioară, (înv.) bogoródniţa (art.), preacinstita (art.). 2. călugăriţă, monahă, monahie, mireasa Domnului, mireasa lui Dumnezeu.

maică s. v. BUNICĂ. MAMĂ. MAMĂ MARE.

MAIDAN s. teren viran, (înv.) viraneá. *(Jucau mingea pe un ~.)*

mai-de-ápă s. v. NUFĂR.

máier s. y. FERMIER.

MAIESTATE s. 1. grandoare, măreţie, semeţie. *(~ piscurilor albe de zăpadă.)* 2. sire. *(Ia seama, ~ !)* 3. domnie, înălţime, mărie, (inv.) mărime, mărire. *(~ sa n-a primii pe nimeni.)*

maiestate s. v. PRESTANŢĂ.

maiestátic adj. v. MONARHIC.

MAIESTÓS adj. 1. grandios, impozant, impunător, măreţ, monumental, splendid, superb, (rar fig.) trufaş. *(Un palat ~.)* 2. grandios, impunător, măreţ, (rar) august. *(Imagine ~.)* 3. falnic, grandios, impozant,

impresionant, impunător, măreţ, semeţ, splendid, (livr.) magnific, (pop.) mâridru, (inv. şi reg.) fălos, (fig.) trufaş. *(Virfurile ~ ale munţilor.) 4.* grandios, măreţ, solemn, (inv.) solemnei. *(O noapte de vară ~.)* 5. avâulat, semeţ. *(Un zbor ~.)*

maimár s. v. ARHITECT.

maimarbaşá s. v. ARHITECT.

MA1-MÁRE s. cap, căpetenie, comandant, conducător, şef, (inv. şi reg.) tist, (Transilv.) birău, (inv.) călăuz, căpitan, comandír, nacealnic, povăţuitór, proprietar, tocmitór, vâr-

hóvnic, voievod, (latinism înv.) prepózit. *(~ al oştirii.)*

maimăríe s. v. ARHITECTURĂ.

maimúc s. v. MAIMUŢOI.

maimiícă s. v. MAIMUŢĂ. MOMÂIE. SPERIETOARE.

MAIMUŢA s. *(ZOOL.)* (înv. şi reg.) nióimă, (Ban. şi Transilv.) maíinúcă, (inv.) símie. *(Gorilu este o ~.)*

maimuţă s. v. COCOTĂ. CURVĂ. FEMEIE DE STRADĂ. MOMÂIE. PROSTITUATĂ. SPERIETOARE. TÂRFĂ.

MAIMUŢĂREALĂ s. 1. maimuţărie, schimonoseală, strâmbătură. *(Ce e ~ asta?)* 2. capriciu, chef, fandoseală, fantezie, fason, fi fă, moft, naz, poftă, prosteală, sclifoseală, toană, (pop. şi fam.) pârţág, scăHmbăială. scălâmbăiére, scălâmbăilúrâ, (pop.) fasoleálă, háchiţă, izmeneală, pandalíe, (înv. şi reg.) marghiolíc, nacafá, pală, (reg.) margliioleálă, năbădáie, toáncă, zímbâc, (Transilv.) pont, (Mold., prin Bucov. şi Transilv.) súcă. (înv.) schimonosire, schimonoşitúră, (grecism înv.) paraxénie, (fam.) bâzdî'c, farafastíc, marafet, (fam. fig.) boală, dambla. *(A'-a fost declt o ~ obişnuită de-a ei.)*

MAIMUŢĂRI vb. 1. a se poci, a se schimonosi, a se strâmba, (rar) a se maimuţi, (pop. şi fam.) a se scâllmbăia, (reg.) a se zgâmboi. *(Nu te mai ~ atital)* 2. (rar) a maimuţi. *(A ~ pe cineva.)* 3. a se afecta, a se fandosi, a se prosti, a se sclifosi, (pop. şi fam.) a se scălâmbăia, (pop.) a se fasoli, a se izmeni, (inv. şi reg.) a se sfandosi, (reg.) a se mandosi, a se rnarghioli, a se schimonosi, (înv.) a se marafetui. *(Se ~ ín comportare.)*

MAIMUŢĂRÍE s. maimuţăreală, schimonoseală, strâmbătură. *(Ce e ~ asta?)*

maimuţi vb. v. MAIMUŢĂRI. POCI. SCHIMONOSI. STRÂMBA.

MAIMUŢOI s. *(ZOOL.)* (reg.) măimucói, măinu'iţ, (prin Transilv.) maimúc. *(~ este masculul maimuţei.)*

MAIONEZĂ s. (înv.) momincáză.

máioş s. v. CALTABOŞ.

MAIOU s. tricou.

mais s. v. PORUMB.

MÂISTORIŢĂ s. (rar) macstríţă.

MAISTRU s. maestru, meşter. *(~ într-o uzină.)*

MÁJĂ s. *(PESCUIT)* năvod, (reg.) rr.Uúlă, motorúgă, plăválă.

májă s. v. BASCULĂ. DECIMAL. ZECIMAL.

majolícă s. v. FAIANŢĂ.

major adj. v. ADÂNC. CAPITAL. CONSIDERABIL. CRUCIAL. DECISIV. ESENŢIAL. FUNDAMENTAL. HOTĂRÍTOR. IMPORTANT. ÎNSEMNAT. OR GA NIC. PRIMORDIAL. PROFUND. RADICAL. SERIOS. STRUCTURAL. SUBSTANŢIAL. VITAL.

MAJOR adj., s. 1. adj. (înv.) vírstníc. *(O persoană ~.)* 2. s. *(MIL.)* plutonier major. 3. adj. *(MUZ.)* dur. *(*Do *~.)*

.MAJORA vb. a creşte, a (se) mări, a (se) ridica, a (se) scumpi, a spori, a (se) sui, a (securea. *(A ~ preţul; preţurile s-au ~.)*

majorau s. v. SOVÂRF.

MAJORARE s. creştere, mărire, ridicare, scumpire, sporire, suire, urcare. *(~ preturilor.}*

MAJORAT adj. crescut, mărit, ridicat, sporit, urcat. *(Preţuri ~.)*

MAJORAT s. *(JUR.)* majoritate, (înv.) majorenitáte, vârstnicíc. (*Tinărula ajuns la ~.)*

majoreiiiláte s. v. MAJORAT. MAJORITATE.

MAJORITATE s. *(JUR.)* majorat. (înv.) majorenitáte, vârstnicíc. *(Tinărul a ajuns la ~.)*

MAJUSCULĂ s. *(TJPOGR.)* capitală, verzală, literă marc. *(Un titlu apărut cu ~e.)*

MAL s. *(GEOGR.)* 1. liman, litoral, margine, ţărm, (inv.) pristánişte., vad. *(~ Mării Negre.)* 2. coastă, ţărm. *(Pe ~ Oceanului Atlantic.)*

mal s. v. PONOR. PRISPĂ. RÂPĂ. VĂGĂUNĂ.

malás. v. DRISCĂ. FÁŢUITOARE. MISTRIE.

.MALAC s. *(ZOOL.)* (reg.) bivolá.ş, turmác.

MALACOF s. crinolină. *(Ero îmbrăcată cu ~.)*

malád adj. v. BOLNAV. NESĂNĂTOS. SUFERIND.

MALADIE s. *(MED.)* afecţiune, boală, (rar) rău, suferinţă, (livr.) mo*r*b, (pop.) beteşug, patimă, vătămare, (înv. şi reg.) neputinţă, (reg.) betegíe, betejcálă, (înv.) lâncezíine, lin-gejúne, lingoare, morbiciúne, pătimire. *(Are o ~ ascunsă.)*

maladiv adj. v. BOLNĂVICIOS.

maladrésă s. v. NEÂNDEMÍNARE. STÂN-GĂCIE.

malafranţát adj., s. v. LUETIC. SIFILITIC-

malafránţă s. v. LUES. SIFILIS.

malahián adj., s. v. ONANIST.

maiahíes. v. MASTURBARE. MASTURBAŢIE. ONANIE. ONANISM.

malahíst adj., s. v. ONANIST.

malaónie s. v. EPILEPSIE.

MALARIE s. *(MED.)* impaludism, palu-dism, friguri (palustre) (pl.), (rar) friguri palu-deéne (pl.).

malcontént adj., s. v. PROTESTATAR.

MALDĂR s. I. grămadă, morman, movilă, purcoi, (rar) strânsúră, (pop.) troian, ţreg.) mí'glă, (Mold.) cládă, (Mold. şi Transilv.) gî-reáílâ, (pop. fig.) nămol. *(Un ~ de cartofi, de crengi, de praf.)* 2. grămadă, teanc, vraf, (reg.) năsádă. (Mold. şi Transilv.) clil, (înv.) smoc. *(Pe birou se afla un ~ de dosare.)*

MALEABIL adj. (rar) modelábil. *(Un material. ~.)*

maleabil adj. v. ADAPTABIL.

maleabilitátc s. v. ADAPTABILITATE

maledicţie s. v. BLESTEM. IMPRECAŢIE. OCARĂ.

MALÍGN adj. *(MED.)* grav, greu, periculos, primejdios, serios, (rar) sever, (fam.) urii. *(O boală ~;* o *formă ~ a bolii.)*

malign adj. v. RĂUTĂCIOS.

maliţie s. v. RĂUTATE.

maliţios adj. v. RĂUTĂCIOS. SARCASTIC.

maliţiozitate s. v. RĂUTATE.

MALM s. *(GEOL.)* jurasic superior.

malonést adj. v. INCORECT. NECINSTIT. NECORECT. NEONEST.

maloneslilúte s. v. INCORECTITUDINE. NECINSTE. NECORECTITUDINE.

malorosián adj. v. RUTEAN. UCRAINEAN.

malorosiáneă s. v. RUTEANCĂ. UCRAINEANĂ. UCRAINEANCĂ.

m.ilorosieiiésc adj. v. RUTEAN. UCRAINEAN.

nuilorús s. v. UCRAINEAN.

máHăr s. v. MORTAR. TENCUIALĂ.

malterezí vb. v. TENCUI.

MALTÓZĂ s. *(CHIM.)* zahăr de malţ.

MALTRATA vb. a brusca, a brutaliza, (livr.) a molesta, (inv.) a maltratarisi. *(Îşi ~ sofia.)*

MALTRATARE s. bruscare, brutalizare, (livr.) molestare. *(~ unei persoane.)*

maltratarisi vb. v. BRUSCA. BRUTALIZA. MALTRATA.

MALŢ s. (inv. şi reg.) slad. *(~ pentru fabricarea berii.)*

malversátic s. v. DELAPIDARE. ESCROCHERIE. FRAUDĂ. HOŢIE.

maniacă s. v. MAMĂ.

mama-códnilul s. v. MAMA-PĂDURII.

mama-gáia s. v. CLOŞCA-CU-PUI. PUIA-GAIA. ULIUL-ŞI-PORUMBEII.

mama-biíciului s. v. MAMA-PĂDURII.

mamaie s. v. BUNICĂ. MAMĂ. MAMĂ MARE.

mama-muiérii s. v. PLACENTĂ.

mamáncă s. v. BUNICĂ. MAMĂ MARE.

mama-ogáşilor s. v. MAMA-PĂDURII.

mama-pădúrii s. v. BARBA-POPII. NĂPRASNICĂ. SÂNZIENE-DE-PĂDURE. VI-NAR1ŢĂ.

mama-ploáie s. v. CALOIAN.

MAMÁR adj. *(ANAT.)* (rar) mamelár. *(Glandele ~.)*

MAMĂ s. I. (pop.) maică, (reg.) mamácâ, mamaie, muică, (prin Transilv.) babă, (Mold.) neneácă, (înv.) múşă, (fam.) bătrâna (art.), mimă. *(Dlnsa e ~ copilului.)* 2. *mamă mare* = bunică, (pop.) bună, (înv. şi reg.) mătuşă, moaşă, (reg.) bî'tă. maică, mamaie, mamáncă, mamă bătrí'nă, mamă bună, (prin Transilv.) babă, (prin vestul Transilv.) bóbă, (Mold.) iacă. 3. *mama-pădurii* == (reg.) pădurcána (art.), pădureanca (art.), păduroáica (art.), fata-pădurii, mama-códrului, mama-húciului, mama-ogáşilor, surata-din-pădúre, vidma-pădúrii, vâlva-pădúrii. *(~ este un personaj din mitologia populară.)* 4. *(ENTOM.)* împărătească, matcă, regină, (reg.) crăiasă, crăiţă, muscă-máre. *(~ albinelor.)* 5. *(BOT.) mama-pădurii (Lathraea squamaria)* = (reg.) şerpárifã, bu-ricul-pămíntului, cucuruz-de-pâdúre, floarea-şárpelui, iarba-şárpelui, murea-pădúrilor.

mamă s. v. CAUZĂ. OBÂRŞIE. ORIGINE.

mamă bătrínă s. v. BUNICĂ. MAMĂ MARE.

mamă búuă s. v. BUNICĂ. MAMĂ MARE.

mamelár adj. v. MAMAR.

MAMELĂ s. *(ANAT.)* 1. piept, sin, ţiţă, (prin Olt., depr.) zătoáre. *(~ la femei.)* 2. ţâţă, uger. *(~ la mamifere.)*

mumciegíu s. v. CĂMĂTAR.

MAMELON s. *(ANAT.)* gurgui, sfârc. *(~ sinului.)*

MAMIFER adj., s. *(ZOOL.)* (înv.) sugător. *(Animale ~.)*

MAMÍTĂ s. *(MED.)* mastitá.

mámiţă s. v. ARĂTARE. COLOS..MATAHALĂ. NAMILĂ. URIAŞ.

maraón s. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

mainónic adj. v. DEMONIC. DIABOLIC. DIAVOLESC. DRĂCESC. INFERNAL.

NECURAT. SATANIC.

mamonui dracilor s. v. LUCIFER. SATANA. SCARAOŢCHI. TARTOR.

MAMÓRNIC s. *(ENTOM.; Meloe pros-carabaeus)* (Mold.) clăbúc, (Transilv.) nioro-slív, (Mold.) gindac-négru, gindac-puturós, (Ban.) gringoaşe-puturoásă.

MÁMOS s. *(MED.)* ginecolog, obştetrician.

manáf s. v. CÂRJALIU.

mana-jídovului s. v. ZMEUR. ZMEURAR.

mana-pământiiliii s. v. RODUL-PĂMÂNTU-LUI.

MÂNĂ s. 1. *(BOT.)* (reg.) moină-gálbenă. *(Polenul florilor de porumb se numeşte ~.)* 2. *(BOT.)* *mană-de-apă (Glijccria aquatica)* – (reg.) roua-cérului. 3. frupt. *(~ la vile.)*

mână s. v. BENEFICIU. CÂŞTIG. MIERE. NECTAR. PROFIT. VENIT.

mancă s. v. DĂDACĂ. DOICĂ.

máncisfer s. v. CATIFEA. VELUR.

MÁNCO s. *(FIN.)* lipsă.

mandaneá s. v. BANDĂ.

MANDAT s. delegaţie, împuternicire, procură, (înv.) procuráţie, vechilét, vechilimeá, vcchilâc, (grecism înv.) plirexusiótită. *(I-a dat ~ pentru a ridica banii.)*

mandat s. v. DISPOZIŢIE. IIOTĂRÂRE. ORDIN. PORUNCĂ.

mandata vb. v. ORDONANŢA.

MANDATAR s. 1. împuternicit, reprezentant, (înv.) ispravnic, mandatór. *(El e ~ meu.)* 2. împuternicit, procurator, procurist, (înv.) procuránt. *(~ al unei întreprinderi.)*

mandatór s. v. ÍMPUTFRNi*r*-iT, MANDATAR. REPREZENTA NT.

mandea s. art. v. SUBSEMNATUL.

MANDIBULĂ s. *(ANAT.)* 'falcă, maxilar. *(~ la insecte şi crustacee.)*

mandíru s. art. v. SUBSEMNATUL.

mandosí vb. v. AFECTA. FANDOSI. MAIMUŢĂRI. PROSTI. SCLIFOSI.

mândră s. v. MĂMĂLIGA. OSTREŢ. STÂNĂ. TÂRLĂ. mándulă s. v. AMIGDALĂ. MIGDALĂ-manea s. v. TOPOR.

MANECHIN s. model. *(E ~ la o casă de mode.)*

manechin s. v. PĂPUŞĂ. manelă s. v. RANGĂ.

MANEVRA vb. a manipula, a minui, (înv.) a mania. *(A ~ un dispozitiv.)*

MANEVRABIL adj. (livr.) maniabil. *(Un dispozitiv ~.)*

manevránt s. v. MANIPULANT.

MANEVRARE s. manevră, manipulare, mânuire, (rar) manipuláţie. *(~ unui sistem tehnic.)*

mancvratór s. v. MANIPULANT.

MANEVRĂ s. 1. *(M/L.)* (înv.) manoperă. *(~e de infanterie.)* 2. manevrare, manipulare, mânuire, (rar) manipuláţie. *(~ unui sistem tehnic.)*

manevră s. v. INTRIGĂ. MAŞINAŢIE. STRATAGEMĂ. SUBTERFUGIU. ŞIRETENIE. ŞIRETLIC. ŞMECHERIE. TERTIP. TRUC. UNELTIRE. VICLENIE. VICLEŞUG.

MANGAL s. cărbune. *(O sobă cu ~.)*

mangalagiu s. v. CĂRBUNAR.

mangalár s. v. CĂRBUNAR.

MANGÁLIŢĂ s. *(ZOOL.)* (înv. şi reg.) mángul. *(~ este o rasă de porci.)*

mangalizatór s. v. CĂRBUNAR.

MANGÁN s. *(CHIM.)* (înv.) manganéz.

manganéz s. v. MANGAN.

mángări s. pi. v. BAN. FRANC. GOLOGAN. PARA.

maiigeái s. v. PÂRGHIE.

raangét s. v. VOLAN.

mangleală s. v. CERŞEALĂ. CERŞETORIE. CERŞIT. FURAT. FURĂTURĂ. FURT. HOŢIE. MILOGEALĂ. MILOGIT. PUN-GĂSEALĂ. PUNGĂŞIE.

manglí vb. v. CERE. CERŞI. FURA. LUA. MILOGI. SUSTRAGE.

manglitor s. v. CERŞETOR. HOŢ. MILOG. PUNGAŞ.

mangoscálă s. v. NEÂNDEMÂNARE. STÂN-GĂC1E.

mangosít adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLÂU.

mángotă s. v. BUCĂŢICĂ. FĂRÂMĂ. PIC.

MANGRÓVE s. *(BOT., BIOL.)* paletuvieri (pl.).

mángul s. v. MANGAL IŢA.

mángură s. v. BUCĂŢICĂ. FĂRÂMĂ. PIC.

MANGUSTĂ s. *(ZOOL.; Ilerpestes ichneu-mon)*ihneuinon.

mania vb. v. MANEVRA. MANIPULA. MÂNUI.

maniabil adj. v. M/iNEVRABIL.

MANIAC adj., s. (rarfam.) tabietlíu. *(Om~.)*

MANICHIURÉZĂ s. manichiuristă.

MANICHIURÍSTĂ s. manichiureză.

MANÍE s. *(MED.)* monomanie, obsesie, psihoză, idee fixă. *(Are ~ persecuţiei.)*

MANIERAT adj. 1. binecrescut, civilizat, politicos, (înv.) politicít, (fig.) fin, subţire, urban. *(E un om ~J* 2. stilat, (fig.) rafinat, şlefuit. *(Om ~.)* 3. ales, delicat, distins, fin, politicos. *(O comportare ~.)* <î. afectat, artificial, bombastic, căutat, convenţional, declamator, emfatic, fals, făcut, grandilocvent,

nefiresc, nenatural, pompos, pretenţios, retoric, (fig.) preţios, sunător, umflat. *(Stil, limbaj ~.)*

MANIERĂ s. 1. (la pi.) apucătură, comportament, comportare, conduită, deprindere, moravuri (pl.), năravuri (pl.), obiceiuri pi.), purtare, (pop.) modă, (Transilv.) pont, (înv.) duh, (turcism Înv.) talâm. *(Ce sânt ~ele astea?)* 2. cale, chip, fel, formă, metodă, mijloc, mod, modalitate, posibilitate, procedare, procedeu, procedură, putinţă, sistem, (reg.) cap, módru, (înv.) manoperă, márşă, mediu, mijlocire. *(O altă ~ de a rezolva problema.)* 3. fel, metodă, mod, stil. *(~ de lucru a cuiva.)* <î. fel, gen, mod, modalitate, regim, sistem, stil. *(~ de viaţă.)* 5. chip, fel, gen, mod, sens, (rar) spirit. *(Se pot face şi alte observaţii In aceeaşi ~.)* 6. amabilitate, politeţe, (livr.) civilitáte. *(E de-o ~ ireproşabilă.)* 7. decenţă, jenă, pudoare, ruşine, sfială, bună-

cuviinţă, (rar) pudicitáte, (latinism rar) pudiciţie. *(Nu are nici un pic de ~.)*

MANIERISM s. afectare, artificialitate, căutare, emfază, grandilocvenţă, patos, preţiozitate, retorism. *(~ In stilul cuiva.)*

manifest adj. v. CLAR. DECLARAT. DESCHIS. EVIDENT. FĂŢIŞ. FLAGRANT. INCONTESTABIL. IZBITOR. ÎNVEDERAT. LIMPEDE. MĂRTURISIT. NEÂNDOIELNIC. NEÂNDOIOS. NETĂGĂDUIT. PREGNANT. RECUNOSCUT. VĂDIT. VIZIBIL.

MANIFEST s. proclamaţie. *(~ către mase.)*

MANIFESTA vb. 1. a arăta, a demonstra, a dovedi, a vădi. *(~ reale aptitudini pentru...)* 2. a arăta, a vădi, (fig.) a acuza. *(~ dureri In regiunea lombară.)* 3. a (se) arăta, a (se) exterioriza. *(Nu se ~ ca un om supărat.)* 4. a afirma, a arăta, a exprima. *(Îşi ~ dorinţa de a...) 5.* a demonstra. *(Mase/e ~ pentru dezarmare.)* 6. (fig.) a se traduce. *(Fenomenul se ~ prin apariţia unui flux.)*

MANIFESTANT s. demonstrant.

MANIFESTARE s. 1. afirmare, arătare, exprimare, (rar) manifestaţie. *(~ dorinţei cuiva.)* 2. semn, simptom. *(Are ~ări de nebunie.)*

MANIFESTAŢIE s. demonstraţie. *(O ~ de amploare a maselor.)*

manifestaţie s. v. AFIRMARE. ARĂTARE. EXPRIMARE. MANIFESTARE.

manínadj.v. COLOSAL. ENORM. EXCEPŢIONAL. EXTRAORDINAR. FABULOS. FANTASTIC. FENOMENAL. FORMIDABIL. GIGANTIC. GROZAV. IMENS. INFINIT. NEAUZIT. NEBUN. NEGRĂIT. NEÂNCHIPUIT. NEMAIAUZIT. NEMAICUNOSCUT. NEMAIÂNTÂLN1T. NEMAIPOMENIT. NEMAIVĂZUT. NESFÂRSIT. NESPUS. TERIBIL. UIMITOR. ULUITOR. UNIC. URIAŞ.

MANIPULA vb. a manevra, a minui, (înv.) a mania. *(A ~ un dispozitiv.)*

MANIPULANT s. 1. (rar) manevránt, ma-nevratór, manipulator. *(~ ia un sistem tehnic.)* 2. conductor, vatman. *(~ pe un tramvai.)*

MANIPULARE s. manevrare, manevră, mânuire, (rar) manipuláţie. *(~ unui sistem tehnic.)*

MANIPULATOR s. mlnuitor. *(~ de bani.)*

manipulator s. v. MANIPULANT.

manipuláţie s. v. MANEVRARE. MANEVRĂ. MANIPULARE. MÂNUIRE.

maníşcă s. v. PIEPT. PLASTRON.

MANIVELĂ s. *(TEHN.)* 1. (înv.) sucítór. *(~ la o maşină.)* 2. cocârââ, crivală, (reg.) coacă, vârtéj. *(~ la joagăr.)*

manoperă s, v. CALE. CHIP. FEL. FORMĂ. INTRIGĂ. MANEVRĂ. MANIERĂ. MAŞINAŢIE. METODĂ. MIJLOC. MOD. MODALITATE. POSIBILITATE. PROCEDARE. PROCEDEU. PROCEDURĂ. PUTINŢĂ. SISTEM. UNELTIRE.

iuánoş s. v. ARĂTĂTOR. LIMBĂ.

MANSARDĂ s. (glumeţ) cucurigu. *(Locuieşte la ~.)*

mansuét adj. v. BLAJIN. BLÂND. BUN. DOMOL. PAŞNIC.

mansuetúdine s. v. BLÂNDEŢE. BUNĂTATE.

mansúp s. v. FUNCŢIE. POST. SERVICIU. SLUJBĂ.

MANŞON s. 1. (Transilv.) mtnecár, (înv.) colceág. *(Un ~ de blană penlru mlini.)* 2. *(TEHN-l* mufă. *(~ la o ţeava.)*

MANTĂ s. I. (Transilv. şi Ban.) căpeneág. *(O ~' ţărănească.)* 2. balon, balonzaid, fiş, fulgarin, impermeabil, trenci.

manta s. v. MANTIE.

mantă s. v. MANTIE.

mántăl s. v. MANTELĂ.

MANTELĂ s. (înv.) mántăl, mantilă. *(Ea purta o ~.)*

mantéiă s. v. MANTIE.

MANTIE s. 1. (înv.) manta, mantă, mantéiă. *(Purta o ~ largă.)* 2. hlamidă, (rar) purpură, (înv.) pláşcá. *(~ împărătească.)*

mantie s. v. RANTIE.

mantilă s. v. MANTELĂ.

MANUAL adj. fizic, (înv.) rnecanicésc. *(Muncă ~.)*

raanufacturiál adj. v. MANUFACTURIER.

MANUFACTURIER adj. (înv.) manufacturi ál. *(Producţie ~.)*

manuscript s. v. MANUSCRIS.

MANUSCRÍS s. (înv.) izvód, manuscript. *(Un ~ din veacul al XVI-lea.)*

mapa vb. v. CARTOGRAFIA.

mapamond s. v. GLOB. LUME. PĂMÂNT. PLANIGLOB. PLANISFERĂ.

mapár s. v. CARTOGRAF.

MAPĂ s. geantă, servietă. *(Tine dosarele in ~J*

mapă s. v. HARTĂ.

mapografie s. v. CARTOGRAFIE.

marafet s. v. ABILITATE. CAPRICIU. CHEF. DESTOINICIE. DEXTERITATE. DIBĂCIE. FANDOSEALĂ. FANTEZIE. FASON. FIŢĂ. INGENIOZITATE. INTRIGĂ. ISCUSINŢĂ. ISTEŢIE. ISTEŢIME. ÎNDELETNICIRE. ÎNDEMÂNARE. MAIMUŢĂREALĂ. MAŞINAŢIE. MESERIE. MOFT. NAZ. OCUPAŢIE. POFTĂ. PRICEPERE. PROFESIUNE. PROSTEALĂ. SCLIFOSEALĂ. STRATAGEMĂ. SUBTERFUGIU. ŞIRETENIE. ŞIRETLIC. ŞMECHERIE.

ŞTIINŢĂ. TALENT. TERTIP. TOANĂ. TRUC. UNELTIRE. UŞURINŢĂ. VICLENIE. VICLEŞUG.

mara/etuí vb. v. AFECTA. FANDOSI. MAIMUŢĂRI. PROSTI. SCLIFOSI.

mâram conj. v. DEŞI.

MARAMĂ s. năframă, (reg.) şervet, (Transilv.) pinten, (Transilv., Maratii. şi Bucov.) pânzătúră, (Maram.) şirincă. *(Purta pe cap o ~.)*

maramcliípu adv. v. CHIPURILE. CICĂ.

MARAMUREŞEAN s., adj. 1. s. (reg.) moroşán. 2. adj. (reg.) moroşenésc.

MARAMUREŞEÁNCĂ s. (reg.) moroşáncă.

niarangóci s. v. MAKANGOZ.

MARANGÓZ s. (prin Mold.) rnarangóci. *(Dulgherul de nave se numeşte ~.)*

rnaranióí s. v. BARABOI.

marasm s. v. DEMORALIZARE. DEPRESIUNE. DEPRIMARE. DESCURAJARE. EPUIZARE. EXTENUARE. TSTOVEALĂ. ISTOVIRE. SECĂTUIRE. SFÂRSEALĂ. SLĂBICIUNE. SLEIRE. SURMENAJ. SURMENA RE. VLĂGUIRE.

MARCA vb. 1. a însemna. *(A ~ un animal de tăiere.)* 2. a franca, a timbra. *(A ~ o scrisoare.)* 3. a circumscrie, a delimita, a demarca, a hotărnici, a limita, a mărgini, (înv.) a hotărî, a semna. *(A ~ an teren.)* 4. a arăta, a indica, a înregistra. *(Termometrul ~ o temperatură ridicată.)* 5. a arăta, a indica, a însemna, a preciza. *(Ceasul ~ timpul.)* 6. a accentua, a evidenţia, a întări, a puncta, a releva, a reliefa, a sublinia, (livr.) a învedera, a potenţa. *(A ~ calităţile lucrării.)* 7. a ilustra, a însemna, a reprezenta, a semnifica. *(Acest roman ~ o dală In literatură.)* 8. a înscrie, (rar) puncta. *(A ~ un gol.)*

marea vb. v. DEMONSTRA. DOVEDI. INDICA. PROBA.

MARCAJ s. *(SPORT)* marcare. *(~ adversarului.)*

MARCANT adj. 1. important. însemnat, memorabil. *(Un eveniment ~.)* 2. important, însemnat, remarcabil, (fig.) proeminent. *(O personalitate ~.)* 3. important, influent, însemnat, puternic. *(Un personaj ~.)*

MARCARE s. 1. însemnare, marcat. *(~ vilelor de tăiere.)* 2. francare, timbrare. *(~ unei scrisori.)* 3. circumscriere, delimitare, demarcare, demarcaţie, hotărnicire, limitare, mărginire. *(~ unui teren.)* 4. accentuare, evidenţiere, întărire, relevare, reliefare, subliniere, (livr.) potenţare. *(~ Unor caracteristici ale lucrării.)* 5. *(SPORT)* înscriere. *(~ unui gol.)* G. *(SPORT)* marcaj. *(~ adversarului.)*

MARCAT adj. 1. însemnat. *(Vite ~.)* 2. francat, timbrat. *(Scrisoare ~.)* 3. accentuat, evidenţiat, întărit, reliefat, subliniat, (livr.) potenţat. *(Semnificaţii ~.)* 4. accentuat, evident, pronunţat, reliefat, vizibil. *(Vorbea cu un ~ accent străin.)*

marcat adj. v. CLAR. EVIDENT. FLAGRANT. INCONTESTABIL. IZBITOR. ÎNVEDERAT. LIMPEDE. NEÂNDOIELNIC. NEÂNDOIOS. NETĂGĂDUIT. PREGNANT. VĂDIT. VIZIBIL.

MARCAT s. însemnare, marcare. *(~ vilelor de tăiere.)*

MARCATOR s. (Înv.) marcher. *(~ de produse industriale.)*

MARCĂ s. timbru, (Ban.) ştamp, (Ban., Transilv., prin Maram. şi Bucov.) ştémpel. *(~ poştală.)*

MARCĂ s. semn. *(~ distinctivă aplicata pe un obiect.)*

MARCĂ s. (Înv.) marchionát. *(O ~ germană medievală de frontieră.)*

máreă s. v. ARMOARII. ATRIBUT. BLAZON. CALITATE. CARACTER. CARACTERISTICĂ. EMBLEMĂ. INSIGNĂ. ÎNSEMN. ÎNSUŞIRE. NOTĂ. PARTICULARITATE. PROPRIETATE. SEMN. SPECIFIC. STEMĂ. TRĂSĂTURĂ.

marchcdón s. v. SICĂ.

marcher s. v. MARCATOR.

marchión s. v. MARCHIZ. MAR GRAF.

marchionát s. v. MARCĂ.

marchióţă S. v. CĂMIN. COŞ. HORN.

MARCHITAN s. (înv.) bocceagíu, coropcár, marfagíu, tolbáş. *(Un ~ de plnzeluri.)*

MARCHÍZ s. margraf, (înv.) marchión. *(A fosl înnobilat ~.)*

MARCHIZÁT s. *(IST.)* margraviat.

marcoává s. v. COCOTĂ. CUR VĂ. FEMEIE DE STRADĂ. PROSTITUATĂ. TÂRFĂ.

ruarcotáş s. v. MARCOTĂ.

MARCÓTĂ s. *(BOT.)* (rar) mareotáş. *(~ de oiţă-de-vie.)*

mardá s. v. DEŞEU. REST. SOLD.

mardeálă s. v. BĂTAIE.

maniei s. pi. v. BAN. FRANC. GOLOGAN. PARA.

mardeiaş s. v. BĂTĂUŞ. CIOMĂGAR. CIOMAG.A 5.

mardi vb. v. ATINGE. BATE. LOVI.

MARE adj. 1. cuprinzător, întins, larg, vast, (înv. şi reg.) mereu, (înv.) desfătat. *(O suprafaţa ~.)* 2. amplu, întins, larg. *(Ştirea ocupi: un spaţiu ~ în ziar.)* 3. dezvoltat. *(Fălci ~.' nas ~.)* 4. cuprinzător, încăpător, larg, spaţios. *(O cameră ~.)* 5. cuprinzător, încăpător, voluminos. *(Un recipient ~.)* 6. gros. voluminos. *(Un dosar, un tom ~.)* 7. bombat, mascat, plin, (reg.) măzărát. *(Un bob de arlu ~.)* 8. inalt, lung. *(Un om ~.)* 9. lung. *(Păr ~.) 10.* adine. *(O apă ~.J* 11. crescut, umflat. *(Apele ~ ale riului.)* 12. larg, lat. *(Pălărie cu boruri ~.)* 13. bulbucat, căscat, holbat, mărit, umflat, zgâit, (rar) bălăbănós, (pop. şi fam.'í belit, bleojdít, (pop.) boboşát, bolboşát, boldit, (reg.) măciuliát. *(Cu ochii ~.) 14.* numeros, (prin Bucov.) sabadáş. *(O ceată ~.)* 15. apreciabil, bun, considerabil, important, înseninat. *(O cantitate ~.)* 16. abundent, bogat, bun, îmbelşugat, îndestulat, mănos, (înv. şi reg.) belşugós, spornic, (înv.) săţiós. *(O recoltă ~.)* 17. considerabil, ridicat, (înv.) simandicos, (fig.) respectabil. *(O sumă ~.)* 18. exagerat, excesiv, exorbitant, ridicat, scump, (livr.) inabordabil, (fig.) încărcat, piperat, sărat, umflat, usturător. *(Preţuri ~.)* 19. matur. *(E de-acum om ~.)* 20. aprig, intens, puternic,

straşnic, tare, violent, zdravăn. *(Un vlnt ~.)* 21. intens, puternic, strălucitor, tare, viu. *(O lumină ~.)* 22. aprig, înverşunat, violent, (fig.) aprins. *(Ceartă ~.)* 23. deosebit, important, însemnat, notabil, preţios, remarcabil, serios, substanţial, temeinic, valoros, (fig.) consistent. *(A adus o ~ contribuţie la dezvoltarea...)* 2Í. important, însemnat. *(O zi ~ din viaţa lui.)* 25. deosebit. *(/ se face o ~ cinste.)* 26. apreciabil, categoric, considerabil, evident, important, însemnat, sensibil, simţitor, vădit. *(O ameliorare ~ a stării bolnavului; o*

diferenţă ~.) 27. celebru, faimos, ilustru, renumit, reputat, vestit, (înv. şi pop.) mărit, numit, (reg.) revestít, (Transilv.) hírcş, (înv.) norocit, (grecism înv.) perífan, (fam.) arhicunoscut, (fig.) strălucit, (rar fig.) strălucitor. *(Un ~ savant.)* 2!í. ales. aristocrat, aristocratic, bun, distins, ilustru, inalt, nobil. (înv. şi pop.) mărit, slăvit, (înv.) blagoród, blago-ródnic, (grecism înv.) cvghenicós, evghenís, (fam. şi peior.) simandicos. *(Aparţinea Unei familii ~.)* 29. (înv.) vel. f~ *spătar.)* 30. (înv.) velit. *(Boier ~.)* 31. adine, intens, profund, puternic, viu. *(O impresie, o emoţie ~.)* 32. acut, adânc, ascuţit, intens, pătrunzător, profund, puternic, violent, viu. *(Simte o durere ~.)* 33. bogat, întins, vast. *(Are o experienţa ~.)* 3i. bogat, fastuos, grandios, luxos, pompos, somptuos, splendid, strălucit, strălucitor, (livr.) magnific, (fig.) sclipitor. *(Un alai ~; o nuntă ~.)*

măre adj. v. FRIGUROS. GEROS. RECE.

MĂRE s. *(GEOGR.)* 1. (înv.) genune, noian. *(S-a scufundat In ~.)* 2. apă. *(Pină In Grecia a călătorit pe ~.)*

mare s. v. DUIUM. GRĂMADĂ. MULŢIME. OCEAN. POTOP. PUHOI. PUZDERIE. SUMEDENIE.

marecuvântá vb. v. RĂCNI. RĂSTI. STRIGA. ŢIPA. URLA. ZBIERA.

MAREE s. *(GEOGR.)* (înv.) palíric.

MARE GRAF s. mareometru. *(Cu ~ se înregistrează variaţiile nivelului apelor mării.)*

MARELE-ÁLB s. *(ZOOL.)* york marc. *(~ este o specie de porci.)*

MARELE-LÂMA s. *(BIS.)* dalai-lama. *(~ este şeful suprem al budismului tibetan.)*

MARELE-NÉGRU s. *(ZOOL.)* cornwall. *(~ este o specie de porci.)*

MAREOMETRU s. maregraf. *(Cu ~ se înregistrează variaţiile nivelului apelor mării.)*

MARE PROPRIETAR s. latifundiar, moşier, (Ban. şi prin Transilv.) spahíe.

MAREŞAL s. *(MIL.)* (înv.) marşalic.

marfagíu s. v. MARCHITAN.

MARFĂ s. 1. produs, (înv. şi pop.) negoţ, (tnv.) metáh, negustorie, product. *(A vlndut ~ la piaţă.)* 2. articol. *(O ~ de bună calitate.)*

MARGARETĂ s. *(BOT.; Chnjsanthemum leucanthemum)* (pop.) mărgărită, (reg.) aurátă, român, tătăíşă, ochiul-bóului, romaniţă-máre. salomii-gálbene (pl.).

márgă s. v. MARNĂ.

marghiól adj. v. AGER. ARĂTOS. CHIPEŞ. DEŞTEPT. DIBACI. FRUMOS. INTEL»

GENT. ISCUSIT. ISTEŢ. ÎNDEMÂNATIC. PRICEPUT. ŞIRET. ŞMECHER. VICLEAN.

marghiól s. v. CHIN. FRĂMÂNTARE. ZBATERE. ZBUCIUM. ZBUCIUMARE.

marghiolcálă s. v. CAPRICIU. CHEF. FANDOSEALĂ. FANTEZIE. FASON. FIŢĂ. MAIMUŢĂREALĂ. MOFT. NAZ. POFTĂ. PROSTEALĂ. SCLIFOSEALĂ. TOANĂ.

marqliiolí vb. v. AFECTA. CHINUI. CONSUMA. FACE. FANDOSI. FĂLI. FRĂMÂN-TA. FUDULI. GROZĂVI. INFATUA. ÎMPĂUNA. ÎNFUMURA. ÎNGÂMFA. LĂUDA. MAIMUŢĂRI.

MÂNDRI. PREFACE. PROSTI. SCLIFOSI. SEMEŢI. SIMULA. ZBATE. ZBUCIUMA.

margliiolíe s. v. CAPRICIU. CHEF. FANDOSEALĂ. FANTEZIE. FASON. FIŢĂ. FLEAC. INTRIGĂ. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. MAIMUŢĂREALĂ. MAŞINAŢIE. MOFT. NAZ. NIMIC. PALAVRA. POFTĂ. PROSTEALĂ. SCLIFOSEALĂ. TOANĂ. UNELTIRE.

marijhióţă s. v. CAMPADURĂ.

MARGINAL adj. 1. periferic. *(Zonă ~.)* 2. colateral, lăturalnic, minor, neimportant, neânsemnat, secundar, (rar) lateral, (fig.) peri-féricv *(O problemă ~.)*

MARGINE s. 1. cap, capăt, colţ, extremă, extremitate, limită, (inv.) sconcénie. *(La cealaltă ~ a ţării.)* 2. extremitate, limită, (înv.) soroc. *(La ~ clmpiei.)* 3. limită, linie. *(S-a april la ~ salului.)* 4. barieră, mahala, periferie. *(Stă la ~ Bucureştii!lui.)* 5. *(GEOGR.)* liman, litoral, mal, ţărm, (înv.) pristánişte, vad. *(~ Mării Negre.)* G. (inv.) úsnă, (fig.) buză, gură, *(Stă pe ~ prăpastiei.)* 7. bordură. *(~ trotuarului.)* 8. bordură, chenar. *(~ covorului.)* 9. extremitate, latură, parte. *(Doarme pe ~ dreaptă a palului.)* 10. dungă, latură, muchie. *(~ cutiei.)* 11. colac, ghizd, (înv. şi reg.) stobór, (reg.) chei (pl.). *(~ la fintină.)* 12. bor, (rar) bord, gárdină, (pop.) perete. (reg.) streaşină, tichie, (Ban. şi nordul Transilv.) obádă, (Maram.) până, (Transilv. şi Bucov.) pi uză, (prin Transilv.) văcălíc. *(~ a pălăriei.)* 13. *(MIL.)* aripă, capăt, coastă, flanc, (înv.) corn. mânecă. *(~ 'dreaptă a frontului.)* 14. graniţă, hotar, limită, (înv.) termen. *(Se păstrează între ~ rezonabile.)* 15. măsură. *(Orice lucru are o ~.)* 16. marjă, rezervă. *(Să lăsăm o ~ pentru orice eventualitate.)* 17. *(TEHN.)* braţ, crac, mină, miner, pervaz, spetează, (reg.) condác, cotoi. *(~ la ferăstrău.)*

margine s. v. CARÂMB. CIMITIR. CUPON. FRONTIERA. GRANIŢĂ. HOTAR. LĂTU-NO VIE. LIMITĂ TERITORIALĂ.

MARGRÁF s. marchiz, (înv.) marchión. *(L-a Înnobilat ~.)*

MA.RGRAVIÁT s. *(IST.)* marchizat.

niárliă s. v. VITĂ.

marhótcu s. v. MAHORCĂ.

MARIAJ s. 1. căsătorie, (livr.) matrimoniu. *(A contracta un ~.)* 2. (inv. şi reg.) mariáş-*(Jocul de cărli numit ~.)*

mariaj s. v. CASĂ. CĂSĂTORIE. CĂSNICIE. MENAJ.

mariálă s. v. OATE.

MARIÁŞ s. crivac, (Înv.) gréşlă. *(Moneda austro-ungară numită ~.)*

mariáş s. v. MARIAJ.

MARÍMBA s. *(MUZ.)* balafon. *(~ este un instrument de percuţie african.)*

MARÍN adj. (rar) pelágic, (înv.) marinésc. *(Adlncilrile ~.)*

MARINAR s. 1. matelot, matroz, (inv.) mariniér, vaporeán. *(~ pe o corabie.)* 2. navigator, (înv.) înotător, *(l/n ~ încercat.)*

marinésc adj. v. MARIN.

niarinéţ adj. v. MARITIM.

mariiiícă s. v. VINDEREU. VÂNTUREL.

mariniér s. v. MARINAR.. MATELOT. MATROZ.

mariním adj. v. CULANT. DARNIC. GENEROS. MĂRINIMOS.

marinimozitáte s. v. CULANTĂ. DĂRNICIE. GENEROZITĂŢI-;. MĂRINIMIE.

MARIONETĂ s. fantoşă. *(~ la teatrul de păpuşi.)*

marionetă s. v. PĂPUŞĂ.

inaritágiu s. v. CASĂ. CĂSĂTORIE. CĂSNICIE. MENAJ.

marital adj. v. CASNIC. CONJUGAL. MATRIMONIAL.

MARITIM adj. (înv.) marineţ. *(Cale ~.(*

mărită s. v. SERVITOARE. SLUGĂ. SLUJNICĂ.

MARJĂ s. margine, rezervă. *(Să lăsăm o ~ pentru orice eventualitate.)*

marmanzíu adj. v. PURPURIU. VIŞINIU.

MARMOREÁN adj. (inv.) marmoréic, mar-moréu, marmoríu. *(Cu braţe ~ ■)*

marmoréic adj. v. MARMOREÁN.

marmoréu adj. v. MARMOREÁN.

marmoríu adj. v. MARMOREÁN.

MARMÓTĂ s. *(ZOOL.; Arclomijs marmolla)* (rar) bursuc. (înv.) pínţă.

marmură s. v. ANTRAX. CĂRBUNE. DALAC. PORŢELAN. PUSTULĂ MALIGNĂ.

marmuríst s. v. MĂRMURAR.

MARNĂ s. *(GliOL.)* (înv.) márgá. *(~ este* o *rocă sedimentară.)*

MARO adj. invar, cafeniu, castaniu, (pop.) căcăníu. *(l)e culoare ~.)*

MAROCHIN s. saítian, (înv.) cordován. *(Carte legată In ~.)*

maród adj. v. BOLNAV. LOVIT. NESĂNĂTOS. RĂNIT. SUFERIND.

MARŞ s., interj. 1. s. (reg.) maşir. *(A făcut un ~ de peste 20 km.)* 2. interj. *(MIL.)* (rusism înv.) stupái ! *(înainte, ~ !)* 3. interj, pleacă !, (reg.) maşir !, (rusism reg.) paşól ! *(~ de aici, obrăzniciile!)* 4. interj, afară!, ieşi!, pleacă! *(~ din cameră!)* 3. interj, (reg.) jábă !, ni!, odir !, ţíbă !, ţâlea • *(~, Grifei!)*

marşalíc s. v. MAREŞAL.

márşă s. v. CALE. CHIP. FEL. FORMĂ. MANIERĂ. METODĂ. MIJLOC. MOD. MODALITATE. POSIBILITATE. PROCEDARE. PROCEDEU. PROCEDURĂ. PUTINŢĂ. SISTEM.

marşiruí vb. v. MĂRŞĂLUL MARŞUL

marşrút s.v. DRUM. ITINERAR. PARCURS. RUTĂ. TRAIECT. TRAIECTORIE. TRASEU.

martác s. v. CĂPRIOR. CĂTUŞĂ. CHINGĂ.

MARTIE s. (înv. şi pop.) marţ:, (pop.) mărţişor, (inv.) germănár. *(Luna ~.)*

MARTÍN s. *(ORNIT.) 1.* pescar, pescăruş. *(~ denumeşte diverse specii de pescăruşi.)* 2. *(Larus ridibundus)* pescăruş, pescar riză-tor, (reg.) giúşcă, cărăbaş comun, porumbel-de-máre. 3. *martin-mare*

(Larus) -= pescar-de-mare, pescar-mare, (reg.) carabaş-de-máre, martin-dc-iárnă.

inartinde-iárnă s. v. MARTIN-MARE. PES-CAR-DE-MARE. PESCAR-MARE.

MARTÍR s. *(BIS.)* mucenic, (înv.) martor, mărturie, mărturisitor, otróc.

martir s. v. MARTIRAJ. MARTIRIU. MUCENICIE. SUPLICIU.

MARTIRAJ s. martiriu, mucenicie, supliciu, (rar) martir, (înv. şi pop.) patimă, (înv.) martirísm, mărturie, mucenic, mueeníre, strădanie. *(A indurat ~.)*

MARTÍRĂ s. *(BIS.)* mucenică, (rar) muceniţă.

martirísm s. v. MARTIRAJ. MARTIRIU. MUCENICIE. SUPLICIU.

MARTÍRIU s. martiraj, mucenicie, supliciu, (rar) martir, (înv. şi pop.) patimă, (înv.) martirísm, mărturie, rnuceníe, mueeníre, strădanie. *(A indurat ~.)*

MARTIRIZA vb. *(BIS.)* (rar) a mucenici.

MARTOR s. 1. *(JUR.)* (înv. şi reg.) mărturie, (Transilv.) tanău, (înv.) declarant, mărturisitor. *(~ într-un proces.)* 2. spectator. *(~ neputincios la încăierare.)*

martor s. v. MARTIR. MUCENIC.

mart s. v. MARTIE. MĂRŢIŞOR.

raariaíăle s. v. MARŢIPAN.

martafói s. v. DERBEDEU. LEPĂDĂTURĂ. LICHEA. NETREBNIC. PUSLAMA. SCÂRNĂVIE. SECĂTURĂ.

marţafoi vb. v. FĂLI. FUDULI. GROZĂVI. INFATUA. ÎMPĂUNA. ÎNFUMURA. ÎN-GÂMFA. LĂUDA. MÂNDRI. SEMEŢI.

marţial adj. v. CAZON. GRAV. MILITAR. MILITĂRESC. MILITĂROS. OSTĂŞESC. RĂZBOINIC. SERIOS. SOLDĂŢESC. SOLEMN.

MARŢIPAN s. (înv.) marţafále. *(Mănlncă ~.)*

marţiseára s. art. v. MARŢOLEA.

MARŢÓLEA s. art. *(MITOL. POP.)* (reg.) marţiseára (art.).

marúlă s. v. LĂPTUCĂ. SALATĂ.

MARXISM s. leninism, marxism-leninism.

MARXISM-LENINÍSM s. leninism, marxism.

MAS s. (înv. şi pop.) mânére. *(~ cuiva peste noapte la un han.)*

MASĂ vb. *(MED.)* a trage. *(A ~ un muşchi.)*

MASA vb. a (se) concentra. *(Trupele s-au ~ pe flancul drept.)*

MASACRA vb. a distruge, a extermina, a măcelări, a nimici, a prăpădi, a stlrpi, (pop. şi fam.) a căsăpi, (reg.) a ciiesăgi, (inv.) a conceni, a snopi, a stropşi. *(A ~ o populaţie.)*

masaerá vb. v. ASASINA. OMORÎ. SUPRIMA. UCIDE.

MASACRARE s. distrugere, exterminare, măcelărire, nimicire, stârpire, (rar) măcelărit, (pop. şi

fam.) căsăpire. *(~ întregii populaţii.)*

MASACRU s. măcel, (livr.) carnáj, hecatombă, (înv. şi pop.) pierzanie, pierzare, (înv.) măcelărie, mesérniţă, tăiere. *(f'n ~ de o mare cruzime.)*

masalá s. v. FACHIE. FACLĂ. FĂCLIE. TORŢĂ.

masa pietrelor s. v. FRUNTAR.

masa-ráiului s. v. DRAGOSTE.

MASÁRI2 s. *(MED.)* tragere. *(~ păr/ii bolnave.)*

MASARE s. concentrare. *(~ greviştilor in fala uzinei.)*

MASĂ s. 1. mâncare, (înv. şi pop.) ospăţ, (pop.) bucate (pl.). *(Haideţi la ~.)* 2. hrană. *(A servil drept ~ peştilor.)* 3. banchet, ospăţ, praznic, prăznuire, prânz, (livr.) festin, (rar) ospeţíe, (pop.) prinzáre. *(A dat* o *~* í;i *rinstea musafirilor.)* 4. tarabă, tejghea, (prin Transilv.) púdli, (Transilv. şi Ban.) puii, (Bucov.) şine, (înv.) comptoár, sârghie. *(Pune marfa pe ~.)* 5. *(TEHN.)* (reg.) blană, faţă. *(~ dulgherului.)* 6. *(TEHN.)* (reg.) strat. *(~ la teascul morii.)*

MASĂ s. 1. colectivitate, mulţime, (pop.) obşte, (peior.) gloată. *(*D*in ~ s-a ridicat un glas.)* 2. bloc. *(*0 *imensă ~ de stincă.)* 3. *(FIZ.) masă specifică* = densitate. *(~ a unui corp.)* 4. (înv. şi reg.) pond. *(~ unui corp.)*

masă s. v. CAR. FAŢĂ DE MASĂ. FUND. GRESIE. PERINOC. PLATOU. PODIŞ.

MASCĂ vb. 1. (înv.) a se măscări. *(Participanţii la bal s-au ~.)* 2. a camufla. (*~ geamurile In timp de război.)* 3. a acoperi, a ascunde. *(Perdeaua ~ uşa.)* 4. a ascunde, a voala. *(Norii ~ lumina soarelui.)* 5. a ascunde, tăinui, (înv. şi reg.) a tăgădui, (înv.) a re tăcea*,* (fig.) a acoperi. *(Îşi ~ ignoranţa.)*

masca vb. v. ASCUNDE. DISIMULA.

mascara s. v. BATJOCURĂ. BUFON'. IMORALITATE. IMPUDOARE. INDECENTĂ. MĂSCĂRICI. NECUVIINŢĂ. NERUŞINARE. OBSCENITATE. OCARĂ. PAIAŢĂ. PORNOGRAFIE. RUŞINE. SCABROZÍ-TATE. TRIVIALITATE. VULGARITATE.

mascaradă s.v. DUPLICITATE. FALSITATE. FĂŢĂRNICIE. IPOCRIZIE. ÎNSCENARE. MINCIUNĂ. PERFIDIE. PREFĂCĂTORIE. VICLENIE. VICLEŞUG.

mascaragíu s. v. ! uFON. MĂSCĂRICI. PAIAŢA.

mascaralíc s. v. BUFONERIE. CARA-GHIOSLÂC. CLOVNERIE. COMICĂRIE. GIUMBUŞLUC.

MASCARE s. 1. camuflaj, camuflare. *(Operaţia de ~ a geamurilor.)* 2. acoperire, ascundere. *(~ unei uşi cu o perdea.)J3.* ascundere, voalare

(~ luminii soarelui de către nori.) 4. ascundere, tăinuire. *(~ ignorantei.)*

mascare s. v. DISIMULARE:.

mascaroánă s. v. MASCĂ.

MASCAT adj. 1. (înv.) măscuit. *(Persoane ~.)* 2. acoperit, ascuns, camuflat. *(O uşă ~.)* 3. ascuns, camuflat, secret. *(Pătrunde pe o intrare ~.)*

mascat adj. v. DISIMULAT.

MASCĂ s. 1. (înv. şi reg.) obrăzár, (inv.) mascaroánă, (grecism înv.) rnuţúnă. *(Purta pe faţă o ~.)* 2. (înv.) mascaroánă, (grecism înv.) muţúnă. *(O ~ a ieşit de la bal.)* 3. expresie, fizionomie. *(Actorul avea o ~ admirabilă.)*

MASCUL adj. bărbătesc, masculin. *(Flori ~.)*

MASCULÍN adj. 1. bărbătesc, viril. *(Caractere. ~.)* 2. bărbătesc, mascul. *(Flori ~.)*

MASCULINITATE s. bărbăţie, virilitate. *(De o ~ pregnantă.)*

RIASÍV adj., s. 1. adj. compact, plin. *(O bară ~.)* 2. adj. planturos, voinic, voluminos, zdravăn. *(O femeie ~.)* 3. s. munte, (înv.) codru, promontoriu. *(~ Bucegilor.)*

niá-íă s. v. CULOARE.

ni.i.leáncă s. v. PUTINEI.

MASON s. francmason.

MASONERÍE s. francmasonerie.

MASONIC adj. francmasonic. *(Lojă ~.)*

miî-rsíí s. v. CHELTUIALĂ. CHELTUIRE.

MASS-MEDIA s. comunicaţii de masă.

imístă R. v. ARBORE. CATARG.

MA STIC s. sacâz. *(Dulceaţă de ~.)*

MASTÍCĂ s. (pop.) sacâz. *(A băut o ~.)*

MASTÍTĂ s. *(MED.)* mamită.

MASTOÍD adj. *(ANAT.)* mastoidian. *(Muşchi ~.)*

MASTOIDIAN adj. *(ANAT.)* mastoid. *(Muşchi ~.)*

m.isíroacă s. v. COCOTĂ. CURVĂ. FEMEIE DE STRADĂ. PROSTITUATĂ. TÂRFĂ.

MASTURBARE s. masturbaţie, onanie, onanism, (înv.) malahíe.

MASTURBAŢIE s. masturbare, onanie, onanism, (înv.) malahíe.

maşala interj, v. BINE. BRAVO. PERFECT.

maşină vb. v. COMPLOTA. CONJURA. CONSPIRA. UNELTI.

MAŞINAL adj., adv. 1. adj. automat, automatic, inconştient, instinctiv, mecanic, reflex. *(Gest. act ~.)* 2. adv. automat, automatic, inconştient, maşinaliceşte, mecanic, reflex, (înv.) mecanicéşte. *(Merge, reacţionează ~.)* 3. adv. automat, mecanic, papagaliceşte. *(Repetă ~ ceea ce aude.)*

MAŞINALICEŞTE adv. automat, automatic, inconştient, maşinal, mecanic, reflex, (înv.) mecanicéşte. *(Merge, reacţionează ~.)*

niíişinát adj. v. CUBIC.f

MAŞINAŢIE s. 1. intrigă, uneltire, (livr.) cabală, (inv. şi reg.) marghiolíe, (Munt. şi Olt.) şcoală. (Bucov. şi Transilv.) şcort, (înv.) marafet, téhnă, tocmeală, umblet, zavistie, (fam.) tertip, (fig.) manevră, manoperă, urzeală, (fig. rar) mreajă, !i;ţeá, tramă, ţesătură, (fam. fig.) mincătoríe, panglicăríe, sforărie.

(Umblă cu tot felul de ~ ii.) 2. complot, conjuraţie, con-

spiraţie, intrigă, uneltire, (livr.) cabală, (înv. şi pop.) meşteşug, rneşteşugíre, (inv.) măiestrie, (fig.) lucrătură, urzeală, *(O ~ de curte.)* MAŞÍNĂs. 1. automobil, (fam.) auto. *(Umblă în ~.)* 2. locomotivă, tren, (înv. şi pop.) car de fóc, (reg.) ţug, (înv.) trăsură cu aburi. (~ *unei garnituri feroviare.)* 3. aparat. *(~ de bărbierit.)* 4. sobă, (prin Transilv. şi OU.) plat, (Bucov., Transilv., Ban. şi Olt.) şparhát. *(~ de gătit.)* 5. *maşină de spirt* = spirtieră, lampă de spirt. maşină s. v. BATOZĂ. CHIBRIT. FABRICĂ.

MAŞINĂRIE. MECANISM. TREIERĂTOARE. UZINĂ.

MAŞÍNĂRÍE s. *(TFIJN.)* mecanism, (rar) maşină, (înv.) mecanică, mihaníe. *(~ de ceasornic.)*

MAŞINÍST s. mecanic, (înv.) mccanicián. (~ *pe* o *locomotivă.)*

maşinizá vb. v. MECANIZA.

maşinizát adj. v. MECANIC. MECANIZAT.

maşír interj, v. PLEACĂ.

maşír s., interj, v. MARŞ.

maşter adj. v. VITREG.

MAT adj. lăptos. *(Un geam ~.)*

mata pron. v. DUMNEATA. DUMNEA-VOASTRĂ; TU.

MATAHALĂ s. arătare, colos, namilă, uriaş, (pop.) măgăoáie, (reg.) nămcténie, nătă-rálă, (Mold.) bahahúíe, (prin Transilv.) mamită, (Olt.) sodóm, (fam.) huidúmă. *(O ~ cit toate zilele.)*

matahală s. v. MOMÂIE. SPERIETOARE.

matará s. v. BIDON. PLOSCĂ.

MATÁRE s. *(TETIN.)* ştemuire, ştemuit. *(~ metalului.)*

matca focului s. v. IAD. INFERN.

MATCĂ s. 1. albie, curs, vad, (pop.) lăgáş, pat, (înv. şi reg.) scursură, (reg.) vale, (înv.) scafă. *(A trecut uşor ~ riului.)* 2. *(PESCUIT)* matiţă, (reg.) coadă, moţ, sac, sân. 3. *(ENTOM.)* împărătească, mamă, regină, (reg.) crăiasă, crăiţă, muscă-máre. *(~ albinelor.)* 4.* (reg.) pârvác, roi. *(Stupul vechi se numeşte ~.)* 5. cotor, (rar) súşă. *(~ a unui chitanţier.)* 6. talon, (rar) tulpină.*(~ unei cartele.)* 7. *(TEIIN.)* capră, cleşte, locaş, plasele (pl.). *(~ a dulgherului.)'ti. (TEIIN.)* toc. *(~ de la colţarul dulgherului.)*

matcă s. v. CUIB. MAIA. MITRĂ. OBÂR-SIE. ORIGINAL. ORIGINE. PLACENTĂ. STUP. UTER.

MATELÓT s. marinar, matroz, (înv.) mari-niér, vaporeán. *(~ pe bricul „Mircea".)*

MATEMATIC adj. (înv.) matematicésc. *(Operaţie ~.)*

matematic adv. v. EXACT. FIX. PRECIS. PUNCT.

matematic s. v. ASTROLOG. MATEMATICIAN.

matematicésc adj. v. MATEMATIC.

MATEMATICIAN s. (înv.) matematic. *(Un mare ~.)*

mátera s. v. ENORIE. PAROHIE.

material adj. v. FAPTIC.

MATERIAL adj., s. 1. adj. *(FILOZ.)* obiectiv, obiectual. *(Realitatea ~.)* 2. adj. concret,

fizic, palpabil, perceptibil, pipăibil, sesizabil, (rar) pipăit, tangibil, (înv.) pipăiciós, pipăitor, pusăitór. *(Lumea ~.)* 3. adj. (înv.) substanţial. *(Aspectul ~ al lucrurilor.)* 4. adj. (înv.) materiálnic. *(Obiect ~.)* 5. s. (înv.) materie. *(~ pentru o casă.)* 6. s. ţesătură, (înv. şi reg.) materie, (reg.) pănură. *(~ pentru o rochie.)* 7. s. *(BOT.) material săditor* = puieţi (pl.).

material s. v. BAN. FRANC. GOLOGAN. PARA.

MATERIALICEŞTE adv. materialmente. *(Cum stă ~ ?)*

MATERIALIST adj. interesat, (livr.) mercantil. *(Unom~.)*

MATERIALIZA vb. a (se) concretiza, a (se) încarna, a (se) întruchipa, a (se) întrupa, a (se) realiza, (rar) a (se) sensibiliza. *(Iată cum s-a ~ acest element.)*

MATERIALIZARE s. concretizare, incarnare, întruchipare, întrupare, realizare, (rar) sensibilizare. *(~ unei idei.)*

MATERIALMENTE adv. materialiceşte. *(Cum stă ~ ?)*

materiálnic adj. v. MATERIAL.

MATERIE s. 1. substanţă, (înv.) trup. *(~ din care este făcut un corp; o ~ solidă.)* 2. conţinut, corp, cuprins, (înv.) cuprindere. *(În ~ cărţii se află...)* 3. subiect, (înv.) madeá. *(A intra In ~.)* 4. esenţă, fond, (fig.) inimă, măduvă, miez, nucleu, sî'mbure. *(A intra în ~ chestiunii.)* 5. disciplină, obiect, (înv.) învăţătură, mátimă. *(~ de ínvătămint.)*

materie s. v. BUN. CHESTIUNE. LUCRU. MATERIAL. OBIECT. PROBLEMĂ. PRODUS. PUROI. SUBIECT. TEMĂ. ŢESĂTURĂ.

MATERN adj., adv. 1. adj. (rar) mămésc. *(Sentiment ~.)* 2. adv. măméşte. *(Se comportă ~.)*

MATERNITATE s. (rar) mămíe. *(~ unei tinere mame.)*

maternitate s. v. GRAVIDITATE. SARCINĂ.

MATHURÍN s., adj. *(BIS.)* trinitarian. *(Prozelit ~.)*

matiéş s. v. GAIŢĂ.

mátimă s. v. DISCIPLINĂ. ÎNVĂŢĂTURĂ. LECŢIE. MATERIE. MORALĂ. OBIECT. PILDĂ. TEMĂ.

MATINAL adj. (înv.) matutín. *(O sculare\~.)*

matineu s. v. NEGLIJEU.

MÁTIŢĂ s. *(PESCUIT)* matcă, (reg.) coadă, moţ, sac, sân. *(~ este o parte a năvodului.)*

matofí vb. v. RAMOLI.

matofít adj. v. RAMOLIT. SENIL.

matól adj. v. AMEŢIT. BĂUT. BEAT. CHERCHELIT. ÎMBĂTAT. TURMENTAT.

matolí vb. v. AMEŢI. CHERCHELI. ÎMBĂTA. TURMENTA.

matosí vb. v. AMEŢI. CHERCHELI. ÎMBĂTA. TURMENTA.

matosít adj. v. AMEŢIT. BĂUT. BEAT. CHERCHELIT. ÎMBĂTAT. TURMENTAT. matrapazlăríe s. v. ESCROCHERIE. HOŢIE. IMPOSTURĂ. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞE-

LĂTORIE. PUNGĂŞEALĂ. PUNGĂŞIE. ŞARLATANIE. ŞMECHERIE.

matrapazlâc s.v. ESCROCHERIE. HOŢIE. IMPOSTURĂ. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. PUNGĂŞEALĂ. PUNGĂŞIE. ŞARLATANIE. ŞMECHERIE.

matrice s. v. GENEZĂ. NAŞTERE. OBÂR-ŞIE. ORIGINE. PROVENIENŢĂ.

matriculá vb. v. ÎNMATRICULA. ÎNREGISTRA. ÎNSCRIE.

matriculárc s. v. ÎNMATRICULARE. ÎNREGISTRARE. ÎNSCRIERE.

matriculát adj. v. ÎNMATRICULAT.

matriculáţic s. v. ÎNMATRICULARE. ÎNREGISTRARE. ÎNSCRIERE.

MATRIMONIAL adj. casnic, conjugal, (livr.) marital, (înv.) căsătoresc, căsnicésc, sotiésc. *(Viaţă ~.)*

matrimoniu s. v. CASĂ. CĂSĂTORIE. CĂSNICIE. MARIAJ. MENAJ.

matrinchínă s. v. COLICĂ. CRAMPĂ. SPASM.

MATROZ s. marinar, matelot, (înv.) niari-niér, vaporeán. *(E ~ pe bricul „Mircea".)*

matrúnă s.v. TALPA-URSULUI.

matúí s. v. BABALÂC. BACCEA. CĂZĂTURĂ. HODOROG. RAMOLIT.

matúlă s. v. MAJA. NĂVOD.

MATUR adj. 1. mare. *(E de-acum om ~.)* 2. (fig.) copt. *(O minte ~.)* 3. chibzuit, cumpănit, gândit, judicios, serios, socotit, temeinic. *(O judecată ~.)*

MATURÁŢIE s. *(BOT.)* coacere. *(~ fructelor.)*

maturit adj. v. MATURIZAT.

MATURITATE s. 1. (înv.) bărbăţie. *(La vârsta ~.)* 2. profunzime, seriozitate, temeinicie. *(~ gindirii, a sentimentelor cuiva.)*

MATURIZA vb. (fig.) a se coace. *(Ţinând de odinioară s-a ~.)*

MATURIZAT adj. (înv.) maturít. *(Om~.)*

matutín adj. v. MATINAL.

MAŢ s. *(ANAT.)* intestin.

mâţe s. pi. v. ABDOMEN. ADÂNC. ADÂN-CIME. AFUND. BURTĂ. FUND. INIMĂ. MĂRUNTAIE. PÂNTECE. STOMAC. SUFLET.

maţe-négre s. pi. v. SCOBAR.

mau s. v. ARDOARE. AVÂNT. DINAMISM. ELAN. ENERGIE. FORŢĂ. IMPETUOZITATE. PUTERE. ROBUSTEŢE. TĂRIE. TEMPERAMENT. VIGOARE. VITALITATE. VLAGĂ.

máuăr s. v. DULGHER. LEMNAR. ZIDAR.

MAUR adj. (înv.) mauresc, moresc, móric. *(Cultura, arta ~.)* mauresc adj. v. MAUR.

MAXILAR s. *(ANAT.)* 1. falcă, (fam. fig.)

căprior. *(Cu un pumn i-a strămutat ~.)* 2.

falcă, mandibulă. *(~ la insecte şi la crustacee.)*

MAXÍLĂ s. *(ANAT.)* falcă. *(~ la unele*

moluşte.)

MAXIM adj. 1. maximal. *(Profit ~.)* 2. culminant. *(Punct ~ in desfăşurarea unui proces.)*

MAXIM s. maximum. *(~ unei valori.)* MAXIMAL adj. maxim. *(Profit ~.)* maximalíst s. v. LENINIST. MAXIMĂ s. aforism, cugetare, dicton, sentinţă, (livr.) adagiu, (rar) apoftegmă, parimíe, (pop.) zicere, (înv.) pildă, (ir.) panseu. *(O ~ celebră.)* MAXIMUM s. maxim. *(~ul unei valori.)* maz s. v. EMAIL. GLAZURĂ. SMALŢ. mazác adj. v. JEGOS. MÂNJIT. MURDAR. NEGRU. NESPĂLAT. PĂTAT. RĂPĂNOS. SLINOS. SOIOS. mazăre s. v. FASOLE. LINTE. niazăre-pădureáţă s. v. ORĂSTICĂ. mazăre-turceáscă s. v. NĂUT. MADZEÍSM s. *(BIS.)* (înv.) magísm. mâzgă s. v. CATÂRCĂ. MAZILÍ vb. a detrona, (înv. şi pop.) a surpa. *(Domnitorul a fost ~.)*

mazili vb. v. DEMITE. DESTITUI. ÎNDEPĂRTA. SCOATE.

mazilie s. v. DETRONARE. MAZILIRE. MAZILIT.

MAZILÍRE s. detronare, mazilit, (înv.) ázlu, mazilie, surpare. *(~ domnitorului.)*

mazilire s. v. DEMITERE. DESTITUIRE. ÎNDEPĂRTARE. SCOATERE. MAZILÍT adj. detronat. *(Domnilor ~.)* MAZILÍT s. detronare, mazilire, (înv.) ázlu, mazilie, surpare. *(~ unui domnilor.)*

mazilit s. v. DEMITERE. DESTITUIRE. ÎNDEPĂRTARE. SCOATERE. mázlu s. v. EMAIL. GLAZURĂ. SMALŢ. mazúţ s. v. PĂCURĂ.

MĂCAR adv. barem, (înv. şi reg.) încái, încále, încaltea, (Transilv. şi Mold.) bátăr, (prin Transilv.) mágă, (înv.) săvái. *(~ vine o zi când...)*

măcar conj. v. FIE. ORI SAU. măcădui vb. v. CĂI. POCĂI. REGRETA. MĂCĂÍ vb. (rar) a hăcăi, (reg.) a mácăli, a măcăni, a mărţăi, a ocăi. *(Raţele ~.>* măcăí vb. v. OCĂCĂI. ORĂCĂI. măcăiálă s. v. MĂCĂIT. MĂCĂITURĂ. măcâíre s.v. MĂCĂIT. MĂCĂITURĂ. MĂCĂÍT s. măcăitură, (rar) măcăiálă, măcâíre, măcănít, măcăni tură, ocăít. *(~ de raţe.)* MĂCĂITURĂ s. măcăit, (rar) măcăiálă, măcăíre, măcănít, măcănitúră, ocăít. *(~ de raţe.)*

MĂCĂLEÁNDRU s. *(ORNIT.)* 1. *(Eri-Ihacus rubecula rubecula)* guşă-roşie, (reg.) pietrúş, prigoáre. 2. *(Rubecula familiaris)* (reg.) prigorie. măcălí vb. v. MĂCĂI. măcăni vb. v. MĂCĂI. măeănít s. v. MĂCĂIT. MĂCĂITURĂ. măcănitúră s. v. MĂCĂIT. MĂCĂITURĂ. măcău s. v. BASTON. BÂTĂ. CIOMAG. COTOR. MĂCIUCĂ. PICIOR. RĂDĂCINĂ. TOIAG.

măcăúţ s. v. CHIBRIT. MĂCEÁŞĂ s. *(BOT.)* (reg.) căcădâră, scoabă, (prin Ban.) scobiceá, scobitură.

MĂCEL s. masacru, (livr.) carnáj, hecatombă, (înv. şi pop.) pierzanie, pierzare, (înv.)

măcelărie, mesérniţă, tăiere. *(Mare ~ a ma fost.)*

MĂCELAR s. (Mold., Bucov. şi Ban.) casap, (nordul Mold. şi Bucov.) rnisár, (Transilv., Mararn. şi

Ban.) rnisárăş, (înv.) chesăgíu, me-sérciu.

măcelar s. v. CĂLĂU. GÂDE.

MĂCELĂREÁSĂ s. (Transilv., Maram. şi Ban.) misarăşíţă.

MĂCELĂRÍ vb. a distruge, a extermina, a masacra, a nimici, a prăpădi, a stârpi, (pop. şi fam.) a căsăpi, (reg.) a chesăgi, (înv.) a con-ceni, a snopi, a stropşi. *(A~ o populaţie.)*

măcelări vb. v. ' CIOPÂRŢL SFÂRTECA. SFÂŞLA.

MĂCELĂRIE s. (înv. şi reg.) mesérniţă, (reg.) casápniţă, (Mold., Bucov. şi Ban.) căsă-píe, (Transilv.) cărnăríe, fleşcăríe, (înv.) scaun. *(Cumpără carne de la ~.)*

măcelărie s.v. ABATOR. MASACRU. MĂCEL.

MĂCELĂRÍRE s. distrugere, exterminare, masacrare, nimicire, stârpirc, (rar) măcelărit, (pop. şi fam.) căsăpire. *(~ unei populaţii.)*

măcelărit s. v. DISTRUGERE. EXTERMINARE. MASACRARE. MĂCELĂRIRE. NIMICIRE. STÂRPIRE.

MĂCEŞ s. *(BOT.; Roşa canina)* trandafir sălbatic, (pop.) răsură, (reg.) cacadír, mărăcine, rug, rujă, rujíţă, sipícă, (Ban.) scobituri (pl.).

măceş s. v. MOŞMON. PĂDUCEL.

MĂCINÁ vb. 1. a (se) dărăpăna, a (se) degrada, a (se) paragini, a (se) ruina, a (se) strica, (reg. şi fam.) a (se) părădui, (Transilv.) a (se) dorovăi. *(Zidul de la grădină s-a ~.)* 2, a (se) mânca, a (se) roade, a (se) săpa, a (se) scobi. *(Apa ~ malul.)*

măciná vb. v. CHINUI. CONSUMA. DIGERA. FLECARI. FRĂMÂNTA. ÎNDRUGA. MISTUI. PĂLĂVRĂGI. SPOROVĂI. SUBMINA. TRĂNCĂNI. ZBATE. ZBUCIUMA.

măcinár s. v. MORAR.

MĂCINARE s. 1. măcinat, măciniş, (rar) măcinătúră. *(~ griului.)* 2. dărăpănare, degradare, părăginire, ruinare, stricare. *(~ unui zid vechi.)* 3. roadere, săpare, săpat. *(~ malului de către ape.)*

MĂCINAT adj. 1. dărăpănat, degradat, pă-răginit, prăpădit, ruinat, stricat, (reg. şi fam.) părăduít, (reg.) răntuít. *(O casă ~.)* 2. mâncat, ros, săpat. *(Un zid, un mal ~.)*

MĂCINAT s. măcinare, măciniş, (rar) măcinătúră. *(~ griului.)*

MĂCINĂTÚRĂ s. mâncătură, rosătură. *(O ~ adincă in mal.)*

măcinătúră s. v. MĂCINARE. MĂCINAT. MĂCINIŞ.

MĂCINÍŞ s. măcinare, măcinat, (rar) măcinătúră. *(~ cerealelor.)*

mătiuea ciobanului s. v. ROSTOGOL. SCAI. SCAIETE. TĂTARNICĂ.

MĂCIUCĂ s. 1. bită, ciomag, (pop.) toroipan, (reg.) ghioagă, járchină, mácă, moacă, otic, pătăchíe, tămânjér, tăujér, tufán, tufă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) botă, (Mold.) cea-tlău, (Olt.) cólvă, (Ban.) crivác, (Olt.) dârjálă.

(Ban.) haidamac, (Olt. şi Ban.) jilăvéte, (Tran-silv. şi Maram.) măcău, (Transilv., Maram. şi Olt.) şuvéi, (prin Bucov.) taşmău, (Mold.) toropálă, (înv.) fuscél, fúşte. *(L-a izbit cu ~ in frunte.)* 2. mai. *(~ pentru*

tasarea terenului.) 3. măciulie. *(Un băţ cu ~.)*

măciucă s. v. BASTON. CÂRJĂ. PRIS-NAR. PRÂSNEL. SFÂRLEAZĂ. TITIREZ.

măciuci s. pi. v. CÂRCIUMĂREASĂ.

măciueliíţă s. v. MĂCIUCUŢĂ.

MĂCIUCUŢĂ s. (reg.) măciuchíţă.

măciuliát adj. v. BULBUCAT. CĂSCAT. HOLBAT. MARE. MĂRIT. UMFLAT. ZGÂIT.

MÂCIULÂE s. 1. gămălie, (reg.) căciulie. *(~ de ac, de chibrit.)* 2. măciucă. *(Băl cu ~.)* 3. *(BOT.)* capsulă, (reg.) căciulie, (prin Transilv.) bocioácă, bociulíe. *(~ a macului.)*

MĂCRÍŞ s. *(BOT.)* 1. *(Ramex acelosa)* (pop.) acríş. 2. *(Rumcx acetosella)* (reg.) lu-geru-broáştii, (prin Transilv.) schiaz. 3. *măcriş de apă (Rumex paluslris)* – dragavei, draga-veică, ştcvie; *măcrişul calului* = a) *(Rumex conglomeratus)* ştevie, (reg.) brustán, dragavei, dragoinir: b) *(Rumcx patientia)* ştevie, (reg.) urzica-ráţei. 4. *(Oxalis acetosella)* (reg.) rnăeri-şór, triíoi-rnăcríş. 5. *(Acetosa praiensis)* ştevie.

rnácriş-de-báltă s. v. CARDAMA. NĂSTUREL.

tnăcrişór s. v. MĂCRIŞ.

inâcriş-păsărésc s. v. DRAC1LĂ.

rnăeriş-spinós s. v. DRACILĂ.

uiăerişul-cáprei s. v. DEGETĂREL. DEGE-TĂRUŢ. POTIRAŞ.

rnăcúţ s. v. MAC.

niădărí vb. v. ALINTA. COCOLI. DEZ-M1ERDA. MÂNGÂIA. RĂSFĂŢA. RĂZGÂIA. RÂDE.

rnádărít adj. v. ALINTAT. COCOLIT. RĂSFĂŢAT. RĂZGÎ1AT.

înădăţíe s. v. ÎNCĂPĂŢÂNARE. ÎNDĂRĂTNICIE.

MĂDULAR s. *(ANAT.)* membru, (fam.) ciolan. *(~ al corpului).*

mădular s. v. FUNCŢIONAR. MEMBRU. PENIS. SLUJBAŞ.

mădulare s. pi. v. OSEMINTE.

MĂDUVĂ s. 1. *(ANAT.) măduva spinării* = rahis. 2. *(BOT.)* inimă. *(~ a tulpinii unui copac.)*

măduvă s. v. ESENŢĂ. FOND. MATERIE.

MĂDUVIOÁRĂ s. (reg.) măduvíţă, mădu-vúţă.

măduvíţă s. v. MĂDUVIOÁRĂ.

măduvós adj. v. SUBSTANŢIAL.

măduvúţă s. v. MĂDUVIOÁRĂ.

MĂGAR s. *(ZOOL.; Equus asinus)* asin, (reg.) măgăréţ, (glumeţ) urecheat, urechílă.

măgar s. v. CAPRĂ. POPĂ.

măgădán s.v. GĂLIGAN. LUNGAN. VLĂJGAN.

măgădau s. v. GĂLIGAN. LUNGAN. VLĂJGAN.

măgăoáie s. v. ARĂTARE. COLOS. MATAHALĂ. MOMÂIE. NAMILĂ. SPERIETOARE. URIAŞ.

măgărắş s. v. MĂGĂRUŞ.

măgăreáţă s. v. MĂGĂRIŢĂ. TUSE CON-

VULSIVĂ.

măgărél s. v. MĂGĂRUŞ.

măgăréţ s. v. ASIN. MĂGAR.

MĂGĂRÍE s. aroganţă, impertinenţă, insolenţă, necuviinţă, neobrăzare, neruşinare, obrăznicie, sfrtintare, trufie, tupeu, (rar) se-meţíc, (livr.) morgă, prezumţie, (pop. şi fam.) ţâfnă. *(E de-o ~ revoltătoare.)*

MĂGĂRÍŢĂ s. *(ZOOL.)* (înv. şi reg.) măgăreáţă, (înv.) asínă. *(~ este femela măgarului.)*

măgăriţă s. v. CEATLĂU. CRUCE.

MĂGĂRUŞ s. *(ZOOL.)* (reg.) măgăruş. măgărél, măgărúţ, (înv.) asináş, asinél.

măgărúţ s.v. MĂGĂRUŞ.

măgdălnn s. v. CAIS.

măgdălánă s. v. CAISĂ.

măglierúşcă s. v. CARTOF.

maghiran-sălbatic s. v. SOVÂRF.

măglisitúră s. v. ADEMENIRE. AMĂGIRE. ÎNŞELARE. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. MOMIRE. PĂCĂLEALĂ. PĂCĂLIRE. PĂCĂLIT. PROSTIRE. PROSTIT. TRIŞARE.

măguiáţă s. v. MOGÂLDEAŢĂ. MUŞUROI.

MĂGULEÁLĂ s. flatare, linguşeală, linguşire, măgulire, (înv. şi reg.) olastiseálă, (Munt.) mâglisíre, (înv.) îmbunáre, îmbunătúră, liu-guşíe, linguşitúră, măgulitúră, (fig.) tămâiére. *(~ unui superior.)*

MĂGULÍ vb. 1. a flata, a linguşi, (înv. şi reg.) a şutili, (Munt.) a mâglisi, (fig.) a linge, a peria, a pomăda, a tămâia. *(A-şi ~ superiorii.)* 2. a complimenta, a flata. *(Ce-l lot ~ atita?)*

măguli vb. v. ADEMENI. ALINTA. AMĂGI. DEZMIERDA. ÎNCÂNTA. ÎNŞELA. MINŢI. MÂNGÂIA. MOMI. PĂCĂLI. PROSTI. PURTA. TRIŞA.

măguliciós adj. v. LINGUŞITOR. MĂGULITOR.

MĂGULIRE s. 1. flatare, linguşeală, linguşire, măguleală, (înv. şi reg.) olastiseálă, (Munt.) mâglisíre, (înv.) îmbunáre, îmbunătúră, linguşit', linguşitúră, măgulitúră, (fig.) tămâiére. *(~ unu: superior.)* 2. complimentare, flatare. *(~ oryoiiului cuiva.)*.'!• (colier.) complimenl, flatare, laudă. *(K sensibil la ~i.)*

MĂGULÍT adj. flatat. *(Se simte extrem de ~.)*

MĂGULITOR adj. linguşitor, (Munt.) mî-giisitór, (înv.) imbunătór, măguliciós. *(Vorbe ~.)*

măgulitor adj. v. ALINTĂTOR. DEZMIER-DĂTÓR. MÂNGÂIETOR.

măgulitúră s.v. FLATARE. LINGUŞEALĂ. LINGUŞIRE. MĂGULEALĂ. MĂGULIRE.

MĂGURĂ s. 1. *(GEOGR.)* movilă, (reg.) grui, (Olt.) glăméie. 2. tumul.

măhălós adj. v. MĂTĂHĂLOS. VOLUMINOS.

MĂI interj, hăi !, (pop. şi fam.) bă!, (pop.) bre ! *(~ / tu de colo!)*

măiăg s. v. PILUG. PISĂLOG.

măicíţă s. v. MĂICUŢĂ. MĂMICĂ.

măiculeánă s. v. MĂICUŢĂ. MĂMICĂ.

măiculílă s. v. MĂICUŢĂ. MĂMICĂ.

măiculúţă s. v. MĂICUŢĂ. MĂMICĂ.

măicuşoáră s. v. MĂICUŢĂ. MĂMICĂ.

MĂICUŢĂ s. mămică, (pop.) măiculíţă, mămúcă, mămulíţă, mămuşoáră, mămuţă, (reg.) măicíţă, măiculeánă, măiculúţă, măicuşoáră, mămuleá, mămuleánă, mămulícă, mămulioáră, mămulúcă, mămulúţă, (fam.) mâmíncu, mamită, mică, mimă.

măiestresc adj. v. MAGIC. VRĂJITORESC.

măiestri vb. v. COMPLOTA. CONJURA. CONSPIRA. UNELTI.

MĂIESTRÍE s. 1. artă, dibăcie, iscusinţă, îndemânare, meşteşug, pricepere, ştiinţă, talent. *(Obiect făcut cu multă ~.)* 2. virtuozitate. *(Pianistul demonstrează o ~ deosebită.)*

măiestrie s. v. COMPLOT. CONJURAŢIE. CONSPIRAŢIE. DAR. DESCÂNTEC. FARMEC. FAVOARE. GRAŢIE. HAR. INTRIGĂ. MAGIE. MAŞINAŢIE. STRATAGEMĂ. SUBTERFUGIU.' ŞIRETENIE. ŞIRETLIC. ŞMECHERIE. TERTIP. TRUC. UNELTIRE. VICLENIE. VICLEŞUG. VRAJĂ. VRĂJITORIE.

MĂIESTRÍT adj. artistic, iscusit, meşteşugit, (rar) măiestru. *(O broderie ~.)*

măiestrit adj. v. ÎNZESTRAT. TALENTAT.

măiestru adj. v. ARTISTIC. ISCUSIT, MĂIESTRIT. MEŞTEŞUGIT.

măiétic s. v. CALTABOŞ. SÂNGERETE.

măiéţ s. v. TINDECHE.

măimucói s. v. MAIMUŢOI.

măimúţ s. v. MAIMUŢOI.

măistoríe s. v. MESERIE. MEŞTEŞUG.

măiúg s. v. TINDECHE.

măiugár s. v. PIUAR.

măiúgă s. v. MOMÂIE. SPERIETOARE.

măiúţ s. v. FEMEIUŞCĂ. IAPĂ. MUIE-RUŞCĂ. SCHIMBĂTOR. TĂLPIG.

măjár s. v. PESCAR.

măjăríe s. v. MĂJĂRIT.

MĂJĂRÍT s. (înv.) măjăríe. *(Darea pentru pescuit numită ~.)*

MĂLAI s. 1. făină de porumb, (reg.) făină de păpuşoi. 2. *(BOT.) mălaiul-cucului (Lu-zula pilosa) –* (reg.) horşti, părăşín, păunită.

mălai s. v. MEI. PORUMB.

mălaie s. pi. v. MEISTE. PORUMB. PORUMB ISTE.

măiai-tătărésc s. v. MĂTURĂ.

mălátă s. v. MĂMĂLIGĂ. TESCOVINĂ.

măláucă s. v. MISTRIE.

mălăcél s. v. MEI-PĂSĂRESC.

mălâcínă s. v. BUSUIOC.

mălai vb. v. FĂINOŞA. MĂLĂIEŢA.

mălăiciós adj. v. FĂINOS. MĂLĂIEŢ.

mălăiétic adj. v. FĂINOS. MĂLĂIEŢ.

MĂLĂ1ÉŢ adj. făinos, (rar) mălăiós, (reg.) mălăiciós, mălăiétic, mălăieţós, mălăít. *(Fruct ~.)*

mălăicţ adj. v. BLEG. INDOLENT. LĂLÂU. MOALE. MOLATIC. MOLÂU. MOTOTOL.

MĂLĂIEŢA vb. a se făinoşa, (reg.) a se mălai. *(Fructele s-au ~.)*

mălăieţós adj. v. FĂINOS. MĂLĂIEŢ.

măSăínă s. v. PORUMB. PORUMBIŞTE.

mălăiós adj. v. FĂINOS. MĂLĂIEŢ.

mălăíştes. v. MEISTE. PORUMB. PORUMBIŞTE.

mălăístină s. v. PORUMB. PORUMBIŞTE.

mălăít adj. v. FĂINOS. MĂLĂIEŢ.

MĂLĂÓI s. *(BOT.; Helianthemum alpestre* şi *mpifragum)* (reg.) ferăstrău, riijă, iarba-ósului.

mălăói s. v. IARBA-OSULUI.

mălăúţ s. v. NALBĂ.

MĂLÍN s. *(BOT.; Prunus padus)* (Tran-silv. si Ban.) prun sălbatic.

mălin s. v. LEMN-CÂINESC. LILIAC. MAHALEB. NĂFURICĂ. PIN. SIRINDE-RICĂ. VIŞIN TURCESC.

măliníţă s. v. LEMN-CÂINESC.

măltărí vb. v. LIPI. MURUL TENCUI. VĂRUL

măltăruí vb. v. TENCUI.

mălura-bălţii s. v. PENIŢĂ.

MĂLURÁT adj. măluros. *(Plantă ~.J*

MĂLURA S. (reg.) tăciune. *(Boala plantelor numită ~.)*

mălúră s. v. NĂGARĂ. NEGHINĂ. ZI-ZANIE.

MĂLURÍCI s. pi. *(BOT.; Orobus variega-tus)* (reg.) orăstícă, măzărichea-cúcului.

măluríci s. pi. v. ORĂSTÍCĂ.

MĂLURÓS adj. mălurat. *(Plantă ~.)*

mălurós adj. v. ABRUPT. DREPT. PERPENDICULAR. PIEPTIŞ. PIEZIŞ. PRĂPĂSTIOS.

PRIPOROS. RIVERAN. RÂPOS. VERTICAL.

mămăligár s. v. FĂCĂLEŢ. SĂTEAN. ŢĂRAN.

MĂMĂLÍGĂ s. (Transilv., Ban., Bucov. şi nordul Mold.) coleáşă, (Ban. şi Transilv.) mândră, (Maram., nordul Transilv. şi Ban.) tocană, (înv.) mălátă, poléntă. *(~ cu brinză.)*

mămăligătór s. v. FĂCĂLEŢ.

mămăiigáu s. v. FĂCĂLEŢ.

mămăligói s. v. FĂCĂLEŢ.

mămăligós adj. v. BLEG. INDOLENT. LĂLÂU. MOALE. MOLATIC. MOLÂU. MOTOTOL.

mămărúţă s. v. BOUL-DOMNULUI. BOUL-LUI-DUMNEZEU. BUBURUZĂ. VACA-DOMNULUI.

mămésc adj. v. MATERN.

măméşte adv. v. MATERN.

MĂMÂCĂ s. măicuţă, (pop.) măiculíţă, mămúcă, mămulíţă, mămuşoáră, mămuţă, (reg.) măicíţă, măiculeánă, măiculúţă, măicuşoáră, mămuleá, mămuleánă, mămulícă, mămulioáră, mămulúcă, mămulúţă, (fam.) mămíncu, mamită, mică, mimă.

mămíe s. v. MATERNITATE.

mămíncu s. v. MĂICUŢĂ. MĂMICĂ.

mămíţă s. v. MĂICUŢĂ. MĂMICĂ.

mămúc s. v. RINICHI.

mămúcă s. v. MĂICUŢĂ. MĂMICĂ.

mămuleá s. v..MĂICUŢĂ. MĂMICĂ.

mămuleánă s. v. MĂICUŢĂ. MĂMICĂ.

mămulícă s. v. MĂICUŢĂ. MĂMICĂ.

mămulioáră s. v. MĂICUŢĂ. MĂMICĂ.

mămulíţă s. v. MĂICUŢĂ. MĂMICĂ.

mămulúcă s. v. MĂICUŢĂ. MĂMICĂ.

mămulúţă s. v. MĂICUŢĂ. MĂMICĂ.

mămuşoáră s. v. MĂICUŢĂ. MĂMICĂ.

mămuţă s. v. MĂICUŢĂ. MĂMICĂ.

mănăstire s. v. CATEDRALĂ.

mănăstirea s. art. v. CASIOPEEA.

MĂNĂSTIRESC adj. *(BIS.)* 1. călugăresc, monahal, monahicesc, (înv.) Îngeresc, monahie, monastic. *(Cinul ~.)* 2. călugăresc, monahal, monahicesc, (livr.) claustrai. *(Viaţă ~.)*

*MĂNGĂLĂU s. (reg.) máglă, mânjălău, zolitór. *(~ pentru frecatul rufelor.)* măngălău s. v. TĂVĂLUG. VĂLĂTUC. mănlnţălá vb. v. AMENINŢA. MĂNOS adj. 1. bogat fecund, fertil, gras,

productiv, roditor, rodnic, (înv.) producător, rodit, rodos, spornic. *(Pămlnt~.)* 2. abundent, bogat, bun, îmbelşugat, Îndestulat, mare, (înv. şi reg.) belşugós, spornic, (înv.) săţiós. *(Recoltă*

mănos adj. v. AVANTAJOS. BĂNOS. BUN. PRODUCTIV. PROFITABIL. RENTABIL.

mănoşíe s. v. ABUNDENŢĂ. BELŞUG. BOGĂŢIE. FECUNDITATE. FERTILITATE. ÎMBELŞUGARE. ÎNDESTULARE. PRISOS. PRODUCTIVITATE. RODIRE. RODNICIE.

mănuncheá vb. v. ÎNMĂNUNCHEA. MĂNUNCHI s. 1. (pop.) mî'nă, polog, (reg.) mănuşă, smoc, vâslă, (prin Olt.) mânúnă. *(~ de gríu, de clnepă, de iarbă.)* 2. buchet, (reg.) smoc, stéblă, şomoióg, şomoltóc, (Transilv. şi Ban.) chită, (Transilv., Maram. şi Ban.) struţ, (Transilv.) virstă. *(Un ~ de margarete.)* 3. legătură. *(Un ~ de nuiele.)* 4. fascicul, snop, (rar) sul. *(Un~ de raze.)*

mănunchi s. v. COADĂ. COARBĂ. COCÂR-LĂ. MÂNER. PLĂSEA. SPLINUŢĂ. mănunchiáş s. v. BUCHEŢEL. mănunchiuléţ s. v. BUCHEŢEL. mănuşát adj. v. ÎNMĂNUŞAT. MĂNUŞĂ s. 1. toartă, (reg.) báier. *(~ a unui vas.)* 2.* (Înv.) brîncă. *(Vechiul instrument de tortură numit ~.)* 3. *(TEIIN.)* bată, băteală, braţ, brăţară, fălcea, fofează, lopăţea, mână, spetează. *(~ la războiul de ţesut.) 4. (TEHN.)* (reg.) cotoi, mină, stilpuşór. *(~ la căruţă.)* 5. *(TEHN.)* (reg.) mî'nă, picior, popic, ţepuşă. *(~ la sanie.)*

mănuşă s. v. COARBĂ. COCÂRLĂ. FOFEAZĂ. LEUCĂ. MĂNUNCHI. MĂSEA. MÂNER. SCHIMBĂTOARE. mănuşér s. v. TELEGĂU. măr s. v. CARTOF. mărariu-bălţilor s. v. MĂRĂRAŞ. mărariul-câinelui s. v. ROMONITĂ-PUTU-ROASĂ.

mărarul-broástei s. v. ROMÂNITĂ NEADEVĂRATĂ. ROMÂNITĂ NEMIROSITOARE.

mărarul-cálului s. v. CIUIN. ODAGACL SĂPUNARIŢĂ. mărarul-câmpului s. v NEMŢIŞOR. înăraru-úrsului s. v. BRIOÁLĂ. măr-auríu s. v. BULBUC. măráz s. v. CIUDĂ. GELOZIE. INVIDIE. NECAZ. PICĂ. PIZMĂ. PORNIRE. RANCHIUNĂ.

mărăcíe s. v. TURBĂ.

MĂRĂCINÁR s. *(ORNIT.)* 1. *(Saxicola torquata rubicola)* pietroşel, (reg.) ţâitoáre, capra-dracului. 2. *(Saxicola rubetra)* urzicar. MĂRĂCÍNE s. 1. *(BOT.)* spin, (înv.) rug. *(Mătură de ~i.)* 2. *(BOT.)* ghimpe, spin, ţeapă, ţepuşă, (reg.) şteap. *(S-a înţepat intr-un ~ al măceşului.)* 3. (la pi.) mărăciniş, spinărie, (reg.) mărăcinét, spinăríş, spinét, spiníş. *(S-a încurcat In ~.)*

mărăcine s. v. MĂCEŞ. PĂDUCEL. PORUMBAR. PORUMBEL. SORB.

mărăcinét s. v. MĂRĂCINI. MĂRĂCINIŞ. SPINĂRIE.

mărăcini s. pi. v. SCAI-ALBASTRU. SCAI-VÂNĂT.

MĂRĂCINÍŞ s. mărăcini (pl.), spinărie, (reg.) mărăcinét, spinăríş, spinét, spiníş. *(S-a încurcat In ~.)*

MĂRĂCINÓS adj. ghimpos, spinos, ţepos, (pop.) tnghimpát, (înv.) ciulinós, scăiós. *(Plante ~; teren ~.)*

mărădíc s. v. COBORÂTOR. DESCENDENT. ODRASLĂ. POSTERITATE. PROGENITURĂ. RĂMĂŞIŢĂ. REST. SCOBO-RÂTOR. URMAŞ. VIŢĂ. VLĂSTAR. mărăduí vb. v. MOŞTENI. mărăiidău s. v. BASTARD. COPIL DIN FLORI.

MĂRĂRÁŞ s. *(BOT.)* 1. mărărel. *(Foaie verde ~.)* 2. *(Oenanthe aquatica)* (reg.) jóină, chimion-de-

ápă, cnimion-dc-báltă. cucuţică-de bălti, mărariu-bălţilor, petrunjelul-broáştelor. mărăraş-dc-fríguri s. v. PĂDUCHERNIŢĂ. MĂRĂRÉL s. *(BOT.)* mărăraş. *(Foaie verde ~.)*

mărăríţă s. v. ROMÂNITĂ NEMIROSI-TOARE. ROMÂNITĂ PROASTĂ. mărăsân s. v. COBE. PIAZĂ REA. marcatoare s. v. SEMĂNĂTOARE. raărcéţ s. v. RODUL-PĂMÂNTULUI. MĂRCÚS adj. bucălai. *(Oi ~.)* mărdăgí vb. v. JEGOSI. MÂN.II. MURDĂRI. PĂTA.

măr-de-păraínt s. v. NAP-PORCESC. TOPI-NAMBUR.

MĂREŢ adj. 1. grandios, impozant, impunător, maiestos, monumental, splendid, superb, (rar fig.) trufaş. *(Un palat ~.)* 2. grandios, impunător, maiestos, (rar) august. *(Imagine ~.)* 3. grandios, splendid, strălucitor, (înv.) vederós. *(Un spectacol ~.)* 4. falnic, grandios, impozant, impresionant, impunător, maiestos, semeţ, splendid, (livr.) magnific, (pop.) mî'ndru, (înv. şi reg.) fălos, (fig.) trufaş. *(Vlrfurile ~ ale munţilor.)* 5. grandios, maiestos, solemn, (înv.) solemnei. *(O noapte ~.)*

măreţ adj. v. FUDUL. GRANDOMAN. INFATUAT. ÎNCREZUT. ÎNFUMURAT. ÎNGÂMFAT. MEGALOMAN. MÂNDRU. ORGOLIOS. SEMEŢ. TRUFAŞ. ŢANŢOŞ. VANITOS.

MĂREŢÍE s. 1. grandoare, monumentalitate, splendoare, *(~ unui palat.)* 2. grandoare, solemnitate. *(Un peisaj plin de ~ •)* 3. grandoare, maiestate, semeţie. *(~ piscurilor albe de ză-*

padă.) 4. fast, lux, pompă, somptuozitate, splendoare, strălucire, (înv.) ighemonicón, poh-fálă, saltanát. *(~ de la Curte.)* 5. splendoare, strălucire, (înv.) pohfálă. *(~ alaiului domnesc.)* 6. glorie, grandoare, mărire, slavă, splendoare, strălucire, (înv.) mărie, mărime. *(Trecutul plin de ~.)*

măreţie s. v. AROGANTĂ. FALĂ. FUDULIE. INFATUARE. ÎNFUMURARE. ÎN-GÂMFARE. MÂNDRIE. ORGOLIU. SEMEŢIE. TRUFIE. VANITATE.

MĂRFUŞOÁRĂ s. (rar) mărfulíţă.

mărfulíţă s. v. MĂRFUŞOÁRĂ.

mărgălúşă s. v. MĂRGELUŞĂ.

mărgălúţ'ă s. v. MĂRGELUŞĂ.

mărgărit s. v. BOUL-DOMNULUI. BOUL-LUI-DUMNEZEU. BUBURUZĂ. LĂCRIMIOARĂ. MĂRGĂRITAR. MĂRGĂRITĂ-REL. PERLĂ. VACA-DOMNULUI. VÂSC.

MĂRGĂRITAR s. 1. perlă, (înv. şi pop.) mărgărit. 2. *(BOT.; Convallaria majalis)* lăcrimioară, mărgăritărel, (pop.) mărgărit, (reg.) clopoţel, sufleţél. 3. *(BOT.; Loranlhus euro-paeus)* vâsc, (reg.) mărgărit.

mărgărită s. v. BĂNUŢ. BOUL-DOMNULUI. BOUL-LUI-DUMNEZEU. BUBURUZĂ. CRIZANTEMĂ. DUMITRIŢĂ. MARGARETĂ. PĂRĂLUŢĂ. TUFĂNICĂ. VACA-DOMNULUI.

MĂRGĂRITĂRÁS s. mărgăritărel.

MĂRGĂRITĂREL s. 1. mărgărităraş. 2. *(BOT.; Convallaria majalis)* lăcrimioară, mărgăritar, (pop.) mărgărit, (reg.) clopoţel, sufleţél.

mărgărită s. v. BOUL-DOMNULUI. BOUL-LUI-DUMNEZEU. BUBURUZĂ. VACA-DOMNULUI.

mărgea s. v. CLOCOŢEL. RUTIŞOR.

MĂRGEAN s. *(ZOOL.; Corallium rubrum)* coral. *(~ trăieşte in colonii.)*

MĂRGELÁT adj. buclat, creţ, inelat. *(Oaie cu lina ~.)*

MĂRGELUŞĂ s. 1. mărgeluţă. 2. *(BOT.; Lithospcrmum arvense)* (reg.) mărgălúşă, mărgălúţă.

mărgclúşă s. v. MEI-PĂSĂRESC.

MĂRGELUŢĂ s. mărgeluşă.

mărgeluţă s. v. INEAŢĂ.

mărghílă s. v. BĂLTOACĂ. MLAŞTINĂ. MOCIRLĂ. SMÂRC.

mărghilós adj. v. MLĂŞTINOS. MOCIRLOS. SMÂRCOS.

mur gliimpós s. v. CIUMĂFAIE. LAUR.

MĂRGICĂ CUCULUI s. (pop.) stupitul cucului, (reg.) somnişór, (prin Munt., Olt. şi Bucov.) somn. *(învelişul larvar numit ~.)*

mărgică s. v. SIMINOC.

mărginár s. v. CARÂMB.

MĂRGINAŞ adj., s. 1. adj. învecinat, limitrof, vecin, (reg.) megieş, mejdáş, (înv.) megieşesc, megieşit. *(Pe teritoriul ~.)* 2. adj. lăturalnic, limitrof, (reg.) mărgínós. *(Pe un dru'n ~.)* 3. s., adj. (înv. şi reg.) mărginean. *(Locuitor, ţăran ~.)*

mărginean adj. v. RIVERAN.

mărginean s., adj. v. MĂRGINAŞ.

MĂRGINÍ vb. 1. a circumscrie, a delimita, a demarca, a hotărnici, a limita, a marca, (înv.) a hotărî, a semna. *(A ~ un teren cu jaloane.)* 2. a se învecina, (înv. şi reg.) a se hotărî, a se hotărnici, a se megieşi, (înv.) a se răzeşi, a se razi, a se răzori, a se sinorisi, a se ţărmuri. *(La sud se ~ cu...) 3. a* delimita, a limita, a străjui, a ţărmuri. *(Stilpii de telegraf ~ şoseaua.)* 4. a încadra. *(A~o suprafaţă din toate părţile.)* 5. a chenărui, a împrejmui, a încadra, a înconjura, (fig.) a tivi. *(Soarele ~ cu lumină poiana.)* 6. a se limita, a se mulţumi, a se reduce, a se restrânge, a se rezuma. *(S-a ~ la strictul necesar.)* 7. a se limita, a se reduce, a se rezuma, a sta, (rar) a se încheia. *(Importanţa lucrării nu se ~ doar la...)* 8. a limita, a restrânge, (fig.) a îngrădi. *(I-a ~ libertatea de acţiune.)*

mărgini vb. v. DEFINI. DETERMINA. PRECIZA. STABILI.

MĂRGINÍRE s. 1. circumscriere, delimitare, demarcare, demarcaţie, hotărnicire, limitare, marcare. *(~ unui teren.)* 2. limitare, reducere, restrângere, rezumare. *(~ cuiva la strictul necesar.)* 3.* (fig.) îngustime, obtuzitate, opacitate. *(~ judecăţii cuiva.)*

mărginire s. v. LIMITĂ. RESTRICŢIE.

MĂRGINÍT adj. 1. circumscris, delimitat, demarcat, limitat. *(Un teren ~; o suprafaţă ~.)* 2. limitat, redus, restrâns. *(într-un cadru ~.)* 3. circumscris, delimitat, finit, limitat. *(Valori ~.)* 4. limitat, redus, restrâns. *(Trebuinţe ~.)* 5. limitat, unilateral. *(O interpretare ~.)* 6.* (fig.) încuiat, îngust, limitat,, obtuz, opac, redus, (rar fig.) scurt. *(O minte ~.)*

mărginit adj. v. MESCHIN.

mărginós adj. v. LĂTURALNIC. LIMITROF. MĂRGINAŞ.

MĂRGINÚŢĂ s. (reg.) mărgioáră.

mărflioáră s. v. MĂRGINÚŢĂ.

măr-gutúi s. v. GUTUI.

măr-gutúie s. v. GUTUIE.

mărháie s. v. VITĂ.

MĂRÍ vb. 1. a creşte, a se dezvolta, a se-înălţa, (înv. şi pop.) a odrăsli, (pop.) a se ridica,, a sălta, a (se) zburătăci. *(Ce mult s-a ~ copilul!)* 2. a creşte, a (se) extinde, a (se) lărgi, a (se) ridica, a spori, a (se) urca. *(Suprafeţele' cultivate s-au ~ la...)* 3. a (se) extinde, a (se> întinde, a (se) lărgi, a (se) lăţi. *(-5>i-a ~ stăpf-nirea peste...)* 4. a (se) dilata, a (se) lărgi, *(A ~ un conduct anatomic în timpul operaţiei.}* 5. a (se) bulbuca, a (se) căsca, a (se) holba, *a* (se) umfla, a (se) zgâi, (pop. şi fam.) a (se) beli, a (se) bleojdi, (pop.) a (se) boboşa, a (se) bol-boşa, (reg.) a (se) boldi, a (se) bolovani, (Tran-silv.) a (se) zgăura, (Ban.) a (se) zgâmboia. *(De ce i s-au ~ ochii alít de mult?)* 6. a creşte, a se ridica, a se umfla. *(Apele s-au ~ in matca lor.)* 7. a multiplica, a spori, (livr.) a augmenta. *(A ~ de mai multe ori o cantitate.)* 8. *(MAT.>* a înmulţi. *(A ~ de patru ori un număr.)* 9. a creşte, a spori, (livr.) a (se) augmenta. *(Au ~ fondul de rulment.)* 10. a rotunji, a spori. *(Si-a ~ averea.)* 11. a creşte, a se înmulţi, a se ridica, a spori, a se urca, (înv.) a prisosi, a se-

mulţi, a se umnoji. *(S-a ~ numărul participanţilor.)* 12. a creşte, a (se) majora, a (se) ridica, a (se) scumpi, a spori, a (se) sui, a (se) urca. *(Au ~ preţul; preţurile s-au ~.)* 13. a (se) amplifica, a (se) intensifica, a (se) întări, a (se) potenţa. *(A ~ valoarea unei mărimi fizice.) 14. a* creşte, a se ridica, a se sui, a se urca. *(I s-a ~ temperatura.)* 15. a (se) lungi, a (se) prelungi. *(Ziua s-a ~.)* 16. a se accentua, a se amplifica, a creşte, a se intensifica, a se întări, a se înteţi, a spori. *(Viteza vintului s-a ~.)* 17. a creşte, a (se) ridica, a spori. *(S-a ~ nivelul de trai.)* 18. a (se) adânci, a (se) agrava, a (se) amplifica, a creşte, a (se) intensifica, a spori, (fig.) a (se) ascuţi. *(Disensiunile s-au ~.)* 19. a cinsti, a cânta, a elogia, a glorifica, a lăuda, a omagia, a preamări, a preaslăvi, a proslăvi, a slăvi, a venera, (rar) a apoteoza, a exalta, (înv.) a făli, a pohfăli, a preaeânta, a preaânălţa, a prealăuda, a prearădica, a ridica, a slavoslovi. *(Să ~ pe eroii patriei.)* 20. a binecuvânta, a glorifica, a lăuda, a preamări, a preaslăvi, a proslăvi, a slăvi, (rar) a ferici. *(Să ~ ziua de fată.)*

mări vb. v. FĂLI. FUDULI. GROZĂVI. INFATUA. ÎMPĂUNA. ÎNFUMURA. ÎN-GÂMFA. LĂUDA. MÂNDRI. SEMEŢI.

măria-pópii s. v. BOUL-DOMNULUI. BOUL-LUI-DUMNEZEU. BUBURUZĂ. VACA-DOM-NULUL

MĂRICEL adj. 1. mărişor, (reg.) măricúţ, măruţ. *(Un lucru mai ~.)* 2. crescut, dezvoltat, mărişor, (fig.) răsărit, săltat. *(Fetiţe mai ~.)*

măricúţ adj. v. MĂRICEL. MĂRIŞOR.

MĂRÂE s. domnie, înălţime, maiestate, (înv.) mărime, mărire. *(~ sa nu vă poate primi.)*

mărie s. v. AROGANŢĂ. BOUL-DOMNU-LUI. BOUL-LUI-DUMNEZEU. BUBURUZĂ. CINSTE. CINSTIRE.) DIMENSIUNE. ELOGIU. FALĂ. FORŢĂ. FUDULIE. GLORIE. GRANDOARE. INFATUARE. INTENSITATE. ÎNFUMURARE ÎNGÂMFARE. LAUDĂ. MĂREŢIE. MĂRIME. MĂRIRE.

MĂSURĂ. MÂNDRIE. OMAGIU. ORGOLIU. PREAMĂRIRE. PREASLĂVIRE. PROPORŢIE. PROSLĂVIRE. PUTERE. SEMETIE. SLAVĂ. SLĂVIRE. SPLENDOARE. STRĂLUCIRE. TĂRIE. TRUFIE. VACA-DOMNULUI. VANITATE.

MĂRÍME s. 1. dimensiune, măsură, proporţie, (înv.) mărie, mărire, (fam.) calibru. *(Are o ~ notabilă.)* 2. întindere, suprafaţă. *(~ unui loc.)* 3. cantitate, câtime, (înv.) cătăţíme. *(O anumită ~ măsurabilă.)* 4. capacitate, volum. *(~ unui bidon.)* 5. dimensiune, format. *(Carte de ~ mare.)* 6. înălţimi, statură, talie. *(De ~ potrivită.)* 7. lungime. *(~ unui pod.)* 8. măsură, talie. *(O fustă de ~ potrivită.)* 9. măsură, număr. *(Ce ~ ai la pantofi?)* 10. durată, întindere, lungime. *(~ unei zile de vară.)* 11. *(ASTRON.) mărime stelară* = magnitudine.

mărime s. v. AROGANTĂ. CULANTĂ. DĂRNICIE. DOMNIE. FALĂ. FORŢĂ. FUDULIE. GENEROZITATE. GLORIE. GRANDOARE.

INFATUARE. INTENSITATE. ÎNĂLŢIME. ÎNFUMURARE. ÎNGÂMFARE. MAIESTATE. MĂREŢIE. MĂRIE. MĂRINIMIE. MĂRIRE. MÂNDRIE. ORGOLIU. PUTERE. SEMETIE. SLAVĂ. SPLENDOARE. STRĂLUCIRE. TĂRIE. TRUFIE. VANITATE.

MĂRINIMÍE s. 1. culantă, dărnicie, generozitate, (livr.) liberalitáte, munificénţă, (înv.) filotimie, magnanimitáte, marinimozitáte, mărime, (fam.) galantoníe, (fig.) largheţe. *(Un om de o rară ~.)* 2. generozitate, nobleţe. *(~ sufletului său.)* 3. bunăvoinţă, îngăduinţă, înţelegere, milă, (înv. şi pop.) milostenie, (înv.) priínţă, (turcism înv.) musaadeá. *(Prin ~ lui...)*

mărinimie s. v. BĂRBĂŢIE. BRAVURĂ. CURAJ. CUTEZANŢĂ. DÂRZENIE. ÎNCU-METARE. ÎNDRĂZNEALĂ. NEÂNFRICARE. SEMEŢIE. TEMERITATE.

MĂRINIMOS adj. 1. culant, darnic, generos, (livr.) munificént, (rar) galant, (înv.) dă-ruitór, filotím, magnaním, mariním, (fam.) galanton, (fig.) larg. *(Un om ~.)* 2. ales, generos, nobil. *(Animat de sentimente ~.)* 3. binevoitor, compătimitor, îngăduitor, înţelegător, milos, milostiv, (înv.) milosârd, priincios, priitór. *(A fost ~ cu nevoile lor.)*

mărire s. v. AROGANŢĂ. DIMENSIUNE. DOMNIE. FALĂ. FUDULIE. INFATUARE. ÎNĂLŢIME. ÎNFUMURARE. ÎNGÂMFARE. MAIESTATE. MĂRIE. MĂRIME. MĂSURĂ. MÂNDRIE. ORGOLIU. PROPORŢIE. SEMEŢIE. TRUFIE. VANITATE.

MĂRÍRE s., interj. 1. s. creştere, dezvoltare. *(Procesul de ~ a unei fiinţe.)* 2. s. creştere, extindere, lărgire, sporire. *(~ suprafeţelor cultivare.)* 3. s. dilatare, lărgire. *(~ unui conduct anatomic.)* 4. s. bulbucare, căscare, holbare, umflare, zgâire, zgâit, (pop. şi fam.) belíre, bleojdíre, (pop.) boboşáre, boldíre. *(~ ochilor.)* 5. s. creştere, ridicare, umflare. *(~ apelor in matca lor.)* 6. s. multiplicare, sporire, (livr.) augmentare. *(~ unei cantităţi de citeva ori.)* 7. s. *(MAT.)* înmulţire. *(~ unui număr de zece ori.)* 8. s. creştere, sporire, (livr.) augmentare, *(~ fondului de rulment.)* 9-s. rotunjire, sporire. *(~ averii cuiva.)* 10. s. creştere, înmulţire, sporire. *(~ numărului de participanţi la...)* 11. s. creştere, majorare, ridicare, scumpire, sporire, suire, urcare. *(~ preţurilor.)* 12. s. amplificare, intensificare, întărire, potenţare. *(~ unei mărimi fizice.)* 13. s. creştere, ridicare, suire, urcare. *(~ temperaturii cuiva.)* 14. s. creştere, intensificare, întărire, înteţire, sporire. *(~ vitezei vintului.)* 15. s. creştere, ridicare, sporire. *(~ nivelului de trai.)* 16, s. amplificare, creştere, dezvoltare, extensiune, extindere, lărgire. *(~ schimburilor comerciale.)* 17. s. elogiere, glorificare, lăudare, preamărire,

preaslăvire, proslăvire, slavă, slăvire, (rar) apoteoză, exaltare, (înv.) prealău-dáre, preaslăvíe, sărbătorire. *(~ unui erou.)* 18. s. cinste, cinstire, elogiu, glorie, laudă, omagiu, preamărire, preaslăvire, proslăvire, slavă, slăvire, (înv.) mărie, pohfálă, pohvalénie. 19. s. glorie, grandoare, măreţie, slavă, splen-

doare, strălucire, (înv.) mărie, mărime. *(Trecutul plin de ~.)* 20. s. binecuvântarc, glorificare, laudă, preamărire, preaslăvire, proslăvire, slavă, slăvire. *(~ vremurilor noastre.)* 21. interj, osana I, slavă 1 *(~ ţie, Doamne!)*

MĂRIŞOR adj. 1. măricel, (reg.) măricúţ, naărúţ. *(Un obiect mai ~.)* 2. crescut, dezvoltat, măricel, (fig.) răsărit, săltat. *(Un copil mai ~.)*

MĂRÍT adj. 1. crescut, extins, lărgit, sporit. *(Suprafeţe cultivate continuu ~.)* 2. dilatat, lărgit. *(Un conduct anatomie ~.)* 3. bulbucat, căscat, holbat, mare, umflat, zgâit, (rar) bălă-hănós, (pop. şi fam.) belit, bleojdít, (pop.) bo-boşát, bolboşát, boldit, (reg.) măciuliát. *(Cu ochii ~.)* 4. crescut, ridicat, sporit. *(Cantităţi ~ de mărfuri.)* 5. rotunjit, sporit. *(Avere ~.)* *. crescut, majorat, ridicat, sporit, urcat. *(Preţuri ~.)* 7. amplificat, creecut, intensificat, întărit, potenţat, sporit. *(O valoare fizica mult ~.)* Jî- bineeuvântat, glorificat, lăudat, preamărit, preaslăvit, proslăvit, slăvit. *(~ zi a Unirii J)* 9. glorios, (înv. şi pop.) slăvit. *(~ domn al Moldovei.)* 10. înălţat, preamărit, preaslăvit, slăvit, (în unele ţări) serenisim. *(~tedogel)* 11. lăudat, preaânălţat, prealuminat, preamărit, preaslăvit, proslăvit, slăvit, venerat, (reg.) prealuminós, (înv.) prealăudát, preaseninát. *(~te Doamnei)*

mărit adj. v. ALES. ARISTOCRAT. ARISTOCRATIC. BUN. CELEBRU. DISTINS. FAIMOS. ILUSTRU. ÎNALT. MARE. NOBIL. RENUMIT. REPUTAT. VESTIT.

mărit s. v. BĂRBAT. CĂSĂTORIE. GINERE. MĂRITAT. MĂRITIŞ. MIRE. SOŢ.

MĂRITA vb. a (se) căsători. *(Ea s-a ~ de tânără.)*

mărilárc s. v. CĂSĂTORIE. MĂRITAT. MĂRITIŞ.

MĂRITAT adj. căsătorit. *(Femeie ~.)*

MĂRITAT s. căsătorie, măritiş, (rar) măritáre, (pop.) mărit. *(~ unei femei.)*

MĂRITĂ-MĂ-MÁMÁ s. *(BOT.; Rudbec-kia laciniata)* (reg.) ruii-gálbene (pl.).

MĂRITIŞ s. căsătorie, măritat, (rar) măritáre, (pop.) mărit. *(~ unei femei.)*

măriúţă s. v. BOUL-DOMNULUI. BOUL-LUI-DUMNEZEU. BUBURUZĂ.? NEVĂS-TUICĂ. VACA-DOMNULUI. ZVÂRLUGĂ.

MĂRMURÁR s. (rar) marmuríst.

mărmurí vb. v. ÎMPIETRI. ÎNCREMENI. ÎNLEMNI. ÎNMĂRMURI. ÎNŢEPENI. PARALIZA. PETRIFICA.

mármuríre s. v. ÎMPIETRIRE. ÎNCREMENIRE. ÎNLEMNIRE. ÎNMĂRMURIRE.: ÎNŢEPENIRE. PETRIFICARE.

mărmurit adj. v. ÎMPIETRIT. ÎNCREMENIT. ÎNLEMNIT. ÎNMĂRMURIT. ÎNŢEPENIT. NECLINTIT. NEMIŞCAT. ŢEAPĂN. ŢINTUIT.

márós adj. v. FUDUL. GRANDOMAN. INFATUAT. ÎNCREZUT. ÎNFUMURAT. ÎN-GÂMFAT.

MEGALOMAN. MÂNDRU. ORGOLIOS. SEMEŢ. TRUFAŞ. ŢANŢOŞ. VANITOS.

MĂRŞĂLUÍ vb. *(MIL.)* a mărşui, (reg.) a marşirui, a mărşuli. *(Trupele ~.)*

MĂRŞĂLUÍRE s. *(MIL.)* mărşuire. *(~ trupelor.)*

MĂRŞUÍ vb. *(MIL.)* a mărşălui, (reg.) a marşirui, a mărşuli. *(Trupele ~.)*

MĂRŞUÍRE s. *(MIL.)* mărşăluire. *(~ trupelor.)*

mărşuli vb. v. MĂRŞĂLUI. MĂRŞUI.

mărtáş s. v. SOS.

mărturí vb. v. ADEVERI. AFIRMA. ARĂTA. ATESTA. CERTIFICA. CONFIRMA. DECLARA. DEMONSTRA. DOVEDI. ÎNTĂRI. MĂRTURISI. PROBA. RELATA.. SPRIJINI. SPUNE. STABILI. SUSŢINE. ZICE.

MĂRTURÍE s. 1. *(JUR.)* declaraţie, depoziţie, mărturisire, (rar) confesiune, (înv.) măr-turisánie, tacrir. *(~ unui martor in instanţă.)* 2. *(JUR.)* dovadă, probaţiune, probă. *(0 ~ adusă în sprijinul împricinatului.)* 3. adeverinţă, dovadă, (înv.) patentă, răvaş, siguranţă, sinet, testimoniu, teşchereá, zapíscă, (rusism înv.) rostíscă. *(~ din care rezultă calitatea sa.) 4.* dovadă, indicaţie, indiciu, pildă, probă, semn, (livr.) testimoniu, (înv. şi reg.) scrisoare, (înv.) răspuns. *(Există numeroase ~ in sprijinul...)* 5. atestare, dovadă, probă. *(Iată o ~ elocventă pentru cele arătate.)*

mărturie s. v. CUNOŞTINŢĂ. INFORMAŢIE. ÎNVĂŢĂTURĂ. MARTIR. MARTIRAJ. MARTIRIU. MARTOR. MUCENIC. MUCENICIE. NORMĂ. PRECEPT. PRINCIPIU. REGULĂ. SUPLICIU. ŞTIRE. VESTE.

mărturisánie s. v. DECLARAŢIE. DEPOZIŢIE. MĂRTURIE. MĂRTURISIRE.

MĂRTURISÍ vb. 1. a afirma, a declara, a relata, a spune, a zice, (pop.) a cuvânta, (înv.) a mărturi. *(A ~ următoarele...)* 2. a declara, a recunoaşte. *(Si-a ~ crima.)* 3. a declara, a destăinui, a dezvălui, a divulga, a împărtăşi, a încredinţa, a revela, a spovedi, a spune, (livr.) a confia, (înv. şi pop.) a dezveli, (reg.) a deveghea, (înv.) a propovădui. *(I-a ~ dragostea ce-i purta.) 4.* a se confesa, a se destăinui, a se spovedi, (livr.) a se confia, (înv. şi pop.) a se dezveli. *(S-a ~ cuiva.)* 5. *(BIS.) a.* (se) spovedi, (înv. şi reg.) a (se) griji, (înv.) a (se) duhovnici. *(S-a ~ preotului.)* 6. a adeveri, a arăta, a atesta, a certifica, a confirma, a demonstra, a dovedi, a întări, a proba, a sprijini, a stabili, a susţine, (livr.) a corobora, (înv. şi reg.) a probălui, (înv.) a încredinţa, a mărturi, a probui. *(Toate ~ cele spuse.)* 7. a accepta, a admite, a recunoaşte. *(Ptnă la urmă a ~ că aşa este.)*

mărturisi vb. v. PREDICA. PROPAGA. PROPOVĂDUI. RĂSPÂNDI.

MĂRTURISIRE s. 1. afirmaţie, cuvânt, declaraţie, relatare, spusă, vorbă, zisă, (livr.) aserţiune, propoziţie, (astăzi rar) parolă, (înv.) voroávă, (fig.) gură. *(Nu te lua după ~ lui.)* 2. *(JUR.)* declaraţie, depoziţie, mărturie, (rar) confesiune, (înv.) mărturisánie, tacrir. *(~ unui martor în instanţă.)* 3. recunoaştere.

(~ unei greşeli.) 4, destăinuire, dezvăluire, divulgare, împărtăşire, încredinţare, revelare, spovedire. *(~ unui mare secret.) 5.* declaraţie, destăinuire. *(~ de dragoste.)* 6, confesiune, confidenţă, destăinuire, dezvăluire, spovedanie, (rar) sincerităţi (pl.). *(I-a făcut unele ~.)* 7, *(BIS.)* spovedanie, spovedire, (înv. şi pop.) spovádă, (înv. şi reg.) spovedeálă, (înv.) rnăr-turisitúră. *(~ făcută preotului.)*

mărturisire s. v. PRED IC ARE. PROPAGARE. PROPOVĂDUIRE. RĂSPÂNDIRE.

mărturisiri s. pi. v. STRIGĂRI. VESTIRI.

MĂRTURISIT adj. declarat, deschis, făţiş, recunoscut, vădit, (livr.) manifest. *(Duşman ~ al războiului.)*

mărturisitor adj. v. DOVEDITOR. JUSTIFICATIV. PROBATOR.

mărturisitor s. v. CONFESOR. DUHOVNIC. MARTIR. MARTOR. MUCENIC. PREDICATOR. PROPAGATOR. PROPOVĂDUITOR.

mărturisitúră s. v. MĂRTURISIRE. PRE-DICARE. PROPAGARE. PROPOVĂDUIRE. RĂSPÂNDIRE. SPOVEDANIE. SPOVEDIRE.

mărţăí vb. v. MĂCĂI.

mărţărú.ş s. v. MĂRŢIŞOR.

mărţigúş s. v. MĂRŢIŞOR.

MĂRŢIŞOR s. (pop.) marţ, (reg.) mărţărúş, mărţigúş. *(Poartă ~ la butonieră.)*

mărţişor s.' v. AMENT. MARTIE.

mărţână s. v. CABALINĂ. CAL. GLOABĂ. IAPĂ. MÂRŢOAGĂ.

raărţânioáră s. v. MÂNZĂ.

mărul cucului s. v. IARBĂ-DE-LINGOARE.

MĂRUL-LUI-ADÁM s. *(ANAT.)* (pop.) nodul gftului.

mărul-lúpului s. v. CURCUBEŢEA. CURCU-BEŢICĂ. DALAC. OMAG. REMF.

mărul-porcului s. v. CIUMĂFAIE. LAUR.

mărún s.v. VETRICE.

mărúncă s. v. PARPIAN. VETRICE.

MĂRUNT adj., s. 1. adj. mic. *(Vietăţi ~.)* 2. adj. fin. *(Nisip ~; sare ~.)* 3. adj. mic, scund, scurt, (rar) scundác. *(Un om ~ de statură.)* 4. adj. jos, mic, scund, (reg.) pitulat. *(Casă~.)* 5. adj. inferior, mic. *(Funcţionar ~.)* 6. adj. neimportant, neânsemnat, (livr.) insignifiant, obscur, (fig.) prizărit. *(O notă ~ în ziar.)* 7. adj. banal, meschin, neânsemnat. *(Interese ~.)* 8. adj. mic, neânsemnat. *(Cheltuieli ~.)* 9. adj. derizoriu, neânsemnat. *(O valoare ~.)* 10. s. mărunţiş, (înv. şi reg.) pa-ralâc, (arg.) măruntaie (pl.). *(Ai ceva ~ la tine?)*

MĂRUNTAIE s. pi. 1. *(AA'AT.)* (pop.) mărunţiş, vintre, (reg.) mărunţele (pl.). *(~ porcului.)* 2. adânc, adâncime, afund, fund, profunzime, străfund, (reg.) afundíş. afunzíme, (fig.) báiere (pl.), (înv. fig.) mâţe (pl.). *(În ~ pământului.)*

măruntaie s. pi. v. MĂRUNT. MĂRUNŢIŞ.

mărunţele s. pi. v. MĂRUNTAIE.

mărunţeii vb. v. MĂRUNŢI.

MĂRUNŢELUL s. art. *(COR.)* învârtitul (art.), (reg.) rusásca (art.). *(~ este un dans popular cu tnvârtituri.)*

MĂRUNŢÍ vb. 1. a fărâmiţa, a sfărâma, (rar) a amănunţi, (Ban. şi prin Transilv.) a mleci. *(A ~ un aliment în gură.)* 2. a pisa, a sfărâma, a zdrobi, (înv. şi pop.) a smicura, a zdrumica, (reg.) a pisălogi, a pisăza, (fam.) a pisăgi. *(A ~ sare.)* 3. a toca, (reg.) a tocăni, (Mold.) a hăcui. *(A ~ furaje, ceapă.)* 4. (reg.) a mărunţeii, a mărunţişa. *(Taie mărunt sau ~.)* 5. a pasa, a zdrobi. *(A ~ legume, fructe.)*

MĂRUNŢÍRE s. 1. sfărimarc. *(~ a unui material solid.)* 2. pisare, pisat, sfărâmare, zdrobire. *(~ sării.)* 3. mărunţii, tocarc, tocat. *(~ cepei.)*

MĂRUNŢÍŞ s. 1. *(UIT.)* albitură, ba-boiaş, caracudă, plevuşcă, (rar) plevúică, (reg.) chisoágă, plévıţă. *(Peştele foarte mărunt se numeşte generic ~.)* 2. mărunt, (înv. şi reg.) paralî'c, (arg.) măruntaie (pl.). *(Ai ceva ~ la tine?)* 3. bagatelă, chiţibuş, fleac, nimic, prostie, (înv.) blagomanie, (fam.) moft. *(Nu te lega de ~uri!)*

mărunţiş s. v. MĂRUNTAIE.

mărunţişa vb. v. MĂRUNŢI.

MĂRUNŢÂT adj. 1. sfărâmát. *(Un material solid ~.)* 2. pisat, sfărâmát, zdrobit, (reg.) pisăzát, (fam.) pisăgít. *(Sare ~.)* 3. tocat. *(Ceapă ~.)*

MÂRUNŢÍT s. mărunţire, tocare, tocat. *(~ cepei.)*

mărunţúş s. v. PĂDURICE.

măruţ adj. v. MĂRICEL. MĂRIŞOR.

măsái s. v. FAŢĂ DE MASĂ.'PROSOP. ŞERVET. ŞTERGAR.

măsár s. v. FAŢĂ DE MASĂ. TÂMPLAR.

măsárnică s. v. FAŢĂ DE MASĂ.

măsălár s. v. AUGUST.

măsăláre s. v. MĂ ŞELAR IŢĂ.

măsăláruiţă s. v. MĂ ŞELAR IŢĂ.

măsálniţă s. v. MĂ ŞELAR IŢÁ.

măsăluí vb. v. MÂNEA. TRAGE.

măsăríţă s. v. FAŢĂ DE MASĂ.

măscáră s. v. IMORALITATE. IMPUDOARE. INDECENŢĂ. NECUVIINŢĂ. NERUŞINARE. OBSCENITATE. PORNOGRAFIE. SCABROZITATE. TRIVIALITATE. VULGARITATE.

măscăráci s. v. BUFON. MĂSCĂRICI. PAIAŢĂ.

măscăréţ s. v. BUFON. MĂSCĂRICI. PAIAŢĂ.

măscări vb. v. BATJOCORI. BÂRFI. BLAMA. CALOMNIA. CLEVETI. DEFĂIMA. DENIGRA. DISCREDITA. DRACUL ÎNJURA. MASCA. OCĂRÎ. PONEGRI. RIDICULIZA. ZEFLEMISI.

MĂSCĂRÍCI s. 1. clovn, paiaţă, saltimbanc. *(~ la circ.)* 2. bufon, paiaţă, (rar) nebun, (înv.) cabáz, caraghióz, mascara, mascaragíu, măscăráci, măscăréţ, soitár, (franţuzism înv.) baladín, (înv., în Mold.) ghiduş. *(~ la curtea unui suveran medieval.)*

măscăriciúne s. v. BUFONERIE. CARĂ-GHIOSLÂC. CLOVNERIE. COMICĂRIE.

GIUMBUŞLUC. IMORALITATE. IMPUDOARE. INDECENŢĂ. NECUVIINŢĂ. NERUŞINARE. OBSCENITATE. PORNOGRA- 1

FIE. SCABROZITATE. TRIVIALITATE. VULGARITATE.

măscăríe s. v. BUFONERIE. CARAGHIOS-LÂC. CLOVNERIE. COMICĂRIE. GIUMBUŞLUC. IMORALITATE. IMPUDOARE. INDECENŢĂ. NECUVIINŢĂ. NERUŞINARE. OBSCENITATE. PORNOGRAFIE. SCABROZITATE. TRIVIALITATE. VULGARITATE.

măscuit adj. v. MASCAT.

măscuroáică s. v. PURCEA. SCROAFĂ.

măscuroáie s. v. PURCEA. SCROAFĂ.

MĂSEA s. 1. *(ANAT.)* molar. 2. *(TEHN.)* (reg.) bot, boţ, burete, ceafă, cioc, clenci, creastă, crestúş, gât, nod, umăr, ureche. *(~ la leuca carului.)* 3. *(TEHN.)* (reg.) ciocâltéu, ciocârlíe, cocoş, cui, popă. *(~ la plug.) 4. (TEHN.)* colţ, dinte. *(~ la grapă.) Ti. (TEHN.)* (reg.) bonţóc, căţel, coadă, mănuşă, mână. *(~ la coasă.)* 6. *(TEHN.)* (reg.) şiştoáre. *(~ la joagăr.)* 7. *(TEHN.)* pană. *(~ la grindeiul de la piuă.)* 8. *(BOT.) măseaua-ciutei (Erg-ttiTonium dens caniş)* = (reg.) cocoréi (pl.), cocoséi (pl.), ghicitori (pl.), turcaréte.

máselár s. v. CIUMĂFAIE. LAUR. MĂSE-LARIŢĂ.Í SUNĂTOARE.

MĂSELÁRIŢĂ s. *(BOT.; Hyoscyamus niger)* (reg.) măsăláre, măsălárniţă, măsăl-niţă, măselár, nebunáriţá, nebunăríţă, sunătoare.

măseláriţă s. v. RO STOPA SCĂ.

măslág s. v. CIUMĂFAIE. LAUR.

MÁSLÍNĂ s. *(BOT.)* (înv. şi reg.) olivă.

MĂSLINÉT s. (rar) măsliniş.

măsliníş s. v. MĂSLINÉT.

măslin-sălbátfc s. v. RĂCHIŢICĂ.

MĂSLUÍ vb. a falsifica. *(A ~ alegerile.)*

MĂSLUIÁLĂ s. falsificare, măsluire, măsluit. *(~ alegerilor.)*

MĂSLUÍRE s. falsificare, măsluială, măsluit. *(~ alegerilor.)*

MĂSLUÍT adj. 1. (pop.) prefăcut, (înv.) balamút. *(Cărfi de joc ~.)* 2. falsificat. *(Alegeri ~.)*

MĂSLUÍT s. falsificare, măsluială, măsluire. *(~ alegerilor.)*

MĂSLUITOR s. falsificator, plăsmuitor, (înv.) falsár, (fam. şi peior.) plastograf. *(Condamnat ca ~.)*

măsoáie s. v. FAŢĂ DE MASĂ.

măsórişte s. v. MĂSURARE. MĂSURAT. MĂSURĂTOARE.

MĂSURA vb. 1. a calcula, a determina, a fixa, a stabili. *(A ~ valoarea unei mărimi fizice.)* 2. a aprecia, a calcula, a estima, a evalua, a preţui, a socoti, (livr.) a priza, (înv. şi reg.) a prinde, (înv.) a preţălui, a sămălui. *(A ~ valoarea unui obiect.)* 3. a analiza, a cerceta, a examina, a observa, a scruta, a studia, a urmări, (pop.) a iscodi, (înv. şi reg.) a oglindi, (înv.) a cerca, a ispiti. *(Îl ~ cu atenţie.) 4.* a parcurge, a străbate. *(~ camera de la un capăt la celălalt.)* 5. a se încerca, a se înfrunta, a se întrece, a se pune, (pop.) a se prinde.

(Cine se ~ cu mine, la trlntă?) 6. a se bate, a se

întrece, a se lupta. *(Hai să ne ~ in luptă dreaptă.)* 7. a se compara, a se pune. *(Nu mă ~ eu cu line!)*

măsura vb. v. CHIBZUI. CÂNTĂRI. MĂSURABIL adj. (înv.) mensurábil. *(Un parametru ~.)*

măsurár s. v. METRU. MĂSURARE s. 1. măsurat, măsurătoare, (înv. şi pop.) măsură, (înv. şi reg.) măsórişte, măsuriş, (înv.)măsurătúră. *(~ ariei unul loc.) 2.* calculare, determinare, fixare, stabilire. *(~ valorii unor parametri.)* 3, apreciere, calcul, calculare, estimare, estimaţie, evaluare, preţuire, socotire, (reg.) preţuiálă, (înv), preţă-luíre. *(~ valorii unui obiect.)* măsurare s. v. CÂNTĂRIRE. MĂSURAT adj. 1. limitat. *(Timpul lui e~.)* 2. calculat, chibzuit, cumpănit, cumpătat, echilibrat, înfrânat, moderat, ponderat, socotit, (prin vestul Transilv.) samalít. *(Un om ~; o viaţă ~.)* 3. domol, încet, lent, lin, liniştit, potolit, tacticos, temperat, (pop.) molcomit. *(Mers ~.)* 4. cumpănit, tacticos. *(Cu gesturi ~.)*

măsurat *adj.* v. REŢINUT. REZERVAT. MĂSURAT s. măsurare, măsurătoare, (înv. şi pop.) măsură, (înv. şi reg.) măsórişte, măsuriş, (înv.) măsurătúră. *(~ ariei unui loc.)* MĂSURĂ s. 1. dimensiune, mărime, proporţie, (înv.) mărie, mărire, (fam.) calibru. *(Are o ~ foarte mare.)* 2. mărime, număr. *(Ce ~ ai la pantofi?)* 3. mărime, talie. *(*O *fastă de ~ potrivită.)* 4. cadenţă, ritm, ritmică, tact, (înv.) timp. *(~ a unei melodii.)* 5. margine. *(Orice lucru are o ~ !)* 6. chibzuială, chibzuinţă, chibzuire, cuminţenie, cumpăt, cumpătare, înţelepciune, judecată, minte, moderaţie, raţiune, socoteală, socotinţă, tact, (livr.) continénţă, (rar) cumiriţíe, ponderáţie, temperánţă, (pop.) scumpătáte, (înv. şi reg.) sfat, (înv.) sămăluire, socoátă, tocmeală, (fam.) schépsis, (fig.) cumpăueálă, cumpănire. *(A procedat cu multă ~.)*

măsură s. v. BANIŢĂ. DUBLU-DECA-LITRU. MĂSURARE. MĂSURAT. MĂSURĂTOARE. NIVEL. RECRUTARE. REŢINERE. REZERVĂ.

măsură împrejur s. v. CIRCUMFERINŢĂ. PERIMETRU.

MĂSURĂTOARE s. măsurare, măsurat,

(înv. şi pop.) măsură, (înv. şi reg.) măsórişte,

măsuriş, (înv.) măsurătúră. *(~ ariei unui loc.)*

măsurător s. v. REPEDE.

măsurătúră s. v. MĂSURARE. MĂSURAT.

MĂSURĂTOARE.

măsuriş s. v. MĂSURARE. MĂSURAT. MĂSURĂTOARE.

MĂSUŢĂ s. 1. mescioară, (reg.) mesişoáră. 2. *măsuţă de noapte* = noptieră.

MĂŞCÁT adj. bombat, mare, plin, (reg.) măzărát. *(Un bob de grlu ~.)*

MĂTANIE s. compliment, închinăciune, plecăciune, ploconeală, reverenţă, temenea, (reg.) plocon, (înv.) 'plecare, (turcism înv.) talím, (fam. rar) selamlíc. *(I-a făcut o ~ adincă.)*

MĂTASE s. *(BOT.)* 1. (pop.) mustaţă, (Transilv. şi Ban.) păr. *(~* a *porumbului.)* 2. *mălasea-broaştei (Cladophora, Spiroggra* etc.) = (reg.) mătreáţă, aţa-ápei, lâna-broáştei, mata-se-de-ápă, râia-broáşteî, rlie-broşteáscă, râie-de-ápă, straiul-broáştei, (Bucov.) jabrina-broáş-tei.

mătase-de-ápă s. v. MĂTASEA-BROAŞTEI.

mătăcăní vb. v. CLĂTINA. ÎMPLETICI. ŞOVĂI.

MĂTĂCÍNĂ s. *(BOT.; Dracocephalum mol-davica)* (rar) melísă, (reg.) róiniţă, bosioc-de-múnte, busuiocul-stúpului.

mătăcină s. v. MELISĂ. ROINIŢĂ.

mătăhăí vb. v. AGITA. CLĂTINA. FÂLFÂI. FLUTURA. ÎMPLETICI. ŞOVĂI.

mătăhălí vb. v. CLĂTINA. ÎMPLETICI. ŞOVĂI.

MĂTĂHĂLOS adj. voluminos, (reg.) mă-hălós, nătăvălós. *(O persoană ~.)*

mătălăí vb. v. AGITA. CLĂTINA. FÂLFÂI. FLUTURA. ÎMPLETICI. ŞOVĂI.

mătălí vb. v. AŢIPI. DORMITA. MOŢĂI. PICOTI. PIROTL

MĂTĂLÍCĂ pron. (reg.) tălícă.

mătănăí vb. v. CLĂTINA. ÎMPLETICI. ŞOVĂI.

mătăríngă s. v. JURUBIŢĂ. MEMBRU. PENIS. PÂRGHIE. SCUL.

MĂTĂSÁR s. *(ORNIT.; Bombycilla gar-rulus garrulus)* (Transilv.) pasărea-frígului, (Mold.) pasăre-de-mătáse.

MĂTĂSÍCĂ s. *(TEXT.)* (reg.) mătăsúcă.

MĂTĂSOS adj. catifelat, moale, neted. *(Obraz ~; piele ~.)*

mătăsúcă s. v. MĂTĂSÍCĂ.

MĂTĂÚZ s. *(BIS.)* pămătuf, sfeştoc. *(~ pentru aghesmuit.)*

mătăúz s. v. MOMÂIE. SPERIETOARE.

mătcál s. v. ŞIR. ŞIRAG.

♦MĂTCĂLAU s. (reg.) înfărtăţie, înfârtă-ţít, însorţít, însurăţíe, paştele-míc. *(~ este o sărbătoare populară.)*

mătcúţă s. v. SURATĂ.

mătorí vb. v. ÎMBĂTRÂNI. TRECE. VEŞTEJI.

mătoríe s. v. BĂTRÂNEŢE.

mătrăcálă s. v. SNOP.

MĂTRĂGUNĂ s. *(BOT.; Atropa belladona)* beladonă, (reg.) împărătească, ţilidónie, cirea-şa-lúpului, doamna-códrului, doamnă-máre, floarea-códrului, iarba-codrului.

mătrăşi vb. v. ALUNGA. ARUNCA. ASASINA. ASCUNDE. AZVÂRLI. CĂRA. CHELTUI. CONCEDIA. DEPĂRTA. DOSI. FUGI. GONI. IROSI. IZGONI. ÎMPRĂŞTIA. ÎNDEPĂRTA. MISTUI. OMORÎ. PRĂPĂDI. RISIPI. SCOATE. SUPRIMA. UCIDE. ZVÂRLL

mătreaţa-brádului s. v. MĂTREAŢĂ-DE-ARBORI.

MĂTREÁŢĂ s. 1. *(MED.)* pitiriazis, (reg.) tărâţár, tărî'ţă. 2. *(BOT.) mătreaţă-de-arbori (Usnea)* = (reg.) mătreaţa-brádului, plete-le-muiéril.

mătreáţă s. v. MĂTASEA-BROAŞTEI.

mătreaţă-de-árborl s. v. PLETELE-MUIE-RII.

matrice s. v. COLICĂ. CRAMPĂ. GRANAT. MITRĂ. MUŞEŢEL. PARACHERNIŢĂ.

REUMATISM. SPASM. SPILCUŢĂ. UTER. VENTRILICĂ.

matricea s. v. GRANAT. MUŞEŢEL. SPILCUŢĂ.

matriţă s. v. GRANAT. SPILCUŢĂ.

mătura vb. v. ALUNGA. ARUNCA. AZVÂRLI. DEPĂRTA. GONI. IZGONI. ÎNDEPĂRTA.

mătura-Maicii-Précesta s. v. NĂFURICĂ.

MĂTURARE s. măturat, măturătură. *(~ curţii.)*

MĂTURAT s. măturare, măturătură. *(~ şcolii.)*

MĂTURĂ s. 1. *(BOT.; Sorghum vulgare)* (pop.) mălai-tătărésc, mei-tătărésc, (reg.) bălúr, flocoásă, tătar, tătárcă. 2. *(BOT.; Rochia scoparia)* măturică. 3. *măluri-de-vrăji-toare* – (pop.) patul-víntului. *(~ este numele unei boli a arborilor.)*

matură s. v. BIDINEA.

mălură-róşic s. v. BRÂNCĂ.

MĂTURĂTURĂ s. măturare, măturat. *(~ curţii.)*

mătură-turceáscă s. v. NĂFURICĂ.

MĂTUREA s. măturică, măturice, mături ţă, (rar) măturíşcă. *(~ de haine.)*

MĂTURÍCĂ s. 1. măturea, măturice, rnătu-riţă, (rar) măturíşcă. *(O ~ de haine.)* 2. *(BOT.; Rochia scoparia)* mătură.

măturică s. v. IMORTELĂ. PLEVAIŢĂ.

MĂTURÍCE s. măturea, măturică, măturiţă, (rar) măturíşcă.

măturíşcă s. v. MĂTUREA. MĂTURICĂ. MĂTURICE. MĂTURIŢĂ. NĂFURICĂ.

MĂTURÍŢĂ s. măturea, măturică, măturice, (rar) măturíşcă.

măturiţă s. v. NĂFURICĂ. SPORIS. VERBINĂ.

MĂTUROI s. târn, (reg.) felezéu, leasă, târş. *(Un ~ pentru maturatul străzilor.)*

MĂTUŞĂ s. 1. tanti, (pop. şi fam.) tuşă, (pop.) ţâţă, (reg.) babă, tătăíşă, (Olt.) muică, (Ban.) teică, (prin Ban. şi Transilv.) tetă, (Ban.) úină, (înv.) lele. *(~ Stana, sora mamei.)* 2. lele, leliţă, ţaţă, (pop.) tătăíşă, (reg.) dadă, dáică, léică, nană, (Olt.) ţáică, (Ban.) úină.*(~ Măria, vecina noastră.)*

mătuşă s. v. BUNICĂ. MAMĂ MARE.

MĂTUŞÍCĂ s. (pop. şi fam.) tuşícă, (pop.) ţâţícă. *(Draga mea ~.)*

mătuşói s. v. UNCHI.

măţigúş s. v. MÂŢIŞOR.

MÂŢIŞOR s. *(ANAT.)* (reg.) măţigúş.

măzăcfe s. v. JEG. MURDĂRIE. NECURĂŢENIE.

măzărár s. v. GĂRGĂRIŢĂ.

măzărát adj. v. BOMBAT. MARE. MĂŞCAT. PLIN.

măzărátă s. v. INDRUŞAIM. SÂNGELE-VOINICULUI.

măzăreán s. v. INDRUŞAIM. SÂNGELE-VO IN ICULUI.

măzărícă s. v. BORCEAG. INDRUŞAIM. MĂZĂRICHE. ORESNIŢĂ. SÂNGELE-VOINICULUI.

măzăríce s. v. BORCEAG. MĂZĂRICHE. MÁZĂRÍCHE s. I. *(BOT.)* 1. *(Vicia satina)* borceag, (reg.) măzărícă, măzărúică, (prin Transilv.) măzăríce. 2. *(Vicia silvalica)* borceag, (reg.) măzărícă. 3. *(Vicia lathyroides)* (reg.) bobuşór. II. *(MET.)* (rar) măzărícă, (reg.) ţírţiră. *(Bate, cade ~.)*

măzăríche s. v. BOB-DE-ŢARINĂ. OS-TICERCOZÁ. INDRUŞAIM. LINTEA-PRATULUI. NĂUT. SÂNGELE-VOINICULUI. TR1CHINOZĂ.

măzărichea-cúcului s. v. MĂLURICI. ORĂS-TICĂ.

măzăriche-neágră s. v. ORĂSTICĂ. măzărói s. v. INDRUŞAIM. SÂNGELE-VOINICULUI.

măzărúică s. v. BORCEAG. INDRUŞAIM. MĂZĂRICHE. SÂNGELE-VOINICULUI. măzuá vb. v. COJI. DESCOJI. JUPUI. măzgú! s. v. CRENEL. MEÁNDRU s. cot, cotitură, sinuozitate, şerpuitură, (reg.) taólă. *(~ al unei ape.)*

meâser adj., s. v. CALIC. NECĂJIT. NEVOIAŞ.^ SĂRAC. SĂRMAN.

MECANIC s., adj., adv. 1. s. maşinist, (înv.) mecanicián. *(~ pe o locomotivă.)* 2. adj. mecanizat, (rar) maşinizát, sistematic. *(Mori ~.)* 3. adj. fizic. *(Acţiunea ~ a vlntului.)* 4. adj. automat, automatic, inconştient, instinctiv, maşinal, reflex. *(Gest, act~.)* 5. adv. automat, automatic, inconştient, maşinal, maşinaliceşte, reflex, (înv.) mecanicéşte. *(Merge, reacţionează ~.)* 6. adj. papagalicesc. *(Reproducere, asimilare ~.)* 7. adv. automat, maşinal, papagaliceşte. *(Repetă ~ ceea ce aude.)*

MECANICĂ s. 1. mecanotehnică. 2. *(FIZ.) mecanică cuantică* = mecanică ondulatorie; *mecanică ondulatorie* = mecanică cuantică. mecanică s. v. MAŞINĂRIE. MECANISM. mecanicésc adj. v. FIZIC. MANUAL. mecanicéşte adv. v. AUTOMAT. AUTOMATIC. INCONŞTIENT. MAŞINAL. MAŞINAL ÍCESTE. MECANIC. REFLEX. mecanicián s. v. MAŞINIST. MECANIC. MECANÍSM s. *(TEIÍN.)* 1. maşinărie, (rar) maşină, (înv.) mecanică, mihaníe. *(Un ~ care funcţionează perfect.)* 2. dispozitiv, (înv. şi reg.) meşteşug. *(Urz ~ într-un ansamblu tehnic.)* MECANIZÁ vb. (rar) a maşiniza. MECANIZAT adj. mecanic, (rar) maşinizát, sistematic. *(Mori ~.)*

MECANOTEHNICĂ s. mecanică. MECĂCĂÍ vb. (reg.) a mechereza, a mecheri. *(Caprele ~.)* MEGĂCĂÍRE s. mecăcăit *(~ caprelor.)* MECĂCĂÍT s. mecăcăire. *(~ de capre.)* MECENA s. invar, (rar) mecenat. *(Un ~ al artiştilor.)*

mecenat s. v. MECENA. mecet s. v. GEAMIE. MOSCHEE. meeherczá vb. v. MECĂCĂI. mccherí vb. v. MECĂCĂI.

MECI s. *(SPORT)* dispută, întâlnire, întrecere, joc, partidă. *(~ a durat doar trei minute.)* meci s. v. FEŞTILĂ. FITIL. OPAIŢ. meci vb. v. ATINGE. BATE. LOVI. STRIVI. ZDROBI.

mecít adj. v. BĂTUT. LOVIT. STRIVIT. ZDROBIT.

meciúc s. v. PENSULĂ. mécler s. v. GEAMBAŞ. INTERMEDIAR. MIJLOCITOR. MISIT.

SAMSAR. mecóniu s. v. OPIU. medalia vb. v. DECORA. medaliat adj. v. DECORAT. MEDALIE s. (depr.) tinichea. *(A primit o ~.)*

medalie s. v. DECORAŢIE. MEDALION s. (înv.) left. *(Purta la gít un ~.)*

medélniţă s. v. LIGHEAN. medeolán s. v. MILANEZ. MEDIA vb. a intermedia, a se interpune, a mijloci, (rar) a negocia.

MEDIAL adj. *(FON.)* central. *(Vocală ~.)* medial adj. v. MEDIAN. MEDIAN adj. (rar) medial. *(Poziţie ~.)* MEDIAT adj. indirect, mijlocit. *(Relaţii ~.)*

MEDIATOR s. intermediar, mijlocitor, (rar) interpus, (înv.) mijloc, solitór. *(~ intre două părţi aflate în conflict.)*

MEDIÁŢIE s. intermediu, mediere, mijlocire. *(~ lui era necesară.)* medic adj. v. MEDICAL. MEDIC s. doctor, (înv.) vraci. medica vb. v. MEDICAMENTA. MEDICAL adj. *(MED.)* (înv.) doctorésc, doctoricésc, medic, medicésc, medicinal. *(Tratament ~.)*

MEDICAMENT s. *(FARM.)* doctorie, leac, remediu, (înv. şi reg.) medicină, spiţerie. *(Un ~ eficace In diabet.)*

*MEDICAMENTÁ vb. *(MED.)* (înv.) a medica.

MEDICAMENTOS adj. medicinal. *(Substanţă ~.)*

MEDICÁŢIE s. *(MED.)* tratament, (înv. şi reg.) medicină. *(~ prescrisă unui bolnav.)* medicésc adj. v. MEDICAL. MEDICINAL adj. medicamentos. *(Substanţă ~.)*

medicinal adj. v. MEDICAL. medicină s. v. DOCTORIE. LEAC. MEDICAMENT. MEDICÁŢIE. REMEDIU. TRATAMENT.

MEDICINĂ VETERINARĂ s. (rar) vete-rinărie.

MEDIE s. (rar) mijlocie. *(~ preţurilor.)* MEDIERE s. intermediu, mediaţie, mijlocire. *(~ lui s-a dovedit necesară.)*

MEDIOCRITATE s. (fig.) obscuritate. *(Se complace In ~.)*

MEDIOCRU adj. 1. comun, mijlociu, potrivit. *(Un elev~.)* 2. (fig.) obscur. *(Un poet~.)* 3. modest, redus, scăzut. *(Operă de valoare ~.)* MEDITA *vb. 1.* a chibzui, a cugeta, a gândi, a judeca, a raţiona, a reflecta, (înv.) a medi-tarisi, a mândri, a rezona, a semui. *(A ~ asupra*

vieţii.) 2. a visa. *(Ţoală ziua ~ la...)* 3. a pregăti, a prepara. *(Îl ~ la fizica de două ori pe săpíămână.)*

medita vb. v. ANALIZA. CERCETA. EXAMINA. INVESTIGA. PLĂNUI. STUDIA. URMĂRI.

MEDITÁRE s. 1. cugetare, gândire, meditaţie, reflectare, reflecţie, reflexie, (înv.) schép-sis. *(O ~ adlncă asupra...)* 2. meditaţie, pregătire, preparare. *(~ unui candidat la facultate.)*

meditáre s. v. MEDITAŢIE.

meditarisí vb. v. CHIBZUI. CUGETA. GÂNDI. JUDECA. MEDITA. RAŢIONA. REFLECTA.

MEDITATIV adj. 1. cugetător, gânditor, reflexiv, (înv.) meditator, (glumeţ şi ir.) pansív. *(Un tip ~.)* 2. contemplativ, contemplator, visător. *(Fire ~.)*

meditator adj. v. CUGETĂTOR. GÂNDITOR. MEDITATIV. REFLEXIV.

MEDITATOR s. preparator, (ieşit din uz) repetitor. *(Şi-a luat un ~ la fizică.)*

MEDITAŢIE s. 1. cugetare, gândire, meditáre, reflectare, reflecţie, reflexie, (înv.) schépsis. *(O ~ adlncă asupra...)* 2. contemplaţie, reverie, vis, visare. *(Cufundat în ~.)* 3. (rar) meditáre. *(A scris o ~ asupra...)* 4. lecţie, preparaţie. *(Are o ~ la orele ÎS.)* 5. meditáre, pregătire, preparare. *(~ unui candidat la facultate.)*

medilcrán adj. v. ME HTERANEAN.

MEDITERANEAN adj. (rar) mediterán. *(Zona ~.)*

MEDIU adj. mijlociu. *(De.calitate, de vlrstă ~.)*

MEDIU s. ambianţă, anturaj, cadru, cere, sferă.societate, (înv.) mijloc, (fig.) atmosferă, climat. *(În ce ~ se Invirte?)*

mediu s. v. CALE. CHIP. FEL. FORMĂ. MANIERĂ. METODĂ. MIJLOC. MOD. MODALITATE. POSIBILITATE. PROCEDARE. PROCEDEU. PROCEDURĂ. PUTINŢĂ. SISTEM.

medunéţ s. v. CINSTEŢ.

mefistofelic adj. v. DEMONIC. DIABOLIC. DIAVOLESC. DRĂCESC. INFERNAL. NECURAT. SATANIC.

mefílic adj. v. CONTAGIOS. INFECŢIOS. MOLIPSITOR.

MEGACÂCLU s. *(FIZ.)* megahertz.

MEGAFON s. portavoce. *(Vorbeşte la ~.)*

MEGAHERTZ s. *(FIZ.)* megaciclu.

MEGALOCEFÁL adj. *(BIOL.)* macroccfal. *(Tip uman ~.)*

MEGALOMAN adj. fudul, grandoman, infatuat, încrezut, înfumurat, îngâmfat, mindru, orgolios, semeţ, trufaş, ţanţoş, vanitos, (livr.) prezumţios, suficient, (înv. şi pop.) măreţ, (pop. şi fam.) ţâfnós, (pop.) falnic, fălos, închipuit, (înv. şi reg.) pâşín, (prin Ban.) mărós, nărtós, (înv.) fumurós, preaânălţát, zadarnic, (fig.) băţos, înţepat, scrobit. *(Om ~.)*

MEGALOMANÍE s. grandomanie.

mégliis conj. v. TOTUŞI.

mcgiés adj. v. ÎNVECINAT. LIMITROF. MĂRGINAŞ.

megieş adj., s. v. VECIN.

megieşesc adj. v. ÎNVECINAT. LIMITROF. MĂRGINAŞ. VECIN.

megieşi vb. v. ÎNVECINA. MĂRGINI.

megieşíe s. v. VECINĂTATE.

megieşit adj. v. ÎNVECINAT. LIMITROF. MĂRGINAŞ. VECIN.

MEGLENÂT s., adj. meglenoromân.

MEGLENOROMÂN s., adj. meglenit.

mehenghi adj. v. ABIL. DEŞTEPT. DIBACI. GLUMEŢ. HAZLIU. INGENIOS. ISCUSIT. ISTEŢ.

ÎNDEMÂNAT1C. MEŞTER. POZNAŞ. PRICEPUT. ŞIRET. ŞMECHER. VESEL. VICLEAN.

mclilcm s. v. ALIFIE. CREMĂ. POMADĂ. UNGUENT.

mehtúp s. v. ADRESĂ.

MEI s. *(BOT.)* 1. *(Panicwn miliacewn)* (reg.) păríng, păsat, (Mold. şi Transilv.) mălai. 2. (reg.) păsat. *(Dă ~ la păsări.)* 3. *mei-păsăresc* = a) *(Lithospermum officinale)* (reg.) mărgelúşă, (înv.) mălăcél; b) *(Setaria verii-cillata)* dughie, mohor, (reg.) bursoácă.

mci-lúng s. v. IARBA-CĂNĂRAŞULUI.

mei-nebún s. v. MOHOR.

mei-pădurét̹ s. v. MEIŞOR.

mei-păsărésc s. v. MOHOR.. mei-sălbátic s. v. MEIŞOR.

MEIŞÓR s. *(BOT.)* 1. *(Milium effusum)* (reg.) mei-pădurét̹, mei-sălbátic. 2. *(l'anicum sanguinale)* (reg.) mohor-róşu.

MEÍŞTE s. (reg.) mălăíşte, (Mold., Transilv. si Maram.) mălaie (pl.). *(Lanul de mei se cheamă ~.)*

mei-tălăresc s. v. MĂTURĂ.

meiul-canárilor s. v. IARBA-CĂNĂRAŞULUI.

mejdáş adj. v. ÎNVECINAT. LIMITROF. MĂRGINAŞ. VECIN.

méjdă s.v. HAT. HOTAR. RĂZOR.

méjdină s. v. HAT. HOTAR. OGOR. PÂR-LOAGĂ. RĂZOR.

MELANCOLIC adj. 1. trist, (înv.) melan-holicós. *(Om ~; privire ~.)* 2. elegiac, trist. *(Poezie cu caracter ~.)* 3. posomorit, trist. *(O noapte ~.)*

MELANCOLÍE s. 1. tristeţe. *(~ cuiva.)* 2. duioşie. *(O ~ de neânvins pentru vremurile copilăriei.)*

mclanholicós adj. v. MELANCOLIC. TRIST.

melanj s. v. AMESTEC. COMBINAŢIE.

MELANTERÍT s. *(CHIM.)* calaican, sulfat feros, (reg.) galíţcă, piatră-vérdc, (Mold. şi Bucov.) chicláz.

MELC s. 1. *(ZOOL.)* gasteropod, gastropod, (pop.) bourél, culbec, (reg.) bábiţă, (în jocurile de copii) codobélc. 2. *(MAT.) melcul lui Pascal* – cardioidă.

mele s. v. MAIA.

m«-lcát adj. v. CIUT. SPIRALAT.

melci s. v. ORBITĂ.

MELEAG s. 1. loc, regiune, tărim. teritoriu, ţinut, zonă. *(Se afla pe ~ uri necunoscute.)* 2. plai. regiune, ţinut. *(Pe ~ urile natale.)*

meleag s. v. APROPIERE. ÎMPREJURIME. JUR. PREAJMĂ. VECINĂTATE.

meleájă s. v. GLOABĂ. MÂRŢOAGĂ.

mclcân s. v. FECIOR. FLĂCĂU. TÍNĂR.

melegár s. v. GLOABĂ. MÂRŢOAGĂ. PATUL. RĂSADNIŢĂ.

melcnáş s. v. FECIORAŞ. FLĂCĂIAŞ.

melcs s. v. RĂSPĂR.

melcstéu s. v. FĂCĂLEŢ. RÂŞNIŢĂ. SU-CITOR. VERGEA.

mclcstuí vb. v. SNOPI. STÂLCI.

melcstuít adj. v. SNOPIT. STÂLCIT.

MELÍSĂ s. *(BOT.; Melissa officinalis)* roiniţă, (reg.) cătúşnică, lămâíţă, mătăcină, motoácă, răstupeáscă, róişte, stupélniţă, buruia-na-stúpului, busuiocul-stúpului, floarea-stú-pului, iarba-albínelor, iarba-róilor, iarba-stú-pului, izma-stúpilor, mierea-úrsului, mintă-turceáscă, poala-Sfintei-Mării, voioşniţă-de-albíni.

mclísă s. v. MĂTĂCINĂ.

mellţá vb. v. FLECARI. ÎNDRUGA. PĂLĂVRĂGI. SPOROVĂI. TRĂNCĂNI.

MELIŢÁRE s. meliţat. *(~ inului.)*

MELIŢÁT s. meliţare. *(~ plantelor textile.)*

MÉLIŢĂ s. *(TEIIX.)* (reg.) frângătór, zdrobitor. *(~ pentru zdrobit cinepa.)*

mélilă s. v. GLOABĂ. GURĂ. MÂRŢOAGĂ.

méliţă js,, adj. v. CLÁNŢĂU. FLECAR. GURALÍV7"L"IMBUT. PÁ'LAVRXGIU. VOR-BĂ-LUNGĂ. VORBĂREŢ.

meliţoáică s. v. MELIŢOI.

MELIŢÓI s. *(TEIIX.)* (reg.) meliţoáică. *(~ pentru clnepă.)*

MELODIC adj. armonios, melodios, muzical, sonor, unduios, (rar) unduit, (fig.) dulce, mlădios, simfonic. *(Proza ~ a lui Odobescu.)*

MELODIC1TÁTE s. cantabilitate, muzicalitate. *(~ unor versuri.)*

MELODÂE s. 1. *(MUZ.)* eântec, compoziţie, muzică, (livr.) melopée, melos, (înv.) scop. *(O ~ foarte izbutită.)* 2. *(MUZ.)* arie, eântec. *(~ii populare.)* 3. cânt, cântarc, cântat, eântec, glas, (pop.) viers. *(~ de păsărele.)* 4. armonie, muzicalitate, sonoritate. *(~ interioară a versului.)*

MELODIOS adj. 1. *(MUZ.)* cantabil, muzical. *(O structură ~.)* 2, armonios, melodic, muzical, sonor, unduios, (rar) unduit, (fig.) dulce, mlădios, simfonic. *(Proza ~ a lui Odobescu.)*

MELON s. gambetă. *(Poartă pe cap un ~.)*

MELONÍDĂ s. *(BOT.)* peponidă. *(Tipul de fruct numit ~.)*

MELOPÉE s. *(MUZ.)* recitativ.

melopée s. v. CÂNTEC. COMPOZIŢIE. MELODIE. MUZICĂ.

melos s. v. CÂNTEC. COMPOZIŢIE. MELODIE. MUZICĂ.

meloşél s. v. BURETE-DE-CONOPIDĂ. CREASTA-COCOŞULUI. RĂMURELE.

MEMBRANĂ s. 1. *(ANAT.)* pieliţă, (înv. şi reg.) pielcúţă, pojghiţă, (reg.) piele, pielo-

téie, pieluşínă. 2. *(BOT.)* pielită, (reg.) piele, pielotéie, pieluşică. 3. cămaşă. *(~ care acoperă unele corpuri.)*

membrană s. v. PERGAMENT.

MEMBRU s. 1. *(ANAT.)* mădular, (fam.) ciolan. *(~ al corpului.)* 2. *(AA'AT.) membru inferior* = picior, (pop., fam. şi depr.) crac, (pop.) labă, (reg.) gionát, (prin Bucov.) bokláu; *membru superior* = mină, (înv. şi reg.) bríiică. 3. *(AA'AT.)* penis, (înv. şi pop.) mădular,, (pop.) sulác, (înv. şi reg.) pasăre, (reg.) mătăríngă, pistol, (arg.) coinác, sulă, şarpe, ştre-meleág. 4. (înv.) mădular. *(~ al anei societăţi.}*

MEMENTO s. memorator. *(.Şi-a notat ceva in ~.)*

memlechét s. v. STAT. ŢARĂ.

MEMORA vb. a învăţa, a memoriza, *a* repeta, (reg.) a proba. *(A ~ o poezie.)*

memora vb. v. AMINTI. ARĂTA. CITA. INDICA. MENŢIONA. POMENI. SEMNALA.

MEMORABIL adj. 1. important, înseninat, marcant. *(Un eveniment ~.)* 2. epocal. *(O descoperire ~.)* 3. neuitat. *(O seară ~.)*

mcmoránde s. pi. v. MEMORII.

MEMORANDUM s. (înv.) memorial. *(A înainta un*

MEMORARE s. învăţare, memorizare. *(~ unei poezii.)*

MEMORAT adj. învăţat, memorizat. *(Poezie ~.),*

MEMORATOR s. 1. memento. *(Şi-a notat ceva in ~.)* 2. *(TEIIX.)* memorie. *(~ la calculator.)*

MEMORIAL adj. comemorativ. *(Monedă, casă ~.)*

memorial s. |v. MEMORANDUM. MEMORIU. PETIŢIE.

MEMORIE s. 1. (pop.) ţinere de minte, (fig.) cap. *(Are* o *~ fantastică.) 2. (TEIIX.)* memorator. *(~ la computer.)* 3. amintire, minte. *(I-au rămas in ~ acele zile.)* 4. amintire, (înv.) pámente. *(Au ciocnit* in *~ lui.)*

MEMORIU s. 1. petiţie, (înv.) memorial, tacrir. *(Un ~ către direcţie.)* 2. (la pi.) (înv.} memoránde (pl.). *(Şi-a scris ~iile.)*

MEMORIZA vb. a învăţa, a memora, a repeta, (reg.) a proba. *(A ~ o poezie.)*

MEMORIZARE s. învăţare, memorare. *(~ unei poezii.)*

MEMORIZAT adj. învăţat, memorat. *(Poezie ~.)*

memurléts. v. ÎNSĂRCINARE. MISIUNE. SARCINĂ.

MENADĂ s. *(MITOL.)* bacantă. *(Bacanta din mitologia romană se numea ~* í/i *mitologia greacă.)*

MENAJ s. 1. gospodărie. *(Îşi face singură ~.)* 2. casă, căsătorie, căsnicie, (livr.)mariaj, matrimoniu, (rar) gospodărie, (pop.) însoţire,

(înv.) maritágiu, (grecism înv.) sinichésion. *(Are un ~ ideal.)* menaj s. v. CASĂ. CĂMIN. FAMILIE. MENAJA vb. 1. a cruţa, (înv. fig.) a înconjura, *(îl sălcii putea de griji.) 2.* ase conserva, a se cruţa, a se păstra, (înv.) a se menajarisi. *(Te rog să te ~ !)*

MENAJAMENT s. menajare. *(Să-i spui cu ~te.)*

MENAJARE s. 1. cruţare. *(~ unei persoane*

bolnave.) 2. menajament. *(Să-i spui cu ~.)*

menajarisi vb. v. CONSERVA. CRUŢA.

MENAJA. PĂSTRA.

menájăs. v. ALIMENT. HRANĂ. MÂNCARE.

MENAJER adj. casnic, domestic, *(Aparat*

de uz ~.)

MENAJERĂ s. jupânească, (rar) madamă. *(~ Intr-o casă înstărită.)* menajeră s. v. CASNICĂ. GOSPODINĂ. MENGHINĂ s. *(TEHN.)* (reg.) urs, (Ban. şi Transilv.) şaitău, (Transilv., Maram. şi Mold.) şurub, (Transilv.) şut. *(Strlnge o piesă la~.)*

menghină s. v. PIUĂ. mcnghinegíu s. v. PIUAR. MENÍ vb. 1. a da, a destina, a hărăzi, a hotărî, a orândui, a predestina, a rândui, a sorti, a ursi, (rar) a predetermina, a preursi, (pop.) a noroci, a scrie, a soroci, (înv.) a tocmi, (fig.) a rezerva. *(Ce le-a ~ soarta?)* 2. a destina, a face, a hărăzi, a predestina, a sorti, a ursi. *(Slnt ~ să fie fericiţi.)* 3. a destina, a hărăzi, a supune. *(Pădurea aceasta este ~ tăierii.)* 4. a deseânta, a face, a fermeca, a ursi, a vrăji, (pop.) a solo-moni, (reg.) a boboni, a bosconi, a boscorodi, a râvni, (prin Transilv.) a pohibi. *(Îi* -w *cu ulcica.)*

meni vb. v. CONSACRA.DĂRUI.DEDICA. DESTINA. DEVOTA.] HĂRĂZI. INVOCA. ÎNCHINA. PREVESTI. PREZICE. PROFETIZA. PROFEŢI. PROROCI. VESTI.

menínţăs. v. CHEMARE. MENIRE. MISIUNE. ROL. ROST. SARCINĂ.

MENÍRE s. 1. chemare, misiune, rol, rost, sarcină, (reg.) menínţă, (livr. fig.) sacerdóţiu. *(Şi-a împlinit ~.)* 2. obiectiv, rol, rost,'Jscop, sens, ţel, ţintă, (pop.) noimă. *(~ acestor măsuri a fost aceea de a...)* 3. destin, fatalitate, noroc, predestinare, soartă, ursită, zodie, (rar) predeterminátie, (înv. şi pop.) stríşte, (pop.) dată, făcut, noroceálă, norocire, orândă, parte, rânduiálă, scrisă, soroc, (înv. şi reg.) sorocíre. (reg.) ursă, urseálă, (înv.) predestináţie, preur-síre, preursítă, trişte, ursitoare, (grecism înv.) proorizmós, (fig.) stea. *(Aşa* t-*a fost ~.)*

menire s. v. ORACOL. PREVESTIRE. PREVIZIUNE. PREZICERE. PROFEŢIE. PROROCIE. PROROCIRE.

MENÍU s. listă de bucate, listă de mâncare.

menstrual adj. v. LUNAR. menstruale s. pi. v. CICLU. MENSTRUAŢIE. PERIOD.

MENSTRUAŢIE s. *(FIZIOL.)* ciclu, period, (pop.) lună, soroc, (înv. şi reg.) poală, (reg.) belea, fire, regulă, sărbători (pl.), (Transilv., Ban. şi Mold.) rând, (înv.) menstruale (pl.), ménstruă, tocmeală, (eufemistic) indispoziţie. ménstruă s. v. CICLU. MENSTRUAŢIE. PERIOD.

mensual adj. v. LUNAR. mcnsurábii adj. v. MĂSURABIL. MENTALITATE s. psihologic, (fig.) optică. *(~ unei colectivităţi).*

MENTĂ s. *(BOT.)* 1. *(Mentha piperita)* izmă. 2. *(Mentha silvestris)* izmă, (reg.) voiéştni-ţă. 3. *menta broaştei (Mentha aquatica)* = izmă broaştei, (reg.) mintă lingórii; *mentă creată (Mentha crispa)* = izmă

creaţă, (reg.) iarbă-creaţă.

mentor s. v. CĂLĂUZĂ. ÎNDRUMĂTOR. POVĂŢUITOR. PRECEPTOR. SFĂTUITOR. SFETNIC.

MENŢÍNE vb. 1. a (se) conserva, a (se) păstra, a (se) ţine. *(A ~ ceva in bună stare.)* 2. a păstra, (înv.) a păzi. *(A ~ legăturile de prietenie cu cineva.)* 3. a dăinui, a dura, a exista, a fi, a se păstra, a se perpetua, a persista, a rămine, a trăi, a ţine, (rar) a subzista, (înv.) a locui, a petrece, a sta, a via. *(Cit se va ~ lumea şi pămlntul; vechi obicei care se ~ şi astăzi.)* 4. a dăinui, a dura, a se păstra, a se perpetua, a persista, a stărui. *(Amintirea lui se ~ până astăzi.)* 5. a întreţine, (fig.) a alimenta, a hrăni. *(A ~* o *atmosferă de suspiciune.)*

MENŢÍNERE s. 1. conservare, păstrare, ţinere. *(~ în bună stare a ceva.)* 2. păstrare, reţinere. *(~ apei în sol.)* 3. păstrare, perpetuare. *(~ speciei.)* 4. dăinuire, persistenţă. *(~ unor tradiţii.)* 5. întreţinere, (fig.) alimentare. *(~ unei atmosfere de suspiciune.)*

MENŢIONA vb. I. a aminti, a arăta, a cita, a indica, a pomeni, a semnala, (rar) a semnaliza, (înv.) a memora, a prenumi, (fig.) a atinge. *(Problema este ~ într-un document.)* 2. a consemna, a înregistra, a preciza, a specifica. *(Cronica ~ acest eveniment.)* 3. a arăta.'a indica", a preciza, a semnala, a specifica, (înv.) a specializa. *(Vom ~ următoarele recomandări...)* 4. a prescrie, a prevedea, a specifica, a stabili, a stipula, *(Articolul l ~ următoarele...)* MENŢIONARE s. 1. amintire, citare, indicare, menţiune, pomenire, se., nalare, (rar) semnalizare. *(~ unUi fapt semnificativ.)* 2. consemnare, înregistrare, precizare, specificare, (înv.) scriptură. *(~ acelui eveniment In...)* 3. indicare, precizare, specificare. *(~ unui anumit lucru.)*

MENŢIUNE s. 1. amintire, citare, indicare, menţionare, pomenire, semnalare, (rar) semnalizare.^ *unui fapt semnificativ.)* 2. (concr.) consemnare, însemnare, notaţie, notă, (înv.)

izvód, semn. *(O ~ răzleaţă pe marginea unui manuscris.)* 3. (concr.) indicaţie, însemnare, notă, notificare, notificaţie, observaţie, precizare, specificare, specificaţie. *(Poartă următoarea ~...)*

menzíl s. v. CURIER. DILIGENTĂ. MESAGER. POŞTALION. POŞTĂ. ŞTAFETĂ.

MEPACRÍNĂ s. *(FARM.)* atebrină. *(~ serveşte la tratamentul malariei.)*

meprizá vb. v. DESCONSIDERA. DISPREŢUL NESOCOTI.

mercantil adj. v. COMERCIAL. INTERESAT. MATERIALIST. NEGUSTORESC.

MERCAPTÁN s. *(CHIM.)* tioalcool, tiol.

MERCAPTOBENZÉN s. *(CHIM.)* tiofenol.

MERCENAR s. *(IST., MIL.)* (înv.) jol-dunár, lefegiu, simbriáş, simbriót, stipendiat. *(~ în armata otomană.)*

merehcz s. v. ÎNŢELES. RAŢIUNE. ROST. SEMNIFICAŢIE. SENS. STRATAGEMĂ. SUBTERFUGIU. ŞIRETENIE. ŞIRETLIC. ŞMECHERIE. TERTIP. TÂLC. TRUC. VICLENIE. VICLEŞUG.

MERCUR s. *(CHIM.)* hidrargir, (pop.) argint-víu.

meredéu s. v. MINCIOG. RĂVAR.

meregíu s. v. PÂNDAR.

mereí vb. v. ÎMPIETRI. ÎNCREMENI. ÎNLEMNI. ÎNMĂRMURI. ÎNŢEPENI. PE-TRIFICA.

îneremct s. v. REFACERE. REPARARE. REPARAT. REPARAŢIE.

meremetiseálă s. v. REFACERE. REPARARE. REPARAT. REPARAŢIE. RESTAURARE.

meremetisí vb. v. REFACE. REPARA. RESTAURA.

meremetisíre s. v. REFACERE. REPARARE. REPARAT. REPARAŢIE. RESTAURARE.

mercmetlsít adj. v. REFĂCUT. REPARAT. RESTAURAT.

meremetisít s. v. REFACERE. REPARARE. REPARAT. REPARAŢIE.

mereoáră s. v. VIOREA.

mereu adj. v. CONTINUU. CUPRINZĂTOR. DEGERAT. ETERN. ÎNGHEŢAT. ÎNTINS. LARG. MARE. NECONTENIT. NECURMAT. NEÂNCETAT. NEÂNTRERUPT. NESFÂRŞIT. PARALIZAT. PERMANENT. PERPETUU. VAST. VEŞNIC.

MEREU adv. 1. continuu, încontinuu, întruna, necontenit, necurmat, neâncetat, neântrerupt, neobosit, neostenit, permanent, pururi, veşnic, (înv. şi reg.) nepristán, (reg.) hój-ma, necúnten, (înv.) neapărat, nelipsit. *(Se mişcă ~.)* 2. continuu, încontinuu, întotdeauna, întruna, necontenit, neâncetat, permanent, pururi, totdeauna, veşnic, (pop.) necurmat. *(Eram ~ împreună.)* 3. întruna, totuna. *(O finea ~ că...)*

mereu adv. v. AGALE. ALENE. BINIŞOR. DOMOL. ÎNCET. ÎNCETINEL. ÎNCETIŞOR. LIN. LINIŞTIT. UŞUREL.

mergător adj. v. CURGĂTOR.

MERGE vb. 1. a se deplasa, a se duce, a se mişca, a umbla, (pop.) a se purta. *(~ puţin*

pe si radă.) 2. a umbla, (înv. şi reg.) a păsa-*(~ cam greu din cauza bătrâneţii.)* 3. a trece-*(Chiar acum ~ spre casă.)* 4. a face, a parcurge, a străbate. *(~ zilnic 10 km.)* 5. a colinda, a cutreiera, a străbate, a umbla. *(~ prin munţi şi văi.)* G. a zbura. *(Avionul ~ cu 1 000 de km pe oră.)* 7. a (o) coti, a o lua. *(~ la stingă.)* 8. a se da, a se deplasa, a se duce. *(~ cu doi paşi înapoi.)* 9. a se duce, apleca, a porni, (pop.) a (se) mişca, (înv. şi reg.) a păsa. *(Unde ~ acum seara?; ~ în excursie.)* 10. a (o) apuca, a se îndrepta, a o lua, a se orienta, a păşi, a pleca, a porni, (rar) a se indruma, (pop.) a purcede, a se purta, (inv. şi reg.) a năzui, (Transilv.) a arădui. *(Ne-am despărţit şi el a ~ spre casă.)* 11. a se duce. *(~ la doctor.)* 12. a se duce, a trece. *(Te rog să ~ şi pe la noi.)* 13. a se lua, a se ţine, a veni. *(Se dă jos şi ~ după ear.)* 14. a ieşi, (înv. şi pop.) a purcede. *(Să ~ puţin în grădină.)* 15. a intra, a pătrunde. *(Au ~ apoi in casă.)* 16. a intra, a se înrola. *(~ în armată.)* 17. a (se) circula, a (se) deplasa, a (se) umbla. *(O arteră pe care ~ multe vehicule; ~ singur, nelnsolit.)* 18. a duce, a se îndrepta. *(Acesta-e drumul care ~ spre...)* 19. a ajunge, a se întinde. *(Clmpia ~ până la poalele dealului.)* 20. a se desfăşura, a evolua. *(Treaba ~ bine.)* 21. a înainta, a progresa. *(Omenirea ~ continuu-pe calea civilizaţiei.)* 22. a funcţiona, a umbla. *(Ceasornicul, motorul ~.)* 23. a o duce. *(Stií că li ~ bine.)* 24. a se consuma, a intra. *(~ mult unt la această mlncare.)* 25. *(MAT.*> a se cuprinde, a intra. *(4 In S ~ de două ort.* > 26. a purta, a umbla. *(Vara ~ cu basc.)* 27.. a (se) armoniza, a (se) asorta, a (se) combina, a (se) potrivi, (pop. şi fam.) a (se) lovi. *(Albastrul ~ bine cu albul.)* 28. a cadra, a corespunde, a se potrivi, (înv. şi reg.) a veni. *(Ce faci tu nu ~ cu momentul ales.)* 29. a se putea. *(Nu mai ~ !)*

merge vb. v. AJUNGE. ANGAJA. BĂGA.. CURGE. EXTINDE. INTRA. ÎNCADRA. ÎNTINDE. LĂŢI. PICA. PICURA. PRELINGE. PROPAGA. RĂSPÂNDI. SCURGE. SOSL TOCMI. TRECE. VENI. VÂRÎ.

MERGERE s. 1. deplasare, mers, mişcare. *(~ lui prin grădină.)* 2. ducere, mers, plecare, pornire. *(După ~ lui de acolo.)*

MERIDIAN s. *(GEOGR.)* (înv.) miazăzián.

MERIDIONAL adj. *(GEOGR.)* 1. austral, sudic. *(Emisfera ~.)* 2. sudic, (înv.) meridio-nalicésc. *(Regiunile~.)*

meridionalicésc adj. v. MERIDIONAL. SUDIC.

merinda vb. v. DEJUNA. PRÂNZI.

♦MERINDARE s. (reg.) merindăríţă, merin-deáţă. *(Ştergarul In care se înveleşte merindeo-sB numeşte popular ~.)*

merindăríţă s. v. MERINDARE.

merinde s. pi. v. ALIMENT. HRANĂ. MÂNCARE.

merindeáţă s. v. MERINDARE.

MERIŞÓR s. *(BOT.)* 1. *(Vaccinium vití& idaea)* smirdar, coacăz-de-munte, (reg.) coacăză,, cocăzár. 2. *(Pyrola secunda)* brăbănoc, perişor-, (reg.) verdeaţa-iérnii.

nierişórs. v. BRĂBĂNOI. CIMIŞIR. GHIMPE. ROZMARIN-DE-MUNTE. ' SASCH1U. SCORUŞ. SMIRDAR. SUNĂTOARE.

MERITs. valoare, (înv.) vrednicie. *(Lipsit de orice ~.)*

MERITA vb. 1. (înv.) a învrednici, a merita-risi. *(~ laudele noastre.)* 2. a face. *(Dai un ban, dar ~.)* 3. a i se cuveni. *(~ o bătaie!)*

meritálă s. v. INTERNOD.

meritarisí vb. v. MERITA.

MERITAT adj. cuvenit, (înv.) cuviincios. *(A primit răsplata ~.)*

MERITORIU adj. 1. lăudabil, meritos. *(O iniţiativă ~.)* 2. meritos, valoros. *(Lucrare ~.)*

MERITOS adj. *1.* lăudabil, meritoriu. *(O iniţiativă ~.)* 2. meritoriu, valoros. *(Lucrare ~.)*

meríză s. v. STANIŞTE.

merizătoáre s. v. STANIŞTE.

meriziş s. v. STANIŞTE.

merizíşle s. v. STANIŞTE.

mcrizíştină s. v. STANIŞTE.

meriziú s. v. MIAZĂZI. SUD.

merizúş s. v. STANIŞTE.

mermcr s. v. STUC.

meróp s. v. ALBINĂREL. FURNICAR. PRIGORIE. VIESPAR.

MERS s. 1. deplasare, mergere, mişcare. *(~ lui prin grădină.)* 2. circulaţie, umblet, (pop.) purtare. *(O potecă formată prin ~ oamenilor.)* 3. calcă tură, mişcare, pas, păşit, umblet, (rar) mersătúră, (înv. şi pop.) mersúră. *(Are un ~ săltăreţ.) 4.* ducere, mergere, plecare, pornire. *(După ~ lui acolo.)* 5. curs, desfăşurare, dezvoltare, evoluţie, (Munt.) şiretenie. 6. *mers-lnainte* = dezvoltare, evoluţie, înaintare, progres, propăşire, (pop.) ridicare, săltare, (înv.) pricopsíre, progresie, prohorisíre, (fig.) creştere. *(~ al societăţii.)* 7. funcţionare. *(~ unui ceasornic.)*

mers s. v. CURGERE.

mersătúră s. v. CĂLCĂTURĂ. MERS. MIŞCARE. PAS. PĂŞIT. UMBLET.

MERSÍ interj, mulţumesc !, (pop.) mulţam !

mersínă s. v. SCORUŞ.

mersúră s. v. CĂLCĂTURĂ. MERS. MIŞCARE. PAS. PĂŞIT. UMBLET.

merríc s. y. PORŢIE. RAŢIE.

MESAGER s. 1. crainic, sol, trimis, vestitor, (rcg.) crancău, (înv.) posláneţ, poslánic, pristáv, strigător, telál. *(Au anunţat vestea printr-un ~.)* 2. curier, ştafetă, (înv. şi reg.) olác, olăcár, (înv.) menzíl, paie, pion, poştă, tabelar, tătar, vătăşél. *(A sosit un ~ călare.)* 3, delegat, emisar, împuternicit, reprezentant, sol, trimis, (prin Transilv.) mânát, (înv.) misít, rugător, solitór. *(~ al unui stat străin.)*

MESAJ s. 1. anunţ, aviz, comunicare, încu-noştinţare, înştiinţare. *(A primit acasă un ~ important.)* 2, ştire, veste, (înv.) solie. *(Ai primit ~ de la mine?)* 3. înţeles, semnificaţie, sens, tâlc, (înv.) socoteală. *(~ adine al unei poezii.)*

mesálă s. v. FAŢĂ DE MASĂ. mcsáuică s. v. FAŢĂ DE MASĂ.

MESÁPI s. pi. *(IST.)* iapigi (pl.).

mesáş s. v. MESEAN.

mesă s. v. LITURGHIE.

MESCHÍNadj. 1. (fig.) mic. *(Orn~ la suflet.)* 2. (fig.) îngust, limitat, mărginit, obtuz, redus strimt. *(Un spirit ~.)* 3. egoist. *(O compor-' tare~.)* 4. banal, mărunt, neânsemnat. *(Interese ~.)*

meschin adj. v. SĂRĂCĂCIOS. UMIL.

meschin s., adj. v. AVAR. CALIC. ZGÂRCIT.

-MESCHINĂRIE s. (fig.) îngustime, micime. *(~ spiritului cuiva.)*

meschinărie s. v. AVARIŢIE. CALICENIE. CALICIE. ZGÂRCENIE.

MESCIOÁRĂ s. măsuţă, (reg.) mesişoáră.

MESEÁN s. (pop.) mesélnic, (reg.) mesáş. *(~ la un praznic.)*

mesei s. v. PAHAR.

meseléu s. v. BIDINEA.

mcseleuás s. v. PENSULĂ.

meselí vb. v. SPOI. VĂRUL

mesélnic s. v. MESEAN-

meserătáte s. v. LIPSĂ. MIZERIE. NEFERICIRE. NENOROC. NENOROCIRE. NEVOIE. SĂRĂCIE.

mesérciu s. v. MĂCELAR.

mesereáres. v. ÎNDURARE. MILĂ. MILOSTIVIRE.

ineserf vb. v. CALICI. RUINA. SĂRĂCI. SCĂPATA.

MESERIAŞ s. meşteşugar, (franţuzism) artizan, (înv. şi pop.) meşter, (înv.) meşteşugárcţ, meşteşugáş. *(Un ~ priceput.)*

MESERÍE s. 1. meşteşug, (înv. şi reg.) meşterie, (reg.) breaslă, (prin Ban.) măistoríe, (Ban.) zănát. *(A intra/ la ~.)* 2. îndeletnicire, ocupaţie, profesiune, (înv. şi reg.) meşterie, (Mold.) breaslă, (Transilv.) lefteríe, (înv.) cin, marafet. *(Ce ~ are în prezent? – E cofetar.)*

meserie s. v. ATELIER.

meseriesésc adj. v. MEŞTEŞUGĂRESC.

mesérniţă s. v. MASACRU. MĂCEL. MÂCE-

mesí vb. v. BENCHETUI. CHEFUI. PETRECE. PRĂZNUI.

MESÍA s. art. *(BIS.)* FIristos, Iisus, mân-tuitorul (art.).

MESIANIC adj. profetic- *(Ton ~.)*

mésing s. v. ALAMĂ.

mesişoáră s. v. MĂSUŢĂ. MESCIOÁRĂ.

MESITILÉNĂ s. *(CHIM.)* trimetilbenzen simetric.

mésiţă s. v. LUNĂ.

MESMERÍSM s. magnetism animal.

MESTEACĂN s. *(BOT.) 1. (Betula verru-cosa)* (livr.)betúlă. 2. *mesteacăn pufos (Betula pubescens)* =mestecănaş.

MESTECA vb. a amesteca, (pop.) a dumica. *(A ~ guma de mestecat.)*

mcstecár s. v. FĂCĂLEŢ.

MESTECÁRE s. amestecare, mestecat. *(~ mămăligii.)*

MESTECAT s. amestecare, mestecare. *(~ mămăligii.)*

mestecă s. v. RĂSFUG.

mestccălău s. v. FĂCĂLEŢ.

MESTECĂNÁŞ s. *(BOT.; Betula pubes-■cens)* mesteacăn pufos.

MESTECĂNÉT s. mestecăniş, (reg.) meste-cănişte, mestecăríe, mestecíş.

MESTECĂNÍŞ s. mestecănet, (reg.) meste-cănişte, mestecărie, mestecíş.

mestecăniste s. v. MESTECĂNET. MESTECĂNIŞ.

mestecăríe s. v. MESTECĂNET. MESTECĂNIŞ.

mestecau s. v. FĂCĂLET. GURĂ. SUCITOR. VERGEA.

mestecíş s. v. MESTECĂNET. MESTECĂNIŞ.

mestélnic s. v. FĂCĂLEŢ.

MEŞĂ s. (livr.) postíşă. *(0 ~ de păr.)*

méşcă s. v. BĂTĂTOR.

méşghie s. v. HAT. HOTAR. RĂZOR.

meşniţă s. v. PĂSAT. TERCI.

meşter s. v. FAURMAUR. MAESTRU. MESERIAŞ. MESTERGRINDĂ. MEŞTEŞUGAR.

MEŞTER s., adj. 1. s. maestru, maistru. *(~ ■tiilr-o uzină.)* 2. adj. abil, deştept, dibaci, ingenios, iscusit, isteţ, îndemânatic, priceput, (pop.) mehenghi, (înv. şi reg.) pricopsit, (prin Transilv.) prinzáci, (înv.) meşteşugáreţ, practic, (fam. fig.) breaz. *(Un om ~.)*

meşteră s. v. BABĂ. VRĂJITOARE.

meştereásă s. v. BABĂ. VRĂJITOARE.

meşteresc adj. v. MEŞTEŞUGĂRESC.

meştereşte adv. v. MEŞTEŞUGĂREŞTE.

MEŞTERGRÍNDĂ s. *(TEHN.)* faurmaur, (reg.)méster.

meşteri vb. v. ARANJA. EXECUTA. FACE. LUCRA. MUNCI. POTRIVI. REALIZA. REFACE. REGLA. REPARA.

meşterie s. v. ABILITATE. DESTOINICIE. DEXTERITATE. DIBĂCIE. INGENIOZITATE. ISCUSINŢĂ. ISTEŢIE. ISTEŢIME. ÎNDELETNICIRE. ÎNDEMÂNARE. MESERIE. MEŞTEŞUG. OCUPAŢIE. PRICEPERE. PROFESIUNE. ŞTIINŢĂ. TALENT. UŞURINŢĂ.

meşteritoáre s. v. BABĂ. VRĂJITOARE.

meşteritā s. v. BABĂ. VRĂJITOARE.

meşteruí vb. v. EXECUTA. FACE. REALIZA. REFACE. REPARA.

MEŞTEŞUG s. 1. meserie, (înv. şi reg.) meşterie, (reg.) breaslă, (prin Ban.) măistoríe, (Ban.) zănát. *(A intrat ta ~.)* 2. artă, dibăcie, iscusinţă, îndemânare, măiestrie, pricepere, ştiinţă, talent. *(Obiect făcut cu mult ~.)* meşteşug s. v. ABILITATE. COMPLOT. CONJURAŢIE. CONSPIRAŢIE. DESCÂN-TEC. DESTOINICIE. DEXTERITATE. DIBĂCIE. DISPOZITIV. ESCROCHERIE. FARMEC. HOŢIE. IMPOSTURĂ. INGENIOZITATE. INTRIGĂ. ISCUSINŢĂ. ISTEŢIE. ISTEŢIME. ÎNDEMÂNARE. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. ÎNŢELES. LUCRU. MAGIE. MAŞINAŢIE. ' MECANISM. MUNCĂ. PRICEPERE. PUNGĂŞEALĂ.j PUNGĂŞIE. RAŢIUNE. ROST. SECRET. SEMNIFICAŢIE. SENS. ŞARLATANIE. ŞMECHERIE. ŞTIINŢĂ. TAINĂ. TALENT. TÂLC. TREABĂ.

UNELTIRE. UŞURINŢĂ. VRAJĂ. VRĂJITORIE.

MEŞTEŞUGAR s. meseriaş, (franţuzism) artizan, (înv. şi pop.) meşter, (înv.) meşteşugáreţ, meşteşugáş. *(Un ~ priceput.)*

meşteşugáreţ adj. v. ABIL. DEŞTEPT. DI-BACI. INGENIOS. ISCUSIT. ISTEŢ. ÎNDEMÂNATIC. MEŞTER. PRICEPUT.

meşteşugáreţ s. v. MESERIAŞ. MEŞTEŞUGAR.

mestesugás s. v. MESERIAŞ. MEŞTEŞUGAR.

MEŞTEŞUGĂRESC adj. (rar) meserieşésc, meşteresc. *(Atelier ~.)*

MEŞTEŞUGĂREŞTE adv. (rar) meştereşte. mesteşugírc s. v. ABILITATE. COMPLOT. CONJURAŢIE. CONSPIRAŢIE. DESTOINICIE. DEXTERITATE. DIBĂCIE. INGENIOZITATE. INTRIGĂ. ISCUSINŢĂ. ISTEŢIE. ISTEŢIME. ÎNDEMÂNARE. MAŞINAŢIE. PRICEPERE. ŞTIINŢĂ. TALENT. UNELTIRE. UŞURINŢĂ.

MEŞTEŞUGIT adj. 1. artistic, iscusit, măiestrit, (rar) măiestru. *(O broderie ~.)* 2. (fig.) întors. *(Vorbe ~.)*

METABIÓZĂ s. *(BIOL.)* comensualism. METACÁRPs. *(ANAT.)* (rar)metacarpián. metacarpián s. v. METACARP. METAFIZIC adj. *(FILOZ.)* transcendent, (înv.) metafizicésc.

metafizic s. v. METAFIZICIAN. metafizicésc adj. v. METAFIZIC. TRANSCENDENT.

METAFIZICIAN s. (înv.) metafizic. METAFORIC adj. figurat, (Înv.) metafo-ricésc. *(Limbaj ~.)*

metaforicésc adj. v. FIGURAT.METAFORIC. metáh s. v. MARFĂ.

metahirisí vb. v. CONSUMA. EXERCITA. FACE. FOLOSI. ÎNTREBUINŢA. OBIŞNUI. PRACTICA. PROFESA. UTILIZA. METAL s. *(CHIM.)* (înv.) madém. METALAZBÉST s. *(TEHN.)* ferodo. METALDEHÍDĂ s. *(CHIM.)* alcool solidificat.

METALIC adj. (înv.) metalicésc. metaliccsc adj. v. METALIC. METALOCERÁMICĂ s. metalurgia pulberilor.

METALOÍD s. *(CHIM.)* nemetal. metalúrg s. v. METALURGIST. METALURGIA PULBERILOR s. metalo-ceramică.

METALURGIC adj. (înv.) metalurgicésc. *(Industria ~.)* metalurgicésc adj. v. METALURGIC. METALURGIST s. (rar) metalúrg. METAMÉR s. *(ANAT.)* segment. *(~ al viermilor anelizi.)*

METAMORFISM RETROGRAD s. *(GEOL.)* diaftoreză, retrometamorfism.

METAMORFOZA vb. a (se) modifica, a (se) preface, a (se) preschimba, a (se) schimba, a (se) transforma, (înv. şi pop.) a (se) întoarce, a (se) muta, (înv. şi reg.) a (se) închipui, (reg.) a (se) străforma, (înv.) a (se) strămuta, a (se) suci, a (se) şanja. *(Oraşul nostru s-a~ radical.)*

METAMORFOZARE s. metamorfoză, modificare, prefacere, preschimbare, schimbare, transformare, (rar) strămutare, (înv. şi pop.) mutare, prefăcătúră, schimbătúră, (reg.) stră-formáre, (înv.) modificáţie, preobrajénie, stră-mutătúră, transformáţic, (fig.) răsturnare. *(A suferit o ~ adincă.)*

METAMORFOZAT adj. modificat, prefăcut, preschimbat, schimbat, transformat, (înv.) strămutat. *(Un obiect ~.)*

METAMORFOZĂ s. metamorfozare, modificare, prefacere, preschimbare, schimbare, transformare, (rar) strămutare, (înv. şi pop.) mutare, prefăcătúră, schimbătúră, (reg.) stră-formáre, (înv.) modificáţie.

preobrajénie, stră-mutătúră, transformáţie, (fig.) răsturnare. *(A suferit o ~ profundă.)*

METANOL s. *(CHIM.)* alcool metilic, (pop.) spirt de lemn, (înv.) carbinól.

METATÉTIC adj. *(FON.)* metatezat. *(Cu-vânt ~.)*

METATEZAT adj. *(FON.)* metatetic. *(Formaţie lexicală ~.)*

rnétă s. v. HAT. HOTAR. RĂZOR. rnetăráş s. v. STÂNJENAR. METEAHNĂ s. 1. cusur, defect, deficienţă, imperfecţiune, insuficienţă, lacună, lipsă, neajuns, păcat, scădere, slăbiciune, viciu, (livr.) carenţă, racilă, tară, (pop. şi fam.) beteşug, (reg. şi fam.) hibă. (reg.) madeá, teáhnă, (Olt., Munt. şi Mold.) ponós, (înv.) greşeală, lichea, nedesăvârşíre, răutate. *(Un obiect care are multe ~.)* 2. cusur, dar, defect, nărav, patimă, viciu, (pop. şi fam.) pârţág, (pop.) învăţ, (reg.) madeá, natură, nărăvíe, párfie, teáhnă, (prin Bucov.) băsău. *(Are ~ beţiei.)*

meteahnă s.v. ANOMALIE. BUBĂ. CUSUR. DEFECT. INFIRMITATE. INVALIDITATE. LEZIUNE. PLAGĂ. RANĂ.

meteháu adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

meteléu adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

METEOR s. *(ASTRON.)* stea căzătoare, (înv.) arătare.

METEORÍSM s. *(MED.)* balonare, (rar) meteorizáţie.

METEORÍT s. *(ASTRON.)* (înv. şi pop.) piatră, (înv.) meteorolít.

meteorizáţie s. v. BALONARE. METEORÍSM.

meteorolít s. v. METEORIT. METEOROLOG s. (rar) meteorologíst. meteorologíst s v. METEOROLOG. meterez s. v. CRENEL. METICULOS adj. I. conştiincios, exigent, minuţios, scrupulos. *(Un om ~.)* 2. amănunţit, atent, migălos, minuţios, riguros, scrupulos, serios, (înv.) scump. *(O cercetare faptelor.)* 3. pedant, scrupulos, tipicar, (înv.) pedántic, (rar fam.) tabietllu. *(Om ~.)*

METICULOZITATE s. 1. acribie, conştiinciozitate, exigenţă, rigurozitate, scrupulozi-tate, (fam. şi peior.) tipicăríc. *(~ in îndeplinirea datoriei.)* 2. atenţie, grijă, migală, inigă-leală, minuţiozitate, scrupulozitate, (livr.) minuţie, (pop.) piguleálă, scumpătáte, (reg.) mi-goroşeálă, milcoşeálă. *(Lucrat cu multă ~.)* 3. pedanterie, tipicăric. *(~ unei persoane maniace.)*

METILORÁNJ s. *(CHIM.)* heliantină. METIS s. *(BIOL.)* bastard, corcitură, (reg.) corci. *(~ este planta sau animalul rezultat din încrucişarea a două specii diferite.)* metisa vb. v. ÎNCRUCIŞA. METÓC s. *(BIS.)* (înv.) sucursală. *(~ al unei mănăstiri.)*

METODĂ s. 1. calc, chip, fel, formă, manieră, mijloc, mod, modalitate, posibilitate, procedare, procedeu, procedură, putinţă, sistem, (reg.) cap, módru, (înv.) manoperă, márşă, mediu, mijlocire. *(Altă ~ de a rezolva o problemă.)* 2. fel, manieră, mod, stil. *(~ du lucru a cuiva.)* 3. *(TEHN.)* procedeu, sistem, soluţie. *(~ de turnare.)* 4. sistem. *(O lucrare vădind lipsa de ~.)* 5. metodologie. *(A aplica o nouă ~.)* 6. metodică. *(~ pentru predarea unei limbi străine.)*

metodic adj. v. METODOLOGIC. METODIC adj., adv. 1. adj. organizat, sistematic, (înv.) metodicésc. *(Un plan ~.)* 2. adv. organizat, sistematic, (înv.) mctodicéştc. *(Procedează ~.)*

METODICĂ s. metodă. *(~ pentru predarea unei limbi.)*

metodicésc adj. v. METODIC. ORGANIZAT. SISTEMATIC.

metodicéşte adv. v. METODIC. ORGANIZAT. SISTEMATIC. metodicián s. v. METODIST. METODÍST s. (rar) metodicián. *(~ in tnvă-ţămlnlul general.)*

METODOLOGIC adj. (rar) metodic. *(Din punct de vedere ~...)*

METODOLOGIE s. metodă. *(A aplica o nouă ~.)*

METÓL s. *(CHIM.)* genol. METOXIBENZÉN s. *(CHIM.)* anisol. metrár s. v. STÂNJENAR. metresă s. v. AMANTĂ. CONCUBINĂ. IUBITĂ. PRIETENĂ.

metrică s. v. CATASTIF. CONDICĂ. REGISTRU. metrométru s. v. METRONOM. METRONOM s. (înv.) metrométru. *(~ pentru marcarea timpilor muzicali.)*

METROPOLĂ s. (înv.) mitropolie. *(O ~ cu un milion de locuitori.)* metropolitan s. v. METROU. METROU s. (rar) metropolitan, tren subteran. *(Stafie de ~.)*

METRU s. 1. (înv.) măsurár. *(~ pentru calculat lungimile.)* 2. ritm. *(~ al unui vers.)* MEU adj. (ea pi. al modestiei) nostru. *(Cartea ~ s-a bucurat de succes.)*

MEZANÍN s. antresol. *(Casă cu parter şi ~.)*

MEZAT s. *(JUR.)* licitaţie, (înv., în Mold.

şi Transilv.) cochii-vechi. *(A scoate ceva la ~.)*

mezdrea s. v. CIOPLITOARE. CUŢITOAIE.

mezdrelí vb. v. JUPUL

mezdri vb. v. CUŢITOI. JULI. JUPUL ROADE. ZDRELI. ZGÂRIA.

mezel s. v. MEZELIC.

MEZELAR s. cirnăţar, (rar) mezelegíu. *(E ~* de *profesie.)*

MEZELĂREÁSĂ s. cârnăţăreasă.

MEZELĂRÍE s. cârnăţărie.

mezelegíu s. v. CÂRNĂŢAR. MEZELAR.

MEZELÍC s. (înv.) mezel. *(A luat de dimineaţă un ~ ia bodegă.)*

MEZENTÉR s. *(ANAT.)* (pop.) prapur, (înv.) bezărău, bezér.

mezin adj., s. v. MIJLOCIU.

MEZÍN s., adj. 1. s. (mai ales art.) prâslea (art.), (Olt.) urmátic, (Olt. şi Transilv.) zăpî'r-stea (art.). *(~ ul familiei.)* 2. adj. mic. *(Fratele ~.)*

MEZOINOZITÓL s. *(CHIM.)* inosită.

MEZOLÍTIC s., adj. *(GEOL., IST.)* cpipa-leolitic. *(Epoca ~.)*

MEZÓN s. *(FIZ.)* mezotron.

MEZOTRÓN s. *(FIZ.)* mezon.

MEZOZÓIC adj. *(GEOL.)* secundar. *(Era ~.)*

MHO s. *(FIZ.)* siemens. *(~ este o unitate de măsură pentru conductanţa electrică.)*

MIA s. *(ZOOL.)* mieluşea, mioară, (pop.) mielúţă.

MIAMBÁL s. candel negru.

miár s. v. MIE,

miasmátic adj. v. DEZAGREABIL. DEZGUSTĂTOR. DISPLĂCUT. DIZGRAŢIOS. GREŢOS. GREU. INFECT. ÎMPUŢIT. NEPLĂCUT. NESUFERIT. PUTUROS. RĂU. RĂU-MIROSITOR. RESPINGĂTOR. SCÂR-BOS. URÂT.

MIASMĂ s. duhoare, infecţie, împuţiciune, putoare, (livr.) fetiditáte, (înv.) duh, smre-duíre. *(Simţea o ~ insuportabilă.)*

MIAU interj, miorlau I *(Pisica face: ~ !)*

miáun s. v. MIEUNARE. MIEUNAT. MIE-UNĂTURĂ. MIORLĂIALA. MIORLĂIRE. MIORLĂIT. MIORLĂITURĂ.

miáut s. v. MIEUNARE. MIEUNAT. MIEU-NĂTURĂ. MIORLĂIALA. MIORLĂIRE. MIORLĂIT. MIORLĂITURĂ.

miază s. v. MIAZĂZI. SUD.

MIAZĂNOAPTE s. *(GEOGR.)* nord, (livr.) septentrion, (înv. şi reg.) crivăţ, (prin vestul Transilv.) scăpătat, (înv.) sever. *(O furtună dinspre ~.)*

miazănoapte s. v. CIORMOIAG. CONDRO-NIU. SOR-CU-FRATE.

MIAZĂZÍ s. *(GEOGR.)* sud, (înv. şi pop.) miază, (Transilv.) prânz, (înv.) austru, meri-zíu. *(Spre ~ se zărea soarele.)*

miazăzián s. v. MERIDIAN.

mic adj. v. MESCHIN.

MIC adj., s. 1. adj. mărunt. *(Vietăţi ~.)* 2. adj. crud, necrescut, nedezvoltat. *(Copil ~.)* 3. adj. redus. *(O suprafaţă ~; de proporţii ~.)* 4. adj. redus, restrâns, scurt. *(Un text ~.)* 5. adj. minuscul. *(Literă ~.)* 6. adj. îngust, strimt, (înv.) strâmtorát. *(Un spaţiu ~;* o *intrare ~.)* 7. adj. necuprinzător, neâncăpător, nespaţios,

strimt. *(Cameră ~.)* 8. adj. prost, redus, slab. *(O vizibilitate ~.)* 9. adj. îngust. *(Pălărie cu boruri ~.)* 10. adj. îngust, subţire. *(Talie ~.)* 11. adj. mărunt, scund, scurt, (rar) scundác. *(Un om ~ de statură.)* 12. adj. jos, mărunt, scund, (reg.) pitulat. *(Casă ~.)* 13. adj. pitic, scund. *(Fasole ~.)* 14. adj. scurt. *(Creion ~.)* 15. s. mititel. *(A mincat doi ~ cu piine.)* 16. adj. neadânc, (înv.) slab. *(O apă curgătoare ~.)* 17. adj. subţire. *(Buze ~.)* 18. adj. avantajos, convenabil, ieftin, jos, scăzut, (Transilv. şi Ban), lesne. *(Preţuri ~.)* 19. adj. limitat, redus. *(Un ciştig ~.)* 20. adj. mărunt, neânsemnat. *(Cheltuieli ~.)* 21. adj. nevârstnic, tânăr, (Mold., Bucov., Transilv. şi Maram.) brudiu, brúdnic. *(E încă ~, nu cunoaşte viaţa.)* 22. adj. mezin. *(Fratele ~.)* 23. adj. scurt. *(Vara, noaptea-i ~.)* 24. adj. slab, uşor. *(O ~ furtună de praf.)* 25. adj. redus, slab, (fig.) anemic. *(O lumină ~.)* 2G. adj. scăzut, slab. *(Cu glasul ~.)* 27. adj. redus, secundar. *(Problemă de importanţă ~.)* 28. adj.

neimportant, neânsemnat, uşor. *(O greşeală ~ de ortografie.)* 29. adj. inferior, mărunt. *(Funcţionar ~.)* 30. adj. puţin, redus, slab. *(~ nădejde să...)* 31. adj. insuficient, puţin, redus, slab. *(Are posibilităţi ~ de realizare.)*

MICACÉU adj. *(MIN., GEOL.)* (rar) mi-cafer, micós. micafer adj. v. MICACEU. mică s. v. MĂICUŢĂ. MĂMICĂ. michidúţă s. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

michidúţă cel bătrín s. v. LUCIFER. SATANA. SCARAOŢCHI. TARTOR. miehíţ adj. v. MICUŢ. MITITEL. MICÍ vb. 1. a (se) micşora, a (se) reduce, a scădea. *(A ~ raţia.)* 2, a descreşte, a se micşora, a se reduce, a scădea, a se scurta. *(Toamna, ziua se ~.)*

mici vb. v. SMERI. UMILI. mielculá vb. v. CHIRCI. DEGENERA. ÎNCHIRCI. PIPERNICI. SFRIJI. ZGÂRCL miciculát adj. v. CHIRCIT. DEGENERAT. ÎNCHIRCIT. NEDEZVOLTAT. PIPERNICIT. PIRPIRIU. PRICĂJIT. PRIZĂRIT. SFRIJIT.

micíc s. v. MICIME.

MICÍME s. 1. (rar) micíe, micşoríme. *(~ unui obiect.)* 2. scurtime. *(~ textului.)* 3. (rar) strâmtíme. *(~ unui gang.)* 4. scurtime, (înv.) scurtare. *(~ vieţii umane.)*

micime s. v. MESCHINĂRIE. micós adj. v. MICACEU. MiCÓZĂ s. *(MED.)* microsporie. micraníe s. v, MIGRENĂ. micro s. v. MICRORADIOGRAFIE. MICROB s. *(BIOL.)* (rar) sămfnţă. *(~ patogen.)*

microb s. v. BACTERIE. MICROBÁR s. *(FIZ.)* barie. *(~ este o unitate de măsură pentru presiune.)*

MICROBIÁN adj. *(MED.)* septic, (rar) mi-cróbic. *(Infecţie ~.)*

micróbic adj. v. MICROBIÁN. SEPTIC.

MICROBIOLÓG s. (rar) microbiologíst.

microbiolagíst s. v. MICROBIOLÓG.

MICROCENÓZĂ s. *(BIOL.)* biochorie. *(~ este o parte a biocenozei.)*

MICROCLIMAT s. *(MET.)* microclimă.

MICROCLÍMĂ s. *(MET.)* microclimat.

MICROFOTOCÓPIE s. *(FOTO)* fotomicro-copic.

MICROFOTOGRAFÍE s. 1. *(FOTO, MED.)* fotomicrografie. 2. *(FIZ., MED.)* fotomicro-scopie. *(Procedeul ~.)*

MICROGRAM s. *(EIZ.)* gamma.

MICROMÉTRU s. micron. *(~ este a milioana parte dintr-un metru.)*

MICRON s. micrometru.

MICROOBIÉCT s. corpuscul, particulă.

MICRORADIOGRAFIE s. (fam.) micro. *(Examen de ~.)*

MICRORAIÓN s. cvartal, sector. *(Un ~ într-un oraş.)*

MICRORÍL s. *(MUZ.)* microsion.

MICROSCOPIC adj. infim, minuscul, (lívr.) infinitezimal. *(Cantitate ~; de proporţii ~.)*

microscop solar s. v. TELESCOP.

MICROSION s. *(MUZ.)* microril.

MICROSPORÍE s. *(MED.)* micoză.

MICSANDRĂ s. *(BOT.)* 1. *(Matthiola incana* şi *annua)* micşunea, (reg.) foáltină, garoafă, şivói, levcoaie-róşie, vioară-róşie, vio-rea-róşie, (prin Transilv.) pruvireág. 2. *(Chci-ranthus cheiri)* micşunea, viorea-galbenă, (reg.) foáltine (pl.), şibói, levcoaie-gálbenă, vioară-gálbenă.

micsandră s. v. TOPORAS. VIOLETĂ. VIOREA.

micşor adj. v. MICUŢ. MITITEL. SCURTI-CEL.

MICŞORĂ vb. I. a descreşte, a se reduce, a scădea, (pop. fig.) a se pişcă. *(Luna s-a ~.)* 2. a (se) diminua, a (se) reduce, a (se) uşura. *(A ~ încărcătura unei nave.)* 3. a (se) mici, a (se) reduce, a scădea. *(A ~ raţia.)* 4. a prescurta, a reduce, a scurta. *(Mai ~ din text.)* 5. a descreşte, a (se) diminua, a (se) împuţina, a (se) reduce, a scădea, (înv.) a (se) puţina. *(Numărul lor s-a ~ continuu.)* 6. a (se) împuţina, a (se) reduce, a (se) restrânge, a scădea, (înv. şi reg.) a (se) strimta. *(Locurile de păşune s-au ~.)* 7. a descreşte, a se mici, a se reduce, a scădea, a se scurta. *(Toamna, ziua se ~.)* 8. a încetini, a reduce. *(A ~ vileza unui vehicul.)* 9. a (se) atenua, a (se) calma, a descreşte, a (se) diminua, a (se) domoli, a (se) linişti, a (se) modera, a (se) pondera, a (se) potoli, a (se) reduce, a scădea, a slăbi, a (se) tempera, (rar) a (se) pacifica, (fig.) a (se) îndulci, a (se) muia. *(Viteza vintului s-a mai ~.)* 10. a reduce, (înv. fig.) a îngusta. *(A ~ valoarea a ceva.)* 11. a lăsa, a reduce, a scădea. *(A mai ~ din preţ.)* 12. a (se) ieftini, a (se) reduce, a scădea. *(S-*au *~ preţurile la...)* 13, a reduce, a scădea, (fig.) a îndulci. *(I-a moi ~ pedeapsa, sentinţa.)*

micşora vb. v. DIMINUA. ÎNJOSI. SCĂDEA. SMERI. UMILI.

MICŞORÁBIL adj. reductibil.

MICŞORARE s. 1. descreştere, reducere, scădere. *(~ a dimensiunii, a suprafeţei unui corp.)* 2. diminuare, reducere, uşurare. *(~ încărcăturii unei nave.)* 3. prescurtare, reducere, scurtare. *(~ unui text.)* 4. descreştere, diminuare, împuţinare, reducere, scădere, (înv.) puţináre. *(~ numărului de...)* 5. descreştere, reducere, scădere, scurtare. *(~ zilei in timpul toamnei.)* 6. încetinire, reducere. *(~ vitezei unui vehicul.)* 7. atenuare, calmare, descreştere, diminuare, domolire, potolire, reducere, scădere, slăbire, temperare. *(~ vitezei vintului.)* 8. ieftinire, reducere, scădere. *(~ preţurilor.)* !). reducere, scăzământ. *(*O *~ la impozite, j*

micşorare s. v. DIMINUARE. SCĂDERE. SMERENIE. UMILINŢĂ.

MICŞORAT adj. 1. diminuat, redus, scăzut. *(*O *suprafaţă aridă ~.)* 2. prescurtat, redus, scurtat. *(Text ~.)* 3. împuţinat, redus, scăzut. *(Numărul lor e acum mult ~.)* 4. încetinit, moderat, redus. *(Merge cu viteză ~.)* 5. diminuat domolit, potolit, redus, scăzut, slăbit. *(Forţa mult ~ a vintului.)*

micşorat adj. v. DIMINUAT. SCĂZUT.

micşorei adj. v. MICUŢ. MITITEL.

micşoríme s. v. MICIME.

MICŞUNEA s. *(BOT.)* 1. *(Matthiola incana* şi *annua)* micsandră, (reg.) foáltină, garoafă, şivói,

levcoaie-róşie, vioară-róşie, viorea-róşie, (prin Transilv.) pruvireág. 2. *(Cheiranthus cheiri)* micsandră, viorea-galbenă, (reg.) foáltine (pl.), şibói, levcoaie-gálbenă, vioară-gál-benă.

micşunea s. v. NOPTICOASĂ. TĂMÂIOARĂ. TOPORAS TREI-FRAŢI-PĂTATI. VIOLETĂ. VIOREA.

micşunea-de-báltă s. v. ROŞĂŢEA.

micşunea-de-múntc s. v. TOPORAS. VIOREA. VIORICA.

micşuneaua-ápci s. v. ROŞĂŢEA.

micşuncle-de-múnte s. pi. v. UNGHIA-PĂ-SĂRII.

micşunele-gălbioare s. pi. v. TREI-FRAŢL

micţiúne s. v. URINARE. URINAT.

MICUL-ÁLB s. *(ZOOL.)* york mic. *(~ este o specie de porci.)*

MICUL DEJUN s. (înv. şi pop.) prânzişór, (pop.) prânz, (reg.) prânzúţ.

MICUL ECRAN s. televiziune, televizor. *(Ce se transmite la ~ ?)*

micutél adj. v. MICUŢ. MITITEL.

MICUŢ adj. 1. mititel, (pop.) micşor, micşorei, micutél, micuţei, (reg.) michíţ, mititióc. *(Un obiect ~.)* 2. scurticel, (pop.) micşor, (înv. şi reg.) scurtişór, (reg.) scurtúţ. *(O haină cam ~.)*

micuţei adj. v. MICUŢ. MITITEL.

midhál s. v. MIHALŢ.

midluic s. v. MIHALŢ.

MÍE s. (fam.) miár. *(Avea la el o ~ pentru cumpărături.)*

MIED s. hidromel, (reg.) múrsă, must, (turcism înv.) balbáş. *(Bea ~.)*

MIEL s. *(ZOOL.)* (prin Mold.) bâriiéc.

mlelăríţă s. v. CĂPUŞĂ.

MIELENCEFÁL s. *(ANAT.)* bulb rahi-dian.

MIELÓZĂ s. *(MED.)* leucemie, leucoză. mielúş s. v. MIELUŞEL. MIELUSOR. MIE-LUŢ.

MIELUŞEÁ s. *(ZOOL.)* mia, mioară, (pop.) mielúţă.

mieluşei s. pi. v. CIUIN. ODAGACI. SĂ-PUNARIŢĂ.

MIELUŞEL s. *(ZOOL.)* mieluşor, mieluţ, (rar) mielúş.

mieluşel s. v. PAPANAŞ. MIELUŞOR s. *(ZOOL.)* mieluşel, mieluţ, (rar) mielúş.

MIELUŢ s. *(ZOOL.)* mieluşel, mieluşor, (rari mielúş.

mielúţă s. v. MIA. MIELUŞEÁ. MIOARĂ. miemétru s. v. MILIMETRU. mierár s. v. ALBINAR. APICULTOR. PRISĂCAR. STUPAR.

MIERE s. 1. (pop.) mână. *(~ de albine.) 2. (BOT.) mierea-ursului* = a) *(Pulmonaria officinalis)* cuscrişor, (rar) pulmonáriţă, (înv. şi reg.) plămânărícă, (reg.) cuscriór, cuscru, plămináre, plămânáriţă, plămânăríţă, sudoare, iarba-plumânei; b) *(Pulmonaria mollissima)* plărnânare, (înv. şi reg.) plămânărícă,

(reg.) plăminăreá; c) *(Celtis australis)* sâmbovină. miere s. v. MAGIUN. NECTAR. ZAHARO-ZĂ. ZAHĂR.

mierea-úrsului s. v. CUSCRIŞOR. MELISĂ. OMAG. ROINIŢĂ. TĂTĂNEASĂ.

miereálă s. v. ALBĂSTREALĂ. ULTRAMAR IN.

miericícă s. v. SEVĂ. SUC. mierii vb. v. ALBAŞTRI. ÎNĂLBĂSTRI. mieriu adj. v. ALBĂSTRIU. ALBĂSTRUI. mierlár s. v. MIERLOI.

niierlă-de-plrâu s. v. PESCAR. PESCĂREL. PESCĂRUŞ.

mierlă-galbenă s. v. GRANGUR. mierleálă s. v. DECEDARE. DECES. DISPARIŢIE. MOARTE. PIEIRE. PRĂPĂDIRE. RĂPOSARE. SFÂRŞIT. STINGERE. SUCOMBARE.

mierli vb. v. ASASINA. DECEDA. DISPĂREA. DUCE. MURI. OMORÎ. PIERI. PRĂPĂDI. RĂPOSA. SFÂRSI. STINGE. SUCOMBA. SUPRIMA. UCIDE. mlerlícă s. v. MIERLITĂ. mlcrliccá s. v. MIERLITĂ. mierlíre s. v. DECEDARE. DECES. DISPARIŢIE. MOARTE. PIEIRE. PRĂPĂ-D1RE. RĂPOSARE. SFÂRSIT. STINGERE. SUCOMBARE. mierlişoáră s. v. MIERLITĂ. MIERLÍŢĂ s. *(ORN1T.)* (reg.) mierlícă, mierliceá, mierlişoáră, mierlúşcă, mierlúţă. MIERLÓI s. *(ORNIT.)* (reg.) mierlár. mierlúşcă s. v. MIERLITĂ. MIERLÚŢĂ s. *(BOT.; Alsine verna)* (reg.) răcovínă.

mierlúţă s. v. MIERLITĂ. MIEROS adj. (fig.) dulceag. *(Vorbe ~.)* miérţă s. v. BANIŢĂ. DUBLU-DECALI-TRU.

micru adj. v. ALBĂSTRIU. ALBĂSTRUI;

MIEUNÁ vb. a miorlăi, (reg.) a miorţăi. *(Pisica ~.)*

MIEUNÁRE s. mieunat, mieunătură, miorlăiala, miorlăirc, miorlăit, miorlăitură, (reg.) miáun, miáut. *(~ pisicii.)*

MIEUNAT s. micunare, mieunătură, miorlăiala, miorlăire, miorlăit, miorlăitură, (reg.) miáun, miáut. *(~ pisicii.)*

MIEUNĂTURĂ s. mieunare, mieunat, miorlăiala, miorlăire, miorlăit, miorlăitură, (reg.) miáun, miáut. *(~ pisicii.)*

MIEZ s. 1. centru, nucleu. *(~ unui corp.) 2.* (reg.) sâmbure. *(~ de nucă.)* 3. centru, mijloc, (fig.) buric, inimă. *(În ~ pămíntului.)* 4. mijloc, putere, toi, (pop.) dric, tărie, temei, (reg.) vipie, viu. *(În ~ nopţii.)* 5.* *(BIS.) miezul păresimilor* = (reg.) tândála (art.).

miez s. v. CONŢINUT. ESENŢĂ. FOND. MATERIE.

mlezár s. v. MIEZUITOR. miezós adj. v. CĂRNOS. mâczuínă s. v. FRONTIERĂ. GRANIŢĂ. HAT. HOTAR. LIMITĂ TERITORIALĂ. RĂZOR.

MIEZUITOR s. (reg.) miezár. *(~ în turnătorie.)*

miézură s. v. CODINĂ. MIŢĂ. MIGALĂ s. atenţie, grijă, meticulozitate, migăleală, minuţiozitate, scrupulozitate, (livr.) minuţie, (pop.) piguleálă, scumpătáte, (reg.) migoroşeálă, milcoşeálă. *(Lucrat cu multă ~.)* MIGĂLEALĂ s. 1. atenţie, grijă, meticulozitate, migală, minuţiozitate, scrupulozitate, (livr.) minuţie, (pop.) piguleálă, scumpătáte, (reg.) migoroşeálă, milcoşeálă. *(Lucrat cu multă ~.)* 2. mocăială, mocoşeală, mocoşire, moşmon-deală, ticăială, (pop.) tândăleálă, tândălitúră. *(Ce-i ~ asta la el?)*

MIGĂLÍ vb. 1. (pop.) a piguli, (reg.) a bun-ghini, (prin Mold.) a bichiri, (prin Mold. şi Munt.) a puchini. *(A ~ la o broderie.)* 2. a (se) mocăi, a (se) mocoşi, a (se) moşmondi, a (se) moşmoni, a (se) ticăi, (pop.) a tândăli, (reg.) a migoroşi, a moşinci, a moşoi, a moşorogi, a rnotroşi, a muşina, (prin Transilv.) a mighiti, a (se) moşogăi, (fam.) a moşi. *(Toată ziua ~ la...)*

migăli vb. v. LENEVI. TRÂNDĂVI. MIGĂLITÚRĂ s. (pop.) pigălitúră. *(~ la* o *broderie.)*

MIGĂLOS adj. amănunţit, atent, meticulos, minuţios, riguros, scrupulos, serios, (înv.) scump. *(O cercetare ~ a faptelor.)*

MIGDAL s. *(BOT.; Amggdalus communis)* (prin Ban.) badím.

MIGDALÁT adj. alungit, codat, prelung. *(Ochi ~.)* MIGDALĂ s. *(BOT.)* (Transilv.) mándulă. mighiti vb. v. MIGĂLI. MOCĂI. MOCOŞI. MOŞMONDI. MOŞMONI. TICĂI.

migoroşeálă s. v. ATENŢIE. GRIJĂ. METICULOZITATE. MIGALĂ. MIGĂLEALĂ. MINUŢIOZITATE. SCRUPULOZITATE.

migoroşi vb. v. MIGĂLI. MOCĂI. MOCOŞI. MOŞMONDI. MOŞMONI. TICĂI.

MIGRA vb. (înv.) a se clăti. *(Triburi care ~.)*

MIGRARE s. migraţie. *(~ păsurilor.)*

MIGRATOR adj. călător, (reg.) mutătór. *(Păsări ~.)*

MIGRAŢIE s. migrare. *(~ păsărilor.)*

MIGRENĂ s. *(MED.)* (înv.) micraníe.

MIHALŢ s. *(IIIT.; Lola Iota)* (rar) sulástru, (reg.) midhái, midhóc, mihoálă, moláş, sul, (Mold.) mântúş, (prin Munt. şi Olt.) smialţ.

mihaníe s. v. MAŞINĂRIE. MECANISM.

mihéi s. v. ATELIER.

mihoálă s. v. MIHALŢ.

mihóc s. v. COTOI. MOTAN. PISOI.

mihohoí vb. v. NECHEZA. RÂNCHEZA.

mihoní vb. v. NECHEZA. RÂNCHEZA.

mihotí vb. v. NECHEZA. RÂNCHEZA.

MUÍ vb. 1. a apărea, a se arăta, a se ivi, (reg.) a (se) iţi, a (se) slornni. *(Au ~ zorii.)* 2. *(BOT.)* a germina, a ieşi, a încolţi, a răsări. *(Plantele au ~.)*

miji vb. v. CĂLĂUZI. CONDUCE. DIRIJA. GHIDA. ÎNDRUMA. POVĂŢUI. SFĂTUI.

MÍJLOC s. 1. centru. *(~ unui cerc.)* 2, centru, (fig.) buric, inimă, (înv. íig.) dric. *(În ~ oraşului.)* 3. centru, miez, (fig.) buric, inimă. *(În ~ pământului.)* 4. (fig.) sân. *(Se aflâ în ~ul familiei.)* 5. jumătate. *(La ~ scân-durii.)* 6. brâu, talie. *(Griul îi ajungea pină la ~.)* 7. *(ANAT.)* şale (pl.). *(O doare ~.)* 8. jumătate. *(La ~ săptămínii.)* 9. miez, putere, toi, (pop.) dric, tărie, temei, (reg.) vipie, viu. *(În ~ul nopţii.)* 10. cale, chip, fel, formă, manieră, metodă, mod, modalitate, posibilitate, procedare, procedeu, procedură, putinţă, sistem, (reg.) cap, módru, (înv.) manoperă, márşă, mediu, mijlocire. *(Un alt ~ de a rezolva problema.)* 11. (la pi.) avere,

avut, avuţie, bogăţie, bun, situaţie, stare, (înv. şi reg.) bogă-táte, prilej, prindere, (reg.) blágă, prinsoare, (prin Transilv.) apucătură, (Transilv.) ioság, (Olt., Ban. şi Transilv.) vlagă, (înv.) bucate (pl.), periusíe, (fam.) parale (pl.), (fig.) cheag, seu. *(Are ceva ~.)* 12. *(FIN.:* mai ales la pi.) fond, resursă, (înv.) sermaiá. *(~ băneşti.)*

mijloc s. v. AMBIANŢĂ. ANTURAJ. CADRU. CERC. GROS. INTERMEDIAR. MEDIATOR. MEDIU. MIJLOCITOR. MULŢIME. SFERĂ. SOCIETATE.

MIJLOCAŞ s. *(SPORT)* (rar) half. *(~ la fotbal.)*

mijlocaş s. v. CHINGĂ. PUNTE.

MIJLOCI vb. a intermedia, a se interpune, a media, (rar) a negocia.

mijloci vb. v. APĂREA. ARĂTA. IVI.

mijlocie s. v. MEDIE.

mijlocín adj., s. v. MIJLOCIU.

MIJLOCÍRE s. 1. intermediu, mediaţie, mediere. *(~ lui era necesară.)* 2. cale, filieră, intermediu. *(Prin ~ cui a ajuns la voi?)*

mijlocire s. v. CALE. CHIP. FEL. FORMĂ. MANIERĂ. METODĂ. MIJLOC. MOD. MODALITATE. POSIBILITATE. PROCEDARE. PROCEDEU. PROCEDURĂ. PUTINŢĂ. SISTEM.

MIJLOCIT adj. indirect, mediat. *(Relaţii*

MIJLOCITOARE s. intermediară, (înv. şi reg.) telălíţă, teleléică. *(~ Inlr-o tranzacţie.)*

MIJLOCITOR s. 1. intermediar, mediator, (rar) interpus, (înv.) mijloc, solitór. *(~ între două părţi aflate în tratative.)* 2. intermediar, misit, samsar, (reg.) mécler, (înv.) sensál. *(~ !ntr-o tranzacţie comercială.)* 3. codoş, proxenet, (Mold.) pohóţ, (înv.) hótrn, pezevénchi, verigás, vótru, (fig.) peşte.

mijlocitor, s. v. PEŢITOR.

MIJLOCÍU adj., s. 1. adj. potrivit. *(De statură, de mărime ~.)* 2. adj., s. (pop.) mezin, (reg.) mijlocín. *(Fratele ~.)* 3. adj. mediu. *(De calitate, de vtrstă ~.)* 4. adj. comun, mediocru, potrivit. *(Un elev ~.)*

mila-Dómnului s. v. AVRÂMEASĂ. AVRĂ-MEASCĂ. VENINARIŢĂ.

MILANEZ s. (înv.) mcdeolán. *(E ~ de origine.)*

MfLĂ s. 1. indurare, milostivire, (livr.) mizericordie, (înv.) mesereáre, milcuíre, pietate. *(A arăta ~ faţă de cel aflat In nenorocire.)* 2. *(BIS.)* ajutor, graţie, har, îndurare, milostivire^ (înv. şi pop.) milostenie. (înv.) milcuíre, milosî'rdie, míloste, milostivénie, milostivnicie. *(~ divină.)* 3. compătimire, (livr.) compasiune, (franţuzism înv.) comizeráţie. (*Sentiment de ~ pentru cineva.)* 4. bunăvoinţă, îngăduinţă, înţelegere, mărinimie, (înv. şi pop.) milostenie, (înv.) priínţă, (turcism înv.) musaadeá. *(Şi-a manifestat întreaga ~.)* 5. binefacere, caritate, filantropie. *(Act de ~.)* 6. milostivire, pomană, (înv. şi pop.) milostenie. *(Trăieşte din ~ altora.)*

mílăs. v. SMERENIE. UMILINŢĂ.

milcoşeálă s. v. ATENŢIE. GRI.ÍĂ. METICULOZITATE. MIGALĂ. M1GĂLEALÂ. MINUŢIOZITATE. SCRUPULOZITATE.

milcoşí vb. v. LENEVI. LINGUŞI. TRÂN-DĂVI.

milcuí vb. v. ÎNDURA. MILOSTIVI. SMERI. UMILI.

milcuíre s. v. AJUTOR. GRAŢIE. HAR. ÎNDURARE. MILĂ. MILOSTIVIRE.

MILENARÍSM. s. *(BIS.)* chiliasm.

milívb.v. ÎNDURA. MILOSTIVI.

MILIARD s. bilion. *(în unele ţări ~ se numeşte bilion.)*

MILIMETRU s. (înv.) miemétru.

MILIONAR s. (rar) milioníst. *(A ajuns ~.)*

milioníst s. v. MILIONAR.

MILITANT s. combatant. *(Un ~ activ pe tărlniul culturii.)*

MILITAR s., adj. 1. s. ostaş, oştean, soldat, (Transilv.) cătánă, (în unele colinde) --tratiót, (înv.) săgár, voinic. 2. adj. cazon, milităresc, ostăşesc, soldăţesc, (rar) marţial, (pop.) cătă-nésc, (înv.) ostenesc, oştesc, voinicesc. *(Uniformă ~.)* 3. adj. armat. *(Conflict ~.)*

MIL1TARICÉŞTE adv. (rar) mâlilar.néní e.

MILITARIST adj. agresiv, provocator, războinic, (fam.) belicos. *(Politică ~.)*

militarmcnte adv. v. MILITAR1CEŞTE.

MILITĂRESC adj. cazon, militar, ostăşesc, soldăţesc, (rar) marţial, (pop.) cătănésc. (inv.) ostenesc, oştesc, voinicesc. *(Uniformă ~.)*

MILITĂRÉŞTE adv. ostăşeşte, soldăţeşte, (Transilv.) cătănéşte, (înv.) osteneşte. *(îmbrăcat ~.)*

MIL1TĂRÍE s. 1. armată, (înv. şi pop.) ostăşíe, (reg.) miliţie, (Transilv.) cătănie, (înv.) voinicíe. *(Merge la ~.)* 2. armată, stagiu, serviciu militar, (Transilv.) cătănie, (înv.) oşte-níe, soldăţie. *(Îşi face ~ la artilerie.)*

MILITĂROS adj. cazon, (rar) marţial. *(Purtare*

MILIŢEÁ s. *(BOT.; Silene acaulis)* (reg.) iarbă-roşioáră.

MILIŢIAN s. *(MIL.)* (rar) miliţionér. *(~ în armata nepermanentă din trecut.)*

MILÍŢIE s. secţie. *(A dus hoţul la ~.)*

miliţie s. v. ARMATĂ. MILITĂRIE.

miliţionér s. v. MILIŢIAN.

MILOG s. cerşetor, (pop.) sărac, (înv. şi reg.) calic, mişel, (Transilv. şi Bucov.) coldúş, (arg.) manglitor.

MILOGEALĂ s. cerşeală, cerşetorie, cerşit, milogit, (rar) cerşetorít, (înv. şi reg.) prosteală, (arg.) mangleală. *(Umblă cu ~.)*

M1LOGÍ vb. a cere, a cerşi, (pop.) a prosti, (Transilv. şi Maram.) a coldui, (înv.) a calici, a cerşetori, (arg.) a mangli. *(A ~ pe la colţuri de stradă.)*

MILOGIT s. cerşeală, cerşetorie, cerşit, milogeală, (rar) cerşetorít, (înv. şi reg.) prosteală, (arg.)

manglealǎ. *(Umblǎ cu ~.)*

M1LÓRD s. lord.

MILOS adj. 1. *(BIS.)* bun, îndurǎtor, îngǎduitor, milostiv, (înv. şi reg.) milostívnic, (înv.) cruţǎtór, milosírd, milosî'rdnic, tnizeri-cordiós. *(O divinitate ~.)* 2. binevoitor, compǎtimitor, îngǎduitor, înţelegǎtor, mǎrinimos, milostiv. (înv.) milosírd, priincios, priitór. *(S-a arǎtat ~ faţǎ de nevoile lor.)* 3. caritabil, filantropic, milostiv. *(Inimǎ ~.)*

milos adj. v. DUREROS. JALNIC. NENOROCIT. TRIST.

milosírd adj. v. BINEVOITOR. BUN. COMPǍTIMITOR. ÎNDURǍTOR. ÎNGǍDUITOR. ÎNŢELEGǍTOR. MǍRINIMOS. MILOS. MILOSTIV.

milosirdí vb. v. ÎNDURA. MILOSTIVI.

miloslrdie s. v. AJUTOR. GRATIE. HAR. ÎNDURARE. MILǍ. MILOSTIVIRE.

milosârdnic adj. v. BUN. ÎNDURǍTOR. ÎNGǍDUITOR. MILOS. MILOSTIV.

míâosfe s. v. AJUTOR. GRATIE. HAR. ÎNDURARE. MILǍ. MILOSTIVIRE.[1]

milostenie s. v. AJUTOR. BUNǍVOINŢǍ. GRATIE. HAR. ÎNDURARE. ÎNGǍDUINŢǍ. ÎNŢELEGERE. MǍRINIMIE. MILǍ. MILOSTIVIRE. POMANǍ.

MILOSTIV adj. 1. *(BIS.)* bun, îndurǎtor, îngǎduitor, milos, (înv. şi reg.) milostívnic, (înv.) cruţǎtór, milosírd, milosârdnic, mize-ricordrós. *(Divinitate ~.)* 2. binevoitor, compǎtimitor, îngǎduitor, înţelegǎtor, mǎrinimos, milos, (înv.) milosírd, priincios, priitór. *(S-a arǎta! ~ faţǎ de nevoile lor.)* 3. caritabil, filantropic, milos. *(Inimǎ ~.)* 4. iertǎtor, indulgent, îndurǎtor, îngǎduitor, (livr.) clement. *(Fiţi mai ~ cu eil)*

milostivǎ s. v. AVRǍMEASǍ. AVRǍMEAS-CǍ. VENINARIŢǍ.

milostive s. pi. v. IELE.

milostivénie s. v. AJUTOR. GRAŢIE. HAR. ÎNDURARE. MILǍ. MILOSTIVIRE.

MILOSTIVI vb. a se îndura, (Olt.) a se mili, (înv.) a se bineviea, a se milcui, a se milosârdi, a se milostivnici, a se miíui, a proerisi. *(S-a ~ de el şi l-a iertat.)*

MILOSTIVIRE s. 1. indurare, milǎ, (livr.) mizericordie, (înd.) mcsereáre, milcuíre, pietate. *(A arǎta ~ faţǎ de cel cǎzut tn nenorocire.)* 2. *(BIS.)* ajutor, graţie, har, îndurare, milǎ, (înv. şi pop.) milostenie, (înv.) milcuíre, mi-losârdie, míloste, milostivénie, inilostivnicíe. *(~ divinǎ.)* 3. milǎ, pomanǎ, (înv. şi pop.) milostenie. *(Trǎieşte din ~ altora.)* 4. iertare, indulgenţǎ, Indurare, îngǎduinţǎ, (hvr.) clemenţǎ. *(Cere cu umilinţǎ ~.)*

milostívnic adj. v. BUN. ÎNDURǍTOR. ÎNGǍDUITOR. MILOS. MILOSTIV.

milostívnice s. pi. v. IELE.

milostivnici vb. v. ÎNDURA. MILOSTIVI.

inilostivnicíe s. v. AJUTOR. GRAŢIE. HAR. ÎNDURARE. MILǍ. MILOSTIVIRE.

milót s. v. SOVÂRF.

MILUÍ vb. *(BIS.)* a ajuta, (înv.) a proslǎvi. *(L-a ~ Dumnezeu.)*

miluívb.v. ABSOLVI. ALINTA. CONJURA. CRUŢA. DEZMIERDA. IERTA. IMPLORA.

ÎNDURA. MILOSTIVI. MÂNGÂIA. SALVA. SCĂPA. SCUTI.

miluite s. pi. v. IELE.

MIM s. pantomim. *(Un ~ celebru, la circ.)*

MIMĂ vb. a imita, a reproduce, (înv.) a închipui. *(A ~ gesturile cuiva.)*

mimá^ vb. v. SIMULA.

MIMARE s. imitare, reproducere. *(~ gesturilor cuiva.)*

mimă s. v. MAMĂ. MĂICUŢĂ. MĂMICĂ.

MIMOZĂ s. *(BOT.; Mimosa pudica)* senzitivă, (rar) simţitoare, (inv.) simţitívă.

minarea s. v. MINARET.

MINARET s. (înv.) minarea. *(~ la o moschee.)*

MINAVÉT s. *(MUZ.)* caterincă, flaşnetă.

MÍNĂ s. 1. ocnă, subteran, (înv. şi reg.) baie, (înv.) madém, minieră. *(Au intrat In ~.)* 2. (înv. şi reg.) rudăríe, (prin Ban.) cáună. *(~ de aur.)*

MÍNĂ s. aer, aspect, chip, expresie, faţă, figură, fizionomie, înfăţişare, obraz, (înv. şi pop.) boi, (reg.) săbáş, (înv.) schímă, vedere, (fam.) mutră. *(Are* o *~ mulţumită.)*

MINCINOS s., adj. I. s. făţarnic, ipocrit, perfid, prefăcut, şiret, viclean, (livr.) fariseu, (reg.) proclet, (înv.) telpiz, (fig.) iezuit, tar-túf, trombonist. *(Mare ~ mai eşti, amicei)* 2. adj. duplicitar, fals, fariseic, făţarnic, ipocrit, perfid, prefăcut, şiret, viclean, (livr.) machiavelic, (rar) machiavelístic, (reg.) proclet, (înv.) făţărít, telpiz, (fig.) iezuit, iezuític, (pop. fig.) pestriţ, (inv. fig.) calp, zugrăvit. *(Comportare, atitudine ~.)* 3. adj. fals, inau-tentic, inventat, născocit, neadevărat, neau-

tentic, neântemeiat, nereal, plăsmuit, scornit, (înv.) minţit, răsuflat, spúriu, (pop. fig.) strimb. *(Afirmaţii ~.)*

mincinos adj. v. AMĂGITOR. CONTRAFĂCUT. FALS. FALSIFICAT. ÎNŞELĂTOR. NEAUTENTIC. PLĂSMUIT.

MINCIOG s. *(PESCUIT)* (reg.) ciorpác, meredéu, miridóv, răcea, róciu, tărăbúc, târ-bóc, (Ban.) ritişór. *(Scoale peştele din apă cu ~.)*

minciuna vb. v. ÎNSĂILA.

MINCIUNĂ s. 1. invenţie, născoceală, născocire, născocitură, neadevăr, palavră, plăsmuire, poveste, scorneală, scornire, scornitură, (pop.) iscoditúră, (înv.) basnă, băsníre, (fam.) baliverna, braşoávă, (fam. fig.) basm, gogoaşă, tromboane (pl.). *(Tot ce-a spus e o simplă ~.)* 2. duplicitate, falsitate, făţărnicie, ipocrizie, perfidie, prefăcătorie, viclenie, vicleşug, (livr.) fariseism, machiavelism, tartuferíe, tartufísm, (rar şi fam.) machiaverlâc, (înv.) făţăríe, pre-făcánie, prefăcătúră, procleţíe, (fig.) iezui-tism, mascaradă. *(A fost dovedită ~ lui.)* 3. minciunea, minciunică, scovardă, uscăţea, us-căţică, (Transilv. şi Ban.) páncovă, (prin Ban. şi sud-vestul Transilv.) pup, (Mold.) surcele (pl.). *(A mincalo ~ gustoasă.)*

minciună s. v. AMĂGIRE. ERES. EREZIE. ILUZIE. PĂTLAGINĂ.

MINCIUNEA s. minciună, minciunică, scovardă, uscăţea, uscăţică, (Transilv. şi Ban.) páncovă, (prin

Ban. şi sud-vestul Transilv.) pup, (Mold.) surcele (pl.). *(A mincal* o~.*)*

minciuni vb. v. MINŢI.

MINCIUNÍCĂ s. minciună, minciunea, scovardă, uscăţea, uscăţică, (Transilv. şi Ban.) páncovă, (prin Ban. şi sud-vestul Transilv.) pup, (Mold.) surcele (pl.). *(A mincat o ~ caldă.)*

*MINDÍR s. (reg.) păiér, străjác. *(Doarme pe un ~.)*

mindirigiu s. v. PLĂPUMAR.

mincgóci s. v. URCIOR.

MINER s. (Transilv.) băiéş. *(E de profesie ~.)*

MINERAL adj. anorganic, neorganic. *(Substanţă ~).*

mincralíst s. v. MINERALOG.

MINERALIZARE s. mineralizaţie. *(Proces de ~.)*

MINERALIZAŢIE s. mineralizare. *(Proces de ~.)*

MINERALOG s. (înv.) mineralíst, minera-logíst. *(Un ~ reputat.)*

mineralogíst s. v. MINERALOG.

minéră s. v. MINERITĂ.

MINEREU s. (înv. şi reg.) rudă, (înv.) ma-dém, minieră. *(~ de fier.)*

MINERÍT s. (Transilv.) băieşág, băicşít.

MINERÍŢĂ s. (rar) minéră, (prin Transilv.) băieşíţă. *(E ~ de profesie.)*

MÍNGE s. (în unele sporturi) balon, (reg.) hapúc, (Transilv. şi Olt.) cótcă, (Ban. şi Transilv.) pilă, (prin Ban.) púlmă, (Transilv. şi Ban.) surdúcă, (arg.) băşică. *(Bate ~ pe maidan.)*

minieră s. v. MINĂ. MINEREU. OCNĂ. UBTERAN.

MINIM adj. 1. minimal, *(Sortiment ~.>* 2. strict. *(Sortiment ~ necesar.)*

MÍNIM s. minimum.

MINIMAL adj. minim. *(Sortiment ~.)*

MINIMALIZA vb. a bagateliza, a subaprecia,, a subestima, a subevalua, (rar) a deprecia. *(~ importanţa unui lucru.)*

MINIMALIZARE s. subapreciere, subestimare, subevaluare, (rar) depreciere. *(~ importanţei unui lucru.)*

MINIMALIZAT adj. subapreciat, subestimat, subevaluat, (rar) depreciat. *(Un lucru ~.)*

MÍNIMUM s. minim.

MINISTER s. 1. departament. *(În unele state, ~ se numeşte departament. >* 2. (livr.) portofoliu, (înv.) portofel. *(Deţine ~ justiţiei.)*

minister s. v. CABINET. CONSILIU DE MINIŞTRI. GUVERN. MINISTERIAT. MINISTRU.

MINISTERIAL adj. departamental. *(Probleme ~.)*

MINISTERIAT s. (înv.) minister. *(În timpul ~ său.)*

minister public s. v. ACUZATOR. PROCUROR.

MINÍSTRU s. 1. (înv.) minister. *(~ al justiţiei.)* 2. *ministru de externe* = (în unele state) secretar de stat.

MÍNIU s. *(CHIM.)* litargă, oxid de plumb.

MINOLÓGHION s. *(BIS.)* sinaxar, (rar) legendă.

MINOR adj. 1. nevârstnic, (înv.) minoreán. *(Persoană ~.)* 2. colateral, lăturalnic, maryinal, neimportant, neânsemnat, secundar, (rar) lateral, (fig.) periferic. *(O problemă ~.)*

MINORAT s. *(JUR.)* minoritate. *(~ unei persoane.)*

minoreán adj. v. MINOR. NEVÂRSTNIC.

MINORITATE s. 1. *(JUR.)* minorat. *(~ unei persoane.)* 2. *minoritate naţională* = naţionalitate conlocuitoare.

MINTAL adj. 1. cerebral, intelectual, raţional, spiritual. *(Activitate ~.)* 2. *(FILOZ.)* ideal, subiectiv.

mintă Ilngórii s. v. IZMĂ BROAŞTEI. MENTA BROAŞTEI.

minla-mî'fei s. v. CĂTUSNICĂ.

mintătnrccáscă s. v. MELISĂ. ROINIŢĂ.

MÍNTE s. 1. gând, raţiune. *(Când cu ~ n-ai gindil.)* 2. deşteptăciune, intelect, inteligenţă, judecată, pricepere, raţiune, spirit, (pop.) duh, (Ban., Transilv. şi Olt.) pámct, (înv.) înţelegere, (fam.) dóxă, (fig.) cap, creier. *(Are o ~ de nivel mediu.)* 3. gândire, intelect, judecată, raţiune, spirit. *(Operă a ~.)* 4. gândire, intelect, înţelegere, judecată, raţiune, (fig.) cap. *(Are* o *~ extrem de limpede, de lucidă.)* 5. judecată, raţiune, (rar) cunoştinţă, (pop. şi fam.) glagóre, (înv.) rezon. *(O ~ normală n-ar fi făcut asta.)* 6. judecată, raţionament, raţiune, (înv.) socoátă, socoteală, socotinţă. *(Ialā* o*~ sănătoasă!)* 7. chibzuială, chibzuinţă, chib-zuire, cuminţenie, cumpăt, cumpătare, înţelepciune, judecată, măsură, moderaţie, raţiune, socoteală, socotinţă, tact, (livr.) continénţă»

(rar) cuminţíe, ponderáţie, temperánţă, (pop.) scumpătáte, (înv. şi reg.) sfat, (înv.) sămăluíre, socoátă, tocmeală, (fam.) schépsis, (fig.) cum-păneálă, cumpănire. *(Procedează cu multă ~.)* 8. amintire, memorie. *(I-au rămas in ~ ţoale acele zile.)*

minte s. v. CARTE. CULTURĂ. CUNOŞTINŢE. INSTRUCŢIE. ÎNVĂŢĂTURĂ. PREGĂTIRE. STUDII.

MINTEÁN s. laibăr, surtuc, (reg.) lăibărác, (prin Mold.) baibarác, (Transilv., Ban. şi Mold.) căpút. *(~ purtat de ţărani.)*

mintenaş adv. v. CURÂND. DEVREME. FUGA. GRABNIC. IMEDIAT. IUTE. ÎNDATĂ. NEÂNTÂRZIAT. NUMAIDECÂT. RAPID. REPEDE.

mínteni adv. v. CURÂND. DEVREME. FUGA. GRABNIC. IMEDIAT. IUTE. ÎNDATĂ. NEÂNTÂRZIAT. NUMAIDECÂT. RAPID. REPEDE.

minteútă s. v. SCÂNTEIOARĂ. SCÂNTE-*lUŢĂ.*

mintie s. v. ANTERIU. REVERENDĂ. SUTANĂ.

mintos adj. v. AGER. CHIBZUIT. CUMINTE. DEŞTEPT. DIBACI. INTELIGENT. ISCUSIT. ISTEŢ. ÎNDEMÂNATIC. ÎNŢELEPT. PRICEPUT. SOCOTIT.

MINŢÍ vb. 1. (fam. fig.) a se bărbieri. *(Xu mai ~ alita!)* 2. (reg. şi fam.) a minciuni. *(Te roţi să nn mă ~!)* 3. a ademeni, a amăgi, a incinta, a înşela, a momi, a păcăli, a prosti, a purta, a trişa, (livr.) a iluziona, (înv. şi reg.) a juca, a planisi, a poticări, a prilesti, a sminti, a smoni, a şutili, (reg.) a şugui, (Transilv. şi Ban) a celui, (Múnt.) a miglisi, (Transilv.) a tăşca, (înv.) a aromi, a blăzni, a gimbosi, a măguli, a mistifica, a surprinde, (fam.) a duce, a fraieri, a şmecheri, (fam. fig.) a arde, a frige, a încălţa, a pingeli, a pingclui, a pirli, a potcovi, a prăji, (Alold. fig.) a boi, (înv. fig.) a luneca. *(/-a~ cu vorbe frumoase.)*

minţit adj. v. FALS. INAUTENTIC. INVENTAT. MINCINOS. NĂSCOCIT. NEADE-VĂRAT. NE UTENTIC NEÂNTEMEIAT. NEREAL. PLĂSMUIT. SCORNIT.

miiHicnd s. v. DE SCĂZUT.

MINUNA \b. 1. a se cruci, a se uimi, a se ului, (pop.) a se încruci, (reg.) a se ugni, (Transilv. şi Ban) a se pocozi, (înv.) a se ciudi, a se di vi. *(Se ~ de ce aude.)* 2. a stupefia, a surprinde, a uimi, a ului. *(Ce-mi spui tu pur şi simplu mă~.)* 3. a se extazia. *(Se ~ in faţa splendorilor naturii.)*

MINUNARE s. stupeficre, surprindere, uimire, uluială, uluire, (înv.) minune, uimeálă. *(~ cuiva in faţa unui lucru neaşteptat.)*

minunat adj. v. CERESC. DIVIN. DUMNEZEIESC. SFÂNT.

MINUNAT adj., adv. 1. adj. crucit, perplex, stupefiat, surprins, uimit, uluit. *(Ea a rămas ~ de cele auzite.)* 2. adj. splendid, strălucitor, (livr.) magnific, mirific, paradiziac, (pop.) mândru, (înv.) preafrumós. *(Un peisaj ~.)* 3. adj. feeric, fermecător, îneântător, (fig.) îmbătător. *(O seară ~.)* 4. adj. splendid, superb, (fig.) ceresc, divin, dumnezeiesc, înge-

resc, serafic, (livr. fig.) celest. *(0 muzică ~.>* 5. adv. splendid, superb, (fig.) divin, dumnezeieşte. *(Cântă~.)* 6. adj. desăvârşit, excepţional, extraordinar, formidabil, ideal, magistral, perfect, splendid, sublim, superb, (înv.) săvârşit. *(O ~ punere in scenă.)*

MINUNĂŢIE s. 1. bazaconie, bizarerie, bizdiganie, ciudăţenie, curiozitate, drăcie, drăcovenie, năstruşnicie, năzdrăvănie, poznă, (rar)-singularitate, (pop.) comedie, (reg.) dănâiiáie, nagodă, şozénie, (Ban. şi Olt.) miráz, (Transilv. şi Ban.) mirăzénie, (Mold.) şanţ. *(Multe ~ a mai văzul in viaţa lui.)* 2. frumuseţe, minune, splendoare, (pop. şi fam.) mândréţe. (Transilv.) mindrénie, (prin Ban.) mândrulénie. *(O ~ de fată.)*

MINUNE s. 1. miracol, (înv. şi reg.) taină, (înv.) ciudă, ciudésă, divă, mirác, semn, silă. *(S-a inlimplat parcă* o*~.)* 2. frumuseţe, minunăţie, splendoare, (pop. şi fam.) mândréţe, (Transilv.) mindrénie, (prin Ban.) mândrulénie. *(O ~ de fată.)*

minune s. v. MINUNARE. STUPEFIERE. SURPRINDERE. UIMIRE. ULUIALĂ. U-LUIRE.

MINUNEA s. *(ORNIT.; Aegolius funereus}* (reg.) cucuvea, minuníţă.

minuníţă s. v. MINUNEA.

MÍNUS s., adj., prep. 1. s. deficit, lipsă. *(Are in casă un ~ de citeva sute de lei.)* 2. adj. negativ. *(Semnul ~.)* 3. prep. fără. *(5 ~ 3.)*

MINUSCUL adj. 1. infim, microscopie, (livr.) infinitezimal. *(Cantitate ~; de proporţii ~.)* 2. mic. *(Literă ~.)*

MINUSCULĂ s. literă mică. *(Scris cu ~e.)*

MINUT s. ceas, clipă, clipită, moment, oră, secundă, timp, vreme, (rar) clipeală, (pop.) círtă, soroc, (înv. şi reg.) cescúţ. *(A sosit ~ cind...)*

MINUTAR s. ac. *(~ele ceasornicului.)*

minuţie s. v. ATENŢIE. GRIJĂ. METICULOZITATE. MIGALĂ. MIGĂLEALĂ. MINUŢIOZITATE. SCRUPULOZITATE.

MINUŢIOS adj. 1. conştiincios, exigent, meticulos, scrupulos. *(Un om ~; o fire ~. >* 2. amănunţit, atent, meticulos, migălos, riguros, scrupulos, serios, (înv.) scump. *(O cercetare ~ a faptelor.)*

MINUŢIOZITATE s. atenţie, grijă, meticulozitate, migală, migăleală, scrupulozitate, (livr.) minuţie, (pop.) piguleálă, scumpătáte, (reg.) migoroşeálă, mileoşeálă. *(Lucrat cu multă ~.>*

MIOARĂ s. *(ZOOL.)* mia, mieluşea, (pop.) mielúţă.

mioárcă s. v. BROASCĂ. GUZGAN. ŞOBOLAN.

MIOCÉN adj. *(GEOL.)* miocenic. *(Depozite ~.)*

MIOCENIC adj. *(GEOL.)* miocen. *(Straiuri ~.)*

mioflirţán s. v. GUZGAN. ŞOBOLAN.

MIOP adj., s. (înv. şi pop.) ponivós, (Mold.) chiomb. *(Om~.)*

MIOPÍE s. *(MED.)* miopism, (pop.) vedere scurtă.

MIOPISM s. *(MED.)* miopie, (pop.) vedere scurtă.

MIOR s. *(ZOOL.)* cârlan, noaten. *(~ este mielul de peste un an.)*

MIORC interj, oac !, (reg.) orac ! *(Broasca face: ~ I)*

MIORCĂÎ vb. a plânge, a (se) smiorcăi, (glumeţ) a (se) miorlăi, a orăcăi. *(Copilul s-a ~ ţoală ziua.)*

miorcăí vb. v. OCĂCĂI. ORĂCĂI.

miorcăít s. v. OCĂCĂIT. ORĂCĂIALĂ. ORĂCĂIRE. ORĂCĂIT.

miorcoteálă s. v. OCĂCĂIT. ORĂCĂIALĂ. ORĂCĂIRE. ORĂCĂIT.

miorcolí vb. v. OCĂCĂI. ORĂCĂI.

miorcotíre s. v. OCĂCĂIT. ORĂCĂIALĂ. ORĂCĂIRE:. ORĂCĂIT.

MIOREÁ s. *(ZOOL.)* mioriţă. *(~ laie.)*

MIORÍŢĂ s. *(ZOOL.)* miorca. *(~ laie.)*

MIORLÁU interj, miau. *(Pisica face: ~ 1)*

MIORLĂÍ vb. a rnieuna, (reg.) a miorţăi.

miorlăi vb. v. MIORCĂI. PLÂNGE. SMIORCĂI.

MIORLĂIALA s. mieunare, mieunat, mieu-nătură, miorlăire, miorlăit, miorlăitură, (reg.) miáun, miáut. *(~ pisicii.)*

MIORLĂIRE s. mieunare, mieunat, inieu-natură, miorlăiala, miorlăit, miorlăitură, (reg.) miáun, miáut. *(~ pisicii.)*

MIORLĂÍT adj. miorlăitor, plângăreţ, smior-căit. *(Un glas ~.)*

MIORLĂÍT s. mieunare, mieunat, mieună-tură, miorlăiala, miorlăire, miorlăitură, (reg.) miáun, miáut. *(~ pisicii.)*

MIORLĂITOR adj. miorlăit, plângăreţ, smiorcăit. *(Un glas ~.)*

MIORLĂITURĂ s. mieunare, mieunat, mie-unătură, miorlăiala, miorlăire, miorlăit, (reg.) miáun, miáut. *(~ pisicii.)*

miorţăi vb. v. MIEUNA. MIORLĂI.

MIOZÓTIS s. *(BOT.; Miosolis silvatica)* nu-mă-uita, (reg.) ochii-păsărúicii, ochiul-şárpelui, urechea-şoárecelui.

MIR s. *(BIS.)* miruială, miruire, miruit. *(Taina ~.)*

MIRA vb. a (se) nedumeri, (înv.) a (se) ciudi, a (se) divi, a (se) scăndălisi. *(Mă ~ ce-mi spui; să nu le ~ dacă...*)

mira vb. v. CUTREMURA. ÎNCRÂNCENA. ÎNFIORA. ÎNFRICOŞA. ÎNGROZI. ÎNSPĂI-MÂNTA. OGLINDI. PROIECTA. RĂSFRÂN-GE. REFLECTA. TREMURA. ZGUDUI.

mirabélă s. v. GOLDANĂ. RENGLOTĂ.

mirábll adj. v. COLOSAL. ENORM EXCEPŢIONAL. EXTRAORDINAR. FABULOS. FANTASTIC. FENOMENAL. FORMIDABIL. GIGANTIC. GROZAV. IMENS. INFINIT. NEAUZIT.? NEBUN. NEGRĂIT. NEÎNCHIPUIT. NEMAIAUZIT. NEMAICUNOSCUT. NEMAIÂNTÂLNIT. NEMAIPOMENIT. NEMAIVĂZUT. NESFÂRŞIT. NESPUS. TERIBIL. UIMITOR. ULUITOR. UNIC. URIAŞ.

MIRABILÍTs. *(FARN.)* sarea lui Glauber, sulfat de sodiu.

mirác s. v. MINUNE. MIRACOL.

MIRACOL s. minune, (înv. şi reg.) taină, (înv.) ciudă, ciudésă, divă, mirác, semn, silă. *(Parcă s-a tnttmplat* un*~.)*

MIRACULOS adj. 1. fabulos, fantastic, legendar, mitic, supranatural, (înv.) surnaturál. *(Personaje ~.)* 2. magic. *(Efect ~.)*

MIRAJ s. (rar) vedenie. *(A avut un ~)*

miraj s. v. ATRACŢIE. FARMEC. ILUZIE. ÎNCHIPUIRE. NĂLUCIRE. PĂRERE.

MIRARE s. nedumerire. *(L-a cuprins ~.)*

mirare s. v. ADMIRAŢIE. PREŢUIRE. STIMĂ.

MIRAT adj. nedumerit. *(Om ~.)*

miráz s. v. BAZACONIE. BIZARERIE. BÂZDÂGANIE. CIUDĂŢENIE. CURIOZITATE. DRĂCIE. DRĂCOVENIE. MINUNĂŢIE. MOŞTENIRE. NĂSTRUŞNICIE. NĂZDRĂVĂNIE. PATRIMONIU. POZNĂ. SUCCESIUNE.

miráză s. v. OGLINDĂ.

MÍRĂ s. 1. cătare, (înv.) ţel. *(~ la o puşcă.)* 2. *(TEHN.) miră hidromeirică* = limnimetru.

miră s. v. BENZOE. MIREASA. SMIRNĂ.

mirătúră s. v. DEOCHETURĂ. DEOCHI.

mirăzénic s. v. BAZACONIE. BIZARERIE. BÂZDÂGANIE. CIUDĂŢENIE. CURIOZITATE. DRĂCIE. DRĂCOVENIE. MINUNĂŢIE. NĂSTRUŞNICIE. NĂZDRĂVĂNIE. POZNĂ.

MÍRE s. ginere, (înv. şi pop.) peţitor, (înv. şi reg.) mărit, (reg.) june, mireáz, mirétţ, tânăr. *(Ce ~ tânăr!)*

MIREAN adj. laic, lumesc, mirenesc, pă-mântean, profan, (rar) secular, (înv. şi pop.) pământésc. (înv.) politicésc, temporal. *(Treburi bisericeşti şi treburi ~.)*

MIREASĂ s. 1. (reg.) crăiasă, miră, (Ban.) góvie, (înv.) nevastă. 2. *(BIS.) mireasa Domnului* = călugăriţă, maică, monahă, monahie, mireasa lui Dumnezeu*; mireasa lui Dumnezeu* = călugăriţă, maică, monahă, monahie, mireasa Domnului. 3. *(BOT.; Coleus Mumei)* (reg.) urzici (pl.), poala-Maicii-Précista.

mireasă s. v. PRIMULĂ.

MIREASMĂ s. 1. aromă, balsam, parfum, (astăzi rar) boare, (rar) mirodenie, (reg.) şmag, (Mold. şi Bucov.) miroznă, (înv.) odor, olm. *(Din grădină venea o ~ ameţitoare de flori.)* 2. balsam, (înv.) miródie. *(A cumpărat ~e scumpe.)*

mireáz s. v. BĂRBAT. GINERE. MIRE. SOŢ.

MIRENESC adj. laic, lumesc, mirean, pă-mântean, profan, (rar) secular, (înv. şi pop.) pământésc, (înv.) politicésc, temporal. *(Treburi bisericeşti şi treburi ~.)*

miresma vb. v. ÎMBĂLSĂMA. ÎNMIRESMA. PARFUMA.

miresmáre s. v. ÎMBĂLSĂMARE. ÎNMI-RESMARE. PARFUMARE.

miresmát adj. v. ÎMBĂLSĂMAT. ÎMBĂTĂTOR. ÎNMIRESMAT. PARFUMAT.

miresmătór adj. v. ÎMBĂLSĂMAT. ÎMBĂTĂTOR. ÎNMIRESMAT. PARFUMAT. mirétţ s. v. GINERE. MIRE. miridóv s. v. MINCIOG.

mlríe s. v. BIR. DARE. IMPOZIT.

mirific adj. v. MINL[T]NAT. SPLENDID. STRĂLUCITOR.

MÍRIŞTE s. (reg.) miríştină, secerătúră. *(Oile păşteau pe ~.)*

miríştină s. v. MIRIŞTE.

mirişúg s. v. BENEFICIU. CÂSTIG. PROFIT. VENIT.

miroase s. pi. v. AROMAT. CONDIMENT. INGREDIENT. MIRODENIE.

MIRODEÁ s. *(BOT.; Hesperis alpina)* (rcg.) sibióg, muştarul-stâncilor.

MIRODENIE s. 1. (mai ales la pi.) aromat, condiment, ingredient, (pop.) dres, (înv.) băcănii (pl.), miroase (pl.), rniródie, mirositúră, spiţerie. *(Vanilia, piperul sint ~.)* 2, *(BOT.; Hesperis tristis)* (reg.) floarea-nópţii.

mirodenie s. v. AROMĂ. BALSAM. MIREASMĂ. NOPTICOASĂ. PARFUM.

miródie s. v. AROMAT. BALSAM. CONDIMENT. INGREDIENT. MIREASMĂ. MIRODENIE.

MIROS s. (livr.) olfácţie, (rar) abur, abureală, (înv.) miroseálă, mirosénie, odor, odorát, olm. *(Simţul ~ului.)*

miroseálă s. v. MIROS.

mirosénie s. v. MIROS.

MIROSÎ vb. 1. (înv.) a odora. *(Flori care ~ îmbietor.)* 2. a duhni, a puţi, (prin Mold.) a se auzi, (Mold.) a duhli, (înv.) a duhori. *(~ a băutură.)* 3. (înv. şi reg.) a(-i) puţi. *(Îi ~ a ciine.) í.* a adulmeca, (rar) a puncta, (reg.) a muşina, a muşlui, a ulma, a vetri, (Munt. şi Olt.) a mâşâi, (înv.) a adulma. *(Ogarul ~ vi-natul.)*

mirosi vb. v. ANTICIPA. BĂNUI. CREDE. GHICI. GÂNDI. IMAGINA. INTUI. ÎNCHIPUI. ÎNTREZĂRI. PRESIMŢI, PRESUPUNE. PREVEDEA. S1MT1. SOCOTI. ŞTI. VISA.

MIROSITOR adj. odorant, odorifer. *(Substanţă ~.)*

mirositúră s. v. AROMAT. CONDIMENT. INGREDIENT. MIRODENIE.

mirósnic adj. v. ÎMBĂLSĂMAT. ÎMBĂTĂTOR. ÎNMIRESMAT. PARFUMAT.

miroznă s. v. AROMĂ. BALSAM. MIREASMĂ. PARFUM.

mirsínă s. v. MIRT.

MIRT s. *(BOT.; Mijrtus communis)* (înv.) mirsínă.

mírtân s. v. ROZMARIN.

MIRUÍ vb. a unge, (înv.) a pomăzui. *(L-a ~ domn, mitropolit.)*

miruí vb. v. ACUMULA. ADUNA. AGONISI. CÂŞTIGA. CUCERI. DOBÂNDI. ECONOMISI. FACE. OBŢINE. REALIZA. REPURTA. STRÂNGE.

MIRUIÁLĂ s. *(BIS.)* mir, miruire, miruit. *(Taina ~.)*

MIRUÍRE s. 1. miruit, ungere, (înv.) pomă-zánie, pomăzuíre. *(~ unui domn, unui episcop.)* 2. *(BIS.)* mir, miruială, miruit. *(Taina ~.)*

MIRUÍT s. 1. miruire, ungere, (înv.) pomă-zánie, pomăzuíre. *(~ unui domn, unui epis-*

cop.) 2. *(BIS.)* mir, miruială, miruire. *(Taina ~.)*

MIRUŢĂ s. *(BOT.; Anchusa officinalis)* (reg.) roşii (pl.), íarbă-de-bou-sălbátică, Mm-ba-bóului.

misár s. v. MĂCELAR.

misárăş s. v. MĂCELAR.

misarâşíţă s. v. MĂCELĂREASĂ.

misă s. v. LITURGHIE.

misăriciós adj., s. v. CALIC. NECĂJTT. NEVOIAŞ. SĂRAC. SĂRMAN.

misir adj. v. EGIPTEAN.

MISÍR s. (înv.) misirlíu. *(Vechea monedă turcească numită ~.)*

misirlíu s. v. EGIPTEAN. MISIR.

MISÍT s. intermediar, mijlocitor, samsar, (reg.) mécler, (înv.) sensál. *(~ într-o tranzacţie comercială.)*

iiiisít s. v. DFXEGAT. EMISAR. ÎMPUTERNICIT. MESAGER. REPREZENTANT SOL. TRIMIS.

MISITÍE s. samsariâc, (înv.) sămsăríe. *(Se ocupă cu ~.)*

MISIUNE s. 1. însărcinare, sarcină, (înv. şi rcg.) slujbă, (înv.) memuriét, sărcináre, solie. *(A avfîi o ~ grea.)* 2. chemare, menire, rol, rost, sarcină, (reg.) menínţă, (livr. fig.) sa-cerdóţiu. *(Şi-a împlinit ~.)*

misivă s. v. EPISTOLĂ. EPISTOLIE. SCRISOARE.

MISOGINIE s. misoginism.

MISOGINISM s. misoginie.

mispét s. v. PATUL. RĂSADNIŢĂ.

MISTER s. 1. enigmă, secret, taină, (rar) misteriozitáte, (fig.) saráclă. *(~ele naturii.)* 2. *(BIS.)* taină.

misíéric adj. v. ASCUNS. CRIPTIC. ENIGMATIC. MISTERIOS. OCULT. SECRET. TAINIC.

MISTERIOS adj. 1. ascuns, criptic, enigmatic, ocult, secret, tainic, (livr.) sibílic, sibilin, sibilinic, (înv.) mistérir, tăinós, (fig.) nepătruns. *(Emblema avea un sens ~.)* 2. tainic, (livr.) cabalistic. *(Semne ~.)* 3. enigmatic. *(Un cm ~.)* 4. enigmatic, neânţeles, tainic. *(Un farmec ~.)* 5. magic, ocult, (înv. maghicésc. *(Forţe ~.)*

misteriozitáte s. v. ENIGMĂ. MISTER. SECRET. TAINĂ.

MISTICfSM s. (rar) misticitáte.

misticitáte s. v. MISTICISM.

MISTIFICĂ vb. a altera, a contraface, a deforma, a denatura, a escamota, a falsifica, a măslui, a răstălmăci, (fig.) a silui, (înv. fig.) a sminti, a strâmba. *(A ~ sensul, adevărul celor spuse de cineva.)*

mistifica vb. v. ADEMENI. AMĂGI. ÎN-CÂNTA. ÎNŞELA. MINŢI. MOMI. PĂCĂLI. PROSTI. PURTA. TRIŞA.

MISTIFICARE s. alterare, deformare, denaturare, escamotare, falsificare, mistificare, răstălmăcire, (fig.) siluire. *(~ sensului celor spuse de cineva.)*

mistificare s. v. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE.

MISTIFICAT adj. alterat, deformat, denaturat, fals, răstălmăcit. *(Un adevăr ~.)*

MISTIFIGÁŢIE s. alterare, deformare, denaturare, escamotare, falsificare, mistificare, răstălmăcire, (fig.) siluire. *(~ sensului celor spuse de cineva.)*

mistreţ adj. v. AMESTECAT. CORCIT. DIFERIT. ETEROGEN. FELURIT. ÎMPESTRIŢAT. ÎNCRUCIŞAT. PĂDUREŢ. PESTRIŢ. SĂLBATIC. VARIAT.

MISTREŢ s. *(ZOOL.; Sus serofa)* porc mistreţ, porc sălbatic, (rar) porc de pădure, (înv. şi reg.) gligan.

mistriclói adj. v. AMESTECAT. CORCIT. ÎNCRUCIŞAT. PESTRIŢ. mistrie» adj. v. PĂDUREŢ. SĂLBATIC. MISTRÍE s. *(TEHN.)* (reg.) maia, mala, măláucă, palmă, teslă, (înv.) maián. *(~ zidarului.)*

mistriţá vb. v. ÎNCRUCIŞA. mistriţát adj. v. AMESTECAT. CORCIT. ÎNCRUCIŞAT.

MISTUI vb. 1. *(FIZIOL.)* a digera, (reg.) a măcina, a rişni, (înv.) a honipsi. *(A ~ alimentele mâncate.)* 2. a distruge, a nimici, a prăpădi. *(Revărsarea a ~ totul in calea ei.)* 3. a arde. *(Focul a ~ lotul.)* 4. a (se) ascunde, a (se) dosi, (rar) a (se) tăinui, (pop.) a (se) piti, a (se) pitula, (reg.) a (se) mătrăşi, a (se) mitosi, (prin Maram.) a (se) scuti, (înv.) a (se) supune. *(A ~ un obiect.)*

mistui vb. v. DISPĂREA. PIERDE. PIERI. SALVA. SCĂPA. SCOATE. SUFERI. SUPORTA.

mistuiálă s. v. DIGERARE. DIGESTIE. MISTUIRE.

MISTUÍRE s. *(FIZIOL.)* digerare, digestie, (rar) mistuiálă. *(~ alimentelor.)*

MISTUÍT adj. *(FIZIOL.)* digerat. *(Aliment ~.)*

MISTUITOR adj. 1. distrugător, nimicitor, pustiitor. *(Un foc, un cutremur ~.)* 2.* (fig.) devorant, nesăţios. *(O pasiune ~.)*

mistuitor adj. v. CONSISTENT. HRĂNITOR. NUTRITIV. SĂŢIOS. SUCULENT. mişárcă s. v. COCOTĂ. CUR VĂ. FEMEIE DE STPvADĂ. PROSTITUATĂ. TÂRFĂ.

MIŞCĂ vb. 1. a se deplasa, a se duce, a merge, a umbla, (pop.) a se purta. *(Se ~ puţin prin grădină.)* 2. (înv.) a sălta. *(Fătul a ~ în pântecele mamei.)* 3. *(TEHN.)* a acţiona, a deplasa. *(Remorca este ~ de un tractor.)* 4. a (se) clătina, a (se) clinti, a (se) deplasa, a (se) muta, a (se) urni, (înv. şi pop.) a (se) sminti, (înv. şi reg.) a (se) clăti, (Mold. şi Transilv.) a (se) vâşca. *(N-au putut ~ piatra de la locul ei.)* 5. a deplasa, a muta, a plimba. *(~ bomboana prin gură.)* 6. a (se) clătina, (înv. şi pop.) a (se) muta. *(Nu se ~ nici* o *frunză.)* 7. a zvâcni, (reg.) a ţicui. *(Undiţa ~.)* 8. a se agita. *(Masele se ~.)* 9. a emoţiona, a impresiona, a înduioşa, a tulbura, (fig.) a atinge, -a pătrunde. *(L-au ~ profund cele văzute.)*

mişca vb. v. DUCE. ÎNDEMNA. MERGE. PLECA. PORNI. STIMULA. TRĂI. VIEŢUI.

MIŞCARE s. 1. deplasare, mergere, mers. *(~ lui prin grădină.)* 2. deplasare. *(Viteza de ~ a unui mobil.)* 3. circulaţie. *(Pe stradă era o ~ vie.)* 4. călcătură, mers, pas, păşit, umblet, (rar) mersătúră, (înv. şi pop.) mersúră. *(Avea* o *~ săltăreaţă, graţioasă etc.)* 5. circulaţie, deplasare. *(~ sevei în plante.)* G. clătinare, clintire, deplasare, mutare, urnire, (înv. şi reg.) clătírc. *(~ din loc a unui bolovan.)* 7. clătinare. *(~ frunzelor.)* îi. agitaţie, animaţie, colcăială, foiala, foire, forfotă, forfoteală, frământare, furnicare, mişuială, mişunare, roială, viermuiala, viermuire, (reg.) fojgăiálă, vânzoálă, (fam.) fiţăiálă, fâţâíre, fiţâít, vinzoleálă. *(Era o ~ de nedescris pe străzi.)* 9. *(MUZ.)* tempo, (înv.) movimént. 10. acţiune, curent. <~ *revendicativă.)* 11. (înv.) movimént. r~ *literară, ştiinţifică.)* 12. emoţionare, impresionare, înduioşare. *(~ cuiva la cele auzite.)*

mişcare s. v. IMBOLD. IMPULS. ÎNDEMN. PORNIRE. STIMUL. STIMULENT.

MIŞCAT adj emoţionat, impresionat, înduioşat, tulburat, (fig.) atins. mişcăciúne s. v. MOBILITATE. MIŞCĂTOR adj. 1. instabil, nestatornic, schimbător, variabil. *(Dune ~.)* 2. mobil, mobiliar. *(Bunuri ~; avere ~.)* 3. duios, emoţionant, impresionant, înduioşător, patetic, răscolitor, tulburător, vibrant, (rar) răvăşitor, (înv.) simţitor. *(O ~ poveste de dragoste.)*

mişcócc s. v. PĂDUCHE. mişcói s. v. PĂDUCHE. mişeotéi s. pi. v. PĂDUCHE. míşcul s. v. M.OŞMON.

■nişcnlánţă s. v. FARSĂ. FESTĂ. GHIDU-Ş1E. GLUMĂ. PĂCĂLEALĂ. PĂCĂLITURĂ. POZNĂ. STRATAGEMĂ. SUBTERFUGIU. ŞIRETENIE. ŞIRETLIC. ŞMECHERIE.

STRENGĂRIE.' TERTIP. TRUC. VICLENIE. VICLEŞUG.

míşculă s. v. MOŞMOANĂ. mişel adj. v. BIET. BOLNAV. DEPLORABIL. JALNIC. LAMENTABIL. MIZERABIL. NENOROCIT. NESĂNĂTOS. PRĂPĂDIT. SLAB. SLĂBĂNOG. SLĂBIT. SUFERIND. TRAS. USCĂŢIV.

MIŞEL adj., s. 1. adj., s. abject, infam, josnic, mizerabil, mârşav, nedemn, nelegiuit, nemernic, netrebnic, ticălos, (pop.) becísnic, (înv. şi reg.) ticăit, (reg.) pălăvâtic, proclet, (Ban.) bedáş (înv.) fărădelege, vil, (fig.) infect, murdar. *(Un om ~.)* 2. adj. infam, josnic, mişelesc, mizerabil, mârşav, nedemn, nelegiuit nemernic, netrebnic, ruşinos, scelerat, ticălos, (livr.) ignobil, sacrileg, (înv. şi pop.) parşiv, scârnav, (Mold.) chiolhănós, (înv.) bles-temăţésc, fărădelege, scârbávnic, scârbélnic, scârbít, verigáş, verigăşós, (fig.) murdar, spurcat. *(O faptă ~.)*

mişel adj., s. v. CALIC. FRICOS. INCAPABIL. INFIRM. INVALID. LAŞ. LEPROS. NECAPABIL. NECĂJIT. NEPUTINCIOS. NEVOIAŞ. PRĂPĂDIT. SĂRAC. SĂRMAN. SCHILOD. SLĂBĂNOG.

mişel s. v. CERŞETOR. MILOG.

mişelătáte s. v. LIPSĂ. MIZERIE. NEFERICIRE. NENOROC. NENOROCIRE. NEVOIE. SĂRĂCIE.

MIŞELÉSC adj. infam, josnic, mişel, mizerabil, mârşav, nedemn, nelegiuit, nemernic, netrebnic, ruşinos, scelerat, ticălos, (livr.) ignobil, sacrileg, (înv. şi pop.) parşiv, scírnav, (Mold.) chiolhănós, (înv.) blestemăţésc, fărădelege, scârbávnic, scârbélnic, scârbít, verigáş, verigăşós, (fig.) murdar, spurcat. *(O faptă ~.)* MIŞELEŞTE adv. netrebnic, ticăloşeşte, (livr.) infam. *(5-a purtat ~.)* mişeleşte adv. v. SĂRĂCĂCIOS. mişeii vb. v. BOCI. CALICI. CĂINA. JELI, JELUI. LAMENTA. PLÂNGE. RUINA. SĂRĂCI. SCĂPATA. TÂNGUI. VĂICĂRI. VAITĂ.

MIŞELÍE s. abjecţie, fărădelege, infamie, josnicie, mârşăvie, nelegiuire, nemernicie, netrebnicie, ticăloşie, (livr.) ignominie, turpitudine, (astăzi rar) sceleráţie, (pop. şi fam.) parşivénie, (pop.) becisnicie, blestemăţie, scâr-năvíe, spurcăciune, (reg.) mârşăvénie, (înv.) bazaconie, blestemăciúne, nebunie, necurat, nccurăţie, necurăţire, păgânătáte, păginíe, ve-rigăşíe, (fig.) murdărie. *(A comis o mare ~.)* mişelíe s. v. DEŞERTĂCIUNE. INUTILITATE. LIPSĂ. MIZERIE. NEVOIE. NIMIC. NIMICNICIE. SĂRĂCIE. ZĂDĂRNICIE. mişelíre s. v. SĂRĂCIRE. SCĂPĂTARE. mişelós adj. v. BIET. NENOROCIT. NEVOIAŞ. SĂRAC. SĂRMAN.

MÍŞINĂ s. 1. (reg.) bútură, cupă, múrsă, muscă, negreaţă. *(Scobitura la dinţii calului se numeşte ~.)* 2. (reg.) grăunte, muscă, negreaţă, pui, stúdeniţă. *(Substanţa neagră din cornetul dentar al calului se numeşte ~.)*

míşină s. v. BANDĂ. BÂRLOG. BULUC. CEATĂ. CÂRD. CUIB. CULCUŞ. DROAIE. GLOATĂ. GRĂMADĂ. GRUP. MULŢIME. PÂLC. SĂLAŞ. STOL. VIZUINĂ.

mişmaş s. v. AMESTECĂTURĂ. ÎNCÂL-CEALĂ. ÎNCÂLCIRE. ÎNCÂLCITURĂ. ÎNCURCĂTURĂ. ŞPRIŢ.

mişto adj. v. ARĂTOS. BUN. CHIPEŞ. FRUMOS. IZBUTIT. REALIZAT. REUŞIT. VALOROS.

MIŞUÎ vb. a se agita, a colcăi, a (se) foi, a forfoti, a se frământa, a furnica, a mişuna, a roi, a viermui, (pop.) a bâjbâi, (înv. şi reg.) a jimi, (reg.) a fojgăi, a vâşca, (prin Transilv.) a şovâr-ca, (Olt.) a se vărzui, (Ban.) a vermeti, (fam.) a se fiţâi, a se vânzoli. *(Mulţimea ~ pe străzi.)* MIŞUIÁLĂ s. agitaţie, animaţie, colcăială, foiala, foire, forfotă, forfoteală, frământare, furnicare, mişcare, mişunare, roială, viermuiala, viermuire, (reg.) fojgăiálă, vinzoálă, (fam.) fâţâiálă, fâţâíre, fiţâít, vânzoleálă. *(Pe bulevarde era o ~ de nedescris.)*

mişun s. v. GRIVAN. HÂRCIOG. MIŞUNA vb. a se agita, a colcăi, a (se) foi, a forfoti, a se frământa, a furnica, a mişui, a roi, a viermui, (pop.) a bâjbâi, (înv. şi reg.) a jimi, (reg.) a fojgăi, a vâşca, (prin Transilv.) a şovârca, (Olt.) a se vărzui, (Ban.) a vermeti,

(fam.) a se fiţâi, a se vânzoli. *(Lumea ~ pe străzi.)*

MIŞUNARE s. agitaţie, animaţie, colcăială, foiala, foire, forfotă, forfoteală, frământare, furnicare, mişcare, mişuială, roială, viermuiala, viermuire, (reg.) fojgăiálă, vânzoálă, (fam.) i'îţâiálă, fâţâíre, fâţâít, vânzoleálă. *(~ mulţimii pe străzi.)*

mltán s. v. REPRIZĂ. mitár s. v. VAMEŞ. mitárcă s. v. HRIB. MÂNĂTARCĂ. mitarcă grasă s. v. PITARCĂ. mitárnic adj. v. CORUPTIBIL. mitárnic s. v. VAMEŞ. mitárniţă s. v. VAMĂ.

MÍTĂ s. şperţ, (înv.) mituiala, mî'zdă, ruş-fét, sfănţuiálă, (arg.) şpagă. *(A lua ~.)* mită s. v. CAMĂTĂ. DOBÂNDĂ. PROCENT. mitcál s. v. PERCALINĂ. mite conj. v. DAR. DARĂMITE. MÍTIG adj. fabulos, fantastic, legendar, miraculos, supranatural, (înv.) sumaturál. *(Personaje ~.)*

MITITEL adj., s. 1. adj. micuţ, (pop.) micşor, micşorei, micutél, micuţei, (reg.) michiţ, mititióc. *(Un copil ~.)* 2. s. mic. *(A mincaí doi ~ cu pâine.)*

mititelul s. art. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR. mititióc adj. v. MICUŢ. MITITEL. MITOCAN adj., s. bădăran, grosolan, mârlan, mirlănoi, mocofan, mojic, necivilizat, nepoliticos, ordinar, ţărănoi, ţoapă, ţopârlan, vulgar, (pop.) mocan, mocârţán, modârlán, pădureţ, râtán, ţopârcă, (reg.) mocodán, mocofănós, modârlău, modoran, mogâldán, necunoscător, negândít, negreblát, (Mold.) ghiorlán, (Transilv.) grobian, (înv.) gros, (fig.) nccioplít. *(Un om ~.)*

mitocan s. v. MAHALAGIU. MITOCÁNCĂ s. bădărancă, mârlancă, mojică, ţoapă, ţopârlancă.

MITOCĂNESC adj. bădărănesc, grosolan, mahalagesc, mârlănesc, mojic, mojicesc, nepoliticos, ordinar, topesc, ţopârlănesc, vulgar, (rar) mojicós, (fig.) necioplit. *(Purtări ~.)*

MITOCĂNÉŞTE adv. bădărăneşte, grosolan, mahalageşte, mirlăneşte, mojiceşte, ordinar, ţărăneşte, vulgar. *(S-a purtat ~.)*

MITOCĂNÍE s. bădărănie, grosolănie, impoliteţe, indelicateţe, mahalagism, mârlănie, mojicie, necuviinţă, nepoliteţe, ţărănie, vulgaritate, (pop.) mocofăníe, mocofănísm, (reg.) modorănie, (înv.) grosime, râtăníe, (rar fig.> necioplire. *(A comis o ~.)*

MITOCĂNÍME s. mârlănime, mojicime. mitocosí vb. v. COCOLOŞI. MUŞAM.ALIZA. MITOLOG s. (înv.) mitologíst. *(Un reputat ~.)*

MITOLOGIC adj. (înv.) mitologicésc. *(Bas-me ~.)*

mitologicésc adj. v. MITOLOGIC. mitologíst s. v. MITOLOG. MITOMANÍE s. *(MED.)* confabulaţie.

mttorlán s. v. CÂRTIŢĂ. GUZGAN. PO-PÂNDĂU. SOBOL. ŞOBOLAN.

mltosí vb. v. ASCUNDE. DOSI. MISTUI.

MITÓZĂ s. *(BIOL.)* cariochineză.

MITRAL adj. *(ANAT.)* uterin. *(Cavitatea ~.)*

MITRALIE s. *(MIL.)* (înv.) cartáce.

MITRALIERĂ s. *(MIL.)* (înv.) mitraliéză, (arg.) căţea.

mitraliază s. v. MITRALIERĂ.

MÍTRĂ s. *(ANAT.)* uter, (înv. şi pop.) sân, (pop.) pî'ntece, (înv. şi reg.) matcă, (reg.) plod, (înv.) matrice, zgău. *(În ~ se dezvoltă fătul.)*

mitră s. v. PLACENTĂ.

mitroácă s. v. GLĂVOACĂ.

mitrocár s. v. GLĂVOACĂ.

mitropolie s. v. CAPITALĂ. METROPOLĂ.

mltropollcésc adj. v. MITROPOLITAN.

MITROPOLIT s. *(BIS.)* arhiepiscop.

mitropolit s. v. DROPIOI.

MITROPOLITAN adj. *(BIS.)* (înv.) mi-tropolicésc. *(Biserică ~.)*

mitroşí vb. v. ÎNCURCA. ZĂPĂCI.

MITUÍ vb. a şperţui, (astăzi rar) a sfănţui, (înv.) a mâzdi, (fig.) a unge. *(L-a ~ pentru a-i face o favoare.)*

MITUIALA s. mituire, şperţuială, (astăzi rar) sfănţuiálă, sfănţuíre, (înv.) ruşfetărle, (fig.) ungere. *(~ unui funcţionar incorect.)*

mituiala s. v. MITĂ. ŞPERŢ.

MITUÍRE s. mituiala, şperţuială, (astăzi rar) sfănţuiálă, sfănţuíre, (înv.) ruşfetăríe, (fig.) ungere. *(~ unui funcţionar incorect.)*

MÍŢĂ s. codină, (reg.) miézură, tuşinătúră. *(~ este lina de calitate inferioară.)*

miţorgán s. v. GUZGAN. ŞOBOLAN.

MIŢÓS adj. flocos, lăţos, păros, (pop.) viţós, (reg.) biţós. *(Sarică ~.)*

mlţuvéle s. pi. v. BRÂNDUSĂ.

mixtură s. v. AMESTEC. AMESTECĂTURĂ. COMBINAŢIE. ÎNCÂLCEALĂ. ÎNCÂL-CIRE. ÎNCÂLCITURĂ. ÎNCURCĂTURĂ.

MIZĂ vb. a ponta, (înv.) a pontarisi. *(A ~ la un joc de noroc.)*

miza vb. v. BAZA. BIZUI. CONTA. FUNDAMENTA. ÎNCREDE. ÎNTEMEIA. SPRIJINI.

MÍZER adj. mizerabil, prăpădit, sărăcăcios. *(Un iârg ~ de odinioară.)*

mizer adj. v. BIET. DEPLORABIL. JALNIC. LAMENTABIL. MIZERABIL. NENOROCIT. PĂCĂTOS. PRĂPĂDIT.

mizer adj., s. v. CALIC. NECĂJIT. NEVOIAŞ. SĂRAC. SĂRMAN.

MIZERABIL adj., s. 1. adj., s. abject, infam, josnic, mişel, mârşav, nedemn, nelegiuit, nemernic, netrebnic, ticălos, (pop.) becísnic» (înv. şi reg.) ticăit, (reg.) pălăvátic, proclet» (Ban.) bedáş, (înv.) fărădelege, vil, (fig.) infect» murdar. *(Un om ~.)* 2. adj. infam, josnic, mişel, mişelesc, mârşav, nedemn, nelegiuit, nemernic, netrebnic, ruşinos, scelerat, ticălos, (livr.) ignobil, sacrileg, (înv. şi pop.) parşiv, scî'rnav, (Mold.) chiolhănós, (înv.) blestemă-ţésc, fărădelege, scârbávnic, scârbélnic, scârbit,

verigáş, verigăşós, (fig.) murdar, spurcat. *(O faptă ~.)* 3. adj. păcătos, rău, ticălos, urât *(Era* o *vreme ~.)* 4. adj. mizer, prăpădit, sărăcăcios. *(Un îârg ~ de odinioară.)* 5. adj. sărac, sărăcăcios, umil. *(Un interior ~.)* 6. adj. deplorabil, jalnic, lamentabil, nenorocit, prăpădit, (livr.) mizer, (înv. şi reg.) ticălos, (înv.) mişel. *(Casa era tntr-o stare ~.)* 7. adj. anevoios, greu, necăjit, prost, rău, (înv. şi pop.) necăjós. *(A dus un trai ~.)*

mizericordie, s. v. ÎNDURARE. MILĂ. MILOSTIVIRE.

mlzericordiós adj. v. BUN. ÎNDURĂTOR. ÎNGĂDUITOR. MILOS. MILOSTIV.

MIZERIE s. *1.* lipsă, nevoie, sărăcie, (livr.) indigenţă, penurie, privaţiune, (înv. şi pop.) calicénie, calicie, neavére, (înv. şi reg.) níş-totă, scumpete, ticăloşie, (reg.) sărăpánie, (înv.) meserătáte, mişelătáte, mişelíe, neputinţă, nevoínţă, scădere, scumpătátc. *(O acută ~ btntuia pe atunci.)* 2. sărăcie, (pop.) scă-pătáre, (înv. şi reg.) ticálă, (înv.) scăpăciúne, scăpătăciúne. *(A murit în ~.)*

mâglă s. v. CEAŢĂ. GRĂMADĂ. MALDĂR. MORMAN. MOVILĂ. NEGURĂ. PÂCLĂ. PURCOI.

mlgllscálă s. v. ADEMENIRE. AMĂGIRE. ÎNŞELARE. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. MOMIRE. PĂCĂLEALĂ. PĂCĂLIRE. PĂCĂLIT. PROSTIRE. PROSTIT. TRIŞARE.

migllsí vb. v. ADEMENI. AMĂGI. FLATA. ÎNCÂNTA. ÎNŞELA. LINGUŞI. MĂGULI. MINŢI. MOMI. PĂCĂLI. PROSTI. PURTA. TRIŞA.

mlglisíre s. v. ADEMENIRE. AMĂGIRE. FLATARE. ÎNŞELARE. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. LINGUŞEALĂ. LINGUŞIRE. MÁGULEALĂ. MĂGULIRE. MOMIRE. PĂCĂLEALĂ. PĂCĂLIRE. PĂCĂLIT. PROSTIRE. PROSTIT. TRIŞARE.

mâglisitór adj. v. AMĂGITOR. ÎNŞELĂTOR. LINGUŞITOR. MĂGULITOR.

mlhneálă s. v. AMĂRĂCIUNE. ÎNTRISTARE. MiHNIRE. NECAZ. SUPĂRARE. TRISTEŢE.

MÂHNÍ vb. 1. a (se) amărî, a (se) indispune, a (se) îndurera, a (se) întrista, a (se) necăji, a (se) supăra, (înv. şi pop.) a (se) obidi, (înv. şi reg.) a (se) scârbi, (înv.) a (se) oţărî, a (se) râvni, (fig.) a (se) cătrăni. *(L-ai ~ pe tata cu vorbele tale.)* 2. a durea, a îndurera, a întrista, (înv.) a dosădi, (fig.) a răni. *(Mă ~ ce-mi spui.)* 3. a (se) întrista, a (se) posomori, (înv.) a (se) tânji, (fig.) a (se) înnegura, a (se) înnora, a (se) întuneca, a (se) mohorî. *(Ce te-ai ~ aşa? Parcă ţi s-au tnecat corăbiile!)*

mihniclós adj. v. ÎNTRISTĂTOR.

mlhnlclúne s. v. AMĂRĂCIUNE. ÎNTRISTARE. MÂHNIRE. NECAZ. SUPĂRARE. TRISTEŢE.

MÂHNÍRE s. 1. amărăciune, întristare, necaz, supărare, tristeţe, (înv. şi pop.) obidíre, (pop.) obidă, (înv. şi reg.) scfrbă, (Transilv., Mold. şi Bucov.) bănat, (înv.) mâhneálâ, mâh-niciúne, scârbíe, (fig.) cătrănire. *(Ti-a trecut*

~ ?) 2. îndurerare, întristare, (fig.) rănire. *(~ unei persoane.)* 3. durere, întristare, (Înv.) dosádă. *(Ce ~ să aud una ca asta de la tine I)* 4. întristare, posomoreală, tristeţe, (rar) posă-ceálă, (fig.) înnoráre. *(~ i se vedea pe faţă.)*

MÂHNÍT adj. 1. abătut, amărât, deprimat, descurajat, indispus, îndurerat, întristat, necăjit, supărat, trist, (pop.) obidit, (înv. şi reg.) scârbít, supărăcios, (înv.) dosădít, ponosit, pricăjit, (fig.) cătrănit, pleoştit, plouat. *(E tare ~ de vestea primită.)* 2. întristat, posomorit, trist, (fig.) înnegurat, înnorat, întunecat, mohorft. *(O faţă ~.)*

mâhnitór adj. v. ÎNTRISTĂTOR.

mlietoáre s. v. ACARET. DEPENDINŢĂ.

MII NE adv. (Transilv. şi Banat.) mânezí.

MÂL s. 1. nămol, (pop.) mâlitúră. *(~ de pe fundul unei ape.)* 2. mocirlă, nămol, noroi, (rar) noroiálă, (înv. şi reg.) mocériţă, (reg.) glod, mocioárcă, năglód, nămálă, páhnă, tău, tină, (prin Transilv. şi Maram.) móceră. *(Era mult ~ pe drum.)*

mâlitúră s. v. MÂL. NĂMOL.

MÂLÓS adj. mlăştinos, mocirlos, nămolos, noroios, (înv. şi pop.) tinós, (reg.) glodós, glo-durós, (prin Maram.) mocirós. *(Un drum ~.)*.

milos adj. v. ARGILOS. CLEIOS. CLISOS. LUTOŞ.

MÂNÁ vb. 1. a conduce, (rar) a rnânui. *(~ pluta, trăsura, caii.)* 2. a deplasa. *(Vlntul ~ departe frunzele.)*

mâná vb. v. ADRESA. ALUNGA. DEPĂRTA. EXPEDIA. GONI. IZGONI. ÎNDEPĂRTA. SCOATE. SCRIE. TÂRÎ. TRIMITE.

mina-diavolului s. v. REGINĂ.

mâna-Malcil-Dómnului s. v. PALMA-MAI-CII-DOMNULUI. PALMA-PĂMÂNTULUI.

mináş s. v. BIRJAR. SURUGIU. VIZITIU.

mânát s. v. DELEGAT. EMISAR. ÎMPUTERNICIT. MESAGER. REPREZENTANT. SOL. TRIMIS.

MINĂ s. 1. *(ANAT.)* membru superior, (înv. şi reg.) brîncă. *(Omul are două ~ şi două picioare.)* 2. *(ANAT.)* (pop. şi fam.) labă. *(A'u pune ~ pe minei)* 3. *(ANAT.)* braţ, (inv. şi reg.) brîncă. *(A duce pe cineva de ~.)* 4. *(ANAT.)* palmă, (arg.) stáchie. *(Are îri ~ o monedă de un leu.)* 5. pumn. *(I-a dat o ~ de stafide.)* 6. *(BOT.) mlna-Maicii-Domnului (Anastatica hierochuntica)* = (reg.) palma-sfin-tei- Mării. 7. *(CONSTR.) mină curentă* = balustradă, parapet, parmaclâc, pă.tmar, rampă, rezemătoare, (rar) reazem, (Transilv. şi Munt.) plimbă, (Transilv.) strajă, (înv.) parmác. *(~ ia o scară.)* 8. *(TEHN.)* braţ, crac, margine, mâner, pervaz,

spetează, (reg.) condác, cotoi. *(~ la ferăstrău.)* 9. *(TEHN.)* bată, băteală, braţ, brăţară, fălcea, fofează, lopăţea, mănuşă, spetează. *(~ la războiul de ţesut.)* 10. *(TEHN.)* braţ, furcă, stâlp, (reg.) ciocan, cújbă. *(~ la războiul de ţesut.)*

mină s. v. CALITATE. COCÂRLĂ. CONDIŢIE. FEMEIUŞCĂ. FOFEAZĂ. GRIJĂ. HĂDĂRAG. LEUCĂ. MĂNUNCHI. MĂNUŞĂ. MĂSEA. MUIERUŞCĂ. PAZĂ. POSESIUNE. RANG. SCHIMBĂTOARE. SEAMĂ.

SPETEAZĂ. STARE. STĂPÂNIRE. TEAPĂ TITIREZ. TREAPTĂ.

minăştérgură s. v. PROSOP. ŞERVET. ŞTERGAR.

MÂNĂTÁRCĂ s. *(BOT.; Boletus edulis)* hrib, (reg.) burete, copită, mitárcă, pitárcă, pitoáncă.

mânâtareă ursească s. v. PITA-VACII.

MÂNĂTÓR s. bătăiaş, gonaci, gonaş, hăitaş, (reg.) ciocănáş, hăitár, (prin Mold.) botáş. *(~ la o vtnăloare.)*

minator s. v. PEŢITOR. STRUNGAR.

MÂNCÁ vb. 1. (mai ales in vorbirea copiilor) a papa, (înv. şi pop.) a (se) ospăta, (depr.) a rumega. *(Ce ~ acolo?)* 2. a consuma, (fam.) a hali. *(A ~ repede întreaga pline.)* 3. (fam.) a îmbuca. *(A'-a apucat să ~ nimic.)* 4. a (se) alimenta, a (se) hrăni, a (se) nutri. *(~ bine.)* 5. a roade. *(Nu-ţi mai ~ unghiile.)* 6. a ciupi, a înţepa, a pişcă. *(Îl ~ puricii, ţlnţarii.)* 7. a (se) distruge, a (se) roade. *(Moliile au ~ haina.)* 8. a (se) măcina, a (se) roade, a (se) săpa, a (se) scobi. *(Apa ~ malul.)* 9. a ataca, a roade. *(Rugina ~ fierul.)*

mâncá vb. v. ARUNCA. AZVÂRLI. CHELTUI. CONSUMA. ERODA. IROSI. ÎMPRĂŞTIA. PRĂPĂDI. RISIPI. ROADE. SĂPA. ZVÂRLI.

mlncábil adj. v. COMESTIBIL.

mâncáei adj. v. AVID. LACOM. MÂNCĂ-CIOS. NESĂTUL. NESĂŢIOS. POFTICIOS.

MÂNCÁRE s. 1. consumare, mâncat, (înv. şi reg.) mâncătúră, (fam.) halire. *(După ~ unui codru de pline.)* 2. alimentare, alimentaţie, hrănire, mâncat, nutrire, nutriţie. *(În timpul ~.)* 3. masă, (înv. şi pop.) ospăţ, (pop.) bucate (pl.). *(Haideţi la ~.)* 4. aliment, hrană, (mai ales in vorbirea copiilor) papă, (livr.) nutriment, (pop.) bucate (pl.), demlncáre, demâncát, legumă, merinde (pl.), de-ale gurii, (reg.) cost, tain, (Transilv., Maram. şi Bucov.) menájă, (inv.) píştă, vipt, (fam.) haleală, (fam. depr.) crăpelniţă. *(~ este indispensabilă omului; ce ~ ai luat la drum?)*

MÂNCAT adj. 1. sătul, săturat, (pop.) ospătat, (înv. şi reg.) saţiát, (reg.) omiát. *(Un om ~.)* 2. măcinat, ros, săpat. *(Un zid, un mal~.)*

MÂNCAT s. 1. consumare, mâncare, (înv. şi reg.) mâncătúră, (fam.) halire. *(~ unui aliment.)* 2. alimentare, alimentaţie, hrănire, mâncare, nutrire, nutriţie. *(În timpul ~ copilului.)*

MÂNCĂCIÓS adj., s. 1. adj. avid, lacom, nesătul, nesăţios, pofticios, (livr.) insaţiabil, vorace, (rar) lăcomít, lăcomós, (înv. şi reg.) mâncătór, (reg.) lingáreţ, mincăréţ, (Mold.) hulpav, (înv.) hrănáci, mâncáei. *(Om ~.)* 2, s. mâncău, (pop.) gămán, (reg.) folticós, hutu-pálă, mâncălău. *(E un mare ~.)*

rnincălău s. v. MÂNCĂCIÓS. MÂNCĂU.

mincăréţ adj. v. AVID. LACOM. MÂNCĂCIÓS. NESĂTUL. NESĂŢIOS. POFTICIOS.

MÂNCĂRÍCĂ s. (reg.) mâncărioáră, mâncă-ríţă, mâncărúşă. *(O ~ cu carne.)*

mâncărică s. v. TOCANĂ.

mâncăríci s. v. MÂNCĂRIME. PRURIT.

mimări e s. v. MÂNCĂRIME. PRUR1T.

MÂNCĂRÍME s. *(MED.)* prurit, (reg.) mincăríei, mâncăríe, mâncătúră. *(Simte o <~ pe tot corpul.)*

mincărioáră s. v. MÂNCĂRICĂ.

mincăríţa s. v. MÂNCĂRICĂ.

mâncărúşă s. v. MÂNCĂRICĂ.

mlncătór adj. v. AVID. LACOM.-MÂNCĂ-CIOS. NESĂTUL. NESĂŢIOS. POFTICIOS.

mlncătór adj., s. v. ASUPRITOR. EXPLOATATOR. ÎMPILĂTOR. OPRESIV. OPRESOR. PERSECUTOR. PRIGONITOR.

MÂNCĂTÓR s. consumator. *(E un mare ~ de...)*

mâncătoríc s. v. DELAPIDARE. ESCROCHERIE. FRAUDĂ. HOŢIE. INTRIGĂ. MAŞINAŢIE. UNELTIRE.

MÂNCĂTÚRĂ s. măcinătură, rosălură. *(~ la un zid.)*

mâncătúră s. v. CONSUMARE. COROZIUNE. ERODARE. EROZIUNE. LUES. MÂN-CARE. MÂNCAT. MÂNCĂRIME. PRURIT. ROADERE. SIFILIS.

MÂNCAU s. mâncăcios, (pop.) gămán, (reg.) folticós, hutupálă, mâncălău. *(E un mare ~.)*

rnindălác s. v. ALUNELE.

rnândre s. pi. v. IELE.

rnândrénie s. v. FRUMUSEŢE. MINUNĂŢIE. MINUNE. SPLENDOARE.

MÂNDRÉŢE s. frumuseţe, splendoare, strălucire, (înv. şi reg.) mândríe. *(~ peisajului, a unei clădiri.)*

mlndréţe s. v. AROGANŢĂ. FALĂ. FRUMUSEŢE. FUDULIE. INFATUARE. ÎNFUMURARE. ÎNGÂMFARE. MINUNĂŢIE. MINUNE. MÂNDRIE. ORGOLIU. SEMETIE. SPLENDOARE. TRUFIE. VANITATE.

MÂNDRÎ vb. 1. a se făli, a se fuduli, a se lăuda. *(Are de ce se ~ cu copiii lui.)* 2. a se făli, a se fuduli, a se grozăvi, a se infatua, a se împăuna, a se înfumura, a se îngâmfa, a se lăuda, a se semeţi, (rar) a se trufi, (înv. şi pop.) a se mări, (pop.) a se păuni, (reg.) a se bârzoia, a se făloşi, a se marghioli, a se sfătoşi, (reg. fam.) a se furlandisi, a se marţafoi, (Transilv. şi Ban.) a se născocorî, (înv.) a se înălţa, a se preaînălţa, a se preamări, a se prearădica, a se ridica, (fam. fig.) a se înfoia, a se umfla, (arg.) a se şucări. *(Nu ie mai ~ atíta !)*

rnâudrí vb. v. CHIBZUI. CUGETA. GÂNDI. JUDECA. MEDITA. RAŢIONA. REFLECTA.

MÂNDRÍE s. 1. semeţie, (pop.) dârzénie, f ăloşénie, făloşíe. *(O ţinută plină de o falnică^.)* 2. (concr.) fală, glorie. *(El e ~ ţării noastre.)* 3. aroganţă, fală, fudulie, infatuare, înfumurare, îngâmfare, orgoliu, semeţie, trufie, vanitate, (livr.) fatuitate, morgă, prezumţie, suficienţă, (rar) superbie, ţanţoşíe, (înv. şi pop.)

măreţie, mărire, (pop. şi fam.) ifos, ţâfnă, (reg.) făloşénie, făloşíe, (înv.) fălnicíe, laudă, mărie, mărime, mândréţc, pohfálă, preaânăl-ţáre, preaânălţime, semeţíre, trúfă, trufăşíe, zădărnicie. *(~ lui este cu totul nejustificată.)*

mândríe s. v. FRUMUSEŢE. ÎNŢELEPCIUNE. MÂNDRÉŢE. SPLENDOARE. STRĂLUCIRE.

míndrosle s. v. ÎNŢELEPCIUNE.

MÂNDRU adj. 1. demn. *(O ţinută ~.)* 2. semeţ, ţanţoş, (pop.) dârz, fălos. *(Un mers ~.>* 3. fudul, grandoman, infatuat, încrezut. înfumurat, îngâmfat, megaloman, orgolios, semeţ, trufaş, ţanţoş, vanitos, (livr.) prezumţios, suficient, (înv. şi pop.) măreţ, (pop. şi fam.) ţâfnós, (pop.) falnic, fălos, închipuit, (inv. şi reg.) pâşin, (prin Ban.), mărós, (prin Mold.) nărtós, (înv.) fumurós, preaânălţát, zadarnic, (fig.) băţos, înţepat, scrobit. *(Cete ţii* <Au~ *?)* 4. orgolios, semeţ, trufaş, (rar) superb. *(Manifestă un ~ dispreţ pentru cei din jur.)*

mândru adj. v. ARĂTOS. BUN. CAPABIL. CHIPEŞ. COMPETENT. DESTOINIC. DOTAT. EXPERIMENTAT. FALNIC. FRUMOS. GRANDIOS. IMPOZANT. IMPRESIONANT. IMPUNĂTOR. ÎNCERCAT. ÎNŢELEPT. ÎNZESTRAT. MA1ESTOS. MĂREŢ. MINUNAT. PREGĂTIT. PRICEPUT. SEMEŢ. SPLENDID. STRĂLUCITOR. VALOROS. VERSAT. VREDNIC.

mindrulénie s. v. FRUMUSEŢE. MINUNĂŢIE. MINUNE. SPLENDOARE.

MÂNEÁ vb. 1. a trage, (pop.) a sălăşlui, (reg.) a sâlăşi, (prin Transilv.) a mâsâiui, a sălui, (înv.) a conăci, a sălăşui. *(A ~ acolo vrea două zile.)* 2. a dormi. *(A~ peste noapte la un han.)*

mineá vb. v. ÎNNOPTA. POPOSI.

MÂNECÁR s. 1. (la pi.) mânecuţe (pl.). (*~e pentru funcţionari.)* 2. *(BIS.)* mâiwcuţă, rucaviţă, (înv.) narácliţă.

mânecár s. v. MANŞON.

MÂNECÁRE s. (inv.) mânecát.

mânecát s. v. MÂNECÁRE.

mânecă s. v. ARIPĂ. CAPĂT. COASTĂ. FLANC. MARGINE.

MÂNECĂTOÁRE s. proor, (reg.) proróc. *(Ajunul zilei de 23 aprilie se numeşte in popor~.)*

MÂNECÚŢĂ s. 1. (la pi.) mânecare (pl.). *(~ purtate de funcţionari.)* 2. *(BIS.)* mânecár, rucaviţă, (înv.) naráclită.

minei s. v. COADĂ. MÂNER.

minél s. v. COADĂ. MÂNER.

MÂNÉR s. 1. coadă, toartă. (*~ al unui vas.)* 2. (pop.) mănuşă. *(~ al unei unelte.)* 3. coadă, /înv. şi reg.) mănunchi, (Transilv.) dârjálă, (Transilv. şi Ban.) mtnéi, (prin Ban. şi sudul Transilv.) mânél. *(~ de seceră, de sapă.)* 4. plăsea, (înv. şi reg.) mănunchi, plasă. *(~ de* cu*ţit, pumnal, briceag.)* 5. *(TEHK.)* braţ, crac, margine, mină, pervaz, spetează, (reg.) condác, cotoi. *(~ la ferăstrău.)*

miner s. v. COCÂRLĂ.

mânérc s. v. MAS.

minezi adv. v. MÂINE.

MÂNGÂIÁ vb. 1. a alinta, a dezmierda, (pop. şi fam.) a giugiuli, (pop.) a drăgosti, (reg.) a adia, a guguli, a mădări, a milui, a nineri, (prin Ban. şi Transilv.) a baia, (înv.) a măguli. *(Îi ~ cu duioşie pe obraz.)* 2. a (,se) alina, a (se) consola, a (se) îmbărbăta, a (se) încuraja, (grecism înv.) a (se) parigorisi. *(Încearcă să-l ~ pentru pierderea suferită.)* 3. a bucura, a desfăta, a incinta. *(Peisajul îi ~ sufletul.)*

mângiiá vb. v. ALINA. ATINGE. BATE. CALMA. DOMOLI. ÎMBĂRBĂTA. ÎMBLÂN-ZI. ÎNCURAJA. ÎNDEMNA. ÎNDRUMA. ÎNSUFLEŢI. ÎNVĂŢA. LINIŞTI. LOVI. POTOLI. POVĂŢUI. SFĂTUI. STIMULA. SUSŢINE. TEMPERA. UŞURA.

MÂNGÂIÁT adj. alintat, dezmierdat. *(Iubit.? ~.)*

MÂNGÂIERE s. 1. alintare, dezmierdare, (rar) alint, mângâietúră, (pop. şi fam.) giugiuleală, (pop.) alintătúră, drăgosteálă, drăgos-tíre, (înv. şi reg.) olastiseálă. *(~ iubitei.)* 2. alinare, consolare, Îmbărbătare, încurajare, (înv.) consoláţie, parigoríe, (fig.) balsam, refugiu. *(v>i-a găsii ~ in munca.)* 3. bucurie, desfătare, mulţumire, plăcere, satisfacţie, (inv. şi pop.) mulţumită, (înv.) haz, mângâietúră. *(Simte o mare ~.)*

mângiicrea-ápelor s. v. SILUR.

MÂNGÂIETÓR adj. 1. alintător, dezmier-dător, (înv.) dezmierdat, măgulitor. *(Gesturi ~.)* 2. afectuos, dezmierdător, drag, drăgăstos, duios, iubitor, tandru, (înv.) mângâiós, (fig.) cald. *(Îi şoptea cuvinte ~.)* 3. alinător, consolator, (rar) consolánt, (înv.) mângâiós. *(O vorbă ~ pentru un om îndurerat.)* 4. desfătător, íneântător, plăcut, (înv.) mângâiós. *(Un peisaj ~.)*

mângâietúră s. v. ALINTARE. BUCURIE. DESFĂTARE. DEZMIERDARE. MÂNGÎIERE. MULŢUMIRE. PLĂCERE. SATISFACŢIE.

mângâiós adj. v. AFECTUOS. ALINĂTOR. CONSOLATOR. DESFĂTĂTOR. DEZMIERDĂTOR. DRAG. DRĂGĂSTOS. DUIOS. IUBITOR. ÎNCÂNTĂTOR. MÂNGÂIETÓR. PLĂCUT. TANDRU.

mini s. pi. v. CLEŞTE.

MÂNIÁ vb. a (se) înfuria, (pop.) a (se) îndrăci, a (se) oţărî, (înv. şi reg.) a (se) stârni, (prin Transilv.) a (se) rânzoi, (înv.) a (se) scârbi, a (se) urgisi, (fam.) a (se) burzului, a (se) zborşi. (fig.) a (se) ardeia, a turba, (reg. fig.) a (se) scociorî. *(S-a ~ cumplit pe ei.)*

MÂNIÁT adj. furios, îndârjit, înfuriat, întări tat, înverşunat, mânios, pornit, (livr.) obstinat, (pop.) îndrăcit, năbădăios, oţărî't, (înv. şi reg.) scârbít, (reg.) năvârliós, (înv., în Transilv.) firétic, (fam.) burzuluit, zborşít, (fig.) turbat. *(Un om ~ la culme.)*

MÂNÍE s. furie, înverşunare, (rar) înfuriére, (pop. şi fam.) năduf, (pop.) îndrăcire, năbădăi (pl.), obidă, oţăreálă, oţărâre, (înv. şi reg.) scî'rbă, (reg.) năvârlii (pl.), pandalii (pl.), (înv.) toană, (fig.) turbare. *(Un om plin de ~.)*

miníc s. v. CALAMITATE. CATASTROFĂ. DEZASTRU. FLAGEL. GROZĂVIE. NĂPASTĂ. NENOROCIRE. PACOSTE. POTOP. PRĂPĂD. PUSTIIRE. SINISTRU. URGIE.

mânioása s. art. MUŞAMAUA.

MÂNIÓS adj. furios, îndârjit, înfuriat, Sntă-râtat, înverşunat, mâniat, pornit, (livr.) obstinat, (pop.) îndrăcit, năbădăios, oţărât, (înv. şi reg.) scârbít, (reg.) năvârliós, (înv., în Tran-

silv.) firétic, (fam.) burzuluit, zborşít, {S'\g.) turbat. *(Un om ~ la culme.)*

uiâniós adj. v. DUŞMĂNOS. INAMIC. NEPRIETENESC. NEPRIETENOS. OSTIL. POTRIVNIC. VRĂJMAŞ.

mânjălău s. v. MĂNGĂLĂU.

itiânjeálă s. v. JEG. MÂNJIRE. MURDĂRIE. MURDĂRIRE. NECURĂŢENIE. PĂTARE. SCROBEALĂ.

MÂNJÎ vb. 1. a (se) jegosi, a (se) murdări, a (se) păta, (livr.) a (se) macula, (înv. şi pop.) a (se) scârnăvi, (pop.) a (se) îngăla, a (se) terfeli, (înv. şi reg.) a (se) tăvăli, (reg.) a (se) derveli, a (se) mozoli, a (se) murui, a (se) pricăji, a (se) tămânji, a (se) tirnosi, (prin Mold.) a (se) caciori, (Mold., Bucov. şi Ban.) a (se) feşteli, i.Munt. şi Olt.) a (se) mărdăgi, (Transilv.) a (se) mooicoli, a (se) mocicoşi, a (se) piscoli, a (se) pi scoşi, a (se) tocăni, (înv.) a (,se) murdărişi. *(Ce te-ai ~ atít de tare?)* 2. a (se) murdări, a (se) păta, a (se) umpie. *(S-a ~ de noroi, de cerneală.)* 3. a (se) unge. *(S-a ~ cu nămol, la mare.)*

mânjí vb. v. APRETA. ATINGE. BATE. BATJOCORI. COMPROMITE. DEZONORA. LIPI. LOVI. MÂZGĂLI. MOZOLI. MURUI. NECINSTI. PÂNGĂRI. PROFANA. SCROBI. SPOI. SPURCA. TERFELI. VĂRUL

MÍNJÍRE s. murdărire, pătare, (rar) min-jeálă. *(~ unei haine.)*

mânjíre s. v. BATJOCORIRE. COMPROMITERE. DEZONORARE. NECINSTIRE. PÂNGĂRIRE. PROFANARE. SPURCARE. TERFELIRE.

MÂNJÍT adj. 1. jegos, murdar, negru, nespălat, pătat, răpănos, slinos, soios, (livr. i maculat, (rar) tăvălit, terfelit, (înv. şi pop.) picat, scârnav, (pop.) zăbălós, (reg. şi fam.) puehinós, puchiós, puciós, (reg.) dervelít, mazác, niârşav, muruít, muscurós, muzgurít, perccát, ripát, ripós, zoiós, (Mold., Bucov. şi Ban.) feştelít, (Transilv.) mócicoş, (Transilv. şi Muram.) píscoş, rónghioş, (Transilv., Maram. şi Bucov.) tinós, (înv.) smî'rced, smârd, (fam.) împuţit, păduchios. *(O cămaşă ~.)* 2. jegos, murdar, nespălat, slinos, soios, (pop. şi fam.) janghinós, (pop.) îngălat, (reg.) imós, (fam.) împuţit. *(Om*

mânjít adj. v. PÂNGĂR1T. PROFANAT. SPURCAT.

MÂNTUÍ vb. (*BIS.*) *)* a (se) izbăvi, a (se) purifica, á (se) răscumpăra, a (se) salva, (înv.) a (se) sccíáte, a (se) scumpăra, a (se) scura, a (se) spăşi, (fig.) a (se) curăţa, a (se) spăla. *(S-a ~ de păcate.)*

mântuí vb. v. APĂRA. DEZROBI. DEZVINOVĂŢI. DISCULPA. ELIBERA. EMANCIPA. EPUIZA. ISPRĂVI. ÎNCHEIA. JUSTIFICA. LIBERA. SALVA. SCĂPA. SCOATE. SCUZA. SFÂRŞI. TERMINA.

mlntuiélnic adj. v. SALVATOR.

mintuínţă s. v. IZBĂVIRE. MÂNTUIRE. SALVARE. SCĂPARE.

MÂNTUÂRE s. *(BIS.)* izbăvire, salvare, (livr.) redempţiune, (înv.) mintuínţă, mântui-túră, spăseálă, spăsenie, spăsíre. *(~ unui păcătos.)*

miutuíre s. v. DEZROBIRE. ELIBERARE. EMANCIPARE. EMANCIPAŢIE. ISPRĂ-VIRE. ISPRĂVIT. ÎNCHEIERE. LIBERARE. SALVARE. SCĂPARE. SCOATERE. SFÂRŞIRE. SFÂRSIT.

TERMINARE.

TERMINAT.

MÂNTUÍT adj. *(BIS.)* izbăvit, salvat, (înv.) spăsit. *(Păcătos ~.)*

inintuít adj. v. DEZROBIT. ELIBERAT. SALVAT. SCĂPAT.

MÂNTUITÓR adj. *(BIS.)* izbăvitor, salvator, (înv.) spăsitór.

mintuitór adj. v. DEZROBITOR. ELIBERATOR. LIBERATOR. SALVATOR.

MÂNTUITÓR UL s. art. (*BIS*.) Hristos, Iisus, mesia (art.).

mlntuitúră s. v. IZBĂVIRE. MÂNTUIRE. SALVARE.

mântúş s. v. MIHALŢ.

mlnúcă s. v. MÂNUŞIŢĂ. MÂNUŢÁ.

MÂNUÍ vb. a manevra, a manipula, (înv.) a mania. *(A ~ un dispoziţia.)*

mânuí vb. v. CONDUCE. MÂNA.

MÂNUÍRE s. manevrare, manevră, manipulare, (rar) manipuláţie. *(~ unui sistem tehnic.)*

MÂNUITÓR s. manipulator. *(~ de bani.)*

niâm'.iiă s. v. MĂNUNCHI.

mânuşícă s. v. MÂNUŞIŢĂ. MÂNUŢĂ.

MÂNUŞÍŢĂ s. mânuţă, (prin Maram.) mlnúcă, (prin Olt.) mânuşícă. *(~ de copil.)*

MÂNÚŢĂ s. mânuşiţă, (prin Maram.) mânúcă, (prin Olt.) mânuşícă. *(0 ~ de copil.)*

mânzár s. v. MÂNZÂRAR.

MÂNZÁRE s. *(ZOOL.)* (pop.) plecătoáre, (reg.) mânzátă, (Olt. şi Munt.) sírişă. *(Oaia care a fătat şi care are lapte se numeşte ~.)*

MÂNZÁT s. *(ZOOL.)* june, (Transilv. şi Maram.) tulúc. *(Carne de ~.)*

mânzátă s. v. MÂNZARE.

MfNZĂ s. *(ZOOL.)* (reg.) coştrúşă, mărţi-nioáră, mânzoácă, mânzoáncă. *(~ de iapă de rasă.)*

MÂNZĂRÁR s. (reg.) mânzár, minzătór. *(Ciobanul care are grijă de mlnzări se numeşte ~J*

minzătór s. v. MÂNZÂRAR.

MÂNZIŞÓR s. *(ZOOL.)* mânzuleţ, (reg.) mânzúc, mânzuşór, mânzúţ.

minzoácă s. v. MÂNZĂ.

mânzoáncă s. v. MÂNZĂ.

minzóc s. v. GLOABĂ. MÂRŢOAGĂ.

mânzúc s. v. MÂNZIŞOR. MÂNZULEŢ.

MÂNZULEŢ s. *(ZOOL.)* mânzişor, (reg.) mânzúc, mânzuşór, mânzúţ.

mânzuşór s. v. MÂNZIŞOR. MÂNZULEŢ.

mânzúţ s. v. MÂNZIŞOR. MÂNZULEŢ.

MÂR interj, hâr ! *(Câinii fac: ~ !)*

mârcavadj. v. SLAB. SLĂBĂNOG. SLĂBIT. TRAS. USCĂŢIV.

mârceáv s. v. SCARLATINĂ.

mî'rcedadj. v. SLAB. SLĂBĂNOG. SLĂBIT. TRAS. USCĂŢIV.

mi'rced s. v. POJAR. RUJEOLĂ.

MÂRÂÍ vb. a bălmăji, a bâigui, a blrli, a bodogăni, a bolborosi, a bombăni, a boscorodi, a

gângăvi, a îndruga, a îngăima, a îngâna, amolfăi, a mormăi, a murmura, (pop.) a blodogori, a bufni, (reg.) a dondăni, a mogorogi, a mondăni, a mormoti, a morocăni, a slomni, a tolocăni, (Ban.) a pâtcăi, (prin Olt.) a şondoroi. *(Ce tot ~ acolo?)*

MÂRÂIÁLĂ s. mârâit, mârâitură, (reg.) hî'ră. *(~ de clini.)*

MÂRÂÍT s. mârâială, mârâitură, (reg.) hî'ră. *(~ de clini.)*

MÂRÂITURĂ s. mârâială, mârâit, (reg.) hî'ră. *(~ de clini.)*

MÂRLÁN adj., s. bădăran, grosolan, mitocan, mârlănoi, mocofan, mojic, necivilizat, nepoliticos, ordinar, ţărănoi, ţoapă, ţopârlan, vulgar, (pop.) mocan, mocârţán, modârlán, pădureţ, râtán, ţopârcă, (reg.) mocodán, moco-fănós, modârlău, modoran, mogâldán, necunoscător, negândít, negreblát, (Mold.) ghiorlán, (Transilv.) grobian, (înv.) gros, (fig.) necioplít. *(Mare ~ mai eşti, amicei)*

MÂRLÁNCĂ s. bădărancă, rnitocancă, mojică, ţoapă, ţopârlancă.

MÂRLĂNÉSC adj. bădărănesc, grosolan, mahalagesc, mitocănesc, mojic mojicesc nepoliticos, ordinar, topesc, ţopârlănesc, vulgar, (rar) mojicós, (fig.) necioplít. *(Comportare, atitudine ~.)*

MÂRLĂNÉŞTE adv. bădărăneşte, grosolan, mahalageşte, mitocăneşte, mojiceşte, ordinar, ţărăneşte, vulgar. *(S-a purtat ~.)*

MÂRLĂNÍE s. bădărănie, grosolănie, impoliteţe, indelicateţe, mahalagism, mitocănie, mojicie, necuviinţă, nepoliteţe, ţărănie, vulgaritate, (pop.) mocofăníe, mocofănísm, (reg.) modo-răníe, (înv.) grosime, râtăníe, (rar fig.) necio-plíre. *(A comis o ~.)*

MÂRLĂNÍME s. mitocănime, mojicime.

MÂRLĂNÓI adj., s. bădăran, grosolan, mitocan, mlrlan, mocofan, mojic, necivilizat, nepoliticos, ordinar, ţărănoi, ţoapă, ţopârlan, vulgar, (pop.) mocan, mocârţán, modârlán, pădureţ, râtán, ţopârcă, (reg.) mocodán, moco-fănós, modârlău, modoran, mogâldán, necunoscător, negândít, negreblát, (Mold.) ghiorlán, (Transilv.) grobian, (înv.) gros, (fig.) necioplít. *(Mare ~ «şti, amicei)*

mírliţă s. v. ŞTIUCĂ.

mârsav adj. v. COSTELIV. DEBIL. DELICAT. 'DEZGUSTĂTOR. DIZGRAŢIOS. FIRAV. FRAGIL. GINGAŞ. GREŢOS. HIDOS. JEGOS. JIGĂRIT. MÂNJIT. MURDAR. NEGRU. NESPĂLAT. ORIBIL. PĂTAT. PIPERNICIT. PIRPIRIU. PLĂPÂND. PRĂPĂDIT. PRIZĂRIT. RĂPĂNOS.

RĂPCIUGOS. RESPINGĂTOR. SCÂRBOS. SFRIJIT. SLAB. SLĂBĂNOG. SLĂBUŢ. SLINOS. SOIOS. ŞUBRED. USCAT. USCĂŢIV.

MIRŞAV adj., s. 1. adj., s. abject, infam, josnic, mişel, mizerabil, nedemn, nelegiuit, nemernic, netrebnic, ticălos, (pop.) becísnii, (înv. şi reg.) ticăit, (reg.) pălăvátic, proclet, (Ban.) bedáş, (înv.) fărădelege,

vil, (fig.) infect, murdar. *(Un om ~.)* 2. adj. infam, josnic, mişel, mişelesc, mizerabil, nedemn, nele-

giuit, nemernic, netrebnic, ruşinos, scelerat, ticălos, (livr.) ignobil, sacrileg, (înv. şi pop.) parşiv, scírnav, (Mold.) chiolhănós, (înv.) blestemăţésc, fărădelege, scârbávnic, scârbél-nic, scârbít, verigáş, verigăşós, (fig.) murdar, spurcat. *(Faptă ~.)*

mírşâ s. v. AMORSA. MOMEALĂ. NADĂ.

mârşăvénie s. v. ABJECŢIE. FĂRĂDELEGE. INFAMIE. JOSNICIE. MIŞELIE. MÂRSĂVIE. NELEGIUIRE. NEMERNICIE.' NETREBNICIE. TICĂLOŞIE.

mârşăví vb. v. PÂNGĂRI. PROFANA. SLĂBI. SPURCA.

MÂRŞĂVÍE s. abjecţie, fărădelege, infamie, josnicie, mişelie, nelegiuire, nemernicie, netrebnicie, ticăloşie, (livr.) ignominie, turpitudine, (astăzi rar) sceleráţie, (pop. şi fam.) parşivénie, (pop.) becisnicie, blestemăţie, scârnăvíe, spurcăciune, (reg.) mârşăvénie, (înv.) bazaconie, blestem ăciúne, nebunie, necurat, necurăţíe, necurăţíre, păgânătáte, păgâníe, verigăşle, (fig.) murdărie. *(A comite* o *~.)*

mlrtác s. v. COTOI. MOTAN. PISOI.

mlrtán s. v. COTOI. MOTAN. PISOI.

mârtóc s. v. COTOI. MOTAN. PISOI.

MÂRŢOÁGĂ s. *(ZOOL.)* gloabă, (pop.) dârloágă, mărţfnă, (reg.) bijoágă, drî'glă, ghip-cán, méliţă, mânzóc, şárlă, talaníţă, toroápă, (Transilv.) dabilă, (Mold.) dârdálă, jărpán, (prin Munt.) meleájă, (prin Transilv.) melegár, (prin Ban.) mlrţogáriu, (prin Transilv. şi Munt.) pârţotln, (prin Transilv.) ronghi, (prin vestul Transilv.) scârtoágă, (fam.) rablă. *(Căruţa era trasă de o ~.)*

mlrţogáriu s. v. GLOABĂ. MÂRŢOÁGĂ.

MÂRZÁC s. (înv.) şerín. *(Un ~ tătar.)*

mişcoáie s. v. CATÂRCĂ.

mişcói s. v. CATÂR.

mâsâí vb. v. ADULMECA. MIROSI.

mâică s. v. BĂTĂTOR. IAPĂ. MUSTUI-TOR.

mitlrlán s. v. COTOI. MOTAN. PISOI.

miţ s. v. AMENT. COTOI. MOTAN. PISOI.

mâţa-pópii s. v. CANTARIDĂ. CÂINELE-BABEI. GÂNDAC-DE-FRASIN. OMIDA-URS. PISICA-POPII. SCOLOPENDRĂ.

miţă s. v. ANCORĂ. CRĂCĂNA. PATINĂ. PĂPĂDIE. PIROSTRIE. PISICĂ. POTÂNG. TINDECHE.

miţă sălbatică s. v. PISICĂ SĂLBATICĂ.

miţésc adj. v. PISICESC.

mitică s. v. PISICUŢĂ.

mâţişoáră s. v. IOV. PISICUŢĂ.

mâţlşór s. v. AMENT. PAPANAŞ. STÂL-PARE.

mâfóc s. v. COTOI. MOTAN. PISOI.

miţós adj. v. PISICESC.

mâţúc s. v. COTOIAŞ. MOTĂNAŞ. MOTĂ-NEL. PISOIAŞ.

mâţúcă s. v. PAPANAŞ. PISICUŢĂ.

mlţulícă s. v. PISICUŢĂ.

miţulúie s. v. PISICUŢĂ.

mâţúş s. v. COTOIAŞ. MOTĂNAS. MOTĂ-NEL. PISOIAŞ.

mâţúţ s. v. COTOIAŞ. MOTĂNAŞ. MOTĂ-NEL. PISOIAŞ.

raâţúţă s. v. PISICUŢĂ.

mâzdă s. v. CAMĂTĂ. DOBÂNDĂ. MITĂ. PROCENT. ŞPERŢ.

mâzdí vb. v. MITUL ŞPERŢUI.

mizgálă s. v. JEG. MURDĂRIE. NECURĂŢENIE.

mâzgă s. v. SEVĂ. SUC.

MÂZGĂLEÁLĂ s. mâzgălitură. *(Desenul era doar o ~.)*

MÂZGĂLÍ vb. 1. (rar) a mânji. *(~ htrtia.)* 2. (reg.) a tămânji. *(~ un portret.)* MÂZGĂLITURĂ s. mâzgăleală. *(Desenul era*

o simplă ~.)

mlácă s. v. BĂLTOACĂ. MLAŞTINĂ. MOCIRLĂ. SMÂRC.

mlaci s. v. PUROI.

MLADĂ s. *(BOT.)* 1. lăstar, mlădiţă, smi-cea, vlăstar, (înv. şi pop.) odraslă, (reg.) loază, mlădoácă. *(O ~ flexibilă de salcie.)* 2. lăstăriş, (rar) lăstărét, (reg.) târşár. *(A trecut prinlr-o ~.)*

MLÁJĂ s. *(BOT.)* 1. *(Salix fragilis)* lozie, răchită, (reg.) plesnitoáre, sálcă, salcie, săi-cică, sălcioáră. 2. *(Salix viminalis)* lozie, răchită, răchiţică, salcie, (reg.) străvăţ. 3. *(Salix purpurea)* lozie, răchită roşie, (reg.) răchiţică, salcie. 4. *(Salix incana)* răchită albă.

mláşniţă s. v. BĂLTOACĂ. MLAŞTINĂ. MOCIRLĂ. SMÂRC.

MLAŞTINĂ s. *(GEOGR.)* băltoacă, mocirlă, smârc, (rar) băltác, (pop.) rovină, (înv. şi reg.) băltiş, (reg.) bahnă, băhníş, bulhác, mlácă, mláşniţă, molástină, rât, tâlbăriţă, tău, (prin Munt.) balhúi, (prin Ban.) bară, (prin Bucov.) bălăştioágă, (prin Mold.) bâlc, (Transilv. şi Mold.) mărghílă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) plóştină, (înv.) batác, bältínă, palúdă, piştélniţă. *(S-a înecat In ~.)*

nilat s. v. TERCI.

mlăcós adj. v. MLĂŞTINOS. MOCIRLOS. SMÂRCOS.

MLĂDIA vb. 1. a(-şi) clătina. *(Îşi ~ trupul.)* 2. a modula. *(Îşi ~ vocea.)*

MLĂDIAT adj. modulat. *(Voce ~.)*

mlădiat adj. v. ELEGANT. GRAŢIOS. MLĂDIOS. MLĂDIU. SUPLU. ZVELT.

MLĂDIERE s. 1. elasticitate, flexibilitate, supleţe. *(~ unui corp solid.)* 2. supleţe, zvelteţe. *(~ unei fete.)* 3. inflexiune, intonare, intonaţie, modulare, modulaţie, ton, tonalitate. *(O voce cu ~ i agreabile.)*

mlădiere s. v. ADAPTABILITATE.

MLĂDIOS adj. 1. elastic, flexibil, suplu, (înv.) încovoiós. *(O nuia ~.)* 2. elegant, graţios, mlădiu, suplu, zvelt, (rar) mlădiat. *(Zborul ~ al unei păsări.)*

mlădios adj. v. ADAPTABIL. ARMONIOS. MELODIC. MELODIOS. MUZICAL. SONOR. UNDUIOS.

MLĂDÍŢĂ s. *(BOT.)* lăstar, mladă, smi-cea, vlăstar, (înv. şi pop.) odraslă, (reg.) loază, mlădoácă. *(O ~ flexibilă de salcie.)*

MLĂDÍU adj. elegant, graţios, mlădios, suplu, zvelt, (rar) mlădiat. *(Zborul ~ al unei păsări.)*

mlădoáeă s. v. LĂSTAR. MLADĂ. MLĂ-DIŢĂ. SMICEA. VLĂSTAR.

MLĂŞTINOS adj. 1. *(GEOGR.)* mocirlos, smircos, (pop.) băltós, rovinós, (reg.)băhnós, mlăcós, râtós, (Transilv. şi Mold.) mărghilós, ploştinós. *(O regiune ~.)* 2. mâlos, mocirlos, nămolos, noroios, (înv. şi pop.) tinós, (reg.) glodós, glodurós, (prin Maram.) mocirós. *(Un drum ~.)*

mlecí vb. v. FĂRÂMIŢA. MĂRUNŢI. SFĂRÂMA.

MLÉCIN s. *(BOT.; Mulgedium alpinum)* (reg.) lăptiuca-óii.

mlecít adj. v. SFĂRÂMAT. ZDROBIT.

mnemonic adj. v. MNEMOTEHNIC.

mnemonică s. v. MNEMOTEHNICĂ. MNE-MOTEHNIE.

MNEMOTEHNIC adj. (rar) mnemonic. *(Proceda* É *~.)*

MNEMOTEHNICĂ s. mnemotehnie, (rar) mnemonică. *(~ facilitează memorarea unor cunoştinţe.)*

MNEMOTEHNÍE s. mnemotehnică, (rar) mnemonică. *(~ facilitează memorarea unor cunoştinţe.)*

móácá s. v. BÂTĂ. CAP. CIOMAG. MĂCIUCĂ. MORMOLOC. ZGLĂVOACĂ.

moácră adj. v. PIETROASĂ.

MOALE adj. 1. afinat, poros, pufos, rar, (rar) înfoiát, ţărânós, (reg.) puhav. *(Pămint ~.)* 2. (rar) molatic. *(Calcă pe covoare ~.)* 3. proaspăt, (reg.) puhav. *(Pline ~.)* 4. înmuiat. *(Bucăţi de pline ~.)* 5. fraged. *(Prăjitură ~.)* 6. fleşcăit, puhav, (livr.) flasc. *(Are o carne ~.)* 7. catifelat, mătăsos, neted. *(Obraz ~; piele ~.)* 8. apos, neconsistent, subţire. *(O mincare ~.)* 9. bleg, indolent, lălâu, molatic, molâu, mototol, (reg.) tofológ, (fig.) băligós, mălăiéţ, mămăligós. *(Un om ~.)* 10. greoi, încet, lent, molatic, molâu, (înv.) târ-zíu, zăbávnic. *(Om ~ în mişcări.)* 11. *(FON.)* muiat, palatizat. *(Consoane ~.)*

moale adj. v. ESTOMPAT. INFLUEN-ŢABIL. PAL. PALID. PIERDUT. STINS. ŞTERS.

moalele-capului s. v. FONTANELĂ. TÂM-PLĂ.

moalele-frúnţli s. v. TÂMPLĂ. 'mialele-obrazului s. v. TÂMPLĂ.

MOAR s. *(TEXT.)* (grecism înv.) moareá. *(Rochie de ~.)*

MOARÁT adj. (rar) moaríu. *(Ţesătură ~.)*

MOARĂ s. ţintar, (Mold.) car. *(Jocul numit ~.)*

moárá s. v. CEAS. CEASORNIC. GATER. GURĂ. JOAGĂR. MORIŞCĂ. STOMAC.

noáre s. v. ZEAMĂ DE VARZĂ.

:n>areá s. v. MOAR.

moaríu adj. v. MOARAT.

MOARTE s. 1. decedare, deces, dispariţie, pieire, prănădire. răDosare, sfirşit, stingere, sucombare, (livr.) éxitus, extincţie, repauzáre, (mai ales in limbajul bisericesc) repaus, (înv. şi pjp.) săvârşíre, (pop.) pierzanie, pierzare, reg.) pieíşte, topénie, (înv.) petrecanie, pe-

trecere, pierdere, piericiúne, prăpăditúră.pri-stăvíre, săvirşénie, săvârşít, scădere, sconcénie, (ir.) crăpáre, (arg.) mierleálă, mierlíre, vérdcş. *(~ unei persoane.)* 2. (fig.) morniínt. *(Acolo şi-a găsit ~.)* 3. asasinat, crimă, omor, omo-rire, omucidere, ucidere, (livr.) homicíd, (înv.(deşugubínă, omucíd, sângi, ucigătúră. *(Condamnat pentru ~.)*

moarte s. v. EPIDEMIE. MOLIMĂ. MORTALITATE. moartea-găinilor s. v. COBE. ŢÂFNĂ. moartea-stélniţelor s. v. PĂDUCHERNIŢĂ. MOAŞĂ s. (reg.) babă, (prin Ban.) báică. *(~ la naşterea unui copil.)* moaşă s. v. BUNICĂ. MAMĂ MARE. NAŞĂ. MOAŞTE s. pi. 1. mumie, (reg.) móştină. 2. relicve (pl.), vestigii (pl.), (înv.) rămăşiţe (pl.).,

MOÁŢĂ s. (reg.) motogáncă. *(E ~ de origine.)*

moáţă s. v. ZGLĂVOACĂ. MOBÍL adj., s. 1. adj. volant. *(Serviciu ~; bibliotecă ~.)* 2. adj. mişcător, mobiliar. *(Bu-nuri ~.)* 3. s. cauză, considerent, motiv, pricină, prilej, raţiune, temei, (înv. şi pop.) cuvî'nt, (pop.) noimă, price, (înv.) cap, obiect, povód, rezon, (fig.) izvor, sămínţă. *(~ care explică luarea unei măsuri.)*

mobilamént s. v. MOBILĂ. MOBILIER. MOBILĂ s. mobilier, (rar) mobilamént. *(~ de sufragerie.)*

MOBILIAR adj. mişcător, mobil. *(Bunuri ~.)*

MOBILIER s. mobilă, (rar) mobilamént. *(Şi-a cumpărat ~ nou.)*

MOBILITATE s. 1. (înv.) mişcăciúne. *(Însuşirea unui corp mobil sau ~.)* 2. instabilitate, nestatornicie. *(~ unor dune.)* 3. *(FIZIOL.) mobilitate funcţională* = labilitate.

MOBILIZA vb. a antrena. *(A ~ la o acţiune.)*

MOBILIZARE s. antrenare. *(~ tuturor la o acţiune.)*

MOBILIZATOR adj. antrenant, stimulativ, stimulator. *(Factor ~.)*

mocan adj., s. v. BĂDĂRAN. GROSOLAN. MITOCAN. MÂRLAN. MÂRLĂNOI. MOCOFAN. MOJIC. NECIVILIZAT. NEPOLITICOS. ORDINAR. ŢĂRĂNOI. ŢOAPĂ. ŢO-PÂRLAN. VULGAR.

MOCÁNCĂ s. 1. (reg.) mocăníţă, munteáncă *(~ din Tara Btrsei.)* 2. (art.) mocăneasca (art.). *(Dansul popular numit ~.)*

mocáncă s. v. ŢĂRANCĂ. ŢĂRĂNCUŢĂ. MOCĂÍ vb. a migăli, a (se) mocoşi, a (se) moşmondi, a (se) moşmoni, a (se) ticăi, (pop.) a""tindăli, (reg.) a migoroşi, a moşinci, a moşoi, a moşorogi, a motroşi, a muşina, (prin Transilv.) a se mighiti, a (se) moşogăi, (fam.) a moşi. *(Ce tot ~ acolo ?)* "mocăí vb. v. AŢIPI.

DORMITA. MOCNI. MOŢĂI. PICOTI. PIROTI.

MOCĂIÁLĂ s. migăleală, tnocoşeală, moco-şire, moşmondeală, ticăială, (pop.) tândăleálă, tindălitúră. *(~ unui om încet.)*

MOCĂÍT adj. mocoşit, moşmondit, ticăit, (Mold.) chiţcăit. *(Un om ~.)*

mocăncúţă s. v. ŢĂRANCĂ. ŢĂRĂNCUŢĂ.

MOCĂNEASCA s. art. mocanca (art). *(Dansul popular numii ~.)*

mocăníţă s. v. MOCANCĂ.

móceră s. v. MÂL. MOCIRLĂ. NĂMOL. NOROI.

mocériţă s. v. MÂL. MOCIRLĂ. NĂMOL. NOROI.

mocicolí vb. v. JEGOSI. MÂNJI. MURDĂRI. PĂTA.

mócicoşadj. v. JEGOS. MÂN.IIT. MURDAR. NEGRU. NESPĂLAT. PĂTAT. RĂPĂ-NOS. SLINOS. SOIOS.

mocicoşág s. v. JEG. MURDĂRIE. NECURĂŢENIE.

mocicoşí vb. v. JEGOSI. MÂNJI. MURDĂRI. PĂTA.

mocioárcă s. v. M ÎL. MOCIRLĂ. NĂMOL. NOROI.

MOCÍRLĂ s. 1. *(GEOGR.)* băltoacă, mlaştină, smârc, (rar) băltác, (pop.) rovină, (înv. şi reg.) băltíş, (reg.) bahnă, băhníş, bulliác, mlácă, mlăşniţă, molástină, rit, tălbăriţă, tău, (prin Munt.) balbúi, (prin Ban.) bară, (prin Bucov.) bălăştioágă, (prin Mold.) bâlc, (Tran-silv. şi Mold.) mărghílă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) plóştină, (înv.) batác, băltínă, pa-lúdă, piştélniţă. *(S-a înecat într-o ~.)* 2. mii, nămol, noroi, (rar) noroiálă, (înv. şi reg.) mocériţă, (reg.) glod, mocioárcă, năglód, năniálă, páhnă, tău, tină, (prin Transilv. şi Maram.) mócеră. *(~ formată pe drum.)*

mocirlă s. v. CEAŢĂ. NEGURĂ. PÂCLĂ.

MOCIRLOS adj. 1. *(GEOGR.)* mlăştinos, smârcos, (pop.) băltós, rovinós, (reg.) băhnós, mlăcós, râtós, (Transilv. şi Mold.) mârgbilós, ploştinós. *(O regiune ~.)* 2. mâlos, mlăştinos, nămolos, noroios, (înv. şi pop.) tinós, (rea.) glodós, glodurós, (prin Maram.) mocirós. *(Un drum ~.)*

mocirós adj. v. MÂLOS. MLĂŞTINOS. MOCIRLOS. NĂMOLOS. NOROIOS.

mocârtán adj., s. v. BĂDĂRAN. GROSOLAN. MITOCAN. MÂRLAN. MÍRLĂNOI. MOCOFAN. MOJIC. NECIVILIZAT. NEPOLITICOS. ORDINAR. ŢĂRĂNOI. ŢOAPĂ. ŢOPÂRLAN. VULGAR.

MOCNÍ vb. (reg.) a mocăi. *(Focul ~.)* ""mocni vb. v. ACRI. ALTERA. DESCOMPUNE. FERMENTA. ÎMPUŢI. ÎNĂCRI. MACERA. STRICA.

mocnit adj. v. ACRIT. ACRU. ALTERAT. ASCUNS.' CLOCIT. DESCO"MPÚS. FÉRI JVENTAT. ÎHFLŢ1T. Îr-ĂCRIT. EĂ SUFLAT. REŢINUT. STATUT-I STRICA T-TĂINUIT. TREZIT.

MOCNÍT adj., adv. înăbuşit, înfundat. *(Foc-~; arde ~.)*!'"

mocodán adj., s. v. BĂDĂRAN. GROSOLAN. MITOCAN. MÂRLAN.| MÂRLĂNOI. MOCOFAN. MOJIC. NECIVILIZAT. NEPOLITICOS. ORDINAR.[1] ŢĂRĂNOI. ŢOAPĂ. ŢOPÂRLAN, VULGAR.

MOCOFAN adj., s. bădăran, grosolan, mitocan, mârlan, mârlănoi, mojic, necivilizat, nepoliticos,

ordinar, ţărănoi, ţoapă, ţopirlan, vulgar, (pop.) mocan, mocârtán. modirián, pădureţ, râtán, ţopfrcă, (reg.) mocodán, moco-fănós, modârlău, modoran, mogildán, necu-noscătór, negândít, negreblát, (Mold.) ghior-lán, (Transilv.) grobian, (înv.) gros, (fig.) ne-cioplít. *(Un om ~.)*

mocofăníe s. v. BĂDĂRĂNIE. GROSOLĂNIE. IMPOLITEŢE. INDELICATEŢE. MAHALAGISM. MITOCĂNIE. MÂRLĂNIE. MOJICIE. NECUVIINŢĂ. NEPOL1TEŢE. ŢĂRĂN1E. VULGARITATE.

mocofănísm s. v. BĂDĂRĂNIE. GROSOLĂNIE. IMPOLITEŢE. INDELICATEŢE. MAHALAGISM. MITOCĂNIE. MÂRLĂNIE. MOJICIE. NECUVIINŢĂ. NEPOLIIETE. ŢĂRÂNIE. VULGARITATE.

luocofânós adj., s. v. BĂDĂRAN. GROSOLAN. MITOCAN. MÂRLAN. MÂRLĂNOI. MOCOFAN. MOJIC. NECIVILIZAT. NEPOLITICOS. ORDINAR. ŢĂRĂNOI. ŢOAPĂ. ŢOPÂRLAN. VULGAR.

MOCOŞEÁLĂ s. migăleală, mocăială, moco-sirc, moşmondeală, ticăială, (pop.) tândăleálă, tândălitúră. *(Ce-i ~ asta la el?)*

MOCOŞÍ vb. a migăli, a (se) mocăi, a ţse) moşmondi, a (se) moşmoni, a (se) ticăi, (pop.) a tândăli, (reg.) a migoroşi, a moşinei, a moşoi, a moşorogi, a motroşi, a muşina, (prin Transilv.) a se mighiti, a (se) moşogăi, (fam.) a moşi. *(Ce tot ~ acolo?)*

MOCO.ŞÂRE s. migăleală, mocăială, moco-seală, moşmondeală, ticăială, (pop.) tândăleálă, tândălitúră. *(Ce-i ~ asta la ci?)*

MOCOŞÍT adj. mocăit, moşmondit, ticăit. (Mold.) chiţcăit. *(Un om ~.)*

mocotá vb. v. AŢIPI. DORMITA. MOŢĂI. PICOTI. PIROTI.

mocotéi s. v. SOMOTEI.

MOD s. 1. cale, chip, fel, formă, manieră, metodă, mijloc, modalitate, posibilitate, procedare, procedeu, procedură, putinţă, sistem, (reg.) cap, módru, (înv.) manoperă, márşă, mediu, mijlocire. *(Alt ~ de a rezolva o problemă.)* 2. fel, manieră, metodă, stil. *(~ de lucru al cuiva.)* 3. fel, gen, manieră, modalitate, regim, sistem, stil. *(~ de viaţă.)* 4. chip, fel, gen, manieră, sens, (rar) spirit. *(Se pot face şi alte observaţii in acelaşi ~.)* 5. fel, gen, soi. *(Arc un ~* de *timiditate nejustificate.)* <>". fel, gen, soi, specie, specimen, tip. varietate, (reg.) módru. *(Rămân următoarele ~ de silogisme...)*

MODALITATE s. 1. cale, chip. fel, formă, manieră,*? metodă, mijloc, mod, posibilitate, procedare, procedeu, procedură, putinţă, sistem, (reg.) cap, módru, (înv.) manoperă, márşă. mediu, mijlocire. *(Altă ~ de a rezolva o problemă.)* 2. fel, gen, manieră, moi, regim, sistem, stil. *(~ de viaţă.)*

MODĂ s. vogă. *(Aşa era ~.)*

modă s. v. APUCĂTURĂ. [CHIP. COMPORTAMENT." COMPORTARE. CONDUITĂ. DEPRINDERE. EŞANTION. FASON.

FEL. GĂTEALĂ. MANIERE. MODEL. MORAVURI. MOSTRĂ. NĂRAVURI. OBICEIURI. PODOABĂ. PROBĂ. PURTARE. mode s. v. BIRNIC. CONTRIBUABIL. SUBIECT IMPOZABIL.

MODEL s. 1. şablon, tipar. *(~ de zugrăveli.)* 2. calapod, formă, tipar, (pop.) calup. *(Obiect*

confecţionat după ~.) 3. prototip, tip, (înv.) típos. *(Un nou ~ de tractor.)* 4. chip, fason, fel, (înv. şi reg.) modă. *(Făcut după ~...)* 5. prototip, tip, tipar. *(A construit teatrul după ~eie greceşti.)* 6. sistem, tip. *(Un ~ nou de evacuare a apei.)* 7. eşantion, mostră, probă, (reg.) modă. *(Un ~ dintr-un material.)* 8. tipar, (înv.) izvód. *(Un ~ de scrisoare.)* 9. exemplu, mostră, probă, specimen, tip. *(Iată mai jos ctteva ~ de...)* 10. exemplu, pildă, (înv.) chip, mostră, paradigmă, pilduíre, (înv. fig.) oglindă. *(A da ceva ca ~.)* 11. manechin. *(E ~ la o casă de mode.)* 12. etalon. *(E un ~ de corectitudine.)* 13. prototip. *(~ virtuţii.)* MODELĂ vb. 1. a fasona, a forma, (înv. şi pop.) a tipări. *(A ~ un material.)* 2. a sculpta. *(A ~ marmura.)* modelábil adj. v. MALEABIL. MODELAJ s. modelare, modelat. *(Prin ~ se obfine un nou profil.)* modelor s. v. MODELOR. MODELARE s. 1. fasonare, formare. *(~ unui material.)* 2. modelaj, modelat. *(Operaţii succesive de ~.)*

MODELAT adj. 1. fasonat. *(Material ~.)* 2. sculptat. *(Marmură ~.)*

MODELAT s. modelaj, modelare. *(Operaţii de ~.)*

MODELOR s. (rar) modelár, (înv.) tipări-tór. *(E de profesie ~.)*

MODERA vb. a (se) atenua, a (se) calma, a descreşte, a (se) diminua, a (se) domoli, a (se) linişti, a (se) micşora, a (se) pondera, a (se) potoli, a (se) reduce, a scădea, a slăbi, a (se) tempera, (rar) a (se) pacifica, (fig.) a (se) îm-bllnzi, a (se) îndulci, a (se) înmuia, a (se) muia. *(Viteza vlntului s-a mai ~.)*

MODERAT adj. 1. acceptabil, accesibil, convenabil, potrivit, rezonabil, (livr.) modic, (fam.) pasabil. *(Preturi ~.)* 2. încetinit, micşorat, redus. *(Merge cu viteză ~.)* 3. blând; calm, domol, lin, liniştit, molcom, potolit, uşor. *(Vini ~; ploaie ~.)* 4. blând, potrivit, temperat, (fig.) dulce. *(Climă ~.)* 5. calculat, chibzuit, cumpănit, cu'mpătat, echilibrat, tn-frânat, măsurat, ponderat, socotit, (prin vestul Transilv.) samalít. *(Un om ~; o viaţă ~.)* 6. calm, calmat, domolit, liniştit, ponderat, potolit, temperat. *(Atitudine ~.)*

MODERAŢIE s. chibzuială, chibzuinţă, chibzuire, cuminţenie, cumpăt, cumpătare, Înţelepciune, judecată, măsură, minte, raţiune, socoteală, socotinţă, tact, (livr.) continénţă, (rar) cuminţie, ponderáţie, temperánţă, (pop.) scumpătáte, (înv. şi reg.) sfat, (înv.) sămă-luíre, socoátă, tocmeală, (fam.) schépsis, (fig.) cumpăneálă, cumpănire. *(Procedează cu multă*

MODERN adj. 1. actual, contemporan, nou, recent. *(Preocupări ~ în tehnica de calcul.)* 2. umanistic. *(Secţie ~ la un liceu.)*

MODERNIZA vb. 1. a preface, a renova, (înv. şi reg.) a preânnoi. *(A ~ o casă.)* 2. a perfecţiona, a-sistematiza. *(A ~ reţeaua electrică.)* 3. a înnoi. *(A ~ mijloacele de predare didactică.)*

MODERNIZARE s. 1. prefacere, renovare, (înv.) preinnoíre. *(Casa veche nu suferea ~ i.)* 2. perfecţionare, sistematizare. *(~ reţelei electrice urbane.)* 3. înnoire. *(~ mijloacelor de predare In scoală.)*

MODERNIZAT adj. 1. prefăcut, refăcut, renovat. *(Casă ~.)* 2. perfecţionat, sistematizat. *(Căi rutiere ~.)* 3. înnoit. *(Utilaj ~.)* MODERNIZATOR adj. înnoitor. *(O măsură ~; spirit ~.)*

MODEST adj. 1. (Ban.) smírom, (înv.) smerit. *(Era un om extrem de ~.)* 2. simplu, umil, (înv. şi pop.) prost, (înv.) prostátic. *(De condiţii ~.)* 3. neânsemnat, simplu, umil. *(Un ~ funcţionar de bancă.)* 4. nepretenţios, simplu. *(Un restaurant ~.)* 5. mediocru, redus, scăzut. *(Scriere de valoare ~.)* 6. sărac, sărăcăcios, simplu. *(O nuntă ~.)* 7. (fig.) timid. *(Un început ~.)*

MODESTÍE s. 1. (înv.) smerenie. *(Un om plin de ~.)* 2. simplicitate, simplitate, (înv.) prostie,

prostime. *(~ condiţiei cuiva.)* 3. simplicitate, simplitate, sobrietate. *(~ în îmbrăcăminte.)*

modic adj. v. ACCEPTABIL. ACCESIBIL. CONVENABIL. MODERAT. POTRIVIT. REZONABIL.

MODIFICA vb. 1. a (se) metamorfoza, a (se) preface, a (se) preschimba, a (se) schimba, a (se) transforma, (înv. şi pop.) a (se) întoarce, a (se) muta, (înv. şi reg.) a (se) închipui, (reg.) a (se) străforma, (înv.) a (se) strămuta, a (se) suci, a (se) şanja. *(Oraşul nostru s-a ~ radical.)* 2. a preface, a prelucra, a reface, a schimba, a transforma. *(A ~ un text.)* 3. a reforma, a schimba. *(A ~ ortografia.)* 4. *(FON.)* a se altera, a se preface, a se schimba, a se transforma. *(„N" intervocalic s-a ~.)* 5. *(FON.)* a se preface, a se schimba, a se transforma, a trece. *(„L" intervocalic se ~ in„r" tn cuvintele româneşti de origine latină.)* 6. a (se) schimba. *(Temperatura s-a ~ brusc.)*

MODIFICABIL adj. transformabil. *(Fenomen ~.)*

MODIFICARE s. 1. devenire, dezvoltare, evoluţie, prefacere, schimbare, transformare. *(Procesul ~.)* 2. metamorfozare, metamorfoză, prefacere, preschimbare, schimbare, transformare, (rar) strămutare, (înv. şi pop.) mutáre> prefăcătúră, schimbătúră, (reg.) străformáre, (înv.) modificáţie, preobrajénie, strămutătúră, transformáţie, (fig.) răsturnare. *(A suferit o adlncă ~.)* 3. prefacere, prelucrare, refacere, schimbare, transformare. *(~* unui *text.)* 4. reformare, schimbare. *(~ ortografiei.)* 5. *(FON.)* prefacere, schimbare, transformare, trecere. *(~ lui„l" intervocalic tn* „r" *în elementele româneşti de origine latină.)* 6.

(FON.) prefacere, schimbare, transformare, tratament. *(~ labialelor.) 7.* schimbare, variaţie. *(~ temperaturii.)*

MODIFICAT adj. 1. metamorfozat, prefăcut, preschimbat, schimbat, transformat, (înv.) strămutat. *(Obiect ~.)* 2. prefăcut, prelucrat, refăcut, schimbat, transformat. *(Text ~.)*

modificáţie s. v. METAMORFOZARE. METAMORFOZĂ. MODIFICARE. PREFACERE. PRESCHIMBARE. SCHIMBARE. TRANSFORMARE.

modíţă s. v. PERNIŢĂ. PERNUŢĂ. PUL PUIŞOR. PUIUŢ.

modâlcă s. v. CUCUI. GÂLCĂ. UMFLĂTURĂ.

modârlán adj., s. v. BĂDĂRAN. GROSOLAN. MITOCAN. MÂRLAN. MÂRLĂNOL MOCOFAN. MOJIC. NECIVILIZAT. NEPOLITICOS. ORDINAR. ŢĂRĂNOI. ŢOAPĂ. ŢOPÂRLAN. VULGAR.

modirláu adj., s. v. BĂDĂRAN. GROSOLAN. MITOCAN. MÂRLAN. MÂRLĂNOL MOCOFAN. MOJIC. NECIVILIZAT. NEPOLITICOS. ORDINAR. ŢĂRĂNOI. ŢOAPĂ. ŢOPÂRLAN. VULGAR.

modoran adj., s. v. BĂDĂRAN. GROSOLAN. MITOCAN. MÂRLAN. MÂRLĂNOL MOCOFAN. MOJIC. NECIVILIZAT. NEPOLITICOS. ORDINAR. ŢĂRĂNOI. ŢOAPĂ. ŢOPÂRLAN. VULGAR.

modorăníc s. v. BĂDĂRĂNIE. GROSOLĂNIE. IMPOLITEŢE. INDELIGATEŢE. MAHALAGISM. MITOCĂNIE. MÂRLĂNIE. MOJICIE. NECUVIINŢĂ. NEPOLITEŢE. ŢĂRĂNIE. VULGARITATE.

modorói adj. v. INSOCIABIL. MOROCĂNOS. MUT. NECOMUNICATIV. NEPRIETENOS. NESOCIABIL. POSAC. POSOMO-RÂT. TACITURN. TĂCUT. URÂCIOS. URSUZ.

modoşí vb. v. LENEVI. TRÂNDĂVI.

modovílcă s. v. GÂLCĂ. UMFLĂTURĂ.

módru s. v. CALE. CHIP. FEL. FORMĂ. GEN. MANIERĂ. METODĂ. MIJLOC. MOD. MODALITATE. POSIBILITATE. PROCEDARE. PROCEDEU. PROCEDURĂ. PUTINŢĂ. SISTEM. SOI. SPECIE. SPECIMEN. TIP. VARIETATE.

MODULA vb. 1. a(-şi) mlădia. *(Îşi ~ vocea.)* 2. a intona. *(~ cuvintele ínlr-un mod specific.)*

MODULARE s. inflexiune, intonare, intonaţie, mlădiere, modulaţie, ton, tonalitate. *(O ~ plăcută a cuvintelor.)*

MODULAT adj. mlădiat. *(Voce ~.)*

MODULAŢIE s. inflexiune, intonare, intonaţie, mlădiere modulare, ton, tonalitate-*(O ~ plăcută a cuvintelor.)*

mofluz adj. v. BOSUMFLAT. ÎMBUFNAT. ÎNŞELAT. PĂGUBIT. SUPĂRAT.

mofluz adj., s. v. CALIC. NECĂJIT. NEVOIAŞ. SĂRAC. SĂRMAN.

mofluz s. v. BANCRUTAR. BANCRUTĂ. CRAH. FALIMENT. FALIT.

moflnzénle s. v. BANCRUTĂ. CRAH. FALIMENT.

mofluzi vb. v. BANCRUTA. CALICI. RUINA. SĂRĂCI. SCĂPATA.

mofluzíe s. v. BANCRUTĂ. CRAH. FALIMENT.

mofluzit s. v. BANCRUTAR. FALIT.

mofluzlíc s. v. BANCRUTĂ. CRAH. FALIMENT.

MOFT s. (mai ales la pi.) capriciu, chef,, fandoseală, fantezie, fason, fiţă, maimuţăreală, naz, poftă, prosteală, sclifoseală, toană, (pop. şi fam.) pârţág, scălâmbăiálă, scălâmbă-iére, scălâmbăitúră, (pop.) fasoleálă, háchiţă-izmeneálă, pandalíe, (înv. şi reg.) marghiolíe, nacafá, pálâ, (reg.) marghioleálă, năbădáie, toáncă, zâmbíc, (Transilv.) pont, (Mold., prin Bucov. şi Transilv.) súcă, (înv.) schimonosire, schimonositúră, (grecism înv.) paraxénie, (fam.) bâzdî'c, farafastâc, marafet, (fam. íig.) boală, dambla. *(A'-a fost decit un ~; ce sint ~ urile astea ?)*

moft s. v. BAGATELĂ. CHIŢIBUŞ. FLEAC. MĂRUNŢIŞ. NIMIC. PALAVRĂ. PROSTIE.

moftangioáică s. v. FLECARĂ. GURALIVĂ. LIMBUTĂ. PALAVRAGIOAICĂ. VORBĂREAŢĂ.

moftangiu s,, adj. v. CLĂNŢĂU. FLECAR. GURALIV. LIMBUT. PALAVRAGIU. VOR-BĂ-LUNGĂ. VORBĂREŢ.

moftológ s., adj. v. CLĂNŢĂU. FLECAR. GURALIV. LIMBUT. PALAVRAGIU. VOR-BĂ-LUNGĂ. VORBĂREŢ.

moítureán s., adj. v. CLĂNŢĂU. FLECAR. GURALIV. LIMBUT. PALAVRAGIU. VOR-BĂ-LUNGĂ. VORBĂREŢ.

MOFTUROS adj. 1. boieros, capricios, fandosit, năzuros, pretenţios, sclifosit, (pop.) izmenit, (reg.) năsfirós, năturós. *(E cam ~ dumnealui!)* 2. dificil, năzuros, (pop.) gingaş,lingav, (Mold., Munt. şi sudul Transilv.) scaran-dív. *(~ la mincare.)*

rnogildán adj., s. v. BĂDĂRAN. GROSOLAN. MITOCAN. MÂRLAN. MÂRLĂNOL MOCOFAN. MOJIC. NECIVILIZAT. NEPOLITICOS. ORDINAR. ŢĂRĂNOI. ŢOAPĂ. ŢOPÂRLAN. VULGAR.

rnogildán s. v. MOMÂIE. SPERIETOARE.

MOGÂLDEÁŢĂ s. 1. muşuroi, (reg.) mă-guiáţă. *(O ~ pe un teren şes.)* 2. momâie, (reg.) momâiáţă. *(Ce-o fi cu ~ aceea in drum?)*

mogâldeáţă s. v. MOMÂIE. SPERIETOARE.

mogorogí vb. v. ADMONESTA. BĂLMĂJI. BÂIGUI. BÂRÂI. BODOGĂNI. BOLBOROSI. BOMBĂNI. BOSCORODI. CERTA. DĂSCĂLI. DOJENI. GÂNGÁVI. ÎNDRUGA. ÎNGĂI-MA. ÎNGÂNA. MÂRÂI. MOLFĂI. MORALIZA. MORMĂI. MURMURA. MUSTRA.

mogtár s. v. GRÂNAR. HAMBAR. PATUL.

mohnăí vb. v. FÂRNÂI. FONFĂI. FORNĂI.

mohnăít adj., s. v. FÂRNÂIT. FONF. FON-FĂIT. FORNĂIT.

MOHOR s. *(BOT.)* 1. *(Selaria verticillata)* dughie, mei-păsăresc, (reg.) bursoácă. 2. *(Se-îaria viridis)* (reg.) mei-nebún, mei-păsărésc. 3. *(Setaria glauca)* costrei, (reg.) bursoácă.

mohor s. v. DUGHIE. ROGOZ.

mohor-grós s. v. COSTREI. niohorél s. v. PAPANAŞ.

MOHORI vb. 1. a se închide, a se înnegura, a se înnora, a se întuneca, a se posomori. *(Cerul s-a --.)* 2. a se închide, a se posomori, a se strica. *(Vremea s-a ~.)* 3. a se încrunta, a se întuneca, a se posomori. *(Ce íe-ai ~ astfe ?)*

mohorí vb. v. ÎNTRISTA. MÂHNI. POSOMORI.

mohorâciúne s. v. SCARLATINĂ.

mohorít adj. v. ÎNTRISTAT. MÂHNIT. POSOMORÂT. TRIST.

MOHORÂT adj., adv. 1. adj. închis, înnegurat, înnorat, întunecat, întunecos, neguros, noros. pâclos, plumbuit, plumburiu, posomorit, urât. (înv.) ponegrit. *(Vreme ~.)* 2. adj. întunecat, sumbru, sur, (pop.) suríu. *(O culoare ~.)* 3. adj. încruntat, întunecat, posac, posomorit. *(Om ~.)* 4. adj., adv. chiorâş, îmbufnat, încruntat, posomorit. *(Privire ~; ce te uiţi ~ Io mine?)* 5. adj. demoralizant, deprimant, descurajant, dezolant, posomorit, trist, (rar) dezolatór, posac. *(Un peisaj ~.)*

moliorâţí vb. v. ÎNROŞI. ÎNSÂNGER.A. ROŞI. SÂNGERA.

mohor-roşu s. v. MEIŞOR.

lumeţi s. pi. v. PAPARĂ.

móimă s. v. MAIMUŢĂ. SCROFULĂ. SCURTĂ. UIMĂ.

MOINA vb. *(MET.)* (rcg.) a se moişti, a se moloşăgăi. *(Afară s-a ~.)*

moinát adj. v. MOINOS.

moinátec adj. v. MOINOS.

MOINĂ s. *(MET.)* (reg.) moíşte, moiş-teálă. moiştínă, moléşniţă, moloşág. *(Vreme urită. cu ~.)*

nióină s. v. GRINDEL. MOLAN. OGOR. PÂRLOAGĂ.

moină-galbenă s. v. MANĂ.

MOINOS adj. *(MET.)* (înv.) moinát, moinátec. *(Timp ~.)*

móiste s. v. COAPSĂ. MOINĂ. TÂMPLĂ.

moişteálă s. v. MOINĂ.

moişti vb. v. MOINA.

moiştínă s. v. MOINĂ.

móită s. v. GRINDEL. MOLAN.

mojár s. v. PIUĂ. PIULIŢĂ.

MO.IDREÁN s. *(BOT.; Fraximis ornus)* (reg.) urm, frasin-de-múnte.

mojdreán s. v. PALTIN.

MOJÍC adj., s. 1. adj., s. bădăran, grosolan, mitocan, mârlan, mârlănoi, mocofan, necivilizat, nepoliticos, ordinar, ţărănoi, ţoapă, ţopârlan, vulgar, (pop.) mocan, mocârţán, mo-dârlán, pădureţ, râtán, ţopírcă, (reg.) mocodán, mocofănós, modârlău, modoran, mogâldán, ne-cunoscătór, negândít, negreblát, (Mold.) ghior-lán, (Transilv.) grobian, (înv.) gros, (fig.) necioplít. *(Un om ~.)* 2. adj. bădărănesc, grosolan, mahalagesc, mitocănesc, mârlănesc, mojicesc, nepoliticos, ordinar, topesc, ţopâr-lănesc, vulgar, (rar) mojicós, (fig.) necioplít. *(O comportare ~.)*

mojic s. v. SĂTEAN. ŢĂRAN.

MOJÍCĂ s. bădărancă, niitocancă, mârlan-că, ţoapă, ţopârlancâ.

MOJICESC adj. bădărănesc. grosolan, mahalagesc, mitocănesc, mârlănesc. mojic, nepoliticos, ordinar, topesc, ţopâriănesc, vulgar, (rar) mojicós, (fig.) necioplít. *(O comportare ~.)*

mojicesc adj. v. ŢĂRĂNESC.

MO.IICÉŞTE adv. bădărăneşte. grosolan, mahalageşte, mitocăneşte, mârlăneşte, irdi-nar, ţărăneşte, vulgar. *(S-a purtai ~.}*

MOJICÍE s. bădărănie, grosolănie, inipi.'i-teţe, indelicateţe, mahalagism, mitocănie, niii-lănie, necuviinţă, nepolitcţe, ţărănie, vulgaritate, (pop.) mocorăníe, mocofănísm, (reg.) m.-dorăníe, (înv.) grosime, râtăníe, (rar fig.) ne-cioplíre. *(~ lui mî-a displăcut.)*

MOJICÂME s. rnitocănime, mârlănime.

mojicíme s. v. ŢĂRĂNIME.

mojicós adj. v. BĂDĂRĂNESC. GROSOLAN. MAHALAGESC. MITOCĂNESC MÂRLĂNESC. MOJIC. MOJICESC. NEPOLITICOS. ORDINAR. TOPESC. TOPÂRLĂ-NESC. VULGAR.

mol s. v. VIN.

MOLAN s. *(IHT.; Nocmacheilus barbatulus)* grindel, (reg.) brúdă, moină, móiţă, moleác, moléte, moli'u, molói, morláucă, popéte, ţoáţă, virlán.

molan s. v. VIN.

MOLAR s. *(ANAT.)* măsea.

molástină s. v. BĂLTOACĂ. MLAŞTINĂ. MOCIRLĂ. SMÂRC.

moláş s. v. MIHALŢ.

MOLATIC adj. 1. bleg, indolent, lăliu, moale, molâu, mototol, (reg.) tofológ, (fig.) băligós, mălăiéţ, mămăligós. *(Un om ~.)* 2. greoi, încet, lent, moale, molâu, (înv.) tirzíu, zăbáv-nic. *(Mişcări ~; om ~ in mişcări.)*

molatic adj. v. DOMOL. LIN. MOALE. UŞOR.

moiătáte s. v. MOLICIUNE.

MOLCOM adj. 1. coborit, domol, încet, lin, potolit, scăzut, scoborât, slab, stins, (rar) slăbănog. *(Vorbea cu glasul ~.)* 2. blând, calm, domol, lin, liniştit, moderat, potolit, uşor. *(Vini ~; ploaie ~.)*

molcomi vb. v. ASTÂMPĂRA. CALMA. DOMOLI. LINIŞTI. POTOLI. SMERI. TEMPERA. UMILI. '

molcomíre s. v. ACALMIE. CALM. LINIŞTE. PACE. SMERENIE. TĂCERE. UMILINŢĂ.

raolcomiş adv. v. BLÂND. LIN. UŞOR.

molcomit adj. v. DOMOL. ÎNCET. LENT. LIN. LINIŞTIT. MĂSURAT. POTOLIT. TACTICOS. TEMPERAT.

molcomitór adj. v. ALINĂTOR. CALMANT. LINIŞTITOR.

moldav adj. v. MOLDOVENESC.

moldav s., adj. v. MOLDOVEAN.

MOLDAVÍT s. *(MIN.)* (rar) ceară-de-pă-mânt.

móldă s. v. ADĂPĂTOARE. ALBIE. COPAIE. COVATĂ. JGHEAB. TROACĂ. ULUC.

moldomunteán s., adj. v. MOLDOVALAH. mnldoroinán s., adj. v. MOLDOVALAH.

MOLDOVALÁH s., adj. (înv.) moldomun-teán. moldoromán. *(Român din Principatele Unite sau ~.)*

MOLDOVEAN s., adj. 1. s. (înv.) bogdan, moldav. 2. adj. moldovenesc, (înv.) bogdănésc, moldav.

MOLDOVEANA s. moldoveancă.

MOLDOVEANCĂ s. moldoveana.

MOLDOVENESC adj. moldovean, (înv.) bogdănésc. moldav.

moldoveni vb. v. MOLDOVENIZA.

MOLDOVENIZÁ vb. (rar) a (se) moldoveni.

nioleác s. v. GRINDEL. MOLAN.

niolében s. v. TEDEUM.

MOLECULĂ s. *(FIZ.)* (înv.) parte, părticică. f~ *a unui corp.)*

molesta vb. v. BRUSCA. BRUTALIZA. MALTRATA. SÂCÂI. ŞICANA.

molestare s. v. BRUSCARE. BRUTAL I-ZARE. MALTRATARE.

MOLEŞEÁLĂ s. 1. sfârşeală, slăbiciune, (reg.) zălczitúră. *(Simte o ~ greu de învins.)* 2. Jânci zeală,

lincezire, moleşire, toropeală, toro-pire, (franţuzism rar) torpoáre, (Munt. şi Olt.) târomeálă. *(Stare de ~.)*

MOLEŞÍ vb. 1. a se blegi, a se muia, (prin Transilv.) a se bălmăji, (fam.) a se bleojdi, (fig.) a se turti. *(S-a ~ de tot din cauza febrei.) 2.* a (se) muia, a (se) vlăgui, (fig.) a (se) fleşcăi. *{Efortul l-a ~.)* 3. a toropi. *(Canicula ii ~.)*

MOLEŞÍRE s. lincezeală, lâncezire, mole-şealá. toropeală, toropire, (franţuzism rar) torpoáre, (Munt. şi Olt.) târomeálă. *(Stare de~.)*

MOLEŞIT adj. 1. muiat, vlăguit. 2. toropit.

MOLEŞITÓR adj. toropitor. *(O căldură ~.)*

moléşniţă s. v. MOINĂ.

MOLETÁ vb. *(TEHN.)* a randalina.

MOLETÁRE s. *(TEHN.)* randalinare.

MOLÉTĂ s. *(TEHN.)* randalina.

MOLÉTE s. I. *(ENTOM.)* vierme de făină, (pop.) sfoiág, (Olt. şi Ban.) surdomáş. *(~ este Janta morarului.)* 2.* *(MED.)* (Olt.) surdomáş. *(~ este o boală de copii.)*

moléte s. v. BRAD. GRINDEL. MOLAN. MOLID. MOLIE. PIN. VIN.

MOLFĂÍ vb. 1. a clefăi, a plescăi, (rar) a •clefeti, (reg.) a ciofăi a murseca, a plescăni. *(~ eând mănincă.)* 2. a morfoli, a mozoli, (rar) a morfologi, (reg.) a folfăi, a moscoli. *(~ prin gură mincarea.)* 3. a bălmăji, a bâi-gni, a bârâi, a bodogăni, a bolborosi, a bombăni, a boscorodi, a gângăvi a îndruga, a îngăima, a ingina, a mârii, a mormăi, a murmura, (pop.) a blodogori, a bufni, (reg.) a dondăni, a mogo-rogi, a mondăni, a mormoti, a morocăni, a •slomni, a tolocăni, (Ban.) a pâtcăi, (prin Olt.) a şondoroi. *(Ce lot ~ acolo ?)*

MOLFĂIÁLĂ s. clefăială, clefăit, molfăire, molfăit, molfăitură, plescăială, plescăit. *(Cind mănincă se aude o ~.)*

MOLFĂÂRE s. clefăială, clefăit, molfăială, molfăit, molfăitură, plescăială, plescăit. *(Cind mănincă se aude o ~.)*

MOLFĂÍT s. clefăială, clefăit, molfăială, molfăire, molfăitură, plescăială, plescăit. *(Se aude un ~ cind mănincă.)*

MOLFĂITURĂ s. clefăială, clefăit, molfăială, molfăire, molfăit, plescăială, plescăit. *(Mănincă cu ~i.)*

molia-albinelor s. v. GĂSELNIŢĂ.

MOLICIUNE s. (rar) molătáte. *(~ unui covor.)*

MOLÂD s. *(BOT.)* 1. *(Picea abies)* (reg.) târş. (Transilv.) sihlă. 2. *(Picea cxcelsa)* brad, (reg.) moléte, molidár.

molid s. v. PIN.

molidár s. v. BRAD. MOLID.

MOLIE s. *(ENTOM.)* I. *(Ţinea)* (reg.) moléte, muşină, múştă. 2. *molie de-casă (Onis-cus murarius)* = (prin Munt.) prepeleac.

molie s. v. CÂINELE-BABEI. GĂRGĂRIŢĂ.

molie de stup s. v. GĂSELNIŢĂ.

MOLIMĂ s. 1. *(MED.)* epidemie, (pop.) boleáznă, boléşniţă, (înv. şi reg.) moarte, (reg.) bólişte, (înv.) contagiune. *(~ printre copii.)* 2. *(MED. VET.)* epizootie, (pop.) boleáznă, boléşniţă, (reg.) bólişte. *(~ printre cornute.)*

molipseálă s. v. CONTAGIUNE. CONTAMINARE. INFECTARE. INFECŢIE. MO-LIPSIRE.

MOLIPSÍ vb. *(MED.)* a (se) contagia, a (se) contamina, a (se) infecta, (pop.) a (se) umple, (înv.) a (se) smredui, a (se) strica. *(S-a ~ de variolă.)*

MOLIPSÍRE s. *(MED.)* contagiune, contaminare, infectare, infecţie, (rar) molipseálă, (înv.) smreduíre. *(Agenţi de ~.)*

MOLIPSÍT adj. *(MED.)* contaminat, infectat, (înv.) smreduít. *(Persoană ~.)*

MOLIPSITOR adj. *(MED.)* 1. contagios, infecţios, (rar) contaminant, infectant, (pop.) lipicios, (reg.) mutătór, (înv.) acolisitór, ciumáş, ciumós, împărţitór, smreduitór. *(Boală ~.)* 2. contagios, infecţios, (livr.) mcfític, pestifér, pestilént, pestilenţial. *(Agent ~.)*

molitvă s. v. ÎNCHINARE. ÎNCHINĂCIUNE. RUGĂ. RUGĂCIUNE.

MOLITVÉLNIC s. *(BIS.)* (rar) rugăciunár, trébnic, (înv.) evhológhion.

MOLÂU adj. *1.* bleg, indolent, lălâu, moale-, molatic, mototol, (reg.) tofológ, (fig.) băligós, mălăiéţ, mămăligós. *(O persoană ~.)* 2. greoi, încet, lent, moale, molatic, (înv.) târzíu, ză-bávnic. *(Mişcării; om ~ in mişcări.)*

molî'u s. v. GRINDEL. MOLAN.

molói s. v. GRINDEL. MOLAN.

moloşág s. v. MOINĂ.

moloşăgăí vb. v. MOINA.

molótru s. v. CIIIMEN. CHIMION. MOLU-RĂ. SCHINDUF. SULFINĂ.

molotru álb s. v. SULFINĂ.

molotru albastru s. v. SULFINĂ ALBASTRĂ.

MOLOZ s. *(CON STB.)* (pop.) golomóz. *(~ provenit din demolări.)*

MOLÚRĂ s. *(BOT.; Foeniculum vulgare)* (reg.) molótru, secarea, anason-dú lce, anason-máre, anason-nemţése, chimen-dúlce.

MOMEALĂ s. *(PESCUIT)* amorsa, nadă, (rar) momitúră, (reg.) mî'rşă, nádilă, (înv., în Transilv.) podmét. *(~ pentru eleni.)*

momeálcă s. v. GÂLCĂ. UMFLĂTURĂ. MOMENT s. 1. ceas, clipă, clipită, minut, oră, secundă, timp, vreme, (rar) clipeală, (pop.) círtă, soroc, (înv. şi reg.) cescúţ. *(A sosit ~ tind...)* 2. circumstanţă, ipostază, împrejurare, ocazie, prilej, situaţie. *(Un ~ potrivii pentru...)* 3. etapă, fază, punct, stadiu, (fig.) treaptă. *(Verificaţi experienţa in fiecare ~ al ei.)*

niomentál adj. v. MOMENTAN. PROVIZORIU. TEMPORAR. TRECĂTOR. VREMELNIC.

momentan adj. v. ACTUAL. CONTEMPORAN. CURENT. PREZENT.

MOMENTAN adj., adv. 1. adj. provizoriu, temporar, trecător, vremelnic, (înv.) momen-tál, momentós. *(E doar o măsură ~.)* 2. adv. acum, deocamdată, (prin Mold.) deodată. *(~ nu am timp de nimic altceva.)* 3. adj. instantaneu. *(Reacţie ~.)*

momentan' adv. v. CURÂND. DEVREME. FUGA. GRABNIC, IMEDIAT. IUTE. ÎNDATĂ. NEÂNTÂRZIAT. NUMAIDECÂT. RAPID. REPEDE.

momentós adj. v. ACTUAL. CONTEMPORAN. CURENT. MOMENTAN. PREZENT. PROVIZORIU. TEMPORAR. TRECĂTOR. VREMELNIC.

MOMÍ vb. 1. a ademeni, a amăgi, a îneânta, a înşela, a minţi, a păcăli, a prosti, a purta, a trişa, (livr.) a iluziona, (înv. şi reg.) a juca, a planisi, a poticări, a prilesti, a sminti, a smomi, a şutili, (reg.) a şugui, (Transilv. şi Ban.) a celui, (Munt.) a mâglisi, (Transilv.) a tăşca, (înv.) a aromi, a blăzni, a gâmbosi, a măguli, a mistifica, a surprinde, (fam.) a duce, a fraieri, a şmecheri, (fam. fig.) a arde, a frige, a încălţa, a pingeli, a pingelui, a pârli, a potcovi, a prăji, (Mold. fig.) a boi, (înv. fig.) a luneca. *(I-a ~ cu vorbe mincinoase.)* 2. a ademeni, a amăgi, a atrage, a ispiti, a seduce, a tenta, (înv.) a aromi, a năpăstui, (fig.) a îmbia. *(Perspectiva ti ~.)* momíc s. v. RINICHI. momincáză s. v. MAIONEZĂ. MOMÍRE s. ademenire, amăgire, înşelare, înşelăciune, înşelătorie, păcăleală, păcălire, păcălit, prostire, prostit, trişare, (livr.) iluzionare, (reg.) păcală, (Transilv. şi Ban.) celşág, celuiálă, celuíre,' (Munt.) mâgliseálă, mâglisíre, (înv.) măglisitúră, prilăstíre, (fam. fig.) pingé-líre, pingeluiálă, pingeluíre. *(~ cuiva prin vorbe mincinoase.)*

MOMÂT adj. ademenit, amăgit, înşelat, sedus, (reg.) ruşinat, (înv.) pritestít. *(O fată ~.)* momitór s., adj. v. ADEMENITOR. AMĂGITOR. ÎNŞELĂTOR. SEDUCĂTOR.

momitúră s. v. AMORSA. MOMEALĂ. NADĂ. momită s. v. GANGLION. MOMÍŢE s. pi. *(ANAT.)* (pop.) mure (pl.). *(~ la grătar.)*

momiiáţă s. v. MOGÂLDEAŢĂ. MOMÂIE.

MOMIIE s. 1. sperietoare, (pop.) matahală, măgăoáie, popândău, (înv. şi reg.) paparudă, (reg.) ciuháie, ciúhă, maimúcă, maimuţă, mă-iúgă, mătăúz, mogâldán, mogildeáţă, păúză, popândeá, popândéţ, popânzâc, popânzói, poponeţ, pusciúhă. *(O ~ pusă in semănături pentru a izgoni păsările.)* 2. mogâldeaţă, (reg.) momâiáţă. *(În zare se vede o ~ nedesluşită.)* momoríţă s. v. ROMONIŢĂ-PUTUROASĂ. momúc s. v. RINICHI.

MONADÉLFĂ adj. *(BOT.)* monadelfică. *(Stamină ~.)*

MONADELFICĂ adj. *(BOT.)* monadelfă. *(Stamină ~.)* MONAH s. *(BIS.)* călugăr, părinte. monah s. v. ANAHORET. ASCET. EREMIT. PUSTNIC. SCHIMNIC. SIHASTRU.

MONAHAL adj. *(BIS.)* 1. călugăresc, mănăstiresc, monahicesc, (înv.) îngeresc, monahie, monastic. *(Cinul ~.)* 2. călugăresc, mănăstiresc, monahicesc, (livr.) claustrai. *(Duce o viaţă ~.)*

MONÁHĂ s. *(BIS.)* călugăriţă, maică, monahie, mireasa Domnului, mireasa lui Dumnezeu.

monahie adj. v. CĂLUGĂRESC. MĂNĂSTIRESC. MONAHAL. MONAHICESC.

MONAHICESC adj. *(BIS.)* 1. călugăresc, mănăstiresc, monahal, (înv.) îngeresc, monahie, monastic.

(Cinul ~.) 2. călugăresc, mănăstiresc, monahal, (livr.) claustrai. *(Viaţă ~.)* monahicéşte adv. v. CĂLUGĂREŞTE. MONAHÍE s. *(BIS.)* călugăriţă, maică, monahă, mireasa Domnului, mireasa lui Dumnezeu.

monahie s. v. CĂLUGĂRIE. MONAHISM. MONAHÍSM s. *(BIS.)* călugărie, (rar) monahie.

MONARH s. *(POLITICĂ)* 1. rege, suveran, (pop.) crai, (înv.) rigă. *(~ui Suediei.)* 2. cârmuitor, conducător, domn, domnitor, stăpî-nitor, suveran, vodă, voievod, (astăzi rar) stă-pî'n, (înv. şi pop.) oblăduitór, (înv.) biruitor, crai, gospodar, gospodín, ocârmuitór, purtător, vlădică, (fig.) cârmáci. *(Ştefan cel Mare, marele ~ al Moldovei.)*

MONARHIC adj. *(POLITICĂ)* (înv.) maiestátic, monarhicésc. *(Regim ~.)* monarhicésc adj. v. MONARHIC. MONARHÍE s. *(POLITICĂ)* 1. (fig.) coroană. *(~ Suediei.)* 2. regat, (înv.) cráíe, crăíme. *(Republică şi ~.)* 3. regalitate. *(~ a fost abolită.)*

MONARHÍSM s. *(POLITICĂ)* regalism. MONARHÍST s. *(POLITICĂ)* regalist. monastic adj. v. CĂLUGĂRESC. MĂNĂSTIRESC. MONAHAL. MONAHICESC.

mondăní vb. v. BĂLMĂJI. BÂIGUI. BÂRÂI. BODOGĂNI. BOLBOROSI. BOMBĂNI. BOSCORODI. GÂNGĂVI. ÎNDRUGA. ÎN-GĂIMA. ÎNGÂNA. MÂRÂI. MOLFĂI. MORMĂI. MURMURA.

MONDIAL adj. universal. *(Dorim o pace ~.)* MONDOECONOMÍE s. cosmoeconomie.

MONEDĂ s. ban, piesă, (pop.) para. *(O ~ de cinci.)*

MONETAR adj. bănesc. *(Reformă ~.)*

MONETĂRÍE s. (înv. şi reg.) tarapana, (înv.) bănăríe, cămară domnească, (înv., in Transilv.) pinzăríe.

MONGOL adj. mongolic. *(Populaţie ~.)*

MONGOLIC adj. mongol. *(Tip ~.)*

MONGOLÍD s., adj. mongoloid. *(Rasa~.)*

MONGOLOID s., adj. mongolid. *(Rasa ~.)*

MONITOR s. (înv.) şedatór. *(~ al unei clase.)*

monoatómic adj. v. MONOVALENT.

MONOCELULAR adj. *(BIOL.)* unicelular. *(Organism ~.)*

MONOCÍT s. *(BIOL.)* macrofag.

MONOCLORBENZÉN s. *(CHIM.)* clor-benzen.

MONOCLU s. (rar) lornión, (pop. şi fam.) geam. (pop.) sticlă. *(Poartă ~ la ochiul drept.)*

MONOCORD adj. *(MUZ.)* unicord. *(Instrument ~.)*

monocord adj. v. INEXPRESIV. MONOTON. NEEXPRESIV. UNIFORM.

monocotiledónadj. v. MONOCOTILEDONAT.

MONOCOTILEDONÁT adj. *(BOT.)* (rar) monocotiledón. *(Plantă ~.)*

MONOCROM adj. monocromatic. *(Pictură ~.)*

MONOCROMATIC adj. monocrom. *(Tablou ~.)*

MONODACTÍL adj., s. *(ZOOL.)* soliped. *(Calul este un animal ~.)*

MONOFAZAT adj. *(FIZ.)* monofazic. *(Circuit electric ~.)*

MONOFAZIC adj. *(FIZ.)* monofazat. *(Circuit electric ~.)*

MONOFLÓR adj. *(BOT.)* uniflor. *(Plantă ~.)*

MONOGAM adj. monogamic. *(Bărbat ~.)*

MONOGAMIC adj. monogam. *(Bărbat ~.)*

MONOLÍNGV adj. unilingv. *(Dicţionar ~.)*

MONOLÍT adj. monolitic. *(Monument ~.)*

MONOLÍTIC adj. monolit. *(Monument ~.)*

monolitic adj. v. OMOGEN. UNITAR.

MONOLOG s. (livr.) solilóc.

MONOMÁN s., adj. *(MED.)* (rar) mono-maniác. *(Om~.)*

rnonornaniác s., adj. v. MONOMAN.

MONOMANÍE s. *(MED.)* manie, obsesie, psihoză, idee fixă.

MONOPETÁL adj. *(BOT.)* unipetal. *(Flori ~.)*

monopoliza vb. v. ACAPARA.

monopolizare s. v. ACAPARARE.

monopolizator adj. v. ACAPARATOR.

MONORÁI s. monoşină.

MONO SEMANTIC, adj. *(LINGV.)* unise-mantic.

MONOSEPÁL adj. *(BOT.)* unisepal. *(Floare ~.)*

MONOSEXUÁT adj. *(BOT.)* unisexuat, (rar) unisexuál. *(Plante, floria.)*

MONOSILÁB adj. *(LINGV.)* monosilabic, (rar) unisiláb, unisilábic. *(Cuvtnt ~.)*

MONOSILABIC adj. *(LINGV.)* monosilab. (rar) unisiláb, unisilábic. *(Cuvtnt ~-)*

MONOSPÉRM adj. *(BOT.)* (rar) mono-spermátic, monospérmic. *(Fruct ~.)*

monospermátic adj. v. MONOSPÉRM.

monospérmic adj. v. MONOSPÉRM.

MONOŞÍNĂ s. monorai.

MONOTON adj. 1. anost, banal, placid, plictisitor, uniform, (fig.) searbăd, (livr. fig.) tern. *(O viaţă ~.)* 2. inexpresiv, neexpresiv, uniform, (fig.) monocord, plat. *(Stil~.)*

MONOTONÍE s. uniformitate. *(~ vieţii cuiva.)*

MONOVALENT adj. *(CHIM.)* (înv.) monoatómic. *(Radical ~.)*

MONSTRU s. 1. arătare, pocitanie, pocitură, (pop. şi fam.) bâzdigánie, (reg.) arătánie, bu-diháce,

buduhoálă, (înv.) blázná. *(Un ~ cu două capete.)* 2. hidoşenie, monstruozitate, pocitanie, pocitură, schimonositură, sluţenie, slu-ţitură, uriciune, urâţenie, (pop.) hâzénie, pótcă, stropşitúră, (reg.) znaménie, (Ban.) năhoádă. *(Un ~ de om.)*

MONSTRUOS adj. I. diform, hidos, hâd, pocit, respingător, schimonosit, slut, strâmb, urât, *(pap.* şi fam.) bocciu, scălâmb, scălimbăiát, (reg.) pâcleş, (Mold.) balcíz, (Mold. şi Transilv.) pogan, (înv.) grozav, (fam.) şui. *(O fiinţăm.)* 2. dezgustător, odios, oribil, respingător, (livr.) abominabil. *(O faptă ~.)* 3. cumplit, cutremurător, fioros, groaznic, grozav, înfiorător, înfricoşător, îngrozitor, înspăimântător, macabru, oribil, sângeros, teribil, zguduitor, (livr.) abominabil, terifiant, terífic, (înv. şi pop.) rău. *(O crimă ~.)*

MONSTRUOZITATE s. 1. hidoşenie, monstru, pocitanie, pocitură, schimonositură, sluţenie, sluţitură, uriciune, urâţenie, (pop.) hîzénie, pótcă, stropşitúră, (reg.) znaménie, (Ban.) năhoádă. *(O ~ de om.)* 2. grozăvie, oroare, (pop.) grozăvenie, (înv. şi reg.) străşnicie, (înv.) groznicíe. *(~ faptei sale.)*

MONT s. ciot. *(~ al miinii.)*

mont s. v. RĂMĂŞIŢĂ. REST.

MONTA vb. 1. a asambla, a fixa, a îmbina, a împreuna, a reuni, a uni. *(A ~ elementele componente ale unui sistem.)* 2. a instala. *(A ~ «n utilaj.)* 3. a înscena, a regiza. *(A ~ un spectacol.)*

monta vb. v. AGITA. AŢÂŢA. INCITA. INSTIGA. ÎNTĂRÂTA. PROVOCA. STÂRNI. TULBURA.

MONTAJ s. asamblare, fixare, îmbinare, împreunare, montare, reunire, unire. *(~ elementelor unui sistem.)*

montan adj. v. MUNTOS.

montanístic adj. v. MUNTOS.

MONTARE s. 1. asamblare, fixare, îmbinare, Împreunare, montaj, reunire, unire. *(~ elementelor unui ansamblu.)* 2. instalare. *(~ unui utilaj.)* 3. înscenare, regie, artă regizorală, punere în scenă, (rar) regizorat, (înv.) scenariu. *(~ unui spectacol.)*

montare s. v. GOANĂ. GONIRE. ÎMPREUNARE. MONTĂ.

MONTATÓR |s. montor. *(E. ~ de profesie.)*

MONTĂ s. goană, gonire, împreunare, (reg.) montare, sărit. *(~ la vite.)*

MONTÓR s. montator. *(E ~ de profesie.)* MONUMENTAL adj. 1. statuar. *(O imagine ~.)* 2. grandios, impozant, impunător, maiestos, măreţ, splendid, superb, (rar fig.) trufaş *(Un palat ~.)*

MONUMENTALITATE s. grandoare, măreţie, splendoare. *(~ unui palat.)*

MOPS s. *(ZOOL.)* buldog, (rar) box. *(Un câine ~.)*

MORAL adj. 1. etic. *(O comportare ~.)* 2. moralizator, (înv.) moralicesc. *(Povestire cu caracter ~.)* 3. spiritual, sufletesc, (înv.) morálic, moralicesc. *(Ceva despre viaţa ~ a unui popor.)*

MORALĂ s. 1. etică. *(~ unei societăţi date.)* 2. învăţătură, pildă, (rar) moralitate, (înv.) mátimă. *(~ unei fabule.)* 3. admonestare, ceartă, certare, dojana, dojenire, imputare, mustrare, observaţie, reproş, (pop. şi fam.) beşte-leálă, muştruluiálă, ocară, (înv. şi reg.) înfruntare, probozeálă, (reg.) probázá, probozénie, (prin Mold.) bănat, (Mold.) şmótru, (înv.) dăscălie, împutăciúne, învăţătură, preobră-zitură, probozíre, răpşte,

remonstráre, zabrác, (fam. fig.) săpuneálă, scuturătúră. *(~ pe «are a primit-o l-a potolit.)*

morálic adj. v. MORAL. SPIRITUAL. SUFLETESC.

moralicesc adj. v. MORAL. MORALIZATOR. SPIRITUAL. SUFLETESC.

MORALICEŞTE adv. moralmente, spiritualiceşte, sufleteşte, (rar) spiritualménte. *(~ se simte bine.)*

MORALITATE s. (livr.) etos. *(~ unei comunităţi sociale.)*

moralitate s. v. ÎNVĂŢĂTURĂ. MORALĂ. PILDĂ.

MORALIZA vb. a admonesta, a certa, a dăscăli, a dojeni, a mustra, (pop. şi fam.) a beşteli, a muştrului, a ocări, a probozi, (pop.) a sfădi, a sudui, (înv. şi reg.) a înfrunta, a oropsi, a stropoli, a toi, (reg.) a cârti, a tolocăni, (prin Mold.) a(-i) bănui, (Olt.) a docăni, (prin Mold.) a mogorogi, (Mold. şi Bucov.) a moronci, (Bu-cov.)a putui, (Mold.) a şmotri, (Olt. şi Ban.) a vrevi, (înv.) a preobrăzi, a prihăni, a probă-zui, a prociti, (fam. fig.) a săpuni, a scutura. *(L-a ~ cu asprime.)*

MORALIZATOR adj. 1. moral, (înv.) moralicesc. *(Concluzie ~.)* 2. educativ, instructiv, (înv.) învăţător. *(O scriere cu conţinut ~.)* MORALMENTE adv. moraliceşte, spiritualiceşte, sufleteşte, (rar) spiritualménte. *(~ se simte bine.)*

MORAR s. 1. (reg.) măcinár. *(E ~ de profesie.)* 2. *(ENTOM.; Tenebrio molilor)* gân-dac-de-făină.

morar s. v. PIUAR.

MORAVURI s. pi. apucătură, comportament, comportare, conduită, deprindere, maniere (pl.), năravuri (pl.), obiceiuri (pl.), purtare, (pop.) modă, (Transilv.) pont, (înv.) duh, (turcism înv.) talím. *(Ce sint ~ astea?).* MORĂRÁŞ s. morărel. MORĂREÁSĂ s. morăriţă. MORĂRÉL s. morăraş.

MORĂRÍE s. morărit.

MORĂRÍT s. morărie.

MORĂRIŢĂ s. morăreasă.

morăriţă s. v. CHICA-VOINICULUI.

morb s. v. AFECŢIUNE. BOALĂ. MALA-BIE.

morbiciiíne s. v. AFECŢIUNE. BOALĂ. MALADIE.

MORBID adj. anormal, bolnăvicios, nesănătos, patologic, *(înclinaţie ~.)*

MORBIDITATE s. (înv.) morbitáte.

morbíli s. pi. v. POJAR. RUJEOLĂ.

morbitáte s. v. MORBIDITATE.

morbós adj. v. BOLNAV. BOLNĂVICIOS. NESĂNĂTOS. SUFERIND.

morcoáşă s. v. BÂRSĂ. BLEAU. BRĂŢARĂ. CÂRCEIE.

morcóci s. v. PORCUŞOR.

morcotí vb. v. BODOGĂNI. CICĂLL DĂSCĂLI. PLICTISI. SÂCÂI.

MORCOV s. *(BOT.; Daucus corola saliva)* (prin Transilv.) moróc, (prin sudul Transilv.) mure.

morcov-de-cî'mp s. v. RUŞINEA-FETEI.

morcovíu adj. v. PORTOCALIU.

morcov-porcesc s. v. NAP-PORCESC. TO-PINAMBUR.

inorcov-sălbátic s. v. RUSINEA-FETEI.

mordái s. v. PISTOLET.

mórdă s. v. BOT. GURĂ. RÂT.

morésc adj. v. MAUR.

MORFÍNĂ s. *(FARM.)* (reg.) móríiu.

mórfiu s. v. MORFINĂ.

MORFOLI vb. a molfăi, a mozoli, (rar) a morfologi, (reg.) a folfăi, a moscoli. *(~ prin gură mincarea.)*

morfolit adj. v. BOLBOROSIT. ÎNGĂIMAT. MORMĂIT. NEARTICULAT. NECLAR. NEDESLUŞIT.

morfologi vb. v. MOLFĂI. MORFOLI. MOZOLI.

MORFOLOGIE s. *(GRAM.)* (înv.) etimologie.

MORGĂ s. prosectură. *(~ unui spital.)*

morgă s. v. AROGANŢĂ. FALĂ. FUDULIE. IMPERTINENŢĂ. INFATUARE. INSOLENŢĂ. ÎNFUMURARE. ÎNGÂMFARE. MĂGĂRIE. MÂNDRIE. NECUVIINŢĂ. NEOBRĂZARE. NERUŞINARE. OBRĂZNICIE. ORGOLIU. SEMEŢÍE. SFRUNTARE. TRUFIE. TUPEU. VANITATE.

morlioáncă s. v. OGOR. PÂRLOAGĂ.

móric adj. v. MAUR.

MORÂŞCĂ s. 1. (reg.) ciutură. *(~ este o moară mică.)* 2. vânturătoare. *(~ pentru cereale.)* 3. (pop.) moară, (reg.) sfirleáză, (Transilv. şi Bucov.) sfârâitoáre. *(~ pentru copii.)* 4. pâriitoare, scârţâitoare, zbirnâitoare. *(~ pentru alungat păsările din semănături.)*

moríşcă s. v. MULINETĂ. PIPOTĂ. RÂN-ZĂ. RÂSNIŢĂ.

morânceálă s. v. CAZNĂ. CHIN. EFORT. FORŢARE. MUNCĂ. OSTENEALĂ. SFORŢARE. SILINŢĂ. STRĂDANIE. STRĂDUINŢĂ. TENCUIALĂ. TRUDĂ. ZBATERE. moríngláv adj. v. DEBIL. DELICAT. FIRAV. FRAGIL. GINGAŞ. PIRPIRIU. PLĂ-

PÂND. PRIZĂRIT. SFRIJIT. SLAB. SLĂBĂNOG. SLĂBUŢ. ŞUBRED.

morláucă s. v. GRINDEL. MOLAN.

MORMAN s. grămadă, maldăr, movilă, purcoi, (rar) strânsúră, (pop.) troian, (reg.) mî'glă, (Mold.) cládă, (Mold. şi Transilv.) gireádă, (pop. fig.) nămol. *(Un~ de cartofi, de crengi, de praf.)*

MORMĂÍ vb. a bălmăji, a bâigui, a bârâi, a bodogăni, a bolborosi, a bombăni, a boscorodi, a gângăvi, a îndruga, a îngăima, a îngâna, a mârâi, a molfăi, a murmura, (pop.) a blodogori, a bufni, (reg.) a dondăni, a mogorogi, a mondăni, a mormoti, a morocăni, a slomni, a tolocăni, (Ban.) a pâtcăi, (prin Olt.) a şondoroi. *(Ce iot ~ acolo?)*

MORMĂIÁLĂ s. bodogăneală, bolboroseală, bombăneală, bombănit, bombănitură, boscorodeală,

mormăire, mormăit, mormăitură, (prin Olt.) şondoroiálă, şondorolt. *(O ~ de om nemulţumit.)*

MORMĂÍRE s. 1. mormăit, mormăitură. *(~ ursului.)* 2. bodogoneală, bolboroseală, bombăneală, bombănit, bombănitură, boscorodeală, mormăială, mormăit, mormăitură, (prin Olt.) şondoroiálă, şondoroít. *(~ de om nemulţumit.)*

MORMĂÍT adj. bolborosit, îngăimat, nearticulat, neclar, nedesluşit, (fig.) morfolit. *(Cuvinte ~.)*

MORMĂÍT s. 1. mormăire, mormăitură. *(~ de urs.)* 2. bodogăneală, bolboroseală, bombăneală, bombănit, bombănitură, boscorodeală, mormăială, mormăire, mormăitură, (prin Olt.) şondoroiálă, şondoroít. *(~ de om nemulţumit.)*

MORMĂITURĂ s. 1. mormăire, mormăit. *(~ de urs.)* 2. bodogăneală, bolboroseală, bombăneală, bombănit, bombănitură, boscorodeală, mormăială, mormăire, mormăit, (prin Olt.) şondoroiálă, şondoroít. *(~ de om nemulţumit.)*

morminte s. pi. v. CIMITIR.

MORMINT s. groapă, (livr.) sepultură, (italienism înv.) tómbă.

mormínt s. v. MOARTE.

MORMÂNTÁL adj. funebru, sepulcral. *(C« un glas ~.)*

mormântél adj. v. FUNERAR.

mormlntár s. v. CAVOU. CRIPTĂ.

mormântós adj. v. FUNERAR.

MORMOLOC s. *(ZOOL.)* (reg.) gândăiac, ímguríce, moacă, viţelar, lingura-pópii, lin-guriţa-zânei, (prin Ban.) lingurús.

mormoti vb. v. BĂLMĂJI. BÂIGUI. BÂRÂI. BODOGĂNI. BOLBOROSI. BOMBĂNI. BOSCORODI. GÂNGĂVI. ÎNDRUGA. ÎNGĂIMA. ÎNGÂNA. MÂRÂI. MOLFĂI. MORMĂI. MURMURA.

moroáicăs. v. STRIGOAICĂ. STRIGOAIE.

moróc s. *y.* MORCOV.

MOROCĂNEÁLĂ s. posăcie, posomoreală, ursuzenie, ursuzlâc, (rar) posăceálă. *(~ unui om prost dispus.)*

morocăneálă s. v. BODOGĂNEALĂ. CICĂLEALĂ. DĂSCĂLEALĂ. SÍCÂIALĂ.

morocăni vb. v. BĂLMĂJI. BÂIGUI. BÂRÂI. BODOGĂNI. BOLBOROSI. BOMBĂNI. BOSCORODI. GÂNGĂVI. ÎNDRUGA. ÎNGĂIMA.

ÎNGÂNA. MÂRÂI. MOLFĂI. MORMĂI. MURMURA.

MOROCĂNOS adj. 1. insociabil, mut, nc-comunicativ, neprietenos, nesociabil, posac, posomorit, taciturn, tăcut, urâcios, ursuz, (livr.) hirsut, (pop.) sanchíu, (înv. şi reg.) morós, sunducós, tăcătór, (reg.) modorói, mutác, mutăréţ, (Olt.) dugós, (Mold.) píclişít, (prin Transilv.) tăcătói, (Bucov. şi Mold.) tălmút, (fig.) închis. *(Om ~.)* 2. posac, răutăcios, ursuz, (fig.) acru. *(Vorbea cu ton ~.)*

morogán s. v. OGOR. PÂRLOAGĂ.

moroi s. v. APARIŢIE. ARĂTARE. DUH. FANTASMĂ. FANTOMĂ. NĂLUCĂ. NĂLUCIRE. NĂZĂRIRE. SPECTRU. SPIRIT. STAFIE. STRIGOI. UMBRĂ. VEDENIE. VIZIUNE.

moroján adj. v. BRUMĂRIU. FUMURIU.

moroncí vb. v. ADMONESTA. BODOGĂNI. CERTA. CICĂLI. DĂSCĂLI. DOJENI. MORALIZA. MUSTRA. PLICTISI. SÂCÂI.

morós adj. v. INSOCIABIL. MOROCĂNOS. MUT. NECOMUNICATIV. NEPRIETENOS. NESOCIABIL. POSAC. POSOMORIT. TACITURN. TĂCUT. URÂCIOS. URSUZ.

moroslív s. v. MAMORNIC.

moroşán s. v. MARAMUREŞEAN.

moroşáneă s. v. MARAMUREŞEANCĂ.

moroşenésc adj. v. MARAMUREŞEAN.

MORSĂ s. *(ZOOL.; Odobaenus rosrnarus)* (reg.) cal-de-máre, vacă-de-máre, viţel-de-máre.

mort adj. v. INANIMAT. NEANIMAT. NEÂNSUFLEŢIT.

MORT adj., s. 1. adj., s. decedat, defunct, dispărut, răposat, (livr.) repauzát, (în limbajul bisericesc, pop. şi eufemistic) pierdut, (înv. şi pop.) pierit, (înv.) pristăvít, săvârşít. *(~ era un om in vlrstă.)* 2. adj. inert, neânsufleţit, nemişcat, rece, ţeapăn. *(L-a gasit ~.)* 3. adj. uscat, veşted. *(Frunză ~.)*

mortác adj. v. MURITOR. PIERITOR.

MORTAL adj. ucigător, (livr.) letal, (înv.) mortifér. *(Lovitură ~.)*

mortal adj. v. MURITOR. PIERITOR.

MORTALITATE s. (înv. şi reg.) moarte. *printre copii.)*

MORTAR s. *(CONSTR.)* (reg.) máltăr, (Transilv.) pápăláşcă, (prin Mold.) şpriţ.

mortasâncă s. v. EMAIL.GLAZURĂ. SMALŢ.

MORTĂCIUNE s. 1. cadavru, corp, hoit. leş, stârv, trup, (reg.) stî'rvină, (Transilv.) hanţ, (înv., în Transilv.) dabilă. *(I-a găsit ~ într-o văgăună.)* 2. căzătură, pieritură. *(O ~ de cal.)*

MORTIÉR s. *(MIL.)* (înv. şi reg.) piuă, (înv.) cumbará, haubítă.

mortifér adj. v. MORTAL. UCIGĂTOR.

mortifica vb. v. ÎNJOSI. UMILI.

MORTUAR adj. funebru, funerar. *(Cortegiu ~.)*

merţăríe s. v. CIMITIR.

MORŢÍŞ adv. musai, neapărat, negreşit, numaidecit, obligatoriu, (rar) necesarmente,

(Înv. şi reg.) nepristán, nesmintit, numai, (înv.) nelipsit. *(Ţine ~ să...)*

MÓRUĂ s. *(IHT.; Gadus monhua)* cod, (Înv., în Transilv.) ştócfiş.

morun s. v. SCOBAR.

morúnă s. v. MUŞEŢEL.

morúncă s. v. OGOR. PÂRLOAGĂ.

MÓRVĂ s. *(MED. VET.)* 1. răpciugă, (rar) rápin, (reg.) círtiţă, mucăríe. *(Cal bolnav de ~.)* 2. *morvă cutanată* – farcin, (pop.) círtiţă.

MORVÓS adj. *(MED. VET.)* răpciugos. *(Cal ~.)*

MOSC s. 1. *(ZOOL.; Moschus moschifems)* (rar) moscár. 2. *(BIOL.)* cabarga. *(Miros de ~.)*

mosc adj. v. RUS. RUSESC.

moscár s. v. MOSC.

MOSCHEE s. *(BIS.)* geamie, (înv.) mecet. *(~ la musulmani.)*

moschicesc adj. v. MOSCOVIT. RUS. RUSESC.

moscolí vb. v. MOLFĂI. MORFOLI. MOZOLI.

MOSCOVÍT adj. (înv.) moschicesc.

moscuşór s. v. FRAGUL IŢĂ.

MOSOR s. bobină, (Mold.) macara.

mosor s. v. LUETĂ. OMUŞOR. UVULĂ.

MOSORÁŞ s. mosorel. *(Un ~ de aţă.)*

MOSORÉL s. mosoraş. *(Un ~ de aţă.)*

mostóc s. v. MOŞMON.

mostochín s. v. MOŞMON.

mostochínă s. v. MOŞMOANĂ.

MOSTRĂ s. 1. eşantion, model, probă,', (reg.) modă. *(O ~ dintr-un material.)* 2. exemplu, model, probă, specimen, tip. *(Iată mai jos citeua ~ de...)*

mostră s. v. EXEMPLU. MODEL. PILDĂ.

MOŞ s. 1. bătrân, moşneag, (pop.) unchiáş, (reg. şi peior.) ghiuj, (reg.) bât, (Transilv. şi Maram.) vâj. *(Un ~ cu plete albe.)* 2.* (înv.) bătrân, stâlp, tei. *(Primul deţinător al unui pămtnt, cu titlu de moştenitor, se numea in trecut ~.)*

moş s. v. ASCENDENT. BUNIC. GHI-BORŢ. ÎNAINTAŞ. NAŞ. PĂLĂMIDĂ-DE-BALTĂ. TATĂ MARE. UNCHI.

moşán s. v. MOŞNEAN. MOŞTENITOR. RĂZEŞ. SUCCESOR. URMAŞ.

moşáncă s. v. MOŞTENITOARE. SUCCESOARE. URMAŞĂ.

moşcoleálă s. v. JEG. MURDĂRIE. NECURĂŢENIE.

moşcotí vb. v. BÂJBÂI. DIBUI. ORBECĂI. PIPĂI.

moş-cu-trei-ghímpl s. v. GHIDRIN.

moşi vb. v. MIGĂLI. MOCĂI. MOCOŞI. MOŞMONDI. MOŞMONL TICĂL

MOŞÍC s. moşuleţ, moşulică, (reg.) moşúc, moşúţ.

MOŞÍE s. 1. domeniu, latifundiu, (Transilv.) ioság, (înv.) posesiune, prédiu. *(~ boierească.)* 2.* (înv.) ocină, părinţie. *(Pămintul moştenit de la părinţi se numea tn trecut ~.)*

moşie s. v. MOŞTENIRE. PATRIE. PATRIMONIU. SUCCESIUNE. ŢARĂ.

MOŞIER s. latifundiar, mare proprietar, (Ban. şi prin Transilv.) spahíe.

MOSIEREÁSĂ s. moşieriţă.

MOŞIERÍŢĂ s. moşiereasă.

moşináş s. v. MOŞNEAN. RĂZEŞ.

moşincí vb. v. MIGĂLI. MOCĂI. MOCOSI. MOŞMONDI. MOŞMONL TICĂL

MOŞIOÁRĂ s. (rar) moşiúţă.

MOŞÍRE s. moşit. *(~ unui copil.)*

MOŞIT s. moşire. *(~ unui copil.)*

moşiúţă s. v. MOŞIOÁRĂ.

MOŞMOANĂ s. *(BOT.)* (reg.) míşculă, mostochínă.

MOŞMON s. *(BOT.; Mespilus germanica)* (reg.) gorun, măceş, míşcul, mostóc, mostochín, scoruş-nemţésc.

MOŞMONDEÁLĂ s. migăleală, mocăială, mocoşeală, mocoşire, ticăială, (pop.) tândă-leálă, tândălitúră. *(Ce-i ~ asia la el?)*

MOŞMONDÍ vb. a migăli, a (se) mocăi, a (se) mocoşi, a (se) moşmoni, a (se) ticăi, (pop.) a tândăli, (reg.) a migoroşi, a moşinci, a moşoi, a moşorogi, a motroşi, a muşina, (prin Transilv.) a se mighiti, a (se) moşogăi, (fam), a moşi. *(Ce ~ alâîa la acel lucru?)*

MOŞMONDÍT adj. mocăit, mocoşit, ticăit, (Mold.) chiţcăit. *(Un om ~.)*

MOŞMONÍ vb. a migăli, a (se) mocăi, a (se) mocoşi, a (se) moşmondi, a (se) ticăi, (pop.) a tândăli, (reg.) a migoroşi, a moşinci, a moşoi, a moşorogi, a motroşi, a muşina, (prin Transilv.) a se mighiti, a (se) moşogăi, (fam.) a moşi. *(Ce ~ atita la acel lucru?)*

MOŞNEAG s. bătrân, moş, (pop.) unchiáş, (reg. şi peior.) ghiuj, (reg.) bât, (Transilv. şi Maram.) vâj. *(Un ~ cu plete albe.)*

moşneán adj., s. v. ABORIGEN. AUTOHTON. BĂŞTINAŞ. INDIGEN. NEAOŞ. PĂ-MÂNTEAN.

MOŞNEÁN s. răzeş, (înv. şi reg.) moşináş, moşteán, (înv.) moşán.

moşneán s. v. MOŞTENITOR. SUCCESOR. URMAŞ.

MOŞNEGÉL s. moşneguţ.

MOŞNEGUŢ s. moşnegel.

MOŞNEGÉŞTE adv. bătrâneşte.

MOŞNENÉSC adj. răzeşesc, (înv.) moştenesc.

moşneni vb. v. MOŞTENI. moşnenie s. v. MOŞTENIRE. PATRIMONIU. SUCCESIUNE.

moşogăi vb. v. MIGĂLI. MOCĂI. MOCOŞI. MOŞMONDI. MOŞMONI. TICĂI.

moşoi vb. v. MIGĂLI. MOCĂI. MOCOŞI. MOŞMONDI. MOŞMONI. TICĂI.

moşorogi vb. v. MIGĂLI. MOCĂI. MOCOŞI. MOŞMONDI. MOŞMONI. TICĂI.

moşteán adj., s. v. ABORIGEN. AUTOHTON. BĂŞTINAŞ. INDIGEN. NEAOŞ. PĂ-MÂNTEAN.

moşteán s. v. MOŞNEAN. MOŞTENITOR. RĂZEŞ. SUCCESOR. URMAŞ.

moştenesc adj. v. MOŞNENÉSC. RĂZEŞESC.

MOŞTENÍ vb. 1. *(JUR.)* (rar) a succeda, (înv.) a clironomisi, a mărădui, a moşneni. 2. a apuca. *(Obicei ~ de la strămoşi.)*

moştenie s. v. MOŞTENIRE. PATRIMONIU. SUCCESIUNE.

MOŞTENÍRE s. *(JUR.)* patrimoniu, succesiune, (înv. şi pop.) moşie, (înv. şi reg.) miráz, móştină, rămăşiţă, (înv.) clironomíe, dostoiá-nie, moşnenie, moştenie, nemestnicíe, rămas.

MOŞTENÍT adj. congenital, ereditar, înnăscut. *(Un defect ~.)*

MOŞTENITOARE s. *(JUR.)* succesoare, urmaşă, (înv.) moşáncă.

MOŞTENITOR s. *(JUR.)* succesor, urmaş, (livr.) eréde, (înv. şi reg.) moşneán, moşteán, (înv.) clironóm, moşán, ocináş, ocinătóriu, următor. *(Averea a revenit unicului ~.)*

móştină s. v. MOAŞTE. MOŞTENIRE. MUMIE. PATRIMONIU. SUCCESIUNE.

moşúc s. v. MOŞ IC. MOŞULEŢ. MOŞU-LICĂ.

MOŞULÉŢ s. moşie, moşulică, (reg.) moşúc, moşúţ.

MOŞULÍCĂ s. moşie, moşuleţ, (reg.) moşúc, moşúţ.

moşúţ s. v. CIOCÂRLAN. CIOCÂRLIE MOŢATĂ. MOŞIC. MOŞULEŢ. MOŞULICĂ.

MOTAN s. *(ZOOL.)* cotoi, pisoi, (pop.) mâţ, pisíc, (rcg.)cotóc, mihóc, mirtán, mâtârián, miţóc, motoc, pisóc, (Ban. şi Transilv.) mârtác, (prin Olt.) mârtóc. *(~ e masculul pisicii.)*

MOTĂNÁŞ s. *(ZOOL.)* cotoiaş, motănel, pisoiaş, (pop.) mâţúc, mâţúş, mâţúţ, (reg.) pisocél.

MOTĂNÉL s. *(ZOOL.)* cotoiaş, motănaş, pisoiaş, (pop.) mâţúc, mâţúş, mâţúţ, (reg.) pisocél.

MOTILITÁTE s. *(FIZIOL.)* motricitate. *(~ intestinală.)*

MOTÍV s. 1. cauză, considerent, mobil, pricină, prilej, raţiune, temei, (înv. şi pop.) cuvínt, (pop.) noimă, price, (înv.) cap, obiect, povód, rezon, (fig.) izvor, sămínţă. *(~ care explică producerea unui fenomen.)* 2. argument, motivare, motivaţie. *(Cel mai bun ~ adus In sprijinul opiniei sale.)* 3. argument, dovadă, temei. *(Are ~ să fie optimist.)* 4. ocazie, pretext, pricină, prilej, (înv. şi reg.) pofidă, (înv.) pri-cinuíre, (înv., în Transilv.) podóimă. *(Caută ~ de ceartă.)* 5. cuvínt, pretext, (înv.) chip. *(Sub ~ că...)* 6. pretext, scuză, (înv.) cale, (înv., !n Transilv.) şteámăt, (grecism înv.) prófasis. *(Ce ~ai invocat pentru a lipsi?)* 7. temă. *(~ literar.)*

MOTIVA vb. 1. a îndreptăţi, a justifica, (livr.) a legitima. *(Toate acestea ~ holărina lui.) 2.* a justifica, a scuza. *(Scopul ~ mijloacele.)*

MOTIVÁBIL adj. 1. explicabil, justificabil. *(Un fapt ~.)* 2. justificabil, scuzabil. *(Un argument ~.)*

MOTIVARE s. 1. îndreptăţire, justificare, motivaţie, raţiune, temei, (livr.) legitimare, legitimitate, (pop.) noimă, (înv.) rezon. *(~ unei hotărtri.)* 2. argument, motiv, motivaţie. *(Cea mai bună ~ adusă In sprijinul opţiunii tale.)* 3. justificare, logică, noimă, raţiune, rost, sens, temei. *(Nu văd ~ acestei decizii.)* 4. explicare, explicaţie, justificare. *(Există,*reo *~ a gestului său ?)* 5. justificare, motiva-

ţie, scuză, (rar) scuzáre, (înv.) răspuns. *(Nu are nici o ~ pentru cele făcute.)*

MOTIVAT adj. 1. fundamentat, îndreptăţit, întemeiat, just, justificat, legitim, logic, serios, temeinic, (livr.) îndrituit, (fig.) binecuvântát. *(Un motiv ~; o scuză ~.)* 2. justificat, (rar) scuzat. *(Absenţă ~.)*

MOTIVAŢIE s. 1. îndreptăţire, justificare, motivare, raţiune, temei, (livr.) legitimare, legitimitate, (pop.) noimă, (înv.) rezon. *(~ unei hotărtri.)* 2. argument, motiv, motivare. *(*Cea *mai bună ~ adusă in sprijinul...)* 3. justificare, motivare, scuză, (rar) scuzáre, (înv.) răspuns. *(Nu are nici o ~ pentru cele făcute.)*

motî'că s. v. TÂRNĂCOP.

MOTO s. epigraf. *(~ la* o *lucrare.)*

motoácă s. v. MELISĂ. ROINIŢĂ.

MOTOARE adj. *(FIZ.)* motrice. *(Forţă ~.)*

motoc s. v. COTOI. MOTAN. PISOI.

motocei s. pi. v. PAPANAŞ.

motocel s. v. CANAF. CIUCURE. GHIZ-DE1.

MOTOCICLETĂ s. (reg.) motorbiţfclu, (înv.) motoci clu.

motocíclu s. v. MOTOCICLETĂ.

motofléte adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

motológ adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

MOTOR adj., s. 1. adj. (rar) motoriu. *(Arbore ~; cenlru ~.)* 2. s. *(TEHN.) motor electric* = electromotor; *motor eolian* = aero-motor, anemotrop.

motorblţíclu s. v. MOTOCICLETĂ.

motorină s. v. ROM. VIN.

motoriu adj. v. MOTOR.

motorúgă s. v. MAJA. NĂVOD.

MOTOTOL s., adj. 1. s. cocoloş, ghemotoc, (reg.) bobolóş, tomoáşă, (Olt. şi Munt.) toi-toáşă. *(A făcut htrtia ~.)* 2. adj. bleg, indolent, lălâu, moale, molatic, molâu, (reg.) tofo-lóg, (fig.) băligós, mălăiéţ, mămăligós. *(Un om ~.)*

MOTOTOLÍ vb. a (se) boţi, a (se) şifona, (rar) a (se) cocoloşi, (reg.) a (se) golomozi, a (se) mozoli, a (se) târnosi. *(I s-au ~ pantalonii.)*

MOTOTOLIRE s. boţire, sifonare. *(~ pantalonilor.)*

MOTOTOLIT adj. boţit, necălcat, şifonat. *(Haine ~.)*

mótov adj. v. JILAV. REAVĂN. UD. UMED.

MOTRÍCE adj. *(FIZ.)* motoare. *(Forţă ~.)*

MOTRICITATE s. *(FIZIOL.)* motilitate. *(~ intestinului.)*

motroşí vb. v. MIGĂLI. MOCĂI. MOCOŞI. MOŞMONDI. MOŞMONI. TICÁI.

MOŢ s. 1. (reg.) moţóc, moţochínă, (Transilv., Mold. şi Bucov.) cucui, (prin vestul Transilv.) pup, (prin Transilv. şi Ban.) pupúi, (Mold.) ţulúc. *(~ da pene, de păr.)* 2. *(BOT.) moţul-*

curcanului (Polggonum orientale) = (reg.) creasta-cocóşului, nasul-curcánului.

MOŢ s. (reg.(moţogán. *(~ din Apuseni.)*

moţ s. v. INFLORESCENŢĂ. MATCĂ. MAT IŢĂ.

moţa vb. v. ARANJA. DICHISI. FER-CHEZUI. GĂTI. ÎMPODOBI. SPILCUI.

MOŢAT adj. 1. (reg.) cucuiát, (Ban. şi Transilv.) pupuiát. *(Găină ~.)* 2. ţuguiat, (reg.) ţogoşát. *(Căciulă ~.*)

MOŢĂI vb. a aţipi, a dormita, a picoti, a piroti, (livr.) a somnola, (înv. şi reg.) a aromi, a somnora, (reg.) a ajumi, a mătăli, a mocăi, a ochi, a picura, a pircoti, (Transilv.) a chir-coti, (Mold.) a clipoci, (prin Olt.) a mocota, (Transilv.) a ştiulbica. *(Bătrinul ~ pe scaun.)*

MOŢĂIALA s. aţipeală, aţipire, dormitare, moţăire, moţăit, moţăitură, picoteală, pico-tire, piroteală, pirotire, somnolenţă, toropeală, (rar) somnie, (reg.) picuiálă, pioceálă, somno-reálă. (Mold.) clipoceálă, clipocíre, (prin Munt.) pircoteálă, pircotít, (înv.) somnoroşie. *(Stare de ~.)*

MOŢĂÍRE s. aţipeală, aţipire, dormitare, moţăiala, moţăit, moţăitură, picoteală, pico-tire, piroteală, pirotire, somnolenţă, toropeală, (rar) somnie, (reg.) picuiálă, pioceálă, somno-reálă, (Mold.) clipoceálă, clipocíre, (prin Munt.) pircoteálă, pircotít, (înv.) somnoroşie. *(Stare de ~.)*

MOŢĂÍT s. aţipeală, aţipire, dormitare, moţăiala, moţăire, moţăitură, picoteală, pico-tire, piroteală, pirotire, somnolenţă, toropeală, (rar) somnie, (reg.) picuiálă, pioceálă, somno-reálă, (Mold.) clipoceálă, clipocíre, (prin Munt.) pircoteálă, pircotít, (înv.) somnoroşie. *(Stare de ~.)*

MOŢĂITURĂ s. aţipeală, aţipire, dormitare, moţăiala, moţăire, moţăit, picoteală, pico-tire, piroteală, pirotire, somnolenţă, toropeală, (rar) somnie, (reg.) picuiálă, pioceálă, somnoreá-lă, (Mold.) clipoceálă, clipocíre, (prin Munt.) pircoteálă, pircotít, (înv.) somnoroşie. *(Stare de~.)*

moţóc s. v. COC. MOT.

mojochínă s. v. GALĂ. GOGOAŞĂ DE RISTIC. GOGOAŞxi DE STEJAR. MOŢ.

moţogán s. v. MOŢ.

moţogáncă s. v. MOAŢĂ.

moţul-curcanului s. v. BUSUIOC-ROŞU. RĂCULEŢ. ŞTIR.

MOV adj., s. liliachiu, violet, vioriu, (livr.) lila, (rar) stânjeniu. *(De culoare ~.)*

MOVÍLĂ s. 1. *(GEOGR.)* măgură, (reg.) grui, (Olt.) glăméie. 2. grămadă, maldăr, morman, purcoi, (rar) strânsúră, (pop.) troian, (reg.) mî'glă, (Mold.) cládă, (Mold. şi Transilv.) gi-reádă, (pop. fig.) ^nămól. *(O ~ de cartofi, de crengi, de praf.)*

MOVILÍŢĂ s. 1. *(GEOGR.)* (reg.) movilúţă. 2. muşuroi. *(O ~ de pămtnt făcută de ctrtife.)*

movilúţă s. v. MOVILITĂ.

movimént s. v. MIŞCARE. TEMPO.

MOZAICAR s. mozaist. *(E\ de profesie ~.)*

MOZAÍSM s. *(BIS.)* iudaism.

MOZAÍST s. mozaicar. *(E ~ de profesie.)*

inozavír adj., s. v. BÂRFITOR. CALOMNIATOR. CLEVETITOR. DEFĂIMĂTOR. DENIGRATOR. PONEGRITOR.

mozavlrí vb. v. BÂRFI. BLAMA. CALOMNIA. CLEVETI. DEFĂIMA. DENIGRA. DISCREDITA. PONEGRI.

mozaviríe s. v. ANIMOZITATE. BÂRFĂ. BÂRFEALĂ. BÂRFIRE. BÂRFIT. CALOMNIE. CALOMNIERE. CLIÂVETEALĂ. CLEVETIRE. CLEVETIT. DEFĂIMARE. DENIGRARE. DISCORDIE. DISCREDITARE. DUŞMĂNIE. ÎNVRĂJBIRE. OSTILITATE. PONEGREALĂ. PONEGRIRE. PORNIRE. ŞOAPTĂ. URĂ. VRAJBĂ. VRĂJMĂŞIE. ZÂZANIE.

mozavírnic adj. v. BÂRFITOR. CALOMNIOS. CLEVETITOR. DEFĂIMĂTOR. DENIGRATOR. PONEGRITOR.

MOZOLÍ vb. 1. a molfăi, a morfoli, (rar) a morfologi, (reg.) a folfăi, a moscoli. *(~ prin gură mâncarea.)* 2. (prin Olt.) a minji. *(A ~ rufele la spălat.)*

mozoli vb. v. BOŢI. JEGOSI. MÂN.II. MOTOTOLI. MURDĂRI. PĂTA. ŞIFONA.

MRÁNIŢĂ s. (reg.) mrăniţău. *(îngraşă pă-mântul cu ~.)*

mrăniţău s. v. MRANIŢĂ.

mreajă s. v. CAPCANĂ. CURSĂ. INTRIGĂ. LAŢ. MAŞINAŢIE. PRINZĂTOARE. UNELTIRE.

MREÁNĂ s. *(UIT.; Barbus barbus)* (înv.) scobár.

mreji vb. v. COMPLOTA. CONJURA. CONSPIRA. UNELTI.

mrenişoáră s. v. MRENUŢĂ.

mrcníţă s. v. MRENUŢĂ.

mrenuşoáră s. v. MRENUŢĂ.

MRENUŢĂ s. *(IHT.)* (reg.) mrenişoáră, mreníţă, mrenuşoáră.

MUC s. 1. (rar) mucárniţă. *(~ de luminare.)* 2. chiştoc. *(~ de ţigară.)* 3. (mai ales la pi.) (pop., glumeţ) untură. *(Îi curg ~ din nas.)*

muc s. v. MUCUS. SEVĂ. SUC.

mucalit adj. v. GLUMEŢ. HAZLIU. POZNAŞ. VESEL.

MUCÁR s. mucárniţă, (reg.) mucáriţâ. *(~ pentru tăiat mucul luminării.)*

mucaremeá s. v. MUCARER.

MUCARÉR s. (înv.) mucaremeá. *(Domwi a refuzat să plătească ~ Porţii otomane.)*

mucáriţă s. v. MUCAR. MUCÁRNIŢĂ.

MUCÁRNIŢĂ s. 1. mucar, (reg.) mucáriţă. *(~ pentru tăiat mucul luminării.)* 2. (rar) stin-gătoare de luminări.

mucárniţă s. v. MUC.

MUCAVA s. carton, (reg.) tablă.

mucăríe s. v. MORVĂ. RĂPCIUGĂ.

MUCED adj. mucegăit, mucezit, (rar) mu-cegăiós, (reg.) mucegărít, (Olt. şi Munt.) sfo-iegít. *(Aliment ~.)*

mucedătór s. v. FIRICICĂ.

MUCEGAI s. mucezeală, muşiţă, (rar) mu-cezitúră, (reg.) mucoáre, mucureálă, sfoiág, sfoiegeálă. *(Alimentul a prins un strat de ~*

mucegai s. v. RUGINĂ.

MUCEGĂÍ vb. a (se) mucezi, (reg.) a (se) uhucuri. (Olt.) a (se) sfoiegi. *(Un aliment care s-a ~.)*

mucegăiálă s. v. IGRASIE. UMEZEALĂ.

mueeífăiós adj. v. MUCED. MUCEGĂIT. MUCEZIT.

MUCEGĂÍRE s. mucezire, mucezit. *(~ «nuf c.ment.)*

MUCEGĂIT adj. muced, mucezit, (rar) imiceg.ţiós, (reg.) mucegărít, (Olt. şi Munt.) sfoie.gtt. *(Aliment ~.)*

mucegăit adj. v. IGRASIOS. UMED.

rnaee.fărít adj. v. MUCED. MUCEGĂIT. MUCEZIT.

MUCENEC s. *(BIS.)* 1. martir, (înv.) martor, mărturie, mărturisitor, otróc. *(~ ortodox.)* 2. (mai ales la pi.) slinţişor, sfânt, (reg.) bra-dóş. *I* răcluléţ, brândúş. *(De 9 martie se mă-aincâ -» i.)*

MUCENÍCĂ s. *(BIS.)* martiră, (rar) mu-•ccnítă.

niuitiâtcí vb. v. MARTIRIZA.

MUCENICIE s. martiraj, martiriu, supliciu, (rar) martir, (înv. şi pop.) patimă, (înv.) «îariiri-m, mărturie, muceníe, muceníre, strădanii. *(A indurai ~.)*

mucenic s. v. MARTIRAJ. MARTIRIU. MUCENICIE. SUPLICIU.

muceníre s. v. MARTIRAJ. MARTIRIU. MUCENICIE. SUPLICIU.

liincenílă s. v. MARTIRĂ. MUCENICĂ.

miK-ezeá s. v. FIRICICĂ.

MUCEZEALĂ s. mucegai, muşiţă, (rar) mucezi tură, (reg.) mucoáre, mucureálă, sfo-iág, síoiegeálă. *(Alimentul a prins un strat de ~.)*

mucezeálă s. v. FIRICICĂ.

MUCEZÍ vb. a (se) mucegai, (reg.) a (se) mucuri, (Olt.) a (se) sfoiegi. *(Un aliment care s-a ~. >*

mneezícă s. v. FIRICICĂ.

MUCEZÍRE s. mucegăire. mucezit. *(~ unui ■aliun nt.)*

MUCEZÍT adj. mucegăit, mucezit, (rar) mucegăiós, (reg.) mucegărit. (Olt. şi Munt.) sfoiegit. *(Aliment ~.)*

MUCEZÍT s. mucegăire, mucezire. *(~ unui aliment.)*

mueezitúră s. v. MUCEGAI. MUCEZEALĂ. MUSITĂ.

mueheléí adj. v. ARANJAT. COCHET. DICHISIT. ELEGANT. FERCHEŞ. FERCHEZUIT. GĂTIT. ÎNGRIJIT. SPILCUIT.

MUGHÉR s. *(BOT.)* (Mold.) colús. *(~ este o specie de grlu.)*

*MUCHIÁ vb. (reg.) a tivi. *(A ~ marginea scindării.)*

muehiá vb. v. TIVI.

MUCHIE s. 1. dungă, latură, margine. *(~ patului, a cutiei.)* 2. *(TEHN.)* cant. *(~ a unei piese.)* 3. *(TEHN.)* (reg.) spinare. *(~ unei unelte de tăiat.)* 4. *(GEOGR.)* clină, coastă, coborâş, costişă, pantă, povârniş, pripor, repe-ziş, scoborâş, versant, (rar) prăvălác, prăvă-líş, (înv. şi reg.) piază, scápăt, (reg.) pieptán,

pieptar, piezişeá, povírghie, prăvál, prăvăli-túră, răpăgúş, (prin Munt.) aplecúş, (înv.) bair, povârnitúră, (fig.) şold. *(~ a unui deal.) 5. (GEOGR.)* coamă, creastă, creştet, culme, spinare, sprinceană, (pop.) culmíş. *(~ muntelui.)* 6. coarnă. *(~ la un zid.)*

muchie s. v. NICOVALĂ.

rnuchllipsí vb. v. ARANJA. DICHISI. FERCHEZUI. GĂTI. ÎMPODOBI. SPIL-CUI.

mucles interj, v. LINIŞTE. PST. ST. TĂCERE.

mucoáre s. v. MUCEGAI. MUCEZEALĂ. MUŞIŢĂ.

MUCOS adj. cleios, gelatinos, viscos. *(Secreţie ~.)*

MUCULÉŢ s. mucuşor.

mucureálă s. v. MUCEGAI. MUCEZEALĂ. MUŞIŢĂ.

mucuri vb. v. MUCEGAI. MUCEZI.

MÚCUS s. *(FIZIOL.)* (înv.) muc.

MUC UŞOR s. muculeţ.

MUFĂ s. *(TEHN.)* manşon. *(~ la o ţeava*.)

MUFLĂ s. 1. *(TEHN.)* palan, scripete. 2. *(MAR.)* gruie, macara. 3. *(TEHN.)* pas-tică.

MUGET s. răget, (rar) mugit, mugitúră, rúget. *(~ leului.)*

MUGÍ vb. a rage, a zbiera, (înv. şi reg.) a rugi, (reg.) a rincăi, a râncălui, (Transilv.) a băuni. *(Vilele ~.)*

mugind adj. v. MUGITOR.

mugit s. v. MUGET. RĂGET.

MUGITÓR adj. (rar) mugind. *(Cu glas ~.)*

mugitúră s. v. MUGET. RĂGET.

MUGUR s. *(BOT.)* ochi, (prin Ban. şi Transilv.) pup. *(~ la viţa de vie.)*

mugur s. v. AMENT.

MUGURAŞ s. *(BOT.)* mugurel.

MUGUREL s. *(BOT.)* muguraş.

MUGURÍ vb. *(BOT.)* a înmuguri, (înv. şi pop.) a odrăsli, (reg.) a împupi, a încăpuşi. *(Planta a ~.)*

MUGURÍRE s. *(BOT.)* înmugurire. *(~ unei plante.)*

muhúr s. v. PECETE. SIGILIU. ŞTAMPILĂ.

MUIA vb. 1. a înmuia, a uda, a umezi, (pop.) a întinge. *(Îşi ~ degetele in apă.)* 2. (pop.) a întinge. *(~ plinea în sos.)* 3. a se flcşcăi, a se terciui, (pop.) a se cofleşi, a se coleşi. *(Fructele s-au ~.)* 4. a (se) moleşi, a (se) vlăgui, (fig.) a (se) fleşcăi. *(S-a ~ de tot din cauza căldurii.)* 5. a se blegi, a se moleşi, (prin Transilv.) a se bălmăji, (fam.) a se bleojdi, (fig.) a se turti. *(Ce te-ai ~ aşa*?, *nu le simţi bine?)* 6. a se încălzi, (prin Munt. şi Olt.) a se pricăli, (înv.) a se încări. *(Vremea s-a mai ~.)* 7. *(FON.)* a (se) palataliza.

muia vb. v. ATENUA. CALMA. CEDA. DESCREŞTE. DIMINUA. DOMOLI. ÎNDUPLECA. LĂSA. LINIŞTI. MICŞORA. MODERA. PONDERA. POTOLI. REDUCE. SCĂDEA. SLĂBI. TEMPERA.

MUIAT adj. 1. înmuiat, plin, scăldat. *(Cu ochii ~ de lacrimi.)* 2. moleşit, vlăguit. *(Om ~.)* 3. *(FON.)* moale, palatalizat. *(Consoană ~.)*

muică s. v. MAMĂ. MĂTUŞĂ. TANTI.

muie s. v. GURĂ.

muieratic adj. v. FEMEIESC. FEMININ.

muieratic adj., s. v. AFEMEIAT.

muieratic s. v. CRAI.

muiérce s. v. AFEMEIAT. CRAI.

MUIERE s. 1. înmuiere. *(~ într-un lichid.)* 2. *(FON.)* palatalizare. *(~ unei consoane.)*

muiere s. v. FEMEIE. NEVASTĂ. SOŢIE.

muierésc adj. v. FEMEIESC. FEMININ.

muieréşte adv. v. FEME IESTE.

muierós adj. v. FEMEIESC. FEMININ.

muierúşă s. v. FEMEIUŞCĂ. FEMELĂ.

MUIERÚŞCĂ s. *(TEHN.)* femeiuşcă, (reg.) măiúţ, mî'nă, scânduríţă. *(~ la războiul de ţesut.)*

muierúşcă s. v. FEMEIUŞCĂ. FEMELĂ. NEVESTICĂ. SOŢIOARĂ.

muierúţă s. v. FEMEIUŞCĂ. FEMELĂ.

mujdár s. v. MUJDEI. MUST.

mujdeá s. v. ŞTIRE. VESTE.

mujdeálă s. v. MUJDEI.

MUJDEI s. (reg.) mujdár, mujdeálă. *(Pasăre friptă cu ~.)*

mujdí vb. v. MUSTI. MUSTUL

mujicáş s. v. MUZICANT.

mul s. v. CATÂR.

MULA vb. a contura, a evidenţia, a reliefa. *(Rochia ii ~ corpul.)*

múlă s. v. CATÂRCĂ.

mulătuí vb. v. BENCHETUI. CHEFUI. PETRECE. PRĂZNUI.

mulgár s. v. MULGĂTOR.

mulgáră adj; v. MULGĂTOARE.

mulgáre s. v. MULGERE. MULS. MULSOARE.

mulgáş s. v. MULGĂTOR.

MULGĂTOARE adj. (reg.) mulgáră. *(Oaie*

~.)

MULGĂTOR s. (reg.) mulgár, mulgáş, ză-rár. *(~ de vaci.)*

mulgătorul-cáprelor s. v. LIPITOARE. PĂ-PĂLUDĂ.

mulaătúră s. v. MULGERE. MULS. MULSOARE.

mulge-cápre s. v. LIPITOARE. PĂPĂLUDĂ.

MULGERE s. muls, mulsoare, (rar) mulgă-túră, mulsătúră, (reg.) mulgáre, mulsúră, mul-záre. *(~ vacilor.)*

MULINÉTĂ s. (rar) moríşcă. *(~ la undiţă.)*

MULS s. mulgere, mulsoare, (rar) mulgătúră, mulsătúră, (reg.) mulgáre, mulsúră, mulzáre. *(~ vacilor.)*

mulsătúră s. v. MULGERE. MULS. MULSOARE.

MULSOARE s. mulgere, muls, (rar) mulgă;: tură, mulsătúră, (reg.) mulgáre, mulsúră, mulzáre. *(~ oilor.)*

mulsúră s. v. MULGERE. MULS. MULSOARE.

MULT adj., adv. 1. adj. numeros, (înv.) bogat. *(Oameni ~.)* 2. adv. greu. *(Pachetul attrnă, cântăreşte ~.)* 3. adv. vârtos, zdravăn. *(Bea ~.)* 4. adv. departe. *(Ce ~ a aruncaţi)* 5. adv. îndelung, îndelungat. *(A meditat ~.)* 6. adv. îndelung, lung. *(Se uită ~ la el.)* 7. adv. intens, tare. *(A suferit ~.)* 8. adv. rău, tare. *(S-a chinuit ~.)* 9. adv. tare. *(~ ar vrea să se plimbe.)*

MULTICÉL adj., adv. multişor. *(A aiteplat ~.)*

MULTICELULAR adj. pluricelular, police-lular.

MULTICOLOR adj. pluricrom, policolor, policrom, (rar) policromie. *(Un afiş ~.)*

MULTIDIMENSIONAL adj. pluridimensional, polidimensional.

MULTIFLÓR adj. *(BOT.)* pluriflor, poli-flor. *(Plantă ~.)*

MULTIFORM adj. pluriform, polifonii. *(Organisme ~.)*

MULŢI GLANDULAR adj. pluriglanclular, poliglandular.

MULTILATERAL adj. complex, plurivalent, polivalent, (iivr.) plural, (rar) plurilaterál, polilaterál. *(Aspecte ~.)*

MULTILATERALITATE s. 1. complexitate, plurivalentă, polivalenţă. *(~ unui fenomen.)* 2. diversitate, felurime, multiplicitate, pluralitate, variaţie, varietate. *(*O *~ de aspecte.)*

MULTILÍNGV adj. plurilingv, poliglot, poli-lingv. *(Dicţionar ~.)*

MULTINAŢIONAL adj. plurinaţional, (rar) polinaţionál. *(Stat ~.)*

multinucleár adj. v. POLINUCLEAR.

MULTIPLICA vb. 1. *(MAT.)* a înmulţi. 2. a mări, a spori, (livr.) a augmenta. 3. a reproduce. *(A ~ afişul In 2 000 de exemplare.)*

multiplicând s. v. DEÂNMULŢIT.

MULTIPLICARE s. 1. *(MAT.)* înmulţire, (înv.) multiplicáţie. *(Operaţia de ~.)* 2. mărire, sporire, (livr.) augmentare. *(~ unei cantităţi de citeva ori.)* 3. reproducere. *(~ unui afiş în mai multe exemplare.)*

multiplicator s. v. ÎNMULŢITOR.

multiplicáţie s. v. ÎNMULŢIRE. MULTIPLICARE.

MULTIPLICITATE s. diversitate, felurime, multilateralitate, pluralitate, variaţie, varietate. *(O ~ de aspecte.)*

MULTÍPLU adj. 1. divers, felurit, variat. *(Aspecte ~.)* 2. numeros. *(Are funcţii ~.)*

MULTISECULAR adj. plurisecular. *(*O *cultură ~.)*

multisemántic adj. v. PLURISEMANTIC. POLISEMANTIC.

MULTIŞOR adj., adv. multicel. *(Nu l-am văzut cam de ~.)*

MULTITUDINE s. mulţime, pluralitate, (rar) pluritáte. *(~ problemelor abordate.)*

multitonalísm s. v. POLITONALISM. PO-LITONALITATE.

multitonalitáte s. v. POLITONALISM. POLI-TONALITATE.

MULTIVALÉNT adj. plurivalent, polivalent. *(Substanţe chimice ~.)*

MULTIVALÉNŢĂ s. plurivalentă, polivalenţă. *(~ unei substanţe chimice.)*

multúnghi s. v. POLIGON.

mulţam interj, v. MERSI. MULŢUMESC.

mulţi vb. v. CREŞTE. ÎNMULŢI. MĂRI. RIDICA. SPORI. URCA.

MULŢÍME s. 1. bandă, buluc, ceată, cird, droaie, gloată, grămadă, grup, pilc, stol, (pop.) crílă, Hotă, (reg.) canará, ciurdă, míşină, (OU. şi Transilv.) ciopor, (Olt. şi Ban.) clápie, (Înv.) cin, tacím. *(0 ~ de copii.)* 2. duium, grămadă, potop, puhoi, puzderie, sumedenie, (înv. şi pop.) mare, poiéde, (înv. şi reg.) întuneric, (reg.) posmól, tălábă, (Transilv. şi Mold.) silă, (înv.) mulţít, putere, (fig.) groază, grozăvenie, grozăvie, (reg. fig.) polog. *(O ~ de duşmani.)* 3. colectivitate, masă, (pop.) obşte, (peior.) gloată. *(Din ~ s-a ridicat un glas.)* 4. (mai ales în limbajul claselor exploatatoare) gloată, norod, plebe, popor, prostime, vulg, (înv. şi reg.) poporíme, (înv.) calabalíc. *(~ asaltează porţile palatului.)* 5. *(MIL.)* gros, (înv. şi pop.) mijloc, (înv.) greíme, greu, temei, toi. *(~ armatei abia acuma trece.)* 6. număr. *(Copleşit de ~ duşmanilor.)* 7. grămadă, (fig.) armată. *(O ~ de amatori s-a prezentat.)* 8. potop, puzderie, sumedenie, (pop.) spuzénie, (inv. şi reg.) sodóm, (fig.) pulbere, spuză, spu-zeálă. *(~ de stele.)* 9. grămadă, seamă. *(Şi-a rezolvat o ~ de probleme.)* 10.

multitudine, pluralitate, (rar) pluritáte. *(~ problemelor abordate.)* 11. grămadă, (fig.) car. *(I-a adus o ~ de veşti.)* 12. grămadă, şir, (fam.) cârd. *(A trecut o ~ de ani de clnd nu ne-am văzut.)*

mulţít s. v. DUIUM. GRĂMADĂ. MULŢIME. POTOP. PUHOI. PUZDERIE. SUMEDENIE.

MULŢUMESC interj, mersi!, (pop.) mulţam !

MULŢUMÍ vb. 1. *(BIS.)* (înv.) a blagodari. *(A ~ divinităţii.)* 2. a împăca, a satisface. *(Măsura luată i-a ~ pe toţi.)* 3. a satisface, (pop.) a îndestula, (Ban., Transilv. şi Mold.) a joi. *(Recolta obţinută l-a ~.)* 4. a se limita, a se mărgini, a se reduce, a se restrânge, a se rezuma. *(S-a ~ cu ce avea.)*

mulţumi vb. v. ACCEPTA. ADMITE. APROBA. COMPENSA. CONSIMŢI. DESPĂGUBI. ÎNCUVIINŢA. ÎNDUPLECA. ÎNGĂDUI. ÎNVOI. LĂSA. PERMITE. PRIMI. RĂSPLĂTI. RECOMPENSA.

MULŢUMIRE s. 1. *(BIS.)* har, mulţumită, slavă. *(Aduce ~ divinităţii.)* 2. satisfacţie, (rar) satisfacere. *(Am cel puţin ~ că...)* 3. bucurie, desfătare, mingâiere, plăcere, satisfacţie, (înv. şi pop.) mulţumită, (inv.) haz, mlnglietúră. *(Simte o mare ~.)*

mulţumire s. v. COMPENSARE. COMPENSAŢIE. DAUNE. DESPĂGUBIRE. RĂSPLATĂ. RECOMPENSĂ. REPARAŢIE.

MULŢUMÍT adj. 1. satisfăcut, (înv. şi pop.) norocit, (Înv. şi reg.) mulţumitor, (inv.) odihnit, (rar fig.) sătul. *(Un om pe deplin ~.)* 2. împăcat, satisfăcut, (pop.) împăciuít. *(Cu inima ~.)* 3. bucuros, satisfăcut, vesel, voios. *(Se duce ~ la lucru.)*

mulţumită s. v. BUCURIE. DESFĂTARE. MÂNGÂIERE. MULŢUMIRE. PLĂCERE. RĂSPLATĂ. RECOMPENSĂ. RECUNOŞTINŢĂ. SATISFACŢIE.

MULŢUMITĂ s,, prep. 1. s. *(BIS.)* har mulţumire, slavă. *(Aduce ~ divinităţii.) S* prep. datorită, graţie, (înv.) slavă. *(~ lui a izbutit.)*

MULŢUMITOR adj. 1. acceptabil, admisibil, convenabil, satisfăcător, (fam.) pasabil. *(O soluţie ~ pentru ambele părţi.)* 2. îndestulător, satisfăcător, suficient. *(O cantitate ~.)*

mulţumitor adj. v. ÎNDATORAT. MULŢUMIT. OBLIGAT. RECUNOSCĂTOR. SATISFĂCUT.

mulzáre s. v. MULGERE. MULS. MULSOARE.

muma-pădúrli s. v. CALOIAN.

MUMÍE s. moaşte (pl.), (reg.) móştină.

MUNCĂ s. 1. lucru, treabă, (rar) lucrare, (reg.) meşteşug, (înv.) deálă, laboáre. *(A făcut o ~ de calitate; s-a apucat de ~.)* 2. activitate, îndeletnicire, lucru, ocupaţie, preocupare, treabă, (livr.) travaliu, (înv.) ocupare, preocupáţie. *(Îşi vede de ~ lui.)* 3. caznă, chin, efort, forţare, osteneală, sforţare, silinţă, strădanie, străduinţă, trudă, zbatere, (livr.) travaliu, (rar) străduiálă, străduíre, (pop.) canoneală, (reg.) ştrapáţ, (prin Munt.) morinceálă, (Mold. şi Transilv.) zoálă, (înv.) căznire, nevoínţă, ostenínţă, sfórţă, strădănuínţă, strădănuíre. *(~ lui a fost încununată de succes.)*

muncă s. v. CALVAR. CANON. CAZNĂ. CHIN. DURERE. ÎNCERCARE. PATIMĂ. PĂS. PĂTIMIRE. SCHINGIUIRE. SCHINGIUIT. SUFERINŢĂ. SUPLICIU. TORTURĂ.

MUNCÍ vb. 1. a lucra, (pop. şi fam.) a meşteri. *(A ~ la o instalaţie.)* 2. a activa, a lucra. *(~ în cercetare.)* 3. a se canoni, a se căzni, a se chinui, a se forţa, a se frământa, a se necăji, a se osteni, a se sforţa, a se sili, a se strădui, a se trudi, a se zbate, a se zbuciuma, (inv. şi pop.) a (se) nevoi, (pop.) a se sârgui, (reg.) a se verpeli, (Mold.) a se strădănui, (înv.) a se învălui, a năsli, a se osârdnici, a se osârdui, a se volnici, (fig.) a se sfărâma. *(Se ~ să rezolve problema.)* 4. a se obosi, a se osteni, a se trudi, (înv. şi pop.) a se nevoi, (fig.) a asuda. *(Nu ie mai ~ atâta pentru...)* 5. a canoni, a căzni, a chinui, a schingiui, a tortura, a trudi, (înv. şi reg.) a pedepsi, (reg.) a negăti, a strínge, (înv.) a străstui. *(L-au ~ pentru a-şi mărturisi crima.)* 6. a chinui, a consuma, a frământa, (fig.) a apăsa, a machia, a muşca, a roade. *(Îl ~ o dragoste neâmpărtăşită.)*

munci vb. v. CĂUTA. CĂZNI. ÎNCERCA. PĂTIMI. SCREME. SILI. STRĂDUI. SUFERI.

MUNCÍT adj. 1. cultivat, lucrat. *(Pămlnt ~.)* 2. chinuit, consumat, frămintat, necăjit, trudit, zbuciumat, (reg.) canonit, (înv.) necă-jitór. *(Om ~.)*

muncit adj. v. CHINUIT. SCHINGIUIT. TORTURAT.

MUNCITOR s., adj. 1. s. lucrător, (inv.) uvrier. *(~ inir-o uzină.)* 2. adj. activ, harnic, neobosit, neostenit, silitor, slrguincios, sârguitor, vrednic, zelos, (livr.) laborios, (rar) lucrător, spornic, strădálnic, străduitór, (reg.) abătătór,

(prin vestul Transilv.) báur, (Transilv. şi Ban.) pórav, (Mold. şi Bucov.) robáci, (prin Olt. şi Ban.) sî'rnic, (înv.) diligent, nepregetát, nepre-getătór, nevoitor, râvnáci, râvnitór, (înv. fig.) neadormit. *(Un om extrem de ~.)*

muncitoríe s. v. CALVAR. CANON. CAZNĂ. CHIN. DURERE. PATIMĂ. SCHINGIUIRE. SCHINGIUIT. SUFERINŢĂ. SUPLICIU. TORTURĂ.

MUNCULIŢĂ s. muncuşoară.

MUNCUŞOÁRĂ s. munculiţă.

mungíu s. v. LUMÂNĂRAR.

MUNICIPALITATE s. 1. municipiu. 2. (înv.) magistrat. *(A fost prezentă întreaga ~.)*

MUNICÍPIU s. municipalitate.

munificént adj. v. CULANT. DARNIC. GENEROS. MĂRINIMOS.

munlficcnţă s. v. CULANTĂ. DĂRNICIE. GENEROZITATE. MĂRINIMIE.

MUNÍŢIE s. *(MIL.)* (înv.) zephaneá.

muniţie s. v. ARMAMENT.

MUNTE s. *(GEOGR.)* 1. masiv, (înv.) codru, promontoriu. *(~ Bucegi.)* 2. *munte de gheaţă* = aisberg, gheţar plutitor.

MUNTEAN s,, adj. 1. s. plăicş. 2. adj. muntenesc.

munteáncă s. v. MOCANCĂ.

muntenát adj. v. MUNTOS.

MUNTENESC adj. muntean.

muntenós adj. v. MUNTOS.

MUNTICEL s. *(GEOGR.)* muntişor.

MUNTISÓR s. *(GEOGR.)* munticel.

MUNTOS adj. *(GEOGR.)* (livr.) montan, (reg.) muntenát, (înv.) montanístic, muntenós. *(Zonă ~.)*

MUR s. *(BOT.; Rubus)* (înv. şi reg.) rug, (reg.) murai, murár, murói.

mur s. v. DUD. ZID.

MURĂ vb. 1. a saramura. *(A ~ legume.)* 2. a (se) acri. *(Varza s-a ~.)*

mura vb. v. TOPI.

murai s. v. MUR.

murár s. v. MUR.

MURÁRE s. 1. săram urare. *(~ gogonelelor.)* 2. acrire. *(~ verzei.)*

MURAT adj. acrit, acru. *(Varză ~.)*

murat adj. v. TOPIT.

MURĂ s *(BOT.)* (reg.) pornită.

mură s. v. DUDĂ. PIPOTĂ. RÂNZĂ. SARAMURĂ.

murătoáre s. v. MURĂTURĂ. SARAMURĂ.

MURĂTURĂ s. 1. (reg.) murătoáre. 2. (la pi.) acrituri (pl.).

MURDAR adj. 1. jegos, niânjit, negru, nespălat, pătat, răpănos, slinos, soios, (livr.) maculat, (rar) tăvălit, terfelit, (înv. şi pop.) picat, scî'rnav, (pop.) zăbălós, (reg. şi fam.) puchi-nós, puchiós, puciós, (reg.) dervelít, mazác, mírşav, muruít, muscurós, muzgurít, perceát, râpát, ripós, zoiós, (Mold., Bucov. şi Ban.) feştelít, (Transilv.) mócicoş, (Transilv. şi Ma-ram.) píscoş, rónghioş, (Transilv., Maram. ş-Bucov.) tinós, (înv.) smârced, smârd, (fam.) împuţit, păduchios. *(O cămaşă ~.)* 2. jegos> mânjit, nespălat, slinos, soios, (pop. şi fam.)

janghinós, (pop.) îngălat, (reg.) imós, (fam. împuţit. *(Om ~.)* 3. impur, necurat, (pop. spurcat. *(Apă potabilă devenită ~.)*

murdar adj. v. ILEGAL. ILICIT. INCORECT. MIŞELESC. NECINSTIT. NECLAR. NECORECT. NELEGAL. NEONEST. RUŞINOS. SCELERAT. TULBURE.

murdar adj,, s. v. ABJECT. INFAM. JOSNIC. MIŞEL. MIZERABIL. MÂRŞAV. NEDEMN. NELEGIUIT. NEMERNIC. NETREBNIC. TICĂLOS.

murdărişi vb. v. JEGOSI. MÂNJI. MURDĂRI. PĂTA.

murdarlâc s. v. JEG. MURDĂRIE. NECURĂŢENIE.

MURDĂRÍ vb. 1. a (se) jegosi, a (se) mânji, a (se) păta, (livr.) a (se) macula, (înv. şi pop.) a (se) scârnăvi, (pop.) a (se) îngăla, a (se) terfeli, (înv. şi reg.) a (se) tăvăli, (reg.) a (se) derveli, a (se) mozoli, a (se) murui, a (sei pricăji, a (se) tămânji, a (se) tâmosi, (prin Mold.) a (se) caciori, (Mold., Bucov. şi Ban.) a (se) feşteli, (Munt. şi Olt.) a (se) mărdăgi, (Transilv.) a (se) mocicoli, a (se) mocicoşi, a (se) piscoli, a (se) piscoşi, a (se) tocăni, (înv.) a (se) murdărişi. *(S-a ~ de tot pe haine şi pe corp.)* 2. a (se) mânji, a (se) păta, a (se) umple *(.5-a ~ de noroi, de cerneală.)*

murdări vb. v. BATJOCORI. COMPROMITE. DEZONORA. NECINSTI. PÂNGĂRI. PROFANA. SPURCA. TERFELI.

MURDĂRIE s. 1. jeg, necurăţenie, (pop.) rapăn, scârnăvíe, slin, (înv. şi reg.) măzăcíe, tină, (reg.) im, izínă, jip. lip, minjeálă, mâzgală, mocicoşág, moşcoleálă, muruiálă, negru, (înv.) murdarlâc, necurăţíe, smârdă. *(Plin de ~ din cap plnă in picioare.)* 2. gunoi, impuritate,, necurăţenie, (prin Ban. şi Transilv). bucluc,. (Mold. si Transilv.) goz, (prin OU.) smián, (prin Bucov. şi Transilv.) ştean, (înv.) sterc-*(Casă plină de ~ii.)*

murdărie s. v. ABJECŢIE. FĂRĂDELEGE. INFAMIE. JOSNICIE. MIŞELIE. MÂRSĂ-VIE. NELEGIUIRE. NEMERNICIE. NETREBNICIE. TICĂLOŞIE.

MURDĂRIRE s. minjire, pătare, (rar) minjeálă. *(~ unei haine.)*

murdărire s. v. BATJOCORIRE. COMPROMITERE. DEZONORARE. NECINSTIRE. PÂNGĂRIRE. PROFANARE. SPURCARE. TERFELIRE.

murdărit adj. v. PÂNGĂRIT. PROFANAT. SPURCAT.

mure s. v. MORCOV.

mare s. pi. v. MOMITE.

murea-pădúrilor s. v. MAMA-PADURII.

murg s. v. AMURG. APUS. ASFINŢIT. ÎNSERARE. SEARĂ.

murgi vb. v. AMURGI. ÎNSERA. ÎNTUNECA. SCĂPATA.

murgílă s. v. AMURG. APUS. ASFINŢIT. ÎNSERARE. SEARĂ.

murgit s. v. AMURG. APUS. ASFINŢIT. ÎNSERARE. SEARĂ.

murgói s. v. COSAC.

MURGULEŢ s. *(ZOOL.)* murguşor, mur-.guţ.

MURGUŞOR s. *(ZOOL.)* murguleţ, murguţ.

MURG-UŢ s. *(ZOOL.)* murguleţ, murguşor.

MURÍ vb. 1. a deceda, a dispărea, a se duce, & pieri, a se prăpădi, a răposa, a (se) sfirşi, a se stinge, a sucomba, (livr.) a repauza, (înv. şi pop.) a se săvirşi, (înv. şi reg.) a se pristăvi. (înv.) a se proslăvi, (ir.) a crăpa, a plesni, (înv. şi reg. ir.) a se sparge, (fig. şi fam.) a se curăţa, (fig.) a adormi, (livr. fig.) a expira, (înv. şi pop. fig.) a pica, (înv. şi reg. fig.) a se muta, a se petrece, (arg.) a o mierli. *(A ~ în urma unui atac de cord.)* 2. a cădea, a pieri. *(A ~ la datorie, in luptă.)*

MURIBUND s., adj. (rar) agonizant, muritor, (inv.) murind. *(Om ~.)*

murind s., adj. v. MURIBUND.

MURITOR adj., s. 1. adj. pieritor, (înv.) mortac, mortal. *(Fiinţele sini ~.)* 2. s. om, pămintean. *(Fericit ~ !)*

muritor s., adj. v. MURIBUND.

muríu adj. v. NEGRU.

murluí vb. v. LIPI. MURUL

murluiálá s. v. MURUIALĂ.

mnrmuí vb. v. CLIPOCI. MURMURA. SUNA. SUSURA. ŞOPOTI. ŞOPTI. ŞUŞOTI.

nuirmuiálă s. v. CLIPOCEALĂ. CLIPO-CIRE. CLIPOCIT. MURMUR. SUSUR. SUSURARE. ŞOAPTĂ. ŞOPOT. ZVON.

murmuit s. v. CLIPOCEALĂ. CLIPOCIRE. CLIPOCIT. MURMUR. SUSUR. SUSURARE. ŞOAPTĂ. ŞOPOT. ZVON.

murmuitór adj. v. MURMURĂTOR. SU-SURĂTOR. ŞOPOTITOR.

MURMUR s. 1. susur, zumzet, zvon. *(~ de glasuri îndepărtate.)* 2. crâcneală, crâcnire, protest, (pop.*)* cârteálă, (înv.) răpştíre. *(Nu se cade nici un ~.)* 3. fişiit, foşnet, freamăt, sunet, susur, susurare, şoaptă, şopot, (rar) şóşeî. *(~ de frunze.)* 4. clipoceală, clípocire, clipocit, susur, susurare, şoaptă, şopot, zvon, (rar) murmuiálă, murmureálă, zúzet, (înv.) murmuit. *(~ de ape.)*

MURMURĂ vb. I. a şopti. *(A ~ ceva pe care nu l-am înţeles.)* 2. a cricni, a protesta, (pop. i a cârti, (prin Mold. şi Bucov.) a bleşti, (înv.) a răpşti. *(Cine mai ~ in front?)* 3. a (se) píânge, (pop.) a cârti, (înv. şi reg.) a tânji. *(S í nu ~ !)* 4. a bălmăji, a bâigui, a bârâi, a bosl.viăni, Ja bolborosi, a bombăni, a boscorodi, a gíngăvi, a îndruga, a îngăima, a ingâna, a nurii, a molfăi, a mormăi, (pop.) a blodogori, a bnfni, (reg.) a dondăni, a mogorogi, a mondă-ni. a mormoti, a morocăni, a slomni, a tolo-căni, (Ban.) a pâtcăi, (prin Olt.) a şondoroi. *(Ce iot ~ acolo ?)* 5. a clipoci, a suna, a susura, a şopoti, a şopti, a şuşoti, (rar) a şuşui, a zgo-mota, a zuzui, a zvoni, (reg.) a ujui, (înv.) a muimui. *(Apele ~.)*

MURMURAT adj. Ingânat, şoptit, (reg.) şopotít. *(Cu glas*

MURMURĂTOR adj. 1. susurător, şopo-titor, (înv.) murmuitór. *(Ape ~.)* 2. foşnitor, sunitor, susurător, şopotitor. *(Frunze ~.)*

murmureálă s. v. CLIPOCEALĂ. CLIPOCIRE. CLIPOCIT. MURMUR. SUSUR. SUSURARE. ŞOAPTĂ. ŞOPOT. ZVON. murói s. v. MUR.

múrsă s. v. HIDROMEL. MIED. MIŞI-NĂ. MUST. SEVĂ. SIROP. SUC.

murseca vb. v. ATINGE. BATE. CLEFĂI. ÎNVINEŢI. LOVI. MOLFĂI. PLESCĂI. SFÂRTECA. SFÂŞIA.

mursecáre s. v. SFÂRTECARE. SFÂŞIERE. mursecat adj. v. SFÂRTECAT. SFÂŞIAT.

MURUÍ vb. a lipi, (înv. şi reg.) a spoi, (reg.) a lutui, a măltări, a mânji, a murlui, a tencui. *(A ~ pereţii unei case ţărăneşti.)*

muruí vb. v. JEGOSI. MÂNJI. MURDĂRI. PĂTA.

MURUIALĂ s. 1. muruire. *(~ pereţilor unei case ţărăneşti.)* 2. (concr.) (reg.) imálă, murluiálá. *(~ pentru lipitul caselor ţărăneşti.)*

muruiálă s. v. JEG. LIPITURĂ. MURDĂRIE. NECURĂŢENIE.

MURUIRE s. muruiálă. *(~ pereţilor unei case.)*

MURUÍT adj. lipit, (înv. şi reg.) spoit. *(Perete ~.)*

muruít adj. v. JEGOS. MÂNJIT. MURDAR. NEGRU. NESPĂLAT. PĂTAT. RĂPĂNOS. SLINOS.

SOIOS. SPOIT. VĂRUIT.

murulí vb. v. DEPLASA. DEZARTICULA. DISLOCA. LUXA. SCRÂNTI. SUCI.

musaadeá s. v. BUNĂVOINŢĂ. FAVOARE. ÎNGĂDUINŢĂ. ÎNŢELEGERE. MĂRINIMIE. MILĂ. PROTECŢIE.

musafereá s. v. CONVERSAŢIE. CONVORBIRE. DIALOG. DISCUŢIE. VIZITĂ.

MUSAFIR s. invitat, oaspete, (rar) vizitator, (reg.) vindíc, (prin Ban. şi Transilv.) gost, ospeciói. *(A avut ~i de seamă.)*

musafirlíc s. v. VIZITĂ.

MUSAI adv. morţiş, neapărat, negreşit, numaidecât, obligatoriu, (rar) necesarmente, (inv. şi reg.) nepristán, nesmintit, numai, (înv.) nelipsit. *(Tine ~ să...)*

musai adv. v. TREBUIE.

musca-bóului s. v. STRECHE.

musca-cáilor s. v. TĂUN.

musca-liantului s. v. MUSCA-HOITURILOR. MUSCĂ-ALBASTRĂ. MUSCĂ-DE-CARNE. MUSCĂ-MARE.

muscal s. v. BIRJĂ. NAI- RUS. TRĂSURĂ.

muscalagiu s. v. NAI. NAIST.

muscalíc s. v. BARBUN.

muscán s. v. SOREAN.

MUSCÁR s. *(ORNIT.; Muscicapa striata)* gelat.

iMUSCÁT adj. busuioc, tămâios, (Ban. şi Transilv.) muşcătár, muşcătáreţ. *(Vin ~.)*

MUSCĂ s. *(ENTOM.)* í. *(Masca domestica)* (înv. şi reg.) múşită, (reg.) bâză, giză. 2. *mus-ca-calului (Gaslrophitus equi)* – (înv. şi reg.) sclepţ, (reg.) muscói, tăun, giza-cálului, muscă-căiáscă, strecliea-cáilor, trintor-de-cái; *mus-ca-hoiturilor (Calliphora vomitoria)* = muscă-albastră, muscă-de-carne, muscă-mare, (reg.) boánză, boárnă, musca-hánţului, muscă-năz-

drăvánă; *muscă-albastră (Calliphora vomi-toria)* = musca-hoiturilor, muscă-de-carne, muscă-mare, (rcg.) boánză, boárnă, musca-hán-ţului, muscă-năzdrăvánă; *muscă-beţivă (Dro-sophila funebris)* = beţivă, rnuşiţă, muscu-liţă-de-vin; *muscă-columbacă (Simulium co-lumbaczensis)* = (reg.) goangă-de-márhă, mus-că-d-a-mícă, muscă-năprásnică, muscă-otră-vitoáre, muscă-reá, muscă-veninoasă; *muscă-de-carne (Calliphora vomitoria)* = musca-hoiturilor, muscă-albastră, muscă-mare, (reg.) boánză, boárnă, musca-hánţului, muscă-năzdrăvánă; *muscă-mare (Calliphora vomitoria)* == musca-hoiturilor, muscă-albastră, muscă-de-carne, (reg.) boánză, boárnă, musca-hánţului, muscă-n ăzdrăvánă.

muscă s. v. ALBINĂ. GÂNGANIE. GÂZĂ. HEXAPOD. INSECTĂ. MIŞINĂ.

niuscăalbástră s. v. VIERMĂNAR.

muscăcăiăseă s. v. MUSCA-CALULUI.

muscă-d-a-miră s. v. MUSCĂ-COLUM-BACĂ.

muscă-deblzái s. v. STRECHE.

muscă-dc-bâzăít s. v. STRECHE.

muscă-de-bâzdărát s. v. TĂUN.

muscă-de-bizdărít s. v. STRECHE.

muscă-de-cál s. v. CĂPUŞĂ.

muscă-de-hóit s. v. VIERMĂNAR.

muscă-de-márhă s. v. STRECHE.

muscă-de-viérml s. v. VIERMĂNAR.

muscălésc adj. v. RUS. RUSESC.

mucăléşte adv. v. RUSEŞTE.

muscă-máre s. v. ÎMPĂRĂTEASĂ. MAMĂ. MATCĂ. REG INĂ.

muscă-mărhásc ă s. v. TĂUN.

muscă- năprasnică s. v. MUSCĂCOLUM-BACĂ.

muscă-năzdrăvánă s. v. MUSCA-HOITURILOR. MUSCĂ-ALBASTRĂ. MUSCĂ-DE-CARNE. MUSOÍ-MARE.

muscă oarbă s. v. TĂUN.

muscă-otrăvi íoáre s. v. MUSCĂ-COLUM-BACĂ.

muscă-reá s. v. MUSCĂ-COLUMBACĂ.

MUSCĂRÍE s. (rar) muscăríme. *(Era o ~ de nesuportat.)*

muscăríme s. v. MUSCĂRÍE.

muscă-tăi'ină s. v. TĂUN.

m usca-veninoasă s. v. MUSCĂ-COLUM-BA CĂ. VIERMĂNAR.

muscă-vcrde s. v. VIERMĂNAR.

muscă-vânătă s. v. VIERMĂNAR.

muscerici-gálbeni s. pi. v. DEDIŢEI-GALBENI. FLÓAREA-PAŞTILOR. FLOAREA-PĂ SĂRILOR. FLOAREA-VÂNTULUI-GALBENĂ. GĂINUŞĂ. GĂLBENELE. PĂSTI-ŢA.

muscói s. v. BĂRZĂUN. BONDAR. MUSCA-CALULUI.

musculát adj. v. MUSCULOS.

MUSCULÍŢĂ s. *(ENTOM.)* 1. muscuţă. 2. *mUsculifă-de-vin (Drosophila funebris)* = beţivă, muşiţă, muscă-beţivă.

MUSCULOS adj. 1. (rar) musculát, muş-chiós. *(Un atlet ~.)* 2, cărnos. *(Partea ~ a piciorului oiţei.)*

muscurósadj.v. JEGOS. MÂNJIT. MURDAR. NEGRU. NESPĂLAT. PĂTAT. RĂPĂNOS. SLINOS. SOIOS.

MUSCUŢĂ s. *(ENTOM.)* musculiţă.

MUSELINĂ s. *(TEXT.)* (pop.) tulpan, (înv.) musul. *(Rochie de ~.)*

musiu s. v. CUCON. DOMN.

muslím s. v. MAHOMEDAN. MUSULMAN.

MUST s. (pop.) pişat, pişălău, (reg.) mujdár, múrsă, mustalău, mustăráie, mustăreáţă, mustărie, musteálă, mustoáre, pişătoáre. *(Lichidul care se scurge din gunoiul vitelor se numeşte ~.)*

must s. v. CIDRU. HIDROMEL. MIED. PĂDUCEL. SEVĂ. SUC.

mustalău s. v. MUST.

MUSTAŢĂ s. *(ZOOL.)* antenă. *(~ artro-podelor.)*

mustaţă s. v. BARBĂ. MĂTASE. ŢEAPĂ.

mustăcér s. v. BUTAŞ.

mustăráie s. v. MUST.

mustăreáţă s. v. MUST. SEVĂ. SUC. USUC.

mustărie s. v. MUST.

musteálă s. v. MUST. MUSTUITURĂ.

MUSTÍ vb. 1. a mustui, (reg.) a mujdi. *(A ~ strugurii.)* 2. a zemui. *(Brlnza de vacă proaspătă ~.)* 3. (reg.) a buşni, a chifti, a smârci. *(Apa ~ din sol.)*

musti vb. v. CURGE. PUROIA. SUPURA.

mustitór s. v. MUSTUITOR.

mustoáre s. v. MUST.

MUSTOS adj. suculent, zemos. *(Fruct ~.)*

MUSTRĂ vb. a admonesta, a certa, a dăscăli, a dojeni, a moraliza, (pop. şi fam.) a beşteli, a muştrului, a ocări, a probozi, (pop.) a sfădi, a sudui, (înv. şi reg.) a înfrunta, a oropsi, a stropoli, a toi, (reg.) a cirti, a tolocăni, (prin Mold.) a(-i) bănui, (Olt.) a docăni, (prin Mold.) a mogorogi, (Mold. şi Bucov.) a moronci, (Bu-cov.) a putui, (Mold.) a şmotri, (Olt. şi Ban.) a vrevi, (înv.) a preobrăzi, a prihăni, a probăzui, a prociti, (fam. fig.) a săpuni, a scutura. *(L-a ~ cu asprime.)*

mustra vb. v. BLAMA. CONDAMNA. DEZAPROBA. DRACUL ÎNFIERA. ÎNJURA. OCĂRÎ. PROSCRIE. REPROBA. RESPINGE. STIGMATIZA.

MUSTRARE s. 1. certare, dojenire, (pop.) sfădíre. *(~ cuiva.)* 2. admonestare, ceartă, certare, dojana, dojenire, imputare, morală, observaţie, reproş, (pop. şi fam.) beşteleálă, muştruluiálă, ocară, (înv. şi reg.) înfruntare, probozeálă, (reg.) probáză, probozénie, (prin Mold.) bănat, (Mold.) şrriótru, (înv.) dăscălie, imputăciúne, învăţătură, preobrăzitúră, pro-bozíre, rápşte, remonstráre, zabrác, (fam. fig.) săpuneálă, scuturătúră. *(~ pe care a primit-o l-a cuminfit.)* 3. căinţă, pocăinţă, regret, remuşcare, părere de rău, (rar) penitenţă, po-căiálă, (înv.) înfríngere, pocaiánie, (franţu-zism înv.) repentír. *(Simte o sinceră ~ pentru cele făcute.)*

mustră s. v. INSTRUCŢIE.

MUSTRĂTOR adj. dojenitor. *(Cuvinte ~.*

mustruí vb. v. INSTRUI. ÎNVĂŢA.

MUSTUÍ vb. a musti, (reg.) a mujdi. *(A ~ strugurii.)*

mustuiáiă s. v. MUSTUITURĂ. MUSTUITÓR s. (reg.) mai, mî'tcă, mustitór, toiag, (Transilv.) stroncănitór, (Olt.) stropşi-toáre, (Olt. şi Ban.) ştírcă. *(~ pentru zdrobirea strugurilor.)*

MUSTUITURĂ s. (pop.) mustuiáiă, (reg.) inusteálă. *(~ de struguri.)*

musuccl s. v. SÂNGELE-VOINICULUI. musul s. v. MUSELINĂ. MUSULMAN s., adj. 1. s. *(BIS.)* mahomedan, (pop.) necredincios, păgfn, (înv.) agareán, busunnán, (turcism înv.) muslím. *(Un ~ arab.)* 2. adj. *(BIS.)* islamic, mahomedan, (înv.) ma-hometamcésc. *(Religia ~.)* 3. s., adj. mahomedan, (in evul mediu, în apusul Europei) sarazin. *(Armata ~.)*

MUŞAMALIZÁ vb. a cocoloşi, (prin Olt.) a mitocosi. *(A vrut să ~ nişte nereguli.)*

MUŞAMALIZARE s. cocoloşeală, cocolo-şire. *(~ unor nereguli.)*

MUŞAMAUA s. art. (Munt. şi Olt.) mânioása (art.). *(Dansul popular numit ~.)*

muşát adj. v. ARĂTOS. CHIPEŞ. FRUMOS. múşă s. v. MAMĂ.

MUŞCĂ vb. (reg.) a încolţi. *(L-a ~ un cline.)*

mnşcá vb. v. AŢÂŢA. CHINUI. CONSUMA. FRĂMÂNTA. ÎMBOLDI. ÎNDEMNA. MUNCI.

MUŞCÁRE s. muşcat. MUSCAT s. muscare.

MUŞCATĂ s. *(BOT.; Pelargonium)* (rar) pelargónie, (reg.) belagóni, indruşáim, muşcătură, muşcăţél, rotundă. muşcată s. v. NUCŞOARĂ. PRIBOI. muşcatín s. v. NUCŞOARĂ. muscatul-broáştelor s. v. IARBA-BROAS-TEI. '

MUŞCATUL-DRACULUI s. *(BOT.; Sca-biosa lucida)* (reg.) sipícă.

muscatul-dráculul s. v. RUIN. muşcătár adj. v. BUSUIOC. MUSCAT. TĂMÂIOS.

musoătáreţ adj. v. BUSUIOC. MUSCAT. TĂMÂIOS. muşcătoare s. v. ZVÂRLUGĂ. muşcător adj. v. EPIGRAMATIC. SARCASTIC. SATIRIC.

MUŞCĂTURĂ s. gură, îmbucătură, înghiţitură, (pop.) dumicat, (prin Transilv.) búşcă. *(O ~ de pline.)* muşcătură s. v. MUSCATĂ. muşcatei s. v. MUSCATĂ. NUCŞOARĂ. MUŞCHI CONSTR'iCTÓR s. *(ANAT.)* (înv.) muşchi strângătór. muşchi creţ s. v. LICHEN. muşchi de munte s. v. LICHEN. muşchi-de-pământ s. v. PIEDICUŢĂ. muşcliiós adj. v. MUSCULOS. muşchi strângătór s. v. MUŞCHI CONSTRICTOR.

MUŞEŢEL s. *(BOT.; Matricaria chamomil-la)* (reg.) matrice, matricea, morúnă, român, românită, romonél, (prin Transilv.) romanică.

muşeţel s. v. FLOAREA-RAIULUI. GRA-NAT. SPILCUŢĂ.

muşeţel-próst s. v. ROMÂNITĂ NEADEVĂRATĂ. ROMÂNITĂ NEMIROSITOARE. muşina vb. v. ADULMECA. MIGĂLI. MIROSI. MOCĂI. MOCOŞI. MOŞMONDI. MOŞ-MONI. TICĂI.

muşină s. v. MOLIE. ŢÂNŢAR. MOŞITĂ s. 1. *(ENTOM.; Drosophila fune-bris)* beţivă, muscă-beţivă, musculiţă-de-vin. 2. mucegai, mucezeală, (rar) mucezitúră, (reg.) mucoáre, mucureálă, sfoiág, sfoiegeálă. *(Alimentul a prins un strat de ~.)*

rnúşiţă s. v. MUSCĂ. STRECHE. ŢÂNŢAR. rnuşluí vb. v. ADULMECA. MIROSI. MUŞTAR s.

(BOT.) 1. *(Brassica sinapis)* (reg.) hrenoásă, rapiţă de cî'rnp, rapiţă sălbatică. 2. *(Sinapis* sau *Brassica alba)* (reg.) rapiţă albă. 3. *(Sinapis* sau *Brassica nigra)* (reg.) rapiţă de muştar. 4. *muştar de clmp (Sinapis arvesis)* = ridichioară. muştarul-stî'ncilor s. v. MIRODEA. múştă s. v. MOLIE.

MUŞTERÍU s. client, cumpărător, (înv.) târguitór. *(~ al unui magazin.)*

MUŞTIUC s. *(MUZ.)* ambuşură, (reg.) pliscói. *(~ al clarinetului.)* muştiuc s. v. ZĂBALĂ. muştruluí vb. v. ADMONESTA. ATINGE. BATE. CERTA. DĂSCĂLI. DOJENI. INSTRUI. ÎNVĂŢA. LOVI. MORALIZA. MUSTRA.

muştruluiálă s. v. ADMONESTARE. BĂTAIE. CEARTĂ. CERTARE. DOJANA. DOJENIRE. IMPUTARE. INSTRUCŢIE.MO-RALĂ. MUSTRARE. OBSERVAŢIE. REPROŞ.

MUŞUROI s. 1. movilită. *(Un ~ făcut de ctrlife.)* 2. furnicar. *(Un ~ plin de furnici.)* 3. cuib. *(~ făcut la baza tulpinii porumbului, la prăşit.)* 4. mogâldeaţă, (reg.) măguiáţă. *(Un ~ pe un teren şes.)*

muşuroi s. v. CÂRTIŢĂ. SOBOL. muşuroi vb. v. GRĂMĂDI. ÎMBULZI. ÎNDESA. ÎNGHESUI. ÎNGRĂMĂDI. MUŞUROÍRE s. muşuroit. *(~ porumbului.)* MUŞUROÍT s. muşuroire. *(~ porumbului.)* MUT s. art., adj. 1. s. art. (reg.) cloj, mutulícă, primicér, zbicér. *(~ la jocul căluşarilor.)* 2. adj. insociabil, morocănos, necomunicativ, neprietenos, nesociabil, posac, posomorit, taciturn, tăcut, urâcios, ursuz, (livr.) hirsut, (pop.) sanchíu, (înv. şi reg.) morós, sunducós, tăcătór, (reg.) modorói, mutác, mutăréţ, (OU.) dugós, (Mold.) pâclişít, (prin Transilv.) tăcătói, (Bu-cov. şi Mold.) tălmút, (Kg.) închis. *(Om ~.)* 3. adj. liniştit, tăcut. *(Natura ~.)*

mut s., adj. v. CRETIN. IDIOT. IMBECIL. TÂMPIT.

MUTA vb. 1. a (se) clătina, a (se) clinti, a (se) deplasa, a (se) mişca, a (se) urni, (înv. şi pop.) a (se) sminti, (înv. şi reg.) a (se) clăti, (Mold. şi Transilv.) a (se) vâşca. *(N-au putut ~ piatra de la locul ei.)* 2. a deplasa, a mişca, a plimba. *(~ bomboana prin gură.)* 3. a (se) deplasa, a (se) strămuta, (înv. şi reg.) a (se)

petrece. *(Se ~ dinir-un loc In altul.)* 4. (reg.) a se coltosi. *(S-a ~ în alt oraş.)* 5. a (se) permuta, a (se) strămuta, a (se) transfera, (înv.*)* a (se) premutarisi. *(S-a ~ cu slujba la Ploieşti.)* 6. a schimba. *(A ~ baza de operaţii.)* '7. (înv.) a (se) ridica. *(Si-a ~ îal>ăr<- --"- a'tă parte.)* 8. a abate, a devia, a schimba. *(A ~ [cursul unei ape.)* [9. a (se) deplasa, a (se) schimba. *(Accentul s-a,-. -,- ultima silabă.)* 10. a schimba, (înv. şi reg.) a strămuta. *(Să-ţi ~ glndurile cu privire la...)*

muta vb. v. AMÂNA. ASASINA. CLĂTINA. DECEDA. DISPĂREA. DUCE. ÎNLOCUI. METAMORFOZA. MIŞCA. MODIFICA. MURI. OMORÎ. PĂSUL PIERI. PRĂPĂDI. PREFACE. PRELUNGI. PRESCHIMBA. RĂPOSA. SCHIMBA. SFÂRŞI. STINGE. SUCOMBA. SUPRIMA. TRANSFORMA. UCIDE.

mutác adj. v. INSOCIABIL. MOROCĂNOS. MUT. NECOMUNICATIV. NEPRIETENOS. NESOCIABIL. POSAC. POSOMORIT. TACITURN. TĂCUT. URÂCIOS. URSUZ.

MUTARE s. 1. clătinare, clintire, deplasare, mişcare, urnire, (înv. şi reg.) clătíre. *(~ din loc a unui bolovan.)* 2. deplasare, strămutare. *(~ dintr-un loc In altul.)* 3. mutat, permutare, permutaţie, strămutare, strămutat, transfer, transferare. *(~ lui cu serviciul la Bacău.)* 4. schimbare, (înv.) schimbătúră. *(~ bazei de plecare.)* 5. (înv.) ridicare. *(~ taberei în atlă parte.)* 6. abatere, deviaţie, deviere, îndepărtare, schimbare. *(~ a*

cursului unei ape.) 7. deplasare, schimbare. *(~ accentului pe vocala următoare a cuvínlului.)*

mutare s. v. ADĂPOST. AŞEZARE. CASĂ. CĂMIN. DOMICILIU. ÎNLOCUIRE. LOCUINŢĂ. METAMORFOZARE. METAMORFOZĂ. MODIFICARE. PREFACERE. PRESCHIMBARE. SĂLAŞ. SCHIMB. SCHIMBARE. STÂNĂ. TÂRLĂ. TRANSFORMARE.

MUTAT s. mutare, permutare, permutaţie, strămutare, strămutat, transfer, transferare. *(~ lui cu serviciul la...)*

mutat s. v. ADĂPOST. AŞEZARE. CASĂ. CĂMIN. DOMICILIU. LOCUINŢĂ.

SĂLAŞ.

mutatău s. v. ARĂTĂTOR. LIMBĂ.

mută s. v. PUŞCULIŢĂ.

mutălău adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.'

mutăréţ adj. v. INSOCIABIL. MOROCĂNOS. MUT. NECOMUNICATIV. NEPRIETENOS. NESOCIABIL. POSAC. POSOMO-RÂT. TACITURN. TĂCUT. URÂCIOS. URSUZ.

MUTĂTOÁRE s. *(BOT.; Bryonia alba)*-împărătească, (reg.) brei, curcubeţeá, tidv'i-de-pămî'nt.

mutătoáre s. v. COCÂRLĂ. SCHIMBĂTOARE.

mutătór adj. v. CĂLĂTOR. CONTAGIOS. INFECŢIOS. MIGRATOR. MOLIPSÍTOR.

MUTÉLCĂ s. *(TEHN.)* piuliţă, (reg..iscă,. (înv.) tlrşíe.

mutclcă s. v. ŞURUBELNIŢĂ.

MUTILA vb. *(MED.)* a (se) schilod; (livr.) a (se) estropia, (înv. şi reg.) a (se) stric; (reg.) a (se) beteji, a (se) schilavi, (Transilv.. Mold. şi Bucov.) a (se) chilăvi, (înv.) a (se) rapturi, (grecism înv.) a (se) sacatifsi. *(AccidcJi'u! l-ce ~.)*

MUTILARE s. *(MED.)* schilodeai schilodire, (livr.) estropiére, (reg.) schilăvíre. (-- *unui soldat in război.)*

MUTILAT adj., s. *(MED.)* 1. adj. schilod, schilodit, (livr.) estropiat, (pop.) stropşi. (înv. şi reg.) stricat, (reg.) schilăvít, (înv.) rapturit, sacatifsít. *(Persoană ~.)* 2. adj., s. invalid,, (înv.) sacatifsít. *(~ de război.)*

MUTÍSM s. muţenie, tăcere, (rar*)* tnuţíe, (reg.) muţeálă, muţitúră. *(Nu ieşea din ~ lui.)*

mutoáşcă s. v. PAPARUDĂ.

mutră s. v. AER. ASPECT. CHIP. EXPRESIE. FAŢĂ. FIGURĂ. FIZIONOMIE. INDIVID. INS. ÎNFĂŢIŞARE. MINĂ. OBRAZ. OM. PERSOANĂ.

mutrişoáră s. v. FEŢIŞOARĂ. OBRĂJOR.

mutualitálc s. v. RECIPROCITATE.

mutul s. art. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

MUTULÍCĂs. *(BOT.; Scopolia carniolica)* (rar) scepólie.

mutulícă s. v. MUTUL.

muţeálă s. v. MUTISM. MUŢENIE. TĂCERE.

MUŢENIE s. mutism, tăcere, (rar) »r.uţíe, (reg.) muţeálă, muţitúră. *(A'u ieşea din ~ lui.)*

MUŢÍ vb. 1. *(MED.)* a amuţi. 2. a amuţi, a dispărea, a înceta, a se linişti, a se putoli, a se stinge. *(Toate zgomotele au ~ tn stradă.)*

muţíes.v. MUTISM. MUŢENIE. TĂCERE.

muţitúră s. v. MUTISM. MUŢENIE. TĂCERE.

muţunáche s. v. FANTE. FILFIZON.

muţúnă s. v. MASCĂ.

MUZEISTICĂ s. muzeologie.

MUZEOLOGIE s. muzeistică.

muzgurít adj. v. JEGOS. MÂNJIT. MURDAR. NEGRU. NESPĂLAT. PĂTAT. RĂ-PĂNOS. SLINOS. SOIOS.

múzic s. v. MUZICANT. MUZICIAN.

MUZICAL adj. *1. (MUZ.)* (înv.) muzicésc. *(Compozifie ~.)* 2. *(MUZ.)* cantabil, melodios. *(O structură ~.)* 3. armonios, melodic, melodios, sonor, unduios, (rar) unduit, (fig.) dulce, mlădios, simfonic. *(Proza ~ a iui Odobescu.)*

MUZICALITATE s. 1. *(MUZ.)* cantabilitate, melodicitate. *(~ unei compoziţii.)* 2. armonie, melodie, sonoritate. *(~ interioară a versului.)*

MUZICANT s. (reg.) mujicáş, (înv.) múzic. *(~ într-o fanfară.)*

muzicant s. v. COMPOZITOR.

MUZICĂ s. 1. *(MUZ.)* câmtcc, compoziţie, melodie, (livr.) melopée, melos, (înv.) scop. *(O ~ armonioasă.)* 2. *(MUZ.)* cântare. *(~ se aude* până *departe.)* 3. fanfară, (rar) capelă. *(În parc clntă ~.)*

muzică s. v. ACORDEON. ORCHESTRĂ.

muzicésc adj. v. MUZICAL.

MUZICIAN s. (înv.) múzic *(Un reputat ~.)*

MUZICUŢĂ s. *(MUZ.)* armonică, (rar) eolínă. *(Clntă la ~.)*

muzicuţă s. v. CAMERTON. GURĂ.

muzúc s. v. BUCIUM.

N

NA interj, ia!, poftim!, ţine! *(~ l un covrig.)*

nacaíá s. v. BELEA. BUCLUC. CAPRICIU. CHEF. DANDANA. DEPRINDERE. FANDOSEALĂ. FANTEZIE. FASON. FIŢĂ. ÎNCURCĂTURĂ. MAIMUŢĂREALĂ. MOFT. NAZ. NĂPASTĂ. NEAJUNS. NECAZ. NEMULŢUMIRE. NENOROCIRE. NEPLĂCERE. NEVOIE. OBICEI. OBIŞNUINŢĂ. PACOSTE. POCINOG. POFTĂ. PROSTEALĂ. RĂU. SCLIFOSEALĂ. SUPĂRARE. TOANĂ.

nacazlíc s. v. PICTURĂ. PÂNZĂ. TABLOU.

nacealnic s. v. CAP. CĂPETENIE. COMANDANT. CONDUCĂTOR. MAI-MARE. ŞEF.

nácru s. v. SIDEF.

nadáz s. v. OGOR. PÂRLOAGĂ.

NADĂ s. 1. *(PESCUIT)* amorsa, momeală, (rar) momitúră, (reg.) mirşă, nádilă, (înv., în Transilv.) podmét. *(~ pentru eleni.)* 2. înnáditură. *(A pune o ~ la...)*

nadă s. v. ADEMENIRE. ATRACŢIE. CĂLCÂI. IC. ISPITĂ. PANĂ. PLAZ. SEDUCERE. SEDUCŢIE. STUF. TALPĂ. TENTAŢIE. TRESTIE.

nadiceáncă s. v. BIRJĂ.

nádilă s. v. AMORSA. MOMEALĂ. NADĂ.

nádpis s. v. APOSTILĂ. REZOLUŢIE.

nádră s. v. PLACENTĂ.

nafacá s. v. LEAFĂ. REMUNERAŢIE. RETRIBUŢIE. SALARIU.

naft s. v. GAZ. PETROL. PETROL LAM-PANT. ŢIŢEI.

NAFTALÉN s. *(CHIM.)* naftalină.

NAFTALINĂ s. *(CHIM.)* naftalen.

NAFTÉNĂ s. *(CHIM.)* ciclan, cicloalcan, ■cicloparafină, hidrocarbură cicloparafinică.

nagáieă s. v. CNUT.

nageác s. v. GHIOAGĂ.

NAGÍŢ s. *(ORNIT.; Vanellus vanellus)* (reg.) bibíc, ciovícă, libúţ, ciine-tătărésc, (Mold. si Bucov.) pasăre-tătăreáscă.

nagodă s. v. BAZACONIE. BELEA. BIZARERIE. BÂZDÂGANIE. BUCLUC. CIUDĂŢENIE. CURIOZITATE. DANDANA. DRĂCIE. DRĂCOVENIE. ÎNCURCĂTURĂ. MINUNĂŢIE. NĂPASTĂ. NĂSTRUŞNICIE. NĂZDRĂVĂNIE. NEAJUNS. NECAZ. NEMULŢUMIRE. NENOROCIRE. NEPLĂCERE. NEVOIE. PACOSTE. POCINOG. POZNĂ. RĂU. SUPĂRARE.

nagode s. pi. v. IELE.

naht adj. invar. v. GATA. GHEAŢĂ. LICHID. NUMERAR. SUNĂTOR.

NAI s. *(MUZ.)* (înv. şi pop.) muscal, muscalagiu. *(Cântă din ~.)*

NAIBA s. art. aghiuţă, demon, diavol, drac încornoratul (art.), necuratul (art.), satană, tartor, (livr.) belzebút, (rar) scaraoţchi, (pop. şi fam.) michidúţă, nichipércea (art.), pirlea (art.), sarsailă, (pop.) faraon, idol, împeliţátul (art.), mititelul (art.), nefârtátul (art.), nevoia (art.), pârdálnicul (art.), procletul (art.), pustiul (art.), vicleanul (art.), cel-de-pe-comoá-ră, cel-din-báltă, ducă-se-pe-pustíi, ucigă-1-crúcea, ucigă-1-toáca, (înv. şi reg.) mamón, săcrétul (art.), sótea (art.), (reg.) hâdáche, năpústul (art.), spurc, spurcat, şeitan, şótcă, ucigán, (Transilv., Ban. şi Maram.) bédă, (Mold. şi Bucov.) benga (art.), (prin Bucov.) carcan-dílă, (Transilv. şi Mold.) mutul (art.), (prin Mold. şi Bucov.) pocnetul (art.), (prin Olt.) sarsán, (prin Mold.) scalói, (prin Bucov.) şlac-tráfu (art.), (înv.) împiedicătórul (art.), neprii-tórul (art.), (eufemistic) păcatul (art.).

nále s. v. CORABIE. NAOS. NAVĂ.

naiefríngere s. v. NAUFRAGIU.

naingíu s. v. NAIST.

NAÂST s. *(MUZ.)* (înv. şi pop.) muscalagiu, (reg.) năiáş, (înv.) naingíu, neisán.

NAÍV adj. 1. candid, credul, ingenuu, inocent, neştiutor. *(Un copil ~.)* 2. credul, prost, (înv., în Transilv., Ban. şi Olt.) lud, (fam.) fraier. *(Ai fost ~ şi l-ai crezut.)* 3. copilăresc, infantil, pueril. *(Gesturi ~.)*

NAIVITATE s. 1. candoare, credulitate, ingenuitate, inocenţă. *(E de-o ~ dezarmantă.)* 2. credulitate, simplicitate, simplitate. *(~ şi neştiinţa lui.)* 3. (rar) puerilitate. *(~ picturii lui.)* 4. copilărie, prostie. *(Ce faci tu e o ~ !)*

nalbánt s. v. POTCOVAR. VETERINAR.

NALBĂ s. *(BOT.)* 1. *(Althaea roşea)* (reg.) rujă, rujulínă. 2. *(Malva silvestris)* (reg.) mă-lăúţ, colăceii-bábei (pl.).

nalbă s. v. CAŞUL-POPII. ŞALVIE-ALBĂ.

naméstie s. v. ACARET. DEPENDINŢĂ. GOSPODĂRIE.

namlázǎ s. v. AMIAZĂ. PRÂNZ. ZENIT.

NAMILĂ s. arătare, colos, matahală, uriaş, (pop.) măgăoáie, (reg.) nămeténie, nătărálă, (Mold.) bahahúie, (prin Transilv.) mámiţă, (Olt.) sodóm. (fam.) huidúmă. *(O ~ cit toate zilele.)*

nan s. v. LILIPUTAN. NAŞ. PITIC. nană s. v. BADE. LELE. LELIŢĂ. MĂTUŞĂ. NENE. ŢAŢĂ.

nandraláu s. v. DERBEDEU. LEPĂDĂTURĂ. LICHEA. NETREBNIC. PUŞLA-MA. SCÂRNĂVIE. SECĂTURĂ.

NANI interj, (reg.) nínal, (Mold., Bucov. şi Transilv.) líu-liu 1 *(~ / ~ /, puiul mamii!)*

NAOS s. *(CONSTR.)* 1. navă, (livr.) cella, (Transilv.) náie. *(~ la o biserică creştină.)* 2. sanctuar. *(~ în templele antice.)*

NAP s. *(BOT.)* 1. *(Brassica napus napo-brassica)* (înv., în Transilv.) tiuş. 2. *(Brassica napus esculenta)* (reg.) broájbă, gulie. 3. *nap sălbatic (Brassica râpa campesiris)* – (reg.) rapiţă de cî'mp, rapiţă sălbatică. 4. *nap-por-cesc (Helianthus tuberosus)*-=topinambur, (reg.) picióică. măr-de-pămfnt, morcov-porcésc, pe-re-iernátice (pl.), (Olt.) crúmpenă, (Mold.) gulie.

nap s. v. CARTOF. RAPIŢĂ. napi-porceştl-de-pădúre s. pi. v. FLUIERĂ-TOARE.

NARĂ vb. a arăta, a expune, a istorisi, a

înfăţişa, a povesti, a prezenta, a relata, a spune,

(înv.) a parastisi. *(A ~ subiectul unei piese.)*

naráclifă s. v. MÂNECAR. MÂNECUŢĂ.

RUCAVIŢĂ.

narámz s. v. PORTOCAL. naramzát adj. v. PORTOCALIU. narámză s. v. PORTOCALĂ. narangíu adj. v. PORTOCALIU. NARARE s. arătare, expunere, istorisire, înfăţişare, povestire, prezentare, relatare, (rar) relaţie, (înv.) spunere. *(~ faptelor.)* NARATÍV adj. *(LIT.)* epic. *(Lucrare de factură ~.)*

NARATOR s. povestitor, (reg.) povestár, povestaş, povestélnic. *(~ul şi-u întrerupt povestirea.)*

NARAŢIUNE s. *(I-IT.)* istorie, istorisire, poveste, povestire, (înv.) spunere. *(A ascultat o lungă ~.)*
nară s. v. NAS.

NARCÍSĂ s. *(BOT.; Narcissus)* (reg.) co-coáră, coprínă, ghiocel, lúşcă, nevestică, unguroaică, unguroáie, zarnacadeá, floare-de-ceapă, rogoz-de-grădínă, stânjen-álb, (Munt.) fulíe.

narcisiac adj. v. NARCISIC. NARCISIC adj. (livr.) narcisiac. NARCOTIC s., adj. *(FARM.)* hipnotic, hipnotizant, somnifer, soporific, (livr.) sopo-rifér. (rar) adormitor, (înv.) soporatív. *(Bar-bituricele stnt ~.)*

narcotísm s. v. NARCOZĂ, narcotizatór s. v. ANESTEZIST. NARCOZĂ s. *(MED.)* (înv.) narcotísm. *(Operat sub efectul ~.)*

NARODNIC adj., s. *(POLITICĂ)* narod-nicist. *(Mişcare ~.)*

NARODNICÂST adj., s. *(POLITICĂ)* narodnic. *(Mişcare ~.)*

NÁRTEX s. *(CONSTR.)* pronaos, tindă. *(~ al unei biserici.)*

NAS s. 1. *(ANAT.)* (înv. şi reg.) nară. 2. *(TEHN.)* pinten. *(~ la* o *piesă.)* nascórniţă s. v. CARABAN. NASICORN. NASICÓRN s. *(ENTOM.; Oryctes nasi-cornis)* caraban, (reg.) dubălár, forfecár, nascórniţă, băligar-cu-córn. (Transilv.) taurul-lui-Dumnezéu.

nasol adj. v. URÂT.

NASTURE s. (Transilv., Mold. şi Bucov.) bumb. *(Un ~ la haină.)*

nasture s. v. BULIN. CARETĂ. COMPRIMAT. PASTILĂ. PILULĂ. TABLETĂ.

nasul-curcánului s. v. BUSUIOC-ROSU. MOŢUL-CURCANULUI.

NAŞ s. 1. (reg.) moş, nan. *(~ la botezul pruncului.)* 2. nun. *(~ la cununie.)*

NAŞĂ s. (reg.) moaşă. *(~ la botezul unui copil.)*

NAŞTE vb. 1. a face, (înv. şi pop.) a zămisli, (înv.) a prăsi. *(O femeie a ~ un băiat.)* 2. a procrea, (înv. şi pop.) a rodi, (înv. şi reg.) a plodi, (Olt.) a polimi. *(Nu mai poate ~ din cauza unei afecţiuni.)* 3. a face, a făta, (prin Transilv.) a pui. *(Vaca a ~ un viţel.)* 4. (înv. şi reg.) a se prăsi. *(Caii ce se ~ din aceste iepe...)* 5. a ieşi, a proveni. *(Ce ~ din pisică şoareci mănâncă.)* 6. a cauza, a declanşa, a determina, a dezlănţui, a genera, a isca, a pricinui, a prilejui, a produce, a provoca, a stârni, (înv. şi reg.) a scorni, (înv.) a pricini, a prileji. *(Atitudinea lui a ~ discuţii furtunoase.)* 7. a isca, a produce, a provoca, a ridica, a stârni. *(Cartea a ~ multe obiecţii.)*

naşte vb. v. AFLA. APĂREA. CONCEPE. CREA. DESCOPERI. ELABORA. FACE. GĂSI. GÂNDI. IMAGINA. INVENTA. ISCA. IVI. ÎNCEPE. NĂSCOCI. PLĂNUI. PLĂSMUI. PORNI. PRODUCE. PROIECTA. REALIZA. SCORNI. STÂRNI.

NAŞTERE s. 1. parturiţie, procreare, pro-creaţie, (înv. şi pop.) zămislire, (pop.) facere, născare, (înv. şi reg.) născut, (înv.) născătúră. *(După ~ copilului.)* 2. fatare, fătat. *(~ unui viţel.)* 3. obârşie, origine, provenienţă, (livr.) extracţie, matrice, stirpe, (rar) proveníre, spiţă, (astăzi rar) seminţie, (înv. şi reg.) neam, (înv.) purcédere, purces. *(Era ţăran prin ~.)*

naştere s. v. APARIŢIE. COPIL. CREAŢIE. FACERE. GENEZĂ. IVIRE. ODRASLĂ. PATRIE.

PROGENITURĂ. ŢARĂ. VLĂSTAR.

nat s. v. CHIP. FAŢĂ. FIGURĂ. INDIVID. INS. NEAM. OM. PERSOANĂ. RUBEDENIE. RUDĂ. RUDENIE.

natantól adj. v. NEAJUTORAT. NEÂNDE-MÂNATIC. NEPRICEPUT. STÂNGACI.

natantól adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

NATÍV adj. 1. înnăscut, natural, (înv.) na-turálnic. *(Daruri, însuşiri ~.)* 2. curat, neamestecat, pur, (înv. şi reg.) safí. (Transilv. şi Bucov.) prísnic, (înv.) prísne, (fig.) virgin. *(Aur ~.)*

NÁTRĂ s. *(TEXT.)* (reg.) teáră. *(~ la a ţesătură.)*

nátră s. v. CRILĂ.

NATRÍT s. *(CHIM.)* (rar) sodă.

NÁTRIU s. *(CHIM.)* sodiu.

natrón s. v. CARBONAT DE SODIU. HIDROXID DE SODIU. SODĂ. SODĂ CAUSTICĂ.

NATURAL adj., adv. 1. adj. (livr.) elementar. *(Forţele ~.)* 2. adj. simplu, (livr.) frust. *(Cu un aspect ~.)* 3. adj. sălbatic, (livr.) frust. *(Frumuseţea ~ a Bucegilor.)* 4. adj. pur, veritabil, (livr.) genuin. *(Un produs ~.)* 5. adj. curat, neamestecat, pur, (înv. şi pop.) sadea. *(Vin ~.)* 6. adj. înnăscut, nativ, (înv.) na-turálnic. *(Daruri, însuşiri ~.)* 7. adj. bastard, nelegitim, (reg.) sărman, (prin Transilv. şi Maram.) bitáng. *(Copil ~.)* 8. adj. degajat, dezinvolt, firesc, neafectat, neartificial, necăutat, neprefăcut, nesilit, nestudiat, simplu, spontan, (livr.) nonşalant, (înv.) prostátic. *(O atitudine ~; cu gesturi ~.)* 9. adj. firesc, normal, obişnuit, (înv.) fíreş, (fig.) curat. *(Aici nu e lucru ~.)* 10. adv. absolut, bineânţeles, cert, desigur, fireşte, garantat, indiscutabil, negreşit, neândoielnic, neândoios, normal, precis, sigur. *(Crezi că soseşte azi? – ~ !)*

natural s. v. CARACTER. DEGAJARE. DEZINVOLTURĂ. FIRE. FIRESC. NATURALEŢE. NATURĂ. SIMPLITATE. SPONTANEITATE. STRUCTURĂ. TEMPERAMENT.

NATURALEŢE s. 1. degajare, dezinvoltură, firesc, simplitate, spontaneitate, (livr.) nonşalanţă, (rar) natural, (înv.) naturalitáte. *(O mare ~ în comportarea cuiva.)* 2. firesc. *(~ unei situaţii.)*

NATURALÍST s. (înv.) naturist. *(Un reputat ~.)*

naturalitáte s. v. DEGAJARE. DEZINVOLTURĂ. FIRESC. NATURALEŢE. SIMPLITATE. SPONTANEITATE.

NATURALIZA vb. a (se) îrnpărnânteni, (înv.) a (se) indigena, a (se) naţionaliza. *(S-a ~ în ţara noastră.)*

NATURALIZARE s. 1. îrnpărnântenire, (înv.) indigenat. 2. *(BIOL.)* taxiderrnie.

naturálnic adj. v. ÎNNĂSCUT. NATIV. NATURAL.

NATURĂ s. 1. făptură, fire, lume, univers. *(Cântecul se răspindea peste întreaga ~.)* 2. *(PICT.)* *natură moartă* = natură statică; *natură statică* – natură moartă. 3. esenţă > substanţă. *(~ unui fenomen.)* 4. calitate, însuşire. *(~ unui lucru.)* 5. caracter, factură, fel, gen. *(Competiţie de o ~ aparte.)* 6. conformaţie, constituţie, factură, fizic, structură, (inv.) temperament. *(O ~ delicată sau robustă.)* 7. caracter, fire, structură,

temperament, (livr.) umoare, (înv. şi reg.) natural, (inv.) duh, (fig.) inimă. *(O ~ emotivă.)*

natură s. v. CUSUR. DAR. DEFECT. METEAHNĂ. NĂRAV. PATIMĂ. VICIU.

naturist s. v. NATURALIST.

NAŢIONAL adj. (înv.) naţionalicésc, na-ţionálnic. *(Cultura ~.)*

naţionalicésc adj. v. NAŢIONAL.

naţionálnic adj. v. NAŢIONAL.

naţionalitate s. v. CETĂŢENIE. SUPUŞENIE.

NAŢIONALITATE CONLOCUITOARE s. minoritate naţională.

NAŢIONALIZA vb. a etatiza, (rar) a sta tiza. *(A ~ o uzină.)*

naţionaliza vb. v. ÎMPÁMÂNTENI. NATURALIZA.

NAŢIONALIZARE s. etatizare. *(~ unei întreprinder*i.)

NAŢIONAL-SOCIALÍSM s. *(POLITICĂ)* nazism.

NAŢIUNE s. neam, popor, (înv. şi pop.) norod, (înv.) lfmbă, seminţie. *(~a romană.)* NAUFRAGIA vb. *(MAR.)* (înv.) a (se) naufrínge.

NAUFRAGIU s. *(MAR.)* (înv.) naiefrân-gere.

naufrínge vb. v. NAUFRAGIA. NAUTICĂ s. *(MAR.)* navigaţie, (înv.) corăbieríe.

NAVĂ s. 1. *(MAR.)* vapor, vas, (rar) bastiment. *(~ de mare tonaj.)* 2. *(CONSTR.)* naos, (livr.) cella, (Transilv.) náie. *(~ la o biserică creştină.)*

NAVETĂ s. *(TEXT.) I,* suveică, (pop.) suvélniţă. *(~ la războiul de ţesut.)* 2. andrea, cârlig, igliţă. *(~ pentru plase de pescuit.)* navetă s. v. RAPIŢĂ.

NAVIGA vb. 1. *(MAR.)* a pluti, (înv. şi reg.) a nota (înv.) a înota. *(Un vapor care ~.)* 2, *(AV.)* a zbura. *(O aeronavă care ~.)*

NAVIGABIL adj. (înv.) plutéţ, plutíbil, plutitor. *(Canal ~.)*

NAVIGATOR s. *(MAR.)* marinar, (înv.) înotător. *(Un ~ încercat.)*

NAVIGAŢIE s. *(MAR.)* 1. nautică, (înv.) corăbieríe. *(A studia ~.)* 2. plutire. *(În timpul ~.)*

NAVLOSÎ vb. *(MAR.)* a afreta. *(A ~ o navă comercială.)*

NAZ s. (mai ales la pi.) capriciu, chef, fandoseală, fantezie, fason, fiţă, maimuţăreală, moft, poftă, prosteală, sclifoseală, toană, (pop. şi fam.) pârţág, scălâmbăiálă, scălâmbăiére, scălâmbăitúră, (pop.) fasoleálă, háchiţă, izmeneală, pandalíe, (înv. şi reg.) marghiolíe, nacafá, pală, (reg.) marghioleálă, năbădáie, toáncă, zâmbíc, (Transilv.) pont, (Mold., prin Bucov. şi Transilv.) súcă, (înv.) schimonosire, schimonositúră, (grecism înv.) paraxénie, (fam.) bizdî'c, farafastâc, marafet, (fam. fig.) boală, dambla. *(Si-a satisfăcut ~.)*

nazár s.'v. FAVOARE. PROTECŢIE. NAZAREEÁN s., adj. nazarinean, naza-ritean.

NAZARINEAN s., adj. nazareean, naza-ritean.

NAZARITEÁN s., adj. nazareean. nazarinean.

naziríe s. v. PAZĂ. STRAJĂ. STRĂJUI-RE. SUPRAVEGHERE. VEGHE. VEGHERE.

NAZÍSM s. *(POLITICĂ)* naţional-socialism. năbădáie s. v. CAPRICIU. CHEF. FANDOSEALĂ. FANTEZIE. FASON. FIŢĂ. MAIMUŢĂREALĂ. MOFT. NAZ. POFTĂ. PROSTEALĂ. SCLIFOSEALĂ. TOANĂ, năbădai s. pi. v. EPILEPSIE. FURIE. ÎNVERŞUNARE. MÂNIE.

NĂBĂDĂIOS adj. nărăvaş, nărăvit, (reg.) iabraş, (prin Ban.) bâváş, (Ban.) pórav, (prin Transilv.) póroş, (Transilv. şi prin Maram.) súcaş, (Transilv.) şupár. *(Cal ~.)*

năbădăios adj. v. FURIOS. ÎNDÂRJIT. ÎNFURIAT. ÎNTĂRÂTAT. ÎNVERŞUNAT. MÂNIAT. MÂNIOS. PORNIT.

năbădăios s., adj. v. EPILEPTIC.

nâbârgeác adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

nâbói s. v. PUHOI. ŞUVOI. TORENT.

năboí vb. v. ARUNCA. AZVÂRLI. INUNDA. NĂPUSTI. NĂVĂLI. PRECIPITA. REPEZI. REVĂRSA. SĂRI. TĂBĂRÎ. ZVÂRLI.

năboít adj. v. ASUDAT. ÎNNĂDUŞIT. NĂDUŞIT. TRANSPIRAT. UD.

NĂBUŞEÁLĂ s. arşiţă, caniculă, călduri (pl.), dogoare, dogoreală, fierbinţeală, năduf, năduşeală, pârjol, pojar, toropeală, zăduf, zăpuşeală, (livr.) torpoáre, (pop.) arsură, vipie, (reg.) buhoáre, cócăt, crăpăt, năplăiálă, pî'clă, prépăt, prigoáre, puhăiálă, zăpúc, (prin Ban.) arsoáre, (Ban. şi Transilv.) friptoáre, (prin Olt.) jápsă, (Ban.) pripeală, (înv.) ars, prípec, (fig.) cuptor, jar. *(~ zilelor de vară.)*

năbuseálă s. v. APĂ. COTROPIRE. INVADARE. INVAZIE. ÎNCĂLCARE. ÎNNĂ-DUSEALĂ. NĂDUŞEALĂ. NĂPĂDIRE. SUDOARE. TRANSPIRAŢIE.

năbuşi vb. v. ARUNCA. ASFIXIA. AZVÂRLI. COTROPI. INVADA. ÎNĂBUŞI. ÎNCĂLCA. ÎNECA. NĂPĂDI. NĂPUSTI. NĂVĂLI. PRECIPITA. REPEZI. SĂRI. SUFOCA. SUGRUMA. TĂBĂRÎ. ZVÂRLI.

năbusitór adj. v. ASFIXIANT. ÎNĂBUŞITOR. ÎNECĂCIOS. SUFOCANT.

năclád s. v. SCORBURĂ.

năcládă s. v. INSULĂ PLUTITOARE. PLAUR. PLAVIE.

năclăí vb. v. COAGULA. ÎNCHEGA.

NÁCLĂIÓS adj. cleios, lipicios, unsuros. *(Materie ~.)*

năclăit adj. v. COAGULAT. ÎNCHEGAT.

năcovélniţă s. v. NICOVALĂ.

nădăí vb. v. AŞTEPTA. BAZA. BĂNUI. BIZUI. CONTA. CREDE. DUMERI. FUNDAMENTA. GHICI. GÂNDI. IMAGINA. ÎNCHIPUI. ÎNCREDE. ÎNTEMEIA. ÎNTREZĂRI. ÎNŢELEGE. LĂMURI. NĂDĂJDUI. PRESUPUNE. PREVEDEA. PRICEPE.

SOCOTI. SPERA. SPRIJINI. ŞTI. VISA.

NĂDĂJDUÍ vb. 1. a crede, a spera, (înv. şi reg.) a se nădăi. *(~ că îşi va realiza visul.)* 2. a spera, (înv.) a upovăi. *(~ în zile tot mai senine.)* 3. a (se) aştepta, a spera, (înv. şi reg.) a se nădăi. *(Să nu ~ nimic de*

la el.)

nădăjdui vb. v. ASPIRA. BAZA. BIZUI. CONTA. DORI. FUNDAMENTA. ÎNCREDE. ÎNTEMEIA. JINDUL NĂZUI. POFTI. PRETINDE. RÂVNI. SPRIJINI. TINDE. ŢINTI. URMĂRI. VISA. VIZA.

nădăjduinţă s. v. CREDINŢĂ. NĂDEJDE. SPERANŢĂ.

nădăjduire s. v. CREDINŢĂ. NĂDEJDE. SPERANŢĂ.

NĂDEJDE s. 1. speranţă, (înv.) răbdare, speráre, upovăínţă. *(Toată ~ mea e în tine.)* 2. credinţă, speranţă, (rar) nădăjduire, (înv.) nădăjduinţă. *(Nu şi-a pierdut ~ în mai bine.)* 3. încredere, siguranţă. *(Pot să am ~ în voi?)* nădí vb. v. ÎNNĂDI.

nădrag s. v. PANTALON.

NĂDRĂGÁR s. pantalonar.

nădrăgár s. v. ORĂŞEAN. TÂRGOVEŢ.

NĂDUF s. arşiţă, caniculă, călduri (pl.), dogoare, dogoreală, fierbinţeală, năbuşeală, năduşeală, pârjol, pojar, toropeală, zăduf, zăpuşeală, (livr.) torpoáre, (pop.) arsură, vipie, (reg.) buhoáre, cócăt, crăpat, năplăiálă, ptclă. prépăt, prigoáre, puhăiálă, zăpúc, (prin Ban.) arsoáre, (Ban. şi Transilv.) friptoáre, (prin Olt.) jápsă, (Ban.) pripeală, (înv.) ars, prípec, (fig.) cuptor, jar. *(~ zilelor de vară.)*

năduf s. v. APĂ. ASTMĂ. CIUDĂ. COA-DA-VACII. DISPNEE. ENERVARE. FURIE. GELOZIE. INVIDIE. 1RASCIBILI-TATE. IRITABILITATE. IRITARE. IRI-TAŢIE. ÎNECĂCIUNE. ÎNNĂDUŞEALĂ. ÎNVERŞUNARE. JALE. MÂNIE. NĂDUŞEALĂ. NECAZ. NERVOZITATE. PICĂ. PIZMĂ. PORNIRE. RANCHIUNĂ. SALVIE. SUDOARE. SUFOCARE. SUPĂRARE SURESCITABILITATE. SURESCITARE.

TRANSPIRAŢIE.

năduleálă s. v. ASPIRAŢIE. DOR. DORINŢĂ. NĂZUINŢĂ. POFTA. PORNIRE. RÂV-NĂ. TENDINŢĂ. VIS.

năduli vb. v. ARUNCA. ASPIRA. AZVÂRLI. DORI. JINDUL NĂPUSTI. NĂVĂLI. NĂZUI. POFTI. PRECIPITA. PRETINDE. REPEZI. RÂVNI. SĂRI. TĂBĂRÎ. TINDE. ŢINTI. URMĂRI. VISA. VIZA. ZVÂRLI.

NĂDUŞEALĂ s. 1. apă, înnăduşeală, sudoare, transpiraţie, (rar) sudáţie, (reg.) asud, năbuseálă, năduf. *(Era tot numai o ~ de alergătură.)* 2. arşiţă, caniculă, călduri (pl.), dogoare, dogoreală, fierbinţeală, năbuşeală, năduf, pârjol, pojar, toropeală, zăduf, zăpuşeală, (livr.) torpoáre, (pop.) arsură, vipie, (reg.) buhoáre, cócăt, crăpăt, năplăiálă, pi'clă, prépăt, prigoáre, puhăiálă, zăpúc, (prin Ban.) arsoáre, (Ban. şi Transilv.) friptoáre, (prin Olt.) jápsă, (Ban.) pripeală, (înv.) ars, prípec, (fig.) cuptor, jar. *(~ zilelor de vară.)*

năduşeală s. v. ASTMĂ.

NĂDUŞÍ vb. a asuda, a (se) înnăduşi, a transpira. *(A ~ din cauza căldurii.)*

năduşi vb. v. ASFIXIA. GÂTUI. ÎNĂBUŞI. ÎNECA. STRANGULA. SUFOCA. SUGRUMA.

NĂDUŞÍT adj. asudat, Snnăduşit, transpirat, ud, (prin Olt.) năboít. *(Om ~.)*

năduşit adj. v. ASFIXIAT. ÎNĂBUŞIT. ÎNECAT. SUFOCAT.

năduşltór adj. v. ASFIXIANT. ÎNĂBUŞITOR. ÎNECĂCIOS. SUFOCANT.

NĂFRAMĂ s. maramă, (reg.) şervet, (Transilv.) pinten, (Transilv., Maram. şi Bucov.)

pânzătúră, (Maram.) şirincă. *(~ purtată pe cap.)*

năfrămeá s. v. NĂFRĂMUŢĂ. năfrămioáră s. v. NĂFRĂMUŢĂ. năfrămíţă s. v. NĂFRĂMUŢĂ. năfrămúcă s. v. NĂFRĂMUŢĂ. NĂFRĂMUŢĂ s. (reg.) năfrămeá, năfrămioáră, năfrămíţă, năfrămúcă. *(Purta pe cap o ~.)*

NĂFURÍCĂ s. *(BOT.; Artemisia annua)* (reg.) mălin, măturíşcă, măturíţă, pelinίţă, buruiană-de-ţáră, mătura-Maicii-Précesta, mă-tură-turceáscă.

NĂGÁRĂ s. *(BOT.)* 1. *(Stipa capiUata)* (reg.) bucşău, păiúş, pănuşíţă, şuşárcă, iarba-curălei. 2. *(Agrostemma githago)* neghină, zi-zanie, (pop.) mălúră, (înv. şi reg.) plévilă, (reg.) negreaţă, (înv.) pleavă.

năgáră s. v. COLILIE. SĂLBĂŢIE. năflłód s. v. MÂL. MOCIRLĂ. NĂMOL. NOROI.

năhoádă s. v. APARIŢIE. ARĂTARE. DUH. FANTASMĂ. FANTOMĂ. HÂDOŞE-NIE. MONSTRU. MONSTRUOZITATE. NĂLUCĂ. NĂLUCIRE. NĂZĂRIRE. POCITANIE. POCITURĂ. SCHIMONOSITURĂ. SLU-ŢENIE. SLUŢITURĂ. SPECTRU. SPIRIT. STAFIE. STRIGOI. UMBRĂ. URÂCIUNE. URÂŢENIE. VEDENIE. VIZIUNE.

năhúi adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLET. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU. năláş s. v. NAIST.

năiém s. v. CHIRIE. LEAFĂ. LOCAŢIE. REMUNERAŢIE. RETRIBUŢIE. SALARIU. nălér s. v. CORĂBIER. nălmeálă s. v. ARENDARE. ARENDĂ. CHIRIE. ÎNCHIRIERE. LOCAŢIE.

năimi vb. v. ANGAJA. ARENDA. BĂGA. INTRA. ÎNCADRA. ÎNCHIRIA. LUA. NUMI. PRIMI. TOCMI. VÂRÎ. năimit adj. v. ARENDAT. ÎNCHIRIAT. năimit s. v. ANGAJAT. SALARIAT. SLUJBAŞ. năjít s. v. CEARĂ. CERUMEN. năjítnică s. v. PIPERUL-LUPULUI. PO-PILNIC. nălbár s. v. VETERINAR. năloáflă s. v. AFLUENŢĂ. AFLUX. AGLOMERAŢIE. GRĂMĂDEALĂ. ÎMBULZEALĂ. ÎNGHESUIALĂ. ÎNGRĂMĂDEALĂ. ÎNVĂLMĂŞEALĂ.

nălogí vb. v. GRĂMĂDI. ÎMBULZI. ÎNDESA. ÎNGHESUI. ÎNGRĂMĂDI.

NĂLUCĂ s. apariţie, arătare, duh, fantasmă, fantomă, nălucire, năzărire, spectru, spiy rit, stafie, strigoi, umbră, vedenie, viziune, (înv. şi pop.) nălucitúră, năzăritúră, (pop.) lázmă, moroi, (reg.) arătánie, necurăţenie, pater, (Ban.) năhoádă, (Mold. şi Bucov.) víd-mă, (înv.) vedere, zare.

năluceálă s. v. ILUZIE. ÎNCHIPUIRE. NĂLUCIRE. PĂRERE.

năluci vb. v. CREDE. IMAGINA. ÎNCHIPUI. NĂZĂRI. PĂREA.

NĂLUCÍRE s. 1. apariţie, arătare, duh, fantasmă, fantomă, nălucă, năzărire, spectru, spirit, stafie, strigoi, umbră, vedenie, viziune» (înv. şi pop.) nălucitúră, năzăritúră, (pop.> iázmă, moroi, (reg.) arătánie, necurăţénie-páter, (Ban.) năhoádă, (Mold. şi Bucov.) víd-mă, (înv.) vedere, zare. *(O ~ în noapte.) 2;* fantasmagorie, închipuire, vedenie. *(O ~ a minţii sale.)* 3. halucinaţie, năzărire, vedenie, (înv.) vedere. *(A avut* o *~.)* 4. iluzie, închipuire, părere, (rar) năluceálă, (fig.) miraj. *(N-a fost dectt o ~.)*

nălucitúră s. v. APARIŢIE. ARĂTARE. DUH. FANTASMĂ. FANTOMĂ. NĂLUCĂ. NĂLUCIRE.

NĂZĂRIRE. SPECTRU. SPIRIT. STAFIE. STRIGOI. UMBRĂ. VEDENIE. VIZIUNE.

nămálă s. v. MÂL. MOCIRLĂ. NĂMOL.. NOROI.

NĂMÉTE s. noian, troian, (prin Mold.) sul. *(Un ~ de zăpadă.)*

nămeténU s. v. ARĂTARE. COLOS. MATAHALĂ. NAMILĂ. URIAŞ.

NĂMEŢI vb. a (se) înnămeţi, a (se) întro-ieni, a (se) înzăpezi, a (se) troieni, (reg.) a (se> ometi, *(Drumurile s-au ~ după ninsoare.>* NĂMEŢÍRE s. înnămeţire, introienire, în-zăpezire, troienire, (reg.) ometíre. *(~ drumurilor.)*

NĂMEŢÍT adj. înnămeţit, întroienit, înzăpezit, troienit, (reg.) ometít. *(Drum ~.)* nămiaza s. v. DEJUN. PRÂNZ. nămilós adj. v. COLOSAL. ENORM. FABULOS. GIGANTIC. IMENS. URIAŞ.

NĂMOL s. 1. mâl, (pop.) mâlitúră. *(~ de pe fundul unei ape.)* 2. mâl, mocirlă, noroi, (rar) noroiálă, (înv. şi reg.) mocériţă, (reg.) glod, mocioárcă, năglód, nămálă, páhnă, tău,, tină, (prin Transilv. şi Maram.) móceră. *(Era; mult ~ pe drum.)*

nămol s. v. GRĂMADĂ. MALDĂR. MORMAN. MOVILĂ. PURCOI.

NĂMOLÍ vb. a se împotmoli, a se îngloda» a se înnămoli, a se noroi, (rar) a se înnoroi, (pop.) a se potmoli, (reg.) a se întina. *(Căruţa s-a ~ în drum.)*

NĂMOLÍT adj. împotmolit, înglodat, înnămolit, (rar) înnoroít. *(Car ~.)*

NĂMOLOS adj. milos, mlăştinos, mocirlos, noroios, (înv. şi pop.) tinós, (reg.) glodós, glodurós, (prin Maram.) mocirós.*(Un drum ~.>* nănăí vb. v FREDONA. ÎNGÂNA. NĂPASTĂ s. 1. calamitate, catastrofă, dezastru, flagel, grozăvie, nenorocire, pacoste, potop, prăpăd, pustiire, sinistru, urgie, (înv şi pop.) prăpădénie, (pop.) blestem, mâníe, potopénie, topénie, (înv. şi reg.) pustieşág, pustiit, sodóm, (reg.) prăpădcálă, (înv.) pierzare, pustiiciúne, (fig.) pârjól, plagă. *(O adevărată ~ s-a abătut asupra lor.)* 2. belea, bucluc, dandana, încurcătură, neajuns, necaz, nemulţumire, nenorocire, neplăcere, nevoie, pacoste, pocinog, rău, supărare, (înv. şi pop.> poznă, răutate, (pop.) alageá, daravéră, păcat, ponós, pótcă, poticálă, zăduf, (înv. şi reg.> nacafá, nagodă, (reg.) dănănáie, încurcálăj-.

năzbfcă, năzdrăvănie, păcosténiu, şúgă, şugu-'ábínă, toroápă, (prin Mold.) bacálă, (Transilv.) hai, (Ban., Maram. şi Bucov.) bédă, (Mold.) chichion, (Olt. şi Ban.) cotoárbă, (Olt., Ban. *§i* Transilv.) dabilă, (înv.) nesosínţă, nevo-ínţă, patimă, satará, stenahoríe. *(Ce ~ a căzut pe capul lui I)*

năpastă s. v. ADEMENIRE. ATRACŢIE. CHIN. CUCĂ. DURERE. ISPITĂ. ÎNCERCARE. PATIMĂ. PĂS. PĂTIMIRE. PERSECUŢIE. PRIGOANĂ. PROSTOVOL. SEDUCERE. SEDUCŢIE. SUFERINŢĂ. TENTAŢIE.

năpástnic s. v. PROSTOVOL.

năpátcă s. v. CRÂSNIC.

NĂPĂDÍ vb. 1. a împresura. *(Buruienile au ~ grădina.)* 2. a înăbuşi. *(Buruienile ~ plantele cultivate.)* 3. a cotropi, a invada, a 'încălca, (pop.) a călca, (înv.) a cuprinde, a •năbuşi, a stropşi, a supăra. *(A ~ un teritoriu străin.)* 4. a copleşi, a covârşi, a umple, (fig.) a inunda. *(Lacrimile o ~.)* 5. a podidi, a umple, (reg.) a bucşi, (înv.) a povedi. *(L-a ~ pingele.)* 6. a-1 cuprinde, a-1 trece. *(Îl ~ nădu-.şelile, fiorii.)* 7. a(-l)

copleşi, a(-l) covârşi, a(-l) cuprinde, a(-l) împovăra, a(-l) răzbi, (pop.) ■a(-l) prididi, (înv.) a(-l) supune, (fig.) a(-l) apăsa, a(-l) doborî, a(-l) răpune. *(L-au ~ necazurile, grijile.)* 8. a(-l) copleşi, a(-l) covârşi, a(-l) împresura, a(-l) prinde. *(Îl ~ mii de «yinduri.)*

NĂPĂDÍRE s. cotropire, invadare, inva--zie, încălcare, (pop.) călcare, (înv.) cuprindere, cuprins, năbuşeálă, stropşitúră. *(~ unui ■teritoriu străin.)*

năpăstroccl s. v. DE GET AR IŢĂ. DEGEŢEL-ROŞU. DIGITALĂ.

NĂPĂSTUÍ vb. 1. a nedreptăţi, a oropsi, a persecuta, a prigoni, a urgisi, (înv. şi reg.) a strâmbătăţi, (înv.) a obidi, (grecism înv.) a -catatrexi. *(Multă vreme l-a ~ fără motiv.)* 2. a asupri, a exploata, a împila, a împovăra, a oprima, a oropsi, a persecuta, a prigoni, a tiraniza, a urgisi, (înv. şi reg.) a bântui, (înv.) a obidi, a obijdui, a sili, a supăra, a tiranisi,.a tirani, (fig.) a apăsa, a despuia, a stoarce, a suge, (reg. fig.) a stoci, (înv. fig.) a călca. *(A •~ masele.)*

năpăstuí vb. v. ADEMENI. AMĂGI. A-TRAGE. BÂRFI. BLAMA. CALOMNIA. CLEVETI. DEFĂIMA. DENIGRA. DISCREDITA. ISPITI. MOMI. PONEGRI. SEDUCE. TENTA.

NĂPĂSTUÂRE s. 1. nedreptăţire, oropsire, persecutare, persecuţie, urgisire, (înv. şi reg.) «trâmbătăţíre, (înv.) obidire. *(~ cuiva* pe *ne-<drept.)* 2. asuprire, exploatare, împilare, opre-•siune, oprimare, persecutare, persecuţie, prigoană, prigonire, urgisire, (pop.) asupreálă, •silnicie, (înv.) avaníe, obidă, obidire, obijduíre, strânsoáre, (fig.) apăsare, despuiere, stoarcere. *(~ maselor.)*

năpăstuíre s. v. BÂRFĂ. BÂRFEALĂ. BÂR--FIRE. BÂRFIT. CALOMNIE. CALOMNIERE. CLEVETEALĂ. CLEVETIRE. CLEVETIT. ©EFĂIMARE. DENIGRARE. DISCREDI-

TARE. PONEGREALĂ. PONEGRIRE. ŞOAPTĂ.

NĂPĂSTUÍT adj., s. 1. adj. nedreptăţit, oropsit, persecutat, urgisit, (pop.) obidit. *(Om ~.)* 2. adj., s. asuprit, exploatat, împilat, o-primat, oropsit, persecutat, prigonit, urgisit, (pop.) obidit, (înv.) obijduít, (fig.) apăsat, despuiat. *(Masele ~* s-aa *ridicat la luptă.)*

năpăstuit adj., s. v. BIRFIT. CALOMNIAT. DEFĂIMAT. DENIGRAT. DISCREDITAT. PONEGRIT.

năpăstuitór adj., s. v. ASUPRITOR. BÂR-FITOR. CALOMNIATOR. CLEVETITOR. DEFĂIMĂTOR. DENIGRATOR. EXPLOATATOR. ÎMPILĂTOR. OPRESIV. OPRESOR. PERSECUTOR. PONEGRITOR. PRIGONITOR.

NĂPIRCĂ s. *(ZOOL.)* 1. *(Anguis fragilis)* (reg.) şarpe-de-sticlă. 2. *(Vipera berus)* viperă, (înv. şi reg.) aspidă, (reg.) şarpe-ciónt, şarpe-ciúng, şarpe-scúrt, şarpe-veninát.

năpârcă s. v. BICI. BICIUŞCA. CRAVAŞA.

NĂPÂRLEÁLĂ s. năpârlire, (rar) năpârli-túră. *(~ unor animale.)*

NĂPÂRLÍ vb. (pop.) a lepăda, (înv. şi reg.) a se despuia. *(Un animal care ~.)*

NĂPÂRLÍRE s. năpârleală, (rar) năplrii-túră. *(~ unor animale.)*

năpirlltúră s. v. NĂPÂRLEALĂ. NĂPÂRLIRE.

năplrstóc s. v. DE GET AR. PICI. PRICHINDEL. PUŞTI. ŢINC.

năplát s. v. OBADĂ.

năplălálă s. v. ARŞIŢĂ. CANICULĂ. CĂLDURI. DOGOARE. DOGOREALĂ. FEBRĂ. FIERBINŢEALĂ. FRIGURI. NĂBUŞEÁLĂ. NĂDUF. NĂDUŞEALĂ. PÂRJOL. POJAR. TEMPERATURĂ. TOROPEALĂ. ZĂDUF. ZĂPUŞEALĂ.

NĂPRASNIC adj. 1. brusc, fulgerător, instantaneu, neaşteptat, subit. *(Moarte ~.)* 2. neaşteptat, neprevăzut, (rar fig.) prăpăstios. *(Un faliment ~.)* 3. colosal, cumplit, extraordinar, fenomenal, formidabil, groaznic, grozav, infernal, înfiorător, îngrozitor, înspăimântător, straşnic, teribil, (Transilv.) pogan, (fig.) îndrăcit, turbat. *(O vijelie ~.)*

NĂPRASNICĂ s. *(BOT.) 1. (Geranium robertianum)* (rar) pirétru, (reg.) închegătoáre, mama-pădúrii, priboi-căprésc. 2. *(Chrysanthe-mum corymbosum)* (reg.) ochiul-boului-a-fe-rigei.

năprasnică s. v. LUMINOASĂ.

năprătí vb. v. ARUNCA. AZVÂRLI. NĂPUSTI. NĂVĂLI. PRECIPITA. REPEZI. SĂRI. TĂBĂRÎ. ZVÂRLI.

năprătitúră s. v. DESCÂNTEC. FARMEC. MAGIE. VRAJĂ. VRĂJITORIE.

NĂPUSTÍ vb. a se arunca, a se azvârli, a năvăli, a se precipita, a se repezi, a sări, a tăbărî, a se zvârli, (rar) a se prăbuşi, (înv. şi pop.) a cădea, (înv. şi reg.) a năduli, a se prăpăstul, (reg.) a iuruşi, a năboi, a se năprăti, a nootl, a se tovărî, (Transilv.) a se aíepta, (Transilv. şi Ban.) a se şupi, (înv.) a se da, a năbuşi, a

năvrăpi, a se slobozi. *(S-au ~ asupra duşmanului.)*

năpusti vb. v. ABANDONA. ARUNCA. AZVÂRLI. LĂSA. NEGLIJA. PĂRĂSI. REPEZI. ZVÂRLI.

năpustit adj. v. ABANDONAT. PĂRĂSIT. nâpústul s. art. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

NĂRAV s. 1. cusur, dar, defect, meteahnă, patimă, viciu, (pop. şi fam.) pârţág, (pop.) învăţ, (reg.) madeá, natură, nărăvíe, párfie, teáhnă, (prin Bucov.) băsău. *(Are ~ beţiei.)* 2. pasiune, patimă, viciu, (fam.) boală. *(A dai* în *~ jocului de cărţi.)* 3. (Transilv.) snágă, súcă. *(~ calului.) 4.* (la pi.) apucătură, comportament, comportare, conduită, deprindere, maniere (pl.), moravuri (pl.), obiceiuri (pl.), purtare, (pop.) modă, (Transilv.) pont, (înv.) duh, (turcism înv.) tali'm. *(Ce sini ~ urile astea?)* 5. apucătură, deprindere, fire, obicei, obişnuinţă, (Ban.) ogód. *(l-am aflat ~.)*

NĂRĂVAŞ adj. năbădăios, nărăvit, (reg.) iabraş, (prin Ban.) bâváş, (Ban.) pórav, (prin Transilv.) póroş, (Transilv. şi prin Maram.) súcaş, (Transilv.) şupár. *(Cal ~.)* nărăví vb. v. ÎMPĂCA. ÎNŢELEGE. nărăvfe s. v. CUSUR. DAR. DEFECT. METEAHNĂ. NĂRAV. PATIMĂ. VICIU. NĂRĂVÍT adj. năbădăios, nărăvaş, (reg.) iabraş, (prin Ban.) bâváş, (Ban.) pórav, (prin Transilv.) póroş, (Transilv. şi prin Maram.) súcaş, (Transilv.) şupár. *(Cal ~.)* nărílâ s. v. NĂSĂILĂ.

nârozénle s. v. NĂTÂNGIE. NEGHIOBIE. NEROZIE. PROSTIE. STUPIDITATE. STUPIZENIE. nărtílă s. v. NĂSĂILĂ.

nârtós adj. v. FUDUL. GRANDOMAN. INFATUAT. ÎNCREZUT. ÎNFUMURAT. ÎNGÂMFAT. MEGALOMAN. MÂNDRU. NĂSOS. ORGOLIOS. SEMEŢ. TRUFAŞ. ŢANŢOŞ. VANITOS.

NĂRUÍ vb. 1. a (se) dărăpăna, a (se) dărâma, a (se) prăbuşi, a (se) prăvăli, a (se) risipi, a (se) surpa, (pop.) a (se) hâi, (reg.) a (se) hurui, a (se) îmburda, (Olt., Transilv. şi Maram.) a (se) sodomi, (prin Mold. şi Transilv.) a (se) ului, (înv.) a (se) prăpădi. *(Casa s-a ~ de tot.)* 2. a cădea, a se dărlma, a pica, a se prăbuşi, a se prăvăli, a se surpa, (înv.) a se îmburda. *(5-a ~ casa pe ei.)*

NĂRUÍRE s. 1. cădere, dărăpănare, dărî-mare, dărâmat, năruit, prăbuşire, prăvălire, risipire, surpare, surpat, (rar) prăbuşeálă, (înv.) risipă. *(~ unei case.)* 2. cădere, dărîJ mare, picare, prăbuşire, prăvălire, răsturnare. *(~ cuiva la pămínt in urma loviturii primite.)* NĂRUÍT adj. 1. dărăpănat, dărâmat, prăbuşit, prăvălit, risipit, surpat, (pop.) hiít. *(O veche construcţie ~.)* 2. căzut, prăbuşit, prăvălit, răsturnat. *(Un gard ~.)*

NĂRUÍT s. cădere, dărăpănare, dărâmare, dărâmat, năruire, prăbuşire, prăvălire, risipire, surpare, surpat, (rar) prăbuşeálă, (înv.) risipă. *(~ unui zid.)*

NĂRUITÚRĂ s. dărăpănătură, dărâmă-tură, paragină, prăbuşitură, ruină, surpătură, (reg.) ruinătúră, (înv.) risipă, risipitúră, surpare. *(O ~ de casă.)*

năsádă s. v. ARIE. ARMAN. BARAJ. GRĂMADĂ. MALDĂR. STĂVILAR. TEANC. VRAF. ZĂGAZ.

năsădí vb. v. COAGULA. ERUPE. IRU-PE. IZBUCNI. ÎMPRĂŞTIA. ÎNCHEGA. NĂVĂLI. RĂBUFNI. RĂSPÂNDL RĂZLEŢI. RISIPI. ŢÂŞNI.

•NĂSĂÍLĂ s. (reg.) nărílă, nărtílă, năsói, năsótea. *(Omului cu nasul mare i se spune tn deridere ~.)*

NĂSĂLÍE s. (pop.) pat, tárgă, (reg.) pa-táşcă, scaun, tălpíg, ţáglă, (prin Ban. şi Transilv.) scară. *(~ pentru dus mortul la groapă.)*

năsarimbă s. v. BOROBOAŢĂ. FARSĂ. FESTĂ. GHIDUŞIE. GLUMĂ. ISPRAVĂ. NĂZBÂTIE. NĂZDRĂVĂNIE. PĂCĂLEALĂ. PĂCĂLITURĂ. POCINOG. POZNĂ. ŞOTIE. ŞTRENGĂRIE. TRĂSNAIE.

născare s. v. NAŞTERE. PARTURIŢIE. PROCREARE. PROCREAT IE.

NĂSCĂTOAREA s. art. *(BIS.)* madona (art.), preacurata (art.), preanevinovata (art.), preasfânta (art.), precista (art.), Fecioara Măria, Maica Domnului, Sfinta Fecioară, (înv.) bo-goródniţa (art.), preacinstita (art.).

născătúrfi s. v. NAŞTERE. PARTURIŢIE. PROCREARE. PROCREAŢIE.

NĂSCIOR s. năsuc, năsuşor, năsuţ.

NĂSCOCEÁLĂ s. invenţie, minciună, născocire, născocitură, neadevăr, palavră, plăsmuire, poveste, scorneală, scornire, scornitură, (pop.) iscoditúră, (înv.) basnă, băsníre, (fam.) balivernă, braşoávă, (fam. fig.) basm, gogoaşă, tromboane (pl.). *(Toate vorbele lui slnt simple ~.>*

NĂSCOCÍ vb. 1. a afla, concepe, a crea, a descoperi, a elabora, a face, a găsi, a gândi, a imagina, a inventa, a plănui, a plăsmui, a proiecta, a realiza, a scorni, (înv. şi pop.) a izvodi, (pop.) a iscodi, a închipui, (reg.) a tocmi, (înv.) a unelti, (fig.) a naşte, a urzi, a zămisli. *(A ~ un nou sistem de...)* 2. a inventa, a plăsmui, a scorni, a ticlui, (pop.) a scoate, a stârni, (reg.) a scornoci, (înv.) a băsni, (fig.) a ţese, a urzi, (rar fig.) a tăia, (înv. fig.) a as-cuţi. *(A ~ ceva pe socoteala cuiva.)*

NĂSCOCÍRE s. 1. concepere, creare, elaborare, imaginare, inventare, plănuirc, plăsmuire, proiectare, realizare, scornire, (înv. şi pop.) izvodire. *(~ unui nou sistem de...)* 2. creaţie, invenţie, plăsmuire, scornitură, (pop.) isco-deálă, iscodénie, iscoditúră. *(O ~ a imaginaţiei sau inteligenţei sale.)* 3. fantezie, ficţiune, imaginaţie, invenţie, închipuire, plăsmuire, scorneală, scornire. *(Produs al ~.)* 4. inventare, plăsmuire, scornire, ticluire, (fig.) urzíre. *(~ unei minciuni.)* 5. invenţie, minciună, născoceală, năsocitură, neadevăr, palavră, plăsmuire, poveste, scorneală, scornire, scornitură, (pop.) iscoditúră, (înv.) basnă, băsníre, (fam.) balivernă, braşoávă, (fam. fig.) basm, gogoaşă, tromboane (pl.). *(Tot ce-a spus e o simplă ~.)*

NĂSCOCÍT adj. 1. fictiv, imaginar, imaginat, ireal, închipuit, nereal, plăsmuit, scornit. *(O tntimplare ~.)* 2. fantezist, imaginar, plăsmuit, (livr.) romanesc. *(Personaje literare ~.)* 3. fals, inautentic, inventat, mincinos, neadevărat, neautentic, neântemeiat, nereal, plăsmuit, scornit, (înv.) minţit, răsuflat, spúriu, (pop. fig.) strimb. *(Afirmaţii ~; mărturie~.)*

NÂSCOCITÓR adj., s. 1. adj. creator, imaginativ, ingenios, inventiv, iscoditor, iscusit, (înv.) scornáci. *(Un spirit ~.)* 2. s. creator, făuritor, înfăptuitor, plăsmuitor, realizator, (înv.) săvârşitór, scornitór, (fig.) făurar. *(~ al unui procedeu pentru...)*

născocitór s. v. INVENTATOR.

NĂSCOC-TURĂ s. invenţie, minciună, năs-coceală, născocire, neadevăr, palavră, plăsmuire, poveste, scorneală, scornire, scornitură, (pop.) iscoditúră, (înv.) basnă, băsníre, (fam.) balivernă, braşoávă, (fam. fig.) basm, gogoaşă, tromboane (pl.). *(Toate vorbele lui stnt simple ~.)*

născocorí vb. v. FĂLI. FUDULI. GROZĂVI. INFATUA. ÎMPĂUNA. ÎNFUMURA. ÎNGÂMFA. LĂUDA. MÂNDRI. RĂCNI. RĂSTI. SEMEŢI. STRIGA. ŢIPA. URLA. ZBIERA.

născut s. v. CRĂCIUN. NAŞTERE. PARTU-RIŢIE. PROCREARE. PROCREAT IE.

năsflrós adj. v. BOIEROS. CAPRICIOS. FANDOSIT. MOFTUROS. NĂZUROS. PRETENŢIOS. SCLIFOSIT.

năsílnic adj., adv. v. APRIG. ASPRU. BARBAR. BRUTAL. CÂINOS. CRÂNCEN. CRUD. CRUNT. CUMPLIT. FEROCE. FIOROS. HAIN. INUMAN. NECRUŢĂTOR. NEIERTĂTOR. NEÂMBLÂNZIT. NEÂNDUPLECAT. NEÂNDURAT. NEÂNDURĂTOR. NEMILOS. NEOMENOS. NEUMAN. RĂU. SĂLBATIC. SÂNGEROS. VIOLENT.

năsilnicie s. v. ASPRIME. BARBARIE. BRUTALITATE. CRUZIME. FEROCITATE. NEÂNDURARE. NEOMENIE. RĂUTATE. SĂLBĂTICIE. VIOLENŢĂ. VITREGIE.

năsipárniţă s. v. STUDENIŢĂ.

năslí vb. v. ASPIRA. CANONI. CĂZNI. CHINUI. DORI. FORŢA. FRĂMÂNTA. JINDUL MUNCI. NĂZUI. NECĂJI. OSTENI. POFTI. PRETINDE. RÂVNI. SFORŢA. SILI. STRĂDUI. TINDE. TRUDI. ŢINTI. URMĂRI. VISA. VIZA. ZBATE. ZBUCIUMA.

năslíre s. v. ASPIRAŢIE. DOR. DORINŢĂ. NĂZUINŢĂ. POFTĂ. PORNIRE. RÂVNĂ. TENDINŢĂ. VIS.

năslitúră s. v. ASPIRAŢIE. DOR. DORINŢĂ. NĂZUINŢĂ. POFTĂ. PORNIRE. RÂVNĂ. TENDINŢĂ. VIS.

năsól s. v. NĂSĂILĂ.

NĂSOS adj. (prin Mold.) nărtós. *(Om ~.)*

năsótea s. v. NĂSĂILĂ.

năstáv s. v. IMBOLD. IMPULS. ÎNDEMN. PORNIRE. STIMUL. STIMULENT.

năstăvívb. v. CĂLĂUZI. CONDUCE. DIRIJA. ÎNDRUMA. POVĂŢUI. SFĂTUI. SUGERA.

NĂSTRUŞNIC adj. bizar, ciudat, curios, excentric, extravagant, fantasmagoric, fantezist, inexplicabil, insolit, neobişnuit, original, paradoxal, singular, straniu, (livr.) abracadabrant, (rar) străin, (pop.) pidósnic, pocit, poznaş, (Mold.) deşănţat, (Transilv., Ban. şi Olt.) şod, (înv.) ciudós, (grecism înv.) paraxín, (fam.) sanchíu, (fam. fig.) fistichiu, întors, sucit, trăsnit. *(Ce chestie ~ !)*

NĂSTRUŞNICIE s. bazaconie, bizarerie, bâzdâganie, ciudăţenie, curiozitate, drăcie, drăcovenie, minunăţie, năzdrăvănie, poznă, (rar) singularitate, (pop.) comedie, (reg.) dă-nănáie, nagodă, şozénie, (Ban. şi Olt.) miráz, (Transilv. şi Ban.) mirăzénie, (Mold.) şanţ. *(Multe ~ii a mai văzut, dar ca asta mai rar!)*

NĂSTURÁŞ s. năsturel, (reg.) burnbişór, burnbuşór. *(Hăinuţă cu ~.)*

násturaş-de-búbe s. v. SIPICĂ.

năsturei s. v. CARDAMA. NĂSTUREL.

năsturei s. pi. v. GRANAT. SPILCUŢĂ.

NĂSTUREL s. 1. năsturaş, (reg.) burnbişór, burnbuşór. *(O hăinuţă cu ~ metalici.)* 2. *(BOT.; Nasturtium officinale)* cardarna, (reg.) bobílnic, brâncúţă, cresón, hréniţă, năstureá, rnăcriş-de-báltă.

NĂSUC s. născior, năsuşor, năsuţ. *(Un ~ în vâni.)*

năsulíe s. v. BALAMUC. GĂLĂGIE. HĂRMĂLAIE. HUIET. LARMĂ. SCANDAL. TĂMBĂLĂU. TĂRĂBOI. TEVATURĂ. TUMULT. VACARM. VUIET. ZARVĂ. ZGOMOT.

NĂSUŞÓR s. născior, năsuc, năsuţ. *(Un ~ ctrn.)*

NĂSCŢ s. născior, năsuc, năsuşor. *(~ ctrn.)*

năşásca s. art. v. HORA MIRESEI. NU-NEASCA.

nătăbâz adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

NĂTĂFLEŢ adj., s. bleg, nătărău, nătlng, neghiob, nerod, netot, prost, prostănac, stupid, tont, tontălău, (înv. şi pop.) năuc, (pop. şi fam.) haplea, (pop.) flaimúc, (înv. şi reg.) nătântóc, prostán, prostatíc, prostănátic, (reg. şi fam.) şui, (reg.) bleot, hăbăuc, mangosít, metehău, meteléu, motofléte, motológ, mutălău, natantól, năbârgeác, nătăbâz, nătî'nt, nâtrúi, nătrúţ, năvlég, năvligós, nerodói, pliurd, ponc, pricăjit, puneau, tălălău, tălímb, tontán, ton-toléte, tontológ, (prin Transilv.) balamút, (prin Olt.) bleomb, (prin Mold.) boblétic, (prin Munt.) bobléţ, (Mold.) cherapléş, (prin Transilv., Mold. şi Bucov.) chiomb, (Transilv., Ban. şi Olt.) lud, (Transilv. şi Ban.) năhúi, (Transilv.) nebléznic, (prin Mold., Transilv. şi Ma-ram.) şuiétic, (Mold.) tanău, (Bucov.) tăläş-mán, (prin Olt. şi Munt.) tărăntúc, (Munt.) tontován, (turcism înv.) budalá, (fam.) fleţ, găgăúţă, gogoman, zevzec, (fig.) sec.

nătărálă s. v. ARĂTARE. COLOS. MATAHALĂ. NAMILĂ. URIAŞ.

nătărăíe s. v. GOGOMĂHIB. SĂTÂNGIB. NEGHIOBIE. NEROZIE. NESOCOTINŢĂ. PROSTIE. STUPIDITATE. STUPIZENIE.

NĂTĂRĂU adj., s. bleg, nătăfleţ, năting, neghiob, nerod, netot, prost, prostănac, stupid, tont, tontălău, (înv. şi pop.) năuc, (pop. şi fam.) haplea, (pop.) flaimúc, (Înv. şi reg.) nătântóc, prostán, prostátic, prostănátic, (reg. şi fam.) şui, (reg.) bleot, hăbăuc, mangosit, metehău, meteléu, motofléte, motológ, mutălău, natantól, năbârgeác, nătăbiz, nătínt, nătrúi, nătrúţ, nävlég, năvligós, nerodói, pliurd, ponc, pricăjit, puneau, tălălău, tălfmb, tontán, ton-toléte, tontológ, (prin Transilv.) balamút, (prin Olt.) bleomb, (prin Mold.) boblétic, (prin Munt.) bobléţ, (Mold.) cherapléş, (prin Transilv., Mold. şi Bucov.) chiomb, (Transilv., Ban. şi Olt.) lud, (Transilv. şi Ban.) năhúi, (Transilv.) nebléznic, (prin Mold., Transilv. şi Maram.) şuiétic, (Mold.) tanău, (Bucov.) tălăş-mán, (prin Olt. şi Munt.) tărăntúc, (Munt.) tontován, (turcism înv.) budalá, (fam.) fleţ, găgăúţă, gogoman, zevzec, (fig.) sec. *(Este un ~ I)*

nătăvălós adj. v. MĂTĂHĂLOS. VOLUMINOS.

NĂTÂNG adj., s. 1. adj., s. bleg, nătăfleţ, nătărău, neghiob, nerod, netot, prost, prostănac, stupid, tont, tontălău, (înv. şi pop.) năuc, (pop. şi fam.) haplea, (pop.) flaimúc, (înv. şi reg.) nătântóc, prostán, prostátic, prostănátic, (reg. şi fam.) şui, (reg.) bleot, hăbăuc, mangosit, metehău, meteléu, motofléte, motológ, mutălău, natantól, năbârgeác, nătăbfz, nătínt, nătrúi, nătrúţ, năvlég, năvligós, nerodói, pliurd, ponc, pricăjit, puneau, tălălău, tălî'mb, tontán, tontoléte, tontológ, (prin Transilv.) balamút, (prin Olt.) bleomb, (prin Mold.) boblétic, (prin Munt.) bobléţ, (Mold.) cherapléş, (prin Transilv., Mold. şi Bucov.) chiomb, (Transilv., Ban. şi Olt.) lud, (Transilv. şi Ban.) năhúi, (Transilv.) nebléznic, (prin Mold., Transilv. şi Maram.) şuiétic, (Mold.) tanău, (Bucov.) tă-lăşmán, (prin Olt. şi Munt.) tărăntúc, (Munt.) tontován, (turcism înv.) budalá, (fam.) fleţ, găgăúţă, gogoman, zevzec, (fig.) sec. *(Om ~.)* 2. adj. neghiob, neghiobesc, nerod, nerozesc, netot, prostesc, stupid, (livr.) inept, (înv.) prostátic. *(*O *comportare, o faptă ~.>*

nătângeálă s. v. NĂTÂNGIE. NEGHIOBIE. NEROZIE. PROSTIE. STUPIDITATE. STUPIZENIE.

nättogí vb. v. ÎNCĂPĂŢÂNA. ÎNDĂRĂTNICI. ÎNDÂRJI. ÎNVERŞUHA!

NĂTÂNGÍE s. l.| neghiobie, nerozie, prostie, stupiditate, stupizenie, (rar) nătângeálă, netoţie, tonţíe, (franţuzism Far) sotiză, (înv. şl reg.) nătărăíe, (înv.) nărozénie, (fam.) zevze-cíe. *(E de-o ~ proverbială.)* 3. gogomănie, neghiobie, nerozie, nesocotinţa, prostie, stupiditate, (rar) netoţíe, (înv. şi leg.) nătărăíe. *(Mare ~ a spus!)*

nătlngíe s. v. ÎNGĂPĂŢÂNARE ÎNDĂRĂTNICIE.

nâtin. adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID TONT. TONTĂLĂU.

nătântóc adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

nătrúi adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

nătrúţ adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂ--TĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

năturós adj. v. BOIEROS. CAPRICIOS. FANDOSIT. MOFTUROS. NĂZUROS. PRETENŢIOS. SCLIFOSIT.

NĂUC adj. 1. aiurit, buimac, buimăcit, derutat, descumpănit, dezorientat, năucit, zăpăcit, (Olt.) zăbăuc, (Mold.) zălud, (fig.) împrăştiat. *(Ce om ~ I)* 2. năucit, perplex, stupefiat, uimit, uluit. *(A rămas ~ la vederea...>* 3. ameţit, buimac, buimăcit, năucit, tâmpit, zăpăcit, (pop.) bâiguít, capiu, uluit, (reg.) buimátic, hăbăuc, (Mold., Bucov. şi Transilv.) tehui. *(S-a sculat complet ~.)*

năuc adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂ-TĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

NĂUCEALĂ s. ameţeală, buimăceală, buimăcire, năucire, perplexitate, zăpăceală, (înv. şi reg.) uluială, uluire, (reg.) uimăceálă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) tehuiálă. *(Stare de ~.)*

NĂUCÍ vb. 1. a (se) ameţi, a (se) buimăci, • (se) zăpăci, (pop.) a (se) biigui, a (se) ului, (reg.) a (se) hăbăuci, a (se) uimăci, (Mold., Bucov. şi Transilv.) a (se) tehui, (înv.) a (se) cebălui. *(Te-ai ~ de tot!)* 2. a stupefia, a uimi, a ului. *(Vestea aflată l-a ~.)*

năuci vb.v. ÎNDOBITOCI. PROSTI. TÂMP1.

NĂUCÂRE s. 1. buimăcire, zăpăcire. *(-v cuiva.)* 2. ameţeală, buimăceală, buimăcire, năuceală, perplexitate, zăpăceală, (înv. şl reg.) uluială, uluire, (reg.) uimăceálă, (Mold.. Bucov. şi Transilv.) tehuiálă. *(Stare de ~.>*

NĂUCÂT adj. 1. aiurit, buimac, buimăclt, derutat, descumpănit, dezorientat, năuc, zăpăcit, (Olt.) zăbăuc, (Mold.) zălud, (fig.) împrăştiat. *(Ce om ~ l)* 2. năuc, perplex, stupefiat, uimit, uluit. *(A rămas ~ ia vestea primită.)* 3. ameţit, buimac, buimăcit, năuc, tâmpit, zăpăcit, (pop.) bâiguít, capiu, uluit, (reg.) buimátic, hăbăuc, (Mold., Bucov. şi Transilv.) tehui. *(S-a sculat complet ~.)*

NĂUCITOR adj. ameţitor, uimitor, uluito», (popO zăpăcitor. *(Un ritm ~.)*

NÂÚT s. *(BOT.; Cicer arietinum)* (rai) măzăríche, (pop.) mazăre-turceáscă.

năutíu adj. v. CHIHLIMBARUL GĂLBUI.

NĂVALĂ s. *(MIL.)* asalt, atac, iureş, năvălire, (înv. şi reg.) şturm. (*~ dată Impotrlom cetăţii.)*

NĂVALNIC adj., s. I. adj. 1. înviforat, viforos, vijelios. *(Furtună ~.)* 2. debordant.

dezlănţuit, furtunos, impetuos, nestăpânit, ■estăvilit, tumultuos. *(Dansează tntr-un ritm *~.)* 3. aprig, furtunos, impetuos, impulsiv, Iute, înflăcărat, Înfocat, nedomolit, nepotolit, nestăpânit, nestăvilit, sălbatic, tumultuos, vehement, violent, (fig.) aprins, viforos, vijelios, Tulcánic. *(Temperament ~.)* II. s. *(BOT.; Scolopendrium vulgare)* limba-cerbului, (rar) gcolopéndră, (reg.) iarba-ciútei, limba-vácii, limba-vecínei.

năvalnic s. v. FERIGĂ. năvalnlcul-ăl-máres. v. SÂNZIENE-DE-GRĂ-DINĂ.

NĂVĂDEÁLĂ s. *(TEXT.)* năvădire, năvă-dit, năvăditură.

NĂVĂDÍ vb. *(TEXT.)* a rosti, a rostui. *(A ~ urzeala.)*

NĂVĂDÍRE s. *(TEXT.)* năvădeală, nă-vădit, năvăditură.

NĂVĂDÍT *s. (TEXT.)* năvădeală, năvădire, năvăditură.

NĂVĂDITURĂ s. *(TEXT.)* năvădeală, năvădire, năvădit.

NĂVĂLÍ vb. 1. a se arunca, a se azvârli, a se năpusti, a se precipita, a se repezi, a sări, a tăbărî, a se zvârli, (rar) a se prăbuşi, (înv. şi pop.) a cădea, (înv. şi reg.) a năduli, a se pră-păstui, (reg.) a iuruşi, a năboi, a se năprăti, a nooti, a se tovărî, (Transilv.) a se aiepta, (Transilv. şi Ban.) a se şupi, (înv.) a se da, a năbuşi, a năvrăpi, a se slobozi. *(Au ~ asupra duşmanului.)* 2. a veni, (pop.) a da. *(Stai puţin că doar nu ~ barbarii I)* 3. a erupe, airupe, a izbucni, a răbufni, a ţâşni, (reg.) a năsădi, (prin Olt. şi Ban.) a bui, (Transilv.) a bujdi, (prin Olt.) a buşni, (Transilv. şi Mold.) a buti. *(Petrolul ~ din pămtnt.)*

NĂVĂLÍRE s. 1. *(MIL.)* asalt, atac, iureş, năvală, (înv. şi reg.) şturm. *(~ dezlănţuită împotriva cetăţii.)* 2. erupţie, irupere, irupţie, izbucnire, răbufnire, ţâşnire. *(~ petrolului din pămtnt.)*

NĂVĂLITOR adj., s. agresor, atacator, cotropitor, invadator. *(Armată ~.)*

năvăloácă s. v. OGOR. PÂRLOAGĂ. năvârlíi s. pi. v. FURIE. ÎNVERŞUNARE. HÂNIE.

năvlrliós adj. v. FURIOS. ÎNDÂRJIT. ÎNFURIAT. ÎNTĂRÂTAT. ÎNVERŞUNAT. MÂNIAT. MÂNIOS. PORNIT.

năvlég adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. KĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. METOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

năvligós adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. HĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. HETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

NĂVOD s. *(PESCUIT)* maja, (reg.) ma-túlă, motorúgă, plăvălă.

NĂVODAR s. *(ORNIT.; Recurvirostra avo-tetta)* cioc-întors, (reg.) săbiuţă.

năvrăpi vb. v. ARUNCA. AZVÂRLI. NĂPUSTI. NĂVĂLI. PRECIPITA. REPEZI. SĂRI. TĂBĂRÎ. ZVÂRLI.

năzárnle adj. v. BĂNUITOR. NEÂNCREZĂTOR. SUSPICIOS. TEMĂTOR.

NĂZĂREALĂ s. năzărire.

NĂZĂRÍ vb. 1. a crede, a-şi imagina, a-şi închipui, a i se părea, (înv. şi pop.) a i se năluci. *(Ţi s-a ~ numai că l-ai văzut.)* 2. a-1 apuca, a-i căşuna, a-i veni, (înv. şi reg.) a-i abate, (Transilv.) a-i tonca, (fig.) a-i trăsni. *(Nu ştia ce i s-a ~ aşa deodată.)*

NĂZĂRÍRE s. 1. năzăreală. 2. halucinaţie, nălucire, vedenie, (înv.) vedere. *(A avut o ~.)* 3. apariţie, arătare, duh, fantasmă, fantomă, nălucă, nălucire, spectru, spirit, stafie, strigoi, umbră, vedenie, viziune, (înv. şi pop.) nălu-citúră, năzăritúră, (pop.) iázmă, moroi, (reg.) arătánie, necurăţenie, pater, (Ban.) năhoádă, (Mold. şi Bucov.) vídmă, (înv.) vedere, zare.

năzăritúră s. v. APARIŢIE. ARĂTARE. DUH. FANTASMĂ. FANTOMĂ. NĂLUCĂ. NĂLUCIRE. NĂZĂRIRE. SPECTRU. SPIRIT. STAFIE. STRIGOI. UMBRĂ. VEDENIE. VIZIUNE.

năzbî'că s. ▼. BELEA. BUCLUC. DANDANA. ÎNCURCĂTURĂ. NĂPASTĂ. NEAJUNS. NECAZ. NEMULŢUMIRE. NENOROCIRE. NEPLĂCERE. NEVOIE. PACOSTE. POCINOG. RĂU. SUPĂRARE.

NĂZBITIE s. 1. ghiduşie, glumă, năzdrăvănie, nebunie, poznă, ştrengărie, (prin Ban.) poşováică, (Mold.) prújă, prujitúră, (Mold., Bucov. şi Transilv.) şagă, (prin Ban. şi Transilv.) şálmă, (prin Transilv. şi

Olt.) şoádăi, (prin Olt. şi Munt.) şoánă, (Transilv., Ban. şl Olt.) şozénie, (Transilv.) şozie, (Mold.) tămă-şág, (prin Olt.) zgoándă, (înv.) cabazlíc, (fam.) pehlivăníe. *(~ lui ne-a amuzat.)* 2. drăcie drăcovenie, poznă, ştrengărie, (pop.) drăcăríe, (fam.) parascovénie. *(Ce ~ mai e şi asta?)* 3. bazaconie, poznă, ştrengărie, trăsnaie, (Olt.) trăsneálă. *(O ~ de copil.)* 4. boroboaţă, ispravă, năzdrăvănie, pocinog, poznă, şotie, trăsnaie, (reg.) boáţă, dandana, dănănáie, dăndănáie, năsărârnbă, (Mold. şi Bucov.) pa-lótie, (prin Ban.) snoabă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) tonoásă, (înv.) bosrná. *(Ce ~ a mai făcut?)*

NĂZDRĂVĂNÍE s. 1. ghiduşie, glumă, năz-bâtie, nebunie, poznă, ştrengărie, (prin Ban.) poşováică, (Mold.) prújă, prujitúră, (Mold., Bucov. şi Transilv.) şagă, (prin Ban. şi Transilv.) şálmă, (prin Transilv. şi Olt.) şoádă, (prin Olt. şi Munt.) şoánă, (Transilv., Ban. şi Olt.) şozénie, (Transilv.) şozíe, (Mold.) tămăşág, (prin Olt.) zgoándă, (inv.) cabazlíc, pehlivăníe. *(•>-< lui ne-a amuzat.)* 2. boroboaţă, ispravă, năzbâtie, pocinog, poznă, şotie, trăsnaie, (reg.) boáţă, dandana, dănănáie, dăndănáie, năsărímbă, (Mold. şi Bucov.) palótie, (prin Ban.) snoabă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) tonoásă, (înv.) bostná. *(Ce ~ a mai făcut?)* 3. bazaconie, bizarerie, bâzdâganie, ciudăţenie, curiozitate, drăcie, drăcovenie, minunăţie, năstruşnicie, poznă, (rar) singularitate, (pop.) comedie, (reg.) dănănáie, nagodă, şozénie, (Ban. şi Olt.) Miráz, (Transilv. şi Ban.) mirăzé-nie, (Mold.) şanţ. *(Multe ~ a mai văzut tn viaţa luil)*

năzdrăvănie s. v. BELEA. BUCLUC. DANDANA. ÎNCURCĂTURĂ. NĂPASTĂ. NEAJUNS. NECAZ. NEMULŢUMIRE. NENOROCIRE. NEPLĂCERE. NEVOIE. PACOSTE. POCINOG. RĂU. SUPĂRARE.

NĂZUÍ vb. a aspira, a dori, a jindui, a pofti, a pretinde, a râvni, a tinde, a ţinti, a urmări, a visa, a viza, (rar) a stărui, (înv. şi reg.) a năsli, (reg.) a năduli, (prin Transilv. şi Mold.) a bărăni, (înv.) a aţinti, a bâte, a jelui, a nădăjdui. *(Nu ~ să fie un geniu.)*

năzuí vb. v. APUCA. ÎNDREPTA. LUA. MERGE. ORIENTA. PĂŞI. PLECA. PORNI.

NĂZUÍNŢĂ s. aspiraţie, dor, dorinţă, poftă, pornire, râvnă, tendinţă, vis, (rar) năzuíre, râvníre, (reg.) năduleálă, (înv.) năslíre, năsli-túră, râvnitúră.

năzuinţă s. v. ADĂPOST. AZIL. REFUGIU. SCĂPARE.

năzuíre s. v. ASPIRAŢIE. DOR. DORINŢĂ. NĂZUINŢĂ. POFTĂ. PORNIRE. RÂVNĂ. TENDINŢĂ. VIS.

NĂZUROS adj. 1. boíeros, capricios, fandosit, mofturos, pretenţios, sclifosit, (pop.) izmenit, (reg.) năsfirós, năturós. *(E cam ~ dumnealui!)* 2. dificil, mofturos, (pop.) gingaş, lingav, (Mold., Munt. şi sudul Transilv.) scarandív. *(~ la mtncare.)*

năzuros adj. CAPRICIOS. INCONSTANT. INSTABIL. NECONSTANT. NESTABIL. NESTATORNIC. SCHIMBĂCIOS. SCHIMBĂTOR. VARIABIL.

NEA s. *(MET.)* ninsoare, omăt, zăpadă. *(~ua acoperă ctmpia.)*

NEABĂTUT adj. 1. decis, dârz, ferm, ho-tărât, inflexibil, intransigent, neclintit, nestrămutat, neşovăitor, statornic, (înv.) neprege-tător. *(Om~; caracter~.)* 2. ferm, hotărât, neşovăielnic, neşovăitor, sigur. *(Cu paşi ~.j*

neabeţedát adj., s. v. IGNORANT. INCULT. NECULTIVAT. NEINSTRUIT. NEÂNVĂŢAT. PROST.

SIMPLU.

neabordabil adj. v. INABORDABIL. INACCESIBIL. NEACCESIBIL.

NEACCENTUAT adj. *(FON.)* aton. *(Vocală, silabă ~.)*

NEACCEPTABIL adj. inacceptabil, inadmisibil, neadmisibil. *(O propunere ~.)*

NEACCEPTÁRE s. refuz, respingere. *(~ unei propuneri.)*

NEACCESÍBIL adj. inabordabil, inaccesibil, (rar) neabordábil. *(Un lucru ~.)*

NEACOPERÍT adj. 1. deschis. *(Un vehicul ~.)* 2. descoperit, dezvelit. *(A dormit ~.)*

NEACTIVITÁTE s. inactivitate, inacţiune, inerţie, pasivitate, (rar) pasivism, şedere, (pop.) nemişcare, (reg.) zăcăşeálă, (înv.) neacţiúne, nelucráre. *(~ îl exasperează.)*

neaeţiúne s. v. INACTIVITATE. INACŢIUNE. INERŢIE. NEACTIVITÁTE. PASIVITATE.

NEADAPTABIL adj., s. inadaptabil, (rar) inacomodábil. *(Se consideră un ~.)*

NEADAPTABIL ITĂTE s. inadaptabilitate. *(~ unei plante la noi condiţii de mediu.)*

NEADECVÁT adj. distonant, inadecvat necorespunzător, nepotrivit, (fig.) deplasat. *(Un element ~ faţă de ansamblu.)*

neademenit adj. v. CINSTIT. CORECT. INCORUPTIBIL. INTEGRU. LEAL. NECORUPTIBIL. ONEST.

NEADEVĂR s. 1. falsitate, inexactitate, neexactitate, netemeinicie. *(~ unei afirmaţii.)* 2. invenţie, minciună, născoceală, născocire, născocitură, palavră, plăsmuire, poveste, scorneală, scornire, scornitură, (pop.) iscoditúră, (înv.) basnă, băsnire, (fam.) baliverna, bra-şoávă, (fam. fig.) basm, gogoaşă, tromboane (pl.). *(Tot ce-a spus e un ~.)*

NEADEVĂRÁT adj. 1. eronat, fals, greşit, incorect, inexact, (înv. şi reg.) smintit. *(Rezultat ~ al unui calcul.)* 2. fals, inautentic, inventat, mincinos, născocit, neautentic, neîntemeiat, nereal, plăsmuit, scornit, (înv.) minţit răsuflat, spúriu, (pop. fig.) strâmb. *(Afirmaţie ~; mărturie ~.)* *

NEADÂNC adj. mic, (înv.) slab. *(O apa ~.)*

NEADMISIBIL adj. inacceptabil, inadmisibil, neacceptabil. *(O propunere ~.)*

NEADORMÍT adj. deştept, treaz, (înv.) véget, vegheat. *(Toată noaptea a stat ~.)*

neadormit adj. v. ACTIV. ATENT. CIRCUMSPECT. GRIJULIU. HARNIC. MUNCITOR. NEOBOSIT. NEOSTENIT. PRECAUT. PREVĂZĂTOR. PRUDENT. SILITOR. SÂRGUINCIOS. SÂRGUITOR. VIGILENT. VREDNIC. ZELOS.

NE AFECTAT adj. degajat, dezinvolt, firesc, natural, neartificial, necăutat, neprefăcut, nesilit, nestudiat, simplu, spontan, (livr.) nonşalant, (înv.) prostátic. *(O atitudine ~; eu gesturi ~.)*

neajúngere s. v. INSUFICIENŢĂ. LIPSĂ. SĂRĂCIE.

neajuns adj. v. INCOMPARABIL. INEGALABIL. NEASEMĂNAT. NEASEMUIT. NECOMPARABIL. NEEGALABIL. NEÂNTRECUT. UNIC.

neajuns adj., s. v. CALIC. NECĂJIT. NEVOIAŞ. SĂRAC. SĂRMAN.

NEAJUNS s. 1. dificultate, greutate, impas, impediment, inconvenient, nevoie, obstacol, oprelişte,

piedică, stavilă, (pop.) opreálă, poticálă, potrivnicíe, (înv. şi reg.) scandal, sminteală, (înv.) anevoínţă, nevoínţă, poprire, stenahoríe, (fig.) barieră, handicap, hop. *(A avut de depăşit un ~.)* 2. dificultate, greutate, şicană. *(Îi face tot felul de ~.)* 3. dificultate, greutate, vicisitudine. *(~ urile vieţii.)* 4. neplăcere, (livr.) dezagrement. *(Acest sistem comportă unele ~uri.)* 5. dezavantaj, inconvenient, (fig.) handicap. *(Un ~ pe care şi-l creează el însuşi.)* 6. belea, bucluc, dandana, încurcătură, năpastă, necaz, nemulţumire, nenorocire, neplăcere, nevoie, pacoste, pocinog, rău, supărare, (înv. şi pop.) poznă, răutate, (pop.) alageá, daravéră, păcat, ponós, pótcă, poticálă, zăduf, (înv. şi reg.) nacafá, nagodă, (reg.) dănănáie, încurcálă, năzbî'că, năzdrăvănie, păcosténie, şúgă, şugubină, toroápă, (prin Mold.) bacálă.

(Transilv.) bai, (Ban., Maram. şi Bucov.) bédă, (Mold.) chichion, (Olt. şi Ban.) cotoárbă, (Olt., Ban. şi Transilv.) dabilă, (înv.) neso-sinţă, nevoínţă, patimă, satará, stenahoríe. *(Ce ~ a căzut pe ell)* 7. cusur, defect, deficienţă, imperfecţiune, insuficienţă, lacună, lipsă, meteahnă, păcat, scădere, slăbiciune, viciu, (livr.) carenţă, racilă, tară, (pop. şi fam.) beteşug, (reg. şi fam.) hibă, (reg.) madeá, teáh-nă, (Olt., Munt. şi Mold.) ponós, (înv.) greşeală, lichea, nedesăvârşire, răutate. *(Are multe ~* uri *în funcţionare.)*

neajutát adj. v. NEAJUTORAT. NEÂNDE-MÂNATIC. NEPRICEPUT. STÂNGACL

NEAJUTORAT adj. neândemânatic, nepriceput, stângaci, (livr.) inabil, (rar) neajutát, (reg.) natantól. *(E tare ~, bietul băiat!)*

NEALTERÁBIL adj. inalterabil, (livr.) im-putrescíbil. *(Materie ~.)*

NEALTERÁT adj. 1. nestricat. *(O substanţă ~.)* 2. bun, curat, nestricat, nevătămător, neviciat, oxigenat, ozonat, proaspăt, pur, purificat, salubru, sănătos, tare. *(Aer ~.)* 3. clar, limpede, pur, (fig.) cristalin, (rar fig.) curat. *(O voce ~.)*

neam adv. v. DEFEL. DELOC. NICICUM. NICIDECUM. NIMIC.

NEAM s. 1. seminţie, trib, (înv. şi pop.) săminţă. *(Din ~ hunilor.)* 2. popor, populaţie, seminţie, (pop.) norod, (înv.) lume, rudă, rudenie. *(Un ~ de viteji.)* 3. naţiune, popor, (înv. şi pop.) norod, (înv.) limbă, seminţie. *(~ul românesc.)* 4. seminţie, spiţă, viţă, (livr.) stirpe, (Transilv.) porodíţă, (înv.) rod, soi, stépenă. *(Oameni din acelaşi ~.)* 5. rubedenie, rudă, rudenie, (înv. şi reg.) nemoténie, (reg.) nat, neménie, nemet, nemuşúg, (Mold.) cimotie. *(Are câteva ~uri foarte apropiate.)* 6. familie, viţă, (livr.) stirpe, (astăzi rar) seminţie, (înv. şi pop.) săminţă, (înv. şi reg.) seminţénie, tăláie, (Mold. şi Transilv.) pojíjie, (înv.) femeie, rudă, rudenie. *(S-a adunat cu tot ~ lui.)* 7. familie, sânge. *(E din ~ nostru.)* 8. categorie, chip, fel, gen, soi, sort, specie, tip, varietate, (reg.) madeá, sad, (înv., mai ales în Transilv.) plasă. *(Toate ~urile de fructe.)*

neam s. v. GENERAŢIE. NAŞTERE. OBÂRŞIE. ORIGINE. PROVENIENŢĂ. SEX.

NEAMESTECÁT adj. 1. curat, pur, simplu. *(O substanţă ~; un corp ~.)* 2. curat, nativ, pur, (înv. şi reg.) safí, (Transilv. şi Bucov.) prísnic, (înv.) prísne, (fig.) virgin. *(Aur ~.)* 3. curat, natural, pur, (înv. şi pop.) sadea. *(Vin ~.)* 4. curat, pur, (Transilv.) tístaş. *(Grlu ~.)*

neamic adj., s. v. ADVERSAR. DUŞMAN. INAMIC. POTRIVNIC. VRĂJMAŞ.

NEAMŢ s. german.

neamuri s. pi. v. ARISTOCRAŢIE. BOIERIME. NOBILIME.

NEANIMÁT adj. inanimat, neânsufleţit, (fig.) mort. *(Pulbere ~ J*

NEANT s. inexistenţă, nefiinţă, nimic, (rar) negură, neúnde, uitare, (înv.) nedereásă, ne-fápt. *(Aşa-zisa linişte a ~.)*

NEAOŞ adj., s. 1. adj., s. aborigen, autohton, băştinaş, indigen, pămlntean, (pop.) pă-mântésc, (înv. şi reg.) moşneán, moşteán, (înv.> pământenésc. *(Populaţia ~ de pe un teritoriu.)* 2. adj. adevărat, autentic, curat, veritabil, (pop. şi fam.) sadea, get-begét. *(Moldovean ~.>*

neapărat adj. v. CATEGORIC. CERT. FATAL. INEVITABIL. PRECIS. SIGUR.

NEAPĂRAT adj., adv. 1. adj. indispensabil, necesar, nedispensabil, vital. *(Condiţii ~ pentru viaţă.)* 2. adj. necesar, obligatoriu. *(Lucruri de ~ trebuinţă.)* 3. adv. indispensabil, obligatoriu, (rar) necesarmente. *(Este bine sau chiar ~ să te duci acolo.)* 4. adv. morţiş, musai, negreşit, numaidecât, obligatoriu, (rar) necesarmente, (înv. şi reg.) nepristán, nesmintit, numai, (înv.) nelipsit. *(Tine ~ să...)* 5. adv. indiscutabil, negreşit, neândoielnic, neândoios» precis, sigur, (pop.) nesmintit. *(~ voi fi acolo la ora anun(ată.)*

neapărat adj., adv. v. ABSOLUT. IMPERIOS. STRINGENT.

neapărat adv. v. CONTINUU. ÎNCONTINUU. ÎNTRUNA. MEREU. NECONTENIT. NECURMAT. NEÂNCETAT. NEÂNTRERUPT. NEOBOSIT. NEOSTENIT. PERMANENT. PURURI. VEŞNIC.

neapestít adj. v. NEÂNTÂRZIAT.

NEAPLECÁT adj. drept. *(Cu spinarea ~.)*

NEAPLICABIL adj. inaplicabil. *(Un procedeu ~.)*

NEAPROBÁRE s. blam, blamare, condamnare, dezaprobare, înfierare, reprobare, respingere, stigmatizare, (livr.) dezavuare, re-prehensiúne, (rar) reprobaţiúne, sancţionare, (pop.) osândire, (înv.) prihană, (fig.) vestejire. *(~ faptelor necugetate ale cuiva.)*

NEAPROBATOR adj. dezaprobator, reprobator. *(Îi vorbea cu ton ~.)*

NEAPROFUNDAT adj. sumar, superficial. *(O analiză ~.)*

NEÁPT adj. inapt, incapabil. *(~ de muncă.)*

neapús adj. v. ETERN. NEMURITOR. NEPIERITOR. NESFÂRŞIT. NEUITAT. PERPETUU. VEŞNIC. VIU.

NEARGĂSÍT adj. brut, crud, neprelucrat, netăbăcit, verde. *(Piei ~.)*

NEARMONIÓS adj. 1. discordant, disonant, distonant, strident. *(Elemente ~.)* 2. fals. *(Note ~.)*

NEARTICULAT adj. bolborosit, îngăimat, mormăit, neclar, nedesluşit, (fig.) morfolit. *(Cuvinte ~.)*

NEARTIFICIÁL adj. degajat, dezinvolt, firesc, natural, neafectat, necăutat, neprefăcut, nesilit, nestudiat, simplu, spontan, (livr.) nonşalant, (înv.) prostátic. *(O atitudine,~; cu gesturi ~.)*

NEASCULTARE s. indisciplină, nedisciplină, nesupunere, (livr.) insubordonare, (rar) recalcitranţă. *(Act de ~.)*

NEASCULTĂTOR adj. indisciplinat, insubordonat, nedisciplinat, nesubordonat, nesupus, recalcitrant. *(Persoană ~.)*

NEASEMĂNAT adj. incomparabil, inegalabil, neasemuit, necomparabil, neegalabil,

neântrecut, unic, (rar) neajuns, (Înv.) neurmát. *(O voce ~; însuşiri ~.)*

NEASEMUIT adj. incomparabil, inegalabil, neasemănat, necomparabil, neegalabil, neîntrecut, unic, (rar) neajuns, (înv.) neurmát. *(O voce ~; însuşiri ~.)*

NEASTIMPĂR s. 1. agitaţie, febrilitate, încordare, înfrigurare, nelinişte, nerăbdare, tensiune. *(~ plecării la drum.)* 2. agitaţie, frământare, nelinişte, zbucium, (livr.) impacienţă. *(Stare de ~ sufletesc.)* 3. nerăbdare, nervozitate, (livr.) impacienţă. *(Dă semne de ~.)* 4. vioiciune, voioşie, zburdălnicie, (rar) zburdáre, (înv.) zburdăciúne. *(Copilplin de ~.)* NEASTÂMPĂRÁT adj. 1. agitat, frământat, neliniştit, nepotolit, zbuciumat. *(A dus o viaţă ~.)* 2. drăcos, nebun, nebunatic, sprinţar, vioi, zăpăcit, zbinţuit, zburdalnic, zglobiu, zurliu, zvăpăiat, zvânturat, zvânturatic, (pop.) zbanghíu, (reg.) sturlubatic, sturluibat, (prin Olt.) saitóc, (Transilv.) şulhétic, (înv.) zbur-dátic, zburdătór. *(Copil ~.)* 3. jucăuş, vioi. *(Ochi ~; privire ~.)*

neaşezáre s. v. ANIMOZITATE. CEARTĂ. CONFLICT. DEZACORD. DEZBINARE. DEZORDINE. DIFEREND. DISCORDIE. DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPUTĂ. DIVERGENŢĂ. GÂLCEAVĂ. ÎNVRĂJBIRE. LITIGIU. NEÂNŢELEGEBE. TULBURARE. VRAJBĂ. ZÂZANIE.

neaşezát adj. v. NESTATORNIC. NEAŞTEPTAT adj. 1. imprevizibil, nebănuit, neprevăzut, neprevizibil, nescontat, surprinzător. *(Roman cu un final ~.)* 2. neprevăzut, (livr.) fortuit, (rar) negândít. *(Un eveniment ~.)* 3. năprasnic, neprevăzut, (rar fig.) prăpăstios. *(Un faliment ~.)* 4. negândit, nenădăjduit, nesperat. *(Un cadou ~.)* 5. brusc, inopinat, instantaneu, neprevăzut, subit. *(Plecarea lui ~.)* 6. brusc, fulgerător, instantaneu, năprasnic, subit. *(Moarte ~.)*

NEATENT adj. absent, distrat, (Mold.)

uitít, (fig.) căscat, împrăştiat. *(Un om ~.)*

NEATENŢIE s. 1. (livr.) inadvertenţă.

(Eroarea e o simplă ~.) 2. absenţă, distracţie.

(E de-o ~ condamnabilă.)

NEATÍNS adj. 1. intact, întreg, neştirbit, (pop.) nestricát. *(Paharul a rămas ~ după cădere.)* 2. intact, întreg, neânceput, (glumeţ fig.) virgin. *(Pachetul de ţigări a rămas ~.)* 3. intact, întreg, nevătămat, sănătos, teafăr, nvalid, zdravăn, (pop.) ■•stiicát, (Înv. şi reg.) ebintuít, (reg.) neted. *(A scăpat* -w *din accident.)* 4. intact, nepătat, neştirbit. *(Onoarea lut a rămas ~.)*

neatins adj. v. CANDID. GAST. FECIORELNIC. FECIORESC. INOCENT. NEPRIHĂNIT. NEVINOVAT. PUDIC. VIRGIN. VIRGINAL.

NEATÂRNÁRE s. 1. independenţă, libertate, suveranitate, (înv. şi pop.) slobozenie, (înv. şi reg.) slobozie, (înv.) nedependénţă, volnicie. *(~ unui stat.)* 2. *(BIS.)* autocefalie, independenţă. *(~ bisericii ortodoxe.)* '(NEATÂRNÂT adj. 1. Independent, liber, suveran, (înv. şi pop.) slobod, (înv.) nedepen-

dént, volnic. *(Stat ~.)* 2. *(BIS.)* autocefal, independent. *(Biserica ortodoxă română est* ~.)*

NE AUTENTIC adj. 1. contrafăcut, fals. falsificat, plăsmuit, (înv.) mincinos. *(Document ~.)* 2. fals, inautentic, inventat, mincinos, născocit, neadevărat, neântemeiat, nereal, plăsmuit, scornit, (înv.) minţit, răsuflat, spúriu, (pop. fig.) strâmb. *(Afirmaţie ~; mărturie ~.)*

neavére s. v. LIPSĂ. MIZERIE. NEVOIE. SĂRĂCIE.

neavút adj., s, v. CALIC. NECĂJIT. NEVOIAŞ. SĂRAC. SĂRMAN.

NEAUZÍT adj. 1. imperceptibil, insesizabil, neperceptibil, nesesizabil, nesimţit, (íig.) imponderabil. *(Un zgomot aproape ~.)* 3. colosal, enorm, excepţional, extraordinar, fabulos, fantastic, fenomenal, formidabil, gi4 gantic, grozav, imens, infinit, nebun, negrăit, neânchipuit, nemaiauzit, nemaicunoscut, no-maiântâlnit, nemaipomenit, nemaivăzut, ne-sfârşit, nespus, teribil, uimitor, uluitor, unic, uriaş, (livr.) mirábil, (înv.) manín, necrezut, (fig.) piramidal. *(A avut din nou un noroc* -v.^

neauzit adj. v. CONFUZ. DIFUZ. NEDESLUŞIT. VAG.

nebaftós adj. v. GHINIONIST. NENORO. COS. PĂGUBOS.

NEBĂNUÍT adj. imprevizibil, neaşteptat, neprevăzut, neprevizibil, nescontat, surprinzător. *(Roman cu un final ~.)*

NEBĂRBIERÍT adj. bărbos, neras. *(Om ~.)*

NEBĂTÚT adj. imbatabil, invincibil, nebiruit, neânfrânt, neânvins, (înv.) nefrínt. *(Un sportiv ~.)*

nebăút adj. v. ÎNSETAT. SETOS.

NEBIRUÍT adj. imbatabil, invincibil, nebătut, neânfrânt, neânvins, (înv.) nefrínt. *(Un sportiv ~.)*

nebântuít adj. v. INTACT. ÎNTREG. NEA^ TINS. NEVĂTĂMAT. SĂNĂTOS. TEAFĂR. VALID. ZDRAVĂN.

nebléznic adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLET. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROB. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPI». TONT. TONTĂLĂU.

nebolít adj. v. SĂNĂTOS.

nebriştít adj. v. APATIC. DELĂSĂTOE. INDIFERENT. INDOLENT. LĂSĂTOH. NEPĂSĂTOR. PASIV. PLACID. TEMBEL.

NEBULOS adj. ceţos, înceţoşat, înnegurat, neguros, pâclos, (rar) negurátic, neguríu. *(Vreme ~.)*

nebulos adj. v. CONFUZ. DIFUZ. DUBIOS. ECHIVOC. HAOTIC. IMPRECIS. INCERT. INDEFINIT. ÎNCÂLCIT. ÎNCURCAT. ÎNDOIELNIC. NECLAR. NEDEFINIT. NBJ DESLUŞIT. NEÂNŢELES. NELĂMURIT. NEPRECIS. NESIGUR. OBSCUR. PROBLEMATIC. TULBURE. VAG.

nebulozitate s. v. CONFUZIE. IMPRECIZIE. NECLARITATE. NELĂMURIRE. NEPRECIZIE. OBSCURITATE.

NEBUN adj., s. 1. adj., s. *(MED.)* alienat, dement, descreierat, înnebunit, smintit, ţicnit, (llvr. şi peior.) sonát, (pop. şi fam.) apucat, candriu, căpiat, deşucheat, strecheát, (înv. şi reg.) nerod, (reg.) prost, (Transilv., Maram. şi Ban.) bolind, (Ban.) pălăurát, (Olt. şi Munt.) primit, (Mold.) zăhizít, zărghít, (fig.) săltat, lărít, scrântit, ţăcănit. *(O persoană ~.)* 2. adj. nebunesc, nechibzuit, necugetat, necumpănit, necumpătat, nesăbuit, nesocotit, prostesc, (rar) nejudecát, neprecugetát, (reg.) nechitit. 3. adj. aiurea, aiurit, bezmetic, descreierat, smintit, ţicnit, zănatic, zăpăcit, zurliu, (rar) dezmetic, (pop.) deşucheat, pălăvátic-lilhúi, (înv. şi reg.) prilestít, (reg.) şucheát, tui, (Mold.) túieş, zălud, zărghít, (înv.) turlulíu, (fam.) sanchíu, (fam. fig.) smucit, trăsnit, ţăcănit. *(Ce tip ~ /)* 4. adj. drăcos, neastâm-părat, nebunatic, sprinţar, vioi, zăpăcit, zbân-ţuit, zburdalnic, zglobiu, zurliu, zvăpăiat, «vânturat, zvânturatic, (pop.) zbanghíu, (reg.) fturlubátic,

sturluibat, (prin Olt.) saitóc, (Transilv.) şulhétic, (înv.) zburdátic, zburdătór. *(Ce copil ~ I)* 5. adj. aprig, cumplit, groaznic, înfiorător, înfricoşător, îngrozitor, sălbatic, violent. *(O pasiune ~ îl măcina.)* 6. adj. colosal, enorm, excepţional, extraordinar, fabulos, fantastic, fenomenal, formidabil, gigantic, grozav, imens, infinit, neauzit, negrăit, neânchipuit, nemaiauzit, nemaicunoscut, nemai-întâlnit, nemaipomenit, nemaivăzut, nesfârşit, nespus, teribil, uimitor, uluitor, unic, uriaş, (livr.) mirábil, (înv.) manín, necrezut, (fig.) piramidal. *(A avut iarăşi un noroc ~.)*

nebun s. v. BUFON. MĂSCĂRICI. PAIAŢĂ.

nebunáriţă s. v. MĂ ŞELAR IŢĂ. SĂLBĂ-ŢIE.

NEBUNATIC adj., s. 1. adj. drăcos, neas-tâmpărat, nebun, sprinţar, vioi, zăpăcit, zbân-fuit, zburdalnic, zglobiu, zurliu, zvăpăiat, rvânturat, zvânturatic, (pop.) zbanghíu, (reg.) sturlubatic, sturluibat, (prin Olt.) saitóc, (Transilv.) şulhétic, (înv.) zburdátic, zburdătór. *(Ce copil ~ !)* 2. adj. fluşturatic, fluturatic, «văpăiat. *(Vn ttnăr ~.)* 3. adj., s. poznaş, ştrengar, (prin Mold.) bazaóchi. *(Mare ■~ mai tţtil)*

nebunăríţă s. v. MĂ ŞELAR IŢĂ.

nebuneală s. v. ALIENARE. ALIENAŢIE. BOALĂ MINTALĂ. CIUMĂFAIE. DEMENŢĂ. LAUR. NEBUNIE. SĂLBĂŢIE. SMINTEALĂ. SMINTIRE. ŢICNEALÂ.

NEBUNESC adj. 1. dement, demenţial, smintit. *(Un act ~.)* 2. nebun, nechibzuit, aecugetat, necumpănit, necumpătat, nesăbuit, nesocotit, prostesc, (rar) nejudecát, neprecugetát, (reg.) nechitit. *(Faptă ~.)*

NEBUNEŞTE adv. orbeşte, prosteşte. *(Se muncă ~ înainte.)*

NEBUNÍE s. 1. *(MED.)* alienare, alienaţie, demenţă, sminteală, smintire, ţicneală, boală mintală, (pop.) nebuneală, (înv. şi reg.) smíntă, (Transilv., Maram. şi Ban.) bolânzíe, (prin Sucov.) sâlteálă, (Mold.) zăluzeálă, zăluzle, eărgheálă. zărghénie. (fam.) căpiálă, (fig.)

rătăcire, scrlnUálă, ţăcăneálă. 2. ghiduşie, glumă, năzbltle, năzdrăvănie, poznă, ştren-gărie, (prin Ban.) poşováică, (Mold.) prújă, prujitúră, (Mold., Bucov. şi Transilv.) şagă, (prin Ban. şi Transilv.) şálmă, (prin Transilv. şi Olt.) şoádă, (prin Olt. şi Munt.) şoánă, (Transilv., Ban. şi Olt.) şozénie, (Transilv.) şozíe, (Mold.) tămăşág, (prin Olt.) zgoándă, (înv.) ca-bazlfc, (fam.) pehlivănie. *(A face* o *~.)*

nebunie s. v. ABJECŢIE. FĂRĂDELEGE. INFAMIE. JOSNICIE. MIŞELIE. MÂRŞÁ-VIE. NELEGIUIRE. NEMERNICIE. NETREBNICIE. TICĂLOŞIE.

necí vb. v. INUNDA. ÎNECA. POTOPI.

necanonisít adj. v. NEREGULAT. NESIMETRIC. NEUNIFORM.

NECALCULABIL adj. incalculabil, nenumărat, (reg.) nemaisocotít, nesămăluít. *(O mulţime ~.)*

necalculabil adj. v. COLOSAL. CONSIDERABIL. ENORM. IMENS. INCALCULABIL. NELIMITAT.

NECAPÁBIL adj., s. 1. adj. incapabil, neputincios, prăpădit, slăbănog, (rar) impotent, (pop.) becísnic, nemernic, nevoiaş, nevolnic, (înv. şi reg.) sec, ticălos, (prin Munt. şi Olt.) sfoiegít, (înv.) mişel, neputernic, neputinţe, secat. *(Vn biet om ~.)* 2. adj., s. ignorant, incapabil, incompetent, nechemat,

necompetent, neisprăvit, nepregătit, nepriceput, neştiutor, prost, (fam.) ageamiu. *(Un meseriaş*

NECAZ s. 1. amărăciune, întristare, mâhnire, supărare, tristeţe, (înv. şi pop.) obidíre, (pop.) obidă, (înv. şi reg.) scirbă, (Transilv., Mold. şi Bucov.) bănat, (înv.) mâhneálă, mâhniciúne, scârbíe, (fig.) cătrănire, *(Încă nu i-a trecut ~.)* 2. neplăcere, supărare, (înv. şi pop.) price, (înv.) săblázně, scădere, siclét. *(Multe ~uri a avut de indurat.)* 3. păs, supărare. *(Şi-a spus pe îndelete ~.)* 4. greu, greutate, impas, încercare, vicisitudine. *(A trecut cu bine un mare ~.)* B. greutate, încercare, nevoie, suferinţă, vicisitudine, (înv.) ispită. *(A trecut prin multe ~ uri.)* 6. belea, bucluc, dandana, încurcătură, năpastă, neajuns, nemulţumire, nenorocire, neplăcere, nevoie, pacoste, pocinog, rău, supărare, (înv. şi pop.) pozně, răutate, (pop.) alageá, daravéră, păcat, ponós, pótcă, poticálă, zăduf, (înv. şi reg.) nacafá, nagodă, (reg.) dănănáie, încurcálă, năzbícă, năzdrăvănie, păcosténie, şúgă, şugubínă, toroápă, (prin Mold.) bacálă. (Transilv.) bal, (Bun., Maram. şi Bucov.) bédă, (Mold.) chichion, (Olt. şi Ban.) cotoárbă, (Olt., Ban. şi Transilv.) dabilă, (înv.) neso-sínţă, nevoínţă, patimă, satará, stenahoríe. *(Ce ~ a cătut peell)* 7. enervare, irascibtlitate, iritabilitate, iritare, iritaţie, nervozitate, supărare, surescitabilitate, surescitare, (pop.) năduf. *(Star* 4» o> trecătoare.)* 8. ciudă, gelozie, invidie, pică, pizmă, pornire, ranchiună, (rar) inciudáre, (pop.) năduf, obidă, pizmuíre, pofidă, (înv., reg. şi fam.) parapon, (înv. şi reg., In Bucov.) băsău, (înv. şi reg.) măráz, scírbă, (reg.) pildă, zăcăşeálă, zăcăşíe, (prin

Mold.) bănat, (Transilv.) dî'că, (Ban. şi Olt.) inát, (Mold.) póxie, (înv.) patos, răpştíre, râv-níre, zavistie, zavistnicíe, (fam.) boală. *(Îl roade ~; simte un ~ nesíăplnit pe...)*

NECĂJÍ vb. 1. a (se) amărî, a (se) indispune, a (se) îndurera, a (se) întrista, a (se) mâhni, a (se) supăra, (înv. şi pop.) a (se) obidi, (înv. şi reg.) a (se) scârbi, (Inv.) a (se) oţărî, a (se) râvni, (fig.) a (se) cătrăni. *(L-ai ~ pe tata.)* 2. a nemulţumi, a supăra. *(Îi ~ că nu-l poate ajuta.)* 3. a (se) înciuda, a (se) supăra, (pop.) a (se) ciudi. *(Nu-l mai ~ I)* 4. a agasa, a enerva, a indispune, a irita, a plictisi, a sâcâi, a supăra, (livr.) a tracasa, (pop.) a ciudi, a zădărî, (reg.) a zăhătui, (Mold.) a chihăi, (Ban.) a zăgălui, (Mold. şi Bucov.) a zăhăi, (înv.) a scârbi, (pop. fig.) a ardeia, (reg. fig.) a scociorî. *(Nu-l mai ~ cu insistenţele tale!) 5.* a se canoni, a se căzni, a se chinui, a se forţa, a se frământa, a se munci, a se osteni, a se sforţa, a se sili, a se strădui, a se trudi, a se zbate, a se zbuciuma, (înv. şi pop.) a (se) nevoi, (pop.) a se sârgui, (reg.) a se verpeli, (Mold.) a se strădănui, (înv.) a se învălui, a năsli, a (se) osârdnici, a (se) osârdui, a se volnici, (fig.) a se sfărâma. *(Se ~ să rezolve problema.)*

necăjiciós adj. v. IRASCIBIL. IRITABIL. NERVOS. SUPĂRĂCIOS.

NECĂJÍT adj., s. 1. adj. abătut, amărât, deprimat, descurajat, indispus, îndurerat, întristat, mâhnit, supărat, trist, (pop.) obidit, (înv. şi reg.) scârbít, supărăcios, (înv.) dosădít, ponosit, pricăjit, (fig.) cătrănit, pleoştit, plouat. *(E tare ~ de vestea primită.)* 2. adj. nemulţumit, supărat, (înv., reg. şi fam.) paraponisit. *(E tare ~ pe sine însuşi.)* 3. adj. înciudat, supărat. *(Om ~.)* 4. adj. enervat, iritat, nervos, supărat, surescitat, (înv. şi reg.) scârbít. *(Era extrem de ~.)* 5. adj. chinuit, consumat, frământat, muncit, trudit, zbuciumat, (reg.) canonit, (înv.) necăjitór. *(Om ~.)* 6. adj., s. calic, nevoiaş, sărac, sărman, (livr.) mizer, (rar) mofluz, (înv. şi pop.) neajuns, neavút, pirpiriu, (pop. şi fam.) nepricopsit, (pop.) sărăcan, (înv. şi reg.) mişel, slăbănog, (reg.) misăriciós, oárfăn, obielós, pământít, (Ban.) bedáş, (înv.) meáser, neputernic, neputincios, siromáh, (fam. fig. şi depr.) păduchios. *(E un biet om ~ care trebuie ajutat.)* 7. adj. anevoios, greu, mizerabil, prost, rău, (înv. şi

pop.) necă-jós. *(O viaţă ~.)*

necăjitór adj. v. CHINUIT. CONSUMAT. FRĂMÂNTAT. MUNCIT. NECĂJIT. TRUDIT. ZBUCIUMAT.

necăjós adj. v. ANEVOIOS. CHINUITOR. GREU. MIZERABIL. NECĂJIT. PROST. RĂU. REBEL. SUPĂRĂTOR.

NECĂLCÁT adj. 1. nestrăbătut, neumblat, (înv. şi reg.) săcrét. *(Drum, loc ~.)* 2. boţit, mototolit, şifonat. *(Haine ~.)*

necăsătoríe s. v. BURLAC IE. CELIBAT. HOLTEIE.

NECĂSĂTORÍT s., adj. 1. s., adj. burlac, cavaler, celibatar, flăcău, holtei, (pop. şi fam.) becher, (Transilv.) frăşcău. *(Un bărbat ~.)* 2. adj. liber. *(Fata e ~.)*

necăsnieíe s. v. BURLAC IE. CELIBAT. HOLTEIE.

necălúră s. v. INUNDARE. ÎNECARE. POTOPIRE.

NECĂUTÁT adj. degajat, dezinvolt, firesc, natural, neafectat, neartificial, neprefăcut, nesilit, nestudiat, simplu, spontan, (livr.) nonşalant, (inv.) prostátic. *(O atitudine ~; cu gesturi ~.)*

necăzút adj. v. NEIERTAT. NEÂNGĂDUIT. NEPERMIS.

necercát adj. v. INEXPERIMENTAT. NEEXPERIMENTAT. NEGLIJAT.

NECERCETÁT adj. inexplorat, necunoscut, neexplorat. *(O regiune ~.)*

NECESAR adj. 1. indispensabil, neapărat, nedispensabil, vital. *(Condiţii ~ pentru viaţă.)* 2. neapărat, obligatoriu. *(Lucruri de ~ trebuinţă.)* 3. cerut, cuvenit, trebuincios, trebuitor, (pop.) cuviincios, (înv.) recerút. *(A făcut toate lucrurile ~ pentru...)* 4. folositor, trebuincios, util, (rar) trebuitor, (inv.) trébnic. *(0 muncă ~.)*

necesarmente adv. v. FATAL. FATALMENTE. INDISPENSABIL. INEVITABIL. MORŢIŞ. MUSAI. NEAPĂRAT. NEGREŞIT. NUMAIDECÂT. OBLIGATORIU.

NECESITA vb. I. a cere, a comporta, a impune, a pretinde, a reclama, a solicita, (inv.) a nevoi. *(Această acţiune ~ multe eforturi.)* 2. a cere, a implica, a presupune, a reclama. *(Inteligenţa ~ reflecţie.)*

necesita vb. v. CONSTRÂNGE. FACE. FORŢA. OBLIGA. SILI.

NECESITATE s. 1. nevoie, trebuinţă, (înv. şi pop.) treabă, (inv. şi reg.) lipsă. *(Material didactic pentru ~ţile şcolii generale.)* 2. cerinţă, nevoie, solicitare, trebuinţă. *(Ţine seamă de ~ţite pieţei.)* 3. cerinţă, exigenţă, imperativ, nevoie, obligaţie, pretenţie, trebuinţă, (înv. şl reg.) níştotă, (înv.) nevoínţă, nevoíre, recerínţă, (fig.) comandament. *(~ţíie epocii noastre.)* 4. *(FIZIOL.;* pi. art.) nevoile (pi. art), (pop.) treaba (art.). *(.Şi-a făcut ~.)* 5. folos, trebuinţă, utilitate, (pop.) priínţă, (înv.) pólză. *(DB mare ~.)*

NECHEMAT adj., s. 1. adj. neinvitat, nepoftit*.* *(O persoană ~.)* 2. adj., s. ignorant, incapabil, incompetent, necapabil, necompetent, neisprăvit, nepregătit, nepriceput, neştiutor, prost, (fam.) ageamiu. *(Un meseriaş ~.)*

NECHEZ s. nechezare, nechezat, necheză-tură, rânchez, rânchezare, rânchezat, râncheză-tură. *(~ul calului.)*

NECHEZA vb. a rânchează, (reg.) a mihohoi, a mihoni, a mihoti, a străfiga. *(Caii ~.)*

necheza vb. v. CHICOTI. FORAI. FORNĂI. SFORĂI.

NECHEZARE s. nechez, nechezat, neche-zătură, rânchez, rânchezare, rânchezat, rânche-zătură. *(~ calului.)*

NECHEZAT s. nechez, nechezare, necheză-tură, rânchez, rânchezare, rânchezat, rânche-zătură. *(~ui calului.)*

NECHEZĂTÓR adj. (rar) rânchezătór. *(Cal*

~J

NECHEZĂTÚRĂ s. nechez, nechezare, nechezat, rânchez, rinchezare, rinchezat, rinche-«ătură. *(~ calului.)*

NECHEZĂTÚRĂ s. nechez, nechezare, nechezat, rânchez, rinchezare, rinchezat, rinche-zătură. *(~ calului.)*

NECHIBZUÍNŢĂ s. imprudenţă, necuge-tare, neprevedere, nesăbuinţă, nesăbuire, nesocotinţă. *(A comite o ~.)*

NECHIBZUÍT adj. 1. imprudent, necugetat, neprevăzător, nesăbuit, nesocotit, (rar) nejudecát, neprecugetát, (reg.) nechitit. *(Om ~.)* 2. nebun, nebunesc, necugetat, necumpănit, necumpătat, nesăbuit, nesocotit, prostesc, (rar) nejudecát, neprecugetát, (reg.) nechitit. *(Faptă ~.)*

nechitit adj. v. IMPRUDENT. NEBUN. NEBUNESC. NECHIBZUIT. NECUGETAT. NECUMPĂNIT. NECUMPĂTAT. NEPREVĂZĂTOR. NESĂBUIT. NESOCOTIT. PROSTESC-

NECICATRIZAT adj. *(MED.)* deschis, nevindecat, sângerând, viu. *(Plagă ~.)*

NECÍNSTE s. 1. incorectitudine, necorecti-tudine, (înv.) incorecţiúne, malonestitáte. *(~ unui slujbaş.)* 2. dezonoare, ruşine, (pop.) ©cară, (înv. şi reg.) ponós, ponóslu. *(Nu poate indura ~.)*

necinste s. v. AFRONT. BATJOCURĂ. INJURIE. INSULTĂ. JIGNIRE. OCARĂ. OFENSĂ. RUŞINE. UMILINŢĂ.

NECINSTÍ vb. 1. a batjocori, a silui, a viola, (Transilv.) a căzni, (înv.) a ruşina, a sili, a spurca, (fig.) a pângări. *(A ~ o femeie.) 2.* a batjocori, a compromite, a dezonora, a terfeli, (fig.) a întina, a mânji, a murdări, a păta, a pângări, a profana, a spurca, (reg. fig.) a pricăji. *(A încercat să-i ~ memoria.)* 3. a batjocori, a pângări, a profana, a spurca, a viola, (înv. şi pop.) a prihăni. *(A ~ un loc ■considerat sfint.)*

NECINSTÍRE s. 1. batjocorire, siluire, viol, violare, (înv.) silă, (fig.) pângăríre. *(~ unei femei.)* 2. batjocorire, compromitere, dezonora-re, terfelire, (fig.) întinare, mânjíre, murdărire, pătáre, pângăríre, profanare, spurcare, (înv. fig.) profanaţiúne. *(~ memoriei cuiva.)* 3. batjocorire, pângărire, profanare, sacrilegiu, spurcare, violare, (inv. şi pop.) prihăníre. *(~ unui loc considerat sflnt.)*

NECINSTÍT adj. 1. siluit, violat. *(Femeie ~.)* 2. compromis, dezonorat, discreditat, terfelit, (fig.) pătat, pângărít, profanat. *(Un om <~.)* 3. incorect, necorect, neonest, (livr.) veros, (inv.) malonést. *(Om, slujbaş ~.)* 4. ilegal, ilicit, incorect, necorect, nelegal, neonest, (livr.) oneros, (fig.) murdar, necurat. *(Afaceri ~.)*

neclnstitór adj. v. COMPROMIŢĂTOR. DEGRADANT. DEZONORANT. INFAMANT.

ÎNJOSITOR. NEDEMN. RUŞINOS.

necloplíre s. v. BĂDĂRĂNIE. GROSOLĂNIE. IMPOLITEŢE. INDELICATEŢE. MAHALAGISM. MITOCĂNIE. MÂRLĂNIE.

MOJICIE. NECUVIINŢĂ. NEPOLITEŢE. ŢĂRĂNIE. VULGARITATE.

NECIOPLÍT adj. 1. brut, grosolan, necizelat, nefinisat, neprelucrat, (reg.) líşteav. *(Material ~.)* 2. butucănos, grosolan, (reg.) butu-cós. *(Un obiect ~.)*

necioplít adj. v. BĂDĂRĂNESC. MAHA-LAGESC. MITOCĂNESC. MÂRLĂNESC. MOJICESC TOPESC. ŢOPÂRLĂNESC.

necioplít adj., s. v. BĂDĂRAN. GROSOLAN. MITOCAN. MÂRLAN. MÂRLĂNOI. MOCOFAN. MOJIC. NECIVILIZAT. NEPOLITICOS. ORDINAR. ŢĂRĂNOI. ŢOAPĂ. ŢOPÂRLAN. VULGAR.

NECIRCULAT adj. gol, neumblat, pustiu. *(Drum ~.)*

NECITÉŢ adj. ilizibil, indescifrabil, nedescifrabil, nelizibil, (fig.) hieroglific. *(Un scris ~.)*

NECIVILIZAT adj., s. 1. adj. primitiv, sălbatic. *(Aşezări ~.)* 2. adj., s. bădăran, grosolan, mitocan, mârlan, mârlănoi, mocofan, mojic, nepoliticos, ordinar, ţărănoi, ţoapă, ţopârlan, vulgar, (pop.) mocan, mocârţán, modârlán, pădureţ, râtán, ţopârcă, (reg.) moco-dán, mocofănós, modârlău, modoran, mogâl-dán, necunoscător, negândít, negreblát, (Mold.) ghiorlán, (Transilv.) grobian, (înv.) gros, (fig.) necioplít. *(Un om ~.)*

NECIZELÁT adj. brut, grosolan, necioplit, nefinisat, neprelucrat, (reg.) líşteav. *(Material ~.)*

NECLAR adj. 1. imprecis, nedesluşit, nelămurit, neprecis, vag. *(Se zăreau nişte siluete ~.)* 2. estompat, şters, vag. *(Un contur ~.)* 3. înceţoşat, sur, tulbure, (reg.) suríu. *(Un văzduh ~.)* 4. tulbure, (fig.) murdar. *(O lumină ~.)* 5. confuz, difuz, imprecis, indefinit, nedefinit, nedesluşit, nelămurit, neprecis, vag, (fig.) surd. *(O senzaţie ~ de durere.)* 6. bolborosit, îngăimat, mormăit, nearticulat, nedesluşit, (fig.) morfolit. *(Cuvinte ~.)* 7. confuz, echivoc, imprecis, indefinit, nedefinit, neprecis, obscur, (livr.) abscons. *(O semnificaţie ~.)* 8. obscur, (livr.) cabalistic. *(Un stil ~.)* 9. confuz, difuz, echivoc, haotic, imprecis, indefinit, încâlcit, încurcat, nedefinit, nedesluşit, neânţeles, nelămurit, neprecis, obscur, tulbure, vag, (fig.) întunecat, nebulos, neguros. *(O situaţie ~.)*

NECLARITATE s. 1. imprecizie, neprecizie. *(~ unui contur, a unei siluete.)* 2. confuzie, imprecizie, nelămurire, neprecizie, obscuritate, (fig.) nebulozitate. *(~ in exprimare.)*

neclătit adj. v. FIX. IMOBIL. NECLINTIT. NEMIŞCAT. STABIL.

NECLINTIRE s. 1. fixitate, imobilitate, inerţie, nemişcare, nemobilitate. *(Stare de ~ a unui corp.)* 2. fixitate, imobilitate, nemişcare, stabilitate. *(~ unor dune.)* 3. dârzenie, fermitate, hotărâre, intransigenţă, neânduplecare, nestrămutare, neşovăire, statornicie, (livr.) decizie, (înv.) nepréget, (fig.) inflexibilitate. *(~ unui om.)*

NECLINTÍT adj. 1. fix, imobil, nemişcat, stabil, (rar) nemişcător, (pop.) nesmintit, (înv.) neclătit. *(Un sttlp ~.)* 2. fix, imobil, nemişcat, rigid, ţeapăn, (pop.) vârtós. *(Crengile ~ ale*

copacilor.) 3. împietrit, încremenit, înlemnit, Înmărmurit, înţepenit, nemişcat, ţeapăn, ţintuit, (înv. şi

pop.) mărmurít, (înv. şi reg.) stâlpít, (fig.) îngheţat, înţelenít. *(~ de spaimă, de uimire.)* 4. fix, imobil, încremenit, înlemnit, nemişcat, pironit. *(Cu ochii ~.)* 5. decis, dârz, ferm, hotărât, inflexibil, intransigent, neabătut, nestrămutat, neşovăitor, statornic, (înv.) nepregetătór. *(Om ~; caracter ~.)* 6. nezdruncinat, statornic, tare. *(O voinţă ~.)*

NECOMÓD adj. incomod, neconfortabil. *(Un scaun ~.)*

NECOMPARABIL adj. incomparabil, inegalabil, neasemănat, neasemuit, neegalabil, neântrecut, unic, (rar) neajuns, (înv.) neurmát. *(O voce ~; însuşiri ~.)*

NECOMPETENT adj., s. ignorant, incapabil, incompetent, necapabil, nechemat, neisprăvit, nepregătit, nepriceput, neştiutor, prost, (fam.) ageamiu. *(Un meseriaş ~.)*

NECOMPETÉNŢĂ s. incapacitate, incompetenţă, nepregătire, nepricepere, (fig.) slăbiciune. *(~* unu*i profesor.)*

NECOMPLÉT adj. fragmentar, incomplet, parţial. *(Publicarea ~ a unei opere.)*

NECOMPLICÁT adj. facil, nedificil, simplu, uşor. *(Un procedeu ~;* o *treabă ~.)*

NECOMUNICATÍV adj. insociabil, morocănos, mut, neprietenos, nesociabil, posac, posomorit, taciturn, tăcut, urâcios, ursuz, (livr.) hirsut, (pop.) sanchíu, (înv. şi reg.) morós, sunducós, tăcătór, (reg.) modorói, mu-tác, mutăréţ, (Olt.) dugós, (Mold.) pâclişít, (prin Transilv.) tăcătói, (Bucov. şi Mold.) tăl-mút, (fig.) închis. *(Om ~; fire ~.)*

NECONCORDÁNŢĂ s. 1. dezacord, discordanţă, discrepanţă, disonanţă, distonantă, nepotrivire, stridenţă. *(O ~* i*n îmbinarea culorilor.)* 2. disproporţie, nepotrivire. *(~ între elementele unui ansamblu.)*

NECONDIŢIONAT adj. 1. absolut, suprem, suveran. *(Autoritate ~.)* 2. integral, neprecupeţit, total. *(Sprijin ~.)*

NECONFORTABIL adj. incomod, necomod. *(Un scaun ~.)*

neconsecínţă s. v. INCONSECVENŢĂ. INCONSTANŢĂ. INSTABILITATE. NECON-SECVENŢĂ. NECONSTANŢĂ. NESTABILI-TATE. NESTATORNICIE.

NECONSECVENT adj. capricios, fluştu-ratic, fluturatic, inconsecvent, inconstant, instabil, neconstant, neserios, nestabil, nestatornic, schimbăcios, schimbător, (livr.) labil. *(Un om tare ~.)*

NECONSECVÉNŢĂ s. inconsecvenţă, inconstanţă, instabilitate, neconstanţă, nesta-bilitate, nestatornicie, (livr.) labilitate, (înv.) neconsecínţă, nestáre. *(~* u*nei persoane.)* NECONSISTENT adj. apos, moale, subţire. *(O mtncare ~.)*

NECONSOLÁBIL adj. inconsolabil, neconsolat, nemlngiiat.

NECONSOLAT adj. inconsolabil, neconso-labil, nemângâiat. *(Un om ~.)*

NECONSTÁNT adj. capricios, fluşturatic, tuturatic, inconsecvent, inconstant, instabp

neconsecvent, neserios, nestabil, nestatornic,, schimbăcios, schimbător, (livr.) labil. *(Ure> om tare ~.)*

NECONSTANŢĂ s. inconsecvenţă, inconstanţă, instabilitate, neconsecvenţă, nesta-bilitate, nestatornicie, (livr.) labilitate, (înv.> neconsecínţă, nestáre. *(~ unei persoane.)*

NECONTENIT adj., adv. 1. adj. continuu, etern, necurmat, neâncetat, neântrerupt, ne-sfârşit,

permanent, perpetuu, veşnic, (înv. şi reg.) mereu, (reg.) necúnten, (înv.) neâncon-tenít, neprecurmat, nesăvârşít, pururélnic. *(O luptă ~ între contrarii.)* 2. adv. continuu, încontinuu, întruna, mereu, necurmat, neâncetat, neântrerupt, neobosit, neostenit, permanent, pururi, veşnic, (înv. şi reg.) nepristán, (reg.) hójma, necúnten, (înv.) neapărat, nelipsit. *(Se mişcă ~.)* 3. adv. continuu, încontinuu, întotdeauna, întruna, mereu, neâncetat, permanent, pururi, totdeauna, veşnic, (pop.) necurmat. *(Eram ~ împreună.)*

NECONTESTABIL adj. categoric, cert, evident, incontestabil, indiscutabil, necontestat, nediscutabil, neândoielnic, neândoios, netăgăduit, sigur, vădit, (livr.) indubitabil, peremptoriu. *(A manifestat o superioritate ~.>* NECONTESTAT adj. categoric, cert, evident, incontestabil, indiscutabil, necontestabil, nediscutabil, neândoielnic, neândoios, netăgăduit, sigur, vădit, (livr.) indubitabil, peremptoriu. *(A manifestat o superioritate ~.}?* NECONVENABIL adj. inconvenabil. NECONVERTÍBIL adj. inconvertibil. *(Valori ~.)*

NECOPT adj. 1. crud. *(Carne ~.)* 2. crud,, verde. *(Prune ~.)*

NECORÉCT adj., adv. 1. adj., adv. defectuos, greşit, incorect, prost, rău, (fig.) stricat. *(O pronunţare ~; vorbeşte ~ româneşte.)* 2» adj. incorect, necinstit, neonest, (livr.) veros-, (înv.) malonést. *(Om, slujbaş ~.)* 3. adj. ilegal, ilicit, incorect, necinstit, nelegal, neonest, (livr.) oneros, (fig.) murdar, necurat. *(O afacere ~.)*

NECORECTITÚDINE s. incorectitudine,, necinste, (înv.) incorecţiúne, malonestitáte. *(~* un*ui slujbaş.)*

NECORESPUNZĂTOR adj. 1. defectuos, (înv.) smintit. *(O organizare ~.)* 2. neizbutit,, nerealizat, nereuşit, nesatisfăcător, prost, slab, (fig.) stângáci. *(O regie ~.)* 3. distonant, inadecvat, neadecvat, nepotrivit, (fig.) deplasat. *(Un element ~ faţă de ansamblu.)*

NECORUPTÍBIL adj. cinstit, corect, incoruptibil, integru, leal, onest, (livr.) prob-, (înv.) neademenit, nemitárnic, (fig.) curat, nepătat. *(Slujbaş ~.)*

NECREDÍBIL adj. incredibil, neverosimil-, (înv.) necrezut. *(O veste ~.)*

necredincios adj. v. BĂNUITOR. NEÂNCREZĂTOR. NESTATORNIC. SCEPTIC. SCHIMBĂTOR. SUSPICIOS. TEMĂTOR. NECREDINCIOS adj., s. 1. adj. *(BIS.}* păgân, (înv. şi reg.) pogan, (înv.) agarinésc» proclet, viclean. *(Persoane creştine şi persoane ~.)* 2. s. *(BIS.)* păgân (înv.) agareán, yi-

«leán. *(Un ~ hulit de creştini.)* 3. s., adj. ateu, liber-cugetător, (pop.) pagân, (înv.) ateist. 4. adj. adulter, infidel, nefidel, (înv.) preacurvár, preaiubit, viclean, viclenitór, (fig.) trădător. *(Bărbat ~.)*

necredincios s. v. MAHOMEDAN. MUSULMAN. TURC.

necredincios s., adj. v. ERETIC. SCHISMATIC.

NECREDINŢĂ s. 1. ateism. 2. *(JUR.)* adulter, infidelitate, înşelăciune, (înv.) prea-curvle, preacurvíre, preaiubíre, viclenie, (fig.) trădare. *(~* în *relaţiile conjugale.)*

necredinţă s. v. DUBIU. ERES. EREZIE. INCERTITUDINE. ÎNDOIALĂ. NEÂNCREDERE. NESIGURANŢĂ. REZERVĂ. SCEPTICISM. ŞOVĂIALĂ. ŞOVĂIRE.

NECRESCUT adj. crud, mic, nedezvoltat. (Co*pil ~.)*

necrezut adj. v. COLOSAL. ENORM. EXCEPŢIONAL. EXTRAORDINAR. FABULOS. FANTASTIC. FENOMENAL. FORMIDABIL. GIGANTIC. GROZAV. IMENS. INCREDIBIL. INFINIT.

NEAUZIT. NEBUN. NECREDIBIL. NEGRĂIT. NEÂNCHIPUIT. NEMAIAUZIT. NEMAICUNOSCUT. NEMAIÂNTÂLNIT. NEMAIPOMENIT. NEMAIVĂZUT. NESFÂRŞIT. NESPUS. NEVEROSIMIL. TERIBIL. UIMITOR. ULUITOR. UNIC. URIAŞ.

NECROFOR s. *(ENTOM.; Necrophoms)* gropar.

necropolă s. v. CAVOU. CIMITIR. CRIPTĂ.

necropsie s. v. AUTOPSIE.

necrótic adj. v. CANGRENAT. NECROZAT. PUTRED. PUTREZIT.

NECROZA vb. *(MED.)* a se cangrena, a putrezi. *(Un ţesut care s-a ~.)*

NECROZÁRE s. *(MED.)* cangrenare, putrezire. *(~ unui ţesut.)*

NECROZAT adj. *(MED.)* cangrenat, putred, putrezit, (rar) necrótic. *(Ţesut ~.)*

NECRUŢĂTOR adj., adv. 1. adj., adv. aprig, ■aspru, barbar, brutal, câinos, crâncen, crud, crunt, cumplit, feroce, fioros, hain, inuman, neiertător, neâmblânzit, neânduplecat, neân-durat, neândurător, nemilos, neomenos, neuman, rău, sălbatic, sângeros, violent, (livr.) sanguinar, (înv. şi pop.) năsílnic, (înv. şi reg.) tare, (reg.) pogan, (Mold. şi Bucov.) avan, hapsân, (înv.) jestóc, neomenit, sanguínic, sălbăticós, sireáp, (fig.) dur, negru. *(Om ~; se poartă ~.)* 2. adj. intolerant, neiertător, neândurător, neângăduitor, nemilos, netolerant, (înv.) nesuferitór. *(E un om ~ cu cei >răi.)* 3. adj. intransigent. *(Un judecător ~.)* 4. adj. crud, hain, implacabil, neiertător, neînduplecat, neândurător, nemilos, nemilostiv, (livr.) inexorabil, (rar) neândurát, nemiluit, (înv.) nemilostivitór, nemilostívnic, (fig.) vitreg. *(O soartă ~.)* 5. adj. acerb, aspru, înverşunat. *(O dispută ~.)*

NECTAR s. (pop.) mână, miere, suc. *(~aí plantelor melifere.)*

NECUGETÁRE s. imprudenţă, nechib-zuinţă, neprevedere, nesăbuinţă, nesăbuire, «nesocotinţă. *(A comite o ~.)*

NECUGETAT adj. 1. imprudent, nechibzuit» neprevăzător, nesăbuit, nesocotit, (rar) neju-decát, neprecugetát, (reg.) nechitit. *(Om ~.>* 2. nebun, nebunesc, nechibzuit, necumpănit, necumpătat, nesăbuit, nesocotit, prostesc, (rar) nejudecát, neprecugetát, (reg.) nechitit. *(Faptă ~.)*

NECULTIVAT adj., s. 1. adj. înţelenit, nedesţelenit, nelucrat, (astăzi rar) ţelinós, (înv. şi pop.) sterp, (înv. şi reg.) săcrét, (reg.) pârlogít. *(Teren agricol ~.)* 2. adj. neexploatat, nelucrat, virgin. *(Vaste terenuri ~ tn Africa.)* 3. adj. deşert, gol, pustiu, sălbatic, vid, (înv. şi reg.) săcrét, (înv.) pustiiciós, pustiit. *(Un loc, un ţinut ~.)* 4. adj., s. ignorant, incult, neinstruit, neânvăţat, prost, simplu, (livr.) agramat, ignar, (înv.) gros, neabeţedát. *(Un om ~.)*

necum adv. v. DEFEL. DELOC. NICICUM. NICIDECUM.

necum conj. v. DAR. DARĂMITE.

NECUMPĂNÍT adj. nebun, nebunesc, nechibzuit, necugetat, necumpătat, nesăbuit, nesocotit, prostesc, (rar) nejudecát, neprecugetát, (reg.) nechitit. *(O faptă ~.)*

NECUMPÁTÁT adj. nebun, nebunesc, nechibzuit, necugetat, necumpănit, nesăbuit, nesocotit, prostesc, (rar) nejudecát, neprecugetát, (reg.) nechitit. *(O faptă ~.)*

NECUNOAŞTERE s. neştiinţă. *(~ unut lucru.)*

NECUNOSCĂTOR adj., s. ignorant, neiniţiat, nepriceput, neştiutor, (fam.) ageamiu, (fig.) profan. *(Este încă un ~ în materie.)*

necunoscător adj., s. v. BĂDĂRAN. GROSOLAN. MITOCAN. MÂRLAN. MÂRLÁNOI. MOCOFAN. MOJIC. NECIVILIZAT. NEPOLITICOS. ORDINAR. ŢĂRĂNOI. ŢOAPĂ. ŢOPÂRLAN. VULGAR.

NECUNOSCUT adj. 1. neştiut. *(Lucruri încă ~.)* 2. ascuns, nedescoperit, neştiut, tainic. *(Viaţa ~ a Deltei.)* 3. anonim, neidentificat, neştiut. *(Autor ~.)* 4. inexplorat, necercetat, neexplorat. *(O regiune ~.)* 5, străin. *(Astăzi mi-eşti complet ~.)* 6. obscur. *(Un poet ~.)*

necúnten adj. v. ETERN. NESFÂRŞIT PERPETUU.

necúnten adj., adv. v. CONTINUU. NECONTENIT. NECURMAT. NEÂNCETAT. NEÎNTRERUPT. PERMANENT. VEŞNIC.

necúnten adv. v. ÎNCONTINUU. ÎNTRUNA. MEREU. NEOBOSIT. NEOSTENIT PURURI.

NECUPRÍNS adj., s. 1. adj. imens, infinit, nefinit, nelimitat, nemărginit, nemăsurat, ne-sfârşit, neţărmurit, (rar) ilimitát. *(O ctmpitr ~.)* 2. s. enormitate, imensitate, infinit nemărginire, nemărginit, nesfârşire, nesfârşit, vastitate. *(~ unei suprafeţe.)*

NECUPRINZĂTOR adj. mic, neâncăpător, nespaţios, strimt. *(Cameră ~.)*

necurábll adj. v. CONDAMNAT. INCURABIL. NEVINDECABIL.

necurat adj. v. ILEGAL. ILICIT. INCORECT NECINSTIT. NECORECT. NELEGAL'

NEONEST.

ŞJECURÁT adj., s. art. 1. adj. impur, murdar, (pop.) spurcat. *(Apă potabilă devenită ~.)* 2. adj. dubios, echivoc, îndoielnic, suspect. *(De* o *morală ~.)* 3. adj. demonic, diabolic, diavolesc, drăcesc, infernal, satanic, (livr.) demoniac, mefistofelic, (înv. şi pop.) satanésc, (înv.) demonicésc, mamónic, satanicésc. *(Planuri ~.)* 4. s. art. aghiuţă, demon, diavol, drac, încornoratul (art.), naiba (art.), satană, tartor, (livr.) belzebút, (rar) scaraoţchi, (pop. şi fam.) michidúţă, nichipércea (art.), pfrlea (art.), sarsailă, (pop.) faraon, idol, împeliţátul (art.), mititelul (art.), nefârtátul (art.), nevoia (art.), pârdálnicul (art.), procletul (art.), pustiul (art.), vicleanul (art.), cel-de-pe-comoáră, cel-din-báltă, ducă-de-pe-pustíi, ucigă-1-crúcea, ucigă-1-toáca, (înv. şi reg.) mamón, săcrétul (art.), sótea (art.), (reg.) hâdáche, năpústul (art.), spurc, spurcat, şeitan, şótcă, ucigán, (Transilv., Ban. şi Maram.) bédă, (Mold. şi Bucov.) benga (art.), (prin Bucov.) carcandílă, (Transilv. şi Mold.) mutul (art.), (prin Mold. şi Bucov.) pocnetul (art.), (prin Olt.) sarsán, (prin Mold.) scalói, (prin Bucov.) şlactráfu (art.), (înv.) împiedicătórul (art.), nepriitórul (art.), (eufemistic) păcatul (art.).

necurat s. v. ABJECŢIE. FĂRĂDELEGE. INFAMIE. JOSNICIE. MIŞELIE. MÂRŞĂ-VIE. NELEGIUIRE. NEMERNICIE. NETREBNICIE. TICĂLOŞIE.

NECURĂŢENIE s. 1. jeg, murdărie, (pop.) rapăn, scârnăvíe, slin, (înv. şi reg.) măzăcíe, tină, (reg.) im, izină, jip, lip, mânjeálă, mâzgálă, mocicoşág, moşcoleálă, muruiálă, negru, (înv.) murdarlíc, necurăţie, smî'rdă. *(E de-o ~ respingătoare.)* 2. gunoi, impuritate, murdărie, (prin Ban. şi Transilv.) bucluc, (Mold. şi

Transilv.) goz, (prin Olt.) smián, (prin Bucov. şi Transilv.) ştean, (înv.) şterc. *(Apă plină de ~ii.)*

necurăţenie s. v. APARIŢIE. ARĂTARE. DUH. FANTASMĂ. FANTOMĂ. NĂLUCĂ. NĂLUCIRE. NĂZĂRIRE. SPECTRU. SPIRIT. STAFIE. STRIGOI. UMBRĂ. VEDENIE. VIZIUNE.

necurătâe s. v. ABJECŢIE. FĂRĂDELEGE. INFAMIE. JEG. JOSNICIE. MIŞELIE. MÂRŞĂVIE. MURDĂRIE. NECURĂŢENIE. NELEGIUIRE. NEMERNICIE. NETREBNICIE. TICĂLOŞIE.

necurătíre s. v. ABJECŢIE. FĂRĂDELEGE. INFAMIE. JOSNICIE. MIŞELIE. MÂRŞĂVIE. NELEGIUIRE. NEMERNICIE. NETREBNICIE. TICĂLOŞIE.

NECURMAT adj., adv. 1. adj. continuu, etern, necontenit, neâncetat, neântrerupt, ne-sfârşit, permanent, perpetuu, veşnic, (înv. şi reg.) mereu, (reg.) necúnten, (înv.) neânconte-nit, neprecurmat, nesăvârşit, pururémic.^ *(O luptă ~ între contrarii.)* 2. adv. continuu, încontinuu, întruna, mereu, necontenit, neâncetat, neântrerupt, neobosit, neostenit, permanent, pururi, veşnic, (înv. şi reg.) nepristán, (reg.) hójma, necúnten, (înv.) neapărat, nelipsit. *(Se mişcă ~.)*'

necurmat adv. v. CONTINUU. ÎNCONTINUU. ÎNTOTDEAUNA. ÎNTRUNA. MEREU. NECONTENIT. NEÂNCETAT. PER-MANENT. PURURI. TOTDEAUNA. VEŞNIC.

NECUVIINCIOS adj. 1. arogant, impertinent, insolent, ireverenţios, îndrăzneţ, neobrăzat, nerespectuos, neruşinat, obraznic, semeţ, sfidător, sfruntat, trufaş, ţanţoş, (livr.) prezumţios, (rar) neânfrânát, (pop. şi fam.) ţâfnós, (înv. şi reg.) ruşinat, (Transilv.) şulhétic, (înv.) neruşinós, (fam. fig.) botós. *(Om ~.)* 2. deşănţat, imoral, impudic, indecent, neruşinat, obscen, pornografic, scabros, scârbos, trivial, vulgar, (livr.) licenţios, (înv. şi pop.) scfrnav, slobod, (reg.) porcotós, (fam.) deşucheat, porcos, (fig.) decoltat, deocheat, îmbăiat, picant, piperat, porcesc, spurcat. *(Comportare,glumă ~.)*

NECUVIINŢĂ s. 1. aroganţă, impertinenţă, insolenţă, măgărie, neobrăzare, neruşinare, obrăznicie, sfruntare, trufie, tupeu, (rar) se-meţíe, (livr.) morgă, prezumţie, (pop. şi fam.) ţífnă. *(E de o ~ revoltătoare.)* 2. bădărănie, grosolănie, impoliteţe, indelicateţe, mahalagism, mitocănie, mârlănie, mojicie, nepoliteţe, ţărănie, vulgaritate, (pop.) mocofănie, moco-fănism, (reg.) modorăníe, (înv.) grosime, râtănie, (rar fig.) necloplíre. *(A comis o ~.)* 3. imoralitate, impudoare, indecenţă, neruşinare, obscenitate, pornografie, scabrozitate, trivialitate, vulgaritate, (livr.) impudicitáte, licenţă, licenţiozitáte, (înv. şi pop.) mascara, măscáră, măscăriciúne, măscăríe, scârnăvíe. *(Un aci de ~.)*

NECUVÂNTĂTÓR s. animal, creatură, dobitoc, făptură, fiinţă, lighioană, vietate, vieţuitoare, (înv.) dihanie, săzdánie, (fig.) suflare, (înv. fig.) zidire, ziditúră. *(~oare ale pădurii.)*

NEDECÍS adj. ezitant, fluctuant, indecis, nehotărât, şovăielnic, şovăitor, (rar) şovăind, şovăit, (reg.) codélnic, (prin Munt.) pregetós, (înv.) înclinătór, îndoielnic, pregctătór, târ-ziélnic, (fig.) oscilant. *(Atitudine ~; om ~.>*

NEDECLARÁT adj. nedezvăluit, nedivulgat, nemărturisit, secret. *(O iubire ~.)*

NEDECLINÁBIL adj. *(GRAM.)* indecli-nabil. *(CuDÍnt ~.)*

NEDEFINÍT adj. 1. confuz, difuz, echivoc, haotic, imprecis, indefinit, încâlcit, încurcat, neclar, nedesluşit, neânţeles, nelămurit, neprecis, obscur, tulbure, vag, (fig.) întunecat, nebulos, neguros. *(O situaţie ~.)* 2. confuz, difuz, imprecis, indefinit, neclar, nedesluşit, nelămurit, neprecis, vag, (fig.) surd. *(O senzaţie ~*

de durere.) 3. confuz, echivoc, imprecis, indefinit, neclar, neprecis, obscur, (livr.) abscons. *(O semnificaţie ~.)* 4. *(GRAM.)* indefinit, nehotărât, (înv.) nehotărâtór. *(Articol ~.)*

NEDEFINITÍV adj. provizoriu, temporar, trecător, vremelnic, (livr.) tranzitoriu, (înv.) provizorie, provizórnic. *(O situaţie ~.)*

NEDEMN adj., s. 1. adj. nevrednic, (înv.) netrebnic. *(Eşti ~ de această demnitate.)* 2. adj., s. abject, infam, josnic, mişel, mizerabil, mârşav, nelegiuit, nemernic, netrebnic, ticălos, (pop.) becísnic, (Înv. şi reg.) ticăit, (reg.) pală--

vátic, proclet, (Ban.) bedáş, (înv.) fărădelege, vil, (fig.) infect, murdar. *(Un om ~.)* 3. adj. infam, josnic, mişel, mişelesc, mizerabil, mâr-şav, nelegiuit, nemernic, netrebnic, ruşinos, scelerat, ticălos, (livr.) ignobil, sacrileg, (înv. şi pop.) parşiv, scfrnav, (Mold.) chiolhănós, (înv.) blestemăţésc, fărădelege, scârbávnic, scâr-bélnic, scârbít, verigáş, verigăşós, (fig.) murdar, spurcat. *(Faptă ~.)* 4. adj. compromiţător, degradant, dezonorant, infamant, înjositor, ruşinos, (livr.) difamánt, (rar) degradator, (înv.) necinstitor, pierzător. *(Atitudine ~.)*

nedependent adj. v. INDEPENDENT. LIBER. NEATÂRNAT. SUVERAN.

independenţă s. v. INDEPENDENŢĂ. LIBERTATE. NEATÂRNARE. SUVERANITATE.

NEDEPLÍN adj. imperfect, nedesăvârşit. *(O realizare ~.)*

nedereásă s. v. INEXISTENŢĂ. NEANT. NEFIINŢĂ. NIMIC.

nedesăvlrşíre s. v. CUSUR. DEFECT. DEFICIENŢĂ. IMPERFECŢIUNE. INSUFICIENŢĂ. LACUNĂ. LIPSĂ. METEAHNĂ. NEAJUNS. PĂCAT. SCĂDERE. SLĂBICIUNE. VICIU.

NEDESĂVÂRŞÍT adj. imperfect, nedeplin. *(0 realizare ~.)*

NEDESCIFRABIL adj. ilizibil, indescifrabil, neciteţ, nelizibil, (fig.) hieroglific. *(Un scris ~.)*

NEDESCOPERÍT adj. ascuns, necunoscut, neştiut, tainic. *(Viaţa ~ a Deltei.)*

NEDESCRIPTÍBIL adj. indescriptibil, inexprimabil, neexprimabil, negrăit, nespus, (livr.) indicibil, inefabil. *(O stare ~.)*

NEDESLUŞÍT adj. 1. imprecis, neclar, nelămurit, neprecis, vag. *(Se zăreau nişte siluete ~.)* 2. bolborosit, îngăimat, mormăit, nearticulat, neclar, (fig.) morfolit. *(Cuvinte ~.)* 3. confuz, difuz, vag, (înv.) îngăimătór, neauzit. *(Glasuri ~.)* 4. confuz, difuz, imprecis, indefinit, neclar, nedefinit, nelămurit, neprecis, vag, (fig.) surd. *(O senzaţie ~ de durere.)* 5. confuz, difuz, echivoc, haotic, imprecis, indefinit, încâlcit, încurcat, neclar, nedefinit, neânţeles, nelămurit, neprecis, obscur, tulbure, vag, (fig.) întunecat, nebulos, neguros. *(O situaţie ~.*)

NEDESPĂRŢÍT adj. 1. indivizibil, nedivizibil. *(Elemente ~ ale unui ansamblu.) 2.* indisolubil, inseparabil, neseparabil, organic, unitar. *(Un tot ~.)* 3. inseparabil, nedezlipit, neseparabil. *(Prieteni ~.)*

NEDESŢELENÍT adj. înţelenit, necultivat, nelucrat, (astăzi rar) ţelinós, (înv. şi pop.) sterp, (înv. şi reg.) săcrét, (reg.) pârlogít. *(Ogor ~.)*

NEDEZLIPÍT adj. inseparabil, nedespărţit, neseparabil. *(Prieteni ~.)*

NEDEZVĂLUÍT| adj. nedeclarat, nedivulgat, nemărturisit, secret. *(O iubire ~.)*

NEDEZVOLTÁT adj. 1. crud, mic, necres-cut. *(Copil ~.)* 2. chircit, degenerat, închircit, pipernicit, pirpiriu, pricăjit, prizărit, sfrijit, (rar) nevoiaş, slab, sterp, (înv. şi reg.)

scăzut, (reg.) izinít, obídnic, pimnicit, piz-ghirít, răít, şiştáv, (prin Ban.) miciculát, (prin Bucov. şi Transilv.) prilestít, (prin Olt.) tí'rcav. *(Plantă ~.)* 3. neevoluat, primitiv, rudimentar. *(Comunitate socială ~.)*

NEDIFICÍL adj. facil, necomplicat, simplu, uşor. *(O problemă ~ la matematică.)*

NEDISCIPLINAT adj. indisciplinat, insubordonat, neascultător, nesubordonat, nesupus, recalcitrant. *(Soldat ~.)*

NEDISCIPLÍNĂ s. indisciplină, neascultare, nesupunere, (livr.) insubordonare, (rar) recalcitranţă. *(Act de ~.)*

NEDISCUTABIL adj. categoric, cert, evident, incontestabil, indiscutabil, necontestabil, necontestat, neândoielnic, neândoios, netăgăduit, sigur, vădit, (livr.) indubitabil, peremptoriu. *(A manifestat o superioritate ~.)*

NEDISEMINARE s. neproliferare, nepro-pagare, nerăspândire. *(~ a armelor nucleare.)*

NEDISPENSABIL adj. indispensabil, neapărat, necesar, vital. *(Condiţii ~ pentru viaţă.)*

NEDIVIZÍB1L adj. indivizibil, nedespărţit. *(Un tot ~.)*

NEDIVULGÁT adj. nedeclarat, nedezvăluit, nemărturisit, secret. (O *iubire ~.)*

NEDIZOLVÁBIL adj. *(CHIM.)* insolubil, nesolubil. *(Substanţă ~.)*

NEDOMESTICÍT adj. neâmblânzit, sălbatic (pop.) sireáp. *(Cal ~.)*

NEDOMOLIT adj. 1. nepotolit, nestăpânit, (fig.) nesăţios. *(Iubire ~ de bani.)* 2. aprig, furtunos, impetuos, impulsiv, iute, înflăcărat, înfocat, năvalnic, nepotolit, nestăpânit, nestăvilit, sălbatic, tumultuos, vehement, violent, (fig.) aprins, viforos, vijelios, vulcanic. *(Temperament ~.)*

NEDORÍT adj. 1. indezirabil. *(O persoană, ~.)* 2. inoportun, neoportun, nepoftit. *(Oaspete ~.)*

nedormírc s. v. INSOMNIE. NESOMN.

NEDREPT adj. 1. (înv. şi reg. fig.) strâmb. *(Om ~.)* 2. inechitabil, injust, neechitabil, (livr.) inie. *(O măsură ~.)*

nedrept adj. v. INDIRECT.

NEDREPTATE s. inechitate, injustiţie, neechitate, nejustiţie, (înv. şi pop.) strâmbă-táte, (înv. şi reg.) strâmb, (turcism înv.) zulúm. *(A comite o ~.)*

NEDREPTĂŢI vb. a năpăstui, a oropsi, a persecuta, a prigoni, a urgisi, (înv. şi reg.) a strâmbătăţi, (înv.) a obidi, (grecism înv.) a catatrexi. *(De ce ii ~ ?)*

NEDREPTĂŢÍRE s. năpăstuire, oropsire, persecutare, persecuţie, urgisire, (m,v. şi reg.), strâmbătăţíre, (înv.) obidíre. *(~ cuiva.)*

NEDREPTĂŢIT adj. năpăstuit, oropsit, persecutat, urgisit, (pop.) obidit. *(Om profund ~.)*

nedúlce adj., s. v. INGRAT, NERECUNOSCĂTOR.

NEDUMERÍ vb. a (se) mira, (înv.) a (se), ciudi, a (se) divi, a (se) scăndălisi, *(Mă ~ ce-mi ■ spui; să nu te ~ dacă...)*

nedumeri vb. v. CQEfl- E.ZIŢA. PR^EGEJA, ŞOVĂI.

NEDUMERÍRE s. 1. mirare. *(L-a cuprins ~.)* 2. nelămurire. *(Are o mică ~.)* 3. derută, descumpănire, dezorientare, încurcătură, perplexitate, zăpăceală, (livr.) deconcertáre. *(Stare de ~.)*

NEDUMERÍT adj. 1. mirat. *(Om ~.)* 2. nelămurit. *(E puţin ~.)* 3. derutat, descumpănit, dezorientat, încurcat, perplex, zăpăcit, (livr.) deconcertat, (înv. şi fam.) sastisit. *(împrejurarea l-a lăsat ~.)*

NEECHITABIL adj. inechitabil, injust, nedrept, (livr.) inie. *(O măsură ~.)*

NEECHITÁTE s. inechitate, injustiţie, nedreptate, nejustiţie, (înv. şi pop.) strâmbătáte, (înv. şi reg.) strâmb, (turcism înv.) zulúm. *(A comite o ~.)*

NEEGÁLadj. inegal. *(De lungimi ~.)*

NEEGALÁBIL adj. incomparabil, inegalabil, neasemănat, neasemuit, necomparabil, neântrecut, unic, (rar) neajuns, (inv.) neurmát. *(O voce ~; însuşiri ~.)*

NEELÁSTIC adj. inflexibil, neflexibil, rigid, tare, ţeapăn. *(O bară, o nuia ~.)*

NEEPUIZABIL adj. inepuizabil, interminabil, neistovit, nesfârşit, (fig.) nesecat. *(O sursă ~ de...)*

neerlandéz s.. adj. v. OLANDEZ.

NEESENŢIAL adj. 1. accidental, secundar. *(Un aspect ~.)* 2. episodic, secundar. *(Un rol~ intr-o piesă.)*

NEESTIMABIL adj. inapreciabil, inestimabil, nepreţuit, (înv.) nestimat. *(DB o valoare ~.)*

neétic adj. v. IMORAL.

neevitabil adj. v. FATAL. INEVITABIL.

NEEVOLUÁT adj. 1. primitiv, rudimentar, simplu, (înv.) prost. *(Lanţul fiinţelor începe de la cea mai ~ vieţuitoare.)* 2. nedezvoltat, primitiv, rudimentar. *(Comunitate socială ~.)* 3. înapoiat, primitiv, rudimentar, sălbatic. *(Duceau o viaţă ~, în caverne.)*

NEEXACT adj. eronat, fals, greşit, inexact, nefondat, neântemeiat, (înv. fig.) rătăcit. *(O părere, o ştire ~.)*

NEEXACT ITÁTE s. falsitate, inexactitate, neadevăr, netemeinicie. *(~ unei afirmaţii.)*

NEEXPERIMENTÁT adj. inexperimentat, (pop.) necercát. *(Un íânăr ~.)*

NEEXPLICABIL adj. inexplicabil, neânţeles. *(Un fapt ~.)*

NEEXPLOATÁT adj. 1. necultivat, nelucrat, virgin. *(Vaste terenuri ~ în Africa.)* 2. ascuns, nefolosit, nefructificat, nevalorificat. *(Mari posibilităţi ~.)*

NEEXPLORÁT adj. 1. inexplorat, necercetat, necunoscut. *(O regiune ~.)* 2. virgin. *(Pădure ~.)*

NEEXPRESÍV adj. 1. inexpresiv, monoton, uniform, (fig.) monocord, plat. *(Stil ~.)* 2. inexpresiv, searbăd, spălăcit, şters. *(O faţă ~.)*

NEEXPRIMABIL adj. indescriptibil, inexprimabil, nedescriptibil, negrăit, nespus, (livr.) indicibil, inefabil. *(O stare sufletească ~.)*

NEEZITÁNT adj. categoric, decis, expres, ferm, formal, hotărât, neoscilant, net, tranşant, (înv.) rezolut. *(Un refuz ~.)*

NEFALSIFICÁT adj. adevărat, autentic, curat, original, veritabil. *(Artă ~.)*

neíápt s. v. INEXISTENŢĂ. NEANT. NEFIINŢĂ. NIMIC.

NEFAST adj. 1. nenorocos, rău. *(A fost o zi ~ pentru el.)* 2. fatal, funest, sinistru, sumbru, (pop.) pocit. *(*O *presimţire ~.)*

NEFAVORABIL adj. 1. defavorabil, nepotrivit, neprielnic, prost, rău, urât, (înv. şi pop.) nepriinciós, (înv.) nepriitór. *(întrecerea a avut loc pe o vreme ~.)* 2. defavorabil, nepotrivit, neprielnic, potrivnic, vitreg, (înv. şi pop.) nepriinciós. *(Condiţii ~ de dezvoltare.)* 3. defavorabil, neplăcut, prost, rău, urât. *(A făcui o impresie ~.)* 4. defavorabil, negativ. *(O critică ~ făcută cărţii.)* 5. dezavantajos, neprielnic, (livr.) oneros. *(Condiţii ~ în clauzei» unei tranzacţii.)*

NEFĂCÚT adj. neSndeplinit, nerealizat, ne-săvârşit. *(Cu planul ~.)*

neiăţărít adj. v. CINSTIT. DREPT. IMPARŢIAL. NEPARŢIAL. NEPĂRTINITOH. NEPREFĂCUT. OBIECTIV. SINCER.

NEFELÍN s. *(MIN.)* feldspatoid, sodalit.

NEFÉR s. *(IST., MIL.)* arnăut, poteraş. *(~ din garda domnească.)*

neferice adj. v. NEFERICIT. NENOROÍ CIT.

NEFERICÍ vb. a nenoroci. *(Te rog să nu-l ~.)*

NEFERICÍRE s. nenoroc, nenorocire, (înv.) meserătáte, mişelătáte. *(~ vieţii* iu*i.)*

NEFERICÍT adj. 1. nenorocit, (înv.) neferice, pătimaş. *(Un om tare ~.)* 2. catastrofal, dezastruos, fatal, funest, nenorocit, tragic. *(Un deznodămtnt ~.)*

NEFERTÍL adj. neproductiv, neroditor, sărac, slab, steril, sterp, (rar) neródnic, sărăcăcios, sec, (Transilv.) mácru, (înv.) neproducător, sterpós. *(Un sol ~.)*

NEFERTILITÁTE s. neproductivitate, ne-rodnicie, sărăcie, sterilitate, (rar) sterpăciúne. *(~* u*nui teren.)*

NEFIDÉL adj. adulter, infidel, necredincios-(înv.) preacurvár, preaiubit, viclean, vicleni-tór, (fig.) trădător. *(Bărbat ~.)*

NEFIÉRT adj. crud. *(*Ou *~.)*

NEFIÍNŢĂ s. inexistenţă, neant, nimic, (rar) negură, neúnde, uitare, (înv.) nedereásă, nefápt. *(Aşa-zisa linişte a ~.)*

NEFINISÁT adj. brut, grosolan, necioplit, necizelat, neprelucrat, (reg.) líşteav. *(Material ~.)*

NEFINÍT adj. imens, infinit, necuprins, nelimitat, nemărginit, nemăsurat, nesfârşit, neţărmurit, (rar) ilimitát. *(O ctmpie ~.)*

NEFIRESC adj. 1. anormal, nenormal, neoj bişnuit. *(*O *situaţie ~.)* 2. afectat, artificial, căutat, fals, forţat, nenatural, nesincer, pref făcut, silit, silnic, studiat, teatral, (rar) tea$ tralist. *(Gesturi ~; atitudine ~; un rts ~.>* 3. afectat, artificial, bombastic, căutat, con? venţional, declamator, emfatic, fals, făcut, grandilocvent, manierat, nenatural, pompos, pretenţios, retoric, (fig.) preţios, sunător, um flát. *(Stil, limbaj /-..)*

neflrtátul s. art. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA.

NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

NEFLEXÍBIL adj. inflexibil, neelastic, rigid, tare, ţeapăn. *(O bară, o nuia ~.)*

NEFOLOSÍT adj. 1. neântrebuinţat, neuzitat, (livr.) inuzitát. *(Un procedeu ~.)* 2. neîntrebuinţat, neutilizat, neuzat, nou. *(O tigaie ~.)* 3. ascuns, neexploatat, nefructificat, nevalorificat. *(Posibilităţi ~.)*

NEFOLOSITOR adj. ineficace, ineficient, infructuos, inutil, netrebuincios, neutil, van, zadarnic, (livr.) inoperant, oţios, superfluu, (înv.) netrebnic, prisosélnic, prisositór, (fig.) deşert, gratuit, steril, sterp. *(Eforturi ~.)*

NEFONDÁT adj. eronat, fals, greşit, inexact, neexact, neântemeiat, (înv. fig.) rătăcit. *(O ştire, o părere ~.)*

NEFRÍPT adj. crud, neprăjit. *(Carne ~.)*

NEFRÍT s. *(MIN.)* jad.

NEFRÍTIC adj. renal. *(Afecţiune ~.)*

nefrânt adj. v. IMBATABIL. INVINCIBIL. NEBĂTUT. NEBIRUIT. NEÂNFRÂNT. NEÎNVINS.

NEFRUCTIFICÁT adj. ascuns, neexploatat, nefolosit, nevalorificat. *(Posibilităţi ~.)*

NEG s. *(MED.)* papilom, verucă, veruco-zitate.

NEGA vb. 1. a tăgădui, (livr.) a denega. *(~ că ar fi fost la...)* 2. a dezice, a retracta, a tăgădui. *(A ~ tot ceea ce spusese.)* 3. a contesta, a dezminţi, a renega, a tăgădui, (înv.) a protesta. *(A ~ adevărul celor afirmate de cineva.)*

NEGARE s. contestare, dezminţire, negaţie, renegare, tăgadă, tăgăduială, tăgăduire, (înv.) tágă, făgăduinţă. *(~ celor afirmate de cineva.)*

NEGATÍV adj. 1. defavorabil, nefavorabil. *(O critică ~ făcută cărţii.)* 2. dăunător, nociv, păgubitor, periculos, prejudiciabil, primejdios, rău, stricător, vătămător, (livr.) pernicios, (înv. şi pop.) pierzător, (reg.) dăunăciós, dău-nós, (înv.) pagúbnic, prejudiciós, stricăciós. *(Efecte ~ pentru...)* 3. minus. *(Semnul ~.)*

negatrón s. v. ELECTRON.

NEGAŢIE s. contestare, dezminţire, negare, renegare, tăgadă, tăgăduială, tăgăduire, (înv.) tágă, tăgăduínţă. *(~ celor afirmate de cineva.)*

negătí vb. v. CANONI. CĂZNI. CFIINUL MUNCI. SCHINGIUI. TORTURA. TRUDI.

negelárită s. v. ROSTOPASCĂ.

NEGHÍNĂ s. *(BOT.; Agrostemma githago)* năgară, zizanie, (pop.) mălúră, (înv. şi reg.) plévilă, (reg.) negreaţă, (înv.) pleavă.

neghină s. v. SĂLBĂŢIE.

NEGHINÍŢĂ s. *(BOT.)* neghinuţă. NEGHINUŢĂ s. *(BOT.)* neghiniţă. NEGHIOB adj., s. 1. adj., s. bleg, nătăfleţ, nătărău, nătâng, nerod, netot, prost, prostănac, stupid, tont, tontălău, (înv. şi pop.) năuc, (pop. şi fam.) haplea, (pop.) flaimúc, (înv. şl reg.) nătântóc, prostán, prostátic, prostănátic, {reg. şi fam.) şui, (reg.) bleot, hăbăuc, man-gosít, metehău, meteléu, motofléte, motológ,

mutălău, natantól, năbârgeác, nătăbiz, nătî'nt, nătrúî, nătrúţ, nнаправлéг, năvligós, nerodói, pliurd, ponc,

pricăjit, puneau, tălălău, tălî'mb, ton-tán, tontoléte, tontológ, (prin Transilv.) ba-lamút, (prin Olt.) bleomb, (prin Mold.) boblé-tic, (prin Munt.) bobléţ, (Mold) cherapléş, (prin Transilv., Mold. şi Bucov.) chiomb, (Transilv., Ban. şi Olt.) lud, (Transilv. şi Ban.) năhúi, (Transilv.) nebléznic, (prin Mold., Transilv şi Maram.) şuiétic, (Mold.) tanău, (Bucov.) tălăşmán, (prin Olt. şi Munt.) tărăntúc, (Munt.) tontován, (turcism înv.) budalá, (fam.) fleţ, găgăúţă, gogoman, zevzec, (fig.) sec. *(~ mai eşti, amicei)* 2. adj. nătâng, neghiobesc, nerod, nerozesc, netot, prostesc, stupid, (livr.) inept, (înv.) prostátic. *(O comportare, o faptă ~.)*

NEGHIOBESC adj. nătâng, neghiob, nerod, nerozesc, netot, prostesc, stupid, (livr.) inept, (înv.) prostátic. *(O comportare, o faptă ~.)*

NEGHIOBÉŞTE adv. nerozeşte, prosteşte, stupid. *(S-a comportat ~.)*

NEGHIOBÍE s. I. nătângie, nerozie, prostie, stupiditate, stupizenie, (rar) nătângeálă, ne-toţíe, tonţíe, (franţuzism rar) sotiză, (înv. şi reg.) nătărăíe, (înv.) nărozénie, (fam.) zevzecíe. *(E de-o ~ proverbială.)* 2. dobitocie, imbecilitate, nerozie, prosteală, prostie, tâmpenie, (înv.) prostime. *(A dai dovadă de o mare ~.)* 3. gogomănie, nătângie, nerozie, nesocotinţă, prostie, stupiditate, (rar) netoţíe, (înv. şi reg.) nătărăíe. *(Mare ~ a spus.)* 4. dobitocie, idioţenie, idioţie, imbecilitate, inepţie, nerozie, prostie, stupiditate, stupizenie, tâmpenie, (înv.) prostăticíe. *(Ce e ~ asta ?)*

NEGÂNDÍT adj. neaşteptat, nenădăjduit,, nesperat. *(Un cadou ~.)*

negâudít adj. v. NEAŞTEPTAT. NEPREVĂZUT.

negândít adj., s. v. BĂDĂRAN. GROSOLAN. MITOCAN. MÂRLAN. MÂRLĂNOI. MOCOFAN. MOJIC. NECIVILIZAT. NEPOLITICOS. ORDINAR. ŢĂRĂNOI. ŢOAPĂ. ŢOPÂRLAN. VULGAR.

neglásnică s. v. CONSOANĂ. CONSONANTĂ.

NEGLIJA vb. 1. (înv. şi reg.) a năpusti. *(Şi-a ~ treburile.)* 2. a omite, (reg.) a între-lăsa, (înv.) a negríji, a neângriji. *(A ~ să-şi ia doctoria.)* 3. a omite, a uita, (latinism rar) a pretera. *(N-a ~ nimic din cile ştia că i-ar face plăcere.)* 4. a ignora, a nesocoti, a omite. í"*Te rog să nu ~ nici un element semnificativ.)*

NEGLIJABIL adj. neimportant, neânsemnat. *(Cantitate ~; problemă ~.)*

NEGLIJARE s. 1. omitere, uitare, uitat, (înv.) negrijire. *(~ unui amănunt semnificativ.)* 2. ignorare, nesocotire, omitere. *(~ unor aspecte importante ale problemei.)*

NEGLIJAT adj. (înv. şi pop.) oropsit, (înv.) necercát. *(Treburi ~.)*

neglijat adj. v. NEÂNGRIJIT. NEGLIJENT adj. 1. neângrijit, şleampăt, (fam.) îngălat. *(O femele –.)* 2. dezordonat, neângrijit, (prin Munt.) tâlós, (fam.) deşănţat *(O ţinută ~.)*

NEGLIJENŢĂ s. dezordine, neângrijire, (livr.) incurie, (înv.) negríjă. *(~ în ţinută.)*

NEGLIJÉU s. (înv.) matineu. *(De dimineaţă ea purta un ~.)*

NEGOCIA vb. 1. a trata. *(A ~ încheierea unei tranzacţii.)* 2. a trafica, (pop.) a samsari. *(A ~ valori, efecte publice.)* 3. a parlamenta, a trata. *(A ~ cu partea adversă.)*

negocia vb. v. INTERMEDIA. INTERPUNE. MEDIA. MIJLOCI.

negociánt s. v. COMERCIANT. NEGUSTOR.

negociator s. v. COMERCIANT. NEGUSTOR.

negociáţie s. v. NEGOCIERE.

NEGOCIERE s. 1 (înv.) negociáţie. *(~ a unei tranzacţii.)* 2. (la pi.) tratative (pl.), (înv.) trataţie. *(S-au purtat ~ pentru încheierea unui tratat.)*

neoós adj. v. VERUCOS.

NEGOŢ s. comerţ, negustorie, (rar) prăvălie, (înv. şi reg.) sfârnăríe, (turcism înv.) pazar-líc. *(Se ocupa cu ~.)*

negoţ s. v. AFACERE. CHESTIUNE. INTERESE. MARFĂ. PROBLEMĂ. PRODUS. TREABĂ.

NE GRADAT adj. *(MIL.)* (fam.) prost. *(Soldat ~.)*

NEGRĂÍT adj. 1. indescriptibil, inexprimabil, nedescriptibil, neexprimabil, nespus, (livr.) indicibil, inefabil. *(O stare sufletească ~.)* 2. colosal, enorm, excepţional, extraordinar, fabulos, fantastic, fenomenal, formidabil, gigantic, grozav, imens, infinit, neauzit, nebun, neânchipuit, nemaiauzit, nemaicunoscut, nemaiintâlnit, nemaipomenit, nemaivăzut, ne-sfârşit, nespus, teribil, uimitor, uluitor, unic, uriaş, (livr.) mirábil, (înv.) manín, necrezut, (fig.) piramidal. *(A avut din nou un noroc ~.)*

NEGREALĂ s. negreaţă, negru, (rar) negríme, (reg.) cerneală.

negreală s. v. CERNEALĂ. FUNINGINE.

NEGREAŢĂ s. negreală, negru, (rar) ne-grlme, (reg.) cerneală.

negreaţă s. v. MIŞINĂ. NĂGARÁ. NEGHINĂ. ZIZANIE.

negreblát adj., s. v. BĂDĂRAN. GROSOLAN. MITOCAN, MÂRLAN. MÂRLĂNOL MOCOFAN. MOJIC. NECIVILIZAT. NEPOLITICOS. ORDINAR. ŢĂRĂNOI. ŢOAPĂ. ŢOPÂRLAN. VULGAR.

NEGRESĂ s. (pop.) arăpoáică, (înv.) aráp-că.

negreşit adj. v. INOCENT. NEVINOVAT.

NEGREŞÍT adv. I. morţiş, musai, neapărat, numaidecât, obligatoriu, (rar) necesarmente, (înv. şi reg.) nepristán, nesmintit, numai, (înv.) nelipsit. *(Ţine ~ să...)* 2. indiscutabil, neapărat, neândoielnic, neândoios, precis, sigur, (pop.) nesmintit. (*~ voi fi acolo la ora anunţată.)* 3. absolut, bineânţeles, cert, desigur, fireşte, garantat, indiscutabil, natural, neândoielnic, neândoios, normal, precis, sigur. *(Crezi că vine azi? – ~ I)*

NEGRICIOS adj. brun, brunet, oacheş, tuciuriu, (rar) ţigănátic, ţigănos, (înv. şi pop.) smolit, (pop.) negríu, (reg.) negrós, (Transilv.)

bărnáci, (glumeţ sau ir.) balaoácheş. *(Om ~; o faţă ~.)*

negríjă s. v. APATIE. DELĂSARE. DEZORDINE. INDIFERENŢĂ. INDOLENŢĂ. INERŢIE. INSENSIBILITATE. NEGLIJENŢĂ. NEÂNGRIJIRE. NEPĂSARE. PASIVITATE. PLACIDITATE. TEMBELISM.

negrijí vb. v. NEGLIJA. OMITE.

negri jínţă s. v. APATIE. DELĂSARE. INDIFERENŢĂ. INDOLENŢĂ. INERŢIE. INSENSIBILITATE. NEPĂSARE. PASIVITATE. PLACIDITATE. TEMBELISM.

negrljíre s. v. NEGLIJARE. OMITERE. UITARE. UITAT.

NEGRILÍCĂ s. *(BOT.; Nigella sativa)* cernuşcă, (reg.) negroáică, negrúşcă, chimen-negru, chimion-

négru.

negríme s. v. NEGREALĂ. NEGREAŢĂ. NEGRU.

negriór adj. v. NEGRIŞOR. NEGRUŢ.

NEGRISÓR adj. negruţ, (pop.) negriór.

negríu adj. v. BRUN. BRUNET. NEGRICIOS. OACHEŞ. TUCIURIU.

negroáică s. v. CERNUŞCĂ. NEGRILÍCĂ.

negrós adj. v. BRUN. BRUNET. NEGRICIOS. OACHEŞ. TUCIURIU.

negru adj. v. APĂSĂTOR. DEPRIMANT. DEZOLANT. SUMBRU.

negru adj., adv. v. APRIG. ASPRU. BARBAR. BRUTAL. CÂINOS. CRÂNCEN. CRUD. CRUNT. CUMPLIT. FEROCE. FIOROS. HAIN. INUMAN. NECRUŢĂTOR. NEIERTĂTOR. NEÂMBLÂNZIT. NEÂNDUPLECAT. NEÎNDURAT. NEÂNDURĂTOR. NEMILOS. NEOMENOS. NEUMAN. RĂU. SĂLBATIC. SÂNGEROS. VIOLENT.

NEGRU adj., s. 1. adj. (pop.) păcuríu, (reg.) muríu, (înv.) ponegrit. *(De culoare ~.)* 2. adj. lai. *(Oaie, lină ~.)* 3. s. negreală, negreaţă, (rar) negríme, (reg.) cerneală. *(De un ~ strălucitor.)* 4. adj. înnegrit, (pop.) cernit. *(Un obiect ~.)* 5. adj. cernit, îndoliat. *(Haine ~ purtate de văduvă.)* 6. s. (pop.) arap. *(~ din Africa Centrală.)* 7. adj. bronzat, înnegrit, pârlit, prăjit, (reg.) pârjolít. *(S-a întors ~ de ia mare.)* 8. adj. întunecat, întunecos, obscur. *(O noapte ~.)* 9. adj. jegos, mânjit, murdar, nespălat, pătat, râpănos, slinos, soios, (livr.) maculat, (rar) tăvălit, terfelit, (înv. şi pop.) picat, scírnav, (pop.) zăbălós, (reg. şi fam.) puchinós, puchiós, puciós, (reg.) dervelít, ma-zác, mî'rşav, muruít, muscurós, muzgurít, per-ceát, râpát, râpós, zoiós, (Mold., Bucov. şi Ban.) feştelít, (Transilv.) mócicoş, (Transilv. şi Ma-ram.) píscoş, rónghioş, (Transilv., Maram. şi Bucov.) tinós, (înv.) smârced, smârd, (fam.) împuţit, păduchios. *(O cămaşă ~.)*

negru s.v. BEZNĂ. ÎNTUNECARE. ÎNTUNECIME. ÎNTUNERIC. JEG. MURDĂRIE. NECURĂŢENIE. NEGURĂ. OBSCURITATE.

NEGRÚŞCĂ s. *(BOT.; Nigella arvensis)* cernuşcă, (reg.) bruş, negrúţă, nigelúţă, pipe-rúţă, chimion-de-câmpuri.

negrúşcă s. v. CERNUŞCĂ. NEGRILÍCĂ.

NEGRÚŢ adj. negrişor, (pop.) negriór.

negrúţă s. v. CERNUŞCĂ. NEGRÚŞCĂ.

negurátie adj. v. CEŢOS. ÎNCEŢOŞAT. ÎNNEGURAT. NEBULOS. NEGUROS. PÎ-CLOS.

NEGURĂ s. 1. *(MET.)* ceaţă, pâclă, (pop.) negureálă, ncgureáţă, (reg.) burácă, (prin Transilv.) búştină, (prin Mold.) mocirlă, (înv.) míglă. *(S-a lăsat ~.)* 2. beznă, întunecare, întunecime, întuneric, obscuritate, (livr.) tenebre (pl.), (rar) negureálă, (Transilv.) şutíc, (înv.) întunec. întunericíme, (fig.) negru, noapte. *(Era o ~ de nepătruns.)*

negură s. v. INEXISTENŢĂ. NEANT. NEFIINŢĂ. NIMIC.

negureálă s. v. BEZNĂ. CEAŢĂ. ÎNTUNECARE. ÎNTUNECIME. ÎNTUNERIC. NE-<ÎURĂ. OBSCURITATE. PÂCLĂ.

negureáţă s.v. CEATĂ. NEGURĂ. PÂCLĂ.

nrguríu adj. v. CEŢOS. ÎNCEŢOŞAT. ÎNNEGURAT. NEBULOS. NEGUROS. PICLOS.

NEGUROS adj. 1. ceţos, înceţoşat, înnegurat, nebulos, piclos, (rar) negurátie, neguriu. *(Vreme ~.)* 2. închis, înnegurat, înnorat, întunecat, întunecos, mohorât, noros, piclos, plumbuit, plumburiu, posomorit, urit, (înv.) ponegrit. *(Cer* ~.)

neguros adj. v. CONFUZ. DIFUZ. ECHIVOC. HAOTIC. IMPRECIS. INDEFINIT. ÎNCÂLCIT. ÎNCURCAT. NECLAR. NEDEFINIT. NEDESLUŞIT. NEÂNŢELES. NELĂMURIT. NEPRECIS. OBSCUR. TULBURE. VAG.

NEGUSTOR s. comerciant, (înv. şi reg.) sfârnár, (reg.) târguitór, (înv.) cupéţ, nego-•ciánt, negociator, privătár.

NEGUSTOREÁSĂ s. comerciantă, negustoriță.

NEGUSTORESC adj. comercial, (livr.) mercantil. *(Afaceri* ~.)

NEGUSTORI vb. a precupeţi, a specula, a trafica, (înv. şi reg.) a precupi.

negustori vb. v. COMERCIALIZA. TÂRGUI. TOCMI.

NEGUSTORÍE s. comerţ, negoţ, (rar) prăvălie, (înv. şi reg.) sfârnăríe, (turcism înv.) pazarlâc. *(Se ocupa cu ~.)*

negustorie s. v. MARFĂ. PRODUS.

NEGUSTORÍŢĂ s. comerciantă, negusto-reasă

ncgiiiá vb. v. ACHIZIŢIONA. CUMPĂRA. LUA. PROCURA. TÂRGUI. TOCMI. VINDE.

nehárnic adj., s. v. INDOLENT. LENEŞ. PUTUROS TRÂNDAV. TRÂNTOR.

NEHOTĂRIRE s. 1. ezitare, nesiguranţă, şovăială, şovăire. *(~ cuiva la mers.)* 2. codeală, codire, ezitare, fluctuaţie, îndoială, prege-tare, şovăială, şovăire, (livr.) indecizie, (pop.) preget, (fig.) oscilare, oscilaţie. *(~ lui era nejustificată.)*

nehotărâre s. v. IMPRECIZIE.

NEHOTĂRIT adj. 1. ezitant, nesigur, şovăielnic. *(Mers ~.)* 2. ezitant, fluctuant, indecis, nedecis, şovăielnic, şovăitor, (rar) şovăind, şovăit, (reg.) codélnlc, (prin Munt.) ipregetós, (înv.) înclinătór, îndoielnic, prege-

tătór, târziélnic, (fig.) oscilant. *(Atitudine ~; om ~.)* 3. *(GRAM.)* indefinit, nedefinit, (înv.) nehotărâtor. *(Articol ~.)*

nehotărltór adj. v. INDEFINIT. NEDEFINIT. NEHOTĂRÂT.

neică s. v. BADE. NENE.

neiculeán s. v. NEICUŞOR.

neiculíţă s. v. NEICUŞOR.

♦NEICUŞOR s. (pop.) neiculeán, neiculíţă, neicúţă.

neicúţă s. v. NEICUŞOR.

NEIDENTIFICÁT adj. anonim, necunoscut, neştiut. *(Autor ~.)*

NEIERTAT adj. neângăduit, nepermis, (înv.) necăzút. *(Un gest ~.)*

NEIERTĂTOR adj., adv. 1. adj., adv. aprig, aspru, barbar, brutal, ciinos, crâncen, crud, crunt, cumplit, feroce, fioros, hain, inuman, necruţător, neâmblânzit, neânduplecat, neindurat, neândurător, nemilos, neomenos, neuman, rău, sălbatic, sângeros, violent, (livr.) sanguinar, (înv. şi pop.) năsílnic, (înv. şi reg.) tare, (reg.) pogan, (Mold. şi Bucov.) avan, hapsi'n, (înv.) jestóc, neomenit, sanguínic, sălbăti-cós, sireáp, (fig.) dur, negru. *(Om ~; se poartă ~.)* 2. adj. crud, hain, implacabil, necruţător, neânduplecat, neândurător, nemilos, nemilostiv, (livr.) inexorabil, (rar) neândurát, nemiluit, (înv.) nemilostivitór, nemilostívnic, (fig.) vitreg. *(Soartă ~ pentru cineva.)* 3. adj. intolerant, necruţător, neândurător, neângăduitor, nemilos, netolerant, (înv.) nesuferitor. *(Om ~ cu cei necinstiţi.)*

NEIMAGINABIL adj. inimaginabil, neânchipuit. *(O situaţie ~.)*

NEIMPORTANT adj. 1. neglijabil, neânsemnat. *(Cantitate ~.)* 2. colateral, lăturalnic, marginal, minor, neânsemnat, secundar, (rar) lateral, (fig.) periferic. *(O problemă ~.)* 3. mic, neânsemnat, uşor. *(O greşeală ~ de ortografie.)* 4. neânsemnat, (livr.) anodin. *(O semnificaţie ~.)* 5. mărunt, neânsemnat, (livr.) insignifiant, obscur, (fig.) prizărit. *(O notiţă ~ în ziar.)*

NE INDICAT adj. contraindicat, nepotrivit, nociv, periculos, primejdios, vătămător. *(Medicament ~ pentru diabet.)*

NEINIŢIÁT adj., s. ignorant, necunoscător, nepriceput, neştiutor, (fam.) ageamiu, (fig.) profan. *(Este încă un ~ în materie.)*

NEINSTRUIT adj., s. ignorant, incult, necultivat, neínvăţat, prost, simplu, (livr.) agramat, ignar, (înv.) gros, neabeţedát. *(Om ~.)*

NEINTELIGÍBIL adj. ininteligibil, (livr.) incomprehensibil, (fam.) păsăresc. *(într-o exprimare ~.)*

NEINTENŢIONAT adj. involuntar. *(Un gest ~.)*

NEINTERESÁNT adj. anost, plicticos, plictisitor, (livr.) fastidios, (fig.) fad, insipid, nesărat, sălciu, searbăd. *(Un spectacol ~.)*

NEINVITÁT adj. nechemat, nepoftit. *(Persoană ~.)*

nelós s. v. DECEMBRIE. neisán s. v. NAIST.

NEISPRĂVIT adj., s. 1. adj. neterminat. *(O treabă ~.)* 2. adj., s. ignorant, incapabil, incompetent, necapabil nechemat, necompetent, nepregătit, nepriceput, neştiutor, prost, (fam.) ageamiu. *(Un meseriaş ~.)*

NEISTÓRIC adj. sincronic, static. (O *cercetare ~.)*

NEISTOVÍT adj. 1. neobosit, neostenit, (livr.) infatigabil, (rar) neodihnit, (pop.) neostoit. *(O activitate ~ tn slujba patriei.)* 2. inepuizabil, interminabil, neepuizabil, nesfârşit, (fig.) nesecat. *(Osursă ~ de...)*

neizbândă s. v. EŞEC. INSUCCES. NEREUŞITĂ.

NEIZBUTÍT adj. 1. necorespunzător, nerealizat, nereuşit, nesatisfăcător, prost, slab, (fig.) stângáci. *(O regie ~.)* 2. eşuat, nereuşit, ratat. *(O acţiune ~.)*

NEÂMBLÂNZÍT adj., adv. 1. adj. nedomesticit, sălbatic, (pop.) sireáp. *(Cal ~.)* 2. adj., adv. aprig, aspru, barbar, brutal, câinos, crân-cen, crud, crunt, cumplit, feroce, fioros, hain, inuman, necruţător, neiertător, neânduplecat, neândurat, neândurător, nemilos, neomenos, neuman, rău, sălbatic, sângeros, violent, (livr.) sanguinar, (înv. şi pop.) năsílnic, (înv. şi reg.) tare, (reg.) pogan, (Mold. şi Bucov.) avan, hapsî'n (înv.) jestóc, neomenit, saguínic, săl-băticós, sireáp, (fig.) dur, negru. *(Om ~; se poartă ~.)*

NEÂMBRĂCÁT adj. despuiat, dezbrăcat, dezgolit, gol, nud, (reg.) pieligós, (Transilv. şi Mold.)j târşít. *(Om ~.)*

NEÂMPĂCAT adj. 1. nemulţumit, nesatisfăcut. *(Un om veşnic --.).*. aprig, aspru, crân-cen, crud, crunt, cumplit, încrâncenat, îndâr-jit, înverşunat, nepotolit, sângeros, vajnic, violent, (înv.) crâncenít, tare, (fig.) încleştat. *(O înfruntare ~.)*

NEÂMPODOBÂT adj. neornat, simplu, (înv.) sadea (invar.), sadética (invar.). *(O fotă ~.)* NEÂNCĂPĂTOR adj. mic, necuprinzător, nespaţios, strimt. *(Cameră ~.)*

NEÂNCĂRCÁT adj. 1. gol, (reg.) sec. *(Avea arma ~.)* 2. simplu. *(O ornamentaţie ~.)* NEÂNCREDERE s. (înv. şi pop.) prepus. *(Îşi manifestă ~ faţă de el.)*

NEÂNCEPUT adj. 1. întreg, plin. *(Un pahar ~ cu apă.)* 2. intact, întreg, neatins, (glumeţ fig.) virgin. *(Pachetul de ţigări a rămas ~.)* NEÂNCETAT adj., adv. 1. adj. continuu, etern, necontenit, necurmat, neântrerupt, nesfârşit, permanent, perpetuu, veşnic, (înv. şi reg.) mereu, (reg.) necúnten, (înv.) neâncon-tenít, neprecurmat, nesăvârşít, pururélnic. *(O luptă ~ intre contrarii.)* 2. adv. continuu, încontinuu, întruna, mereu, necontenit, necurmat, neântrerupt, neobosit, neostenit, permanent, pururi, veşnic, (înv. şi reg.) nepristán, (reg.) hójma, necúnten, (înv.) neapărat, nelipsit. *(Se mişcă ~.)* 3. adv. continuu, încontinuu, întotdeauna, întruna, mereu, necontenit, permanent, pururi, totdeauna, veşnic, (pop.) necurmat. *(Erau ~ împreună.)*

NEÂNCHIPUIT adj. 1. inimaginabil, neima-«inabil. *(O situaţie ~.)* 2. colosal, enorm, ex-

cepţional, extraordinar, fabulos, fantastic, fenomenal, formidabil, gigantic, grozav, imens, infinit, neauzit, nebun, negrăit, nemaiauzit-, nemaicunoscut, nemaiântâlnit, nemaipomenit», nemaivăzut, nesfârşit, nespus, teribil, uimitor-, uluitor, unic, uriaş, (livr.) mirábil, (înv.) ma-nín, necrezut, (fig.) piramidal. *(A avut dim nou un noroc ~.)*

NEÂNCHIRIÁT adj. liber, neocupat. NEÂNCFIÍS adj. 1. deschis, descuiat, ne-încuiat. *(Uşă ~.)* 2. liber, neântemniţat, (înv. şi pop.) slobod. *(Om ~.)*

neâncontenít adj. v. CONTINUU. ETERN. NECONTENIT. NECURMAT. NEÂNCETAT. NEÂNTRERUPT. NESFÂRŞIT. PERMANENT» PERPETUU. VEŞNIC.

NEÂNCREDERE s. 1. bănuială, suspiciune (livr.) circumspecţie, incredulitate, (pop.) prepus, (prin Mold.) bănat, (prin Ban.) bédă, (înv.> prepúnere. *(O atitudine de continuă ~.)* 2,, dubiu, incertitudine, îndoială, nesiguranţă, rezervă, scepticism, şovăială, şovăire, (astăzi. rar) necredinţă, (înv.) aporie, îndoínţă. *(Domnea o stare de ~.)*

NEÂNCREZĂTOR adj. 1. bănuitor, suspicios, temător, (livr.) circumspect, incredul, (rar) bănuiciós, bănuiélnic, (înv. şi reg.) prepu-iélnic, prepuítór, (reg.) năzárnic, (înv.) necredincios, presupuitór. *(E un om tare ~.)* 2,, sceptic, (livr.) defetist, (înv.) necredincios. *(Prea eşti ~ cu privire la sftrşitul acestei acţiuni!)*

NEÂNCUIÁT adj. deschis, descuiat, neân-chis. *(O uşă ~.)*

NEÂNDEMÂNÁRE s. stângăcie, (rar) nepricepere, (reg.) mangoseálă, (înv.) maladré-să. *(Era de* o *~ proverbială.)*

NEÂNDEMÂNÁTIC adj. neajutorat, nepriceput, stângáci, (livr.) inabil, (rar) neaju-tát, (reg.) natantól.

NE ÎNDEPLINIT adj. nefăcut, nerealizat., nesăvârşit. *(O obligaţie ~.)*

NE ÎNDESTULAT adj. avid, lacom, (livr.) cupid, (fig.) nesătul, nesăturát, nesăţios.

NEÂNDESTULĂTOR adj. 1. insuficient, nesatisfăcător, redus. *(Cantitate ~.)* 2. insuficient, nesatisfăcător, redus, sărac. *(Un inventar ~ de utilaje.)*

NEÂNDOIELNIC adj., adv. 1. adj. categoric, cert, evident, incontestabil, indiscutabil-necontestabil, necontestat, nediscutabil, neândoios, netăgăduit, sigur, vădit, (livr.) indubitabil, peremptoriu. *(A manifestat o superioritate ~.)* 2. adj. clar, evident, flagrant, incontestabil, izbitor, învederat, limpede, neândoios, netăgăduit, pregnant, vădit, vizibil-(livr.) manifest, (fig.) marcat. *(Semne ~ de boală.)* 3. adv. indiscutabil, neapărat, negreşit, neândoios, precis, sigur, (pop.) nesmintít-(*~ voi fi acolo la ora anunţată.)* 4. adv. absolut, bineânţeles, cert, desigur, fireşte, garantat, indiscutabil, natural, negreşit, neândoios, normal, precis, sigur. *(Crezi că va veni astăzi? -~!)*

NEÂNDOIOS ad}., adv. 1. adj. categoricP cert, evident, incontestabil, indiscutabil ne-

contestabil, necontestat, nediscutabil, neândoielnic, netăgăduit, sigur, vădit, (livr.) indubitabil, peremptoriu. *(A manifestat o superioritate ~.)* 2, adj. clar, evident, flagrant, incontestabil, izbitor, învederat, limpede, neândoielnic, netăgăduit, pregnant, vădit, vizibil, <livr.) manifest, (fig.) marcat. *(Semne ~ de ioală.)* 3. adv. indiscutabil, neapărat, negreşit, neândoielnic, precis, sigur, (pop.) nesmintit. *(~ voi fi acolo la ora anunţată.)* 4. adv. absolut, bineânţeles, cert, desigur, fireşte, garantat, indiscutabil, natural, negreşit, neândoielnic, normal, precis, sigur. *(Crezi că va veni astăzi? – ~D*

NEÂNDUPLECÁRE s. dârzenie, fermitate, hotărire, intransigenţă, neclintire, nestrămu-tare, neşovăire, statornicie, (livr.) decizie, (înv.) nepréget, (fig.) inflexibilitate. *(*O *~ de granit.)*

NEÂNDUPLECAT adj., adv. 1. adj., adv. aprig, aspru, barbar, brutal, câinos, crâncen, crud, crunt, cumplit, feroce, fioros, hain, inuman, necruţător, neiertător, neâmblânzit, ne-ndurat, neândurător, nemilos, neomenos, neuman, rău, sălbatic, sângeros, violent, (livr.) sanguinar, (înv. şi pop.) năsílnic, (înv. şi reg.) tare, (reg.) pogan, (Mold. şi Bucov.) avan, hapsân, (înv.) jestóc, neomenit, sanguínic, sălbăticós, sireáp, (fig.) dur, negru. *(Om ~; se poartă ~.)* 2. adj. crud, hain, implacabil, necruţător, neiertător, neândurător, nemilos, nemilostiv, (livr.) inexorabil, (rar) neândurát, nemiluit, (înv.) n emil oşti vitór, nemilostívnic, fig.) vitreg. *(O soartă ~ pentru cineva.)*

NEÂNDURARE s. asprime, barbarie, brutalitate, cruzime, ferocitate, neomenie, răutate, sălbăticie, violenţă, vitregie, (rar) nemílă, nemilostivíre, (pop.) câiníe, câinoşénie, (înv. şi reg.) năsilnicíe, (înv.) crâncenície, cruzíe, cum-pliciúne, cumplíre, grozăvie, neomeníre, rái-ciúne, sălbătăcíme, sălbăticiune, sirepíe, var-varie, (fig.) duritate. *(~ purtării cuiva.)*

neândurát adj. v. CRUD. HAIN. IMPLACABIL. NECRUŢĂTOR. NEIERTĂTOR.

NEÂNDUPLECAT. NEÂNDURĂTOR. NEMILOS. NEMILOSTIV.

NEÂNDURÁT adj., adv. aprig, aspru, barbar, brutal, câinos, crâncen, crud, crunt, cumplit, feroce, fioros, hain, inuman, necruţător, neiertător, neâmblânzit, neânduplecat, neândurător, nemilos, neomenos, neuman, rău, sălbatic, sângeros, violent, (livr.) sanguinar, (înv. şi pop.) năsílnic, (înv. şi reg.) tare, (reg.) pogan, (Mold. şi Bucov.) avan, hapsân, (înv.) jestóc, neomenit, sanguínic, sălbăticós, sireáp, (fig.) dur, negru. *(Om ~; se poartă ~.)*

NEÂNDURĂTOR adj., adv. 1. adj., adv. aprig, aspru, barbar, brutal, câinos, crâncen, crud, crunt, cumplit, feroce, fioros, hain, inuman, necruţător, neiertător, neâmblânzit, neînduplecat, neândurat, nemilos, neomenos, ner uman, rău, sălbatic, sângeros, violent, (livr.) sanguinar, (înv. şi pop.) năsílnic, (înv. şi reg.) tare, (reg.) pogan, (Mold. şi Bucov.) avan, hapsín, (înv.) jestóc, neomenit, sanguínic, sălbăticós, sireáp, (fig.) dur, negru. *(Om ~i se poartă ~.)* 2. adj. intolerant, necruţător.

neiertător, neângăduitor, nemilos, netolerant, (înv.) nesuferitor. *(Om ~ cu cei răi.)* 3. adj. crud, hain, implacabil, necruţător, neiertător, neânduplecat, nemilos, nemilostiv, (livr.) inexorabil, (rar) neândurát, nemiluit, (înv.) nemilostivitór, nemilostívnic, (fig.) vitreg. *(Soartă ~ a cuiva.)*

NEÂNFĂŢÁT adj. desfătat. *(Pernă ~; pat ~.)*

NEÂNFRICARE s. 1. bărbăţie, bravură, curaj, cutezanţă, dârzenie, încumetare, îndrăzneală, semeţie, temeritate, (livr.) intrepidi-táte, petulánţă, (rar) cutezáre, (pop. şi fam.) suflet, (pop.) inimă, voinicie, (înv.) dârzíe, îndrăzníre, mărinimie, semeţíre, (grecism înv.) táros. *(~ cuiva in acţiunile sale.)* 2. bărbăţie, bravură, curaj, eroism, vitejie, (pop.) voinicie. *(~ cuiva în luptă.)*

NEÂNFRICAT adj. brav, curajos, cutezător, dârz, inimos, îndrăzneţ, semeţ, viteaz, (livr.) intrepíd, petulánt, temerar, (rar) bărbat, (înv. şi pop.) voinic, (înv.) hrăbór, neânfricoşat. *(Om ~J*

neânfricoşat adj. v. BRAV. CURAJOS. CUTEZĂTOR. DÂRZ. INIMOS. ÎNDRĂZNEŢ. NEÂNFRICAT. SEMEŢ. VITEAZ.

nelnfrânát adj. v. AROGANT. ÎMPERTI-NENT. INSOLENT. IREVERENŢIOS. ÎNDRĂZNEŢ. NECUVIINCIOS. NEOBRĂZAT. NERESPECTUOS. NERUŞINAT. O-BRAZNIC. SEMEŢ. SFIDĂTOR. SFRUNTAT. TRUFAŞ. ŢANŢOŞ.

NEÂNFRÂNT adj. imbatabil, invincibil, nebătut, nebiruit, neânvins, (înv.) nefrínt. *(Un sportiv ~.)*

NEÂNGÁDUÍNŢĂ s. intoleranţă. *(Atitudine de ~.)*

NEÂNGĂDUÍT adj. 1. interzis, nepermis, oprit, proscris. *(Un lucru ~.)* 2. neiertat, nepermis, (înv.) necăzút. *(Un gest ~.)* 3. blamabil, condamnabil, criticabil, neonorabil, nepermis, regretabil, reprobabil, ruşinos, urât, vinovat, (livr.) reprehensíbil, (înv.) ocárnic, ocărâtór, ruşinătór. *(O faptă ~.)*

NEÂNGĂDUITOR adj. intolerant, necruţător, neiertător, neândurător, nemilos, netolerant, (înv.) nesuferitor. *(Om ~ cu cei necinstiţi.)*

neângrijí vb. v. NEGLIJA. OMITE.

NEÂNGRIJÍRE s. dezordine, neglijenţă, (livr.) incurie, (înv.) negríjă. *(~ în ţinută.)*

neângrijíre s. v. APATIE. DELĂSARE. INDIFERENŢĂ. INDOLENŢĂ. INERŢIE.

INSENSIBILITATE. NEPĂSARE. PASIVITATE. PLACIDITATE. TEMBELISM.

NEÂNGRIJÍT adj. 1. (rar) neglijat. *(O casă ~.)* 2. părăginit, sălbăticit, (reg.) părăginós. *(O grădină ~.)* 3. neglijent, şleampăt, (fam.) îngălat. *(Femeie ~.)* 4. dezordonat, neglijent, (prin Munt.) tâlós, (fam.) deşănţat. *(O ţinută ~.)* 5. ciufulit, deranjat, vâlvoi, zbârlit, (livr.) hirsut, (pop. şi fam.) burzuluit, (înv. şi reg.) străflocát, (reg.) borz, borzós, buhós, buhuiát, vâlvoiát, zbârlóg, zborşít, (Mold. şi Bucov.) dupurós, (vestul Transilv.) spérlă, (Ban. şi sud-vestul Transilv.) sperlít, (fam. şi depr.) neţesălat. *(Cu părul -w.)*

NEÂNSEMNAT adj. 1. neglijabil, neimportant. *(Cantitate ~.)* 2. mărunt, mic. *(Cheltuieli ~.)*3. derizoriu, mărunt. *(De o valoare ~.)* 4. colateral, lăturalnic, marginal, minor, neimportant, secundar, (rar) lateral, (fig.) periferic. *(O problemă ~.)* 5. neimportant, (livr.) anodin. *(O treabă, o semnificaţie ~.)* 6. mărunt, neimportant, (livr.) insignifiant, obscur, (fig.) prizărit. *(O notă ~ în ziar.)* 7. mic, neimportant, uşor. *(O greşeală ~ de ortografie.)* 8. oarecare, (livr.) insignifiant. *(Un ziar ~.)* 9. modest simplu, umil. *(Un ~ funcţionar de bancă.)* 10- biet, obscur, umil. *(Un ~ amploiat.)* 11. banal, comun, obişnuit, sărac. *(Viaţa pictorului X este uimitor de ~.)* 12. banal, mărunt, meschin. *(Interese ~.)*

NEÂNSOŢÍT adj. singur, (înv.) salt. *(A venii la el ~.)*

NEÂNSUFLEŢIT adj. 1. inert, mort, nemişcat, rece, ţeapăn. *(O fiinţă ~.)* 2. inanimat, neanimat, (fig.) mort. *(Pulbere ~.)*

NEÂNTEMEIAT adj. 1. fals, inautentic, inventat, mincinos, născocit, neadevărat, ncau-tentic, nereal, plăsmuit, scornit, (înv.) minţit, răsuflat, spúriu, (pop. fig.) strimb. *(Afirmaţii ~; mărturie ~.)* 2. eronat, fals, greşit, inexact, neexact, nefondat, (înv. fig.) rătăcit. *(Ştire, părere ~.)* 3. neserios, pueril. *(Argumente ~.)* 4. iluzoriu, înşelător, (rar) părelnic. *(Speranfe ~.)*

NEÂNTEMNIŢAT adj. liber, neânchis, (înv. şi pop.) slobod. *(Om ~.)*

nelntináre s. v. CANDOARE, CASTITATE. FECIORIE. INOCENŢĂ. NEPRIHĂNIRE. NEVINOVĂŢIE. PUDICITATE. PUDOARE. VIRGINITATE.

neântinat adj. v. CANDID. CAST. CURAT. FECIORELNIC. FECIORESC. INOCENT. NEPĂTAT. NEPRIHĂNIT. NEVINOVAT. PUDIC. VIRGIN. VIRGINAL.

NEÂNTÂRZIÁT adj., adv. 1. adj. (înv.) neapestít. *(Sosirea ~ a cuiva.)* 2. adv. curind, devreme, fuga, grabnic, imediat, iute, îndată, numaidecât, rapid, repede, (rar) tudíla, (pop.) degrabă, momentan, (înv. şi reg.) nepristán, numai, (reg.) mintenaş, mínteni, (înv.) peşin, techer-mécher. *(Să vii ~ tnapoi.)* 3. adj., adv. grabnic, imediat, operativ, prompt, rapid. *(O intervenţie ~; a intervenit ~.)*

NEÂNTREBUINŢAT adj. 1. nefolosit, neuzitat, (livr.) inuzitát. *(Un procedeu ~.)* 2. nefolosit, neutilizat, neuzat, nou. *(O tigaie ~.)*

NEÂNTRECUT adj. incomparabil, inegalabil, neasemănat, neasemuit, necomparabil, neegalabil, unic, (rar) neajuns, (înv.) neurmát. *(O voce ~; însuşiri ~.)*

NEÂNTRERUPT adj., adv. 1. adj. continuu, etern, necontenit, necurmat, neâncetat, nesfâr-şit, permanent, perpetuu, veşnic, (înv. şi reg.) mereu, (reg.) necúnten, (înv.) neâncontenít, neprecurmát, nesăvârşit, pururélnic. *(O luptă ~ între contrarii.)* 2. adj. continuu, statornic, susţinut, (înv.) nepregetát, nepregetătór. *(Efort ~; preocupare ~.)* 3. adv. continuu, încontinuu, întruna, mereu, necontenit, necurmat,

neâncetat, neobosit, neostenit, permanent, pu-

ruri, veşnic, (înv. şi reg.) nepristán, (reg.> hójma, necúnten, (înv.) neapărat, nelipsit. *(Se mişcă ~.)*

NEÂNŢELEGERE s. 1. animozitate, ceartă-, conflict, dezacord, dezbinare, diferend, discordie, discuţie, disensiune, dispută, divergenţă, gâlceavă, învrăjbire, litigiu, vrajbă, zâzanie, (înv. şi pop.) price, pricină, sfadă, (pop. şi fam.) cârcotă, dihonie, rfcă, (pop.) harţă, (înv. şi reg.) pricáz, scî'rbă, toi, (reg.) bucluc, hi'ră, poáncă, sfădălie, zoálă, (Mold. şi Transilv.) poară, (Bucov. şi Transilv.) şcort, (înv.) dezunire, gâlcevíre, împoncişáre, judeţ, neaşe-záre, neunire, píră, pricinuíre, pricíre, prigoană, prigonire, zavistie, zurbávă, (grecism înv.) filonichíe, (fig.) ciocnire. *(~ existentă intre două persoane.)* 2. divergenţă, (livr. fig.) fricţiune.

NEÂNŢELES adj. 1. nepriceput. *(Lucruri ~.)* 2. inexplicabil, neexplicabil. *(Un fapt ~.>* 3. confuz, difuz, echivoc, haotic, imprecis, indefinit, încâlcit, încurcat, neclar, nedefinit, nedesluşit, nelămurit, neprecis, obscur, tulbure, vag, (fig.) întunecat, nebulos, neguros. *(*O *situaţie ~.)* 4. enigmatic, misterios, tainic. *(Un farmec ~.)*

NEÂNVĂŢÁT adj., s. ignorant, incult, necultivat, neinstruit, prost, simplu, (livr.) agramat, ignar, (inv.) gros, neabeţedát. *(Un om ~.)*

NEÂNVÍNS adj. imbatabil, invincibil, nebătut, nebiruit, neânfrânt, (înv.) nefrânt. *(Un sportiv ~.)*

nejélnică s. v. SILNIC.

nejítnică s. v. DEGETĂRUŢ.

nejudecát adj. v. IMPRUDENT. NEBUN. NEBUNESC. NECHIBZUIT. NECUGETAT. NECUMPĂNIT. NECUMPĂTAT. NEPREVĂZĂTOR. NESĂBUIT. NESOCOTIT. PROSTESC.

NEJUSTÍŢIE s. inechitate, injustiţie, nedreptate, neechitate, (înv. şi pop.) strâmbă-táte, (înv. şi reg.) strâmb, (turcism înv.) zulúm. *(A comite o ~.)*

NELĂMURÍRE s. 1. nedumerire. *(Are o mică ~.)* 2. confuzie, imprecizie, neclaritate, neprecizie, obscuritate, (fig.) nebulozitate. *(~ în exprimare.)*

NELĂMURÍT adj. 1. imprecis, neclar, nedesluşit, neprecis, vag. *(Se zăreau nişte contururi ~.)* 2. nedumerit. *(E oarecum ~.)* 3. confuz, difuz, echivoc, haotic, imprecis, indefinit, încâlcit, încurcat, neclar, nedefinit, nedesluşit, neânţeles, neprecis, obscur, tulbure, vag, (fig.) întunecat, nebulos, neguros. *(*O *situaţie ~.)* 4. confuz, difuz, imprecis, indefinit, neclar, nedefinit, nedesluşit, neprecis, vag, (fig.) surd. *(O senzaţie ~ de durere.)*

NELEGÁL adj. 1. clandestin, ilegal, ilicit. *(Comerf ~.)* 2. ilegal, ilicit, incorect, necinstit, necorect, neonest, (livr.) oneros, (fig.) murdar, necurat. *(*O *afacere ~.)*

NELEGITÍM adj. 1. (livr.) ilegitim. *(Convieţuire ~.)* 2. bastard, natural, (reg.) sărman, (prin Transilv. şi Maram.) bitáng. *(Copil ~.)*

NELEGIUÍRE s. abjecţie, fărădelege, infamie, josnicie, mişelie, mârşâvie, nemernicie, «netrebnicie, ticăloşie, (llvr.) ignominie, turpitudine, (astăzi rar) sceleráţie, (pop. şi fam.).parşivénie, (pop.) becisnicie, blestemăţie, scâr-năvíe, spurcăciune, (reg.) mârşăvénie, (înv.) •bazaconie, blestemăciúne, nebunie, necurat, tiecurăţie, necurăţíre, păgânătáte, păginíe, ve-«■igăsíe, (fig.) murdărie. *(A comite o ~.)*

NELEGIUIT adj., s. 1. adj., s. abject, infam, josnic, mişel, mizerabil, mârşav, nedemn, nemernic, netrebnic, ticălos, (pop.) becísnic, (înv. şi reg.) ticăit, (reg.) pălăvátic, proclet, (Ban.) bedáş, (înv.) fărădelege, vil, (fig.) infect, murdar. *(Un om ~.)* 2. adj. infam, josnic, «nişei, mişelesc, mizerabil, mârşav, nedemn, nemernic, netrebnic, ruşinos, scelerat, ticălos, (livr.) ignobil, sacrileg, (înv. şi pop.) parşiv, scârnav. (Mold.) chiolhănós, (înv.) blestemă-ţésc, fărădelege, scârbávnic, scârbélnic, scârbít, verigáş, verigăşós, (fig.) murdar, spurcat. *(Faptă ~.)* 3. adj. criminal, (înv.) criminali-•césc. *(Faptă ~.)*

NELIMITAT adj. 1. imens, infinit, necuprins, nefinit, nemărginit, nemăsurat, nesfir-şit, neţărmurit, (rar) ilimitát. *(Ctmpâe ~.)* '2. colosal, considerabil, enorm, imens, incalculabil, (rar) necalculabil. *(Cu efecte ~.)*

NELINIŞTE s. 1. frământare, grijă, îngrijorare, temere, (livr.) anxietate, impacienţă, (înv. şi pop.) păs, (înv.) îngrijire. *(~ ta este nejustificată.)* 2. agitaţie, frământare, neastâm-păr, zbucium, (livr.) impacienţă. *(Stare de ~ sufletească.)* 3. *(MED.)* (livr.) angoasă, anxietate. *(Are periodic stări de ~.)* 4. agitaţie, febrilitate, încordare, înfrigurare, neastâmpăr, nerăbdare, tensiune. *(~ plecării la drum.)*

NELINIŞTI vb. 1. a se îngrijora, a se teme, •(înv.) a se griji. *(Nu trebuie să te ~ de soarta mea.)* 2. a (se) alarma, a (se) frământa, a (se) intriga, a (se) îngrijora, a (se) speria, a (se) tulbura, (livr.) a (se) impacienta, (reg.) a (se) îngrija, (înv.) a (se) îngriji, a («e) lărmui. *(Îi ~ tntirzierea lui.)* 3. a se agita, a se frământa. a se zbuciuma, a se zvârcoli, (Mold. şi Bucov.) a se cioşmoli. *(Nu te mai ~ atital)* 4. a se îngrijora, a-i păsa, a se sinchisi, (prin Mold.) a bindisi. *(Nu se ~ de nimeni şi de nimic.)*

NELINIŞTIT adj. 1. îngrijorat, (livr.) anxios. *(*O *structură ~.)* 2. alarmat, intrigat, îngrijorat, (livr.) impacient, impacientat, (înv.) îngrijit. *(Om ~.)* 3. agitat, frămintat, neas-tâmpărat, nepotolit, zbuciumat. *(A dus o Diată ~.)*

NELINIŞTITOR adj. alarmant. îngrijorător, (înv.) îngrijitor, neodihnitor. *(O veste ~.)*

nelipsit adv. v. CONTINUU. ÎNCONTINUU. ÎNTRUNA. MEREU. MORŢIŞ. MUSAI. NEAPĂRAT. NECONTENIT. NECURMAT. NEGREŞIT. NEÂNCETAT. NEÂNTRERUPT. NEOBOSIT. NEOSTENIT. NUMAIDECÂT. OBLIGATOR U. PERMANENT. PURURI. VEŞNIC.

NELIZÍBIL adj. ilizibil, indescifrabil, neci-teţ, nedescifrabil, (fig.) hieroglific. *(Un scris*

NELOCUÍT adj. 1. nepopulat, (înv. şi reg.) săcrét. *(*O *regiune ~.)* 2. deşert, gol, nepopulat, pustiu, (înv.) pustiiciós. *(0 veche aşezare ~.)*

NELÓGIC adj. 1. ilogic, incoerent. *(Afir-malii ~*.) 2. absurd, ilogic, neraţional, stupid, (livr.) iraţional. *(S-a creat o situaţie ~.)*

nelucráre s. v. INACTIVITATE. INACŢIUNE. INERŢIE. NE ACTIVITATE. PASIVITATE.

NELUCRÁT adj. 1. înţelenit, necultivat, nedesţelenit, (astăzi rar) ţeíinós, (înv. şi pop.) sterp, (înv. şi reg.) săcrét, (reg.) pârlogít. *(Fă-mínl ~.)* 2. necultivat, necxploatat, virgin. *(Vaste terenuri ~ în Africa.)*

NEMAIAUZÍT adj. colosal, enorm, excepţional, extraordinar, fabulos, fantastic, fenomenal, formidabil, gigantic, grozav, imens, infinit, neauzit, nebun, negrăit, neânchipuit, nemaicunoscut, nemaaântâlnit, nemaipomenit, nemaivăzut, nesfirşit, nespus, teribil, uimitor, uluitor, unic, uriaş, (livr.) mirábil, (înv.) manín, necrezut, (fig.) piramidal. *(A avut iarăşi un noroc ~.)*

NEMAICUNOSCUT adj. colosal, enorm, excepţional, extraordinar, fabulos, fantastic, fenomenal, formidabil, gigantic, grozav, imens, infinit, neauzit, nebun, negrăit, neânchipuit, nemaiauzit, ncmaiântâlnit. nemaipomenit, nemaivăzut, nesfirşit, nespus, teribil, uimitor, uluitor, unic, uriaş, (livr.) mirábil, (înv.) manín, necrezut, (fig.) piramidal. *(A avut din nou un noroc ~.)*

NEMAIÂNTÂLNÂT adj. colosal, enorm, excepţional, extraordinar, fabulos, fantastic, fenomenal, formidabil, gigantic, grozav, imens, infinit, neauzit, nebun, negrăit, neânchipuit, nemaiauzit, nemaicunoscut, nemaipomenit, nemaivăzut, nesfirşit, nespus, teribil, uimitor, uluitor, unic, uriaş, (livr.) mirábil, (înv.) manín, necrezut, (fig.) piramidal. *(A avut din nou un noroc~.)*

NEMAIPOMENIT adj., adv. 1. adj. colosal, enorm, excepţional, extraordinar, fabulos, fantastic, fenomenal, formidabil, gigantic, grozav, imens, infinit, neauzit, nebun, negrăit, neânchipuit, nemaiauzit, nemaicunoscut, ne-maiintâlnit, nemaivăzut, nesfirşit, nespus, teribil, uimitor, uluitor, unic, uriaş, (livr.) mirábil, (înv.) manín, necrezut, (fig.) piramidal. *(A avat din nou un noroc ~.)* 2. adv. excepţional, extraordinar, grozav, sfâşietor. *(O melodie ~ de tristă.)*

nemaisocotít adj. v. INCALCULABIL. NECALCULABIL. NENUMĂRAT.

NEMAIVĂZUT adj. colosal, enorm, excepţional, extraordinar, fabulos, fantastic, fenomenal, formidabil, gigantic, grozav, imens, infinit, neauzit, nebun, negrăit, neânchipuit, nemaiauzit, nemaicunoscut, ncmaiântâlnit, nemaipomenit, nesfirşit, nespus, teribil, uimitor, uluitor, unic, uriaş, (livr.) mirábil, (înv.) manín, necrezut, (fig.) piramidal. *(A avut din nou un noroc ~.)*

NEMATERIÁL adj. 1. imaterial, spiritual, sufletesc. 2. imaterial, nepământean, nepămân-tesc, supranatural.

NEMĂRGINIRE s. enormitate, imensitate, infinit, necuprins, nemărginit, nesfârşire, ne-sfârşit, vastitate. *(~ unei suprafeţe.)*

NEMĂRGINIT adj. 1. colosal, enorm, imens, nemăsurat, nesfârşit, vast, (livr.) incomensurabil. *(O suprafaţă ~.)* 2. imens, infinit, necuprins, nefinit, nelimitat, nemăsurat, nesfârşit, neţărmurit, (rar) ilimitát. *(Orizont ~.)* 3. complet, desăvârşit, infinit, total, (fig.) orb. *(Are o încredere ~ in el.)*

NEMĂRGINÍT s. enormitate, imensitate, infinit, necuprins, nemărginire, nesfârşire, nesfârşit, vastitate. *(~ cimpiei.)*

NEMĂRTURISÍT adj. nedeclarat, nedezvăluit, nedivulgat, secret. *(O iubire ~.)*

NEMĂSURAT adj. 1. colosal, enorm, imens, nemărginit, nesfârşit, vast, (livr.) incomensurabil. *(O suprafaţă ~.)* 2. imens, infinit, necuprins, nefinit, nelimitat, nemărginit, nesfârşit, neţărmurit, (rar) ilimitát. *(Orizont ~.)* nemedlát adj. v.1 DIRECT. NEMIJLOCIT. neménie s. v. NEAM. RUBEDENIE. RUDĂ. RUDENIE.

ncmerişóri s. pi. v. NEMŢIŞOR. nemernic adj. v. BIET. NENOROCIT. NEVOIAŞ. SĂRAC. SĂRMAN.

NEMERNIC adj., s. 1. adj., s. abject, infam, josnic, mişel, mizerabil, mârşav, nedemn, nelegiuit, netrebnic, ticălos, (pop.) becísnic, (înv. şi reg.) ticăit, (reg.) pălăvátic, proclet, (Ban.) bedáş, (înv.) fărădelege, vil, (fig.) infect, murdar. *(Un om ~.)* 2. adj. infam, josnic, mişel, mişelesc, mizerabil, mârşav, nedemn,

nelegiuit, netrebnic, ruşinos, scelerat, ticălos, (livr.) ignobil, sacrileg, (înv. şi pop.) parşiv, scírnav, (Mold.) chiolhănós, (înv.) blestemăţésc, fărădelege, scârbávnic, scârbélnic, scârbít, veri-gáş, verigăşós, (fig.) murdar, spurcat. *(Faptă ~.)* 3. s. bandit, ticălos, tâlhar. *(Un ~ de negustor.)*

nemernic adj., s. v. INCAPABIL. NECAPABIL. NEPUTINCIOS. PRĂPĂDIT. PRIBEAG. PRIPĂŞIT. SLĂBĂNOG. STRĂIN. VENETIC.

nemernici vb. v. HOINĂRI. VAGABONDA.

NEMERNICIE s. abjecţie, fărădelege, infamie, josnicie, mişelie, mârşăvie, nelegiuire, netrebnicie, ticăloşie, (livr.) ignominie, turpitudine, (astăzi rar) sceleráţie, (pop. şi fam.) parşivénie, (pop.) becisnicie, blestemăţie, scâr-năvíe, spurcăciune, (reg.) mârşăvénie, (înv.) bazaconie, blestemăciúne, nebunie, necurat, necurăţíe, necurăţíre, păgânătáte, păgâníe, ve-rigăşíe, (fig.) murdărie.

nemernicie s. v. INCAPACITATE. NEPUTINŢĂ. SLĂBICIUNE.

neménie s. v. NEAM. RUBEDENIE, RUDĂ. RUDENIE.

nemestnicíe s. v. MOŞTENIRE. PATRIMONIU. SUCCESIUNE.

NEMEŞ s. magnat. *(Un ~ maghiar.)* nemet s. v. NEAM. RUBEDENIE. RUDĂ. RUDENIE.

NEMETÁL s. *(CHIM.)* metaloid. NEMIJLOCIT adj., adv. 1. adj. direct, (rar) nemediát. *(Comunicaţie, legătură ~.)* 2. adv.» adj. direct, personal. *(Tratează ~ cu el; are relaţii ~ cu el.)* 3. adj. direct, imediat. *(Cauzai ~ a unui fenomen; succesor ~.)*

nemílă s. v. ASPRIME. BARBARIE. BRUTALITATE. CRUZIME. FEROCITATE-NEÂNDURARE. NEOMENIE. RĂUTATE. SĂLBĂTICIE. VIOLENŢĂ. VITREGIE.

NEMILOS adj., adv. 1. adj., adv. aprig. aspru, barbar, brutal, câinos, crâncen, crudy crunt, cumplit, feroce, fioros, hain, inuman, necruţător, neiertător, neâmblânzit, neânduplecat, neândurat, neândurător, neomenos, neuman, rău, sălbatic, sângeros, violent, (livr.) sanguinar, (înv. şi pop.) năsilnic, (înv. şi reg.) tare, (reg.) pogan, (Mold. şi Bucov.) aván^ hapsín, (înv.) jestóc, neomenít, sanguínic sălbăticós, sireáp, (fig.) dur, negru. *(Om ~ / se poartă ~.)* 2. adj. aspru, brutal, câinesc, câinos, crud, inuman, neomenos, (înv.) vărvă-résc, (fig.) dur. *(Purtare ~.)* 3. adj. barbar, crud, feroce, inuman, neomenos, sălbatic, (înv.) vărvărésc, (fig.) dur, *(Un procedeu ~.)* 4?. adj. intolerant, necruţător, neiertător, neândurător, neângăduitor, netolerant, (înv.) nesuferitor. *(Om ~ cu cei răi.)* 5. adj. crud, hain^ implacabil, necruţător, neiertător, neânduplecat, neândurător, nemilostiv, (livr.) inexorabil; (rar) neândurát, nemiluit, (înv.) nemilostivitór, nemilostívnic, (fig.) vitreg. *(Soartă ~ pentrm cineva.)*

NEMILOSTÍV adj. crud, hain, implacabil, necruţător, neiertător, neânduplecat, neândurător, nemilos, (livr.) inexorabil, (rar) neândurát, nemiluit, (înv.) nemilostivitór, nemilostívnic, (fig.) vitreg.

nemilostivíre s. v. ASPRIME. BARBARIE. BRUTALITATE. CRUZIME. FEROCITATE. NEÂNDURARE. NEOMENIE. RĂUTATE. SĂLBĂTICIE. VIOLENŢĂ. VITREGIE.

nemilostivitór adj. v. CRUD. HAIN. IMPLACABIL. NECRUŢĂTOR. NEIERTĂTOR. NEÂNDUPLECAT. NEÂNDURĂTOR. NEMILOS. NEMILOSTIV.

nemilostívnic adj. v. CRUD. HAIN. IMPLACABIL. NECRUŢĂTOR. NEIERTĂTOR.

NEÂNDUPLECAT. NEÂNDURĂTOR. NEMILOS. NEMILOSTIV.

nemiluit adj. v. CRUD. HAIN. IMPLACABIL. NECRUŢĂTOR. NEIERTĂTOR. NEÂNDUPLECAT. NEÂNDURĂTOR. NEMILOS. NEMILOSTIV.

NEMIROSITOR adj. inodor. *(Substanţă ~.>* NEMIŞCARE s. 1. fixitate, imobilitate, inerţie, neclintire, nemobilitate. *(Stare de ~ a unui corp.)* 2. fixitate, imobilitate, neclintire» stabilitate. *(~ dunelor.)* 3. încremenire, în-lemnire. *(Rămăsese tnir-o stare de loială ~. >* nemişcare s. v. INACTIVITATE. INACŢIUNE. INERŢIE. NEACTIVITATE. PASIVITATE.

NEMIŞCAT adj. 1. fix, imobil, neclintit, stabil, (rar) nemişcător, (pop.) nesmintit, (înv.) neclătit. *(Un sâîlp ~.)* 2. fix, imobil, neclin-

Ut, rigid, ţeapăn, (pop.) vârtós. *(Crengile ~ «ale copacilor.)* 3. împietrit, încremenit, înlemnit, înmărmurit, înţepenit, neclintit, ţeapăn, ţin-«tuit, (înv. şi pop.) mărmurít, (Înv. şi reg.) •stâlpít, (fig.) îngheţat, înţelenít. *(~ de spaimă, •de uimire.)* 4. fix, imobil, încremenit, înlemnit, neclintit, pironit. *(Cu ochii ~.)* 5. inert, mort, neânsufleţit, rece, ţeapăn. *(O fiinţă ~.)*

NEMIŞCĂTOR adj. imobil, imobiliar. *(Avere ~.)*

nemişcător adj. v. FIX. IMOBIL. NECLINTIT. NEMIŞCAT. STABIL.

nemitárnic adj. v. CINSTIT. CORECT. INCORUPTIBIL. INTEGRU. LEAL. NECO-•RUPTIBIL. ONEST.

némite conj. v. DAR. DARĂMITE.

NEMÂNCÁRE s. foame. *(Mort de ~.)*

NEMÂNCÁT adj. flămând, flămânzit, înfometat, nesătul, (rar) înfomát, (reg.) fometós, (prin Transilv. şi Ban.) sec. *(E veşnic ~.)*

NEMÂNGÂIÁT adj. inconsolabil, neconsolaţii, neconsolat. *(Văduvă ~.)*

NEMOBILITÁTE s. fixitate, imobilitate, inerţie, neclintire, nemişcare. *(Stare de ~ a unui corp.)*

nemorál adj. v. IMORAL.

nemoralitáte s. v. IMORALITATE.

nemoténie s. v. ÎNRUDIRE. NEAM. RUBEDENIE. RUDĂ. RUDENIE.

NEMŢESC adj. *1.* german, germanic, (înv.) tudésc. *(Populaţie ~.)* 2. orăşenesc. *(îmbrăcat cu haine ~.)*

NEMŢEŞTE adv. orăşeneşte, (rar) târgo-veţéşte. *(Se îmbracă ~.)*

nemţeşte adv. v. SĂSEŞTE.

nemţi vb. v. GERMANIZA.

NEMŢIŞÓR s. *(BOT.; Delphinium conso-iida* sau *Consolida regalis)* (reg.) gâlceávă, nemerişóri (pl.), pinten, pintenáşi (pl.), tapo-níşi (pl.), toporáşi (pl.), tótnici (pl.), cizma-cú-«ului, mărarul-câmpului.

nemţişor-de-grădínă s. v. SURGUCI.

NEMŢOAICĂ s. germană, germancă.

nemţoaică s. v. CĂLŢUNAŞ. CONDURUL-DOAMNEI. TOPORAŞ. VIOLETĂ. VIOREA.

NEMŢOFÍL adj., s. filogerman, germanofil.

NEMULŢUMÍ vb. a necăji, a supăra. *(Mă ~ că nu-l pot ajuta.)*

NEMULŢUMIRE s. 1. neplăcere, supărare, (înv., reg. şi fam.) parapon, (înv. şi reg.) scârbă, (înv.) pricinuíre. *(Ce ~ te apasă?)* 2.insatisfacţie, nesatisfacţie. *(Un sentiment de ~.)* 3. belea, bucluc, dandana, încurcătură, năpastă, neajuns, necaz, nenorocire, neplăcere, nevoie, pacoste, pocinog, rău, supărare, (înv. şi pop.) poznă, răutate, (pop.) alageá, daravéră, păcat, ponós, pótcă, poticálă, zăduf, (înv. şi reg.).nacafá, nagodă, (reg.) dănănáie, încurcálă, năzbícă, năzdrăvănie, păcosténie, şúgă, şu-gubínă, toroápă, (prin Mold.) bacálă, (Transilv.) bai, (Ban., Maram. şi Bucov.) bédă, <Mold.) chichion, (Olt. şi Ban.) cotoárbă, (Olt., Ban. şi Transilv.) dabilă, (înv.) nesosínţă, ne-voínţă, patimă, satará, stenahoríe. *(Ce ~ a văzut pe ell)*

nemulţumire s. v. INGRATITUDINE. NERECUNOŞTINŢA.

NEMULŢUMÍT adj. I. necăjit, supărat, (înv., reg. şi fam.) paraponisit. *(E tare ~ că n-a putut să...)* 2. neâmpăcat, nesatisfăcut. *(Un om veşnic ~.)*

NEMULŢUMITOR adj. nesatisfăcător. *(Rezultate ~.)*

nemulţumttór adj., s. v. INGRAT. NERECUNOSCĂTOR.

nemuri vb. v. ETERNIZA. IMORTALIZA. PERPETUA.

NEMURÍRE s. eternitate, vecie, veşnicie, (livr.) perpetuitate, (reg.) săvârşíe, (înv.) ne-muritorie. *(Fapta sa i-a asigurat ~.)*

nemuritoare s. v. FLORI-DE-PAIE- IMORTELĂ.

NEMURITOR adj. etern, nepieritor, ne-sfârşit, neuitat, perpetuu, veşnic, viu, (livr.) sempitérn, (înv.) neapús, pururélnic, nesăvâr-şít, (fig.) nestins. *(O amintire ~.)*

nemuritoríe s. v. ETERNITATE. NEMURIRE. VECIE. VEŞNICIE.

nemuşúg s. v. ÎNRUDIRE. NEAM. RUBEDENIE. RUDĂ. RUDENIE.

NENATURAL adj. 1. afectat, artificial, căutat, fals, forţat, nefiresc, nesincer, prefăcut, silit, silnic, studiat, teatral, (rar) teatralíst. *(Gesturi ~; atitudine ~.)* 2. afectat, artificial, bombastic, căutat, convenţional, declamator, emfatic, fals, făcut, grandilocvent, manierat, nefiresc, pompos, pretenţios, retoric, (fig.) preţios, sunător, umflat. *(Stil, limbaj ~.)*

NENĂDĂJDUÍT adj. neaşteptat, negândit, nesperat. *(Un cadou ~.)*

nenăvídí vb. v. DUŞMĂNI. INVIDIA. PIZ-MUI. URÎ. VRĂJMAŞI.

NENE s. 1. bade, (pop.) neică, (reg.) úică, (prin Olt. şi Ban.) nană. *(Unui om mai în vârstă i se spune ~.)* 2. (prin Transilv.) tete. *(Unui frate mai tn vârstă i se spune ~.)*

nene s. v. PĂRINTE. TATĂ.

neneácă s. v. MAMĂ.

NENECESÁR adj. inutil, netrebuincios, neutil, (livr.) redundant, superfluu, (fig.) parazit, parazitar. *(Detalii ~.)*

NENORMÁL adj. anormal, nefiresc, neobişnuit. *(O situaţie ~.)*

NENOROC s. 1. ghinion, neşansă, (înv.) ursuzlâc. *(A avut ~.)* 2. nefericire, nenorocire, (înv.)

meserătáte, mişelătáte. *(~ vieţii lui.)*

NENOROCI vb. I. a neferici. *(Te rog să nu-l ~.)* 2. a (se) distruge, a (se) prăpădi, (înv. şi reg.) a (se) ticăloşi, (fig.) a (se) ruina. *(Băutura l-a ~.)*

NENOROCIRE s. I. nefericire, nenoroc, (înv.) meserătáte, mişelătáte. *(~ vieţii lui.)* 2. belea, bucluc, dandana, încurcătură, năpastă, neajuns, necaz, nemulţumire, neplăcere, nevoie, pacoste, pocinog, rău, supărare, (înv. şi pop.) poznă, răutate, (pop.) alageá, daravéră, păcat, ponós, pótcă, poticálă, zăduf, (înv. şi reg.) nacafá, nagodă, (reg.) dănănáie, încurcálă, năzbfcă, năzdrăvănie, păcosténie, şúgă, şugubínă, toroápă, (prin Mold.) bacálă, (Transilv.) bai, (Ban., Maram. şi Bucov.) bé-

dă, (Mold.) chichion, (Olt. şi Ban.) cotoárbă, (OH., Ban. şi Transilv.) dabilă, (înv.) nesosin-ţă, nevoínţă, patimă, satará, stenahoríe. *(Mare ~ a căzut pe capul lui!)* 3. calamitate, catastrofă, dezastru, flagel, grozăvie, năpastă, pacoste, potop, prăpăd, pustiire, sinistru, urgie, (înv. şi pop.) prăpădénie, (pop.) blestem, mânie, potopénie, topénie, (înv. şi reg.) pustieşág, pustiit, sodóm, (reg.) prăpădeálă, (înv.) pierzare, pustiiciúne, (fig.) pârjól, plagă. *(O adevărată ~ s-a abătut asupra regiunii.)*

NENOROCÍT adj. 1. nefericit, (înv.) neferice, pătimaş. *(Un om tare ~.)* 2. biet, nevoiaş, sărac, sărman, (livr.) mizer, pauper, (pop.) nemernic, păcătos, sărăcan, (înv. şi reg.(ticăit, ticălos, (prin Munt. şi Olt.) săgét, (înv.) cáinic, mişel, mişélós. *(Un argat ~; ~ de mine!)* 3. arnărit, prăpădit, (fig.) pârlít. *(Un funcţionar ~.)* 4. catastrofal, dezastruos, fatal, funest, nefericit, tragic. *(Un deznodămint ~.)* 5. dureros, jalnic, trist, (înv. şi reg.) milos. *(Privelişte, intimplare ~.)* 6. deplorabil, jalnic, lamentabil, mizerabil, prăpădit, (livr.) mizer, (înv. şi reg.) ticălos, (înv.) mişel. *(Casa era intr-o stare ~.)*

NENOROCÓS adj. 1. ghinionist, păgubos, (fam.) nebaftós. *(Om ~.)* 2. nefast, rău. *(A fost o zi ~ pentru el.)*

nenufar s. v. NUFĂR.

NENUMĂRAT adj. 1. incalculabil, necalculabil, (reg.) nemaisocotít, nesămăluít. *(Elemente ~.)* 2. colosal, enorm, imens, (înv. şi reg.) nesocotit. *(O mulţime ~.)*

NEOBIŞNUÍT adj. 1. anormal, nefiresc, nenormal. *(O situaţie ~.)* 2. excepţional, (rar) rarisim. *(Un caz ~.)*3. (înv. şi pop.) osebit. *(O carte ~.)* 4. aparte, deosebit, individual, singular, special, (livr.) insolit. *(E* o *situaţie cu lotul ~.)* 5. bizar, ciudat, curios, excentric, extravagant, fantasmagoric, fantezist, inexplicabil, insolit, năstruşnic, original, paradoxal, singular, straniu, (livr.) abracadabrant, (rar) străin, (pop.) pidósnie, pocit, poznaş, (Mold.) deşănţat, (Transilv., Ban. şi Olt.) şod, (înv.) ciudós, (grecism înv.) paraxín, (fam.) sanchíu, (fam. fig.) fistichiu, întors, sucit, trăsnit. *(Ce chestie ~ !)*

NEOBOSÍT adj., adv. 1. adj. activ, harnic, muncitor, neostenit, silitor, sirguincios, sirgui-tor, vrednic, zelos, (livr.) laborios, (rar) lucrător, spornic, strădálnic, străduitór, (reg.) abă-tătór, (prin vestul Transilv.) báur, (Transilv. şi Ban.) pórav, (Mold. şi Bucov.) robáci, (prin Olt. şi Ban.) si'rnic, (înv.) diligent, neprege-tát, nepregetătór, nevoitor, râvnáci, râvnitór, (înv. fig.) neadormit. *(Un om ~.)* 2. adj. neistovit, neostenit, (livr.) infatigabil, (rar) neodihnit, (pop.) neostoit. *(O activitate ~ în slujba patriei.)* 3. adv. continuu, încontinuu, întruna, mereu, necontenit, necurmat, neâncetat, neântrerupt, neostenit, permanent, pururi, veşnic, (înv. şi reg.) nepristán, (reg.) hójma, necúnten, (înv.) neapărat, nelipsit. *(Se mişcă*

NEOBRĂZARE s. aroganţă, impertinenţă, insolenţă, măgărie, necuviinţă, neruşinare, o-

brăznicie, sfruntare, trufie, tupeu, (rar) se-meţíe, (livr.) morgă, prezumţie, (pop. şi fam.) ţî'fnă. *(E de o ~ revoltătoare.)*

NEOBRĂZAT adj. arogant, impertinent, insolent, ireverenţios, îndrăzneţ, necuviincios, nerespectuos, neruşinat, obraznic, semeţ, sfidător, sfruntat, trufaş, ţanţoş, (livr.) prezumţios, (rar) neânfrânát, (pop. şi fam.) ţâfnós, (înv. şi reg.) ruşinat, (Transilv.) şulhétic, (înv.) neruşinós, (fam. fig.) botós. *(Om ~.)*

NEOCOLÍT adj., adv. 1. adj. direct, drept. *(Un drum ~.)* 2. adv. aţă, direct, drept, sfoară, (pop.) oblu. *(Merge ~ la el acasă.)*

NEOCUPÁT adj. 1. gol, liber, (înv. şi pop.) slobod. *(În sală a rămas un scaun ~.)* 2. liber, neânchiriat. *(O cameră ~.)* 3. liber, vacant. *(Un post ~.)* 4. disponibil, liber, (înv. şi pop.) slobod, (înv.) prisosélnic. *(În ceasurile lui ~.)*

neodihnit adj. v. NEISTOVIT. NEOBOSIT. NEOSTENIT.

neodihnitor adj. v. ALARMANT. ÎNGRIJORĂTOR. NELINIŞTITOR.

NEOFILÍT adj. neveştejit, proaspăt.

neofit s. v. DEBUTANT. ÎNCEPĂTOR.

NEOFORMÁŢIE s. *(MED.)* tumoare.

neogoít adj. v. NEPOTOLIT. NESTĂvr-LIT.

NEOGREC adj. neogrecesc. *(Literatura ~.>*

NEOGRECESC adj. neogrec. *(Cultura ~.>*

NEOLATIN adj. romanic. *(Limbă ~.)*

NEOLOGIC adj. *(LINGV.)* nou, (rar. neologistic. *(Cuvinte ~.)*

NEOLOGÍSM s. *(LINGV.)* (neobişnuit) novicísm. *(Un ~ romanic al limbii române.}*

neologistic adj. v. NEOLOGIC. NOU.

NEOMENÍE s. asprime, barbarie, brutalitate, cruzime, ferocitate, neândurare, răutate, sălbăticie, violenţă, vitregie, (rar) nemílă, ne-milostivíre, (pop.) ciiníe, chnoşénie, utiv. şi reg.) năsilnicíe, (înv.) crânceníe, cruzíe. cum-pliciúne, cumplíre, grozăvie, neomeníre, răiciú-ne, sălbătăcfme, sălbăticiune, sirepíe, varvaríe-, (fig.) duritate. *(~ purtării cuiva.)*

neomeníre s. v. ASPRIME. BARBARIE. BRUTALITATE. CRUZIME. FEROCITATE. NEÂNDURARE. NEOMENIE. RĂUTATE. SĂLBĂTICIE. VIOLENŢĂ. VITREGIE.

neomenit adj., adv. v. APRIG. ASPRU. BARBAR. BRUTAL. CÂINOS. CRÂNCENv CRUD. CRUNT. CUMPLIT. FEROCE. FIOROS. HAIN. INUMAN. NECRUŢĂTOR. NE--IERTĂTOR. NEÂMBLÂNZIT. NEÂNDUPLECAT. NE ÎNDURAT. NEÂNDURĂTOR. NEMILOS. NEOMENOS. NEUMAN. RĂU. SĂLBATIC. SÂNGEROS. VIOLENT.

NEOMENOS adj., adv. aprig, aspru, barbar, brutal, câinos, crincen, crud, crunt, cumplit, feroce, fioros, hain, inuman, necruţător,, neiertător, neâmblânzit, neânduplecat, neindurat, neândurător, nemilos, neuman, rău, sălbatic, sângeros, violent, (livr.) sanguinar, (înv. şi pop.) năsílnic, (înv. şi reg.) tare, (reg.)

pogan, (Mold. şi Bucov.) avan, hapsi'n, (înv.)-jestóc, neomenit, sanguínic, sălbăticés, si-reáp, (fig.) dur, negru. *(Un om ~; se poartă*

NEONÉST adj. 1. incorect, necinstit, necorect, (livr.) veros, (înv.) malonést. *(Om, slujbaş ~.)* 2. ilegal, ilicit, incorect, necinstit, necorect, nelegal, (livr.) oneros, (fig.) murdar, necurat. *(Afacere ~.)*

NEONORABIL adj. blamabil, condamnabil, criticabil, neângăduit, nepermis, regretabil, reprobabil, ruşinos, urât, vinovat, (livr.) repre-henslbil, (înv.) ocárnic, ocărâtór, ruşinătór. *(O faptă ~.)*

NEOPLASM s. *(MED.)* cancer, tumoare malignă, (rar) neoplazíe, (pop.) rac, (Transilv.) şui, (înv.) schir.

NEOPLATONIC adj. *(FILOZ.)* neoplatonician.

NEOPLATONICIAN adj. *(FILOZ.)* neoplatonic.

neoplazíe s. v. CANCER. NEOPLASM. TUMOARE MALIGNĂ.

NEOPORTUN adj. 1. inoportun, nepotrivit, (livr.) intempestiv, (fig.) deplasat. *(O acţiune ~.)* 2. inoportun, nedorit, nepoftit. *(Oaspete ~.)*

NEOPRÉN s. *(CHIM.)* sovpren.

neórdine s. v. DEBANDADĂ. DERANJ. DEZORDINE. DEZORGANIZARE. HAOS. NEORÂNDUIALĂ. ZĂPĂCEALĂ.

NEORGÁNIC adj. anorganic, mineral. *(Substanţă ~.)*

NEORIGINAL adj. banal, comun, (fig.) ieftin. *(Un procedeu stilistic ~.)*

NEORÂNDUIALĂ s. 1. debandadă, dezordine, dezorganizare, haos, zăpăceală, (rar) neórdine, (Mold.) calamandrós, (fam.) brambu-reálă, harababură. *(Omare ~ Inactivitatea ei.)* 2. deranj, dezordine, zăpăceală, (rar) neórdine, (Mold.) calamandrós, (fam.) brambureá-lă, harababură. *(E mare~la ei în casă.)* 3. dezordine, răvăşeală, zăpăceală, (fam.) brambureá-lă, harababură, talmeş-bálmeş, (fam. fig.) balamuc. *(Mare ~ e in hlrtiile tale.)*

NEORNÁT adj. neâmpodobit, simplu, (înv.) sadea (invar.), sadética (invar.). *(O fotă ~.)*

NEOSCILÁNT adj. categoric, decis, expres, ferm, formal, hotărit, neezitant, net, tranşant, (înv.) rezolut. *(Un refuz ~.)*

NÉOSPITALIÉR adj. inospitalier, neprimitor. *(Un loc ~.)*

NEOSTENÍT adj., adv. 1. adj. activ, harnic, muncitor, neobosit, silitor, sârguincios, sârgui-tor, vrednic, zelos, (livr.) laborios, (rar) lucrător, spornic, strădálnic, străduitór, (reg.) abá-tător, (prin vestul Transilv.) báur, (Transilv. şi Ban.) pórav, (Mold. şi Bucov.) robáci, (prin Olt. şi Ban.) sírníc, (înv.) diligent, nepregetát, nepregetătór, nevoitor, râvnáci, rivnitór, (înv. fig.) neadormit. *(Un om ~.)* 2. adj. neistovit, neobosit, (livr.) infatigabil, (rar) neodihnit, (pop.) neostoit. *(O activitate ~ în slujba patriei.)* 3. adv. continuu, încontinuu, întruna, mereu, necontenit, necurmat, neâncetat, neîntrerupt, neobosit, permanent, pururi, veşnic, (înv. şi reg.) nepristán, (reg.) hójma, ne-cúnten, (înv.) neapărat, nelipsit. *(Se mişcă ~.)*

neostoit adj. v. NEISTOVIT. NEOBOSIT. NEOSTENIT.

NEOZÓIC adj., s. *(GEOL.)* cainozoic. *(Stra-*

turi ~.)

nepáce s. v. RĂZBOI.

NEPARŢIÁL adj. drept, imparţial, nepărtinitor, obiectiv, (înv.) nefăţărít. *(Om ~.)*

neparţialltáte s. v. IMPARŢIALITATE. NEPĂRTINIRE. OBIECTIVITATE.

NEPÁMÂNTEÁN adj. imaterial, nematerial, nepământesc. supranatural.

NEPĂMÂNTÉSC adj. imaterial, nematerial, nepământean, supranatural.

NEPĂRTINÍRE s. imparţialitate, obiectivitate, (rar) neparţialitáte, (ieşit din uz) obiectivism. *(A dat dovadă de ~.)*

NEPĂRTINITOR adj. drept, imparţial, neparţial, obiectiv, (înv.) nefăţărít. *(Om ~.)*

NEPĂSARE s. 1. apatie, delăsare, indiferenţă, indolenţă, inerţie, insensibilitate, pasivitate, placiditate, tembelism, (livr.) impasibilitate, prostraţie, (rar) indiferentism, neângri-jíre, pasivism, (înv.) negríjă, negrijínţă, tem-belâc, (grecism înv.) adiaforíe, (fig.) răceală. *(Stare de ~.)* 2. dezinteres, dezinteresare, indiferenţă. *(DB o ~ condamnabilă.)* 3. flegmă, impasibilitate, indiferenţă. *(Ce e această ~ la el?)*

NEPĂSĂTOR adj., s. 1. apatic, delăsător, indiferent, indolent, lăsător, pasiv, placid, tembel, (livr.) impasibil, (reg.) nebriştít, (fig.) rece. *(Om ~; atitudine ~.)* 2. flegmatic, impasibil, imperturbabil, indiferent, insensibil, nesensibil, nesimţitor, pasiv, (grecism înv.) adiáfor, (fig.) rece. *(Ce tip ~ 1)*

NEPĂTAT adj. 1. curat, (reg.) neântinat, (Transilv.) tístaş. *(Haină ~.)* 2. intact, neatins, neştirbit. *(Onoarea lui a rămas ~.)*

nepătat adj. v. CANDID. CAST. CINSTIT. CORECT. FECIORELNIC. FECIORESC. INCORUPTIBIL. INOCENT. INTEGRU. LEAL. NECORUPTIBIL. NEPRIHĂNIT. NEVINOVAT. ONEST. PUDIC. VIRGIN. VIRGINAL.

NEPĂTRUNS adj. impenetrabil, nepene-trabil, nestrăbătut.

nepătruns adj. v. ASCUNS. CRIPTIC. ENIGMATIC. ÎNTUNECAT. ÎNTUNECOS. MISTERIOS. OBSCUR. OCULT. SECRET. SUMBRU. TAINIC.

NEPĂZÍT adj. nesupravegheat, (rar) pustiu. *(A lăsat via ~.)*

NEPENETRÁBIL adj. impenetrabil, nepătruns, nestrăbătut.

NEPERCEPTÍBIL adj. imperceptibil, insesizabil, neauzit, nesesizabil, nesimţit, (fig.) imponderabil. *(Un zgomot ~.)*

NEPERECHE adj. *(MAT.)* impar. *(Număr ~.)*

NEPERMANENT adj. flotant, nestabil. *(Populaţia ~ dintr-un oraş.)*

NEPERMÍS adj. 1. interzis, neângăduit, oprit, proscris. *(Un lucra ~.)* 2. neiertat, neîngăduit, (înv.) necăzút. *(Un gest ~.)* 3. blamabil, condamnabil, criticabil, neângăduit, neonorabil, regretabil, reprobabil, ruşinos, urât, vinovat, (livr.) reprehensíbil, (înv.) ocárnic, ocărâtór, ruşinătór. *(O faptă ~.)*

NEPIEPTĂNAT adj. 1. despletit, zbârlit. *(Femeie~.)*2.(fam. şi depr.)neţesălat. *(Om~.)*

NEPIERITOR adj. etern, nemuritor, ne-sfârşit, neuitat, perpetuu, veşnic, viu, (livr.) sempitérn, (înv.)

neapús, pururélnic, nesăvâr-şít, (fig.) nestins. *(O amintire ~.)* nepipăibil adj. v. IMPALPABIL. nepipăit adj. v. IMPALPABIL. NEPLÁTNIC adj. *(FIN.)* insolvabil. *(O persoană ~.)*

NEPLĂCERE s. 1. nemulţumire, supărare, (înv., reg. şi fam.) parapon, (înv. şi reg.) scírbă, (înv.) pricinuíre. *(Ce ~ ai?)* 2. necaz, supărare, (înv. şi pop.) price, (înv.) săbláznă, scădere, siclét. *(Multe ~i a avut de îndurat.)* 3. belea, bucluc, dandana, încurcătură, năpastă, neajuns, necaz, nemulţumire, nenorocire, nevoie, pacoste, pocinog, rău, supărare, (înv. şi pop.) pozná, răutate, (pop.) alageá, daravéră, păcat, ponós, pótcă, poticálă, zăduf, (înv. şi reg.) nacafá, nagodă, (reg.) dănă-náie, încurcálă, năzbfcă, năzdrăvănie, păcos-ténie, şúgă, şugubină, toroápă, (prin Mold.) bacálă, (Transilv.) bai, (Ban., Maram. şi Bu-cov.) bédă, (Mold.) chichion, (Olt. şi Ban,) cotoárbă, (Olt., Ban. şi Transilv.) dabilă, (înv.) nesosínţă, nevoínţă, patimă, satará, stenaho-rie. *(Ce ~ a căzut pe capul lui l)* 4. neajuns, (livr.) dezagrement. *(Această soluţie comportă unele ~i.)*

NEPLĂCUT adj. 1. dezagreabil, supărător, (înv.) supărăcios. *(O situaţie ~.)* 2. incomod, jenant, stingheritor, stânjenitor, supărător. *(A trăit câteoa momente ~.)* 3. prost, rău, (Înv.) slab. *(I-a adus o veste ~.)* 4. dezagreabil, (fig.) ingrat. *(Are o sarcină ~.)* 5. jenant, penibil, supărător. *(încearcă un sentiment ~.)* 6. dezagreabil, dezgustător, displăcut, dizgraţios, greţos, greu, infect, împuţit, nesuferit, puturos, rău, respingător, scârbos, urit, rău-mirositor, (livr.) fetid, miasmátic, pestilenţial, repugnant, repulsiv, (înv. şi pop.) sclrnav, (înv.) scârbávnic, scârbélnic. *(O duhoare ~.)* 7. antipatic, dezagreabil, nesuferit, respingător, scârbos. *(Un om ~.)* 8. defavorabil, nefavorabil, prost, rău, urât. *(A făcut o impresie ~.)* neplouáre s. v. SECETĂ. USCĂCIUNE. NEPOFTÍT adj. 1. nechemat, neinvitat. *(Persoană ~.)* 2. inoportun, nedorit, neoportun. *(Oaspete ~.)*

NEPOLITÉŢE s. bădărănie, grosolănie, impoliteţe, indelicateţe, mahalagism, mitocănie, mârlănie, mojicie, necuviinţă, ţărănie, vulgaritate, (pop.) mocofănie, mocofăním, (reg.) modoráníe, (înv.) grosime, râtăníe, (rar fig.) necioplíre. *(Ai comis o ~.)*

NEPOLITICOS adj., s. 1. adj. nerespec-tuos, (livr.) ireverenţios. *(Atitudine ~; eşti cam ~ I)* 2. adj., s. bădăran, grosolan, mitocan, mârlan, mârlănoi, mocofan, mojic, necivilizat, ordinar, ţărănoi, ţoapă, ţopârlan, vulgar, (pop.) mocan, mocârţán, modârlán, pădureţ, râtán, ţopârcă, (reg.) mocodán, mocofănós, modâr-lău, modoran, mogâldán, necunoscător, ne-gândít, negreblát, (Mold.) ghiorlán, (Transilv.) grobian, (înv.) gros, (fig.) necioplít. *(Un om ~.)* 3. adj. bădărănesc, grosolan, mahala-gesc, mitocănesc, mârlănesc, mojic, mojicesc,

ordinar, topesc, ţopârlănesc, vulgar, (rar) mo-jicós, (fig.) necioplit. *(Purtare ~.)*

nepomenit adj. v. STRĂVECHI. UITAT. NEPOPULÁR adj. (livr.) impopular. NEPOPULARITÁTE s. (livr.) impopularitate.

NEPOPULÁT adj. 1. nelocuit, (înv. şi reg.) săcrét. *(O regiune ~.)* 2. deşert, gol, nelocuit, pustiu, (înv.) pustiiciós. *(O aşezare ~.)*

NEPOTOLÍT adj. 1. aprig, furtunos, impetuos, impulsiv, iute, înflăcărat, înfocat, năvalnic, nedomolit, nestăpânit, nestăvilit, sălbatic, tumultuos, vehement, violent, (fig.) aprins, viforos, vijelios, vulcanic. *(Temperament ~.)* 2. nestăvilit, (pop.) neogoít. *(Dor ~.)*. 3. nedomolit, nestăpânit, (fig.) nesăţios. *(Iubire ~ de bani.)* 4. agitat, frământat. neas-tâmpărat, neliniştit, zbuciumat. *(A dus o viaţă ~.)* 5. aprig, aspru, crâncen,

crud, crunt, cumplit, încrâncenat, îndârjit, înverşunat, neîmpăcat, sângeros, vajnic, violent, (înv.) crân-cenít, tare, (fig.) încleştat. *(O bătălie ~.)* NEPOTRIVIRE s. 1. dezacord, discordanţă, discrepanţă, disonanţă, distonantă, ne-concordanţă, stridenţă. *(~ în îmbinarea culorilor.)* 2. disproporţie, neconcordanţă. *(~ între elementele unui ansamblu.)* 3. contradicţie, contrazicere, (livr.) incongruenţă. *(E o ~ în ceea* ce *spune.)*

NEPOTRIVIT adj., adv. 1. adj. impropriu. (~ *pentru* u*n anumit scop.)* 2. adj. distonant, inadecvat, neadecvat, necorespunzător, (fig.) deplasat. *(Un element ~ faţă de ansamblu.)* 3. adj. inoportun, neoportun, (livr.) intempestiv, (fig.) deplasat. *(*O *acţiune ~.)* 4. adv. greşit, rău. *(N-ar fi ~ să...)* 5. adj. contraindicat, neindicat, nociv, periculos, primejdios, vătămător. *(Medicament, tratament ~ pentru diabetici.)* 6. adj. defavorabil, nefavorabil, neprielnic, prost, rău, urât, (înv. şi pop.) ne-priinciós, (înv.) nepriitór. *(întrecerea a avut loc pe o vreme ~.)* 7. adj. defavorabil, nefavorabil, neprielnic, potrivnic, vitreg, (înv. şl pop.) nepriinciós. *(Condiţii ~ de dezvoltare.)* 8. adj. (fig.) deplasat. *(*O *glurnâ ~.)*

NEPRĂJÍT adj. crud, nefript. *(Carne ~.)* NEPREGÍS adj. 1. imprecis, neclar, nedesluşit, nelămurit, vag. *(*S*e zăreau nişte contururi ~.)* 2. confuz, difuz, echivoc, haotic, imprecis, indefinit, încâlcit, încurcat, neclar, nedefinit, nedesluşit, neânţeles, nelămurit, obscur, tulbure, vag, (fig.) întunecat, nebulos, neguros. *(*O *situaţie ~.)* 3. confuz, difuz, imprecis, indefinit, neclar, nedefinit, nedesluşit, nelămurit, vag, (fig.) surd. *(*O *senzaţie ~ de durere.)* 4. confuz, echivoc, imprecis, indefinit, neclar, nedefinit, obscur, (livr.) abscons, *(O semnificaţie ~.)* 5. evaziv, imprecis, vag. *(*U*n răspuns extrem de ~.)*

NEPRECÍZIE s. 1. imprecizie, neclaritate. *(~ unui contur, a unei siluete.)* 2. confuzie, imprecizie, neclaritate, nelămurire, obscuritate, (fig.) nebulozitate. *(~ în exprimare.* > neprecízle s. v. IMPRECIZIE. neprecugetát adj. v. IMPRUDENT. NEBUN. NEBUNESC. NECHIBZUIT. NECUGETAT.

NECUMPĂNIT, NECUMPĂTAT. NEPREVĂZĂTOR. NESĂBUIT. NESOCOTIT. PROSTESC.

NEPRECUPEŢÍT adj. integral, necondiţionat, total. *(Sprijin ~.)*

neprecurmat adj. v. CONTINUU. ETERN. NECONTENIT. NECURMAT. NEÂNCETAT. NEÂNTRERUPT. NESFÂRŞIT. PERMANENT. PERPETUU. VEŞNIC.

NEPREFĂCUT adj. 1. cinstit, sincer, (livr.) franc, leal, loial, (înv.) nefăţărít, prost, (fig.) deschis. *(O fire ~.)* 2. degajat, dezinvolt, firesc, natural, neafectat, neartificial, necăutat, nesilit, nestudiat, simplu, spontan, (livr.) nonşalant, (înv.) prostátic. *(O atitudine ~; cu gesturi ~.)*

NEPREGĂTÍRE s. incapacitate, incompetenţă, necompetenţă, nepricepere, (fig.) slăbiciune. *(~ unui profesor.)*

NEPREGĂTIT adj., s. 1. adj., s. ignorant, incapabil, incompetent, necapabil, nechemat, necompetent, neisprăvit, nepriceput, neştiutor, prost, (fam.) ageamiu. *(Un meseriaş ~.)* 2. adj. slab. *(Elev ~ ia istorie.)*

nepréget s. v. ARDOARE. DÂRZENIE. FERMITATE. HOTĂRÂRE. INTRANSIGENŢĂ. NECLINTIRE. NEÂNDUPLECA-RE. NESTRĂMUTARE. NEŞOVĂIRE. RÂV-NĂ. SÂRGUINŢĂ. STATORNICIE. STRĂDUINŢĂ. ZEL.

nepregetáre s. v. ARDOARE. RÂVNĂ. SÂRGUINŢĂ. STRĂDUINŢĂ. ZEL.

nepregctát adj. v. ACTIV. CONTINUU. HARNIC. MUNCITOR. NEÂNTRERUPT. NEOBOSIT. NEOSTENIT. SILITOR. SÂR-GUINCIOS. SÂRGUITOR. STATORNIC. SUSŢINUT. VREDNIC. ZELOS.

nepregetătór adj. v. ACTIV. CONTINUU. DECIS. DÂRZ. FERM. HARNIC. HOTĂ-RÂT. INFLEXIBIL. INTRANSIGENT. MUNCITOR. NEABĂTUT. NECLINTIT. NEÂNTRERUPT. NEOBOSIT. NEOSTENIT. NESTRĂMUTAT. NEŞOVĂITOR. SILITOR. SÂRGUINCIOS. SÂRGUITOR. STATORNIC. SUSŢINUT. VREDNIC. ZELOS.

NEPRELUCRÁT adj. 1. brut, grosolan, necioplit, necizelat, nefinisat, (reg.) líşteav. *(Ma-erial ~.)* 2. brut, crud, neargăsit, netăbăcit, verde. *(Piei ~.)*

NEPRETENŢIOS adj. modest, simplu. *(Un restaurant ~.)*

NEPREŢUÍT adj. inapreciabil, inestimabil, neestimabil, (înv.) nestimat. *(De* o *valoare ~.)*

NEPREVĂZĂTOR adj. imprudent, nechibzuit, necugetat, nesăbuit, nesocotit, (rar) ne-íudecát, neprecugetát, (reg.) nechitit. *(Om ~.)* NEPREVĂZUT adj. 1. neaşteptat, (livr.) fortuit, (rar) negândít. *(Un eveniment ~.)* 2. imprevizibil, neaşteptat, nebănuit, neprevizibil, nescontat, surprinzător. *(Roman cu un final ~.)* 3. incidental, întâmplător, (livr.) fortuit. *(O tntilnire ~.)* 4. brusc, inopinat, instantaneu, neaşteptat, subit. *(Plecarea lui ~.)* 5. năprasnic, neaşteptat, (rar fig.) prăpăstios. (*Un faliment ~.)*

NEPREVEDÉRE s. imprudenţă, nechibzuin-ţă, necugetare, nesăbuinţă, nesăbuirc, nesocotinţă.

neprevezfu adj. v. NETRANSPARENT. O-PAC.

NEPREVIZÍBIL adj. imprevizibil, neaşteptat, nebănuit, neprevăzut, nescontat, surprinzător. *(Roman cu un final ~.)*

NEPRICEPERE s. 1. incapacitate, incompetenţă, necompetenţă, nepregătirc, (fig.) slăbiciune. *(~ unui profesor.)* 2. ignoranţă, incultură, neştiinţă, (livr.) agramatism, (înv.) prostăticíe, prostie, prostime. *(E de-o ~ crasă.)*

nepricepere s. v. NEÂNDEMÂNARE. STÂN-GĂCIE.

NEPRICEPUT adj., s. 1. adj. neânţeles. *(Lucruri ~.)* 2. adj., s. ignorant, incapabil, incompetent, necapabil, nechemat, necompetent, neisprăvit, nepregătit, neştiutor, prost, (fam.) ageamiu. *(Un meseriaş ~.)* 3. adj., s. ignorant, necunoscător, neiniţiat, neştiutor, (fam.) ageamiu, (fig.) profan. *(Este încă un ~ in materie.)* 4. adj. neajutorat, neândemânatic, stângaci, (livr.) inabil, (rar) neajutát, (reg.) natantól. *(E tare ~, bietul băiat!)*

nepricopsit adj., s. v. CALIC. NECĂJIT. NEVOIAŞ. SĂRAC. SĂRMAN.

NEPRIELNIC adj. 1. defavorabil, nefavorabil, nepotrivit, prost, rău, urât, (înv. şi pop.) nepriinciós, (înv.) nepriitór. *(întrecerea a avut loc pe o vreme ~.)* 2. defavorabil, nefavorabil, nepotrivit, potrivnic, vitreg, (înv. şi pop.) nepriinciós. *(Condiţii ~ de dezvoltare.)* 3. dezavantajos, nefavorabil, (livr.) oneros. *(Condiţii ~ în clauzele unei tranzacţii.)*

neprieten s., adj. v. ADVERSAR. DUŞMAN. INAMIC. POTRIVNIC. VRĂJMAŞ.

NEPRIETENESC adj. 1. duşmănos, inamic, neprietenos, ostil, potrivnic, vrăjmaş, (pop.) pizmaş, prizmuitór, vrăjmăşésc, (înv. şi reg.) pizmătár, pizmătáreţ, (reg.) vrăjmăşós, (înv.) duşmănesc, mâniós, potrivitór. *(O acţiune ~.)* 2. duşmănos, neprietenos, ostil, potrivnic, (fig.) pieziş. *(O privire ~.)*

neprietenie s. v. ANIMOZITATE. DISCORDIE. DUŞMĂNIE. ÎNVRĂJBIRE. OSTILITATE.

PORNIRE. URĂ. VRAJBĂ. VRĂJMĂŞIE. ZÂZANIE.

NEPRIETENOS adj. 1. duşmănos, inamic, neprietenesc, ostil, potrivnic, vrăjmaş, (pop.) pizmaş, pizmuitor, vrăjmăşésc, (înv. şi reg.) pizmătár, pizmătáreţ, (reg.) vrăjmăşós, (înv.) duşmănesc, mâniós, potrivitór. *(O acţiune ~.)* 2. duşmănos, neprietenesc, ostil, potrivnic, (fig.) pieziş. *(O privire ~.)* 3. insociabil, morocănos, mut, necomunieativ, nesociabil, posac, posomorit, taciturn, tăcut, urâcios, urzuz, (livr.) hirsut, (pop.) sanchíu, (înv. şi reg.) morós, sunducós, tăcătór, (reg.) modorói, mutác, mutăréţ, (Olt.) dugós, (Mold.) pâclişít, (prin Transilv.) tăcătói, (Bucov. şi Mold.) tăi-mút, (fig.) închis. *(E un* om~.) 4. distant, nesociabil, rezervat, (fig.) glacial, rece. *(O atitudine ~.)*

NEPRIHĂNIRE s. 1. candoare, castitate, feciorie, inocenţă, nevinovăţie, pudicitate, pu-

doare, virginitate, (înv.) smerenie, verguríe, (fig.) curăţenie, imaculáre, neântináre, puritate, (înv. fig.) curăţie. *(~ zlmbetului ei.)* 2. castitate, cinste, feciorie, nevinovăţie, virginitate, (pop.) fetíe, (fig.) curăţenie, (înv. fig.) curăţie. *(~ a unei fete; şi-a păstrat ~.)*

NEPRIHĂNIT adj. candid, cast, feciorelnic, fecioresc, inocent, nevinovat, pudic, virgin, virginal, (înv.) nestricát, prost, vérgur, (fig.) curat, imaculat, neântinat, nepătat, pur, serafic, (înv. fig.) neatins, preacurat. *(Un surts ~.)*

NEPRIHĂNITĂ adj. castă, fecioară, virgină, (înv.) întreagă, (fig.) imaculată. *(O íî-nără ~.)*

nepriinciós adj. v. DEFAVORABIL. NEFAVORABIL. NEPOTRIVIT. NEPRIELNIC. POTRIVNIC. PROST. RĂU. URÂT. VITREG.

nepriltór adj. v. DEFAVORABIL. NEFAVORABIL. NEPOTRIVIT. NEPRIELNIC. PROST. RĂU. URÂT.

nepriitór s., adj. v. ADVERSAR. DUŞMAN. INAMIC. POTRIVNIC. VRĂJMAŞ.

nepriitórul s. art. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

NEPRIMITOR adj. inospitalier, neospitalier. *(Un loc ~.)*

nepristán adv. v. CONTINUU. CURÂND. DEVREME. FUGA. GRABNIC. IMEDIAT. IUTE. ÎNCONTINUU. ÎNDATĂ. ÎNTRUNA. MEREU. MORŢIŞ. MUSAI. NEAPĂRAT. NECONTENIT. NECURMAT. NEGREŞIT. NEÂNCETAT. NEÂNTÂRZIAT. NEÂNTRERUPT. NEOBOSIT. NEOSTENIT. NUMAI-DECÂT. OBLIGATORIU. PERMANENT. PURURI. RAPID. REPEDE. VEŞNIC.

neproducător adj. v. NEFERTIL. NEPRODUCTIV. NERODITOR. SĂRAC. SLAB. STERIL. STERP.

NEPRODUCTIV adj. 1. nefertil, neroditor, sărac, slab, steril, sterp, (rar) neródnic, sărăcăcios, sec, (Transilv.) mácru, (înv.) neproducător, sterpós, *(Sol ~.)* 2. arid, neroditor, sterp. *(O regiune ~.)*

NEPRODUCTIVITÁTE s. nefertilitate, ne-rodnicie, sărăcie, sterilitate, (rar) sterpăciúne. *(~ unui teren.)*

NEPROFESIONALÍSM s. amatorism, diletantism, neprofesionism. *(~ în pictură.)*

NEPROFESIONÍSM s. amatorism, diletantism, neprofesionalism. *(~ în pictură.)*

NEPROFESIONtST s,, adj. amator, diletant. *(Pictor ~.)*

NEPROLIFERÁRE s. nediseminare, nepro-pagare, nerăspândire. *(~ armelor nucleare.)*

NEPROPAGÁRE s. nediseminare, neproli-ferare, nerăspândire. *(~ armelor nucleare.)*

NEPTUNIÁN adj. *(GEOL.)* neptunic. *(Rocă ~.)*

NEPTUNIC adj. *(GEOL.)* neptunian. *(Rocă ~.)*

NEPURTÁTadj.nou. *(Haine ~.)*

neputernic adj., s. v. CALIC. INCAPABIL. NECAPABIL. NECĂJIT. NEPUTINCIOS. NE-VOIAŞ. PRĂPĂDIT. SĂRAC. SĂRMAN. SLĂBĂNOG.

neputincios adj. v. BOLNAV. IMPOSIBIL. IREALIZABIL. NEREALIZABIL. NESĂNĂTOS. SUFERIND.

NEPUTINCIOS adj., s. 1. adj., s. incapabil, necapabil, prăpădit, slăbănog, (rar) impotent, (pop.) becísnic, nemernic, nevoiaş, nevolnic, (înv. şi reg.) sec, ticălos, (prin Munt. şi Olt.) sfoiegít, (înv.) mişel, neputernic, neputinţe, secat. *(E un biet om~.)* 2. adj. *(MED.)* impotent. *(Bărbat ~.)*

neputincios adj., s. v. CALIC. INFIRM. INVALID. NECĂJIT. NEVOIAŞ. SĂRAC. SĂRMAN. SCHILOD.

neputinţe adj., s. v. INCAPABIL. NECAPABIL. NEPUTINCIOS. PRĂPĂDIT. SLĂBĂNOG.

NEPUTINŢĂ s. 1. imposibilitate. *(~ de a face ceva.)* 2. incapacitate. *(~ de a se scula din pat.)* 3. incapacitate, slăbiciune, (rar) impotenţă, (pop.) becisnicie, netrebnicie, nevolnicie, (reg.) nevoioşetúră, (înv.) nemernicie. *(~ unui bolnav, unui bălrin.)*

neputinţă s. v. AFECŢIUNE. BOALĂ. IMPOTENŢĂ. INFIRMITATE. INVALIDITATE. LIPSĂ. MALADIE. MIZERIE. NEVOIE. SĂRĂCIE.

NERÁS adj. bărbos, nebărbierit. *(Om~.)* NERAŢIONAL adj. absurd, ilogic, nelogic, stupid, (livr.) iraţional. *(O situaţie ~.)*

NERĂBDARE s. 1. neastâmpâr, nervozitate, (livr.) impacienţă. *(Nu-şi poale stăptni ~.)* 2. agitaţie, febrilitate, încordare, înfrigurare, neastâmpăr, nelinişte, tensiune. *(~ plecării la drum.)*

NERĂBDĂTOR adj. 1. (livr.) impacient. *(Om ~.)* 2. doritor, dornic. *(~ să plece.)* 3. încordat, înfrigurat. *(Ea aştepta ~.)*

NERĂSPÂNDÍRE s. nediseminare, nepro-liferare, nepropagare. *(~ a armelor nucleare.)*

NEREÁL adj. 1. fals, inautentic, inventat, mincinos, născocit, neadevărat, neautentic, neântemeiat, plăsmuit, scornit, (înv.) minţit, răsuflat, spúriu, (pop. fig.) strâmb. *(Afirmaţii ~; mărturie ~.)* 2. fictiv, imaginar, imaginat, ireal, închipuit, născocit, plăsmuit, scornit. *(O inlimplare ~.)* 3. fantastic, fantezist, iluzoriu, imaginar, ireal, irealizabil, închipuit, nerealizabil, utopic, utopist, (livr.) himeric. *(Planuri ~.)*

NEREALIZABIL adj. 1. imposibil, irealizabil, (înv.) neputincios. *(.Şi-a propus un ţel ~.)* 2. fantastic, fantezist, iluzoriu, imaginar, ireal, irealizabil, închipuit, nereal, utopic, utopist, (livr.) himeric. *(Un proiect ~.)*

NEREALIZAT adj. 1. nefăcut, ncândepli-nit, nesăvârşit. *(O lucrare ~.)* 2. necorespunzător, neizbutit, nereuşit, nesatisfăcător, prost, slab, (fig.) stângaci. *(O regie ~.)*

NERECUNOSCĂTOR adj., s. ingrat, (înv.) nedúlce, nemulţumitór. *(Om ~.)*

NERECUNOŞTINŢA s. ingratitudine, (înv.) nemulţumire. *(~ faţă de cineva.)*

NEREGULARITÁTE s. 1. (livr.) iregularitate. *(~ laturilor unui corp geometric.)* 2.

(GEOGR.) accident. *(Dealul este o ~ de teren.)* 3. ondulaţie, sinuozitate. *(~ţile unei suprafeţe.)*

NEREGULAT adj. 1. (livr.) iregulár. *(Corp geometric ~.)* S, nesimetric, neuniform, (înv.) necanonisít. *(Un desen, un motiv ~.)* 3. *(GEOGR.)* accidentat, învălurat, (înv şi reg.) săpat. *(Teren ~.)* 4. instabil, nestabil, schimbător, variabil. *(Vinturi ~.)*

NERESPECTUÓS adj. 1. nepoliticos, (livr.) ireverenţios. *(Eşti cam ~ !)* 2. arogant, impertinent, insolent, ireverenţios, îndrăzneţ, necuviincios, neobrăzat, neruşinat, obraznic, semeţ, sfidător, sfruntat, trufaş, ţanţoş, (livr.) prezumţios, (rar) neânfrânát, (pop. şi fam.) ţâfnós, linv. şi reg.) ruşinat, (Transilv.) şulhé-tic, (înv.) neruşinós, (fam. fig.) botós. *(Om ~.)*

NEREUŞÍT adj. 1. necorespunzător, neizbutit, nerealizat, nesatisfăcător, prost, slab, (fig.(stingáci. *(O regie ~.)* 2. eşuat, neizbutit, ratat. *(O acţiune ~.)*

NEREUŞITĂ s. 1. eşec, insucces, (rar) neiz-bíndă. *(~ intr-o acţiune.)* 2. cădere, eşec, insucces, picare, (livr.) fiasco, (fam.) chix. *(~ la un examen.)*

NEREZISTENT adj. nesolid, netrainic, slab, şubred, şubrezit, (rar) precar. *(O construcţie ~.)*

NEREZOLVABIL adj. (fig.) insolubil. *(Problemă ~.)*

NEROD adj., s. 1. adj., s. bleg, nătăfleţ, nătărău, nătâng, neghiob, netot, prost, prostănac, stupid, tont, tontălău, (înv. şi pop.) năuc, (pop. şi fam.) haplea, (pop.) flaimúc, (înv. şi reg.) nătântóc, prostán, prostátic, pros-tănátic, (reg. şi fam.) şui, (reg.) bleot, hăbăuc, mangosít, metehău, meteléu, motofléte, mo-tológ, mutălău, natantól, năbârgeác, nătăbíz, nătínt, nătrúi, nătrúţ, năvlég, năvligós, nero-dói, piiurd, ponc, pricăjit, puneau, tălălău, tălî'mb. tontán, tontoléte, tontológ, (prin Transilv.) balamút, (prin Olt.) bleomb, (prin Mold.) boblétic, (prin Munt.) bobléţ, (Mold.) chera-pléş, (prin Transilv., Mold. şi Bucov.) chiomb, (Transilv., Ban. şi Olt.) lud, (Transilv. şi Ban.) năhúi, (Transilv.) nebléznic, (prin Mold., Transilv. şi Maram.) şuíétic, (Mold.) tanău, (Bucov.) tălăşmán, (prin Olt. şi Munt.) tărăntúc, (Munt.) tontován, (turcism înv.) budalá, (fam.) fleţ, găgăúţă, gogoman, zevzec, (fig.) sec. *(~ mai este !)* 2. adj. nătâng, neghiob, neghiobesc, ne-rozesc, netot, prostesc, stupid, (livr.) inept, (înv.) prostátic. *(O comportare, o faptă ~*T*)* nerod adj., s. v. ALIENAT. DEMENT. DESCREIERAT. ÎNNEBUNIT. NEBUN. SMINTIT. ŢICNIT.

NERODITÓR adj. 1. nefertil, neproductiv, sărac, slab, steril, sterp, (rar) neródnic, sărăcăcios, sec, (Transilv.) mácru, (înv.) neproducă-tór, sterpós. *(Sol ~.)* 2. arid, neproductiv, sterp. *(O regiune ~.)*

neródnic adj. v. NEFERTIL. NEPRODUCTIV. NERODITOR. SĂRAC. SLAB. STERIL. STERP.

NERODNICÍE s. nefertilitate, neproductivi-tate, sărăcie, sterilitate, (rar) sterpăciúne *(~ unui teren.)*

ncrodói adj., s. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

NEROZÉSC adj. nătâng, neghiob, neghiobesc, nerod, netot, prostesc, stupid, (livr.) inept, (inv.) prostátic. *(O comportare, o faptă ~.)*

NEROZÉŞTE adv. neghiobeşte, prosteşte, stupid. *(S-a comportat ~.)*

NEROZÍE s. 1. nătingie, neghiobie, prostie, stupiditate, stupizenie, (rar) nătângeálă, neto-ţíe, tonţíe, (franţuzism rar) sotíză, (înv. şi reg.) nătărăíe, (înv.) nărozénie, (fam.) zevzecíe. *(E de-o ~ proverbială.)* 2. dobitocie, imbecilitate, neghiobie, prosteală, prostie, tâmpenie, (înv.) prostime. *(~ unei persoane.)* 3. gogomănie, nătângie, neghiobie, nesocotinţă, prostie, stupiditate, (rar) netoţíe, (înv. şi reg.) nătărăíe. *(Mare ~ a spus.)* 4. dobitocie, idioţenie, idioţie, imbecilitate, inepţie, neghiobie, prostie, stupiditate, stupizenie, tâmpenie, (inv.) prostăticíe. *(Ce e ~ asta?)*

NERUŞINARE s. 1. aroganţă, impertinenţă, insolenţă, măgărie, necuviinţă, neobrăzare, obrăznicie, sfruntare, trufie, tupeu, (rar) se-meţíe, (livr.) morgă, prezumţie, (pop. şi fam.) ţî'fnă. *(E de o ~ revoltătoare.)* 2. imoralitate, impudoare, indecenţă, necuviinţă, obscenitate, pornografie, scabrozitate, trivialitate, vulgaritate, (livr.) impudicitáte, licenţă, licenţiozi-táte, (înv. şi pop.) mascara, măscáră, măscă-riciúne, măscăríe, scârnăvíe. *(A comis un act de ~.)*

NERUŞINAT adj. 1. arogant, impertinent, insolent, ireventţios, îndrăzneţ, necuviincios, neobrăzat, nerespectuos, obraznic, semeţ, sfidător, sfruntat, trufaş, ţanţoş, (livr.) prezumţios, (rar) neânfrânát, (pop. şi fam.) ţâfnós, (înv. şi reg.) ruşinat, (Transilv.) şulhétic, (înv.) neruşinós, (fam. fig.) botós. *(Om ~.)* 2. corupt, decăzut, depravat, desfrânat, destrăbălat, dezmăţat, imoral, pervertit, stricat, vicios, (livr.) libertin, (rar) deşănţat, (pop. şi fam.) parşiv, (pop.) deşucheat, (înv. şi reg.) ruşinat, (reg.) şucheát, teşmenít, (înv.) aselghicésc, demoralizat, spurcat. *(Duce o viaţă ~.)* 3. deşănţat, imoral, impudic, indecent, necuviincios, obscen, pornografic, scabros, scârbos, trivial, vulgar, (livr.) licenţios, (inv. şi pop.) scírnav, slobod, (reg.) porcotós, (fam.) deşucheat, porcos, (fig.) decoltat, deocheat, îmbăiat, picant, piperat, porcesc, spurcat. *(O glumă ~.)*

neruşinós adj. v. AROGANT. IMPERTINENT. INSOLENT. IREVERENŢIOS. ÎNDRĂZNEŢ. NECUVIINCIOS. NEOBRĂZAT. NERESPECTUOS. NERUŞINAT. OBRAZNIC. SEMEŢ. SFIDĂTOR. SFRUNTAT. TRUFAŞ. ŢANŢOŞ.

nerv s. v. LIGAMENT. NERVURĂ. TEN-DON.

NERVATÚRĂ s. *(TEHN.)* nervaţie. NERVÁŢIE s. *(TEHN.)* nervatură.

NERVI s. pi. (pop.) pandalíi (pl.), (fam.) nevricále (pl.). *(L-au apucai ~.)*

NERVOS adj. 1. irascibil, iritabil, supărăcios, (rar) surescitábil, (pop.) rânzós, (înv. şi reg.) necăjiciós, sunducós, (înv.) sângerós, sângiós, (fam.) nevricos. *(Fire ~.)* 2. enervat, iritat, necăjit, supărat, surescitat, (înv. şi reg.) scârbít. *(Era destul de ~.)*

NERVOZITATE s. 1. enervare, irascibilitate, iritabilitate, iritare, iritaţie, necaz, supărare, surescitabilitate, surescitare, (pop.) năduf. *(Stare de ~ trecătoare.)* 2. neastâmpăr, nerăbdare, (livr.) impacienţă. *(Nu-şi poate stăpini ~.)* 3. încordare, tensiune. *(~ ajunsese la maximum.)* NERVURĂ s. 1. *(BOT.)* (rar) nerv, (pop.) vână. *(~ a unei frunze.)* 2. dungă, striaţie, vână. *(Marmură cu ~i.)*

NESATISFÁCŢIE s. insatisfacţie, nemulţumire. *(Un sentiment de ~.)*

NESATISFĂCĂTOR adj. 1. insuficient, neândestulător, redus. *(Cantitate ~.)* 2. insuficient, neândestulător, redus, sărac. *(Un inventar ~ de utilaje.)* 3. necorespunzător, neizbutit, nerealizat, nereuşit,

prost, slab, (fig.) stângáci. *(O regie ~.)* 4. nemulţumitor. *(Rezultate ~ la învăţătură.)*

NE SATISFĂCUT adj. neâmpăcat, nemulţumit. *(Un om veşnic ~.)*

NESAŢ s. 1. lăcomie, (livr.) insaţiabilitáte, voracitate, (rar) nesaţiabilitáte, (pop.) saţ, (înv.) poftă. *(~ la mincare.)* 2. aviditate, lăcomie, poftă. *(Privea cu ~ la...)*

nesaţiabilitáte s. v. LĂCOMIE. NESAŢ. NESĂBUINŢĂ s. imprudenţă, nechibzuinţă, necugetare, neprevedere, nesăbuire, nesocotinţă. *(A comis o ~.)*

NESĂBUÍRE s. imprudenţă, nechibzuinţă, necugetare, neprevedere, nesăbuinţă, nesocotinţă. *(A comis o ~.)*

NESÂBUÍT adj. 1. imprudent, nechibzuit, necugetat, neprevăzător, nesocotit, (rar) ne-judecát, neprecugetát, (reg.) nechitit. *(Om ~.)* 2. nebun, nebunesc, nechibzuit, necugetat, necumpănit, necumpătat, nesocotit, prostesc, (rar) nejudecát, neprecugetát, (reg.) nechitit. *(O faptă ~.)*

nesămăluít adj. v. INCALCULABIL. NECALCULABIL. NENUMĂRAT.

NESĂNĂTOS adj. 1. bolnav, suferind, (rar) morbós, (înv. şi pop.) războlít, (înv. şi reg.) neputincios, pătimaş, rău, (Transilv. şi Ban.) beteag, (Transilv.) maród, (înv.) lî'nced, malád, mişel, pătimitór. *(Om ~.)* 2. anormal, bolnăvicios, morbid, patologic. *(înclinaţii ~.)* 3. insalubru. *(Locuinţă ~.)*

NESĂRAT adj.' 1. dulce. *(Brânză ~.)* 2. (reg.) searbăd. *(O mincare ~.)*

nesărat adj. v. ANOST. NEINTERESANT. PLICTICOS. PLICTISITOR.

NESĂTUL adj. 1. flămând, flămânzit, înfometat, nemâncat, (rar) înfomát, (reg.) fometós, (prin Transilv. şi Ban.) sec. *(Om veşnic ~.)* 2. avid, lacom, mâncăcios, nesăţios, pofticios, (livr.) insaţiabil, vorace, (rar) lăcomít, lăcomós, (înv. şi reg.) mâncătór, (reg.) lingáreţ, mâncăréţ, (Mold.) hulpav, (înv.) hrănáci, mâncáci. *(Tare*

e ~ la mincare.) 3. aprig, apucător, hrăpăreţ,. lacom, (livr.) cupid, rapace, (pop.) hapsân. *(Om~.)*

nesătul adj. v. AVID. LACOM. NEÂNDESTULAT.

nesăturát adj. v. AVID. LACOM. NEÎNDESTULAT.

nesăturát s. v. BABIŢĂ. PELICAN. NESĂŢIOS adj. avid, lacom, mâncăcios-nesătul, pofticios, (livr.) insaţiabil, vorace, (rar) lăcomít, lăcomós, (înv. şi reg.) mâncătór, (reg.) lingáreţ, mâncăréţ, (Mold.) hulpav, (inv.> hrănáci, mâncáci. *(~ ia mincare.)*

nesăţios adj. v. AVID. LACOM. MISTUITOR. NEDOMOLIT. NEÂNDESTULAT. NEPOTOLIT. NESTĂPÂNIT.

NESĂVÂRŞÍT adj. nefăcut, neândcplinit,. nerealizat. *(Lucrare ~.)*

nesăvârşit adj. v. CONTINUU. ETERN. NECONTENIT. NECURMAT. NEÂNCETAT. NEÎNTRERUPT. NEMURITOR. NEPIERITOR> NESFÂRSIT. NEUITAT. PERMANENT. PERPETUU. VEŞNIC. VIU.

NESCHIMBAT adj. 1. constant, invariabil-uniform. *(Vileză ~.)* 2. fix, stereotip, stereotipic. *(O formulă verbală ~.)* 3. constant, invariabil. *(Valoare ~.)* 4. staţionar. *(Situaţii ~ in evoluţia bolii cuiva.)* 5. consecvent, constant, neschimbător, stabil, statornic. *(~ in senti-mente.)*

NESCHIMBĂTOR adj. 1. constant, invariabil, permanent, (livr.) imuabil. *(Fenomen ~.>* 2. consecvent, constant, neschimbat, stabil,, statornic. *(~ în sentimente.)*

NE SCONTAT adj. imprevizibil, neaşteptat, nebănuit, neprevăzut, neprevizibil, surprinzător. *(Roman cu un final ~.)*

NESCORNÂT adj. adevărat, aievea, autentic, cert, netăgăduit, pozitiv, real, sigur, veridic, veritabil. *(Un lucru ~.)*

NESCRÍS adj. alb, gol. *(Foaie ~.)* nesecat adj. v. INEPUIZABIL. INTERMINABIL. NEEPUIZABIL. NEISTOVIT-NESFÂRSIT.

NESEMNÁT adj. anonim. *(Sesizare ~.>* NESENSÍBIL adj. flegmatic, impasibil, imperturbabil, indiferent, insensibil, nepăsător, nesimţitor, pasiv, (grecism înv.) adiáíor, (fig.) rece. *(Un tip ~.)*

NE SENSIBILITATE s. insensibilitate, nesimţire, (înv.) nesimţibilitáte. *(~ la injecţii.)* NESEPARÁBIL adj. 1. indisolubil, inseparabil, nedespărţit, organic, unitar. *(Un tot ~.)* 2. inseparabil, nedespărţit, nedezlipit. *(Prieteni ~.)*

NESERIOS adj. 1. neântemeiat, pueril. *(Argumente ~.)* 2. capricios, fluşturatic, fiu-turaţie, inconsecvent, inconstant, instabil, neconsecvent, neconstant, nestabil, nestatornic, schimbăcios, schimbător, (livr.) labil. *(Un om tare ~.)* 3. fluşturatic, i'luturatic, frivol, uşuratic, vânturatic, zvânturat, zvintu-ratic, (livr.) futil, (pop.) spulberátic, (reg.) zărpălátic, zburátic, zburdalnic, (Mold.) sprinţar, zbrehúi, (înv.) vânturós. *(Un bărbat ~.>*

NESERIOZITATE s. frivolitate, uşurătate, (livr.) futilitate. *(~ unei persoane.)*

NESESIZABIL adj. imperceptibil, insesizabil, neauzit, neperceptibil, nesimţit, (fig.) imponderabil. *(Un zgomot ~.)*

NESFÂRŞÍRE s. enormitate, imensitate, infinit, necuprins, nemărginire, nemărginit, íiesfirşit, vastitate. *(~ cimpiei.)*

NESFÂRŞÍT adj. 1. interminabil, (fig.) kilometric. *(O cuvintare ~.)* 2. continuu, etern, necontenit, necurmat, neâncetat, neântrerupt, permanent, perpetuu, veşnic, (înv. şi reg.) mereu, (reg.) necúnten, (înv.) neâncontenít, neprecurmat, nesăvârşit, pururélnic. *(O luptă ~ intre contrarii.)* 3. etern, nemuritor, nepieritor, neuitat, perpetuu, veşnic, viu, (livr.) sem-pitérn, (înv.) neapús, pururélnic, nesăvârşit, (fig.) nestins. *(O amintire ~.)* 4. inepuizabil, interminabil, neepuizabil, neistovit, (fig.) nesecat. *(O sursă ~ de...)*. 5. colosal, enorm, excepţional, extraordinar, fabulos, fantastic, fenomenal, formidabil, gigantic, grozav, imens, infinit, neauzit, nebun, negrăit, neânchipuit, nemaiauzit, nemaicunoscut, nemaiintâlnit, nemaipomenit, nemaivăzut, nespus, teribil, uimitor, uluitor, unic, uriaş, (livr.) mirábil, (înv.) manín, necrezut, (fig.) piramidal. *(A avut din nou un noroc ~.)* 6. colosal, enorm, imens, nemărginit, nemăsurat, vast, (livr.) incomensurabil. *(Suprafaţă ~.)* 7. imens, infinit, necuprins, nefinit, nelimitat, nemărginit, nemăsurat, neţărmurit, (rar) ilimitát. *(O cim-pie~.)*

NESFÂRŞÍT s. enormitate, imensitate, infinit, necuprins, nemărginire, nemărginit, nesfirşire, vastitate. *(~ cimpiei.)*

NESIGUR adj. 1. expus, periculos, primejdios. *(Un loc ~.)* 2. dubios, incert, îndoielnic, problematic, (livr.) improbabil, indecis, (rar) întloiós, (fig.) nebulos. *(La* o *dată ~.)* 3. incert, tulbure. *(Treceau printr-o*

perioadă ~.) 4. precar, (fig.) şubred. *(O situaţie ~.)* 5. discutabil, incert, îndoielnic. *(Rezultate ~.)* 6. clătinat, împiedicat, împleticit, poticnit, şovăielnic, şovăitor, (rar) clătinătór, şovăind, şovăit. *(Un mers ~.)* 7. ezitant, ncliotărât, şovăielnic. *(O atitudine ~.)*

NESIGURANŢĂ s. 1. pericol, primejdie. *(~ unui loc.)* 2. dubiu, incertitudine, îndoială, ■neâncredere, rezervă, scepticism, şovăială, şovăire, (astăzi rar) necredinţă, (înv.) aporie, îndoínţă. *(Domnea o stare de ~.)* 3. precaritate, (fig.) şubrezenie. *(~ situaţiei.)* 4. ezitare, nehotărâre, şovăială, şovăire. *(~ cuiva la mers.)*

NESILÍT adj. 1. benevol, facultativ. *(Contribuţii ~.)* 2. degajat, dezinvolt, firesc, natural, neafectat, neartificial, necăutat, nepre-íăcut- nestudiat, simplu, spontan, (livr.) nonşalant, (înv.) prostátic. *(O atitudine ~; cu {/esluri ~.)*

NE SIMETRIC adj. 1. neregulat, neuniform, (înv.) necanonisít. *(Un desen, un motiv ~.)* 2. asimetric. *(Trăsături ~.)*

nesimţibilitáte s. v. INSENSIBILITATE. NESENSIBILITATE. NESIMŢIRE.

NESIMŢIRE s. 1. insensibilitate, ncsensi-bilitate, (înv.) nesimţibilitáte. *(~ la injecţii.)* 2. *(MED.)* inconştienţă, leşin, lipotimic, (rar) leşinătúră. *(Se află ineă in stare de ~.)* NESIMŢIT adj. 1. imperceptibil, insesizabil, neauzit, neperccptibil, nesesizabil, (fig.) imponderabil. *(Un zgomot ~.)* 2. nesimţitor. *(Om ~.)*

NESIMŢITOR adj. 1. insensibil. *(~ la injecţii.)* 2. flegmatic, impasibil, imperturbabil, indiferent, insensibil, nepăsător, nesensibil, pasiv, (grecism înv.(adiáfor, (fig.) rece. *(Ce tip ~ !)* 3. nesimţit. *(Om ~.)*

NESÍNCER adj. afectat, artificial, căutat, fals, forţat, nefiresc, nenatural, prefăcut, silit, silnic, studiat, teatral, (rar) teatralíst. *(Gesturi ~; atitudine ~.)*

nesmintit adj. v. FIX. IMOBIL. NECLINTIT. NEMIŞCAT. STABIL.

nesmintit a'dv. v. EXACT. INDISCUTABIL. MORTIS. MUSAI. NEAPĂRAT. NEGREŞIT. NEÂNDOIELNIC. NEÂNDOIOS. NUMAI-DECÂT. OBLIGATORIU. PRECIS. RIGUROS. SIGUR.

NESOCIÁBIL adj. 1. insociabil, morocănos, necomunicativ, neprietenos, posac, posomorit, taciturn, tăcut, urâcios, ursuz, (livr.) hirsut, (pop.) sanchíu, (înv. şi reg.) morós, sunducós, tăcătór, (reg.) modorói, mutác, mu-tăréţ, (Olt.) dugós, (Mold.) piclişít, (prin Tran-silv.) tăcătói, (Bucov. şi Mold.) tălmút, (fig.) închis. *(Om ~.)* 2. distant, neprietenos, rezervat, (fig.) glacial, rece. *(O atitudine ~.)*

NESOCOTI vb. 1. a ignora, a neglija, a omite. *(A'-a ~ nimic din ce i-ar face plăcere.)* 2. a desconsidera, a dispreţui, (înv.) a defăima, a mepriza, a ocări. *(De ce ii ~ '.')* 3. a se abate, a călca, a contraveni, a încălca, a viola, (înv.) a păşi, a sparge, a stropşi, a ştirbi. *(A ~ legea.)* 4. a încălca, (fig.) a silui. *(A ~ legile limbii.)*

NESOCOTINŢĂ s. 1. imprudenţă, nechib-zuinţă, necugetare, neprevedere, nesăbuinţă, nesăbuire. *(A comis o ~.)* 2. gogomănie, nă-tingie, neghiobie, nerozie, prostie, stupiditate, (rar) notorie, (inv. si reg.) nătărăíe. *(A spus o~.)*

NESOCOTIRE s. 1. ignorare, neglijare, omitere. *(~ unor aspecte importante.)* 2. desconsiderare, dispreţuire. *(~ colegilor.)* 3. călcare, încălcare, violare, (pop.) stricare. *(~ a legii, a unei înţelegeri.)*

NESOCOTIT adj. 1. imprudent, nechibzuit, necugetat, neprevăzător, nesăbuit, (rar) nejudecát, neprecugetát, (reg.) nechitit. *(Om ~.)* 2. nebun, nebunesc, nechibzuit, necugetat, necumpănit, necumpătat, nesăbuit, prostesc, (rar) nejudecát, neprecugetát, (reg.) nechitit. *(O faptă ~.)*

nesocotit adj. v. COLOSAL. ENORM. IMENS. NENUMĂRAT.

NESOLÍD adj. nerezistent, netrainic, slab, şubred, şubrezit, (rar) precar. *(O construcţie ~.)*

NESOLÚBIL adj. *(CHIM.)* insolubil, ne-dizolvabil. *(Substanţă ~.)*

NESOMN s. 1. trezie, veghe, (livr.) vigili-táte, (rar) veghere. *(Stare de ~.)* 2. *(MED.)* insomnie, (înv. şi pop.) nedormíre. *(Suferă de ~.)*

ncsosínţă s. v. BELEA. BUCLUC. DANDANA. ÎNCURCĂTURĂ. NĂPASTĂ. NEAJUNS. NECAZ. NEMULŢUMIRE. NENOROCIRE. NEPLĂCERE. NEVOIE. PACOSTE. POCINOG. RĂU. SUPĂRARE.

NE SPAŢIOS adj. mic, necuprinzător, neîncăpător, strimt. *(Cameră ~.)*

NESPĂLAT adj. 1. jegos, mânjit, murdar, negru, pătat, răpănos, slinos, soios, (livr.) maculat, (rar) tăvălit, terfelit, (înv. şi pop.) picat, scírnav, (pop.) zábălós, (reg. şi fam.) puchinós, puchiós, puciós, (reg.) dervelít, nia-zác, mârşav, muruít, muscurós, muzgurít, per-ceát, râpát, râpós, zoiós, (Mold., Bucov. şi Ban.) feştelít, (Transilv.) mócicoş, (Transilv. şi Jla-ram.) píscoş, rónghioş, (Transilv., Maram. şi Bucov.) tinós, (înv.) smârced, smârd, (fam.) împuţit, păduchios. *(O cămaşă ~.)* 2. jegos, mânjit, murdar, slinos, soios, (pop. şi fam.) janghinós, (pop.) îngălat, (reg.) imós, (fam.) împuţit. *(Om ~.)*

NESPERAT adj. neaşteptat, negândit, nenădăjduit. *(Un cadou ~.)*

NESPUS adj. 1. indescriptibil, inexprimabil, nedescriptibil, neexprimabil, negrăit, (livr.) indicibil, inefabil.*(O stare ~.)* 2. colosal, enorm, excepţional, extraordinar, fabulos, fantastic, fenomenal, formidabil, gigantic, grozav, imens, infinit, neauzit, nebun, negrăit, neânchipuit, nemaiauzit, nemaicunoscut, nemaiântâlnit, nemaipomenit, nemaivăzut, nesfârşit, teribil, uimitor, uluitor, unic, uriaş, (livr.) mirábil, (înv.) manín, necrezut, (fig.) piramidal. *(A avut iarăşi un noroc ~.)*

NESTÁBÍL adj. 1. flotant, nepermanent. *(Populaţia ~ a unui oraş.) 2.* instabil, precar. *(Echilibru ~.)* 3. instabil, neregulat, schimbător, variabil. *(Vînturi ~.)* 4. capricios, inconstant, instabil, neconstant, nestatornic, schimbăcios, schimbător, variabil, (reg.) to-nátic, tonós, (fig.) năzuros, (pop. fig.) bălţát. *(O vreme ~.)* 5. capricios, fluşturatic, flutu-ratic, inconsecvent, inconstant, instabil, neconsecvent, neconstant, neserios, nestatornic, schimbăcios, schimbător, (livr.) labil. *(Un om tare ~.)*

NESTABILITÁTE s. 1. instabilitate, precaritate. *(~ în echilibru.)* 2. instabilitate, nestatornicie, variabilitate. *(~ vremii.)* 3. inconsecvenţă, inconstanţă, instabilitate, nc-consecvenţă, neconstanţă, nestatornicie, (livr.) labilitate, (înv.) neconsecínţă, nestáre. *(~ unei persoane.)*

nestáre s. v. INCONSECVENTĂ. INCONSTANŢĂ. INSTABILITATE. NECONSEC-VENŢĂ. NECONSTANŢĂ. NESTABILITÁTE. NESTATORNICIE.

NESTATORNIC adj. 1. instabil, mişcător, schimbător, variabil. *(Dune ~.)* 2. capricios, inconstant, instabil, neconstant, nestabil, schimbăcios, schimbător, variabil, (reg.) tonátic, tonós, (fig.) năzuros, (pop. fig.) bălţát. *(O vreme ~.)* 3. (înv.) neaşezát. *(Un om veşnic*

~.) <i. capricios, fluşturatic, fluturatic, inconsecvent, inconstant, instabil, neconsecvent, neconstant, neserios, nestabil, schimbăcios, schimbător, (livr.) labil. *(Nu poţi conta pe el, e tare ~.)* 5. schimbător, (înv.) necredincios. *(~ în dragoste.)* 6. hoinar, sprinţar, (pop.) spulberátic. *(Ginduri ~.)*

NESTATORNICIE s. 1. instabilitate, mobilitate. *(~ unor dune.)* 2. instabilitate, ne-stabilitate, variabilitate. *(~ vremii.)* 3. inconsecvenţă, inconstanţă, instabilitate, ne-consecvenţă, neconstanţă, nestabilitate, (livr.) labilitate, (înv.) neconsecínţă, nestáre. *(~ unei persoane.)*

NESTĂPÂNÍRE s. agresivitate, brutalitate, duritate, impulsivitate, violenţă. *(O ~ temperamentală,)*

NESTĂPÂNÍT adj. 1. aprig, focos, sălbatic, sireap, vijelios, (înv.) zrneiós. *(Un armăsar ~.>* 2. agresiv, bătăios, brutal, coleric, dur, impulsiv, iute, violent, (fam. fig.) belicos. *(Un om ~.)* 3. aprig, furtunos, impetuos, impulsiv, iute, înflăcărat, înfocat, năvalnic, nedomolit, nepotolit, nestăvilit, sălbatic, tumultuos, vehement, violent, (fig.) aprins, viforos, vijelios, vulcanic. *(Un temperament ~.)* 4. repezit. *(Gesturi ~.)* 5. nedomolit, nepotolit, (fig.) nesăţios. *(Iubire ~ de bani.)* 6. debordant, dezlănţuit, furtunos, impetuos, năvalnic, nestăvilit, tumultuos. *(într-un ritm ~.)*

NESTĂVILÍT adj. 1. aprig, furtunos, impetuos, impulsiv, iute, înflăcărat, înfocat, năvalnic, nedomolit, nepotolit, nestăpânit, sălbatic, tumultuos, vehement, violent, (fig.) aprins, viforos, vijelios, vulcanic. *(Un temperament ~.)* 2. nepotolit, (pop.) neogoít. *(Dor ~.)* 3. debordant, dezlănţuit, furtunos, impetuos, năvalnic, nestăpânit, tumultuos. *(Într-un ritm ~.)*

NESTEMATĂ s. piatră preţioasă, piatră rară, piatră scumpă, (înv.) stemă. *(Un colier de ~ e.)*

nestimat adj. v. INAPRECIABIL. INESTIMABIL. NEESTIMABIL. NEPREŢUIT.

NE STINGHERIT adv. nestingherit (înv. şi pop.) slobod. *(Acţionează~.)*

nestins adj. v. ETERN. NEMURITOR. NEPIERITOR. NESFÂRŞIT. NEUITAT. PERPETUU. VEŞNIC. VIU.

NESTÂNJENÂT adj., adv. 1. adj. degajat, liber. *(Mişcări* ~.) 2. adv. nestingherit, (înv. şi pop.) slobod. *(Acţionează".)*

NESTRĂBĂTUT adi. 1. impenetrabil, nepătruns, nepenetrabil 2. neeălcat, neumblat, (înv. şi reg.) săcrét. *(Drum, loc ~.)*

NESTRĂMUTÁRE s. dârzei.ie, fermitate, hotărâre, intransigenţă, neclintire, neinduplc-care, neşovăire, statornicie, (livr.) decizie, (înv.) nepréget, (fig.) inflexibilitate. *(~ cuina.)*

nestrămutáre s. v. DURABILITATE. REZISTENŢĂ. SOLIDITATE. TĂRIE. TRĂINICIE.

NESTRĂMUTAT adj. 1. definitiv, irevocabil. *(O holărtre ~.)* 2. decis, dârz, ferm, ho-tărât, inflexibil, intransigent, neabătut, neclintit, neşovăitor, statornic, (înv.) neprege-

tătór. *(Om ~; caracter ~.)* 3. cinstit, credincios, devotat, fidel, statornic, (livr.) leal, loial, (reg.) slugarnic, (înv.) smerit. *(O soţie ~; un prieten ~.)*

nestrămutat adj. v. DURABIL. REZISTENT. SOLID. TRAINIC.

NESTRICÁT adj. 1. nealterat. *(0 mincare ~.)* 2. bun, curat, nealterat, nevătămător, neviciat, oxigenat, ozonat, proaspăt, pur, purificat, salubru, sănătos, tare. *(Aer ~.)* nestrlcát adj. v. CANDID. CAST.

FECIORELNIC. FECIORESC. INOCENT. INTACT. ÎNTREG. NEATINS. NEPRIHĂNIT. NEŞTIRBIT. NEVĂTĂMAT. NEVINOVAT. PUDIC. SĂNĂTOS. TEAFĂR. VALID. VIRGIN. VIRGINAL. ZDRAVĂN.

NE STUDIAT adj. degajat, dezinvolt, firesc, natural, neafectat, neartificial, necăutat, neprefăcut, nesilit, simplu, spontan, (livr.) nonşalant, (înv.) prostátic. *(O atitudine ~; cu gesturi ~.)*

NESUBORDONAT adj. indisciplinat, insubordonat, neascultător, nedisciplinat, nesupus, recalcitrant. *(Soldat ~.)*

nesuferíbU adj. v. IMPOSIBIL. INSUPORTABIL. NESUFERIT.

nesufericiós adj. v. IMPOSIBIL. INSUPORTABIL. NESUFERIT.

nesuferíre s.' v. AVERSIUNE. DEZGUST. GREAŢĂ. ÎNGREŢOŞARE. OROARE.

REPULSIE. SCÂRBĂ. SILĂ.

NESUFERÍT a<"j. 1. dezagreabil, dezgustător, displăcut, dizgraţios, greţos, greu, infect, împuţit, neplăcut, puturos, rău, respingător, scârbos, urât, rău-mirositor, (livr.) fetid, mias-mátic, pestilenţial, repugnant, repulsiv, (înv. şi pop.) scârnav, (înv.) scârbávnic, scirbélnic. *(O duhoare ~.)* 2. antipatic, dezagreabil, neplăcut, respingător, scârbos. (*Un om ~.)* 3. imposibil, insuportabil, (înv.) nesuíeríbil, nesufericiós. *(E.sti un om ~.)*

nesnferitór adj. v. INTOLERANT. NECRUŢĂTOR. NEIERTĂTOR. NEÂNDURĂTOR. NEÂNGĂDUITOR. NEMILOS. NETOLERANT.

NE SUPRAVEGHEAT adj. nepăzit, (rar) pustiu. *(A lăsat via ~.)*

NESUPUNERE s. indisciplină, neascultare, nedisciplină, (livr.) insubordonare, (rar) recalcitranţă. *(Aci de ~.)*

NESUPUS adj. indisciplinat, insubordonat, neascultător, nedisciplinat, nesubordonat, recalcitrant. *(Ostaş ~.)*

NEŞANSĂ s. ghinion, nenoroc, (înv.) ursuz-lâc. *(A avut mare ~.)*

NEŞOVĂIELNIC adj. ferm, hotărât, neabătut, neşovăitor, sigur. *(Cu paşi ~.)*

NEŞOVĂÍRE s. dârzenie, fermitate, hotărâre, intransigenţă, neclintire, neânduplecare, ne-strămutare, statornicie, (livr.) decizie, (înv.) nepréget, (fig.) inflexibilitate. *(~ cuiva.)*

NEŞOVĂITOR adj. 1. decis, dírz, ferm, hotărât, inflexibil, intransigent, neabătut, neclintit, nestrămutat, statornic, (înv.) nepregetătór. *(Om ~; caracter ~.)* 2. ferm, hotărât, neabătut, neşovăielnic, sigur. *(Cu paşi ~.)*

NEŞTERS adj. (livr.) indelebil. *(~ din amintire.)*

NEŞTIINŢĂ s. 1. necunoaştere. *(~ unui lucru.)* 2. ignoranţă, incultură, nepricepere, (livr.) agramatism, (înv.) prostăticíe, prostie, prostime. *(E de-o ~ crasă.)* 3. obscurantism. *(Lupta împotriva ~.)*

neştíne pron. v. CAREVA. CINE. CINEVA. FIECARE. FIECINE. NIMENI. OARECARE. ORICARE. ORICINE. ORIŞICARE. ORIŞICINE. UNUL. VREUNUL.

NEŞTIRBIT adj. 1. intact, întreg, neatins, (pop.) nestricát. *(Paharul a rămas ~ după cădere.)* 2. intact, neatins, nepătat. *(Onoarea lui a rămas ~.)*

NEŞTIUT adj. 1. necunoscut. *(Lucruri incă ~.)* 2. ascuns, necunoscut, nedescoperit, tainic. *(Viaţa ~ a Deltei.)* 3. anonim, necunoscut, neidentificat. *(Autor, copist ~.)*

NEŞTIUTOR adj., s. 1. adj., s. ignorant, incapabil, incompetent, necapabil, nechemat, necompetent, neisprăvit, nepregătit, nepriceput, prost, (fam.) ageamiu. *(Un meseriaş ~.)* 2. adj., s. ignorant, necunoscător, neiniţiat, nepriceput, (fam.) ageamiu, (fig.) profan. *(Este tncă un ~ în materie.)* 3. adj. candid, credul, ingenuu, inocent, naiv. *(Un copil ~.)*

NET adj., adv. 1. adj. (fig.) curat. *(Venit, eâştig ~.)* 2. adj. clar, desluşit, explicit, expres, inteligibil, lămurit, limpede, precis, răspicat, (livr.) comprehensibil, (înv.) apriát, (fig.) neted, transparent. *(Un sens ~;* o *afirmaţie ~.)* 3. adj. categoric, decis, expres, ferm, formal, hotărât, ncezitant, neoscilant, tranşant, (înv.) rezolut. *(Un refuz ~.)* 4. adv. categoric, decis, ferm, hotărât, tranşant, (reg.) regulat, (fam.) ritos. *(L-a refuzat ~.)*

NETALENTÁT adj. nevaloros. prost, slab. *(Un scriitor ~.}*

NETĂBĂCÍT adj. brut, crud, ncargăsit, ne-prelucrat, verde. *(Piei ~.)*

NETĂGĂDUÍT adj. t. categoric, cert, evident, incontestabil, indiscutabil, necontesta-bil, necontestat, nediscutabil, neândoielnic, neândoios, sigur, vădit,(livr.) indubitabil, peremptoriu. *(A manifestat o superioritate ~.)* 2. clar, evident, flagrant, incontestabil, izbitor, învederat, limpede, neândoielnic, neândoios, pregnant, vădit, vizibil, (livr.) manifest, (fig.) marcat. *(Semne ~ de boală.)* 3. adevărat, aievea, autentic, cert, nescornit, pozitiv, real, sigur, veridic, veritabil. *(Un lucru ~.)*

NETED adj. 1. drept, plan, plat, şes, (pop.) óblu,|(reg.) şesós, (Olt. şi Ban.) poléjnic, (înv.) tins, tocmai, (fig.) ras, şters. *(O cimpie, o suprafaţă ~.)* 2. întins.jjplan, şes. *(Un platou ~.)* 3. plat, (înv.) limpede. *(Teren ~.)* 4. plat, (reg.) lin. *(Drum ~.)* 5. întins. *(Piele ~.)* 6. catifelat, imătăsos.Jmoale. *(Un^pbraz ~.)*

neted adj.'v. CLAR.|S[DESLUŞIT. EXPLICIT. EXPRES. INTACT. INTELIGIBIL-ÎNTREG. LĂMURIT.JLIMPEDE. NEATINS. NET. NEVĂTĂMAT. PRECIS. RĂSPICAT. SĂNĂTOS. TEAFĂR. VALID. ZDRAVĂN.

neted adv. v. DESCHIS. DIRECT. FĂŢIŞ. FRANC. SINCER.

NETEMEINICÍE s. 1. falsitate, inexactitate, neadevăr, neexactitate. *(~ unei afirmaţii.)* 2. slăbiciune, (fig.) şubrezenie. *(~ argumentelor cuiva.)*

NETERMINAT adj. neisprăvit. *(Treabă ~.)*

NETEZÍ vb. 1. a nivela, (înv. şi reg.) a obli, a sclivisi, (reg.) a asemălui, a asemăna, a tăpşi. *(A ~ suprafaţa unui obiect.)* 2. a făţui, (pop.) a obli. *(A ~ un perete tencuit.)* 3. a îndrepta, a nivela. *(A ~ zidul cu mortar.)* 4. a şlefui. *(A ~ o suprafaţă metalică.)* 5. a călca, (Ban.) a piglui, (prin Maram.) a scăci, (Transilv.[1] şi Maram.) a teglăzi, a teglăzui. *(A ~ rufele.)* 4>. a aranja, a aşeza, a îndrepta. *(Îşi ~ părul.)*

netezi vb. v. ATINGE. BATE. LOVI.

NETEZÂME s. 1. netezis. *(~ unei suprafeţe.)* 2. *(TEHN.)* planeita'te.

NETEZÍRE s. 1. netezit, nivelare, nivelat, (înv.) sclivisíre. *(~ unei suprafeţe.)* 2. făţuială, făţuire, făţuit, nivelare. *(~ unui perete.)* 3. îndreptare, nivelare. *(~ zidului cu mortar.)* 4. şlefuire, şlefuit. *(~ unei*

suprafeţe metalice.)

NETEZÍŞ s. netezime. *(~ unei suprafeţe.)*

NETEZÍT adj. 1. nivelat, (înv.) sclivisít. *(O suprafaţă ~.)* 2. făţuit, nivelat. *(Perete ~.)* 3. îndreptat, nivelat. *(O suprafaţă neregulată ~.)* 4. lustruit, şlefuit, (reg.) leit, (înv.) sclivisit. *(Suprafaţă metalică ~.)* 5. (fig.) lins. *(Păr ~.)*

NETEZÍT s. netezire, nivelare, nivelat, (înv.) sclivisíre. *(~ unei suprafeţe.)*

NETEZITOARE s. *(TEHN.)* (pop.) târşi-toárc. *(~ pentru terenurile arate.)*

netezitoare s. v. DRIŞCĂ. FĂŢUITOARE.

NETOLERÁNT adj. intolerant, necruţător, neiertător, neândurător, neângăduitor, nemilos, (înv.) nesuferitor. *(Om ~ cu cei necinstiţi.)*

NETOT adj., s. 1. adj., s. bleg, nătăflcţ, nătărău, nătâng, neghiob, nerod, prost, prostănac, stupid, tont, tontălău, (înv. şi pop.) năuc, (pop. şi fam.) haplea, (pop.) flaimúc, (înv. şi reg.) nătântóc, prostán, prostátic, prostănátic, (reg. şi fam.) şui, (reg.) bleot, hăbăuc, mangosít, metehău, meteléu, motofléte, motolóz, mutălău, natantól, năbârgeác, nătăbî'z, nătfnt, nătrúi, nătrúţ, năvlég, năvligós, nerodói, pliurd, ponc, pricăjit, puneau, tălălău, tălâmb, tontán, ton-toléte, tontológ, (prin Transilv.) balamút, (prin Olt.) bleomb, (prin Mold.) boblétic, (prin Munt.) bobléţ, (Mold.) cherapléş, (prin Transilv., Mold. şi Bucov.) chiomb, (Transilv., Ban. şi Olt.) lud. (Transilv. şi Ban.) năhúi, (Transilv.) ne-bléznic, (prin Mold., Transilv. şi Maram.) şu-iétic, (Mold.) tanău, (Bucov.) tălăşmán, (prin Olt. şi Munt.) tărăntúc, (Munt.) tontován, (turcism înv.) budalá, (fam.) fleţ, găgăúţă, gogoman, zevzec, (fig.) sec. *(~ mai eşti, amice!)* 2. adj. nătâng, neghiob, neghiobesc; nerod, nerozesc, prostesc, stupid, (livr.) inept, (.înv.) prostátic. *(O comportare, o faptă ~.)*

netoţíe s. v. GOGOMĂNIE. NĂTÂNGIE. NEGHIOBIE. NEROZIE. NESOCOTINŢĂ. PROSTIE. STUPIDITATE. STUPIZENIE.

NETRÁINIC adj. 1. nerezistent, nesolid, slab, şubred, şubrezit, (rar) precar. *(O construcţie ~.)* 2. şubred, (livr.) caduc. *(Un lucru ~.)*

NETRANSPARENT adj. opac, (înv.) ne-prevezíu. *(Material ~.)*

netrebnic adj. v. INEFICACE. INEFICIENT. INFRUCTUOS. INUTIL. NEDEMN. NEFOLOSITOR. NETREBUINCIOS. NEUTIL. NEVREDNIC. VAN. ZADARNIC.

NETREBNIC adj., s., adv. 1. adj., s. abject, infam, josnic, mişel, mizerabil, mârşav, nedemn, nelegiuit, nemernic, ticălos, (pop.) becisnic, (înv. şi reg.) ticăit, (reg.) pălăvátic, proclet, (Ban.) bedáş, (înv.) fărădelege, vil, (fig.) infect, murdar. *(Ce om ~ !)* 2. adj. infam, josnic, mişel, mişclesc, mizerabil, mârşav, nedemn, nelegiuit, nemernic, ruşinos, scelerat, ticălos, (livr.) ignobil, sacrileg, (înv. şi pop.) parşiv, scârnav, (Mold.) chiolhănós, (înv.) blestemă-ţésc, fărădelege, scârbávnic, scârbélnic, scârbít, verigáş, verigăşós, (fig.) murdar, spurcat. *(Faptă ~.)* 3. adv. mişeleşte, ticăloşeşte, (livr.) infam. *(A procedat ~; s-a comportat ~.)* 4. s. derbedeu, lepădătură, lichea, puşlama, scir-năvie, secătură, (pop. şi fam.) cioflingar, (înv. şi reg.) pujlău, (reg.) orbétc, oşíştie, postoróncă, pújlă, (Mold.) nandralău, poghibálă, (Transilv. şi Maram.) techerghéu, (înv.) ştrengar, (fam.) cútră, marţafói, (fig.) căzătură, otreapă, zdreanţă, (reg. fig.) loază, (arg.) sichimeá. *(E un ~ total lipsit de caracter.)*

NETREBNICIE s. abjecţie, fărădelege, infamie, josnicie, mişelie, mârşăvie, nelegiuire, nemernicie, ticăloşie, (livr.) ignominie, turpitudine, (astăzi rar) scelcráţie, (pop. şi fam.) parşivénie, (pop.) becisnicie, blestemăţie, scâr-năvíe, spurcăciune, (reg.) mârşăvénie, (înv.) bazaconie, blestemăciúne, nebunie, necurat, necurăţíe, necurăţíre, păgânătáte, păginie, ve-rigăşíe, (fig.) murdărie.

netrebnicie s. v. INCAPACITATE. INEFICACITATE. INEFICIENTĂ. INUTILITATE. NEPUTINŢĂ. SLĂBICIUNE. ZĂDĂRNICIE.

NETREBUINCIOS adj. 1. inutil, nenecesar, neutil, (livr.) redundant, superfluu, (fig.) parazit, parazitar. *(Detalii ~.)* 2. ineficace, ineficient, infructuos, inutil, nefolositor, neutil, van, zadarnic, (livr.) inoperant, oţios, superfluu, (înv.) netrebnic, prisosélnic, prisositór, (fig.) deşert, gratuit, steril, sterp. *(Eforturi ~.)*

NETLLBURÁT adj. calm, lin, liniştit, tihnit, (fig.) senin, (înv. iig.) seninós. *(O viaţă-.)*

neţ s. v. PLASA. SACOŞA.

NEŢĂRMURIT adj. imens, infinit, necuprins, nefinit, nelimitat, nemărginit, nemăsurat, nesi'îrsit, (rar) ilimitát. *(O cimpic ~.)*

neţesălat' adj. v. CIUFULIT. DERANJAT. NEÂNGRIJIT. NEPIEPTĂNAT. VÂLVOI. ZBÂRLIT.

NEUITAT adj. 1. memorabil. *(O seară ~.)* 2. etern, nemuritor, nepieritor, nesfirşit, per-

petuu, veşnic, viu, (livr.) sempitérn, (înv.) neapús, pururélnic, nesăvârşít, (fig.) nestins. *(O amintire ~.)*

NEUMÁN adj., adv. aprig, aspru, barbar, brutal, câinos, crâncen, crud, crunt, cumplit, feroce, fioros, hain, inuman, necruţător, neiertător, neâmblânzit, neânduplecat, neândurat, neîndurător, nemilos, neomenos, rău, sălbatic, sângeros, violent, (livr.) sanguinar, (înv. şi pop.) năsíhiic, (înv. şi rcg.) tare, (reg.) pogan, (Mold. si Bucov.) avan, hapsín, (înv.) jestóc, neomenit, sanguínic, sălbăticós, sireáp, (fig.) dur, negru. *(Om ~; se poarlă ~.)*

NEUMBLAT adj. 1. gol, necirculat, pustiu. *(Şosele ~.)* 2. necălcat, nestrăbătut, (înv. şi reg.) săcrét. *(Locuri ~.)*

neúnde s. v. INEXISTENŢĂ. NEANT. NEFIINŢĂ. NIMIC.

NEUNIFÓRM adj. neregulat, nesimetric, (înv.) necanonisít. *(Un desen cu laturile ~.)*

neunire s. v. ANIMOZITATE. CEARTĂ. CONFLICT. DEZACORD. DEZBINARE. DIFEREND. DISCORDIE. DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPUTĂ. DIVERGENTĂ. GÂL-CEAVĂ. ÎNVRĂJBIRE. LITIGIU. NEÂNŢELEGERE. VRAJBĂ. ZÂZANIE.

NEURÍT s. *(ANAT.)* axon, cilindru-ax. *(~ este o prelungire a neuronului.)*

neurmát adj. v. INCOMPARABIL. INEGALABIL. NEASEMĂNAT. NEASEMUIT. NECOMPARABIL. NEEGALABIL. NEÎNTRECUT. UNIC.

NEUROCÍT s. *(ANAT.)* neuron.

NEUROLÉPTIC s. *(FARM.)* neurople-gic.

NEURON s. *(ANAT.)* neurocit.

NEUROPLÉGIC s. *(FARM.)* neuroleptic.

neutral adj. v. NEUTRU.

NEUTRALIZA vb. 1. a anihila, a anula, a contracara, a împiedica, a zădărnici. *(A ~ efectele nefaste ale...)* 2. a anula, a paraliza. *(Sfiala ii ~ orice mişcare.)*

NEUTRALIZARE s. anihilare, anulare, contracarare, împiedicare, zădărnicire. *(~ efectelor negative ale...)*

NEUTÍL adj. 1. inutil, nenecesar, netrebuin-cios, (livr.) redundant, superfluu, (fig.) parazit, parazitar. *(Detalii ~.)* 2. ineficace, ineficient, infructuos, inutil, nefolositor, netrebuincios, van, zadarnic, (livr.) inoperant, oţios, superfluu, (înv.) netrebnic, prisosélnic, prisositór, (fig.) desert, gratuit, steril, sterp. *(Eforturi ~.)*

NEUTILIZAT adj. nefolosit, neântrebuinţat, neuzat, nou. *(0 tigaie ~.)*

NEUTRU adj., s. 1. adj. *(POLITICĂ)* (înv.) neutral. *(Stat ~.)* 2. s,, adj. *(GRAM.)* (ieşit din uz) ambigén, (înv.) eterogen. *(Genul ~.)*

NEUZÁT adj. nefolosit, neântrebuinţat, neutilizat, nou. *(O tigaie ~.)*

NEUZITÁT adj. nefolosit, neântrebuinţat, (livr.) inuzitát. *(Un procedeu ~.)*

NE VALORIFICAT adj. ascuns, neexploatat, nefolosit, nefructificat. *(Posibilităţi ~.)*

NEVALORÓS adj. netalentat, prost, slab. *(Un scriitor ~.)*

NEVASTĂ s. soţie, (rar) doamnă, (astăzi rar) soaţă, (înv. şi pop.) muiere, (pop.) boreásă, dfnsa (art.), femeie, (înv.) damă, madamă, soţ, (fam.) babă, consoartă, jumătate, pereche.

nevastă s. v. FEMEIE. MIREASĂ.

NEVĂSTÚICĂ s. *(ZOOL.; Mustela niualis)* (reg.) măriúţă, nevesteá, nevíscă.

NEVĂTĂMAT adj. intact, întreg, neatins, sănătos, teafăr, valid, zdravăn, (pop.) nestri-cát, (înv. şi rcg.) nebântuít, (reg.) neted. *(A scăpat ~.)*

NEVĂTĂMĂTOR adj. 1. inofensiv. *(O substanţă ~.)* 2. bun. curat, nealtcrat, nestricat, neviciat, oxigenat, ozonat, proaspăt, pur, purificat, salubru, sănătos, tare. *(Aer ~.)*

NEVĂZĂTÓR adj., s. orb, (pop.) chior, orbeţ. *(Asociaţia ~ Hor.)*

NEVĂZUT adj. invizibil, nevizibil.

NEVEROSÍM1L adj. incredibil, necredibil, (înv.) necrezut. *(O vesie ~.)*

nevesteá s. v. NEVĂSTÚICĂ.

NEVESTÍCĂ s. soţioară, (înv. şi reg.) mu-ierúşcă, (Maram.) soţúcă.

nevestică s. v. NARCISĂ.

NEVEŞTEJÍT adj. neofilit, proaspăt.

NEVICIAT adj. bun, curat, nealterat nestricat, nevătămător, oxigenat, ozonat, proaspăt, pur, purificat, salubru, sănătos, tare. *(Aer ~.)*

NEVINDECABIL adj. *(MED.)* 1. incurabil, (înv.) necurábil. *(Boală ~.)* 2. condamnat, incurabil,

(înv.) necurábil. *(Bolnav ~.)*

NEVINDECAT adj. *(MED.)* deschis, necicatrizat, sângerând, viu. *(Rană ~.)*

NEVINOVAT adj. 1. inocent, (înv. şi pop.) negreşit. *(Acuzat ~.)* 2. candid, cast, feciorelnic, fecioresc, inocent, neprihănit, pudic, virgin, virginal, (înv.) nestricát, prost, vérgur, (fig.) curat, imaculat, neântinat, nepătat, pur, serafic, (înv. fig.) neatins, preacurat. *(0 dragoste ~.)*

NEVINOVĂŢIE s. 1. inocenţă. *(S-a dovedit ~ acuzatului.)* 2. candoare, castitate, feciorie, inocenţă, neprihănire, pudicitate, pudoare, virginitate, (înv.) smerenie, verguríe, (fig.) curăţenie, imaculáre, neântináre, puritate, (înv. fig.) curăţie. *(~ zâmbetului ei.)* 3. castitate, cinste, feciorie, neprihănire, virginitate, (pop.) fetíe, (fig.) curăţenie, (înv. fig.) curăţie. *(Şi-a păstrat ~.)*

nevíscă s. v. NEVĂSTÚICĂ.

NEVIZÍBIL adj. invizibil, nevăzut.

NEVIRSTNIC adj. 1. mic, tânăr, (Mold., Bucov., Transilv. şi Maram.) brudiu, brúdníc. *(E încă ~, nu cunoaşte viaţa.)* 2. minor, (înv.) minoreán. *(Persoană ~.)*

ncvârstnicíe s. v. COPILĂRIE. PRUNCIE.

NEVOÍ vb. a constrânge, a forţa, a obliga, a sili. *(Sâní ~ să...)*

nevoi vb. v. CANONI. CĂZNI. CERE. CHINUI. COMPORTA. FORŢA. FRĂMÂN-TA. IMPUNE. ÎMPOTRIVI. MUNCI. NECĂJI. NECESITA. OBOSI. OSTENI. PRETINDE. RECLAMA. REZISTA. SFORŢA. SILI. SOLICITA. STRĂDUI. TRUDI. ZBATE. ZBUCIUMA.

nevoia s. art. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

nevoiaş adj. v. CHIRCIT. DEGENERAT. ÎNCHIRCIT. NEDEZVOLTAT. PIPERNICIT. PIRPIRIU. PRICĂJIT. PRIZĂRIT. SFRIJIT.

NEVOIAŞ adj., s. 1. adj., s. calic, necăjit, sărac, sărman, (livr.) mizer, (rar) mofluz, (înv. şi pop.) neajuns, neavút, pirpiriu, (pop. şi fam.) nepricopsit, (pop.) sărăcan, (înv. şi reg.) mişel, slăbănog, (reg.) misăriciós, oárfăn, obielós, pământít, (Ban.) bedáş, (înv.) meáscr, nepu-térnic, neputincios, sirománh, (fam. fig. şi depr.) păduchios. *(E un biet om ~.)* 2. adj. biet, nenorocit, sărac, sărman, (livr.) mizer, pauper, (pop.) nemernic, păcătos, sărăcan, (înv. şi reg.(ticăit, ticălos, (prin Munt. şi Olt.) săgét, (înv.) cáinic, mişel, mişelós. *(Un ţăran ~; ~uí de mine!)*

nevoiaş adj., s. v. INCAPABIL. NECAPABIL. NEPUTINCIOS. PRĂPĂDIT. SLĂBĂNOG.

NEVOIE s. 1. cerinţă, exigenţă, imperativ, necesitate, obligaţie, pretenţie, trebuinţă, (înv. şi reg.) níştotă, (înv.) nevoínţă, nevoíre, rece-rínţă. (fig.) comandament. *(~ iíe epocii noastre.)* 2. cerinţă, necesitate, solicitare, trebuinţă. *(Tine seamă de ~ ile pieţei.)* 3. necesitate, trebuinţă, (înv. şi pop.) treabă, (înv. şi reg.) lipsă. *(Material didactic pentru ~ iíe şcolii generale.)* 4. *(FIZIOL.;* la pi. art.) necesităţile (pi. art.), (pop.) treaba (art.). *(Şi-a făcut ~.)* 5. lipsă, mizerie, sărăcie, (livr.) indigenţă, penurie, privaţiune, (înv. şi pop.) calicénie, calicie, nea-vére, (înv. şi reg.) níştotă, scumpete, ticăloşie, (reg.) sărăpánie, (înv.) meserătátc, mişe-îătáte, mişelíe, neputinţă, nevoínţă, scădere, scumpătátc. *(O acută ~ bintuia pe atunci.)* <>. dificultate,

greutate, impas, impediment, inconvenient, neajuns, obstacol, oprelişte, piedică, stavilă, (pop.) opreálă, poticálă, potrivni-câe, (înv. şi reg.) scandal, sminteală, (înv.) ane-voinţă, nevoínţă, poprire, stenahoríe, (fig.) barieră, handicap, hop. *(A avut de depăşii o marc ~.)* 7. greutate, încercare, necaz, suferinţă, vicisitudine, (înv.) ispită. *(A trecut prin multe ~.)* 8. belea, bucluc, dandana, încurcătură, năpastă, neajuns, necaz, nemulţumire, nenorocire, neplăcere, pacoste, pocinog, rău, supărare, (înv. şi pop.) pozná, răutate, (pop.) alageá, daravéră, păcat, ponós, pótcă, poticálă, zăduf, (înv. şi reg.) nacafá, nagodă, (reg.) dă-nănáie, încurcálă, năzbică, năzdrăvănie, pă-costénie, şúgă, şugubínă, toroápă, (prin Mold.) bacálă, (Transilv.) bai, (Ban., Maram. şi Bu-cov.) bédă, (Mold.) chichion, (Olt. şi Ban.) cotoárbă, (Olt., Ban. şi Transilv.) dabilă, (înv.) nesosínţă, nevoínţă, patimă, satará, stenahoríe. *(Ce ~ a căzut pe el!)*

nevoie s. v. AMENINŢARE. BIR. CON-STRÂNGERE. DARE. EPILEPSIE. FORŢĂ. "IMPOZIT." PERICOL. PRIMEJDIE. SILĂ. SILNICIE. TRIBUT. VIOLENŢĂ.

nevoínţă s. v. BELEA. BUCLUC. CAZNĂ. CERINŢĂ. CHIN. DANDANA. DIFICUL-

TATE. EFORT. EXIGENŢĂ. FORŢARE. GREUTATE. IMPAS. IMPEDIMENT. IMPERATIV. INCONVENIENT. ÎNCURCĂTURĂ. LIPSĂ. MIZERIE. MUNCĂ. NĂPASTĂ. NEAJUNS. NECAZ. NECESITATE. NEMULŢUMIRE. NENOROCIRE. NEPLĂCERE. NEVOIE. OBLIGAŢIE. OBSTACOL. OPRELIŞTE. OSTENEALĂ. PACOSTE.

PIEDICĂ. POCINOG. PRETENŢIE. RĂU. SĂRĂCIE. SFORŢARE. SILINŢĂ. STAVILĂ. STRĂDANIE. STRĂDUINŢĂ. SUPĂRARE. TREBUINŢĂ. TRUDĂ. ZBATERE.

nevoioşetúră s. v. INCAPACITATE. NEPUTINŢĂ. SLĂBICIUNE.

nevoíre s. v. CERINŢĂ. EXIGENŢĂ. IMPERATIV. NECESITATE. NEVOIE. OBLIGAŢIE. PRETENŢIE. TREBUINŢĂ.

nevoitor adj. v. ACTIV. HARNIC. MUNCITOR. NEOBOSIT. NEOSTENIT. PERSEVERENT. RĂBDĂTOR. SILITOR. SÂRGUIN-CIOS. SÂRGUITOR. STĂRUITOR. TENACE. VREDNIC. ZELOS.

nevolnic adj., s. v. INCAPABIL. INFIRM. INVALID. NECAPABIL. NEPUTINCIOS. PRĂPĂDIT. SCHILOD. SLĂBĂNOG.

nevolnicie s. v. INCAPACITATE. NEPUTINŢĂ. SLĂBICIUNE.

NEVRÁX s. *(ANAT.)* ax cerebrospinal.

NEVREDNIC adj. nedemn, (înv.) netrebnic. *(Eşti ~ de această funcţie.)*

ncvricálc s. pi. v. NERVI.

nevricos adj. v. IRASCIBIL. IRITABIL. NERVOS. SUPĂRĂCIOS.

NEVROGLÍE s. *(ANAT.)* glie.

NEVROPATÍE s. *(MED.)* nevroză, psiho-nevroză, (pop.) spaimă.

NEVROZĂ s. *(MED.)* nevropatie, psiho-nevroză, (pop.) spaimă.

NEV VASCULAR s. *(MED.)* angiom.

nex s. v. LEGĂTURĂ. RAPORT. RELAŢIE.

NEZDRUNCINAT adj. neclintit, statornic, tare. *(O voinţă ~.)*

ni interj, v. HAL HAIDE. IATĂ. MARŞ. UITE. VEZI. VINO.

niálcos adj. v. ARANJAT. ARĂTOS. CHIPEŞ. COCHET. DICHISIT. ELEGANT. FERCHEŞ. FERCHEZUIT. FRUMOS. GĂTIT. ÎNGRIJIT. SPILCUIT.

NICĂIERI adv. (reg.) niciunde. *(Nu-l găsesc ~.)*

NICHELÁJ s. *(TE1IN.)* nichelare.

NICHELÁRE s. *(TEHN.)* nichela].

nichipércea s. art. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

nicicacúm adv. v. DEFEL. DELOC. NICICUM. NICIDECUM.

NIC ICI ND adv. niciodată, (Transilv. şi Maram.) şohán, şohănít, (înv.) niciodinioáră. *(N-a fost ~ aíâí de frumoasă.)*

niclcât adv. v. DEFEL. DELOC. NICICUM. NICIDECUM.

nlcicât pron. v. NIMIC.

NICICUM adv. defel, deloc, nicidecum, (înv. şi pop.) necum, nicicât, nimic, (pop. şi fam.)

ioc, (reg.) hici, nicicacúm, nicidecít, (Olt. şi Munt.) neam. *(Nu pot să-l văd ~.)*

nieidecî't adv. v. DEFEL. DELOC. NICICUM. NICIDECUM.

NICIDECUM adv. defel, deloc, nicicum, (înv. şi pop.) necum, nicicít, nimic, (pop. şi fam.) ioc, (reg.) hici, nicicacúm, nicidecít, (Olt. şi Munt.) neam. *(Nu pot să-l văd ~.)*

NICIODATĂ adv. nicicând, (Transilv. şi Maram.) şohán, şohănít, (înv.) niciodinioáră. *(N-a fost ~ atât de frumoasă.)*

niciodinioáră adv. v. NICICÂND. NICIODATĂ.

niciunde adv. v. NICĂIERI.

NICORÉTE s. *(BOT.; Tricholama geor-gii)* (reg.) burete-de-spín.

nicoréţ s. v. PĂDUCHE.

NICOTINAMÍDĂ s. vitamina PP.

NICOTINÍSM s. *(MED.)* tabagism.

NICOVALĂ s. 1. (reg.) năcovélniţă, (Mold.) ilău. *(~ a fierarului.)* 2. (reg.) bátcă, muchie. *(~ pentru bătut coasa.)*

NÍFE s. *(GEOL.)* barisferă, centrosferă. *(~ este partea centrală a globului pămintesc.)*

nigelúţă s. v. CERNUŞCĂ. CHICA-VOINI-CULUI. NEGRUŞCĂ.

uilúg s. v. PILUG. PISĂLOG.

NIMB s. aură, aureolă. *(~ cu care pictorii înconjură capetele sfinţilor.)*

nimbá vb. v. AUREOLA.

nimbát adj. v. AUREOLAT.

NIMBOSTRÁTUS s. nimbus.

NÍMBUS s. nimbostratus.

NÍMENI pron. (Munt. şi prin Olt.) nimeríc, (înv.) neştíne. *(~ să nu ştie.)*

NIMEREALĂ s. 1. potriveală, potrivire, (pop.) brodeálă. *(A fost doar o ~ fericită.)* 2. întâmplare, (Ban.) zgoádă. *(A face ceva la*

NIMERÍ vb. 1. a ajunge, a atinge, a izbi, a lovi, o ochi, a pocni, (pop.) a păli, a picni, (reg.) a tâlni, (Transilv.) a tălăli. *(Glonţul a ~ iepurele.)* 2. a ochi, (pop.) a păli, (reg.) a tâlni, (Transilv.) a tălăli. *(A ~ drept in ţintă.)* 3. a (se) potrivi, (Ban. şi Transilv.) a (se) păsăli. *(Potcoava nu se ~.)* 4. a o potrivi, (pop.) a o brodi. *(A o ~ ca nuca-n perete.)* 5. a da. *(Am ~ un om de treabă.)* 6. (pop. şi fam.) a o bobi, a o brodi, a o dibaci. *(Cum de ai ~t-*o *atât de bine?)* 7. a se întâmpla, a se potrivi, (pop.) a se brodi, (înv. şi reg.) a se prileji, a se prilejui, (Transilv.) a tălăli, (prin Maram.) a se tâlni, (Ban.) a se zgodi. *(S-a ~ să fiu şi eu acolo.)* 8. a apuca, a se întâmpla, (Munt.) a răgădui. *(Îl lovea cu ce ~.)* 9. a cădea, a pica, a se potrivi, (pop.) a se brodi. *(Sărbătoarea s-a ~ într-o stmbătă.)*

nimeri vb. v. IZBUTI. REUŞI.

nimeríc pron. v. NIMENI.

nimerit adj. v. BUN. IZBUTIT. REALIZAT. REUŞIT. VALOROS.

NIMERÍT adj., adv. 1. adj. adecvat, conform, convenabil, corespunzător, cuvenit, indicat, oportun, potrivit, recomandabil, recomandat, (livr.) pertinent, (înv.) cuviincios, răspunzător, (fig.) sănătos. *(Calea cea mai ~*

pentru...) 2. adv. adecvat, indicat, oportui,, potrivit, recomandabil. *(Nu mi se pare ~ să...)* 3. adj. adecvat, bun, indicat, potrivit, propriu. *(Un teren ~ pentru înflorirea artelor.)* 4. adj. adecvat, binevenit, bun, favorabil, fericit, indicat, oportun, potrivit, prielnic, propice, (livr.) pertinent, (pop.) priincios. *(Un prilej ~.)*

NÍMFĂ s. *(ENTOM.)* crisalidă, pupă, (pop.) gogoaşă, păpuşă. *(~ a unui fluture.)*

nimic adv. v. DEFEL. DELOC. NICICUM. NICIDECUM.

NIMÍC pron., adv., s. 1. pron. (rar) nicicít. *(Totul sau ~.)* 2. adv. (pop. şi fam.) boácă, (Olt. şi Munt.) neam, (arg.) canei. *(Nu ştie ~ la istorie.)* 3. s. inexistenţă, neant, nefiinţă, (rar) negură, neúnde, uitare, (înv.) nedereásă, nefápt. *(Aşa-zisa linişte a ~ului.)* 4. s. deşertăciune, inutilitate, nimicnicie, zădărnicie, (înv.) mişelíe, nimicíe. *(Psalmistul afirmă că totul e ~.)* 5. s. bagatelă, fleac, (fam.) moft, (fig.) jucărie. *(E un ~ să fac asta.)* 6. s. bagatelă, chiţibuş, fleac, mărunţiş, prostie, (reg.) blagomaníe, (fam.) moft. *(Nu* i*e lega de ~ uri.)* 7. s. (mai ales la pi.) fleac, palavră, (reg.) laf, marghiolíe, (înv.) tindále (pl.), (fam.) baliverná, moft, parascovénie. *(Spune tot felul de ~ari.)*

nimic s. v. NULITATE.

NIMICÍ vb. 1. a devasta, a distruge, a pâr-joli, a prăpădi, a pustii, (reg.) a pustului, (înv.) a sfârşi, a strica. *(Duşmanii au ~ oraşul.)* 2. a desfiinţa, a distruge, a lichida, a prăpădi, (fig.) a topi. *(Au ~ pur şi simplu totul in calea lor.)* 3. a distruge, a extermina, a masacra, a măcelări, a prăpădi, a stirpi, (pop. şi fam.) a căsăpi, (reg.) a chesăgi, (înv.) a conceni, a snopi, a stropşi. *(Au ~ întreaga populaţie.)* 4. a distruge, a potopi, a prăpădi, a sfărâma, a zdrobi, a zvânta, (înv. şi pop.) a pierde, a răpune, a risipi, (pop.) a isprăvi, a zdrumica, (înv. şi reg.) a sodomi, (reg.) a litrosi, (prin Transilv.) a potroşi, (înv.) a cura, a nimicnici, a potrebi, a stropşi,

a târî, a zdruncina, (grecism înv.) a afanisi, (fig.) a secera, a spulbera. *(I-a ~ pe duşmani.)* 5. a distruge, a rade, a zdrobi, (înv. şi reg.) a sparge, (fig.) a pulveriza, a şterge. *(Au ~ cetatea duşmană.)* 6. a distruge, a mistui, a prăpădi. *(Focul a ~ totul.)* 7. a (se) distruge, a (se) prăpădi, a (se) strica. *(Ploaia a ~ recolta.)* 8. a distruge, (fig.) a sfărâma, a ucide, a zdrobi. *(I-a ~ toate visurile.)*

nimicíe s. v. DEŞERTĂCIUNE. INUTILITATE. NIMIC. NIMICNICIE. ZĂDĂRNICIE.

NIMICÍRE s. 1. devastare, distrugere, pâr-jolire, pustiire, (înv.) risipă. *(~ cetăţii de către duşmani.)* 2. distrugere, exterminare, masacrare, măcelărire, stârpire, (rar) măcelărit, (pop. şi fam.) căsăpire. *(~ populaţiei de către cotropitori.)* 3. distrugere, potopire, prăpădire, sfărâmare, zdrobire, (înv. şi pop.) pierdere, risipire, (pop.) zdrumicáre. *(~ armatei duşmane tn luptă.)* 4. distrugere, zdrobire, (înv.) spáâgere."*(~ Sodomii şi ă Gomorei.)* 5. distru-gere, prăpădire, stricare. *(~ recoltei din cauza ploii.)*

NIMICÍT adj. 1. devastat, distrus, pârjolit, pustiit. *(Un teritoriu ~ in urma războiului.)* 2. distrus, exterminat, stârpit. *(O populaţie ~.)* 3. distrus, potopit, prăpădit, zdrobit, (înv. şi pop.) risipit, (pop.) zdrumieát, (înv.) stropşit. *(Duşmanul zăcea ~.)* 4. distrus, zdrobit, (înv. şi reg.) spart. *(0 cetate ~.)*

NIMICITOR adj. X. devastator, dezastruos, distructiv, distrugător, pustiitor, ruinător, (rar) prăpăditór, (înv. şi pop.) pierzător, (înv.) dără-pănătór, pustiiciós, risipitor, ruinós. *(Acţiunea ~ a vintului.) 2.* distrugător, omorâtor, ucigător. *(O substanţă ~.)* 3. distrugător, mistuitor, pustiitor. *(Un incendiu ~.)*

nimicnici vb. v. DISTRUGE. NIMICI. POTOPI. PRĂPĂDI. SFĂRÂMA. ZDROBI. ZVÂNTA.

NIMICNICÍE s. deşertăciune, inutilitate, nimic, zădărnicie, (inv.) mişelíe, nimicíe. *(Psal-mistul afirmă că totul e ~.)*

nimuríc s. v. LILIPUTAN. PITIC.

nína interj, v. NANI.

ninerát adj. v. ALINTAT. COCOLIT. RĂSFĂŢAT. RĂZGÂIAT.

nineri vb. v. ALINTA. DEZMIERDA. MÂN-GÂIA.

ninfláu s. v. DECEMBRIE.

níngcre s. v. NINSOARE.

nins adj. v. CĂRUNT. SUR.

ninsătúră s. v. NINSOARE.

NINSOARE s. *(MET.)* 1. (rar) níngere, ninsătúră. *(În timpul ~.)* 2. (concr.) nea, omăt, zăpadă. *(~ a acoperit cirnpia.)*

NIOBÍT s. *(MIA[7].)* columbit.

NIÓBIU s. *(CHIM.)* columbiu. *(~ este un element chimic.)*

NIPON s., adj. japonez.

nipreálă s. v. CUCURIG.

niscai adj. v. NIŞTE.

niscaiva adj. v. NIŞTE.

XISÍP s. (înv. şi reg.) arínă, (reg.) homóc, prund, (Ban.) pesác, (Maram. şi Transilv.) pisóc, (înv.)

posíp. *(Plajă cu ~ fin.)*

nisipárlţă s. v. ZVÂRLUGĂ.

NISIPÍŞ s. (pop.) nisipíşte. *(Locul cu nisip sau ~.)*

nisipíşte s. v. NISIPIS.

nisipít adj. v. NISIPOS.

NISIPOS adj. (rar) nisipít, (reg.) prundós, (Ban. şi Transilv.) pesăcós, (prin Mold. şi Olt.) pripitór, (prin Transilv.) prundărós, (înv.) arinós. *(Loc, pămtnt ~.)*

NÍŞĂ s. adânciturâ, cotlon, firidă, intrând, ocniţă, scobitură, (înv.) sfirídă. *(Vasul era pus intr-o ~.)*

NÍŞTE adj. (pop.) niscai, niscaiva. *(~ oameni.)*

niştér s. v. BISTURIU. CUŢIT. LANŢETĂ.

níştotă s. v. CERINŢĂ. EXIGENŢĂ. IMPERATIV. LIPSĂ. MIZERIE. NECESITATE. NEVOIE. OBLIGAŢIE. PRETENŢIE. SĂRĂCIE. TREBUINŢĂ. ' *NITAM-NISÁM adv. (fam.) tam-nisám.

(A Venit ~.)

NITRÁT s. *(CHIM.)* 1. azotat. *(~ este o sare a acidului azotic.)* 2. *nitrat de argint* =

azotat de argint, (pop.) piatra-iádului; *nitrat de celuloză* = nitroceluloză, azotat de celuloză.

NITRÍL s. *(CHIM.) nitril acrilic* = acrilo-nitril; *nitril poliacrilic* – poliacrilonitril.

NITRÍT s. *(CHIM.)* azotit. *(~ este o sare a acidului azotos.)*

NITROALCÁN s. *(CHIM.)* nitroparafină.

NITROCALCÍT s. *(CHIM.)* azotat de calciu, salpetru de Norvegia.

NITROCELULOZĂ s. *(CHIM.)* azotat de celuloză, nitrat de celuloză.

NITROGEN s. *(CHIM.)* azot- *(~ este un element chimic gazos.)*

NITROGLICERINĂ s. *(CHIM.)* trinitro-glicerină, trinitrat de glicerina.

NITROPARAFÍNĂ s. *(CHIM.)* nitroalcan.

NITRÓS adj. *(CHIM.)* azotat, azotos. *(Substanţă ~.)*

NITRURĂ s. *(CHIM.)* azotură. *(~ este o combinaţie a amoniacului.)*

NITUÍRE s. *(TEHX.)* nituit.

NITUIT s. *(TEIIN.)* nituirc.

NIŢEL adj., adv. 1. adj. citva, oarecare, puţin. *(~ vreme a stat in casă.)* 2. adv. puţin, (pop.) oleacă, (inv.) oarece, oareşicé. *(Stai ~ !)* 3. adv. citva, puţin, (pop.) oleacă. *(A aşteptat ~ in stradă.)* 4. adv. întrucitva, oarecum, puţin. *(Se simte ~ obosit.)* 5. adv. cam, puţin. *(E ~ bolnav.)*

NIŢELÚŞ adv. puţintel, (pop.) olecuţă, (reg.) niţicúş. *(Stai ~ pe scaun.)*

niţicúş adv. v. NIŢELUŞ. PUŢINTEL.

NIVEL s. 1. (înv.) măsură. *(~ul apei.)* '-. cat, etaj, (rar) rind, (prin Bucov.) pliont, (înv.) plan, pod, streaşină. *(Casa are trei ~.)* 3. grad, stadiu, treaptă. *(~ de dezvoltare.)* 4. standard. *(~ de viaţă.)* 5. ierarhie, rang, scară, stare, strat, treaptă. *(~ social.)* 6. calitate, valoare, (fig.) calibru, talie. *(Spectacol de un ~*

deosebit.)

NIVELA vb. 1. a netezi, (înv. şi reg.) a obli, a sclivisi, (reg.) a asemălui, a asemăna, a tăpşi. *(A ~ suprafaţa unui obiect.)* 2. a făfui, a netezi, (pop.) a obli. *(A ~ un perete tencuit.)* 3. a îndrepta, a netezi. *(~ zidul cu mortar.)* 4. a orizontaliza. *(A ~ rambleul unei şosele.)*

nivela vb. v. EGALIZA.

NIVELARE s. 1. netezire, netezit, nivelat, (înv.) sclivisíre. *(~ suprafeţei unui obiect.)* 2. făţuială, făţuire, făţuit, netezire. *(~ unui perete.)* 3. îndreptare, netezire. *(~ zidului cu mortar.)* 4. orizontalizare. *(~ rambleului unei şosele.)*

nivelare s. v. EGALIZARE. NIVELAT adj. 1. netezit, (înv.) sclivisít. *(O suprafaţă ~.)* 2. făţuit, netezit. *(Zid ~.)* 3. îndreptat, netezit. *(O suprafaţă neregulată ~.)* NIVELAT s. netezire, netezit, nivelare, (înv.)

sclivisíre. *(~ suprafeţei unui obiect.)*

NIVELĂ s. *(TEHN.)* *i.* nivelmetru, 2. *nivelă cu bulă de aer* = boloboc, cumpănă.

NIVELMETRU s. *(TEHN.)* nivelă.

níxis s. v. ÎNJUNGHIETURĂ. ÎNŢEPĂTURĂ. JUNGHI. JUNGHIETURĂ.

noadă s. v. C0CCIS.

noapte s. v. BEZNĂ. ÎNTUNECARE. ÎNTUNECIME. ÎNTUNERIC. NEGURĂ. OBSCURITATE.

NOÁTEN s. *(ZOOL.)* 1. cârlan, mior. *(~ este mielul de peste un an.)* 2. (înv. şi reg.) strâjnic. *(~ este calul de circa doi ani.)*

NOBIL adj., s. 1. adj. ales, aristocrat, aristocratic, bun, distins, ilustru, înalt, mare, (înv. şi pop.) mărit, slăvit, (înv.) blagoród, blago-ródnic, (grecism înv.) evghenicós, evghem's, (fam. şi peior.) simandicos. *(Aparţine unei familii ~.)* 2. s. aristocrat, gentilom, patrician, (rar) magnat. *(~ din apusul feudal al Europei.)* 3. adj. ales, generos, mărinimos. *(Animat de sentimente ~; un suflet ~.)* 4. adj. preţios. *(Metal ~.)*

NOBILIAR adj. (înv.) nobilitar. *(Titlu ~.)*

NOBILÍME s. 1. aristocraţie, (rar) nobleţe, (înv.) blagorodnicíe, blagoródnie, nobilitáte. *(~ feudală occidentală.)* 2. aristocraţie, boierime, (reg.) boierét, (înv.) neamuri (pl.), (grecism înv.) evghenie. *(~ din ţările române.)*

nobilime s. v. NOBLEŢE.

nobilitá vb. v. ÎNNOBILA.

nobilitar adj. v. NOBILIAR.

nobilitáte s. v. ARISTOCRAŢIE. NOBILIME. NOBLEŢE.

NOBLEŢE s. í. (rar) nobilime, (înv.) nobilitáte, (grecism înv.) evghenie. *(Ce titlu de ~ are?) 2.* generozitate, mărinimie. *(~ sufletului său.)*

nobleţe s. v. ARISTOCRAŢIE. NOBILIME.

NOCÍV adj. 1. dăunător, negativ, păgubitor, periculos, prejudiciabil, primejdios, rău, stricător, vătămător, (livr.) pernicios, (înv. şi pop.) pierzător, (reg.) dăunăciós, dăunós, (înv.) pagúbnic, prejudiciós,

stricăciós. *(Efecte ~ pentru...)* 2. contraindicat, neindicat, nepotrivit, periculos, primejdios, vătămător. *(Medicament, tratament ~ pentru diabetici.)*

NOCTAMBUL adj., s. *(MED.)* somnambul, (pop.) lunatic, (înv.) somnambuh'st.

NOCTAMBULÂSM s. *(MED.)* somnambu-lism, (pop.) Iunie, (înv.) lunaticíc, (grecism înv.) selianísm.

NOCTURN adj. (rar) noptatic. *(Aventuri ~.)*

NOD s. 1. (rar) înnodătúră, (prin Transilv.) blonci. *(~ la o sfoară.)* 2. ciot, (reg.) cep. *(~ la o scindură ori in trunchiul unui arbore.)*

nod s. v. ARTICULAŢIE. ÎNCHEIETURĂ. MĂSEA.

nodal adj. v. ADÂNC CAPITAL. CENTRAL. CONSIDERABIL. CRUCIAL. DECISIV. ESENŢIAL. FUNDAMENTAL. HOTĂRÎ-TOR. IMPORTANT. ÎNSEMNAT. ORGANIC. PRIMORDIAL. PRINCIPAL. PROFUND. RADICAL. SERIOS. STRUCTURAL. SUBSTANŢIAL. VITAL.

nodós adj. v. CIOTUROS. NODUROS.

nodul gítului s. v. MĂRUL-LUI-ADAM.

nodurár s. v. RĂCULEŢ.

noduroasa s. v. GOLOMĂŢ.

NODUROS adj. cioturos, (înv. şi reg.) nodós. *(Trunchi ~.)*

nodúţe s. pi. v. GHIOCEI-MARI.

NOÉMĂ s. *(FILOZ.)* idee.

nohót s. v. DUNGĂŢEA.

NOIAN s. nămete, troian, (prin Mold.) sul. *(Un ~ de zăpadă.)*

noian s. v. ABIS. ADÂNC. MARE. OCEAN. PRĂPASTIE. PUHOI. ŞUVOI. TORENT.

NOIEMBRIE s. (pop.) brumar, brumărél,. (reg.) iezmăciúne, vinicér, (prin Mold.) promo-rár.

NOIMĂ s. 1. coerenţă, logică, sens, şir. *(Vorbeşte fără ~.)* 2. justificare, logică, motivare, raţiune, rost, sens, temei. *(Nu văd ~ acestei hotăriri.)*

noimă s. v. ACCEPŢIE. CAUZĂ. CONSIDERENT. CONŢINUT. ÎNDREPTĂŢIRE. ÎNSEMNARE. ÎNŢELES. JUSTIFICARE. MENIRE. MOBIL. MOTIV. MOTIVARE. MOTIVAŢIE. OBIECTIV. PRICINĂ. PRILEJ. RAŢIUNE. ROL. ROST. SCOP. SEMNIFICAŢIE. SENS. TEMEI. ŢEL. ŢINTĂ. VALOARE.

nojeálă s. v. NOJIŢĂ.

NOJÂŢĂ s. (reg.) curea, nojeálă, târsî'nă. *(~ pentru legat opincile.)*

NOMAD adj. călător, (înv.) nomádíc. *(Trib ~.)*

nomádic adj. v. CĂLĂTOR. NOMAD.

nominá vb. v. BOTEZA. CHEMA. DENUMI. INTITULA. NUMI. PORECLI. SPUNE. SUPRANUMI.

NOMINATIV s. *(GRAM.)* (înv.) numitoare.

NOMOGRÁMĂ s. *(MA7\)* abacă. *(~ este o reprezentare grafică in plan.)*

NONSENS s. absurditate, ilogism. *(~ unei situaţii.)*

nonşalant adj. v. DEGAJAT. DEZINVOLT. FIRESC. NATURAL. NEAFECTAT. NEARTIFICIAL. NECĂUTAT. NEPREFĂCUT. NESILIT. NESTUDIAT. SIMPLU. SPONTAN.

nonşalanţă s. v. DEGAJARE. DEZINVOLTURĂ. FIRESC. NATURALEŢE. SIMPLITATE. SPONTANEITATE.

uoolí vb. v. ARUNCA. AZVÂRLI. NĂPUSTI. NĂVĂLI. PRECIPITA. REPEZI. SĂRI. TĂBĂRÎ. ZVÂRLI.

nopsánioş s. v. PĂLMAŞ.

noptatic adj. v. NOCTURN.

NOPTICOÁSĂ s. *(BOT.; Ilesperis malro-nalis)* (rar) violă-de-noápte, violă-dc-prímă-vară, (reg.) mieşuneá, mirodenie, floarea-nópţii, vioară-de-noápte, viorea-de-noápte, (Transilv.) şibióg.

NOPTIERĂ s. măsuţă de noapte.

noptíţă s. v. BARBA-ÎMPĂRATULUI.

noptós adj. v. ÎNTUNECAT. ÎNTUNECOS. OBSCUR. SUMBRU.

NORD s. *(GEOGR.)* miazănoapte. (livr.) septentrion, (înv. şi reg.) crivăţ, (prin vestul Transilv.) scăpătat, (înv.) sever. *(O furtună dinspre ~.)*

nord-apuseán adj. v. NORD-VESTIC.

NORD-ÉST s. *(GEOGR.)* (înv.) nord-óst.

NORD-ÉSTIC adj. *(GEOGR.)* (înv.) nord-óstic.

NORDIC adj. *(GEOGR.)* 1. arctic, (astăzi rar) boreal, septentrional. *(Regiunile ~.)* 2. boreal, septentrional. *(Emisfera ~.)*

nordóst s. v. NORD-EST.

nord-óstic adj. v. NORD-ESTIC.

nord-ovést s. v. NORD-VEST.

NORD-VEST s. *(GEOGR.)* (înv.) nord-ovést.

NORD-VESTIC adj. *(GEOGR.)* (înv.) nord-apuseán.

noreá s. v. BARBA-ÎMPĂRATULUI.

NORIŞOR s. *(MET.)* noruleţ, noruţ, nou-raş, (pop.) nourél.

noríţă s. v. LUTRĂ. NURCĂ.

NORMAL adj., adv. 1. adj. întreg, sănătos, zdravăn. *(Eşti om ~, iii dai seama ce ai făcut?)* 2. adj. comun, obişnuit. *(Un om~.)* 3. adj. firesc, obişnuit, regulat. *(Puls ~.)* 4. adj. firesc, natural, obişnuit, (înv.) fireş, (fig.) curat. *(Aici nu e lucru ~.)* 5. adj. obişnuit, ordinar. *(Sesiune ~.)* 6. adv. exact, regulat. *(Trenul soseşte ~.)* 7. adv. absolut, bineânţeles, cert, desigur, fireşte, garantat, indiscutabil, natural, negreşit,

neândoielnic, neândoios, precis, sigur. *(Crezi că vine azi? – ~ I)*

NORMALÍST s. (înv.) preparandíst, (germanism înv.) preparând.

NORMALIZA vb. a (se) îndrepta, a (se) redresa, a (se) reface, (înv. şi reg. fig.) a (se) scula. *(Situaţia întreprinderii s-a ~.)*

NORMALIZARE s. îndreptare, redresare, refacere, (înv. fig.) sculare, sculătoáre. *(~ situaţiei economice după o criză.)*

NORMANZI s. pi. *(IST.)* varegi (pl.), vikingi (pl.).

NORMATÍV adj., s. I. adj. *(FILOZ-)* canonic. *(Principii ~.)* 2. s. îndreptar, (înv.) regulatív. *(~ tehnic.)* 3. s. directivă, indicaţie, instrucţiune, îndrumare, normă, recomandare, (înv.) regulatív. *(Ai respectat ~ele primite?)*

NORMĂ s. 1. *(JUR.)* dispoziţie, prescripţie, prevedere, (înv. şi reg.) rost, (înv.) pre-scrípt. *(Care sint ~ ele în vigoare ?)* 2. directivă, indicaţie, instrucţiune, îndrumare, normativ, recomandare, (înv.) regulatív. *(A respectat toate ~ele primite.)* 3. canon, lege, regulă, tipic. *(O ~ a artei clasice.)* 4. învăţătură, precept, principiu, regulă, (pop.) poruncă, (înv.) mărturie, porunceálă, poruncită. *(~ morală.)* 5. precept, principiu, regulă, rânduială, (înv.) pravilă, tocmeală. *(~ de viaţă.)* 6. criteriu, principiu, (rar) semn. *(~ de apreciere.)*

noroáncă s. v. PORTOCAL. PORTOCALĂ.

NOROC s., interj. 1. s. şansă, (înv. şi pop.) norocire, stríşte, (înv.) selamét, (fam.) baftă, (rar fig.) venă. *(Lipsit de ~; ~ ul lui a fost acela că...)* 2. s. fericire, (pop.) norocire. *(Ce ~ a dat pe el!)* 3. interj, ferice!, halal! *(~ de voi!)* 4. s. destin, fatalitate, menire, predestinare, soartă, ursită, zodie, (rar) prede-terminátie, (înv. şi pop.) stríşte, (pop.) dată, făcut, noroceálă, norocire, oríndă, parte, rânduială, scrisă, soroc, (înv. şi reg.) sorocíre,(reg.) ursă, urseálă, (înv.) predestináţic, preursíre, preursítă, trişte, ursitoare, (grecism înv.)proo-rizmós, (fig.) stea. *(Aşa i-a fost ~.)*

noroceálă s. v. DESTIN. FATALITATE. MENIRE. NOROC. PREDESTINARE. SOARTĂ. URSITĂ. ZODIE.

noroci vb. v. DA. DESTINA. FERICI. HĂRĂZI. HOTĂRÎ. MENI. ORÂNDUI. PRE-

DESTINA. RÂNDUI. SALUTA. SORTI. URSI.

norocire s. v. DESTIN. FATALITATE. FERICIRE. MENIRE. NOROC. PREDESTINARE. SOARTĂ. ŞANSĂ. URSITĂ. ZODIE.

norocit adj. v. CELEBRU. FAIMOS. FERICIT. ILUSTRU. MARE. MULŢUMIT. NOROCOS. RENUMIT. REPUTAT. SATISFĂCUT. VESTIT.

NOROCOS adj. (înv.) norocit. *(Om ~.)*

NOROD s. 1. popor, ţară, (pop.) obşte. *(întregul ~ s-a ridicat la luptă.)* 2. (mai ales în limbajul claselor exploatatoare) gloată, muţ ţime, plebe, popor, prostime, vulg, (înv. şi reg.) poporane, (înv.) calabalî'c. *(Ce s-a strlns atila ~ ?)*

norod s. v. NAŢIUNE. NEAM. POPOR. POPULAŢIE. SEMINŢIE.

NOROI s. 1. mâl, mocirlă, nămol, (rar) no-roiálă, (înv. şi reg.) mocériţă, (reg.) glod, mo-cioárcă,

năglód, nămălă, páhnă, tău, tină, (prin Transilv. şi Maram.) móceră. *(Era mult ~ pe drum.)* 2. (reg.) glod, im, imálă, smól-niţă, tină, tinorói. *(Era plin de ~ pe pantaloni.)*

noroi s. v. OGOR. PÂRLOAGĂ.

NOROf vb. a se împotmoli, a se îngloda, a se înnămoli, a se nămoli, (rar) a se innoroi, (pop.) a se potmoli, (reg.) a se întina. *(Carul s-a ~ în drum.)*

noroiálă s. v. MÂL. MOCIRLĂ. NĂMOL. NOROI.

NOROIÓS adj. milos, mlăştinos, mocirlos, nămolos, (înv. şi pop.) tinós, (reg.) glodós, glodurós, (prin Maram.) mocirós. *(Un drum ~.)*

NORÓS adj. închis, înnegurat, înnorat, întunecat, întunecos, mohorit, neguros, pî-clos, plumbuit, plumburiu, posomorit, urit, (înv.) ponegrit. *(Vreme ~.)*

NORULEŢ s. *(MET.)* norişor, noruţ, nou-raş, (pop.) nourél.

NORUŢ s. *(MET.)* norişor, noruleţ, nou-raş, (pop.) nourél.

norvég s. v. NORVEGIAN.

NORVEGIAN s. (rar) norvég.

NOSTALGIE s. alean, dor. *(Cânîă ca să-şi mai potolească ~.)*

NOSTIM adj. 1. amuzant, comic, hazliu, vesel, (livr.) ilar, ilariant, (pop.) poznaş, (Transilv., Ban. şi Olt.) şod. *(O intimplare ~.)* 2. agreabil, plăcut, simpatic, (pop. şi fam.) nurliu. *(O itnără ~.)*

nostim adj. v. CARAGHIOS. RIDICOL.

NOSTROM s. *(MAR.)* boţ-man. *(~ este şeful de echipaj pe o navă.)*

nostru adj. v. MEU.

NOTA vb. 1. a consemna, a înregistra, a înscrie, a însemna, a scrie, a trece, (înv.) a notifica, a semna. *(A ~ într-un caiet cheltuielile zilnice.)* 2. a observa, a releva, a remarca, a reţine, a semnala, a sublinia. *(Să ~ următoarele însuşiri...)*

nota vb. v. NAVIGA. PLUTI.

NOTABIL adj., s. pi. 1. adj. relevabil, (rar) semnalábil. *(Un fapt ~.)* 2. adj. deosebit, important, însemnat, mare, preţios, remarca-

toii, serios, substanţial, temeinic, valoros, (fig.) ■consistent. *(A adus o contribuţie ~ la dezvoltarea...)* 3. s. pi. notabilităţi (pl.). *(~ii oraşului.)*

NOTABILITĂŢI s. pi. notabili (pl.). *(~ile ■oraşului.)*

NOTAR s. (Transilv.) notárăş.

notárăş s. v. NOTAR.

NOTARE s. 1. consemnare, înregistrare, înscriere, însemnare, notaţie, (înv.) notificare. *(~ cheltuielilor zilnice.)* 2. notaţie. *(~ elevilor.)*

NOTAŢIE s. 1. consemnare, înregistrare, înscriere, însemnare, notare, (înv.) notificare. *(~ cheltuielilor zilnice.)* 2. (concr.) consemnare, însemnare, menţiune, notă, (înv.) izvód, semn. *(O ~ răzleaţă pe marginea unui manuscris.)* 3. notare. *(~ elevilor.)*

NOTĂ s. 1.1. consemnare, însemnare, menţiune, notaţie, (înv.) izvód, semn. *(O ~ răz-Ieaţă pe marginea unui manuscris.)* 2. indicaţie, însemnare, menţiune, notificare, notificaţie, observaţie, precizare, specificare, specificaţie. *(Poartă următoarea ~...)* 3. adnotare, adno-taţie, notiţă. *(~e la un text.)* 4. comentariu, explicaţie, glosă. *(~ la* o *ediţie critică.)* 5. informaţie. *(*O *scurtă ~ cu privire la...)* 6. înştiinţare. *(*O *~ dală la ziar.)* II. atribut, calitate, caracter, caracteristică, însuşire, particularitate, proprietate, semn, specific, trăsătură, (reg.) insuşietáte, (fig.) amprentă, marcă, pecete, sigiliu, timbru. *(O ~ fundamentală a lucrării este...; lucrarea poartă ~ autorului ei.)* III. *(MUZ.)* sunet. *(Scoale ~ acute.)*

notărăşíţă s. v. NOTĂREASĂ.

NOTĂREÁSĂ s. (Transilv.) notărăşíţă.

notătoáre s. v. BROSCĂRIŢĂ.

NOTIFICA vb. *(JUR.)* (înv.) a semnifica.

notifica vb. v. CONSEMNA. ÎNREGISTRA. ÎNSCRIE. ÎNSEMNA. NOTA. SCRIE. TRECE.

NOTIFICARE s. 1. notificaţie. *(~ sentinţei.)* 2. (concr.) indicaţie, însemnare, menţiune, notă, notificaţie, observaţie, precizare, specificare, specificaţie. *(Poartă următoarea ~...)*

notificare s. v. CONSEMNARE. ÎNREGISTRARE. ÎNSCRIERE. ÎNSEMNARE. NOTARE, NOTAŢIE.

NOTIFICAŢIE s. 1. notificare. *(~ sentinţei.)* 2. (concr.) indicaţie, însemnare, menţiune, notă, notificare, observaţie, precizare, specificare, specificaţie. *(Poartă următoarea ~...)*

NOTÍŢĂ s. 1. însemnărică. *(Am primit ~ de la tine.) 2.* adnotare, adnotaţie, notă. *(~e ia un text.)*

NOTOCÓRDĂ s. *(ANAT.)* coardă dorsală.

NOTORIETATE s. faimă, prestigiu, renume, reputaţie, vază, (înv.) vî'lvă. *(~ ctşli-gată de un medic.)*

NOTORIU adj. 1. arhicunoscut, proverbial, (rar) răscunoscut. *(Un fapt ~.)* 2. consacrat, cunoscut, faimos, recunoscut, renumit, reputat, vestit. *(Un sportiv ~.)* 3. evident,

învederat, patent, vădit, (fig.) patentat. *(O*

hoţie ~.)

NOŢIONÁL adj. abstract, conceptual. *(*Con*ţinutul ~ al unui enunţ.)*

NOŢIUNE s. 1. *(LOG.)* concept, idee. *(~ de „bine".)* 2. (la pi.) cunoştinţe (pl.), elemente (pl.). *(Ctteva ~ despre...)*

NOU adj. 1. nefolosit, neântrebuinţat, neutilizat, neuzat. *(O tigaie ~.)* 2. nepurtat. *(Haine ~.)* 3. evoluat, perfecţionat. *(Un model ~ de maşină.)* 4. *(LINGV.)* neologic, (rar) neologistic. *(Cuvinte ~.)* 5. recent, (fig.) proaspăt. *(Ştire ~; rană ~.)* 6. original, (livr. fig.) inedit. *(Spectacol, procedeu ~.)* 7. actual, contemporan, modern, recent. *(Preocupări ~ in tehnica de calcul.)*

nou adj. v. DESFUNDAT. DESŢELENIT.

NOUÁR s. nouă. *(Un ~ ia jocul de cărţi.)*

NOUĂ s. nouar. *(Un ~ la jocul de cărţi.)*

NOU-NĂSCUT s. prune, sugaci, sugar, (înv. şi pop.) plod, (înv. şi reg.) cocon, porobóc, sugător,

(Mold. şi Transilv.) cocă, (fam.) bebe.

NOURÁŞ s. *(MET.)* norişor, noruleţ, no-ruţ, (pop.) nourél.

nonrél s. v. NORIŞOR. NORULEŢ. NO-RUŢ. NOURAŞ.

NOUTATE s. 1. (înv.) novitá, nuvelă. *(A aflat unele ~.)* 2. inedit, originalitate. *(~ unei teorii.)* 3. inovaţie, prefacere, schimbare. *(A introdus unele ~.)*

noutate s. v. NUVELĂ.

novator adj. v. ÎNNOITOR. PRIMENITOR. REFORMATOR. REGENERATOR. TRANSFORMATOR.

novice s. v. DEBUTANT. ÎNCEPĂTOR.

novicism s. v. NEOLOGISM.

novitá s. v. NOUTATE.

NOVOCAÂNĂ s. *(FARM.)* procaină, sin-caină.

NU adv. (pop.) ba. *(Ţi-e foame? – ~ !)*

NUANŢA vb. a doza, a grada. *(A-şi ~ efectele.)*

NUANŢARE s. dozaj, dozare, gradare. *(~ efectelor.)*

NUANŢAT adj. evocativ, evocator, expresiv, pitoresc, plastic, pregnant, semnificativ, sugestiv, viu, (fig.) colorat. *(O analiză ~.)*

NUANŢĂ s. ton, (înv.) vopsea. *(Material textil în mai muíle ~.)*

nubil adj. v. PUBER.

nucár s. v. ALUNAR. GAIŢĂ-DE-MUNTE.

NUCĂ s. *(TEHN.)* rotulă.

nucă de măre s. v. NUCŞOARĂ.

nucă de muşcată s. v. NUCŞOARĂ.

nucă tămlioásă s. v. NUCŞOARĂ.

NUCLEU s. 1. *(FIZ.)* (înv.) sî'mbure. *(~ atomic.)* 2. centru, miez. *(~ al unui corp.)*

nucleu s. v. ESENŢĂ. FOND. MATERIE.

NUCŞOARĂ s. *(BOT.)* 1. nuculiţă, micuţă. *(O nucă mică sau o ~.)* 2. (reg.) muşcată, muşcăţél, nucă de mare, nucă de muşcată, nucă tămâioásă, (înv.) muşcatín. *(~ este folosită drept condiment.)*

NUCŞÓR s. *(BOT.)* nuculeţTnucuţ."

NUCULÉŢ s. *(BOT.)* nucşor,^ micuţ.

NUCULÍŢĂ s. *(BOT.)* nucşoară, nucuţă.

nuculiţă s. v. OCHIUL-BOULUI. PITULICE.

nucuşoáră s. v. CLOCOTICI. CLÓCOTIŞ-

NUCÚŢ s. *(BOT.)* nucşor, nuculeţ.

NUCUŢĂ s. *(BOT.)* nucşoară, nuculiţă.

NUD adj. despuiat, dezbrăcat, dezgolit, gol, neâmbrăcat, (reg.) pieligós, (Transilv. şi Mold.) târşít. *(Om ~.)*

NUDITATE s. goliciune, (pop.) golătáte. *(~ unei persoane.)*

núdli s. v. AGURIJOARĂ. PORTULACĂ.

NUFĂR s. *(BOT.)* 1. *(Nymphaea alba)* (livr.) nenufar, (rar) plumiéră, (reg.) plută, plútniţă, plămână-álbă, tidvă-de-ápă. 2. *(Nu-phar luíeum)* (livr.) nenufar, (reg.) plută, mai-de-ápă, plămână-gálbenă.

nufăr s. v. LOTUS.

NUIA s. 1. varga, (reg.) frişca, jápă, joárdă, páliţă, strămurare, (Mold.) pálcă, (Transilv.) palţău, (prin Transilv.) zvoácă, (înv.) stroi. *(O ~ de alun.)* 2. băţ, varga, (reg.) beldie, (Transilv., Bucov. şi Mold.) şteap. *(L-a atins cu ~.)* 3. băţ, coadă, prăjină, varga, (reg.) beldie, páliţă, prăştínă, rudă, stíciu. *(~ undiţei.)*

NUIELUŞĂ s. nuieluţă, vărguţă, (rar) nuie-lúşcă, vărgulíţă, (reg.) jordíţă. *(O ~ de alun.)*

nuielúşcă s. v. NUIELUŞĂ. NUIELUŢĂ. VĂRGUŢĂ.

NUIELUŢĂ s. nuieluşă, vărguţă, (rar) nuielúşcă, vărgulíţă, (reg.) jordíţă. *(O ~ de alun.)*

NULĂ s. *(MAT.)* zero.

NULITATE s. (fig.) nimic, zero. *(E* o *~ patentă.)*

NUMAI adv. 1. abia, doar, tocmai, (reg.) taman. *(Răspunsul ii vine ~ în zori.)* 2. doar, exclusiv. *(~ atâta pot spune.)* 3. doar, exclusiv, singur. *(~ el m-a înţeles.)* 4. tot. *(La ospăţ, ~ oaspeţi rari.)* 5. chiar, tocmai. *(E ~ bună de mâncat.)*

mimai adv. v. BRUSC CURÂND. DEODATĂ. DEVREME. FUGA. FULGERĂTOR. GRABNIC. IMEDIAT. INSTANTANEU. IUTE. ÎNDATĂ. MORŢIŞ. MUSAI. NEAPĂRAT. NEGREŞIT. NEÂNTÂRZIAT. NUMAI-DECÂT. OBLIGATORIU. ODATĂ. RAPID. REPEDE. SCURT. SUBIT.

NUMAI conj. 1. ci, dar, însă, (reg.) făra, (Ban. şi Transilv.) ma. *(Nu-i prost cine dă, ~ cel ce rabdă.)* 2. dar, însă, (prin Transilv.) pédig. *(Eşti prea frumoasă, ~ nu mă prea iubeşti.)*

NUMAIDECIT adv. 1. acum, imediat, îndată, (pop.) acuşi, (înv. şi reg.) aşáşi, (înv.) aşá. *(~ să vii la mine!)* 2. curând, devreme, fuga, grabnic, imediat, iute, îndată, neântâr-ziat, rapid, repede, (rar) tudíla, (pop.) degrabă, momentan, (înv. şi reg.) nepristán, numai, (reg.) mintenaş, mínteni, (înv.) peşin, techer-mécher. *(Să vii ~ înapoi.)* 3. morţiş, musai, neapărat, negreşit, obligatoriu, (rar) necesarmente, (înv. şi reg.) nepristán, nesmintit, numai, (înv.) nelipsit. *(Tine ~ să...)*

NUMĂR s. 1. *(MAT.) număr fracţionare* număr raţional; *număr raţional* – număr frac-ţionar; *număr zecimal* = fracţie zecimală. 2. cifră, sumă, total. *(Un ~ record de exemplare vlndutc.)* 3. sumă, (înv.) císlă. *(~ total al*

vilelor.) 4. cantitate. *(În ~ mare.)* 5. seamă, serie, sumă. *(A ridicat un ~ de probleme.)* 6. mărime, măsură. *(Ce ~ ai la pantof.')*- 7. mulţime. *(Copleşit de ~ duşmanilor.)* număr s. v. CIFRĂ.

NUMĂRA vb. 1. *(MAT.)* a socoti, (prin Transilv.) a sămălui. *(~ pină la 10.)* 2. a se cifra. *(Se ~ cu zecile cei care...)* 3. a conţine, a cuprinde, a include, a se îngloba. *(~ într-insa mai multe elemente.)* 4. a se afla, a fi, a figura, a se găsi. *(Se ~ printre invitaţi.)*

număra vb. v. ACHITA. APRECIA. BOTEZA. CALCULA. CHEMA. CHIBZUL CONSIDERA. CREDE. DENUMI. ENUMERA. GĂSI. GÂNDI. INTITULA. ÎNŞIRA. ÎNŞIRUI. JUDECA. LICHIDA. NUMI.

ONORA. OPINA. PLĂTI. PORECLI. SOCOTI. SPUNE. SUPRANUMI.

NUMĂRARE s. numărat, numărătoare, (pop.) numărătúră, (înv.) socoteală, socotinţă. *(~ banilor.)*

NUMĂRAT s. numărare, numărătoare, (pop.) numărătúră, (înv.) socoteală, socotinţă. *(~ banilor.)*

NUMĂRĂTOARE s. 1. numărare, numărat, (pop.) numărătúră, (înv.) socoteală, socotinţă. *(~ obiectelor.)* 2. abac. *(~ cu bile, pentru-calcule.)*

numărătoare s. v. RECENSĂMÂNT.

numărător adj. v. GATA. GHEAŢĂ. LICHID. NUMERAR. SUNĂTOR.

numărător s. v. NUMERAL.

numărătúră s. v. NUMĂRARE. NUMĂRAT. NUMĂRĂTOARE.

numărúş s. v. RECRUTARE.

NU-MĂ-UITÁ s. *(BOT.; Mgosotis silva-tica)* miozotis, (reg.) ochii-păsărúicii, ochiul-şărpelui, urechea-şoárecelui.

nu-mă-uitá s. v. OCHII-PĂSĂRUICIL

NUME s. 1. denumire, numire, (livr.) denominaţie, (rar) intitulare, (înv.) titlu, titulatură. *(Ce ~ poartă?)* 2. *nume de botez* = prenume, nume mic, (impr.) pronume; *nume de familie* = patronimic, (înv. şi reg.) poreclă; *nume mic* – prenume, nume de botez, (impr.) pronume. 3. poreclă, supranume, (livr.) cognómen, (fran-ţuzism) sobrichét, (înv. şi reg.) sclitádă, (Olt., Munt. şi Transilv.) ponós, (înv.) poreclitúră. *(I-a pus ca ~...)* 4. apelativ, atribut, calificativ. *(Îl cheamă cu ~: băietei)* 5. *(GRAM.)* substantiv. 6. faimă, renume, reputaţie. *(Se bucură de ~ rău.)*

numení vb. v. BOTEZA. CHEMA. DENUMI. INTITULA. NUMI. PORECLI. SPUNE. SUPRANUMI.

NUMERAL s. *(GRAM.)* (înv.) numărător.

NUMERAR adj. invar, gata, gheaţă, lichid, sunător, (pop. şi fam.) numărător, peşin, (înv.) naht. *(A cumpăra ceva cu bani ~.)*

NUMERIC adj. cifric, (înv.) numericésc. *(O evaluare ~.)*

numericésc adj. v. CIFRIC. NUMERIC.

NUMEROS adj. 1. mare, (prin Bucov.) sa-badáş. *(O ceată ~.)* 2. mult, (înv.) bogat. *(Oameni ~.)* 3. multiplu. *(Are funcţii ~.)*

NUMEROTA vb. *a* pagina. *(A ~ un caiet.>*

NUMEROTARE s. numerotaţie, paginare, paginaţie, (înv.) paginatúră. *(~ filelor unui •caiet.)*

NUMEROTAT adj. paginat. *(Caiet ~.)*

NUMEROTAŢIE s. numerotare, paginare, paginaţie, (înv.) paginatúră. *(~ filelor unui caiet.)*

NUMÍ vb. 1. a se chema, (înv. şi pop.) a •striga, (pop.) a-i spune, a-i zice, (înv.) a se porecli. *(Cum te*

~ ?)* 2. a boteza, a chema, a denumi, a intitula, a porecli, a spune, a supranumi, (înv. şi reg.) a număra, (înv.) a grăi, a nomina, a numeni, a titlui. *(Pentru vitejia lui l-au ~„Bravul".)* 3. a califica, a face, (fig. şi fam.) a categorisi, (fig.) a eticheta, a taxa. *(L-a ~ prost.)* 4. a se chema, a se spune, a se zice, (înv.) a se pomeni. *(Cum se ~ pe la voi această floare?)* 5. a alcătui, a constitui, a crea, a desemna, a forma, a institui, a înfiinţa, a organiza, a stabili, (înv.) a tocmi. *(A ~ o -comisie specială.)* 6. a desemna, a face, a pune, (înv. şi pop.) a orândui, (înv.) a provivasi, a rândui. *(L-a ~ ministru al său.)* 7. a înscăuna, a întrona, a învesti, a proclama, a pune, a unge, (înv.) a prochema, a propovădui, a striga, a vesti. *(L-au ~ împărat.)* 8. a angaja, a băga, a încadra, a lua, a primi, (înv. şi pop.) a năimi. *(Îl ~ într-o slujbă.)*

NUMÍRE s. 1. denumire, nume, (livr.) denominaţie, (rar) intitulare, (înv.) titlu, titulatură. *(Ce ~ poartă?)* 2. calificare, (fig.) etichetare, taxare. *(~ cuiva drept...)* 3. alcătuire, constituire, creare, desemnare, formare, instituire, înfiinţare, organizare, stabilire. *(~ unei comisii speciale.)* 4. (înv.) provivasíre. *(~ cuiva într-o funcţie înaltă.)* 5. angajare, încadrare, primire. *(~ lui în uzină s-a făcut pe toc.)*

NUMÍT adj. denumit, intitulat, poreclit, supranumit, zis, (înv.) titluít. *(Al. Golescu, ~ Arăpilă.)*

numit adj. v. CELEBRU. FAIMOS. ILUSTRU. MARE. RENUMIT. REPUTAT. VESTIT.

numitoare s. v. NOMINATIV.

NUMULÍTIC s., adj. *(GEOL.)* paleogen. *(Depozite ~.)*

NUN s. naş. *(A fost ~ la cununia lor.)*

NUNEÁSCA s. art. hora miresei, (reg.) năşásca (art.). *(~ este un dans popular de nuntă.)*

NUNTĂ s. (pop.) nuntire, nuntit.

nunti vb. v. CĂSĂTORI. CUNUNA.

nuntire s. v. CĂSĂTORIE. CUNUNIE. NUNTĂ.

nuntit s. v. CĂSĂTORIE. CUNUNIE. NUNTĂ.

NUNŢIU s. *(POLITICĂ)* legat. *(~ al papei într-un stat.)*

NURCĂ s. *(ZOOL.; Lutreola lutreola)* lutră, (rar) lutreólă, noríţă, dihor de ápă.

nuri s. pi. v. SEX-APPEL.

nurliu adj. v. AGREABIL. ATRĂGĂTOR. NOSTIM. PLĂCUT. SEDUCĂTOR. SIMPATIC.

nursă s. v. DĂDACĂ. DOICĂ.

núsul pron. v. DÂNSUL. DUMNEALUI. EL.

NUT s. *(TEHN.)* 1. uluc. *(~ la o piesă de lemn.)* 2. canelură, renură. *(~ pentru asamblarea unor piese.)*

NUTREŢ s. furaj, (înv. şi pop.) strânsúră, (reg.) nutriment, zahereá. *(~ pentru vite.)*

NUTRÍ vb. 1. a (se) alimenta, a (se) hrăni, a mânca. *(Se ~ consistent.)* 2. a avea, a purta. *(~ cele mai bune sentimente pentru...)*

nutriment s. v. ALIMENT. FURAJ. HRANĂ. MÂNCARE. NUTREŢ.

NUTRÍRE s. alimentare, alimentaţie, hră-nire, mâncare, mâncat, nutriţie. *(În timpul ~.)*

NUTRÍT adj. alimentat, hrănit. *(Bine ~.)*

NUTRITÍV adj. consistent, hrănitor, săţios, suculent, (livr.) feculént, (astăzi rar) substanţial, (înv.) mistuitor, nutritór, săturăciós, săturătór. *(Alimente, substanţe ~.)*

nutritór adj. v. CONSISTENT. HRĂNITOR. NUTRITIV. SĂŢIOS. SUCULENT.

NUTRÂŢIE s. alimentare, alimentaţie, hră-nire, mâncare, mâncat, nutrire. *(în timpul ~.)*

NUVELĂ s. *(LIT.)* (înv.) noutate. *(A publicat o ~.)*

nuvelă s. v. NOUTATE.

o

O interj, a !, ah !, aoleu 1, au !, i I, of !, oh !, vai !, (pop.) văléu !, (Transilv. şi Ban.) túlai!, (Mold.) vah I (*~ I ce rău mă doare!)*

OAC interj, miorc!, (reg.) orác! *(Broasca face:~ I)*

OACHEŞ adj. brun, brunet, negricios, tuciuriu, (rar) ţigănátic, ţigănos, (înv. şi pop.) smolit, (pop.) negríu, (reg.) negrós, (Transilv.) bărnáci, (glumeţ sau ir.) balaoácheş. *(Om ~; faţă ~.)*

oaia-mórţilor s. v. BECAŢA. BECAŢINĂ.

OAIE s. *(ZOOL.; Ovis aries)* (Transilv. şi Ban.) păcuínă, (înv.) mariálă.

oájdă s. v. BUBĂ. LEZIUNE. PLAGĂ. RANĂ.

OALĂ s. 1. (prin Transilv.) răvár. *(~ de lut.)* 2. *oală de noapte* = (pop.) ţucál, (reg.) şerbél, (Ban. şi vestul Transilv.) şerbeléu.

oală s. v. GHIVECI. GLASTRĂ. OLAN. ŢIGLĂ.

OARĂ s. dată. *(Prima ~.)*

oară s. v. ORĂTANIE. PASĂRE.

OARE adv. 1. poate?, (astăzi rar) au?, (înv. şi pop.) ori?, (reg.) doar? *(~ nu ţi-am dai ce ai vrut?)* 2. dar? *(~ aşa să fie?)*

oare conj. v. FIE. ORI. SAU.

OARECARE pron., adj. 1. pron. careva, cineva, unul, vreunul, (pop.) cinevắşilea, (înv. şi reg.) oarecine, oareşicíne, (înv.) cinevắşi, neştíne. *(~ dintre ei a inttrziat.)* 2. adj. vreun, (prin Transilv.) atare. *(~ om.)* 3. adj. obişnuit. *(Un individ ~.)* 4. adj. neânsemnat, (livr.) insignifiant. *(Un ziar ~.)* 5. adj. câtva, niţel, puţin. *(~ vreme a stat in casă.)* 6. adj. ceva, câtva, oareşicare, (înv. şi reg.) cevắşi, cevắşilea, oarecít, oarecâtvá, oareşicé. *(Are ~ treabă acolo.)* 7. adj. anumit, (înv.) oarecine. *(Vorbea cu un ~ dispreţ.)*

oarece adv. v. CAM. CEVA. ÎNTRUCÂTVA. NIŢEL. OARECUM. OAREŞICUM. PUŢIN.

oarece pron. v. CEVA.

oarecevá pron. v. CEVA.

oarecine adj. v. ANUMIT.

oarecine adj., pron. v. OARECARE.

oarecine pron. v. CAREVA. CINEVA. UNUL. VREUNUL.

oarecând adv. v. CÂNDVA. DEMULT.ODATĂ. ODINIOARĂ. VREODATĂ.

oarecít adj. v. CEVA. CÂTVA. OARECARE. OAREŞICARE.

oarecít pron. v. ORICÂT. ORIŞICÂT.

oarecâtvá adj. v. CEVA. CÂTVA. OARECARE. OAREŞICARE.

OARECUM adv. 1. cam, întrucâtva, (înv.) oarece, oareşicé. *(Îi era ~ teamă de...)* 2. ceva, întrucâtva, oareşicum, (înv. şi reg.) cevâşi, cevâşilea, (înv.) oarece. *(Cunoştea ~ regula-*

mentul.) 3. întrucâtva, niţel, puţin. *(Se simte ~ obosit.)* 4. cumva, (înv.) doar. *(O apreciere ~ exactă.)*

OAREŞICARE adj. ceva, câtva, oarecare, (înv. şi reg.) cevâşi, cevâşilea, oarecít, oarecâtvá, oareşicé. *(Are ~ treabă.)*

oareşicé adj. v. CÂTVA. OARECARE. OAREŞICARE.

oareşicé adj., pron. v. CEVA.

oareşicé adv. v. CAM. ÎNTRUCÂTVA. NIŢEL. OARECUM. PUŢIN.

oareşicíne pron. v. CAREVA. CINEVA. OARECARE. UNUL. VREUNUL.

OAREŞICUM adv. ceva, întrucâtva, oarecum, (înv. şi reg.) cevâşi, cevâşilea, (înv.) oarece. *(Cunoştea ~ regulamentul.)*

oareúnde adv. v. ORIÂNCOTRO. ORIŞIUNDE. ORIUNDE. PRETUTINDENI. UNDEVA.

oárfăn adj., s. v. CALIC. NECĂJIT. NEVOIAŞ. SĂRAC. SĂRMAN.

oárz'ăn adj. v. PRECOCE. TIMPURIU. VĂRATIC.

OASPETE s. invitat, musafir, (rar) vizitator, (reg.) vindíc, (prin Ban. şi Transilv.) gost, ospecióí. *(A avut ~ de seamă.)*

OASTE s. *(MIL.)* armată, oştire, putere, trupe (pl.), (înv. şi reg.) armadă, şirag, tabără, (înv.) armie, órdie, ostăşíme, oştíme, silă, tărie, (fig.) sabie. *(Oraşul a fost cucerit de ~ inamică.)*

oaste s. v. BĂTĂLIE. CONFLICT. LUPTĂ. RĂZBOI.

OBÁDĂ s. 1. (reg.) năplát, (Mold.) ciolan. *(~ a roţii.)* 2. butuc, (reg.) tumurúg, (înv.) díbă, gros. *(~ de tortură.)*

obádă s. v. BOR. MARGINE.

obád s. v. CRUCE.

obedient adj. v. ASCULTĂTOR. BUN. CUMINTE. DOCIL. PLECAT. SUPUS.

obedienţă s. v. ASCULTARE. CUMINŢENIE. DOCILITATE. SUPUNERE.

ÓBERLIHT s. (rar) supralumínă. *(~ la o fereastră.)*

óberst s. v. COLONEL.

óberşter s. v. COLONEL.

OBEZ adj. corpolent, gras, gros, planturos, plin, rotofei, rotund, umflat, voluminos, (pop.) trupeş, (reg.) încălát. *(O femeie ~.)*

obezi s. pi. v. CĂTUŞE. FIARE.

OBICEI s. 1. apucătură, deprindere, fire, nărav, obişnuinţă, (Ban.) ogód. *(I-am aflat ~.)* 2. deprindere,

obişnuinţă, (înv. şi pop.) nărav, (pop.) învăţ, treabă, (înv. şi reg.) nacafá, (prin Olt.) săbáş, (înv.) învăţătură, obícină. *(Conform ~ a plecat la plimbare.)* 3. (mai ales la pi.) apucătură, deprindere, obişnuinţă, tabiet, (înv.) taifét. *(Are ~ urile lui zilnice, i* 4. (la pi.) apucătură, comportament, comportare, conduită, deprindere, maniere (pl.), moravuri (pl.), năravuri (pl.), purtare, (pop.) modă, (Transilv.) pont, (înv.) duh, (turcism înv.) talírn. *(Ce stnt ~urile astea?)* 5. datină, fel, rânduială, tradiţie, uz, uzanţă, (înv. şi pop.) rând, (pop.) dată, lege, (înv. şi reg.) pomană, (reg.) orândă, (Transilv.) súcă, (prin Ban.) za-cón, (înv.) pravilă, predánie, şart, tocmeală, (turcism înv.) adét. *(Aşa-i ~ din bătrini.)* 6. *(JUR.)* consuetudine, cutumă, datină, tradiţie, uz, uzanţă. *(Practică consacrată prin ~.)* 7. regulă, rânduială, tipic, uz, uzanţă, (înv.) şart. *(Care e ~ în aceste împrejurări?)*

obicei s. v. BIR. DARE. IMPOZIT.

obícină s. v. DEPRINDERE. OBICEI. OBIŞNUINŢĂ.

obicní vb. v. ACCEPTA. ADMITE. CONCEPE. ÎNDURA. ÎNGĂDUI. PĂTIMI. PĂŢI. PERMITE. RĂBDA. SUFERI. SUPORTA. TOLERA. TRAGE.

obidă s. v. AFRONT. AMĂRĂCIUNE. ASUPRIRE. CIUDĂ. EXPLOATARE. FURIE. GELOZIE. INJURIE. INSULTĂ. INVIDIE. ÎMPILARE. ÎNTRISTARE. ÎNVERŞU-

NARE. JIGNIRE. MÂHNIRE. MÂNIE. NĂ-PĂSTUIRE. NECAZ. OCARĂ. OFENSĂ. OPRESIUNE. OPRIMARE. PERSECUTARE. PERSECUŢIE. PICĂ. PIZMĂ. PORNIRE. PRIGOANĂ. PRIGONIRE. RANCHIUNĂ. RUŞINE. SUPĂRARE. TRISTEŢE. UMILINŢĂ. URGISIRE.

obidi vb. v. AMĂRÎ. ASUPRI. EXPLOATA. INDISPUNE. ÎMPILA. ÎMPOVĂRA. ÎNDURERA. ÎNTRISTA. MÂHNI. NĂPĂS-TUI. NECĂJI. NEDREPTĂŢI. OPRIMA. OROPSI. PERSECUTA. PRIGONI. SUPĂRA. TIRANIZA. URGISI.

obidíre s. v. AMĂRĂCIUNE. ASUPRIRE. BOCEALĂ. BOCIRE. BOCIT. CĂINARE. EXPLOATARE. ÎMPILARE. ÎNTRISTARE. JELIRE. JELIT. JELUIRE. LAMENTARE. LAMENTAŢIE. MÂHNIRE. NĂPĂSTUIRE. NECAZ. NEDREPTĂŢIRE. OPRESIUNE. OPRIMARE. OROPSIRE. PERSECUTARE. PERSECUŢIE. PLÂNGERE. PLÂNS. PRIGOANĂ. PRIGONIRE. SUPĂRARE. TRISTEŢE. TÂNGUIALĂ. TÂNGUIRE. TÂNGUIT. URGISIRE. VĂITARE. VĂITAT. VĂITĂ-TURĂ.

obidit adj. v. ABĂTUT. AMĂRÂT. DEPRIMAT. DESCURAJAT. INDISPUS. ÎNDURERAT. ÎNTRISTAT. MÂHNIT. NECĂJIT. NEDREPTĂŢIT. SUPĂRAT. TRIST.

obidit adj., s. v. ASUPRIT. EXPLOATAT. ÎMPILAT. NĂPĂSTUIT. OPRIMAT. OROPSIT. PERSECUTAT. PRIGONIT. URGISIT.

obiditór adj., s.v. ASUPRITOR. EXPLOATATOR. ÎMPILĂTOR. OPRESIV. OPRESOR. PERSECUTOR. PRIGONITOR.

obídnic adj. v. CHIRCIT. DEGENERAT. ÎNCHIRCIT. NEDEZVOLTAT. PIPERNICIT. PIRPIRIU. PRICĂJIT. PRIZĂRIT. SFRIJIT.

OBIECT s. 1. lucru, (înv.) materie, unealtă. *(Fiinţe şi ~.)* 2. disciplină, materie, (înv.)

învăţătură, mátimă. *(~ de tnuăfămínt.)* 3. obiectiv, scop, ţel, ţintă, (înv.) právăţ. *(~ unei cercetări.)* 4. *(GRAM.)* complement. *(~ indirect.)*

obiect s. v. CAUZĂ. CONSIDERENT. MOBIL. MOTIV. PRICINĂ. PRILEJ. RAŢIUNE. TEMEI.

OBIECTA vb. a reproşa, a spune, a zice, (înv.) a prici, a remonstra. *(N-am ce ~, totul a fost perfect.)*

OBIECTÍV adj., s. 1. adj. *(FILOZ.)* real. *(Lumea ~.)* 2. adj. *(FILOZ.)* material, obiectual. *(Realitatea ~.)* 3. adj. drept, imparţial, neparţial, nepărtinitor, (înv.) nefăţărít. *(Om ~.)* 4. s. cauză, scop, ţel, ţintă, (înv.) pricină. *(Lupta pentru nobilul ~ al independenţei.)* 5. s. menire, rol, rost, scop, sens, ţel, ţintă, (pop.) noimă. *(~ acestor măsuri a fost acela de a...)* 6. s. obiect, scop, ţel, ţintă, (înv.) právăţ. *(~ unei cercetări.) 7.* s. *(FOTO) obiectiv (fotografic)* = fotoobiectiv.

obiectivism s. v. IMPARŢIALITATE. NE-PĂRTINIRE. OBIECTIVITATE.

OBIECTIVITATE s. imparţialitate, nepărti-nire, (rar) neparţialitáte, (ieşit din uz) obiectivism. *(A dat dovadă de ~.)*

OBIECTUAL adj. *(FILOZ.)* material, obiectiv. *(Realitatea ~.)*

OBIECŢIE s. critică, observaţie, rezervă, (rar) observare. *(Are unele ~ după lectura romanului.)*

obielár s. v. TELAL.

obielós adj., s. v. CALIC. NECĂJIT. NEVOIAŞ. SĂRAC. SĂRMAN.

obijduí vb. v. ASUPRI. EXPLOATA. ÎMPILA. ÎMPOVĂRA. NĂPĂSTUI. OPRIMA. OROPSI. PERSECUTA. PRIGONI. TIRANIZA. URGISI.

obijduíre s. v. ASUPRIRE. EXPLOATARE. ÎMPILARE. NĂPĂSTUIRE. OPRESIUNE. OPRIMARE. PERSECUTARE. PERSECUŢIE. PRIGOANĂ. PRIGONIRE. URGISIRE.

obljduít adj., s. v. ASUPRIT. EXPLOATAT. ÎMPILAT. NĂPĂSTUIT. OPRIMAT. OROPSIT. PERSECUTAT. PRIGONIT. URGISIT.

OBIŞNUI vb. 1. a (se) aclimatiza, a (se) acomoda, a (se) adapta, a (se) deda, a (se) deprinde, a (se) familiariza, a (se) învăţa, (reg.) a (se) hârsi. *(S-a ~ uşor în noul mediu.)* 2. (înv.) a metahirisi. *(~ să bea zilnic cafea.)* 3. (pop.) a se îndătina, (înv.) a se politici. *(Aşa se ~ pe la noi.)* 4. (Ţransilv.) a sucul. *(Aşa ~ noi să facem.)* 5. a se deprinde, a se împăca. *(Nu mă pot ~ cu gtndul că...)*

OBIŞNUÍNŢĂ s. 1. deprindere, obicei, (înv. şi pop.) nărav, (pop.) învăţ, treabă, (înv. şi reg.) nacafá, (prin Olt.) săbáş, (înv.) învăţătură, obícină. *(Conform ~, a plecat la plimbare.)* 2. (mai ales la pi.) apucătură, deprindere, obicei,' tabiet, (înv.) taifét. *(Are ~ ele lui zilnice.)* 3. apucătură, deprindere, fire, nărav, obicei, (Ban.) ogód. *(I-am aflat ~.)* IP'OBIŞNUÍRE s^aclimatizare, acomodare, adaptare, dedare, deprindere, familiarizare. *(~ sa în noul mediu.)*

OBIŞNUIT adj. 1. acomodat, dedat, deprins, familiarizat. *(Om ~ înlr-un media nou.)* 2. comun, normal. *(Nu-i decit un om ~.)* 3. oarecare. *(O făptură ~.)* 4. banal, comun, ordinar, (înv.) prost, prostesc. *(În lucruri ~ ei văd numai minuni.)* 5. normal, ordinar. *(Sesiune ~.)* 6. firesc, natural, normal, (înv.) fireş, (fig.) curat. *(Aici nu e lucru ~.)* 7. firesc, normal, regulat. *(Puls ~.)* 8. clasic, curent, frecvent, tradiţional, uzual. *(Un procedeu tehnic ~.)* 9. cunoscut, frecvent, răspândit, uzual. *(O expresie ~.)* 10. curent, frecvent, uzual. *(De circulaţie ~.)* 11. consacrat, consfinţit, tradiţional, (rar) sacramental. *(Judecătorul a rostit formula ~.)* 12. familiar, simplu. *(Stil ~.)* 13. caracteristic, specific. *(L-a primit cu amabilitatea ~.)* 14. cotidian, curent,

prozaic, zilnic. *(Treburile ~.)*

obirşí vb. v. ÎNCHEIA. ÎNDEPLINI. ÎNFĂPTUI. REALIZA. SFÂRŞI. TERMINA. *A* OBIRŞIE s. 1. izvor, (rar) sursă, (înv.) fântina, scăturínă, sorginte. *(La ~ Oltului.) ti.* început, origine, provenienţă, sursă, (livr.) sorginte, (înv.) începătură, (fig.) izvor, sâm-bure. *(~ daco-latină a limbii române.)* 3. naştere, origine, provenienţă, (livr.) extracţie, matrice, stirpe, (rar) proveníre, spiţă, (astăzi rar) seminţie, (înv. şi reg.) neam, (înv.) purcé-dere, purces. *(Era ţăran prin ~.)* 4. ascendenţă, origine. *(Are* o *~ modestă.)* 5. origine, (fig.) izvor, matcă. *(S-a întors la ~.)* 6. origine, sursă, (livr.) sorginte, (înv.) izvód, (fig.) izvor. *(~ unui fenomen.)* 7. cauză, origine, (fig.) izvor. mamă. *(~ tuturor succeselor este...)* objrşie s. v. CREASTĂ. CREŞTET. CULME. PAS. PISC. STRÂMTOARE. TRECĂTOARE. VÂRF.

*OBLÁNIC s. (reg.) rotilă. *(Cu ~*ul *cară femeile de la ţară greutăţi pe cap.)*

oblástíe s. v. REGIUNE. ŢINUT. ZONĂ. oblatiúne s. v. DAR. JERTFĂ. OFRANDĂ. PRINOS. SACRIFICIU.

oblădui vb. v. ADMINISTRA. APĂRA. CÂRMUI. CONDUCE. DIRIGUI. DOMNI. FERI. GOSPODĂRI. GUVERNA. OCROTI. PĂZI. PROTEJA. STĂPÂNI.

OBLĂDUÍRE s. egidă, ocrotire, patronaj, protecţie, sprijin. *(Asociaţia se bucură de înalta ~ a...)*

oblăduire s. v. ADMINISTRARE. ADMINISTRAŢIE. APĂRARE. CÂRMUIRE. CONDUCERE. DIRIGUIRE. DOMNIE. FERIRE. GOSPODĂRIRE. GUVERNARE. OCROTIRE. PĂZIRE. PROTECŢIE. PROTEJARE. SPRIJIN. STĂPÂNIRE.

oblăduitór s. v. CÂRMUITOR. CONDUCĂTOR. DOMN. DOMNITOR. MONARH. STĂPÂNITOR. SUVERAN. VODĂ. VOIEVOD.

obleágă s. v. OGOR. PÂRLOAGĂ. OBLÉŢ s. *(IHT.)* 1. *(Alburnus alburnus)* albişoaxă, sorean, (reg.) arvát, sábiţă, săbioáră, soreáncă, soreáţă, sureátcă, ucléi, (Dobr.) stoicésc, (Munt.) stoicéţ. 2. *obleţ-mare (Chal-caburnus chalcoides)* = (reg.) ţúşcov.

obléţ s. v. CARACUDĂ. CARAS. obli vb. v. DESCOVOIA. DEZDOI. FĂTUL ÎNDREPTA. NIVELA.

OBLIC adj., adv. 1. adj. aplecat, înclinat, pieziş, plecat, povârnit, (rar) teşós, (reg.) pon-ciş, prăvălát, prăvălátic. *(Coasta ~ a dealului.)* 2. adv. pieziş, (pop.) poncíş, (reg.) şoldíş, (Tran-silv. şi Ban.) cordíş, (Olt. şi Munt.) păiiş. *(Poteca coboară ~.)* 3. adv. curmeziş, pieziş, transversal. *(Taie ~ suprafaţa obiectului.)* 4. adj., adv. diagonal, înclinat, pieziş, (înv.) piezişát. *(Linie ~.)* 5. adj., adv. cruciş, pieziş. *(Orientare ~ a unor linii.)*

oblici vb. v. AFLA. AUZI. BATE. CONDAMNA. DESCOPERI. GĂSI. OSÂNDI. PEDEPSI. ŞTI.

oblicíre s. v. CONDAMNARE. OSÂNDIRE. PEDEPSIRE.

OBLICITÁTE s. (înv.) piezişitáte. *(~ unui obiect.)*

OBLIGA vb. 1. a constrânge, a face, a forţa, a sili, (livr.) a soma, a violenta, (pop.) a silnici, (înv. şi reg.) a strínge, (prin Ban.) a ţipi, (înv.) a asupri, a îndemna, a necesita, a pripi, a silui, a strâmtora, (fig.) a presa. *(L-a ~ să vorbească.)* 2. a constrânge, a forţa, a nevoi, a sili. *(Este ~ să...)* 3. a constrânge, a forţa, a

sili, a supune. *(A fost ~ ani întregi la un regim sever.)* 4. a condamna, a constrânge, a forţa, a sili, (pop.) a osândi, *(M-a ~ la inactivitate.)* 5. a constrânge, a reduce, a sili. *(L-a ~ la tăcere.)* 6. a îndatora. *(Serviciul pe care mi l-a făcut mă ~.)* 7. a se angaja, a făgădui, a se îndatora, a se însărcina, a promite, (înv. şi reg.) a jurui, a se prinde, (înv.) a se adeveri, a se apuca, (fig.) a se lega. *(Se ~ să facă următoarele...)*

OBLIGARE s. constrângcre, forţare, silire, (livr.) somare, violentare, (înv.) asuprire, siluire. *(~ cuiva să facă ceva.)*

OBLIGAT adj. 1. dator. *(Sini ~ să fac acest lucru.)* 2. îndatorat, recunoscător, (înv.) mulţumitor. *(Îţi rămân ~ pentru serviciul făcut.)*

OBLIGATORIU adj., adv. 1. adj. neapărat, necesar. *(Lucruri de ~ trebuinţă.)* 2. adv. indispensabil, neapărat, (rar) necesarmente. *(Este ~ să te duci acolo.)* 3. adv. morţiş, musai, neapărat, negreşit, numaidecât, (rar) necesarmente, (înv. şi reg.) nepristán, nesmintit, numai, (înv.) nelipsit. *(Tine ~ -<*•..)*

OBLIGAŢIE s. 1. datorie, îndatorire, însărcinare, sarcină, (înv.) dator, datorinţă, îndato-rínţă. *(~[ta este să rezolvi problema.)* 2. datorie, îndatorire, oficiu, sarcină. *(Si-a îndeplinit onorabil ~ de gazdă.)* 3. angajament, îndatorire, sarcină, (pop.) legătură. *(~ ta faţă de el este...)* i îndatorire, răspundere. *(Are multe ~.)* 5. datorie, îndatorire, (livr.) servitute. *(~ faţă de propria noastră concepţie.)* 6. cerinţă, exigenţă, imperativ, necesitate, nevoie, pretenţie, trebuinţă, (înv. şi reg.) níştotă, (înv.) nevoínţă, nevoíre, recerínţă, (fig.) comandament. *(~iíe epocii noastre.)*

obligă s. v. CAMBIE. POLIŢĂ. TRATĂ.

OBLIGEÁNĂ s. *(BOT.; Acoras calamas)* (reg.) calm, spetează, trestie-mirositoáre, (Tran-silv.) speribánă, (prin Olt.) spetejoáră.

OBLITERA vb. *(MED.)* a (se) astupa, a (se) înfunda. *(Lumenul unui organ se poate ~.)*

OBLITERARE s. *(MED.)* astupare, în-fundare, obliteraţie, obstrucţie, ocluziune. *(~ ureteralul.)*

OBLITERAŢIE s. *(MED.)* astupare, în-fundare, obliterare, obstrucţie, ocluziune. *(~ ureterului.)*

oblojeálă s. v. BANDAJ. CATAPLASMĂ. COMPRESĂ. FAŞĂ. PANSAMENT. PRIS-NIT. TIFON.

obloji vb. v. BANDAJA. ÎNCOTOŞMĂNA. ÎNFOFOLI. LEGA. PANSA.

oblojíre s. v. BANDAJARE. LEGARE. LEGAT. PANSARE. PANSAT.

oblojit adj. v. BANDAJAT. LEGAT. PANSAT.

oblojit s. v. BANDAJARE. LEGARE. LEGAT. PANSARE. PANSAT.

OBLON s. (rar) chepeng, (reg.) Iod, (prin Ban., Transilv. şi Maram.) şpalét, (Ban. şi Transilv.) tablă. *(~ la o vitrină, la o uşă, la o fereastră.)*

oblóng adj. v. ALUNGIT. LUNG. LUNGĂ-RET. LUNGUIEŢ. PRELUNG. PRELUNGIT.

oblu adj. v. ABRUPT. DREPT. NETED. PERPENDICULAR. PIEPTIŞ. PIEZIŞ. PLAN. PLAT. PRĂPĂSTIOS. PRIPOROS. RÂPOS. ŞES. VERTICAL.

oblu adj., adv. v. DREPT.

oblu adv. v. AŢĂ. CHIAR. DIRECT. EXACT. ÎNTOCMAI. NEOCOLIT. PRECIS. SFOARĂ. TOCMAI.

obnovlénie s. v. CONSACRARE. SĂRBĂTORIRE. SFEŞTANIE. SFINŢIRE. TÂR-NOSEALĂ. TÂRNOSIRE.

OBNUBILARE s. *(MED.)* obnubilaţie.

OBNUBILÁŢIE s. *(MED.)* obnubilare.

OBOI s. *(MUZ.)* (înv.) piscói. *(Cântă la~.)*

OBOL s. 1. (înv.) filer. *(Vechea monedă grecească numită ~.)* 2. contribuţie, (grecism înv.) sinisforá. *(Si-a dat ~.)*

OBOR s. târg. *(~ de vite.)*

obor s. v. BORDEI. COLIBĂ. OCOL. STAUL. ŢARC.

oborî vb. v. ARUNCA. AZVÂRLI. CULCA. DĂRÂMA. DOBORÎ. ÎNTINDE. LUNGI. PRĂBUŞI. PRĂVĂLI. RĂSTURNA. TRÂN-TI.

oboroc s. v. DAR. DONAŢIE. PORŢIE. RAŢIE.

OBOSEALĂ s. osteneală, trudă, (rar) obo-síre. *(Lucru făcut cu multă ~; simte ~ unei zile grele.)*

OBOSÍ vb. 1. a osteni, (Ban.) a tăbărî. *(A ~ de atite efort.)* 2. a se munci, a se osteni, a se trudi, (înv. şi pop.) a se nevoi, (fig.) a asuda. *(Nu te mai ~ atâta pentru...)* 3. a se deranja, a se osteni. *(IVu era cazul să te ~ până aici.)*

obosíre s. v. OBOSEALĂ. OSTENEALĂ. TRUDĂ.

OBOSÍT adj. ostenit. *(Om ~.)*

OBOSITOR adj. epuizant, extenuant, istovitor, trudnic, (rar) vlăguitór, (pop.) ostenitor, (înv. şi reg.) osteniciós. *(O muncă ~.)*

*OBRÁŢ s. (reg.) trăsură. *(~ul are S prăjini.)*

OBRAZ s. 1. faţă. *(S-a înroşit la ~.)* 2. faţă, figură, fizionomie, oval, profil. *(L'n ~ cunoscut.)* 3. faţă, ochi (pl.). *(Se spală pe ~.)* •í. aer, aspect, chip, expresie, faţă, figură, fizionomie, înfăţişare, mină, (înv. şi pop.) boi, (reg.) săbăş, (înv.) schímă, vedere, (fam.) mutră. *(Are un ~ mulţumit.)*

obraz s. v. CHIP.' CONDIŢIE. FAŢĂ. FIGURĂ. INDIVID. INS. OM. PERSOANĂ. PERSONAJ. PORTRET. POZIŢIE. SITUAŢIE. STARE.

obraznic adj. v. RUŞINOS. SFIICIOS. SFIOS. TIMID.

OBRAZNIC adj., s. 1. adj. arogant, impertinent, insolent, ireverenţios, îndrăzneţ, necuviincios, neobrăzat, nerespectuos, neruşinat, semeţ, sfidător, sfruntat, trufaş, ţanţoş, (livr.) prezumţios, (rar) neânfrânát, (pop. şi fam.) ţifnós, (înv. şi reg.) ruşinat, (Transilv.) şulhétic, (înv.) neruşinós, (fam. fig.) botós. *(Un om ~.)* 2. s. obrăznicătură. *(E un ~ !)*

OBRĂJÓR s. feţişoară, (fam.) mntrişoáră.

obrăzálnic adj. v. INDIVIDUAL. PARTICULAR. PERSONAL. PROPRIU.

obrăzár s. v. MASCĂ. OCHELARI.

obrăzát adj. v. RUŞINOS. SFIICIOS. SFIOS. TIMID.

OBRĂZNICĂTURĂ s. obraznic.

obrăznicătură s. v. CODOBATURĂ. PRUN-DAR. PRUNDAŞ.

OBRĂZNICI v'b. (Mold.) a se lainici, (fig.) a se întinde. *(Te rog să nu te ~ !)*

OBRĂZNIC-E s. aroganţă, impertinenţă, insolenţă, măgărie, necuviinţă, neobrăzare, neruşinare, sfruntare, trufie, tupeu, (rar) se-meţie, (livr.) morgă, prezumţie, (pop. şi fam.) ţâfnă. *(E de o ~ revoltătoare.)*

obrezánie s. v. CIRCUMCIZIE.

obrezuí vb. v. CIRCUMCIDE.

obrezuíre s. v. CIRCUMCIZIE.

obrezuít adj. v. CIRCUMCIS.

obrieáriţă s. v. PORŢIE. RAŢIE.

OBRINTEÁLĂ s. *(MED.)* 1. congestionare,. inflamare, inflamaţie, iritare, obrintire, obrin-tit, obrintitură, umflare, (reg.) bobotíre. *(~ unei plăgi.)* 2. inflamare, inflamaţie, obrintire, obrintit, obrintitură, tumefacţie, tumefiere, umflare, (reg.) bobotíre. *(~ braţului.)*

OBRINTÍ vb. *(MED.)* 1. a (se) congestiona, a (se) inflama, a (se) irita, (reg.) a (se) boboti. *(Plaga s-a ~.)* 2. a se inflama, a se tumefia, a se umfla, (reg.) a se boboti. *(Braţul s-a ~.>.*

OBRINTÍRE s. *(MED.)* 1. congestionare,. inflamare, inflamaţie, iritare, obrinteală, obrintit, obrintitură, umflare, (reg.) bobotíre. *(~ unei plăgi.)* 2. inflamare, inflamaţie, obrinteală, obrintit, obrintitură, tumefacţie, tumefiere, umflare, (reg.) bobotíre. *(~ braţului.},*

OBRINTÍT s. *(MED.)* 1. congestionare, inflamare, inflamaţie, iritare, obrinteală, obrin-

tire, obrintitură, umflare, (reg.) bobotíre. *(~ unei plăgi.)* 2. inflamare, inflamaţie, obrin-teală, obrintire, obrintitură, tumefacţie, tu-mefiere, umflare, (reg.) bobotíre. *(~ braţului.)*

OBRINTITURĂ s. *(MED.)* 1. congestio-nare, inflamare, inflamaţie, iritare, obrinteală, obrintire, obrintit, umflare, (reg.) bobotíre. *(~ unei plăgi.)* 2. inflamare, inflamaţie, obrinteală, obrintire, obrintit, tumefacţie, tumefiere, umflare, (reg.) bobotíre. *(~ braţului.)*

OBSCEN adj. 1. deşănţat, imoral, impudic, indecent, necuviincios, neruşinat, pornografic, scabros, scârbos, trivial, vulgar, (livr.) licenţios, (înv. şi pop.) scírnav, slobod, (reg.) por-cotós, (fam.) deşucheat, porcos, (fig.) decoltat, deocheat, îmbăiat, picant, piperat, porcesc, spurcat. *(O glumă ~.)* 2. impudic, lasciv, senzual, voluptos, (livr.) lubric. *(Dans ~.)*

OBSCENITATE s. imoralitate, impudoare, indecenţă, necuviinţă, neruşinare, pornografie, scabrozitate, trivialitate, vulgaritate, (livr.) impudicitáte, licenţă, licenţiozitáte, (înv. şi pop.) mascara, măscáră, măscăriciúne, măscăríe, scârnăvíe. *(Un act de ~.*)

OBSCUR adj. 1. întunecat, întunecos, negru. *(O noapte ~.)* 2, întunecat, întunecos, sumbru, (livr.) tenebros, (rar) nepătruns, (înv.) noptós. *(Un salon ~.)* 3. confuz, difuz, echivoc, haotic, imprecis, indefinit, încâlcit, încurcat, neclar, nedefinit, nedesluşit, neânţeles, nelămurit, neprecis, tulbure, vag, (fig.) întunecat, nebulos, neguros. *(O situaţie ~.)* 4. confuz, echivoc, imprecis, indefinit, neclar, nedefinit, neprecis, (livr.) abscons. *(O semnificaţie ~.*) 5. neclar, (livr.) cabalistic. *(Un stil ~.)* 6. biet, neânsemnat, umil. *(Un funcţionar ~.)* 7. necunoscut. *(Post ~.)*

obscur adj. v. MĂRUNT. MEDIOCRU. NEIMPORTANT. NEÂNSEMNAT.

OBSCURANTISM s. neştiinţă.

OBSCURITATE s. 1. beznă, întunecare, întunecime, întuneric, negură, (livr.) tenebre (pl.), (rar) negureálă, (Transilv.) şutíc, (inv.) întunec, întunericíme, (fig.) negru, noapte. *(Era o ~ de nepătruns.)* 2. întunecime, întuneric, umbră. *(~ nopţii se întinde peste natură.)* 3. confuzie, imprecizie, neclaritate, nelămurire, neprecizie, (fig.) nebulozitate. *(~ în exprimare.)*

obscuritate s. v. MEDIOCRITATE.

obsecvios adj. v. PLECAT. SERVIL. SLUGARNIC. SMERIT. SUPUS. UMIL. UMILIT.

obsecviozitáte s. v. SERVILISM. SLUGĂRNICIE.

OBSEDA vb. a chinui, a frământa, a persecuta, a preocupa, a tortura, a urmări, (fig.) a roade, a tiraniza. *(Îl ~ un gtnd.)*

OBSEDANT adj. chinuitor, (livr.) torturánt, (astăzi rar) torturătór, (fig.) tiranic. *(Un gând ~.)*

OBSEDAT adj. chinuit, frământat, persecutat, torturat, urmărit. *(~ de* o *idee.)* '"ŞjOBSERVÁ vb. 1. a analiza, a cerceta, a examina, a măsura, a scruta, a studia, a ur-

mări, (pop.) a iscodi, (înv. şi reg.) a oglindi, (înv.) a cerca, a ispiti. *(Îl ~ cu atenţie.)* 2. a constata, a remarca, a sesiza, a vedea, (Mold., Transilv. şi Ban.) a zăpsi. *(A ~ că* e *supărată.)* 3. a supraveghea, a urmări. *(Îi ~ toate mişcările.)* 4. a iscodi, a pândi, a spiona, a urmări, (înv. şi pop.) a priveghea, (pop.) a cerca, (înv. şi reg.) a acera, a păzi. *(Îi ~ din umbră.)* 5. a percepe, a remarca, a reţine, a sesiza, a vedea, a zări, (înv.) a privi. *(N-ai ~ nici o schimbare?)* 6. a vedea, a zări, (arg.) a gini. *(Ce ~ la orizont ?)* 7. a (se) cunoaşte, a (se) remarca, a (se) vedea. *(Se ~ că a trecut pe aici.)* 8. a nota, a releva, a remarca, a reţine, a semnala, a sublinia. *(Să ~ următoarele însuşiri...)*

observa vb. v. RESPECTA. ŢINE.

OBSERVABIL adj. perceptibil, sesizabil. *(Un fenomen ~.)*

OBSERVARE s. 1. analiză, cercetare, examinare, observaţie, scrutare, studiere, studiu, (pop.) iscodire, (înv.) iscoadă, ispită, ispitire. *(~ atentă a cuiva.)* 2. relevare, remarcare, semnalare, sesizare, subliniere. *(~ unei anumite semnificaţii.)* 3. consideraţie, considerent, constatare, idee, observaţie, opinie, părere, reflecţie, reflexie, remarcă. *(Ctteva ~ asupra...)*

observare s. v. CRITICĂ. OBIECŢIE. OBSERVAŢIE. REZERVĂ.

OBSERVATOR adj. ager, clarvăzător, iscoditor, pătrunzător, perspicace, scormonitor, scrutător, sfredelitor, străbătător, subtil, (livr.) penetrant, sagace, (fig.) ascuţit. *(Un spirit ~.)*

OBSERVAŢIE s. 1. analiză, cercetare, examinare, observare, scrutare, studiere, studiu, (pop.) iscodire, (înv.) iscoadă, ispită, ispitire. *(~ atentă a cuiva.)* 2. supraveghere. *(Sub ~ medicală.)* 3. consideraţie, considerent, constatare, idee, observare, opinie, părere, reflecţie, reflexie, remarcă. *(Ctteva ~ asupra...)* 4. indicaţie, însemnare, menţiune, notă, notificare, notificaţie, precizare, specificare, specificaţie. *(Poartă următoarea ~...)* 5. critică, obiecţie, rezervă, (rar) observare. *(Are unele ~ după lectura romanului.)* G. admonestare, ceartă, certare, dojana, dojenire, imputare, morală, mustrare, reproş, (pop. şi fam.) beşte-leálă,

muştruluiálă, ocară, (înv. şi reg.) înfruntare, probozeálă, (reg.) probáză, probozénie, (prin Mold.) bănat, (Mold.) şmótru, (înv.) dăscălie, împutăciúne, învăţătură, preobrăzi-túră, probozíre, răpşte, remonstráre, zabrác, (fam. fig.) săpuneálă, scuturătúră. *(~ pe care a primit-o l-a cuminţit.)*

OBSESIE s. *(MED.)* manie, monomanie, psihoză, idee fixă.

OBSIGĂ s. *(BOT.; Bromus secalinus)* (reg.) odaie, secarea, iarba-ovăzului, iarba-vín-tului.

obsigă s. v. RAIGRAS ENGLEZESC. SĂL-BĂŢIE. ZIZANIE.

OBSTACOL s. 1. dificultate, greutate, impas, impediment, inconvenient, neajuns, nevoie, oprelişte,piedică, stavilă, (pop.)opreálă, potiálă, potrivnicíe, (înv. şi reg.) scandal, sminteală,

(înv.) anevoínţă, nevoínţă, poprire, stenahoríe, (fig.) barieră, handicap, hop. *(A avut de depăşit un mare ~.)* 2. piedică, (înv. şi reg.) împiedicare, (fig.) frină. *(~ în dezvoltarea unui proces.)*

OBSTETRIC adj. *(MED.)* obstetrical.

OBSTETRICÁL adj. *(MED.)* obstetric.

OBSTETRIGIÁN s. ginecolog, mamoş.

obstina vb. v. ÎNCĂPĂŢÂNA. ÎNDĂRĂTNICI. ÎNDÂRJL ÎNVERŞUNA.

obstinat adj. v. FURIOS. ÎNCĂPĂŢÂNAT. ÎNDĂRĂTNIC. ÎNDÂRJIT. ÎNFURIAT.

ÎNTĂRÂTAT. ÎNVERŞUNAT. MÂNIAT.

MÂNIOS. PORNIT. RECALCITRANT. REFRACTAR.

obstinaţie s. v. ÎNCĂPĂTÂNARE. ÎNDĂRĂTNICIE. ÎNDÂRJIRE. ÎNVERSUxNARE.

OBSTRUCŢIE s. *(MED.)* astupare, in-fundare, obliterare, obliteraţie, ocluziune. *(~ ureteralul.)*

OBŞTE s. colectivitate, comunitate, societate, (înv.) obştíme. *(Opinia întregii ~.)*

obşte s. v. ADUNARE. CHINOVIE. COLECTIVITATE. MASĂ. MULŢIME. NOROD. POPOR. SFAT. ŢARĂ.

OBŞTESC adj. 1. colectiv, comun, general, public. *(Probleme de interes ~.)* 2. general, universal. *(Pace ~.)*

obştéşte adv. v. ÎNDEOBŞTE.

obştíme s. v. COLECTIVITATE. COMUNITATE. OBŞTE. SOCIETATE.

OBTURA vb. a (se) astupa, a (se) închide, a (se) înfunda. *(A ~ un canal, o conductă.)*

OBTURARE s. astupare, astupat, închidere, înfuruiare, obturaţie. *(~ unui canal, unei conducte.)*

OBTURÁŢIE s. astupare, astupat, închidere, înfundare, obturare. *(~ unei conducte.)*

OBTUZ adj. l.*(GEOM.)* (înv.) teşit. *(Unghi ~.)* 2.* (fig.) încuiat, îngust, limitat, mărginit, opac, redus, (rar fig.) scurt. *(O minte ~; un orizont ~.)*

obtuz adj. v. MESCHIN'.

•OBTUZITATE s. (fig.) îngustime, mărginire, opacitate. *(~ spiritului cuiva.)*

OBŢÍNE vb. 1. a căpăta, a dobândi, a primi, (înv. şi reg.) a prinde, (înv.) a isprăvi, (fam. fig.) a pupa. *(A ~ ceva în dar; a ~ ajutorul solicitat.)* 2. a avea, a căpăta, a câştiga, a dobândi, a încasa, a primi. *(~ de la*

mine 10 lei dacă...) 3. a căpăta, a primi, a scoate, a vedea. *(Nu mai ~ un ban de la el.)* 4. a realiza, a scoate. *(Au ~ o recoltă bogată.)* 5. a procura. *(Am ~ cu greu biletele.)* 6. a înregistra, a repurta. *(A ~ un răsunător succes.)* 7. a câştiga, a cuceri, a dobândi, a realiza, a repurta, (Tran-silv.) a mirui, (înv.) a purta. *(A ~ o strălucită victorie.)* 8. a căpăta, a câştiga, a dobândi. *(A ~ o mare faimă, o mare experienţă.)* 9. a realiza, a stabili. *(A ~ un nou record atletic.)* 10. a realiza, (pop.) a cunoaşte, a vedea. *(Au ~ unele progrese.)* 11. (livr.) a întruni. *(A ~ adeziunea maselor.)* 12. a lua. *(Si-a ~ licenţa In drept.)*

OBŢÍNERE s. 1. căpătare, dobândire, primire. *(~ ajutorului solicitat.)* 2. realizare,

scoatere. *(~ unei recolte bogate.)* 3. procurare. *(~ biletelor de tren.)* 4. înregistrare, repurtare. *(~ unui răsunător succes.)* 5. câştigare, cucerire, dobândire, realizare, repurtare. *(~ unei strălucite victorii.)* 6. căpătare, câştigare, dobândire. *(~ a unei faime binemeritate.)* 7, realizare, stabilire. *(~ unui nou record.)* ÍS. luare. *(După ~ licenţei.)*

OBlJZs. *(M/L.)* (înv.) cumbará.

OCARĂ s. 1. blestem, imprecaţie, (livr.) maledicţie. *(Poeziile conţineau multe ~.)* 2. batjocură, ruşine, (înv. şi pop.) mascara, (înv.) necinste. *(S-a făcut de ~.)* 3. afront, injurie, insultă, jignire, ofensă, ruşine, umilinţă, (livr.) ultraj, vexaţiune, (pop.) hulă, sudalmă, suduitúră, (înv.) băsău, dosádă, înfruntare, necinste, obidă, (fig.) atingere, (livr. fig.) lezare. *(Nu poate suporta ~ ce i s-a adus.)*

oeáră s. v. ADMONESTARE. CEARTĂ. CERTARE. DEZONOARE. DOJANA. DOJENIRE. IMPUTARE. ÎNJURĂTURĂ. MORALĂ. MUSTRARE. NECINSTE. OBSERVAŢIE. REPROŞ. RUŞINE.

ocárnic adj. v. BLAMABIL. CONDAMNABIL. CRITICABIL. NEÂNGĂDUIT. NEONORABIL. NEPERMIS. REGRETABIL. REPROBABIL. RUŞINOS. URÂT. VINOVAT.^

OCAZIE s. 1. prilej, (înv. şi reg.) pont, (înv.) ceas, zămán. *(Aşteaptă o ~ potrivită.)* 2. circumstanţă, ipostază, împrejurare, moment, prilej, situaţie. *(O ~ fericită.)* 3. împrejurare, întâmplarc, prilej. *(~ a făcut ca...)* 4. motiv, pretext, pricină, prilej, (înv. şi reg.) pofidă, (înv.) pricinuíre, (înv., în Transilv.) podóimă. *(Caută ~ de ceartă.)*

ocaziona vb. v. PRILEJUI.

OCAZIONAL adj. accidental, incidental, întâmplător, sporadic, (livr.) aleatoriu, contingent, stocástic, (rar) cazuál, (înv.) simptomatic. *(Fenomen, eveniment ~.)*

OCĂCĂÍ vb. a orăcăi, (rar) a miorcăi, (reg.) a măcăi, a miorcoti, a răcani. *(Broasca ~).*

OGĂCĂÍT s. orăcăială, orăcăire, orăcăit, (rar) miorcăít, (reg.) miorcoteálă, miorcotíre. *(~ de broască.)*

ocăí vb. v. MĂCĂI.

ocâít s. v. MĂCĂIT. MĂCĂITURĂ.

OCĂRI vb. a drăcui, a înjura, (livr.) a invectiva, (înv. şi pop.) a măscări, (pop.) a stropşi, a sudui, (prin Ban.) a tirtăi, (înv.) a mustra, (fig.) a îmbăia, (înv. şi pop. fig.) a spurca, (arg.) a sictiri, a sictirişi. *(De ce ti ~ toată ziua?)*

ocări vb. v. ADMONESTA. BÂRFI. BLAMA. CALOMNIA. CERTA. CLEVETI. DĂSCĂLI.

DEFĂIMA. DENIGRA. DESCONSIDERA. DISCREDITA. DISPREŢUL DOJENI. MORALIZA. MUSTRA. NESOCOTI. PONEGRI.

ocărltór adj. v. BLAMABIL. CONDAMNABIL. CRITICABIL. NEÂNGĂDUIT. NEONORABIL. NEPERMIS. REGRETABIL. REPROBABIL. RUŞINOS. URÂT. VINOVAT.

OCCIDENT s. apus, vest. *(Ţările din ~.)*

OCCIDENTAL adj. apusean, vestic. *(Statele ~.)*

OCEAN s. *(GEOGR.)* (înv.) mare, noian. *(Navighează pe ~.)*

océnie s. v. INSTRUCŢIE.

OCHEADĂ s. (înv.) ochire. *(Îşi fac ~.)*

OCHEAN s. (înv.) perspectivă. *(Priveşte cu ~*ul.*)*

ochean s.v. REGINĂ.

OCHEÁNĂ s. *(IHT.)* 1. *(Rutilus rutilus)* babuşcă, (pop.) bălós, (reg.) góghic, ocheníţă, tarán, taranca, ţarancă, ţărăncuţă, (prin Dobr. şi Munt.) taharău. 2. *(Scardinius erythrophtal-mus)* roşioară, (reg.) ocheníţă, babuşcă-ró-şie.

OCHELARI s. pi. 1. (reg.) ochiri (pl.), ochéţi (pl.), oglínde (pl.), (prin Olt.) zarţále (pl.), (arg.) înaintaşi (pl.). *(~ pentru miopi.)* 2. (reg.) obrăzár. *(~ de cai.)*

ochelari s. pi. v. OCHELARIŢĂ.

OCHELÁRIŢĂ s. *(BOT.; Biscutella lae-vigata)* (reg.) chelăreá, chelărél, ochelari (pl.).

ocheníţă s. v. BABUSCĂ. OCHEANĂ. ROŞIOARĂ.

ochéri s. pi. v. OCHELARI.

oeheşéi s. pi. v. SURGUCI.

ocheşéle s. pi. v. CRĂIŢĂ. VÂZDOAGĂ.

ochéţ s. v. LAT. OCHI.

ochéţi s. pi. v.' OCHELARI.

OCHI s. 1. văz, vedere, (înv. şi reg.) văzut, (înv.) vază, vedeálă, vedenie. *(Are un ~ ager.)* 2. privire. *(Îşi plimba ~ peste...)* 3. (la pi.) faţă, obraz. *(Se spală pe ~.)* 4. *(BOT.) ocnii-păsăruicii (Myosotis palustris)* = (reg.) grâul-cúcului, nu-mă-uitá, ochiul-şárpelui, urechea-şoárecelui; *ochii-şoricelului (Saxifraga adscen-dens)* = (reg.) strugurel; *ochiul-boului (Cal-listephus chinensis)* = (reg.) rotii, rotocoale (pl.). 5. *(ORNIT.) ochiul-boului (Troglodg-tes troglodytes)* – pitulice, (reg.) împărătúş, împărăţél, nuculíţă, panciarúş, părăsită, pă-trúţ, pietroşél, pipirúş, pitulúşă, piţ, piţiâm-părát, piţiâmpărătúş, píţur, sfredeláş, sfrede-leác, sfredelúş, tartalác, regina-păsărilor, (Ban.) curtubéş, (Bucov., Transilv. şi Ban.) şofrác, (prin Bucov.) şofrăcúţ. 6. laţ, (reg.) ochéţ. *(~ la o sfoară.)* 7. inel, verigă, za, (înv. şi reg.) rătéz. *(~ de lanţ.)* 8. *(BOT.)* mugur, (prin Ban. şi Transilv.) pup. *(~ la viţa de vie.)* 9. (reg.) páncovă, (Ban.) căigánă. *(~ din ouă.)* 10. copcă, (reg.) béucă, burduf, prodúf, toană, vad, (Mold.) prodúşcă, (prin Munt.) scorbură, (prin Mold.) ştioálnă. *(~ făcut in gheaţă.)* 11. bulboacă, bulboană, valvârtej, viitoare, vârtej, volbură, (rar) scoc, (reg.) bulbuc, ciul-niţă, dâlboánă, sirédel, şípot, toáncă, vârte-cúş, (Transilv. şi Ban.) dălbínă, (Olt. şi Transilv.) dórnă, (prin Munt.)

şiói, (prin Transilv. şi Maram.) ştibloáncă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) ştioálnă, (Bucov., Transilv. şi Mold.) ştiulboánă, (Transilv., Ban. şi Olt.) toáie, (Ban.) vir, (înv.) smârc. *(~ ai unei ape curgătoare.)*

OCHÎ vb. 1. a ţinti, a viza, (rar) a aţinti, (pop.) a chiti, (reg.) a ţeli, a ţelui, (înv.) a chiori, a însemna. *(A ~ un obiectiv, înainte de a trage.)* 2. a îndrepta, a întinde, a întoarce,

a ţinti. *(A ~ arma spre...)* 3. a ajunge, *a* atinge, a izbi, a lovi, a nimeri, a pocni, (pop.) a păli, a picni, (reg.) a tâlni, (Transilv.) a tălăli. *(Glonţul ~ iepurele.)*

ochi vb. v. AŢIPI. DORMITA. MOŢĂI. PICOTI. PIROTI.

ochii-păsărúicii s. v. MIOZOTIS. NU-MĂ-UITA.

ochi-mórt s. v. TÂMPLĂ.

oehinceá s. v. GENŢIANĂ. GHINŢURĂ.

ochi-órb s. v. TÂMPLĂ.

ochiós adj. v. ARĂTOS. CHIPEŞ. FRUMOS.

OCHÍRE s. 1. privire, uitătură. *(Dinlr-o ~.>* 2. ochit, ţintire, vizare. *(~ unui obiectiv neatins.)* 3. atingere, lovire, ochit. *(~ ţintii.)*

ochire s. v. OCHEADĂ.

OCHIŞOR s. ochiuleţ.

ochişor s. v. ROCOTEA. SCÂNTEIOAKÁ, SCiNTEIUŢĂ.

OCHÍT s. 1. ochire, ţintire, vizare. *(~ unui obiectiv de atins.)* 2. atingere, lovire, ochire. *(~ ţintei.)*

OCHITOR s. trăgaci, trăgător, ţintaş. *(~ de elită.)*

ochiul-boului s. v. BUMBIŞOR. CINCI-DEGETE. CODOBATURĂ. GRANAT. LĂP-TUCUL-OIL MARGARETĂ. PICIORUL-CO-COSULUI. PITULICE. PRUNDAR. PRUN-DAS. ROMÂNITĂ NEADEVĂRATĂ. ROMÂNITĂ NEMIROSITOARE. SPILCUŢĂ. SPÂNZ. STELIŢĂ. STELUŢĂ.

ochiul-boului-a-ferígei s. v. NĂPRASNICĂ.

ochiul-broaştei s. v. PICIORUL-COCOSU-LUI.

ochiul-dulăului s. v. LUCEAFĂRUL DE. ZIUĂ. LUCEAFĂRUL DIN ZORI. SIRIUS.

OCHIULEŢ s. ochişor.

ochiul-míţei s. v. IARBA-ŞARPELUI.

ochiul podului s. v. CAMPADURĂ.

ochiul-şárpelui s. v. MIOZOTIS. NU-MĂ-UITA. OCHII-PĂSĂRUICII.

ochiul-táurului s. v. ALDEBARAN.

ocináş s. v. DEŢINĂTOR. ÎNCHINARE. ÎNCHINĂCIUNE. MOŞTENITOR. POSESOR. PROPRIETAR. RUGĂ. RUGĂCIUNE.'STĂPÂN. SUCCESOR. TATĂL NOSTRU. URMAŞ.

ocină s. v. MOŞIE.

ocinătórius. v. MOŞTENITOR. SUCCESOR. URMAŞ.

oclrmuí vb. v. ADMINISTRA. CÂRMUI. CONDUCE. DIRIGUI. DOMNI. GOSPODĂRI.

GUVERNA. STĂPÂNI.

oclrmuírc s. v. ADMINISTRARE. ADMINISTRAŢIE. CÂRMUIRE. CONDUCERE. DI-RIGUIRE. DOMNIE. GOSPODĂRIRE. GUVERNARE. STĂPÂNIRE.

ocârmuitór s. v. CÂRMUITOR. CONDUCĂTOR. DOMN. DOMNITOR. MONARH. STĂ-PÂNITOR. SUVERAN. VODĂ. VOIEVOD.

OCLUZIE INTESTINALĂ s. *(MED.)* ileus, (pop.) încurcătură de mâţe.

OCLUZIÚNE s. *(MED.)* astupare, înfuradare, obliterare, obliteraţie, obstrucţie. *(~ ureterului.)*

OCLUZÍV adj. *(FON.)* exploziv. *(Sunet ~.)*

OCNAŞ s. *(JUR.)* condamnat, deţinut, osân-dit, puşcăriaş, (pop.) rob, (glumeţ) pensionar.

OCNĂ s. 1. salină, (înv.) sărăríe. *(~ de la Cacica.)* 2. mină, subteran, (înv. şi rog.) baie, (înv.) madém, minieră. *(Au intrai în ~ in schimbul al doilea.)* 3. *(JUR.)* arest, închisoare, penitenciar, puşcărie, temniţă, (înv. şi pop.) popreálă, (pop.) prinsoare, robie, (reg.) ■cremenál, (Transilv., Maram. şi Bucov.) áriş-te, (prin Transilv.) călíscă, (Transilv.) piţi-goákă, (prin Olt.) prinzárc, (prin Maram.) robşág, (înv.) pază, turnurlúc, (franţuzism înv.) prizon, (fam.) beci, gherlă, (fam. fig.) dúb.í. hârdău, răcoare, (reg. fig.) umbră, (arg.) gros. pârnáie, ţuháus, zdup. *(A stat la ~.) 4. (JUR.)* închisoare, puşcărie, recluziune, temniţă. *(Condamnai la 5 ani ~.)*

ocnă s. v. CAVERNĂ. GROTĂ. PEŞTERĂ.

ÓCNIŢĂ s. adâncitură, cotlon, firidă, iii-tririd. nişă, scobitură, (înv.) sfirídă. *(Vasul era pus intr-o ~.)*

óenilă s.v. SOLNIŢĂ.

GCÓL s. 1. înconjur, ocolire, (rar) ocoliş. *(A::juns la destinaţie cu un mare ~.)* 2. cot, cotitură, curbă, întorsătură, întortochetură, răsucitură, serpentină, sinuozitate, şerpuire, şerp-.iitură, (rar) îndoitúră, (pop.) cârmeálă, eârnitúră, intorsúră, sucitúră, (Olt. şi Ban.) •eovei. *(~ al unui drum.)* 3. gard, împrejmuire, îngrăditură, ulucă, (înv. şi reg.) ogradă, stober, (reg.) târcól, (Mold. şi Bucov.) zăpláz, (înv.) cuprins. *(Si-a ridicat un ~ în jurul curţii.)* 4. ţarc, (pop.) obor, (înv. şi reg.) o-grádá, (reg.) târcól. *(~ de vite.)*

ocol s. v. ASEDIERE. ASEDIU. CIRCUMFERINŢĂ. CUPRINS. CURTE. DIGRESIUNE. DIVAGARE. DIVAGAŢIE. ÎMPRE-SURARE. ÎNCERCUIRE. ÎNCONJURARE. LIMITĂ. OGRADĂ. PERIMETRU. PLASĂ. STAUL. ŢARĂ.

OCOLÍ vb. 1. a înconjura, (înv.) a împrejura. *(A ~ întreaga clădire.)* 2. a înconjura. *(Ai ~ mult până la mine.)* 3. a evita. *(A ~ un obstacol.)* 4. a evita, a se feri, a se păzi. (înv.) a se îndupleca. *(A ~ să facă un anumit lucru.)* 5. a evita, a se feri. *(A ~ cuvintele «abstracte.)* 6. a eluda, a evita. *(A ~ aplicarea, g-esisetarea legii.)* 7. a evita, a se feri, a împiedic.:, a îndepărta, a înlătura, a preântâmpina, a preveni, (rar) a se apăra. *(încerca să ~ pri-mejdia.)*

ocoli vb. v. APĂRA. ASEDIA. COLINDA. CUTREIERA. FERI. ÎMPREJMUI. ÎMPRESURA. ÎNCERCUI. ÎNCHIDE. ÎNCONJURA. ÎNGRĂDI. OCROTI. PARCURGE. PĂZI. PROTEJA. STRĂBATE. VÂNTUR A.

OCOLÍRE s. 1. înconjurare. *(~ casei.)* 2. înconjur, ocol, (rar) ocoliş. *(A ajuns la destin naţie cu o*

mare ~.) 3. evitare. *(~ unui obstacol.)* 4. eludare, evitare. *(~ prevederilor legale.)* 5. evitare, împiedicare, îndepărtare, înlăturare, preîntâmpinare, prevenire, (rar) prevenţie. *(~ unor consecinţe negative.)*

ooolíş s. v. ÎNCONJUR. OCOL. OCOLIRE.

OCOLÍT adj. înconjurător, ocolitor. *(Un drum ~.)*

OCOLITOR adj. înconjurător, ocolit. *(Un drum ~.)*

ocolul s. art. v. VIZITIUL, ocóp s. v. ŞANŢ. TRANŞEE. ócoş adj. v. AGER. DEŞTEPT. DIBACI. INTELIGENT. ISCUSIT. ISTEŢ. ÎNDEMÎ-NATIC. PRICEPUT.

ocoşág s. v. SFĂTOŞENIE.

OCROTÍ vb. 1. a apăra, a feri, a păzi, a proteja, (livr.) a prezerva, a salvgarda, (astăzi rar) a scuti, (înv. şi pop.) a oblădui, (înv. şi reg.) a ocoli, (înv.) a veghea, (fig.) a acoperi. *(Să-t ~ de primejdie.)* 2. a (se) ajuta, a (se) ajutora, a (se) proteja, a (se) sprijini, a (se) susţine, (rar) a (se) protegui, (înv. şi pop.) a (se) înlesni, (prin Transilv.) a (se) prindori, (înv.) a (se) îndemâna, a (se) protecta, (fam. íig.) a (se) propti. *(L-a ~ să depăşească impasul.)*

OCROTÍRE s. 1. apărare, ferire, păzire, protejare, (livr.) salvgardare, (înv. şi pop.) oblăduire. *(~ ţării de primejdii.)* 2. apărare, protecţie, sprijin, (înv. şi pop.) oblăduire, (înv.) apărământ, scuteálă, scutínţă, scutire, (fig.) scut. *(Serveşte ca ~ împotriva...)* 3. protejare, sprijinire, susţinere, (rar) proteguire. *(~ bătrineţelor lui.)* 4. ajutor, asistenţă, protecţie, sprijin, (livr.) recurs, (înv. şi pop.) ajutorinţă, (înv. şi reg.) ajutoríe, sprijoánă, (înv.) sprijineálă, (turcism înv.) iamác. *(I-a mulţumit pentru ~ lui.)* 5. grijă, protecţie, (fig.) aripă, pavăză, scut. *(Se află sub ~ lor.)* 6. ajutor, patronaj, protecţie, sprijin, tutelă, (rar) tuteláj. *(Orfelinatul se bucura de ~ unei societăţi de binefacere.)* 7. egidă, oblăduire, patronaj, protecţie, sprijin. *(Asociaţia se bucură de înalta ~ a...)*

OCROTÍT adj. 1. ajutat, ajutorat, protejat, sprijinit, susţinut, (rar) proteguit, (fam. fig.) proptit. *(Om ~.)* 2. adăpostit, apărat, ferit, păzit, protejat, sigur, (înv.) scutit. *(Un loc mai ~.)*

OCROTITOR s. apărător, protector, sprijin, sprijinitor, susţinător, (rar) proteguitor, protejatór, (înv.) arca, părtinitor, păzitor, prii-tór, scutitór, (fig.) reazem. *(El era ~ său în zile de restrişte.)*

octogon adj. v. OCTOGONAL.

OCTOGONÁL adj. *(GEOM.)* (înv.) octogon. *(Poligon ~.)*

OCTOÍH s. *(BIS.)* (înv.) osmoglásnic.

octoíh s. v. REGISTRU.

OCTOMBRIE s. (pop.) brumar, brumă-rél.

OCULÍST s. *(MED.)* oftalmolog.

OCULÍSTIC adj. *(MED.)* oftalmologie.

oculístică s. v. OFTALMOLOGIE.

OCULT adj. 1. magic, misterios, (înv.) ma-ghicésc. *(Forţe ~.)* 2. ascuns, criptic, enigmatic, misterios, secret, tainic, (livr.) sibílic, sibilin, sibilinic, (înv.) mistéric, tăinós, (fig.) (fig.) nepătruns. *(Emblema avea un sens ~.)*

OCUPA vb. 1. a cuceri, a lua, (înv.) a cuprinde, a dobândi, a prinde, a stăpâni. *(După lupte crâncene au ~ cetatea.)* 2. a cuceri, a subjuga, a supune, (pop.) a pleca, (înv.) a pobedi, a prididi, a reduce. *(Au ~ multe ţări; au ~ întreaga Galie.)* 3. (pop.) a prinde. *(Patul ~ o jumătate din cameră.)* 4. a avea, a deţine. *(~ funcfia de...)* 5. a se îndeletnici, (înv. şi reg.) a se cuprinde, (înv.) a băilui, a se zăbovi. *(Cu ce se ~ ?)* 6. a se interesa, a se îngriji, a se preocupa, a vedea. *(~-te tu de asta.)* 7. a căuta, a se interesa, a se preocupa. *(Te rog să te ~ de treaba ta şi să mă laşi in pace!)*

OCUPANT s., adj. cuceritor, (înv.) supui-tór, (franţuzism înv.) concheránt. *(~ al cetăţii.)*

OCUPARE s. 1. cucerire, luare, ocupaţie, (franţuzism înv.) conchétă. *(~ Griuiţei.)* 2. cucerire, subjugare, supunere. *(~ Galiei.)*

ocupare s. v. ACTIVITATE. ÎNDELETNICIRE. LUCRU. MUNCĂ. OCUPAŢIE. PREOCUPARE. TREABĂ.

OCUPAT adj. prins, (înv.) cuprins. *(Un om foarte ~.)*

OCUPAŢIE s. 1.1. cucerire, luare, ocupare, (franţuzism înv.) conchétă. *(~ Griviţei.)* 2. stăpânire. *(Galia sub ~ romană.)* II. 1. îndeletnicire, meserie, profesiune, (înv. şi reg.) meşterie, (Mold.) breaslă, (Transilv.) lefte-ríe, (înv.) cin, marafet. *(Ce ~ are in prezent?)* 2. activitate, îndeletnicire, lucru, muncă, preocupare, treabă, (livr.) travaliu, (înv.) ocupare, preocupâţie. *(Îşi vede de ~ lui.)*

ODAGÁCI s. *(BOT.; Saponaria officina-lis)* ciuin, săpunariţă, (reg.) berbecéi (pl.), grozdícă, juni (pl.), mieluşei (pl.), săpuiór, săpun, săpunár, săpunáş, săpunél, săpunioá-ră, săpunită, spumáriţă, văcărícă, văcărită, buruiană-álbă, floarea-călúgărului, floarea-stu-déntului, flori-álbe (pl.), flori-bătăi (pl.), flori-de-sopón (pl.), flori-de-tăietúră (pl.), iarbă-de-săpún, iarbă-de-soponít, mărarul-cálului, rup-turi-de-mál (pl.), spuma-cálului, (înv.) săpuná-re, săpunărícă.

ODAIE s. cameră, încăpere, (pop.) sală, (înv. şi reg.) sobă, (reg.) casă, (înv.) cămară, stanţă. *(Apartament cu două ~.)*

odaie s. v. ADĂPOST. APARTAMENT. AŞEZARE. CASĂ. CĂMIN. DOMICILIU. LOCUINŢĂ. OBSIGĂ. SĂLAŞ.

ODALÍSCĂ s. cadână. *(~ tntr-un harem.)*

odalâc s. v. STÂNĂ. TÂRLĂ.

ODATĂ adv. 1. cândva, demult, odinioară, vreodată, (înv. şi reg.) oarecínd, (înv.) vreo-dinioáră. *(~în trecut.)* 2. altădată, altcândva, cândva, odinioară, (înv. şi reg.) oarecínd. *(~ nu exista acest obicei.)* 3. cândva, vreodată, (pop.) oarecínd, (înv.) odinioară, vreodinioá-ră. *(Poate ne vom mai vedea ~.)* 4. concomitent, simultan, (pop.) deodată. *(Au început să vorbească ~.)* 5. brusc, deodată, fulgerător, instantaneu, repede, scurt, subit, (pop.) numai, (reg.) târla-mírla. *(~ se întoarce spre el şi...)*

ÓDĂ s. *(LIT., MUZ.)* imn.

*ODĂIÁŞ s. (ieşit din uz) camerist. *(~ îngrijea camerele dintr-o instituţie.)*

ODĂÍŢĂ s. cămăruţă, (pop.) cămărúie. *(Locuia într-o ~ cochetă.)*

ODĂJDII s. pi. *(BIS.)* veşminte (pl.), (înv.) ornate (pl.). *(Preotul s-a îmbrăcat tn ~.)*

odicolon s. v. APĂ DE COLONIA. COLONIE.

ODGON s. parâmă, (pop.) pălămár. *(Barcă legată de un ~)*

ODÍHNĂ s. 1. dormit, repaus, somn. (arg.) soileálă. *(După o oră de ~ s-a sculat.)* 2. culcare. *(Mergeţi la ~ !)* 3. *odihnă de veci* = pace, (rar) pacificare. *(Şi*-a *găsit* ~.) 4. răgaz, repaus, (pop.) preget, zăbavă, (înv. şi reg.) odihneálă, páos, războbun, (înv.) răposáre, răsuflare, răsuflu. *(Nu şi-a permis o clipă de ~.)* 5. astâmpăr, calm, linişte, pace, repaus, tihnă, (înv. şi pop.) tihneală, (înv. şi reg.) páos, războbun, (reg.) potól, stare, (înv.) aşezare, aşeză-mínt, odihneálă, păciuíre, răsuflare, (fig.) destindere, senin, seninătate. *(Sufletul nu-şi mai află ~.)* 6. *(CONSTR.)* palier, (înv.) podést, podéstru. *(~ ia* o *scară.)*

odihneálă s. v. ASTÂMPĂR. CALM. LINIŞTE. ODIHNĂ. PACE. RĂGAZ. REPAUS. TIHNĂ.

ODIHNÍ vb. 1. a dormi, a se repauza. (înv. şi reg.) a somna, (înv.) a (se) poposi, a (se) răposa, (arg.) a soili. *(N*u *poate fi deranjat, acum se ~.)* 2. a se repauza, (rar) a se aciua. *(Se ~ puţin la umbră.)* 3. a (se) reconforta, a (se) recrea. *(S-a dus la munte să se ~.)*

odihni vb. v. ALINA. CALMA. DOMOLI. ÎMBLÂNZI. LINIŞTI. POTOLI. TEMPERA. UŞURA.

ODIHNÍRE s. repauzare. *(~ cuina, după lucru.)*

ODIHNÍT adj. repauzat, (fig.) proaspăt. *(Om ~.)*

odihnit adj. v. MULŢUMIT. SATISFĂCUT.

ODIHNITOR adj. 1. liniştitor, (pop.(mol-comitór. *(O atmosferă ~.)* 2. reconfortant, recreativ, relaxant, (rar) recreator. *(Un concediu ~.)*

ODINIOARĂ adv. 1. cândva, demult, o-dată, vreodată, (înv. şi reg.) oarecínd, (înv.) vreodinioáră. *(~, în trecut.)* 2. altădată, altcândva, cândva, odată, (înv. şi reg.) oarecínd. *(~ nu exista acest obicei.)*

odinioară adv. v. CÂNDVA. ODATĂ. VREODATĂ.

ODIOS adj. dezgustător, monstruos, oribil, respingător, (livr.) abominabil. *(O faptă ~.)*

odivói s. v. INFANTERIST.

odâr interj, v. MARŞ.

ODOLEĂN s. *(BOT.; Valeriana officinalis)* (livr.) valeriánă, (reg.) guşa-porumbélului, gu-şa-porúmbului.

ODOMÉTRU s. pedometru, podometru.

odonát s. v. LIBELULĂ.

ODOR s. 1. (mai ales la pi.) bijuterie, giuvaer, podoabă, (înv. şi pop.) giuvaericá, (pop.) sculă, (înv.) left, (turcism înv.) tefaríc. *(Inele de aur şi alt*e *~oare.)* 2. *(BIS.;* la pi.) (pop.) scule (pl.).

odor s. v. AROMĂ. BALSAM. CURTE. MIREASMĂ. MIROS. OGRADĂ. PARFUM. odorá vb. v. MIROSI.

ODORÁNT adj. 1. mirositor, odorifer. *(Sub-stantá ~.)* 2. odorifer, parfumat. *(Esenţă ~.)* odorát s. v. MIROS.

ODORIFER adj. 1. mirositor, odorant. *(Substanţă ~.)* 2. odorant, parfumat. *(Esenţă ~.)*

odós s.v. RAIGRAS ENGLEZESC. SĂL-BĂŢIE. ZIZANIE.

ODRASLĂ s. 1. copil, progenitură, vlăstar, (pop. şi fam.) prásílă, (înv.) naştere. *(Asta e ~ ini Popcscn.)* 2. coborâtor, descendent, progenitură, scoboritor, urmaş, viţă, vlăstar, (pop. şi fam.) prăsílă, (înv. şi reg.) rămăşiţă, (prin Transilv.) porodíţă, (înv.) mărădíc. rod, sămânţâ. seminţénie, seminţie, următor. *(~ de domn.)*

odraslă s. v. LĂSTAR. MLADĂ. MLĂDI-ŢĂ. SMICEA. VLĂSTAR.

odră-lí vb. v. CREŞTE. DEZVOLTA. ÎNĂLŢA. ÎNMUGURI. LĂSTARI. MĂRI. MUGURI. PRODUCE. RODI. odrăslíre s. v. LĂSTĂRIRE. *Oi-* interj, a !, ah !, aoleu !, au !, i !, o !, oh !, vai', (pop.) văléu!, (Transilv, şi Ban.) túlai !, (Molii.; vah ! *(~ / ce durere simt!)*

OFENSĂ vb. 1. a insulta, a jigni, a ultra-gia, (livr.) a invectiva, a vexa, (pop.) a sudui, (fig.) a atinge, a răni, (livr. fig.) a leza. *(L-ai ~ pe nedrept.)* 2. a se supăra, (livr. şi fam.) a se oíusca, (fam. fig.) a se şifona. *(Ce te-ai ~ aşa?)*

OFENSÁRE s. insultare, jignire, ultragiere, (livr.) vexare, (fig.) rănire, (livr. fig.) lezare. OFENSAT adj. insultat, jignit, ultragiat, (livr.) vexat, (fig.) atins, rănit, (livr. fig.) lezat. *(Om ~.)*

OFENSATOR adj. injurios, insultător, jignitor, (livr.) vexánt, vexatoriu, (fig.) tare. (*I-*<; *spus vorbe ~.)*

OFENSĂ s. afront, injurie, insultă, jignire, ocară, ruşine, umilinţă, (livr.) ultraj, vexaţiune, (pop.) lâúlă, sudáimă, suduitúră, (înv.) băsău, dosádá. înfruntare, necinste, obidă, (fig.) a-tíngcre, (livr. fig.) lezare. (A[T]u *poate suporta ~ ce i-a fost adusă.)*

OFERI vb. 1. a da, a furniza, a procura. *(A ~ cuiva datele necesare.)* 2. a da. *(Îşi ~ reciproc buchete de flori.)* 3. a da, a dărui, (înv.) a prosfora, (grecism înv.) a prosferisi. *(Î/i ~ tot ce am.)* 4. (rari a propune. *(A ~ ceva.spre rânzure.)* 5. a da, a plăti. *(Cil ~ pe marfa mea'.'j* 6. a înfăţ-işa, a prezenta. *(Valea Oltului ~ prii'elişti minunate.)*

OI-'ICIÁ vb. *(BIS.)* 1. a celebra, a săvârşi, a sluji. *(A ~ liturghia.)* 2. a celebra, a săvârşi. *(A ~ o cununie.)* 3. a servi, a sluji. *(O biserică la care ~ doi preoţi.)*

OFICIAL adj. î. cârmuitor, conducător, guvernamental. *(Cercurile ~.)* 2. legal. *(Preţuri ~.).*

OFICIALITĂŢI s. pi. autorităţi (pl.). *(Au fost de faţă, la inaugurare, si ~ ile.)*

OFICIALIZA vb. *(JUR.)* a consfinţi, a legaliza. *(Si-au ~ legătura lor prin căsătorie.)*

OFICIALIZARE s. *(JUR.)* consfinţire, legalizare. *(~ legăturii lor prin căsătorie.)*

OFICIALIZAT adj. *(JUR.)* consfinţit, legalizat. *(Legături ~.)*

OFICIERE s. *(BIS.)* 1. celebrare, săvir-şirc, slujire, slujit, (înv.) serbare. *(~ liturghiei.,)* 2. celebrare, săvârşire. *(~ cununiei.)* OFÍCII s. pi. ajutor, concurs, serviciu, sprijin. *(Vă ofer ~ iile mele.)*

oficlnál adj. v. FARMACEUTIC. OFÂCIU s. 1. datorie, îndatorire, obligaţie, sarcină. *(Si-a îndeplinit bine ~ de gazdă.)* 2. *(BIS.)* ceremonie, serviciu, slujbă. *(~ divin.)*

OFIDIÁN s. *(ZOOL.)* şarpe, (reg.) glndác, peşte, (înv.) zmeu.

OFILÍ vb. a (se) îngălbeni, a păli, a (se) trece, a (se) usca, a (se) veşteji, (astăzi rar) a tânji, (pop.) a (se) galbeni, (înv. şi reg.) a seca, (reg.) a (se) petrece, a (se) pâliăvi, (prin Mold.) a (se) probăjeni, (prin Mold.

şi Transilv.) a (se) probozi, (Mold. şi Bucov.) a (se) ugili. *(O plantă care s-a ~.)*

oíilí vb. v. FANA. TRECE.

OFILÍRE s. îngălbenire, pălire, uscare, vestejire, (pop.) gălbeníre. *(~ plantelor.)*

OFILÍT adj. galben, îngălbenit, pălit, trecut, uscat, veşted, veştejit, (pop.) gălbenít, (reg.) pâhăvít, (Mold. şi Bucov.) ugilít. *(O plantă, o floare ~.)*

ofilit adj. v. FANAT. TRECUT.

óíis s. v. DECRET.

OFIŢER s. *(MIL.)* (înv. şi reg.) tist, (rusism inv.) porúcic, porúşnic. *(Un ~ de cavalerie.)*

OFRANDĂ s. *(BIS.)* dar, jertfă, prinos, sacrificiu, (înv.) arse (pl.), oblaţiúne, plocon. *(~ adusă divinităţii.)*

oft s. v. OFTARE. OFTAT. SUSPIN. SUSPINARE. SUSPINAT.

OFTA vb. a suspina, (Transilv.) a şioi, (Transilv. şi Ban.) a (se) şuşcăi, (prin Ban.) a şuşni. *(A ~ din adincul inimii.)*

OFTALMOLOG s. *(MED.)* oculist.

OFTALMOLÓG1C adj. *(MED.)* oculistic.

OFTALMOLOGIE s. *(MED.)* (rar) oculís-tică.

OFTARE s. oftat, suspin, suspinare, suspinat, (pop.) aht, (înv. şi reg.) oft, (înv.) oftă-túră. *(O ~ de uşurare.)*

OFTAT s. oftare, suspin, suspinare, suspinat, (pop.) aht, (inv. şi reg.) oft, (înv.) oftă-túră. *(Un ~ de uşurare.)*

oftătúră s. v. OFTARE. OFTAT. SUSPIN. SUSPINARE. SUSPINAT.

oftica vb. v. TUBEHCULIZA.

oíticáre s. v. TUBERCULIZARE.

oitieát adj., s. v. FTIZIC. TEBECIST. TUBERCULOS.

óiTieă s. v. FTIZIE. TEBECE. TUBERCULOZĂ.

oíticós adj., s. v. FTIZIC. TEBECIST. TUBERCULOS.

ofuscá vb. v. OFENSA. SUPĂRA.

ofuscat adj. v. SUPĂRAT.

ogărî vb. v. SLĂBI.

ogheál s. v. CERGĂ. CUVERTURĂ. ÎN-VELITOARE. PĂTURĂ. PLAPUMĂ. VE-LINŢĂ.

ogârjí vb. v. SLĂBI.

ogârjít adj. v. COSTELIV. JIGĂRIT. PIPERNICIT. PIRPIRIU. PRIZĂRIT. PRĂPĂDIT. RĂPCIUGOS. SFRIJIT. SLAB. SLĂBĂNOG. USCAT. USCĂŢIV.

oglíce s. v. AGLICĂ.

OGLINDĂ s. (Transilv.) căutătoare, (înv.) mirázǎ, (latinism înv.) specul. *(Se priveşte in ~.)*

oglindă s. v. EXEMPLU. IMAGINE. ÎNFĂŢIŞARE. MODEL. PILDĂ. REPREZENTARE. VIZIUNE.

oglínde s. pi. v. OCHELARI.

OGLINDI vb. 1. a se proiecta, a se răsfrânge, a se reflecta, (astăzi rar) a se prevedea, a se străvedea, (înv.) a se mira, (i'ig.) a se scălda. *(Imaginea i se ~ pe luciul apei.)* 2. a înfăţişa, a reflecta, a reprezenta. *(Aria ~ realitatea.)*

oglindi vb. v. ANALIZA. CERCETA. EXAMINA. MĂSURA. OBSERVA. SCRUTA. STUDIA. URMĂRI.

OGLINDÍRE s. 1. proiectare, răsfrângere, reflectare, reflex, (înv.) reflect. *(~ in apă a stelelor.)* 2. înfăţişare, reflectare, reprezentare. *(~ realităţii in artă.)* 3. proiecţie, reflectare. *(Ieronim e ~ idealizată a poetului însuşi.)*

'oGLINDUŢĂ s. oglinjoară.

OGLINJOARĂ s. oglinduţă.

ogód s. v. APUCĂTURĂ. CHEF. DEPRINDERE. DISPOZIŢIE. DORINŢĂ. FIRE. GUST. NĂRAV. OBICEI. OBIŞNUINŢĂ. PLAC. PLĂCERE. POFTĂ. ROST. SEAMĂ. SOCOTEALĂ. VOIE. VOINŢĂ. VRERE.

ogodí vb. v. ACCEPTA. ADMITE. APROBA. CONSIMŢI. ÎNCUVIINŢA. ÎNDUPLECA. ÎNGĂDUI. ÎNVOI. LĂSĂ. PERMITE. PRIMI. TÂRGUI. TOCMI.

ogodít adj. v. AGREABIL. PLĂCUT.

ogoi vb. v. ALINA. CALMA. DOMOLI. ÎMBLÂNZI. LINIŞTI. POTOLI. TEMPERA. UŞURA.

OGOR s. 1. câmp, ţarină, (pop. şi poetic) glie, (pop.) răzor, (înv. şi rcg.) ágru, (reg.) plan, (înv.) sat. *(A ieşit pe ~, la arat.)* 2. arătură, ţarină, (pop.) răzor, (reg.) plan. *(Pămin-tul arat se numeşte ~.)* 3. pârloagă, (pop.) moină, (reg.) méjdină, morhoáncă, morogán, mo-rúncă, nadáz, năvăloácă, noroi, obleágă, ór-pie, rât, toloacă. *(Pămintul arabil temporar nelucrat se numeşte ~.)* 4. bălărie, pârloagă. *(Locul plin de buruieni se numeşte ~.)*

ogor s. v. PARAGINĂ. PÂRLOAGĂ. ŢE-LINÂ.

ogorí vb. v. DESFUNDA. DESŢELENI.

OGRADĂ s. curte, (pop.) bătătură, (reg.)

armân, batiste, ocol, (prin Ban. şi Transilv.)

arie, (Ban. şi prin Transilv.) avlíc, (Transilv.)

odor, (prin Ban.) voréţ. *(~ unei case.)*

ogradă s. v. GARD. GRĂDINĂ. ÎMPREJMUIRE. ÎNGRĂDITURĂ. LIVADĂ. OCOL. POMET. STAUL. ŢARC. ULUCĂ.

OGRÍNJI s. pi. (rcg.) tărăbúc. *(~ rămase de la vite.)*

OH interj, a !, ah !, aoleu !, au !, i !, o !, of 1, vai !, (pop.) văléu !, (Transilv. şi Ban.) túlai !, (Mold.) vah ! *(~.' ce durere simt!)*

oiáscă s. v. ROSTOPASCĂ.

OÍDIUM s. *(FITOPATOLOG1E)* făiuare. *(~ viţei de vie.)*

OIER s. cioban, păstor, (înv. şi rcg.) păcurar, (Maram. şi nordul Transilv.) oiéş. *(Un ~ cu turma sa.)*

oicríe s. v. CIOBĂNIE. OIERIT. PĂSTORIE. PĂSTORIT. STÂNĂ. TÂRLĂ.

OIERÍT s. ciobănie, păstorie, păstorit., (rar) oicríe, păstorire, (înv. şi reg.) păcurăríe, (rcg.) păcurărít. *(Se ocupă cu ~.(*

oierul s. art. v. LIRA.

oiéş s. v. CIOBAN. OIER. PĂSTOR.

oicşeá s. v. URZICĂ MICĂ.

oişoáră s. v. OIŢĂ.

OIŞTE s. *(TEÉN.)* 1. proţap, (reg.) rudă, tinjálă. *(~ la car, la sanie.)* 2. cirmă, drug, pârghie, proţap. *(~ la moara de vini.)*

OÍŢĂ s. 1. *(ZOOL.)* (pop.) oişoáră. 2. *(LOT.; Anemone silveslris)* (reg.) dcdiţei-de-pădúre (pl.), dediţei-sălbátici (pl.).

oiţă s. v. FLOAREA-PAŞTELUI. PÂINI-ŞOARĂ. SCATIU. SISINEI. STICLE TE.

ojóg s. v. COCIORVĂ.

olác s. v. CURIER. DILIGENTĂ. MESAGER. POŞTALION. POSTĂ. ŞTAFETĂ.

óláltă adv. v. ÎMPREUNĂ. LAOLALTĂ.

OLAN s. (reg.) oálâ, scoc. *(~ pentru acoperişuri.)*

OLANDEZ s., adj. (rar) necrlandéz. *(Lalele ~.)*

olastiscálă s. v. ALINTARE. DEZMIERDARE. FLATARE. LINGUŞEALĂ. LINGUŞIRE. MĂGULEALĂ. MĂGULIRE. MÂN-GÂIERE.

olăt s. v. ACARET. CUPRINS. DEPENDINŢĂ. ÎNTINDERE. ÎNTINS. REGIUNE. SPAŢIU. SUPRAFAŢĂ. TERITORIU. ŢINUT. ZONĂ.

olăcár s. v. CURIER. MESAGER. ŞTAFETĂ.

olălăí vb. v. BOCI. CĂINA. JELI. JELUI. LAMENTA. PLÂNGE. TÂNGUI. VĂICĂRI. VĂITA.

olălăíre s. v. BOCEALĂ. BOCIRE. BOCIT. CĂINARE. JELIRE. JELIT. JELUIRE. LAMENTARE. LAMENTAŢIE. PLÂNGERE. PLÂNS. TÂNGUIALĂ. TÂNGUIRE. TÂNGU-IT. VĂITARE. VĂITAT. VĂITĂTURĂ.

OLĂREÁSĂ s. olăriţă.

OLĂRÍ vb. *(SILV.)* a teşi, (reg.) a buza, a ciuli, a oii, a rosti, a şpronţa, a tivi. *(A ~ capătul unui buştean.)*

OLĂRÍE s. olărit. *(Se ocupă cu ~.)*

OLĂRÍT s. 1. olăric. *(Se ocupă cu ~.)* 2. *(SILV.)* şpronţuit. *(~ unui buştean.)*

OLĂRÍŢĂ s. olăreasă.

olcúţă s. v. OLIŢĂ. ULCICĂ.

oleáb s. v. ACARET. DEPENDINŢĂ.

oleacă adv. v. GÂTVA. NIŢEL. PUŢIN.

oleeăí vb. v. BOCI. CĂINA. JELI. JELUI. LAMENTA. PLÂNGE. TÂNGUI. VĂICĂRI. VÁITA.

olecăíre s. v. BOCEALĂ. BOCIRE. BOCIT. GĂINARE. JELIRE. JELIT. JELUIRE. LAMENTARE. LAMENTAŢIE. PLÂNGERE. PLÂNS. TÂNGUIALĂ. TÂNGUIRE. TÂNGUIT. VÁITARE. VĂITAT. VĂITĂTURĂ.

olecuţă adv. v. NIŢELUŞ. PUŢINTEL.

OLEFÍNĂ s. *(CHIM.)* alchenă, hidrocarbură olefinică.

oléi s. v. FLOCOŞICĂ.

OLEÍNĂ s. *(CHIM.)* trioleină.

olóu s. v. ULEI. UNTDELEMN.

OLEUM s. *(CHIM.)* acid sulfuric fumans.

olíácţie s. v. MIROS.

«>íí vb. v. OLARI. TEŞI.

olibán s. v. TĂMÂIE. '

OLIMPIADĂ s. *(SPORT)* jocuri olimpice <pl.).

OLIŢĂ s. ulcică, (Ban. şiTransilv.) olcúţă.

olivă s. v. MĂSLINĂ.

OLIVÍNĂ s. *(MIX.)* peridot.

olm s. v. AROMĂ. BALSAM. MIREASMĂ. MIROS. PARFUM.

olmáz s. v. DIAMANT.

OLOG adj., s. schilod, (înv. şi reg.) slăbă-îiijg, (fam.) şontorog. *(Om ~.)*

OLOGEÁLĂ s. cotonogeală. *(~ unui a-nlmal.)*

OLOGI vb. 1. a (se) schilodi, (înv. şi reg.) a (se) calici. *(Va om care s-a ~.)* 2. a cotonogi. *{0 vită care a ~.)*

OLOGRAF adj. autograf. *(Aet, document ~.)*

oloi s. v. ULEI. UNTDELEMN.

oíóisă s. v. lARBĂ-DE-URECHE. ŞOAL-DLNĂ.

olovíiiă s. v. BERE.

olíár s. v. ALTAR.

OLTEAN s., adj. 1. s. (fam.) juvétc. 2. adj. oltenesc.

OLTENESC adj. oltean.

OM s. 1. chip, faţă, figură, individ, ins, persoană, (pop.) creştin, suflet, (Ban. şi Transilv.) nat, (înv.) ipochimen, obraz, (fam.) mutră, tip, ípcior.) creatură, specimen. *(A întilnit acolo mulţi ~ cunoscuţi.)* 2. cap,

individ, ins, persoană, (fig.) căciulă. *(CUe 5 lei de ~.)* 3. *om de serviciu* = servitor, slugă, (astăzi livr.) MTV, (rar) slujitor, (înv.) poslúşnic. 4. *om de \liinlă* – cercetător, (înv.) scrutător. 5. (la pi.) lume. *(Erau mulţi ~ acolo.) 6.* muritor, pă-mântean. *(Grăia: fericit ~ !)* ". bărbat. *(Fe-*

<1KÍ şi ~.)

om s. v. BĂRBAT. SOŢ.

OMAG s. *(BOT.; Aconilum)* (reg.) mărul-lupului, mierea-úrsului, (Mold., Bucov. şi Transilv.) toáie.

omag s. v. SĂNIŞOARĂ.

OMAGIA vb. a cinsti, a cânta, a elogia, a glorifica, a lăuda, a mări, a preamări, a prea-slăvi, a proslăvi, a slăvi, a venera, (rar) a apoteoza, a exalta, (înv.) a făli, a pohfăli, a prea-cânta, a preaânălţa, a prealăuda, a prearădica,

a ridica, a slavoslovi. *(Să-i ~ pe eroii patriei.)*

OMAGIU" s. cinste, cinstire, elogiu, glorie, laudă, mărire, preamărire, preaslăvire, proslăvire, slavă, slăvire, (înv.) mărie, pohíála, pohvalénie. *(Aduceţi ~ eroilor patriei.)*

oman s. v. IARBĂ-MARE. *i*

OMĂT s. *(MET.)* nea, ninsoare, zăpadă. *(~ul acoperă ctmpia.)*

omătúţe s. pi. v. GLIIOCEI-MARI.

OMBILÍC s. *(ANA*7*)* buric.

omelúţc s. pi. v. SISINEI.

OMENESC adj. 1. uman, (pop.) creştinesc. *(Purtare ~.)* 2. pământesc. *(Obiceiuri ~.)*

OMENEŞTE adv. cumsecade. *(Se poartă ~ cu ei.)*

omeni vb. v. CINSTI. INCARNA. ÎNTRUCHIPA. ÎNTRUPA. OSPĂTA. SERVI. TRATA.

OMENÍE s. (pop. şi fam.) suflet, (înv.) omenire. *(Om lipsii de ~.)*

omenínie s. v. LUME. OMENIRE. UMANITATE.

OMENÍRE s. lume, umanitate, (înv. şi reg.) omeníme. *(întreaga ~.)*

omenire s. v. INCARNARE. ÎNTRUPARE. OMENIE.

omenit adj. v. BUN. CINSTIT. CUMSECADE. ÎNGĂDUITOR. ÎNŢELEGĂTOR. OMENOS. ONORABIL. ONORAT. PREŢUIT. RESPECTABIL. RESPECTAT. STIMABIL. STIMAT.^ VENERABIL.

OMENOS adj. bun, cumsecade, îngăduitor, înţelegător, (înv.) omenit. *(5-a arătat ~ cu noi.)*

omenos adj. v. AGREABIL. PLĂCUT.

omét s. v. TIV. TIVITURĂ.

ométiţă s. v. POSPAI.

onieţí vb. v. ÎNNĂMETI. ÎNTROIENI. ÎNZĂPEZI. NĂMEŢI. TROIENI.

omeţíre s. v. ÎNNĂMEŢIRE. ÎNTROIE-NIRE. ÎNZĂPEZIRE. NĂMEŢIRE. TROIE-NIRE.

omeţít adj. v. ÎNNĂMEŢIT. ÎNTROIENIT. ÎNZĂPEZIT. NĂME.ŢIT. TROIENIT.

omiát adj. v. MÂNCAT. SĂTUL. SĂTURAT.

OMIDA-ÚRS s. *(EXTOM.)* (reg.) mâţa-pópii.

OMILÍE s. *(BIS.)* cazanie, cuvint, predică, (înv.) chiriacodrómion, didahie, poucénie, pre-dicáre, predicáţie, propovcdánie, carte cu învăţătură.

OMISIUNE s. 1. scăpare, (reg.) întrelăsáre. *(E doar o ~.)* 2. săritură. *(Să completăm ~ din text.)*

OMÍTE vb. 1. a sări. *(A ~ o parte din text.)* 2. a scăpa. *(A ~ o lileră la corectură.)* 3. a neglija, (reg.) a întrelăsa, (înv.) a negriji, a neângriji. *(A ~ să-şi ia doctoria.)* 4. a neglija, a uita, (latinism rar) a pretera. *(A*[T]*-a ~ nimic din cile ştia că i-ar face plăcere.)* 5. a ignora, a neglija, a nesocoti. *(Te rog să nu ~ nici un clement semnificativ.)*

OMITERE s. 1. sărire, sărit. *(~ unui pasaj din text.)* 2. neglijare, uitare, uitat, (înv.)

negrijíre. *(~ unui amănunt semnificativ.)* 3. ignorare, neglijare, nesocotire. *(~ unor aspecte importante ale problemei.)*

OMLETĂ s. jumâri (pl.), (reg.) papară, prá-jilă, (nordul Mold., Bucov. şi nordul Transilv.) papă, (Transilv. şi Ban.) păpărádă, rátotă, (Mold. şi Bucov.) scrob, (înv., în Transilv.) sfungátă. *(~ de ouă.)*

omnipotent adj. v. ATOTPUTERNIC.

omnipotenţă s. v. ATOTPUTERNICIE.

OMNIPREZENŢĂ s. (livr.) ubicuitate.

OMNIVOR adj. *(BIOL.)* (rar) pantolág. *(Animal ~.)*

OMOGEN adj. unitar, (fig.) închegat, monolitic, sudat. *(O echipă ~; un ansamblu ~.)*

OMOGENITATE s. unitate. *(~ unei echipe.)*

OMOGENIZA vb. a uniformiza. *(A ~ un amestec.)*

OMOGENIZARE s. uniformizare. *(~ unui amestec.)*

OMOPLAT s. *(ANAT.)* scapulă, spată, (pop.) lopăţica umărului, (prin Transilv.) Io-pătíţă, (italienism înv.) spală.

OMOR s. asasinat, crimă, moarte, omorire, omucidere, ucidere, (livr.) homicíd, (înv.) de-şugubínă, omucíd, sângi, ucigătúră.

OMORI vb. 1. a asasina, a suprima, a ucide, (rar) a masacra, (înv. şi pop.) a prăpădi, a sfârşi, (pop.) a dovedi, a găti, a răpune, (înv. şi reg.) a pieri, a pustii, a sparge, a stinge, (reg.) a mătrăşi, a prăda, (Mold.) a stropşi, (înv.) a cumpli, a pierde, a săvârşi, a seca, a strica, (înv. şi pop. fig.) a muta, (fam. fig.) a achita, a curăţa, a lichida, (arg.) a mierli. *(A ~ pe cineva.)* 2. a se sinucide, (rar) a se ucide, (Transilv. şi Maram.) a se sodomi. *(Oare de ce s-a ~?)*

OMORIRE s. 1. asasinare, suprimare, ucidere, (rar) ucis, (pop.) răpunere, (înv.) ucigătúră, (fam. fig.) achitare, lichidare. *(~ unei persoane.)* 2. asasinat, crimă, moarte, omor. omucidere, ucidere, (livr.) homicíd, (înv.) de-şugubínă, omucíd, sângi, ucigătúră. *(Condamnat pentru ~.)*

OMORIT adj. asasinat, suprimat, ucis, (pop.) răpus, (fam. fig.) achitat, lichidat. *(O persoană ~.)*

OMORÂTÓR s., adj. 1. s., adj. asasin, criminal, ucigaş, (livr.) homicíd, (rar) omucigáş, ucigător, (înv.) criminalist, omucíd, războinic, şugubăţ. *(A fost prins ~.)* 2. adj. ucigaş, ucigător, (înv.) pierzător. *(Armă*

~.) 3. adj. distrugător, nimicitor, ucigător. *(Substanţă*

~->

omucíd s. v. ASASINAT. CRIMA. MOARTE.

OMOR. OMORÍRE. OMUCIDERE. UCIDERE.

omucíd s., adj. v. ASASIN. CRIMINAL. OMORÂTÓR. UCIGAŞ.

OMUGÍDERE s. asasinat, crimă, moarte, omor, omorire, ucidere, (livr.) homicíd, (înv.) deşugubínă, omucíd, sângi, ucigătúră. *(Condamnat pentru ~.)*

omucigáş s., adj. v. ASASIN. CRIMINAL. OMORÂTÓR. UCIGAŞ.

omul s. art. v. HERCULE.

OMUŞÓR s. *(ANAT.*) Iuetă, uvulă, (reg.) guşter, împărătúş, limburúş, mosor, ouşór.

ONANÍE s. masturbare, masturbaţie, ona-nism, (înv.) malahíe.

ONANÍSM s. masturbare, masturbaţie, ona-nie, (înv.) malahíe.

ONANÍST adj., s. (înv.) malahián, (arg.> malahíst.

ONCOLOGIC adj. *(MED.)* cancerologic. *(Tratament ~).*

ONCOLOGÍE s. *(MED.)* cancerologie.

ONCTUOS adj. gras, uleios, unsuros. *(Materie ~.)*

onctuos adj. v. GRAS. UNS. UNSUROS.

ONDÁTRA s. *(ZOOL.; Ondalra zibethica)* bizam.

ONDULĂ vb, 1. a (se) învălura, a (se) un-dui. *(Suprafaţa apei se ~.*) 2. a (se) bucla, a (se) cirlionţa, a (se(inela, a (se) încreţi, (rar) a (se) zulufa, (prin Olt. şi Munt.) a (se) scâr-lionţi. *(Si-a ~ părul.)*

ONDULARE s. 1. învălurare, unduire. *(~ suprafeţei unei ape.)* 2. buclare, cirlion-ţare, inelare, increţire. *(~ părului.)*

ONDULAT adj. 1. ondulatoriu, unduios, unduitor, (înv.) ondulos. *(Suprafaţa ~ nunei ape.)* 2. buclat, cârlionţat, erei,, inelat, încreţit, (rar) zulufát, (prin Olt. şi Munt.) scârlion-ţát, (prin Olt.) scârcior. *(Păr ~.)*

ONDULATORIU adj. ondulat, unduios,. unduitor, (înv.) ondulos. *(Suprafaţă ~.)*

ONDULÁŢIE s. 1. neregularitate, sinuozitate. *(~ iile unui teren.)* 2. buclă, cârlionţ, creţ,, inel, ondulă, val, zuluf, (rar) sfrédel. sfredeli-túră, (reg.) scirliónţ, zgirlăúnte, (Ban.; cocor, (prin Munt. şi Mold.) scir. *(~ a părului cuiva.)*

ONDULĂ s. buclă, cârlionţ, creţ, inel, ondu-laţie, val, zuluf, (rar) sfrédel, sfredelitúră, (reg.) scirliónţ, zgirlăúnte, (Ban.) cocor, (prin Munt. şi Mold.) scâr. *(~ din părul cuina.)*

ondulos adj. v. ONDULAT. ONDULATORIU. UNDUIOS. UNDUITOR.

oneros adj. v. APĂSĂTOR. COPLEŞITOR. COVÂRSITOR. DEZAVANTAJOS. GREU. I-LEGAL. ILICIT. INCORECT. ÎMPOVĂRĂTOR. NECINSTIT. NECORECT. NEFAVORABIL. NELEGAL. NEONEST. NEPRIELNIC.

ONEST adj. cinstit, corect, incoruptibil, integru, leal, necoruptibil, (livr.) prob, (înv.) neademenit,

nemitárnic, (fig.) curat, nepătat. *(Funcţionar ~; comportare ~.)*

onestáte s. v. CINSTE. CORECTITUDINE. LNCORUPTIBII. ITATE. IN TE G RITATE. LEALITATE. ONESTITATE.

onesâic s. v. CINSTE. CORECTITUDINE. INCORUPTIBIL ITATE. INTE GR ITATE. LEAL ITATE. ONE ST ITATE.

ONESTITATE s. cinste, corectitudine, incoruptibilitate, integritate, lealitate, (livr.[1] probitate, (*r*ar) onorabilitate, (înv.) onestáte, ones-tíe, (înv. şi reg. fig.) curăţenie, curăţie. *(E de-o ~ ireproşabilă.)*

ONIX s. (înv.) sóliman. *(Inel împodobit cu un ~.)*

ONÍXIS s. *(MED.)* unghie incarnată. ONOARE s. 1. apreciere, atenţie, cinste, cinstire, consideraţie, preţuire, respect, stimă, trecere, vază, (livr.) condescendenţă, deferentă, reverenţă, (înv. şi reg.) seamă, (reg.) preţuiálă, (Mold.) lefteríe, (înv.) laudă, socoteală, socotinţă, (grecism înv.) sévas, (înv. fam.) baftă, (fig.) credit. *(Se bucură de multă ~.)* 2. cinste, favoare, privilegiu, (pop. şi fam.) hatir. *(I se face ~ de a fi invitat la solemnitate.)*

ONOMASTICĂ s. ziua (art.). *(Cind îşi serbează ~ ?)*

ONOMATOPEE s. cuvânt imitativ. ONOMATOPEIC adj. imitativ. *(Cuvânt ~.)* ONORA vb. 1. a aprecia, a cinsti, a considera, a preţui, a respecta, a stima, (înv.) a res-pectarisi, a respectălui, a respectui, a socoti. *(Toii 11 ~ în mod sincer.)* 2. a cinsti. *(Îl ~ această comportare.)* 3. a îndeplini, a respecta, a ţine, (pop.) a păzi. *(Si-a ~ învoiala.)* 4. a achita, a lichida, a plăti, (înv. şi pop.) a număra, (înv. şi reg.) a plini, (înv.) a răfui, a răspunde, (grecism înv.) a exoflisi. *(Si-a ~ întreaga datorie.)* 5. a plăti, a remunera, a retribui. *(A ~ o muncă prestată.)*

ONORABIL adj. cinstit, onorat, preţuit, respectabil, respectat, stimabil, stimat, venerabil, (înv.) omenit, preacinstit. *(O familie ~.)*

ONORABILITATE s. respectabiltate.

onorabilitate s. v. CINSTE. CORECTITUDINE INCORUPTIBILITATE. INTEGRITATE. LEALITATE. ONESTITATE.

onorar adj. v. ONORIFIC.

ONORARE s. achitare, lichidare, plată, plătire, (înv.) răspundere. *(~unei datorii băneşti.)*

ONORAT adj. cinstit, onorabil, preţuit, respectabil, respectat, stimabil, stimat, venerabil, (înv.) omenit, preacinstit. *(O familie ~-)*

ONORÍFIC adj. (rar) onorar. *(Membru, profesor ~.)*

óntâc adj. v. ONTOLOGIC.

ONTOGENÉZĂ s. *(BIOL.)* ontogenie.

ONTOGENÍE s. *(BIOL.)* ontogeneză.

ONTOLOGIC adj. *(FILOZ.)* (rar) ontic.

ONTOLOGIE s. *(FILOZ.)* teoria existenţei.

op s. v. CARTE. LUCRARE. OPERA. SCRIERE. TEXT. TIPĂRITURĂ. TOM. VOLUM.

OPAC adj netransparent, (înv.) nepreve-zíu. *(Material textil ~.)*

opac adj. v MĂRGINIT.

opac s. v. STRAPAZAN. UJBĂ.

opacă s. v. LOPATĂ. RAMĂ. VÂSLĂ.

opácină s. v. LOPATĂ. RAMĂ. VÂSLĂ.

opacitate s. v. MĂRGINIRE.

OPAIŢ s. (pop.) poponeţ, văpaie, văpáiţă, (reg.) şterţ, (Transilv. şi Maram.) meci, (prin Olt., Transilv. şi Mold.) sfeşnic. *(Odaie luminată de un ~.)*

OPALESCÉNT adj. opalin. *(Aspect ~.)* OPALÍN adj. opalescent. *(Structură ~.)* OPĂREÁLĂ s. opărire. opăreálă s. v. INTERTRIGO. OPĂRÍ vb. a coace, a fierbe. *(A ~ firele de tort.)*

OPĂRÍRE s. opăreálă.

OPERA vb. 1. a efectua, a face. *(A ~ unele modificări in terţ.)* 2. *(MED.)* a tăia.,'*L-a ~ de hernie.)* 3. *(JUR.)* a acţiona, *{^oprirea ~ după ce s-au luat măsurile asigurătoare.)*

operant adj. v. EFICACE. EFICIENT. FOLOSITOR. OPERATIV. PRACTIC. PRODUCTIV. UTIL.

OPERAT adj. *(MED.)* tăiat. *(Persoană ~.)*

OPERATIV adj., adv. I. adj., adv. grabnic, imediat, neântârziat, prompt, rapid. *(O intervenţie ~; a intervenit ~.)* 2. adj. expeditiv, prompt. *(O rezolvare ~.)* 3. adj. eficace, eficient, folositor, practic, productiv, util, (rar) operant, (înv.) puţinciós. *(O metodă ~.)*

OPERATIVITATE s. 1. promptitudine, rapiditate, repeziciune. *(~ unei intervenţii.)* 2. eficacitate, eficienţă, folos, productivitate, randament, valoare. *(~ unei metode.)* operator s. v. CHIRURG. OPERATÓRIU adj. *(MED.)* chirurgical. *(Intervenţie ~.)* OPERATOR LOGIC s. *(LOG.)* functor. OPERAŢIE s. 1. acţiune. *(~ de stingere a focului.)* 2. tranzacţie. *(~ debursa.)* 3. *(MED.)* intervenţie chirurgicală, (Hg.) cuţit. *(A ajuns la ~.)* 4. *(MAT.)* (rar) regulă, (înv.) spéţie. *(Cele patru ~.)* 5. *(MAT.)* calcul, socoteală. *(Printr-o ~ ingenioasă a rezolvat problema.)* OPERĂ s. 1. acţiune, faptă. *(~ de binefacere.)* 2. creaţie, realizare. *(Tot ce vezi aici e ~ lui.)* 3. înfăptuire, realizare. *(O mare ~.)* 4. creaţie, lucrare, producţie, (înv.) producere, product. *(O ~ de mare valoare.)* 5. *(LIT.) operă dramatică* = piesă, lucrare dramatică, scriere dramatică. 6. carte, lucrare, scriere, tipăritură, tom, volum, (livr.) op. *(O ~ groasă.) 7,* lucrare, scriere, text, (livr.) op, (înv. şi pop.) scriptură, (înv.) scriitură, scrisoare, uvráj. *(A prezentat ~ la editură.)* ii. lucrare. *(O ~ statuară.)* operă vie s. v. CARENĂ. OPÉRCUL s. *(ANAT.)* (pop.) ureche. *(~ la peşti.)*

OPINA vb. 1. a aprecia, a chibzui, a considera, a crede, a găsi, a gândi, a judeca, a socoti, (pop.) a chiti, a cugeta, (înv.) a cunoaşte, a număra. *(Eu ~ că aşa ar trebui să facem.)* 2. a se declara, a se pronunţa. *(A ~ în favoarea proiectului.)*

OPINCÁR s. (reg.) tirsânár. opincár s. v. SĂTEAN. ŢĂRAN. opincărăş s. v. ARGĂSITOR. TĂBĂCAR. OPÍNCĂ s. (Transilv.) şólă, (Maram.) to-páncă. *(Poartă ~ în picioare.)* opincă s. v. ŢĂRĂNIME. OPÍNIE s. 1. consideraţie, considerent, constatare, idee, observare, observaţie, părere, re-

fleUe, reflexie, remarcă. *(Citeva ~ asupra...)* 2. părere, punct de vedere, (înv. şi pop.) socotinţă, (înv.)

proces, socoátă. *(Care e ~ ia in această problemă?)* 3. concepţie, convingere, gând, idee, judecată, orientare, părere, principiu, vedere, viziune, (livr.) convicţiune. *(Are nişte ~ sănătoase.)* 4. credinţă, idee, judecată, părere. *(După ~ mea...)* 5. apreciere, aviz, judecată, părere, verdict. *(Aşteptăm cu nerăbdare ~ publicului.)* 6. *opinie publică* = spirite (pl.). *(~ era agitată.)*

OPINTEALĂ s. icnirc, opintire, sforţare, (rar) opintitúră.

OPINTÍ vb. 1. a se forţa, a se sforţa, (Tran-silv.) a se tecărui. *(S-a ~ ca să ridice bolovanul.)* 2. a se încorda. *(Ce te ~ aşa?)*

opintíc s. v. CREASTA-COCOŞULUI.

opintíci s. pi. v. BURETE-DE-CONOPIDĂ, GHEBE. RĂMURELE. RÂSCOV. TOCMÁ-GEL.

OPINTIRE s. icnire, opinteală, sforţare, (rar) opintitúră.

OPINTITÓR s. prăjină. *(~ la o barcă.)*

opintitúră s. v. ICNIRE. OPINTEALĂ. OPINTIRE. SFORŢARE.

opis s. v. CATASTIF. CONDICĂ. REGISTRU.

OPIU s. (rar) aâiún, rnecóniu.

OPLEÁN s. *(TEIJN.)* (pop.) scaun, (reg.) slai. *(~ la sanie.)*

oplénlţâ s. v. CRUCE.

OPLOŞI vb. a se aciua, a se cuibări, a se pripăşi, (rar) a se rătăci, (înv. şi reg.) a se lipi, (reg.) a se agesti, a se închiorchioşa, (înv.) a se sprijini. *(S-a ~ acolo de cine ştie cind.)*

oploşi vb. v. CĂPĂTUI.

OPLOŞÍRE s. aciuare, pripăşire. *(~ cuiva inlr-un loc.)*

OPLOŞÍT adj. aciuat, pripăşit. *(Un om ~.)*

OPONENT s. opozant.

OPORTUN adj. adecvat, binevenit, bun, favorabil, fericit, indicat, nimerit, potrivit, prielnic, propice, (livr.) pertinent, (pop.) priincios. *(Un prilej ~.)*

OPÓSUM s. *(ZOOL.; Didelpliys virginiana)* (rar) sarígâ.

OPOZANT s. oponent.

opozit adj. v. ADVERS. CONTRAR. DIMPOTRIVĂ. OPUS. POTRIVNIC.

OPOZÍŢIE s. 1. contrast. *(Un raport de ~ izbitoare intre...)* 2. antiteză. *(Relaţii de ~.)* 3. împotrivire, opunere, rezistenţă, (înv.) împoncişáre, împotriveálă, potrivire, potriv-nicíe, pricinuíre. *(A intimpina o dirză ~.)*

opreálă s.v. CONTENIRE. DIFICULTATE. GREUTATE. IMPAS. IMPEDIMENT. INCONVENIENT. INTERDICŢIE. INTERZICERE. ÎNCETARE. ÎNTRERUPERE. NEAJUNS. NEVOIE. OBSTACOL. OPRELIŞTE. OPRIRE. PIEDICĂ. PROHIBIRE. PROHIBIŢIE. STAVILĂ.

OPRELIŞTE s. dificultate, greutate, impas, impediment, inconvenient, neajuns, nevoie, obstacol, piedică, stavilă, (pop.) opreálă, po-ticálă, potrivnicíe, (înv. şi reg.) scandal, sminteală, (înv.) anevoínţă, ncvoínţă, poprire,

stenahoríe, (fig.) barieră, handicap, hop. *(A avut de depăşit o mare ~.)*

oprelişte s. v. INTERDICŢIE. INTERZICERE. ÎMPIEDICARE. OPRIRE. PROHIBIRE. PROHIBIŢIE.

OPRESIUNE s. asuprire, exploatare, împilare, năpăstuire, oprimare, persecutare, persecuţie, prigoană, prigonire, urgisirc. (pop.) asupreálă, silnicie, (înv.) avanle, obidă, obi-dírc, obijduíre, strânsoáre, (fig.) apăsare, despuiere, stoarcere. *(~ maselor.)*

OPRESÍV adj., s. asupritor, exploatator, împilător, opresor, persecutor, prigonitor, (înv.) mâncătór, năpăstuitór, obiditór, (fig.) apăsător. *(Forţele ~.)*

OPRESOR adj., s. asupritor, exploatator, împilător, opresiv, persecutor, prigonitor, (înv.) mâncătór, năpăstuitór, obiditór, (fig.) apăsător. *(Forţele ~.)*

OPREŞTE interj, ho!, stai ! *(~ /,* miir-*gulel)*

OPRÍ vb. I. 1. a sta, (înv. şi reg.) a se sprijini, (înv.) a se popri. *(A mers ce-a mers, apoi s-a ~).* 2. a poposi, a sta, a şedea, a trage, a zăbovi. *(S-a ~ la umbra unui stejar.)* 3. a poposi, (înv.) a conăci. *(S-a ~ la un han.)* 4. a se abate, a da, a trece. *(În drum s-a ~ şi pe la el.)* 5. a se aşeza, a se fixa, a se instala, a se stabili, a se statornici, (pop.) a se sălăşlui, (înv. şi reg.) a se sălăşui, (înv.) a se sădi, a se stăvi. *(S-au ~ în acele cimpii mănoase.)* 6. a staţiona. *(A*r*u e voie sú ~ in faţa spitalului.)* 7. a stopa. *(Maşina ~ brusc.)* 8. a îrâna. *(~ maşina.)* 9. a sta, (fig.) a încremeni. *(Ceasul* s-*a ~.)* 10. a închide. *(A~ apa*, *gazele.)* II. 1. a conteni, a se curma, a înceta, a se potoli, a se sfârşi, a sta, a se termina, (înv. şi pop.) a (se) ostoi, (prin Ban.) a (se) prorúpe, (Mold.) a tinchi, (înv.) a se precurma. *(Vijelia, ploaia a continuat şi nu s-a ~ ilecit scara.)* 2. a conteni, a înceta, a (se) întrerupe, a părăsi. *(Au~ lucrul in semn de protest.)* 3. a(-şi) înceta, a(-şi) întrerupe, a(-şi) sista, a(-şi) suspenda. *(Uzina şi-a ~ activitatea.)* 4. a conteni, a înceta, a se întrerupe, (Mold. şi Bucov.) a stâmpi, (înv.) a pristoi. *(S-a~din cântat, din citit, cu vorba.)* 5. a se curma, a înceta, a se întrerupe, (iiff.) a se frânge. *(Cintecul s-a ~ brusc.)* 6. a (se(curma, a (se) întrerupe, (fig.) a (se) tăia. *(I s-a ~respiraţia, de emoţie.)* 7. a curma, a întrerupe, (fig.) a reteza, a stăvili. *(N-a putut ~ scandalul; i-a ~ vorba.)* 11. a se întrerupe, (înv.) a se zăticni. *(S-a~ din mincat.)* III. 1. a împiedica, a înfrâna, a stăvili, (fig.) a frâna. *(A*?*u puteau ~ avintul revoluţionar.)* 2. a împiedica, a reţine, (înv. şi reg.) a popri, (înv.) a apăra. *(Nu-l pot ~ să:..)* 3. a reţine, a stăpâni, (rar) a prididi, (fig.) a înghiţi. *(A-şi ~lacrimile.)* 4. a se abţine, a se domina, a se înfrâna, a răbda, a se reţine, a se stăpâni. *(A*f*u s-a putut~să nu-i spună.)* IV. 1. a păstra, a reţine, a rezerva- *(Ţi-am ~ nişte măsline.)* 2-a păstra, a reţine. *(~ restul!)* 3. a păstra, a rezerva, a ţine. *(I-a ~ loc la rind.)* V. 1. a interzice. *(Te~să te mai duci acolo.)* 2. a interzice, a prohibi, (înv.) a popri. *(A ~ vínzarca*

băuturilor alcoolice.) 3. a interzice, a proscrie. *(A ~ duelul.)*

OPRIMA vb. a asupri, a exploata, a împila, a împovăra, a năpăstui, a oropsi, a persecuta, a prigoni, a tiraniza, a urgisi, (înv. şi reg.) a bântui, (înv.) a obidi, a obijdui, a sili, a supăra, a tiranisi, a tirani, (fig.) a apăsa, a despuia, a stoarce, a suge, (reg. fig.) a stoci, (înv. fig.) a călca. *(A ~ masele.)*

OPRIMARE s. asuprire, exploatare, împilare, năpăstuire, opresiune, persecutare, persecuţie, prigoană, prigonire, urgisire, (pop.) asupreálă, silnicie, (înv.) avaníe, obidă, obi-díre, obijduíre, strânsoáre, (fig.) apăsare, despuiere, stoarcere. *(~ maselor.)*

OPRIMAT adj., s. asuprit, exploatat, împilat, năpăstuit, oropsit, persecutat, prigonit, urgisit, (pop.) obidit, (înv.) obijduít, (fig.) apăsat, despuiat. *(Oamenii ~ s-au ridicat la luptă.)*

OPRÂRE s. I. 1. aşezare, fixare, instalare, stabilire, statornicire. *(~ lor în regiunile de deal.)* 2. poposire, zăbovire. *(~ lui într-un loc, pentru odihnă.)* 3. popas, şedere, (înv.) poprire, şezământ. *(O ~ de două ore.)* 4. haltă, popas, (înv.) oturác, staţie. *(În dram a făcut mai multe ~.)* 5. escală, popas. *(Xava a făcut o scurtă ~.)* 6. staţionare, staţionat. *(Loc de ~," ~ în fala spitalului este interzisă.)!,* staţie. *(~ de autobuze.)* 8. stopare. *(~ maşinii.)* 9. frinarc. *(~ unui vehicul.)* 10. închidere. *(~ gazelor, a apei.)* II. 1. curmare, încetare, potolire, (înv.) precurmáre. *(~ vinlului.)* 2. încetare, întrerupere, sistare, suspendare. *(~ lucrului de către grevişti.)* 3. contenire, încetare, întrerupere, (înv. şi pop.) opreálă. *(Lu-crează fără ~.)* 4. curmare, întrerupere, (fig.) stăvilire. *(~ scandalului.)* III. 1. împiedicare, infrinare, stăvilire. *(~ avântului tineresc.)* 2. interzicere, împiedicare, (pop.) oprelişte, (înv. şi reg.) popréală. *(~ accesului cuiva undeva.) IV. 1.* păstrare, reţinere, rezervare. f~ *unor bilele pentru spectacol.)* 2. reţinere, (rar; reténţie. *(~ unui bun al cuiva.)* V. interzicere, proscriere. *(~ duelului.)*

oprire s. v. INTERDICŢIE. INTERZICERE. PROHIBIRE. PROHIBIŢIE.

OPRIT adj. 1. închis. *(Gazele sânt ~J* 2. interzis. *(Intrarea ~.)* 3. interzis, neângăduit, nepermis, proscris. *(Un lucru ~.)* 4. interzis, prohibit. *(Băuturi ~.)* 5. interzis, (înv.) poprit. *(Fructe ~.)*

OPRITOARE s. piedică, (reg.) tî'rşă, (prin Transilv.) şurlăii. *(~ la car.)*

opritoare s. v. BARAJ. DIG. STĂVILAR. ZĂGAZ.

OPRITÚRĂ s. aparatură, branişte. *(Locul în pădure unde copacii au fost tăiaţi se numeşte ~.)*

opşegós adj. v. SFĂTOS.

OPT s. (arg.) sfinţişór. *(A luat un ~ la fizică.)*

OPTA vb. a alege. *(~ între mai multe alternative.)*

optică s. v. MENTALITATE. PSIHOLOGIE.

OPTIMÍSM s. încredere. *(Priveşte cu ~ viitorul.),*

OPŢIUNE s. alegere. *(~ lui s-a dovedii fericită.)*

opulent adj. v. BOGAT. ÎMBELŞUGAT.

opulenţă s. v. ABUNDENŢĂ. BELŞUG. BOGĂŢIE. ÎMBELSUGARE. ÎNDESTULARE. PRISOS.

OPUNE vb. 1. a se împotrivi, (pop.) a se încontra, (înv. şi reg.) a se potrivi, (înv.) a se imponcişa, a se încurmezişa, a se semeţi. *(S-a ~ acestor măsuri abuzive.)* 2. a se înfrunta, (fig.) a se ciocni. *(Se ~ interese antagonice.),* 3. a se contrazice, (fig.) a se ciocni. *(Tendinţe care se ~.)*

OPUNERE s. împotrivire, opoziţie, rezistenţă, (înv.) imponcişáre, împotriveálă, potrivire, potrivnicíe, pricinuíre. *(A înlâmpinat o dârzâ ~.)*

OPUS adj. 1. advers, contrar, dimpotrivă, potrivnic, (înv.) împotrivit, opozit. *(În partea ~ a dealului.)* 2. contrar, invers. *(Sens ~ celui iniţial.)* 3. antitetic, contrar. *(Se află pe poziţii ~.)* 4. antagonic, antagonist, potrivnic. *(Relaţii ~.)* 5. contradictoriu, contrar, divergent, potrivnic, (rar) contrazicător. *(Păreri ~.)* 6. contrastant, contrastiv. *(Imagini ~.)*

opúst s. v. BARAJ. STAVILĂ. STĂVILAR. ZĂGAZ.

or conj. v. AŞADAR. DAR. DECI.

orác interj, v. MIORC. OAC.

ORACOL s. prevestire, previziune, prezicere,, profeţie, prorocic, prorocire, (livr.) predic-ţiúne, (rar) prevestit, (înv.) hrismós, menire. plaz, plăzuít, plăzuitúră, prezisă, prorocés-tvie, prorocitúră.

ORAL adj. 1. vorbit. *(Limbaj ~.)* 2. verbal. *(Comunicare ~.)* 3. *(MED.)* bucal. *(Medicament luat pe cale ~.)*

ORANÂST s. *(BIS.)* baldachin, uranisc, (pop.) polog, (Transilv. şi Ban.) ecrine. *(Episcopul stătea sub ~.)*

oranj adj. v. PORTOCALIU.

oránz s. v. PORTOCAL.

ORAR s. program. *(~ de funcţionare al unui magazin.)*

orar s. v. CEAS. CEASORNIC.

ORAŞ s. 1. (livr.) cetate, citadelă, urbe. (înv.) politie, târg, (grecism înv.) horă. *(Un mare ~.)* 2. centru, (pop.) târg. *(Mă duc puţin In ~, eu prietenii.)*

ORATOR s. 1. retor, (prin Bucov.) predi-cánt. *(Un mare ~.)* 2. conferenţiar, vorbitor, (rar) cuvântâtór. *(Un ~ bine documentat.)*

ORATORÍE s. elocvenţă, retorică, (înv.) limbuţie, ritoríe. *(Arta ~.)*

oratoriu s. v. PARACLIS.

ORAŢIE s. 1. colăcărie, (reg.) conăcăríe. (*~spusă la o nuntă ţărănească.)* 2. *oraţie funebră* = discurs funebru, (înv.) propovedánie.

ÓRĂ s. 1. ceas. *(O ~ are 60 de minute.)* 2. ceas, interval, perioadă, răstimp, timp. *(A aşteptat o ~ bună pâna să vină acela.)* 3. ceas, clipă, clipită, minut, moment, secundă, timp, vreme, (rar) clipeală, (pop.) círtă, soroc, (înv.

şi reg.) cescúţ. *(A sosit ~ când...)* 4. clasă, curs, lecţie. *(De ce ai lipsii de la ~ ?)*

ORĂGĂÍ vb. a ocăcăi, (rar) a miorcăi, (reg.) a măcăi, a miorcoti, a răcani. *(Broasca*

orăcăí vb. v. MIORCĂI. PLÂNGE. SCÂN-CL SMIORCĂL

ORĂCĂIÁLĂ s. ocăcăit, orăcăire, orăcăit, (rar) miorcăít, (reg.) miorcoteálă, miorcotíre. *(~ broaştelor.)*

ORĂCĂÍRE s. ocăcăit, orăcăială, orăcăit, (rar) miorcăít, (reg.) miorcoteálă, miorcotíre. *(~ broaştelor.)*

ORĂCĂÍT s. ocăcăit, orăcăială, orăcăire, (rar) miorcăít, (reg.) miorcoteálă, miorcotíre. *(~ broaştelor.)*

ORĂSTÍCĂ s. *(BOT; Orobus* sau *Lathyrus niger)* (reg.) măluríci (pl.), pupăgioáră, pupe-zéle (pl.), pupezói, linte-neágră, mazăre-pădu-reáţă, măzărichea-cúcului, măzăriche-neágră.

orăstícă s. v. MĂLURICL

ORĂŞEÁN s. târgoveţ, (livr.) citadin, (pop. şi fam. depr.) nădrăgár, pantalonár, (pop. şi depr. sau ir.) domn, surtucár, (înv.) cetăţean, pârgár.

ORĂŞEĂNCĂ s. (reg.) jupâneásă.

ORĂŞEL s. târg. *(Un ~'de provincie.)*

ORĂŞENESC adj. 1. urban, (livr.) citadin, (înv. şi reg.) târgoveţ. *(Populaţie ~.)* 2. nemţesc. *(îmbrăcat cu haine ~.)*

ORĂŞENÉŞTE adv. nemţeşte, (rar) târgo-veţéşte. *(Se îmbracă ~.)*

ÓRĂŞENÍME s. (rar) târgoveţíme.

ORĂŞENIZA vb. a (se) urbaniza, (rar) a (se) citadiniza, a (se) târgoveţi.

ORĂŞENIZÁRE s. urbanizare, (rar) cita-dinizáre. *(~ unei populaţii.)*

ORĂŞENIZAT adj. urbanizat. *(Populaţie ~.)*

ORĂTÁNIE s. pasăre, (reg.) cobáie, cojbă-líţă, gáliţă, gujălíe, oară. *(Creşte ~ pe lângă casă.)*

ORB adj., s. 1. adj., s. nevăzător, (pop.) chior, orbeţ. *(Asociaţia ~ ilor.)* 2. adj. întunecat, întunecos. *(Felinare ~.)*

orb adj. v. COMPLET. DESĂVÂRSIT. INFINIT. NEMĂRGINIT. SĂRAC. SLAB. TOTAL.

orb s. v. CÂRTIŢĂ. SOBOL.

ORBÂLŢ s. *(BOT.* ■ *Actaea spicala)* (reg.) iarba-sfintului-Crístofor, iarba-tâlhárului, iarbă-de-orbálţ.

orbált s. v. ERIZIPEL. REUMATISM. SILNIC.

orbeca vb. v. BÂJBÂI. DIBUI. ORBECĂI. PIPĂI.

orbecáre s. v. BÂJBÂI.YLĂ. BÂJBÂIRE. BÂJ-BÂIT. BÂJBÂITURĂ. DIBUIALĂ. DIBUIRE. DIBUIT. ORBECĂIALĂ. ORBECĂIRE. OR-BECĂIT.

ORBECĂI vb. a bâjbâi, a dibui, a pipăi, (înv. şi reg.) a orbe.ca, (reg.) a horhăi, a moş-coti. (*A ~ prin întuneric.)*

ORBECĂIALĂ s. bâjbiială, bâjbâire, bâjbâit, bâjbâitură, dibuială, dibuire, dibuit, orbecăire, orbecăit, (înv. şi reg.) orbecáre. (*~ prin întuneric.)*

ORBECĂÍRE s. bâjbâială, bâjbâire, bâjbâit, bâjbâitură, dibuială, dibuire, dibuit, orbecăială, orbecăit, (înv. şi reg.) orbecáre. *(~ prin întuneric.)*

ORBECĂÍT s. bâjbâială, bâjbâire, bâjbâit, bâjbâitură, dibuială, dibuire, dibuit, orbecăială, orbecăire, (înv. şi reg.) orbecáre. *(~ cuiva prin întuneric.)*

ORBEŞTE adv. nebuneşte, prosteşte. *(Se aruncă ~ înainte.)*

ORBÉTE s. *(ZOOL.; Spalax microphthal-mus)* (pop.) căţelul-pămî'ntului, (reg.) griván, porcúţ, şúiţă, tocăniţă, ţâncul-pămíntului, (Munt. şi Transilv.) sobol, şomíc.

orbéte s. v. DERBEDEU. LEPĂDĂTURĂ. LICHEA. NETREBNIC. PUSLAMA. SCÂR-NĂVIE. SECĂTURĂ.

orbeţ adj., s. v. NEVĂZĂTOR. ORB.

orbeţ s. v. CÂRTIŢĂ. SOBOL.

ORBÍ vb. (pop.) a chiori, (înv.) a (se) întuneca. *(Lumina m-a ~.)*

orbiculár adj. v. CIRCULAR. GLOBULAR. ROTUND. SFERIC. SFERIFORM.

ORBÍRE s. 1. *(MED.)* ablepsie, cecitate. 2.* (fig.) întunecare, rătăcire. *(A fost doar o clipă de ~.)*

ORBÍTĂ s. 1. *(ASTRON.)* (rar) cerc, (înv. şi pop.) crug. 2. *(ANAT.)* (pop.) găvan, sco-vârlíe, văgăună, (înv. şi reg.) melci. *(~ a ochiului.)*

orbul găinilor s. v. CECITATE NOCTURNĂ. HEMERALOPIE.

orceáfl s. v. ARPAGIC. CEAPĂ. DE SĂ-MÂNŢĂ.

ORCHESTRA vb. *(MUZ.)* a instrumenta.

ORCHESTRÁNT s. *(MUZ.)* instrumentist, (înv.) sunător.

ORCHESTRARE s. *(MUZ.)* instrumentaţie, orchestraţie.

ORCHESTRAŢIE s. *(MUZ.)* instrumentaţie, orchestrare.

ORCHESTRĂ s. *(MUZ.)* (pop.) muzică.

orcicár s. v. VAL.

ord s. v. RÂND. ŞIR. ŞIRAG.

órdie s. v. ARMATĂ. HOARDĂ. OASTE. OŞTIRE. PUTERE. TRUPE.

ORDIN s. I. 1. dispoziţie, hotărâre, poruncă, (pop.) porunceálă, (înv.) aşczămínt, carte, far-muta, învăţătură, mandat, orinduiálă, orin-duire, pitác, poruncită, povelénie, povelíre, pravilă, rânduiálă, strânsoáre, şart, tertip, ucaz, (rusism înv.) pricáz. *(A emis, a primit un ~.)* 2. comandă, poruncă. *(Ascultă ~ la mine!)* 3. *(MIL.)* consemn, dispoziţie. *(~ de a ră-mâne în cazarmă.)* 4. *(MIL.; concr.)* chemare, (prin Transilv. şi Maram.) poruncă. *(A primit ~ şi s-a prezentat la unitate.)* II. *(BIS.) ordin călugăresc* = congregaţie, ordin monahal; *ordin monahal* = congregaţie, ordin călugăresc.

ORDINAR adj., s., adv. 1. adj. normal, o-bişnuit. *(Sesiune ~.)* 2. adj. banal, comun, o-bişnuit, (înv.) prost, prostesc. *(În lucruri ~ voi vedeţi numai minuni.)* 3. adj. comun, grosolan. *(Ptnză ~.)* 4. adj. inferior, prost, rău. *(Tutun, vin ~.)* 5. adj., s. bădăran, grosolan,

mitocan, mârlan, mârlănoi, mocofan, mojic, necivilizat, nepoliticos, ţărănoi, ţoapă, ţopâr-lan, vulgar, (pop.) mocan, mocârţán, modír-lán, pădureţ, ritán, ţopfrcă, (reg.) mocodán, mocofănós, modârlău, modoran, mogâldán, ne-cunoscătór, negândít, negreblát, (Mold.) ghior-lán, (Transilv.) grobian, (înv.) gros, (fig.) ne-cioplít. *(Un om ~.)* 6. adj. bădărănesc, grosolan, mahalagesc, mitocănesc, mirlănesc, mojic, mojicesc, nepoliticos, topesc, ţopârlănesc, vulgar, (rar) mojícós, (fig.) necioplít. *(O comportare ~.)* 7. adv. bădărăneşte, grosolan, ma-halageşte, mitocăneşte, mirlăneşte, mojiceşte, ţărăneşte, vulgar. *(S-a purtat ~.)*

ordinariát s. v. CONSISTORIU.

ORDINATOR s. computer. *(~ este un calculator electronic.)*

ORDINE s. 1. organizare, orinduială, regulă, rinduială, (inv.) tocmeală, tocmire. *(O ~ desávârşită domnea acolo.)* 2. regulă, rinduială, rost, socoteală, (inv. şi reg.) soroc. *(Síie ~ lucrurilor.)* 3. succesiune. *(O ~ descres-cindă a elementelor şirului.)* 4. organizare, rinduială, rost. *(~ lumii nu se schimbă cu pamflete.) ó.*

disciplină, regulă, rinduială. *(Obişnuit cu ~; respectaţi ~.)*

ORDONA vb. 1. a comanla, a decide, a dispune, a fixa, a hotărî, a porunci, a stabili, a statornici, (rar) a prescrie, (înv. şi pop.) a orân-dui, a rindui, (pop.) a soroci, (prin Ban. şi Transilv.) a priti, (înv.) a învăţa, a judeca, a poveli. *(A ~ să se facă astfel...)* 2. a porunci, a spune, a zice. *(Fă ce-ţi ~ el!)* 3. a aranja, a aşeza, a clasa, a clasifica, a dispune, a distribui, a grupa, a împărţi, a întocmi, a organiza, a orindui, a potrivi, a pune, a repartiza, a rindui, a sistematiza, (pop.) a chiti, (înv.) a drege, a tocmi. *(~ cum trebuie elementele unui ansamblu.) 4.* a organiza, a sistematiza, a structura. *(A ~ întregul material în vederea...)* 5. a (se) alinia, a (se) înşira, a (se) înşirui, a (se) rindui, (înv. şi reg.) a (se) şirui. *(S-au ~ i/*i *tăcere.)*

ORDONANŢA vb. *(FIN.)* (rar) a mandata. *(A ~ plătite curente.)*

ORDONANŢĂ s. I. (înv.) pitác, publicaţie, ucaz, (germanism înv., în Transilv.) púţăr. *(A emite o ~.)* II. *(MIL.)* (prin Ban.) prâvă-dinár, (înv.) vistavói. *(Un ofiţer cu ~ sa.)*

ordonanţă s. v. PRESCRIPŢIE. REȚETĂ.

ORDONARE s. 1. aranjare, aşezare, clasare, clasificare, distribuire, împărţire, repartizare, rinduială, rânduire, sistematizare. *(~ elementelor unui ansamblu.)* 2. organizare, sistematizare, structurare. *(~* u*nui material documentar brut.)*

ORDONAT adj. 1. aranjat, clasat, organizat, rânduit, sistematizat. *(Material documentar ~.)* 2. disciplinat, regulat. *(Duce o viaţă ~.)*

OREIÓN s. *(MED.)* parotidită epidemică.

ORÉŞNIŢĂ s. *(BOT.; Lathyrus tuberosus)* (reg.) bobuşór, fasolícă, măzărícă, sângele-voi-nículoi.

oréşniţă s. v. INDRUŞAIM. SÂNGELE-VOI-NICULUI.

OREZ s. *(BOT.; Oryza saliva)* (Transilv. şi Maram.) rişcáşă.

OREZĂRÍE s. 1. (rar) rizeríe. *(O* mare*~.)* 2. rizicultură. *(Se ocupă cu ~.)*

ORFAN adj., s. (înv. şi reg.) sărac, sărman, (Maram. şi prin vestul Transilv.) sărăndíc, (înv.) orfelin. *(Copil ~.)*

orfanotrofíe s. v. ORFELINAT.

orfelin adj., s. v. ORFAN.

ORFELINAT s. (înv.) orfanotrofíe.

ORGAN s. 1. organism. *(~ constituit de stat.)* 2. autoritate, for. *(~eíe superioare administrative.)* 3. publicaţie. *(~ de presă.) 4. (ANA T.) organ genital* = sex.

organ s. v. LIRĂ. ORGĂ.

organe s. pi. v. RECHIZITE.

ORGANIC adj. 1. indisolubil, inseparabil, nedespărţit, neseparabil, unitar. *(Un tot ~.)* 2. adânc, capital, considerabil, crucial, decisiv, esenţial, fundamental, hotărâtor, important, însemnat, primordial, profund, radical, serios, structural, substanţial, vital, (livr.) cardinal, major, nodal, (rar) temeinic. *(Prefaceri ~.)*

ORGANIGRAMĂ s. schemă. *(~* u*nei instituţii.)*

ORGANÍSM s. organ. *(~ de stat.)*

ORGANIZA vb. 1. a alcătui, a constitui, a crea, a desemna, a forma, a institui, a înfiinţa, a numi, a stabili, (înv.) a tocmi. *(A ~* o *comisie specială.)* 2. a constitui, a crea, a ctitori, a funda, a institui, a înfiinţa, a întemeia, (astăzi rar) a statornici, (inv.) a sădi, a stabili, a statori, a temeli, (grecism înv.) a sistisi, (fig.) a urzi. *(A ~ corpul grănicerilor, un aşe-zământ ele.)* 3. a aranja, a aşeza, a clasa, a clasifica, a dispune, a distribui, a grupa, a împărţi, a întocmi, a ordona, a orândui, a potrivi, a pune, a repartiza, a rindui, a sistematiza, (pop.) a chiti, (înv.) a drégc, a tocmi. *(A ~ cum trebuie elementele unui ansamblu.) 4.* a ordona, a sistematiza, a structura. *(A ~ întregul material în vederea...)*

ORGANIZARE s. 1. alcătuire, constituire, creare, desemnare, formare, instituire, înfiinţare, numire, stabilire. *(~ unei comisii speciale.)* 2. constituire, creare, fundare, instituire, înfiinţare, întemeiere, (astăzi rar) statornicire. *(~ corpului grănicerilor.)* 3. ordonare, sistematizare, structurare. *(~ materialului documentar.)* 4. alcătuire, compoziţie, economie, organizaţie, structură, (rar) substanţă, (fig.) urzeală. *(Care este ~ lucrării?)* 5. structură. *(~ unei celule.)* 6. ordine, orinduială, regulă, rinduială, (înv.) tocmeală, tocmire. *(Era acolo o ~ desăvtrşită.)* 7. întocmire, o-rânduială, orânduire, rinduială, (înv.) aşeză-mínt. *(Noua ~ a lucrurilor.)* 8. ordine, rinduială, rost. *(~ lumii.)*

ORGANIZAT adj., adv. 1. adj. aranjat, clasat, ordonat, rânduit, sistematizat*. (Material documentar ~.)* 2. adj. metodic, sistematic, (înv.) metodicésc. *(Un plan ~.)* 3. adv. metodic, sistematic, (înv.) metodicéşte. *(Procedează ~.)*

ORGANIZATOR s. (înv.) întocmitor, orân-duitór. *(E un bun ~.)*

ORGANIZATORIC adj. structural. *(Modificări ~.)*

ORGANIZAŢIE s. alcătuire, compoziţie, economie, organizare, structură, (rar) substanţă, (fig.) urzeală. *(Care este ~ lucrării ?)* ORGANOGÉN s. *(MIN.)* biolit, organo-lit, rocă organogenă.

ORGANOLÍT s. *(MIN.)* biolit, organogen, rocă organogenă.

orgár s. v. ARGĂSITOR. TĂBĂCAR. ORGĂ s. *(MUZ.)* (înv.) organ. ORGIAC adj. orgiastic. ORGIASTIC adj. orgiac. ORGÍE s. desfrlu, dezmăţ, (lívr.) baca-nálă, libertinaj, luxură, (înv. şi pop.) scirnă-vle, (înv.) ruşinâre, slobozenie, slobozie, zam-paralíc.

ORGOLIOS adj. fudul, grandoman, infatuat, încrezut, înfumurat, îngâmfat, megaloman, mândru, semeţ, trufaş, ţanţoş, vanitos, (livr.) prezumţios, suficient, (înv. şi pop.) măreţ, (pop. şi fam.) ţâfnós, (pop.) falnic, fălos, închipuit, (înv. şi reg.) pâşín, (prin Ban.) mărós, (prin Mold.) nărtós, (înv.) fumurós, preaânălţát, zadarnic, (fig.) băţos, înţepat, scrobit. *(Un om ~.)*

ORGOLIU s. aroganţă, fală, fudulie, infatuare, înfumurare, îngâmfare, mândrie, se-meţie, trufie, vanitate, (lívr.) fatuitate, morgă, prezumţie, suficienţă, (rar) superbie, ţan-ţoşíe, (înv. şi pop.) măreţie, mărire, (pop. şi fam.) ifos, ţâfnă, (reg.) făloşénie, făloşíe, (înv.) fălnicfe, laudă, mărie, mărime, mândréţe, poh-fálă, preaânălţáre, preânălţíme, semeţíre, trú-fă, trufăşle, zădărnicie. *(~ lui este cu totul nejustificat.)*

ori adv. v. OARE. POATE. ORI conj. fie, sau, (înv. şi reg.) au, oare, (prin Transilv.) măcar, (înv.) săvái. *(~ bărbaţi, ~ femei.)*

ORÍBIL adj. 1. dezgustător, dizgraţios, greţos, hidos, respingător, scârbos, (livr.) i-múnd, (reg.)

mírşav, (fam. fig.) borî't. *(~ la înfăţişare.)* 2. dezgustător, greţos, scârbos, sinistru. *(Un rtnjet ~.)* 3. dezgustător, infect, respingător, scârbos. *(Ce caracter ~/)* 4. groaznic, înfiorător, înfricoşător, îngrozitor, înspăi-mântător, (înv. şi pop.) spăimântătór, (pop.) spăimos, (înv.) spăimântós. *(S-a tnttmplat un lucru ~.)* 5. dezgustător, monstruos, odios, respingător, (livr.) abominabil. *(Faptă ~.)* 6. cumplit, cutremurător, fioros, groaznic, grozav, înfiorător, înfricoşător, în-

grozitor, înspăimântător, macabru, monstruos, sângeros, teribil, zguduitor, (livr.) abominabil, terifiant, terlfic, (înv. şi pop.) rău. *(O crimă ~.)*

ORICARE pron., adj. 1. pron. cine, fiecare, fiecine, oricine, orişicare, orişicine, (înv. şi pop.) care, (pop.) fieşcáre, fieşcíne, fitecine, (înv. şi reg.) cáreşi, cíneşi, (înv.) neştíne, veri-cáre, vericíne. *(Zică ~ ce va vrea.)* 2. adj. fiecare, fiece, orice, orişicare, tot, (pop.) fieşcé, fitecé. *(~ pasăre pe limba ei piere.)*

ORICE pron., adj. 1. pron. ce, orişice, (înv.) vericé. *(Zică lumea ~* o *vrea.)* 2. adj. fiecare, fiece, oricare, orişicare, tot, (pop.) fieşcé, fitecé. *(~ pasăre pe limba ei piere.)*

ORICÍNE pron. cine, fiecare, fiecine, oricare, orişicare, orişicine, (înv. şi pop.) care, (pop.) fieşcáre, fieşcíne, fitecine, (înv. şi reg.)> cáreşi, cíneşi, (înv.) neştíne, vericáre, vericíne. *(Zică ~ ce ar vrea.)*

ORICIND adv. orişicând, totdeauna, (înv.> fiecî'nd, fieştecínd, vericî'nd. *(Să vii ~ la. mine.)*

ORICIT pron., adj., adv., conj. 1. pron. ori-şicât, (înv.) oarecít. *(Cit zahăr vrei? – ~ !)* 2-. adj. orişicit. *(~ lume ar fi...) 3.* adv. ori-şicât. *(~ ai avea de mult, tot nu te saturi l)*• 4. conj. cit. *(~ ai vrea, dar nu poţi.)*

ORICUM adv. fiecum, orişicum, (înv.) fieş-tecúm, fitecúm. *(~, numai să viii)*

ORIENT s. est, răsărit, (pop.) soare-răsáre, (reg.) răsái, răsărlş, zorit, (înv.) ost. (*Spre ~.)*

ORIENTA vb. 1. a apuca, a se îndrepta, a o lua, a merge, a păşi, a pleca, a porni, (rar), a se îndruma, (pop.) a purcede, a se purta, (înv. şi reg.) a năzui, (Transilv.) a arădui. *(Se ~ spre casă.)* 2. a călăuzi, a conduce, a dirija, a> ghida, a îndrepta, a îndruma, (înv), a tocmi. *(I-a~ pe drumul cel bun.)* 3. a (se) călăuzi, a< (se) conduce, a (se) ghida, a (se) îndruma, (înv.) a (se) povăţui. *(După ce principii se ~ în viată?)*

ORIENTAL adj. estic, răsăritean, (înv.)-óstic, răsăritenésc. *(Regiunea ~ a Carpaţi-lor.)*

ORIENTARE s. 1. călăuzire, conducere, dirijare, ghidare, îndreptare, îndrumare. *(~ cuiva pe drumul cel bun.)* 2. direcţie linie, sens. *(Ce ~ va urma această dezvoltare?)* 3. concepţie, convingere, gând, idee, judecată, opinie-, părere, principiu, vedere, viziune, (livr.) convicţiune. *(Are o ~ sănătoasă.)*

ORIENTATÍV adj. informativ. *(Preţuri' ~.)*

ORIFÍCIU s. deschidere, deschizătură, gaură, (livr.) apertúră, (Mold.) bortă. *(Un ~ îngust într-un zid.)*

ORIGINAL adj., s. 1. adj. autentic. *(Document ~.)* 2. s. (înv.) matcă. *(~ al unui act.>* 3. s. *(FILOL.)* (livr.) arhetip. *(~ al unei scrieri.)* 4. adj. adevărat, autentic, curat, nefalsificat, veritabil. *(Artă ~.)* 5. adj. nou, (livr. fig.) inedit. *(Spectacol, procedeu ~.)* 6. adj-, personal. *(Manieră ~ de a scrie.) 7.* adj. bizar, ciudat, curios, excentric, extravagant, fantasmagoric, fantezist, inexplicabil, insolit, năstruşnic, neobişnuit, paradoxal, singular, straniu, (livr.) abracabránt, (rar) străin,, (pop.) pidósnic, pocit, poznaş, (Mold.) deşănţat, (Transilv., Ban. şi Olt.) şod, (înv.) ciu-dós, (grecism înv.) paraxín, (fam.) sanchíu, (fam. fig.) fistichiu, întors, sucit, trăsnit. *(Ce-chestie ~ !)*

ORIGINALITATE s. 1. inedit, noutate. *(~ unei teorii.)* 2. individualitate, personalitate..

.*(~ unui artist.)* 3. bizarerie, ciudăţenie, excentricitate, extravaganţă, fantezie, teribilism. *(Ce stnt aceste ~ăli ia tine?)*

ORIGINAR adj. 1. iniţial, primitiv, primordial. *(Patria ~ a albanezilor.)* 2. iniţial, prim, primar, primordial. *(Fondul ~ al caracterului său.)*

ORÂGINE s. 1. geneză, (livr.) matrice. *(~ unui fenomen.)* 2. început, obârşie, provenienţă, sursă, (livr.) sorginte, (înv.) începătură, (fig.) izvor, símbure. *(~ daco-lalină a limbii române.)* 3. *(LINGV.)* etimologie. *(A stabilit ~ cuvintului.)* 4. naştere, obârşie, provenienţă, (livr) extracţie, matrice, stirpe, (rar) prove-níre, spiţă, (astăzi rar) seminţie, (înv. şi reg.) •neam, (înv.) purcédere, purces. *(Era ţăran prin ~.)* 5. ascendenţă, obârşie. *(Are o ~ modestă.)* 8. obârşie, (fig.) izvor, matcă. *(S-a inlors Ia ~.)* 7. obârşie, sursă, (livr.) sorginte, '(înv.) izvód, (fig.) izvor. *(Să mergem la ~ acestor efecte.)* 8. cauză, obârşie, (fig.) izvor, mamă. *(~ tuturor succeselor este...)*

ORIÂNCOTRÓ adv. orişiunde, oriunde, pretutindeni, (rar) fieúnde, (înv.) oareúnde, tutíndeni. *(~ te voi urma.)*

ORIŞICARE pron., adj. 1. pron. cine, fiecare, fiecine, oricare, oricine, orişicine, ■(înv. şi pop.) care, (pop.) fieşcáre, fieş-cine, fitecine, (înv. şi reg.) cáreşi, cíneşi, (înv.) neştíne, veri care, veri cine. *(Zică ~ ce va vrea.)* 2. adj. fiecare, fiece, oricare, orice, tot, (pop.) ■fieşcé, fitecé. *(~ pasăre pe limba ei piere.)*

ORIŞICE pron. ce, orice, (înv.) vericé. *(Zică lumea ~ o vrea.)*

ORIŞICÍNE pron. cine, fiecare, fiecine, oricare, oricine, orişicare, (înv. şi pop.) care, i(pop.) fieşcáre, fieşcíne, fitecine, (înv. şi reg.) •cáreşi, cíneşi, (înv.) neştíne, vericáre, vericíne. *(Zică ~ ce* Ba *vrea.)*

OR1ŞIGIND adv. orieând, totdeauna, (înv.) •fieernd, fieştecând, vericínd. *(Să vii la mine ~ ai avea nevoie.)*

ORIŞIGIT pron., adj., adv. 1. pron. oricât, •(înv.) oarecî't. *(CU zahăr vrei? – ~ !)* 2. adj. oricât. *(~ lume ar fi acolo...)* 3. adv. oricât. *(~ ai susţine, tot nu te cred.)*

ORIŞICÚM adv. ficcurn, oricum, (înv.) fieş-tecúm, fitecúm. *(~, numai să vină!)*

ORIŞIUNDE adv. 1. oriâncotro, oriunde, pretutindeni, (rar) fieúnde, (înv.) oareúnde, tutíndeni. *(~ te voi urma.)* 2. încotro, oriunde. *(Du-te ~ vezi cu ochii.)*

ORIUNDE adv. 1. oriâncotro, orişiunde, pretutindeni, (rar) fieúnde, (înv.) oareúnde, tutíndeni. *(~ te voi urma.)* 2. încotro, orişiunde. *(Du-te ~ vezi cu ochii.)*

ORIZONT s. 1. zare, (astăzi rar) zărişte, (pop.) poala cerului. *(Se vede ceva la ~.)* 2. fundal. *(~ pe scena unui teatru.)* 3. *(TEATRU)* 'Cicloramă. *(~ este un fundal de scenă curbat.)* 4. *(GEOL.)* strat.

orizont s. v. PERSPECTIVĂ.

ORIZONTALIZÁ vb. 1. a nivela. *(A ~ ramblcul unei şosele.)* 2. *(TOP., TEHN.)* a •cala. *(A ~ un aparat topografic de vizare.)*

ORIZONTALIZÁRE s. nivelare. *(~ ram-*

bleului unei şosele.)

orândár s. v. ARENDAŞ.

orândáş s. v. ARENDAŞ.

orândatór s. v. ARENDAŞ.

orândă s. v. ARENDĂ. DATINĂ. DESTIN. FATALITATE. FEL. MENIRE. NOROC. OBICEI. PREDESTINARE. RÂNDUIALĂ. SOARTĂ. TRADIŢIE. URSITĂ. UZ. UZANŢĂ. ZODIE.

ORÂNDUÍ vb. 1. a aranja, a aşeza, a clasa, a clasifica, a dispune, a distribui, a grupa, a împărţi, a întocmi, a ordona, a organiza, a potrivi, a pune, a repartiza, a rândui, a sistematiza, (pop.) a chiti, (înv.) a drege, a tocmi. *(A ~ cum trebuie elementele unui ansamblu.)* 2. a aranja, a reglementa, a stabili, (rar) a regula, (înv.) a regularisi. *(Şi-a ~ situaţia neclară.)* 3. a aranja, a rezolva, (înv.) a chivernisi. *(.Şi-a ~ nişte treburi.) 4.* a fixa, a hotărî, a institui, a întocmi, a rândui, a stabili, a statornici, (înv.) a aşeza, a lega, a politici, a scoate, a scorni, a tocmi. *(A ~ un impozit.)* 5. a da, a destina, a hărăzi, a hotărî, a meni, a predestina, a rândui, a sorti, a ursi, (rar) a predetermina, a preursi, (pop.) a noroci, a scrie, a soroci, (înv.) a tocmi, (fig.) a rezerva. *(Ce le-a ~ soarta, viitorul?)* 6. a hotărî, a lăsa, a rândui, a statornici. *(Aşa a ~ natura.)*

orlnduí vb. v. COMANDA. CURĂŢA. DECIDE. DERETICA. DESEMNA. DISPUNE. FACE. FIXA. HOTĂRÎ. ÎNVESTI. NUMI. ORDONA. PORUNCI. PUNE. SCUTURA. STABILI. STATORNICI. STRÂNGE.

ORÂNDUIÁLĂ s. 1. ordine, organizare, regulă, rânduială, (înv.) tocmeală, tocmire. *(O~ desă-virşită.)* 2. întocmire, organizare, orânduire, rânduială, (înv.) aşezământ. *(Noua~ a lucrurilor.)*

orlnduiálă s. v. BIR. DARE. DEMNITATE. DISPOZIŢIE. HOTĂRÂRE. IMPOZIT. ORDIN. PORUNCĂ. POZIŢIE. RANG. RÂND. TREAPTĂ.

ORÂNDUÍRE s. 1. întocmire, organizare, orinduială, rânduială, (înv.) aşezământ. *(Noua ~ a lucrurilor.)* 2. aranjare, reglementare, stabilire, (rar) regulare, (înv.) regularisíre. *(~ tuturor problemelor de rezolvai.)* 3. formaţie, sistem. *(~ social-economică.)* 4. *orânduire economică* = bază economică, structură economică. 5. regim, sistem, societate. *(~ capitalistă.)* 6. *(IST.) orânduire feudală* = feudalism, feudalitate, societate feudală.

orinduire s. v. DISPOZIŢIE. HOTĂRÂRE. ORDIN. PORUNCĂ.

orluduitór s. v. ORGANIZATOR.

orjovení vb. v. SCĂRPINA.

ormán s. v. DULAP. GARDEROB. SIPET. ŞIFONIER.

ORNA vb. 1. a decora, a găti, a împodobi, a înfrumuseţa, a ornamenta, a pavoaza. *(A ~ faţada unei clădiri.)* 2. a împodobi, a înfrumuseţa, (rar) a agrementa, (reg.) a înfrumoşa. *(A ~ un parc.)* 3. a garnisi, a împodobi, a ornamenta. *(A ~ o rochie cu...)*

ORNAMENT s. 1. decor, decoraţie, ornamentaţie, podoabă, (pop.) împodobire, zúr-zur. *(Obiecte de ~.)* 2. înfloritură, podoabă. *(~ arhitectonic.)*

ORNAMENTA vb. 1. a decora, a găti, a împodobi, a înfrumuseţa, a orna, a pavoaza. *(A ~ faţada unei clădiri.)* 2. a garnisi, a împodobi, a orna. *(A ~ o rochie cu...)*

ORNAMENTAL adj. decorativ, ornant. *(Element ~.)*

ORNAMENTARE s. 1. decorare, decoraţie, gătire, împodobire, înfrumuseţare, ornare, pavoazare. *(~ unei clădiri.)* 2, gamisire, împodobire, ornare. *(~ unei rochii.)*

ORNAMENTAT adj. 1. decorat, gătit, împodobit, înfrumuseţat, ornat, pavoazat, (prin Munt.) taxidít. *(O clădire frumos ~.)* 2. garnisit, împodobit, ornat. *(Rochie ~.)*

ORNAMENTAŢIE s. 1. decor, decoraţie, ornament, podoabă, (pop.) împodobire, zúr-zur. *(Obiecte de ~)*. 2. decoraţie. *(O frumoasă ~ interioară.)*

ORNAMENT ICĂ s. artă aplicată, artă decorativă.

ORNANT adj. decorativ, ornamental. *(Element ~.)*

ORNARE s. 1. decorare, decoraţie, gătire, împodobire, înfrumuseţare, ornamentare, pavoazare. *(~ unei clădiri.)* 2. gamisire, împodobire, ornamentare. *(~ unei rochii cu...)*

ORNAT adj. 1. decorat, gătit, împodobit, înfrumuseţat, ornamentat, pavoazat, (prin Munt.) taxidít. *(O clădire frumos ~.)* 2. garnisit, împodobit, ornamentat. *(Rochie ~.)*

ornate s. pi. v. ODĂJDII. VEŞMINTE.

ornic s. v. CEAS. CEASORNIC. OROLOGIU. PENDULĂ.

omicăríe s. v. CEASORNICĂRIE.

ORNITOLÓG s. (înv.) ornitologíst. *(Un reputat ~.)*

ornitologist s. v. ORNITOLÓG.

OROARE s. 1. aversiune, dezgust, greaţă, îngreţoşare, repulsie, scârbă, silă, (livr.) repugnantă, (rar) nesuferíre, (pop. şi fam.) lehamite, (înv.) urít, (pop. fig.) saţ. *(Simte o ~ de neânvins pentru...)* 2. groază, încrâncenare, înfiorare, înfricoşare, îngrozire, înspăimântare, spaimă, teroare, (înv. şi pop.) oţăríre, (înv. şi reg.) scârbă, (reg.) înfricáre, pălitúră, (înv.) spăimântáre, spăimântătúră, (fig.) cutremur. *(Fapta lui monstruoasă i-a produs ~.)* 3. grozăvie, monstruozitate, (pop.) grozăvenie, (înv. şi reg.) străşnicie, (înv.) groznicíe. *(~ faptei sale.f*

OROGENÉTIC adj. *(GEOL.)* orogenic.

ORO GENEZĂ s. *(GEOL.)* orogenie.

OROGENIC adj. *(GEOL.)* orogenetic.

OROGENÍE s. *(GEOL.)* orogeneză.

orologerie s. v. CEASORNICĂRIE.

orológhion s. v. CEAS. CEASLOV. CEASORNIC. OROLOGIU.

orologiér s. v. CEASORNICAR.

OROLOGIU s. (înv.) orológhion, (înv., în Mold.) ornic. *(Un ~ pe faţada primăriei.)*

OROPSÍ vb. 1. a năpăstui, a nedreptăţi, a persecuta, a prigoni, a urgisi, (înv. şi reg.) a strâmbătăţi, (înv.) a obidi, (grecism înv.) a cata-trexi. *(De ce ti ~ fără motiv?)* 2. a asupri, a exploata, a împila, a împovăra, a năpăstui, a oprima, a persecuta, a prigoni, a tiraniza, a

urgisi, (înv. şi reg.) a bântui, (înv.) a obidi, a objidui, a sili, a supăra, a tiranisi, a tirani, (fig.) a apăsa,

a despuia, a stoarce, a suge, (reg. fig.) a stoci, (înv. fig.) a călca. *(A ~ masele.)*

oropsi vb. v. ABANDONA. ADMONESTA. AFURISI. ALUNGA. ANATEMIZA. BLESTEMA. CERTA. DĂSCĂLI. DEPĂRTA. DOJENI. EXCOMUNICA. GONI. IZGONI. ÎNDEPĂRTA. LĂSA. MORALIZA. MUSTRA. PĂRĂSI.

OROPSÍRE s. năpăstuire, nedreptăţire, persecutare, persecuţie, urgisire, (înv. şi reg.) strâmbătăţire, (înv.) obidíre. *(~ cuiva fără temei.)*

oropsit adj. v. ABANDONAT. ALUNGAT. GONIT. IZGONIT. NEGLIJAT. PĂRĂSIT.

OROPSÍT adj., s. 1. adj. năpăstuit, nedreptăţit, persecutat, urgisit, (pop.) obidit. *(Om profund ~)* 2. adj., s. asuprit, exploatat, împilat, năpăstuit, oprimat, persecutat, prigonit, urgisit, (pop.) obidit, (înv.) obijduít. (fig.) apăsat, despuiat. *(Masele ~ s-au ridicat la luptă.)*

órpic s. v. OGOR. PÂRLOAGĂ.

ort s. v. ABATAJ.

ortá s. v. BREASLĂ. CORPORAŢIE. TAGMĂ.

ortac s. v. AMIC. ASOCIAT. CAMARAD. PĂRTAŞ. PRIETEN. TOVARĂŞ.

ortán s. v. ACVILĂ. IEPURAR. PAJURĂ.

ortaci vb. v. ASOCIA. GRUPA. ÎMPRIETENI. ÎNSOŢI. ÎNTOVĂRĂŞI. UNI.

ortăcfe s. v. AMICIŢIE. ASOCIAŢIE. ASOCIERE. ÎNTOVĂRĂŞIRE. PRIETENIE. TOVĂRĂŞIE.

ORTICÓN s. *(TEHN.)* orticonoscop.

ORTICONOSCOP s. *(TEHN.)* orticon.

ORTOCLÁZ s. *(MIN.)* ortoză.

ORTODIFENILENMETÁN s. *(CHIM.)* fluoren.

ORTODOX adj., s. *(BIS.)* I. adj. (reg.) românesc, (înv.) pravoslàv, pravoslavnic. *(Religia, biserica ~.)* 2. adj., s. greco-oriental, (rar) greco-răsăriteán. *(Creştin ~.)*

ORTODOXIE s. *(BIS.)* ortodoxism, (înv.) pravoslávie, pravoslavnicíe.

ORTODOXÍSM s. *(BIS.)* ortodoxie, (înv.) pravoslávie, pravoslavnicíe.

ORTOGRAFIC adj. (înv.) prosodicésc prozodic. *(Semne ~.)*

ORTOGRAFÍE s. scriere, (înv.) scriptură. *(Despre ~ limbii romane)*

ortolán s. v. PRESURĂ.

ortomán adj. v. FOCOS. IUTE. SPRINTEN.

ortomănésc adj. v. HAIDUCESC.

ORTOPED s. *(MED.)* ortopedist. *(Un reputat ~.)*

ORTOPEDIST s. *(MED.)* ortoped. *(Un cunoscut ~.)*

ORTOSCÓPIC adj. *(FIZ.)* rectiliniar. *(Sistem optic ~.)*

ORTÓZĂ s. *(MIN.)* ortoclaz.

*ORZÁR s. orzărie. *(Tine orzul în ~.)*

orzátic adj. v. PRECOCE. TIMPURIU. VĂRATIC.

♦ORZĂRÍE s. orzar. *(Tine orzul în ~.)*

orzésc adj. v. PRECOCE. TIMPURIU. VĂRATIC.

ORZIŞÓR s. *(BOT.)* orzuleţ.

orzişór s. v. ARPACAŞ.

ORZOAICA s. *(BOT.)* 1. *(Hordeum dis-tichon)* orzoaie. 2. *orzoaică-de-baltă (Vallis-neria spiralis)* = (reg.) sârmulíţă.

ORZOÁIE s. *(BOT.; Hordeum distichon)* orzoaica.

ORZULÉŢ s. *(BOT.)* orzişor.

OS s. 1. ciolan, (prin Mold.) bodolán, (prin Bucov.) boldán, (prin Maram.) ciont. *(I-a dat ciinelui un ~.)* 2. *(ANAT.) os de sepie* = sepion; *os malar* = zigomă, os zigomatic; *os slernal* = stern; *os zigomatic* = zigomă, os malar. 3. *(BOT.) osul-iepurelui* = a) *(Ononis spinosa)* (reg.) dârmotín, sălăşitoáre, sălăşti-oáră, asudul-cálului, sudoarea-cálului; b) *(0-nonis arvensis)* (reg.) sălăşitoáre, sălăştioáră; c) *(Ononis hircina)* (reg.) sălăşitoáre; d) *(Ononis repens)* (pop.) sudoarea-cálului, (reg.) su-doarea-cápului.

OSANA interj, mărire !, slavă !

OSANALE s. pi. aclamaţii (pl.), ovaţii (pl.), urale (pl.), (rar) vivat. *(Mulţimea ti intlmpina cu ~.)*

osár s. v. PĂLĂMIDĂ-DE-BALTĂ.

OSATURĂ s. 1. *(ANAT.)* schelet, sistem osos, (înv., în Transilv.) dabilă, (fig.) cherestea. *(O ~ puternică.)* 2. schelet, structură. *(~ de rezistenţă a unei construcţii.)*

OSCILA vb. a (se) balansa, a (se) clătina, a (se) legăna, a pendula, (rar) a bascula, (înv. şi reg.) a (se) clăti, (reg.) a (se) dăina, a (se) hâţâna, a (se) hlobăna. *(A ~ într-o parte si tn alta.)*

oscila vb. v. CODI. EZITA. FLUCTUA. PREGETA. SCHIMBA. ŞOVĂI. VARIA.

OSCILANT adj. oscilatoriu, pendular. *(Mişcare ~.)*

oscilant adj. v. EZITANT. FLUCTUANT. INDECIS. INSTABIL. NEDECIS. NEHO-TĂRÂT. SCHIMBĂTOR. ŞOVĂIELNIC. ŞOVĂITOR. VARIABIL.

OSCILARE s. 1. balans, balansare, clătinare, legănare, oscilaţie, pendulare. *(~ limbii unei pendule.)* 2. fluctuaţie, oscilaţie. *(~ a temperaturii.)*

oscilare s. v. CODEALĂ. CODIRE. EZITARE. FLUCTUAŢIE. ÎNDOIALĂ. NEHO-TĂRÂRE. PREGETARE. ŞOVĂIALĂ. ŞOVĂIRE.

OSCILATOR s. *(FIZ.)* vibrator.

OSCILATORIU adj. oscilant, pendular. *(Mişcare ~.)*

OSCILAŢIE s. I. balans, balansare, clătinare, legănare, oscilare, pendulare. *(~ limbii unei pendule.)* 2. *(FIZ.)* vibrare, vibraţie. *(~ unui mediu elastic.)* 3. fluctuaţie, oscilare. *(~ a temperaturii.)*

oscilaţie s. v. CODEALĂ. CODIRE. EZITARE. FLUCTUAŢIE. INSTABILITATE. ÎNDOIALĂ. NEHOTĂRÂRE. PREGETARE. SCHIMBARE. ŞOVĂIALĂ. ŞOVĂIRE.

OSCIOR s. ciolănaş, ciolănel, (înv. şi pop.) osúţ.

osébi adv. v. DEOPARTE. IZOLAT. RETRAS. SEPARAT.

osebí vb. v. DEOSEBI. DESLUŞI. DESPĂRŢI. DIFERENŢIA. DISCERNE. DISCRIMINA. DISTINGE. IZOLA. SEPARA.

osebire s. v. DEOSEBIRE. DIFERENŢĂ.

osebit adj. v. ANUME. ANUMIT. APARTE. DEOSEBIT. DESPĂRŢIT. DIFERIT. DISTINCT. DIVERS. FELURIT. IZOLAT. NEOBIŞNUIT. RĂZLEŢIT. SEPARAT. SPECIAL. VARIAT.

osebit adv. v. CHIAR. ÎNDEOSEBI. TOCMAI.

osebitúră s. v. DEOSEBIRE. DIFERENŢĂ.

osélnie s. v. ANAHORET. ASCET. ERE? MIT. PUSTNIC. SCHIMNIC. SIHASTRU.

OSEMÍNTE s. pi. (înv.) mădulare (pl.).

osiác s. v. FUS. GRINDEI. OSIE.

OSIE s. *(TEHN.)* 1. ax, fus. *(~ este un organ de maşină.)* 2. fus, grindei, (reg.) osiác, (prin Munt.) prisnél. *(~ la axul roţii de la moara de apă.)*

OSIFICÁRE s. osificaţie, osteogeneză. *(~ unui ţesut.)*

OSIFICAŢIE s. osificare, osteogeneză. *(~ unui ţesut.)*

OSINDĂ s. *(JUR.)* condamnare, pedeapsă, (livr.) penitenţă, (înv. şi reg.) lege, ştraf, (reg.) pedepsie, (înv.) certare, judecată, pilduíre. *(Şi-a ispăşit ~.)*

OSÂNDI vb. *(JUR.)* a condamna, a pedepsi, (înv. şi reg.) a judeca, (înv.) a bintătui, a certa, a hotărî, a oblici. *(L-a ~ la doi ani închisoare pentru furt.)*

osândí vb. v. BLAMA. CONDAMNA. CON-STRÂNGE. DEZAPROBA. FORŢA. ÎNFIERA. OBLIGA. PROSCRIE. REPROBA. RESPINGE. SILI. STIGMATIZA.

OSÂNDÍRE s. *(JUR.)* condamnare, pedepsire, (înv.) certare, oblicíre. *(~ cuiva la închisoare.)*

osindire s. v. BLAM. BLAMARE. CONDAMNARE. DEZAPROBARE. ÎNFIERARE. NE-APROBARE. REPROBARE. RESPINGERE. STIGMATIZARE.

OSÂNDÍT adj., s. *(JUR.)* 1. adj. condamnat, pedepsit, (înv.) certat. *(Infractor ~.)* 2. s. condamnat, deţinut, ocnaş, puşcăriaş, (pop.) rob, (glumeţ) pensionar. *(Un ~ recalcitrant.)*

OSÂNZĂ s. (reg.) rî'nză. *(~ de porc.)*

osârdie s. v. ARDOARE. ASIDUITATE. INSISTENŢĂ. PERSEVERENŢĂ. RÂVNĂ. SFORŢARE. SILINŢĂ. SÂRGUINŢÂ. STĂRUINŢĂ. STRĂDANIE. STRĂDUINŢĂ.ZEL.

oslrdnicí vb. v. CANONI. CĂZNI. CHINUI. FORŢA. FRĂMÂNTA. MUNCI. NECĂJI. OSTENI. SFORŢA. SILI. STRĂDUI. TRUDI. ZBATE. ZBUCIUMA.

osirdnicíe s. v. ARDOARE. RÂVNĂ. SÂRGUINŢÂ. STRĂDUINŢĂ. ZEL.

oslrduí vb. v. CANONI. CĂZNI. CHINUI. FORŢA. FRĂMÂNTA. MUNCI. NECĂJI. OSTENI. SFORŢA. SILI. STRĂDUI. TRUDI. ZBATE. ZBUCIUMA.

oslrduinţă s. v. ARDOARE. RÂVNĂ. SÂRGUINŢÂ. STRĂDUINŢĂ. ZEL.

osârduíre s. v. ARDOARE. RÂVNĂ. SÂRGU-INŢĂ. STRĂDUINŢĂ. ZEL.

osirduitúră s. v. ARDOARE. RÂVNĂ. SÂR-GUINŢĂ. STRĂDUINŢĂ. ZEL.

osman adj. v. TURCESC.

osman s., adj, v. TURC.

osmangiu s. v. TURC.

osmánic adj. v. TURC. TURCESC.

osmanlâu adj. v. TURCESC.

osmanlâu s., adj. v. TURC.

osmănésc adj. v. TURC. TURCESC.

osmoglásnic s. v. OCTOIH.

os mort s. v. EPARVEN. EXOSTOZĂ. SPAVAN.

OSOS adj. 1. ciolănos, (reg.) ciontós. *(Un om ~.)* 2. colţuros. *(O faţă ~.)*

OSPĂTA vb. a cinsti, a servi, a trata, (pop.) a omeni, a tratarisi. (*L*-a *~ cu mtncare şi băutură.)*

ospăta vb. v. BENCHETUI. CHEFUI. MÂNCA. PETRECE. PRĂZNUI.

OSPĂTAR s. 1. chelner. *(~ la un restaurant.)* 2. birtaş, (prin Ban.) birtár, (înv.) lo-candiér, tractirgíu. *(~ la un han.)*

O SPĂTARE s. cinstire, servire, servit, tratare. *(~ cuiva cu mtncare şi băutură.)*

ospătáriţ adj. v. OSPITALIER. PRIMITOR.

ospătat adj. v. MÂNCAT. SĂTUL. SĂTURAT.

ospătărcásă s. v. BIRTĂŞIŢĂ.

ospătăréţ adj. v. OSPITALIER. PRIMITOR.

OSPĂTĂRÍE s. birt, (Mold. şi Transilv.) făgădău, (înv.) locantă, tractir. *(A mtncat la o ~.)*

OSPĂTĂRÍŢĂ s. chelneriţă. *(Are profesiunea de ~.)*

ospătăriţă s. v. BIRTĂŞIŢĂ.

ospătătúră s. v. OSPEŢIE. OSPITALITATE.

ospătós adj. v. OSPITALIER. PRIMITOR.

OSPĂŢ s. 1. banchet, masă, praznic, prăz-nuire, prânz, (livr.) festin, (rar) ospeţie, (pop.) prânzáre. *(Un mare ~ dat in cinstea invitaţilor.)* 2. benchetuială, chef, petrecere, praznic, prăznuire, (pop.) benchét, chiolhan, refeneá, zaiafet, (înv. şi reg.) petrecanie, (Mold.) gu-leái. *(Un ~ de pomină.)*

ospăţ s. v. MASĂ. M|NCARE.

ospeciói s. v. INVITAT. MUSAFIR. OASPETE.

ospél s. v. HOTEL.

ospeliér s. v. HOTELIER.

OSPEŢÍE s. ospitalitate, (înv.) ospătătúră. *(S-au bucurat de cea mai caldă ~.)*

ospeţie s. v. BANCHET. MASĂ. OSPĂŢ. PRAZNIC. PRĂZNUIRE. PRÂNZ. VIZITĂ.

OSPÍCIU s. *(MED.)* balamuc, casă de nebuni, casă de sănătate.

ospiciu s. v. AZIL.

ospitál adj. v. OSPITALIER. PRIMITOR.

ospitál s. v. SPITAL.

OSPITALIER adj. primitor, (reg.) ospătăriţ, ospătăréţ, (înv.) ospătós, ospitál. *(O gazdă ~.)*

OSPITALITATE s. l.(înv.) ospătătúră. *(Era de-o ~ proverbială.)* 2. ospeţie, (înv.) ospătătúră. *(S-au bucurat de cea mai caldă ~.)*

ost s. v. EST. ORIENT. RĂSĂRIT.

OSTAŞ s. militar, oştean, soldat, (Transilv.) cătánă, (în unele colinde) stratiót, (înv.) să-gár, voinic.

OSTATIC s. *(MIE)* (înv.) chezáş, otáj, zălog. *(A luat ~ i dintre civili.)*

OSTĂŞESC adj. cazon, militar, milită-resc, soldăţesc, (rar) marţial, (pop.) cătănésc, (înv.) ostenesc, oştesc, voinicesc. *(Uniformă*

~.)

OSTĂŞEŞTE adv. militărcşte, soldăţeşte, (Transilv.) cătănéşte, (înv.) osteneşte. *(Este îmbrăcat ~.)*

ostăşíe s. v. ARMATĂ. MILITĂRIE.

OSTĂŞÍME s. soldăţime, (Transilv.) cătă-níme.

ostăşíme s. v. ARMATĂ. OASTE. OŞTIRE. PUTERE. TRUPE.

OSTENEALĂ s. 1. oboseală, trudă, (rar) obosíre. *(Simte ~ unei zile grele de muncă.)* 2. caznă, chin, efort, forţare, muncă, sforţare, silinţă, strădanie, străduinţă, trudă, zbatere, (livr.) travaliu, (rar) străduiálă, străduíre, (pop.) canoneală, (reg.) ştrapáţ, (prin Munt.) morânceálă, (Mold. şi Transilv.) zoálă, (înv.) căzníre, nevoínţă, osteninţă, sfórţă, strădă-nuínţă, strădănuire. *(~ lui a font încununată de succes.)* 3. efort, greutate, trudă. *(Cu multă ~ au mutat cărţile.)* 4. efort, încercare, sforţare, silinţă, strădanie, străduinţă. *(Toate ~ ile lui au fost zadarnice.)*

OSTENÍ vb. 1. a obosi, (Ban.) a tăbărî. *(A ~ de atâta muncă.)* 2. a se munci, a se obosi, a se trudi, (înv. şi pop.) a se nevoi, (fig.) a asuda. *(Nu te mai ~ atâta pentru...)* 3. a se deranja, a se obosi. *(Nu era cazul să te ~ până la mine.)* 4. a se canoni, a se căzni, a se chinui, a se forţa, a se frământa, a se munci, a se necăji, a se sforţa, a se sili, a se strădui, a se trudi, a se zbate, a se zbuciuma, (înv. şi pop.) a (se) nevoi, (pop.) a se sârgui, (reg.) a se ver-peli, (Mold.) a se strădănui, (înv.) a se învălui, a năsli, a (se) osârdnici, a (se) osârdui, a se volnici, (fig.) a se sfărâma. *(Se ~ ca să rezolve problema.)*

osteni vb. v. CĂUTA. ÎNCERCA. SILI. STRĂDUI.

osteniciós adj. v. ANEVOIOS. DIFICIL. EPUIZANT. EXTENUANT. GREU. ISTOVITOR. OBOSITOR. TRUDNIC.

osteninţă s. v. CAZNĂ. CHIN. EFORT. FORŢARE. MUNCĂ. OSTENEALĂ. SFORŢARE. SILINŢĂ. STRĂDANIE. STRĂDUINŢĂ. TRUDĂ. ZBATERE.

OSTENÍT adj. obosit. *(Om tare ~.)*

ostenitor adj. v. ANEVOIOS. DIFICIL. E-PUIZANT. EXTENUANT. GREU. ISTOVITOR.

OBOSITOR. TRUDNIC.

OSTENTATÍV adj. demonstrativ, provocator. *(O atitudine ~.)*

OSTEOFÍT s. *(MED.)* cioc de papagal. OSTEOGENÉZĂ s. osificare, osificaţie. *(~ unui ţesut.)*

óstic adj, v. ESTIC. ORIENTAL. RĂSĂRITEAN.

OSTIE s. *(PESCUIT)* (reg.) furcă, ţăpoaie, (prin Dobr.) sandólă.

ostie s. v. FURCĂ.

OSTÍL adj. 1. duşmănos, inamic, neprietenesc, neprietenos, potrivnic, vrăjmaş, (pop.) pizmaş, pizmuitor, vrăjmăşésc, (înv. şi reg.) pizmătár, pizmătáreţ, (reg.) vrăjmăşós, (înv.) duşmănesc, mâniós, potrivitór. *(O acţiune ~.)* 2. duşmănos, neprietenesc, neprietenos, potrivnic, (fig.) pieziş. *(O privire ~.)* 3. duşmănos, răutăcios, (prin Transilv.) aspíd, (fig.) veninos. *(Cuvinte ~.)*

OSTILITATE s. 1. animozitate, discordie, duşmănie, învrăjbire, pornire, ură, vrajbă, vrăjmăşie, zâzanie, (livr.) inimiciţie, (înv. şi pop.) price, (pop. şi fam.) dihonie, (pop.) pică, (înv. şi reg.) ceartă, pizmă, pizmuíre, scî'rbă, (Mold.) póxie, (înv.) mozaviríe, neprietenic, patos, scándală, sfadă, urâciúne, vrăjbíe, (latinism înv.) rancoáre. *(Ce este ~ asta neim-bltnzită intre voi?)* 2. antipatie, aversiune, pornire, repulsie, resentiment, (livr.) repugnantă, resimţământ. *(Simte o vizibilă ~ faţă de el.)* 3. adversitate, potrivnicie, vitregie, vrăjmăşie. *(~ unor vremuri apuse.)*

ostâmpí vb. v. SLĂBI.

ostoí vb. v. ALINA. CALMA. CONTENI. CURMA. DOMOLI. ÎMBLÂNZI. ÎNCETA. LINIŞTI. OPRI. POTOLI. SFÂRŞI. STA. TEMPERA. TERMINA. UŞURA.

OSTRACIZA vb. *(JUR.)* a alunga, a exila, a goni, a izgoni, a proscrie, a surghiuni, (livr.) a relega, (înv.) a urgisi. *(L-a ~ din ţară.)*

OSTRACIZARE s. *(JUR.)* alungare, exilare, gonire, izgonire, proscriere, surghiunire, (livr.) relegare, relegáţie. *(~ cuiva din patria sa.)*

OSTRÉŢ s. *(PESCUIT)* (pop.) coteţ, ho-réţ, juvélnic, (reg.) mândră, zătón.

ostréţ s.v. COCLEŢ. GRATIE. LEASĂ. LEAT. ŞIPCĂ. ZĂBREA.

ostréţe s. pi. v. COCLEŢI. PLASA IŢELOR.

oslrigár s. v. SCOICAR.

OSTROGÓT adj. *(IST.)* ostrogotic. *(Triburi ~.)*

OSTROGOTIC adj. *(IST.)* ostrogot. *(Triburi ~.)*

OSTROPEL s. (reg.) ostropéţ. *(~ dietetic de vită.)*

ostropéţ s. v. OSTROPEL.

OSTROV s. *(GEOGR.)* (reg.) cocioc. *(~ fluviatil.)*

ostrov s. v. INSULĂ.

ostroveán s., adj. v. INSULAR.

osul călcâiuiui s. v. CALCANEU.

osul crucii s. v. SACRUM.

osul genunchiului s. v. ROTULÂ.

osul-lépurelui s. v. POJARNIŢĂ. SUNĂTOARE.

osul spinării s. v. COLOANĂ VERTEBRALĂ. ŞIRA SPINĂRII.

osúţ s. v. CIOLĂNAŞ. CIOLĂNEL. OSCIOR.

oşíştie s. v. DERBEDEU. LEPĂDĂTURĂ. LICHEA. NETREBNIC. PUSLAMA. SCÂR-NĂVIE. SECĂTURĂ.

OŞTEAN s. militar, ostaş, soldat, (Transilv.) cătánă, (în unele colinde) stratiót, (înv.) să-gár, voinic.

oşteáză s. v. MAHALA. PERIFERIE. SUBURBIE.

ostenesc adj. v. CAZON. MILITAR. MILI-TĂRESC. OSTĂŞESC. SOLDĂŢESC.

osteneşte adv. v. MILITĂREŞTE. OSTĂŞEŞTE. SOLDĂŢESTE.

oştenie s. v. ARMATĂ. CONFLICT. MILI-TĂRIE. RĂZBOI. SERVICIU MILITAR. STAGIU.

oştenire s. v. CONFLICT. RĂZBOI.

oştesc adj. v. CAZON. MILITAR. MILITĂ-RESC. OSTĂŞESC. SOLDĂŢESC

oşti vb. v. BATE. LUPTA. RĂZBOI.

oştíme s. v. ARMATĂ. OASTE. OŞTIRE. PUTERE. TRUPE.

OŞTÍRE s. *(MIL.)* armată, oaste, putere, trupe (pl.), (înv. şi reg.) armadă, şirag, tabără, (înv.) armie, órdie, ostăşíme, oştíme, silă, tărie, (fig.) sabie. *(Oraş cucerit de ~ duşmană.)*

oştire s. v. CONFLICT. RĂZBOI.

oştit s. v. CONFLICT. RĂZBOI.

ot prep. v. DIN.

otáj s. v. AMANET. GAJ. GARANŢIE. OSTATIC.

OTÁRIE s. *(ZOOL.; Otaria byronia)* leu-de-mare.

OTAVĂ s. (reg.) zlac. *(Caii mănlncă ~.J*

otcóş s. v. BRAZDĂ. POLOG.

otéclnic s. v. PATERIC.

OTÍC s. *(TEHN.)* (reg.) raz, răzătór, răzuî-tór, răzúş, (prin Transilv. şi Maram.) săpă-lău, (prin sud-vestul Transilv.) spetează. *(~ ia plug.)*

otic s. v. BÂTĂ. CIOMAG. MĂCIUCĂ.

oticní vb. v. DEBORDA. VĂRSA. VOMA. VOMITA.

otânji vb. v. SNOPI. STÂLCL

otnoşénie s. v. DARE DE SEAMĂ. RAPORT. REFERAT. SITUAŢIE.

otoman adj. v. TURCESC.

otoman s., adj. v. TURC.

otomanicése adj. v. TURC. TURCESC.

otomănésc adj. v. TURC. TURCESC.

OTORÉE s. *(MED.)* (reg.) scurgere.

OTPÚST s. *(BIS.)* (rar) apolis.

OTRAVĂ s. (rar) toxic, (pop.) venin, (înv.) toápsec. *(O ~ mortală.)*

OTRĂŢÉL s. *(BOT.)* 1. *(Onosma arena-rium)* (reg.) baránţă. 2. *(Borrago officinalis)*

arăţel, boranţă, limba-mielului. 3. *(Rubia ttnctorum)* garantă, paţachină, roibă, (reg.) broci, fáptnic, rumenele (pl.), buruiana-fáp-tului.

otrăţél s. v. ARĂRIEL.

OTRĂVÍ vb. 1. a (se) învenina, (pop.) a (se) venina, a (se) verenoşa, (înv. şi reg.) a (se) topsica, (înv.) a (se) adăpa. *(Muşcătura unui şarpe l-a ~.)* 2. a (se) intoxica. *(S-a ~ cu o substanţă chimică.)*

otrăvieiós adj. v. OTRĂVITOR. TOXIC. VENINOS.

OTRĂVÍRE s. 1. înveninare, 2. intoxicare, intoxicaţie, otrăvit.

OTRĂVÍT adj. 1. f nvenir^t, (înv. şi reg.) topsicát *(Om ~ în urma muşcăturii unui şarpe.)* 2. intoxicat. *(Om ~ tntr-un mediu nociv.)*

OTRĂVÍT s. intoxicare, intoxicaţie, otrăvire.

OTRĂVITOR adj, *1.* veninos, (pop.) otrăvieiós, (înv. şi reg.) topsicát. *(Plante ~.)* 2. toxic, (pop.) otrăvieiós. *(Substanţă ~.)*.

OTREAPĂ s. buleandră, cârpă, fleandură, petică, zdreanţă, (pop.) treánţă, (înv. şi reg.) rántie, (reg.) paceaúră, rufă, şuleándrá, tî'rfă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) círţă, (Mold. şi Bucov.) cotreánţă, (Transilv.) ronghi, (înv., în Mold,) félegă. *(Şterge praful cu o ~.)*

otreapă s. v. DERBEDEU. LEPĂDĂTURĂ. LICHEA. NETREBNIC. PUŞLAMA. SCÂR-NĂVIE. SECĂTURĂ.

otróc s. v. MARTIR. MUCENIC.

otrocól -;.. RAITĂ.

oturác s. v. HALTĂ. OPRIRE. POPAS.

ojapóc s. v. AŞCHIE. SURCEA. SURCICĂ. ŢANDĂRA.

oţăreálă s. v. FURIE. INDIGNARE. ÎNVERŞUNARE. MÂNIE. REVOLTARE. REVOLTĂ. SCANDALIZARE.

oţări vb. v. AMĂRÎ. CUTREMURA. INDISPUNE. ÎNCRÂNCENA. ÎNDURERA. ÎNFIORA. ÎNFRICOŞA. ÎNFURIA. ÎNGROZI. ÎNSPĂIMÂNTA. ÎNTRISTA. MÂHNI. MÎ-NIA. NECĂJI. RĂCNI. RĂSTI. STRIGA. SUPĂRA. TREMURA. ŢIPA. URLA. ZBIERA. ZGUDUI.

oţărâre s. v. FURIE. GROAZĂ. INDIGNARE. ÎNCRÂNCENARE. ÎNFIORARE. ÎNFRICOŞARE. ÎNGROZIRE. ÎNSPĂIMÂN-TARE. ÎNVERŞUNARE. MÂNIE. OROARE. REVOLTARE. REVOLTĂ. SCANDALIZARE. SPAIMĂ. TEROARE.

oţărít adj. v. FURIOS. ÎNDÂRJIT. ÎNFURIAT. ÎNTĂRÂTAT. ÎNVERŞUNAT. MÎ-NIAT. MÂNIOS. PORNIT.

OŢEL s. (Mold. şi Bucov.) criţă. *(Bară de ~.)*

oţele s. pi. v. AMNAR.

OŢELÍ vb. *(TEHN.)* 1. a căli, (pop) a iuţi. *(A ~ oţelul.)* 2. a căli, (reg.) a pânzui. *(A ~ tăişul unui instrument metalic.)*

oţelí vb. v. AMEŢI. CHERCHELL FORTIFICA. ÎMBĂTA. ÎNTĂRI. TURMENTA.

OŢELÍRE s. *(TEHN.)* călire, călit, (pop.) iuţíre. *(~ fierului.)*

oţelíre s. v. FORTIFICARE. ÎNTĂRIRE.

OŢELÍT adj. *(TEHN.)* călit, (pop.) iuţit. *(Metal ~.)*

oţelít adj. v. AMEŢIT. BĂUT. BEAT. CHERCHELIT. FORTIFICAT. ÎMBĂTAT. ÎNTĂRIT. TURMENTAT.

OŢETÁR s. *(BOT.; Rhus typhina)* (înv, şi reg.) scurnpíe.

OŢETÍ vb. a (se) acri, a (se) înăcri. *(Vinul s-a ~.)*

OŢETÍRE s. acrire, înăcrire. *(~ vinului.)*

OŢETÍT adj. acrit, acru, înăcrit, (înv. şi reg.) oţetós. *(Vin ~.)*

oţetós adj. v. ACRIT. ACRU. ÎNĂCRIT. OŢETIT.

oţios adj. v. INEFICACE. INEFICIENT. INFRUCTUOS. INUTIL. NEFOLOSITOR. NETREBUINCIOS. NEUTIL. VAN. ZADARNIC.

OU s, 1. (pop.) plod.*(~Tdegăină.)* 2. *(BIOL.) ou fecundat* = zigospor, zigot.

ou s. v. CARTOF. TESTICUL.

OUÁ vb. a face. *(Găina a ~ două ouă.)*

ouăle-găíuilor s. pi. v. PĂPĂDIE.

ouăle-pópii s. pi. v. SPÂNZ.

OULÉŢ s. ouşor, (reg.) oúţ.

oul genunchiului s. v. ROTULĂ.

oul-ínului s. v. LUBIŢ.

oul piciorului s. v. GLEZNĂ.

OUŞÓR s. ouleţ, (reg.) oúţ.

ouşór s. v. LUETĂ. OMUŞOR. UVULĂ.

oúţ s. v. OULEŢ. OUŞOR.

ovajénie s. v. FAVOARE. PROTECŢIE.

OVAL s. faţă. figură, fizionomie, obraz, profil. *(Un ~ cunoscut.)*

OVÁT adj. *(BOT.)* ovoid, ovoidal. *(Frunze ~.)*

OVAŢII s. pi. aclamaţii (pl.), osanale (pl.), urale (pl.), (rar) vivat. *(Mulţimea îl inlimpina cu ~.)*

OVAŢIONA vb. a aclama. *(Mulţimea îl ~.)*

ováz s. v. PIR.

ovăz-dúlce s. v. FLOCOŞICĂ.

OVIPOZITÓR s. *(ANAT.)* oviscapt. *(~ la insecte.)*

OVISCAPT s. *(ANAT.)* ovipozitor. *(~ la insecte.)*

OVOlD adj. *(BOT.)* ovat, ovoidal. *(Frunze ~.)*

OVOIDAL adj. *(BOT.)* ovat, ovoid. *(Frun-*

OXALAT ACID DE POTASIU s. *(CHIM.)* (pop.) sare de măcríş.

OXIACÍD s. *(CHIM.)* hidroxiacid.

OXICEFALÍE s. *(MED)* acrocefalie.

OXÍD s. *(CHIM.) oxid de aluminiu* – alumină; *oxid de calciu* = calce; *oxid de etilena* – etilenoxid; *oxid de magneziu* = mag-nezie; *oxid de plumb* = litargă, miniu; *oxid de zinc* = ţincvais, alb de zinc, (înv.) tuteá.

OXIDA vb. *(CHIM.)* a (se) rugini, (pop.) a (se) cocli. *(Un metal care s-a ~.)*

oxida vb. v. OXIGENA.

OXIDÁRE s. *(CHIM.)* oxidaţie, ruginire, (pop.) coclíre. *(~ unui metal.)*

OXIDAT adj. *(CHIM.)* ruginit, (înv. şi pop.) ruginós, (pop.) coclit. *(Metal ~.)*

OXIDAŢIE s. *(CHIM.)* oxidare, ruginire, (pop.) coclíre. *(~ unui metal.)*

oxidaţie s. v. HEMATOZĂ. OXIGENARE.

OXIDOREDUCERE s. *(CHIM.)* redox.

OXIDRÍL s. *(CHIM.)* hidroxil.

OXIGENA vb. *(FIZIOL.)* (înv.) a (se) oxida. *(Stngele se ~.)*

OXIGENARE s. *(FIZIOL.)* hematoză, (înv.> oxidaţie. *(~ stngelui.)*

OXIGENAT adj. bun, curat, nealterat, nestricat, nevătămător, neviciat, ozonat, proaspăt, pur, purificat, salubru, sănătos, tare. *(Aer ~ de munte.)*

OXÓNIU s. *(CHIM.)* hidroniu.

OZOCHERÍTĂ s. *(MIN.)* (pop.) ceară-de-pământ.

OZONÁ vb. a ozonifica, a ozoniza. *(A ~ o incintă.)*

OZONÁT adj. bun, curat, nealterat, nestricat, nevătămător, neviciat, oxigenat, proaspăt, pur, purificat, salubru, sănătos, tare. *(Aer ~ de munte.)*

OZONIFICA vb. a ozona, a ozoniza. *(A ~ o incintă.)*

OZONIZA vb. a ozona, a ozonifica. *(A* --» o *incintă.)*

pa interj, v. SALUTARE. PAC interj, poc ! *(~ / se aude un foc de armă.)* pac s. v. PACHET.

PACE s. 1. acord, armonie, împăciuire, înţelegere, unire, (livr.) concert, concordie, (pop.) potriveală. *(~ ce domnea intre ei.)* 2. acalmie, calm, linişte, tăcere, (înv. şi reg.) páos, (înv.) lin, liniştire, molcomíre. *(Stare de ~ deplină in natură.)* 3. astimpăr, calm, linişte, odihnă, repaus, tihnă, (înv. şi pop.)' tihneală, (înv. şi reg.) páos, răzbun, (reg.) potól, stare, (înv.) aşezare, aşezămínt, odihneálă, păciuíre, răsuflare, (fig.)

destindere, senin, seninătate. *(Sufletul nu-şi mai află ~.)* 4. linişte, tihnă, (înv.) isihie. *(O viaţă plină de ~.)* 5. linişte, răgaz, tihnă. *(N-are o clipă de ~.)* 6. odihnă de veci, (rar) pacificare. *(După o viaţă plină de zbucium, şi-a găsit ~.)*

paceaúră s. v. BULEANDRĂ. CÂRPĂ. FLEANDURĂ. OTREAPĂ. PETICĂ.

ZDREANŢĂ. pachéştl s. pi. v. BRETELE. PACHET s. 1. colet. *(A primit un ~ prin mesagerii.)* 2. (reg.) pac, " pacióc, (Bucov.) páşcă. *(Un ~ de tutun.)*

pacient adj. v. PERSEVERENT. RĂBDĂTOR. STĂRUITOR. TENACE.

PACIENT s. (inv.) subiect. *(~ al unui medic.)*

pacientă s. v. RĂBDARE. pacific adj. v. PAŞNIC.

pacifica vb. v. APLANA. ATENUA. CALMA. DESCREŞTE. DIMINUA. DOMOLI. ÎNLĂTURA. LINIŞTI. MICŞORA. MODERA. PONDERA. POTOLI. REDUCE. SCĂDEA. SLĂBI. TEMPERA.

PACIFICARE s. (înv.) pacificáţie, pâceluíre, păciuilíre, păciuíre. *(Restabilire a păcii sau ~.)* pacificare s. v. APLANARE. ÎNLĂTURARE. ODIHNĂ DE VECI. PACE. pacificáţie s. v. PACIFICARE. pacináţi s. pi. v. BESSI. PECENEGI, pacióc s. v. PACHET. TUTUN. paciós s. v. CHEF AL.

•PACÍŞE s. pi. (pop.) câlţi (pl.), (reg.) câlţi-şóri (pl.), pacişéle (pl.), păşunéle (pl.). *(~ele stnt fire de in sau de cinepă rămase* în *pieptenii ragilei.)*

pacişéle s. pi. v. PACIŞE. PACOSTE s. 1. belea, bucluc, dandana, încurcătură, năpastă, neajuns, necaz, nemulţumire, nenorocire, neplăcere, nevoie, pocinog, rău, supărare, (înv. şi pop.) poznă, răutate, (pop.) alageá, daravéră, păcat, ponós, pótcă, poticálă, zăduf, (înv. şi reg.) nacafá, nagodă, (reg.) dănănáie, încurcálă, năzbícă, năzdrăvănie, păcosténie, şúgă, şugubínă, toroápă, (prin Mold.) bacálă, (Transilv.) bai, (Ban., Maram. şi Bucov.) bédă, (Mold.) chichion, (Olt. şi Ban.)

cotoárbă, (Olt., Ban. şi Transilv.) dabilă, (înv. nesosínţă, nevoínţă, patimă, satará, stena-horíe. *(Ce ~ a căzut pe capul lui!)* 2. calamitate, catastrofă, dezastru, flagel, grozăvie, năpastă, nenorocire, potop, prăpăd, pustiire, sinistru, urgie, (înv. şi pop.) prăpădénie, (pop.) blestem, miníe, potopénie, topénie, (înv. şi reg.) pustieşág, pustiit, sodóm, (reg.) prăpă-deálă, pierzare, pustiiciúne, (fig.) pârjól, plagă. *(O adevărată ~ s-a abătut asupra lor.)* pacóstnic adj. v. PĂGUBITOR. PACT s. acord, aranjament, combinaţie, contract, convenţie, înţelegere, învoială, învoire, legământ, tranzacţie, (înv. şi pop.) legătură, (pop.) târg, tocmeală, tocmire, (Munt.) prinsoare, (înv.) aşezămínt, cuvânt, simfonie, sulf, şart, (arg.) şústă. *(Conform ~ încheiat* intre *părţi...)*

PACTIZA vb. a se înţelege, a se învoi. *(A ~ cu inamicul.)*

PADINĂ s. *(GEOGR.)* crov, găvan, (Mold. şi Bucov.) coşcovă.

PAGINA vb. a numerota. *(A ~ un caiet.)*

PAGINARE s. 1. numerotare, numerotaţie, paginaţie, (înv.) paginatúră. *(~ filelor unui caiet.)* 2. *(TIPOGR.)* paginat, paginaţie. *(~ unui ziar.)*

PAGINAT adj. numerotat. *(Caiet ~.)* PAGINAT s. *(TIPOGR.)* paginare, paginaţie. *(~ unui ziar.)*

paginatúră s. v. NUMEROTARE. NUMEROTAŢIE. PAGINARE. PAGINAŢIE.

PAGINAŢIE s. 1. numerotare, numerotaţie, paginare, (înv.) paginatúră. *(~ unui caiet.)* 2. *(TIPOGR.)* paginare, paginat. *(~ unui ziar.)*

PAGINĂ s. faţă. *(Pe prima ~ a cărţii.)* PAGUBĂ s. 1. daună, pierdere, prejudiciu, stricăciune, (înv. şi pop.) pricáz, (pop.) vătămare, (inv. şi reg.) smíntă, sminteală, (prin Ban.) ştétă, (înv.) scădere, stricare, stricătúră, vătămătúră. *(~ ele provocate de incendiu.)* 2. pierdere, (fig.) pârleálă. *(Cum şi-a scos ~ ?)* pagúbnic adj. v. DĂUNĂTOR. NEGATIV. NOCIV. PĂGUBITOR. PERICULOS. PRE-JUDICIABIL. PRIMEJDIOS. RĂU. STRICĂTOR. VĂTĂMĂTOR.

PAHAR s. (reg.) mésel, (înv.) scafă. *(Un ~ cu vin.)*

pahar s. v. CALICIU. CUPĂ. VENTUZĂ. PAHARNIC s. *(IST.)* (înv.) ceáşnic. *(~ la curtea domnească.)*

pahidermíe s. v. ELEFANTIAZIS. FILA-RIOZĂ.

PAHIMENÍNGE s. *(ANAT.)* duramater. páhnă s. v. MÂL. MOCIRLĂ. NĂMOL. NOROI.

PAIANTĂ s. *(CONSTR.)* chezaş. *(Pe ~ se sprijină sttlpii unor case ţărăneşti.)*

P

paiaţarlâc s. v. BUFONERIE. CARAGHIOS-LÂC. CLOVNERIE. COMICĂRIE. GIUMBUŞLUC

PAIAŢĂ s. 1. clovn, măscărici, saltimbanc. *(~ la circ.)* 2. bufon, măscărici, (rar) nebun, (inv.) cabáz, caraghióz, mascara, mascaragíu, măscăráci, măscăréţ, soitár, (franţuzisiri înv.) baladín, (înv., în Mold.) ghiduş. *(~ la curtea unui suveran medieval.)*

paiaţăríe s. v. BUFONERIE. CARĂ-GHIOSLÂC. CLOVNERIE. COMICĂRIE. GIUMBUŞLUC.

paie s. v. CURIER. MESAGER. ŞTAFETĂ.

paidós s. v. SIESTĂ. TABIET.

paiele-ţiganului s. v. CALEA-LACTEE. CALEA-LAPTELUI.

PAIETĂ s. fluturaş, fluture, (reg.) şic. *(~ la* o *rochie.)*

PAÂNG s. *(ZOOL.)* păianjen.

paingânăráie s. v. PĂIENJENIŞ. PÂNZĂ. PLASĂ.

paisăc s. v. FURUNCUL.

paiván s. v. FRÂNGHIE. FUNIE. PRIPON.

PAJ s. copil de casă, (turcism înv.) icioglán.

PAJURĂ s. 1. *(ORNIT.; Aguila chrysai-tos)* acvilă, iepurar, (reg.) ácíră, hoálă, ortán, uligáie, vultán, vultur, zgrípţor, zgripţoroáică. 2. *(ORNIT.; Aguila heliaca)* acvilă. 3. acvilă, (reg.) zgrípţor. *(Un steag cu ~ imperială.)*

PAL adj. 1. estompat, palid, pierdut, stins, şters, (reg.) sărbezlu, (fig.) dulce, moale. *(Culori ~.)* 2. palid, slab, spălăcit, stins, (rar) pălit, (pop.) searbăd. *(Lumina ~ a lămpii.)*

pal adj. v. GALBEN. ÎNGĂLBENIT. PALID.

palachídă s. v. AMANTĂ. CONCUBINĂ. IUBITĂ. PRIETENĂ.

PALAN s. *(TEHN.)* muflă, scripete.

palanca s. v. PALISADĂ. STAUL.

palanchín s. v. LECTICĂ. LITIERĂ.

♦PALANÉŢ s. (reg.) grăbitei, (Transilv.) langălău. *(Turta din aluat de pline numită*

palanéţe s. pi. v. RUŞI-DE-TOAMNĂ.

paláscă s. v. PLOSCĂ.

paláşcă s. v. CARTUŞIERĂ.

PALAT s. curte, (Transilv.) pălútă, (Transilv. şi Mold.) poiată, (înv.) aulă, serai. *(Balul de la ~.)*

PALAT s. *(ANAT.)* boltă palatină, cerul-gurii, (înv.) păráţ.

PALATÁL adj. 1. *(ANAT.)* palatin. *(Regiunea ~.)* 2. *(FON.)* (înv.) palatinál. *(Sunet ~.)*

PALATALIZÁ vb. *(FON.)* a (se) muia. *(Consoane care s-au ~.)*

PALATALIZÁREs. *(FON.)*muiere. *(~ unei consoane.)*

PALATALIZÁT adj. *(FON.)* moale, muiat. *(Consoană ~.)*

PALATÍN adj. *(ANAT.)* palatal. *(Regiunea ~.)*

palatinál adj. v. PALATAL.

PALAVRAGIOAICĂ s. flecară, guralivă, limbută, vorbăreaţă, (fam.) moftangioáică. *(E o mare ~.)*

PALAVRAGIU s., adj. clănţău, flecar, guraliv, limbut, vorbăreţ, vorbă-lungă, (livr.) locvace, (rar) ploscár, ploscáş, taclagíu, (pop. şi fam.) farfará, (pop.) gureş, toacă-gúră, (înv. şi reg.) spornic, vorbáreţ, (reg.) pălăvátic, pălăvrăgit, ţololói, vorbár, (Mold.) dârdálă, lehău, leorbău, (Transilv.) stroncănitór, (prin Munt.) tândălít, (Mold.) trăncălău, (înv.) lim-báreţ, vorováci, (fam.) moftangiu, (rar fam.) moftológ, moftureán, (fig.) méliţă. *(E un mare ~.)*

PALAVRĂ s. 1. (mai ales la pi.) fleac, nimic, (reg.) laf, marghiolíe, (înv.) tândále (pl.), (fam.) baliverná, moft, parascovénie. *(Spune tot felul de ~e.)* 2. invenţie, minciună, născo-cealâ, născocire, născocitură, neadevăr, plăsmuire, poveste, scorneală, scornire, scornitură, (pop.) iscoditúră, (înv.) basnă, băsníre, (fam.) baliverná, braşoávă, (fam. fig.) basm, gogoaşă, tromboane (pl.). *(Toate afirmaţiile lui sini simple i**.)*

PALĂ s. 1. (reg.) pálhă. *(~ de iarbă, de fân.)* 2. adiere, boare, suflare, suflu, undă, (rar) scutur, (Olt.) reveneálă. *(Nu se simţea nici o ~ de vtnt.)*

PALĂ s. *(TEHN.)* paletă. *(~ de rotor, de*

pală s. v. CAPRICIU. CHEF. FANDOSEALĂ. FANTEZIE. FASON. FIŢĂ. MAIMUŢĂREALĂ. MOFT. NAZ. PALOŞ. PĂTURĂ. POFTĂ. PROSTEALĂ. SCLIFOSEALĂ. STRAT. TOANĂ.

pale s. v. EŞAFOD. LOJĂ-

pálcă s. v. NUIA. VARGA.

PALEOBOTÁNICĂ s. paleofitologie, paleontologie vegetală.

PALEOFITOLOGÍE s. paleobotanică, paleontologie vegetală.

PALEOGÉN s., adj. *(GEOL.)* numulitic. *(Depozite ~.)*

PALEOLÍTIC s. (rar) sălbăticie. *(Î n ~ s-au folosit primele unelte de piatră cioplită.)*

PALEONTOLOGIE VEGETALĂ s. paleobotanică, paleofitologie.

PALEOSLAVĂ s. *(LINGV.)* limba veche slavă.

PALEOZÓIC s., adj. *(GEOL.)* (ieşit din uz) primar. *(Era*

palér s. v. CANTONIER. PRAF DE PUŞCĂ. PULBERE.

PALETĂ s. *(TEHN.)* pală. *(~ de rotor, de elice.)*

paletă s. v. COLORIT. CROMATICĂ.

PALETUVIÉRI s. pi. *(BOT., BIOL.)* m an gr ove.

pálhă s. v. PALĂ.

PALID adj. 1. galben, îngălbenit, (livr.) pal, (rar) pălit, (înv. şi pop.) searbăd, (pop. şi fam.) gălbejit, (pop.) pierit, spelb, (înv. şi reg.) smolit, (reg.) gălbăciós, (Ban. şi Olt.) gálfăd. *(~ de emoţie.)* 2. estompat, pal, pierdut, stins, şters, (reg.) sărbezíu, (fig.) dulce, moale. *(Culori ~.)* 3. difuz, potolit, slab, stins. *(O lumină ~.)* 4. pal, slab, spălăcit, stins, (rar) pălit, (pop.) searbăd. *(Lumina ~ a lămpii.)*

PALIDITATE s. gălbeneală, paloare, (pop.) gălbejeálă, (înv. şi reg.) sărbezíe, (reg.) sărbe-zénie, (înv.) serbezitúră. *(~ feţei cuiva.)* palie s. v. VECHIUL TESTAMENT. PALIER s. 1. *(CONSTR.)* odihnă, (înv.) podést, podéstru. *(~ la o seară.)* 2. *(TEHN.)* lagăr.

palincă s. v. RACHIU. ŢUICĂ. palinodie s. v. RETRACTARE. palírie s. v. MAREE.

PALISÁDĂ s. *(MIL.)* (rar) palanca. *(~ la o fortificaţie.)*

páliţă s. v. BĂŢ. COADĂ. NUIA. PAR. PRĂJINĂ. VARGA. palíu adj. v. PARALIZAT. palm s. v. PALMIER.

palma-síintei-Mării s. v. MÂNA-MAICII-DOMNULUI.

PALMÁT adj. *(BOT.)* palmiform, (rar) digitát. *(Frunze ~.)*

palma-tilhárului s. v. SALATĂ-SĂLBATICĂ.

PALMĂ s. 1. *(ANAT.)* mână, (arg.) stáchie. *(Tine în ~ o monedă de un leu.)* 2. (pop. şi fam.) scatoalcă, (reg.) plésnet, tapangeá, (Bu-cov. şi Transilv.) cleápşă, (Munt.) leápşă, (prin Mold. şi Bucov.) ştearsă, (prin Mold.) ştár-ghie, (prin vestul Transilv.) táiveriţă, (înv. şi fam.) calcavúră. *(f-a tras o ~ zdravănă.)* 3. *(BOT.)* *palma-Maicii-Domnului (Orchis maculata)* = (reg.) bujor, iarba-şárpelui, limba-cúcului, mina-Maicii-Dómnului; *palma-pămtn-tului (Gymnadenia conopea)* = (reg.) úră, limba-cúcului, mina-Maicii-Dómnului. palmă s. v. LIMBĂ. MISTRIE, palmă-cu-spíni s. v. BROASCĂ. PALMIER s. *(BOT.)* (rar) palm. *(Curmalul este un ~.)*

PALMIFORM adj. *(BOT.)* palmat, (rar) digitát. *(Frunze ~.)*

PALOARE s. gălbeneală, paliditate, (pop.) gălbejeálă, (înv. şi reg.) sărbezíe, (reg.) sărbe-zénie, (înv.) serbezitúră. *(~ feţei cuiva.)* paloschíţa s. art. v. ALCOR. PALOŞ s. (înv.) pală, spátă. *(Lovitură de ~.)*

palótie s. v. BOROBOAŢĂ. GLUMĂ. ISPRAVĂ. NĂZBÂTIE. NĂZDRĂVĂNIE. POCINOG. POZNĂ. SNOAVĂ. ŞOTIE. TRĂSNAIE.

PALPA vb. *(MED.)* a pipăi. *(A ~ un bolnav.)*

PALPABIL adj. 1. concret, fizic, material, perceptibil, pipăibil, sesizabil, (rar) pipăit, tangibil, (înv.) pipăiciós, pipăitor, pusăitór. *(Realitatea ~; un lucra ~.)* 2. concret, real. *(Lumea ~.)* PALPÁRE s. *(MED.)* palpaţie, (înv.)

pipăíre. *(~ bolnavului.)*

PALPAŢIE s. *(MED.)* palpare, (înv.) pipăíre. *(~ bolnavului.)*

palpébră s. v. PLEOAPĂ.

palpit s. v. BĂTAIE. PALPITARE."PAL-PITAŢIE. PULSAŢIE. TICĂIT. TRESĂRIRE. ZBATERE. ZVÂCNEALĂ. ZVÂCNET. ZVÂCNIRE. ZVÂCNIT. ZVÂCNITURĂ.

PALPITA vb. 1. a bate, a pulsa, a tăcăi, a ticăi, a tresări, a se zbate, a zvâcni, (rar) a zvâcâi, (reg.) a bâcâi, a tlciti. *(Inima ~ cu putere.)* 2. a fremăta, a se înfiora, a tremura. *(Nările ti ~.)* 3. a fremăta, a se înfiora, a tresaltă, a tresări, a vibra. *(~ de bucurie, de emoţie.)* 4. a fremăta, a pulsa, a vibra, a zvâcni. *(~ în el o mare bucurie.)*

PALPITANT adj. captivant, pasionant. *(Un roman poliţist ~.)*

PALPITARE s. 1. bătaie, palpitaţie, pulsaţie, ticăit, tresărire, zbatere, zvâcneală, zvicnet, zvâcnire, zvâcnit, zvicnitură, (rar) tresări tură, (înv.) palpit, răsăritúră, săltare. *(~ a inimii.)* 2. freamăt, palpitaţie, pulsaţie, trepidaţie. *(~ vieţii.)*

PALPITAŢIE s. 1. bătaie, palpitare, pulsaţie, ticăit, tresărire, zbatere, zvâcneală, zvâcnet, zvâcnire, zvâcnit, zvicnitură, (rar) tresăritúră, (înv.) palpit, răsăritúră, săltare. *(~ a inimii.)* 2. freamăt, palpitare, pulsaţie, trepidaţie. *(~ vieţii.)*

palpitătór adj. v. FREMĂTĂTOR. TREMURĂTOR.

PALTIN s. *(BOT.; Acer pseudoplatanus)* (reg.) mojdreán.

PALTON s. haină. *(Poartă un ~ de blană.)*

palţău s. v. NUIA. PAR. PRĂJINĂ. VARGA.

palúdă s. v. BALTĂ. BĂLTOACĂ. MLAŞTINĂ. MOCIRLĂ. SMÂRC.

PALUDÍSM s. *(MED.)* impaludism, malarie, friguri (palustre) (pl.), (rar) friguri (palu-deéne) (pl.).

pam s. v. GAZ. PÂRŢ. VÂNT.

pámente s. v. AMINTIRE. MEMORIE. POMENIRE.

pámets. v. DEŞTEPTĂCIUNE. INTELECT. INTELIGENŢĂ. JUDECATĂ. MINTE. PRICEPERE. RAŢIUNE. SPIRIT.

PAMFLET s. diatribă, (livr) libél, (înv.) paschíl, paschinádă, polojénie. *(Un violent ~ împotriva războiului.)*

PAMFLETAR s. pamfletist, (livr.) libelíst. *(Un ~ temut.)*

PAMFLETÍST s. pamfletar, (livr.) libelíst. *(Un reputat ~.)*

pampúşcă s. v. GOGOAŞĂ.

PAN s. magnat. *(Un ~ polonez.)*

panachídă s. v. TĂBLIŢĂ.

PANAGHÂE s. *(BIS.)* engolpion.

PANAHÍDĂ s. *(BIS.)* parastas, pomană, (reg.) prânz, rai.

PANARÍŢIU s. *(MED.)* (pop.) sugél, sugíu, (reg.) păducél, púşiţ, sugiuc.

PANAŞ s. pompon, (înv.) există. *(~ la chipiul unor uniforme militare.)*

PÂNĂ s. 1. *(MUZ.)* plectru. *(~ pentru chitară.)* 2. *(MUZ.)* ancie. *(~ unui instrument de suflat.)* 3. ic, (reg.) nadă, penúş, (Maram.) cui, (Ban.) găvózd, (Transilv. şi Ban.) ţintă. *(~ de despicat lemne.)* 4. *(TEHN.)* măsea. *(~ la grindeiul de la piuă.)* 5. *(MAR.)* safran. *(~ la ctrma unei nave.)*

pani s. v. ASCUŢIŞ. BOR. CORDAR. FLOARE. ÎNTINZĂTOR. LAMĂ. LIMBĂ

MARGINE. PĂNUŞĂ. PENEL. STRUNĂ. TĂIŞ.

PANCARTĂ s. placardă, placat.

panciarúş s. v. OCHIUL-BOULUI. PITULICE.

pââicovă s. v. GOGOAŞĂ. MINCIUNĂ. MINCIUNEA. MINCIUNICĂ. OCHI. SCO-VARDĂ. USCĂŢEA. USCĂŢICĂ.

PANCREAS s. *(ANAT.)* glandă pancrea-tică, (înv.) gilca folcúţului.

pandalíe s. v. CAPRICIU. CHEF. FANDOSEALĂ. FANTEZIE. FASON. FIŢĂ. MAIMUŢĂREALĂ. MOFT. NAZ. POFTĂ. PROSTEALĂ. SCLIFOSEALĂ. TOANĂ.

pandalíi s. pi. v. FURIE. ÎNVERŞUNARE. MÂNIE. NERVI.

PANDÉCTE s. pi. *(JUR.)* digeste (pl.).

pandur s. v. HAIDUC.

panegiric adj. v. APOLOGETIC.

PANEGÍRIC s. apologie. *(A face ~ cuiva.)*

PANEGIRÍST s. apologet, (rar) apologíst.

PANER s. coş, (pop.) coşarcă, papórniţă, (Transilv. şi Munt.) corfă, (prin Ban. şi Tran-silv.) târgă. *(A pus merindele in ~.)*

PANERÁŞ s. coşuleţ, (pop.) coşărcúţă, (Transilv.) corfiţă. *(Un ~ de nuiele.)*

PANFOBÍE s. *(MED.)* (rar) pantofobíe.

panganét s. v. BAIONETĂ.

pangeá s. v. SFECLĂ.

panghí vb. v. FURA. LUA. SUSTRAGE.

panglicar s. v. ESCROC. HOŢ. IMPOSTOR. ÎNŞELĂTOR. PUNGAŞ. ŞARLATAN. ŞNAPAN.

PANGLICĂ s. 1. (reg.) primă, (Mold. şi Bucov.) cordea, (Ban.) sârmă. *(~ de mătase.)* 2. *(TEHN.)* bandă. *(~ la maşina de scris.)* 3. *(ZOOL.; Taenia)* tenie, (Mold.) cordea. pangliceá s. v. PANGLICUŢÁ.

panglicăríe s. v. ESCROCHERIE. HOŢIE.

ILUZIONISM. IMPOSTURĂ. INTRIGĂ. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. MAŞINAŢIE. PRESTIDIGITAŢIE. PUNGĂ-ŞEALĂ. PUNGĂŞIE. SCAMATORIE. ŞAR-LATANIE. ŞMECHERIE. UNELTIRE.

panglici s. pi. v. IARBĂ-ALBĂ.

PANGLICÚŢĂ s. (reg.) pangliceá. *(O ~ de mătase.)*

panglicúţă s. v. IARBĂ-ALBĂ.

PANIFICARE s. panificaţie. *(Produse de*

~.)

PANIFICAŢIE s. panificare. *(Produse de ~.)*

PANOPTIC s. panoramă. *(Expoziţia de figuri de ceară se numeşte ~.)*

PANORAMĂ s. I. panoptic. *(Expoziţia de figuri de ceară se numeşte ~.)* 2.* (fig.) frescă. *(Scriitorul ne oferă o vastă ~ a societăţii.)*

PANOU s. 1. afişier, avizier. *(Rezultatele se aflâ ta ~.)* 2. *(TEHN.) panou de comandă* = tablou de comandă.

PANSA vb. *(MED.)* a (se) bandaja, a (se) lega, (rar) a (se) înfăşa, (înv. şi pop.) a (se) obloji, (reg.) a (se) îmbandaja. *(S-a ~* la *rană.)*

pansa vb. v. ŢESĂLA.

pansáj s. v. ŢESĂLARE. ŢESĂLAT.

PANSAMENT s. *(MED.)* bandaj, faşă, tifon, (pop.) legătoáre, legătură, oblojeálă. *(A legai rana cu un ~.)*

PANSÁRE s. *(MED.)* bandajare, legare, legat, pansat, (pop.) oblojire, oblojit. *(~ rănii.)*

PANSAT adj. *(MED.)* bandajat, legat, (înv. şi pop.) oblojit, (reg.) îmbandaját. *(Rană ~.)*

PANSAT s. *(MED.)* bandajare, legare, legat, pansare, (pop.) oblojire, oblojit. *(~ rănii.)*

PANSEA s. *(BOT.)* 1. *(Viola tricolor)* panseluţă, (pop.) catifelúţă, (reg.) puizeá, trei-fraţi-pătáţi. 2. *(Viola ivittrockiana)* panseluţă, (reg.) barba-împăratului, guşa-găinii, trei-fraţi-pătáţi.

PANSELUŢĂ s. *(BOT.) 1. (Viola tricolor)* pansea, (pop.) catifelúţă, (reg.) puizeá, trei-fraţi-pătáţi. *2. (Viola ivittrockiana)* pansea, (reg.) barba-împăratului, guşa-găinii trei-fraţi-pătáţi.

panseluţe-de-múnte s. pi. v. UNGH1A-PĂ-SĂRII.

panseu s. v. AFORISM. CUGETARE. DICTON. MAXIMĂ. SENTINŢĂ.

pansív adj. v. CUGETĂTOR. GÂNDlTOR. MEDITATIV. REFLEXIV.

PANSLAVÍSM s. (rar) slavism.

♦PANTAGRUELIC adj. (livr.) sardanapalic. *(Ospăţ ~.)*

pantagruelic adj. v. COLOSAL. EXTRAORDINAR.

PANTALON s. (mai ales la pi.) 1. (pop. şi fam.) nădrag, (prin Ban.) plúndăr. *(Bărbat cu ~i de doc.)* 2.

chilot. *(Pune-ţi un ~ mai gros.)*

PANTALONÁR s. nădrăgar.

pantalonár s. v. ORĂŞEAN. TÂRGOVEŢ.

PANTĂ s. *(GEOGR.)* clină, coastă, coborâş, costişă, muchie, povârniş, pripor, repeziş, sco-borâş, versant, (rar) prăvălác, prăvălíş, (înv. şi reg.) piază, scápăt, (reg.) pieptán, pieptar, piezişeá, povírghie, prăvál, prăvălitúră, ră-păgúş, (prin Munt.) aplecúş, (înv.) baír, povâr-nitúră, (fig.) şold. *(~ a unui deal.)*

PANTERĂ s. *(ZOOL.; Felis pardus)* leopard, (înv.) pardál, párdos.

PANTOF s. (înv. şi reg.) postai, (reg.) jumătăţi (pl.). *(~ de vară.)*

pantof s. v. PAPUC.

pantofág adj. v. OMNIVOR.

PANTOFAR s. cizmar, (înv. şi reg.) papucár,, papugíu, (Mold.) ciubotar, (Transilv., Ban., Maram. şi Bucov.) şúştăr, (înv.) cavắf. *(De meserie ~.)*

PANTOFĂREÂSĂ s. cizmăreasă, (Mold.) ciubotăreásă.

PANTOFĂRÍE s. cizmărie, (Mold.) ciubo-tăríe, (înv.) căvăfíe, papucăríe. *(Învaţă ~.)*

pautofii-doámnei s. pi. v. PAPUCUL-DOAM-NEI.

PANTOFIÓR s. *(ZOOL.; Paramoecium)* parameci.

pantofobíe s. v. PANFOBÍE.

PANTOGRAFÍE s. *(TIPOGR.)* tipar înalt.

PANTOMÍM s. mim. *(Un ~ celebru, la circ.)*

páos s. v. ACALMIE. ASTÂMPĂR. CALM. LINIŞTE. ODIHNĂ. PACE. REPAUS. TĂCERE. TIHNĂ.

PAP s. cocă, lipici, (Mold. şi Transilv.) cir, (Transilv., Ban. şi Olt.) ciríş. *(Cu ~ se lipesc unele obiecte de hírtie.)*

papa s. v. PĂRINTE. TATĂ. papagal s. v. GURĂ.

PAPAGALICESC adj. mecanic. *(Reproducere, asimilare ~.)*

PAPAGALICEŞTE adv. automat, maşinal, mecanic. *(Repetă ~ ceea ee aude.)*

papagal ţigănesc s. v. CEUCĂ. STÂNCĂ. STĂNCUŢĂ. papa-găinii s. v. PĂPĂDIE. PAPAINÓG s. cataligă, piciorong, (reg.) piciorág, piciorúg. *(Umblă pe ~noage.)*

papainóg s. v. POP. PROPTEA. REAZEM. SPRIJIN. SUSŢINERE.

PAPAL adj. *(BIS.)* 1. apostolic, pontifical. *(Scaunul ~.)* 2. (livr.) pontifical, (înv.) papi-césc, păpésc. *(Statul ~.)* 3. catolic, roman, romano-catolic, (rar) latin, (astăzi rar) papíst, (înv. şi reg., mai ales în Transilv.) papistáş, papistăşésc. *(Biserica ~.)*

PAPALITATE s. *(BIS.)* 1. (înv. şi reg.) papistăşíe, (înv.) papát. *(Instituţia ~.)* 2. (livr.) pontificat, (rar) păpíe. *(A obţinut ~.)* papalúngă s. v. PĂPĂDIE. PAPANAŞ s. (mai ales la pi.) 1. *(BOT.; Trifolium arvense)* (reg.) cércură, clopoţel, cotocéi (pl.), culbeceásă, ghizdéi, mieluşel, mâţişór, mâţúcă, mohorél, motocei (pl.),

pe-penări (pl.), pepenéi (pl.), pepeníţă, pisici (pl.), pufuşor, trifoi, eoada-mâţei, iarba-sómnului. 2. (reg.) găluştéle (pl.). *(A mincat ~i.)*

PAPARĂ s. (reg.) moiéţi (pl.), păpărúie. *(A mincat ~.)* papară s. v. JUMĂRI. OMLETĂ. paparígă s. v. IRIS. STÂN.IEN. STÂNJE-NEL.

PAPARUDĂ s. (reg.) mutoáşcă, (Ban.) dodóla (art.), dodoloáie, păpărúie. *(~e care invocă ploaia.)* paparudă s. v. MOMÂIE. SPERIETOARE. paparúga s. v. BOUL-DOMNULUI. BOUL-LUI-DUMNEZEU. BUBURUZĂ. VACA-DOMNULUI.

paparúnă s, v. MAC. MAC-CORNUT. ROS-TOPASCĂ.

papát s. v. PAPALITATE. PAPĂ s. *(BIS.)* pontiful roman, pontiful Romei, sfintul părinte, suveranul pontif.

papă s. v. ALIMENT. HRANĂ. JUMĂRI. MÂNCARE. OMLETĂ.

papélă s. v. SPANAC-PORCESC. papéle s. pi. v. GOGOAŞĂ. PĂPĂLĂU. papicésc adj. v. PAPAL. PAPILÓM s. *(MED.)* neg, verucă, veruco-zitate.

papír s. v. HÂRTIE. papísm s. v. CATOLICISM. papist adj. v. PAPAL. ROMAN. p«píst s,, adj. v. CATOLIC. ROMANO-CATOLIC.

papistáş adj. v. PAPAL. ROMAN.

papistáş s., adj. v. CATOLIC. ROMANO-CATOLIC.

papistăsésc adj. v. CATOLIC. PAPAL. ROMAN. ROMANO-CATOLIC.

papistăşí vb. v. CATOLICIZA.

papistăşíe s. v. CATOLICISM. PAPALITATE.

papórniţă s. v. COŞ. PANER.

PAPRICAŞ s. (Mold.) páprică. *(~ de vită, cu găluşte.)*

papricaş s. v. BOIA.

papricát adj. v. CONDIMENTAT. IUTE. PICANT. PIPERAT.

páprică s. v. ARDEI. BOIA. PAPRICAŞ.

PAPUC s. 1. (reg.) sandală, (Transilv., Maram. şi Bucov.) pantof, (Mold. şi Bucov.) scárpă, (Ban. şi nordul Olt.) şlap, (Ban. şi Transilv.) şlarf, (înv.) babúşi (pl.). *(~ i de casă.)* 2. *(TEHN.)* sabot. *(~ la un pilon.)* 3. *(BOT.; Cgpripedium calceolus)* blabornic. 4. *(BOT.) papucul-doamnei (Impaliens roy-lei)* = (reg.) papucáş, pantof ii-doámnei.

papuc s. v. BOCANC. GHEATĂ.

papucár s. v. CIZMAR. PANTOFAR.

PAPUCÁŞ s. papucel.

papucáş s. v. PAPUCUL-DOAMNEI.

papúcă s. v. BUNIC. TATĂ MARE.

papucărie s. v. CIZMĂRIE. PANTOFĂRIE.

PAPUCÉL s. papucaş.

papugíu s. v. CIZMAR. ESCROC. HOŢ. IMPOSTOR. ÎNŞELĂTOR. PANTOFAR. PUNGAŞ. ŞARLATAN. ŞNAPAN.

PÁPULE s. pi. *(MED.)* băşicuţe (pl.), bu-buliţe (pl.), spuzeală. *(~ pe piele.)*

PAPURĂ s. *(BOT.; Typha)* (reg.) băţeá, berbecúţ, bucşău, culm, rogoz, şovár, (Transilv. şi Maram.) spetează, (Maram.) spétie.

papură s. v. PIPIRIG.

papură-de-rogojínă s. v. ROŞĂŢEA.

papură-rotúndă s. v. PIPIRIG. ROGOZ.

PAR s. 1. prăjină, (pop.) prepeleac, (reg.) beldie, páliţă, pătăchíe, prăştináş, prăştínă, rudă, (Olt.) cólvă, dirjálă, (Transilv.) palţău, (înv.) şiríc. *(L-a lovit cu un ~.)* 2. parmac, (înv. şi pop.) pociúmb, (pop.) şarampói, (reg.) verdéte, (Maram.) şaránţ, (Maram., Transilv., Ban. şi Olt.) şteamp, (Olt., Ban. şi Transilv.) ştenáp. *(~ la un gard.)* 3. parmac, stâlp. *(~ la un pridvor.)*

PARA s. ban, franc, gologan, (înv. şi pop.) sorocovăţ, (pop. şi fam.) pitác, sfanţ, (reg. şi fam.) piţúlă, (astăzi fam.) arginţi (pl.), (fam.) capital, (arg.) lovele (pl.), mángări (pl.), mardéi (pl.), material. *(N-are o ~ în pungă.)*

para s. v. BAN. MONEDĂ. PIESĂ.

PARA vb. a eschiva, a (se) feri, (înv. şi reg.) a sprijini. *(A ~ lovitura adversarului, la box.)*

PARABOLĂ s. pildă. *(A citit o ~.)*

PARABOLIC adj. curbat. *(Oglindă ~.)*

PARACHÉRNIŢĂ s. *(BOT.; Parietaria officinalis)* (reg.) mătríca, politrícă, griul-po-târníchii, urzică-moártă, (înv.) parietárie.

paraehinisí vb. v. ÎNDEMNA. STIMULA.

parachínlsis s. v. IMBOLD. IMPULS. ÎNDEMN. PORNIRE. STIMUL. STIMULENT.

PARACLÍS s. *(BIS.)* 1. capelă. *(~ tntr-un cimitir.)* 2. (înv.) oratoriu. *(~ tntr-un palat.)*

PARACLISER s. *(BIS.)* 1. ţârcovnic, (reg.) •clisiárh, clisiér, crísnic, pălămár, (Transilv.) făt, (Transilv. şi Bucov.) sfat. *(~ul se ocupă de îngrijirea unei biserici.)* 2. cântăreţ, dascăl, diac, psalt, ţârcovnic, (Transilv.) cantor, făt, (înv.) eclisiárh, grămătic. *(~ul îl ajută pe preot la oficierea slujbei.)*

paradáisă s. v. PĂTLĂGEA. PĂTLĂGICĂ. ROŞIE. TOMATĂ.

PÂRÁDĂ s. 1. (înv.) parisíe. *(~ militară.)* 2. defilare. *(Nu mergem şi noi la ~ ?)* 3. ceremonie, gală. *(Uniformă, finulă de ~.)* 4. ceremonie, cinste, fast, pompă, solemnitate. *(L-a primii cu multă ~.)* 5. pompă, (înv.) falä. *(A intrai cu ~ în oraş.)*

paradă s. v. ALAI. CORTEGIU. SUITĂ.

paradi vb. v. DEGRADA. DETERIORA. ÎNVECHI. STRICA. UZA.

paradigmă s. v. EXEMPLU. ÎNVĂŢĂTURĂ. MODEL. PILDĂ.

PARADÍS s. *(BIS.)* cer, rai, (livr.) eden.

paradit adj. v. DEGRADAT. DETERIORAT. ÎNVECHIT. PRĂPĂDIT. STRICAT. UZAT.

paradiziac adj. v. MINUNAT. SPLENDID. STRĂLUCITOR.

paradosí vb. v. DA. ÎNCHINA. ÎNCREDINŢA. ÎNMÂNA. ÎNTINDE. PLECA. PREDA. REMITE. SUPUNE. TRANSMITE.

paradosíe s. v. PREDARE.

paradosírc s. v. DEPUNERE. ÎNAINTARE. ÎNMÂNARE. PREDARE. PREZENTARE. REMITERE. TRANSMITERE.

parádosis s. v. PREDARE.

paradosít s. v. DEPUNERE. ÎNAINTARE. ÎNMÂNARE. PREDARE. PREZENTARE. REMITERE. TRANSMITERE.

PARADOXAL adj. bizar, ciudat, curios, excentric, extravagant, fantasmagoric, fantezist, inexplicabil, insolit, năstruşnic, neobişnuit, original, singular, straniu, (livr.) abracadabrant, (rar) străin, (pop.) pidósnic, pocit, poznaş, (Mold.) deşănţat, (Transilv., Ban. şi Olt.) şod, (înv.) ciudós, (grecism înv.) paraxín, (fam.) sanchíu, (fam. fig.) fistichiu, întors, sucit, trăsnit. *(Ce chestie ~ !)*

PARAFĂ vb. (înv.) a scripisi. *(A ~ un act.)*

PARAFARE s. (înv.) scripisíre. *(~ unui act.)*

PARAFAT adj. (înv.) scripisít. *(Act ~.)*

PARAFERNÁL adj. *(JUR.)* extradotal. *(înscris ~.)*

PARAFÉRNĂ s. *(JUR.)* (înv.) exóprică.

PARAFÍNĂ s. *(CHIM.)* alean, hidrocarbură parafinică.

PARAFLÓW s. *(CHIM.)* paragel.

PARAFRAZĂ vb. (rar) a perifrază. *(A ~ pe cineva.)*

parafúlger s. v. PARATRĂSNET.

PARAGÉL s. *(CHIM.)* paraflow.

PARAGINĂ s. 1. pârloagă, ţelină, (pop.) părăgineálă, (înv. şi reg.) ogor, (reg.) hat, părăginitúră. *(Grădina a ajuns o ~.)* 2. pără-ginire, părăsire, sălbăticie. *(Parc lăsat in ~.)* 3. dărăpănătură, dărâmătură, năruitură, pră-buşitură, ruină, surpătură, (reg.) ruinătúră, (înv.) risipă, risipitúră, surpare. *(O ~ de casă.)*

PARAGÓGĂ s. *(FON.)* epiteză.

PARAGÓGIC adj. *(FON.)* epitetic. *(Formaţie lexicală ~.)*

PARAGRAF s. 1. articol, punct, (înv.) cap, pont. *(~ dintr-o lege.)* 2. alineat. *(Conţinutul unui nou ~.)*

paragraâíe s. v. PRESCRIPŢIE.

paralaghíe s. v. SOLFEGIU.

paralaghisí vb. v. SOLFEGIA.

PARALÁXĂ s. *(ASTRON.)* (înv.) semiósie.

parale s. pi. v. AVERE. AVUT. AVUŢIE. BOGĂŢIE. BUN. MIJLOACE. SITUAŢIE. STARE.

PARALEL adj., adv. 1. adj. concomitent, simultan, sincron, sincronic. *(Fenomene ~.)* 2. adv. concomitent, simultan, totdeodată, totodată, (înv.) împreună. *(~ să începem şi aprovizionarea.)*

PARALELĂ s. comparare, comparaţie, confruntare, paralelism. *(O ~ între cele două caractere.)*

PARALELÍSM s. 1. concomitentă, simultaneitate, sincronism. *(~ desfăşurării unor fenomene.)* 2. comparare, comparaţie, confruntare, paralelă. *(Un~ intre cele două caractere.)*

PARALÍTIC adj., s. *(MED.)* (pop.) damblagiu, (înv. şi reg.) slăbănog. *(Om ~.)*

PARALIZA vb. 1. *(MED.)* (înv. şi pop.) a seca, (pop.) a damblagi, a lua,(Ban.) a şlogui, (înv.) a slăbănogi. *(I-a ~ piciorul drept.)* 2. a amorţi, a înţepeni. *(Gerul ti ~ buzele.)* 3. a împietri, a încremeni, a înlemni, a înmărmuri, a înţepeni, (înv. şi pop.) a mărmuri, (fig.) a îngheţa. *(A ~ de spaimă, de uimire.)* 4. a anula, a neutraliza. *(O sfială ti ~ orice mişcare.)* 5. a imobiliza. *(Prin forţă i-a ~ orice mişcare.)*

PARALIZARE s. *(MED.)* (pop.) dambla-gíre. *(~ unei persoane.)*

PARALIZAT adj. *(MED.)* (pop.) damblagii, (înv. şi reg.) sec, (prin Munt.) mereu, (Munt. şi Olt.) palíu, (înv.) secat. *(Om, picior ~.)*

paralizáţie s. v. PARALIZIE.

PARALIZÍE s. *(MED.)* 1. (pop.) dambla, poceálă, (înv. şi reg.) slăbănogeálă, slăbănogíe, (Transilv.) gută, (înv.) paralizáţie, slăbăno-gíre. 2. *paralizie infantilă* = poliomielită.

paralî'c s. v. BĂNET. MĂRUNT. MĂRUNŢIŞ.

PARAMECI s. *(ZOOL.; Paramoecium)* pantofi or.

PARAMETRU s. *(TEHN.)* caracteristică. *(Maşină cu unii ~ i funcţionali superiori.)*

PARAMNEZÂE s. *(PSIH.)* falsă recunoaştere.

PARANTEZĂ s. 1. (înv.) cuprinzătoare, închizătoare. *(~ este un semn de punctuaţie.)* 2. *paranteză dreaptă* = croşetă, (rar) paranteză franceză. *(Text închis între ~.)*

paranteză s. v. DIGRESIUNE. DIVAGARE. DIVAGAŢIE.

paranteză franceză s. v. CROŞETĂ. PARANTEZĂ DREAPTĂ.

parapánghclos interj, v. ADIO. AMIN. GATA.

parapéi s. v. GLAF. PERVAZ. PARAPET s. balustradă, parmaclâc, păli-mar, rampă, rezemătoare, mână curentă, (rar)

reazem, (Transilv. şi Munt.) plimbă, (Transilv.) strajă, (înv.) parmác. *(~ la o scară.)*

parapléu s. v. UMBRELĂ.

parapon s. v. CIUDĂ. GELOZIE. INVIDIE. NECAZ. NEMULŢUMIRE. NEPLĂCERE. PICĂ. PIZMĂ. PORNIRE. RANCHIUNĂ. SUPĂRARE.

paraponisit adj. v. NECĂJIT. NEMULŢUMIT. SUPĂRAT.

parascovénie s. v. DRĂCIE. DRĂCOVENIE. FLEAC. NĂZBÂTIE. NIMIC. PALAVRĂ. POZNĂ. STRENGĂRIE.

PARASIMPATICOTONÍE s. *(FIZIOL.)* va-gotonie.

parasól s. v. PARASOLAR.

PARASOLÁR s. *(FOTO)* (rar) parasól.

PARASTAS s. (*BIS.)* panahidă, pomană, (reg.) prânz, rai.

parastasnl-pópii s. v. SALBĂ-MOALE. VO-NICER.

parastisí vb. v. ARĂTA. COMUNICA. EXPUNE. INTERPRETA. ISTORISI. ÎNFĂŢIŞA. JUCA. NARA. POVESTI. PREZENTA. RELATA. REPREZENTA. SPUNE. TRANSMITE. ZICE.

PARATÁCTIC adj. *(GRAM.)* juxtapus. *(Construcţie ~.)*

PARATÁXĂ s. *(GRAM.)* juxtapunere.

PARATÍFOS s. *(MED.)* febră paratifoi-dă.

PARATIFÓZĂ s. *(MED. VET.)* salmone-loză.

paratonér s. v. PARATRĂSNET.

PARATRĂSNET s. *(FIZ.)* (rar) paratonér, (înv.) ferifúlger, feritún, parafúlger, para-túnet.

paratúnet s. v. PARATRĂSNET. PARAVAN s. *(TEHN.)* plasă. *(~ la războiul de ţesut.)*

paravan s. v. PARAZĂPADĂ. paraxénie s. v. CAPRICIU. CHEF. CIUDĂ. TENIE. CURIOZITATE. FANDOSEALĂ.-FANTEZIE. FASON. FIŢĂ. MAIMUŢĂ REALĂ. MOFT. NAZ. POFTĂ. PROSTEA" LĂ. SCLIFOSEALĂ. TOANĂ.

paraxín adj. v. BIZAR. CIUDAT. CURIOS. EXCENTRIC. EXTRAVAGANT. FANTASMAGORIC. FANTEZIST. INEXPLICABIL. INSOLIT. NĂSTRUŞNIC. NEOBIŞNUIT. O-RIGINAL. PARADOXAL. SINGULAR. STRANIU. PARAZĂPADĂ s. (rar) paravan. parazit adj. v. INUTIL. NENECESAR. NETREBUINCIOS. NEUTIL.

PARAZÍT adj., s. 1. adj. parazitar. *(Un organism ~.)* 2. s. pi. (livr.) vermină. *(E plin de ~i.)* 3. s. (fam.) linge-blíde, linge-tá-lere, linge-talgere. *(X e un mare~.)*

PARAZITAR adj. parazit. *(Organism ~.)* parazitar adj. v. INUTIL. NENECESAR. NETREBUINCIOS. NEUTIL. parazól s. v. UMBRELĂ. PÂRĂ s. t. flacără, văpaie, (livr.) flamă. *(~ focului.)* 2. flăcăraie, pălălaie, pârjol, văpaie, vâlvătaie, vâlvoare, (rar) pălăláică, (pop.) bóbot, bobotáie, (reg.) pălălăiálă, vâlváic, vâl-

văráie, (prin vestul Transilv.) bábură, (Olt.) bălbăláu. *(O imensă ~ de la incendiu.)* 3. arşiţă, dogoare, dogoreală, fierbinţeală, văpaie. *(~ focului din sobă.)*

pâră s. v. BEC. CARTOF. CON.

PARC s. 1. grădină. *(~ public.)* 2. *parc zoologic* = grădină zoologică, (livr.) zoo, zoo-párc.

PARCA vb. a gara. *(A ~ un vehicul.)* PARCAJ s. parcare. *(Loc de ~ penlru vehicule).*

PARCARE s. *(Staţie de ~ pentru automobile.)*

parcea s. v. CARMAC. LOT. PARCELĂ. parcealagíu s. v. PARLAGIU. PARCELA vb. (reg.) a răclui. *(A ~ un teren.)*

PARCELARE s. lotizare. *(~ terenului.)* PARCELĂ s. lot, (înv. şi reg.) raclă, (reg.) parcea, (prin Ban.) tal. *(Teren împărţit în ~*e.)

PARCHET s. *(SILV.)* (pop.) curătúră, (Ban., Transilv., Maram. şi Bucov.) şlag. *(~ tntr-o pădure.)*

parcimonie s. v. AVARIŢIE. CALICENIE. CALICIE. ZGÂRCENIE.

parcimonios s., adj. v. AVAR. CALIC. ZGÂRCIT.

PARCURGE vb. 1. a face, a merge, a străbate. *(~ zilnic 10 km.)* 2. a măsura, a străbate. *(~ camera de la un capăt la celălalt.)* 3. *(SPORT)* a acoperi, a străbate. *(Atletul a ~ distanţa de 5 000 m In...)* 4. a colinda, a cutreiera, a străbate, a vântura, (pop. şi fam.) a bâte, (pop.) a călca, a ocoli, a petrece, (înv. şi reg.) a răzbate, (înv.) a plimba, (rar fig.) a treiera. *(~ pe rtnd satele şi oraşele.)* 5. a străbate, a traversa, (înv.) a spăla. *(Dunărea ~ mai multe ţări.)* 6. a citi, (livr.) a lectura, (înv. şi pop.) a spune, a zice. *(A ~ ctleva rlndurt.)* 7. a răsfoi, (rar) a petrece. *(A ~* o *lucrare, notiţele.)*

PARCURGERE s. 1. străbatere, traversare. *(După ~ întregii ctmpii, rtul o ia spre sud.)* 2. citire, citit, lectură, (înv.) citánie. *(În timpul ~ textului...)* 3. răsfoire. *(~ notiţelor de la curs.)*

PARCURS s. drum, itinerar, rută, traiect, traiectorie, traseu, (astăzi rar) marşrút, (înv., în Mold.) şleau. *(~ urmat de un vehicul.)* pardál s. v. LEOPARD. PANTERĂ. pardesiu de seânduri s. v. COŞCIUG. SICRIU. pardon s. v. DOS. FUND. IERTARE. POPOU. SCUZĂ. ŞEZUT.

pardonă vb. v. ABSOLVI. CRUŢA. GRAŢIA. IERTA. SCUTI.

párdos s. v. LEOPARD. PANTERĂ. PARDOSEALĂ. PODEA.

PARDOSEALĂ s. 1. duşumea, podea, scân-dură, (pop.) pódină, (Ban. şi Transilv.) pod, (Ban.) vatră, (înv.) planşete (pl.), pomóstină. *(Doarme pe ~ goală.)* 2. podea, (înv. şi reg.) poditúră, (reg.) podílă, podineálă, (înv.) párdos, pardositúră, (latinism înv.) paviment. *(~ într-un spaţiu deschis.)* PARDOSÍ vb. a podi. *(A ~ o încăpere.)*

PARDOSÍRE s. podire. *(~ unei încăperi.)* PARDOSIT adj. podit. *(Încăpere ~.)* pardositúră s. v. PARDOSEALĂ. PODEA. parenchimátic adj. v. PARENCHIMATOS. PARENCHIMATÓS adj. *(ANAT., BOT.)* (rar) parenchimátic. *(Ţesut ~.)*

PARESTEZÍE s. *(MED.)* furnicătură. paretisí vb. v. DEMISIONA. paretisíre s. v. DEMISIE. parétisis s. v. DEMISIE. párfie s. v. CUSUR. DAR. DEFECT. METEAHNĂ. NĂRAV. PATIMĂ. VICIU.

PARFUM s. aromă, balsam, mireasmă, (astăzi rar) boare, (rar) mirodenie, (reg.) şmag, (Mold. şi Bucov.) miroznă, (înv.) odor, olm. *(~ul florilor.)* parfum s. v. PETUNIE. PARFUMA vb. a îmbălsăma, a înmiresma, (pop.) a miresma, (reg.) a sfinţi. *(Florile ~ aerul.)*

PARFUMÁRE s. îmbălsămare, înmires-mare, (pop.) miresmáre. parfumaşi s. pi. v. PEJMĂ. PARFUMAT adj. 1. îmbălsămat, îmbătător, înmiresmat, (rar) tămiiát, (pop.) mires-mát, (înv.) miresmătór, mirósnic, parfumatór, (fig.) dulce. *(Un miros ~; aer ~.)* 2. aromat, aromatic, îmbălsămat, îmbătător, înmiresmat, (rar) balsamic, balsamíu, binemirositór. *(O substanţă ~.)* 3. odorant, odorifer. *(Esenţă ~.)* parfumatór adj. v. ÎMBĂLSĂMAT. ÎMBĂTĂTOR. ÎNMIRESMAT. PARFUMAT. PARHELÍE s. *(ASTRON.)* (înv.) soriór. PARIA vb. (pop.) a se lega, a se prinde, (înv. şi reg.) a se rămaşi. *(Pe eât aţi ~?)* paríc s. v. PERUCĂ. PARICÍD s. (rar) patricíd, PARICOPITÁT s., adj. *(ZOOL.)* artiodac-til. *(Boul este un ~.*)

PARIETAL s. *(ANAT.)* (înv. şi reg.) scă-fârlíe. parietárie s. v. PARACHERNIŢĂ. parigorie s. v. ALINARE. CONSOLARE. ÎMBĂRBĂTARE. ÎNCURAJARE. MÂNGÎ-IERE.

parigorisí vb. v. ALINA. CONSOLA. ÎMBĂRBĂTA. ÎNCURAJA. MÂNGÂIA. PARIMIÁR s. *(BIS.)* parimie. PARIMÍE s. *(BIS.)* parimiar. parimie s. v. AFORISM. CUGETARE. DICTON. ÎNVĂŢĂTURĂ. MAXIMĂ. PILDĂ. PROVERB. SENTINŢĂ. VORBĂ BĂ-TRÂNEASCĂ. ZICALĂ. ZICĂTOARE.

parisíe s. v. ALAI. FAST. PARADĂ. PARTICIPARE. PARTICIPAŢIE. POMPĂ. PREZENŢĂ. parisiláb adj. v. PARISILABIC. PARISILÁBIC adj. *(LINGV.)* (rar) parisiláb. *(Cuvtnt ~.)*

PARITATE s. egalitate. *(~ numerică, valorică.)*

PARÍU s. prinsoare, rămăşag, (înv. şi pop.) rămas, (reg.) rămáş, rămăşeálă, rămăşiţă. *(A face ~ cu cineva.)*

PARIZIANĂ s. parizian că. PARIZIÂNCĂ s. pariziană.

PARIMĂ s. odgon, (pop.) pălămár. *(Barcă legată de o ~.)*

PARLAGÍU s. (reg.) parcealagíu, (înv.) bocciu. *(~ la abator.)*

PARLAMENT s. *(POLITICA)* congres. *(În unele state ~* se numeşte congres.)

PARLAMENTA vb. a negocia, a trata. *(A ~ cu partea adversă.)*

PARLAMENTAR adj., s, 1. adj. ceremonios, protocolar. *(Stil*, *limbaj ~.)* 2, s. (înv.) solitór. *(Au trimis un ~ in tabăra adversă.)* parlatóriu s. v. PARLOAR. VORBITOR. PARLOÁR s. vorbitor, (înv.) parlatóriu. *(~ la un cămin.)*

PARMÁC s. 1. par, (înv. şi pop.) pociúmb, (pop.) şarampói, (reg.) verdéte, (Maram.) şa-ránţ, (Maram., Transilv., Ban. şi Olt.) şteamp, (Olt., Ban. şi Transilv.) ştenáp. *(~ la ungară.)* 2. par, stâlp. *(~ la un pridvor.)*

parmác s. v. BALUSTRADĂ. GRILAJ. MÂNĂ CURENTĂ. PARAPET. PARMA-CLÂC. PĂLIMAR. RAMPĂ. REZEMĂTOARE.

r

PARMACLÂC s. 1. balustradă, parapet, pă-limar, rampă, rezemătoare, mână curentă, (rar) reazem, (Transilv. şi Munt.) plimbă, (Transilv.) strajă, (înv.) parmác. *(~ la o scară.)* 2. grilaj, (înv.) parmác. *(Verandă cu ~.)*

parmaclî'c s. v. PÂRGHIE. parnásie s. v. ŞOPÂRLAIŢĂ. ŞOPÂRLICĂ. ŞOPÂRLIŢĂ. parocáş s. v. PERUCHIER. PARODIA vb. (rar) a parodiza. *(A ~ o poezie.)*

PARODIC adj. buf, burlesc, caraghios, caricatural, grotesc, ridicol. *(De un comic ~.)* parodic adj. v. PARODISTIC. PARODÍSTIC adj. (rar) parodic. *(Operă de factură ~.)*

parodiza vb. v. PARODIA. PAROHIAL adj. *(BIS.)* (înv.) parohiál-nic. *(Casă ~.)*

parohiálnic adj. v. PAROHIAL. parohián s. v. ENORIAŞ. PAROHÍE s. *(BIS.)* enorie, (înv. şi pop.) popor, (înv., prin Transilv.) mátεră. parol interj, v. SERIOS. ZĂU. PAROLĂ s. formulă. *(Nu cunoaşte ~.)* parolă s. v. AFIRMAŢIE. ANGAJAMENT. ASIGURARE. CONVERSAŢIE. CONVORBIRE. CUVÂNT. DECLARAŢIE. DIALOG. DISCUŢIE. FĂGĂDUIALĂ. FĂGĂDUINŢĂ. LEGĂMÂNT. MĂRTURISIRE. PROMISIUNE. RELATARE. SPUSĂ. VORBĂ. ZISĂ. PAROLÍST adj. exact, punctual. *(Voi fi ~; un om ~.)*

paróm s. v. BAC. POD MIŞCĂTOR. POD PLUTITOR. POD UMBLĂTOR. paronomasíe s. v. PARONOMAZĂ. PARONOMÁZĂ s. (rar) paronomasíe. *(~ este* o *construcţie stilistică.)*

PAROTIDITĂ EPIDEMICĂ S. *(MED.}* oreion.

paroxism s. v. ACCES. ATAC. CRIZĂ.. PUSEU.

parpalác s. v. CIURLAN. SALCICORN. SĂRICICĂ. parpaléc s. v. GREC. parpandél s. v. DANCI. parpangícă s. v. ARPAGIC. CEAPĂ DE SĂMÂNŢĂ.

PARPIÁN s. *(BOT.; Antennaria dioica)* (reg.) flocoşéle (pl.), lináriţă, mărúncă, părăléi (pl.), siminóc, floarea-pátului, laba-míţii, scân-teiuţă-de-múnte, sunătoare-de-múnte, talpa-míţei, talpa-pisicii.

parséchi s. v. DULAP. GARDEROB. ŞIFONIER, parşemín s. v. PERGAMENT. parşiv adj. v. CORUPT. DECĂZUT. DEPRAVAT. DESFRÂNAT. DESTRĂBĂLAT. DEZMĂŢAT. GREŢOS. IMORAL. INFAM. JOSNIC. MIŞEL. MIŞELESC MIZERABIL. MÂRŞAV. NEDEMN. NELEGIUIT. NEMERNIC. NERUŞINAT. NETREBNIC. PERVERTIT. RUŞINOS. SCELERAT. SCÂRBOS. STRICAT. TICĂLOS. VICIOS.

parşivénie s. v. ABJECŢIE. FĂRĂDELEGE. INFAMIE. JOSNICIE. MIŞELIE. MÂRŞĂ-VIE. NELEGIUIRE. NEMERNICIE. NETREBNICIE. TICĂLOŞIE.

PARTAJ s. *(JUR.)* împărţeală. *(Operaţie de ~.)*

partal s. v. BUCATĂ. CRÂMPEI. FRACŢIUNE. FRAGMENT. FRÂNTURĂ. PARTE. PORŢIUNE. SECŢIUNE. TRANŞĂ.

PARTE s. 1. bucată, crâmpei, fracţiune, fragment, frântură, porţiune, secţiune, tranşă, (pop.) dăráb, partal, (înv. şi reg.) părténie, (reg.) járchină, stuc. *(O ~ dintr-un tot.)* 2. diviziune, secţiune. *(Lucrarea are trei mari ~.)* 3. *(IST.)* judecie, unghi. *(~ era o unitate administraiiv-teritorială.)* 4. *(MAT.)* sub-mulţime. *(0 ~ a numerelor reale.)* 5. pasaj. *(0 ~ gravă a unei simfonii.)* 6. crâmpei, fragment, frântură, (reg.) crâmpot. *(A ascultat doar o ~ din discuţia lor.)* 7. coastă, dungă, latură. *(Stă întins pe-o ~.)* 8. extremitate, latură, margine. *(Doarme pe ~ dreaptă a patului.)* 9. porţiune, sector. *(*O *~ a pieţei era destinată desfacerii brinzeturilor.)* 10. loc, regiune, ţinut. *(Vezi cum e şi prin alte ~ţi.)* 11. direcţie, sens. *(În ce ~ o iei?)* 12. direcţie, latură, sens. *(Din toate ~ţile veneau spre noi.)* 13. *(JUR.)* (rar) justiţiábil. *(~ într-un proces.)* 14. tabără. *(Ce se aude din~ adversă?)* 15. participaţie. *(~ la o afacere în comun.)* parte s. v. DESTIN. DOTAŢIE. DOTĂ. FATALITATE. GRUPARE. MENIRE. MOLECULĂ. NOROC. PARTIDĂ. PREDESTINARE. ROL. SOARTĂ. TABĂRĂ. URSITĂ. ZESTRE. ZODIE.

PARTENER s. 1. coechipier. *(~ într-o formaţie sportivă.)* 2. pereche. *(Are un ~ ideal de dans.)*

PARTICIPA vb. a asista. *(A ~ la comemorare.)*

PARTICIPANT s., adj. 1. s. pi. asistenţă. *(~ţii la un congres.)* 2. adj. asistent. *(Publicul ~.)* 3. s. părtaş. *(~ la toate bucuriile mele.)*

PARTICIPARE s. participaţie, (înv.) pari-síe. *(Serbarea are loc cu ~ autorităţilor.)*

PARTICIPAŢIE s. 1. participare, (înv.) parisíe. *(Serbarea are loc cu ~ autorităţilor.)* 2. parte. *(~ la* o *afacere în comun.)* PARTICIPIU s. *(GRAM.)* 1. (înv.) împărtăşire, părtăşíre, părtişitív. 2. *participiu prezent* =

gerunziu.

PARTICULAR adj. 1. caracteristic, definitoriu, distinct, distinctiv, dominant, propriu, specific, tipic, (înv.) însuşit. *(Notă, trăsătură ~.)* 2. individual, personal, propriu, (înv.) obrăzálnic, particularístic, particulárnic, párt-nic, personalicésc, personálnic. *(Interese ~.)* 3. individual, personal, propriu, (rar) subiectiv. *(O viziune ~.)* 4. aparte, deosebit, special, specific, sui-generis. *(Un gust ~.)* 5. individual, personal, propriu, (livr.) privat. *(Probleme ~; proprietate ~.)* 6. domestic, intim, personal, privat. *(Relaţii ~.)* 7. confidenţial, intim, (înv.) particulárnic. *(Scrisori ~.)* 8. special. *(Disciplinele ~.)*

particularístic adj. v. INDIVIDUAL. PARTICULAR. PERSONAL. PROPRIU.

PARTICULARITATE s. atribut, calitate, caracter, caracteristică, însuşire, notă, proprietate, semn, specific, trăsătură, (reg.) însu-şietáte, (fig.) amprentă, marcă, pecete, sigiliu, timbru. *(O ~ esenţială a acestui proces este...)*

PARTICULARIZA vb. a (se) individualiza, (rar) a (se) personaliza. *(Se ~ dintre atte elemente.)*

PARTICULARIZARE s. individualizare, (rar) personalizare. *(~ unor trăsături.)*

particulárnic adj. v. CONFIDENŢIAL. INDIVIDUAL. INTIM. PARTICULAR. PERSONAL. PROPRIU.

PARTÍCULĂ s. corpuscul, microobiect.

PARTÍD s. *(POLITICĂ)* (înv.) partidă. *(Un ~ democrat.)*

partid s. v. GRUPARE. PARTIDĂ. TABĂRĂ.

PARTÍDĂ s. 1. *(SPORT)* dispută, întâl-nire, întrecere, joc, meci. *(O ~ atractivă, disputată.)* 2. (rar) talon. *(~ la unele jocuri de cărţi.)* 3. grupare, tabără, (înv.) parte, partid. *(Fruntaş al ~ unioniste.)* 4. *(POLITICĂ)* facţiune. *(Aparţine ~ adverse.)* 5. căsătorie. *(A făcut o ~ bună.)* 6. *(CONT.)* cont. *(Mijloc economic înscris în ~.)*

partidă s. v. PARTID.

PARTÍTĂ s. *(MUZ.)* suită.

PARTITURĂ s. 1. *(MUZ.)* compoziţie, (rar) partiţiúne. *(ĭ-a înmânat ~ pentru a o executa.)* 2. rol. *(Actorul a beneficiat de o ~ generoasă.)*

partiţiúne s. v. COMPOZIŢIE. PARTITURĂ.

PARTIZAN s. adept, susţinător, (rar) părtaş, (înv.) părteán. *(~ al unei doctrine.)*

pártnic adj. v. INDIVIDUAL. PARTICULAR. PARŢIAL. PERSONAL. PROPRIU.

PARTURIŢIE s. naştere, procreare, pro-creaţie, (înv. şi pop.) zămislire, (pop.) facere, născare, (înv. şi reg.) născut, (înv.) născătúră. *(După ~ copilului.)*

PARŢIAL adj. 1. (înv.) pártnic, parţiál-nic. *(Lipsa ~ a unui produs.)* 2. fragmentar, incomplet, necomplet. *(Publicarea ~ a unei opere.)* 3. părtinitor, pătimaş, subiectiv, tendenţios, (rar) pasionat, (reg.) părtăluitór. *(O atitudine evident ~.)*

parţialitate s. v. PATIMĂ. PĂRTINIRE. SUBIECTIVISM.

parţiálnic adj. v. PARŢIAL.

páruş s. v. ŞOARECE.

PARVENÍ vb. 1. a se ajunge, a se căpătui, a se chivernisi, a se îmbogăţi, a se înavuţi, a se înstări, a se pricopsi. *(Sa îndepărtat de noi de când a ~.)* 2. a ajunge, (înv.) a prin-veni. *(A ~ să priceapă mai exact cele intim-plate.)*

parveni vb. v. AJUNGE. IZBUTI. REUŞI. SOSI.

PARVENÍRE s. căpătuială, căpătuire, chiverniseală, chivernisire, îmbogăţire, înavuţire, pricopsire. *(~ cuiva prin mijloace necinstite.)*

PARVENÍT adj., s. căpătuit, (pop.) ajuns. *(E un ~.)*

PAS s. 1. (înv. şi reg.) păşilúră. *(Are ~ul mare.)* 2. călcătură, mers, mişcare, păşit, umblet, (rar) mersătúră, (înv. şi pop.) mersúră. *(Un ~ săltăreţ.)* 3. *(TEHN.)* (înv. şi reg.) pásnic, (reg.) păşár. *(~ut dulgherului.)*

PAS s. *(GEÓGIi.)* strâmtoare, trecătoare, (pop.) plai, strungă, (reg.) obfrşie, (înv.) potecă, strâmtúră. *(~ul Oituz.)*

PAS s. *(CHIM., FARM.)* acid paraamino-salicilic.

pas s. v. ACT. ACŢIUNE. COMPAS. FAPTĂ. PAŞAPORT. PROGRES.

PASA vb. a mărunţi, a zdrobi. *(A ~ legume.)*

pasabil adj. v. ACCEPTABIL. ACCESIBIL. ADMISIBIL. BUNICEL. CONVENABIL. MODERAT. MULŢUMITOR. POTRIVIT. REZONABIL. SATISFĂCĂTOR. SUPORTABIL. TOLERABIL.

pasager adj. v. EFEMER. PIERITOR. SCHIMBĂTOR. TEMPORAR. TRECĂTOR. VREMELNIC.

PASAGER s. călător, voiajor. *(~ul din tren.)*

PASAJ s. 1. trecere. *(Un ~ pentru călători.)* 2. parte. *(Un ~ grav al unei simfonii.)* 3. extras, fragment, (înv.) pont. *(Un ~ din-tr-o poezie.)*

PASĂ s. tur. *(~ la jocul de cărţi.)*

pasămite adv. v. PESEMNE. POATE. PROBABIL.

PASĂRE s. *(ORNIT.)* 1. zburătoare. 2. orătanie, (reg.) cobáie, cojbăliţă, gáliţă, gujă-líe, oară. *(Creşte ~ ări pe lingă casă.)* 3. *pasă-rea-furtunii (Puffinus puffinus yelkouan)* = furtunar, (rar) pasărea-vijelíei; *pasărea-muscă (Trochilus)* = colibri; *pasărea-omătului (Plec-trophenax nivalis)* = (reg.) presară-de-iárnă, presură-de-omât; *pasărea-paradisului (Para-disea apoda)* = (reg.) pasărea-ráiului.

pasăre s. v. MEMBRU. PENIS. VRABIE. pasărea-cjobánului s. v. SITAR.

pasărea-cínepii s. v. CÂNEPAR.

pasărea-frigului s. v. MĂTĂSAR.

pasărea-ínului s. v. INĂRIŢĂ.

pasărea-lui-Hristós s. v. FORFECUŢĂ.

pasărea-mórtului s. v. CUCUVAIE. CUCUVEA.

pasărea-pământului s. v. SITAR.

pasărca-plúgului s. v. PIŢIGOI.

pasărea-ráiului s. v. PASĂREA-PARADISULUI.

pasărea-sărăciei s. v. CUCUVAIE. CUCUVEA.

pasărea-scáiului s. v. STICLETE.

pasărea-vijelíei s. v. FURTUNAR. PASĂREA-FURTUNII.

pasăre-cu-cioc-Incrucişát s. v. FORFECUŢĂ.

pasăre-de-ápâ s. v. PESCAR. PESCĂREL. PESCĂRUŞ.

pasărc-de-gheáţă s. v. PESCAR. PESCĂREL. PESCĂRUŞ.

pasăre-de-mătáse s. v. MĂTĂSAR.

pasăre-de-scái s. v. STICLETE.

pasărc-domneáscă s. v. BOTROŞ. CINTEZĂ. STICLETE.

pasăre-galbenă s. v. SCATIU.

pasăre-impărâteáscă s. v. GĂINUŞĂ. IERUNCĂ.

pasăre-legănată s. v. PESCAR. PESCĂREL. PESCĂRUŞ.

pasăre-mânuitoáre s. v. SCORŢAR. SCOR-ŢĂRAŞ. SCORŢĂREL.

pasărc-tătăreáscă s. v. NAGÂŢ.

pasăreţigăneáscă s. v. CODOBATURĂ. PRUNDAR. PRUNDAŞ.

PASCĂ s. *(BIS.)* azimă. *(~ a mozaici-lor.)*

paschíl s. v. DIATRIBĂ. PAMFLET.

paschinádă s. v. DIATRIBĂ. PAMFLET.

PASÍBIL adj. susceptibil. *(~ de îmbunătăţire.)*

PASIONA vb. 1. a captiva. *(Munca pe care-o face îl ~.)* 2. a (se) entuziasma, a (se) înflăcăra, a (se) însufleţi, (fig.) a (se) aprinde, a (se> încălzi, (rar fig.) a (se) învăpăia. *(Proiectul' l-a ~.)*

PASIONANT adj. captivant, palpitant. *(O urmărire ~.)*

PASIONAT adj. 1. avântat, entuziasmat,, entuziast, fervent, foco-, înflăcărat, înfocat, însufleţit, (livr.) ardent, (fig.) aprins, arzător, fierbinte, înaripat. *(Cuvinte ~; un discurs ~.)* 2. pătimaş, (înv.) împătimit. *(Un-jucător de cărţi ~.)*

pasionat adj. v. INTENS. PARŢIAL. PĂRTINITOR. PĂTIMAŞ. PUTERNIC. SUBIECTIV. TENDENŢIOS. VIU.

PASIUNE s. 1. ardoare, avânt, elan, entuziasm, înflăcărare, înfocare. însufleţire, patimă, pornire, (livr.) ferventă, fervoare, patos» (rar) ardentă, (Mold.) ahótă, (înv.) porneálă, săltare, (fig.) aprindere, căldură, flacără, foc, pojar, suflu, zbor. *(~ specifică tinereţii.)'* 2. patimă, (înv.) împătimíre. *(O iubeşte ea. ~.)* 3. sentiment, simţire, (livr.) patos, (înv.)-simţ. *(A ctntat ca ~.)* 4. slăbiciuna. *(~ luk*

« teatrul.) 5. nărav, patimă, viciu, (fam.) boală. *(A dat în ~ jocului de cărţi.)* 6. iubire, patimă. *(~ de bani.)*

pasiune s. v. CALVAR. CANON. CAZNĂ. CHIN. DURERE. PATIMĂ. PĂRTINIRE. SCHINGIUIRE. SCHINGIUIT. SUBIECTIVISM. SUFERINŢĂ. SUPLICIU. TORTURĂ.

PASÍV adj. 1. inactiv. *(Un om ~.)* 2. apatic, delăsător, indiferent, indolent, lăsător, nepăsător, placid, tembel, (livr.) impasibil, (reg.) nebriştít, (fig.) rece. *(Om ~; o atitudine ~.)* 3. flegmatic, impasibil, imperturbabil, indiferent, insensibil, nepăsător, nesensi-bil, nesimţitor, (grecism înv.) adiáfor, (fig.) íece. *(Ce tip ~ !)* 4. *(GRAM.)* (înv.) pătimi-tív, pătimitór. *(Diateza ~.)*

pasivism s.v. APATIE. DELĂSARE. INACTIVITATE. INACŢIUNE. INDIFERENŢĂ. INDOLENŢĂ. INERŢIE. INSENSIBILITATE. NEACTIVITATE. NEPĂSARE. PASIVITATE. PLACIDITATE. TEMBELISM.

PASIVITATE s. 1. inactivitate, inacţiune, inerţie, neactivitate, (rar) pasivism, şedere, (pop.) nemişcare, (reg.) zăcăşeálă, (înv.) neac-ţiúne, nelucráre. *(~ îl exasperează.)* 2. apatie, delăsare, indiferenţă, indolenţă, inerţie, insensibilitate, nepăsare, placiditate, tembelism, (livr.) impasibilitate, prostraţie, (rar) indiferentism, neingrijíre, pasivism, (înv.) ne-gríjă, negrijínţă, tembelíc, (grecism înv.) adia-foríe, (fig.) răceală. *(Stare de condamnabilă ~.)*

pasmánt s. v. CEAPRAZ. FIRET.

pasmanterie s. v. CEAPRĂZĂRIE.

pasmantiér s. v. CEAPRAZAR.

pasmarghiól s. v. ESCROC. HOŢ. IMPOSTOR. ÎNŞELĂTOR. PUNGAŞ. ŞARLATAN. ŞNAPAN.

pásnic s. v. COMPAS. PAS.

PASPARTÚ s. şperaclu. *(A deschis uşa cu un ~.)*

PASPOÁL s. 1. vipuşcă. *(~ la* o *uniformă militară.)* 2. tiv, tivitură. *(Zăbun cu ~ de catifea.)*

pastét s. v. PATEU.

PASTEURELÓZĂ s. *(MED. VET.)* holeră, septicemie hemoragică. *(~ este o boală a păsărilor.)*

PASTÍCĂ s. *(TEHN.)* muflă.

PASTÍLĂs. *(FARM.)* bulin, casetă, comprimat, pilulă, tabletă, (pop.) hap, nasture, (reg.) bumb. *(O ~ împotriva nevralgiei.)*

pastişa vb. v. COPIA. IMITA.

pastişáre s. v. COPIERE. IMITARE. IMITAŢIE.

pastişă s. v. COPIE. IMITAŢIE.

PASTORAL adj. 1. ciobănesc, păstoresc, (înv. şi reg.) păcurărésc. *(Viaţă ~.)* 2. bucolic, idilic, păstoresc. *(Poem ~.)* 3. câmpe-nesc, rural, rustic, ţărănesc, (livr.) campés-tru, (rar) câmpeán. *(Idilă ~.)*

pastoral adj. v. DIECEZAN. EPARHIAL. EPISCOPAL.

PASTRAMAGÍU s. păstrămar.

pasul-drópiei s. v. GHIMPE. SCAIETE. SCAI-GHIMPOS.

PAŞAPORT s. (înv. şi reg.) pas, paşúş, (înv.) răvaş, teşchercá.

pasă s. v. BROASCA-APEI. BROSCARI-ŢĂ. ROGOZ.

páşcă s. v. MAHORCĂ. PACHET.

PAŞI s. pi. *(ENTOM.)* cotari (pl.). *(~ stnt larvele unor fluturi.)*

paşii vb. v. FURA. LUA. SUSTRAGE.

PAŞNIC adj. 1. blajin, blând, bun, domol, (livr.) mansuét, (reg.) pâşín, (înv.) lin. *(Un om extrem de ~.)* 2. (înv.) pacific, păciuít. *(Popor ~.)* 3. calm, domol, liniştit, potolit, stăpânit, temperat. *(Fire ~.)* 4. aşezat, chibzuit, cumpătat, echilibrat, liniştit, potolit, tihnit. *(A avut o viaţă ~.)*

paşól interj, v. MARŞ. PLEACĂ.

PAŞTE vb. 1. a păşuna. *(Vitele ~ pe izlaz.)* 2. a păstori, a păşuna, (înv. şi reg.) a păcurari. *(Gheorghe ~ vitele.)*

paşte vb. v. AMENINŢA. PÂNDI.

paştele-cáilor s. v. TRAISTA-CIOBANULUI.

paştele-mic s. v. MĂTCĂLĂU.

páştere s. v. PĂSCUT. PĂŞUNARE. PĂ-ŞUNAT.

PAŞTI s. *(BIS.)* (reg.) păscută.

paşúş s. v. PAŞAPORT.

PAT s. 1. (înv. şi reg.) strat, (Mold.) crivăţ, (înv.) iatac. *(S-a întins în ~.)* 2. aşternut, culcuş, (înv. şi reg.) sălaş. *(Se frămtnla In ~.)* 3. strat. *(~ de frunre, de nisip.)* 4. *(TEHN.)* (reg.) reazem, strat, trup. *(~ ia războiul de ţesut.)* 5. *(TEHN.)* butuc, picior, scaun, strat, talpă, (reg.) pitrúcă, stirciióg. *(~ la sucală, la virlelniţă.)* 6. (înv. şi reg.) strat, (reg.) con-dác, mai. *(~ al puştii.)*

pat s. v. ALBIE. CURS. EŞAFODAJ. GRINDEI. MATCĂ. NĂSĂLIE. SCHELĂ. SCÂNDURĂ. TALPĂ. VAD.

patagón s., adj. v. PATAGONEZ.

PATAGONEZ s., adj. (rar) patagón.

patalama s. v. DIPLOMĂ.

pataráma s. v. PĂŢANIE.

PATÁŞCĂ s. pitac. *(Moneda austriacă numită ~.)*

patáşcă s. v. BRANCARDĂ. CAR FUNEBRU. CAR FUNERAR. CAR MORTUAR. CORLATĂ. DRIC. NĂSĂLIE. TARGA. TAŞ-CĂ.,

PATĂ s. 1. stropitură, (reg.) pătătúră, picătură. *(O ~ de stnge, de noroi.)* 2. (înv.) maculatură, maculă. *(~ mare de cerneală pe htrlie.)* 3. (prin Ban. şi Transilv.) şárgă. *(Calul are o ~ neagră pe grumaz.)* 4. *(AA^{T}AT.) pată galbenă* = macula lutea.

pat cald s. v. PATUL. RĂSADNIŢĂ.

PATEFON s. gramofon. *(Placă de ~.)*

PATENT adj. evident, învederat, notoriu, vădit, (fig.) patentat. *(O hoţie ~.)*

patent adj. v. AUTENTIC. BUN. CURAT. VERITABIL.

patenta vb. v. BREVETA.

patentare s. v. BREVETARE.

patentat adj. v. BREVETAT. EVIDENT. ÎNVEDERAT. NOTORIU. PATENT. VĂDIT.

PATENTĂ s. brevet, (astăzi rar) licenţă. *(~ de invenţie.)*

patentă s. v. ADEVERINŢĂ. CAPSĂ. CERTIFICAT. DOVADĂ. MĂRTURIE.

pátcr s. v. APARIŢIE. ARĂTARE. DUH. FANTASMĂ. FANTOMĂ. NĂLUCĂ. NĂLUCIRE. NĂZĂRIRE. SPECTRU. SPIRIT. STAFIE. STRIGOI. UMBRĂ. VEDENIE. VIZIUNE.

PATERÍC s. *(BIS.)* (înv.) otécinic.

patern adj. v. PĂRINTESC.

patern adv. v. PĂRINTEŞTE.

PATERNITATE s. (rar) părinţénie, părinţie.

PATETIC adj. duios, emoţionant, impresionant, înduioşător, mişcător, răscolitor, tulburător, vibrant, (rar) răvăşitor, (înv.) simţitor. *(O ~ poveste de dragoste.)*

PATEU s. 1. (înv. şi reg.) pastet. *(~ cu carne, cu brinză.)* 2. (înv. şi reg.) pastét. *(~ •de ficat.)*

PATIMĂ s. 1. ardoare, avint, elan, entuziasm, înflăcărare, înfocare, însufleţire, pasiune, pornire, (livr.) ferventă, fervoare, patos, (rar) ardentă, (Mold.) ahótă, (înv.) porneálă, săltare, (fig.) aprindere, căldură, flacără, foc, pojar, suflu, zbor. *(~ specifică tinereţii.)* 2. pasiune, (înv.) impătirníre. *(O iubeşte cu ~.)* 3. nărav, pasiune, viciu, (fam.) boală. *(A dat in ~ jocului de cărţi.)* 4. iubire, pasiune. *(~ de bani.)* 5. cusur, dar, defect, meteahnă, nărav, viciu, (pop. şi fam.) pârţág, (pop.) învăţ, (reg.) madeá, natură, nărăvíe, párfie, teáh-nă, (prin Bucov.) băsău. *(Are ~ beţiei.)* 6. părtinire, subiectivism, (rar) parţialitate, pasiune, (înv.) părtăşie. *(Atitudine plină de ~.)* 7. chin, durere, încercare, păs, pătimire, suferinţă, (înv. şi pop.) muncă, (pop.) aht, cercare, năpastă, (înv. şi reg.) pătimită, scârbă, (înv.) răbdare, stráste, suferíre, (fig.) povară. *(Ce ~i a avut de îndurat!)* 8. calvar, canon, caznă, chin, durere, schingiuire, schingiuit, suferinţă, supliciu, tortură, (înv. şi pop.) trudă, (pop.) muncă, (înv.) muncitoríe, pasiune, pedeapsă, pedepsitúră, rână, schingi, strădanie, strânsoáre, trudnicíe. *(A fost supus la ~i îngrozitoare.)*

patimă s. v. AFECŢIUNE. BELEA. BOALĂ. BUCLUC. DANDANA. ÎNCURCĂTURĂ. MALADIE. MARTIRAJ. MARTIRIU. MUCENICIE. NĂPASTĂ. NEAJUNS. NECAZ, NEMULŢUMIRE. NENOROCIRE. NEPLĂCERE. NEVOIE. PACOSTE. POCINOG. RĂU. SUPĂRARE. SUPLICIU.

PATINAJ s. 1. patinare. *(Lecţii de ~.)* 2. patinoar. *(A*[T]*e tntUnim la ~.)*

PATINARE s. patinaj. *(Ia lecţii de ~.)*

PATINATOR s. (rar) patinór. *(Un ~ talentat.)*

PATÍNĂ s. 1. (reg.) fórcie, mâţă, pinten. *(~ pentru alunecat pe gheaţă.)* 2. (la pi.) rotile (pl.), scheting.

PATÍNĂ s. cocleală, (pop. şi fam.) verzi-túră. *(~ pe suprafaţa unui obiect.)*

patină s. v. SCHI. TALPĂ. TĂLPIG.

PATINOAR s. patinaj. *(S-au cunoscut la*

patinór s. v. PATINATOR.

PATISERÍE s. plăcintărie.

patlagină-de-dalác s. v. LĂSNICIOR.

PATOGENÉTIC adj. *(MED.)* (rar) pato-génic. *(Agent ~.)*

patogénic adj. v. PATOGENÉTIC.

patognomónică s. v. SEMIOLOGIE. SEMIOTICĂ. SIMPTOMATOLOGIE.

patognomoníe s. v. SEMIOLOGIE. SEMIOTICĂ. SIMPTOMATOLOGIE.

PATOLOGIC adj. anormal, bolnăvicios, morbid, nesănătos. *(O înclinaţie ~.)*

PATOS s. 1. avânt, însufleţire, vervă. *(~ stilului său.)* 2. afectare, artificialitate, căutare, emfază, grandilocvenţă, manierism, preţiozitate, retorism. *(Un limbaj plin de ~.)*

patos s. v. ANIMOZITATE. ARDOARE. AVÂNT. CIUDĂ. DISCORDIE. DUŞMĂNIE. ELAN. ENTUZIASM. GELOZIE. INVIDIE. ÎNFLĂCĂRARE. ÎNFOCARE. ÎNSUFLEŢIRE. ÎNVRĂJBIRE. NECAZ. OSTILITATE. PASIUNE. PATIMĂ. PICĂ. PIZMĂ. PORNIRE. RANCHIUNĂ. SENTIMENT. SIMŢIRE. URĂ. VRAJBĂ. VRĂJMĂŞIE. ZÂZANIE.

PATRAFÍR s. *(BIS.)* epitrahil.

PATRIARHAL adj. 1. rustic, ţărănesc, (livr.) campéstru. *(Viaţă ~.)* 2. liniştit, tihnit. *(Un oraş ~.)* 3. bătrânesc. tradiţional, vechi. *(Datini ~.)*

patriarhat s. v. PATRIARHIE.

PATRIARHÍE s. *(BIS.)* (rar) patriarhat. *(~ din Bucureşti.)*

PATRICIAN s. 1.1. (înv.) patriciu. *(Un ~ din Roma antică.)* 2. aristocrat, gentilom, nobil, (rar) magnat. *(Un ~ din apusul feudal al Europei.)* II. trandafir. *(A mincat un ~ bine fript.)*

patricíd s. v. PARICID.

patriciu s. v. PATRICIAN.

patrídă s. v. PATRIE. ŢARĂ.

PATRIE s. ţară, (înv. şi pop.) moşie, (pop. şi poetic) glie, (înv.) naştere, (grecism înv.) patrídă. *(Să ne apărăm ~.)*

PATRIMONIU s. 1. *(JUR.)* moştenire,' succesiune, (înv. şi pop.) moşie, (înv. şi reg.) miráz, móştină, rămăşiţă, (înv.) clironomie, dostoiánie, moşnenie, moşteníe, nemestnicle, rămas. 2. *(JUR.)* (înv.) baştină. 3. bun public.

patriot adj. v. PATRIOTIC.

patriot s. v. COMPATRIOT. CONAŢIONAL. LOCALNIC.

patriotésc adj. v. PATRIOTIC.

PATRIOTIC adj. (înv.) patriot, patriotésc, patrioticésc. *(Act ~.)*

patriotlcésc adj. v. PATRIOTIC.

PATRIOTÍSM s. 1. (livr.) civism. *(Act de ~.)* 2. *patriotism local* – provincialism.

PATRISTICĂ s. *(BIS.)* patrologie.

PATRÍŢĂ s. *(TIPOGR.)* (rar) ştémpel.

PATROANĂ s. stăpână, (înv.) jupâneásă. *(~ unei case de modă.)*

PATROLOGÍE s. *(BIS.)* patristică.

PATRON s. 1. stăpân, (pop.) jupin. *(Are un ~ foarte aspru.)* 2. (înv.) praznic. *(îft serbează azi ~.)*

PATRON s. 1. *(FIZ.)* buşon. 2. puşcătură. patron s. v. CARTUŞ. GLONŢ. POTRICA-LĂ. PREDUCEA. TIPAR.

PATRONA vb. a sprijini, a susţine, a tutela. *(Cine ~ această acţiune?)*

PATRONAJ s. 1. ajutor, ocrotire, protecţie, sprijin, tutelă, (rar) tuteláj. *(Azilul se bucura de ~ unei societăţi filantropice.)* 2. egidă, oblăduire, ocrotire, protecţie, sprijin. *(Asociafia se bucură de înaltul ~ al...)*

PATRONÍMIC s. nume de familie, (înv. şi reg.) poreclă.

patrontáş s.v. CARTUŞIERĂ. patrontáşcă s. v. CARTUŞIERĂ. PATRU s. (arg.) scaun, scăunáş, star. *(A luat un ~la fizică.)*

patrucolţurát s. v. PATRULATER. PATRULATER s. *(GEOM.)* (rar) tetra-gón, (înv.) patrucolţurát, patrúnghi.

PATRULĂ s. *(MIL.)* (înv.) strajă. *(~e circulau pe străzi.)*

patrúnghi s. v. PATRULATER. PATRUPED adj., s. *(ZOOL.)* (înv.) cva-drupéd. *(Calul este un ~.)*

patruzeci-de-picioáre s. v. C-RCĂIAC. SCO-LOPENDRĂ.

patul-vântului s. v. MĂTURI-DE-VRĂJITOARE.

PÁTVAGON s. (ieşit din uz) sleeping-cár. PAŢACHÍNĂ s. *(BOT.; Rubia tinctorum)* garantă, otrăţel, roibă, (reg.) broci, fáptnic, rumenele (pl.), buruiana-fáptului.

paţachínă s.v. CRUŞÂN. PĂRUL-CIUTEI. SALBĂ-MOALE. VERIGAR. páucă s. v. TIMPAN.

pauper adj. v. BIET. NENOROCIT. NEVOIAŞ. SĂRAC. SĂRMAN. PAUPERÍSM s. paupertate. PAUPERIZA vb. a (se) proletariza, a sărăci. *(Masele erau ~.)*

PAUPERIZARE s. proletarizare, sărăcire. *(Lupta împotriva ~ maselor.)* PAUPERTATE s. pauperism. páur s. v. SĂTEAN. ŢĂRAN. PAUZĂ s. I. repaus. *(~ de amiază, tntr-o întreprindere.)* 2. recreaţie. *(Elevii ies in ~.)* 3. antract. *(În ~ unui spectacol.)* 4. întrerupere, tăcere. *(Lungi ~ punctau discuţia.)* 5. suspensie. *(Momente de ~.)*

PAVA vb. a pietroi, (reg.) a pietrelui, a pietrici, (Transilv. şi Maram.) a floştori, (înv.) a pavelui. *(A ~ strada.)*

PAVAGÍU s. pavator, pietrar. *(~ de profesie.)*

PAVAJ s. caldarâm, (ieşit din uz) pavea, (înv.) pod, (latinism înv.) paviment. *(Căruţa mergea pe ~.)*

PAVÁRE s. pavat, pietruire, pietruit. *(~ unui drum.)*

PAVAT adj. pietruit. *(Drum ~.;*

PAVAT s. pavare, pietruire, pietruit. *(~ unui drum.)*

PAVATÓR s. pavagiu, pietrar. *(~ de profesie.)*

PAVĂZĂ s. *(AfIL.)* scut, (înv.) aspida, calcan. *(Ostaş cu ~ si suliţă.)*

pavăză s. v. ARMOARII. BLAZON. EMBLEMĂ. GRIJĂ. JALE. JALEŞ. OCROTIRE. PROTECŢIE. STEMĂ.

pavea s. v. CALDARÂM. PAVAJ. pavecérnie s. v. PAVECERNIŢĂ. PAVECÉRNIŢÁ s. *(BIS.)* (înv.) pavecérnie.

pavelui vb. v. PAVA. PIETRUI. PAVILION s. 1. cerdac, chioşc, foişor, (Transilv.) filigórie. *(Un ~ siluat în grădină.)* 2. (rar) bandiéră. *(~ al unei nave.)* 3. *(A NA T.) pavilionul urechii* – auricuíă, ureche, (rar) pílnie, scoică. 4. cornet acustic.

paviment s. v. CALDARÂM. PARDOSEALĂ. PAVAJ. PODEA.

PAVOAZA vb. a decora, a găti, a împodobi, a înfrumuseţa, a ornamenta, a orna. *(A ~ faţada unei clădiri.)*

PAVOAZARE s. decorare, decoraţie, gă-tire, împodobire, înfrumuseţare, ornamentare, ornare. *(~ unei clădiri.)*

PAVOAZAT adj. decorat, gătit, împodobit, înfrumuseţat, ornamentat, ornat, (prin Munt.) taxidít. *(O clădire frumos ~.)*

pazarlî'c s.v. COMERŢ. NEGOŢ. NEGUSTORIE.

PÁZÂ s. 1. strajă, strâjuire, supraveghere, veghe, veghere, (rar) păzit, priveghi, (înv. şi pop.) priveghere, (reg.) păzeálă, (înv.) nazi-ríe, păzíre. *(Serviciul de ~.)* 2. gardă, strajă, veghe, (înv., în Mold.) arét. *(Stă de ~.)* 3. apărare, asigurare, protecţie, protejare, securitate, siguranţă. *(Măsuri de ~.)* 4. grijă, seamă, (fig.) mî'nă. *(I l-a dat in ~.)* 5. paznic, păzitor, strajă, străjer, (astăzi rar) priveghe-tór, (Mold.) sótnic, (înv.) preveghéu, pristáv, priveghi, strájnic, străjuitór, veghe, veghetor. *(E ~ pe cimp.)* 6. *(MIL.)* santinelă, strajă, veghe, (pop.) caraúlă, pândár, străjer, (reg.) şilbóc, (prin Ban.) şălbocár. *(~ se afla în post.)* 7. *(MIL.)* gardă, strajă, (pop.) caraúlă, (înv.) culúc, păzitoare. *(Să vină ~ l)* pază s. v. AREST. ATENŢIE. BĂGARE DE SEAMĂ. CIRCUMSPECŢIE. GRIJĂ. ÎNCHISOARE. LUARE-AMINTE. OCNĂ. PENITENCIAR. PRECAUŢIE. PREVEDERE. PRUDENŢĂ. PUŞCĂRIE. TEMNIŢĂ. pázie s. v. TOPAZ.

PAZNIC s. 1. pază, păzitor, strajă, străjer, (astăzi rar) priveghetór, (Mold.) sótnic, (înv.) preveghéu, pristáv, priveghi, strájnic, străjuitór, veghe, veghetor. *(E ~ pe ctmp.)* 2. gardian, păzitor, (ieşit din uz) gardist, (germanism reg.) véhter. *(De profesie ~.)*

PAZVANGÍU s. *(IST.)* (înv.) pazvánt, pazvantlíu, pazvantóglu.

pazvánt s. v. PAZVANGÍU. pazvantlíu s. v. PAZVANGÍU. pazvantóglu s. v. PAZVANGÍU. pazvát s. v. PIEDICĂ, păbâí vb. v. FÂLFÂI. PĂCALĂ s. (pop.) pepelea (art). păcală s. v. ADEMENIRE. AMĂGIRE. FARSĂ. FESTĂ. GHIDUŞIE. GLUMĂ. ÎNŞELARE. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. MOMIRE. PĂCĂLEALĂ. PĂCĂLIRE. PÁ-

CĂLIT. PĂCĂLITURĂ. POZNĂ. PROSTIRE. PROSTIT. ŞTRENGĂRIE. TRIŞARE.

PĂCAT s. 1. abatere, culpabilitate, culpă, eroare, greşeală, vină, vinovăţie, (livr.) eres, (rar) prihană,

(înv. şi reg.) teáhnă, (reg.) greş, (Olt., Munt. şiMold.) ponós, (înv.) cusur, să-blázná, scandal, smíntă, sminteală, (fig.) rătăcire, (înv. fig.) râtăceálă. *(~ut lui e de gravitate minoră.)* 2. greşeală, ispită.*(A căzut în ~.)* 3. cusur, defect, deficienţă, imperfecţiune, insuficienţă, lacună, lipsă, meteahnă, neajuns, scădere, slăbiciune, viciu, (livr.) carenţă, racilă, tară, (pop. şi fam.) beteşug, (reg. şi fam.) hibă, (reg.) madeá, teáhnă, (Olt., Munt. şi Mold.) ponós, (înv.) greşeală, lichea, nedesă-vârşire, răutate. *(E plin de ~e.)*

păcat s. v. BELEA. BUCLUC. DANDANA. ÎNCURCĂTURĂ. NĂPASTĂ. NEAJUNS. NECAZ. NEMULŢUMIRE. NENOROCIRE. NEPLĂCERE. NEVOIE. PACOSTE. POCINOG. RĂU. SUPĂRARE.

păcatul s. art. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

PĂCĂLEALĂ s. 1. farsă, festă, ghiduşie, glumă, păcălitură, poznă, ştrengărie, (pop. şi fam.) renghi, şotie, (reg.) năsărímbă, păcală, (Ban. şi Transilv.) mişculánţă, (prin Ban. şi Transilv.) şálmă, (prin Transilv.) şăncălă-níe, (prin Transilv. şi Munt.) şăncălíe, (înv.) bosmá. *(Lasă-te de ~i!)* 2. ademenire, amăgire, înşelare, înşelăciune, înşelătorie, momire, păcălire, păcălit, prostire, prostit, tri-şare, (livr.) iluzionare, (reg.) păcală, (Transilv. şi Ban.) celşág, celuiálă, celuíre, (Munt.) mî-gliseálă, mâglisíre, (înv.) măglisitúră, prilăs-tíre, (fam. fig.) pingelíre, pingeluiálă, pinge-luíre. *(~ cuiva prin vorbe mincinoase.)* 3. înşelăciune, înşelătorie, (fam.) cacealma. *(A suferit o ~.).*

PĂCĂLÍ vb. a ademeni, a amăgi, a încânta, a înşela, a minţi, a momi, a prosti, a purta, a trişa, (livr.) a iluziona, (înv. şi reg.) a juca, a a planisi, a poticări, a prilesti, a sminti, a smo-mi, a şutili, (reg.) a şugui, (Transilv. şi Ban.) a celui, (Munt.) a mâglisi, (Transilv.) a tăşca, (înv.) a aromi, a blăzni, a gâmbosi, a măguli, a mistifica, a surprinde, (fam.) a duce, a fraieri, a şmecheri, (fam. fig.) a arde, a frige, a încălţa, a pingeli, a pingelui, a pirli, a potcovi, a prăji, (Mold. fig.) a boi, (înv. fig.) a luneca. *(I-a ~ cu vorbe mincinoase.)*

PĂCĂLÍRE s. ademenire, amăgire, înşelare, înşelăciune, înşelătorie, momire, păcăleală, păcălit, prostire, prostit, trişare, (livr.) iluzionare, (reg.) păcală, (Transilv. şi Ban.) celşág, celuiálă, celuíre, (Munt.) mâgliseálă, mâglisíre, (înv.) măglisitúră, prilăstíre, (fam. fig.) pingelíre, pingeluiálă, pingeluíre. *(~ cuiva prin vorbe mincinoase.)*

PĂCĂLÍT adj. ademenit, amăgit, înşelat, prostit, trişat, (Transilv. şi Ban.) celuít, (înv.) prilestít, (fam.) dus, fraierít, (fam. fig.) pingelit, pingeluít, (fig.) buzat. *(A rămas ~.)*

PĂCĂLÍT s. ademenire, amăgire, înşelare, jnşelăciune, înşelătorie, momire, păcăleală, pă-

călire, prostire, prostit, trişare, (livr.) iluzionare, (reg.) păcală, (Transilv. şi Ban.) celşág, celuiálă, celuíre, (Munt.) mâgliseálă, mâglisíre, (înv.) măglisitúră, prilăstíre, (fam. fig.) pingelíre, pingeluiálă, pingeluíre. *(~ cuiva prin vorbe mincinoase.)*

PĂCĂLITURĂ s. farsă, festă, ghiduşie, glumă, păcăleală, poznă, ştrengărie, (pop. şi fam.) renghi, şotie, (reg.) năsărímbă, păcală, (Ban. şi Transilv.) mişculánţă, (prin Ban. şi Transilv.) şálmă, (prin Transilv.) şăncălăníe, (prin Transilv. şi Munt.) şăncălíe, (înv.) bosmá. *(Lasă-te de ~i/)*

PĂCĂNEÁLĂ s. păcănire, păcănit, păcăni-tură, pârâitură, răpăit, şuierat, şuierătură, ţă-căneală, ţăcănire, ţăcănit, ţăcănitură. *(O ~ ritmică.)*

PĂCĂNÍ vb. a pârii, a răpăi, a ţăcăni, (rar fig.) a toca. *(Mitraliera ~ fără întrerupere.)*

PĂCĂNÍRE s. păcăneală, păcănit, păcăni-tură, pârâitură, răpăit, şuierat, şuierătură, ţăcăneală, ţăcănire, ţăcănit, ţăcănitură. *(O ~ ritmică.)*

PĂCĂNIT s. păcăneală, păcănire, păcăni-tură, pârâitură, răpăit, şuierat, şuierătură, ţăcăneală, ţăcănire, ţăcănit, ţăcănitură. *(Un ~ ritmic.)*

păcănitoárc s. v. CASTANIETĂ.

PĂCĂNITURĂ s. păcăneală, păcănire, păcănit, pârâitură, răpăit, şuierat, şuierătură, ţăcăneală, ţăcănire, ţăcănit, ţăcănitură. (O *~ de mitralieră.)*

păcătos adj. v. BIET. NENOROCIT. NEVOIAŞ. SĂRAC. SĂRMAN.

PĂCĂTOS adj., s. 1. adj., s. (înv. şi reg.) pângărít, (Olt.) pingánie, (înv.) săblăznitór. *(Om ~; eşti un ~ !)* 2. adj. mizerabil, rău, ticălos, urât. *(O vreme ~.)*

PĂCĂTOŞENIE s. păcătoşie, (înv.) păcă-tuínţă.

PĂCĂTOŞIE s. păcătoşenie, (înv.) păcătu-ínţă.

PĂCĂTUI vb. a greşi, (înv. şi reg.) a scăpata, a (se) sminti, (înv.) a se săblăzni, (înv. fig.) a se luneca. *(Am ~ grav faţă de tine.)*

păcătuínţă s. v. PĂCĂTOŞENIE. PĂCĂTOŞIE.

păceluíre s. v. PACIFICARE.

păciuí vb. v. ÎMPĂCA.

păciuilíre s. v. PACIFICARE.

păciuíre s. v. ASTÂMPĂR. CALM. ÎMPĂCARE. LINIŞTE. ODIHNĂ. PACE. PACIFICARE. REPAUS. TIHNĂ.

păciuít adj. v. CALM. DOMOL. LINIŞTIT. MOLCOM. NETULBURAT. PAŞNIC. POTOLIT. TIHNIT.

PĂCÓRNIŢĂ s. (Mold.) dohótniţă. *(~ cu păcură pentru uns roţile carului.)*

păcosténie s. v. BELEA. BUCLUC. DANDANA. ÎNCURCĂTURĂ. NĂPASTĂ. NEAJUNS. NECAZ. NEMULŢUMIRE. NENOROCIRE. NEPLĂCERE. NEVOIE. PACOSTE. POCINOG. RĂU. SUPĂRARE.

păcuínă s. v. OAIE. STRĂMIOR.

PĂCURAR s. 1. (prin Mold.) dohotár. 2. găzar.

păcurar s. v. CIOBAN. CIOCÂRLIE MOŢATĂ. OIER. PĂSTOR.

păcurăraş s. v. CIOBĂNAŞ. CIOBĂNEL.

PĂCURĂ s. (rar) mazút, (Mold.) dóhot. păcurăreásă s. v. CIOBĂNITĂ. PĂSTORIŢĂ.

păcurărél s. v. CIOBĂNAŞ. CIOBĂNEL. păcurărésc adj. v. CIOBĂNESC. PASTORAL. PĂSTORESC.

păcurărcşte adv. v. CIOBĂNEŞTE. PĂSTOREŞTE.

păcurari vb. v. CIOBĂNI. PASTE. PĂSTORI. PĂŞUNA.

păcurăríe s. v. CIOBĂNIE. OIERIT. PĂSTORIE. PĂSTORIT.

păcurărít s. v. CIOBĂNIE. OIERIT. PĂSTORIE. PĂSTORIT.

păcurariţă s. v. CIOBĂNITĂ. PĂSTORIŢĂ. păcuríu adj. v. NEGRU.

pădăí vb. v. ARANJA. DICHISI. FERCHE-ZUI. GĂTI. ÎMPODOBI. SP1LCUL

PĂDUCÉL s. 1. *(BOT.; Crataegus mono-gyna)* (reg.) căcădáră, gherghin, mărăcine. 2. *(BOT.; Crataegus oxycantha)* (reg.) gherghin, măceş, (înv.) ramii. 3. *(MED.)* (reg.) bătătură, funigel, furnicél, must, păduchél-niţă, trântitúră. *(~ la talpa piciorului.)*

păducél s. v. BĂTĂTURĂ. LICHEN. PA-NARIŢIU. SORB.

PĂDUCHE s. *(ENTOM.)* 1. *(Pediculus capitis)* (prin Munt.) mişcóce, (prin Ban. şi Transilv.) mişcói, (prin Transilv.) mişcotéi (pl.), (prin Mold.) nicoréţ. 2. *(Phthirus pubis)* (pop.) lat. 3. *(Pediculus vituli)* (reg.) hî'ră. 4. *păduche-de-lemn (Cimex leclularius)* = ploşniţă, (reg.) părăscúţă, polúşcă, (Olt. şi Transilv.) stél-niţă, (Transilv.) păduche-de-peréte. păduche s. v. CĂPUŞĂ. PĂDUCHEA vb. a (se) despăduchea, (Munt.) a (se) purica. păduche-de-cál s. v. COROPIŞNIŢĂ. păduche-de-peréte s. v. PĂDUCHE-DE-LEMN. PLOŞNIŢĂ.

păduchelecálului s. v. COLŢUL-BABEI. păduchele-elefantului s. v. COLŢUL-BABEI. păduchélnită s. v. PĂDUCEL. PĂDUCHER-NIŢĂ. păduchér s. v. VÂRTEJUL-PĂMÂNTULUI. păduchériţă s. v. COLŢUL-BABEI. PĂDUCHÉRNIŢĂ s. *(BOT.; Lepidium ru-derale)* (reg.) păduchélnită, păsăţél, stelnicá-riţă, mărăraş-de-fríguri, moartea-stélniţelor.

păduchérnită s. v. COLŢUL-BABEI. VÂR-TE JUL- PĂM ÎNTULUI.

păduchide-ţigán s. pi. v. DENTIŢĂ. păduchii-pópii s. pi. v. SPÂNZ. păduchios adj. v. JEGOS. MÂNJIT. MURDAR. NEGRU. NESPĂLAT. PĂTAT. RĂ-PĂNOS. SLINOS. SOIOS.

păduehiós adj., s. v. CALIC. NECĂJIT. NEVOIAŞ. SĂRAC. SĂRMAN.

PĂDURAR s. (înv. şi reg.) górnic, (reg.) pădurăreş, pădurăş, (prin Mold. şi Bucov.) beréjníc, (prin Ban.) codrean, (Ban., Transilv şi Olt.) şumár. *(E de profesie ~.)* pădurăreş s. v. PĂDURAR.

pădurăş s. v. PĂDURAR.

pădurát adj. v. ÎMPĂDURIT. PĂDUROS.

păduratic adj. v. ÎMPĂDURIT. PĂDUROS. SĂLBATIC.

PĂDURĂRÍE s. pădurărit. *(Se ocupă cu ~.)*

pădurăríe s. v. CODRU. PĂDURE. SILVICULTURĂ.

PÁDURĂRÍT s. pădurărie. *(Se ocupă cu ~.)*

pădurărit s. v. SILVICULTURĂ.

PĂDURE s. *(SILV.)* codru, (rar) silvă, (înv.) pădurăríe. *(Animalele din ~.)*

PĂDUKBÁN s. (reg.) codrean.

pădurcána s. art. v. MAMA-PĂDURII.

pădureanca s. art. v. MAMA-PĂDURII.

pădurésc adj. v. SĂLBATIC.

PĂDUREŢ adj. *(BOT.)* sălbatic, (pop.) mistreţ, (reg.) mistricít. *(Măr ~.)*

pădureţ adj. v. ÎMPĂDURIT. PĂDUROS. SĂLBATIC.

pădureţ adj., s. v. BĂDĂRAN. GROSOLAN. MITOCAN. MÂRLAN. MÂRLĂNOL MOCOFAN. MOJIC. NECIVILIZAT. NEPOLITICOS. ORDINAR. ŢĂRĂNOI. ŢOAPĂ. ŢOPÂRLAN. VULGAR.

pădureţ s. v. LUES. SIFILIS.

PĂDURÍCE s. *(SILV.)* (pop.) pădurîţă-(reg.) mărunţúş. *(O ~ de ulmi.)*

pădurít adj. v. ÎMPĂDURIT. PĂDUROS.

păduriţă s. v. PĂDURICE.

păduroáica s. art. v. MAMA-PĂDURII.

păduróniu s. v. CIORMOIAG. CONDRO-NIU.

PĂDUROS adj. *(SILV.)* împădurit, (rar) pădurát, păduratic, pădureţ, pădurít, silvestru. *(Zonă ~.)*

păâugá vb. v. ALUNGA. DEPĂRTA. FUGĂRI. GONI. HĂITUI. IZGONI. ÎNDEPĂRTA. URMĂRI.

păgî'n adj. v. TURCESC.

PĂGÂN adj., s. *(BIS.)* 1. adj., s. idolatru, politeist, (înv.) idoloslugáş, idoloslujébnic. *(Popoarele ~ antice.)* 2. adj. păgânesc. *(Credinţe ~.)* 3. adj. necredincios, (înv. şi reg.) pogan, (înv.) agarinésc, proclet, viclean. *(Persoane creştine şi persoane ~.)* 4. s. necredincios, (înv.) agareán, viclean. *(Un ~ hulii de creştini.)*

păgân adj., s. v. TURC.

păgî'n s. v. MAHOMEDAN. MUSULMAN.

păgî'n s., adj. v. ATEU. ERETIC. LIBER-CUGETĂTOR. NECREDINCIOS. SCHISMATIC.

PĂGÂNĂTÁTE s. păgânimc.

păgânătátes. v. ABJECŢIE. FĂRĂDELEGE. INFAMIE. JOSNICIE. MIŞELIE. MÂRŞĂ-VIE. NELEGIUIRE. NEMERNICIE. NETREBNICIE. PĂGÂNISM. TICĂLOŞIE. TUR-CIME.

PĂGÂNESC adj. *(BIS.)* păgân. (*Credinţe ~.)*

păgânesc adj. v. TURC. TURCESC.

păgâní vb. v. TURCI.

păginíe s. v. ABJECŢIE. FĂRĂDELEGE. INFAMIE. JOSNICIE. MIŞELIE. MÂRŞĂ-

VIE. NELEGIUIRE. NEMERNICIE. NETREBNICIE. PĂGÂNISM. TICĂLOŞIE.

PĂGÂNÍME s. păgânătate.

păgâníine s. v. TURCIME.

PĂGÂNÍSM s. *(BIS.)* (înv.) păgânătate, păgâníe. *(Din vremea ~.)*

PĂGUBAŞ s. păgubit, (înv.) dăunáş.

PĂGUBÍ vb. (înv.) a scădea. *(Cel ce dă ■săracilor, niciodată nu va ~.)*

păgubi vb. v. PIERDE.

PĂGUBÍT adj. înşelat, (fam.) mofluz. *(A ieşit ~.)*

PĂGUBÍT s. păgubaş, (înv.) dăunáş.

PĂGUBITOR adj. 1. (înv.) pacóstnic, păgubos. *(O afacere ~.)* 2. dăunător, negativ, nociv, periculos, prejudiciabil, primejdios, rău, stricător, vătămător, (livr.) pernicios, (înv. şi pop.) pierzător, (reg.) dăunăciós, dăunós, (înv.) pagúbnic, prejudiciós, stricăciós. *(Efecte ~ pentru...)*

PĂGUBOS adj. ghinionist, nenorocos, (fam.) nebaítós. *(Om ~.)*

păgubos adj. v. PĂGUBITOR.

păháie s. v. COTARLĂ. JAVRĂ. JIGODIE. POTAIE.

păhăráş s. v. PĂHĂREL. PĂHĂRUŢ.

PĂHĂREL s. păhăruţ, (pop.) păhăráş, păhărúş. *(Un ~ de cristal.)*

păhărúş s. v. PĂHĂREL. PĂHĂRUŢ.

PĂHĂRUŢ s. păhărel, (pop.) păhăráş, păhărúş. *(Un ~ de vodcă.)*

PĂIANJEN s. *(ZOOL.)* paing.

păianjen s. v. CHIC A-VOINICULUI. PRĂŞ-TINĂ.

PĂIENJENÍ vb. a (se) împăienjeni, a (se) înceţoşa, a (se) înnegura, a (se) tulbura, a (se) voala, (reg.) a (se) pupăza. *(Privirea, vederea i s-a ~.)*

PĂIENJENÍRE s. împăiimjenire, înceţo-şare, voalare, (prin Transilv. şi Ban.) preveş-teálă. f~ *vederii, a privirii.)*

PĂIENJENIŞ s. pânză, plasă, (rar) păinji-nár, (reg.) painginăráie, (înv.) păioáră. *(S-a prins ta într-un ~.)*

PĂIENJENÍT adj. împăienjenit, înceţoşat, înnegurat, tulbure. *(Ochii ii erau ~; privire ~.)*

păiér s. v. MINDIR.

păiujenél s. v. LILIUŢĂ.

păinjinár s. v. PĂIENJENIŞ. PÂNZĂ. PLASĂ.

păioáră s. v. GIULGIU. LINŢOLIU. PĂIENJENIŞ. PÂNZĂ. PLASĂ.

păíş s. v. PĂIUŞ.

păiş-dúlce s. v. BĂRBOASĂ.

păişíţă s. v. ŢĂPOSICĂ.

PĂIU.Ş s. *(BOT.')* 1. *(Aira caespitosa)* (pop.) păíş, (reg.) pipirigúţă, târsoácă, iarba-bălţii, iarbă-lúngă. 2. *(Festuca ovina)* (pop.) păíş. 3. *(Festuca vaginala)* (reg.) părul-pórcului.

păiúş s. v. IARBA-CÂMPULUI. NĂGARĂ. PIR.

păiúţ s. v. CHIBRIT.

păivăní vb. v. LEGA. PRIPONI.

păiamojdi vb. v. FLECARI. ÎNDRUGA. PĂLĂVRĂGI. SPOROVĂI. TRĂNCĂNI.

pălăí vb. v. AGITA. CLĂTINA. EXTINDE. FÂLFÂI. FLUTURA. ÎNTINDE. LĂŢI. PROPAGA. RĂSPÂNDI.

pălăláică s. v. FLĂCĂRAIE. PARĂ. PĂ-LĂLAIE. PÂRJOL. VĂPAIE. VÂLVĂTAIE. VÂLVOARE.

PĂLĂLÁIE s. flăcăraie, pară, pârjol, văpaie, vâlvătaie, vâlvoare, (rar) pălăláică, (pop.) bóbot, bobotáie, (reg.) pălălăiálă, vâlváie, vâlvăráie, (prin vestul Transilv.) bábură, (Olt.) bălbă-lău. *(Imensă ~ a unui incendiu.)*

pălălăi vb. v. AGITA. CLĂTINA. EXTINDE. FÂLFÂI. FLUTURA. ÎNTINDE. LĂŢI. PROPAGA. RĂSPÂNDI.

pălălăiálă s. v. FLĂCĂRAIE. PARĂ. PĂLĂLÁIE. PÂRJOL. VĂPAIE. VÂLVĂTAIE. VÂLVOARE.

pălămár s. v. ODGON. PARACLISER. PARÂMĂ. ŢÂRCOVNIC

PĂLĂMÍDĂ s. *(BOT.; Cirsium arvense)* (reg.) crăpúşnic, scaiéte.

pălămídă s. v. CIULIN. GĂLBINARE. GHIMPE. HOLERĂ. LIMBA-OH. SCAI. SCAIÉTE. SCAI-GALBEN. TALPA-URSULUL

PĂLĂMIDĂ-DE-BÁLTĂ s. *(IHT.*; *Pungi-tius platggaster)* (rar) osár, (reg.) ghelci, moş, pietroşél, zborş, peştele-drácului, peşte-ţigă-nésc

pălămidă-grásă s. v. SUSAI.

pălămizit s. v. PLIVIRE. PLIVIT.

pălăria-şárpelui s. v. BURETE-PESTRIŢ. BURETE-ŞERPE SC.

PĂLĂRIE s. 1. (Transilv. şi Ban.) clop, (arg.) găină. 2. (reg.) pleáscă. *(~ la* o *lampă cu petrol.)* 3. *(BOT.)* căciulă. *(~ la ciuperci.)* 4. *(BOT.) pălăria-cucului (Geranium phaeum)* = (reg.) andrişeá, pliscáriţă, priboi, sovfrf, de-dânsele.

pălărie s. v. ABAJUR.

PĂLĂRIOARĂ s. pălăriuţă.

PĂLĂRIUŢĂ s. pălărioară.

pălăurát adj., s. v. ALIENAT. DEMENT. DESCREIRAT. ÎNNEBUNIT. NEBUN. SMINTIT. ŢICNIT.

pălăvátic adj. v. AIUREA. AIURIT. BEZMETIC. DESCREIERAT. NEBUN. SMINTIT. ŢICNIT. ZĂNATIC. ZĂPĂCIT. ZURLIU.

pălăvátic adj., s. v. ABJECT. INFAM. JOSNIC. MIŞEL. MIZERABIL. MÂRŞAV. NEDEMN. NELEGIUIT. NEMERNIC. NETREBNICĂ. TICĂLOS.

pălăvátic s., adj. v. CLĂNŢĂU. FLECAR. GURALIV. LIMBUT. PALAVRAGIU. VOR-BĂ-LUNGĂ. VORBĂREŢ.

pălăvăcăi vb. v. FLECARI. ÎNDRUGA. PĂLĂVRĂGI. SPOROVĂI. TRĂNCĂNI.

pălăvăcăiálă s. v. FLECĂREALĂ. FLECĂ-RIE. FLECĂRIRE. FLECĂRIT. LIMBUŢIE. PĂLĂVRĂGEALĂ. PĂLĂVRĂGIRE. PĂLĂVRĂGIT. SPOROVĂIALĂ. SPOROVĂI-RE. SPOROVĂIT. TĂIFÂSUIALĂ. TĂIFĂ-SUIRE. TĂIFĂSUIT. TRĂNCĂNEALĂ. TRĂNCĂNIT. VORBĂRAIE. VORBĂRIE.

PĂLĂVRĂGEALĂ s. flecăreală, flecărie, flecărire, flecărit, limbuţie, pălăvrăgire, pălăvrăgit, sporovăială, sporovăire, sporovăit, tăi-făsuială, tăifăsuire, tăifăsuit, trăncăneală, trăn-

cănit, vorbăraie, vorbărie, (livr.) locvacitate, logoree, (reg.) pălăvăcăiálă, pălăvrăgitúră, pă-lăvrít,

trancaná, treanca-fleánca, (Mold.) leor-băială, (prin Munt.) procovánţă, (Transilv.) stroncăníre, (fig.) clănţăneálă, dârdâiálă, dârdâít. *(Lăsaţi ~ !)*

PĂLĂVRĂGI vb. a flecari, a îndruga, a sporovăi, a trăncăni, (pop.) a căţăi, a dondăni, a flencăni, a fleoncăni, a tăinui, a troncăni, (înv. şi reg.) a spori, (reg.) a hondrăni, a păla-mojdi, a pălăvăcăi, a pălăvri, a pichirisi, a tăini, a tălălăi, a tolocăni, a torosi, a zăgrăi, (Mold.) a lehăi, a leorbăi, (prin nord-estul Olt.) a prociti, (prin Mold.) a pruji, (Transilv.) a stroncăni, (prin Munt.) a tândăli, (Ban.) a tonoci, (înv.) a bârfi, a limbuţi, a vorovi, (fam.) a pupai, (fig.) a clămpăni, a clănţăni, a cotco-dăci, a dârdâi, a hodorogi, a măcina, a meliţa, a toca. *(A ~ întreaga zi.)*

PĂLÁVRĂGÍRE s. flecăreală, flecărie, fle-cărire, flecărit, limbuţie, pălăvrăgeală, pălăvrăgit, sporovăială, sporovăire, sporovăit, tăi-făsuială, tăifăsuire, tăifăsuit, trăncăneală, trăncănit, vorbăraie, vorbărie, (livr.) locvacitate, logoree, (reg.) pălăvăcăiálă, pălăvrăgitúră, pă-lăvrít, trancaná, treanca-fleánca, (Mold.) leor-băiálă, (prin Munt.) procovánţă, (Transilv.) stroncăníre, (fig.) clănţăneálă, dârdâiálă, dârdâít. *(Lăsaţi ~ !)*

PALAVRĂGÍT s. flecăreală, flecărie, fie-cărire, flecărit, limbuţie, pălăvrăgeală, pală-vrăgire, sporovăială, sporovăire, sporovăit, tăifăsuială, tăifăsuire, tăifăsuit, trăncăneală, trăncănit, vorbăraie, vorbărie, (livr.) locvacitate, logoree, (reg.) pălăvăcăiálă, pălăvrăgitúră, pălăvrít, trancaná, treanca-fleánca, (Mold.) leorbăiálă, (prin Munt.) procovánţă,(Transilv.) stroncăníre, (fig.) clănţăneálă, dârdâiálă, dârdâít. *(Lăsaţi ~ !)*

pălăvrăgit s., adj. v. CLĂNŢĂU. FLECAR. GURALIV. LIMBUT. PALAVRAGIU. VOR-BĂ-LUNGĂ. VORBĂREŢ.

pălăvrăgitúră s. v. FLECĂREALĂ. FLECĂRIE. FLECĂRIRE. FLECĂRIT. LIMBUŢIE. PĂLĂVRĂGEALĂ. PĂLĂVRĂGIRE. PĂLĂVRĂGIT. SPOROVĂIALĂ. SPOROVĂIRE. SPOROVĂIT. TĂIFĂSUIALĂ. TĂIFĂSUIRE. TĂIFĂSUIT. TRĂNCĂNEALĂ. TRĂNCĂNIT. VORBĂRAIE. VORBĂRIE.

pălăvri vb. v. FLECARI. ÎNDRUGA. PĂLĂVRĂGI. SPOROVĂI. TRĂNCĂNI.

pălăvrít s. v. FLECĂREALĂ. FLECĂRIE. FLECĂRIRE. FLECĂRIT. LIMBUŢIE. PĂLĂVRĂGEALĂ. PĂLĂVRĂGIRE. PĂLĂVRĂGIT. SPOROVĂIALĂ. SPOROVĂIRE. SPOROVĂIT. TĂIFĂSUIALĂ. TĂIFĂSUIRE. TĂIFĂSUIT. TRĂNCĂNEALĂ. TRĂNCĂNIT. VORBĂRAIE. VORBĂRIE.

pălciánă s. v. VIŢELAR.

PĂLÍ vb. 1. a (se) îngălbeni, a (se) ofili, a (se) trece, a (se) usca, a (se) veşteji, (astăzi rar) a tânji, (pop.) a (se) galbeni, (înv. şi reg.) a seca, (reg.) a (se) petrece, a (se) pâhăvi, (prin Mold.) a (se) probăjeni, (prin Mold. şi Transilv.) a (se) probozi, (Mold. şi Bucov.) a (se) ugili. *(O plantă care a ~.)* 2. a (se) îngălbeni, (înv. şi reg.) a (se) serbezi. *(A ~ de emoţie.)*

păli vb. v. AJUNGE. ARDE. ARUNCA. ATINGE. AZVÂRLI. BRONZA. CULCA. DA. DĂRÂMA. DOBORÎ. DOGORI. FRIGE. IZBI. ÎNNEGRI. ÎNTINDE. LOVI. LUNGI. NIMERI. OCHI. PÂRJOLI. PÂRLI. POCNI. PRĂBUŞI. PRĂJI. PRĂVĂLI. RĂSTURNA. TRAGE. TRÂNTI.

PÁLIMÁR s. *(CONSTR.)* 1. balustradă, parapet, parrnaclâc, rampă, rezemătoare, mână curentă, (rar)

reazem, (Transilv. şi Munt.) plimbă, (Transilv.) strajă, (înv.) parmác. *(~ la o scară.)* 2. pop, (pop.) popârţác, (reg.) poponeţ. *(~ de susţinere a unui zid, a unui plan-şeu etc.)*

pălimár s. v. PRIPON. ŢĂRUŞ.

PĂLÍRE s. îngălbcnire, ofilire, uscare, vestejire, (pop.) gălbeníre. *(~ unei plante.)*

păliş adv. v. OBLIC. PIEZIŞ.

PĂLÍT adj. galben, îngălbenit, ofilit, trecut, uscat, veşted, veştejit, (pop.) gălbenít, (reg.) pâhăvít, (Mold. şi Bucov.) ugilít. *(O plantă, o frunză ~.)*

pălit adj. v. GALBEN. ÎNGĂLBENIT. PAL. PALID. SLAB. SPĂLĂCIT. STINS.

pălitúră s. v. GROAZĂ. IZBITURĂ. ÎN-CRÂNCENARE. ÎNFIORARE. ÎNFRICOŞARE. ÎNGROZIRE. ÎNSPĂIMÂNTARE. LOVITURĂ. OROARE. RUGINĂ. SPAIMĂ. TEROARE.

PĂLIÚR s. *(BOT.; Paliurus spina-chrisli}* (reg.) drácă, spinul-asínului, spinul-lui-Hristós.

PĂLMAŞ s. (reg.) brâncáş, nopsámoş, *(prin* Transilv.) pălmăşér. *(~ din Moldova.)*

pălmăluí vb. v. PALMUL

pălmăşér s. v. PĂLMAŞ.

pălmí vb. v. PALMUL '

pălmíre s. v. PĂLMUIALÁ. PĂLMUIRE.

PĂLMUÍ vb. (reg.) a pălmălui, a palmi, (Mold.) a lepşi, (prin Mold. şi Transilv.) a şlepcui, (fig.) a cârpi, (pop. fig.) a făţui. (*De* ce *mă ~ ?)*

PĂLMUIÁLĂ s. pălmuire, (reg.) pălmíre-(pop. fig.) făţuiálă, făţuíre.

PÁLMUÍRE s. pălmuială, (reg.) păâmíre, (pop. fig.) făţuiálă, făţuíre.

PĂLTINÁŞ s. *(BOT.)* (pop.) păltinél, păl-tiór, (reg.) păltinúţ.

păltináş s. v. PĂLTIOR.

păltinél s. v. PĂLTINÁŞ.

păltinéle s. pi. v. COACĂZ. COACĂZĂ.

PĂLTINÉT s. *(BOT.)* păltiniş, pâltinişte.

PĂLTINIŞ s. *(BOT.)* păltinet, pălUnişIe.

PĂLTINlSTE s. *(BOT.)* păltinet, păltiniş.

păltinúţ s.' v. PĂLTINÁŞ.

PĂLTIÓR s. *(BOT.; Ribes petraeum)* (reg.) păltináş, pomuşoáră, coacăz-de-múnte.

păltiór s. v. PĂLTINAS.

pălútă s. v. CURTE. PALAT.

PĂMĂTUF s. 1. poanson, (reg.) pomóci. *(~ pentru săpunit faţa, la bărbierit.)* 2. *(BIS.)* mătăuz, sfeştoc. *(~ pentru aghesmuit.)*

pămătúf s. v. PENSULĂ.

PĂMINT s. 1. glob, lume, (rar) mapamond. *(A făcut înconjurul ~.)* 2. regiune, teritoriu, ţinut. *(Se afla*

pe un ~ străin.) 3. uscat, (înv.) tărie. *(Porţiune de ~ în mijlocul mării; a*

coborit din corabie pe ~.) 4. (pop. şi poetic) glie. *(Si-a sărutat ~ul natal.)* 5. sol, teren. *(~ podzolic, lutos, nisipos etc.)* 6. argilă, clisă, humă, lut, (înv. şi reg.) tină, (reg.) hlci, (Tran-silv.) agiág. *(Cană de ~.)* 7. *(MIN.) pămtnt de diatomee* -= diatomit, kiselgur, pământel, tripoli.

PĂMÂNTEAN adj., s. 1. adj., s. aborigen, autohton, băştinaş, indigen, neaoş, (pop.) pă-mântésc, (înv. şi reg.) moşneán, moşteán, (înv.) pământcnésc. *(Populaţia ~ a* u*nui teritoriu.) 2.* s. muritor, om. *(Fericii ~ !)* 3. adj. laic, lumesc, mirean, mirenesc, profan, (rar) secular, (înv. şi pop.) pământésc, (înv.) politi-césc, temporal. *(Treburi bisericeşti şi treburi ~.)*

pământenésc adj., s. v. ABORIGEN. AUTOHTON. BĂŞTINAŞ. INDIGEN. NEAOŞ. PĂMÂNTEAN.

PĂMÂNTÉSC adj. 1. terestru, (livr.) teluric, (rar) terián. *(Bogăţii ~.)* 2. omenesc. *(Obiceiuri ~.)* 3. fizic, trupesc. *(O iubire ~.)*

pământésc adj. v. CIVIL. LAIC. LUMESC. MIREAN. MIRENESC. PĂMÂNTEAN.

PROFAN.

pământésc adj., s. v. ABORIGEN. AUTOHTON. BĂŞTINAŞ. INDIGEN. NEAOŞ. PĂMÂNTEAN.

pămânlít adj. v. CENUŞIU. ÎNTUNECAT. PĂMÂNTIU.

pământít adj., s. v. CALIC. NECĂJIT. NEVOIAŞ. SĂRAC. SĂRMAN.

PĂMÂNTÍU adj. cenuşiu, întunecat, (reg.) pămintít, pământós. *(O faţă ~.)*

PĂMÂNTÓS adj. *(CHIM.)* (înv.) terós. *(Oxid ~.)*

pământós adj. v. CENUŞIU. ÎNTUNECAT. PĂMÂNTIU.

PĂMÂNŢEL s. 1. *(MIN.)* diatomit, kiselgur, tripoli, pămint de diatomee. 2. lutişor. *(~ul se foloseşte in pictură.)*

pâmiíeă s. v. BUMBAC. VATĂ.

pănár s. v. SALCÂM.

pănătá vb. v. ÎNDURA. PĂTIMI. PĂŢI. RĂBDA. SUFERI. SUPORTA. TRAGE.

pănţăniş s. v. PITULICE.

PANURĂ s. aba, dimie, (pop.) suman, (reg.) saiác, zeghe. *(Haină ţărănească de ~.)*

pănură s. v. CATEGORIE. FEL. GEN. MATERIAL. PÂNZĂ. SOL STOFĂ. TEAPĂ. ŢESĂTURĂ.

PĂNUŞĂ s. *(BOT.)* (reg.) până, véjie, voávă, (Transilv. şi Maram.) piţiánă, (Mold., Transilv. şi Ban.) şuşórcă. *(~ de porumb.)*

pănúşă s. v. PERITONEU.

pămişílă s. v. COLILIE. NĂGARĂ. TRES-TIE-DE-CÂMP.

păpá vb. v. ARUNCA. AZVÂRLI. CHELTUI. IROSI. ÎMPRĂŞTIA. MÂNC.A. PRĂPĂDI. RISIPI. ZVÂRLI.

păpáre s. v. ARUNCARE. AZVÍRLIRE. CHELTUIRE. IROSIRE. RISIPIRE. ZVÂR-LIRE.

PĂPĂDÍE s. *(BOT.; Taraxacum officinale)* (reg.) búhă, cicoare, crestăfeá, lăptucă, liliceá, míţă, papalúngă, pilúg, turci, curu-găínii, floarea-broáştei, floarea-găínii, floarea-măláiu-

lui, floarea-sórului, floarea-túrcului, flori-gál-bene (pl.), gălbinele-gráse (pl.), guşa-găínii, ouăle-găinilor (pl.), papa-gáínii, părăsita-găí-nilor, pui-de-gâscă.

păpădie s. v. PODBAL.

păpăláşcă s. v. MORTAR.

PĂPĂLĂU s. *(BOT.; Physalis alkekengi)* gogoaşă, (reg.) băşică, băşicúţă, beşícuri (pl.), boboreá, bubuclíe, curcubeţícă, dalác, papéle (pl.), puf, pufai, pufuléte, buruiană-de-ábubă, cireaşa-evréului, cireaşă-jidoveáscă, fusui-săl-bátec, iarba-búbei.

PĂPĂLÚDxĂ s. *(ORNIT.; Caprimulgus europaeus)* lipitoare, (rar) caprimúlg, (reg.) ciobănaş, lipici, spaimă, strigă, văcăráş, şiş-neáb, mulgătorul-cáprelor, mulge-cápre, rân-dunea-de-noápte.

păpărádă s. v. JUMĂRI. OMLETĂ. păpărúie s. v. BOUL-DOMNULUI. BOUL-LUI-DUMNEZEU. BUBURUZĂ. MAC. PAPARĂ. PAPARUDĂ. VACA-DOMNULUI. păpărúţă s. v. BOUL-DOMNULUI. BOUL-LUI-DUMNEZEU. BUBURUZĂ. VACA-DOMNULUI.

păpărúză s. v. BOUL-DOMNULUI. BOUL-LUI-DUMNEZEU. BUBURUZĂ. VACA-

DOMNULUI.

păpésc adj. v. PAPAL. păpíe s. v. PAPALITATE. păpucéi s. pi. v. SURGUCL PÂPURÍ vb. a împăpuri. *(A ~ un butoi.)* păpurícă s. v. PIPIRIG. ROGOZ. ROŞĂŢEA. PĂPURÍŞ s. *(BOT.)* păpurişte, (reg.) rât. PĂPURÍŞTE s. *(BOT.)* păpuriş, (reg.) rât. ♦PĂPÚŞÁ s. (fig.) manechin, marionetă. *(E doar o ~ în mlinile lor.)*

păpuşă s. v. BAŞCHIE. CIOCHIE. CRISALIDĂ. NIMFĂ. PORUMB. PUPĂ. ŞTIULETE.

păpuşoi s. v. CON. PORUMB. PORUM-BIŞTE. ŞTIULETE.

păpuşoíşte s. v. PORUMB. PORUMBIŞTE. PĂR s. *(BOT.) părul-ciutei (Rhamnu's ca-thartica)* = verigar, salbă-moale, (reg.) crasíci, cruşân, gladíş, paţachínă, porumbel, vonicér, lemn-cânésc, lemn-râiós, lemnul-câinelui, poa-ma-câinelui, spin-álb, spinele-cérbului; *părul-fetei (Adianthum capillus veneris)* = (reg.) buricul-Vínerei, buruiană-de-bubă-neágră, pă-rul-Maicii-Dómnului, părul-orfánei, percica-fétei; *părul-Maicii-Domnului (Asplenium adianthum nigrum)* – (reg.) părul-fetei, *pă*-rul-Maicii-Préciste, părul-Sfintei-Marîi. păr s. v. MĂTASE. SPARANGHEL. părángină s. v. VIŢELAR. păráţ s. v. BOLTĂ PALATINĂ. CERUL-GURIL PALAT.

părăduí vb. v. ARUNCA. AZVÂRLI. CHELTUI. DĂRĂPĂNA. DEGRADA. IROSI. ÎMPRĂŞTIA. MĂCINA. PARAGINI. PRĂPĂDI. RISIPI. RUINA. STRICA. ZVÂRLI. părăduíre s. v. ARUNCARE. AZVÍRLIRE. CHELTUIRE. IROSIRE. RISIPIRE. ZVÂR-

părăduít adj. v. CHELTUIT. DĂRĂPĂNAT. DEGRADAT. IROSIT. MĂCINAT. PĂRĂGINIT. PRĂPĂDIT. RISIPIT. RUINAT. STRICAT.

părăflineálă s. v. PARAGINĂ. PÂRLOAGĂ. ŢELINĂ.

PĂRĂGINÍ vb. 1. a se sălbătici, (reg.) a se pârlogi, (înv.) a se pustii. *(Grădina s-a ~.)* 3. a (se)

dărăpăna, a (se) degrada, a (se) măcina, a (se) ruina, a (se) strica, (reg. şi fam.) a (se) părădui. (Transilv.) a (se) dorovăi. *(Zidul s-a ~.)*

PĂRĂGINÍRE s. 1. paragină, părăsire, sălbăticie. *(Parcul lăsat in ~.)* 2. dărăpănare, degradare, măcinare, ruinare, stricare. *(~ unui zid vechi.)*

PĂRĂGINÍT adj. 1. neângrijit, sălbăticit, (ʳeg-) părăginós. *(O grădină ~.)* 2. dărăpănat, degradat, măcinat, prăpădit, ruinat, stricat, (reg. şi fam.) părăduít, (reg.) răntuít. *(O casă ~.)*

părăginitúră s. v. PARAGINĂ. PÂRLOAGĂ. ŢELINĂ.

părăginós adj. v. NEÂNGRIJIT. PĂRĂGINIT. SĂLBĂTICIT.

părăléi s. pi. v. PARPIAN.

părălét s. v. BĂNET.

PĂRĂLUŢĂ s. *(BOT.; Bellis perennis)* bănuţ, (reg.) bănuţéi (pl.), bănuţéle (pl.), bumbuşór, butculíţă, frúşiţă, mărgărită, păscută, rotoţéle (pl.), seânteioáră, scânteiúţă, floare-frumoásă, floricele-frumoáse (pl.).

părăluţe s. pi. v. GRANAT. SPILCUŢĂ.

părăscúţă s. v. PĂDUCHE-DE-LEMN. PLOŞNIŢĂ.

PĂRĂSÍ vb. 1. a abandona, a lăsa, (fran-ţuzism rar) a placa, (înv. şi pop.) a oropsi, a pustii, (înv. şi reg.) a năpusti. *(Şi-a ~ copiii, familia.)* 2. a evacua. *(Au ~ oraşul tn noaptea trecută.)* 3. a conteni, a înceta, a (se) întrerupe, a (se) opri. *(Au ~ lucrul tn semn de protest.)*

PÁRĂSÍRE s. I. abandon, abandonare. *(~ familiei.)* 2. evacuare. *(~ unui oraş de către trupele inamice.)* 3. paragină, părăginire, sălbăticie. *(Parc lăsat tn ~.)*

PĂRĂSÍT adj. 1. abandonat, (înv. şi pop.) oropsit, (înv. şi reg.) năpustit. *(Copil ~.)* 2. pustiu. *(Oraş, loc ~.)*

părăsita-găinilor s. v. PĂPĂDIE.

părăsită s. v. OCHIUL-BOULUI. PITULICE.

părăşin s. v. MĂLAIUL-CUCULUI. TREMURĂTOARE.

păr-de-lúp s. v. ŢĂPOŞICĂ.

PĂREA vb. I. a arăta, a semăna. *(~ a fi mai mult* o *proză versificată.)* '-. *a* crede, a-şi imagina, a-şi închipui, a i se năzări, (înv. şi pop.) a i se năluci. *(Ţi s-a ~ numai că l-ai văzut.)*

părelnic adj. v. APARENT. ILUZORIU. ÎNŞELĂTOR. NEÂNTEMEIAT.

PĂRERE s. 1. consideraţie, considerent, constatare, idee, observare, observaţie, opinie, reflecţie, reflexie, remarcă. *(Câteva ~ asupra ■..)* 2. opinie, punct de vedere, (înv. şi pop.) socotinţă, (înv.) proces, socoátă. *(Care e ~ ta în această problemă?)* 3. concepţie, convin-

gere, gând, idee, judecată, opinie, orientare, principiu, vedere, viziune, (livr.) convicţiune. *(Are nişte ~ sănătoase.)* 4. credinţă, idee, judecată, opinie. *(După ~ mea...)* 5. apreciere, aviz, judecată, opinie, verdict. *(Aşteptăm cu nerăbdare ~ publicului.) 6. părere de rău* = căinţă, mustrare, pocăinţă, regret, re-muşcare, (rar) penitenţă, pocăiálă, (înv.) în-fríngere, pocaiánie, (franţuzism înv.) repentír. *(Simţea o sinceră ~ pentru cele făcute.) 7.* impresie, sentiment, senzaţie. *(Are ~ că e inoportun.)* 8. iluzie, închipuire, nălucire, (rar)

năluceálă, (íig.) miraj. *(N-a fost decit o ~.)*

părere s. v. x PA RENTĂ.

*PĂRETÁR; (reg.) polog, velínţă. *(Un ~ de lină, atlrnat pe perete.)*

PĂRÍNTE s. 1. tată, (franţuzism) papa, (înv. şi pop.) taică, (pop.) tătin, (înv. şi reg.) nene, (reg.) tataie, (prin Mold.) babacă, babáie, (Munt, Olt., Dobr., sudul Mold. şi sudul Transilv.) tete, (fam.) bătrfnul (art), táti, (arg.) puríu. 2. (la pi.) (fam.) bătri'ni (pl.). *(Ce fac ~ii tăi?)* 3. (la pi.) străbuni (pl.), strămoşi (pl.). *(~ii noştri din alte vremuri.)* 4. *(BIS.)* popă, preot, (livr.) sacerdot. 5. *(BIS.)* călugăr, monah. 6. *(BIS.)* atotputernicul (art.), creatorul (art.), divinitate, domnul (art.), dumnezeire, dumnezeu, providenţă, puternicul (art.), stăpânul (art.), tatăl (art.), ziditorul (art.), (în limbajul bisericesc) preaânáltul (art.), prea-putérnicul (art.), (înv. şi pop.) pronie, (pop.) sfîntul (art.), sfatul (art.), (înv.) atotţntórul (art.), tvoréţ, zeu.

PĂRINTESC adj. 1. (livr.) patern. *(Dragoste ~.)* 2. străbun, strămoşesc, (înv.) stră-bunése. *(Să ne apărăm moşia ~.)*

PĂRINTEŞTE adv. (livr.) patern. *{Se poartă ~.)*

părinţénie s. v. PATERNITATE.

părinţie s. v. MOŞIE. PATERNITATE"

părâng s. v. DUGHIE. MEI.

părângă s. v. PÂRGHIE. RANGĂ. TARGA.

PĂROS adj. flocos, lăţos, miţos, (pop.) viţós, (reg.) biţós. *(Sarică ~.)*

PĂRTAŞ s. 1. (înv.) soţ, soţie. *(I-n fost ~ în* toate *împrejurările vieţii.)* 2. asociat, tovarăş, (înv. şi reg.) sâmbráş, (reg.) ortac, prieten. f~ *în afaceri.)* 3. coautor. *(~ la o iniţiativă.)* <î. participant. *(~ la bucuriile mele.)* 5. confident. *(Îl face ~ al glndurilor sale.)* G. *(JUR.)* complice, copărtaş, (înv.) ajutător. *(~ cu cineva la săvtrşirea unei infracţiuni.)*

părtaş s. v. ADEPT. PARTIZAN. SUSŢINĂTOR.

PĂRTAŞĂ s. asociată, tovarăşă, (înv. şi reg.) soaţă. *(~ intr-o afacere.)*

părtăluiiór adj. v. PARŢIAL. PĂRTINITOR. PĂTIMAŞ. SUBIECTIV. TENDENŢIOS.

părtăşíe s. v. AVANTAJARE. FAVORIZARE. PATIMĂ. PĂRTINIRE. PROTEJARE. SUBIECTIVISM.

părtăşíre s. v. PARTICIPIU.

părteán s. v. ADEPT. PARTIZAN. SUSŢINĂTOR.

părténie s. v. BUCATĂ. CRÂMPEI. FRACŢIUNE. FRAGMENT. FRÂNTURĂ. PARTE. PORŢIUNE. SECŢIUNE. TRANSĂ.

părticică s. v. ANAFURA. MOLECULĂ.

PĂRTINÍ vb. a avantaja, a favoriza, a privilegia, a proteja, (înv. şi reg.) a pristăni, (înv.) a făţarnici. *(Arbitrul l-a ~.)*

PĂRTINÍRE s. 1. avantajare, favorizare, protejare, (înv.) părtăşíe. *(~ cuiva in defavoarea altuia.)* 2, patimă, subiectivism, (rar) parţialitate, pasiune, (înv.) părtăşíe. *(Atitudine plină de ~.)*

PĂRTINÍT adj. avantajat, favorizat, privilegiat, protejat. *(Echipă sportivă ~.)*

PĂRTINITOR adj. parţial, pătimaş, subiectiv, tendenţios, (rar) pasionat, (reg.) păr-tăluitór. *(O atitudine evident ~.)*

părtinitor adj. v. BINEFĂCĂTOR. FAVORABIL. PRIELNIC. PROPICE.

părtinitor s. v. APĂRĂTOR. OCROTITOR. PROTECTOR. SPRIJIN. SPRIJINITOR. SUSŢINĂTOR.

părtişitív s. v. PARTICIPIU.

PĂRUÍ vb. 1. *(TĂBĂCĂKIE)* a depila. *(A ~ pieile.)* 2. (pop. şi fam.) a (se) scărmăna, (pop.) a (se) flocăi, (înv. şi reg.) a (se) dăpăra, (reg.) a (se) străfloca, (Olt., Ban. şi Transilv.) a (se) drigla, (prin Mold. şi Transilv.) a (se) scutura, (Munt. şi Olt.) a (se) smotoci, (fam. fig.) a (se) târnui. *(S-au certat şi chiar s-au ~.)* 3. a (se) ciufuli. *(S-au ~ bine, in joacă.)*

PĂRUIALĂ s. (pop. şi fam.) scărmănáre, scărmănat, scărmănătúră, (prin Munt. şi Olt.) smotoceálă, (fam. fig.) tirnuiálă, târnuíre. *(A fost o ~ în toată regula intre ele.)*

păruială s. v. BĂTAIE.

PĂRUÍT s. *(TĂBĂCĂME)* depilare. *(~ pieilor.)*

părul-doámnei s. v. STRAŞNIC.

părul-fétei s. v. PĂRUL-MAICII-DOM-NULUI.

părul-Maicii-Dómnului s. v. PĂRUL-FE-TEI. STRAŞNIC.

părul-Maicii-Préciste s. v. PĂRUL-MAICII-DOMNULUI.

părul-orfánei s. v. PĂRUL-FETEI.

părul-pórcului s. v. BARBA-URSULUI. COADA-CALULUI. PĂIUŞ. PIEDICUŢĂ. ŢĂPOŞICĂ.

părul-Sfintci-Maríi s. v. PĂRUL-MAICII-DOMNULUI.

părul-Sfíntei Mării s. v. CUSCUTĂ. TORŢEL.

părul-zânclor s. v. COLILIE.

părúşcâ s. v. SADINĂ. ŢĂPOŞICĂ.

părut adj. v. AMĂGITOR. ' APARENT. ÎNŞELĂTOR.

părut s. v. APARENŢĂ.

părúţ s. v. PERIŞOR.

PĂS s. 1. necaz, supărare. *(Şi-a spus pe îndelete ~.)* 2. chin, durere, încercare, patimă, pătimire, suferinţă, (înv. şi pop.) muncă, (pop.) aht, cercare, năpastă, (înv. şi reg.) pătimită, scî'rbă, (înv.) răbdare, stráste, sufcríre, (fig.) povară. *(Cile ~uri a avui de indurat!)*

păs s. v. FRĂMÂNTARE. GRIJĂ. ÎNGRIJORARE. NELINIŞTE. TEMERE.

PĂSA vb. 1. a se îngrijora, a se nelinişti, a se sinchisi, (prin Mold.) a bindisi. *(Nu-i ~ de nimeni.)* 2. a (se) interesa, a (se) sinchisi. *(Nu-i ~ de nimic.)*

păsa vb. v. APĂSA. CĂLCA. COMPRIMA. DUCE. MERGE. PĂŞI. PLECA. PORNI. PRESA.

STRÂNGE. UMBLA.

păsare s. v. ATENŢIE. FRICĂ. GRIJĂ. INTERES. PREOCUPARE. SINCHISEALĂ. SINCHISIRE. SINCHISIT. TEAMĂ. TE-MERE.

PĂSAT s. terci, (reg.) cir, méşniţă, rişcáşă. *(A mincat ~ de mălai.)*

păsat s. v. MEI.

păsălí vb. v. ÎMBINA. NIMERI. POTRIVI.

păsărár s. v. COROL ULIU.

PĂSĂREA s. *(ORNIT.)* păsărică, păsăruică-(înv. şi reg.) păsărúie, păsărúţă, (reg.) păsă-ríţă, păsărúcă.

păsăresc adj. v. ININTELIGIBIL. NEIN-TELIGIBIL.

PĂSĂRET s. *(ORNIT.)* păsărime.

PĂSĂRÍCĂ s. *(ORNIT.)* păsărea, păsă-ruică, (înv. şi reg.) păsărúie, păsărúţă, (reg.) păsări ţă, păsărúcă.

păsărică s. v. VRĂBIOARĂ. VRĂBIUŢĂ.

PĂSĂRÂME s. *(ORNIT.)* păsăret.

păsărítâ s. v. PĂSĂREA. PĂSĂRICĂ. PĂSĂRUICĂ.

păsăroi s. v. VRĂBIOI.

păsărúcă s. v. PĂSĂREA. PĂSĂRICĂ. PĂSĂRUICĂ.

PĂSĂRUICĂ s. *(ORNIT.)* păsărea, păsărică, (înv. şi reg.) păsărúie, păsărúţă, (reg.) păsăríţă, păsărúcă.

păsărúie s. v. PĂSĂREA. PĂSĂRICĂ. PĂSĂRUICĂ.

păsărúţă s. v. PĂSĂREA. PĂSĂRICĂ. PĂSĂRUICĂ.

păsătíc s. v. SÂNGERETE.

păsăţél s. v. PĂDUCHERNIŢĂ.

păscáre s. v. PĂSCUT. PĂSUNARE. PĂ-ŞUNAT.

păscălár s. v. PESCAR.

păscăláu s. v. IMAŞ. IZLAZ. PĂŞUNE.

păscănéf s. v. IMAŞ. IZLAZ. PĂŞUNE.

păscătoáre s. v. IMAŞ. IZLAZ. PĂŞUNE.

păscătorie s. v. IMAŞ. IZLAZ. PĂŞUNE.

păscătúră s. v. IMAŞ. IZLAZ. PĂŞUNE.

PĂSCUT s. păşunare, păşunat, (înv. şi reg.) páştcre, păşune, (reg.) păscáre, păşuneálă, suhát, suhăţíe. *(~ vilelor.)*

păscută s. v. BĂNUŢ. DEDIŢEI-GALBENI. FLOAREA-PAŞTILOR. FLOAREA-PĂSĂ-RILOR. FLOAREA-VÂNTULUI-GALBENĂ. GĂINUŞĂ. GĂLBENELE. PAŞTI. PĂRĂLUŢĂ. PĂŞTIŢĂ.

PĂSTAIE s. *(BOT.)* teacă. *(~ de mazăre.)*

păstaie s. v. ROŞCOVĂ.

păstăicós adj. v. PĂSTĂIOS.

păstăiéţ adj. v. PĂSTĂIOS.

PĂSTĂIOÁRĂ s. *(BOT.; Thlaspi perfo-liatum)* (reg.) pungulíţă.

PĂSTĂIOS adj. *(BOT.)* (reg.) păstăicós, păstăiéţ. *(Plantă ~.)*

păstăiós adj. v. LEGUMINOS.

PĂSTÂRNÁC s. *(BOT.; Pastinaca saliva hortensii)* (reg.) păstârnáp.

păstlrnáp s. v. PĂSTÂRNÁC.

PĂSTOR s. cioban, oier, (înv. şi reg.) păcurar, (Maram. şi nordul Transilv.) oiéş. *(Un ~ cu turma sa.)*

păstoraş s. v. CIOBĂNAŞ. CIOBĂNEL.

păstorel s. v. CIOBĂNAŞ. CIOBĂNEL. CODOBATURĂ. PRUNDAR. PRUNDAŞ.

PĂSTORESC adj. 1. ciobănesc, pastoral, (înv. şi reg.) păcurărésc. *(Violă ~.*; 2. bucolic, idilic, pastoral. *(l'ocm ~.)*

păstoresc adj. v. POPESC. PREOŢESC.

PĂSTOREŞTE adv. ciobăneşte, (înv.) pă-curăréşte. *(Trăieşte ~.)*

PĂSTORÍ vb. 1. a ciobăni, (înv. şi reg.) a păcurari. *(~ de* o *viaţă.)* 2. a paşte, a păşuna, (înv. şi reg.) a păcurari. *(Gheorghe ~ vitele.)* 3. *(BIS.)* (înv.) a popi, a popora, a preoţi. (*~ peste credincioşi.)*

PĂSTORIE s. ciobănic, oierit, păstorit, (rar) oieríe, păstorire, (înv. şi reg.) păcurăríe, (reg.) păcurărít. *(Se ocupă cu ~.)*

păstorire s. v. CIOBĂNIE. OIERIT. PĂSTORIE. PĂSTORIT.

PĂSTORÍT s. ciobănie, oierit, păstorie, (rar) oieríe, păstorire, (înv. şi reg.) păcurăríe, (reg.) păcurărít. *(Se ocupă cu ~.)*

PĂSTORIŢĂ s. ciobănită, (înv. şi reg.) pă-curăríţă, (reg.) ciobăncúţă, păcurăreásă. *(O ~ cu turma.)*

păstoriţă s. v. CODOBATURĂ. PRUNDAR. PRUNDAŞ.

păstorul-cu-óile s. art. v. PLEIADELE.

PĂSTOS adj. (rar) pultacéu, (reg.) păsturós. *(Materie ~.)*

PĂSTRA vb. 1. (înv.) a scuti. *(A ~ un bun ce i-a fost încredinţat.)* 2. a (se) conserva, a (se) menţine, a (se) ţine. *(A ~ ceva in bună stare.)* 3. a conserva. *(A ~ strugurii pentru iarnă.)* 4. a ţine. *(Unde ~ peria de haine?)* 5. a dura, a rezista, a ţine. *(O încălţăminte care se ~ mult.)* 8. a reţine. *(Solul ~ umiditatea.)* 7. a se conserva, a se cruţa, a se menja, (înv.) a se menajarisi. *(Te rog să te ~ !)* 8. a menţine, (înv.) a păzi. *(A ~ legătura cu un vechi prieten.)* 9. a dăinui, a dura, a exista, a fi, a se menţine, a se perpetua, a persista, a rămâne, a trăi, a ţine, a subzista, (înv.) a locui, a petrece, a sta, a via. *(Cit se va ~ lumea şi pă-mtntul; vechi obiceiuri care se ~ şi azi.)* 10. a dăinui, a dura, a se menţine, a se perpetua, a persista, a stărui. *(Amintirea lui se ~ până astăzi.)* 11. a purla, a reţine. *(~ în suflet icoana copilăriei.)* 12. a opri, a reţine, a rezerva. *(Ţi-am ~ nişte măsline.)* 13. a opri, a reţine. *(~ restul!)* 14. a opri, a rezerva, a ţine. *(I-a ~ loc la rind.)*

păstrán s. v. PĂSTRĂV.

PĂSTRARE s. 1. conservare, menţinere, ţinere. *(~ in bună stare a ceva.)* 2. conservare. *(~ legumelor*

pentru iarnă.) 3. menţinere, reţinere. *(~ apei în sol.)* 4. menţinere, perpetuare. *(~ speciei.)* 5. oprire, reţinere, rezervare. *(~ unor bilete la spectacol.)*

PĂSTRĂMÁR s. pastramagiu.

PĂSTRĂTOR adj., s. 1. adj. adunător, cruţălor. econom, strângător, (înv. şi reg.) scump, (reg.) păstriélnic, (fig.) strins. *(Om ~.)* 2. s. depozitar. *(~ al unei vechi culturi.)*

PĂSTRĂV s. 1. *(IHT.; Salmo trutta fario)* (reg.) păstrán, pătat. 2. *(IHT.) păstrăv de mare (Salmo trutta labrax)* – (reg.) alabalíc. 3. *(BOT.; Pleurotus ostreatus)* burete-negru. păstrăv s. v. BURETE-DE-NUC.

păstrăv-de-pădúre s. v. RÂŞCOV.

păstriélnic adj. v. ADUNĂTOR. CRUŢĂTOR. ECONOM. PĂSTRĂTOR. STRÂNGĂTOR.

PĂSTÚRĂ s. propolis. *(~ din fagurii de miere.)*

păsturós adj. v. PĂSTOS.

PĂSUÍ vb. 1. a amâna, a aştepta, a îngădui. *(Îl ~ cu plata datoriei.)* 2. a amâna, a prelungi, (înv. şi reg.) a muta. *(I-a ~ scadenţa.)*

PĂSUIÁLĂ s. amânare, păsuire, răgaz, (pop.) îngăduinţă, îngăduíre, (înv. şi reg.) răzbun. *(I-*a *acordat o ~ pentru onorarea poliţei.)*

păsuicle s. pi. v. SALCÂM.

PĂSUÍRE s. 1. amânare, păsuială, răgaz, (pop.) îngăduinţă, îngăduíre, (înv. şi reg.) răzbun. *(I-a acordai o ~ pentru onorarea poliţei.)* 2. amânare, prelungire. *(~ plăţii unei datorii.)*

păsulícă s. v. CURCUBEŢEA. CURCUBE-ŢICĂ. REMF.

păşár s. v. PAS.

păsări s. v. COMPAS.

PĂŞÍ vb. 1. a călca, (înv. şi reg.) a păsa. *(A ~ în vârful picioarelor.)* 2. a apuca, a se îndrepta, a o lua, a merge, a se orienta, a pleca, a porni, (rar) a (se) îndruma, (pop.) a purcede, a se purta, (înv. şi reg.) a năzui, (Transilv.) a arădui. *(A ~ spre casă.)*

păşi vb. v. ABATE. CĂLCA. CONTRAVENI. ÎNCĂLCA. NESOCOTI. VIOLA.

PĂŞÍT s. călcătură, mers, mişcare, pas, umblet, (rar) mersătúră, (înv. şi pop.) mersúră. *(Are un ~ săltăreţ.)*

păşitúrâ s. v. PAS.

păşói s. v. GUZGAN. ŞOBOLAN.

PĂŞTÍŢĂ s. *(BOT.; Anemone ranuncu-loides)* găinuşă, gălbenele (pl.), dediţei-galbeni (pl.), floarea-paştilor, floarea-păsărilor, floa-rea-vântului-galbenă, (reg.) breábăn, păscută, turculeţ, zlac, muscerici-gálbeni (pl.), pâinea-păştelui.

pâştíţă s. v. FLOAREA-PASTELUI.

păştiúnc s. v. IMAŞ. IZLAZ.' PĂŞUNE.

PĂŞUNĂ vb. 1. a paşte. *(Vitele ~.)* 2. a paşte, a păstori, (înv. şi reg.) a păcurari. *(Gheorghe ~ vitele.)*

PĂŞUNÁRE s. păscut, păşunat, (înv. şi reg.) páştere, păşune, (reg.) păscáre, păşuneálă, suhát, suhăţie. *(~ vitelor pe imaş.)*

păşunáre s. v. IMAŞ. IZLAZ. PĂŞUNE.

PÁŞUNÁT s. păscut, păşunáre, (înv. şi reg.) páştere, păşune, (reg.) păscáre, păşuneálă, suhát, suhăţie. *(~ vitelor pe imaş.)*

păşunát s. v. IMAŞ. IZLAZ. PĂŞUNE.

PĂŞUNE s. imaş, izlaz, (pop.) păscătoáre, suhát, (înv. şi reg.) păştiúne, silişte, (reg.) ier-

bărít, păscălău, păscănéţ, păscătoríe, pască-tură, păşunáre, păşunát, păşunét, prelúcă, suhăţíc, (prin Ban. şi Transilv.) sit, (Munt. şi Olt.) tabún. *(Vitele pasc pe ~.)*

păşune s. v. PĂSCUT. PĂŞUNÁRE. PĂŞUNÁT.

păşuneálă s. v. PĂSCUT. PĂŞUNÁRE. PĂŞUNÁT.

păşunéle s. pi. v. PACIŞE. păşunét s. v. IMAŞ. IZLAZ. PĂŞUNE. PĂTA vb. 1. a (se) jegosi, a (se) minji, a (se) murdări, (livr.) a (se) macula, (înv. şi pop.) a (se) scârnăvi, (pop.) a (se) îngăla, a (se) terfeli, (înv. şi reg.) a (se) tăvăli, (reg.) a (se) derveli, a (se) mozoli, a (se) murui, a (se) pricăji, a (se) tămânji, a (se) târnosi, (prin Mold.) a (se) caciorí, (Mold., Bucov. şi Ban.) a (se) feşteli, (Munt. şi Olt.) a (se) mărdăgi, (Transilv.) a (se) mo-cicoli, a (se) mocicoşi, a (se) piscoli, a (se) piscoşi, a (se) tocăni, (înv.) a (se) murdărişi. *(Cum de te-ai ~ atil de tare?)* 2. a (se) mânji, a (se) murdări, a (se) umple. *(S-a ~ de cerneală.)* 3. a împestriţa, a smălţa, (rar) a pestriţa, (înv. şi reg.) a popistri, (fig.) asmălţui. *(Florile ~ câm-pia.)*

păta vb. v. BATJOCORI. COMPROMITE. DEZONORA. NECINSTI. PÂNGĂRI. PROFANA. SPURCA. TERFELI.

PĂTÁRE s. rninjire, murdărire, (rar) mân-jeálă. *(~ unei haine.)*

pătáre s. v. BATJOCORIRE. COMPROMITERE. DEZONORARE. NECINSTIRE. PÂNGĂRIRE. PROFANARE. SPURCARE. TERFELIRE.

PĂTAT adj. 1. jegos, mânjit, murdar, negru, nespălat, răpănos, slinos, soios, (livr.) maculat, (rar) tăvălit, terfelit, (înv. şi pop.) picat, scír-nav, (pop.) zăbălós, (reg. şi fam.) puchinós, puchiós, puciós, (reg.) dervelít, mazác, mâr-şav, muruít, muscurós, muzgurít, perceát, ripát, râpós, zoiós, (Mold., Bucov. şi Ban.) feştellt, (Transilv.) mócicoş, (Transilv. şi Ma-ram.) píscoş, rónghioş, (Transilv., Maram. şi Bucov.) tinós, (înv.) smârced, smârd, (fam.) împuţit, păduchios. *(O cămaşă ~.)* 2. bălţat, pestriţ, tărcat, (pop.) prián, (înv. şi reg.) pistrui, (reg.) pric, priu, tărcúş, (Transilv. şi Bucov.) aláciú, (prin Transilv.) cheş, (Ban.) şar, (prin Ban.) şăleán, (prin Olt. şi Ban.) şerguiát, (prin Transilv.) şváiţăr. *(Animal ~; animal cu părul ~.)*

pătat adj. v. COMPROMIS. DEZONORAT. DISCREDITAT. NECINSTIT. PÂNGĂRIT. PROFANAT. SPURCAT. TERFELIT. pătat s. v. PĂSTRĂV.

pătăchíe s. v. BÂTĂ. CIOMAG. MĂCIUCĂ. PAR. PRĂJINĂ. pătăránie s. v. PĂŢANIE. pătătúră s. v. PATĂ. STROPITURĂ. păteác s. v. PĂTUC. PĂTUŢ. pătíc s. v. PĂTUC. PĂTUŢ. păticeán s. v. PĂTUC. PĂTUŢ. PĂTIMAŞ adj. 1. pasionat, (înv.) împătimit *(Jucător ~.)* 2. parţial, părtinitor, subiectiv, tendenţios, (rar) pasionat, (reg.) părtăluitór. (O *atitudine evident ~.)*

pătimaş adj. v. BOLNAV. CHINUIT. NEFERICIT. NENOROCIT. NESĂNĂTOS. SCHINGIUIT. SUFERIND. TORTURAT. PĂTIMÎ vb. 1. a îndura, a păţi, a răbda, a suferi, a suporta, a trage, (astăzi rar) a purta, (înv. şi reg.) a petrece, a tirpí, (prin Bucov.) a joi, (Transilv.) a paula, (Ban.) a peşti, (prin Transilv.) a pristui, (înv.) a bineviea, a cerca, a obicni, a pănăta, (fig.) a înghiţi. *(Cile n-a ~ !)* 2. a suferi, (înv. şi pop.) a se munci. *(De multe a mai ~.)*

pătimi vb. v. SUFERI.

PĂTIMÍRE s. chin, durere, încercare, patimă, păs, suferinţă, (înv. şi pop.) muncă, (pop.) aht, cercare, năpastă, (înv. şi reg.) pătimită, scî'rbă, (înv.) răbdare, stráste, suferíre, (fig.) povară. *(Cite ~i a avut de Indurat!)*

pătimire s. v. AFECŢIUNE. BOALĂ. MALADIE.

pătimită s. v. CHIN. DURERE. ÎNCERCARE. PATIMĂ. PĂS. PĂTIMIRE. SUFERINŢĂ. pătimitív adj. v. PASIV. pătimitór adj. v. BOLNAV. CHINUIT. NESĂNĂTOS. PASIV. SCHINGIUIT. SUFERIND. TORTURAT.

pătişór s. v. PĂTUC. PĂTUŢ. PĂTLAGINĂ s. *(BOT.)* 1. *(Plantago major)* (reg.) minciună, iarba-búbei, iarbă-de-cále, iarbă-grasă-de-grădínă, iarbă-máre, limba-bóului, limba-óii, plăcinţica-vácii. 2. *(Plantago lanceolata)* (reg.) căruţele (pl.), Iimbáriţă, coada-şoricélului, iarba-tăietúrii, limba-bălţilor, limba-broáştei, limba-óii, limba-şárpelui. 3. *(Plantago media)* (reg.) iarbă-de-cále, limba-mfnzului, limba-óii. 4. *(Plantago gentianoides)* (reg.) limba-óii.

pătlagină-de-ápă s. v. LIMBARIŢĂ. PĂTLĂGEA s. *(BOT.)* 1. *(Lycopersicum esculentum)* pătlăgică, roşie, tomată, (reg.) gălăţánă, (Transilv. şi Ban.) paradáisă. 2. *(Solanum melongena)* vânătă, (reg.) godină. pătlăgele s. pi. v. PĂTRUNJEL. PĂTLĂGÍCĂ s. *(BOT.; Lycopersicum esculentum)* pătlăgea, roşie, tomată, (reg.) gălăţánă, (Transilv. şi Ban.) paradáisă. pătlăginíu adj. v. VÂNĂT. pătrar s. v. PĂTRIME. SFERT. PĂTRAT s. 1. *(GEOM.)* (înv.) cvadrát. *(A desena un ~.)* 2. careu. *(Formează un ~.)* pătrat de tipografie s. v. PĂTRIŞOR. PĂTRÍME s. sfert, (înv. şi pop.) pătrar, (Transilv. si Ban.) fârtái. *(O ~ dintr-un lot.)* PĂTRIŞOR s. *(TIPOGR.)* (rar) pătrat de tipografie.

PĂTRUNDE vb. 1. a intra, a merge. *(Au ~ în casă.)* 2. a răzbate, a răzbi, a străbate, a străpunge, a trece, (livr.) a penetra. *(Cuiul ~ prin perete.)* 3. a intra, a se împlânta, a se înfige. *(Glonţul i-a ~ adine in corp.)* 4. a se infiltra, a se scurge, (reg.) a se stoarce. *(Apa de ploaie ~ în pământ.)* 5. a se infiltra, a se strecura, (livr.) a se insinua. *(Apa ~ în zidărie.)* 6. a intra, a străbate. *(Lumina ~ pe fereastră.)* 7. a răzbate, a se strecura. *(Frigul ~ în casă.)* 8. a intra, a trece. *(Acest cuvlnt a ~ în limba literară.)*

pătrunde vb. v. CONVINGE. EMOŢIONA. GHICI. IMPRESIONA. INTUI. ÎNCREDINŢA. ÎNDUIOŞA. ÎNTREVEDEA. ÎNTREZĂRI. ÎNŢELEGE. MIŞCA. PERCEPE. PREVEDEA. PRICEPE. SESIZA. TULBURA.

PĂTRUNDERE s. 1. răzbatere, răzbire, străbatere, străpungere, trecere, (livr.) penetrantă, penetrare, penetraţie. *(~ cuiului prin perete.)* 2. *(FIZ.)* penetrantă, penetraţie. *(~ unei radiaţii.)* 3. infiltrare, infiltrat, infiltraţie, (livr.) insinuare. *(~ apei în zidărie.) 4.* intrare, străbatere. *(~ luminii prin fereastră.)* 5. intrare, trecere. *(~ ciwintului in limba literară.)* 6. acuitate, agerime, clarviziune, perspicacitate, subtilitate, (livr.)

sagacitate, (fam.) schépsis, (fig.) ascuţime. *(~ spiritului.)* 7. înţelegere, pricepere, (livr.) comprehensiune, (înv.) vedere. *(înzestrat cu o ~ deosebită.)*

PĂTRUNJEL s. *(BOT.)* 1. *(Petroselinum hortense)* (reg.) găgăúţ, pătlăgele (pl.), pătrun-jícă, petersíl. 2. *pătrunjel-câinesc (Aethusa cynapium)* = pătrunjelul-câinelui, (reg.) bu-ciníş, pătrunjícă, cucută-mícă; *pătrunjel-de-câmp (Pimpinella saxifraga* şi *major)* = pă-trunjel-sălbatic, (rar) pimpinélă, (reg.) petrin-jeláş, buruiana-sărăcíei, rădăcina-sărăcíei; *pă-trunjel-sălbatic (Pimpinella saxifraga* şi *major)* = pătrunjel-de-câmp, (rar) pimpinélă, (reg.) pctrinjeláş, buruiana-sărăcíei, rădăcina-sărăcíei; *pătrunjelul-ciinelui (Aethusa cynapium)* = pătrunjel-câinesc, (reg.) buciníş, pătrunjícă, cucută-mícă.

pătrunjel-sălbátic s. v. RUS INE A-FETEI.

pătrunjícă s. v. PĂTRUNJEL. PĂTRUNJEL-CÂINESC PĂTRUNJELUL-CÂINELUI.

PĂTRUNZĂTOR adj. 1. *(FIZ.)* penetrant. *(Radiaţie ~.)* 2. intens, puternic, tare, (livr.) penetrant. *(Un miros ~.)* 3. copleşitor, covâr-şitor. *(Un frig ~.)* 4. acut, adânc, ascuţit, intens, mare, profund, puternic, violent, viu. *(O durere ~.)* 5. atent, cercetător, iscoditor, scormonitor, scotocitor, scrutător, sfredelitor, străpungător. *(O privire ~; ochi ~.)* 6. ager, clarvăzător, iscoditor, observator, perspicace, scormonitor, scrutător, sfredelitor, străbătător, subtil, (livr.) penetrant, sagace, (fig.) ascuţit. *(Un spirit ~.)*

pătrunzător adj. v. ADÂNC. PROFUND. SERIOS. TEMEINIC.

pătrúţ s. v. OCHIUL-BOULUI. PITULICE.

PĂTUC s. pătuţ, (rar) pătişór, pătuléţ, (pop.) pătuceán, (înv. şi reg.) pătucél, (reg.) păteác, pătíc, pătúi, (înv.) păticeán. *(Un ~ de copil.)*

pătuceán s. v. PĂTUC. PĂTUŢ.

pătucél s. v. PĂTUC. PĂTUŢ.

pătúi s. v. PĂTUC. PĂTUŢ.

PĂTUIÁC s. patul. *(~ pentru clădit claia de nutreţ.)*

pătuiác s. v. PATUL. PORUMBAR. PORUMBAR IE.

PĂTÚL s. 1. coşar, porumbar, (reg.) magazin, (Mold. şi Transilv.) coş, (Transilv.) coşarcă. *(~ de porumb.)* 2. grânar, hambar, (reg.)

magazin, (prin Transilv.) mogtár, susai, (înv.[v] jítniţă. *(~ pentru cereale.)* 3. porumbar, po-rumbărie, (reg.) hulubăríe, pătuiác, porum-báriţă, porumbăríşte, porumbélniţă, porum-bíşte, porumbiţă, (Ban.) golâmbár. *(~ pentru porumbei.)* 4. (pop.) cotineáţă, (reg.) pătuiác, poiată. *(~ pentru păsările de curte.)* 5. (reg.) aláş, pătuiác. *(~ pentru pază, la o vie.)* 6. pătuiác. *(~ pentru clădit claia de nutreţ.)* 7. răsadniţă, (reg.) melegár, mispét, rai, răsádnic, pat cald. *(~ pentru tomatele timpurii.)*

pătúi s. v. COMARNIC. CORLATĂ. GRAJD. STAUL.

pătuléţ s. v. PĂTUC. PĂTUŢ.,-

PĂTURĂ s. 1. cergă, cuvertură, invelitoare, velinţă, (pop.) plocát, ţol, (reg.) lăicér, ogheál, poneávă, procóv, procóviţă, strai, ţoală, (prin Mold. şi Bucov.) prostire, (Transilv.) verínca. *(~ de lină pentru pat.)* 2. strat, (rar) pală. *(~ de roci dure.)* 3. categorie, strat, treaptă. *(~ socială.)*

pătură s. v. CREŢ. CUTĂ. FALD. FOAIE. GODEU. PLISEU. PLIU.

pături vb. v. ÎMPĂTURI. ÎNDOI. PLIA. STRÂNGE.

păturíre s. v. ÎMPĂTURIRE. ÎNDOIRE. PLIERE. STRÂNGERE. STRÂNS.

păturii adj. v. ÎMPĂTURIT. ÎNDOIT. PLIAT. STRÂNS.

păturós adj. v. STRATIFICAT.

PĂTÚŢ s. pătuc, (rar) pătişór, pătuléţ, (pop.) pătuceán, (înv. şi reg.) pătucél, (reg.) păteác, pătic, pătúi, (înv.) păticeán. *(Un ~ de copil.)*

păţ s. v. PĂŢANIE.

PĂŢANIE s. 1. (pop.) pătăránie, păţeálă, (înv. şi reg.) pataráma, păţíre, (reg.) păţ, păţău, păţitánie, păţitúră, (Mold. şi Bucov.) porogánie. *(~ lui să-ţi fie de învăţătură.)* 2. încurcătură, poznă, (pop. şi fam.) tărăşenie, (fam.) comedie, dandana, istorie. *(Ce ~ a avut de trăit!)* 3. întâmplare, peripeţie, (Mold.) jitie, (fam.) istorie, tărăşenie. *(A trecut prin multe ~.)*

păţău s. v. PĂŢANIE.

păţeálă s. v. PĂŢANIE.

PĂŢÍ vb. 1. (Olt.) a o împătra, (înv.) a o împlini, (fam.) a o sfecli. *(De data asta ai ~t-*o*/)* 2. a indura, a pătimi, a răbda, a suferi, a suporta, a trage, (astăzi rar) a purta, (înv. şi reg.) a petrece, a târpi, (prin Bucov.) a joi, (Transilv.) a paula, (Ban.) a peşti, (prin Transilv.) a pristui, (înv.) a bineviea, a cerca, a obicni, a pănăta, (fig.) a înghiţi. *(Cile n-a ~ !)*

păţíre s. v. PĂŢANIE.

PĂŢÍT adj. experimentat, încercat. *(Om ~.)*

păţit adj. v. CHINUIT. SCHINGIUIT. TORTURAT.

păţitánie s. v. PĂŢANIE.

păţitúră s. v. PĂŢANIE.

păulá vb. v. ÎNDURA. PĂTIMI. PĂŢI. RĂBDA. SUFERI. SUPORTA. TRAGE.

PĂUNÁŞ s. *(ORNIT.)* păunei.

PĂUNÉL s. *(ORNIT.)* păunaş.

păuni vb. v. FĂLI. FUDULI. GROZĂVI. INFATUA. ÎMPĂUNA. ÎNFUMURA. ÎN-GÂMFA. LĂUDA. MÂNDRI. SEMEŢI.

păunită s. v. MĂLAIUL-CUCULUI.

păurí vb. v. PLUGARI.

páúză s. v. MOMÂIE. SPERIETOARE.

păzeálăs. v. PAZĂ. STRAJĂ. STRĂJUIRE. SUPRAVEGHERE. VEGHE. VEGHERE.

PĂZÍ vb. 1. a străjui, a supraveghea, a veghea, (înv. şi pop.) a priveghea. *(A ~ poarta cetăţii.)* 2. a supraveghea, (înv. şi reg.) a griji, (reg.) a pândi. *(A ~ oile.)* 3. a veghea, (înv.) a socoti. *(L-a ~ toată noaptea.)* 4. a apăra, a feri, a ocroti, a proteja, (livr.) a prezerva, a salvgarda, (astăzi rar) a scuti, (înv. şi pop.) a oblădui,

(înv. şi reg.) a ocoli, (înv.) a veghea, (fig.) a acoperi. *(Să-i ~ de primejdii.)* 5. a st: feri, (înv. şi reg.) a se socoti, (înv.) a se lepăda, a se veghea. *(Să te ~ de răceală.)* 6. a evita, a se feri, a ocoli, (înv.) a se îndupleca. *(Se ~ să facă un anumit lucru.)*

păzi vb. v. FACE. FRECVENTA. GĂTI. GRĂBI. ISCODI. IUŢI. ÎNDEPLINI. MENŢINE. OBSERVA. ONORA. PĂSTRA. PÂNDI. PREGĂTI. PREPARA. PRIVEGHEA. RESPECTA. SPIONA. ŢINE. URMĂRI^ ZORI.

PĂZÍRE s. 1. străjuire, supraveghere, veghere. *(~ porţilor cetăţii.)* 2. apărare, ferire, ocrotire, protejare, (livr.) salvgardare, (înv. şi pop.) oblăduire. *(~ ţării de primejdii.)*

păzíre s. v. PAZĂ. RESPECTARE. STRAJĂ. STRĂJUIRE. SUPRAVEGHERE. VEGHE. VEGHERE.

PĂZÍT adj. adăpostit, apărat, ferit, ocrotit, protejat, sigur, (înv.) scutit. *(Un loc mai ~.)*

păzit s. v. PAZĂ. STRAJĂ. STRĂJUIRE. SUPRAVEGHERE. VEGHE. VEGHERE.

păzitoare s. v. GARDĂ. PAZĂ. STRAJĂ.

PĂZITOR s. 1. pază, paznic, strajă, străjer, (astăzi rar) priveghetór, (Mold.) sótnic, (înv.) preveghéu, pristáv, priveghi, strájnic, stră-juitór, veghe, veghetor. *(Este ~ de câmp.)* 2. gardian, paznic, (ieşit din uz) gardist, (germanism reg.) véhter.

păzitor s. v. APĂRĂTOR. OCROTITOR. PROTECTOR. SPRIJIN. SPRIJINITOR. SUSŢINĂTOR.

PE prep. 1. (local) deasupra, peste. *(~ masă era pusă muşamaua.)* 2. (local) (înv.) spre. *(~ faţa păminlului.)* 3. (local) in. *(Au poposit ~ culme.)* 4. (local) (reg.) între. *(Ia cojocul ~ um"r>.)* 5. (local) peste. *(Cade ploaia ~ noi.)* <>. ' termen comercial; modal-instrumental) pentru, per. *(2 lei ~ kg de gríu.)*

pee s. v. BRUTAR. SMOALĂ.

pecár s. v. BRUTAR.

petăríe s. v. BRUTĂRIE.

pecáríjă s. v. BRUTĂREASA.

PECENEGI s. pi. *(IST.)* bessi (pl.), (înv.) pacbi.iţi (pl.).

pecetár s. v. PISTORNIC

PECETE s. sigiliu, ştampilă, (înv. şi reg.) pecetlar, (reg.) biag, ştémpel, ţii, (înv.) muhúr, pecétnic, péciu. *(A aplica ~ pe* un *act.)*

pecete s. v. ATRIBUT. CALITATE. CARACTER. CARACTERISTICĂ. EMBLEMĂ. ÎNSUŞIRE. NOTĂ. PARTICULARITATE.

PROPRIETATE. SEMN. SIMBOL. SPECIFIC. STIGMAT. TRĂSĂTURĂ.

pecetea-lui-Sólomon s. v. COADA-COCO-ŞULUL

pecetlar s. v. PECETE. SIGILIU. ŞTAMPILĂ.

PECETLUI vb. 1. a sigila. *(A ~ un colet.}* 2. a ştampila, (înv. şi reg.) a ştemplui. *(A ~ un act.) 3.* a fixa, a înţepeni. *(A ~ piatra p§ mormint.)*

pecetlui vb. v. DECIDE. DETERMINA. FIXA. HOTĂRÎ. ÎNFIERA. RÁMÂNE. STABILI.

STIGMATIZA.

PECETLUIRE s. 1. pecetluit, sigilare, sigilat. *(~ unui colet.)* 2. ştampilare. *(~ unui • act.)*

pecetluire s. v. FIXARE. FIXAT. IMOBILIZARE. ÎNFIERARE. ÎNŢEPENIRE. PIRONIRE. PRINDERE. STIGMATIZARE. ŢINTUIRE.

PECETLUIT adj. 1. sigilat. *("Coleí ~.)* 2. ştampilat, (înv. şi reg.) ştemphnt. *(Document, act ~.)*

pecetluit adj. v. ASTUPAT. FIXAT. IMOBILIZAT. ÎNCHIS. ÎNFIERAT. ÎNFUNDAT. ÎNŢEPENIT. PRINS. STIGMATIZAT.

PECETLUÍT s. pecetluire, sigilare, sigilat *(~ unui colet.)*

pecétnic s. v. PECETE. SIGILIU. STAMPILĂ.

pecie s. v. PERITONEU.

PECINGINE s. *(MED.)* 1. (pop.) cur-de-găină. 2. eczemă.

pecingine reá s. v. PELAGRĂ.

péciu s. v. PECETE. SIGILIU. STAMPILĂ.

pecméz s. v. DULCEAŢĂ. MAGIUN.

PECTÍNĂ s. *(BIOL.)* (rar) pectóză.

pectóză s. v. PECTINĂ.

pecuniar adj. v. BĂNESC. FINANCIAR.

PEDAGOG s. educator. *(Un bun ~.)*

PEDAGOGIC adj. 1. (înv.) pedagogicésc. *(Seminar ~.)* 2. educativ. *(Cerinţe ~.)*

pedagogicésc adj. v. PEDAGOGIC.

PEDALĂ s. *(TEHN.)* 1. (rar) talpă. *(~ la maşina de cusut.)* 2. tălpig, (reg.) seându-reánă. *(~ la războiul de ţesut.)* 3. (reg.) călcător, tălpig. *(~ la scăunoaia dulgherului.)*

PEDANT adj. meticulos, scrupulos, tipicar, (înv.) pedántic, (rar fam.) tabietlíu. *(Om ~.>*

PEDANTERIE s. 1. pedantism, preţiozi-. ta te, (fam., adesea ir.) savanteríe, savantlâc-*(E de o ~ agasantă.)* 2. meticulozitate, ţipi carie. *(~ unei persoane maniace.)*

pedántic adj. v. METICULOS. PEDANT. SCRUPULOS. TIPICAR.

PEDANTÍSM s. pedanterie, preţiozitate, (fam., adesea ir.) savanteríe, savantlâc. *(Este de-un ~ agasant.)*

pedeá s. v. LIPIE.

PEDEAPSĂ s. 1. *(JUR.)* sancţiune, (înv. şi reg.) ceartă, ştraf, (înv.) pilduíre, strinsoáre. *(A primit o ~ exemplară pentru fapta sa.)* 2. *(JUR.)* condamnare, osândií, (livr.) penitenţă, (înv. şi reg.) lege, ştraf, (reg.) pedepsie, (înv.)

certare, judecată, pilduíre. *(Si-a ispăşit întreaga ~.)* 3. *(BIS.)* canon, penitenţă, (înv.) podvíg. *(~ dată unui credincios pentru iertarea păcatelor sale.)* 4. plată, răsplată, recompensă, (înv.) răsplătire. *(.Şi-a tuat ~ cuvenită.)*

pedeapsă s. v. CALVAR. CANON. CAZNĂ. CHIN. CREŞTERE. CULTIVARE. DURERE. EDUCARE. EDUCAŢIE. FORMARE. INSTRUCŢIE. ÎNVĂŢĂMÂNT. ÎNVĂŢĂTURĂ. PATIMĂ. SCHINGIUIRE. SCHINGIUIT. SUFERINŢĂ. SUPLICIU. TORTURĂ.

PEDEPSI vb. 1. *(JUR.)* a sancţiona. *(L-a ~ cu amendă.)* 2. *(JUR.)* a condamna, a osândi, (înv. şi reg.) a judeca, (înv.) a bintătui, a certa, a hotărî, a oblici. *(I,-a ~ la doi ani închisoare.)* 3. (Transilv.) a ştrofălui, (înv.) a cerca, a vedea. *(L-a ~ exemplar pentru minciuna lui.)* 4. a bate, (înv.) a certa, a oblici. *(L-a ~ Dumnezeu pentru faptele sale.)* 5. a răzbuna, (înv.) a răsplăti, (fig.) a spăla. *(Si-a ~ ruşinea indurată.)* 6. a răsplăti. *(Vei fi ~ pentru ingratitudinea ta.)*

pedepsi vb. v. CANONI. CĂZNI. CHINUI. CRESTE. EDUCA. FORMA. INSTRUT. ÎNVĂŢA. MUNCI. SCHINGIUI. TORTURA. TRUDI.

pedepsie s. v. CONDAMNARE. EPILEPSIE. OSÂNDĂ. PEDEAPSĂ.

PEDEPSÍRE s. *(JUR.)* 1. sancţionare. *(~ unei contravenţii.)* 2. condamnare, osindirc, (înv.) certare, oblicíre. *(~ cuiva la un an închisoare.)*

PEDEPSÍT adj. 1. *(JUR.)* sancţionat. *(Contravenfie ~.)* 2. *(JUR.)* condamnat, osândit, (înv.) certat. *(Persoană ~.)* 3. răzbunat, (fig.) plătit. *(O faptă ~.)*

pedepsit adj. v. CITIT. CULT. CULTIVAT. EDUCAT. INSTRUIT. ÎNVĂŢAT.

PEDEPSITOR adj. (înv.) răsplătitór.

pedepsitúră s. v. CALVAR. CANON. CAZNĂ. CHIN. DURERE. PATIMĂ. SCHINGIUIRE. SCHINGIUIT. SUFERINŢĂ. SUPLICIU. TORTURĂ.

PEDERÁST s. *(MED.)* homosexual, in-vertit, (prin Transilv.) buzeránt.

PEDERASTÍE s. *(MED.)* homosexualitate, inversiune sexuală, invertire sexuală.

pedestraş s. v. INFANTERIST.

pedestrí vb. v. DESCĂLECA.

pedestríme s. v. INFANTERIE.

pedestru adj. v. ŞCHIOP.

pedestru s. v. INFANTERIST. PIETON. TRECĂTOR.

pedícul s. v. PEDUNCUL.

pediculát adj. v. PEDUNCULAT.

pédig conj. v. DAR. DEŞI. ÎNSĂ. NUMAI.

PEDOLOGIE s. agrogeologie.

PEDOMÉTRU s. odometru, podometru.

pédri adv. v. VIZAVI.

pedri prep. v. DINAINTEA. ÎNAINTEA.

PEDUNCUL s. 1. *(BOT.)* coadă, codiţă. *(~ al unui fruct.)* 2. *(ANAT.)* (rar) pedícul. *(~ renal.)*

PEDUNCULAT adj. *(BOT.)* (rar) codat, pediculát. *(Fruct ~.)*

PEGAS s. *(ASTRON.)* (reg.) puţul lart). toaca (art.).

PEHBLÉNDĂ s. *(MW.)* uraninit.

pehlivan s. v. ESCROC. HOŢ. IMPOSTOR. ÎNŞELĂTOR. PUNGAŞ. ŞARLATAN. ŞNAPAN.

pehlivăníe s. v. ESCROCHERIE. GHIDU-ŞIE. GLUMĂ. HOŢIE. IMPOSTURĂ. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. NĂZ-BÂTIE. NĂZDRĂVĂNIE. NEBUNIE. POZNĂ. PUNGĂŞEALĂ. PUNGĂŞIE. ŞARLA-TANIE. ŞMECHERIE. STRENGĂRIE-

PEISAGISTICĂ s. *(PICT.)* peisaj. *(Cultivă ~.)*

PEISAJ s. 1. *(GEOGR.)* landşaft. 2. cadru, privelişte, scenă, tablou, vedere, (livr.) sit,, (înv.) priveálă, privire, tabel, (fig.) <1ecór. *(Un tncintător ~ de natură.)* 3. *(PICT.}* peisagistică. *(Cultivă ~.)*

PEIORATÍV adj. defavorabil, depreciativ,, dispreţuitor. *(Cuvint cu sens ~.)*

PÉJMĂ s. *(BOT.; Amberboa moschata}* (reg.) bumbi (pl.), cănăfiór, didinéle (pl.), parfumaşi (pl.), pufuléţi (pl.), vcăişóri (pl.), spoitori (pl.).

péjmă s. v. INDRUŞAIM. SÂNGELE-VOI-NICULUI.

PELÁDĂ s. *(MED.)* (pop.) chelbe.

pelágic adj. v. MARIN.

PELAGRĂ s. *(MED.)* (pop.) roşeáţă, vă-tămătúră, pecingine reá, (reg.) jupuiálă, lépri-că, pârleálă, (prin Maram.) búbâ.

pelarflónie s. v. MUŞCATĂ.

PELÁSG adj. *(IST.)* pelasgic. *(Triburi ~.)*

PELASGIC adj. *(IST.)* pelasg. *(Triburi ~.)*

pelcág adj. v. CHEL. GOLAŞ. PLEŞUV.

PELERÍN s. *(BIS.)* (înv.) peregrin, strai-nic. *(~ ia un loc considerai sfinl.)*

pelerin s. v. PEREGRIN.

PELERINAJ s. *(BIS.)* (înv.) peregrinaj,, peregrinare. *(~ ia un loc considerat sfint. >*

pélcş s. v. CANAF. CIUCURE. FRANJ..

PELICAN s. *(ORNIT.)* 1. *(Pelecanus ono-crolalus)* babiţă, (reg.) babă, báboşă, bátcă, guşată, (înv.) nesăturát. 2. *pelican creţ (Pelecanus crispus)* = (reg.) babiţă creaţă,

PELÍCULĂ s. 1. film. *(~ cinematografică.}* 2. cinematografie, film. *(Arta ~.)*

PELÍN s. *(BOT.)* 1. *(Artemisia absinthium>* (reg.) peliníţă, iarba-fecioárclor, lemnul-Dóm-nului. 2. *(Artemisia scoparia)* (reg.) peliníţă..

pelin s. v. IMORTELĂ. PELINARIŢĂ.. PELINITĂ. PLEVAIŢĂ.

PELINARIŢĂ s. *(BOT.; Artemisia vulgarii)* (reg.) pelin, vctricél, iarbă-bărboásă,. peliniţă neagră, ştir-négru.

pelincă s. v. CÂRPĂ. SCUTEC.

pelincúţă s. v. SCUTECEL.

PELINÍŢĂ s. *(BOT.)* 1. *(Artemisia pontica)* (reg.) pelin, iarba-sfintei-Sofia. 2. *(Artemisia austriaca)* (reg.) pelin.

pelinínţă s. v. NĂFURICĂ. PELIN.

pelinţă-grecească s. v. TĂMÂIŢĂ.

pelinţă neagră s. v. PELINARIŢĂ.

PELTIC adj. sâsâit, (Mold. şi Transilv.) •cepeleág, (Transilv. şi Olt.) şişcav. *(Om ~.)*

PELTICEÁLĂ s. pelticie, sâsâială.

PELTICÍE s. pelticeală, sâsâială.

pelungoásă s. v. SILNIC.

PÉLVIS s. *(ANAT.)* bazin, (pop.) prag, <înv.*)* lighean.

pembc adj. v. ROZ. TRANDAFIRIU.

pembríu s. v. TESTEMEL.

PENAJ s. (rar) penet, peníş. *(~ ui unei păsări.)*

PENALITATE s. *(JUR.)* amendă, penali-.zare, (înv. şi pop.) gloabă, (înv. şi reg.) ştraf, <prin Transilv.) birşág, dârdálă, (înv.) globíre, hatálm, (turcism înv.) geremeá. *(I-a aplicat •o ~ zdravănă.)*

PENALIZA vb. *(JUR.)* a amenda, (înv. şi reg.) a globi, a străfui. *(L-a ~ cu 500 de lei.)*

PENALIZARE s. *(JUR.)* 1. amendare. *(~ cuiva cu o sumă de bani.)* 2. amendă, penalitate, (înv. şi pop.) gloabă, (înv. şi reg.) ştraf, (prin Transilv.) birşág, dârdálă, (înv.) iglobíre, hatálm, (turcism înv.) geremeá. *(I-a aplicat o ~ zdravănă.)*

PENAR s. (rar) plumiéră. *(~ pentru şcolari.)*

pendár s. v. BEŞLIC.

PENDULA vb. a (se) balansa, a (se) clătina, a (se) legăna, a oscila, (rar) a bascula, (înv. şi reg.) a (se) clăti, (reg.) a (se) dăina, a (se) hiţâna, a (se(hlobăna.

PENDULAR adj. oscilant, oscilatoriu. *(Mişcări ~.)*

PENDULARE s. balans, balansare, clătinare, legănare, oscilare, oscilaţie.

PENDULĂ s. (înv., în Mold.) ornic.

PENEL s. *(PICT.)* (rar) pânã.

penet s. v. PENAJ.

penetra vb. v. PĂTRUNDE. RĂZBATE. RĂZBI. STRĂBATE. STRĂPUNGE. TRE-•CE.

PENETRANT adj. *(FIZ.)* pătrunzător. *(Radiaţie ~.)*

penetrant adj. v. AGER. CLARVĂZĂTOR. INTENS. ISCODITOR. OBSERVATOR. PĂTRUNZĂTOR. PERSPICACE. PUTERNIC. SCORMONITOR. SCRUTĂTOR. SFREDELITOR. STRĂBĂTĂTOR. SUBTIL. TARE.

PENETRANTĂ s. *(FIZ.)* pătrundere, penetraţie.

penetrantă s. v. PĂTRUNDERE. RĂZBA-TERE. RÂZBIRE. STRĂBATERE. STRĂPUNGERE.

TRECERE.

penetrare s. v. PĂTRUNDERE. RĂZBA-•TERE. RĂZBIRE. STRĂBATERE, STRĂPUNGERE. TRECERE.

PENETRAŢIE s. *(FIZ.)* pătrundere, penetrantă.

penetraţie s. v. PĂTRUNDERE. RĂZBATE RE. RĂZBIRE. STRIBATERE. STRĂPUNGERE. TRECERE.

peni vb. v. JUMULI.

PENÍBIL adj. jenant, neplăcut, supărător. •*(încearcă un sentiment ~.)*

PENÂNSULĂ s. *(GEOGR.)* (înv.) sul.

PENIS s. *(ANAT.)* membru, (înv. şi pop.) mădular, (pop.) sulác, (înv. şi reg.) pasăre, (reg.) mătăríngă, pistol (arg.) coinác, sulă, şarpe, ştremeleág.

peníş s. v. PENAJ.

PENIŞOÁRĂ s. (pop.) peniţă. *(~ de pasăre.)*

PENITENCIAR s. arest, închisoare, ocnă, puşcărie, temniţă, (înv. şi pop.) popreálă, (pop.) prinsoare, robie, (reg.) cremenál, (Transilv., Maram. şi Bucov.) árişte, (prin Transilv.) călíscă, (Transilv.) piţigoáică, (prin Olt.) prin-záre, (prin Maram.) robşág, (înv.) pază, tu-murlúc, (franţuzism înv.) prizon, (fam.) beci, gherlă, (fam. fig.) dóbă, hârdău, răcoare, (reg. fig.) umbră, (arg.) gros, pirnáie, ţuháus, zdup. *(Cit a stat la ~ ?)*

PENITENŢĂ s. *(BIS.)* canon, pedeapsă, (înv.) podvíg. *(~ dată de preot unui credincios, pentru iertarea păcatelor.)*

penitenţă s. v. CĂINŢĂ. CONDAMNARE. MUSTRARE. OSÂNDĂ. PĂRERE DE RĂU. PEDEAPSĂ. POCĂINŢĂ. REGRET. RE-M USCARE.

PÉNÍŢĂ s. *(BOT.; Myriophyllum spicatum* şi *verticillatum)* (reg.) brădíş, prisnél, prustén, mălura-bălţii, vâsc-de-ápă.

peniţă s. v. COLILIE. PENIŞOÁRĂ.

PENSETĂ s. (Mold.) cimbístră.

PENSION s. pensionat. *(~ de fete.)*

PENSIONAR s. (reg.) pensioníst. *(Un bă-trin ~.)*

pensionar s. v. ARESTAT. DEŢINUT. ÎNTEMNIŢAT. PRIZONIER.

PENSIONAT s. pension. *(~ de fete.)*

pensioníst s. v. PENSIONAR.

PENSULĂ s. (reg.) meciúc, meseleuáş, pămă-túf, penţălúş, perie, perioáră, periúcă. *(O ~ de vopsit.)*

PENTAGON s. *(GEOM.)* (înv.) cinciúnghi.

PENTANÓL s. *(CHIM.)* alcool amilic.

PENTAZÓL s. *(FARM.)* cardiazol.

PENTICOSTAL s. *(BIS.)* (pop.) tremurici.

PENTRU prep., conj. I. prep. 1. (arată scopul) de. *(Plantă ~ săminfă.)* 2. (arată scopul) ca, de, drept, spre. *(~ încercare; ~ exemplu.)* 3. (arată scopul) contra, împotriva. *(Medicament ~ hepatită.)* 4. (final) spre, (înv.) către. *(O spun ~ binele tău.)* 5. (cauzal) datorită. *(~ el, n-am mai plecat.)* 6. (cauzal) după. *(Varsă lacrimi ~ copilul pierdut.)* 7. (cauzal) la. *(Îl pedepsea ~ cea mai mică abatere.)* 8. (instrumental) contra. *(Îţi dau doi lei ~ un timbru.)* 9. (termen comercial; mo-dal-instrumental) pe, per. *(2 lei ~ kg de griu.)* 10. (şi adverbial) pro. *(~ şi contra.)* II. conj. (arată scopul) (pop.) precum. *(~ ca să se ştie.)*

penţălúş s. v. PENSULĂ.

PENUMBRĂ s. semiântuneric, semiobscuritate, (rar) semiúmbră. *(Stătea in ~.)*

penurie s. v. LIPSĂ. MIZERIE. NEVOIE. SĂRĂCIE.

penúş s. v. IC. PANĂ.

pépe s. v. GÂNDAC. GÂNGANIE. GÂZ-Ă HEXAPOD. INSECTĂ.

pepelea s. art. v. PĂCALĂ.

PEPENÁR s. (înv. şi reg.) bostangíu, (reg.) bostănár, harbuzár. *(~ul cultiva şi vinde pepeni.)*

pepenări s. pi. v. PAPANAŞ.

PEPENĂRÍE s. (pop.) pepeníşte, (Mold. şi Bucov.) bostană, bostănăríe, harbuzăríe.*(0 ~ aflată pe sol nisipos.)*

PEPENE s. *(BOT.)* 1. *(Citrullus vulgaris)* (reg.) bostan, boşár, curcubéte, díe, duléţi (pl.), harbuz, himánic, lúbă, lúbeniţă, şiárchin, tră-gúlă, zămós, tigvă de tină, (prin Olt.) bolbo-tină. *(~ verde.)* 2. *(Cucumis mclo)* (reg.) boşár, cantalóş, cantalúp, cáune, gălbói, harbuz, himúnic, iéură, pópone, vleg, zămós. *(~ galben.)*

pepene s. v. CASTRAVETE. DOVLEAC.

pepeneá s. v. CREŢUŞCĂ.

pepenci s. pi. v. PAPANAŞ.

pepeníşte s. v. PEPENĂRÍE.

pepeníţă s. v. PAPANAŞ.

PEPINIERĂ s. (înv. şi reg.) şcoală, (reg.) «adină. *(~ de piersici.)*

PEPONÍDĂ s. *(BOT.)* melonidă. *(Tipul de fruct numit ~.)*

PEPSI s. pepsi-cola. *(A băut un ~.)*

PEPSI-CÓLA s. pepsi. *(A băut un~.)*

PEPTIZÁ vb. *(CHIM.)* a deflocuia. *(A~o soluţie coloidală.)*

PEPTIZÁRE s. *(CHIM.)* defloculare, *(~ a unui precipitat amorf.)*

PER prep. (termen comercial; instrumen-tal-modal) pe, pentru. *(2 lei ~* A"*g de griu.)*

perátic adj. v. PORTOCALIU.

PERCALÂNĂ s. *(TEXT.)* (reg.) pielca-drácului, *(înv.)* mitcál.

perceát adj. v. JEGOS. MÂNJIT. MURDAR. NEGRU. NESPĂLAT. PĂTAT. RĂPĂNOS. SLINOS. SOIOS.

PERCEPE vb. 1.1. a simţi. *(~ un miros plăcut.) 2.* a înregistra. *(~ toate senzaţiile comune.)* 3. a desluşi, a di ' inge, (rar) a pricepe. *(Se făcuse ziuă şi ~ bin*! *>biectele.)* 4. a observa, a remarca, a reţine, a sesiza, a vedea, a zări, (înv.) a privi. *(N-ai ~ nici o schimbare?)* 5. a înţelege, a pricepe, a sesiza, (íig.) a pătrunde. *(A ~ sensul celor citite.)* II. a încasa, a strânge. *(A ~ impozitele.)*

PERCEPERE s. LI. desluşire. *(~ obiectelor.) 2.* înţelegere, pricepere, sesizare, (înv.) pricepătúră, ştiutúră. *(~ situaţiei.)* II. încasare, strângere, strâns. *(~ taxelor.)*

PERCEPTIBIL adj. 1. observabil, sesizabil. *(Un fenomen ~.)* 2. concret, fizic, material, palpabil, pipăibil, sesizabil, (rar) pipăit, tangibil, (înv.) pipăiciós, pipăitor, pusăitór. *(Realitatea ~; un lucru ~.)*

PERCEPTOR s. *(FIN.)* agent de percepţie, (înv.) birár, colgíu, dăbilár, dăjdiár, strin-gătór. *(~ strângea impozitele.)*

perceptorát s. v. ADMINISTRAŢIE FINANCIARĂ. FISC. PERCEPŢIE.

pereeploríe s. v. ADMINISTRAŢIE FINANCIARĂ. FISC. PERCEPŢIE.

PERCEPŢIE s. I. cunoaştere, înţelege, e. pricepere. *(Proces de ~.)* II. *(FIN.)* 1. ad-

ministraţie financiară, (reg.) perceptorát, (Tran-silv.) perceptoríe. *(Localul ~.)* 2. fisc, (prim Transilv.) perceptorát, perceptoríe. *(Ai plătit impozitele la ~ ?)*

PERCHEZIŢIONA vb. (prin nord-estu-Olt.) a scociorî.

pereica-fétei s. v. PĂRUL-FETE1.

PERCIUNAT adj. (rar) perciunós. *(Om ~.>*

perciuni s. pi. v. FAVORIŢI.

perciunós adj. v. PERCIUNAT.

PERCUTA vb. *(MED.)* (pop.) a ciocăni. *(A ~ un pacient.)*

perdaf s. v. LUCIU. LUSTRU. STRĂLUCIRE.

PERDEA s. 1. (înv.) zăveásă. *(O intrare acoperită cu o ~.)* 2. strat. *(O ~ groasă de fum.)*

perdea s. v. ACT. ALBEAŢĂ. CATARACTĂ. CORTINĂ. PLACENTĂ. SCENĂ.

PERDÍŢIE s. corupţie, decadenţă, decădere, depravare, desfrânare, desfrâu, destrăbălare, dezmăţ, imoralitate, perversitate, perversiune, pervertire, pierzanie, pierzare, stricăciune, viciu, (rar) deşănţare, (înv.) aselghiciúne, asél-ghie, desfătare, preacurvíe, prcacurvíre, prea-íubíre, (fig.) descompunere, putreziciune, (rar fig.) putrefacţie, (înv. fig.) putrejúne. *(Starea de ~ din înalta societate.)*

PERECHE s. I. cuplu. *(Alcătuiesc o ~ potrivită.)* 2. partener. *(Are* o *~ ideală la dans.}* 3. (înv. şi pop.) soţ, (înv.) soţie. *(Unde e ~ acestui papuc?)* 4. (înv. şi reg.) soaţă. *(O imagine a cărei ~ se află in versul următor.}* 5. egal, potrivă, seamă, seamăn. *(Nu are ~ pe lume.)*

pereche s. v. NEVASTĂ. SOŢIE.

PEREGRÍN s. (rar) pelerin. (*Un b;<./ ~ care bătea satele.)*

peregrin s. v. PELERIN.

PEREGRINA vb. 1. a colinda, a cutreiera.. *(A ~ prin multe ţări.)* 2. a colinda, a cutreiera, a hoinări, a rătăci, a umbla, a vagabonda-(livr.) a flana. *(Pe unde n-a ~ ?)*

peregrinaj s. v. PELERINAJ.

PEREGRINARE s. peregrina ţie.

peregrinare s. v. PELERINAJ.

PEREGRINÁŢ1E s. peregrinare.

pere-iernátice s. pi. v. NAP-PORCESC-TOPINAMBUR.

peremptoriu adj. v. CATEGORIC. CERT.. EVIDENT. INCONTESTABIL. INDISCUTABIL. NECONTESTABIL. NECONTESTAT. NEDISCUTABIL. NEÂNDOIELNIC. NEÂNDOIOS. NETĂGĂDUIT. SIGUR-

VĂDIT.

PEREMPŢIÚNE s. *(JUR.)* perimare. *(~ unei acţiuni.)*

PEREN adj. *(BOT.)* vivace, (rar) peivnic. *(Plantă ~.)*

peren adj. v. DURABIL. PERSISTENT. REZISTENT. TRAINIC.

pcrénic adj. v. PEREN. VIVACE.

perenitate s. v. DURABILITATE. PERSISTENŢĂ.

PERETE s. zid. *(~ al unei camere.)*

perete s. v. BOR. CATAPETEASMĂ. ICONOSTAS. MARGINE. TÂMPLĂ.

PERFECT adj., interj., s. 1. adj. dcsăvirşit, excepţional, extraordinar, formidabil, ideal, magistral, minunat, splendid, sublim, superb, (înv.) săvârşít. *(O interpretare ~.)* 2. adj. desăvârşit, impecabil, ireproşabil. *(Un serviciu hotelier ~.)* 3. adj. desăvârşit, sfânt. *(~ nevinovăţiei)* 4. adj. absolut, adânc, complet, deplin, desăvârşit, profund, total. *(O linişte ~; întuneric ~.)* 5. interj, bine !, bravo I, (turcism înv.) aferim I, maşala ! *(~ / aţi jucat frumos I)* 6. s. *(GRAM.)* trecut. 7. s. *(GRAM.) perfectul simplu* = (înv.) timpul săvârşít.

PERFECŢIONA vb. 1. a (se) desăvâr.şi. *(Se ~ continuu prin studiu.)* 2. a (se) specializa. *(S-a ~ în domeniul siderurgiei.)* 3, a moderniza, a sistematiza. *(A ~ reţeaua electrică.)*

PERFECŢIONARE s. 1. desăvârşire. *(~ euiva prin studiu.)* 2. specializare. *(Trimis la ~.)* 3. modernizare, sistematizare. *(~ reţelei electrice urbane.)*

PERFECŢIONAT adj. 1. evoluat, nou. *(Un sistem tehnic ~.)* 2. (rar) sistematic. *(Băi ~.)* 3. modernizat, sistematizat. *(Căi rutiere*

~-)

PERFECŢIUNE s. 1. desăvârşire. sublim. *(~ este o categorie estetică.)* 2. desăvârşire, (livr.) impecabilitáte, (rar) sublimitate, (înv.) săvir-şlre. *(~ unei creaţii artistice.)* 3. desăvârşire, puritate. *(~ liniilor ei.)*

PERFÍD s., adj. 1. s. făţarnic, ipocrit, mincinos, prefăcut, şiret, viclean, (livr.) fariseu, (reg.) proclet, (înv.) telpiz, (fig.) iezuit, tar-túf, trombonist. *(Mare ~ mai era!)* 2. adj. duplicitar, fals, fariseic, făţarnic, ipocrit, mincinos, prefăcut, şiret, viclean, (livr.) machiavelic, (rar*)* machiavelístic, (reg.) proclet, (înv.) făţărít,

telpiz, (fig.) iezuit, iezuític, (pop. fig.) pestriţ, (înv. fig.) calp, zugrăvit. *(Atitudine ~.)* 3. adj. înşelător, viclean, (livr.) insidios. *(O propunere ~.)*

PERFIDÍE s. duplicitate, falsitate, făţărnicie, ipocrizie, minciună, prefăcătorie, viclenie, vicleşug, (livr.) fariseism, machiavelism, tartuferíe, tartufism, (rar şi fam.) machiaverlic, (înv.) făţăríe, prefăcánie, prefăcătúră, procle-ţíe, (fig.) iezuitísm, mascaradă. *(A fost demascată ~ iui.)*

PERFORA vb. 1. a găuri, a scobi, a sfredeli, a străpunge, (înv. şi reg.) a petrece, a potricăli, (reg.) a găuni, a siredeluşi, (Mold. şi Bucov.) a borteli, a borti, (prin Ban.) a bu-tori, (Olt.) a răzbici, (prin vestul Trancilv.) a sclidirí. *(A ~ într-un materia! dur.)* 2. a ÍSP) găuri, a (se) sparge. *(Blidul s-a ~ in fund.)*

perfora vb. v. COMPOSTA.

PERFORARE s. găurire, găurit, perforat, perforaţie, scobire, scobit, sfredelire, sfredelit, străpungere, străpuns, (reg.) găuníre, (Mold. şi Bucov.) bortelíre. *(~ unui material dur.)*

perforare s. v. COMPOSTARE.

PERFORAT adj. găurit, scobit, sfredelit, străpuns, (înv. şi reg.) potricălít, (Mold. şi Bucov.) bortelit, bortit. *(Material dur ~.)*

PERFORAT s. găurire, găurit, perforarep perforaţie, scobire, scobit, sfredelire, sfredelit. străpungere, străpuns, (reg.) găuníre, (Mold. şi Bucov.) bortelíre. *(~ unui material dur.)*

perforator s. v. COMPOSTOR.

PERFORAŢIE s. găurire, găurit, perforare, perforat, scobire, scobit, sfredelire, sfredelit, străpungere, străpuns, (reg.) găuníre, (Mold. şi Bucov.) bortelíre. *(~ unui material dar.)*

PERGAMENT s. 1. (înv.) membrană, (fran-ţuzism înv.) parşemín. *(Documente scrise pe ~.)* 2. hârtie pergaminată. *(~ pentru mezeluri.)*

perghél s. v. CERC. CIRCUMFERINŢĂ. CLUI-Á.^ COMPAS FORESTIER.

PERIA vb. a pieptăna, a scărmăna. *(A ~ fuiorul.)*

peria vb. v. ATINGE. BATE. CIZELA. FLATA. LINGUŞI. LOVI. MĂGULI. STILIZA.

PERIAT adj. pieptănat, scărmănat. *(Fuior ~.)*

PERICÁRD s. *(ANAT.)* sac pericardic.

PERICIMENTÍTĂ s. *(MED.)* periodon-tită.

PERICLITA vb. 1. a ameninţa, a primejdui. *(Această împrejurare îi ~ viaţa.)* 2. a (se) compromite, a (se) primejdui. *(Ploile ar putea ~ recolta.)*

PERICLITARE s. 1. ameninţare, primejduire, (rar*)* primejduiálă. *(~ carierei lui.)* 2. compromitere, primejduire. *(~ recoltei de bumbac.)*

PERICLITAT adj. ameninţat, primejduit. (O *fiinţă ~.)*

PERÍCOL s. 1. ameninţare, primejdie, (înv. şi pop.) nevoie. *(Îl ptndeşte un ~.)* 2. pri-mejdie, (prin Transilv. şi Maram.) prilej, (inv.) cursă. *(A trecut prin multe ~e.)* 3. primejdie, risc, (astăzi rar) rízic. *(Cu ~ vieţii.)* 4. gravitate, periculozitate, primejdie, seriozitate, (rar) severitate. *(~ bolii de care suferă.)* 5. nesiguranţă, primejdie. *(~ unui loc.)*

pericole vb. v. PRIMEJDUI.

PERICULOS adj. 1. amenințător, primejdios, (înv.) primejduinciós, primejduitor. *(O situaţie ~).* 2. hazardat, imprudent, primejdios, riscant, riscat. *(O acţiune ~.)* 3. dăunător, negativ, nociv, păgubitor, prejudiciabil, primejdios, rău, stricător, vătămător, (livr.) pernicios, (înv. şi pop.) pierzător, (reg.) dăună-ciós, dăunós, (înv.) pagúbnic, prejudiciós. btri-căciós. *(Efecte ~ pentru...)* 4. contraindicat, neindicat, nepotrivit, nociv, primejdios, vătămător. *(Medicament, tratament ~ pt.ilru diabetici.)* 5. grav, greu, malign, primejdios, serios, (rar) sever, (fam.) urít. *(O boala ~; o formă ~ a bolii.)* 6. critic, grav, greu. primejdios. *(Moment ~ al unei crize.)* 7. expus, nesigur, primejdios. *(Un loc ~.)*

PERICULOZITATE s. gravitate, pericol, primejdie, seriozitate, (rar) severitate. (*~ bolii de care suferă cineva.)*

PERIDÓT s. *(MIN.)* oii vină.

perie s. v. BARBA-URSULUI. BIDINEA. COADA-CALULUI. PENSULĂ.

periérgliie s. v. ATENŢIE. CURIOZITATE. INTERES. LUARE-AMINTE.

perifán adj. v. CELEBRU. FAIMOS. ILUSTRU. MARE. RENUMIT. REPUTAT. VESTIT.

PERIFÉN s. *(FARM.)* priscol.

PERIFERIC adj. marginal. *(Cartier ~.)*

periferic adj. v. COLATERAL. LĂTURALNIC. MARGINAL. MINOR. NEIMPORTANT. NEÂNSEMNAT. SECUNDAR.

PERIFERÍE s. 1. mahala, suburbie, (livr.) foburg, (Transilv.) oşteáză. *(O ~ a unui oraş.)* 2. barieră, mahala, margine. *(Să ne oprim la ~ L'ucureştiului.)*

periferie s. v. CERC CIRCUMFERINŢĂ. PROVINCIE.

PERIFÍTON s. *(BIOL.)* biodermă. *(~ de alge.)*

perifrază yb. v. PARAFRAZA.

PERIFRAZĂ s. (livr.) circumlocúţic.

PERIMA vb. a se demoda, a se învechi. *(Aceste practici s-au ~.)*

PERIMARE s. 1. demodare, învechire. *(~ unor practici.)* 2. *(JUR.)* perempţiune. *(~* unii! *act de procedură.)*

PERIMAT adj. 1. demodat, depăşit, desuet, învechit, vechi, (livr.) vetust, (fam. fig.) fumat. *(Practici ~.)* 2. depăşit, învechit, retrograd. *(O mentalitate ~.)* 3. (fig.) prăfuit, răsuflat, (fam. fig.) fumat. *(Glume ~.)*

PERIMETRU s. *(MAT.)* circumferinţă, (înv.) contur, împrejurare, împrejurime, înconjurare, ocol, măsură împrejur. *(~ unei suprafefe.)*

perimetru s. v. CUPRINS. LIMITĂ.

PERINDĂ vb. 1. a defila, a se prefira, a se succeda, (fig.) a se derula. *(Copacii i se ~ prin faţa ochilor.)* 2. a se succeda, a se vântura. *(Multă lume se ~ pe acolo.)* 3. a se scurge, a se succeda, a urma, (înv. şi pop.) a se petrece. *(Maşinile se ~ una după alta.)* 4. a se înşira, a se înşirui, a se rindui, a se succeda, a urma. *(Zilele se ~ unele după altele.)*

PERINDARE s. 1. defilare, prefirare, succedare, (fig.) derulare. *(~ copacilor prin faţa ochilor.)* 2. scurgere, succedare. *(~ oamenilor pe stradă.)* 3. înşirare, înşiruire, succedare, succesiune. *(~ zilelor una după alta.)*

perinei s. v. PERNIŢĂ. PERNUŢĂ. PUL PUIŞOR. PUIUŢ.

PERINÓC s. *(TEHN.)* 1. gresie, (reg.) baargíc, masă, scăunâş, scaunul de dinainte. *(~ la căruţă.)* 2. (reg.) căpătíi. *(~ la grindeiiú plugului.)* 3. (reg.) pernă. *(~ la broasca de la roata morii.)*

perinói s. v. PILOTĂ.

PERIOADĂ s. 1. epocă, interval, răgaz, răstimp, spaţiu, timp, vreme, (pop.) răspás, soroc. (înv. şi reg.) seamă, (înv.) zăstímp, (grecism înv.) protesmíe. *(În acea~.)* 2. epocă, eră, (livr.) ev. *(O nouă ~ în istoria omenirii.)* 3. ani (pl.), epocă, timp, vreme. *(În ~ copilăriei.* (4. ceas, interval, oră, răstimp, timp. *(A aşteptat o ~ bună până să vină cel aşteptat.)* 5. durată, interval, întindere, răstimp, timp, reg.) ráhăt. *(Pe toată ~ examenului.)*

perioáră s. v. PENSULĂ. PERIUŢĂ.

PERIOD s. *(FIZIOL.)* ciclu, menstruaţie, (pop.) lună, soroc, (înv. şi reg.) poală, (reg.) belea, fire, regulă, sărbători (pl.), (Transilv., Ban. şi Mold.) rând, (înv.) m ustruále (pl.), menstruă, tocmeală, (eufemistic) indispoziţie.

PERIODIC adj., s. 1. adj. ciclic. *(Fenomen ~.)* 2. adj. regulat, sistematic. *(Controale ~.)* 3. s. publicaţie, (înv.) foaie, publicare. *(Un ~ de mare tiraj.)*

PERIODONTÂTĂ s. *(MED.)* pericimentită.

PERIPEŢÍE s. întâmplare, păţanie, (Mold.) jitie, (fam.) istorie, tărăşenie. *(A trecut prin multe ~.)*

peripneumoníe s. v. PNEUMONIE.

PERISÍP s. *(GEOGR.)* cordon litoral, săgeată litorală.

PERISODACTÍL s. *(ZOOL.)* imparicopitat, (rar) imparidigitát. *(Calul este un ~.*)

peristás s. v. CAZ. CIRCUMSTANŢĂ. CONDIŢIE. CONJUNCTURĂ. IPOSTAZĂ. ÎMPREJURARE. POSTURĂ. POZIŢIE. SITUAŢIE. STARE.

perişoáră s. v. SARMA.

perişoáre s. pi. v. SMIRDAR.

PERIŞOR s. (Maram. şi Transilv.) părúţ. *(~ din cap.)*

PERIŞOR s. *(BOT.)* 1. *(Ptjrola secunda)* brăbănoc, merişor, (reg.) verdeaţa-iérnii. 2. *(Elymus asper)* (rar) límă, (reg.) secăríţă, iarba-părului.

PERITEÁG s. *(PESCUIT)* (reg.) cheag, taci'm, teag.

PERITERÉSTRU adj. circumterestru. *(Satelit ~.)*

PERITONEOSCOPÍE s. *(MED.)* celio-scopie, laparoscopie. *(Prin ~ se examinează interiorul cavităţii abdominale.)*

PERITONÉU s. *(ANAT.)* (pop.) prapur, (înv. şi reg.) bándor, pănúşă, (reg.) pecie.

periúcă s. v. PENSULĂ!

periusle s. v. AVERE. AVUT. AVUŢIE. BOGĂŢIE. BUN. MIJLOACE. SITUAŢIE. STARE.

PERIUŢĂ s. (rar) perioáră. *(~ de dinţi.)*

periuţă s. v. LINGĂU. LINGUŞITOR.

perj s. v. PRUN.

perjár s. v. PRUNAR.

perjă s. v. PRUNĂ.

perjărie s. v. PRUNĂRIE. PRUNET. PRUNIŞ. PRUNIŞTE.

PERLĂ s. 1. mărgăritar, (înv. şi pop.) mărgărit. *(Un şirag de ~ e.)* 2. *(ASTRON.;* art.) gemma (art.), (reg.) casa (art.), cociorva (art.), coliba (art.).

PERMANENT adj., adv. 1. adj. fix, stabil, statornic. *(O aşezare ~.)* 2. adj. constant, invariabil, neschimbător, (livr.) imuabil. *(Fenomen ~.)* 3. adj. continuu, etern, necontenit, necurmat, neâncetat, neântrerupt, ne-sfârşit, perpetuu, veşnic, (înv. şi reg.) mereu, (reg.) necúnten, (înv.) neâncontenít, nepre-curmát, nesăvârşit, pururélnic. *(O luptă ~ intre contrarii.)* 4. adv. continuu, încontinuu, întruna, mereu, necontenit, necurmat, neâncetat, neântrerupt, neobosit, neostenit, pururi,

veşnic. (înv. şi reg.) nepristán, (reg.) hójma, necúnten, (înv.) neapărat, nelipsit. *(Se mişcă ~.)* 5. adv. continuu, încontinuu, întotdeauna, întruna, mereu, necontenit, neâncetat, pururi, totdeauna, veşnic, (pop.) necurmat. *(Eram ~ împreună.)*

PERMANENTIZA vb. a (se) statornici. *(0 situaţie care s-a ~.)*

PERMANENTIZARE s. statornicire. *(~ unei situaţii.)*

PERMÍS s. autorizaţie, (rar) licenţă, (înv. şi reg.) slobozenie, (înv.) pitác. *(~ pentru practicarea unei meserii.)*

PERMISIE s. *(MIL.)* învoire, (Transilv. şi Maram.) săbăşág, (înv.) slobozenie, slobozie. *(Are* o *~ de trei zile de la unitate.)*

PERMISIUNE s. 1. acord, aprobare, asentiment, aviz, consimţământ, consimţire, încuviinţare, îngăduinţă, învoială, învoire, voie, voinţă, vrere, (înv. şi reg.) posluşánie, slobozenie, (Mold. şi Bucov.) pozvolénie, (înv.) concurs, pozvól, sfat, volnicíe. *(Nu se face nimic fără ~ fetei.)* 2. autorizaţie, îngăduinţă, voie. *(~ de a face ceva.)*

PERMÍTE vb. 1. a accepta, a admite, a aproba, a consimţi, a încuviinţa, a se îndupleca, a îngădui, a se învoi, a lăsa, a primi, (livr.) a concede, (înv. şi pop.) a (se)prinde, (înv. şi reg.) a se pleca, (Mold. şi Bucov.) a pozvoli, (înv.) a aprobălui, a mulţumi, a ogodi. *(A ~ să se scoată la concurs postul vacant.)* 2. a accepta, a admite, a concepe, a îngădui, a răbda, a suferi, a suporta, a tolera, (înv. şi reg.) a pristăni, (înv.) a obicni, a volnici, (fig. fam.) a înghiţi. *(A'u pot ~ una* ca *asta.)* 3. a autoriza, a îndreptăţi, a îngădui, a justifica, (livr.) a îndritui, (înv. fig.) a întemeia. *(Nimic nu ne ~ să tragem asemenea concluzii.)* 4. a îngădui, a prilejui. *(În-tilnirea a ~* un *util schimb de experienţă.)* 5. a da, a îngădui. *(Nu i-e ~ oricui să facă aşa ceva.)* 6. a aştepta, a îngădui. *(~ o clipă!)* 7. a cuteza, a îndrăzni, a-şi îngădui. *(Cum iţi ~ una ca asta?)*

PERMUTĂ vb. a (se) muta, a (se) strămuta. a (se) transfera, (înv.) a (se) premutarisi. *(S-a ~ cu slujba*

la Bacău.)

PERMUTARE s. 1. mutare, mutat, perniu-taţie, strămutare, strămutat, transfer, transferare. *(~ lui cu serviciul la Bacău.)* 2. *(MAT., LJNGV.)* permutaţie.

PERMUTÁŢIE s. 1. mutare, mutat, permutare, strămutare, strămutat, transfer, transferare. *(~ lui cu slujba la Bacău.)* 2. *(MAT., LINGV.)* permutare.

pernă s. v. PERINOC. PILOTĂ.

pernicios adj. v. DĂUNĂTOR. NEGATIV. NOCIV. PĂGUBITOR. PERICULOS. PRE-JUDICLABIL. PRIMEJDIOS. RĂU. STRICĂTOR. VĂTĂMĂTOR.

pcrnioáră s. v. PERNIŢĂ. PERNUŢĂ. PUI. PUIŞOR. PUIUŢ.

pernişoáră s. v. PERNIŢĂ. PERNUŢĂ. PUI. PUIŞOR. PUIUŢ.

PERNÍŢĂ s. pernuţă, pui, puişor, puiuţ, (pop.) pernioáră, pernişoáră, (reg.) perinei,

(Mold.) coltuc, (prin Munt.) fultúc, (prin Mold.) modíţă.

PERNUŢĂ s. perniţă, pui. puişor, puiuţ, (pop.) pernioáră, pernişoáră, (reg.) perinei, (Mold.) coltuc, (prin Munt.) fultúc, (prin Mold.) modíţă.

pernúţă s. v. SARMA.

PERON s. scară. *(Trăsura a tras la ~.)*

PEROXID DE HIDROGEN s. *(CHIM.)* apă oxigenată.

PERPELÍ vb. 1. a se foi, a se răsuci, a se suci, a se zvârcoli, (prin Olt.) a se scireiumi. *(Toată noaptea s-a ~ in aşternut.)* 2. a se zbate, a se zbuciuma, a se zvârcoli. *(Se ~ din cauza durerilor.)*

PERPENDICULAR adj., adv. 1. adj. abrupt, drept, pieptiş, pieziş, prăpăstios, priporos, râpos, vertical, (rar) prăpăstuit, priporî't. (pop.) oblu, (reg.) poncíş, prăvălát, prăvălátic. ripít, ripurós, ţărmurós, (prin Transilv.) priporíu, (prin Bucov.) pripós, (înv.) mălurós, străminós. *(Peretele ~ al muntelui.)* 2. adv. drept, vertical, (înv.) prost. *(Muntele se înălţa ~ înaintea noastră.)*

PERPENDICULARĂ s. *(GEOM.)* (înv.) perpendículă.

PERPENDICULARITATE s. verticalitate. *(~ unui mal.)*

perpendículă s. v. PERPENDICULARĂ.

PERPETUA vb. 1. a dăinui, a dura, a exista, a fi, a se menţine, a se păstra, a persista, a rămâne, a trăi, a ţine, (rar) a subzista, (înv.) a locui, a petrece, a sta, a via. *(Cit se va ~ lumea şi pămintul; vechi obicei care se ~ şi astăzi.)* 2. a dăinui, a dura, a se menţine, a se păstra, a persista, a stărui. *(Amintirea lui se ~ pină azi.)* 3. a eterniza, a imortaliza, (rar) a nemuri, (înv.) a înnemuri, a înveşnici. *(I-a ~ memoria.)*

PERPETUARE s. 1. menţinere, păstrare. *(~ speciei.) 2.* eternizare, imortalizare. (înv.) inveşnicíre. *(~ memoriei cuiva.)*

perpetuitate s. v. ETERNITATE. NEMURIRE. VECIE. VEŞNICIE.

PERPETUU adj. 1. continuu, etern, necontenit, necurmat, neâncetat, neântrerupt, ne-sfârşit, permanent, veşnic, (înv. şi reg.) mereu, (reg.) necúnten, (înv.) ncâncontenít, nepreeur-mát, nesăvirşit, pururélnic. *(O luptă ~ intre contrarii.)* 2. etern, nemuritor, nepieritor, ne-sfârşit, neuitat, veşnic, viu, (livr.)

sempitérn, (înv.) neapús, pururélnic, nesăvirşít, (fig.) nestins. *(O amintire ~.)*

PERPLEX adj. 1. crucit, minunat, stupefiat, surprins, uimit, uluit. 2. năuc, năucit, stupefiat, uimit, uluit. 3. (cu sens atenuat) derutat, descumpănit, dezorientat, încurcat, nedumerit, zăpăcit, (livr.) deconcertat, (înv. şi fam.) sastisit.

PERPLEXITATE s. 1. stupefacţie, stupoare, surprindere, surpriză, uimire, uluială, uluire. *(A avut un moment de adevărata –.)* 2. ameţeală, buimăceală, buimăcire, năuceală, năucire, zăpăceală, (înv. şi reg.) uluială, uluire, (reg.) uimăceálă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) tehuiálă. *(Surpriza i-a produs o stare de ~.)* 3. (cu sens atenuat) derută, descumpănire, dezorientare, încurcătură, nedumerire, zăpăceală, (livr.) deconcertáre. *(Stare de ~ trecătoare.)*

pers s. v. PERSAN.

PERSAN s., adj. 1. s. (înv.) agém, pers. 2. adj. persienesc, (rar) persíc, (înv.) agemésc, persésc, persicésc, persid, persidésc, persiésc.

PERSECUTA vb. 1. a năpăstui, a nedreptăţi, a oropsi, a prigoni, a urgisi, (înv. şi reg,) a stnmbălăU, (înv.) a obidi, (grecism înv.) a catatrexi. *(£>e ce îi ~ fără motiv?)* 2. a asupri, a exploata, a împila, a împovăra, a năpăstui, a oprima, a oropsi, a prigoni, a tiraniza, a urgisi, (înv. şi reg.) a bântui, (înv.) a obidi, a obijdui, a sili, a supăra, a tiranisi, a tirani, (fig.) a apăsa, a despuia, a stoarce, a suge, (reg. fig.) a stoci, (înv. fig.) a călca. *(A ~ masele.)* 3. a chinui, a frăminta, a obseda, a preocupa, a tortura, a urmări, (fig.) a roade, a tiraniza. *(Îl ~ un gind.)*

PERSECUTARE s. 1. năpăstuire, nedreptă-ţire, oropsire, persecuţie, urgisire, (înv. şi reg.) strimbătăţire, (înv.) obidíre. *(~ cuiva pe nedrept.)* 2. asuprire, exploatare, împilare, năpăstuire, opresiune, oprimare, persecuţie, prigoană, prigonire, urgisire, (pop.) asupreálă, silnicie, (înv.*)* avaníe, obidă, obidíre, obij-duíre, strinsoáre, (fig.) apăsare, despuiere, stoarcere. *(~ maselor.)*

PERSECUTAT adj., s. 1. adj. năpăstuit, nedreptăţit, oropsit, urgisit, (pop.) obidit. *(Om ~ pe nedrept.)* 2. adj., s. asuprit, exploatat, împilat, năpăstuit, oprimat, oropsit, prigonit, urgisit, (pop.) obidit, (înv.) obijduít, (fig.) apăsat, despuiat. *(Masele ~ s-au ridicat la lupta.)* 3. adj. chinuit, frământat, obsedat, torturat, urmărit. *(~ de* o *idee.)*

PERSECUTOR adj., s. asupritor, exploatator, împilător, opresiv, opresor, prigonitor, (înv.) mincătór, năpăstuitór, obiditór, (fig.) apăsător. *(Forte ~.)*

PERSECUŢIE s. 1. năpăstuire, nedreptăţire, oropsire, persecutare, urgisire, íinv. şi reg.) strimbătăţire, (înv.) obidíre. *(~ cuiva pe nedrept.)* 2. prigoană, (pop.) năpastă. *(În timpul ~iilor rasiale.)* 3. asuprire, exploatare, împilare, năpăstuire, opresiune, oprimare, persecutare, prigoană, prigonire, urgisire, (pop.) asupreálă, silnicie, (înv.) avaníe, obidă, obidíre, obijduíre, strinsoáre, (fig.) apăsare, despuiere, stoarcere. *(~ maselor.)*

persésc adj. v. PERSAN. PERSIENESC.

PERSEU s. *(ASTRON.)* (pop.) căpăţína (art*)*, ireg.) toporul (art.).

PERSEVERÁ vb. 1. a insista, a persista, a stărui. *(*A *~ în acţiunea începută.)* 2. a~se ambiiona, a se încăpăţâna, a se îndărătnici, a se indirji, a persista, a stărui. *(~ in a susţine că...)*

perseveráţie s. v. INSISTENŢĂ. PERSEVERENŢĂ. PERSISTENŢĂ. STATORNICIE. STĂRUINŢĂ. TENACITATE.

PERSEVERENT adj. 1. insistent, persistent, răzbătător, statornic, - stăruitor, tenace,

(livr.) persuasiv, (rar) străbătător. *(Om ~* în *acţiunile începute.)* 2. răbdător, stăruitor, tenace, (livr.) pacient, (rar) răbduríu, (astăzi rar) străduitór, (pop.) pilos, (înv.) nevoitor. *(O fire ~.)* 3. dârz, îndârjit, stăruitor, tenace. *(O muncă ~.)* 4. asiduu, insistent, silitor, sârguin-cios, sârguitor, stăruitor, susţinut, tenace, zelos. *(Iiforturi ~.)* 5. ambiţios, încăpăţânat, îndărătnic, îndârjit, stăruitor. *(Se dovedeşte extrem de ~ în atingerea ţelurilor sale.)*

PERSE.VERÉNŢĂ s. 1. insistenţă, persistenţă, statornicie, stăruinţă, tenacitate, (rar) perseveráţie, (înv.) stăruiálă, stăruíre. *(O ~ demnă de laudă.)* 2. răbdare, stăruinţă, tenacitate. *(Dovedeşte multă ~ în acţiunile sale.)* 3. asiduitate, insistenţă, râvnă, sforţare, silinţă, sirguinţă, stăruinţă, strădanie, străduinţă, zel, (pop.) osirdie. *(~ lui s-a dovedit fructuoasă.) -í.* dirzenie, incăpăţânare, îndărătnicie, persistenţă, stăruinţă, tenacitate, (rar) cerbicie. *(Obiectiv urmărit cu ~.)*

PERSIANĂ s. jaluzea, rulou, stor, (rar) rolétă. *(~ montată la fereastră.)*

pérsic adj. v. PERSAN. PERSIENESC.

persicésc adj. v. PERSAN. PERSIENESC.

persid adj. v. PERSAN. PERSIENESC.

persidésc adj. v. PERSAN. PERSIENESC.

PERSIENESC adj. persan, (rar) pérsic, (înv.) agemésc, persésc, persicésc, persid, persidésc, persiésc. *(Cultura ~.)*

persiésc adj. v. PERSAN. PERSIENESC.

PERSIFLA vb. a ironiza, a zeflemisi, (fig.) a împunge, a înţepa, a şfichiui, a urzica. *(A ~ pe cineva intr-un pamflet.)*

persifla] s. v. IRONIE. PERSIFLARE. ZEFLEMEA.

PERSIFLANT adj. ironic, persiflator, zeflemist, zeflemitor, (fig.) înţepător. *(Ton ~.)*

PERSIFLARE s. 1. ironizare, zeflemisire, (fig.) şfichiuíre. *(~ cuiva într-un pamflet.)* 2. ironie, zeflemea, (rar) persifláj, (fig.) împunsătură, înţepătură, pişcătură, şfichi, şfichiui-túră. *(O ~ cu adresă precisă.)*

PERSIFLATOR adj. ironic, persiflant, zeflemist, zeflemitor, (fig.) în(epătór. *(Ton ~.)*

PERSISTA vb. 1. a insista, a persevera, a stărui. *(A ~ în acţiunea începută.)* 2. a se ambiţiona, a se încăpăţâna, a se îndărătnici, a se îndârji, a persevera, a stărui. *(~ să susţină că...)* 3. a continua, a stărui, (înv.) a peşti. *(~ in fărădelegile lui.)* 4. a dăinui, a dura, a exista, a fi, a se menţine, a se păstra, a se perpetua, a rămine, a trăi, a ţine, (rar) a subzista, (înv.) a locui, a petrece, a sta, a via. *(CU va ~ lumea şi pământul; vechi obicei care ~ şi astăzi.)* 5. a dăinui, a dura. a se menţine, a se păstra, a se perpetua, a stărui. *(Amintirea tui ~ piuă ari. (*

PERSISTENT adj. 1. insistent, perseverent, răzbătător, statornic, stăruitor, tenace, (livr.) persuasiv,

(rar) străbătător. *(Om ~ in acţiunii» sale.)* 2. stăruitor. *(Dureri ~.)* 3. durabil, rezistent, trainic, (livr.) peren. *(Efecte ~.)*

PERSISTENŢĂ s. 1. insistenţă, perseverenţă, statornicie, stăruinţă, tenacitate, (rar) perseveráţie, (înv.) stăruiálă, stăruíre. *(O ~ demnă*

de laudă.) 2. dârzenie, încăpăţânarc, îndărătnicie, perseverenţă, stăruinţă, tenacitate, (rar) cerbicie. *(~ lui in realizarea scopului propus.)* 3. durabilitate. (livr.) perenitate. *(~ unor efecte.)* 4. dăinuire, menţinere. *(~ amintirii cuiva.)*

PERSOANĂ s. í. chip. faţă, figură, individ, ins, om, (pop.) eveştín, suflet, (Ban. şi Transilv.) nat, (înv.) ipochimen, obraz, (fam.) mutră, tip, (peior.) creatură, specimen. *(Am văzul acolo multe ~ cunoscute.)* 2. cap. individ, ins, om, (fig.) căciulă. *(Câte 5 lei de ~.)* 3. *(PSIH.)* personalitate.

persoană s. v. EROU. PERSONAJ.

PERSONAJ s. 1. erou, (înv.) persoană. *(~ tntr-o operă literară.)* 2. (înv.) faţă, obraz. *(~ íntr-o piesă.)* 3. rol. *(Ce ~ interpretezi?)* 4. personalitate. (*Un ~ marcant.)* PERSONAL adj., adv. 1. adj. individual.

particular, propriu, (înv.) obrăzálnic, particu-larístic, particulárnic, pártnic, personalicésc. personálnic. *(Interese~.)* 2.adj. individual, particular, propriu, (rar) subiectiv. *(O viziune ~.)* 3. adj. individual, particular, propriu, (livr.) privat. *(Proprietate ~.)* 4. adj. domestic, intim, particular, privat. *(Are de rezolvat cileva probleme ~.)* 5. adj. original. *(Manieră ~ de a scrie.)* 6. adv., adj. direct, nemijlocit. *(Tratează ~ cu el; are relaţii ~ cu el.)*

personalicésc adj. v. INDIVIDUAL. PARTICULAR. PERSONAL. PROPRIU.

PERSONALISM s. subiectivism.

PERSONALÍST adj. subiectivist. *(Atitudine ~.)*

PERSONALITATE s. 1. *(PSIH.)* persoană. 2. personaj. *(O ~ marcantă.)* 3. individualitate, originalitate. *(~ unui artist.)*

personaliza vb. v. INDIVIDUALIZA. PARTICULARIZA. PERSONIFICA.

personalizare s. v. INDIVIDUALIZARE. PART ICULA RIZARE.

personálnic adj. v. INDIVIDUAL. PARTICULAR. PERSONAL. PROPRIU.

PERSONIFICA vb. 1. (rar) a personaliza, (Înv.) a personisi. *(Poetul ~ obiectele.)* 2. a incarna, a întruchipa, a întrupa, a reprezenta, a simboliza, (înv.) a închipa. *(El ~ forţa brutală.)*

personificánt adj. v. PERSONIFICATOR.

PERSONIFICARE s. incarnare, întruchipare, întrupare, reprezentare, simbolizare, (înv.) personificáţie. *(~ răului.)*

PERSONIFICAT adj. incarnat, întruchipat, întrupat.

PERSONIFICATOR adj. (rar) personificánt. *(Element ~.)*

personificáţie s. v. INCARNARE. ÎNTRUCHIPARE. ÎNTRUPARE. PERSONIFICARE. REPREZENTARE. SIMBOLIZARE.

personisi vb. v. PERSONIFICA.

PERSPECTIVĂ s. 1. privelişte, vedere, (înv. şi reg.) priveálă, (înv.) prospect. *(Avem o ~ minunală spre mare.)* 2. viziune. *(Are o ~ clară asupra dezvoltării economice.)* 3. (înv.) drospéct, (fig.) orizont. *(Ce ~ are acest llnăr?)*

perspeetíră s. v. BINOCLU. OCHEAN.

PERSPICACE adj. ager, clarvăzător, iscoditor, observator, pătrunzător, scormonitor, scrutător, sfredelitor, străbătător, subtil, (livr.) penetrant, sagace, (fig.) ascuţit. *(Un spirit ~.)*

PERSPICACITATE s. 1. acuitate, agerime, clarviziune, pătrundere, subtilitate, (livr.) sagacitate, (fam.) schépsis, (fig.) ascuţime. *(~ spiritului.)* 2. fler. *(Are ~ individul I)*

persuasiune s. v. CONVINGERE.

persuasiv adj. v. INSISTENT. PERSEVERENT. PERSISTENT. RĂZBĂTĂTOR. STATORNIC. STĂRUITOR. TENACE.

pertinent adj. v. ADECVAT. BINEVENIT. BUN. FAVORABIL. FERICIT. INDICAT. NIMERIT. OPORTUN. POTRIVIT. PRIELNIC. PROPICE.

pertractá vb. v. CHIBZUI. DELIBERA. DEZBATE. DISCUTA.

pertractare s. v. CHIBZU1RE. DELIBERARE. DEZBATERE. DISCUTARE. DISCUŢIE.

PERTURBA vb. a deranja, a tulbura. *(A ~ liniştea cuiva.)*

PERTURBARE s. 1. perturbaţie, tulburare. *(~ a ordinii publice.)* 2. deranjament, perturbaţie. *(~ la an sistem tehnic.)*

porturbatív adj. v. PERTURBATOR.

PERTURBATOR adj. (rar) perturbatív. *(Factor ~.)*

PERTURBAŢIE s. 1. perturbare, tulburare. *(~ a ordinii publice.)* 2. deranjament, perturbare. *(~ la un sistem tehnic.)*

perţ s. v. SECUNDĂ.

peruan s., adj. v. PERUVIAN.

perncár s. v. PERUCHIER.

perucáş ş. v. PERUCHIER.

PERUCĂ s. (înv.) paríc. *(O femeie care poartă ~.)*

PERUCHIER s. (înv.) parocáş, perucár, perucáş. *(l)e meserie ~.)*

perúşcă s. v. CARTOF.

PERUVIAN s., adj. (rar) peruan.

PERUZEA s. *(MIN.)* turcoază. *(Inel eu ~ele.)*

PERVAZ s. 1. *(CONSTR.)* glaf, (pop.) prichíci, (reg.) parapéi, (prin Ban. şi Transilv.) tablă. 2. *(TEHN.)* braţ, crac, margine, mină, mâner, spetează, (reg.) condác, cotoi. *(~ la ferăstrău.)*

pervaz s. v. CADRU. RAMĂ.

PERVERSITATE s. corupţie, decadenţă, decădere, depravare, desfrânare, desfrâu, destrăbălare,

dezmăţ, imoralitate, perdiţie, perversiune, pervertire, pierzanie, pierzare, stricăciune, viciu, (rar) deşănţare, (înv.) aselghi-eiúnc, asélghie, desfătare, preacurvíe, prea-curvíre, preaiubíre, (fig.) descompunere, putreziciune, (rar fig.) putrefacţie, (înv. fig.) putrejúne. *(Starea de ~ din înalta societate.)*

PERVERSIUNE s. corupţie, decadenţă, decădere, depravare, desfrânare, desfrâu, destrăbălare, dezmăţ, imoralitate, perdiţie, perversitate, pervertire, pierzanie, pierzare, strică" ciune, viciu, (rar) deşănţare, (înv.) aselghii-ciúnc, asélghie, desfătare, preacurvíe, preacurv-

re, preaiubíre, (fig.) descompunere, putreziciune, (rar fig.) putrefacţie, (înv. fig.) putre-júne. *(Starea de ~ din înalta societate.)*

PERVERTI vb. 1. a (se) corupe, a decâdea, a (se) deprava, a (se) desfrâna, a (se) destrăbăla, a (se) strica, a (se) vicia, (rar) a (se) dez-măta. (înv.) a (se) sminti. *(S-a ~ într-un mediu imoral.)* 2. a corupe, a seduce. *(A ~* o *fata*.)

PERVERTÍRE s. 1. corupere, decădere, depravare, stricare, viciere, (înv.) degradáţie. *(~ moravurilor.)* 2. corupere, corupţie, seducere, seducţie. *(~ unei minore.)* 3. corupţie, decadenţă, decădere, depravare, desfrânare, desfriu, destrăbălare, dezmăţ, imoralitate, per-ditie. perversitate, perversiune, pierzanie, pierzare, stricăciune, viciu, (rar) deşănţare, (înv.) aselghiciúne, asélghie, desfătare, preacurvíe, preacurvíre, preaiubíre, (fig.) descompunere, putreziciune, (rar fig.) putrefacţie, (înv. fig.) putrejúne. *(Starea de ~ din înalta societate.)* PERVERTÍT adj. corupt, decăzut, depravat, desfrinat, destrăbălat, dezmăţat, imoral, neruşinat, stricat, vicios, (livr.) libertin, (rar) deşănţat, (pop. şi fam.) parşiv, (pop.) deşucheat, (înv. şi reg.) ruşinat, (reg.) şucheát, teş-menit, (înv.) aselghicésc, demoralizat, spurcat. *(Om ~.)*

pcrvíncă s. v. SASCHIU. pesâc s. v. NISIP. PIETRIŞ. PRUND. PRUND IŞ.

pesăeós adj. v. NISIPOS. PESCAJ s. *(MAR.)* calaj. *(Ce ~ are nava?)* PESCAR s. f. (reg.) păscălár, pescáş, (înv.) măjár. *(E ~ de profesie.)* II. *(ORNIT.)* 1. martin, pescăruş. *(~ denumeşte diverse specii depanări acvatice.)* 2. *(Laras arflentatus)* pescăruş. 3. *(Larus canus)* petrei. 4. *(Larus mi-niilus)* (reg.) carabáş. 5. *pescar-dc-mare (Larus)* = martin-mare, pescar-mare, (reg.) cara-baş-de-máre, martin-de-iárnă; *pescar-mare (Larus)* = martin-mare, pescar-de-mare, (reg.) carab:iş-de-máre, martin->de-iárnă; *pescar rizátor (Larus ridibundus)* = martin, pescăruş, (reg.) giúşeă, cărăbaş-común, porumbel-de-máre. 6. *(Slcrna sandvicensis)* chiră, chirighiţă, pescăruş, rindunea-maritimă-mică. 7. *(Cinclus cinclus)* pescărel, pescăruş, (rar) mierlă-de-pârî'u, (reg.) pietrar, râbár, scobár, pasăre-de-ápă, pasăre- de-gheáţă, pasăre-legănátă. 8. *(Alcedo allhis)* pescăraş, pescărel, pescărită, pescăruş, (reg.) pescúţ.

pescar s. v. BÂTLAN. CHIRĂ-NEAGRĂ. CHIRIGHIŢĂ. PESCĂRUŞ. RÂBAR. STÂRC CENUŞIU.

pescáş s. v. PESCAR.

PESCĂRAŞ s. *(ORNIT.; Alcedo allhis)* pescar, pescărel, pescărită, pescăruş, (reg.) pescúţ.

PESCĂREL s. *(ORNIT.)* I. *(Cinclus cin. dus)* pescar, pescăruş, (rar) mierlá-de-ápă, (reg.), pietrar, ribar, scobár, pasăre-de-ápă, psăre-de-gheáţă, pasăre-legănátă. 2. *(Alcedo atthis)* pescar, pescăraş, pescărită, pescăruş, (reg.) pescúţ.

pescări vb. v. PESCUI. PRINDE.

pescărie s. v. PESCUIRE. PESCUIT. PRINDERE.

pescărit s. v. PESCUIRE. PESCUIT. PRINDERE.

PESCĂRITĂ s. *(BOT.; Alcedo allhis)* pescar, pescăraş, pescărel, pescăruş, (reg.) pescúţ.

pescăriţă s. v. CHIRĂ-NEAGRĂ. CHIRIGHIŢĂ. PESCĂRUŞ. RÂBAR.

PESCĂRUŞ s. *(ÓRNIT.)* 1. martin, pescar, *(~ denumeşte diverse specii de păsări acvatice.)* 2. *(Larus argentalus)* pescar. 3. *(Larus ridibundus)* martin, pescar rizător, (reg.) giúşcă, cărăbaş-común, porumbel-de-máre. 4. *(Slcrna şi Alcedo)* (livr.) goeland. 5. *(Sterna sandvicensis)* chiră, chirighiţă, pescar, rindunea-maritimă-mică. 6. *(Sterna hirundo)* chirighiţă, ribar, (reg.) pescar, pescăriţă, rindu-nică-de-máre. 7. *(Cinclus cinclus)* pescar, pescărel, (rar) mierlă-de-ápă, (reg.) pietrar, râbár, scobár, pasăre-de-ápă, pasăre-de-gheá-ţă, pasăre-legănátă. 8. *(Alcedo atthis)* pescar, pescăraş, pescărel, pescăriţă, (reg.) pescúţ. 9. *(Alcedo hispida)* (înv.) ielcován.

PESCUÍ vb. a prinde, (înv. şi reg.) a pescări, (înv.) a vina. *(A ~ doi crapi.)* pescui vb. v. ACOSTA.

pescuiálă s. v. PESCUIRE. PESCUIT. PRINDERE.

pcscuínă s. v. HELEŞTEU. IAZ.

PESCUÍRE s. pescuit, prindere, (înv. şi reg.) pescărie, pescărit, (reg.) pescuiálă. *(~ a doi crapi.)*

PESCUIT s. pescuire, prindere, (înv. şi reg.) pescărie, pescărit, (reg.) pescuiálă. *(~ a doi păstrăvi.)*

pesculéţ s. v. PEŞTIŞOR.

pescúţ s. v. PESCAR.'PESCĂRUŞ. PESCĂREL. PESCĂRITĂ. PESCĂRUŞ. PEŞTIŞOR.

PESEMNE adv. poate, probabil, (pop.) pasămite, (reg.) sámite. *(~ nu ştie că am venit.)*

PESMET s. (înv. şi reg.) posmag, (prin Tran-silv.) prézli. *(A mâncat ~ vechi.)*

PESTĂ s. *(MED.)* ciumă, (rar) pestilentă.

PESTE prep. 1. (local) pe. *(Cade ploaia ~ noi.)* 2. (local) asupra, deasupra. *(Se apleacă ~ el.)* 3. (local) deasupra, pe. *(~ masă era pusă muşamaua.)* 4. (local) (slavonisrn înv.) prez. *(Judeţele de ~ Olt.)* 5. (temporal) după. *(Vine ~ un ceas.)*

pesteálă s. v. ÎNTÂRZIERE. ZĂBAVĂ.

pestelcă s. v. CATRINŢĂ. FOTĂ. ŞORŢ. " pestelciíjă s. v. ŞORŢULEŢ.

peşti vb. v. CONTINUA. ÎNDURA. ÎNTÂR-ZIA. PĂTIMI. PĂŢI. PERSISTA. RĂBDA. STĂRUI. SUFERI. SUPORTA. TRAGE. ZĂBOVI.

pestifer adj. v. CONTAGIOS. INFECŢIOS. MOLIPSITOR.

oestiferát adj. v. CIUMAT.

pestilent aaj. v. CONTAGIOS. INFECŢIOS. MOLIPSITOR.

pestilentă s. v. CIUMĂ. PESTĂ.

pestilenţial adj. v, CONTAGIOS. DEZAGREABIL. DEZGUSTĂTOR. DISPLĂCUT. DIZGRAŢIOS. GREŢOS. GREU. INFECT. INFECŢIOS. ÎMPUŢIT. MOLIPSITOR. NEPLĂCUT. NESUFERIT. PUTUROS. RĂU. RĂU-MIROSITOR. RESPINGĂTOR. SCÂR-BOS. URÂT. VICIAT.

pestric adj. v. PESTRIŢ.

pestricél adj. v. PESTRICIOR.

*PESTRICIÓR adj. (reg.) pestricél, pestri-cúţ, pestrilús, pestriór, pestrişór. *(Găină ~.;*

pestricúţ adj. v. PESTRICIOR.

pestrilús adj. v. PESTRICIOR.

pestriór adj. v. PESTRICIOR.

pestrişór adj. v. PESTRICIOR.

PESTRÂŢ adj. 1. bălţat, pătat, tărcat, (pop.) prián, (înv. şi reg.) pistrui, (reg.) pric, priu, tărcúş, (Transilv. şi Bucov.) aláciu, (prin Transilv.) cheş, (Ban.) sar, (prin Ban.) şăleán, (prin Olt. şi Ban:) şerguiát, (prin Transilv.) şváiţăr. *(Animal, păr ~.)* 2. griv, (rar) gri-véi. *(Ciine ~.)* 3. (rar) pestriţat, pistruiat. (înv. şi reg.) pestriţíu, pistrui, (reg.) mistreţ, mistriciói, pestric, picur, picurít. picuríu, pis-triciós, puchiţél, (priu Ban.) barz. *(Obiect ~; culori ~.)* 4. amestecat, diferit, eterogen, felurit, împestriţat, variat, (reg.) mistreţ. *(Elemente ~.)* 5. diferit, divers, felurit, variat. *(Un public ~.)*

pestriţ adj. v. BĂLŢAT. DUNGAT. DUPLICITAR. FALS. FARISEIC. FĂŢARNIC. I-POCRIT. MINCINOS. PERFID. PREFĂCUT. ŞIRET. TĂRCAT. VĂRGAT. VICLEAN.

pestriţa vb. v. ÎMPESTRIŢA. PĂTA. SMĂLŢA.

pestriţat adj. v. PESTRIŢ.

PESTRIŢĂ TURĂ s. bălţătură, împestriţă-tură, tărcătură. *(O ~ de culori.)*

pestrilătúră s. v. PISTRUI.

pestriţíu adj. v. PESTRIŢ.

peşcheş s. v. ATENŢIE. CADOU. DAR. HARACI. SURPRIZĂ. TRIBUT.

peşchír s. v. FAŢĂ DE MASĂ. PROSOP. ŞERVET. ŞTERGAR.

peşin adj. invar. v. GATA. GHEAŢĂ. LICHID. NUMERAR. SUNĂTOR.

peşin adv. v. CURÂND. DEVREME. FUGA. GRABNIC. IMEDIAT. IUTE. ÎNDATĂ. NE-ÎNTÂRZIAT. NUMAIDECÂT. RAPID. REPEDE.

PEŞTE s. *(1HT.) peşte-auriu (Eupomolis gibbosus)* = peşte-curcubeu, peşte-soare, (reg.) soréte, biban american, biban-soáre; *peşte-curcubeu (Eupomotis nihbosus)* = peşte-auriu, peşte-soare, (reg.) soréte, biban american, biban-soáre; *peştele-spadă (Xiphias gladius)* = (reg.) peşte-cu-súliţă; *peşte-soare (Eupomolis gibbosus)* – peşte-auriu, peşte-curcubeu, (reg.) soréte, biban american, biban-soáre.

peşte s. v. CODOŞ. MIJLOCITOR. OFI-DIAN. PROXENET. ŞARPE.

peştc-crăiésc s. v. BOIŞTEAN.

peşte-cu-ghímpi s. v. GHIDRIN.

pcşte-cu-súliţă s. v. PEŞTELE-SPADĂ.

peşte-cu-şapte-núme s. v. AVAT.

peşte-cn-ţópi s. v. GHIDRIN.

peşte-de-bătaie s. v. BOIŞTEAN.

peşte-de-piátră s. v. FUSAR MARE. PIETRAR.

[leşte-jidovésc s. v. ŞOARECE-DE-MARE.

peşteie-doámnci s. v. BOIŞTEAN.

peştcle-drácului s.v. PĂLĂMIDÂ-DE-BALTĂ.

peştelc-ţigánului s. v. FU SAR MARE. PIETRAR.

peşle-lúp s. v. AVAT.

peşte-ţifláiiésc s. v. AVAT. GHIDRIN. PĂLĂM IDĂ-DE-BALTĂ.

PEŞTERĂ s. *(GEOGR.)* cavernă, grotă, (reg.) ocnă, scorbură, (înv.) speluncă. *(O ~ cu stalactite.)*

peştíc s. v. PEŞTIŞOR.

peştimán s. v. BASMA. CATRINŢĂ. FOTĂ. LEGĂTURĂ. TULPAN.

peştiór s. v. PEŞTIŞOR.

PEŞTIŞOR s. *(IHT.)* (reg.) chitic, pescu-léţ, pescúţ, peştíc, peştiór.

PETALĂ s. *(BOT.)* foaie. *(~ a unei flori.)*

PETARDĂ s. (pop.) pocnitoare. *(~ pen-tru semnalizări.)*

pclccărít adj. v. CÂRPIT. PETICIT.

potent s. v. PETIŢIONAR.

petersíl s. v. PĂTRUNJEL.

petóucă s. v. GÂN.I.

PETIC s. 1. ruptură, zdreanţă, (prin Transilv.) foit. *(Un ~ dinfr-o cămaşă veche.)* 2. (Ia pi.) aţe (pl.), zdrenţe (pl.). *(Haina e numai ~.)* 3. bucată, fâşie, limbă, sprinceană. *(Un ~ de pădure.)*

PETICĂ s. buleandră, cirpă, fleandură, o-treapă, zdreanţă, (pop.) treánţă, (înv. şi reg.) rántie, (reg.) paceaúră, rufă, şuleándră, târ-fă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) cî'rţă, (Mold. şi Bucov.) cotreánţă, (Transilv.) ronghi, (inv., in Mold.) i'élegă. *(Şterge praful cu o ~.)*

peticărí vb. v. CÂRPĂCI. CÂRPI. PETICI.

PETICÉL s. peticul.

PETICÍ vb. a cirpăci, a cirpi, (rar) a peti-cări, (pop.) a potlogi. *(A ~ o gheată.)*

petici vb. v. SFÂŞIA. ZDRENŢUI.

PETICÍRE s. cirpire, cârpit, peticit. *(~ unei ghete.)*

PETICÍT adj. 1. cârpit, (rar) petecărít, (pop.) potlogít, (reg.) împeticát. *(încălţăminte ~.)* 2. jerpelit, rupt, zdrenţăros, zdrenţuit, (pop.) pirpiriu. *(Purta o haină ~.)*

peticit adj. v. SFÂŞIAT. ZDRENŢUIT.

PETICÍT s. cârpire, cârpit, peticire. *(~ unei ghete.)*

PETICIJŢ s. peticei.

petimbroásâ s. v. BĂTĂTARN1CĂ. CRUCIULIŢĂ. SPĂLĂCIOASĂ.

pctíţă s. v. JUMĂTATE.

PETĂŢIE s. 1. cerere, (înv. şi pop.) jalbă, (inv. şi reg.) suplică, (prin Transilv., Maram., Mold. şi Ban.) rugáre, (înv.) răvaş, rugat. *(A înaintat o ~ la secretariat.)* 2. memoriu, (înv.) memorial, tacrir. *(O ~ amănunţită către direcţie.)*

PETIŢIONAR s. (înv. şi pop.) jălbáş, (înv?) petént.

petrecanie s. v. BENCHETUIALĂ. CHEF. DECEDARE. DECES. DISPARIŢIE. EXISTENŢĂ. ÎNGROPARE. ÎNGROPAT. ÎNHUMARE. ÎNMORMÂNTARE. MOARTE. OSPĂŢ, PETRECERE. PIEIRE. PRAZNIC. PRÁPĂD1RE. PRĂZNUIRE. RĂPOSARE. SFÂRSIT. STINGERE. SUCOMBARE. TRAI. VIATĂ. ZILE.

petrecănósadj. v. CHEFLIU. PETRECĂREŢ.

PETRECĂREŢ adj., s. 1. adj. chefliu, (înv. şi reg.) petrecătór, (înv.) petrecănós, vesel-nic, (fam.) lumeţ. *(Om ~.)* 2. s. (livr.) juisor. *f~i tnttrziati treceau pe stradă.)*

[tetreeătór adj', v. CHEFLIU. EFEMER. PETRECĂREŢ. PIERITOR. SCHIMBĂTOR. TEMPORAR. TRECĂTOR. VREMELNIC.

petrecătór s. v. CÂT. ÎNSOŢITOR. TOVARĂŞ.

PETRECE vb. 1. a trăi. *(A ~ acolo o bună parte din viaţă.)* 2. (astăzi rar) a trécc. *(Îşi ~ nopţile studiind.)* 3. a sta. *(A ~ cu el întreaga scară.) 4.* a se întâmpla, a se produce, a surveni, (înv. şi reg.) a se prileji, (înv.) a se purta. *(S-au ~ multe lucruri de atunci.)* 5. a fi, a se întâmpla. *(Ce s-a ~ acolo?) 6.* a se desfăşura, a evolua, a se întâmpla, (înv.) a se purta. *(Iată cum s-au ~ faptele.)* 7. a se întâmpla, (înv.) a se trece. *(Cile nu s-au ~* intri *noi.)* ii. a decurge, a se desfăşura, a evolua. *(Partida s-a ~ in bune condiţii.)* 9. a acompania, a conduce, a duce, a însoţi, a întovărăşi, (reg.) a întroloca. *(L-a ~ pină la poartă.)* 10. a se amuza, a se desfăta, a se dispune, a se distra, a se înveseli, a râde, a se veseli, (înv.) a se distrage, a se eglendisi, a li-bovi. *(Beau şi ~.)* 11. a benchetui, a chefui, a prăznui, (înv. şi pop.) a (se) ospăta, (Mold. şi Bucov.) a mesi, (prin nordul Transilv. şi prin Maram.) a mulătui. *(A*u *~ toată noaptea, j*

petrece vb. v. BĂGA. CERNE. COLINDA. CUTREIERA. DA. DĂINUI. DECEDA. DEPLASA. DESFACE. DISPĂREA. DUCE. DURA. EXISTA. FI. GĂURI. ÎMPLÂNTA. ÎNCHEIA. ÎNDURA. ÎNFIGE. ÎNGĂLBENI. LEŞINA. MENŢINE. MURI. MUTA. OFILI. PARCURGE. PĂLI. PĂSTRA. PĂTIMI. PĂŢI. PERFORA. PERINDA. PERPETUA. PERSISTA. PIERI. PLASA. PRĂPĂDI. RĂBDA. RĂMÂNE. RĂPOSA. RĂSFOI. SCOBI. SCURGE. SFÂRSI. SFREDELI. STRĂBATE. STRĂMUTA. STRĂPUNGE. SUCCEDA. SUFERI. SUPORTA. TERMINA. TRAGE. TRĂI. TRECE. ŢINE. URMA. USCA. VESTEJI. VINDE. VIZITA. VÂNTURA. VÂRÎ.

PETRECERE s. 1. acompaniere, conducere, însoţire, întovărăşire. *(~ c*in'va *pină la poartă, la plecare.)* 2. desfătare, veselie, (rar) desfăt, (înv.) desfătăciúne. *(Cu mare ~.)* 3. distracţie, plăcere. *(Viaţă plină de ~i.)* 4. benchetuială, chef, ospăţ, praznic, prăznuire, (pop.) benchét, chiolhan, refeneá, zaiafet, (înv. şi reg.) petrecanie, (Mold.) guleái. *(O ~ de pomină.)* 5. (rar) sărbătoare, (înv.) sár-bătoríe. *(La ei e azi marc ~.)*

petrecere s. v. COMPORTAMENT. COMPORTARE. CONDUITĂ. DECEDARE. DECES. DISPARIŢIE. EXISTENŢĂ. ÎNGROPARE. ÎNGROPAT. ÎNHUMARE. ÎNMORMÂNTARE. MOARTE.

PIEIRE. PRÂPĂDl-RE. PURTARE. RĂPOSARE. SFÂRŞIT. STINGERE. SUCOMBARE. TRAI. VIAŢĂ. ZILE.

petrecut adj. v. INCONŞTIENT. LEŞINAT.

petrcfáct s. v. FOSILĂ.

PETRÉL s. *(ORNIT.; Larus canus)* pescar. '

PETRIFICÁ vb. 1. a se fosiliza. *(Corpuri organice care s-au ~.)* 2. a împietri, a încremeni, a înlemni, a înmărmuri, a înţepeni, (înv. şi pop.) a mărmuri, (Mold. şi Bucov.) a (se) intrecleţi, (prin Transilv. şi Ban.) a merel, (fig.) a (se) înţeleni. *(Un personaj din basm» care a fost ~.)*

PETRIFICÁRE s. 1. fosilizare. (rar) petrî-ficáţie. *(~ unor corpuri organice.)* 2. împietrire, încremenire, mlemnire, înmărmuriro, înţepenire, (înv. şi pop.) mărmuríre. *(~ unui personaj din basme.)*

PETRIFICÁT adj. 1. fosilizat. *(Corp organic ~.)* 2. împietrit, (înv. şi pop.) mărmu-rít. *(Erou din basme ~.)*

petriâicáţie s. v. FOSILIZARE. PETRIFICÁRE.

petrinjeláş s. v. PĂTRUNJEL-DE-CÂMP. PĂTRUNJEL-SĂLBATIC.

PETRO GRAFIE s. petrologie.

PETROL s. *(CHIM.)* 1. ţiţei, (înv. şi reg.> naft, (fig.) aur negru. 2. *petrol lampant* = gaz, (Înv. şi reg.) naft, (Mold. şi Bucov.) gaiţă.

PETROLIER adj. (impr.) petrolifer. *(Uíi-laj ~.)*

petrolifer adj. v. PETROLIER.

PETROLOGÍE s. petrografie.

petrunjelul-broáştelor s. v. MÂRĂRAŞ

pelulánt adj. v. BRAV. CURAJOS. CUTEZĂTOR. DÂRZ. INIMOS. ÎNDRĂZNEŢ. NEÎNFRICAT. SEMEŢ. VITEAZ.

petulánţă s. v. BĂRBĂŢIE. BRAVURA. CURAJ. CUTEZANŢĂ. DÂRZENIE. ÎNGU-METARE. ÎNDRĂZNEALĂ. NEÂNFRICARE. SEMEŢ IE. TEMERITATE.

PETUNIE s. *(BOT.; Petunia hybridaf* (reg.) leicúţă, parfum, tolcerúţ, vinete (pl.), buuă-dimineáţa.

PEŢÍ vb. a cere, (pop.) a împeţi, a starosti, (Transilv.) a votri. *(~ fata de la părinţi./*

PEŢIÓL s. *(BOT.)* codiţă. *(~ susţine limbul unei frunze.)*

PEŢÍRE s. petit, (pop.) împeţít, stăros-tíe, tocmeala, (reg.) stărostít (înv.) petitorie. *(~ unei fete de la părinţi.)*

PEŢÍT s. peţire, (pop.) împeţít, stărostie, tocmeală, (reg.) stărostít, (înv.) petitorie. (~ *unei feíe de măritai.)*

PEŢITOR s. (pop.) logoditór, (reg.) mână-tór, staroste, stărostói, (Mold. şi Bucov.) grăitor, (Transilv.) vótru, (înv.) mijlocitor. (~ *!a o fată de măritat.)*

peţitor s. v. GINERE. MIRE. PRETENDENT.

petitorie s. v. PEŢIRE. PETIT.

pe/.pvénche s. v. CODOAŞĂ. CODOŞCĂ. PROXENETĂ.

pezevénchi s. v. CODOŞ. ESCROC. HOŢ. IMPOSTOR. ÎNŞELĂTOR. MIJLOCITOR. PROXENET. PUNGAŞ. ŞARLATAN. ŞNAPAN.

pezevenclíc s. v. CODOSIE. CODOSLÂC..ESCROCHERIE. HOŢIE. IMPOSTURĂ. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. PROXENETISM. PUNGĂŞEALĂ. PUNGĂŞIE. ŞARLATAN IE. ŞMECHERIE.

PIAN s. *(MUZ.)* (astăzi rar) clavir, (italienism rar) pianofórte, (reg.) poámpă.

PIANIST s. *(MUZ.)* (înv.) claviríst.

PIÁNO adv. *(MUZ.)* încet.

pianofórte s. v. PIAN.

piati-ii-iádului s. v. AZOTAT DE ARGINT. ÎMITRAT DE ARGINT.

PIATRĂ s. 1. *(GEOL.)* rocă, (înv.) stâncă. *(0 – dură.)* 2. *(GEOL.) pialră-de-var* = calcar, (reg.) bábiţă; *piatră ponce* = spumă-de-mare. (inv.) piatra spumoasă. 3. *(MIN.)* *piatră preţioasă* = nestemată, piatră rară, piatră scumpă, (înv.) stemă; *piatră rară* = nestemată, piatră preţioasă, piatră scumpă, (înv,) stemă; *piatră scumpă* = nestemată, piatră preţioasă, piatră rară, (înv.) stemă. 4. (reg.) rişnitoáre. *(~ de moară.)* 5. *piatră funerară* = (prin Ban.) zleámăn. 6. *(MED.)* detritus, tartru. *(~ dentară.) 7. (MED.)* calcul, concreţiune. *(~ la rinichi.)* 8. *(MED.)* calculoză, litiază. *(Suferă de ~ renală.)* 9. *(MET.)* grindină, (Transilv. şi Bucov.) gheaţă, (înv.) sinídă. *(A bătut ~ peste semănături.)*

piótră S. v. AEROLIT. GREUTATE. METEORIT.

piatră-ácră s. v. ALAUN.

piatră mierie s. v. CALCANTIT. SULFAT DE CUPRU.

piatră spumoasă s. v. PIATRĂ PONCE. SPUMĂ-DE-MARE.

piatră-vérde s. v. CALAICAN. MELANTE-RIT. SULFAT FEROS.

piutră-vínătă s.v. CALCANTIT. SULFAT DE CUPRU.

PIAŢĂ s. tirg, (la orientali) bazar, (înv.) tirgóvişte. *(Îşi vinde produsele la ~.)*

PLÁZĂ s. 1. prevestire, semn, (livr.) augúi. (*~ bună sau rea.)* 2. *piază rea* – cobe, (prin Transilv. şi Maram.) mărăsín. *(Eşti o adevărată ~ pentru mine.)*

piază s. v. CLINĂ. COASTĂ. COBORÂŞ. COSTIŞĂ. MUCHIE. PANTĂ. POVÂRNIS. PRIPOR. REPEZIŞ. SCOBORÂŞ. VERSANT.

PIC interj., s. I. interj, ţâr! *(Apa se prelinge şi face: ~, ~ !)* II. s. 1. picătură, picur, ■strop, stropitură, (înv.) picurătúră. *(Un ~ de ploaie.)* 2. bucăţică, fărâmă, (reg.) bucă-■cioáră, bucăţea, zdreálă, (prin Transilv.) mán-gotă, mángură, (Olt.) scrámură, (Olt. şi sudul. Transilv.) smicăráie, (Ban.) smicurătúră. *(Mă-nincă doar un ~ de pline.)* 3. fărâmă, fir, pică-

tură, pişcătură, strop, (reg.) piculéte, stre-líce, ţî'ră, (Mold. şi Munt.) sleámă, (fig.) scin-téie. *(Nici un ~ de...)* 4. (fig.) dram, strop. *(Un ~ de noroc, de minte.)*

PIC s. *(TEHN.)* pichamăr, picon, (reg.) ştecáiz.

PICA vb. 1. a cădea. *(Statueta a ~ de pe etajeră; a ~ o frunză.)* 2. a cădea, a se dărâma, a se nărui, a se prăbuşi, a se prăvăli, a se surpa, (reg.) a se îmburda. *(A ~ casa pe ei.)* 3. a cădea, a se,prăbuşi, a se prăvăli, a se răsturna, (rar) a se poticni. *(A ~ grămadă.)* 4. a cădea, a eşua. *(A ~ la examen.)* 5. a picura, (înv. şi pop. (a roura. *(Ploaia ~; streaşină ~.)* G. a se aşeza, a se aşterne, a cădea, a se depune, a se lăsa. *(A ~ bruma peste cimpii.)* 7. a-i curge, a-i picura, a i se prelinge, a i se scurge, (pop.) a-i merge. *(Îi ~ lacrimi din ochi.)* 8. a apărea, a se arăta, a se ivi, (înv. şi reg.) a se scociorî, (înv.) á se sfeti. *(Chiar atunci a ~ şi el acolo.)* 9. a sosi, a veni. *(A ~ la momentul oportun.)* 10. a cădea, a se nimeri, a se potrivi, (pop.) a se brodi. *(Sărbătoarea a ~ íntr-o vineri.)*

pica vb. v. DECEDA. DEPLASA. DEZARTICULA. DISLOCA. DISPĂREA. DUCE. LUXA. MURI. PIERI. PRĂPĂDI. PRELINGE. RĂPOSA. SCRÂNTI. SCURGE SFÂRŞI. STINGE. SUCI. SUCOMBA.

PICANT adj. 1. condimentat, iute, piperat, (reg.) papricát. *(O mtncare ~.)* 2. iute, înţepător, piperat, pişcător, usturător. *(Gust ~ al unei mincări.)*

picant adj. v. DEŞĂNŢAT. IMORAL. IMPUDIC. INDECENT. NECUVIINCIOS. NERUŞINAT. OBSCEN. PORNOGRAFIC. SCABROS.^ SCÂRBOS. TRIVIAL. VULGAR.

PICÁRE s. 1. cădere. *(~ unui obiect de pe etajeră.)* 2. cădere, dărimare, năruire, prăbuşire, prăvălire, răsturnare. *(~ cuiva la pă-mlnt.)* 3. cădere, eşec, insucces, nereuşită, (livr.) fiasco, (fam.) chix. *(~ a unui spectacol.)*

picat adj. v. JEGOS. MÂNJIT. MURDAR. NEGRU. NESPĂLAT. PĂTAT. RĂPĂNOS. SLINOS. SOIOS.

PÍCĂ s. ciudă, gelozie, invidie, necaz, pizmă, pornire, ranchiună, (rar) înciudáre, (pop.) năduf, obidă, pizmuíre, pofidă, (înv., reg. şi fam.) parapon, (înv. şi reg., în Bucov.) băsău, (înv. şi reg.) măráz, scî'rbă, (reg.) pildă, zacă-şeálă, zăcăşíe, (prin Mold.) bănat, (Transilv.) dî'că, (Ban. şi Olt.) inát, (Mold.) póxie, (înv.) patos, răpştíre, râvníre, zavistie, zavistnicie, (fam.) boală. *(Îl roade ~; simte o ~ nestăpU nitá pe...)*

pică s. v. ANIMOZITATE. BIBILICĂ, DISCORDIE. DUŞMĂNIE. ÎNVRĂJBIRE. OSTILITATE. PORNIRE. URĂ. VRAJBĂ. VRĂJMĂŞIE. ZÍZANIE.

PICĂTOÁRE s. pipetă, (rar) picuár.

PICĂTURĂ s. *I.* boabă, bob, strop. *(O ~ de apă.)* 2. pic, picur, strop, stropitură, (înv.) picurătúră. *(O ~ de ploaie.)* 3. fărimă| íir, pic, pişcătură, strop, (reg.) piculéte, stre-

lice, ţî'ră, (Mold. şi Munt.) sleámă, (fig.) scin-téie. *(A'ici o ~ de...)*

picătură s. v. PATĂ. PUNCT. STROPI-TURĂ.

PICĂŢEA s. bobită, (pop.) puchiţeá, pui, (reg.) brobínţă. *(~ pe un material textil.)* PICHÁMĂR s. *(TEHX.)* pic, picon, (reg.) ştecáiz.

PICHER s. (Transilv.) ráimăr. *(~ de ea/e-ferată.)*

pichere s. v. BIBILICĂ.,

picherói s. v. BIBILOI. PICHET s. (înv.) posadă. *(~ de graniţa.)* píchie s. v. BIBILICĂ.

pichirisí vb. v. FLECARI. ÎNDRUGA. PĂLĂVRĂGI. SPOROVĂI. TRĂNCĂNI. píehiriţă s. v. BIBILICĂ. PICI s. prichindel, puşti, ţânc, (reg.) pricolici, (fam.) zgimbói, (fig.) năpârstóc. *(Un ~ de vreo 5 ani.)*

pici s. v. BĂIEŢAŞ. BĂIEŢEL. COPILAŞ. picioare s. pi. v. CRĂCĂNA. PIROSTRIE. picioare-lúngi s. pi. v. CATALIGĂ. PICIO-RONG.

picióică s. v. CARTOF. NAP-PORCESC. TOPINAMBUR.

PICIOR s. 1. *(ANAT.)* membru inferior, (pop., fam. şi depr.) crac, (pop.) labă, (reg.) gionát, (prin Bucov.) boldán. 2. (la pi.) (pop., fam. şi depr.) craci (pl.), gaibaráce (pl.), gái-be (pl.), gáide (pl.), zgăibăráce (pl.). *(A'u mai sta cu ~ in sus!)* 3. *(MED.) picior plat* = platfus. 4. proteză, (rar) pilúg. *(~ de lemn.)* 5. *CTEHN.)* butuc, pat, scaun, strat, talpă, (reg.) pitrúcă, stârcióg. *(~ la sucală, la vir-telniţă.)* 6. *(TEHN.)* (reg.) măcău, popic. *(~ la coada coasei.)* 7. *(BOT.) piciorul-ca-prei (Aegopodium podagraria)* = (reg.) laba-tirsului; *piciorul-cocoşului* = a) *(Ranunculus pedatus)* (reg.) boglár, gălbenele (pl.), floare-<le-leác, floricică-de-leác; b) *(Ranunculus a-cris)* (reg.) cúrpeniţă, jab, rărunchi, floare-broşteáscă, leuştean-broştésc, ochiul-bóului, o-chiul-broástei, talpa-cocóşului.

picior s.' v. COCÂRLĂ. JUMĂTATE. MĂNUŞĂ. REGULATOR.

piciorág s. v. CATALIGĂ. PAPAINOG. PICIORONG.

piciorắş s. v. PICIORUŞ. PICIORUŢ. piciorél s. v. PICIORUŞ.' PICIORUŢ. picioróg s. v. IAPĂ. SCHIMBĂTOR. TĂLPI G.

PICIORONG s. 1. cataligă, papainog, (reg.) piciorág, piciorúg. *(Umblă pe ~oange.)* 2. *(ORNIT.; Himantopus tiimanlopas)* cataligă, (reg.) picioare-lúngi (pl.). *(~ are picioarele foarte lungi.)*

picioróng s. v. PIFTIE. RĂCITURI. pieiorúg s. v. CATALIGĂ. PAPAINOG. PICIORONG.

piciorul-cáprei s. v. LOBODĂ. SPANAC-SĂLBATIC.

piciorul-cocoşului s. v. FLOARE-DE-LEAC. GĂLBENELE. GĂLBENELE DE MUNTE. piciorul-gâştii s. v. SPANAC-PORCESC.

piciorul-viţelului s. v. RODUL-PĂMÂNTU-LUI.

PICIORUŞ s. 1. *(ANAT.)* picioruţ, (reg.> piciorắş, piciorél. 2. picioruţ. *(Punctul de lucrătură numit ~.)*

PICIORUŢ s. 1. *(ANAT.)* picioruş, (reg.> piciorắş, piciorél. 2. picioruş. *(Punctul de lucrătură numit ~.)*

PICLÁJ s. *(TĂBĂCĂR1E)* pictare. PICLÁRE s. *(TĂBĂCĂRIE)* piclaj. píclcr s. v. PLUŞ. piclerít adj. v. PLUŞAT. picní vb. v. AJUNGE. ATINGE. IZBL LOVI. NIMERI. OCHI. POCNI.

PICON s. *(TEHN.)* pic, pichamăr, (reg.) ştecáiz.

PICOTEALĂ s. aţipeală, aţipire, dormi -tarc, moţăiala, moţăire, moţăit, moţăitură, picotire, piroteală, pirotire, somnolenţă, toropeală, (rar) somnie, (reg.) picuiálă. pioceálă, sonmoreálă, (Mold.) clipoceálă, clipocire, (prin Munt.) pircoteálă pircotít, (înv.) somuoro-şíe. *(Stare de ~.)*

PICOTÍ vb. a aţipi, a dormita, a moţăi, a piroti, (livr.) a somnola, (înv. şi reg.*)* a aromi, a somnora, (reg.) a ajumi, a mătăli, a mocăi, a ochi, a picura, a pircoti, (Transilv.) a chir-coti, (Mold.) a clipoci, (prin Olt.) a mocota,. (Transilv.) a ştiulbica. *(A ~ pe scaun.)*

PICOTÍRE s. aţipeală, aţipire, dormitare, moţăiala, moţăire, moţăit, moţăitură, picoteală, piroteală, pirotire, somnolenţă, toropeală, (rar) somnie, (reg.) picuiálă, pioceálă, somnoreálă, (Mold.) clipoceálă, clipocire, (prin Munt.) pircoteálă, pircotít, (înv.) somnoro-şíe. *(Stare de ~.)*

PICROMIGDÁLĂ s. (înv.) macarón. piesă s. v. PORTŢIGARET. PUŞCULIŢĂ. TABACHERĂ.

PICTA vb. a zugrăvi, (înv. şi pop.) a scrie, (Transilv.) a pingáli, (înv.) a pictura, a zogra-fisi. *(A ~ un tablou; a ~ un aspect din natură.)*

picta vb. v. DESCRIE. EXPUNE. FARDA. ÎNFĂŢIŞA. MACHIA. PREZENTA. REDA. VOPSI. ZUGRĂVI.

PICTARE s. zugrăvire. *(~ unei fresce.)* PICTAT adj. zugrăvit, (pop.) scris, (Transilv. şi prin Maram.) pingălít. *(Biserică ~.)* pictat adj. v. FARDAT. MACHIAT. VOPSIT.

PÍCTOR s. (înv. şi pop.) zugrav, (reg.) scriitor. *(Un ~ de peisaje.)*

pictura vb. v. PICTA. ZUGRĂVI. PICTURAL adj. pitoresc, plastic, sugestiv. *(Aspect ~.)*

PICTURĂ s. 1. (înv. şi pop.) zugrăveală, zugrăvit, (înv.) zugrăvíc. *(învaţă ~; ~ este o artă.)* 2. pânză, tablou, (înv. şi pop.) zugrăveală, (reg.) chip, (înv.) nacazlfc, zugrăvi-túră. *(O ~ în ulei.)*

picuár s. v. PICĂTOARE. PIPETĂ. picúi s. v. CREASTĂ. CREŞTET. CULME. P ISC. VÂRF.

picuiálă s. v. AŢIPEALĂ AŢIPIRE. DORMITARE. MOŢĂIALA. MOŢĂIRE. MOŢĂIT.

MOTÂITURĂ. PICOTEALĂ. PICOTIRE. PI-ROTEALĂ. PIROTIRE. SOMNOLENŢĂ. TOROPEALĂ.

piculétc s. v. FĂRÂMĂ. FIR. PIC. PICĂTURI. PIŞCĂTURĂ. STROP.

PICULÉŢ s. picuşor, (pop.) picúş, picúţ, (reg.) picurúţ.

PÍCUP s. electrofon. *(Discuri pentru ~.)*

píeur adj. v. PESTRIŢ.

PÍCUR s. pic, picătură, strop, stropitură, (înv. i picurătúră. *(Un ~ de ploaie.)*

PICURA vb. 1. a pica, (înv. şi pop.) a roura. *(Ploaia ~; streaşină ~.)* 2. a ţârcâi, a ţirii. *(Cliiurela ~.)* 3. a-i curge, a-i pica, a i se prelinge, a i se scurge, (pop.) a-i merge. *(Îi ~ lacrimile pe obraz.)*

picură vb. v. AŢIPI. CIUPI. DORMITA. MOŢĂI. PICOTI. PIROTI. PIŞCĂ.

PICURAU s. *(CONSTR.)* lăcrimar. ' picurătúră s. v. PIC. PICĂTURĂ. PICUR. STROP. STROPITURĂ.

iiicurít adj. v. PESTRIŢ.

pieuríu adj. v. PESTRIŢ.

picurúţ s. v. PICULEŢ. PICUŞOR.

picúş s. v. PICULEŢ. PICUŞOR.

PICUŞÓR s. piculeţ, (pop.) picúş, picúţ, (reg.) picurúţ.

picúţ s. v. PICULEŢ. PICUŞOR.

pidósnic adj. v. BIZAR. CIUDAT. CURIOS. EXCENTRIC. EXTRAVAGANT. FANTASMAGORIC. FANTEZIST. INEXPLICABIL. INSOLIT. NĂSTRUŞNIC. NEOBIŞNUIT. O-íRIGINAL. PARADOXAL. SINGULAR. STRANIU.

PIDÓSNIC s. *(BOT.; Cerinthe minor* şi *glabra)* (reg.) ceriţícă, somnoroasă.

PIEDESTAL s. postament, soclu. *(~ al unui bust.)*

PIEDICĂ s. 1. opritoare, (reg.) tírşă, (prin Transilv.) şurlău. *(~ la car.)* 2. (reg.) pazvát. *(~ pentru caii care pasc.)* 3. dificultate, greutate, impas, impediment, inconvenient, neajuns, nevoie, obstacol, oprelişte, stavilă, (pop.) oprcálă, poticálă, potrivnicíe, (înv. şi reg.) scandal, sminteală, (înv.) anevoín^ă, nevoínţă, poprire, stenahoríe, (fig.) barieră, handicap, hop. *(A avut de depăşit* o *mare ~.)* 4. obstacol, (înv. şi reg.) împiedicare, (fig.) frî'nă. *(~ in dezvoltarea unui proces.)*

piedică s. v. CĂŢEL. CORDENCL PIEDI-CUŢĂ.

piedici s. pi. v. CĂTUŞE. FIARE.

PIEDICÚŢĂ s. *(BOT.; Lgcopodium cla-valum)* (reg.) brădişór, bunceág, bungét, cor-năţél, cornişór, piedică, barba-úrsului, brânca-úrsului, brâul-vfntului, brâuşorul-vfntului, crucea- pământului, iarba-úrsului, laba-lúpului, la-ba-úrsului, muşchi-de-pământ, părul-pórcului, talpa-úrsului.

PIÉDIN s. *(TEXT.)* (pop.) uruióc, (prin Transilv.) babă, (Ban.) uréznic. *(~ la o piază iesutá.)*

PIEÍRE s. 1. dispariţie, (fam. fig.) evaporare, volatilizare. *(~ cuina fără urmă.)* 2. decedare, deces, dispariţie, moarte, prăpădire, răposare, sfârşit, stingere, sucombare, (livr.)

éxitus, extincţie, repauzáre, (mai ales în limbajul bisericesc) repaus, (înv. şi pop.) săvir-şíre, (pop.) pierzanie, pierzare, (reg.) pieíşte, topénie, (înv.) petrecanie, petrecere, pierdere, piericiúne, prăpăditúră, pristăvíre, săvârşé-nie, săvirşít, scădere, scoucénie, (ir.) crăpáre, (arg.) mierleálă, mierlíre, vérdeş. *(~ unei persoane.)*

PIEI-RÓŞII s. pi. amerindieni (pl.), indieni (pl.). *(~ reprezintă populaţia indigenă din America.)*

pieíşte s. v. DECEDARE. DECES. DISPARIŢIE. MOARTE. PIEIRE. PRĂPĂDIRE. RĂPOSARE. SFÂRSIT. STINGERE. SUCOMBARE.

pielcălúţă s. v. PIELCICĂ. PIELICICĂ.

PIELCÂCĂ s. (înv. şi reg.) pielcúţă, (reg.) hârşie, pielcălúţă. *(~ de animal, pentru căciuli.)*

m pielcúţă s. v. MEMBRANĂ. PIELCICĂ. PIELICICĂ. PIELIŢĂ.

PIELE s. blană. *(Purta pe el o ~ de urs.)*

piélc s. v. MEMBRANĂ. PIELIŢĂ.

pielea-drácului s. v. PERCALINĂ.

PIELÍCÍCĂ s. *(ANAT.)* (rar) pielişoáră, (înv. şi reg.) pielcúţă, (reg.) pielcălúţă, pielu-şícă, pielúţă.

pieligós adj. v. DESPUIAT. DEZBRĂCAT. DEZGOLIT. GOL. NEÂMBRĂCAT. NUD.

pielişoáră s. v. PIELICICĂ.

PIELIŢĂ s. 1. *(ANAT.)* membrană, (înv. şi reg.) pielcúţă, pojghiţă, (reg.) piele, pielo-téie, pieluşínă. 2. *(BOT.)* membrană, (reg.) piele, pielotéie, pieluşícă. 3. *(BOT.)* epicarp,. exocarp. *(~ a unui fruct.)*

pielm s. v. ALUAT. COCĂ.

pielotéie s. v. MEMBRANĂ. PIELIŢĂ.

pieluşícă s. v. MEMBRANĂ. PIELICICĂ. PIELIŢĂ.

pieluşínă s. v. MEMBRANĂ. PIELIŢĂ.

pielúţă s. v. PIELICICĂ.

PIEMÍE s. *(MED.)* septicemie.

PIEPT s. 1. *(ANAT.)* torace. *(În ~ se află inima, plămtnii ele.)* 2. *(MED.)* plămâni (pl.), tuberculoză pulmonară. *(Suferă de ~.)* 3. *(ANAT.)* mamelă, sân, ţâţă, (prin Olt.' depr.) zătoáre. *(~ la femei.)* 4. sân. *(Slring» copilul la ~.)* 5. plastron, (înv.) maníşcă. *(~ la o cămaşă.)*

piept s. v. CĂLCÂI. PIEPTAR. PLAZ. PROMONTORIU. TALPA.

pieptăn s. v. CLINĂ. COASTĂ. COBORÂŞ. COSTIŞĂ. MUCHIE. PANTĂ. POVÂRNIŞ. PRIPOR. REPEZIŞ. SCOBORÂŞ. VERSANT.

PIEPTAR s. 1. brasieră, pieptăraş. *(~ se poartă direct pe piele.)* 2. (pop.) láibăr, (Ban.) ciurtár, clintúş, prislúc. *(Un ~ ţărănesc din postav.)* 3. bundă. *(~ înflorat, din piele de miel.)* 4. (reg.) piept. *(~ la ham.*;

pieptar s. v. CLINĂ. COASTĂ. COBORÂŞ. COSTIŞĂ. GURĂ. MUCHIE. PANTĂ. POVÂRNIŞ. PRIPOR. REPEZIŞ. SCOBORÂŞ. VERSANT.

PIEPTĂNĂ vb. 1. *(TEXT.)* a dărăci, a scărmăna, (Olt., Ban. şi Transilv.) a drâgla, (Transilv.) a heccla. *(A ~ lina la darac.)* 2. a peria, a scărmăna. *(A ~ fuiorul.)*

pieptăna vb. v. ATINGE. BATE. CIZELA. COAFA. LINGE. LOVI. STILIZA. ŢESĂLA.

PIEPTĂNÁRE s. 1. pieptănat, pieptănătură. *(~ părului.)* 2. *(TEXT.)* dărăcire, dă-răcit, scărmănare. *(~ linei la darac.)*

pieptănáre s. v. CIZELARE. STILIZARE. ŢESĂLARE. ŢESĂLAT.

PIEPTĂNAR IŢĂ s. *(BOT.; Cynosurus cristatus)* (reg.) creasta-cocóşului, iarba-cérbi-lor, iarba-cíinelui.

PIEPTĂNÁS s. pieptănuş, pieptănuţ.

PIEPTĂNAT adj. 1. *(TEXT.)* dărăcit, scărmănat. *(Lină ~ la darac.)* 2. periat, scărmănat. *(Fuior ~.)*

pieptănat adj. v. COAFAT. ŢESĂLAT.

PIEPTĂNAT s. pieptănáre, pieptănătură. *(~ părului.)*

PIEPTĂNĂTURĂ s. 1. pieptănáre, pieptănat. *(~ părului.) 2.* coafură, freză, frizură, tunsoare, (Ban.) cofârţă. *(O ~ la modă.)*

PIEPTĂNUŞ s. pieptănaş, pieptănuţ.

pieptănuş s. v. CODROŞ.

PIEPTĂNUŢ s. pieptănaş, pieptănuş.

PIEPTĂRÁŞ s. 1. pieptărel, pieptăruţ. *(~ de copil.)* 2. brasieră, pieptar. *(~ se poartă pe piele.)* 3. bundiţă, cojocel. *(Un ~ femeiesc înflorat, din piele de miel.)*

PIEPTĂREL s. pieptăraş, pieptăruţ. *(Un ~ de copil.)*

PIEPTĂRUŢ s. pieptăraş, pieptărel. *(~ de copil.)*

pieptene s. v. DARAC. DĂRĂCITOR. FURCULIŢĂ. REGULATOR. SCĂRMĂNĂTOA-RE. SURDINĂ. ŢESALĂ.

PIEPTÍŞ adj., adv. 1. adj. abrupt, drept, perpendicular, pieziş, prăpăstios, priporos, ri-pos, vertical, (rar) prăpăstuit, priporít, (pop.) oblu, (reg.) poncíş, prăvălát, prăvălátic, ri-pít, ripurós, ţărmurós, (prin Transilv.) pri-poríu, (prin Bucov.) pripós, (înv.) mălurós, strâminós. *(Peretele ~ al muntelui.)* 2. adv. direct, frontal. *(într-o zi a urcai ~ dealul.)*

PIEPTIŞÓR s. pieptuleţ, picptuţ, sânifor, slnuleţ, ţâţişoară, (pop.) ţiţúcă.

PIEPTOÁSÂ adj. (pop.) tâţoásă. *(Femeie*

~-)

PIEPTULEŢ s. pieptişor, pieptuţ, sânişor. sânuleţ, ţâţişoară, (pop.) jâţúcă.

PIEPTUŢ s. pieptişor, pieptuleţ, sânişor, sânuleţ, ţâţişoară, (pop.) ţiţúcă.

PIERDE vb. *1.* a rătăci, (reg.) a prăpădi. *(A ~ un obiect.)* 2. a încurca, a rătăci. *(A ~ drumul.)* 3. a se rătăci, a se răzleţi, a se răziii. *(Oaia s-a ~ de turmă.)* 4. a se rătăci, (reg.) a se zăhătui, a se zărăsti. *(S-a ~ in pădure.)* 5. a dispărea, a pieri, (reg.) a se prăpădi, (fig.*)* a se mistui, a se scufunda. *(S-a ~ in noapte.)* 6. (reg.) a prăpădi. *(L-a ~ din ochi, in mulţime.)* 7. (înv. şi reg.) a pune. *(Si-« ~ întreaga avere.)* 8. (înv.) a păgubi. *(A ~ doi galbeni ia joc.)* 9. a irosi, a risipi, (pop.) a strica, (înv.) a istrăvi. *(Nu ~ cartuşele degeaba.)* 1<Î. a

scăpa. *(A ~ o mare ocazie.)* ti. a consuma, a folosi, a întrebuinţa. *(Şi-a ~ întreaga zi Tipărind bicicleta.)*

pierde vb. v. ASASINA. AVORTA. COMPROMITE. DISCREDITA. DISTRUGE. FÂS-TÂCI. INTIMIDA. ÎNCURCA. NIMICI. O-MORÎ. POTOPI. PRĂPĂDI. SFĂRÂMA. SUPRIMA. UCIDE. ZĂPĂCI. ZDROBI. ZVÂN-TA.

PIERDERE s. 1. daună, pagu bă, prejudiciu, stricăciune, (înv. şi pop.) prieáz, (pop.) vătămare, (înv. şi reg.) smíntă, sminteală, (prin Ban.) ştétă, (înv.) scădere, stricare, stri-cătúră, vătămătúră. *(~í provocate de incendiu.)* 2. pagubă, (fig.) pirleálă. *(Cum şi-a scos ~ ?)* 3. *(FIN.)* deficit. *(Lucrează in ~.) 4.* iroseală, irosire, risipă, risipire, (pop.) prăpă-díre. *(O ~ enormă de timp pentru...)* 5. scăpare. *(~ unei mari ocazii.)* 6. reducere-scăzământ. *(~ in greutate.)*

pierdere s.v. AVORT. DECEDARE DECES. DISPARIŢIE. DISTRUGERE. MOARTE. NIMICIRE. PIEIRE. POTOPIRE. PRĂPĂ-DIRE. RĂPOSARE. SFĂRÂMARE. SFÂR-ŞIT. STINGERE. SUCOMBARE. ZDROBIRE.

PIERDE-VÁRĂ s. târâie-brâu, (reg.) suflă-n-vânt. *(Un ~ pe care nu le poţi baza.)*

PIERDUT adj. 1. rătăcit, răzleţit, răzuit. *(Oaie ~.)* 2. estompat, pal, palid, stins, şters, (reg.) sărbezíu, (fig.) dulce, moale. *(Culori ~.)* 3. apus, dispărut, trecut. *(Vremuri ~.>* 4. absent. *(O privire ~.)* 5. irosit, risipii.

(Vreme ~ în zadar.) 6. ratat, scăpat. *(Ocazie ~.)*

pierdut adj., s. v. DECEDAT. DEFUNCT. DISPĂRUT. MORT. RĂPOSAT.

PIERDUTĂ adj. decăzută, stricată. *(Femeie ~.)*

PIERI vb. 1. a dispărea, (fig.) a o şterge, (fam. fig.) a se eclipsa, a se evapora, a se volatiliza. *(Răufăcătorul a ~ fără urmă.)* 2. a dispărea, a se pierde, (reg.) a se prăpădi, (fig.) a se mistui, a se scufunda. *(A ~ in noapte.)* 3. a deceda, a dispărea, a se duce, a muri, a se prăpădi, a răposa, a (se) sfârşi, a se stinge, a sucomba, (livr.) a repauza, (înv. şi pop.) a se săvirşi, (înv. şi reg.) a se pristâvi, (înv.) a se proslăvi, (ir.) a crăpa, a plesni, (înv. şi reg. ir.) a se sparge, (fig. şi fam.) a se curăţa, (fig.) a adormi, (livr. fig.) a expira, (înv. şi pop. fig.) a pica, (înv. şi reg. fig.) a se muta, a se petrece, (arg.) a o mierli. *(Cínd a ~ ?)* 4. a cădea, a muri. *(A ~ la datorie.)* 5. a apune, a asfinţi, a coborî, a dispărea, a se pleca, (livr.) a declina, (rar) a scădea, (pop.) a scăpăta-a sfinţi, (fig.) a se culca, a se scufunda. *(Soarele ~ după deal.)* 6. a dispărea, a se risipi. *(Noaptea a ~.)* 7. a dispărea, (rar) a sări. *(I-a ~ somnul.)* 8. a înceta, a se sfârşi. *(Fericirea lui a ~.)*

pieri vb. v. ASASINA. OMORÎ. SUPRIMA. UCIDE.

piericiós adj. *v.* EFEMER. PIERITOR. SCHIMBĂTOR. TEMPORAR. TRECĂTOR. VREMELNIC.

pierieiúnc s. v. DECEDARE. DECES. DISPARIŢIE. MOARTE. PIEIRE. PRĂPĂDIRE.

RĂPOSARE. SFÂRŞIT. STINGERE. SUCOMBARE.

pierit adj. v. DESPERAT. DEZNĂDĂJDUIT. EFEMER. GALBEN. ÎNGĂLBENIT. PALID. PIERITOR. SCHIMBĂTOR. SLAB. SLĂBĂNOG. SLĂBIT. TEMPORAR. TRAS. TRECĂTOR. USCĂŢIV. VREMELNIC.

pierit adj., s. v. DECEDAT. DEFUNCT. DISPĂRUT. MORT. RĂPOSAT.

pierit s. v. LUES. SIFILIS.

PIERITOR adj. 1. muritor. (înv.) mortác, mortal. *(Fiinţele sini ~.)* 2. efemer, schimbător, temporar, trecător, vremelnic, (livr.) pasager, (înv.) petrecătór. piericiós, pierit, stri-căciós, temporal, vremclnicésc, (fig.) călător, (înv. fig.) deşert. *(Inlimplări ~.)*

PIERITÚRĂ s. căzătură, mortăciune. *(O ~ de cal.)*

piersica vb. v. BĂŞICA. URZICA.

pirrsictl s. v. CANALE.

PIERZANIE s. corupţie, decadenţă, decădere, depravare, desfrinare, desfrâu, destrăbălare, dezmăţ, imoralitate, perdiţie, perversitate, perversiune, pervertire, pierzare, stricăciune, viciu, (rar) deşănţare, (înv.) aselghi-ciúne, asélghie, desfătare, preacurvíe, prea-curvlre, preaiubíre, (fig.) descompunere,.putreziciune, (rar fig.) putrefacţie, (înv. fig.) putrejúne. *(~ din înalta societate.)*

pierzanie s. v. AVORT. DECEDARE. DECES. DISPARIŢIE. MASACRU. MĂCEL. MOARTE. PIEIRE. PRĂPÁDIRE. RĂPOSARE. SFÂRŞIT. STINGERE. SUCOMBARE.

PIERZARE s. corupţie, decadenţă, decădere, depravare, desfrânare, desfrâu, destrăbălare, dezmăţ, imoralitate, perdiţie, perversitate, perversiune, pervertire, pierzanie, stricăciune, viciu, (rar) deşănţare, (înv.) aselghi-cíúne, asélghie, desfătare, preacurvíe, prea-curvíre, preaiubíre, (fig.) descompunere, putreziciune,

(rarfig.) putrefacţie, (înv. fig.) putrejúne. *(~ din înalla societate.)*

pierzare s. v. CALAMITATE. CATASTROFĂ. DECEDARE. DECES. DEZASTRU. DISPARIŢIE. FLAGEL. GROZĂVIE. MASACRU. MĂCEL. MOARTE. NĂPASTĂ. NENOROCIRE. PACOSTE. PIEIRE. POTOP. PRĂPĂD. PRĂPĂDIRE. PUSTIIRE. RĂPOSARE. SFÂRŞIT. SINISTRU. STINGERE. SUCOMBARE. URGIE.

pierzări s. pi. SPÂNZURĂTOARE. ŞTREANG.

pierzător adj. v. COMPROMIŢĂTOR. DĂUNĂTOR. DEGRADANT. DEVASTATOR. DEZASTRUOS. DEZONORANT. DISTRUCTIV. DISTRUGĂTOR. INFAMANT. ÎNJOSITOR. NEDEMN. NEGATIV. NIMICITOR. NOCIV. OMORÂTOR. PĂGUBITOR. PERICULOS. PREJUDICIABIL. PRIMEJDIOS. PUSTIITOR. RĂU. RUINĂTOR. RUŞINOS. STRICĂTOR. UCIGAŞ. UCIGĂTOR. VĂTĂMĂTOR.

PIESĂ s. 1. exemplar. *(O ~ rară dintr-o colecţie.)* 2. figură. *(~ la jocul de şah.)* 3. ban, monedă, (pop.) para. *(O ~ de cinci.)* 4. act, document, dovadă, hârtie, izvor, înscris, (înv. şi *pop.)* scris, (înv. şi reg.) scrisoare, (înv.)

carte, izvód, încredinţare, răvaş, sinet, teşche-reá, úric, zápis. *(Numeroase ~ atestă acest fapt istoric.)* 5. bucată, compoziţie. *(~ muzicală, literară.)* 6. *(LIT.)* lucrare dramatică. operă dramatică, scriere dramatică. *(S-a reprezentat o ~ celebră.)*

piescioáră s. v. PIESETĂ.

PIESETĂ s. *(LIT.)* (rar) piescioáră.

PIETATE s. *(BIS.)* credinţă, cucernicie, cuvioşenie, cuvioşie, evlavie, pioşenie, piozi-tate, religiozitate, smerenie, (livr.) devoţiune, (înv.) blagocéstie, blagocestivíe, hristoitíe, rív-nă, râvníre, smeríre.

pietate s. v. ÎNDURARE. MILĂ. MILOSTIVIRE.

PIETÍN s. *(MED. VET.)* (reg.) şchiop. *(~ la oi.)*

PIETON s. trecător, (înv.) pedestru. *(Erau puţini ~ pe stradă la ora actea.)*

pietós adj. v. CREDINCIOS. CUCERNIC. CUVIOS. EVLAVIOS. PIOS. PREACRE-DINCIOS. RELIGIOS. SMERIT.

PIETRAR s. I. 1. (reg.) cioplitor. *(~ la » carieră de murmură.) 2.* pavagiu, pavator. *(E ~ de profesie.)* II. 1. *(ORNIT.; Oenanthe oenanthe oenanthe)* (rar) pietroşel-súr, (reg.) codalbíţă, pietroaică-súră. 2. *(IHT.; Aspro zingel)* fusar mare, (reg.) fus, râp, sulă, peşte-de-piátră, pcştele-ţigánului.

pietrar s. v. PESCAR. PESCĂREL. PESCĂRUŞ. PIETROŞEL. PORCUŞOR. PRUN-DĂRAŞ. SOBAR. ZIDAR.

pietreluí vb. v. PAVA. PIETRUI.

pietrief vb. v. PAVA. PIETRUI.

pietricică s. v. AGURIJOARĂ. PORTU-LACĂ.

PIETRÍŞ s. prund, prundiş, (reg.) prundár, (Ban.) pesác, (Maram. şi Transílv.) pisóc, (Transilv., Ban. şi Bucov.) şoátăr. *(~ din albia unui rlu.)*

pietroaică-súră s. v. PIETRAR.

PIETROASĂ adj. *(BOT.)* (Transilv.) moá-cră. *(Cireaşă ~.)*

pietróc s. v. BOLOVAN. PIETROI.

PIETROI s. bolovan, (reg.) pietróc, (prin Transilv.) bolf, (Transilv., Ban. şi Bucov.) bord, (prin Transilv.) bordán.

PIETROS adj. 1. prundos. *(Albia ~ a unui ríu.)* 2. bolovănos, gloduros, (rar) bolovanii, bulgărós, (reg.) stolohănós, (prin Transilv. şi Ban.) bordós, (Ban.) buşós. *(Drum, teren ~.)*

PIETROŞEL s. 1. *(IHT.; Gobio gobio)* porcuşor, (reg.) pietrar, porcán, porcáş, por-cănél, porcoi, porcoiáş, porculeán, porculéte, porcúş, porcúţ, ráncă, rfbiţă. 2. *(ORNIT.; Pctronia stulla)* (reg.) pietrar. 3. *(ORNIT.; Saxieola torquata rubicola)* mărăcinar, (reg.) ţiitoáre, capra-drácului.

pietroşél s. v. GÂNEPAR. OCH1UL-BOU-LUI. PĂLĂMIDĂ-DE-BALTĂ. PITULICE.

pietroşel-súr s. v. PIETRAR.

PIETRUÍ vb. a pava, (reg.) a pietrelui, a pietrici, (Transilv. şi Maram.) a floştori, (înv.) a pavelui. *(A ~ drumul.)*

PIETRUIRE s. pavare, pavat, pietruit. *(~ unui drum.)*

PIETRUIT adj. pavat. *(Drum ~.)*

PIETRUÍT s. pavare, pavat, pietruire. *(~ unui drum.)*

pictríş s. v. GUŞĂ-ROŞIE. MĂCĂLEAN-DRU.

piciieí vb. v. SLĂBI.

pieuná vb. v. PIUI.

pieuniU s. v. PIUIRE. PIUIT. PIUITURĂ.

piezi- adj. v. DUŞMĂNOS. NEPRIETENESC.' NEPRIETENOS. OSTIL. POTRIVNIC.

PIEZÍŞ adj., adv. 1. adj. aplecat, înclinat, oblic, plecat, povirnit, (rar) teşós, (reg.) pon-cíş, právălát, prăvălátic. *(Coasta ~ a dealului.)* 2. adv. oblic, (pop.) poncíş, (reg.) şol-diş, (Transilv. şi Ban.) cordíş, (Olt. şi Munt.) pălíş. *(Panta coboară ~.)* 3. adj. abrupt, drept, perpendicular, pieptiş, prăpăstios, pri-poros. ripos, vertical, (rar) prăpăstuít, pripo-rit, oblu, (reg.) poncíş, prăvălát, prăvălátic, râpít, ripurós, ţărrnurós, (prin Transilv.) pri-poríu. (prin Bucov.) pripós, (înv.) mălurós, străminós. *(Peretele ~ al muntelui.)* 4. adv. curmeziş, oblic, transversal. *(Taie ~ suprafaţa obiectului.)* 5. adj., adv. diagonal, înclinat, oblic, (înv.) piezişát. *(Linie ~.)* 6. adj., adv. cruciş, oblic. *(Orientare ~ a unor linii.)* 7. adj. chiorâş, cruciş, încrucişat, saşiu, strabic, (pop.) şpanchíu, zbanghíu, (reg.) bazaóchi, ceacî'r, ceúr, chior, hónchiu, poncíş, (prin Transilv.) chiomb. *(Ochi ~; privire ~.)* 8. adj., adv. bănuitor, iscoditor. *(Privire ~; priveşte ~.)*

pieziş adv. v. CHIONDORÂŞ. CHIORÂS. CRUCIŞ. ÎNCRUCIŞAT. SAŞIU. STRÂMB.

piezişát adj., adv. v. DIAGONAL. ÎNCLINAT. OBLIC. PIEZIŞ.

piezişeá s. v. CLINĂ. COASTĂ. COBORÂŞ. COSTIŞĂ. MUCHIE. PANTĂ. POVÂRNIS. PRIPOR. REPEZIŞ. SCOBORÂŞ. VERSANT.

piezişíme s. v. DIAGONALĂ. ÎNCLINARE.

piezişitáte s. v. OBLICITATE.

pifán s. v. INFANTERIST.

pífă s. v. INFANTERIE.

pifănίe s. v. INFANTERIE.

PIFTIE s. răcituri (pl.), (reg.) aitúri (pl.), cotoroáge (pl.), îngheţătúră, picioróng, pis-toséli (pl.), răsól, reci (pl.), străgheáţă, (Mold.) plachíe, (Olt. şi Ban.) tremurici (pl.). *(~ de porc.)*

piftie s. v. GEL.

pigălitúră s. v. MIGĂLITURĂ.

pigláis s. v. FIER.

pigluí vb. v. CĂLCA. NETEZI.

piguleálă s. v. ATENŢIE. GRIJĂ. METICULOZITATE. MIGALA. MIGALEALĂ. MINUŢIOZITATE. SCRUPULOZITATE.

pigulí vb. v. CIUGULI. CIUPI. MIGĂLI. PLIVI.

píhă s. v. FULG. PUF.

pihotáş s. v. INFANTERIST.

píhotă s. v. INFANTERIE.

pil s. v. PILUG. PISĂLOG.

piláci s., adj. v. ALCOOLIC. BĂUTOR. BEŢIV.

PILAF s. (reg.) plachíe. *(~ ă<: pasăre.)*

pilangiu s., adj. v. ALCOOLIC. BĂUTOR. BEŢIV.

pilár s.v. PRECUPEŢ.

PÂLĂ s. *(FI/..) pilă atomică* = reactor nuclear; *pilă electrică* = element; *pilă foto-voltaică* = fotoelement, celulă fotovoltaică.

pilă s. v. MINGE.

pilăríţă s. v. PRECUPEAŢĂ.

PÍLDĂ s. 1. exemplu, model, (înv.) chip, mostră, paradigmă, pilduíre, (înv. fig.) o-glíndă. *(A da ceva ca ~.)* 2. învăţătură, (înv.) paradigmă, (fig.) lecţie. *(A lua ~ de la cineva de felul cum...)* 3. învăţătură, morală, (rar) moralitate, (înv.) mátimă. *(~ unei fabule.)* 4. învăţătură, (rar) parimíe, (înv.) price. *(Le-a spus o ~.)* 5. parabolă. *(~ evanghelică.)* 6. dovadă, indicaţie, indiciu, mărturie, probă, semn, (livr.) testimoniu, (înv. şi reg.) scrisoare, (înv.) răspuns. *(Există numeroase ~ în sprijinul celor susţinute.)*

pildă s. v. AFORISM. CIUDĂ. CUGETARE DICTON. GELOZIE. INVIDIE. MACHETĂ.' MAXIMĂ. NECAZ. PICĂ. PIZMĂ. PORNIRE. PROVERB. RANCHIUNĂ. SENTINŢĂ. VORBĂ BĂTRÂNEASCĂ. ZICALĂ. ZICĂTOARE.

pilduí vb. v. EXEMPLIFICA. ILUSTRA. IMITA,

pilduíre s. v. CONDAMNARE. EXEMPLIFICARE. EXEMPLU. ILUSTRARE. MODEL.

OSÂNDĂ. PEDEAPSĂ. PILDĂ. SANCŢIUNE.

PILDUITOR adj. 1. exemplar, impecabil, ireproşabil. *(Purtare ~.)* 2. concludent, convingător, decisiv, edificator, elocvent, grăitor, hotărâtor, ilustrativ, puternic, serios, solid, tare, temeinic, (rar) probant, vorbitor, (înv.) induplecătór. *(Un exemplu ~.)*

PILEAŢI s. pi. *(IST.)* tarabostes.

PILÍ vb. *(TEHN.)* a răşpălui. *(A ~ un material metalic.)*

pili vb. v. AMEŢI. BEA. CHERCHELI. FURA. ÎMBĂTA. LUA. SUSTRAGE. TRAGE. TURMENTA.

PILÍRE s. pilit. *(~ unui material metalic.)*

pilit adj. v. AMEŢIT. BĂUT. BEAT. CHER-CHELIT. ÎMBĂTAT. TURMENTAT.

PILÍT s. pilire. *(~ unui material metalic.)*

PILITURĂ s. (înv.) răsură. *(~ de oţel.)*

PILOR s. *(ANAT.)* (înv.) úşă.

PILORÍZĂ s. *(BOT.)* caliptră. *(~ este un ţesut protector.)*

pílós adj. v. PERSEVERENT. PUTERNIC. RĂBDĂTOR. REZISTENT. STĂRUITOR. TARE. TENACE.

PILOT s. *(MAR.)* cârmaci. *(~ pe o navă.)*

PILOTAJ s. pilotare.

PILOTARE s. pilotaj.

PÍLOTĂ s. (reg.) perinói, pernă, (Transilv. şi Ban.) dricálă. *(Iarna se înveleşte cu ~.)*

pilotă s. v. BAGAJ.

PILÚG s. 1. pisălog, (reg.) mai, măiág, nilúg, pil, pisălău, pisătór, pisoi. *(~ cu care se pisează ceva in piuliţă.)* 2. *(TEHN.)* (reg.) pisălog. *(~ la piua de postav.)*

pilúg s. v. PĂPĂDIE. PICIOR. PROTEZĂ.

PILULĂ s. *(FARM.)* bulin, casetă, comprimat, pastilă, tabletă, (pop.) hap, nasture, (reg.) bumb. *(O ~ pentru nevralgii.)*

pimnicít adj. v. CHIRCIT. DEGENERAT. ÎNCHIRCIT. NEDEZVOLTAT. PIPERNICIT. PIRPIRIU. PRICĂJIT. PRIZĂRIT. SFRIJIT.

pimpinélă s. v. PĂTRUNJEL-DE-CÂMP. PĂTRUNJEL- SĂLBATIC.

PIN s. *(BOT.)* 1. *(Pinus ailvestris)* (reg.) brad, căţúni (pl.), cetină, chíl'ăr, jólcă, luciu, mălin, moléte, molid, pinél, pinişór, pi-núţ, schin, sílhă, zádă. 2. *pin pitic (Pinus pu-milio)* – jep, jneapân, (reg.) căţân, durzău.

PINACÉE s. *(BOT.)* abictacee, abietinee. *(Molidul este o ~.)*

pínax s. v. CONŢINUT. CUPRINS. SUMAR. TABLĂ DE MATERII.

pínchiu s.v. CINTEZĂ.

pinél s. v. PIN.

pingălí vb. v. PICTA. ZUGRĂVI.

pingălít adj. v. PICTAT. ZUGRĂVIT.

PINGELÍ vb. a pingelui, a tălpui, (reg.) a tălpălui. *(A ~ încălţămintea.)*

pingeli vb. v. ADEMENI. AMĂGI. ÎN-CÂNTA. ÎNŞELA. MINŢI. MOMI. PĂCĂLI. PROSTI. PURTA. TRIŞA.

PINGELÍRE s. pingeluire, tălpuire, tăi-puit. *(~ pantofilor.)*

pingelite s. v. ADEMENIRE. AMĂGIRE. ÎNŞELARE. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. MOMIRE. PĂCĂLEALĂ. PĂCĂLIRE. PĂCĂLIT. PROSTIRE. PROSTIT. TRISA-RE.

PINGELÍT adj. pingeluit, tălpuit. *(Ghete ~.)*

pingelit adj. v. ADEMENIT. AMĂGIT. ÎNŞELAT. PĂCĂLIT. PROSTIT. TRIŞAT.

PINGELUÍ vb. a pingeli, a tălpui, (reg.) a tălpălui. *(A ~ încălţămintea.)*

pingelui vb. v. ADEMENI. AMĂGI. ÎN-CÂNTA. ÎNŞELA. MINŢI. MOMI. PĂCĂLI. PROSTI. PURTA. TRIŞA.

pingeiuiálă s. v. ADEMENIRE. AMĂGIRE. ÎNŞELARE. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. MOMIRE. PĂCĂLEALĂ. PĂCĂLIRE. PĂCĂLIT. PROSTIRE. PROSTIT. TRIŞARE.

PINGELUÍRE s. pingelire, tălpuire, tălpuit. *(~ pantofilor.)*

pingeluire s. v. ADEMENIRE. AMĂGIRE. ÎNŞELARE. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. MOMIRE. PĂCĂLEALĂ. PĂCĂLIRE. PĂCĂLIT. PROSTIRE. PROSTIT. TRIŞARE.

PINGELUÍT adj. pingelit, tălpuit. *(Ghete ~J*

pingeluit adj. v. ADEMENIT. AMĂGIT. ÎNŞELAT. PĂCĂLIT. PROSTIT. TRIŞAT.

PÍNGO s. *(GEOGR.)* hidrolacolit. *(~ din zonele subpolare.)*

PING-PÓNG s. *(SPORT)* tenis de masă.

pínin s. v. SIDEF.

pinişór s. v. PIN.

PÍNTEN s. 1. (Mold.) spor, (înv.) dezghín. *(~ la cizma unui călăreţ.)* 2. *(TEHN.)* nas.

(~ la o piesă.) 3. (reg.) castană, pipă. *(~ format la piciorul calului.)*

pinten s. v. CONTRAFORT. MARAMĂ. NĂFRAMĂ. NEMTIŞOR. PATINĂ. SUR-GUCI.

pintenáş s. v. SUR GUCI.

pintenáşi s. pi. v. NEMTIŞOR.

*PINTENÁT adj. (rar) pintenóg. *(Cizme*

~.)

pintenát adj. v. PINTENÓG.

pintenát s. v. COCOŞ.

pinteni s. pi. v. CĂLŢUNAS. CONDURUL-DOAMNEI.

PINTENÓG adj. (rar) pintenát. *(Cocoş*

pintenóg adj. v. PINTENÁT.

pintenul-secarei s. v. CORNUL-SECAREI.

pínter s. v. DOGAR.

pínţă s. v. GUZGAN. MARMOTĂ. POPÂN-DĂU. ŞOBOLAN.

pânţălúş s. v. BRICEAG.

pimíţ s. v. PIN.

pinzărie s. v. MONETAR IE.

pioc s. v. TÂRNĂCOP.

pioceálă s. v. AŢIPEALĂ. AŢIPIRE. DOR-MITARE. MOŢĂIALA. MOŢĂIRE. MOŢĂIT. MOŢĂITURĂ. PICOTEALĂ. PICOTIRE. PI-ROTEALĂ. PIROTIRE. SOMNOLENŢĂ. TOROPEALĂ.

piocí vb. v. PIUI.

PIOCTANÍNĂ s. *(CHIM.)* apionină, pioc-ten.

PIOCTÉN s. *(CHIM.)* apionină, piocta-nină.

pion s. v. CURIER. MESAGER. ŞTAFETĂ.

PIOS adj. *(BIS.)* credincios, cucernic, cuvios, evlavios, preacredincios, religios, smerit, (franţuzism) devót, (înv. şi reg.) smérnic, (înv.) blagocestív, pietós, pravoslavnic, riv-nitór, bine-credinciós. *(Om ~.)*

PIOŞENIE s. *(BIS.)* credinţă, cucernicie, cuvioşenie, cuvioşie, evlavie, pietate, piozi-tate, religiozitate, smerenie, (livr.) devoţiune, (înv.) blagocéstie, blagocestivíe, hristoitíe, rî'v-nă, râvníre, smeríre.

PIOZITÁTE s. *(BIS.)* credinţă, cucernicie, cuvioşenie, cuvioşie, evlavie, pietate, pioşenie, religiozitate, smerenie, (livr.) devoţiune, (înv.) blagocéstie, blagocestivíe, hristoitíe, râv-nă, râvníre, smeríre.

*PIPÁ vb. (reg.) a tăbăci. *(Toată ziua ~ mahorcă.)*

pipárcâ s. v. ARDEI. BOIA.

plpáş s. v. FUMĂTOR.

PIPĂ s. lulea, (reg.) pipóc, (Ban.) lúlă,, (Mold.) pică. *(Trage din ~.)*

pipă s. v. BALAMA. CANEA. CEP. PINTEN. ŞARNIERĂ.

PIPĂÍ vb. 1. *(MED.)* a palpa. *(A ~ un bolnav.)* 2. a bâjbâi, a dibui, a orbecăi, (înv. şi reg.) a orbeca, (reg.) a horhăi, a moşcoti. *(~ prin întuneric.)*

pipăi vb. v. ATINGE. TATONA.

PIPĂIÁLĂ s. pipăire. pipăit, pipăitură.

PIPĂIBIL adj. 1. tangibil. *(Un obiect ~.)* 2. concret, fizic, material, palpabil, perceptibil»

sesizabil, (rar) pipăit, tangibil, (înv.) pipăiciós, pipăitor, pusăitór. *(Realitatea ~.)*

pipâieiós adj. v. COMCRET. FIZIC. MATERIAL. PALPABIL. PERCEPTIBIL. PIPĂIBIL. SESIZABIL.

PIPĂÍRE s. pipăială. pipăit, pipăitură.

pipáire s. v. PALPARE. PALPAŢIE. PIPĂIT. TATONARE.

pipăit adj. v. CONCRET. FIZIC. MATERIAL. PALPABIL. PERCEPTIBIL. PIPĂIBIL. SESIZABIL.

PIPĂIT s. I. *(FIZIOL.)* tact, (înv.) pipăi-re. *(Simţul ~.)* 2. pipăială, pipăire, pipăitură. *(~ unui obiect.)*

pipăitor adj. v. CONCRET. FIZIC. MATERIAL. PALPABIL. PERCEPTIBIL. PIPĂIBIL. SESIZABIL.

PIPĂITURĂ s. pipăială, pipăire. pipăit.

pipăríşă s. v. ARDEI.

pipărúf s. v. ARDEI. PIPERUL-LUPULUI. POPILNIC.

pipărúşcă s. v. ARDEI.

piper s. v. ARDEI. DUH. HAZ. SPIRIT. UMOR.

pipei-alb s. v. CORIANDRU.

PIPERAT adj. 1. condimentat, iute, picant, (reg.) papricát. *(O mtncare ~.)* 2. iute, înţepător, picant, pişcător, usturător. *(Gust ~ al unei mincări.)*

piperat adj. v. DEŞĂNŢAT. EXAGERAT. EXCESIV. EXORBITANT. IMORAL. IMPUDIC INDECENT. MARE. NECUVIINCIOS. NERUŞINAT. OBSCEN. PORNOGRAFIC. RIDICAT. SCABROS. SCÂRBOS. SCUMP. TRIVIAL. VULGAR.

piper-de-ápă s. v. DINTELE-DRACULUI.

piper-dc-báltă s. v. DINTELE-DRACULUI.

pipcr-de-vále s. v. DINTELE-DRACULUI.

PIPERNICI vb. a se chirci, a degenera, a se închirci, a se sfriji, a se zgârci, (înv. şi reg.) a scădea, (reg.) a se izini, a se şiştăvi, (prin Ban.) a se micicula, (Mold. şi Bucov.) a se prizări, (prin Olt.) a se târcăvi. *(Planta s-a*

PIPERNICÍRE s. chircire, degenerare, în-chircire, sfrijire, (reg.) şiştăvíre. *(~ a unei plante.)*

PIPERNICÍT adj. 1. chircit, degenerat, închircit, nedezvoltat, pirpiriu, pricăjit, prizărit, sfrijit, (rar) nevoiaş, slab, sterp, (înv. şi reg.) scăzut, (reg.) izinít, obídnic, pimnicít, pizghi-rít, răít, şiştáv, (prin Ban.) miciculát, (prin Bucov. şi Transilv.) prilestit, (prin Olt.) tir-cáv. *(Plantă ~.)* 2. costeliv, jigărit, pirpiriu, prăpădit, prizărit, răpciugos, sfrijit, slab, slăbănog, uscat, uscăţiv, (rar) uscăciós, (înv.) mî'rşav, rău, sec, secăţiu, secăţív, (reg.) ogâr-jit, (Mold. şi Transilv.) pogârjít. *(Vită ~.)*

pipérnlţă s. v. PIPERUL-LUPULUI. POPILNIC.

piperniţă-de-grădínă s. v. CIMBRU.

PIPERONÁL s. *(FARM.)* heliotropină.

piperul-ápelor s. v. SILNIC.

piperul-bălţii s. v. DINTELE-DRACULUI.

piperul-broáştei s. v. DINTELE-DRACULUI.

PIPERUL-LUPULUI s. *(BOT.; Asarum eurnpaeum)* popilnic, (reg.) ficăţeá, năjítnică, pipărúş,

pipérniţă, trierei (pl.), tulipín, buba-ínimii, buruiana-frígurilor, buruiană-de-atác, dafin-míe, lingura-frumoáselor, lingura-pópii.

piperul lupului s. v. TULICHINĂ.

piperúţă s. v. CERNUŞCĂ. NE GRUŞCĂ.

PIPETĂ s. picătoare, (rar) picuár.

pipi s. v. URINĂ.

pípică s. v. BIBILICĂ.

pipiloáncă s. v. URINĂ.

pipilói s. v. URINĂ.

pipirău s. v. PIR.

PIPIRÂG s. *(BOT.)* 1. *(Bolboehoenus mari-timus)* (reg.) rogoz. 2. *(Holoschoenus valgaris)* (reg.) papură. 3. *(Scirpus silvaticus)* ţip irig. 4. *(Schoenoplectus lacusiris)* rogoz, (reg.) păpu-rícă, ţiperíg, papură-rotúndă. 5. *(Equisetum hiemale)* (reg.) coadă, capu-cimpului, iarbă-de-cositór.

pipirig s. v. CHIRCITURĂ. PIPIRIGUŢ. RUGINĂ. SFRIJITURĂ.

pipirígă s. v. PREPE.LEAC.

pipirlg-lnflorít s. v. ROŞĂŢEA.

PIPIRIGUŢ s. *(BOT.; Heleocharls palus-tris)* (reg.) pipirig, rogoz.

pipirlgúţă s. v. PĂÍUŞ.

pipirúş s. v. OCHIUL-BOULUI. PITULICE.

pipoáşcă s. v. PIPOTĂ. RÂNZĂ.

pipóc s. v. LULEA. PIPĂ.

PÍPOTĂ s. *(ANAT.)* rânză, (reg.) bătúcă, moríşcă, mură, pipoáşcă, râşnitoáre, râşniţă. *(~ de pasăre.)*

pipotă s. v. STOMAC

PIR s. *(BOT.)* 1. *(Agropyrum repensf* (reg.) ovăz, păiúş, pipirău, răgălíe. 2. *pir-de-ţelină (Cynodon dactylon)* == iarba-câinelui, pir-gros, (reg.) costréi, curcubeu, pirău, iarba-vî'ntului, iarbă-câineáscă; *pir-gro*s *(Cynodon dactylon)* = iarba-câinelui, pir-de-ţelină, (reg.) costréi, curcubeu, pirău, iarba-vântului, iarbă-ciineáscă.

pir s. v. ROGOZ.

piramidal adj. v. COLOSAL. ENORM. EXCEPŢIONAL. EXTRAORDINAR. FABULOS. FANTASTIC. FENOMENAL. FORMIDABIL. GIGANTIC. GROZAV. IMENS. INFINIT. NEAUZIT. NEBUN. NEGRĂIT. NEÂNCHIPUIT. NEMAIAUZIT. NEMAICUNOSCUT. NEMAIÂNTÂLNIT. NEMAIPOMENIT. NEMAIVĂZUT. NESFÂRŞ1T. NESPUS. TERIBIL. UIMITOR. ULUITOR. UNIC. URIAŞ.

PIRAMIDÓN s. *(FARM.)* amidopirină.

pirandă s. v. ŢIGANCĂ.

PIRAT s. corsar, (înv. şi pop.) hoţ de mare, tâlhar de mare.

PIRATERESC adj. (înv.) piraticésc. *(Aci ~.)*

piraticésc adj. v. PIRATERESC.

piráu s. v. IARBA-CÂINELUI. PIR-DE-ŢELINĂ. PIR-GROS.

pírchiţă s. v. BIBILICĂ.

pircoteálă s. v. AŢIPEALĂ. AŢIPIRE. DOR-MITARE. MOŢĂIALA. MOŢĂIRE. MOŢĂ-IT. MOŢĂITURĂ. PICOTEALĂ. PICOTI.RE.

PIROTEALÂ. PIROTIRE. SOMNOLENŢĂ-TOROPEALĂ.

plrcotí vb. v. AŢIPI. DORMITA. MOŢĂI. PICOTI. PIROTI.

pirwtit s. v. AŢIPEALĂ. AŢIPIRE. DOR-M1TARE. MOŢĂIALA. MOŢĂIRE. MOŢĂIT. MOŢĂITURĂ. PICOTEALĂ. PICOTIRE. PIROTEALÂ. PIROTIRE. SOMNOLENŢA. TOROPEALĂ.

pirétru s. v. GRANAT. NĂPRASNIC. SPIL-•CUTĂ.

PIRIDOXÍNĂ s. *(CHIM.. FARM.)* ader-•mină. tiamínă, vitamina B_6.

PÍRÍTĂ s. *(CHIM.)* sulfura de fier.

PIROGALÓL s. *(CHIM.)* acid pirogalic.

PIROGENÁRE s. *(CHIM.)* piroliză.

PlHOLÍZĂ s. *(CHIM.)* pirogenare.

PIROMÉTRIG adj. *(F IZ.)* piroscopic. *(Măsurări ~.)*

PIROMETRU CERAMIC s. *(FIZ.)* con pirometric, con Seger.

PIRON s. (reg.) potség, poţóc. *(Bate un~ in zid.)*

PÂRONÎ vb. 1. a ţintui, (înv.) a găvozdi. *(A ~ ceva in perete.)* 2. a fixa, a imobiliza, a înţepeni, a prinde, (reg.) a proţăpi. *(A ~ ceva in cuie.)* 3. a aţinti, a fixa, a ţinti, a ţintui, (rar; a sticli, (înv. şi reg.) a stâlpi, (rar fig.) a scufunda. *(Îşi ~ ochii pe...; ii ~ cu privire J.)*

pironi vb. v. GRUCIFICA. RĂSTIGNI.

PIRONÍRE s. fixare, fixat, imobilizare, înţepenire, prindere, ţintuire, (rar) pecetluire. *(~ in cuie a unui obiect.)*

ph-í.nísm s. v. SCEPTICISM.

PIRONÍT adj. 1. fix, imobil, încremenit, înlemnit, neclintit, nemişcat. *(Cu ochii ~.)* 2. aţintit, fixat, ţintit, ţintuit, (rar) sticlit, (înv. şi reg.) stilpít. *(A rămas cu privirile ~.)*

pironit adj. v. CRUCIFICAT. RĂSTIGNIT.

PIRÓP s. *(MIN.)* granat de Boemia.

PIROSCOPIC adj. *(FIZ.)* pirometric. *(Măsurări ~.)*

PIROSFERA s. *(GEOL.)* sima.

PIROSTRÍE s. crăcăna, (reg.) picioare (pl.), ţágră, (prin Transilv.) miţă, (prin Ban. şi Transilv.) sâgeác. *(Pe ~ se pune ceaunul la foc.)*

pirostrie s. v. CUNUNĂ. CUNUNIE.

ph-djeâ s. v. CARTOF. COLŢUNAŞ. SARMA.

PIROTEÁLĂ s. aţipeală, aţipire, dorini -tare, moţăiala, moţăire, moţăit, moţăitură, picoteală, picotire, pirolire, somnolenţă, toropeală, (rar) somnie (reg.) picuiálă, pioceálă, somnoreálă, (Mold.) clipoceálă, clipocíre, (prin Munt.) pircoteálă, pircotít, (înv.) somnoro-şíe, *(Stare de ~.)*

PIROTEHNICĂ s. pirotehnie.

PIROTEHNIE s. pirotehnică.

PIROTÍ vb. 1. a aţipi, a dormita, a moţăi, a picoti, (livr.) a somnola, (înv. şi reg,) a aromi, a somnora, (reg.) a ajumi, a mătăli, a mo-câi, a ochi, a picura, a pircoti, (Transilv.) a clâircoti, (Mold.) a clipoci, (prin Oât.) a moca-

ta, (Transilv.) a ştiulbica. *(A ~ pe scaun.)* 2. a boli. a tânji, a zăcea, (pop.) a gogi, (reg.) a zălezi, (Munt. şi Olt.) a tiromi. (înv.) a lin-cezi. *(~ de o lună in pat.)*

PIROTÍRE s. aţipeală, aţipire, dormitare, moţăiala, moţăire, moţăit, moţăitură, picoteală, picotire, piroteală, somnolenţă, toropeală, (rar) somnie, (reg.) picuiálă, pioceálă, somnoreálă, (Mold.) clipoceálă, clipocíre. (prin Munt.) pircoteálă, pircotít, (înv.) somnoro-şíe. *(Stare de ~.)*

PIRPIRIU adj. 1. chircit, degenerat, închircit, nedezvoltat, pipernicit, pricăjit, prizărit, sfrijit, (rar) nevoiaş, slab, sterp, (înv. şi reg.) scăzut, (reg.) izinít, obídnic, pimnicít, pizghi-rít, răít, şiştáv, (prin Ban.) miciculát, (prin Bucov. şi Transilv.) prilestit, (prin Olt.) târ-cáv. *(Plantă ~.)* 2. costeliv, jigărit, pipernicit, prăpădit, prizărit, răpciugos, sfrijit, slab, slăbănog, uscat, uscăţiv, (rar) uscăciós, (înv. şi reg.) mâr.şav, rău, sec, secăţiu, sccăţ-ív, (reg.) ogirjít. (Mold. şi Transilv.) pogârjít, *(Vită ~)*. 3. debil, delicat, firav, fragil, gingaş, plăpând, prizărit, sfrijit, slab, slăbănog, slăbuţ, şubred, (pop.) piţigăiat, (înv. şi reg.) mî'rşav, ticălos, (reg.) gúbav, moringláv, (Mold. şi Transilv.) sighináş, (Mold. şi Olt.) şíştav. *(Un copil ~; cu o constituţie ~.)*

pirpiriu adj. v. JERPELIT. PETICIT. RUPT. ZDRENŢĂROS. ZDRENŢUIT.

pirpiriu adj., s. v. CALIC. NECĂJIT. NEVOIAŞ. SĂRAC. SĂRMAN.

pir-róşu s. v. ROGOZ.

PIRUETĂ s. învirtitură, (înv.) sfârlitúră. *(~ la vals.)*

PIRUÍ vb. a ciripi, (prin Olt.) a ştiorllcăl. *(Pasărea ~.)*

piruiálă s. v. CIRIPIT. GLAS. PIRU-T.

PIRUÍT s. ciripit, glas, (reg.) piruiálă, pi-ruitúră, (prin Olt.) ştiorlâcăiálă. *(~ de păsărele.)*

piruitúră s. v. CIRIPIT. GLAS. PIRUIT.

pirúşte s. pi. v. CHIBRIT.

PISĂ vb. a mărunţi, a sfărâma, a zdrobi, (înv. şi pop.) a smicura, a zdrumica, (reg.) a pisălogi, a pisăza, (fam.) a pisăgi. *(A ~ sare.)*

pisa vb. v. BATE. BĂTĂTORI. BĂTUCI. BODOGĂNI. CICĂLI. DĂSCĂLI. DECOR-TICA. ÎNDESA. PIUA. PLICTISI. PRESA. SÂCÂI.

PISAR s. *(IST.)* diac, grămătic, logofăt, scrib, scriitor, uricar. *(~ în cancelariile din ţările romane.)*

PISARE s. mărunţire, pisat, sfărimare, zdrobire. *(~ unui material dur.)*

PISAT adj. mărunţit, sfărimat, zdrobit, (reg.) pisăzát, (fam.) pisăgít. *(Material solid ~.)*

PÍSÁT s. mărunţire, pisare, sfărimare, zdrobire. *(~ unui material solid.)*

pisâgí vb. v. BATE. BĂTĂTORI. BĂTUCI. ÎNDESA. MĂRUNŢI. PISA. PRESA. SFĂRÂMA. ZDROBI.

pisăgít adj. v. MĂRUNŢIT. PISAT. SFÁ-RÂMAT. ZDROBIT.

pisâláu s. v. PILUG. PISĂLOG.

pisălog adj. v. CICĂLITOR. SÂCÂITOR.

PISĂLOG s. pilug, (reg.) mai, măiág, nilúg. pil, pisălău, pisătór, pisoi. *(~ cu care se pisează ceva in piuliţă.)*

pisălog s. v. PILUG.

pisălogeală s. v. BODOGONEALĂ. CICĂLEALĂ. DĂSCĂLEALĂ. SÂCÂIALĂ.

pisălog! vb. v. BODOGĂNI. CICĂLI. DĂSCĂLI. MĂRUNŢI. PISA. PLICTISI. SFĂ-RÂMA. SÂCÂI. ZDROBI.

pisătór s. v. PILUG. PISĂLOG.

pisăzá vb. v. MĂRUNŢI. PISA. SFĂRÎ-MA. ZDROBI.

pisăzát adj. v. MĂRUNTIT. PISAT. SFĂ-RÂMAT. ZDROBIT.

PISC s. 1. *(GEOGR.)* creastă, creştet, culme, vârf, (rar) obârşie, (înv. şi reg.) sârnceá, (reg.) piscán, spic, tigvă, titílă, virváre, (Tran-silv.) picúi, (Mold., Transilv. şi Maram.) ţi-clău, (înv.) suiş. *(Alpiniştii au ajuns pe ~ muntelui.)* 2. bot, (reg.) botniţă, bour. *(~ de la luntre.)* 3. *(TEHN.)* furcă, (reg.) cirlíg, grui, popârţác. *(~ la car.)* 4. *(TEHN.)* limbă, (reg.) splină. *(~ la sanie.)*

pisc s. v. BOT. PRORĂ.

piscán s. v. CREASTĂ. CREŞTET. CULME. PISC. VÂRF.

piscălău s. v. COCIORVĂ.

PISCOÁIE s. *(TEHN.)* vrană, (reg.) guriţă, pospai, ulucáş, (prin Transilv. şi Ban.) scoréţ. *(Prin ~ curge făina măcinată, la moară.)*

piscói s. v. OBOI.

piscolí vb. v. JEGOSI. MÂNJI. MURDĂRI. PĂTA.

píscoş adj. v. JEGOS. MÂNJIT. MURDAR. NEGRU. NESPĂLAT. PĂTAT. RĂPĂNOS. SLINOS. SOIOS.

piscoşí vb. V. JEGOSI. MÂNJI. MURDĂRI. PĂTA.

piscotéi s. v. PISCULEȚ. PISCUSOR. VÂR-FULEȚ. VÂRFUŞOR.

piscuí vb. v. PIUI.

piscuít s. v. PIUIRE. PIUIT. PIUITURĂ.

PISCULEŢ s. *(GBOGR.)* piscuşor, virfu-leţ, vârfuşor, (reg.) piscotéi.

PISCUŞOR s. *(GEOGR.)* pisculeţ, vârfu-leţ, vârfuşor, (reg.) piscotéi.

písi s. v. CALCAN-MIC.

pisíc s. v. COTOI. MOTAN. PISOI.

PISÍCĂ s. 1. *(ZOOL.; Felis domestica)* (pop.) miţă, (Bucov.) cotoroábă, (înv.) cătuşă. 2. *(ZOOL.) pisică sălbatică (Felis silvesiris)* = (reg.) mâţă sălbatică. 3. *(ENTOM.) pisica-popii* = (reg.) sfaióg, mâţa-pópii. 4. *(TEHN.)* (reg.) míţă. *(Piedica de la căruţă numită ~.)*

PISICESC adj. *(ZOOL.)* (reg.) mâţésc, mî-ţós.

pisici s. pi. v. PANANAŞ.

pisicós adj. v. FELIN.

PISICUŢĂ s. *(ZOOL.)* (rar) pisúlă, (reg.) mâţícă, miţíşoáră, mâţúcă, mâţulícă, mâţulú-ie, mâţúţă, pisilícă, pisuleáncă, pisulícă.

pisilícă s. v. PISICUŢĂ.

PISOÁR s. vespasiană.

pisóc s. v. COTOI. MOTAN. NISIP. PIETRIŞ. PISOI. PRUND. PRUNDIŞ.

pisocél s. v. COTOIAŞ. MOTĂNEL. PISO-IAŞ.

PISOI s. *(ZOOL.)* cotoi, motan, (pop.> miţ, pisíc, (reg.) cotóc, inilióc. mirtán, taâtâr-lán, mâţóc, motoc, pisóc, (Ban. şi Transilv.) mârtác, (prin Olt.) mârtóc. *(~ este mu>. ulut pisicii.)*

pisoi s. v. PILUG. PISĂLOG.

PISOIÁŞ s. *(ZOOL.)* cotoiaş. motănaş. tuo-tănel, (reg.) mâţúc, mâţúş, mâţúţ. pisocél.

pisólniţă s. v. PIULIŢĂ.

PISTÂL s. *(BOT.)* gineecu. *(~ al unef flori.)*

PISTOL s. 1. revolver. 2. *pistol-mitralierăr* – automat.

pistol s. v. MEMBRU. PENIS.

PISTOLET s. 1. (înv.) mordái. *(Înarmat cu ~.)* 2. *(TEHN.)* florar. *(~ pentru desen.)*

pistoná vb. v. INSISTA. STĂRUI.

PISTONÁJ s. *(TEHN.)* pistonare.

PISTONÁRE s. *(TEHN.)* pistonaj.

PISTÓRNIC s. *(BIS.)* (rar) pecetár.

pistoséli s. pi. v. PIFTIE. RÂC1TURI-

pistosí vb. v. STORCI. STRIVI. TERCIUL ZDROBI.

pistosít adj. v. STORCIT. STRIVIT. TERCIUIT. ZDROBIT.

pistriciós adj. v. PESTRIŢ.

pistriciúne s. v. PISTRUI.

pistricós adj. v. PISTRUIAT.

pistrui adj. v. BĂLŢAT. PĂTAT. PESTH IT. PISTRUIAT. TĂRCAT.

PISTRUI s. (rar) pistruiálă, (reg.) peslriţă-túră, pistriciúne. (prin Transilv.) strelíci. *(Are ~ pe obraz.)*

pistruiálă s. v. PISTRUI.

PISTRUIAT adj. (rar) pistrui, (reg.) pistricós. *(Om ~; obraz ~.)*

pistruiat adj. v. PESTRIŢ.

pisúlă s. v. PISICUŢĂ.

pisuleáncă s. v. PISICUŢĂ.

pisulícă s. v. PISICUŢĂ.

pişa vb. v. IEŞI. URINA.

pisare s. v. URINARE. URINAT.

pişat s. v. MUST. URINARE. URINAT. URINĂ.

pişălău s. v. MUST.

pişătoárc s. v. MUST.

plşătúră s. v. URINARE. URINAT.

PIŞCĂ vb. 1. a ciupi, (pop.) a ţicura, (reg.) a picura, a pişcura, (Transilv.) a piţiga. *(Cine te-a ~ aşa?)* 2. a ciupi, a Înţepa, a minca. *(Îi ~ puricii, ţânţarii.)* 3. a ciupi, a înţepa. *(Mustul ~.)* 4. a se ciupi. *(Pantalonii s-au cam ~.)* 5.* (fig.) a atinge, a împunge, a înţepa, a şfi-chiui. *(Îl ~ cu vorba.)*

pişcá vb. v. DESCREŞTE. MICŞORA. REDUCE. SCĂDEA.

PIŞCÁRE s. 1. ciupire, ciupit, pişcat. *(~ cuiva.)* 2. ciupeală, ciupitură, pişcătură. *(O ~ făcută pe pielea cuiva.)*

PIŞCAT adj. ciupit, înţepat. *(Mină ~.)*

PIŞCAT s. ciupire, ciupit, pişcare. *(~ cuiva.)*

píşcav adj. v. ASPRU. ÎNĂSPRIT. ÎNŢEPĂTOR. P1ŞCĂCIOS. PIŞCĂTOR.

PIŞCĂCIÓS adj. aspru, înăsprit, înţepător, spişcător, (reg.) píşcav, pişcós, (înv.) stifós. *(Vin ~.)*

pişcănâloáre s. v. GRANGUR. PIŞCĂTÓR adj. 1. înţepător. *(Insectă ~.)* ■2. aspru, înăsprit, înţepător, pişcăcios, (reg.) píşcav, pişcós, (înv.) stifós. *(Vin ~.)* 3. iute, înţepător, picant, pipsrat, usturător. *(Gust ~ ial unei mimări.)*

píşcătór adj. v. SARCASTIC. SATIRIC. PIŞCĂTURĂ s. I. ciupitură, începătură. *(0 ~ de (inţar.)* 2. ciupeală, ciupitură, pişcare. *(O ~ făcută pe pielea cuiva.)* 3. înţepătură. *(~ a Dinului, a unei minciri picante.)* 4. fă-rimă, fir, pic, picătură, strop, (reg.) piculéte, streíics, ţiră, (Mold. şi Munt.) sleámă, (fig.) scintí.e. *(Nici o ~ de...)*

p'.şiătúră s. v. IR3NIE. PERSIFLARE. ZEPLSMEA.

pişf-is adj. v. ASPRU. ÎNĂSPRIT. ÎNŢEPAT IR. PIŞCĂCIOS. PIŞCĂTÓR. pişeirá vb. v. CIUPI. PIŞCĂ, pişicher adj.v. ŞIRET. ŞMECHER. VICLEAN, pişicher s. v. ESCROC. HOŢ. IMPOSTOR. ÎNŞELĂTOR. PUNGAŞ. ŞARLATAN. ŞNAPAN.

pişiciit-riâc s. v. ESCROCHERIE. HOŢIE. IMPOSTURĂ. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE.

PUNGĂSEALĂ. PUNGĂŞIE. ŞAR-LATANIE. ŞMECHERIE. pKIeág s. v. CEP. píşpee s. v. EPISCOP.

pistă s. v. ALIMENT. HRANĂ. MÂNCARE. pişlélniţă s. v. BĂLTOACĂ. MLAŞTINĂ. MOCIRLĂ. SMÂRC.

pişti vb. v. PRELINGE. SCURGE. PITÁC s. 1. sfanţ, sorocovăL *(Moneda rusească numită ~.)* 2. pataşcă. *(Moneda aus-iriară numită ~.)* 3. *(BOT.) pitacu-dracului (Discina venosa)*=-(reg.) lămiífă, urecliea-bábei. pitâe s. v. AUTORIZAŢIE. BAN. DECRET. DISPOZIŢIE. FRANC. GOLOGAN. HOTĂ-RÂRE. ORDIN. ORDONANŢĂ. PARA. PERMIS. PLÂNGERE. PORUNCĂ. RECLA-MAŢIE.

PITAGOREIC adj. pitagoric. *(Doctrina ~.)* PITAGORIC adj. pitagoreic. *(Doctrina ~.)* pita-lui-Díimnul-Hristós s. v. ROŞCOVĂ • pita-lui-Dumnezéu s. v. RÂŞCOV. pita-lul-sílntu-Ioán s. v. ROŞCOVĂ. pita-lul-Sintión s. v. ROŞCOVĂ. pita-pórcului s. v. PÂINEA-PORCULUI PORTULACĂ.

pitar s. v. BRUTA R.

PITÂRCĂ s. *(BOT.)* I. *(Bolelus scaber)* (reg.) mitarcă grasă, (Transilv.) ciupercă de pe coastă. 2. *(Bolelus luridus)* (Transilv.) ciupercă domnească.

pitárcă s. v. HRIB. MÂNĂTARCĂ. PI-TOAŞCĂ.

PITA-VACII s. *(BOT.; Bolelus bovinus)* (reg.) pitoáncă, pitoáşcă, titirci (pl.), văcuţe (pl.), mânătarcă ursească, (Transilv.) ciupercă de brad. pită s. v. PÂINE.

PITĂRCÚŢĂ s. *(BOT.; Bolelus versipellis)* (reg.) chitárcă, pitúşcă, (prin Transilv.) róniţă.

pităreásă s. v. BRUTĂREASA.

pi tărie s. v. BRUTĂRIE.

pitărílă s. v. BRUTĂREASA.

pite s. pi. v. CEREALE. GRÂME.

piti vb. v. ASCUNDE. DOSI. MISTUI.

pitic s. v. BOIŞTEAN.

PITÍC s., adj. 1. s. liliputan, (reg.) ghemíş, (Transilv.) nimuríc, (înv.) nan. *(Un ~ de la circ.)* 2. adj. liliput, liliputan, (înv.) lógoş. *(Om ~.)* 3. adj. mic, scund. *(Fasole ~.)*

pitire s. v. ASCUNDERE. ASCUNS. DOSIRE.

PITIRIÁZIS s. *(MED.)* mătreaţă, (reg.) tăriţár, tărâţă.

pitiş adv. v. TIPTIL.

pitişoáră s. v. PÂINICĂ. PÍINTŞOARĂ.

pitit adj. v. ASCUNS. DOSIT.

pitoáncă s. v. HRIB. MÂNĂTARCĂ. PITA-VACII.

PITOÁŞCĂ s. *(BOT.; Boletus granulatus)* (reg.) pitárcă.

pitoáşcă s. v. PITA-VACII.

PITORESC adj. 1. pictural, plastic, sugestiv. *(Aspect ~.)* 2. evocativ, evocator, expresiv, nuanţat, plastic, pregnant, semnificativ, sugestiv, viu, (fig.) colorat. *(O descriere ~.)*

PITPALAC s. *(ORNIT.; Coturnix coturnix)* prepeliţă, (reg.) pitpălăcói, pitulice, potirníche, titirlíc.

PITPALACĂ s. *(ORNIT.)* (reg.) pitpălă-cíţă, pitpălăcoáie.

pitpălăcíţă s. v. PITPALACĂ.

pitpălăcoáie s. v. PITPALACĂ.

pitpălăcói s. v. PITPALAC. PREPELIŢĂ.

pitróe s. v. PORCUŞOR.

pitrúcăs. v. BUTUC. PAT. PICIOR. SCAUN. STRAT. TALPĂ.

pitula vb. v. ASCUNDE. DOSI. MISTUI.

pituláre s. v. ASCUNDERE. ASCUNS. DOSIRE.

pitulat adj. v. ASCUNS. DOSIT. JOS. MĂRUNT. MIC. SCUND.

pitulat adv. v. TIPTIL.

PITULÍCE s. *(ORNIT.)* 1. *(Phylloscopus collybita)* (reg.) pituliţă, sălcăríţă. 2. *(Troglo-dytes troglodytes)* ochiul-boului, (reg.) impără-túş, împărăţél, nuculíţă, panciarúş, părăsită, pătriiţ, pietroşél, pipirúş, pitulúşă, piţ, piţiâm-părát, piţiâmpărătúş, píţur, sfredeláş, sfredeleác, sfredelúş, tartalác, regina-păsărilor, (Ban.) cur-tubéş, (Bucov., Transilv. şi Ban.) şofrác, (prin Bucov.) şofrăcúţ. *'3.(Troglodytes parvulus)* (reg.) bourél, cioclejél, gătcjél, împărătúş, împărăţél, pănţărúş, sfredelúş, şofrác, ochiul-bóului. 4. *(Syloia horlensis)* purceluşă, (reg.) scrofiţă. 5, *(Sylvia curruca)* purceluşă, (reg.) scrofiţă.ţiţ.

pitulice s. v. FRUNZĂRITĂ. PITPALAC. PREPELIŢĂ.

pitulice-cu-cap-négru s. v. PURCELUŞĂ NEAGRĂ.

pitulice-neágră s. v. PURCELUŞĂ NEAGRĂ.

pitulíş adv. v. TIPTIL.

pituliţă s. v. PITULICE.

pitulúş adv. v. TIPTIL.

pitulúşă s. v, OCH1UL-BOULUL PITULICE.

pitúşcă s. v. PITĂRCUŢĂ.

pitúlă s. v. PÂINICĂ. PÂINIŞOARĂ.

piţ s. v. OCHIUL-BOULUI. PITULICE. PIŢIGOI.

pijărău s. v. COLIND. COLINDARE. COLINDAT. COLINDĂTOR. COLINDEŢ. URĂTOR.

piţiánă s. v. PĂNUŞĂ.

piţigá vb. v. CIUPI. PIŞCĂ.

plţigáie s. v. PIŢIGOI.

piţigán s. v. PIŢIGOI.

pijigái s. pi. v. CIMITIR.

PIŢIGĂIÁ vb. a ascuţi, a subţia, (reg.) a piţigărní. *(Îşi ~ glasul.)*

PIŢIGĂIAT adj. ascuţit, subţire, (rar) piui-tór, (reg.) înţiglát. *(O voce ~.)*

piţigăiat adj. v. DEBIL. DELICAT. FIRAV. FRAGIL. GINGAŞ. PIRPIRIU. PLĂPÂND. PRIZĂRIT. SFRIJIT. SLAB. SLĂBĂNOG. SLĂBUŢ. ŞUBRED.

piţigărní vb. v. ASCUŢI. PIŢIGĂIÁ. SUBŢIA.

piţigoáică s. v. AREST. ÎNCHISOARE. OCNĂ. PENITENCIAR. PUŞCĂRIE. TEMNIŢĂ.

PIŢIGOI s. *(ORNIT.)* 1. *(Parus major)* (rar) piţ, (pop.) piţigúş, simţiváră. (reg.) domnişor, piţigáie, piţigán, piţiâmpărătúş, ţicléte, ţiglău, ţigleán, pasărea-plúgului, regele-păsă-rilor, (Ban.) sucitoáre. 2. *piţigoi-codat (Aegi-thalos caudatus caudatus)* = (reg.) ţî'rţâr, pi-ţigoi-de-cârd, piţigoi-de-stól, piţigoi-întunecát, piţigoi-roşiétic, piţigoi-róşu, piţigoi-rusésc.

piţigoi-de-cârd s. v. PIŢIGOI-CODAT.

plţigoldc-stól s. v. PIŢIGOI-CODAT.

piţigol-intunecát s. v. PIŢIGOI-CODAT.

piţigoi-roşiétic s. v. PIŢIGOI-CODAT.

piţifloi-róşu s. v. PIŢIGOI-CODAT.

piţigoi-rusésc s. v. PIŢIGOI-CODAT.

piţigúş s. v. PIŢIGOI.

piţiâmpărát s. v. OCHIUL-BOULUI. PITULICE.

piţiâmpărătúş s. v. OCHIUL-BOULUI. PITULICE. PIŢIGOI.

piţúlă s. v. BAN. BĂNCUŢĂ. FIRFIRIC. FRANC. GOLOGAN. PARA.

píţur s. v. OCHIUL-BOULUI. PITULICE.

piua interj, v. ATENŢIE.

PIUA vb. *(TEXT.)* (Transilv. şi Maram.) a pisa. *(A ~ abaua.)*

PIUÁR s. *(TEXT.)* (pop.) morar, (reg.) dârstár, măiugár, (înv.) menghinegíu. *(E ~ de profesie.)*

PÍUĂ s. 1. *(TEXT.)* (reg.) dirstă, (Transilv.) dubă, (Transilv. şi Bucov.) şteázá, (Transilv. şi Maram.) vâltoáre, (înv.) menghină. *(~ pentru tmptslirea dimiei.)* 2. *(MIE.)* (reg.) mojár, treasc. *(Tunul primitiv numit ~.)*

piuă s. v. ADĂPĂTOARE. JGHEAB. MOR-TIER. TROACĂ. ULUC

PIUÍ vb. 1. (reg.) a pieuna, a pioci, a piscui. *(Puii de găină ~.)* 2. a şuiera, a ţiui, a vâjii, (reg.) a ţistui. *(Glonţul i-« ~ pe la ureche.)*

piuiálă s. v. PIUIT. PIUITURĂ. ŞUIERAT. ŞUIERĂTURĂ. ŢIUIT. TIUITURĂ. VÂJÂIŢ. VÎ.IÎ1TURĂ.

PIUÍRE s. piuit, piuitură, (reg.) pi<-unát,, piscuít. *(~ puilor de găină.)*

PIUÍT s. 1. piuire, piuitură, (reg.) pieunát, piscuít. *(~ puilor de găină.)* 2. piuitură, şuierat, şuierătură, ţiuit, ţiuitură, vâjiit, vâjiiiură-(rar) piuiálă. *(~ glonţului.)*

PIUITÓR adj. şuierător, ţiuitor, vijiitor.. *(Zgomot ~.)*

piuitór adj. v. ASCUŢIT. PIŢIGĂIAT. SUBŢIRE.

PIUITURĂ 1. piuire, piuit, (reg.) pieunát, piscuít. *(~ de pui de găină.)* 2. piuit, şuierat, şuierătură, ţiuit, ţiuitură, vâjiit, vâjii tură,, (rar) piuiálă. *(~ glonţului pe la urechea cuiva.}*

PIULÍŢĂ s. 1. (reg.) mojár, pisólniţă, piu-şoáră, piúţă, (Mold.) chisău, (Mold. şi Olt.) solniţă. *(~ pentru pisai condimentele.)* 2. *(TEHN.)* mutelcă, (reg.) gi'scă, (înv.) tirşie. *(~ pentru asamblări.)*

piuliţă s. v. BROASCĂ.

piuscúl s. v. CANAF. CIUCURE.

piuşoáră s. v. PIULIŢĂ.

piúţă s. v. PIULIŢĂ.

PIVNICÉR s. chelar.

PÍVNIŢĂ s. beci, (reg.) báşcă, (prin Mold.> hrubă, (Mold. şi Bucov.) pohréb, (prin Mold.) zémnic, (înv., în Transilv., Ban. şi prin Mo.d.> podrúm. *(Tine alimentele la ~.)*

PIVOTA vb. *(TEHN.)* a se roti.

PIVOTARE s. *(TEHN.)* rotire.

pixidă s. v. CUTIE.

pizghirít adj. v. CHIRCIT. DEGENERAT. ÎNCHIRCIT. NEDEZVOLTAT. PIPERNICIT. PIRPIRIU. PRICĂJIT. PRIZĂRIT. SFRIJIT.

PIZMAŞ adj. gelos, invidios, pizmuitor, ranchiunos, (pop. şi fam.) ciudós, (reg.) zăeáş» (Transilv.) dâcós, (înv.) pizmătár, pizmătárcţ-râvnitór, zavistiós, zavístnic, zavistuitór, zuliar. *(Om ~ pe succesele altuia.)*

pizmaş adj. v. DUŞMĂNOS. INAMIC-NEPRIETENESC. NEPRIETENOS. OSTIL. POTRIVNIC. VRĂJMAŞ.

pizmaş s., adj. v. ADVERSAR. DUŞMAN. INAMIC. POTRIVNIC. VRĂJMAŞ.

PÍZMĂ s. ciudă, gelozie, invidie, necaz, pică, pornire, ranchiună, (rar) înciudáre, (pop.) năduf, obidă, pizmuíre, pofidă, (înv., reg. şi fam), parapon, (înv. şi reg., In Bucov.) băsău, (înv. şi reg.) măráz, scî'rbă, (reg.) pildă, zăcâ-şeálă, zăcăşíe, (prin Mold.) bănat, (Transilv.) dî'că, (Ban. şi OU.) inát, (Mold.) póxie, (înv.) patos, răpştíro, râvníre, zavistie, zavistnicíe, (fam.) boală. *(Îl roade ~; simte o ~ mstă-pinilă pe...)*

pizmă s. v. ANIMOZITATE. DISCORDIE. DUŞMxVNIE. ÎNVRĂJBIRE. OSTILITATE. PORNIRE. URĂ. VRAJBĂ. VRĂJMĂŞIE. ZÂZANIE.

pizmătár adj. v. DUŞMĂNOS. GELOS. INAMIC. INVIDIOS. ' NEPRIETENESC. NEPRIETENOS. OSTIL. PIZMAŞ. PIZMUITOR. POTRIVNIC. RANCHIUNOS. VRĂJMAŞ.

pizmătár s., adj. v. ADVERSAR. DUŞMAN. INAMIC. POTRIVNIC. VRĂJMAŞ.

pizmătáref adj. v. DUŞMĂNOS. GELOS. INAMIC. INVIDIOS. NEPRIETENESC. NEPRIETENOS. OSTIL. PIZMAŞ. PIZMUITOR. POTRIVNIC. RANCHIUNOS. VRĂJMAŞ.

pizmătáreţ s., adj. v. ADVERSAR. DUŞMAN. INAMIC. POTRIVNIC. VRĂJMAŞ.

pizmí vb. v. DUŞMĂNI. INVIDIA. PIZMUÍ. URÎ. VRĂJMAŞI.

PIZMUÍ vb. a invidia, (înv.) a bănui, a deoehea, a nenăvidi, a pizmi, a rivni, a răpşti, a zavi'stui. *(Mulţi îl ~.)*

pizmuí vb. v. DUŞMĂNI. URÎ. VRĂJMAŞI.

ptemui're s. v. ANIMOZITATE. CIUDĂ. DISCORDIE. DUŞMĂNIE. GELOZIE. INVIDIE. ÎNVRĂJBIRE. NECAZ. OSTILITATE. PICĂ. PIZMĂ. PORNIRE. RANCHIUNĂ. URĂ. VRAJBĂ. VRĂJMĂŞIE. ZÂZANIE.

PIZMUITOR adj. gelos, invidios, pizmaş, •ranchiunos, (pop. şi fam.) ciudós, (reg.) zăcaş, (Transilv.) dlcós, (înv.) pizmătár, pizmătáreţ, rivnitór. zavistiós, zavístnic, zavistuitór, zuliar, *(li simte ~ pe succesele altuia.)*

pizmuitor adj. v. DUŞMĂNOS. INAMIC. NEPRIETENESC. NEPRIETENOS. OSTIL. POTRIVNIC VRĂJMAŞ.

pizmuitor s., adj. v. ADVERSAR. DUŞMAN. INAMIC. POTRIVNIC. VRĂJMAŞ.

pică s. v. LULEA. PIPĂ.

PÂCÂÍ vb. a pufăi, (reg.) a pişcii. *(~ din iulea. i*

pâctí vb. v. PÂLPÂI.

FÂCLÁ 1. *(MET.)* ceaţă, negură, (pop.) negureálă. negureáţă, (reg.) burácă, (prin Transilv.) búştinâ, (prin Mold.) mocíriă, (înv.) •mâgíâ. *(Era o ~ de nu vedeai la doi paşi.)* 2. *(GBOL.;* mai ales pe pi.) pufnă, saltă, vulcan noroios.

píclá s. v. ARŞIŢĂ. CANICULĂ. CĂLDURI. DOGOARE. DOGOR^ALĂ. FIERBINŢEALĂ. NĂBUSEALĂ. NĂDUF. NĂ-DUSEALĂ. PÂRJOL. POJAR. TORO-

PEALĂ. ZĂDUF. ZĂPUŞEALĂ.

pâctes adj. v. DIFORM. HIDOS. HÂD. MONSTRUOS. POCIT. RESPINGĂTOR. SCHIMONOSIT. SLUT. STRÂMB. URÂT.

pî.iişit adj. v. INSOCIABIL. MOROCĂNOS. MUT. NECOMUNICATIV. NEPRIETENOS. NESOCIABIL. POSAC. POSOMORIT. TACITURN. TÂCUT. URÂCIOS. URSUZ.

PÂCLÓS adj. 1. ceţos, înceţoşat, înnegurat, nebuios, neguros, (rar) negurátic, neguríu. *(Vreme ~.)* 2. închis, înnegurat, înnorat, întunecat, întunecos, mohorit, neguros, noros, plumbuit, plumburiu, posomorit, urit, (înv.) ponetţrít. *(Cer ~.)*

pâháví vb. v. ÎNGĂLBENI. OFILI. PĂLI. TRECE. USCA. VEŞTEJI.

pâhâvít adj. v. GALBEN. ÎNGĂLBENIT. OFILIT. PĂLIT. TRECUT. USCAT. VEŞTED. VEŞTEJIT.

plinâr s. v. BRUTAR.

PUNE s. 1. (reg.) hlibán, (Mold., Transilv. şi Ban.) pită. *(A cumpărat o ~ caldă.)* 2. *(BOT.) piinea-porcului (Cyclamen europaeum)* = (reg.) pita-pórcului.

pî'ine s. v. AZIMĂ. CEREALE. GRÂNE.

pâinea-páştelui s. v. DEDIŢEI-GALBENI. FLOAREA-PAŞTELUI. FLOAREA-PAŞTI-LOR. FLOAREA-PĂSĂRILOR. FLOA-REA-VÂNTULUI-GALBENĂ. GĂINUŞĂ.

GĂLBENELE. PĂŞTIŢĂ.

piinea-pădúrii s. v. RÂŞCOV.

PÂINÍCĂ s. pâinişoară, (pop.) piiniţă, (înv. şi reg.) pitisoáră, pitúţă.

PÂINIŞOARĂ s. 1. pâinică, (pop.) piiníţă, (înv. şi reg.) pitisoáră, pitúţă. 2. *(BOT.; Rus-sula lepida)* (reg.) oiţă, bureţi-de-spíni (pl.), bureţi-róşii (pl.). 3. *(BOT.; Russula integra)* (reg.) vineţícă.

pâinişoară s. v. CHIFLĂ.

pâini-şoáre s. pi. v. BURETE-DE-MES-TEACĂN. HULUB IŢĂ.

piinfţă s. v. PÂINICĂ. PÂINIŞOARĂ.

PÂLC s. bandă, buluc, ceată, cârd, droaie, gloată, grămadă, grup, mulţime, stol, (pop.) crílă, liotă, (reg.) canará, ciurdă, mişină, (Olt. şi Transilv.) ciopor, (Olt. şi Ban.) clápie, (înv.) cin, tacím. *(Un ~ di copii.)*

PÂLCULÉŢ s. pâlcuşor.

PÂLCUŞÓR s. pliculeţ.

PILNIE s. 1. (reg.) húnie, (Mold. şi Bucov.) léică, (Transilv., Maram., Ban. şi Olt.) tolcér, (Transilv.) triftór. *(Toarnă vinul în sticlă cu ~.)* 2. *(FIZ.)* receptor. *(~ telefonului.)* 3, *(GEOGR., GEOL.)* avenă. *(~ se formează In rocile solubile.)*

pilnie s. v. AURICULĂ. PAVILIONUL URECHII. URECHE.

PÂLNIOÁRĂ s. pâlniuţă, (Mold. şi Bucov.) leicúţă, (Transilv.) tolceráş. *(~ pentru turnai lichide.)*

PÂLNIUŢĂ s. pilnioară, (Mold. şi Bucov.) leicúţă, (Transilv.) tolceráş. *(~ pentru turnat lichide.)*

PÂLPÂÍ vb. 1. a licări, a sclipi, a tremura, a vibra. *(Flacăra luminării ~.)* 2. (reg.) a pâcii. *(Focul ~ în sobă.)*

pâlpií vb. v. FÂLFÂI.

PÂLPÂIÁLĂ s. pâlpâire, pilpâit, pilpiitură. *(~ flăcării unei luminări.)*

PÂLPÂÍRE s. pâlpâială, pâlpâit, pâlpâitură. *(~ flăcării unei luminări.)*

PÂLPÂÍT s. pâlpâială, pâlpâire, pâlpâitură. *(~ flăcării unei luminări.)*

PÂLPÂITÓR adj. tremurător. *(Flacără ~.)*

PÂLPÂITURĂ s. pâlpâială, pâlpâire, pâlpâit. *(~ flăcării unei luminări:)*

pine s. v. SEZON. TIMP. VREME.

PÂNDÁR s. (înv. şi reg.) pindáş, (reg.) pâr-gár, (Ban. şi Transilv.) górnic, (Mold. şi Transilv.) jitár, (prin Dobr.) meregíu, (înv.) pin-ditór. *(~ la vie.)*

plndár s. v. PAZĂ. SANTINELĂ. STRAJĂ. VEGHE.

pândáş s. v. PÂNDAR.

PINDĂ s. (rar) pândít. *(N-ai observat nimic în timpul ~ ?)*

pindărí vb. v. PÂNDI.

PÂNDÍ vb. I. a iscodi, a observa, a spiona, a urmări, (înv. şi pop.) a priveghea, (pop.) a cerca, (înv. şi reg.) a acera, a păzi. *(Îl ~ din umbră.)* 2. (prin Ban.) a astăura. *(L-a ~ la ieşirea din tură.)* 3.* a jitări, a pândări. *(~ la o pepenărie.)* 4. a ameninţa, (fig.) a paşte. *(Îl ~ o mare primejdie.)*

pândí vb. v. PĂZI. SUPRAVEGHEA.

pândít s. v- PÂNDĂ.J

plnditór s. v. PÂNDAR.

pângánie adj., s. v. PĂCĂTOS.

PÍNGĂRÍ vb. 1. a batjocori, a necinsti, a profana, a spurca, a viola, (înv. şi pop.) a pri-hani. *(A~ un loc considerat sfint.)* 2. a profana, a spurca, (înv. şi pop.) a prihăni, (reg.) a mâr-şăvi, (fig.) a întina, a mânji, a murdări, a păta, (înv. şi pop. fig.) a scârnăvi, (reg. fig.) a pricăji. *(A ~ memoria cuiva.)*

pin gări vb. v. BATJOCORI. COMPROMITE. DEZONORA. NECINSTI. SILUL TERFELI. VIOLA.

PÂNGĂRÍRE s. 1. batjocorire, necinstire, profanare, sacrilegiu, spurcare, violare, (înv. şi pop.) prihăníre. *(~ unui loc considerai sfint.)* 2. profanare, spurcare, (rar) prihană, (înv. şi pop.) prihăníre, (înv.) prihăníe, (fig.) întinare, mânjíre, murdărire, pătáre, (înv. fig.) pricăjíre, scârnăvíe. *(~ memoriei cuiva.)*

plngărire s. v. BATJOCORIRE. COMPROMITERE. DEZONORARE. NECINSTIRE. SILUIRE. TERFELIRE. VIOL. VIOLARE.

PÂNGÁRÂT adj. profanat, spurcat, (rar) prihănlt, (fig.) întinat, mânjít, murdărit, pătat. *(Lucruri sfinte ~.)*

plngărít adj. v. COMPROMIS. DEZONORAT. DISCREDITAT. NECINSTIT. TERFELIT. plngărít adj., s. v. PĂCĂTOS.

PÂNGĂRITÓR adj., s. 1. adj., s. profanator, (livr.) sacrileg, (înv.) spurcătór. *(~ al celor sfinte.)* 2. s. profanator, (rar) violator. *(~ de morminte.)*

pintecáre s. v. DIAREE. DIZENTERIE. pântecăráie s. v. DIAREEI pântecăríe s. v. DIZENTERIE.

PÍNTECE s. *(ANAT.)* abdomen, burtă, (înv. şi pop.) mâţe (pl.), (pop.) inimă, (reg.) bándor, bârdán, burdúh, burduhán, dóbă, foále. rânză, vintre, (prin Mold.) buft.

pî'ntece s. v. INIMĂ. INTERIOR. MITRĂ. STOMAC. SUFLET. UTER.

PÂNTECÉL s. *(ANAT.)* burtică, burticică, pântecuţ.

PÂNTECQS adj. burtos, (rar) burticós, (pop. şi fam.) borţós, (reg.) folticós, (fam.) bombat, burduhănós, burduhós. *(Om ~.)*

PÂNTECUŢ s. *(ANAT.)* burtică, burticică, pântecel.

plnzáică s. v. CEARŞAF.

pânzáre s. v. PÂNZĂ.

PÂNZĂ s. 1. *(TEXT.)* (înv. şi reg.) pânză-

túră, (reg.) pănură, pânzáre. *(A cumpărat doi metri de ~.)* 2. *(MAR.)* velă, (înv.) vetrelă-vintreá. *(Corabie cu două ~.)* 3. păienjeniş, plasă, (rar) păinjinár, (reg.) painginăráie. (înv.) păioáră. *(S-a prins ca tntr-o ~ de păianjen.}* 4. *(PICT.)* pictură, tablou, (înv. şi pop.) zugrăveală, (reg.) chip, (înv.) nacazlíc, zugră-vitúră. *(A expus mai multe ~ în ulei.)* 5. Iarnă,. tăiş. *(~ ferăstrăului, a coasei.)* 6. *(GEOL.}* strat. *(~ freatică.)* 7. *(GEOL.)* vână. *(O ~ de apă freatică.)*

pânză s. v. AŞTERNUT. BOR. CEARŞAF. GIULGIU. LINŢOLIU. MARGINE.

pín/ăríc s. v. PÂNZET.

pinzătúră s. v. BROBOADĂ. CATRINŢĂ. FAŢĂ DE MASĂ. FOTĂ. MARAMĂ. NĂFRAMĂ. PÂNZĂ. PÂNZET.

PÂNZÉT s. *(TEXT.)* (rar) pinzăríc. (înv. şi reg.) pânzătúră. *(~ de bună calitate.)*

pinzuí vb. v. CĂLI. OŢELI.

plnzuiálă s. v. GIULGIU. LINŢOLIU.

pâră s. v. ACŢIUNE. ACUZARE. ACUZAŢIE. ANIMOZITATE. BÂRFĂ. BÂRFEALĂ. BÂRFIRE. BÂRFIT. CALOMNIE. CALOMNIERE. CAUZĂ. CEARTĂ. CLEVETEALĂ. CLEVETIRE. CLEVETIT. CONFLICT. DEFĂIMARE. DENIGRARE. DENUNŢ. DENUNŢARE. DEZACORD. DEZBINARE. DIFEREND. DISCORDIE. DISCREDITARE. DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPUTĂ. DIVERGENŢĂ. GÂLCEAVĂ. ÎNVINOVĂŢIRE. ÎNVINUIRE. ÎNVRĂJBIRE. JUDECATĂ. LITIGIU. NEÂNŢELEGERE. PLÂNGERE. PONEGREALĂ. PONEGRIRE. PROCES. RECLAMAŢIE. ŞOAPTĂ. VRAJBĂ. ZÂZANIE.

PÂRCĂLÁB s. *(IST.)* (înv.) staroste.

PÂRCĂLĂBÍE s. *(IST.)* (înv.) stărostíe.

pârdálnic adj., s. v. AFURISIT. BLESTEMAT. CÂINOS. HAIN. ÎNDRĂCIT. RĂU. TICĂLOS.

plrdálnicul s. art. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

pârgár s. v. CONCETĂŢEAN. ORĂSEAN.. PÂNDAR. TÂRGOVEŢ.

pârgav adj. v. PÂRGUIT. PRECOCE. TIMPURIU. VĂRATIC.

pârgăviţ adj. v. PRECOCE. TIMPURIU. VĂRATIC. pârgăí vb. v. PÂRGUL pârgăluí vb. v. PÂRGUL pârgăví vb. v. PÂRGUL

PÂRGHIE s. *(TEIIN.) 1.* (înv. şi reg.)' păringă, (reg.) mătărî'ngă, parrnaclî'c. (Mold.) tăbârcă, (înv.) mangeál. (~ *de ridicat greutăţi.)* 2. braţ. *(~ a* unei *balanţe)* 3. cârmă, drug, oişte, proţap. *(~ la moara de vini.) í.* (reg.) pocăneá, terteléci. *(~ la joagărul de buşteni.}* 5. proţap. *(~ la ftntină.)* 6. (pop.) săgeată. *(~ la leagăn.)*

PÂRGUÍ vb. (reg.) a se pârgăi, a se pirgălui,. a se pârgăví. *(Fructele s-au ~.)*

PÂRGUÍRE s. pirguit. *(~ fructelor.)* PÂRGUÍT adj. (prin Transilv.) pârgav. *(Fructe ~.)*

PÂRGUÍT s. pârguire. *(~ fructelor.)*

P1RI vb. a denunţa, a reclama, a spune, >(pop.) a vinde, (Mold., Transilv. şi Maram.) *a* ponoslui, (înv.) a jelui, a vădi, (fam. fig.) a •aranja, a turna. *(L-a ~ autorităţilor.)*

pirî vb. v. CERTA. ÎNVRĂJBI. JUDECA. SUPĂRA.

PÂRÂCIÓS adj., s. pirâtor, (fam. fig.) turnător. *(Mare ~ mai* e*!)*

PÂRÂÍ vb. 1. a scârţâi. *(Duşumeaua ~.)* 2. -a pocni, a trosni. *(Îi ~ încheieturile.)* 3. a trosni, (înv.) a prisni. *(Focul ~.)* 4. a păcălii,,a răpăi, a ţăcăni, (rar fig.) a toca. *(Mitraliera •~ jură întrerupere.)*

pârâí vb. v. FÂŞÂI. FOŞNI. RĂPĂI. ROPOTI. SFÂRÂI. SUNA. SUSURA. ŞOPOTI. ŞOPTI. ŞUŞOTI. ŞUŞUI.

PÂRÂÍÁŞ s. piriuţ.

PÂRÂÍT s. piriitură, trosnet, trosnitură, (reg.) pirpăiiură. *(~ lemnelor care ard.)*

PÂRÂITOÁRE s. morişcă, seirţiitoare, zbâr-•niitoare. *(~ pentru speriat păsările.)*

pî-iitoáre s. v. VÂJÂITOARE. ZBÂRNÂI-TOARE.

PÂRÂITÚRĂ s. 1. pâriit, trosnet, trosnitură, ■(reg.) pârpăitúrâ. *(~ lemnelor care ard.)* 2. ipăcăiii-ală, păcănire, păcănit, păcănitură, ■răpi:ît. şuierat, şuierătură, ţăcăneală, ţăcănire, ţăcănit, ţăcănitură. *(~ a puştilor.)*

pirî- s. v. RECLAMANT.

pirâş s., adj. v. ADVERSAR. DUŞMAN. INAMIC. POTRIVNIC. VRĂJMAŞ.

PÂRÂT s., adj. *(JUR.) I.* s. reclamat, (înv.) defeiulór. 2. s., adj. acuzat, inculpat, împricinat, învinuit, (livr.) incriminat, (pop.) prici-<náş. (prin Transilv.) pricinát.

PÍRÂTÓR adj., s. 1. adj., s. pirâcios, (fam. fig.) turnător. *(Mare ~ mai e!)* 2. s. denunţător, (livr.) delator, sicofánt, (înv.) prepuitór, vádnic, (fam. fig.) turnător. *(Un ~ ordinar.)*

pâritór s. v. RECLAMANT.

pilitură s. v. ACUZARE. ACUZAŢIE. ÎNVINOVĂŢIRE. ÎNVINUIRE.

PÂRÂU s. 1. *(GEOGR.)* râuleţ, riuşor, (reg.) a-iuréi. riúţ. *(Un ~ şerpuia printre coline.)* 2. *(GEOGR.)* apă. *(A sărit cu uşurinţă ~.)* 3.:şiroi. şuvoi. *(Un ~ de lacrimi, de singe...)*

PjRÂÚŢ s. pirâiaş.

pirjoálă s. v. CHIFTEA.

PÂRJÓL s. 1. foc, incendiu, (înv. şi reg.) pojar, ireg.) pirlitúră. *(Un~ a distrus clădirea.)* 2. flăcáraie, pară, pălălaie, văpaie, vilvătaíe, vâfvoare, (rar) pălăláică, (pop.) bóbot, bobotáie, (reg.) pălălăiálă, vâlváie, vilvăráie, (prin vestul Transilv.) báburá, (Olt.) bălbălău. *(Un imens ~ de la incendia.)* 3. arşiţă, caniculă, călduri <pl.). dogoare, dogoreală, fierbinţeală, năbu-•şeală, năduf, năduşeală, pojar, toropeală, zăduf zăpuşeală, (livr.) torpoáre, (pop.) arsură, vipie, <reg.) buhoáre, cócăt, crăpăt, năplăiálă, pî'clă-prépăt, prigoáre, puhăiálă, zăpúc, (prin Ban.) arsoáre, (Ban. şi Transilv.) friptoáre, (prin Olt.) jápsă, (Ban.) pripeală, (înv.) ars, prípcc, (fig.) cuptor, jar. *(~ zilelor de vară.)*

pârjól s. v. ARSURĂ. CALAMITATE. CATASTROFĂ. DEZASTRU. FLAGEL. GROZĂVIE. JARIŞTE. NĂPASTĂ. NENOROCIRE. PACOSTE. PÂRLITURĂ. POTOP. PRĂPĂD. PUSTIIRE. SINISTRU. URGIE.

PÂRJOLÍ vb. 1. a devasta, a distruge, a nimici, a prăpădi, a pustii, (reg.) a pustului, (înv.) a sfirşi, a strica. *(Duşmanii au ~ tot ce le-a ieşit in cale.)* 2. a arde, a dogori, a frige, (pop.) a pripi, a zăpuşi, (înv. şi reg.) a păli, a prigori. *(Soarele ~.)*

pârjolí vb. v. PÂRLI.

PÂRJOLÍRE s. devastare, distrugere, nimicire, pustiire, (înv.) risipă. *(~ unui teritoriu ocupai.)*

PÂRJOLÍT adj. devastat, distrus, nimicit, pustiit. *(Un teritoriu ~.)*

pii^olit adj. v. BRONZAT. ÎNNEGRIT. NEGRU. PÂRLIT. PRĂJIT.

pârjolitúrâ s. v. ARSURĂ. JARIŞTE. PÂRLITURĂ.

pirláci s. v. ESCROC. HOŢ. IMPOSTOR. ÎNŞELĂTOR. PUNGAŞ. ŞARLATAN. ŞNAPAN.

pârláu s. v. CIUBĂR. IIÂRDĂU. PUTINĂ.

pî'rlea s. art. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ESCROC. HOŢ. IMPOSTOR. ÎNCORNORATUL. ÎNŞELĂTOR. NAIBA. NECURATUL. PUNGAŞ. SATANĂ. ŞARLATAN. ŞNAPAN. TARTOR.

PÂRLEÁLĂ s. piriitură. *(Arsura superficială numită ~.*)

pârleálă s. v. ARSURĂ. JARIŞTE. PAGUBĂ. PELAGRĂ. PIERDERE. PÂRLITURĂ.

PÂRLEÁZ s. (reg.) săritoare, (prin Munt. şi Transilv.) punte, (prin Munt.) scărílă. *(A trecut în curtea vecinului sărind ~.)*

PÂRLÍ vb. 1. (pop.) a pârpăli, (Mold. şi Bucov.) a ciupeli, (Transilv. şi Maram.) a pârjoli. *(A ~ porcul, după tăiere.)* 2. a (se) arde, a (se) bronza, a (se) înnegri, a (se) prăji, (inv. şi reg.) a (se) păli. *(Se ~ la soare, la mare.)*

pârlí vb. v. ADEMENI. AMĂGI. ÎNCÂNTA. ÎNŞELA. MINŢI. MOMI. PĂCĂLI. PROSTI. PURTA. TRIŞA.

PÂRLÍRE s. bronzare, innegrire, prăjire. *(~ cuiva la soare.)*

PÂRLÍT adj. 1. ars, dogorit, (înv. şi reg.) prigorii. *(Pustiul ~ al Africii.)* 2. bronzat, înnegrit, negru, prăjit, (reg.) pirjolít. *(Om ~.)*

pirlít adj. v. AMĂRÂT. NENOROCIT. PRĂPĂDIT.

PÂRLITURĂ s. 1. pârleálă. *(Arsura superficială numită ~.)* 2. arsură, jarişte, (pop.) arsătúră, (înv. şi reg.) pârjól, (.reg.) pârjolitúră, pârleálă. *(Locul ars in pădure se numeşte ~.)*

pirlitúră s. v. FOC. INCENDIU. PÂRJÓL.

PÂRLOÁGÂ s. 1. ogor, (pop.) moină, (reg.) méjdină, morhoáneă, morogán, mor*ú*ncă, na-dáz, năvăloácă, noroi, obleágă, órpie, rit, toloacă. *(Pămlntul arabil temporar nelucrat se numeşte ~.)* 2. bălărie, ogor. *(Locul plin de buruieni se numeşte ~.)* 3. paragină, ţelină, (pop.) părăgineálă, (înv. şi reg.) ogor, (reg.) hat, părăginitúră. *(Pământul a ajuns o ~.)*

pârloáflă s. v. CURÂTURĂ.

pirlogí vb. v. PARAGINI. SĂLBĂTICI.

pirlogít adj. v. ÎNŢELENIT. NECULTI-VAT. NEDESŢELENIT. NELUCRAT.

pirnáie s. v. AREST. ÎNCHISOARE. OCNĂ. PENITENCIAR. PUŞCĂRIE. TEMNIŢĂ.

pirpăitúră s. v. PÂRÂIT. PÂRÂITURĂ. TROSNET. TROSNITURĂ.

PÂRPĂLÍ vb. (reg.) a (se) cârcăli, *(A ~ un aliment.)*

pirpălí vb. v. PÂRLI.

pírpără s. v. AVERSĂ.

PIRPĂRIŢĂ s. *(TEHN.)* (reg.) gânjéi, prepeliţă. *(~ la piatra alergătoare a morii.)*

pírpăriţâ s. v. HĂDĂRAG. TEICĂ. TITIREZ.

pírpor s. v. POJAR. RUJEOLĂ.

pfrsní vb. v. SFORĂI.

PÂRŞ s. *(ZOOL.; Muscardinus avellanárius)* (reg.) alunár.

plrşní vb. v. STRĂNUTA.

pârtle s. v. CĂRARE. POTECĂ.

PÂRTIOÁRĂ s. pârtiuţă. *(O ~ prin zăpadă.)*

PÂRTIÚŢĂ s. pirtioară. *(~ prin zăpadă.)*

PÂRŢ interj., s. 1. interj, (reg.) tirţ ! 2. s. *(FIZIOL.)* gaz, vânt, (pop.) băşínă, fâsâiálă, (prin Bucov. şi Maram.) târtâítă, (fam.) pam.

plrţág s. v. CAPRICIU. CHEF. CUSUR. DAR. DEFECT. FANDOSEALĂ. FANTEZIE. FASON. FIŢĂ. MAIMUŢĂREALĂ. METEAHNĂ. MOFT. NAZ. NĂRAV. PATIMĂ. POFTĂ. PROSTEALĂ. SCLIFOSEALA. TOANĂ. VICIU.

PÂRŢÂÍ vb. *(FIZIOL.)* (pop.) a se băşi.

PÂRŢÂÍT adj. (pop.) b ăsinós, *(Om ~.)*

plrţotín s. v. GLOABĂ. MÂRŢOAGĂ.

pârţotínă s. v. COCOTĂ. CURVĂ. FEMEIE DE STRADĂ. PROSTITUATĂ. TÂRFĂ.

plrţúică s. v. DIAREE.

pârvác s. v. MATCĂ.

PÂSLÓS adj. împâslit. *(Material ~.)*

piş s. v. CEP.

pfşcăví vb. v. ACRI. ALTERA. DESCOMPUNE. FERMENTA. ÎMPUŢI. ÎNĂCRI. STRICA.

pâşclí vb. v. PÂCÂI. PUFĂI.

pâşín adj. v. AGREABIL. BLAJIN. BLÂND. BUN. DOMOL. FUDUL. GRANDOMAN. INFATUAT. ÎNCREZUT. ÎNFUMURAT. INGÂMFAT. MEGALOMAN. MÂNDRU. ORGOLIOS. PAŞNIC. PLĂCUT. RETICENT. REŢINUT. REZERVAT. RUŞINOS. SEMEŢ. SFIICIOS. SFIOS. TIMID. TRUFAŞ. ŢANŢOŞ. VANITOS.

pâtcáv adj., s. v. BÂLBÂIT. GÂNGAV. GÂN-GĂVIT. GÂNGÂIT.

pâtcăí vb. v. BĂLMĂJI. BÂIGUI. BÂLBÂI. BÂRÂI. BODOGĂNI. BOLBOROSI. BOMBĂNI. BOSCORODI. GÂNGÂVI. GÂNGÂI. ÎNDRUGA. ÎNGĂIMA. ÎNGÂNA. MÂRÂI. MOLFĂI. MORMĂI. MURMURA.

piţóc s. v. GUZGAN. ŞOBOLAN.

PLAC s. 1. hatâr, plăcere, poftă. *(I-a făcut* ~j 2, chef, dispoziţie, dorinţă, gust, plăcere, poftă, voie, voinţă, vrere, (pop.) vrută, (înv.)

deşiderát, ogód, poftíre, poftit, poftitúră, rivnă, râvníre, tabiet. *(După ~ inimii.)*

placa vb. v. ABANDONA. LĂSA. PÁPÁSL

PLACAJ s. placare.

placardá vb. v. AFIŞA.

PLACÁRDÁ s. pancartă, placat.

PLACARE s. placaj.

PLACAT s. pancartă, placardă.

placat s. v. AFIŞ. ANUNŢ. ÎNŞTIINŢARE.

PLACĂ s. 1. (înv.) tablă. *(~ scrisă cu hieroglife.)* 2. *(MUZ.)* disc. *(O ~ cu vocea Măriei Tănase.)* 3. *(TEHN.) placă turnantă* = şaibă.. 4. proteză. *(~ dentară.)*

placă s. v. ANOD. POL POZITIV. TĂBLIŢĂ.

PLACENTĂ s. *(ANAT.)* (reg.) casă. câiţă, cămáşă, curatoare, îmbrăcăminte, Ioc. locşor, locúţ, lupşór, matcă, mitră, nádră, perdea, plod, prapur, soartă, strat, casa-copílului, mama-muierii, (prin Transilv.) sălaş.

PLACHETĂ SANGUINĂ s. *(BIOL.)* trom-bocit.

plachie s. v. PIFTIE. PILAF. RÁCITURL

PLACÍD adj. 1. apatic, delăsător, indiferent, indolent, lăsător, nepăsător, pasiv, tembel,, (livr.) impasibil, (reg.) nebriştít, (fig.) rece. *(Un om ~; atitudine ~.)* 2. calm, flegmatic» imperturbabil. *(Un caracter ~.)* 3. anost, banal, monoton, plictisitor, uniform, (fig.) searbăd, (livr. fig.) tern. *(Duce o viaţă ~.>*

PLACIDITATE s. 1. apatie, delăsare, indiferenţă, indolenţă, inerţie, insensibilitate, nepăsare, pasivitate, tembelism, (livr.) impasibilitate, prostraţie, (rar) indiferentism, neâagri-jíre, pasivism, (înv.) negríjă, negrijínţă, tem-belî'c, (grecism înv.) adiaforle, (fig.) răceală. *(Stare de ~ a cuiva.)* 2. calm, flegmă, imper-turbabilitate. *(O ~structurală, temperamentală.)*

PLAFON s. *(CONSTR.)* tavan, (astăzi rar) pod, (înv. şi reg.) podele (pl.), sufít, (Mokl.) bagdadíe, (Transilv. şi Ban.) ceríne. f~ *al unei camere.)*

PLAGĂ s. *(MED.)* bubă, leziune, rană, (pop.) meteahnă, (înv. şi reg.) beleáznă, (reg.) oájdă, (înv.) rănitúrâ. *(Are o ~ adir á la braţ.)*

plagă s. v. CALAMITATE. CATASTROFĂ. DEZASTRU. FLAGEL. GROZĂVIE. NĂPASTĂ. NENOROCIRE. PACOSTE. POTOP. PRĂPĂD^ PUSTIIRE. SINISTRU. URGIE.

PLAGIA vb. a copia. *(În romanul lui l-a ~ pe...)*

PLAGIAT s. plagiere, (rar) plagiatúrâ. *(~ unei opere muzicale.)*

plagiatúrâ s. v. PLAGIAT. PLAGIERE.

PLAGIERE s. plagiat, (rar) plagâaíúră. *(~ unui roman.)*

PAGIOSTÓM s. *(UIT.)* sciacian. *(R-'chinul este un ~.)*

PLAI s. meleag, regiune, ţinut. *(Pe ~ urile natale.)*

plai s. v. PAS. STRÂMTOARE. TRECĂTOARE.

plaivaz s. v. CONDEI. CREION

PLAJĂ s. 1. (înv.) arínă. *(O ~ inlinsă pe malul mării.)* 2. baie de soare. *(Face ~ pe malul mării.)*

PLAN adj., s. I. adj. 1. drept, neted, plat, şes, (pop.) oblu, (reg.) şesós, (Olt. şi Ban.) poléjnic, (înv.) tins, tocmai, (fig.) ras, şters. *(O ctmpie, o suprafaţă ~.)* 2. întins, neted, şes. *(Un platou ~.)* II. s. 1. schemă, schiţă, (înv.) chip, izvód. *(~ul unei case.)* 2. proiect, (inv.) tertip. *(Şi-a pus ~ in aplicare.)* 3. calcul, gând, idee, intenţie, proiect, socoteală, (înv. şi reg.) propus, (înv.) cuget, duh, propózit, săvârşít, socotinţă, (fam.) combinaţie. *(Are în vedere un ~ anume.)*

plan s. v. CAT. CÂMP. ETA J. NIVEL. OGOR. ŢARINĂ.

PLANĂ vb. a pluti, a zbura. *(O htriie luată de vini ~ în văzduh.)*

PLANARE s. plutire, zbor. *(~ păsărilor in văzduh.)*

PLANAT adj. plutit. *(Zbor ~ al păsărilor.)*

PLANEITÁTE s. *(TEHN.)* netezime.

PLANETAR adj. *(ASTRON.)* solar, (înv.) soresc. *(Sistemul ~.)*

PLANETĂ s. *(ASTRON.)* (pop.) zodie. *(Mercur este o ~.)*

planetă s. v. ZODIE.

PLANETOÍD s. *(ASTRON.)* asteroid. *(Un ~ nu poate fi văzut cu oc/iiul liber.)*

PLANIFICA vb. a programa. *(Ctnd vrei $ă te ~ ?)*

PLANIFICARE s. programare. *(~ cuiva la analize.)*

PLANIGLOB s. *(GEOGR.)* planisferă, (rar) mapamond.

PLANIMETRÍE s. *(GEOM.)* geometrie plană.

PLANISFERĂ s. *(GEOGR.)* planiglob, (rar) mapamond.

planisí vb. v. ADEMENI. AMĂGI. ÎNCÂNTA. ÎNŞELA. MINŢI. MOMI. PĂCĂLI. PROSTI. PURTA. TRIŞA.

PLANŞĂ s. (inv.) tabel, tablă. *(0 ~ la geografie.)*

PLANŞETĂ s. (rar) scândură. *(~ pentru întinderea foilor de aluat.)*

planşete s. pi. v. DUŞUMEA. PARDOSEALĂ. PODEA. SCÂNDURĂ.

PLANTĂ vb. a pune. a răsădi, a sădi a transplanta, (rar) a semăna, (pop.) a presădi, (prin Munt.) a prosădi, (Transilv.) a răstăvi, (înv.) a împHnta, a plăntălui, a străplanta. *(A ~ doi puieji.)*

plantar adj. v. VEGETAL.

PLANTARE s. plantat, punere, pus, rasă-dire, răsădit, sădire, sădit, transplantare, (rar) transplantare, (pop.) presădíre, (înv.) plantaţie. *(~ puieţilor.)*

PLANTAT adj. răsădit, sădit, transplantat, (pop.) presădít, (Transilv.) răstăvít. *(Răsaduri ~.)*

PLANTAT s. plantare, punere, pus, răsădire, răsădit, sădire, sădit, transplantare, (rar) transplantáţie, (pop.) presădíre, (înv.) plantaţie. *(~ puieţilor.)*

PLANTATOR s. I. săditor. (înv.) răsăditór. *(S-a specializat ca ~.)* 2. *(TEHN.)* sáditor. t *~ este o unealtă agricolă.)*

PLANTAŢIE s. (înv.) sădire, săditúră. *(0 ~ de piersici.)*

plantaţie s. v. PLANTARE. PLANTAT. PUNERE. PUS. RĂSĂDIRE. RĂSĂDIT. SĂDIRE. SĂDIT. TRANSPLANTARE.

PLANTĂ s. vegetală, (înv.) sad. *(Animale şi ~ e.)*

PLANTĂ s. *(ANAT.)* talpă, (prin Transilv.) tablă. *(~ a piciorului.)*

plantivór adj. v. ERBIVOR.

PLANTUROS adj. I. corpolent, gras, gros, obez, plin, rotofei, rotund, umflat, voluminos, (pop.) trupeş, (reg.) încălát. *(O femeie ~.)* 2. masiv, voinic, voluminos, zdravăn. *(Braţe ~.)*

PLAPUMĂ s. (reg.) iorgán, (Mold. şi Bucov.) ogheál. *(Iarna se înveleşte cu ~.)*

PLASA vb. 1. a (se) amplasa, a (se) aşeza, a (se) fixa, a (se) situa, a (se) stabili. *(A ~ uzina în apropiere de...)* 2. a (se) aşeza, a (se) fixa, a (se) instala, a (se) posta. *(S-a ~ in faţa uşii.)* 3. a (se) pune, a (se) situa. *(Articolul enclitic se ~ după nume.)* 4. a se clasa, a se clasifica, a se situa. *(S-a ~ al doilea in concurs.)* 5. a băga, a investi, a virî. *(A ~ un capital in ceva.)* 6. a desface, a vinde, (reg.) a petrece, (înv., în Transilv.) a cheltui. *(A ~ o marfă.)*

PLASAMENT s. investire, plasare. *(~ al unui capital.)*

PLASARE s. 1. amplasare, aşezare, fixare, situare, stabilire. *(~ a noului obiectiv inlr-un loc adecvat.)* 2. aşezare, instalare. *(~ lui intr-un fotoliu.)* 3. clasare, clasificare, situare. *(~ lui pe primul loc in concurs.)* 4. investire, plasament. *(~ a unui capital.)* 5. desfacere, vindere, vin-zare, (înv.) debit. *(~ a unei mărfi.)*

PLASĂ s. 1.1. fileu, reţea. *(~ la un năvod.)* 2. fileu, (înv.) rezíl. *(~ pentru păr.)* 3. fileu. *(~ la jocul de tenis.)* 4. *(TEHN.)* paravan. *(~ la războiul de fesul.)* 5. *(TEHN.) plasa iţelor* = cocleţi (pl.), (reg.) ostréţc (pl.). *(~ la războiul de ţesut.)* 6. păienjeniş, piuzâ, (rar) păinjinár, (reg.) paingânăráie, (înv.) păioáră. *(Prins ca intr-o ~ de păianjen.)* 7. sacoşă, (reg.)neţ. *(Bagă cumpărăturile în~.)*H.(inv., in Mold.) ocol. *(~ era o subdiviziune a judeţului.)*

plasă s. v. ASCUŢIŞ. CATEGORIE.' CÁL-CÂI. CHIP. FEL. GEN. JGHEAB. LAMĂ. LATURĂ. LIMBĂ. MÂNER. NEAM. PLAZ. PLĂSEA. SOI. SORT. SPECIE. STAUL. STREAŞINĂ. TALPĂ. TĂIŞ. TIP. VARIETATE.

PLASMA GENĂ s. *(BIOL.)* citogenâ. *(~ este gena din plasmă.)*

PLASMĂ GERMINATIVĂ s. *(BIOL.)* ge-notip, germen.

plástă s. v. CĂPIŢĂ. CLAIE. PORCOI. STOG.

PLASTIC adj. 1. pictural, pitoresc, sugestiv. *(Aspect ~.)* 2. evocativ, evocator, expresiv, nuanţat, pitoresc, pregnant, semnificativ, sugestiv, viu, (fig.) colorat. *(O descriere ~.)*

PLASTICITATE s. elocvenţă, expresivitate, pregnanţă, sugestivitate. *(Vervă satirică de mare ~.)*

plastograf s. v. FALSIFICATOR. MĂSLU 1-TOR. PLASTOGRAFIE. PLĂSMUITOR.

plastografia vb. v. FALSIFIC.V.

plastografiei adj. v. FALSIFICAT.

PLASTOGRAFIE s. (înv.) plastograf. *(Iscălitura aceasta e o ~.)*

plastograf icre s. v. FALSIFICARE.

PLASTRÓN s. piept, (înv.) maníşcă. *(~ la o cămaşă.)*

plástru s. v. GHIPS. IPSOS.

PLASTURE s. *(FARM.)* emplastru, (înv.) sparadráp. *(~ pus pe o rană.)*

plasture s. v. CATAPLASMĂ. COMPRESĂ. PRISNIT.

pláscă s. v. CREŢISOARĂ. CUIRASĂ. HLAMIDĂ. MANTIE. PLATOŞĂ. PROSTO-VOL. RĂSPLATĂ. RECOMPENSĂ.

PLAT adj. 1. lătăreţ, turtit, (reg.) lătăúş. *(Obiect de formă ~.)* 2. drept, neted, plani şes, (pop.) oblu, (reg.) şesós, (Olt. şi Ban.) poléjnic, (înv.) tins, tocmai, (fig.) ras, şters. *(O cimpie, o suprafaţă ~.)* 3. neted, (înv.) limpede. *(Teren ~.)* 4. neted, (reg.) lin. *(Drum ~.)*

plat adj. v. BANAL. COMUN. INEXPRESIV. MONOTON. NEEXPRESIV. PROZAIC UNIFORM.

plai s. v. MAŞINĂ. PLITĂ. SOBĂ.

PLATAN s. taler, talger. *(~ al unei balanţe.)*

platan s. v. ARŢAR.

platarfn s. v. CHEFAL.

PLATĂ s. 1. achitare, lichidare, onorare, plătire, (înv.) răspundere. *(~ unei datorii.)* 2. achitare, depunere, vărsare. *(~ ratei în termen.)* 3. (înv. şi pop.) preţ. *(Aduceţi lucrul.şi primiţi ~.)* 4. remunerare, remuneraţie, retribuire, retribuţie, (rar) remuneráriu. *(Care este ~ pentru munca ta?)* 5. pedeapsă, răsplată, recompensă, (înv.) răsplătire. *(Ş'i-a luai ~ cuvenită pentru faptele sale.)*

PLÁTCĂ s. (Transilv.) speteálă. *(~ la* o *cămaşă.)*

PLATFORMĂ s. 1. rampă. *(~ de lansare.)* 2. platou. *(Pe o ~ largă se ridică fabrica.)* 3. *(GEOGR.)* prispă, tăpşan. *(O ~ împădurită.)* 4. *(GEOL.)* cratogen. *(~ Siberiana.)* 5. *(GEOGR., GEOL.) platformă continentală* = seif.

PLATFUS s. *(MED.)* picior plat.

PLATITUDINE s. banalitate, prozaism, loc comun, (livr.) truism, (fig.) proză. *(A spus o ~.)*

platnic adj. v. PLĂTIBIL.

platnic s. v. CAUŢIUNE. FIDEJUSOR. GARANT.

PLATNIC s., adj. plătitor. *(Ban ~.)*

platnic s., adj. v. DATORNIC. DEBITOR.

platonián adj. v. PLATONIC. PLATONICIAN.

PLATONIC adj. 1. platonician, (rar) platonián, (înv.) platonicésc. *(Filozofia ~.)* 2. ideal, pur. *(Drac/osie ~.)* 3. spiritualizat. *(Legături ~.)*

platonic adj. v. FORMAL.

platonic s. v. PLATONICIAN.

platonicésc adj. v. PLATONIC. PLATONICIAN.

PLATONICIAN adj., s. 1. adj. platonic, (rar) platonián, (înv.) platonicésc. *(Filozofia ~.)* 2. s. (înv.) platonic. *(Adepţii lui Platon se numeau ~.)*

PLATOŞĂ s. cuirasă, (livr.) lorică, (înv. plăşcă. *(~ a unui luptător medieval.)*

PLATOU s. 1. *(GEOGR.)* podiş, (rar) masă, (pop.) şes, şéstină, (reg.) zăpódie. *(Un ~ nu prea înalt.)* 2. platformă. *(Pe un ~ larg se înălţa fabrica.)* 3. disc, taler, talger, tas, (înv. şi reg.) scafă, (reg.) taier. *(~ al balanţei.)*

PLAUR s. 1. (reg.) plav, prundói. *(Formaţia vegetală acvatică numită ~.)* 2. plavic, insulă plutitoare, (reg.) cocioc, năcládă, plav. prundói. *(~ este o insulă alcătuită mai ales din formaţii vegetale.)*

PLAUZÍBIL adj. 1. acceptabil, admisibil, credibil, verosimil. *(O explicaţie ~.)* 2. probabil. *(Ipoteza cea mai ~.)*

PLAUZIBILITATE s. 1. admisibilitate, credibilitate, verosimilitate, (rar) verosimilitúdi-ne. *(~ unei explicaţii.)* 2. probabilitate. *(~ unei ipoteze.)*

plavs. v. INSULĂ PLUTITOARE. PLAUR. PLAVIE.

PLÁVIE s. plaur, insulă plutitoare, (reg.) cocioc, năcládă, plav, prundói. *(~ prin Delta Dunării.)*

PLAZ s. *(TEHN.)* 1. călcâi. talpă, (reg.) birsă, nadă, piept, plasă, plughíţă, pod, (prin Dobr.) tabán. *(~ la plug.)* 2. (la pi.) butuci (pl.), tălpi (pl.), (reg.) craci (pl.), drugi (pl.), foféze (pl.), grindéie (pl.), lemne (pl.), tălpéţi (pl.). *(~ ia războiul de ţesut.)*

plaz s. v. ORACOL. PREVESTIRE. PREVIZIUNE:. PREZICERE. PROFEŢIE. PRO-ROCIE. PROROCIRE. TALPĂ. TĂLPIG.

PLĂCEA vb. I. a agrea, a simpatiza. *(Îi ~ pentru însuşirile sale.)* 2. a (se) iubi, a (se) îndrăgi, (înv.) a (se) libovi. *(S-au ~ de cum s-au văzut.)* 3. a dori, a pofti, a voi, a vrea. *(Rămîi cu cine îţi ~.)* 4. a-i conveni, a prefera. *(Ţi-ar ~ să te muţi la noi?)* 5. a iubi. *(Îi ~ să meargă la vânat.)*

PLĂCERE s. 1. hatir, plac, poftă. *(I-a făcut ~.)* 2. chef, dispoziţie, dorinţă, gust, plac, poftă, voie, voinţă, vrere, (pop.) vrută, (înv.) deşiderát, ogód, poftíre, poftit, polti-tură, râvnă, râvníre, tabiet. *(După ~ inimii.)* 3. delectare, desfătare, farmec, îneântare, voluptate, vrajă, (înv. şi reg.) tefericíe, (înv.) în-cintec, (fam.) deliciu, (fig.) savoare. *(Viaţă plină de ~i; ~ pe care o poate da o lectură bună.)* 4. distracţie, petrecere. *(Viaiă plină de ~i.)* 5. agrement, amuzament, divertisment, (înv.) zéfchiu. *(Parc de ~i.)* 6. bucurie, desfătare, mângiiere, mulţumire, satisfacţie, (înv. şi pop.) mulţumită, (înv.) haz, mângiie-ti'tră. *(Simte o marc ~.)*

PLĂCINTĂRIE s. patiserie. *(Produse de ~.)*

plăeintioáră s. v. PLĂCINŢICĂ.

plăcintór s. v. FĂCĂLEŢ. SUGITOR. VERGEA.

plăeintúcă s. v. PLĂCINŢICĂ.

plăcintúţă s. v. PLĂCINŢICĂ.

plăcinţica-vácii s. v. PĂTLAGINĂ.

PLĂCINŢÍCĂ s. (rar) plăeintioáră, plăcin-túţă, (reg.) plăeintúcă. *(A mâncat o ~.)*

PLĂCUT adj., adv. 1. adj. apetisant, bun, delicios, gustos, îmbietor, savuros, suculent,

(rar) pofticios, (arg.) mişto. *(O míncare, o cină ~.)* 2. adj. agreabil, nostim, simpatic, (înv. şi pop.) nurliu. *(Un om ~.)* 3. adj. agreabil, drăguţ, estetic, frumos. *(Un aspect ~.)* 4. adj. desfătător, încintător, mângâietor, (înv.) mângâiós. *(Un peisaj ~.)* 5. adj. atrăgător, îmbietor, primitor. *(Ţinuturi ~.)* 6. adj. agreabil, atrăgător, prietenos. *(Un interior ~.)* 7. adj. agreabil, (reg.) omenos, pâşín, (înv.) ogodit, (fig.) dulce. *(Clipe ~.)* 8. adj. agreabil, amuzant, distractiv, drăguţ. *(Spectacol ~.)* 9. adj. atractiv, atrăgător. *(O manifestare ~.)* 10. adj. agreabil, (fig.) savuros. *(Efecte comice ~.)* 11. adv. agreabil, bine. *(A fost ~ în concediu.)*

plăguí vb. v. RĂNI.

plăguít adj. v. LOVIT. RĂNIT.

PLĂIÉŞ s. 1. *(IST.)* grănicer. 2. *(IST.)* străjer, (pop.) strajă. 3. muntean.

PLĂMADĂ s. 1. aluat, dospeală, maia, plămădeală (înv.) covăseálă. *(~ pentru creşterea ptinii.)* 2. drojdie, maia, plămădeală. *(~ pentru aluatul de cozonac.)*

PLĂMĂDEALĂ s. 1. aluat, dospeală, maia, plămadă, (înv.) covăseálă. *(~ pentru creşterea plinii.)* 2. drojdie, maia, plămadă. *(~ pentru aluatul de cozonac.)*

plămădeală s. v. MACERARE. MACERAŢIE.

PLĂMĂDÍ vb. a írământa, (reg.) a zolga, a zoii, (înv.) a soáge. *(A ~ aluatul.)*

plămădi vb. v. CONCEPE. MACERA. PROCREA.

PLĂMĂDIRE s. îrământarc, plămădit. *(~ aluatului.)*

plămădit adj. v. MACERAT.

PLĂMĂDÍT s. írămintare, plămădire. *(~ aluatului.)*

PLĂMÂN s. 1. *(ANAT.)* pulmon, (pop.) bojoc. 2. *(MED.;* la pi.) piept, tuberculoză pulmonară. *(Suferă de ~.)*

plăiuân s. v. FICAT.

PLĂMÂNÁRE s. *(BOT.; Pulmonaria mollis-sima)* mierea-ursului, (înv. şi reg.) plămână-rícă. (reg.) plămânăreá.

plăminúres. v. CUSCRISOR. MIEREA-URSULUI. TRIFOIŞTE.

plămâiitiritâ s. v. CUSCRISOR. MIEREA-URSULUI.

plămână-álbă s. v. NUFĂR.

plămână-gálbenă s. v. NUFĂR.

plămânăreá s. v. MIEREA-URSULUI.

PLĂMÂNARE.

plămânărícă s. v. CUSCRISOR. MIEREA-URSULUI. PLĂMÂNÁRE. '

plămânărítă s. v. CUSCRISOR. MIEREA-URSULUI.

plăntăluí vb. v. PLANTA. PUNE. RĂSĂDI. SĂDI. TRANSPLANTA.

PLĂNUÍ vb. 1. a intenţiona, a proiecta, (pop.) a chiti, (înv. şi reg.) a sfătui, (reg.) a scăpa, (prin Bucov.) a scoposi, (înv.) a aşeza, a cugeta, a izvodi, (fig., in Mold. şi Transilv). a cumpăni. *(~ să plece la*

mare.) 2. (înv.) a cliibzui, a medita. *(A ~ acestea...)* 3. a alia, a concepe, a crea, a descoperi, a elabora, a face, a găsi, a gindi, a imagina, a inventa, a

născoci, a plăsmui, a proiecta, a realiza, a scorni, (înv. şi pop.) a izvodi, (pop.) a iscodi, *a* închipui, (reg.) a tocmi, (înv.) a unelti, (fig.) a naşte, a urzi, a zămisli. *(A ~ un nou sistem de...)* 4. a concepe, a preconiza, a prevedea, a proiecta. *(Noi măsuri ~ de guvern.)* 5. a premedita, (rar) a precugeta. *(A ~* o *fapt*ă *rea.)*

PLĂNUÍRE s. 1. concepere, creare, elaborare, imaginare, inventare, născocire, plăsmuire, proiectare, realizare, scornire, (înv. şi pop.) izvodire. *(~ unui nou sistem de...)* 2. concepere, preconizare, proiectare. *(~ unor reforme.)*

PLĂNUÍT adj. proiectat, (reg.) scoposit. *(întilnirea ~ n-a mai avut loc.)*

PLĂPÂND adj. debil, delicat, firav, fragil, gingaş, pirpiriu, prizărit, sfrijit, slab, slăbănog, slăbuţ, şubred, (pop.) piţigăiat, (înv. şi reg.) rnârşav, ticălos, (reg.) gúbav, rnoringláv, (Mold. şi Transilv.) sighináş, (Mold. şi Olt.) şíştav. *(Un copil ~; o constituţie ~.)*

PLĂPUMÁR s. (Mold.) mindirigiu. *(E ~* de *profesie.)*

plăsá vb; v. APLAUDA.

PLĂSEÁ s. 1. mâner, (înv. şi reg.) mănunchi, plasă. *(~ de cuţit, de pumnal, de briceag.)* 2. *(TEHN.;* la pi.) capră, cleşte, locaş, matcă. *(~ dulgherului.)*

PLĂSMUÍ vb. 1. a aíla, a concepe, a crea, a descoperi, a elabora, a face, a găsi, a gindi, a imagina, a inventa, a născoci, a plănui, a proiecta, a realiza, a scorni, (înv. şi pop.) a izvodi, (pop.) a iscodi, a închipui, (reg.) a tocmi, (înv.) a unelti, (fig.) a naşte, a urzi, a zămisli. *(A ~ un nou sistem de...)* 2. a inventa, a născoci, a scorni, a ticlui, (pop.) a scoate, a stârni, (reg.) a scornoci. (înv.) a băsni, (fig.*)* a ţese, a urzi, (fig. rar) a tăia, (fig. înv.) a ascuţi. *(A ~ ceva pe socoteala cuiva.)* 3. a alcătui, a concepe, a întocmi, a realiza, (iig.) a urzi. *(A ~ o colecţie de folclor.)* 4. a contraface, a falsifica. *(A ~ un document.)*

PLĂSMUÍRE s. 1. concepere, creare, elaborare, imaginare, inventare, născocire, plănuire. proiectare, realizare, scornire, (înv. şi pop.(izvodire. *(~* u*nui nou sistem de...)* 2. creaţie, invenţie, născocire, scornitură, (pop.(iscodeálă, iscodénie, iscoditúră. *(O ~ a imaginaţiei sale.)* 3. fantezie, ficţiune, imaginaţie, invenţie, închipuire, născocire, scorneală, scornire. *(Produs al ~.)* 4. inventare, născocire, scornire, ticluire, (fig.) urzíre. (~ *unei minciuni.)* 5. invenţie, minciună, născoceală, născocire, născocitură, neadevăr, palavră, poveste, scorneală, scornire, scornitură, (pop.) iscoditúră, (înv.) basnă, băsníre, (fam.) balivernă, braşoávă, (fam. fig.) basm, gogoaşă, tromboane (pl.). *(Tot ce-a spus e o simplă ~.)* 6. contrafacere, fals, falsificare, falsificaţie. *(Acest document este o ~.)*

PLĂSMUÍT adj. 1. fictiv, imaginar, imaginat, ireal, închipuit, născocit, nereal. scornit. *(O intímplare ~.)* 2. fantezist, imaginar, născocii, (livr.) romanesc. *(Personaje ~.)* 3. fals, inau-tentic, inventat, mincinos, născocit, neadevărat,

neautentic, neântemeiat, nereal, scornit, (înv.) minţit, răsuflat, spúriu, (pop. fig.) strâmb. *(Afirmaţii ~; mărturie ~.)* 4. contrafăcut, fals, falsificat, neautentic, (înv.) mincinos. *(Document ~.)*

PLĂSMUITÓR s. 1. creator, făuritor, înfăptuitor, născocitor, realizator, (înv.) săvâr-şitór, scornitór,

(fig.) făurar. *(~ al unui nou procedeu pentru...)* 2. falsificator, măsluitor, (înv.) falsár, (fam. şi peior.) plastograf. *(Condamnat ca ~.)*

plăsmuitór s. v. INVENTATOR.

PLĂTÍ vb. 1. a achita, a depune, a vărsa. *(A ~ în termen rata.)* 2. a achita, a lichida, a onora, (înv. şi pop.) a număra, (înv. şi reg.) a plini, (înv.) a răfuí, a răspunde, (grecism înv.) a exoflisi. *(Şi-a ~ obligaţiile băneşti.)* 3. a da, a înapoia, a restitui, (rar) a returna, (pop.) a întoarce, a înturna, (înv.) a reânturna. *(Ţi-am ~ datoria?)* 4. a da, a oferi. *(Cit ~ pe marfa mea?)* 5. a onora, a remunera, a retribui. *(A ~ o muncă prestată.)* 6. a ispăşi, a îndura, livr.) a expia, (reg.) a răsplăti. *(A ~ pentru păcatele fratelui său.)*

plăti vb. v. FACE. PREŢUI. VALORA.

PLĂTÍB1L adj. (înv.) platnic. *(Datorie ~.)*

PLĂTÍCĂ s. *(1HT.)* 1. *(Abramis brama)* (reg.) zorcán. 2. *(Brama brama)* cârjancă.

PLĂTÍCĂ s. *(BOT.; Gleditschia Lriacanthos)* glădiţă, (reg.) roşcovár, salcâm, roşcov-sălbátic.

plăticújă s. v. BOARCĂ. BOARŢĂ.

PLĂTÍRE s. achitare, lichidare, onorare, plată, (înv.) răspundere. *(~ anei datorii.)*

plătit adj. v. PEDEPSIT. RĂZBUNAT.

PLĂTITOR s., adj. platnic. *(Bun ~.)*

platnicii? s. v. BONITATE. SOLVABILITATE.

plăvái adj. v. BĂLAI. BĂLAN. BLOND. GALBEN.

plăválă s. v. MAJA. NĂVOD.

plăvan adj. v. BĂLAI. BĂLAN. BLOND. GALBEN.

plăvíţ adj. v. BĂLAI. BĂLAN. BLOND. GALBEN.

plăvíu adj. v. BĂLAI. BĂLAN. BLOND. GALBEN.

plăzuí vb. v. PREVESTI. PREZICE. PROFETIZA. PROFEŢI. PROROCI. VESTI.

plăzuít s. v. ORACOL. PREVESTIRE. PREVIZIUNE. PREZICERE. PROFEŢIE. PROROCIE. PROROCIRE,

plăztiitúră s. v. ORACOL. PREVESTIRE. PREVIZIUNE. PREZICERE. PROFEŢIE. PROROCIE. PROROCIRE.

PLEACĂ interj. 1. marş !, (reg.) maşír!, (rusism reg.) paşól ! 2. afară !, ieşi I, marş I 3. fugi !, (pop.) tíva I, (prin nord-estul Olt.) tiútiu !

plean s. v. CAPTURĂ. PRADĂ.

pleáseă s. v. PĂLĂRIE.

PLEASNA s. síirc. ştichi, (reg.) plesnitoáre, sugar. *(~ de bici.)*

pleasna s. v. AFTĂ. STOMATITĂ.

pleáşă s. v. CALVIŢIE. CHELIE. PLEŞU-VIE.

pleáşeă s. v. CAPTURĂ. CHILIPIR. PRADĂ.

PLEAVĂ s. (pop.) vânturătúră, (.eg.) ciu-ruiálă, códină, tirnomátă, zoánă, (prin vestul Transilv.) tirn. *(~ de la treieratul cerealelor.)*

pleavă s. v. FUFĂ. LEPĂDĂTURĂ. NĂ-GARĂ. NEGHINĂ. PLEVUŞCĂ. ZÂZANIE.

PLEBE s. (mai ales in limbajul claselor exploatatoare) gloată, mulţime, norod, popor, prostime, vulg, (înv. şi reg.) poporíme, (înv.) calabalíc.

plebeian s., adj. v. PLEBEU.

PLEBEU s,, adj. (livr.) plebeian. *(~ din Borna antică.)*

PLEBISCÍT s. *(JUR.)* referendum.

PLECĂ vb. I. 1. a (se) apleca, a atârna, a cădea, a (se) cobori, a (se) culca, a (se) curba, a (se) înclina, a (se) încovoia, a (se) îndoi, a (se*)* lăsa, (înv. *%i* pop.) a (se) povedi, (reg.) a (se) poligni, (înv.) a (se) închina. *(Crengile se ~ de rod.)* 2. a (se) apleca, a (se) înclina, a (se) lăsa, a (se) povirni, a (se) prăvăli, (pop. şi fam. a (se) Mi. *(Casa s-a ~ pe o parte.)* 3. a se închina, a se inclina, a se prosterna. *(S-a ~ adine In fata lui.)* 4. a se smeri, a se supune, a se umili. *(Se ~ în fata divinităţii.)* 5. a apune, a asfinţi, a cobori, a dispărea, a pieri, (livr.) a declina, (rar) a scădea, (pop.) a scăpata, a sfinţi, (fig.) a se culca, a se scufunda. *(Soarele se ~ după dealuri.)* 6. a se închina, a se preda, a se supune, (înv.) a se cuceri, a se paradosi, a se su-pleca. *(Nu s-au ~ inamicului.)* 7. a ceda, a se supune. *(Să nu se ~ în fala duşmanului.)* II.1. a porni. (înv.) a (se) clăti, a purcede. *(Au ~ la drum.)* 2. a se duce, a merge, a porni, (pop.) a (se*)* mişca, (înv. şi reg.) a păsa. *(Unde ~ ?)* 3. a (o) apuca, a se îndrepta, a o lua, a merge, a se orienta, a păşi, a pomi, (rar) a se îndruma, (pop.) a purcede, a se purta, (înv. şi reg.) a năzui, (Transilv.) a arădui. *(A ~ pe drumul acela.)* 4. a se căra, a se duce. *(Să ~ imediat de aici!)* 5. a se retrage. *(Vă rog să-mi permiteţi să ~.)*

pleca vb. v. ACCEPTA. ADMITE. APROBA. CONSIMŢI. CONVINGE. CUCERI. DECIDE. DECLINA. DETERMINA. FACE. HOTĂRÎ. ÎNCUVIINŢA. ÎNDUPLECA.

ÎNGĂDUI. ÎNVOI. LĂSA. OCUPA. PERMITE. PRIMI. SUBJUGA. SUPUNE.

PLECARE s. LI. aplecare, culcare, culcat, curbare, înclinare, încovoiere, îndoire. *(~ crengilor din cauza rodului.)* 2. înclinare, închinare, prosternare, (rar) prosternáţie. *(~ adincă a cuúm in fala...)* 3. smerenie, supunere, umilinţă, (înv.) plecat, umiliaţiúne. umilitáte. *(~ in faţa divinităţii.)* II.1. pornire, (pop.) porneálă, (înv.) purcédere, purces. *(~ noastră are loc tn zori.)* 2. ducă, pornire. *(E gata de ~.)* 3. ducere, mergere, mers, pornire. *(După ~ lui de acolo.)* 4. *(SPORT)* start. *(A avui* o *~ bună.)*

plecare s. v. AFECŢIUNE. APLECARE. APLICAŢIE. APTITUDINE. ATAŞAMENT. ATRACŢIE. CHEMARE.COMPLIMENT.DAR. DECLINARE. DECL1NAŢIE. FLEXIUNE NOMINALĂ. HAR. ÎNCHINĂCIUNE. ÎNCLINARE. ÎNCLINAŢIE. ÎNZESTRARE. MĂTANIE. PLECĂCIUNE. PLOCONEALĂ.

PORNIRE. PREDILECŢIE. PREDISPOZIŢIE. PREFERINŢĂ. REVERENŢĂ. SIMPATIE. TALENT. TEMENEA. VOCAŢIE.

PLECAT adj. 1. aplecat, curbat, înclinat, încovoiat, îndoit, lăsat, (reg.) polignít. *(Copac cu crengile ~.)* 2. aplecat, înclinat, lăsat, po-vârnit, prăvălit, strâmb, (pop. şi fam.) hâít, (reg.) şoldít, şoldíu, (Ban.) şovíi. *(O casă ~.)* 3. aplecat. înclinat, oblic, pieziş, povârnít, (rar) teşós. (reg.) poncíş, prăvălát, prăvălátic. *(Coasta*

~ a dealului.) 4. adus, aplecat, cocârjat, cocoşat, curbat, gârbov, girbovit, înclinat, încovoiat, îndoit, strâmb, strimbat, sucit. *(Bă-trân cu spinarea ~.)* 5. ascultător, bun, cuminte, docil, supus, (livr.) obedient, (înv.) ascultói. *(Copil ~.)* 6. smerit, supus, umil, umilit, (livr.) obsecvios, (înv.) smérnic, suplecát. *(O atitudine, o privire ~.)* 7. servil, slugarnic, (livr.) obsecvios. *(E prea ~ în faţa şefilor.)*

plecat adj. v. DECLINABIL. FLEXIBIL. FLEXIONAR.

plecat s.v. PLECARE. SMERENIE. SUPUNERE. UMILINŢĂ.

plecate s. pi. v. APLECAT. GREAŢĂ. INDIGESTIE.

PLECĂCIUNE s. compliment, închinăciune, mătanie, ploconeală, reverenţă, temenea, (reg.) plocon, (înv.) plecare, (turcism înv.) talím, (fam. rar) selamlâc. *(I-a făc*ut o *~ adlncă.)*

plecăciune s. v. ASCULTARE. CUMINŢENIE. DOCILITATE. SUPUNERE.

plecătoáre s. v. MÂNZARE.

plecătór adj. v. FLEXIBIL. FLEXIONAR.

plecătór adj., s. v. CONJUNCTIV. SUBJONCTIV.

plecozát adj. v. ATÂRNAT. BLEG. BLEGIT. CLĂPĂUG. LĂSAT. PLEOŞTIT.

PLÉCTRU s. *(MUZ.)* pană. *(~ folosit la chitară.)*

PLEDA vb. 1. a susţine. *(A ~ cauza cuiva.)* 2. a vorbi. *(A ~ in favoarea cuiva.)*

PLEDÁRE s. susţinere. *(~ cauzei cuiva.)*

PLEIADELE s. pi. art. *(ASTRON.)* (pop.) găina (art.), găinuşa (art.), cloşca-cu-púi (art.), păstorul-cu-óile (art.), (reg.) clóţa (art.).

PLEISTOCÉN s., adj. *(GEOL.)* 1. s. glaciar, (ieşit din uz) dilúviu. 2. adj. glaciar, (ieşit din uz) diluvián. *(Epoca ~.)*

plenar adj. v. COMPLET. DEPLIN. INTEGRAL. ÎNTREG. TOTAL.

plenipotént s., adj. v. PLENIPOTENŢIAR.

PLENIPOTENŢIAR s., adj. *(POLITICĂ)* (înv.) plenipotént, (înv., în Transilv.) prene-putinţăruş.

PLENISÓN adj. *(FON.)* silabic. *(Vocale ~.)*

PLENITUDINE s. 1. deplinătate, integritate. *(În ~ facultăţilor mintale.)* 2. deplinătate, desăvirşire, plinătate, (înv.) plinăciúne, plineálă. *(Sentiment de ~.)*

plenul vb. v. JEFUI. PRĂDA. PLEOAPĂ s. *(ANAT.)* (rar*)* clipă, (înv.) geană, palpébră,

pleoapă s. v. CAPAC.

PLEOCROÍSM s. *(FIZ.)* policroism.

PLEONASM s. *(LINGV.)* tautologie.

PLEONASTIC adj. *(LINGV.)* tautologic. *(Construcţie ~.)*

PLEOSC interj, şart I *(~ ! i-a tras o palmă.)*

PLEOSCĂÍ vb. I. a plescăi, (reg.) a plios-căni. *(A ~ cu limba.)* 2. a plescăi, (reg.) a cipcii. *(Apele ~ lovindu-se de maluri.)* 3. a plescăi, (reg.) a plescăni, *(Noroiul ~ sub bocanci.)* 4. a plescăi. *(A ~ cu papucii, in*

mers.)

PLEOSCĂÍT s. pleoscăitură, plescăit, ples-căitură. *(~ făcut cu limba.)*

PLEOSCĂITURĂ s. pleoscăit, plescăit, ples-căitură. *(~ făcută cu limba.)*

pleoscăníţă s. v. ROSTOPASCĂ.

plcoscăríţă s. v. ROSTOPASCĂ.

PLEOŞTÍ vb. a se blegi, (pop.) a se blegoşa, (Mold.) a se clăpăugi, (Transilv., Mold. şi Bu-cov.) a se dăbălăza. *(I s-au ~ urechile.)*

PLEOŞTÍT adj. atirnat, bleg, blegit, clăpăug, lăsat, (pop.) blegoşát, (prin Olt.) bleonc, (Mold. şi Transilv.) dăbălăzát, (prin Transilv.) plecozát, (fam.) bleojdít. *(Cu urechile ~.)*

pleoştit adj. v. ABĂTUT. AMĂRÂT. DEPRIMAT. DESCURAJAT. INDISPUS. ÎNDURERAT. ÎNTRISTAT. MÂHNIT. NECĂJIT. SUPĂRAT. TRIST.

plescáiţă s. v. GUSA-PORUMBELULUI. SCÂNTEIOARĂ. SC'ÎNTEIUŢĂ. SOPÂR-

LAIŢĂ. ŞOPÂRLICĂ. ŞOPÂRLIŢĂ.

plescaiţă-róşie s. v. ARĂRIEL.

plescáviţă s. v. ALERGIE. ERUPŢIE. EXANTEM.

PLESCĂÍ vb. 1. a clefăi, a molfăi, (rar) a clefeti, (reg.) a ciofăi, a murseca, a plescăni. *(~ când mănâncă.)* 2. a plescăi, (reg.) a plios-căni. *(~ cu limba.)* 3. a pleoscăi, (reg.) a cipcii. *(Apele ~ lovindu-se de maluri.)* 4. a pleoscăi, (reg.) a plescăni. *(Noroiul ~ sub bocanci.)* 5. a pleoscăi. *(A ~ cu papucii, în mers.)*

PLESCĂIÁLĂ s. clefăială, clefăit, molfăială, molfăire, molfăit, molfăitură, plescăit. *(Cind mănincă se aude o ~.)*

PLESCĂÍT s. 1. clefăială, clefăit, molfăială, molfăire, molfăit, molfăitură, plescăială. *(Ctnd mănincă se aude un ~.)* 2. pleoscăit, pleoscăitură, plescăitură. *(~ făcut cu limba.)*

PLESCĂITÚRĂ s. pleoscăit, pleoscăitură, plescăit. *(~ făcută cu limba.)*

plescăni vb. v. CLEFĂI. MOLFĂI. PLEOSCĂI. PLESCĂI.

PLÉSNET s. plesnitură. *(Se aude un ~ sec.)*

plcsnet s. v. PALMĂ.

PLESNI vb. 1. a (se) ciobi, a (se) ciocni, a (se) crăpa, a (se) fisura, a pocni, a (se) sparge. *(Vasul s-a ~ de-a lungul.)* 2. a se rupe. *(Au ~ două coarde la vioară.)* 3. a crăpa, (pop.) a pocni. *(A ~ o vită.)* 4. a exploda, a pocni. *(Ce-a ~ ?)* 5. a crăpa, a se deschide, a se desface, a se despica. *(Bobocii, mugurii au ~.)* 6. a pocni, a trosni. *(~ din bici.)* 7. a-i trage. *(Îi ~ o palmă.)* 8. a izbi, a lovi, a pocni. *(Acum ie ~!)*

plesni vb. v. DECEDA. DISPĂREA. DUCE. MURI. PIERI. PRĂPĂDI. RĂPOSA. SFÂR-ŞI. STINGE. SUCOMBA.

plesnicár s. v. ŞOPRON.

PLESNÂRE s. 1. ciobire, ciobit, ciocnire, crăpare, crăpat, fisurare, fisurat, plesnit, poc-nire, spargere, spart. *(~ de-a lungul a unui vas.)* 2. crăpare, deschidere, desfacere, despicare. *(~ bobocilor de floare.)* 3. pocnire, tros-nire. *(~ din bici.)*

PLESNÍT adj. 1. ciobit, ciocnit, crăpat, fisurat, spart. *(Vas de lut uşor ~.)* 2. rupt. *(Coardă ~.)* 3. crăpat, deschis, desfăcut. *(Boboc, mugur ~.)*

PLESNIT s. ciobire, ciobit, ciocnire, crăpare, crăpat, fisurare, fisurat, plesnire, pocnire, spargere, spart. *(~ de-a lungul a unui vas.)*

PLESNITOÁRE s. *(BOT.; Ecballium ela-terium)* (reg.) pocnitoare, castravete-sălbátic.

plesnitoáre s. v. LOZIE. MLAJĂ. PLEASNA. RĂCHITĂ. SFÂRC. ŞFICHI.

plesnitul s. art. v. PLUGUŞORUL.

PLESNITURĂ s. 1. ciobitură, ciocnitură, crăpătură, fisură, spărtură. *(O ~ prelungă a unui vas.)* 2. pocnitură, trosnitură. *(~ de bici.)* 3. plesnet. *(Se aude* o *~ seacă.)* 4. izbitură, lovitură. *(Simte o ~ pe obraz.)*

plesnită s. v. STOMATITĂ.

plesurá vb. v. INELA. SECUI.

pleş adj. v. CHEL. GOL. GOLAŞ. PLEŞUV.

PLEŞCAR s. chilipirgiu, pomanagiu, (rar) pleşcáş. *(E un ~ ordinar.)*

pleşcáş s. v. CHILIPIRGIU. JEFUITOR. PLEŞCAR. POMANAGIU. PRĂDĂTOR.

pleşcát adj. v. CHEL. PLEŞUV.

pléşcă s. v. CALVIŢIE. CHELIE. PLEŞU-VIE.

pleşcuí vb. v. JEFUI. PRĂDA.

pleşcuitór s. v. JEFUITOR. PRĂDĂTOR.

pleşí vb. v. CHELI. PLEŞUVI.

PLEŞUV adj. 1. chel, (înv. şi pop.) pleş, pleşuvit, (reg.) chelbos, pleşcát, tî'rcav, (Tran-silv. şi Ban.) peleág, (înv.) chéleş. *(Om ~.)* 2. gol, golaş, (rar) pleş. *(Un vtrf muntos ~.)*

pleşuveálă s. v. CALVIŢIE. CHELIE. PLE-ŞUVIE.

PLEŞUVÍ vb. *(MED.)* a cheli, (reg.) a chelboşi, (înv.) a pleşi.

PLEŞUVÍE s. *(MED.)* calviţie, chelie, (înv. şi reg.) plcáşă, (reg.) chelbe, pléşcă, pleşuveálă.

pleşuvit adj. v. CHEL. PLEŞUV.

PLETE s. pi. 1. chică. *(Tinăr cu ~.)* 2. *(BOT.) pletele-muierii (Usnea barbata)* = (reg.) barba-úrsului, rnătreaţă-de-árbori.

pletele-muierii s. pi. v. MĂTREAŢĂ-DE-ARBORI.

pletitúră s. v. ÎMPLETITURĂ.

PLETORĂ s. *(MED.)* (rar) pletoríe. PLETORIC adj. *(MED.)* roşu, rubicond, sanguin. *(Faţă ~.)*

pletoric adj. v. SUPRAABUNDENT. UL-TRAABUNDENT.

pletoríe s. v. PLETORĂ. PLETOS adj. (peior.) lăţos. *(Tinăr ~.)* pleu s. v. COSITOR. PLUMB. STANIU. TABLĂ. TINICHEA. pleuár s. v. TINICHIGIU.

pleuăríţă s. v. TINICHIGEREASĂ. TI-NICHIGERIŢĂ.

PLEVÁIŢĂ s. *(BOT.; Xeranthemum annuum* şi *foelidum)* imortelă, (reg.) cununíţă, măturică, pelin,

pléviţă, távnică, távniţă.

plévilă s. v. COPILIRE. COPILIT. NĂGARĂ. NEGHINĂ. PLIVIRE. PLIVIT. ZIZANIE.

plévită s. v. ALBITURĂ. BABOIAS. CARACUDĂ. IMORTELĂ. MĂRUNŢIŞ. PLEVAÂŢĂ. PLEVUŞCĂ. SCOABĂ.

plevúică s. v. ALBITURĂ. BABOIAS. CARACUDĂ. FUFĂ. MĂRUNŢIŞ. PLEVUŞCĂ.

PLEVUŞCĂ s. *(IHT.)* 1. *(Leucaspius deli-neatus)* fufă, (rar) plevúică, (reg.) chişoárcă, fiţă, pleavă, sî'rmă, sârmulíţă. 2. albitură, ba-boiaş, caracudă, mărunţiş, (rar) plevúică, (reg.) chisoágă, pléviţă. *(~ se numeşte orice peşte mărunt.)*

PLEXIGLÁS s. *(CHIM.)* polimctacrilat, stiplex, sticlă organică.

PLIA vb. a împături, a îndoi, a strânge, (pop.) a pături. *(A ~* o *coală de hírtie.)*

pliáj s. v. ÎMPĂTURIRE. ÎNDOIRE. PLIERE. STRÂNGERE. STRÂNS.

PLIAT adj. împăturit, îndoit, strâns, (pop.) păturít. *(O coală de hirtie ~.*)

PLIC s. (înv.) copertă. *(A pus scrisoarea in ~.)*

plicár s. v. FACTOR. POSTAR. POŞTAŞ. POŞTĂ.

plícsis s. v. PLICTISEALĂ. URÂT.

PLICTICOS adj. 1. anost, neinteresaut, plictisitor, (livr.) fastidios, (fig.) fad, insipid, nesărat, sălciu, searbăd. *(Un spectacol ~.)* 2. agasant, enervant, iritant, plictisitor, sâcii-tor, supărător. *(O treabă ~.)*

plictis s. v. PLICTISEALĂ. URÂT.

PLICTISEALĂ s. urât, (rar) anosteálă, (pop. şi fam.) lehamite, (reg.) zălezeálă, (înv. şi fam.) plictis, sastisíre, (înv.) plícsis, stenahoríe. *(Simţea o ~ de moarte.)*

PLICTISI vb. 1. a se sătura, a i se urî, (rar) a se anosti, (Mold. şi Bucov.) a se lehămeti, (înv. şi fam.) a se sastisi, (înv.) a se stenahorisi, a se supăra, (fig.) a i se acri. *(S-a ~ de moarte să stea în casă.)* 2. a agasa, a enerva, a indispune, a irita, a necăji, a sâcâi, a supăra, (livr.) a tracasa, (pop.) a ciudi, a zădări, (reg.) a zăhă-tui, (Mold.) a chihăi, (Ban.) a zăgălui, (Mold. şi Bucov.) a zăhăi, (înv.) a scirbi, (pop. fig.) a ardeia, (reg. fig.) scociorî. *(Îi ~ cu insistenţele.)* 3. a bodogăni, a cicăli, a dăscăli, a sâcâi, (pop. şi fam.) a boscorodi, (pop.) a dondăni, a prociti, a sucăli, (reg.) a cioemâni, a morcoti, a tocăni, a tolocăni, (Mold.) a cihăi, (Transilv. şi Bucov.) a cincăi, (Mold. şi Bucov.) a moronci, (fam.) a bârâi, a bâzâi, a bombăni, a socri, (fig.) a ciocăni, a cârâi, a pisa, a pisălogi, a toca. *(Nu-l mai ~ atita!)*

PLICTISÍRE s. agasare, enervare, iritare, sâcâială, sâcâire, (livr.) tracasare, (pop.) zădă-ríre. *(~ cuiva cu lot felul de fleacuri.)*

PLICTISIT adj. 1. sătul, săturat, scârbit, (Mold. şi Bucov.) lehămetít, lehămetuít, (înv. şi fam.) sastisit. 2. agasat, enervat, iritat, sâcâit, supărat, (livr.) tracasat, (pop.) zădărít.

PLICTISITOR adj. 1. anost, neinteresant, plicticos, (livr.) fastidios, (fig.) fad, insipid, nesărat, sălciu, searbăd. *(Un spectacol ~.)* 2. anost, banal, monoton, placid, uniform, (fig.) searbăd, (livr. fig.) tern. *(O viaţă ~.)* 3. agasant, enervant, iritant, plicticos, sâcâitor, supărător. *(*O *treabă ~.)*

PLICULEŢ s. plicuşor. *(Un ~ cu* o *felicitare.)*

PLICUŞOR s. pliculeţ. *(Un ~ cu o felicitare.)*

PLIERE s. împăturire, îndoire, strângere, strâns. (rar) pliáj, (pop.) păturíre. *(~ unei scrisori.)*

PLIMBĂ vb. 1. (prin Transilv.) a se şeităli, (Ban., Transilv. şi Bucov.) a se şpaţiri. *(Toată ziua se ~.)* 2. a colinda, a cutreiera, (fam.) a se plimbarisi. *(Se ~ prin poieni.)* 3. a deplasa, a mişca, a muta. *(~ bomboana prin aură.)*

plimbă vb. v. COLINDA. CUTREIERA. PARCURGE. STRĂBATE. VÂNTURA.

PLIMBARE s. promenadă, (rar) plímbet, (prin Transilv.) şeităłétiu, (Ban., Transilv., Maram. şi Bucov.) şpaţír. *(A făcut o ~ re-conforiantă.)*

plimbare s. v. CĂLĂTORIE. DEPLASARE. DRUM. PROMENADĂ. VOIAJ.

plimbarisi vb. v. COLINDA. CUTREIERA. PLIMBA.

plimbă s. v. BALUSTRADĂ. MÂNĂ CURENTĂ. PARAPET. PARMACLÂC. PĂLI-.MAR. RAMPĂ. REZEMĂTOARE.

PLIMBĂREŢ adj., s. umblăreţ, (înv.) plim-bătăreţ. *(Mare ~ mai eşti!)*

plirnbătárcţ adj., s. v. PLIMBĂREŢ. UMBLĂREŢ.

plimbătoare s. v. PROMENADĂ.

plímbet s. v. PLIMBARE. PROMENADĂ.

PLIN adj. 1. întreg, neânceput. *(Pe masă se afla un pahar ~ cu apă.)* 2. complet. *(Vagonul este ~.)* 3. doldora, încărcat, îndesat, înţesat, ticsit. *(Plasă ~ de cumpărături.)* 4. încărcat, umplut, (Transilv.) tecăruít. *(Pivniţă ~ cu lemne.)* 5. greu, încărcat. *(Un coş ~ de poame.)* 6. compact, masiv. *(O bară ~.)* 7. împinzit, înţesat, ticsit, (fig.) împănat. *(Loc ~ de oameni.) 8.* acoperit, încărcat. *(O grădină ~ cu flori.) 9.* încărcat, (prin Olt.) rapăn. (*Un cais ~ de fructe.)* 10. înmuiat, muiat, scăldat. *(Cu ochii ~ de lacrimi.)* 11. bun, întreg. *(O zi ~ a tot săpat.)* 12. bucălai, bucălat, dolofan, durduliu, grăsan, grăsuliu, grăsuj, rotofei, rotund, (reg.) brusnát, bucălíu, durd, (prin Olt.) vârláv. *(Copil ~.)* 13. corpolent, gras, gros, obez, planturos, rotofei, rotund, umflat, voluminos, (pop.) trupeş, (reg.) încălát. *(O femeie ~.)* 14. gras, împlinit, rotund, rotunjit. *(Braţe ~.)* 15. bombat, mare. măşcat, (reg.) măzărát. *(Un bob de grâu ~.)*

plin s. v. CONŢINUT. CUPRINS.

pliiweiúne s. v. DEPLINĂTATE. DESĂ-VÂRŞIRE. PLENITUDINE. PLINĂTATE.

PLINĂTATE s. deplinătate, desăvârşire, plenitudine, (inv.) plinăciúne, plineálă. *(Sentiment de ~.)*

plineálă s. v. DEPLINĂTATE. DESĂVÂRŞIRE. PLENITUDINE. PLINĂTATE.

plini vb. v. ACHITA. COMITE. COMPLETA. EFECTUA. EXECUTA. FACE. FĂPTUI. ÎMPLINI. ÎNDEPLINI. ÎNFĂPTUI. ÎNTREGI. LICHIDA. ONORA. PLĂTI. REALIZA. ROTUNJI. SATISFACE. SĂ-VÂRSI. UMPLE.

PLINISÓR adj. plinuţ.

PLINÚŢ adj. plinişor.

pliont s. v. CAT. ETAJ. NIVEL.

plioecăni vb. v. PLEOSCĂI. PLESCĂI.

plirexusiótită s. v. DELEGAŢIE. ÎMPUTERNICIRE. MANDAT. PROCURĂ.

pliroforíe s. v. CLARIFICARE. CUNOŞTINŢĂ. DESLUŞIRE. DEZLEGARE. ELUCIDARE. EXPLICARE. EXPLICAŢIE. INFORMAŢIE. LĂMURIRE. LIMPEZIRE. PRECIZARE. REZOLVARE. SOLUŢIE. SOLUŢIONARE. ŞTIRE. VESTE.

pliroíorjsí vb. v. ASIGURA. CERCETA. CLARIFICA. CONVINGE. DESCURCA.

DESLUŞI. DOCUMENTA. ELUCIDA. EXPLICA. INFORMA. ÎNCREDINŢA. LĂMURI. LIMPEZI. PRECIZA. STUDIA. VEDEA.

PLISÁ vb. a cuta. *(A ~ o fustă.)*

PLISÁT adj. cutat. *(Fustă ~.)*

PLISC s. 1. *(ANAT.)* cioc, clonţ, (înv. şi reg.) rost, (reg.) cioclónţ, ciup, clanţ, clobánţ, flisc. *(~ al* unei *păsări.)* 2. *(BOT.) plíscul-co-corului (Erodium cicutarium)* – ciocul-cu-coarei, pliscul-cucoarei, (reg.) bănat, cucute (pl.), cumătră, greghetín, ciocul-bérzei, clon-ţul-cocostârcului, floarea-vínului, pliscul-bér-zei; *pliscul-cucoarei (Erodium cicutarium)* – ciocul-cucoarei, pliscul-cocorului, (reg.) bănat, cucute (pl.), cumătră, greghetín, ciocul-bérzei, clonţul-cocostârcului, floarea-vínului, plis-cul-bérzei.

plisc s. v. GURĂ.

pliscáriţă s. v. PĂLĂRIA-CUCULUI.

pliscói s. v. AMBUŞURĂ. MUŞTIUC.

plisc-păsărcsc s. v. BÁLUŞCĂ.

pliscul-bérzei s. v. CIOCUL-BÉRZEI. CIOCUL-CUCOAREI. PLISCUL-COCORULUI. PLISCUL-CUCOAREI.

pliscul-cocórului s. v. CIOCUL-BÉRZEI.

pliscul-cucoarei s. v. CIOCUL-BÉRZEI. GREGHETÍN. PRIBOI.

PLISÉU s. creţ, cută, fald, godeu, pliu, (reg.) pătură. *(~ la* o *fustă.)*

plíşcă s. v. CODOBATURĂ SURĂ.

PLÍTĂ s. (reg.) tablă, (prin Transilv. şi Olt.) plat, (Transilv.) ploátăn, (Bucov.) şparhát. *(~ a sobei, a maşinii de gătit.)*

PLIU s. creţ, cută, fald, godeu, pliseu, (reg.) pătură. *(~ ai unei rochii.)*

pliurd adj. v. SURD.

pliurd adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

pliveálă s. v. COPILIRE. COPILIT. PLIVIRE. PLIVIT.

PLIVÍ vb. *(AGRIC.)* 1. (Olt. şi Munt.) a piguli. *(A ~ de buruieni un teren cultivat.)* 2. a copiii, (reg.) a pui. *(~ de lăstari o plantă de cultură.)*

PLIVÂRE s. *(AGRIC.)* plivit, (rar) pliveálă, (înv. şi reg.) plévilă, (reg.) pălămizít, (înv.) pli-vitúră. *(~ buruienilor de pe un teren cultivat.)*

PLIVÍT s. *(AGRIC.)* 1. plivire, (rar) pliveálă, (înv. şi reg.) plévilă, (reg.) pălămizít, (înv.) plivitúră. *(~*

buruienilor de pe un teren cultivat.) 2. copilire, copilit, (rar) pliveálă, (înv. şi reg.) plévilă. *(~ viţei de vie.)*

plivitúră s. v. PLIVIRE. PLIVIT.

plingáci adj. v. PLÂNGĂCIOS. PLÂNGĂ-REŢ. SCÂNCIT. SMIORCĂIT. VĂICĂREŢ.

PLÂNGĂCIOS adj. plângăreţ, scâncit, smior-căit, văicăreţ, (rar) plingáci, văităréţ, văită-tór, (fam.) bâzâít. *(Ce copil ~ !)*

PLÂNGĂREŢ adj. 1. plingăcios, scâncit, smiorcăit, văicăreţ, (rar) plingáci, văităréţ, văitătór, (fam.) bâzâít. *(Ce copil ~ !)* 2. miorlăit, miorlăitor, smiorcăit. *(Femeie in ţoală legea şi ~.)* 3. jalnic, plângător, scâncit, tân-guitor, trist, (rar) scâncitór. *(Cu glas ~.)*

plângătoáre s. v. BOCITOARE. JELUITOARE.

PLÂNGĂTOR adj. jalnic, plângăreţ, scâncit, tânguitor, trist, (rar) scâncitór. *(Cu glas ~.)*

pllngătuí vb. v. BOCI. CĂINA. JELI. JELUI. LAMENTA. PLÂNGE. TÂNGUI. VĂICĂRI. VĂITA.

PLÂNGE vb. 1. a lăcrima. *(A tncepui să ~.)* 2. (fam. şi peior.) a (se) bâzâi. *(Eşti copil mare, de ce ~ ?)* 3. a (se) miorcăi, a (se) smior-căi, (glumeţ) a (se) miorlăi, a orăcăi. *(Un sugar care ~.)* 4. a se boci, a se căina, a (se) jeli, a (se) jelui, a se lamenta, a se tângui, a se văicări, a se văita, (pop.) a se aoli, a se mişeii, (înv. şi reg.) a se olălăi, a se olecăi, (reg.) a se plângătui, a se scârbi, a se văiera, a se văina, a se vălăcăi, (Transilv.) a (se) cânta, a (se) dăuli, (Mold. şi Bucov.) a se frăsui, (înv.) a se glăsi, a se glăsui. *(S-a ~ toată ziua.)* 5. a căina, a compătimi, a deplânge, (livr.) a deplora, (înv. şi pop.) a tângui, (înv. şi reg.) a căi, (reg.) a sărăci, (Transilv., Maram. şi Mold.) a şăinăli, (înv.) a jeli, a jelui. *(Îl ~ pentru tot ce-a indurat.)* 6. a murmura, (pop.) a cirti, (înv. şi reg.) a tânji. *(Să nu aud că te ~ l)* 7. a reclama. *(Cui să ne ~ ?)*

pli'nge vb. v. REGRETA.

PLÂNGERE s. 1. lăcrimare, plâns, plânset, plinsoare, (înv. şi reg.) plânsătúră. *(~ cuiva îndurerat.)* 2. lacrimi (pl.), plâns, plânset, plinsoare. *(Opreşte-ţi ~ !)* 3. boceală, bocire, bocit, căinare, jelire, jelit, jeluire, lamentare, lamentaţie, plâns, tânguială, tânguire, tinguit, văitare, văitat, văitătură, (pop., fam. şi peior.) văicăreală, (pop.) jeluiálă, (înv. şi reg.) olălăíre, (reg.) văieráre, văierát, (înv.) obidíre, olecăíre. *(Lasă ~ !)* 4. bocire, jelire, plâns, (pop.) jeluiálă, jeluire. *(~ unui mort.)* 5. bocet, tânguire, (pop.) jelanie, (înv.) jalovánie. *(~ la inmormintare.)* 6. (concr.) reclamaţie, (înv. şi pop.) jalbă, pî'ră, (înv. şi reg.) plânsoáre, ponóslu, (Ban.,

Transilv. şi Mold.) ponós, (înv.) artíc, pitác, suplică, tânguire, (turcism înv.) rucá. *(A depune* o *~.)*

PLÂNS adj. înlăcrimat, lăcrimat. *(Om ~.)* PLÂNS s. 1. lăcrimare, plângere, plânset, plânsoáre, (înv. şi reg.) plânsătúră. *(~ cuiva.)* 2. plânset, (fam. şi peior.) bâzâiálă, bâzâít, bâzâi-túră. *(Un ~ de copil.)* 3. lacrimi (pl.), plângere, plânset, plânsoáre. *(Opreşte-ţi ~ !)* 4. boceală, bocire, bocit, căinare, jelire, jelit, jeluire, lamentare, lamentaţie, plângere, tânguială, tânguire, tânguit, văitare, văitat, văitătură, (pop., fam. şi peior.) văicăreală, (pop.) jeluiálă, (înv. şi reg.) olălăíre, (reg.) văieráre, văierát, (înv.) obidíre, olecăíre. *(Lasă ~ !)* 5. bocire, jelire, plângere, (pop.) jeluiálă, jeluire. *(~ unui mort.)*

plânsătúră s. v. LĂCRIMARE. PLÂNGERE. PLÂNS. PLÂNSET. PLÂNSOÁRE.

PLÂNSET s. 1. lăcrimare, plângere, plâns, plânsoáre, (înv. şi reg.) plânsătúră. *(~ cuiva.)* 2. plâns, (fam. şi peior.) bâzâiálă, bâzâít, bâzâi-túră. *(Un ~ de copil.)* 3. lacrimi (pl.), plângere, plâns, plinsoare.

(Opreşte-ţi ~ !)

PLÂNSOÁRE s. 1. lăcrimare, plângere, plâns, plânset, (înv. şi reg.) plânsătúră. *(~ cuiva.)* 2. lacrimi (pl.), plângere, plâns, plânset. *(Opreşte-fi ~ !)*

plânsoáre s. v. PLÂNGERE. RECLAMAŢIE.

ploátăn s. v. PLITĂ. SOBĂ.

ploeát s. v. CERGĂ. CUVERTURĂ. ÎN-VEL1TOARE. PĂTURĂ. VELINŢĂ.

plocon s. v. ATENŢIE. CADOU. COMPLIMENT. DAR. ÎNCHINĂCIUNE. JERTFĂ. MĂTANIE. OFRANDĂ. PLECĂCIUNE. PLOCONEALĂ. PRINOS. REVERENŢĂ. SURPRIZĂ. TEMENEA.

PLOCONEALĂ s. 1. compliment, închinăciune, mătanie, plecăciune, reverenţă, temenea, (reg.) plocon, (înv.) plecare, (turcism înv.) talím, (fam. rar) selamlíc. *(I-a făcut o ~ adtncă.)* 2. înjosire, ploconire, umilire, (fam.) căciulíre. *(Ce e această ~ în faţa lui?)*

PLOCONÍ vb. 1. a se închina, (rar) a se temeni. *(Se ~ adine in faţa lui.)* 2. a se înjosi, a se umili, (înv.) a se micşora, a se smeri, (fam.) a se căciuli, (fig.) a se coborî. *(Dc ce te ~ atita?)*

PLOCONIRE s. înjosire, ploconeală, umilire, (fam.) căciulíre. *(~ cuiva in faţa...)*

plod s. v. COPIL. EMBRION. FECUNDITATE. FRUCT. GERMEN. LARVĂ. MITRĂ. NOU-NĂSCUT. OU. PLACENTĂ. POAMĂ. PROLIFICITATE. PRUNC. ROD. SĂMÂN-ŢĂ. SUGACI. SUGAR. UTER. VULVĂ.

plodi vb. v. ÎNMULŢI. NAŞTE. PRĂSI. PROCREA. REPRODUCE.

plodiciós adj. v. FECUND. PROLIFIC.

plodiciúnc s. v. FECUNDITATE. PROLIFICITATE.

plodíre s. v. ÎNMULŢIRE. PRĂSIRE. PRĂSIT. PROCREARE. REPRODUCERE. REPRODUCŢIE.

plodit adj. v. FECUND. PROLIFIC.

ploditór adj. v. FECUND. PROLIFIC.

plódnic adj. v. FECUND. PROLIFIC.

plodnicíe s. v. FECUNDITATE. PROLIFICITATE. plodós adj. v. FECUND. PROLIFIC. PLOICÍCĂ s. *(MET.)* ploişoară, ploiţă. *(A tras* o *~ bună.)* ploiciós adj. v. PLOIOS. UMED. PLOIÉR s. *(ORN1T.) 1. (Charadrius apri-carius)* (reg.) fluturáş, ploiéşte, porcăráş, (Mold.) puhoiér. 2. *ploier de munte (Charadrius morinellus)* = (reg.) porcuşor; *ploier mare (Numenius arcuatus)* = fluierar; *ploier mic (Numenius tenuirostris)* = fluierar.

ploier s. v. ALBINĂREL. FURNICAR. PRIGORIE. PRUNDĂRAŞ. UMBRELĂ. VIESPAR.

ploier de ríu s. v. PRUNDĂRAŞ. ploier gulerat mic s. v. PRUNDĂRAŞ. ploiéşte s. v. ALBINĂREL. FURNICAR. PLOIER. PRIGORIE. VIESPAR.

ploiétc s. v. ALBINĂREL. FURNICAR. PRIGORIE. VIESPAR.

ploínte adj. v. PLOIOS. UMED. PLOIOS adj. *(MET.)* umed, (franţuzism rar) pluviós, (înv. şi reg.) plourós, (reg.) ploiciós, ploínte. *(Vreme ~.)*

PLOIŞOARĂ s. *(MET.)* ploicică, ploiţă. *(A tras o ~ bună.)*

PLOÍŢĂ s. *(MET.)* ploicică, ploişoară. *(A tras o ~ bună.)*

PLOMBAGÍNĂ s. 1. carbon, indigo, hârtic-carbon. 2. *(MIN.)* grafit. PLOMBÂJ s. plombare. PLOMBARE s. plombaj. plomâníćă s. v. PLUTICĂ. plonjeu s. v. PLONJON. PLONJON s. *(SPORT)* (rar) plonjeu. *(Un ~ spectaculos al unui portar de fotbal.)*

plonjór s. v. CUFUNDĂTOR. SCAFAN-DRIER. SCAFANDRU.

PLOP s. *(BOT.)* 1. *(Populus alba)* plută. 2. *(Populus nigra)* (reg.) plopotáş, plută. *"i. (Populus tremula)* (reg.) plută. 4. *(Populus canesccns)* (reg.) plută. plop s. v. PLUTĂ.

PLOPÁR s. *(ENTOM.; Saperda)* scripcar, (reg.) cobzar, ţigănás.

plopár s. v. PLOPĂRIE. PLOPIŞ. PLOPĂRÍE s. *(SILV.)* plopiş, (reg.) plopár, plopăríş, plopăríste, plopét, plopíşte. plopăríş s. v. PLOPĂRIE. PLOPIŞ. plopăríste s. v. PLOPĂRIE. PLOPIS. plopét s. v. PLOPĂRIE. PLOPIŞ. PLOPÍŞ s. *(SILV.)* plopărie, (reg.) plopár, plopăríş, plopăríste, plopét, plopíşte. plopíşte s. v. PLOPĂRIE. PLOPIŞ. ploponóg s. v. SLĂBĂNOG. plopotáş s. v. PLOP PLOPŞÓB s. *(BOT.)* (reg.) plopúţ. plopúţ s. v. PLOPŞOR.

ploscár s., adj. v.' CLĂNTĂU. FLECAR. GURALIV. LIMBUT. PALAVRAGIU. VOR-BĂ-LUNGĂ. VORBĂREŢ.

ploscás s., adj. v. CLĂNTĂU. FLECAR. GURALIV. LIMBUT. PALAVRAGIU. VOR-BĂ-LUNGĂ. VORBĂREŢ.

PLOSCĂ s. 1. (reg.) matará, (prin Ban. şi Transilv.) buclíe, ciutură, paláscă. *(0 ~ plină*

cu vin.) 2. urinar, (analogie) raţă. *(~ în care urinează bolnavii imobilizaţi la pat.)*

ploscă s. V. CĂPIŢĂ. CLAIE. PORCOI. STOG.

PLOSCHÍŢĂ s. ploscuţă, (rar) plosculíţă. *(~ cu rachiu.)*

ploscoánă s. v. PREPELEAC.

plosculíţă s. v. PLOSCHÍŢĂ. PLOSCUŢĂ.

PLOSCUŢĂ s. ploschiţă, (rar) plosculíţă. *(~ eu rachiu.)*

PLOŞNICÁR s. *(BOT.; Ceratocephalus fal-catus* şi *testiculalus)* (reg.) cornisór.

ploşnicár s. v. CORNISÓR.

PLOŞNIŢĂ s. *(ENTOM.)* 1. *(Cimex lec-tularius)* păduche-de-lemn, (reg.) părăscúţă, polúşcă, (Olt. şi Transilv.) stélniţă, (Transilv.) păduche-de-peréte. 2. *ploşniţă-de-címp (Syro-mastes marginatus)* = (reg.) goangă-pucioásă, ploşniţă-gălbioáră, ploşniţă-súră.

ploşniţă-gălbioáră s. v. PLOSNIŢĂ-DE-CÂMP.

ploşniţă-súră s. v. PLOŞNIŢĂ-DE-CÂMP.

plóştină s. v. BĂLTOACĂ. MLAŞTINĂ. MOCIRLĂ. SMÂRC.

ploştinós adj. v. MLĂŞTINOS. MOCIRLOS. SMÂRCOS.

plotún s. v. CERB.

plouat adj. v. ABĂTUT. AMĂRÂT DEPRIMAT. DESCURAJAT. INDISPUS. ÎNDURERAT. ÎNTRISTAT. MÂHNIT. NECĂJIT. SUPĂRAT. TRIST.

plourós adj. v. PLOIOS. UMED.

PLUG s. 1. *(TEIIN.)* (reg.) plúgniţă. *(Cu ~ se ară.)* 2. *(AGRIC.)* arare, arat, arătură, plugărie, plugărit, (rar) plugăríre. *(Merg in zori la ~.)*

PLUGAR s. agricultor.

plugar s. v. POGONICI.

plugărélul s. art. v. PLUGUSORUL.

plugărésc adj. v. AGRAR. AGRICOL.

*PLUGĂRÍ vb. (reg.) a pătiri, a plugui. *(~ de-o viaţă.)*

PLUGĂRIE s. *(AGRIC.)* arare, arat, arătură, plug, plugărit, (rar) plugăríre. *(Merg in zori la ~.)*

plugăríre s. v. ARARE. ARAT. ARĂTURĂ. PLUG. PLUGĂRIE. PLUGĂRIT.

PLUGĂRÍT s. *(AGRIC.)* arare, arat, arătură, plug, plugărie, (rar) plugăríre. *(Merg in zori la ~.)*

plughíţă s. v. CĂLCÂI. PLAZ. TALPĂ.

plúonifă s. v. PLUG.

plugui vb. v. PLUGARI.

plugul s. art. v. PLUGUSORUL.

PLUGULÉŢ s. *(TEIIN.)* pluguşor, (reg.) plugúţ.

pluguléţul s. art. v. PLUGUSORUL.

PLUGUŞOR s. 1. *(TEIIN.)* pluguleţ, (reg.) plugúţ. 2. (art.) (pop.) pluguléţul (art.), (reg.) plesnitul (art.), plugărélul (art.), plugul (art.). *(Cu ~ se merge de Anul nou.)*

plugúţ s. v. PLUGULEŢ. PLUGUŞOR.

PLUMB s. *(CHIM.)* (în alchimie) saturn, (reg.) pleu.

plumb s. v. CONDEI. CREION. GLONŢ. GREUTATE. PROIECTIL.

plumbáre s. v. PLUMBUIRE. PLUMBUIT. PLÚMBIC adj. plumbifer, plumbos. *(Roci ~.)*

PLUMBIFER adj. plumbic, plumbos. *(Roci*

~.)

plumbíu adj. v. CENUŞIU. FUMURIU. GRI. PLUMBURIU. SUR.'

PLUMBOS adj. plumbic, plumbifer. *(Rocă*

~-)

PLUMBUÍRE s. plumbuit, (rar) plumbáre. *(~ unei piese metalice.)*

PLUMBUIT adj. închis, înnegurat, înnorat, întunecat, întunecos, mohorit, neguros, noros, pâclos, plumburiu, posomorit, urât, (înv.) ponegrit. *(Vreme ~.)*

PLUMBUIT s. plumbuirc, (rar) plumbáre. *(~ unei piese metalice.)*

PLUMBURÍU adj. 1. cenuşiu, fumuriu, gri, sur, (rar) prăfuríu, (pop.) sein, şorecíu, (reg.) siv, (Munt.) fúmur, (înv.) plumbíu, sân-gepíu, (turcism înv.) bozafér. *(De culoare ~.)* 2. închis, înnegurat, înnorat, întunecat, întunecos, mohorit, neguros, noros, pâclos, plumbuit, posomorit, urât, (înv.) ponegrit. *(Vreme ~.)*

pluniiéră s. v. NUFĂR. PENAR.

plúndăr s. v. PANTALON.

plural adj. v. COMPLEX. MULTILATERAL. PLURIVALENT. POLIVALENT.

PLURALIA TÁNTUM adj., s. *(GRAM.)* (înv.) pluratív. *(Substantive* ~.)

PLURALITATE s. 1. diversitate, felurime, multilateralitate, multiplicitate, variaţie, varietate. *(O ~ de aspecte.)* 2. multitudine, mulţime, (rar) plurităte. *(~ problemelor abordate.)*

pluratív adj., s. v. PLURALIA TANTUM.

PLURICELULÁR adj. multicelular, poli-celular. *(Organism ~.)*

PLURICRÓM adj. multicolor, policolor, policrom, (rar) policromie. *(Un afiş ~.)*

PLURIDIMENSIONAL adj. multidimensional, polidimensional. *(Un corp ~.)*

PLURIFLÓR adj. *(BOT.)* multiflor, poli-flor. *(Plantă ~.)*

PLURIFORM adj. multiform, poliform. *(Organisme ~.)*

PLURIGLANDULÁR adj. *(ANAT.)* mulţi-glandular, poliglandular. *(Organ ~.)*

plurilatcrál adj. v. COMPLEX. MULTILATERAL. PLURIVALENT. POLIVALENT.

PLURILÍNGV adj. multilingv, poliglot, po-lilingv. *(Dicţionare.)*

PLURINÁŢIONÁL adj. multinaţional, (rar) polinaţionál. *(Stat ~.)*

plurinucleár adj. v. POLINUCLEAR.

PLURISECULÁR adj. multisecular. *(O cultură ~.)*

PLURISEMÁNTIC adj. *(LINGV.)* polisemantic, (rar) multisemántic. *(Cuvint ~.)*

plurisemantísm s. v. POLISEMANTISM. POLISEMIE.

plurisemíe s. v. POLISEMANTISM. POLISEMIE.

plurităte s. v. MULTITUDINE. MULŢIME. PLURALITATE.

pluritonalísm s. v. POLITONALISM. POLI-TONALITATE.

pluritonalitátes. v. POLITONALISM. POLI-TONALITATE.

PLURIVALENT adj. 1. multivalent, polivalent. *(Substanţe chimice ~.)* 2. complex, multilateral, polivalent, (livr.) plural, (rar) pluri-laterál. polilaterál. *(Aspecte ~.)*

PLURIVALENTĂ s. 1. multivalenţă, polivalenţă. *(~ unei substanţe chimice.)* 2. complexitate, multilateralitate, polivalenţă. *(~ unui fenomen.)*

PLUS s. excedent, prisos, prisosinţă, surplus, (reg.) rádăş, (înv.) prisoseálă, prisosíre, prisosit, prisositúră, rămas. *(Un ~ de produse.)*

PLUSPRODÚS s. *(EC. POL.)* (rar) supra-prodús.

PLUS s. *(TEXT.)* (reg.) pícler.

pluş s. v. CATIFEA. VELUR.

PLUŞAT adj. *(TEXT.)* (reg.) piclerit. *(Material ~.)*

plutár s. v. PLUTAŞ.

PLUTAŞ s. (reg.) plutár.

plutaş s. v. PLUTĂ.

PLUTĂ s. (prin Mold. şi Olt.) pod, (înv.) plutitoare, (franţuzism înv.) radóu. *(~ purtată de ape.)*

PLUTĂ s. 1. *(BOT.; Populus pyramidalis)* (pop.) plop, (reg.) plutaş. 2. *(BOT.; Populus alba)* plop. 3. *(BOT.)* suber. *(Dopuri făcute din ~.)* 4. punte. *(~ la fitilul unei candele.)*

plută s. v. NUFĂR. PLOP.

PLUTĂRÍ vb. (reg.) a plutaşi. *(~ pe Bistriţa.)*

PLUTĂRÍE s. plutărit, (rar) plutit, (înv. şi reg.) plutăşíc. *(Se ocupă cu ~.)*

PLUTĂ RÍT s. piu tărie, (rar) plutit. (înv. şi reg.) plutăşíc. *(Se ocupă cu ~.)*

plutaşi vb. v. PLUTÁRI.

plutăsíe s. v. PLUTĂRÍE. PLUTĂRIT.

plutei adj. v. NAVIGABIL.

PLUTÍ vb. 1. *(MAR.)* a naviga, (înv. şi reg.) a nota, (înv.) a înota. *(Un vapor care ~.)* 2. a sta. *(Uleiul ~ deasupra apei.)* 3. a plana. a zbura. *(O hirtic luată de vint ~ în văzduh.)*

plutíbil adj. v. NAVIGABIL.

PLUTÍCĂ s. *(BOT.; Nijmphoides peltata)* (reg.) plomânícă, plútniţă, triâoi-amár, trifoi-de-ápă.

plutind adj. v. PLUTITOR.

PLUTÂRE s. 1. *(MAR.)* navigaţie. *(În timpul ~ pe ocean.)* 2. planare, zbor. *(~ păsărilor în văzduh.)*

PLUTÍT adj. planat. *(Zbor ~ al păsărilor.)*

plutit s. v. PLUTĂRÍE. PLUTĂRIT.

plutitoare s. v. PLUTĂ. ROURICĂ.

plutitor adj. v. NAVIGABIL.

PLUTITOR adj., s. 1. adj. (înv.) plutind. *(Nave ~.)* 2. adj. i'lotabil, flotant. *(Corp ~.)* 3. s. *(TEHN.)* t'lotor. 4. adj. zburător. *(Păsări ~.)*

plútniţă s. v. NUFĂR. PLUTICĂ. plutonián adj. v. PLUTONIC. PLUTONIC adj. *(GEOL.)* (rar) plutonián. *(Rocă ~.)* PLUTONIER MAJOR s. *(MIL.)* major. PLUTUÍRE s. plutuit. f~ *pieilor.)*

PLUTUÍT s. plutuire, *(~ pieilor.)*

PLUVIOMÉTRU s. *(MET.)* udometru.

plnviós adj. PLOIOS. UMED.

PNEUMOGÁSTRIC adj. *(ANAT.)* vag. *(Nerv ~.)*

PNEUiMONÍE s. *(MED.)* (rar) pulmoníe, (reg.) junghi, (înv.) peripneumoníe.

poala-cérului s. v. ORIZONT. ZARE.

poala-Maicii-Dóânnului s. v. LEMNUL-MAI-CII-DOMNULUI. ROCHIŢA-RÂNDUNELEI. ROCHIŢA-RÂNDUNICIL VOLBURĂ.

poala-Maicii-Précista s. v. MIREASĂ.

poala-rindunícii s. v. ROCHITA-RÂNDUNE-LEI. ROCHIŢA-RÂNDUNICIL VOLBURĂ.

poala-Sfintci-Mării s. v. GRANAT. MELI-SĂ. PRIBOI. RECHIE. ROINITĂ. SCATIU. SOVÂRF. SPILCUŢĂ. TALPA-URSU-LUI.

poala-Siníei-Mării s. v. PRIBOI.

POALĂ s. 1. (reg.) rochie. *(~ a unui veş-njiní.)* 2. bază. *(La ~ muntelui.)*

poală s. v. BUBERIC. CICLU. MENSTRUAŢIE. PERIOD.

poală-álbă s. v. LEUCOREE.

poale s. pi. v. FOL FUSTĂ.

poama-cíinclui s. v. PĂRUL-CIUTEI. SAL-BĂ-MOALE. VERIGAR.

poama-momíţci s. v. VUIETOARE.

poama-vúlpii s. v. DALAC.

POAMĂ s. *(BOT.)* fruct, rod, (Mold.) pori-cále (pl.), (înv.) plod. *(Arbore cu multe ~.)*

poamă s. v. CATEGORIE. FEL. GEN. PRUNĂ. SOI. SPECIE. SPEŢĂ. STAFIDĂ. STRUGURE. TIP. VIŢĂ-DE-VIE.

poamă-de-pămínt s. v. CARTOF.

poámpă s. v. PIAN.

poáncă s. v. ANIMOZITATE. BRÂNCI. CEARTĂ. CONFLICT. DEZACORD. DEZBINARE. DIFEREND. DISCORDIE. DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPUTĂ. DIVERGENŢĂ. GHIONT. GÂLCEAVĂ. IZBITURĂ. ÎMBRÂNCEALĂ. ÎMBRÂNCITURĂ. ÎM-PINSĂTURĂ. ÎNVRĂJBIRE. LITIGIU. NEÎNŢELEGERE. VRAJBĂ. ZÂZANIE.

POANSÓN s. pămătuf, (reg.) pomóci. *(~ de bărbierit.)*

POANSONÁJ s. *(TEIIN.)* poansonare.

POANSONÁRE s. *(TEHN.)* poansonaj.

POANTĂ s. *(COR.)* vârf. *(Dansează pe ~e.)*

POÁNTER s. *(ZOOL.)* brac englez. *(~ este un ciine de vinăioare.)*

POANTÓU s. *(TEHN.)* ac obturator. *(~* la *carburator.)*

POANTILÍSM s. *(PICT.)* divizionism.

POANTILÍST adj., s. *(PICT.)* divizio-níst. *(Picior ~.)*

poară s. v. ANIMOZITATE. CEARTĂ. CONFLICT. DEZACORD. DEZBINARE. DIFEREND. DISCORDIE. DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPUTĂ. DIVERGENŢĂ. GÂLCEAVĂ. ÎNVRĂJBIRE. LITIGIU. NEÂNŢELEGERE. VRAJBĂ. ZÂZANIE.

poarcă s. v. PURCEA. SCROAFĂ.

POARTĂ s. 1. prag, uşă, (Dobr.) tocat. *(A eşit în ~.)* 2. *(SPORT)* (livr.) but. *(Apără*

~ echipei de fotbal.) 3. *(IST.)* Imperiul otoman.

poáşcă s. v. POŞIRCĂ.

POATE adv. 1. posibil, probabil. *(~ să vin.)* 2. pesemne, probabil, (pop.) pasămite, (reg.) sámite. *(~ nu ştie ce să facă.)* 3. cumva, eventual, (înv.) cândái. *(Aveţi ~ o ţigară?) 4.* doar. *(Aşteaptă ~* o *face vreo greşeală.)* 5. oare?, (astăzi rar) au?, (înv. şi pop.) ori?, (reg.) doar? *(~ nu ţi-am dat ce-ai vrut?)*

pobedí vb. v. BATE. BIRUI. CUCERI. ÎNFRÂNGE. ÎNTRECE. ÎNVINGE. OCUPA. SUBJUGA. SUPUNE.

POC interj. 1. pac I *(~ ! se aude o armă de foc.)* 2. boc I *(~ ! se aude in poartă.)*

pocaiánic s. v. CĂINŢĂ. DEZLEGARE. IERTARE. MUSTRARE. PĂRERE DE RĂU. POCĂINŢĂ. REGRET. REMUŞCARE.

POCAL s. (înv., în Mold.) cobóc. *(Bea vinul din ~.)*

POCĂÍ vb. 1. a se căi, a regreta, (reg.) a se măcădui, (prin Transílv. şi Mold.) a(-şi) bănui, (prin Transilv.) a şăinăli, (înv.) a se înfrânge, a jeli, a jelui, a se -cârbi. a se smeri. *(Se ~ pentru cele făcute.)* 2. *(BIS.)* a se căi, (înv.) a se spăşi.

pocăiálă s. v. CĂINŢĂ. MUSTRARE. PĂRERE DE RÂU. REGRET. REMUŞCARE.

POCĂINŢĂ s. 1. căinţă, mustrare, regret, remuşcare, părere de rău, (rar) penitenţă, pocăiálă, (înv.) infríngere, pocaiánie, (franţu-zism înv.) repentír. *(Simţea o sinceră ~ pentru cele făcute.)* 2. *(BIS.)* dezlegare, iertare, (înv.) pocaiánie. *(~ de păcate.)*

POCĂÍT adj., s. I. adj. (fam.) spăsit. *(O atitudine ~.)* 2. s. *(BIS.)* sectant.

pocăneá s. v. PÂRGHIE.

POCĂNEÁLĂ s. bocăneală, bocănit, bocă-nitură, pocănit, pocănitură, (reg.) bontăneálă, bontănitúră. *(Se aude o ~ ritmică.)*

POCĂNÍ vb. a bate, a bocăni, a ciocăni, (înv. şi reg.) a suna, (reg.) a bontăni, a toca, a tocăni. *(Cine ~ în uşă?)*

POCĂNÍT s. bocăneală, bocănit, bocăni-tură, pocăneală, pocănitură, (reg.) bontăneálă, bontănitúră. *(Se aude un ~ ritmic.)*

POCĂNITURĂ s. bocăneală, bocănit, bo-cănitură, pocăneală, pocănit, (reg.) bontăneálă, bontănitúră, *(O ~ ritmică.)*

POCEÁLĂ s. diformitate, hidoşenie, slute-nie, urâciune, urâţenie, (rar) sluţíe, (pop.) In-zénie, (înv.) grozăvie. *(~ unui om.)*

poceálă s. v. EPILEPSIE. PARALIZIE.

pochihéci s. v. AMNAR. ÎNTINZĂTOR. ÎNTORCĂTOR. SLOBOZITOR.

pochítnic s. v. CIURLAN. SALCICORN. SĂRICICĂ.

POCÍ vb. 1. a (se) deforma, a (se) desfigura, a (se) schimonosi, a (se) sluţi, a (se) strimba, a (se) urâţi, (pop. şi fam.) a (se) scălimbăia, a (se) scofâlci, (pop.) a (se) hâzi, (Mold. şi Bucov.) a (se) şonţi, (înv.) a (se) grozăvi. *(S-a ~ de tot in urma accidentului.)* 2. a dcl'orma, a denatura, a schimonosi, a scâlcia, a stâlci, a stropşi, (fig.) a schingiui. *(~ cuvintele când vorbeşte.)* 3. a se maimuţări, a se schimonosi, a se

strâmba, (rar) a se maimuţi, (pop. şi fam.) a se scălâmbăia, (reg.) a se zgâmboi. *(Nu te mai ~ atita!)*

poci vb. v. DEOCHEA. pócie s. v. ARAC.

POCINOG s. 1. boroboaţă, ispravă, năzbi-tie, năzdrăvănie, poznă, şotie, trăsnaie, (reg.) boáţă, dandana, dănănáie, dăndănáie, năsă-rî'rnbă, (Mold. şi Bucov.) palótie, (prin Ban.) snoabă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) tonoáśă, (înv.) bosmá. *(Ce ~ ai mai făcut?)* 2. belea, bucluc, dandana, încurcătură, năpastă, neajuns, necaz, nemulţumire, nenorocire, neplăcere, nevoie, pacoste, rău, supărare, (înv. şi pop.) poznă, răutate, (pop.) alageá, daravéră, păcat, ponós, pótcă, poticálă, zăduf, (înv. şi reg.) nacafá, nagodă, (reg.) dănănáie, în-curcálă, năzbică, năzdrăvănie, păcosténie, şúgă, şugubínă, toroápă, (prin Mold.) bacálă, (Transilv.) bai, (Ban., Maram. şi Bucov.) bédă, (Mold.) chichion, (Olt. şi Ban.) cotoárbă, (OU., Ban. şi Transilv.) dabilă, (înv.) nesosínţă, ne-voinţă, patimă, satará, stenahoríe. *(Ce ~ a căzut pe el!)*

pocinog s. v. SAFTEA.

POCÍRE s. 1. deformare, deformaţie, desfigurare, schimonoseală, schimonosire, sluţire, strâmbare, urâţire. *(~ a feţei unei persoane.)* 2. deformare, denaturare, pocit, schimonoseală, schimonosire, schimonosit, scâlciere, stâlcire, stâlcit, stropşire, stropşit. *(~ a cuvintelor unei limbi, cind vorbeşte.)*

POCÍT adj, 1. diform, hidos, hâd, monstruos, respingător, schimonosit, slut, strimb, urât, (pop. şi fam.) bocciu, scălâmb, scălim-băiát, (reg.) pî'cleş, (Mold.) balcî'z, (Mold. şi Transilv.) pogan, (înv.) grozav, (fam.) şui. *(O fiinţă ~.)* 2. deformat, desfigurat, schimonosit, slut, sluţit, strâmb, strâmbat, urât, uriţit, (reg.) stropşit, zgâmboít, (Mold.) şon-ţít. *(O fată ~ de ură.)* 3. deformat, denaturat, schimonosit, scâlciat, stâlcit, stricat, stropşit, (fig.) schingiuit. *(Forme lexicale ~; o pronunţare ~.)*

pocit adj. v. BIZAR. CIUDAT. CURIOS. EXCENTRIC. EXTRAVAGANT. FANTASMAGORIC. FANTEZIST. FATAL. FUNEST. INEXPLICABIL. INSOLIT. NĂSTRUŞNIC. NEFAST. NEOBIŞNUIT. ORIGINAL. PARADOXAL. SINGULAR. SINISTRU. STRANIU. SUMBRU.

POCÍT s. deformare, denaturare, pocire, schimonoseală, schimonosire, schimonosit, scâlciere, stâlcire, stâlcit, stropşire, stropşit. *(~ cuvintelor unei limbi, când vorbeşte.)* pocitá vb. v. DEOCHEA. POCITANIE s. 1. arătare, monstru, pocitură, (pop. şi fam.) bâzdâgánie, (reg.) arătánie, budiháce, buduhoálă, (înv.) bláznă. *(O ~ cu două capete.)* 2. hidoşenie, monstru, monstruozitate, pocitură, schimonositură, sluţenie, slu-ţitură, urâciune, urâţenie, (pop.) hâzénie, pótcă, stropşitúră, (reg.) znaménie, (Ban.) năhoádă. *(Ce e ~ asia?)* 3. pocitură, stirpitură, (reg.) sterpăciúne, (livr. fig.) avorton. *(O~ de copil.)* pocitóc s. v. STRAŞNIC.

POCITURĂ s. 1. arătare, monstru, pocitanie, (pop. şi fam.) bâzdâgánie, (reg.) arătánie, budiháce, buduhoálă, (înv.) bláznă. *(O ~ cu două capete.)* 2. hidoşenie, monstru, monstruozitate, pocitanie, schimonositură, sluţenie, slu-ţitură, urâciune, urâţenie, (pop.) hâzénie. pótcă, stropşitúră, (reg.) znaménie, (Ban.) năhoádă. *(Ce e ~ asta?)* 3. pocitanie, stirpitură, (reg.) sterpăciúne, (livr. fig.) avorton. *(O ~ de copil.)*

pociúmb s. v. BÂRNĂ. BUŞTEAN. BUTUC. FUS. GRIND/I. PAR. PARMAC. PRIPON. STÂLP. ŢĂRUŞ.

pociltít adj. v. HĂMESIT. LIHNIT.

poclnzcu s. v. COLĂCAR.

pocládă s. v. CIOLTAR. SABRACĂ. VALTRAP.

poclít s. v. BURDUF. COŞ. COVILTIR.

pocloní vb. v. JERTFI. SACRIFICA.

POCNET s. pocnitură, trosnet, trosnitură, (reg.) troscot. *(Un ~ de armă.)*

pocnetul s. art. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

POCNÍ vb. 1. a trosni, (reg.) a troscăni. *(~ din pistoale.)* 2. a exploda, a plesni. *(Ce-a ~ ?)* 3. a plesni, a trosni. *(~ din bici.)* 4. a pârâi, a trosni. *(Îi ~ încheieturile.)* 5. a izbi, a lovi, a plesni. *(Acum te ~ !)* G. a ajunge, a atinge, a izbi, a lovi, a nimeri, a ochi, (pop.) a păli, a picni, (reg.) a tâlni, (Transilv.) a tălăli. *(Glonţul ~ iepurele.)* 7. a (se) ciobi, a (se) ciocni, a (se) crăpa, a (se) fisura, a plesni, a (se) sparge. *(Vasul a ~ de-a lungul.)*

pocni vb. v. CRĂPA. PLESNI.

POCNÍRE s. 1. plesnire, trosnire. *(~ din bici.)* 2. ciobire, ciobit, ciocnire, crăpare, crăpat, fisurare, fisurat, plesnire, plesnit, spargere, spart. *(~ a unui vas.)*

pocnitoare s. v. PETARDĂ. PLESNIT OARE.

POCNITURĂ s. 1. pocnet, trosnet, trosnitură, (reg.) troscot. *(O ~* rfe *armă.)* 2. plesnitură, trosnitură. *(~ de bici.)*

pocolí vb. v. AMBALA. ÎMPACHETA.

pocozí vb. v. CRUCI. MINUNA. UIMI. ULUI.

pocríş s. v. ACOPERĂMÂNT. ACOPERIŞ. CAPAC. COVILTIR. ÎNVELIŞ. ÎNVELITOÁ-RE.

pocroávă s. v. SCÂNTEIUŢĂ.

pocróv s. v. ACOPERĂMÂNT.

pócrovă s. v. SĂPUNELE.

pocrováţ s. v. ACOPERĂMÂNT. AER. CIOLTAR. EPITAF. ŞABRACĂ. VALTRAP.

pocroveáţă s. v. ACOPERĂMÂNT.

POD s. 1. *(COXSTR.)* (înv.) punte. *(~ peste o apă.)* 2. *pod mişcător* = bac, pod plutitor, pod umblător, (reg.) brod, brúdină, (nordul Mold. şi prin Bucov.) paróm; *pod plutitor* = bac, pod mişcător, pod umblător, (reg.) brod, brúdină, (nordul Mold. şi prin Bucov.) paróm; *pod umblător* = bac, pod mişcător, pod plutitor, (reg.) brod, brúdină, (nordul Mold. şi prin Bucov.) paróm. 3. *(CONSTR.)* (înv. şi reg.) podişór, (reg.) podéi, podeţ. *(~ al*

casei.) 4. *(TEHN.)* (reg.) scaun, scăuniş, (Mold.) pomóstină. *(~ la osia carului.)*

pod s. v. CALDARÂM. CAT. CĂLCÂI. CHINGĂ. COVERTĂ. DUŞUMEA. ETAJ. NIVEL. PARDOSEALĂ. PAVAJ. PLAFON. PLAZ. PLUTĂ. PODEA. PUNTE. SCÂNDURĂ. SCO-BAR. STRADĂ. TALPĂ. TAVAN.

PODÁGRĂ s. *(MED.)* gută, (Transilv.) şui, (înv.) podalghíe.

podágrie adj., s. v. GUTOS. PODAGROS.

podagríst adj., s.v. GUTOS. PODAGROS.

PODAGROS adj., s. *(MED.)* gutos, (germanism rar) podagríst, (înv.) podágrie.

podalghíe s. v. GUTĂ. PODAGRĂ.

PODAR s. (reg.) brudár, brúdnic. *(~ conduce un pod umblător.)*

podar s. v. PONTONIER.

PODĂRÍT s. (înv.) podíre. *(~ era taxa plătită la trecerea peste un pod.)*

PODBÁL s. *(BOT.) 1. (Tussilago farfara)* (reg.) păpădie, ropán, ropaniór. 2. *podbal-de-munte (Amica montana)* = arnică, (reg.) carul-pădíirilor, earul-zânelor, ţâţa-óii, (prin Transilv.) roit.

podbál s.v. CAPTALAN.

podbal-de-ápă s. v. LIMBARIŢĂ.

PODEA s. I. duşumea, pardoseală, scindu-ră, (pop.) pódină, (Ban. şi Transilv.) pod, (Ban.) vatră, (înv.) planşete (pl.), pomóstină. *(Doarme pe ~ goală.)* 2. pardoseală, (înv. şi reg.) poditúră, (reg.) podílă, podineálă, (înv.) párdos, pardositúră, (latinism înv.) paviment. *(~ într-*un *spaţiu deschis.)*

podéci s. v. PODULEŢ.

podéi s. v. POD.

podele s. pi. v. PLAFON. TAVAN.

podést s. v. ODIHNĂ. PALIER.

podéstru s. v. ODIHNĂ. PALIER.

PODEŢ s. podişcă.

podeţ s. v. POD. SCOBAR.

PODGOREÁN s. viticultor, (rar) vier, (reg.) vinar, vinăríci. *(E ~ de profesie.)*

PODGORIE s. (reg.) viét. *(~ Murfatlar.)*

podhórniţă s. v. POLICIOARĂ. POLIŢĂ.

PODÍ vb. a pardosi. *(A ~* o *încăpere.)*

PODIDÍ vb. 1. a năpădi, a umple, (reg.) a bucşi, (înv.) a povedi. *(L-*a *~ stngele.)* 2. a(-l) ajunge, a(-l) birui, a(-l) copleşi, a(-l) covârşi, a(-l) cuprinde, a(-l) înfrânge, a(-l) învinge, a(-l) prinde, a(-l) răzbi, a(-l) toropi, (înv.) a(-l) prea-covârşi, (fig.) a(-l) doborî, a(-l) lovi. *(L-a ~ somnul.)*

podíjdiţă s. v. STRAJĂ.

podílă s. v. PARDOSEALĂ. PODEA.

pódină s. v. DUŞUMEA. PARDOSEALĂ. PODEA. SCÂNDURĂ.

podineálă s. v. PARDOSEALĂ. PODEA.

PODÍRE s. pardosire. *(~ unei încăperi.)*

podíre s. v. PODAR IT.

PODÍŞ s. *(GEOGR.)* platou, (rar) masă, (pop.) şes, şéstină, (reg.) zăpódie. *(Un ~ nu prea înalt.)*

podiş s. v. PODULEŢ.

PODÍŞCĂ s. podeţ.

podişór s. v. POD. PODULEŢ.

PODÍT adj, pardosit. *(Cameră ~.)*

poditúră s. v. PARDOSEALĂ. PODEA.

podit s. v. PODULEŢ.

podmét s. v. AMORSA. MOMEALĂ. NADĂ.

podmól s. v. PRISPĂ.

PODOABĂ s. 1. decor, decoraţie, ornament, ornamentaţie, (pop.) împodobire, zúr-zur. *(Obiecte de ~.)* 2. găteala, (rar) modă, (pop.) dichis. *(Obiecte de ~ feminină.)* 3. bijuterie, giuvaer, odor, (înv. şi pop.) giuvaericá, (pop.) sculă, (înv.) left, (turcism înv.) tefaríc. *(Inele de aur şi alte ~.)* 4. înfloritură, ornament. *(~ arhitectonică.)*

podobí vb. v. ADUCE. APROPIA. ARANJA. ASEMĂNA. ASEMUI. DICHISI. FERCHE-ZUL GĂTI. ÎMPODOBI. SEMĂNA. SPIL-CUL

podóbnic adj. v. ANALOG. APROPIAT. ASEMĂNĂTOR. ASEMENEA. CORESPONDENT. ÎNRUDIT. SIMILAR.

podóimă s. v. MOTIV. OCAZIE. PRETEXT. PRICINĂ. PRILEJ.

PODOMÉTRU s. odometru, pedometru.

podparúcic s. v. SUBLOCOTENENT.

podpíscă s. v. ISCĂLITURĂ. SEMNĂTURĂ.

podpolcóvnic s. v. LOCOTENENT-COLONEL.

podrád s. v. ANTREPRIZĂ.

podreádcic s. v. ANTREPRENOR.

podrúm s. v. BECI. PIVNIŢĂ.

PODULEŢ s. (înv. şi reg.) podişór, (reg.) podéci, podiş, podíţ, podurél, podúţ. *(Un ~ peste o apă.)*

podurél s. v. PODULEŢ.

podúţ s. v. PODULEŢ. SCOBAR.

podvádă s. v. ÎNCĂRCĂTURĂ.

podvál s. v. CĂPĂTÂI.

podvíg s. v. CANON. PEDEAPSĂ. PENITENŢĂ.

podvodărí vb. v. CĂRA. DUCE. PURTA. TRANSPORTA.

pocdinóc s. v. DUEL.

POEM s. *(LIT.)* (înv.) poemát.

poemát s. v. POEM.

POET s. (livr.) bard, (rar) stihuitór, (înv.) cântătór, poetic, stihar, versuitór, (depr.) versificator. *(Mare ~ naţional.)*

poetárd s. v. POETASTRU.

POETÁSTRU s. (depr.) poetárd, poetáş.

poetáş s. v. POETASTRU.

POÉTĂ s. (livr.) poetesă.

poetesă s. v. POETĂ.

POETIC adj. (înv.) poeticésc. *(0 imagine ~.)*

poetic s. v. POET.

POETICĂ s. (înv.) poezie. *(Studii de ~.)*

poeticése adj. v. POETIC.

POETIZA vb. a idealiza, a înfrumuseţa. *(A ~ realitatea.)*

poetiza vb. v. RIMA. VERSIFICA.

POETIZARE s. idealizare, înfrumuseţare. *(~ realităţii.)*

POEZEA s. *(LIT.)* poezioară.

POEZÍE s. *(LIT.)* stihuri (pl.), versuri (pl.), (Mold. şi Transilv.) vers. *(Scrie ~ şi proză.)*

poezie s. v. FARMEC. FASCINAŢIE. ÎN-CÂNTARE. MAGIE. POETICĂ. VRAJĂ-

POEZIOARĂ s. *(LIT.)* poezea.

pofidă s. v. CIUDĂ. GELOZIE. INVIDIE. MOTIV. NECAZ. OCAZIE. PICĂ. PIZMĂ. PORNIRE. PRETEXT. PRICINĂ. RANCHIUNĂ.

POFTĂ s. 1. chef, dispoziţie, dorinţă, gust, plac, plăcere, voie, voinţă, vrere, (pop.) vrută, (înv.) deşiderát, ogód, poftíre, poftit, pofti-túră, rivnă, rivníre, tabiet. *(După ~ inimii.)* 2. aspiraţie, dor, dorinţă, năzuinţă, pornire, râvnă, tendinţă, vis, (rar) năzuíre, râvníre, (reg.) năduleálă, (înv.) năslíre, năslitúră, râv-nitúră. *(~ de a face ceva util.)* 3. hatâr, plac, plăcere. *(I-a făcut ~.)* 4. aviditate, lăcomie, nesaţ. *(Privea cu ~ la...)* 5. jind, jinduire. *(Se uită cu ~ la jocul celorlalţi copii.)* 6. capriciu, chef, fandoseală, fantezie, fason, fi fă, maimuţăreală, moft, naz, prosteală, sclifoseală, toană, (pop. şi fam.) pârţág, scălâmbă-iálă, scălâmbăiére, scălâmbăitúră, (pop.) faso-leálă, háchiţă, izmeneală, pandalíe, (înv. şi reg.) marghiolíe, nacafá, pală, (reg.) marghio-leálă, năbădáie, toáncă, zâmbâc, (Transilv.) pont, (Mold., prin Bucov. şi Transilv.) súcă, (înv.) schimonosire, schimonositúră, (grecism înv.) paraxénie, (fam.) bâzdâc, farafastâc, marafet, (fam. fig.) boală, dambla. *(N-a fost de-cit o ~.)* 7. apetit. *(Nu prea are ~.)*

poftă s. v. INVITARE. INVITAŢIE. LĂCOMIE. NESAŢ. SOLICITARE.

poftăréţ adj., s. v. AMATOR. DORITOR. DORNIC. IUBITOR. POFTICIOS. RÂVNI-TOR.

POFTÍ vb. 1. a aspira, a dori, a jindui, a năzui, a pretinde, a râvni, a tinde, a ţinti, a urmări, a visa, a viza, (rar) a stărui, (înv. şi reg.) a năsli, (reg.) a năduli, (prin Transilv. şi Mold.) a bărăni, (înv.) a aţinti, a bate, a jelui, a nădăjdui. *(Nu ~ să fie un geniu.)* 2. a dori, a jindui, a râvni, a voi, a vrea, (înv.) a deşidera, a iubi, a jelui, a poftişi. *(De multă vreme ~ să vadă marea.)* 3. a cere, a dori, a voi, a vrea. *(Ochii văd, inima ~.)* 4. a dori, a-i plăcea, a voi, a vrea. *(Rămti cu cine ~.)* 5. a dori, a ura, (înv.) a prii. *(Îi ~ „noapte bună".*) fi. a chema, a invita, *(l-a ~ să meargă la el.)* 7. a invita, a ruga, a solicita. *(Îl ~ să intre.)* 8. a (se) invita, a (se) îmbia, (grecism înv.) a (se) proscalisi. *(I-a ~ la petrecere.)* 9. a (se) îmbia, a (se) îndemna. *(Se ~ ca grecii la*

puşcărie.) 10. a veni. *(Îl roagă să ~ la catedră.)* 11. a cuteza, a se încumeta, a îndrăzni. *(Să ~ să nu vină la timp!)*

POFTICIOS adj., s. 1. adj. avid, lacom, mân-căcios, nesătul, nesăţios, (livr.) insaţiabil, vorace, (rar) lâcomít, lăcomós, (înv. şi reg.) mân-cătór, (reg.) lingáreţ, mâncăréţ. (Mold.) hulpav, (înv.) hrănáci, mâncáci. *(Om ~ la mân-care.)* 2. adj., s. amator, doritor, dornic, iubitor, râvnitor, (pop.) poftitor, (reg.) poftăréţ, poftós, pohtáci, (înv.) libóvnic, râvnáci. *(~ de petreceri.)*

pofticios adj. v. APETISANT. AŢÂŢĂTOR. BUN. DELICIOS. EXCITANT. EXCITA-TOR. GUSTOS. ÎMBIETOR. PLĂCUT. SAVUROS. SUCULENT.

POFTÍM interj. 1. ia!, na!, ţine! *(~.' un covrig.)* 2. ce?, cum?, (pop. şi fam.) ha? *(~ ? N-am auzit!)*

POFTÍRE s. 1. chemare, invitare, invitaţie, *(~ cuiva la masă.)* 2. invitaţie, îmbiere, (rar) îmbiâlă. *(~ i reciproce la...)*

poâtíre s. v. CHEF. DISPOZIŢIE. DORINŢĂ. GUST. PLAC. PLĂCERE. POFTĂ. VOIE. VOINŢĂ. VRERE.

poftişi vb. v. DORI. JINDUI. POFTI. RÂVNI. VOI. VREA.

poftit s. v. CHEF. DISPOZIŢIE. DORINŢĂ. GUST. PLAC. PLĂCERE. POFTĂ. VOIE. VOINŢĂ. VRERE.

poftitor adj., s. v. AMATOR. DORITOR. DORNIC. IUBITOR. POFTICIOS. RÂVNITOR.

poâtitúră s. v. CHEF. DISPOZIŢIE. DORINŢĂ. GUST. PLAC. PLĂCERE. POFTĂ. VOIE. VOINŢĂ. VRERE.

poftorí vb. v. REAMINTI. REPETA.

poftoríre s. v. REPETARE. REPETIŢIE.

poítorít adj. v. REPETAT.

poitós adj., s. v. AMATOR. DORITOR. DORNIC. IUBITOR. POFTICIOS. RÂVNITOR.

pogan adj. v. COLOSAL. DIFORM. EXTRAORDINAR. FENOMENAL. FORMIDABIL. GROAZNIC. GROZAV. HIDOS. HÂD. INFERNAL. ÎNFIORĂTOR. ÎNGROZITOR. ÎNSPĂIMÂNTĂTOR. MONSTRUOS. NĂPRASNIC. NECREDINCIOS. PĂGÂN. POCIT. PUTERNIC. RESPINGĂTOR. ROBUST. SCHIMONOSIT. SLUT. SOLID. STRAŞNIC. STRÂMB. TARE. TERIBIL. URÂT. VIGUROS. VÂNJOS. VOINIC. ZDRAVĂN.

pogan adj., adv. v. APRIG. ASPRU. BARBAR. BRUTAL. CÂINOS. CRÂNCEN. CRUD. CRUNT. CUMPLIT. FEROCE. FIOROS. HAIN. INUMAN. NECRUŢĂTOR. NEIERTĂTOR. NEÂMBLÂNZIT. NEÂNDUPLECAT. NEÂNDURAT. NEÂNDURĂTOR. NEMILOS. NEOMENOS. NEUMAN. RĂU. SĂLBATIC. SÂNGEROS. VIOLENT.

poghibâlă s. v. DERBEDEU. LEPĂDĂTURĂ. LICHEA. NETREBNIC. PUSLAMA. SCÂRNĂVIE. SECĂTURĂ.

*POGHÍRCĂ s. (reg.) poşomógi (pl.). *(Firele nedezvoltate de cinepă se numesc ~i.)*

poglrjít adj. v. COSTELIV. JIGĂRIT. PIPERNICIT. PIRPIRIU. PRĂPĂDIT. PRIZĂRIT.

RĂPCIUGOS. SFRIJIT. SLAB. SLĂBĂNOG. USCAT. USCAT IV.

pógmete s. pi. v. GĂTEJ. SURCEA. SUR-CICĂ. USCĂTURĂ. VREASC.

pogoádă s. v. ÎNŢELEGERE. ÎNVOIALĂ.

pogodeálă s. v. ÎNŢELEGERE. ÎNVOIALĂ.

pogodí vb. v. ÎMPĂCA. ÎNŢELEGE. ÎNVOI. TÂRGUI. TOCMI. VORBI.

POGONÍCI s. (reg.) plugar. *(~ este băiatul care mină vitele la arat.)*

pogrebánie s. v. ÎNGROPARE. ÎNGROPAT. ÎNHUMARE. ÎNMORMÂNTARE.

pohfálă s. v. AROGANŢĂ. CINSTE. CINSTIRE. ELOGIU. FALĂ. FAST. FUDULIE. GLORIE. INFATUARE. ÎNFUMURARE.

ÎNGÂMFARE. LAUDĂ. LUX. MĂREŢIE. MĂRIRE. MÂNDRIE. OMAGIU. ORGOLIU. POMPĂ. PREAMĂRIRE. PREASLĂVIRE. PROSLĂVIRE. SEMEŢIE. SLAVĂ. SLĂVIRE. SOMPTUOZITATE. SPLENDOARE. STRĂLUCIRE. TRUFIE. VANITATE.

pohíălí vb. v. CINSTI. CÂNTA. ELOGIA. GLORIFICA. LĂUDA. MĂRI. OMAGIA. PREAMĂRI. PREASLĂVI. PROSLĂVI. SLĂVI. VENERA.

pohibí vb. v. DESCÍNTA. FACE. FERMECA. MENI. PREVESTI. PREZICE. PROFETIZA. PROFEŢI. PROROCI. URSI. VESTI. VRĂJI.

pohî'rlă s. v. COTARLĂ. JAVRĂ. JIGODIE. POTAIE.

pohlibuí vb. v. BÂRFI. BLAMA. CALOMNIA. CLEVETI. DEFĂIMA. DENIGRA. DISCREDITA. PONEGRI.

pohoiáiâ s. v. ALBEAŢĂ. CATARACTĂ. pohóţ s. v. CODOŞ. MIJLOCITOR. PROXENET.

pohréb s. v. BECI. PIVNIŢĂ. SUBSOL. pohtáci adj., s. v. AMATOR. DORITOR. DORNIC. IUBITOR. POFTICIOS. RÂVNI-TOR.

pohvalénie s. v. CINSTE. CINSTIRE. E-LOGIU. GLORIE. LAUDĂ. MĂRIRE. O-MAGIU. PREAMĂRIRE. PREASLĂVIRE. PROSLĂVIRE. SLAVĂ. SLĂVIRE.

POIANĂ s. luminiş, (pop.) colnic, zárişte, (prin Transilv.) pripór, (i'ig.) ochi. *(O ~ de pădure.)*

poiată s. v. BORDEI. COCINĂ. COLIBĂ. COTEŢ. GRAJD. PATUL. STAUL. ŞOPRON. poiéde s. v. DUIUM. GRĂMADĂ. MULŢIME. POTOP. PUHOI. PUZDERIE. SUMEDENIE.

POJAR s. 1. *(MED.)* rujeolă, (pop.) vărsat mic, (reg.) mârced, pârpor, (Mold.) cori (pl.), (prin Maram.) rápor, (înv.) íler, morbíli (pl.). 2. arşiţă, caniculă, călduri (pl.), dogoare, dogoreală, fierbinţeală, năbuşcală, năduf, nădu-şeală, pirjol, toropeală, zăduf, zăpuşeală, (livr.) torpoáre, (pop.) arsură, vipie, (reg.) buhoáre, cócăt, crăpăt, năplăiálă, pî'clă, prepăt, prigoáre, puhăiálă, zăpúc, (prin Ban.) arsoáre, (Ban. şi Transilv.) friptoáre, (prin Olt.) jápsă, (Ban.) pripeală, (înv.) ars, prípcc, (íig.) cuptor, jar. *(~ zilelor de vară.)*

pojar s. v. ARDOARE. AVÂNT. ELAN. ENTUZIASM. FOC. INCENDIU. ÎNFLĂCĂRARE. ÎNFOCARE. ÎNSUFLEŢIRE. PASIUNE. PATIMĂ. PÂRJOL. POJARNIŢĂ. PORNIRE. SUNĂTOARE, pojarnic s. v. POMPIER. pojărnică s. v. POJARNIŢĂ. SUNĂTOARE.

POJARNIŢĂ s. *(BOT.; Hypericum perfo-ralum)* sunătoare, (reg.) drobişór, fălcăţeá, harnică,

închegătoáre, pojar, pojárnică, sunái-că, şerlái, zburătoare, barba-lúpului, buruia-nă-du-nădúf, crucea-voinicului, floare-de-nă-dúf, floare-gálbenă, iarba-crucii, iarba-lui-sf.-Ioán, iarba-síngelui, iarba-spáimei, iarba-spur-căţii, osul-iépurelui, sovârf-gálben.

pojárniţă s. v. SUNĂTOARE.

POJGHÍŢĂ s. 1. crustă. *(O ~ la suprafaţa lichidului.)* 2. *(MED.)* coajă, crustă, (pop.) zgáibă, (reg.) scoarţă, zgáncă. *(O ~ la o rană.)*

pojghiţă s. v. MEMBRANĂ. PIELIŢĂ.

pojíjie s. v. BAGAJ. FAMILIE. NEAM. VIŢĂ.

POL s. *(FIZ.) 1.* (înv.) punct. *(~ al magnetului.)* 2. *pol pozitiv* =-= anod, (înv.) placă.

pol s. v. JUMĂTATE.

POLAR adj. *(GEOGlt., MET.)* rece, (înv.) poláric. *(Climă, zonă ~.)*

poláric adj. v. POLAR. RECE.

POLARIZANT adj. *(FIZ.)* polarizator, po-larizor. *(Mediu ~.)*

POLARIZARE s. *(FIZ.)* polarizaţie. *(~ luminii.)*

POLARIZATOR adj. *(FIZ.)* polarizant, polarizor. *(Mediu*

POLARIZAŢIE s. *(FIZ.)* polarizare. *(~ luminii.)*

POLARIZOR adj. *(FIZ.)* polarizant, polarizator. *(Mediu ~.)*

poiată s. v. CURTE. JGHEAB. PALAT. STREAŞINĂ.

polc s. v. LEGIUNE. REGIMENT.

polcovnic s. v. COLONEL.

polcovniceáșă s. v. COLONELEASĂ.

poicúţă s. v. SCURTEICUŢĂ.

poleac s., adj. v. POLON. POLONEZ.

polecésc adj. v. POLON. POLONEZ.

polédiţă s. v. GHEŢUŞ. POLEI.

POLEI s. gheţuş, (înv. şi reg.) polédiţă, (reg.) poleială, polície, sticlúş. *(Afară c ~.)*

polei s. v. APĂRĂTOARE. CHICIURĂ. PROMOROACĂ.

POLEÍ vb. a sufla, (înv. şi pop.) a spoi. *(A ~ un obiect cu aur.)*

POLEIALĂ s. staniol, (reg.) şic. *(Ciocolată învelită in ~.)*

poleială s. v. GHEŢUŞ. POLEI.

POLEÍRE s. poleit, suflare, (pop.) spoire, spoit. *(~ unui obiect cu aur.)*

POLEÍT adj. suflat, (reg.) poligít. *(Obiecte ~.)*

POLEÍT s. poleire, suflare, (pop.) spoire, spoit. *(~ unui obiect cu argint.)*

poléjnic adj. v. DREPT. NETED. PLAN PLAT. ŞES.

POLEMIC adj. combativ, critic. *(Ton ~.)*

POLEN s. *(BOT.)* (înv. şi reg.) pulbere. *(~ de flori.)*

POLENIZARE s. (rar) polenizátie.

polenizáţie s. v. POLENIZARE.

poléntă s. v. MĂMĂLIGĂ.

POLIACETAT DE VLNÍL s. *(CHIM.)* acetat de polivinil.

POLIACRILONITRÍL s. *(CHIM.)* nitril poliacrilic.

POLIALCOOL VINÍLIC s. *(CHIM.)* alcool polivinilic.

POLICANDRU s. candelabru. *(~ cu şase braţe.)*

POLICAR s. *(ANAT.)* (pop.) puricár. (*~ este degetul gros de la mină.)*

POLICELULÁR adj. multicelular, pluri-cclular. *(Organism ~.)*

policér s. v. ETAJERĂ. POLIŢĂ.

polície s. v. GHEŢUŞ. POLEI.

POLICIOARĂ s. 1. (reg.) policúţă. *(~ pentru cărţi.)* 2. *(TEHN.)* poliţă, (reg.) préghiţă, primbla, salbă, (Bucov. şi Maram.) podhór-niţă. *(~ jugului.)*

POLICITÉMIE s. *(MED.)* eritremie, poli-globulie. *"

POLICLORÚRĂ s. *(CHIM.) policlorură de vinii* – clorură de polivinil; *policlorură de vi-niliden* – clorură de poliviniliden.

POLICOLÓR adj. multicolor, pluricrom, policrom, (rar) policromie. *(Un afiş ~.)*

POLICROlSM s. *(FIZ.)* pleocroism.

POLICROM adj. multicolor, pluricrom, po-Iicolor, (rar) policromie. *(Un afiş ~.)*

policromie adj. v. MULTICOLOR. PLURICROM. POLICOLÓR. POLICROM.

policúţă s. v. POLICIOARĂ.

POLIDIMENSIONÁL adj. multidimensional, pluridimensional.

poliedrál adj. v. POLIEDRIC.

POLIEDRIC adj. *(GEOM.)* (rar) polie-drál. *(De formă ~.)*

POLIFLÓR adj. *(BOT.)* multiflor, pluri-flor. *(Plantă ~.)*

POLIFONÍE s. *(MUZ.)* contrapunct, con-tratemă. *(Legile ~.)*

POLIFÓRM adj. multiform, pluriform. *(Organisme ~.)*

poligálă s. v. AMĂREALĂ.

poligít adj. v. POLEIT. SUFLAT.

POLIGLANDULÁR adj. multiglandular, pluriglandular. *(Organ ~.)*

POLIGLOBULÍE s. *(MED.)* eritremie, po-licitemie.

POLIGLOT adj. multilingv, plurilingv, po-lilingv. *(Dicţionar ~.)*

poligní vb. v. APLECA. ARUNCA. ATÂR-NA. AZVÂRLI. CĂDEA. COBORÎ. CULCA. CURBA. DĂRÂMA. DOBORÎ. ÎNCLINA. ÎNCOVOIA. ÎNDOI. ÎNTINDE. LĂSA. LUNGI. PLECA. PRĂBUŞI.

PRĂVĂLI. RĂSTURNA. TRÂNTI.

polignít adj. v. APLECAT. CURBAT. ÎNCLINAT. ÎNCOVOIAT. ÎNDOIT. LĂSAT. PLECAT.

POLIGON s. *(GEOM.)* (înv.) multúnghi.

POLIGONACÉE s. *(BOT.)* (rar) poligo-née.

POLIGONAL adj. *(GEOM.)* (înv.) poligo-nicésc. *(Suprafaţă ~.)*

poligonée s. v. POLIGONACÉE. ' poligonicésc adj. v. POLIGONAL.

polilaterál adj. v. COMPLEX. MULTILATERAL. PLURIVALENT. POLIVALENT.

POLILÍNGV adj. multilingv, plurilingv, poliglot. *(Dicţionar ~.)*

POLILOGHÍE s. vorbărie. *(O ~ interminabilă.)*

POLIMETACRILÁT s. *(CHIM.)* plexiglas, stiplex, sticlă organică.

polimí vb. v. CONCEPE. NAŞTE. PROCREA.

POLIMORF adj. eteromorf. *(Un ansamblu ~.)*

POLIMORFÍE s. *(CHIM.)* polimorfism.

POLIMORFISM s. *(CHIM.)* polimorfie.

polinaţionál adj. v. MULTINAŢIONAL. PLURINAŢIONAL.

poliníe s. v. ANTERĂ.

POLINUCLEÁR adj., s. 1. adj. (rar) multi-nucleár, plurinucleár. *(Substanţă ~.)* 2. s. *(AA'AT.)* granulocit.

POLIOMIELITĂ s. *(MED.)* paralizie infantilă.

poliorchíe s. v. ASEDIERE. ASEDIU. ÎMPRESURARE. ÎNCERCUIRE. ÎNCONJURARE.

POLÍP s. *(MED.)* vegetaţie.

POLISEMANTIC adj. *(LLiVGV.)* plurise-mantic, (rar) multisemántic. *(Cuvtnt ~.)*

POLISEMANTISM s. *(LINGV.)* polisemie, (rar) plurisemantísm, plurisemíe. *(~ unui cuvtnt.)*

POLISEMIE s. *(LINGV.)* polisemantism, (rar) plurisemantísm, plurisemíe. *(~ unui cuvtnt.)*

polisiláb adj. v. POLISILABIC.

POLISILÁBIC adj. *(LINGV.)* (înv.) polisiláb. *(Cuvtnt ~.)*

POLISINTÉTIC adj. *(LINGV.)* incorpo-rant. *(Limbă ~.)*

polistávrion s. v. SACOS.

POLISTIRÉN s. *(CHIM.)* polistirol.

POLISTIRÓL s. *(CHIM.)* polistiren.

POLIS s. polonez. *(A mâncat ~ cu pline.)*

POLITEÍST adj., s. *(BIS.)* idolatru, pă-gân, (înv.) idoloslugáş, idoloslujébnic. *(Popoarele ~ antice.)*

POLITETRAFLUORETILÉNĂ s. *(CHIM.)* teflon.

POLITEŢE s. 1. cuviinţă, decenţă, respect, (livr.) reverenţă, urbanitate, (livr. fig.) urbanism. *(O atitudine plină de ~.)* 2. amabilitate, manieră, (livr.) civilitáte. *(E de-o ~ ireproşabilă.)* 3. amabilitate, atenţie,

curtoazie, galanterie, gentileţe, (rar) curtenie, (înv.) líbov. *(~ faţă de femei.)*

POLITIC adj. (înv.) politicésc. *(Doctrină ~.)*

politic adj. v. DIPLOMATIC.

politic s. v. POLITICIAN.

POLÍTICĂ s. 1. (înv.) politie. *(O ~ democratică.)* 2. diplomaţie. *(A uzat de o ~ ingenioasă.)*

politică s. v. CEREMONIAL. CEREMONIE. ETICHETĂ. PROTOCOL. REGULĂ. RITUAL. RÂNDUIALĂ. TIPIC.

politicăríe s. v. POLITICIANISM.

politicésc adj. v. CETĂŢENESC. CIVIC. CIVIL. JURIDIC. LAIC. LUMESC. MIREAN. MIRENESC. PĂMÂNTEAN. POLITIC. PROFAN.

politici vb. v. CIRCULA. CIVILIZA. CULTIVA. FIXA. FOLOSI. HOTĂRÎ. INSTITUI. ÎNTOCMI. ÎNTREBUINŢA. OBIŞNUI. ORÂNDUI. RAFINA. RÂNDUI. STABILI. STATORNICI. STILA. UTILIZA. UZITA.

POLITICIAN s. (rar) politicianist, (înv.) politic. *(Un ~ fără scrupule.)*

POLITICIANISM s. (rar) politicăríe.

politicianist s. v. POLITICIAN.

politicít adj. v. BINECRESCUT. CITIT. CIVILIZAT. CULT. CULTIVAT. EDUCAT. INSTRUIT. ÎNVĂŢAT. MANIERAT. POLITICOS.

POLITICOS adj. 1. binecrescut, civilizat, manierat, (înv.) politicít, (fig.) fin, subţire, urban. *(E un om ~.)* 2. cuviincios, decent, respectuos, (livr.) reverenţiós. *(N-a întrecut măsura, a fost ~.)* 3. amabil, prevenitor. *(0 atitudine extrem de ~.)*

politie s. v. AGLOMERAŢIE. ALAI. AŞEZARE. CETATE. COMPORTAMENT. COMPORTARE. CONDUITĂ. FAST. FORTĂREAŢĂ. LOCALITATE. ORAŞ. POLITICĂ. POMPĂ. PURTARE. STAT. ŢARĂ.

POLITONALÍSM s. *(MUZ.)* politonali-tate, (rar) multitonalísm, multitonalitáte, plu-ritonalísm, pluritonalitáte.

POLITONALITÁTE s. *(MUZ.)* politona-lism, (rar) multitonalísm, multitonalitáte, plu-ritonalísm, pluritonalitáte.

politrícă s. v. PARACHERNIŢĂ.

POLIŢAI s. poliţist, (înv. şi reg.) poliţár, (înv.) poliţmáistru, (arg.) sticléte.

poliţár s. v. POLIŢAI. POLIŢIST.

POLIŢĂ s. 1. etajeră, (reg.) policér. *(~ pentru cărţi.)* 2. raft, (reg.) corlátă. *(~ la o etajeră.)* 3. *(TEHN.)* policioară, (reg.) pré-ghiţă, primbla, salbă, (Bucov. şi Maram.) podhórniţă. *(~ jugului.)*

POLIŢĂ s. *(FIN.)* cambie, trată, (înv.) obligă, sinet, (germanism înv.) vécsel.

poliţă s. v. CORMANĂ. RĂSTURNĂTOARE.

POLIŢIENESC adj. (rar) poliţist. *(Metode ~.)*

poliţist adj. v. POLIŢIENESC.

POLIŢÍST s. poliţai, (înv. şi reg.) poliţár, (înv.) poliţmáistru, (arg.) sticléte.

poliţmáistru s. v. POLIŢAI. POLIŢIST.

POLIVALENT adj. 1. multivalent, plurivalent. *(Substanţe chimice ~.)* 2. complex, multilateral, plurivalent, (livr.) plural, (rar) plurilaterál, polílaterál. *(Aspecte ~.)*

POLIVALENŢĂ s. 1. multivalenţă, plurivalentă. *(~ unei substanţe chimice.)* 2. complexitate, multilateralitate, plurivalentă. *(~ unui fenomen.)*

POLIZARE s. *(TEHN.)* polizat. *(~ unei piese metalice.)*

POLIZAT s. *(TEHN.)* polizare. *(~ unei piese metalice.)*

PÓLLUX s. *(ASTRON.)* (pop.) comoara (art.).

POLO s. *(SPORT)* (rar) waterpólo. *(Meci de ~.)*

polobóe s. v. BUTOI.

polobocél s. v. BUTOIAŞ.

POLOG s. brazdă, (reg.) otcóş. *(Un ~ de iarbă, de grtu.)*

polog s. v. BALDACHIN. DUIUM. GRĂMADĂ. MĂNUNCHI. MULŢIME. ORANIST.

PĂRETAR. POTOP. PRELATĂ. PUHOI. PUZDERIE. SUMEDENIE. URANISC. pologí vb. v. CULCA. DOBORÎ. TĂVĂLI. pologít adj. v. CULCAT. DOBORÂT. TĂVĂLIT.

polojénle s. v. ANECDOTĂ. DIATRIBĂ. GLUMĂ. PAMFLET. SNOAVĂ. SPIRIT. POLON s., adj. 1. s. polonez, (înv. şi reg.) leah, poleac, (înv.) leş. 2. adj. polonez, (înv. şi reg.) poleac, polecésc, (înv.) leşesc, polo-nésc.

polonésc adj. v. POLON. POLONEZ. POLONEZ s., adj. 1. s. polon, (înv. şi reg.) leah, poleac, (înv.) leş. 2. adj. polon, (înv. şi reg.) poleac, polecésc, (înv.) leşesc, polonésc. 3. s. polis. *(A mtncat pline cu ~.),* POLONIC s. (reg.) linguròi, (Mold.) ciorba-lî'c, (prin Transilv. şi Maram.) găvan, (prin Ban.) toc, (Transilv.) lingură de scos. *(Cu ~ se serveşte ciorba.)*

póloşă s., adj. v. SPANCĂ. polspáncă s., adj. v. SPANCĂ. poltron adj. v. SPERIOS. TEMĂTOR. poltron adj., s. v. FRICOS. LAŞ. poltronerie s. v. FRICĂ. LAŞITATE. TEAMĂ. TEMERE.

POLUA vb. a (se) altera, a (se) strica, a (se) vicia. *(Aerul din încăpere s-a ~.)*

POLUARE s. alterare, stricare, viciere. *(~ aerului dintr-o încăpere.)*

POLUAT adj. alterat, stătut, stricat, viciat. *(Un aer ~.)*

polúşcă s. v. PĂDUCHE-DE-LEMN. PLOŞNIŢĂ.

POLUŢIE s. *(FIZ1OL.)* spermatoree, (înv.) săbláznă.

pólză s. v. FOLOS. NECESITATE. TREBUINŢĂ. UTILITATE.

POM s. *(BOT.)* arbore, copac, (înv. şi pop.) lemn. *(Un ~ falnic.)*

pom s. v. PRUN. SIRINDERICĂ. POMÁDĂ s. *(FARM.)* alifie, cremă, unguent, (livr.) linimént, (pop.) unsoare, (reg.) ip, (Transilv. şi Mold.) ir, (înv.) mehlém. *(Şi-a dat cu ~ pe faţă.)*

POMANAGIOÁICĂ s. chilipirgioaică. POMANAGÍU s. *1.* (reg.) colivár. *(~ care umblă pe la pomeni.)* 2. chilipirgiu, pleşcar, (rar) pleşcáş. *(Nu e dectt un ~ ordinar.)*

POMANĂ s. 1. panahidă, parastas, (reg.) prânz, rai. *(Îi face ~ de 6 săptămâni.)* 2. praznic, (înv. şi reg.) prinos, (reg.) comî'nd, comândáre. *(~ de după tnmormintare.)* 3. milă, milostivire, (înv. şi pop.) milostenie. *(Trăieşte din ~ altora.)*

pomană s. v. AMINTIRE. CHILIPIR. COMEMORARE. DATINĂ. FEL. OBICEI. POMENIRE. RÂNDUIALĂ. SĂRBĂTORIRE. SERBARE. TRADIŢIE. UZ. UZANŢĂ. POMĂDA vb. a (se) pomădui. pomăda vb. v. FLATA. LINGUŞI. MĂGULI.

POMĂDÁRE s. pomăduire. POMĂDAT adj. pomăduit. *(Faţă ~.)* POMĂDUÍ vb. a (se) pomăda. POMĂDUÍRE s. pomădare.

POMĂDUÍT adj. pomădat. *(Om ~.)*

pomăí vb. v. ZBÂRCL

pomăít adj. v. ZBÂRCIT.

pomărét s. v. LIVADĂ. POMET.

pomăríe s. v. LIVADĂ. POMET. POMICULTURĂ.

pomăríşte s. v. LIVADĂ. POMET.

pomărit s. v. LIVADĂ. POMET. POMICULTURĂ.

pomăzánie s. v. MIRUIRE. MIRUIT. UNGERE.

pomăzuí vb. v. MIRUL UNGE.

pomăzuíre s. v. MIRUIRE. MIRUIT. UNGERE.

pomelnic s. v. AMINTIRE. POMENIRE.

POMENI vb. 1. a aminti, a arăta, a cita, a indica, a menţiona, a semnala, (rar) a semnaliza, (înv.) a memora, a prenumi, (fig.) a atinge. *(Problema este ~ într-un document.)* 2. *(BIS.)* a comânda. *(~ morţii.)* 3. a se întâmpla, (reg.) a se da. *(Aşa ceva nu s-a rnai ~.)* 4. a se afla, a se găsi, a se trezi, a se vedea. *(S-a ~ încolţit de creditori.)*

pomeni vb. v. CHEMA. DEŞTEPTA. NUMI. SCULA. SPUNE. TREZI. ZICE.

POMENÍRE s. 1. amintire, citare, indicare, menţionare, menţiune, semnalare, (rar) semnalizare. *(~ unui fapt semnificativ.)* 2. amintire, (înv.) pomană, pomelnic, pomină. *(Pentru ~ cuiva.)* 3. *(BIS.)* (înv.) pámente. *(~ a unui mort, la biserică.)*

pomeránţă s. v. PORTOCALĂ.

pomereáză s. v. CHINDIE. VECERNIE.

pomerídă s. v. CHINDIE. VECERNIE.

POMÉT s. livadă, (înv. şi reg.) sad, (reg.) ogradă, pomărét, pomăríe, pomăríşte, pomărit, (Maram., Transilv., Ban. şi nordul Mold.) rât. *(Un ~ de pruni.)*

POMEŢI s. pi. *(ANAT.)* umerii obrajilor (pl.), (rar) umerii feţei (pl.), (reg.) pumnii obrajilor (pl.), (înv.) mágule (pl.).

pomi vb. v. ZBÂRCL

POMICULTURĂ s. (pop.) pomărit, (înv.) pomăríe. *(Se ocupă cu ~.)*

pomicră s. v. FRUCTIERĂ.

pomină s. v. AMINTIRE. FAIMĂ. POMENIRE. RENUME. VESTE.

pornişi vb. v. ZBÂRCL

POMIŞÓR s. *(BOT.)* copăcel, pomuleţ.

pomiţár s. v. DUD.

pomíţă s. v. DUDĂ. FRAGĂ. MURĂ-ZMEURĂ.

pomiţă-de-sângcr s. v. SALBĂ-MOALE. VO-NICER.

pomníţă s. v. FRAG.

pomóci s. v. PĂMĂTUF. POANSON.

pomóstină s. v. DUŞUMEA. PARDOSEALĂ. POD. PODEA. SCÂNDURĂ.

POMPAJ s. *(TEHN.)* pompare.

POMPARE s. *(TEHN.)* pompaj.

POMPĂ s. *(TEHN.)* (Ban.) smârc, (înv.) tulumbă. *(~ de apă.)*

POMPĂ s. 1. fast, lux, măreţie, somptuozitate, splendoare, strălucire, (înv.) igherno-nicón, pohfálă, saltanát. *(~ de la Curte.)* 2.

bogăţie, fast, lux, splendoare, strălucire. *(~ ceremoniei.)* 3. alai, fast, (înv.) parisíe, politie, vî'lvă. *(A fost primit cu mare ~.)* 4. paradă, (înv.) falǎ. *(A intrat cu ~ în oraş.)* 5. ceremonie, cinste, fast, paradă, solemnitate. *(~ >!e care s-a bucurat.)*

POMPIER s. (înv. şi reg., mai ales în Mold.) pojarnic, (înv.) tulumbagíu, tulumbáş.

POMPÓN s. panaş, (înv.) crístă. *(~ la chipiul unor uniforme militare.)*

POMPOS adj. 1. bogat, fastuos, grandios, luxos, mare, somptuos, splendid, strălucit, strălucitor, (livr.) magnific, (fig.) sclipitor. *(Un alai ~;* o *nuntă ~.)* 2. afectat, artificial, bombastic, căutat, convenţional, declamator, emfatic, fals, făcut, grandilocvent, manierat, nefiresc, nenatural, pretenţios, retoric, (fig.) preţios, sunător, umflat. *(Stil, limbaj ~. j*

POMULÉŢ s. *(BOT.)* copăcel, po.i.işor.

pomul-úrsului s. v. SCORUŞ.

pomuşoáră s. v. AGRIŞ. COACĂZĂ. COACĂZ. PĂLTIOR.

ponc adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

poncíş adj. v. ABRUPT. APLECAT. DREPT. ÎNCLINAT. PERPENDICULAR. PIEPTIŞ. PLECAT. POVÂRNIT. PRĂPĂSTIOS.

PRIPOROS. RÂPOS. STRABIC. VERTICAL.

poncíş adj., adv. v. GHIORÂS. CRUCIŞ. ÎNCRUCIŞAT. OBLIC. PIEZIŞ. SAŞIU.

poncíş adv. v. CHIONDORÂS. STRÂMB.

ponds. v. GREU. GREUTATE. ÎNCĂRCĂTURĂ. MASĂ. POVARĂ. SARCINĂ.

PONDERA vb. a (se) atenua, a (se) calma, a descreşte, a (se) diminua, a (se) domoli, a (se) linişti, a (se) micşora, a (se) modera, a (se) potoli, a (se) reduce, a scădea, a slăbi, a (se) tempera, (rar) a (se) pacifica, (fig.) a (se) im-blânzi, a (se) îndulci, a (se) înmuia, a (se) muia. *(Viteza vintului s-a mai ~.)*

pondera vb. v. COMPENSA. CONTRABALANSA. CUMPĂNI. ECHILIBRA. PRECUMPĂNI.

PONDERAT adj. 1. calculat, chibzuit, cumpănit, cumpătat, echilibrat, înfrânat, măsurat, moderat, socotit, (prin vestul Transilv.) sama-lít. *(Un om ~; o viaţă ~.)* 2. calm, calmat, domolit, liniştit, moderat, potolit, temperat. *(Atitudine ~.)*

ponderáţie s. v. CHIBZUIALĂ. CHIBZUINŢĂ. CHIBZUIRE. CUMINŢENIE. CUMPĂT. CUMPĂTARE. ÎNŢELEPCIUNE. JUDECATĂ. MĂSURĂ. MINTE. MODERAŢIE. RAŢIUNE. SOCOTEALĂ. SOCOTINŢĂ. TACT.

PONDERE s. importanţă, însemnătate, valoare. *(Are o ~ redusă in ansamblu.)*

pondere s. v. GREU. GREUTATE. ÎNCĂRCĂTURĂ. POVARĂ. SARCINĂ.

ponderós adj. v. AUTORIZAT. COMPETENT. DECISIV. DETERMINANT. HO-TĂRÂTÓR. PRICEPUT. PUTERNIC. TARE. poneávă s. v. CERGĂ. CUVERTURĂ. ÎNVELITOARE. PĂTURĂ. VELINŢĂ.

PONEGREÁLĂ s. bârfă, bârfeală, bârfire, bârfit, calomnie, calomniere, cleveteală, clevetire, clevetit, defăimare, denigrare, discreditare, ponegrire, şoaptă, (pop.) hulă, hulire, năpăstuíre, píră, (înv. şi reg.) ponosluíre, (Ban.) tonocíe, (înv.) balamuţíe, catigorie, clevétă, mozaviríe, (fam. fig.) încondeiere, înnegríre. *(Nu le pleca la ~ lor!)*

PONEGRÍ vb. a (se) bârfi, a (se) blama, a (se) calomnia, a (se) cleveti, a (se) defăima, a (se) denigra, a (se) discredita, (livr.) a (se) detracta, a (se) vitupera, (înv. şi pop.) a (se) ocări, (pop.) a (se) huli, a (se) năpăstui, a (se) povesti, (prin Olt.) a (se) publica, (înv.) a (se) balanmţi, a (se) măscări, a (se) mozaviri, a (se) pohlibui, a (se) ponosi, a (se) ponoslui, a (se) prilesti, a (se) vrevi, (fam. fig.) a (se) încondeia, (pop. fig.) a (se) înnegri. *(Îl ~ pe nedrept.)*

PONEGRÍRE s. bârfă, bârfeală, bârfire, bârfit, calomnie, calomniere, cleveteală, clevetire, clevetit, defăimare, denigrare, discreditare, ponegrcală, şoaptă, (pop.) hulă, hulire, năpăstuíre, píră, (inv. şi reg.) ponosluíre, (Ban.) tonocíe, (înv.) balamuţíe, catigorie, clevétă, mozaviríe, (fam. fig.) încondeiere, înnegríre. *(Nu te pleca la ~ lor l)*

ponegrit adj. v. ÎNCHIS. ÎNNEGURAT. ÎNNORAT. ÎNTUNECAT. ÎNTUNECOS. MOHORÂT. NEGRU. NEGUROS. NOROS. PÂCLOS. PLUMBUIT. PLUMBURIU. POSOMORIT. URÂT.

PONEGRÍT adj., s. bârfit, calomniat, defăimat, denigrat, discreditat, (pop.) năpăstuit, (fam. fig.) încondeiat. *(Om ~.)*

PONEGRITÓR adj., s. 1. adj., s. bârfitor, calomniator, clevetitor, defăimător, denigrator, (livr.) detractor, (pop.) hulitor, (înv.) balamút, clevétnic, năpăstuitór, ponosluitór, (turcism înv.) mozavír. *(E un ~*

ordinar.) 2. adj. bârfitor, calomnios, clevetitor, defăimător, denigrator, (rar) calomniator, (pop.) prost, (înv.) mozavírnic. *(Afirmaţii, vorbe ~.)* ponivós adj., s. v. CHIOR. MIOP. PONOR s. *(GEOGR.)* râpă, văgăună, (pop.) mal, surpătúră, (reg.) afundătúră, tudínă, ţifléică, (Munt. şi Olt.) sodóm, (inv.) strămínă. *(Teren ca ~e.)* ponor s. v. GÂRLĂ.

ponorí vb. v. PRĂBUŞI. PRĂVĂLI. ROSTOGOLI. SURPA.

ponor» adj. v. PRĂBUŞIT. SURPAT. ponorltúră s. v. SURPĂTÚRĂ. ponós s. v. ABATERE. BELEA. BUCLUC. CULPABILITATE. CULPĂ. CUSUR. DANDANA. DEFECT. DEFICIENŢĂ. DEZONOARE. EROARE. GREŞEALĂ. IMPERFECŢIUNE. INSUFICIENŢĂ. ÎNCURCĂTURĂ. LACUNĂ. LIPSĂ. METEAHNĂ. NĂPASTĂ. NEAJUNS. NECAZ. NECINSTE. NEMULŢUMIRE. NENOROCIRE. NEPLĂCERE. NEVOIE. NUME. PACOSTE. PĂCAT. PLÂNGERE. POCINOG. PORECLĂ. RĂU. RECLAMAŢIE. RUŞINE. SCĂDERE.

SLĂBICIUNE. SUPĂRARE. SUPRANUME. VICIU. VINĂ. VINOVĂŢIE.

ponoseálă s. v. DEGRADARE. DETERIORARE. PONOSIRE. STRICARE. UZARE. PONOSÍ vb. a (se) degrada, a (se) deteriora, a (se) strica, a (se) uza. *(Hainele i s-au ~ de tot.)*

ponosi vb. v. BÂRFI. BLAMA. CALOMNIA. CLEVETI. DEFĂIMA. DENIGRA. DISCREDITA. PONEGRI. PRII.

PONOSÍRE s. degradare, deteriorare, stricare, uzare, (rar) ponoseálă. *(~ hainelor.)* PONOSÍT adj. degradat, deteriorat, ros, stricat, tocit, uzat. *(Haine ~.)*

ponosit adj. v. ABĂTUT. AMĂRÂT. DEPRIMAT. DESCURAJAT. INDISPUS. ÎNDURERAT. ÎNTRISTAT. MÂHNIT. NECĂJIT. SUPĂRAT. TRIST. ponosláş s. v. RECLAMANT. ponóslu s. v. DEZONOARE. NECINSTE. PLÂNGERE. RECLAMAŢIE. RUŞINE.

ponoslui vb. v, BÂRFI. BLAMA. CALOMNIA. CLEVETI. DEFĂIMA. DENIGRA. DENUNŢA. DISCREDITA. PÂRÎ. PONEGRI. RECLAMA. SPUNE.

ponosluíre s. v. BÂRFĂ. BÂRFEALĂ. BÂRFIRE. BÂRFIT. CALOMNIE. CALOMNIERE. CLEVETEALĂ. CLEVETIRE. CLEVETIT. DEFĂIMARE. DENIGRARE. DISCREDITARE. PONEGREÁLĂ. PONEGRIRE. ŞOAPTĂ.

ponosluitór adj., s. v. BÂRFITOR. CALOMNIATOR. CLEVETITOR. DEFĂIMĂTOR. DENIGRATOR. PONEGRITÓR. ponosluitór s. v. RECLAMANT. ponóv s. v. PORUMB. PORUMB ISTE. PONT s. pontator, (rar) pontagíu, (înv.) pontáş. *(~ la unele jocuri de noroc.)*

pont s. v. APUCĂTURĂ. ARTICOL. CAPITOL. CAPRICIU. CHEF. COMPORTAMENT. COMPORTARE;. CONDUITĂ. DEPRINDERE. EXTRAS. FANDOSEALĂ. FANTEZIE. FASON. FIŢĂ. FRAGMENT. MAIMUŢĂREALĂ. MANIERE. MOFT. MORAVURI. NAZ. NĂRAVURI. OBICEIURI. OCAZIE. PARAGRAF. PASAJ. POFTĂ. PRILEJ. PROSTEALĂ. PUNCT. PURTARE. SCLIFOSEALĂ. TOANĂ.

PONTA vb. a miza, (înv.) a pontarisi. *(A ~ la un joc de noroc.)*

PONTA vb. a areta. *(Ogarul ~ vinatul.)* pontagíu s. v. PONT. PONTATOR. PONTAJ s. pontare. *(Fişă de ~.)* PONTÁRE s. pontaj. *(Fişă de ~.)* pontarisi vb. v. MIZA. PONTA. pontáş s. v. CLĂCAŞ. PONT.

PONTATOR. PONTATOR s. pont, (rar) pontagíu, (înv.) pontáş. *(~ la unele jocuri de noroc.)*

PONTÍF s. *(BIS.)* 1. (rar) pontifice. *(~ in Roma antică.)* 2. *pontiful roman* = papă, pontiful Romei, sfântul părinte, suveranul pontif; *pontiful Romei* = papă, pontiful roman, sfântul părinte, suveranul pontif.

PONTIFICAL adj. *(BIS.)* apostolic, papal. *(Scaunul ~.)*

pontifical adj. v. PAPAL.

pontificat s. v. PAPALITATE.

pontifice s. v. PONTIF.

PONTONIÉR s. *(MIL.)* (înv.) podar.

POP s. 1. *(CONSTR.)* pălimar, (pop.) popârţác, (reg.) poponeţ. (*~ de susţinere a unui zid, a unui planşeu.)* 2. proptea, reazem, sprijin, susţinere, (rar) sprijinitoare, (pop.) poprea, (reg.) pripoánă, próptă, propteálă, proptíş, şpraiţ, (prin Munt. şi Olt.) papainóg, (Transilv.) şoş, (înv.) rezemătúră, sprijineálă, sprijoánă. *(~ pentru susţinerea gardului.)* 3. *(TEIIN.)* lopăţică, spetează, stinghie. *(La ctrceic se află un ~.)* 4. (reg.) căpiţă, ciúclă, poponeţ. *(Un ~ de in.)*

pop s. v. CHINGĂ. FUS. PREPELEAC. STINGHIE.

popadíe s. v. PREOTEASĂ.

POPAS s. 1. poposire, (pop.) sălăşluíre, (germanism înv.) rast. *(~ lui acolo s-a dovedit necesar.)* 2. oprire, şedere, (înv.) poprire, şe-zămî'nt. *(Un ~ de două ore.)* 3. haltă, oprire, (înv.) oturác, staţie. *(În drum a făcut mai multe ~uri.)* 4. *(MIL.)* (înv.) tabără. *(Trupele au făcut 15 ~uri pină la Dunăre.)* 5. escală, oprire. *(Nava a făcut un scurt ~.)* 6. (înv.) conac. *(La primul ~ au schimbat caii diligentei.)*

POPĂ s. 1. *(BIS.)* părinte, preot, (livr.) sacerdot. *(A fost hirotonisit ~.)* 2. rege, rigă, (înv.) crai. *(~ la jocul de cărţi.)* 3. (reg.) rnăgár. *(Snopul de griu numit ~.)*

popă s. v. MĂSEA. POST. ZGLĂVOACĂ.

popdéle s. pi. v. SMIRDAR.

POPÉNCHI s. *(BOT.)* 1. *(Coprinus co-matus)* (reg.) buretele-cálului. 2. *(Coprinus atramentarius)* (reg.) căciula-şérpelui.

POPESC adj. *(BIS.)* preoţesc, (livr.) sacerdotal, păstoresc. *(A îmbrăca haina ~.)*

popesc adj. v. CLERICAL. DUHOVNICESC. ECLEZIASTIC. PREOŢESC.

POPEŞTEadv. *(BIS.)*preoţeşte. *(Cântă~.)*

popéte s. v. GRINDEL. MOLAN.

POPÍ vb. *(BIS.)* a (se) hirotoni, a (se) hirotonisi, a (se) preoţi, (pop.) a (se) sfinţi. *(A ~ un cleric.)*

popi vb. v. PĂSTORI.

POPÍC s. *(SPORT)* (prin Transilv.) cúglă. *(A doborít un ~.)*

popic s. v. MĂNUŞĂ. PICIOR.

POPÍE s. *(BIS.)* preoţie, (livr.) sacerdóţiu.

POPiLNIC s. *(BOT.)* 1. *(AsarMm euro-paeum)* piperul-lupului, (reg.) ficăţeá, năjít-nică, pipărúş,

pipérniţă, trierei (pl.), tulipín, buba-ínirnii, buruiana-frígurilor, buruiană-de-atác, dafin-mic, lingura-frumoáselor, lingura-popii. 2. *(Anemone hepatica)* (reg.) breábăn, viorele (pl.), crucea-voinícului, floarea-păştilor, foaie-de-vioară, iarba-fiarelor, iarbă-trei-răi, trei-crái, trei-răi, trei-răi-boierésc.

popíme s. v. CLER. PREOŢIME.

popínă s. v. GRĂDIŞTE, GRIND.

popínci s. pi. v. GHEBE.

popistrí vb. v. BRODA. COASE. ÎMPESTRIŢA. PĂTA. SMĂLŢA.

POPÂNDĂU s. *(ZOOL.; Citellus cilellus)* (reg.) mitorlán, pínţă, popândéţ, popândóc, ţiştár.

popindău s. v. GUZGAN. MOMÂIE. SPERIETOARE. ŞOARECE-DE-CÂMP. ŞOARECE -DE-PĂDURE. ŞOBOLAN.

popândeá s. v. MOMÂIE. SPERIETOARE.

popândéţ s. v. MOMÂIE. POPÂNDĂU. SPERIETOARE. ŞOARECE-DE-CÂMP.

popindí vb. v. GHIONTI. IZBI. ÎMBOLDI. ÎMBRÂNCL ÎMPINGE. ÎNGHIONTI.

popândóc s. v. POPÂNDĂU. SOARECE-DE-CÂMP.

poplnzác s. v. GUZGAN. MOMÂIE. SPERIETOARE. ŞOARECE-DE-PĂDURE. ŞOBOLAN.

popinzói s. v. MOMÂIE. SPERIETOARE. ŞOARECE-DE-PĂDURE.

popârţác s. v, FURCĂ. PĂLIMAR. PISC. POP.

popoáie s. v. PREOTEASĂ.

pópone s. v. PEPENE.

poponeţ s. v. GUZGAN. MOMÂIE. OPAIŢ. PĂLIMAR. POP. ROCHIŢA-RÂNDUNELEI. ROCHIŢA-RÂNDUNICIL SPERIETOARE. ŞOARECE-DE-CÂMP. ŞOARECE-DE-PĂDURE. ŞOBOLAN. VOLBURĂ.

POPOR s. 1. naţiune, neam, (înv. şi pop.) norod, (înv.) limbă, seminţie. *(~ul român.)* 2. norod, ţară, (pop.) obşte. *(Întregul ~ s-a ridicat la luptă.)* 3. (mai ales în limbajul claselor exploatatoare) gloată, mulţime, norod, plebe, prostime, vulg, (înv. şi reg.) poporíme, (înv.) calabalâc. *(Ce s-a strtns atita ~ ?)* 4. neam, populaţie, seminţie, (pop.) norod, (înv.) lume, rudă, rudenie. *(Un ~ de viteji.)*

popor s. v. ENORIE. PAROHIE.

poporá vb. v. PĂSTORI. POPULA.

poporal adj. v. POPORAN. POPULAR.

poporalitáte s. v. FAIMĂ. POPULARITATE. RENUME. REPUTAŢIE.

POPORAN adj. popular, (înv. şi reg.) poporal, (înv.) poporár. *(Literatură ~.)*

poporan adj. v. POPULAR. poporan s. v. CONCETĂŢEAN. ENORIAŞ. SĂTEAN. ŢĂRAN.

poporanlzáre s. v. POPULARIZARE. PROPAGARE. PROPOVĂDUIRE. RĂSPÂNDIRE.

poporár adj. v. POPORAN. POPULAR.

poporát adj. v. LOCUIT. POPULAT.

poporáţie s. v. LOCUITORI. POPULAŢIE.

poporíme s. v. GLOATĂ. LOCUITORI. MULŢIME. NOROD. PLEBE. POPOR. POPULAŢIE. PROSTIME. VULG. poporós adj. v. LOCUIT. POPULAT.

POPOSÍ vb. 1. a se opri, a sta, a şedea, a trage, a zăbovi. *(A ~ la umbra unui stejar.)* 2. a se opri, (înv.) a conăci. *(A ~ la un han.)* 3. (înv. şi pop.)amânea. *(Unde aidegtnd sa ~ ?)* 4. a se aşeza. *(Călătorul a ~ ca să măntnce.)*

poposi vb. v. DORMI. ODIHNI. REPAUZA.

POPOSÍRE s. 1. oprire, zăbovire. |*(~ lui*

tntr-un loc pentru odihnă.) 2. popas,*' (pop.)

sălăşluíre, (germanism înv.) rast. *(~ lui acolo*

s-a dovedit salutară)

popoţá vb. v. CĂŢĂRA. COCOŢA. RIDICA. SUI. URCA.

poprea s.v. POP. PROPTEA. REAZEM-SPRIJIN. SUSŢINERE.

POPOU s. *(ANAT.)* dos, fund, şezut, (rar) posterior, (pop.) cur, (fam.) pópsi, (eufemistic) pardon.

popreálă s. v. AREST. ARESTARE. AREST PREVENTIV. DEŢINERE. INTERZICERE. ÎMPIEDICARE. ÎNCHIDERE. ÎNCHISOARE. ÎNTEMNIŢARE. OCNĂ. OPRIRE. PENITENCIAR. PREVENŢIE. PUŞCĂRIE. REŢINERE. TEMNIŢĂ.

popri vb. v. ARESTA. DEŢINE. INTERZICE. ÎMPIEDICA. ÎNCHIDE. ÎNTEMNIŢA. OPRI. PROHIBI. PROPTI. REŢINE. REZEMA. SECHESTRA. SPRIJINI. STA. SUSŢINE.

POPRÍRE s. *(JUR.)* sechestru.

poprire s. v. DIFICULTATE. GREUTATE. IMPAS. IMPEDIMENT. INCONVENIENT. NEAJUNS. NEVOIE. OBSTACOL. OPRELIŞTE. OPRIRE. PIEDICĂ. POPAS. STAVILĂ. ŞEDERE.

poprit adj. v. ARESTAT. DEŢINUT. INTERZIS. ÎNCHIS. ÎNTEMNIŢAT. OPRIT. REŢINUT.

pópsi s. v. DOS. FUND. POPOU. ŞEZUT.

POPULĂ vb. 1. (înv.) a împopora, a popora. *(A ~ un teritoriu.)* 2. a locui. *(Tribul ~ nordul ţării.)*

POPULAR adj. 1. poporan, (înv. şi reg.) poporal, (înv.) poporár. *(Literatură ~.)* 2. (înv.) poporan. *(Şcoli ~.)* 3. (înv.) prost, vulgar. *(Latina ~.)*

POPULARE s. (înv.) împoporáre. *(~ unui teritoriu.)*

POPULARITATE s. faimă, renume, reputaţie, (înv.) poporalitáte, (fig.) priză. *(Se bucură de oarecare ~.)*

POPULARIZA vb. a difuza, a propaga, a propovădui, a răspândi, (astăzi rar) a vulgariza, (fig.) a semăna. *(A ~* o *teorie.)*

POPULARIZARE s. propagare, propovă-duire, răspândire, (astăzi rar) vulgarizare, (înv.) poporanizáre, propagáţie. *(~ unor cunoştinţe.)*

POPULARIZAT adj. propagat, răspândit. *(Cunoştinţe ~.)*

POPULARIZATOR s., adj. propagator, propovăduitor, răspânditor, (astăzi rar) vulgarizator, (fig.) semănător. *(~ de cunoştinţe folositoare.)*

POPULAT adj. locuit, (înv.) poporát, po-porós, populós. *(Un teritoriu ~.)*

POPULAŢIE s. 1. locuitori (pl.), (înv. şi reg.) poporíme, (înv.) poporáţie, public. *(~ Vienei.)* 2. neam, popor, seminţie, (pop.) norod, (înv.) lume, rudă, rudenie. *(O ~ de viteji.)*

populós adj. v. LOCUIT. POPULAT.

popuşoíştină s. V. PORUMB. PORUM-BIŞTE.

por s.v. CĂPIŢĂ. CLAIE. PORCOI. STOG.

poranícl s. v. SPÂNZ. UNTUL-VACII.

pórav adj. v. ACTIV. HARNIC. MUNCITOR. NĂBĂDĂIOS. NĂRĂVAŞ. NĂRĂVIT. NE-

OBOSIT. NEOSTENIT. SILITOR. SÂRGU-INCIOS. SÂRGUITOR. VREDNIC. ZELOS.

pórav adj., s. v. ARŢĂGOS. CERTĂREŢ. GÂLCEVITOR. SCANDALAGIU.

PORC s. 1. *(ZOOL.; Sus scrofa domestica)* (pop.) râmătór, râtán, (înv.) sfin. 2. *(ZOOL.) porc mistreţ (Sus scrofa)* = mistreţ, porc sălbatic, (rar) porc de pădure, (înv. şi reg.) gligan; *porc sălbatic (Sus scrofa)* = mistreţ, porc mistreţ, (rar) porc de pădure, (înv. şi reg.) gligan. 3. *(IHT.) porc-de-mare (Scorpaena por-cus)* = scorpíe-de-mare, (rar) scorpénă. 4. *(AS-TRON.;* la pi. art.) (pop.)viérii (pi. art.), scroafa-cu-purcéi.

porcán s. v. CĂPIŢĂ. CLAIE. PIETRO-ŞEL. PORCOI. PORCUŞOR. STOG.

PORCAR s. (prin Transilv.) condáş. *(~ se ocupă cu creşterea porcilor.)*

porcarul s. art. v. ALDEBARAN.

porcáş s. v. PIETROŞEL. PORCUŞOR.

PORCĂÍ vb. (reg.) a scrofăi. *(L-a ~ cum i-a venit la gură.)*

porcănáş s. v. CĂPIŢĂ. CLAIE. PORCOI. STOG.

porcănél s. v. PIETROŞEL. PORCUŞOR.

porcăráş s. v. PLOIER.

porcăreáţă s. v. COCINĂ.

PORCĂRÍE s. (înv.) scrofăríe. *(A comis o ~.)*

porcărie s. v. COCINĂ.

porc-de-lndia s. v. COBAI.

porc de pădure s. v. MISTREŢ. PORC MISTREŢ. PORC SĂLBATIC.

PORCESC adj. porcin. *(Carne ~.)*

porcesc adj. v. DEŞĂNŢAT. IMORAL. IMPUDIC. INDECENT. NECUVIINCIOS. NERUŞINAT. OBSCEN. PORNOGRAFIC. SCABROS. SCÂRBOS. TRIVIAL. VULGAR.

PORCÍN adj. porcesc. *(Carne ~.)*

porcin s. v. TROSCOT.

PORCÍNĂ s. *(ZOOL.)* suină.

porcină s. v. IARBĂ-GRASĂ. PORTULACĂ.

porcíre s. v. AGURIJOARĂ. PORTULACĂ.

PORCOI s. căpiţă, claie, stog, (pop.) plástă, porcán, (reg.) boághe, por, porcănáş, porco-iáţă, porconeáţă, porculeán, porculéte, porculéţ, porcúţ, porşóg, porşór, schírdă, (Olt.) clădíş, (Transilv. şi Ban.) ploscă, (Transilv.) pup. *(~ de fin.)*

porcoi s. v. PIETROŞEL. PORCUŞOR.

porcoiáş s. v. FIETROŞEL. PORCUŞOR.

porcoiáţă s. v. CĂPIŢĂ. CLAIE. PORCOI. STOG.

porconeáţă s. v. CĂPIŢĂ. CLAIE. PORCOI. STOG.

porcos adj. v. DEŞĂNŢAT. IMORAL. IMPUDIC. INDECENT. NECUVIINCIOS. NERUŞINAT. OBSCEN. PORNOGRAFIC. SCABROS. SCÂRBOS. TRIVIAL. VULGAR.

porcotós adj. v. DEŞĂNŢAT. IMORAL. IMPUDIC. INDECENT. NECUVIINCIOS. NERUŞINAT. OBSCEN. PORNOGRAFIC. SCABROS. SCÂRBOS. TRIVIAL. VULGAR.

porcul-ápelor s. v. CLEAN.

porculeán s. v. CĂPIŢĂ. CLAIE. PIETROŞEL. PORCOI. PORCULÉŢ. PORCUŞOR. STOG.

porculéte s. v. CĂPIŢĂ. CLAIE. PIETRO-ŞEL. PORCOI. PORCUŞOR. STOG.

PORCULÉŢ s. *(ZOOL.)* porcuşor, (rar) porculeán.

porculéţ s. v. CĂPIŢĂ. CLAIE. PORCOI. STOG.

porcúş s. v. P1ETROSEL. PORCUŞOR.

PORCUŞOR s. 1. *(ZOÓL.)* porculéţ, '(rar) porculeán. 2. *(1HT.; Gobio gobio)* pietroşel, (reg.) pietrar, porcán, porcáş, porcănél, porcoi, porcoiáş, porculeán, porculéte, porcúş, porcúţ, ráncă, rfbiţă. 3. *(IHT.; Gobio uranoscopus)* (reg.) morcóci.

porcuşor s. v. PLOIER DE MUNTE.

porcuşor-de-văd s. v. GLĂVOACĂ.

porcúţ s. v. CĂPIŢĂ. CLAIE. ORBETE. PIETROŞEL. PORCOI. PORCUŞOR. STOG.

PORECLĂ s. nume, supranume, (livr.) cog-nómen, (franţuzism) sobrichét, (înv. şi reg.) sclitádă, (Olt., Munt. şi Transilv.) ponós, (înv.) poreclitúră. *(Ce ~ i-a pus?)*

poreclă s. v. NUME DE FAMILIE. PATRONIMIC.

PORECLÍ vb, a boteza, a chema, a denumi, a intitula, a numi, a spune, a supranumi, (înv. şi reg.) a număra, (înv.) a grăi, a nomina, a numeni, a titlui. *(Pentru vitejia lui l-au ~ „Bravul".)*

porecli vb. v. CHEMA. NUMI.

PORECLÍT adj. denumit, intitulat, numit, supranumit, zis, (înv.) titluít. *(Al. Golescu ~ Arăpilă.)*

poreclitúră s. v. NUME. PORECLĂ. SUPRANUME.

porfíră s. v. PURPURĂ.

porfiríu adj. v. PURPURIU. VIŞINIU.

poricále s. pi. v. FRUCT. POAMĂ. ROD.

PORIFÉR adj. porigun. *(Material ~.)*

PORIGÉN adj. porifer. *(Material ~.)*

porímc s. v. POROZITATE. SPONGIOZI-TATE.

pornánă s. v. CERDAC. PRIDVOR. TINDĂ. VERANDĂ.

porneálă s. v. ARDOARE. AVÂNT. ELAN. ENTUZIASM. IMBOLD. IMPULS. ÎNDEMN. ÎNFLĂCĂRARE. ÎNFOCARE. ÎNSUFLEŢIRE. PASIUNE. PATIMĂ. PLECARE. PORNIRE. STIMUL. STIMULENT.

PORNÍ vb. 1.1. a pleca, (înv.) a (se) clăti, a purcede. *(Au ~ la drum.)* 2. a trimite. *(I-a ~ cu grea la drum.)* 3. a se duce, a merge, a pleca, (pop.) (a (se) mişca, (înv. şi reg.) a păsa. *(Unde ~ ?)* 4. a (o) apuca, a se îndrepta, a o lua, a merge, a se orienta, a păşi, a pleca, (rar) a se îndruma, (pop.) a purcede, a se purta, (înv. şi reg.) a năzui, (Transilv.) a arădui. *(A~t-*o *pe drumul acela.)* 5. *(TEHN.)* a demara. *(Maşina ~.)* II. 1. a începe, (înv. şi pop.) a purcede. *(~ dansul, nunta.)* 2. a apărea, a se isca, a se ivi, a începe, a se produce, a se stârni, (înv. şi reg.) a se scociorî, (fig.) a se naşte. *(S-a~ din* senin *o furtună.)* 3. a se declanşa, a se dezlănţui, a se isca, a izbucni, a se stârni, (rar) a se prăvăli, (înv. şi reg.) a se dezlega, a se scorni, (înv.) a se scula, a se sparge, a sta, (fig.) a se aprinde. *(S-a ~ un conflict.)* 4. a se apuca, a începe, a se pune. *(Se ~ să măntnce.)* 5. a începe, (prin Transilv.) a arădui. *(Au ~ să se certe.)* 6. a începe, (înv. şi pop.) a rupe. *(Se~ a cinta.)* 7. a începe, a prinde. *(Se ~ să ţipe, să fugă.)*

porni vb. v. EXPEDIA. TRIMITE.

PORNÍRE s. 1. plecare, (pop.) porneálă, (înv.) purcédere, purces. *(~ noastră are loc în zori.)* 2. ducere, mergere, mers, plecare. *(După ~ lui acolo.)* 3. ducă, plecare. *(E gata de ~.)* 4. *(TEHN.)* demaraj, demarare. *(~ unei maşini.)* 5. declanşare, dezlănţuire, iscare, izbucnire, începere, producere, stârnire, venire, (înv. şi reg.) scornire, (înv.) prorúpere, pro-rúpţie. *(Înainte de ~ vijeliei.)* G. aspiraţie, dor, dorinţă, năzuinţă, poftă, râvnă, tendinţă, vis, (rar) năzuíre, râvníre, (reg.) năduleálă, (înv.) năslíre, năslitúră, râvnitúră. *(~ de a face ceva util.)* 7. imbold, impuls, îndemn, stimul, stimulent, (rar) îmboldíre, (reg.) bold, (înv.) năstáv, porneálă, (grecism înv.) para-chínisis, (fig.) mişcare, resort, suport, (înv. şi reg. fig.) strămurare. *(~ pentru o acţiune.) 8.* ardoare, avânt, elan, entuziasm, înflăcărare, înfocare, însufleţire, pasiune, patimă, (livr.) ferventă, fervoare, patos, (rar) ardentă, (Mold.) ahótă, (înv.) porneálă, săltare, (fig.) aprindere, căldură, flacără, foc, pojar, suflu, zbor. *(~ specifică tinereţii.)* 9. aplecare, aplicaţie, aptitudine, atracţie, chemare, dar, har, înclinare, înclinaţie, înzestrare, predilecţie, predispoziţie, preferinţă, talent, vocaţie, (livr.) propensiune, (pop.) tragere, (înv.) aplecăciúne, plecare. *(Si-a demonstrat din plin ~ pentru...)* 10. aplecare, dispoziţie, înclinare, înclinaţie, tendinţă. *(~ de a exagera.)* 11. animozitate discordie, duşmănie, învrăjbire, ostilitate, ură, vrajbă, vrăjmăşie, zâzanie, (livr.) inimiciţie, (înv. şi pop.) price, (pop. şi fam.) dihonie, (pop.) pică, (înv. şi reg.) ceartă, pizmă, pizmuíre, scârbă, (Mold.) póxie, (înv.) moza-viríe, neprietenie, patos, scándală, sfadă, urî-ciúne, vrăjbíe, (latinism înv.) rancoáre. *(Ce e~ asta netmblânzită intre voi?)* 12. antipatie, aversiune, ostilitate, repulsie, resentiment, (livr.) repugnantă, resimţămínt. *(Simte o vizibilă ~ faţă de el.)* 13. ciudă, gelozie, invidie, necaz, pică, pizmă, ranchiună, (rar) înciudáre, (pop.) năduf, obidă, pizmuíre, pofidă, (înv.,

reg. şi fam.) parapon, (înv. şi reg., în Bucov,) băsău, (înv. şi reg.) măráz, scârbă, (reg.) pildă, zacă-şeálă, zăcăşíe, (prin Mold.) bănat, (Transilv.) dî'că, (prin Ban. şi Olt.) inát, (Mold.) póxie, (înv.) patos, răpştíre, râvníre, zavistie, zavis-tnicíe, (fam.) boală. *(Simte o ~ nestăpinită pe...)*

PORNÍT adj. furios, îndârjit, înfuriat, întă-râtat, înverşunat, mâniat, minios, (livr.) obstinat, (pop.) îndrăcit, năbădăios, oţărít, (înv. şi reg.) scârbít, (reg.) năvârliós, (înv., in Transilv.) firétic, (fam.) burzuluit, zborşít, (fig.) turbat. *(Un om ~.)*

PORNITÓR s. *(TEHN.)* demaror. *(~ al unui motor.)*

PORNOGRAFIC adj. deşănţat, imoral, impudic, indecent, necuviincios, neruşinat, obscen,

scabros, scirbos, trivial, vulgar, (livr.) licenţios, (înv. şi pop.) scî'rnav, slobod, (reg.) por-cotós, (fam.) deşucheat, porcos, (fig.) decoltat, deocheat, îmbăiat, picant, piperat, porcesc, spurcat. *(O glumă ~.)*

PORNOGRAFIE s. imoralitate, impudoare, indecenţă, necuviinţă, neruşinare, obscenitate, scabrozitate, trivialitate, vulgaritate, (livr.) impudicitáte, licenţă, licenţiozitáte, (înv. şi pop.) mascara, măscáră, măscăriciúne, măs-căríe, scârnăvíe. *(Un act de ~.)*

poroáică s. v. PRAZ.

porób s. v. BRAD.

porobóc s. v. NOU-NĂSCUT. PRUNC. SUGACI. SUGAR.

porobocíe s. v. COPILĂRIE. PRUNCIE.

porobotí vb. v. GRĂMĂDI. ÎMBULZI. ÎNDESA. ÎNGHESUI. ÎNGRĂMĂDI.

porodíţá s. v. COBORÂTOR. DESCENDENT. NEAM. ODRASLĂ. PROGENITURĂ. SCO-BORÂTOR. SEMINŢIE. SPIŢĂ. URMAŞ. VIŢĂ. VLĂSTAR.

poroyánie s. v. PĂŢANIE.

porói s. v. PRAZ.

PORÓINIC s. *(BOT.)* 1. *(Orchis purpurea)* (reg.) bujor, gemănárifă, sculătoáre, untul-vacii. 2. *(Orchis militaris)* (reg.) bujor, bujorei (pl.), gemănáriţă, sculătoáre, untul-vácii. 3. *(Orchis mascula)* salep, (reg.) bujor, gemănáriţă, sculătoáre, limba-cucului, untul-vácii.

poróinic s. v. BUJOREL. GEMĂNÁRIŢĂ. STUPINIŢĂ. UNTUL-VACII.

POROS adj. l.buretos, spongios, (reg.) puhav. *(Material ~.)* 2. afinat, moale, pufos, rar, (rar) infoiát, ţărânós, (reg.) puhav. *(Pămint ~.)*

póroş adj. v. NĂBĂDĂIOS. NĂRĂVAŞ. NĂRĂVIT.

POROZITÁTE s. spongiozitate, (înv.) po-rime. *(~ unui material.)*

porşóg s. v. CĂPIŢĂ. CLAIE. PORCOI. STOG.

porşór s. v. CĂPIŢĂ. CLAIE. PORCOI. PREPELEAC. STOG.

PORT s. 1. îmbrăcăminte, (pop.) purtat. *(Care este ~ lor tradiţional?)* 2. costum. *(~ popular.)* 3. purtare. *(~ armelor este interzis.)* 4. atitudine, poză, poziţie, ţinută, (livr.) alură, postură, (rar) staţiune. *(~ corect al corpului.)*

PORT s. (înv.) liman, pristánişte, scală, schelă. *(~ la mare.)*

port s. v. COMPORTAMENT. COMPORTARE. CONDUITĂ. PURTARE.

PORTABIL adj. portativ, transportabil, (înv.) purtăréţ. *(Obiect ~.)*

PORTAR s. 1. (înv.) portiér, uşár. *(~ la o casă.)* 2. *(IST.)* uşar. *(~ era însărcinat cu paza curţii domneşti.)*

portar s. v. PORTĂREL.

PORTATÍV adj. portabil, transportabil, (înv.) purtăréţ. *(Obiect ~.)*

PORTAVOCE s. megafon. *(Vorbeşte la ~.)*

PORTĂREASA s. (înv.) portăríţă. *(~ la un bloc.)*

PORTĂREL s. *(JUR.)* (reg.) portar, (Tran-silv.) pristáv.

portăríţă s. v. PORTĂREASĂ.

PORTCÁRT s. porthartă.

PORTDRAPEL s. stegar, (rar) portstin-dárd, (înv.) sangeactár, sangeagáş, sangeagíu, (turcism înv.) bairactár. *(~ al unei divizii.)*

portepéu s. v. PORTSABIE.

PORTHARTĂ s. portcart.

portiér s. v. PORTAR.

PORTFILIÉRĂ s. *(TEHN.)* clupă.

PORTLAND1ÁN s., adj. *(GEOL.)* titanic. *(Straturi ~.)*

PORTMANTÓU s. umeraş, (rar) umăr, umerár. *(Şi-a pus hainele pe ~.)*

portmonctăs. v. PORTMONEU. PORTOFEL.

PORTMONÉU s. portofel, (prin Transilv.) buchelár, (Transilv.) pughilárcş, (prin Bucov.) puleárţ, (Ban. şi Transilv.) şlăitáf, (înv.) port-monétă, portofoliu, (arg.) coajă, scoarţă. *(Îşi ţine banii în ~.)*

PORTOCAL s. *(BOT.; Ciirus aurantium)* (înv. şi reg.) narámz, (reg.) noroáncă, oránz.

PORTOCALĂ s. *(BOT.)* (înv. şi reg.) na-rámză, (reg.) noroáncă, pomeránţă.

PORTOCALÍU adj. (livr.) oranj, (pop.) morcovíu, (înv. şi reg.) naramzát, narangíu, (înv.) perátic, turungíu. *(De culoare ~.)*

PORTOCHELÁRI s. toc.

PORTOFEL s. portmoneu, (prin Transilv.) buchelár, (Transilv.) pughiláreş, (prin Bucov.) puleárţ, (Ban. şi Transilv.) şlăitáf, (înv.) port-monétă, portofoliu, (arg.) coajă, scoarţă. *(Îşi ţine banii în~.)*

portofel s. v. MINISTER.

portofoliu s. v. MINISTER. PORTMONEU. PORTOFEL.

PORTRET s. *(ARTE)* chip, (înv.) obraz. *(I-a făcut ~ în ulei.)*

portrctár s. v. PORTRETIST.

portretárc s. v. PORTRETIZARE.

PORTRETIST s. *(ARTE)* (înv.) portre-tár. *(Un ~ celebru.)*

PORTRETIZARE s. *(ARTE)* (înv.) por-tretáre. *(~ unei persoane.)*

PORTSABIE s. (înv.) portepéu.

PORTSATELÍT s. *(TEHN.)* antrenor.

portstindárd s. v. PORTDRAPEL. STEGAR.

PORTSCÚLĂ s. *(TEHN.)* portunealtă.

porttabác s. v. PORTŢIGARET. TABACHERĂ.

porttigár s. v. PORTŢIGARET. TABACHERĂ.

PORTŢIGARET s. 1. ţigaret, ţigaretă, (Ban. şi Transilv.) sípcă. *(Fumează cu ~.)* 2. tabacheră, (rar) porttabác, porttigár, (Ban., Transilv. şi Bucov.) piesă, (prin Transilv.) tárţă, (înv.) tabachérniţă, (arg.) magazie. *(Işi ţine ţigările in ~.)*

portugál s., adj. v. PORTUGHEZ.

PORTUGHEZ s., adj. (înv.) portugál.

PORTULÁCĂ s. *(BOT.)* 1. *(Porlulaca grandiflora)* agurijoară, (reg.) ciuelănâş, gheaţă, gheţişoáră, grăşiţă, grăjnicioáră, núdli, pietricică, porcíre, floare-de-nisíp, floare-de-piátră, iarbă-grásă. 2. *(Portulaca oleracea)* (reg.) dragoste, grăşiţă, porcină, urechélníţă, buruiană-grásă, floare-de-piátră, pita-pórcului.

PORTUNEALTĂ s. *(TEHN.)* portsculă.

PORŢELAN s. (reg.) marmură, (înv.) ciníe, farfurie. *(Vase de ~.)*

PORŢIE s. raţie, (înv. şi reg.) obricáriţă, (înv.) mertíc, oboroc, tain. *(~ de mtncare.)*

porţie s. v. BIR. DARE. DOZĂ. IMPOZIT.

PORŢIUNE s. 1. bucată, crâmpei, fracţiune, fragment, frântură, parte, secţiune, tranşă, (pop.) dăráb, partal, (înv. şi reg.) părténie, (reg.) járchină, stuc. *(O~dintr-*un *tot.)* 2. regiune, sector, zonă. *(O ~ bine delimitată.)* 3. parte, sector. *(O ~ a pieţei destinată brtn-zeturilor.)*

porúcic s. v. LOCOTENENT. OFIŢER.

PORUMB s. 1. *(BOT.; Zea mays)* (reg.) călambúc, ciolomádă, cocenáşi (pl.), colibáş, cúcoriţă, cucuruz, gârnişór, mălai, păpuşă, păpuşoi, tenchi, (înv.) mais. 2. porumbişte, (reg.) cucuruzáştină, cucurúze (pl.),cucuruzíşte, mălaie (pl.), mălăínă, mălăíşte, mălăíştină, păpuşoi, păpuşoíşte, păpuşoíştină, tenchíşte, (Ban. şi Olt.) ponóv. *(S-a ascuns în ~.)*

porumb s. v. PORUMBAR. PORUMBEL. ŞTIULETE.

PORUMBAR s. *(BOT.; Prunus spinosa)* porumbel, (înv. şi reg.) târn, (reg.) coţobrél, curcudél, mărăcine, porumb, porumbeá, sco-rombár, spin.

PORUMBAR s. 1. patul, porumbărie, (reg.) hulubăríe, pătuiác, porumbáriţă, porumbărlşte, porumbélniţă, porumbişte, porumbiţă, (Ban.) golâmbár. *(~ pentru porumbei.)* 2. coşar, patul, (reg.) magazin, (Mold. şi Transilv.) coş, (Transilv.) coşarcă. *(~ de porumb.)*

porumbar s. v. ERETE. ULIU.

porumbáriţă s. v. PATUL. PORUMBAR. PORUMBĂRIE.

PORUMBĂ s. *(BOT.)* porumbeá, sco-roambă, (Transilv.) corobeáţă, (prin Olt.) târnoslívă. *(Fructul*

porumbarului se numeşte ~.)

porumbă s. v. PORUMBIŢĂ.

PORUMBĂRÍE s. patul, porumbar, (reg.) hulubăríe, pătuiác, porumbáriţă, porumbăríşte, porumbélniţă, porumbişte, porumbiţă, (Ban.) golâmbár. *(~ pentru porumbei.)*

porumbăríşte s. v. PATUL. PORUMBAR. PORUMBĂRIE.

PORUMBEÁ s. *(BOT.)* porumbă, scoroam-bă, (Transilv.) corobeáţă, (prin Olt.) târnoslívă. *(Fructul porumbelului se numeşte ~.)*

porumbeá s. v. PORUMBAR. PORUMBEL. PORUMBIŢĂ.

PORUMBEL s. I. *(ORNIT.) 1. (Columba)* (pop.) porumb, (înv. şi reg.) porumbói, (Ban. şi Transilv.) golî'mb, (Mold.) hulub. 2. *porumbel sălbatic (Streptopelia turtur)* = turturea, (reg.) porumbelul lui Nóe. II. *(BOT.)* 1. *(Prunus spinosa)* porumbar, (înv. şi reg.) târn, (reg.) coţobrél, curcudél, mărăcine, porumb, porumbeá, scorombár, spin. 2. *(Muscari botryoides;* la pi.) (reg.) cocoşéi (pl.),ceapa-ciórii, porumbul-cúcului.

porumbel s. v. PĂRUL-CIUTEI. SALBĂ-MOALE. SPIN. VERIGAR. "

porumbel-de-máre s. v. MARTIN. PESCAR RÂZĂTOR. PESCĂRUŞ.

porumbélniţă s. v. PATUL. PORUMBAR. PORUMBĂRIE. porumbel-turcésc s. v. GUGUŞTIUC. porumbel-ţigănesc s. v. CEUCÁ. STÂNCĂ. STĂNCUŢĂ.

porumbelul-lui-Nóe s. v. PORUMBEL SĂLBATIC. TURTUREA.

PORUMBÍŞTE s. porumb, (reg.) cucuruzăştină, cucurúze (pl.), cucuruzíşte, mălaie (pl.), mălăínă, mălăíşte, mălăíştină, păpuşoi, păpuşoíşte, păpuşoíştină, tenchíşte, (Ban. şi Olt.) ponóv. *(S-a ascuns In ~.)*

porumbişte s. v. PATUL. PORUMBAR. PORUMBĂRIE.

PORUMBÍŢĂ s. *(ORNIT.)* (rar) columbă, (pop.) porumboáícă, (înv. şi reg.) porumbă, (reg.) hulubíţă, porumbeá, porumboáie, (Ban.) golâmbíţă.

porumbiţă s. v. PATUL. PORUMBAR. PORUMBĂRIE.

porumboáieă s. v. PORUMBIŢĂ. porumboáie s. v. PORUMBIŢĂ. porumbói s. v. PORUMBEL. porumbul-cúcului s. v. PORUMBEI. RODUL-PĂMÂNTULUI.

PORUNCĂ s. 1. dispoziţie, hotărâre, ordin, (pop.) porunceálă, aşezămînt, carte, farmutá, învăţătură, mandat, orânduiálă, orânduíre, pitác, poruncită, povelénie, povelíre, pravilă, rân-duiálă, strânsoáre, şart, tertip, ucaz, (rusism înv.) pricáz. *(A emis, a primit o ~.)* 2. comandă, ordin. *(Ascultă ~ la mine!)*

poruncă s. v. CHEMARE. ÎNVĂŢĂTURĂ. NORMĂ. ORDIN- PRECEPT. PRINCIPIU. REGULĂ.

porunceálă s. v. DISPOZIŢIE. HOTĂRÂRE. ÎNVĂŢĂTURĂ. NORMĂ. ORDIN. PORUNCĂ. PRECEPT. PRINCIPIU. REGULĂ.

PORUNCÍ vb. 1. a comanda, a decide, a dispune, a fixa, a hotărî, a ordona, a stabili, a statornici, (rar) a prescrie, (înv. şi pop.) a orân-dui, a rândui, (pop.) a soroci, (prin Ban. şi Transilv.) a priti, (înv.) a învăţa, a judeca, a poveli. *(A ~ să se facă astfel...)* 2. a ordona, a spune, a zice. *(Fă ce-ţi~ el!)*

porunci vb. v. ANUNŢA. COMUNICA. TRANSMITE. VESTI.

poruncită s. v. DISPOZIŢIE. HOTĂRÂRE. ÎNVĂŢĂTURĂ. NORMĂ. ORDIN. PORUNCĂ. PRECEPT. PRINCIPIU. REGULĂ. | PORUNCITOR adj. autoritar, imperativ. *(Cu ton~.)* poruncitor adj., s. v. IMPERATIV. porúşnic s. v. LOCOTENENT. OFIŢER. POSAC adj. 1. insociabil, morocănos, mut, necomunicativ, neprietenos, nesociabil, posomorit, taciturn, tăcut, urâcios, ursuz, (livr.) hirsut, (pop.) sanchíu, (înv. şi reg.) morós, sunducós, tăcătór, (reg.) modorói, mutác, mu-tăréţ, (Olt.) dugós, (Mold.) pâclişít, (prin Transilv.) tăcătói, (Bucov. şi Mold.) tălmút, (fig.) închis. *(Om~.)* 2. încruntat, întunecat, rno-horât, posomorit. *(O faţă~.)* 3. morocănos, răutăcios, ursuz, (fig.) acru. *(Vorbea cu ton~.)*

posac adj. v. DEMORALIZANT. DEPRIMANT. DESCURAJANT. DEZOLANT. MO-HORÂT. POSOMORÂT. TRIST.

POSADĂ s. *(TEHN.)* schimbătoare, (reg.) cumpănă, punte, scaun, virtéj. *(~ la pietrele morii.)*

posadă s. v. CURĂTURĂ. PICHET. VAMĂ.

posádnică s. v. AMANTĂ. CONCUBINĂ. IUBITĂ. PRIETENĂ.

posăeeálâ s. v. ÎNCRUNTARE. ÎNTRISTARE. ÎNTUNECARE. MÂHNIRE. MOROCĂ-NEALĂ. POSĂCIE. POSOMOREALĂ. TRISTEŢE. URSUZENIE. URSUZLÂC.

POSĂCÍE s. morocăneală, posomoreală, ursuzenie, ursuzlâc, (rar) posăceálă. *(~ unui om prost dispus.)*

posăí vb. v. INOCULA. VACCINA.

posăiálă s. v. INOCULARE. INOCULAŢIE. VACCINARE.

posăíre s. v. INOCULARE. INOCULAŢIE. VACCINARE.

POSEDĂ vb. 1. a avea, a deţine, a stăpâni, (înv.) a posesui. *(A ~ un bun material.)* 2. *&* avea, a deţine, a purta. *(~ numele de roman.)* 3. a cunoaşte, a stăpâni, a şti. *(~ trei limbi străine.)* 4. a avea, a găsi, a şti. *(~ soluţia problemei.)*

POSEDARE s. I. deţinere, posesiune, stă-pânire. *(~ unui bun material.)* 2. cunoaştere, stăpânire. *(~ mai multor limbi.)*

POSESIUNE s. 1. deţinere, posedare, stăpânire. *(~ unui bun material.)* 2. proprietate, stăpânire. *(Hrisov de ~.)* 3. stăpânire, (fig.) mină. *(Are în ~ documentele...*) 4. colonie, (înv.) slobozie. fO~ *spaniolă din America.)*

posesiune s. v. ARENDĂ. DOMENIU. LA-TIFUNDIU. MOŞIE.

POSESOR s. 1. deţinător, proprietar, stă-pân, (înv.) ocináş, posesuitór. *(~ al unui bun.)* 2. *(JUR.)* detentor, deţinător. *(~ a restituit* ■*bunul aflat în grija sa.)* 3. deţinător, purtător. *(~ unui nume.).*

posesor s. v. ARENDAŞ.

posesui vb. v. AVEA. DEŢINE. POSEDA. STĂPÂNI.

posesuitór s. v. DEŢINĂTOR. POSESOR. PROPRIETAR. STĂPÂN.

posfáts. v. CHEPCEL. CRÂSNIC.

POSÍBIL adj., adv. 1. adj. realizabil, (rar) practicabil. *(Un lucru ~.)* 2. adj. (înv. şi reg.) putinciós. *(Toate mijloacele ~.)* 3. adj. eventual, probabil. *(O ~ Intâlnire între cei doi ambasadori,)* 4. adv. poate,

probabil. *(~ să vin.)* 5. adj. potenţial, probabil, virtual. *(~ câştigător al unei competiţii.)*

POSIBILITATE s. 1. eventualitate, probabilitate. *(Nu trebuie exclusă această ~.)* 2. potenţialitate, probabilitate, virtualitate. *(~ ■câştigării competiţiei.)* 3. capacitate, forţă, putere, putinţă, (înv.) puterínţă, puternicie. *(~ de a face ceva.)* 4. aptitudine, capacitate, facultate, însuşire. *(~ intelectuale.)* 5. putere, putinţă, stare, (înv.) putincioşíe. *(Să dea fiecare după ~ lui.)* 6. cale, chip, fel, formă, manieră, metodă, mijloc, mod, modalitate, procedare, procedeu, procedură, putinţă, sistem, (reg.)

cap, módru, (înv.) manoperă, márşă, mediu, mijlocire. *(Altă ~ de a rezolva o problemă.) 7.* sorţi (pl.), şansă. *(~ de reuşită.)*

posíp s. v. NISIP.

posláncţ s. v. CRAINIC. MESAGER. SOL. TRIMIS. VESTITOR.

poslánic s. v. CRAINIC. MESAGER. SOL. TRIMIS. VESTITOR.

poslánle s. v. EPISOLĂ. EPISTOLIE. SCRISOARE.

posieduí vb. v. COLAŢIONA.

posluşánie s. v. ACORD. APROBARE. ASENTIMENT. AVIZ. CONSIMŢÁMÂNT. CONSIMŢIRE. FUNCŢIE. ÎNCUVIINŢARE. ÎNGĂDUINŢĂ. ÎNVOIALĂ. ÎNVOIRE. PERMISIUNE. POST. SERVICIU. SLUJBĂ. VOIE. VOINŢĂ. VRERE.

posluşí vb. v. FUNCŢIONA. LUCRA. SERVI. SLUJI.

poslúşnic s. v. OM DE SERVICIU. SERVITOR. SLUGĂ.

posmag s. v. PESMET.

pósmă s. v. PRĂŞTINĂ.

posmól s. v. DUIUM. GRĂMADĂ. MULŢIME. POTOP. PUHOI. PUZDERIE. SUMEDENIE.

POSOMOREALĂ s. 1. încruntare, întunecare, (rar) posăceálă. *(Ce e această ~ la tine?)* 2. morocăneală, posăcie, ursuzenie, ursuzlâc, (rar) posăceálă. *(~ unui om prost dispus.)* 3. întristare, mâhnire, tristeţe, (rar) posăceálă, (fig.) înnoráre. *(~ i se vedea pe obraz.)*

■

POSOMORI vb. 1. a se încrunta, a se întuneca, a se mohorî. *(Ce te-ai ~ astfel?)* 2. a (se) întrista, a (se) mâhni, (înv.) a (se) tânji, (fig.) a (se) înnegura, a (se) înnora, (se) întuneca, a (se) mohorî. *(S-a cam~.)* 3. a se închide, a se înnegura, a se înnora, a se întuneca, a se mohorî. *(Cerul s-a ~.)* 4. a se închide, a se mohorî, a se strica. *(Vremea s-a ~.)*

POSOMORÂT adj., adv. 1. adj. încruntat, întunecat, mohorât, posac. *(O faţă ~.)* 2. adj., adv. chiorâş, îmbufnat, încruntat, mohorât. *(Privire ~; ce te uiţi aşa ~ la mine?)* 3. adj. insociabil, morocănos, mut, necomunicativ, neprietenos, nesociabil, posac, taciturn, tăcut, urâcios, ursuz, (livr.) hirsut, (pop.) sanchíu, (înv. şi reg.) morós, sunducós, tăcătór, (reg.) modorói, mutác, mutăréţ, (Olt.) dugós, (Mold.) pâclişít, (prin Transilv.) tăcătói, (Bucov. şi Mold.) tălmút, (fig.) închis. *(Om ~.)* 4. adj. întristat, mâhnit, trist, (fig.) înnegurat, înnorat, întunecat, mohorât. *(E tare ~.)* 5. adj. închis, înnegurat, înnorat, întunecat, întunecos, mohorât, neguros, noros, pâclos, plumbuit, plumburiu, urât, (înv.) ponegrit. *(Vreme ~.)* 6. adj. demoralizant,

deprimant, descurajant, dezolant, mohorât, trist, (rar) dezolatór, posac. *(Un peisaj ~.)* 7. adj. melancolic, trist. *(O noapte ~.)*

POSPAI s. (reg.) ométiţă, (prin Ban.) ştiup. *(~ de făină, la moară.)*

pospai s. v. PISCOA1E. VRANĂ.

pospáng s. v. CIMIŞIR.

pospăiálă s. v. LUSTRU.

POST s. funcţie, serviciu, slujbă, (înv. şi reg.) posluşánie, (reg.) servit, (prin Mold.) breaslă, (înv.) cin, huzmét, mansúp, (înv., în Transilv.) tistíe, tisturíe. *(Avea un ~ modest.)* POST s. *(BIS.)* (pop.) sec, (prin Mold.) popă. *(În timpul ~ de Crăciun.)* post s. v. DIETĂ. REGIM. POSTĂ vb. 1. a (se) aşeza, a (se) fixa, a (se) instala, a (se) plasa. *(S-a ~ in faţa uşii.)* 2. a se proţăpi. *(Se ~ înaintea lui.)* postai s. v. PANTOF.

POSTAMENT s. 1. piedestal, soclu. *(~ al unui bust.)* 2. bază, soclu, suport. *(Un laminor fixat pe un ~.)*

POSTATĂ s. *(AGR7C.)* (prin Olt.) tarla. postată s. v. BRAZDĂ. BUCATĂ. DISTANŢĂ. INTERVAL. RĂZOR. STRAT.

POSTĂ VĂ s. *(TEHN.)* ladă, (Transilv.) troacă. *(În ~ curge faina măcinată la moară.)* postávă s. v. ALBIE. COPAIE. COVATĂ. postăvíţă s. v. TEICĂ.

POSTCÁLCUL s. *(CONT.)* postcalculaţic. POSTCALCULÁŢIE s. *(CONT.)* postcalcul. POSTELNIC s. *(IST.)* (înv.) stratórnic. *(~ ul era dregător de curte.)*

POSTERIOR adj. 1. dinapoi, dindărăt. *(În partea ~ a căruţei.)* 2. *(ANAT.)* dorsal. *(Regiunea ~ a unui organ.)* 3. ulterior. *(La o daíă~.)*

posterior s. v. DOS. FUND. POPOU. ŞEZUT. POSTERIORITÁTE s. (rar) ulterioritáte. *(Raport de ~.)*

POSTERITATE s. 1. descendenţi (pl.), urmaşi (pl.), (înv.) mărădíc. *(Ce va zice ~ ?)* 2. viitor, viitorime, (înv.) viitoríe. *(~ va aprecia eforturile noastre.)*

POSTEUCĂ s. *(TEHN.)* (reg.) vârtéj. *(~ pentru ungerea roţilor carului.)* POSTÍ vb. *(BIS.)* a ajuna. POSTÍRE s. *(BIS.)* ajunarc. postíş adj. v. ARTIFICIAL. FALS. postíşă s. v. MEŞĂ. postoroáncă s. v. RÂNCĂ. postoróncă s. v. DERBEDEU. LEPĂDĂTURĂ. LICHEA. NETREBNIC. PUŞLAMA. SCÂRNĂVIE. SECĂTURĂ.

POST-PÁRTUM s. *(MED.)* lăuzie, (reg.) ródină.

postpozitív adj. v. ENCLICTIC POSTPUS. POSTPUNERE s. *(GRAM)* cncliză. POSTPÚS adj. *(GRAM.)* enclitic, (rar) postpozitív. *(Poziţia ~ a unui articol.)* postríg s. v. CĂLUGĂRIRE. postrigí vb. v. CĂLUGĂRI. postrúngă s. v. STRUNGĂREAŢĂ. postulánt s. v. SOLICITANT. SOLICITATOR.

POSTULAT s. 1. premisă. 2. *(FILOZ., MAT.)* axiomă.

postulat s. v. CERERE. CERINŢĂ. DEZIDERAT. DORINŢĂ. EXIGENŢĂ.

POSTURĂ s. caz, circumstanţă, condiţie, conjunctură, ipostază, împrejurare, poziţie, situaţie, stare, (înv.) încunjuráre, perístas, prilejíre, stat, împrejur-stare, (fig.) context. *(În această ~ nu poate acţiona.)*

postură s. v. ATITUDINE. PORT. POZĂ. POZIŢIE. ŢINUTĂ, poş s. v. POŞTĂ.

POŞÉTĂ s. geantă. *(Scoate rujul din~.)* POŞÍRCĂ s. (reg.) holercă, po'âşeă, spălă-túră, ţâşpoácă, vurt, (Mold. şi Transilv.) leoarcă,. (Transilv.) liur, (Mold.) liúrcă. *(A băut* o~.> poşomógi s. pi. v. POGHIRCĂ. poşováică s. v. GHIDUŞIE. GLUMĂ. NĂZ-BÂTIE. NĂZDRĂVĂNIE. NEBUNIE. POZNĂ. ŞTRENGĂRIE.

poşláláş s. v. FACTOR. POSTAR. POSTAS. POŞTĂ.

poştalău s. v. FACTOR. POSTAR. POSTAS. POŞTĂ.

POŞTALION s. diligentă, poştă, (înv.) tncn-zíl, olác. *(~ transporta călători şi corespondenţă.)* POŞTÁR s. factor, poştaş, poştă, (rar) curier, (reg.) poştáláş, poştalău, (prin Mold.) plicár.. (înv.) împărţitór. *(A venit ~ cu o recomandată.)* POŞTAŞ s. factor, poştar, poştă, (rar) curier, (reg.) poştáláş, poştalău, (prin Mold.) plicár, (înv.) împărţitór. *(A venit ~ cu o recomandată.)*

POŞTĂ s. 1. corespondenţă. *(~ ne vine aproape zilnic.)* 2. factor, poştar, poştaş, (rar) curier, (reg.) poştáláş, poştalău, (prin Mold.) plicár, (înv.) împărţitór. *(A venit ~ cu o recomandată.)* 3. diligentă, poştalion, (înv.) men-zíl, olác. *(~ transporta călători si corespondenţă.)* 4. (înv.) conac. *(A mers cale de-o~.)* POŞTĂ s. (reg.) poş. *(Tipul de alică numit ~.)*

poştă s. v. CURIER. MESAGER. ŞTAFETĂ. POŞTĂRÍŢĂ s. factoriţă. POTAIE s. cotarlă, javră, jigodie, (pop.) jigăráie, şárlă, (reg.) pújlă, schílă, (Transilv.) hólă, (Mold. şi Bucov.) păháie, (Mold.) pohírlă, (prin Transilv.) tcáucă. *(0 ~ de ciine.)* potaie s. v. HAITĂ.

POTÁSĂ s. *(CHIM.)* I. carbonat ele potasiu, (inv.) sare de cenuşă, sare de leşie. 2. *p>Aasă caustică* = hidroxid de potasiu. POTASIU s. *(CHIM.)* kaliu. potcán s. v. GUZGAN. ŞOBOLAN. POTCAP s. *(BIS.)* (înv. şi reg.) potcúpoe. *(Preot cu ~.)* potcápoc s. v. POTCAP.

potcáş adj. v. GLUMEŢ. HAZLIU. POZNAŞ. VESEL.

poteáş adj., s. v. ARŢĂGOS. CERTĂREŢ-GÂLCEVITOR. SCANDALAGIU.

poteáş s. v. ESCROC. HOŢ. IMPOSTOR. ÎNŞELĂTOR. PUNGAŞ. ŞARLATAN. ŞNAPAN.

pótcă s. v. BELEA. BUCLUC. DANDANA. DEOCHETURĂ. DEOCHI. HÂDOŞENIE. ÎNCURCĂTURĂ. MONSTRU. MONSTRUOZITATE. NĂPASTĂ. NEAJUNS. NECAZ. NE-MULŢUMIRE. NENOROCIRE.NEPLĂCERE-NEVOIE. PACOSTE. POCINOG. POCITANIE-POCITURĂ. RĂU. SCHIMONOSIT URĂ. SLUŢENIE. SLUŢITURĂ. SUPĂRARE. U-RÂC1UNE. URÂŢENIE.

POTCOVAR s. (înv. şi reg.) nalbánt. *(E de: meserie ~.)*

potcoveálă s. v. POTCOVIRE. POTCOVIT.

potcovi vb. v. ADEMENI. AMĂGI. ÎN-•CÂNTA. ÎNŞELA. MINŢI. MOMI. PĂCĂLI. PROSTI. PURTA. TRIŞA.

POTCOVÍRE s. potcovit, (rar) potcoveálă. *(~ caihr.)*

POTCOVÍT s. potcovire, (rar) potcoveálă. *(~ cailor.)*

poteí s. v. CĂRARE. POTECĂ.

POTECĂ s. cărare, (pop.) pî'rtie, (reg.) ■poteá. *(0 ~ prin vie.)*

potecă s. v. CALE. DRUM. PAS. STRÂM-TOARE.TRECĂTOARE.

potcecá s. v. CĂRĂRUIE. CĂRĂRUŞĂ. POTECUŢĂ.

POTECUŢĂ s. cărăruie, cărăruşă, (pop.) cărărúică, poteceá. *(O ~ de manie.)*

potent adj. v. PUTERNIC. REDUTABIL. ROBUST. SOLID. TARE. TEMUT. VALOROS. VIGUROS. VÂNJOS. VOINIC. ZDRAVĂN.

POTENTAT s. autocrat, (înv.) autocrator, ■samodérjeţ. *(Un ~ singcTos.)*

POTENŢA vb. a (se) amplifica, a (se) intensifica, a (se) întări, a (se) mări. *(A ~ valoarea unei mărimi fizice.)*

potenta vb. v. ACCENTUA. EVIDENŢIA. ÎNTĂRI. MARCA. PUNCTA. RELEVA. RELIEFA. SUBLINIA.

POTENŢARE 5. amplificare, intensificare, întărire, mărire. *(~ unei mărimi fizice.)*

potenţare s. v. ACCENTUARE. EVIDENŢIERE. ÎNTĂRIRE. MARCARE. RELEVARE. RELIEFARE. SUBLINIERE.

POTENŢAT adj. amplificat, crescut, inten-•sificat, întărit, mărit, sporit. *(O valoare fizică mult ~.)*

potentat adj. v. ACCENTUAT. EVIDENŢIAT. ÎNTĂRIT. MARCAT. RELIEFAT. SUBLINIAT.

potentă s. v. DINAMISM. ENERGIE. FORŢĂ. IMPETUOZITATE. PUTERE. ROBUSTEŢE. TĂRIE. VIGOARE. VIRILITATE. VITALITATE. VLAGĂ.

POTENŢIAL adj., s. 1. adj. posibil, probabil, virtual. *(Cişligător ~ al anei competiţii.) H.* s. capacitate. *(~ de muncă.)* 3. s. randament. *(A crescut ~ producţiei.)*

POTENŢIALITATE s. posibilitate, probabilitate, virtualitate. *(~ ciştigării competiţiei.)*

POTENTIOMETRÂE s. *(CHIM.)* electrometrie. *(~ este o metodă de analiză cantitativă volumetrică.)*

POTENŢIOMÉTRU s. *(FIZ.)* compensator.

POTERÁŞ s. arnăut, nefer. *(~ din garda domnească.)*

poteráş s. v. PRIPON. ŢĂRUŞ.

poteri vb. v. ALUNGA. DEPĂRTA. FUGĂRI. GONI. HĂITUI. IZGONI. ÎNDEPĂRTA. URMĂRI.

potestáte s. v. AUTORITATE. DOMINARE. DOMINAŢIE. HEGEMONIE. PUTERE. STĂ-PÂNIRE. SUPREMAŢIE.

poticálă s. v. BELEA. BUCLUC. DANDANA. DIFICULTATE. GREUTATE. IMPAS. IMPEDIMENT. INCONVENIENT. ÎNCURCĂ-

TURĂ. ÎNFRÂNGERE. ÎNVINGERE. NĂPASTĂ. NEAJUNS. NECAZ. NEMULŢUMIRE. NENOROCIRE. NEPLĂCERE. NEVOIE. OBSTACOL. OPRELIŞTE. PACOSTE. PIEDICĂ. POCINOG. RĂU. 'STAVILĂ. SUPĂRARE.

poticár s. v. FARMACIST.

poticắrăş s. v. FARMACIST.

potícă s. v. FARMACIE.

poticărí vb. v. ADEMENI. AMĂGI. ÎN-CÂNTA. ÎNŞELA. MINŢI. MOMI. PĂCĂLI. PROSTI. PURTA. TRIŞA.

POTICNEALĂ s. împiedicare, poticnire, (inv.) poticnitúră. *(~ calului în mers.)*

POTICNÍ vb. 1. a se împiedica, (reg.) a (se) scăpata. *(Calul se ~ în mers.)* 2. a se împiedica. *(Se ~ la vorbă.)*

poticni vb. v. CĂDEA. LOVI. PICA. PRĂBUŞI. PRĂVĂLI. RĂSTURNA. ŞCHIOPĂTA.

POTICNIRE s. 1. împiedicare, poticneală, (înv.) poticnitúră. *(~ calului în mers.)* 2. împiedicare. *(~ la vorbă.)*

POTICNÍT adj. 1. clătinat, împiedicat, împleticit, nesigur, şovăielnic, şovăitor, (rar) clătinătór, şovăind, şovăit. *(Un mers ~.)* 2. împiedicat. *(Vorbire ~.)*

poticnitúră s. v. ÎMPIEDICARE. POTICNEALĂ. POTICNIRE.

POTÍR s. *(BIS.)* caliciu, cupă, (înv.) scă-firlíe. *(~ este un vas liturqic.)*

POT1RÁŞ s. *(BOT.; Soldanella major)* dege-tărel, degetăruţ, (reg.) măcrişul-cáprei.

potiráş s. v. DEGETĂRUŢ.

POTÂNG s. *(TEIIN.)* (reg.) chişér, gânj, miţă. *(~ la plug.)*

POTÂRNÍCHE s. *(ORNIT.; Perdix perdix)* (reg.) chirchícă, fugău, găinuşă, tărbíţă, (prin Transilv.) tărhítă.

potlrníche s. v. PITPALAC. PREPELIŢĂ.

potirnóq s. v. BRÂNCL GHIONT. IZBITURĂ. ÎMBRÂNCEALĂ. ÎMBRÂNCITURĂ. ÎMPINSĂTURĂ. PUMN.

POTLÓG s. (reg.) tălpíg. *(~ pentru cârpit opincile.)*

potlogar s. v. ESCROC. HOŢ. IMPOSTOR. ÎNŞELĂTOR. PUNGAŞ. ŞARLATAN. ŞNAPAN.

potlogărésc adj. v. HOŢESC. PUNGĂ-SESC. SARLATANESC.

potlogăréşte adv. v. HOŢEŞTE. PUNGĂ-SESTE.

potlogari vb. v. ESCROCA. ÎNŞELA. PUNGAŞI.

potlogărie s. v. ESCROCHERIE. HOŢIE. IMPOSTURĂ. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. PUNGĂŞEALĂ. PUNGĂŞIE. ŞARLA-TANIE. ŞMECHERIE.

potlogăríre s. v. ESCROCARE. ÎNŞELARE. PUN GĂSIRE.

potlogí vb. v. CÂRPĂCI. CÂRPI. PETICI.

potlogít adj. v. CÂRPIT. PETICIT.

potmoli vb. v. ÎMPOTMOLI. ÎNGLODA. ÎNNĂMOLI. NĂMOLI. NOROI.

potnóg s. v. IAPĂ. SCHIMBĂTOR. TĂLPIG.

potól s. v. ASTÂMPÁR. CALM. LINIŞTE. ODIHNĂ. PACE. REPAUS. TIHNĂ.

potoleélă s. v. ALINARE. CALMARE. DOMOLIRE. LINIŞTIRE. POTOLIRE. TEMPERARE. UŞURARE.

POTOLÍ vb. 1. a (se) astimpăra, a (se) calma, a (se) domoli, a (se) linişti, a (se) tempera, (pop.) a (se) molcomi, a (se) stâmpăra, (înv. şi reg.) a (se) prinde, (înv.) a (se) aşeza, (fig.) a (se) stinge. *(Şi-a ~ setea.)* 2. a (se) alina, a (se) calma, a (se) domoli, a (se) îmblânzi, a (se) linişti, a (se) tempera, a (se) uşura, (înv. şi pop.) a (se) ostoi, (pop.) a (se) ogoi, (înv. şi reg.) a (se) mângâia, (înv.) a (se) odihni, (fig.) a adormi, a (se) răcori. *(I-a ~ durerea.)* 3. a (se) domoli, a (se) încetini, a (se) linişti, a (se) tempera. *(Şi-a~ paşii.)* 4. a (se) calma, a (se) domoli, a (se) îmblânzi, a (se) îmbuna, a (se) împăca, a (se) linişti, (reg.) a (se) ţistui, (înv.) a (se) dezmânia. *(Era enervat şi abia a reuşit să-l ~.)* 5. a (se) calma, a (se) domoli, a (se) linişti, a (se) stăpâni, a (se) tempera. *(Te rog să te ~ !)* 6. a (se) astâmpăra, a (se) cuminţi, a (se) domoli, a (se) linişti, (înv. şi reg.) a (se) stăvi, (fig.) a (se) înţelepţi. *(Un plod care nu se mai~.)* 7. a se calma, a se domoli, a se linişti, (fig.) a se destinde. *(Atmosfera din casă s-a mai ~.)* 8. a domoli, a stăpâni, a stăvili, a tempera, (fig.) a înfrina, a zăgăzui. *(I-a mai ~ avintul.)* 9. a (se) atenua, a (se) calma, a descreşte, a (se) diminua, a (se) domoli, a (se) linişti, a (se) micşora, a (se) modera, a (se) pondera, a (se) reduce, a scădea, a slăbi, a (se) tempera, (rar) a (se) pacifica, (fig.) a (se) îmblânzi, a (se) îndulci, a (se) înmuia, a (se) muia. *(Viteza vântului s-a mai ~.)* 10. a conteni, a se curma, a înceta, a se opri, a se sfârşi, a sta, a se termina, (înv. şi pop.) a (se) ostoi, (prin Ban.) a se prorúpe. (Mold.) a tinchi, (înv.) a se precurma. *(Vijelia, ploaia s-a ~.)* 11. a amuţi, a dispărea, a înceta, a se linişti, a muţi, a se stinge. *(Toate zgomotele s-au ~ în stradă.)*

potoli vb. v. COMPENSA. DESPĂGUBI. RĂSPLĂTI.

POTOLÍRE s. 1. astâmpărare, calmare, domolire, liniştire. *(~ setei.)* 2. alinare, calmare, domolire, liniştire, temperare, uşurare, (rar) potoleálă, (înv.) potolit. (~ *durerilor.)* 3. domolire, încetinire. (~ *fugii cuiva.)* 4. calmare, domolire, îmblânzire, îmbunare, împăcare, linişţire. *(~ unei persoane enervate.)* 5. atenuare, calmare, descreştere, diminuare, domolire, micşorare, reducere, scădere, slăbire, temperare. *(~ vitezei vtntului.)* 6. curmare, încetare, oprire, (înv.) precurmáre. *(~ viatului.)*

POTOLÍT adj. 1. atenuat, calmat, diminuat, domolit, liniştit, redus. *(Durere~.)* 2. domolit, încetinit, liniştit. *(Fugă~.)* 3. domol, încet, lent, lin, liniştit, măsurat, tacticos, temperat, (pop.) molcomit. *(Mers ~; mişcări ~.)* 4. calmat, domolit, îmblânzit, îmbunat, împăcat, liniştit. *(Om ~ după* o *enervare.)* 5. domolit, înfrânat, liniştit, strunit. *(Un animala.)* 6. diminuat, domolit, micşorat, redus, -scăzut, slăbit. *(Forţa mult~ a vtntului.)* 7. blând,

calm, domol, lin, liniştit, moderat, molcom, uşor. *(Vânt ~; ploaie ~.)* 8. calm, domol, liniştit, paşnic, stăpinit, temperat. *(Om ~.)* *9.* astâmpărat, aşezat, chibzuit, cuminte, cuminţit, cumpătat, domolit, echilibrat, liniştit, reţinut, rezervat, serios, sobru, stăpinit, temperat. *(Om ~.)* 10. calm, calmat, domolit, liniştit, moderat, ponderat, temperat. *(Atitudine ~.)* 11. coborât, domol, încet, lin, molcom, scăzut, scoborât, slab, stins, (rar) slăbănog. *(Vorbea cu glasul ~.)* 12. aşezat, chibzuit, cumpătat, echilibrat, liniştit, paşnic, tihnit. *(A avut* o *tinereţe ~.)* 13. calm, domol, liniştit, molcom, nctulburat, paşnic, tihnit, (înv.) păciuit, destins, dulce. *(O atmosferă ~.)* 14. difuz, palid, slab, stins. *(O lumină ~.)*

potolit s. v. ALINARE. CALMARE. DOMOLIRE. LINIŞTIRE. POTOLIRE. TEMPERARE.

UŞURARE.

potolitór adj. v. ALINĂTOR. CALMANT. LINIŞTITOR.

POTOP s. 1. (livr.) dilúviu. *(~ul biblie.)* 2. inundare, inundaţie, înec, revărsare, (pop.) potopénic, (înv.) revărsătúră, undătúrâ. *(În urma ploilor s-a produs un mare ~.)* 3. (reg.) sodórn. *(Afară e ~ de ploaie.)* 4. calamitate, catastrofă, dezastru, flagel, grozăvie, năpastă, nenorocire, pacoste, prăpăd, pustiire, sinistru, urgie, (înv. şi pop.) prăpădénie, (pop.) blestem, mâníe, potopénic, topénie, (înv. şi reg.) pustie-şág, pustiit, sodóm, (reg.) prăpădeálă, (înv.) pierzare, pustiiciúne, (fig.) pârjól, plagă. *(Un adevărat ~ s-a abătut asupra lor.)* 5. duium, grămadă, mulţime, puhoi, puzderie, sumedenie, (înv. şi pop.) mare, poiéde, (înv. şi rea.) întuneric, (reg.) posmól, tălábă, (Transilv. şi Mold.) silă, (înv.) mulţít, putere, (fig.) groază, grozăvenie, grozăvie, (reg. fig.) polog. *(Un ~ de trupe inamice.)*

potopénic s. v. CALAMITATE. CATASTROFĂ. DEZASTRU. FLAGEL. GROZĂVIE. INUNDARE. INUNDAŢIE. ÎNEC. NĂPASTĂ. NENOROCIRE. PACOSTE. POTOP. PRĂPĂD. PUSTIIRE. REVĂRSARE. SINISTRU. URGIE.

POTOPI vb. 1. a inunda, a îneca, (înv. şi reg.) a neca. *(Apele ~ câmpia.)* 2. a distruge, a nimici, a prăpădi, a sfărâma, a zdrobi, a zvânta, (înv. şi pop.) a pierde, a răpune, a risipi, (pop.) a isprăvi, a zdrumica, (înv. şi reg.) a sodomi, (reg.) a litrosi, (prin Transilv.) a potroşi, (înv.) a cura, a nimicnici, a potrebi, a stropşi, a târî, a zdruncina, (grecism înv.) a afanisi, (fig.) a secera, a spulbera, *(I-a ~ pe duşmani.)*

POTOPIRE s. 1. inundare, înecare, (înv.) necătúră. *(~ cimpiei de către ape.)* 2. distrugere, nimicire, prăpădire, sfărâmare, zdrobire, (înv. şi pop.) pierdere, risipire, (pop.) zdrumicáre. *(~ armatei duşmane in luptă.)*

POTOPÂT adj. 1. inundat, înecat. *(Cimpie ~.)* 2. distrus, nimicit, prăpădit, zdrobit, (înv. şi pop.) risipit, (pop.) zdrumicát, (înv.) stropşit. *(Duşmanul zăcea ~.)*

POTÓU s. sosire, ţintă. *(Calul a ajuns primul la ~.)*

POTPURÍU s. *(MUZ.)* (înv.) tutti-frútti (pl.). *(Un ~ din operete.)*

potrebí vb. v. DISTRUGE. NIMICI. POTOPI. PRĂPĂDI. SFĂRÂMA. SFINŢI. ZDROBI. ZVÂNTA.

POTRICÁLĂ s. 1. *(TEIIN.)* preducea,

(reg.; patron. *(Cu ~ se fac găuri la urechile oilor.)* 2. preducea, (reg.) puşcătúră. *(Semnul numii ~ făcut cu preduceaua la urechile oilor.)*

POTRICĂLÍ vb. a preduci. *(A ~ urechea oilor.)*

potrieălí vb. v. GĂURI. PERFORA. SCOBI. SFREDELI. STRĂPUNGE.

potrieălít adj. v. GĂURIT. PERFORAT. SCOBIT. SFREDELIT. STRĂPUNS.

potrivă adv. v. CONTRA. ÎMPOTRIVĂ.

POTRIVĂ s. egal, pereche, seamă, seamăn. *(Nn arc ~ pe lume.)*

POTRIVEALĂ s. 1. ajustare, potrivire. *(Proces de ~.)* 2. acord, concordanţă, conformitate, corespondenţă, potrivire, (livr.) consonanţă. *(Există o deplină ~ între elementele ansamblului.)* 3. afinitate,

analogie, apropiere, asemănare, concordanţă, corespondenţă, înrudire, potrivire, similaritate, similitudine, (înv. şi reg.) semuiálă, (reg.) semeníş, (înv.) potróz, semăiiárc, semănătură, semuíre. *(Se poate stabi'i o ~ intre acele două elemente.)* 4. coincidentă, potrivire, (pop.) loveálá. *(E o simplă ~.)*

potriveală s. v. ACORD. ARMONIE. ÎMPĂCIUIRE. ÎNŢELEGERE. PACE. UNIRE.

POTRIVI vb. 1. a adapta, (livr.) a apropria. *(A ~ unui anumit scop.)* 2. a adapta, a ajusta. *(A ~ o piesă la un mecanism.)* 3. a (se) nimeri. (Ban. şi Transilv.) a (se) păsăli. *(Pot-coaoa nu se ~.)* 4. a-i veni, (Transilv.) a i se viji. *(Pantoful i se ~.)* 5. a-i cădea, a-i şedea, a-i veni. *(Haina i se ~ bine.)* G. a(-şi) aranja, a(-şi) aşeza. *(Îşi ~ cravata.)* 7. a îndrepta, (prin Transilv.) a aiepta. *(A ~ cuvertura.)* Jî. a doza, a proporţiona. *(A ~ substanţele într-im amestec.)* 9. a aranja, a aşeza, a clasa, a clasifica, a dispune, a distribui, a grupa, a împărţi, a întocmi, a ordona, a organiza, a orân-dui, a pune, a repartiza, a rândui, a sistematiza, (pop./ a chiti, (înv.) a drege, a tocmi. *(~ cum trebuie elementele unui.ansamblu.)* 10. a aranja, a reg/a. a repara, (pop. şi fam.) a meşteri. *(A ~ un aparat.)* 11. a acorda, a regla. *(~ aparatul de radio.)* 12. a aprecia, a calcula, a socoti. *(A ~ ceva din ochi.)* 13. a (se) armoniza, a (se) asorta, a (se) combina, a merge, (pop. şi fam.) a (set lovi. *(Albastrul se ~ bine cu albul.)* 14. a concorda, a corespunde, (pop.) a se lovi, (prin Bucov. şi Mold.) a se ştimui, (înv.) a con-glăsui. a consuna. *(Datele obţinute se ~ între ele.)* 15. a o prinde. *(Aerul ştrengăresc i se ~ de minune.)* 16. a se asemăna, a se asemui, a se compara, (pop.) a se lovi, (înv.) a se tocmi. *(Socoteala de acasă nu se ~ cu cea din tirg.)* 17. a corespunde, a răspunde. *(O măsură ce se ~ intereselor largi.)* lfi. a cadra, a corespunde, a merge, (înv. şi reg.) a veni. *(Ce faci tu nu se ~ cu momentul ales.)* 19. a se preta. *(Seminţe ce se ~ la cultura forţată.)* 20. a o nimeri, (pop.) a o brodi. *(.1 o ~ ca nuca-n perele.)* 21. a aranja, a ticlui, (pop. şi fam.) a drege, (pop.) a (o) brodi. *(A ~ astfel lucrurile incit...)* 22.

a se întâmpla, a se nimeri, (pop.) a se brodi, (înv. şi reg.) a se prileji, a se prilejui, (Transilv.) a tălăli, (prin Maram.) a se tilni, (Ban.) a se zgodi. *(S-a ~ să fie acolo.)* 23. a cădea, a se nimeri, a pica, (pop.) a se brodi. *(Sărbătoarea se ~ intr-o simbătă.)*

potrivi vb. v. ÎMPOTRIVI. OPUNE.

POTRIVIRE s. 1. ajustare, potriveală. *(Proces de~.)* 2. dozaj, dozare, proporţionare. *(~ substanţelor într-un amestec.)* 3. aranjare, reglaj, reglare. *(~ unui aparat electric.)* 4. armonizare, asortare, combinare. *(~ culorilor.)* 5. acord, concordanţă, conformitate, corespondenţă, potriveală, (livr.) consonanţă. *(Există o ~ deplină intre elementele ansamblului.)* 6. armonie, concordanţă, echilibru, proporţie, proporţionalitate, simetrie, (fig.) simfonie. *(Ce clasică ~ în această lucrare!)* 7. adecvare, compatibilitate. *(O ~ mai mare sau mai mica la...)* 8. afinitate, analogie, apropiere, asemănare, concordanţă, corespondenţă, înrudire, potriveală, similaritate, similitudine, (înv. şi reg.) semuiálă, (reg.) semeníş, (înv.) potróz, semănáre, semănătură, semuíre. *(Se pot stabili unele ~ între aceste două elemente.)* 9. coincidenţă, potriveală, (pop.) loveálă. *(E o simplă ~.)* 10. nimereală, potriveală, (pop.) brodeâlă. *(A fost doar o fericită ~.)*

potrivire s. v. ÎMPOTRIVIRE. OPOZIŢIE. OPUNERE. REZISTENTĂ.

POTRIVIT adj., adv. í. adj. mijlociu. *(De statură, de mărime ~.)* 2. adj. acceptabil, accesibil, convenabil, moderat, rezonabil, (livr.) modic, (fam.) pasabil. *(Preţuri ~.)* 3. adj. blind, moderat, temperat, (fig.) dulce. *(Climă ~.)* 4. adj. armonios. *(Culorii.)* 5. adj. adecvat, conform, convenabil, corespunzător,

cuvenit, indicat, nimerit, oportun, recomandabil, recomandat, (livr.) pertinent. (înv.) cuviincios, răspunzător, (fig.) sănătos. *(Mijlocul cel mai ~ pentru...)* 6. adv. adecvat, indicat, nimerit, oportun, recomandabil. *(Nu e ~ sa...)* 7. adv. conform, după. *(A lucrat ~ planului.)* *S.* adj. adecvat, bun, indicat, nimerit, propriu. *(Un teren ~ pentru arte.)* 9. adj. adecvat, binevenit, bun, favorabil, fericit, indicat, nimerit, oportun, prielnic, propice, (livr.) pertinent, (pop.) priincios. *(Un prilej ~.)* 10. adj. apt, bun, capabil, convenabil, susceptibil. *(~ pentru un anumit scop.)* 11. adj. comun, mediocru, mijlociu. *(Un elev ~.)*

potrivitór adj. v. DUŞMĂNOS. INAMIC. NEPRIETENESC. NEPRIETENOS. OSTIL. POTRIVNIC. VRĂJMAŞ.

POTRIVNIC s., adj. ' 1. s., adj. adversar, duşman, inamic, vrăjmaş, (pop.) pizmaş, pizmuitor, (înv. si reg.) pizmătár, pizmătáreţ, (înv.) neamic, neprieten, ncpriitór, pâri'ş, scu-lătór. *(Un ~ de temut în luptă.)* 2. adj. duşmănos, inamic, neprietenesc, neprietenos, ostil, vrăjmaş, (pop.) pizmaş, pizmuitor, vrăjmăşésc, (înv. şi reg.) pizmătár, pizmătáreţ, (reg.) vrăj-măşós, (înv.) duşmănesc, mâniós, potrivitór. *(O acţiune ~.)* 3. adj. antagonic, antagonist, opus. *(Relaţii ~.)* 4. adj. duşmănos, neprietenesc, neprietenos, ostil, (fig.) pieziş. *(O privire*

~.) 5, adj, defavorabil, nefavorabil, nepotrivit, neprielnic, vitreg, (înv. şi pop.) nepriinciós. *(Condiţii ~ de dezvoltare.)* 6. adj. contradictoriu, contrar, divergent, opus, (rar) contrazicător. *(Păreri ~.)* 7. adj. advers, contrar, dimpotrivă, opus, (înv.) împotrivit, opozit. *(În pârlea* ~.)

POTRIVNIClE s. adversitate, ostilitate, vitregie, vrăjmăşie. *(~ vremurilor trecute.)*

potrivnicíe s. v. CONSTRÂNGERE. DIFICULTATE. FORŢĂ. GREUTATE. IMPAS. IMPEDIMENT. INCONVENIENT. ÎMPOTRIVIRE. NEAJUNS. NEVOIE. OBSTACOL. OPOZIŢIE. OPRELIŞTE. OPUNERE. PIEDICĂ. REZISTENTĂ. SILĂ. SILNICIE. STAVILĂ. VIOLENŢĂ.

POTROACĂ s. *(BOT.; Cenlaurium um-bellatum* sau *minus)* tintaurâ, fierea-pământu-lui, (reg.) cintoáie, frígor, frigurícă, ghínţură, ghinţureá, potroceá, potrocúţă, scăunel, scân-teiúţă, táulă, buruiană-de-1'ríguri, cocoşei-de-grădínă (pl.), crucea-pămintului, floare-de-frí-guri, fumărică-băşicoásă, iarbă-de-cúrcă, iarbă-de-írĭguri, săfindei-de-câmp (pb).

potroacă s. v. AVRĂMEASĂ. AVRĂMEAS-CĂ. VENLNARIŢĂ.

potroceá s. v. FIEREA-PĂMÂNTULUI. POTROACĂ. ŢINTAURĂ.

potrocúţă s. v. FIEREA-PĂMÂNTULUI. POTROACA. ŢINTAURĂ.

potrón s. v. POTRONIC.

POTRONÍC s. (înv.) costándă, potrón. *(Vechea monedă polonă numită ~.)*

potroşí vb. v. DISTRUGE. NIMICI. POTOPI. PRĂPĂDI. SFĂRÂMA. ZDROBI. ZVÂNTA.

potróz s. v. AFINITATE. ANALOGIE. APROPIERE. ASEMĂNARE. CONCORDANŢĂ. CORESPONDENTĂ. ÎNRUDIRE. POTRIVEALĂ. POTRIVIRE. SIMILARITA-TATE. SIMILITUDINE.

potség s. v. PIRON.

poţóc s. v. GUZGAN. PIRON. ŞOBOLAN.

poucénie s. v. CAZANIE. CUVÂNT. OMILIE. PREDICĂ.

POVARĂ s. 1. greu, greutate, încărcătură, sarcină, (livr.) pondere, (pop.) tărhát, (înv. şi reg.) pond, tar, továr, (Mold.) tăbârcă, (înv.) greaţă, gréime. *(Poartă în spate toată ~.)* 2. apăsare, greutate, sarcină. *(Mijlocul i se frânge sub ~ bagajelor.)*

povarnageríe s. v. POVARNĂ. VELNIŢĂ.

POVARNĂGÍU s. velnicer, (reg.) balgiér, rachiér, ţtiicár, velniţár, vinărsár, (înv.) po-vârnár. (~ *era proprietarul unei povarne.)*

POVARNĂ s. velniţă, (reg.) căzănărie, povarnageríe, povărnăríe, prefăcánie, vinărsăríe, (înv.) rachieríc. *(~ pentru fabricarea ţuicii.)* povárnic adj. v. GREU. POVÁŢĂ s. 1. îndemn, îndrumare, învăţătură, povăţuirc, sfat, vorbă, (pop.) învăţ, (înv.) consiliu, cuget, dăscălie, gând, povăţuiálă, povăţuitúră, sfătuiálă, sfătuíre, socoteală. *(1-a ascultat toate ~.)* 2. precept, recomandare, recomandaţie, sfat. *(Diverse ~ de igienă.)*

povâţă s. v. CĂLĂUZĂ. COMANDĂ. CONDUCERE. ÎNDRUMĂTOR. POVĂŢUITOR. SFĂTUITOR. SFETNIC. ŞEFIE. povărnăríe s. v. POVARNĂ. VELNIŢĂ. povărós adj. v. ÎMPOVĂRĂTOR. POVĂŢUÍ vb. 1. a călăuzi, a conduce, a dirija, a ghida, a îndruma, a sfătui, (înv.) a drege, a miji, a năstăvi. *(L-a ~ bine în viaţă.)* 2. a dăscăli, a îndruma, a învăţa, a sfătui. *(L-a ~ multă vreme.)* 3. a îndruma, a învăţa, a sfătui, (livr.) a consilia, (înv.) a mângiia. *(L-a-~ ce să facă.)* 4. a îndemna, a sfătui. *(Îl ~ numai la bine.)*

povăţuí vb. v. CĂLĂUZI. CÂRMUL COMANDA. CONDUCE. DIRIGUI. DIRIJA. DOMNI. GHIDA. GUVERNA. ÎNDRUMA. ORIENTA, STĂPÂNI.

povăţuiálă s. v. ÎNDEMN. ÎNDRUMARE. ÎNVĂŢĂTURĂ. POVAŢĂ. POVĂTUTRE. SFAT. VORBĂ.

POVĂŢUÍRE, s. îndemn, îndrumare, învăţătură, povaţă, sfat, vorbă, (pop.) învăţ, consiliu, cuget, dăscălie, gând, povăţuiálă. povăţuitúră, sfătuiálă, sfătuíre, socoteală. *(I-« ascultat ~.)*

povătuíre s. v. COMANDĂ. CONDUCERE. ŞEFIE.

povăluitór s. v. CAP. CĂPETENIE. COMANDANT. CONDUCĂTOR. MAI-MARE., SEF.

POVĂŢUITOR s., adj. l.s. călăuză, îndrumător, sfătuitor, sfetnic, (livr.) mentor, (înv. şi fam.) dascăl, (înv.) povâţă, tocmitór. *(X ii serveşte drept ~.)* 2. s. consilier, sfătuitor, sfetnic. *(~ al domnitorului.)* 3. adj., s. călăuzitor,. îndrumător, sfătuitor, (înv.) îndreptător, purtător. *(I-a fost un excelent ~.)* 4. adj. îndrumător, sfătuitor, (înv.) învăţător. *(Carte ~.)* povăţuitúră s. v. ÎNDEMN. ÎNDRUMARE. ÎNVĂŢĂTURĂ. POVAŢĂ. POVĂTUÍRE. SFAT. VORBĂ.

povedí vb. v. APLECA. ATÂRNA. CĂDEA. COBORÎ. CULCA. CURBA. ÎNCLINA. ÎNCOVOIA. ÎNDOI. LĂSA. PLECA. NĂPĂDI. PODIDI. UMPLE.

povelcnie s. v. DISPOZIŢIE. HOTĂRÂRE. ORDIN. PORUNCĂ.

povelí vb. v. COMANDA. DECIDE. DISPUNE. FIXA. HOTĂRÎ. ORDONA. PORUNCI. STABILI. STATORNICI.

povelíre s. v. DISPOZIŢIE. HOTĂRÂRE. ORDIN. PORUNCĂ.

povestár s. v. NARATOR. POVESTITOR. povestaş s. v. NARATOR. POVESTITOR. POVESTE s. 1. istorie, istorisire, naraţiune, povestire, (înv.) spunere. *(A ascultat o lungă ~.)* 2. *(LIT.)* basm, povestire. *(~*

cu Cocoşul Roşu.) 3. invenţie, minciună, născoceală, născocire, născocitură, neadevăr, palavră, plăsmuire, scorneală, scornire, scornitură, (pop.) iscoditúră, (înv.) basnă, băsníre, (fam.) baliverná, braşoávă, (fam. íig.) basm, gogoaşă, tromboane (pl.). *(Tot ce-a spus c o simpla ~.)*< 4. chestiune, lucru, pricină, problemă, socoteală, treabă, (înv.) madeá, (rusism înv.) pred-mét. *(S-a lămurii ~ aceea?)*

povéʺte s. v. PROVERB. VORBĂ BĂTRÎ-NEASCĂ. ZICALĂ. ZICĂTOARE.

povestélnic s. v. NARATOR. POVESTITOR.

POVESTÍ vb. a arăta, a expune, a istorisi,

a înfăţişa, a nara, a prezenta, a relata, a spune,

(înv.) a parastisi. *(A ~ subiectul unei piese.)*

povesti vb. v. BÂRFI. BLAMA. CALOMNIA. CLEVETI. CONVERSA. DEFĂIMA. DENIGRA. DIALOGA. DIFUZA. DISCREDITA. DISCUTA. DUCE. ÎMPRĂŞTIA. ÎNTINDE. LĂŢI. PONEGRI. PREDICA. PROPAGA. PROPOVĂDUI. RĂSPÂNDI. VORBI.

POVESTÍRE s. 1. arătare, expunere, istorisire, înfăţişare, narare, prezentare, relatare, (rar) rdáţie, (înv.) spunere. *(O ~ fidelă a faptelor.)* 2. (concr.) istorie, istorisire, naraţiune, poveste, (înv.) spunere. *(A ascultat o lungă ~.)* 3. *(LIT;* ooncr.) basm, poveste. *(~ cu Cocoşul Roşu.)*

POVESTITOR s. narator, (reg.) povestár, povestaş, povestélnic. *(~ şi-a întrerupt povestirea.)*

povídlú s. v. CHISELIŢĂ. MAGIUN.

povârghie s. v. CLINĂ. COASTĂ. COBO-RÂS. COSTIŞĂ. MUCHIE. PANTĂ. POVÂR-NIS. PRIPOR. REPEZIS. SCOBORÂŞ. VERSANT.

poviijiâr s. v. POVARNAGIU. VELNICER.

POVÂRNÍ vb. a (se) apleca, a (se) înclina, *a* (se) lăsa, a (se) pleca, a (se) prăvăli, (pop. şi fam.) a se hâi. *(Cosa s-a ~ pe-o parte.)*

POVÍRNÍRE s. aplecare, înclinare. *(~ unei ■construcţii.)*

POVÂRNÍŞ s. *(GEOGR.)* clină, coastă, cobori?, costişă, muchie, pantă, pripor, repeziş, scoboriş, versant, (rar) prăvălác, prăvălíş, (înv. si reg.) piază, scápăt, (reg.) pieptán, pieptar, piezişeá, povârghie, prăvál, prăvăli-tură, *r*ăpăgúş, (prin Munlj aplecúş, (înv.) baír, povirnitúră, (fig.) şold, *(~ al unui deal.)*

POVÂRNÍT adj. 1. aplecat. înclinat, lăsat, plecai, prăvălit, strâmb, (pop. şi fam.) hiít, (reg.) şoldít, şoldíu. (Ban.) şovii. *(O casă ~.)* '-. aplicat, înclinat, oblic, pieziş, plecat, (rar) teşós, (reg.) poncíş, prăvălát, prăvălátic. *(Coasta ~ a dealului.)*

povirnít adj. v. PRĂBUŞIT. PRĂVĂLIT. RĂSTURNAT. SURPAT.

povirnitúră s. v. CLINĂ. COASTĂ. COBO-RÂS. COSTIŞĂ. MUCHIE. PANTĂ. POVÂR-NIS. PRIPOR. REPEZIS. SCOBORÂŞ. VERSANT.

povornitoárc s. v. CASCADĂ. CATARACTĂ. ■CĂDERE DE APĂ.

povód s. v. CAUZĂ. CONSIDERENT. MOBIL. MOTIV. PRICINĂ. PRILEJ. RAŢIUNE. 'TEMEI.

pó.xic s. v. ANIMOZITATE. CIUDĂ. DISCORDIE. DUŞMĂNIE. GELOZIE. INVIDIE. ÎNVRĂJBIRE. NECAZ. OSTILITATE. PICĂ. PIZMĂ. PORNIRE. RANCHIUNĂ. URĂ. VRAJBĂ.

VRĂJMĂŞIE. ZÂZANIE.

pu/á vb. v. FOTOGRAFIA.

pozár s. v. FOTOGRAF.

pozare s. v. FOTOGRAFIERE.

pozat adj. v. FOTOGRAFIAT.

POZĂ s. 1. ilustraţie, (înv. şi pop.) chip, (înv.) tablou. *(Carte cu ~e.)* 2. atitudine, port, poziţie, ţinută, (livr.) alură, postură, (rar) staţiune. *(Are* o *~ corectă a corpului.)*

poză s. v. FOTOGRAFIE. REPRODUCERE.

POZITÍV adj. 1. adevărat, aievea, autentic, cert, nescornit, netăgăduit, real, sigur, veridic, veritabil. *(Un lucru ~.)* 2. practic, realist. *(fin spirit ~.)* 3. efectiv, eficace, eficient. *(Tratamentul a dat rezultate ~.)* 4. bun. *(Latura ~ a fenomenului.)*

POZITIVÍSM s. practicism. *(~ unei persoane.)*

POZITRÓN s. *(FIZ.)* anticlectron.

POZÍŢIE s. 1. atitudine, port, poză, ţinută, (livr.) alură, postară, (rar) staţiune. *(Are o ~ corectă a corpului.)* 2. figură. *(Cadrilul are numeroase ~.)* 3. aşezare, loc, (rar) situare, situaţie, (înv.) aşezământ, pusăciúne, pusă-túră, pusoáre, stat. *(Prin ~ este* o *localitate pitorească.)* 4. unghi. *(Îl priveşte din toate ~.*) 5. situaţie, (înv.) pusăciúne. *(Avea « ~ de invidiat.)* 6. loc, situaţie. *(Ocupă o ~ onorabilă în societate.)* 7. condiţie, situaţie, stare, (înv. şi pop.) obraz, (Transilv.) prindoáre. *(~ socială.) S.* grad, rang, situaţie, treaptă, (înv.) stépenă. *(~ cea mai înaltă în ierarhia socială.)* !>. demnitate, rang, treaptă, (înv.) cin, dregă-toríe, ifos, orânduiálă, şedere, vrednicie. *(Ocupă o ~ înaltă în stat.)* 10. caz, circumstanţă, condiţie, conjunctură, ipostază, împrejurare, postură, situaţie, stare, (înv.) încunjuráre, perístas, prilejíre, stat, împrejur-stare, (fig.) context. *(În această ~ nu poate acţiona.)*

poziţie s. v. GRAVIDITATE. SARCINĂ.

poznaş adj. v. AMUZANT. BIZAR. CIUDAT. COMIC. CURIOS. EXCENTRIC. EXTRAVAGANT. FANTASMAGORIC. FANTEZIST. HAZLIU. INEXPLICABIL. INSOLIT. NĂSTRUŞNIC. NEOBIŞNUIT. NOSTIM. O-RIGINAL. PARADOXAL. SINGULAR. STRANIU. VESEL.

POZNAŞ adj., s. 1. adj. glumeţ, hazliu, vesel, (pop. şi fam.) ghiduş, hâtru, mehenghi, mucalit, ştrengar, şugubăţ, (înv. şi reg.) sagaci, (reg., mai ales în Mold.) şăgalnic, (reg.) poznéţ, snovós, (Mold.) chisnovát, (Olt.) pot-cáş, (prin Mold.) prujálnic, prujitór, (prin Olt.) snovélnic, (prin Transilv.) şăncăléţ, şăn-călós, şodomán, (prin Transilv. şi Olt.) şodós, (prin Transilv.) şoloméţ, (prin Bucov. şi Mold.) şotélnic, (Bucov.) şotiós, (Mold.) tămăşálnic, (prin Olt.) zgondós, (înv.) poznátec, poznít, zeflíu. *(E un om tare~l)* 2. adj. drăcos, ştrengar. *(Un copil ~.)* 3. adj., s. nebunatic, ştrengar, (prin Mold.) bazaóchi. *(Mare ~ mai eşti!)*

poznátec adj.v. GLUMEŢ. HAZLIU. POZNAŞ. VESEL.

POZNĂ s. I. ghiduşie, glumă, năzbâtie, năzdrăvănie, nebunie, ştrengărie, (prin Ban.) poşováícă, (Mold. prújă, prujitúră, (Mold., Bucov. şi Transilv.) şagă, (prin Ban. şi Transilv.) şálmă, (prin Transilv.) şi Olt.) şoádă, (prin Olt. şi Munt.) şoánă, (Transilv., Ban. şi Olt.) şozénie, (Transilv.) şozíe, (Mold.) tămăşág,

(prin Olt.) zgoándă, (înv.) cabazlfc, (fam.) pehlivăníe. *(M-au amuzat ~ele lui.)* 2. drăcie, drăcovenie, năzbâtie, ştrengărie, (pop.) dră-căríe, (fam.) parascovénie. *(S-a lăsat de ~e.)* 3. farsă, festă, ghiduşie, glumă, păcăleală, păcă-litură, ştrengărie, (pop. şi fam.) renghi, şotie, (reg.) năsărí'mbă, păcală, (Ban. şi Transilv.) mişculánţă, (prin Ban. şi Transilv.) şálmă, (prin Transilv.) şăncălăníc, (prin Transilv. şi Munt.) şăncălíe, (înv.) bosmá. *(I-a jucat o ~.)* 4. boroboaţă, ispravă, năzbâtie, năzdrăvănie, pocinog, şotie, trăsnaie, (reg.) boáţă, dandana, dănănáie, dăndănáie, năsărí'mbă, (Mold. şi Bucov.) palótie, (prin Ban.) snoabă, (Mold., Bucov, şi Transilv.) tonoásă, (înv.) bosmá. *(Ce ~ a mai făcut?)* 5. bazaconie, năzbâtie, ştrengărie, trăsnaie, (Olt.) trăsneálă. *(O ~ de copil.)* 6. gafă, prostie. *(Te rog să mă scuzi pentru ~ pe care am făcut-o fără să vreau.)* 7. încurcătură, păţanie, (pop. şi fam.) tărăşenie, (fam.) comedie, dandana, istorie. *(Abia a scăpat din ~ aceea.)* 8. bazaconie, bizarerie, bâzdâganic, ciudăţenie, curiozitate, drăcie, drăcovenie, minunăţie, năstruşnicie, năzdrăvănie, (rar) singularitate, (pop.) comedie, (reg.) dănănáie, nagodă, şozénie, (Ban. şi Olt.) miráz, (Transilv. şi Ban.) mirăzénie, (Mold.) şanţ. *(Multe ~ a mai văzut în viaţa lui.)*

poznă s. v. BELEA. BUCLUC. DANDANA. ÎNCURCĂTURĂ. NĂPASTĂ. NEAJUNS. NECAZ. NEMULŢUMIRE. NENOROCIRE. NEPLĂCERE. NEVOIE. PACOSTE. POCINOG. RĂU. SUPĂRARE.

poznéţ adj. v. GLUMEŢ. HAZLIU. POZNAŞ. VESEL.

poznít adj. v. GLUMEŢ. HAZLIU. POZNAŞ. VESEL.

POZOMÉTRU s. *(FOTO)* exponometru.

pozvól s. v. ACORD. APROBARE. ASENTIMENT. AVIZ. CONSIMTĂMÂNT. CONSIMŢIRE. ÎNCUVIINŢARE. ÎNGĂDUINŢĂ. ÎNVOIALĂ. ÎNVOIRE. PERMISIUNE. VOIE. VOINŢĂ. VRERE.

pozvolénie s. v. ACORD. APROBARE. A-SENTIMENT. AVIZ. CONSIMTĂMÂNT. CONSIMŢIRE. ÎNCUVIINŢARE. ÎNGĂDUINŢĂ. ÎNVOIALĂ. ÎNVOIRE. PERMISIUNE. VOIE. VOINŢĂ. VRERE.

pozvoií vb. v. ACCEPTA. ADMITE. APROBA. CONSIMŢI. ÎNCUVIINŢA. ÎNDUPLECA. ÎNGĂDUI. ÎNVOI. LĂSA. PERMITE. PRIMI.

PRACTIC adj. 1. eficace, eficient, folositor, operativ, productiv, util, (rar) operant, (înv.) putinciós. *(O metodă ~.)* 2. comod, lesnicios. *(O soluţie ~.)* 3. pozitiv, realist. *(Un spirit ~.)* 4. pragmatic, utilitarist. *(O concepţie ~.)*

practic adj. v. ABIL. BUN. CAPABIL. COMPETENT. DESTOINIC, DEŞTEPT. DIBACI. DOTAT. EXPERIMENTAT. INGENIOS. ISCUSIT. ISTEŢ. ÎNCERCAT. ÎNDE-MÂNATIC. ÎNZESTRAT. MEŞTER. PRACTICIAN. PREGĂTIT. PRICEPUT. VALOROS. VERSAT. VREDNIC.

PRACTICĂ vb. 1. a exercita, a face, a profesa, (înv.) a metahirisi, a profesui. *(A ~ o*

meserie frumoasă.) 2. a cultiva. *(A ~ pamfletul.)* 3. a juca. *(~ tenisul de doi ani.)* 4. a (se) folosi, a (se) întrebuinţa, a (se) utiliza. *(Un obicei care se ~ de mult timp.)*

practica vb. v. APLICA. FOLOSI. ÎNTREBUINŢA. UTILIZA.

PRACTICABIL adj. accesibil. *(Un drum ~.)*

practicabil adj. v. POSIBIL. REALIZABIL.

PRACTICARE s. 1. exercitare, profesare. *(~ unei profesiuni.)* 2. cultivare. *(~ genului epic.)* 3. folosire, întrebuinţare, utilizare. *(~ unui obicei străvechi.)*

PRACTICĂ s. 1. aplicare. *(Punere in ~.)* 2. *(JUR.)* procedură. *(~ juridică.)* 3. exerciţiu, (rar) deprindere. *(Are multă ~ in acest domeniu.)* 4. experienţă, rutină, (înv.) ispită, ispitire. *(Cunoaşte ceva drn~.)*

practică s. v. ABILITATE. CAPACITATE. COMPETENŢĂ. DESTOINICIE. DEXTERITATE. DIBĂCIE. INGENIOZITATE. ISCUSINŢĂ. ISTEŢIE. ISTEŢIME. ÎNDEMÍ-NARE. PREGĂTIRE. PRICEPERE. SERIOZITATE. ŞTIINŢĂ. TALENT. UŞURINŢĂ. VALOARE. VREDNICIE.

PRACTICIAN adj. (înv.) practic. *(Medic ~.)*

PRACTICÍSM s. pozitivism. *(~ unei persoane.)*

practicós adj. v. BUN. CAPABIL. COMPETENT. DESTOINIC. DOTAT. EXPERIMENTAT. ISCUSIT. ÎNCERCAT. ÎNDEMÂNATIC. ÎNZESTRAT. PREGĂTIT. PRICEPUT. VALOROS. VERSAT. VREDNIC.

practisít adj. v. BUN. CAPABIL. COMPETENT. DESTOINIC. DOTAT. EXPERIMENTAT. ISCUSIT. ÎNCERCAT. ÎNDEMÂNATIC. ÎNZESTRAT. PREGĂTIT. PRICEPUT. VALOROS VERSAT. VREDNIC.

PRADĂ s. 1. jaf, jefuire, jefuit, prădare. prădat, prădăciune, (livr.) rapt, (înv.) dobândă, prădăşúg, răpiciúne, răpştíre. *(Porniţi pe ~.* > 2. *(MIL.)* captură, (înv.) duium, plean, pleáşcă. priză. *(~ de război.)*

pradă s. v. CxVPTIVITATE. ROBIE. SCLAVIE.

PRAF s. 1. pulbere, (Mold. şi Transilv.) colb, (Bucov. şi Maram.) şpérlă, (prin Bucov. şi Transilv.) şteah, (Olt. şi Munt.) ştiup. *(~ stârnit pe un drum de ţară.)* 2. *praf de puşcă* = pulbere, (pop.) iarbă(-de-púşcú), (înv. şi reg.) silítră, (înv.) palér. *(~ folosit ca explozibil.)* praf álb s. v. COCAINĂ.

PRÁFTORIŢĂ s.praftură, stropitoare. (Ban.) stropélnic, (Ban., Olt. şi Munt.) stropélniţă. *(~ fierarului.)*

PRAFTURĂ s. praftoriţă. stropitoare. (Ban.) stropélnic, (Ban., Olt. şi Munt.) stropélniţă. *(~ fierarului.)*

PRAG s. 1. poartă, uşă, (Dobr.) tocat. *(A ieşit în ~.)* 2. *(MUZ.)* prăguş. *(~ la un instrument cu coarde.)* 3. *(GEOGR.)* banc. *(~ al unei ape curgătoare.)* 4. apropiere, pru'jrnă. *(În ~nl noului an.)* 5. *(FIZIOL.)* limită. *(~ de excitabilitate.)*

prag s. v. BAZIN. PELVIS. SOCLU.

PRAGMATIC adj. practic, utilitarist. *(O atitudine ~.)*

prais s. v. PRUSAC. PRUSIAN. prájilă s. v. JUMĂRI. OMLETĂ. PRAMATIE s. canalie hahaleră, puşlama, secătură. *(Mare ~ eşti, amice!)* pránic s. v. MAI.

prapórcic s. v. SUBLOCOTENENT. prapur s. v. DRAPEL. MEZENTER. PERI-TONEU. PLACENTĂ. STEAG. STINDARD. práşă s. v. PRAŞILĂ. PRĂSIRE. PRĂSIT. SAPĂ. SĂPARE. SĂPAT.

PRÁŞILĂ s. *(AGRIC.)* prăsire, prăşit, sapă, săpare, săpat, (pop.) práşă, prăşitúră, (reg.) copoít, prăşeálă, săpătură, târşenít, târşít. *(~ porumbului.)*

PRAŞTIE s. (reg.) răpezitór, (Mold. şi Transilv.) proáşcă, (prin Ban. şi Transilv.) puşcă, (prin Ban.) sláidăr, *(~ de aruncat pietricele.)*

praştie s. v. CHIMIR. COSOROABĂ. ŞERPAR.

prat s. v. COSITURĂ. FÂNAŢ. FÂNEAŢĂ. právăţ s. v. OBIECT. OBIECTIV. SCOP. ŢEL. ŢINTĂ.

právcţ s. v. CĂLĂUZĂ. GHID. ÎNDREPTAR. ÎNDRUMAR. ÎNDRUMĂTOR.

pravilă s. v. COD. DATINĂ. DISPOZIŢIE. FEL. HOTĂRÂRE. LEGE. NORMĂ. OBICEI. ORDIN. PORUNCĂ. PRECEPT. PRINCIPIU. REGULĂ. RÂNDUIALĂ. TRADIŢIE. UZ. UZANŢĂ. pravilicésc adj. v. LEGAL. pravilicéştc adv. v. LEGAL. pravilíst s. v. JURIST. pravílnic adj. v. LEGAL. pravilnicésc adj. v. LEGAL. pravilnicéşte adv. v. LEGAL. pravosláv adj. v. ORTODOX. pravoslâvie s. v. ORTODOXIE. ORTODOXISM.

pravoslavnic adj. v. CREDINCIOS. CUCERNIC. CUVIOS. EVLAVIOS. ORTODOX. PIOS. PREACREDINCIOS. RELIGIOS. SMERIT.

pravoslavnic adj., s. v. BIGOT. FANATIC. HABOTNIC.

pravoslavnicíc s. v. ORTODOXIE. ORTODOXISM. praxapóstol s. v. APOSTOL. PRAXIU. PRĂXIU s. *(BIS.)* apostol, (înv.) praxapóstol. *(~ este o carte de cult.)*

PRAZ s. *(BOT.; Allium porrum)* (reg.) ai, háşmă, horceág, poroáică, porói, pur, ceapă-álbă, ceapă-blândă, coada-vácii.

PRAZNIC s. 1. pomană, (înv. şi reg.) prinos, (reg.) comínd, comândáre. *(~ de după o inmormântare.)* 2. benchetuială, chef, ospăţ, petrecere, prăznuire, (pop.) benchét, chiolhan, refeneá, zaiafet, (înv. şi reg.) petrecanie, (Mold.) guleái-*(Un ~ de pomină.)* 3. banchet, masă, ospăţ, prăznuire, prânz, (livr.) festin, (rar) ospeţie, (pop.) prânzáre. *(A dat un ~ în cinstea oaspeţilor.)*

praznic s. v. PATRON. SĂRBĂTOARE. ZI FESTIVĂ.

prăbuşeálă s. v. CĂDERE. DĂRĂPĂNARE. DĂRÂMARE. DĂRÂMAT. NĂRUIRE. NĂRUIT. PRĂBUŞIRE. PRĂVĂLIRE. RISIPIRE. SURPARE. SURPAT.

PRĂBUŞÍ vb. 1. a (se) dărăpăna, a (se) dărâma, a (se) nărui, a (se) prăvăli, a (se) risipi, a (se) surpa, (pop.) a (se) hâi, (reg.) a (se) hurui, a (se) îmburda, (Olt., Transilv. şi Maram.) a (se) sodomi, (prin Moid. şi Transilv.) a (se) ului, (înv.) a (se) prăpădi. *(Obuzele au ~ zidul cetăţii.)* 2. a cădea, a se dărâma, a se nărui, a pica, a se prăvăli, a se surpa, (reg.) a se îmburda. *(S-a ~ casa pe ei.)* 3. a se surpa, (pop.) a se ponorî. *(S-a ~ un mal.) 4.* a cădea, a pica, a se prăvăli, a se răsturna, (rar) a se poticni. *(Calul s-a ~ la pă-mânt.)* 5. a (se) prăvăli, a (se) rostogoli, (înv.) a (se) ponorî. *(S-a ~ în prăpastie.)* 6. a arunca, a azvârli, a culca, a dărâma, a doborî, a întinde, a lungi, a prăvăli, a răsturna, a trânti, (pop. şi fam.) a aşterne, (pop.) a păli, (înv. şi reg.) a răntuna, (înv.) a oborî, a poligni, (fig.) a secera. *(Cu o lovitură l-a ~ la pămtnt.)* 7. a cădea, a se prăvăli. *(Apa*

se ~ de la înălţime, formtnd o cascadă.)

prăbuşi vb. v. ARUNCA. AZVÂRLI. NĂPUSTI. NĂVĂLI. PRECIPITA. REPEZI. SĂRI. TĂBĂRÎ. ZVÂRLI.

PRĂBUŞIRE s. 1. cădere, dărăpănare, dărâmare, dărâmat, năruire, năruit, prăvălire, risipire, surpare, surpat, (rar) prăbuşeálă, (înv.) risipă. *(~ unei case.)* 2. scufundare, surpare. *(~ pământului.)* 3. cădere, dărâmare, năruire, picare, prăvălire, răsturnare. *(~ cuiva la pămint in urma loviturii primite.)* 4. prăvălire, rostogolire, (rar) rostogolit. *(~ cuiva in prăpastie.)* 5. culcare, dărâmare, doborâre, lungire, prăvălire, răsturnare, trintire, (înv.) răsturnătúră. *(~ cuiva la pămint cu o lovitură.)*

PRĂBUŞÍT adj. 1. dărăpănat, dărâmat, năruit, prăvălit, risipit, surpat, (pop.) hiít. *(O construcţie ~.)* 2. căzut, năruit, prăvălit, răsturnat. *(Un gard~.)* 3. surpat, (pop.) ponorít. *(Teren ~.)* 4. prăvălit, răsturnat, surpat, (înv.) povâmít. *(Un mal ~.)*

PRĂBUŞITÚRĂ s. dărăpănătură, dărâmă-tură, năruitură, paragină, ruină, surpătură, (reg.) ruinătúră, (înv.) risipă, risipitúră, surpare. *(O ~ de casă.)*

prăci adv. v. EXTREM. FOARTE. TARE.

PRĂDA vb. 1. a jefui, (rar) a tâlhări, (înv. şi reg.) a pleşcui, (înv.) a globi, a goli, a plenui, a strica, a tilhui. *(Banditţii l-au ~ la drumul mare.)* 2. a fura. *(L-au ~ noaptea hoţii.) 3-*a devasta, a jefui, a sparge, (livr.) a devaliza. *(Banditţii au ~ banca.)* 4. a deposeda, a jefui, (livr.) a spolia, (fig.) a despuia. *(Stăpinul i-u ~ de tot ce-au avut.) îi.* a jefui, a răpi, (înv.) a răpşti. *(I-a ~ de întreaga agoniseală.)*

prăda vb. v. ARUNCA. ASASINA. AZVÂRLI. CHELTUI. IROSI. ÎMPRĂŞTIA. ÎNROBI. OMORÎ. PRĂPĂDI. RISIPI. ROBI. SUPRIMA. UCIDE. ZVÂRLI.

PRĂDALNIC adj. 1. jefuitor. *(Armată ~.)* 2. răpitor, (înv.) rapace, răpiciós. *(Păsări ~.)*

PRĂDARE s. 1. jaf, jefuire, jefuit, pradă, prădat, prădăciune, (livr.) rapt, (înv.) dobíndă, prădăşúg, răpiciúne, răpştíre. *(Porniţi pe ~.)* 2. devastare, jefuire, spargere, (livr.) devalizare. *(~ unei bănci.)* 3. deposedare, jefuire, (livr.) spoliáţie, spoliere, (fig.) despuiere. *(~ unei persoane de bunurile sale.)*

prădáş s. v. HOŢ. JEFUITOR. PRĂDĂTOR. PUNGAŞ.

PRĂDAT adj. 1. devastat, jefuit, (livr.) devalizat. *(O bancă ~.)* 2. deposedat, jefuit, (livr.) spoliat, (íig.) despuiat. *(Persoană ~.)* 3. jefuit, răpit. *(Bunuri ~.)*

prădat adj., s. v. CAPTIV. PRINS. PRIZONIER.

PRĂDAT s. jaf, jefuire, jefuit, pradă, prădare, prădăciune, (livr.) rapt, (înv.) dobíndă. prădăşúg, răpiciúne, răpştíre. *(Porniţi pe ~.)*

prădat s. v. ASERVIT. ROB. SCLAV. SUBJUGAT.

PRĂDĂCIUNE s. jaf, jefuire, jefuit, pradă, prădare, prădat, (livr.) rapt, (înv.) dobíndă, prădăşúg, răpiciúne, răpştíre. *(Porniţi pe ~.)*

prădăşúg s. v. JAF. JEFUIRE. JEFUIT. PRADĂ. PRĂDARE. PRĂDAT. PRĂDĂCIUNE.

prădător adj., s. v. CHELTUITOR. ÎNROBITOR. RISIPITOR. ROBITOR.

PRĂDĂTOR s. jefuitor, (livr.) spoliator, (reg.) jăpcán, jăpcá.ş, (Mold.) jăcáş, (înv.) pleş-cáş,

pleşcuitór, prădăş. *(Un ~ nemilos.)*

prădător s. v. HOŢ. PUNGAŞ.

PRĂFĂRÁIE s. prăfărie, (Mold. şi Transilv.) colbăráie, coibăric. *(Pe drum era* o *~ de ne-descris.)*

PRĂFĂRÍE s. prăfăraie, (Mold. şi Transilv.) colbăráie, coibăríe. *(Pe drum era o ~ de ne-descris).*

prăfărie s. v. PULBERĂRIE.

PRĂFÓS adj. 1. prăfuit, (rar) prăfurós, (reg.) prăfoşát, (Mold. şi Transilv.) colbăit, colburós, (înv.) pulberós. *(Drum ~.)* 2.pulverulent. *(Material ~.)*

prăfoşát adj. v. PRĂFOS. PRĂFUIT.

PRĂFUÍ vb. (Mold. şi Transilv.) a (se) colbăi. *(S-a ~ pe haine.)*

prăfní vb. v. PUDRA.

PRĂFUÍRE s. (Mold. şi Transilv.) colbăíre, (înv.) prăvuiálă. *(~ hainelor.)*

prufuíre s. v. PUDRARE.

PRĂFUIT adj. praf os, (rar) prăfurós, (reg.) prăfoşát, (Mold. şi Transilv.) colbăit, colburós, (înv.) pulberós.

prăfuit adj. v. PERIMAT.

PRĂFULÉŢ s. prăfuşor, (rar) prăfurél.

prăfurél s. v. PRĂFULÉŢ. PRĂFUŞOR.

prăfuríu adj. v. CENUŞIU. FUMURIU. GRI. PLUMBURIU. SUR.'

prăfurós adj. v. PRĂFOS. PRĂFUIT.

PRĂFUŞOR s. prăfuleţ, (rar) prăfurél.

PRĂGÚŞ s. *(MUZ.)* prag. *(~ la un instrument cu coarde.)*

prăgúş s. v. PRĂGUSOR. PRĂGUŢ. PRISPĂ.

PRĂGUŞÓR s. prăguţ, (rar) prăgúş. *(~ la uşa.)*

PRĂGÚŢ s. prăguşor, (rar) prăgúş. *(~ la uşă.)*

PRĂJEALĂ s. 1. prăjirc, *(~ unui aliment.)* 2. (concr.) rântaş, (înv. şi reg.) prăjitură, (reg.) răneau. *(~ la* o *mincare.)*

PRĂJÎ vb. I. a frige. *(A~ un aliment in ulei.)* 2. a (se) arde, a (se) bronza, a (se) înnegri, a (se) pârli, (înv. şi reg.) a (se) păli. *(Se ~ la soare, la mare.)*

prăji vb. v. ADEMENI. AMĂGI. ÎNCÂNTA. ÎNŞELA. MINŢI. MOML PĂCĂLI. PROSTI. PURTA. TRIŞA. USCA. ZBICI. ZVÂNTA.

PRĂJÍNĂ s. I. par, (pop.) prepeleac, (reg.) beldie, páliţă, pătăchíe, prăştináş, prăştínă, rudă, (Olt.) cólvă, dârjálă, (Transilv.) pal-ţău, (înv.) şiríc. *(O ~ lungă.)* 2. băţ, coadă, nuia, varga, (reg.) beldie, páliţă, prăştínă, rudă, stíciu. (*~ undiţei.)* 3. opintitor. *(~ la o barcă.)* 4. (pop.) proptea, (Mold.) crăcánă. (*~ de rufe.)* 5. (reg.) luminare, prăştínă. *(~ la cumpăna fintinii.)* 6. (reg.) bucată. *(Vechea unitate de măsură agrară numită ~.)*

prăjină s. v. COARDĂ.

prăjinâcă s. v. PRĂ JINUŢĂ.

prăjinioáră s. v. PRĂJINUŢĂ.

prăjiníţă s. v. PRĂJINUŢĂ.

PRĂJINUŢĂ s. (reg.) prăjinâcă, prăjinioá^ ră, prăjiníţă.

PRĂJÍRE s. 1. prăjeală. *(~ unui aliment.)* 2. bronzare, înnegrire, pârlirc. *(~ cuiva la soare.)*

PRĂJIT adj. 1. (rar) sfârâít. *(Cartofi~.)* 2. fript. *(Carne ~ In ulei.)* 3. bronzat, înnegrit, negru, pârlit, (reg.) pârjolít. *(Om ~ la soare.)*

prăjitură s. v. PRĂJEALĂ. RÂNTAŞ.

PRĂPASTIE s. abis, adânc, (rar) noian, (livr.) genune, hău, (înv. şi reg.) prăpăsténie, (prin Mold. şi Olt.) prăvál, (prin Transilv.) risipitúră, (prin Maram. şi Transilv.) stână, (înv.) beznă, fărăfúnd, precipíţiu, tău. *(A căzut în~.)*

PRĂPĂD s. calamitate, catastrofă, dezastru, flagel, grozăvie, năpastă, nenorocire, pacoste, potop, pustiire, sinistru, urgie, (înv. şi pop.) prăpădénie, (pop.) blestem, mâníc, poto-pénie, topénie, (înv. şi reg.) pustieşág, pustiit, sodóm, (reg.) prăpădeálă, (înv.) pierzare, pus-tiiciúne, (fig.) pârjól, plagă. *(Un adevărat ~ s-a abătut asupra lor.)*

prăpădeálă s. v. CALAMITATE. CATASTROFĂ. DEZASTRU. FLAGEL. GROZĂVIE. NĂPASTĂ. NENOROCIRE. PACOSTE. POTOP. PRĂPĂD. PUSTIIRE. SINISTRU. URGIE.

prăpădénie s. v. CALAMITATE. CATASTROFĂ. DEZASTRU. FLAGEL. GROZĂVIE. NĂPASTĂ. NENOROCIRE. PACOSTE. POTOP. PRĂPĂD. PUSTIIRE. SINISTRU. URGIE.

PRĂPĂDÍ vb. 1. a devasta, a distruge, a nimici, a pârjoli, a pustii, (reg.) a pustuluí, (înv.) a sfirşi, a strica. *(Duşmanii au ~ regiunea.)* 2. a desfiinţa, a distruge, a lichida, a nimici, (fig.) a topi. *(A ~ pur şi simplu totul în cale.)* 3. a distruge, a extermina, a masacra, a măcelări, a nimici, a stârpi, (pop. şi fam.) a căsăpi, (reg.) a chesăgi, (înv.) a conceni, a snopi,

a stropşi. *(A ~ populaţia.) 4.* a distruge, a nimici, a potopi, a sfărâma, a zdrobi, a zvânta, (înv. şi pop.) a pierde, a răpune, a risipi, (pop.) a isprăvi, a zdrumica, (înv. şi reg.) a sodomi, (reg.) a litrosi, (prin Transilv.) a potroşi, (înv.) a cura, a nimicnici, a potrebi, a stropşi, a târî, a zdruncina, (grecism înv.) a afanisi, (fig.) a secera, a spulbera. *(I-a ~ pe duşmani.)* 5. a deceda, a dispărea, a se duce, a muri, a pieri, a răposa, a (se) sfârşi, a se stinge, a sucomba, (livr.) a repauza, (înv. şi pop.) a se să-vârşi, (înv. şi reg.) a se pristăvi, (înv.) a se proslăvi, (ir.) a crăpa, a plesni, (înv. şi reg. ir.) a se sparge, (fig. şi fam.) a se curăţa, (fig.) a adormi, (livr. fig.) a expira, (înv. şi pop. fig.) a pica, (înv. şi reg. fig.) a se muta, a se petrece, (arg.) a o mierli. *(S-a ~ ieri ia amiază.) ti.* a (se) distruge, a (se) nenoroci, (înv. şi reg.) a (se) ticăloşi, (fig.) a se ruina. *(Băutura l-a ~.)* 7. a distruge, a mistui, a nimici. *(Focul a ~ iotul.)* 8. a (se) distruge, a (se) nimici, a (se) strica. *(Ploaia a ~ recolta.)* 9. a arunca, a azvârli, a cheltui, a irosi, a împrăştia, a risipi, a zvirli, (livr.) a prodiga, (înv. şi reg.) a prăda, (reg.) a mătrăşi, a părădui, (Transilv.) a spesa, (înv.) a răşchira, (grecism înv.) a afierosi, (fig.) a înghiţi, a mânca, a papa, a toca. *(Si-a ~ averea; îşi ~ banii pe toate fleacurile.)*

prăpădi vb. v. ASASINA. DĂRĂPĂNA. DĂRÂMA. DISPĂREA. NĂRUI. OMORÎ. PIERDE. PIERI. PRĂBUŞI. PRĂVĂLI. RĂTĂCI. RISIPI. SUPRIMĂ. SURPA. U-CIDE.

PRĂPĂDÍRE s. 1. distrugere, nimicire, potopire, sfărâmare, zdrobire, (înv. şi pop.) pierdere, risipire, (pop.) zdrumicáre. *(~ armatei duşmane în luptă.)* 2. decedare, deces, dispariţie, moarte, pieire, răposare, sfirşit, stingere, sucombare, (livr.) éxitus, extincţie, repauzáre, (mai ales în limbajul bisericesc) repaus, (înv. şi pop.) săvârşíre, (pop.) pierzanie, pierzare, (reg.) pieíşte, topénie, (înv.) petrecanie, petrecere, pierdere, piericiúne, prăpădităúră, pristă-víre, săvârşénie, săvârşít, scădere, sconcénie, (ir.) crăpáre, (arg.) mierleálă, mierlíre, vérdeş. *(~ unei persoane.)* 3. distrugere, nimicire, stricare. *(~ recoltei din cauza ploilor.)*

prăpădíres. v. IROSEALĂ. IROSIRE. PIERDERE. RISIPĂ. RISIPIRE.

PRĂPĂDIT adj., s. 1. adj. distrus, nimicit, potopit, zdrobit, (înv. şi pop.) risipit, (pop.) zdrumicát, (înv.) stropşit. *(Duşmanul zăcea ~.)* 2. adj. epuizat, extenuat, frânt, istovit, rupt, secat, secătuit, sfârşit, sleit, stors, trudit, vlăguit, zdrobit, (Mold.) batojít, (prin Munt.) tihobít, (înv.) stătut. *(S-a întors ~ de la lucru.)* 3. adj. costeliv, jigărit, pipernicit, pirpiriu, prizărit, răpciugos, sfrijit, slab, slăbănog, u scat, uscăţiv, (rar) uscăciós, (înv. şi reg.) inirşav, rău, sec, secăţlu, secăţív, (reg.) ogârjít, (Mold. şi Transilv.) pogârjít. *(Vită~.)* 4. adj., s. incapabil, necapabil, neputincios, slăbănog, (rar) impotent, (pop.) becísnic, nemernic, nevoiaş, nevolnic, (înv. şi reg.) sec, ticălos, (prin Munt. şi Olt,) sfoiegít, (înv.) mişel, nepu-térnic, neputinţe, secat. *(E un biet om ~.)* 5. adj. amărit, nenorocit, (fig.) pârlít. *(Un funcţionar ~.)* 6. adj. dărăpănat, degradat, măcinat, părăginit, ruinat, stricat, (reg. şi fam.) părăduít, (reg.) răntuít. *(O casă~.)* 7. adj. deplorabil, jalnic, lamentabil, mizerabil, nenorocit, (livr.) mizer, (înv. şi reg.) ticălos, (înv.) mişel. *(Casa era într-o stare ~.)* 8. adj. uzat, (pop. şi fam.) paradit. *(O cămaşă ~.)* ít. adj. mizer, mizerabil, sărăcăcios. *(Un íirg ~ de odinioară.)* 10. adj. cheltuit, irosit, risipit, (reg.) părăduít. *(O avere ~.)*

prăpăditór adj. v. DEVASTATOR. DEZASTRUOS. DISTRUCTIV. DISTRUGĂTOR. NIMICITOR. PUSTIITOR. RUINĂTOR.

prăpăditúră s. v. DECEDARE. DECES. DISPARIŢIE. MOARTE. PIEIRE. PRĂPĂDÍRE. RĂPOSARE. SFÂRŞIT. STINGERE. SUCOMBARE.

prăpăsténie s. v. ABIS. ADÂNC. PRĂPASTIE.

PRĂPĂSTIOS adj. abrupt, drept, perpendicular, pieptiş, pieziş, priporos, ripos, vertical, (rar) prăpăstuít, priporât, (pop.) oblu, (reg.) poncíş, prăvălát, prăvălátic, râpít, ripurós, ţărmurós, (prin Transilv.) priporiu, (prin Bu-cov.) pripós, (înv.) mălurós, străminós. *(Peretele ~ al muntelui.)*

prăpăstios adj. v. NĂPRASNIC. NEAŞTEPTAT. NEPREVĂZUT. PRECIPITAT. VERTIGINOS.

prăpăstuí vb. v. ARUNCA. AZVÂRLI. NĂPUSTI. NĂVĂLI. PRĂVĂLI. PRECIPITA. REPEZI. ROSTOGOLI. SĂRI. TĂBĂRÎ. ZVÂRLI.

prăpăstuít adj. v. ABRUPT. DREPT. PERPENDICULAR. PIEPTIŞ. PIEZIŞ. PRĂPĂSTIOS. PRIPOROS. RÂPOS. VERTICAL.

prăsád adj. v. ALTOIT.

prăsădí vb. v. ALTOI.

prăseálă s. v. PRĂSILĂ. REPRODUCERE. REPRODUCŢIE.

prăsélnic adj. v. PRĂSITOR. PROLIFIC.

PRĂSÍ vb. a se înmulţi, a procrea, a se reproduce, (înv. şi reg.) a se plodi, (reg.) a se puiţi, (Mold.) a se puiezi, (înv.) a se propaga. *(Cum se ~ aceste animale?)*

prăsi vb. v. ACUMULA. ADUNA. AGONISI. CONCEPE. ECONOMISI. FACE. ÎNMULŢI. NAŞTE. PROCREA. STRÂNGE.

PRĂSÍLĂ s. 1. reproducere, reproducţie, (reg.) prăseálă. *(Cai de ~.)* 2. progenitură, pui, (Mold.) ţine, (înv.) prăsitúră. *(Pisica cu ~ ei.)*

prăsílă s. v. COBORÂTOR. COPIL. DESCENDENT. ODRASLĂ. PROGENITURĂ. SCOBORÂTOR. URMAŞ. VIŢĂ. VLĂSTAR.

prăsilós adj. v. PRĂSITOR. PROLIFIC.

PRĂSÍRE s. înmulţire, prăsit, procreare, reproducere, reproducţie, (înv. şi reg.) plodíre. *(~ animalelor domestice.)*

PRĂSÍT s. înmulţire, prăsire, procreare, reproducere, reproducţie, (înv. şi reg.) plodíre. *(^animalelor domestice.)*

PRĂSITOR adj. prolific, (pop.) puiós, (reg.) prăsélnic, prăsilós. *(Animale ~ şi sterile.)*

prăsitúră s. v. PRĂSILĂ. PROGENITURĂ. PUI.

prăstăvălí vb. v. PRĂVĂLI. ROSTOGOLI.

prăşcár s. v. PRĂSTIAS.

prăşeau s. v. FULGUIÁLĂ. FULGUIRE. FULGUIT.

prăşeálă s. v. PRASILĂ. PRĂSIRE. PRĂSIT. 'SAPĂ. SĂPARE. SĂPAT.

PRĂŞÍ vb. *(AGRIC.)* a săpa, (Olt.) a târşi. *(~ ia porumb.)*

PRĂŞÍRE s. *(AGRIC.)* praşilă, prăşit, sapă, săpare, săpat, (pop.) prášă, prăsitúră, (reg.) copoít, prăşeálă, săpătură, târşenít, târsít. *(~ porumbului.)*

PRĂŞÍT adj. *(AGRIC.)* (reg.) săpat. *(Porumb ~.)*

PRĂŞÍT s. *(AGRIC.)* praşilă, prăsire, sapă, săpare, săpat, (pop.) prášă, prăsitúră, (reg.) copoít, prăşeálă, săpătură, târşenít, tirşít. *(~ porumbului.)*

prăsitúră s. v. PRASILĂ. PRĂSIRE. PRĂŞIT. SAPĂ. SĂPARE, SĂPAT.

*PRĂŞTIÁŞ s. (Transilv.) prăşcár. *(~ a-runcă cu praştia.)*

prăştiás s.'v. LĂTURAŞ.

prăştiér s. v. LĂTURAŞ.

prăştílă s. v. ŞINDRILĂ.

prăştinaş s. v. PAR. PRĂJINĂ.

*PRĂŞTÍNĂ s. (reg.) păianjen, pósmă. *(~ se pune pe stogul de fin, ca să nu-l ia vântul.)*

prăstínă s. v. BĂT. COADĂ. NUIA. PAR. PRĂJINĂ. TESCOVINĂ. VARGA.

prătár s. v. MAI.

prăvál s. v. ABIS. ADÂNC. CLINĂ. COASTĂ. COBORÂŞ. COSTIŞĂ. MUCHIE. PANTĂ. POVÂRNIS. PRĂPASTIE. PRIPOR. REPE-ZIŞ. SCOBORÂS. VERSANT. ZAR.

prăvădinár s. v. ORDONANŢĂ.

prăvăláe s. v. CLINĂ. COASTĂ. COBORÂŞ. COSTIŞĂ. MUCHIE. PANTĂ. POVÂRNIS. PRIPOR. REPEZIS. SCOBORÂS. VERSANT.

prăvălát adj. v. ABRUPT. APLECAT. DREPT. ÎNCLINAT. OBLIC. PERPENDICULAR. PIEPTIŞ. PIEZIŞ. PLECAT. PO-VÂRNIT. PRĂPĂSTIOS. PRIPOROS. RÎ-POS. VERTICAL.

prăvălátic adj. v. ABRUPT. APLECAT. DREPT. ÎNCLINAT. OBLIC. PERPENDICULAR. PIEPTIŞ. PIEZIŞ. PLECAT. PO-VÂRNIT. PRĂPĂSTIOS. PRIPOROS. RÂPOS. VERTICAL.

PRĂVĂLÍ vb. 1. a (se) dărăpăna, a (se) dărâma, a (se) nărui, a (se) prăbuşi, a (se) risipi, a (se) surpa, (pop.) a (se) hâi, (reg.) a (se) hurui, a (se) îmburda, (Olt., Transilv. şi Ma-ram.) a (se) sodomi, (prin Mold. şi Transilv.) a (se) ului, (înv.) a (se) prăpădi. *(Obuzele au ~ zidul cetăţii.)* 2. a cădea, a se dărâma, a se nărui, a pica, a se prăbuşi, a se surpa, (reg.) a (se) îmburda. *(S-a ~ casa pe ei.)* 3. a cădea, a pica, a se prăbuşi, a se răsturna, (rar) a se poticni. *(Calul s-a ~ la pămtnt.)* 4. a (se) prăbuşi, a (se) rostogoli, (înv.) a (se) ponorî. *(S-a ~ in prăpastie.)* 5. a (se) rostogoli, (pop.) a (se) prăpăstui, (reg.) a (se) prăstăvăli. *(Bolovanii se ~ la vale.)* 6. a arunca, a azvirli, a culca, a

dărâma, a doborî, a întinde, a lungi, a prăbuşi, a răsturna, a trânti, (pop. şi fam.) a aşterne, (pop.) a păli, (înv. şi reg.) a răntuna, (înv.) a oborî, a poligni, (fig.) a secera. *(Cu o lovitură l-a ~ la pămint.)* 7. a cădea, a se prăbuşi. *(Apa se ~ de la înălţime, formind o cascadă.)* 8, a (se) apleca, a (se) înclina, a (se) lăsa, a (se) pleca, a (se) povârni, (pop. şi fam.) a (se) hâi. *(Casa s-a ~ pe o parte.)*

prăvăli vb. v. DECLANŞA. DEZLĂNTUI. ISCA. IZBUCNI. PORNI. PREFACE. SCHIMBA. STÂRNI. TRANSFORMA. prăvăliár s. v. PRĂVĂLIAŞ. •PRĂVĂLIAŞ s. (rar) prăvăliár, (reg.) boltáş, (înv.) dughcngíu. *(Proprietar al unei prăvălii sau ~.)*

prăvăliaş s. v. TARABAGIU. prăvălie s. v. ZAR. prăvăliei s. v. ZAR.

PRĂVĂLÍE s. magazin, (Transilv.) boltă, (Mold.) dugheană, (înv.) magazie. *(~ de alimente.)*

prăvălie s. v. COMERŢ. NEGOŢ. NEGUSTORIE.

PRĂVĂLIOARĂ s. prăvăliuţă. *(O ~ cu mărunţişuri.)*

PRÂVĂLÍRE s. 1. cădere, dărăpănare, dă-rârnare, dărimat, năruire, năruit, prăbuşire, risipire, surpare, surpat, (rar) prăbuşeálă, (înv.) risipă. *(~ unei case.)* 2. prăbuşire, rostogolire, (rar) rostogolit. *(~ cuiva in prăpastie.)* 3. culcare, dărâmare, doborâre, lungire, prăbuşire, răsturnare, trintire, (înv.) răsturnătúră. *(~ cuiva la pămtnt cu o lovitură.)* 4. cădere, dărîmare, năruire, picare, prăbuşire, răsturnare. *(~ lui la pămtnt în urma loviturii primite.)* prăvălíş s. v. CLINĂ. COASTĂ. COBORÂŞ. COSTIŞĂ. MUCHIE. PANTĂ. POVÂRNIS. PRIPOR. REPEZIŞ. SCOBORÂS. VERSANT. PRĂVĂLÍT adj. 1. dărăpănat, dărimat, năruit, prăbuşit, risipit, surpat, (pop.) hâít. *(O construcţie ~.)* 2. căzut, năruit, prăbuşit, răsturnat. *(Un gard ~.)* 3. prăbuşit, răsturnat, surpat, (înv.) povârnít. *(Un mal ~.)* 4. aplecat, înclinat, lăsat, plecat, povârnit, strârnb, (pop. şi fam.) hâít, (reg.) şoldít, şoldíu, (Ban.(. sovíl. *(O casă veche ~.)*

prăvălitúră s. v. CLINĂ. COASTĂ. COBORÂŞ. COSTIŞĂ. MUCHIE. PANTĂ. POVÂRNIS.

PRIPOR. REPEZIŞ. SCOBORÂS. VERSANT. PRĂVĂLIUŢĂ s. prăvălioară. *(O ~ cu mărunţişuri.)*

prăvilăş s. v. JURIST. prăvuiálă s. v. PRĂFUIRE. prăznieár s. v. CATAPETEASMĂ. ICONOSTAS. TÂMPLĂ.

prăznicí vb. v. ANIVERSA. CELEBRA. PRĂZNUÍ. SĂRBĂTORI. SERBA. ŢINE. PRĂZNUÍ vb. 1. a aniversa, a celebra, a sărbători, a serba, a ţine, (înv. şi reg.) a prăznici. *(~ 25 de ani de căsătorie.)* 2. a benchetui, a chefui, a petrece, (înv. şi pop.) 'a (se) ospăta, (Mold. şi Bucov.) a mesi, (prin nordul Transilv. şi prin Maram.) a mulătui. *(Au ~ toată* j*noap-te*a.*)*

prăziiuiálă s. v. ANIVERSARE. CELEBRARE. PRĂZNUIRE. SĂRBĂTORIRE. SERBARE.

PRAZNUÍRE s. 1. aniversare, celebrare, sărbătorire, serbare, (rcg.) prăznuiálă. *(~ unui.*secol *de la...)* 2. bcnchctuială, chef, ospăţ, petrecere, praznic, (pop.) benchét, chiolhan, refeneá, zaiafet, (înv. şi reg.) petrecanie, (Mold.) guleái. *(*O *~ de pomină.)* 3. banchet, masă, ospăţ, praznic, prânz, (livr.) festin, (rar) ospeţie, (pop.) prânzáre. *(A dat* o *~ in cinstea oaspeţilor.)*

prăzulíu adj. v. VERZUI.

PREA adv. 1. cam, exagerat, excesiv. *(Ro-ehie ~ scurtă.)* 2. tocmai. *(*A**ici tocmai tinără, nici ~ bătrină.)*

prea adv. v. FOARTE.

preaalés adj. v. FAVORIT. PREFERAT.

preábăt s. v. APROPIERE. ÎMPREJURIME. JUR. PREAJMĂ. VECINĂTATE.

preablagoslovít adj. v. BINECUVÂNTAT. BLAGOSLOVIT.

preacinstit adj. v. CINSTIT. ONORABIL. ONORAT. PREŢUIT. RESPECTABIL. RESPECTAT. STIMABIL. STIMAT. VENERABIL.

preacinstita s. art. v. FECIOARA MAR IA. MADONA. MAICA DOMNULUI. NĂSCĂTOAREA. PREACURATA. PREANEVINOVATĂ. PREASFÂNTA. PREC1STA. SFÂNTA FECIOARĂ.

preneântá vb. v. CINSTI. CÂNTA. ELOGIA. GLORIFICA. LĂUDA. MĂRI. OMAGIA. PREAMĂRI. PREASLĂVI. PROSLĂVI. SLĂVI. VENERA.

preacovârsí vb. v. AJUNGE. BIRUI. COPLEŞI. COVÂRŞI. CUPRINDE. ÎNFRÂNGE. ÎNVINGE. PODIDI. PRINDE. RĂZBI. TOROPI.

PREACREDINCIÓS adj. *(BIS.)* credincios, cucernic, cuvios, evlavios, pios, religios, smerit, (franţuzism) devót, (înv. şi reg.) smérnic, (înv.) blagocestív, pietós, pravoslavnic, râvnitór, bine-crcdinciós. *(Om ~.)*

preacumpărá vb. v. RĂSCUMPĂRA.

preacurat adj. v. CANDID. CAST. FECIORELNIC. FECIORESC. INOCENT. NEPRIHĂNIT. NEVINOVAT. PUDIC. VIRGIN. VIRGINAL.

PREACURATA s. art. *(BIS.)* madona (art.), născătoarea (art.), preancvinovata (art.), prea-sfînta (art.), precista (art.), Fecioara Măria, Maica Domnului, Sfînta Fecioară, (înv.) bogo-róriniţa (art.), preacinstita (art.).

preacurvár adj. v. ADULTER. INFIDEL. NECREDINCIOS. NEFIDEL.

preacurvár adj., s. v. DEPRAVAT. DESFRÎ-NAT. DESTRĂBĂLAT. DEZMĂŢAT. IMORAL. STRICAT.

preacurví vb. v. CURVI.

preacurvíe s. v. ADULTER. CORUPŢIE. CRAILÂC. DECADENŢĂ. DECĂDERE. DEPRAVARE. DESFRÂNARE. DESFRÂU. DESTRĂBĂLARE. DEZMĂŢ. IMORALITATE. INFIDELITATE. ÎNŞELĂCIUNE. NECREDINŢĂ. PERDIŢIE. PERVERSITATE. PER-

VERSIUNE. PERVERTIRE. PIERZANIE. PIERZARE. STRICĂCIUNE. VICIU.

preacurvíre s. v. ADULTER. CORUPŢIE. DECADENŢĂ. DECĂDERE. DEPRAVARE. DESFRÂNARE. DESFRÂU. DESTRĂBĂLARE. DEZMĂŢ. IMORALITATE. INFIDELITATE. ÎNŞELĂCIUNE. NECREDINŢĂ. PERDIŢIE. PERVERSITATE. PERVERSIUNE. PERVERTIRE. PIERZANIE. PIERZARE. STRICĂCIUNE. VICIU.

preacurvitór adj., s. v. DEPRAVAT. DES-FRÂNAT. DESTRĂBĂLAT. DEZMĂŢAT. I-MORAL. STRICAT.

preacuviós s., adj. v. SFÂNT.

preafericit s., adj. v. SFÂNT.

preafrumós adj. v. MINUNAT. SPLENDID. STRĂLUCITOR.

preafúnd adv. v. PROFUND.

preaiubírc s. v. ADULTER. CORUPŢIE. DECADENŢĂ. DECĂDERE. DEPRAVARE. DESFRÂNARE. DESFRÂU. DESTRĂBĂLARE. DEZMĂŢ. IMORALITATE. INFIDELITATE. ÎNŞELĂCIUNE. NECREDINŢĂ. PERDIŢIE. PERVERSITATE. PERVERSIUNE. PERVERTIRE. PIERZANIE. PIERZARE. STRICĂCIUNE. VICIU.

preaiubit adj. v. ADULTER. INFIDEL. NECREDINCIOS. NEFIDEL.

preaânáll adj. v. CERESC. DIVIN. DUMNEZEIESC. SFÂNT.

preuânállul s. art. v. ATOTPUTERNICUL. CREATORUL. DIVINITATE. DOMNUL. DUMNEZEIRE. DUMNEZEU. PĂRINTE. PROVIDENŢĂ. PUTERNICUL. STÁPÂNUL. TATĂL. ZIDITORUL.

prcaânălţá vb. v. CINSTI. CÂNTA. ELOGIA. FĂLI. FUDULI. GLORIFICA. GROZĂVI. INFATUA. ÎMPĂUNA. ÎNFUMURA. ÎN-GÂMFA. LĂUDA. MĂRI. MÂNDRI. OMAGIA. PREAMĂRI. PREASLĂVI. PROSLĂVI. SEMEŢI. SLĂVI. VENERA.

prcainălţárc s. v. AROGANŢĂ. FALĂ. FUDULIE. INFATUARE. ÎNFUMURARE. ÎX-GÂMFARE. MÂNDRIE. ORGOLIU. SEME-ŢIE. TRUFIE. VANITATE.

PREAÂNĂLŢÁT adj. lăudat, mărit, prealuminat, preamărit, preaslăvit, proslăvit, slăvit, venerat, (reg.) prealuminós, (înv.) prcalăudát, preaseninát. *(~tc Doamne !)*

prealnăltát adj. v. FUDUL. GRANDOMAN. INFATUAT. ÎNCREZUT. ÎNFUMURAT. ÎN-GÂMFAT. MEGALOMAN. MÂNDRU. ORGOLIOS. SEMEŢ. TRUFAŞ. ŢANŢOŞ. VANITOS.

preaînăltíine s. v. AROGANŢĂ. FALĂ. FUDULIE. INFATUARE. ÎNFUMURARE. ÎNGÂMFARE. MÂNDRIE. ORGOLIU. SE-MEŢIE. TRUFIE. VANITATE.

PREAJMĂ s. 1. (local) apropiere, împrejurime, jur, vecinătate, (livr.) proximitate, (reg.) meleag, (prin Transilv.) preábăt, (înv.) împrejmuire, împrejur, préjmct, prejmuírc. *(Se află prin ~.)* 2. (temporal) apropiere, prag. *(În ~ noului an.)*

PREALABIL adj. 1. anticipat, preliminar, premergător. *(0 condiţie ~.)* 2. pregătitor, pre-

liminar, premergător, (rar) preparator. *(Studii ~.)*

prealăudá vb. v. CINSTI. CÂNTA. ELOGIA. GLORIFICA. LĂUDA. MĂRI. OMAGIA. PREAMĂRI. PREASLĂVI. PROSLĂVI. SLĂVI. VENERA.

prealăudáre s. v, ELOGIERE. GLORIFICARE. LAUD ARE. MĂRIRE. PREAMĂRIRE. PREASLĂVIRE. PROSLĂVIRE. SLAVĂ. SLĂVIRE.

prealăudát adj. v. LĂUDAT. MĂRIT. PREA-ÎNĂLŢAT. PREALUMINAT. PREAMĂRIT. PREASLĂVIT. PROSLĂVIT. SLĂVIT. VENERAT.

PREALUMINAT adj. lăudat, mărit, prea-înălţat, preamărit, preaslăvit, proslăvit, slăvit, venerat, (reg.) prealuminós, (înv.) prealăudát, preaseninát. *(~te Doamne !)*

prealuminós adj. v. LĂUDAT. MĂRIT. PREAÂNĂLŢAT. PREALUMINAT. PREAMĂRIT. PREASLĂVIT. PROSLĂVIT. SLĂVIT. VENERAT.

prcam s. v. CIN.

PREAMĂRI vb. 1. a cinsti, a cânta, a elogia, a glorifica, a lăuda, a mări, a omagia, a prea-slăvi, a proslăvi, a slăvi, a venera, (rar) a apoteoza, a exalta, (înv.) a făli, a pohfăli, a prea-cânta, a preaânălţa, a prealăudá, a prearădica, a ridica, a slavoslovi. *(Să-i ~ pe eroii patriei.)* 2. a binecuvânta, a glorifica, a lăuda, a mări, a preaslăvi, a proslăvi, a slăvi, (rar) a ferici. *(Să ~ ziua de fată.)*

preamări vb. v. FĂLI. FUDULI. GROZĂVI. INFATUA. ÎMPĂUNA. ÎNFUMURA. ÎNGÂM-FA. LĂUDA. MÂNDRI. SEMEŢI.

PREAMĂRÍRE s. 1. cinste, cinstire, elogiu, glorie, laudă, mărire, omagiu, preaslăvire. proslăvire, slavă, slăvire, (înv.) mărie, pohfálă, pohvalénie. *(~ cuvenită cuiva.)* 2. elogiere, glorificare, lăudare, mărire, preaslăvire, proslăvire, slavă, slăvire, (rar) apoteoză, exaltare, (înv.) prealăudáre, preaslăvíe, sărbătorire. *(~ unui erou.)* 3. binecuvântare, glorificare, laudă, mărire, preaslăvire, proslăvire, slavă, slăvire. *(~ vremurilor noastre.)*

PREAMĂRÍT adj. 1. binecuvântat, glorificat, lăudat, mărit, preaslăvit, proslăvit, slăvit. *(~ zi a Unirii!)* 2. preaslăvit, slăvit, (rar) august. *(~ împărat.)* 3. înălţat, mărit, preaslăvit, slăvit, (în unele ţări) serenisim. *(~ doge!)* 4. lăudat, mărit, preaânălţat, prealuminat, preaslăvit, proslăvit, slăvit, venerat, (reg.) prealuminós, (înv.) prealăudát, preaseninát. *(~ ie Doamne!)*

PREAMBUL s. introducere, preliminarii (pl.). *(Fără nici un ~' a atacat problema.)*

preambul s. v. CUVÂNT INTRODUCTIV. CUVÂNT ÎNAINTE. INTRODUCERE. PREFAŢĂ.

preamlndríc s. v. ÎNŢELEPCIUNE.

preamindru adj. v. ÎNŢELEPT.

PREANEVINOVATĂ s. art. *(BIS.)* madona (art.), născătoarea (art.), preacurata (art.), preasfânta (art.), precista (art.), Fecioara Măria, Maica Domnului, Sfinta Fecioară, (înv.) bogo-ródniţa (art.), preacinstita (art.).

PREAPLECAT adj. smerit, supus. *(~u? dumneavoastră slujitor.)*

preapodóbnic s., adj. v. SFÂNT.

preaputérnic adj. v. ATOTPUTERNIC.

preaputérnicul s. art. v. ATOTPUTERNICUL; CREATORUL. DIVINITATE. DOMNUL. DUMNEZEU. DUMNEZEIRE. PĂRINTE. PROVIDENŢĂ. PUTERNICUL. STÁPÂNUL. TATĂL. ZIDITORUL.

preaputinciós adj. v. ATOTPUTERNIC.

prealăudá vb. v. CINSTI. CÂNTA. ELOGIA.

prearădica vb. v. FĂLI. FUDULI. GLORIFICA. GROZĂVI. INFATUA. ÎMPĂUNA. ÎNFUMURA. ÎNGÂMFA. LĂUDA. MĂRI. MÂNDRI. OA1AGIA. PREAMĂRI. PREASLĂVI. PROSLĂVI. SEMEŢI. SLĂVI. VENERA.

preaseninát adj. v. LĂUDAT. MĂRIT. PREAÂNĂLŢAT. PREALUMINAT. PREAMĂRIT. PREASLĂVIT. PROSLĂVIT. SLĂVIT. VENERAT.

PREASFINŢÍA s. art. *(BIS.)* preasfinţit, preasfânt. *(~ sa mitropolitul.)*

PREASFINŢÍT s. *(BIS.)* preasfinţia (art.), preasfânt. *(~ul mitropolit.)* -

PREASFÂNT s. *(BIS.)* preasfinţia (art.), preasfinţit. *(~ul arhiereu.)*

PREASFÂNTA s. art. *(BIS.)* madona (art.), născătoarea (art.), preacurata (art.),preanevi-novata (art.), precista (art.), Fecioara Măria, Maica Domnului, Sfânta Fecioară, (înv.) Logo-ródniţa (art.), preacinstita (art.).

PREASLĂVÍ vb. 1. a cinsti, a cânta, a elogia, a glorifica, a lăuda, a mări, a omagia, a preamări, a proslăvi, a slăvi, a venera, (rar) a apoteoza, a exalta, (înv.) a făli, a pohfăli, a prea-cânta, a preaânălţa, a prealăudá, a prearădica, a ridica, a slavoslovi. *(Să-i ~ pe eroii patriei./* 2. a binecuvânta, a glorifica, a lăuda, a mări,. a preamări, a proslăvi, a slăvi, (rar) a ferici. *(Să ~ ziua de faţă.)*

preaslăvíes.v. ELOGIERE. GLORIFICARE. LĂUDARE. MĂRIRE. PREAMĂRIRE. PREASLĂVIRE. PROSLĂVIRE. SLAVĂ. SLĂVIRE.

PREASLĂVÍRE s. 1. cinste, cinstire, elogiu. glorie, laudă, mărire, omagiu, preamărire, proslăvire, slavă, slăvire, (înv.) mărie, polnulă, pohvalénie. *(~ cuvenită cuiva.) 2.* elogiere, glorificare, lăudare, mărire, preamărire, proslăvire, slavă, slăvire, (rar) apoteoză, exaltare, (înv.) prealăudáre, preaslăv ie, sărbătorire. *(~ unui erou.)* 3. binecuvântare, glorificare, laudă, mărire, preamărire, proslăvire, slavă, slăvire. *(~ vremurilor noastre.)*

PREASLĂVÍT adj. 1. binecuvântat, glorificat, lăudat, mărit, preamărit, proslăvit, slăvit. *(~ zi a Unirii!)* 2. preamărit, slăvit, (iivr.) august. *(~ împărat.)* 3. înălţat, mărit, preamărit, slăvit, (în unele ţări)

serenisim-*(~ doge!)* 4. lăudat, mărit, preaânălţat, prealuminat, preamărit, proslăvit, slăvit, venerat. (reg.) prealuminós, (înv.) prealăudát, preaseninát. *(~îe Doamne!)*

preastâpnie adj. v. RENEGAT. preavăzătór adj. v. ATOTŞTIUTOR. ATOT-VĂZĂTOR.

preavcchi adj. v. STRĂVECHI. prebândí vb. v. RĂMÂNE. STA. ZĂBOVI. PRECAR adj. 1. instabil, nestabil. *(Echilibru ~.)* 2. nesigur, (fig.) súbred. *(O situaţiei.)*

precar adj. v. NEREZISTENT. NESOLID. NETRAINIC. SLAB. ŞUBRED.

PRECARITATE s. 1. instabilitate, nestabi-litate. *(~ in echilibru.)* 2. nesiguranţă, (fig.) şubrezenie. *(~ situaţiei.)*

precáriu adj. v. PROVIZORIU. TEMPORAR. VREMELNIC.

precarpátic adj. v. SUBCARPATIC. PRECAUT adj. atent, circumspect, grijuliu, prevăzător, prudent, vigilent, (reg.) grijitór, (înv.) gríjnic, priveghetór, vegheat, (fig.) neadormit, treaz. *(Om ~; atitudine ~.)* PRECAUŢIE s. atenţie, circumspecţie, grijă, prevedere, prudenţă, băgare de seamă, luare-aminte, (pop.) fereală, pază, priveghere, (înv.) socotinţă, veghere. *(Dă dovadă de multă ~; procedează cu multă ~.)*

PRECĂDERE s. întâietate, preponderenţă, primat, primordialitate, prioritate, (înv.) protíe, protimíe, protimisíre, protímisis. *(~ acordată unei probleme.)*

PRECEDĂ vb. a premerge, (înv.) a propăşi. *(A ~ ceva in spaţiu sau in timp.)*

PRECEDENT adj., s. 1. adj. anterior, dinainte, premergător, (înv.) precezătór. *(În ■scrisoarea ~.)* 2. s. (rar) precedenţă. *(S-a •creai un ~.)*

precedenţă s. v. PRECEDENT. PRECEPT s. 1. învăţătură, normă, principiu, regula, (pop.) poruncă, (înv.) mărturie, porun-ceáiă, poruncită. *(~ moral.)* 2. povaţă, recomandare, recomanda ţie, sfat. *(Diverse ~ de igienă.)*

PRECEPTOR s. (înv.) dascăl, (livr. înv.) mentor. *(~ al unui tinăr.)*

precezătór adj. v. ANTERIOR. DINAINTE. PRECEDENT. PREMERGĂTOR.

PRECIPITĂ vb. 1. a (se) grăbi, a (se) zori. *(Nu e nevoie să vă ~.)* 2. a se arunca, a se azvârli, a se năpusti, a năvăli, a se repezi, a sări, a tăbărî, a se zvârli, (rar) a se prăbuşi, (înv. şi pop.) a cădea, (înv. şi reg.) a năduli, a (se) prăpăstui, (reg.) a iuruşi, a năboi, a se năprâti, a nooti, a se tovărî, (Transilv.) a se aiepta, (Transilv. şi Ban.) a se şupi, (înv.) a se da, a năbuşi, a năvrăpi, a se slobozi. *(S-au ~ asupra duşmanului.)* 3. a se arunca, a se avânta, a se azvârli, a se repezi, a sări, a se zvârli, (pop.) a se chiti, (Transilv.) a se aiepta. *(Se ~ pe -cal şi porneşte.)*

PRECIPITARE s. 1. grabă, precipitaţie, pripă, pripeală, pripire, zor. *(Ce e ~ asta?)* 2. *(CHIM.)* precipitaţie. *(Fenomen de ~.)* PRECIPITAT adj. 1. grabnic, grăbit, iute, Întins, rapid, repede, repezit, zorit, (înv. şi pop.) silit, silnic, (înv.) pripitór. *(Un mers~.)* 2. vertiginos, (fig.) prăpăstios, vijelios. *(O coborire~.)* 3. ameţitor, fulgerător, vertiginos. *(O cădere ~.)*

PRECIPITAŢIE s. 1. grabă, precipitare, pripă, pripeală, pripire, zor. *(Ce e ~ asta?)* 2. *(CHIM.)* precipitare. *(Fenomen de~.)*

precipíţlu s. v. ABIS. ADÂNC. PRĂPASTIE.

PRECÍS adj., adv. 1. adj. clar, desluşit, distinct, evident, lămurit, limpede, (înv.) apriát, chiar, (fig.) curat. *(O imagine ~;* o *pronunţie ~.)* 2. adj. exact, fix. *(Ora ~.)* 3. adv. exact, fix, punct, (fig.) matematic. *(~ la orele 5.)* 4. adv. bine, corect, exact. *(I-a dat ~ calculul.)* 5. adv. chiar, drept, exact, întocmai, tocmai, (pop.) oblu, taman, (înv. şi reg.) prísne, (prin Olt.) tam, (înv., în Transilv.) acurat, (pop. fig.) curat. *(Îl nimereşte ~ in frunte.)* 6. adj. concret, determinat. *(Oferă-mi cileva fapte ~ pentru a putea găsi soluţia.)* 7. adj. exact, riguros, strict, ştiinţific. *(*O *definire ~.)* 8. adv. exact, (înv.) sadea. *(Mai ~ spus...) fi.* adv. exact, riguros, (înv. şi reg.) nesmintit. *(Judecă ~ lucrurile.)* 10. adj. categoric, cert, sigur, (rar) neapărat. *(Vrea un răspuns ~.)* 11. adj. clar, desluşit, explicit, expres, inteligibil, lămurit, limpede, net, răspicat, (livr.) comprehensibil, (înv.) apriát, (fig.) neted, transparent. *(Un sens ~; o afirmaţiei.)* 12. adv. absolut, bineânţeles, cert, desigur, fireşte, garantat, indiscutabil, natural, negreşit, neândoielnic, neândoios, normal, sigur. *(– Crezi că vine azi? – ~ !)* 13. adv. indiscutabil, neapărat, negreşit, neândoielnic, neândoios, sigur, (pop.) nesmintit. *(~ voi fi acolo la ora anunţată.)*

PRÉCISTA s. art. *(BIS.)* madona (art), născătoarea (art.), preacurata (art.), preane-vinovata (art.), prcasfânta (art.), Fecioara Măria, Maica Domnului, Sfinta Fecioară,(înv.) bogoródniţa (art.), preacinstita (art.).

precití vb. v. RĂSCITI.

PRECIZA vb. 1. a arăta, a indica, a spune, (înv. şi reg.) a semna, (înv.) a premíte, (grecism înv.) a prohdeorisi. *(După cum am~.)* 2. a indica, apune. *(~ ie rog şi data.)* 3. a arăta, a indica, a menţiona, a semnala, a specifica, (înv.) a specializa. *(Vom ~ următoarele recomandări...)* 4. a consemna, a înregistra, a menţiona, a specifica. *(Cronica ~ acest eveniment.)* 5. a prevedea, a scrie, a specifica. *(După cum ~ pravila.)* 6. a arăta, a indica, a însemna, a marca. *(Ceasul~ timpul.) 7.* a defini, a determina, a stabili, (înv.) a mărgini, a răspica. *(A ~ proprietăţile unui metal.)* 8. a determina, a fixa, a stabili, a statornici. *(Cum a ~ concentraţia vinului?)* 9. a fixa, a pune, a stabili. *(A ~ un diagnostic.)* 10. a determina, a fixa, a hotărî, a stabili, a statornici, (înv.) a defíge, a însemna, a statori. *(Au ~ un nou termen pentru...)* 11. a se contura, a se delimita, a se desena, a se desluşi, a se distinge, a se evidenţia, a se profila, a se proiecta, a se reliefa. *(Imaginea ei se ~ in lumina asfinţitului.)* 12. a (se) clarifica, (a (se) descurca, a (se) desluşi, a (se) elucida, (a (se) explica, a (se) lămuri, a (se) limpezi, (înv.) a se pliroforisi, a (se)răs-

pica, a (se) sfeti, (fig.) a (se) dtscâlci, a (se) lumina. *(Problema a fost ~.)*

PRECIZARE s. 1. determinare, fixare, stabilire, statornicire. *(~ dalei exacte a evenimentului.)* 2. consemnare, înregistrare, menţionare, specificare, (înv.) scriptură. *(~ acelui eveniment în...)* 3. indicare, menţionare, specificare. *(~ unui lucru.)* 4. (concr.) indicaţie, însemnare, menţiune, notă, notificare, notificaţie, observaţie, specificare, specificaţie. *(Poartă următoarea ~...)* 5. (concr.) indicaţie, prescripţie, prevedere, (inv.) scriptură, (grecism înv.) prohdiorihmós. *(~ legii.)* 6. definire, determinare, stabilire. *(O atentă ~ a proprietăţii metalelor.)* 7. fixare, punere, stabilire. *(~ unui diagnostic.)* 8. fixare, hotărâre, stabilire. *(~ unui nou termen.)* 9. conturare, delimitare, evidenţiere, profilare, proiectare, reliefare. *(~ imaginii ci in lumina asfinţitului.)* 10. clarificare, desluşire, dezlegare, elucidare, explicare, explicaţie, lămurire, limpezire, rezolvare, soluţie, soluţionare, (inv.) pliroforíe, răspicáre, (fig.) cheie, descâlcire. *(~ unei probleme*

încurcate.)

PRECIZAT adj. 1. definit, determinat, stabilit. *(Un aspect bine ~.)* 2. anumit, cunoscut, determinat, lixat, hotărit, rinduit, specificat, stabilit, statornicit. *(La o dată ~.)*

PRECIZIE s. 1. exactitate, exactitudine, justeţe. *(~ calculelor.)* 2. siguranţă. *(Dovedeşte o mare ~ in probele de tir.)* 3. exactitate, exactitudine, rigoare, rigurozitate, (înv.) scumpă-táte. *(~ ştiinţifică.)* 4. exactitate, (livr.) acurateţe. *(~ in executarea unui lucru.)*

precít adv. v. CÂT.

PRECOCE adj. 1. prematur. *(O înţelepciune ~.)* 2. timpuriu, văratic, (rar) precópt, (reg.) oárzăn, orzátic, orzésc, primăríu, sco-rúmnic, (Transilv. şi Ban.) pârgav, pârgáviţ. *(Mere ~.)*

PRECOCITĂŢI-: s. 'înv.) prematuritátc. *(~ unui copil.)*

preconcepţie s. v. PREJUDECATĂ

PRECONIZA vb. 1. a concepe, a plănui, prevedea, a proiecta. *(Xoi măsuri ~ de guvern.)* 2. a iniţia. *(*A *~ o nouă metodă.)* 3, a propune, a recomanda. *(A ~ următoarele...)*

PRECONIZARE s. 1. concepere, plănuire, proiectare. *(~ unor reforme.)* 2. iniţiere. *(~ unei noi metode.)* 3. propunere, recomandare. *(~ următorului plan de acţiune.)*

precópt adj. v. PRECOCE. TIMPURIU. VĂRATIC.

preeúget s. v. PREMEDITARE.

precugetú vb. v. PLĂNUI. PREMEDITA.

precugetáre s. v. PREMEDITARE.

precugetát adj. v. PREMEDITAT.

prccugetát adj., adv. v. DELIBERAT. INTENŢIONAT. LIBER-CONSIMŢIT. VOIT.

precum adv. v. BUNĂOARĂ.

precum conj. v. PENTRL^T.

PRECUM conj., adv., prep. 1. conj. ca, cât, cum. *(Noi ~ şi ei...)* 2. adv., prep. ca, cât. *(E înalt ~ bradul.)*

PRECUMPĂNI vb. 1. a predomina, a pre-, pondera, (înv.) a predomni. *(*O ta*ră in care*

~ marea gospodărie agricolă.) 2. a pre\u!a, (inv.) a prisosi. *(A ~ dreptatea lor.)* 3. a (se) compensa, a (se) contrabalansa, a (se) cumpăni, a (se) echilibra, (livr.) a (se) pondera. *(At^sti factori se ~.)*

PRECUMPĂNÍRE s. 1. predominanţă, predominare, predominaţic, preponderenţă, (înv.) predomnírc, prepondcráţie. *(~ marii gospodării agricole.)* 2. dominare, predominare. predominaţic, prevalare, (rar) prevalentă. *(~ unui element asupra altora.)*

PRECUMPĂNITOR adj. dominant, predominant, preponderent, (rar) predominate?, (inv.) predomnitor. *(Element ~ asupra ailor elemente.)*

PRECUPEAŢĂ s. (Ban. şi Transilv.) piiă-ríţă. *(E ~ de profesie.)*

PRECUPÉŢ s. (Ban. şi Transilv.) pilár, (înv.) precupitór. *(E ~ de profesie.)*

PRECUPEŢI vb. 1. a negustori, a specula, a trafica, (înv. şi reg.) a precupi. *(A ~ '> marfă.)* 2. a cruţa, (inv.) a pregeta. *(Nu ~ nici un efort pentru...)*

precupeţi vb. v. TÂRGUI. TOCMI. PRECUPEŢIE s. (inv.) precupíe. prccupeţíre s. v. TÂRG. TÂRGUIALĂ. TOCMEALĂ.

precupi vb. v. NEGUSTORI. PRECUPEŢI. SPECULA. TRAFICA.

precupíe s. v. PRECUPEŢIE. SPECULĂ. precupitór s. v. PRECUPÉŢ. precurma vb. v. CONTENI. CURMA. ÎNCETA. OPRI. POTOLI. SFÂRŞI. STA. TERMINA.

preeurmárc s. v. CURMARE. ÎNCETARE. OPRIRE. POTOLIRE.

PRECURSOR s. antecesor, înaintaş, prede-cesor, premergător, (inv.) proeátoii, prodróm, inainte-mergătór, (înv., bis.) preditéci. *(~ ii noştri direcţi.)*

precuvfntáre s. v. CUVÂNT INTRODUCTIV. CUVÂNT ÎNAINTE. INTRODUCERE. PREFAŢĂ.

preeuvintătór adj. v. INTRODUCTIV. PRELIMINAR.

PREDĂ vb. 1. a da. a încredinţa, a ininina.. întinde, a remite, a transmite, (livr.) a confia, (înv.) a încrede, a paradosi, a pridădi, a prista-vlisi, a tcslimarisi, a teslimatisi, a tinde. *(1-a ~* o *scrisoare.)* 2. a depune, a înainta, a i.i-mâna, a prezenta, a remite, a transmite, (pop.) a băga. *(I-a ~ întreaga documentaţie.)* 3.:, încredinţa, a lăsa, O'ranţuzism) a confia. *(A ~ ceva cuiva.)* 4. a depune, a lăsa. *(*A *~ g:a-mantanul la gară.)* 5. *(MlL.)* a se închina, ti se pleca, a se supune, (înv.) a se cuceri, a se paradosi, a se supleca. *(S-a*ii *~ inamicului.)* 6. (înv.) a dărui, a trăda. *fÎl~ pe cineva duşmanului.)* 7. *(MlL.)* a capitula, (inv.) a se închina. *(Cetatea s-a ~.)* 8. *(Mit.)* a închina. *(Au ~ cetatea.) 9.* (inv.) a se da. *(Hoţul s-o ~.)* 10. (înv.) a paradosi, a propune, a teşii. marisi. *(A ~ o anumită disciplină.)*

predánie s. v. DATINĂ. FEL. OBICEI. RÂNDUIALĂ. TRADIŢIE. TRĂDARE. UZ. UZANŢĂ.

PREDARE s. 1, încredinţare, înmânare, remitere, transmitere, (înv.) tcslimarisírc, tes-limatisírc, (turcism înv.) teslím, teslimát. *(~* u*nei scrisori.)* 2. depunere, înaintare, înmânare, prezentare, remitere, transmitere, (înv.) para-dosíre, paradosít. *(~ situaţiei solicitate.)* 3. depunere, lăsare. *(~ geamantanului la gară.)* 4. *(MJL.)* (înv.) paradosíe, paradosírc, (grecism înv.) parádosis. *(~ la inamic.)* 5. *(MII..)* capitulare, (înv.) închinare. *(~ cetăţii.)* 8. (înv.) paradosírc, paradosít, propunere, (grecism înv.) parádosis. *(~ unei materii de invu-jămint.)*

PREDECESOR s. antecesor, înaintaş, precursor, premergător, (înv.) procátoh, prodróm, înainte-mergătór, (înv., bis.) preditéci. *(~ ii noştri direcţi.)*

PREDESTINA vb. I. a da, a destina, a hărăzi, a hotărî, a meni, a orindui, a rândui, a sorti, a ursi, (rar) a predetermina, a preursi, (pop.) a noroci, a scrie, a soroci, (înv.) a tocmi, (fig.) a rezerva. *(Ce ne-a ~ soarta?)* 2. a destina, a face, a hărăzi, a meni, a sorti, a ursi. *(Sint ~ să fie fericiţi.)*

PREDESTINARE's. destin, fatalitate, menire, noroc, soartă, ursită, zodie, (rar) predeter-mináţie, (înv. şi pop.) strîştc, (pop.) dată, făcut, noroceálă, norocire, orî'ndă, parte, rinduiálă, scrisă, soroc, (înv. şi rcg.) sorocírc, (rcg.) ursă, urseálă, (înv.) predcstináţie, preursíre, preur-síîă, trişte, ursitoare, (grecism înv.) prooriz-mós, (fig.) stea. *(Aşa i-a fost~.)*

PREDESTINATE s. fatalism. *(Concepţia nefastă a ~.)*

pri-desfináţie s. v. DESTIN. FATALITATE. MENIRE. NOROC. PREDESTINARE. SOARTĂ. URSITĂ. ZODIE.

predetermina vb. v. DA. DESTINA. HĂRĂZI. HOTĂRÎ. MENI. ORÂNDUI. PREDESTINA. RÂNDUI. SORTI. URSI.

predeterminaţie s. v. DESTIN. FATALITATE. MENIRE. NOROC. PREDESTINARE. SOARTĂ. URSITĂ. ZODIE.

PREDICĂ vb. *(BIS.)* a propaga, a propovădui, a răspândi, (înv.) a binevesti, a mărturisi, a povesti, a spune. *(~ in lume creştinismul.)* predienmént s. v. CATEGORIE. prcdicánt s. v. ORATOR. RETOR. PREDICÁRE s. *(BIS.)* propagare, propo-văduire, răspândire, (înv.) mărturisire, mărtu-risitúră. *(~ unei credinţe.)*

prcdicáre s. v. CAZANIE. CUVÂNT. OMILIE. PREDICĂ.

PREDICATOR s. *(BIS.)* propagator, propovăduitor, (înv.) mărturisitor, propovédnic. *(~ al unei credinţe.)*

predicáţic s. v. CAZANIE. CUVÂNT. OMILIE. PREDICA.

PREDICĂ s. *(BIS.)* cazanie, cuviiil, omilie, (înv.) chiriacodróinion, didahie, poucénie, prcdicáre, predicáţie, propovedánie, carte cu învăţătură. *(În ~ preotului...)*

predieţiúne s. v. ORACOL. PREVESTIRE. PREVIZIUNE. PREZICERE. PROFEŢIE. PROROCIE. PROROCIRE.

predilect adj. v. FAVORIT. PREFERAT.

PREDILECŢIE s. 1. aplecare, aplicaţie, aptitudine, atracţie, chemare, dar, har, înclinare, înclinaţie, înzestrare, pornire, predispoziţie, preferinţă, talent, vocaţie, (livr.) propensiune, (pop.) tragere, (înv.) aplecăciúnc, plecare. *(Avea* o *~ deosebită pentru...)* 2. preferinţă, (înv.) protímis. *(~ pentru filmele de aventuri.)* PREDISPOZIŢIE s. 1. aplecare, aplicaţie, aptitudine, atracţie, chemare, dar, har, înclinare, înclinaţie, înzestrare, pornire, predilecţie, preferinţă, talent, vocaţie, (livr.) propensiune, (pop.) tragere, (înv.) aplccăciúne, plecare. *(Şi-a demonstrat din plin ~ pentru...)* 2. *(MED.)* (înv.) predispúnerc. *(~ la diabet.)* PREDISPUNE: vb. (înv.) a supune, (i'v *la obezitate.)* predispúncre s. v. PREDISPOZIŢIE. preditéei s. v. ANTECESOR. ÎNAINTAŞ. PRECURSOR. PREDECESOR. PREMERGĂTOR.

preuiu s. v. DOMENIU. LATIFUNDIU. MOŞIE.

predlojénie s. v. PROPUNERE. predmét s. v. CHESTIUNE. LUCRU. POVESTE. PRICINĂ. PROBLEMĂ. SOCOTEALĂ. TREABĂ.

PREDOMINĂ vb. 1. a precumpăni, a pre-pondera. (înv.) a predomni. *(O ţară in care~ marea gospodărie agricolă.)* 2. a domina, a prevala, (înv.) a predomni. *(Optimismul ~ la el asupra pesimismului.)*

PREDOMINANT adj. dominant, precumpănitor, preponderent, (rar) predoininatór, (înv.) predomnitor. *(Element ~ asupra altor elemente.)* PREDOMINANŢĂ s. precumpănire, predominare, predominaţie, preponderenţă, (inv.) predomníre, preponderáţie. *(~ marii gospodării agricole.)*

PREDOMINARE s. 1. precumpănire, predominanţă, predominaţie, preponderenţă (înv.) predomni re, preponderáţie. *(~ marii gospodării agricole.)* 2. dominare, precumpănire, predominaţie, prevalare, (rar) prevalentă. *(~ unui element asupra altora.)*

predominatór adj. v. DOMINANT. PRECUMPĂNITOR. PREDOMINANT. PREPONDERENT.

PREDOMINAŢIE s. 1. precumpănire, predominanţă, predominare, preponderenţă, (înv.) predomníre, preponderáţie. *(~ marii gospodării agricole.)* 2. dominare, precumpănire, predominare, prevalare, (rar) prevalentă. *(~ unui element asupra altora.)*

predomni vb. v. DOMINA. PRECUMPĂNI. PREDOMINA. PREPONDERA. PREVALA. predomníre s. v. PRECUMPĂNIRE. PREDOMINANŢĂ. PREDOMINĂRI-:. PREDOMINAŢIE. PREPONDERENŢĂ.

predomnitor adj. v. DOMINANT. PRECUMPĂNITOR. PREDOMINANT. PREPONDERENT.

predoslovie s. v. CUVÂNT INTRODUCTIV. CUVÂNT ÎNAINTE. INTRODUCERE. PREFAŢĂ.

predstínlénic s. v. DARE DE SEAMĂ. RAPORT. REFERAT. SITUAŢIE, predstatíisí vb. v. RAPORTA.

PREDUCEA s. 1. *(TEHN.)* potricală, (reg.) patron; *(Cu ~ se fac găuri la urechile oilor.) 2.* potricală, (reg.) puşcătúră. *(Semnul de la urechile oilor numit ~.)*

PREDUCÍ vb. a potricăli. *(A ~ urechile oilor.)*

predúí s. v. VRANĂ.

preeminent adj. v. SUPERIOR.

preeminenţă s. v. SUPERIORITATE.

PREFACE vb. I. a (se) metamorfoza, a (se) modifica; a (se) preschimba, a (se) schimba, a (se) transforma, (înv. şi pop.) a (se) întoarce, a (se) muta, (înv. şi reg.) a (se) închipui, (reg.) a (se) străforma, (înv.) a (se) strămuta, a (se) suci, a (se) şanja. *(Oraşul nostru s-a ~ radical.)* 2. a moderniza, a renova, (înv. şi reg.) a preânnoi. *(A ~ o casă.)* 3. a (se) schimba, a (se) transforma, (înv.) a (se) prăvăli. *(~ marea in uscat.)* 4. a deveni, a se face, a se transforma. *(Totul s-a ~ în scrum.)* 5. a modifica, a prelucra, a reface, a schimba, a transforma. *(A ~ un text.)* 6. a face, a schimba, a transforma. *(Băutura, din om te ~ în neom.)* 7. *(FON.)* a se altera, a se modifica, a se schimba, a se transforma. *(„N" interoocalic s-a ~.)* 8. *(FON.)* a se modifica, a se schimba, a se transforma, a trece. *(„L" interoocalic se ~ in,,r" în cuvintele româneşti de origine latină.)* 9. a (se) schimba, a (se) transforma, (reg.) a (se) veli, a (se) velnici, (înv.) a veni. *(Bucuria lor s-a ~ in suspine.)* 10. a se face, a simula, (reg.) a se marghioli, (înv.) a se făţarnici. *(Se ~ că e nebun.)*

preface vb. v. CONTRAFACE. DEGHIZA. FACE. FALSIFICA. GĂTI. PREGĂTI. PREPARA. TĂLMĂCI. TRADUCE. TRANSPUNE. TRAVESTI.

PREFACERE s. 1. devenire, dezvoltare, evoluţie, modificare, schimbare, transformare. *(Procesul ~.)* 2. metamorfozare, metamorfoză, modificare, preschimbare, schimbare, transformare, (rar) strămutare, (înv. şi pop.) mutare, prefăcătúră, schimbătúră, (reg.) străformáre, (înv.) modificáţie, preobrajénie, strămutătúră, transformáţie, (fig.) răsturnare. *(A suferit o adincă ~.)* 3. modernizare, renovare, (înv.) preinnoíre. *(Casa*

veche nu suferea ~i.) 4. modificare, prelucrare, refacere, schimbare, transformare. *(~ unui text.)* 5. inovaţie, noutate, schimbare. *(A introdus unele ~i.)* 6. *(FON.)* modificare, schimbare, transformare, trecere. (~ *lai,„l" inlervocalic* în„*r" în elementele româneşti de origine latină.)* 7. *(FON.)* modificare, schimbare, transformare, tratament. *(~ labialelor.)*

prefacere s. v. TĂLMĂCIRE. TRADUCERE. TRANSPUNERE.

prefái s. v. REFACERE. REPARARE. REPARAT. REPARAŢIE.

PREFAŢATOR s. (rar) prefaţiér. *(~ al unui roman.)*

PREFAŢĂ s. introducere, cuvânt introductiv, cuvânt înainte, (livr.) preambul, (înv.) in-trodúcţie, precuvântáre, predoslovie, preludiu, procuvântáre, (grecism înv.) proímion. *(~ la un studiu.)*

prefaţiér s. v. PREFAŢATOR.

prefăcánie s. v. DUPLICITATE. FALSITATE. FĂŢĂRNICIE. IPOCRIZIE. MINCIUNĂ. PERFIDIE. POVARNĂ. PREFĂCĂTORIE. SIMULARE. SIMULAŢIE. VEL-NIŢĂ. VICLENIE. VICLEŞUG.

PREFĂCĂTORÍE s. 1. duplicitate, falsitate, făţărnicie, ipocrizie, minciună, perfidie, viclenie, vicleşug, (livr.) fariseism, machiavelism, tar-tuferíe, tartufísm, (rar şi fam.) machiaveriâc, (înv.) făţăríe, prefăcánie, prefăcătúră, procleţíe, (fig.) iezuitísm, mascaradă. *(A fost demascată ~ lui.)* 2. simulare, simulaţie, (înv.) prefăcánie. *(E o simplă ~.)*

prefăcătúră s. v. DUPLICITATE. FALSITATE. FĂŢĂRNICIE. IPOCRIZIE. METAMORFOZARE. METAMORFOZĂ. MINCIUNĂ. MODIFICARE. PERFIDIE. PREFACERE. PREFĂCĂTORIE. PRESCHIMBARE. SCHIMBARE. TRANSFORMARE. VICLENIE. VICLEŞUG.

PREFĂCUT adj., s. 1. adj. metamorfozat, modificat, preschimbat, schimbat, transformat, (înv.) strămutat. *(Obiect ~.)* 2. adj. modernizat, refăcut, renovat. *(Casă ~.)* 3. adj. modificat, prelucrat, refăcut, schimbat, transformat. *(Text ~.)* 4. adj. duplicitar, fals, fariseic, făţarnic, ipocrit, mincinos, perfid, şiret, viclean, (livr.) machiavelic, (rar) machia-velístic, (reg.) proclet, (înv.) făţărít, telpiz, (fig.) iezuit, iezuític, (pop. fig.) pestriţ, (înv. fig.) calp, zugrăvit. *(Atitudine ~.)* 5. s. făţarnic, ipocrit, mincinos, perfid, şiret, viclean, (livr.) fariseu, (reg.) proclet, (înv.) telpiz, (fig.) iezuit, tartúf, trombonist. *(Mare ~ mai eşti!)* 6. s. simulator, (rar) simulant. *(E un ~.)* 7. adj. simulat. *(O căinţă ~.)* 8. adj. afectat, artificial, căutat, fals, forţat, nefiresc, nenatural, nesincer, silit, silnic, studiat, teatral, (rar) teatralíst. *(Gesturi ~; atitudine ~; un ris ~.)*

prefăcut adj. v. CONTRAFĂCUT. FALSIFICAT. GĂTIT. MĂSLUIT. PREGĂTIT. PREPARAT.

PREFECT s. (înv.) ispravnic, preféetor, (înv., în Transilv.) fişpán. *(-^conducea un judeţ.)*

preféetor s. v. PREFECT.

PREFECTURĂ s. (înv.) isprăvnicíe. *(Localul ~.)*

PREFERĂ vb. 1. (înv.) a protimisi. *(~ să merg acum.)* 2. a-i conveni, a-i plăcea. *(Ai ~ să te muţi la noi?)*

PREFERAT adj., s. 1. adj. favorit, (livr.) predilect, (înv.) preaalés. *(Ocupaţie ~.)* 2. adj., s. favorit. *(Un elev~; tu eşti ~ meu.)*

PREFERINŢĂ s. 1. predilecţie, (înv.) pro-tímis. *(~ pentru filmele de aventuri.)* 2. gust. *(Avem ~*

deosebite.) 3. aplecare, aplicaţie, aptitudine, atracţie, chemare, dar, har, înclinare, înclinaţie, înzestrare, pornire, predilecţie, predispoziţie, talent, vocaţie, (livr.) propensiune, (pop.) tragere, (înv.) aplecáciúne, plecare. *(Şi-a demonstrat din plin ~ pentru...)*

PREFIGURARE s. prefiguraţie.

PREFIGURAT IE s. prefigurare.

PREFIRĂ vb. 1. a (se) împrăştia, a (se) presăra, a (se) răsfira, a (se) răspândi, a (se)

risipi. *(A ~ nisip peste tot.) 2.* a defila, a se perinda, a se succeda, (fig.) a se derula. *(Copacii i se ~ prin faţa ochilor.)*

prefira vb. v. FRUNZĂRI. FURIŞA. RĂSFOI. STRECURA.

PREFIRÁRE s. 1. împrăştiere, presărare, presărat, răsfirare, răspândire, risipire. *(~ nisipului pe alee.)* 2. defilare, perindare, succedare, (fig.) derulare. *(~ copacilor prin faţa ochilor.)*

PREFIRAT adj. împrăştiat, presărat, răsfirat, răspândit, risipit, *(Nisip ~.)*

PREFIXARE s. *(LINGV.)* prefixaţie. PREFIXÁŢIE s. *(LINGV.)* prefixare. PREFIXOÍD s. *(LINGV.)* pseudoprefix. PREFLORÁŢIE s. *(BOT.)* (rar) prefloríre. prefloríre s. v. PREFLORÁŢIE. PREGĂTÍ vb. 1. a (se) prepara, (pop.) a (se) găti, (înv.) a (se) gotovi. *(Se ~ de drum.)* 2. a aranja, a prepara. *(~ cele necesare pentru drum.)* 3. (înv.) a tocmi. *(I-a ~ primirea.)* 4. a (se) prepara, (înv. şi reg.) a (se) griji. *(A ~ totul.)* 5. a face, a găti, a prepara, (înv. şi pop.) a preface, (Transilv. şi Ban.) a păzi, (Transilv.) a socăci. *(~ mincarea.)* 6. a aranja, a aşeza, a aşterne, a pune. *(~ masa.)* 7. a aranja, a face. *(~ patul.)* 8. a crea, a forma. *(~ cadre de specialişti.)* 9. a instrui, a îndruma. *(O ~ pentru viaţa de gospodină.)* 10. a învăţa, a se prepara, a studia. *(S-a ~ serios pentru examen.)* 11. a medita, a prepara. *(Îl ~ la fizică de două ori pe săptămtnă.)* 12. a se prepara. *(Tocmai se ~ să ia cuviniul.)*

PREGÂTÍRE s. 1. aranjare, preparare, preparat, (rar) preparáţie. *(~ celor necesare la drum.)* 2. facere, făcut, gătire, gătit, pregătit, preparare, preparat. *(~ mâncării.)* 3. aranjare, facere. *(~ palului.)* 4. (la pi.) preparative (pl.). *(~ de nuntă.)* 5. creare, formare. *(~ unor cadre de specialişti.)* 6. instruire, îndrumare. *(~ unei fete pentru viaţa de gospodină.)* 7. meditare, meditaţie, preparare. *(~ unui candidat la facultate.)* 8. carte, cultură, cunoştinţe (pl.), instrucţie, învăţătură, studii (pl.), (înv. şi pop.) slovă, (înv. şi reg.) cărturărie, (reg.) scrisoare, (înv.) minte, pricopseală, pricopsíre. *(Om cu ~.)* 9. formaţie. *(De ~ clasică.)* 10. capacitate, competenţă, destoinicie, pricepere, seriozitate, valoare, vrednicie, (înv. şi pop.) hărnicie, (înv.) practică, volnicíe. *(Demonstrează o bună~ în...)* 11. cunoştinţă, (înv.) ştiinţă. *(Nu avea nici o ~ in acest domeniu.)* PREGĂTÍT adj. 1. gata. *(Om ~ de plecare.)* 2. gătit, preparat, (înv.) prefăcut. *(Mtncare ~.)* 3. aşternut, întins, pus. *(Masă~.)* 4. aranjat. *(O cameră ~.)* 5. format. *(E un om ~.)* 6. avizat, capabil, competent, informat, (fig.) tare. *(E un om ~ in această problemă.)* 7. bun, capabil, competent, destoinic, dotat, experimentat, încercat, înzestrat, priceput, valoros, versat, vrednic, (rar) preparat, (înv. şi pop.) harnic, (pop.) cercat, (înv.) ispitit, mândru, practic, praclicós, practisit, putinciós. *(Un inginer ~.)*

PREGĂTÍT s. facere, făcut, gătire, gătit, pregătire, preparare, preparat. *(~ mâncării.)*

PREGĂTITOR adj. 1. prealabil, preliminar, premergător, (rar) preparator. *(Studii ~.)* 2. preparator. *(An ~, în unele facultăţi.)*

preget s. v. CODEALĂ. CODIRE. EZITARE. FLUCTUAŢIE. ÎNDOIALĂ. NEHOTĂRÂRE. ODIHNĂ. PREGETARE. RĂGAZ. REPAUS. ŞOVĂIALĂ.^ ŞOVĂIRE.

PREGETĂ vb. a se codi, a ezita, a şovăi, (înv. şi reg.) a se îndoi, (reg.) a se îngăima, a se nedumeri, a se tântăvi, (Mold.) a se cioşmoli, (prin Olt.) a se scârciumi, (înv.) a se cruţa, a lipsi, (fig.) a oscila, (înv. fig.) a se atârna, a se cumpăni, a se legăna. *(~ să se ducă acolo.)* pregeta vb. v. CRUŢA. ÎNTÂRZIA. PRECUPEŢI. ZĂBOVI.

PREGETARE s. codeală, codire, ezitare, fluctuaţie, îndoială, nehotărâre, şovăială, şovăire, (livr.) indecizie, (pop.) preget, (fig.) oscilare, oscilaţie. *(~ lui era justificată.)* pregetáre s. v. ÎNTÂRZIERE. ZĂBOVIRE. pregetătór adj. v. EZITANT. FLUCTUANT. INDECIS. NEDECIS. NEHOTĂRÂT. ŞOVĂIELNIC. ŞOVĂITOR.

pregetătúră s. v. ÎNTÂRZIERE. ZĂBOVIRE. pregctós adj. v. EZITANT. FLUCTUANT. INDECIS. NEDECIS. NEHOTĂRÂT. ŞOVĂIELNIC. ŞOVĂITOR.

préghiţă s. v. POLICIOARĂ. POLIŢĂ. STINGHIE.

preglúr adv. v. APROAPE. APROXIMATIV. CAM. CIRCA. VREO. pregiúr prep. v. DE.

PREGNANT adj. 1. clar, evident, flagrant, incontestabil, izbitor, învederat, limpede, neîndoielnic, neândoios, netăgăduit, vădit, vizibil, (livr.) manifest, (fig.) marcat. *(Semne ~ de boală.)* 2. evocativ, evocator, expresiv, nuanţat, pitoresc, plastic, semnificativ, sugestiv, viu, (fig.) colorat. *(O descriere ~.)*

PREGNANŢĂ s. 1. claritate, evidenţă. *(Se dezvăluie cu~.)* 2. elocvenţă, expresivitate, plasticitate, sugestivitate. *(Vervă satirică de mare ~.)*

preinnoí vb. v. MODERNIZA. PREFACE. REFACE. REÂNNOI. RENOVA. REPETA. RESTAURA.

preânnoiálă s. v. REGENERARE. prelnnoíre s. v. MODERNIZARE. PREFACERE. REFACERE. REGENERARE. RENOVARE. RESTAURARE.

PREÂNTÂMPINÁ vb. a evita, a se feri, a împiedica, a îndepărta, a înlătura, a ocoli, a preveni, (rar) a se apăra. *(Încearcă să ~ primejdia.)*

PREÂNTÂMPINÁRE s. evitare, împiedicare, îndepărtare, înlăturare, ocolire, prevenire, (rar) prevenţie. *(~ unor consecinţe neplăcute.)*

preintimpinătór adj. v. PREVENTIV. PROFILACTIC.

préjmct s. v. APROPIERE. ÎMPREJURIME. JUR. PREAJMĂ. VECINĂTATE. prejmuí vb. v. ÎMPREJMUI. ÎNCHIDE. ÎNCONJURA. ÎNGRĂDI.

prejmuire s. v. APROPIERE. ÎMPREJURIME. JUR. PREAJMĂ. VECINĂTATE. prejudeeá vb. v. PREVEDEA.

prejudecáre s. v. PREJUDECATĂ.

PREJUDECATĂ s. (livr.) eres, (rar) preconcepţie, (înv.) prejudecáre, prejudéţ, prejudiciu, prevenţie, (grecism înv.) prólips. *(Om lipsit de ~ i.)*

prejudéţ s. v. PREJUDECATĂ.

PREJUDICIA vb. 1. a dăuna, a vătăma, (livr.) a leza, (fig.) a lovi. *(~ intereselor lor.)* 2. a afecta, a leza. *(Această Inmprejurare a ~ bunul mers al...)* 3. a dăuna, a strica, a vătăma. *(Ceva care ~ sănătăţii.)*

PRE JUDICIÁBIL adj. dăunător, negativ, nociv, păgubitor, periculos, primejdios, rău, stricător, vătămător, (livr.) pernicios, (înv. şi pop.) pierzător, (reg.) dăunăciós, dăunós, (înv.) pagúbnic, prejudiciós, stricăciós. *(Efecte ~ pentru...)*

prejudicial adj. v. PRELIMINAR.

prejudiciós adj. v. DĂUNĂTOR. NEGATIV. NOCIV. PĂGUBITOR, PERICULOS. Plllv JUDICIABIL. PRIMEJDIOS. RĂU. STRICĂTOR. VĂTĂMĂTOR.

PREJUDICIU s. 1. daună, pagubă, pierdere, stricăciune, (înv. şi pop.) pricáz, (pop.) vătămare, (înv. şi reg.) smíntă, sminteală, (prin Ban.) ştétă, (înv.) scădere, stricare, stricătúră, vătămătúră. *(~ii provocate de incendiu.)* 2. daună, (livr.) lezare. *(~ moral adus cuiva.)*

prejudiciu s. v. PREJUDECATĂ.

prejúr adv. v. ÎMPREJUR. PRIMPREJUR.

prejúr prep. v. LÂNGĂ.

pre'iúrul prep. v. ÎMPREJURUL. PR ÎMPREJURUL.

PRELATĂ s. (pop.) polog. *(~ a unui camion.)*

prclccţie s. v. CURS. PRELEGERE.

prcléfle vb. v. CONFERENŢIA. VORBI.

PRELEGERE s. curs. (înv.) proiecţie, propunere. *(Azi nu şi-a ţinut. ~.)*

prelegere s. v. CONFERINŢA. CUVÂNT.

prelimina vb. v. PREVEDEA.

PRELIMINAR adj. 1. prealabil, pregătitor, premergător, (rar) preparator. *(Studii, lucrări ~.)* 2. anticipat, prealabil, premergător. *(O condiţie ~.)* 3. (rar) prejudicial. *(Cileva precizări ~.)* 4. introductiv, (înv.) precuvin-tătór. *(Cuvinte.)*

preliminare s. v. PREVEDERE.

PRELIMINĂRII s. pi. introducere, preambul. *(Fără ~ a atacat problema.)*

preliminat adj. v. PREVĂZUT.

PRELINGE vb. 1. a se scurge, (pop.) a pica, (înv. şi reg.) a pişti. *(Vinul se ~ din vus.)* 2. a-i curge, a-i pica, a-i picura, a i se scurge, (pop.) a-i merge. *(I se ~ lacrimi din ochi.)*

prelinge vb. v. FOFILA. FURIŞA. STRECURA.

PRELÍNGERE s. scurgere, (rar) prelinsă-tură. scursoáre, scursură. *(~ unui lichid din vas.)*

PRELÍNS adj. scurs. *(Lichid ~.)*

prelinsătúră s. v. PRELÍNGERE.

PRELUA vi), a primi, a recepţiona, *(A • – niarfa.)*

PRELUARE s. primire, rccepţioiiare. *(~ ínărfii.)*

PRELUAT adj. primit, recepţionat. *(Mărfuri ~.)*

prclúcă s. v. I.V1AŞ. IZLAZ. LUNCĂ. PĂŞUNE.

PRELUCRA vb. 1. a lucra. *(A ~ fierul.)* 2. a modifica, a preface, a reface, a schimba, a transforma. *(A ~ un text.)* 3. *(LIT.)* a adapta, a localiza. *(Ar^o piesă de teatru.)*

PRELUCRARE s. 1. modificare, prefacere, refacere, schimbare, transformare. *(~ unui text.)* 2. *(LIT.)* adaptare, localizare. *(O ~ dramatică.)*

PRELUCRAT adj. 1. modificat, prefăcut, refăcut, schimbat, transformat. *(Text ~.)* 2. *(LIT.)* adaptat, localizat. *(Piesă ~.)* preludiu s. v. CUVÂNT INTRODUCTIV.

CUVÂNT ÎNAINTE. INTRODUCERE. PREFAŢĂ.

PRELUNG adj. 1. alungit, lung, lungăreţ, lunguieţ, prelungit, (livr.) oblóng. *(Un fruct ~.)* 2. alungit, codat, migdalat. *(Ochi~.)* 3. întins, lung. *(Un şir ~ de oameni.)* '*■ îndelung, îndelungat, lung, prelungit, (ins.) prelungitor. *(Tăcere ~.)*

PRELUNGI vb. 1. a (se) alungi, *a* (se) întinde, a (se) lungi. *(Ceva care se ~ in afară.)* -. a se întinde, a se lungi, a ţine. *(Şirul se ~ pină departe.)* 3. a (se) continua, a (se) întinde, a (se) lungi. *(Drumul se ~ pină la ■pădure.)* 4.. a (se) lungi, a (se) mări. *(Ziua s-«~.)* ">• a continua, a (se) întinde, a (se) lungi, a ţine. *(Petrecerea s-a ~ pină a doua zi.)* G. a amina, apăsui, (înv. şi reg.) a muta. *(l-a ~ scadenţa.)* 7. a înnoi. *(.Şi-a ~ abonamentul.)*

prelungi vb. v. ÎNTÂRZIA. LUNGI. SCURGE. TĂRĂGĂNA. TERGIVERSA. TRECE. TRENA.

PRELUNGÍRE s. 1. întindere, lungire. *(~ şirului pină departe.)* 2. continuare. *(Gardul se află in ~ zidului.)* 3. întindere, lungire. *(~ petrecerii pină în zori.)* 4. amânare, păsuire. *(~ obligaţiei cuina.)* ". înnoire. *(~ autorizaţiei.)*

PRELUNGIT adj. 1. alungii, lung, lungăreţ, lunguieţ, prelung, (livr.) oblóng. *(Un fruct ~.)* 2. îndelung, îndelungat, lung. prelung, (înv.) prelungitor. *(Tăcere ~.)* 3. tărăgănat. *(Vorbire ~.)*

prelungitor adj. v. ÎNDELUNG. ÎNDELUNGAT. LUNG. PRELUNG. PRELUNGIT.

prelunjoárâ s. v. SILNIC.

PREMATUR adj. 1. pretimpuriu, (înv.) pre-maturál, prematurát. *(Un fenomen ~.)* 2. precoce. *(O înţelepciune ~.)*

prematurul adj. v. PREMATUR. PRETIMPURIU.

prematurát adj. v. PREMATUR. PRETIMPURIU.

prematuritáte s. v. PRECOCITATE.

PREMEDITA vb. a plănui, (rar) a precugeta. *(A^o crimă.)*

PREMEDITARE s. (rar) precugetáre, (înv.) precúget, premedita ţie. *(faptă comisă cu ~.)*

PREMEDITAT adj. (rar; precugetát. *(O faptă ~.)*

prcmeditáţie s. v. PREMEDITARE.

prcmcnitúri s. pi. v. ALBITURĂ. Pî'.lME-NEALĂ. RUFĂ. RUFĂRIE. SCHIMB.

PREMERGĂTOR adj., s. 1. adj. prealabil, pregătitor, preliminar, (rar) preparator. *(Studii, lucrări ~.)*

2. adj. anticipat, prealabil, preliminar. *(O condiţie ~.)* 3. adj. anterior, dinainte, precedent, (înv.) precezătór. *(în scrisoarea ~.)* 4. s. antecesor, înaintaş, precursor, predecesor, (înv.) proeátoh. prodróm, inaintc-mergătór. (înv., bis.) preditéci. *(~ ii noştri direcţi.)*

PREMÉRGE vb. a preceda, (înv.) a propăşi. *(.1 ~ ceva in spaţiu scai In timp.)*

premeteá s. v. BIDINEA.

PREMIER s. *(POLITICĂ)* cancelar, prim-ministru. *(În unele state primul ministru se numeşte ~.)*

premilitáră s. v. PREMIL1TĂRIE.

PREMII.ITĂRÍE s. (pop. şi fam.) premilitáră.

PREMISĂ s. 1. *(LOG.)* (înv.) protáză.. *~ ínlr-un silogism.)* 2. postulat. *(O ~ emisă de. cineva.)*

preiníte vb. v. ARĂTA. INDICA. PRECIZA. SPUNE.

PREMIU s. primă. *(~ in sistemul de retribuire.)*

premiu s. v. PRIMĂ DE ASIGURĂRI-:.

premutarisí vb. v. MUTA. PERMUTA. STRĂMUTA. TRANSFERA.

prencépc vb. v. REÂNCEPE. RELUA.

prenepiitinţúriis s., adj. v. PLENIPOTENŢIAR.

prenorá vb. v. SECHESTRA.

prenumăra vb. v. ABONA.

preiiumărárc s. v. ABONARE.

prenumărat adj. v. ABONAT.

PRENUME S. nume de botez, nume mie, (impr.) pronume. *(Are ~ Ion.)*

prenumeránt s. v. ABONAT. SUBSCR1ITOR.

prenumerútle s. v. ABONARE. SUBSCRIPŢIE.

preiiiimí vb. v. AMINTI. ARĂTA. CITA. INDICA. MENŢIONA. POMENI. SEMNALA.

PREOIJRA.IÉNIE s. *(BIS.)* schimbarea Ia faţă.

preobrajenie s. v. METAMORFOZARE. METAMORFOZĂ. MODIFICARE. PREFACERI-:. PRESCHIMBĂRI-:. SCHIMBARE. TRANSFORMARE.'

Itreobrăzí vb. v. ADMONESTA. CERTA. DĂSCĂLI. DOJENI. MORALIZA..MUSTRA.

preubrúzitúră s. v. ADMONESTARE. CEARTĂ. CERTARE. DOJANA. DOJENIRE. IMPUTĂRI-:. MORALĂ. MUSTRARE. OBSERVAŢIE. REPROŞ.

PREOCUPA vb. 1. al interesa. *(L-a ~ această problemă.)* 2. a se interesa, a se îngriji, a se ocupa, a vedea. *(~-te tu <ls asta.)* 3. a căuta, *n* se interesa*,* a se ocupa*. (Te rog să te ~ de treaba ta!) 4. a* absorbi, a domina, a stă-pâni. *(Îl ~ rezolvarea unei probleme.)* 5. a chinui, a frăminta, a obseda, a persecuta, a tortura, a urmări, (fig.) a roade, a tiraniza. *(Îl ~ necontenit un flind.)*

PREOCUPARE s. 1. atenţie, grijă, interes, sinchiseaUV, sinchisirc, sinchisit, (pop.) păsare, (înv., în Ban. şi Transilv.) câştigă. *(Fără nici o ~ pentru...)* 2. activitate, îndeletnicire,

lucru, muncă, ocupaţie, treabă, (livr.) travaliu, (înv.) ocupare, preocupáţie. *(îşi vede de ~ lui.)*

PREOCUPAT adj. 1. absorbit. *(Un om ~.>* 2. ginditor, îugândurat. *(O figură ~.)*

preoeupáţie s. v. ACTIVITATE. ÎNDELETNICIRE. LUCRU. MUNCĂ. OCUPAŢIE. PREOCUPARE. TREABĂ.

preopinent s. v. ANTEVORBITOR.

PREOT s. *(BIS.)* părinte, popă, (livr.) sacerdot. *(~ ortodox.)*

PREOTEASĂ s. (înv. şi reg.) popoáie, (înv.) popadíe. *(Coana ~.)*

PREOŢESC adj. *(BIS.)* 1. popesc, (livr.) sacerdotal, păstoresc. *(A îmbrăcat haina ~.)* 2. duhovnicesc, (pop.) popesc. *(Cinul ~.)* 3. clerical, ecleziastic, (pop.) popesc. *(Adunare ~.)*

PREOŢEŞTE adv. *(BIS.)* popeşte. *(C.lnlă <-.)*

PREOŢÍ vb. *(BIS.)* a (se) hirotoni, a (se) hirotonisi, a (se) popi, (pop.) a (se) sfinţi. *(A ~ un cleric.)*

preoţi vb. v. PĂSTORI.

PREOŢÍE s. *(DIS.)* popie, (livr.) sacerdot iu.

preoţie s. v. CLER. PREOŢIME.

PREOŢÍME s. *(BIS.)* cler, (livr.) sacer-dójiu, (pop.) popíme, (înv.) preoţie. *(~ dintr-o eparhie.)*

prepanáţie s. v. CÂRCIUMĂ.

PREPARĂ vb. I. a (se) pregăti, (pop.) a (se) găti, (înv.) a (se) gotovi. *(Se ~ de drum.}* 2. a aranja, a pregăti. *(~ cele necesare pentru drum.)* 3. a (se) pregăti, (înv. şi reg.) a (se) griji. *(A ~ lotul.) 4.* a face, a găti, a pregăti, (înv. şi pop.) a preface, (Transilv. si Ban.) a păzi, (Transilv.) a socăci. *(~ mincarea.)* 5. a învăţa, a se pregăti, a studia, *(S-a ~ serios pentru examene.)* G. a medita, a pregăti. *(Îl ~ la fizică de două ori pe săptămină.)* 7. a se pregăti. *(Tocmai se ~ să ia cuvinlul.)*

prepara vb. v. ÎMPĂ1A.

preparând s. v. NORMAL IST.

preparandíst s. v. NORMALIST.

PREPARARE s. 1. aranjare, pregătire, preparat, (rar) preparáţie. *(~ celor necesare la drum.)* 2. facere, făcut, gătire, gătit, pregătire, pregătit, preparat. *(~ mlncării.)* 3. meditare, meditaţie, pregătire. *(~ unui candidat la facultate.)*

PREPARAT adj. gătit, pregătit, (înv.) prefăcut. *(Mincare ~.)*

preparat adj. v. BUN. CAPABIL. COMPETENT. DESTOINIC. DOTAT. EXPERIMENTAT. ÎNCERCAT. ÎNZESTRAT. PREGĂTIT. PRICEPUT. VALOROS. VERSAT. VREDNIC.

PREPARAT s. 1. aranjare, pregătire, preparare, (rar) preparáţie. *(~ celor necesare tu drum.)* 2. facere, făcut, gătire, gătit, pregătire, pregătit, preparare. *(~ míncării.)* 3. produs, sortiment, (înv.) preparáţie. (~ *culinar.)*

PREPARATIVE s. pi. pregătiri (pl.). *(~ de nuntă.)*

preparator adj. v. PREALABIL. PREGĂTITOR. PRELIMINAI'.. PKE.MERGĂTOB.

PREPARATOR adj., s. *I.* adj. pregătitor. *(An ~, in unele facultăţi.)* 2.s. meditator, (ieşit din UZ) repetitor. *(Şi-a luai un ~ la fizică.)*

PREPARÁŢIE s. lecţie, meditaţie. *(Are o ~ la orele ÎS.)*

preparáţie s. v. ARANJARE. PREGĂTIRE. PREPARARE. PREPARAT. PRODUS. SORTIMENT.

prepăt s. v. ARŞIŢĂ. CANICULĂ. CĂLDURI. DOGOARE. DOGOREALĂ. FIERBINŢEALĂ. NĂBUŞEALĂ. NĂDUF. NĂ-DUŞEALĂ. PÂRJOL. POJAR. TOROPEALĂ. ZĂDUF. ZĂPUŞEALĂ. prépcl s. v. PREPELIŢOI. PREPELEAC s. 1. (pop.) sărcinér, (Mold. şi Transilv.) pop. *(~ pe care se pun vase la uscat.)* 2. (reg.) pipirígă, ploscoánă, porşór. *(~ pe care se clădesc căpiţele de fin.)*

prepeleac s. v. MOLIE-DE-CASĂ. PAR. PRĂJINĂ.

PREPELICÁR s. *(ZOOL.)* brac, (Transilv.) víslă. *(~ este un cíine de vânătoare.)*

PREPELIŢĂ s. *(ORNIT.; Coturnix co-iurnix)* pitpalac, (reg.) pitpălăcói, pitulice, potârníche, titirlíc.

prepeliţă s. v. PÂRPĂRIŢĂ. PREPELIŢOI s. *(ORNIT.)* (reg.) prépel. prepodóbnic s., adj. v. SFÂNT. PREPONDERÁ vb. a precumpăni, a predomina, (înv.) a predomni. *(O ţară în care ~ marea gospodărie agricolă.)*

preponderáţie s. v. PRECUMPĂNIRE. PREDOMINANŢĂ. PREDOMINARE. PREDO-MINAŢIE. PREPONDERENŢĂ.

PREPONDERENT adj. dominant, precumpănitor, predominant, (rar) predominatór, (înv.) predomnitor. *(Element ~ asupra altor elemente.)* PREPONDERENŢĂ s. 1. precumpănire, predominanţă, predominare, predominaţie, (înv.) predomníre, preponderáţie. *(~ marii gospodării agricole.)* 2. întâietate, precădere, primat, primordialitate, prioritate, (înv.) protíe, pro-timíe, protimisíre, protímisis. *(~ acordată unei probleme.)* 3. supremaţie. *(Deţine ~ inlr-un domeniu.)*

prepotént adj. v. ATOTPUTERNIC. prepoténţă s. v. ATOTPUTERNICIE. prepózit s. v. CAP. CĂPETENIE. COMANDANT. CONDUCĂTOR. MAI-MARE. ŞEF. prcpo7,itív adj. v. PROCLITIC. prepuiélnic adj. v. BĂNUITOR. NEÂNCREZĂTOR. SUSPICIOS. TEMĂTOR.

prepuitór adj. v. BĂNUITOR. NEÂNCREZĂTOR. SUSPICIOS. TEMĂTOR. prepuitór s. v. DENUNŢĂTOR. PÂRÂTOR. prepúne vb. v. BĂNUI. ÎNDOI. PRESUPUNE. PREVESTI. PREZICE, PROFETIZA. PROFEŢI. PROPUNE. PROROCI. RECOMANDA. SUSPECTA. TĂLMĂCI. TRADUCE. TRANSPUNE. VESTI.

prepúnere s. v. BĂNUIALĂ. NEÂNCREDERE. SUSPICIUNE.

prepurtáre s. v. ALERGARE. ALERGĂTURĂ. FUGĂ. GOANĂ. UMBLĂTURĂ. UMBLET.

prepus adj. v. ARTIFICIAL. BĂNUIT. FALS. PRESUPUS. SUSPECTAT.

prepus s. v. BĂNUIALĂ. NEÂNCREDERE. PRESUPUNERE. SUSPICIUNE.

prerafaelísm s. v. PRERAFAELIT ISM. prerafaelíst s. v. PRERAFAELIT. PRERAFAELIT s. *(PICT.)* (rar) prerafaelíst.

PRERAFAELITÍSM s. *(PICT.)* (rar) prerafaelísm.

prerecuí vb. v. PROTESTA. PREROGATIVĂ s. privilegiu, (înv.) pro-nómion. *(~ unui demnitar.)* prerúmpe vb. v. ÎNTRERUPE. PRESĂ vb. 1. a apăsa, a comprima, a stringe, (înv. şi pop.) a păsa. *(~ piesa cu ajutorul...)* 2. a bate, a bătători, a bătuci, a îndesa, (pop.) a pisa, (reg.) a dricui, a tăpşi, a zbătuci, (Transilv.) a dripi, (fam.) a pisăgi. *(~ pământul, zăpada.)* 3. a stoarce, a teseui, a zdrobi. *(~ strugurii.)*

presa vb. v. CONSTRÂNGE. FACE. FORŢA. GRĂBI. OBLIGA. SILI. ZORI.

PRESANT adj. 1. grabnic, urgent, (Transilv.) sórgoş. *(Treburi ~ îl cheamă tn provincie.)* 2. imperativ, imperios, stringent. *(Cerinţe ~.)*

presár s. v. PRESATOR. PRESARE s. 1. comprimare, presat. *(~ unei bare metalice.)* 2. stoarcere, stors, tescuire, tescuit, zdrobire, (înv. şi reg.) storsúră. *(~ strugurilor.)* 3. apăsare, greutate, presiune, strânsoare,(rar)strânsúră. *(Simţea o uşoară ~.)* presáş s. v. PRESATOR. PRESAT adj. 1. apăsat, comprimat, (înv.) strâns. *(O piesă metalică bine~.)* 2. stors, tescuit, zdrobit. *(Struguri ~.)*

PRESAT s. comprimare, presare. *(~ unei bare metalice.)*

PRESATOR s. (rar) presár, presáş, presór. *(E de profesie ~.)*

PRESĂ s. 1. teasc, (prin Olt.) stropşitoáre, (Transilv. şi Ban.) şaitău. *(~ de struguri.) 2. (TIPOGR.)* teasc, (înv.) stambă. *(O carte care a intrat sub~.)* 3. tipar. *(Libertatea ~.)* 4. gazetărie, jurnalism, jurnalistică, publicistică, ziaristică, (înv.) publicitate. *(Misiunea nobilă a ~.)*

presádívb. v. PLANTA. PUNE. RĂSĂDI. SĂDI. TRANSPLANTA.

presădíre s. v. PLANTARE. PLANTAT. PUNERE. PUS. RĂSĂDIRE. RĂSĂDIT. SĂDIRE. SĂDIT. TRANSPLANTARE.

presădít adj. v. PLANTAT. RĂSĂDIT. SĂDIT. TRANSPLANTAT.

PRESĂRA vb. 1. a (se) împrăştia, a (se) prefira, a (se) răsfira, a (se) răspândi, a (se) risipi. *(A ~ nisip peste tot.)* 2. a împrăştia, a pune, a răsfira. *(A ~ sare, zahăr pe bucate.)* 3. a împrăştia, a răspândi, a semăna, (rar) a scutura. *(~ flori in calea cuiva.)*

PRESĂRARE s. împrăştiere, prefirare, presărat, răsfirare, răspândjre, risipire. *(~ nisí» pului pe alee.)*

PRESĂRAT s. imprăştiere, prefirare, presărare, răsfirare, răspândire, risipire, *(~ nisipului pe alee.)*

PRESCHIMBĂ vb. 1. a schimba. *(A ~ bani, hârtii de valoare.)* 2. a reânnoi. *(Si-a ~permisul.)* 3. a (se) metamorfoza, a (se) modifica, a (se) preface, a (se) schimba, a (se) transforma, (înv. şi pop.) a (se) întoarce, a (se) muta, (înv. şi reg.) a (se) închipui, (reg.) a (se) străforma, (înv.) a (se) strămuta, a (se) suci, a (se) şanja. *(Oraşul nostru s-a ~ radical.)*

PRESCHIMBARE s. 1. schimbare. *(~ banilor.)* 2. reânnoire. *(~ permisului.)* 3. metamorfozare, metamorfoză, modificare, prefacere, schimbare, transformare, (rar) strămutare, (înv. şi pop.) mutare, prcfăcătúră, schimbă tură, (reg.) străformáre, (înv.) modi-ficáţie, preobrajénie, strămutătúră, transformaţii (fig.) răsturnare. *(A suferit o adincâ ~.)*

PRESCHIMBAT adj. 1. reânnoit. *(Permis ~.)* 2. metamorfozat, modificat, prefăcut, schimbat, transformat, (înv.) strămutat. *(Obiect ~.)*

prescribăluí vb. v. PRESCRIE. STINGE.

PRESCRÍE vb. 1. a menţiona, a prevedea, a specifica, a stabili, a stipula. *(Articolul 1 ~ următoarele...)* 2. a indica, a recomanda, (pop.) a scrie. *(Îi ~ un tratament.)* 3. *(JUR.)* a se stinge, (înv.) a se preseribălui. *(Pedeapsa s-a ~.)*

prescrie vb. v. COMANDA. COPIA. DECIDE. DESCRIE. DISPUNE. EXPUNE. FIXA. HOTĂRÎ. ÎNFĂŢIŞA. ORDONA. PORUNCI. PREZENTA. REDĂ. REPRODUCE. STABILI. STATORNICI. TRANSCRIE. ZUGRĂVI.

PRESCRÍERE s. 1. indicare, recomandare. *(~ unui tratament.)* 2. *(JUR.)* stingere, (înv.) săvârşíre. *(~ unei infracţiuni.)*

prescriitór s. v. COPIST. SCRIB.

prescriitúră s. v. COPIE. REPRODUCERE. TRANSCRIERE.

prescrípt s. v. DISPOZIŢIE. NORMĂ. PRESCRIPŢIE. PREVEDERE.

PRESCRÍPŢIE s. 1. indicaţie, regulă, (înv.) ustáv. *(Cileva ~ pentru...)* 2. aviz, indicaţie, instrucţiuni (pl.), recomandare, reco-mandaţie. *(După ~ medicului.)* 3. reţetă, (înv.) ordonanţă. *(~ medicală.)* 4. indicaţie, precizare, prevedere, (înv.) scriptură, (grecism înv.) prohdiorihmós. *(~ legii.)* 5. *(JUR.)* dispoziţie, normă, prevedere, (înv. şi reg.) rost, (înv.) prescrípt. *(Care sânt ~ in vigoare?)* 6. *(JUR.)* (înv.) paragrafie. *(~ dreptului la acţiune.)* 7. *(JUR.) prescripţie achizitivă* = uzucapiune.

PRESGRÍSadj. *(JUR.)* stins. *(Un delict ~.)*

prescurăriţă s. v. PRESCURĂREASĂ. U-RECHELNIŢĂ.

prescură s. v. COADA-RACULUI.

PRESCURĂREASĂ s. (reg.) prescuráriţă, prescuráriţă. *(~ face prescuri.)*

prescurăréle s. pi. v. URECHELNIŢĂ.

prescuráriţă s. v. PRESCURĂREASĂ. U-RECHELNIŢĂ.

préseure s. v. REZEDĂ.'ROZETĂ.

prescureá s. v. RECHIE. URECHELNIŢĂ.

prescúrt s. v. REZUMAT.

PRESCURTA vb. 1. a micşora, a reduce, a scurta. *(Mai ~ din text.)* 2. a concentra, a reduce, a rezuma, a scurta, (fig.) a comprima a condensa. *(A ~ o expunere.)* 3. a abrevia, a scurta. *(~ numele unei instituţii.)*

PRESCURTARE s. 1. micşorare, reducere, scurtare. *(~ unui text.)* 2. concentrare, reducere, rezumare, scurtare, (fig.) comprimare, condensare. *(~ expunerii.)* 3. (concr.) rezumat, (înv.) sinópsă, scriere în scurt. *(O ~ bună a unei cărţi.)* 4. abreviaţie, abreviere, scurtare. *(Un sistem de ~i.*;

PRESCURTAT adj. 1. micşorat, redus, scurtat. *(Text ~.)* 2. concentrat, redus, rezumat, scurtat, (fig.) comprimat, condensat. *(O expunere ~.)* 3. abreviat, scurtat. *(Cuvin-te~.)*

PRESENTIMENT s. presimţire, (înv. şi reg.) presimt, (înv.) presimţământ, preştiinţă, prevedere. *(Un negru ~.)*

PRESETUPĂ s. *(TEHN.)* prcsgarnitură.

PRESGARNITÚRĂ s. *(TEHN.)* pre-setupă.

presimt s. v. PRESENTIMENT. PRESIMŢIRE.

presimţământ s. v. PRESENTIMENT. PRESIMŢIRE.

PRESIMŢÍ vb. a anticipa, a intui, a simţi, (fig.) a mirosi. *(A ~ ceea ce avea să se ínlim-Ple.)*

PRESIMŢIRE s. presentiment, (înv. şi reg.) presimt, (înv.) presimţământ, preştiinţă, prevedere. *(O neagră ~.)*

PRESIUNE s. apăsare, greutate, presare, strinsoare, (rar) strânsúră. *(Simţea o uşoară~.)*

presiune s. v. CONSTRÂNGERE. FORŢĂ. INJONCŢIUNE. SILĂ. SILNICIE. TENSIUNE. VIOLENŢĂ.

presór s. v. PRESATOR.

PRESTA vb. 1. a depune, a desfăşura, a duce, a efectua, a executa, a face, a îndeplini, a întreprinde. f~ *acolo o muncă utilă.)* 2. a efectua, a executa, a face, a îndeplini, a satisface. *(A ~ serviciul militar.)* 3. a depune. *(A ~ un jurăm înt.)*

PRESTANŢĂ s. (rar) maiestate. *(~ ţinutei.)*

PRESTARE s. 1. efectuare, executare, îndeplinire, prestaţie. *(~ unei munci utile.)* 2. efectuare, executare, îndeplinire. *(~ serviciului militar.)*

PRESTAŢIE s. efectuare, executare, îndeplinire, prestare. *(~ unei munci utile.)*

PRESTIDIGITATOR s. iluzionist, scamator, (reg.) boscár, (înv.) cabáz. *(~ la circ.)*

PRESTIDIGITAŢIE s. iluzionism, scamatorie, (reg.) boscăríe, (fam.) panglicăríe. *(Număr de ~ la circ.)*

PRESTIGIOS adj. important, însemnat. *(O manifestaţie ~.)*

PRESTÍGIUs. 1. ascendent, autoritate, consideraţie, influenţă, înriurire, reputaţie, respect, stimă, trecere, vază, (înv.) inrâurítă, (fig.) credit. *(Se bucură de un mare~.)* 2. celebritate, faimă, glorie, renume, reputaţie, (fig.)

strălucire. *(Si-a cişiigal un ~ fără precedent.)* 3. faimă, notorietate, renume, reputaţie, vază, (înv.) vî'lvă. *(Un medic de ~.)*

prestigiu s. v. ATRACŢIE. FARMEC. prestipultúr adj. v. BĂNUITOR. NEÂNCREZĂTOR. SUSPICIOS. TEMĂTOR.

PRESUPUNE vb. I. (înv. şi pop.) a propune. *(Am ~ că vei veni.)* 2. a bănui, a crede, a ghici, a gândi, a-şi imagina, a-şi închipui, a întrezări, a prevedea, a socoti, a şti, a visa, (rar) a prevesti, (înv. şi reg.) a nădăi. (reg.) a chibzui, a probălui, (fig.) a mirosi. *(Cine ar fi ~ că se va înlimpla astfel?)* 3. a crede, a socoti, (franţuzism) a prezuma, (reg.) a probălui, (înv.) a supoza. *(~ că vom pleca in două zile.)* 4. a admite, a spune, a zice. *(Să ~ că-i aşa cum susţii.)* 5. a cere, a implica, a necesita, a reclama. *(Inteligenţa ~ reflecţia.)*

PRESUPUNERE s. 1. (înv. şi pop.) prepus. *(Tot felul de ~ îi trec prin cap.)* 2. bănuială, ipoteză, prezumţie, supoziţie, (rar) presupus. *(~ lui s-a adeverit.)* 3. ipoteză, prezumţie, supoziţie, (livr.) conjectură,

(înv.) supunere. *(Ce ~ a lansai?)*

PRESUPUS adj. 1. (înv. şi pop.) prepus. *(Lucruri spuse şi lucruri ~.)* 2. bănuit, închipuit, (franţuzism) prezumát, (înv.) prezúmt. *(Vinovaţii ~.)* 3. ipotetic, prezumtiv, (livr.) prezumát, (înv.) prezúmt. *(Autorul ~* ol *unei poezii.)*

presupus s. v. BĂNUIALĂ. IPOTEZĂ. PRESUPUNERE. PREZUMŢIE. SUPOZIŢIE.

PRÉSUR s. *(ORNIT.)* (reg.) presurói. *(~ este bărbăluşul presurei.)*

PRESURĂ s. *(ORNIT.)* 1. *(Emberiza hor-tiilana)* (rar) ortolán. 2. *(Emberiza calandra)* (reg.) alión. 3. *(Emberiza citrinella)* (reg.) gălbioară, scatiu.

presură s. v. CHEAG. CHIMOZINĂ. LAB-FERMENT. LACTOFERMENT. PRIVIGHETOARE.

prcsurá-de-iárnă s. v. PASĂREA-OMĂTU-LUI.

presură-de-omăt s. v. PASĂREA-OMĂTU-LUI.

presură-de-tréstie s. v. VRABIE-DE-TRES-TIE.

presurói s. v. PRESUK. presústvie s. v. TRIBUNAL. PREŞ s. 1. (prin Transilv. şi Ban.) tépih. 2. traversă. 3. ştergătoare.

preşedeá vb. v. CONDUCE. PREZIDA. PREŞEDÍNTE s. (astăzi rar) prezident, (înv. şi reg.) prézeş. *(~ al unei adunări.)* preşedintă s. v. PREŞEDINŢIE. preşedinţia! adj. v. PREZIDENŢIAL. PREŞEDINŢIE s. (astăzi rar) prezidenţie, (înv.) preşedintă, preziclénţă, prezidiu. *(Adunarea o avut loc sub ~...)* prcjti vb. v. PREVEDEA. preştiínţă s. v. PRESENTIMENT. PRESIMŢIRE. PREVIZIUNE,

PRETA vb. a se polrivi. *(Seminfc ce se ~ la cultura forţată.)*

pretcâ s. v. FUSCEL. SPIŢĂ. TREAPTĂ. URDINIŞ.

pretendatór s. v. CANDIDAT. PRETENDENT.

preténdă s. v. CERERE. PRETENŢIE. REVENDICARE. REVENDICAT IE

pretendeiuí vb. v. CERE. PRETINDE. RECLAMA. REVENDICA.

PRETENDENT s. 1. (înv.) peţitor, pretendatór. *(~* la *domnie, la o demnitate etc.)* 2. candidat, (înv.) pretendatór. *(~ la mina unei fete.)*

pretendériniă s. v. CERERI-:. PRETENŢIE. REVENDICARE. REVEND1CAŢIE.

pretenderisi vb. v. AFIRMA. CERE. DECLARA. PRETINDE. RECLAMA. REVENDICA. SPUNE. SUSŢINE. ZICE.

pretenderisíre s. v. PRETENŢIE. VELEITATE.

pretenduí vb. v. CERE. PRETINDE. RECLAMA. REVENDICA.

pretensív adj. v. EXIGENT. PRETENŢIOS. RIGUROS. SEVER.

PRETENŢIE s. 1. cerere, revendicare, re-vendicaţie, (înv.) preténdă, (grecism înv.) pre-tcndérimă, (turcism înv.) teclíf. *(~ lui a fost satisfăcută.)* 2. exigenţă, rigurozitate, severitate. *(~ unui profesor faţă de elevii săi.)* 3. cerinţă, exigenţă, imperativ, necesitate, nevoie, obligaţie, trebuinţă, (înv. şi reg.) níş-totă, (înv.) nevoinţă, ncvoíre, recerínţă, (fig.> comandament. *(~iile epocii noastre.)* ■{. ambiţie, veleitate, (reg.) iuághic. *(Om lipsii de ~ii.)* 5. veleitate, (înv.) pretenderisire. *(E plin de ~ii.)* 6. (la pi.) ifose (pl.), (fig.) fumuri (pl.).

(Te rog să laşi ~iile.)

PRETENŢIOS adj. 1. exigent, riguros, sever, (rar) pretensív. *(Un profesor ~.)* 2. dificil, greu. *(Un íext~.)* 3. boicros, capricios, fandosit, mofturos, năzuros, sclifosit, (pop.) izmenit, (reg.) năsfirós. năturós. *(E cam ~ dumnealui!)* 4. dificil. *(O plantă ~.)* 5. ambiţios, (rar) veleitar. (Om--.*)* (>. afectat, artificial, bombastic, căutat, convenţional, declamator, emfatic, fals, făcut, grandilocvent, manierat, nefiresc, nenatural, pompos, retoric, (fig.) preţios, sunător, umflat. *(Stil, limbaj ~.)* 7. sentenţios, (fig.) preţios. (C*e e Ionul ăsta~ ?)*

preterá vb. v. NEGLIJA. OMITE. UITA.

PRETERIŢIUNE s. (rar) pretcruiísic. *(Figura retorică numită ~.)*

pretermísie s. v. PRETERIŢIUNE.

PRETEXT s. 1. motiv, ocazie, pricină, prilej, (înv. şi reg.) pofidă, (înv.) pricinuíre, (înv., în Transilv.) podóimă. *(Caută ~ de ceartă.)* 2. cuvânt, motiv, (înv.) chip. *(Sub ~ că...)* 3. motiv, scuză, (înv.) calc, (înv., în Transilv.) şteámăt, (grecism înv.) prófasis. *(Ce ~ ai invocat pentru a lipsi ?)* 4. (fig.) sămî'nţă. *(~ de vorbă.)*

PRETEXTĂ vb. a invoca, (înv.) a pricinui, a propune, a proţăpi, (grecism înv.) a profa-sisi. *(Ce motiv ai ~ ?)*

pretí vb. v. DEPLASA. DEZARTICULA. DISLOCA. LUXA. SCRÂNTL SUCI..,

PRETIMPURIU adj. 1. prematur, (înv.) prematurii, prematurát. *(Producerea ~ a unui fenomen.) 2.* (prin Bucov., Ban. şi Olt.) pripi tor. *(Fructe ~.)*

PRETINDE vb. 1. a cere, *a* reclama, a revendica, (înv. şi reg.) a striga. (înv.) a pretendelui, a pretendui, (grecism înv.) a pretenderisi. *(~ să i se facă dreptate.)* 2. a cere, (înv. şi pop.) a apuca. *(~ cuina banii.)* 3. a cere, a voi, a vrea. *(Iată cc ~ eu de la voi; cit ~ pe ceas?)* 4. a afirma, a declara, a spune, a susţine, a zice. (grecism înv.) a pretenderisi. *(~ că marfa c de bună calitate.) 5. a* aspira, a dori, a jindui, a nâzui, a pofti, a rivni, a tinde, a ţinti, a urmări, a visa. a viza, (rar) a stărui, (înv. şi reg.(a năsli, (reg.) a năduli, (prin Transilv. şi Mold.) *a* bărăni, (înv.) a aţinti, a bátc, a jelui, a nădăjdui. *(*A'i! *~ să fie un geniu.)* G. a cere, a comporta, a impune, a necesita, a reclama, a solicita, (înv.) a nevoi. *(Această acţiune ~ multe eforturi.)*

pretinde vb. v. SUPRAAPRECIA. SUPRAESTIMA. SUPRAEVALUA.

PRETINS adj. 1. aşa-zis. *(Un ~ inspector.)* 2. fals. *(Vn ~ profet.)*

PRETOR s. (prin Maram.) jurat. *(~ intr-o piesă.)*

pretor s. v. PRETORIU.

PRETORIÁN adj. (înv.) pretoricésc. *(Garda ~, la romani.)*

pretoricésc adj. v. PRETORIÁN.

PRETORIU s. (înv.) pretor. *(~ la romani.)*

pretoriu s. v. TRIBUNAL.

PRETUTÍNDENI adv. oriincotro, orişiunde, oriunde, (rar) fieúnde, (înv.) oareúnde, tutín-deni. *(~ le voi urma.)*

PREŢ s. 1. cost, valoare. *(~ al unei mărfi.)* 2. tarif, taxă. *(Prestări de servicii cu ~ moderni.)* 3.

căutare. *(O marfă care are~.)*

preţ s. v. IMPORTANŢĂ. ÎNSEMNĂTATE. JERTFĂ. JERTFIRE. PLATĂ. RĂSPLATĂ. RECOMPENSĂ. SACRIFICARE. SACRIFICIU. SEMNIFICAŢIE. SENS. TÂLC. VALOARE.

prelăluí vb. v. APRECIA. CALCULA. ESTIMA. EVALUA. FACE. MĂSURA. PREŢUI. SOCOTI. VALORA.

prcţăluíre s. v. APRECIERE. CALCUL. CALCULARE. ESTIMARE. ESTIMAŢIE. E-VALUARE. MĂSURARE. PREŢUIRE. SOCOTIRE.

preţăluitór s. v. PREŢUITOR.

PREŢIOS adj. 1. nobil. *(Metal ~.) 2.* rar, scump, valoros. *(Bijuterii ~.)* 3. bogat, luxos, scump. *(Haine ~.)* 4. deosebit, important, însemnat, mare, notabil, remarcabil, serios, substanţial, temeinic, valoros, (íig.) consistent. *(A adus o contribuţie ~ la dezvoltarea...)*

preţios adj. v. AFECTAT. ARTIFICIAL. BOMBASTIC. CĂUTAT. CONVENŢIONAL. DECLAMATOR. EMFATIC. FALS. FĂCUT. GRANDILOCVENT. MANIERAT. NEFIRESC. NENATURAL. POMPOS. PRETENŢIOS. RETORIC. SENTENŢIOS.

PREŢIOZITATE s. 1. afectare, artificialitate, căutare, emfază, grandilocvenţă, manierism,

patos, retorism. *(Un stil plin de ~.)* 2. senten-ţiozitate. *(~ limbajului cuiva.)* 3. pedanterie, pedantism, (fam., adesea ir.) savanteríe, sa-vantlíc. *(E de o ~ agasantă.)*

PREŢUI vb. 1. a aprecia, a calcula, a estima, a evalua, a măsura, a socoti, (livr.) a priza, (înv. şi reg.) a prinde, (înv.) a prcţălui, a sămălui. *(A ~ valoarea unui obiect.)* 2. a face, a valora, (rar) a preţălui, (pop.) a plăti. *(Obiectul acesta ~ o mie de lei.)* 3. a aprecia, a cinsti, a considera, a onora, a respecta, a stima, (înv.) a respectarisi, a respectului, a respectui, a socoti. *(A'e ~ mult.)* 4. a aprecia, a gusta. *(~ un spectacol bun.)* 5. a valora, (fig.) a cân-ţări. *(Opinia lui ~ mult.)*

preţui vb. v. COSTA. FACE. FI. REVENI.

preţuiálâ s. v. APRECIERE. ATENŢII-:. CALCUL. CALCULARE. CINSTE. CINSTIRE. CONSIDERAŢIE. ESTIMARE. ESTIMAŢIE. EVALUARE, MĂSURARE. ONOARE. PREŢUIRE. RESPECT. SOCOTIRE. STIMĂ. TRECERE. VAZĂ.

PREŢUIRE s. 1. apreciere, calcul, calculare, estimare, estimaţie, evaluare, măsurare, socotire, (reg.) preţuiálă, (înv.(preţăluíre. *(~ valorii unui obiect.)* 2. apreciere, atenţie, cinste, cinstire, consideraţie, onoare, respect, stimă, trecere, vază, (livr.) condescendenţă, deferentă, reverenţă, (înv. şi reg.) seamă, (reg.) preţuiálă, (Mold.) Iefteríe, (înv.) laudă, socoteală, socotinţă, (grecism înv.) sévas. (înv. fam.) baftă, (fig.) credit. *(Se bucură de multă ~.)* 3. admiraţie, stimă, (înv.) mirare. *(~ mea pentru el a rămas statornică.)*

PREŢUÍT adj. 1. apreciat, considerat, respectat, stimat, (pop. fig.) văzut, (înv. fig.) vcderós. *(Un om~.)* 2. cinstit, onorabil, onorat, respectabil, respectat, stimabil, stimat, venerabil, (înv.) omenit, preacinstit. *(O familie ~.)* 3. apreciat, gustat. *(Un spectacol ~.)*

PREŢUITOR s. (înv. şi pop.) preţăluitór. *(~ de bijuterii.)*

prcursí'vb. v. DA. DESTINA. HĂRĂZI. HOTĂRÎ. MENI. ORÂNDUI. PREDESTINA. RÂNDUI.

SORTI. URSI.

preursíre s. v. DESTIN. FATALITATE. MENIRE. NOROC. PREDESTINARE. SOARTĂ. URSITĂ. ZODIE.

prcursítă s. v. DESTIN. FATALITATE. MENIRE. NOROC. PREDESTINARE. SOARTĂ. URSITĂ. ZODIE.

PREVALA vb. 1. a domina, a predomina, (înv.) a predomni. *(Optimismul ~ la el asupra pesimismului.)* 3. a precumpăni, (înv.) a prisosi. *(A ~ dreptatea lor.)*

PREVALARE s. dominare, precumpănire, predominare, predominaţie, (rar) prevalentă. *(~ unui element asupra altora.)*

prevalentă s. v. DOMINARE. PRECUMPĂNIRE. PREDOMINARE. PREDOMINAŢIE. PREVALARE.

prevaricáre s. v. PREVARICAŢIUNE.

PREVARICAŢIÚNE s. (livr.) prevaricáre.

PREVĂZĂTOR adj. atent, circumspect, grijuliu, precaut, prudent, vigilent, (reg.) gri-jitór, (înv.) gríjnic, priveghetór, vegheat, (fig.) neadormit, treaz. *(Om ~; atitudine ~.)*

prevăzător adj. v. DIAFAN. FIN. STRĂVEZIU. SUBŢIRE. TRANSPARENT. VAPO-ROS.

prevăzíu adj. v. DIAFAN. FIN. STRĂVEZIU. SUBŢIRE. TRANSPARENT. VAPO-ROS.

PREVĂZUT adj. 1. (fig.) întrevăzut. *(Lucru ~.)* 2. aşteptat, previzibil, scontat. *(Un efect ~.)* 3. (livr.) preliminat. *(Recoltă ~.)*

PREVEDEA vb. 1. (rar) a preşti, (înv.) a prejudeca. *(Totul s-a întimplat cum a ~.)* 2. a se aştepta. *(Am ~ asta.)* 3. a bănui, a crede, a ghici, a gândi, a-şi imagina, a-şi închipui, a întrezări, a presupune, a socoti, a şti, a visa, (rar) a prevesti, (înv. şi reg.) a nădăi, (reg.) a chibzui, a probălui, (fig.) a mirosi. *(Cine ar fi ~ că se va întimpla astfel?)* 4. (livr.) a prelimina. *(A ~ în buget suma de...)* 5. a concepe, a plănui, a preconiza, a proiecta. *(Noi măsuri ~ de guvern.)* 6. a dota, a echipa, a înzestra, a utila, (înv.) a provedea. *(A ~ uzina* cu *cele necesare.)* 7. a preciza, a scrie, a specifica. *(După cum ~ pravila.)* 8. a menţiona, a prescrie, a specifica, a stabili, a stipula. *(Articolul l ~ următoarele...)*

prevedea vb. v. ÎNTREVEDEA. ÎNTREZĂRI. OGLINDI. PROIECTA. RĂSFRÂNGE. REFLECTA. TRANSPĂREA.

prevedénie s. v. PRIVEGHERE. PRIVEGHI.

PREVEDERE s. 1. (livr.) preliminare. *(~ unor cheltuieli.)* 2. dotare, dotaţie, echipare, înzestrare, utilare. *(~ unei uzine eu cele necesare.)* 3. indicaţie, precizare, prescripţie, (înv.) scriptură, (grecism înv.) prohdiorihmós. *(~ pentru folosirea...)* 4. *(JUR.)* dispoziţie, normă, prescripţie, (înv. şi reg.) rost, (înv.) prescrípt. *(Care sint ~ în vigoare?)* 5. *(JUR.)* clauză, condiţie, dispoziţie, punct, stipulare, stipulaţie, termen, (înv. şi pop.) tocmeală, (înv.) şart. *(~ dintr-o convenţie.)* 6. atenţie, circumspecţie, grijă, precauţie, prudenţă, băgare de seamă, luare-aminte, (pop.) fereală, pază, priveghere, (înv.) socotinţă, veghere. *(Dă dovadă de multă ~; procedează cu multă ~.)*

prevedere s. v. DIAFANITATE. PRESENTIMENT. PRESIMŢIRE. PRIVEGHERE. PRIVEGHI. TRANSPARENŢĂ.

prevcghéu s. v. PAZĂ. PAZNIC. PĂZITOR. STRAJĂ. STRĂJER. SUPRAVEGHETOR.

PREVENÍ vb. 1. a avertiza, a informa, a înştiinţa, (prin Transilv. şi Ban.) apriti, (înv.) a prevesti, *(Te ~ că miine vine controlul.)* 2. a evita, a se feri, a împiedica, a îndepărta, a înlătura, a ocoli, a preântimpina, (rar) a se apăra. *(încearcă să ~ primejdia.)*

PREVENÍRE s. 1. avertizare, informare, înştiinţare, (înv.) prevestire. *(~ cuiva asupra controlului de miine.)* 2. evitare, împiedicare, îndepărtare, înlăturare, ocolire, preântâmpinare, (rar) prevenţie. *(~ unor consecinţe neplăcute.)* 3. solicitudine, (înv.) prevenţie. *(~ lui ne-a impresionat.)*

prevenire s. v. AVERTISMENT. PREVENITOR adj. amabil, politicos. *(Om*

prevenitor adj. v. AMABIL. BINEVOITOR. ÎNDATORITOR. SERVIABIL.

PREVENTIV adj. profilactic, (înv.) preân-tâmpinătór, profilactív. *(Medicaţie ~.)*

PREVENŢIE s. *(JUR.)* arest preventiv, (înv. şi pop.) popreálă.

prevenţie s. v. EVITARE. ÎMPIEDICARE. ÎNDEPĂRTARE. ÎNLĂTURARE. OCOLIRE. PREÂNTÂMPINARE. PREJUDECATĂ. PREVENIRE. SOLICITUDINE.

PREVESTÍ vb. 1. a prezice, a profetiza, a profeţi, a proroci, a vesti, (înv. şi reg.) a plăzui, a prepúne, (prin Transilv.) a pohibi, (înv.) a meni, a prorocestvui. *(Ce a ~ sfintul ?)* 2. a ghici, a prezice, a proroci, (franţuzism înv.) a devină. *(A ~ viitorul cuiva.)* 3. a face. *(~ a...)* 4. a anticipa, a anunţa, a vesti, (rar) a promite. *(Vântul~* o *furtună.)*

prevesti vb. v. AVERTIZA. BĂNUI. CREDE. GHICI. GÂNDI. IMAGINA. INFORMA. ÎNCHIPUI. ÎNŞTIINŢA. ÎNTREZĂRI. PRESUPUNE. PREVEDEA. PREVENI. SOCOTI. ŞTI. VISA.

PREVESTÍRE s. 1. prezicere, prorocire, vestire. *(~ unor vremuri înfloritoare.)* 2. oracol, previziune, prezicere, profeţie, prorocie, prorocire, (livr.) predicţiúne, (rar) prevestit, (înv.) hrismós, menire, plaz, plăzuít, plăzuitúră, prezisă, prorocéstvie, prorocitúră. *(~ lui* nu *s-a împlinit.)* 3. piază, semn, (livr.) augur. *(~ bună sau rea.)*

prevestire s. v. AVERTIZARE. INFORMARE. ÎNŞTIINŢARE. PREVENIRE.

prevestit s. v. ORACOL. PREVESTIRE. PREVIZIUNE. PREZICERE. PROFEŢIE. PROROCIE. PROROCIRE.

PREVESTITOR adj., s. 1. adj. profetic, vizionar, (livr.) sibílic, sibilin, sibilinic, (înv.) prorocesc. *(Un oracol ~.)* 2. s. anunţător, vestitor. *(Rândunelele sânt ~ primăverii.)*

preveşteálă s. v. ALBEAŢĂ. ÎMPĂIENJE-NIRE. ÎNCEŢOSARE. LEUCOM. PĂIEN-JENIRE. VOALARE.

prevesti vb. v. ÎNSĂILA.

PREVÍNĂ s. *(PESCUIT)* (reg.) privisínă.

previnde vb. v. REVINDE.

PREVIZÍBIL adj. aşteptat, prevăzut, scontat. *(Un efect ~.)*

PREVIZIUNE s. 1. oracol, prevestire, prezicere, profeţie, prorocie, prorocire, (livr.) predicţiúne, (rar) prevestit, (înv.) hrismós, menire, plaz, plăzuít, plăzuitúră, prezisă, prorocéstvie, prorocitúră. *(~ lui s-a împlinii.)* 2. (rar) preştiinţă. *(Conform ~ mele.)* 3.*(MET.)* prognoză, pronostic. *(~ vremii.)*

prevorbitór s. v. ANTEVORBITOR.

prez prep. v. PESTE.

prezbiopíe s. v. PREZBITISM. PREZBIŢIE.

PREZBITÍSM s. *(MED.)* prezbiţie, (înv.) prezbiopíe.

PREZBIŢÍE s. *(MED.)* prezbitisrn, (înv.) prezbiopíe.

PREZENT adj., s. 1. adj. actual, contemporan, curent, (rar) momentan, (înv.) curgător, momcntós. *(Perioada ~, moda ~.)* 2. s. actualitate, contemporaneitate. *(Un ~ plin*

de făgăduinţe.) 3. adj. existent. *(Starea de lucruri ~.)*

prezent s. v. ATENŢIE. CADOU. DAR. SURPRIZĂ.

PREZENTĂ vb. 1. a (se) recomanda, (înv.) a (se) sistisi. *(Mă ~ Popescu; l-am ~ lui...)* 2. a exprima. *(A ~ cuiva omagiile sale.)* 3. a transmite. *(Îţi ~ salutările lui.)* 4. a (se) juca, a (se) reprezenta, (înv. şi pop.) a (se) da, (înv.) a (se) parastisi. *(Ce se ~ în astă seară la teatru?)* 5. a înfăţişa, a oferi. *(Valea Oltului ~* o *privelişte minunată.)* 6. a contura, a înfăţişa, a zugrăvi. *(~ sugestiv in tablou bucuria muncii.)* 7. a descrie, a expune, a înfăţişa, a reda, a zugrăvi, (înv.) a depínge, a prescrie, a scrie, a zografisi, (fig.) a picta. *(A ~ intr-o nuvelă viaţa de la ţară.)* 8. a arăta, a expune, a istorisi, a înfăţişa, a nara, a povesti, a relata, a spune, (înv.) a parastisi. *(A ~ subiectul piesei.)* 9. a expune, a rosti. *(A~ o interesantă conferinţă.)* 10. a depune, a înainta, a înmâna, a preda, a remite, a transmite, (pop.) a băga. *(l-am ~ întreaga documentaţie; a ~* o *cerere.)* II. a apărea, a se arăta, a se ivi, a se înfăţişa, a veni, (înv.) a se spune, (fam.) a se înfiinţa. *(S-a ~ la proces, la miliţie etc.)* 12. a se înfăţişa. *(Virusul se ~ sub formă de cor-pusculi.)*

prezentă vb. v. CONSTITUI. FI. FORMA. ÎNSEMNA. REPREZENTA.

PREZENTABIL adj. bine. *(Un bărbat ~.)*

PREZENTARE s. 1. recomandare, reco-mandaţie, (franţuzism) prezentáţie, (înv.) sis-tiseálă. *(După ~ile de rigoare...) 2.* descriere, expunere, înfăţişare, redare, zugrăvire, (rar) descripţie, zugrăveală, (înv.) scriere, scrisoare. *(~ stărilor de lucruri într-un roman.)* 3. arătare, expunere, istorisire, înfăţişare, narare, povestire, relatare, (rar) relaţie, (înv.) spunere. *(O -v fidelă a faptelor.)* 4. depunere, înaintare, îurnânare, predare, remitere, transmitere, (înv.) paradosíre, paradosít. *(~ situaţiei solicitate.)* 5. înfăţişare, venire, (fam.) înfiinţare. *(~ lui la proces, la miliţie.)*

prezentáţie s. v. PREZENTARE. RECOMANDARE. RECOMANDAT IE.

PREZENŢĂ s. 1. (înv.) asistenţă, parisíe. *(În ~ autorităţilor...)* 2. existenţă. *(S-a semnalat ~ lor la mari adâncimi.)*

prezerva vb. v. APĂRA. FERI. OCROTI. PĂZI. PROTEJA.

prezervare s. v. APĂRARE.

prezerváţie s. v. APĂRARE.

prézeş s. v. PREŞEDINTE.

PREZICĂTOR s. ghicitor, (înv.) provídeţ.

PREZÍCE vb. 1. a prevesti, a profetiza, a profeţi, a proroci, a vesti, (înv. şi reg.) a plăzui, a prepúne, (prin Transilv.) a pohibi, (înv.) a meni, a prorocestvui. *(Ce a ~ sfintul?)* 2. a ghici, a prevesti, a proroci, (franţuzism înv.) a devină. *(A ~ viitorul cuiva.)*

PREZÍCERE s. 1. prevestire, prorocire, vestire. *(~ unor vremuri înfloritoare.)* *Ú.* oracol, prevestire, previziune, profeţie, prorocie, prorocire, (livr.) predicţiúne, (rar) prevestit, (înv.) hrismós, menire, plaz, plăzuít, plăzuitúră,

prezisă, prorocéstvie, prorocitúră. *(~ lui nu s-a împlinit.)*

PREZIDA vb. a conduce, (înv.) a preşedea, a prezidui. *(Cine ~ şedinţa?)*

PREZIDÁRE s. conducere. *(~ a unei şedinţe.)*

prezident s. v. PREŞEDINTE.

prezidénţă s. v. PREŞEDINŢIE.

PREZIDENŢIAL adj. (rar) preşedinţia!. *(Decret ~.)*

prezidenţie s. v. PREŞEDINŢIE.

prezidiu s. v. PREŞEDINŢIE.

prezidui vb. v. CONDUCE. PREZIDA.

prezis adj. v. SUS-AMINTIT. SUS-CITAT. SUSMENŢIONAT. SUS-NUMIT. SUS-PO-MENIT.

prezisă s. v. ORACOL. PREVESTIRE. PREVIZIUNE. PREZICERE. PROFEŢIE. PROROCIE. PROROCIRE.

PREZIUA s. ajun. *(În~ plecării.)*

prézli s. v. PESMET.

prezumá vb. v. CREDE. PRESUPUNE. SOCOTI.

prczumát adj. v. BĂNUIT. IPOTETIC. ÎNCHIPUIT. PRESUPUS. PREZUMTIV.

prezúmt adj. v. BĂNUIT. IPOTETIC. ÎNCHIPUIT. PRESUPUS. PREZUMTIV.

PREZUMTÍV adj. ipotetic, presupus, (livr.) prezumát, (înv.) prezúmt. *(Autorul ~ al unei poezii.)*

PREZUMŢIE s. 1. ipoteză, presupunere, supoziţie, (livr.) conjectură, (înv.) supunere. *(Ce ~ a lansat ?)* 2. bănuială, ipoteză, presupunere, supoziţie, (rar) presupus. *(~ lui s-a adeverit.)*

prezumţie s. v. AROGANŢĂ. FALĂ. FUDULIE. IMPERTINENŢĂ. INFATUARE. INSOLENŢĂ. ÎNFUMURARE. ÎNGÂM-FARE. MĂGĂRIE. MÂNDRIE. NECUVIINŢĂ. NEOBRĂZARE. NERUŞINARE. O-BRĂZNICIE. ORGOLIU. SEMEŢIE. SFRUN-TARE. TRUFIE. TUPEU. VANITATE.

prezumţios adj. v. AROGANT. FUDUL. GRANDOMAN. IMPERTINENT. INFATUAT. INSOLENT. IREVERENŢIOS ÎNCREZUT. ÎNDRĂZNEŢ. ÎNFUMURAT. ÎNGÂM-FAT. MEGALOMAN. MÂNDRU. NECUVIINCIOS. NEOBRĂZAT. NERESPECTUOS. NERUŞINAT. OBRAZNIC. ORGOLIOS. SEMEŢ. SFIDĂTOR. SFRUNTAT. TRUFAŞ. ŢANŢOŞ. VANITOS.

prián adj. v. BĂLŢAT. PĂTAT. PESTRIŢ. TĂRCAT.

priátnicul s. art. v. APROAPELE. SEMEN,

PRIBEAG adj., s. 1. adj., s. hoinar, rătăcitor, vagabond, (înv.) stranie. *(Nu e decât un biet ~ fără cămin.)* 2. adj. izolat, rătăcit, răzleţ, singur, singuratic, solitar. *(Se uita la un nor ~.)* 3. s. fugar, refugiat, (înv.) băjenár. *(Nişte ~ din calea năvălitorilor.)* 4. adj., s. *(JUR.)* alungat, exilat, gonit, izgonit, proscris, surghiunit, (livr.) relegat, (înv.) surghiun. *(~ din patria sa.)* 5. s., adj. emigrant, expatriat. *(Un ~ politic.)* 6. adj., s. străin, (înv.) nemernic, venit, (slavonism înv.) proidít. *(E ~ pe la ei.)*

pribeag s. v. HAIDUC.

PRIBEGÍ vb. 1. a hoinări, a rătăci, a vagabonda, (prin Mold.) a bădădăi, a horhăi. *(~ din loc in loc.)* 2. a fugi, a se refugia, (înv.) a băjenări, a băjeni. *(Au ~ peste munţi din pricina năvălitorilor.)* 3. a se exila. *(A ~ de bunăvoie.)* 4. a emigra, a se expatria, (înv.) a se înstrăina. *(A fost nevoit să ~.)*

PRIBEGÍE s. 1. hoinăreală, pribegire, vagabondaj, vagabondare. *(*O *~ din loc in loc.)* 2. fugă, refugiu, (înv.) băjenărie, băjenărít, băjenie, băjenire, băjenit. *(~ populaţiei din calea năvălitorilor.)* 3. *(JUR.)* exil, exilare, surghiun, surghiunire, (astăzi rar) proscriere, proscrípţie, (înv.) străinătate, surghiuníe, sur-gunlâc, urgie, zatocénie. *(A luai calea ~.)* 4. *(JUR.)* emigrare, emigraţie, expatriere, (înv.) înstrăinare. *(~ unui militant politic.)* PRIBEGÍRE s. hoinăreală, pribegie, vagabondaj, vagabondare. *(~ din loc in loc.)* PRIBOI s. I. *(TEHN.)* dorn, (reg.) duşlág, (prin vestul Transilv.) sclidiritór. *(~ pentru perforarea unei piese metalice.)* II. *(BOT.; Geraniurn macrorrhizum)* (reg.) bănat, bribór. cumătră, muşcată, floarea-ráiului, floarea-ví-nului, floarea-viorii, pliscul-cucoárei, poala-Sfintei-Măríi, poala-Sântei-Măríi, talpa-gíştii. priboi s. v. PĂLĂRIA-CUCULUI. priboi-căpresc s. v. NĂPRASNICĂ. pribolí vb. v. ÎNDREPTA. ÎNFIRIPA. ÎNSĂNĂTOŞI. ÎNTREMA. ÎNZDRĂVENI. LECUI. REFACE. RESTABILI. RIDICA. TĂMĂDUI. VINDECA.

pribolít adj. v. CONVALESCENT. ÎNDREPTAT. ÎNFIRIPAT. ÎNSĂNĂTOŞIT. ÎNTREMAT. ÎNZDRĂVENIT. LECUIT. REFĂCUT. RESTABILIT. RIDICAT. TĂMĂDUIT. VINDECAT.

pribólnic s. v. BOBORNIC. pric adj. v. BĂLŢAT. PĂTAT. PESTRIŢ. TĂRCAT.

pricáz s. v. ANIMOZITATE. CEARTĂ. CONFLICT. DAUNĂ. DEZACORD. DEZBINARE. DIFEREND. DISCORDIE. DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPOZIŢIE. DISPUTĂ. DIVERGENŢĂ. GÂLCEAVĂ. HOTĂ-RÂRE. ÎNVRĂJBIRE. LITIGIU. NEÂNŢELEGERE. ORDIN. PAGUBĂ. PIERDERE. PORUNCĂ. PREJUDICIU. STRICĂCIUNE. VRAJBĂ. ZÂZANIE. pricáză s. v. LEPRĂ.

pricăji vb. v. BATJOCORI. COMPROMITE. DEZONORA. JEGOSI. MÂNJI. MURDĂRI. NECINSTI. PĂTA. TERFELI.

pricâjíre s. v. PÂNGĂRIRE. PROFANĂRI-;. SPURCARE.

PRICĂJÍT adj. chircit, degenerat, închircit, nedezvoltat, pipernicit, pirpiriu, prizărit, sfrijit, (rar) nevoiaş, slab, sterp, (înv. şi reg.) scăzut, (reg.) izinít, obídnic, pimnicít, pizghirít, rălt, şiştáv, (prin Ban.) miciculát, (prin Bucov. şi Transilv.) prilcstít, (prin Olt.) târcáv. *(Plantă ~.)*

pricăjit adj. v. ABĂTUT. AMĂRÂT. DEPRIMAT. DESCURAJAT. INDISPUS. ÎNDURERAT. ÎNTRISTAT. MÂHNIT. NECĂJIT. SFRIJIT. SLAB. SUPĂRAT. TRIST.

pricăjit adj., s. v. AFURISIT. BLEG. BLESTEMAT. CÂINOS. HAIN. ÎNDRĂCIT. LEPROS.

NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. RĂU. STUPID. TICĂLOS. TONT. TONTĂLĂU.

pricălí vb. v. ÎNCĂLZI. MUIA. price s. v. ACŢIUNE. ANIMOZITĂŢI:. CAUZĂ. CEARTĂ. CONFLICT. CONSIDERENT. DEZACORD. DEZBINARE. DIFEREND. DISCORDIE, DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPUTĂ. DIVERGENŢĂ. DUŞMĂNIE. GÂLCEAVĂ. ÎNVĂŢĂTURĂ. ÎNVRĂJBIRE. JUDECATĂ. LITIGIU. MOBIL. MOTIV. NECAZ. NEÂNŢELEGERE. NEPLĂCERE. OSTILITATE. PILDĂ. PORNIRE. PRICINĂ. PRILEJ. PROCES. RAŢIUNE. SUPĂRARE. TEMEI. URĂ. VRAJBĂ. VRĂJMĂŞIE. ZÂZANIE. priccásnă s. v. CHINONIC. pricélnic adj., s. v. ARŢĂGOS. CERTĂREŢ-GÂLCEVITOR. SCANDALAGIU.

pricepătúră s. v. ÎNŢELEGERE. PERCEPERE. PRICEPERE. SESIZARE.

PRICEPE vb. 1. a se dumeri, a înţelege, *a* se lămuri, a şti, (reg.) a se nădăi, (fig.) a se trezi. *(Tot nu ai ~ ce am vrut să-ţi spun.)* 2. a înţelege, a percepe, a sesiza, (fig.) a pătrunde. *(A ~ sensul celor citite.)* 3. a auzi, a înţelege. *(Nu ~ să mă laşi în pace?)* 4. a-şi explica, a înţelege. *(Pur şi simplu nu ~ cum a dispărut.)* 5. a concepe, a înţelege. *(Nu ~ cum s-a in-timplat astfel.)* 6. a cunoaşte, a înţelege, a şti. *(~ franceza ?)* 7. a cunoaşte, a stăpini. a şti, (fam.) a vedea. *(~ la perfecţie mai multe meserii.)*

pricepe vb. v. AFLA. CUNOAŞTE. DESCOPERI. DESLUŞI. DISTINGE. GĂSI. INTUI. ÎNŢELEGE. PERCEPE. SESIZA. ŞTI.

PRICEPERE s. 1. înţelegere, percepere, sesizare, (înv.) pricepătúră, ştiutúră. *(~ situaţiei.)* 2. cunoaştere. înţelegere, percepţie. *(Proces de~.)* 3. cunoaştere, stăpânire. í*~ mai multor meserii.)* 4. înţelegere, pătrundere, (livr.) comprehensiune, (înv.) vedere. *(înzestrat cu o ~ deosebită.)* 5. capacitate, competenţă, destoinicie, pregătire, seriozitate, valoare, vrednicie, (înv. şi pop.) hărnicie, (înv.) practică, volnicíe. *(Profesionist de mare ~.)* fi. abilitate, destoinicie, dexteritate, dibăcie, ingeniozitate, iscusinţă, isteţie, isteţime, îndemânare, ştiinţă, talent, uşurinţă, (pop.) meşteşug, meşteşugírc, (înv. şi reg.) meşterie, (reg.) apucătură, price-puţie, (înv.) iscusíre, marafet, practică. *(Demonstra o mare ~ în mânuirea...)* 7. deşteptă-ciune, intelect, inteligenţă, judecată, minte, raţiune, spirit, (pop.) duh, (Ban., Transilv. şi Olt.) pámet, (înv.) înţelegere, (fam.) dóxă, (fig.) cap, creier. *(Are un ochi ager, dar o ~ de nivel mediu.)* 8. agerime, deşteptăciune, dibăcie, inteligenţă, iscusinţă, isteţime, indenii-nare. *(~ cuiva tntr-o împrejurare dată.)* 9. artă, dibăcie, iscusinţă, îndemânare, măiestrie, meşteşug, ştiinţă, talent. *(Obiect făcut cil multă*

PRICEPUT adj. 1. iscusit, îndemânatic, (înv.) practicós, practisít. *(Om~.)* 2. abil, deştept, dibaci, ingenios, iscusit, isteţ, îndemînatic, meşter, (pop.) mehenghi, (înv. şi reg.) pricopsit, (prin Transilv.) prinzáei, (înv.) meş-teşugáreţ, practic, (fam. fig.) breaz. *(Un meseriaş ~.)* 3. bun, capabil, competent, destoinic, dotat, experimentat, încercat, înzestrat, pregătit, valoros, versat, vrednic, (rar) preparat, (înv. şi pop.) harnic, (pop.) cercat, (înv.) ispitit, inândru, practic, practicós, practisit. putinciós. *(Un inginer ~.)* 4. ager, deştept, dibaci, inteligent, iscusit, isteţ, îndemânatic, (pop.) mintos, (înv. şi reg.) marghiól, pricopsit, (prin Transilv.) artút, (Mold. şi Bucov.) hâtni. (Transilv.) ócoş, ştram, (înv.) scornáci, (fig.) dezgheţat, sprinten, (fam. fig.) breaz. *(O minle ~.)* 5. autorizat, competent, (franţuzism înv.) pondcrós. *(O părere ~.)* 6. deprins, experimentat, încercat, rutinat, versat. *(Un ochi ~.)*

priceput adj. v. ACCESIBIL. INTELIGIBIL.

pricepuţíe s. v. ABILITATE. DESTOINICIE. DEXTERITATE. DIBĂCIE. INGENIOZITATE. ISCUSINŢĂ. ISTEŢIE. ISTEŢIME. ÎNDEMÂNARE. PRICEPERE. ŞTIINŢĂ. TALENT. UŞURINŢĂ.

pricestánie s. v. CUMINECARE. CUMINECĂTURĂ. EUHARISTIE. ÎMPĂRTĂŞANIE. ÎMPĂRTĂŞIRE. ÎMPĂRTĂŞIT.

pricestuí vb. v. CUMINECA. ÎMPĂRTĂŞI.

PRICHÍCI s. (reg.) corlátă, durlúi. *(~ la cuptorul ţărănesc.)*

pricliíci s. v. GLAF. PERVAZ.

PRICHINDEL s. piei, puşti, ţânc, (reg.) pricolici, (fam.) zgâmbói, (fig.) năpirstóc. *(*U*n ~ de vreo 5 uni.)*

prici adv. v. ABSOLUT. AIDOMA. AIEVEA. ASEMENEA. CHIAR. DEOPOTRIVĂ. EXACT. IDENTIC. ÎNTOCMAI.

prici s. v. PRISPĂ.

prici vb. v. CERTA. ÎNVRĂJBI. JUDECA. OBIECTA. RĂSPUNDE. REPLICA. REPROŞA. RIPOSTA. SPUNE. SUPĂRA. ZICE.

pricináş adj., s. v. ARŢĂGOS. CERTĂREŢ. GÂLCEVITOR. SCANDALAGIU.

pricináş s., adj. v. ACUZAT. INCULPAT. ÎMPRICINAT. ÎNVINUIT. PÂRÂT.

pricinát s., adj. v. ACUZAT. INCULPAT. ÎMPRICINAT. ÎNVINUIT. PÂRÂT.

PRÍCINĂ s. 1. cauză, considerent, mobil, motiv, prilej, raţiune, temei, (înv. şi pop.) cuvi'nt, (pop.) noimă, price, (înv.) cap, obiect, povód, rezon, (fig.) izvor, sămfnţă. *(~* cor« *explică producerea unui fenomen.)* 2. motiv, ocazie, pretext, prilej, (înv. şi reg.) pofidă, (Înv.) pricinuíre, (înv., In Transilv.) podóímă. *(Caută ~ de ceartă.)* 3. chestiune, lucru, poveste, problemă, socoteală, treabă, (tnv.) ma-dcá, (rusism înv.) predmét. *(S-a lămurit ~ aceea ?)*

pricină s. v. ACŢIUNE. ACUZARE. ACUZAŢIE. ANIMOZITATE. CAUZĂ. CEARTĂ. CONFLICT. DEZACORD. DEZBINARE. DIFEREND. DISCORDIE. DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPUTĂ. DIVERGENŢĂ. EPI-

LEPSIE. GÂLCEAVĂ. IMPUTARE. IMPU-TAŢIE. ÎNVINOVĂŢIRE. ÎNVINUIRE. ÎNVRĂJBIRE. JUDECATĂ. LITIGIU. NEÂNŢELEGERE. OBIECTIV. PROCES. REPROŞ. SCOP. ŢEL. ŢINTĂ. VINĂ. VRAJBĂ. ZÎZANIE.

pricinélnic adj., s. v. ARŢĂGOS. CERTĂREŢ. GÂLCEVITOR. SCANDALAGIU.

pricini vb. v. CAUZA. CERTA. DECLANŞA. DETERMINA. DEZLÁNŢUÍ. GENERA. ISCA. ÎNVRĂJBI. JUDECA. NAŞTE. PRICI-NUI. PRILEJUI. PRODUCE. PROVOCA. STÂRNI. SUPĂRA.

pricinós adj., s. v. ARŢĂGOS. CERTĂREŢ. GÂLCEVITOR. SCANDALAGIU.

PRICINUÍ vb. 1. a cauza, a produce, a provoca, (pop.) a căşuna, (înv.) a trage. *(*A *~ cuiva un necaz.)* 2. a cauza, a declanşa, a determina, a dezlănţui, a genera, a isca, a naşte, a prilejui, a produce, a provoca, a stirni, *(înv.* şi reg.) a scorni, (înv.) a pricini, a prilcji. *(Atitudinea lui a ~ discuţii aprinse.)* 3. a cauza, a crea, a

da, a determina, a face, a produce, a provoca, a stirni. *(Injecţia i-a ~ n-senzaţie de înviorare.)* 4. a aduce, a cauza, a produce, a provoca. *(A ~ mari daune întreprinderii.)*

pricinuí vb. v. CERTA. INVOCA. ÎNVRĂJBI. JUDECA. PRETEXTA. SUPĂRA.

PRICINUÍRE s. 1. cauzare, declanşare, determinare, generare, prilejuirc, producere, provocare, (rar) provocáţie. *(~ unei puternice reacţii.)* 2. creare, determinare, producere, provocare, stirnire. *(~ unei stări de tensiune.)*

pricinuíre s. v. ANIMOZITATE. CEARTĂ. CONFLICT. DEZACORD. DEZBINARE. DIFEREND. DISCORDIE. DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPUTĂ. DIVERGENŢĂ. GÂLCEAVĂ. ÎMPOTRIVIRE. ÎNVRĂJBIRE. LITIGIU. MOTIV. NEÂNŢELEGERE. NEMULŢUMIRE. NEPLĂCERE. OCAZIE. OPOZf-ŢIE. OPUNERE. PRETEXT. PRICINĂ. PRILEJ. REZISTENŢĂ. SUPĂRARE. VRAJBĂ. ZÂZANIE.

pricinuitoare s. v. ACUZATIV.

PRICINUITOR adj. producător, provocator. *(~ de tulburări.)*

pricinuitor s. v. AUTOR. FĂPTAŞ. FĂPTUITOR.

priciós adj., s. v. ARŢĂGOS. CERTĂREŢ. GÂLCEVITOR. SCANDALAGIU.

pricíre s. v. ANIMOZITATE. CEARTĂ. CONFLICT. DEZACORD. DEZBINARE. DIFEREND. DISCORDIE. DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPUTĂ. DIVERGENTĂ. GÂLCEAVĂ. ÎNVRĂJBIRE. LITIGIU. NEÂNŢELEGERI:. VRAJBĂ. ZÂZANIE.

pricitór adj., s. v. ARŢĂGOS. CERTĂREŢ. GÂLCEVITOR. SCANDALAGIU.

pricoápsă s. v. ISPRAVĂ. TREABĂ.

PRICOLICI s. *(M1TOL. POP.)* vircolac.

pricolici s. v. LICURICI. PICI. PRICHINDEL. PUŞTI. STAFIE. STRIGOI. ŢÂNC.

PRICOPSEALĂ s. afacere, avantaj, chilipir, câştig, folos, profit, (Transilv. şi Maram.) hazná,, (fam. şi ir.) scofală. *(Nu e nici t>~ s&.,.)*

pricopseală s. v. AGONISEALĂ. AGONISIRE. AGONISITĂ. BELŞUG. BOGĂŢIE. BUNĂSTARE. CARTE. CULTURĂ. CUNOŞTINŢE. ECONOMIE. INSTRUCŢIE. ISPRAVĂ. ÎNVĂŢĂTURĂ. PREGĂTIRE. PROSPERITATE. STUDII. TREABĂ.

PRICOPSI vb. a se ajunge, a se căpătui, a se chivernisi, a se îmbogăţi, a se înavuţi, a se înstări, a parveni. *(S-a ~* prin *mijloace necinstite.)*

pricopsi vb. v. AVANSA. DEZVOLTA. E-VOLUA. INSTRUI. ÎNAINTA. ÎNVĂŢA. PROGRESA. PROPĂŞI. STUDIA.

PRICOPSÂRE s. căpătuială, căpătuire, chiverniseală, chivernisire, îmbogăţire, înavuţire, parvenire. *(~ cuiva prin mijloace necinstite.)*

pricopsíre s. v. CARTE. CULTURĂ. CUNOŞTINŢE. DEZVOLTARE. EVOLUŢIE. INSTRUCŢIE. ÎNAINTARE. ÎNVĂŢĂTURĂ. MERS-ÎNAINTE. PREGĂTIRE. PROGRES. PROPĂŞIRE. STUDII.

PRICOPSIT adj. bogat, căpătuit, chivernisit, îmbogăţit, înavuţit, înstărit, (pop. şi depr.) -ajuns. *(Un*

om ~.)

pricopsit adj. v. ABIL. AGER. CITIT. DEŞTEPT. DIBACI. ERUDIT. INGENIOS. INTELIGENT. ISCUSIT. ISTEŢ. ÎNDEMÂNA-TIC. ÎNVĂŢAT. MEŞTER. PRICEPUT. SAVANT.

pridădi vb. v. CONSACRA. DA. DĂRUI. DEDICA. DESTINA. DEVOTxV. HĂRĂZI. ÎNCHINA. ÎNCREDINŢA. ÎNMÂNA. ÎNTINDE. PREDA. REMITE. TRANSMITE.

PRIDIDÍ vb. a dovedi, a răzbi, (reg.) a joi, (Transilv. şi Bucov.) a puclui, (grecism înv.) a proftaxi. *(Abia mai ~ cu lucrul.)*

prididi vb. v. BATE. BIRUI. COPLEŞI. COVÂRSI. CUCERI. CUPRINDE. ÎMPOVĂRA. ÎNFRÂNGE. ÎNTRECE. ÎNVINGE. NĂPĂDI. OCUPA. OPRI. RĂZBI. REŢINE. STĂPÂNÍ. SUBJUGA. SUPUNE.

PRIDVOR s. 1. cerdac, tindă, verandă, (prin Ban.) pornánă. *(Casă cu ~.)* 2. tindă, (înv.) slon. *(~ al unei biserici.)* 3. cerdac, tindă. *(~ la moara de vini.)*

pridvor s. v. LIMBĂ.

PRIELNIC adj. 1. avantajos, favorabil, propice, (pop.) priincios, priitór, (înv.) în-derninátic. *(Circumstanţe~.)* 2. adecvat, binevenit, bun, favorabil, fericit, indicat, jiimerit oportun, potrivit, propice, (livr.) pertinent, (pop.) priincios. *(Un prilej ~.)* 3. binefăcător, favorabil, propice, (livr.) benefic, (înv.) părtinitor. *(Un efect ~.)* 4. favorabil, propice, (íig.) surâzătór. *(Perspective ~.)* 5. favorabil, nimerit, potrivit, propice, (pop.) priincios. *(Un vini ~ din spate.)* fi. bun, favorabil, frumos. *(Timp~.)*

prier s. v. APRILIE.

PRIETEN s. 1. amic, (pop.) fârtát, (reg.) ortac, (înv.) libóvnic, priétnic, soţ, soţie. *(5-a întâlnit cu ~ii.)* 2. amant, concubin, iubit, (pop.) amorez, drăguţ, ibovnic, (înv.) libóvnic, (arg.) gagic, gagiu, *(S-a despărţit de ~ ei.)*

priétens,v.ASOCIAT.PĂRTAŞ, TOVARĂŞ.

PRIETENĂ s. 1. amică, (pop.) surată, (înv. şi reg.) soaţă. *(~ din copilărie.)* 2. amantă, concubină, iubită, (livr.) metresă, (pop.) amoreză, drăguţă, ibovnică, ţiitoáre, (Ban.) bălă, (înv.) posádnică, (grecism înv.) palachídă, (arg.) gagică. *(S-a despărţit de ~ lui.)*

PRIETENESC adj. 1. amical, prietenos, tovărăşesc. *(Atitudine ~.)* 2. afectuos, amabil, binevoitor, cordial, prietenos, (livr.) afabil, (fig.) cald, călduros. *(O primire ~.)* 3. afectuos, cordial, familiar, intim, prietenos. *(Nota ~ a conversaţiei.)*

PRIETENEŞTE adv. 1. amical, bine, prietenos. *(M-a primit ~.)* 2. binevoitor, cordial, prietenos. *(I-a vorbit ~.)*

prieteni vb. v. ÎMPRIETENI.

PRIETENÍE s. 1. amiciţie, (înv. şi pop.) prieteşug, (înv. şi reg.) amicíe, (reg.) fârtăţíe, ortăcíe, (înv.) prietnicíe. *(O ~ durabilă.)* 2. afecţiune, bunăvoinţă, cordialitate, (livr.) afabilitate, (fig.) căldură. *(N-am simţit ~ lui obişnuită.)* 3. amabilitate, atenţie, bunăvoinţă, solicitudine. *(Ne-a arătat multă ~.)*

PRIETENOS adj., adv. 1. adj. amical, prietenesc, tovărăşesc. *(Atitudine ~.)* 2. adj. afectuos, amabil,

binevoitor, cordial, prietenesc, (livr.) afabil, (fig.) cald, călduros. *(O primire ~.)* 3. adv. amical, bine, prieteneşte. *(M-a primii ~.)* 4. adj. afectuos, cordial, familiar, intim, prietenesc. *(Nota ~ a conversaţiei.)* 5. adv. binevoitor, cordial, prieteneşte. *(I-a vorbit~.)* 6. adj. comunicativ, expansiv, sociabil, volubil, (rar) social, vorbitor, (înv.) soţiós, (fig.) deschis. *(O fire ~.)* 7. adj. agreabil, atrăgător, plăcut. *(O încăpere ~.)*

prieteşug s. v. AMICIŢIE. PRIETENIE.

priétnic s. v. AMIC. PRIETEN.

prietnicíe s. v. AMICIŢIE. PRIETENIE.

PRIGOANĂ s. 1. asuprire, exploatare, împilare, năpăstuire, opresiune, oprimare, persecutare, persecuţie, prigonire, urgisire, (pop.) asupreálă, silnicie, (înv.) avaníe, obidă, obidíre, obijduíre, s'trânsoáre, (fig.) apăsare, despuiere, stoarcere. *(~ maselor.)* 2. persecuţie, (pop.) năpastă. *(În timpul ~ rasiule.)*

prigoană s. v. ANIMOZITATE. CEARTĂ. CONFLICT. DEZACORD. DEZBINARE. DIFEREND. DISCORDIE. DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPUTĂ. DIVERGENŢĂ. GÂLCEAVĂ. ÎNVRĂJBIRE. LITIGIU. NEÎNŢELEGERE. VRAJBĂ. ZÂZANIE.

prigoáre s. v. ARŞIŢĂ. CANICULĂ. CĂLDURI. DOGOARE. DOGOREALĂ. FIERBINŢEALĂ. GUŞĂ-ROŞIE. MĂCĂLEAN-DRU. NĂBUŞEALĂ. NĂDUF. NĂDUŞEALĂ. PÂRJOL. POJAR. TOROPEALĂ. ZĂDUF. ZĂPUŞEALĂ.

prigón s. v. TÂNJALĂ.

PRIGONI vb. 1. a năpăstui, a nedreptăţi, a oropsi, a persecuta, a urgisi, (înv. şi reg.) a strâmbătăţi, (înv.) a obidi, (grecism înv.) a cata-trexi. *(De ce îl ~ fără temei?)* 2. a asupri, a exploata, a împila, a împovăra, a năpăstui, a oprima, a oropsi, a persecuta, a tiraniza, a urgisi, (înv. şi reg.) a bântui, (înv.) a obidi, a obijdui, a sili, a supăra, a ţiranisi, a tirani, (fig.) a apăsa,

a despuia, a stoarce, a suge, (reg. fig.) a stoci, (înv. fig.) a călca. *(A ~ masele.)*

prigoni vb. v. ALUNGA. CERTA. DEPĂRTA. FUGĂRI. GONI. HĂITUI. IZGONI. ÎNDEPĂRTA. ÎNVRĂJBI. JUDECA. SUPĂRA. URMĂRI.

PRIGONÍRE s. asuprire, exploatare, împilare, năpăstuire, opresiune, oprimare, persecutare, persecuţie, prigoană, urgisire, (pop.) asupreálă, silnicie, (înv.) avaníe, obidă, obi-díre, obijduíre, strânsoáre, (fig.) apăsare, despuiere, stoarcere. *(~ maselor.)*

prigonire s. v. ACŢIUNE. ANIMOZITATE. CAUZĂ. CEARTĂ. CONFLICT. DEZACORD. DEZBINARE. DIFEREND. DISCORDIE. DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPUTĂ. DIVERGENŢĂ. GÂLCEAVĂ. ÎNVRĂJBIRE. JUDECATĂ. LITIGIU. NEÂNŢELEGERE. PROCES. VRAJBĂ. ZÂZANIE.

PRIGONÍT adj., s. asuprit, exploatat, împilat, năpăstuit, oprimat, oropsit, persecutat, urgisit, (pop.) obidit, (înv.) obijduít, (fig.) apăsat, despuiat. *(Oamenii ~ s-au ridicat la luptă.)*

PRIGONITOR adj., s. asupritor, exploatator, împilător, opresiv, opresor, persecutor, (înv.) mâncătór, năpăstuitór, obiditór, (fig.) apăsător. *(Forte ~.)*

prigoreán s. v. ALBINĂREL. FURNICAR. PRIGORIE. VIESPAR.

prigorí vb. v. ARDE. DOGORI. FRIGE. PÂRJOLI.

PRIGORIE s. *(ORNIT.; Mcrops apiasler)* albinărel, furnicar, viespar, (reg.) albinár, albinei, ploiér, ploiéşte, ploiéte, prigoreán, viespáriţă, ciuma-albínelor, lupul-albínelor, (înv.) meróp.

prigorít adj. v. ARS. DOGORIT. PÂRLIT.

prihană s. v. ABATERE. ACUZARE. ACUZAŢIE. BLAM. BLAMARE. CONDAMNARE. CULPABILITATE. CULPĂ. DEZA. PROBARE. EROARE. GREŞEALĂ. IMPUTARE. IMPUTAŢIE. ÎNFIERARE. ÎNVINOVĂŢIRE. ÎNVINUIRE. NEAPROBARE. PĂ. CAT. PÂNGĂRIRE. PROFANARE. REPRO. BARE. REPROŞ. RESPINGERE. SPURCARE. STIGMATIZARE. VINĂ. VINOVĂŢIE,

prihăní vb. v. ACUZA. ADMONESTA. BATJOCORI. CERTA. DĂSCĂLI. DOJENI. IMPUTA. ÎNVINOVĂŢI. ÎNVINUI. MORALIZA. MUSTRA. NECINSTI. PÂNGĂRI. PROFANA. REPROŞA. SPURCA. VIOLA.

prihăníe s. v. PÂNGĂRIRE. PROFANARE. SPURCARE.

prihăníre s. v. BATJOCORIRE. NECINSTIRE. PÂNGĂRIRE. PROFANARE. SACRILEGIU. SPURCARE. VIOLARE.

prihănít adj. v. PÂNGĂRIT. PROFANAT. SPURCAT.

PRIÍ vb. 1. (pop.) a-i prinde, (prin Ban.) a-i ponosi, (Mold. şi Transilv.) a-i suferi. *(Nu-i ~ mtncarea.)* 2. a-i ajuta, a-i folosi, (înv.) a-i spori. *(Nici aerul nu i-a ~.)* 3. (reg.) a-i primi. *(Copacului nu-i ~ acest pământ.) 4.* a-i tihni. *(Nu i-a ~ şederea lui ecolo.)*

prii vb. v. DORI. FAVORIZA. POFTL PROTEJA. URA.

priimínţă s. v. PRIMIRE.

priincios adj. v. ADECVAT. AVANTAJOS. BINEVENIT. BINEVOITOR. BUN. COMPĂTIMITOR. FAVORABIL. FERICIT. INDICAT. ÎNGĂDUITOR. ÎNŢELEGĂTOR. MĂRINIMOS. MILOS. MILOSTIV. NIMERIT. OPORTUN. POTRIVIT. PRIELNIC. PROPICE.

priínţă s. v. AMABILITATE. BUNĂVOINŢĂ. CINSTE. CREDINŢĂ. DEVOTAMENT. FIDELITATE. FOLOS. ÎNGĂDUINŢĂ. ÎNŢELEGERE. MĂRINIMIE. MILĂ. NECESITATE. SERVIABILITATE. SERVICIU. STATORNICIE. TREBUINŢĂ. UTILITATE.

priitór adj. v. AVANTAJOS. BINEVOITOR. COMPĂTIMITOR. FAVORABIL. ÎNGĂDUITOR. ÎNŢELEGĂTOR. MĂRINIMOS. MILOS. MILOSTIV. PRIELNIC. PROPICE.

priitór s. v. APĂRĂTOR. OCROTITOR. PROTECTOR. SPRIJIN. SPRIJINITOR. SUSŢINĂTOR.

prijineálăs. v. CRÂSNIC.

prijiní vb. v. ÎNTÂMPINA. PRIMI. PRINDE. PROPTI. REZEMA. SPRIJINI. SUSŢINE.

prilăstíre s. v. ADEMENIRE. AMĂGIRE. ÎNŞELARE. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. MOMIRE. PĂCĂLEALĂ. PĂCĂLIRE. PĂCĂLIT. PROSTIRE. PROSTIT. TRIŞARE.

prilăstitór s., adj. v. ADEMENITOR. AMĂGITOR. ÎNŞELĂTOR. SEDUCĂTOR.

PRILEJ s. 1. ocazie, (înv. şi reg.) pont, (înv.) ceas, gămán. *(A pierdut un ~ unic.)* 2. circumstanţă, ipostază, împrejurare, moment, ocazie, situaţie. *(Un ~ potrivii.)* 3. împrejurare, întâmplare, ocazie. *(~ a făcut ca...)* 4. motiv, ocazie, pretext, pricină, (înv. şi reg.) pofidă, (înv.) pricinuíre, (înv., în Transilv.) podóimă.

(Caută ~ de ceartă.) 5. cauză, considerent, mobil, motiv, pricină, raţiune, temei, (înv. şi pop.) cuvânt, (pop.) noimă, price, (înv.) cap, obiect, povód, rezon, (fig.) izvor, sământă. *(~ care explică producerea unui fenomen.* >

prilej s. v. AVERE. AVUT. AVUŢIE. BOGĂŢIE. BUN. MIJLOACE. PERICOL. PRIMEJDIE. SITUAŢIE. STARE.

prilejí vb. v. CAUZA. DECLANŞA. DETERMINA. DEZLĂNŢUL GENERA. ISCA. ÎN-TÂMPLA. NAŞTE. NIMERI. PETRECE. POTRIVI. PRICINUI. PRILEJUI. PRODUCE. PROVOCA. STÂRNI. SURVENI.

prilcjíre s. v. CAZ. CIRCUMSTANŢĂ. CONDIŢIE. CONJUNCTURĂ. IPOSTAZĂ. ÎMPREJURARE. POSTURĂ. POZIŢIE. SITUAŢIE. STARE.

PRILEJUÍ vb. 1. a îngădui, a permite. *(In-lilnirea a ~ un util schimb de experienţă.)* 2. (rar) a ocaziona. *(Această împrejurare a ~ in-tilnirea lor.)* 3. a cauza, a declanşa, a determina, a dezlănţui, a genera, a isca, a naşte, a pricinui, a produce, a provoca, a stirni, (înv. şi reg.) a scorni, (înv.) a pricini, a prileji. *(Atitudinea lui a ~ discuţii furtunoase.)*

prilejui vb. v. ÎNTÂMPLA. NIMERI. POTRIVI.

PRILI.JUÍRE s. cauzare, declanşare, determinare, generare, pricimiire, producere, provocare, (rar) provocáţie. *(~ unei puternice reacţii.)*

prilcstéţ s., adj. v. ADEMENITOR. AMĂGITOR. ÎNŞELĂTOR. SEDUCĂTOR».

prilestí vb. v. ADEMENI. AMĂGI. BÂRFI. BLAMA. CALOMNIA. CLEVETI. DEFĂIMA. DENIGRA. DISCREDITA. ÎNCÂNTA. ÎNŞELA. MINŢI. MOMI. PĂCĂLI. PONEGRI. PROSTI. PURTA. TRIŞA.

prilestít adj. v. ADEMENIT. AIUREA. AIURIT. AMĂGIT. BEZMETIC. CHIRCIT. DEGENERAT. DESCREIERAT. ÎNCHIRCIT. ÎNŞELAT. MOMIT. NEBUN. NEDEZVOLTAT. PĂCĂLIT. PIPERNICIT. PIRPIRIU. PRICĂJIT. PRIZĂRIT. PROSTIT. SEDUS. SFRIJIT. SMINTIT. TRIŞAT. ŢICNIT. ZĂNATIC. ZĂPĂCIT. ZURLIU.

PRIM num., adj. 1. num. (înv. şi reg.) prótos.,*(E ~* i'*nírc judecători.)* 2. adj. dinţii, întâi. *(Lucrul ~ pe care vrem su-l discutăm.)* 3. adj. iniţial, originar, primai', primordial. *(Fondul ~ al caracterului său.)*

*PRIM s. (reg.) primblătúră. *(~ aplicai pe ■marginea bundiţei.)*

PRIMAR adj. 1. iniţial, originar, prim, primordial. *(Fondul ~ al caracterului său.)* 2. primitiv. *(Forma ~ a unui cuvânt.)* 3. elementar. *(Curs, invăţămtnt ~.)* 4. elementar, rudimentar, simplu. *(Noţiuni ~ asupra...)*

PRIMAR s. (reg.) antist, (Transilv., Maram. şi Ban.) birâu, (Transilv., Ban. şi Olt.) chinez, (Transilv. şi Ban.) jude, (înv.) judeţ, procátor, vătámán, vornic, (înv., prin Transilv.) jurat, (rusism înv.) stárşină. *(~ ai satului.)*

primar s., adj.'v. PALEOZOIC.

PRIMARIÁT s. (reg.) primărie. *(În timpul ~ lui.)*

PRIMAT s. intiictate, precădere, preponderenţă, primordialitate, prioritate, (înv.) protíe, protimíe, protimisírc, protímisis. *(~ acordat unei probleme.)*

PRÍMĂ s. 1. (in sistemul de retribuire.) premiu. 2. *primă de asigurare* = (ieşit din uz) rată de asigurare, (înv.) premiu.

primă s. v. PANGLICĂ.

PRIMĂREÁSĂ s. primăriţă, (înv.) vorniceasa. (~ *c soţia primarului.)*

PRIMĂRÍE s. consiliu, sfat, (înv.) vornicíe. *(S-a dus la ~ pentru o adeverinţă.)*

primărie s. y. PRIMARIÁT.

PRIMĂRIŢĂ s. primăreasă, (înv.) vorniceasa. *(~ e soţia primarului.)*

primăríu adj. v. PRECOCE. TIMPURIU. VĂRATIC.

primăvara vb. v. DESPRiMĂVĂR.A. ÎM-PRIMĂVĂRA.

PRIMĂVĂRÁT1C adj. (livr.) vernál, (rar) primăvărél, primăvărós. *(Flori ~.)*

primăvărél adj. v. PRIMĂVĂRATIC.

primăvărfţă s. v. GHIOCEL.

primăvărós adj. v. PRIMĂ VĂRATIC.

i»rimăvărúţă s. v. GHIOCEL.

primbla s. v. CĂTUŞĂ. CHINGĂ. POLICIOARĂ. POLIŢĂ.

primblătúră s. v. PRIM.

PRIMEJDIE s. 1. ameninţare, pericol, (înv. şi pop.) nevoie. *(Îl plndcşle o mare ~.)* 2. pericol, (prin Transilv. şi Maram.) prilej, (înv.) cursă. *(A trecut prin multe ~.)* 3. pericol, risc, (astăzi rar) rízic. *(Cu ~ vieţii.)* 4. gravitate, pericol, periculozitate, seriozitate, (rar) severitate. *(~ bolii de care suferă.)* 5. nesiguranţă, pericol. *(~ unui loc.)*

PRIMEJDIOS adj. 1. ameninţător, periculos, (înv.) primejduihciús, primcjduitór. *(O situaţie ~.)* 2. hazardat, imprudent, periculos, riscant, riscat. *(O acţiune ~.)* 3. dăunător, negativ, nociv, păgubitor, periculos, prejudi-ciabil, rău, stricător, vătămător, (livr.) pernicios, (înv. şi pop.) pierzător, (reg.) daună-ciós, dăunós, (înv.) pagúbnie, prejudiciós, stricăciós. *(Efecte ~ pentru...)* 4. contraindicat, neindicat, nepotrivit, nociv, periculos, vătămător. *(Medicament ~ pentru diabet.)* 3. grav, greu, malign, periculos, serios, (rar) sever, (fam.) urit. *(O boală ~;* o *formă ~ a bolii.)* C. critic, grav, greu, periculos. *(Moment ~ al unei crize.)* 7. expus, nesigur, periculos. *(*!.'n *loc ~.)*

PRIMEJDUI vb. 1. (înv.) a (se) pericola. *(Te rog să nu-l ~.)* 2. a ameninţa, a periclita. *(Această situaţie ii ~ viaţa.)* 3. a-şi expune, a-şi risca. *(.Şi-a ~ viaţa.)* 4. a (se) compromite, a (se) periclita. *(Ploile ~ recolta.)*

piimejduiálâ s. v. AMENINŢARE. PERICLITARE. PRIMEJDUIRE.

prlmejduinciós adj. v. AMENINŢĂTOR. PERICULOS. PRIMEJDIOS.

PRIMEJDUIRE s. I. ameninţare, periclitare, (rar) primejduiálă. *(~ carierei lui.)* 2. compromitere, periclitare. *(~ recoltei de bumbac.)*

PRIMEJDUIT adj. amenințat, periclitat. *(O ființă ~.)*

primeiduitór adj. v. AMENINŢĂTOR. PERICULOS. PRIMEJDIOS.

PRIMENEALĂ s. 1. primenire, primenit, schimbare, schimbat. *(~ aşlernuturilor.)* 2. (concr.; mai ales la pi.) albitură, rufă, rufărie, schimb, (reg.) prcmenitúri (pl.). *(După baie şi-a luai ~ i.)*

PRIMENI vb. 1. a (se) schimba. *(După baie* s-*a~.)* 2. a împrospăta, a purifica, a ventila. *(A ~ aerul íntr-o încăpere.)*

primeni vb. v. TĂLMĂCI. TRADUCE. TRANSPUNE.

PRIMENÍRE s. 1. primeneală, primenit, schimbare, schimbat. *(~ aşlernuturilor.)* 2. împrospătare, purificare, ventilare. *(~ aerului din încăpere.)*

PRIMENIT adj. 1. schimbat. *(Om~.)* 2. împrospătat, purificat, *(Aer~.)*

PRIMENÍT s. primeneală, primenire, schimbare, schimbat. *(~ aşternu'urilor.)*

PRIMENITOR adj. înnoitor, reformator, regenerator, transformator, (livr.) novator. *(O mişcare ~.)*

PRIMÎ vb. 1.1. a incasa, a lua. *(Şi-a ~ retribuţia.)* 2. a încasa, a ridica. *(Şi-a ~ drep-*

diui'c de aulor.) 3. a încasa, a vedea. *(N-am ~ chiria* rf« *la el de un an.) 4.* a avea, a căpăta, a câştiga, a dobindi, a incasa, a obţine. *(~ 10 lei*

de "a mine dacă) 5. a căpăta, a dobândi, a

obţine, (înv. şi reg.) a prinde, (inv.) a isprăvi, (fam. fig.) a pupa. *(A~ ceva in dar;* a~ *in-ooire; a ~ ajutorul solicilut.)* 6. a căpăta, a obţine, a scoate, a vedea. *(Nu ~ un ban de Ir: •:■.) 7.* a prelua, a recepţiona. *(A ~ marfă.)* -íî. a afla. *(A ~ vestea a doua zi.)* II. 1. a accepta, *a* admite. *(A fost ~ la club.)* 2. a coopta. *(L-a ~* i/i *rindiú membrilor supleanţi.)* 3. a accepta, a admite, a împărtăşi. *(*A'*u ~ opiniile lui.)* 4. a accepta, a admite, a consimţi, a se învoi,,a voi, a vrea. *(~ să fii soţia mea?)* 5. a accepta, a admite., a aproba, a consimţi, a încuviinţa,.a st îndupleca, a îngădui, a se învoi, a lăsa, a permite, (livr.) a concede, *(*înv. şi pop.) a se prinde. (înv. şi rcg.(a se pleca, (Mold. şi Bucov.) a pozvoli, tjnv.) a aprobălui, a mulţumi, a •ogodi. *(A ~ să se scoală la concurs postul va-■cunt.)* fi. a adopta, a-şi însuşi, (fig.) a îmbrăţişa, *(A ~* o *nouă credinţă.)* 7. a angaja, a băga, a încadra, a lua, a numi, (inv. şi pop.) a năimi. *(Îl ~ inlr-un serviciu.)* Jî. a adăposti, a găzdui, (pop.) a pripăşi, a sălăşlui, (reg.) a sălâşi, (prin Bucov.) a incorteia, (prin Ban. şi Transilv.) a săliii, (înv.) a conăci, a făgădui, a săJăşui. *(L-a ~ cu bucurie in casa lui.)* 9. a lua. *(L-*a *~ în gazdă.)* III. a intimpina, (înv. şi reg.) a sprijini, (reg.) a prijini, (înv.) a tâm-pina, *(A ~ oaspeţii cu piine şi sare.)*

primi vb. v. ALIENA. ÎNNEBUNI. PRII. SMINTI. ŢICNI.

piimicér s. v. MUTUL.

PRIMÍRE s. 1.1. încasare, kiarc. *(După ~ retribuţiei.)* 2. încasare, ridicare. *(~ unor drepturi băneşti.) 3.* căpătare, dobândire, obţinere. *(~ a ajutorului cerul.)* 4. preluare, recep-ţionare. *(~ mărfii.)* 5. aflare. *(După ~ veţi ii.)* II. 1. acceptare, admitere. *(După ~ Jui in asociaţie.) 2.* cooptare. *(~ cuiva în biroul da conducere.)* 3. angajare. încadrare, numire. *(~ lui in uzina s-a făcut pe loc.) 4.* aciăpostire, găzduire, (Bucov.) încorteláre. *(~ unui oaspete în casa cuina.) Ti.* (înv.) prii-Jiiínţă. *(Le-a făcut o bună ~.)* III. intimpi-íiarc, (înv.) tâmpinárc, tâmpinát. *(~ cuiva cu pline şi sare.)*

PRIMIT adj. 1. preluat, recepţionat. *(Mărfuri •~.)* 2. acceptat, admis. *(Candidaţi ~ şi candidaţi respinşi.)*

primit adj., s. v. ALIENAT. DEMENT. DESCREIERAT. ÎNNEBUNIT. NEBUN. SMINTIT. ŢICNIT.

PRIMITIV adj., adv. 1. adj. barbar, sălbatic, (înv.) sireáp, várvar, vărvărésc. *(Tri-ímri, neamuri ~.)* 2. adj. neevoluat, rudimentar, simplu, (înv.) prost. *(Lanţul fiinţelor începe de la cea mai ~ vieţuitoare.)* 3. adj. nedezvol-íat. aeevoluat, rudimentar. *(Comunitate socială ~.)* 4. adj. necivilizat, sălbatic. *(0 aşezare ~.)* 5. adj. înapoiat, neevoluat, rudimentar, sălbatic. *(Duceau o viaţă ~, în caverne.)* >C. adj. iniţial, originar, primordial. *(Patria ~ a albanezilor.)* 7. adj. arhaic, străvechi,

vechi. *(Civilizaţii ~.)* 8. adj. primar. *(Forma ~ a unui cuvint.)* 9. adj. rudimentar, simplu. *(Unelte ~ de bronz.)* 10. adj., adv. grosolan, rudimentar. *(Grindă cioplită ~.)*

PRIMITIVISM s. barbarie, primitivitate, sălbăticie, (înv.) barbarism, sălbătăciúne, sălbă-ticíme. *(Starea de ~ a unui trib.)*

PRIMITIVITATE s. barbarie, primitivism, sălbăticie, (inv.) barbarism, sălbătăciúne, săl-băticíme. *(Starea de ~ a unul trib.)*

primitlvizá vb. v. SĂLBĂTICI.

PRIMITOR adj. 1. ospitalier, (reg.) ospătari)., ospătăréţ, (inv.) ospătós, ospitál. *(O ţ/azdă~.)* 2. atrăgător, îmbietor, plăcut. *(Ţinuturi ~.)*

primiţii s. pi. v. DEBUT. ÎNCEPUT. TRUFANDA.

PRIM-MINÍSTRU s. *(POLITICĂ)* cancelar, premier. *(în unele state ~ se numeşte cancelar sau premier.)*

PRIMORDIAL adj. 1. iniţial, originar, primitiv. *(Patria ~ a albanezilor.)* 2. iniţial, originar, prim, primar. *(Fondul ~ al caracterului său.)* 3. adine, capital, considerabil, crucial, decisiv, esenţial, fundamental, hotărilor, important, însemnat, organic, profund, radical, serios, structura!, substanţial, vital, (livr.) cardinal, major, nodal, (rar) temeinic. *(Prefaceri. ~.)*

PRIMORDIALITATE s. întâietate, precădere, preponderenţă, primat, prioritate, (inv.) protíe, protimie, protimisíre, protímisis. *(~ acordată unei probleme.)*

prlmórdiu s. v. DEBUT. ÎNCEPUT.

PRIMPREJUR adv. împrejur, (inv.) pre-júr. *(Au ~ ape bogate în peşte.)*

PRIMPREJÚRUL prep. împrejurul, (înv.) prejúrul. *(~casei.)*

PRÍMUL num. întiiul. *(A ajuns acolo ~.)*

PRÍMULĂ s. *(BOT.; Primula obconica)* (reg.) gălăţéne (pl.), mireasă.

primulítă s. v. LAPTELE-STÂNCIÍ. LĂPTIŞOR.

PRIN prep. *1,* (local) printru. *(~ o uşă pătrundea soarele.)* 2. (local*)* via. *(Bucureşti – Craiova ~ Roşiori de Vede.)* 3. (temporal*)* cu. *(Serbarea începe ~ focuri de artificii.)* 4. (instrumental) cu. *(Se înţeleg ~ tălmaci.)* 5. (instrumental) după, printru. *(Predă o limbă ~ o anumită metodă.)*

PRINCIAR adj. (inv.) principese, prinţese. *(Familie ~.)*

princiar adj. v. ABUNDENT. BOGAT. COPIOS. ÎMBELŞUGAT. ÎNDESTULAT.

PRINCIPAL adj. 1. central, (fig.) nodal. *(Punctul ~ al acţiunii.)* 2. magistral. *(Conductă ~.)*

principal s. v. CONDUCĂTOR. ŞEF.

PRÍNCIPE s. prinţ, (înv.) beizadea, crăişór.

PRINCIPESĂ s. domniţă, prinţesă, (reg.) prínţă, prinţoâică.

principese adj. v. PRINCIAR.

PRINCIPIU s. 1. bază, fundament, temei. *(Materia ca ~ al existenţei.)* 2. învăţătură, normă, precept, regulă, (pop.) poruncă, (înv.) mărturie, porunceálă, poruncită. *(~ moral.)* 3. normă, precept, regulă, rânduială, (înv.) pravilă, tocmeală. *(~ de viaţă.)* 4. criteriu, normă, (rar) semn. *(~ de apreciere.)* 5. concepţie, convingere, gând, idee, judecată, opinie, orientare, părere, vedere, viziune, (livr.) convicţiune. *(Are ~ sănătoase.)*

PRÍNDE vb. 1.1. a apuca, a înhăţa, a înşfăca, a lua, (pop. şi fam.) a căpui, (pop.) a în-căibăra, (prin Transilv.) a agâmba, (Mold. şi Transilv.) a găbji, a găbui, (grecism înv.) a proftaxi, (fam. fig.) a căptuşi, a umfla. *(~ in mtnă o bilă.)* 2. (reg.) a prijini. *(~ pietricelele in palmă.)* 3. a apuca, a lua, (înv. şi reg.) a sprijini, (prin Transilv.) a agâmba. *(~ copilul in braţe.)* 4. a (se) cuprinde, a (se) îmbrăţişa, a (se) înlănţui. *(Se ~ de mijloc.)* 5. a fixa, a imobiliza, a înţepeni, a pironi, (reg.) a pro-tăpi. *(A ~ ceva în cuie.)* 6. a fixa, a pune. *(~ olanele pe casă.)* 7. a (se) agăţa, a (se) atârna, a (se) spânzura, a (se) suspenda, (livr.) a (se) acroşa, (pop.) a (se) anina, a (se) zgrepţăna, (reg.) a (se) tăgârţa, (prin Munt.) a (se) atăgârţa, (Transilv.) a (se) imprínde. *(~ ceva în cui.)* 8. a se agăţa, a se apuca, a se atârna, a se ţine, (pop.) a se anina, (reg.) a se tăgârţa. *(Se ~ de crengi ca să nu cadă.)* 9. a se agăţa, a se fixa. *(Viţa de vie se ~ de araci.)* 10. a îmbina, a încheia, a uni. *(A ~ capetele birnelor.)* 11. *(MED.)* a se suda. *(Oasele s-au ~.)* 12. a (se) lipi. *(~ cu pap foile.)* 13. a aplica, a pune. *(Îşi ~ barbă şi mustăţi.)* 14. a înhăma, a pune. *(~ caii la căruţă.)* 15. a înjuga, a pune. *(A ~ boii la car.)* 16. *(JUR.)* a aresta, a captura. *(Criminalul a fost ~ ieri.)* 17. a captura. *(A ~ un animal sălbatic.)* 18. a vâna, (înv.) a vânători. *(A ~ multe păsări.)* 19. a pescui, (înv. şi reg.) a pescări, (înv.) a vâna. *(A ~ doi crapi.)* 20. a surprinde, (înv. şi reg.) a pripi, (Mold., Transilv. şi Ban.) a zăpsi. *(L-a ~ asupra faptului.)* II.1. a cârpi, a coase, a ţese, (Transilv.) a ştopoli, (Mold.) a ţârâi. *(I-a ~ ciorapul.)* 2. a se coagula, a se închega, (Transilv.) a se strínge. *(Laptele s-a~.)* 3. *(MED.)* a anchiloza, a înţepeni. *(Reumatismul i-a ~ articulaţiile.)* HI. 1. a capta, a înregistra, a recepta, a recepţiona. *(~ undele sonore.)* 2. a auzi. *(~ ctleva şoapte.)* 3. a afla, a găsi. *(Voia să-l ~singur ca să-i poată vorbi.)* 4. a ajunge, (înv. şi pop.) a sosi, (prin Olt.) a scurta. *(Mergeţi, oă ~ eu din urmă.)* 5. a ajunge, a apuca. *(Se grăbeşte să ~ trenul.)* 6. a apuca, a trăi, a vedea. *(Simţea că nu va mai ~ ziua de mâine.)* 7. a ajunge, a apuca, a surprinde. *(Ploaia i-a ~ în ctmp.)* 8. a cuprinde, a vedea, (fig.) a îmbrăţişa. *(Cit ~ cu ochii, cu privirea.)* 9. a(-l) ajunge, a(-l) birui, a(-l) copleşi, a(-l) covârşi, a(-l) cuprinde, a(-l) înfringe, a(-l) învinge, a(-l) podidi, a(-l) răzbi, a(-l) toropi, (înv.) a(-l) pre-covârşi, (fig.) a(-l) dobori, a(-l) lovi. *(L-a ~ somnul, oboseala.)* 10. a(-l) copleşi, a(-l) covârşi, a(-l) împresura, a(-l) năpădi. *(Îl~ gindurile.)* IV.l. a i se potrivi. *(Aerul ştrengăresc o ~ de minune.)* 2. a deprinde, a-şi însuşi, a învăţa. *(Nu e meşteşug pe care să nu-l peată ~.)* 3. a izbuti, a reuşi. *(Viclenia lui nu*

a ~.) V. a începe, a se porni. *(~ să ţipe, să fugă.)*

prinde vb. v. ACCEPTA. ADMITE. ANGAJA. APRECIA. APROBA. ASOCIA. ASTÂM-PĂRA. BĂGA. CALCULA. CALMA. CĂPĂTA. CONCEPE. CONSIMŢI. CONTRACTA. CUCERI. DOBÂNDI. DOMOLI. ESTIMA. EVALUA. FACE. FĂGĂDUI. FOLOSI. GRUPA. INTRA. INTUI. ÎNCADRA. ÎNCERCA. ÎNCHIRIA. ÎNCUVIINŢA. ÎNDATORA. ÎNDUPLECA. ÎNFRUNTA. ÎNGĂDUI. ÎNGHEŢA. ÎNSĂRCINA. ÎNSOŢI. ÎNTOVĂF:ĂSI. ÎNTREBUINŢA. ÎNTRECE. ÎNŢELEGE. ÎNVOI. LĂSA. LINIŞTI. LUA. MĂSURA. OBLIGA. OBŢINE. OCUPA. PARIA. PERMITE. POTOLI. PREŢUI. PRII. PRIMI. PROCREA. PROMITE. PUNE. RECURGE. RUMENI. SERVI. SESIZA. SLUJI. SOCOTI. SOLIDIFICA. TEMPERA. TOCMI. UNI. U-TILIZA. UZA. VÂRÎ.

PRÍNDERE s. 1.1. apucare, luare, prins. *(~ vasului cu mina.)* 2. înhăţare, înşficare, luare, (fam. fig.) umflare. *(~ cuiva.,* 3. fixare, fixat, imobilizare, înţepenire, pironire, ţintuire, (rar) pecetluire. *(~* in *cuie a unui obiect.)* 4. agăţare, agăţat, atârnare, atirnat, prins, spânzurare, spânzurat, suspendare, (livr.) acroşáj, acroşáre, (pop.) aninάre, aninat. *(~ unui obiect în cui.)* 5. agăţare, fixare. *(~ viţei de vie de araci.)* 6. îmbinare, unire. *(~ celor două capete aleblrnei.)* 7. lipire. *(~ mai râul tor foi cu pap.)* 8. înhămare, înhămat, punere. *(~ cailor la căruţă.)* 9. înjugarc, înjugat, punere. *(~ boilor la car.)* 10. *(JUR.)* aresiare, capturare, prins, (reg.) prinzáre, (înv.) prinsoare, prinsúră. *(~ unui hoţ evadat./* 11. capturare, captură. *(~ a unui animal sălb:íic.}* 12. vânare, vânat. *(A început sezonul de ~ a păsărilor.)* 13. pescuire, pescuit, (înv. şi reg.) pescărie, pescărit, (reg.) pescuiálă. *(~ a- doi păstrăvi.)* II. 1. cârpire, coasere, cusut, ţesore. (~ *găurii de la ciorap.)* 2. coagulare, închegare. *(~ laptelui.)* 3. *(MED.)* anchilozare, anchiloză, înţepenire. *(~ articulaţiilor.)* III. captare, înregistrare, receptare, recepţionarc, (rar) c\ip-tăţie. *(~ undelor sonore.)*

prindere s. v. AVERE. AVUT. AVUŢIE. BOGĂŢIE. BUN. MIJLOACE. SITUAŢIE. STARE.

prindoárcs. v. BELŞUG. BOGĂŢIE. BUNĂSTARE. CONDIŢIE. POZIŢIE. PROSPERITATE. SITUAŢIE. STARE.

prindorí vb. v. AJUTA. AJUTORA. O-CROTI. PROTEJA. SPRIJINI. SUSŢINE. PRINOS s. *(BIS.)* dar, jertfă, ofrandă, sacrificiu, (înv.) arse (pl.), oblaţiúne, plocon. *(~ adus divinităţii.)* prinos s. v. POMANĂ. PRAZNIC. PRINS adj., s. 1. adj. fixat, imobilizat, înţepenit, (rar) pecetluit, (reg.) proţăpít. *(Un tablou ~ pe perete.)* 2. adj., s. captiv, prizonier, (înv.) prădat. *(~ în război.)* 3. adj., s. arestat, capturat. *(Hoţ~.)* 4. adj. coagulat,încheiat. *(Lapte ~.)* 5. adj. acru, bătut, (înv. şi pop.) searbăd, (prin Ban.) sáur. *(A băut nişte lapte ~.)* 6. adj. *(MED.)* anchilozat, înţepenit. *(Ca*

articulaţiile ~.) 7. adj. ocupat (înv.) cuprins. *(E un om foarte ~ cu iot felul de probleme.)*

PRINS s. 1. apucare, luare, prindere. (~ *oaşului cu mina.)* 2. agăţare, agăţat, atirnare, atâríâat, prindere, spânzurare, spânzurat, suspendare, (livr.) acroşáj, acroşáre, (pop.) aninάre, aniriát. *(~ unui obiect in cui.)* 3. *(JUR.)* aresâare, capturare, prindere, (reg.) prinzáre, (înv.; prinsoare, prinsúră. *(~ unui hoţ disparat.)*

PRINSOARE s. pariu, rămăşag, (înv. şi pop.) rămas, (reg.) rămáş, rămăşeálă, rămăşiţă. <*A face o ~ cu cineva.)*

prinsoare s. v. ACORD. ARANJAMENT. AREST. ARESTARE. AVERE. AVUT. AVUŢIE. BOGĂŢIE. BUN. CAPTIVITATE. CAPTURARE. CĂTUŞĂ. CHINGĂ. COMBINAŢIE. CONTRACT. 'CONVENŢIE. ÎNCHISOARE. ÎNŢELEGERE. ÎNVOIALĂ. ÎNVOIRE. LEGĂMÂNT. MIJLOACE.

OCNĂ. PACT. PENITENCIAR. PRINDERE. PRINS. PRIZONIERAT. PUŞCĂRIE. SITUAŢIE. STARE. TEMNIŢĂ. TRANZACŢIE.

prinsúră s. v. ARESTARE. CAPTURARE. PRINDERE. PRINS.

PRÍNTRE prep. 1. între. *(Trăieşte ~ străini.)* 2. din, dintre, între. *(Cel mai bun ~ toţi.)*

PRÍNTRU prep. 1. (local) prin. *(~-o uşa pătrundea soarele.)* 2. (instrumental) după, prin. *(Predă o limbă ~-o anumită metodă.)*

PRINŢ s. principe, (înv.) beizadea, crăisór.

prinţă s. v. DOMNIŢĂ. PRINCIPESĂ. PRINŢESĂ.

PRINŢESĂ s. domniţă, principesă, (reg.) prinţă, prinţoáică.

prinţese adj. v. PRINCIAR.

prinţoáică s. v. DOMNIŢĂ. PRINCIPESĂ. PRINŢESĂ.

prinveuí vb. v. AJUNGE. PARVENI.

prinzáci adj. v. ABIL. DEŞTEPT. DIBACI. ÍNGENIOS. ISCUSIT. ISTEŢ. ÎNDEMÂNA-TIC. MEŞTER. PRICEPUT.

prinzáre s. v. AREST. ARESTARE. CAPTURARE. ÎNCHISOARE. OCNĂ. PENITENCIAR. PRINDERE. PRINS. PUŞCĂRIE. TEMNIŢĂ.

PRINZĂTOÁRE s. capcană, cursă, (reg.) «eiárcă, (înv.) mreajă, sílţă, (înv., în Olt., Ban. şi- Transilv.) clúcsă. *(~ de prins animale săl-éatice.)*

prinzătór s. v. VÂNĂTOR.

prióćă s. v. HERGHELIE.

PRIORITAR adj. (înv.) întâietór, protimi-sitór. *(Sarcină ~.)*

PRIORITATE s. 1. anterioritate. *(~ în íimp.)* 2. întâietate, precădere, preponderenţă, primat, primordialitate, (înv.) protíe, protimíe, protimisíre, protímisis.*(~ acordată unei pro-éleme.)*

PRÍPĂ s. grabă, precipitare, precipitaţie, pripeală, pripire, zor. *(Ce e ~ asta?)*

PRIPĂŞÍ vb. a se aciua, a se cuibări, a se; ploşi, (rar) a se rătăci, (înv. şi reg.) a se lipi, <reg.) a se agesti, a se închiorchioşa, (înv.) a se sprijini. *(S-a ~ acolo de nu seştie unde.)*

pripăşi vb. v. ADĂPOSTI. GĂZDUI. PRIMI.

PRIPĂŞÍRE s. aciuare, oploşire. *(~ cuiva într-un loc.),*

PRIPĂŞÍT adj., s. 1. adj. aciuat, oploşit. *(Un om ~.)* 2. adj., s. străin, venetic, (înv.) nemernic. *(E un ~ prin locurile acestea.)*

PRIPEALĂ s. grabă, precipitare, precipitaţie, pripă, pripire, zor. *(Ce e ~ asta?)*

pripeală s. v. ARŞIŢĂ. CANICULĂ. CĂLDURI. DOGOARE. DOGOREALÁ. FIERBINŢEALĂ. NĂBUŞEALĂ. NĂDUF. NĂ-DUŞEALĂ. PÂRJOL. POJAR. TOROPEALĂ, ZĂDUF. ZĂPUŞEALĂ.

prípec s. v. ARŞIŢĂ. CANICULĂ. CĂLDURI. DOGOARE. DÓGOREALĂ. FIERBINŢEALĂ. NĂBUŞEALĂ. NĂDUF. NĂDUŞEALÁ. PÂRJOL. POJAR. TOROPEALĂ. ZĂDUF. ZĂPUŞEALĂ.

pripé'lnic adj. v. IUTE. PRIPIT. REPEZIT. SPRINTEN. VIOL

pripeşte adv. v. GRABNIC. IMEDIAT. IUTE. ÎNDATĂ. RAPID. REPEDE. URGENT.

PRIPÍ vb. a se grăbi. *(Te rog să nu te ~ in luarea deciziei.)*

pripi vb. v. ACCELERA. ARDE. CON-STRÂNGE. DOGORI. FACE. FORŢA. FRIGE. FUGĂRI. GRĂBI. HĂITUI. IUTI. ÎNCINGE. ÎNFIERBÂNTA. OBLIGA. PÂRJOLI. PRINDE. RUMENI. SILI. SURPRINDE. URGENTA. URMĂRI. ZORI.

PRIPÍRE s. grabă, precipitare, precipitaţie, pripă, pripeală, zor. *(Ce e ~ asta?)*

PRIPÍT adj. repezit, (înv.) pripélnic. *(E prea ~.)*

pripit s. v. ANTRAX. CĂRBUNE. DALAC. PUSTULĂ MALIGNĂ.

pripitór adj. v. ARZĂTOR. CANICULAR. DOGORITOR. FIERBINTE. GRABNIC. GRĂBIT. IUTE. ÎNTINS. NISIPOS. PRECIPITAT. PRETIMPURIU. RAPID. REPEDE. REPEZIT. TORID. TROPICAL. ZĂPU-ŞITOR. ZORIT.

pripoánă s. v. POP. PROPTEA. REAZEM. SPRIJIN. SUSŢINERE.

PRIPÓN s. 1. ţăruş, (înv. şi pop.) pociúmb, (reg.) poteráş, stănóg, (Ban.) pălimár, (Maram., Transilv., Ban. şi Olt.) şteamp. *(~ se înfige in pămint.)* 2. (reg.) conovăţ, (Ban., Transilv. şi Olt.) paiván. *(Cu ~ se leagă animalele care pasc.)* 3. *(PESCUIT)* (reg.) cărmăcúţă, sfoară.

priponeálă s. v. LEGARE. LEGAT. PRIPONIRE.

PRIPONÍ vb. a lega, (Transilv. şi Ban.) a păivăni. *(A ~ «n animal la păscut.)*

PRIPONIRE s. legare, legat, (înv.) priponeálă. *(~,unei vite la păscut.)*

PRIPONÍT adj. legat. *(Viiă~.)*

PRIPÓR s. *(GEOGR.)* clină, coastă, co-borâş, costişă, muchie, pantă, povârniş, repeziş, scqborâş, versant, (rar) prăvăléc, prăvălíş, (înv. şi reg.) piază, scápăt, (reg.) pieptán, pieptar, piezişeá, povârghie, prăvál, prăvăli-túră, răpăgúş, (prin Munt.) aplecúş, (înv.) baír, povârnitúră, (fig.) şold. *(~ al unui deal.)* pripór s. v. LUMINIŞ. POIANĂ.

priporíu adj. v. ABRUPT. DREPT. PERPENDICULAR. PIEPTIŞ. PIEZIŞ. PRĂPĂSTIOS. PRIPOROS. RÂPOS. VERTICAL.

priporâtadj. v. ABRUPT. DREPT. PERPENDICULAR. PIEPTIŞ. PIEZIŞ. PRĂPĂSTIOS. PRIPOROS. RÂPOS. VERTICAL. • PRIPOROS adj. abrupt, drept,- perpendicular, pieptiş, piezis, prăpăstios, râpos, vertical, (rar) prâpăstuít, priporât, (pop.) oblu, (reg.) poncíş, prăvălát, prăvălátic, ripít, ripuiós. ţărmurós, (prin Transilv.) priporíu, (prin Bn-cov.) pripós, (înv.) málurós, străminós. *(Perdele ~ al muntelui.)*

pripós adj. v. ABRUPT. DREPT. PERPENDICULAR. PIEPTIŞ. PIEZIŞ. PRĂPĂSTIOS. PRIPOROS. RÂPOS. VERTICAL. ţ

PRISĂCĂ s. albinărie, stupârie, stupină, (rar) prisăcăríe. *(S-a dus la ~ să colecteze mierea.)*

PRISĂCÁR s. albinar, apicultor, stupar, (înv. şi reg.) mierár. *(~ se ocupă cu creşterea albinelor.)*

PRISĂCĂRÍE s. albinărie, albinărit, apicultură, prisăcărit, stupărie, stupărit. *(Albi-narul se ocupă cu*

~.)

prisăcăríe s. v. ALBINĂRIE. PRISACĂ. STUPĂRIE. STUPINĂ.

PRISĂCĂRÍT s. albinărie, albinărit, apicultură, prisăcăríe, stupărie, stupărit. *(Albinarul se ocupă cu ~.)*

PRISCÓL s. *(FARM.)* perifen. prisiúgă s. v. CHIBRIT. PRISNÁR s. prisncl, sfirlează, titirez, (reg.) măciucă. *(~ la fusul de tors.)* prisnă s. v. CANDELĂ. prísne adj. invar. v. CURAT. NATIV. NE-AMESTECÂT. PUR.

prísne adv. v. CHIAR. DREPT. EXACT. ÎNTOCMAI. PRECIS. TOCMAI.

prisncl s. v. BUCEA. BUCŞĂ. FUS. GR IX-DEI. OSIE. PENIŢĂ.

prísnic adj. v. CURAT. NATIV. NEAMES-TECÁT. PUR.

PRISOS s. 1. excedent, plus, prisosinţă, surplus, (reg.) rádăş, (înv.) prisoseálă, priso-sirc, prisosit, prisositúră, rămas. *(Un ~* de *produse.)* 2. abundenţă, belşug, bogăţie, îm-belşugare, îndestulare, (rar) afluenţă, mănoşíe. răsfăţ, risipă, (livr.) opulenţă, profuziune, (pop.) jertfă, (prin Olt.) temei, (înv.) sătul, saturare, spor. *(~ de grâne pe cimpii.)*

prisoseálă s. v. EXCEDENT. PLUS. PRISOS. PRISOSINŢĂ. SURPLUS.

prisosélnic adj. v. DISPONIBIL. INEFICACE. INEFICIENT. INFRUCTUOS. INUTIL. LIBER. NEFOLOSITOR. NEOCUPAT. NE-TWEBL'INCIOS. NEUTIL. VAN. ZADARNIC. PRISOSI vb. a rămâne. *(S-a mincat şi a mai şi~.)*

prisosi vb. v. CREŞTE. ÎNMULŢI. MĂRI. PRECUMPĂNI. PREVALA. RIDICA. SPORI. PRISOSINŢĂ s. excedent, plus, prisos, surplus, (reg.) rádăş, (înv.) prisoseálă, prisosírc, prisosit, prisositúră, rămas. *(O ~* de *produse.)* prisusíre s. v. EXCEDENT. PLUS. PRISOS. PRISOSINŢĂ. SURPLUS.

prisosit s, v. EXCEDENT. PLUS. PRISOS. PRISOSINŢĂ. SURPLUS.

prisositór adj. v. EXCEDENTAR. INEFICACE. INEFICIENT. INFRUCTUOS. INUTIL. NEFOLOSITOR. NETREBUINCÍOs.. NEUTIL. VAN. ZADARNIC.

prisositúră s. v. EXCEDENT. PLUS. PRISOS. PRISOSINŢĂ. SURPLUS.

PRÍSPĂ s. 1. (reg.) mal, prăgúş, prus, sin á-şină, stréie, tabán, tálpoáne (pl.), tirnáţ, vatră, (Transilv.) podmól, (prin Maram.) prici, (Transilv.) supărate, (Maram.) şatră. *(~ a unei case ţărăneşti.) 2. (GEOGR.)* platformă, tăpşan.

prispişoáră s. v. PRISPULIŢĂ. PRISPU-ŞOARĂ.

PRISPULIŢĂ s. prispu.şoară, (rar*)* prispi-şoáră. *(O casă* cn*~.)*

PRISPU.ŞOARĂ s. prispuliţă, (rar) prispi-«oară. *(Casă cu~.j*

pristáuişte s. v. LIMAN. LITORAL. MAL. MARGINE. PORT. ŢĂRM.

pristáv s. v. ADMINISTRATOR. CRAINIC. MESAGER. PAZĂ. PAZNIC.PĂZITOR. PORTĂREL. SOL. STRAJĂ. STRĂJER. TRIMIS. VECHIL. VESTITOR.

pristavlisí vb. v. DA. ÎNCREDINŢA. ÎN-MÂNA. ÎNTINDE. PREDA. REMITE. TRANSMITE.

pristăní vb. v. ACCEPTA. ADMITE. A-VANTAJA. CONCEPE. CONVENI. FAVORIZA.

ÎNGĂDUI. ÎNŢELEGE. ÎNVOI. PĂRTINI. PERMITE. PRIVILEGIA. PROTEJA. RĂBDA. SUFERI. SUPORTA. TOLERA.

pristăvi vb. v. DECEDA. DISPĂREA. DUCE. MURI. PIERI. PRĂPĂDI. RĂPOSA. RAS-CULA. RĂZVRĂTI. REVOLTA. RIDICA. SFÂRŞL STINGE. SUCOMBA.

pristăvíre s. v. DECEDARE. DECES. DISPARIŢIE. MOARTE. PIEIRE. PRĂPĂ-DIRE. RĂPOSARE. SFÂRSIT. STINGERE. SUCOMBARE.

pristăvít adj., s. v. DECEDAT. DEFUNCT. DISPĂRUT. MORT. RĂPOSAT.

pristcniór s. v. SILNIC.

pristoáre s. v. CATR1NŢĂ. FOTĂ.

pristol vb. v. CONTENI. ÎNCETA. ÎNTRERUPE. OPRI.

pristol s. v. ALTAR.

PR1STÓLNIC s. *(BOT.; Abutilon thm-phrasli)* teişor, (reg.) crucea-piinii, floarca-crúcii.

pristuí vb. v. ÎNDURA. PĂTIMI. PĂŢI. RĂBDA. SUFERI. SUPORTA. TRAGE.

prişcopálă s. v. PUŞCOCI.

PRÍŞNIŢ s. *(MED.)* cataplasmă, compresă, (înv. şi pop.) oblojeálă, plasture. *(A pus un ~ pe regiunea bolnavă.)*

priştipeílă s. v. AGONISEALĂ. AGONISIRE. AGONISITĂ. ECONOMIE.

priştipi vb. v. ACUMULA. ADUNA. AGONISI. ECONOMISI. FACE. STRÂNGE.

pritî vb. v. AVERTIZA. COMANDA. DECIDE. DISPUNE. FIXA. HOTĂRÎ. INFORMA. ÎNŞTIINŢA. ORDONA. PORUNCI. PREVENI. STABILI. STATORNICI.

pritóc s. v. PRITOCEALĂ. PRITOCIRE, PRITOCIT. PRITOCITURĂ.

PRITOCEÁLĂ s. pritocire, pritocit, pri-tiK.tură, (pop.) pritóc. *(~ verzci.)*

T R1TOCÍ vb. 1. (reg.) a răvăci, a strecura. *(A ~ vinul.)* 2. a traiisvaza. *(A ~ un lichid.)*

PK ITOCÍREs. 1. (reg.) răvăcíre. *(~ vinului.)* 2. pritoceală, pritocit, pritocitură, (pop.) pri-túc. *(~ verzci.)*

PRITOCÍT adj. J. (reg.) răvăcít. *(Vin~.)* ii. transvazat. *(Lichid ~.)*

PRITOCIT s. pritoceală, pritocire, pritocitură, (pop.) pritóc. *(~ verzei.)*

PRITOCITURĂ s. pritoceală, pritocire, pritocit, (pop.) pritóc. (~ *verzei.)*

l»riu adj. v. BĂLŢAT. PĂTAT. PESTRIŢ. TĂRCAT.

priva vb. v. LIPSI.

PRIVAT adj. domestic, intim, particular, personal. *(Probleme ~.)*

privat adj. v. INDIVIDUAL. PARTICULAR. PE H SONAL. PROPR IU.

privată s. v. CLOSET. TOALETĂ. VECE.

priraţiune s. v. LIPSĂ. MIZERIE.'NEVOIE. SĂRĂCIE.

pihătár s. v. CĂMĂTAR. COMERCIANT..NEGUSTOR.

privcálă s. v. ASPECT. CADRU. CĂUTĂTURĂ. ÎNFĂŢIŞARE. PEISAJ. PERSPECTIVĂ. PRIVELIŞTE. PRIVIRE. PRIVIT. SCENĂ. TABLOU. UITĂTURĂ. VEDERE.

PRIVEGHEA vb. (reg.) a păzi. *(A ~* im *unor!.)*

privejjhoá vb. v. ADMINISTRA. CÂRMUÍ. CONDUCE. GOSPODĂRI. ISCODI. OBSERVA. PĂZI. PÂNDI. SPIONA. STRĂ10I. SUPRAVEGHEA. URMĂRI. VEGHEA.

priveghcálă s. v. PRIVEGHERE. TREZIE. VEGHE.

privegheat s. v. PRIVEGHERE. PRITBGHI.

PRIVEGHERE s. 1. trezie, veghe, (inv. şi reg.) priveghi, (reg.) privcgheálă. *(Stare de ~.)* 2. priveghi, (reg.) prevedénie, prevedere, (înv.) privegheat. *(~ la un mori.)* 3. *(BIS.)* (înv.) priveghi. *(Slujba ~.)*

priveghere s. v. ATENŢIE. BĂGARE DE SEAMA-CIRCUMSPECŢIE. GRIJĂ. LUARE-AMINTE. PAZĂ. PRECAUŢIE. PREVEDERE. PRUDENŢĂ. STRAJĂ. STRĂJUIRE. SUPRAVEGHERE. VEGHE. VEGHERE.

priveghetór adj. v. ATENT. CIRCUMSPECT. GRIJULIU. PRECAUT. PREVĂZĂTOR. PRUDENT. VIGILENT.

priveghetór s. v. PAZĂ. PAZNIC. PĂZITOR STRAJĂ. STRĂJER. SUBPREFECT. SUPRAVEGHETOR.

PRIVEGHI s. priveghere, (reg.) prevedénie, prevedere, (înv.) privegheat. (~ *l« un mort.)*

priveghi s. v. PAZĂ. PAZNIC. PĂZITOR. PRIVEGHERE. STRAJĂ. STRĂJER. STRĂJUIRE. SUPRAVEGHERE. SUPRAVEGHETOR. TREZIE. VEGHE. VEGHERE.

PRIVELIŞTE s. I. cadru, peisaj, scenă, t.'ib'ou, vedere, (livr.) sit, (înv.) privcálă, privire, tabel, (fig.) decor. *(0 incinlăloare ~ de natură.)* 2. perspectivă, vedere, (înv. şi reg.) priveálă, (înv.) prospect. *(Avem o ~ minunată*

spre marc.) 3. aspect, înfăţişare, (inv.) privcálă, privire. *(O ~ demnă de milă.)*

privelişte s. v. CĂUTĂTURA. PRIVIRE. REPREZENTAŢIE. SPECTACOL. UITĂTURĂ.

priveşti vb. v. ACOPERI. PRIVI vb. 1. a scruta, a se uita, (inv.) a cerca. *(~ in zare.)* 2. a se uita, (pop.) n se căuta. *(Se ~ în oglindă.)* 3. a urmări, a vedea, a viziona. *(A ~ un film la televizor.)* 4. *a* se uita, a vedea, (Olt. şi Ban.) a se zăuita. *(Vino să ~ ce-am cumpărat.)* 5. a se raporta, a se referi, (înv.) a se atinge. *(Aceste document-; ~...)* Ca interesa. *(O problemă care vă ~ şi pe voi.)*

privi vb. v. ANALIZA. CADRA. CĂDEA. CERCETA. CUVENI. EXAMINA. INVESTIGA. OBSERVA. PERCEPE. REMARCA. REŢINE. SESIZA. STUDIA. TREBUI. URMĂRI. VEDEA. ZĂRI.

PRIVIGHETOARE s. *(ORXIT.)* I. *(Lus-cinia)* (rar) filoinélă, (prin Transilv.) presură. 2. *privighetoare-de-sluf (Aerocephalus)* = lăcar. ♦PRIVIGHETOR s. *(OfiNJT.)* (reg.) pri-vighctorói. *(Bărbătuşul privighetoarei se numeşte ~.)*

privighetorul s. v. PRIVIGHETOR. PRIVILEGIA vb. a avantaja, a favoriza, a părtini, a proteja, (inv. şi reg.) a pristănî, (înv.) a făţarnici. *(Arbitrul la ~.)*

PRIVILEGIAT adj. avantajat, favorizat, părtinit, protejat. *(Echipă sportivă ~.)* privilegiat adj. v.

AUTORIZAT. PRIVILEGIU s. 1. prerogativă, (inv.) pro-nórnion. *(~ «l unui demnitar.)* 2. drept. *(S-a folosit de ~ pe* care *il are.)* 3. avantaj, favoare, înlesnire, uşurinţă, (pop. şi fam.) hatir. *(Se* *bucură de unele ~.)* 4. avantaj, favoare. *(Mă bucur de ~ de a-l cunoaşte.)* 3. cinste, favoare, onoare, (pop. şi fam.) liatâr. *(I se face ~ de* u *fi invitat la solemnitate.)* 6. avantaj, binefacere, dar, folos. *(~iile tehnicii moderne.)* privilighét s. v. SUBPREFECT. privinţă s. v. PRIVIT.

PRIVÍRE s. J. văz. *(Are~ bună.)* 2. (inv.) vedere. *(Are o~ pătrunzătoare.)* 3. ochi. *(Î.şi plimba ~ peste...)* 4. ochire, uitătură. *(Dintr-o ~.)* 5. căutătură, uitătură, (inv.) privcálă, privelişte, privitúră. *(Avea o ~ blajină.)* fi. *(MED.) privire încrucişată* = strabism. 7. cercetare, examinare. *(La* o*~ mai adincú...)* privire s. v. ASPECT. ATENŢIE. CADRU. CURIOZITATE. INTERES. ÎNFĂŢIŞĂRI:. LUARE-AMINTE. PEISAJ. PRIVELIŞTE. PRIVIT. REPREZENTAŢIE. SCENĂ. SPECTACOL. TABLOU. VEDERE. privisínâ s. v. PREVINĂ. PRIVlT s. (înv. şi reg.) privcálă, privinţă, (înv.) privire. *(~ celor din jur.)*

privit s. v. REPREZENTAŢIE. SPECTACOL.

privitor s. v. ISCOADĂ. SPION. PRIVITOR s., adj. 1. s. spectator, (rar) uitătór. *(Toţi~ erau tncinlaţi.)* 2. adj. referitor, relativ. *(Documente ~ la Moldova.)*

privitorii s. v. CĂUTĂTURĂ. PRIVIRE. UITĂTURĂ.

PRIZĂ vb. a trage, (Mold.) a sfârcâi. *(~ tabac.)*

priza vb.v. APRECIA. CALCULA. ESTIMA. EVALUA. INTUI. ÎNŢELEGE. MĂSURA. PREŢUI. SESIZA. SOCOTI.

priză s. v. CAPTURĂ. FAIMĂ. POPULARITATE. PRADĂ. RENUME. REPUTAŢIE.

prizări vb. v. CHIRCI. DEGENERA. ÎNCHIRCI. PIPERNICI. RĂNI. SFRIJI. ZGÂR-CI.

PRIZĂRIT adj. 1. chircit, degenerat, închircit, nedezvoltat, pipernicit, pirpiriu, pricăjit, sfrijit, (rar) nevoiaş, slab, sterp, (înv. şi reg.) scăzut, (reg.) izinít, obídnic, pimnicít, pizghirít, răit, şiştáv, (prin Ban.) miciculát, (prin Bucov. şi Transilv.) prilestít, (prin Olt.) tî'rcav. *(Plantă ~.)* 2. costeliv, jigărit, pipernicit, pirpiriu, prăpădit, răpciugos, sfrijit, slab, slăbănog, uscat, uscăţiv, (rar) uscăciós, (înv. şi reg.) rnârşav, rău, sec, secăţíu, secăţív, (reg.) ogârjít, (Mold. şi Transilv.) pogârjít. *(Vita ~.)* 3. debil, delicat, firav, fragil, gingaş, pirpiriu, plăpând, sfrijit, slab, slăbănog, slăbuţ, şubred, (pop.) piţigăiat, (înv. şi reg.) mî'rşav, ticălos, (reg.) gúbav, morângláv, (Munt. şi Transilv.) sighináş, (Munt. şi Olt.) şíştav. *(Un copil ~;* o *constituţie.~.)*

prizărit adj. v. LOVIT. MĂRUNT. NEIMPORTANT. NEÂNSEMNAT. RĂNIT.

prizăritúră s. v. CHIRCITURĂ. SFRI-JITURÂ.

PRIZON s. *(TEHN.)* şurub prizonier.

prizon s. v. AREST. ÎNCHISOARE. OCNĂ. PENITENCIAR. PUŞCĂRIE. TEMNIŢĂ.

PRIZONÍER adj., s.'l. adj., s. captiv, prins, (înv.) prădat. *(~ în război.)* 2. s. (înv.) fúglu. (*~ fugit din lagăr.)* 3. s. arestat, deţinut, întemniţat, (înv.) arestánt, (glumeţ) pensionar. (*~ a fost imediat eliberat din detenţie.)*

PRIZONIERAT s. captivitate, (rar) prizo-nieríe, (înv. şi pop.) prinsoare, robie, (înv.) robi-ciúne, robíme, robire. *(Ostaşul a stal tn ~ doi ani.)*

prizonieríe s. v. CAPTIVITATE. PRIZONIERAT.

PRÂNZ s. 1. dejun, (pop.) nămiaza, prân-záre, (Ban., Transilv., Maram. şi Mold.) gustare. *(Luăm împreună ~ ?)* 2. banchet, masă, ospăţ, praznic, prăznuíre, (livr.) festin, (rar) ospeţíe, (pop.) prânzáre. *(A dat un ~ în cinstea oaspeţilor.)* 3. amiază, (pop.) namiáză. *(Pe la ~.)*

prânz s. v. MIAZĂZI. MICUL DEJUN. PA-NAHIDĂ. PARASTAS. POMANĂ. SUD.

prânzáre s. v. BANCHET. DEJUN. MASĂ. OSPĂŢ. PRAZNIC. PRÂNZ.

PRÂNZÍ vb. a dejuna, (înv. şi reg.) a merinda, (reg.) a prinzui, (prin Maram.) a gusta. *(A ~ pe la orele 14.)*

PRÂNZIŞÓR s. (înv. şi reg.) prânzuléţ, prân-zúţ.

prânzişór s. v. MICUL DEJUN.

prinzitór s. v. SALĂ DE MESE. SALĂ DE MÂNCARE. SUFRAGERIE.

prinzui vb. v. DEJUNA. PRÂNZI.

prânzuléţ s. v. PRÂNZISOR.

prinzúţ s. v. MICUL DEJUN. PRÂNZIŞÓR.

PRÂSLEA s. art. mezin, (Olt.) urmi tic, (Olt. şi Transilv.) zăpírstca (art.). *(~ din familie.)*

prâslúe s. v. PIEPTAR.

PRÂSNÉL s. 1. sfirlează, titirez, (înv. şi rog.) sfirlă. *(~ cu care se joacă copiii.)* -. prhíiar, sfârlează, titirez, (reg.) măciucă. *(~ la fusul, de tors.)* 3. *(TEHN.)* cring, (reg.) fanar, prâs-télnic, (Olt.) vălúg. *(~ la roata morii.)* 4. *(TEHN.)* (reg.) târcoálă. (*~ la cilindrul morii.)*

prisnél s. v. COADA-SORICELULUI.

prâsní vb. v. FÂSÂI. FOŞNI. PÂRÎ1. SCÂR-ŢÂI. STROPI. SUNA. SUSURA, SOPOTL ŞOPTI. ŞUŞOTI. SUSUI. TROSNI. UDA.

pristclnic s. v. CRÂNG. PRÂSNEL.

PRO prep. pentru. *(~ şi contra.)*

PROASPĂT adj. 1. (reg.) verde. *(Peşte ~.)* 2. cald. *(Pline ~.)* 3. moale, (reg.) puhav. (*Cozonac ~.*) 4. dulce. *(Lapte ~.)* 5. rece. *(A băut un pahar cu apă ~.)* G. neofilit, neveştejit. *(Flori ~.)* 7. bun, curat, nealterat, nestricat, nevătămător, neviciat, oxigenat, ozonat, pur, purificat, salubru, sănătos, tare. *(Aera*[1] *~ de munte.)* 8. actual, viu. *(O amintire mereu ~.)*

proaspăt adj. v. NOU. ODIHNIT. RECENT. REPAUZAT.

proáşcăs. v. PRAŞTIE. PUŞCOCI. STROPITOARE.

prob adj. v. CINSTIT. CORECT. INCORUPTIBIL. INTEGRU. LEAL. NECORUPTIBÍL. ONEST.

PROBĂ vb. 1. a încerca, a verifica, (po;..) a cerca, (înv. şi reg.) a probălui, (înv.) a probai, a probui. *(A ~ un motor, un aparat.)* 2. a experimenta, a încerca. *(A ~* o *nouă metoíă.)* 3. a încerca, a verifica, (înv.) a ispiti. *(A ~ sentimentele cuiva.)* 4. a adeveri, a arăt., a atesta, a certifica, a confirma, a demonstra, a dovedi, a întări, a mărturisi, a sprijini, a •stabili, a susţine, (livr.) a corobora, (înv. şi reg.) a probălui, (înv.) a încredinţa, a mărturi, o probui. *(Toate ~ cele spuse.) 5.* a demon-itra, a dovedi, a indica, (fig.) a marca. *(Cursul*

evenimentelor ~ o *cotitură.)* 6. a argument, a demonstra, a dovedi, a întări, a susţine. *(Şi-a ~ temeinic ideile.)*

proba vb. v. ÎNVĂŢA. MEMORA. MEMORIZA. REPETA.

PROBABIL adj., adv. 1. adj. eventual, posibil. *(0~ tntilnire Intre cei doi ambasadori.)* 2. adv. poate, posibil. *(~ să vin.)* 3. adj. posibil, potenţial, virtual. *(Ciştigăior ~ al unei competiţii.)* 4. adj. plauzibil. *(Ipoteza cea mai ~.)* 5. adv. pesemne, poate, (pop.) pasămite, (reg.) sámite. *(~ nu ştie ce să facă.)*

PROBABILITATE s. 1. eventualitate, posibilitate. *(A^T^u trebuie exclusă şi această ~.>* 2. posibilitate, potenţialitate, virtualitate. *(~ ciştigării concursului.)* 3. plauzibilitate. *(~ unei ipoteze.)*

probant adj. v. CONCLUDENT. CONVINGĂTOR. DECISIV. EDIFICATOR. ELOCVENT. GRĂITOR. HOTĂRÂTOR. ILUSTRA-

TIV. PUTERNIC. SERIOS. SOLID. TARE. TEMEINIC.

probar s. v. CULEGĂTOR. ZEŢAR.

PROBARE s. 1. încercare, probă, verificare, (pop.) cercare, (înv.) verificáţie, verificăciúne. *(~ unui motor.)* 2. experimentare, încercare. *(~ unei metode noi.)* 3. adeverire, arătare, atestare, certificare, confirmare, demonstrare. demonstraţie, dovedire, întărire, probă, (livr.) coroborare. *(~ celor arătate.)*

PROBAT adj. 1. încercat, verificat, (înv.) probăluiţ, prubuít. *(Motor ~.)* 2. adeverit, confirmat, demonstrat, dovedit, verificat. *(Ce ţi-ctrn spus e lucru ~.)*

PROBATOR adj. doveditor, justificativ, (înv.) mărturisitor. *(Act ~.)*

PROBAŢIÚNE s. *(JUR.)* dovadă, mărturie, probă. *(O ~ adusă in sprijinul împricinatului.)*

probáză s. v. ADMONESTARE. CEARTĂ. CERTARE. DOJANA. DOJENIRE. IMPUTARE. MORALĂ. MUSTRARE. OBSERVAŢIE. REPROŞ.

PROBĂ s. I. adeverire, arătare, atestare, certificare, confirmare, demonstrare, demonstraţie, dovedire, întărire, probare, (livr.) coroborare. *(~ celor afirmate.)* 2. atestare, dovadă, mărturie. *(Tată o ~ elocventă.)* 3. *(JUR.)* dovadă, mărturie, probaţiune. *(O ~ adusă in sprijinul împricinatului.)* 4. dovadă, indicaţie, indiciu, mărturie, pildă, semn, (livr.) testimoniu, (înv. şi reg.) scrisoare, (înv.) răspuns. *(Există numeroase ~ în sprijinul...)* 5. încercare, probare, verificare, (pop.) cercare, (înv.) verificáţie, verificăciúne. *(~ unui motor.)* G. experienţă, experiment, încercare, (pop.) cercare. *(A face o serie de ~ în laborator.)* 7. *(MAT.)* verificare, *(~ unei împărţiri.)* îl. *(MED.)* analiză. *(~ hepatică.)* !). examen. *(A.m avut două ~ de susţinut.)* 10. exemplu, model, mostră, specimen, tip. *(Dă-mi mai jos clteva ~ de...)* 11. eşantion, model, mostră, (reg.) modă. *(O ~ dintr-un material.)*

probă s. v. CORECTURĂ. REPETIŢIE.

pis.băí vb. v. ÎNCERCA. PROBA. VERIFICA.

probăjenf vb. v. ÎNGĂLBENI. OFILI. PĂLI. TRECE. USCA. VEŞTEJI.

probului vb. v. ADEVERI. ARĂTA. ATESTA. BĂNUI. CĂUTA. CERTIFICA. CONFIRMA. CREDE. DEMONSTRA. DOVEDI. GHICI. GÂNDI. IMAGINA. ÎNCERCA. ÎNCHIPUI. ÎNTĂRI. ÎNTREZĂRI. MĂRTURISI. PRESUPUNE. PREVEDEA. PROBA. SOCOTI. SPRIJINI. STABILI. SUSŢINE. ŞTI. TATONA. VERIFICA. VISA.

probăluiţ adj. v. ÎNCERCAT. PROBAT. VERIFICAT.

piobăztii vb. v. ADMONESTA. CERTA. DĂSCĂLI. DOJENI. MORALIZA. MUSTRA.

probitate s. v. CINSTE. CORECTITUDINE. INCORUPTIBILITATE. INTEGRITATE. LEALITATE. ONESTITATE.

PROBLEMATIC adj. dubios, incert, îndoielnic, nesigur, (livr.) improbabil, indecis, (rar) Sndoiós, (fig.) nebulos. *(La o dată~.)*

problematic adj. v. DUBIOS. SUSPECT.

PROBLEMATICĂ s. tematică. *(O ~ pariată.)*

PROBLEMĂ s. 1. chestiune, lucru, subiect, temă, (înv. şi reg.) prochimen, (înv.) materie. *(Mulţimea şi diversitatea ~lor discutate; să trecem la ~ care interesează.)* 2. chestiune. *(~ care se pune este următoarea...)* 3. afacere, chestiune, interese (pl.), treabă, (pop. şi fam.) dara-véră, (reg.) támjă, (înv.) negoţ. *(Şi-a rezolvat toate ~.)* 4. chestiune, lucru, poveste, pricină, socoteală, treabă, (înv.) madeá, (rusism) pred-mét. *(S-a lămurit ~ aceea?)* 5. dificultate, greutate. *(Sini multe ~ de rezolvat.)*

problemă s. v. PROPUNERE.

probozcálă s. v. ADMONESTARE. CEARTĂ. CERTARE. DOJANA. DOJENIRE. IMPUTARE. MORALĂ. MUSTRARE. OBSERVAŢIE. REPROŞ.

probozénie s. v. ADMONESTARE. CEARTĂ. CERTARE. DOJANA. DOJENIRE. IMPUTARE. MORALĂ. MUSTRARE. OBSERVAŢIE. REPROŞ.

probozi vb. v. ADMONESTA. CERTA. DĂSCĂLI. DOJENI. ÎNGĂLBENI. MORALIZA. MUSTRA. OFILI. PĂLI. TRECE. USCA. VESTEJI.

probozíre s. v. ADMONESTARE. CEARTĂ. CERTARE. DOJANA. DOJENIRE. IMPUTARE. MORALĂ. MUSTRARE. OBSERVAŢIE. REPROŞ.

probuí vb. v. ADEVERI. ARĂTA. ATESTA. CERTIFICA. CONFIRMA. DEMONSTRA. DOVEDI. ÎNCERCA. ÎNTĂRI. MĂRTURISI. PROBA. SPRIJINI. STABILI. SUSŢINE. VERIFICA.

PROCAÂNĂ s. *(FARM.)* novocaină, sin-caină.

procátoh s. v. ANTECESOR. ÎNAINTAŞ. PRECURSOR. PREDECESOR. PREMERGĂTOR.

procátor s. v. APĂRĂTOR. AVOCAT. PRIMAR.

procatoríe s. v. AVOCATURĂ.

procatorít s. v. AVOCATURĂ.

PROCEDĂ vb. 1. a acţiona, (înv.) a purcede. *(Cum ai ~ ?)* 2. a face. *(~ cum erezii)*

proceda vb. v. PROVENI. PURCEDE.

PROCEDARE s. cale, chip, fel, formă, manieră, metodă, mijloc, mod, modalitate, posibilitate, procedeu, procedură, putinţă, sistem, (reg.) cap, módru, (înv.) manoperă, márşă, mediu, mijlocire. *(Altă ~ de a rezolva o problemă.)*

PROCEDEU s. 1. cale, chip, fel, formă, manieră, metodă, mijloc, mod, modalitate, posibilitate, procedare, procedură, putinţă, sistem, (reg.) cap, módru, (înv.) manoperă, márşă, mediu, mijlocire. *(Un alt ~*

dea rezolva problema.) 2. *(TEHN.)* metodă, sistem, soluţie. *(~ de turnare.)*

PROCEDURĂ s. 1. *(JUR.)* practică. *(~ judiciară, intr-un proces.)* 2. formalitate. *(Ce ~ trebuie făcută?)* 3. cale, chip, fel, formă, manieră, metodă, mijloc, mod, modalitate, posibilitate, procedare, procedeu, putinţă, sistem, (reg.) cap, módru, (înv.) manoperă, márşă.

mediu, mijlocire. *(Rezolvarea unei probleme prin altă ~.)*

pvocélă s. v. FURTUNĂ. VIFOR. VIJELIE.

PROCENT s. 1. sutime. *(Un ~ dintr-o unitate.)* 2. procentaj, (Maram.) sazolíc. *(Care e ~ natalităţii?)* 3. *(FIX.)* rată. *(~ a scontului, a dobtnzii...)* 4. *(FIX.)* camătă, dobândă, (înv. şi reg.) mită, (reg.) mizdă, (înv.) aslám, interes, uzură. *(~ luat* rfe *cămătar pentru banii ímprumutafi cuiva.)* 5. proporţie. *(Amestecăm in ~ diverse două substanţe.)*

PROCENTAJ s. procent, (Maram.) sazolíc. *(~ natalităţii.)*

PROCENTUAL adj. (înv.) proţentuálnic. *(Raport ~.)*

PROCES s. 1. *(JUR.)* acţiune, cauză, judecată, (livr.) speţă, (înv. şi pop.) price, (pop.) dreptate, lege, pricină, (reg.) pâi'ă, (prinjTransilv.) tărgheláş, (înv.) divan, judeţ, prigonire, sud, (înv., în Mold.) délă. *(Miine are loc ~.)* 2. fenomen. *(~ fizic, chimic, biologic.)* proces s. v. DECIZIE. HO TÂRÎ RE. OPINIE. PĂRERE. PUNCT DE VEDERE. SENTINŢĂ. VERDICT.

proccsélnlc s. v. PROCESOMAN.

PROCESIUNE s. 1. *(BIS.)* (înv.) litanie, litie. *(~ religioasă.)* 2. alai, convoi, cortegiu. *(O lungă ~ de tnmormintare.)*

prucesív adj., s. v. CÂRCOTAŞ. ŞICANATOR.

PROCESOMAN s. (reg.) procesélnic, pro-ţestáş. *(E un ~ incorigibil.)*

PROCES-VERBAL's. (rar) protocol, (înv.) jurnal, tacrir. *(A încheia un ~.)*

procliemá vb. v. CONSIDERA. ÎNSCĂUNA. ÎNTRONA. ÎNVESTI. NUMI. PROCLAMA. PUNE. SOCOTI. UNGE.

prochimen s. v. CHESTIUNE. LUCRU. PROBLEMĂ. SUBIECT. TEMĂ.

proci adv. v. ETCETERA.

proeitánie s. v. ASCULTARE. CHESTIONARE. EXAMINARli. INTEROGARE. RECAPITULARE. REPETARE. REPETIŢIE. REVEDERI-:.

procití vb. v. ADMONESTA. ASCULTA. BODOGĂNI. CERTA. CHESTIONA. CICĂLI. DĂSCĂLI. DOJENI. EXAMINA. FLECARI. INTEROGA. ÎNDRUGA. ÎNTREBA. MORALIZA. MUSTRA. PĂLĂVRĂGI. PLICTISI. RECITI. REPETA. SÂCÂI. SPOROVĂI. TRĂNCĂNI.

PROCLAMĂ vb. *(JUR.)* 1. a institui. *(A ~ republica.)* 2. a decreta. *(A ~ starea de asediu.)* 3. a înscăuna, a întrona, a învesti, a numi, a pune, a unge, (inv.) a prochema, a propovădui, a striga, a vesti. *(L-au ~ împărat.)* 4. a (se) declara. *(A fost ~ preşedinte.)*

proclama vb. v. CONSIDERA. SOCOTI.

PROCLAMARE s. *(JUR.)* 1. instituire. f~ *republicii.)* 2. decretare. *(~ stării de asediu.)* 3. înscăunare,

întronare, învestire, ungere. *(După ~ domnitorului.)*

proclamarisí vb. v, CONSIDERA. SOCOTI.

PROCLAMAŢIE s. 1. declaraţie. *(~ de independentă.)* 2. manifest. *(~ către mase.)* 3. chemare. *(A publicai o ~ avinlată.)*

proclet adj. v. AFURISIT. ANATEMIZAT.. BLESTEMAT. DUPLICITAR. EXCOMUNICAT. FALS. FARISEIC. NECREDINCIOS. PĂGÂN.

proclet adj., s. v. ABJECT. INFAM. JOSNIC. MIŞEL. MIZERABIL. MÂRŞAV. NEDEMN. NELEGIUIT. NEMERNIC. NETREBNIC. TICĂLOS.

proclet s., adj. v. FĂŢARNIC. 1POC1 !T. MINCINOS. PERFID. PREFĂCUT. SHîIT.. VICLEAN.

procletul s. art. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

proeleţénie s. v. AFURISENIE. AFURI-RISIRE. ANATEMĂ. BLESTEM. EXCOMUNICARE.

procleţi vb. v. AFURISI. ANATEMIZA. BLESTEMA. EXCOMUNICA.

proclet ie s. v. AFURISENIE. AFURISI' E. ANATEMĂ. BLESTEM. DUPLICITATE. i'.X-COMUNICARE. FALSITATE. FĂŢĂRNICIE. IPOCRIZIE. MINCIUNĂ. PERFIDIE. PREFĂCĂTORIE. VICLENIE. VICLEŞUG.

procleţii adj. v. AFURISIT. ANATEMIZAT. BLESTEMAT. EXCOMUNICAT.

proclintcálă s. v. DEPLASARE. DEZARTICULARE. DEZARTICULAT IE. DISLOCARE. LUXARE. LUXAT IE. SCRÂNTEALĂ. SCRÂN-TIRE. SCRÂNTITURĂ. SUCIRE.

proclintí vb. v. DEPLASA. DEZARTICULA. DISLOCA. LUXA. SCRÂNTI. SUCI.

proelintíre s. v. DEPLASARE. DEZARTI-.U-LARE. DEZARTICULAŢIE. DISLOCA *IE.* LUXARE. LUXAŢIE. SCRÂNTEALĂ..

SCRÂNTIRE. SCRÂNTITURĂ. SUCIRII.

prodinlít adj. v. DEPLASAT. DEZARTICULAT. DISLOCAT. LUXAT. SCRÂNTIT. SUCIT.

PROCLITIC adj. *(GRAM.)* (ieşit din uz> prepozitív. *(Articol ~.)*

PROCONSUL s. *(IST.)* (inv.) antipát. *(~ in Roma antică.)*

procóv s. v. CERGĂ. CUVERTURA. ÎNVE-L1TOARE. PĂTURĂ. VĂL. VEL1NŢĂ. VOAL.

procovánlă s. v. FLECĂREALĂ. FLECĂ-RIE. FLECĂRIRE. FLECĂRIT. LIMBUT IE. PĂLĂVRĂGEALĂ. PĂLÁVRĂGIRE. PĂLĂVRĂGIT. SPOROVĂIALĂ. SPOROVĂI-RE. SPOROVĂIT. TĂIFĂSUIALĂ. TĂIFĂ-SUIHE. TĂIFĂSUIT. TRĂNCĂNEALĂ. TRĂNCĂNIT. VORBĂRAIE. VORBĂRIE.

procóvită s. v. CERGĂ. CUVERTURĂ. ÎNVELITOARE. PĂTURĂ. VELINŢĂ.

PROCREA vb. *(BIOL.)* 1. a concepe, *(inv.* şi pop.) a prinde, a rodi, a zămisli, (inv. şi r>:4.> a prăsi, (Olt.) a polimi, (înv.) a începi. *a* ingreca, (fig.) a plămădi. *(Femeia a ~ un coi ii.* > 2. a naşte, (înv. şi pop.) a rodi, (inv. şi rea) a plodi, (Olt.*)* a polimi. *(Su mai poate ~ din cauza unei afecţiuni.)* 3. a face, (înv. şi pop.) a zămisli. *(Un bărbat caic ~ un copil.)* 4. a se înmulţi, a se prăsi, a se reproduce, (înv. şi r-.*%.)* a se plodi, (reg.)

a se puiţi, (Mold.) a se pui:».,, (înv.) a se propaga. *(Cum ~ aceste animalei)*

PROCREARE s. *(BIOL.)* 1. concepere, concepţie, (înv. şi pop.) zămislire. *(~ unei fiinţe noi.)* 2. naştere, parturiţic, procreaţie, (înv. şi pop.) zămislire, (pop.) facere, născare, (înv. şi reg.) născut, (înv.) născătúră. *(După ~ copilului.)* 3. înmulţire, prăsire, prăsit, reproducere, reproducţie, (înv. şi reg.) plodite. (~ *animalelor domestice.)*

procrentív adj. v. PROCREATOR.

PROCREATOR adj. *(BIOL.)* (livr.) procrea tiv. *(Factor ~.)*

PROCREAT IE s. *(BIOL.)* naştere, parturiţic, procreare, (înv. şi pop.) zămislire, (pop.) facere, născare, (înv. şi reg.) născut, (înv.) născătúră. *(După ~ copilului.)*

PROCURA vb. 1. a achiziţiona, a cumpăra, a lua, a târgui. (înv. şi pop.) a neguţa, (prin Transilv.) a surzui, (înv.) a scumpăra. *(Şi-a ~ cele necesare.)* 2. a achiziţiona, a furniza, a livra, (înv.) a teslimarisi, a teslimatisi. *(A ~ cuiva o marfă.)* 3. a obţine. *(Am ~ cu yreu Mielele.)* 4. a agonisi, a dobândi, (prin Transilv.) a însăma. *(A ~ ceva cu trudă.)* 5. a da, a furniza, a oferi. *(A ~ cuiva dalele necesare.)* fi. (pop.) a rosti, a rostui. *(I-a ~ o gazdă bună.)*

procuránts. v. Î.MPUTERNICIT. MANDATAR. PROCURATOR. PROCUR LSI".

PROCURARE s. 1. achiziţionare, cumpărare, cumpărat, luare, târguire, (înv.) scumpără-toáre. *(~ celor necesare.)* 2. furnizare, livrare, (înv.) teslimarisíre, teslimatisíre, (turcism înv.) tcslím, teslimát. *(~ la timp a materiei prime.)* 3. obţinere. *(~ biletelor de tren.)*

PROCURATOR s. împuternicit, mandatar, procurist. (înv.) procuránt. (*~ al unei* î*ntreprinderi.)*

procurálies. v. DELEGAŢIE. ÎMPUTERNICIRE. MANDAT. PROCURĂ.

PROCURĂ s. delegaţie, împuternicire, mandat, (înv.) procurúţie, vcchilét, vechilimeá, vcchilî'c, (grecism înv.) plirexusiótită. *(I-a dat o ~ pentru a ridica suina.)*

PROCURÍST s. împuternicit, mandatar, procurator, (înv.) procuránt. *(~ ai unei întreprinderi.)*

PROCUROR s. *(JUR.)* (în unele ţări) acuzator, (înv.) minister public. *(~ într-un proces.)*

procmIntáre s. v. CUVÂNT INTRODUCTIV. CUVÂNT ÎNAINTE. INTRODUCERE. PREFAŢA.

prodig adj., s. v. CHELTUITOR. RISIPITOR.

|>rodigá vb. v. ARUNCA. AZVÂRLI. CHELTUI. IROSI. ÎMPRĂŞTIA. PRĂPĂDI. RISIPI. ZVÂRLI.

PRODIGIOS adj. fecund, productiv, prolific. *(Un seriilor ~.*)

proditór adj., s. v. TRĂDĂTOR. VÂNZĂTOR.

prodíţle s. v. TRĂDARE. VÂNZARE.

prodosi vii. v. TRĂDA. VINDE.

prodosíe s. v. TRĂDARE. VÂNZARE.

prodót adj., s. v. TRĂDĂTOR. VÂNZĂTOR.

prodróm s. v. ANTECESOR. ÎNAINTAŞ. PRECURSOR. PREDECESOR. PREMERGĂTOR.

PRODUCĂTOR adj. I. productiv. *(Unitate ~.)* 2. pricinuitor, provocator. f~ *de tulburări.)*

producător adj. v. BOGAT. FECUND. FERTIL. GRAS. MĂNOS. PRODUCTIV. RODITOR. RODNIC.

PRODUCE vb. 1. a fabrica, a face. *(Urina ~ 100 de automobile pe zi.)* 2. a confecţiona, a executa, a fabrica, a face. *(A ~ noi sorlimcnti de îmbrăcăminte.)* 3. a realiza, a turna. *(A ~ un film.)* 4. a da, a face, a rodi. *(Pomu! ~ multe mere.).* 5. a da, a face. *(Solul ~ rod bogat.)* G. a rodi, (înv. şi pop.) a odrăsli. *(<}•* *regiune care ~ multe grinc.)* 7. a aduce, a crea. a realiza. *(~ mari beneficii.)* ít. a degaja, a dezvolta, a emana, a emite, a radia. *(O sursă care ~ căldură.)* 9. a emite, a scoate. *(~ sunete armonioase.)* 10. a scoate. *(Potcoavele ~* Mintii.) 11. a cauza, a crea, a da, a determina, n face, a pricinui, a provoca, a stârni. *(Injecţia i-a ~* o *senzajic de înviorare.)* 12. a cauza, a pricinui, a provoca, (pop.) a căşuna. (înv. i a trage. *(A ~ cuiv*a *un necaz.)* 13. a aduce, a cauza, a pricinui, a provoca. *(A ~ mari daune. statului.)* 14. a cauza, a declanşa, a determina, a dezlănţui, a genera, a isca, a naşte, a pricinui, a prilejui, a provoca, a stârni, (înv. şi reg.) a scorni, (înv.) a pricini, a prileji. *(Atitudine: lui a ~ discuţii furtunoase.)* 15. a isca, a naşti", a provoca, a ridica, a stirni. *(Cartea a ~ multe, discuţii.)* 10. a deştepta, a provoca, *a* solicita. a stirni, a suscita, a trezi. *((Unica ~~ un nuirn-interes.)* I". a (se) face, a (se) provoca, a ís>t stirni. *(S-a ~ mare uilvă.)* Iii. a lăsa. a provoc::. *(I-a ~ o vie impresie.)* 19. a apărea, n interveni, a se ivi, a se intimpla, a surveni. *<S-a ~ o schimbare.)* 20. a apărea, a se isca, a se ivi, a începe, a se porni, a se stirni, (înv. si reg.) a se scociorî, (fig.) a se naşte. *(S-a ~ din senin o furtună.)* 21. a se intimpla. a se petrece, a surveni. (înv. şi reg.) a se prileji. linv.) a se purta. *(S-au ~ multe lucruri de atunci.)* 22. a se intimpla, a surveni, a veni. *(Seismul s-a ~ pe neaşteptate.)* 23. a se înfăptui, a se reali/a. *(Cind s-a ~ Unirea?)*

PRODUCERE s. 1. confecţie, confecţionare executare, fabricare, lacere, făcut. f~ *unor obiecte de îmbrăcăminte.)* 2. realizare, turnare. *(~ unui film.)* 3. degajare, dezvoltare, emanare, emanaţie, radiere. *(~ de căldură, j* 1. emitere. *(~ unor sunete armonioase.)* 5. eau-zare, declanşare, determinare, generare, prici-nuire, prilejuire, provocare, (rar) provocat ie. *(~ unei puternice reacţii.)* G. declanşare, dezlănţuire, iscare, izbucnire, începere, pornire, stirnire, venire. (înv. şi reg.) scornire, (înv.) prorúperc, prorúpţie. *(înainte de ~ furtunii.)* 7. creare, determinare, prici nuire. provocare, síârnire. *(~ unei stări de...) ii.* (inv.) producţie, *(Una din cauzele ~ bolilor.) 9.* apariţie, ivire. *(~ unui nou fenomen.)* 10. înfăptuire,realizare., *(~ Unirii.)*

producere s. v. CREAŢIE. LUCRARE. O-PERĂ. PRODUCŢIE.

product s. v. BENEFICIU. CÂŞTIG. CREAŢIE. LUCRARE. MARFĂ. OPERĂ. PRODUCŢIE. PRODUS. PROFIT. VENIT.

PRODUCTIV adj. 1. producător. *(Unitate ~.)* 2. roditor, (înv.) lucrător. *(Vie~.)*3. bogat, fecund, fertil, gras, mănos, roditor, rodnic, (înv.) producător, rodit, rodos, spornic. *(Púmint ~.)* 4. fecund, prodigios, prolific. *(Un scriitor ~.)* 5. avantajos, bănos, bun, profitabil, rentabil, (livr.) lucrativ, (fig.) mănos. *(Afacere* ~.) 6. eficace, eficient, folositor, operativ, practic, util, (rar) operant, (înv.) pu-tinciós. *(O metodă ~.)*

PRODUCTIVITATE s. 1. randament. *(Sporirea ~ la ha.)* 2. eficacitate, eficienţă. *(~ muncii.)* 3. fecunditate, fertilitate, rodire, rodnicie, (rar) mănoşíe. *(~ unui teren.)* 4. eficacitate, eficienţă, folos, operativiatate, randament, valoare. *(~ unei metode.)*

PRODUCŢIE s. 1. fabricare, fabricaţie. *(Procesul de ~.)* 2. câmpul muncii. *(A intrat i*n *~.)* 3. creaţie,

lucrare, operă, (înv.) producere, product. *(O ~ de mare valoare.)*

producţie s. v. PRODUCERE.

produí's. v. COPCĂ. OCHI.

PRODUS s. 1. marfă, (înv. şi pop.) negoţ, (înv.) metáh, negustorie, product. *(A vindul ~ la piaţă.)* 2. preparat, sortiment, (înv.) prepa-râţie. *(Un~ culinar nou.)* 3. bun, (înv.) materie. *(~iE ale ţării.)* 4. (înv.) product. *(~ chimic.)* 5. *(MAT.)* (inv.) product. *(~ al înmulţirii.)*

prodúşcă s. v. COPCĂ. OCHI.

PROEMINENT adj. 1. ieşit. *(Parte ~ a unui obiect.)* 2. boltit, bombat, (rar) scos. *(O frunte ~.)* 3. accentuat, pronunţat, puternic. *(Maxilare ~; bărbie ~.)*

proeminent adj. v. IMPORTANT. ÎNSEMNAT. MARCANT. REMARCABIL.

PROEMINENŢĂ s. 1. ieşind, ieşitură, protuberantă, ridicătură, (reg.) bólfă, (înv.) sco-sătúră, scoţătúră. *(~ a unui obiect.)* 2. protuberantă, (pop.) bulbucă tură. *(~ anatomică.)*

proércsis s. v. BUNĂVOINŢĂ. RÂVNĂ. SILINŢĂ. SÂRG. ZEL.

proerisí vb. v. ÎNDURA. MILOSTIVI.

proestoásă s. v. STAREŢĂ.

proestós s. v. STAROSTE.

PROFAN adj. laic, lumesc, mirean, mire-nesc, pămintean, (rar) secular, (înv. şi pop.) pămintésc, (înv.) politicésc, temporal. *(Treburi bisericeştii şi treburi ~.)*

profan adj., s. v. IGNORANT. NECUNOSCĂ-TOR. NEINIŢIAT. NEPRICEPUT. NEŞTIUTOR.

PROFANĂ vb. 1. a batjocori, a necinsti, a pingări, a spurca, a viola, (inv. şi pop.) a pri-hăni. *(A ~ un loc considerat sfint.)* 2. a pân-gări, a spurca, (înv. şi pop.) a prihăni, (reg.) a mârşăvi, (fig.) a întina, a minji, a murdări, a păta, (înv. şi pop. fig.) a scârnăvi, (reg. fig.) a pricăji. *(A ~ memoria cuiva.)*

profana vb. v. BATJOCORI. COMPROMITE. DEZONORA. NECINSTI. TERFELI.

PROFANARE s. batjocorire, necinstire, pângărire, sacrilegiu, spurcare, violare, (înv. şi

pop.) prihăníre. *(~ unui loc considerat sfint.)*

profanare s. v. BATJOCORIRE. COMPROMITERE. DEZONORARE. NECINSTIRE. TERFELIRE.

PROFANAT adj. pângărit, spurcat, (rar) prihănít, (fig.) întinat, mânjít, murdărit, pătat. *(Lucruri sfinte ~.)*

profanat adj. v. COMPROMÂS. DEZONORAT. DISCREDITAT. NECINSTIT. TERFELIT.

PROFANATOR adj., s. 1. adj., s. pângăritor, (livr.) sacrileg, (înv.) spurcătór. *(~ al celor sfinte.)* 2. s. pângăritor, (rar) violator. *(~ de morminte.)*

profanajiúne s. v. BATJOCORIRE. COMPROMITERE, DEZONORARE. NECINSTIRE. TERFELIRE.

prófasis s. v. MOTIV. PRETEXT. SCUZĂ.

profasisí vb. v. INVOCA. PRETEXTA.

profectície s. v. DOTAŢIE. DOTĂ. ZESTRE.

PROFERA vb. (grecism înv.) a proferisi. *(A ~ un blestem.)*

proferisi vb. v. PROFERA.

profés s. v. PROSOP. ŞERVET. ŞTERGAR.

PROFESA vb. a exercita, a face, a practica, (inv.) a metahirisi, a profesui. *(A ~* o *meserie frumoasă.)*

PROFESARE s. exercitare, practicare. *(~ unei profesiuni.)*

profesionalism s. v. PROFESIONISM.

PROFESIONISM s. (rar) profesionalism. *(Boxerul a trecut la ~.)*

PROFESIUNE s. îndeletnicire, meserie, ocupaţie, (înv. şi reg.) meşterie, (Mold.) breaslă, (Transilv.) lefterie, (înv.) cin, marafet. *(Ce ~ are în prezent?)*

PROFESOARĂ s. (pop. şi fam.) dăscăliţă, (înv.) profesoreásă. *(~ de liceu.)*

PROFESOR s. dascăl, (livr.) magistru, (pe-ior.) belfer. *(În lic*eu *am avut un ~ de istorie minunai.)*

PROFESORAL adj. (înv.) profesorésc. *(Consiliu ~.)*

PROFESORAT s, (rar) profesoríe, (pop. şi fam.) dăscălie, (înv. şi reg.) profesúră. *(A îmbrăţişat ~.)*

profesoreásă s. v. PROFESOARĂ.

profesorésc adj. v. PROFESORAL.

profesoríe s. v. PROFESORAT.

PROFESORÍME s. (pop. şi fam.) dăscălime. *(Întreaga ~ din licee.)*

profesui vb. v. EXERCITA. FACE. PRACTICA. PROFESA.

profesúră s. v. PROFESORAT.

PROFET s. proroc, vestitor, (inv.) prorocitór. *(Un~ mincinos.)*

PROFETÉSĂ s. (rar) proroácă, (inv.) prorocită.

PROFETIC adj. 1. prevestitor, vizionar, (livr.) sibílic, sibilin, sibilinic, (înv.) prorocesc. *(Afirmaţii ~.)* 2. mesianic. *(Ton~.)*

PROFETIZA vb. a prevesti, a prezice, a profeţi, a proroci, a vesti, (înv. şi reg.) ajplăzui, a prepúne, (prin Transilv.) a pohibi, (înv.) a meni, a prorocestvui.

PROFEŢÍ vb. a prevesti, a prezice, a profetiza, a proroci, a vesti, (înv. şi reg.) a plăzui, a prepúne, (prin Transilv.) a pohibi, (înv.) a meni, a prorocestvui.

PROFEŢÍE s. oracol, prevestire, previzune, prezicere, prorocie, prorocire, (livr.) predic-ţiúne, (rar) prevestit, (înv.) hrismós, menire, plaz, plăzuít, plăzuitúră, prezisă, prorocéstvie, prorocitúră.

PROFÍL s. 1. faţă, figură, fizionomie, obraz, oval. *(Un ~ cunoscut.)* 2. aspect, configuraţie, conformaţie, fizionomie, formă, înfăţişare, structură, (rar) făptură. *(~ terenului, al văii.)* 3. contur. *(~ al unei piese.)* 4. secţiune. *(Un ~ longitudinal.)*

PROFILA vb. 1. a se contura, a se delimita, a se desena, a se desluşi, a se distinge, a se evidenţia, a se preciza, a se proiecta, a se reliefa. *(Acum imaginea ei se ~ în lumina asfinţitului.)* 2. a se configura, a se

contura, a se strucura. *(Se ~ într-un anumit fel.)* 3. a (se) specializa. *(Unitatea s-a ~ pe aparataj electronic.)*

PROFILACTIC adj. *(MED.)* preventiv, (înv.) preântâmpinâtór, profilactív. *(Medical ie ~.)*

profilactív adj. v. PREVENTIV. PROFILACTIC.

PROFILARE s. conturare, deliminare, evidenţiere, precizare, proiectare, reliefare. *(~ imaginii ci in lumina asfinţitului.)*

profir adj. v. TRANDAFIRIU.

profirul adj. v. TRANDAFIRIU.

PROFÍT s. 1. avantaj, beneficiu, câştig, folos, (înv. şi reg.) seamă, (înv.) folosinţă, (înv., in Transilv.) dobî'ndă, (fig.) rod. *(Ai vreun ~ clin asta?)* 2. beneficiu, câştig, venit, (prin Transilv.; mirişúg, (înv.) ghelir, product, spor, (reg. fig.) mână. *(~ net inlr-o afacere.)* 3. afacere, avantaj, chilipir, câştig, folos, pricopseală, (Transilv. şi Maram.) hazná, (fam şi ir.) scofală. *(Xu c nici un ~ să...)*

PROFITĂ vb. 1. a beneficia, a câştia, a folosi. *(El mi ~ nimic din asta?)* 2. a beneficia,:; se bucura, a se folosi. *(A ~ de ajutorul cuiva, de eiteva zile libere ele.)*

PROFITABIL adj. avantajos, bănos, bun, productiv, rentabil, (livr.) lucrativ, (fig.) mănos. *(Afacere ~.)*

PROFITOR s., adj. afacerist, speculant, (înv.) speculator. *(E an ~ fără scrupule.)*

proforá s. v. DICŢIUNE. PRONUNŢARE. ROSTIRE.

proforisí vb. v. PRONUNŢA. ROSTI.

proftaxí vb. v. AJUNGE. APUCA. DOVEDI. EXPEDIA. GRĂBI. ÎNHĂTA. ÎNŞFĂCA. LUA. PRIDIDI. PRINDE. RĂZBI.' SOSI. TRIMITE. VENI. ZORI.

PROFUND adj., adv. 1. adj. adânc, afund, (rar) adâncós. *(Oceanul ~.)* 2. adv. (înv.) prea-fúnd. *(Străbate ~ in...)* 3. adj. adânc, intim, lăuntric. *(Natura ~ a unui fenomen.)* 4. adj. absolut, adânc, complet, deplin, desăvârşit, perfect, total. *(O linişte ~.)* 5. adj. adine, capital, considerabil, crucial, decisiv, esenţial, fundamental, hotărâtor, important, însemnat, organic, primordial, radical, serios, structural,

substanţial, vital, (livr.) cardinal, major, nodá), (rar) temeinic. *(Prefaceri ~.)* 6. adj. adine grav, gros, jos, (fig.) cavernos. *(O voce ~; un timbru ~.)* 7. adj. adânc, serios, temeinic, (fig.) pătrunzător. *(O judecată ~.)* 8. adj. adânc, intens, mare, puternic, viu. *(O impresie ~.)* 9. adj. acut, adine, ascuţit, intens, mare, pătrunzător, puternic, violent, viu. *(O durere ~.)* 10. adj. adine, greu. *(Un somn ~.)*

profunditáte s. v. ADÂNCLME. PROFUNZIME.

PROFUNZIME s. I. adânc, adincime, afund, fund, străfund. *(Din ~ lacului.)* 2. adânc, adincime, afund, fund, măruntaie (pl.), străfund, (reg.) afundiş, afunzíme, (fig.) báiere (pl.), (înv. fig.) mâţe (pl.). *(În ~ păminlului.)* 3. adincime, (livr.) profunditáte. *(~ unei văi.)* 4v adincime, importanţă, însemnătate, seriozitate. *(~ prefacerilor survenite.)* 5. maturitate, seriozitate, temeinicie. *(~ gindirii, a sentimentelor cuiva.)*

profuziune s. v. ABUNDENŢĂ. BELŞUG. BOGĂŢIE. ÎMBELŞUGARE. ÎNDESTULARE. PRISOS.

progádie s. v. CIMITIR.

PROGENITURĂ s. 1. coborâtor, descendent, odraslă, scoborâtor, urmaş, viţă, vlăstar, ipop. şi fam.)

prăsílă, (înv. şi reg.) rămăşiţă, (prin Transilv.) porodíţă, (înv.) mărădíc, rod, să-mânţă, seminţénie, seminţie, următor. *(~ de domn.)* 2. copil, odraslă, vlăstar, (pop. şi fam.) prăsílă, (înv.) naştere. *(Asta e ~ lui Popescu.)* 3. prăsilă, pui, (Mold.) ţine, (înv.) prăsitúră. *(Pisica cu ~ ei.)*

PROGESTERÓN s. *(BIOL.)* hiteină.

PROGNOZĂ s. *(MET.)* previziune, pronostic. *(~ asupra vremii.)*

PROGRAM s. orar. *(~ de funcţionare al unui magazin.)*

PROGRAMA vb. a planifica. *(Clnd vrei să te ~ ?)*

PROGRAMARE s. planificare. *(~ cuiva la analize.)*

PROGRES s. 1. dezvoltare, evoluţie, înaintare, propăşire, mers-înainte, (pop.) ridicare, săltare, (înv.) pricopsíre, progresie, prohorisíre, (fig.) creştere. *(~ societăţii.)* 2. dig.*)* pas. *(A înregistrat un mare ~ pe calea...)*

PROGRESA vb. 1. a avansa, a se dezvolta, a evolua, a înainta, a propăşi, (înv.) a (se) pricopsi, a spori, (grecism înv.) a prohorisi, (fig.) a creşte. *(Patria noastră ~ continuu.)* 2. a înainta, a merge. *(Omenirea ~ continuu pe calea civilizaţiei.)*

progresie s'. v. DEZVOLTARE. EVOLUŢIE. ÎNAINTARE. MERS-ÎNAINTE. PROPĂŞIRE. PROGRES.

PROGRESIST adj. 1. avansat, înaintat, (rar) propăşitór. *(Idei, concepţii ~.)* 2. (înv.) progresiv. *(Mişcare ~.)*

progresiv adj. v. PROGRESIST.

PROGRESIV adj., adv. 1. adj. ascendent. *(Mişcare~.)* 2. adj., adv. gradat, treptat, (înv.) scăríş. *(Dezvoltare ~; se dezvoltă ~.)*

PROHAB s. şliţ. *(~ la pantaloni.)*

proház s. v. ZGARDĂ.

prolulcorisí vb. v. ARĂTA. INDICA. PRECIZA. SPUNE..

piolidioiiliniós s. v. INDICAŢIE. PRECIZARE. PRESCRIPŢIE. PREVEDERE.

PROHIBI vb. a interzice, a opri, (înv.) a popri. *(A ~ nânzarea băuturilor alcoolice.)*

PROHIBIRE s. interdicţie, interzicere, prohibiţie, (livr.) excluziune, (pop.) opreálă, oprelişte, (înv.) oprire, (turcism înv.) iasác. (*~ consumului ele alcool.)*

PROHIBIŢIE s. interdicţie, interzicere, prohibire, (livr.) excluziune, (pop.) opreálă, ■oprelişte, (înv.) oprire, (turcism înv.) iasác. (*~ consumului de alcool.)*

PROHIBIT adj. interzis, oprit. *(Băuturi ~.)*

PROHIBITIV adj. prohibitoriu. *(Măsuri eu caracter ~.)*

PROHIBITORIU adj. prohibitiv. *(Măsuri •cu caracter ~.)*

PROHOD s. *(BIS.)* prohodire, prohodit. (*~ mortului, inainte de îngropare)*

prohod s. v. ÎNGROPARE. ÎNGROPAT. ÎNHUMARE. ÎNMORMÂNTARE.

PROHODIRE s. *(UIS.)* prohod, prohodit. *(~ mortului, înainte de înmormântarc.)*

PROHODIT s. *(BIS.)* prohod, prohodire. *(~ mortului, înainte de îngropare.)*

prohorisí vb. v. AGRAVA. AVANSA. DEZVOLTA. EVOLUA. ÎNAINTA. ÎNRĂI. ÎNRĂUTĂŢI. PROGRESĂ. PROPĂSI.

prohorisírc s. v. DEZVOLTARE. EVOLUŢII-:. ÎNAINTARE. MERS-ÎNAINTE. PROGRES. PROPĂŞIRE.

prttidí vb. v. STRĂPUNGI;.

proidít adj., s. v. PRIBEAG. STRĂIN.

PROIECT s. 1. calcul, gind, idee, intenţie, plan. socoteală, (înv. şi reg.) propus, (înv.) cuget, duh, propózit, săvirşít, socotinţă, (fam.) combinaţie. *(Nu şi*-a *putut realiza ~.)* 2. plan, (înv.) tertip. *(.Ş'i-a pus ~ in aplicare.)* 3. intenţie, vedere. *(*Ce fi*i in ~ ?)* PROIECTĂ vb. 1. a intenţiona, a plănui,

(pop.) a chiti, (înv. şi reg.) a sfătui, (reg.) a scăpa, (prin Bucov.) a scoposi, (înv.) a aşeza, a cugeta, a izvodi, (fig., in Molcl. şi Transilv.) a cumpăni. *(~ să plece la mure.)* 2. a afla, a concepe, a crea, a descoperi, a elabora, a face, a găsi, a gindi, a imagina, a inventa, a născoci, a plănui, a plăsmui, a realiza, a scorni, (inv. şi pop.) a izvodi, (pop.) a iscodi, a închipui, (reg.) a tocmi, (înv.) a unelti, (fig.) a naşte, a urzi, a zămisli. *(A ~ un nou sisiem de...)* 3. a concepe, a plănui, a preconiza, a prevedea. *(Noi măsuri ~ de guvern.)* 4. a se contura, a se delimita, a se desena, a se desluşi, a se distinge, a se evidenţia, a se preciza, a se profila, a se reliefa. *(*Acum *imaginea ei se ~ in lumina asfinţitului.)* 5. a se oglindi, a se răsfringe, a se reflecta, (astăzi rar) a se prevedea, a se strávedea, (inv.) a se mira, (fig.) a se scălda. *(Imaginea i se ~ pe luciul apei.)* 0. a juca, a rula. *(Ce film se ~ astăzi la televizor?)* 7. a arunca, a azvirli, a propulsa, *a* zvârli. *(A ~ ceva in spaţiu.)*

PROIECTARE s. 1. concepere, creare, elaborare, imaginare, inventare, născocire, plă-

nuirc, plăsmuire, realizare, scornire, (inv. şi pop.) izvodire. *(~ unui nou sisiem de...)* 2. concepere, plănuirc, preconizare. *(~ unor reforme.)* 3. conturare, delimitare, evidenţiere, precizare, profilare, reliefare. *(~ imaginii ei în lumina asfinţitului.)* 4. oglindire, răsfringere, reflectare, reflex, (înv.) reflect. *(~ in apă a stelelor.)* ',. rulare. *(~ a unui film.)* G. aruncare, azvirlire, propulsare, propulsie, zvirlire. *(~ u/iui obiect in spaţiu.)*

proiectare s. v. PROIECŢII:.

PROIECTAT adj. plănuit, (reg.) scoposít. *(înlilnirea ~ n-a mai avut loc.)*

PROIECTIL s. (pop.) plumb.

PROIECTOR s. far.

PROIECŢIE, s. J. (rar) proiectare. *(Cabină de ~.)* 2. oglindire, reflectare. *(Ieronim c ~ idealizată a lui Eminescu însuşi.)*

proímion s. v. CUVÂNT INTRODUCTIV. CUVÂNT ÎNAINTE. INTRODUCERE. PREFAŢĂ.

próin adj. v. EX. FOST.

PROLETARIZA vb. a (se) pauperiza, a barăci.

PROLETARIZARE s. pauperizare, sărăcire.

PROLIFERARE s. *(MED.)* prolifera ţie. *(~ a celulelor organice.)*

PROLIFERAŢII-: s. *(MED.)* proliferare. *(~ celulelor unui ţesut.)*

PROLIFIC adj. 1. prăsitor, (pop.) puiós, (reg.) prăselnic, prăsilós. *(Animale sterpe şi animale ~.)* 2. fecund, (pop. şi fam.) puiós, sămintós, (inv. şi reg.) plodiciós, (inv.) plodit, ploditór, plódnic, plodós, rodnic. *(Femelă ~.>* U. fecund, prodigios, productiv. *(Un scriitor ~. >*

PROLIFICITATE s. 1. fecunditate, (inv.) plod, plodiciúncplodnicíe, rodnicie. *(~ unui animal.)* 2. fecunditate. *(~ unui scriitor.)*

próiips s. v. PREJUDECATĂ.

PROLÍX adj. (fig.) dezlinát, deznodat, diluat. *(O scriere, o exprimare ~.)*

PROLOG s. *(lliS.)* (inv.) prologár.

prologár s. v. PROLOG.

PROMENADĂ s. 1. plimbare, (rar) plímbeí, (prin Transilv.) şeitălétiu, (Ban., Transilv., Maram. şi Bucov.) spaţir. *(A făcut o ~ reconfortantă.)* 2. (concr.) (inv.) plimbare, plimbătoare. *(Cine mai era pe~?J*

pronicnoár s. v. FOAIER.

PROMETAZÍNĂ s. *(FARM.)* fenergan, romergan.

prometcián adj. v. PROMETEIC.

PROMETEIC adj. (rar) promctcián. *(Mitul ~.)*

PROMISIUNE s. angajament, asigurare, cuvint, făgăduială, făgăduinţă, legăm ini, vorbă, (astăzi rar) parolă, (înv. şi reg.) juruită, (reg.) făgádă, (Transilv.) făgădáş, (Mold.) juruínţă, (inv.) promítere, sfătuit, (turcism inv.) baca-lî'tn. *(Te rog să-ţi respecţi ~.)*

promit s. v. ADUCERE-AMINTE. AMINTIRE.

PROMÍTE vb. a se angaja, a făgădui, a se îndatora, a se însărcina, a se obliga, (înv. şi reg.) a junii, a se prinde, (inv.) a se adeveri.

a se apuca, (fig.) a se lega. *(~ să facă următoarele...)*

promite vb. v. ANTICIPA. ANUNŢA. PREVESTI. VESTI.

promítere s. v. ANGAJAMENT. ASIGURARE. CUVÂNT. FĂGĂDUIALĂ, FĂGĂDUINŢĂ. LEGĂMÂNT. PROMISIUNE. VORBĂ.

promoáră s. v. CHICIURĂ. PROMOROACĂ.

PROMONTORIU s. *(GEOGR.)* (rar) piept.

promontoriu s. v. MASIV. MUNTE.

promorár s. v. NOIEMBRIE.

PROMOROACĂ s. *(MET.)* chiciură, (pop.) brumă, (reg.) bură, chídă, gótcă, polei, promoáră, stúră. *(~ s-a depus pe crengile copacilor.)*

promoroácă s. v. BRUMĂ. PRUINĂ.

PROMOTOR s. 1. iniţiator, protagonist, (rar) începător. *(~ ai unui curent.)* 2. *(CHIM.)* iniţiator.

PROMOŢIE s. serie. *(Prima ~ de studenţi din noua facultate.)*

PROMOVA vb. 1. a trece. *(A ~ clasa.)* 2. a avansa, a înainta, a înălţa, a ridica, (înv.) a provivasi. *(A ~ în funcţie, in grad.)*

PROMOVARE s. 1. trecere. *(~ clasei.)* 2. avansare, înaintare, înălţare, ridicare, (înv.) provívasíre, (fig.) ascensiune. *(~ în grad, în funcţie.)*

PROMPT adj., adv. 1. adj. expeditiv, operativ. *(O rezolvare ~.)* 2. adj., adv. grabnic, imediat, neântârziat, operativ, rapid. *(O intervenţie ~; a intervenit ~.)*

PROMPTITUDINE s. 1. operativitate, rapiditate, repeziciune. *(~ unei intervenţii.)* 2. punclualitate. *(Om de o rară ~.)*

PROMULGARE s. *(JUR.)* (înv.) promul-gáţie. *(~ unui proiect de lege.)*

proniulgáţie s. v. PROMULGARE.

PRONAOS s. *(CONSTR.)* nartex, tindă. *(~ ol unei biserici.)*

PRONIE s. *(BIS.)* cer, divinitate, dumnezeire, providenţă.

pronie s. v, ATOTPUTERNICUL. CREATORUL. DIVINITATE. DOMNUL. DUMNEZEIRE. DUMNEZEU. PĂRINTE. PROVIDENŢĂ. PUTERNICUL. STĂPÂNUL. TATĂL. ZIDITORUL.

prouómion s. v. PREROGATIVĂ. PRIVILEGIU.

PRONOSTÍC s. *(MET.)* previziune, prognoză. *(~ asupra vremii.)*

pronume s. v. NUME DE BOTEZ. NUME MIC. PRENUME.

PRONUNŢĂ vb. 1. a articula, a emite, a rosti. *(A ~ desluşit sunetele.)* 2. a rosti, (înv.) a proíorisi. *(~ literele pe rínd.)* 3. a (se) spune. *(În Moldova se ~ „chicior".)* [4. a articula, a grăi, a rosti, a scoate, a spune, a vorbi, a zice, (prin Mold.) a-bleşti. *(N-a ~ nici un cu-vínt la aflarea veştii.)* 5. a exprima, a formula, a rosti, a spune, a zice. *(A ~ următoarea opinie...)* 6. *(JUR.)* a rosti. *(A ~ sentinţa.)* 7. a ţine. *(A ~ un discurs.)* 8. (rar) a se rosti. *(Se ~ intr-o problemă.)* 9. a se declara, a opina. *(Se ~ in favoarea proiectului.)*

PRONUNŢARE s. 1. articulare, articulaţie, emitere, pronunţie, rostire, (înv.) prozodie. *(~ desluşită a sunetelor.)* 2. pronunţie, (înv.) pronunţiáţie. *(Are o ~ străină.)* 3. dicţiune, rostire, (grecism înv.) proforá. *(Are o ~ perfectă.)* 4. *(FON.)* fonetism, pronunţie, rostire. *(~ regională.)* 5. exprimare, formulare, rostire, spunere, zicere. *(~ unei opinii.)* 6. ţinere. *(~ unui discurs.)*

PRONUNŢAT adj. 1. accentuat, evident, marcat, reliefat, vizibil. *(Vorbea cu un ~ accent străin.)* 2. accentuat, proeminent, puternic. *(Maxilare ~; bărbie ~.)*

pronunfiájie s. v. PRONUNŢARE. PRONUNŢIE.

PRONUNŢIE s. 1. articulare, articulaţie, emitere, pronunţare, rostire, (înv.) prozodie. *(~ desluşită a sunetelor.)* 2. pronunţare, (înv.) pronunţiáţie. *(Are o ~ străină.)* 3. *(FON.)* fonetism, pronunţare, rostire. *(~ regională.)* PRÓOR s. mânecătoare, (reg.) proróc. *(Ajunul zilei de 23 aprilie se numeşte in popor ~.)* proorizmós s. v. DESTIN. FATALITATE. MENIRE. NOROC. PREDESTINARE. SOARTĂ. URSITĂ. ZODIE.

PROPAGĂ vb. 1. a se extinde, a se întinde, a se lăţi, a se răspândi, (rar) a se pălălăi, (pop.) a merge,

(înv. şi reg.) a pălăi, (înv.) a sări. *(Focul s-a ~ şi la vecini.)* 2. *(FIZ.)* a se transmite. *(Undele se ~ în spaţiu.)* 3. a (se) difuza, a (se) duce, a (se) împrăştia, (a se) întinde, a (se) lăţi, a (se) răspândi, a (se) transmite, (rar) a (se) vehicula, (înv.) a (se) povesti, a (se) vesti. *(Ştirea s-a ~ peste tot.)* 4. a circula, a se extinde, a se împrăştia, a se întinde, a se lăţi, a se răspândi, a se transmite, (înv.) a se răşchira, a se tinde. *(Zvonul se ~ din gură în gură.)* 5. a difuza, a populariza a propovădui, a răspândi, (astăzi rar) a vulgariza, (fig.) a semăna. *(A ~ o teorie, cunoştinţe folositoare ele.)* G. *(BIS.)* a predica, a propovădui, a răspândi, (înv.) a binevesti, a mărturisi, a povesti, a spune. *(A ~ in lume creştinismul.)* 7. a împrăştia, a răspândi, (fig.) a semăna. *(~ discordia intre ei.)*

propaga vb. v. ÎNMULŢI. PRĂSI. PROCREA. CREA. REPRODUCE.

PROPAGARE s. 1. difuzare, împrăştiere, răspândire. *(~ unor radiaţii.)* 2. difuzare, răs-pândire, transmitere. *(~ unei ştiri.)* 3. împrăştiere, răspândire, (livr.) diseminare, (pop.) lăţire. *(~ unor zvonuri mincinoase.)* 4. popularizare, propovăduire, răspândire, (astăzi rar) vulgarizare, (înv.) poporanizáre, propagáţie. *(~ unor cunoştinţe.) 5. (BIS.)* predicaret propovăduire, răspândire, (înv.) mărturisire, mărturisitúră. *(~ unei credinţe.)*

PROPAGAT adj. popularizat, răspândit. *(Cunoştinţe ~.)*

PROPAGATOR s., adj. 1. s., adj. popularizator, propovăduitor, răspânditor, (astăzi rar) vulgarizator, (fig.) semănător. *(~ de cunoştinţe folositoare.)* 2. s. *(BIS.)* predicator, propovăduitor, (înv.) mărturisitor, propovédnic. *(~ al unei credinţe.)*

propagáţie s. v. POPULARIZARE. PROPAGARE. PROPOVĂDUIRE. RĂSPÂNDIRE.

PROPANÓL s. *(CHIM.)* alcool propilic.

PROPĂŞÎ vb. 1. a avansa, a se dezvolta, a evolua, a înainta, a progresa, (înv.) a (se) pricopsi, a spori, (grecism înv.) a prohorisi, (fig.) a creşte. *(Patria noastră ~ continuu.)* 2. a prospera, (fig.) a înflori. *(O regiune care ~.)*

propăşí vb. v. PRECEDA. PREMERGE.

PROPĂŞIRE s. 1. dezvoltare, evoluţie, înaintare, progres, mers-înainte, (pop.) ridicare, săltare, (înv.) pricopsíre, progresie, prohorisíre, (fig.) creştere. *(~ societăţii.)* 2. prosperare, (fig.) înflorire. *(~ unei regiuni.)*

propăşitór adj. v. AVANSAT. ÎNAINTAT. PROGRESIST.

PRO PENAL s. *(CHIM.)*acroleină, aldehidă acrilică.

PRO PENĂ s. *(CHIM.)*propilenă.

propensiune s. v. APLECARE. APLICAŢIE. APTITUDINE. ATRACŢIE. CHEMARE. DAR. HAR. ÎNCLINARE. ÎNCLINAŢIE. ÎNZESTRARE. PORNIRE. PREDILECŢIE. PREDISPOZIŢIE. PREFERINŢĂ. TALENT. VOCAŢIE.

PROPÍCE adj. 1. avantajos, favorabil, prielnic, (pop.) priincios, priitór, (înv.) îndemî-nátic. *(Circumstanţe ~.)* 2. adecvat, binevenit, bun, favorabil, fericit, indicat, nimerit, oportun, potrivit, prielnic, (livr.) pertinent, (pop.) priincios. *(Un prilej ~.)* 3. binefăcător, favorabil, prielnic, (livr.) benefic, (înv.) părtinitor. *(Un efect ~.)* 4. favorabil, prielnic, (fig.) surâzătór. *(Perspective ~.)* 5. favorabil, nimerit, potrivit,

prielnic, (pop.) priincios. *(Un vtnt ~ din spate.)*

PROPILÉNĂ s. *(CHIM.)* propenă.

propís s. v. CAIET. EPISTOLĂ. EPISTOLIE. SCRISOARE.

PROPÓLIS s. păsturâ. *(~ din fagurii de miere.)*

PROPORŢIE s. 1. *(MAT.)* raport. 2. raport, relaţie. *(O ~ justă între elemente.)* 3. armonie, concordanţă, echilibru, potrivire, proporţionalitate, simetrie, (fig.) simfonie. *(O perfectă ~ a elementelor unui ansamblu.)* 4. procent. *(Amestecăm în ~ diverse două substanţe.)* 5. dimensiune, mărime, măsură, (înv.) mărie, mărire, (fam.) calibru. *(Un lucru de mari ~ ii.)* G. amploare, extensiune, extindere. *(Scandalul a luat ~ii.)*

PROPORŢIONÁ vb. a doza, a potrivi. *(A ~ substanţele tntr-un amestec.)*

PROPORŢIONAL adj. (rar) proporţionát. *(Cheltuielile ~* cu *veniturile.)*

PROPORŢIONALITATE s. armonie, concordanţă, echilibru, potrivire, proporţie, simetrie, (fig.) simfonie. (O *perfectă ~ a elementelor unui ansamblu.)*

PROPORŢIONARE s. dozaj, dozare, potrivire. *(~ substanţelor tntr-un amestec.)*

PROPORŢIONÁT adj. armonios, concordant, echilibrat, regulat, simetric. *(Un ansamblu ~; trăsături ~.)*

proporţionát adj. v. PROPORŢIONAL.

PROPOVĂDUI vb. 1. *(BIS.)* a predica, a propaga, a răspândi, (înv.) a binevesti, a mărturisi, a povesti, a spune. *(~ creştinismul.)* 2. a difuza, a populariza, a propaga, a răspândi, (astăzi rar) a vulgariza, (fig.) a semăna. *(A ~ o teorie.)*

propovădui vb. v. DECLARA. DESTĂINUI. DEZVĂLUI. DIVULGA. ÎMPĂRTĂŞI. ÎNCREDINŢA. ÎNSCĂUNA. ÎNTRONA. ÎNVESTI. MĂRTURISI. NUMI. PROCLAMA. PUNE. REVELA. SPOVEDI. SPUNE. UNGE.

PROPOVĂDUÍRE s. I. *(BIS.)* predicare, propagare, răspândire, (înv) mărturisire, măr-turisitúră. *(~ unei* credinţe.) 2. popularizare, propagare, răspândire, (astăzi rar) vulgarizare, (înv.) poporanizáre, propagáţie. *(~ unor cunoştinţe.)*

PROPOVĂDUITOR s., adj. 1. s. *(BIS.)* predicator, propagator, (înv.) mărturisitor, pro-povédnic. *(~ al unei credinţe.)* 2. s., adj. popularizator, propagator, răspânditor, (astăzi rar) vulgarizator, (fig.) semănător. *(~ de cunoştinţe folositoare.)*

propovedánie s. v. CAZANIE. CUVÂNT. DISCURS FUNEBRU. OMILIE. ORAŢIE FUNEBRĂ. PREDICĂ.

propovédnic s. v. PREDICATOR. PROPAGATOR. PROPOVĂDUITOR.

propózit s. v. CALCUL. GÂND. IDEE. INTENŢIE. PLAN. PROIECT. SOCOTEALĂ.

PROPOZIŢIE s. *(GRAM.)* (înv.) propunere. *(~ subordonată.)*

propoziţie s. v. AFIRMAŢIE. CUVÂNT. DECLARAŢIE. MĂRTURISIRE. PROPUNERE. RELATARE. SPUSĂ. VORBĂ. ZISĂ.

PROPRIETAR s. deţinător, posesor, stăpân, (înv.) ocináş, posesuitór. *(~ al unui bun.)*

proprietar s. v. CAP. CĂPETENIE. COMANDANT. CONDUCĂTOR. MAI-MARE. ŞEF.

PROPRIETARĂ s. proprietăreasă. *(~ imobilului.)*

proprletaricésc adj. v. PROPRIETĂRESC.

PROPRIETATE s. 1. posesiune, stăpânire. *(Hrisov de ~.)* 2. atribuit, calitate, caracter, caracteristică, însuşire, notă, particularitate, semn, specific, trăsătură, (reg.) însuşietáte, (fig.) amprentă, marcă, pecete, sigiliu, timbru. *(0~ esenţială a acestui proces este...)* 3. facultate, însuşire. *(Magnetul are ~ de a atrage fierul.)*

PROPRIETĂREASĂ s. proprietară. *(~ imobilului.)*

♦PROPRIETĂRESC adj. (înv.) proprieta-ricésc.

PROPRIU adj. 1. individual, particular, personal, (livr.) privat. *(Probleme ~; proprietate ~.)* 2. individual, particular, personal, (înv.) obrăzálnic, particularístic, particulárnic, párt-nic, personalicésc, personálnic. *(însuşiri ~.)* 3. individual, particular, personal, (rar) subiectiv. *(O viziune, o creaţie ~.)* 4. caracteristic, definitoriu, distinct, distinctiv, dominant, particular, specific, tipic, (înv.) însuşit. *(Notă, trăsătură ~.)* 5. adecvat, bun, indicat, nimerit, potrivit. *(Un teren ~ pentru arte.)*

proptár s. v. CĂŢEL. CORDENCI.

própţă s. v. POP. PROPTEA. PROTECŢIE. REAZEM. SPRIJIN. SUSŢINERE.

PROPTEA s. pop, reazem, sprijin, susţinere, (rar) sprijinitoare, (pop.) poprea, (reg.) pripoánă, própţă, propteálă, proptíş, şpraiţ, (prin Munt. şi Olt.) papainóg, (Transilv.) şoş, (înv.) reze-mătúră, sprijineálă, sprijoánă. *(~ pentru consolidarea gardului.)*

proptea s. v. PRĂJINĂ.

propteálă s. v. POP. PROPTEA. REAZEM. SPRIJIN. SUSŢINERE.

PROPTÍ vb. 1. a (se) rezema, a (se) sprijini, a (se) susţine, (reg.) a (se) popri, a (se) prijini. *(Un stâlp ~ poarta.)* 2. a pune, a rezema, a sprijini. *(~ scara să suim.)*

propti vb. v. AJUTA. AJUTORA. OCROTI. PROTEJA. SPRIJINI. SUSŢINE.

PROPTÍRE s. rezemare, sprijinire, susţinere. *(~ unei construcţii cu stilpi.)*

proptís s. v. POP. PROPTEA. REAZEM. SPRIJIN. SUSŢINERE.

PROPTIT adj. rezemat, sprijinit. *(Gard~.)*

proptit adj. v. AJUTAT. AJUTORAT. OCROTIT. PROTEJAT. SPRIJINIT. SUSŢINUT.

PROPULSA vb. a arunca, a azvârli, a proiecta, a zvârli. *(A ~ ceva în spaţiu.)*

propulsánt s. v. PROPULSOR.

PROPULSARE s. aruncare, azvârlire, proiectare, propulsie, zvârlire. *(~ unui obiect in spaţiu.)*

PROPULSIE s. aruncare, azvârlire, proiectare, propulsare, zvârlire, *(~ unui obiect in spaţiu.)*

PROPULSOR s. *(TEHN.)* (rar) propulsánt.

PROPUNE vb. 1. a recomanda, (înv. şi reg.) a prepúne. (*(Îi ~ pentru avansare.)* 2. a preconiza, a

recomanda. *(A ~ o serie de măsuri.)*

propune vb. v. INVOCA. OFERI. PREDA. PRETEXTA.

PROPUNERE s. 1. recomandare, recoman-daţie. *(~ de avansare.)* 2. preconizare, recomandare. *(~ unor măsuri salutare.)* 3. (livr.) propoziţie, (înv.) predlojénie, problemă. *(O ~ judicioasă.)*

propunere s. v. CURS. PREDARE. PRELEGERE. PROPOZIŢIE.

propus s. v. CALCUL. GÂND. IDEE. INTENŢIE. PLAN. PROIECT. SOCOTEALĂ.

PRORĂ s. *(MAR.)* bot, (înv. şi reg.) pisc, (înv.) prúă. *(~ unei nave.)*

PRORECTOR s. (înv.) subréctor. *(~ o*l *universităţii.)*

proroácă s. v. PROFETESĂ.

PRORÓC s. profet, vestitor, (înv.) prorocitór. *(Un~ mincinos.)*

proróc s. v. MÂNECĂTOARE. PROOR.

prorocesc adj. v. PREVESTITOR. PROFETIC. VIZIONAR.

prorocéstvie s. v. ORACOL. PREVESTIRE. PREVIZIUNE. PREZICERE. PROFEŢIE. PROROCIE. PROROCIRE.

prorocestvuí vb. v. PREVESTI. PREZICE. PROFETIZA. PROFEŢI. PROROCI. VESTI.

PROROCÍ vb. 1. a prevesti, a prezice, a profetiza, a profeţi, a vesti, (înv. şi reg.) a plăzui, a prepúne, (prin Transilv.) a pohibi, (înv.) a meni, a prorocestvui. *(Ce a ~ sfintul?)* 2. a ghici, a prevesti, a prezice, (franţuzism înv.) a devină. *(A ~ viitorul cuiva.)*

PROROCIE s. oracol, prevestire, previziune, prezicere, profeţie, prorocire, (livr.) predic-ţiúne, (rar) prevestit, (înv.) hrismós, menire, plaz, plăzuít, plăzuitúrâ, prezisă, prorocéstvie, prorocitúră.

PROROCÍRE s. 1. oracol, prevestire, previziune, prezicere, profeţie, prorocie, (livr.) predicţiúne, (rar) prevestit, (înv.) hrismós, menire, plaz, plăzuít, plăzuitúră, prezisă, prorocéstvie, prorocitúră. *(~ l*ui *n*u *s-a împlinit.)* 2. prevestire, prezicere, vestire. *(~ unor vremuri înfloritoare.)*

prorocitór s. v. PROFET. PROROC. VESTITOR.

prorocitúră s. v. ORACOL. PREVESTIRE. PREVIZIUNE. PREZICERE. PROFEŢIE. PROROCIE. PROROCIRE.

prorocită s. v. PROFETESĂ.

PROROGARE s. *(JUR.)* prorogaţie. *(~ unui termen scadent.)*

PROROGAŢIE s. *(JUR.)* prorogare. *(~ activităţii unui corp constituit.)*

prorúpe vb. v. BUFNI. CONTENI. CURMA. IZBUCNI. ÎNCETA. OPRI. POTOLI. PUFNI. SFÂRŞI. STA. TERMINA. ŢÂŞNI.

prorúpere s. v. DECLANŞARE. DEZLĂNŢUIRE. ISCARE. IZBUCNIRE. ÎNCEPERE. PORNIRE. PRODUCERE. STÂRNIRE. VENIRE.

prorúpţie s. v. DECLANŞARE. DEZLĂNŢUIRE. ISCARE. IZBUCNIRE. ÎNCEPERE. PORNIRE. PRODUCERE. STÂRNIRE. VENIRE.

prosădí v. PLANTA. PUNE. RĂSĂDI. SĂDI. TRANSPLANTA.

proscalisí vb. v. INVITA. ÎMBIA. POFTI.

PROSCÉNIU s. avanscenă. *(~ din teatrul actual.)*

proschinitár s. v. ICONOSTAS.

PROSCOMÍDIE s. *(BIS.)* jertfelnic.

PROSCRÍE vb. 1. *(JUR.) si* alunga, a exila, a goni, a izgoni, a ostraciza, a surghiuni, (livr.) a relega, (înv.) a urgisi. *(L-a ~ din ţară.)* 2. a interzice, a opri. *(A ~ duelul.)* 3. a blama, a condamna, a dezaproba, a înfiera, a reproba, a respinge, a stigmatiza, (livr.) a dezavua, (rar) a sancţiona, (pop.) a osândi, (înv.) a mustra, a protesta, (fig.) a veşteji. *(Opinia publică a ~ gestul lui necugetat.)*

PROSCRIERE s. *(JUR.)* 1. alungare, exilare, gonire, izgonire, ostracizare, surghiunire, (livr.) relegare, relegáţie. *(~ cuiva din patria sa.)* 2. interzicere, oprire. *(~ duelului.)*

proscriere s. v. EXIL. EXILARE. PRIBEGIE. SURGHIUN. SURGHIUNIRE.

proscrípţle s. v. EXIL. EXILARE. PRIBEGIE. SURGHIUN. SURGHIUNIRE.

PROSCRÍS adj., s. 1. adj., s. *(JUR.)* alungat, exilat, gonit, izgonit, pribeag, surghiunit, (livr.) relegat, (înv.) surghiun. *(Un ~ politic.)* 2.

adj. interzis, neângăduit, nepermis, oprit. *(Un lucru ~.)*

PROSECTURĂ s. morgă. *(~ unui spital.)*

prosferlsí vb. v. DA. DĂRUI. OFERI.

prosforá s. v. ATENŢIE. CADOU. DAR. SURPRIZĂ.

prosforá vb. v. DA. DĂRUI. OFERI.

PRO SIMIAN s. *(ZOOL.)* lemurian.

PROSLĂVI vb. 1. a cinsti, a cânta, a elogia, a glorifica, a lăuda, a mări, a omagia, a preamări, a preaslăvi, a slăvi, a venera, (rar) a apoteoza, a exalta, (înv.) a făli, a pohfăli, a preacânta, a preaânălţa, a prealăuda, a prea-rădica, a ridica, a slavoslovi. *(Să-i~ pe eroii patriei.)* 2. a binecuvânta, a glorifica, a lăuda, a mări, a preamări, a preaslăvi, a slăvi, (rar) a ferici. *(Să ~ ziua de faţă.)*

proslăvi vb. v. AJUTA. DECEDA. DISPĂREA. DUCE. LĂFĂI. MILUI. MURI. PIERI. PRĂPĂDI. RĂPOSA. RĂSFĂŢA. SFÂRŞI. STINGE. SUCOMBA.

PROSLĂVIRE s. 1. elogiere, glorificare, lăudare, mărire, preamărire, preaslăvire, slavă, slăvire, (rar) apoteoză, exaltare, (înv.) prea-lăudáre, preaslăvíe, sărbătorire. *(~ unui erou.)* 2. binecuvântare, glorificare, laudă, mărire, preamărire, preaslăvire, slavă, slăvire. *(~ vremurilor noastre.)* 3. cinste, cinstire, elogiu, glorie, laudă, mărire, omagiu, preamărire, preaslăvire, slavă, slăvire, (înv.) mărie, pohfálă, pohvalénie. *(~ adusă trecutului glorios al patriei.)*

PROSLĂVIT adj. 1. binecuvântat, glorificat, lăudat, mărit, preamărit, preaslăvit, slăvit. *(~ zi a Unirii!)* 2. lăudat, mărit, preaânălţat, prealuminat, preamărit, preaslăvit, slăvit, venerat, (reg.) prealuminós, (înv.) prealăudát, preaseninát. *(~te Doamnei)*

prosodicésc adj. v. ORTOGRAFIC.

PROSOP s. şervet, ştergar, (înv. şi reg.) mânăştérgură, peşchír, (reg.) măsái, profés, sprijineálă, ştérgură, (Transilv.) chindéu, (Olt. şi prin Ban.) sénic, (Transilv. şi Maram.) ştergătór. *(Se spală şi se şterge eu~.)*

prospect s. v. PERSPECTIVĂ. PRIVELIŞTE. VEDERE.

PROSPECTARE s. prospecţiune. *(Lucrări de ~ geologică.)*

PROSPECŢIUNE s. prospectare. *(~i geologice.)*

PROSPER adj. 1. înfloritor, (livr.) eflorescent, (înv.) înflorit. *(Stare ~.)* 2. bogat. *(Regiune ~.)*

PROSPERA vb. a propăşi, (fig.) a înflori. *(0 regiune care~.)*

PROSPERÁRE s. propăşire, (fig.) înflorire. *(~ unei regiuni.)*

PROSPERITATE s. belşug, bogăţie, bunăstare, (pop.) pricopseală, (Transilv.) prindoáre, (înv.) salut, scumpete, scumpíe, spor, (fig.) Înflorire. *(~ unei regiuni.)*

PROSPEŢIME s. frăgezime. *(~ unei plante.)* prost adj. v. BANAL. BÂRFITOR. CALOMNIOS. CANDID. CAST. CINSTIT. CLEVETITOR. COMUN. DEFĂIMĂTOR. DENIGRATOR. FECIORELNIC. FECIORESC. INO-

CENT. LUCRĂTOR. MODEST. NEEVOLUAT. NEGRADAT. NEPREFĂCUT. NEPRIHĂNIT. NEVINOVAT. OBIŞNUIT. ORDINAR. PONEGRITOR. POPULAR. PRIMITIV. PUDIC. RUDIMENTAR. SIMPLU. SINCER. UMIL. VIRGIN. VIRGINAL.

prost adj., s. v. ALIENAT. DEMENT. DESCREIERAT. ÎNNEBUNIT. NEBUN. SMINTIT. ŢICNIT.

PROST adj., s., adv. 1. adj., s. bleg, nătă-fleţ, nătărău, nătâng, neghiob, nerod, netot, prostănac, stupid, tont, tontălău, (înv. şi pop.) năuc, (pop. şi fam.) haplea, (pop.) flaimúc, (înv. şi reg.) nătântóc, prostán, prostátic, pros-tănátic, (reg. şi fam.) şui, (reg.) bleot, hăbăuc, mangosít, metehău, meteléu, motofléte, inoto-lóg, mutălău, natantól, năbârgeác, nătăbíz, nătínt, nătrúi, nătrúţ, năvlég, năvligós, ne-rodói, pliurd, ponc, pricăjit, puneau, tălălău, tălfmb, tontán, tontoléte, tontológ, (prin Transilv.) balamút, (prin Olt.) bleomb, (prin Mold.) boblétic, (prin Munt.) bobléţ, (Mold.) chera-pléş, (prin Transilv., Mold. şi Bucov.) chiomb, (Transilv., Ban. şi Olt.) lud, (Transilv. şi Ban.) năhúi, (Transilv.) nebléznic, (prin Mold., Transilv. şi Maram.) şuiétic, (Mold.) tanău, (Bucov.) tălăşmán, (prin Olt. şi Munt.l tărăn-túc, (Munt.) tontován, (turcism înv.) budalá, (fam.) fleţ, găgăúţă, gogoman, zevzec, (fig.) sec. *(~ mai eşti, amice, de-ai putut să faci aşa ceva 1)* 2. adj. credul, naiv, (înv., în Transilv., Ban. şi Olt.) lud, (fam.) fraier. *(Dac-ai fost ~ şi l-ai crezut!)* 3. adj., s. ignorant, incult, necultivat, neinstruit, neânvăţat, simplu, (livr.) agramat, ignar, (înv.) gros, neabeţedát. *(Un om~.)* 4. adj., s. ignorant, incapabil, incompetent, necapabil, nechemat, necompetent, neisprăvit, nepregătit, nepriceput, neştiutor, (fam.) ageamiu. *(Un meseriaş ~.)* 5, adj. netalentat, nevaloros, slab. *(Un scriitor ~.)* 6. adj. necorespunzător, neizbutit, nerealizat, nereuşit, nesatisfăcător, slab, (fig.) stângáci. *(O regie~.)* 7. adv. aiurea, anapoda, rău, (fam.) brambura. *(Treburile mergeau ~.)* 8. adj. inferior, ordinar, rău. *(Tutun ~, vin ~.)* 9. adj. defavorabil, nefavorabil, nepotrivit, neprielnic, rău, urât, (înv. şi pop.) nepriinciós, (înv.) nepriitór. *(întrecerea a avut loc pe o vreme ~.)* 10. adj. mic, redus, slab. (O *vizibilitate ~.)* 11. adj., adv. defectuos, greşit, incorect, necorect, rău, (fig.) stricat. *(O pronunţare ~; vorbeşte ~ italieneşte.)* 12. adj. anevoios, greu, mizerabil, necăjit, rău, (înv. şi pop.) necăjós. *(Un trai ~.)* 13. adj. defavorabil, nefavorabil, neplăcut, rău, urât.

(A făcut o impresie ~.) 14. adj. neplăcut, rău, (înv.) slab. *(I-a adus o veste ~.)* 15. adv. rău. *(Se simte ~.)* 1G. adv. insuficient, puţin, rău. *(O muncă ~ plătită.)*

prost adv. v. DREPT. PERPENDICULAR. VERTICAL.

prost s. v. IOBAG. RUMÂN. ŞERB. VECIN.

prostán adj., s. v. BLEG.' NĂTĂFLEŢ.

NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD.

NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID.

TONT. TONTĂLĂU.

PROSTATĂ s. *(ANAT.)* glandă prostatică, (înv.) gâlca sămânţii.

prostátic adj. v. DEGAJAT. DEZINVOLT. FIRESC. MODEST. NATURAL. NEAFECTAT. NEARTIFICIAL. NECĂUTAT. NE-GHIOBESC. NEPREFĂCUT. NEROZESC. NESILIT. NE STUDIAT. PROSTESC. SIMPLU. SPONTAN. UMIL.

prostátic adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

PROSTĂLĂU adj., s. (pop. şi fam.) prostovan, (pop.) prostolán. *(Mare ~ mai era!)* PROSTĂNAC adj., s. bleg, nătăfleţ, nătărău, nătâng, neghiob, nerod, netot, prost, stupid, tont, tontălău, (înv. şi pop.) năuc, (pop. şi fam.) haplea, (pop.) flaimúc, (înv. şi reg.) nătântóc, prostán, prostátic, prostănátic, (reg. şi fam.) şui, (reg.) bleot, hăbăuc, mangosít, metehău, meteléu, motofléte, motológ, mutălău, natantól, năbârgeác, nătăbíz, nătínt, nătrúi, nătrúţ, năvlég, năvligós, nerodói, pliurd, ponc, pricăjit, puneau, tălălău, tălâmb, tontán, tontoléte, tontológ, (prin Transilv.) balamút, (prin Olt.) bleomb, (prin Mold.) boblétic, (prin Munt.) bobléţ, (Mold.) cherapléş, (prin Transilv., Mold. şi Bucov.) chiomb, (Transilv., Ban. şi Olt.) lud, (Transilv. şi Ban.) năhúi, (Transilv.) nebléznic, (prin Mold., Transilv. şi Maram.) şuiétic, (Mold.) tanău, (Bucov.) tălăşmán, (prin Olt. şi Munt.) tărăntúc, (Munt.) tontován, (turcism înv.) budalá, (fam.) fleţ, găgăúţă, gogoman, zevzec, (íig.) sec. *(Mare ~ mai erai)*

prostănátic adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

prostănéladj., s. v. PROSTICEL. PROSTI-ŞOR. PROSTULEŢ. PROSTUŢ.

prostăticíe s. v. DOBITOCIE. IDIOŢENIE. IDIOŢIE. IGNORANŢĂ. IMBECILITATE. INCULTURĂ. INEPŢIE. NEGHIOBIE. NEPRICEPERE. NEROZIE. NEŞTIINŢĂ. PROSTIE. STUPIDITATE. STUPIZENIE. TÂMPENIE.

PROSTEALĂ s. 1. dobitocie, imbecilitate, neghiobie, nerozie, prostie, tâmpenie, (înv.) prostime. *(Era de-o ~ proverbială.)* 2. capriciu, chef, fandoseală, fantezie, fason, fiţă, maimuţăreală, moft, naz, poftă, sclifoseală, toană, (pop. şi fam.) pârţág, scălâmbăiálă, scălâmbăiére, scălâmbăitúră, (pop.) fasoleálă, háchiţă, izmeneală, pandalíe, (înv. şi reg.) marghiolíe, na-cafá, pală, (reg.) marghioleálă, năbădáie, toáncă, zimbíc, (Transilv.) pont, (Mold., prin Bucov. şi Transilv.) súcă, (înv.) schimonosire, schimo-nositúră, (grecism înv.) paraxénie, (fam.) bâzdíc, farafastî'c, marafet, (fam. fig.) boală, dambla. *(N-a fost decât o obişnuită ~ de-a ei.)*

prosteală s. v. CERŞEALĂ. CERŞETORIE. CERŞIT. MILOGEALĂ. MILOGIT.

PROSTERNA vb. a se închina, a se înclina, a se pleca. *(Se ~ adânc în faţa lui.)*

PROSTERNARE s. închinare, înclinare, plecare, (rar) prosternáţie. *(~ adîncă a cuiva în faţa unei persoane.)*

prosternáţies. v. ÎNCHINARE. ÎNCLINARE. PLECARE. PROSTERNARE.

PROSTESC adj. 1. nătâng, neghiob, neghio-besc, nerod, nerozesc, netot, stupid, (iivr.) inept, (înv.) prostátic. *(O atitudine ~.)* 2, do-bitocesc. *(O vorbă ~.)* 3. nebun, nebunesc, nechibzuit, necugetat, necumpănit, necumpătat, nesăbuit, nesocotit, (rar) nejudecát, neprecugetát, (reg.) nechitit. *(O faptă ~.)* prostesc adj. v. BANAL. COMUN. OBIŞNUIT. ORDINAR.

PROSTEŞTE adv. 1. neghiobeşte, nerozeşte, stupid. *(S-a comportat ~.)* 2. dobitoceşte. *(Înjură ~.)* 3. nebuneşte, orbeşte. *(Se aruncă ~ înainte.)*

PROSTÍ vb. 1. a (se) îndobitoci, a (se) tâmpi, (pop.) a (se) năuci, (reg.) a (se) hăbăuci, (Transilv. şi Olt.) a (se) tonţi. *(Viaţa pe care o ducel-a~ de tot.) 2. (MED.) a* (se) cretiniza, a (se) idiotiza, a (se) idioţi, a (se) imbeciliza, a (se) tâmpi. *(Un om care s-a ~ in urma unei afecţiuni.)* 3. a se afecta, a se fandosi, a se maimuţări, a se sclifosi, (pop. şi fam.) a se scălâm-băia, (pop.) a se fasoli, a se izmeni, (înv. şi reg.) a se sfandosi, (reg.) a se mandosi. a se marghioli, a se schimonosi, (înv.) a se marafetul. *(Nu te mai ~ atâta!)* 4. a ademeni, a amăgi, a îneânta, a înşela, a minţi, a momi, a păcăli, a purta, a trişa, (livr.) a iluziona, (înv. şi reg.) a juca, a planisi, a poticări, a prilesti, a sminti, a smomi, a şutili, (reg.) a şugui, (Transilv. şi Ban) a celui, (Munt.) a mâglisi, (Transilv.) a tăşca, (înv.) a aromi, a blăzni, a gâmbosi, a măguli, a mistifica, a surprinde, (fam.) a duce, a fraieri, a şmecheri, (fam. fig.) a arde, a frige, a încălţa, a pingeli, a pingelui, a pirli, a potcovi, a prăji, (Mold. fig.) a boi, (înv. fig.) a luneca. *(I-a ~ cu tot felul de minciuni.)* 5. a se degrada. *(Marfa asta s-a ~ de lot.)*

prosti vb. v. ABDICA. CERE. CERŞI. DEMISIONA. MILOGI.

prostie adj., s. v. PROSTICEL. PROSTI-ŞOR. PROSTULEŢ. PROSTUŢ.

PROSTICEL adj., s. prostişor, prostuleţ, prostuţ, (rar) prostie, (reg.) prostănél. *(E cam ~.)*

PROSTÍE s. J. nătângie, neghiobie, nerozie, stupiditate, stupizenie, (rar) nătângeálă, ne-toţíe, tonţíe, (franţuzisrn rar) sotíză, (înv. şi reg.) nătărăíe, (înv.) nărozénie, (fam.) zevzccíe. *(E de-o ~ proverbială.)* 2. dobitocie, imbecilitate, neghiobie, nerozie, prosteală, tâmpenie, (înv.) prostime. *(A dat dovadă de o mare ~.)* 3. gogomănie, nătângie, neghiobie, nerozie, nesocotinţă, stupiditate, (rar) netoţíe, (înv. şi reg.) nătărăíe. *(Mare ~ a spus.)* 4. dobitocie, idioţenie, idioţie, imbecilitate, inepţie, neghiobie, nerozie, stupiditate, stupizenie, tâmpenie. (înv.) prostăticíe. *(Ce e ~ asta?)* 5. aberaţie, absurditate, aiureală, bazaconie, elucubraţie, enormitate, fantasmagorie, stupiditate. *(Ce susţii tu e* o~.*)* 6. gafă, poznă. *(A comite* o~.*)* 7. copilărie, naivitate. *(Ce faci tu e o*

~l) 8. bagatelă, chiţibuş, fleac, mărunţiş, nimic, (înv.) blagomaníe, (fam.) moft. *(Nu te lega de ~ii.)*

prostie s. v. IGNORANŢĂ. INCULTURĂ. MODESTIE. NEPRICEPERE. NEŞTIINŢĂ. SIMPLICITATE. SIMPLITATE.

PROSTÍME s. (mai ales în limbajul claselor exploatatoare) gloată, mulţime, norod, plebe, popor,

vulg, (înv. şi reg.) poporíme, (înv.) cala-balâc. *(~ asaltează porţile palatului.)*

prostime s. v. DOBITOCIE. IGNORANTĂ. IMBECILITATE. INCULTURĂ. MODESTIE. NEGHIOBIE. NEPRICEPERE. NEROZIE. NEŞTIINŢĂ. PROSTEALĂ. PROSTIE.

SIMPLICITATE. SIMPLITATE. TÂMPENIE.

PROSTÍRE s. 1. îndobitocire, tâmpire. *(~ cuiva prin viaţa pe care* o *duce.)* 2. ademenire, amăgire, înşelare, înşelăciune, înşelătorie, momire, păcăleală, păcălire, păcălit, prostit, tri-şare, (livr.) iluzionare, (reg.) păcală, (Transilv. şi Ban.) celşág, celuiálă, celuíre, (Munt.) mâgli-seálă, mâglisíre, (înv.) măglisitúră, prilăstíre, (fam. fig.) pingelíre, pingeluiálă, pingeluíre. *(~ cuiva prin vorbe mincinoase.)* 3. degradare. *(~ calităţii unei mărfi.)*

prostire s. v. ABDICARE. CEARŞAF. CERGĂ. CUVERTURĂ. DEMISIE. ÎNVELITOA-RE. PĂTURĂ. VELINŢĂ.

PROSTIŞÓR adj., s. prosticel, prostuleţ, prostuţ, (rar) prostie, (reg.) prostănél. *(E cam ~.)*

PROSTÍT adj. 1. îndobitocit, tâmpit. *(Om ~ de viaţa pe care o duce.)* 2. ademenit, amăgit, înşelat, păcălit, trişat, (Transilv. şi Ban.) celuít, (înv.) prilestít, (fam.) dus, fraierít,(fam. fig.) pingelit, pingeluít, (fig.) buzat. *(Un naiv ~.)*

PROSTÍT s. ademenire, amăgire, înşelare, înşelăciune, înşelătorie, momire, păcăleală, păcălire, păcălit, prostire, trişare, (livr.) iluzionare, (reg.) păcală, (Transilv. şi Ban.) celşág, celuiálă, celuíre, (Munt.) mâgliseálă, mâglisíre, (înv.) măglisitúră, prilăstíre, (fam. fig.) pingelíre, pingeluiálă, pingeluíre. *(~* cu*iva prin vorbe mincinoase.)*

PROSTITUA vb. 1. a se vinde. 2. (înv.) a supune. *(A ~ o femeie.)*

PROSTITUATĂ s. cocotă, curvă, târfă, femeie de stradă, (pop. şi fam.) damă, madamă, (înv. şi reg.) pârţotínă, telălíţă, teleléică, (reg.) lele, madaránţă, scorţotínă, teárfă, târnoáţă, (prin Transilv.) bándură, bulă, (prin Bucov.) crăiţă, (prin Maram.) lándră, (prin Mold. şi Bucov.) mişárcă, (înv.) magopáţă, tălániţă, femeie publică, (fam.) fleoárţă, fleorţotínă, şuleándră, (fig.) buleándră, pupăză, putoare, târâtúră, (reg. fig.) haită, pupezoáică, terfeloaga, (Transilv. fig.) gúdă, (prin Mold. fig.) ruptură, (arg.) maimuţă, marcoávă, mastroácă.

PROSTITUŢIE s. (pop.) curvăsăríe, curvíe, (înv.) supunere.

prostolán adj., s. v. PROSTĂLĂU.

prostovan adj., s. v. PROSTĂLĂU.

PROSTOVÓL s. *(PESCUIT)* (reg.) cucă, năpastă, şaşmá, (prin Bucov.) năpástnic, (Transilv. şi Olt.) pláşcă.

prostraţie s. v. APATIE. DELĂSARE. INDIFERENŢĂ. INDOLENŢĂ. INERŢIE. INSENSIBILITATE. NEPĂSARE. PASIVITATE. PLACIDITATE. TEMBELISM.

PROSTULEŢ adj., s. prosticel, prostişor, prostuţ, (rar) prostie, (reg.) prostănél. *(E cam ~.)*

PROSTUŢ adj., s. prosticel, prostişor, prostuleţ, (rar) prostie, (reg.) prostănél. *(E cam ~.)*

proscá vb. v. ÎMPROSCA. SĂRI. STROPI.

prot s. v. CORECTOR. EGUMEN. STAREŢ.

próta s. v. PROTOIEREU. PROTOPOP.

PROTAGONIST s. 1. iniţiator, promotor, (rar) începător. *(~ al unei mişcări, al unui curent.)* 2. cap, corifeu, fruntaş. *(~ al Şcolii ardelene.)*

protáză s. v. PREMISĂ.

proiecta vb. v. AJUTA. AJUTORA. OCROTI. PROTEJA. SPRIJINI. SUSŢINE.

PROTECTOR s. apărător, ocrotitor, sprijin, sprijinitor, susţinător, (rar) proteguitor, pro-tejatór, (înv.) arca, părtinitor, păzitor, priitór, scutitór, (fig.) reazem. *(El era ~ său în zile de restrişte.)*

PROTECTORAT s. *(POLITICĂ)* (înv.) protecţie.

PROTECŢIE s. 1. sprijin, (înv.) regeá, regealâc, (reg. fig.) próptă. *(li serveşte ca~.)* 2. apărare, ocrotire, sprijin, (înv. şi pop.) oblăduire, (înv.) apărămfnt, scuteálă, scutínţă, scutire, (fig.) scut. *(~ împotriva...)* 3. ajutor, asistenţă, ocrotire, sprijin, (livr.) recurs, (înv. şi pop.) ajutorinţă, (înv. şi reg.) ajutoríe, sprijoánâ, (înv.) sprijineálă, (turcism înv.) iamác. *(I-a mulţumit pentru ~ lui.)* 4. grijă. ocrotire, (fig.) aripă, pavăză, scut. *(Se află sub ~ lor.)* 5. ajutor, ocrotire, patronaj, sprijin, tutelă, (rar) tuteláj. *(Orfelinatul se bucura de ~ unei societăţi de binefacere.)* 6. egidă, oblăduire, ocrotire, patronaj, sprijin. *(Asociaţia se bucură de înalta ~ a...)* 7. favoare, (pop. şi fam.) hatír, (înv.) graţie, láscă, nazár, ova-jénie, (turcism înv.) musaadeá. *(I-a clştigal ~.)* 8. apărare, asigurare, pază, protejare, securitate, siguranţă. *(Măsuri de~.)*

protecţie s. v. PROTECTORAT.

proteguí vb. v. AJUTA. AJUTORA. OCROTI. PROTEJA. SPRIJINI. SUSŢINE.

proteguire s. v. OCROTIRE. PROTEJARE. SPRIJINIRE. SUSŢINERE.

proteguit adj. v. AJUTAT. AJUTORAT. OCROTIT. PROTEJAT. SPRIJINIT. SUSŢINUT.

proteguitor s. v. APĂRĂTOR. OCROTITOR. PROTECTOR. SPRIJIN. SPRIJINITOR. SUSŢINĂTOR.

PROTEJA vb. 1. a (se) ajuta, a (se) ajutora, a (se) ocroti, a (se) sprijini, a (se) susţine, (rar) a (se) protegui, (înv. şi pop.) a (se) înlesni, (prin Transilv.) a (se) prindori, (înv.) a (se) îndemâna, a (se) proiecta, (fam. fig.) a (se) propti. *(L-a ~ mult in viaţă.)* 2. a apăra, a feri, a ocroti, a păzi, (livr.) a prezerva, a salvgarda, (astăzi rar) a scuti, (înv. şi pop.) a oblădui, (înv. şi reg.) a ocoli, (înv.) a veghea, (fig.) a acoperi. *(Să-i~ de primejdii.)* 3. a favoriza.

(înv.) a prii. *(Să iubim pâna ce Amor ne va ~.)* 4. a avantaja, a favoriza, a părtini, a privilegia, (înv. şi reg.) a pristăni, (înv.) a făţarnici. *(Arbitrul l-a~.)*

PROTEJARE s. 1. apărare, ferire, ocrotire, păzire, (livr.) salvgardare, (înv. şi pop.) oblăduire. *(~ ţării de primejdii.)* 2. ocrotire, sprijinire, susţinere, (rar) proteguire. *(~ bătrine-ţelor lui.)* 3. favorizare. *(~ celor doi îndrăgostiţi.)* 4. apărare, asigurare, pază, protecţie, securitate, siguranţă. *(Măsuri de ~.)* 5. avantajare, favorizare, părtinire, (înv.) părtăşie. *(~ cuiva în defavoarea altuia.)*

PROTEJAT adj., s. 1. adj. ajutat, ajutorat, ocrotit, sprijinit, susţinut, (rar) proteguit, (fam. fig.) proptit. *(Om~.)* 2. adj. adăpostit, apărat, ferit, ocrotit, păzit, sigur, (înv.) scutit. *(Un loc mai~.)* 3. adj. avantajat, favorizat, părtinit, privilegiat. *(Echipă sportivă ~.)* 4. s. favorit, (înv.) cirac. *(Suveranul şi ~ săi.)*

protejatór s.v. APĂRĂTOR. OCROTITOR. PROTECTOR. SPRIJIN. SPRIJINITOR. SUSŢINĂTOR.

PROTEROZÓIC adj., s. *(GEOL.)* algon-chian. *(Depozite ~.)*

protesrníe s. v. EPOCĂ. INTERVAL. PERIOADĂ. RĂGAZ. RĂSTIMP. SPAŢIU. TIMP. VREME.

PROTEST s. 1. (rar) protestaţie, (înv.) pro-testăciúne. *(Si-a exprimat cu vehemenţă ~.)* 2. crâcneală, crăcnire, murmur, (pop.) cârteálă, (înv.) răpştíre. *(Nu se aude nici un ~.)* 3. *(FIN.)* protestare, (rar) protestaţie. *(~ unei poliţe.)*

PROTESTA vb. 1. (prin Transilv.) a şuşta, (înv.) a prerecui, a protestălui, a protestui, a remonstra. *(A ~ cu vehemenţă.)* 2. a crâcni, a murmura, (pop.) a cârti, (prin Mold. şi Bucov.) a bleşti, (înv.) a răpsti. *(Cine mai ~ în front ?)*

protesta vb. v. BLAMA. CONDAMNA. CONTESTA. DEZAPROBA. DEZMINŢI. ÎNFIERA. NEGA. PROSCRIE. RENEGA. REPROBA. RESPINGE. STIGMATIZA. TĂGĂDUI.

PROTESTANT adj. *(BIS.)* 1. reformat, (înv.) protestanticésc. 2. evanghelic.

protestant adj., s. v. PROTESTATAR.

protestanticésc adj. v. PROTESTANT. REFORMAT.

PROTESTANTISM s. *(BIS.)* (înv.) re-formáţie.

PROTESTARE s. *(FIN.)* protest, (rar) protestaţie. *(~ unei poliţe.)*

PROTESTATAR adj., s. (înv.) malcontént, protestant. *(Un ~ social.)*

protestaţie s. v. PROTEST. PROTESTARE.

protestăeiúne s. v. PROTEST.

protestălui vb. v. PROTESTA.

protestui vb. v. PROTESTA.

PROTEZĂ s. 1. picior, (rar) pilúg. *(~ de íemn, a piciorului.)* 2. placă. *(~ dentară.)*

protíe s, v. ÎNTÂIETATE. PRECĂDERE. PREPONDERENŢĂ. PRIMAT. PRIMORDIALITATE. PRIORITATE.

protirníe s. v. ARDOARE. ÎNTÂIETATE. PRECĂDERE. PREPONDERENŢĂ. PRI-

MAT. PRIMORDIALITATE. PRIORITATE. RÂVNĂ. SIRGUINŢĂ. STRĂDUINŢĂ. ZEL. protírnis s. v. PREDILECŢIE. PREFERINŢĂ.

protirnisí vb. v, PREFERA. protirnisíre s. v. ÎNTÂIETATE. PRECĂDERE. PREPONDERENŢĂ. PRIMAT. PRIMORDIALITATE. PRIORITATE.

protírnisis s. v. ÎNTÂIETATE. PRECĂDERE. PREPONDERENTĂ. PRIMAT. PRIMORDIALITATE. PRIORITATE.

protirnisitór adj. v. PRIORITAR. protipendár s. v. PROTIPENDIST. protipendát s. v. PROTIPENDIST. •PROTIPENDÍST s. (înv.) protipendár, protipendát. *(~uí aparţinea protipendadei.)* PROTÍST s. *(BIOL.)* protozoar. protoánie s. v. PROTOPOPEASĂ. PROTOCOL s. ceremonial, ceremonie, etichetă, regulă, ritual, rânduială, tipic, (rar) rit, (înv.) politică. *(Conform ~ de la curte...)* protocol s. v.

CATASTIF. CONDICĂ. PRO-CES-VERBAL. REGISTRU.

PROTOCOLAR adj. 1. ceremonios, reveren-ţios, solemn. *(Ton ~.)* 2, ceremonios, parlamentar. *(Stil, limbaj ~.)* 3. ceremonios, formalist. *(Eşti prea ~ !)*

protocolí vb. v. AUTENTIFICA. COMPARA. CONFRUNTA. ÎNTĂRI. LEGALIZA. PROTODIÁCON s. *(BIS.)* arhidiacon. PROTOIERÉU s. *(BIS.)* protopop, (reg.) próta, (prin Transilv.) arhipresbiter, (înv.) pro-topresbíter.

PROTOIERÍE s. *(BIS.)* protopopie, (înv.) protopopiat, protopresbiteríe. protoméşter s. v. STAROSTE. proton adj. v. PROTONIC. PROTÓNIC adj. *(FON.)* (rar) proton. *(Sunet ~.)*

protopărinte s. v. STRĂBUN. STRĂBUNIC. STRĂMOŞ.

PROTOPLASMATIC adj. *(BIOL.)* (rar) protoplásmic. *(Substanţă ~.)*

protoplásmlc adj. v. PROTOPLASMATIC. PROTOPOP s. *(BIS.)* protoiereu, (reg.) próta, (prin Transilv.) arhipresbiter, (înv.) pro-topresbíter.

PROTOPOPEASĂ s. (rar şi fam.) protopo-poáie, (prin Ban.) protoánie, (înv.) protopres-bíteră. *(~ este soţia protopopului.)*

protopopiat s. v. PROTOIERÍE. PROTOPOPIE.

PROTOPOPÍE s. *(BIS.)* protoierie, (înv.) protopopiat, protopresbiteríe.

protopopoáie s. v. PROTOPOPEASĂ. protoprcsbíter s. v. PROTOIEREU. PROTOPOP.

protopresbítcră s. v. PROTOPOPEASĂ. protopresbiteríe s. v. PROTOIERIE. PROTOPOPIE.

prótos num. v. PRIM.

PROTOTÍP s. 1. model, tip, (înv.) típos. *(Un nou ~ de tractor.)* 2. model, tip, tipar. *(A construit teatrul după ~ grec.)*

PROTOXID DE AZOT s. *(CHIM.)* gaz ilariant.

PROTOZOÁR s. *(BIOL.)* protist.

PROTROMBÍNĂ s. *(BIOL.)* trombogen.

PROTUBERANTĂ s. 1. proeminenţă, (pop.) bulbucătúră. *(~ anatomică.)* 2. ieşind, ieşitură, proeminenţă, ridicătură, (reg.) bólfă, (înv.) scosătúră, scoţătúră. *(~ a unui obiect.)*

PROŢAP s. *(TEHN.)* 1. oişte, (reg.) rudă, tânjálă. *(~ la car, la sanie.)* 2. cârmă, drug, oişte, pârghie. *(~ la moara de vint.)* 3. pârghie. *(~ la fântina.)*

proţap s. v. CĂLUŞ.

proţăpél s. v. CĂTUŞĂ. JAPIŢĂ.

PROŢĂPÍ vb. a se posta. *(Se ~ înaintea iui.)*

proţăpí vb. v. FIXA. IMOBILIZA. INVOCA. ÎNŢEPENI. PIRONI. PRETEXTA. PRINDE.

proţăpít adj. v. FIXAT. IMOBILIZAT. ÎNŢEPENIT. PRINS.

proţentuálnic adj. v. PROCENTUAL.

proţestáş s. v. PROCESOMAN.

provedeá vb. v. DOTA. ECHIPA. ÎNZESTRA. PREVEDEA. UTILA.

PROVENÍ vb. 1. a purcede, (înv.) a proceda, (fig.) a izvorî. *(~ dintr-un trecut îndepărtat.)* 2. a coborî, a descinde, a se trage. *(~ din os de domn.)* 3. a fi, a se trage. *(De unde ~ ?)* 4. a ieşi, a se naşte. *(Ce ~ din pisică şoareci mănâneă.)* 5. *(LINGV.)* a deriva, a veni, (pop.) a se trage. *(Cuotntul „muncitor" ~ de la „munci".)* 6. a decurge, a reieşi, a rezulta, a urma, (pop.) a purcede, a veni, (înv.) a curge. *(O consecinţă care ~ din alta.)* 7. a deriva, a rezulta, (pop.) a se trage. *(Multe consecinţe ~ de aici.)* 8. a rezulta, (înv., în Transilv.) a atârna. *(Prostia lui ~ de acolo că...)* 9. a emana, (fig.) a izvorî. *(Decretul ~ de la puterea legiuitoare.)*

proveni vb. v. ÎNAPOIA. ÎNTOARCE. REVENI. VENI.

PROVENIENŢĂ s. 1. început, obârşie, origine, sursă, (livr.) sorginte, (înv.) începătură, (fig.) izvor, símbure. *(~ daco-latină a limbii române.)* 2. naştere, obârşie, origine, (livr.) extracţie, matrice, stirpe, (rar) proveníre, spiţă, (astăzi rar) seminţie, (înv. şi reg.) neam, (înv.) purcédere, purces. *(Era ţăran prin ~.)* 3. apartenenţă. *(Care este ~ acestui utilaj ?)* provenire s. v. NAŞTERE. OBÂRŞIE. ORIGINE. PROVENIENŢĂ.

PROVERB Js.fzicală, zicătoare, vorbă bătrî-nească, (rar) parimíe, (pop.) spunere, zicătúră, zicere, zisă, (înv. şi reg.) poveste, (Ban.) cimilitură, (înv.) pildă. *(Colecţie de ~e.)*

PROVERBIAL adj. arhicunoscut, notoriu, (rar) răscunoscut. *(Un fapt~.)*

proviánt s. v. PROVIZII. ZAHEREA.

PROVIDENŢĂ s. *(BIS.)* 1. cer, divinitate, dumnezeire, pronie. *(~ să-l aibă tn pază!)* 2. atotputernicul (art), creatorul (art.), divinitate,) domnul (art.) dumnezeire, dumnezeu, părinte, puternicul (art.), stăpânul (art.), tatăl (art.), ziditorul (art.), (în limbajul bisericesc) preaináltul (art.), Dreaoutérnicul (art.), (înv. şi pop.) pronie, (pop.) sffntul (art.), sî'ntul (art.), (înv.) atotţiitórul (art.), tvoréţ, zeu.

PROVIDENŢIAL adj. 1. *(BIS.)* ceresc, divin, dumnezeiesc. *(Dar~.)* 2. salutar, salvator, *(împrejurare ~.)*

provídeţ s. v. GHICITOR. PREZICĂTOR.

PROVINCIAL adj. provincialist.

PROVINCIALISM s. 1. *(LINGV.)* regionalism. *(Vorbeşte cu multe ~.)* 2. patriotism local.

PROVINCIALIST adj. provincial.

PROVINCIE s. (înv.) periferie. *(A plecat în ~.)*

provivasí vb. v. AVANSA. DESEMNA. FACE. ÎNAINTA. ÎNĂLŢA. NUMI. PROMOVA. PUNE. RIDICA.

provivasíre s. v. AVANSARE. ÎNAINTARE. ÎNĂLŢARE. NUMIRE. PROMOVARE. RIDICARE.

PROVIZII s. pi. (înv. şi reg.) proviánt. *(~ pentru armată.)*

provizión s. v. COMISION. REMIZĂ.

provlzioná vb. v. APROVIZIONA.

provizór s. v. ADMINISTRATOR. INTENDENT.

PROVIZORAT s. (înv.) provizoriu. *(A încetat ~.)*

provizorie adj. v. NEDEFINITIV. PROVIZORIU. TEMPORAR. TRECĂTOR. VREMELNIC.

PROVIZORIU adj., adv. 1. adj. nedefinitiv, temporar, trecător, vremelnic, (livr.) tranzitoriu, (înv.) provizorie, provizórnic. *(O situaţie ~.)* 2. adj. temporar, vremelnic, (înv.) precáriu, vremelnicésc. *(O slujbă, o ocupaţie ~.)* 3. adv. temporar, (înv.) vremelnicéşte. *(Ocupa ~ demnitatea de...)* 4. adj. interimar, temporar. *(Comisie ~.)* 5. adj. momentan, temporar, trecător, vremelnic, (înv.) momentál, momentós. *(li doar o măsură ~.)* 6. adv. deocamdată. *(~ vei locui la mine.)*

provizoriu s. v. PROVIZORAT.

provizórnic adj. v. NEDEFINITIV. PROVIZORIU. TEMPORAR. TRECĂTOR VREMELNIC.

PROVOCĂ vb. 1. a agita, a aţâţa, a incita, a instiga, a întărită, a stârni, a tulbura, (pop.) a sumuţa, (înv. şi reg.) a scorni, (reg.) a smomi, a zădărî, (fig.) a asmuţi, a monta. *(El~ masele.)* 2. a asmuţi, a aţiţa, a hărţui, a întărită, a stârni, (pop.) a sumuţa, a zădărî, (Mold. şi Bucov.) a hărăţi. *(A ~ clinii.)* 3. a chema, a invita, (înv.) a provocarisi. *(îl~la luptă.)* 4. a cauza, a crea, a da, a determina, a face, a pricinui, a produce, a stârni. *(Injecţia i-a ~ o senzaţie de înviorare.)* 5. a cauza, a pricinui, a produce, (pop.) a căşuna, (înv.) a trage. *(A ~ cuiva o supărare.)* 6. a aduce, a cauza, a pricinui, a produce. *(A ~ mari daune întreprinderii.)* 7. a cauza, a declanşa, a determina, a dezlănţui, a genera, a isca, a naşte, a pricinui, a prilejui, a produce, a stârni, (înv. şi reg.)i a scorni, (înv.) a pricini, a prileji. *(Atitudinea lui a ~ discuţii furtunoase.)* 8. a isca, a naşte, a produce, a ridica, a stârni. *(Expoziţia a ~ multe discuţii.)* 9. a deştepta, a produce, a solicita, a stârni, a suscita, a trezi. *(Cartea ~ un mare interes.)* 10. a (se) face, a (se) produce,

a (se) stârni. *(Vestea a ~ vilvă.)* 11. a lăsa, a produce. *(I-a ~ o vie impresie.)*

provoca vb. \. RAPORTA. REFERI. provocant ■•di. v. AŢÂŢĂTOR. INCITANT. PROVOCATOR. SENZUAL.

PROVOCARE s. 1. aţâţare, incitare, instigare, instigaţie, întărâtare, stârnire, tulburare, (rar) incitaţie, provocáţie, (pop.) zădărire. *(~ maselor.)* 2. asmuţire, aţâţare, întărâtare, stârnire, (pop.) zădărire. *(~ ciinilor.)* 3. sfidare, sfruntare. *(Aruncă cuiva o~.)* 4. chemare, invitare. *(~ cuiva la luptă.)* 5. creare, determinare, prícinuire, producere, stârnire. *(~ unei stări de...)* 6. cauzare, declanşare, determinare, generare, pricinuire, prilejuire, producere, (rar) provocáţie. *(~ unei puternice reacţii.)* provocare s. v. RAPORTARE. REFERINŢĂ. REFERIRE.

provocarisí vb. v. CHEMA. INVITA. PROVOCA.

PROVOCAT adj. aţâţat, incitat, instigat, întărâtat, stârnit, (pop.) zădărít.

PROVOCATOR s., adj. 1. s., adj. agitator, aţâţător, instigator, tulburător, (lívr.) incitator, sediţiós, (înv. şi pop.) răzvrătitor, (înv.) răscolitor, rascolnic, (fig.) incendiator. *(Un ~ al maselor.)* 2. adj. agresiv, militarist, războinic, (fam.) belicos. *(Politică ~.)* 3. adj. aţâţător, incitant, senzual, (înv.) provocant. *(Un surâs ~.)* 4. adj. demonstrativ, ostentativ. *(O ali-tudine~.)* 5. adj. sfidător. *(Un gest~.)* 6. adj. pricinuitor, producător. *(Motiv ~ de tulburări.)*

provocáţie s. v. AŢÂŢARE. CAUZARE. DECLANŞARE. DETERMINARE. GENERARE. INCITARE. INSTIGARE. INSTIGAŢIE. ÎNTĂRÂTARE. PRICINUIRE. PRILEJUIRE. PRODUCERE.

PROVOCARE. STÂRNIRE. TULBURARE.

provocăluí vb. v. RAPORTA. REFERI.

PROXENET s. codoş, mijlocitor, (Mold.) pohóţ, (înv.) hótru, pezevénchi, vcrigáş, vótru, (fig.) peşte.

PROXENETA s. codoaşă, codoşea, (înv.) pezevénche.

PROXENETÍSM s. codoşie, codoşlâc, (inv.) pezevenclíc, verigăşíe, votríe. *(Practica ~ se pedepseşte prin lege.)*

proximitate s. v. APROPIERE. ÎMPREJURIME. JUR. PREAJMĂ. VECINĂTATE.

PROZAIC adj. 1. banal, comun, (fig.) plat, (livr. fig.) tern. *(Stil~.)* 2. cotidian, curent, obişnuit, zilnic. *(Treburile ~.)*

PROZAÍSM s. banalitate, platitudine, loc comun, (lívr.) truism, (fig.) proză. *(A spus un ~.)*

prozaíst s. v. PROZATOR.

PROZATOR s. *(LIT.)* (înv.) prozaíst. *(Un ~ clasic.)*

proză s. v. BANALITATE. LOC COMUN. PLATITUDINE. PROZAISM.

prozărí vb. v. ERUPE.

prozăritúră s. v. ALERGIE. ERUPŢIE. EXANTEM.

prozíce vb. v. REPETA.

prozodic adj. v. ORTOGRAFIC.

PROZODÍE s. versificaţie. *(Probleme de~.>* prozodie s. v. ARTICULARE. ARTICULAŢIE. EMITERE. PRONUNŢARE. PRONUNŢIE. PUNCTUAŢIE. ROSTIRE. prúă s. v. BOT. PRORĂ. prubuít adj. v. ÎNCERCAT. PROBAT. VERIFICAT.

PRUDENT adj. atent, circumspect, grijuliu,, precaut, prevăzător, vigilent, (reg.) grijitór, (înv.) gríjnic, priveghetór, vegheat, (fig.) neadormit, treaz. *(Om ~.)*

PRUDENŢĂ s. atenţie, circumspecţie, grijă, precauţie, prevedere, băgare de seamă, luare-aminte, (pop.) fereală, pază, priveghere, (înv.) socotinţă, veghere. *(Să procedaţi cu multă ~.)* PRUÍNĂ s. *(BOT.)* brumă, (Mold.) promo-roácă. *(~ care acoperă unele fructe.)*

prujálnic adj. v. GLUMEŢ. HAZLIU. POZNAŞ. VESEL.

prújă s. v. GHIDUSIE. GLUMĂ. NĂZBÎ-TIE. NĂZDRĂVĂNIE. NEBUNIE. POZNĂ. ŞTRENGAR IE.

prují vb. v. FLECARI. GLUMI. ÎNDRUGA. PĂLĂVRĂGI. SPOROVĂI. TRĂNCĂNI.

prnjitór adj. v. GLUMEŢ. HAZLIU. POZNAŞ. VESEL.

prujitúră s. v. GHIDUSIE. GLUMĂ. NĂZ-BÂTIE. NĂZDRĂVĂNIE. NEBUNIE. POZNĂ. ŞTRENGĂRIE.

prumutá vb. v. DA. ÎMPRUMUTA. PRUN s. *(BOT.; Prunus domestica) (Mold.* şi Bucov.) perj, (Mold. şi Transilv.) pom.

PRUNÁR s. (Mold. şi Bucov.) perjár. *(Cultivator de prun i sau ~.)*

PRUNÁR s. *(ENTOM.; Rhynchilcs cuprcus)* burghiaş, firezar.

PRUNĂ s. *(BOT.)* (rcg.) poamă, (Mold. şi Bucov.) perjă.

PRUNĂRÍE s. prunet, pruniş, prunişte, (Mold.) perjâríe.

PRUNC s. sugaci, sugar, nou-născut, (inv. şi pop.) plod, (înv. şi reg.) cocon, porobóc, sugător, (Mold. şi Transilv.) cocă, (fam.) bebe. prunc s. v. BĂIAT. COPIL. FECIOR. FLĂCĂU. TÂNĂR. pruncă s. v. COPILĂ. FATĂ. FIICĂ. pruncénie s. v. COPILĂRIE. PRUNCIE. pruncésc adj. v. COPILĂRESC. INFANTIL. prunchéş s. v. COPILAŞ. prunci vb. v. COPILĂRI. PRUNCÍE s. copilărie, (prin Maram. şi Transilv.) pruncénie, (înv.) coconíe, nevârstnicíe, porobocíe. *(În vremea ~ lui.)*

pruncoteán s. v. RÁIETAN. BĂIEŢANDRU. COPILANDRU. COPILAŞ. FLĂCĂIANDRU. PRUNCUCÍDERE s. *'(JUR.)* infanticid. prunculéţ s. v. COPILAŞ. pruncuşoáră s. v. COPILITĂ. pruncuşór s. v. COPILAŞ. pruncuţ s. v. COPILAŞ. pruncuţă s. v. COPILITĂ. PRUND s. pietriş, prundiş, (reg.) prundár, (Ban.) pesác, (Maram. şi Transilv.) pisóc, (Transilv., Ban. şi Bucov.) şoátăr. *(~ din albia unui riu.)*

prund s. v. NISIP.

PRUNDÁR s. *(ORNIT.; Motacilla)* codobatură, prundaş, (reg.) bâţâitoáre, codálbă, codobíţă, frişca, obrăznicătură, păstorel, păstoriţă, prundurél, sfredelúş, văcăriță, coadă-făloásă, jumătate-de-pásăre, ochiul-bóului, pa-săre-ţigăneáscă, rândunica-Dómnului, (prin Transilv. şi Maram.) slujnica-cúcului.

prundár s. v. PIETRIŞ. PRUND. PRUN-DĂRAŞ. PRUND IS.

PRUNDÁŞ s. *(ORNIT.)* 1. *(Motacilla)* codobatură, prundar, (reg.) bâţâitoáre, codálbă, codobíţă, frişca, obrăznicătură, păstorel, păstoriţă, prundurél, sfredelúş, văcăriță, coadă-făloásă, jumătate-de-pásăre, ochiul-bóului, pa-săre-ţigăneáscă, rândunica-Dómnului, (prin Transilv. şi Maram.) slujnica-cúcului. 2. *(Ca-lidris)* fluierar. 3. *(Calidris arenaria)* (reg.) prundurél, purcăráş.

PRUNDĂRÁŞ s. *(ORNIT.)* 1. *(Chara-drius dubius curonicus)* (reg.) cric, pietrar, ploiér, prundár, prundurél, tililíc, văcărél. 2. *(Cha-radrius dubius)* (reg.) ploier de ríu, ploier gule-rat mic.

prundăráş s. v. FLUIERAR. prundărós adj. v. NISIPOS. prundí vb. v. PRUNDUL PRUNDÍŞ s. pietriş, prund, (reg.) prundár. (Ban.) pesác, (Maram. şi Transilv.) pisóc, (Transilv., Ban. şi Bucov.) şoátăr, *(~ din albia unui ríu.)* prundíş s. v. RENIE.

PRUND IŞÓR s. prunduleţ, (reg.) prundu-iáş, prundúţ.

prundói s. v. INSULĂ PLUTITOARE. PLAUR. PLAVIE. PRUNDÓS adj. pietros. *(Teren ~.)* pruudós adj. v. NISIPOS. PRUNDUÍ vb. (reg.) a prundi, a prunduli. *(A~ an drum.)*

prunduiáş s. v. PRUND ISOR. PRUNDULEŢ.

PRUNDULEŢ s. prundişor, (reg.) prunduiáş, prundúţ.

prunduli vb. v. PRUNDUL prundurél s. v. CODOBATURĂ. PRUNDAR. PRUNDAS. PRUNDĂRAS. prundúţ s. v. PRUNDIŞOR. PRUNDULEŢ. prunélă s. v. PUPILĂ.

PRUNÉT s. prunărie, pruniş, prunişte, (Mold.) perjărie.

prun gogonéţ s. v. GOLDAN. RENGLOT. PRUNÍŞ s. prunărie, prunet, prunişte, (Mold.) perjărie.

PRUNÍŞTE s. prunărie, prunet, pruniş, (Mold.) perjărie. PRUNIŞÓR s. *(BOT.)* prumiţ. prun sălbatic

s. v. MĂLIN. PRUNUŢ s. *(BOT.)* prunişor. PRURÍGO s. *(MED.)* strofulus. PRURÍT s. *(MED.)* mâncărime, (reg.) mân-căríci, mâncăríe, mâncătúră.

prus s. v. CORHAN. LIBARCĂ. PRISPĂ. RUS. ŞVAB.

prus s., adj. v. PRUSAC. PRUSIAN. PRUSAC s., adj. 1. s. prusian, (Transilv.) prais, (înv.) prus. 2. adj. prusian, (rar) prusă-césc, prusienésc, (înv.) prus, prusésc.

prusăcésc adj. v. PRUSAC. PRUSIAN. prusése adj. v. PRUSAC. PRUSIAN. PRUSIAN s., adj. 1. s. prusac, (Transilv.) prais, (înv.) prus. 2. adj. prusac, (rar) prusăcésc, prusienésc, (înv.) prus, prusésc. PRUSIANIZÁ vb. a prusifica. pruslát s. v. CIANURĂ. prusienésc adj. v. PRUSAC. PRUSIAN. PRUSIFICA vb. a prusianiza. prustén s. v. PENIŢĂ. pruvireág s. v. MICSANDRĂ. MICŞUNEA. PSALMIC adj. *(BIS.)* psaltic. *(Cintece~.)* PSALMÍST s. *(BIS.)* (înv.) psaltíst. PSALMODÍA vb. *(BIS.)* (înv.) a psălmui. PSALMODIÉRE s. *(BIS.)* (rar) psălmuíre. PSALT s. *(BIS.)* eântăreţ, dascăl, diac, paracliser, ţârcovnic, (Transilv.) cantor, făt, (înv.) eclisiárh, grămătic. *(~ îi ajută pe preot la oficierea slujbei.)*

PSALTERION s. *(MUZ.)* (înv.) psaltire. PSĂLTICadj. *(BIS.)* psalmic. *(Imnuri ~.)* psaltire s. v. PSALTERION, psaltíst s. v. PSALMÍST. psălmui vb. v. PSALMODIA. psălmuíre s. v. PSALMODIÉRE. PSEUDOBLEPSÍE s. *(MED.)* iluzie optică. PSEUDOCRÚP s. *(MED.)* crup fals. PSEUDOHERMAFRODITÍSM s. *(MED.)* androginie.

PSEUDONÍM s., adj. 1. s. (rar) pseudonúme. *(Scrie sub ~.)* 2. adj. pseudoepigraf. *(Operă ~.)* PSEUDOEPIGRÁF adj. pseudonim. *(0-peră ~.)*

pseudonúme s. v. PSEUDONIM. PSEUDOPREFÍX s. *(LINGV.)* prefixoid. PSIHANALIZĂ s. *(PSIH.)* freudism. PSÍHIC adj., s. 1. adj. psihologic, spiritual, sufletesc. *(Starea ~ a cuiva.)* 2. s. suflet, (rar) psihism. *(Cum stă cu ~ ?)*

psihicéşte adv. v. PSIHOLOGICEŞTE. SUFLETEŞTE.

psihism s. v. PSIHIC. SUFLET. PSIHOFIZIOLOGÍE s. psihologie fiziologică. PSIHOLOGIC adj. psihic, spiritual, sufletesc. *(Starea ~ a cuiva.)*

PSIHOLOGICEŞTE adv. sufleteşte, (rar) psihicéşte. *(Cum se simte ~ ?)*

PSIHOLOGIE s. 1. mentalitate, (fig.) optică. *(~ unei colectivităţi.)* 2. *psihologie animală* = zoopsihologie; *psihologie fiziologică* = psiho-fiziologie.

PSIHONEVRÓZĂ s. *(MED.)* nevropatie, nevroză, (pop.) spaimă.

PSIHOZĂ s. *(MED.)* manie, monomanie, obsesie, idee fixă. *(Are ~ persecuţiei.)*

PSIHROFÍL adj., s. *(BIOL.)* criofil. *(Anii mal~.)* psilí s. v. SPIRIT LIN. PST interj, linişte I, st 1, tăcere 1, (pop.) tist I, (arg.) mucles !

PTERIDOFÍTĂ s. *(BOT.)* criptogamă vasculară. pterozáur s. v. PTEROZAURIAN. PTEROZAURIÁN s. *(GEOL.)* (rar) ptero$ záur.

PTIALÍNĂs. *(BIOL.)* amilazăsalivară.

PUBER adj. (livr.) nubil. *(Persoană ~.)*

PUBERTATE s. (înv.) junie, virstnicíe. *(La anii ~.)*

PUBLIC adj., s. 1. adj. colectiv, comun, general, obştesc. *(Probleme de interes ~.)* 2. adj. (livr.) exotéric. *(Doctrină ~.)* 3. s. ascultători (pl.), asistenţă, auditoriu. *(Onorat ~ 1)* 4. s. sală. *(~ a izbucnit in aplauze.)*

public s. v. LOCUITORI. POPULAŢIE,

PUBLICA vb. 1. a edita, a imprima, a scoate. a tipări, (înv.) a publicarisi, a publicui, a scrie. *(A ~ o revistă.)* 2. a apărea, a ieşi, a se tipări.

publica vb. v. ANUNŢA. BÂRFI. BLAMA. CALOMNIA. CLEVETI. DEFĂIMA. DENIGRA. DISCREDITA. ÎNCUNOŞTINŢA. ÎNŞTIINŢA. PONEGRI. VESTI.

PUBLICARE s. 1. editare, imprimare, imprimat, scoatere, tipărire, tipărit, tragere, (înv.) publicarisíre, publicaţie, publicitate, ti-păríe. *(~ unui nou tiraj dintr-o carte.)* 2. imprimare, tipar, tipărire. *(Bun pentru ~.)* 3. apariţie, tipărire. *(După ~ romanului.)* publicare s. v. ANUNŢARE. IMPRIMAT.

ÎNCUNOSTINTARE. ÎNŞTIINŢARE. PERIODIC. PUBLICAŢIE. TIPĂRITURĂ. VESTIRE.

publicarisi vb. v. ANUNŢA. EDITA. IMPRIMA. ÎNCUNOŞTINŢA. ÎNŞTIINŢA. PUBLICA. SCOATE. TIPĂRI. VESTI.

publicarisíre s. v. EDITARE. IMPRIMARE. IMPRIMAT. PUBLICARE. SCOATERE. TIPĂRIRE. TIPĂRIT. TRAGERE.

PUBLICAŢIE s. 1. periodic, (înv.) foaie, publicare. *(O ~ de mare tiraj.)* 2. organ. *(~ a partidului.)*

publicaţie s. v. AFIŞ. ANUNŢ. ANUNŢARE. DECLARAŢIE. EDITARE. IMPRIMARE. IMPRIMAT. ÎNCUNOSTINTARE. ÎNŞTIINŢARE. ORDONANŢĂ. PUBLICARE. SCOATERE. TIPĂRIRE. TIPĂRIT. TRAGERE. VESTIRE.

publică s. v. REPUBLICĂ. STAT. ŢARĂ.

publicăluí vb. v. ANUNŢA. ÎNCUNOŞTINŢA. ÎNŞTIINŢA. VESTI.

PUBLICIST s. gazetar, jurnalist, ziarist. *(Un~ obiectiv.)*

PUBLICISTIC adj. gazetăresc, jurnalistic, ziaristic. *(5til~; activitate ~; articol~.)*

PUBLICISTICĂ s. gazetărie, jurnalism, jurnalistică, presă, ziaristică, (înv.) publicitate. *(Misiunea nobilă a~.)*

publicitate s. v. EDITARE. GAZETĂRIE. IMPRIMARE. IMPRIMAT. JURNALISM. JURNALISTICĂ. PRESĂ. PUBLICARE. PUBLICISTICĂ. SCOATERE. TIPĂRIRE. TIPĂRIT. TRAGERE. ZIARISTICĂ.

pubUcuí vb. v. ANUNŢA. EDITA. IMPRIMA. ÎNCUNOŞTINŢA. ÎNŞTIINŢA. PUBLICA. SCOATE. TIPĂRI. VESTI.

publicuíre s. v. ANUNŢARE. ÎNCUNOSTINTARE. ÎNŞTIINŢARE. VESTIRE.

puchi s. v. URDOARE.

puchínâ s. v. URDOARE.

puchiní vb. v. MIGĂLI.

puchinós adj. v. JEGOS. MÂNJIT. MURDAR. NEGRU. NESPĂLAT. PĂTAT. RĂ-PĂNOS.

SLINOS. SOIOS. URDUROS.

puchiós adj. v. JEGOS. MÂNJIT. MURDAR. NEGRU. NESPĂLAT. PĂTAT. RĂPĂNOS. SLINOS. SOIOS. URDUROS.

puchiţeá s. v. BOBITĂ. PICĂŢEA.

puchiţél adj. v. PESTRIŢ.

PUCIOASĂ s. *(CHIM.)* sulf, (Olt. şi Tran-silv.) ţî'mpor.

pucioase s. pi. v. CHIBRIT.

PUCIÓGNĂ s. *(BOT.; Bifora radians)* iarbă-puturoasă, (reg.) scărişór, buruiană-pucioásă, buruiană-puturoásă.

puciógnă s. v. CORIANDRU.

puciós adj. v. JEGOS. MÂNJIT. MURDAR. NEGRU. NESPĂLAT. PĂTAT. RĂPĂNOS, SLINOS. SOIOS. SULFUROS.

pucluí vb. v. DOVEDI. PRIDIDI. RĂZBI.

PUDIC adj. 1. decent, ruşinos, sfios. *(Om ~.)* 2. candid, cast, feciorelnic, fecioresc, inocent, neprihănit, nevinovat, virgin, virginal, (înv.) nestricát, prost, vérgur, (fig.) curat, imaculat, neântinat, nepătat, pur, serafic, (înv. fig.) neatins, preacurat. *(Un surls ~.)*

PUDICITÁTE s. candoare, castitate, feciorie, inocenţă, neprihănire, nevinovăţie, pudoare, virginitate, (înv.) smerenie, verguríe, (fig.) curăţenie, imaculáre, neântináre, puritate, (înv. fig.) curăţie. *(~ zlmbetului ei.)*

pudicitáte s. v. BUNĂ-CUVIINŢĂ. DECENŢĂ. JENĂ. MANIERĂ. PUDOARE. RUŞINE. SFIALĂ.

puuicíţie s. v. BUNĂ-CUVIINŢĂ. DECENŢĂ. JENĂ. MANIERĂ. PUDOARE. RUŞINE. SFIALĂ.

PUDLÁJ s. *(TEHN.)* pudlare. *(~ fontei.)*

PUDLÁRE s. *(TEHN.)* pudlaj. *(~ fontei.)*

púdli s. v. MASĂ. TARABĂ. TEJGHEA.

PUDOARE s. 1. decenţă, jenă, manieră, ruşine, sfială, bună-cuviinţă, (rar) pudicitáte, (latinism rar) pudicíţie. *(Nu are nici un pic de~.)* 2. candoare, castitate, feciorie, inocenţă, neprihănire, nevinovăţie, pudicitáte, virginitate, (înv.) smerenie, verguríe, (fig.) curăţenie, imaculáre, neântináre, puritate, (înv. fig.) curăţie. *(~ zlmbetului ei.)*

PUEţRÁ vb. (rar) a prăfui, (înv.) a pudrai.

PUDRÁRE s. (rar) prăfuíre.

PUDRAT adj. (înv.) pudruít. *(Are fafa~.)*

PUDRĂ s. pulbere. *(O ~ de făină acoperea totul.)*

pudruí vb. v. PUDRA.

pudruít adj. v. PUDRAT.

PUERÍL adj. 1. copilăresc, infantil, naiv. *(Ce stnt gesturile astea ~ ?)* 2. neântemeiat, neserios.

(Argumente ~.)

pueril adj. v. COPILĂRESC. INFANTIL.

puerilitate s. v. NAIVITATE.

PUF interj, buf !

PUF s. 1. *(ANAT.)* (rar) scamă, (Transilv.) píhă. *(~ de pasăre.)* 2. *(BOT.)* (rar) scamă. *(~ de păpădie.)*

puf s. v. FULG. GOGOAŞĂ. LAMURĂ. PĂPĂLĂU.

pufai s. v. GOGOAŞĂ. PĂPĂLĂU.

PUFĂÍ vb. 1. a pâcâi, (reg.) a pâşcâi. *(~din lulea.)* 2. a gâfii, a sufla, (reg.) a răsufla. *(~ greu după atita alergătură.)*

pufăi vb. v. FUMA.

PUFĂIÁLĂ s, gâfiială, gâfâit, pufăire, pufăit, pufăitură. *(~ cuiva după un efort.)*

puíăiós adj. v. BUHĂIT. PUHAV. UMFLAT.

PUFĂÍRE s. gâfâială, gâfâit, pufăială, pufăit, pufăitură. *(~ cuiva după un efort.)*

PUFĂÍT s. gâfiială, gâfâit, pufăială, pufăire, pufăitură. *(~ cuiva după o fugă.)*

PUFĂITURĂ s. gâfâială, gâfiire, pufăială, pufăire, pufăit. *(~ cuiva după un efort.)*

pufăríţă s. v. PUFULIŢĂ.

PÚFNĂ s. *(GEOL.)* pâclă, saltă, vulcan noroios.

PÚFNET s. bufneală, bufnet, bufnire, bufnit, bufnitură. *(Se aude un ~.)*

PUFNÍ vb. a bufni, a izbucni, (înv. şi reg.) a prorúpe, (Mold. şi Bucov.) a dupăi. *(~ în pltns; ~ in ris.)*

pufni vb. v. FUMA.

PUFOS adj. 1. afinat, moale, poros, rar, (rar) înfoiát, ţărânós, (reg.) puhav. *(Pămint~.)* 2. afinat, (rar) spumos. *(Un aluat ~.)* 3. scămos, scămoşat. *(Un material ~.)*

pufuléte s. v. GOGOAŞĂ. PĂPĂLĂU.

PUFULÉŢ s. 1. pufuşor. 2. *(BOT.; Agera-tum houstonianum;* la pi.) (reg.) pufuşori (pl.).

pufuléţi s. pi. v. PEJMĂ.

PUFULÍŢĂ s. *(BOT.; Epilobium hirsutum)* (reg.) limbricás, pufăríţă, zburătoare.

PUFUŞOR s. pufuleţ.

pufuşor s. v. PAPANAŞ.

pufuşori s. pi. v. PUFULÉŢI.

puf-vegetal s. v. BUMBĂCARIŢĂ.

pughilárcş s. v. PORTMONEU. PORTOFEL.

pugilá vb. v. BOXA.

pugilat s. v. BOX. PUGILISM. SPORTUL CU MĂNUŞI.

PUGILÍSM s. *(SPORT)* box, sportul cu mănuşi, (rar) pugilat, pugilístică.

PUGILÍST s. *(SPORT)* boxer.

pugilística s. v. BOX. PUGILISM. SPORTUL CU MĂNUŞI.

pugléu s. v. DULĂU. ZĂVOD.

pultáce s. v. BUFNIŢĂ. BUHĂ.

PUHAV adj. 1. fleşcăit, moale, (livr.) flasc. *(Are* o *carne ~.)* 2. buhăit, umflat, (reg.) búged, searbăd, (Transilv.) pufăiós. *(O faţă ~.)*

puhav adj. v. AFÂNAT. APĂTOS. APOS. JILAV. MOALE. POROS. PROASPĂT. PUFOS. RAR. REAVĂN. SPONGIOS. UD. UMED.

púhă s. v. BICI. BICIUŞCA.

pHhăivb.v. RĂCNI. STRIGA. ŢIPA. URLA. ZBIERA.

puhăiálâ s. v. ARŞIŢĂ. CANICULĂ. CĂLDURI. DOGOARE. DOGOREALĂ. FIERBINŢEALĂ. NĂBUŞEALĂ. NĂDUF. NĂ-DUŞEALĂ. PÂRJOL. POJAR. TOROPEALĂ. ZĂDUF. ZĂPUŞEALĂ.

PTJHĂVÍ vb. a se buhai, a se umfla, (reg.) a se bugezi. *(S-a ~ tare la fată.)* puhăvfe s. v. BUHĂIALĂ.

PUHOI s. 1. şuvoi, torent, (pop.) noian, zăpór, (înv. şi reg.) năbói, (reg.) şuşói, (prin Dobr. şi Munt.) sel. *(~ de ap*e.*)* 2. râu, şiroi, şuvoi, torent. *(~ de vin.)* 3. duium, grămadă, mulţime, potop, puzderie, sumedenie, (înv. şi pop.) mare, poiéde, (înv. şi reg.) întuneric, (reg.) posmól, tălábă, (Transilv. şi Mold.) silă, (înv.) mulţít, putere, (fig.) groază, grozăvenie, grozăvie, (reg. fig.) polog. *(Un ~ de trupe inamice.)*

puhoiá vb. v. DEBORDA. REVĂRSA.

puhoiér s. v. GAIE. PLOIER.

PUI s. 1.1. (pop.) făt. *(~ iepei.)* 2. prăsilă, progenitură, (Mold.) ţine, (înv.) prăsitúră. *(Pisica cu ~ ii ei.)* 3.* (reg.) căţel. *(~ unei insecte.)* 4. (în limbajul părinţilor) copil. *(Nani, nani, ~ mamii!)* II. perniţă, pernuţă, puişor, puiuţ, (pop.) pernioáră, pernişoáră, (reg.) perinei, (Mold.) coltuc, (prin Munt.) fultúc, (prin Mold.) modíţă. *(Perna mică se numeşte ~.)*

pui s. v. BOBITĂ. COPIL. MISINĂ. PICĂŢEA. SERTAR.

pui vb. v. COPILI. FACE. FĂTA. GONI. ÎMPERECHEA. ÎMPREUNA. ÎNCRUCIŞA. ÎNFRĂŢI. NAŞTE. PLIVI.

puiác s. v. ARPAGIC. CEAPĂ DE SĂMÂN-ŢĂ.

PUIA-GÁIA s. cloşca-cu-pui, uliul-şi-po-rumbeii, (reg.) puişorii (pi. art.), baba-gáia, mama-gáia. *(Jocul de copii numit ~.)*

puiandru s. v. COPĂCEL. PUIET.

puica-pópii s. v. BUBURUZĂ. BOUL-DOMNULUI. BOUL-LUI-DUMNEZEU. VA-CA-DOMNULUI.

puică s. v. COPIL. CURCĂ. LOSTRIŢĂ.

puicói s. v. CURCAN.

puiculiţa-pópii s. v. BUBURUZĂ. BOUL-DOMNULUI. BOUL-LUI-DUMNEZEU. VACA-DOMNULUI.

PUICULÍŢĂ s. puicuţă. *(~ de găină.)*

puiculíţă s. v. FLORICELE.

PUICUŢĂ s. puiculiţă. *(~ de găină.)*

puidăí vb. v. HĂMĂI. LĂTRA.

pui-de-gíscă s. v. PĂPĂDIE.

PUIET s. *(BOT.)* 1. copăcel, (reg.) puiandru. 2. (la pi.) material săditor.

puléţ s. v. COPIL.

puierf vb. v. ACOPERI. ÎNCĂRCA. ÎNMULŢI. PRĂSI. PROCREA. REPRODUCE. UMPLE.

puigrós s. v. BOTGROB. CIREŞAR.

puiós adj. v. FECUND. PRĂSITOR. PROLIFIC.

PUIŞOR s. 1. puiuţ, (pop.) puiuléţ. *(~ de pasăre.).* 2. perniţă, pernuţă, pui, puiuţ, (pop.) pernioáră, pernişoáră, (reg.) perinei, (Mold.) coltuc, (prin Munt.) fultúc, (prin Mold.) modíţă. *(Doarme pe un ~.)*

puişor s. v. BĂNCUŢĂ. FIRFIRIC.

puişorii s. pi. art. v. CLOŞCA-CU-PUI. PUIA-GAIA. ULIUL-ŞI-PORUMBEII.

puíţ s. v. ARPAGIC. BOMBOANĂ. CEAPĂ DE SĂMÂNŢĂ.

pulţí vb. v. ÎNMULŢI. PRĂSI. PROCREA. REPRODUCE.

puiúc s. v. SERTAR.

puiuléţ s. v. PUIŞOR. PUIUŢ.

pulul Silvei s. v. VASILCĂ.

PUIUŢ s. 1. puişor, (pop.) puiuléţ. *(~ de pasăre.)* 2. perniţă, pernuţă, pui, puişor, (pop.) pernioâră, pernişoáră, (reg.) perinei, (Mold.) coltuc, (prin Munt.) fultúc, (prin Mold.) modíţă. *(Doarme pe un ~.)*

puizeá s. v. PANSEA. PANSELUŢĂ.

públă s. v. COTARLĂ. DERBEDEU. JAVRĂ. JIGODIE. LEPĂDĂTURĂ. LICHEA. NETREBNIC. POTAIE. PUŞLAMA. SCÂRNĂVIE. SECĂTURĂ.

pujláu s. v. DERBEDEU. LEPĂDĂTURĂ. LICHEA. NETREBNIC. PUŞLAMA. SCÂRNĂVIE. SECĂTURĂ.

PULBERĂRÍE s. (înv.) prăfărie. *(~ statului.)*

PULBERE s. 1. pudră. *(O ~ de făină acoperea totul.)* 2. praf, (Mold. şi Transilv.) colb, (Bucov. şi Maram.) şpérlă, (prin Bucov. şi Transilv.) şteah, (Olt. şi Munt.) ştiup. *(~ stâr-*nită *pe un drum de ţară.)* 3. praf de puşcă, (pop.) iarbâ(-de-púşcă), (înv. şi reg.) silítră, (înv.) palér. *(~ folosită ca explozibil.)*

pulbere s. v. LAMURĂ. MULŢIME. POLEN. POTOP. PUZDERIE. SUMEDENIE.

pulberós adj. v. PRĂFOS. PRĂFUIT.

puleárţ s. v. PORTMONEU. PORTOFEL.

púlrnă s. v. MINGE.

PULMÓN s. *(ANAT.)* plămân, (pop.) bojoc.

pulmonál adj. v. PULMONAR.

PULMONAR adj. (înv.) pulmonál. *(Afecţiune ~.)*

pulmonáriţă s. v. CUSCRIŞOR. MIEREA-URSULUI.

pulmónic adj., s. v. FTIZIC. TEBECIST. TUBERCULOS.

pulmoníe s. v. FTIZIE. PNEUMONIE. TEBECE. TUBERCULOZĂ.

PULOVER s. (rar) sveter, (pop.) flanelă. *(Poartă un ~ gros de lină.)*

pulpa mî'inii s. v. ANTEBRAŢ.

PULPANĂ s. coadă. *(~ fracului.)*

PULPÁR s. *(IST., MIL.)* (înv.) pulpă. (~ *pentru războinici.)*

PULPĂ s. 1. *(ANAT.)* (reg.) icră. *(~ a piciorului.)* 2. *(BOT.)* carne. *(~ a unui fruct.)*

pulpă s. v. BICEPS. COAPSĂ. PULPAR.

pulpe? adj. v. PULPOS.

PULPIŞOÁRĂ s. *(ANAT.)* (reg.) pulpu-liţă.

PULPÓS adj. (prin vestul Munt.) púlpeş. *(0m~.)*

pulpós adj. v. CĂRNOS.

pulpulíţă s. v. PULPIŞOÁRĂ.

PULS s. (pop.) vî'nă, (grecism înv.) sfigmós. *(Medicul i-a luat~.)*

PULSA vb. 1. a bate, a palpita, a tăcăi, a ticăi, a tresări, a se zbate, a zvâcni, (rar) a zvâcâi, (reg.) a bâcâi, a tâcâti. *(Inima ~ puternic.)* 2. a fremăta, a palpita, a vibra, a zvâcni. *(~ în el* o *mare bucurie.)*

pulsánt adj. v. PULSATOR.

PULSATÍL adj. *(MED.)* (rar) pulsatlv. *(Anevrism ~.)*

pulsatív adj. v. PULSATIL.

PULSATOR adj. *(FLZ.)* (rar) pulsánt. *{Curent electric ~.)*

PULSAŢIE s. 1. *(BIOL.)* bătaie, palpitare, palpitaţie, ticăit, tresărire, zbatere, zvâcneală, zvâcnet, zvâcnire, zvâcnit, zvâcnitură, (rar) tresăritură, (înv.) palpit, răsăritúră, săltare. *(~ inimii.)* 2. freamăt, palpitare, palpitaţie, trepidaţie. *(Simte ~ vieţii.)*

pult s. v. MASĂ. SERTAR. TARABĂ. TEJGHEA.

pultacéu adj. v. PĂSTOS.

PULVERIZA vb. a atomiza.

pulveriza vb. v. DISTRUGE. NIMICI. RADE. ZDROBI.

PULVERIZARE s. pulverizaţie. *(~* unui *lichid.)*

PULVERIZATÓR s. (rar) vaporizatór. *(~ de lichid.)*

PULVERIZAŢIE s. pulverizare. *(~ unui lichid.)*

PULVERULENT adj. prăfos. *(Material~.)*

PUMA s. invar. *(ZOOL.; Felis concolor)* cuguar, (rar) tigru roşu.

PUMN s. 1. mână. *(I-a dai un ~ de stafide.)* 2. (pop. şi fam.) scatoalcă, (prin Olt. şi Munt.) potârnóg, (înv.) buş, chilóm. *(I-a tras un ~ zdravăn.)*

pumn s; v. PUMNAŞ.

PUMNAL s. stilet, (înv. şi pop.) jungher, junghi, (înv. şi reg.) şiş, (înv.) pumnár, (arg.) şuríu. *(Lovitură de ~.)*

pumnár s. v. PUMNAL. PUMNAŞ. STILET.

PUMNÁŞ s. 1. (reg.) pumnicél, pumnişór. *(Broderia cusută pe o manşetă şi numită ~.)* 2. (reg.) pumn, pumnár, (Transilv.) pumnişór. *(Manşeta brodată numită ~.)*

pumnărí vb. v. PUMNI.

♦PUMNÍ vb. (pop.) a (se) pumnui, (reg.) a (se) pumnări. *(S-au ~ zdravăn.)*

pumnicél s. v. PUMNAŞ. PUMNIŞÓR.

pumnii obrajilor s. pi. v. POMEŢI. UMERII OBRAJILOR.

PUMNIŞÓR s. *(ANAT.)* (înv. şi reg.) pumnicél, (prin Transilv.) pumnúţ.

pumnişór s. v. PUMNAŞ.

pumnui vb. v. PUMNI.

pumnúţ s. v. PUMNIŞÓR.

PUMPELÍT s. *(MIN.)* lotrit.

PUN s. *(IST.)* cartaginez.

puneau adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

punct s. v. POL.

PUNCT s., adv., interj. 1. s. *(LINGV.)* (înv.) picătură, soroácă. *(A pus ~ la sftrşitul frazei.)* 2. s. *(LINGV.) puncte de suspensie* = puncte-puncte (pl.); *puncte-puncte* = puncte de suspensie (pl.); *punct şi virgulă* = (Transilv.) comă punctată, (înv.) semicolón. 3. s. *(MED.)* comedon. 4. s. articol, paragraf, (înv.) cap, pont. *(~ dintr-o lege.)* 5. s. *(JUR.)* clauză, condiţie, dispoziţie, prevedere, stipulare, stipulaţie, termen, (înv. şi pop.) tocmeală, (înv.) şart. *(~ dintr-o convenţie.)* 6. s. loc. *(În diferite ~ ale oraşului.)* 7. s. etapă, fază, moment, stadiu, (fig.) treaptă. *(Verificaţi lucrarea în fiecare ~ al ei.)* 8. s. *punct de vedere* = opinie, părere, (înv. şi pop.) socotinţă, (înv.) proces.

socoátă. *(Care e ~ tău în această problemă?)* 9. adv. exact, fix, precis, (fig.) matematic. *(~ la orele 9.)* 10. interj, ajunge 1, atât!, basta !, destul I, gata I, isprăveşte !, încetează I, sfâr-şeşte !, stai!, stop 1, termină 1, (reg.) halt 1, (fam. şi peior.) ho 1

PUNCTA vb. a accentua, a evidenţia, a întări, a marca, a releva, a reliefa, a sublinia, (livr.) a învedera, a potenţa. *(A ~ calităţile lucrării.)*

puncta vb. v. ADULMECA. ÎNSCRIE. MARCA. MIROSI.

PUNCTAJ s. (înv.) punctaţiúne. *(~ al unei expuneri.)*

punct al mirării s. v. SEMNUL EXCLAMAŢIEI. SEMNUL EXCLAMĂRII.

punctár s. v. CHERNĂR. PUNCTATOR.

PUNCTATOR s. *(TERN.)* chernăr, (rar) punctár.

punctaţiúne s. v. PUNCTAJ.

punct de exclamaţie s. v. SEMNUL EXCLAMAŢIEI. SEMNUL EXCLAMĂRII.

punct de întrebare s. v. SEMNUL ÎNTREBĂRII.

PUNCT IŞÓR s. punctuleţ, (rar) punctulíţă.

PUNCTUAL adj. exact, parolist, *(Voi fi ~; un om ~.)*

PUNCTUALITATE s. 1. exactitate, exactitudine. *(~ cu care a venit la íntilnire.)* 2. promptitudine. *(Om de o rară ~.)*

PUNCTUAŢIE s. (înv.) prozodie. *(Reguli de ~.)*

PUNCTULEŢ s. punctisor, (rar) punctulíţă.

punctulíţă s. v. PUNCTISOR. PUNCTULEŢ.

PUNE vb. 1. a (se) aşeza, a (se) aşterne, a (se) culca, a (se) întinde, a (se) lungi. *(Se ~ iar la pămlnt.)* 2.* (fam. fig.) a se aşeza, a se aşterne. *(Se ~ pe carte, pe învăţătură.)* 3. a aşeza, a lua. *(L-a ~ pe genunchi.)* 4. a aşeza, (reg.) a alipui. *(~ cana pe masă.)* 5. a se aşeza, a se aşterne, a se depune. *(S-a ~ mult praf pe...)* 6. a (se) plasa, a (se) situa. *(Articolul enclitic se ~ după nume.)* 7. a aranja, a aşeza, a clasa, a clasifica, a dispune, a distribui, a grupa, a împărţi, a întocmi, a ordona, a organiza, a orândui, a potrivi, a repartiza, a rândui, a sistematiza, (pop.) a chiti, (înv.) a drege, a tocmi. *(~ cum trebuie elementele unui ansamblu.)* 8. a aşeza, a aşterne, a întinde. *(~ faţa de masă.)* 9. a aranja, a aşeza, a aşterne, a pregăti. *(~ masa.)* 10. a depune. *(~ pe birou tot ce ai în buzunare.)* 11.* (fig.) a se lăsa. *(S-a ~ o iarnă grea.)* 12. a (se) sui, a (se) urca. *(Îl ~ in car, pe cal.)* 13. a turna. *(Mai ~ două picături; ~ benzină pe foc.)* 14. a expune, a întinde. *(~ rufele la uscat.)* 15. a împrăştia, a presăra, a răsfira. *(A ~ sare, zahăr pe bucate.)* 16. a adăuga. *(~ putină sare la supă.)* 17. a ascunde, a dosi. *(Spune-mi imediat unde ai ~ banii!)* 18. a aplica. *(~ ştampila pe un act.)* 19. a aplica, a prinde. *(îşi ~ barbă şi mustăţi.)* 20. a coase. *(I-a ~ un petic la pantaloni.)* 21. a propti, a rezema, a sprijini. *(~ scara să suim.)* 22. a fixa, a prinde. *(~ olanele pe casă.)* 23. a înhăma, a prinde. *(~ caii la trăsură.) fii.* a înjuga, a

prinde. *(A ~ boii la car.)* 25. a-şi îmbrăca, a-şi lua. *(Şi-a ~ haina şi a plecat.)* 26. a îmbrăca, a trage. *(~ cămaşa pe line.)* 27. a(-şi) încălţa, a(-şi) trage. *(Îşi ~ bocancii.)* 28. a planta, a răsădi, a sădi, a transplanta, (rar) a semăna, (pop.) a presădi, (prin Munt.) a prosădi, (Transilv.) a răstăvi, (înv.) a împlinta, a plăntălui, a străplanta. *(A ~ doi puieţi.)* 29. a semăna. *(Cind ~ porumbul?)* 30. a băga, a introduce, a vârî. *(~ vinul în damigeana.)* 31. a închide, a încuia, a trage. *(~ zăvorul la uşă.)* 32. a băga, a închide, a vârî. *(Îl ~ la arest.)* 33. a alege, a desemna, a învesti. *(Poporul îl~ domn.)* 34. a înscăuna, a întrona, a învesti, a numi, a proclama, a unge, (înv.) a prochema, a propovădui, a striga, a vesti. *(L-au ~ împărat.)* 35. a desemna, a face, a numi, (înv. şi pop.) a orândui, (înv.) a pro-vivasi, a rândui. *(Îl ~ ministru al său.)* 36. a indica, a preciza. *(~ te rog şi data.)* 37. a fixa, a preciza, a stabili. *(A ~ un diagnostic.)* 38. a se compara, a se măsura. *(Nu mă ~ eu cu tine!)* 39. a se încerca, a se înfrunta, a se întrece, a se măsura, (pop.) a se prinde. *(Cine se ~ cu mine la trântă ?)* 40. a se apuca, a începe, a (se) porni. *(Se ~ să mǎntnce.)*

pune vb. v. AŞEZA. PIERDE. STA. ŞEDEA.

PUNERE s. 1. aşezare, aşternere, întindere. *(~ feţei de masă.)* 2. *punere în scenă* – înscenare, montare, regie, artă regizorală, (rar) regizorat, (înv.) scenariu. *(~ la un spectacol.)* 3. aplicare. *(După ~ ştampilei.)* 4. coasere. *(~ unui petic la pantaloni.)* 5. înhămare, înhămat, prindere. *(~ cailor la căruţă.)* 6. înjugare, înjugat, prindere. *(~ boilor la car.)* 7. plantare, plantat, pus, răsădire, răsădit, sădire, sădit, transplantare, (rar) transplantáţie, (pop.) presădíre. (înv.) plantaţie. *(~ unor puieţi.)* 8. pus, semănare, semănat. *(~ porumbului.)* 9. băgare, băgat, introducere, vârâre, vârât. *(~ vinului în sticle.)* 10. închidere, încuiere, tragere. *(~ zăvorului la uşă.)* 11. fixare, precizare, stabilire. *(~ unui diagnostic.)*

punga-bábei s. v. TĂTĂIŞ. TURTĂ.

punga-boáşelor s. v. SCROT.

punga-pópii s. v. PUNGULIŢĂ. TRAISTA-CIOBANULUI.

PUNGAŞ s. 1. hoţ, (astăzi rar) prădător, (înv. şi reg.) lotru, (reg.) furătór, robalău, (înv.) chesăgíu, fur, prădáş, războinic, (fam.) coţcár, (arg.) manglitor, şut, şutitór, teşcár. *(~ de buzunare.)* 2. borfaş, (rar) bojogár, (fam.) găinar. *(Un~ mărunt.)* 3. escroc, hoţ, impostor, înşelător, şarlatan, şnapan, (rar) pî'rlea (art.), (pop. şi fam.) pezevénchi, potlogar, (înv. şi reg.) máfler, pârláci, (reg.) pasmarghiól, potcáş, (Mold., Bucov. şi Dobr.) şalvír, (înv.) calpuzan, (înv., în Mold.) şúler, (fam.) coţcár, pehlivan, pişicher, (fig.) panglicar, papugíu, scamator. *(Mare ~ mai e!)*

pungă de ápă s. v. A SCITĂ.

♦PUNGĂLEÁLĂ s. (pop.) pungălitúră. *(~ unui obiect de îmbrăcăminte.)*

pungălitúră s. v. PUNGĂLEALĂ.

PUNGĂŞEÁLÁ s 1. furat, furătură, furt, hoţie, pungăşie, (livr.) rapt, (pop. şi fam.)

hoţomăníe, (pop.) tâlharíe. (reg.) robălíe, (înv. şi fam.) sfeteriseálă, sfeterisire, (înv.) tâlhă-răşúg, tâlhăríre, tâlhărşág, tâlhuşág, (grecism înv.) sfeterismós,' (fam.) ciordeală, coţcărie, şterpeleá-lă, şterpelíre, (arg.) mangleală, şuteálă. *(Se cam ocupă cu~.)* 2. escrocherie, hoţie, impostură, înşelăciune, înşelătorie, pungăşie, şarlatanie, şmecherie, (livr.) tripotáj, (rar) şarlataneríe, şarlatanísm, şmecherlíc, (pop. şi fam.) pezevenclâc, potlogărie, (Mold.) şolticăríe, (înv.) calpuzanlâc, matrapazlăríe, meşteşug, şălviríe, (înv., în Mold.) şuleríe, (fam.) coţcărie, matra-pazlâc, pehlivăníe, pişicherlfc, şmechereálă, (înv, fam.) cóţcă, (fig.) panglicăríe, scamatorie. *(O ~ de om necinstit.)*

PUNGĂŞÉSC adj. hoţesc, şarlatanesc, (rar) potlogărésc, (pop.) tâlhărésc. *(Faptă ~.)*

PUNGĂŞÉŞTE adv. hoţeşte, (rar) potlogă-réşte, (pop.) tâlhăréşte *(Se poartă ~.)*

PUNGĂŞÍ vb. 1. a fura, (pop.) a pungui, (înv.) a pungi. *(Umblă să-l ~.)* 2. a escroca, a înşela, (Mold.) a şufări, (fam,) a coţcări.a potlogari, a şmecheri. *(De ce m-ai ~ ?)*

PUNGĂŞÍE s. 1. furat, furătură, furt, hoţie, pungăşeală, (livr.) rapt, (pop. şi fam.) hoţomăníe, (pop.) tâlhăríe, (reg.) robălíe, (înv. şi fam.) sfeteriseálă, sfeterisire, (înv.) tâlhărăşúg, tâlhăríre, tâlhărşág, tâlhuşág, (grecism înv.) sfeterismós, (fam.) ciordeală, coţcărie, şterpe-leálă, şterpelíre, (arg.) mangleală, şuteálă. *(Se cam ocupă cu ~.)* 2. (rar) borfăşíe. *(E un găinar, se ocupă cu ~.)* 3. escrocherie, hoţie, impostură, înşelăciune,

înşelătorie, pungăşeală, şarlatanie, şmecherie, (livr.) tripotáj, (rar) şarlataneríe, şarlataníсm, şmecherlíc, (pop. şi fam.) pezevenclâc, potlogărie, (Mold.) şolticăríe, (înv.) calpuzanlâc, matrapazlăríe, meşteşug, şălviríe, (înv., în Mold.) şuleríe, (fam.) coţcărie, matrapazlíc, pehlivăníe, pişicherlfc, şme-chereálă, (înv. fam.) cóţcă, (fig.) panglicăríe, scamatorie. *(~ de om necinstit.)*

PUNGĂŞÍRE s. escrocare, înşelare, (fam.) potlogăríre. *(~ unei persoane.)*

PUNGĂŞÍT adj. escrocat, înşelat. *(Persoană ~.)*

PUNGĂŞOÁICĂ s. 1. hoaţă, hoţoaică, (pop.) tâlhăriţă, tâlhăroáică. 2. escroacă, şarlatancă, şnapancă.

pungătór adj. v. ÎMPUNGĂTOR.

púnge vb. v. ÎMPUNGE. ÎNŢEPA.

punghíţă s. v. PUNGULIŢĂ. PUNGUŞOA-RĂ. PUNGUŢĂ.

pungi vb. v. CALICI. FURA. LACOMI. PUNGAŞI. SCUMPI. ZGÂRCI.

pungít s., adj. v. AVAR. CALIC. ZGÂRCIT.

PUNGÓCI s. pungoi.

PUNGÓI s. pungoci.

pungui vb. v. FURA. PUNGAŞI.

punguít s., adj. v. AVAR. CALIC. ZGÂRCIT.

PUNGULÍŢĂ s. 1. punguşoară, punguţă, (reg.) punghíţă. *(O ~ cu bomboane.)* 2. *(BOT.; Thlaspi arvense)* (reg.) ţăşculíţă, punga-pópii, tăşcuţa-ciobánului, buruiana-viermelui.

punguUţă s. v. PĂSTĂIOARĂ. TRAISTA-CIOBANULUI.

PUNGUŞOARĂ s. punguliţă, pungufă, (reg.) punghíţă. *(0 ~ cu bomboane.)*

PUNGUŢĂ s. punguliţă, punguşoară, (reg.) punghíţă. *(0 ~ cu bomboane.)*

PUNÍBIL adj. *(JUR.)* (rar) punisábil. *(Faptă ~.)*

PUNIC adj. *(IST.)* cartaginez, (înv.) puni-césc. *(Războaiele ~.)*

punicésc adj. v. CARTAGINEZ. PUNIC. punisábil adj. v. PUNIBIL. PUNTE s. 1. *(MAR.)* covertă, (înv.) pod. *(Marinarii pe ~ !)* 2. plută. *(~ la fitilul unei candele.)* 3. *(TEHN.)* chingă, (reg.) curmeziş, mijlocaş, pod, război. *(~ la ferăstrău.)* 4.* vamă. *(~ reprezintă banii pe care mortul i-ar plăti pentru a trece în altă lume.)*

punte s. v. CHINGĂ. COARDĂ. CORDAR. PÂRLEAZ. POD. POSADĂ. SCHIMBĂTOARE. STINGHIE.

puntea-umărului s. v. CLAVICULĂ. punticeá s. v. PUNTIŞOARĂ. punticícă s. v. PUNTIŞOARĂ. PUNTIŞOARĂ s. (pop.) punticeá, punticícă, puntíţă. *(~ peste un râu.)* puntíţă s. v. PUNTIŞOARĂ. puntúră s. v. ÎMPUNSĂTURĂ. ÎNŢEPĂTURĂ.

punţi s. pi. v. CRIVAC. pup s. v. BOBOC. CALOTĂ. CĂPIŢĂ. CI-FOZĂ. CIUCIULETE. CLAIE. COC. COCOAŞĂ. GIBOZITATE. GURĂ. MINCIUNĂ. MINCIUNEA. MINCIUNICĂ. MOŢ. MUGUR. OCHI. PORCOI. SĂRUT. SĂRUTARE. SCOVARDĂ. STOG. USCÂŢEA. USCĂŢICĂ. ZBÂRCIOG.

pupa vb. v. CĂPĂTA. DOBÂNDI. OBŢINE. PRIMI. SĂRUTA.

pupáre s. v. SĂRUT. SĂRUTARE. SĂRUTAT.

pupat s. v. SĂRUT. SĂRUTARE. SĂRUTAT.

PUPĂ s. *(ENTOM.)* crisalidă, nimfă, (pop.) gogoaşă, păpuşă. *(~ a unui fluture.)*

pupăflioáră s. v. ORĂSTICĂ. PUPĂZĂ. PUPĂÍ vb. (reg.) a pupăza, a pupui. *(Pupăza ~.)*

pupai vb. v. FLECARI. ÎNDRUGA. PĂLĂVRĂGI. SPOROVĂI. TRĂNCĂNI.

pupătură s. v. GURĂ. SĂRUT. SĂRUTARE. SĂRUTAT.

pupăza vb. v. ÎMPĂIENJENI. ÎNCEŢOŞA. ÎNNEGURA. PĂIENJENI. PUPAI. TULBURA. VOALA.

PUPĂZĂ s. 1. *(ORNIT.; Upupa epops)* (glumeţ) cuc-armenesc. 2. *(BOT.; Orobus ver-nus)* (reg.) pupăgioáră, pupezéle (pl.), pupezói. pupăză s. v. CICATRICE. COCOTĂ. CURVĂ. FEMEIE DE STRADĂ. GURĂ. PROSTITUATĂ. SEMN. TÂRFĂ. URMĂ.

pupezéle s. pi. v. ORĂSTICĂ. PUPĂZĂ. pupezoálcă s. v. COCOTĂ. CURVĂ. FEMEIE DE STRADĂ. PROSTITUATĂ. TÂRFĂ. pupezói s. v. ORĂSTICĂ. PUPĂZĂ. pupi s. pi. v. ZBÂRCIOGI-GRAŞI. PUPÍLĂ s. *(ANAT.)* (pop.) lumina ochiului, (reg.) vedere, (înv.) lumea ochilor, (franţuzism înv.) prunélă.

PUPÍTRU s. bancă. *(Puneţi caietele pe~l)* púpoş adj. v. CIFOS. COCOŞAT. GHEBOS. GHEBOŞAT.

pupúi s. v. CIFOZĂ. COCOAŞĂ. GIBOZI-TATE. MOŢ. pupuí vb. v. PUPAI. ŞOPTI. ŞUŞOTI. pupuiá vb. v. CĂŢĂRA. COCOŢA. RIDICA. pupuiálă s. v. ŞOAPTĂ. ŞUŞOTEALĂ. ŞUŞOTIT. pupuiát adj. v. MOŢAT. ŢUGUIAT. pupuít s. v. ŞOAPTĂ, ŞUŞOTEALĂ. ŞUŞOTIT.

pupuitúră s. v. ŞOAPTĂ. ŞUŞOTEALĂ. ŞUŞOTIT.

PUR adj. 1. curat, neamestecat, simplu. *(O substanţă ~; un corp ~.)* 2. natural, veritabil, (livr.) genuin. *(Un produs ~.)* 3. curat, nativ, neamestecat, (înv. şi reg.) safí, (Transilv. şi Bucov.) prisnic, (înv.) prísne, (fig.) virgin. *(Aur~.)* 4. curat, neamestecat, (Transilv.) tistaş. *(Griu ~.)* 5. curat, natural, neamestecat, (înv. şi pop.) sadea. *(Vin ~.)* 6. clar, cristalin, curat, limpede, transparent, (pop.) vioară, (Transilv.) tistaş, (înv.) chiar. *(Apă ~.)* 7. bun, curat, nealterat, nestricat, nevătămător, neviciat, oxigenat, ozonat, proaspăt, purificat, salubru, sănătos, tare. *(Aer ~.)* 8. albastru, clar, curat, limpede, senin, străveziu, (livr.) limpid, (Transilv.) tistaş, (înv.) seninát, seninós, (fig.) spălat. *(Un cer~.)* 9. clar, limpede, nealterat, (fig.) cristalin, (rar fig.) curat. *(O voce ~.)* 10. ideal, platonic. *(Dragoste ~.)* pur adj. v. CANDID. CAST. FECIORELNIC. FECIORESC. INOCENT. NEPRIHĂNIT. NEVINOVAT. PUDIC. VIRGIN. VIRGINAL. PUR s. *(BOT.)* 1. *(Allium rotundum)* (Transilv.) ai. 2. *(Allium vineale)* usturoi sălbatic, (reg.) samuráslă.

pur s. v. AI SĂLBATIC. AIUL ŞARPELUI. ARPAGIC. CEAPA-CIORII. GHIOCEL. HA-GIMĂ. LUMÂNARE. LUMÂNĂRICĂ. PRAZ. puradel s. v. COPIL. DANCI. purcâlás s. v. PURCELUŞ. purcăráş s. v. FLUIERAR. PRUNDAS. PURCEA s. *(ZOOL.)* scroafă, (pop.) poarcă, (reg.) măscuroáică, măscuroáie.

purcea s. v. BICEPS. CUFĂR. LADĂ. PURCEDE vb. a proveni, (înv.) a proceda, (fig.) a izvorî. *(~ dintr-un trecut îndepărtat.)* purcede vb. v. ACŢIONA. AJUNGE. APUCA. CURGE. DECURGE. DEVENI. IEŞI. ÎNCEPE. ÎNDREPTA. LUA. MERGE. ORIENTA. PĂŞI. PLECA. PORNI. PROCEDA. PROVENI.

REIEŞI. REZULTA. URMA.

purcédere s. v. NAŞTERE. OBÂRŞIE. ORIGINE. PLECARE. PORNIRE. PROVENIENŢĂ.

purceláş s. v. PURCELUŞ. SCAIETELE-POPII.

PURCELUŞ s. *(ZOOL.)* (reg.) purcăláş, purceláş.

PURCELÚŞĂ s. *(ORNIT.) 1. (Sylvia curruca)* pitulice, (reg.) scrofiţă, ţâţ. 2. *(Sylvia hortensis)* pitulice, (reg.) scrofiţă. 3. *purceluşă neagră (Sylvia alricapilla)* = (reg.) pitulice-cu-cap-négru, pitulice-neágră.

purces s. v. NAŞTERE. OBÂRSIE. ORIGINE. PLECARE. PORNIRE. PROVENIENŢĂ.

PURCOI s. grămadă, maldăr, morman, movilă, (rar) strânsúră, (pop.) troian, (reg.) míglă, (Mold.) cládă, (Mold. şi Transilv.) gi-reádă, (pop. fig.) nămol. *(Un ~ de cartofi, de crengi, de praf.)*

purd adj. v. SURD.

purecíme s. v. PURICĂRIE.

purgamént s. v. LAXATIV. PURGATIV.

purgáres. v. IEŞIRE. PURGAŢIE. SCAUN.

PURGATÍV s. *(FARM.)* laxativ, (pop.) curăţenie, (înv.) purgamént, purgáţie.

PURGAŢIE s. *(FIZIOL.)* ieşire, scaun, (înv.) purgáre.

purgáţie s. v. LAXATIV. PURGATIV.

purica vb. v. DESPĂDUCHEA. PĂDUCHEA.

puricár s. v. POLICAR.

PURICARE s. puricat, puriceală.

PURICÁRIŢĂ s. *(BOT.; Pulicaria vul-garis)* (reg.) puricícă, puricioásă, rózovă, iarba-púricelui.

puricaş s. v. PURICE-DE-OMĂT.

PURICAT s. puricare, puriceală.

PURICĂRÍE s. (rar) purecíme.

PURICEALĂ s. puricare, puricat.

purice-de-ápă s. v. DAFNIE.

PURICE-DE-OMĂT s. *(ENTOM.; Podura nivalis)* (rar) puricáş.

puricei s. pi. v. SCORNICI. puricícă s. v. PURICÁRIŢĂ. puricioásă s. v. PURICÁRIŢĂ. PURIFICA vb. 1. *(TEIIN.)* a epura. *(A ~ apa.)* 2. a (se) limpezi.*(Lichidul s-a ~.)* 3. *(TEHN.)* a curăţa, (înv.) a lămuri. *(A ~ un metal.)* 4. a împrospăta, a primeni a ventila. *(A ~ aerul dintr-o încăpere.)* 5. *(BIS.)* a (se) izbăvi, a (se) mântui, a (se) răscumpăra, a (se) salva, (înv.) a (se) scoate, a (se) scumpăra, a (se) scura, a (se) spăşi, (fig.) a (se) curăţa, a (se) spăla. *(S-a ~ de păcate.)*

PURIFICARE s. 1. *(TEHN.)* epurare, epuraţie, (rar) purificáţie. *(Staţie de ~ a apei.)* 2. limpezire. *(~ unui lichid.)* 3. *(TEIIN.)* curăţare, (rar) purificáţie. *(~ metalului.)* 4. împrospătare, primenire, ventilare. *(~ acrului din încăpere.)*

PURIFICAT adj. 1. *(TEHN.)* epurat. *(Apă ~.)* 2. *(TEHN.)* curăţit, (înv.) lămurit. *(Metal ~.)* 3. împrospătat, primenit. *(Aer ~.)* 4. bun, curat, nealterat, nestricat, nevătămător, neviciat, oxigenat, ozonat, proaspăt, pur, salubru, sănătos, tare. *(Atmosferă ~.)*

PURIFICATOR s. *(TEHN.)* epurator. *(~ pentru apa potabilă.)*

purificáţie s. v. CURĂŢARE. EPURARE. EPURAŢIE. PURIFICARE.

PURITATE s. 1. curăţenie. *(~ aurului.)* 2. claritate, curăţenie, limpezime, transparenţă. *(~ apei.)* 3. claritate, limpezime. *(~ glasului cuiva.)* 4. desăvârşire, perfecţiune. *(~ liniilor ei.)*

puritate s. v. CANDOARE. CASTITATE. FECIORIE. INOCENŢĂ. NEPRIHĂNIRE.

NEVINOVĂŢIE. PUDICITATE. PUDOARE. VIRGINITATE.

puriu s. v. PĂRINTE. TATĂ.

PUROI s. *(MED.)* (pop.) coptură, materie, (reg.) mlaci, (prin Olt.) venin. *(Rana a colectat ~.)*

puroi s. v. CORASLĂ.

PUROIÁ vb. *(MED.)* a curge, a supura, (pop.) a musti. *(Rana ~.)*

pnrolát adj. v. PURULENT. SUPURANT.

puroiós adj. v. PURULENT. SUPURANT.

púrpur s. v. SCARLATINĂ.

purpurát adj. v. PURPURIU. VIŞINIU.

PURPURĂ s. (înv.) porfiră. *(Vopsit cu~.)*

purpură s. v. HLAMIDĂ. MANTIE.

PURPURÍU adj. vişiniu, (rar) purpurós, (pop.) conabíu, (înv. şi reg.) marmanzíu, por-firíu, purpurát. *(De culoare ~.)*

purpurós adj. v. PURPURIU. VIŞINIU.

PURTĂ vb. 1. a căra, a duce, a transporta, (reg.) a cărăbăni, (înv.) a podvodări, a trans-portarisi. *(Doi sanitari ~ bolnavul.)* 2. a transmite, a trece. *(~ paharul din mină in mină.)* 3. a avea, a ţine. *(~ în mână un buchet de flori.)* 4. a ţine. *(0 ~ de talie.)* 5. a conduce, a duce. *(Îl~ de mină.)* 6. a sprijini, a susţine, a ţine. *(Vom merge cit ne-or ~ picioarele.)* 7. a merge, a umbla. *(Vara ~ o bluză subţire.)* 8. a avea. *(~ pantofi galbeni.)* 9. a se comporta. *(Vezi cum ie~.)* 10. a avea, a deţine, a poseda. *(~ numele de român.)* 11. a avea, a nutri. *(~ cele mai bune sentimente pentru...)* 12. a păstra, a reţine. *(~ în suflet icoana copilăriei.)* 13. a duce, a întreţine. *(A ~ o corespondenţă vie cu...)* 14. a da, a desfăşura, a duce, a susţine, (înv.) a sta. *(Au ~ o luptă continuă cu inerţia.)* 15. a ademeni, a amăgi, a îneânta, a înşela, a minţi, a momi, a păcăli, a prosti, a trişa, (livr.) a iluziona, (înv. şi reg.) a juca, a planisi, a poticări, a prilesti, a sminti, a smomi, a şutili, (reg.) a şugui, (Transilv. şi Ban.) a celui, (Munt.) a mâglisi, (Transilv.) a tăşca, (înv.) a aromi, a blăzni a gâmbosi, a măguli, a mistifica, a surprinde, (fam.) a duce, a fraieri, a şmecheri, (fam. fig.) a arde, a frige, a încălţa, a pingeli, a pingelui, a pârli, a potcovi, a prăji, (Mold. fig.) a boi, (înv. fig.) a luneca. *(I-a ~ cu minciuni.)*

purta vb. v. APUCA. CÂŞTIGA. CUCERI. DEPLASA. DESFĂŞURA. DOBÂNDI. DUCE. EVOLUA. GRĂBI.'IUŢI. ÎNDREPTA. ÎNDURA. ÎNTÂMPLA. LUA. MERGE. MIŞCA. OBŢINE.

ORIENTA, PĂŞI. PĂTIMI. PĂŢI. PETRECE. PLECA. PORNI. RĂBDA. REALIZA. REPURTA. SUFERI. SUPORTA.TRAGE. UMBLA. ZORI.

PURTARE s. 1. cărare, cărat, ducere, dus, transport, transportare. *(~ rănitului la spital.)* 2. folosire, întrebuinţare, purtat, uzură. *(De atita ~, pantalonii erau rupţi.)* 3. port. *(~ armelor este interzisă.) 4.* apucătură, comportament, comportare, conduită, deprindere, maniere (pl.), moravuri (pl.), năravuri (pl.), obiceiuri (pl.), (pop.) modă, (Transilv.) pont, (înv.) duh, (turcism înv.) talî'm. *(Ce esâe~ asta?)* 5. comportament, comportare, conduită, (rar

purtat, (pop.) port, purtătúră, (prin Olt.) săbăş, (Olt.) umblet, (înv.) petrecere, politie. *(Are o~ necorespunzătoare.)* 6. atitudine, comportare, ţinută, (înv.) tarz. *(O ~ demnă, fără reproş.)* 7. atitudine, comportare, gest. *(~ lui m-a mişcat.)* 8. ducere, susţinere. *(~ unei campanii de presă.)*

purtare s. v. CIRCULAŢIE. CÂRMUIRE. CONDUCERE. DIRIGUIRE. DOMNIE. GRAVIDITATE. GUVERNARE. MERS. SARCINĂ. STĂPÂNIRE. UMBLET.

PURTAT adj. folosit, uzat, vechi. *(Haine ~.)* PURTAT s. folosire, întrebuinţare, purtare, uzură. *(De atita ~, pantalonii erau rupţi.)* purtat s. v. CÂRMUIRE. COMPORTAMENT. COMPORTARE. CONDUCERE. CONDUITĂ. DIRIGUIRE. DOMNIE. GUVERNARE. ÎMBRĂCĂMINTE. PORT. PURTARE. STĂPÎNIRE.

purtăréţ adj. v. DURABIL. PORTABIL. PORTATIV. REZISTENT. SOLID. TRAINIC. TRANSPORTABIL.

PURTĂTOR adj., s. 1. adj. transportor. *(Bandă ~.)* 2. s. deţinător, posesor. *(~ unui nume.)*

purtător adj., s. v. CĂLĂUZITOiî. ÎNDRUMĂTOR. POVĂŢUITOR. SFĂTUITOR.

puitătór s. v. CÂRMUITOR. CONDUCĂTOR. DOMN. DOMNITOR. MONARH. STĂPÂNI-TOR. SUVERAN. VODĂ. VOIEVOD.

purtătúră s. v. COMPORTAMENT. COMPORTARE. CONDUITĂ. PURTARE.

PURULENT adj. *(MED.)* supurant, (rar) puroiát, (înv. şi reg.) puroiós. *(Rană ~.)*

PURULENŢĂ s. *(MED.)* supuraţie, (rar) supuráre. *(~ unei plăgi.)*

pururélnic adj. v. CONTINUU. ETERN. NECONTENIT. NECURMAT. NEÂNCETAT. NEÂNTRERUPT. NEMURITOR. NEPIERITOR. NESFÂRSIT. NEUITAT. PERMANENT. PERPETUU. VEŞNIC. VIU.

PURURI adv. 1. continuu, încontinuu, întruna, mereu, necontenit, necurmat, neâncetat, neântrerupt, neobosit, neostenit, permanent, veşnic, (înv. şi reg.) nepristán, (reg.) hójma, necúnten, (înv.) neapărat, nelipsit. *(Se mişcă ~.)* 2. continuu, încontinuu, întotdeauna, întruna, mereu, necontenit, neâncetat, permanent, totdeauna, veşnic, (pop.) necurmat. *(Eram ~ împreună.)* 3. etern, totdeauna, veşnic. *(~ va rămine in inimile noastre.)* PUS adj. aşternut, întins, pregătit. *(Masă ~.>* PUS s. 1. plantare, plantat, punere, răsădire, răsădit, sădire, sădit, transplantare, (rar) trans-plantáţie, (pop.) presădíre, (înv.) plantaţie. *(~ puieţilor.)* 2. punere, semănare, semănat. *(~ porumbului.)*

pusăciúne s. v. AŞEZARE. LOC. POZIŢIE SITUAŢIE.

pusăitór adj. v. CONCRET. FIZIC. MATERIAL. PALPABIL. PERCEPTIBIL. PIPĂIBIL. SESIZABIL.

pusătúră s. v. AŞEZARE. LOC. POZIŢIE..

puscelós adj. v. PUSTULOS.

pusciúhâ s. v. MOMÂIE. SPERIETOARE..

PUSEU s. *(MED.)* acces, atac, criză, (astăzi rar) paroxism, (pop.) toană. *(~ de nebunie, de cord.)*

púsi s. v. GURĂ. SĂRUT. SĂRUTARE.

pusoáre s. v. AŞEZARE. LOC. POZIŢIE. SAD.

pustelnicí vb. v. PUSTNICI. SCLIIMNICI. SIHASTRI.

pustiélnică s. v. CUCUVAIE. CUCUVEA.

pustieşág s. v. CALAMITATE. CATASTROFĂ. DEŞERT. DEZASTRU. FLAGEL. GROZĂVIE. NĂPASTĂ. NENOROCIRE. PACOSTE. POTOP. PRĂPĂD. PUSTIETATE. PUSTIIRE. PUSTIU. SINISTRU. URGIE.

PUSTIETATE s. 1. deşert, pustiu, (rar) pustiire, (reg.) pustieşág, (înv.) ariniş, pustii-ciúne. *(~ Saharei.)* 2. pustiu, sălbăticie, (rar) sălbătăciúne, (înv.) sălbătăcíme.*(~ locurilor.)* 3. singurătate, (fig.) sihăstrie. *(Era* o *~ totală.)*

PUSTIÍ vb. a devasta, a distruge, a nimici, a pârjoli, a prăpădi, (reg.) a pustului, (înv.) a sfârşi, a strica. *(Duşmanii au ~ tot ce le-a ieşit in cale.)*

pustii vb. v. ABANDONA. ASASINA. LĂSA. OMORÎ. PARAGINI. PĂRĂSI. SĂLBĂTICI. SUPRIMA. UCIDE.

pustiiciós adj. v. DEŞERT. DEVASTATOR. DEZASTRUOS. DISTRUCTIV. DISTRUGĂTOR. GOL. NECULTIVAT. NELOCUIT. NEPOPULAT. NIMICITOR. PUSTIITOR. PUSTIU. RUINĂTOR. SĂLBATIC. VID.

pustiiciúnes. v. CALAMITATE. CATASTROFĂ. DEŞERT. DEZASTRU. FLAGEL. GROZĂVIE. NĂPASTĂ. NENOROCIRE. PACOSTE. POTOP. PRĂPĂD. PUSTIETATE. PUSTIIRE. PUSTIU. SINISTRU. URGIE.

PUSTIÍRE s. 1. devastare, distrugere, nimicire, pârjolire, (înv.) risipă. *(~ unui teritoriu ocupai.)* 2. calamitate, catastrofă, dezastru, flagel, grozăvie, năpastă, nenorocire, pacoste, potop, prăpăd, sinistru, urgie, (înv. şi pop.) prăpădénie, (pop.) blestem, mâníe, potopénie, topénie, (înv. şi reg.) pustieşág, pustiit, sodóm, (reg.) prăpădeálă, (înv.) pierzare, pustiiciúne, (fig.) pârjól, plagă. *(O adevărată ~ s-a abătut asupra lor.)*

pustiire s. v. DEŞERT. PUSTIETATE. PUSTIU.

PUSTIÍT adj. devastat, distrus, nimicit, pârjolit. *(Un teritoriu ~.)*

pustiit adj. v. DEŞERT. GOL. NECULTIVAT. PUSTIU. SĂLBATIC. VID.

pustiit s. v. CALAMITATE. CATASTROFĂ. DEZASTRU. FLAGEL. GROZĂVIE. NĂPASTĂ. NENOROCIRE. PACOSTE. POTOP. PRĂPĂD. PUSTIIRE. SINISTRU. URGIE.

PUSTIITOR adj. devastator, dezastruos, distructiv, distrugător, nimicitor, ruinător, (rar) prăpăditór,

(înv. şi pop.) pierzătør, (înv.) dărăpănătór, pustiiciós, risipitor, ruinós. *(Acţiunea ~ a vtntului.)*

pustíu adj. v. DEŞERT. GOL. NEPĂZIT. NESUPRAVEGHEAT. VID.

PUSTÍU adj., s. 1. adj. deşert, gol, neculti-vat, sălbatic, vid, (înv. şi reg.) săcrét, (înv.)

pustiiciós, pustiit. *(Un loc, un ţinut ~.)* 2. s. deşert, pustietate, (rar) pustiire, (reg.) pustieşág, (înv.) ariniş, pustiiciúne. *(~ Saharei.)* 3. s. pustietate, sălbăticie, (rar) sălbătăciúne, (înv.) sălbătăcíme. *(~ locurilor.)* 4. adj. deşert, gol, nelocuit, nepopulat, (înv.) pustiiciós. *(Oraş ~.)* 5. adj. gol, necirculat, neumblat. *(Drum ~.)* 6. adj. părăsit. *(Ocupanţii au găsit oraşul ~.)* 7. adj. singur, stingher. *(A rămas ~ pe lume.)*

pustiu adj., s. v. AFURISIT. BLESTEMAT. CÂINOS. HAIN. ÎNDRĂCIT. RĂU. TICĂLOS.

pustiul s. art. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

PUSTNIC s. anahoret, ascet, eremit, schimnic, sihastru, (rar) schimonáh, (înv.) aschitác, aschiteán, monah, osélnic, schítnic. *(~ul trăieşte prin locuri pustii.)*

pustnicesc adj. v. ASCETIC. SIHĂSTRESC.

pustniceşte adv. v. ASCETIC. SIHĂSTREŞ-TE.

PUSTNICÍ vb. a (se) schimnici, a (se) sihastri, (reg.) a (se) pustelnicí. *(A ~ departe de lume.)*

PUSTNICÍE s. ascetism, asceză, schim-nicie, sihăstrie, (rar) schimnicit. *(În vremea ~ lui.)*

PUSTULĂ MALÍGNĂ s. *(MED., MED. VET.)* antrax, cărbune, dalac, (reg.) armu-ráre, armuráriţă, bubă (neagră, rea), marmură, răsfúg, talan, băşică reá, sânge mohori't, (prin Munt.) pripit, (prin Ban. şi Munt.) spurcat, (înv.) serpengeá.

PUSTULÓS adj. (înv.) puscelós.

pustului vb. v. DEVASTA. DISTRUGE. NIMICI. PÂRJOLI. PRĂPĂDI. PUSTII.

puşca vb. v. ÎMPUŞCA. ÎNJUNGHIA.

puşcálă s. v. PUŞCOCI.

puşca-lúpului s. v. GAROAFĂ. GAROFIŢĂ DE GRĂDINĂ.

puşcár s. v. ARTILERIST. PUŞCAŞ. TUNAR.

puşcáre s. v. ÎMPUŞCARE.

PUŞCAŞ s. *(MIL.)* (înv.) puşcár, sineţáş. *(~ trage* o *salvă de puşcă.)*

puşcaş s. v. ARTILERIST. TUNAR. VÎ-NĂTOR.

puşcát adj. v. ÎMPUŞCAT.

puşcát s. v. ÎMPUŞCARE.

puşcáviţă s. v. PUŞCOCI.

PUŞCĂ s. (înv. şi reg.) dúrdă, flintă, sâneáţă. *(Are ~ încărcată.)*

puşcă s. v. ARC. PRAŞTIE. TUN.

puşcăleáţă s. v. PUŞCOCI.

puşcărí vb. v. BOMBARDA. ÎMPUŞCA.

PUŞCĂRIAŞ s. *(JUR.)* condamnat, deţinut, ocnaş, osândit, (pop.) rob, (glumeţ) pensionar. *(Un ~ pentru omor.)*

PUŞCĂRÍE s. *(JUR.)* 1. arest, închisoare, ocnă, penitenciar, temniţă, (înv. şi pop.) po-preálă, (pop.) prinsoare, robie, (reg.) cremenál, (Transilv., Maram. şi Bucov.) árişte, (prin Tran-silv.) călíscă, (Transilv.) piţigoáică, (prin Olt.) prinzáre, (prin Maram.) robşág, (înv.) pază, tumurlúc, (franţuzism înv.) prizon, (fam.) beci,

gherlă, (fam. fig.) dubă, hârdău, răcoare, (reg. fig.) umbră, (arg.) gros, pârnáie, ţuháus, zdup. *(CU a stat la ~ ?)* 2. închisoare, ocnă, recluziune, temniţă. *(Condamnai la 5 ani ~.)*

puşcărie s. v. ARTILERIE.

puşcăríre s. v. CANONADĂ.

puşcăríţă s. v. PUŞCOCI.

puşcătór s. v. VÂNĂTOR.

PUŞCĂTÚRĂ s. patron.

puşcătúră s. v. DESCĂRCĂTURĂ. FOC. ÎMPUŞCĂTURĂ. POTRICALĂ. PREDUCEA.

puşcau s. v. DINAMITĂ.

PUŞCHEÁ s. *(MED.)* (înv.) puşchineáţă. *(~ pe limbă.)*

puşchineáţă s. v. PUŞCHEA.

puşcoáie s. v. PUŞCOCI.

PUŞCOCI s. (reg.) proáşcă, puşcálă, puşca-viţă, puşcăleáţă, puşcăríţă, puşcoáie, puşcói, (Ban. şi Olt.) prişcopálă, (prin Maram.) puş-culíe, (Dobr.) puşcurói. *(Un ~ de soc, pentru copii.)*

puşcói s. v. PUŞCOCI.

puşculíe s. v. PUŞCOCI.

PUŞCULÍŢĂ s. í. (pop.) puşcúţă. *(~ este diminutiv al lui puşcă.)* 2. (Transilv.) mută, (Transilv. şi Ban.) piesă. *(Bagă banii în ~.)*

puşcurói s. v. PUŞCOCI.

puşcúţă s. v. PUŞCULIŢĂ.

púşiţ s. v. PANARIŢIU.

PUŞLAMÁ s. 1. derbedeu, lepădătură, lichea, netrebnic, scârnăvie, secătură, (pop. şi fam.) cioflingar, (înv. şi reg.) pujlău, (reg.) orbéte, oşíştie, postoróncă, pújlă, (Mold.) nandralău, poghibálă, (Transilv. şi Maram.) techerghéu, (înv.) ştrengar, (fam.) cútră, marţafói, (fig.) căzătură, otreapă, zdreanţă, (reg. fig.) loază, (arg.) sichimeá. 2. canalie, hahaleră, pramatie, secătură.

puşlamalâc s. v. HAIMANALIC. HOINĂREALĂ. LICHELISM. VAGABONDAJ. VAGABONDARE.

puşlánle s. v. HAIMANALÂC. HOINĂREALĂ. VAGABONDAJ. VAGABONDARE.

puştan s. v. BĂIET AN. BĂIEŢANDRU. COPILANDRU. FLĂCĂIANDRU.

puştáneă s. v. FETIŞCANĂ.

PUŞTI s. pici, prichindel, ţânc, (reg.) pricolici, (fam.) zgâmbói, (fig.) năpârstóc. *(Un ~ de vreo S ani.)*

puşti s. v. BĂIEŢAŞ. BĂIEŢEL. COPILAŞ.

puşticá vb. v. ŢÂŞNI.

puştoaică s. v. FETIŞCANĂ.

puştóc s. v. ARBIU.

PUTEA vb. 1. a se cădea, a se cuveni. *(Se ~ să stăm cu braţele in stn ?)* 2. a merge. *(Aşa nu se mai ~ I)*

PUTERE s. 1. capacitate, forţă, posibilitate, putinţă, (înv.) puterínţă, puternicie. *(~ de a face ceva.)* 2. dinamism, energie, forţă, impetuozitate, robusteţe, tărie, vigoare, vitalitate, vlagă, (livr.) potentă, (pop.) vânjoşénie, vânjoşíe, vârtoşíe, voinicíe, (reg.) mau, vânj, vlástă, (Munt., Olt. şi Ban.) snágă, (înv.) sfórţă, tăríme, virtute, vlávie, (fig.) sevă. *(Dă dovadă de o ~ inepuizabilă.)* 3. bărbăţie, energie, vigoare. *(A avut ~ de a suporta încercarea.) 4.* fermitate, tărie. *(N-a avut suficientă ~.)* 5. forţă, străşnicie, tărie, vigoare. *(Reclamă cu ~ dreptatea.)* 6. posibilitate, putinţă, stare, (înv.) putincioşie. *(Să dea fiecare după ~ lui.)* 7. voie, voinţă. *(Cu de la sine ~.)* 8. conducere, (fig.) cî'rmă. *(A ajuns la ~.)* 9. drept, împuternicire, (înv.) tărie. *(Are depline ~i.)* 10. autoritate, (înv.) tărie. *(însemnele ~.)* 11. autoritate, (astăzi rar) stăpânire. *(Reprezentantul ~.)* 12. legalitate, valabilitate, valoare, (înv.) tărie. *(~ a unui înscris.)* 13. valabilitate, valoare. *(Actul acesta are ~* de *lege.)* 14. autoritate, dominare, dominaţie, hegemonie, stăpânire, supremaţie, (înv.) puternicie, stăpânie, tărie, ţiitúră, (latinism înv.) potestáte. *(Şi-a întins ~; se afla sub ~ romană.)* 15. forţă, (înv.) silă, silnicie. *(~ oştilor noastre.)* 1G. *(MIL.;* concr.) armată, oaste, oştire, trupe (pl.), (înv. şi reg.) armadă, şirag, tabără, (înv.) armie, órdie, ostăşíme, oştíme, silă, tărie, (fig.) sabie. *(Oraşul a fost cucerit de ~ duşmană.)* 17. (concr.) stat, ţară, (înv.) putinţă. *(Marile, micile ~.)* 18. (concr.) autoritate, forţă, somitate. *(Este* o *adevărată ~ în acest domeniu.)* 19. dominaţie, domnie, stăpânire. *(~ banului.)* 20. influenţă, înrâurire, (rar) stăpânire, (înv.) înrâurítă. *(Nu are nici o ~ asupra lui.)* 21. influenţă, înrâurire, trecere, (fig.) greutate. *(Om eu~.)* 22. eficacitate, valoare. *(~ nutritivă.)* 23. eficacitate. *(~ de germinaţie a seminţelor.)* 24. forţă, intensitate, tărie, (înv.) mărie, mărime. *(~ vinlului; ~ dragostei.)* 25. soliditate, trăinicie. *(~ legăturii lor.)* 26, miez, mijloc, toi, (pop.) dric, tărie, temei, (reg.) vipie, viu. *(În ~ nopţii.)* 27. dar, însuşire. *(Are* anele~ *i miraculoase.)* 28. *(MAT.)* (înv.) potentă. *(~ a 2-a a unui număr.)*

pntére s. v. DISPONIBIL. DUIUM. EFECTIV. FORŢĂ. GRĂMADĂ. MULŢIME. POTOP. PUHOI. PUZDERIE. SUMEDENIE.

puterínţă s. v. CAPACITATE. FORŢĂ. POSIBILITATE. PUTERE. PUTINŢĂ.

PUTERNIC adj., adv., s. art. 1. adj. robust, solid, tare, viguros, vânjos, voinic, zdravăn, (pop.) ţeapăn, vânós, vârtós, (reg.) puterós, putut, socolán, (Ban. şi Transilv.) pogan, (înv.) potent, putinciós, spátoş, (fig.) verde. *(Bărbat ~.)* 2. adj. rezistent, tare, (pop.) pilos. *(Om~.)* 3. adj. rezistent, solid, tare, trainic, zdravăn. *(A înfipt un par ~ în pămtnt.) 4.* adj. accentuat, proeminent, pronunţat. *(Maxilare ~; bărbie~.)* 5. adj. redutabil, tare, temut, valoros, (înv. livr.) potent. *(Un adversar ~ la fotbal.)* 6. adj. straşnic, zdravăn, (pop.) ţeapăn. *(I-a tras o palmă ~.)* 7. adv. tare, voiniceşte, zdravăn. *(Trage ~ de funie.)* 8. adj. energic, impetuos, tare, vajnic,

viguros. *(Un temperament ~.)* 9. adj. tare, (înv.) temeinic, (franţuzism înv.) ponderós. *(Un stat ~.)* 10. adj. (înv.) potent, putinciós. *(Un partid ~; un împărat ~.)* 11. s. art. *(BIS.)* atotputernicul (art.), creatorul (art.), divinitate, domnul (art.), dumnezeire, dumnezeu, părinte, providenţă, stăpânul (art.), tatăl (art.), ziditorul (art.), (în limbajul bisericesc) preaânáltul (art.), preaputérnicul (art.), (înv. şi pop.) pronie,

(pop.) sfîntul (art.), sfiitul (art.), atotţiitórul (art.), tvoréţ, zeu. 12. adj. important, influent, însemnat, marcant. *(Un personaj ~.)* 13. adj. intens, mare, strălucitor, tare, viu. *(O lumină ~.)* 14. adj. intens, răsunător, ridicat, tare. *(Voce ~.)* 15. adj. intens, răsunător, sonor. *(Dangătul ~ al clopotului.)* 16. adv. *(MUZ.)* forte, tare. 17. adv. intens, tare. *(Inima ti bătea ~.)* 18. adj. intens, pătrunzător, tare, (livr.) penetrant. *(Un miros ~.)* 19. adj. aprig, intens, mare, straşnic, tare, violent, zdravăn. *(Un vânt ~.)* 20. adv. bine, intens, tare, virtos, zdravăn. *(Plouă ~.)* 21. adj. chinuitor, intens, străpungător, violent, viu, (fig.) ascuţit, sfredelitor. *(Durere ~.)* 22. adj. acut, adânc, ascuţit, intens, mare, pătrunzător, profund, violent, viu. *(O suferinţă morală ~.)* 23. adj. adânc, intens, mare, profund, viu. *(O impresie, o emoţie ~.)* 24. adj. intens, viu, (fig.) aprins, arzător, fierbinte, înflăcărat, înfocat, pasionat. *(O dorinţă ~.)* 25. adj. drastic, eficace, eficient, energic. *(Un medicament ~.)* 26. adj. tare, viu, (franţuzism) criánt, (fig.) aprins. *(Culori ~.)* 27. adj. concludent, convingător, decisiv, edificator, elocvent, grăitor, hotărâtor, ilustrativ, pilduitor, serios, solid, tare, temeinic, (rar) probant, vorbitor, (înv.) înduplecătór. *(O dovadă ~; un exemplu ~.)* 28. adj. tare, (livr.) forte (invar.). *(E ~ la matematică.)*

puternice s. pi. v. IELE.

putemicie s. v. ABUZ. ATOTPUTERNICIE. AUTORITATE. CAPACITATE. DOMINARE. DOMINAŢIE. EXCES. FORŢĂ. HEGEMONIE. POSIBILITATE PUTERE. PUTINŢĂ. SAMAVOLNICIE. SILNICIE. STĂPÂNIRE. SUPREMAŢIE.

puternicós adj. v. ATOTPUTERNIC.

puterós adj. v. PUTERNIC. ROBUST. SOLID. TARE. VIGUROS. VÂNJOS. VOINIC. ZDRAVĂN.

PUTINĂ s. (pop.) bărbínţă, (Transilv.) ghiob, pârlău, (prin Transilv.) şiroádă, (Transilv., Maram. şi Mold.) toc. *(O ~ cu brtnză.)*

putină s. v. CRISTELNIŢĂ.

putinciós adj. v. BUN. CAPABIL. COMPETENT. DESTOINIC. DOTAT. EFICACE. EFICIENT. EXPERIMENTAT. FOLOSITOR. ÎNCERCAT. ÎNZESTRAT. OPERATIV. POSIBIL. PRACTIC. PREGĂTIT. PRICEPUT. PRODUCTIV. PUTERNIC. ROBUST. SOLID. TARE. UTIL. VALOROS. VERSAT. VIGUROS. VÂNJOS. VOINIC. VREDNIC. ZDRAVĂN.

putincioşíe s. v. POSIBILITATE. PUTERE. PUTINŢĂ. STARE.

PUTINEI s. (reg.) bădíi, masleáncă. *(În ~ se baie smlntina.)*

PUTINÍCĂ s. (reg.) brădoáie, putinioáră, (Transilv.) ghiobuléţ. *(~ cu brtnză.)*

putinioáră s..v PUTINÍCĂ.

PUTÍNŢĂ s. 1. capacitate, forţă, posibilitate, putere, (înv.) puterínţă, puternicie. *(~ de a face eeva.)* 2. posibilitate, putere, stare, (înv.) putincioşíe. *(Să dea fiecare după~ lui.)* 3. cale, chip, fel, formă, manieră, metodă, mij-

loc, mod, modalitate, posibilitate, procedare, procedeu, procedură, sistem, (reg.) cap, módru, (înv.) manoperă, márşă, mediu, mijlocire. *(O altă ~ de a rezolva problema.)*

putinţă s. v. FORŢĂ. PUTERE. STAT. ŢARĂ.

PUTOARE s. duhoare, infecţie, împuţiciune, miasmă, (livr.) fetiditáte, (înv.) duh, smreduíre. *(Simţea în nări* o *~ insuportabilă.)*

putoare s. v. COCOTĂ. CUR VĂ. FEMEIE DE STRADĂ. PROSTITUATĂ. TÂRFĂ.

putori vb. v. LENEVI. TRÂNDĂVI.

PUTRED adj. 1. descompus, putrezit, (livr.) putríd, (rar) putregăit, (pop.) putregăios, (reg.) zăcut. *(O materie organică ~.)* 2. *(MED.)* cangrenat, necrozat, putrezit, (rar) necrótic. *(Tesut~.)*

PUTREFACŢIE s. descompunere, putrezire, (rar) putrefiére, (înv.) putrejúne, putrezeálă, putreziciune. *(~ unui cadavru.)*

putrefacţie s. v. CORUPŢIE. DECADENŢĂ. DECĂDERE. DEPRAVARE. DESFRÂNARE. DESFRÂU. DESTRĂBĂLARE. DEZMĂŢ. I-MO RĂUTATE. PERDIŢIE. PERVERSITATE. PERVERSIUNE. PERVERTIRE. PIERZANIE. PIERZARE. STRICĂCIUNE. VICIU.

putrefiá vb. v. DESCOMPUNE. PUTREZI.

putrefiére s. v. DESCOMPUNERE. PUTREFACŢIE. PUTREZIRE.

PUTREGAI s. (rar) putrezitúră, (înv. şi reg.) putregánie. *(Un ~ de lemn.)*

putregai s. v. LEPĂDĂTURĂ. LICURICI.

putregánie s. v. PUTREGAI.

putregai vb. v. DESCOMPUNE. PUTREZI.

putregăios adj. v. DESCOMPUS. PUTRED. PUTREZIT.

putregăit adj. v. DESCOMPUS. PUTRED. PUTREZIT.

putrejúne s. v. CORUPŢIE. DECADENŢĂ. DECĂDERE. DEPRAVARE. DESCOMPUNERE. DESFRÂNARE. DESFRÂU. DESTRĂBĂLARE. DEZMĂŢ. IMORALITATE. PERDIŢIE. PERVERSITATE. PERVERSIUNE. PERVERTIRE. PIERZANIE. PIERZARE. PUTREFACŢIE. PUTREZICIUNE. PUTREZIRE. STRICĂCIUNE. VICIU.

putrezeálă s. v. DESCOMPUNERE. PUTREFACŢIE. PUTREZICIUNE. PUTREZIRE.

PUTREZÍ vb. 1. a (se) descompune, (rar) a (se) putrefiá, a (se) putregai. *(O materie organică ce a~.)* 2. *(MED.)* a se cangrena, a se necroza. *(Un ţesut care~.)*

PUTREZICIUNE s. (rar) putrezíme, (înv. şi reg.) putrejúne, (înv.) putrezeálă. *(Devenise o~.)*

putreziciune s. v. CORUPŢIE. DECADENŢĂ. DECĂDERE. DEPRAVARE.' DESCOMPUNERE. DESFRÂNARE. DESFRÂU. DESTRĂBĂLARE. DEZMĂŢ. IMORALITATE. PERDIŢIE. PERVERSITATE. PERVERSIUNE. PERVERTIRE. PIERZANIE. PIERZARE. PUTREFACŢIE. PUTREZIRE. STRICĂCIUNE. VICIU.

putrezíme s. v. PUTREZICIUNE.

PUTREZÍRE s. 1. descompunere, putrefacţie, (rar) putrefiére, (înv.) putrejúne, putre-zeálă,

putreziciune. *(~ unui cadavru.)* 2. *(MED.)* cangrenare, necrozare. *(~ a unui ţesut.)*

PUTREZÍT adj. 1. descompus, putred, (livr.) putríd, (rar) putregăit, (pop.) putregăios, (reg.) zăcut. *(O materie organică ~.)* 2. *(MED.)* cangrenat, necrozat, putred, (rar) necrótic. *(Ţesut ~.)*

putrezitúrâ s. v. PUTREGAI.

putríd adj. v. DESCOMPUS. PUTRED. PUTREZIT.

PUTTO s. *(ARTE PLAST.)* amoraş.

PUTUROS adj., s. 1. adj. dezagreabil, dezgustător, displăcut, dizgraţios, greţos, greu, infect, împuţit, neplăcut, nesuferit, rău, respingător, scârbos, urit, rău-mirositor, (livr.) fetid, miasmátic, pestilenţial, repugnant, repulsiv, (înv. şi pop.) scírnav, (înv.) scârbávnic, scârbélnic. *(O duhoare~.)* 2. adj. infect, împuţit, viciat, rău-mirositor, (livr.) íetíd, pestilenţial. *(Aer ~.)* 3. adj., s. indolent, leneş, trândav, trântor, (rar) somnoros, (înv. şi pop.) nehárnic, (reg.) cániv, lenós, zăcáş, (Mold.) duglán, dúgliş, lainic, (prin Olt.) sanchíu, (Transilv. şi Bucov.) trând, (înv.) lenevos, tan-duríu. *(Om~.)*

PUTUROŞÉNIE s. indolenţă, lene, lenevie, trândăveală, trândăvie, (rar) lenevíre, puturoşíe, trândăvít, (înv.) tandúr. *(E de-o ~ fără pereche.)*

PUTUROSÍ vb. a se lenevi, (înv.) a se leni. *(Te-ai ~ de tot!)*

puturoşíe s. v. INDOLENŢĂ. LENE. LENEVIE. PUTUROŞÉNIE. TRÂNDĂVEALĂ. TRÂNDĂVIE.

putut adj. v. PUTERNIC. ROBUST. SOLID. TARE. VIGUROS. VÂNJOS. VOINIC. ZDRAVĂN.

PUŢ s. 1. apă, fântână, (reg.) bunár, (înv.) cişmea. *(Du-te la ~ şi adu o găleată plină.)* 2. sondă. *(~ de petrol.)* 3. (reg.) şaht. *(~ de mină.)*

puţa-cocoşului s. v. BUHAI.

puţár s. v. FÂNTÂNAR.

púţăr s. v. ORDONANŢĂ.

púţcă s. v. BAROS.

PUŢÍ vb. a duhni, a mirosi, (prin Mold.) a se auzi, (Mold.) a duhli, (înv.) duhori. *(~ a băutură.)*

PUŢÍN adj., adv. 1. adj. insuficient. *(Oaste ~; bani~.)* 2. adj. (înv.) scurt. *(A scris*

in ~ cuvinte lotul.) 3. adv. insuficient, prost, rău. *(O muncă~ plătită.)* 4. adj. câtva, niţel, oarecare. *(~ vreme a stat in casă.)* 5. adv. niţel, (pop.) oleacă, (înv.) oarece, oareşicé. *(Stai ~ 1)* 6. adv. câtva, niţel, (pop.) oleacă. *(A aşteptat ~ în stradă.) 1.* adj. scurt. *(În ~ vreme voi fi la tine.)* 8. adv. rar, rareori. *(Venea ~ pe la noi).* 9. adv. uşor. *(C« glasul ~ tremurat.)* 10. adv. întrucitva, niţel, oarecum. *(Se simte ~ obosit.)* 11, adv. cam, niţel. *(E~ bolnav.)* 12. adj. insuficient, mic, redus, slab. *(Are posibilităţi ~ de realizare.)*

puţina vb. v. DESCREŞTE. DIMINUA.

ÎMPUŢINA. MICŞORA. REDUCE. SCĂDEA.

puţináre s.v.DESCREŞTERE. DIMINUARE.

ÎMPUŢINARE. MICŞORARE. REDUCERE.

SCĂDERE.

PUŢINĂTATE s. (rar) puţiníme, puţintíme, (înv.) puţineálă.

puţineálă s. v. PUŢINĂTATE.

puţinei adj., adv. v. PUŢINTEL.

puţiníme s. v. PUŢINĂTATE.

PUŢINTEL adj., adv. 1. adj., adv. (pop.) puţinei. *(Mai e ~ pline.)* 2. adv. niţcluş, (pop.) olecuţă, (reg.) niţicúş. *(Stai ~ pe scaun.)*

puţintíme s. v. PUŢINĂTATE.

puţói s. v. SÂNGELE-VOINICULUI. ŢOI.

puţuí vb. v. ADMONESTA. ARANJA. CERTA. DĂSCĂLI. DICHISI. DOJENI. FACE. FERCHEZUI. GĂTI. ÎMPODOBI. LUSTRUI. MORALIZA. MUSTRA. SPILCUI. VĂCSUI.

puţul s. art. v. PEGAS.

puţuléţ s. v. PUŢUREL.

puţului vb. v. ARANJA. DICHISI. FACE. FERCHEZUI. GĂTI. ÎMPODOBI. LUSTRUI. SPILCUI. VĂCSUI.

PUŢURÉL s. (reg.) puţuléţ.

PUZDERIE s. 1. duium, grămadă, mulţime, potop, puhoi, sumedenie, (înv. şi pop.) mare, poiéde, (înv. şi reg.) întuneric, (reg.) posmól, tălábă, (Transilv. şi Mold.) silă, (înv.) mulţít, putere, (fig.) groază, grozăvenie, grozăviei (reg. fig.) polog. *(O ~ de duşmani.)* 2. mulţime, potop, sumedenie, (pop.) spuzénie, (înv. şi reg.) sodóm, (fig.) pulbere, spuză, spuzeálă. *(~ de stele.)* 3. (Munt.) splldării (pl.). *(~ de in sau clnepă.)*

puzderie s. v. AŞCHIE. SURCEA. SURCICĂ. ŢANDĂRA.

R

rabárbură s.v. REVENT. RUBARBĂ.

RABAT s. reducere, scăzământ. *(A face* an *~ la preţul unei mărfi.)*

rabiát adj. v. FURIBUND.

RÁBIE s. *(MED.)* turbare, (pop.) turbă, (înv.) turbăciúne. *(Bolnav de ~.)*

RABÍN s. *(BIS.)* (înv.) haham, sacerdot.

rablagi vb. v. DEGRADA. DETERIORA. ÎNVECHI. RAMOLI. STRICA. UZA.

rablagit adj. v. DEGRADAT. DETERIORAT. ÎNVECHIT. RAMOLIT. SENIL. STRICAT. UZAT.

RABLĂ s. rugină, ruginitură, vechitură, (reg.) răbăgíe, roájbă. *(O ~ de puşcă.)*

rablă s. v. GLOABĂ. MÂRŢOAGĂ.

RABOTÁJ s. *(TEHN.)* rabotare, rabotat. *(~ unei piese metalice.)*

RABOTARE s. *(TEHN.)* rabotaj, rabotat. *(~ unei suprafeţe metalice.)*

RABOTAT s. *(TEHN.)* rabotaj, rabotare. *(~ unei piese metalice.)*

ráburi s. pi. v. GĂTEJ. SURCEA. SUR-CICĂ. USCĂTURĂ. VREASC.

RAC s. 1. *(ZOOL.; Astacus fluviatilis)* (rar) stacój. 2. (pop.) cancer. *(Zodia ~.)*

rac s. v. ANCORĂ. CANCER. CORO-PIŞNIŢĂ. DESTUPĂTOARE. NEOPLASM. TIRBUŞON. TUMOARE MALIGNĂ.

racalé'ţ s. v. BROASCĂ DE IARBĂ. BROASCĂ VERDE. BROATEC. BROTAC. BROTĂCEL. BURATIC.

racaméte s. v. BROASCĂ DE IARBĂ. BROASCĂ VERDE. BROATEC. BROTAC. BROTĂCEL. BURATIC.

racatéţ s. v. BROASCĂ DE IARBĂ. BROASCĂ VERDE. BROATEC. BROTAC. BROTĂCEL. BURATIC.

RACÉM s. *(BOT.)* ciorchine, grapă. *(~ este un tip de inflorescenţă.)*

rachiér s. v. POVARNAGIU. VELNICER.

rachieríe s. v. POVARNĂ. VELNIŢĂ.

RACHÍU s. (Mold.) holercă, (Transilv. şi Ban.) palincă, (Transilv.) stropşeálă, vinars, (glumeţ) agheasmă, (arg.) tabardós. *(*O *cinzeacă* de*~.)*

racilă s. v. CUSUR. DEFECT. DEFICIENŢĂ. IMPERFECŢIUNE. INSUFICIENŢĂ. LACUNĂ. LIPSĂ. METEAHNĂ. NEAJUNS. PĂCAT. SCĂDERE. SLĂBICIUNE. VICIU.

RACLA vb. *(MED.)* a chiureta.

racla vb. v. RADE. RĂZUI.

RACLAJ s. *(MED.)* chiuretaj, chiuretare.

raclă s. v. COŞCIUG. LOT. PARCELĂ. SICRIU.

RACLÉTĂ s. *(TEHN.)* raclor, răzuitor.

RACLÓR s. *(TEHN.)* racletă, răzuitor.

RACORD OLANDEZ s. *(TEHN.)* holendru.

RADAR s. *(FIZ.)* radiolocator.

rádăs s. v. EXCEDENT. PLUS. PRISOS. PRISOSINŢĂ SURPLUS.

RÂDE vb. 1. a (se) bărbieri. *(Si-a ~ mustaţa.)* 2. a răzui, (rar) a racla, (reg.) a răzălui. *(A ~ fundul ceaunului.)* 3. a distruge, a nimici, a zdrobi, (înv. şi reg.) a sparge, (íig.) a pulveriza, a şterge. *(Au ~ cetatea.)*

râde vb. v. RETEZA. TĂIA.

RADIA vb. 1. a degaja, a dezvolta, a emana, a emite, a produce. *(O sursă care ~ căldură.)* 2. (reg.) a raza. *(Un astru care ~.)* RADIA vb. a şterge. *(A ~ dintr-o evidenţă.)* RADIÁL adj. radiar, radiat. *(De formă ~.)* RADIANŢĂ s. *(F/Z.)* emitanţă. *(~ este*

o mărime fotomelrică.)

RADIÁR adj. radial, radiat. *(De formă ~.)* RADIAT adj. radial, radiar. *(De formă ~.)* RADIATOR s. calorifer. *(Nu s-a încălzit ~.)*

RADIAŢIE s. 1. radiere. *(Proces de ~ corpusculară.)* 2. *(FIZ.) radiaţie Rontgen* = radiaţie X, raze

Rontgen, raze X; *radiaţie X* = radiaţie Rontgen, raze Rontgen, raze X. 3. rază. *(~ solară.)*

RADICAL adj., s. 1. adj. adânc, capital» considerabil, crucial, decisiv, esenţial, fundamental, hotărâtor, important, însemnat, organic, primordial, profund, serios, structural, substanţial, vital, (livr.) cardinal, major, nodal, (rar) temeinic. *(Prefaceri ~.)* 2- adj. drastic, extrem. *(Măsură ~.)* 3. s. *(MAT.)* rădăcină. *(~ al unui număr.)* 4. s. *(LINGV.)* rădăcină. *(~ al unui cuvínt.)*

RADIERĂ s. gumă, (fam.) ráşpă. *(Şterge un cuvtnt scris, cu ~.)*

RADIERE s. 1. radiaţie. *(Proces de ~ corpusculară.)* 2. degajare, dezvoltare, emanare, emanaţie, producere. *(~ de căldură.)*

radină s. v. RĂGĂLIE. SIREC.

RADIO s. 1. radioreceptor. *(Si-a cumpărat un nou ~.)* 2, radiodifuziune. *(Are o emisiune la~.)*

RADIOBALÍZĂ s. radiofar.

RADIODIFUZIUNE s. radio. *(Are o emU siune la ~.)*

RADIODISTRIBÚŢIE s. radioficaţie.

RADIOFAR s. radiobaliză.

RADIOFICAŢIE s. radiodistribuţie.

RADIOGRAFIE s. radiogramă. *(~ pulmonară.)*

RADIOGRAMĂ s. 1. radiotelegramă. *(A primit o ~ urgentă.)* 2. radiografie. *(~ pulmonară.)*

RADIOLOCATOR s. *(FIZ.)* radar.

RADIORECEPTOR s. radio. *(Si-a cumpărat un ~.)*

RADIOS adj. 1. luminos, strălucitor. *(O dimineaţă ~.)* 2. fericit, încântat. *(O faţă~.)*

RADIOTELEGRAFÍE s. *(FIZ.)* telegrafie fără fir.

RADIOTELEGRÁMĂ s. radiogramă. *(A primit o ~ urgentă.)*

RADIOTERAPIE s. *(MED.)* roentgente-rapie.

RADIUMTERAPÍE s. *(MED.)* curieterapie.

RADON s. *(CHIM.)* emanaţie de radiu. *(~ este un element chimic radioactiv.)*

radóu s. v. PLUTĂ.

rai s. v. CERC. ŞINĂ.

RAFAÉLIC adj. rafaelit, rafaelitic.

RAFAELÍT adj. rafaelic, rafaelitic.

RAFAELÍTIC adj. rafaelic, rafaelit.

RAFINA vb. a se civiliza, a se cultiva, a se •stila, (înv.) a se politici, (fig.) a se ciopli, a se cizela, a se subţia, a se şlefui, (înv. fig.) a se roade. *(S-a mai ~ şi el.)*

RAFINAMENT s. 1. distincţie, eleganţă, bun-gust, (livr. şi fam.) şic. *(~ în ţinută.) 2.* distincţie, eleganţă, fineţe, subtilitate. C~ i*n comportări.)* 3. fineţe, rafinare, subtilitate. *(~ nuanţelor stilistice.)*

RAFINARE s. 1. cultivare, stilare, (fig.) cioplire, cizelare, şlefuire. *(~ exprimării; ~ •în comportare.)*

2. fineţe, rafinament, subtilitate. *(~ nuanţelor stilistice.)*

RAFINAT adj. 1. ales, distins, fin, select, stilat, subtil, (fam.) şic, (fig.) subţire. *(Un public ~.)* 2. cultivat, stilat, (fig.) subţire. *(Exprimare ~.)* 3. fin, subtil. *(Nuanţe ~.) i.* savant. *(O ~ mtnuire a efectelor sonore.)*

rafinat adj. v. MANIERAT. STILAT.

RAFINATÓR s. rafinor. *(E ~ de profesie.)*

RAFINOR s. rafinator. *(E de profesie ~.)*

RAFT s. poliţă, (reg.) corlátă. *(~ la o •etajeră.)*

RAGÁDĂ s. *(MED.)* zăbale (pl.), zăbăluţă, (prin Ban.) zobéle (pl.).

RAGE vb. a mugi, a zbiera, (înv. şi reg.) a rugi, (reg.) a râncăi, a râncălui, (Transilv.) a băuni. *(Vitele ~.)*

r agila-păinânt ului s. v. SPARANGHEL.

RÁGILĂ s. *(TEHK.)* (reg.) răştilă. *(Cu ~* ss *piaptănă fuiorul de in.)*

RAHAT s. (turcism înv.) rahatlocúm. *{Mănâncâ ~ şi bea apă rece.)*

rahat s. v. EXCREMENT. FECALE.

rahatlocúm s.v. RAHAT.

ráhăt s. v. DURATĂ. INTERVAL. ÎNTINDERE. PERIOADĂ. RĂSTIMP. TIMP.

RÁHIS s. *(ANAT.)* măduva spinării.

rahitis s. v. RAHITISM.

RAHITÍSM s. *(MED.)* (înv.) rahitis.

ráhnă s.v. RĂCEALĂ.

RAI s. *(BIo.)* cer, paradis, (livr.) eden. •*^Odihneşte tn ~.)*

ral s. v. PANAHIDĂ. PARASTAS. PATUL. POMANĂ. RĂSADNIŢĂ.

RAIGRAS ENGLEZESC s. *(BOT.; Lolium perenne)* zizanie, (reg.) obsígă, odós, sălbăţíe.

rálmfir s.v. PICHER.

fétnft s. v. CRATIŢĂ. TIGAIE.

de jucării, într-un suprafeţelor

RAION s. secţie. *(-magazin.)*

RAIONÁRE s. zonare. *(-agricole ale unui teritoriu.)*

raipclţ s. v. CHIBRIT.

RAITĂ s. (reg.) otrocól. *(IJă o ~ prin oraş.)*

RALIA vb. a adera. *(A se ~ la o opinie.)*

ram s.v. CRACĂ. CREANGĂ. RAMURĂ.

rama vb. v. LOPĂTA. VÂSLI.

ramazan s. v. STOMAC.

RÂMĂ s. 1. cadru, (rar) încadratúră, pervaz. *(~ de tablou.)* 2. cadru, cercevea, toc. *(~ de fereastră.)*

RÂMĂ s. lopată, vâslă, (reg.) băbáică, opacă, opácină, (Bucov., Transilv. şi Ban.) şúflă. *(Ambarcaţie cu ~e.)*

RAMBLEIÁJ s. rambleiere. *(~ la* o *mină.)*

RAMBLEIÉRE s. rambleiaj. *(~ la o mină.)*

rambúrs s. v. ÎNAPOIERE. RAMBURSARE, RESTITUIRE.

RAMBURSA vb. a înapoia, a restitui. *(A ~ creditul primit.)*

RAMBURSARE s. înapoiere, restituire, (rar) restitúţie, (pop.) întoarcere, (înv.) rambúrs, reânturnáre. *(~ unei datorii.)*

RAMIFICA vb. 1. (rar) a se ramuri, (reg.) a se crăcăna. *(Crengile copacului se ~.)* 2. a (se) diversifica. *(A ~ producţia.)*

RAMIFICARE s. 1. ramificaţie. *(~ unui copac.)* 2. diversificare. *(~ producţiei.)*

RAMIFICAT adj. 1. crengos, crenguros, rămuros, (rar) crăcós, (pop.) rămurát, (reg.) crăcurós, (Transilv.) clombós. *(Arbore ~.)* 2. rămuros, (înv.) răşchirat. *(Reni cu coarne ~.)* 3. arborescent. *(Reţea electrică ~.)*

RAMIFICAŢIE s. 1. ramificare. *(~ a unui copac.)* 2. *(GEOGR.)* braţ, (pop.) crac. *(~ a unei ape curgătoare.)*

ramn s.v. PĂDUCEL.

RAMOLEALĂ s. *(MED.)* ramolire, ramolisment, senilitate, (livr.) decrepitudine, (rar) ramolíţie, (impr.) sclerozare. *(~ unui om virstnic.)*

RAMOLÍ vb. *(MED.)* (livr.) a se seniliza, (înv.) a se matofi, (fam. fig.) a se hodorogi, a se rablagi, a se zaharisi, (impr.) a se scleroza.

RAMOLÍRE s. *(MED.)* 1. (livr.) senilizare, (fam. fig.) zaharisíre, (impr.) sclerozare. *(~ prematură a cuiva.)* 2. ramoleală, ramolisment, senilitate, (livr.) decrepitudine, (rar) ramolíţie, (impr.) sclerozare. *fStarea de ~ a unui otrstnic.)*

RAMOLISMENT s. *(MFD.)* ramoleală, ramolire, senilitate, (livr.) decrepitudine, (rar) ramolíţie, (impr.) sclerozare. *(~ unuí om virstnic.)*

RAMOLÍT adj., s. 1. adj. *(MED.)* senil, (livr.) decrepit, (rar) senilizat, (înv.) matofít, (fam. fig.) hodorogit, rablagit, zaharisit, (impr.) sclerozat. *(Un băârân ~.)* 2. s. babalâc, baccea, căzătură, hodorog, (reg. şi fam.) ghiuj, (reg.) jap, matúf, (prin Mold.) băbălău, (fig.) hârb. *(A ajuns un ~.)*

ramolíţie s.v. RAMOLEALĂ. RAMOLIRE. RAMOLISMENT. SENILITATE.

RAMPĂ s. 1. platformă. *(~ de lansare.)* 2. balustradă, parapet, parmaclic, pălimar, rezemătoare, mână curentă, (rar) reazem, (Transilv. şi Munt.) plimbă, (Transilv.) strajă, (înv.) parmác. *(~ la o scară.)* 3. *(TEATRU)* rivaltă. *(Actorii au ieşit la ~.)* rampă s. v. BARIERĂ. ramplasá vb. v. ÎNLOCUI. SCHIMBA. RAMURĂ s. 1. *(BOT.)* cracă, creangă, (rar) ram, (înv. şi reg.) stâlp, (reg.) rátină, rază, (Transilv.) cloámbă, (Transilv., Bucov. şi Olt.) crac. *(O ~ de măr.)* 2. branşă, disciplină, domeniu, sector, specialitate. *(În ce ~*

activezi?)

RÂNĂ s. *(MED.)* 1. bubă, leziune, plagă, (pop.) meteahnă, (înv. şi reg.) beleáznă, (reg.) oájdă, (înv.) rănitúră. *(Are* o *~ adincă.)* 2. lovitură, (înv.) vătămătúră. *(Are* o *~ uşoară la mină.)*

rână s. v. CALVAR. CANON. CAZNĂ. CHIN. CICATRICE. DURERE. PATIMĂ. SCHINGIUIRE. SCHINGIUIT. SEMN. SUFERINŢĂ. SUPLICIU. TORTURĂ. URMĂ.

ráncă s. y. PIETROŞEL. PORCUŞOR.

RANCHIUNĂ s. ciudă, gelozie, invidie, necaz, pică, pizmă, pornire, (rar) înciudáre, (pop.) năduf, obidă, pizmuíre, pofidă, (înv., reg. şi fam.) parapon, (înv. şi reg., în Bucov.) băsău, (înv. şi reg.) măráz, scârbă, (reg.) pildă, zacă-şeálă, zăcăşíe, (prin Mold.) bănat, (Transilv.) dâcă, (Ban. şi Olt.) inát, (Mold.) póxie, (înv.) patos, răpştíre, rivníre, zavistie, zavistnicíe, (fam.) boală. *(Îl roade ~; simte o ~ nestă-plnită pe...)*

RANCHIUNOS adj. 1. duşmănos, răzbunător, (livr.) vindicativ, (reg.) ţânáş, zăcáş. *(E un spirit ~.)* 2. gelos, invidios, pizmaş, pizmuitor, (pop. şi fam.) ciudós, (reg.) zăcáş, (Transilv.) dâcós, (înv.) pizmătár, pizmătáreţ, râvnitór, zavistiós, zavístnic, zavistuitór, zuliar. *(Om ~ pe succesele altuia.)*

rancoáre s. v. ANIMOZITATE/DISCORDIE. DUŞMĂNIE. ÎNVRĂJBIRE. OSTILITATE. PORNIRE. URĂ. VRAJBĂ. VRĂJMĂŞIE. ZÂZANIE.

râncotă s.v. GĂTEJ. SURCEA. SURCICĂ. USCĂTURĂ. VREASC.

RÂND ALINĂ vb. *(TEHN.)* a moleta.

RÂND ALINARE s. *(TEHN.)* moletare!

RANDALlNĂ s. *(TEHN.)* moletă.

RANDAMENT s. 1. potenţial. *(A crescut ~ producfiei.)* 2. spor. *(Nu avea ~ la lucru.)* 3. productivitate. *(Sporirea ~ la ha.)* 4. eficacitate, eficienţă, folos, operativitate, productivitate, valoare. *(~ unei 'metode.).*

RANG s. 1. demnitate, titlu, (înv.) spiţă, stat. *(1-a acordat ~ de baron.)* 2. demnitate, poziţie, treaptă, (înv.) cin, dregătoríe, ifos, orânduiálă, şedere, vrednicie. *(Ocupă un ~ înalt in stat.)* 3. grad, poziţie, situaţie, treaptă, (înv.) stépenă. *(~ cel mai înalt în ierarhia socială.)* 4. ierarhie, nivel, scară, stare, strat, treat>tă. *(~ social.)* 5. condiţie, stare, teapă, treaptă,'(pop.) mínă, seamă. *(Stnt de acelaşi ~.)* G. funcţie, grad, (înv.) ridicare. *(Are ~*

de director.) 7. categorie, clasă. *(Restaurant de ~ I.)* rang s. v. RÂND. ŞIR. ŞIRAG. RANGĂ s. *(TEHN.)* (pop.) ştangă, (reg.> manelă, răzúş, (Transilv.) paríngă. *(A ridica ceva cu o ~.)*

RANIŢĂ s. rucsac, (rar) sac, (prin Transilv. şi Ban.) bornéu. *(Un alpinist cu ~ in.spate.)* RÁNTIE s. *(BIS.)* (rar) mantie. *(~ preoţească.)*

rántie s. v. BULEANDRĂ. CÂRPĂ. FLEAN-DURĂ. OTREAPĂ. PETICĂ. SCUTEC. ZDREANŢĂ

ranţ s. v. CREŢ. CUTĂ. DUNGĂ. ÎNCREŢITURĂ. RID. RUMEGĂTURĂ. RUMEGUŞ. ZBÂRCITURĂ.

rapace adj. v. APRIG. APUCĂTOR. HRĂPĂREŢ. LACOM. NESĂTUL. PRĂDALNIC. RĂPITOR.

rapacitate s. v. LĂCOMIE. rápăg s. v. ALUNECUS. GHEŢUŞ. LUNE-CUŞ.

rapăn adj. v. ÎNCĂRCAT. PLIN. rapăn s. v. BOALA LUI CARRÉ. JEG. MURDĂRIE. NECURĂŢENIE. RÂIE. SCABIE.

RAPÍD adj., adv. 1. adj. accelerat, grăbit, iuţit, zorit. *(Ritm ~ de deplasare.)* 2. adj. fulgerător, iute. *(Cu o mişcare ~.)* 3. adj. grabnic, grăbit, iute, întins, precipitat, repede, repezit, zorit, (înv. şi pop.) silit, silnic, (înv.) pripitór. *(Un mers ~.)* 4. adv. grabnic, iute. repede, tare. *(Alerga cind mai ~, cind mai încet.)* 5. adv. grabnic, imediat, iute, îndată, repede, urgent, (prin Transilv.) pripeşte. *(Vino ~ să vezi!)* 6. adv. curând, devreme, fuga, grabnic, imediat, iute, îndată, ncintirziat, numaidecât, repede, (rar) tudíla, (pop.) degrabă, momentan, (înv. şi reg.) ncpristán, numai, (reg.) mintenaş, mínteni, (înv.) peşin, techer-mécher. *(Să vii~ înapoi.)* 7. adj., adv. des, grăbit, iute. *(Respiraţie ~; respira ~.)* 8. adj., adv. grabnic, imediat, neântârziat, operativ, prompt. *(O intervenţie ~; a intervenit ~.)* 9. adj. fugitiv, sumar, superficial. *(La o cercetare cit de ~...)*

RAPIDITATE s. 1. iuţeală, repeziciune, viteză, (livr.) celeritate, (rar) velocitáte. *(~ de deplasare a unui mobil.)* 2. grabă, iuţeală, repezeală, repeziciune, viteză, zor, (rar) grăbire, (înv. şi pop.) repejúne. *(A făcui ceva cu mare ~.)* 3. operativitate, promptitudine, repeziciune. *(~ unei intervenţii.)*

rápin s. v. MORVĂ. RĂPCIUGĂ.

rápor s.v. POJAR. RUJEOLĂ.

RĂPITĂ s. *(BOT.)* 1. *(Brassica napus şi râpa)* (reg.) brójbă, nap, navetă, curechi-de-câmp, curechi-sălbátic. 2. *rapiţă-sălbatică (Nas-turtium palustre)* = brâncuţă.

rapiţă albă s. v. MUŞTAR.

rapiţă de câmp s.v. MUŞTAR. NAP SĂLBATIC.

rapiţă de muştar s. v. MUŞTAR.

rapiţă sălbatică s. v. MUŞTAR. NAP SĂLBATIC. RIDICHE SĂLBATICĂ.

RAPORT s. 1. conexiune, corelaţie, înlănţuire, legătură, relaţie, (livr.) consecúţie, (rar)

conexitate. *(Stabileşte un ~ intre fenomene.)* 2. legătură, relaţie, (livr.) contingenţă, nex, (înv.) legământ, referinţă, (grecism înv.) schésis. *(Ce ~ este între... ?)* 3. contact, legătură, relaţie. *(A stabili un ~ cu...)* 4. proporţie, relaţie. *(Un ~jusi între elemente.) 5. (MAT.)* proporţie. 6. conformitate. *(Cheltuieli în ~ cu veniturile.)* 7. referat, situaţie, dare de seamă, (prin Transilv.) sămădăş, (înv.) doclád, otnoşénie, tacrir, (rusism înv.) predstavlénie. *(A întocmit un ~ despre • • •)*

RAPORTĂ vb. 1. a privi, a se referi, (înv.) -a se atinge. *(Aceste documente se ~ la...)* 2. a se referi, a viza. *(Cele arătate se ~ la următoarea problemă...)* 3. a se referi, (înv.) ase provoca, a se provocălui. *(La ce le ~ ?) 4. a* referi, a relata. *(A ~ despre...) S.* (rusism înv.) a predstavlisi. *(I-a ~ ce a făcut.)*

RAPORTARE s. referinţă, referire, (înv.) provocare. *(Fără nici o ~ la...)*

raportatór s. v. RAPORTOR.

RAPORTOR s. 1. (înv.) raportatór. *(A fost desemnat ~ la congres.)* 2. *(MAT.)* (înv.) transportator. *(Cu ~ se măsoară unghiurile.)*

rapt s. v. FURAT. FURĂTURĂ. FURT. HOŢIE. JAF. JEFUIRE. JEFUIT. PRADĂ. PRĂDARE. PRĂDAT. PRĂDĂCIUNE. PUNGĂŞEALĂ. PUNGĂŞIE. RĂPIRE.

RAR adj., adv. 1. adj. depărtat, distanţat. *(Rinduri ~.)* 2. adj. afânat, moale, poros, pufos, (rar) înfoiát, ţărânós, (reg.) puhav. *(Pămint ~.)* 3. adj. rarefiat, rărit, (rar) rarificát. *(Aerul ~ al piscurilor.)* 4. adj. subţire, transparent, uşor, (înv.) uşúre. *(O ceaţă ~; un material ~.)* 5. adj. lent. *(Bătaia ~ a pendulci.)* 6. adv. *(MUZ.)*adagio, încet, lento. 7. adv. puţin, rareori. *(Venea ~ pe la noi.)* Jî. adv. arar, arareori, rareori. *(~ se auzea cile o xoaplă.)* 9. adj. ales, deosebit, distins, superior. *(Un om ~.)* 10. adj. preţios, scump, valoros. *(Bijuterii ~.)*

rara adv. v. AGALE. ALENE. BINIŞOR. DOMOL. ÎNCET. ÎNCETINEL. ÎNCETIŞOR. LIN. LINIŞTIT. UŞUREL.

RAREFÁCŢIE s. rarefiere, (rar) rarificáre. (~ *aerului.)*

RAREFIÁ vb. (rar) a (se) subţia, (reg.) a (se) subtira. *(Viníul ~ norii.)*

RAREFIAT adj. I. subţire. *(Nori ~.)* 2. rar, rărit, (rar) rarificát. *(Aerul ~ al piscurilor.)*

■ RAREFIERE s. rarefacţie, (rar) rarificáre. *(~ aerului.)*

RAREORI adv. 1. puţin, rar. *(Venea ~ pe la noi.)* 2. arar, arareori, rar. *(~* se *auzea cile o şoaptă.)*

rarifieáre s. v. RAREFACŢIE. RAREFIERE.

rarificát adj. v. RAR. RAREFIAT. RĂRIT.

rarisim adj. v. ^EXCEPŢIONAL. NEOBIŞNUIT.

RÁR1ŞTE s. răritură, (pop. ráríş, (reg.) rărét, rărime. *(Se odihnea intr-o ~* de *pădure.)*

RARITATE s. curiozitate. *(O ~ a naturii.)*

ráriţii s. art. v. LUCEAFĂRUL DE ZIUĂ. LUCEAFĂRUL DIN ZORI.„SIRIUS.

RÁRIŢĂ s. *(AGRIC.)* (reg.) săpătoare' (prin Transilv.) sapă, (prin Dobr.) târrnâc' (înv.) răritoáre.

ras adj. v. DREPT. NETED. PLAN. PLAT. ŞES.

RAS adj., adv. 1. adj. bărbierit. *(Faţă ~.)* 2. adj. răzuit. *(Un obiect ~.)* 3. adv. razant, tangenţial. *(Zboară ~ cu pămîntul.)*

RAS s. bărbierit, (rar) răsătúră. *(Cit costă*

RASA s. *(BIOL.) 1.* soi, specie, (pop.) sămânţă, (prin Transilv. şi Munt.) strană. *(~ de vite.)* 2. sânge. *(Cal de ~ arabă.)* 3. (înv.) soi. *(~ mongolă.)*

RASĂ s. *(BIS.)* (înv.) schímă. *(A îmbrăcat ~ monahală.)*

ráseotă s. v. GĂTEJ. SURCEA. SURCICĂ. USCĂTURĂ.VREASC.

RASIAL adj. rasist.

RASÍST adj. rasial.

rasol s. v. TENCUIALĂ.

rasoleálă s. v. TENCUIALĂ.

*RASOLÍ vb. (reg.) a sucăli. *(A ~ treaba.)*

rast s. v. POPAS. POPOSIRE.

RASTER s. *(FOTO)* sită fotografică.

raşpaláu s. v. RAŞPEL.

ráşpâ s. v. GUMĂ. RADIERĂ.

RÁŞPEL s. *(TEHN.)* (reg.) raşpaláu, răzălău.

ráştllâ s. v. RAGILĂ.

RATAT adj. 1. eşuat, neizbutit, nereuşit. *(O acţiune ~.)* 2. pierdut, scăpat. *(Ocazie~.)*

RATĂ s. 1. (rar) tranşă, (pop.) câşti, (înv.) soroc. *(A restituit suma în două ~.)* 2. *(FIN.)* procent. *(~ a scontului, a dobânzii.)* 3. *(EC. POL.)* curs. *(~ schimbului.)*

rată de asigurare s. v. PRIMĂ DE ASIGURARE.

RATIFICA vb. *(JUR.)* a confirma, a consacra, a consfinţi, a întări, a sancţiona, a valida, (înv.) a sacra. *(Adunarea a ~ aceste măsuri.)*

RATIFICARE s. *(JUR.)* confirmare, consacrare, consfinţire, întărire, sancţionare, sancţiune, validare, (înv.) sacráre. *(~ a unei legi.)*

RATIFICAT adj. *(JUR.)* confirmat, consacrat, consfinţit, întărit, sancţionat, validat. *(Măsură, lege ~.)*

rátină s. v. CRACĂ. CREANGĂ. RAMURĂ.

RATÍTE s. pi. *(ORNIT.)* acarinate (pl.). *(Struţul face parte din grupul ~lor.)*

rátotă s. v. JUMÁRI. OMLETĂ.

raţă s. v. PLOSCĂ. URINAR.

raţă mică s. v. SARSELĂ.

RAŢIE s. porţie, (înv. şi reg.) obricáriţă, (înv.) mertíc, oboroc, tain. *(~ de alimente.)*

RAŢIONA vb. a chibzui, a cugeta, a gândi, a judeca, a medita, a reflecta, (înv.) a medi-tarisi, a mândri, a rezona, a semui. *(Vrea să ~ în linişte.)*

RAŢIONA vb. a raţionaliza. *CA ~ consumul de petrol.)*

RAŢIONAL adj., adv. 1. adj. cerebral, intelectual, mintal, spiritual. *(Activitate ~.)* 2, adj. logic. *(Judecată ~.)* 3. adj. cuminte,

cumpănit, echilibrat, rezonabil, (înv.) rezonat. *(Om ~.)* 4. adj. bun, chibzuit, folositor, gândit, înţelept, judicios, rezonabil, socotit, util, (fig.) sănătos. *(Un sfat ~.)* 5. adv. chibzuit, cuminte, înţelept, înţelepţeşte, judicios. *(A procedat ~.)*

RAŢIONALIZA vb. a raţiona. *(A ~ consumul de petrol.)*

RAŢIONAMENT s. 1. argument, considerent, (înv.) rezon. *(I-a convins cu ~e logice.)* 2. (înv.) rezon, |rezonamént, socoátă, socoteală. *(Şi-a făcut următorul ~...)* 3. judecată, minte, raţiune, (înv.) socoátă, socoteală, socotinţă. *(Are un ~ sănătos.)*

RAŢIUNE s. 1. gând, minte. *(Cind cu ~ n-ai gândit.)* 2. deşteptăciune, intelect, inteligenţă, judecată, minte, pricepere, spirit, (pop.) duh, (Ban., Transilv. şi Olt.) pámet, (înv.) înţelegere, (fam.) dóxă, (fig.) cap,

creier. *(Are o ~ de nivel mediu.)* 3. gândire, intelect, judecată, minte, spirit. *(Operă a ~.)* 4. gândire, intelect, înţelegere, judecată, minte, (fig.) cap. *(Are o ~ extrem de limpede.)* 5. judecată, minte, (rar) cunoştinţă, (pop. şi fam.) glagóre, (înv.) rezon. *(O ~ normală.)* 6. judecată, minte, raţionament, (înv.) socoátă, socoteală, socotinţă. *(Are o ~ sănătoasă.),* 7. chibzuială, chibzuinţă, chibzuire, cuminţenie, cumpăt, cumpătare, înţelepciune, judecată, măsură, minte, moderaţie, socoteală, socotinţă, tact, (livr.) continénţă, (rar) cu-minţíe, ponderáţie, temperánţă, (pop.) scum-pătáte, (înv. şi reg.) sfat, (înv.) sămăluíre, socoátă, tocmeală, (fam.) schépsis, (fig.) cum-păneálă, cumpănire. *(Demonstrează tn viaţă multă ~.)* 8. îndreptăţire, justificare, motivare, motivaţie, temei, (livr.) legitimare, legitimitate, (pop.) noimă, (înv.) rezon. *(~ unei hotă-riri.)* 9. justificare, logică, motivare, noimă, rost, sens, temei, *(Nu văd ~ comportării lui.)* 10. rost, socoteală. *(Are şi aceasta o ~.)* 11. înţeles, rost, semnificaţie, sens, tâlc, (înv. şi pop.) meşteşug, (pop.) noimă, (Mold. şi Munt.) merchéz, (înv.) tocmeală. *(Ce ~ are această afirmaţie?)* 12. cauză, considerent, mobil, motiv, pricină, prilej, temei, (înv. şi pop.) cuvânt, (pop.) noimă, price, (înv.) cap, obiect, povód, rezon, (fig.) izvor, sămínţă. *(~ care explică producerea unui fenomen.)*

RAZ s. *(TEHN.)* răzuitor. *(~ din oţel-crom.)*

raz s. v. OTIC. RĂVAR.

RAZACHÍE s. *(BOT.)* ţiţa-vacii. *(~ este o specie de struguri.)*

RAZANT adv. ras, tangenţial. *(Zboară ~ cu pămintul.)*

RAZĂ s. 1. radiaţie. *(~ solară.)* 2. dâră, dungă, fascicul, fâşie, trâmbă, (fig.) sprinceană. *(O ~ de lumină.)* 3. *(FJZ.) raze Rbntgen* – radiaţie Róntgen, radiaţie X, raze X; *raze X* = = radiaţie Rontgen, radiaţie X, raze Róntgen. 4. *(GEOM.)* (înv.) semidiamétru. *(~ unui cerc.)*

rază s.v. CRACĂ. CREANGĂ. FLOAREA-SOARELUL FOFEAZĂ. RAMURĂ.

RAZNA adv. haihui. *(Umblă ~.)*

răbăgíe s. v. RABLxl. RUGINĂ. RUGINI-TURĂ. VECHITURĂ.

RĂBDA vb. 1. a îndura, a pătimi, a păţi, a suferi, a suporta, a trage, (astăzi rar) a purta, (înv. şi reg.) a petrece, a târpi, (prin Bucov.) a joi, (Transilv.) a paula, (Ban.) a peşti, (prin Transilv.) a pristui, (înv.) a bineviea, a cerca, a obicni, a pănăta, (fig.) a înghiţi, *(Câte n-a ~ !)* 2. a duce, a îndura, a suferi, a suporta. *(El a ~ tot greul.)* 3. a accepta, a admite, a concepe, a îngădui, a permite, a suferi, a suporta, a tolera, (înv. şi reg.) a pristăni, (înv.) a obicni, a volnici, (fig. fam.) a înghiţi. *(Nu pot ~ una ca asta.)* 4. a se abţine, a se domina, a se înfrâna, a se opri, a se reţine, a se stăpâni. *(N-a putut ~ să nu-i spună vreo două.)*

RĂBDARE s. 1. (livr.) pacientă, (înv.) târpénie. *(Are o ~ îngerească.)* 2. perseverenţă, stăruinţă, tenacitate. *(Dovedeşte multă ~ în acţiunile sale.)*

răbdare s. v. CHIN. DURERE. INDULGENŢĂ. ÎNCERCARE. ÎNGĂDUINŢĂ. ÎNGĂDUIRE. NĂDEJDE. PATIMĂ. PĂS.. PĂTIMIRE. SPERANŢĂ. SUFERINŢĂ. TOLERANŢĂ.

RĂBDĂTOR adj. 1. îndurător, (pop.) răbduríu. *(E foarte ~ in faţa suferinţei.)* 2. (livr.) pacient, (înv. şi pop.) răbduríu, (pop.) pilos, (înv.) suferitor. *(Se arată ~ cu noi.)* 3. perseverent, stăruitor, tenace, (livr.) pacient» (rar) răbduríu, (astăzi rar) străduitór, (pop.) pilos, (înv.) nevoitor. *(O fire ~.)*

răbdător adj. v. CONCESIV. INDULGENT. ÎNGĂDUITOR. TOLERANT.

răbduríu adj. v. ÎNDURĂTOR. PERSEVERENT. RĂBDĂTOR. STĂRUITOR. TENACE.

răblărít adj. v. DEGRADAT. DETERIORAT. ÎNVECHIT. STRICAT. UZAT.

RĂBÓJ s. (reg.) răvaş. *(Socoteală înscrisă la ~.)*

răboj s. v. CALCUL. CALCULARE. RA-VAR. SOCOTEALĂ. SOCOTIRE. SOCOTIT-

răbolí vb. v. RĂCNI. RĂSTI. STRIGA. ŢIPA. URLA. ZBIERA.

răboţoí vb. v. RĂCNI. RĂSTI. STRIGA. ŢIPA. URLA. ZBIERA.

RĂBUFNEÁLĂ s. răbufnire, (rar) răbuf-nitúră. *(A avut 0,. de indignare.)*

RĂBUFNÍ *vb.* a erupe, a irupe, a izbucni, a năvăli, a ţişni, (reg.) a násădi, (prin Olt. şi Ban.) a bui, (Transilv.) a bujdi, (prin Olt.> a buşni, (Transilv. şi Mold.) a buti. *(Petrolul ~ din pământ.)*

RĂBUFNÍRE s. 1. erupţie, irupere, irupţie, izbucnire, ns";ilir<. tâsnire. *(~ petrolului din pâmtnt.)* 2. răbufneală, (rar) răbufnitúră. *(A avut o ~ de furie.)*

răbufnitúră s. v. RĂBUFNEALĂ. RĂBUFNIRE.

răbuní vb. v. ÎNTINDE. LUNGI. TOLĂNI-

răbunít adj. v. CULCAT. ÎNTINS. LUNGIT. TOLĂNIT. TRÂNTIT.

răcan s. v. RECRUT.

răcălívb. v. RÂCÂI. SCORMONI. SCURMA.

răcămătí vb. v. RĂCNI. RĂSTI. STRIGA. ŢIPA. URLA. ZBIERA.

răcănél s.v. BROASCĂ DE IARBĂ. BROASCĂ VERDE. BROATEC. BROTAC. BROTĂ-CEL. BURAT IC.

răcani vb. v. OCĂCĂI. ORĂCĂL răcăşí vb. v. ÎNTINDE. LUNGI. TOLĂNI. răeeá s. v. MINCIOG.

RĂCEALĂ s. 1. frig, rece. *(~ de afară.)* 2. *(MED.)* (pop.) tróahnă, (prin Mold.) ráhnă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) şuhăríe. *(A contractat o ~ zdravănă.)* 3.* (fig.) reţinere, rezervă. *(Spectacolul a fost primit cu destulă ~.)*

răceală s. v. APATIE. CALM. CUMPĂT. DELĂSARE. FIRE. INDIFERENŢĂ. INDOLENŢĂ. INERŢIE. INSENSIBILITATE. NEPĂSARE. PASIVITATE. PLACIDITATE. STĂPÂNIRE. TEMBELISM. răchişoară s. v. CĂTINĂ. RĂCHITÁN s. *(BOT.; Lythrum salicaria)* (reg.) brăileáncă, călbăşoáră, gălbejoară, lemnúş, lemnúşcă, zburătoare, florile-zí-nelor (pl.).

RĂCHÍTĂ s. *(BOT.)* 1. *(Salix fragilis)* lozie, mlajă, (reg.) plesnitoáre, sálcă, salcie, sălcícă. sălcioáră. 2. *(Salix viminalis)* lozie, mlajă, răchiţică, salcie, (reg.) străvăţ. 3.*răchită-roşie (Salix purpurea)* = lozie, mlajă, (reg.) răchiţică, salcie. 4. *răchită albă (Salix inca-na)* = mlajă.

răchită s. v. IOV. SALCIE. SALCIE PLETOASĂ. ZĂLOG.

răehiţéle s. pi. v. SLĂBĂNOG. RĂCHIŢÍCĂ s. *(BOT.)* 1. *(Elaegnus angus-tifolia)* (rar) măslin-sălbátic, (reg.) sălcioáră, salcie-domneáscă, salcie-mirositoáre, sălciuţă mirositoare. 2. *(Salix viminalis)* lozie, mlajă, răchită, salcie, (reg.) străvăţ.

răchiţică s. v. LOZIE. MLAJĂ. RĂCHITĂ ROŞIE. RĂSCOAGE. SALCIE PLETOASĂ. RĂCÍ vb. a (se) răcori, (reg.) a (se) reveni. *(Afara s-a mai ~.)* RĂCÍTadj. rece. *(Ciorba e ~.)* RĂCITÓR s. gheţar. *(Pune*

carnea la ~.) RĂCITÚRI s. pi. piftie, (reg.) aitúri (pl.), cotoroáge (pl.), ingheţătúră, picioróng, pis-toséli (pl.), râsól, reci (pl.), străgheáţă, (Mold.) plachíe, (Olt. şi Ban.) tremurici (pl.). *(~ d« porc.)*

răcluí vb. v. PARCELA.

RĂCNET s. strigăt, ţipăt, urlet, zbierătură, zbieret, (rar) strigare, strigătúră, ţipătúră, (înv. şi reg.) răcnitúră. *(~ de durere; ce sini ~ astea?)*

RĂCNÍ vb. 1. a striga, a ţipa, a urla, a zbiera, (reg.) a tivii, (Transilv.) a puhăi, (Transilv. şi Maram.) a ţipoti, (fam. fig.) a se sparge. *(~ de durere.)* 2. a striga, a ţipa, a urla, a vocifera, a zbiera. *(Ia nu mai ~, că te aud!)* 3. a se răsti, a striga, a ţipa, a urla, a zbiera, (pop.) a se oţărî, a se stropşi, (înv. şi reg.) a se răpşti, (reg.) a se răboţoi, aseră că-maţi, a se răgădui, a se răscocora, a se războti, (prin Transilv.) a se aspri, (Transilv. şi Ban.) a se născocorî, (prin Olt. şi Munt.) a se răboli,

(înv.) a marecuvânta, (fam.) a se burzului, a se răţoi, a se zborsi. *(Ce ~ asa la mine?)*

răcnitúră s. v. RĂCNET. STRIGĂT. ŢIPĂT. URLET. ZBIERĂTURĂ. ZBIERET.

răcoare adj. v. RĂCORITOR. RĂCOROS. REAVĂN. RECE.

RĂCOARE s. răcoreală, (reg.) reveneálă. *(~ nopţii.)*

răcoare s. v. AREST. ÎNCHISOARE. OCNĂ. PENITENCIAR. PUŞCĂRIE. TEMNIŢĂ.

RĂCOREALĂ s. răcoare, (reg.) reveneálă. *(~ nopţii.)*

răcorcle s. pi. v. ROCHIŢA-RÂNDUNE-LEI. ROCHIŢA-RÂNDUNICII. VOLBURĂ. ZOREA.

RĂCORI s. pi. fiori (pl.). *(Îl trec ~.)*

RĂCORÎ vb. a (se) răci, (reg.) a (se) reveni. *(Afară s-a mai ~.)*

răcori vb. v. ALINA. CALMA. DOMOLI. ÎMBLÂNZI. LINIŞTI. POTOLI. TEMPERA. UŞURA.

răcorit adj. v. RĂCORITOR. RĂCOROS.

RĂCORITOR adj. răcoros, (rar) răcorit, (înv.) răcoare. *(O adiere ~ pe vreme de arşiţă.)*

RĂCOROS adj. 1. răcoritor, (rar) răcorit, (înv.) răcoare. *(O adiere ~ pe vreme de arşiţă.)* 2. reavăn, rece, (înv.) răcoare. *(Aerul cel ~ al nopţii.)* 3. friguros, rece. *(A avut o vreme ~ la mare; o locuinţă ~.)*

RĂCOVÍNĂ s. *(BOT.; Stellaria media)* (reg.) aurică, cuişoríţă, gheţişoáră, rocoţél, scânteiúţă, coadă-de-găină, iarba-găinii, iarbă-de-păsări, steluţa-fétei, steluţă-álbă.

răcovínă s. v. MIERLUŢĂ. ROCOŢEA. SCÂNTEIOARĂ. SCÂNTEIÚŢĂ.

RĂCUÍNĂ s. *(BO T.; Galium rotundifolium)* sânziană, (reg.) floarea-sfântului-Ión.

RĂCULÉŢ s. 1. *(ZOOL.)* răcuşor, (rar) răcúţ. 2. *(BOT.; Polggonum bislorta)* (reg) cârligát, cârligăţică, cârligél, nodurár, şerpá-riţâ, troscot, troscoţél, buruiana-rândunícii, iarba-baláurului, iarba-şárpelui, iarbă-iúte, iarbă-róşie, lemn-dúlce, moţul-curcánului, ră-dăcina-şárpelui.

răcúrgere s. v. REFLUX.

RĂCUŞÓR s. *(ZOOL.)* răculeţ, (rar) răcúţ.

răcúţ s. v. RĂCULEŢ. RĂCUŞOR.

RĂDAŞCĂ s. *(ENTOM.; Lucanus cervus)* răgace, (reg.) bourél, buhai, carabán, cerb, cerbár, cornác,

taur, boul-bábei, boul-Dóm-nului, boul-lui-Dumnezéu, capul-cerbului, vaca-Dómnului.

rădăcina-ciumei s. v. CAPTALAN.

rădăcina sărăciei s. v. PĂTRUNJEL-DE CÂMP. PĂTRUNJEL-SĂLBÁTIC.

rădăcina-şárpelui s. v. RĂCULEŢ.

RĂDĂCÍNĂ s. 1. cotor, (reg.) măcău. *(~ cozii calului.)* 2. *(MED.)* (pop.) ţâţfnă. *(~ unui furuncul.)* 3. *(LINGV.)* radical. *(~ unui cuvânl.)* 4. *(MAT.)* radical. *(~ unui număr.)*

rădăcină s.v. BAZĂ. FUNDAMENT. FUNDAŢIE. SCORBURĂ. TEMELIE.

rădăcină-de-friguri s. v. RODUL-PĂMÂN-TULUI.

rădăcină-de-Iingoáre s. v. IARBĂ-DE-LIN-GOARE.

rădăcină-de-piper-álb s. v. GHIMBER.

rădăcină-dulce s. v. LEMN-DULCE.

rădăcină-neagră s. v. TĂTĂNEASĂ.

rădăcină-sălbatică s. v. HREAN.

rădiáe s. v. DUMBRAVĂ.

rădúce vb. v. ADUCE. APROPIA. ASEMĂNA. ASEMUI. SEMĂNA.

rădván s. v. CĂLEASCĂ.

RĂFUÍ vb. a se socoti. *(Lasă că ne ~ noi!)*

răfuí vb v. ACHITA. LICHIDA. ONORA. PLĂŢI.

RĂFUIALĂ s. (italienism) vendetă.

RĂGÁCE s. *(ENTOM.; Lucanus cervus)* rădaşcă, (reg.) bourél, buhai, carabán, cerb, cerbár, cornáe, taur, boul-bábei, boul-Dóm-nului, boul-lui-Dumnezéu, capul-cérbului, vaca-Dómnului.

RĂGAZ s. 1. odihnă, repaus, (pop.) preget, zăbavă, (înv. şi reg.) odihneálă, páos, răzbun, (înv.) răposáre, răsuflare, răsuflu. *(.Şi-a permis un ~.)* 2. linişte, pace, tihnă. *(N-are o clipă de ~.)* 3. timp, vreme, (pop.) răspás. *(Nu-i dă nici ~ să respire; dă-mi puţin ~ să mă gindesc.) 4.* epocă, interval, perioadă, răstimp, spaţiu, timp, vreme, (pop.) răspás, soroc, (înv. şi reg.) seamă, (înv.) zăstímp, (grecism înv.) protesmíe. *(În acel ~...)* 5. amânare, păsuială, păsuire, (pop.) îngăduinţă, îngă-duíre, (înv. şi reg.) răzbun. *(I-a acordat un ~ pentru onorarea poliţei.)*

răgăduí vb. v. ACUMULA. ADUNA. AGONISI. APUCA. ECONOMISI. FACE. ÎNTÂM-PLA. NIMERI. RĂCNI. RĂSTI. STRIGA. STRÂNGE. ŢIPA. URLA. ZBIERA.

RĂGĂLÍE s. (reg.) răgăţínă, (Olt.) radină. *(~ formată pe malul unui rtu.)*

răgălíe s. v. PIR.

răgăţínă s. v. RĂGĂLIE.

RĂGET s. muget, (rar) mugit, mugitúră, rúget. *(~ leului.)*

RĂGILÁ vb. (reg.) a răheri. *(A ~ fuiorul de in.)*

răglotí vb. v. BATE. LUPTA. RĂZBOI.

răgorít adj. v. RĂGUŞIT.

răgoritúră s. v. DISFONIE. RĂGUŞEALĂ.

RÂGUŞEÁLĂ s. *(MED.)* disfonie, (reg.) răgoritúră.

RĂGUŞÍ vb. (reg.) a sitivi, (Mold. şi Tran-silv.) a (se) ştiri, (fig.) a se dogi, a se hodorogi. *(Ai ~ de tot; i s-a ~ glasul.)*

RĂGUŞÂT adj. 1. (reg.) răgorít. *(Om ~.)* 2. hâriit, hârâitor, (reg.) siteáv, (fig.) dogit, hodorogit, spart. *(Un glas ~.)*

răheri vb. v. RĂGILA.

răi vb. v. ÎNRĂI.

răiciúne s. v. ASPRIME. BARBARIE. BRUTALITATE. CRUZIME. FEROCITATE. NEÂNDURARE. NEOMENIE. RĂUTATE. SĂLBĂTICIE. VIOLENŢĂ. VITREGIE.

răímc s. v. RĂUTATE.

răínţă s. v. RĂUTATE.

răíre s. v. RĂUTATE:.

răít adj. v. CHIRCIT. DEGENERAT. ÎNCHIRCIT. NEDEZVOLTAT. PIPERNICIT. PIRPIRIU. PRICĂJIT. PRIZĂRIT. SFRIJIT.

răitár s. v. CAVALERIST. CĂLĂREŢ-

RĂMAS s. rămânere. *(~ lui acolo.)*

rămas s. v. AMANET. EXCEDENT. GAJ. GARANŢIE. MOŞTENIRE. PARIU. PATRIMONIU. PLUS. PRINSOARE. PRISOS. PRISOSINŢĂ. RĂMĂŞAG. RĂMĂŞIŢĂ. REST. SUCCESIUNE. SURPLUS.

rămáş s. v. PARIU. PRINSOARE. RĂMĂŞAG.

RĂMĂŞAG s. pariu, prinsoare, (înv. şi pop.) rămas, (reg.) rămáş, rămăşeálă, rămăşiţă. *(A face ~ cu cineva.)*

rămăşeálă s. v. PARIU. PRINSOARE. RĂMĂŞAG.

rămaşi vb. v. PARIA.

rămăşitúrăs. v. RĂMĂŞÍŢĂ. REST.

RĂMĂŞÍŢĂ s. 1. rest, (înv. şi reg.) rămăşitúră, (Transilv.) mărădíc, mont, (înv.) rămas. *(O ~ din ceva.)* 2. relicvă, urmă, vestigiu. *(~e ale trecutului.)*

rămăşiţă s. v. COBORÂTOR. DESCENDENT. DIFERENŢĂ. MOŞTENIRE. ODRASLĂ. PARIU. PATRIMONIU. PRINSOARE. PROGENITURĂ. RĂMĂŞAG. REST. RESTANŢĂ. SCOBORÂTOR. SUCCESIUNE. URMAŞ. VIŢĂ. VLĂSTAR.

rămăşiţe s. pi. v. MOAŞTE. RELICVE. VESTIGII.

RĂMINE vb. 1. a sta, a zăbovi, (înv.) a prebândi. *(Să nu ~ mult acolo.)* 2. a sta. *(~ cu noi la masă.)* 3. a supravieţui. *(N-au mai ~ decâi ei.)* 4. (Transilv. şi Ban.) a udi. *(Au fost nouă, au ~ opt.)* 5. a dăinui, a dura, a exista, a fi, a se menţine, a se păstra, a se perpetua, a persista, a trăi, a ţine, (rar) a subzista, (înv.) a locui, a

petrece, a sta, a via. *(Cit va ~ lumea şi pămintul; vechi obicei care a ~ şi astăzi.)* 6. a (i) se fixa, (fig.) a se grava, a se imprima, a se întipări, a se pecetlui, a se săpa, (înv. fig.) a se tipări. *(Cuvintele lui i-au ~ în conştiinţă.)* 7. a se alege. *(Cu ce ai ~ ?)* 8. a prisosi. *(S-a mâncat si a mai şi ~.*)

rămâne vb. v. BATE. BIRUI. ÎNFEÂNGE. ÎNTRECE. ÎNVINGE.

RĂMÂNERE s. rămas. *(~ lui acolo.)*

rămurát adj. v. CRENGOS. CRENGUROS. RAMIFICAT. RĂMUROS.

RĂMUREÁ s. *(BOT.)* 1. crăculiţă, crăcu-şoară, crăcuţă, crenguţă, rămurică, (Ban.) şibă. *(O ~ de brad.)* 2. (la pi.; *Clavaria botrgtis)* (reg.) meloşél, opintíci (pl.), tocmăgél, verzi-şoáră, barba-cáprei, burete-crét, ereasta-cocóşului.

ramuri vb. v. RAMIFICA.

RĂMURÍCĂ s. *(BOT.)* crăculiţă, crăcu-şoară, crăcuţă, crenguţă, rămurea, (Ban.) şíbă. *(O ~ de brad.)*

RĂMURÍŞ s. (rar) rămuríşte.

rămuríşte s. v. RĂMURIŞ.

RĂMUROS adj. 1. crengos, crenguros, ramificat, (rar) crăcós, (pop.) rămurát, (reg.) crăcurós, (Transilv.) clombós. *(Arbore ~.)* 2. ramificat, (înv.) răşchirat. *(Reni cu coarne ~.)*

răneau s. v. PRĂJEALĂ. RÂNTAS.

RĂNÍ vb. *(MED.)* (livr.) a (se) leza, (rar) a (se) vulnera, (pop.) a (se) vătăma, (reg.) a (se) săgni, (Transilv. şi Ban.) a (se) prizări, (înv.) a (se) plăgui. *(S-a ~ la mină.)*

răni vb. v. DUREA. INSULTA. ÎNDURERA. ÎNTRISTA. JIGNI. MÂHNI. OFENSA. ULTRAGIA.

RĂNÍRE s. *(MED.)* (livr.) lezare, (pop.) vătămare.

rănire s. v. INSULTARE, ÎNDURERARE. ÎNTRISTARE. JIGNIRE. MÂHNIRE. OFEN-SARE. ULTRAGIERE.

RĂNÍT adj. *(MED.)* lovit, (livr.) lezat, (pop.) vătămat, (Transilv.) maród, (Ban., Transilv. şi Bucov.) prizărit, (înv.) plăguít. *(Om uşor ~.)*

rănit' adj. v. INSULTAT. JIGNIT. OFENSAT. ULTRAGIAT.

rănitúră s. v. BUBĂ. LEZIUNE. PLAGĂ. RANĂ.

răntuí vb. v. DERANJA. RĂSCOLI. RĂVĂŞI. ZĂPĂCI.

răntu'ít adj. v. DĂRĂPĂNAT. DEGRADAT. MĂCINAT. PĂRĂGINIT. PRĂPĂDIT. RUINAT. STRICAT.

răntuná vb. v. ARUNCA. AZVÂRLL CULCA. DĂRÂMA. DOBORÎ. ÎNTINDE. LUNGI. PRĂBUŞI. PRĂVĂLI. RĂSTURNA. TRÂNTL răpăgú'ş s. v. ALUNECUŞ. CLINĂ. COASTĂ. COBORÂŞ. COSTIŞĂ. GHEŢUŞ. LUNECUS. MUCHIE. PANTĂ. POVÂRNÍS. PRIPOR. REPEZIŞ. SCOBORÂŞ. VERSANT.

RĂPĂÍ vb. 1. a ropoti, (astăzi rar) a pârâi, (reg.) a ropăi. *(Ploaia ~ pe acoperişuri.)* 2. a păcăni, a pârâi, a ţăcăni, (rar fig.) a toca. *(Mitraliera ~ fără întrerupere.)* 3. a răsuna, a vui. *(Sala ~ de aplauze.)*

RĂPĂIALĂ s. I. răpăit, răpăitură, ropot, ropotire, ropotit, (reg.) ropăiálă, *(0 ~ de ploaie.)* 2. ropot. *(O*

~ de aplauze.)

RĂPĂÍT s. 1. răpăială, răpăitură, ropot, ropotire, ropotit, (reg.) ropăiálă. *(Un ~ de ploaie.)* 2. păcăneală, păcănire, păcănit, păcă-nitură, pâriitură, şuierat, şuierătură, ţăcă-neală, ţăcănire, ţăcănit, ţăcănitură. *(Un ~ ritmic.)*

RĂPĂITURĂ s. răpăială, răpăit, ropot, ropotire, ropotit, (reg.) ropăiálă- *(O ~ de ploaie.)*

răpăluí vb. v. REFACE. REPARA. răpăluít adj. v. REFĂCUT. REPARAT. răpăluít s. v. REFACERE. REPARARE. REPARAT. REPARAŢIE.

RĂPĂNÓS adj. 1. *(MED. VET.)* (reg.) igodiós, jigodít. *(Cal ~.)* 2. jegos, tnânjit, murdar, negru, nespălat, pătat, slinos, soios, livr.) maculat, (rar) tăvălit, terfelit, (înv. şi pop.) picat, sci'rnav, (pop.) zăbălós, (reg. şi fam.) puchinós, puchiós, puciós, (reg.) dervelít, mazác, mî'rşav, muruít, muscurós, muzgurít, perceát, râpát, râpós, zoiós, (Mold., Bucov. şi Ban.) feştelít, (Transilv.) mócicoş, (Transilv. şi Maram.) píscoş, rónghioş, (Transilv., Maram. şi Bucov.) tinós, (înv.) smârced, sniird, (fam.) împuţit, păduchios. *(O cămaşă ~.)* răpănós adj. v. RÂIOS. SCABIOS.

RĂPCIUGĂ s. *(MED. VET.)* morvă, (rar) rápin, (reg.) cârtiţă, mucăríe. *(Cal bolnav de ~.)*

RĂPCIUGOS adj. 1. *(MED. VET.)* mor-vos. *(Cal ~.)* 2. costeliv, jigărit, pipernicit, pirpiriu, prăpădit, prizărit, sfrijit, slab, slăbănog, uscat, uscăţiv, (rar) uscăciós, (înv. şi reg.) mî'rşav, rău, sec, secăţíu, secăţív, (reg.) ogirjít, (Mold. şi Transilv.) pogârjít. *(Vită ~.)*

răpciúnc s. v. SEPTEMBRIE. răpezilór s. v. PRAŞTIE. SĂGEATĂ. RĂPI vb. 1. a lua. *(Gangsterii au ~t-o din parc.)* 2. a fura. *(Îşi ~ logodnica.) 3.* a jefui, a prăda, (înv.) a răpşti. *(Le ~ întreaga agoniseală.)* 4. a smulge. *(Duşmanul le-a ~ o parte din (ară.)* 5. a atrage, a captiva, a cuceri, a delecta, a desfăta, a fascina, a fermeca, a incinta, a seduce, a subjuga, a vrăji, (fig.) a hipnotiza, a magnetiza. *(Spectacolul i-a ~.)* răpiciós adj. v. PRĂDALNIC. RĂPITOR. răpiciúnc s. v. JAF. JEFUIRE. JEFUIT. PRADĂ. PRĂDARE. PRĂDAT. PRADĂ-CIUNE.

RĂPÍRE s. I. *(JUR.)* (livr.) rapt. *(~ unui copil.)* 2. captivare, cucerire, delectare, desfătare, fascinare, fascinaţie, fermecare, încin-tare, seducere, seducţie, subjugare, vrăjire. *(~ spectatorilor.)*

RĂPÍT adj. 1. jefuit, prădat. *(Bunuri ~.)* 2. captivat, cucerit, fascinat, fermecat, încin-tat, sedus, subjugat, vrăjit. *(Un public ~.)* RĂPITOR adj. 1. prădalnic, (înv.) rapace, răpiciós. *(Păsări ~.)* 2. captivant, cuceritor, desfătător, fascinant, fermecător, incintător, seducător, (rar) subjugătór, (franţuzism) şarmant, (înv.) desfătat, (fig.) delicios, hipnotizant, savuros. *(Un spectacol ~.)*

RĂPOSA vb. a deceda, a dispărea, a se duce, a muri, a pieri, a se prăpădi, a (se) sfârşi, a se stinge, a sucomba, (livr.) a repauza, (înv. şi pop.) a se săvârşi, (înv. şi reg.) a sepristăvi, (înv.) a se proslăvi, (ir.) a crăpa, a plesni, (înv. şi reg. ir.) a se sparge, (fig. şi fam.) a se curăţa, (fig.) a adormi, (livr. fig.) a expira, (înv. şi pop. fig.) a pica, (înv. şi reg. fig.) a se muta, a se petrece, (arg.) a o mierli. răposa vb. v. DORMI. ODIHN ' REPAUZA. RÂPOSÁRE s. decedare, o'eces, dispariţie, moarte, pieire, prăpădire, sfârşit, stingere, sucombare, (livr.) éxitus, extincţie, repauzáre, (mai ales în limbajul bisericesc) repaus, (înv. şi pop.)săvârşíre, (pop.) pierzanie, pierzare,(reg.) pieíşte, topénie, (înv.) petrecanie, petrecere, pierdere, piericiúne, prăpăditúră, pristăvírc, săvârşénie, săvârşít, scădere, sconcénie, (ir.) crăpáre, (arg.) mierleálă, mierlíre, vérdeş. răposáre s.

v. ODIHNĂ. RĂGAZ. REPAUS. RĂPOSAT adj., s. decedat, defunct, dispărut, mort, (livr.) repauzát, (în limbajul bise-rices, pop. şi eufemistic) pierdut, (înv. şi pop.) pierit, (înv.) pristăvít, săvârşít. *(~ era un om matur.)*

răpşte s. v. ADMONESTARE. CEARTĂ. CERTARE. DOJANA. DOJENIRE. IMPUTARE. MORALĂ. MUSTRARE. OBSERVAŢIE. REPROŞ.

răpştí vb. v. CRÂCNI. INVIDIA. JEFUI. MURMURA. PIZMUI. PRĂDA. PROTESTA. RĂCNI. RĂPI. RĂSTI. STRIGA. TIPA. URLA. UZURPA. ZBIERA.

răpştíre s. v. CIUDĂ. CRÂCNEALĂ. CRÂC-NIRE. GELOZIE. INVIDIE. JAF. JEFUIRE. JEFUIT. MURMUR. NECAZ. PICĂ. PIZMĂ. PORNIRE. PRADĂ. PRĂDARE. PRĂDAT. PRĂDĂCIUNE. PROTEST. RANCHIUNĂ. UZURPARE.

răpştít adj., s. v. RĂSCULAT. RĂZVRĂTIT. REBEL. REVOLTAT.

răpune vb. v. ASASINA. BATE. BIRUL COPLEŞI. COVÂRŞI. CUPRINDE. DISTRUGE. ÎMPOVĂRA. ÎNFRÂNGE. ÎNTRECE. ÎNVINGE. NĂPĂDI. NIMICI. OMORÎ. POTOPI. PRĂPĂDI. RĂZBI. SFĂRÂMA. SUPRIMA. UCIDE. ZDROBI. ZVÂNTA.

răpunere s. v. ASASINARE. OMORÂRE. SUPRIMARE. UCIDERE.

răpus adj. v. ASASINAT. OMORÂT. SUPRIMAT. UCIS.

rărét s. v. RARIŞTE. RĂRITURĂ.

RĂRÍ vb. 1. a depărta, a distanţa, a îndepărta, a spatia, (înv.) a spaţiona. *(A ~ literele unui cuvânt.)* 2. a se destrăma, (prin Olt.) a se siti. *(Plnza s-a ~.)* 3. a se destrăma, (rar) a se dezlâna. *(O vestă de lină care s-a ~.)*

răríme s. v. RARIŞTE. RĂRITURĂ.

RĂRÍRE s. 1, depărtare, distanţare, îndepărtare, spaţiere. *(~ literelor unui cuvânt.)* 2. rărit. *(~ unei ţesături.)*

răríş s. v. RARIŞTE. RĂRITURĂ.

RĂRÍT adj. 1. depărtat, distanţat, spaţiat. *(Un text cu litere ~.)* 2. destrămat,(rar) dezli-nát. *(Un pulover de lină ~.)* 3. rar, rarefiat, (rar) rarificát. *(Aerul ~ al piscurilor.)*

rărit adj. v. DILUAT. ÎNDOIT. SLAB. SUBŢIAT. SUBŢIRE.

RĂRÍT s. rărire. *(~ unei pânze.)*

răritoáre s. v. RARIŢĂ.

RĂRITURĂ s. 1. destrămătură, (pop.) strámă, strămătúră. *(O ~ la un pulover.)* 2. *(TEXT.)* lătunoaie, (reg.) cărare, strungă. *(~ într-o ţesătură.)* 3. rarişte, (pop.) răriş, (reg.) rărét, rârime. *(Se odihnea într-o ~ de pădure.)*

RĂRIŢÁ vb. *(AGRIC.)* (prin Ban.) a şărui. *(A ~ ogorul.)*

RĂRIŢÁRE s. *(AGRIC.)* rărițat. *(~ ogorului.)*

RĂRIŢÁT s. *(AGRIC.)* rărițare. *(~ ogorului.)*

rărunchi s. v. BOGLAR. PICIORUL-COCOŞULUI. RINICHI. ŞALE. UNTIŞOR.

rărunchioásă s. v. SILNIC.

RĂSAD s. *(BOT.)* (înv. şi reg.) sad. *(~ de roşii.)*

răsádnic s. v. PATUL. RĂSADNIŢĂ.

RĂSADNIŢĂ s. patul, (reg.) melegár, mispét, rai, răsádnic, pat cald. *(~ pentru tomatele timpurii.)*

răsái s. v. EST. ORIENT. RĂSĂRIT.

răsărea-soarelui s. v. FLOAREA-SOARELUI.

RĂSĂDÎ vb. a planta, a pune, a sădi, a transplanta, (rar) a semăna, (pop.) a presădi,

(prin Munt.) a prosădi, (Transilv.) a răstăvi, (înv.) a împlânta, a plăntălui, a strâplanta. *(A ~ noi puiefi.)*

RĂSĂDÍRE s. plantare, plantat, punere, pus, răsădit, sădire, sădit, transplantare, (rar) transplantáţie, (pop.) presădíre, (înv.) plantaţie. *(~ puieţilor.)*

RĂSÁDÍT adj. plantat, sădit, transplantat, (pop.) presădít, (Transilv.) răstăvít. *(Răsaduri ~.)*

RĂSĂDÍT s. plantare, plantat, punere, pus, răsădire, sădire, sădit, transplantare, (rar) transplantáţie, (pop.) presădíre, (înv.) plantaţie. *(~ puieţilor.)*

răsăditór s. v. PLANTATOR. SĂDITOR.

RĂSĂRÍ vb. 1. a apărea, a se arăta, a se ivi, a se ridica. *(A ~ luna.)* 2. *(BOT.)* a germina, a ieşi, a încolţi, a miji. *(A ~ griul.)* 3. a se înălţa, a se ridica. *(A ~ un nou oraş.)*

răsări vb. v. CREŞTE. DOSPI.

RĂSĂRIRE s. i. răsărit. *(~ lunii.)* 2. *(BOT.)* germinare, germinaţie, încolţire, încolţit, răsărit. *(~ unei plante.)*

răsăríş s. v. EST. ORIENT. RĂSĂRIT.

RĂSĂRÍT adj. *(BOT.)* germinat, încolţit. *(Plantă ~.)*

răsărit adj. v. CRESCUT. DEZVOLTAT. MĂRICEL. MĂRIŞOR.

RĂSĂRÍT s. 1. răsărire. *(~ lunii.)* 2. est, orient, (pop.) soare-răsáre, (reg.) răsái, răsăríş, zorit, (înv.) ost. *(Spre ~.)* 3. *(BOT.)* germinare, germinaţie, încolţire, încolţit, răsărire. *(~ unei plante.)*

răsărită s. v. FLOAREA-SOARELUI.

RĂSĂRITEAN adj. estic, oriental, (înv.) óstic, răsăritenésc. *(Regiunea ~ a Carpaţilor.)*

răsăritenésc adj. v. ESTIC. ORIENTAL. RĂSĂRITEAN.

răsăritúră s. v. BĂTAIE. PALPITARE. PALPITAŢIE. PULSAŢIE. TICĂIT. TRESĂRIRE. ZBATERE. ZVÂCNEALĂ. ZVÂC-NET. ZVÂCNIRE. ZVÂCNIT. ZVÂCNITURĂ.

RĂSĂTÚRĂ s. 1. (înv.) răsură. *(~ de brânză.)* 2. ştersătură, (înv.) ştersúră. *(~ într-un text.)*

răsătúră s. v. BĂRBIERIT. RAS.

RĂSCITÍ vb. (reg.) a preciti. *(A citi şi a ~ un text.)*

RĂSCLOCÎ vb. a descloci. *(A ~ o cloşcă.)*

RĂSCOÁCE vb. (înv. şi reg.) a (se) scoáce.

răscoáce vb. v. DOGORI. ÎNCINGE. ÎN-FIERBÂNTA.

RĂSCOÁGE s. *(BOT.; Chamaenerion anguslifolium)* (reg.) răchiţícă, zburătoare, iarba- sf întului-Ioán.

RĂSCOALĂ s. răsculare, răzmeriţă, răzvrătire, rebeliune, revoltă, (livr.) sediţiúne, (înv. şi pop.) rebelíe, (pop. şi fam.) tevatură, (pop.) revoluţie, ridicare, sculare, (înv.) burzuluiala, răzválă, rócoş, rocoşeálă, rocoşénie, rocoşire, rocoşít, rocoşitúră, zaveră, (înv., prin Mold.) bont, (turcism înv.) zulúm, zurba, zurbalâc, (fig.) tulburare. *(A izbucnit o puternică ~.)*

răscocorá vb. v. RĂCNI. RĂSTI. STRIGA. ŢIPA. URLA. ZBIERA.

•RĂSCÓL s. *(PĂSTORIT)* (prin Munt.) răvăşit. *(~ al oilor.)*

răscól s. v. CĂUŞ. CEATLĂU. CRUCE. ISPOL.

RĂSCOLI vb. 1. a căuta, a cotrobăi, a scormoni, a scotoci, a umbla, (pop.) a scociorî, (înv. şi reg.) a scodoli, a scorbeli, (reg.) a bodi-căi, a corleşi, a cotili, a hojbăi, a scobârlăi, (Mold.) a bârcâi, (Bucov.) a boltăi, (prin Olt.) a bulduşi, (prin Ban.) a burfăi, (Ban.) a cobârlui, (Mold. şi Bucov.) a cociobăi, (Munt.) a sco-feli, (înv.) a scorteli. *(Nu mai ~ prin lucrurile melel)* 2. a deranja, a răvăşi, a zăpăci, (reg.) arăntui, a rostopoli. *(De ce mi-ai ~ hirtiile?)* 3. a agita, a ridica, astârni. *(Vintul ~ praful.)* 4. a scormoni, a zgândări, (pop.) a scociorî. *(~ jarul ca să înteţească focul.)* 5.* *(PĂSTORIT)* (reg.) a răvăşi. *(A ~ sttna, toamna.)* 6. a tulbura. *(Vestea l-a ~ profund.)*

răscoli vb. v. RĂSCULA. RĂZVRĂTI. REVOLTA. RIDICA.

RĂSCOLÂRE s. 1. deranjare, răvăşire, zăpă-cire. *(~ hârliilor de pe masă.)* 2. scormonire, scormonit, zgândărire, (pop.) scociorî're. *(~ jarului'.)*

RĂSCOLÍT adj. 1. cotrobăit, scotocit, (înv. şi reg.) scorbelít, (reg.) rostopolít. *(Ţoală casa era ~.)* 2. deranjat, răvăşit, zăpăcit. *(Are toate hârliile ~.)* 3. (fig.) răvăşit. *(Avea sufletul ~.)*

RĂSCOLITOR adj. duios, emoţionant, impresionant, înduioşător, mişcător, patetic, tulburător, vibrant, (rar) răvăşitor, (înv.) simţitor. *(O ~ poveste de dragoste.)*

răscolitor s., adj. v. AGITATOR. AŢÂŢĂ-TOR. INSTIGATOR. PROVOCATOR. TULBURĂTOR.

rascolnic s., adj. v. AGITATOR. AŢÂŢĂ-TOR. INSTIGATOR. PROVOCATOR. TULBURĂTOR.

RĂSCOPT adj. tare. *(Un ou ~.)*

răscrăcărá vb. v. CRĂCĂNA.

răscrăcărat adj. v. CRĂCĂNAT.

RĂSCROIALA s. răscroitură, (rar) scobitură. *(~ unei haine.)*

RĂSCROITURĂ s. răscroiala, (rar) scobitură. *(~ unei haine.)*

RĂSCRUCE s. 1. intersecţie, încrucişare, întretăiere, răspântie, (pop.) cruce, furca-drúmului. *(Carul s-a oprit la ~.)* 2.* (fig.) cotitură, răspântie. *(Nu ştie ce să facă, se află la o mare ~.)* 3. *(TEHN.)* cruce. *(De ~ căruţei se prind şleaurile.)* 4. *(TEHN.;* la pi.) aripi (pl.), crucişe (pl.), cumpene (pl.), fofelniţe (pl.), speteze (pl.). *(~ la războiul de fesul.)*

răscruce s. v. ARIPĂ. CONFLUENŢĂ. CRUCE. CRUCEA DINAINTE. SPETEAZĂ.

RĂ SCULĂ vb. a (se) răzvrăti, a (se) revolta, a (se) ridica, (pop.) a (se) scula, (înv.) a (se) burzului, a (se) pristăvi, a (se) răscoli, a (se) răzmiriţi, a (se) răzvesti, a (se) rebela, a (se) rocoşi, a (se) semeţi, a (se) zavergisi. *(Masele s-au ~.)*

RĂSCULÁRE s. răscoală, răzmeriţă, răzvrătire, rebeliune, revoltă, (livr.) sediţiúne, (înv. şi pop.) rebelíe, (pop. şi fam.) tevatură, (pop.) revoluţie, ridicare, sculare, (înv.) burzuluiala, răzválă, rócoş, rocoşeálă, rocoşénie,

rocoşíre, rocoşít, rocoşitúră, zaveră, (înv., prin Mold.) bont, (turcism înv.) zulúm, zurba, zurbalâc, (fig.) tulburare. *(~ a maselor.)*

RĂSCULAT adj., s. răzvrătit, rebel, revoltat, (livr.) insurgent, sediţiós, (rar) apostat, (reg.) buntúşnic, sculat, (înv.) burzuluit, răpştít, răsculătór, rebelíst, revoltánt, roco-şán, rocoşélnic, rocoşít, rocoşitór, zavergíu, (înv., prin Mold.) bontáş, (turcism înv.) zurbá-zurbagíu, zurbáv. *(~ţii au trecut la luptă.)*

răsculătór adj., s. v. RĂSCULAT. RĂZVRĂTIT. REBEL. REVOLTAT.

RĂSCUMPĂRĂ vb. 1. (înv.) a preacumpăra. *(A ~ un obiect amanetat.)* 2. (înv.) a scum-păra. *(A ~ un prizonier, un rob.)* 3. a răsplăti, a recompensa. *(Rezultatul a ~ eforturile făcute.)* 4. a-şi ispăşi, (livr.) a-şi expia, (înv. şi reg.) a-şi spăşi, (fig.) a-şi spăla. *(A-şi ~ păcatele, erorile.)* 5. *(BIS.)* a (se) izbăvi, a (se) mântui, a (se) purifica, a (se) salva, (înv.) a (se) scoate, a (se) scumpăra, a (se) scura, a (se) spăşi, (fig.) a (se) curăţa, a (se) spăla. *(S-a ~ de păcate.)*

răscumpăra vb. v. RĂZBUNA.

răscumpărare s. v. RĂZBUNARE.

răscunoscut adj. v. ARHICUNOSCUT. BANAL. DEPĂŞIT. NOTORIU. PROVERBIAL. ŞTIUT. VECHI.

RĂSFĂŢ s. alintare, răsfăţare, răzgâială, răzgâiere, (rar) răsfăţătúră, (pop.) alintă-túră. *(Ce-s ~urile astea?)*

răsfáţ s. v. ABUNDENŢĂ. BELŞUG. BOGĂŢIE. ÎMBELSUGARE. ÎNDESTULARE. PRISOS.

RĂSFĂŢA vb. 1. a (se) alinta, a (se) cocoli, a (se) răzgâia, (reg.) a (se) corconi, a (se) mădări, (înv.) a (se) lainici. *(Nu te mai ~ alita!)* 2. a se lăfăi, (înv. şi reg.) a se proslăvi. *(Se ~ pe cuptor.)* 3. a (se) delecta, a (se) desfăta, (rar) a (se) dezmierda, (Mold.) a (se) teferici, (fig.) a (se) îndulci. *(I-a ~ cu tot felul de bunătăţi.)*

RĂSFĂŢARE s. alintare, răsfăţ, răzgâială, răzgâiere, (rar) răsfăţătúră, (pop.) alintătúră.

RĂSFĂŢAT adj. alintat, cocolit, răzgâiat, (reg.) mădărít, ninerát, (înv.) dezmierdat.

răsfăţătúră s. v. ALINTARE. RĂSFĂŢ. RĂSFĂŢARE. RĂZGÂIALĂ. RĂZGÂIERE.

RĂSFIRA vb. 1. (înv. şi reg.) a răşchira. *(Îşi ~ barba.)* 2. a se înfoia, a se umfla, a se zbârli, (vestul Transilv.) a se sperii. *(Penele păunului se ~.)* 3. a desface, a desfăşura, a întinde. *(Pasărea îşi ~ aripile.)* 4. a (se) dispersa, a (se) împrăştia, a (se) răspândi, a (se) răzleţi, a (se) risipi, (pop.) a (se) răzni, (înv. şi reg.) a (se) răşchira. *(S-au ~ în toate părţile.)* 5. a (se) împrăştia, a (se) prefira, a (se) presăra, a (se) răspândi, a (se) risipi. *(A ~ nisip peste tot.)* 6. a împrăştia, a presăra, a pune. *(A ~ sare, zahăr pe bucate.)*

RĂSFIRARE s. 1. dispersare, dispersie, împrăştiere, răspândire, răzleţire, risipire, (înv.) risipă. *(~*

mulţimii.) 2. împrăştiere, prefirare, presărare, presărat, răspândire, risipire. *(~ nisipului pe alee.)*

RĂSFIRAT adj. 1, (înv.) răşchirat. *(Cu barba ~.) 2.* răşchirat. *(Cu degetele ~.)* 3. înfoiat, umflat, zbârlit. *(Pasăre cu coada ~.)* 4. dispersat, împrăştiat, răspândit, răzleţit, risipit, (pop.) răznít, (înv. şi reg.) răşchirat. *(O mulţime ~.)* 5. împrăştiat, prefirat, presărat, răspândit, risipit. *(Nisip ~.)*

RĂSFOÍ vb. *A.* a frunzări, (livr.) a foileta, (rar) a prefira. *(A ~ o carte.)* 2. a parcurge, (rar) a petrece. *(A ~ notiţele.)*

RĂSFOIÁLĂ s. frunzăreală, frunzărire, răsfoire, (livr.) foiletáre. *(~ unei cărţi.)*

RĂSFOIRE s. 1. frunzăreală, frunzărire, răsfoială, (livr.) foiletáre. *(~ unei cărţi.)* 2. parcurgere. *(~ notiţelor de la curs.)* răsfrlngătúră s. v. CUTĂ. ÎNDOITURĂ.

RĂSFRÂNGE vb. 1. *(FIZ.)* a se întoarce, a se reflecta, a se repercuta, a reveni, (înv.) a se refrínge. *(Unda sonoră se ~ la intilnirea unui obstacol.)* 2. a se repeta. *(Sunetele se ~.)* 3. a se oglindi, a se proiecta, a se reflecta, (astăzi rar) a se prevedea, a se străvedea, (înv.) a se mira, (fig.) a se scălda. *(Imaginea i se ~ pe luciul apei.)* 4. a îndoi, a ridica, a sufleca, a sumete, a trage, (reg.) a sumeca, a supune, (prin Munt. şi Dobr.) a sumeteca. *(A-şi ~ minecile cămăşii.)* 5. (reg.) a (se) răzbuza. *(Haina s-a ~.)*

RĂSFRÂNGERE s. 1. *(FIZ.)* întoarcere, reflectare, reflexie, repercutare. *(~ unei unde.)* 2. oglindire, proiectare, reflectare, reflex, (înv.) reflect. *(~ în apă a stelelor.)* 3. *(FIZ.)* refracţie. *(~ a luminii.)* răsfrinsătúră s. v. CUTĂ. ÎNDOITURĂ.

RĂSFRÂNT adj. 1. repetat. *(Sunete ~.)* 2. îndoit, întors, suflecat, sumes. *(Cămaşă cu minecile ~.)* 3. *(BOT.)* îndoit, întors, revolut, (înv.) reflex. *(Frunză ~.)*

răsfrlntúră s. v. CUTĂ. ÎNDOITURĂ.

RĂSFÚG s. *(BOT.; Chondrilla juncea)* (reg.) mestecă, sălăţica-zídului.

răsíúg s. v. AGALACTIE CONTAGIOASĂ. ANTRAX. CAPIE. CĂPIALĂ. CĂRBUNE. CENUROZĂ. DALAC. PUSTULĂ MALIGNĂ.

răsfugá vb. v. DEGAJA. EMANA. EMITE. EXALA. ÎMPRĂŞTIA. RĂSPÂNDI. SCOATE.

răsâugáre s. v. DEGAJARE. EMANARE. EMANAŢIE. EMISIUNE. EXALARE. EXALAŢIE. ÎMPRĂŞTIERE. RĂSPÂNDIRE.

răsól s. v. PIFTIE. RĂCITURI.

răspás s. v. EPOCĂ. INTERVAL. PERIOADĂ. RĂGAZ. RĂSTIMP. SPAŢIU. TIMP. VREME.

RĂSPĂR s. *(UIT.; Acerina Schraelser)* (reg.) melés.

răspăr s. v. BIBAN. GHIBORŢ.

răspica vb. v. CLARIFICA. DEFINI. DESCURCA. DESFACE. DESLUŞI. DESPĂTURI. DETERMINA. DEZDOI. ELUCIDA. EXPLICA. LĂMURI. LIMPEZI. PRECIZA. STABILI.

răspicáre s. v. ANALIZARE. ANALIZĂ. CERCETARE. CLARIFICARE. DESLUŞIRE. DEZLEGARE. ELUCIDARE. EXA-

MEN. EXAMINARE. EXPLICARE. EXPLICAŢIE. INVESTIGARE. INVESTIGAŢIE. LĂMURIRE. LIMPEZIRE. PRECIZARE. REZOLVARE. SOLUŢIE. SOLUŢIONARE. STUDIERE.

STUDIU.

RĂSPICAT adj., adv. 1. adj. clar, desluşit, explicit, expres, inteligibil, lămurit, limpede, net, precis, (livr.) comprehensibil, (înv.) apriát, (fig.) neted, transparent. *(Un sens ~; o afirmaţie ~.)* 2. adv. clar, desluşit, explicit, expres, lămurit, limpede, (rar) aievea, (înv.) apriát, chiar, (fig.) curat. *(I-am spus ~.)* 3. adj. categoric, convins, decis, ferm, hotâ-rit. *(Cu glas ~.)*

RÂSPÂNDÍ vb. 1. a (se) dispersa, a (se) împrăştia, a (se) răsfira, a (se) răzleţi, a (se) risipi, (pop.) a (se) răzni, (înv. şi reg.) a (se) răşchira. *(S-au ~ în toate părţile.)* 2. a (se) împrăştia, a (se) răzleţi, a (se) risipi, (pop.) a (se) năsădi, (înv. şi reg.) a (se) sparge, a (se) spărgălui, (prin Olt. şi Ban.) a (se) sprânji, (înv.) a (se) scociorî, a (se) scodoli. *(I s-a ~ întreaga turmă.)* 3. a (se) împrăştia, a (se) prefira, a (se) presăra, a (se) răsfira, a (se) risipi. *(A ~ nisip peste tot.)* 4. a împrăştia, a presăra, a semăna, (rar) a scutura. *(A ~ flori In calea cuiva.)* 5. a (se) împrăştia, a (se) revărsa, a (se) risipi, a (se) vărsa. *(Soarele ~* o *căldură plăcută.)* 6. a arunca, a da, a împrăştia. *(Luna ~ sclipiri oii.)* 7. a (se) difuza, a (se) împrăştia, a (se) revărsa. *(Lumina se ~ in toate ungherele.)* 8. a (se) difuza, a (se) duce, a (se) împrăştia, a (se) întinde, a (se) lăţi, a (se) propaga, a (se) transmite, (rar) a (se) vehicula» (înv.) a (se) povesti, a (se) vesti. *(Ştirea s-a ~ peste tot.)* 9. a circula, a se extinde, a se împrăştia, a se întinde, a se lăţi, a se propaga, a se transmite, (înv.) a se răşchira, a se tinde. *(Zvonul s-a ~ din gură în gură.)* 10. a difuza, a populariza, a propaga, a propovădui, (astăzi rar) a vulgariza, (fig.) a semăna. *(A ~ o teorie.)* 11. *(BIS.)* a predica, a propaga, a propovădui, (înv.) a binevesti, a mărturisi, a povesti, a spune. *(~ în lume creştinismul.)* 12. a degaja, a emana, a emite, a exala, a împrăştia, a scoate, (înv.) a răsfuga, a slobozi. *(Soba ~ gazB.)* 13. a împrăştia, a propaga, (fig.) a semăna. *(~ discordia între ei.)* 14. a se extinde, a se întinde, a se lăţi, a se propaga, (rar) a pălălăi, (pop.) a merge, (înv. şi reg.) a pălăi, (înv.) a sări. *(Focul s-a ~ repede şi la vecini.)*

RĂSPÂNDIRE s. 1. dispersare, dispersie, împrăştiere, răsfirare, răzleţire, risipire, (înv.) risipă. *(~ mulţimii.)* 2. împrăştiere, prcfirare, presărare, presărat, răsfirare, risipire. *(~ nisipului pe alee.)* 3. difuzare, împrăştiere, propagare. *(~ unor radiaţii.)* 4. difuzare, împrăştiere, revărsare. *(~ luminii în toate ungherele.)* 5. difuzare, propagare, transmitere. *(~ unei ştiri.)* 6. împrăştiere, propagare, (livr.) diseminare, (pop.) lăţire. *(~ unor zvonuri mincinoase.)* 7. popularizare, propagare, propovăduire, (astăzi rar) vulgarizare, (înv.) poporanizáre, propagáţie. *(~ unor cunoştinţe.)* 8. *(BIS.)* predicare, propagare, propovăduire, (înv.) mărturisire, mărturisi-

tură. *(~ unei credinţe.)* 9. degajare, emanare, emanaţie, emisiune, exalare, exalaţie, împrăş-tiere, (înv.) răsfugare. *(~ de gaze de la sobă.)*

RĂSPÂNDÍT adj. 1. dispersat, împrăştiat, răsfirat, răzleţit, risipit, (pop.) răznít, (înv. şi reg.) răşchirat. *(O mulţime ~.)* 2. împrăştiat, prefirat, presărat, răsfirat, risipit. *(Nisip ~ pe. ulei.)* 3. cunoscut, frecvent, obişnuit, uzua'- *(Un obicei ~; o expresie ~.)* 4. popularizat, propagat. *(Cunoştinţe ~.)*

RĂSPÂNDITÓR s., adj. popularizator, propagator, propovăduitor, (astăzi rar) vulgarizator, (fig.) semănător. *(~ de cunoştinţe folositoare.)*

RÁSPINTIE s. intersecţie, încrucişare, întretăiere, răscruce, (pop.) cruce, fnrca-drú-mului. *(Carul s-a oprit la ~.)*

răspî'ntie s. v. RĂSCRUCE.

RĂSPLATĂ s. 1. recompensă, (înv. şi pop.) mul furnire, preţ, (pop.) mulţumită, (reg.) vilccús. (înv.) plăşcă, răsplătire, simbrie. *(A primii o bună ~.)* 2. pedeapsă, plată, recompensă, (înv.) răsplătire. *(Şi-a luat ~ cuvenită pentru faptele necugetate.)*

răsplată s. v. RĂZBUNARE.

RÁSPLĂTÍ vb. 1. a recompensa, (înv. şi pop.) a mulţumi, (înv. şi reg.) a cunoaşte, (înv.) a cununa. *(I-a ~ împărăteşte.)* 2. a compensa, a despăgubi, (înv. şi pop.) a mulţumi, (prin Transilv.) a potoli, (înv.) a dezdăuna. *(L-a ~ pentru paguba suferită.)* 3. a răscumpăra, a recompensa. *(Rezultatul a ~ eforturile făcute.)* \. a pedepsi. *(Vei fi ~ pentru ingratitudinea ta.)*

răsplăti vb. v. ISPĂŞI. ÎNDURA. PEDEPSI. PLĂTI. RĂZBUNA.

RĂSPLĂTÍRE s. recompensare, (înv.) rccompensáţie. *(~ efortului cuiva.)*

răsplătire s. v. PEDEAPSĂ. PLATĂ. RĂSPLATĂ. RECOMPENSĂ.

răsplătitór adj. v. PEDEPSITOR.

RĂSPOPÍ vb. *(BIS.)* a caterisi, (pop.) a despopi, a despreoţi. *(A ~ un preot.)*

RĂSPOPÍRE s. *(BIS.)* caterisire. *(~ a unu: preot.)*

RĂSPOPIT adj. *(BIS.)* caterisit. *(Preot ~.)*

RĂSPUNDE vb. 1. a replica, a riposta, (înv.) a întâmpina, a prici. *(I-a ~ prompt.)* 2. a întoarce, a replica. *(I-a ~ vreo două!)* 3. a garanta, a gira, (pop.) a chezăşui. *(~ pentru el.)* 4. a corespunde, a se potrivi. *(O măsură ce ~ intereselor largi.)*

răspunde vb.v. ACHITA. LICHIDA. ONORA. PLĂTI.

RĂSPUNDERE s. 1. îndatorire, obligaţie. *(Are multe ~.)* 2. responsabilitate, (înv.) răspuns, răspunzătáte. *(Lucrează cu toată ~.)* 3. responsabilitate, sarcină. *(Grea ~ şi-a luai.)*

răspundere s. v. ACHITARE. LICHIDARE. ONORARE. PLATĂ. PLĂTIRE. RĂSPUNS.

RĂSPUNS s. 1. (înv.) răspundere. *(Care e ~ lul?)* 2. replică, ripostă, (înv.) spunere. *{La obrăznicia lui, i-a dat ~ cuvenit.)* 3. *(MAT.)* dezlegare, rezultat, soluţie. *(~ unei probleme.)*

răspuns s. v. DOVADĂ. INDICAŢIE* INDICIU. JUSTIFICARE. MĂRTURIE. MOTIVARE. MOTIVAŢIE. PILDĂ. PROBĂ. RĂSPUNDERE. RESPONSABILITATE.

SCUZĂ. SEMN.

răspunzătáte s. v. RĂSPUNDERE. RESPONSABILITATE.

RĂSPUNZĂTOR adj. responsabil. *(El este ~ de faptul...)*

răspunzător adj. v. ADECVAT. CONFORM. CONVENABIL. CORESPUNZĂTOR. CUVENIT. INDICAT. NIMERIT. OPORTUN. POTRIVIT. RECOMANDABIL. RECOMANDAT.

RĂSTĂLMĂCÍ vb. a altera, a contraface, a deforma, a denatura, a escamota, a falsifica, a măslui, a mistifica, (fig.) a silui, (înv. fig.) a sminti, a strâmba. *(A ~ sensul celor spuse de cineva.)*

RĂSTĂLMĂCIRE s. alterare, deformare, denaturare, escamotare, falsificare, mistificare, mistificaţie, (fig.) siluire. *(~ celor spuse de cineva.)*

RĂSTĂLMĂCIT adj. alterat, deformat, denaturat, fals, mistificat. *(O afirmaţie ~.)*

răstăúţe s. pi. v. TĂIŢEI.

răstăví vb. v. PLANTA. PUNE. RĂSĂDI. SĂDI. TRANSPLANTA.

răstăvít adj. v. PLANTAT. RĂSĂDIT. SĂDIT. TRANSPLANTAT.

RĂSTEÁLĂ s. (pop.) stropşeálă, (fam.) răţoiálă, (fam. rar) răţoitúră.

RĂSTÍ vb. a răcni, a striga, a ţipa, a urla, a zbiera, (pop.) a se oţărî, a se stropşi, (înv. şi reg.) a se răpşti, (reg.) a se răboţoi, a se răcă-măţi, a se răgădui, a se răscocora, a se războ-ti, (prin Transilv.) a se aspri, (Transilv. şi Ban.) a se născocorî, (prin Olt. şi Munt.) a se răboli, (înv.) a marecuvinta, (farn.) a se burzului, a se răţoi, a se zborşi.

RĂSTIGNI vb. a crucifica, (înv. şi pop.) a pironi.

RĂSTIGNIRE s. crucificare, (înv.) răstignit.

RĂSTIGNIT adj. crucificat, (înv şi pop.) pironit.

răstignit s. v. CRUCIFICARE. RĂSTIGNIRE.

RĂSTÍMP s. 1. epocă, interval, perioadă, răgaz, spaţiu, timp, vreme, (pop.) răspás, soroc, (înv. şi reg.) seamă, (înv.) zăstlmp, (grecism înv.) protesmíe. *(Ce sa petrecut în acest ~ ?)* 2. timp, (Transilv.) scópot. *(În acest ~, el era plecat la cumpărături.)* 3. curs, interval, timp, vreme, (înv.) diastímă. *(În ~ de un secol.)* 4. bucată, interval. *(A trecut un bun ~ de clnd...)* 5. ceas, interval, oră, perioadă, timp. *(A aşteptat un ~ bun până să vină.)* 6. durată, interval, întindere, perioadă, timp, (reg.) ráhăt. *(Pe tot ~ examenului.)*

RĂSTÍT adj. aspru, ridicat,] (fig.) dur,

rece, sec, tăios. *(Îi vorbeşte cu un ton ~.)*

răstupeáscă s. v. MELISÂ. ROINIŢĂ.

RĂSTURNA vb. 1. a întoarce, (reg.) a

imburda. *(A ~ mămăliga.) Jî.* a vărsa. *(A*

~ paharul.) 3. a arunca, a azvârli, a culca, a dărâma, a doborî, a întinde, a lungi, a prăbuşi, a prăvăli, a trânti, (pop. şi fam.) a aşterne, (pop.) a păli, (înv. şi reg.) a răntuna, (înv.) a oborî, a poligni, (fig.) a secera. *(Cu o lovitură l-a ~ la pătnint.)* 4. a cădea, a pica, a se prăbuşi, a se prăvăli, (rar) a se poticni. *(Calul s-a ~ la pămint.)* 5. a interverti. a inversa. *(A ~ ordinea elementelor unei serii.)* răsturna vb. v. ANULA. INFIRMA. ÎNLĂTURA.

RĂSTURNARE s. 1. întoarcere, întors. *(~ mămăligii.)* 2. vărsare. *(~ paharului cu vin.)* 3. culcare, dărâmare, doborire, lungire, prăbuşire, prăvălire, trântire, (înv.) răsturnă-túră. *(~ cuiva la pămint cu o lovitură.)* 4. cădere, dărâmare, năruire, picare, prăbuşire, prăvălire. *(~ lui la pămint in urma loviturii primite.)* 5. intervertire, inversare, inversiune. *(~ a ordinii cuvintelor într-un enunf.)*

răsturnare s. v. ANULARE. INFIRMARE. ÎNLĂTURARE. METAMORFOZARE. METAMORFOZĂ. MODIFICARE. PREFACERE. PRESCHIMBARE. SCHIMBARE. TRANSFORMARE.

RĂSTURNAT adj. 1. culcat, doborit, trântit. *(Nişte scaune ~.)* 2. căzut, năruit, prăbuşit, prăvălit. *(Un*

gard ~.) 3. prăbuşit, prăvălit, surpat, (înv.) povârnít. *(Mal~.*j 4. tolănit, trântit. *(£edea ~ în fotoliu.)*

RĂSTURNĂTOARE s. *(TEHN.)* cormană, (reg.) cătuşă, cucúră, lespede, poliţă. (~ *la plug.)*

răsturnătúră s. v. CULCARE. DĂRÂMARE. DOBORÂRE. LUNGIRE. PRĂBUŞIRE. PRĂVĂLIRE. RĂSTURNARE. TRÂNTIRE. RĂSUCEALĂ s. învârtire, învârtit, răsucire, răsucit, răsucitură, suceală, sucire, sucit, sucitură. *(~ unui fir textil.)*

RĂSUCÍ vb. 1. a învârti, a roti, a suci, (pop.) a sucăli, (reg.) a rotila, a rotocoli, (Tran-silv.) a tecărui. *(A ~ un obiect pentru a-l face sul.)* 2. a suci. *(Îşi ~ o ţigară.)* 3. a fră-minta, a învârti, a suci. *(A ~ batista în mină.)* 4. a (se) contorsiona, a (se) suci, (rar) a (se) torsiona. *(A-şi ~ corpul.)* 5. a (se) ghemui, a (se) încârliga, a (se) încolăci, a (se) încovriga, a (se) înfăşură, a (se) învălătuci, a (se) suci, (reg.) a (se) covriga, a (se) încolătăci, (înv.) a (se) învălui. *(Se ~ în jurul...)* 6. a se foi, a se perpeli, a se suci, a se zvircoli, (prin Olt.) a se scârciumi. *(Toată noaptea s-a ~ în aş-îernut.) 7,* a (se) întoarce, a (se) învârti, a (se) roti, a (se) suci, (reg.) a (se) rotila. *(A ~ cheia în broască.)*

răsuci vb. v. DEPLASA. DEZARTICULA. DISLOCA. LUXA. SCRÂNTI. SUCI.

RĂSUCIRE s. 1. învârtire, învârtit, răsuceală, răsucit, răsucitură, suceală, sucire, sucit, sucitură. *(~ unui fir textil.)* 2. torsiune, (rar) torsionare. *(Mişcări de ~ a corpului.)* 3. încolăcire, înfăşurare, învălătucire, sucire, (rar) încolăceálă, încolăcitúră, vălătuceálă. *(~ şarpelui în jurul...) 4.* întoarcere, întors, învârtire, rotire, sucire. *(~ unui buton, a unui contact.)* 5. întoarcere, învârteală, învâr-

tire, învârtit, învârtitnră, rotaţie, rotire, rotit,, (pop.) rotitúră, rotocol. *(O ~ de 360 de tirade.}* răsucire s. v. DEPLASARE. DEZARTICULARE. DEZARTICULATE. DISLOCARE. LUXARE. LUXAŢIE. SCRÂNTEALĂ. SCRÂN-TIRE. SCRÂNTITURĂ. SUCIRE.

RĂSUCÍT adj. 1. *(TEXT.)* filat. tors. *(Lânăr ~.)* 2. contorsionat, sucit. *(V:i corp ~.)* 3. (rar) torsát, torsionat. *(O bani ~.>* 4. curbat, încovoiat, îndoit, întors, strâmb, strâmbat. *(Cui ~.)* 5. curbat, încovoiat» îndoit, strâmb. *(Fiare ~.)* G. întors, învârtit, rotit, sucit. *(A lăsat cheia ~ în broască.* > răsucit adj. v. DEPLASAT. DEZARTICULAT. DISLOCAT. LUXAT. SCRÂNTIT. SUCIT.

RĂSUCÍT s. învârtire, învârtit, răsuceală» răsucire, răsucitură, suceală, sucire, sucit. sucitură. *(~ unui fir textil.)*

răsucitoáre s. v. CORDAR. ÎNTINZĂTOR. STRUNĂ.

RĂSUCITURĂ s. 1. învârtire, învârtit, răsuceală, răsucire, răsucit, suceală, sucire, sucit.. sucitură. *(~ unui fir textil.)* 2. încovoietură,. indoitură. *(~ unei bare.)* 3. spirală, spiră-*(~ a unui arc.)* 4. cot, cotitură, curbă, întorsătură, întortochetură, ocol, serpentină, sinuozitate, şerpuire, şerpuitură, (rar*)* îndoitúră, (pop.) cârmeálă, cârnitúră, întorsúră, sucitură., (Olt. şi Ban.) covéi. *(~ a unui drum.)*

RĂSUFLA vb. 1. a respira, (înv. şi pop.% a sufla. *(După atâta fugă, abia mai ~.*j 2. a se trezi. *(Vinul s-a ~.)*

răsufla vb. v. AFLA. AUZI. GÂFÂI. PUFĂI.. SUFLA.

RĂSUFLARE s. 1. respiraţie, suflare,.rar) respir, respirare, suflu, (pop.) răsuflet, răsuflu-(înv. şi reg.) suflet, (înv.) duh, răsuflátúră-spírit. *(Abia îşi mai trage ~.)* 2. trezire, *faunei băuturi.)*

răsuflare s. v. ASTÂMPĂR. CALM. LINIŞTE ODIHNĂ. PACE. RĂGAZ. RĂ SUFLĂTOARE. REPAUS. TIHNĂ. UŞURARE.

RĂSUFLAT adj. clocit, împuţit, stătut, trezit, (reg.) mocnit, zăcut, (prin Mold.) băhnít, (prin Mold. si Bucov.) bâhlít. *(Apă ~.)*

răsuflat adj. v. ARHICUNOSCUT. BANAL, BANALIZAT. DEPĂŞIT. FALS. INAUTEN-TIC. INVENTAT. MINCINOS. NĂSCOCIT. NEADEVĂRAT. NEAUTENTIC. NEÂNTEMEIAT. NEREAL. PERIMAT. PLĂSMUIT.. SCORNIT. STEREOTIP. STEREOTIPIC. ŞTIUT. VECHI.

RĂSUFLĂTOÁRE s. (înv.) răsuflare, răsuflătúră. *(~ practicată într-un perele.)* răsuflătoáre s. v. SUPAPĂ. VENTIL. răsuflătoarea-pământului s. v. GOGOAŞA. răsuflătúră s. v. RĂSUFLARE. RĂSUFLĂTOÁRE. RESPIRAŢIE. SUFLARE.

răsuflet s. v. RĂSUFLARE. RESPIRAŢIE., SUFLARE.

răsuflu s. v. ODIHNĂ. RĂGAZ. RĂSUFLARE. REPAUS. RESPIRAŢIE. SUFLARE. RĂSUNA vb. 1. a aui, a hăui, a hăuli, a hui, a vui, (fig.) a clocoti. *(Valea ~ de glasuri.) 2.* a răpăi, a vui. *(Sala ~ de aplauze.)* 3. a sufla, a suna. *(Trâmbiţeie ~.)* răsuna vb. v. VIBRA. răsnnáre s. v. SUNET.

RĂSUNĂTOR adj. 1. intens, puternic, ridicat, tare. *(Voce ~.)* 2. intens, puternic, sonor. *(Dangătul ~ al clopotului.)*

răsunător adj. v. STRĂLUCIT. STRĂLUCITOR.

RĂSUNET s. 1. ecou, (pop.) hăuít, sunet, (prin Transilv. şi Olt.) sun, (înv.) ého. *(Un ~ in munţi.)* 2. rezonanţă, sonoritate, timbru, ton. *(~ unui flaut.)* 3.* (fig.) ecou, rezonanţă, (înv. fig.) sunet. *(A avut vreun ~ acţiunea lor?)*

răsunet s. v. VÂLVĂ.

răsura vb. v. ÎMBUJORA. ÎMPURPURA. ÎNROŞI. ROŞI. RUMENI.

RĂSURĂ s. *(BOT.; Roşa gallica)* (reg.) ruxándră.

răsură s. v. MĂCEŞ. PILITURĂ. RASĂ-TURĂ. TRANDAFIR SĂLBATIC.

răşehiá vb. v. RÂCÂI. SCORMONI. SCURMA. RĂŞCHIÁT s. *(TEXT.)* răşchiere. *(~ firelor textile pe răşchitor.)*

RĂŞCHIERE s. *(TEXT.)* răşchiat. *(~ firelor textile pe răşchitor.)*

răschira vb. v. ALUNGA. ARUNCA. AZVÂR-LI. CHELTUI. CIRCULA. DEPĂRTA. DESTRĂMA. DISPERSA. EXTINDE. GONI. IROSI. IZGONI. ÎMPRĂŞTIA. ÎNDEPĂRTA. ÎNTINDE. LĂŢI. PRĂPĂDI. PROPAGA. RĂSFIRA. RĂSPÂNDI. RĂZLEŢI. RISIPI. SPULBERA. TRANSMITE. ZVÂRLI.

RĂŞCHIRAT adj. 1. răsfirat. *(Cu degetele – '.)*2. depărtat, desfăcut. *(Cu picioarele ~.)* răşchirat adj. v. DISPERSAT. ÎMPRĂŞTIAT. RAMIFICAT. RĂMUROS. RĂSFIRAT. BĂSPÂNDIT. RĂZLEŢIT. RISIPIT. RĂŞCHITOR s. *(TEXT.)* (reg.) râşchi. răşchitor s. v. DEPANATOARE. VÂRTEL-NIŢĂ.

RĂŞÍNĂ s. *(CHIM.) răşină alchidică* = alehidal; *răşină anionactivă* = anionit; *răşină fenolică* = fenoplast.

RĂŞINOÁSE s. pi. *(BOT.)* conifere (pl.). *(Păduri de ~.)*

răşinós adj. v. ARGILOS. CLEIOS. CLISOS. LUTOS.

RĂŞPĂLUÍ vb. *(TEHN.)* a pili. *(A ~ un material metalic.)*

rătăcáne s. pi. v. HÂRTOAPE. HOPURI. rătăceálă s. v. ABATERE. CULPABILITATE. CULPĂ. EROARE. GREŞEALĂ. PĂCAT. VINĂ. VINOVĂŢIE.

RĂTĂCI vb. 1. a încurca, a pierde. *(A ~ poteca.)* 2. a greşi, (înv.) a sminti. *(A ~ drumul spre casă.)* 3. a se pierde, (reg.) a se zăhătui, a se zărăsti. *(S-a ~ în pădure.)* 4. a se pierde, a se răzleţi, a se răzni. *(Oaia s-a ~ de turmă.)* 5. a pierde, *(reg.)* a prăpădi. *(A ~ un obiect, j* '|8. a hoinări, a pribegi, a vagabonda, (prin Mole!.) a bădădăi, a horhăi. *(~ din loc in loc.)* 7. a colinda, a cutreiera, a hoinări, a peregrina, a umbla, a vagobonda, (livr.) a flana. *(Pe* ju*nde n-a ~ ?)*

rătăci vb. v. ACIUA. CUIBĂRI. OPLOŞI. PRIPĂŞI.

RĂTĂCÍRE s. 1. colindare, cutreierare, hoinăreală. *(O ~ fără un ţel precis.)* 2.* (fig.) întunecare, orbire. *(A avut* o *clipa de ~.)* rătăcire s. v. ABATERE. ALIENARE. ALIENAŢIE. BOALĂ MINTALĂ. CULPABILITATE. CULPĂ. DEMENŢĂ. EROARE. GREŞEALĂ. NEBUNIE. PĂCAT. SMINTEALĂ. SMINTIRE. ŢICNEALĂ. VINĂ. VINOVĂŢIE.

RĂTĂCÍT adj. 1. pierdut, răzleţit, răznit. *(Oaie ~ de turmă.)* 2. izolat, pribeag, răzleţ, singur, singuratic, solitar. *(Se uita la un nor ~.)* 3.* (fig.) întunecat, tulburat. *(Cu mintea ~.)*

rătăcit adj. v. ERONAT. FALS. GREŞIT. INEXACT. NEEXACT. NEFONDAT. NEÂNTEMEIAT.

RĂTĂCITOR adj., s. hoinar, pribeag, vagabond, (înv.) stranie. *(Un om ~.)* răterí vb. v. RETRAGE. rătéz s. v. CLANŢĂ. INEL. IVĂR. ÎNCUIETOARE. LANŢ. OCHI. VERIGĂ. ZA. ZĂVOR. rătuí vb. v. SALVA. SCĂPA. rătúnde vb. v. RETEZA. ROTUNJI. rătúns s. v. RETEZARE. RETEZAT. rătutcálă s.v. FISTÂCEALĂ. ÎNTIMIDARE. ZĂPĂCEALĂ.

rătutí vb. v. FÂSTÂCI. INTIMIDA. ÎNCURCA. ZĂPĂCI.

rătutít adj. v. AMEŢIT. BĂUT. BEAT. CHERCHELIT. FÂSTÂCIT. INTIMIDAT. ÎMBĂTAT. ÎNCURCAT. TURMENTAT. ZĂPĂCIT.

RĂŢIŞOÁRĂ s. 1. *(ORNIT.)* boboc, răţuşcă, (reg.) răţúcă, răţúică, răţuşoáră, răţúţă. 2. *(BOT.; Iris pumila)* (reg.) stânjenél.

răţoí vb. v. RĂCNI. RĂSTI. STRIGA. ŢIPA. URLA. ZBIERA. răţoiálă s. v. RĂSTEALĂ. răţoitúră s. v. RĂSTEALĂ. răţúcă s. v. BOBOC. RĂŢIŞOÁRĂ. RĂŢUŞJ CĂ.

răţúică s. v. BOBOC. RĂŢIŞOÁRĂ. RĂŢUŞCĂ.

RĂŢUŞCĂ s. *(ORNIT.)* boboc, răţişoară, (reg.) răţúcă, răţúică, răţuşoáră, răţúţă.

răţuşoáră s. v. BOBOC. RĂŢIŞOARÁ. RĂŢUŞCĂ.

răţúţă s. v. BOBOC. RĂŢIŞOÁRĂ. RĂŢUŞCĂ.

rău adj. v. BOLNAV. COSTELIV. CUMPLIT. CUTREMURĂTOR. FALS. FALSIFICAT. FIOROS. GROAZNIC. GROZAV. ÎNFIORĂTOR. ÎNFRICOŞĂTOR. ÎNGROZITOR. ÎNSPĂIMÂNTĂTOR. JIGĂRIT. MAJ CABRU. MONSTRUOS. NESĂNĂTOS. ORI? BIL. PIPERNICIT. PIRPIRIU. PRĂPĂDIT.

PRIZĂRIT. RĂPCIUGOS. SFRIJIT. SÂNGE-ROS. SLAB. SLĂBĂNOG. SUFERIND. TERIBIL. USCAT. USCĂŢIV. ZGUDUITOR.

RĂU adj., adv., s. 1. adj., adv. aprig, aspru, barbar, brutal, câinos, crâncen, crud, crunt, cumplit, furoce, fioros, hain, inuman, necruţător, neiertător, neâmblinzit, neânduplecat, ne-

îndurat, neândurător, nemilos, neoinenos, neuman, sălbatic, sângeros, violent, (livr.) sanguinar, (înv. şi pop.) năsílnic, (înv. şi reg.) tare, (reg.) pogan, (Mold. şi Bucov.) avan, hapsân, (înv.) jestóc, neomenit, sanguínic, sălbăticós, sireáp, (fig.) dur, negru. *(Om ~; se poartă ~.)* 2. adj., s. afurisit, blestemat, câinos, hain, îndrăcit, ticălos, (înv. şi pop.) pustiu, (pop. şi fam.) pârdálnic, (pop.) împeliţát, jurat, (înv. şi reg.) urgisit, (reg.) pricăjit, (Transilv.) săcrét. *(~ul de Glworghe!)* 3. adj. greşit. *(Deprinderi ~.)* 4. adj. anevoios, greu, mizerabil, necăjit, prost, (înv. şi pop.) necăjós. *(A dus un trai ~.)* 5. adj. apăsător, chinuit, greu. *(O viaţă ~.)* 6. s. belea, bucluc, dandana, încurcătură, năpastă, neajuns, necaz, nemulţumire, nenorocire, neplăcere, nevoie, pacoste, pocinog, supărare, (înv. şi pop.) poznă, răutate, (pop.) alageá, daravéră, păcat, ponós, pótcă, poticálă, zăduf, (înv. şi reg.) nacafá, nagodă, (reg.) dănănáie, încurcálă, năzbâcă, năzdrăvănie, păcosténie, şúgă, şugubínă, toroápă, (prin Mold.) bacálă, (Transilv.) bai, (Ban., Maram. şi Bucov.) bédă, (Mold.) chichion, (Ban. şi Olt.) cotoárbă, (Olt., Ban şi Transilv.) dabilă, (înv.) nesosínţă, nevoínţă, patimă, satará, stenahoríe. *(Mare ~ a căzut pe capul lui.)* 7. adv. mult, tare. *(S-a chinuit ~.)* 8. adj. nefast, nenorocos. *(A fost o zi ~ pentru el.)* 9. adj. dăunător, negativ, nociv, păgubitor, periculos, prejudiciabil, primejdios, stricător, vătămător, (livr.) pernicios, (înv. şi pop.) pierzător, (reg.) dăunăciós, dăunós, (înv.) pagúbnic, prejudiciós, stricăciós. *(Efecte ~ pentru...)* 10. adv. prost. *(Se simte ~.)* 11. adv. grav, greu, serios, tare. *(E ~ bolnav.)* 12. adj. defavorabil, nefavorabil, neplăcut, prost, urít. *(A făcut o impresie ~.)* 13. adv. calomnios, defăimător. *(Vorbeşte ~ de ei.)* 14. adj. neplăcut, prost, (înv.) slab. *(I-a adus o veste ~.)* 15. adj. mizerabil, păcătos, ticălos, urât. *(Era o vreme ~ de toamnă.)* 1G. adj. defavorabil, nefavorabil, nepotrivit, neprielnic, prost, urât, (înv. şi pop.) nepriinciós, (înv.) nepriitór. *(întrecerea a avui loc pe o vreme ~.)* 17. adv. aiurea, anapoda, prost, (fam.) brambura. *(Treburile mergeau ~; lucrurile erau puse ~.)* 18. adj. dezagreabil, dezgusf tător, displăcut, dizgraţios, greţos, greu, infect, împuţit, neplăcut, nesuferit, puturos respingător, scârbos, urât, rău-mirositor, (livr.) fetid, miasmátic, pestilenţial, repugnant, repulsiv, (inv. şi pop.) ocírnav, (înv.) scirbávnic, scâr-bélnic. *(O duhoare ~.)* 19. adj. inferior, ordinar, prost. *(Tutun, vin ~.)* 20. adj., adv. defectuos, greşit, incorect, necorect, prost, (fig.) stricat. *(O pronunţare ~; vorbeşte ~ franceza.)* 21. adv. greşit, nepotrivit. *(N-ar fi ~ să mergi pe la\el.)l2Z.* adv. insuficient,* prost, puţin. *(O muncă ~ plătită.)* 23. adj. desfundat, impracticabil. *(Un drum ~.)*

rău s. v. AFECŢIUNE. BOALĂ. MALADIE. RĂUFĂCĂTOR s. *(JUR.)* făptaş, făptuitor, infractor. *(~ a fost prins.)* răul-copiilor s. v. EPILEPSIE.

RĂU-MIROSITÓR adj. 1. dezagreabil, dezgustător, displăcut, dizgraţios, greţos, greu, infect, împuţit, neplăcut, nesuferit, puturos, rău, respingător, scârbos, urât, (livr.) fetid, miasmátic, pestilenţial, repugnant, repulsiv, (înv. şi pop.) scírnav, (înv.) scirbávnic, Scir-bélnic, *(O duhoare ~.)* 2. infect, împuţit, puturos, viciat, (livr.) fetid, pestilenţial. *(Aer ~.)*

RĂUTATE s. 1. (livr.) maliţie, maliţiozitate, (înv. şi reg.) ráime, ráínţă, (reg.) ză că-şeálă, zácăşíe,

(înv.) răíre, (fig.) fiere, venin. *(~ unei persoane; vorbă plină de~.)*2. asprime, barbarie, brutalitate, cruzime, ferocitate, neândurare, neomenie, sălbăticie, violenţă, vitregie, (rar) nemílă, nemilostivíre, (pop.(ciinie, cíinoşénie, (înv. şi reg.) năsilnicíe, (înv.) crin-cenie, cruzíe, cumpliciúne, cumplíre, grozăvie, ncomeníre, răiciúne, sălbătăcímc, sălbăticiune, sirepíe, varvaríe, (iig.) duritate. *(~ purtării cuiva.)*

răutate s. v. BELEA. BUCLUC. CUSUR. DANDANA. DEFECT. DEFICIENŢĂ. EPILEPSIE. IMPERFECŢIUNE. INSUFICIENŢĂ. ÎNCURCĂTURĂ. LACUNĂ. LIPSĂ. METEAHNĂ. NĂPASTĂ. NEAJUNS. NECAZ. NEMULŢUMIRE. NENOROCIRE. NEPLĂCERE. NEVOIE. PACOSTE. PĂCAT. POCINOG. RĂU. SCĂDERE. SLĂBICIUNE. SUPĂRARE. VICIU.

RĂUTĂCIOS adj. 1. (livr.) maliţios, (pop.) rânzós, (reg.) roángheş, (înv.) malign. *(Om ~.>* 2. sarcastic, (livr.) maliţios, (fig.) veninos. *(O aluzie ~.)* 3. duşmănos, ostil, (prin Transilv.) aspíd, (fig.) veninos. *(Cuvinte ~.) 4.* morocănos, posac, ursuz, (fig.) acru. *(Vorbea cu ton ~.)*

RĂVÁR s. (reg.) brânzár, creastă, crestălău, meredéu, raz, răboj, răzătór. *(~ pentru fră-minlat caşul.)*

răvár s. v. CRATIŢĂ. GHIVECI. GLASTRĂ. OALĂ. STRECURĂTOARE.

răvaş s. v. ACT. ADEVERINŢĂ. BILET. CERERE. CHITANŢĂ. DOCUMENT. DOVADĂ. EPISTOLĂ. EPISTOLIE. IIÎr.TIE. IZVOR. ÎNSCRIS. MĂRTURIE. PAŞAPORT. PETIŢIE. PIESĂ. RĂBOJ. RECIPISÂ. SCRISOARE. răvăcí vb. v. PRITOCI. răvăcirc s. v. PRITOCIRE. răvăcít adj. v. PRITOCIT. RĂVĂŞEALĂ s. dezordine, neorinduială, zăpăceală! (fam.) bramburcálă. harababură, talmeş-bálmcş, (fam. fig.) balamuc. *(Ce ~ /nare e în hiriiile tale!)*

răvăşii s. v. BILEŢEL. CODICIL. SCRI-SORICĂ.

RĂVĂŞÍ vb. 1. a deranja, a răscoli, a zăpăci, (reg.) a răntui, a rostopoli. *(De ce mi-ai ~ hiriiile?)* 2. (pop.) a vrăfui, (inv. şi reg) a scorbeli. *(A'u mai ~ lucrurile, cărţile I)* răvăşi vb. v. RĂSCOLI. RĂVĂŞÍRE s. deranjare, răscolire, zjpă-cire. *(~ hirtiilor de pe masă.)*

RĂVĂŞÍT adj. deranjat, răscolit, zăpăcit. *(Are toate hiriiile ~.)*

răvăşit adj. v. RĂSCOLIT.

răvăşit s. v. RĂSCOL.

răvăşitor adj. v. DUIOS. EMOŢIONANT. IMPRESIONANT. ÎNDUIOŞĂTOR. MIŞCĂTOR. PATETIC. RĂSCOLITOR. TULBURĂTOR. VIBRANT.

răvăşliií vb. v. CALCULA. SOCOTI.

răzá vb. v. LUMINA. RADIA. STRĂLUCI.

răzăclu'e s. v. COACĂZĂ.

răzălău s. v. RASPEL. RÂZĂTOARE. RĂZUITOARE.

răzăluí vb. v. RADE. RAZUL

RĂZÂTOÁRE s. răzuitoare, (Transilv. şi Ban.) răzălău. *(~ pentru morcovi.)*

râzător s. v. OTIC. RĂVAR.

RĂZBATE vb. 1. a pătrunde, a răzbi, a străbate, a străpunge, a trece, (livr.) a penetra. *(Cuiul ~ prin perete.)* 2. a străbate. *(A'u putea ~ prin mulţime.)* 3. a ajunge, a răzbi, a străbate. *(Strigătul ~ până la el.)* 4. a

pătrunde, a se strecura. *(Frigul ~ in casă.)*

răzbate vb. v. BATE. BIRUI. COLINDA. COPLEŞI. CUPRINDE. CUTREIERA. ÎN-FRÂNGE. ÎNTRECE. ÎNVINGE. PARCURGE. RĂZBI. STRĂBATE. TÂRGUI. TOCMI. VÂNTURA.

RĂZBÁTERE s. pătrundere, răzbire, străbatere, străpungere, trecere, (livr.) penetrantă, penetrare, penetraţie. *(~ cuiului prin perete.)*

RĂZBĂTĂTOR adj. insistent, perseverent, persistent, statornic, stăruitor, tenace, (livr.) persuasiv, (rar) străbătător. *(Om ~.)*

război s. v. CONFLICT. RĂZBOI.

RĂZBÍ vb. 1. a pătrunde, a răzbate, a străbate, a străpunge, a trece, (livr.) a penetra. *(Cuiul ~ prin perete.)* 2. a ajunge, a răzbate, a străbate. *(Strigătul ~ până ia el.)* 3. a birui, a depăşi, a infringe, a învinge, (livr.) a sur-tnonta. *(A ~ toate dificultăţile.)* 4. a dovedi, a prididi, (reg.) a joi, (Transilv. şi Bucov.) a puclui, (grecism înv.) a proftaxi. *(Abia mai ~ cu lucrul.)* 5. a(-l) copleşi, a(-l) cuprinde, (înv.) a(-l) răzbate. *(Îl~ setea.)* C. a(-l) ajunge, a(-l) birui, a(-l) copleşi, a(-l) covirşi, a(-l) cuprinde, a(-l) infringe, a(-l) învinge, a(-l) podidi, a(-l) prinde, a(-l) toropi, (înv.) a(-l) preacovâr-şi, (fig.) a(-l) dobori, a(-l) lovi. *(L-a ~ oboseala.)* 7. a-(l) copleşi, a(-l) covirşi, a(-i) cuprinde, a(-l) împovăra, a(-l) năpădi, (pop.) a(-l) prididi, (înv.) a(-l) supune, (fig.) a(-l) apăsa, a(-l) dobori, a(-l) răpune. *(L-au ~ grijile, necazurile.)*

răzbi vb. v. BATE. BIRUI. IZBI. IZBINDI. IZBUTI. ÎNFRÂNGE. ÎNTRECE. ÎNVINGE. LOVI. REUŞI. SFĂRÂMA. ZDROBI.

răzbíci s. v. RETEVEI. SCURTĂTURĂ.

răzbici vb. v. GĂURI. PERFORA. SCOBI. SFREDELI. STRĂPUNGE

RĂZBÍRE s. pătrundere, răzbatere, străbatere, străpungere, trecere, (livr.) penetrantă, penetrare, penetraţie. *(~ cuiului prin perete.)* RĂZRÓI s. *(TEHN.)* 1. (pop.) stative (pl.), (reg.) argeá, teáră. *(A fese ceva la ~.)* 2. cal, căluşel. *(~ la moara de vint.)*

RĂZBOI s. *(M1L.)* 1. conflict, (înv. şi pop.) bătaie, răzbel, (reg.) bozgún, (înv.) harţă,

oaste, oşteníe, oştenìre, oştire, oştit. *(S-a iscat un ~.)* 2. (înv.) nepáce. *(Stare de ~.)*

război s. v. BĂTĂLIE. CAR. CHINGĂ. GHERGHEF. ÎNCĂIERARE. ÎNFRUNTARE. JUG. LUPTĂ. PUNTE.

RĂZBOÍ vb. *(M1L.)* a se bate, a se lupta, (înv.) a combate, a se oşti, a se răgloti, a voinici. *(S-a ~ mult cu duşmanul.)*

războiesc adj. v. RĂZBOINIC.

războinic s. v. BANDIT. HOŢ. PUNGAŞ. TÂLHAR.

RĂZBOINIC s., adj. 1. s. *(M/L.)* luptător, (reg.) luptáş, (înv.) bóinic, războitór, săgár. *(~ încercat In bătălii.)* 2. adj. agresiv, militarist, provocator, (fam.) belicos. *(Politică ~.)* 3. adj. (rar) marţial. *(Aer ~.)* 4. adj. (înv.) războiesc, războinicésc, rezbélic, rezbélnic. *(Dansuri ~.)*

războinic s., adj. v. ASASIN. CRIMINAL. OMORÂTOR. UCIGAŞ.

războinicésc adj. v. RĂZBOINIC.

războitór adj., s. v, BELIGERANT.

războitór s. v. LUPTĂTOR. RĂZBOINIC.

războit vb. v. ÎMBOLNĂVI.

războlít adj. v. BOLNAV. NESĂNĂTOS. SUFERIND.

războti vb. v. RĂCNI. RĂSTI. STRIGA. ŢIPA. URLA. ZBIERA.

răzbubui vb. v. BUBUI. DETUNA. DUDUI. TRĂSNI. TUNA. VUI.

răzbun s. v. AMÂNARE. ASTÂMPĂR. CALM. LINIŞTE. ODIi NĂ. PACE. PĂSUIALĂ. PĂSUIRE. RĂGAZ. RĂZBUNARE. RĂZ-BUNIC. REPAUS. STRĂBUNIC. TIHNĂ.

RĂZBUNA vb. 1. (înv.) a se izbindi. *(S-a ~ crunt.)* 2. (înv.) a răscumpăra. *(A ~ sin-gele celui ucis.)* 3. a pedepsi, (înv.) a răsplăti, (fig.) a spăla. *(A ~ ruşinea indurată.)*

răzbuna vb. v. AMELIORA. DESTRĂMA. ÎMBUNĂTĂŢI. ÎMPRĂŞTIA. ÎNDREPTA. ÎNFIRIPA. ÎNSĂNĂTOŞI. ÎNSENINA. ÎNTREMA. ÎNZDRĂVENI. LECUI. LIMPEZI. LUMINA. REFACE. RESTABILI. RIDICA. RISIPI. SPULBERA. TĂMĂDUI. VINDECA.

RĂZBUNARE s. (rar) războun, (italienism) vendetă, (reg.) răzbuneálă, (înv.) băsăii, răscumpărare, răsplată. *(O ~ singeroasă.)*

RĂZBUNAT adj. pedepsit, (fig.) plătit. *(O faptă ~.)*

RĂZBUNĂTOR adj. duşmănos, ranchiunos, (livr.) vindicativ, (reg.) ţânáş, zácáş. *(E un spirit ~.)*

răzbuneálă s. v. RĂZBUNARE.

RĂZBUNÍC s. străbunic, (rar) răzbun.

răzbuzá vb. v. BOSUMFLA. ÎMBUFNA. RĂSFRÂNGE.

răzbuzát adj. v. BOSUMFLAT. ÎMBUFNAT.

RĂZEŞ s. moşnean, (înv. şi reg.) moşânáş, moşteán, (înv.) moşán.

răzeş s. v. VECIN.

RĂZEŞÉSC adj. moşnenesc, (înv.) moştenesc. *(Proprietate ~.)*

răzeşi vb. v. ÎNVECINA. MĂRGINI.

RĂZGlIÁ vb. a (se*)* alinta, a (se) cocoli, a (se) răsfăţa, (reg.) a (se) corconi, a (se) mădări, (înv.) a (se) lainici.

RĂZGÂIÁLĂ s. alintare, răsfăţ, râsfăţare, răzgiiere, (rar) răsl'ăţătúră, (pop.) alintătúră.

EĂZGÂIÁT adj. alintat, cocolit, răsfăţat, (reg.) mădărít, ninerát, (înv.) dezmierdat. *(Copil ~.*;

RĂZGÂIÉRE s. alintare, răsfăţ, răsfăţare, răzgiială, (rar) răsfăţătúră, (pop.) alintătúră.

RĂZGÂNDÍ vb. a reveni. *(De ce te*-oi *~ ?)*

râzi vb. v. ÎNVECINA. MĂRGINI.

RĂZLEŢ adj., adv. 1. adj. izolat, pribeag, rătăcit, singur, singuratic, solitar. *(Se uita la un nor ~.)* 2. adj. disparat, izolat. *(Ele-menle ~; amintiri ~.)* 3. adj. izolat, sporadic. *(Citeva cazuri ~ de îmbolnăvire.)* 4. adv. izolat, sporadic, (înv.) sporadiccşte. *(Apare ~.)*

RĂZLEŢI vb. 1. a se despărţi, a se izola, a se separa, (pop.) a se răzni, (reg.) a se răzlogi. *(O oaie care s-a ~ de turmă.)* 2. a se pierde, a se rătăci, a se răzni. *(Puiul s-a ~ de mamă.)* 3. a (se) dispersa, a (se) împrăştia, a (se) rästiră, a (se) răspindi, a (se) risipi, (pop.) a (se) răzni, (înv. şi reg.) a (se) răşchira. *(S-au ~ in toate părţile.)* 4. a (se) împrăştia, a (se) răspindi, a (se) risipi, (pop.) a (se) năsădi, (înv. şi reg.) a (se) sparge, a (se) spărgălui, (prin Olt. şi Ban.) a (se) sprânji, (înv.) a (se) scociorî, a (se) scodoli. *(I s-a ~ întreaga turmă.)*

RĂZLEŢÂRE s. dispersare, dispersie, impräş-tiere, răsfirare, răspândire, risipire, (înv.) risipă. *(~ mulţimii.)*

RĂZLEŢÍT adj. I. despărţit, izolat, separat, (pop.) răznít, (înv.) osebit. *(Pasăre ~ de stol.)* 2. pierdut, rătăcit, răznit. *(O oaie ~.)* 3. dispersat, împrăştiat, răsfirat, râspindit, risipit, (pop.) răzuit, (înv. şi reg.) răşchirat. *(O mulţime ~.)*

RĂZLÓG s. (reg.) corlátă, zăvor. *(~ la un gard.)*

răzlogi vb. v. DESPĂRŢI. IZOLA. RĂZLEŢI.

răzmerí vb. v. ALUNGA. DEPĂRTA. GONI. IZGONI. ÎNDEPĂRTA.

RĂZMERIŢĂ s. răscoală, răsculare, răzvrătire, rebeliune, revoltă, (livr.) sediţiúne, (înv. şi pop.) rebelíe, (pop. şi fam.) tevatură, (pop.) revoluţie, ridicare, sculare, (înv.) burzuluiala, răzválă, rócoş, rocoşeálă, rocoşénie, rocoşíre, rocoşít, rocoşitúră, zaveră, (înv., prin Mold.) bont, (turcism înv.) zulúm, zurba, zurbalâc, (fig.) tulburare. *(A izbucnit o puternică ~.)*

răzmirití vb. v. RĂSCULA. RĂZVRĂTI. REVOLTA. RIDICA.

ráznepót s. v. STRĂNEPOT.

RĂZNÍ \b. a se pierde, a se rătăci, a se răzleţi. *(Oaia s-a ~ de turmă.)*

răzni vb. v. DESPARŢI. DISPERSA. IZOLA. ÎMPRĂŞTIA. RĂSFIRA. RĂSPÂN-DI. RĂZLEŢI. RISIPI. SEPARA.

RĂZNÍT adj. pierdut, rătăcit, răzleţit. *(Oaie ~.)*

răznít adj. v. DESPĂRŢIT. DISPERSAT. IZOLAT. ÎMPRĂŞTIAT. RĂSFIRAT. RĂS-PÂNDIT. RĂZLEŢIT. RISIPIT. SEPARAT.

RĂZOR s. 1. hat, hotar, (reg.) căluşíre, dorjíncă, forgáşă, háşpor, raéjdă, méjdínă,

mc.şgliie, slog, (Transilv.) métă, miezuínă. *(~ intre două ogoare.)* 2. brazdă, strat, (rar) postată, (iuv. şi reg.) tablă. *(~ de flori, de legume.)*

răzor s. v. ARĂTURĂ. CÂMP. OGOR. ŢARINĂ.

răzoráş s. v. VECIN.

răzorí vb. v. ÎNVECINA. MĂRGINI.

ÍÂĂZUÍ vb. 1. a rade, (rar) a racla, (reg.) a rârilui. *(A ~ fundul ceaunului.)* 2. a râcâi, (rar) a scobi. *(A ~ pipa spre a o curăţa.)*

RĂZUIÁLĂ s. răzuire.

RĂZUÍRE s. 1. răzuială. 2. *(TKHN.)* se\eruire.

RĂZUIT adj. ras. *(Un obiect ~.)*

RĂZUITOÁRE s. râzătoare, (Transilv. şi Ban.) răzălău. *(~ pentru morcovi.)*

RĂZUITÚR s. *(TEHN.)* 1. racletă, raclor. f~ *pentru suprajeţe lemnoase.)* 2. raz. *(~ din oţel-crom pentru suprafeţe metalice.)*

răzuilór s. v. OTIC.

RĂZUŞ s. *(TEHN.)* gripcă, teslă, (reg.) scoabă, (înv.) strújniţă. *(~ pentru tâmplari, dulgheri, j*

răzúş s. v. CĂŢEL. CORDENCI. OTIC. RANGĂ. ŞURUBELNIŢĂ.

răzválă s. v. RĂSCOALĂ. RĂSCULARE. RĂZMERIŢĂ. RĂZVRĂTIRE. REBELIUf NE. REVOLTĂ.

răzvedít adv. v. BINE. CLAR. DESLUŞIT. DISTINCT. LĂMURIT. LIMPEDE.

răzvestí vb. v. RĂSCULA. RĂZVRĂTI. REVOLTA. RIDICA.

RĂZVRĂTÍ vb. a (se) răscula, a (se) revolta, a (se) ridica, (pop.) a (se) scula, (înv.) a (se) burzului, a (se) pristăvi, a (se) răscoli, a (se) răzmiriţi, a (se) răzvesti, a (se) rebela, a (se) rocoşi, a (se) semeţi, a (se) zavergisi. *(Masele s-au ~.)*

RĂZVRĂTIRE s. răscoală, răsculare, răzmeriţă, rebeliune, revoltă, (livr.) sediţiúne, (înv. şi pop.) rebelíe, (pop. şi fam.) tevatură, (pop.) revoluţie, ridicare, sculare, (înv.) burzuluiala, răzválă, rócoş, rocoşeálă, rocoşénie, rocoşíre, rocoşít, rocoşitúră, zaveră, (înv., prin Mold.) bont, (turcism înv.) zulúm, zurba, zurbalâc, (fig.) tulburare. *(A izbucnit o puternică ~.)*

răzvrătit adj. v. AGITAT. CLOCOTITOR. FRĂMÂNTAT. FREMĂTĂTOR. ÎNVOLBURAT. TULBURAT. TUMULTUOS. ZBUCIUMAT.

RĂZVRĂTÍT adj., s. răsculat, rebel, revoltat, (livr.) insurgent, sediţiós, (rar) apostat, (reg.) buntúşnic, sculat, (înv.) burzuluit, răpştít, răsculătór, rebelíst, revoltánt, rocoşán, roco-şélnic, rocoşít, rocoşitór, zavergíu, (înv., prin Mold.) bontáş, (turcism înv.) zurba, zurbagiu, zurbáv. *(~tii au trecut la luptă.)*

răzvrătitor s., adj. v. AGITATOR. AŢÂŢĂ-TOR. INSTIGATOR. PROVOCATOR. TULBURĂTOR.

REA-CREDÍNŢĂ s. *(JUR.)* doi, viclenie. *(Condamnat pentru ~.)*

REACTÍV s. *(CHIM.)* (înv.) reagént.

REACTOR NUCLEAR s. *(FJZ.)* pilă atomică.

REACTUALIZA vb. a reânvia. *(A ~ in memorie.)*

REACTUALIZARE s. reânviere. *(~ in memorie a ceva.)*

REACTUALIZÁT adj. reânviat. *(Lucruri ~.)*

REACŢIONAR adj. înapoiat, retrograd. *(O concepţie ~.)*

READMÍTE vb. a reprimi. *(A ~ în şcoală.)*

READUCE vb. (înv.) a reduce. *(A ~ la *ine.)*

READUCERE s. (înv.) reducere. *(~ cuiva la rea li laie.)*

REAFLÁ vb. a redescoperi, a regăsi. *(A ~ un lucru pierdut.)*

REAFLÁRE s. redescoperire, regăsire. f~ u*nui lucru pierdut.)*

reagént s. v. REACTIV.

reajănge vb. v. REDEVENI.

REAL adj., s., adv. 1. adj. *(FILOZ.)* obiectiv. *(Lumea ~.)* 2. s. *(FILOZ.)* adevăr, realitate. *(Noţiunea de ~.)* 3. adj. concret, palpabil. *(Fenomene ~.)* 4. adj. adevărat, aievea, autentic, cert, nescornit, netăgăduit, pozitiv, sigur, veridic, veritabil. *(Un lucru ~.)* 5. adv. aievea. *(Tot ce ţi-a spus esle ~.)* 6. adj. adevărat, efectiv. *(Plecarea lui ~ din oraş a avut loc a doua zi.)* 7. adj. adevărat, sincer. *(Un sentiment de ~ admiraţie.)* íî. adj. efectiv, incontestabil, indiscutabil. *(A adus servicii ~.)*

REALGÁR s. *(MIA[7].)* (rar) şar, (înv.) rismă roşie.

REALÍST adj. pozitiv, practic. *(Un spirit ~.)*

REALITATE s. 1. *(FILOZ.)* adevăr, real. *(Noţiunea de ~.)* 2. adevăr, veridicitate, (livr.) veracitate, (înv.) veritate. *(~ conţinută inlr-o operă literară.)*

REALIZĂ vb. 1. a executa, a face, (pop. şi fam.) a meşteri, a meşterui. *(~ iot felul de nimicuri.)* 2. a efectua, a executa, a face, a Împlini, a îndeplini, a înfăptui, a săvirşi, (înv. şi pop.) a plini. *(Am ~ tot ce mi-ai dat.)* 3. a înfăptui, (pop.) a isprăvi. *(Ce ai ~ ?)* 4. a efectua, a executa, a face, a făuri, a înfăptui, a săvirşi. *(A ~* o *lucrare durabilă.)* 5. a alcătui, a compune, a crea, a elabora, a întocmi, a redacta, a scrie, (înv.) a izvodi, a redija, a tocmi. *(A ~* o *operă valoroasă.)* 6. a desăvârşi, a împlini, a îndeplini, a înfăptui. *(Şi-a ~ opera.)* 7. a se desăvârşi. *(*S*-a ~ ca poet.)* 8. a alcătui, a concepe, a întocmi, a plăsmui, (fig.) a urzi. *(~* o *colecţie de folclor.)* 9. a (se) concretiza, a (se) incarna, a (se) întruchipa, a (se) întrupa, a (se) materializa, (rar) a (se) sensibiliza. *(Iată cum s-a ~ acest element.)* !•• a produce, a turna. (*A ~* un *nou film.)* 11. a obţine, a scoate. *(A o recoltă bogată.)* 12. a aduce, a crea, a produce. *(A ~ mari beneficii.)* 13. a afla, a concepe, a crea, a descoperi, a elabora, a face, a găsi, a' gândi,"' a imagina, a inventa, a născoci, a plănui, a plăsmui, a proiecta, a scorni, (înv.' şi pop.) a 1 zvodi, (pop.) a iscodi, a închipui, (reg.) a tocmi, (înv.) a unelti, (fig.) a naşte, a urzi, a zămisli. *(A ~ un nou sistem" de...)* 14. a(-şi) ajunge,

a(-şi) atinge, a(-şi) îndeplini, a(-şi) înfăptui. *(Si-a ~ scopul.)* 15. a îndeplini, a înfăptui, (înv. şi reg.) a sfirşi, (înv.) a obârşi. *(Si-« ~ misiunea.)* 16. a crea, a făuri, a înfăptui, a întemeia. *(A ~ un stat naţional unitar.)* 17. a se înfăptui, a se produce. *(Cind s-a ~ Unirea?)* 18. a câştiga, a cuceri, a dobindi, a obţine, a repurta, (Transilv.) a mirui, (înv.) a purta. *(A ~* o *frumoasă victorie, biruinţă.)* 19. a obţine, a stabili. *(A ~ un nou record atletic.)* 20. a obţine, (pop.) a cunoaşte, a vedea. *(Au ~ unele progrese.)* 21. a împlini, a îndeplini, a satisface, (înv.) a plini, (rar fig.) a sătura. *(I-a ~ dorinţa.)* 22. a se împlini, a se îndeplini, a se înfăptui, (pop.) a se întâmpla. (înv. şi reg.) a se plini. *(Prorocirea lui s-a ~* (23. a se adeveri, a se confirma, a se împlini, a se îndeplini. *(Previziunile lui s-au ~ întocmai.)*

REALIZABIL adj. posibil, (rar) practicabil. *(Un lucru ~.)*

REALIZÁNT s. *(MAT.)* discriminant. *(~ tntr-o ecuaţie.)*

REALIZARE s. 1. efectuare, executare, execuţie, facere, împlinire, îndeplinire, înfăptuire, săvârşire, (înv.) săvârşít. *(~ unti anumite lucrări.)* 2. alcătuire, compunere, creare, elaborare, întocmire, redactare, scriere, scris, (înv.) izvodire, redacţie, redijáre. (*~ unei opere ştiinţifice.)* 3. (concr.) înfăptuire, operă. *(O mare ~.)* 4. (concr.) creaţie, operă. *(Tot ce vezi aici c ~ mea.)* 5. executare, execuţie, facere, făurire. *(~* u*nei*

opere durabil,.) 6. concretizare, incarnare, întruchipare, întrupare, materializare, (rar) sensibilizare. f~ *unei idei.*) 7. producere, turnare. *(~ unui film.)* 8. obţinere, scoatere. *(~ unei recolte bogate.)* 9. concepere, creare, elaborare, imaginare, inventare, născocire, plăm.ire, plăsmuire, proiectare, scornire, (înv. şi pop.) izvodire. *(~ unei metode noi pentru...)* 10. creare, făurire, înfăptuire, întemeiere. *(~ unui stat naţional unitar.)* 11. înfăptuire, producere. *(~ Unirii.)* 12. ciştigare, cucerire, dobândire, obţinere, repurtare. *(~ unei strălucite victorii.)* 13. obţinere, stabilire. *(~ unui nou record.)* 14. împlinire, îndeplinire, satisfacere, (rar) satisfacţie. (~ *dorinţei cuiva.)* 15. îndeplinire, înfăptuire, (înv.) realizáţie. *(~ unui vechi vis.)*

REALIZAT adj. 1. bun, izbutit, reuşit, valoros, (pop.) nimerit, (arg.) mişto. *(O lucrare ~.)* 2. împlinit, îndeplinit, înfăptuit, satisfăcut. *(Un vechi vis ~.)*

REALIZATOR s. 1. creator, făuritor, înfăptuitor, născocitor, plăsmuitor, (înv.) săvirşi-tór, scornitór, (fig.) făurar. *(~ al unui nou produs pentru...)* 2. autor, creator. *(Cuie stni ~ filmului?)*

realizáţie s. v. ÎNDEPLINIRE. ÎNFĂPTUIRE. REALIZARE.

REALMENTE adv. efectiv. *(Era ~ obc ii.)*

REAMINTI vb. 1. (înv.) a poftori. *(Te rog să-mi ~ miine ce trebuie să fac. i* 2. a rememora. *(Să ~ cele ştiute.)* 3. a chema, a evoca, a rechema, a redeştepta. *(I-a ~ ceva in memorie.)*

REAMINTIRE s. rememorare. *(~ celor întâmplate.)*

REANGAJA vb. a reprimi. *(A ~ tntr-o slujbă.)*

REANGAJARE s. reprimire. *(~ eutoa tn serviciu.)*

REANGAJAT s. (în vechea armată) subofiţer.

REANIMA vb. 1. a reânsufleţi. *(A ~ un muribund.) 2.* a (se) reânsufleţi, a (se) reân-viora. *(Atmosfera s-a mai ~.)*

REANIMARE s. 1. reânsufleţiră *(~ unui muribund.)* 2. reânsufăeţire, reânviorare. *(~ atmosferei.)*

REAPARIŢIE s. 1. (rar) reivíre. *(După ~ lui.)* 2. revenire. *(~ unui actor pe scenă.)*

REAPĂREA vb. 1. (rar) a se reivi. *(După o oră a ~.)* 2. *(MED.)* a se întoarce, a recidiva, a reveni, (reg.) a se înturna. *(Boala i-a ~.)*

reapucá vb. v. REÂNCEPE. RELUA.

rearmá vb. v. REÂNARMA.

RE ASCULTA vb. 1. a reexamina. *(A ~ un candidat.) 2. (JUR.)* a reaudia. *(A ~ un martor.)*

REASCULTÁRE s. 1. reexaminare. *(~ unui student.)* 2. *(JUR.)* reaudiere. *(~ unui martor.)*

REAŞEZA vb. a repune. *(A ~ la locul iniţial.)*

REAŞEZARE s. repunere. *(~ unui obiect la locul iniţial.)*

REAUDIÁ vb. *(JUR.)* a reasculta. *(A ~ un martor.)*

REAUDIERE s. *(JUR.)* reascultare. f~ *unui martor.)*

REAVĂN adj. 1. jilav, ud, umed, (rar) umedós, (reg.) puhav, revenós, (prin Transilv.) mótov. *(Un loc, un teren ~.)* 2. răcoros, rece, (înv.) răcoare. *(Aerul cel ~ al nopţii.)*

REAZEM s. 1. pop, proptea, sprijin, susţinere, (rar) sprijinitoare, (pop.) poprea, (reg.) pripoánă,

própţă, propteálă, proptiş, şpraiţ, (prin Munt. şi Olt.) papainóg, (Transilv.) şoş, (înv.) rezemătúră, sprijineálă, sprijoánă. *(~ pentru consolidarea gardului.)* 2. *(TEHN.)* rezemătoare, sprijin. *(0 piesă care serveşte ca ~.)* 3. ajutor, sprijin, sprijinitor, (fig.) toiag. *(Ea era ~ bălrineţelor lui.)*

rcá/.em s. v. APĂRĂTOR. BALUSTRADĂ. MI'NÁ CURENTĂ. OCROTITOR. PARAPET. PARMACLÂC. PAT. P/ALIMAR. PROTECTOR. RAMPĂ. REZEMĂTOARE. SPRIJIN. SPRIJINITOR. SUSŢINĂTOR.

RE3EGÎ vb. a se zgribuli.

REBEGÍT adj. zgribulit. *(Om ~.)*

REBEL adj., s. I. adj., s. răsculat, răzvrătit, revoltat, (livr.) insurgent, sediţiós, (rar) apostat, (reg.) buntúşiiic, sculat, (înv.) burzuluit, răpştit, răsculătór, rebelíst, revoltánt, rocoşán, rocoşéluic, rocoşít, rocoşitór, zavergiu, (înv., prin Mold.) bontáş, (turcism înv.) zurba, zurbagiu, zurbáv. *(~ii au trecut la luptă.)* 2. adj. chinuitor, supărător, (înv. şi pop.) necăjós. *(0 tuse ~.)*

rebela vb. v. RĂSCULA. RĂZVRĂTI. REVOLTA. RIDICA.

rebelíe s. v. RĂSCOALĂ. RĂSCULARE. RĂZMERIŢĂ. RĂZVRĂTIRE. REBELIUNE. REVOLTĂ.

rebelíst adj., s. v. RĂSCULAT. RĂZVRĂTIT. REBEL. REVOLTAT.

REBELIUNE s. răscoală, răsculare, răz^ merită, răzvrătire, revoltă, (livr.) sediţiúne, (înv. şi pop.) rebelíe, (pop. şi fam.) tevatură, (pop.) revoluţie, ridicare, sculare, (înv.) burzuluiala, răzvâlă, rócoş, rocoşcálă, rocoşénie, rocoşíre, rocoşít, rocoşitúră, zaveră, (înv., prin Mold.) bont, (turcism înv.) zulúm, zurba, zurbalic, (fig.) tulburare.

REBONIFICÁRE s. *(EC.)* rebonificaţie.

REBONIFICÁŢIE s. *(EC.)* rebonificare.

RECALCITRANT adj. 1. încăpăţânat, îndărătnic, refractar, (livr.) obstinat, (pop.) sanchíu, (reg,) inaccíu, înţestát, (Olt.) dugós, (înv.) cáp eş, renitént, (fam. peior.) capsoman, căpăţânós, căpos. *(Ce om ~ !)* 2. indisciplina., insubordonat, neascultător, nedisciplinat, nesubordonat, nesupus. *(Elev ~.)*

recalcitranţă s. v. INDISCIPLINĂ. ÎNCĂ-PĂŢÂNARE. ÎNDĂRĂTNICIE. NEASCULTARE. NEDISCIPLINĂ. NESUPUNERE.

RECAPITULA vb. 1. a rezuma, a sintetiza, (înv.) a recapitului. *(Să ~ cele spuse.)* 2. a repeta, a revedea. *(A ~ materia pentru examen.)*

RECAPITULARE s. 1. rezumare, sintetizare, (înv.) recapituláţie. *(~ celor spuse mai înainte.)* 2. repetare, repetiţie, revedere, (înv.) procitánie. *(~ materiei.)*

RECAPITULATIV adj. rezumativ. *(Tabel ~.)*

recapituláţie s. v. RECAPITULARE. REZUMARE. SINTETIZARE.

recapitului vb. v. RECAPITULA. REZUMA. SINTETIZA.

RECĂDEÁ vb. a reveni. *(A ~ în poziţia iniţială.)*

recădere s. v. RECIDIVĂ.

récăl s. v. DULAMĂ. SUMAN.

RECĂPĂTA vb. a recâştiga, a recupera, a redobândi. *(Si-a ~ forţele pierdute.)*

RECĂPĂTARE s. recâştigare, recuperare, redobândire. *(~ forţelor pierdute.)*

rece adj. v. ACADEMIC. APATIC. ASPRU. CONVENŢIONAL. DELĂSĂTOR. DISTANT. FLEGMATIC. IMPASIBIL. IMPERTURBABIL. INDIFERENT. INDOLENT. INSENSIBIL. LĂSĂTOR. NEPĂSĂTOR. NEPRIETENOS. NESENSIBIL. NESIMŢITOR. NESOCIABIL. PASIV. PLACID. RĂSTIT. REZERVAT. RIDICAT. TEMBEL.

RECE adj., s. I. adj. friguros, răcoros. *(A avut o vreme ~ la mare; o locuinţă ~.)* 2. s. frig, răceală. *(Afară e ~.)* 3. adj. reavăn, răcoros, (înv.) răcoare. *(Acrul cel ~ <il nopţii.)* 4. adj. friguros, geros, (înv. şi pop.) mare. *(O iarnă ~.)* 5. adj. *(GEOGR., MET.)* polar, (înv.) poláric. *(Climă, zonă ~.)* fi. acij. răcit. *(Ciorba e ~.)* 7. adj. proaspăt. *(A băut un pahar de apă ~.)* 8. adj. tare, uscat, vechi. *(Un coltuc ~ de pline.)* 9. adj. inert, mort, neânsufleţit, nemişcat, ţeapăn. *(O fiinţă ~.)*

RECENSĂMINT s. (pop.) numărătoare, (înv.) catagrafie, recenzie. *(~ populaţiei.)*

RECENT adj. 1. actual, contemporan, modern, nou. *(Preocupări ~ în tehnica de calcul.)* 2. nou, (fig.) proaspăt. *(Siire ~; rană ~.)*

RECENZA vb. (înv.) a catagrafia, a scrie. *(A ~ o colectivHale umană.)*

recenzie s. v. RECENSĂMÂNT.

RECEPÁJ s. *(SILV.)* reccpare. *(~ puie-ţllor.)*

RECEPÁRE s. *(SILV.)* recepaj. *(~ paie-(ilar.)*

recépt adj. v. ACCEPTAT. ADMIS. RECUNOSCUT.

RECEPTA vb. *(FIZ.)* a capta, a înregistra, a prinde, a recepţiona. *(A ~ undele sonore.)*

RECEPTARE s. *(FIZ.)* captare, înregistrare, prindere, recepţionare, (rar) captáţie. *(~ a undelor sonore.)*

RECEPTIV adj. (fig.) deschis. *(Un spirit ~.}*

RECEPTIVITATE s. (fig.) deschidere. *(~ spiritului cuiva.)*

RECEPTOR s. *(FIZ.)* pâlnie. *(~ telefonului.)*

RECEPŢIE s. recepţionare. *(Ctnd e termenul de ~ ?)*

RECEPŢIONA vb. 1. a prelua, a primi. *(A ~ marfă.)* 2. *(FIZ.)* a capta, a înregistra, a prinde, a recepta. *(A ~ undele sonore.)*

RECEPŢIONARE s. 1. preluare, primire. *(~ mărfii.)* 2. recepţie. *(Când e termenul de ~ a lucrării ?)* 3. *(FIZ.)* captare, înregistrare, prindere, receptare, (rar) captáţie. *(~ a undelor sonore.)*

RECEPŢIONAT adj. preluat, primit. *(Mărfuri ~.)*

recerínţă s. v. CERINŢĂ. EXIGENŢĂ. IMPERATIV. NECESITATE. NEVOIE. O-BLIGAŢIE. PRETENŢIE. TREBUINŢĂ.

recerút adj. v. CERUT. CUVENIT. NECESAR. TREBUINCIOS. TREBUITOR. recesiune s. v. CRIZĂ. RETRAGERE. RECHEMA vb. a chema, a evoca, a reaminti, a redeştepta. *(A ~ ceva în memorie.)*

RÉCHIE s. *(BOT.)* 1. *(Reseda lulea)* (reg.) brobínţă, drobíţă, prescureá, rezédă, rozétă, (prin Transilv.) poala-Sfintei-Mării. 2. *(Reseda luteola)* rezedă, (reg.) rozétă.

RECHÍN s. *(IHT.)* scai.

RECHIZITE s. pi. (înv.) organe (pl.). *(~ fCOlare.)*

rechizitorial adj. v. ACUZATOR.

RECHIZÍŢIE s. (înv.) recrutáţie. *(~ In timp de război.)*

reci s. pi. PIFTIE. RĂCITURI.

RECIDIVĂ vb. a se întoarce, a reapărea, a reveni, (reg.) a se în turna. *(Boala i-a ~.)*

RECIDÍVĂ s. *(MED.)* (înv.) recădere.

RECIPIENT s. vas. *(~ pentru păstrarea unui fluid.)*

RECIPÍSĂ s. chitanţă, (înv. şi reg.) zdélcă, (Înv.) răvaş, siguranţă, sinet, tahvll, teşchereá, (rusism înv.) rospíscă. *(A dat banii şi a primit* o*~.)*

RECIPROC adv. (fam.) viceversa. *(– Mulţumesc 1 – ~/)*

RECIPROCITATE s. (rar) mutualitáte. *(Relaţii de ~.J*

RECIŞÓR adj. friguleţ. *(Afara e cam ~.)* RECITA vb. a declama, a rosti, a spune, (rar) a debita, (pop.) a cuvânta. *(A ~* o *poezie.)* RECITARE s. declamare, declamaţie, spunere, (rar) debitare, (înv.) reeitáţie. *(~ unei poezii.)*

RECITATÍV s. *(MUZ.)* melopee. RECITATOR s. declamator. *(Un bun ~.)* reeitáţie s. v. DECLAMARE. DECLAMAŢIE. RECITARE. SPUNERE.

RECITÍ vb. (înv. şi pop.*)* a proeiti. *(A ~ textul tn întregime.)*

RECIŞTIGÁ vb. 1. a recăpăta, a recupera, a redobândi. *(Si-a ~ forţele pierdute.)* 2. a recuceri, a relua, a reocupa, (înv.) a recuprínde. *(A ~ oraşul pierdut.)*

RECÂŞTIGÁRE s. recăpătare, recuperare, redobmdire. *(~ forţelor pierdute.)*

RECLAMĂ vb. 1. a cere, a pretinde, a revendica, (inv. şi reg.) a striga, (înv.) a pretendelui, a pretendui, (grecism înv.) a pretenderisi. *(~ să i se facă dreptate.)* 2. a se plânge. *(Cui să ~ ?)* 3. a denunţa, a pârî, a spune, (pop.) a vinde, (Mold., Transilv. şi Maram.) a ponoslui, (înv.) a jelui, a vădi, (fam. fig.) a aranja, a turna. *(L-a~ autorităţilor.)* 4. a cere, a comporta, a impune, a necesita, a pretinde, a solicita, (înv.) a nevoi. *(Această acţiune ~ multe eforturi.)* 5. a cere, a implica, a necesita, a presupune. *(Inteligenţa ~ reflecţia.)*

RECLAMANT s. *(JUR.)* (înv. şi reg.) pirl'ş, pârâtdr, (reg.) ponosláş, (prin Transilv.) ponosluitór, (înv.) jeluitor, suplicant.

RECLAMAT s. *(JUR.)* pârit, (înv.) defendór. RECLAMÁŢIE s. I. plângere, (înv. şi pop.) jalbă, píră, (înv. şi reg.) plânsoáre, ponóslu, (Ban., Transilv. şi Mold.) ponós, (înv.) artíc, pitác, suplică, tânguíre,

(turcism înv.) rucá. *(A depune o ~.)* 2. sesizare. *(Redacţia ziarului a primit o ~.)*

RECLÁDÍ vb. a reconstrui, a rcânălţa, a
rezidi, (rar) a reedifica. *(A ~ ceva din temelii.)*

RECLÂDÍRE s. reconstrucţie, reconstruire,
rezidire, (rar) reedificáre. *(~ din temelii a
unui imobil.)*

RECLUZIUNE s. *(JUR.)* închisoare, ocnă,
puşcărie, temniţă. *(Condamnat la ó ani ~.)*

RECOLTA vb. a aduna, a culege, a strânge,
(Transilv.) a sureti. *(A ~ strugurii, bucalele
de pe címp.)*

RECOLTARE s. adunare, adunat, culegere, cules, recoltat, recoltă, strângere, strâns, (Transilv. şi prin Maram. şi Ban.) surétiu. *(~ bucatelor de pe ctmp.)*

RECOLTAT s. adunare, adunat, culegere, cules, recoltare, recoltă, strângere, strâns, (Transilv. şi prin Maram. şi Ban.) surétiu. *(~ bucatelor de pe ctmp.)*

RECOLTĂ s. 1. adunare, adunat, culegere, cules, recoltare, recoltat, strângere, strâns, (Transilv. şi prin Maram. şi Ban.) surétiu. *(~ bucatelor de pe ctmp.)* 2. bucate (pl.), rod, (înv.) vipt. *(A strâns ~ cimpului.)* 3. rod, (pop.) strfnsă, strânsúră, (înv. şi reg.) rodire

strinsoáre, (inv.) ágru. *(Am obţinut o ~ bogată.)* \. (înv.) secerăciúne, secere. *(~ de gríne.)* RECOMANDĂ vb. 1. a preconiza, a propune. *(A ~* o *serie de măsuri.)* 2. a indica, a prescrie, (pop.) a scrie. *(Îi ~ un tratament.)* 3. a sfătui. *(Îţi ~ să-ţi vezi de treabă.)* 4. a propune, (înv. şi reg.) a prepúne. *(Îl ~ pentru avansare.)* 5. a (se) prezenta, (înv.) a (se) sistisi. *(Mă ~ Popescu; l-am ~ lui...)*

RECOMANDABIL adj., adv. 1. adj. adecvat, conform, convenabil, corespunzător, cuvenit, indicat, nimerit, oportun, potrivit, recomandat, (livr.) pertinent, (înv.) cuviincios, răspunzător, (fig.) sănătos. *(C'dea cea mai ~ pentru...)* 2. adv. adecvat, indicat, nimerit, oportun, potrivit. *(A^{T}n e ~ sa...T)*

RECOMANDARE s. 1. preconizare, propunere. *(~ următorului plan de acţiune.)* '-. directivă, indicaţie, instrucţiune, îndrumare, normativ, normă, (înv.) regulatív. *(A respectat ţoale ~ primite.)* 3. indicare, prescriere. *(~ unui tratament.) í.* aviz, indicaţie, instrucţiuni (pl.), prescripţie, recomandaţie. *(După ~ medicului.)* 5. povaţă, precept, recomandaţie, sfat. *(Diverse ~ de igienă.)* 6. propunere, recomandaţie. *(~ de avansare.) 7.* prezentare, recomandaţie, (franţuzism) prezentáţie, (înv.) sistiseálă. *(După ~ ile de rigoare.)*

RECOMANDAT adj. adecvat, conform, convenabil, corespunzător, cuvenit, indicat, nimerit, oportun, potrivit, recomandabil, (livr.) pertinent, (înv.) cuviincios, răspunzător, (fig.) sănătos. *(Calea cea mai ~ pentru...)*

RECOMANDAŢIE s. 1. aviz, indicaţie, instrucţiuni (pl.), prescripţie, recomandare. *(După ~ medicului.)* 2. povaţă, precept, recomandare, sfat. (~ *ii de igienă.)* 3. propunere, recomandare. *(~ de avansare.)* 4. prezentare, recomandare, (franţuzism) prezentáţie, (înv.*)* sistiseálă. *(După ~ iile de rigoare.)*

RECOMPENSĂ vb. 1. a răsplăti, (inv. şi pop.) a mulţumi, (inv. şi reg.) a cunoaşte, (inv.) a cununa, *(l-a ~ împărăteşte.)* 2. a răscumpăra, a răsplăti. *(Rezultatul a ~ eforturile făculi.)*

RECOMPENSARE s. răsplătire, (înv.) re-compensáţie. *(~ eforturilor cuiva.)*

recoiiipensáţie s. v. RĂSPLĂTIRE. RECOMPENSARE.

RECOMPENSĂ s. 1. răsplată, (înv. şi pop.) mulţumire, preţ, (pop.) mulţumită, (reg.) vâlceág, (inv.) piáşcă, răsplătire, simbrie. *(A primii o bună ~.)* 2. gratificaţie. *(A primit o ~ în bani.)* 3. pedeapsă, plată, răsplată, (înv.) răsplătire. *(Şi-a luat ~ cuvenită pentru faptele sale.)*

recompoziţie s. v. RECOMPUNERE.

RECOMPUNE vb, a întregi, a reconstitui a reface. *(A ~ scheletul unui mamifer fosil.)*

RECOMPUNERE s. 1. întregire, reconstituire, refacere, (rar) reconstitúţie. *(~ părţilor unui animal fosil.)* 2. *(FIZ.) (înv.)* recompoziţie. *(~ luminii.)*

reconcilia vb. v. ÎMPĂCA.

reconciliere s. v. ÎMPĂCARE.

reconfort s. v. FORTIFICARE. ÎNDREPTARE:. ÎNFIRIPARE. ÎNTĂRIRE. ÎNTREMARE. ÎNZDRĂVENIRE. RECONFOStS TARE. REFACERE. RESTABILIRE. TONIFIC ARE.

RECONFORTA vb. 1. *(MED.)* n (se) fortifica, a (se) îndrepta, a (se) înfiripa, a (se) întări, a (se) întrema, a (se) înzdrăveni, a (se) reface, a (se) restabili, a (se) tonifica, (inv. *şi* pop.) a (se) împuternici, (pop. şi fam.) a (seí drege, (pop.) a (se) scula, (inv. şi reg.) a (se) zdraveni, (reg.) a (se) vinjoşa, (Mold.) a (se) priboli. *(S-a ~ după boală.)* 2. a (se) odihni, a (se) recrea. *(S-a dus la munte să se ~.)*

RECONFORTANT adj., s. 1. adj., s. *(FA RM.)* fortifiant, fortificant, întăritor, tonic, tonifiant, (rar) reconstituánt, (înv.) reconfor-tatór. *(Medicament ~.)* 2. adj. odihnitor, recreativ, relaxant, (rar) recreator. *(Un concediu^.)*

RECONFORTÁRE s. 1. *(MED.)* fortificare, îndreptare. înfiripare, întărire, întremare, înzdrăvenire, refacere, restabilire, tonificare, (rar) reconfort, (înv. şi pop.) imputerniede, *(~ lui după boală.)* 2. recreare, recreaţie. *(~ cuiva în concediu.)*

RECONFORTAT adj. *(MED.)* fortificat, îndreptat, înfiripat, întărit, întremat, înzdrăveni t, refăcut, restabilit, tonificat, (Mold.) pribolít. *(Om ~ după o boală.)*

reeoníortatór adj., s. v. FORTIFIANT. FORTIFICANT. ÎNTĂRITOR. RECONFORTANT. TONIC. TONIFIANT.

RECONSIDERĂ vb. a revalorifica. *(A ~* o *operă.)*

RECONSIDERARE s. revalorificare. f~ *unei opere.)*

reconstituánt adj., s. v. FORTIFIANT. FORTIFICANT. ÎNTĂRITOR. RECONFORTANT. TONIC. TONIFIANT.

RECONSTITUI vb. 1. a întregi, a recompune, a reface. *(-1 ~ scheletul unul mamifer fosil.)* 2. *(LINGV.)* a reconstrui, a reface. *(A ~* o *formă lexicală primitivă.)* 3. a evoca. *(A ~ întreaga scenă înlimplată.)*

RECONSTITUIRE s. 1. întregire, recompunere, refacere, (rar) reconstitúţie. *(~ păr-Iilor unui animal*

fosil.) 2. *(LINGV.)* reconstrucţie, refacere, (rar) reconstruire. *(~ unei forme lexicale orimitive.)*

RECONSTITUIT adj. *(LINGV.)* reconstruit, refăcut. *(Formă lexicală ~.)*

reconstitúţie s. v. ÎNTREGIRE. RECOMPUNERE. RECONSTITUIRE. REFACERE.

RECONSTRUCŢIE s. 1. reclădire, reconstruire, rezidire, (rar) reedificáre. *(~ din lemellî a casei.)* 2. *(LINGV.)* reconstituire, refacere, (rar) reconstruire. *(~ unei forme lexicale primitive.)* 3. refacere. *(Anii ~.)*

RECONSTRUI vb. 1. a reclădi, a reiiiălţa, a rezidi, (rar) a reedifica. *(A ~ ceva din temelii.)* 2. *(LINGV.)* a reconstitui, a reface. *(A ~ o formă lexicală, primitivă.)*

RECONSTRUIRE s. reclădire, reconstrucţie, rezidire, (rar) reedificáre. *(~ din temelii a unei case.)*

reconstruire s. v. RECONSTITUIRE. RECONSTRUCŢIE. REFACERE.

RECONSTRUIT adj. *(LINGV.)* reconstituit, refăcut. *(Formă lexicală ~.)*

recouvalescént s., adj. v. CONVALESCENT.

reconvalescénţă s. v. CONVALESCENŢĂ.

RECONVENŢIÚNE s. *(JUR.)* cerere ree'on-venţională.

RECREA \b. 1. (fig.) a se deconecta, a se destinde, a se relaxa. *(Cu ce te ~ ?)* 2. a (se) odihni, a (se) reconforta. *(S-au dus la munte să se ~.)*

RECREARE s. 1. (fig.) deconectare, destindere, relaxare. *(Ore de veritabilă ~.)* 2. re-confortare, recreaţie. *(~ cuiua in concediu.)*

RECREATIV adj. 1. (fig.) deconectant. *(Momente ~.)* 2. odihnitor, reconfortant, relaxant, (rar) recreator. *(Un concediu ~.)*

recreator adj. v. ODIHNITOR. RECONFORTANT. RECREATIV. RELAXANT.

RECREAŢIE s. 1. reconfortare, recreare. *(~ cuiva in concediu.)* 2. pauză. *(Elevii ies tn ~.)*

RECRIMINARE s. recriminaţie.

RECRIMINÁŢIE s. recriminare.

recrudescent adj. v. AGRAVAT. ÎNRĂUTĂŢIT.

recrudescenţă s. v. AGRAVARE. ÎNRĂUTĂŢIRE.

RECRUT s. *(MIL.)* (depr.) răcan, râtén, (fig.) boboc.

recrut s. v. DEBUTANT. ÎNCEPĂTOR.

RECRUTĂ vb. *(MIL.)* a incorpora, a înrola, (înv. şi pop.) a scrie, (Transilv.) a cátăni. a conscríe, (prin nordul Transilv.) a şorozi, (înv., prin Transilv. şi Bucov.) a asenta. *(Au fost ~ la infanterie.)*

recrutaméiit s. v. RECRUTARE.

RECRUTARE s. *(MIL.)* 1. (înv. şi pop.) sorţi (pl.), (prin Transilv.) măsură, (Transilv. fi Maram.) şorozáş, (Transilv.) numărúş, (înv.) bărbúnc, (inv.) recrutamént, recrutáţie. *(S-a prezentat la ~ şi a fost repartizat la infanterie.)* 2. încorporare, înrolare, (înv. şi pop.) scriere, (Transilv. şi Mold.) conscripţie, (Transilv. şi Maram.) şorezáş. *(~ unui nou contingent.)*

reerutáţie s. v. RECHIZIŢIE. RECRUTARE.

roctángul s. v. DREPTUNGHI.

RECTANGULAR adj. dreptunghiular. *(Obiect in formă ~.)*

récte adv. v. ADICĂ. ANUME.

RECTIFICA vb. 1. a (se) corecta, a (se) corija, a (se) îndrepta. *(Îşi ~ erorile.) 2.* a corecta, a corija, a îmbunătăţi, a îndrepta, a retuşa, (fig.) a repara. *(Şi-a ~ dicţiunea.)*

RECTIFICARE s. 1. corectare, corijare. îndreptare, (rar) rectificáţie. *(~ a unor erori.)* 2. corectare, corijare, îmbunătăţire, îndreptare, remediere, retuş, retuşare, (fig.) reparare. *(~ diefiunii euiva.)* 3. corectiv, corectură, îndreptară, (rar) rectificáţie. *(A adus unele •~i planului iniţial.)*

rectificáţie s. v. CORECTARE. CORECTIV. CORECTURĂ. CORIJARE. ÎNDREPTARE. RECTIFICARE.

RECTILINIÁR adj. *(F/Z.)* ortoscopic. *(Sistem optic ~.)*

rectilíniu adj. v. DREPT.

RÉCTO s. fată. *(~ul unei file.)*

RECŢIUNE s. *(GRAM.)* regim.

RECUCERI vb. a recâştiga, a relua, a reocupa, (înv.) a recupríndе. *(A ~ oraşul pierdut.)*

recuceri vb. v. DEZMETICI. RECULEGE. REGĂSI. REVENI. TREZI.

RECUCERIRE s. reluare, reocupare. *(~ oraşului pierdut.)*

RECULEGE vb. a se dezmetici, a se regăsi, a-şi reveni, a se trezi, (înv.) a se dez.meţi, a se recuceri, a se remite, (fig. rar) a se dezbată. *(S-a ~ destul de repede şi a acţionat normal.)*

RECULEGERE s. dezmeticire, regăsire, revenire, trezire. *(~ cuiva din uluială.)*

RECULES adj. dezmeticit, trezit, (rar) ríeza-meţít. *(Un om ~ din uluială.)*

RECUMPĂNÍ vb. a reechilibra.

RECUMPĂNÍRE s. reechilibrare.

RECUNOAŞTE vb. 1. a cunoaşte, a identifica, a şti. *(Cum ii poţi ~ ?)* 2. (prin Olt.) a semui. *(L-am ~ imediat pe X.)* 3. a se regăsi. *(Se ~ în fiul lui.)* 4. *(JUR.)* a confirma, a întări, a valida. *(L-« ~ in funcţie.)* 5. (înv.) a cunoaşte. *(Îşi ~ greşeala.)* fi. a declara, a mărturisi. *(Si-a ~ crima.)* 7. a se declara. *(Mă ~ învins.) S.* a accepta, a admite, a mărturisi. *(Ptnă la urmă a ~ că aşa este.)*

RECUNOAŞTERE s. 1. identificare. *(~ unui infractor.)* 2. *(JUR.)* confirmare, întărire, validare. *(~ unui deputat.)* 3. mărturisire. *(~ unei greşeli.)* 4. acceptare, admitere. *("~ unui alt punct de vedere.)* 5. apreciere, consideraţie. *(~ publică a meritelor sale.)*

RECUNOSCĂTOR adj. îndatorat, obligat, (înv.) mulţumitor. *(Îţi rămin ~ pentru serviciul făcut.)*

RECUNOSCUT adj. 1. identificat, *i Uoţ ~.)* 2. declarat, deschis, făţiş, mărturisit, vădit, (livr.) manifest. *(Duşman ~ al războiului.)* 3. acceptat, admis, (inv.) recépt. *(O opinie ~.)* 4. consacrat, cunoscut, faimos, notoriu, renumit, reputat, vestit. *(Un sportiv ~.)*

RECUNOŞTINŢĂ s. (livr.) gratitudine, (inv. şi pop.) mulţumită, (inv.) blagodarénie, cunoştinţă. *(Îi poartă o marc ~.)*

RECUPERA vb. 1. a-şi scoate. *(Si-a ~ pierderea.)* 2. a recăpăta, a recâştiga, a redo-bândi. *(Si-a ~ forţele pierdute.)*

RECUPERARE s. recăpătare, reciştigare, redobândire. *(~ forţelor pierdute.)*

recuprínde vb. v. RECÂŞTIGA. RECUCERI. RELUA. REOCUPA.

rc-urbá vb. v. ARCUL CURBA. ÎNCOVOIA. ÎNDOI.

recurbat adj. v. ARCUIT. CURB. CURBAT. ÎNCOVOIAT. ÎNDOIT.

RECURGE vb. 1. a (se) folosi, a întrebuinţa, s se servi, a se sluji, a utiliza, a uza, (înv. şi pop.) a prinde, (rcg.) a vestcgăhii. *(Na vrea să ~ la mijloace dure.)* 2. a ap?la, a cere, a solicita, (Transilv.) a suruclui. *(~ lo ajutorul lui. i* RECURGERE s. apelare, recurs, solicitare. *(~ la ajutorul lui.)*

RECURS s. apelare, recurgere, solicitare. *(~ la ajutorul lui.)*

recurs s. v. AJUTOR. ASISTENŢĂ. OCROTIRE. PROTECŢIE. SPRIJIN.

RECURS IE s. *(FON.)* destindere, relaxare. RECUZĂ vb. *(JUR.)* a refuza, a respinge. *(A ~ un jurat.)*

RECUZARE s. *(JUR.)* refuzare, respingere, (înv.) reeuzáţie. *(~ unui jurat.)*

reeuzáţie s. v. RECUZARE. REFUZARE. RESPINGERE.

REDA vb. 1. a înapoia, a restitui, (rar) a retrimite, (pop.) a întoarce, (înv.) a remite. *(A ~ cuiva bunurile luate.)* 2. a cita, a reproduce. *(Îi ~ întocmai vorbele.)* 3. a arăta, a înfăţişa, a reprezenta. *(Ce ~ acest tablou?)* 4. a descrie, a expune, a înfăţişa, a prezenta, a zugrăvi, (înv.) a Uepínge, a prescrie, a scrie, a zografisi, (fig.) a picta. *(A ~ tntr-o nuvelă viaţa de la ţară.)* 5. a exprima, a Înfăţişa, a reprezenta, (fig.) a traduce. *(Cartea ~ zbuciumul autorului.)*

REDACTA vb. 1. a alcătui, a compune, a concepe, a elabora, a face, a formula, a întocmi. (*El a ~ raportul.)* 2. a dresa, a întocmi. *(A ~ un aci, un proces-verbal.)* 3. a alcătui, a compune, a crea, a elabora, a întocmi, a realiza, a scrie, (înv.) a izvodi, a redija, a tocmi. *(A ~ o operă valoroasă.)*

REDACTARE s. 1. concepere, elaborare, formulare, întocmire. *(~ unei scrisori.)* 2. dresare, întocmire. *(~ unui proces-verbal.)* 3. alcătuire, compunere, creare, elaborare, întocmire, realizare, scriere, scris, (înv.) izvodire, redacţie, redijáre. *(~ unei opere.)*

redacţie s. v. ALCĂTUIRE. COMPUNERE. CREARE. ELABORARE. ÎNTOCMIRE. REALIZARE. REDACTARE. SCRIERE. SCRIS. REDARE s. 1. înapoiere, restituire. *(~ bunurilor luate cuiva.)* 2. citare, reproducere. *(~ întocmai a vorbelor cuiva.)* 3. arătare, înfăţişare, reprezentare. *(~ unui grup de muncitori, intr-un tablou.)* 4. descriere, expunere, înfăţişare, prezentare, zugrăvire, (rar) descripţie, zugrăveală, (inv.) scriere, scrisoare. *(~ stărilor de lucruri, intr-un roman.)*

redempţiune s. v. IZBĂVIRE. MÂNTUIRE. SALVARE.

REDESCHÍDE vb. a reâncepe, a (se) relua. (*S-au~ cursurile.)*

REDESCHÍDERE s. reâncepere, reluare. *(~ cursurilor.)*

REDESCOPERI vb. a reafla, a regăsi. *(A ~ un lucru pierdui.)*

REDESCOPERIRE s. reaflare, regăsire. *(~ unui lucru pierdut.)*

REDEŞTEPTA vb. 1. a chema, a evoca, a reaminti, a rechema. *(A ~ ceva In memorie.)* 2. a aminti, a

evoca. *(I-am ~ vremurile de atunci.)*

REDEVENI vb. (rar) a reajúnge. *(A ~ serios.)*

redijá vb. v. ALCĂTUI. COMPUNE. CREA. ELABORA. ÎNTOCMI. REALIZA. REDACTA. SCRIE.

redijáre s. v. ALCĂTUIRE. COMPUNERE. CREARE. ELABORARE. ÎNTOCMIRE. REALIZARE. REDACTARE. SCRIERE. SCRIS. REDINGOTĂ s. (înv.) gheróc. *(Poartă ~ şi joben.)*

REDISTILÁ vb. (reg.) a reface. *(A ~* o *băutură.)*

REDISTRIBUI vb. a reirnpărţi. *(A ~* sarcinile.*)*

REDISTRIBUIRE s. reâmpărţiri-. *r~ sarcinilor.)*

redíş s. v. DUMBRAVĂ. rediu s. v. DUMBRAVĂ. REDOBÂNDÍ vb. a recăpăta, a recîştiga, a recupera. *(Şi-a ~ forţele pierdute.)*

REDOBÂNDÍRE s. recăpătare, recâştigare, recuperare. *(~ forţelor pierdute.)* RÉDOX s. *(CHIM.)* oxidoredueere. REDRESA vb. 1. a (se) îndrepta, a (se) normaliza (se) reface, (înv. şi reg. fig.) a se scula. *(Situaţia întreprinderii s-a ~ sub aspect economic.)* 2. a (se) înviora, a (se) reface, a (se) restabili, (reg.) a (se) îuvioşa, (fig. a (se) remonta. *(*S-*a mai ~ după răul avut.)*

redresanicnt s. v. ÎNVIORARE. REDRESARE. REFACERE. RESTABILIRE.

REDRESARE s. 1. îndreptare, normalizare, refacere, (înv. fig) sculare, sculâtoáre. *(~ situaţiei economice a unei întreprinderi.)* 2. înviorare, refacere, restabilire, (rar) redresa-mént, (fig.) remontare. *(~ cuiva după un leşin.)*

REDRESOR s. *(TEIIN.)* supapă. *(~ la un cazan cu aburi.)*

REDUCĂTÓR s. *(CHIM.)* reductor. REDUCE vb. I. a descreşte, a se micşora, a scădea, (pop. fig.) a se pişcă. *(Luna s-a ~.)* 2. a (se) diminua, a (se) micşora, a (se.) uşura. *(S-a ~ încărcătura unei corăbii.)* 3. a (se) mici, a (se) micşora, a scădea. *(S-a ~ raţia.)* 4. a micşora, a prescurta, a scurta. *(Mai ~ din text.)* 5. a concentra, a prescurta, a rezuma, a scurta, (fig.) a comprima, a condensa. *(A ~* o *expunere.)* 6. a descreşte, a (se) diminua, a (se) împuţina, a (se) micşora, a scădea, (inv.) a (se) puţina. *(Sumarul lor se ~ continuu.)* 7. a se împuţina, a scădea, (Transilv.) a scăpata. *(Creditul s-a ~ mult.)* 8. a (se) împuţina, a (se) micşora, a (se) restringe, a scădea, (înv. şi reg.) a (se) strimta. *(Locurile de păşune s-au ~.)* 9. a descreşte, a se mici, a se micşora, a scădea, a se scurta. *(7'*o*amna*, z*iua se ~, iar noaptea creşte.)* 10. a încetini, a micşora. *(~ viteza unui vehicul.)* 11. a (se) atenua, a (se) calma, a descreşte a (se) diminua, a (se) domoli, a (se) linişti, a (se) micşora, a (se) modera, a (se) pondera, a (se) potoli, a scădea, a slăbi, a (se) tempera, (rar) a (se) pacifica, (fig.) a (se) îmblinzi, a (se) îndulci, a (se) înmuia, a (se) muia. *(Viteza vtntului s-a mai ~.)* 12. a micşora, (inv. fig.) a îngusta. *(A ~ valoarea a ceva.)* 13. a lăsa, a micşora, a scădea. *(A mai ~ din preţ.)* 14. a (se) ieftini, a (se) micşora, a scădea. *(S-au ~ preţurile la...)* 15. a micşora, a scădea, (fig.) a îndulci. *(I-a ma*i *~ pedeapsa, sentinţa.)* 18. *(MAT.)* a simpli-

fica, (inv.) a reduţirui, a scurta. *(A ~ o fracţie.)* 17. a se limita, a se mărgini, a se mulţumi, a se restrânge, a se rezuma. *(S-a ~ la strictul necesar.)* Iii. a se limita, a se mărgini, a se rezuma, a sta, (rar) a se încheia. *(Importanţa lucrării* nu *se ~ doar la...)* 19. a con-stringc. a obliga, a sili. *(f.-a ~ la tăcere.)*

redute vb. v. CUCERI. OCUPA. READUCE. SUBJUGA. SUPUNE.

REDUCERE s. 1- descreştere, micşorare, scădere. *(~ a dimensiunii, a suprafeţei unui corp.)* 2. *(MED.)* reducţie. *(~ a unui os luxat.)* 3. diminuare, micşorare, uşurare. *(~ încărcăturii unei nave.)* 4. pierdere, scă-zătnânt. *(~ în greutate.)* 5. micşorare, prescurtare, scurtare. *(~ unui text.)* 6. concentrare, prescurtare, rezumare, scurtare, (t'ig.) comprimare, condensare. *(~ expunerii.)* 7. descreştere, diminuare, împuţinare, micşorare, scădere, (înv.) puţináre. *(~ numărului de...)* îi. descreştere, micşorare, scădere, scurtare. *(~ zilei, in timpul toamnei.)* 9. încetinire, micşorare. *(~ vitezei unui vehicul.)* 10. atenuare, calmare, descreştere, diminuare, domolire, micşorare, potolire, scădere, slăbire, temperare. *(~ vitezei vinlului.)* 11. ieftinire, micşorare, scădere. *(~ preţurilor.)* 12. micşorare, scăzămint. *(O ~ la impozite.)* 13. rabat, scăzământ. *(A face* o *~ la preţul unei mărfi.)* 14. *(MAT.)* reducţie, simplificare, (inv.) sim-plificáţie. *(~ unei fracţii.)* 15. limitare, mărginire, restringere, rezumare. *(~ cuiva la strictul necesar.)*

reducere s. v. READUCERE.

REDUCTIBIL adj. micşorabil. *(Un dispozitiv ~.)*

REDUCTÓR s. *(CHIM.)* reducător.

REDUCŢIE s. 1. *(MED.)* reducere. *(~ a unui os luxat.)* 2. *(MAT.)* reducere, simplificare, (înv.) simplicáţie. *(~ a unei fracţii.)*

redundant adj. v. INUTIL. NENECESAR. NETREBUINCIOS. NEUTIL.

rcduplicá vb. v. DUBLA. ÎNDOI.

REDUPLICÁRE s. *(FON.)* reduplicaţic.

REDUPLICÁŢIE s. *(FON.)* reduplicare.

REDUS adj. 1. mic. *(O suprafaţă ~; de proporţii ~.)* 2. diminuat, micşorat, scăzut. *(O suprafaţă aridă ~.)* 3. limitat, mărginit, restrins. *(Într-un cadru ~)* 4. insuficient, neândestulător, nesatisfăcător. *(Cantitate ~.)* 5. micşorat, prescurtat, scurtat. *(Text ~.)* 6. mic, restrins, scurt. *(Un text extrem de ~.)* 7. concentrat, prescurtat, rezumat, scurtat, (fig.) comprimat, condensat. *(O expunere ~.)* 8. împuţinat, micşorat, scăzut. *(Numărul lor e acum mult ~.)* 9. insuficient, neândestulător, nesatislacător, sărac. *(Un inventar ~ de utilaje.)* 10. sărac. *(Are un vocabular ~.)* 11. încetinit, micşorat, moderat. *(Merge cu viteză ~.)* 12. atenuat, calmat, diminuat, domolit, liniştit, potolit. *(Durere ~.)* 13. diminuat, domolit, micşorat, potolit, scăzut, slăbit.

(Forţa mult ~ a víntului.) 14. coborât, scăzut. *(Nivelul ~ al apei.)* 15. coborât, jos, scăzut, scoborit. *(Temperatură ~.)* 16. mic, prost, slab. *(O vizibilitate ~.)* 17. mic, slab, (fig.)

anemic. *(O lumină ~.)* 18. limitat, mic. *(Un ctştig ~.)* 19. limitat, mărginit, restrins. *(Trebuinţe ~.)* 20. mic, secundar. *(Problemă de importanţă ~.)* 21. mediocru, modest, scăzut. *(Operă de valoare ~.)* 22. insuficient, mic, puţin, slab. *(Are posibilităţi ~ di- realizare.)* 23.* (fig.) încuiat, îngust, limitat, mărginit, obtuz, opac, (rar fig.) scurt. *(O minte ~.)* 24. mic, puţin slab. *(~ nădejde să...)*

redus adj. v. MESCHIN.

REDUTABIL adj. puternic, tare, temut, valoros, (înv. livr.) potent. *(Un adversar ~ ia trintă.)*

REDUTĂ s. *(MIL.)* (înv.) tábie.

reduţirui vb. v. REDUCE. SIMPLIFICA.

REECHILIBRA vb. a recumpăni.

REECHILIBRARE s. recumpănire.

reedificá vb. v. RECLĂDI. RECONSTRUI. REÂNĂLŢA. REZIDI.

recdificáre s. v. RECLĂDIRE. RECONSTRUCŢIE. RECONSTRUIRE. REZID IRE.

REEDITA vb. 1. a reimprima, a republica, a retipări. *(A ~ operele cuiva.)* 2. a repeta. *(A ~ performanţa de anul trecut.)*

REEDITARE s. 1. reimprimare, republicare, retipărire. *(~ operelor cuiva.)* 2. repetare. *(~ unei performanţe.)*

REEDITAT adj. 1. republicat, retipărit. *(O operă ~.)* 2. repetat. *(O performanţă ~.)*

REESCÓNT s. *(FIA'.)* reescontare.

REESCONTÁRE s. *(FIA'.)* reescont.

REEXAMINA vb. a reasculta. *(A ~ un candidat, un student.)*

REEXAMINARE s. reascultare. *(~ unui student.)*

REEXPEDIÁ vb. a retrimite. *(A ~ un colet.)*

REEXPOZÍŢIE s. *(MUZ.)* repriză.

REFACE vb. 1. a repara, (pop.) a drege, a meşteri, a meşterui, (inv. şi reg.) a meremetisi, (reg.) a răpălui. *(A ~ o casă.)* 2. a restaura, (înv. şi reg.) a meremetisi, a preânnoi. *(A ~ un castel, o cetate.)* 3. a restabili. *(A ~ un circuit.) 4.* a modifica, a preface, a prelucra, a schimba, a transforma. *(A ~ un text.)* 5. a întregi, a recompune, a reconstitui. *(A ~ scheletul unui animal fosil.)* 6. *(LINGV.)* a reconstitui, a reconstrui. *(A ~ o formă lexicală primitivă.)* 7. a (se) îndrepta, a (se) normaliza, a (se) redresa, (inv. şi reg. fig.) a (se) scula. *(Situaţia întreprinderii s-a ~ sub aspect economic.)* 8. a (se) înviora, a (se) redresa, a (se) restabili, (reg.) a (se) învioşa, (fig.) a (se) remonta. *(S-a mai ~ după răul avut.)* 9. a creşte, a se regenera. *(I s-a ~ unghia căzută.)* 10. *(MED.)* a (se) îndrepta, a (se) înfiripa, a (se) însănătoşi, a (se) întrema, a (se) înzdră-veni, a (se) lecui, a (se) restabili, a (se) ridica, a (se) tămădui, a (se) vindeca, (latinism rar) a (se) sana, (pop. şi fam.) a (se) drege, a (se) doftori, a (se) doftorici, (pop.) a (se) scula, (înv. şi reg.) a (se) sănătoşa, a (se) tocmi, a (se) zdraveni, (reg.) a (se) răzbuna, (Transilv.) a (se) citovi, (Mold.) a (se) priboli, (prin Olt., Ban. şi Transilv.) a (se) zvidui, (înv.) a (se) remedia, a (se) vrăciui. *(S-a ~ după o lungă boală.)* 11. *(MED.)* a (se) fortifica, a (se) îndrepta,

a (se) înfiripa, a (se) întări, a (se) întrema, a (se) înzdrăveni, a (se) reconforta, a (se) restabili, a (se) tonifica, (înv. şi pop.) a (se) împuternici, (pop. şi fam.) a (se) drege, (pop.) a (se) scula, (înv. şi reg.) a (se) zdraveni, (reg.) a (se) vinjoşa, (Mold.) a (se) priboli. *(S-a ~ puţin după scarlatină.)*

reface vb. v. REDISTILA. REFACERE s. 1. reparare, reparat, reparaţie, (pop.) dregere, dres, (înv. şi reg.) mere-mét, meremetiseálă, meremetisíc, (reg.) ră-păluít, (prin Mold.) prefái, (înv.) meremetisít. *(~ casei.)* 2. restaurare, (înv. şi reg.) meremetiseálă, meremetisíre, preânnoíre. *(~ unei cetăţi.)* 3. restabilire. *(~ unui circuit electric.)* 4. modificare, prefacere, prelucrare, schimbare, transformare. *(~ unui text.)* 5. întregire,

recompunere, reconstituire, (rar) reconstitú-ţie. *(~ părţilor unui animal fosil.)* 6. *(LINGV.)* reconstituire, reconstrucţie, (rar) reconstruire. *(~ unei forme lexicale primitive.)* 7. îndreptare, normalizare, redresare, (înv. fig.) sculare, sculătoáre. *(~ situaţiei economice a unei întreprinderi.)* 8. reconstrucţie. *(Anii ~.)* 9. înviorare, redresare, restabilire, (rar) redre-samént, (fig.) remontare. *(~ cuiva după un leşin.)* 10. *(BIOL.)* regenerare, regenerescenţă, (ihv.) regeneráţie. *(Proces de ~ a unui organ.)* 11. creştere, regenerare. *(~ unei unghii căzute.)* 12. *(MED.)* îndreptare, înfiripare, însănătoşire, întremare, înzdrăvenire, lecuire, restabilire, ridicare, tămăduire, vindecare, (pop.) sculare, tămăduiálă, (înv.) sănătoşáre, tămă-duinţă, vracevánie. *(~ completă a bolnavului.)* 13. *(MED.)* fortificare, îndreptare, înfiripare, întărire, întremare, înzdrăvenire, reconfortare, restabilire, tonificare, (rar) reconfort, (înv. şi p»p.) împuternicire. *(~ cuiva după o boală.)* REFĂCUT adj. 1. reparat, (pop.) dres, (înv. şi reg.) meremetisít, (reg.) răpăluít. *(Casă ~)* 2. restaurat, (înv. şi reg.) rreremetisít. *(Cetate ~.)* 3. restabilit. *(Un circuit ~.)* 4. modificat, prefăcut, prelucrat, schimbat, transformat. *(Text ~.)* 5. modernizat, prefăcut, renovat. *(Un aparat.)* 6. *(LINGV.)* reconstituit, reconstruit. *(Formă lexicală ~.)* 7. *(BIOL.)* regenerat. *(Organ ~.)* 8. *(MED.)* îndreptat, înfiripat, însănătoşit, întremat, înzdrăvenit, lecuit, restabilit, ridicat, tămăduit, vindecat, (Mold.) pribolít, (înv.) sănătoşát. *(Bolnav complet ~ după* o *boală.)* 9. *(MED.)* fortificat, îndreptat, înfiripat, întărit, întremat, înzdrăvenit, reconfortat, restabilit, tonificat, (Mold.) pribolít. *(Bolnav ~.)*

REFEC s. (reg.) refecătúră. *(~ la o haină.)*

refec s. v. TIV. T1VITURĂ.

refeca vb. v. TIVI.

reíocát adj. v. TIVIT.

refecătúră s. v. REFEC. TIV. TIV1TURĂ.

REFECTÓR s. trapeză, (înv.) trapezáre. trapezăríe. *(~ lis*e*i mănăstiri.)*

refeneá s. v. BENCHETU1ALĂ. CHEF. COTĂ-PARTE. COTITATE. OSPĂŢ. PETRECERE. PRAZNIC. PRĂZNU1RE.

REFERAT s. raport, situaţie, dare de seamă-(prin Transilv.) sămădáş, (înv.) doelád, otno-şénie, tacrir, (rusism înv.) predstavlénie. *(A întocmit un ~ despre...)*

refcrendár s. v. REFERENT.

REFERENDUM s. *(JUR.)* plebiscit.

REFERENT s. (înv.) referendár.

REFERENŢIAL s. *(FIZ., MAT.)* sistem de referinţă.

REFERÍ vb. 1. a privi, a se raporta, (înv ■) a se atinge. *(Aceste documente se ~ ia...)* '-. a se raporta, a viza. *(Cele arătate se ~ la următoarea problemă...)* 3. a se raporta, (înv.; a se provoca, a se provăcălui. *(La ce te ~ ?>* 4. a raporta, a relata. *(A ~ despre...)*

REFERÍNŢĂ s. 1. raportare, referire, (înv.) provocare. *(Fără nici o ~ la...)* -. informaţie, relaţie. *(Ce ~ inii poţi da despre...?)*

referinţă s. v. LEGĂTURĂ. RAPORT. RELAŢIE.

REFERÍRE s. raportare, referinţă, (înv.) provocare. *(Fără nici o ~ la...)*

REFERITOR adj. privitor, relativ. *(O problemă ~ la...)*

reflect s. v. OGLINDIRE. PROIECTARE. RĂSFRINGERE. REFLECTARE. REFLEX.

REFLECTA vb. 1. *(FIZ.)* a se întoarce, a se răsfringe, a se repercuta, a reveni, (inv.) a se refrânge. *(Unda sonoră se ~ la tntilnirca unui obstacol.)* 2. a se oglindi, a se proiecta, a se răsfringe, (astăzi rar) a se prevedea, a se străvedea, (înv.) a se mira, (fig.) a se scălda. *(Imaginea i se ~ pe luciul apei.)* 3. a înfăţişa, a oglindi, a reprezenta. *(Arta ~ realitatea.)* 4. a chibzui, a cugeta, a gândi, a judeca, a medita, a raţiona, (înv.) a meditarisi, a mân-dri, a rezona, a semui. *(Vrea să ~ în linişte.)*

REFLECTANT adj. reflectă tor, reflectorizant. *(Suprafaţă ~.)*

REFLECTARE s. 1. *(FIZ.)* întoarcere, răsfrângere, reflexie, repercutare. *(~ unei unde.)* 2. oglindire, proiectare, răsfrângere, reflex, (înv.) reflect. (~ *în apă a stelelor.)* 3. (concr.) imagine. *(~ cuiva intr-o oglindă.)* 4. înfăţişare, oglindire, reprezentare. *(~ realităţii în artă.)* 5. oglindire, proiecţie. *(Ieronim e~ idealizată a lui Eminescu insuşi.)* 6. cugetare, gindire, meditare, meditaţie, reflecţie, reflexie, (înv.) schépsis. *(O ~ adincă.)*

REFLECTÁTÓR adj. reflectant, reflectorizant. *(Suprafaţă ~.)*

REFLECTORIZANT adj. reflectant, reflectă tor. *(Suprafaţă ~.)*

REFLECŢIE s. 1. cugetare, gândire, meditare, meditaţie, reflectare, reflexie, (înv.) schépsis. *(O adiniă ~ asupra...)* 2. consideraţie, considerent, constatare, idee, observare, observaţie, epinie, părere, reflexie, remarcă. *(CUeva ~ asupra...)*

reflex adj. v. ÎNDOIT. ÎNTORS. RĂSFRÂNT. REVOLUT.

REFLEX s., adj., adv. 1. s. oglindire, proiectare, răsfrângere, reflectare, (înv.) reflect. *(~ in apă a stelelor.)* 2. adj. automat, automatic, inconştient, instinctiv, maşinal, mecanic. *(Gest, act ~.)* 3. adv. autsmat, automatic, incon-

jştient, maşinal, maşinaliceşte, mecanic, (înv.) mecanieéşte. *(Merge, reacţionează ~.)*

REFLEXIE s. 1. *(FIZ.)* întoarcere, răs-tfrângere, reflectare, repercutare. *(~ unei unde.)* 2. cugetare, gândire, meditare, meditaţie, reflectare, reflecţie, (înv.) schépsis. *(O ~ •adincú asupra...)* 3. consideraţie, considerent, constatare, idee, observare, observaţie, opinie, părere, reflecţie, remarcă. *(Citeva ~ asupra.,.)*

REFLEXÍV adj. cugetător, gânditor, meditativ, (înv.) meditator, (glumeţ şi ir.) pansív. (*Un tip ~.)*

reflexivism s. v. REFLEXIVITATE.

REFLEXIVITATE s. (rar) reflexivism. *(~ unei persoane.)*

REFLUX s. *(GEOGR.)* (înv.) râcúrgerc, scădere. *(~ unei mări.)*

REFORMĂ vb. a modifica, a schimba. *(A ■~ ortografia.)*

REFORMARE s. modificare, schimbare. *(~ ortografiei.)*

REFORMAT adj., s. *(BIS.)* 1. adj. calvin, «calvinesc, calvinist. *(Cultul ~.)* 2. s. calvin, calvinist. *(~ţii s-au desprins din catolicism.)* 3. adj. protestant, (înv.) protestanticésc.

REFORMATOR adj. înnoitor, primenitor, regenerator, transformator, (livr.) novator. *(O mişcare ~.)*

reâormáţie s. v.' PROTESTANTISM. REFORMĂ.

REFORMĂ s. (înv.) reâormáţie. *(~ ínvă-(ămânlului.)*

REFRACTAR adj. încăpăţânat, îndărătnic, recalcitrant, (livr.) obstinat, (pop.) sanchíu, (reg. i inaccíu, înţestát, (Olt.) dugós, (înv.) cápcş, renitént, (fam. peior.) capsoman, căpă-ţânós, căpos. *(Ce om ~ !)*

refractór s. v. LUNETĂ ASTRONOMICĂ.

REFRACŢIE s. *(FIZ.)* răsfringere. *(~ luminiiprintr-un diamant.)*

RF3FRÉN s. (in vechea muzică vocală) ritor-nélă.

REFRIGERARE s. refrigeraţie. *(~ cărnii.)*

REFRIGERÁŢIE s. refrigerare. *(~ cărnii.)*

refrínge vb. v. ÎNTOARCE. RĂSFRÂNGE. REFLECTA. REPERCUTA. REVENI.

REFUGIA vb. a fugi, a pribegi, (înv.) a băjenări, a băjeni. *(S-au ~ peste munţi din pricina năvălitorilor.)*

REFUGIAT s. fugar, pribeag, (înv.) băje-nár. *(Nişte ~ din calea năvălitorilor.)*

REFUGIERE s. refugiu, *(~ lui în pădure.)*

REFUGIU s. 1. refugiere. *(~ lui în pădure.)* 2. fugă, pribegie, (înv.) băjenăríe, băjenărít, băjenie, băjenire, băjenit. *(~ populaţiei din calea năvălitorilor.)* 3. adăpost, azil, scăpare, (înv.) năzuinţă, (fig.) liman. *(A fugit şi şi-a căutat un ~.)*

refugiu s. v. ALINARE. CONSOLARE. ÎMBĂRBĂTARE. ÎNCURAJARE. MÂNGÂIE-RE.

REFUTARE s. (livr.) refutáţie. reâutáţie s. v. REFUTARE.

REFUZ s. neacceptare, respingere. *(~ unei propuneri.)*

REFUZĂ vb. 1. a respinge, (livr.) a denega, (înv.) a apăra, a lepăda, a tăgădui. *(~ ajutorul ce i se cere.)* 2. *(JUR.)* a recuza, a respinge. *(A ~ un jurat.)*

refu/.á vb. v. ESCHIVA. FUGI. SCĂPA. SUSTRAGE.

REFUZARE s. 1. respingere. *(~ unei propuneri.)* 2. *(JUR.)* recuzare, respingere, (înv.' recuzáţie. *(~ unui jurat.)*

REGAL adj. regesc, (înv. şi pop), crăiesc, (înv.) régiu. *(Coroană ~.)*

REGALÍSM s. *(POLITICĂ)* monarhism.

REG.ALfST s. *(POLITICĂ)* monarhist.

REGALITATE s. *(POLITICĂ)* monarhie. í'*~ a fost abolită.)*

REGAT s. *(POLITICĂ)* monarhie, (inv.) crăíc, crăíme. *(Republică şi ~.)*

REGĂSÍ vb. 1. a reafla, a redescoperi. *(A ~ un lucru pierdut.)* 2. a (se) reintilni, a (se) revedea. *(S-au ~ dupa o vreme.)* 3. a se recunoaşte. *(Se ~ in fiul lui.)* 4. a -c dezmetici, a se reculege, a-şi reveni, a se trezi, (înv.) a se dezmeţi, a se recuceri, a se remite, (fig. rar) a se dezbată. *(S-a ~ repede şi a acţionai normal.)*

REGĂSIRE s. 1. reaflare, redescoperire. *(~ unui lucru pierdut.)* 2. reântilnire, revedere. *(~ lor după o vreme.)* 3. dezmeticire, reculegere, revenire, trezire. *(~ cuiva din uluială.)*

REGĂŢEÁNĂ s. regăţeancă.

REGĂŢEÁNCĂ s. regăţeană.

REGE s. 1. *(POLITICĂ)* monarh, suveran, (pop.) crai, (înv.) rigă. *(Era ~ a[Suediei.)* 2. popă, rigă, (înv.) crai. *(~ la jocul de cărţi.)*

rcgeá s. v. CERERE. DOLEANŢĂ. PROTECŢIE. RUGĂ. RUGĂCIUNE.' RUGĂMINTE., SOLICITARE. SPRIJIN.

regcalâc s. v. CERERE. DOLEANT \ PROTECŢIE. RUGĂ. RUGĂCIUNE.' RUGĂMINTE. SOLICITARE. SPRIJIN.

rcgele-pásărilor s. v. PIŢIGOI.

regele-péştilor s. v. REGINĂ.

REGENERA vb. 1. a creşte, a se reface. *(1 s-a ~ unghia căzută.)* 2. (fig.) a se înnoi. *(Natura se ~.)*

REGENERARE s. 1. *(BIOL.)* refacere. regenerescenţă, (înv.) regeneráţie. *(Proces da ~ a unui organ.)* 2. creştere, refacere. *(~ unet unghii căzute.)* 3. *(BIOL.)* (înv.) preânnoiálă. preânnoíre. *(~ singelui.) 4. (inv.)* regeneráţie, (fig.) înnoire. *(~ naturii.)*

REGENERAT adj. I. *(BIOL.)* refăcut. *(Organ ~.)* 2. împrospătat, înnoit, reânnoit. *(Natura ~.)*

REGENERATOR adj. înnoitor, primenitor, reformator, transformator, (livr.) novator. *("O mişcare ~.)*

regeneráţie s. v. REFACERE. REGENERARE. REGENERESCENŢĂ.

REGENERESCENŢĂ s. *(BIOL.)* refacere, regenerare, (înv.) regeneráţie. *(Proces de ~ a unui organ.)*

REGENT s. *(POLITICĂ)* (înv.) caimacam, vechil, locotenent domnesc.

REGENTĂ adj., s. *(GRAM.)* supraordonată. *(Propoziţie ~.)*

REGENŢĂ s. *(POLITICĂ)* (înv.) căimă-cămíe, locotenentă.

REGESC adj. regal, (înv. şi pop.) crăiesc, (înv.) régiu. *(Coroană ~.)*

REGEŞTE adv. (înv.) crăiéşte. *(Se poartă*

~.)

REGIE s. I. înscenare, montare, artă regizorală, punere in scenă, (rar) regizorat, (înv.) scenariu. *(~ la un spectacol.)* II. debit, tutungerie, (înv.) tutunăríe, (înv., prin Mold. şi Transilv.) trafic. *(Vinde inlr-o ~.)*

REGÍM s. 1. *(POLITICĂ)* guvemământ. *(~ democratic.)* 2. *(POLITICĂ)* conducere, guvernare. *(S-a instaurat un nou ~ în acel stat.)* 3. orânduire, sistem, societate. *(~capitalist.)* 4. fel, gen, manieră, mod. modalitate, sistem, stil. *(~ de viaţă.)* 5. *(GRAM.)* recţi-une. G. dietă, (înv.) cumpăt, post. *(Un ulceros care ţine ~ sever.)*

REGIMENT s. *(M/L.)* (înv.) polc. *(~ de infanterie.)*

regina-păsărilor s. v. OCHIUL-BOULUI. PITULICE. regina-stélelor s. v. VEGA. REGÍNĂ s. 1. suverană, (înv. şi pop.) crăiasă. 2. damă, (înv.) crăiasă, crăiţă. *(~ la jocul de cărţi.)* 3. *(SPORT)* damă. *(~ ia jocul de şah.)* 4. *(ENTOM.)* împărătească, mamă, matcă, (reg.) crăiasă, crăiţă, muscă-mare. (*~ albinelor.)* 5. *(IHT.; Eupomotis gibbosus)* (reg.) ochean, reginícă, síneş, soare, sorél, sorétc, sticléte, caracudă-colorátă, caras-galben, împáratul-péştilor, mâna-diavolului, re-gele-péştilor, trei-colóri. 6. *(BOT.) regina-nopiii*

(Nicotiana alata şi *silvestris)* = (reg.) tutun, tutunáş, floarea-duhánului, floarea-mirései, floarea-nópţii, floare-de-tabác. reginícă s. v. REGINĂ. REGIONALISM s. *(LINGV.)* provincialism. *(Vorbeşte cu unele ~.)*

registrá vb. v. INVENTARIA. ÎNREGISTRA.

REGISTRATOR s. înregistrator, (înv.) con-dicár.

REGÍSTRU s. 1. catastif, condică, (rar) carte, (înv. şi reg.) metrică, protocol, (înv.) caid, défter, izvód, opis, tartáj, terfelóg, (turcism înv.) teftér. *(Înscris în ~.)* 2. *(CONT.) registru de partizi* – maestru, cartea mare. 3. *(TEHN.)* sertar, şuber, ventil. *(~ ia o conductă.)* 4. *(MUZ.)* ambitus, diapazon, întindere. *(~ unei vo-t.)* 5. *(MUZ.) (înv.)* octoíh. *(~ unui instrument de suflat.)*

registru s. v. CONŢINUT. CUPRINS. SUMAR. TABLĂ DE MATERII. régiu adj. v. REGAL. REGESC. REGIUNE s. 1. loc, teren, ţinut, zonă. *(Nu cunoaşte bine ~.)* 2. loc, meleag, tărâm, teritoriu, ţinut, zonă. *(Se afla in ~i necunoscute.)* 3. ţinut, (înv.) latură. *(În ce ~ ne aflăm?)* 4. meleag, plai, ţinut. *(~iíe natale.)* 5. loc, parte, ţinut. *(Vezi cum e şi prin alte ~i.)* 6. părnânt, teritoriu, ţinut. *(O ~ mănoasă.)* 7. ţinut, zonă, (înv.) oblástie, olát. *(În ~ile*

calde.) 8. suprafaţă, teritoriu, zonă. *(O ~ aridă.)* 9. porţiune, sector, zonă. *(O ~ bine delimitată in spaţiu.)* 10. *(ANAT.) regiune inghinală* == (înv. şi pop.) stinghie.

REGIZA vb. a înscena, a monta. *(A ~ un spectacol.)*

REGIZORAL adj. scenic. *(Concepţie ~.)* regizorat s. v. ARTĂ REGIZORALĂ. ÎNSCENARE. MONTARE. PUNERE ÎN SCENĂ. REGIE.

REGLA vb. 1. *(TEHN.)* a acorda, a potrivi. *(~ aparatul de radio.)* 2. *(TEHN.)* a aranja, a potrivi, a repara, (pop. şi fam.) a meşteri. *(A ~ an instrument de măsură.)* 3. *(TEHN.)* a comanda, a controla. *(A ~ un sistem tehnic.)* 4. a dirija, a îndruma. *(A ~ circulaţia.)* REGLAJ s. *(TEHN.)* 1. aranjare, potrivire, reglare. *(~ unui aparat electric.)* 2. comandă, control. *(~ inlr-un sistem tehnic.)*

REGLARE s. 1. *(TEHN.)* aranjare, potrivire, reglaj. *(~ unui aparat electric.)* 2. dirijare, îndrumare. *(~ circulaţiei pe străzi.)* reglement s. v. REGULAMENT. REGLEMENTA vb. 1. *(JUR.)* a legaliza, a legifera, (înv.) a legiui. *(A ~ condiţiile de aprovizionare lehnico-materială.)* 2. a aranja, a orândui, a stabili, (rar) a regula, (înv.) a regn-larisi. *(Si-a ~ situaţia neclară.)*

REGLEMENTAR adj. regulamentar, (înv.) regular. *(Conform dispoziţiilor ~.)*

REGLEMENTARE s. 1. *(JUR.)* legalizare, legiferare, (înv.) legiuire. (~ u*nei stări de lucruri.)* 2. aranjare, orânduire, stabilire, (rar) regulare, (înv.) regularisíre. *(~ unei situaţii neclare.)*

REGLÉT s. *(TIPOGR.)* albitură. *(~ completează spaţiile albe dintre rtnduri.)*

REGRES s. 1. decadenţă, decădere, declin, (înv.) descreştere, scădénie, scădere, scăpătáre, (fig.) apus, crepuscul. *(Înălţare şi ~.)* 2. involuţie. *(Proces de ~ biologic.)*

REGRESA vb. a decădea, (înv.) a (se) înapoia, a scădea, a scăpata, (înv. fig.) a retrograda. *(Puterea persană a ~.)*

REGRET s. căinţă, mustrare, pocăinţă, remuşcare, părere de rău, (rar) penitenţă, pocăiálă, (înv.) înfringere, pocaiánie, (fran-ţuzism înv.) repentír. *(Simţea un sincer ~ pentru cele făcute.)*

REGRETA vb. 1. a se căi, a se pocăi, (reg.) a se măcădui, (prin Transilv. şi Mold.) a(-şi) bănui, (prin Transilv.) a şăinăli, (înv.) a se înfrínge, a jeli, a jelui, a se scârbi, a se smeri. *(~ pentru cele făcute.)* 2. (înv. şi pop.) a plinge. *(Îşi ~ păcatele.)*

REGRETABIL adj. blamabil, condamnabil, criticabil, neângăduit, neonorabil, nepermis, reprobabil, ruşinos, urât, vinovat, (livr.) repre-hensibil, (înv.) ocárnic, ocăritór, ruşinătór. *(O faptă ~.)*

REGRUPA vb. a (se) reuni. *(Cele două companii s-au ~.)*

REGRUPARE s. reunire. *(~ celor două regimente.)*

REGULA vb. a sistematiza. *(A ~ un cartier de locuinţe.)*

regula vb. v. ARANJA. ORÂNDUI. REGLEMENTA. STABILI.

REGULAMENT s. 1. (înv.) reglement. *(~ militar.)* 2, statut. *(~ de organizare.)*

REGULAMENTAR adj. reglementar, (înv.) regular. *(Conform dispoziţiilor ~.)*

regular adj. v. REGLEMENTAR. REGULAMENTAR. REGULAT.

REGULARE s. sistematizare. *(~ unui cartier de locuinţe.)*

regulare s. v. ARANJARE. ORÂNDUIRE. REGLEMENTARE. STABILIRE.

regularisí vb. v. ARANJA. ORÂNDUI. REGLEMENTA. STABILI.

rec/ularisírc s. v. ARANJARE. ORÂNDUIRE. REGLEMENTARE. STABILIRE.

REGULARITATE s. ritmicitate. *(~ unor mişcări.)*

REGULAT adj., adv. 1. adj. armonios, concordant, echilibrat, proporţionat, simetric. *(Un ansamblu ~.)* 2. adj. ritmic. *(Mişcări ~.)* 3. adj. periodic, sistematic. *(Controale ~.)* 4. adj. firesc, normal, obişnuit. *(Puls ~.)* 5. adj. uniform. (O *respiraţie ~.)* 6. adv. exact, normal. *(Trenul soseşte ~.)* 7. adj. disciplinat, ordonat. *(Duce o viaţă extrem de ~.)* 8. adj. *(MIL.)* (înv.) regular. *(Trupe, unităţi ~.)*

regulat adv. v. CATEGORIC. DECIS. FERM. HOTĂRÂT. NET. TRANŞANT.

reaulatív s. v. DIRECTIVĂ. INDICAŢIE. INSTRUCŢIUNE. ÎNDREPTAR. ÎNDRUMARE. NORMATIV. NORMĂ. RECOMANDARE.

REGULATOR ?, *(TEHN.)* (reg.) picior, pieptene, (prin Ban. şi Transilv.) sabie. *(~ la plug.)*

REGULĂ s. 1. obicei, rânduialá, tipic, uz, uzanţă, (înv.) şart. *(Care e ~* în *aceste împrejurări?)* 2. canon, lege, normă, tipic. *(O ~ a artei clasice.)* 3. indicaţie, prescripţie, (înv.) ustáv. *(Câteva ~ pentru respectarea...) 4.* normă, precept, principiu, rânduială, (înv.) pravilă, tocmeală. *(~ de viaţă.)* 5. ceremonial, ceremonie, etichetă, protocol, ritual, rânduialá, tipic, (rar) rit, (înv.) politică. *(Conform ~ de la curte...)* 6. învăţătură, normă, precept, principiu, (pop.) poruncă, (înv.) mărturie, porun-ceálă, poruncită. *(~ morală.)* 7. disciplin*ă*, ordine, rânduialá. *(Obişnuit cu ~; respectaţi ~.)* 8. ordine, organizare, orânduială, rânduială, (înv.) tocmeală, tocmire. *(O ~ desăvirşilă domnea acolo.)* 9. ordine, rânduialá, rost, socoteală, (înv. şi reg.) soroc. *(Síie ~ lucrurilor.)* regulă s.v. CICLU. MENSTRUAŢIE. OPERAŢIE. PERIOD.

REIAT adj. dungat. *(Ţesătură ~.)*

REIEŞÍ vb. 1. a decurge, a proveni, a rezulta,

a urma, (pop.) a purcede, a veni, (înv.) a curge.

(O consecinţă care ~ din alia.) 2. a însemna, a rezulta, a urma, (fig.) a se desprinde. *(De aici nu ~ că...)* 3. a rezulta, a se subânţelege. *(Aceste lucruri ~ destul de limpede.) 4.* a se evidenţia, a se reliefa. *(Se ~ un anumit patos In poezia lui.)*

reieşi vb. v. IZBÂNDI. IZBUTI. REUŞI.

releşíres. v. IZBÂNDĂ. REUŞITĂ. SUCCES.

REIMPRIMÁ vb. a reedita, a republica, a retipări. *(A ~ operele cuiva în tiraj de masă. >* REIMPRIMÁRE s. reeditare, republicare, retipărire. *(~ operelor cuiva.)*

REINCARNARE s. reincarnaţie. *(Credinţa in ~.)*

REINCARNAŢIE s. reincarnare. *(Credinţa in ~.)*

REINSTALARE s. (înv.) repozíţie. *(~ cuiva în casă.)*

REINSTAURÁ vb. *a* reântrona, a restaura, (înv.) a reânscăuna. *(A ~ o dinastie.)*

REINSTAURÁRE s. reântroiiarc, restaurare, restauraţie, (înv.) reânscăunáre. *(~ unei dinastii.)*

reiterare s. v. REPETARE. reiterat adj. v. REPETAT. reiteráfie s. v. REPETARE. reiví vb. v. REAPĂREA. reUíre s. v. REAPARIŢIE. REÂMPĂRŢÍ vb. a redistribui. *(A ~ sarcinile.)*

REÂMPĂRŢIRE s. redistribuire. *(~ sarcinilor.)*

REÂNARMÁ vb. (înv.) a (se) rearma. REÂNĂLŢÁ vb. a reclădi, a reconstrui, a rezidi, (rar*)* a reedifica. *(A ~ din temelii o casă.)*

REÂNCEPE vb. 1. a relua, (prin Olt.) a prencépe, (înv.) a reapuca. *(A ~ lucrul.)* 2. a (se) redeschide, a (se) relua. *(Au ~ cursurile.)*

REÂNCEPERE s. 1. reluare. *(~ lucrului.)* 2. redeschidere, reluare. *(~ cursurilor.)*

REÂNCORPORÁ vb. (înv.) a reântrupa. *(A ~ un teritoriu.)*

REÂNCORPORÁRE s. (înv.) reântrupare. *(~ unui teritoriu.)*

REÂNFIINŢA vb. a reântemeia. *(A ~ o societate.)*

REÂNFIINŢARE s. reântemeiere. *(~ unei societăţi.)*

REÂNNOI vb. 1. a preschimba. *(Şi-a ~ permisul.)* 2. (înv.) a preânnoi. *(A ~ nn contract.)* 3. a (se) împrospăta. *(A ~ apa din cană.) 4.* a repeta, (înv.) a preânnoi. *(.Şi-a ~ propunerea.)*

REÂNNOÍRE s. I. preschimbare. *(~ permisului.)* 2. împrospătare. *(~ apei din vase.)* 3. repetare. *(~ unei propuneri.)*

REÂNNOÍT adj. 1. preschimbat. *(Permis ~.)* 2. împrospătat, înnoit, regenerat. *(Natura ~.)*

REÂNSĂNĂTOŞÍ vb. a (se) reântrema, a (se) reânzdrăveni. *(S-a ~ după o boală.)*

REÂNSĂNĂTOŞÍRE s. reântremare, reânzdr*ă*-venire. *(~ cuiva după o boală.)*

REÂNSĂNĂTOŞÍT adj. reântremat, reânzdră-venit. *(Bolnav ~.)*

reânscăuna vb. v. REINSTAURÁ. REÂNTRONA. RESTAURA.

reânscăunáre s. v. REINSTALARE. REÂN-TRONARE. RESTAURARE. RESTAURAŢIE.

REÂNSUFLEŢI vb. 1. a reanima. *(A ~ un muribund.)* 2. a reânvia. *(Natura s-a ~.)*> 3. a (se(reanima, a (se) reinviora. *(Atmosfera s-a mai ~.)*

REÂNSUFLEŢÍRE s. 1. reanimare. *(~ unui muribund.)*... reânviere, (livr.) resurecţie. *(~ unui mort.)* 3. reanimare, reânviorare. *(~ atmosferei.)*

REÂNSUFLEŢIT adj. reânviat. *(Natura ~.)*

REÂNSUFLEŢITÓR adj. reânvietor.

REÂNTEMEIÁ vb. a reânfiinţa. *(A ~* o *societate.)*

REÂNTEMEIÉRE s. reânfiinţare. *(~ unei societăţi.)*

REÂNTÂLNÍ vb. a (se) regăsi, a (se) revedea. *(S-au ~ după o vreme.)*

REÂNTÂLNÍRE s. regăsire, revedere. *(~ lor după o vreme.)*

REÂNTOARCE vb. a se returna, av reveni, (pop.) a se reânturna. *(A se ~ la punctul de plecare.)*

REÂNTOARCERE s. revenire, (pop.) reân-turnáre. *(~ la punctul de plecare.)*

REÂNTREMÁ vb. a (se) reânsănătoşi, a (se) reânzdrăveni. *(S-a ~ după o boală.)*

REÂNTREMÁRE s. reânsânătoşire, reânzdră-venirc. *(~* cuiva *după* o *boală.)*

RE ÎNTREMAT adj. reânsănătoşit, reânzdră-venit. *(Bolnav ~.)*

REÂNTRONÁ vb. 1. a reinstaura, a restaura, (înv.) a reinscăuna. *(A ~* o *dinastie.)* 2. a restabili, a restatornici, (înv.) a restitui. *(A ~ pacea.)*

REÂNTRONÁRE s. 1. reinstaurare, restaurare, restauraţie, (înv.) reânscăunáre. *(~ unei dinastii.)* 2. restabilire, restatomicire. *(~ păcii.)*

reântrupa vb. v. REÂNCORPORA.

reântrupare s. v. REÂNCORPORARE.

reâiiti,.uá vb. v. DA. ÎNAPOIA. PLĂTI. REÂNTOARCE. RESTITUI. RETURNA. REVENI

reinturnáre s. v. ÎNAPOIERE. RAMBURSARE. REÂNTOARCERE. RESTITUIRE. REVENIRE.

REÂNVIA vb. 1. *(MED.)* a resuscita. 2. a (se) reânsufleţi. *(Natura a ~.)* 3. a reactualiza. *(A ~ în memorie.)*

REÂNVIAT adj. 1. *(MED.)* resuscitat. 2. reânsufleţit. *(Nedura ~.)* 3. reactuaUzat. *(Lucruri ~.)*

REÂNVIERE s. 1. *(MED.)* resuscitare. 2. reânsufleţire, (livr.) resurecţie. *(~ unui mort.)* 3. reactualizare. *(~ in memorie a ceva.)*

REÂNVIETOR adj. reiiisufleţitor.

REÂNVIORÁ vb. a (se) reanima, a (se) reânsufleţi. *(Atmosfera s-a mai ~.)*

REÂNVIORARE s. reanimare, reânsufleţire. *(~ atmosferei.)*

REÂNZDRĂVENI vb. a (se) reânsănătoşi, a (se) reântrema. *(S-a ~ după* o *boală.)*

REÂNZDRĂVENÍRE s. reânsânătoşire, re-tntremare. *(~ cuiva după* o *boală.)*

REÂNZDRĂVENÍT adj. reânsănătoşit, re-întremat. *(Bolnav ~.)*

RELATĂ vb. 1. a arăta, a expune, a istorisi, a înfăţişa, a nara, a povesti, a prezenta, ii spune, (înv.) a parastisi. *(A ~ subiectul*

unei piese.) 2. a afirma, a declara, a mărturisi, a spune, a zice, (pop.) a cuvinta, (înv.) a mărfuri. *(A ~ următoarele...)* 3. a raporta, a referi. *(A ~ despre cele întimplale.)* 4. a vorbi, (înv.) a vorovi. *(Izvoarele ~ despre...)*

RELATARE s. 1. arătare, expunere, istorisire, înfăţişare, narare, povestire, prezentare, (rar) relaţie, (înv.) spunere. *(~ faptelor.)* 2. afirmaţie, cuvânt. declaraţie, mărturisire, spusă, vorbă, zisă, (livr.) aserţiune, propoziţie, (astăzi rar) parolă, (înv.) voroávă, (fig.) gură. *(Nu te lua* r*fupă ~ tui.)*

RELATIV adj., adv. 1. adj. privitor, referitor. *(O problemă ~ la...)* 2. adv. aproximativ. *(O idee ~ nouă.)*

RELATIVÍSM s. relativitate.

RELATIVITATE s. relativism.

RELAŢIE s. 1. conexiune, corelaţie, înlănţuire, legătură, raport, (livr.) consecúţie, (rar) conexitate. *(Stabileşte o ~ între fenomene.)* 2. legătură, raport, (livr.) contingenţă, nex, (înv.) legămínt, referinţă, (grecism înv.) schésis. *(Ce ~ este între...?)* 3. contact, legătură, raport. *(A stabili o ~ cu cineva.)* 4. proporUe, raport. *(O ~ justă între elemente.)* 5. informaţie, referinţă. *(Ce ~ îmi poţi da despre...?)* 6. cunoştinţă *(Ai vreo ~ la minister?)*

relaţie s. v. ARĂTARE. EXPUNERE. ISTORISIRE. ÎNFĂŢIŞARE. NARARE. POVESTIRE.^ PREZENTARE. RELATARE.

RELAXA vb. a se destinde, a slăbi. *(Un arc care s-a ~.)*

relaxa vb. v. RECREA.

RELAXANT adj. odihnitor, reconfortant, recreativ, (rar) recreator. *(Un concediu ~.)*

RELAXARE s. 1. destindere, slăbire. *(~ unui arc.)* 2. *(FON.)* destindere, recursie.

relaxare s. v. RECREARE.

RELAXAT adj. destins, diseordat, slăbit. *(Arc ~.)*

relega vb. v. ALUNGA. EXILA. EXPULZA. GONI. IZGONI. OSTRACIZA. PROSCRIE. SURGHIUNI.

relegare s. v. ALUNGARE. EXILARE. EXPULZARE. GONIRE. IZGONIRE. OSTRACIZARE. PROSCRIERE. SURGHIUNIRE.

relegat adj. v. EXPULZAT.

relegat adj., s. v. ALUNGAT. EXILAT. GONIT. IZGONIT. PRIBEAG. PROSCRIS. SURGHIUNIT.

relegátie s. v. ALUNGARE. EXILARE. EXPULZARE. GONIRE. IZGONIRE. OSTRACIZARE. PROSCRIERE. SURGHIUNIRE.

RELEVA vb. 1. a accentua, a evidenţia a întări, a marca, a puncta, a reliefa, a sublinia, (livr.) a învedera, a potenţa. *(A ~ calt-iăţile lucrării.)* 'i. a nota, a observa, a remarca, a reţine, a semnala, a sublinia.

(Să ~ următoarele însuşiri...) 3. a arăta, a dezvălui, a releva, a sesiza. *(A ~ conducerii dificultăţile tntâmpinate.)* 4. a arăta, a atesta, a denota, a indica, a trăda, a vădi. *(Proiectul întocmit ~ competenţa autorului.)*

RELEVABIL adj. notabil, (rar) semnalábil. *(Un fapt ~.)*

RELEVARE s. 1. accentuare, evidenţiere, întărire, marcare, reliefare, subliniere, (livr.) potenţare. *(~ unor caracteristici ale lucrării.)* 2. observare, remarcare, semnalare, sesizare, subliniere. *(~ unei anumite semnificaţii.)*

RELÍCVĂ s. 1. rămăşiţă, urmă, vestigiu. *(~e ale trecutului.)* 2. (la pi.) moaşte (pl.), vestigii (pl.), (înv.) rămăşiţe (pl.). *(~ sfinte.)*

RELIEF s. 1. *(GEOGR.)* conformaţie. *(~ terenului.) 2." (ARTE PLAST.) relief scund* = basorelief.

relief s. v. CONTUR. FORMĂ.

RELIEFA vb. 1. a se contura, a se delimita, a se desena, a se desluşi, a se distinge, a se evidenţia, a se preciza, a se profila, a se proiecta. *(Imaginea ei se ~ in lumina asfinţitului.)* 2. a contura, a evidenţia, a mula. *(Rochia îi ~ corpul.)* 3. a accentua, a evidenţia, a întări, a marca, a puncta, a releva, a sublinia, (livr.) a învedera, a potenţa. *(A ~ calităţile lucrării.)* 4. a se evidenţia, a reieşi. *(Se ~ un anumit patos in poezia lui.)*

RELIEFARE s. 1. conturare, delimitare, evidenţiere, precizare, profilare, proiectare. *(~ imaginii ei in lumina asfinţitului.)* 2. accentuare, evidenţiere, întărire, marcare, relevare, subliniere, (livr.) potenţare. *(~ unor caracteristici ale lucrării.)*

RELIEFAT adj. accentuat, evidenţiat, întărit, marcat, subliniat, (livr.) potenţat. *(Semnificaţii ~.)*

RELÍGIE s. *(BIS.)* confesiune, credinţă, cult, rit, (pop.) lege. *(E de ~ ortodoxă.)*

religie s. v. CREZ.

religionár adj. v. BISERICESC. ECLEZIASTIC. RELIGIOS. SPIRITUAL.

RELIGIOS adj. *(BIS.)* 1. bisericesc, ecleziastic, spiritual, (înv.) religionár. *(Dogme ~.)* 2. bisericesc, sfânt, (pop.) sânt. *(Carie ~.)* 3. bisericesc, divin. *(Serviciu ~.)* 4. bisericesc, duhovnicesc, spiritual, sufletesc. *(Păstor ~.)* 5. credincios, cucernic, cuvios, evlavios, pios, preacredincios, smerit, (franţuzism) devót, (înv. şi reg.) smérnic, (înv.) blagocestív, pietós, pravoslavnic, râvnitór, bine-credinciós. *(Om ~.)*

RELIGIOZITATE s. *(BIS.)* credinţă, cucernicie, cuvioşenie, cuvioşie, evlavie, pietate, pioşenie, piozitate, smerenie, (livr.) devoţiune, (înv.) blagocéstie, blagocestivíe, nristoitíe, rívnă, râvníre, smeríre.

RELUA vb. 1. a recâştiga, a recuceri, a reocupa, (înv.) a recuprínde. *(A ~ oraşul pierdut.)* 2. a reâncepe, (prin Olt.) a prencépe, (înv.) a reapuca. *(A ~ lucrul.)* 3. a (se) redeschide, a reâncepe. *(S-au ~ cursurile.) 4.* a continua, a urma. *(Şi-a ~ drumul.)*

RELUARE s. 1. recucerire, reoeupare. *(~ oraşului pierdut.)* 2. reâncepere. *(~ lucrului.)* 3. redeschidere, reâncepere, *(~ cursurilor.) 4.* continuare. *(~ drumului, a doua zi.)* REMAIÁJ s. remaiere. *(~ ciorapilor.)* REMAIÉRE s. remaiaj. *(~ ciorapilor.)* REMARCA vb. 1. a observa, a percepe, a

reţine, a sesiza, a vedea, a zări, (înv.) a privi.

(N-ai ~ nici o schimbare ?) 2. a constata, a observa, a sesiza, a vedea, (Mold., Transilv. şi Ban.) a

zăpsi. *(A ~ că e supărată.)* 3. a nota, a observa, a releva, a reţine, a semnala, a sublinia. *(Să ~ următoarele însuşiri...)* 4. a (se) cunoaşte, a (se) observa, a (se; vedea. *(Se ~ că ai trecut tu pe aici.)* 5. a se deosebi, a se distinge, a se evidenţia, a se ilustra, *a* se singulariza, (înv.) a se însemna, a se semnala, a se vesti. *(Prin ce s-a ~ interpretarea lui?)* 6. a se afirma, a se evidenţia, a se impune. *(S-a ~ repede în cinematografie.)*

REMARCABIL adj. 1. important, însemnat, marcant, (fig.) proeminent. *(O personalitate ~.)* 2. ales, deosebit, distins, eminent, ilustru. *(Un profesor ~.)* 3. deosebit, important, însemnat, mare, notabil, preţios, serios, substanţial, temeinic, valoros, (fig.) consistent. *(A adus o ~ contribuţie la deziwltarca ştiinţei.)* 4. admirabil, deosebit, excelent, îneântător. *(Un spectacol ~.)* 5. deosebit, însemnat. *(A repurtat un succes ~.)*

REMARCARE s. observare, relevare, semnalare, sesizare, subliniere. *(~ unei anumite semnificaţii.)*

REMARCĂ s. consideraţie, considerent,, constatare, idee, observare, observaţie, opinie, părere, reflecţie, reflexie. *(Cileva ~ asupra...)*•

REMEDIA vb. a (se) îmbunătăţi, a (se> îndrepta. *(A ~ situaţia existentă.)*

remedia vb. v. ÎNDREPTA. ÎNFIRIPA. ÎNSĂNĂTOŞI. ÎNTREMA. ÎNZDRĂVENL LECUI. REFACE. RESTABILI. RIDICA. TĂMĂDUI. VINDECA.

REMEDIERE s. 1. îmbunătăţire, îndreptare.. *(~ situaţiei existente.)* 2. corectare, corijare, îmbunătăţirp, îndreptare, rectificare, retuş, retu-şare, (fig.) reparare. *(~ dicţiunii cuiva.)*

REMEDIU s. 1. *(FARM.)* doctorie, leac, medicament, (înv. şi reg.) medicină, spiţerie. *(Un ~ eficace în diabet.)* 2. soluţie, (fig.) leac. *(~ pentru îndreptarea unei situaţii.)*

REMEMORA vb. a reaminti. *(Să ~ cele ştiute.)*

REMEMORARE s. reamintire. *(~ celor tntimplate.)*

remeneácă s. v. BULFEU. CRUCE. SPETEAZĂ. STINGHIE.

remeţía s. v. SCHIT.

REMF s. *(BOT.; Aristolochia clemalitis)* curcubeţea, curcubeţică, (reg.) Iepădătoáre, păsulícă, fasolea-cioárei, lingura-frumoáselor, língura-pópii, mărul-lúpului.

REMÍTE vb. 1. a da, a încredinţa, a înmâna, a întinde, a preda, a transmite, (livr.) a confia, (înv.) a încrede, a paradosi, a pridădi, a pris-tavlisi, a teslimarisi, a teslimatisi, a tinde. *(I-a ~* o *scrisoare.) 2.* a depune, a înainta, a înmâna, a preda, a prezenta, a transmite, (pop.) a băga. *(I-a ~ întreaga documentaţie.)*

remite vb. v. AMÂNA. DEZMETICI. ÎNAPOIA. RECULEGE. REDA. REGĂSI. RESTITUI. REVENI. TREZI.

REMITÉNT s. *(JUR.)* girant.

REMÍTERE s. 1. încredinţare, ínminare. predare, transmitere, (înv.) teslimarisíre, tes-

limatisíre, (turcism înv.) teslírn, teslimát. *(~ unei scrisori.)* 2. depunere, înaintare, înmânare, predare, prezentare, transmitere. (înv.) para-<losíre, paradosít. *(~ unei cereri, unei situaţii.)*

REMÍZĂ s. comision, (înv.) provizión. *(l-a luat o ~ de 4%.)*

remonstrá vb. v. OBIECTA. PROTESTA. REPROŞA. SPUNE. ZICE.

remonstráre s. v. ADMONESTARE. CEARTĂ. CERTARE. DOJANA. DOJENIRE. IMPUTARE.

MORALĂ. MUSTRARE. OBSERVAŢIE. REPROŞ.

remonta vb. v. ÎNVIORA. REDRESA. REFACE. RESTABILI.

remontare s. v. ÎNVIORARE. REDRESARE. REFACERE. RESTABILIRE.

REMORCAJ s. remorcare, (rar) remorcâţie.

REMORCÂRE s. remorcaj, (rar) remorcâţie.

REMORCAT adj. tractat. *(Un vehicul ~.)*

remorcáiie s. v. REMORCAJ. REMORCARE.

REMUNERA vb. a onora, a plăti, a retri-bui. *(A ~ o mancă prestată.)*

REMUNERARE s. plată, remuneraţie, retribuire, retribuţie, (rar) rcmuneráriu. *(Care este ~ pentru munca ta?)*

remuneráriu s. v. PLATĂ. REMUNERARE. REMUNERAŢIE. RETRIBUIRE. RETRIBUŢIE.

REMUNERAŢIE s. 1. leafă, retribuţie, salariu, (pop. şi fam.) simbrie, (înv.) nafacá, năiém, (înv., în Mold.) hac. *(Are ~ mare.)* 2. plată, remunerare, retribuire, retribuţie, (rar) remuneráriu. *(Care este ~ pentru munca ta?)*

REMUŞCÁRE s. căinţă, mustrare, pocăinţă, regret, părere de. rău, (pop.) penitenţă, pocă-iálă, (înv.) înfrângere, pocaiánie, (franţuzism înv.) repentír. *(Simţea o sinceră ~ pentru ■cele făcute.)*

RENAL adj. nefritic. *(Afecţiune ~.)*

renascentín adj. v. RENASCENTIST.

RENASCENTÍST adj. (rar) renascentín. *{Cultura ~.)*

RENAŞTE vb. (fig.) a învia. *(Natura ~.)*

rénditã s. v. RENTĂ.

RENEGĂ vb. 1. a contesta, a dezminţi, a nega, a tăgădui, (înv.) a protesta. *(A ~ adevărul celor afirmate de cineva.)* 2. a abjura, a se lepăda. *(A ~ o credinţă, o convingere.)* 3. a repudia, a respinge. *(A-şi ~ soţia.)* RENEGARE s. 1. contestare, dezminţire,

negare, negaţie, tăgadă, tăgăduială, tăgăduire, (înv.) tágă, tăgăduínţă. *(~ celor afirmate de ■cineva.)* 2. abjurare, lepădare. *(~ a unei credinţe.)* 3, repudiere, respingere. *(~ soţiei.)*

RENEGAT adj. (înv.) preastípnic. *(Om ~.)*

renghi s. v. FARSĂ. FESTĂ. GHIDUŞIE. GLUMĂ. PĂCĂLEALĂ. PĂCĂLITURĂ. POZNĂ. ŞTRENGĂRIE.

RENGLÓT s. *(BOT.; Prunus insititia)* goldan, (reg.) culcudúş, prun gogonéţ, (Tran-■silv.) crichín.

RENGLÓTĂ s. *(BOT.)* goldană, (rar) mirabélă, (prin Transilv.) crichină.

RÉNIE s. *(GEOGR.)* (reg.) prundíş. *(~ din meandrul unui riu.)*

RENlNĂ s. *(BIOL.)* angiotensină.

renltént adj. v. ÎNCĂPĂŢÂNAT. ÎNDĂRĂTNIC. RECALCITRANT. REFRACTAR.

renoloáre s. v. VĂTĂMĂTOARE.

RENOVA vb. a moderniza, a preface, (înv. şi reg.) a preânnoi. *(A ~ o casă.)*

RENOVARE s. modernizare, prefacere, (înv.) preinnoíre. *(Casa veche na permitea ~i.)*

RENOVAT adj. modernizat, prefăcut, refăcut. *(Casă ~.)*

RENTABIL adj. 1. avantajos, bănos, bun, productiv, profitabil, (livr.) lucrativ, (fig.) mănos. *(Afacere ~.)* 2. economic, economicos, (înv.) cconomicésc. *(O metodă ~; un procedeu ~.)*

RENTĂ s. (înv.) réndită. *(A* pri*mi* o ~ *an*u*ală.)*

RENUME s. 1. celebritate, faimă, glorie, prestigiu, reputaţie, (fig.) strălucire. *(Sí-a ciştigat un ~ fară precedent.)* 2. faimă, notorietate, prestigiu, reputaţie, vază, (înv.) vílvă. *(Un medic de ~.*) 3. faimă, popularitate, reputaţie, (inv.) poporali táte, (fig.) priză. *(Se bucură de oarecare ~.)* 4. faimă, veste, (rar) pomină. *(I-a mers ~ pretutindeni.)* 5. faimă, nume, reputaţie. *(Se bucură de ~ rău.)*

RENUMÍT adj. 1. celebru, faimos, ilustru, mare, reputat, vestit, (înv. şi pop.) rSărít, numit, (reg.) revestít, (Transilv.) híreş, (inv.) norocit, (grecism înv.) perífan, (fam.) arhicunoscut, (fig.) strălucit, (rar fig.) strălucitor. *(Un ~ savant.)* 2. consacrat, cunoscut, faimos, notoriu, recunoscut, reputat, vestit. *(Un sportiv ~.)*

RENUNŢA vb. 1. *(JUR.)* a desista. *(*A *~ la* o *pretenţie.)* 2. a abandona. *(A ~ la dispută.)* 3. a ceda, (fig.) a capitula. *(A ~. n-a moi continuat discuţia.)* 4. a se dispensa, a se lipsi. *(A ~ la serviciile lui.)* 5. a se lăsa, (pop.) a se lepăda. *(A ~ ia tutun.)*

RENUNŢARE s. cedare, (fig.) capitulare. *(O ~ deliberată.)*

RENÚRĂ s. *(TEHN.)* canelură, nut. *(~ pentru asamblarea unor piese.)*

REOCUPA vb. a recâştiga, a recuceri, a relua, (înv.) a recuprínde. *(A ~ oraşul asediat.)*

REOCUPARE s. recucerire, reluare. *(~ oraşului.)*

REORGANIZA vb. a reprofila, a restructura. *(A ~* o *întreprindere.)*

REORGANIZARE s. reprofilare, restructurare, (înv.) reorganizáţie. *(~ unei instituţii.)*

reorganlzáţie s. v. REORGANIZARE. REPROFILARE. RESTRUCTURARE.

REPARA vb. 1. (pop.) a drege, (înv. şi reg.) a tocmi, (prin Ban. şi Transilv.) a tărtăzi. *(A ~ un obiect stricat.)* 2. *(TEHN.)* a depana, (pop.) a drege. *(A ~ un vehicul, un televizor.)* 3. *(TEHN.)* a aranja, a potrivi, a regla, (pop. şi fam.) a meşteri. *(A ~ un instrument de măsură.)* 4. a cârpi, a drege. *(A ~ un obiect spart.)* 5. a reface, (pop.) a drege, a meşteri, a meşterui, (înv. şi reg.) a meremetisi, (reg.) a răpălui. *(A ~ o casă.)*

repara vb. v. CORECTA. CORIJA. ÎMBUNĂTĂŢI. ÎNDREPTA. RECTIFICA. RETUŞA.

REPARARE s. i. *(TEHN.)* depanare, depanaţie, reparat, reparaţie, (pop.) dregere. *(~ unui televizor.)* 2. refacere, reparat, reparaţie, (pop.) dregere, dres, (înv. şi rug.) mere-mét, meremetiseálă, mercmetisírc, (reg.) răpă-luít, (prin Alurt-t.) prefái, (înv.) meremctisít. (~ *casei.)*

reparare s. v. CORECTARE. CORIJARE. ÎMBUNĂTĂŢIRE. ÎNDREPTARE. RECTIFICARE. REMEDIERE. RETUŞ. RETUŞA RE.

REPARAT adj. refăcut, (pop.) dres, (înv. şi reg.) meremetisít, (reg.) răpăluít. *(Casă ~.)*

REPARAT s. 1. *(TEHN.)* depanare, depanaţie, reparare, reparaţie, (pop.) dregere. *(~ unui televizor.)* 2. refacere, reparare, reparaţie, (pop.) dregere, dres, (înv. şi reg.) meremét, meremetiseálă, merernetisíre, (reg.)

răpăluít, (prin Munt.) prefái, (inv.) meremetisít. *(~ casei.)*

REPARATOR s. *(TEHN.)* depanator. *(~ •de televizoare.)*

REPARAŢIE s. *l.(TEHN.)* depanare, depanaţie, reparare, reparat, (pop.) dregere. *(~ ífnui televizor.)* 2. refacere, reparare, reparat, (pop.) dregere, dres, (inv şi reg.) meremét, meremetiseálă, merernetisíre, (reg.) răpăluít, (prin Munt.) prefái, (inv.) meremetisít. (~ *casei.)* 3. compensare, compensaţie, daune (pl.), despăgubire, (înv. şi pop.) mulţumire, (înv.) dezdăunáre, indemnizaţie, (turcism inv.) adét. *(Ce ~ i-*o *oferit pentru pagubele produse?)*

repartirá vb. v. DISTRIBUI. ÎMPĂRŢI. REPARTIZA.

REPARTÍŢIE s. distribuire, distribuţie, împărţire, repartizare, (înv.) repărţíre, *(~ unor ■ajutoare pentru sinistraţi.)*

REPARTIZA vb. 1. a distribui, a împărţi, (inv.) a repartirá, a repărfi. *(A ~ plinea.)* 2. a atribui, a da, a distribui, a împărţi. *(A ~ ioturi de casă ţăranilor.)* 3. a afecta, a destina, a distribui. *(A ~ un fond important pentru construcţii.)* 4. a aranja, a aşeza, a clasa, a clasifica, a dispune, a distribui, a grupa, a împărţi, a întocmi, a ordono, a organiza, a orândui, a potrivi, a pune, a rindui, a sistematiza, (pop.) a chiti, a drege, a tocmi. *(A ~ cum trebuie elementele unui ansamblu.)* 5. a trece, a vărsa. *(L-a ~ la artilerie.)*

REPARTIZARE s. 1. distribuire, distribuţie, împărţire, repartiţie, (înv.) repărţíre. *(~ unor ajutoare pentru sinistraţi.)* 2. atribuire, distribuire, împărţire. *(~ unor loturi de casă.)* 3. aranjare, aşezare, clasare, clasificare, distribuire, împărţire, ordonare, rân-duială, rânduire, sistematizare. *(~ elementelor unui ansamblu.) 4.* trecere, vărsare. *(~ lui ia altă unitate.)*

REPARTIZÓR s. *(TEHN.)* distribuitor.

REPAUS s. 1. dormit, odihnă, somn, (arg.) «oileálă. *{După o oră de ~ s-a sculat.)* 2.

odihnă, răgaz, (pop.) preget, zăbavă, (inv. şi reg.) odihneálă, páos, răzbun, (inv.) răposáre, răsuflare, răsuflu. *(*A'*u şi-a permis o clipă de ~.)* 3. pauză. *(~ de amiază, intr-o întreprindere.)* 4. astimpăr, calm, linişte, odihnă, pace, tihnă, (înv. şi pop.) tihneală, (inv. şi reg.) páos, răzbun, (reg.) potól, stare, (inv.) aşezare, aşezămint, odihneálă, păciuíre, răsuflare, (fig.) destindere, senin, seninătate. *(Sufletul nu-şi mai află ~.)*

repaus s. v. DECEDARE. DECES. DISPARIŢIE. MOARTE. PIEIRE. PRĂPĂD IRE. RĂPOSÁRE. SFÂRSIT. STINGERE. SUCOMBARE.^

RE PAUZA vb. 1. a dormi, a se odihni, (înv. şi reg.) a somna, (înv.) a (se) poposi, a (se) răposa, (arg.) a soili. *(*A'*u poate fi deranjat, acum se ~.)* 2. a se odihni, (reg.) a se aciua. *(Se ~ puţin la umbră-)*

repauzá vb. v. DECEDA. DISPĂREA. DUCE. MURI. PIERI. PRĂPĂDI. RĂPOSA. SFÂRŞI. STINGE. SUCOMBA.

REPAUZARE s. odihnire. *(~ cuina, după lucru.)*

repanzáre s. v. DECEDARE. DECES. DISPARIŢIE. MOARTE. PIEIRE. PRĂPĂDIRE. RĂPOSÁRE. SFÂRSIT. STINGERE. SUCOMBARE.

REPAUZÁT adj. odihnit, (fig.) proaspăt. *(Om~.)*

rcpauzát adj., s. v. DECEDAT. DEFUNCT. DISPĂRUT. MORT. RĂPOSAT.

repărţí vb. v. DISTRIBUI. ÎMPĂRŢI. REPARTIZA.

repăr.íre s. v. DISTRIBUIRE. DISTRIBUŢIE. ÎMPĂRŢIRE. REPARTIŢIE. REPARTIZARE.

repede adj. v. SUCCINT. SUMAR.

REPEDE adj., adv., s. 1. adj. ager, agil, isteţ, iute, sprinten, vioi, (reg.) zburátic. *(~ în mişcări.) 2.* adv. grabnic, iute, rapid, tare. *(Alerga cind mai ~, cind mai încet.)* 3. adv. grabnic, imediat, iute, îndată, rapid, urgent, (prin Transilv.) pripeşte. *(Vino ~ sa vezi! j* 4. adv. curând, devreme, fuga, grabnic, imediat, iute, îndată, neântârziat, numaidecât, rapid, (rar) tudíla, (pop.) degrabă, momentan, (înv. şi reg.) nepristán, numai, (reg.) mintenaş, míntcni, (înv.) peşin, techer-mécher. *(Să vii ~ înapoi.)* 5. adj. grabnic, grăbit, iute, întins, precipitat, rapid, repezit, zorit, (înv. şi pop.) silit, silnic, (inv.) pripitór. *(Un mers ~.)* 6. adv. brusc, deodată, fulgerător, instantaneu, odată, scurt, subit, (pop.) núrnai, (reg.) tirla-nifrla. *(~ se întoarce spre el şi...)* 7. s. *(ENTOM.; Cicindela campeslris)* (reg.) dra-gobéte, măsurător, tírtăriţă.

repegúş s. v. REPEZIŞ.

REPEJOR adv., adj. 1. adv. (pop.) iuti-şór. *(Mergi mai ~ I) 2.* adj., adv. tărişor. *(Un vini cam ~.)*

repejúne s. v. GRABĂ. IUŢEALĂ. RAPIDITATE. REPEZEALĂ. REPEZICIUNE. VITEZĂ. ZOR.

REPÉNT adj. *(BOT.)* târâtor. *(Plante ~; tulpini ~.)*

repentír s. v, CĂINŢĂ. MUSTRARE. PĂRERE DE RĂU. POCĂINŢĂ. REGRET. REMUŞCARE.

REPER s. indicator, jalon, semn. *(Ca ~ se află un stâlp de piatră.)*

REPERAJ s. reperare.

REPERARE s. reperaj.

REPERCUSIUNE s. consecinţă, efect, rezultat, urmare, (înv.) urmă, (fig.) rod. *(O ~ favorabilă ce rezultă de aici.)*

REPERCUTA vb. 1. *(FIZ.)* a se întoarce, a se răsfrinşe, a se reflecta, a reveni, (înv.) a a se refrânge. *(Unda sonoră se ~ la tnttlnirca unui obstacol.)* 2. a se resimţi, a se simţi. *(Unele efecte se ~ asupra lui.)*

REPERCUTÂRE s. *(FIZ.)* întoarcere, răs-fringere, reflectare, reflexie. *(~ unei unde.)*

REPETA vb. 1. (înv. şi reg.) a prociti, (prin Ban.) a prozíce, (înv.) a poftori. *(Te rog să ~ tot ce ţi-am spus.)* 2. a recapitula, a revedea. *(A ~ materia pentru examen.)* 3. a învăţa, a memora, a memoriza, (reg.) a proba. *(A ~ o poezie.)* 4. a reedita. *(A ~ performanţa de anul trecut.)* 5. a reânnoi, (înv.) a preânnoi. *(Şi-a ~ propunerea.)* 6. a se răsfrânge. *(Sunetele se ~.)*

REPETARE s. 1. repetiţie, (înv.) pofto-ríre. *(Citeşte fără ~.)* 2. recapitulare, repetiţie, revedere, (înv.) procitánie. *(~ materiei.)* 3. (livr.) reiterare, rciteráţie. *(~ unei acţiuni.)* 4. reeditare. *(~ unei performanţe.)* 5. reânnoire. *(~ unei propuneri.)*

REPETAT adj. 1. bis. *(Strada Gloriei nr. 2 ~.)* 2. (livr.)reiterat. *(O absenţă ~.)* 3. des, frecvent. *(Vizite ~.)* 4. (înv.) poftorit. *(Năvăliri ~.)* 5. reeditat. *(O performanţă ~.)* G. răsfrânt. *(Sunete ~.)*

repetentă s. v. REPETENŢIE.

REPETENŢÍE s. (rar) repetentă. *(~ unui elev.)*

REPETITOR s. *(MEJZ.)* corepetitor. *(~ la operă.)*

repetitor s. v. MEDITATOR. PREPARATOR.

REPETÍŢIE s. 1. repetare, (înv.) poftoríre. *(Vorbeşte fără ~ii.)* 2. recapitulare, repetare, revedere, (înv.) procitánie. *(~ materiei.)* 3. (rar) probă. *(~ la un teatru.) 4. repetiţie generală* = avanpremieră.

r»péz s. v. REPEZIŞ.

REPEZEALĂ s. grabă, iuţeală, rapiditate, repeziciune, viteză, zor, (rar) grăbire, (înv. şi pop.) repejúne. *(A făcut ceva in mare ~.)*

REPEZÍ vb. 1. a se arunca, a se azvârli, a se năpusti, a năvăli, a se precipita, a sări, a tăbărî, a se zvârli, (rar) a se prăbuşi, (înv. şi pop.) a cădea, (înv. şi reg.) a năduli, a se pră-păstui, (reg.) a iuruşi, a năboi, a se nepărăti, a nooti, a se tovărî, (Transilv.) a se aiepta, (Transilv. şi Ban.) a se şupi, (Înv.) a se da, a năbuşi, a năvrăpi, a se slobozi. *(S-au ~ asupra duşmanului.)* 2. a se arunca, a se avlnta, a se azvârli, a se precipita, a sări, a se zvârli, (pop.) a se chiti, (Transilv.) a se aiepta. *(Se ~ pe cal.)* 3. a arunca, a azvârli, a zvârli, (înv. şi reg.) a năpusti. *(~ doniţa*

după el.) 4. a izbi, a irinti. *(A ~ uşa de perete.)*

repezi vb. v. BRUSCA. REPEZICIUNE s. 1. iuţeală, rapiditate, viteză, (livr.) celeritate, (rar) velocilále. <"*~ de deplasare a unui mobil.)* 2. grabă, iu'-.-ală, rapiditate, repezeală, viteză, zor, (rar) grăbire, (înv. şi pop.; repejúne. *(A făcut ceva in (nare ~.)* 3. agerime, agilitate, iuţeală, spri*n*teneală, supleţe, uşurinţă, vioiciune, (astăzi rar) sprintenie, (înv.) sprintinătáte. *(~ in mişcări.)* 4. operativitate, promptitudine, rapiditate. *(~ unei intervenţii.)*

repezínă s. v. REPEZIŞ.

repezíre s. v. BRUSCARE.

REPEZÂŞ s. *(GEOGR.)* 1. clină, coastă, co-boriş, costişă, muchie, pantă, povârniş, pripor, scoborâş, versant, (rar) prăvăláe, prăvăli:..;i:.v. şi reg.) piază, scápăt, (reg.) pieptán, pieptar, piezişeá, povírguie, prăvál, prăvălitúrá, răpăgiiş, (prin Munt.) aplccúş, (înv.) baír, povârmtúră-(fig.) şold. *(~ «i unui deal.)* 2. (reg.) repegú.ş, repéz, repezínă. *(~ ol unei ope curgătoare.}*

repezíş s. v. ALERGARE. ALERGĂTURĂ. FUGĂ. GOANĂ.

REPEZÍT adj. 1. grabnic, grăbit, i >te. întins, precipitat, rapid, repede, /orii, {înv. şi pop.) silit, silnic, (înv.)* pripitór. *(Un mers ~.)* 2. nestăpânit. *(Gesturi ~.)* 3. pripit, (înv.) pripélnic. *(E un om prea ~.)*

repezitúră s. v. ALERGARE. ALERGĂTURĂ. FUGĂ. GOANĂ.

REPLANTÁ vb. a transplanta.

REPLANTÁRE s. transplantare.

REPLICA vb. 1. a răspunde, a riposta, (înv.) a întâmpina, a prici. *(I-a ~ prompt.)* 2. a întoarce, a răspunde. *(I-a ~ vreo două!)*

REPLICĂ s. răspuns, ripostă, (înv.) spunere. *(La obrăznicia lui, i-a dat ~ cuvenită.)*

REPORT s. reportare. *(~ unei sume. >*

REPORTÁRE s. report. *(~ unei sun;".)*

rcpozític s. v. REINSTALARE.

reprehensíbU adj. v. BLAMABIL. CONDAMNABIL. CRITICABIL. NEÂNGĂDUIT. NEONORABIL. NEPERMIS. REGRETABIL. REPROBABIL. RUŞINOS. URÂT. VINOVAT.

reprehensiúne s. v. BLAM. BLAMARE. CONDAMNARE. DEZAPROBARE. IMPUTARE. IMPUTATIE. ÎNFIERARE. ÎNVINUIRE. NEAPROBARE. REPROBARE. REPROŞ. RESPINGERE. STIGMATIZARE. VINĂ.

REPREZENTA vb. 1. a imagina, a închipui, a înfăţişa, (înv.) a arădúce. [*(Decorul ~* o *pădure.)* 2. a arăta, a înfăţişa, a reda. *(O ~ acest tablou?)* 3- a ilustra, a imagina, a înfăţişa. *(Acest desen ~...)* 4. a închipui, a înfăţişa, a semnifica, a simboliza. *(Aceste romburi ~...)* 5. a simboliza, (înv.) a s-:nna. *(Inorogul ~ moartea.)* 6. a întruchipa, a simboliza, (înv.) a închipa. *(Ce ~ acest semn?)* 7. a incarna, a întruchipa, a întrupa, a parso-nifica, a simbeliza, (înv.) aT închipa. *(Ei ~ forţa brutală.)* 8. a înfăţişa, a oglindi, a reflecta. *(Arta ~ realitatea.) 9.* a ilustra, a însemna, a

marca, a semnifica. *(Acest roman ~ o dată* in *literatură.)* 10. a constitui, a fi, a forma, a însenina, (rar) a prezenta. *(Acest capitol ~ partea esenţială a lucrării.)* 11. a exprima, a înfăţişa, a reda, (fig.) a traduce. *(Cartea ~ zbucium-:! autorului.)* 12. a-şi imagina, a-şi închipui, a-şi înfăţişa, a vedea, (înv.) a-şi figura. *(Cum ţi*-o ~ ta *pe ea*?*)* 13. a (se) juca, a (se) prezenta, (înv. şi pop.) a (se) da, (înv.) a (set p: răstişi. *(Ce se ~ astă-seară la teatru?)*

REPREZENTANT s. 1. delegat, emisar, împuternicit, mesager, sol, trimis, (prin Tran-silv.l minat, (înv.) misít. rugător, solitór. *(~ al unui stat străin.)* 2. împuternicit, mandatar, (înv.) ispravnic, maadatór. *(El e ~ meu.)* 3. exponent, (fig.) interpret. *(~ al maselor.)*

REPREZENTANŢĂ s. agentură, agenţie, filială, sucursală. *(~ a unei bănci.)*

REPREZENTARE s. 1. imagine, înfăţişare, viziune, (înv.) vedenie, (fig.) icoană, oglindă. *(~ obiectelor/ ~ unor vremuri apuse.)* 2. arătare, înfăţişare, redare. *(~ unui grup de muncitori, într-un tablou.)* 3. incarnare, întruchipare, întrupare, personificare, simbolizare, (înv.) personificáţie. *(~ răului.) 4,* înfăţişare, oglindire, reflectare. *(~ realităţii tn artă.)* 3. simbol, (înv.) chip. *(Albul e ~ nevinovăţiei.)*

REPREZENTATÍV adj. caracteristic, clasic, specific, tipic. *(Un exemplu ~.)*

REPREZENTAŢIE s. spectacol, (înv.) privelişte, privire, privit. *(~ de circ.)*

REPRIMA vb. a înăbuşi, (fig.) a sugruma. *(A ~* o *răscoală.)*

REPRIMARE s. înăbuşire, (inv.t supresiúne, (fig.) sugrumare. *(~ unei răscoale.)*

REPRIMÍ vb. 1. a reangaja. *(A ~ tntr-o slujbă.)* 2. a readmite. *(A ~ în şcoală.)*

REPRIMÍRE s. reangajare. *(~ cuiva tn serviciu.)*

REPRÍZĂ *s. 1. (SPORT)* (rar) mitán. *(~ la un meci de fotbal.)* 2. *(SPORT)* rund. *(~ la un meci de box.)* 3. *(MUZ.)* reexpo-ziţie.

REPROBĂ vb. a blama, a condamna, a dezaproba, a înfiera, a proscrie, a respinge, a stigmatiza, (livr.) a dezavua, (rar) a sancţiona, (pop.) a osândi, (înv.) a mustra, a protesta, (fig.) a veşteji.

REPROBABIL adj. blamabil, condamnabil, criticabil, neângăduit, neotiorabil, neper-mis, regretabil, ruşinos, urât, vinovat, (livr.) reprehensíbil, (înv.) ocárnlc, ocăritór, ruşină-tór. *(O faptă ~.)*

REPROBARE s. blam, blamare, condamnare, dezaprobare, înfisrare, neaprobare, respingere, stigmatizare, (livr.) dezavuare, repre-hensiúne, (rar) reprobaţiúne, sancţionare, (pop.) osândíre, (înv.) prihană, (fig.) veştujíre. *(~ cuiva pentru faptele sale.)*

REPROBATOR adj. dezaprobator, neapro-foator. *(Îi imrbta* «a ion >w.j)

reprobaţlúne s. v. BLAM. BLAMARE. CONDAMNARE. DEZAPROBARE. ÎNFIERARE. NEAPROBARE. REPROBARE. RESPINGERE. STIGMATIZARE.

REPRODUCE vb. 1. a cita. a reda. *(Îţi voi ~ întocmai vorbele lui.)* 2. a imita a mima, (înv.) a închipui. *(A ~ gesturile cuiva.)* 3. a copia, a transcrie, (înv.) a decopia, a izvodi, a prescrie. *(A ~ pe curat un text.)* 4. a copia, (înv.) a scoate, a scrie. *(A ~ un act, un document.)* 5. a multiplica. *(A ~ afişul tn 2 000 de exemplare.)* 6- a se înmulţi, a se prăsi, a procrea, (înv. şi reg.) a se plodi, (reg.) a se puiţi, (Mold.) a se puiezi, (înv.) a se propaga. *(Cum se ~ aceste animale?)* 7. a se înmulţi, (pop.) a (se) împuia, (înv. şi reg.) a (se) plodi. *(Se ~ prin ouă.)*

REPRODUCERE s. 1. citare, redare. *(~ întocmai a unui text.)* 2. imitare, mimare. *(~ a gesturilor cuiva.)* 3. copiat, copiere, transcriere, (rar) transcripţie. *(~ pe curai a unui text.)* 4. (concr.) copie, transcriere, (rar) transcripţie, (înv.) izvód, prescriitúră. *(Are o ~ fidelă a documentului.)* 5. multiplicare. *(~ unui afiş in mai multe exemplare.)* 6. înmulţire, prăsire, prăsit, procreare, reproducţie, (înv. şi reg.) plodíre. *(~ animalelor domestice.)* 7. pravilă, reproducţie, (reg.) prăseálă. *(Cai de ~.)* 8. *(EC.)* reproducţie.

REPRODUCŢIE s. 1. înmulţire, prăsire, prăsit, procreare, reproducere, (înv. şi reg.) plodíre. *(~ animalelor domestice.)* 2. prăsilă, reproducere, (reg.) prăseálă. *(Cai de ~.)* 3. *(EC.)* reproducere.

REPROFILA vb. a reorganiza, a restructura. *(A ~ o întreprindere.)*

REPROFILARE s. reorganizare, restructurare, (înv.) reorganizáţie. *(~ unei instituţii.)*

REPROŞ s. 1. imputare, imputaţie, învinuire, vină, (livr.) reprehensiúne, (prin Mold.) bănat, (înv.) pricină, prihană. *(Nu merită nici un ~.)* 2. admonestare, ceartă, certare, dojana, dojenire, imputare, morală, mustrare, observaţie, (pop. şi fam.) beşteleálă, muştru-luiálă, ocară, (înv. şi reg.) înfruntare, probo-zeálă, (reg.) probáză, probozénie, (prin Mold.) bănat, (Mold.) şmótru, (înv.) dăscălie, împu-tăciune, învăţătură, preobrăzitúră, probozíre, răpşte, remonstráre, zabrác, (fam. fig.) săpu-neálă, scuturătúră. *(~ pe care l-a primit, l-a cuminţit.)*

REPROŞA vb. 1. a imputa, (prin Mold.) a(-i) bănui, (înv.) a prihăni. *(A ~ ceva cuiva.)* 2. a obiecta, a spune, a zice, (înv.) a prici, a remonstra. *(N-am ce ~, totul a fost perfect.)*

REPROŞÁBIL adj. imputabil. *(Un fapt ~.)*

REPUBLICA vb. a reedita, a reimprima, a retipări. *(A ~ operele cuiva In tiraj de masă.)*

REPLH3LICĂRE s. reeditare, reimprimare, retipărire. *(~ operelor cuiva.)*

REPUBLICAT adj. reeditat, retipărit. *(Operă ~.)*

REPUBLICĂ s. *(POLITICĂ)* (înv.) publică.

REPUDIA vb. a renega, a respinge. *(A-jií ~ soţia.)*

REPUDIERE s. renegare, respingere. f~ *sofiei.)*

REPUGNĂ vb. a-i displăcea. *(Îmi ~ să fac acest lucru.)*

repugnant adj. v. DEZAGREABIL. DEZGUSTĂTOR. DISPLĂCUT. DIZGRAŢIOS. GREŢOS. GREU. INFECT. ÎMPUŢIT. NEPLĂCUT. NESUFERIT. PUTUROS. RĂU. RĂU-MIROSITOR. RESPINGĂTOR. SCÂR-BOS. URÂT.

repugnantă s. v. ANTIPATIE. AVERSIUNE. DEZGUST. GREAŢĂ. ÎNGREŢOSARE. OROARE. OSTILITATE. PORNIRE. REPULSIE. RESENTIMENT. SCÂRBĂ. SILĂ. REPULSIE s. 1. antipatie, aversiune, ostilitate, pornire, resentiment, (livr.) repugnantă, resimţământ. *(Simte o evidentă ~ faţă de el.)* 2. aversiune, dezgust, greaţă, îngreţoşare, oroare, scârbă, silă, (livr.) repugnantă, (rar) nesuferíre, (pop. şi fam.) lehamite, (înv.) urât, (pop. fig.) saţ. *(Simte o ~ de neânvins pentru orice.)* 3. *(FIZ.)* respingere. *(~ de natură magnetică.)*

repulsiv adj. v. DEZAGREABIL. DEZGUSTĂTOR. DISPLĂCUT. DIZGRAŢIOS. GREŢOS. GREU. INFECT. ÎMPUŢIT. NEPLĂCUT. NESUFERIT. PUTUROS. RĂU. RĂU-MIROSITOR. RESPINGĂTOR. SCÂRBOS. URÂT.

REPUNE vb. a reaşeza. *(A ~ la locul iniţial.)*

REPUNERE s. reaşezare. *(~ unui obiect la locul iniţial.)*

REPURTA vb. 1. a câştiga, a cuceri, a dobân-di, a obţine, a realiza, (Transilv.) a mirui, (înv.) a purta. *(A ~* o *strălucită victorie.)* 2. a înregistra, a obţine. *(A ~ un răsunător succes.)* REPURTARE s. 1. câştigare, cucerire, dobân-dire, obţinere, realizare. *(~* u*nei strălucite victorii.)* 2. înregistrare, obţinere. *(~ unui răsunător succes.)*

REPUTAT adj. 1. celebru, faimos, ilustru, mare, renumit, vestit, (înv. şi pop.) mărit, numit, (reg.) revestít, (Transilv.) híreş, (înv.) norocit, (grecism înv.) perífan, (fam.) arhicunoscut, (fig.) strălucit, (rar fig.) strălucitor. *(Un ~ savant.)* 2. consacrat, cunoscut, faimos, notoriu, recunoscut, renumit, vestit. *(Un sportiv ~.)*

REPUTAŢIE s. 1. celebritate, faimă, glorie, prestigiu, renume, (fig.) strălucire. *(Si-a ciştigat o ~ fără precedent.)* 2. faimă,notorietate, prestigiu, renume, vază, (înv.) vâlvă. *(Un medic de ~.)* 3. faimă, popularitate, renume, (înv.) poporalitáte, (fig.) priză. *(Se bucură de oarecare ~.)* 4. ascendent, autoritate, consideraţie, influenţă, înrâurire, prestigiu, respect, stimă, trecere, vază, (înv.) înrâurítă, (fig.) credit. *(~ de care se bucură e in continuă creştere.)* 5. faimă, nume, renume. *(Se bucură de ~* rea*.)*

RESEMNARE s. (înv.) resemnáţie. *(Alungă ~1)*

resemnáţie s. v. RESEMNARE. RESENTIMENT s. antipatie, aversiune, ostilitate, pornire, repulsie, (livr.) repugnantă, resimţământ. *(Simte un ~ vizibil faţă d*e *el.)*

resimţământ s. v. ANTIPATIE.AVERSIUNE-. OSTILITATE. PORNIRE. REPULSIE. RESENTIMENT.

RESIMŢI vb. a se repercuta, a se simţi. *(Unele efecte se ~ asupra lui.)*

RESORBÍ vb. a absorbi, a aspira, a incorpora, a înghiţi, a sorbi, *a* suge, a trage. *(Púmin-tul ~ apa de precipitaţii.)*

RESORBŢIE s. absorbţie, încorporare. (înv.) sorbire. *(Fenomenul de ~.)*

RESORT s. 1. arc, (reg.) drot. *(A sorit ce. un ~.)* 2. domeniu, sector, serviciu, *ţin ~ public s-au făcut mari progrese.)*

resort s. v. IMBOLD. IMPULS. ÎNDEMN.» PORNIRE. STIMUL STIMULENT.

RESPECT s. 1. apreciere, atenţie, cinste, cinstire, consideraţie, onoare, preţuire, stimă, trecere, vază, (livr.) condescendenţă, deferentă, reverenţă, (înv. şi reg.) seamă, (reg.) preţuiálă, (Mold.) lefteríe, (înv.) laudă, socoteală, socotinţă, (grecism înv.) sévas, (înv. fam.) baftă, (fig.) credit. *(Se bucură de mult ~.)* 2. ascendent, autoritate, consideraţie, influenţă, înrâurire, prestigiu, reputaţie, stimă, trecere, vază, (înv.) inriurítă, (fig.) credit, *(hi ochii lor se bucură de un ~ suveran.)* 3. cuviinţă, decenţă, politeţe, (livr.) reverenţă, urbanitate, (livr. fig.) urbanism. *(O atitudine plină de ~.)*

P.ESPECTÁ vb. 1. a aprecia, a cinsti, a considera, a onora, a preţui, a stima, (înv.) a respectarisi, a respectălui, a respectui, a socoti. *(Toţi ii ~ in mod sincer.)* 2. a ţine, (înv. şi pop.) a cinsti, (pop.) a păzi, (înv.) a feri, a observa, a veghea. *(A ~ o datină, un obicei.) 3.* a îndeplini, a onora, a ţine, (pop.) a păzi. *(Si-a~ învoiala.)* 4. a urma. *(A~ prescripţiile medicului.)*

RESPECTABIL adj. 1. cinstit, onorabil, onorat, preţuit, respectat, stimabil, stimat, venerabil, (înv.) omenit, preacinstit. *(0 familie ~.)* 2. demn. *(O comportare ~.)*

respectabil adj. v. CONSIDERABIL. MARE. RIDICAT.

RESPECTABILITATE s. onorabilitate, *(~ unei persoane.)*

RESPECTARE s. (pop.) păzíre. *(~ a legii, a cuvtntului dat.)*

respectarisi vb. v. APRECIA. CINSTI. CONSIDERA. ONORA. PREŢUI. RESPECTA. STIMA.

RESPECTAT adj. 1. apreciat, considerat, preţuit, stimat, (pop. fig.) văzut, (înv. fig.) vederós. *(Un om ~.)* 2. cinstit, onorabil, onorat, preţuit, respectabil, stimabil, stimat, venerabil, (înv.) omenit, preacinstit. *(O familie ~.)*

respectălui vb. v. APRECIA. CINSTI. CONSIDERA. ONORA. PREŢUI. RESPECTA. STIMA.

respectui vb. v. APRECIA. CINSTI. CONSIDERA. ONORA. PREŢUI. RESPECTA. STIMA.

RESPECTUOS adj. 1. cuviincios, decent, politicos, (livr.) reverenţiós. *(O atitudine ~.)* 2. (llTr.) condescendent, deferent. *(Un om ~.)*

respiciént s. v. SUPRAVEGHETOR.

RESPINGĂTOR adj. 1. dezagreabil, dezgustător, displăcut, dizgraţios, greţos, greu, 'infect, împuţit, neplăcut, nesuferit, puturos, rău, scirbos, urât, rău-mirositor, (livr.) fet*i*d, miasmátic, pestilenţial, repugnant, repulsiv, (înv. şi pop.) scârnav, (înv.) scirbávnic, scâr-bélnic. *(Un miros ~.)* 2. diform, hidos, hâd, monstruos, pocit, schimonosit, slut, strâmb, urit, (pop. şi fam.) bocciu, scălâmb, scălâm-băiat, (reg.) pî'cleş, (Mold.) balciz, (Mold. şi Transilv.) pogan, (înv.) grozav, (fam.) şui. *(O fiinţă ~.)* 3. dezgustător, dizg*r*aţios, greţos, hidos, oribil, scirbos, (livr.) imund, (reg.) mâr-şav, (fam. i'ig.) bori't. f*~ la înfăţişare.)* 4, antipatic, dezagreabil, neplăcut, nesuferit, scirbos. *(*Un *om ~.)* 5. dezgustător, monstruos, odios, oribil, (livr*.)* abominabil. *(O faptă ~.)* 6. dezgustător, infect, oribil, scirbos. *(Ce •caracter ~ !)* 7. dezgustător, infect, scirbos, spurcat, (pop.) scârnav. *(~ treabă!)*

RESPÍNGE vb. 1. a refuza, (livr.) a denega, (înv.) a apăra, a lepăda, a tăgădui. *(~ ajutorul ce i se cere.)* 2. *(JUR.)* a recuza, a refuza. *(A ~ un jurai.)* 3. a renega, a repudia. *(A-şi ■~ soţia.)* 4. a blama, a condamna, a dezaproba, a înfiera, a proscrie, a reproba, a stigmatiza, (livr.) a dezavua, (rar) a sancţiona, (pop.) a -osândi, (înv.) a mustra, a protesta, (fig.) a veşteji. *(Opinia publică a ~ gestul lui necugetat, i* 3. a lăsa, (fig.) a trinti. *(L-a ~ la examen.)* 6. a alunga, a goni, a izgoni, (i'ig. înv.) a împinge. *(Îl ~ pe inamic.)*

RESPINGERE s. 1. refuzare. *(~ unei propuneri.)* 2. neacceptare, refuz. *(~ ajutorului solicitai.)* 3. *(JUR.)* recuzare, refuzare, (înv.) recuzáţie. *(~ unui jurat.)* 4. renegare, repudiere. *(~ soţiei.)* 5. blam, blamare, condamnare, dezaprobare, înfierare, neaprobare, reprobare, stigmatizare, (livr.) dezavuare, reprehen-siúne, (raT) reprobaţiúne, sancţionare, (pop.) osândíre, (înv.) prihană, (fig.) vestejire. *(~ faptei necugetate a cuiva.)* 6. *(FIZ.)* repulsie. *(~ de natură magnetică.)*

respir s. v. RĂSUFLARE. RESPIRAŢIE. SUFLARE.

RESPIRA vb. a răsufla, (înv. şi pop.) a •sufia. *(După atita fugă, abia mai ~.)*

respirabil adj. v. SUPORTĂRII..

respirare s. v. RĂSUFLARE. RESPIRAŢIE. SUFLARE.

RESPIRAŢIE s. răsuflan, suflare, (rar) respir, respirare, suflu, (pop.) răsuflet, răsuflu, (înv. şi reg.) suflet, (înv.) duh, răsuflă-túră. spirit. *(Abia îşi mai trage ~.)*

RESPONSABIL adj., s. 1. adj. răspunzător. *(El este ~ de săvârşirea...)* 2. s. gestionar. *(~ magazinului.)*

RESPONSABILITATE s. 1. răspundere, (înv.) răspuns, răspunzătáte. *(Lucrează cu toată ~.)* 2. răspundere, sarcină. *(Grea ~ şi-a luat.)*

REST s. 1. rămăşiţă, (înv. şi reg.) rămăşi-túră, (Transilv.) mărădíc, mont, (înv.) rămas. *(A mai rămas un ~.)* 2. deşeu, (înv. şi reg.) rnardá. *(Un ~ de piele.)* 3. restanţă, (înv. şi pop.) rămăşiţă, (înv. şi reg.) cusur. *(Ce ~*

mai ai de plătit?) 4. *(MAT.)* diferenţă, (înv.) rămăşiţă, restanţă. *(~ obfinută în urma unei scăderi.)*

RESTABILI vb. 1. a reântrona, a restator-nici, (înv.) a restitui. *(A ~ pacea.)* 2. a reface. *(A ~ un circuit.)* 3. *(MED.)* a (se) înviora, a (se) redresa, a (se) reface, (reg.) a (se) învioşa. (fig.) a (se) remonta. *(S-a ~ după leşin.) 4. (MED.)* a (se) îndrepta, a (se) înfiripa, a (se) însănătoşi, a (se) întrema, a (se) înzdrăvc.ni, a (se) lecui, a (se) reface, a (se) ridica, a (se) tămădui, a (se) vindeca, (latinism rar) a (se) sana, (pop. şi fam.) a (se) drege, a (se) doftori, a (se) doftorici, (pop.) a (se) scula, (înv. şi reg.) a (se) sănătoşa, a (se) tocmi, a (se) zdraveni, (reg.) a (se) războna, (Transilv.) a (se) citovi, (Mold.) a (se) priboli, (prin OH., Ban. şi Transilv.) a (se) zvidui, (înv.) a (se) remedia, a (se) vrăciui. *(S-a ~ după o boală lungă.)* 5. *(MED.) a* (se) fortifica, a (se) îndrepta, a (se) înfiripa, a (se) întări, a (sei întrema, a (se) înzdrăveni, a (se) reconforta, a (se) reface, a (se) tonifica, (înv. şi pop.) a (se) împuternici, (pop. şi fam.) a (se) drege, (pop.) a (se) scula, (înv. şi reg.) a (se) zdraveni, (reg.) a (se) vinjoşa, (Mold.) a (se) priboli. *(S-a ~ puţin după o scarlatină.)*

RESTABILIRE s. 1. reântronare, restator-nicire. *(~ păcii.)* 2. refacere. *(~ unui circuit electric.)* 3. *(MED.)* înviorare, redresare, refacere, (rar) redresamént, (fig.) remontare. *(~ cuiva după un leşin.)* 4. *(MED.)* îndreptare, înfiripare, însănătoşire, întremare, înzdră-venire, lecuire, refacere, ridicare, tămăduire, vindecare,

(pop.) sculare, tămăduiálă, (înv.) sănătoşáre, tămăduínţă, vraccvánie. *(~ completă a bolnavului.)* 5. *(MED.)* fortificare, îndreptare, înfiripa,y, întărire, întremare, în-zdrăvenire, rccoJ.forţare, refacere, tonificare, (rar) reconfort. (înv. şi pop.) împuternicire. *(~ cuiva după o boală.)*

RESTABILIT adj. 1. refăcut. *(Un circuit ~.)* 2. *(MED.)* îndreptat, înfiripat, însănătoşit, întremat, înzdrăvenit, lecuit, refăcut, ridicat, tămăduit, vindecat, (Mold.) pribolít, (înv.) sănătoşát. *(Bolnav complet ~ după operaţie.)* 3. *(MED.)* fortificat, îndreptat, înfiripat, întărit, întremat, înzdrăvenit, reconfortat, refăcut, tonificat, (Mold.) pribolít. *(Un bolnav ~.)*

RESTANT adj. îivtârziat. *(Plată ~.)*

RESTANŢĂ s. rest, (înv. şi pop.) rămăşiţă, (înv. şi reg.) cusur. *(Ce ~ mai ai de plătit?)*

restanţă s. v. DIFERENŢĂ. REST.

RESTANŢIÉR adj. (înv.) îndărătnic. *(O persoană ~ la plată.)*

RESTATORNICÍ vb. a reântrona, a restabili, (înv.) a restitui. *(A ~ pacea.)*

RESTATORNICÍRE s. reântronare, restabilire. *(~ păcii.)*

RESTAURA vb. 1. a reface, (înv. şi reg.) a rneremetisi, a preinnoi. *(A ~ un castel, o cetate.)* 2. a reinstaura, a reântrona, (înv.) a reânscăuna. *(A ~ o dinastie.)*

RESTAURANT s. local, (înv.) restauraţie. *(A mâncat într-un ~ de lax.)*

RESTAURARE s. 1. refacere, (înv. şi reg.) meremetiseálă, meremetisíre, preânnoíre. *(~ anei cetăţi.)* 2. restauraţie, (înv.) restituire. *(~ unui monument.)* 3. reinstaurare, reântro-nare, restauraţie, (înv.) reânscăunáre. *(~ unei dinastii.)*

RESTAURAT adj. refăcut. (înv. şi reg.) mercmetisít. *(Cetate ~.)*

RESTAURAŢIE s. 1. restaurare, (înv.) restituire. *(~ unui monument.)* 2. reinstaurare, reântronare, restaurare, (înv.) reânscăunáre. *(~ unei dinastii.)*

restauraţie s. v. LOCAL. RESTAURANT.

restéu s. v. RETEVEI. SCURTĂTURĂ. SPETEAZĂ.

RESTITUÍ vb. 1. a da, a înapoia, a plăti, (rar) a returna, (pop.) a întoarce, a înturna, (înv.) a reânturna. *(Ţi-am ~ datoria?)* 2. a înapoia, a rambursa. *(A ~ creditul primit.)* 3, a înapoia, a reda, (rar) a retrimite, (pop.) a întoarce, (înv.) a remite. *(A ~ cuiva bunurile luate.)*

restitui vb. v. REÂNTRONA. RESTABILI. RESTATORNICI.

RESTITUIRE s. 1. înapoiere, rambursare, (rar) restitúţie, (pop.) întoarcere, (înv.) ram-búrs, reânturnáre. *(~ unei datorii.)* 2. înapoiere, redare. *(~ bunurilor luate cuiva.)*

restituire s. v. RESTAURARE. RESTAURAŢIE.

restitúţie s. v. ÎNAPOIERE. RAMBURSARE. RESTITUIRE.

RESTRICTÍV adj. 1. (rar) îngrăditór. *(Măsuri cu caracter ~.)* 2. delimitativ, delimitator, limitativ. *(Element ~.)*

RESTRICŢIE s. 1. restrângere, (fig.) îngrădire. *(~ de circulaţie.)* 2. limită, (rar) mărginire. *(Generalizează fără nici o ~.)*

RESTRIŞTE s. (fig.) cumpănă. (*Vremuri de ~.)*

RESTRJNGE vb. 1. a (se) împuţina, a (se) micşora, a (se) reduce, a scădea, (înv. şi reg.) a (se) strimta. *(Locurile de păşune s-au ~.)* 2. a se limita, a se mărgini, a se mulţumi, a se reduce, a se rezuma. *(S-a ~ la strictul necesar.)* 3. a circumscrie, a delimita, a limita. *(A ~ tema lucrării la...)* 4. a limita, a mărgini,

(fig.) a îngrădi. *(I-a ~ dreptul de acţiune.)*

-

RESTRÂNGERE s. 1. limitare, mărginire, reducere, rezumare, *(~ ia strictul necesar.)* 2. circumscriere, delimitare, limitare. *(~ unei teme la...)* 3. restricţie, (fig.) îngrădire. *(~i de circulaţie.)*

RESTRINS adj. 1. mic, redus, scurt. *(Un íext ~.)* 2. limitat, mărginit, redus. *(Într-un cadru ~.)* 3. intim. *(Petrecere într-un cadru ~.)* 4. limitat, mărginit, redus. *(Trebuinţe ~.)* 5. (înv.) strâns. *(Sensul ~ al unui cuvint.)* RESTRUCTURA vb. a reorganiza, a reprofila. *(A ~* o *întreprindere.)*

RESTRUCTURARE s. reorganizare, reprofilare, (înv.) reorganizáţie. *(~ unei instituţii.)*

resurecţie s. v. REÂNSUFLEŢIRE. REÂNVIERE.

RESURSĂ s. *(FIN.;* mai ales la pi.) fond, mijloc, (înv.) sermaiá. *(~e băneşti.)*

RESUSCITA vb. *(MED.)* a reânvia. RESUSCITARE s. *(MED.)* reânviere. RESUSCITAT adj. *(MED.)* reânviat. REŞEDINŢĂ s. sediu, (astăzi rar) rezidenţă, (înv.) săiáş, şedere, şezămínt, (rusism înv.)' stóliţă. *(~ guvernului.)*

retăceá vb. v. ASCUNDE. MASCA. TÂ INUL RETÉNŢIE s. 1. *(MED.)* (reg.) zăpreálă. *(~ urinară.)* 2. *(TEHN.)* reţinere. *(Baraje de ~.)*

reténlie s. v. OPRIRE. REŢINERE. RETEVEI s. scurtătură, (pop.) zbură líirâ,. (reg.) caravéi, cotrompléte, războici. r-sléu, scatoalcă, scurtei, verdéte, (Olt. şi Ba:..) jilâ-véte, (prin Transilv. şi Maram.) şui. (pri» Olt.) şutavéi, (Transilv., Maram. şi OH. suvéi, (înv.) şuvéte. *(A aruncat cu un ~ áizpă el.)* RETEZĂ vb. 1. a ciunti, a tăia, a trunchia. *(~ crengile unui copac.)* 2. (reg.) a rátjade,. a tunde. *(A ~ fagurii.)* 3. a tăia, (pop.) a» râde, (reg.) a curma. *(A ~ capul cuiva.)* í. a tăia, (pop.) a lua. *(Obuzul i-a ~ piciorul. >*

reteza vb. v. CURMA. ÎNTRERUPE. OPRI. SCURTA. TĂIA. TUNDE.

RETEZARE s. 1. retezat, (reg.) rătúm, tuns. *(~ fagurilor.)* 2. retezat, tăiat, tăier;. *(~ capului unui condamnat.)*

RETEZAT adj. 1. ciuntit, tăiat, trunchiat.. *(Cu urechile ~.)* 2. scurtat, tăiat, tun5. *(Păr ~; iarbă ~.)*

RETEZAT s. 1. retezare, (reg.) răiúns, tuns. *(~ fagurilor.)* 2. retezare, tăiat, tăiere. *(~ capului unui condamnat.)* retezătúră s. v. SCORBURĂ. RETICENT adj. reţinut, rezervat, (reg.)' pâşín. *(O persoană excesiv de ~.)*

RETICENŢĂ s. (fig.) reţinere, rezervă. *(~ neântemeiată a unei persoane,)* RETICULÁR adj. reticulat. *(Structură ~.)* RETICULÁT adj. reticular. *(Structură ~.>* RETIPĂRI vb. a reedita, a reimprirna, a> republica*. (A ~ operele cuiva.)*

RETIPĂRIRE s. reeditare, reimprii.are, republicare. *(~ operelor cuiva.)*

RETIPĂRIT adj. reeditat, republicat. *(O operă ~.)*

retirádă s. v. CLOSET. TOALETĂ. VECE. retirátadj. v. IZOLAT. RETRAS. SINGUR. SINGURATIC. SOLITAR.

RETOR s. orator, (prin Bucov.) pretlicánt. *(Un mare ~.)*

RETORIC adj. 1. (înv.) retorieésc. *(Figură! ~.)* 2. afectat, artificial, bombastic, căutat,. convenţional, declamator, emfatic, fals. făcut, grandilocvent, manierat, nefiresc, nenatural, pompos, pretenţios, (fig.) preţios, sur.ător, umflat. *(Stil, ~ limbaj ~.)*

RETORICĂ s. elocventă, oratorie, (înv.> limbuţíe, ritorie. *(Îşi însuşeşte arta ~.)* retorieésc adj. v. RETORIC. RETORÍSM s. afectare, artificialitate, cântare, emfază, grandilocvenţă, manierism, patos, preţiozitate. *(~ in stilul cuiva.)*

RETOROMAN adj. ladin. *(Populai'ie~.)* RETOROMANĂ s. *(LINGV)* lacună. RETORTĂ s. *(CHIM.)* (rar) comată. (*~ pentru distilare.)*

RETRACTA vb. 1. (fig.) a retrage. *(~ cele spuse.)* 2. a dezice, a nega, a tăgădui. *(A ~ toi ceea ce spusese.)* 3. a (se) contracta, a (se(strânge, a (se) zgârci. *(Un ţesut care se ~.)*

RETRACTARE s. (rar) palinodie. *(~ celor spuse.)*

RETRACTAT adj. contractat, strâns, zgir-Cit. *(Ţesut ~.)*

RETRAGE vb. 1. (Transilv., Maram. şi Ban.) a răteri, (înv.) a retrograda, a (se*)* trage. *(Trupele se ~ din faţa inamicului.)* 2. a pleca. *(Vă roţi să-mi permiteţi să mă ~.)* 3. a se izola. ■*(S-*fi *~ in mijlocul naturii.)* 4. (rar) a scoate. *(D- ce l-ai ~ de la liceu ?)* 5. a scoate, (pop.) •a trage. *(A ~* o *sumă de b*a*n*i *de la CEC.)*

retrage vb. v. RETRACTA.

RETRAGERE s. 1. (rar) recesiune. 2. izo-Sare. *(~ lui in mijlocul naturii.)*

reir.-mşá vb. v. FORTIFICA. ÎNTĂRI.

retranşamént s. v. FORTIFICAŢIE. ÎNTĂ-RITl.'HĂ.

relranşáre s v. FORTIFICARE. ÎNTĂRIRE.

RETRAS adj., adv. 1. adj. izolat, singur, •singuratic, solitar, (rar) însingurat, (înv.) reti-rát, (fig.) sihastru. *(Un om ~; trăieşte ~.) "2.* adv. deoparte, izolat, (înv.*)* osébi. *(Stă ~.)* 3. acij. ascuns, dosit, dosnic, ferit, izolat, lăturalnic, singuratic, tainic, tăinuit, (rar) lăturaş, (înv. îi reg.) săcrét, (reg.) lăturíş. *(În ungherul icel moi ~.)*

RETRIBUÍ vb. I. a onora, a plăti, a remunera *(A ~ o muncă prestată.)* 2. a salariza, (rar*)* a salaria. *(Cum eşti ~ ?)*

RETRIBUIRE s. I. plată, remunerare, remuneraţie, retribuţie, (rar) remuneráriu. *(Care* ■*esle ~ pentru munca ta?)* 2. salarizare, (rar) •saHiriére. *(~ unui funcţionar.)*

RETRIBUŢIE s. 1. leafă, remuneraţie, salariu, (pop. şi fam.) simbrie, (înv.) nafacá, năiém, (înv.. în Mold.) hac. *(Are ~ mare.)* 2, câştig, •salariu. *(~ medie pentru munca in acord global, i* 3. plată, remunerare, remuneraţie, retribuire, (rar) remuneráriu. *(Care este ~ pentru muma ta?)*

RETRIMÍTE vb. 1. a reexpedia. *(A ~ •cuiva corespondenţa.)* 2. a returna. *(I-a ~ coletul primit.)*

retrimite vb. v. ÎNAPOIA. REDA. RESTITUI.

í.ETROGRÁD adj., s. 1. adj. înapoiat, reaíţionar. *(O concepţie ~.)* 2. s., adj. (înv.) tombateră. *(Un ~ înrăit.)* 3. adj. depăşit, învechit, perimat. *(O mentalitate ~.)*

retrograda vb. v. DECĂDEA. REGRESA. BETRAGE.

RETROGRADARE s. (înv.) retrogradáţie. i*(~ cuiva într-o funcţie.)*

retrogradáţie s. v. RETROGRADARE.

retroguárdie s. v. ARIERGARDĂ.

RETROMETAMORFÍSM s. *(GEOL.)* diaf-toreză, metamorfism retrograd.

RETUR s. întoarcere, întors. *(7'ur şi ~.)*

RETURNÁ vb. 1. a se reântoarce, a reveni, (pop.) a se reânturna. *(S-a ~ la punctul de plecare.)* 2. a retrimite. *(I-a ~ pachetul primii.)*

roturná vb. v. DA. ÎNAPOIA. PLĂTI RESTITUI.

RETUŞ s. corectare, corijare, îmbunătăţire, îndreptare, rectificare, remediere, retuşare, (fig.) reparare. *(~ dicţiunii cuiva.)*

RETUŞA vb. a corecta, a corija, a îmbunătăţi, a îndrepta, a rectifica, (fig.) a repara. *(Si-a ~ dicţiunea.)*

RETUŞARE s. corectare, corijare, îmbunătăţire, îndreptare, rectificare, remediere, retuş, (fig.) reparare. *(~ dicţiunii cuiva.)*

REŢEA s. 1. fileu, plasă. *(~ la un năvod.)* 2. *(ANAT.)* ciur. *(~ la stomacul rumegătoarelor.)*

reţea s. v. DANTELĂ. INTRIGĂ. MAŞINAŢIE. UNELTIRE.

REŢETĂ s. prescripţie, (înv.) ordonanţă. *(~~ medicală.)*

REŢÍNE vb. 1. *(JUR.)* a aresta, a deţine, a închide, a întemniţa, (înv. şi reg.) a robi, (înv.) a arestálui, a arestui, a popri, a temniţa, a zăvori. *(Hoţul a fost ~ mai multă vreme.)* 2. a împiedica, a opri, (înv. şi reg.) a popri, (înv.) a apăra. *(Nu-l pot ~ să nu plece.)* 3. a înfrâna-a struni, (înv. fig.) a hăţui. *(Te rog să-i mai ~, sânt prea zburdalnici.)* 4. a opri, a slăpini, (rar) a prididi, (fig.) a înghiţi. *(A-şi ~ lacrimile.)* 5. a se abţine, a se domina, a se înfrâna, a se opri, a răbda, a se stăpâni. *(Nu s-a putut ~ să nu-i spună.)* 6. a opri, a păstra, a rezerva. *(Ţi-am ~ nişte măsline.)* 7. a opri, a păstra. *(~ restul!)* 8. a rezerva. *(I-a ~ un bilet.)* 9. a păstra, a purta. *(~ în suflet icoana copilăriei.)* 10. a păstra. *(Solul ~ umiditatea.)* 11. a observa, a percepe, a remarca, a sesiza, a vedea, a zări, (înv.) a privi. *(N-ai ~ nici o schimbare?)* 12. a nota, a observa, a releva, a remarca, a semnala, a sublinia. *(Să ~ următoarele însuşiri...)*

REŢÍNERE s. 1. *(JUR.)* arest, arestare, deţinere, -închidere. întemniţare, (pop.) po-preálă. *(O ~ de ctteva zile.)* 2. abţinere, înfrl-nare, stăpânire. *(~ de la ceva.)* 3. înfrânare, (livr.) continénţă. *(~ a sentimentelor.)* 4. stăpinire. *(Arată multă ~.)* 5. rezervă, (fig.) măsură. *(De ce aiâta ~ în comportare ?)* 6. oprire, (rar) reténţie. *(~ unui bun al cuiva.)* 7. oprire, păstrare, rezervare. *(~ unor bilete pentru spectacol.)* 8. menţinere, păstrare. *(~ apei în sol.)* 9. *(TEHN.)* reténţie. *(Baraje de ~.)*

reţinere s.v. RĂCEALĂ. RETICENŢĂ.

REŢINUT adj. 1. *(JUR.)* arestat, deţinut, închis, întemniţat, (înv.) poprit. *(Persoane ~ şi persoane*

libere.) 2. stăpinit. *(~ in comportare.)* 3. astimpârat, aşezat, chibzuit, cuminte, cuminţit, cumpătat, domolit, echilibrat, liniştit, potolit, rezervat, serios, sobru, stăpânit-temperat. *(Om ~.)* 4. reticent, rezervat, (reg.) pişín. *(O persoană excesiv de ~.)* 5. rezervat, (fig.) măsurat. *(Un spirit ~.)* 8. ascuns, tăi, nuit, (fig.) mocnit, surd. *(O duşmănie ~.)*

REUMATIC adj. *(MED.)* (înv.) reumaticós. *(Persoană ~.)*

reumaticós adj. v. REUMATIC. REUMATISMAL.

REUMATISM s. *(MED.)* (reg.) matrice, orbálţ, reúmă, (Transilv.) spurc, (prin Olt.) spurcat, (înv.) revmaticále (pl.).

REUMATISMAL adj. *(MED.)* (înv.) rcu-malicós, reumatismátic. *(Afecţiune ~.)*

reumatismátic adj. v. REUMATISMAL.

reúmă s. v. REUMATISM.

REUNÍ vb. 1. a (se*)* aduna, a (se) întruni, a (se) strângc, (reg.) a (se) întroloca, a (se) soborî. (Olt. şi Munt.) a (se) închelba, a (se) închelbăra. *(S-au ~ cu Iuţii.)* 2. a aduna, a convoca, a întruni, a slrânge. *(1-a ~ pe toţi ai săi.)* 3. a (se) regrupa. *(Cele două companii s-au ~ dincolo de pădure.)* \. a asambla, a fixa, a îmbina, a împreuna, *a* monta, a uni. *(A ~ elementele componente ale unui sistem.)* 5. a (se) îmbina, a (se) împreuna, a (se) lega, a (se) uni. *(A ~ elementele intr-un iot.)* 6. *(LINGV., BIOL., TELIN.)* a (se) aglutina, a (se) alipi, a (se) lipi, a (se) suda, a (se) uni. *(Două elemente ale vorbirii se pot ~.)* *7. (TEHN.)* a se agrega, a se lipi, a se uni. 8. a (se) aduna, a (se) înmănunchea, a (se) stringe. *(Şi-a ~ versurile intr-un volum.)* 9. a conexa. *(~ cele două pricini pentru a da o soluţie unică.)* 10. a (se) uni, a (se) unifica. *(A ~ provinciile inlr-o singură ţară.)*

REUNÍ RE s. 1. adunare, convocare, întrunire, stringere. *(~ oamenilor la o acţiune.)* 2. regrupare. *(~ celor două regimente.)* 3. asamblare, fixare, îmbinare, împreunare, montaj, montare, unire. *(~ elementelor unui sistem.)* 4. *(LINGV., BIOL., TEIIN.)* aglutinare, alipire, lipire, sudare, unire. *(Proces de ~ a două cuvinte.)* 5. unificare, unire. *(~ tuturor provinciilor.)*

REUNÍT adj. 1. îmbinat, împreunat, îngemănat, unit. *(Elementele ~ ale unui tot.)* 2. *(LINGV., BIOL., TEHN.)* aglutinat, alipit, lipit, sudat, unit. *(Cuvinte ~.)* 3. unificat, unit. *(Pe teritoriile ~.)*

REUNIUNE s. 1. adunare, întrunire, (înv. pop.) strinsúră, (înv.) sobor, şedere. *(A avut loc o mare ~.)* 2. întrunire, şezătoare. *(~ literară.)* 3. *(SPORT)* competiţie, întrecere. *(O nouă ~ de box.)*

reuniune s. v. ASOCIAŢIE. SOCIETATE.

REUŞl vb. 1. a izbuti, (Iranţuzism) a parveni, (înv. şi pop.) a isprăvi, (pop.) a nimeri, (prin Mold.) a hălădui, (Transilv. şi Bucov.) a succede, (grecism înv.) a catortosi. *(A ~ să facă un dispozitiv pentru...)* 2. a izbuti, a prinde. *(Viclenia lui nu a ~.)* 3. a izbindi, a izbuti, (inv.) a reieşi, (lig.) a răzbi. *(A fost acolo si «~J*

reuşíre s. v. IZBÂN'DĂ REUŞITĂ. SUCCES.

REUŞÍT adj. bun, izbutit, realizat, valoros, (pop.) nimerit, (arg.) mişto. *(O piesă de teatru ~.)*

REUŞÍTĂ s. 1. izbândă, succes, (înv.) reie-şire, reuşíre, (fam.) ispravă. *(E sigur de ~.)* 2. izbândă. succes, victorie. *(~ echipei de handbal.)* 3. succes, (livr.) audienţă. *(O mare ~ la public.)*

REVALORIFICĂ vb. a reconsidera. *(A ~ o operă.)*

REVALORIFICARE s. reconsiderare. *(~ unei opere.)*

revărs s. v. REVĂRSAT. ZORI.

REVĂRSA vb. 1. a deborda, (reg.) a puboia. *(Apele au venit muri şi s-au ~.)* 2. a inunda, (reg.) a (se) năboi. *(Apele s-au ~ pe cimpic.)* 3. a (se) împrăştia, a (se) răspindi, a (sc.i risipi, a (se) vărsa. *(Soarele ~ o căldură plăcută.)* 4. a (se) difuza, a (se) împrăştia, a (se) răspindi. *(Lumina se ~ in toate ungherele.)*

REVĂRSARE s. 1. inundare, inundaţie, înec, potop, (pop.) potopénie, (jnv.) revărsă-tură, undătúră. *(S-a produs o marc -~., '-.* difuzare, împrăşticre, răspindirc. *(~ luminii in toate ungherele.)*

revărsat adj. v. BĂTUT. BOGAT. ÎNF01AT. ÎNVOLT. ROTAT.

REVĂRSAT s. zori (pl.), (reg.) r-vârs. (~ *de zi.)*

revărsătúră s. v. INUNDĂRI-;. INUND V ["IE. ÎNEC. POTOP. REVĂRSARE.

REVĂZUT adj. controlat, revizuit, verificat. *(Text ~.)*

REVEDEA vb. 1. a (se) regăsi, a (s.-> rein-tilni. *(S-au ~ după* o *vreme.)* 2. a se vedea. *(Să ne ~ sănătoşi.)* 3. a cerceta, a cont roia, a inspecta, a revizui, a verifica, (inv.) a r vedui, (grecism inv.) a tcorisi. *(A ~ toate* A, *-iptele întreprinderii.)* 4. a recapitula, a repeta. (A ~ *materia pentru examen.)*

REVEDERE s. 1. regăsire, reintilnirc. *(~ lor după o vreme.)* 2. revizie, revizuire. (– *unui text.*) 3. recapitualare, repetare, repetiţie,, (inv.) procitánie. *(~ materiei.)*

reveduí vb. v. CERCETA. CONTROLA. INSPECTA. REVEDEA. REVIZUI. VERIFICA.

REVELĂ vb. 1. a arăta, a dezvălui, a releva.. a sesiza. (A ~ *conducerii dificultăţile inlim-pinale.)* 2. a declara, a destăinui, a dezvălui-, a divulga, a împărtăşi, a încredinţa, a mărturisi, a spovedi, a spune, (livr.) a eonfia. (înv. şi pop.) a dezveli, (reg.) a deveghea, i'.nv.) a propovădui. *(Îi ~ dragostea lui.)* 3.., descoperi, a dezvălui, (livr.) a decela. *(A -- un lucru necunoscut.)* 4. a apărea, a se arăta, ai se ivi. a se înfăţişa, (înv. şi pop.) a se dezveli. *(CAmpia se ~ în ţoală splendoarea ei.)*

REVELARE s. 1. arătare, dezvăluire. *(~ unor lipsuri.)* 2. destăinuire, dezvăluire, divulgare, împărtăşire, încredinţare, mărturisire. spovedire. *(~ unui secret.)*

REVELATOR adj., s. 1. adj. semnificativ, (inv.) spunătór. *(Un fapt ~.)* -. s. *il-'iZ.)* developării, developator. *(~ pentru materialele fotografice impresionate.)*

REVENDICĂ vb. a cere, a pretinde, a reclama, (înv. şi reg.) a striga, (inv.) a prcfcndelui, a prete.ndui, (grecism înv.) a pretenderisi. *(~ să i se. facă dreptate.)*

REVENDICARE s. cerere, pretenţie, reven-dicaţie, (înv.) preténdă, (grecism înv.) preten-dérimă, (turcism înv.) teclíf. (~ *lui a fost satisfăcută.)*

REVENDICÁŢIE s. cerere, pretenţie, revendicare, (înv.) prcléndă, (grecism înv.) pn-ten-

dérimă, (turcism înv.) teclíf. *(~ lui a fost satisfăcută.)*

REVENEÁLĂ s. jilăveală, udătură, umezeală, umiditate, (pop.) udeálă, (Olt.) crihálă.

(~ U7!*ui teren.)*

reveneálă s. v. ADIERE. BOARE. IGRASIE. PALĂ. RĂCOARE. RĂCOREALÁ. SUFLARE.

SUFLU. UMEZEALĂ. UNDĂ.

REVENÍ vb. 1. a se reântoarece, a se returna, (pop.) a se reânturna. *(A ~ la punctul de plecare.)* 2. a recădea. *(A ~ in poziţia iniţială.)* 3. a se înapoia, a se întoarce, a veni, (pop.) a se înturna, (prin Ban.) a proveni, (înv.) a se toarce, a se turna. *(Cind ai ~ acasă ?) 4. (FIZ.)* a se întoarce, a se răsfrânge, a se reflecta, a se repercuta, (înv), a se refrî'nge. *(Unda sonoră ~ la intilnirea unui obstacol.)* 5. *(MED.)* a se întoarce, a reapărea, a recidiva, (reg.) a se înturna. *(Boala i-a ~.)* 6. a se răzgândi. 7. a se dezmetici, a se reculege, a se regăsi, a se trezi, (înv.) a se dezmeţi, a se recuceri, a se remite, (rar fig.) a se dezbată. *(Şi-a ~ destul de repede şi a acjionat normal.)* îl. (li vr.) a incumba. *(Îţi ~ o datorie de onoare.)* 9. a i se cădea, a i se cuveni, (înv. şi reg.) a-i veni. *(Dă-mi partea care-mi ~.)* 10. a costa, a face, a fi, (rar) a preţui, (înv. şi reg.) a ■veni, (înv.) a costişi. *(Cit ~ metrul de stofă?)*

reveni vb. v. JILAVI. RĂCI. RĂCORI. UMEZI.

REVENIRE s. 1. reântoarcere, (pop.) reân-turnáre. *(~ la punctul de plecare.)* 2. înapoiere, întoarcere, venire, (pop.) înturnáre, inturnát. *(După ~ lui acasă.)* 3. reapariţie. *(~ unui ador pe scenă.)* 4. dezmeticire, reculegere, regăsire, trezire. *(~ cuiva din uluială.)*

rcvenós adj. v. JILAV. REAVĂN. UD. UMED.

REVENT s. *(BOT.; Rheum officinale)* rubarbă, (Transilv.) rabárbură.

REVERENDĂ s. anteriu, sutană, (Ban. şi Transilv.) mintie, (înv.) libadeá. *(~ preoţească.)*

REVERENŢĂ s. compliment, închinăciune, mătanie, plecăciune, ploconeală, temenea, (reg.) plocon, (înv.) plecare, (turcism înv.) talâm, (fam. rar) selamlâc. *(I-a făcut o ~ adincă.)* rcvcrénjfi s. v. APRECIERE. ATENŢIE. CINSTE. CINSTIRE. CONSIDERAŢIE. CUVIINŢĂ. DECENŢĂ. ONOARE. POLITEŢE. PREŢUIRE. RESPECT. STIMĂ. TRECERE. VAZĂ.

REVERENŢIÓS adj. ceremonios, protocolar, solemn. *(Ton ~.)*

reverenţiós adj. v. CUVIINCIOS. DECENT. POLITICOS. RESPECTUOS.

REVERIE s. contemplaţie, meditaţie, vis, visare. *(Cufundat in ~.)*

REVERS s. dos, (astăzi rar) aréşcă. *(~ al unei medalii.)*

revestí vb. v. ÎNVESTI. revcstât adj. v. CELEBRU. FAIMOS. ILUSTRU. MARE. RENUMIT. REPUTAT. VESTIT.

REVINDE vb. (prin Transilv. şi Olt.) a prevínde. *(A ~ o marfă.)*

REVÍNDERE s. revinzare. *(~ unei mărfi.)* REVIRIMENT s. înviorare. *(S-a produs un ~ in activitatea...)*

REVISTĂ s. (înv.) foaie. *(~ de cultură generală.)*

REVIZIE s. 1. control, inspectare, inspecţie, verificare. *(~ a decurs in bune condiţii.)* 2. cercetare, control, revizuire, verificare. (înv.) teorie, teorisíre. *(~ tuturor scriptelor financiare.)* 3. revedere, revizuire. *(~ unui text.)* REVIZUI vb. a cerceta, a controla, a inspecta, a revedea, a verifica, (înv.) a revedui, (grecism înv.) a teorisi. *(A ~ toate scriptele întreprinderii.)*

REVIZUIRE s. 1. cercetare, control, revizie, verificare, (înv.) teorie, teorisíre. *(~ tuturor scriptelor*

financiare.) 2. controlare, verificare. *(~ unui calcul.) 3.* revedere, revizie. *(~ unui text.)*

REVIZUÍT adj. 1. controlat, verificat. *(Cn calcul ~.)* 2. controlat, revăzut, verificai. *(Text~.)* REVÂNZÁRE s. revindere. *(~ unei mărfi.)* rcvmaticálc s. pi. v. REUMATISM. REVOCĂ vb. a anula, a contramanda. *(A ~ un ordin.)*

REVOCABIL adj. contramandabil. *(0 dispoziţie ~.)*

REVOCARE s. anulare, contramandare, (înv.) revocáţie. *(~ unui ordin.)*

REVOCAT adj. anulat, contramandat. *(Ordin ~.)*

revocáţie s. v. ANULARE. CONTRAMANDARE. REVOCARE.

REVOLTĂ vb. 1. a (se) răscula, a (se) răzvrăti, a (se) ridica, (pop.) a (se) scula, (înv.) a (se) burzului, a (se) pristăvi, a (se) răscoli, a (se) răzmiriţi, a (se) răzvesti, a (se) rebela, a (se) rocoşi, -a (se) semeţi, a (se) zavergisi. *(Masele s-au ~.)* 2. a (se) indigna, a (se) scandaliza, (înv.) a (se) scandalisi, a (se) scăndăli. *(Vestea l-a ~.)*

revoltánt adj., v. REVOLTĂTOR. SCANDALOS.

revoltánt adj., s. v. RĂSCULAT. RĂZVRĂTIT. REBEL. REVOLTAT.

REVOLTÁRE s. indignare, revoltă, scandalizare, (rar) indignaţiúne, (pop.) oţăreálă, oţăríre. *(Stare de ~.)*

REVOLTAT adj., s. I. adj., s. răsculat, răzvrătit, rebel, (livr.) insurgent, sediţiós, (rar) apostat, (reg.) buntúşnic, sculat, (înv.) burzuluit, răpştít, răsculatei', rebelíst, icvol-tánt, rocoşán, rocoşélnic, rocoşít, rocoşitór, zavergíu, (înv., prin Mold.) bontáş, (turcism înv.) zurba, zurbagiu, zurbav. *(~ţii au trecut la luptă.)* 2. adj. indignat, scandalizat. *(Om ~.)*

REVOLTĂ s. 1. răscoală, răsculare, răzmeriţă, răzvrătire, rebeliune, (livr.) sediţiúne, (înv. şi pop.) rebelíe, *(pop.* şi fam.) tevatură, (pop.) revoluţie, ridicare, sculare, (înv.) burzuluiala, răzválă, rócoş, rocoşcálă, rocoşénie, rocoşíre, rocoşít, rocoşitúră, zaveră, (înv., prin Mold.) bont, (turcism înv.) zulúm, zurba, zurbalâc, (fig.) tulburare. *(~ a maselor.)* 2.

indignare, revoltare, scandalizare, (rar) indig-naţiúne, (pop.) oţâreálă, oţărâre. *(Stare de ~ a cuiva.)*

REVOLTĂTOR adj scandalos, (înv.*)* revol-taut, (mv., in Transilv.) scăndâhciós. *(Un gest ~)*

RE\OLÚT adj. *(BOT.)* îndoit, întors, răsfnnt, (inv *)* reflex. *(Fiunză ~.)*

revoluţie s. v. RĂSCOALĂ RĂSCULARE. R ÂZMERIŢĂ. RĂZVRĂTIRE REBELIUNE. REVOLTĂ.

REVOLUŢIONAR s. (inv) căuzaş. *(~* d-*alSih)*

REVOLVER s. I. pistol 2. *(TSfiN)* ciocan pneumatic

re-saclue s \ AGRIŞ

»éíă s v IVĂR. ÎNCUIETOARE. ZĂVOR rernélic adj \. RĂZBOINIC re/belnic adj v RĂZBOINIC REZÉDĂ s *(BOT.)* 1. *(Reseda adorata)* rozetă, (reg) prescure, busuioc-domnesc, (Bu-cov si IransiH.) zmeurică, zroeuríţă 2. *(Reseda luleota)* rochie, (reg) rozetă. ie/édíí s v. RECHIE

RLZEMA \1) l.a (se) propti, a (se) sprijini, a (se) susţine, (reg) a (se) popri, a (se) pnjim *(*Se ~ *de zid*

ca să nu cadă) 2, *a* pioptl, a pune, a sprijini. *(~* scara *să* suim *)*

rezemă vb. v BAZA. BIZUI CONTA. FUNDAMENTA ÎNCREDE. ÎNTEMEIA SPRIJINI^

REZLMÁRE s. proptire, sprijinire, susţinere. <~ *unei construcţii cu stâlpi)*

REZEMAT adj. proptit, sprijinit. *(G*ar*d ~)* REZEMirOÁRE s. 1. *(TEHM)* reazem, sprvjm *(O piesă care serveşte ca ~.) 2. (TEHN.)* (ieg) Jug *(~ ta piuă)* 3. balustradă, parapet, parmaclâc, păhmar, rampa, mină curentă, (rar) reazem, (Transilv. şi Munt.) plimbă, (Transilv *)* strajă, (înv.) parmác. *(~ la* o scar*ă.)* 4. spate, spătar, spetează, (inv. şi reg.) spată *(~ la un scaun.)*

rezemátúră s. v. POP PROPTEA REAZEM. SPRIJIN SUSŢINERE REZERPÍNĂ s. *(FARM)* serpasil. REZERVĂ vb 1. a reţme. *(I-a ~ un bilet.)* 2. a opri, a păstra, a reţine *(Ţi-am ~* msíe rn*as*l*me)* 3. a opri, a păstia, a ţine. *(I~a ~ toc la riad)*

rezerva vb v D\. DESTINA. HĂRĂZI. liOlĂRÎ. \IEN1 ORÂNDUL PREDESTINA RÂNDUL SORTI. URSI

REZERVARE s oprire, păstrare, reţinere. *(~ unor bilele pentru spectacol.)*

REZERVAT adj. 1. astimpărat, aşezat, chibzuit, cuminte, cuminţit, cumpătat, domolit, echilibrat, liniştit, potolit, reţinut, serios, sobru, stăpinit, temperat *(Om modest <n ~)* 2. reticent, reţinut, (reg) pâşw. *(Vn om excesiv de ~.)* 3, reţinut, (fig) măsurat *(Vn s*p*ini ~.)* 4. distant, neprietenos, nesociabil, (fig.) tşlacial, rece *(O atitudine ~.)* rezervaţie s v REZERVĂ. REZERVĂ s i. (mv) rezervaţie. *(Mai are o ~ de alimente.)* 2, margine, marjă *(*Sá

lăsăm o ~ pentru orice eventualitate) 3. dtibm, incertitudine. îndoială, neâncredere, nesiguranţă, scepticism, şovăială, şovăire, (astăzi rar) necredinţa, (înv.) aporie, îndoinţă *(~ lui era in parte întemeiată)* 4. reţinere, (fig *)* măsură. *(~* in *comportare)* 5. critică, obiecţie, observaţie, (rar) observare *(Are unele ~ după lectura romanului.)*

rezervă s v. RĂCEALĂ RETICENTĂ.

REZERV OR s, bazin *(~ pentru lichide* >

REZIDA vb. 1. a consista, a consta, a sta,

(înv) a stărui *(In ce ~ importanta problemei '>)* 2. a se afla, a consta, a exista *(Tot secretul ~*

in aceea că ■)

rezidenţă s. v REŞEDINŢĂ. SEDIU REZIDÍ \ b a reclădi, a reconstrui, a reinălţa, (rai) a reedifica *(A ~ din temelii o* caso) REZIDÍRE s reclădire, reconstrucţie, reconstruite, (rar) reediicáre. *(~ d*in *temelii a casei)*

rezíl s. v FILEU. PLASĂ REZILIA vb *(JUR.)* a anula, a desface. *(A ~ «n contract)*

REZILIAT adj. *(JUR.)* anulat, desfăcut. *(Contract ~.)*

REZILIERE s. *(JUR)* anulare, desfacere. *(~* unui *contract.)* HEZINÁJ s. *(S/LV.)* rezinare. REZINÁHE s. *(5ILV)* rezinaj. REZISTĂ vb i. a se împotrivi, (înv.) a (se) nevoi. *(A ~ pmă la ultimul om)* 2. a se ţine. *(*A *~ bine pină la sfiişitul cursei)* 3. a dura, a se păstra, a ţine. *(O încălţăminte care ~ mult.)* 4. a (o) duce, a ţine *(*O *haină* care *~ la tăvăleală.)*

REZISTENT adj. 1. dur, solid, tare, tenace, (pop (ţeapăn, virtos *(Un material ~)* 2. puternic, solid, tare, trainic zdravăn. *(A infipt un par ~* in *pămíni)* 3. durabil, solid, trainic, (rar) dăinuitor, (pop) purtăreţ, ţeapăn, virtós, (înv.) nestrămutat, ţiitor. *(Cheie ~; o construcţie ~.)* 4. puternic, tare, (pop.) pilos. *(Om ~.)* 5. durabil, trainic, viabil. *(*O *operă ~.)* 6. durabil, persistent, trainic, (livr.) peren, *(bjecle ~.)*

REZISTENŢĂ s. 1. împotrivire, opoziţie, opunere, (inv) împoncişare, împotnveálă, po-trjvíre, potnvmcíe, pncinuue. *(A tntunpinat o dirză ~.)* 2. durabilitate, soliditate, tărie, trăinicie, (mv, şi reg.)* statornicie, (mv) nestră-mutáre. *(~ unui material)* 3. duritate, soliditate, tărie, tenacitate *(~ unui metal.) 4. (I'IZ.)* rezistor *(~ electrică.)* 5. durabilitate, trăinicie, viabilitate. *(~ unei opere.)* ^EZISTOR s *(FIZ.)* rezistenţă REZÍTĂ s *(CHIM)* bachelită C REZOL s. *(CHIM.)* bachelită A rezolut adj. v. CATEGORIC. DECIS. EXPRES FERM. FORMAL. HOTĂRÂT.NE-EZMAM N'EOSCILANT NET TRANŞANT.

REZOLUŢIE s 1. decizie *(O ~ adaptată prin consens)* 2. apostilă, (rusism inv) nádpis. *(~ pusă pe* o *petiţie)*

REZOLVA vb. 1. a clarifica, a descifra, a desluşi, a dezlega, a explica, a lămuri, a lua-

pezi, a soluţiona. *(A ~ enigma.) 2.* a aranja, a orândui, (înv.) a chivernisi. *(Si-a ~ nişte treburi.)* 3. a tranşa. *(A ~ in favoarea sa disputa.)*

rezolva vb. v. ALEGE. DECIDE. FIXA. HOTĂRÎ. STABILI.

REZOLVABIL adj. soluţionabil, (fig.) solubil. *(O problemă ~.)*

REZOLVARE s. 1. clarificare, desluşire, dezlegare, elucidare, explicare, explicaţie, lămurire, limpezire, precizare, soluţie, soluţionare, (înv.) pliroforíe, răspicáre, (fig.) cheie, descâlcíre. *(~ unei probleme încurcate.)* 2. tranşare. *(~ conflictului In favoarea sa.)*

rezon s. v. ARGUMENT. CAUZĂ. CONSIDERENT. DREPTATE. ÎNDREPTĂŢIRE. JUDECATĂ. JUSTEŢE. JUSTIFICARE. MINTE. MOBIL. MOTIV. MOTIVARE. MOTIVAŢIE. PRICINĂ. PRIJEL. RAŢIONAMENT. RAŢIUNE. TEMEI. TEMEINICIE. rezona vb. v. CHIBZUI. CUGETA. GÂNDI. JUDECA. MEDITA. RAŢIONA. REFLECTA. REZONABIL adj. 1. cuminte, cumpănit, echilibrat, raţional, (înv.) rezonat. *(Om ~.)* 2. bun, chibzuit, folositor, gândit, înţelept, judicios, raţional, socotit, util, (fig.) sănătos. *(Un sfat ~.)* 3. acceptabil, accesibil, convenabil, moderat, potrivit, (livr.) modic, (fam.) pasabil. *(Preţuri ~.)*

rezonamént s. v. RAŢIONAMENT. REZONANŢĂ s. răsunet, sonoritate, timbru, ton. *(~ unui flaut.)*

rezonanţă s. v. RĂSUNET. rezonat adj. v. CUMINTE. CUMPĂNIT. ECHILIBRAT. RAŢIONAL. REZONABIL. REZULTĂ vb. 1. a decurge, a proveni, a reieşi, a urma, (pop.) a purcede, a veni, (înv.) a curge. *(O consecinţă care ~ din alta.)* 2. a deriva, a proveni, (pop.) a se trage. *(Multe consecinţe ~ de aiei.)* 3. a însemna, a reieşi, a urma, (fig.) a se desprinde. *(De aici nu ~ că...)* 4. a reieşi, a se subânţelege. *(Aceste lucruri ~ destul de limpede.)* 5. a proveni, (înv., în Transilv.) a atârna. *(Prostia lui ~ de acolo* că...*)*

REZULTAT s. 1. consecinţă, efect, repercusiune, urmare. (înv.) urmă, (fig.) rod. *(Un ~ pozitiv ce decurge de aici.)* 2. acţiune, efect, influenţă. înriurire. *(Ce ~ are acest medicament asupra inimii?) 3. (MAT.)* dezlegare, răspuns, soluţie. *(~ unei probleme.)*

REZUMĂ vb. 1. a concentra, a prescurta, a reduce, a scurta, (fig.) a comprima, a condensa. *(A ~ o*

expunere.) 2. a recapitula, a sintetiza, (înv.) a recapitului. *(Să ~ cele spuse.)* 3. a se limita, a se mărgini, a se mulţumi, a se reduce, a se restrânge. *(S-a ~ la strictul necesar.)* 4. a se limita, a se mărgini, a se reduce, a sta, (rar) a se încheia. *(Importanţa lucrării nu se ~> doar la...)*

REZUMARE s. 1. concentrare, prescurtare, reducere, scurtare, (fig.) comprimare, condensare. *(~ unui text.)* 2. recapitulare, sintetizare, (înv.) recapituláţie. *(~ celor spuse mai înainte.)* 8. limitare, mărginire, reducere, restrângere. *(~ cuiva la strictul necesar.)*

REZUMAT adj., s. 1. adj. concentrat, prescurtat, redus, scurtat, (fig.) comprimat, condensat. *(Text ~.)* 2. s. prescurtare. (înv.) sinópsă, scriere în scurt. *(~ al u/!ei cărţi.)* 3. s. sinteză. *(Si-a alcătuit un ~ din cele citite.)* 4. s. (înv.) prescúrt. *(În ~...)* REZUMATÍV adj. 1. concis, sintetic, succint,

sumar, (înv), rezumătór. *(O descriere ~.)* 3. recapitulativ. *(Tabel ~.)*

rezumătór adj. v. CONCENTRAT. CONCIS. LACONIC. LAPIDAR. REZUMATIV. SCURT. SINTETIC. SUCCINT. SUMAR. ribfzli s. v. COACĂZ. COACĂZĂ. RIBOFLAVÍNĂ s. *(FARM.)* vitamina *B.,*. ricana vb. v. RÂNJI.

ricanare s. v. RÂNJEALĂ. RÂNJET. RÂN-JIRE. RÂNJITURĂ. ricercár s. v, CAPRICIU. FANTEZIE. RICÍN s. *(BOT.; Ricinus communis)* căpuşă. RICÍNĂ s. ulei de ricin. rictus s. v. GRIMASĂ. SCHIMONOSEALĂ. SCHIMONOSIRE. SCHIMONOSITURĂ. STRÂMBĂTURĂ.

RID s. creţ, cută, dungă, încreţitură, zbir-citură, (pop.) zbârceálă, zbirci, (prin Transilv.) ranţ, (fig.) brazdă. *(O faţă plină de ~uri.)* RIDA vb. a (se) cuta, a (se) încreţi, a (se) zbârci, (fam.) a (se) smochini, (fig.) a (se) boţi, a (se) brăzda. *(Se ~ la obraz.)*

RIDÁRE s. cutare, încreţire, zbârcire, (fam.) smochim're. *(~ pielii obrazului.)*

RIDAT adj. creţ, cutat, încreţit, zbircit, (fam.) smochinit, (fig.) boţit, brăzdat. *(Un obraz ~.)*

RIDICA vb. 1. a (se) sălta, a (se) sui, a (se) urca. *(~ sacul în căruţă; ii ~ pe genunchi.)* 2. a culege, a strânge. *(A ~ o hirtie de jos.)* 3. a se scula. *(S-a ~ de la masă.)* 4. a arbora, a înălţa. *(~ steagul patriei la catarg.)* 5. a (se) scula. *(Se ~ in picioare.)* C. a se înălţa, a se întinde. *(Se ~ şi lot nu ajunge la lampă.)* 7. a se zbirii, (reg.) a se arici. *(I s-a ~ părul de frică.)* 8. a înălţa, a sălta. *(A ~ din umeri.)* 9. a aresta. *(L-a ~ de acasă.)* 10. a creşte, a se înălţa, a se urca. *(Viţa sa ~ mult de la pământ.)* 11. a se căţăra, a se cocoţa, a se sui, a se urca, (pop.) a se aburca, a se ţuţuia, (reg.) a se burica, a se cucuia, a se găibăra, a se popota, a se zgăibăra, (prin Transilv.) a se pupuia, (prin Olt.) a se suliga. *(S-a ~ in copac j 1:1.* a (se) înălţa, a (se) sui, a (se) urca. *(Se ~ in înaltul cerului.)* 13. *(BIS.)* a se înălţa, (înv.) a se văznesi. *(S-a ~ la cer.)* 14. a îndepărta, a înlătura, a lua. *(A ~ coiful vălului.)* 15. a îndoi, a răsfrânge, a sufleca, a sumete, a trage, (reg.) a sumeca, a supune, (prin Munt. şi Dobr.) a sumeteca. *(Îşi ~ mânecile, poalele.}* lt>. a se împrăştia, a se risipi, *(Ceaţa s-a ~.)* 17. a apărea, a se arăta, a se ivi, a răsări. *(S-a ~ luna.)* 18. a creşte, a se mări, a se umfla. *(S-au ~ apele în matca lor.)* 19. a clădi, a construi, a dura, a face, înălţa, a zidi, (livr.) a edifica, (înv.) a temeia. *(A ~ o nouă şcoală.)* 20. a se înălţa, a răsări. *(S-a ~ un nou oraş,)* 21. a scoate. *(~ un pachet de la poată.)* 22. a încasa, a primi. *(Si-a ~ drepturile" de aulvr.;* 23. a (se) răscula, a (se) răzvrăti, a (se) revolta, (pop.) a (se) scula, (înv.) a (se) burzului, a (se) pristăvi, a (se) răscoli, a (se) răzmiriţi, a (se) răzvesti, a (se) rebela, a (se) rocoşi, a (se) semeţi, a (se) zavergisi. *(Masele s-au ~ la luptă.)* 24. *(MED.)* a (se) îndrepta, a (se) înfiripa, a (se) însănătoşi,

a (se) întrema, a (se) înzdră-veni, a (se) lecui, a (se) reface, a (se) restabili, a (se) tămădui, a (se) vindeca, (latinism rar) a (se) sana, (pop. şi fam.) a (se) dróge, a (se) doftori, a (se) doftorici, (pop.) a (se) scula, (înv. şi reg.) a (se) sănătoşa, a (se) tocmi, a (se) zdraveni, (reg.) a (se) răzbuna, (Transilv.) a (se) citovi, (Mold.) a (se) priboli, (prin Olt., Ban. şi Transilv.) a (se) zvidui, (înv.) a (se) remedia, a (se) vrăciui. *(S-a ~ după* o *lungă boală.)* 25. a creşte, a (se) extinde, a (se) lărgi, a (se) mări, a spori, a (se) urca. *(Suprafeţele cultivate s-au ~ la...)* 2G. a creşte, a se înmulţi, a se mări, a spori, a se urca, (înv.) a se mulţi, a prisosi, a se umnoji. *(S-a ~ numărul participanţilor.)* 27. a creşte, a (se) majora, a (se) mări, a (se) scumpi, a spori, a (se) sui, a (se) urca. *(Au ~ preţul; preţurile s-au ~.)* 28. a se cifra. *(Ctştigul se ~ la...)* 29. a creşte, a se mări, a se sui, a se urca. *(I s-a~ temperatura.)* 30. a (se) înălţa, a (se) urca. *(A ~ glasul, vocea.)* 31. a avansa, a înainta, a înălţa, a promova, (înv.) a provivasi. *(A ~ în funcţie, in grad.)* 32. a creşte, a (se) mări, a spori. *(S-a ~ nivelul de trai.)* 33. a isca, a naşte, a produce, a provoca, a stârni. *(Cartea a ~ multe obiecţii.)*

ridica vb. v. ANULA. CINSTI. CÂNTA. CLĂTINA. CRESTE. CUTREMURA. DESFIINŢA. DEZVOLTA. DÂRDÂI. DUDUI. ELOGIA. FĂLI. FUDULI. GLORIFICA. GROZĂVI. INFATUA. ÎMPĂUNA. ÎNĂLŢA. ÎNFUMURA. ÎNGÂMFA. ÎNSUFLEŢI. ÎNVIA. LĂUDA. MĂRI. MÂNDRI. MUTA. OMAGIA. PREAMĂRI. PREASLĂVI. PROSLĂVI. SCULA. SEMEŢI. SLĂVI. TREMURA. VENERA. ZGUDUI.

RIDICARE s. 1. ridicat, săltare, săltat, suire, suit, urcare, urcat. *(~ sacului în căruţă.)* 2. culegere, cules, ridicat, strângere, strâns. *(~ unei hârtii de jos.)* 3. sculare, sculat. *(~ de* ps *scaun.)* 4. arestare. *(~ lui de la domiciliu.)* 5. creştere, înălţare, urcare. *(~ viei pe araci.)* 6. căţărare, cocoţarc, suire, urcare, urcat. *(~ cuiva pe un zid.)* 7. ascensiune, înălţare, suire, urcare. *(Mişcar*e de *~ a aerului.)* 8. înălţare, suire, suit, urcare, urcat. *(~ in văzduh.)* 0. *(BIS.)* înălţare, (pop.) ispas, (înv.) văznesénie. *(~ la cer a lui lisus.)* 10. îndepărtare, înlăturare, ridicat. *(~ unui colţ din văl.)* 11. ridicat, suflecare, (înv. şi reg.) suflecă tură. *(~ minecilor.)* 12. împrăşticre, risipire. *(~ cetii.)* 13. creştere, mărire, umflare. *(~ apelor în matca lor.)* 14. clădire, construcţie, construire, durare, înălţare, zidire, (livr.) edificare. *(~ unui nou cămin.)* 15. încasare, primire. *(~ unor drepturi băneşti.)* 16. *(MED.)* îndreptare, înfiripare, însănătoşire, întremare, înzdrăvenire, lecuire, refacere, restabilire, tă-

măduire, vindecare, (pop.) sculare, tămăduiálă, (înv.) sănătoşáre, tămăduínţă, vraccvánie. *(~ cuiva după o boală.)* 17. creştere, majorare, mărire, scumpire, sporire, suire, urcare. *(~ preţurilor.)* 18. creştere, mărire, suire, urcare. *(~ temperaturii cuiva.)* 19. înălţare. *(~ a vocii, glasului.)* 20. avansare, înaintare, înălţare, promovare, (înv.) provivasire, (fig.) ascensiune. *(~ in grad, in funcţie.)* 21. creştere, mărire, sporire. *(~ nivelului de trai.)*

ridicare s. v. ANULARE. DESFIINŢARE. DEZVOLTARE. EVOLUŢIE. FUNCŢII:. GRAD. ÎNAINTARE. MERS-ÎNAINTE. MUTARE. PROGRES. PROPĂŞIRE. RANG. RĂSCOALĂ. RĂSCUL.ARE. RĂZMERIŢĂ. RĂZVRĂTIRE. REBELIUNE. REVOLTA. RIDICAT adj. 1. sculat. *(.S7« ~, iar nu jos.)* 2. înălţat, săltat. *(Cu capelele puţin ~.)* ■!. înalt. *(Un loc mai ~.)* 4. îndoit, întors, râs-frânt, suflecat, sume.s, tras, (reg.) sumecát. *(Cu minecile ~.)* 5. *(MED.)* îndreptat, înfiripat, însănătoşit, întremat, în/rlrăvenit, lecuit, refăcut, restabilit, tămăduit, vindecat, (Mold.) pribolít, (înv.) sănătoşát. *(Bolnav ~ după*

operaţie.) (>. crescut, majorat, mărit, sporit, urcat. *(Preţuri ~.)* 7. exagerat, excesiv, exorbitant, mare, scump, (livr.) inabordabil, (fig.) încărcat, piperat, sărat, umflat, usturător. *(Preţ de intrare ~.)* 8. considerabil, mare, (înv.) simandicos, (fig.) respectabil. *(O sumă ~.)* 9. intens, puternic, răsunător, tare. *(Voce ~; zgomot ~.)* 10. aspru, răstit, (fig.) dur, rece, sec, tăios. *(Îi vorbeşte cu un ton ~.)* 11. înalt, superior. *(Nivel ~ de trai.)*

RIDICAT s. 1. ridicare, săltare, săltat, suire, suit, urcare, urcat. *(~ sacului in căruţă.)* 2. culegere, cules, ridicare, strângere, strâns. *(~ unei hírtíi de pe jos.)* 3. îndepărtare, înlăturare, ridicare. *(~ unui colţ din văl.)* 4. ridicare, suflecare, (înv. şi reg.) suflecătúră. *(~ minecilor.)*

RIDICĂTURĂ s. 1. *(GEOGR.)* dimb. înălţime, (rar) înălţătúră, (reg.) dilmă. *(înaintea dealului se afla o ~.)* 2. ieşind, ieşitură, proeminenţă, protuberantă, (reg.) bólfă, (înv.) scosătúră, scoţătúră. *(O ~ pe suprafaţa unui obiect.)*

RIDÍCHE s. *(BOT.)* 1. *(Raphanus sati-vus)* (prin Ban.) rótcă. 2. *ridiche sălbatică (Raphanus raphanistrum)* = (reg.) ridichioáră, rapiţă sălbatică.

RIDICHIOÁRĂ s. *(BOT.; Sinapis arven-sis)* muştar de câmp.

ridichioáră s. v. CERENŢEL. CUIŞORIŢĂ. RIDICHE SĂLBATICĂ.

RIDÍCOL adj., s. 1. adj. buf, burlesc, caraghios, caricatural, grotesc, parodic. *(De un comic ~.)* 2. s. (rar) ridiculitáte. *(~ unei situaţii.)* 3. adj. comic, rizibil. *(Are* o *înfăţişare ~.)* 4. adj. caraghios, (Maram.) ciuf, (fam. şi ir.) nostim. *(O vestimentaţie cam ~.)* 5. adj. derizoriu. *(Preţuri ~.)* ridiculitáte s. v. RIDICOL. RIDICULIZA vb. 1. a satiriza, (înv.) a satira, (fig.) a biciui. *(A ~ moravurile din trecut.)* 2. a batjocori, a zeflemisi, (înv. şi

reg.) a măscări, (Transilv. şi Mold.) a ciufuli, (înv. şi pop. fig.) a spurca.] *(Toţi îl ~.)*

RIDICULIZARE s. 1. satiră, satirizare, (fig.) biciuire. *(~ moravurilor din trecut.)* 2. batjocorire, zeflemisire. *(~ cuiva.)* RÍGĂ s. popă, rege, (înv.) crai. *(~ la jocul*

de cărţi.)

rigă s. v. MONARH. REGE. SUVERAN.

RIGÍD adj., adv. 1. adj. inflexibil, neelas-tic, neflexibil, tare, ţeapăn. *(O bară, o nuia ~.)* 2. adj. ţeapăn, (fig.) înţepenit. *(O îmbinare ~.)* 3. adj. fix, imobil, neclintit, nemişcat, ţeapăn, (pop.) vârtós. *(Crengile ~ ale copacilor.)* 4. adj. imobil, înţepenit, static, (livr.) hieratic. *(Atitudine ~.)* 5. adj. băţos, drept, ţeapăn. *(O ţinută~.)* 6. adv. băţ, băţos, drept, ţeapăn. *(Stă ~.)* 7. adj. (fig.) scorţos, scrobit. *(Nişte critici ~.)*

RIGIDITATE s. 1. inflexibilitate. *(~ unei bare.)* 2. fixitate, imobilitate, înţepeneală. *(~ privirii.)*

rigla vb. v. LINIA.

riglát adj. v. LINIAT.

RÍGLĂ s. 1. *(TEHN.)* linie, (Transilv.) lineal. *(~ pentru trasarea unei figuri geometrice.)* 2. *(CONSTR.)* cuşac.

riglă s. v. IVĂR. ÎNCUIETOARE. RUBRICĂ. ZĂVOR.

RIGOARE s. 1. asprime, constrângere, intransigenţă, rigurozitate, severitate, străşnicie, stricteţe, (înv.) străşnicíre, (fig.) duritate. *(~ regimului de internat.)* 2. exactitate, exactitudine, precizie, rigurozitate,

(inv.) scum-pătáte. *(~ ştiinţifică.)*

RIGOLĂ s. jgheab. *(~ ia irigaţii.)*

RIGORÍSM s. 1. austeritate, gravitate, severitate, sobrietate, (rar) asprime. *(~ liniilor unei construcţii.)* 2. conformism. *(Un ~ excesiv al cuiva.)*

RIGUROS adj., adv. 1. adj. aspru, sever, straşnic, strict, (rar) strâns. *(O disciplină ~; un regim alimentar ~.)* 2. adj. exigent, pretenţios, sever, (rar) pretensív. *(Un profesor ~.)* 3. adj. exact, precis, strict, ştiinţific. *(O definire ~.)* 4. adv. exact, precis, (înv. şi reg.) nesmintit. *(Judecă ~ lucrurile.)* 5. adj. amănunţit, atent, meticulos, migălos, minuţios, scrupulos, serios, (înv.) scump. *(O cercetare ~ a faptelor.)*

RIGUROZITATE s. 1. asprime, constrângere, intransigenţă, rigoare, severitate, străşnicie, stricteţe, (înv.) străşnicíre, (fig.) duritate. *(~ regimului de internat.)* 2. exigenţă, pretenţie, severitate. *(~ unui profesor faţă de elevii săi.)* 3. exactitate, exactitudine, precizie, rigoare, (înv), scumpătáte. *(~ ştiinţifică.)* 4. acribie, conştiinciozitate, exigenţă, meticulozitate, scrupulozitate, (fam. şi peior.) tipicăríe. *(~ în îndeplinirea datoriei.)*

RIMA vb. a versifica, (rar) a stihui, (înv.) a poetiza, a versui.

RIMAT adj. (înv.) versuít. *(Text ~.)*

RÍMĂ s. *(LIT.)* vers.

RINDEA s. *(TEHN.)*| (pop.) laţuitór, (înv. şi reg.) teşchereá, (reg.) strújniţă.j *(A da o sctndură la ~.)*

RINDELÁ vb. a gelui, a rindelui, (pop.) a făţui. *(A ~ o sctndură.)*

RINDELARE s. geluire, rindeluire, rinde-luit, (pop.) făţuiálă, făţuíre, făţuít. *(~ unei se înduri.)*

RINDELUÍ vb. a gelui, a rindela, (pop.) a făţui. *(A ~* o *scindură.)*

RINDELUÍRE s. geluire, rindelare, rinde-luit, (pop.) făţuiálă, făţuíre, făţuít. *(~ unei sctnduri.)*

RINDELUÂT adj. geluit. *(Sctndură –)* RINDELUÍT s. geluire, rindelare, rindeluire, (pop.) făţuiálă, făţuire, făţuít. *(~ unei scânduri.)*

RINÍCHI s. *(ANAT.)* (înv. şi pop.) rărunchi, (prin Ban.) bobríc, mămúc, momíc, momúc. RINÍTÁ s. *(MED.)* catar, coriză, guturai, (pop.) troáhnă, (reg.) cataróі, subăríe, (Mold., Bucov. şi Transilv.) şuhăríe. *(Are o ~ rebelă.)* RINOCER s. *(ZOOL.; Rhinoceros)* (înv.) inorog.

RIOLÍT s. *(MIN.)* liparit. rípă s. v. SFECLĂ FURAJERĂ. RIPÍDĂ s. *(BIS.)* (reg.) serafim. RIPOSTA vb. a răspunde, a replica, (înv.) a întâmpina, a prici. *(I-a ~ prompt.)*

RIPOSTĂ s. răspuns, replică, (înv.) spunere. *(La obrăznicia lui i-a dat ~ cuvenită.)* ris s. v. TE STEA. TOP. RISC s. pericol, primejdie, (astăzi rar) rízic. *(Cu ~ vieţii.)*

RISCA vb. a se expune, a se hazarda. *(Te rog să nu ~.)*

rlscá vb. v. CUTEZA. ÎNCUMETA. ÎNDRĂZNI.

RISCANT adj. hazardat, imprudent, periculos, primejdios, riscat. *(*O *acţiune ~.)*

RISCAT adj. hazardat, imprudent, periculos, primejdios, riscant. *(O acţiune ~.)* RISÍPĂ s. 1. (înv.) istrávă, (fig.) jaf. *(~ la mincare.)* 2. iroseală, irosire, pierdere, risipă, (pop.) prăpădíre. *(O enormă ~ de timp pentru ■ ■■)*

risipă s. v. ABUNDENŢĂ. BELŞUG. BOGĂŢIE. CĂDERE. DĂRĂPANARE. DĂRĂPĂNĂTURĂ. DĂRÂMARE. DĂRÂMAT. DĂ-RÂMĂTURĂ. DEVASTARE. DISPERSARE. DISPERSIE. DISTRUGERE. ÎMBELŞUGA-RE. ÎMPRĂŞTIERE. ÎNDESTULARE. ÎN-FRÂNGERE. ÎNVINGERE. NĂRUIRE. NĂRUIT. NĂRUITURĂ. NIMICIRE. PARAGINĂ. PÂRJOLIRE. PRĂBUŞIRE. PRĂ-BUŞITURĂ. PRĂVĂLIRE. PRISOS. PUSTIIRE. RĂSFIRARE. RĂSPÂNDIRE. RĂZ-LEŢIRE. RISIPIRE. RUINĂ. SURPARE. SURPAT. SURPĂTURĂ.

risipelnic adi.. s. v. CHELTUITOR. RISIPITOR.

RISIPI vb. 1. a (se) dispersa, a (se) împrăştia, a (se) răsfira, a (se) râspândi, a (se) răzleţi, (pop.) a (se) răzni, (înv. şi reg.) a (se) răşchira. *(S-au ~ în toate părţile.)* 2. a (se) împrăştia, a (se) răspândi, a (se) răzleţi, (pop.) a (se) năsădi, (inv. şi reg.) a (se) sparge, a (se) spărgălui, (prin Olt. şi Ban.) a (se) sprânji, (inv.) a (se) scociorî, a (se) scodoli. *(I s-a ~ întreaga turmă.)* 3. a împrăştia, a spulbera, a vântura, (înv.) a spârcui. *(A-i ~ pe duşmani în cele patru zări.)* 4. a (se) destrăma, a (se) împrăştia, a (se) spulbera, (Olt.) a (se) vărzui, (înv.) a (se) răşchira, (pop. fig.) a (se) răzbuna. *(După ploaie, norii s-au ~.)* 5. a se împrăştia, a se ridica. *(Ceafa s-a ~.)* 6. a dispărea, a pieri. *(Noaptea s-a ~.)* 7. a împrăştia, a spulbera, (pop.) a zburătăci. *(Vântul ~ frunzele.)* 8. a (se) împrăştia, a (se) prefira, a (se) presăra, a (se) răsfira, a (se) răspândi. *(A ~ nisip peste iot.)* 9. a (se) împrăştia, a (se) răspândi, a (se) revărsa, a (se) vărsa. *(Soarele ~ o căldură plăcută.)* 10. a îndepărta, a spulbera. *(I-a ~ toată temerea.)* 11. a arunca, aazvârli, a cheltui, a irosi, a împrăştia, a prăpădi, a zvârli, (livr.) a prodiga, (înv. şi reg.) a prăda, (reg.) a mătrăşi, a părădui, (Transilv.) a spesa, (înv.) a răşchira, (grecism înv.) a afierosi, (fig.) a înghiţi, a mânca, a papa, a toca. *(£i-a ~ averea; îşi ~ banii pe toate fleacurile.)* 12. a irosi, a pierde, (pop.) a strica, (înv.) a istrăvi. *(Nu ~ cartuşele degeaba.)* 13. a (se) dărăpăna, a (se) dărâma, a (se) nărui, a (se) prăbuşi, a (se) prăvăli, a (se) surpa, (pop.) a (se) hâi, (reg.) a (se) hurui, a (se) îmburda, (Olt., Transilv. şi Maram.) a (se) sodomi, (prin Mold. şi Transilv.) a (se) ului, (înv.) a (se) prăpădi. *(Obuzele au ~ zidul cetăţii.)*

risipi vb. v. DISTRUGE. NIMICI. POTOPI. PRĂPĂDI. SFĂRÂMA. ZDROBI. ZVÂNTA.

RISIPÍRE s. 1. dispersare, dispersie, împrăş-tiere, răsfirare, răspândire, răzleţire, (înv.) risipă. *(~ mulţimii.)* 2. împrăştiere, (înv. şi reg.) spargere, spart. *(~ norilor.)* 3. împrăştiere, ridicare. *(~ cetii.)* 4. împrăştiere, spulberare. *(~ frunzelor, a prafului.)* 5. împrăştiere, prefirare, presărare, presărat, răsfirare, răspândire. *(~ nisipului pe alee.)* 6. aruncare, azvârlire, cheltuire, irosire, zvârlire, (reg.) pără-duíre, (fig.) păpáre, tocáre, tocat. *(~ banilor pe toate fleacurile.)* 7. iroseală, irosire, pierdere, risipă, (pop.) prăpădíre. *(O enormă ~ de timp pentru...)* 8. cădere, dărăpănare, dărâmare, dărâmat, năruire, năruit.prăbuşire, prăvălire.surpare, surpat, (rar) prăbuşeálă, (înv.) risipă. *(~ unei case bombardate.)*

risipire s. v. DISTRUGERE. NIMICIRE. POTOPIRE. PRĂPĂDÍRE. SFĂRÂMARE. ZDROBIRE.

RISIPÍT adj. 1. dispersat, împrăştiat, răsfirat, răspândit, răzleţit, (pop.) răznít, (înv. şi reg.) răşchirat. *(O mulţime ~.)* 2. difuz, împrăştiat. *(Elemente ~.)* 3. împrăştiat, (înv.) spâr-cuít. *(O armată ~.)* 4. împrăştiat, (înv. şi reg.) spart. *(Prin norii ~ se zărea soarele.)* 5. împrăştiat, prefirat, presărat, răsfirat, răspândit. *(Nisip ~.)* 6. împrăştiat, spulberat. *(Zăpadă ~.)* 7. cheltuit, irosit, prăpădit, (reg.) părăduít. *(O avere ~.)* 8. irosit, pierdut. *(Timp ~ în zadar.)* 9. dărăpănat, dărîmat, năruit, prăbuşit, prăvălit, surpat, (pop.) hâít. *(O construcţie*

~.)

risipit adj. v. DISTRUS. NIMICIT. POTOPIT. PRĂPĂDIT. ZDROBIT.

risipitor adj. v. DEVASTATOR. DEZASTRUOS. DISTRUCTIV. DISTRUGĂTOR-NIMICITOR. PUSTIITOR. RUINĂTOR.

RISIPITOR adj., s. cheltuitor, (livr.) prodig, (rar) risipelnic, (Transilv. şi Maram.) prădător, (înv.) cheltuiélnic, istrăvitór, împrăştietór, (fam. fig.) spart. *(Om ~.)*

risipitúră s. v. ABIS. ADÂNC. DĂRĂPĂNĂTURĂ. DĂRÂMĂTURĂ. NĂRUITURÂ. PARAGINĂ. PRĂBUŞITURĂ. PRĂPASTIE. RUINĂ. SURPĂTURĂ.

RISLING DE BANAT s. *(BOT.)* (pop.) creaţă.

rísmă s. v. TE STEA. TOP.

rismă roşie s. v. REALGAR.

rişcáşă s. v. OREZ. PĂSAT. TERCI.

RÍŞCĂ s. (turcism înv.) iasî'c. *(A juca ~.>*

ríşiţă s. v. AGRIŞ. COACĂZ.

RIT s. *(BIS.)* confesiune, credinţă, cult, religie, (pop.) lege. *(E de ~ ortodox.)*

rit s. v. CEREMONIAL. CEREMONIE-ETICHETĂ. PROTOCOL. REGULĂ. RITUAL. RÂNDUIALĂ. TIPIC.

ritişór s. v. MINCIOG.

RITM s. 1. *(MUZ.)* cadenţă, măsură, ritmică, tact, (înv.) timp. *(~ al* unei *melodii.)* 2. *(LIT.)* metru. *(~ al unui vers.)* 3. cadenţă, tempo. *(Merge într-un ~ susţinut.)* 4. *(MED.) ritm fetal* = embriocardie.

RITMA vb. a cadenţa. *(A ~ un vers.)* RITMAT adj. 1. cadenţat, ritmic. *(Versuri*

~; melodie ~.) 2. sacadat, săltat, săltăreţ-

săltător, (prin Mold. şi Bucov.) scuturat. *(Un*

dans popular ~.)

RÍTMIC adj. 1. cadenţat, ritmat. *(Versuri*

~; melodie ~.) 2. sincopat. *(Muzică ~.>* 3. intermitent, sacadat, (fig.) rupt. *(Bătăi ~.)* 4. regulat. *(Mişcări ~.)*

RÍTMICĂ s. *(MUZ.)* cadenţă, măsură, ritm, tact, (înv.) timp. *(~ a unei melodii.)*

RITMICITATE s. regularitate. *(~ unor mişcări.)*

ritoríe s. v. ELOCVENŢĂ. ORATORIE.. RETORICĂ.

ritornélă s. v. REFREN.

ritos adv. v. CATEGORIC. DECIS. FERM. HOTĂRÂT. NET. TRANŞANT.

RITUAL adj., s. 1. adj. (rar) ritualic. *(Dansuri ~.)* 2. s. *(BIS.)* canon, tipic, (înv.) trébnic. *(După ~ ortodox.)* 3. s. ceremonial, ceremonie, etichetă, protocol, regulă, rânduială, tipic, (rar) rit, (înv.) politică. *(Conform ~ de la curte...)*

ritualic adj. v. RITUA.

RIŢUÍRE s. *(TEHN.)* riţuit. *(~ unei foi de carton.)*

RIŢUÍT s. *(TEHN.)* riţuire. *(~ unei foi de carton.)*

RIVAL s. 1. adversar, concurent, (înv.) împotrivitór, râvnáci. *(Si-a întrecut toţi ~ la luptă.)* 2. concurent, emul. *(~ cuiva in ctmpul literaturii.)*

RIVALITATE s. concurenţă, întrecere, luptă. *(~ între mai multe concerne.)*

RIVALIZA vb. a concura. *(Produsele noastre ~ pe cele străine.)*

RIVÁLTĂ s. *(TEATRU)* rampă. *(Actorii ies la ~.)*

RIVERAN adj. (înv.) măluròs, mărginean, ţărmureán. *(O zonă, o regiune ~.)*

riz s.v. JILIP. SCOC. ULUC.

rizácă s. v. COSOR.

RIZEÁFCĂ s. *(IHT.; Alosa caspia nord-manni)* (rar) scrumbíţă.

rizeríe s. v. OREZĂRIE.

RIZIBIL adj. comic, ridicol. *(Are* o *înfăţişare ~.)*

rízie s. v. PERICOL. PRIMEJDIE. RISC.

RIZICULTÚRĂ s. orezărie. *(Se ocupă cu ~.)*

RÂBÁR s. *(ORNIT.; Stema hirundo)* chirighiţă, pescăruş, (reg.) pescar, pescăriţă, rândunică-de-máre.

râbár s. v. PESCAR. PESCĂREL. PESCĂRUŞ.

ríbiţă s. v. BEHLIŢĂ. PIETROŞEL. PORCUŞOR.

rícă s. v. ANIMOZITATE. CEARTĂ. CONFLICT. DEZACORD. DEZBINARE. DIFEREND. DISCORDIE. DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPUTĂ. DIVERGENŢĂ. GÂL-CEAVÁ. ÎNVRĂJBIRE-LITIGIU. NEÂNŢELEGERE. VRAJBĂ. ZÂZANIE.

râcăiiií vb. v. RÂCÂI. RÂNI. SCORMONI. SCURMA.

RÂCÂÍ vb. 1. a scormoni, a scurma, (rar) a scotoci, (înv., pop. şi fam.) a scociorî, (înv. şi reg.) a scodoli, a scorbeli, (reg.) a răcăli, a răşchia, a scodormoli, (prin Mold.) a râcălui, (Transiâv. şi Maram.) a scorni. *(Găinile ~ păminíul.)* 2. a zgâria, (pop.) a zgrepţăna. *(A ~ cu unghiile un obiect.)* 3. a (se) zgândări, (pop.) a (se) scociorî, a (se) zădărî, (reg.) a (se) zglncili. (Olt.) a (se) zgâmăi. *(Nu-ţimai~ rana.)* 4. a răzui, (rar) a scobi. *(~ pipa spre a o curata.)*

RÂCÂIÁLĂ s. 1. râcâit, râcâitură, scormonire, scurniare, scurmătură, (înv., pop. şi fam.) scociorâre, scociorít. *(~ pămtntului cu ghearele.)* 2. zgíriere (pop.) zgrepţănáre. *(~ unui obiect cu unghiile.)* 3. zgândărire, (pop.) scociorâre, (reg.) zgincilíre, (Olt.) zgâmăíre. *(~ unei răni.)*

RÂCÂÍT adj. scormonit, scurmat, (reg.) sco-felít, scorbelít. *(Pătntnt ~.)*

RÂCÂÍT s. râcâială, râcâitură, scormonire, scurmare, scurmătură, (înv., pop. şi fam.) scociorâre, scociorít. *(~ pământului cu ghearele.)*

RÂCÂITURĂ s. râcâială, râcâit, scormonire, scurmare, scurmătură, (înv., pop. şi fam.) scociorâre,

scociorít. *(~ pământului cu ghearele.)*

RIDE vb. 1. a se amuza, a se desfăta, a se dispune, a se distra, a se înveseli, a petrece, a se veseli, (înv.) a se distrage, a se eglendisi, a iibovi. *(Beau şi ~.)* 2. (prin Ban.) a(-şi) tirtăi, (înv.) a(-şi) mădări, a(-şi) rânji. *(De ce ~ ele el?)*

RÂGÂÍ vb. *(FIZIOL.)* a eructa.

RÂGÂIÁLĂ s. *(FIZIOL.)* eructaţie, râgâit, rigâitură.

RÂGÂÍT s. *(FIZIOL.)* eructaţie, râgâială, râgâitură.

RÂGÂITÚRĂ s. *(FIZIOL.)* eructaţie, râgîială, râgâit.

râhnă s. v. ROCOŢEA.

rlia-broáştei s. v. MĂTASEA-BROAŞTEI.

riiát adj. v. RÂIOS. SCABIOS.

RIIE s. *(MED.)* scabie, (reg.) rapăn.

riie-broşteáscă s. v. MĂTASEA-BROASTEI.

râie-de-ápă s. v. MĂTASEA-BROAŞTEI.

RÂIÓS adj. *(MED.)* scabios, (reg.) răpănós, râiát.

RÂMÁ vb. (reg.) a jimui, a râmui, a râtui, a ruciuli, a rujmuli, (Munt.) a tefui. *(Porcul ~.)*

râmătór s. v. PORC.

râmleáns., adj. v. ROMAN.

rlmlcnése adj. v. ROMAN.

rlmlenéşte adv. v. LATINEŞTE.

râmnic s. v. HELEŞTEU. IAZ.

râmui vb. v. RÂMA.

râńă s. v. COARDĂ.

RrNCĂ s. *(TEHN.)* (reg.) gânj, postoroáncă. *(~ la car.)*

ríncă s. v. BICIUŞCA. CRAVAŞA.

rlncăí vb. v. BONCĂI. BONCĂLUI. MUGI. RAGE. ZBIERA.

râncălui vb. v. BONCĂI. BONCĂLUI.

MUGI. RAGE. ZBIERA.

*

RINCED adj. alterat, descompus, stricat. *(Untură ~.)*

RÂNCEZÍ vb. a se altera, a se descompune, a se strica. *(Untura s-a ~.)*

RÂNCEZÍRE s. alterare, descompunere, stricare. *(~ a materiilor grase.)*

RÂNCHÉZ s. nechez, nechezare, nechezat, nechezătură, rânchezare, rânchezat, rânchează-tură. *(~ul calului.)*

RÂNCHEZÁ vb. a necheza, (reg.) a mihohoi, a mihoni, a mihoti, a străfiga. *(Caii ~.)*

RÂNCHEZARE s. nechez, nechezare, nechezat, nechezătură, rânchez, rânchezat, rincheză-tură. *(~ calului.)*

RÂNCHEZAT s. nechez, nechezare, nechezat, nechezătură, rânchez, rânchezare, rânche-zătură. *(~ul calului.)*

rânchezătór adj. v. NECHEZĂTOR.

RÂNCHEZĂTÚRĂ s. nechez, nechezare, nechezat, nechezătură, rânchez, rânchezare, rânchezat. *(~ calului.)*

RÂND s. 1. (înv. şi pop.) şir, (livr. înv.) linie. *(Un ~ dintr-un text.)* 2. *(MIL.)* şir, (înv. şi reg.) stroi. *(Un ~ de ostaşi aliniaţi.)* 3. coloană, convoi, lanţ, şir, (reg.) trímbă. *(Un ~ de care.)* 4. şir, şirag, (reg.) ord, şar, (înv.) rang. *(Un ~ de plopi.)* 5. (înv.) orânduiálă. *(~ tntr-o succesiune.)* 6. tagmă. *(A intrat in ~ negustorilor.)* 7. dată, (reg.) vers. *(În trei ~uri am fost la el.)* 8. serie. *(Cloşca scoate un nou ~ de pui.)*

rind s. v. CAT. CICLU. DATINĂ. ETAJ. FEL. MENSTRUAŢIE. NIVEL. OBICEI. PERIOD. RÂNDUIALĂ. TRADIŢIE. UZ. UZANŢĂ. RÂNDÁŞ s. servitor, slugă. *(~ la un moşier.)* RÂNDUI vb. 1. a aranja, a aşeza, a clasa, a clasifica, a dispune, a distribui, a grupa, a împărţi, a întocmi, a ordona, a organiza, a

orândui, a potrivi, a pune, a repartiza, a sistematiza, (pop.) a chiti, (înv.) a drege, a tocmi. *(~ cum trebuie elementele unui ansamblu.)* 2. a (se) alinia, a (se) înşira, a (se) înşirui, a (se) ordona, (înv. şi reg.) a (se) şirui. *(S-au ~ în tăcere.)* 3. a rostui, (pop.) a rosti. *(A ~ cele necesare.)* 4. a se înşira, a se înşirui, a se perinda, a se succeda, a urma. *(Zilele se ~ unele după altele.)* 5. a fixa, a hotărî, a institui, a întocmi, a orândui, a stabili, a statornici, (inv.) a aşeza, a lega, a politici, a scoate, a scorni, a tocmi. *(A ~ un impozit.)* 6. a hotărî, a lăsa, a orândui, a statornici. *(Aşa a ~ Dumnezeu.)* 7. a da, a destina, a hărăzi, a hotărî, a meni, a orândui, a predestina, a sorti, a ursi, (rar) a predetermina, a preursi, (pop.) a noroci, a scrie, a soroci, (înv.) a tocmi, (fig.) a rezerva. *(Ce ne-a ~* soar*ta?)*

rlnduí vb. v. COMANDA. CURĂŢA. DECIDE. DERETICA. DESEMNA. DISPUNE. FACE. FIXA.HOTĂRÎ. ÎNVESTI. NUMI. ORDONA. *PORUNCI. PUNE.* SCUTURA. STABIL*I*. STATORNICI-STRÂNGE.

RÂNDUIÁLĂ s. 1. aranjare, aşezare, clasare, clasificare, distribuire, împărţire, ordonare, repartizare, rinduire, sistematizare. *(~ elementelor unui ansamblu.)* 2, alcătuire, aranjament, aşezare, dispunere, distribuţie, întocmire, structură. *(O anumită ~ a lucrurilor.)* 3. ordine, organizare, orânduială, regulă, (înv.) tocmeală, tocmire. *(Era acolo o ~ desăvir-şită.)* 4. întocmire, organizare, orânduială, orinduire, (înv.) aşezământ. *(Noua ~ a lucrurilor.)* 5. ordine, organizare, rost. *(~ lumii nu se schimbă uşor.)* 6. disciplină, ordine, regulă. *(Obişnuit cu ~; respectaţi ~.)* 7. ordine, regulă, rost, socoteală, (înv. şi reg.) soroc. *(Ştie ~ lucrurilor.)* 8. datină, fel, obicei, tradiţie, uz, uzanţă, (înv. şi pop.) rind, (pop.) dată, lege, (înv. şi reg.) pomană, (reg.) orî'ndă, (Transilv.) súcă, (prin Ban.) zacón, (înv.) pravilă, predánie, şart, tocmeală, (turcism înv.) adét. *(Aşa-i ~ din bătrlni.)* 9. rost, (pop.) seamă, (prin Transilv.) agód. *(Ştie ~ nunţii.)* 10. ceremonial, ceremonie, etichetă, protocol, regulă, ritual, tipic, (rar) rit, (înv.) politică. *(Conform ~ de la curte...)* 11. normă, precept, principiu, regulă, (înv.) pravilă, tocmeală. (~ *de viaţă.)*

rlnduiálă s. v. BIR. CATEGORIE. CLASĂ. DARE. DESTIN. DISPOZIŢIE. FATALITATE. GRUP.

GRUPARE. HOTĂRÂRE. IMPOZIT. MENIRE. NOROC. ORDIN. PORUNCĂ. PREDESTINARE. SOARTĂ. URSITA. ZODIE.

RÂNDUÂRE s. aranjare, aşezare, clasare, clasificare, distribuire, împărţire, ordonare, repartizare, rânduială, sistematizare. *(~ elementelor unui ansamblu.)*

RÂNDUÍT adj. 1. aranjat, clasat, ordonat, organizat, sistematizat. *(Material documentar ~.)* 2. aliniat, înşirat, înşiruit. *(Rtnduri ~.)* 3. anumit, cunoscut, determinat, fixat, hotă-rât, precizat, specificat, stabilit, statornicit. *(La o dată ~.)*

RÂNDUNEÁ s. *(ORNIT.)* 1. *(Hirundo rustica)* rândunică, (reg.) rinduníţă, (înv.) rân-dunélă. 2. *rtndunea-maritimă-mică (Stema sanduicensis)* – chiră, chirighiţă, pescar, pescăruş. rânduneá s. v. LĂSTUN. rtndunea-de-iioápte s. v. LIPITOARE. PĂ-PĂLUDĂ.

RÂNDUNÉL s. *(ORNIT.)* (reg.) rinduníc, rândunicói, rindunói. *(~ este bărbăluşul rin-dunicii.)*

rândunélă s. v. RÂNDUNEÁ. RÂNDUNICĂ.

rinduníc s. v. RÂNDUNÉL.

rindunica-Domnului s. v. CODOBATURĂ. PRUNDAR. PRUNDAŞ.

RÂNDUNÍCĂ s. *(ORNIT.; Hirundo rustica)* rânduneá, (reg.) rânduníţă, (înv.) rândunélă.

rândunică s. v. LĂSTUN. MAIA. STRĂ-GĂLIE.

rtodunleă-de-ápă s. v. LĂSTUN-DE-MAL.

rfntfunfcá-de-fereásfrá s. v. LĂSTUN.

rlndunică-de-lút s. v. LĂSTUN-DE-MAL.

rândunică-de mare s. v. CHIRIGHIŢĂ. PESCĂRUŞ. RÂBAR.

rândunică-de-múnte s. v. DREPNEA.

ríndunică-de-pădúre s. v. DREPNEA.

rlndunică-de-pămínt s. v. LĂSTUN-DE-MAL.

rlndunlcă-de-pirâu s. v. LĂSTUN-DE-MAL.

rlndunică-de-ploaie s. v. DREPNEA. LĂSTUN-DE-MAL.

rândunică-de-turn s. v. DREPNEA.

rlndunică-de-zíduri s. v. DREPNEA.

rândunicói s. v. RÂNDUNÉL.

rinduníţă s. v. IARBA-FIARELOR. RÂNDUNEÁ. RÂNDUNICĂ.

rândunói s. v. RÂNDUNÉL.

rinél s. v. TIGAIE.

RÂNÍ vb. (reg.) a râcălui. *(A ~ la porci.)*

RÂNJEALĂ s. rânjet, rânjire, rânjitură, (livr.) ricanare.

RINJET s. rânjeală, rânjire, rânjitură, (livr.) ricanare.

RÂNJÍ vb. (livr.) a ricana, (reg.) a se tirşi, (prin Transilv.) a hârgi, a se jimba. *(Ce ~ aşa?)*

rlnjí vb. v. DESTRĂMA. DEŞIRA. RÂDE.

RlNJÍRE s. rânjeală, rânjet, rânjitură, (livr.) ricanare.

RÂNJITURĂ s. rânjeală, rânjet, rânjire, (livr.) ricanare.

rânsă s. v. AMENT.

RÂNTÁŞ s. prăjeală, (înv. şi reg.) prăjitură, (reg.) răneau. *(~ la o mtncare.)*

rintáş s. v. SOS.

rtnticós adj. v. FLENDUROS. RUPT. ZDRENŢĂROS. ZDRENŢUIT.

RINZĂ s. *(ANAT.)* pipotă, (reg.) bătúcă, moríşcă, mură, pipoáşcă, râşnitoáre, râşniţă. *(~ de pasăre.)*

ri'nză s. v. ABDOMEN. BURTA. OSÂNZÁ. PÂNTECE. STOMAC.

rfnzlşoárâ s. v. BOGLAR. COADA-VACII. CREŢUŞCĂ.

rtnzoí vb. v. ÎNFURIA. MÂNIA.

rlnzós adj. v. IRASCIBIL. IRITABIL. NERVOS. RĂUTĂCIOS. SUPĂRĂCIOS.

rlnzós adj.,s. v. ARŢĂGOS. CERTĂREŢ. GlLCEVITOR. SCANDALAGIU.

rip s. v. FUSAR. FUSAR MARE. PIETRAR.

ripát adj. v. JEGOS. MÂNJIT. MURDAR. NEGRU. NESPĂLAT. PĂTAT. RÁPĂNOS. SLINOS. SOIOS.

RÂPĂ s. *(GEOGR.)* ponor, văgăună, (pop.) mal, surpătúră, (reg.) afundătúră, tudínă, ţifléică, (Munt. şi Olt.) sodóm, (înv.) strămínă. *(Teren plin de ~e.)*

râpít adj. v. ABRUPT. DREPT. PERPENDICULAR. PIEPTIŞ. PIEZIŞ. PRĂPĂSTIOS. PRIPOROS. RÂPOS. VERTICAL.

RÂPÓS adj. abrupt, drept, perpendicular, pieptiş, pieziş, prăpăstios, priporos, vertical, (rar) prăpăstuít, priporât, (pop.) oblu, (reg.) poncíş, prăvălát, prăvălátic, râpít, râpurós, ţărmurós, (prin Transilv.) priporíu, (prin Bucov.) pripós, (înv.) mălurós, străminós. *(Peretele ~ ai muntelui.)*

rlpós adj. v. JEGOS. MÂNJIT. MURDAR. NEGRU. NESPĂLAT. PĂTAT. RĂPĂNOS. SLINOS. SOIOS.

râpurós adj. v. ABRUPT. DREPT. PERPENDICULAR. PIEPTIŞ. PIEZIŞ. PRĂPĂSTIOS. PRIPOROS. RÂPOS. VERTICAL.

RÂS s. 1. râset. *(Era mare ~ şi veselie.) Z.* batjocură, derâdere, zeflemea, bătaie de joc, (livr.) deriziune, (înv.) batjóc, batjocoritúră, (fam.) băşcălie. *(Îl ia în~.)*

RÂS s. *(ZOOL.; Lynx Ignx)* linx.

RÂSET s. ris. *(Mare ~ şi veselie.)* râşchi s. v. RĂSCHITOR. râşchíg s. v. GHÍUDEN.

ROŞCOV s. *(BOT.)* 1. *(Lactarius delicio-sus)* (reg.) lăptucă, opintíci (pl.), râşcován, rişcoviţă, burete-dúlce, păstrăv-de-pădúre, pita-lui-Dumnezéu, piinea-pădúrii. 2. *(Lactapius volemus)* vineţică-cu-lapte, (reg.) riscovíţă, burete-dúlce, (Mold.) rişcovél.

râşcován s. v. RÂŞCOV.

rişcovél s. v. RÂŞCOV. VINEŢICĂ-CU-LAPTE.

râşcovíţă s. v. RÂŞCOV. VINEŢICĂ-CU-LAPTE.

RÂŞNEÁLĂ s. rişnire, râşnit. *(~ căţelei.)*

rişní vb. v. DIGERA. MISTUI.

RÂŞNÍRE s. râşneală, râşnit. *(~ cafelei.)*

rişnít adj. v. BĂTUT. FĂCĂLUIT. FRECAT. SLEIT.

RÂŞNÍT s. râşneală, rişnire. *(~ cafelei.)*

rlşnitoáre s. v. PIATRĂ. PIPOTĂ. RÂNZĂ. /.

RIŞNIŢÁ s. I. (rar) morîşeă. *(~ de cafea,*

piper ele.) 2. (prin Transilv.) melestéu. *(~ de porumb.)*

ríşniţă s. v. GURĂ. PIPOTĂ. RÂNZĂ. STOMAC.

RÂT s. *(ANAT.)* bot, (reg.) flit, mórdă, surlă, téflu, tic, zótcă, zúrnă, (prin Transilv.)

ciort, (prin Maram.) roată, (Mold. şi Bucov.) sfírlă. *(~ al porcului.)*

rit s. v. BALTĂ. BĂLTOACĂ. GURĂ. LIVADĂ. LUNCĂ. MLAŞTINĂ. MOCIRLĂ. OGOR. PĂPURIŞ. PĂPURISTE. PÂRLOAGĂ. POMET. SMÂRC.

ritán adj., s. v. BĂDĂRAN. GROSOLAN. MITOCAN. MÂRLAN. MÂRLĂNOI. MOCOFAN. MOJIC. NECIVILIZAT. NEPOLITICOS. ORDINAR. ŢĂRĂNOI. ŢOAPĂ. ŢOPÂRLAN. VULGAR.

rlíán s. v. PORC. RECRUT.

rltăníe s. v. BĂDĂRĂNIE. GROSOLĂNIE. IMPOLITEŢE. INDELICATEŢE. MAHALAGISM. MITOCĂNIE. MÂRLĂNIE. MOJICIE. NECUVIINŢĂ. NEPOLITEŢE. ŢÂRĂNIE. VULGARITATE.

ritos adj. v. MLĂŞTINOS. MOCIRLOS. SMÂRCOS.

râtuí vb. v. RÂMA.

râfă s. v. LITERĂ. SLOVĂ.

RÂU s. 1. *(GEOGR.)* apă. *(Jiul este un ~ care străbate Oltenia.)* 2. puhoi, şiroi, şuvoi, torent. *(Un ~ de vin.)*

RÂULÉŢ s. *(GEOGR.)* pârâu, riuşor, (reg.) râurél, riúţ. *(Un ~ şerpuia printre coline.)*

rlurá vb. v. CURGE. UNDUL

râurél s. v. PÂRÂU. RÂULEŢ. RÂUŞOR.

RÂUŞÓR s. *(GEOGR.)* pârâu, râuleţ, (reg.) râurél, rlúţ. *(Vn ~ şerpuia printre coline.)*

râuşór s. v. STRECURĂTOARE.

riúţ s. v. PÂRÂU. RÂULEŢ. RÂUŞOR.

rivnúci adj. v. ACTIV. HARNIC. MUNCITOR. NEOBOSIT. NEOSTENIT. SILITOR. SÂRGUINCIOS. SÂRGUITOR. VREDNIC. ZELOS.

râvnáci adj., s. v. AMATOR. DORITOR. DORNIC. IUBITOR. POFTICIOS. RÂVNITOR.

rivnáci s. v. ADVERSAR. CONCURENT. RIVAL.

RIVNĂ s. 1. asiduitate, insistenţă, perseverenţă, sforţare, silinţă, sirguinţă, stăruinţă, strădanie, străduinţă, zel, (pop.) osírdie. *(~ lui s-a dovedit fructuoasă.)* 2. hărnicie, silinţă, sârguinţă, strădanie, străduinţă, vrednicie, zel, (pop.) sârg, (înv.) activitate, diligentă. *(A demonstrat o mare ~ în munca sa.)* 3. ardoare, sârguinţă, străduinţă, zel, (înv.) nepré-get, nepregetáre, osírdie, osirdnicíc, osârduínţă, osârduíre, osârduitúră, protimíe. *(~ lui era demnă de lăudat.)* 4. bunăvoinţă, silinţă, sârg, zel, (înv.) proéresis. *(Arăta destulă ~, dar nu putea realiza nimic.)* 5. aspiraţie, dor, dorinţă, năzuinţă, poftă, pornire, tendinţă, vis, (rar) năzuíre, rivnlre, (reg.) năduleálă, (înv.) năslírc, năslitúră, râvnitúră. *(~ de a face ceva util.)*

rívnă s. v. CHEF. CREDINŢĂ. CUCERNICIE. CUVIOŞENIE. CUVIOS IE. DEOCHETURĂ. DEOCHI. DESCÂNTEC. DISPOZIŢIE. DORINŢĂ. EVLAVIE. FARMEC. GUST. MAGIE. PIETATE. PIOŞENIE. PIO-ZITATE. PLAC. PLĂCERE. POFTĂ. RELIGIOZITATE. SMERENIE. VOIE. VOINŢĂ. VRAJĂ. VRĂJITORIE. VRERE.

RÂVNÍ vb. I. a aspira, a dori, a jindui, a năzui, a pofti, a pretinde, a tinde, a ţinti, a urmări,

a visa, a viza, (rar) a stărui, (înv. şi reg.) a năsli, (reg.) a năduli, (prin Transilv. şi Mold.) a bărăni, (înv.) a aţinti, a bâte, a jelui, a nădăjdui. *(Nu ~ să fie un geniu.)* 2. a se ahtia, a dori, a jindui. *(~ după...)* 3. a dori, a jin-dui, a pofti, a voi, a vrea, (înv.) a deşidera, a iubi, a jelui, a poftişi. *(De multă vreme ~ să...) 4.* a jindui, a tânji. *(~ după un* alt *mod de viaţă.)* 5. a jindui, a se lacomi, (înv.) a zavistui. *(~ la bunul altuia.)*

rivní vb. v. AMĂRÎ. DESCÂNTA. FACE. FERMECA. INDISPUNE. INVIDIA. ÎNDURERA. ÎNTRISTA. MENI. MÂHNI. NECĂJI. PIZMUI. SUPĂRA. URSI. VRĂJI. rivníre s. v. ASPIRAŢIE. CHEF. CIUDĂ. CREDINŢĂ. CUCERNICIE. CUVIOSENIE. CUVIOŞIE. DISPOZIŢIE. DOR. DORINŢĂ. EVLAVIE. GELOZIE. GUST. INVIDIE. NĂZUINŢĂ. NECAZ. PICĂ. PIETATE.PIO-ŞENIE. PIOZITATE. PIZMĂ. PLAC. PLĂCERE. POFTĂ. PORNIRE. RANCHIUNĂ. RELIGIOZITATE. RÂVNĂ. SMERENIE. TENDINŢĂ. VIS. VOIE. VOINŢĂ. VRERE. rlvnitór adj. v. ACTIV. CREDINCIOS. CUCERNIC. CUVIOS. EVLAVIOS. GELOS. HARNIC. INVIDIOS. MUNCITOR. NEOBOSIT. NEOSTENIT. PIOS. PIZMAŞ. PIZMUITOR. PREACREDINCIOS. RANCHIUNOS. RELIGIOS. SILITOR.SÂRGUINCIOS. SÂRGUITOR. SMERIT. VREDNIC. ZELOS. RÂVNITÓR adj., s. 1. adj. ahtiat, avid, dorit, dornic, jinduit, jinduitor, (fig.) înfometat, însetat, lacom, setos. *(~ de senzaţii tari.)* 2. adj., s. amator, doritor, dornic, iubitor, pofticios, (pop.) poftitor, (reg.) poftăréţ, pof-tós, pohtáci, (înv.) libóvnic, râvnáci. *(~ de petreceri.)*

râvnitúră s. v. ASPIRAŢIE. DESCÂNTEC. DOR. DORINŢĂ. FARMEC. MAGIE. NĂZUINŢĂ. POFTĂ. PORNIRE. RÂVNĂ. TENDINŢĂ. VIS. VRAJĂ. VRĂJITORIE. rizár s. v. TELAL. râzăciós adj. v. VESEL. VOIOS. râzăréţ adj. v. VESEL. VOIOS. rlzătór adj. v. VESEL. VOIOS, râzând adj. v. VESEL. VOIOS, riznár s. v. VAGONETAR. riznáş s. v. VAGONETAR. ROABĂ s. (pop.) tărăboánţă, (reg.) rotcól, (prinţTransilv.) caroaie. *(A căra ceva cu ~.)* ROADE vb. 1. (reg.) a mezdri. *(Un animal care ~|hrana.)* 2. a (se) toci, a (se) uza. *(Covorul s-a ~.)* 3. a mânca. *(Nu-ţi mai ~ unghiile.) 4.* a (se) distruge, a (se) mânca. *(Moliile au ~ haina.)* 5. a ataca, a mânca. *(Rugina ~ fierul.)* 6. *(GEOGR., GEOL.)* a (se) eroda, a (se) săpa, (reg.) a (se) coptorî, a (se) coptoroşi, (fig.) a (se) mânca, a (se) spăla. *(Apele~ solul.)* 7. a (se) măcina, a (se) mânca, a (se) săpa, a (se) scobi. *(Apa ~ malul.)* 8. a bate, a freca, a glodi. *(Mă ~ pantofii.)*

roade vb. v. CHINUI. CIVILIZA. CONSUMA. CULTIVA. FRĂMÂNTA. MUNCI. OBSEDA.

PERSECUTA. PREOCUPA. RAFINA. STILA. SUBMINA. TORTURA. URMĂRI.

ROÁDERE s. 1. *(GEOGR., GEOL.)* erodare, eroziune, săpare, şiroire, (fig.) spălare. *(Proces de~ a solului de către ape.)* 2. *(GEOGR., GEOL.;* concr.) coroziune, erodare, eroziune, (pop.) mâncătúră, rosătúră. *(S-a produs o adâncă ~ în sol.)* 3. măcinare, săpare, săpat *(~ malului de către ape.)* 4. frecare, rosătúră. *(~ pantofilor.)*

roájbă s. v. RABLĂ. RUGINĂ. RUGINI-TURĂ. VECHITURĂ.

roángheş adj. v. RĂUTĂCIOS.

roata-stélelor s. v. COROANA-BOREALĂ.

roată s. v. BĂTĂTOR. BOT. COMPANIE. DEPANATOARE. RÂT. VÂRTELNIŢĂ.

ROATĂ s., adv. 1. s. cerc, disc. (0~ *de lemn.)* 2. s. cerc. *(Faceţi ~ în jurul meu.)* 3. adv. circular. *(Priveşte ~.)*

roate s. pi. v. COTIGĂ. TELEAGĂ.

ROB s. aservit, sclav, subjugat, (rar) serv, (înv.) prădat, şerb. *(A ajuns un ~.)*

rob s. v. CONDAMNAT. DEŢINUT. OCNAŞ. OSÂNDIT. PUŞCĂRIAŞ.

robáci adj. v. ACTIV. HARNIC. MUNCITOR. NEOBOSIT. NEOSTENIT. SILITOR. SÂR-GUINCIOS. SÂRGUITOR. VREDNIC. ZELOS.

robalău s. v. BANDIT. HOŢ. PUNGAŞ. TÂLHAR.

robánc s. v. GEALĂU.

ROBĂ s. (rar) togă. *(~ de magistrat.)*

robălíe s. v. BANDITISM. FURAT. FURĂ-TURĂ. FURT. GANGSTERISM. HOŢIE. JAF. PUNGĂŞEALĂ. PUNGĂŞIE. TÂL-HĂRIE.

ROBÍ vb. 1. a înrobi, (înv.) a prăda. *(A ~ un prizonier.) 2.* a aservi, a înrobi, a subjuga, a supune, (fig.) a înfeuda, a îngenunchea. *(A ~ un popor străin.)* 3. a trudi. *(A ~din greu în slujba lui.)*

robi vb. v. ARESTA. CAPTIVA. DEŢINE. DOMINA. ÎNCHIDE. ÎNTEMNIŢA. REŢINE. STĂPÂNl. SUBJUGA.

robicjAne s. v. CAPTIVITATE. PRIZO-NIÉKAT.

ROBÍE s. 1. aservire, sclavaj, sclavie. *(Stare de ~.)* 2. sclavie, (fig). lanţuri (pl.). *(Aflat în ~.)* 3. aservire, înrobire, robire, subjugare, supunere, (fig.) înfeudáre, îngenunchere. *(~ unui popor străin.)* 4. captivitate, sclavie, (livr.) servitute, (rar) sclavaj, (înv.) pradă, robire, robitúră, sclavísm, serbie. *(~ evreilor în antichitate.)*

robie s. v. AREST. CAPTIVITATE. ÎNCHISOARE. OCNĂ. PENITENCIAR. PRIZONIERAT. PUŞCĂRIE. TEMNIŢĂ.

robíme s. v. CAPTIVITATE. PRIZONIERAT.

ROBINET s. (pop.) ţuţurói. *(~ de apă.)*

ROBÍ RE s. aservire, înrobire, robie, subjugare, supunere, (fig.) înfeudáre, îngenunchere. *(~ unui popor străin.)*

robire s. v. CAPTIVITATE. PRIZONIERAT. ROBIE. SCLAVIE.

ROBÍT adj. aservit, înrobit, subjugat, supus, (fig.) îngenuncheat. *(Popor ~.)*

ROBITOR adj., s. înrobitor, (rar) subju-gătór, (înv.) prădător. *(Sfat ~.)*

robitúră s. v. CAPTIVITATE. ROBIE. SCLAVIE. robotáş s. v. CLĂCAŞ.

ROBOTĂ s. *(IST.)* boieresc, clacă. *(Ca formă a rentei feudale, ~ din Transilvania se numea clacă in Ţara Romanească şi boieresc in Moldova.)*

ROBOTEÁLĂ s. robotit, trebăluială, (reg.) stropoleálă. *(~ cuiva pe Ungă casă.)*

ROBOTÍ vb. 1. a trebălui, (Munt.) a stro-poli. *(A ~ pe lingă casă.)* 2. a trudi. *(A ~ toată viaţa in zadar.)*

ROBOTÍT s. roboteală, trebăluială, (reg.) stropoleálă. *(~ cuiva pe lângă casă.)*

robşág s. v. AREST. ÎNCHISOARE. OCNĂ. PENITENCIAR. PUŞCĂRIE. TEMNIŢĂ.

ROBUST adj. 1, puternic, solid, tare, viguros, vânjos, voinic, zdravăn, (pop.) ţeapăn, vinós, vârtós, (reg.) puterós, putut, socolán, (Ban. şi Transilv.) pogan, (înv.) potent, pu-tinciós, spátoş, (fig.) verde. *(Om ~.)* 2. legat, solid, viguros, vânjos, voinic, zdravăn. *(Extrem de ~.)*

ROBUSTEŢE s. dinamism, energie, forţă, impetuozitate, putere, tărie, vigoare, vitalitate, vlagă, (livr.) potentă, (pop.) vânjoşénie, vinjoşíe, virtoşíe, voinicíe, (reg.) mau, vânj, vlástă, (Munt., Olt. şi Ban.) snágă, (înv.) sfórţă, tăríme, vârtúte, vlávie, (fig.) sevă. *(Dă dovadă de o ~ inepuizabilă.)* roe s. v. SCADENŢĂ. TERMEN. ROCĂ s. *(GEOL.)* 1. piatră, (înv.) stíncă. *(O ~ dură.)* 2. *rocă efuzivă* – vulcanit, rocă vulcanică; *rocă organogenă* = biolit, orga-nogen, organolit; *rocă vulcanică* = vulcanit, rocă efuzivă. rocă s. v. ROUA-CERULUI. rochia-cérului s. v. ROURICĂ. rochla-rândunélel s. v. ROCHITA-RÂNDU-NELEI. ROCHIŢA-RÂNDUNICli. VOLBURĂ. rochie s. v. FOI. FUSTĂ. POALĂ. rochioáră s. v. ROCHIŢĂ, roehiţa-păsărícii s. v. 'ROCHITA-RÂNDU-NELEI. ROCHIŢA-RÂNDUNICÍ. VOLBURĂ.

rochiţa-păsărúicii s. v. ROCHITA-RÂNDU-NELEI. ROCHITA-RÂNDUNICII. VOLBURĂ. ROCHÍŢĂ s. 1. (reg.) rochioáră. 2. *(BOT.) rochiţa-rindunelei (Convolvulus arvensis)* = volbură, rochiţa-rândunicii, (pop.) poponeţ, (reg.) cămaşa-íui-Dumnezéu, cămaşa-Mai cii-Dómnului, poala-Maicii-Dómnului, poala- rân-dunícii, rochia-rindunélei, roehiţa-păsărícii, rochiţa-păsărúicii, (prin Munt. şi Olt.) răco-réle (pl.); *rochiţa-rândunicii (Convolvulus arvensis)* = volbură, rochiţa-rândunelei, (pop.) poponeţ, (reg.) cămaşa-lui-Dumnezéu, cămaşa-Maicii-Dómnului, poala-Maicii-Dómnului, poala-rindunícii, rochia-rindunélei, roehiţa-păsărícii, rochiţa-păsărúicii, (prin Munt. si Olt.) răcoréle <P-.).

róeiu s. v. CRÂSNIC. MINCIOG. rócoş s. v. RĂSCOALĂ. RĂSCULARE. RĂZMERIŢĂ. RĂZVRĂTIRE. REBELIUNE. REVOLTĂ.

rocoşán adj., s. v. RĂSCULAT. RĂZVRĂTIT. REBEL. REVOLTAT.

rocoşeálă s. v. RĂSCOALĂ. RĂSCULARE. RĂZMERIŢĂ. RĂZVRĂTIRE. REBELIUNE. REVOLTĂ.

rocoşélnic adj., s. v. RĂSCULAT. RĂZVRĂTIT. REBEL. REVOLTAT.

rocoşénie s. v. RĂSCOALĂ. RĂSCULARE. RĂZMERIŢĂ. RĂZVRĂTIRE. REBELIUNE.

REVOLTĂ.

rocosí vb. v. RĂ SCULA. RĂZVRĂTI. REVOLTA. RIDICA.

rocoşíre s. v. RĂSCOALĂ. RĂSCULARE. RĂZMERIŢĂ. RĂZVRĂTIRE. REBELIUNE. REVOLTĂ.

rocoşít adj., s. v. RĂSCULAT. RĂZVRĂTIT. REBEL. REVOLTAT.

rocosít s. v. RĂSCOALĂ. RĂSCULARE. RĂZMERITĂ. RĂZVRĂTIRE. REBELIUNE. REVOLTĂ.

rocositór adj., s. v. RĂSCULAT. RĂZVRĂTIT. REBEL REVOLTAT.

rocoşitúră s. v. RĂSCOALĂ. RĂSCULARE. RĂZMERITĂ. RĂZVRĂTIRE. REBELIUNE. REVOLTĂ.

ROCOŢEÁ s. *(BOT.; Stellwia graminea)* (reg.) íntiţă, ochişor, răcovlnă, rî'hnă, sclipéţ, steluţă, buruiana-júnghiului, iarba-căşunátului.

rocoţél s. v. CUIŞORIŢÁ. RĂCOVINĂ.

ROD s. *(BOT.)* 1. fruct, poamă, (Mold.) poricále (pl.), (înv.) plod. *(Arbore cu multe ~.)* 2. recoltă, (pop.) strínsă, strânsúră, (înv. şi reg.) rodire, strânsoáre, (înv.) ágru. *(Am obţinut un ~ bogat.)* 3. bucate (pl.), recoltă, (înv.) vipt. *(A slrâns ~ câmpului.)* 4. *rodul-pâmin-tului (Arum maculatum)* = (reg.) ungureáncă, mana-pământului, piciorul-viţelului, porumbul-cúcului, rădăcină-de-fríguri, (Transilv.) arón, (Ban.) călindár, (Transilv.) cocoşoáică, hríbă, mărcéţ, (Ban.) timp, barba-lui-Arón.

rod s.v. AVANTAJ. BENEFICIU. CÂSTIG. COBORÂTOR. CONSECINŢĂ. DESCENDENT. EFECT. FOLOS. GENERAŢIE. NEAM. ODRASLĂ. PROFIT. PROGENITURĂ. REPERCUSIUNE. REZULTAT. SCOBORÂTOR. SEMINŢIE. SPIŢĂ. TESTICUL. URMARE. URMAŞ. VIŢĂ. VLĂSTAR.

RODĂN s. *(TEHN.)* sucală, (reg.) cicârâg. *(Pe ~ se deapănă firele pentru războiul de ţesut.)*

RODANÚRĂ s. *(CHIM.)* sulfocianură, tiocianat.

RODÍ vb. 1. (reg.) a înrodi. *(0 plantă care ~.)* 2. a da, a face, a produce. *(Pomul ~ multe mere.)* 3. a produce, (înv. şi pop.) a odrăsli. *(0 regiune care ~ multe grine.)*

rodi vb. v. CONCEPE. FERTILIZA. NAŞTE. PROCREA.

RODIE s. *(BOT.)* (pop.) granátă.

rodie s. v. RODIU. RUGINĂ.

rodiér s. v. RODIU.

ródină s. v. CONSACRARE. CREAŢIE. FACERE. GENEZĂ. LĂUZIE. POST-PAR-TUM. RUGINĂ. SFEŞTANIE. [SFINŢIRE. TÂRNOSEALĂ. TÂRNOSIRE.

RODÍRE s. fecunditate, fertilitate, productivitate, rodnicie, (rar) mănosíe. *(~ solului.)*

rodire s. v. RECOLTĂ. ROD.

rodit adj. v. BOGAT. FECUND. FERTIL. GRAS. MĂNOS. PRODUCTIV. RODITOR. RODNIC.

RODITOR adj. 1. bogat, fecund, fertil, gras, mănos, productiv, rodnic, (înv.) producător, rodit, rodos, spornic. *(Pămínt ~.)* 2. *(BOT.)* fructifer. *(Pom ~.)* 3. *(BOT.)* productiv, (înv.) lucrător. *(Vie ~.)*

roditúră s. v. CREAŢIE. FACERE. GENEZĂ.

RODIU s. *(BOT.; Punica granatum)* (rar) rodiér, rubin, (înv. şi reg.) rodie.

RODNIC adj. bogat, fecund, fertil, gras, mănos, productiv, roditor, (înv.) producător, rodit, rodos, spornic. *(Teren ~.)*

rodnic adj. v. FECUND. FRUCTUOS. PROLIFIC.

RODNICÍE s. fecunditate, fertilitate, productivitate, rodire, (rar) mănosíe. *(unui ~ teren.)*

rodniciéjs. v. FECUNDITATE. PROLIFICITATE.

rododáfin s. v. LEANDRU.

rododendron s. v. SMIRDAR.

rodomontádă s. v. FANFARONADĂ. LĂUDĂROŞENIE.

rodos adj. v. BOGAT. FECUND. FERTIL. GRAS. MĂNOS. PRODUCTIV. RODITOR. RODNIC.

ROENTGENTERAPÍE s. *(MED.)* radioterapie.

rogojél s. v. ROSTOGOL.

ROGOJÍNĂ s. (reg.) scoarţă, <înv.) jitie. *(Pe jos era aşternută o ~.)*

ROGOZ s. *(BOT.)* 1. *(Carex)* (re&.) mohor, pir-róşu, (Transilv. şi Bucov.) şuşárcăy2. *(Carex silvaíica* şi *pilosa)* şovar. 3. *(Carex riparia)* (reg.) mohor, pir. 4. *(Scirpus maritimus)* (Munt.) paşă. 5. *(Schoenoplectus lacuslris)* pipirig, (reg.) păpurícă, ţiperíg, papură-ro-túndă.

rogoz s. v. PAPURĂ. PIPIRIG. PIPIRI-GUŢ. SĂBIUŢĂ. ŢIPIRIG.

rogozáştină s. v. ROGOZIŞ. ROGOZISTE.

rogozăríe s. v. ROGOZIŞ. ROGOZISTE.

rogoz-de-grădină s. v. NARCISĂ.

ROGOZÍŞ s. rogozişte, (reg.) rogozáştină, rogozăríe. *(Un ~ pe marginea bălţii.)*

ROGOZÍŞTE s. rogoziş, (reg.) rogozáştină, rogozăríe. *(O ~ pe marginea bălţii.)*

rohatcă s. v. BARIERĂ.

rohmáni s. pi. v. BLAJINI.

rohotí vb. v. CERTA. ÎNVRĂJBI. SUPĂRA.

roi s. v. MATCĂ.

ROÍ vb. a se agita, a colcăi, a se foi, a forfoti, a se frământa, a furnica, a mişui, a mişuna, a viermui, (pop.) a bijbâi, (înv. şi reg.) a jimi, (reg.) a fojgăi, a vâşca, (prin Transilv.) a şovârca, (Olt.) a se vărzui, (Ban.) a vermeti, (fam.) a se fiţâi, a se vânzoli. *(Lumea ~ pe străzi.)*

ROIÁLĂ s. agitaţie, animaţie, colcăială, foiala, foire, forfotă, forfoteală, frămintare, furnicare, mişcare, mişuială, mişunare, vier-

muiala, viermuire, (reg.) fojgăiálă, vânzoálă, (fam.) fâţâiálă, fiţâíre, fiţâít, vinzoleálă. *(~ necontenită a mulţimii pe străzi.)*

ROIB adj. (reg.) roibát. *(Cal ~.)*

roibát adj. v. ROIB.

RÓIBĂ s. *(BOT.; Rubia tinctorum)* garantă, otrăţel, paţachină, (reg.) broci, fáptnic, rumenele (pl.), buruiana-faptului.

róibă s. v. RUMENEALĂ.

RÓINIŢĂ s. *(BOT.; Mclissa officinalis)* melisă, (reg.) cătúşnică, lămiíţă, mătăcină, motoácă, răstupeáscă, róişte, stupélniţă, buru-iana-stúpului, busuiocul-stúpului, floarea-stú-pului, iarba-albínelor, iarba-róilor, iarba-stú-pului, izmă-stupi lor, mierea-úrsului, mintă-turceáscă, poala-Sfintei-Mării, voioşniţă-de-al-bíni.

róiniţă s. v. MĂTĂCINĂ.

ROÍRE s. roişte, roit. *(~ albinelor.)*

ROÍŞTE s. roire, roit. *(~ albinelor.)*

róişte s. v. MELISĂ. ROINIŢĂ.

ROÍT s. roire, roişte. *(~ albinelor.)*

roit s. v. ARNICĂ. PODBAL-DE-MUNTE.

roit s. v. CANAF. CIUCURE. FRANJ. TIV. TIVITURĂ.

ROJDÁNIC s. 1. zodiac, zodiar, (pop.) carte de zodii. *(~ esle o carte ce prevesteşte soarta cuiva în raport cu zodia în care s-a născut.)* 2. horoscop, zodiac. *(~ cuiva indică o viaţă plină de succese).*

ROL s. 1. (înv), parte. *(A avea un ~ tntr-o piesă.)* 2. partitură. *(Actorul a beneficiat de un ~ generos.)* 3. personaj. *(Ce ~interpretezi?)* 4. funcţie, sarcină. *(Ce ~ îndeplineşte această piesă în ansamblu?)* 5. atribuţie, îndatorire, sarcină. *(Ce ~ ai în această comisie?)* 6. chemare, menire, misiune, rost, sarcină, (reg.) menínţă, (livr. fig.) sacerdóţiu. *(Şi-a împlinit ~.)* 7. menire, obiectiv, rost, scop, sens, ţel, ţintă, (pop.) noimă. *(~ acestor măsuri a fost acela de a...)*

rol s. v. JILIP. SCOC. TĂVĂLUG. ULUC. VĂLĂTUC.

rolă s. v. CUPTOR.

rolétăs. v. JALUZEA. PERSIANĂ. RULOU. STOR.

ROM s. (arg.) motorină. *(A băut un păhărel de ~.)*

ROM s, ţigan, (pop.) arapínă. *(E ~ de origine.)*

romaicésc adj. v. ROMAN.

român s. v. CRIZANTEMĂ. DUMITRIŢĂ. GRANAT. MARGARETĂ. MUŞEŢEL. ROMÂNITĂ NEADEVĂRATĂ. ROMÂNITĂ NEMIROSITOARE. SPILCUŢĂ. TUFĂNICĂ.

ROMÂN s., adj. 1. s. (înv.) rimleán, rumân, *(Împăratul Diocleţian era ~.)* 2. adj. (înv.) râmleán, râmlenésc, romaicésc, romanesc, roma-nicésc. *(General ~; consul ~.)* 3. s., adj. latin. *(Populaţia ~.)* 4. adj. *(BIS.)* catolic, papal, romano-catolic, (rar) latin, (astăzi rar) papíst, (înv. şi reg., mai ales în Transilv.) papistáş, papistăşésc. *(Biserica ~.)*

romanesc adj. v. FANTEZIST. IMAGINAR. NĂSCOCIT. PLĂSMUIT. ROMAN.

ROMANIC adj. neolatin. *(Limbă ~.)* romanicésc adj. v. ROMAN, românism s. v. LATINITATE.

ROMANITATE s. latinitate, (rar) românism. *(~ poporului român.)*

ROMANÍŢĂ s. *(BOT.) românită neadevărată (Matricaria inodora)* = românită nemirositoare, (reg.) mărăríţă, român, tătâişi (pl.), chioara-găínii, mărarul-broáştei, muşeţel-próst, ochiul-bóului, românită proastă, românită puturoasă, romon-bolúnd; *românită nemirositoare (Matricaria inodora)* – românită neadevărată» (reg.) mărăríţă, român, tătâişi (pl.), chioara-găínii, mărarul-broáştei, muşeţel, prost, ochiul-bóului, românită proastă, românită puturoasă, romon-bolúnd.

românită s. v. GRANAT. MUŞEŢEL. SPIL-CUŢĂ.

romaniţă-máre s. v. CRIZANTEMĂ. DUMI-TRIŢĂ. MARGARETĂ. TUFĂNICĂ.

românită proastă s. v. ROMÂNITĂ NEADEVĂRATĂ. ROMÂNITĂ NEMIROSITOARE. românită puturoasă s. v. ROMÂNITĂ xrgA-DEVĂRATĂ. ROMÂNITĂ NEMIROSITOA-RE.

ROMANO-CATÓLIC adj., s. *(BIS.)* 1. adj. catolic, papal, roman, (rar) latin, (astăzi rar) papíst, (înv. şi reg., mai ales în Transilv.) papis-táş, papistăşésc. *(Biserica ~.)* 2. s. catolic, (rar) latin, (astăzi rar) papíst, (înv. şi rea.. mai ales în Transilv.) papistáş. *(Un ~ biooi.)* ROMANTIC adj. visător, (peior.) roma..;iós. *(Spirit ~.)* romanticísm s. v. ROMANTISM. ROMANTÍSM s. 1. (rar) romanticísm. *(~ literar.)* 2. (peior.) romanţiozitáte. *(~ unui ttnăr visător.)* romanţios adj. v. ROMANTIC. VISĂTOR. romanţiozitáte s. v. ROMANTISM. român s. v. BĂRBAT. SĂTEAN. SOŢ. ŢĂRAN.

ROMAN s., adj. 1. s. (în evul mediu) valah. 2. adj. românesc, (în evul mediu) valah.

ROMANA s. (înv.) românie. *(Textscris ta~.)* româncă s. v. SÁTEANCĂ. ŢĂRANCĂ. ROMÂNESC adj. român, (în evul mediu) valah.

românesc adj. v. ORTODOX.' români vb. v. ROMÂNIZA, romanică s. v. MUŞEŢEL. românie s. v. ROMANA.

ROMÂNÍME s. (rar) românism. *(întreaga ~.)*

românism s. v. ROMÂNIMB. românit adj. v. ROMÂNIZAT. ROMÂNIZA vb. (înv. şi reg.) a (se) români. ROMÂNIZAT adj. (înv.) românit. *(Populaţie ~.)*

RÓMBIC adj. rornbiform, romboid, romboidal. *(De formă ~.)*

ROMBIFÓRM adj. rombic, romboid, romboidal. *(De formă ~.)*

ROMBOÍD adj. rombic, rornbiform, romboidal. *(De formă ~.)*

ROMBOIDAL adj. rombic, rornbiform, romboid. *(De formă ~.)*

ROMERGÁN s. *(FARM.)* fenergan, pro-metazină.

romon-bolúnd s. v. ROMÂNITĂ NEADEVĂRATĂ. ROMÂNITĂ NEMIROSITOARE.

romonél s. v. MUŞEŢEL.

ROMONIŢĂ-PUTUROÁSĂ s. *(BOT.; An-themis cotula)* (reg.) momoríţă, mărariul-cíinelui.

rond adj. v. CIRCULAR. ROTUND.

ronghi s. v. BULEANDRĂ. CÂRPĂ. FLEAN-DURĂ. GLOABĂ. MÂRŢOAGĂ. OTREAPĂ. ^.cTICĂ. ZDREANŢĂ.

rónghioş adj. v. JEGOS. MÂNJIT MURDAR. NEGRU. NESPĂLAT. PĂTAT. RĂPĂNOS. SLINOS. SOIOS.

ronhăí vb. v. SFORĂI.

róniţă s. v. PITĂRCUŢĂ.

ronţ s. v. CARTILAJ. ZGÂRCI.

RONŢĂÍ vb. a crănţăi, crănţăni. *(~ biscuiţi.)*

RONŢĂIÁLĂ s. ronţâire, ronţăit, ronţăi-tură.

RONŢĂÍRE s. ronţăială, ronţăit, ronţăi-tură.

RONŢĂÍT s. ronţăială, ronţâire, ronţăi-tură.

RONŢĂITÚRĂ s. ronţăială, ronţâire, ronţăit.

RÓPAI interj, tropăi.

ropán s. v. PODBAL.

ropaniór s. v. PODBAL.

ropăí vb. v. RĂPĂI. ROPOTI.

ropăiálă s. v. RĂPĂIALĂ. RĂPĂIT. RÁPĂI-TURĂ. ROPOT. ROPOTIRE. ROPOTIT.

rópină s. v. ROVINĂ.

ROPOT s. 1. răpăială, răpăit, răpăitură, ropotire, ropotit, (reg.) ropăiálă. *(Un ~ de ploaie.)* 2. răpăială. *(Un ~ de aplauze.) 3.* tropăit. *(Un ~ de bocanci.)*

ropot s. v. AGONIE.

ROPOTI vb. a răpăi, (astăzi rar) a pârâi, (reg.) a ropăi. *(Ploaia ~ pe acoperişuri.)*

ROPOTÍRE s. răpăială, răpăit, răpăitură, ropot, ropotit, (reg.) ropăiálă. *(O ~ de ploaie.)*

ROPOTÍT s. răpăială, răpăit, răpăitură, ropot, ropotire, (reg.) ropăiálă. *(Un ~ de ploaie.)*

ROS adj. 1. degradat, deteriorat, ponosit, stricat, tocit, uzat. *(Haine ~.)* 2. *(GEOL., GEOGR.)* erodat, săpat, (reg.) coptorât, cop-toroşít. *(Teren ~.)* 3. măcinat, mâncat, săpat. *(Un mal ~.)*

ROSĂTÚRĂ s. 1. măcinătură, mâncătură. */Ci ~ adincă tn mal.)* 2. frecare, roadere. *(~ oantofilor.)* 3. *(MED.)* eroziune, (înv. şi reg.) rosúră. *(O ~ la călcti, de la încălţăminte.)*

rosătúră s. v. COROZIUNE. ERODARE. EROZIUNE. ROADERE.

rosián adj. v. RUSESC. rosián s., adj. v. RUS. rosienésc adj. v. RUS. RUSESC. rospíscă s. v. ADEVERINŢĂ. CHITANŢĂ. DOVADĂ. MĂRTURIE. RECIPISĂ.

ROST s. 1. înţeles, raţiune, semnificaţie, sens, tâlc, (înv. şi pop.) meşteşug, (pop.) noimă, (Mold. şi Mmit.) tocmeală. *(Ce ~ are această afirmaţie?)* 2. justificare, logică, motivare, noimă, raţiune, sens, temei. *(Nu văd ~ acestei hoiăriri.)* 3. raţiune, socoteală. *(Are şi aceasta un ~.)* 4. socoteală, (înv. şi reg.) şart. *(Toate au ~ lor.)* 5. ordine, regulă, rinduială, socoteală, (înv. şi reg.) soroc. *(Síie ~ lucrurilor.)* 6. rinduială, (pop.) seamă, (prin Transilv.) agód. *(Stie ~ nunţii.)* 7. seamă, socoteală, (reg.) ogód. *(ïYu mai ştia ~ averii lui.)* 8. situaţie, stare. *(Avea şi el acum un ~.)* 9. ordine, organizare, rinduială. *(~ lumii nu se schimbă cu pamflete.)*

10. chemare, menire, misiune, rol, sarcină, (reg.) menínţă, (livr. fig.) sacerdóţiu. *(Si-a împlinit ~.)* 11. menire, obiectiv, rol, scop, sens, ţel, ţintă, (pop.) noimă. *(~ acestor măsuri este acela de a...)* rost s. v. CIOC. CLONŢ. CUVÂNT. DISPOZIŢIE. GLAS. GRAI. GURĂ. NORMĂ. PLISC. PRESCRIPŢIE. PREVEDERE. TĂIŞ. UŞOR. VOCE. VORBĂ. VORBIRE.

ROSTÍ vb. 1.1. a articula, a emite, a pronunţa. *(A ~ desluşit sunetele.)* 2. a pronunţa, (înv.) a proforisi. *(~ literele pe rând.)* 3. a declama, a recita, a spune, (rar) a debita, (înv.) a cuvânta. *(A ~ o poezie.)* 4. a articula, a grăi, a pronunţa, a scoate, a spune, a vorbi, a zice, (prin Mold.) a bleşti. *(N-a ~ nici un cuvânt la aflarea veştii.)* 5. a exprima, a formula, a pronunţa, a spune, a zice. *(A ~ următoarea opinie...)* 6. a spune, a vorbi, a zice, (pop.) a cuvânta, a glăsui, a grăi, (înv.) a glăsi, (depr.) a debita. *(~ numai prostii.)* 7. a expune, a prezenta. *(A ~ o interesantă conferinţă.)* 8. *(JUR.)* a pronunţa. *(A ~ sentinţa.)* II. *(TEXT.)* a navă di, a rostui. *(A ~ urzeala.)* rosti vb. v. OLARI. PROCURA. PRONUNŢA. RÂNDUI. ROSTUI. TEŞI. ŢESE.

ROSTÍRE s. 1. articulare, articulaţie, emitere, pronunţare, pronunţie, (înv.) prozodie. *(~ desluşită a sunetelor.)* 2. dicţiune, pronunţare, (grecism înv.) proforá. *(Are o ~ perfectă.)* 3. *(FON.)* fonetism, pronunţare, pronunţie. *(~ regională.)* 4. exprimare, formulare, pronunţare, spunere, zicere. *(~ unei opinii.)* rostire s. v. STIL.

ROSTOGOL s. *(BOT.)* 1. *(Echinops sphae-rocephalus)* scai, scaiete, (reg.) arici, căpăţî-noásă, măciuca-ciobánului. 2. *(Carex carryo-phijllea)* (Bucov.) rogojél.

rostogol s. v. CIURLAN. SALCICORN. SĂRICICĂ. SCAIUL-DRACULUI. TĂTARNICĂ. ROSTOGOLÍ vb. 1. (Transilv.) a (se) dur-dulica, a (se) duriga. *(Roata se ~.)* 2. a (se) tăvăli. *(Se ~ prin iarbă.)* 3. a (se) prăvăli, (pop.) a (se) prăpăstui, (reg.) a (se) prăstăvăli-*(Bolovanii se ~ la vale.)* 4. a (se) prăbuşi, a (se) prăvăli, (înv.) a (se) ponorî. *(S-a ~ în prăpastie.)*

ROSTOGOLÍRE s. 1. tăvălire. *(~ lor în iarbă.)* 2. prăbuşire, prăvălire, (rar) rostogolit. *(~ cuiva in prăpastie.)*

rostogolit s. v. PRĂBUŞIRE. PRĂVĂLIRE. ROSTOGOLIRE.

rostopálniţă s. v. ROSTO PASCĂ.

ROSTOPÁSCĂ s. *(BOT.; Chelidonium ma-jus)* (reg.) alândúrişe (pl.), gălbináre. lăptiúgă, măselárită, negelárită, oiáscă, paparúnă.pleos-cănítă, pleoscărítă, rostopálniţă, rostopástică, rostopól, sălăţeá, scânteítă, tătărcéle (pl.), ai-de-pădúre, buruiană-de-negéi, buruiană-de-pecíngine, buruiană-de-tătárcă, calce-mâre, crucea-voinicului, iarba-rândunélei, iarbă-de-negei, iarbă-de-négi, mac-sălbátic.

rostopástică s. v. ROSTOPÁSCĂ.

rostopól s. v. ROSTOPÁSCĂ.

rostopolí vb. v. DERANJA. RĂSCOLI. RĂVĂŞI. ZĂPĂCI.

rostopolít adj. v. COTROBĂIT. RĂSCOLIT. SCOTOCIT.

ROSTUÍ vb. 1. a rândui, (pop.) a rosti. *(A ~ cele necesare.)* 2. *(TEXT.)* a năvădi, a rosti. *(A ~ urzeala.)*

rostui vb. v. AŞEZA. PROCURA.

rosúră s. v. EROZIUNE. ROSĂTURĂ.

ROŞĂŢEÁ s. *(BOT.; Butomus umbellalus)* (reg.) ghiocel, păpurícă, crin-de-ápă, crin-de-báltă, fânul-cămílei, finul-câinelui, garoafă-de-ápă, micşunea-de-báltă, micşuneaua-ápei, pa-pură-de-rogojină, pipirig-înflorít.

roşăţícă s. v. RUJĂ.

ROŞCAT adj. 1. cărămiziu, roşiatic, (reg.) roşiu, (prin Olt.) roşcáv, (înv.) roşcátic. *(De culoare ~.)* 2. arămiu, roşcovan, roşiatic, (înv. şi reg.) rus, (reg.) rui, ruşéţ. *(Cu părul ~.)* 3. frez, roşiatic, trandafiriu. *(O rochie ~.)*

roşcátic adj. v. CĂRĂMIZIU. ROŞCAT. ROŞIATIC.

roşcáv adj. v. CĂRĂMIZIU. ROŞCAT. ROŞIATIC.

ROŞCOV s. *(BOT.; Ceratonia siliqua)* (înv.) carúb.

ROŞCOVAN adj. arămiu, roşcat, roşiatic, (înv. şi reg.) rus, (reg.) rui, ruséţ. *(Cu părul ~.)*

roşcovár s. v. GLĂDIŢĂ. PLĂTICÂ.

ROŞCOVĂ s. *(BOT.)* (reg.) păstaie, coarne-de-máre (pl.), cornul-cáprei, pita-lui-Domnul-Hristós, pita-lui-sfintu-Ioán, pita-lui-Sântión.

roşcov-sălbátic s. v. GLĂDIŢĂ. PLĂTICĂ.

ROŞEÁLĂ s. îmbujorare, împurpurare, ro-şeaţă, rumeneală, (înv. şi pop.) rumeneáţă, (reg.) rujă. *(~ din obraji.)*

ROŞEÁŢĂ s. îmbujorare, împurpurare, ro-şeală, rumeneală, (înv. şi pop.) rumeneáţă, (reg.) rujă. *(~ din obraji.)*

roşeáţă s. v. ERIZIPEL. GINGIVITĂ. PELAGRĂ. RUGINĂ.

ROŞÍ vb. 1. a (se) înroşi, a (se) însângera, a sângera, (înv.) a (se) crunta, a (se) încrunta, (înv., în Mold.) a (se) mohorâţi. *(S-a ~ la rană.)* 2. a (se) îmbujora, a (se) împurpura, a (se) înroşi, a (se) rumeni, (înv.) a (se) răsura, (fig.) a (se) aprinde. *(S-a ~ la faţă.)*

ROŞIATIC adj. 1. cărămiziu, roşcat, (reg.) roşiu, (prin Olt.) roşcáv, (înv.) roşcátic. *(De culoare ~.)* 2. arămiu, roşcat, roşcovan, (înv.

şi reg.) rus, (reg.) rui, ruşéţ. *(Cu părul ~.)* 3. frez, roşcat, trandafiriu. *(O rochie ~.)*

ROŞIE s. *(BOT.; Lycopersicum esculentum)* pătlăgea, pătlăgică, tomată, (reg.) gălăţánă, (Transilv. şi Ban.) paradáisă. *(Salată de ~ii.)* roşii s pi. v. MIRUŢĂ.

ROŞIOÁRĂ s. *(IHT.; Scardinius erythro-phtalmus)* ocheană, (reg.) ochenítă, babuşcă-roşie.

roşioáră s. v. BO ISTE AN. FILIMICĂ.

roşior s. v. BO ISTE AN. SCARLATINĂ.

ROŞÍRE s. îmbujorare, împurpurare, înro-şire, rumenire, (fig.) aprindere. *(Emoţia determină ~ obrajilor.)*

rosít adj. v. ÎMBUJORAT. ÎMPURPURAT. ÎNROŞIT. ROŞU. RUMEN. RUMENIT.

roşíu adj. v. CĂRĂMIZIU. ROŞCAT. ROŞIATIC.

roştei s. v. GRATIE. ZĂBREA.

ROŞU adj., s. 1. adj. sângeriu, (înv.) sânge-rátic, sângerós. *(Marmură ~;reflexe ~.)* 2. adj. incandescent, înroşit. *(Metal ~.)* 3. adj. îmbujorat, împurpurat, înroşit, rumen, rumenit, (livr.) rubicond, (rar) roşit, (fig.) aprins, înflorit. *(Cu obrajii ~.)* 4. adj. *(MED.)* pletoric, rubicond, sanguin. *(Faţă ~.)* 5. adj. congestionat, înroşit, (pop. fig.) aprins. *(~ la faţă.)* 6. adj. *(MED.)* congestionat, injectat, înroşit, însângerat, sângerat, (rar) sângerós. *(Ochi ~.)* 7. s. *(CHIM.) roşu de anilină* = fucsină. 8. s. *roşu de buze* = ruj. 9. s. cupă. *(~ la cărţile de joc; valetul de ~.)*

roşu s. v. CURTEAN.

roşuliţă s. v. FILIMICĂ.

roşúţă s. v. SCÂNTEIOARĂ. SCÂNTEIUŢĂ.

rotán s. v. DEPANATOARE. VÂRTELNI-ŢĂ.,

ROTAŞ s. (reg.) rudar, rudáş. *(Caii numiţi ~ sint înhămaţi înapoia înaintaşilor.)*

ROTAT adj.' 1. circular. *(Zbor ~ al unei păsări.) 2.* bătut, bogat, înfoiat, învoit, (reg.) revărsat. *(Ghiveci cu flori ~.)*

ROTATIV adj. circular. *(Mişcare ~ a unui cilindru.)*

ROTAŢIE s. 1. *(TEHN., FIZ.)* giraţie. *(Mişcare de ~.)* 2. turaţie. *(200 de ~ pe minut.)* 3. întoarcere, învârteală, învârtire, învârtit, învârtitură, răsucire, rotire, rotit, (pop.) rotitúră, rotocol. *(O ~ de 360 de grade.)* 4. alternare, succesiune. *(~ culturilor.)*

ROTĂREÁSĂ s. rotăriţă.

ROTĂRÍE s. rotărit. *(Se ocupă cu –)*

ROTĂRÍT s. rotărie. *(Se ocupă cu ~.)*

ROTĂRÍŢĂ s. rotăreasă.

rótcă s. v. RIDICHE.

rotcól s. v. ROABĂ.

ROTÍ vb. 1. a (se) întoarce, a (se) învârti, a (se) răsuci, a (se) suci, (reg.) a (se) rotila. *(~ cheia în broască.)* 2. a învârti, a răsuci, a suci, (pop.) a sucăli, (reg.) a rotila, a rotocoli, (Transilv.) a tecărui. *(A ~ un obiect pentru a-l face sul.)* 3. *(TEHN.)* a pivota. 4. (rar) a (se) înfoia. *(Îşi ~ coada.)*

rotícă s. v. ROTILĂ. ROTIŢĂ.

roticeá s. v. ROTILĂ. ROTIŢĂ.

roticícă s. v. ROTILĂ. ROTIŢĂ.

rotii s. v. OCHIUL-BOULUI.

rotila vb. v. ÎNTOARCE. ÎNVÂRTI. RĂSUCI. ROTI. SUCI.

ROTILÁT adj. adus, încovoioat, îndoit. *(Paloş ~.)*

rotilát adj. v. CIRCULAR. ROTUND.

ROTÍLĂ s. I. rotiţă, (înv.) rotícă, roticeá, roticícă, rotilíţă. *(Roată mică sau ~.)* 2. *(TEHN.)* (reg.)

rotiţă. *(~ la plug.)* 3. (la pi.) patine (pl.), scheting. *(Se deplasează pe ~.)*

rotilă s. v. OBLANIC.

rotile s. pi. v. COTIGĂ. TELEAGĂ.

rotilíţă s. v. ROTILĂ. ROTIŢĂ.

ROTÍRE s. 1. întoarcere, întors, învârtire, răsucire, sucire. *(~ unui buton, unui contact.)* 2. întoarcere, învârteală, învârtire, învârtit, învârtitură, răsucire, rotaţie, rotit, (pop.) rotitúră, rotocol. *(O ~ de 360 de grade.) 3. (TEHN,)* pivotare.

ROTÍT adj. întors, învârtit, răsucit, sucit. *(A lăsat cheia ~ în broască.)*

ROTÍT s. întoarcere, învârteală, învârtire, învârtit, învârtitură, răsucire, rotaţie, rotire, (pop.) rotitúră, rotocol. *(Un ~ de 360 de grade.)*

ROTITOR adj. turnant. *(O piesă ~.)*

rotitúră s. v. ÎNTOARCERE. ÎNVÂRTEALĂ. ÎNVÂRTIRE. ÎNVÂRTIT. ÎNVÂRTITURĂ. RĂSUCIRE. ROTAŢIE. ROTIRE. ROTIT.

ROTÍŢĂ s. 1. rotilă, (înv.) rotícă, roticeá, roticícă, rotilíţă. *(O roată mică sau ~.)* 2. (reg.) dură, (Transilv., Ban. şi Mold.) cărícă. *(~ la plita sobei.)* 3. rozetă. *(~ la pinteni.)*

rotiţă s. v. ROTILĂ.

rotocoale s. pi. v. BRUMĂREA. OCHIUL-BOULUI.

rotocol adj. v. CIRCULAR. ROTUND.

ROTOCOL s. 1. cerc, (rar) armean. *(~ la suprafaţa unei ape.)* 2. cerc, colac. *(Din hornuri se înalţă ~oale de fum.)*

rotocol s. v. ÎNTOARCERE. ÎNVÂRTEALĂ. ÎNVÂRTIRE. ÎNVÂRTIT. ÎNVÂRTITURĂ. RĂSUCIRE. ROABĂ. ROTAŢIE. ROTIRE. ROTIT.

rotocoli vb. v. ÎNVÂRTI. RĂSUCI. ROTI. SUCI.

rotocolít adj. v. CIRCULAR. ROTUND.

ROTOFEI adj. 1. bucălai, bucălat, dolofan, durduliu, grăsan, grăsuliu, grăsuţ, plin, rotund, (reg.) brusnát, bucălíu, durd, (prin Olt.) vârláv. *(Copil ~.)* 2. corpolent, gras, gros, obez, planturos, plin, rotund, umflat, voluminos, (pop.) trúpes, (reg.) încălát. *(O femeie*

~.) rotoghílă s. v. GLOB. SFERĂ.

rotoţéle s. pi. BĂNUŢ. PĂRĂLUŢĂ.

ROTOŢELE-ÁLBE s. pi. *(BOT.; Achillea plarmica)* (reg.) strănutătoáre, iarbă-de-strănutat.

rotoţelc-álbe s. pi. v. STRĂNUTĂTOÁRE.

ROTÚLĂ s. 1. *(ANAT.)* (pop.) oul genunchiului, (înv. şi reg.) scăfârlíe, (Olt.) tuturígă 2. *(TEHN.)* nucă.

ROTUND adj. 1. circular, (livr.) orbiculár. *(Corpul descrie în spaţiu o linie ~.)* 2. circular, (rar) rond, (pop.) rotilát, rotocol, (regi) rotocolít. *(Un spaţiu ~.)* 3. sferic, (reg.) tăr-tănéţ. *(Cap ~.)* 4. corpolent, gras, gros, obez,

planturos, plin, rotofei, umflat, voluminos, (pop.) trupeş, (reg.) încălát. *(O femeie ~.)* 5. bucălai, bucălat, dolofan, durduliu, grăsan, grăsuliu, grăsuţ, plin, rotofei, (reg.) brusnát, bucălíu, durd, (prin Olt.) vârláv. *(Copil –.)* 6. gras, împlinit, plin, rotunjit. *(Braţe ~.)* 7. întreg. *(O cifră ~.)*

rotund adj. v. GLOBULAR. SFERIC. SFERIFORM.

rotundă s. v. MUSCATĂ..

rotunditáte s. v. ROTUNJIME.

rotunjeálă s. v. ROTUNJIME.

ROTUNJÍ vb. 1. (reg.) a-Fătúnde. *(A-şi ~ barba.)* 2. a (se) împlini/ a (se)[xâ]ngraşă, (reg.) a (se) încăla, (prin Ban.) a (se) încarna. *(S-a ~ bine la trup.)* 3. a mări, a spori. *(Şi-a ~ averea.)* 4. a completa, a împlini, a întregi, (livr.) a complini, (înv. şl reg.) a plini, (înv.) a încheia. *(A ~ până la suma de...)*

ROTUNJÍME s. (rar) rotunditáte, (înv.) rotunjeálă, rotunjitúră. *(~ trupului.)*

ROTUNJÍRE s. 1. împlinire, îngrăşare, îngrăşat. *(~ unei persoane.)* 2. mărire, sporire. *(~ averii cuiva.)* 3. completare, împlinire, întregire, (livr.) complinire. *(~ sumei până la...)*

ROTUNJÍT adj. 1. gras, împlinit, plin, rotund. *(Braţe~.)* 2, mărit, sporit. *(Avere ~.)* 3. completat, împlinit, întregit. *(Sumă ~.)*

rotunjitúră s. v. ROTUNJIME.

rotunjoară s.v. SILNIC.

rouă vb. v. BURA. BURNIŢA. ŢÂRCÂI. ŢÂRÂI.

ROUA-CÉRULUI s. *(BOT.; Drosera rotun-difolia)* (prin Transilv.) rocă.

roua-cérului s. v. MANĂ-DE-APĂ.

ROURÁ vb. a se înroura. *(Iarba s-a ~.)*

rourá vb. v. BURA. BURNIŢA. PICA. PICURA. ŢÂRCÂI. ŢÂRÂI. UDA. UMEZI.

ROURÁT adj. înrourat, (înv. şi pop.) rou-rós. *(Iarbă ~.)*

roureálă s. v. BURĂ. BURNIŢĂ. BURNI-ŢEALĂ. ŢÂRCÂIALĂ. ŢÂRÂIALĂ.

ROURÍCĂ s. *(BOT.; Glyceria fluitans)* (reg.) firúţă, plutitoare, iarbă-dúlce, rochia-cérului.

rourós adj. v. ÎNROURAT. ROURAT.

ROVÍNĂ s. (reg.) rópină. *(O ~ adâncă.)*

rovină s. v. BĂLTOACĂ. MLAŞTINĂ. MOCIRLĂ. SMÂRC.

rovinós adj. v. MLĂŞTINOS. MOCIRLOS. SMÂRCOS.

ROZ adj. 1. trandafiriu, (rar) rozátic, rozíu, (pop. şi fam.) pembé, (reg.) rózosin. *(De culoare ~.)* 2. rumen, trandafiriu. *(Avea un obraz ~.)*

rozásă s. v. ROZETĂ.

rozátic adj. v. ROZ. TRANDAFIRIU.

ROZĂ s. *(BOT.; Roşa)* trandafir, (înv. şi reg.) rug, (reg.) rujă.

roză s.v. ROZETĂ.

ROZÉTĂ s. 1. *(BOT.; Reseda adorata)* rezedă, (reg.) préscure, busuioc-domnesc, (Bucov. şi Transilv.) zmeurícă, zmeuríţă. 2, *(ARHIT.)* (rar) rozásă, roză. *(~ la bisericile gotice.)* 3. rotiţă. *(~ la pinteni.)*

rozétă s. v. RECHIE. REZEDĂ. ZOREA.

rozínchin s. v. COACĂZ.

rozínehină s. v. AGRIŞĂ. COACĂZĂ. STAFIDĂ.

rozíu adj. v. ROZ. TRANDAFIRIU.

ROZMARÍN s. *(BOT.)* I. *(Rosmarinus offi-cinalis)* (reg.) mírtin. 2. *rozmarin-de-munte (Gnaphalium silvaticum)* = (prin Bucov.) meri sór.

rózosin adj. v. ROZ. TRANDAFIRIU.

rózovă s. v. PURICARIŢÂ.

RUBARBĂ s. *(BOT.; Rheum officinale)* revent, (Transilv.) rabárbură.

rúbăţ s. v. TIV. TIVITURĂ.

RUBEDENIE s. neam, rudă, rudenie, (înv. şi reg.) nemoténie, (reg.) nat, neménie, nemet, nemuşúg, (Mold.) cimotie. *(Are ctteva ~if foarte apropiate.)*

RUBICOND adj. *(MED.)* pletoric, roşu, sanguin. *(Faţă ~.)*

rubicond adj. v. ÎMBUJORAT. ÎMPURPURAT. ÎNROŞIT. ROŞU. RUMEN. RUMENIT.

RUBÍN s. *(MIN.)* (înv.) antrax, cărbune. *(Inel de aur cu ~.)*

rubin s. v. RODIU.

RUBINÍU adj. (înv.) rubinós. *(Vin ~.)*

rubinós adj. v. RUBINIU.

RUBLĂ s. (înv. şi reg.) carboavă. *(Moneda rusească numită ~.*)

RUBRICĂ s. (înv.) riglă. *(Împarte condica în patru ~.)*

rubrică s. v. CAPITOL.

rueá s. v. PLÂNGERE. RECLAMAŢIE.

RUCÁVIŢĂ s. *(BIS.)* minecar, mânecuţâ, (înv.) narácliţă.

ruciulí vb. v. RÂMA.

RUCSAC s. raniţă, (rar) sac, (prin Transilv. şi Ban.) bornéu. *(Ostaş cu ~ în spate.)*

RUDAR s. lingurar, (reg.) rudáş.

rudar s. v. CULME. ROTAŞ.

rudáş s. v. LINGURAR. ROTAŞ. RUDAR.

RUDĂ s. neam, rubedenie, rudenie, (înv. şi reg.) nemoténie, (reg.) nat, neménie, nemet, nemuşúg, (Mold.) cimotie. *(Are câíeva ~ foarte apropiate.)*

rudă s. v. BĂŢ. CATEGORIE. CLASĂ. COADĂ. CULME. DRUG. FAMILIE. FEL. GEN. GENERAŢIE. MINEREU. NEAM. NUIA. OIŞTE. PAR. POPOR. POPULAŢIE. PRĂJINĂ. PROŢAP. SEMINŢIE. SOI. SPECIE. SPEŢĂ. TIP. VARGA. VARIETATE. VIŢĂ.

RUDĂREÁSĂ s. rudăriţă.

rudăríe s. v. MINĂ.

RUDĂRÍŢĂ s. rudăreasă.

RUDENIE s. 1. înrudire, (înv. şi reg.) nemo tenie, (reg.) nemuşúg. *(Legături de ~.)* 2. neam, rubedenie, rudă, (înv. şi reg.) nemoténie, (reg.) nat, neménie, nemet, nemuşúg, (Mold.) cimotie. *(Are ctteva ~ foarte apropiate.)*

rudenie s. v. FAMILIE. GENERAŢIE, NEAM. POPOR. POPULAŢIE. SEMINŢIE, VIŢĂ.

rudi vb. v. ÎNRUDI.

RUDIMENTAR adj., adv. 1. adj. neevoluat, primitiv, simplu, (înv.) prost. *(Lanţul fiinţelor începe de la cea mai ~ vieţuitoare.)* 2. adj. nedezvoltat, neevoluat, primitiv. *(Comunitate socială ~.)* 3. adj. înapoiat, neevoluat, primitiv, sălbatic. *(Duceau o viaţă ~, în caverne.)* 4. adj. primitiv, simplu- *(Unelte ~ de bronz.)* 5. adj., adv. grosolan, primitiv. *(Grindă cioplită ~.)* 6. adj. (livr.) frust. *(Oartă~.)* 7. adj. elementar, primar, simplu. *(Noţiuni ~ asupra...)*

rudire s. v. ÎNRUDIRE.

rúeni s. pi. v. SIPICĂ.

rufár s. v. TELAL.

RUFĂ s. (mai ales la pi.) albitură, primeneală, rufărie, schimb, (reg.) premenitúri (pl.).

rufă s. v. BULEANDRĂ. CÂRPĂ. FLEAN-DURĂ. HAINĂ. ÎMBRĂCĂMINTE. OTREAPĂ. PETICĂ. STRAI. VEŞMÂNT. ZDREANŢĂ.

RUFĂRÍE s. 1. albitură, primeneală, rufă, schimb, (reg.) premenitúri (pl.). *(Şi-a pus ~ nouă.)* 2. lenjerie, lenjuri (pl.). *(Avea o ~ fină.)*

rufét s. v. BREASLĂ. BRESLAŞ. CORPORAŢIE. TAGMĂ.

rufetúş s. v. BRESLAŞ.

ruíuliţă s. v. FILIMICĂ.

RUG s. *(BOT.)* (reg.) strug. *(~ de mure.)*

rug s. v. CURPEN. MĂCEŞ. MĂRĂCINE. MUR. ROZĂ. SALCÂM. SPIN. TRANDAFIR. TRANDAFIR SĂLBATIC. VREJ. ZMEUR. ZMEURAR.

RUGA vb. 1. (înv.) a cerca. *(L-a ~ să-i facă un serviciu.)* 2. a invita, a pofti, a solicita. *(Îl ~ să intre.)* 3. *(BIS.)* a se închina, (reg.) •a (se) sineca. *(Toată ziua se ~.)*

rugare s. v. CERERE. ÎNCHINARE. ÎNCHINĂCIUNE. PETIŢIE. RUGĂ. RUGĂCIUNE. RUGĂMINTE.

rugat adj. v. IMPLORATOR. RUGĂTOR.

rugat s. v. CERERE. PETIŢIE.

RUGĂ s. 1. rugăciune, rugăminte, (pop.) -rugáre, (înv.) regeá, regealî'c. *(Vrea să-i facă -o ~.)* 2. *(BIS.)* închinare, închinăciune, rugăciune, (înv. şi reg.) ocináş, (înv.) molitvă, •rugáre, rugăminte. *(Mergea zilnic la ~.)*

rugă s. v. CRUCE. DENIE. HRAM. TROIŢĂ.

rugăciunár s. v. MOLITVELNIC.

RUGĂCIUNE s. 1. *(BIS.)* închinare, închinăciune, rugă, (înv. şi reg.) ocináş, (înv.) molitvă, rugáre, rugăminte. *(Mergea zilnic la ~.)* 2. rugă, rugăminte, (pop.) rugáre, (înv.) regeá, regealâc. *(Vreau să-ţi fac o ~.)*

RUGĂMÍNTE s. 1. rugă, rugăciune, (pop.) rugáre, (înv.) regeá, regealî'c. *(Vreau să-ţi fac o ~.)* 2. cerere, doleanţă, solicitare, (înv.) regeá, regealî'c. *(O ~ arzătoare.)* 3. apel, cerere. *(A ascultat ~ lui.)*

rugăminte s. v. ÎNCHINARE. ÎNCHINĂ-•CIUNE. RUGĂ. RUGĂCIUNE.

RUGĂTOR adj. implorator, (pop.) rugat. *(Cu glas ~.)*

rugător s. v. DELEGAT. EMISAR. ÎMPUTERNICIT. MESAGER. REPREZENTANT. SOL. TRIMIS.

rúget s. v. MUGET. RĂGET.

rugi vb. v. MUGI. RAGE. ZBIERA.

RUGÍNĂ s. 1. rablă, ruginitură, vechitură, (reg.) răbăgíe, roájbă. *(O ~ de puşcă.)* 2. (înv. şi reg.) pălitúră, (reg.) mucegai, rodie, ródină, (prin Ban.) roşeáţă. *(Boala plantelor numită ~.)* 3. *(BOT.; Juncus inflexus)* (reg.) spetează. 4. *(BOT.; Juncus effusus)* (reg.) spetează, ţipiríg, iarba-mláştinii. 5. *(BOT.; Senecio jacobaea)* (reg.) crugulíţă, lemnul-Dómnului. 6. *(BOT.; Juncus conglomeratus)* (reg.) pipirig.

RUGINÍ vb. *(CHIM.)* a (se) oxida, (pop.) a (se) cocli. *(Un metal care s-a ~.)*

RUGINÍRE s. *(CHIM.)* oxidare, oxidaţie, (pop.) codire. *(~ unui metal.)*

RUGINÍT adj. *(CHIM.)* oxidat, (înv. şi pop.) ruginós, (pop.) coclit. *(Metal ~.)*

RUGINITURĂ s. rablă, rugină, vechitură, (reg.) răbăgíe, roájbă. *(O ~ de puşcă.)*

RUGINÍŢĂ s. *(BOT.; Asplenium rutamura-ria)* (reg.) ferigúţă, spinarea-lúpului.

ruginós adj. v. OXIDAT. RUGINIT.

rugós adj. v. ASPRU. GRANULOS. GRUN-JOS. GRUNZUROS. SCORŢOS. ZGRUNŢUROS.

rugozitate s. v. ASPERITATE. ASPREALĂ. ASPRIME.

rugumáscă s. v. RUMEGĂTURĂ. RUMEGUŞ.

RUGULÉŢ s. *(BOT.)* ruguşor, ruguţ, (reg.) rugús, ruguşél, ruguţél. *(Un ~ de mure.)*

rugúş s. v. RUGULEŢ. RUGUŞOR. RUGUŢ.

ruguşél s. v. RUGULEŢ. RUGUŞOR. RUGUŢ.

RUGUŞÓR s. *(BOT.)* ruguleţ, ruguţ, (reg.) rugúş, ruguşél, ruguţél. *(~ de mure.)*

RUGÚŢ s. *(BOT.)* ruguleţ, ruguşor, (reg.) rugúş, ruguşél, ruguţél. *(~ de mure.)*

ruguţél s. v. RUGULEŢ. RUGUŞOR. RUGUŢ.

rui adj. v. ARĂMIU. ROŞCAT. ROŞCOVAN. ROŞIATIC.

RUÍN s. *(BOT.; Succisa pratensiş)* (reg.) călugărişoáră, şopârláiţă, floarea-văduvelor, muşcatul-dracului.

RUINA vb. 1. a (se) dărăpăna, a (se) degrada, a (se) măcina, a (se) paragini, a (se) strica, (reg. şi

fam.) a (se) părădui, (Transilv.) a (se) dorovăi. *(Zidul de la grădină s-a ~.)* 2. a calici, a sărăci, a scăpata, (înv. şi reg.) a sărmani, (înv.) a meseri, a mişeii, a (se) mofluzi, a (se) stinge, (fam.) a (se) decava, (fig.) a (se) toca, a (se) usca. *(S-a ~, nu mai are nimic.)*

ruina vb. v. DISTRUGE. NENOROCI. PRĂPĂDI.

RUINARE s. 1. dărăpănare, degradare, măcinare, părăginire, stricare. *(~ unui zid vechi.)* 2. sărăcire, scăpătare, (înv.) mişelíre, (fam.) decavare. *(~ unui om bogat.)*

ruinare s. v. DISTRUGERE. RUINAT adj. 1. dărăpănat, degradat, măcinat, părăginit, prăpădit, stricat, (reg. şi fam.) părăduít, (reg.) răntuít. *(O casă ~.)* 2.sărăcit, scăpătat, (înv.) stins, (fam.) decavát. *(Un bogătaş ~.)*

ruinat adj. v. DISTRUS.

RUÍNĂ s. dărăpănătură, dărâmătură, nărui-tură, paragină, prăbuşitură, surpătură, (reg.) ruinătúră, (înv.) risipă, risipitúră, surpare. *(O ~ de casă.)*

RUINĂTOR adj. devastator, dezastruos, distructiv, distrugător, nimicitor, pustiitor, (rar) prăpăditór, (înv. şi pop.) pierzător, (înv.) dără-pănătór, pustiiciós, risipitor, ruinós. *(Acţiunea ~ a viatului.)*

ruinătúră s. v. DĂRĂPĂNĂTURĂ. DĂRÎMĂTURĂ. NĂRUITURĂ. PARAGINĂ. PRĂBUŞITURĂ. RUINĂ. SURPĂTURĂ.

ruinós adj. v. DEVASTATOR. DEZASTRUOS. DISTRUCTIV. DISTRUGĂTOR. NIMICITOR. PUSTIITOR. RUINĂTOR. RUJ s. roşu de buze.

rujá-soárelúi s. v. FLOAREA-SOARELUI.

RUJĂ s. *(BOT.; Sedum roşea)* (reg.)

durzoáş, roşăţícă, urechélniţă, verzişoáră, viorea,

barba-lúpului, curechi-de-stíncă, iarba-ciútei,

iarba-uréchii, varză-de-stíncă.

rujă s. v. BUJOR. IARBA-O SULUL ÎM-BUJORARE. ÎMPURPURARE. MĂCEŞ. MĂ-LĂOI. NALBĂ. ROSEALĂ. ROŞEATĂ. ROZĂ. RUMENEALĂ.' SMIRDAR. TRANDAFIR. TRANDAFIR SĂLBATIC.

rujă-de-deal s. v. ŞALVIE-ALBĂ.

rujă-de-toámnă s. v. CRIZANTEMĂ. DU-MITRIŢĂ.STELIŢĂ. TUFĂNICĂ.

rujă-floare-mare s. v. ŞALVIE-ALBĂ.

ru]ă-vânătă s. v. STELIŢĂ.

rújdă s. v. CIOARSĂ.

rujdí vb. v. JULI. JUPUI. ZDRELI. ZGÎ-RIA.

rujdúlă s. v. CIOARSĂ.

RUJEÓLĂ *ş. (MED.)* pojar, (pop.) vărsat mic, (reg.) mírced, pfrpor, (Mold.) cori (pl.), (prin Maram.) rápor, (înv.) íler, morbíli (pl.).

RUJÉT s. *(MED. VET.)* (pop.) brîncă. *(~ porcilor.)*

rujl-gálbene s. pi. v. MĂRITĂ-MĂ-MAMĂ.

rujinícă s. v. FILIMICĂ.

rujioáră s. v. BUJOR. BUJOR ROMÂNESC.

rujíţă s. v. MĂCEŞ. TRANDAFIR SĂLBATIC.

rujmulí vb. v. RÂMA.

rujniceá s. v. FILIMICĂ.

rujnicúţă s. v. FILIMICĂ.

rujoáncă s. v. FLOAREA-SOARELUI.

rujulínă s. v. NALBĂ.

rujulíţă s. v, FILIMICĂ.

rujúţă s. v. FILIMICĂ.

RULA vb. a juca, a se proiecta. *(Ce film ~ astăzi?)*

RULARE s. proiectare. *(~ a unui film.)*

RULÓU s. 1. sul. *(~ de htrtie.)* 2. jaluzea, persiană, stor, (rar) rolétă. *(Fereastrăcuburi.)*

RUMÂN s. *(IST.)* iobag, şerb, vecin, (rar) serv, (înv.) prost. *(Ţăranul dependent se numea „iobag" în Transilvania, ~ în Tara Românească şi „vecin" în Moldova.)*

rumân s. v. ROMAN.

RUMÁNÍE s. *(IST.)* iobăgie, serbie, vecinătate, vecinie, (livr.) servitute, (rar)serváj.

(Starea de dependenţă a ţăranului s-a numit „iobăgie" în Transilvania, ~ în Ţara Romanească şi „vecinie" in Moldova.) RUMÂNÍME s. *(IST.)* iobăgime. RUMEGA vb. (franţuzism) a rumina. *(Vilele ~.)* rumega vb. v. MÂNCA. RUMEGÁRE s. rumegat, (franţuzism) rumi-náţie. *(~ vitelor.)*

RUMEGAT s. rumegare, (franţuzism) rumi-náţie. *(~ vitelor.)*

rumegătoare s. v. RUMEGĂTURĂ. RUMEGUŞ. STOMAC.

RUMEGĂTURĂ s. rumeguş, (reg.) rugu-máşcă, rumegătoare, tărâţár, tăríţă, (prin Munt.) ranţ, (prin Transilv.) scamă. *(~ de lemn.)* rurnegătúră s. v. STOMAC. RUMEGUŞ s. rurnegătúră, (reg.) rugurnáşcă, rumegătoare, tărâţár, tăríţă, (prin Munt.) ranţ, (prin Transilv.) scamă. *(~ de lemn.)* rumeguş s. v. STOMAC. rumeioáră s. v. CÂRMÂZ. RUMEIÓR adj. rumenei, (reg.) rurnenúţ. RUMEN adj. 1. îmbujorat, împurpurat, înroşit, roşu, rumenit, (livr.) rubicond, (rar) roşit, (fig.) aprins, înflorit. *(Cu obrajii ~.)* 2. roz, trandafiriu. *(Copil cu obrajii ~.)*

RUMEN s. *(ANAT.)* burduhan, ierbar. *(~ al animalelor rumegătoare.)*

RUMENEALĂ s. 1. îmbujorare, împurpu-rare, roşeală, roşeaţă, (înv. şi pop.) rumeneáţă, (reg.) rujă. *(~ din obraji.)* 2. *(BOT.; Poten-tilla procumbens)* (reg.) róibă.

rumeneáţă s. v. ÎMBUJORARE. ÎMPURPURARE. ROŞEALĂ. ROŞEAŢĂ. RUMENEALĂ.

RUMENÉL adj. rumeior, (reg.) rurnenúţ. rumenele s. pi. v. GARANTĂ. OTRĂŢEL. PAŢACHINĂ. ROIBĂ.

RUMENÍ vb. 1. a (se) îmbujora, a (se) împurpura, a (se) înroşi, a (se) roşi, (înv.) a (se) răsura, (fig.) a (se) aprinde. *(S-a ~ la faţă.)* 2. (reg.) a (se) prinde. *(Plinea s-a ~ frumos.)* 3. (reg.) a pripi. *(Frige şi ~ găina.)* rumeni vb. v. FARDA. MACHIA. VOPSI. RUMENÍ RE s. îmbujorare, împurpurare,

înroşire, roşire, (fig.) aprindere. *(Emoţia determină ~ obrajilor ei.)*

RUMENÍT adj. îmbujorat, împurpurat, înroşit, roşu, rumen, (livr.) rubicond, (rar) roşit, (fig.) aprins, înflorit. *(Cu obrajii ~.)*

rumenit adj. v. FARDAT. MACHIAT. VOPSIT.

rurnenúţ adj. v. RUMEIOR. RUMENEL.

ruminá vb. v. RUMEGA.

rumlnáţie s. v. RUMEGARE. RUMEGAT.

RUMOARE s. zvon. *(~ de glasuri.)*

RUND s. *(SPORT)* repriză. *(~ la un meci de box.)*

runc s. v. CURĂTURĂ.

RUPE vb. 1. a frânge, (înv.) a înfringe. *(A ~ în două plinea; a ~ o creangă.)* 2. a ceda, a se frânge. *(Materialul s-a ~ la presiune.)* 3. a plesni. *(S-au ~ două coarde la vioară.)* 4. a (se) sparge. *(Gheaţa s-a ~ sub el.)* 5. a (se) fer-

feniţi, a (se) hărtăni, a (se) sfâşia, a (se) zdren-ţui, (fam.) a (se) vărzui. *(Nu mai ~ caietul!)* 45. a (se) găuri, a (se) sfâşia, a (se) uza, a (se) zdrenliii, (pop. şi fam.) a (se) flenduri. *(Haina i s-a ~ de tot.)* 7. a sfâşia, a spinteca, (înv), a sparge. *(Îşi ~ hainele şi-şi smulgea părul.)* 8. *(MED.)* a(-şi) fractura, a(-şi) frânge. *(Şi-a ~ un os.)* 9. a culege. *(A ~ ctleva flori.)* 10. a (se) despărţi, a (se) desprinde, a (se) detaşa, a (se) izola, a (se) separa. *(S-a ~ de grup.)* 11. a desface, a strica. (*A ~ logodna.)*

rupe vb. v. CURMA. ÎNCEPE. ÎNTRERUPE. PORNI. TĂIA.

RUPERE s. 1. frângere. *(~ unei crengi.)* 2, spargere. *(~ gheţii sub el.)* 3. sfâşiere, spin-tecare, spintecat. *(~ unui material textil.) 4. (MED.)* fracturare, frângere. *(~ piciorului.)* 5. desfacere, stricare. *(~ logodnei.)*

RLIPT adj. 1. frânt. *(Creangă ~.)* 2. plesnit. *(Coardă ~.)* 3. ferfeniţit, nărtănit, sfâşiat, zdrenţăros, zdenţuit, (pop. şi fam.) ferfeniţós. *(O carie ~.)* 4. găurit, sfâşiat, uzat, zdrenţăros, zdrenţuit, (pop.) zdrenţós. *(Un cerşetor cu haine ~.)* 5. jerpelit, peticit, zdrenţăros, zdrenţuit, (pop.) pirpiriu. *(Purta haine cam ~.)* •6. sfâşiat, spintecat, (înv.) spart. *(După bătaie avea hainele~.)* 7. flenduros, zdrenţăros, zdrenţuit, (pop.) zdrenţós, (reg.) cotrenţós, (Mold., Bucov. şi Transilv.) felegós, (prin Transilv.) rânticós. *(Om ~.)* 8. uzat, (înv.) spart. *(Încălţăminte ~.)* 9. *(MED.)* fracturat, frânt. *(Os ~; mină ~.)*10. epuizat, extenuat, frânt, istovit, prăpădit, secat, secătuit, sfârşit, sleit, stors, trudit, vlăguit, zdrobit, (Mold.) batojít, (prin Munt.) tânobít, (înv.) stătut. *(S-a întors ~ de la lucru.)*

rupt adj. v. INTERMITENT. ÎNTRERUPT. ÎNTRETĂIAT. RITMIC. SACADAT.

RUPTĂ s. *(IST.)* (înv.) ruptoáre. *(~ stabilită intre contribuabili şi vistierie.)*

ruptoáre s. v. RUPTA.

RUPTURĂ s. 1. gaură, spărtură, (înv.) frântúră. *(O ~ in corpul unei nave.)* 2. sfâşie-tură. spintecătură, (înv.) spărtură. *(~ la* o *haină.)* 3. jerpelitură, zdreanţă, (Transilv.) ţâră. *(Purta o ~ de haină.)* 4, petic, zdreanţă, (prin Transilv.) foit. *(O ~ dintr-o cămaşă veche.)* 5. *(MED.)* fractură, (pop.) frântúră. *(~ unui os, a unui membru.)*

ruptură s. v. COCOTĂ. CUR VĂ. FEMEIE DE STRADĂ. FRACŢIUNE. HERNIE. PROSTITUATĂ. TÂRFĂ.

rupturi vb. v. ÎMBUCĂTĂŢI. MUTILA. SCHILODI. TIVI.

rupturi-de-rnál s. pi. v. CIUIN. ODAGACI. SĂPUNARIŢĂ.

rupturít adj., s. v. INFIRM. INVALID. MUTILAT. SCHILOD. SCHILODIT.

RURAL adj. 1. sătesc, ţărănesc, (înv.) sate-nésc. *(Mediul ~.)* 2. sătesc. *(Aşezări ~.)* 3. rustic, ţărănesc. *(Obiceiuri ~.)* 4. câmpe-nesc, pastoral, rustic, ţărănesc, (livr.) campéstru, (rar) câmpeán. *(Idilă*

rus adj. v. ARĂMIU. ROŞCAT. ROŞCOVAN. ROŞIATIC.

RUS s. *(ENTOM.; Phgllodromia germanica)* corhan, libarcă, şvab, (reg.) colţán, prus, tarhán.

RUS s., adj. 1. s. (înv. şi pop.) muscal, (înv.) rosián. *(E ~ de origine.)* 2. adj. rusesc, (înv. şi pop.) muscălésc, (înv.) mosc, moschicesc, (înv.) rosián, rosienésc. *(Poporul ~.)*

rusalie s. v. EFEMERĂ.

rusalii s. pi. v. IELE.

rusásca s. art. v. ÎNVÂRTITUL. MĂRUNŢELUL.

rúscă s. v. RUSOAICĂ. RUTEANCĂ. UCRAINEANĂ. UCRAINEANCĂ.

rusceá s. v. BRÂNDUŞĂ.

ruscea-de-poiánă s. v. BRÂNDUŞĂ.

RUSCÚŢĂs. *(BOT.)* 1. *(Adonis vernalis)* (reg.) cocoşél, scânteíţă, spânţ, dediţei-gálbeni (pl.). 2. *(Adonis autumnalis)* (reg.) cocoşél. 3. *(Adonis flammea)* (reg.) cocoşél.

ruscúţă s. v. COCOŞEL-DE-CÂMP. SPÂNZ.

RUSESC adj. rus, (înv. şi pop.) muscălésc, (înv.) mosc, moschicesc, rosián, rosienésc.

RUSEŞTE adv. (pop.) muscăléşte. *(Vorbeşte ~.*)

rusnác s. v. RUTEAN. UCRAINEAN.

RUSOAICĂ s. (pop.) rúscă.

RUSTIC adj. 1. patriarhal, ţărănesc, (livr.) campéstru. *(Viaţă ~.)* 2. rural, ţărănesc. *(Obiceiuri ~.)* 3. câmpenesc, pastoral, rural, ţărănesc, (livr.) campéstru, (rar) câmpeán. *(Idilă ~.)*

rusticísm s. v. RUSTICITATE.

RUSTICITATE s. (rar) rusticísm.

rúşcă s. v. AFUMĂTOARE. CASOLETĂ. CĂŢUIE. STELIŢĂ.

ruşéţ adj. v. ARĂMIU. ROŞCAT. ROŞCOVAN. ROŞIATIC.

ruşfét s. v. MITĂ. ŞPERŢ.

rușfetărfe s. v. MITUIALA. MITUIRE. SPERȚUIALĂ.

RUȘI-DE-TOÁMNĂ s. pi. *(BOT.; Callis-tephus chinensis)* (Transilv.) palanéțe (pl.).

RUȘINA vb. a se jena, a se sfii, (înv. și reg.) a se stânjeni, (înv.) a se scăndăli, a se stidi, (reg. fig.) a se teși. *(Hai, nu te ~, spune 1)*

rușina vb. v. BATJOCORI. ÎNJOSI. NECINSTI. SILUI. UMILI. VIOLA.

rușináre s. v. DESFRÂU. DEZMĂȚ. JENĂ. ORGIE. RUȘINE. SFIALĂ. SFIICIUNE. STINGHEREALĂ. STÂNJENEALĂ. STÂN-JENIRE.

RUȘINAT adj. jenat. *(Un om ~.)*

rușinat adj. v. ADEMENIT. AMĂGIT. AROGANT. CORUPT. DECĂZUT. DEGRADAT. DEPRAVAT. DESFRÂNAT. DESTRĂBĂLAT. DEZMĂȚAT. IMORAL. IMPERTINENT. INSOLENT. IREVERENȚIOS. ÎNDRĂZNEȚ. ÎNJOSIT. ÎNȘELAT. MOMIT. NECUVIINCIOS. NEOBRĂZAT. NERES-PECTUOS. NERUȘINAT. OBRAZNIC. PERVERTIT. SEDUS. SEMEȚ. SFIDĂTOR. SFRUNTAT. STRICAT. TRUFAȘ. ȚANȚOȘ. UMILIT. VICIOS.

rușinătór adj. v. BLAMABIL. CONDAMNABIL. CRITICABIL. NEÂNGĂDUIT. NEO-

NORABIL. NEPERMIS. REGRETABIL. REPROBABIL. RUȘINOS. URÂT. VINOVAT.

RUȘÍNE s. 1. jenă, sfială, sfiiciune, stinghereală, stânjeneală, stânjenire, (pop.) ruși-náre, (înv. și reg.) rușínță, (înv.) stideálă, stidínță, stidíre. *(Un sentiment de ~.)* 2. sfială, sfiiciune, timiditate, (rar) sfiíre, sfio-șénie, (înv.) sfiínță. *(~ unui copil.)* 3. decență, jenă, manieră, pudoare, sfială, bună-cuviință, (rar) pudicitáte, (latinism rar) pudi-cíție. *(Nu are nici un pic de ~.)* 4. afront, injurie, insultă, jignire, ocară, ofensă, umilință, (livr.) ultraj, vexațiune, (pop.) hulă, sudalmă, suduitúră, (înv.) băsău, dosádă, înfruntare, necinste, obidă, (fig.) atingere, (livr. fig.) lezare, *(O ~ adusă cuiva.)* 5. înjosire, umilință. *(Ce ~ a suportat!)* 6, dezonoare, necinste, (pop.) ocară, (înv. și reg.) ponós, ponóslu. *(Nu poate îndura ~.)* 7. – batjocură, ocară, (înv. și pop.) mascara, (înv.) necinste. *(E o adevărată ~ pentru el.) 8. (BOT.) rușínea-fetei (Daucus carota* și *silvestris) =* (reg.) buruiana-rușínii, cinstea-feméilor, cinstea-fétei, morcov-de-cimp, morcov-sălbátic, pătrunjel-sălbátic, (prin Mold.) rușinoasă. rușinoasă s. v. RUȘINEA-FETEI. RUȘINOS adj. 1. sfiicios, sfios, timid, (rar) sfielnic, (reg.) obraznic, obrăzát, pâșín, (înv.) sfiéț. *(Ce copil ~ !)* 2. decent, pudic, sfios. *(Cu gesturi ~.)* 3. infam, josnic, mișel, mișe-lesc, mizerabil, mârșav, nedemn, nelegiuit, nemernic, netrebnic, scelerat, ticălos, (livr.) ignobil, sacrileg, (înv. și pop.) parșiv, scírnav, (Mold.) chiolhănós, (înv.) blestemățésc, fărădelege, scârbávnic, scârbémic, scârbít, verigáș, verigă-șós, (fig.) murdar, spurcat. *(Trebuie condamnat pentru actul său ~.)* 4, blamabil, condamnabil, criticabil, neângăduit, neonorabil, nepermis, regretabil, reprobabil, urât, vinovat, (livr.)

reprehensíbil, (înv.) ocárnic, ocăritór, rușină-tór. *(O comportare ~.)* 5. scandalos. *(O atitudine ~.)* 6. compromițător, degradant, dezonorant, infamant, înjositor, nedemn, (livr.) difamánt, (rar) degradator, (înv.) necinstitor, pierzător. *(O faptă ~.)* 7. degradant, dezonorant, înjositor, umilitor. *(O situație ~.)*

rușínță s. v. JENĂ. RUȘINE. SFIALĂ. SFIICIUNE. STINGHEREALĂ. STÂNJENEALĂ. STÂNJENIRE. rușioáră s. v. BUJOR. rúșnică s. v. FILIMICĂ. rușulícă s. v. RUȘULIȚĂ. RUȘULÍȚĂ s. *(BOT.; Hieracium auran-tiacum)* (reg.) rușulícă, sângeroásă, struguraș. rușulíță s. v. FILIMICĂ. RÚTĂ s.

drum, itinerar, parcurs, traiect, traiectorie, traseu, (astăzi rar) marşrút, (înv., prin Mold.) şleau. *(~ urmată de un vehicul.)* RUTĂ s. *(BOT.)* 1. *(Rutagraveolens)* virnanţ. 2. *(Thalictrum flavum)* rutişor-galben. rută-sâlbatică s. v. TĂMÂIŢĂ-DE-CÂMP. RUTÉAN s., adj. 1. s. ucrainean, (Mold. şi Bucov.) rusnác. 2. adj. ucrainean, (înv.) malo-rosián, malorosienésc.

RUTEÁNCĂ s, ucraineană, ucraineancă, (pop.) rúscă, (înv.) malorosiáncă. rútes adv. v. IAR. IARĂŞI. RUTIER s. *(SPORT)* biciclist, ciclist, (rar) velocipedfst. *(Un ~ celebru.)*

RUTINAR adj., s. rutinier. *(Spirit ~.)* RUTINAT adj. deprins, experimentat, încercat, priceput, versat. *(Un ochi ~.)*

RUTÍNĂ s. experienţă, practică, (înv.) ispită, ispitire. *(Cunoaşte ceva din ~.)* RUTINIER adj., s. rutinar. *(Spirit ~.)* RUTIŞÓR s. *(BOT.)* 1. *(Thalictrum aqui-legifolium)* (reg.) clocoţéi (pl.), mărgea, vol-tinél. 2. *rulişor-galben (Thalictrum flavum)* = rută. ruxándră s. v. RĂSURĂ.

sabadáş adj. v. MARE. NUMEROS. SABAT s. (la mozaici) sâmbătă. sabatísm s. v. SABATIZARE. SABATIZÁftE s. *(BIS.;* la mozaici) (rar) sabatísm.

SABIE *k-* I. spadă, (înv. şi reg.) spátă, (înv.) spángă. *(Scoale ~ I)* 2. *(IHT.; Pelecus cultratus)* saBiţă, săbioară, săbiuţă, (reg.) bârcie, săbicioáră, săbiíţă.

sabie s. v. ARMATĂ. COCÂRLĂ. IRIS. OASTE. OŞTIRE. PUTERE. REGULATOR. SCHIMBĂTOARE. STÂNJEN. STÂNJENEL. TRUPE. sabină s. v. CETINĂ-DE-NEGI. SÁBIŢĂ s. *(ITH.; Pelecus cultratus)* sabie, săbioară, săbiuţă, (reg.) bârcie, săbicioáră, săbiíţă.

sábiţă s. v. ALBISOARĂ. COSOR. OBLEŢ. SOREAN.

SABLAJ s. *(TEHN.)* sablare, sablat, suflare. *(~ unei piese metalice.)*

SABLÁRE s. *(TEHN.)* sablaj, sablat, suflare. *(~ unei piese metalice.)*

SABLAT s. *(TEHN.)* sablaj, sablare, suflare. *(~ unei piese metalice.)*

SABORDÁJ s. *(MAR.)* sabordare. SABORDÁRE s. *(MAR.)* sabordaj. SABOT s. *(TEHN.)* papuc. *(~ la un pilon.)* sabot s. v. BOCANC. GHEATĂ. SABOTAJ s. sabotare. SABOTARE s. sabotaj. sábur s. v. ALOE.

SAC s. *(ANAT.) sac pericardic* – pericard; *sac vitelin* = vezică ombilicală.

sac s. v. FAŢA. ÎNVELITOARE. JUVEL-NIC. MATCA. MATIŢĂ. RANIŢA. RUCSAC. SĂCULEŢ. SEDILĂ.

SACADAT adj., adv. 1. adj. intermitent, ritmic, (fig.) rupt. *(Bătăi ~.)* 2. adj. sincopat. *(Ritm ~ al versurilor.)* 3. adj. ritmat, săltat, săltăreţ, săltător, (prin Mold. şi Bucov.) scuturat. *(O muzică ~.)* 4. adv. *(MUZ.)* staccato. sacagioáică s. v. SACAGIŢĂ. SACAGÍŢĂ s. (înv.) sacagioáică. *(~ căra apa cu sacaua.)*

sacagiţă s. v. CÂRĂ.

SACAGÍU s. (reg.) apar, (înv.) suiulgíu. *(~ căra apa cu sacaua.)* sacatifsí vb. v. MUTILA. SCHILODI. sacatifsít adj. v. SCHILOD. SCHILODIT. sacatiísít adj., s. v. INVALID. MUTILAT. sacáueă s. v. CÂRĂ.

sacerdot s. v. PĂRINTE. POPĂ. PREOT. RABIN.

sacerdotal adj. v. POPESC. PREOŢESC. SACRU. SOLEMN.

sacerdóţiu s. v. CHEMARE. CLER. MENIRE. MISIUNE. POPIE. PREOŢIE. PREOŢIME. ROL. ROST. SARCINĂ.

SACIZ s. 1. *(CHIM.)* colofoniu. *(~ pentru vioară.)* 2. mastic. *(Dulceaţă de ~.)* sacâz s. v. MASTICĂ.

SACOS s. *(BIS.)* (grecism înv.) polistá-vrion. *(~ arhieresc.)*

SACOŞĂ s. plasă, (reg.) neţ. *(Bagă cumpărăturile în ~.)*

SACOU s. veston. *(~ de vară.)* sacra vb. v. CANONIZA. CONFIRMA. CONSACRA. CONSFINŢI. ÎNTĂRI. RATIFICA. SANCŢIONA. SFINŢI. VALIDA.

SACRAL adj. *(ANAT.)* sacrat. *(Regiunea ~.)*

sacral adj. v. INTANGIBIL. INVIOLABIL. SACRU. SFÂNT. sacralitáte s. v. SFINŢENIE. sacraliza vb. v. CANONIZA. SFINŢI. sacralizare s. v. FETIŞISM. FETIŞIZARE. sacrament s. v. CUMINECARE. CUMINECĂTURĂ. EUHARISTIE. ÎMPĂRTĂŞANIE. ÎMPĂRTĂŞIRE. ÎMPĂRTĂŞIT.

SACRAMENTAL adj. 1. *(BIS.)* divin, sacru, sfânt. *(Lucrurile ~.)* 2. solemn. *(Formală ~.)*

sacramental adj. v. CONSACRAT. CONSFINŢIT. INTANGIBIL. INVIOLABIL. OBIŞNUIT. SACRU. SFÂNT. TRADIŢIONAL. saeráres.v. CANONIZARE. CONFIRMARE. CONSACRARE. CONSFINŢIRE. ÎNTĂRIRE. RATIFICARE. SANCŢIONARE. SANCŢIUNE. SFINŢIRE. VALIDARE. sacráriu s. v. SACRISTIE. SACRÁT adj. *(ANAT.)* sacral. *(Regiunea ~.)*

sacrát adj. v. CANONIZAT. SACRU. SFINŢIT. SFÂNT.

SACRIFICA vb. 1. *(BIS.)* a jertfi, (înv.) a comânda, a înjunghia, a pocloni. *(A ~ ceva divinităţii.)* 2. a-şi da, a-şi jertfi. *(Şi-a ~ viaţa pe ctmpul de luptă.)* 3. a (se) jertfi. *(S-a ~ pentru binele omenirii.)*

SACRIFICARE s. jertfă, jertfire, sacrificiu, (fig.) preţ. *(Cu ~ vieţii sale.)* SACRIFICAT adj. jertfit. SACRIFÍCIU s. 1. *(BIS.)* dar, jertfă, ofrandă, prinos, (înv.) arse (pl.), oblaţiúne, plocon. *(~ adus divinităţii.)* 2. jertfă, jertfire, sacrificare, (fig.) preţ. *(Cu ~ vieţii sale.)* 3. jertfă, sânge. *(Şi-au dobtndit libertatea prin ~.)* 4. jertfă. *(A făcut mari ~ pentru a-şi atinge scopul.)*

s

sacrileg adj. v. INFAM. JOSNIC. MIŞEL. MIŞELESC. MIZERABIL. MÂRSAV. NEDEMN. NELEGIUIT. NEMERNIC. NETREBNIC. RUŞINOS. SCELERAT. TICĂLOS.

sacrileg adj., s.v. PÂNGĂRITOR. PROFANATOR.

SACRILEGIU s. 1. batjocorire, necinstire, pângărire, profanare, spurcare, violare, (înv. şi pop.) prihăníre. *(~ unui loc considerai sfânt.)* 2. impietate. *(A comis un ~.)*

SACRISTIE s. *(BIS.)* (înv.) sacráriu, (grecism înv.) schevofiláchie. *(~ a unei biserici.)*

sacrosanct adj. v. INTANGIBIL. INVIOLABIL. SACRU. SFÂNT.

SACRU adj. 1. *(BIS.)* divin, sacramental, sfint.--*(Lucrurile ~.)* 2. *(BIS.)* sfint,(livr.) sacrát, sacrosanct. *(Scripturile ~.)* 3. sfânt, solemn. *(Un jurămlnt ~.)* 4. sfânt. *(Numele ~ al patriei.)* 5. solemn, (livr.) sacerdotal. *(Importanţa ~ a momentului.)* 6. intangibil, inviolabil, sfânt, (livr.) sacramental, sacrosanct, (rar) sacral. *(Drept ~.)*

SÁCRUM s. *(ANAT.)* (pop.) crucea-şalelor, osul crucii.

sacsíe s. v. GHIVECI. GLASTRĂ.

SAD s. (înv.) pusoáre.

sads. v. BĂRBOASĂ. BUTAŞ. CATEGORIE. CHIP. FEL. FERMENT. GEN. GRĂDINĂ. LIVADĂ. MAIA. NEAM. PLANTĂ. POMET. RĂSAD. SADINĂ. SĂMÂNŢĂ. SOI. SORT. SPECIE. TIP. VARIETATE. VEGETALĂ.

sadacát s. v. ABNEGAŢIE. CINSTE. DĂRUIRE. DEVOTAMENT. SINCERITATE.

sadă s. v. VRANĂ.

sadea adj. invar. v. ADEVĂRAT. AUTENTIC. CURAT. NATURAL. NEAMESTECAT. NEAOŞ. NEÂMPODOBIT. NEORNAT. PUR. SIMPLU. UNI. UNICOLOR. VERITABIL.

sadea adv. v. ABSOLUT. COMPLET. COMPLETAMENTE. EXACT. INTEGRAL. PRECIS. TOTAL.

sadética adj. invar. v. NEÂMPODOBIT. NEORNAT. SIMPLU.

SÁDINĂ s. *(BOT.; Chrysopogongryllus)* (reg.) •cípcină, părúşcă, sad.

sádină s. v. BĂRBOASĂ. PEPINIERĂ.

sadovenésc adj. v. SADOVENIAN.

SADOVENIÁN adj. (rar) sadovenésc. *(Personaj ~.)*

saducheán s. v. SADUCHEU.

SADUCHÉU s. (rar) saducheán. *(~ mozaic.)*

saâí adj. v. CURAT. NATIV. NEAMESTECAT. PUR.

SAFÍR s. *(MIN.)* (înv. şi pop.) zamfir. *(Un inel cu ~.)*

saâiríu adj. v. ALBĂSTRIU. ALBĂSTRUI. SAFÍSM s. *(MED.)* lesbianism, tribadism. SAFRAN s. *(MAR.)* pană. *(~ la cârma* -unei *nave.)*

SAFTEÁ s. (înv. şi pop.) pocinog. *(A face ~ unui negustor.)*

SAFTIÁN s. marochin, (înv.) cordován. *(Carte legată în ~.)*

saâtián s. v. CARÂMB. TUREATCĂ.

sagace adj. v. AGER. CLARVĂZĂTOR. ISCODITOR. OBSERVATOR. PĂTRUNZĂTOR. PERSPICACE. SCORMONITOR. SCRUTĂTOR. SFREDELITOR. STRĂBĂTĂTOR. SUBTIL.

sagacitate s. v. ACUITATE. AGERIME. CLARVIZIUNE. PĂTRUNDERE. PERSPICACITATE. SUBTILITATE.

sagna- calului s. v. TARHON.

SÁGNĂ s. *(MED. VET.)* (reg.) săgneálă, săgnitúră. *(~ calului.)*

saiás. v. ÎNSĂILĂTURĂ. STAUL. SULAR.

saiác s. v. ABA. DIMIE. PĂNURĂ.

sáilă s. v. ÎNSĂILĂTURĂ. ŞULAR.

SAINT-BERNÁRD s. *(ZOOL.)* bernardin.

saitóc adj. v. DRĂCOS. NEASTÂMPĂRAT. NEBUN. NEBUNATIC. SPRINŢAR. VIOI. ZĂPĂCIT. ZBÂNŢUIT. ZBURDALNIC. ZGLOBIU. ZURLIU. ZVĂPĂIAT. ZVÂNTU-RAT. ZVÂNTURATIC.

saitóc s. v. SALT. SĂLTĂTURĂ. SĂRITURĂ.

SAIVAN s. (reg.) cólniţă. *(~ pentru oi.)*

saivan s. v. ŞOPRON. SURĂ.

sájă s. v. CHINOROZ. FUNINGINE.

SALACETÓL s. *(FARM.)* salantol, salicil-acetol, salicilacetonă.

SALAHORÉŞTE adv. (rar) salahóric. *(Munceşte ~.)*

salahóric adv. v. SALAHORÉŞTE.

SALAHORÍE s. salahorit, trudă. *(După alita ~.)*

SALAHORÍT s. salahóric, trudă. *(După atâta ~.)*

SALAMANDRĂ s. *(ZOOL.; Salamandra maculosa)* (reg.) şopârlă.

salamandră s. v. ŞOPÂRLĂ.

salamástră s. v. VÂNĂ DE BOU.

SALANTOL s. *(FARM.)* salacetol, salicil-acetol, salicilacetonă.

salariá vb. v. RETRIBUI. SALARIZA.

SALARIAT s. angajat, slujbaş, (înv. şi pop.) năimit, (pop. şi fam.) simbriáş, (înv.) lefegiu, supus. *(Era ~ al statului.)*

salariére s. v. RETRIBUIRE. SALARIZARE.^

SALARIU s. 1. leafă, remuneraţie, retribuţie, (pop. şi fam.) simbrie, (înv.) nafacá, năiém, (înv., în Mold.) hac. *(Are ~ mare.)* 2. ciştig, retribuţie. *(~ mediu pentru munca in acord global.)*

SALARIZA vb. a retribui, (rar) a salaria. *(Cum eşti ~?)*

SALARIZARE s. retribuire, (rar) salariére. *(~ unui funcţionar.)*

salata-câinelui s. v. ZGRĂBUNŢICĂ. salata-cíinilor s. v. SĂLĂŢEA.

salata-rniélului s. v. FETICĂ. SALATĂ s. *(BOT.)* 1. *(Lactuca sativa)* lăptucă, (Mold.) marCilă. 2. *salata-iepurelui (Prenanthes purpurea)* – (reg.) crestăţeá, tâl-hăreá; *salată-sălbatică (Lactuca serriola)* = (reg.) palma-tâlhárului. salată-clineáscă s. v. ZGRĂBUNŢICĂ. salată- ciinoásă s. v. TÂLHĂREA.

salată-de-câmp s. v. GRÂUŞOR. SĂLĂŢEA. UNTIŞOR.

salată-de-Iárnă s. v. BARBA-CAPREI. SAL-SIFI. SCORŢONERĂ.

SALĂ s. 1. *sală de mese* = sufragerie, sală de mâncare, (înv. şi reg.) prânzitór, (înv.) sală de ospeţe; *sală de mâncare* = sufragerie, sală de mese, (înv. şi reg.) prânzitór, (înv.) sală de ospeţe. 2. antreu, hol, vestibul. *(Două camere cu ~.)* 3. anticameră. *(Aşteaptă în ~ /)* 4. clasă. *(Profesorul a ieşit din ~.)* 5. public. *(~ a izbucnit in aplauze.)*

sală s. v. CAMERĂ. ÎNCĂPERE. ODAIE. SLĂNINĂ.

sală de ospeţe s. v. SALĂ DE MESE. SALĂ DE MÂNCARE. SUFRAGERIE. saláu s. v. CHIRIAŞ. LOCATAR. salbadrácului s. v. CRUŞÂN. SALBĂ s. 1. (prin Transilv.) báier. *(O ~ de galbeni.)* 2. colan, colier, şirag, (înv. şi pop.) gherdán, (înv.) zgardă. *(O ~ de pietre scumpe.)* 3. *(ANAT.)* fanon. *(~ la gâtul bovinelor.)* 4. *(BOT.) salbă-moale* = a) *(Evonymus europaea)* vonicer, (reg.) caprifói, clocúţă, grujărcă, sínger, voinicár, lemn-câinésc, lem-nul-cî'inelui, parastasul-pópii, pomiţă-de-sân-ger; b) *(Evonymus latifolius)* (reg.) verigár, vonicér, lemn-câinésc; c) *(Rhamnus calhartica)* verigar, părul-ciutei, (reg.) crasíci, cruşín, gladíş, paţachínă, porumbel, vonicér, lemn-cânésc, lemn-riíos, lemnul-cíinelui, poama-cfinelui, spin-álb, spinele-cérbului; *salbă-riioasă (Evonymus verrucosa)* = lemn-râios, (reg.) vonicér, cerceii-bábei (pl.).

salbă s. v. GÂRBIŢĂ. POLICIOARĂ. POLIŢĂ. SECARĂ.

salbă-moále s. v. CRUSÂN. SĂPUNELE. SCÂNTEIUŢĂ.

SÁLBIE s. *(BOT.; Salvia officinalis)* jale, jaleş, salvie, (reg.) şerlái.

sálcă s. v. AŞCHIE. LOZIE. MLAJĂ. RĂCHITĂ. SURCEA. SURCICĂ. ŢANDĂRA. SÁLCE s. *(BOT.)* 1. *(Smilax sarsaparilla)* (livr.) sarsaparíla, (prin Transilv.) sárce. 2. *(Smilax medica* şi *officinalis)* (livr.) sarsaparíla.

SALCICÓRN s. *(BOT.; Salsola leali)* ciur-lan, săricică, (rar) salsólă, (reg.) burcúm, ciulin, curai, fugaci, parpalác, pochítnic, rostogol, sărigeá, tartan, tărfălóg, tăvălug, târtán, vălătuc, vătălán, iarba-pórcului, iarbă-sărátă. SALCIE s. *(BOT.) 1. (Salix alba)* (reg.) lózie, răchită. 2. *(Salix viminalis)* lozie, mlajă, răchită, răchiţică, (reg.) străvăţ. 3. *(Salix cinerea)* zălog, (reg.) iovă, lóză, răchită. 4 *salcie pletoasă (Salix babylonica)* = (reg.) lózie, răchită, răchiţică.

salcie s. v. IOV. LOZIE. MLAJĂ. RĂCHITĂ. RĂCHITĂ ROŞIE. STÂLPARE. salcie-domnească s. v. RĂCHIŢICĂ. salcie-mirositoare s. v. RĂCHIŢICĂ.

SALCÂM s. *(BOT.) 1. (Robinia pseuda-*

cacia) (reg.) acăţár, liliac, păsuiéle (pl.), rug,

vacaţie, lemn-álb, (Transilv.) acáţ, (Ban.) băgrín.

Olt. şi Munt.) dafin, (prin Transilv. şi Ban.)

pănár. 2. *salcim-galben* = a) *(Laburnum ana-gyroides)* (reg.) bobiţél, drob, grozámă, lem-nul-bóbului; b) *(Cytisus nigricans)* lemnul-bobului, (reg.) bobiţél, drob, grozamă-máre; *salcim-japonez (Sophora japonica)* = (rar) sofóră, (pop.) salcâm-boierésc, (reg.) acaţie-boiercáscă; *salcâm-mic (Amorpha fructicosa)* = (rar) amorfă. salcâm s. v. GLĂDIŢĂ. PLĂTICĂ. salcâm-boierésc s. v. SALCÂM-JAPONEZ. salcâm-galben s. v. BĂŞICOASĂ. salcâmiş s. v. SALCÂM ISTE. SALCÂMÍŞTE s. (reg.) salcâmiş. SALEP s. *(BOT.; Orchis mascula)* poroinic, (reg.) bujor, gemănăriţă, sculătoáre, limba-cúcului, untul-vacii. salepár s. v. SALEPGIU. SALEPGÍU s. (înv.) salepár. salicíl s. v, SALICILAT. SALICILACETÓL s. *(FARM.)* salacetoî, salantol, salicilacetonă.

SALICILACETÓNĂ s. *(FARM.)* salacetoî, salantol, salicilacetol.

SALICILANILÍDĂ s. *(FARM.)* salifebrină. SALICILAT s. 1. *(CHIM.)* (rar) salicíl. 2. *(FARM.) salicilat de anlipirină* – sali-pirină, antipirină salicilică.

SALICILÍNĂ s. *(FARM.)* salicină, sali-cozidă.

SALICÍNĂ s. *(FARM.)* salicilină, salico-zidă.

salicórnie s. v. BRÂNCĂ. SALICOZÍDĂ s. *(FARM.)* salicilină, salicină.

SALIFEBRÍNĂ s. *(FARM.)* salicilanilidă. SALIGENÍNĂ s. *(FARM.)* saligenol. SALIGENÓL s. *(FARM.)* saligenină. SALÍN adj. 1. sărat. *(Lac ~.)*2. *(CHIM.)* (înv.) sărós. *(Combinaţie ~.)*

SALÍNĂ s. ocnă, (înv.) sărărie. *(~ de la Cacica.)*

SALINIZÁ vb. a (se) săra. *(Lacurile se pot ~.)*

SALINIZARE s. sărare. *(~ mării.)* SALIPIRÍNĂ s. *(FARM.)* antipirină salicilică, salicilat de antipirină.

SALÍVĂ s. scuipat, scuipătură, spută, (rar) ápă, (pop.) stupit.

SALMIÁC s. *(CHIM.)* (pop.) ţipiríg. salmón s. v. SOMN.

SALMONELÓZĂ s. *(MED. VET.)* para-tifoză.

salomíe s. v. FILIMICĂ. salomii-gálbene s. pi. v. CRIZANTEMĂ. DUMITRIŢĂ. MARGARETĂ. TUFĂNICĂ. SALON s. cameră de primire. SALOPETĂ s. combinezon. *(~ de lucru.)* SALPETRU s. *(CHIM.)* 1. (pop.) silítră. 2. *salpetru de Chile* = azotat de sodiu; *salpetru de India* – azotat de potasiu, (pop.) silítră; *salpetru de Leuna* = azotat de amoniu; *salpetru de Norvegia* = nitrocalcit, azotat de calciu.

SALPÍNGE s. *(ANAT.)* 1. trompă ute-rină. *(~ face legătura intre ovar şi uter.)* 2.

trompa lui Eustache*. (~ uneşte urechea medie cu fosele nazale.)*

salpingoovarítă s. v. ANEXITĂ.

SALSIFÍ s. *(BOT.; Scorzonera hispanica)* scorţoneră, (reg.) salată-de-iárnă.

salsóia s. v. CIURLAN. SALCICORN. SĂRICICĂ.

salt adj. v. NEÂNSOŢIT. SINGUR.

SALT s. 1. săltătură, săritură, (pop.) săriță, (reg.) saitóc, zburdă tură, (înv.) săltare. *(Dintr-un ~...)* 2. hop, săritură. *(~ peste o groapă.)*

salt s. v. DANS. JOC.

saltanát s. v. ALAI. CORTEGIU. FAST. LUX. MĂREŢIE. POMPĂ. SOMPTUOZITATE. SPLENDOARE. STRĂLUCIRE. SUITĂ.

SALTEA s. (Transilv. şi Ban.) dricálă, (Transilv.) străjác. *(~ de paie.)*

saltea s. v. LEASĂ.

saltegíu s. v. SALTELAR.

SALTELÁR s. (înv.) saltegíu.

SALTIMBANC s. clovn, măscărici, paiaţă. <*~ la circ.)*

SÁLŢĂ s. *(GEOL.)* pâclă, pufnă, vulcan noroios.

SALUBRITATE s. curăţenie. *(Serviciul de -~; ~ oraşului.)*

SALUBRU adj. bun, curat, nealterat, nestricat, nevătămător, neviciat, oxigenat, ozonat, proaspăt, pur,

purificat, sănătos, tare. *(Aer ~.)*

SALUT s. salutare, (rar) salutat, (înv.) salu-tâţie, sărutare, sărutat, sărutătúră, (turcism înv.) selám. *(~ de rămas bun.)*

salut s. v. BELŞUG. BOGĂŢIE. BUNĂSTARE. PROSPERITATE. SALVARE. SCĂPARE.

SALUTA vb. (reg.) a noroci, (prin Mararn.) a salutări, (înv.) a săruta. *(L-a ~ la tntilnire.)*

SALUTAR adj. 1. providenţial, salvator. *(împrejurare ~.)* 2. binevenit, folositor, util, (fig.) binecuvântát. *(O ploaie, o măsură ~.)*

SALUTARE s., interj. 1. s. salut, (rar) salutat, (înv.) salutáţie, sărutare, sărutat, sărutătúră, (turcism înv.) selám. *(~ de rămas bun.)* 2. interj, (reg.) servus 1, (fam.) pa 1, salve I *(~ / şi pe mtine.)* 3. s. (la pi.) compUmente (pl.). *(Transmile-i ~ din partea mea.)*

salutat s. v. SALUT. SALUTARE.

salutáţie s. v. SALUT. SALUTARE.

salutări vb. v. SALUTA.

SALVA vb. 1. a scăpa, (pop.) a (se) izbăvi, a (se) mântui, (înv.) a (se) hălădui, a (se) litrosi, a (se) milui, a (se) mistui, a (se) rătui. *(Cum ai izbutit să te ~ ?)* 2. a elibera, a libera, a scăpa, a scoate, (înv. şi pop.) a slobozi, (pop.) a mântui, (înv.) a apuca, a ierta, a volnici. *(I-a ~ din robie.)* 3. a scăpa, a scoate, (pop.) a mântui, (înv.) a mistui. *(L-a ~ dintr-un mare necaz.)* 4. *(BIS.)* a (se) izbăvi, a (se) mântui, a (se) purifica, a (se) răscumpăra, (înv.) a (se) scoate, a (se) scumpăra, a (se) scura, a (se) spăşi, (fig.) a (se) curăţa, a (se) spăla. *(S-a ~ de păcate.)*

SALVARE s. 1. scăpare, (astăzi rar) mân-tuínţă, (pop.) izbăvire, mântuire, (înv.) izbávă, «alút, selamét. *(Şi-a găsit ~ prin fugă.)* 2.

(concr.) ambulanţă, autosanitară, sanitară. *(A sosit ~ pentru a duce accidentatul la spital.)* 3. eliberare, liberare, scăpare, scutere, (înv. şi pop.) slobozire, (pop.) mântuire (înv.) scă-pătură. *(~ lor din robie.)* 4.*(BÍS.)* izbăvire, mântuire. (livr.) redempţiune, (înv.,, mtntuínţă, mântuitúră, spăseálă, spăsenie, spăslre. *(~ unui păcătos.)*

SALVARSÁN s. *(FARM.)* arsfenamină 606, (rar) éhrlich 606. *(Se foloseşte ~ in tratamentul sifilisului.)*

SALVAT adj. 1. scăpat, (pop.) izbăvit, mântuít, *(Eşti un om ~ 1)* 2. *(BIS.)* izbăvit, mântuit. (înv.) spăsit. *(Păcătos ~.)*

SALVATOR adj., s. 1. adj. (pop.) izbăvitor, mântuitór, (înv.) mântuiélnic. *(Un mijloc ~.)* 2. s. (înv.) scăpătór. *(Tu eşti ~ meut)* 3. adj. providenţial, salutar. *(Împrejurare ~.)* 4. adj. *(BIS.)* izbăvitor, mântuitór, (înv.) spăsitór.

SALVĂ s. foc. *(~ de artilerie.)*

salve interj, v. SALUTARE.

salvétă s. v. ŞERVET.

salvgarda vb. v. APĂRA. FERI. OCROTI. PĂZI. PROTEJA.

salvgardare s. v. APĂRARE. FERIRE. OCROTIRE. PĂZIRE. PROTEJARE.

SÁLVIE s. *(BOT.)* 1. *(Saloia officinalis)* jale, jaleş, salbie, (reg.) şerlái. 2. *(Salvia verti-cillala)* (reg.) jáleş, năduf, buruiană-de-búbă, coada-miélului, cocean-căprésc, iarba-sómnului, talpa-cucoánei, urechea-pórcului. 3, *(Salvia pratensis)* (reg.) jale, coada-vácii, jaleş de címp.

salvle cleioasă s. v. CINSTEŢ.

samali vb. v. CALCULA. SOCOTI.

samalít adj. v. CALCULAT. CHIBZUIT. CUMPĂNIT. CUMPĂTAT. ECHILIBRAT. ÎNFRÂNAT. MĂSURAT. MODERAT. PONDERAT. SOCOTIT.

samalâş s., adj. v. AVAR. CALIC. ZGÂR-CIT.

SAMAR s. (reg.) şa. *(~ de măgar.)*

samară s. v. COAMĂ. CREASTĂ. CULME.

SAMARINEÁN s., adj. samaritean.

SAMAR INEÁNCĂ s. samariteancă.

SAMARITEAN s., adj. samarinean.

SAMARITEANCĂ s. samarineancă.

SAMAVOLNIC adj. 1. abuziv, arbitrar, despotic, excesiv, samavolnicesc, silnic, (înv.) volnic. *(O măsură ~.)* 2. despotic, dictatorial, satrapie, tiranic, (înv.) tiranicésc, tirănésc. *(Guvernare ~.)*

SAMAVOLNICESC adj. abuziv, arbitrar, despotic, excesiv, samavolnic, silnic, (înv.) volnic. *(O măsură ~.)*

SAMAVOLNICÉŞTE adv. abuziv, arbitrar. *(Procedează ~.)*

SAMAVOLNICÍE s. 1. abuz, exces, silnicie, (înv. şi reg.) silă, (înv.) putemicie, (grecism înv.) catahris. *(A fost blamat pentru ~iii« lui.)* 2. despotism, tiranie, (înv.) despoţíe. *(~ unei guvernări.)*

SÁMBO s. cafuzo. *(~ este descendent provenit din căsătoria unui amerindian cu un negrid sau cu un mulatru.)*

•SÂMCĂ s. *(MED.)* (reg.) spásmă. *(~ este o boală a copiilor* meci.)

sámcă s. v. SCAI-ALBASTRU. SCAI-VÂNĂT.

SÁMEŞ s. *(IST.)* (înv.) sameşér. *(~ era dregătorul ce stringea birul.)*

sámeş s. v. BACI.

sameşér s. v. SAMEŞ.

sámiie adv. v. PESEMNE. POATE. PROBABIL.

samoáerjávie s. v. ABSOLUTISM. AUTOCRAŢIE.

samodérjeţ s. v. AUTOCRAT. POTENTAT.

samovile s. pi. v. IELE.

SAMSAR s. intermediar, mijlocitor, misit, (reg.) mécler, (înv.) sensál. *(~ într-o tranzacţie comercială.) A*

SAMSARLIC s. misitie, (înv.) sămsăríe. *(Se •ocapă cu ~.)*

samtartáu s. v. CONTABIL.

SAMUR s. *(ZOOL.; Martes zibellina)* zíbe-lină, (înv.) sobol. *(Blană de ~.)*

samuráslă s. v. PUR. USTUROI SĂLBATIC.

saná vb. v. ÎNDREPTA. ÎNFIRIPA. ÎNSĂNĂTOŞI. ÎNTREMA. ÎNZDRĂVENI. LECUI. REFACE. RESTABILI. RIDICA. TĂMĂDUI. VINDECA.

SANATORIU s. *(MED.)* casă de sănătate.

sanchi interj, v. AIUREA.

sanchíu adj. v. AIUREA. AIURIT. BEZMETIC. BIZAR. CIUDAT. CURIOS. DESCREIERAT. EXCENTRIC. EXTRAVAGANT. FANTASMAGORIC. FANTEZIST. INEXPLICABIL. INSOCIABIL. INSOLIT. ÎNCĂPĂŢÂNAT. ÎNDĂRĂTNIC. MOROCĂNOS. MUT. NĂSTRUŞNIC. NEBUN. NECOMUNICATIV. NEOBIŞNUIT. NEPRIETENOS. NESOCIABIL. ORIGINAL. PARADOXAL. POSAC. POSOMORÂT. RECALCITRANT. REFRACTAR. SINGULAR. SMINTIT. STRANIU. TACITURN. TĂCUT. ŢICNIT. URÎ-CIOS. URSUZ. ZĂNATIC. ZĂPĂCIT. ZUR-LIU.

sanchíu adj., s. v. INDOLENT. LENEŞ. PUTUROS. TRÂNDAV. TRÂNTOR.

sanct s,, adj. v. SFÂNT.

sanctifica vb. v. CANONIZA. SFINŢI.

sanctificare s. v. CANONIZARE. SFINŢIRE.

sanctificat adj. v. CANONIZAT. SFINŢIT.

sanctlíicáfie s. v. CANONIZARE. SFINŢIRE.

sanctitate s. v. SFINŢENIE. SANCTUAR s. *(BIS.)* 1. altar, (rar) pristol, (înv. şi pop.) oltár, (înv.) jertfelnic, trebuie. *(~ la creştini.)* 2. naos. *(~ in templele antice.)* 3. sfânta sfintelor. *(~ la iudei.)*

SANCŢIONA vb. *(JUR.)* 1. a pedepsi. *(L-a ~ cu amendă.)* 2. a confirma, a consacra, a consfinţi, a întări, a ratifica, a valida, (înv.) a sacra. *(Adunarea a ~ aceste măsuri.)*

sancţiona vb. v. BLAMA. CONDAMNA. DEZAPROBA. ÎNFIERA. PROSCRIE. REPROBA. RESPINGE. STIGMATIZA.

SANCŢIONARE s. *(JUR.)* *1.* pedepsire. (~> unei coniraRenfii.) *1.* confirmare, consacrare, consfinţire, întărire, ratificare, sancţiune, validare, (înv.) sacráre. *(~ a unei legi.)*

sancţionare s. v. BLAM. BLAMARE. CONDAMNARE. DEZAPROBARE. ÎNFIERARE. NEAPROBARE. REPROBARE. RESPINGERE. STIGMATIZARE.

SANCŢIONAT adj. *(JUR.)* 1. pedepsit. *(Contravenţie ~.)* 2. confirmat, consacrat, consfinţit, întărit, ratificat, validat. *(Măsură, lege ~.)*

SANCŢIUNE s. *(JUR.)* 1. pedeapsă, (înv. şi reg.) ceartă, ştraf, (înv.) pilduíre, strân-soáre. *(A primit o ~ exemplară pentru fapta sa.)* 2. confirmare, consacrare, consfinţire, întărire, ratificare, sancţionare, validare, (înv.) sacráre. *(~ a unei legi.)*

sandală s. v. PAPUC.

sandâc s. v. CUFĂR. DRIC. LADĂ.

samlólă s. v. OSTIE.

SANDVIŞ s. tartină. *(~ cu şuncă.)*

SANGEÁC s. (rar) sangeacát, sangealî'c. *(Subdiviziunea teritorială din Imperiul otoman numită ~.)*

sangeacát s. v. SANGEAC.

sangeactár s. v. PORTDRAPEL. STEGAR.

sangeagáş s. v. PORTDRAPEL. STEGAR.

saugeagíu s. v. PORTDRAPEL. STEGAR.

sangealâc s. v. SANGEAC.

SANGUÍN adj. 1. *(MED.)* pletoric, roşu, rubicond. *(Faţă ~.)* 2. sanguinic, (astăzi rar) sângerós. *(Temperament ~.)*

sanguinar adj., adv. v. APRIG. ASPRU. BARBAR. BRUTAL. CÂINOS. CRÂNCEN. CRUD. CRUNT. CUMPLIT. FEROCE. FIOROS. HAIN. INUMAN. NECRUŢĂTOR. NEIERTĂTOR. NEÂMBLÂNZIT. NEÂNDUPLECAT. NEÂNDURAT. NEÂNDURĂTOR. NEMILOS. NEOMENOS. NEUMAN. RĂU. SĂLBATIC. SÂNGERÓS. VIOLENT.

SANGUÍNIC adj. sanguin, (astăzi rar) sângerós. *(Temperament ~.)*

sanguinic adj., adv. v. APRIG. ASPRU. BARBAR. BRUTAL. CÂINOS. CRÂNCEN. CRUD. CRUNT. CUMPLIT. FEROCE. FIOROS. HAIN. INUMAN. NECRUŢĂTOR. NEIERTĂTOR. NEÂMBLÂNZÂT. NEÂNDUPLECAT. NEÂNDURAT. NEÂNDURĂTOR. NEMILOS. NEOMENOS. NEUMAN. RĂU. SĂLBATIC. SÂNGERÓS. VIOLENT.

sanguinolént adj. v. SÂNGERIU. SANHEDRÍN s. sinedriu. *(~ era tribunal penal la vechii evrei.)*

SANITARĂ s. ambulanţă, autosanitară, salvare. *(O ~ a spitalului.)*

SANSCRÍT adj. (înv.) sanscrític. *(Texte ~.)*

sanscrític adj. v. SANSCRIT.

sanscritíst s. v. SANSCRITOLOG. SANSCRITOLÓG s. (rar) sanscritíst. *(Un reputat ~.)*

SANTINELĂ s. *(MIL.)* pază, strajă, veghe, (pop.) caraúlă, pândár, străjer, (reg.) şilbóc, (prin Ban.) şălbocár. *(~ se află în post.)*

SAPĂ s. 1. (Transilv.) tfrşiţă. *(Şi-a cumpărat o ~ nouă.)* 2. *(AGRIC.)* praşilă, pră-

şire, prăşit, săpare, săpat, (pop.) práşă, pră-şitúră, (reg.) copoít, prăşeálă, săpătură, tir-şenít, târşít. *(A doua ~ a porumbului.)*

SAPĂ s. *(ANAT.)* crupă, (reg.) şáucă. *(~ a calului.)*

sapă s. v. BRĂZDAR. CAZMA. FIER LAT. GHIONOI. HÂRLEŢ. RARIŢÁ. SĂPĂLIGĂ. sapéúr s. v. SĂPĂTOR. sapient adj. v. CITIT. ERUDIT. ÎNŢELEPT. ÎNVĂŢAT. SAVANT.

sapientă s. v. ÎNŢELEPCIUNE. ÎNVĂŢĂTURĂ. ŞTIINŢĂ.

SAPONIFICÁRE s. *(CHIM.)* (rar) sapo-nificáţie. *(Proces de ~ a grăsimilor.)* saponificáţic s. v.

SAPONIFICÁRE. SARAMURA vb. a mura. *(A~ legume.)* SARAMURÁRE s. murare. *(~ gogonelelor.)* SARAMURĂ s. (pop.) sărătúră, (înv. şi reg.) slatină, (reg.) mură, (Transilv. şi Ban.) murătoáre. *(~ pentru gogonele.)* sarazin adj., s. v. ARAB. SARAZÍN s. *(IST.)* (înv.) sărăcín. *(Lupta spaniolilor cu ~ii.)*

sarazin s., adj. v. MAHOMEDAN. MUSULMAN.

SARCASM s. (fig.) causticitate. *(Un pamflet plin de ~.)*

SARCASTIC adj. 1. satiric, (înv.) satiri-césc, (fig.) biciuitór, caustic, incisiv, înţepător, muşcător, pişcătór, şfichiuitór, tăios, usturător. *(Eşti cam ~.)* 2. batjocoritor, (livr.) sardonic, (fig.) caustic, incisiv, usturător. *(Ton ~.)* 3. răutăcios, (livr.) maliţios, (fig.) veninos. *(O aluzie ~.)* sárce s. v. LIŞIŢĂ. SALCE. SARCINĂ s. 1. greu, greutate, încărcătură, povară, (livr.) pondere, (pop.) tărhát, (înv. şi reg.) pond, tar, továr, (Mold.) tăbírcă, (înv.) greaţă, greíme. *(Poartă în spate toată ~.)* 2. apăsare, greutate, povară. *(Mijlocul li se fringe de ~ bagajelor.)* 3. *(BIOL.)* graviditate, (rar) maternitate, (înv. şi reg.) purtare, (reg.) poziţie, stare. *(0~ înaintată.)* 4. *(BIOL.)* gestaţie. *(În timpul ~.)* 5. datorie, îndatorire, însărcinare, obligaţie, (înv.) dator, datorínţă, îndatorínţă. *(~ ia era să rezolvi problema.)* 6. datorie, îndatorire, obligaţie, oficiu. *(£i-a îndeplinit onorabil ~ de gazdă.)* 7. atribuţie, îndatorire, rol. *(Ce ~ ai în această comisie?)* 8. angajament, îndatorire, obligaţie, (pop.) legătură. *(~ ta faţă de el este...) 9.* răspundere, responsabilitate. *(Grea ~ şi-a luat.)* 10. însărcinare, misiune, (înv. şi reg.) slujbă, (înv.) memuriét, sărcinàre, solie. *(Si-a dus ~ până la capăt.)* 11. chemare, menire, misiune, rol, rost, (reg.) menínţă, (livr. fig.) sacerdóţiu. *(Şi-a împlinit ~.)* 12. funcţie, rol. *(Ce ~ îndeplineşte această piesă în ansamblu ?)* 13. *(FIZ.)* electricitate. *(~ pozitivă.)* 14. *(FIZ.) sarcină electrică* = cantitate de electricitate. sarcofag s. v. COŞCIUG. SICRIU. sarcói s. v. COŢOFANĂ. SARD s., adj. 1. s. (înv.) sardinián. 2. adj. (rar) sárdic, (înv.) sardinián.

sardanapalésc adj. v. SARDANAPALIC.

SARDANAPALIC adj. (livr.) sardanapalésc. *(Banchet* ~.) sardanapalic adj. v. PANTAGRUELIC. SARDEA s. *(IHT.)* (rar) sardínă. *(~ în ulei.)*

SARDELÚŢĂ s. *(IHT.)* 1. *(Sprattus sprat-lus phalericus)* şprot. 2. *(Clupconella delica-lula)* gingirică.

sárdic adj. v. SARD. sardínă s. v. SARDEA. sardinián s., adj. v. SARD. sardonic adj. v. BATJOCORITOR. SARCASTIC.

SARE s. 1. *(CHIM.)* ' clorură de sodiu, (prin Maram.) slatină. *(A pune ~ in niân-care.)* 2. *(MIN.) sare gemă*=halit. 3. *(CHIM.) sare de lămâie* = acid citric, acid tartric. (pop.) săricică. 4. *(FARM.) sarea lui Gloubev* = mirabilit, sulfat de sodiu; *sare amară* = sare de Seidlitz, sulfat de magneziu; *sare de Seid-lilz* = sare amară, sulfat de magneziu.

sare s. v. DUH. HAZ. SPIRIT. UMOR. sare-ácră s. v. ALAUN. sare de cenuşă s. v. CARBONAT DE POTASIU. POTASĂ.

sare de leşie s. v. CARBONAT DE POTASIU. POTASĂ. '

sare de măcrís s. v. OXALAT ACID DE POTASIU.

sârghie s. v. MASĂ. TARABĂ. TEJGHEA. saríc s. v. TURBAN.

SARICĂ s. tundră, (Maram.) gúbă. *(~ de cioban.)*

sarigă s. v. OPOSUM. sárjă s. v. CERCEL.

SARMA s. (reg.) gălúşcă, pernúţă, (Ban. şi Transilv.) perişoáră, (Transilv. şi Bucov.) piróşcă. *(~ale cu carne de porc.)*

SARMÁT adj. sarmatic. *(Populaţii ~.)* SARMÁTIC adj. sarmat. *(Populaţii ~.)* sárniţă s. v. SOLNIŢĂ. sarsailă s. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. LUCÂFER. NAIBA. NECURATUL. SATANA. SATANĂ. SCARAOŢCHI. TARTOR.

sareán s. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

sarsaór s. v. LUCIFER. SATANA. SCARAOŢCHI. TARTOR.

sarsaoroálcă s. v. DIAVOLIŢĂ. DRĂCOAI-CĂ. TARTORIŢĂ. sarsaparíla s. v. SALCE. SARSÉLĂ s. *(ORNIT.; Anas creeca)* (rar) raţă mică.

SAS adj. săsesc. *(Populaţie ~.)* sáscă s. v. SĂSOAICĂ. VALE. SASCHÍU s. *(BOT.; Vinca herbacea* şi *minor)* (reg.) brebenóc, cununíţă, merişór, pervíncă.

saschíu s. v. GAROAFĂ. sastisi vb. v. PLICTISI. SĂTURA. URÎ-sastisíre s. v. PLICTISEALĂ. URÂT. sastisit adj. v. DERUTAT. DESCUMPĂNIT. DEZORIENTAT. ÎNCURCAT. NEDU-

MERIT. PERPLEX. PLICTISIT. SĂTUL. SĂTURAT. SCÂRBIT. ZĂPĂCIT. saşéu s. v. SĂCULEŢ. SĂCUŞOR. SAŞÍU adj., adv. 1. adj. chioriş, cruciş, încrucişat, pieziş, strabic, (pop.) şpanchíu, zbanghíu, (reg.) bazaóchi, ceacír, ceúr, chior, hónchiu, poncíş, (prin Transilv.) chiomb. *(Ochi~; privire ~.)* 2. adv. chiondorâş, chioriş, cruciş, încrucişat, strâmb, (pop.) pieziş, şpanchíu, (reg.) poncíş. *(Priveşte, se uită ~.)* SAT s. (înv. şi reg.) sălaş, (înv.) sălăşluíre. *(~e şi oraşe).*

sat s. v. ADĂPOST. AŞEZARE. CASĂ. CĂMIN. CÂMP. CORT. DOMICILIU. LOCUINŢĂ. OGOR. SĂLAŞ. ŢARINĂ.

SATANĂ s. 1. aghiuţă, demon, diavol, drac, încornoratul ţart.), naiba (art.), necuratul (art.), tartor, (livr.) belzebút, (rar) scaraoţchi, (pop. şi fam.) michidúţă, nichipércea (art.), pírlea (art.), sarsailă, (pop.) faraon, idol, împeliţátul (art.), mititelul (art.), nefir-tátul (art.), nevoia (art.), pârdálnicul (art.), procletul (art.), pustiul (art.), vicleanul (art.), cel-de-pe-comoáră, cel-din-báltă, ducă-se-pe-pustii, ucigă-1-crúcea, ucigă-1-toáca, (înv. şi reg.) mamón, săcrétul (art.), sótea (art.), (reg.) hâdáche, năpústul (art.), spurc, spurcat, şeitan, şótcă, ucigán, (Transilv., Ban. şi Maram.) bédă, (Mold. şi Bucov.) benga (art.), (prin Bucov.) carcandílă, (Transilv. şi Mold.) mutul (art.), (prin Mold. şi Bucov.) pocnetul (art.), (prin Olt.) sarsán, (prin Mold.) scalói, (prin Bucov.) şlactráfu (art.), (înv.) împiedicătórul (art.), nepriitórul (art.), (eufemistic) păcatul (art.). 2. (art.) lucifer, scaraoţchi, tartor, (pop.) sarsailă, vătáfu (art.), mamonul dracilor, michidúţă cel bătrin, (reg.) sarsaór. *(~ e căpetenia dracilor.)*

satanésc adj. v. DEMONIC. DIABOLIC. DIAVOLESC. DRĂCESC. INFERNAL. NECURAT. SATANIC.

SATANIC adj. demonic, diabolic, diavolesc, drăcesc, infernal, necurat, (livr.) demoniac, mefistofelic, (înv. şi pop.) satanésc, (înv.) demonicésc, mamónic, satanicésc. *(Planuri ~.)*

satanicésc adj. v. DEMONIC. DIABOLIC. DIAVOLESC. DRĂCESC. INFERNAL. NECURAT.

SATANIC.

satará s. v. BELEA. BUCLUC. DANDANA. ÎNCURCĂTURĂ. NĂPASTĂ. NEAJUNS. NECAZ. NEMULŢUMIRE. NENOROCIRE. NEPLĂCERE. NEVOIE. PACOSTE. POCINOG. RĂU. SUPĂRARE.

satira vb. v. RIDICULIZA. SATIRIZA. *t SATIRĂ; £&. ^ridiculizare, satirizare, (fig.) biciuire. *(~ moravurilor din trecut.)*

SATIRIÁZIS s. *(MED.)* aidomanie.

SATÍRIC adj., s. 1. adj. sarcastic, (înv.) satiricésc, (fig.) biciuitór, caustic, incisiv, înţepător, muşcător, pişcătór, şfichiuitór, tăios, usturător. *(Ton ~.)* 2. adj. epigramatic, (fig.) caustic, incisiv, înţepător, muşcător, usturător. *(Poezie cu caracter ~.)* 3. s. (rar) satiríst. *(Gr. Alexandrescu a fost un mare ~.)*

satiricésc adj. v. SARCASTIC. SATIRIC.

satiríst s. v. SATIRIC.

SATIRIZA vb. a ridiculiza, (înv.) a satira, (fig.) a biciui. *(A ~ moravurile din trecut.)*

SATIRIZARE s. ridiculizare, satiră, (fig.) biciuire. *(~ moravurilor din trecut.)*

SATISFACE vb. 1. a împăca, a mulţumi. *(Măsura luată i-a ~ pe toţi.)* 2. a mulţumi, (pop.) a îndestula, (Ban., Transilv. şi Mold.) a joi. *(Recolta obţinută l-a ~.)* 3. a împlini, a îndeplini, a realiza, (înv.) a plini, (rar fig.) a sătura. *(I-a ~ dorinţa.)* 4. a asculta, a împlini, a îndeplini. *(I-a ~ toate capriciile.)* 5. a efectua, a executa, a face, a îndeplini, a presta. *(Îşi ~ serviciul militar.)*

SATISFACERE s. împlinire, îndeplinire, realizare, (rar) satisfacţie. *(~ dorinţei cuiva.)*

satisfacere s. v. MULŢUMIRE. SATISFACŢIE.

SATISFACŢIE s. 1. bucurie, desfătare, mângâiere, mulţumire, plăcere, (înv. şi pop.) mulţumită, (înv.) haz, mângâietúră. *(Simte o mare ~.)* 2. mulţumire, (rar) satisfacere. *(Am cel puţin ~ că...)*

satisfacţie s. v. ÎMPLINIRE. ÎNDEPLINIRE. REALIZARE. SATISFACERE.

SATISFĂCĂTOR adj. 1. acceptabil, admisibil, convenabil, mulţumitor, (fam.) pasabil. *(O soluţie ~ pentru ambele părţi.)* 2. îndestulător, mulţumitor, suficient. *(O cantitate ~.)*

SATISFĂCUT adj. 1. mulţumit, (înv. şi pop.) norocit, (înv. şi reg.) mulţumitor, (înv.) odihnit, (rar fig.) sătul. *(Un om pe deplin ~.)* 2. împăcat, mulţumit, (pop.) împăciuít. *(Cu inima ~.)* 3. bucuros, mulţumit, vesel, voios. *(Se duce ~ la lucru.)* 4. împlinit, îndeplinit, înfăptuit, realizat. *(Un vis ~.) A*

SATIR s. 1. tocător. *(~ de carne.)* 2. secure. *(~ călăului.)*

SATRAP s. despot, tiran. *(E un adevărat*

~.)

SATRAP IC adj. despotic, dictatorial, samavolnic, tiranic, (înv.) tiranicésc, tirănésc. *(Guvernare ~.)*

SATURARE s. saturaţie. *(Stare de ~ a unei soluţii.)*

SATURAT adj. (rar) sătul. *(Pămtnt ~ de ploi.)*

SATURAŢIE s. saturare. *(Stare de ~ a unei soluţii.)*

saturn s. v. PLUMB.

saţ s. v. AVERSIUNE. DEZGUST. GHIFTUIRE. GREAŢĂ. ÎMBUIBARE. ÎNDOPARE. ÎNGREŢOŞARE. LĂCOMIE. NESAŢ. OROARE. REPULSIE. SATURARE. SCÂR-BĂ. SILĂ.

saţiát adj. v. MÂNCAT. SĂTUL. SĂTURAT.

saţietate s. v. SATURARE.

SAU conj. fie, ori, (înv. şi reg.) au, oare, (prin Transilv.) măcar, (înv.) săvái. *(~ bărbaţi, ~ femei.)*

sáur adj. v. ACRU. BĂTUT. PRINS.

SAVANT s., adj. 1. s. cărturar, erudit, învăţat, (înv.) diac, (grecism înv.) sofologió-

tatos. *(Un ~ celebru.)* 2. adj. citit, erudit, învăţat, (livr.) doct, (livr. rar) sapient, (pop.) ştiut, (înv. şi reg.) pricopsit, ştiutor. *(Un om ~.)* 3. adj. cărturăresc, cult, livresc. *(Formaţie lexicală ~.)* 4. adj. rafinat. *(O ~ minuire a efectelor sonore.)*

savanteríe s. v. PEDANTERIE. PEDANTISM. PREŢIOZITATE.

savantlâc s. v. ERUDIŢIE. PEDANTERIE. PEDANTISM. PREŢIOZITATE. ŞTIINŢĂ. SAVOARE s. 1. suculentă. *(~ unui aliment.)* 2. deliciu. *(~ unei* mâncări.*)*

savoare s. v. DELECTARE. DESFĂTARE. FARMEC. ÎNCÂNTARE. PLĂCERE. VOLUPTATE. VRAJĂ.

SAVONIÉRĂ s. săpunieră. SAVURA vb. a degusta, (rar) a legumi. *(A ~ mtncarea.)*

SAVURARE s. degustare, degustaţie. *(~ prăjiturii.)*

SAVÚRĂ s. *(MAR.)* balast, lest. *(~* u*nei nave comerciale.)*

SAVUROS adj. apetisant, bun, delicios, gustos, îmbietor, plăcut, suculent, (rar) pofticios, (arg.) mişto. *(O mâncare, o cină ~.)* savuros adj. v. AGREABIL. CAPTIVANT. CUCERITOR. DESFĂTĂTOR. FASCINANT. FERMECĂTOR. ÎNCÂNTĂTOR. PLĂCUT. RĂPITOR. SEDUCĂTOR. sazán s.v. CRAP.

sazolíc s.v. BIR. DARE. IMPOZIT. PROCENT. PROCENTAJ.

SĂ conj. de, şi. *(Stai ~ mă aştepţi.)* săbáş s. v. AER. ASPECT. CHIP. COMPORTAMENT. COMPORTARE. CONDUITĂ. DEPRINDERE. EXPRESIE. FAŢĂ. FIGURĂ. FIZIONOMIE. ÎNFĂŢIŞARE. MINĂ. OBICEI. OBIŞNUINŢĂ. OBRAZ. PURTARE.

săbăí vb. v. CROI. TĂIA. săbăire s. v. CROIRE. CROIT. săbăít s. v. CROIRE. CROIT. săbăíţă s. v. CROITOREASĂ. săbăşág s. v. CONCEDIU. ÎNVOIRE. PERMISIE. VACANŢĂ.

săbáu s. v. BLĂNAR. COJOCAR. CROITOR.

♦SĂBIA vb. (reg.) a săbui. *(Îl ~ pe duşman.)* săbicioáră s. v. SABIE. SABIŢĂ. SĂBIOA-RĂ. SĂBIUŢĂ.

săbiíţă s. v. SABIE. SABIŢĂ. SĂBIOARĂ. SĂBIUŢĂ.

SĂBIOARĂ s. 1, săbiuţă, (reg.) săbiúşcă. *(Sabie mică sau ~.)* 2. *(IHT.i Pelecus cul-tratus)* sabie, sabiţă, săbiuţă, (reg.) bfrcie, săbicioáră, săbiíţă.

săbioáră s. v. ALBIŞOARĂ. GLADIOLĂ.

OBLEŢ. SĂBIUŢĂ. SOREAN.

săbiúşcă s. v. SĂBIOARĂ. SĂBIUŢĂ.

SĂBIUŢĂ s. 1. săbioáră, (reg.) săbiúşcă. *(Sabie mică sau ~.)* 2. *(BOT.; Gladiolus imbricatus)* (reg.) cocardău, cocoşícă, rogoz, săbioáră, săgeată, săgeţeá, secerele (pl.), spatareáză, crin-vânăt, (Transilv.) coasă, (Ban.) ecerúie, (Ban. şi Transilv.) spetează. *3.(IHT.; Pelecus cultratus)* sabie, sabiţă, săbioáră, (reg.) bírcie, săbicioáră. săbiíţă.

săbiuţă s. v. CIOC-ÎNTORS. GLADIOLĂ. NĂVODAR.

săbláznă s. v. ABATERE. ADEMENIRE. ATRACŢIE. CULPABILITATE. CULPĂ. EROARE. GREŞEALĂ. ISPITĂ. NECAZ. NEPLĂCERE. PĂCAT. POLUŢIE. SEDUCERE. SEDUCŢIE. SPERMATOREE. SUPĂRARE. TENTAŢIE. VINĂ. VINOVĂŢIE.

săblăzní vb. v. GREŞI. PĂCĂTUI.

săblăznitór adj.,s. v. PĂCĂTOS.

săbui vb. v. SĂBIA.

săcástru s. v. ŞIRĂ.

săeătéu s. v. SĂCULEŢ. SĂCUSOR.

săciuít adj. v. DEFRIŞAT. DESPĂDURIT.

săciuit s. v. DEFRIŞARE. DEFRIŞAT. DESPĂDURIRE.

săcotéi s. v. SĂCULEŢ. SĂCUSOR.

săcrét adj. v. ASCUNS.' DEŞERT. DOSIT. DOSNIC. FERIT. GOL. IZOLAT. LĂTURALNIC. NECĂLCAT. NECULTIVAT. NELOCUIT. NEPOPULAT. NESTRĂBĂTUT. NEUMBLAT. PUSTIU. RETRAS. SĂLBATIC. SINGURATIC. TAINIC. TĂINUIT. VID.

săcrét adj., s. v. AFURISIT. BLESTEMAT. CÂINOS. HAIN. ÎNDRĂCIT. RĂU. TICĂLOS.

săcrétul s. art. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

sácsie s. v. CURĂTURĂ.

săeúi s. v. SĂCULEŢ. SĂCUSOR. SEDILĂ. TRĂISTUŢĂ.

săcuiéţ s. v. SĂCULEŢ. SĂCUSOR. SEDILĂ.

săculeţe s. v. SĂCULEŢ. SĂCUSOR. SEDILĂ.

SĂCULEŢ s. 1. săcuşor, (franţuzisrn(saşéu, (înv. şi reg.) săcultéţ, (reg.) săeătéu, săcúi, săcuiéţ, săculteáţă, săcúţ, tábéică, tăbâltóc, (prin Ban.) bătăcúí, (prin Olt. şi Transilv.) săcotéi, (prin Munt. şi Olt.) săculeţe, íprin Mold. şi Bucov.) tăbuiéţ, tăfîlcâ, (Mold.) ţóşcă. *(Un sac mic sau un ~.)* 2. traistă, (reg.) jácă. *(~ cu merinde.)* 3. sedilă, (reg.) sac, săcúi, săcuiéţ, săculeţe, scurgătoáre, zăgfrnă. *(~ pentru scurs brtnza.)*

săculeţ s. v. SCROT.

săculteáţă s. v. SĂCULEŢ. SĂCUŞOR.

săcultéţ s. v. SĂCULEŢ. SĂCUŞOR.

SĂCUŞÓR s. săculeţ, (franţuzism) saşéu, (înv. şi reg.) săcultéţ, (reg.) săeătéu, săcúi, săcuiéţ, săculteáţă, săcúţ, tăbéică, tăbâltóc, (prin Ban.) bătăcúi, (prin Olt. şi Transilv.) săcotéi, (prin Munt. şi Olt.) săculeţe, (prin Mold. şi Bucov.) tăbuiéţ, tăfílcă, (Mold.) ţóşcă. *(Un sac mic sau un ~.)*

săcúţ s. v. SĂCULEŢ. SĂCUŞOR.

•SĂDÉLCĂ s. *(AGRIC.)* (reg.) sădélniţă, sădílă, sighíncă. *(~ pentru sădit răsadurile.)* sădélniţă s. v. SĂDELCĂ.

SĂDÍ vb. a planta, a pune, a răsădi, a transplanta, (rar) a semăna, (pop.) a presădi, (prin Munt.) a prosădi, (Transilv.) a răstăvi, (înv.)

a împlinta, a plăntălui, a străplanta. *(A ~ <loi puieţi.)*

sădi v'b. v. AŞEZA. CONSTITUI. CREA. CTITORI. FIXĂ. FUNDA. INSTALA. INSTITUI. ÎNFIINŢA. ÎNTEMEIA. OPRI. ORGANIZA. STABILI. STATORNICI.

sădíiă s. v. SĂDELCĂ. SĂDÍRE s. plantare, plantat, punere, pus, răsădire. răsădit, sădit, transplantare, (rar) transplantáţie, (pop.) presădíre, (înv.) plantaţie. *(~ puiefilor.)*

sădire s. v.' PLANTAŢIE.

SĂDIT adj. plantat, răsădit, transplantat, (pop. i prcsădít, (Transilv.) răstăvít. *(Răsaduri ~.)*

SĂDIT s. plantare, plantat, punere, pus, răsădir, răsădit, sădire, transplantare, (rar) transplantáţie, (pop.) presădíre, (înv.) plantaţie. *(~ puiefilor.)*

sădit s. v. BUTÁŞIRE.

SĂDÂTÓR s. 1. plantator, (înv.) răsăditór. *(~ (te Pilă de vie.)* 2. *(TEHN.)* plantator. (~ *este o unealtă agricolă.)*

sădâtnră s. v. PLANTAŢIE.

săíindel-de-câmp s. pi. v. FIEREA-PĂMÂN-TULUI. POTROACĂ. TINTAURĂ.

săgár s. v. LUPTĂTOR. MILITAR. OSTAŞ. OŞTEAN. RĂZBOINIC. SOLDAT.

săgeáe s. v. CANAF. CEAPRĂZĂRIE. CIUCURE. CRĂCĂNA. PIROSTRIE.

săgeacár s. v. CEAPRAZAR.

săgeata-Iul-Dumnezeu s. v. VERIGEL.

SĂGEATĂ s. 1. (reg.) răpezitór, (înv.) săhăi-dác. *(O ~ pornită din arc.)* 2. (reg.) suliţă. *(~ pe mormintul unui tinăr.)* 3. *(CONSTR.)* (reg.) suliţă. *(~ pe coama caselor ţărăneşti.) 4. (TEHN.)* aripă, spetează. *(~ la roata morii de vini.)* 5. *(TEHN.)* (reg.) cólur. *(~ la aripa morii de vint.)* 6. *(TEHN.)* fofează, (Mole!.) col. *(~ la moara de vint.)* 7. *(GEOGR.) săgeată literală* = perisip, cordon litoral. 8. *(BOT.) săgeata-apei (Sagittaria sagittifolia)* = (reg.) iarba-săgéţii.

săgeată s. v. COARDĂ. CORD AR. FULGER. ÎN.TUNGHIETURĂ. ÎNTINZĂTOR. ÎNŢEPĂTURĂ. JUNGHI. JUNGHIETURĂ. PÂRGHIE. SĂBIUŢĂ. STRUNĂ. TRĂSNET. TRĂSNITURĂ.

săgét adj. v. BIET. NENOROCIT. NEVOIAŞ. SĂRAC. SĂRMAN.

săgeta vb. v. DEOCHEA. FULGERA. ÎNJUNGHIA. ÎNŢEPA. TRĂSNI.

săgvtír s. v. ARCAŞ. SĂGETĂTOR.

SĂGETÁRE s. săgetat, săgetătură.

săgetíş s. v. ARCAŞ. SĂGETĂTOR.

SĂGETAT s. săgetare, săgetătură.

SĂGETĂTOR s. î. arcaş, (înv. şi pop.) săgetár, (înv.) sâgetáş. *(~ din armata lui Ştefan cel Mare.) 2. (ASTRON.;* art.*)* arcaşul (art.). *(~ este numele unei constelaţii.)*

SĂGETĂTURĂ s. 1. săgetare, săgetat. *(~ de urc.)* 2.* *(MED.)* (reg.) săgetúră.

săgetătură s. v. ÎNJUNGHIETURĂ. ÎNŢEPĂTURĂ. JUNGHI. JUNGHIETURĂ.

săgetúră s. v. SĂGETĂTURĂ.

săgetată s. v. SĂGEŢEA. SĂGEŢICĂ. SĂGEŢEÁ s. săgeţică, (înv.) săgetúţă.

săgeţeá s. v. SĂBIUŢĂ.

SĂGEŢÍCĂ s. săgeţea, (înv.) săgetúţă.

săgeţică s. v. BUCHET. CIOCUL-BERZEI. GREGHETIN.

săghiéş s. v. CINTEZĂ.

săgneálă s. v. SAGNĂ.

săgní vb. v. ÎNFIERA. RĂNI.

săgníre s. v. ÎNFIERARE.

săgnitíiră s. v. SAGNĂ.

săhăidác s. v. SĂGEATĂ. TOLBĂ.

săhălbár s. v. CĂRBUNAR.

săiástră s. v. ZÂNxA.

săidăcăríe s. v. HARNAŞAMENT.

SĂLAŞ s. 1. adăpost, găzduire, (pop.)sălăş-luíre. *(Cere ~; se îngrijeşte de ~.)* 2. adăpost, aşezare, casă, cămin, domiciliu, locuinţă, (reg.) sălăşnă, (Transilv., Ban. şi Bucov.) cortél, (înv.) locaş, mutare, mutat, odaie, sat, sălaş-luínţă, sălăşluíre, şedere, şezământ, şezut, (fig.) bârlóg, cuib, culcuş. *(Unde îşi are el ~ ?)* 3. aşezare, şatră. *(~ de ţigani.)* 4. bârlog, cuib, culcuş, vizuină, (reg.) cobârlău, cóvru, míşină, vizunie, (prin Ban.) cârtóg, (prin Transilv.) scorciób, (prin Ban.) viezuríme, viezurínă. *(~ unui animal sălbatic.)*

sălaş s. v. ACARET. AŞTERNUT. CAMPAMENT. CĂTUN. CORT. COŞCIUG. CULCUŞ. DEPENDINŢĂ. GRAJD. LAGĂR. PAT. PLACENTĂ. REŞEDINŢĂ. SAT. SEDIU. SICRIU. STAUL. STÂNĂ. TABĂRĂ. TÂRLĂ.

sălăşnă s. v. ADĂPOST. AŞEZARE. CASĂ. CĂMIN. DOMICILIU. LOCUINŢĂ. SĂLAŞ.

sălăbăríe s. v. CONSTRÂNGERE. FORŢĂ. SILĂ. SILNICIE. VIOLENŢĂ.

sălăgeá s. v. GRÂUSOR. SĂLĂŢEA. UNTI-SOR.

sălăsí vb. v. ADĂPOSTI. DOMICILIA. FI. GĂZDUI. LOCUI. MÂNEA. PRIMI. STA. ŞEDEA.

TRAGE. TRĂI. VIEŢUI.

sălăşltoáre s. v. OSUL-IEPURELUI.

sălăşlui vb. v. ADĂPOSTI. AŞEZA. DOMICILIA. FI. FIXA. GĂZDUI. INSTALA. LOCUI. MÂNEA. OPRI. PRIMI. STA. STABILI. STATORNICI. ŞEDEA. TRAGE. TRĂI. VIEŢUI.

sălăşluínfă s. v. ADĂPOST. AŞEZARE. CASĂ. CĂMIN. DOMICILIU. LOCUINŢĂ. SĂLAŞ. TRAI. VIAŢĂ. VIEŢUIRE.

sălăşluíre s. v. ADĂPOST. AŞEZARE. CASĂ. CĂMIN. CĂTUN. DOMICILIU. GĂZDUIRE. LOCUINŢĂ. POPAS. POPOSIRE. SAT. SĂLAŞ. TRAI. VIAŢĂ. VIEŢUIRE.

sălăşluitór s. v. LOCUITOR.

sălăştioáră s. v. OSUL-IEPURELUI.

sălăşuí vb. v. ADĂPOSTI. AŞEZA. DOMICILIA. FI. FIXA. GĂZDUI. INSTALA. LOCUI. MÂNEA. OPRI. PRIMI. STA. STABILI. STATORNICI. ŞEDEA. TRAGE. TRĂI. VIEŢUI.

SĂLĂŢEÁ s. *(BOT.)* 1. *(Ranunculus ficaria)* griuşor, untişor, (reg.) sălăgeá, calce-mícă, salată-de-cítnp,scânteiuţă-gálbenă, (Munt.)

s corbutăríţă. 2, *(Aposeris foelida)* (rcg.) salata-cíinilor.

sălăţcá s. v. ROSTOPASCĂ. UNTIŞOR. sălăţica-zídului s. v. RĂSFUG. SĂLBATIC adj., adv. 1. adj. (rar) pădureţ. *(Animale ~e şi animale domestice.)* 2. adj. nedomesticit, neâmblânzit, (pop.) sireáp. *(Cal ' –.)* 3. adj. aprig, focos, nestăpânit, sireap, vijelios, (înv.) zmeiós. *(Un armăsar ~.)* 4. adj. barbar, primitiv, (înv.) sireáp, várvar, vărvă-résc. *(Triburi, neamuri ~.)* 5. adj. înapoiat, neevoluat, primitiv, rudimentar. *(Duceau o piaţă ~, în caverne.)* 6. adj. necivilizat, primitiv. *(Aşezări ~.)* 7. adj., adv. aprig, aspru, barbar, brutal, câinos, crâncen, crud, crunt, cumplit, feroce, fioros, hain, inuman, necruţător, neiertător, neâmblânzit, neânduplecat, neândurat, neândurător, nemilos, neomenos, neuman, rău, sângeros, violent, (livr.) sanguinar, (înv. şi pop.) năsílnic, (înv. şi reg.) tare, (reg.) pogan, (Mold. şi Bucov.) avan, hapsín, (înv.) jestóc, ncomenít, sanguínic, sălbăticós, sireáp, (fig.) dur, negru. *(Om ~; se poartă ~.)* 8. adj. aprig, furtunos, impetuos, impulsiv, iute, înflăcărat, înfocat, năvalnic, nedomolit, nepotolit, nestăpânit, nestăvilit, tumultuos, vehement, violent, (fig.) aprins, viforos, vijelios, vulcanic. *(Temperament ~.)* 9. adj. animalic, bestial, feroce, fioros. *(Gest ~.)* 10. adj. barbar, crud, feroce, inuman, nemilos, neomenos, (înv.) vărvărésc, (fig.) dur. *(Un procedeu ~.)* 11. adj. aprig, cumplit, groaznic, înfiorător, înfricoşător, îngrozitor, nebun, violent. *(O pasiune ~ îl măcina.)* 12. adj. fricos, sperios, temător, (livr.) timorat. *(De ce eşti atit de ~ ?)* 13. adj. *(BOT.)* pădureţ, (pop.) mistreţ, mistricít. *(Păr ~.)* 14. adj. *(BOT.)* (pop.) pădureţ, (înv. şi reg.) păduratic, pădurésc. *(Fruct ~.)* 15. adj. natural, (livr.) frust. *(Frumuseţea ~ a Bucegilor.)* 16. adj. deşert, gol, necultivat, pustiu, vid, (înv. şi reg.) săcrét, (înv.) pustiiciós, pustiit. *(Un loc, un ţinut ~.)*

sălbătă'címe s. v. ASPRIME. BARBARIE. BRUTALITATE. CRUZIME. FEROCITATE. NEÂNDURARE. NEOMENIE. PUSTIETATE. PUSTIU. RĂUTATE. SĂLBĂTICIE. VIOLENŢĂ. VITREGIE.

sălbătăciúne s. v. BARBARIE. PRIMITIVISM. PRIMITIVITATE. PUSTIETATE. PUS. TIU. SĂLBĂTICIE.

sălbăticeşte adv. v. BRUTAL. VIOLENT.

SĂLBĂTICÍ vb. 1. (rar) a (se) primitiviza,

(înv.) a (se) insălbătici, a (se) sirepi. *(S-a ~*

de lot.) 2. a se paragini, (reg.) a se pârlogi, (înv.)

a se pustii. *(Grădina s-a ~.)*

sălbătici vb. v. AGITA. CLOCOTI. FRĂ-MÂNTA. FREMĂTA. ÎNVOLBURA. ZBATE. ZBUCIUMA.

SĂLBĂTICÍE s. 1. barbarie, primitivism, primitivitate, (înv.) barbarism, sălbătăciúne, sălbăticíme. *(Starea de ~ a unui trib.)* 2. animalitate, bestialitate, ferocitate. *(~ unui asasin.)* 3. asprime, barbarie, brutalitate, cruzime, ferocitate, neândurare, neomenie, răutate, vio-

lenţă, vitregie, (rar) nemílă, nemilostâvíre, (pop.) ciiníe, câinoşénie, (înv. şi reg.) năsilni-cíe, (înv.) crincenie, cruzíe, cumpliciúne, cum-plíre, grozăvie, neomeníre, răiciúne, sălbătă-címe, sălbăticiune, sirepíe, varvaríe, (fig.) duritate. *(~ purtării cuiva.)* 4. pustietate, pustiu, (rar) sălbătăciúne, (înv.) sălbătăcíme. *(~ locurilor.)* 5. paragină, părăginire, părăsire. *(Parc lăsat în ~.)*

sălbăticie s. v. BESTIE. DIHANIE. FIARĂ. JIVINĂ. LIGHIOANĂ. PALEOLITIC. SĂLBĂTICIUNE.

sălbăticíme s. v. BARBARIE. BESTIE. DIHANIE. FIARĂ. JIVINĂ. LIGHIOANĂ. PRIMITIVISM. PRIMITIVITATE. SĂLBĂTICIE. SĂLBĂTICIUNE.

SĂLBĂTICIT adj. neângrijit, părăginit,(reg.> părăginós. *(O grădină ~.)*

sălbăticitúră s. v. BESTIE. DIHANIE. FIARĂ. JIVINĂ. LIGHIOANĂ. SĂLBĂTICIUNE.

SĂLBĂTICIUNE s. bestie, dihanie, fiară, jivină, lighioană, (pop.) gádină, jigánie, (reg.) ciută, sălbăticie, sălbăticíme. (Transiiv. şi Mold.) gad, (Transiiv.) sălbăticitúră. *(În pădure trăiesc multe ~.)*

sălbăticiune s. v. ASPRIME. BARBARIE. BRUTALITATE. CRUZIME. FEROCITATE. NEÂNDURARE. NEOMENIE. RĂUTATE. SĂLBĂTICIE. VIOLENŢĂ. VITREGIE.

sălbăticós adj., adv. v. APRIG. ASPRU. BARBAR. BRUTAL. CÂINOS. CRÂNCEN. CRUD. CRUNT. CUMPLIT. FEROCE. FIOROS. HAIN. INUMAN. NECRUŢĂTOR. NEIERTĂTOR. NEÂMBLÂNZIT. NEÂNDUPLECAT. NEÂNDURAT. NEÂNDURĂTOR. NEMILOS. NEOMENOS. NEUMAN. RĂU. SĂLBATIC. SÂNGEROS. VIOLENT.

SĂLBĂŢÍE s. *(BOT.; Lolium temulen-tum)* (reg.) beţie, ciormoiág, năgără, nebuná-riţă, nebuneală, neghină, obsígă, odós, zizá-nie.

sălbăţíe s. v. RAIGRAS ENGLEZESC. 2 IZ AN IE.

sălbioáră s. v. SĂLBULIŢĂ.

SĂLBULÂŢĂ s. (rar) sălbioáră. *(O ~ de galbeni.)*

sălcári s. pi. v. SĂLCET. SĂLCIŞ.

sălcăríţă s. v. PITULICE.

SĂLCET s. sălciş, (reg.) sălcíme, sălciniş, (vestul Transiiv.) sălcári (pl.). *(Un ~ crescut pe malul*

apei.)

SĂLCÍCĂ s. *(BOT.)* sălcioarâ.

sălcícă s. v. LOZIE. MLAJĂ. RĂCHITĂ.

sălcíme s. v. SĂLCET. SĂLCIŞ.

sălciníş s. v. SĂLCET. SĂLCIŞ.

SĂLCIOÁRĂ s. *(BOT.)* sălcică. *(*O *salcie mică sau o ~.)*

sălcioáră s. v. LOZIE. MLAJĂ. RĂCHITĂ. RĂCHIŢICĂ. SĂPUNELE. SCÂNTEIUŢĂ. SÂNZIENE-DE-GRĂDINĂ.

sălciós adj. v. FAD. LEŞIETIC. LEŞIOS. SĂLCIU. SEARBĂD.

SĂLCÍŞ s. sălcet, (reg.) sălcíme, sălciniş, (vestul Transiiv.) sălcári (pl.). *(Un ~* crescut *pe malul apei.)*

SĂLCÍU adj. fad, leşietic, leşios, searbăd, (înv.) sălciós, sălcós. *(Gust ~.)*

sălciu adj. v. ANOST. NEINTERESANT. PLICTICOS. PLICTISITOR. sălciută mirositoare s. v. RĂCHIŢICĂ. sălcós adj. v. FAD. LEŞIETIC. LEŞIOS. SĂLCIU. SEARBĂD. sălcHţă s. v. TROSCOT DE APĂ. sălíe s. v. GIULGIU. LINŢOLIU. VOALETĂ. sălângă s. v. AŞCHIE. SURCEA. SURCICĂ. ŢANDĂRA.

SĂLTĂ vb. 1. a (se) ridica, a (se) sui, a (se) urca. *(~ sacul in căruţă; 11 ~ pe genunchi.)* 2. a înălţa, a ridica. *(~ din umeri.)* 3. a sări, a ţopăi, (reg.) a hopăi. *(Nu mai ~ atâtal)* 4. a sări. *(~ peste gard.)* 5. a sări, (reg.) a zăleti. *(~ în înălţime.)*

sălta vb. v. AGITA. CLOCOTI. CREŞTE. DANSA. DEZVOLTA. FRĂMÂNTA. FREMĂTA. ÎNĂLŢA. ÎNVOLBURA. JUCA. LEGĂNA. MĂRI. MIŞCA. TRESALTĂ. ZBATE. ZBUCIUMA.

SĂLTARE s. 1. ridicare, ridicat, săltat, suire, suit, urcare, urcat. *(~ sacului tn căruia.)* 2. sărire, sărit. *(~ într-un picior.)*

săltare s. v. ARDOARE. AVÂNT. BĂTAIE. DANS. DEZVOLTARE. ELAN. ENTUZIASM. EVOLUŢIE. ÎNAINTARE. ÎNFLĂCĂRARE. ÎNFOCARE. ÎNSUFLEŢIRE. JOC. MERS-ÎNAINTE. PALPITARE. PALPITAŢIE. PASIUNE. PATIMĂ. PORNIRE. PROGRES. PROPĂŞIRE. PULSAŢIE. SALT. SĂLTĂ-TURĂ. SĂRITURĂ. TICĂIT. TRESĂRIRE. ŢOPĂIALĂ. ŢOPĂIT. ŢOPĂITURĂ. ZBATERE. ZVÂCNEALĂ. ZVÂCNET. ZVÂCNI-RE. ZVÂCNIT. ZVÂCNITURĂ.

SĂLTAT adj. 1. înălţat, ridicat. *(Cu capetele puţin ~.)* 2. săltăreţ, sprinten, vioi, zglobiu, (rar) săltătór. *(Zborul ~ al rindunicii.)* 3. ritmat, sacadat, săltăreţ, săltătór, (prin Mold. şi Bucov.) scuturat. *(Un dans popular ~.)* săKát adj. v. CRESCUT. DEZVOLTAT. MĂRICEL. MĂRIŞOR.

săltat adj., s.v. ALIENAT. DEMENT. DESCREIERAT. ÎNNEBUNIT. NEBUN. SMINTIT. ŢICNIT.

SĂLTAT s. ridicare, ridicat, săltare, suire, suit, urcare, urcat. *(~ sacului în căruţă.)* SĂLTĂREŢ adj. 1. ritmat, sacadat, săltat, săltătór, (prin Mold. şi Bucov.) scuturat. *(Un dans popular ~.)* 2. săltat, sprinten, vioi, zglobiu, (rar) săltătór. *(Zborul ~ al rindunicii.)* 3. (rar) săltătór. *(Valuri ~.)*

săltăfoáre s. v. CONVULSIE. LEAGĂN. SPASM.

SĂLTĂTÓR adj. ritmat, sacadat, săltat, săltăreţ, (prin Mold. şi Bucov.) scuturat. *(Un dans popular*

~.)

săltătór adj. v. SĂLTAT. SĂLTĂREŢ. SPRINTEN. VIOI. ZGLOBIU.

SÂLTÁTURĂ s. salt, săritură, (pop.) săriță, (reg.) saitóc, zburdătúră, (înv.) săltare. *(Dintr-o ~...)* săltătúră s. v. DANS. JOC.

sălteálă s. v. ALIENARE. xALIENAŢIE. BOALĂ MINTALĂ. DEMENŢĂ. NEBUNIE. SMINTEALĂ. SMINTIRE. ŢICNEALĂ.

săluí vb.v. ADĂPOSTI. GĂZDUI. MÂNEA. PRIMI. TRAGE.

SĂLVIE s. *(BOT.) sălvie austriacă (Saloia austriaca)* = (reg.) coada-lúpului, urechea-pórcului; *sălvie de Etiopia (Saloia aethiopis)* = (reg.) desfăcătoare, şerlái, tutunáş, iarba-sfân-tului-Ión.

sălvie de pădure s. v. COADA-VACII. JALE.

sămăchíşă s. v. BRUMĂREA. CHIŞLEAG. CORONIŞTE. STRĂGHEAŢĂ.

sămădáş s. v. CALCUL. DARE DE SEAMĂ. RAPORT. REFERAT. SITUAŢIE. SOCOTEALĂ.

sămădáu s. v. CASIER. CONTABIL.

sámăduşág s. v. CONTABILITATE.

sămăluí vb. v. APRECIA. CALCULA. CHIB-ZUI. ESTIMA. EVALUA. GÂNDI. JUDECA. MĂSURA. NUMĂRA. PREŢUI. SOCOTI.

sămăluíre s. v. CALCUL. CALCULARE. CHIBZUIALĂ. CHIBZUINŢĂ. CHIBZUIRE. CUMINŢENIE. CUMPĂT. CUMPĂTARE. ÎNŢELEPCIUNE. JUDECATĂ. MĂSURĂ. MINTE. MODERAŢIE. RAŢIUNE. SOCOTEALĂ. SOCOTINŢĂ. SOCOTIRE. SOCOTIT. TACT.

SĂMĂRÁŞ s. sămărel. *(~ pentru cattri.)*

SĂMĂRÉL s. sămăraş. *(~ pentru măgari.)*

sămărít adj. v. VESEL. VOIOS.

sămcúţă s. v. BRÂNCUŢĂ. CUCUTĂ-DE-PÂDURE. ŞOPÂRLIŢĂ.

sămlnţá vb. v. ÎNSĂMÂNŢA. SEMĂNA.

sămlnţár s. v. TÁRTĂCUŢĂ. TIGVĂ. TÂLV.

sămlnţáre s. v. ÎNSĂMÂNŢARE. ÎNSĂMÂN-ŢAT. SEMĂNARE. SEMĂNAT. SEMĂNĂTURĂ.

SĂMINŢĂ s. 1. (reg.) sad, (înv.) plod. *(Are ~ superioară pentru semănat.)* 2. boabă, bob, grăunte, (reg.) boámbă, boánă. *(~ de griu.)* 3. sâmbure. *(Mănlncă ~ de dovleac.)*

sămínţă s. v. CATEGORIE. CAUZĂ. CO-BORÂTOR. CONSIDERENT. DESCENDENT. FAMILIE. FEL. GEN. IZVOR. MICROB. MOBIL. MOTIV. NEAM. ODRASLĂ. PRETEXT. PRICINĂ. PRILEJ. PROGENITURĂ. RASĂ. RAŢIUNE. SCOBORÂTOR. SEMINŢIE. SOI. SPECIE. SPERMATOZOID. SPERMĂ. SPEŢĂ. TEMEI. TIP. TRIB. URMAŞ. VIŢĂ. VLĂSTAR. sămlnţós adj. v. FECUND. PROLIFIC, samsari vb. v. NEGOCIA. TRAFICA. sămsăríe s. v. MISITIE. SAMSARLÂC. SĂNĂTOS adj. 1. (pop.) nebolít. *(Sânt perfect ~.)* 2. intact, întreg, neatins, nevătămat, teafăr, valid, zdravăn, (pop.) nestricát, (înv. şi reg.) nebântuít, (reg.) neted. *(A scăpat ~ din accident.)* 3. întreg, normal, zdravăn. *(Eşli om ~, îţi dai seama ce ai făcut ?) 4.* bun, curat, nealterat, nestricat, nevătămător, neviciat, oxigenat,

ozonat, proaspăt, pur, purificat, salubru, tare. *(Aer ~.)*

sănătos adj. v. ADECVAT. BUN. CHIBZUIT. CONFORM. CONVENABIL. CORESPUNZĂTOR. CUVENIT. FOLOSITOR. GÂN-DIT. GROZAV. INDICAT. ÎNŢELEPT. JUDICIOS. NIMERIT. OPORTUN. POTRIVIT. RAŢIONAL. RECOMANDABIL. RECOMANDAT. REZONABIL. SOCOTIT. STRAŞNIC. TERIBIL. UTIL. ZDRAVĂN, sănătos adj., adv. v. SERIOS. STĂRUITOR. TEMEINIC.

sănăloşá vb. v. ÎNDREPTA. ÎNFIRIPA. ÎNSĂNĂTOŞI. ÎNTREMA. ÎNZDRĂVENI. LECUI. REFACE. RESTABILI. RIDICA. TĂMĂDUI. VINDECA.

sănătoşáre s. v. ÎNDREPTARE. ÎNFIRIPARE. ÎNSĂNĂTOŞIRE. ÎNTREMARE. ÎN-ZDRĂVENIRE. LECUIRE. REFACERE. RESTABILIRE. RIDICARE. TĂMĂDUIRE. VINDECARE.

sănătoşát adj. v. ÎNDREPTAT. ÎNFIRIPAT. ÎNSĂNĂTOŞIT. ÎNTREMAT. ÎNZDRĂVE-NIT. LECUIT. REFĂCUT. RESTABILIT. RIDICAT. TĂMĂDUIT. VINDECAT. săndulíe s. v. COVOR. SCOARŢĂ. SĂNIÁT s. săniere, săniuş. SĂNIÉRE s. săniat, săniuş. SĂNIOÁRĂ s. săniuţă, (reg.) săniúşcă, (prin Maram.) săniúcă, (prin Munt. şi Olt.) scârléte.

SĂNIŞOÁRĂ s. *(BOT.; Sanicula euro-paea)* (reg.) omag, şarponél, buruiană-de-dambla, cinci-fói, cinci-foi-mári, iarba-frân-tului, iarba-sasului. săniúcă s. v. SĂNIOÁRĂ. SĂNIUŢĂ. SĂNIUŞ s, 1, săniat, săniere*.* *2.* derdeluş, *(Mergem la* săniúşcă s. *v.* SĂNIOÁRĂ. SĂNIUŢĂ. SĂNIUŢĂ s. sănioară, (reg.) săniúşcă, (prin Maram.) săniúcă, (prin Munt. şi Olt.) scârléte. SĂPA vb. 1. a excava, a scobi. *(A ~ pă-mtntul.)* 2. *(AGRIC.)* a prăşi, (Olt.) a târşi. *(~ la porumb.)* 3. a (se) măcina, a (se) minca, a (se) roade, a (se) scobi. *(Apa ~ malul.)* 4. *(GEOL., GEOGR.)* a (se) eroda, a (se) roade, (reg.) a (se) coptorî, a (se) coptoroşi, (fig.) a (se) mânca, a (se) spăla. *(Apele ~ solul.)* 5. a ciopli, a sculpta, a tăia, (rar) a scobi, (Transilv. şi Maram.) a sferdi. *(A ~ in piatră un bust.)* 6. a imprima, a întipări. *(Vremea a ~ brazde adinei pe fruntea lui.)*

săpa vb. v. FIXA. RĂMÂNE. SCORMONI. SCURMA. SUBMINA. UZURPA.

SĂPARE s. 1. săpat, (înv.) săpătură. *(~ unui tunel, a unei finiini.)* 2. excavare. *(~ solului.)* 3. *(AGRIC.)* praşilă, prăsire, prăşit, sapă, săpat, (pop.) práşă, prăşitúră, (reg.) copoít, prăşeálă, săpătură, târşenít, tirşít. *(~ porumbului.)* 4. măcinare, roadere, săpat. *(~ malului de către ape.)* 5. *(GEOL., GEOGR.)* erodare, eroziune, roadere, şiroi-re, (fig.) spălare. *(Proces de ~ a solului.)* 6. cioplire, cioplit, săpat, sculptare, sculptat, tăiat, tăiere, (inv.) săpătură. *(~ unui bloc de marmură.)* săpare s. v. FIXARE, săpáş s. v. SĂPĂTOR.

SĂPAT adj. 1. *(GEOL., GEOGR.)* erodat, ros, (reg.) coptorít, coptoroşít. *(Un teren ~.)* 2. cioplit, sculptat, tăiat. *(Zid împodobit eu chipuri ~.)*

săpat adj. v. ACCIDENTAT. ÎNVĂLURAT. NEREGULAT. PRĂŞIT.

SĂPAT s. 1. săpare, (înv.) săpătură. *(~ unui tunel, al unei fintini.)* 2. *(AGRIC.)* praşilă, prăsire, prăşit, sapă, săpare, (pop.) práşă, prăşitúră, (reg.) copoít, prăşeálă, săpătură, târşenít, târşít. *(~ porumbului.)* 3. măcinare, roadere, săpare*.* *(~ malului de către ape.)* 4, cioplire, cioplit, săpare, sculptare, sculptat, tăiat, tăiere, (înv.) săpătură*.* *(~ unui bloc de marmură.)*

săpălău s. v. OTIC. TÂRNĂCOP.

săpălícă s. v. SAPĂ LIGĂ. SĂPĂLÍGĂ s. 1. săpuşoară, (reg.) săpúţă-*(O sapă mică sau ~.)* 2. *(AGRIC.)* (reg.) sapă, săpălícă, săpălúcă, sápălúgă, săpíţă, săpúcă, săpulíţă, săpuşoară, săpúţă, scrápină,

(Bucov. şi Maram.) şpiţác. *(~ se foloseşte In legumicultura.)*

săpălúcă s.v. SĂPĂLÍGĂ.

săpălúgă s. v. SĂPĂLÍGĂ.

săpătoare s. v. CAZMA. HÂRLEŢ. RARIŢĂ. SĂPĂTOR s. (franţuzism) sapéur, (înv.) săpáş. *(E ~ de profesie.)*

săpător s. v. GRAVOR. GROPAR. SCULPTOR.

SĂPĂTURĂ s. excavaţie. *(O ~ pentru fundaţia unui bloc.)*

săpătură s. v. CIOPLIRE. CIOPLIT. GRAVURĂ. PRASILĂ. PRĂSIRE. PRĂŞIT.SAPĂ. SĂPARE.SĂPAT. SCULPTARE. SCULPTAT. SCULPTURĂ. STAMPĂ. TĂIAT. TÁIERE-

săpită s. v. SĂPĂLÍGĂ.

săpói s. v. TÂRNĂCOP.

săptămina cărnii s. v. CÂRNELEAGĂ. HARŢI.

săptămina clisei s. v. CÂRNELEAGĂ. HARŢI.

săptămina curată s. v. CÂRNELEAGĂ. HARŢI.

săptămina de praguri s. v. CÂRNELEAGĂ. HARŢI.

săptămina hirţeáscă s. v. CÂRNELEAGĂ. HARŢI.

săptămina hârţii s. v. CÂRNELEAGĂ. HARŢI.

săptămina împestriţată s. v. CÂRNELEAGĂ. HARŢI.

săptămina imirstétă s. v. CÂRNELEAGĂ. HARŢI.

SĂPTĂMÂNÁL adj., s. 1. adj. (înv.) săptă-mânár. *(Vizită ~.)* 2. s., adj. hebdomadar. *(Un ~ de mare tiraj.)*

săptămina mistreáţă s. v. CÂRNELEAGĂ. HARŢI.

săptăminár adj. v. SĂPTĂMÂNÁL.

săptămina tărcată s. v. CÂRNELEAGĂ. HARŢI.

săptămina vârstátă s.v. CÂRNELEAGĂ. HARŢI.

SĂPTĂMINA s. (înv.) símbătă. *(Vine la noi de două ori pe ~.)* săpúcă s. v. SĂPĂLÍGĂ.

săpuiór s. v. CIUIN. ODAGACI. SĂPU-NARIŢĂ. săpuiíţă s. v. SĂPĂLIGĂ. săpun s. v. CIUIN. CLĂBUC. ODAGACI. SÂPUNARIŢĂ. SPUMĂ.

SĂPUNÁR s. (Înv.) săpungíu. *(~ul fabrică si vinde săpun.)*

săpunár s. v. CIUIN. ODAGACI. SÂPUNARIŢĂ.

săpunáre s. v. CIUIN. ODAGACI. SÂPUNARIŢĂ.

SĂPUNÁRIŢĂ s. *(BOT.: Saponaria offi-cinalis)* ciuin, odagaci, (reg.) berbecéi (pl.), grozdícă, juni (pl.), mieluşei (pl.), săpuiór, săpun, săpunár, săpunáş, săpunél, săpunioáră, săpunită, spumáriţă, văcărícă, văcărită, bu-ruiană-álbă, floarea-călugărului, floarea-stu-déntului, flori-álbe (pl.), flori-bătăi (pl.), flori-de-sopón (pl.), flori-de-tăietúră (pl.), iarbă-de-săpún, iarbă-de-soponít, mărarul-calului, rup-turi-de-mál (pl.),

spuma-cálului, (înv.) săpunáre, săpunărícă.

SĂPUNÁŞ s. săpunel.

săpunáş s. v. CIUIN. ODAGACI.SĂPUNÁRIŢĂ.

săpunărícă s. v. CIUIN. ODAGACI. SĂPUNÁRIŢĂ.

săpuneálă s. v. ADMONESTARE. CEARTĂ. CERTARE. CLĂBUC. DOJANA. DOJENIRE. IMPUTARE. MORALĂ. MUSTRARE. OBSERVAŢIE. REPROŞ. SĂPUNIRE. SĂPUNIT. SPUMĂ.

SĂPUNÉL s. 1. săpunaş. *(Săpun mic sau ~.)* 2. *(BOT.; Thymus comosus)* (reg.) cimbrişor. 3. *(BOT.; Aster novae-angliae;* la pi.) (reg.) dumitráş, pócrovă, sălcioáră, scintciúţe (pl.), vineţele (pl.), floarea-Sfintei-Marii, salbă-moále.

săpunél s. v. CIUIN. ODAGACI. SÂPUNARIŢĂ.

sâpunéle s. pi. v. SClNTEIUŢĂ. săpungíu s. v. SĂPUNÁR. săpuni vb. v. ADMONESTA. CERTA. DĂSCĂLI. DOJENI. MORALIZA. MUSTRA. SĂPUNIÉRĂ s. savonieră. *(Tine săpunul fn~.)*

săpunioáră s. v. CIUIN. ODAGACI. SÂPUNARIŢĂ.

SĂPUNÍRE s. săpunit, (rar) săpuneálă. *(~ corpului cuiva, la îmbăiere.)*

SĂPUNÍT s. săpunire, (rar) săpuneálă. *(~ corpului cuiva, la îmbăiere.)*

săpunită s. v. CIUIN. ODAGACI. SÂPUNARIŢĂ.

SĂPUŞOÁRĂ s. săpăligă, (reg.) săpúţă. săpuşoáră s. v. SĂPĂLIGĂ. săpúţă s. v. SĂPĂLIGÂ. SĂPUŞOÁRĂ. SĂRA vb. a (se) saliniza. *(Lacurile se pot ~.)*

SĂRAC adj., s. 1. adj., s. calic, necăjit, nevoiaş, sărman, (livr.) mizer, (rar) mofluz, (înv. şi pop.) neajuns, neavút, pirpiriu, (pop. şi fam.) nepricopsit, (pop.) sărăcan, (înv. şi reg.) mişel, slăbănog, (reg.) misăriciós, oárfăn, obielós, pământít, (Ban.) bedáş, (inv.) meáser, neputernic, neputincios,

sirománh, (fam., fig. şi depr.) păduchios. *(E un biet om ~ care trebuie ajutai.)* 2. adj. biet, nenorocit, nevoiaş, sărman, (livr.) mizer, pauper, (pop.) nemernic, păcătos, sărăcan, (înv. şi reg.) ticăit, ticălos, (prin Munt. şi Olt.) săgét, (înv.) cáinic, mişel, mişélos. *(Un ţăran ~;~ ui de minei)* 3. adj. mizerabil, sărăcăcios, umil. *(Un interior ~.)* 4. adj. modest, sărăcăcios, simplu. *(O nuntă ~.)* 5. adj. nefertil, neproductiv, neroditor, slab, steril, sterp, (rar) neród-nic, sărăcăcios, sec, (Transilv.) mácru, (înv.) neproducâtór, sterpós. *(Un sol ~.)* 6. adj. insuficient, neândestulător, nesatisfăcător, redus. *(Un inventar ~ de utilaje.)* 7. adj. redus. *(Are* im *vocabular ~.)* 8. adj. slab, (fig.) chior, orb. *(O lumină ~.)* 9. adj. banal, comun, neânsemnat, obişnuit. *(Viaţa piciorului X e uimitor de ~.)*

sărac adj., s.v. ORFAN. VĂDUV. sărac s. v. CERŞETOR. MILOG. sărár s. v. SOLNIŢĂ.

SĂRÁRE s. 1. sărat, (înv. şi reg.) sărătúră. *(~ peştelui, pentru conservare.)* 2. salinizare. *(~ apelor mării.)*

SĂRAT adj. salin. *(Lac ~.)* sărat adj. v. EXAGERAT. EXCESIV. EXORBITANT. MARE. RIDICAT. SCUMP. SĂRAT s. sărare, (inv. şi reg.) sărătúră. *(~ peştelui, pentru conservare.)* sărăbói s. v. TĂRTĂCUŢĂ. TIGVĂ. TÂLV. sărăcan adj. v. BIET. NENOROCIT. NEVOIAŞ. SĂRAC. SĂRMAN.

sărăcăcios adj. v. NEFERTIL. NEPRODUCTIV. NERODITOR. SĂRAC. SLAB. STERIL. STERP.

SĂRĂCĂCIOS adj., adv. I. adj. umil, (rar) meschin, (fam.) calicós. *(O casă ~.)* 2. adj. mizerabil, sărac, umil. *(Un interior ~.)* 3. adj. mizer, mizerabil, prăpădit. *(Un târg ~ de odinioară.)* 4. adj. modest, sărac, simplu. *(O nuntă ~.)* 5. adv. (înv.) mişeleşte. *(Se îmbracă ~.)* săracei adj., s. v. SĂRĂCUŢ. SĂRĂCÍ vb. 1. a calici, a (se) ruina, a scăpata, (înv. şi reg.) a sărmani, (înv.) a meseri, a mişeii, a (se) mofluzi, a (se) stinge, (fam.) a (se) decava, (fig.) a (se) toca, a (se) usca. *(A ~ de tot, nu mai are nimic.)* 2. a (se) pauperiza, a (se) proletariza.

sărăci vb. v. CĂINA. COMPĂTIMI. DE-PLÂNGE. PLÂNGE.

SĂRĂCÍE s. 1. mizerie, (pop.) scăpătáre, (înv. şi reg.) ticálă, (înv.) scăpăciúne, scăpată-ciúne. *(A murit in ~.)* 2. lipsă, mizerie, nevoie, (livr.) indigenţă, penurie, privaţiune, (înv. şi pop.) calicénie, calicie, neavére, (înv. şi reg.) níştotă, scumpete, ticăloşie, (reg.) sărăpánie, (inv.) meserătáte, mişelătáte, mişelíc, neputinţă, nevoínţă, scădere, scumpătáte. *(O acută ~ btntuia pe atunci.)* 3. insuficienţă, lipsă, (înv.) neajúngere. *(~ de legume pe piaţă-) 4.* nefertilitate, neproductivitate, nerodnicie, sterilitate, (rar) sterpăciúne. *(~ unui teren.)* sărăcie s. v. VĂDUVIE. sărăcílă s. v. AUSTRU. SĂRÂCÍME s. calicime.

sărăcín s.v. SARAZIN.

SĂRĂCÍRE s. 1. ruinare, scăpă tare, (înv.) mişelíre, (fam.) decavare. *(~ unui om bogat.)* 2. pauperizare, proletarizare. *(~ maselor.)*

SĂRĂCÍT adj. ruinat, scăpătat, (înv.) stins, (fam.) decavát. *(Un bogătaş ~.)*

sărăcústă s. v. SĂRINDAR.

SĂRĂCUŢ adj., s. (rar) sărăcél, (pop.) sărmanei, sărmănúţ, (reg.) sărmăncúţ. *(Un om cam ~.)*

sărăndíc adj., s. v. ORFAN.

sărăpúnie s. v. LIPSĂ. MIZERIE. NEVOIE. SĂRĂCIE.

sărăríe s. v. OCNĂ. SALINĂ. SOLNIŢĂ.

sărăríţă s. v. SOLNIŢĂ.

sărătór s. v. SOLNIŢĂ.

SĂRĂTURĂ s. 1. (pop. şi fam.) slatină. *(Ce e cu ~ asta de mâncare?)* 2. (înv. şi reg.) slatină. *(Terenuri fertile şi ~.)*

sărătúră S. v. SARAMURĂ. SĂRARE. SĂRAT.

sărătură-róşie s. v. BRÂNCĂ.

SĂRBĂTOARE s. 1. zi festivă, (înv. şi pop.) praznic, (înv.) sărbătoríe. *(Azi e mare ~, nu se lucrează.)* 2. festivitate, solemnitate. *(~ dezvelirii monumentului.)* 3. sărbătorire, serbare. *(~ nunţii lor.)*

sărbătoare s. v. FESTIVITATE. PETRECERE. SERBARE.

SĂRBĂTORESC adj. festiv, solemn, (înv.) solemnei. *(Adunare, zi, atmosferă ~.)*

SĂRBĂTOREŞTE adv. festiv, solemn. *(Străzile sint împodobite ~.)*

sărbători s. pi. v. CICLU. MENSTRUAŢIE. PERIOD.

SĂRBĂTORI vb. 1. a aniversa, a celebra, a prăznui, a serba, a ţine, (înv. şi reg.) a praz-nici. *(~ 25 de ani de căsătorie.)* 2. a comemora, a serba. *(~ un mare eveniment.)*

sărbătoríe s. v. FESTIVITATE. PETRECERE. SĂRBĂTOARE. SERBARE. ZI FESTIVĂ.

SĂRBĂTORÍRE s. 1. aniversare, celebrare, prăznuire, serbare, (reg.) prăznuiálă. *(~ unui secol de la...)* 2. sărbătoare, serbare. *(~ nunţii lor.)* 3. comemorare, serbare, (rar)come-moráţie, (înv.) pomană. *(~ unui eveniment important.)* 4. (înv.) obnovlénie. *(~ reântoar-cerii lui.)*

sărbătorire s. v. ELOGIERE. GLORIFICARE. LĂUDARE. MĂRIRE. PREAMĂRIRE. PREASLĂVIRE. PROSLĂVIRE. SLAVĂ. SLĂVIRE.

sărbezeálă s. v. ACREALĂ. ACRIME. ÎNĂ-CREALĂ.

sărbezéle s. pi. v. STRUGURII-URSULUI.

sărbezénie s. v. GĂLBENEALĂ. ¡PALIDI-TATE. PALOARE.

sărbezí vb. v. ACRI. ALTERA. BRÂNZI-DESCOMPUNE. FERMENTA.» ÎMPUŢI. ÎNĂCRI. STREPEZI. STRICA. TĂIA.

sărbezíe s. v. GĂLBENEALĂ. PALIDITATE. PALOARE.

sărbezíme s. v. ACREALĂ. ACRIME. ÎNĂ-CREALĂ.

sărbezít adj. v. ACRIT. ACRU. ALTERAT-BRÂNZIT. DESCOMPUS. FERMENTAT. ÎMPUŢIT. ÎNĂCRIT. STRICAT. TĂIAT.

sărbezíu adj. v. ESTOMPAT. PAL. PALID. PIERDUT. STINS. ŞTERS.

sărceá s. v. LISIŢĂ.

sarcina vb. v. ÎNSĂRCINA.

sărcináre s. v. ÎNSĂRCINARE. MISIUNE. SARCINĂ.

sărcinátăadj.v. GRAVIDĂ. ÎNSĂRCINATĂ.

sărcinér s. v. PREPELEAC.

sărcinioáră s. v. SĂRCINUŢĂ.

SĂRCINÚŢĂ s. (rar) sărcinioáră.

sărélniţă s. v. SOLNIŢĂ.

SĂRÍ vb. 1. a sălta, (reg.) a zăleti. *(~ în înălţime.)* 2. a sălta. *(~ peste gard.)* 3. a escalada, a trece. *(~ un zid.)* 4. a sălta, a ţopăi, (reg.) a hopăi. *(Nu mai ~ atâta!)* 5. a se arunca, a se avânta, a se azvârli, a se precipita, a se repezi, a se zvârli, (pop.) a se chiti, (Transilv.) a se aiepta. *(~ pe cal şi porneşte in goană.)* 6. a se arunca, a se azvârli, a se năpusti, a năvăli, a se precipita, a se repezi, a tăbărî, a se zvârli, (rar) a se prăbuşi, (înv. şi pop.) acadea, (înv. şi reg.) a năduli, a se prăpăstui, (reg.) a iuruşi, a năboi, a se năprăti, a nooti, a se tovărî, (Transilv.) a se aiepta, (Transilv. şi Ban.) a se şupi, (înv.) a se da, a năbuşi, a năvrăpi, a se slobozi. *(Au ~ asupra duşmanului.)* 7. a cădea. *(I-au ~ patru nasturi.)* 8. a omite. *(A ~ o parte din text.)* 9. a împroşca, a stropi, (reg.) a prosca. *(Noroiul ~ în toate părţile.)*

sări vb. v. DANSA. DISPĂREA. EXTINDE. ÎNTINDE. JUCA. LĂŢI. PIERI. PROPAGA. RĂSPÂNDI. ŢÂŞNI.

săriceá s. v. ALAUN.

SĂRICICĂ s. *(BOT-; Salsola kali)* ciurlan, salcicorn, (rar) salsólă, (reg.) burcúm, ciulin, curai,

fugaci, parpalác, pochítnic, rostogol, sărigeá, tartan, tărfălóg, tăvălug, târtán, vălătuc, vătălán, iarba-pórcului, iarbă-sărátă.

săricică s. v. ACID CITRIC. ACID TAR-TRIC. ALAUN. ANHIDRIDĂ ARSENIOA-SĂ. ARSENIC. CLORURĂ MERCURICĂ. SARE DE LĂMÂIE. SUBLIMAT COROSIV.

sărigeá s. v. BRÂNCĂ. CIURLAN. SALCICORN. SĂRICICĂ.

SĂRINDAR s. *(BIS.)* (înv. şi reg.) sărăcústă. *(A da un ~.)*

SĂRÍRE s. 1. escaladare, sărit, trecere. *(~ unui zid.)* 2. săltare, sărit. *(~ într-un picior.)* 3. omitere, sărit. (*~ unui pasaj din text.)*

sărit adj.,s. v. ALIENAT. DEMENT. DESCREIERAT. ÎNNEBUNIT. NEBUN. SMINTIT. ŢICNIT.

SĂRÍT s. 1. escaladare, sărire, trecere. *(~ unui zid.)* 2. săltare, sărire. *(~ într-un picior.)* 3. omitere, sărire. *(~ unui pasaj din text.)*

sărit s. v. GOANĂ. GONIRE. ÎMPREUNARE. MONTĂ.

sărită s. v. CASCADĂ. CATARACTĂ. CĂDERE DE APĂ. SALT. SĂLTĂTURĂ. SĂRITURĂ.

săritoare s. v. CASCADĂ. CATARACTĂ. CĂDERE DE APĂ. PÂRLEAZ.

săritor adj. v. AMABIL. BINEVOITOR. ÎNDATORITOR. SERVIABIL.

săritor s. v. ACROBAT.

SĂRITURĂ s. I. salt, săltătură, (pop.) sărită, (reg.) saitóc, zburdătúră, (înv.) săltare. *(Díntr-o ~.)* 2. hop, salt. *(~ peste o groapă.)* 3, omisiune. *(Să completăm ~ din text.)*

săritură s. v. CASCADĂ. CATARACTĂ. CĂDERE DE APĂ.

SĂRÍŢI interj, ajutor ! *(~ / mă omoară!)*

sărman adj. v. BASTARD. NATURAL. NELEGITIM.

SĂRMAN adj., s. 1. adj., s. calic, necăjit, nevoiaş, sărac, (livr.) mizer, (rar) mofluz, (înv. şi pop.) neajuns, neavút, pirpiriu, (pop. şi fam.) nepricopsit, (pop.) sărăcan, (înv. şi reg.) mişel, slăbănog, (reg.) misăriciós, oárfăn, obíelós, pământít, (Ban.) bedăş, (inv.) meáser, nepu-térnic, neputincios, sirománh, (fam. fig. şi depr.) păduchios. *(E un biet om ~ care trebuie ajutat.)* 2. adj. biet, nenorocit, nevoiaş, sărac, (livr.) mizer, pauper, (pop.) nemernic, păcătos, sărăcan, (inv. şi reg.) ticăit, ticălos, (prin Munt. şi Olt.) săgét, (înv.) cáinic, mişel, mise-lós. *(Un ~ ţăran; ~ul de mine!)*

sărman adj., s. v. ORFAN.

sărmăncúţ adj., s. v. SĂRĂCUŢ.

sărmanei adj., s. v. SĂRĂCUŢ.

sărmani vb. v. CALICI. RUINA. SĂRĂCI. SCĂPATA.

sărmănúţ adj., s. v. SĂRĂCUŢ.

sărós adj. v. SALIN.

sărpún s. v. CIMBRIŞOR.

sărsám s. v. HARNASAMENT. INSTRUMENT. SCULĂ. UNEALTĂ. USTENSILĂ.

SĂRUT s. 1. gură, sărutare, (pop. şi fam.) pupătură, ţoc, (fam. şi în limbajul copiilor) púsi, (fam.) pup. *(I-a dat un ~.)* 2. sărutare, sărutat, (pop. şi fam.) pupáre, pupat, pupătură, ţocăit, (Ban., Transilv. şi Maram.) ţucáre, ţucát, (înv.) sărutătúră. *(Gata cu ~ !)*

SĂRUTA vb. (pop. şi fam.) a (se) pupa, (Transilv., Maram. şi Ban.) a (se) ţuca, (fam.) a (se) ţocăi. *(S-au ~ pe buze.)*

săruta vb. v. SALUTA.

SĂRUTARE s. 1. sărut, sărutat, (pop. şi fam.) pupáre, pupat, pupătură, ţocăit, (Ban., Transilv. şi Maram.) ţucáre, ţucát, (înv.) sărutătúră. *(În timpul ~ lor.)* 2. gură, sărut, (pop. şi fam.) pupătură, ţoc, (fam. şi în limbajul copiilor) púsi, (fam.) pup. *(I-a dal* o *<~.)*

sărutare s. v. SALUT. SALUTARE.

SĂRUTAT s. sărut, sărutare, (pop. şi fam.) pupáre, pupat, pupătură, ţocăit, (Ban., Transilv. şi Maram.) ţucáre, ţucát, (înv.) sărutătúră. *(Gata cu ~ !)*

sărutat s.v. SALUT. SALUTARE.

sărutătúră s. v. SALUT. SALUTARE. SĂRUT. SĂRUTARE. SĂRUTAT.

săscúţu s. v. CRĂIŢĂ. VÂZDOAGĂ.

SĂSESC adj. sas. *(Populafie ~.)*

SĂSEŞTE adv. (reg.) nemţeşte. *(Vorbeşte ~.)*

SĂSOAICĂ s. (înv. şi reg.) săsoáie, (reg.) sáscă.

săsoáie s. v. SĂSOAICĂ.

săteáe s. v. SĂTIŞOR. SĂTUC. SĂTULEŢ.

SĂTEAN s. ţăran, (pop.) român, (înv. şi reg.) mojic, poporan, (reg., mai ales în Ban.) páur, (fam.) opincár, (peior.) mămăligár.

săteană s. v. SĂTEANCĂ. ŢĂRANCĂ.

SĂTEÁNCĂ s. ţărancă, (pop.) româncă, (înv. şi reg.) săteană.

sătencse adj. v. RURAL. SĂTESC. ŢĂRĂNESC.

sătonéşíe adv. v. ŢĂRĂNEŞTE.

SĂTESC adj. 1. rural, ţărănesc, (înv.) săte-nésc. *(Mediul ~.)* 2. rural. *(Aşezări ~.)*

sătíc s. v. SĂTIŞOR. SĂTUC. SĂTULEŢ.

săticeán s. v. SĂTIŞOR. SĂTUC. SĂTULEŢ.

săticél s. v. SĂTIŞOR. SĂTUC. SĂTULEŢ.

SĂTIŞOR s. sătuc, sătuleţ, (rar) sătuleán, (înv. şi reg.) săticél, sătucél, (reg.) săteáe, să-tic, săticeán, sătuceán, săturé], sătúţ.

sáţnic s. v. CENTURION. SUTAŞ.

SĂTUC s. sătişor, sătuleţ, (rar) sătuleán, (înv. şi reg.) săticél, sătucél, (reg.) săteáe, sătíc, săticeán, sătuceán, săturél, sătúţ.

sătuceán s. v. SĂTIŞOR. SĂTUC. SĂTULEŢ.

sătucél s. v. SĂTIŞOR. SĂTUC. SĂTULEŢ.

SĂTUL adj. 1. mâncat, săturat, (pop.) ospătat, (înv. şi reg.) saţiát, (reg.) omiát. *(Un om ~.)* 2. plictisit, săturat, scârbit, (Mold. şi Bucov.) lehămetít, lehămetuít, (înv. şi fam.) sastisit. *(E ~ de toate aceste mizerii.)* 3. dezgustat, ingreţoşat, săturat, scârbit, (Mold. şi Bucov.) lehămetít, lehămetuít. *(Om ~ de ce-a văzut.)*

sătul adj. v. MULŢUMIT. SATISFĂCUT. SATURAT.

sătul s. v. ABUNDENTĂ. BELŞUG. BOGĂŢIE. ÎMBELŞUGARE. ÎNDESTULARE. PRISOS.

sătuleán s. v. SĂTIŞOR. SĂTUC. SĂTULEŢ.

SĂTULEŢ s. sătişor, sătuc, (rar) sătuleán, (înv. şi reg.) săticél, sătucél, (reg.) săteáe, sătíc, săticeán, sătuceán, săturél, sătúţ.

SĂTURA vb. 1. a (se) îndestula, (prin Transilv. şi Olt.) a (se) săţui. *(I-a ~ cu mâncare.)* 2. (reg.) a se îmbucări. *(Vitele s-au ~.)* 3.* (fig.) a lecui, a vindeca. *(Lasă că-l ~ eu de prostii.) 4.* a se plictisi, a i se urî, (rar) a se anosti, (Mold. şi Bucov.) a se lehămeti, (înv. şi fam.) a se sastisi, (înv.) a se stenahorisi, a se supăra, (fig.) a i se acri. *(5-a ~ de moarte să stea in casă.)* 5. a (se) dezgusta, a (se) îngre-ţoşa, a (se) scârbi, (reg.) a (se) scârboli, (Mold. şi Bucov.) a (se) lehămeti, a (se) lehămetisi, a (se) lehămetui, (înv.) a (se) îngreţa, a (se) îngreţă-lui, (fam. şi fig.) a (i se) acri. *(S-a ~ de tot ce-a văzut acolo.)* 6. (Mold., fig.) a se hrăni. *(S-a ~ de mizeriile ce i se fac.)*

sătura vb. v. ÎMPLINI. ÎNDEPLINI. REALIZA. SATISFACE.

SATURARE s. (rar) saţietate, (pop.) saţ. *(Are senzaţia de ~.)*

saturare s. v. ABUNDENŢĂ. BELŞUG. BOGĂŢIE. ÎMBELŞUGARE. ÎNDESTULARE. PRISOS.

SĂTURAT adj. 1. mâncat, sătul, (pop.) ospătat, (înv. şi reg.) saţiát, (reg.) omiát. *(Un om ~.)* 2. plictisit, sătul, scârbit, (Mold. şi Bucov.) lehămetít, lehămetuít, (înv. şi fam.) sastisit. *(~ de moarte de viaţa ce o duce.)* 3. dezgustat, îngreţoşat, sătul, scârbit, (Mold. şi Bucov.) lehămetít, lehămetuít. *(Om ~ de* ce*-a văzut.)*

săturăciós adj. v. CONSISTENT. HRĂNITOR. NUTRITIV. SĂŢIOS. SUCULENT.

săturătór adj. v. CONSISTENT. HRĂNITOR. NUTRITIV. SĂTIOS. SUCULENT.

săturél s. v. SĂTIŞOR. SĂTUC. SĂTULEŢ.

sătúţ s. v. SĂTIŞOR. SĂTUC. SĂTULEŢ.

SĂŢIÓS adj. consistent, hrănitor, nutritiv, suculent, (livr.) feculént, (astăzi rar) substanţial, (înv.) mistuitor, nutritór, săturăciós, săturătór. *(Alimente, substanţe ~.)*

săfiós adj. v. ABUNDENT. BOGAT. BUN. ÎMBELŞUGAT. ÎNDESTULAT. ÎNSETAT. MARE. MĂNOS. SETOS.

săţuí vb. v. ÎNDESTULA. SĂTURA.

SĂU pron., adj. lui. *(Vorba ~.)*

săvál adv. v. BAREM. CHIAR. EXACT. ÎNTOCMAI. MĂCAR. TOCMAI.

săvái conj. v. DEŞI. FIE. ORI. SAU.

săvârşcnic s. v. 'DECEDARE. DECES. DISPARIŢIE. MOARTE. PIEIRE. PRĂPĂ-DIRE.

RĂPOSARE. SFÂRSIT. STINGERE. SUCOMBARE.

SĂVÂRŞÍ vb. 1. a efectua, a executa, a face, a Împlini, a îndeplini, a Înfăptui, a realiza, (înv. şi pop.) a plini. *(Am ~ tot ce mi-ai dat.)* 2. a efectua, a executa, a face, a făuri, a înfăptui, a realiza. *(A ~ o lucrare durabilă.)* 3. a comite, a face, a făptui, (înv.) a plini. *(A ~* o *infracţiune.)* 4. a celebra, a oficia*.* *(~ o căsătorie.)* 5. *(BIS.)* a celebra, a oficia, a sluji.*(~ liturghia.)*

săvirsí vb. v. ALCĂTUI. ASASINA. COMPUNE. CONSTITUI. DECEDA. DISPĂREA. DUCE. FORMA. ISPRĂVI. ÎNCHEIA. MURI. OMORÎ. PIERI. PRĂPĂDI. RĂPOSA. SFÂR-ŞI. STINGE. SUCOMBA. SUPRIMA. TERMINA. UCIDE.

săvârşíe s. v. ETERNITATE. NEMURIRE. VECIE. VEŞNICIE.

SĂVÂRŞÍRE s. 1. efectuare, executare, execuţie, facere, împlinire, îndeplinire, înfăptuire, realizare, (înv.) săvârşít. *(~ unei lucrări.)* 2. comitere, facere, făptuire. *(~ unei crime.)* 3. celebrare, oficiere. *(~ căsătoriei.)* 4. *(BIS.)* celebrare, oficiere, slujire, slujit, (înv.) serbare. *(~ liturghiei.)*

săvirşire s. v. DECEDARE. DECES. DESĂ-VÂRŞIRE. DESTINAŢIE. DISPARIŢIE. FUNCŢIE. ISPRĂVIRE.ISPRĂVIT. ÎNCHEIERE. MOARTE. PERFECŢIUNE PIEIRE. PRĂPĂDIRE. PRESCRIERE. RĂPOSARE. SCOP. SFÂRŞ1RE. SFÂRŞ-T. STINGERE. SUCOMBARE. TERMINARE. TERMINAT.

săvârşít adj.v. DESĂVÂRŞIT. EXCEPŢIONAL. EXTRAORDINAR. FORMIDABIL. GATA. IDEAL. ISPRĂVIT. ÎNCHEIAT. MAGISTRAL. MINUNAT. PERFECT. SFÂR-

SIT. SPLENDID. SUBLIM. SUPERB. TERMINAT.

săvârşít adj., s. v. DECEDAT. DEFUNCT. DISPĂRUT. MORT. RĂPOSAT.

săvârşít s. v. CALCUL. CAP. CAPĂT. DECEDARE. DECES. DESTINAŢIE. DISPARIŢIE. EFECTUARE. EXECUTARE. EXECUŢIE. FACERE. FINAL. FINE. FUNCŢIE. GÂND. IDEE. INTENŢIE. ÎMPLINIRE. ÎNCHEIERE. ÎNDEPLINIRE. ÎNFĂPTUIRE. MOARTE. PIEIRE. PLAN. PRĂPĂDIRE. PROIECT. RĂPOSARE, REALIZARE. SĂVÂRŞÍRE. SCOP. SFÂRŞIT. SOCOTEALĂ. STINGERE. SUCOMBARE.

săvlrsitór adj., s. v. EXECUTANT. EXECUTOR.

săvârşitór s. v. CREATOR. FĂURITOR. ÎNFĂPTUITOR. NĂSCOCITOR. PLĂSMUI-TOR. REALIZATOR.

săzdánie s. v. ANIMAL. CREATURĂ. DOBITOC. FĂPTURĂ. FIINŢĂ. LIGHIOANĂ. NECUVÂNTĂTOR. VIETATE. VIEŢUITOARE.

SCABIE s. *(MED.)* râie, (reg.) rapăn. SCABIÓS adj.*(MED.)* riios, (reg.) răpănós, rliát. *(Om ~.)*

SCABROS adj. deşănţat, imoral, impudic, indecent necuviincios, neruşinat, obscen, pornografic, scârbos, trivial, vulgar, (livr.) licenţios, (înv. şi pop.) scírnav, slobod, (reg.) porco-tós, (fam.) deşucheat, porcos, (fig.) decoltat, deocheat, îmbăiat, picant, piperat, porcesc, spurcat. *(Comportare, glumă ~.)*

SCABROZITÁTE s. imoralitate, impudoare, indecenţă, necuviinţă, neruşinare, obscenitate, pornografie, trivialitate, vulgaritate, (livr.) impudicitáte, licenţă, licenţiozitáte, (înv. şi pop.) mascara, măscară, măscâriciúne, măs-cărie, scârnâvíe. *(Un act de ~.)*

SCADENŢĂ s. *(FIN., EC.)* termen, (pop.) soroc, (prin Ban.) roc, (înv.) dioríe, vadea. *(Poliţa a ajuns la ~.)* scafáld s. v. EŞAFOD.

SCAFANDRIÉR s. cufundător, scafandru, (rar) plonjór. *(~ marin.)*

SCAFANDRU s. cufundător, scafandrier, (rar) plonjór. *(~ de mare adine ime.)*

SCAFĂ s. 1. cauc, căuş, (Transilv.) şúflă, lingură de scos. *(Cu ~ se scot cerealele din sac.)* 2. găvan. *(~ în care se pun bucatele.)* scafă s. v. ALBIE. CARAPACE. CĂPĂ-ŢÂNĂ. CEAŞCĂ. CRANIU. CUPĂ. CURS. CUTIE CRANIANĂ. DISC. HÂRCĂ. MATCĂ. PAHAR. PLATOU. SCĂFÂRLIE. TALER. TALGER. TAS. TEICĂ. TIGVĂ. ŢEASTĂ. VAD.

SCAI s. *(BOT.)* 1. *(Onopordon acanthium)* ciulin, ghimpe, scaiete, (reg.) pălămídă, sita-zinelor. 2. *(Echinops sphaerocephalus)* rostogol, scaiete, (reg.) arici, căpăţânoásă, măciuca-ciobanului. 3. *(Cirsium vulgare)* (reg.) crăpúşnic, ghimpe, scaiete. 4. *scai-albastru (Ergngium planum)* – scai-vânăt, (reg.) mărăcini (pl.), sámcă, buruiana-zméului, spin-albástru, spin-de-múcedă, spinul-vântului, spin-vínăt, şipul-vântului; *scai-galben (Centaurea solstitialis)* =-

(reg.) pălămídă, vădană, zglăvoc-gálben; *scai ghimpos (Centaurea calcitrapa)* = ghimpe, sca-iete, (reg.) vădană, pasul-dropiei, scai-mărúnt, scaiul-dracului, scai-voinicesc; *scaiul-dracului (Eryngium campestre)* = (reg.) amăreá, îndrăcită, rostogol, scăiuş, sperioásă, spin, tăvălíci, buruiană-múcedă, căruţa-dracului, iarba-măgá-rului, scaiul-vântului, spinţa-drácului, sporiul-cásei: *scai-vinăt (Eryngium planum)* = scai-albastru, (reg.) mărăcini (pl.), sámcă, buruiana-zméului, spin-albástru, spin-de-múcedă, spinul-v'ntului, spin-vínăt, sipul-vintului.

scai s. v. CIULIN. SCAIETE. SPIN. STICLELE.

scaiamár s. v. SCHINEL.

scai-dc-óchl s. v. VARGA-C1OBANULUI.

scai-de-pápură s. v. BUCSĂU.

SCAIÉTE s. *(BOT.)* 1. *(Onopordon acan-thium)* ciulin, ghimpe, scai, (reg.) pălămídă, sita-zínelor. 2. *(Echinops sphaerocepliałus)* rostogol, scai, (reg.) arici, căpăţânoásă, măciuca-ciobánului. 3. *(Centaurea calcitrapa)* ghimpe, scai-ghimpos, (reg.) vădană, pasul-dropiei, scai-mărunt, scaiul-drácului, scai-voinicésc. 4. *(Car-duux kerneri)* spin, (reg.) scai. 5. *scaietele-popii (Xanthium strumarium)* = (reg.) cornuţi (pl.), pnrcelás.

sraiéte s. v. CIULIN. HOLERĂ. PĂLĂMÍDĂ. SCAI. SCATIU. SPIN. STICLETE. TĂTARNICĂ. VARGA-CIOBANULUI.

scai-mărúnt s. v. GHIMPE. SCAIETE. SCAI-GHIMPOS. TURIŢĂ. TURIŢĂ-MA-RE.

scai rusesc s. v. HOLERĂ.

scaiul-dracului s. v. GHIMPE. SCAIETE. SCAI-GHIMPOS.

scaiul-vântului s. v. SCAIUL-DRACULUI.

scaiul-voinicului s. v. SCĂIUŞ. VARGA-CIOBANULUI.

scai-voinicésc s. v. GHIMPE. SCAIETE. SCAI- GHIMPOS. VARGA-CIOBANULUI.

SC.ALs. *(II/T.)* rechin.

SCALĂ s. scară. *(~ unui aparat de radio.)*

scală s. v. DEBARCADER. PORT. SCARĂ. VAMĂ.

scáice s. v. CALCEA-CALULUI.

scaldă s. v. BAIE. CADĂ. ÎMBĂIERE.SCĂLDARE. SCĂLDAT. VANĂ.

scaloián s. v. CALO IAN.

scalói s. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

scalp s. v. SCALPARE.

SCALPÁRE s. (rar) scalp.

SCAMATOR s. iluzionist, prestidigitator, (reg.) boscár, (înv.) cabáz. *(~ la circ.)*

scamator s. v. ESCROC. HOŢ. IMPOSTOR. ÎNŞELĂTOR. PUNGAŞ. ŞARLATAN. ŞNAPAN.

SCAMATORÍE s. iluzionism, prestidigitaţie, (reg.) boscăríe, (fam.) panglicăríe. *(Număr de ~, ia circ.)*

scamatorie s. v. ESCROCHERIE. HOŢIE. IMPOSTURĂ. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. PUNGĂŞEALĂ. PUNGĂŞIE. ŞARLA-TANIE. ŞMECHERIE.

SCAMĂ s. (înv.) şárpie. *(~ pentru pansamente.)*

scamă s. v. PUF. RUMEGĂTURĂ. RUMEGUŞ. VATĂ.

scámnie s. v. SCAUN.

SCAMONÉE s. (rar) scamóniu. *(Sucul răşinos numit ~.)*

scamóniu s. v. SCAMONÉE.

SCANDAL s. 1. scenă. *(I-a făcut un ~ nemaipomenit.)* 2. balamuc, gălăgie, hărmălaie, huiet, larmă, tămbălău, tărăboi, tevatură, tumult, vacarm, vuiet, zarvă, zgomot, (rar) lármăt, (astăzi rar) strigare, (pop. şi fam.) chilomán, (înv. şi reg.) toi, (reg.) haraimán, hălăláie, hărhăláie, tóiet, toloboátă, tololói, (Mold., Bucov. şi Transilv.) hólcă, (Transilv.) lólotă, (înv.) calaballc, dandana, dănănáie, dăn-dănáie, gâlceávă, (fig.) ţigăníe, (arg.) năsulíe. *(Era un ~ de nedescris.)*

scandal s. v. ABATERE. CULPABILITATE. CULPĂ. DIFICULTATE, EROARE. GREŞEALĂ. GREUTATE. IMPAS. IMPEDIMENT. INCONVENIENT. NEAJUNS. NEVOIE. OBSTACOL. OPRELIŞTE. PĂCAT. PIEDICĂ. STAVILĂ. VINĂ. VINOVĂŢIE.

SCANDALAGIOÁICĂ s. certăreaţă, (înv. şi pop.) zavragioáică.

SCANDALAGIU adj., s. arţăgos, certăreţ, gâlcevitor, (rar) vociferant, (înv. şi pop.) zavragiu, (pop. şi fam.) ţâfnós, zurbagiu, (pop.) pri-cináş, rânzós, (înv. şi reg.) sfádnic, sfădálnic, sfădiciós, (reg.) arţăgáş, gâlcevós, potcáş, scandalos, sfădăiós, sfădăréţ, sfădăúş, (Mold. şl Bucov.) cârciogár, (Transilv.) pórav, (prin Olt.) pricinélnic, (prin Olt. şi Ban.) pricinós, (înv.) pricélnic, priciós, pricitór, sfădáci, sfă-ditór, (fig.) clonţos, colţos, ţăndărós. *(Om ~.)*

scándalâ s. v. ADEMENIRE. ANIMOZITATE. ATRACŢIE. DISCORDIE. DUŞMĂNIE. ISPITĂ.

ÎNVRĂJBIRE. OSTILITATE. PORNIRE. SEDUCERE. SEDUCŢIE. TENTAŢIE. URĂ. VRAJBĂ. VRĂJMĂŞIE. ZÎ-ZANIE.

scandalisí vb. v. INDIGNA. REVOLTA. SCANDALIZA.

SCANDALIZA vb. a (se) indigna, a (se) revolta, (înv.) a (se) scandalisi, a (se) scăndăli. *(Vestea l-a ~.)*

SCANDALIZARE s. indignare, revoltare, revoltă, (rar) indignaţiúne, (pop.) oţăreálă, oţărire- *(~ lui era întemeiată.)*

SCANDALIZAT adj. indignat, revoltat. *(Om~.)*

SCANDALOS adj. 1. revoltător, (înv.) revol-tánt, (înv., în Transilv.) scăndăliciós. *(Un gest ~.)* 2. ruşinos. *(O comportare ~.)*

scandalos adj., s. v. ARŢĂGOS. CERTĂREŢ. GÂLCEVITOR. SCANDALAGIU.

SCANDARE s. (înv.) scánzie. *(~ unor versuri latine.)*

SCANDINAV adj. scandinavic. *(Populaţii ~.)*

SCANDINAVIC adj. scandinav. *(Populaţii ~.)*

scánzie s. v. SCANDARE.

scapăr s. v. SCĂPĂRARE.

scápăt s. v. APUS. ASFINŢIRE. ASFINŢIT. CLINĂ. COASTĂ. COBORÂŞ. COSTIŞĂ. MUCHIE. PANTĂ. POVÂRNIŞ. PRIPOR. REPEZIŞ. SCOBORÂŞ. VERSANT. VEST.

SCAPÉT s. (pop.) scopít. *(Secta ~ţilor.)*

scapeţí vb. v. CASTRA. JUGĂNI. SCOPI. STERILIZA.

SCÁPULĂ s. *(ANAT.)* omoplat, spată, (pop.) lopăţica umărului, (prin Transilv.) lopătíţă, (italienism înv.) spală.

scarandív adj. v. DELICAT. DIFICIL. FIN. GINGAŞ. GRAŢIOS. MOFTUROS. NĂZUROS. SUAV.

SCARAOŢCHI s. lucifer, satana (art.), tartor, (pop.) sarsailă, vătáfu (art.), mamo-nul dracilor, michiduţă cel bătrín, (reg.) sar-saór. *(~ sau căpetenia dracilor.)*

scaraoţchi s. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

SCARĂ s. 1. (înv), scală. *(Se suie pe ~.)* 2. treaptă. *(A pus piciorul pe ~ tramvaiului.)* 3. peron. *(Trăsura a tras la ~.)* 4. *(TEHN.) scară rulantă* = escalator. 5. *(TEHN.)* (reg.) scaun, ursoáie. *(~ la coşul morii.)* 6. scală. *(~ unui aparat de radio.)* 7. *(MUZ.)* (înv.) scală. 8. ierarhie, nivel, rang, stare, strat, treaptă. *(~ socială.)* 9. *(BOT.) scara-doamnei (Polemonium coeruleum)* = scăricea, scara-domnului; *scara-domnului (Polemonium coeruleum)* = scăricea, scara-doamnei.

scară s. v. CĂŢEL. CEATLĂU. CONŢINUT. CORDENCI. CRUCE. CRUCEA DINAINTE. CUPRINS. GLOSAR. LAMBĂ. NĂSĂLIE. SUMAR. TABLĂ DE MATERII. VĂTRAI.

SCARÉU s. *(MAR.)* tacoz.

SCARIFICÁ vb. *(MED.)* (înv.) a hărăxi. *(~ pielea.)*

SCARIFICÁRE s. *(MED.)* scarificaţie. *(~ pielii.)*

SCARIFICAŢIE s. *(MED.)* scarificare. *(~ pielii.)*

SCARLATÍNĂ s. *(MED.)* (reg.) anghina, bubát, bube (pl.), cochinádă, cochinár, corácă, fapt, foc, focăríe, mârceáv, mohorâciúne, púrpur, roşior, vărsat, zapór.

scarmós s. v. STRAPAZAN. UJBĂ.

scárpă s. v. CONDUR. PAPUC.

SCATÍU s. *(ORNIT.; Carduelis spinus)* (reg.) cintezoi, ciz, oiţă, pasăre-galbenă, poala-Sfintei-Măríi, (prin Olt.) scaiéte.

scatiu s. v. CINTEZĂ. GARDIAN. INĂ-RIŢĂ-VERDE. PRESURĂ. SERGENT.

scatoalcă s. v. BĂTAIE. PALMĂ. PUMN. RETEVEI. SCURTĂTURĂ.

SCAUN s. 1. (prin Ban.*)* scámnie. *(S-a aşezat pe ~.)* 2. *(TEHN.)* scăunoaie. *(~ al dulgherului.)* 3. *(TEHN.)* cal. *(~ la scăunoaie.)* 4.*(TEHN.) scaun de cioplit* = bedreag, butuc. *(~ al rotarului.)* 5. *(TEHN.)* butuc, pat, picior, strat, talpă, (reg.) pitrúcă, stârciόg. *(~ ia sucală, la vtrtelniţă.)* 6. *(TEHN.)* bătător, strat, trup. *(~ la meliţă.)* 7. butuc, trunchi. *(~ de măcelărie.) S. (MUZ.)* căluş, scăunaş, scăunel. *(~ la un instrument cu*

coarde.) 9. *(FIZIOL.)* ieşire, purgaţie, (înv.> purgáre.

scaun s. v. ABATOR. CAPITALĂ. CĂŢEL. COCLEŢ. CONSILIU. CORDENCI. DIVAN. DOMNIE. EXCREMENT. FECALE. JUDECĂTORIE. MĂCELĂRIE. NĂSĂLIE. OPLEAN. PATRU. POD. POSADĂ. SCARĂ.

SCHIMBĂTOARE. SFAT. TRIBUNAL. TRON.

scaun de înspiţát s. v. COBILĂ.

seaun de spiţe s. v. COBILĂ.

scaunul s. art. v. CASIOPEEA.

scaunul-cúcului s. v. GAROAFĂ.

scaunul de dinainte s. v. GRESIE. PER1-NOC.

scaunul Domnului s.v. BRUMĂREA.

scaunul-lui- Dumnezeu s. v. CUIŞOARE.

scannul-pópll s. v. ARŞINIC.

seăcí vb. v. CĂLCA. NETEZI.

SCĂDEA vb. 1. a descreşte, a se micşora-, a se reduce, (pop. fig.) a se pişcă. *(Luna ~.>* 2. a (se) mici, a (s") micşora, a (se) reduce. *(A ~ rafia.)* 3. a se îngroşa. *(Mincarea a ~ mult.}* 4. a descreşte, a (se) diminua, a (se) împuţina,. a (se) micşora, a (se) reduce, (înv.) a (se) putina. *(Numărul lor a ~ simţitor.)* 5. a (se) împuţina, a (se) micşora, a (se) reduce, a (se) restr.nge-(înv. şi reg.) a (se) strimta. *(Locurile de păşune au ~.)* 6. *(MAT.)* (înv.) a deduce, a defalca,, a scoate, a subtrahirui, a sustrage. *(~ ~ din» 10.)* 7. a se împuţina, a se reduce, (Transilv.) a scăpata. *(Creditul a ~ foarte mult.)* 8. ai (se) ieftini, a (se) micşora, a (se) reduce. *(Preţurile au ~ la...)* 9. a lăsa, a micşora, a reduce. *(A mai ~ din preţ.)* 10. a descreşte, a se mici,. a se

micşora, a se reduce, a se scurta. *(Toamna, ziua ~, iar noaptea creşte.)* 11. a cobori. *(Temperatura a ~ în mod simţitor.)* 12. a (se) atenua, a (se) calma, a descreşte, a (se) diminua., a (se) domoli, a (se) linişti, a (se) micşora, a (se) modera, a (se) pondera, a (se) potoli, a (se) reduce, a slăbi, a (se) tempera, (rari a-(se) pacifica, (fig.) a (se) îmblânzi, a (se> îndulci, a (se) înmuia, a (se) muia. *(Viezíí vin-tului a mai ~.)* 13. a cobori, a slăbi. *(Glasul i-a ~ de tot.)* 14. a micşora, a reduce, (fig./ a îndulci. *(I-a mai ~ pedeapsa, sentinţa.)* 15. a diminua, (înv. şi pop.) a micşora, (fig.) a ştirbi. *(Nu i-a ~ cu nimic prestigiul.)*

scădea vb. v. APUNE. ASFINŢI. CHIRCI.. COBORÎ. DECĂDEA. DEGENERA. DISPĂREA. ÎNCHIRCI. PĂGUBI. PIERI. PIPERNICI. PLECA. REGRESA. SFRIJI. ZGÂRCL

scădénie s. v. DECADENŢĂ. DECĂDERE. DECLIN. REGRES.

SCĂDERE s. 1. descreştere, micşorare, reducere. *(~ a dimensiunii, a suprafeţei unui corp.)* 2. îngroşare. *(~ mincării.)* 3. creştere, diminuare, împuţinare, micşorare, reducere, (înv.) puţináre. *(~ numărului de...)* 4. *(MAT.)* (înv.) scăzământ, substráeţie., sustragere. *(Operaţia de ~.)* 5. ieftinire, micşorare, reducere. *(~ preţurilor.)* 6. descreştere, micşorare, reducere, scurtare. *(~ zilei in timpul toamnei.)* 7. coborâre. *(~ bruscă a*

temperaturii.) 8. atenuare, calmare, descreştere, diminuare, domolire, micşorare, potolire, reducere, slăbire, temperare. *(~ vitezei vân-iului.)* 9. diminuare, (înv. şi pop.) micşorare, (fig.(ştirbire. *(~ a prestigiului cuiva.)* 10. cusur, defect, deficienţă, imperfecţiune, insuficienţă, lacună, lipsă, meteahnă, neajuns, păcat, slăbiciune, viciu, (livr.) carenţă, racilă, tară, (pop. şi fam.) beteşug, (reg. şi fam.) hibă, (reg.) madeá, teáhnă, (Olt., Munt. şi Mold.) ponós, (înv.) greşeală, lichea, nedesăvârşire, răutate. *(Un om cu multe ~.)*

scădere s. v. DAUNĂ. DECADENŢĂ. DECĂDERE. DECEDARE. DECES. DECLIN. DISPARIŢIE. LIPSĂ. MIZERIE. MOARTE. NECAZ. NEPLĂCERE. NEVOIE. PAGUBĂ. PIEIRE. PIERDERE. PRĂPĂDIRE. PREJUDICIU. RĂPOSARE. REFLUX. REGRES. SĂRĂCIE. SFÂRŞIT. STINGERE. STRICĂCIUNE. SUCOMBARE. SUPĂRARE.

scăâíţă s.v. CĂUŞ. ISPOL.

SCĂFÂRLÍE s. *(ANAT.)* căpăţână, craniu, bireâ, tigvă, ţeastă, cutie craniană, (pop. şi fam.) dévlă, (înv. şi reg.) scafă, (înv.) glávă, glăvăţână. *(~ unui mort deshumat.)*

scăfârlie s. v. CAL IC IU. CALOTĂ. CAP. CREŞTET. CUPĂ. PARIETAL. POTIR. RO-TULĂ. SINCIPUT. VERTEX.

seăicciór s. v. STICLETE.

scăiér s. v. STICLETE.

seăiós adj. v. GHIMPOS. MĂRĂCINOS. SPINOS. ŢEPOS.

scăişór s. v. STICLETE.

seáişóri s. pi. v. PEJMĂ.

SCĂIUŞ s. *(BOT.; Dipsacus pilosus)* varga-ciobanului, (reg.) scaiul-voinícului, varga-păs-tórului.

scăiuş s. v. SCAIUL-DRACULUI.

scălán s. v. CIORCHINE. STRUGURE.

SCĂLDA vb. 1. a (se) îmbăia, (reg.) a (se) !a, (prin Mold.) a (se) băi, (Mold. şi Transilv.) a (se)

feredui. *(A ~ copilul.)* 2. a spăla, a uda. *{Marea ~ ţărmul.)* 3. a acoperi, a umple. *(O sudoare rece ii ~ trupul.)*

scălda vb. v. OGLINDI. PROIECTA. RÂS-FRÂNGE. REFLECTA.

SCĂLDARE s. baie, îmbăiere, scăldat, <pop.(scaldă, scăldătoárc, (Mold.) scăldăciúne, (înv.) scăldătúrá. *(~ copilului.)*

SCĂLDAT adj. înmuiat, muiat, plin. *(Cu ocliii ~ de lacrimi.)*

SCĂLDAT s. baie, îmbăiere, scăldare, (pop.) scaldă, scăldătoárc, (Mold.) scăldăciúne, (înv.) scăldătúrá. *(~ copilului.)*

scăldăciúne s. v. BAIE. ÎMBĂIERE. SCĂLDARE. SCĂLDAT.

scâldătoáre s. v. BAIE. BAZIN. CADĂ. CRISTELNIŢĂ. ÎMBĂIERE. SCĂLDARE. SCĂLDAT. VANĂ.

seăldătúră s. v. BAIE. CADĂ- CRISTELNIŢĂ. ÎMBĂIERE. SCĂLDARE. SCĂLDAT. VANĂ.

scălímb adj. v. DEFORMAT. DIFORM. HIDOS. HÂD. MONSTRUOS. POCIT. RESPINGĂTOR. SCHIMONOSIT. SCÂLCIAT. SLUT. STRÂMB. STRÂMBAT. URÂT.

scălimbăiá vb. v. AFECTA. DEFORMA. DESFIGURA. FANDOSI. MAIMUŢĂRI. POCI. PROSTI. SCHIMONOSI. SCLIFOSI. SLUŢI. STRÂMBA. URÂTI.

scălâmbăiálă s. v. CAPRICIU. CHEF. FANDOSEALĂ. FANTEZIE. FASON. FIŢĂ. GRIMASĂ. MAIMUŢĂREALĂ. MOFT. NAZ. POFTĂ. PROSTEALĂ. SCHIMONOSEALĂ. SCHIMONOSIRE. SCHIMONOSITURĂ.

SCLIFOSEALĂ. STRÂMBĂTURĂ. TOANĂ. scălâmbăiát adj. v. DIFORM. HIDOS. HÂD. MONSTRUOS. POCIT. RESPINGĂTOR. SCHIMONOSIT. SLUT. STRÂMB. URÂT.

scăllmbăiére s. v. CAPRICIU. CHEF. FANDOSEALĂ. FANTEZIE. FASON. FIŢĂ. GRIMASĂ. MAIMUŢĂREALĂ. MOFT. NAZ. POFTĂ. PROSTEALĂ. SCHIMONOSEALĂ. SCHIMONOSIRE. SCHIMONOSITURĂ.

SCLIFOSEALĂ. STRÂMBĂTURĂ. TOANĂ.

scălimbăitúrăs.v. CAPRICIU. CHEF. FANDOSEALĂ. FANTEZIE. FASON. FIŢĂ. GRIMASĂ. MAIMUŢĂREALĂ. iMOFT. NAZ. POFTĂ. PROSTEALĂ. SCHIMONOSEALĂ. SCHIMONO SIRE. SCHIMONO SITURĂ. SCLI-FOSEALĂ. STRÂMBĂTURĂ. TOANĂ.

scăiuş s. v. BULFEU. CĂLUŞ. CĂLUŢ. COSAŞ. CRUCE. SPETEAZĂ. STINGHIE.

scăluş-de-ápă s. v. LIBELULĂ.

scămá vb. v. SCĂMOŞA.

scămáre s. v. SCĂMOŞARE. SCĂMOŞAT.

scămníe s. v. BANCĂ.

SCĂMÓS adj. pufos, scămoşat. *(Un material textil ~.)*

SCĂMOŞÁ vb. (rar) a se dezlâna, (înv.) a se scama. *(Un pulover care s-a ~ de tot.)*

SCĂMOŞARE s. 1. scămoşat, (reg.) scămo-şeálă, (înv.) scămáre. *(~ unui material textil.)* 2. (rar) dezlináre. *(~ unui pulover de lină.)*

scămoşárc s. v. COJIRE. DESCUAMARE. JUPUIRE.

SCĂMOŞAT adj. 1. pufos, scămos. *(Un material textil ~.)* 2. (rar) dezlânát. *(Un pulover ~.)*

SCĂMOŞAT s. scămoşare, (reg.) scămoşeálă, (înv.) scămáre. *(~ unui material textil.)*

scămoşeálă s. v. SCĂMOŞARE. SCĂMOŞAT.

scăndălí vb. v. INDIGNA. JENA. REVOLTA. RUŞINA. SCANDALIZA. SFII.

scăndăliciós adj. v. REVOLTĂTOR. SCANDALOS.

scăndălisi vb. v. MIRA. NEDUMERI.

SCĂPA vb. 1. a se desprinde, a se elibera, a se libera. *(A ~ din strinsoare.)* 2. a-i cădea. *(Îi ~ plinea din mină.)* 3. a (se) salva, (pop.) a (se) izbăvi, a (se) mântui, (înv.) a (se) hălădui, a (se) litrosi, a (se) milui, a (se) mistui, a (se) rătui. *(Cum ai izbutit să ~ ?)* 4. a elibera, a libera, a salva, a scoate, (înv. şi pop.) a slobozi, (pop.) a mântui, (înv.) a apuca, a ierta, a volnici. *(I-a ~ din robie.)* 5. a se elibera, a ieşi, a se libera. *(A ~ din închisoare.)* 6. a (se) elibera, a (se) libera, (înv. şi pop.) a (se) slobozi. *(A ~ din armată.)* 7. a evada, a fugi. *(A ~ din lagăr.)* 8. a salva, a scoate, (pop.)

a mtntui, (înv.) a mistui. *(L-a ~ dintr-un mare necaz.)* 9. (fig.) a se scutura. *(A ~ de sărăcie.)* 10, a se debarasa, a se degaja, a se descotorosi, a se dezbăra, (reg.) a se cortorosi, (Bucov.) a se coroti, (grecism înv.) a exoflisi, (fig.) a se scutura. *(A ~ de un musafir ncdoril.)* 11. a se debarasa, a se descotorosi, (fig.) a se curăţa. *(Satul a ~ de acel trândav.)* 12. a se achita. *(A ~ de o mare obligaţie.)* 13. a (se) debarasa, a (se) descotorosi, a (se) dezbăra, a (se) dezo-bişnui, a (se) dezvăţa, a (se) lăsa, (fig.) a (se) scutura, (fam. fig.) a înţărca. *(A ~ de un viciu.)* 14. a se eschiva, a fugi, a se sustrage, (rar) a se strecura, (franţuzism) a se refuza, (înv. şi reg.) a şovăi, (fam.) a se fofila. *(Nu mai poate ~ de...)* 15. a pierde. *(A ~ o mare ocazie.)* 1G. a omite. *(A ~* o *literă la corectură.)* 17. a se strecura. *(În text au ~ ctleva erori de tipar.)*

soăpá vb. v. AJUNGE. INTENŢIONA. PLĂNUI. PROIECTA. VENI.

SCĂPARE s. 1. desfacere, desprindere, eliberare, liberare, (înv. şi pop.) slobozire. *(~ cuiva d%i strinsoare.)* 2. cădere. *(~ a ciocanului din mină.)* 3. salvare, (astăzi rar) mân-tuínţă, (pop.) izbăvire, mântuíre, (înv.) izbávă, salut, selamét *(*Si*-a găsit ~ prin fugă.)* 4. adăpost, azil, refugiu, (înv.) năzuinţă, - (fig.) liman. *(A fugit şi şi-a căutat ~ în...)* 5. eliberare, liberare, salvare, scoatere, (înv. şi pop.) slobozire, (pop.) mântuíre, (înv.) scăpă-túră. *(~ lor din robie.)* 6. eliberare, ieşire, liberare. *(După ~ lui din închisoare.)* 7. debarasare, degajare, descotorosire. *(~ de un musafir nepoftit.)* 8. debarasare, dezbărare, dezobişnuire, dezvăţ, dezvăţare. *(~ de un viciu.)* 9. pierdere. *(~ unei mari ocazii.)* 10. omisiune, (reg.) întrelăsáre. *(E doar o ~.)* 11. inadvertenţă. *(Textul conţine unele ~.)*

SCĂPAT adj. 1. salvat, (pop.) izbăvit, mintuít. *(Eşti un om ~.)* 2. pierdut, ratat. *(O ocazie ~.)*

scăpăciúne s. v. MIZERIE. SĂRĂCIE.

SCĂPĂRÁ vb. 1. a clipi, a licări, a luci, a scânteia, a sclipi, a străfulgera. *(Luminiţe ~ în noapte.)* 2. a licări, a luci, a scânteia, a sclipi, a sticli, a străluci. *(Ochii îi ~.)* 3. a împrăştia. *(Focul ~ mii de sctntei.)*

scăpărá vb. v. CLIPI. FULGERA.

scăpărár s. v. SCĂPĂRĂTOARE.

SCĂPĂRARE s. 1. scăpărat. *(Folosirea cremenei pentru ~.)* 2. (rar) scapăr. *(~ unui fulger.)* 3. licăr, licărire, licărit, lucire, scăpărat, scinteie, scânteiere, sclipeală, sclipire, sclipit, străfulgerare, (rar) licăríş, sclipitúră, zare, (pop. şi fam.) sclípet, (înv.) scăpărătúră. *(O ~ de lumină.)* 4. licărire, lucire, scânteiere, sclipire, sticlire, strălucire. *(O ~ ciudată a ochilor.)*

scăpărare s. v. FULGER.

SCĂPĂRAT s. 1. scăpărare. *(Folosirea cremenei pentru* ~.) 2. licăr, licărire, licărit, lucire, scăpărare, scânteie, scânteiere, sclipeală, sclipire, sclipit, străfulgerare, (rar) licăríş, sclipitúră, zare, (pop. şi fam.) sclípet, (înv.) scăpărătúră. *(Un ~ de lumină.)*

scăpărat s. v. FULGER.

scăpărămiiit s. v. SCĂPĂRĂTOARE. SCĂPĂRĂTOARE s. (pop.) scăpărămínt, (reg.) scăpărár, scăpărătúră. *(~ cu cremene, iască şi amnar.)*

scăpărătoare s. v. BRICHETĂ. CHIBRIT. COCOŞ.

SCĂPĂRĂTOR adj. scânteietor, sclipitor, strălucitor, (rar) sticlitór. *(Ochi* ~.)

scăpărătúră s. v. LICĂR. LICĂRIRE. LICĂRIT. LUCIRE. SCĂPĂRARE. SCĂPĂRAT. SCĂPĂRĂTOARE. SCÂNTEIE. SCÂNTEIERE. SCLIPEALĂ. SCLIPIRE. SCLIPIT. STRĂFULGERARE.

SCĂPATA vb. 1. a amurgi, a (se) insera, a se întuneca, (pop.) a (se) înmurgi, (înv. şi reg.) a murgi. *(A ~ pesíe ctmpii.)* 2. a calici, a (se) ruina, a sărăci, (înv. şi reg.) a sărmani, (înv.) a meseri, a mişeii, a (se) mofluzi, a (se) stinge, (fam.) a (se) decava, (fig.) a (se) toca, a (se) usca. *(A ~ de tot, nu mai are nimic.)*

scăpată vb. v. ABATE. ALUNECA. APUNE. ASFINŢI. COBORÎ. DECĂDEA. DEPĂRTA. DEVIA. DISPĂREA. DIVAGA. GREŞI. ÎMPIEDICA. ÎMPUŢINA. ÎNDEPĂRTA. PĂCĂTUI. PIERI. PLECA. POTICNI. REDUCE. REGRESA. SCĂDEA.

SCĂPĂTÁRE s. ruinare, sărăcire, (înv.) mişelíre, (fam.) decavare. *(~ unui om bogat. >*

scăpătáre s. v. APUS. ASFINŢIRE. ASFINŢIT. DECADENŢA. DECĂDERE. DECLIN. MIZERIE. REGRES. SĂRĂCIE.

SCĂPĂTAT adj. ruinat, sărăcit, (înv.) stins, (fam.) decavát. *(Un bogătaş ~.)*

scăpătat s. v. AMURG. APUS. ASFINŢIRE. ASFINŢIT. ÎNSERARE. MIAZĂNOAPTE. NORD. SEARĂ. VEST.

scăpătăciúnc s. v. MIZERIE. SĂRĂCIE.

scăpătiş s. v. APUS. ASFINŢIT. VEST.

scăpătór s. v. SALVATOR.

scăpătúră s. v. ELIBERARE. LIBERARE. SALVARE. SCĂPARE. SCOATERE.

scăpau s. v. EXCREMENT. FECALE.

scărică s. v. SCĂRICICĂ. SCĂRIŞOARĂ. SCĂRIŢĂ.

SCĂRICEÁ s. *(BOT.; Polemonium cneru-leum)* scara-doamnei, scara-domnului.

scăriceá s. v. SCĂRICICĂ. SCĂRIŞOARĂ. SCĂRIŢĂ.

SCĂRICÂCĂ s. 1. scărişoară, scăriţă, (reg.> scărúţă, (Ban.) scărúşă. *(~ cu fuscei.)* 2. scărişoară, scăriţă, (rar) scărică, scăriceá. *(O ~ suia în turn.)*

scăriqă s. v. CODÂRLĂ. FUND.

scărílă s. v. CODÂRLĂ. FUND. PÂR1.EAZ.

scăríş adj., adv. v. GRADAT. PROGRESIV. TREPTAT.

SCĂRIŞOARĂ s. 1. scăricică, scăriţă, (reg.) scărúţă, (Ban.) scărúşă. *(~ cu fuscei.)* 2. scăricică, scăriţă, (rar) scărică, scăriceá. *(O ~ suia in turn.)*

scărişór s. v. IARBĂ-PUTUROASĂ. PU-CIOGNÁ.

SCĂRÍŢĂ s. 1. scăricică, scărişoară, (reg.) scărúţă, (Ban.) scărúşă. *(~ cu fuscei.)* 2. scăricică, scărişoară, (rar) scărică, scăriceá.

(O ~ suia în turn.) 3. *(TEIIN.)* biglă. *(~ la gater.)*

scăriţă s. v. LAMBĂ. VĂTRAI.

seărímbă s. v. AŞCHIE. SURCEA. SURCICĂ. ŢANDĂRA.

SCĂRMĂNÁ vb. *(TEXT.)* 1. a dărăci, a pieptăna, (Olt., Ban. şi Transilv.) a drigla, (Transilv.) a hecela. *(A ~ lina la darac.)* 3. a peria, a pieptăna. *(A ~ fuiorul.)*

scărmăná vb. v. ANALIZA. ATINGE. BATE. CERCETA. EXAMINA. INVESTIGA. JUMULI. LOVI. PĂRUI. STUDIA. URMĂRI.

SCĂRMĂNÁRE s. *(TEXT.)* dărăcire, dară-cit. pieplănare. *(~ linei la darac.)*

scărmănate s. v. BĂTAIE. JUMULEALĂ. JUMULIRE. PĂRUIALĂ.

SCĂRMĂNAT adj. *(TEXT.) 1.* dărăcit, pieptănat. *(Lină ~ lo darac.)* 2, periat, pieptănat. *(Fuior ~.)*

scărmănat s. v. PĂRUIALĂ.

SCĂRMĂNĂTOÁRE s. *(TEXT.)* darac, dărăcitor, (reg.) pieptene, (Transilv. şi Ban.) dríglu, (Transilv.) hécelă, huci. *(~ pentru icărmănat lina.)*

scărmănatúră s. v. BĂTAIE. PĂRUIALĂ.

SCĂRPINA vb. (reg.) a se orjoveni, a se igrepţăna, (Olt.) a se zgâmăi. *(Se ~ la ureche.)*

scărpina vb. v. ATINGE. BATE. CIUPI. LOVI.

SCĂRPINARE s. scărpinat, (reg.) scărpi-neálă, scărpiniş.

SCĂRPINAT s. scărpinare, (reg.) scărpi-neálă, scărpiniş.

seărpinoálă s. v. SCĂRPINARE. SCĂRPINAT.

scărpiniş s. v. SCĂRPINARE. SCĂRPINAT.

seărţáş s. v. CRÂSNIC.

scărúşă s. v. SCĂRICICĂ. SCĂRIŞOARĂ. SCĂRIŢA.

scărúţă s. v. SCĂRICICĂ. SCĂRIŞOARĂ. SCĂRIŢĂ.

scăturínă s. v. IZVOR. OBÂRŞIE.

SCĂUNÁŞ s. 1. scăunel, (pop.) scăunéci, (Transilv. şi Ban.) seăunúţ. *(Stă pe un ~.)* 2. *(MUZ.)* căluş,

scaun, scăunel. *(~ la un Instrument cu coarde.)*

seăiinás s. v. GRESIE. PATRU. PERI-NOC. TELEGĂU.

scăunéci s. v. SCĂUNAŞ. SCĂUNEL.

SCĂUNEL s. 1. seăunaş. (pop.) scăunéci, (Transilv. şi Ban.) seăunúţ. *(Stă pe un ~.)* 2. *(MUZ.)* căluş, scaun, seăunaş. *(~ ta un instrument cu coarde.)*

scăunel s. v. FIEREA-PĂMÂNTULUI. POTROACĂ. ŢINTAURĂ.

scăuniş s. v. POD.

SCĂUNOÁIE s. *(TEHN.)* scaun. *(~ a dulgherului.)*

seăunúţ s. v. SCĂUNAŞ. SCĂUNEL.

SCĂZĂMINT s. 1. micşorare, reducere. *(Un.--> la impozite.) 2.* rabat, reducere. *(A face an ~ la preţul unei mărfi.)* 3. pierdere, reducere. *(~ în greutate.)*

scăzământ s. v. SCĂDERE.

«căzător adj. v. DESCRESCĂTOR.

SCĂZĂTÓR s. *(MAT.)* (înv.) subtraénd, sub trăgător. *(~* în *operaţia de scădere.)*

scăzâţív adj. v. DEFECTIV.

SCĂZUT adj. 1. diminuat, micşorat, redus. *(O suprafaţă ~.)* 2. îngroşat. *(Mincare ~.)* 3. împuţinat, micşorat, redus. *(Numărul lor e acum mult ~.)* 4. coborit, redus. *(Nivelul ~ al apei.)* 5. avantajos, convenabil, ieftin, jos, mic. (Transilv. şi Ban.) lesne. *(Marfă la preţuri ~.)* 6. demonetizat, depreciat, devalorizat. *(Cursul ~ al dolarului.)* 7. coborit, jos, redus, scoborât. *(Temperatură ~.)* li. diminuat, domolit, micşorat, potolit, redus, slăbit. *(Forţa mult ~ a vintului.)* 9. coborit, domol, încet, lin, molcom, potolit, scoborit, slab, stins, (rar) slăbănog. *(Vorbeşte cu glasul ~.)* 10. mic, slab. *(Un glas ~.)* 11. mediocru, modest, redus. *(Operă de valoare ~.)* 12. diminuat, íinv. şi pop.) micşorat, (fig.) ştirbit. *(O reputaţie ~.)*

scăzut adj. v. CHIRCIT. DEGENERAT. DEGRADAT. ÎNCHIRCIT. ÎNJOSIT. NE-DEZVOLTAT. PIPERNICIT. PIRPIRIU. PRICĂJIT. PRIZĂRIT. SFRIJIT. UMILIT.

SCELERAT adj. infam, josnic, mişel, mişe-lesc, mizerabil, mârşav, nedemn, nelegiuit, nemernic, netrebnic, ruşinos, ticălos, (livr.) ignobil, sacrileg, (înv şi pop.) parşiv, sefrnav, (Mold.) chiolhănós, (înv.) blestemăţésc, fărădelege, sclrbávnic, scârbélnic, seârbít, verigáş, verigăşós, (fig.) murdar, spurcat. *(Faptă ~.)*

seeleriţie s. v. ABJECŢIE. FĂRĂDELEGE. INFAMIE. JOSNICIE. MIŞELIE. MÂR-ŞĂVIE. NELEGIUIRE. NEMERNICIE.NETREBNICIE. TICĂLOŞIE.

scenariu s. v. ARTĂ REGIZORALĂ. ÎNSCENARE. MONTARE. PUNERE ÎN SCENĂ. REGIE.

SCENĂ s. 1. decor, (rar) scenăríe. *(~ reprezintă o pădure.)* 2. cadru, peisaj, privelişte, tablou, vedere, (livr.) sit, (înv.) priveálă, privire, tabel, (fig.) decor. *(O incintútoare ~ de natură.)* 3. teatru. *(A părăsit ~ în culmea gloriei.)* 4. *(LIT.)* (înv.) perdea, scenetă. *(Actul l, ~ a 4-a.)* 5. *(LIT.)* dramaturgie, teatru. *(A Îmbogăţit ~ romanească.)* fi. episod, fragment. *(O ~ a romanului.)* 7. scandal. *(I-a făcut o ~.)*

scenăríe s. v. DECOR. SCENĂ.

scenetă s. v. SCENĂ.

SCENIC adj. 1. regizoral. *(Concepţie ~.)* 2. teatral. *(Creaţie ~.)*

SCENOGRAFIE s. artă scenică. *(~ la un fpectacol.)*

SCEPTIC adj. neâncrezător, (livr.) defetist, (înv.) necredincios. *(Prea eşti ~ eu privire la sftrşitul acestei acţiuni.)*

SCEPTICÍSM s. 1. (rar) pironísm. (~ *unei concepţii.)* 2. dubiu, incertitudine, îndoială, neâncredere, nesiguranţă, rezervă, şovăială, şovăire, (astăzi rar) necredinţă, (înv.) aporie, indoínţă. *(Domnea o stare de ~.)*

SCEPTRU s. (înv. şi reg.) toiag, (înv.) schíptru. *(•»-• domnitorului.)*

sceptru s. v. DOMNIE.

seheáuii s. v. CHELĂLĂIALĂ. CHELĂ-LĂIT. CHELĂLĂITURĂ. SCHELĂLĂIALĂ. SCHELĂLĂIT. SCHELĂLĂITURĂ. SCHEU-NARE. SCHEUNAT. SCHEUNĂTURĂ. sehelár ş. v. VAMEŞ. SCHELĂ s. eşafodaj, (reg.) aláş, pat. f~ *a unei construcţii.)*

schelă s. v. BARCĂ. DEBARCADER. EŞAFOD. LUNTRE. PORT.

SCHELĂLĂÍ vb. a chelălăi, a scheuna, (reg.) a ţilăi. *(Clinele ~.)*

SCHELĂLĂIALĂ s. chelălăială, chelălăit, chelălăitură, schelălăit, schelălăitură, scheu-nare. scheunat, scheunătură, (rar) scheáun. *(~ de ciine.)*

SCHELĂLĂIT s. chelălăială, chelălăit, chelălăitură, schelălăială, schelălăitură, scheu-nare. scheunat, scheunătură, (rar) scheáun. *(~ de ciine.)*

SCHELĂLĂITURĂ s. chelălăială, chelălăit, chelălăitură, schelălăială, schelălăit, scheu-nare, scheunat, scheunătură, (rar) scheáun. *(~ de ciine.)*

SCITELĂRÍE s. schelet. *(~ unei construcţii.)* SCHELET s. 1. *(ANAT.)* osatură, sistem osos, (înv., în Transilv.) dabilă, (fig.) cherestea. *(~ al unei fiinţe.)* 2. schelărie. *(~ unei construcţii.)* 3. osatură, structură. *(~ de rezistentă al unei construcţii.)* 4. schemă. *(~ unei opere.)*

SCHEMATIC adj. simplificat. *(Reprezentare ~.)*

SCHEMATIZA vb. (depr.) a simplifica. *(A ~ lucrurile.)*

SCHEMATIZARE s. (depr.) simplificare. *(~ lucrurilor.)*

SCHEMATIZAT adj. (depr.) simplificat. *(Probleme ~.)*

SCHEMĂ s. 1. plan, schiţă, (înv.) chip. izvód. *(~ unei case.)* 2. schelet. *(~ unei opere.)* 3. organigramă. *(~ unei instituţii.)* schépsls s. v. ACUITATE. AGERIME. CALCUL. CHIBZUIALĂ. CHIBZUINŢĂ. CHIBZUIRE. CLARVIZIUNE. CUGETARE. CUMINŢENIE. CUMPĂT. CUMPĂTARE. GÂNDIRE. ÎNŢELEPCIUNE, JUDECATĂ. MĂSURĂ. MEDITARE. MEDITAŢIE. MINTE. MODERAŢIE. PĂTRUNDERE. PERSPICACITATE. RAŢIUNE. REFLECTARE. REFLECŢIE. REFLEXIE. SOCOTEALĂ. SOCOTINŢĂ. SUBTILITATE. TACT. sehercăní vb. v. SCÂNCI. schésis s. v. LEGĂTURĂ. RAPORT. RELAŢIE.

SCHÉTING s. patine (pl.), rotile (pl.). sehevoâiláchie s. v. SACRISTIE. SCHEUNÁ vb. a chelălăi, a schelălăi, (reg.) a ţilăi. *(Clinele ~.)*

SCHEUNĂRE s. chelălăială, chelălăit, chelălăitură, schelălăială, schelălăit, schelălăitură, scheunat,

scheunătură, (rar) scheáun.

SCHEUNAT s. chelălăială, chelălăit, chelălăitură, schelălăială, schelălăit, schelălăitură. scheunare, scheunătură, (rar) scheáun. *(~ de ciine.)*

SCHEUNĂTURĂ s. chelălăială, chelălăit, chelălăitură, schelălăială, schelălăit, schelălăitură, scheunare, scheunat, trar) scheáun. *(~ de ciine.)*

SCHI s. (rar) patină.

schiaz s. v. MĂCR1S.

schílâ s. v. FONTĂ. TUCI.

schilav adj., s. v. INFIRM. INVALID.. SCHILOD.

schílâ s. v. COTARLĂ. JAVRĂ. JIGODIE. POTAIE.

schilavi vb. v. MUTILA. SCHILODI.

schilăvie s. v. HERNIE.

schilăvíre s. v. MUTILARE. SCHILO-DEALĂ. SCHILODIRE.

schilăvít adj., s. v. MUTILAT. SCHILOD. SCHILODIT.

schilăvós adj., s. v. INFIRM. INVALID. SCHILOD.

schllculíţe s. pi. v. CRĂIŢĂ. VÂZDOAGĂ.

schilét s. v. SCHIT.

schilî vb. v. ARANJA. DICHISI. FERCHE-ZUI. GĂTI. ÎMPODOBI. SPILCUI.

SCHILOD adj., s. *(MED.)* 1. infirm, invalid, (pop.) beteag, schilav, (înv. şi reg.) calic, neputincios, nevolnic, sec, slăbănog, (reg.) schilăvós, şont, şonţít, (Transilv., Mold. şi Bucov.) chilav, (înv.) mişel, rupturít, secat, (fam.) şontorog. *(Om ~.)* 2. mutilat, schilodit, (livr.) estropiat, (pop.) stropşit, (înv. şi reg.) stricat, (reg.(schilăvít, (înv.) rupturít, sacatifsít. *(~ de război.)* 3. olog, (înv. şi reg.) slăbănog, (fam.) şontorog. *(Picior ~.)*

SCHILODEÁLĂ s. *(MED.)* mutilare, schilodire, (livr.) estropiére, (reg.) schilăvíre. *(~ u,nui soldat in război.)*

schilodénie s. v. INFIRMITATE. INVALIDITATE.

SCHILODI vb. *(MED.)* 1. a (se) mutila, (livr.) a (se) estropia, (înv. şi reg.) a (se) strica, (reg.) a (se) beteji, a (se) schilavi, (Transilv., Mold. şi Bucov.) a (se) chilăvi, (înv.) a (se) rupturi, (grecism înv.) a (se) sacatifsi. *(Accidentul l-a ~.)* 2. a (se) ologi, (înv. şi reg.) a (se) calici. *(S-a ~ la picior.)* 3. a (se) ciungi. *(S-a ~ la mină.)*

schilodi vb. v. DEFLORA. DEZVIRGINA.

SCHILODÍRE s. *(MED.)* mutilare, schilo-deală, (livr.) estropiére, (reg.) schilăvíre. *(~ unui soldat in război.)*

SCHILODIT adj., s. *(MED.)* mutilat, schilod, (livr.) estropiat, (pop.) stropşit, (înv. şi reg.) stricat, (reg.) schilăvít, (înv.) rupturít, sacatifsít. *(Persoană ~.)*

schímă s. v. AER. ASPECT. CHIP. CIN. EXPRESIE. FAŢĂ. FIGURĂ. FIZIONOMIE. GRIMASĂ.

ÎNFĂŢIŞARE. MINĂ. OBRAZ. RASĂ. SCHIMONOSEALĂ. SCHIMONOSIRE. SCHIMONOSITURĂ. STRÂM-BĂTURĂ. TAGMĂ.

SCHIMB s. 1. înlocuire, schimbare, (înv.) mutare. *(~ unei piese uzate.)* 2. *(FIZ.)* transfeí. (-~ *de energie.)* 3. tură. *(Se lucrează In 3 ~.)* 4. *(MIN.)* şut. 5. (concr.; mai ales la pi.) albitură, primeneală, rufă, rufărie, (reg.)prem*-nitúri (pl.). *(După baie şi-a luat ~uri curate.}*

SCHIMBA vb. 1. a înlocui. *(A ~* o *piesă uzată.)* 2. a preschimba. *(A ~ bani, hirtii de paloare.)* 3. a înlocui, (înv. şi pop.) a muta, (franţuzism înv.) a ramplasa. *(L-a ~ cu un inginer mai bun.)* 4. a (se) primeni. *(După baie s-a ~.)* 5. a muta. *(A ~ baza de operaţii.)* 6. a abate, a devia, a muta. *(A ~ cursul unei ape.)* 7. a (se) deplasa, a (se) muta. *(Accentul t-a ~ pe ultima silabă.)* 8. a muta, (înv. şi reg.) a strămuta. *(Să-ţi ~ gtndurile cu privire la...)* 9. a împărtăşi. *(A ~ unelB impresii eu cineva.)* 10. a (se) metamorfoza, a (se) modifica, a (se) preface, a (se) preschimba, a (se) transforma, (înv. şi pop.) a (se) întoarce, a (se) muta, (înv. şi reg.) a (se) închipui, (reg.) a (se) străforma, (înv.) a (se) strămuta, a (se) suci, a (se) şanja. *(Oraşul nostru s-a ~ radical.)* 11. a modifica, a preface, a prelucra, a reface, a transforma. *(A ~ un text.)* 12. a (se) preface, « (se) transforma, (înv.) a (se) prăvăli. *(~ marea In uscat.)* 13. a modifica, a reforma. *(A ~ ortografia.)* 14. *(FON.)* a se altera, a se modifica, a se preface, a se transforma. *(„N" inter-vocalic s-a ~.)* 15. *(FON.)* a se modifica, a se preface, a se transforma, a trece. *(„L" inter-vocalic se ~ în,,r" în cuvintele româneşti de origine latină.)* 16. a (se) modifica. *(Temperatura* s-a *~ brusc.)* 17. a face, a preface, a transforma. *(Băutura din om te ~ în neom.)* 18. a (se) preface, a (se) transforma, (reg.) a (se) veli, a (se) velnici, (înv.) a veni. *(Bucuria lor s-a ~ în suspine.)* 19. a fluctua, a varia, (fig.) a oscila. *(Se ~ mereu în comportări.)*

schimbă vb. v. DEGHIZA. TRAVESTI. SCHIMBARE s. 1. înlocuire, schimb, (înv.) mutare. *(~ unei piese uzate.)* 2. preschimbare. f~ *banilor.)* 3, înlocuire. *(~ cuiva In funcţie.)* 4. primeneală, primenire, primenit, schimbat. *(~ aşternuturilor.)* 5. mutare, (înv.) schim-bătură. *(~ bazei de plecare.)* 6. abatere, deviaţie, deviere, îndepărtare, mutare. *(~ cursului unei ape.)* 7. deplasare, mutare. *(~ accentului pe vocala următoare a cuvintului.)* 8. împărtăşire. *(~ unor impresii cu cineva.)* 9. devenire, dezvoltare, evoluţie, modificare, prefacere, transformare. *(Procesul ~.)* 10. metamorfozare, metamorfoză, modificare, prefacere, preschimbare, transformare, (rar) strămutare, (înv. şi pop.) mutare, prefăcătúră, schimbătúră, (reg.) străformáre (înv.) modifi-cáţie, preobrajénie, strămutătúră, transfor-máţie, (fig.) răsturnare. *(A suferit o adincă ~.)* 11. *(BIS.) schimbarea la faţă* = preobrajénie. 12. modificare, prefacere, prelucrare, refacere, transformare. *(~ unui text.)* 13. modificare, reformare. *(~ ortografiei.)* 14. *(FON.)* modificare, prefacere, transformare, tratament. *(~ labialelor.)* 15. *(FON.)* modificare, prefacere, transformare, trecere. *(~ lui,,l" intervocalic in „r" în elementele româneşti de origine latină.)* 16. modificare, variaţie. *(~ temperaturii.)* 17. inovaţie, noutate, prefacere. *(A introdus unele ~i.)* 18. fluctuaţie, instabilitate, (fig.) oscilaţie. *(~ la cursul bursei.)*

SCHIMBAT adj. 1. primenit. *(Om ~ după o baie.)* 2. metamorfozat, modificat, prefăcut, preschimbat, transformat, (înv.) strămutat. *(Obiect ■ –)* 3 modificat, prefăcut, prelucrat, refăcut, transformat. *(Text ~.)*

SCHIMBAT s. primeneală, primenire, primenit, schimbare. *(~ aşternuturilor.)* schlmbăcioáse s. pi. v. ZOREA. SCHIMBĂCIÓS adj. 1. capricios, inconstant, instabil, neconstant, nestabil, nestatornic, schimbător,

variabil, (reg.) tonátic, tonós, (fig.) năzuros, (pop. fig.) bălţát. *(O vreme ~.)* 2. capricios, fluşturatic, fluturatic, inconsecvent, inconstant, instabil, neconsecvent, neconstant, neserios, nestabil, nestatornic, schimbător, (livr.) labil. *(Nu poţi conta pe el, e tare ~.)*

SCHIMBĂTOARE s. *(TEHN.)* 1. cocirlă, (reg.) cocârţeálă, corlobáie, criveá, dreptar, dric, gârloáfă, lăsătoáre, lopăţícă, mânuşă, mî'nă, mutătoáre, sabie, schimbói, slobozitór, stinghie, strâmbár, struneálă, tindéche. *(~ la plug.)* 2. posadă, (reg.) cumpănă, punte, scaun, vârtéj. *(~ la pietrele morii.)*

SCHIMBĂTOR adj., s. 1. adj. instabil, mişcător, nestatornic, variabil. *(Dune ~.)* 2. adj. instabil, neregulat, nestabil, variabil. *(Vânluri ~.)* 3. adj. capricios, inconstant, instabil, neconstant, nestabil, nestatornic, schim-băcios, variabil, (reg.) tonátic, tonós, (fig.) năzuros, (pop. fig.) bălţát. *(O vreme ~.)* 4. adj. capricios, fluşturatic, fluturatic, inconsecvent, inconstant, instabil, neconsecvent, neconstant, neserios, nestabil, nestatornic, schimbă-cios, (livr.) labil. *(Nu poţi conta pe el, e tare ~.)* 5. adj. fluctuant, instabil, variabil, (fig.) oscilant. *(Atitudine ~.)* 6. adj. nestatornic, (înv.) necredincios. *(~ în dragoste.)* 7. adj. efemer, pieritor, temporar, trecător, vremelnic, (livr.) pasager, (înv.) petrecătór, piericiós, pierit, stricăciós, temporal, vremelnicésc, (fig.) călător, (înv. fig.) deşert. *(Inttmplări ~; o viaţă ~.)* 8. s. *(TEHN.)* iapă, tălpig, (reg.) călcător, măiúţ, picioróg, potnóg, scân-dureá, tălpău, tălpél, tălpéte, tălpíş, tălpíţă *(~ la războiul de ţesut.)* 9. s. *(CHIM.) schimbător de ioni* – ionit.

schimbător s. v. AC. MACAZ.

schimbătúră s. v. METAMORFOZARE. METAMORFOZĂ. MODIFICARE. MUTARE. PREFACERE. PRESCHIMBARE. SCHIMBARE. TRANSFORMARE.

schimbói s. v. COCÂRLĂ. SCHIMBĂTOARE.

schimnic adj. v. ASCETIC. SIHĂSTRESC.

SCHÍMNIC s. anahoret, ascet, eremit, pustnic, sihastru, (rar) schimonáh, (înv.) aschilác, aschiteán, monah, osélnic, schítnic. *(~ trăieşte izolat de societate.)*

schimnicésc adj. v. ASCETIC. SIHĂSTRESC.

schimnicéşte adv. v. ASCETIC. SIHĂS-TREŞTE.

SCHIMNICÍ vb. a (se) pustnici, a (se) sihastri, (reg.) a (se) pustelnici. *(A ~ departe de lume.)*

SCHIMNICÂE s. 1. ascetism, asceză, pustnicie, sihăstrie, (rar) schimnicit, f *În vremea ~ lui.)* 2. (conex.) schit, sihăstrie. *(Au ajun» ia ~.)*

schimnicíe s. v. IZOLARE. SINGUBÂTATB.

schimnicit s. v. ASCETISM. ASCEZĂ. PUSTNICIE. SIHĂSTRIE. SCHIMNICÂE.

schimonáh s. v. ANAHORET. ASCET. EREMIT. PUSTNIC. SCHIMNIO. SIHASTRU.

SCHIMONOSEALĂ s. 1. deformare, defor-tnaţie, desfigurare, pocire, schimonosire, slu-ţire, strimbare, urâţire. *(~ a feţei* unei *persoane.)* 2. grimasă, schimonosire, sehimono-situră, strimbătură, (livr.) rictus, (rar) schimă, strímbet, (pop. şi fam.) scăllmbilálă, scălâm-băiére, scălâmbăitúră. *(Ce stnt ~./*e asíea *la tine?)* 3. maimuţăreală, malmuţărle, strimbătură. *(Termină cu ~ 1)* 4. deformare, denaturare, pocire, pocit, schimonosire, schimonosit, scâlciere, stilcire, stâlcit, stropşiră, stropşit. *(~ a cuvintelor unei limbi, etnii*

vorbeşte.)

SCHIMONOSI vb. t. a (se) deforma, a (se) desfigura, a (se) poci, a (se) sluţi, a (se) strlmba, a (se) urâţi, (pop. şi fam.) a (se) scălâmbăla, a (se) scofâlci, (pop.) a (se) hâzi, (Mold. si Bucov.) a (se) şonţi, (înv.) a (se) grozăvi. *(Bn om care s-a ~ de iot în urma accidentului.)* 2. a se maimuţări, a se poci, a se strâmba, (rar) a se maimuţi, (pop. şi fam.) a se scălâmbăia, (reg.) a se zgâmboi. *(Nu te mai ~ atíta t)* 3. a deforma, a denatura, a poci, a scâlcla, a stâlci, a stropşi, (fig.) a schingiui. f~ *cuvintele, etnd vorbeşte.)*

schimonosi vb. v. AFECTA. FANDOSI. MAIMUŢĂRI. PROSTI. SCLIFOSI.

SCHIMONOSIRE s. 1. deformare, deforma-ţie, desfigurare, pocire, schimonoseală, slu-ţire, strâmbare, urâţire. *(~ a feţ*ei unei perso*ane.)* 2. grimasă, schimonoseală, schlmo-nositură, strimbătură, (livr.) rictus, (rar) schimă, strímbet, (pop. şi fam.) scăllmbăiálă, scălimbăiéru, scălâmbăitúră. *(Ce stnt* ~l(« *astea la tine?)* 3. deformare, denaturare, pocire, pocit, schimonoseală, schimonosit, scllcleru, stâlcire, stâlcit, stropşire, stropşit. f~ *a euvln-telor unei limbi, cind vorbeşte.)*

schimonosire s. v. CAPRICIU. CHEF. FANDOSEALĂ. FANTEZIE. FASON. FIŢĂ. MAIMUŢĂREALĂ. MOFT. NAZ. POFTĂ. PROSTEALĂ. SCLIFOSEALĂ. TOANA.

SCHIMONOSIT adj. 1. deformat, desfigurat, pocit, slut, sluţit, strâmb, strlmbat, urlt, urâţit, (reg.) stropşit, zgâmboít, (Mold.) şonţít. *(*O *faţă ~ de ură.)* 2. diform, hidos, hld, monstruos, pocit, respingător, slut, strâmb, urât, (pop. şi fam.) bocciu, scălfmb, scălâmbăiát, (reg.) pî'cleş, (Mold.) balcíz, (Mold. şi Transilv.) pogan, (înv.) grozav, (fam.) şui. *(O ființă ~.)* 3. deformat, denaturat, pocit, scâlciat, stâlcit, stricat, stropşit, (fig.) schingiuit. *(*O *pronunţare ~ a cuvintelor.)*

SCHIMONOSIT s. deformare, denaturare, pocire, pocit, schimonoseală, schimonosire, scâlciere, stâlcire, stâlcit, stropşire, stropşit. *(~ a cuvintelor unei limbi, etnd vorbeşte.)*

SCHIMONOSITÚRĂ s. 1. grimasă, schimonoseală, schimonosire, strimbătură, (livr.) ríctus. (rar) schimă, strímbet, (pop. şi fam.) scăllmbăiálă, scălâmbăiére, scălâmbăitúră. *(*Ce *stnt ~lle astea la tine?)* 2. hidoşenie, monstru, monstruozitate, pocitanie, pocitură, sluţenle, sluţitură, urâciune, urâţenie, (pop.) hâzénie, pótcă, stropşitúră, (reg.) znaménie, (Ban.) năhoádă. *(*O *~ de om.)*

schimonosltúră s. v. CAPRICIU. CHEF. FANDOSEALĂ. FANTEZIE. FASON. FIŢĂ. MAIMUŢĂREALĂ. MOFT. NAZ. POFTĂ. PROSTEALĂ. SCLIFOSEALĂ. TOANĂ.

senin s. v. PIN.

schlndoái-ţă s. v. CHIBRIT.

SCHINDÚC s. *(BOT.; Conioselium vagt-natum)* (reg.) bucinisél.

SCHINDÚF s. *(BOT.; Trigonella foenum graecum)* (reg.) moâótru.

schindúf s. v. CIMBRIŞOR. SULFINĂ ALBASTRĂ.

SCHINÉL s. *(BOT.; Cnicus benedictus)* (reg.) iarbă-amáră, scai-amár, şofran-sălbátic.

schinfli s. v. CALVAR. CANON. CAZNĂ. CHIN. DURERE. PATIMĂ. SCHINGIUIRE. SCHINGIUIT. SUFERINŢĂ. SUPLICIU. TORTURĂ.

SCHINGIUÍ vb. a canoni, a căzni, a chinul, a munci, a tortura, a trudi, (înv. şi reg.) a pedepsi, (reg.) a

negăti, a stringe, (înv.) a străs-tui. *(L-au ~ pentru a-şi mărturisi crim*a.f

schingiui vb. v. DEFORMA. DENATURA. POCI. SCHIMONOSI. SCÂLCLA. STÂLCI. STROPŞI.

SCHINGIUIRE s. 1. chinuire, torturare. *(~ unui martir.)* 2. calvar, canon, caznă, chin, durere, patimă, schinguit, suferinţă, supliciu, tortură, (înv. şi pop.) trudă, (pop.) muncă, (înv.) muncitoríe, pasiune, pedeapsă, pedepsi-túră, rână, schingi, strădanie, strânsoáre, trud-nicíe. *(Supus la ~ crtncene.)*

SCHINGIUIT adj. chinuit, torturat, (în*. şi pop.) căznit, (înv. şi reg.) pătimaş, (în-r.) muncit, pătimitór, păţit. *(Om ~.)*

schingiuit adj. v. DEFORMAT. DENATURAT. POCIT. SCHIMONOSIT. SCÂLCIAT. STÂLCIT. STRICAT. STROPŞIT.

SCHINGIUIT s. calvar, canon, caznă, chin, durere, patimă, schingiuire, suferinţă, supliciu, tortură, (înv. şi pop.) trudă, (pop.) mÚDcă, (înv.) muncitoríe, pasiune, pedeapsă, pedepsl-túră, rână, schingi. strădanie, strânsoáre, trud-nicíe. *(Supus la ~ crtncene.)*

schinteluţeálbe s. pi. v. STRĂNUTĂTOA-RE.

SCHIPETÁR s. albanez, (înv.) arbănáf. arnăut, arvanit. *(E ~ de origine.)*

schíptru s. v. SCEPTRU.

schâr s. v. CANCER. NEOPLASM. TUMOARE MALIGNĂ.

schírdă s. v. CĂPIŢĂ. CLAIE. PORCOI. STOG.

schirlopán s. v. GĂLIGAN. LUNGA*. VLĂJGAN.

SCHISMATIC s,, adj. *(BIS.)* eretic, (pop.> necredincios, păgín, (înv. şi reg.) spurcat»

schismă s.v. SCIZIUNE. SCHIT s. *(BIS.)* 1. (rar) remeţie, (reg.) schilét. *(~ săpat in stâncă.)* 2. schimnicie, sihăstrie. *(Au ajuns la ~.)*

•SCHITEÁN s. (înv.) schitélnic. *(~*ni *trăieşte într-un schit.)*

schitélnic s. v. SCHITEÁN. SCHITIŞÓR s. *(BIS.)* schituleţ. schítnic s. v. ANAHORET. ASCET. EREMIT. PUSTNIC. SCHIMNIC. SIHASTRU. SCHITULEŢ s. *(BIS.)* schitişor. SCHIŢA vb. 1. a (se) contura, a (se) creiona. *ţA ~ din câleua trăsături situaţia.)* 2. a trasa. tf-w *ideile principale inlr-o problemă.)*

SCHIŢARE s. 1. conturare, creionare. *(~ unui profil.)* 2, trasare. *(~ ideilor principale.)*

SCHÍŢĂ s. 1. *(ARTE PLAST.)* crochiu. *(Vn ~ in cărbune.)* 2. bruion, ciornă, concept. f~ *unei piese de teatru.)*

SCHIZOFRENIE s. *(MED.)* demenţă precoce.

SCIÉNTICĂ s. scientologie. *(~ este* jiíínţ*a despre ştiinţă.)*

SCIENTOLOGÍE s. scientică. *(~ este ştiinţa despre ştiinţă.)*

scila s. art. v. VIOREA. SCINDA vb. 1. a despărţi, a divide, a diviza, a fracţiona, a fragmenta, a îmbucătăţi, a Împărţi, a secţiona, a separa, a tăia. *(~ bucata tn trei.)* 2. a (se) descompune, a (se) desface, a (se) despărţi, a (se) divide, a (se) fracţiona, a (se) împărţi, a (se) separa, (rar) a (se) dezal-cătui. *(Produsul dezintegrării se ~ în particule.)* 3. *(FIZ.)* a diviza, a fisiona. *(A ~ nucleul atomic.)*

SCINDARE s. 1. descompunere, desfacere, despărţire, divizare, fracţionare, împărţire, separare, (rar)

dezalcătuíre. *(~ în particule a unui corp.)* 2. *(FIZ.)* divizare, fisionare, fisiune. *(~ nucleului atomic.)*

SCINTILAŢIE s. *(FIZ.)* seânteiere, sclipire. sciol s. v. CIUF. SCIT adj. scitic. *(Triburi ~.)* SCÍTIC adj. scit. *(Triburi ~.)* SCIZIONIST s., adj. *(POLITICĂ)* frac-ţlonist.

SCIZIUNE s. 1. disidenţă. *(~ tntr-un partid.) Z.* (rar) schismă. *(~ în interiorul unui grup tonstituit.)*

SCHÍŢĂ s. plan, schemă, (înv.) chip, izvód. *(~ a unei case.)*

scílbă s. v. ADÂNCITURĂ. CAVITATE. GAURĂ. SCOBITURA. scllceá s. v. SCÂLCEAZĂ. SCÂLCEÁZĂ s. *(PESCUIT)* (reg.) scil-ceá, tălpíg, tráglă.

SCÂLCIÁ vb. 1. a (se) deforma, a (se) strâmba, (Mold.) a (se) scrombăi. *(Pantofii s-au ~ prin uzură.)* 2. a (se) toci. *(I s-au ~ tocurile.) %.* a deforma, a denatura, a poci, a schimonosi, a stâlci, a stropşi, (fig.) a schingiui. *(~ cuvintele clnd vorbeşte.)*

SCÂLCIÁT adj. 1. deformat, strâmb, strâm-bat, (pop. şi fam.) scălímb. (Mold.) scrombăit. fân*călţăminte ~.)* 2. tocit. *(Tocuri ~.)* 3.

deformat, denaturat, pocit, schimonosit, stil-clt, stricat, stropşit, (fig.) schingiuit. *(Forme lexicale ~: o pronunţare ~.)*

SClLCIERE s. 1. deformare, strâmbare. *(~ a pantofilor din cauza uzurii.)* 2. tocire. *(rv tocului.)* 3. deformare, denaturare, pocire, pocit, schimonoseală, schimonosire, schimonosit, stâlclre, stâlcit, stropşire, stropşit. *(~ a cuvintelor unei limbi, etnd vorbeşte.)*

SClLCEETCRĂ s. deformare, strimbătură.. *(O ~ la încălţăminte.)*

selneeélă s. v. GEAMĂT. SCÂNCET. SC ÎNCÂT. TÂNGUIRE. VAIER. VAIET. *A*

SCINCET s. 1. seâncit, (rar) scinceálă, seân-citúră. f<x *al copilului.)* 2. (peior.) smiorcă-iálă, smiorcăít. *(Termină cu ~ele!)* 3. geamăt, tânguire, vaier, vaiet, (rar) scânceálă, (înv.> sclncitúră. *(Vn ~ d*e *durere.)*

SClNCÎ vb. 1. (înv. şi reg.) a (se) scrivL (prin Munt.) a schercăni, (prin Olt. şi Munt.) a (se) scirciumi, (peior.) a (se) smiorcăi, (reg. peior.) a (se) smârci, a (se) smârcâi, (glumeţ) a orăcăi. *(Un sugar care ~.)* 2. a se lamenta, a se sclifosi, a se smiorcăi. *(Nu mai ~ atital)*

SClNCÍT adj. 1. jalnic, plingăreţ, plângător, tânguitor, trist, (rar) scâncitór. *(Cu glas ~.>* B. pllngăcios, plingăreţ, srniorcăit, văicăreţ-(rar) pllngáci, văităréţ, văitătór, (fam.) bâzâít. *(Ce copil ~ 1)*

SClNClT s. seâncet, (rar) scinceálă, seânci-tură. *(/--*ui *copilului.)*

Bcâncltór adj. v. JALNIC. PLÂNGĂREŢ. PLlNGÂTOR. SCÂNCIT. TÂNGUITOR. TRIST.

sclncitúră s. v. GEAMĂT. SCÂNCET. SCÂNCIT. TÂNGUIRE. VAIER. VAIET.

SCINDURĂ s. 1. (pop.) blană, dulap, (Tran-silv. şi Mold.) scoarţă. *(Străzi podite cu ~.)* 2. (mai ales la pi.) duşumea, pardoseală, podea, (pop.) pódină, (Ban. şi Transilv.) pod, (Ban.) vatră, (înv.) planşete (pl.), pomóstină. *(Dormea pe ~ goale.)* 3. *(TEHN.)* (reg.) coadă, pat. *(~ la raglla de pieptănat fuioarele.)* 4. *(TEHN.)* chingă, spetează, stinghie, (pop.> blană. *(~ la războiul de ţesut.)*

seindură s. v. COŞCIUG. PLANŞETĂ. SICRIU. ŞINDRILĂ.

sctndureá s. v. IAPĂ. LOPĂŢICĂ. SCHIMBĂTOR. TĂLPIG.

sclndureánă s. v. PEDALĂ. SCÂNDURICĂ. TĂLPIG.

SCÂNDURÍCĂ s. (pop.) scânduríce, (reg.) scindureánă, scândurîşcă, scândurîţă, seându-rúşă, sclndurúţă.

sclndurícă s. v. BULFEU. CRUCE. SPETEAZĂ. STINGHIE.

«clndurice s. v. LOPĂŢICĂ. SCÂNDURICĂ.

scândurîşcă s. v. SCÂNDURICĂ.

scândurîţă s. v. FEMEIUŞCĂ. LOPĂŢICĂ. MUIERUŞCÁ. SCÂNDURICĂ.

setndurúşă s. v. SCINDURICĂ.

sclndurúţă s. v. SCÂNDURICĂ.

SCÂNTEIĂ vb. 1. a clipi, a licări, a luci, a scapără, a sclipi, a străfulgera. *(Luminiţe ~ tn noapte.)* S, a lumina, a sclipi, a străluci. *(Candelabre ~ tn salon.)* 3. a licări, a luci, a

«căpăra, a sclipi, a sticli, a străluci. *(Ochii îi ~.)* 4. a luci, a sclipi, a' străluci, (rar) a strălumina. *(Albe coifuri ~.)*

SGÂNTÉIE s. 1. (prin Transilv.) sícră, (înv.) ségnetă. *(Focul produce ~i.)* 2. licăr, licărire, licărit, lucire, scăpărare, scăpărat, scânteiere, «clipeală, sclipire, sclipit, străfulgerare, (rar) licăríş, sclipitúră, zare, (pop. şi fam.) sclípet, (înv.) scăpărătură. *(O ~ de lumină.)*

schitele s. v. FĂRÂMĂ. FIR. GAROAFĂ DE CÎ.MP. GAROAFĂ SĂLBATICĂ. GA-ROFIŢÁ. PIC. PICĂTURĂ. PIŞCĂTURĂ. SCÂNTEIOARĂ. SCÂNTEIUŢĂ. STROP.

SCÂNTEIERE s. 1. licăr, licărire, licărit, lucire, scăpărare, scăpărat, scânteie, sclipeală, sclipire, sclipit, străfulgerare, (rar) licăríş, sclipitúră, zare, (pop. şi fam.) sclípet, (înv.) scăpărătură. *(O ~ de lumină.)* 2. *(FIA.)* scintilaţie, sclipire. 3. lucire, sclipire, sticlire, strălucire, (rar) strălúciu, străluminátre, (înv.) lucoáre, strălucoáre. *(~ diamantului.)* 4. licărire, lucire, scăpărare, sclipire, sticlire, strălucire. *(O ciudată ~ a ochilor.)*

SCÂNTEIETÓR adj. 1. licăritor, lucitor, sclipitor, (astăzi rar) sclipind, (pop. şi fam.) sclipieiós, (înv.) scânteínd, scânteiós. *(Lumină ~.)* 2- luminos, strălucitor, (inv. şi reg.) vederós, (reg.) stelós. *(Un astru ~.)* 3. lucios, lucitor, sclipitor, strălucit, strălucitor, (rar) luciu, (înv. şi reg.) străluciós. *(Un diamant ~.)* 4. scăpărător, sclipitor, strălucitor,(rar) sticlitór. *(Ochi~.)* 5. lucios, lucitor, sclipitor, (rar) luciu, (inv.) sclivisít. *(Un material ~.)*

scânteínd adj. v. LICĂRITOR. LUCITOR. SCÂNTEIETÓR. SCLIPITOR.

SCÂNTEIOARĂ s. 1. scânteiuţă. *(O scânteie mică sau ~.)* 2. *(BOT.; Anagallis arvensis)* scânteiuţă, (reg.) aurică, focşór, gonitoáre, íntiţă, minteúţă, ochişor, plescáíţă, răcovínă, roşúţă. scânteie, sclípet, văcăriţă, buruiana-burétilor, soponelul-cálului. 3. *(BOT.; Com-melina communis)* (reg.) atârnătoáre, gheţi-soáră. cheiţa-ráiului.

scânteioară s. v. BĂNUŢ. PĂRĂLUŢĂ, scânteiós adj. v. LICĂRITOR. LUCITOR. SCÂNTEIETÓR. SCLIPITOR. scinteíţă s. v. ROSTOPASCĂ. RUSCUŢĂ. SCÂNTEIUŢĂ s. 1. scânteioară. *(O scânteie mică sau ~.)* 2. *(BOT.: Anagallis arven-sis)* scânteioară, (reg.) aurică, focşór, gonitoáre, íntiţă, minteúţă, ochişor, plescáíţă, răcovínă, roşúţă, scânteie, sclípet, văcăriţă, buruiana-burétilor, soponelul-cálului. 3. *(BOT.; Gagea*

arvensls) (reg.) brumăreá, ceapa-ciórii. *i. (BOT.; Aster novi-belgii)* (reg.) cătáre, pocroávă, sălcioáră, săpunéle (pl.), steluţă, vineţele (pl.), salbă-moále.

scânteiuţă s. v. BĂNUŢ. BRUMĂREÁ. CEAPA-CIORII. FIEREA-PĂMÂNTULUL GAROAFĂ. LICURICI. PĂRĂLUŢĂ. POTROACĂ. RĂCOVÍNĂ. ŢINTAURÂ. scinteiufă-de-múnte s. v. PARPIAN. scânteiuţă-galbenă s. v. GRÂUŞOR. SALATE A. UNTIŞOR.

scinteiúţe s. pi. v. SĂPUNÉLE. STELIŢĂ. scinteúţă s. v. GAROAFĂ. GAROFIŢĂ.

scir s. v. BUCLĂ. CÂRLIONT. CREŢ. INEL. ONDULAŢIE. ONDULĂ. VAL. ZULUF.

sclrbávnic adj. v. DEZAGREABIL. DEZGUSTĂTOR. DISPLĂCUT. DIZGRAŢIOS. GREŢOS. GREU. INFAM. INFECT. ÎMPUŢIT. JOSNIC. MIŞEL. MIŞELESC. MIZERABIL. MÂRSAV. NEDEMN. NELEGIUIT. NEMERNIC. NEPLĂCUT. NESUFERIT. NETREBNIC. PUTUROS. RĂU. RĂU-MI-ROSITOR. RESPINGĂTOR. RUŞINOS. SCELERAT. SCÂRBOS. TICĂLOS. URÂT.

SCIRBĂ s. aversiune, dezgust, greaţă, în-greţoşare, oroare, repulsie, silă, (livr.) repugnantă, (rar) nesuferíre, (pop. şi fam.) lehamite-(înv.) urít, (pop. fig.) saţ. *(Simte o ~ de nede-scris pentru...)*

scârbă s. v. AMĂRĂCIUNE. ANIMOZITATE. CEARTĂ. CHIN. CIUDĂ. CONFLICT. DEZACORD. DEZBINARE. DIFEREND. DISCORDIE. DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPUTĂ. DIVERGENŢĂ. DURERE. DUŞMĂNIE. FRICĂ. FURIE. GELOZIE. GÂL-CEAVĂ. GROAZĂ INVIDIE. ÎNCERCARE. ÎNCRÂNCENARE. ÎNFIORARE. ÎNFRICOŞARE. ÎNGROZIRE. ÎNSPĂIMÂNTARE. ÎNTRISTARE. ÎNVERŞUNARE. ÎNVRĂJBIRE. LITIGIU. MÂHNIRE. MÂNIE. NECAZ. NEÂNŢELEGERE. NEMULŢUMIRE. NEPLĂCERE. OROARE. OSTILITATE. PATIMĂ. PĂS. PĂTIMIRE. PICĂ. PIZMĂ. PORNIRE. RANCHIUNĂ. SPAIMĂ. SUFERINŢĂ. SUPĂRARE. TEAMĂ. TEMERE. TEROARE. TRISTEŢE. URĂ. VRAJBĂ.. VRĂJMĂŞIE. ZIZANIE.

scârbélnic adj. v. DEZAGREABIL. DEZGUSTĂTOR. DISPLĂCUT. DIZGRAŢIOS. GREŢOS. GREU. INFAM. INFECT. ÎMPUŢIT. JOSNIC. MIŞEL. MIŞELESC. MIZERABIL. MÂRSAV. NEDEMN. NELEGIUIT. NEMERNIC. NEPLĂCUT. NESUFERIT. NETREBNIC. PUTUROS. RĂU. RĂU-MIROSITOR. RESPINGĂTOR. RUŞINOS. SCELERAT. SCÂRBOS. TICĂLOS. URÂT. scârbélniţă s. v. SCÂRBOŞENIE. SCÂRBÍ vb. 1. a se îngreţoşa, (reg.) a s« silnici. *(S-a ~ de atíta mâncare.)* 2. a (se) dezgusta, a (se) îngreţoşa, a (se) sătura, (reg.) a (se) scârboli, (Mold. şi Bucov.) a (se) lehă-meti, a (se) lehămetisi, a (se) lehămetui, (înv.) a (se) îngreţa, a (se) îngreţălui, (fam. fig.) < (i se) acri. *(S-a ~ de tot ce-a văzut acolo.)* scirbí vb. v. AGASA. AMĂRÎ. BOCI. CÂI. CĂINA. CUTREMURA. ENERVA. INDISPUNE. IRITA. ÎNCRÂNCENA. ÎNDUREHA. ÎNFIORA. ÎNFRICOŞA. ÎNFURIA. ÎNGROZI. ÎNSPĂIMÂNTA. ÎNTRISTA. JELI. JELUI. LAMENTA. MÂHNI. MÂNIA. NECĂJI. PLICTISI. PLÂNGE. POCĂI. REGRETA. SÂCÂI. SUPĂRA. TÂNGUI. TREMURA. VĂICĂRI. VĂITA. ZGUDUI.

scírbie s. v. AMĂRĂCIUNE. ÎNTRISTARE. MÂHNIRE. NECAZ. SUPĂRARE. TRISTEŢE.

SCÂRBÍRE s. dezgustare, îngreţoşare. *(~ cuiva de cele văzute.)*

SCÂRBÍT adj. 1. dezgustat, îngreţoşat, sătul, săturat, (Mold. şi Bucov.) iehâmetít, lehâmetuât. 2. plictisit, sătul, săturat. (Mold. şi Bucov.) lehămetít, lehămetuít, (înv. şi fam.) sastisit.

scârbít adj. v. ABĂTUT. AMĂRÂT. DEPRIMAT. DESCURAJAT. ENERVAT. FURIOS. INDISPUS.

INFAM. IRITAT. ÎNDÂRJIT. ÎNDURERAT. ÎNFURIAT. ÎNTĂRÂTAT. ÎNTRISTAT. ÎNVERŞUNAT. JOSNIC. MIŞEL. MISELESC. MIZERABIL. MÂHN1T. MÂNIAT. MÂNIOS. MÂRSAV. NECĂJIT. NEDEMN. NELEGIUIT. NEMERNIC. NERVOS. NETREBNIC. PORNIT. RUŞINOS. SCELERAT. SUPĂRAT. SURESCITAT. TICĂLOS. TRIST.

scârbolí vb. v. DEZGUSTA. ÎNGREŢOŞA. SĂTURA. SCÂRBI.

SCÂRBÓS adj. 1. dezgustător, dizgraţios, greţos, hidos, oribil, respingător, (livr.) imund, (reg.) mírşav, (fam. fig.) borít. *(~ la înfăţişare.)* 2. antipatic, dezagreabil, neplăcut, nesuferit, respingător. *(Un om ~.)* 3. greţos, (rar) parşiv. *(Om ~ în comportări.)* 4. dezgustător, greţos, oribil, sinistru. *(Un rânjet ~.)* 5. dezgustător, infect, oribil, respingător. *(Ce caracter ~ !)* 6. greţos, (reg.) silós. *(Lucruri ~.)* 7. dezgustător, infect, respingător, spurcat, (pop.) sclrnav. *(~ treabă I)* 8. dezagreabil, dezgustător, displăcut, dizgraţios, greţos, greu, Infect, împuţit, neplăcut, nesuferit, puturos, rău, respingător, urât, rău-mirositor, (livr.) fetid, miasmátic, pestilenţial, repugnant, repulsiv, (înv. şi pop.) scârnav, (înv.) scârbávnic, scârbélnic. *(Un miros ~.)* 9. deşănţat, imoral, impudic, indecent, necuviincios, neruşinat, obscen, pornografic, scabros, trivial, vulgar, (livr.) licenţios, (înv. şi pop.) scârnav, slobod, (reg.) porcotós, (fam.) deşucheat, porcos, (fig.) decoltat, deocheat, îmbăiat, picant, piperat, porcesc, spurcat. *(O glumă ~.)*

SCÂRBOŞÉNIE s. 1. (pop. şi fam.) scârbél-niţă. *(Era o ~ de nedescris acolo.)* 2. scâr-năvie, spurcăciune. *(Ce e ~ asta?)*

seârcior adj. v. BUCLAT. CÂRLTONŢAT. CREŢ. INELAT. ÎNCREŢIT. ONDULAT.

seíreium s. v. DULAP. LEAGĂN. SCRÂN-CIOB.

sclrciumí vb. v. CODI. EZITA. FOL LEGĂNA. PERPELI. PREGETA. RĂSUCI. SCÂNCI. SUCI. ŞOVĂI. ZVÂRCOLI.

scârjâí vb. v. HÂRŞÂI.

scârjiiálă s. v. HÂRŞÂIALĂ. HÂRŞÂIRE. HÂRŞÂIT. HÂRŞÂITURĂ.

seirjâít s. v. FÍÂRŞÂIALĂ. HÂRŞÂIRE. HÂR-ŞÂIT. HÂRŞÂITURĂ.

scirjiitúră s. v. HÂRŞÂIALĂ. HÂRŞÂIRE. HÂRŞÂIT. HÂRŞÂITURĂ.

scârléte s. v. SĂNIOARĂ. SĂNIUŢĂ.

scârliónţ s. v. BUCLĂ. CÂRLIONŢ. CREŢ. INEL. ONDULAŢIE. ONDULĂ. VAL. ZULUF.

scârlionţát adj. v. BUCLAT. CÂRLIONŢAT. CREŢ. INELAT. ÎNCREŢIT. ONDULAT.

scirâionţí vb. v. BUCLA. CÂRLIONTA. INELA. ÎNCREŢI. ONDULA.

scârnav adj. v. DEŞĂNŢAT. DEZAGREABIL. DEZGUSTĂTOR. DISPLĂCUT. DIZGRAŢIOS. GREŢOS. GREU. IMORAL. IMPUDIC. INDECENT. INFAM. INFECT. ÎMPUŢIT. JEGOS. JOSNIC. MIŞEL. MISELESC. MIZERABIL. MÂNJIT. MÂRSAV. MURDAR. NECUVIINCIOS. NEDEMN. 'NEGRU. NELEGIUIT. NEMERNIC. NEPLĂCUT. NERUŞINAT. NESPĂLAT. NESUFERIT. NETREBNIC. OBSCEN. PĂTAT. PORNOGRAFIC. PUTUROS. RĂPĂNOS. RĂU. RĂU-MIROSITOR. RESPINGĂTOR. RUŞINOS. SCABROS. SCELERAT. SCÂRBOS. SLINOS. SOIOS. SPURCAT. TICĂLOS. TRIVIAL. URÂT. VULGAR.

scî'rnă s. v. EXCREMENT. FECALE.

scârnăví vb. v. DEFECA. IEŞI. JEGOSI. MÂNJI. MURDĂRI. PĂTA. PÂNGĂRI. PROFANA. SPURCA.

SCÂRNĂVÍE s. 1. scârboşenie, spurcăciune. *(Ce e ~ asta?)* 2. derbedeu, lepădătură, lichea, netrebnic, puşlama, secătură, (pop. şi fam.) cioflingar, (înv. şi reg.) pujlău, (reg.) orbéte, oşíştie, postorómcă, púјlă, (Mold.) nandralău, poghibálă, (Transilv. şi Maram.) techerghéu, (înv.) ştrengar, (fam.) cútră, mar-ţafói, (fig.) căzătură, otreapă, zdreanţă, (reg. fig.) loază, (arg.) sichimeá. *(Este o ~ omul acela.)*

scârnăvie s. v. ABJECŢIE. DESFRÂU. DEZMĂŢ. EXCREMENT. FĂRĂDELEGE. FECALE. IMORALITATE. IMPUDOARE. INDECENŢĂ. INFAMIE. JEG. JOSNICIE. MIŞELIE. MÂRŞĂVIE. MURDĂRIE. NECURĂŢENIE. NECUVIINŢĂ. NELEGIUIRE. NEMERNICIE. NERUŞINARE. NETREBNICIE. OBSCENITATE. ORGIE. PÂNGĂ-RIRE. PORNOGRAFIE. PROFANARE. SCABROZITATE. SPURCARE. TICĂLOŞIE. TRIVIALITATE. VULGARITATE.

scirtoágă s. v. GLOABĂ. MÂRŢOAGĂ.

SCÂRŢ s. (rar) scârţâitoáre. *(~ la încălţăminte.)*

scârţác s. v. LĂUTAR. SCRIPCAR. VIOLONIST. VIORIST.

SCÂRŢÂÍ vb. 1. (înv.) a prâsni. *(Ce ~ acolo?)* 2. a pârâi. *(Duşumeaua ~.)* 3. a scrâşni. *(Cheia ~ în broască.)*

SCÂRŢÂIALĂ s. 1. scârţâit, scârţâitură. *(~ duşumelii.)* 2. scârţâire, scârţâit, scrâşnet, scrâş-nire, scrâşnit. *(~ cheii in broască.)*

SCÂRŢÂÍRE s. scârţâială, scârţâit, scrâşnet, scrâşnire, scrâşnit. *(~ cheii în broască.)*

SCÂRŢÂÍT 's. 1. scârţâială, scârţiitură. *(~ duşumelii.)* 2. scârţâială, scârţâire, scrâşnet, scrâşnire, scrâşnit. *(~ cheii in broască.)*

SCÂRŢÂITOÁRE s. 1. morişcă, piriitoare, zbirnâitoare. *(~ pentru alungat păsările clin semănături.)* 2. hâríitoare. *(Jucăria numilá ~.)* 3. *(BOT.; Polycnemum an'ense)* tros-coţel, (reg.) hericícă, troscot-de-eâmp.

scârţâitoáre s. v. SCÂRŢ.

SCÂRŢÂITURĂ s. scârţâială, scârţâit. *(~ duşumelii.)*

sclal s. v. CAR.

SCLAV s. aservit, rob, subjugat, (rar) serv, (Înv.) prădat, şerb. *(Condiţia de ~.)*

SCLAVAJ s. aservire, robie, sclavie. *(Stare de ~.)*

sclavaj s. v. CAPTIVITATE. ROBIE. SCLAVIE.

SCLAVÍE s. 1. aservire, robie, sclavaj. *(Stare de ~.)* 2. robie, (fig.) lanţuri (pl.). *(Aflat în ~.)* 3. captivitate, robie, (livr.) servitute, (rar) sclavaj, (înv.) pradă, robire, robitúră, sclavísm, serbie. *(~ săracilor In antichitate.)*

sclavísm s. v. CAPTIVITATE. ROBIE. SCLAVIE.

sclăbúc s. v. CLĂBUC. SPUMĂ.

scleámă s. v. CĂTUŞĂ. CHINGĂ.

selepniţă s. v. AŞCHIE. SURCEA. SUR-CICĂ. ŢANDĂRA.

sclepţ s. v. MUSCA-CALULUI. STRECHE. TĂUN. ŢÂNŢAR.

sclerós adj. v. SCLEROZAT.

SCLERÓTICĂ s. *(ANAT.)* (pop.) albuş, albul ochiului.

scleroza vb. v. RAMOLI.

sclerozare s. v. RAMOLEALĂ. RAMOLIRE. RAMOLISMENT. SENILITATE.

SCLEROZAT adj. (rar) sclerós. *(Organ ~.)*

sclerozat adj. v. RAMOLIT. SENIL.

sclidirí vb. v. GĂURI. PERFORA. SCOBI. SFREDELI. STRĂPUNGE.

selidiritór s. v. DORN. PRIBOI.

SCLIFOSEALĂ s. capriciu, chef, fandoseală, fantezie, fason, fiţă, maimuţăreală, moft, naz, poftă, prosteală, toană, (pop. şi fam.) pârţág, scălâmbăiálă, scălimbăiére, scălâm-băitúră, (pop.) fasoleálă, háchiţă, izmeneală, pandalíe, (înv. şi reg.) margbiolíe, nacafá, pală, (reg.) marghioleálă, năbădáie, toáncă, zâmbíc, (Transilv.) pont, (Mold., prin Bucov. şi Transilv.) súcă, (înv.) schimonosire, schimo-nositúră, (grecism înv.) paraxénie, (fam.) bâzdíc, farafastic, marafet, (fam. fig.) boală, dambla. *(N-a fost decit o obişnuită ~ de-a ei.)*

SCLIFOSÍ vb. 1. a se afecta, a se fandosi, e se maimuţări, a se prosti, (pop. şi fam.) a se scălâmbăia, (pop.) a se fasoli, a se izmeni, (înv. şi reg.) a se sfandosi, (reg.) a se mandosi, a se marghioli, a se schimonosi, (înv.) a se marafetui. *(Nu te mai ~ atttat)2.a* se lamenta, a (se) scânci, a se smiorcăi. *(Toată ziua se ~.^*

SCLIFOSÍT adj. boieros, capricios, fandosit, mofturos, năzuros, pretenţios, (pop.) izmenit, (reg.) năsfirós, năturós. *(E cam --• dumnealui!)*

sclimpúş s. v. CÂRLIG.

sclintită s. v. COADA-RACULUI.

scllp s. v. ARC. ARCADĂ. BOLTĂ. BOL-TITURĂ. CUPOLĂ.

SCLIPEÁLĂ s. licăr, licărire, licărit, lucire, scăpărare, scăpărat, scânteie, sclnteiere, sclipire, sclipit, străfulgerare, (rar) licărlş, scli-pitúră, zare, (pop.) şi fam.) sclipet, (înv.) scăpărătúră. *(O ~ de lumină.)*

sclipet s. v. LICĂR. LICĂRIRE. LICĂRIT. LUCIRE. SCĂPĂRARE. SCĂPĂRAT. SCÂNTEIE. SCÂNTEIERE. SCLIPEÁLĂ. SCLIPIRE. SCLIPIT. STRĂFULGERARE.

SCLÍPEŢ s. *(BOT.; Potenţata erecta)* (reg.) găinuşe (pl.), sclipeţéi (pl.), scrintitoáre, strâm-sureá, cinci-dégete, iarba-fáptului.

sclípeţ s. v. BRÂNCA-URSULUI. CRUCEA-PĂMÂNTULUI. DUMBEŢ. ROCOŢEA. SCÂNTEIOARĂ. SCÂNTEIUŢĂ.

sclipeţéi s. pi. v. SCLIPET.

SCLIPÍ vb. 1. a clipi, a licări, a luci, a scapără, a scânteia, a străfulgera. *(Luminiţe ~ in noapte.)* 2. a străluci, (fig.) a arde. *(Stelele ~.)* 3. a licări, a pilpâi, a tremura, a vibra. *(Flacăra luminării ~.)* 4. a lumina, a scânteia, a străluci. *(Candelabre ~ in salon.)* 5. a licări, a luci, a scapără, a scânteia, a sticli, a străluci. *(Ochii ti ~.)* 6. a luci, a scânteia, a sticli, a străluci, (rar) a strălumina. *(Albe coifuri ~.)*

sclipi vb. v. CLIPI.

sclipiclós adj. v. LICĂRITOR. LUCITOR. SCÂNTEIETOR. SCLIPITOR.

sclipind adj. v. LICĂRITOR. LUCITOR. SCÂNTEIETOR. SCLIPITOR.

SCLIPIRE s. 1. licăr, licărire, licărit, lucire, scăpărare, scăpărat, scânteie, sclnteiere, sclipeală, sclipit, străfulgerare, (rar) lică-rîş, sclipitúră, zare, (pop. şi fam.) sclipet, (înv.) scăpărătúră. *(O ~ de lumină.)* 2. *(FIZ.t* scintilaţie, scânteiere. 3. lucire, scânteiere, stl-clire, strălucire, (rar) strălúciu, străluminár», (înv.) lucoáre, strălucoáre. *(~ diamantului.)* 4. licărire, lucire, scăpărare, scânteiere» sticlire, strălucire. *(O ~ ciudată a ochilor.)*

SCLIPÍT s. licăr, licărire, licărit, luciră, scăpărare, scăpărat, scânteie, scânteiere, sclipeală, sclipire, străfulgerare, (rar) licărîş, sclipitúră, zare, (pop. şi fam.) sclipet, (înv.) scăpărătúră. *(Un ~ de lumină.)*

SCLIPITOR adj. 1. licăritor, lucitor, scln-teietor, (astăzi rar) sclipind, (pop. şi fam.) sclipiciós, (înv.) scintefnd, scânteiós. *(O lumini ~.)* 2. lucios, lucitor, seânteietor, strălucit, strălucitor, (rar) luciu, (înv. şi reg.) străluciós. *(Un diamant ~.)* 3. scăpărător, seânteietor, strălucitor, (rar) sticlitór. *(Ochi ~.)* 4. lucios, lucitor, seânteietor, (rar) luciu, (înv.) sclivisít. *(Un material ~.)*

sclipitor adj. v. BOGAT. FASTUOS. GRANDIOS. LUXOS. MARE. POMPOS. SOMPTUOS. SPLENDID. STRĂLUCIT. STRĂLUCITOR.

sclipitúră s. v. LICĂR. LICĂRIRE. LICĂRIT. LUCIRE. SCĂPĂRARE. SCĂPĂRAT. SCÂNTEIE. SCÂNTEIERE. SCLIPEALĂ. SCLIPIRE. SCLIPIT. STRĂFULGERARE.

scllpuí vb. v. ACUMULA. ADUNA. AGONISI. ECONOMISI. FACE. STRÂNGE.

sclitádă s. v. NUME. PORECLĂ. SUPRANUME.

scliviseálă s. v. ARANJARE. DICHISEALĂ. DICHISIRE. FERCHEZUIALĂ. FERCHEZUIRE. GĂTIRE. SPILCUIALĂ. SPDLCUIRE.

sclivisí vb. v. ARANJA. DICHISI. FERCHE-ZUI. GĂTI. ÎMPODOBI. LUSTRUI. NETEZI. NIVELA. SPILCUI. ŞLEFUI.

sclivisíre s. v. ARANJARE. DICHISEALĂ. DICHISIRE. FERCHEZUIALĂ. FERCHE-ZUIRE. GĂTIRE. LUSTRUIRE. LUSTRUIT. NETEZIRE. NETEZIT. NIVELARE. NIVELAT. SPILCUIALĂ. SPILCUIRE. ŞLEFUIRE. ŞLEFUIT.

sclivisít adj. v. ARANJAT. COCHET. DICHISIT. ELEGANT. FERCHEŞ. FERCHEZUIT. GĂTIT. ÎNGRIJIT. LUCIOS. LUCITOR. LUSTRUIT. NETEZIT. NIVELAT. SCÂNTEIETOR. SCLIPITOR. SPILCUIT. ŞLEFUIT.

SCOABĂ s. 1. (pop.) plévıţă. *(~ pentru îmbinarea unor elemente de lemn.)* 2. *(TEHN.)* cercel, (reg.) ghermée. *(~ ta căruia.)*

scoabă s. v. CIOPLITOR. CUŢITOAIE. GHIN. GRIPCĂ. MĂCEAŞĂ. RĂZUŞ. TESLĂ. ZGÂRCI.

scoáce vb. v. ACRI. ALTERA. APRINDE. DESCOMPUNE. FERMENTA. ÎMPUŢI. ÎNĂCRI. ÎNCINGE. RĂSCOACE. STRICA.

SCOARŢĂ s. 1. *(BOT.)* coajă. *(~ unui trunchi de arbore.)* 2. *(ANAT.) scoarţă cerebrală* = cortex

cerebral. 3. *(GEOL.)* litosferă. *(~ a pămintulíii.)* 4. copertă, învelitoare, (înv. şi reg.) tartáj, (reg.) tablă. *(~ a unei cărţi.)* 5. covor, (rar) săndulíe, (pop.) velínţă, (înv. şi reg.) tapet, (reg.) lăicér, (prin Transilv. şi Ban.) téhip, (Transilv. şi Maram.) ţol. *(~ de perete.)* 6. chilim. *(0 ~ înflorată.)*

scoárlâ s. v. AŞCHIE. COAJĂ. CRUSTĂ. POJGHIŢĂ. PORTMONEU. PORTOFEL. ROGOJINĂ. SCÂNDURĂ. SURCEA. SUR-CICĂ. ŞTAIF. ŢANDĂRA.

scoarţă dulce s. v. SCORŢIŞOARĂ.

SCOATE vb. 1. a extrage, (pop.) a trage. (*A ~* o *măsea, un cui, un glonţ.)* 2. *(MED.)* a exciza, a extirpa. *(A ~ o porţiune dinlr-un organ.)* 3. a smulge. *(A ~ buruienile din pământ.)* 4. a extrage, a lua. *(A ~ apa din fintină.)* 5. a dezgropa. *(A ~ un bolovan din pământ.)* 6. a desface, a desprinde. *(~ o scin-dură de la gard.)* 7. a arăta. *(~ limba!)* 8. a (se) dezbrăca, a trage, (pop.) a lepăda, (înv.) a (se) dezveşti, (fam.) a (se) dezechipa. *(~ cămaşa de pe tine.)* 9. a descălţa, a trage, (reg.) a desculţa. *(~ pantofii din picior.)* 10. a lua. *(Îşi ~ pălăria de pe cap.)* 11. a ridica. *(A ~ un pachet de la poştă.)* 12. a încasa. *(A ~ banii din bancă?)* 13. a retrage, (pop.) a trage. *(A ~ o sumă de bani de la CEC.)* 14. a elimina. *(A ~ un element dintr-o serie.)* 15. a anula, a elimina, a înlătura, a suprima, a şterge, a tăia, (reg.) a ştricui. *(A ~ un rtnd, un fragment dintr-un text.)* 16. a depărta, a •elimina, a îndepărta, a înlătura. *(A ~ petele de grăsime de pe haine.)* 17. a elimina, a înlătura, a suprima, (Transilv. şi Bucov.) a delă-tura. *(A ~ dulciurile din alimentaţie.)* 18. a elimina, a exclude, a îndepărta, a înlătura.

(~ pe cineva dintr-o organizaţie.) 19. a concedia, a îndepărta, (înv.) a slobozi, (grecism Înv.) a exoflisi, (fam.) a mătrăşi. *(L-a ~ din*

slujbă.) 20. a desărcina, a descăuna, a elibera. *(A ~* pe *cineva dintr-o funcţie.)* 21. a demite, a destitui, a îndepărta, (înv. şi fam.) a mazili. *(L-a ~ din funcţie.)* 22. a emite, a produce. *(~ sunete armonioase.)* 23. a articula, a grăi, a pronunţa, a rosti, a spune, a vorbi, a zice, (prin Mold.) a bleşti. *(N-a ~ un cuvint.)* 24. a da, a emite, (pop.) a slobozi. *(A~ un chiot, un ţipăt.)* 25. a produce. *(Potcoavele ~ seântei.)* 26. a degaja, a emana, a emite, a exala, a împrăştia, a răspândi, (înv.) a răs-fuga, a slobozi. *(Soba ~ gaze.)* 27. a edita, a imprima, a publica, a tipări, (înv.) a publi-carisi, a publicui, a scrie. *(A ~ o revistă.)* 28. a emite. *(A ~ noi monede.)* 29. a degaja, a desface, a elibera, a libera, (înv. şi pop.) a slobozi. *(L-a ~ din funii.)* 30. a elibera, a libera, a salva, a scăpa, (înv. şi pop.) a slobozi, (pop.) a mântui, (înv.) a apuca, a ierta, a volnici. *(I-a ~ din robie.)* 31. a salva, a scăpa, (pop.) a mântui, (înv.) a mistui. *(L-a ~ dintr-un mare necaz.)* 32. a obţine, a realiza. *(Au ~ o recoltă bogată.)* 33. a căpăta, a obţine, a primi, a vedea. *(Nu mai ~ un ban de la el.)* 34. a-şi recupera. *(Şi-a ~ pierderea.)*

scoate vb. v. COPIA. EXCEPTA. FIXA. HOTĂRÎ. INSTITUI. INVENTA. IZBĂVI. ÎNTOCMI. MÂNTUI. NĂSCOCI. ORÂNDUI. PLĂSMUI. PURIFICA. RĂSCUMPĂRA. REPRODUCE. RETRAGE. RÂNDUI. SALVA. SCĂDEA. SCORNI. STABILI. STATORNICI. TĂLMĂCI. TICLUI. TRADUCE. TRANSPUNE.

SCOATERE s. 1. extracţie, extragere. *(~ unui dinte.)* 2. extragere, (pop.) tragere. *(~ glonţului prin operaţie.)* 3. *(MED.)* ablaţiune, exereză, extirpare. *(~ apendicetui.)* 4. smulgere. *(~ buruienilor.)* 5. scos. *(~ cartofilor.)* 6. exploatare, extragere. *(~ ţiţeiului.) 7.* dezgropare. *(~ unui bolovan din pământ.)* 8. desfacere,

desprindere. *(~ unei setnduri de la gard.)* 9. dezbrăcare, tragere, (fam.) dez-echipáre. *(~ cămăşii.)* 10. descălţare, descălţat. *(~ pantofilor din picioare.)* 11. încasare. *(~banilor din bancă.)* 12. anulare, eliminare, îndepărtare, înlăturare, suprimare, ştergere tăiere. *(~ unui rtnd dintr-un text.)* 13. cură-.] ţâre, eliminare, îndepărtare, înlăturare. *(Pre parat pentru ~ petelor.)* 14. eliminare, înlăturare, suprimare. *(~ condimentelor din alimentaţie.)* 15. eliminare, excludere, îndepărtare, înlăturare. *(~ lui dintr-o organizaţie.)* 16. concediere, îndepărtare. *(După ~ lui din slujbă...)* 17. desărcinare, descăunare, eliberare. *(~ cuiva dintr-o funcţie.)* 18. demitere, destituire, îndepărtare, (înv. şi fam.) mazilire, mazilit. *(~ cuiva din funcţie.)* 19. editare, imprimare, imprimat, publicare, tipărire, tipărit tragere, (înv.) publicarisíre, publicaţie, publi-' citate, tipăríe. *(~ unui nou tiraj dintr-o carte.)* 20. eliberare, liberare, salvare, scăpare, (înv. şi pop.) slobozire, (pop.) mântuíre, (înv.) scăpătúră. *(~ lor din robie.)* 21. obţinere, realizare. *(~ unei recolte bogate.)*

scobál s. v. SCOBAR.

SCOBÁR s. *(IHT.; Chondrostoma nasus)* (reg.) morun, pod, podeţ, podúţ, scobái, maţe-négre (pi).

scobár s. v. MREANĂ. PESCAR. PESCĂ-REL. PESCĂRUŞ.

SCOBÍ vb. 1. a găuri, a perfora, a sfredeli, a străpunge, (înv. şi reg.) a petrece, a potri-căli, (reg.) a găuni, a sfredeluşi, (Mold. şi Bucov.) a borteli, a borti, (prin Ban.) a butori, (Olt.) a răzbici, (prin vestul Transilv.) a sclidiri. *(A ~ într-un material dur.)* 2. a excava, a săpa. *(A ~ pământul.)* 3. *(MIN.)* a hava. *(A ~ tntr-un zăcământ.)* 4. a (se) măcina, a (se) mânca, a (se) roade, a (se) săpa. *(Apa ~ malul.)* 5. a se scormoni, (pop.) a se scociorî, (înv. şi reg.) a se scorbeli, (reg.(a se scofeli. *(Nu te mai ~ în nas!)* 6. (reg.) a se scodoli. *(Se ~ intre dinii.)*

scobi vb. v.' ADÂNCI. CĂSCA. CIOPLI. CRESTA. DESCHIDE. DEZGHIOCA. RAZUL RÂCÂI. SĂPA. SCOTOCI. SCRIJELI. SCULPTA. TĂIA. ZGÂRIA.

scobiceá s. v. MĂCEAŞĂ.

SCOBÍRE s. 1. găurire, găurit, perforare, perforat, perforaţie, scobit, sfredelire, sfredelit, străpungere, străpuns, (reg.) găuníre, (Mold.) bortelíre. *(~ unui material dur.)* 2. *(MIN.)* havare. *(~ într-un zăcământ.)*

SCOBÍT adj. 1. găurit, perforat, sfredelit, străpuns, (înv. şi reg.) potricălít, (reg.) bortelit, bortit. *(Material dur ~.)* 2. adâncit, concav, (reg.) dovâncát, (înv.) găvănát. *(Parte ~ a unui obiect.)*

SCOBÍT s. găurire, găurit, perforare, perforat, perforaţie, scobire, sfredelire, sfredelit, străpungere, străpuns, (reg.) găuníre, (Mold.) bortelíre. *(~ unui material dur.)*

SCOBITOARE s. (Transilv.) ţepúşcă. *(~ de dinţi.)*

scobitoare s. v. CIOCĂNITOARE. DALTĂ. GHIONOAIE.

scobitor s. v. LAMBA. LAMBAR. LĂM-BUITOR. SCULPTOR.

SCOBITURĂ s. 1. adâncătură, adâncitură, cufundătură, scufundătură, (pop. şi fam.) scofâlcitúră, (înv. şi reg.) scorbelitúră. *(~ a solului.)* 2. adâncitură, concavitate, (reg.) dovincătúră, (înv.) găvănătúră. *(~ unui obiect.)* 3. adâncitură, (pop.) găvan, (reg.) leafă. *(~ unei linguri.)* 4. adâncitură, cavitate, gaură, (înv. şi reg.) scorbură, (reg.) scâlbă, scóchină, (Mold.) bortă, (înv.) zgău. *(O ~ într-un obiect.)* 5. cioplitură, crestătură, dăl-tuitură, (reg.) crestez. *(O ~ ornamentală in lemn.)* 6. adâncitură, cotlon, firidă, intrând, nişă, ocniţă, (înv.) sfirídă. *(Vasul era pus tntr-o ~.)*

scobitură s. v. MĂCEAŞĂ. RĂSCROIALA. RĂSCROITURĂ. SCULPTURĂ.

scobituri s. pi. v. MĂCEŞ. TRANDAFIR SĂLBATIC.

scobârlăí vb. v. CĂUTA. COTROBĂI. RĂSCOLI. SCORMONI. SCOTOCI. UMBLA.

SCOBORI vb. 1. a coborî, (înv. şi pop.) a scăpata. *(A ~ dealul, treptele, sacul din*

pod.) 2. a (se) coborî, a descinde, (înv. i n destinde. *(~ din trăsură.)* 3. a cădea, a cobori, a se lăsa. *(~ ceaţa, noaptea.)*

scoborî vb. v. DEGRADA. DEZONORA. ÎNJOSI. UMILI. *A*

SCOBORIRE s. 1. coborâre, coborâş, scobo-râş, scoborât. *(În timpul ~.)* 2. coborâre. descindere. *(~ din trăsură.)* 3. cădere, coborâre,. lăsare. *(~ cetii; la ~ nopţii.)* »-.

SCOBORIŞ s. 1. coborâre, coborâş, scobo-rire, scoborât. *(În timpul ~.)* 2. *(GEOGR.;* concr.*)* clină, coastă, coborâş, costişă, muchie, pantă, povârniş, pripor, repeziş, versant, (rar) prăvălác, prăvălíş, (înv. şi reg.) piază, scăpat, (reg.) pieptán, pieptar, piezişeá, povírghie, prăvál, prăvălitúră, răpăgúş, (prin Munt.) aplecúş, (înv.) baír, povirnitúră, (fig.) şold. *(~ al* unui *deal.) Á*

SCOBORÂT adj. 1. coborât, jos. *(Un teren ~.)* 2. coborât, jos, redus, scăzut. *(Temperatură ~.)* 3. coborât, domol, încet, lin, molcom, potolit, scăzut, slab, stins, (rar) slăbănog. *(Vorbeşte cu glasul ~.) A*

SCOBORÂT s. coborâre, coborâş, scoborâre,. scoborâş. *(În timpul ~.)*

SCOBORÂTÓR s., adj. 1. s. coborâtor, descendent, odraslă, progenitură, urmaş, viţă, vlăstar, (pop. şi fam.) prăsílă, (înv. şi reg.) rămăşiţă, (prin Transilv.) porodíţă, (înv.) mărădíc, rod, sământă, seminţénie, seminţie, următor. *(~ de domn.)* 2. adj. *(FON.)* coborâtor, descendent. *(Diftong ~.)*

SCOC s. 1. jgheab, lăptoc, uluc, (pop.) burlan, (prin Ban.) ton, (Olt. şi Transilv.) vălău. *(~ la moară.)* 2. jilip, uluc, (reg.) riz, rol. *(~ pentru deplasarea in pantă a lemnelor în exploatări.)*

scoc s. v. ADĂPĂTOARE. BULBOACĂ. BULBOANĂ. JGHEAB. OCHI, OLAN. STREAŞINĂ. TROACĂ. ULUC. VALVÂRTEJ. VÂLTOARE. VÂRTEJ. VOLBURĂ.

scóchină s. v. ADÂNCITURĂ. CAVITATE-GAURĂ. SCOBITURĂ.

scochiţá vb. v. BURDUŞI. COJI. COŞCOVI. SCOROJI.

scociorî vb. v. AGASA. APĂREA. ARĂTA. CĂUTA. COTROBĂI. ENERVA. INDISPUNE. IRITA. ISCA. IVI. ÎMPRĂŞTIA. ÎNCEPE. ÎNFURIA. MÂNIA. NECĂJI. PERCHEZIŢIONA. PICA. PLICTISI. PORNI,. PRODUCE. RĂSCOLI. RĂSPÂNDL RĂZLEŢI. RISIPI. RÂCÂI. SCOBI. SCORMONI. SCORNI. SCOTOCI. SCURMA. SÂCÂI. STÂR-NI. SUPĂRA. UMBLA. ZGÂNDĂRI.

scociorâre s. v. RĂSCOLIRE. RÂCÂIALĂ. RÂCÂIT. RÂCÂITURĂ. SCORAÍON1RE. SCORMONIT. SCURMARE. SCURMĂTURĂ. ZGÂNDĂRIRE.

scociorât s. v. RÂCÂIALĂ. RÂCÂIT. RÂCÂITURĂ. SCORMONIRE. SCURMARE. SCURMĂTURĂ. scocioritór s. v. VĂTRAI. scoculéţ s. v. TEICĂ.

scodolí vb. v. CĂUTA. COTROBĂI. ÎMPRĂŞTIA. RĂSCOLI. RĂSPÂNDI. RĂZLEŢI. RISIPI. RÂCÂI. SCOBI. SCORMONI. SCOTOCI. SCURMA. UMBLA.

soodormolí vb. v. RÂCÂI. SCORMONI. SCURMA.

seoíáină s. v. CALDEIRĂ. CAZAN. CĂLDARE. CIRC. ZĂNOAGĂ.

scofală s. v. AFACERE. AVANTAJ. CHILIPIR. CÂŞTIG. FOLOS. ISPRAVĂ. PRICOPSEALĂ. PROFIT. TREABĂ.

seoíelí vb. v. ACUMULA. ADUNA. AGONISI. CĂUTA. COTROBĂI. ECONOMISI. FACE. RĂSCOLI. SCOBI. SCORMONI. SCOTOCI. STRÂNGE. UMBLA..

sc.iíelât adj. v. RÂCÂIT. SCORMONIT. ■SCURMAT.

SCOFÂLCÍ vb. a se descărna. *(Obrazul i s-a ~.)*

seoiilcí vb. v. BURDUŞI. COJI. COŞCOVI. DEFORMA. SCOROJI. STRÂMBA.

SCOFÂLCÍRE s. descărnare. *(~ obrazului.)*

scoíilcíre s. v. BURDUSIRE. COJIRE. COSCOVIRE. DEFORMARE. SCOROJIRE. STRÂMBARE.

SCOFÂLCÍT adj. descărnat. *(Un obraz ~.)*

scotilcít adj. v. BURDUŞIT. COJIT. COŞCOVIT. DEFORMAT. SCOROJIT. STRÂMB.

scofilcitúră s. v. ADÂNCĂTURĂ. ADÂNCI-TURĂ. CUFUNDĂTURĂ. SCOBITURĂ. SCUFUNDĂTURĂ.

SCOICÁR s. *(ORNIT.; Haematopus ostra-ieyus)* (rar) ostrigár, stridiár, (reg.) culic-de-«îáre, ţarcă-de-máre.

SCOICĂ s. *(ZOOL.)* 1. bivalvă, lamelibran-fiiat. *(Mâncare de ~i.)* 2. *scoică de baltă (Anodontă)* = anodontă, scoică de lac; *scoică de iac (Anodontă)* = anodontă, scoică de baltă. 3. cochilie. *(Un şirag din ~i.)*

scoică s. v. AURICULĂ. PAVILIONUL URECHII. URECHE.

scoică de mare s. v. STRIDIE.

scolastic adj., s. v. ŞCOLAR.

scolastic s. v. ELEV.

scolasticésc adj. v. ŞCOLAR.

scolasticéşto adv. v.' ŞCOLĂREŞTE.

scóiim s. v. ANGHINARE.

SCOLOPÉNDRĂ s. *(ZOOL.) I. (Scolopendra tcingulaia)* cârcăiac, (reg.) carete, urechélniţă, patruzeci-de-picioáre. 2. *(Oniscus scolopendra)* (reg.) mâţa-pópii.

scolopendra s. v. LIMBA-CERBULUI. NĂVALNIC.

sconcénie s. v. CAP. CAPĂT. COLŢ. DECE-DARE. DECES. DISPARIŢIE. EXTREMĂ. EXTREMITATE. LIMITĂ. MARGINE. MOARTE. PIEIRE. PRĂPĂDIRE. RĂPO-SARE. SFÂRŞIT. STINGERE. SUCOMBARE.

SCONTAT adj. aşteptat, prevăzut, previzibil. *(Un efect ~.)*

SCOP s. 1. cauză, obiectiv, ţel, ţintă, (înv.) pricină. *(Lupta pentru nobilul ~ al independenţei.)* 2. menire, obiectiv, rol, rost, sens, ţel, ţintă,""(pop.) noimă. *(~ acestor măsuri a fost acela de a...)* 3. obiect,

obiectiv, ţel,

ţintă, (înv.) právăţ. *(~ unei cercetări.)* 4. finalitate, ţel, ţintă. *(Care este ~ acestei acţiuni?)* 5. destinaţie, funcţie, (înv.) săvirşíre, săvârsít. *(Ce ~ va avea această construcţie?)*

scop s.v. CÂNTEC. COMPOZIŢIE. MELODIE. MUZICĂ.

scópcă s. v. ALERGARE. ALERGĂTURĂ. FUGĂ. GALOP. GOANĂ.

scopcí vb. v. ALERGA. FUGI. GALOPA. GONI.

SCOPÍ vb. a castra, a jugăni, a steriliza, (livr.) a emascula, (rar) a scapeţi, (pop.) a întoarce, a stârpi, (reg.) a bâte, a curaţi, a herelui, (Transilv. şi nordul Olt.) a suci. *(A~ un animal mascul.)*

SCOPÍRE s. castrare, jugănire, jugănit, scopit, sterilizare, (livr.) emasculáţie, eviráţie, (pop.) întoarcere, stârpíre, (reg.) batere, curăţire, hereluíre, (Transilv. şi nordul Olt.) sucire. *(~ unui armăsar.)*

SCOPÂT adj. castrat, jugănit, sterilizat, (pop.) întors, stârpít, (reg.) bătut, curăţit, hereluít, (prin Ban.) soborít, (prin Transilv.) sucit. *(Berbec ~.)*

SCOPÍT s. castrare, jugănire, jugănit, scopire, sterilizare, (livr.) emasculáţie, eviráţie, (pop.) întoarcere, stârpíre, (reg.) batere, curăţire, hereluíre, (Transilv. şi nordul Olt.) sucire. *(~ unui armăsar.)*

scopit s. v. SCAPET.

scopólie s. v. MUTULICĂ.

scoposí vb. v. INTENŢIONA. PLĂNUI. PROIECTA.

scoposít adj. v. PLĂNUIT. PROIECTAT.

scópot s. v. DEPĂRTARE. DISTANŢĂ. DUŞCĂ. GÂT. GURĂ. INTERVAL. ÎNGHIŢITURĂ. RĂSTIMP. SORBITURĂ. SPAŢIU. TIMP.

scopt adj. v. ACRIT. ACRU. ALTERAT. BRÂNZIT. DESCOMPUS. FERMENTAT. ÎMPUŢIT. ÎNĂCRIT. STRICAT.

scorbelí vb. v. CĂUTA. COTROBĂI. RĂSCOLI. RĂVĂŞI. RÂCÂI. SCOBI. SCORMONI. SCOTOCI. SCURMA. UMBLA.

scorbelít adj. v. COTROBĂIT. RĂSCOLIT. RÂCÂIT. SCORMONIT. SCOTOCIT. SCURMAT.

scorbelitúră s. v. ADÂNCĂTURĂ. ADÂNCI-TURĂ. CUFUNDĂTURĂ. GAURĂ. SCOBITURĂ. SCUFUNDĂTURĂ.

scorboroşí vb. v. CARIA. GĂUNOŞI. GĂUJ RI. STRICA.

scorboroşít adj. v. CARIAT. GĂUNOS.. GĂURIT. SCORBUROS. STRICAT.

SCORBURĂ s. (pop.) bútură, (reg.) bortă, bórtură, bóştură, butoáră, butoárcă, corobáie, corobánă, găunoşitúră, năclád, rădăcină, reteză tură. *(Salcie cu o ~ mare.)*

scorbură s. v. ADÂNCITURĂ. CAVERNĂ. CAVITATE. COPCĂ. GAURĂ. GROTĂ. OCHI. PEŞTERĂ. SCOBITURĂ.

scorburi vb. v. GĂUNOŞI.

SCORBUROS adj. găunos, (rar) deşert, (reg.) bortós, boşturós, budugăniós, buştihós. buturós, corobăiós, corobănós, scorboroşít, scro-bós, stupós. *(Trunchi ~ de copac.J*

scorburós adj. v, CARIAT. GĂUNOS. GĂURIT. STRICAT. VIERMĂNOS.

SCORBÚT s. *(MED.)* (pop.) stúdeniţă. scorbutăríţă s. v. GRÂUSOR. SĂLĂŢEA. UNTIŞOR.

scorciób s. v. BÂRLOG. CUIB. CULCUŞ. SĂLAŞ. VIZUINĂ, scoréţ s. v. PISCOAIE. VRANĂ. SCORIE s. 1. *(TEHN.)* ţunder. *(~ formată la forjarea unui metal.)* 2. zgură. *(~ obţinută la extragerea metalelor din minereuri.)* SCORMONI vb. 1. a căuta, a cotrobăi, a răscoli, a scotoci, a umbla, (pop.) a scociorî, (înv. şi reg.) a scodoli, a scorbeli, (reg.) a bodi-căi, a corleşi, a cotili, a hojbăi, a scobârlăi, (Mold.) a bârcâi, (Bucov.) a boltăi, (prin Olt.) a bulduşi, (prin Ban.) a burfăi, (Ban.) a cobâr-lui, (Mold. şi Bucov.) a cociobăi, (Munt.) a scofeli, (înv.) a scorteli. *(Nu mai ~ prin lucrurile mele!)* 2. a răscoli, a zgândări, (pop.) a scociorî. *(~ jarul ca să se înteţească focul.)* 3. a se scobi, (pop.) a se scociorî, (înv. şi reg.) a se scorbeli, (reg.) a se scofeli. *(Nu ie mai~ în nas!)* 4. a râcii, a scurma, (rar) a scotoci, (înv.,' pop. şi fam.) a scociorî, (înv. şi reg.) a scodoli, a scorbeli, (reg.) a răcăli, a răşchia, a scodormoli, (prin Mold.) a râcălui, (Transilv. şi Maram.) a scorni. *(Găinile ~ pământul.)* 5. a scurma, (pop.) a săpa, (reg.) a dricui. *(Porcul ~ cu rttul în noroi.)* 6. a scorni, a stârni, (pop.) a scociorî. *(~ vânatul.)*

scormoni vb. v. AŢÂŢA. DEŞTEPTA. ISCODI. SCRUTA. SCULA. STÂRNI. TREZI. SCORMONIRE s. 1. răscolire, scormonit, zgândărire, (pop.) scocioríre. *(~ jarului.)* 2. rlcâială, râcâit, râcâitură, scurmare, scurmătură, (înv., pop. şi fam.) scocioríre, scociorî't. *(~ pămtntului cu ghearele.)*

SCORMONIT adj. râcâit, scurmat, (reg.) scofelít, scorbelít. *(Pămtnt ~.)*

SCORMONIT s. răscolire, scormonire, zgândărire, (pop.) scocioríre. *(~ jarului.)*

SCORMONITOR adj. 1. atent, cercetător, iscoditor, pătrunzător, scotocitor, scrutător, sfredelitor, străpungător. *(Un ochi ~.)* 2. ager, clarvăzător, iscoditor, observator, pătrunzător, perspicace, scrutător, sfredelitor, străbătător, subtil, (livr.) penetrant, sagace, (fig.) ascuţit. *(O minte ~.)*

scormonitor s. v. CULTIVATOR. scornácl adj. v. AGER. CREATOR. DEŞTEPT. DIBACI. IMAGINATIV. INGENIOS. INTELIGENT. INVENTIV. ISCODITOR. ISCUSIT. ISTEŢ. ÎNDEMÂNATIC. NĂS-COCITOR. PRICEPUT.

SCORNEALĂ s. 1. fantezie, ficţiune, imaginaţie, invenţie, închipuire, născocire, plăsmuire, scornire. *(Produs al ~.)* 2. invenţie, minciună, născoceală, născocire, născocitură, neadevăr, palavră, plăsmuire, poveste, scornire, scornitură, (pop.) iscoditúră, (înv.) basnă, băsníre, (fam.) baliverna, braşoávă, (fam. fig.) basm, gogoaşă, tromboane (pl.). *(Tot ce-a spus* e *o simplă ~.)*

SCORNÍ vb. 1.1. a afla, a concepe, a crea, a descoperi, a elabora, a face, a găsi, a gindi,

a imagina, a inventa, a născoci, a plănui, a plăsmui, a proiecta, a realiza, (înv. şi pop.) a izvodi, (pop.) a iscodi, a închipui, (reg.) a tocmi, (inv.) a unelti, (fig.) a naşte, a urzi, a zămisli. (*A ~ un nou sistem de...)* 2. a inventa, a născoci, a plăsmui, a ticlui, (pop.) a scoate, a stârni, (reg.) a scornoci, (înv), a băsni, (fig.) a ţese, a urzi, (fig. rar) a tăia, (fig. înv.) a ascuţi.*(A~ ceva pe socoteala cuiva.)* II.1. a goni, a hăitui, a stârni, (pop.) a zgorni. *(~ vânatul dinbirhg.)* 2. a scormoni, a stârni, (pop.) a scociorî, *(~ vânatul prin pădure.)*

scorni vb. v. AGITA. AŢÂŢA. CAUZA. DECLANŞA. DEŞTEPTA. DETERMINA. DEZLĂNŢUI. FIXA. GENERA. HOTĂRÎ. INCITA. INSTIGA. INSTITUI. ISCA. IZBUCNI. ÎNTĂRITĂ. ÎNTOCMI. NAŞTE. ORÂNDUI. PORNI. PRICINUI. PRILEJUL PRODUCE. PROVOCA. RÂCÂI. RÂNDUI.

SCORMONI. SCULA. SCURMA. STABILI. STATORNICI. STÂRNI. TREZI. TULBURA. *SCORNÍCI s. (reg.) puricei (pl.). *(Mincarea numită ~.)*

SCORNÍRE s. 1.1. concepere, creare, elaborare, imaginare, inventare, născocire, plă-nuire, plăsmuire, proiectare, realizare, (inv. şi pop.) izvodire. *(~ unui nou sistem de...)* 2. fantezie, ficţiune, imaginaţie, invenţie, închipuire, născocire, plăsmuire, scorneală. *(Produs al ~.)* 3. inventare, născocire, plăsmuire, ticluire, (fig.) urzíre. *(~ unei minciuni.)* 4. invenţie, minciună, născoceală, născocire, născocitură, neadevăr, palavră, plăsmuire, poveste, scorneală, scornitură, (pop.) iscoditúră, (înv.) basnă, băsníre, (fam.) baliverná, braşoávă, (fam. fig.) basm, gogoaşă, tromboane (pl.). *(Tot ce-a spus c o simplă ~.)* II. 1. bătaie, goană, gonire, hăituiala, hăituire, stârnire, (pop.) zgorníre. *(~ vtna-tului din bârlog.) 2.* bătaie. *(~ peştilor.)*

scornire s. v. DECLANŞARE. DEZLĂNŢUIRE. ISCARE. IZBUCNIRE. ÎNCEPERE. PORNIRE. PRODUCERE. STÂRNIRE. VENIRE.

scornitór s. v. CREATOR. FĂURITOR. ÎNFĂPTUITOR. NÂSCOGITOR. PLĂSMUI-TOR. REALIZATOR.

SCORNITURĂ s. 1. creaţie, invenţie, născocire, plăsmuire, (pop.) iscodeálă, iscodénie, iscoditúră. *(O ~ a imaginaţiei sale.)* 2. invenţie, minciună, născoceală, născocire, născocitură, neadevăr, palavră, plăsmuire, poveste, scorneală, scornire, (pop.) iscoditúră, (înv.) basnă, băsníre, (fam.) baliverná, braşoávă, (fam. fig.) basm, gogoaşă, tromboane (pl.). *(Tot ce-a spus e o simplă ~.)*

scornoci vb. v. INVENTA. NĂSCOCI. PLĂSMUI. SCORNI. TICLUI.

SCORNÍT adj. 1. fictiv, imaginar, imaginat, ireal, închipuit, născocit, nereal, plăsmuit. *(O tnttmplare ~.)* 2. fals, inautentic, inventat, mincinos, născocit, neadevărat, neautentic, neântemeiat, nereal, plăsmuit, (înv.) minţit, răsuflat, spúriu, (pop. fig.) strâmb. *(Afirmaţii ~; mărturie ~.)*

SCOROÁMBĂ s. *(BOT.)* porumbă, porum-bea, (Transilv.) corobeáţă, (prin Olt.) târnos-lívă. *(Fructul porumbarului se numeşte ~.)*

scorogói s. v. BUNDIŢA-VÂNTULUI.

SCOROJEALĂ s. cojeală, coşcoveală, coş-covitură, scorojitură. *(~ de pe un perete.)*

SCOROJÍ vb. 1. a se coji, a se descuama, a se jupui, (pop.) a se jupi, (înv.) a se tărâţa. *(Pielea i s-a ~.)* 2. a se burduşi, a se coji, a se coşcovi, (pop. şi fam.) a se scofâlci, (reg.) a se scochiţa. *(Pereţii s-au ~.)* 3. (pop.) a se sfarogi. *(Lemnul s-a ~.)*

SCOROJÍRE s. burduşire, cojire, coşcovire, (pop. şi fam.) scofâlcíre. *(~ unui perete.)*

SCOROJÍT adj. 1. burduşit, cojit, coşcovit, (pop. şi fam.) scofâlcít, (Mold. şi Bucov.) coşcov, *(Un perete ~.)* 2. (pop.) sfarogít. *(Scindură*

SCOROJITURĂ s. cojeală, coşcoveală, coş-covitură, scorojeală. *(~ de pe un perete.)*

scorombár s. v. PORUMBAR. PORUMBEL.

scorpát s. v. SOC.

scorpénă s. v. PORC-DE-MARE. SCORPIE-DE-MARE.

scorpia s. art. v. SCORPIONUL.

scorpia cărţilor s. v. SCORPIONUL DE CĂRŢI.

scorpia de hârtíe s. v. SCORPIONUL DE CĂRŢI.

scorpie s. v. SCORPION.

SCORPIE-DE-MÁRE s. *(ZOOL.; Scor-paena porcus)* porc-de-mare, (rar) scorpénă.

SCORPION s. 1. *(ZOOL.)* (înv. şi pop.) scorpie. 2. *(ZOOL.) scorpionul de cărfi (Cheli-fer cancroides)* = (rar) chelifér, scorpia cărţilor, scorpia de hârtíe. 3. *(ASTRON.;* art.) (pop.) scorpia (art.).

scortelí vb. v. CĂUTA. COTROBĂI. RĂSCOLI. SCORMONI. SCOTOCI. UMBLA.

SCORŢÁR s. *(ORNIT.)* 1. *(Certhia familia-ris)* scorţăraş, scorţărel, (reg.) cojáiţă, cojár, cojoáică, pasăre-mânuitoáre. 2. *(Siita euro-paea caesia)* (reg.) bocănitoáre, căţărătoare, ciocârléţ, ţiclău, ţicléte, ţoi, ciocănitoare-mícă.

scorţár s. v. ŢICLEAN.

scorţălí vb. v. COJI. DESCOJI. JUPUI.

SCORŢĂRAŞ s. *(ORNIT.; Certhia fami-liaris)* scorţar, scorţărel, (reg.) cojáiţă, cojár, cojoáică, pasăre-mânuitoáre.

SCORŢĂREL s. *(ORNIT.; Certhia fami-liaris)* scorţar, scorţăraş, (reg.) cojáiţă, cojár, cojoáică, pasăre-mânuitoáre.

scorţi vb. v. CARTONA. LEGA.

scorţícâ s. v. SCORŢIŞOARĂ.

SCORŢIŞOARĂ s. (înv. şi reg.) scoarţă dulce, (reg.) fohói, scorţícă, scorţúţă, ţimét, scorţiţă dulce, (înv.) casía. *(Zahăr cu ~.)*

scorţltór s. v. LEGĂTOR.

scorţitoríe s. v. LEGĂTORIE.

scorţiţă dulce s. v. SCORŢIŞOARĂ.

SCORŢONÉRĂ s. *(BOT.; Scorzonera hispanica)* salsifi, (reg.) salată-de-iárnă.

scorţorós adj. v. SCORŢOS.

SCORŢOS adj. 1. aspru, zgrunţuros, (rar) grunzurós, zgrunţuít, (livr.) rugós. *(O supra-faţă ~.)* 2. (reg.) scorţorós. *(Trunchi, copac ~.)* 3. (reg.) scorţoşát. *(Mînă, piele ~.)*

scorţos adj. v. RIGID.

scorţoşát adj. v. SCORŢOS.

scorfotínă s. v. COCOTĂ. CURVĂ. FEMEIE DE STRADĂ. PROSTITUATĂ. TÂRFĂ.

scorţúţă s. v. SCORŢIŞOARĂ.

scorúmnic adj. v. TIMPURIU. VĂRATIC.

SCORUŞ s. *(BOT.; Sorbus aucuparia)* (reg.) merişór, mersínă, sorb, Jemn-câinésc, lemn-puciós, pomul-úrsului.

scoruş s. v. SORB.

scoruş-nemţésc s. v. MOŞMON.

SCOS adj. anulat, eliminat, înlăturat, suprimat, şters, tăiat. *(Un paragraf, un rind ~.)*

scos adj. v. BOLTIT. BOMBAT. PROEMINENT.

SCOS s. scoatere. *(~ cartofilor.)*

scosătúră s. v. IEŞIND. IEŞITURĂ. PROEMINENŢĂ. PROTUBERANTĂ- RIDICĂTURĂ.

SCOTOCEALĂ s. căutare, cotrobăială, cotrobăire, cotrobăit, scotocire, scotocit.

SCOTOCI vb. 1. a căuta, a cotrobăi, a răscoli, a scormoni, a umbla, (pop.) a scociorî, (inv. şi reg.) a scodoli, a scorbeli, (reg.(a bodí-căi, a corleşi, a cotili, a hojbăi, a scobirlăi. *(*Mold.) a bircâi, (Bucov.) a boltăi, (prin Olt.) a bulduşi, (prin Ban.) a burfăi, (Ban.) a cobir-lui, (Mold. şi Bucov.) a cociobăi, (Munt.) a scofeli, (inv.) a scorteli. *(Nu mai ~ prin lucrurile mele.)* 2. (rar) a se scobi, a se scurma. *(Se ~ prin buzunare.)*

scotoci vb. v. AŢÂŢA. ÎNTEŢI. ÎNVIORA. RÂCÂI. SCORMONI. SCURMA.

SCOTOCÍRE s. căutare, cotrobăială, cotrobăire, cotrobăit, scotoceală, scotocit.

SCOTOCÍT adj. cotrobăit, răscolit, (înv. şi reg.) scorbelít, (reg.) rostopolít. *(Toată casa era ~.)*

SCOTOCÍT s. căutare, cotrobăială, cotrobăire, cotrobăit, scotoceală, scotocire.

SCOTOCITOR adj. atent, cercetător, iscoditor, pătrunzător, scormonitor, scrutător, sfredelitor, străpungător. *(Un ochi ~.)*

scoţătúră s. v. IEŞIND. IEŞITURĂ. PROEMINENŢĂ. PROTUBERANTĂ. RIDICĂTURĂ.

SCOVÁRDĂ s. minciună, minciunea, miii-ciunică, uscăţea, uscăţică, (Transilv. şi Ban.) páncovă, (prin Ban. şi sud-vestul Transilv.) pup, (Mold.) surcele (pl.). *(A mtncat o ~.>*

scovárdă s. v. CLĂTITĂ.

scovârdá vb. v. ARCUL CURBA. ÎNCOVOIA. ÎNDOI.

scovirdát adj. v. ARCUIT. CURB. CURBAT. ÎNCOVOIAT. ÎNDOIT.

scovârlíe s. v. BULB. GLOB. ORBITĂ.

scrab s. v. SOR-CU-FRATE. scrabă s. v. CIORMOIAG. CONDRONIU. scrámură s. v. BUCĂŢICĂ. FÁRÂMĂ. PIC scráplnă s. v. SĂPĂLIGĂ. SCREME vb. a se căzni, (reg.) a se munci.. *(Se ~ pentru evacuarea fecalelor.)* SCRÉMET s. scremut, (reg.) scremúş. scrémet s. v. EXCREMENT. FECALE.. scremúş s. v. SCREMET. SCREMUT.

SCREMUT s. scremet, (reg.) scremúş.

SCRIB s. 1. *(IST.)* diac, grămătic, logofăt,

pisar, scriitor, uricar. *(~ în cancelariile din*

ţările romane.) 2. copist, (înv.) prescriitór,

. (depr.) conţopíst. *(Era ~ la prefectură.)* 3.

(rar) scribăréţ. *(~ la un ziar.)*

scribăréţ s. v. SCRIB. SCRIE vb. 1. a consemna, a înregistra, a înscrie, a însemna, a nota, a trece, (înv.) a notifica, a semna. *(~ într-un caiet cheltuielile zilnice.)* 2. a alcătui, a compune, a crea, a elabora, a

întocmi, a realiza, a redacta, (înv.) a izvodi, a redija, a tocmi. *(A ~ o operă valoroasă.)* 3. (înv.) a semna. *(Îi ~ despre...)* 4. a coresponda. *(Îşi ~ regulat.)* 5. a colabora. *(~ la o gazetă.)* 6. a conţine, a cuprinde, a spune, a zice. *(Ce ~ aceste documente?)* 7. a preciza, a prevedea, a specifica. *(După cum ~ pravila.)* 8. a adresa, a expedia, a trimite, (i'ig.) a mina. *(Cui i-ai ~ scrisoarea?)*

scrie vb. v. CONTURA. COPIA. DA. DESCRIE. DESENA. DESTINA. EDITA. EXPUNE. HĂRĂZI. HOTĂRÎ. IMPRIMA. INDICA. INVENTARIA. ISCĂLI. ÎNCONDEIA. ÎNCORPORA. ÎNFĂŢIŞA. ÎNREGISTRA. ÎNROLA. MENI. ORÂNDUI. PICTA. PREDESTINA. PRESCRIE. PREZENTA. PUBLICA. RECENZA. RECOMANDA. RECRUTA. REDA. REPRODUCE. RÂNDUI. SCOATE. SEMNA. SORTI. TIPĂRI. TRASA. URSI. ZUGRĂVI.

SCRIERE s. 1. (înv.) scrisoare. *(~ literelor alfabetului.)* 2. (înv.) scriptură, scrisoare. *(Vorbire şi ~.)* (3. caligrafiere. *(Era talentat la ~ literelor gotice.)* 4. (înv.) scrisoare. *(~ au luat-o de la romani.)* 5. alcătuire, compunere, creare, elaborare, întocmire, realizare, redactare, scris, (înv.) izvodire, redacţie, redi-járe. *(~ unei opere literare.)* 6. lucrare, operă, text, (livr.) op, (înv. şi pop.) scriptură, (inv.) scriitură, scrisoare, uvráj. *(A prezentat ~ la tipografie.)* 7. carte, lucrare, operă, tipăritură, tom, volum, (livr.) op. *(O ~ voluminoasă.)* •8. *(LIT.) scriere dramatică* = piesă, lucrare dramatică, operă dramatică. 9. (înv. şi pop.) ■slovă. *(Descifra cu greutate ~ chirilică.)* 10. scris, (rar) scriitură, (înv. şi pop.) scrisoare, slovă, (înv.) scriptură. *(Avea o ~ frumoasă.)* 11. grafie, scris, (rar) scriitură. *(I-a recunoscut ~.)* 12. ortografie, (înv.) scriptură. *(Despre ~ limbii române.)*

scriere s. v. DESCRIERE. EXPUNERE. ÎNCORPORARE. ÎNFĂŢIŞARE. ÎNROLARE. PREZENTARE. RECRUTARE. REDARE. ZUGRĂVIRE.

scriere în scurt s. v. PRESCURTARE. REZUMAT.

SCRIITOR s. 1. literat, (rar) condeier, (inv.) literator, (latinism înv.) scríptor. *(Un mare~.)* 2.autor. *(~ meu preferat.)* 3. *(IST.)* diac, grămătic, logofăt, pisar, scrib, uricar. *(~ în cancelariile din ţările române.)*

scriitor s. v. AUTOR. BIROU. DESENATOR. PICTOR-

scriitoráş s. y. CONŢOPÍST.

scriitor de pământ s. v. GEOGRAF.

SCRIITORICESC adj. literar. *(Breasla ~ >*

scrlitoríe s. v. BELETRISTICĂ. CANCELARIE. LITERATURĂ. LITERE.

SCRIITURĂ s. condei, scris, (pop.) slovă. *(Are o ~ regulată.)*

scriitură s. v. GRAFIE. LUCRARE. OPERĂ. SCRIERE. SCRIS. TEXT.

scrijéle s. pi. v. JUMĂRI.

SCRIJELEÁLĂ s. crestătură, scrijeli-tură, zgârietură, (Transilv. şi Maram.) sferdi-túră. *(O ~ pe suprafaţa băncii.)*

SCRIJELI vb. a cresta, a zgiria, (rar) a hârşâi, a scobi, (înv.) a semna- *(~ băncile cu briceagul.)*

scrijeli vb. v. GRAVA.

SCRIJELÍT adj. crestat, zgâriat. *(O bancă ~.)*

SCRIJELITÚRĂ s. crestătură, scrijeleală, zgârietură, (Transilv. şi Maram.) sferditúră. *(O ~ pe suprafaţa băncii.)*

SCRIN s. comodă, (înv.) sicriu, şifonier. *(~ cu două sertare.)*

scrinte s. v. LILIAC,

scrintée s. v. COADA-RACULUI. SCRÂN-TITOARE.

SCRIPGÁR s. 1. lăutar, violonist, viorist, (pop.) diblár, (Transilv. şi Maram.) ceteráş, (prin Transilv.) highidíş, (prin vestul Transilv.) igréţ, (depr.) scârţác. *(*E *~ într-un taraf.)* 2. *(ENTOM.; Saperda)* plopar, (reg.) cobzar, ţigănáş.

SCRÍPCĂ s. *(MUZ.)* vioară, violină, (pop.) diblă, lăută, (reg.) cétеră.

scripcăráş s. v. GREIER DE CÂMP.

SCRÍPETE s. *(TEHN.)* 1. muflă, palan. *(~ pentru ridicarea greutăţilor.)* 2. căluş. *(~ la iţele războiului de ţesut.)*

scripisí vb. v. PARAFA.

scripisíre s. v. PARAFARE.

scripisít adj. v. PARAFAT.

scriptic adj. v. SCRIS.

scriptológ s. v. BIROCRAT. CONŢOPÍST.

scriptologíe s. v. BIROCRATISM. BIROCRAŢIE.

scríptor s. v. LITERAT. SCRIITOR.

scriptóriu s. v. BIROU.

SCRIPTURĂ s. *(BIS.)* biblie, sfânta scriptură.

scriptură s. v. CONSEMNARE. EPISTOLĂ. EPISTOLIE. INDICAŢIE. INSCRIPŢIE. ÎNREGISTRARE. LUCRARE. MENŢIONARE. OPERĂ. ORTOGRAFIE. PRECIZARE. PRESCRIPŢIE. PREVEDERE. SCRIERE. SCRIS. SCRISOARE. SPECIFICARE. TEXT.

scrlpturístic adj. v. SCRIS.

SCRIS adj. 1. (înv.) semnat. *(Un text ~.)* 2. (rar) scriptic. *(Limbaj oral şi limbaj ~.J* 3. (înv.) scripturfstic. *(Examen ~.)*

scris adj. v. DESENAT. PICTAT. ZUGRĂVIT.

SCRIS s. 1. condei, scriitură, (pop.) slovă. *(Are un ~ regulat.)* 2. (rar) caligrafie. *(~ îngrijit, clar.)* 3. scriere, (rar) scriitură, (înv. şi pop.) scrisoare, slovă, (înv.) scriptură. *(Avea un ~ frumos.)* 4. grafie, scriere, (rar) scriitură.

(I-a recunoscut ~.) 5. alcătuire, compunere, creare, elaborare, întocmire, realizare, redactate, scriere, (înv.) izvodire, redacţie, redijáre. *(~ unei opere literare.)* 6. stil. *(Are un ~ nervos, vioi.)*

scris s. v. ACT. DOCUMENT. DOVADĂ. EPISTOLĂ. EPISTOLIE. HÂRTIE. IZVOR. ÎNSCRIS. PIESĂ. SCRISOARE.

scrisă s. v. DESTIN. FATALITATE. MENIRE. NOROC. PREDESTINARE. SOARTĂ. URSITĂ. ZODIE.

SCRISOARE s. 1. epistolă, epistolie, (astăzi rar şi fam.) misivă, (înv. şi pop.) carte, răvaş, (reg.) scris, (prin Ban.) propís, (înv.) depeşă, poslánie, scriptură. *(I-am expediat prin poştă o ~.)* 2. *(EC.) scrisoare de trăsură* = fraht.

scrisoare s. v. ACT. CARTE. CULTURĂ. CUNOŞTINŢE. DESCRIERE. DOCUMENT. DOVADĂ. EXPUNERE. HÂRTIE. INDICAŢIE. INDICIU. INSTRUCŢIE. IZVOR. ÎNFĂŢIŞARE. ÎNSCRIS. ÎNVĂŢĂTURĂ. LUCRARE. MĂRTURIE. OPERĂ. PIESĂ. PILDĂ. PREGĂTIRE. PREZENTARE. PROBĂ. REDARE. SCRIERE. SCRIS. SEMN. STUDII. TEXT. ZUGRĂVIRE.

SCRISORÍCĂ s. (pop.) răvăşél.

scrisorícă s. v. BILET.

scriví vb. v. GEME. LAMENTA. SCÂNCI.

TÂNGUI. VĂITA.

*•

SCRINCIÓB s. dulap, leagăn, (înv. şi reg.) scârcium, (reg.) huíţ, (Transilv.) vârtéj, (Ban.) vârtilói, (prin Transilv.) zdrî'ncă. *(S-a dat în ~ la moşi.)*

SCRÂNTEÁLĂ s. *(MED.)* deplasare, dezarticulare, dezarticulaţie, dislocare, luxare, luxa-ţie, scrântire, scrântitură, sucire, (rar) răsucire, sucitúră, torsiune, (prin vestul Munt.) proclin-teálă, proclintíre. *(~ osului humeral.)*

scrânteálă s. v. ALIENARE. ALIENAŢIE. BOALĂ MINTALĂ. DEMENŢĂ. NEBUNIE. SMINTEALĂ. SMINTIRE. TICNEALĂ.

SCRÂNTÍ vb. *(MED.)* a (se) deplasa, a (se) dezarticula, a (se) disloca, a (se) luxa, a (se) suci, (rar) a (se) răsuci, (înv. şi reg.) a (se) sminti, (reg.) a (se) strica, (prin Transilv.) a (se) muruli, (Transilv.) a (se) pica, (prin Transilv. şi Bucov.) a (se) preti, (prin vestul Munt.) a (se) proclinti. *(-;7i-a ~* os*ul umărului.)*

scrlntí vb. v. ALIENA. ÎNNEBUNI. SMINTI. ŢICNI:

SCRÂNTÍRE s. *(MED.)* deplasare, dezarticulare, dezarticulaţie, dislocare, luxare, lu-xaţie, scrânteálă, scrântitură, sucire, (rar) răsucire, sucitúră, torsiune, (prin vestul Munt.) proclinteálă, proclintíre. *(~ osului humeral.)*

SCRÂNTÍT adj. *(MED.)* deplasat, dezarticulat, dislocat, luxat, sucit, (rar) răsucit, (prin vestul Munt.) proclintít. *(Os ~.)*

scríntít adj., s. v. ALIENAT. DEMENT. DESCREIERAT. ÎNNEBUNIT. NEBUN. SMINTIT. ŢICNIT.

SCRÂNTITOÁRE s. *(BOT.)* 1. *(Potentilla supina)* (reg.) gălbenúşă. 2. *(Potentilla argen-iea)* (reg.) scrintée.

scrintitoáre s. v. BURUIANĂ-DE-CINCU DEGETE. CIUMÁREA. COADA-RACULUI-DREŢE. DUMLNECEA. SCLIPEŢ.

SCRÂNTITURĂ s. *(MED.)* deplasare, dezarticulare, dezarticulaţie, dislocare, luxare, luxaţie, scrânteálă, scrântire, sucire, (rar) răsucire, sucitúră, torsiune, (prin vestul Munt.) proclinteálă, proclintíre. *(~ osului humeral.>*

scrântiţă s. v. BOB-DE-ŢARINĂ. *A*

SCRIŞNET s. 1. scrâşnire, scrişnit, scrâşni-tură. *(~ dinţilor.)* 2. scârţâială, scârţâire, scir-ţâit, scrâşnire, scrâşnit. *(~ cheii in broască.}*

SCRÂŞNÍ vb. 1. (Mold. şi Transilv.) a crâşca. *(~ din dinţi.)* 2. a scârţâi. *(Cheia~ in broască.>*

SCRÂŞNÍRE s. 1. scrâşnet, scrâşnit, scrâşni-tură. *(~ dinţilor.)* 2. scârţâiaiă, scârţâire, scâr-ţâit, scrâşnet, scrâşnit. *(~ cheii în broască.}*

SCRÂŞNÍT s. 1. scrâşnet, scrâşnire, scrâşni-tură. *(~ dinţilor.)* 2. scârţâială, scârţâire, scâr-ţâit, scrâşnet, scrâşnire. *(~ cheii în broască.}*

SCRÂŞNITÚRÁ s. scrâşnet, scrâşnire, scrâşnit. *(~ dinţilor.)*

scroafa-cu-purcéi s. v. PORCII.

SCROAFĂ s. *(ZOOL.)* purcea, (pop.) poarcă, (reg.) măscuroáică, măscuroáie.

scroafă s. v. CONTRABAS.

scroafă-de-báltă s. v. BÂTLĂNAŞ.

scrob s. v. JUMĂRI. OMLETĂ. TENCUIALĂ.

SCROBEÁLĂ s. 1. apret, (prin Transilv.) aspreálă, (Mold. şi Bucov.) crohmálă, (Transilv. şi Mold.) şterc. *(~ pentru rufe.)* 2. (reg.) mânjeálă. *(Cu ~ se ung firele urzelii.)*

SCROBI vb. a apreta, (reg.) a aspri, a mânji. (Mold. şi Bucov.) a crohmăli. *(~ rufele.}*

scrobi vb. v. ALBAŞTRI.

SCROBÍRE s. apretare, scrobit, (rar) apre-túră, (Mold. şi Bucov.) crohmălíre. *(~ ţesăturilor.)*

SCROBÍT adj. apretat, tare, *(Guler ~.)*

scrobit adj. v. FUDUL. GRANDOMAN. INFATUAT. ÎNCREZUT. ÎNFUMURAT. ÎNGÂMFAT. MEGALOMAN. MÂNDRU. ORGOLIOS. RIGID. SEMEŢ. TRUFAŞ. ŢANŢOŞ. VANITOS.

SCROBÍT s. apretare, scrobire, (rar) apre-túră, (Mold. şi Bucov.) crohmălíre. *(~ ţesăturilor.)*

scrobós adj. v. GĂUNOS. SCORBUROS.

scroboteálă s. v. TESCOVINĂ.

scrofăí vb. v. PORCĂI.

scrofăríe s. v. PORCĂRIE.

SCROFÍŢĂ s. *(ZOOL.)* (rar) scrof uliţă, scrofuşoáră.

scrofíţă s. v. BOIŞTEAN. PITULICE. PUR-CELUŞĂ. STÂRC MIC. STÂRC PITIC. scrofuláre s. v. BUBERIC.

SCRÓFULĂ s. *(MED.)* 1. (la pi.) scrofu-loză, (reg.) círtiţă, (Transilv.) şui. *(Om bolnav de ~.)* 2. (pop.) gî'lcă, (reg.) círtiţă, móimă, úimă, (Mold. şi Bucov.) jólnă. *(I-au apărut ~.)*

scrofuliţă s. v. SCROFÍŢĂ. SCROFULÓZĂ s. *(MED.)* scrofule (pl.), (reg.) círtiţă, (Transilv.) şui.

scroiuşoáră s. v. SCROFIŢĂ.

scrombăi vb. v. DEFORMA, SCÂLCIA. STRÂMBA.

scrombâit adj. v. DEFORMAT. SCÂLC1AT. STRÂMB, STRÂMBAT.

SCROT s. *(ANAT.)* (pop.) punga boáşelor, (reg.) săculeţ.

SCRUM s. 1. zgură. *(Plinea din cuptor s-a făcut ~.)* 2. arsură. *(~ de pe fundul unui vas.)*

scrum s. v. CENUŞĂ. FUNINGINE.

SCRUMBÂE s. *(UIT.)* (prin Transilv.) arîngâ.

scrumbloáră s. v. GINGIRICĂ.

scrumlnjă s. v. RIZEAFCĂ.

scrumílniţă s. v. SCRUMIERĂ.

scrumíe s. v. SCRUMIERĂ.

SCRUMIERĂ s. (rar) cenuşár, cenuşiéră, scruméltiiţă, scrumíe, scuturătoáre, (Mold. şi Transilv.) cenuşérniţă.

SCRUPULOS adj. 1. conştiincios, exigent, meticulos, minuţios. *(Un om ~.)* 2. amănunţit, atent, meticulos, migălos, minuţios, riguros, serios, (înv.) scump. *(O cercetare ~ a faptelor.)* 3. meticulos, pedant, tipicar, (înv.) pedántic, (rar fam.) tabietlíu. *(Prea e ~ !)*

SCRUPULOZITÁTE s. 1. acribie, conştiinciozitate, exigenţă, meticulozitate, rigurozitate, (fam. şi peior.) tipicăríe. *(~ în îndeplinirea datoriei.)* 2. atenţie, grijă, meticulozitate, migală, migăleală, minuţiozitate, (livr.) minuţie, (pop.) piguleálă, scumpătáte, (rcg.) migoroşeálă, milcoşeálă. *(Lucrat cu multă ~.)*

SCRUTA vb. 1. a privi, a se uita, (înv.) a cerca. *(~ în zare.)* 2. a iscodi, (fig.) a scormoni, a sfredeli, a străpunge. *(Îl ~ cu privirea.)* 3. a analiza, a cerceta, a examina, a măsura, a observa, a studia, a urmări, (pop.) a iscodi, (înv. şi reg.) a oglindi, (înv.) a cerca, a ispiti. *(A ~ ceva cu atenţie.)*

SCRUTARE s. analiză, cercetare, examinare, observare, observaţie, studiere, studiu, (pop.) iscodire, (înv.) iscoadă, ispită, ispitire. *(~ atentă a cuiva.)*

SCRUTĂTOR adj. 1. atent, cercetător, iscoditor, pătrunzător, scormonitor, scotocitor, sfredelitor, străpungător. *(O privire ~; ochi ~.)* 2. ager, clarvăzător, iscoditor, observator, pătrunzător, perspicace, scormonitor, sfredelitor, străbătător, subtil, (livr.) penetrant, sagace, (fig.) ascuţit. *(Un spirit ~.)*

scrutător s. v. CERCETĂTOR. OM DE ŞTIINŢĂ.

SCRUTÍN s. alegeri (pl.), vot. *(În timpul ~.)*

SCUFĂ s. bonetă, căciulită, scufiţă, tichie, (Transilv., Ban. şi Bucov.) ceápsă.

scufă s. BONETĂ. BONEŢICĂ. SCUFIE. SCUFIŢĂ.

SCUFÍE s. 1. bonetă, boneţică, scufiţă» (reg.) scufă, tichie, (Mold.) căiţă, (Ban.) căpiţă. *(~ pentru sugaci.)* 2. (înv. şi reg.) scufă. *(~ pentru femei.)*

SCUFÍŢĂ s. 1. bonetă, boneţică, scufie, (reg.) scufă, tichie, (Mold.) căiţă, (Ban.) căpiţă. *(~ pentru sugaci.)* 2. bonetă, căciulită, scufă,

tichie, (Transilv., Ban. şi Bucov.) ceápsă. *(Bunicul poartă ~ pe cap.)*

SCUFUNDA vb. 1. a (se) îneca. *(Ambar-caţla s-a ~.)* 2. a (se) adinei, a (se) afunda, a (se) cufunda, a (se) înfunda. *(Picioarele i se ~ în zăpadă.)* 3. (reg.) a se sodomi. *(Pămlntul s-a ~.)*

scufunda vb. v. APUNE. ASFINŢI. AŢINTI. COBORÎ. DISPĂREA. FIXA. PIERI. PIRONI. PLECA. ŢINTI. ŢINTUI.

scufundáci s. v. BODÂRLĂU. CORCODEL. CUFUNDAC, CUFUNDAR.

scutundár s. v. BODÂRLĂU. GORCODEL. CUFUNDAR.

SCUFUNDARE s. 1. înecare. *(~ ambarca-(iei.)* 2. adâncire, afundare, cufundare, înt'un-dare. *(~ picioarelor in zăpadă.)* 3. prăbuşire, surpare. *(~ pământului.)*

SCUFUNDAT adj. înecat. *(Navă ~.)*

SCUFUNDĂTÚRĂ s. 1. adincătură, adân-citură, cufundătură, scobitură, (pop. şi fam.) scofilcitúră, (înv. şi reg.) scorbelitúră. *(~* a *solului.)* 2. surpătură, (rar) scufundíş. (~ *produsă in urma unui cutremur.)*

scufundíş s. v. SCUFUNDĂTÚRĂ. SURPĂTURĂ.

SCUIPA vb. 1. a expectora. 2. (reg.) a hra-coni, (Mold. şi Bucov.) a stupi.

seuipare de sínge s. v. HEMOPTIZIE.

SCUIPAT s. 1. expectoraţie, flegmă, spută. 2. salivă, scuipătură, spută, (rar) ápă, (pop.) stupit.

scuipatul-cúcului s. v. STUPITUL-CUCU-LUI.

scuipatul-drúcului s. v. COŢOFANĂ.

SCUIPĂTURĂ s. 1. (Mold. şi Bucov.) stupitúră. 2. salivă, scuipat, spută, (rar) ápă, (pop.) stupit.

SCUL s. (înv. şi reg.) sucitúră, (Mold.) că-leápă, (înv.) mătăringă. *(~ de lână.)*

SCULA vb. 1. a (se) deştepta, a (se) trezi, (pop.) a (se) pomeni, (înv. şi reg.) a (se) scormoni, a (se) stârni, (prin Mold.) a (se) suminica. (înv.) a (se) scorni. *(S-a ~ devreme.)* 2. a (se) însufleţi, a învia, (înv.) a (se) deştepta, a (se) ridica. *(Morţii nu se mai ~.)* 3. a se ridica. *(S-a ~ de la masă.)* 4. a (se) ridica. *(Se ~ in picioare.)*

scula vb. v. CREŞTE. DECLANŞA. DEZ-LĂNŢUI. FORTIFICA. ISCA. IZBUCNI. ÎNDREPTA. ÎNFIRIPA. ÎNSĂNĂTOŞI. ÎNTĂRI. ÎNTREMA. ÎNZDRĂVENI. LECUI. NORMALIZA. PORNI. RĂSCULA. RĂZVRĂ -TI. RECONFORTA. REDRESA. REFACE. RESTABILI. REVOLTA. RIDICA. STÂRNI. TĂMĂDUI. TONIFICA. VINDECA.

sculamént s. v. BLENORAGIE. GONOREE.

SCULARE s. 1. deşteptare, sculat, trezire. *(~* din *somn.)* 2. înviere, (înv.) sculat, sculă-toáre, sculătúră. *(~ din morţi.)* 3. ridicare, sculat. *(~ de pe scaun.)*

sculare s. v. ÎNDREPTARE. ÎNFIRIPARE. ÎNSĂNĂTOŞIRE. ÎNTREMARE. ÎNZDRĂ-VENIRE. LECUIRE. NORMALIZARE. RĂSCOALĂ. RĂSCULARE. RĂZMERIŢĂ. RĂZVRĂTIRE. REBELIUNE. REDRESARE

REFACERE. RESTABILIRE. REVOLTĂ. RIDICARE. TĂMĂDUIRE. VINDECARE.

SCULAT adj. 1. deştept, treaz. *(Deşi dimineaţa, toţi erau ~.)* 2. ridicat. *(Slă ~, nu Jos.)*

sculat adj., s. v. RĂSCULAT. RĂZVRĂTIT. REBEL. REVOLTAT.

SCULAT s. I. deşteptare, sculare, trezire. i*(~ din somn.)* 2. ridicare, sculare. *(~ de pe scaun.)*

sculat s. v. ÎNVIERE. SCULARE.

SCULĂ s. instrument, unealtă, ustensilă, <înv. şi rcg.) sărsám, (reg.) sculeáţă, (Mold., Bucov. şi Ban.) halat, (înv.) cinic, dichis. *(~ pentru dulgherie.)*

sculă s. v. ARMĂ. BIJUTERIE. CATEGORIE. FEL. GEN. GIUVAER. ODOR. PODOABĂ. SOI. SPECIE. SPEŢĂ. TIP.

smlătoáre s. v. BUJOREL. GEMĂNARIŢÁ. ÎNDREPTARE. ÎNVIERE. NORMALIZARE. POROINIC. REDRESARE. REFACERE. SALEP. SCULARE. UNTUL-VACII.

sculătór s. v. DEŞTEPTĂTOR.

sculătór s., adj. v. ADVERSAR. DUŞMAN. INAMIC. POTRIVNIC. VRĂJMAŞ. '

sculătúră s. v. ÎNVIERE. SCULARE.

M'íilc s. pi. v. ODOARE.

smlcájă s. v. INSTRUMENT. SCULĂ. UNEALTĂ. USTENSILĂ.

senii vb. v. ISPRĂVI. ÎNCHEIA. SFÂRŞI. TERxMINA.

SCULPTA vb. 1. a ciopli, a săpa, a tăia, (rar) -a scobi, (Transilv. şi Maram.) a sferdi. *(~ în piatră un bust.)* 2. a modela. *(A ~ marmura.)*

SCULPTARE s. cioplire, cioplit, săpare, săpat, sculptat, tăiat, tăiere, (înv.) săpătură. *(~ unui* Woc *de marmură.)*

SCULPTAT adj. 1. cioplit, săpat, tăiat. *(Construcfie împodobită cu ziduri ~.)* 2. modelat. *(Marmură ~.)*

SCULPTAT s. cioplire, cioplit, săpare, săpat, sculptare, tăiat, tăiere, (înv.) săpătură. *(~ unui bloc de marmură.)*

SCULPTOR s. (pop.) săpător, (înv.) cioplitor, scobitor. *(~ în marmură.)*

SCULPTURĂ s. (înv.) cioplitură, săpătură, scobitură. *(Învaţă ~; o ~ în marmură.)*

scump adj. v. ADUNĂTOR. ALES. AMĂNUNŢIT. APARTE. ATENT. CRUŢĂTOR. DEOSEBIT. DISTINS. ECONOM. METICULOS. MIGĂLOS. MINUŢIOS. PĂSTRĂTOR. RIGUROS. SCRUPULOS. SERIOS. STRÂN-GĂTOR.

SCUMP adj., s.l. adj. costisitor, (înv. şi reg.) bănos, (înv.) costătór. *(Lucruri ~.)* 2. adj. preţios, rar, valoros. *(Bijuterii ~.)* 3. adj. bogat, luxos, preţios. *(Haine ~.)* 4. adj. exagerat, excesiv, exorbitant, mare, ridicat, (livr.) inabordabil, (fig.) încărcat, piperat, sărat, umflat, usturător. *(Preţuri ~.)* 5. adj. drag, iubit, (fig.) dulce. *(Fiinţă ~.)* 6. s. drag, iubit. *(~*ul *meul)* 7. adj. drag, iubit, îndrăgit. *(Imaginea ~ a copilăriei.)*

scump s., adj. v. AVAR. CALIC. ZGÂRCIT.

scumpăciúnl s. pi. v. SCUMPETURI.

seumpărá vb. v. ACHIZIŢIONA. CUMPĂRA. DA. IZBĂVI. ÎMPRUMUTA. LUA.

MÂNTUI. PROCURA. PURIFICA. RĂSCUM PÂRA. SALVA. TÂRGUI.

^cumpărătoare s. v. ACHIZIŢIONARE. CUMPĂRARE. CUMPĂRAT. LUARE. PROCURARE. TÂRGUIRE.

scumpătáte s. v. ATENŢIE. AVARIŢIE. CALICENIE. CALICIE. CHIBZUIALĂ. CHIBZUINŢĂ. CHIBZUIRE. CUMINŢENIE. CUMPĂT. CUMPĂTARE. EXACTITATE. EXACTITUDINE. GRIJĂ. ÎNŢELEPCIUNE. JUDECATĂ. LIPSĂ. MĂSURA. METICULOZITATE. MIGALĂ. MIGĂLEALĂ. MINTE. MINUŢIOZITATE. MIZERIE. MODERAŢIE. NEVOIE. PRECIZIE. RAŢIUNE. RIGOARE. RIGUROZITATE. SĂRĂCIE. SCRUPULOZITATE. SCUMPETE. SOCOTEALĂ. SOCOTINŢA. TACT. ZGÂRCENIE.

scumpcálă s. v. SCUMPETE.

scumpénie s. v. AVARIŢIE. CALICENIE. CALICIE. SCUMPETE. ZGÂRCENIE.

scumpénii s. pi. SCUMPETURI.

SCUMPETE s. 1. (înv. şi pop.) scumpătáte, (înv.) scumpcálă, scumpénie. *(Era o ~ de nedescris.)* 2. (rar) scumpătáte. *(Ce mei faci, ~?)*

scumpete s. v. AVARIŢIE. BELŞUG. BOGĂŢIE. BUNĂSTARE. CALICENIE. CALICIE. LIPSĂ. MIZERIE. NEVOIE. PROSPERITATE. SĂRĂCIE. SGÂRCENIE.

SCUMPETURI s. pi. (înv.) scumpăciúni (pl.), scumpénii (pl.), scumpii (pl.). *(Ce de mai ~ avea în ladă!)*

SCUMPÍ vb. 1. a creşte, a (se) majora, a (se) mări, a (se) ridica, a spori, a (se) sui, a (se) urca. *(Preţurile erau ~.)* 2. a se calici, a se lacomi, a se zgirci, (prin nord-vestul Munt. şi nord-estul Olt.) a se pungi. *(Nu te mai ~ atila!)* 3. a se zgirci, (reg.) a se hârsi. *(Sa ~ şi a pierdut ocazia.)*

scumpíe s. v. AVARIŢIE. BELŞUG. BOGĂŢIE. BUNĂSTARE. CALICENIE. CALICIE. LEMNUL-VÂNTULUI. LILIAC. OŢETAR. PROSPERITATE. ZGÂRCENIE.

scumpii s. pi. v. SCUMPETURI.

scumpínă s. v. SIRINDERICĂ.

SCUMPÍRE s. creştere, majorare, mărire, ridicare, sporire, suire, urcare. *(~ preţurilor.)*

SCUND adj. 1. mărunt, mic, scurt, (rar) scundác. *(Un om ~ de statură.)* 2. jos, mărunt, mic, (reg.) pitulat. *(Casă ~.)* 3. mic, pitic. *(Fasole ~.)*

scundác adj. v. MĂRUNT. MIC. SCUND. SCURT.

SCUNDICÉL adj. scunduţ, scurticel. *(Un om ~.)*

SCUNDÚŢ adj. scundicel, scurticel. *(Un om ~.)*

scurá vb. v. IZBĂVI. MÂNTUI. PURIFICARĂ SCUMPĂRA. SALVA.

scúre vb. v. IZVORÎ. VENI.

scurgătoáre s. v. DEVERSOR. SĂCULEŢ. SCURGERE. SEDILĂ. STAVILĂ. STĂVI-LAR. ZĂGAZ.

SCURGE vb. 1. a se prelinge, (pop.) a pica, (inv. şi reg.) a pişti. *(Vinul se ~* din *vas.)* 2. a se strecura. *(Lichidul se ~ prin fisura*

vasului.) 3. (înv. şi reg.) a strânge. *(~ brânra proaspătă prin sedilă.)* 4. a-i curge, a-i pica, a-i picura, a i se prelinge, (pop.) a-i merge. *(I se ~ lacrimi din ochi.)* 5. a se infiltra, a pătrunde, (reg.) a se stoarce. *(Apa de ploaie se ~ în pămint.)* 6. a se perinda, a se succeda, a urma, (înv. şi pop.) a se petrece. *(Maşinile se ~ una după alta.)* 7. a trece. *(întreg convoiul s-a ~.)* 8. a trece, (pop.) a vremui, (înv.) a se prelungi, (fig.) a curge. *(Timpul s-a ~ încet.)* 9. a se împlini, a trece. *(S-au ~ 100 de ani de la...)*

scurge vb. v. ASANA. CURGE. DESCĂRCA. DESECA. DEŞERTA. EXTORCA. GOLI. SECA. VĂRSA.

SCURGERE s. 1. prelingere, (rar) prelinsă-túră, scursoáre, scursură. *(~ unui lichid din vas.)* 2. strecurare. *(~ unui lichid printr-o spărtură.)* 3. (concr.) (reg.) scurgătoáre. *(În zi de practicată o ~.)* 4. perindare, succedare. *(~ oamenilor pe stradă.)* 5. trecere. *(~ timpului.)*

scurgere s. v. BLENORAGIE. GONOREE. LEUCOREE. OTOREE.

SCURMA vb. 1. a râcâi, a scormoni, (rar) a scotoci, (înv., pop. şi fam.) a scociorî, (înv. şi reg.) a scodoli, a scorbeli, (reg.) a răcăli, a răşcliia, a scodormoli, (prin Mold.) a râcălui, (Transilv. şi Maram.) a scorni. *(Găinile ~ pămintul.)* 2. a scormoni, (pop.) a săpa, (reg.) a dricui. *(Porcul ~ cu ritul pămintul.)*

scurma yb. v. ARA. SCOTOCI,

SCURMÁRE s. râcâială, râcâit, râcâitură, scormonire, scurmătură, (înv., pop. şi fam.) scociorâre, scociorft. *(~ păminiului cu ghearele.)*

SCURMAT adj. râcâit, scormonit,(reg.) sco-felít, scorbelít. *(Pămint ~.)*

SCURMĂTURĂ s. râcâială, râcâit, râcâitură, scormonire, scurmare, (înv., pop. şi fam.) scociorâre, scociorât. *(~ pămlntului cu ghearele.)*

SCURS adj. prelins. *(Lichid ~.)*

scurs s. v. CURENT. CURS.

scursoáre s. v. BLENORAGIE. CURENT. CURS. DIAREE. GONOREE. LEUCOREE. PRELINGERE. SCURGERE.

seursóri s. pi. v. LĂTURI. SPĂLĂTURĂ. ZOAIE.

scursură s. v. ALBIE. BLENORAGIE. CURS. DIAREE. DIZENTERIE. FĂGAŞ. GONOREE. LEUCOREE. MATCĂ. PRELINGERE. SCURGERE. VAD. VĂRSARE.

scurt adj. v. ÎNCUIAT. ÎNGUST. LIMITAT. MĂRGINIT. OBTUZ. PUŢIN. REDUS.

SCURT adj., adv. 1. adj. mic, redus, re-strâns. *(Un text ~.)* 2. adj. concentrat, concis, laconic, lapidar, succint, (înv.) rezumătór, (fig.) strâp.s, telegrafic. *(O expunere ~; stil ~.)* 3. adj. mărunt, mic, scund, (rar) scundác. *(Un om ~ de statură.)* 4. adj. mic. *(Creion ~.)* 5. adj. mic. *(Vara noaptea-i ~.)* 6. adj. puţin. *(În ~ vreme voi fi la tine.)* 7. adv. strâns. *(Apucă iapa ~ de căpăstru.)* 8. adv. brusc, deodată, fulgerător, instantaneu, odată, repede, subit, (pop.) numai, (reg.) târla-mírla. *(~ se întoarce spre el şi...)*

SCURTA vb. 1. a micşora, a prescurta, a>. reduce. *(Mai ~ din text.)* 2. a concentra, *a*< prescurta, a reduce, a rezuma, (fig.) a comprima, a condensa. *(A ~ o expunere.)* 3. a abrevia, a prescurta. *(A ~ numele unei instituţii.)* 4. (reg.) a reteza. *(A ~ o haină.).*">. a tăia. *(Mai ~ din poale.)* 6. a tăia. *(A ~~ drumul peste*

cimp.) 7. a descreşte, a se miei. a se-micşora, a se reduce, a scădea. *(Toumna,ziua se ~.)*

scurta vb. v. AJUNGE. DECAPITA. PRINDE. REDUCE. SIMPLIFICA. TĂIA.

SCURTARE s. 1. micşorare, prescurtare,. reducere. *(~ unui text.)* 2. concentrare, prescurtare, reducere, rezumare,(fig.) comprimare, condensare. *(~ expunerii.)* 3. (concr.) abrevia-ţie, abreviere, prescurtare. *(Un sistem de ~i.>* 4. tăiere. *(~ drumului peste ctmp.)* 5. descreştere, micşorare, reducere, scădere. *(~ zilei în» timpul toamnei.)*

scurtare s. v. MICIME. SCURTIME.

SCURTAT adj. 1. micşorat, prescurtat,, redus. *(Text ~.)* 2. concentrat, prescurtat,, redus, rezumat, (fig.) comprimat, condensat. *(O expunere ~.)* 3. abreviat, prescurtat. *(Cuvinte ~.)* 4. retezat, tăiat, tuns. *(Păr ~ f. iarbă ~.)*

scurtat adj. v. DECAPITAT.

SCURTĂ s. *(MED.)* uimă, (reg.) móimă, (Mold.) boşoálcă.

scurtă s. v. ADENITĂ.

SCURTĂTURĂ s. retevei, (pop.) zbură-túră, (reg.) caravéi, cotrompléte, răzbíci. res-téu, scatoalcă, scurtei, verdéte, (Olt. şi Ban.) jilăvéte, (prin Transilv. şi Maram.) şui, (prii> Olt.) şutavéi, (Transilv., Maram. şi Olt.) şuvéi, (înv.) suvéte. *(A aruncat cu o ~ după el.>*

scurtei s. v. RETEVEI. SCURTĂTURĂ.

SCURTÉICĂ s. caţaveică, (rar) zoávă. *(~ se poartă la tară.)*

SCURTE ICÚŢA s. (reg.) camizól, capoţél,. ciupág, polcúţă. *(Purta o ~.)*

SCURTICÉL adj. 1. scundicel, scurtúţ. *(Un om ~.)* 2. micuţ, (pop.) micşor, (înv. şi reg.) scurtişór, (reg.) scurtúţ. (O *haină cam ~*.)

SCURTIME s. 1. micime. *(~ textului.)* 2. concentrare, concizie, laconicitate, laconism, lapidaritate. *(~ stilului, a exprimării.)* 3. micime, (Înv.) scurtare. *(~ vietii umane.)*

seurtişór adj. v. MICUŢ. SCURTICÉL.

scurtúţ adj. v. MICUŢ. SCURTICÉL.

SCUT s. *(MIL.)* pavăză, (înv.) aspidă, calcan. *(Oslas cu ~ şi suliţă.)*

sent s. v.' APĂRARE. APĂRĂTOARE. ARMOARII. BLAZON. EMBLEMĂ. GARDĂ. GRIJĂ. OCROTIRE. PROTECŢIE. SPRIJIN. STEMĂ. ŞOPRON.

scutár s. v. BACI. SCUTIER.

scuteálă s. v. ADĂPOST. APĂRARE. DISPENSĂ. OCROTIRE. PROTECŢIE. SCUTIRE. SPRIJIN. ŞOPRON.

SCUTEC s. cârpă, (înv. şi reg.) rántie,, (Mold. şi Bucov.) pelincă. *(~ pentru sugaci.)*

SCUTECÉL s. (reg.) pelincúţá. *(~ pentrw. sugari.)*

SCUTÉLNIC s. *(IST.)* (înv.) scútnic. *(~ •boieresc, domnesc.)*

SGUTÍ vb. 1. a absolvi, a cruţa, a ierta, (înv.) a milui, a pardona, a slobozi. *(A ~ de >o pedeapsă, de o obligaţie.)* 2, a dispensa. *(Îl ~ de gimnastică.)* 3. a slăbi. *(~-mă eu întrebările!)*

s.utí vb. v. ADĂPOSTI. APĂRA. ASCUNDE. ■DOSI. FERI. MISTUI. OCROTI. PĂSTRA. PĂZI. PROTEJA.

SCUTIER s. *(IST.)* (înv.) scutár. *(~ unui ■cava?er.)*

sentinţă s. v. APĂRARE. DISPENSĂ. 'OCROTIRE. PROTECŢIE. SCUTIRE. SPRIJIN.

SCUTÍRE s. 1. absolvire, cruţare, iertare. *(~ cuiva de o pedeapsă, de o obligaţie.)* 2. «dispensă, (înv.) scuteálă, scutínţă. *(~ de ■armată.)*

scutire s. v. APĂRARE. OCROTIRE. PROTECŢIE. SPRIJIN.

SCUTÍSM s. cercetăşie.

semit adj. v. ADĂPOSTIT. APĂRAT. FERIT. OCROTIT. PĂZIT. PROTEJAT. SIGUR.

scutitór s. v. APĂRĂTOR. OCROTITOR. PROTECTOR. SPRIJIN. SPRIJINITOR. SUSŢINĂTOR.

scútnic s. v. SCUTÉLNIC.

scutur s. v. ADIERE. BOARE. FIOR. FRIGURI. FRISOANE. PALĂ. SCUTURĂ-TURĂ. SUFLARE. SUFLU. TREMUR. TRE-MURĂTURĂ. TREMURICI. UNDĂ.

SCUTURA vb. 1. a (se) agita, a (se) clătina, a (se) zgudui, (reg.) a (se) clătări, (Mold. şi Bucov.) a (se) cobâlţâi. *(A ~ lichidul din epru-betă.)* 2. a (se) clătina, a (se) cutremura, a (se) zdruncina, a (se) zgâlţâi, a (se) zgudui, (înv. şi reg.) a (se) clăti, (înv.) a (se) smácina. *(Seismul ~ casa din temelii.)* 3. a clătina, a hâţâi, -a hiţina, a hodorogi, a hurduca, a hurducai, a hurui, a zdroncăni, a druncina, a zgâlţâi, a zgudui, (reg.) a bălăbăni, (Mold.) a drâgâi, (Ban.) a zducni. *(Căruţa l-a ~ zdravăn.)* 4. a clătina, a zgâlţâi, a zgudui, (pop.) a zgil-ţâna, (reg.) a zbiciula, zblendui, a zgâcina, (Mold.) a zbihui. *(Îl ~ zdravăn ca să se scoale.)* 5. a se cutremura, a se înfiora, a tremura, a tresări. *(Calul se ~ din tot corpul.)* 6. a curăţa, a deretica, a strânge, (înv. şi reg.) a griji, (reg.) a rândui, (prin Bucov.) a cioroboti, (Transilv.) a câştiga, (Ban. şi Transilv.) a orândui, (Transilv.) a tăgăşi, (Transilv. şi Maram.) a ticăzui, (Transilv.) a tistăli. *(A ~ prin casă.)*

scutura vb. v. ADMONESTA. ARUNCA. AZVÂRLI. CERTA. CRITICA. DĂSCĂLI. DEBARASA. DEGAJA. DESCOTOROSI. DEZBĂRA. DEZOBIŞNUI. DEZVĂŢA. DOJENI. ÎMPRĂŞTIA. ÎNDEPĂRTA. ÎNLĂTURA. LĂSA. LEPĂDA. MORALIZA. MUSTRA. PĂRUI. PRESĂRA. RĂSPÂNDI. SCĂPA. SEMĂNA. ZVÂRLI.

SCUTURARE s. 1. clătinare, clătinat, clătinătură, cutremurare, cutremurat, cutremu-rătură, scuturat, scuturătură, zdruncinare,

zdruncinat, zdruncinătură, zgilţâială, zgilţâire, zgâlţâit, zgllţâitură, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură. *(La seism s-a simţit o ~ puternică.)* 2. hâţânare, zgilţâire, zguduire. *(~ unui gard.)* 3. clătinare, clătinat, clătină-tură, hurducare, hurducat, hurducătură, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgilţâială, zgilţâire, zgâlţâit, zgilţiitură, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură, (pop.) zdruncin. *(~ unei căruţe, pe un drum cu hirtoape.)* 4. dereticare, dereticat, scuturat. *(~ camerei.)*

scuturare s. v. BĂTAIE. FÂLFÂIALĂ. FÂLFÂIRE. FÂLFÂIT. FÂLFÂITURĂ. FLUTURARE. FLUTURAT. ÎNDEPĂRTARE. ÎNLĂTURARE.

SCUTURAT adj. dereticat. *(O casă ~.)* scuturat adj. v. CURĂŢEL. ÎNGRIJIT. SPĂLAT.

SPĂLĂŢEL.

scuturat adv. v. RITMAT. SACADAT. SĂLTAT. SĂLTĂREŢ. SĂLTĂTOR.

SCUTURAT s. 1. clătinare, clătinat, clăti-nătură, cutremurare, cutremurat, cutremură-tură, scuturare, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgilţâială, zgilţâire, zgâlţâit, zgâlţiitură, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură. *(La seism* s-*a simţit un ~ puternic.)'!!,,* clătinare, clătinat, clătinătură, hurducare, hurducat, hurducătură, scuturare, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgilţâială, zgilţâire, zgâlţâit, zgâlţâitură, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură, (pop.) zdruncin. *(~ unei căruţe, pe un drum cu hirtoape.)* 3. dereticare, dereticat, scuturare. *(~ camerei.)*

scuturat s. v. BĂTAIE. FÂLFÂIALĂ. FÂLFÂIRE. FÂLFÂIT. FÂLFÂITURĂ. FLUTURARE. FLUTURAT.

scutură s. v. AMEŢEALĂ. VERTIJ. VÂR-TEJ.

scuturătoáre s. v. SCRUMIERĂ. SITĂ. TEICĂ.

seuturătór s. v. HĂDĂRAG. TITIREZ. SCUTURĂTURĂ s. 1. clătinare, clătinat, clătinătură, cutremurare, cutremurat, cutre-murătură, scuturare, scuturat, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgilţâială, zgilţâire, zgâlţâit, zgâlţâitură, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură. *(La seism s-a simţit o ~ puternică.)* 2. clătinare, clătinat, clătinătură, hurducare, hurducat, hurducătură, scuturare, scuturat, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgilţâială zgilţâire, zgâlţâit, zgâlţâitură, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură, (pop.) zdruncin. *(~ unei căruţe, pe un drum cu hirtoape.)* 3. clătinătură, zgilţâială, zgilţâire, zgâlţâit, zgâlţâitură, (Mold.) zbihuiálă. *(Cu o ~ zdravănă l-a sculat.)* 4. fior, (rar) scutur. *(*O *~ de frig.)* 5. *(MED.)* friguri (pl.), frisoane (pl.), tremur, tremurătură, tremurici, (rar) scutur. *(L-*a *lăsat ~.)* 6. curăţenie, dereticare, (prin Transilv.) tăgăşíre, tistuşág. *(A făcut o ~ radicală prin casă.)*

scuturătură s. v. ADMONESTARE. CEARTĂ. CERTARE. CUTREMUR. DOJANA. DOJENIRE. IMPUTARE. MORALĂ. MUS-

TRARE. OBSERVAŢIE. REPROŞ. SEISM. ZGUDUIALĂ. ZGUDUIRE. ZGUDUITURĂ.

scut s. v. ŢURŢUR.

SCUZA vb. 1. a (se) apăra, a (se) dezvinovăţi, a (se) disculpa, a (se) justifica, (rar) a (se) dezvinui, (înv. şi reg.) a (se) cura, (înv.) a (se) îndreptăţi, a (se) mântui. *(Nu te mai ~ atââa!)* 2. a ierta. *(Vă rog să mă ~ pentru o clipă.)* 3. a justifica, a motiva. *(Scopul ~ mijloacele.)*

SCUZABIL adj. justificabil, motivabil. *(Un argument ~.)*

sciizáre s. v. DEZVINOVĂŢIRE. DISCULPARE. JUSTIFICARE. MOTIVARE. MOTIVAŢIE. SCUZĂ.

scuzat adj. v. DEZVINOVĂŢIT. DISCULPAT. JUSTIFICAT. MOTIVAT.

SCUZĂ s. 1. dezvinovăţire, disculpare, justificare, (rar) dezvinuíre, scuzáre. *(O ~ ne-conoingătoare.)* 2. iertare, (pop.) iertăciune, (înv.) pardon. *(Cere ~e.)* 3. justificare, motivare, motivaţie, (rar) scuzáre, (înv.) răspuns. *(Nu are nici o ~ pentru cele făcute.)* 4. motiv, pretext, (înv.) cale, (înv., în Transilv.) şteámăt. (grecism înv.) prófasis. *(Ce ~ ai invocat pentru a lipsi?)*

SEAMĂ s. 1. număr, serie, sumă. *(A ridicat* o *~ de probleme.)* 2. grămadă, mulţime. *(iŞi-a rezolvat o ~ de probleme.)* 3. rost, socoteală, (reg.) ogód. *(Nu mai ştia ~ averii lui.)* 4. socoteală. *(Vei da ~ de cele făcute.)* 5. cont, socoteală, (fig.) spate, spinare. *(Câíe nu* i *se puneau în ~ !)* 6. grijă, pază, (fig.) mfnă. *(I l-a dat tn ~.)* 7. egal, pereche, potrivă, seamăn. *(Nu are ~ în lume.)*

seamă s. v. APRECIERE. ATENŢIE. AVANTAJ. BENEFICIU. BIR. CALCUL. CATEGORIE. CINSTE. CINSTIRE. CÂŞTIG. CONDIŢIE. CONSIDERAŢIE. DARE. EPOCĂ. FEL. FOLOS. GEN. IMPOZIT. INTERVAL. ONOARE. PERIOADĂ. PREŢUIRE. PROFIT. RANG. RĂGAZ. RĂSTIMP. RESPECT. RÂNDUIALĂ. ROS"ţ. SOCOTEALĂ. SOI. SPAŢIU. SPECIE. SPEŢĂ. STARE. STIMĂ. SUMĂ. TEAPĂ. TIMP. TIP. TREAPTĂ. TRECERE. VAZĂ. VÂRSTĂ. VREME.

SEAMĂN s. egal, pereche, potrivă, seamă. *(Nu are ~ în lume.)*

seanţă s. v. ŞEDINŢĂ.

SEARĂ s. amurg, apus, asfinţit, înserare, (livr.) crepuscul, (înv. şi pop.) murg, (pop.) înmurgít, scăpătat, sfinţit, (reg.) murgit, (prin Mold. şi Munt.) murgílă, (înv.) sfinţire. *(S-a lăsat ~.)*

SEARBĂD adj. 1. dulceag, fad, insipid, (rar) spelb, (Transilv.) líhod, (Bucov.) línced. *(O míncare ~.)* 2. fad, leşietic, leşios, sălciu, (înv.) sălciós, sălcós. *(Gust ~.)* 3. inexpresiv, neexpresiv, spălăcit, şters. *(O faţă ~.)*

searbăd adj. v. ACRIT. ACRU. ALTERAT. ANOST. BANAL. BĂTUT. BUHĂIT. DESCOMPUS. FERMENTAT. GALBEN. ÎMPUŢIT. ÎNĂCRIT. ÎNGĂLBENIT. MONOTON. NEINTERESANT. NESĂRAT. PAL. PALID. PLACID. PLICTICOS. PLICTISITOR. PRINS.

PUHAV. SLAB. SPĂLĂCIT. STINS. STRICAT. UMFLAT. UNIFORM.

SÉBUM s. (reg.) usúc, (înv.) smégmă.

SEC adj. 1. secat, uscat, (înv. şi reg.) sterp. *(Albia ~ a unui rtu.)* 2. arid, uscat, (rar> secetos, (înv. şi reg.) secăţiu, (înv.) secâţív. *(Un teren de piatră ~.)* 3. uscat. *(Tuse ~.>* 4. găunos, gol. *(Nuci ~.)* 5. (Transilv.) secă-réţ, (Olt.) secăţiu. *(Boabe de cereale ~.(* 6., (reg.) sterp. *(Varză ~.)*

sec adj. v. ASPRU. ATROFIAT. COSTELIV. DEGENERAT. DEŞERT. FLĂMÂND. FLĂMÂNZIT. GOL. ÎNFOMETAT. JIGĂRIT. NEFERTIL. NEÂNCĂRCAT. NEMÂN-CAT. NEPRODUCTIV. NERODITOR. NESĂTUL. PARALIZAT. PIPERNICIT. PIRPIRIU. PRĂPĂDIT. PRIZĂRIT. RĂPCIUGOS. RĂSTIT. RIDICAT. SĂRAC. SECETOS. SFRIJIT. SIMPLU. SLAB. SLĂBĂNOG. STERIL. STERP. USCAT. USCĂŢIV. VID.

sec adj., s. v. BLEG. ÎNCAPABIL. INFIRM. INVALID. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂ-TÂNG. NECAPABIL. NEGHIOB. NEPUTINCIOS. NEROD. NETOT. PRĂPĂDIT. PROST. PROSTĂNAC. SCHILOD. SLĂBĂNOG. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

sec s. v. POST.

SECA vb. 1. (pop.) a se stirpi, (prin vestuJ Munt.) a sicni. *(Izvoarele au ~.)* 2. (rar) a (se) slei, (pop.) a (se) usca. *(Seceta a ~ balta.)* 3. a asana, a deseca, (rar) a aseca, a scurge. *(Au fost ~ toate băllile din zonă.)* 4. a goli, a secătui, (astăzi rar) a slei. *(A ~ vistieria.)* 5. a epuiza, a extenua, a frânge, a istovi, a secătui, a sfârşi, a slei, a stoarce, a vlăgui, a zdrobi, (reg.) a stoci, (prin Olt. şi Munt.) a dehobi-(înv.) a zămori, (fig.) a suge.

(Munca brută l-a~.)

secávb. v. ASASINA. ATROFIA. DEGENERA. ÎNGĂLBENI. OFILI. OMORÎ. PARALIZA. PĂLI. SUPRIMA. TRECE. UCIDE. U-^A. VEŞTEJI.

SECARĂ s. *(BOT.; Sccalc cereale)* (reg.) hărână, salbă, secarea.

secară s. v. CHIMEN. CHIMION.

secară-álbă s. v. ALAC.

SECARE s. 1. uscare. *(~ pírâului.)* 2. asanare, desecare, (rar) asecáre. *(~ unor terenuri băltoase.)*

SECAT adj. 1. sec, uscat, (înv. şi reg.) sterp. *(Albia ~ a unui rtu.)* 2. asanat, desecat. *(Terenuri băltoase ~.)* 3. gol, golit, secătuit, (astăzi rar) sleit. *(O vistierie ~.)* 4. epuizat, extenuat, frânt, istovit, prăpădit, rupt, secătuit, sfirşit, sleit, stors, trudit, vlăguit, zdrobit, (Mold.) batojít, (prin Munt.) tâhobít, (înv.) stătut. *(S-a tntors ~ de la antrenament.}*

secat adj. v. DEŞERT. GOL. PARALIZAT. VID.

secat adj., s. v. INCAPABIL. INFIRM. INVxVLID. NECAPABIL. NEPUTINCIOS. PRĂPĂDIT. SCHILOD. SLĂBĂNOG.

sccăcíúne s. v. SECETĂ. USCĂCIUNE.

SECAREA s. *(BOT./ Bromus ramosus.)* (reg.) iarba-ovăzului, iarba-vfntului.

secarea s. v. CHIMEN. CHIMION. MOLURĂ. OBSIGĂ. SECARĂ.

seeăréţ adj. v. SEC.

secărícă s. v. CHIMEN. CHIMION. secăríţă s. v. CHIMEN. CHIMION. PERIŞOR.

SECĂTUÍ vb. 1. a goli, a seca, (astăzi rar).■a slei. *(A ~ vistieria.)* 2. (fig.) a stoarce. *(Îl ~ de bani.)* 3. (înv. şi reg.) a slei. *(A ~ ■ogorul.)* 4. a epuiza, a extenua, a fringe, a istovi, a seca, a sfirşi, a slei, a stoarce, a vlă-gui. a zdrobi, (reg.) a stoci, (prin OU. şi Munt.).i. dehobi, (înv.) a zămorî, (fig.) a suge. *(Manca bruta l-a ~.)*

SECĂTUÍRE s. epuizare, extenuare, istoveai:'., istovire, sfârşeală, slăbiciune, sleire, •surmenaj, surmenare, vlăguire, (înv. şi reg.) •slăbíe, (înv. livr.) marasm. *(Stare de totală^.)*

SECĂTUÍT adj. 1. gol, golit, secat, (astăzi rar) sleit. *(O vistierie ~.)* 2. epuizat, extenuat, frint, istovit, prăpădit, rupt, secat, sfârşit, sleit, stors, trudit, vlăguit, zdrobit, (Mold.) batojit, (prin Munt.) tâhobit, (înv.) stătut. *(S-*ii *întors ~ de la antrenament.)*

SECĂTURĂ s. 1. canalie, hahaleră, pramatie, puşlama. *(liste o ~ omul acela.)* 2. derbedeu, lepădătură, lichea, netrebnic, puşlama, scârnăvie, (înv. şi pop.) cioflingar, (înv. şi reg.) pajlău, (reg.) orbéte, oşiştie, postoróncă, púјiâ, (Mold.) nandralău, poghibálă, (Transilv. ■şi Maram.) techerghéu, (înv.) ştrengar, (fam.) ■cútră, marţafói, (fig.) căzătură, otreapă, zdreanţă, (reg. fig.) loază, (arg.) sichimeá. *(E o ~ fără ■caracter.)*

secătură s. v. CURĂTURĂ. USCĂTURĂ.

setătíu adj. v. ARID. COSTELIV. JIGĂRIT. PIPERNICIT. PIRPIRIU. PRĂPĂDIT. PRIZĂRIT. RĂPCIUGOS. SEC. SFRIJIT. SLAB. SLĂBĂNOG. USCAT. USCĂŢIV.

seeălívadj. v. ARID. COSTELIV. JIGĂRIT. PIPERNICIT. PIRPIRIU. PRĂPĂDIT. PRIZĂRIT. RĂPCIUGOS. SEC. SFRIJIT. SLAB. SLĂBĂNOG. USCAT. USCĂŢIV.

secera vb. v. ARUNCA. AZVÂRLI. CULCA'. OĂRÍMA. DECIMA. DISTRUGE. DOBORÎ. ÎNTINDE. LUNGI. NIMICI. POTOPI. PRĂBUŞI. PRĂPĂDI. PRĂVĂLI. RĂSTURNA. SFÁRÂMA. TRÂNTL ZDROBI. ZVÂNTA.

secerár s. v. AUGUST.

SECERÁRE s. secerat, seceriş, (. sjO seceră, (înv. şi reg.) secerătúră. *(În* tóí*ul ~.)*

SECERAT s. secerare, seceriş, (pop.) seceră, (înv. şi reg.) secerătúră. (*În toiul –.)*

seceră s. v. SECERARE. SECERAT. SECERIŞ. TÂRPAN.

seeerăcíúnc s. v. RECOLTĂ.

secerătúră s. v. MIRIŞTE. SECERARE. SECERAT. SECERIŞ.

seierăţícă s. v. SECEREA.

secere s. v. RECOLTĂ.

SECEREÁ s. (pop.) secerícă, secerúică, ((reg.) secerăţícă. *(~ pentru recoltarea griului.)*

secerele s. pi. v. SĂBIUŢĂ.

secerícă s. v. SECEREA.

SECERÍŞ s. secerare, secerat, (pop.) seceră, (înv. şi reg.) secerătúră. *(În toiul ~.)*

secerúică s. v. SECEREA.

sccerúie s. v. SĂBIUŢĂ.

secetáte s. v. SECETĂ. USCĂCIUNE.

SECETĂ s. uscăciune, (înv. şi pop.) secăciúne, (înv. şi reg.) neplouáre, (înv.) secetáte, sete, seteciúne. *(Era* o *~ cumplită.)*

SECETOS adj. uscat, (livr.) aréic, (înv.) sec. *(Vreme caldă şi ~.)*

secetos adj. v. ARID. ÎNSETAT. SETOS. USCAT.

secíestrarisí vb. v. SECHESTRA.

secfestruí vb. v. SECHESTRA.

secíestruít adj. v. SECHESTRAT.

secfíu s. v. GAROAFĂ. GAROFIŢÂ DE GRĂDINĂ.

sechereşíe s. v. CĂRĂUŞIE. CĂRĂUŞIT.

sechereşít s. v. CĂRĂUŞIE. CĂRĂUŞIT.

SECHESTRA vb. *(JUR.)* 1. (înv. şi reg.) a secfestruí, (reg.) a cuprinde, a foglăli, a fun-tui, a prenora, (înv.) a sccfeslrarisi, a zeberi. *(A ~ un bun imobil.)* 2. a confisca, a lua, (reg.) a zeberi. *(I-a ~ averea.)* !t. (înv.) a popri. *(A ~ pe cineva.)*

SECHESTRARE s. *(JUR.)* 1. (ieşit din uz) sechestráţie, (pop.) zălogíre. *(~ unui bun până la rezolvarea litigiului.)* 2. confiscare, luare. *(~ averii cuiva.)*

SECHESTRAT adj. *(JUR.)* ípop.) zălogít, (înv.) sccfcstruít. *(Un bun ~.)*

sechestráţie s. v. SECHESTRARE.

SECHESTRU s. *(JUR.)* 1. (pop.) zălog. (înv.) zebereálă. *(I-a pus ~ pe bunuri.)* 2. poprire. *(~ pe* o *sumă de bani.)*

sechiráş s. v. BIRJAR. CĂRĂUŞ. CĂRUŢAŞ. CHIRIGIU. SURUGIU. VIZITIU.

seci s. v. CURĂTURĂ.

SECOL s. veac, (înv.) sută. *(În cursul ~ al XV 1-lea.)*

secolul de mijloc s. v. EVUL MEDIU.

SECRET adj., s. 1. adj. nedeclarat, nedezvăluit, nedivulgat, nemărturisit. *(Intenţii ~.)* 2. adj. confidenţial, tainic. *(Dispoziţii ~.)*3. adj. ascuns, tainic, tăinuit. *(O iubire ~.)* 4. adj. ascuns, ezoteric, tainic. *(O doctrină ~.)* 5. adj. clandestin, conspirativ, ilegal, (fig.) subteran. *(Organizaţie ~.)* 6. adj. ascuns, criptic, enigmatic, misterios, ocult, tainic, (livr.) sibílic, sibilin, sibilinic, (înv.) mistéric, tăinós, (fig.) nepătruns. *(Emblema are un sens ~.)* 7. adj. ascuns, camuflat, mascat. *(Pătrunde pe o intrare ~.)* !!. s. taină, (rar) arcan, (înv. şi pop.(tăinicíe, (înv.) tăinuire (fig.) ascunziş- *(Are ~ ele ei.)* !(. s. taină, (înv. şi pop.) meşteşug. *(A'u i-a putut smulge ~.)* 10. s. discreţie, tăcere. *(A păstrat un ~ absolut asupra celor discutate.)* 11. s. enigmă, mister, taină, (rar) misteriozitáte, (fig.) şaradă. *(~ ele naturii.)*

SECRETAR DE STAT s. *(POLITICĂ;* în unele state) ministru de externe.

secretare s. v. SECREŢIE.

SECREŢIE s. *(FIZIOL.)* 1. (rar) secretare,

(înv.) stoarcere. *(~ glandulară.)* 2. *secreţie*

endocrină – secreţie internă; *secreţie exocrină*

= excreţie, secreţie externă; *secreţie externă* =

excreţie, secreţie exocrină; *secreţie internă* = secreţie endocrină.

SECTANT s. *(BIS.)* pocăit.

sécter s. v. ŞIST AR.

SECTOR s. 1. porţiune, regiune, zonă. *(Un ~ bine delimitat.)* 2. parte, porţiune. *(Un ~ al pieţei era destinat desfacerii brtnzeturilor.)* 3. cvartal, microraion. *(Un ~ tntr-un oraş.)* 4. branşă, disciplină, domeniu, ramură, specialitate. *(În ce ~ activează?)* 5. domeniu, (fig.) teren. *(~ artei, ~ ştiinţei.)*6. arie, compartiment, domeniu, sferă. *(~ de aplicare.)* 7. cadru, cerc, câmp, domeniu, sferă, tărâm, zonă. *(~ de preocupări.)* 8. domeniu, resort, serviciu. *(În ~ public s-au făcut mari progrese.)*

SECŢIE s. 1. raion. *(~ de jucării tntr-un magazin.)* 2. circă.circumscripţie, (înv.) despărţire. *(~ de miliţie, electorală, sanitară.)* 3. comisariat. *(A anunţat furtul la ~.)* 4. miliţie. *(A dus hoţul la ~.)*

SECŢIONA vb. a despărţi, a divide, a diviza, a fracţiona, a fragmenta, îmbucătăţi, a împărţi, a scinda, a separa, a tăia. *(~ bucata tn trei.)*

SECŢIONARE s. 1. dividere, divizare, diviziune, fracţionare, fragmentare, îmbueătăţire, împărţire, segmentare, tăiat, tăiere, (rar) seg-mentáţie. *(~ unui întreg.)* 2. secţiune, tăiere. *(~ unui tendon.)*

SECŢIUNE s. 1. secţionare, tăiere. *(~ unui tendon.)* 2. bucată, crâmpei, fracţiune, fragment, írântură, parte, porţiune, tranşă, (pop.) dăráb, partal, (înv. şi reg.) părténie, (reg.) járchină, stuc. *(O ~ dintr-un tot.)* 3. profil. *(*O *~ longitudinală într-un corp.)* 4. diviziune, parte. *(Lucrarea are trei mari ~.)*

SECUÍ vb. *(*S*ILV.)* a inela, (reg.) a cerţi, a ciungi, a plesura. *(A ~ arborii.)*

SECULAR adj. 1. (livr.) centenar. *(Cultură ~.*) 2. străvechi. *(O tradiţie ~.)*

secular adj. v. LAIC. LUMESC. MIREAN. MIRENESC. PĂMÂNTEAN. PROFAN.

SECULARIZARE s. (înv.) stcularizáţie. *(~ averilor mănăstireşti.)*

secularizáţie s. v. SECULARIZARE.

SECUND adj., s. I. adj. (înv.) secundar. *(A ocupat locul~.)* 2. s. *(MAR.)* adjunct. *(~ comandantului unui vas.)*

SECUNDA vb. 1. a ajuta, a asista. *(Îl ~ la operaţie.)* 2. *(MUZ.)* a acompania. *(Îl ~ la pian.)*

SECUNDÁNT s. ajutor, asistent, (rar) se-cundatór. *(I-a servit* ca *~.)*

secondant s. v. ACOMPANIATOR.

SECUNDAR adj. 1. *(GEOL.)* mezozoic. *(Era ~.)* 2. liceal. *(Invăţămtnt ~.)* 3. accesoriu, anex, auxiliar, subsidiar. *(Element ~ tntr-un mecanism.) 4, (GRAM.)* dependent, subordonat. *(Propoziţie ~.)* 5. colateral, lăturalnic, marginal, minor, neimportant, neânsemnat, (rar) lateral, (fig.) periferic. *(*O *problemă ~.)* 6. mic, redus. *(Problemă de importanţă ~.)* 7. accidental, neesenţial. *(Un aspect ~.)* 8. episodic, neesenţial. *(Un rol ~ tntr-o piesă.)*

secundar adj. v. SECUND.

secundatór s. v. AJUTOR. ASISTENT. SECUNDÁNT.

SECUNDĂ s. 1. (Transilv.) perţ. *(*O *~ dintr-un minut.)* 2. ceas, clipă, clipită, minut, moment, oră, timp, vreme (rar) clipeală, (pop.)» círtă, soroc, (înv. şi reg.) cescúţ. *(A* sos*i ~* câ*nd...)*

SECURE s. satir. *(~ călăului.)*

securleă s. v. SECURICE. TOPORIŞCA.

SECURÍCE s. toporişca, (înv. şi reg.*)* secu-rícă.

SECURITATE s. 1. apărare, asigurare, pază, protecţie, protejare, siguranţă. *(Măsura de ~.)* 2. siguranţă, (înv.) siguráţie, siguritáte. *(Un sentiment de* -w.*)*

SEDATÍV s., adj. *(*FAR*M.)* calmant, leni-tiv. *(Antinevralgicul este un ~.)*

SEDENTAR adj. 1. (înv.) şezător. < *Viaţă ~.)* 2. fixat, stabil, statornic, (înv.) aşezâtór,. stătător. *(Populaţie ~.)*

sédcreş adj. v. VINEŢIU.

SEDÍLĂ S. săculeţ, (reg.) sac, săcíti, să-cuiéţ, săculeţe, scurgătoáre, zăgfrnâ. *(~ pentru scurs brtnza.)*

SEDIMENT s. l.(înv.)şezămâi,t. *(~ dintr-un lichid.}* 2. *(GEOL.)* depozit, depunere. *(Un ~ de calcar.)*

SEDIMENTA vb. *(GEOL.)* a se depozita, a se depune. *(Calcarul s-a ~.)*

SEDIMENTARE s. *(GEOL.)* depozitare, depunere, sedimentaţie. *(Proces de ~* c cuf-*carului.)*

SEDIMENTAŢIE s. *(GEOL.)* depozitare, depunere, sedimentare. *(Proces de. ~* a *calcarului.)*

sedlţiós adj., s. v. RĂSCULAT. RĂZVRĂTIT. REBEL. REVOLTAT.

sedlţiós s., adj. v. AGITATOR. AŢÂŢĂTOR. INSTIGATOR. PROVOCATOR. TULBURĂTOR.

sediţiúne s. v. RĂSCOALĂ. RĂSCU1.ARE. RĂZMERIŢĂ. RĂZVRĂTIRE. REBELIUNE. REVOLTĂ.

SEDIU s. 1. reşedinţă, (astăzi rar) rez.rU'iiţă, (înv.) sălaş, şedere, şezăn.tnt, (rusism înv.) stóliţă. *(~ guvernului.)* 2. local. *(A intrat In ~ primăriei.)*

sediu s. v. CENTRU.

SEDUCĂTOR adj., s. t. adj. copii vânt, cuceritor, desfătător, fascinant, ferm ecí. tor, încântător, răpitor, (rar) subjugătór, (franţu-zism) şarmant, (înv.) desfătat, (íig.) delicios, hipnotizant, savuros. *(Un spectacol ~.)* 2. adj. ademenitor, atrăgător, ispititor, îmbietor, tentant. *(*O *perspectivă ~.)* 3. adj. atrăeâtor, (pop. şi fam.) nurliu, (pop. fig.) lipicios. *(*O *femeie ~.)* 4. s., adj. ademenitor, am^şitor, înşelător, (rar) momitór, (înv.) balamút, ceUii-tór, prilăstitór, prilestéţ. *(Un. – de profesie.}*

SEDUCE vb. 1. a atrage, a captiva, a cuceri,, a delecta, a desfăta, a fascina, a fermeca, a-încânta, a răpi, a subjuga, a vrăji, (fig.) a hipnotiza, a magnetiza. *(Spectacolul l-a ~J* 2. a ademeni, a amăgi, a atrage, a ispiti, a momi,, a tenta, (înv.) a aromi, a năpăstui, (fig.) i*

îmbia. *(Perspectiva ti ~.)* 3. a corupe, a -perverti. *(A ~* o *fata.)*

SEDUCERE s. 1. captivare, cucerire, delectare, desfătare, fascinare, fascinaţie, fermecare, încântare, răpire, seducţie, subjugare, vrăjire. *(~ spectatorilor.)* 2. ademenire, atracţie, ispită, seducţie, tentaţie, (înv.) bláznă, iscu-şénie, năpastă, săbláznă, scándală, (fig. rar) •nadă. *(N-a rezistat ~.)* 3. ademenire, amăgire, •seducţie. *(~ unei fecioare.)* 4. corupere, corupţie, pervertire, seducţie. *(~ unei minore.)*

SEDUCŢIE s, 1. captivare, cucerire, delectare, desfătare, fascinare, fascinaţie, fermecare, încântare, răpire, seducere, subjugare, vrăjire. *(~ spectatorilor.)* 2. ademenire, atracţie, ispită, seducere, tentaţie, (înv.) bláznă, iscu-•şénie, năpastă, săblăznă, scándală, (fig. rar) nadă. *(N-a rezistat ~.)* 3. ademenire, amăgire, •seducere. *(~ unei fecioare.)* 4. corupere, corupţie, pervertire, seducere. *(~ unei minore.)*

SEDUS adj. 1, captivat, cucerit, fascinat, fermecat, încântat, răpit, subjugat, vrăjit. *(Un public ~.)* 2. ademenit, amăgit, înşelat, ■momit, (reg.) ruşinat, (înv.) prilestít. *(O fata ~.)*

SEFARD s. sefardit. *(~zii vorbesc iudeo-:spaniola.)*

SEFARDÍT s. sefard. *(~ii vorbesc iudeo-span iola.)*

seâtereá s. v. FUMĂRIŢĂ.

SEGMENT s. *(ANAT.)* 1. inel. *(Un ~ -al conului albinei.)* 2. metamer. *(~ al vier-im Hor anelizi.)*

S iMEN'i'Á vb. a diviza, a fragmenta, a împărţi. *(A ~* i *frază in propoziţii.)*

SEGMENTARE; s. 1. *(BIOL.)* segmentaţie. *<~ oului fecundat.)* 2. dividere, divizare, diviziune, fracţionare, fragmentare, îmbucătăţire, împărţire, secţionare, tăiat, tăiere, (rar) seg-«îentáţie. *(~ unui întreg.)*

SEGMENTAT adj. divizat, fracţionat, fragmentat, împărţit. *(Un tot ~.)*

SEGMENTAŢIE s. *(BIOL.)* segmentare. *(~* oului *'ecundat.)*

segmentaţie s. v. DIVIDERE. DIVIZARE. DIVIZIUNE. FRACŢIONARE. FRAGMENTARE. ÎMBUCĂTĂŢIRE. ÎMPĂRŢIRE. SECŢIONARE. SEGMENTARE. TĂIAT. TĂIE-â^SE.

ségnetă s. v. SCÂNTEIE.

segregávb.v. DESPĂRŢI. IZOLA. SEPARA.

segregare s. v. DESPĂRŢIRE. IZOLARE. SEPARARE. SEPARAŢIE.

segregaţie s. v. DESPĂRŢIRE. IZOLARE. SEPARARE. SEPARAŢIE.

SEIF s. casă de bani.

sein adj. v. CĂRUNT. CENUŞIU. FUMU-RIU. GRI. PLUMBURIU. SUR.

SEÍSM s. *(GEOL., MET.)* cutremur, zgu-duială, zguduire, zguduitură, (înv.) scutură-túră. *(Un ~ uşor de pămint.)*

seismică s. v. SE1SMOMETRIE.

SEISMOGRAF s. *(GEOL.)* seismometru.

SEISMOMfiTRÍE s. *(GEOL.)* (rar) seismică.

SEISMOMETRU s. *(GEOL.)* seismograf.

SEISMOTERAPÍE s. *(MED.)* vibroterapie.

sel s. v. PUHOI. ŞUVOI. TORENT.

SELACIÁN s. *(IHT.)* plagiostom. *(Rechinul este un ~.)*

selám s. v. SALUT. SALUTARE.

selamét s. v. BANCRUTĂ. CRAH. FALIMENT. NOROC. SALVARE. SCĂPARE. ŞANSĂ.

selaralî'c s. v. COMPLIMENT. ÎNCHINĂCIUNE. MĂTANIE. PLECĂCIUNE. PLOCONEALĂ. REVERENŢĂ. TEMENEA.

SELECT adj. ales, distins, fin, rafinat, stilat, subtil, (fam.) şic, (fig.) subţire. *(Un public ~.)*

SELECTĂ vb. a alege, a selecţiona, a sorta, a tria. *(A ~ seminţele pe calităţi.)*

SELECTARE s, 1. alegere,' nles, selectat, selecţie, selecţionare, selecţionat, sortare, sortat, triat, triere. *(~ seminţelor.) 2.* selecţionare, triaj, triere. *(Un meci de ~.)*

SELECTAT adj. ales, fin, selecţionat, sortat, superior, triat. *(Vinuri ~.)*

SELECTAT s. alegere, ales, selectare, selecţie, selecţionare, selecţionat, sortare, sortat, triat, triere. *(~ seminţelor.)*

SELECŢIE s. alegere, ales, selectare, selectat, selecţionare, selecţionat, sortare, sortat, triat, triere. *(~ seminţelor.)*

SELECŢIONA vb. a alege, a selecta, a sorta, a tria. *(A ~ seminţele pe calităţi.)*

SELECŢIONARE s. 1. alegere, ales, selectare, selectat, selecţie, selecţionat, sortare, sortat, triat, triere. *(~ seminţelor.)* 2. selectare, triaj, triere. *(Un meci de ~.)*

SELECŢIONAT adj. ales, fin, selectat, sortat, superior, triat. *(Vinuri ~.)*

SELECŢIONAT s. alegere, ales, selectare, selectat, selecţie, selecţionare, sortare, sortat, triat, triere.

(~ seminţelor.)

selecţionísm s. v. DARVINISM. EVOLU-ŢIONISM. TRANSFORMISM.

selecţioníst s. v. DARVINIST.

selém s. v. ACONT. ARVUNĂ.

selemachésă s. v. ACONT. ARVUNĂ.

selenar adj. v. LUNAR.

seléulc adj. v. LUNAR.

selenít adj. v. LUNAR.

SELENOGRAFÍE s. *(ASTRON.)* (rar) selenologle.

selenologíe s. v. SELENOGRAFÍE.

selér s. v. ŢELINĂ.

seif s. v. BOBINĂ.

selflnductánţă s. v. AUTOINDUCTANTĂ. AUTOINDUCŢIE. SELFINDUCŢIE.

SELFINDÚCŢIE s. *(FIZ.)* autoinductanţâ, autoinducţie, (rar) selfinductánţă.

selianfsm s. v. NOCTAMBULISM. SOMNAM-BULISM.

selídă s. v. FILĂ. FOAIE.

sélniţă s. v. GĂTEJ. SURCEA. SURCICĂ. USCĂTURĂ. VREASC.

SEMAFOR s. autostop, stop, (rar) semnalizator. *(~ pentru circulaţia rutieră.)*

SEMANTIC adj., s. 1. adj. *(LlNGV.f* semasiologic. *(Modificări ~ suferite de un cuvânt.)* 2. s., adj. *(FI LOZ.)* semăn ticist. *(~ ii provin din logica simbolică.)*

SEMANTICĂ s. 1. *(LINGV.)* semasiologie, (rar) lexemátică. 2. *(FILOZ.)* semănticism.

semantică s. v. ACCEPŢIE. CONŢINUT. ÎNSEMNARE. ÎNŢELES. SEMNIFICAŢIE. SENS. VALOARE.

SEMANTICIÁN s. *(LINGV.)* semasiolog.

SEMANTICÍSM s. *(FILOZ.)* semantică.

SEMANTICÍST s., adj. *(FILOZ.)* semantic. *(~şiii provin din logica simbolică.)*

semantism s. v. ACCEPŢIE. CONŢINUT. ÎNSEMNARE. ÎNŢELES. SEMNIFICAŢIE. SENS. VALOARE.

SEMASIOLÓG s. *(LINGV.)* scmantician.

SEMASIOLÓGIC adj. *(LINGV.)* semantic. *(Modificări ~ suferite de un cuvânt)*

SEMASIOLOGÍE s. *(LINGV.)* semantică, (rar) lexemátică.

semălui vb. v. APROPIA. ASEMĂNA. ASEMUI. COMPARA.

SEMĂNA vb. 1. a însămânţa, (prin Mold. şi Olt.) a sămânţa. *(Au ~ orzul.)* 2. a pune. *(Cind ~ porumbul?)* 3. a împrăştia, a presăra, a răspindi, (rar) a scutura. *(~ flori in culca cu iva.)*

SEMĂNA vb. 1. a aduce, a se apropia, a se asemăna, a se asemui, (înv. şi pop.) a se lovi, (reg.) a se

cumpăni, (înv.) a arădúce, a se închipui, a se podobi, a rădúce. *(~ eu sora lui.)* 2. a arăta, a părea. *(~ a fi mai mult o proză versificată.)*

semăna vb. v. DIFUZA. ÎMPRĂŞTIA. ÎNGROPA. PLANTA. POPULARIZA. PROPAGA. PROPOVĂDUI. PUNE. RĂSĂDI. RĂSPÂNDI. SĂDI. TRANSPLANTA.

SEMĂNÁRE s. 1. insământare, însămSn-ţat, semănat, semănătură, (înv.) sâminţárc. *(Epoca ~ilor.)* 2. punere, pus, semănat. f~ *porumbului.)*

seină nare s. v. AFINITATE. ANALOGIE. APROPIERE. ASEMĂNARE. CONCORDANŢĂ. CORESPONDENŢĂ. ÎNRUDIRE. POTRIVEALĂ. POTRIVIRE. SIMILARITATE. SIMILITUDINE.

SEMĂNAT s. 1. însămânţare, în să m in ţat, semănare, semănătură, (reg.) sămânţáre. *(Vremea ~.)* 2. punere, pus, semănare. *(~ porumbului.)*

SEMĂNĂTOARE s. *(AGIUC.)* (reg.) marcatoare.

semănător adj. v. ANALOG. APROPIAT. ASEMĂNĂTOR,. ASEMENEA. CORESPONDENT. ÎNRUDIT. SIMILAR.

semănător s., adj. v. POPULARIZATOR. PROPAGATOR. PROPOVĂDUITOR. RĂS-PÂNDITOR.

SEMĂNĂTURĂ s. 1. însămânţare, insă-mânţat, semănare, semănat, (reg.) sământáre. *(Vremea ~ilor.)* 2. (reg.) serneníş, *(~ i/e erau in pirgâ.)*

semănătură s. v. AFINITATE. ANALOGIE. APROPIERE. ASEMĂNARE. CONCORDANŢĂ. CORESPONDENŢĂ. ÎNRUDIRE. POTRIVEALĂ. POTRIVIRE. SIMILARITATE. SIMILITUDINE.

scrabe adv. v. VIZAVI.

SEMEN s. aproapele (art.), '(înv. şi pop.) soţ, (înv.) priátnicul (art.). *(Ajulă-ţi ~ !>*

SEMEN s. *(TEHN.)* ghin. ' *(~ pentru tăierea copcilor în gheaţă.)*

serneníş s. v. AFINITATE. ANALOGIE. APROPIERE. ASEMĂNARE. CONCORDANŢĂ. CORESPONDENŢĂ. ÎNRUDIRE. POTRIVEALĂ. POTRIVIRE. SEMĂNĂTURĂ. SIMILARITATE. SIMILITUDINE.

SEMESTRIAL adj. bianual, (înv.) bisamiál. *(Periodic cu apariţie ~.)*

SEMESTRU s. (înv.) şaseluníe. *(Un an are-două ~.)*

SEMEŢ adj. 1. falnic, grandios, impozant, impresionant, impunător, maiestos, măreţ, splendid, (livr.) magnific, (pop.) mândru. (înv. şi reg.) fălos, (fig.) trufaş. *(Vîrfurilc ~ ale munţilor.)* 2. avântat, maiestos. *(Un zbor ~.>* 3. brav. curajos, cutezător, dârz, inimos, îndrăzneţ, neânfricat, viteaz, (livr.) intrepíd, petulânt, temerar, (rar) bărbat, (înv. şi pop.) voinic, (înv.) hrăbór, neânfricoşat. *(Un luptător --.>* 4. mândru. ţanţoş, (pop.) dârz, fălos. *(Un mers ~.)* 5. fudul, grandoman, infatuat, încrezut, înfumurat, îngâmfat, megaloman, mândru, orgolios, trufaş, ţanţoş, vanitos, (livr.) prezumţios, suficient, (înv. şi pop.) măreţ, (pop. şi fam.) ţâfnós, (pop.) falnic, fălos, închipuit, (înv. şi reg.) pâşín, (prin Ban.) mărós, (prin Mold.) nărtós, (înv.) fumurós, preaiuăl-ţát, zadarnic, (fig.) băţos, înţepat, scrobit. *(Ce te ţii aşa ~ ?)* 6. mândru, orgolios, trufaş, (rar) superb. *(Manifestă un ~ dispreţ pentru cei din jur.)* 7. arogant, impertinent, insolent, ireverenţios, îndrăzneţ, necuviincios, neobrăzat, nerespectuos, neruşinat, obraznic, sfidător, sfruntat, trufaş, ţanţoş, (livr.)

prezumţios, (rar) neânfrânát, (pop. şi fam.) ţâfnós, (înv. şi reg.) ruşina t, (Transilv.) şulhétic, (înv.) neruşinós, (fam. fig.) botós. *(Om ~.)*

SEMEŢI vb. a se făli, a se fuduli, a se grozăvi, a se infatua, a se împăuna, a se înfumura, a se îngimfa, a se lăuda, a se mindri, (rar) a se trufi, (înv. şi pop.) a se mări. (pop.)., se păuni, (reg.) a se bârzoia, a se făloşi, a se mar-ghioli, a se sfătoşi, (reg. fam.) a se furlandisi, a se marţafoi, (Transilv. şi Ban.) a se născocori, (înv.) a se înălţa, a se preainălţa, a se preamări, a se prearădica, a se ridica, (fam. fig.) a se infoia, a se umfla, (arg.) a se şucări. *(.*Vii *te mai ~* o*tita!)*

semeţi vb. v. BAZA. RIZUI. CONTA. CUTEZA. FUNDAMENTA. ÎMBĂRBĂTA. ÎMPOTRIVI. ÎNCREDE. ÎNCUMETA. ÎNCURAJA. ÎNDEMNA. ÎNDRĂZNI. ÎNSUFLEŢI. ÎNTEMEIA. OPUNE. RĂSCULA. RĂZVRĂTI. REVOLTA. RIDICA. SPRIJINI. STIMULA. SUSŢINE.

SEMEŢÍE s. 1. grandoare, maiestate, măreţie. *(~ piscurilor albe de zăpadă.)* 2. mindrie-(pop.) dârzénic, făloşénie, făloşíe. *(O tir ută plină de o falnică ~.)* 3. bărbăţie, bravură, curaj, cutezanţă, dârzenie, încumetare, înd*r*ăzneală, neânfricare, temeritate, (livr.) intrepidt-táte, petulánţă, (rar) cutezáre, (pop. şi fam.)

suflet, (pop.) inimă, voinicíe, (înv.) dârzíe, îndrâzníre, mărinimie, semcţíre, (grecism înv.) táros. *(~* u*nui viteaz.)* 4. aroganţă, fală, fudulie, infatuare, înfumurare, îngâmfare, mân-drie, orgoliu, trufie, vanitate, (livr.) fatuitate, morgă, prezumţie, suficienţă, (rar) superbie, ţanţoşíe, (înv. şi pop.) măreţie, mărire, (pop. şi fam.) ifos, ţifnă, (reg.) făloşénie, făloşíe, (înv.) fălnicíe, laudă, mărie, mărime, mândréţe, pohfălă, preaânălţáre, preaânălţíme, semeţíre, trúfă, trufăşíe, zădărnicie. *(~ lui esle cu totul ne justificată.)*

semeţícs. v. AROGANŢĂ.IMPERTINENŢĂ. INSOLENŢĂ. MĂGĂRIE. NECUVIINŢĂ. NEOBRĂZARE. NERUŞINARE. OBRĂZNICIE. SFRUNTARE. TRUFIE. TUPEU.

semcţíre s. v. AROGANŢĂ. BĂRBĂŢIE. BRAVURĂ. CURAJ. CUTEZANŢĂ. DÂR-ZENIE. FALĂ. FUDULIE. INFATUARE. ÎNCUMETARE. ÎNDRĂZNEALĂ. ÎNFUMURARE. ÎNGÂMFARE. MÂNDRIE. NEÂNFRICARE. ORGOLIU. SEMEŢIE. TEMERITATE. TRUFIE. VANITATE.

SEMICÁLC s. *(LINGV.)* (rar) semiâmpru-mút. *(~ lexicul.)*

SEMICARBONTZÁRE s. semicocsificare, semidistilare.

SEM1CĂRTURÁR s. semisavant.

SEMICĂRTURĂRÉSC adj. semilivresc, semisavant. *(Formaţie lexicală ~.)*

SEMICENTENAR s. (înv.) semisécol.

SEMICOCSIFICARE s. semicarbonizare, semidistilare.

seini col,in s. v. PUNCT SI VIRGULĂ:

SEMICONSOÁNĂ s. *(FON.)* semivocală, (rar) semiconsonántă.

semiconsonántă s. v. SEMICONSOÁNĂ. SEMIVOCALĂ.

SEMICONSONÁNTIC adj. *(FON.)* semivo-calic. *(Sunet ~.)*

semidiamétru s. v. RAZĂ.

SEMIDISTILARE s. semicarbonizare, semicocsificare.

SEMIDOCTÍSM s. semidocţie.

SEMIDOCŢÍE s. semidoctism.

semiglób s. v. EMISFERĂ.

SEMIGLUMÉŢ adj. semiserios. *(Un ton ~.)*

semiâmprumút s. v. SEMICÁLC.

SEMIÂNTUNERIC s. penumbră, semiobscuritate, (rar) semiúmbră. *(Stătea în ~.)*

semilichíd adj. v. VÂSCOS.

SEMILIVRESC adj. semicărturăresc, semisavant. *(Formaţie lexicală ~.)*

serailuminós adj. v. SEMIOBSCUR.

SEMINAL adj. spermatic.

seminţénie s. v. COBORÂTOR. DESCENDENT. FAMILIE. NEAM. ODRASLĂ. PROGENITURĂ. SCOBORÂTOR. URMAŞ. VIŢĂ. VLĂSTAR.

SEMINŢIE s. 1. neam, trib, (înv. şi pop.) sămínţă. *(Din ~ hunilor.)* 2. neam, spiţă, viţă, (livr.) stirpe, (Transilv.) porodíţă, (înv.) rod, soi, stépenă. *(Oameni din aceeaşi ~.)* 3. neam, popor, populaţie, (pop.) norod, (înv.) lume, rudă, rudenie. *(O ~ de viteji.)*

seminţie s. v. COBORÂTOR. DESCENDENT. FAMILIE. NAŞTERE. NAŢIUNE. NEAM. OBÂRSIE. ODRASLĂ. ORIGINE. POPOR. PROGENITURĂ. PROVENIENŢĂ. SCOBORÂTOR. URMAŞ. VIŢĂ. VLĂSTAR.

SEMIOBSCUR adj. (înv.) scmiluminós. *(Spaţiu ~.)*

SEMIOBSCURITATE s. penumbră, semiîntuneric, (rar) semiúmbră. *(Slălea in ~. >*

SEMIOCLUSÍVĂ s., adj. *(FON.)* africalá. *(Consoană ~.)*

SEMIOLOGÍE s. 1. *(MED.)* semiotică, simptomatologie, (înv.) patognomónică, patagno-monie. 2. semiotică. *(~ este ştiinţa semnelor în societate.)*

scmiósie s. v. PARALAXĂ.

SEMIOTICĂ s. 1. semiologie. *(~ este ştiinţa semnelor in societate.)* 2. *(MED.)* semiologie, simptomatologie, (înv.) patogno-mónică, patognomoníe.

SEMISAVANT adj., s. 1. adj. semicărturăresc, semilivresc. *(Formaţie lexicală ~.)* 2. s. semicărturar.

SEMISCHÍF s. *(SPORT)* gig.

semisécol s. v. SEMICENTENAR.

SEMISERIOS adj. semiglumeţ. *(Ton ~.)*

semisféră s. v. EMISFERĂ.

semisferic adj. v. EMISFERIC.

senilstíl. s. v. EMISTIH.

SEMÍT adj. semitic. *(Populaţie ~.)*

SEMÍTIC adj. semit. *(Populaţie ~.)*

scmitíst s. v. SEMITOLOG.

SEMITOL#G s. (rar) scmitíst.

semitransparént adj. v. TRANSLUCID.

SEMITRAVÉRSĂ s. *(MAR.)* traversină. *(~ unei nave.)*

semiúmbră s. v. PENUMBRĂ. SEMIÂNTUNERIC. SEMIOBSCURITATE.

SEMIVOCALĂ s. *(FON.)* semiconsoană, (rar) semiconsonántă.

SEMIVOCÁLIC adj. *(FON.)* semieonso-nanlic. *(Sunet ~.)*

SEMN s. 1. indicator, jalon, reper. *(Ca ~ esle un slilp de piatră.)* 2. (reg.) zăloágă. *(~ de carte.)* 3. marcă. *(~ distinctivă aplicată pe un obiect.)* 4. *semn grafic* = caracter. *(Un scris cu tot felul de ~.)* 5. *(LINGV.) semnele citării* = ghilimele (pl.), (înv.) aducătoare, semnul aducerii; *semnul exclamaţiei* = semnul exclamării, (rar) punct al mirării, punct de exclamaţie; *semnul exclamării* = semnul exclamaţiei, (rar) punct al mirării, punct de exclamaţie; *semnul întrebării* – (înv.) punct de întrebare, semn întrebător, semn răspunzător. 6. *semn zodiacal* – zodiac, zodie. 7. constelaţie, zodie. *(Cele 12 ~ ale zodiacului.)* 8. ţintă, (prin Transilv. şi Ban.) şaibă, (înv.) ţel. *(Trage cu puşca la ~.)* ÍJ. *(MED.)* cicatrice, urmă, (rar) rână, stigmat, (înv. şi reg.(beleáznă, (prin nord-estul Olt.) pupăză. *(I-a rămas un ~ de la plagă.)* 10. urmă. *(A'-a lăsat nici un ~ al trecerii sale pe aici.)* 11. însemn, simbol. *(Sceptrul era ~ puterii domnitorului.)*12. dovadă, indicaţie, indiciu, mărturie, pildă,

probă, (livr.) testimoniu, (înv. şi reg.) scrisoare, (înv.) răspuns. *(Există numeroase ~ în sprijinul...)* 13. amintire. *(Îi cere un ~ spre a nu-l uita.)* 14. semnal. *(La ~ convenit, a «părut.)* 15. manifestare, simptom. *(Are ~e de nebunie.)* 16. piază, prevestire, (livr.) augur. *(~ bun sau rău.)* 17. atribut, calitate, caracter, caracteristică, însuşire, notă, particularitate, proprietate, specific, trăsătură, (reg.) insuşietáte, (fig.) amprentă, marcă, pecete, sigiliu, timbru. *(Citeva ~ esenţiale ale acestui proces.)*

semn s. v. CONSEMNARE. CRITERIU. ICOANĂ. INSCRIPŢIE. INSIGNĂ. ÎNSEMN. ÎNSEMNARE. MENŢIUNE. MINUNE. MIRACOL. NORMĂ. NOTAŢIE. NOTĂ. PRINCIPIU. SEMNALMENT. ŞTIRE. VESTE.

SEMNĂ vb. 1. a iscăli, a subscrie, (rar) a subsemna, (înv.) a subiscăli. *(A ~ un act, o scrisoare.)* 2. a se iscăli, (pop.) a se scrie. *(Te rog să te ~ aici.)* 3. a încheia. *(Am aflat că părţile au ~ convenţia.)*

semna vb. v. ARĂTA. BATE. CIRCUMSCRIE. CONSEMNA. CRESTA. DELIMITA. DEMARCA. HOTĂRNICI. INDICA. ÎNFIERA. ÎNREGISTRA. ÎNSCRIE. ÎNSEMNA. LIMITA. MARCA. MĂRGINI. NOTA. PRECIZA. REPREZENTA. SCRIE. SCRIJELI. SIMBOLIZA. SPUNE. TRECE. ZGÂRIA.

SEMNAL s. 1. indicator. *(~ de circulaţie.)* 2. (astăzi rar) signal. *(~ de alarmă.)* 3. semn. *(La ~ convenit, a apărut.)*

SEMNALĂ vb. 1. a arăta, a indica, a menţiona, a preciza, a specifica, (înv.) a specializa. *(Vom ~ următoarele recomandări.)* 2. a nota, a observa, a releva, a remarca, a reţine, a sublinia. *(Să ~ următoarele însuşiri...)* 3. a arăta, a desemna, a indica. *(Tabel care ~ învingătorii în concurs.)* 4. a aminti, a arăta, a cita, a indica, a menţiona, a pomeni, (rar) a semnaliza, (înv.) a memora, a prenumi, (fig.) a atinge. *(Problema este ~ într-un document.)*

semnala vb. v. DEOSEBI. DISTINGE. EVIDENŢIA. ILUSTRA. REMARCA. SEMNALIZA.

SINGULARIZA.

semnalábil adj. v. NOTABIL. RELEVABIL.

SEMNALARE s. 1. arătare, desemnare, indicare. *(Tabel cu ~ învingătorilor într-un concurs.)* 2. amintire, citare, indicare, menţionare, menţiune, pomenire, (rar) semnalizare. *(~ unui fapt semnificativ.)* 3. observare, relevare, remarcare, sesizare, subliniere. *(~ unei anumite semnificaţii.)*

SEMNALIZA vb. (rar) a semnala. *(A ~ decolarea avionului.)*

semnaliza vb. v. AMINTI. ANUNŢA. ARĂTA. CITA. COMUNICA. INDICA. INFORMA. ÎNCUNOŞTINŢA. ÎNŞTIINŢA. MENŢIONA. POMENI. SEMNALA. VESTI.

semnalizare s. v. AMINTIRE. CITARE. INDICARE. MENŢIONARE. MENŢIUNE. POMENIRE. SEMNALARE.

semnalizator s. v. AUTOSTOP. SEMAFOR. STOP.

SEMNALMENT s. (înv. şi pop.) semn, (înv.) signalmént. *(I-a dat toate ~ pentru a-l identifica.)*

SEMNARE s. 1. iscălire, iscălit, subscriere, (rar) subsemnáre. *(~ unui act.)* 2. încheiere *(~ unei convenţii.)*

SEMNAT adj. iscălit, subscris, (înv.) subsemnat. *(Act ~.)*

semnat adj. v. SCRIS.

SEMNATAR s., adj. 1. s. subscris, (înv.) subscribént. *(~ ui de mai jos.) 2.* s., adj. (înv.) semnătór. *(~ petiţiei.)*

semnătór s.. adj. v. SEMNATAR.

SEMNĂTURĂ s. iscălitură, (înv. şi reg.) subscriere, (înv.) subscripţie, subsemnătúră, (rusism înv.) podpíscă. *(~ de pe un document.)*

semne s. pi. v. TATUAJ.

SEMNIFICĂ vb. 1. a închipui, a înfăţişa, a reprezenta, a simboliza. *(Aceste romburi ~...)* 2. a însemna, a simboliza, a spune, (înv.) a semna. *(Această poreclă nu ~ nimic.)* 3. a fi, a însemna. *(Ce~ cină visezi un porumbel?)* 4. a ilustra, a însemna, a marca, a reprezenta. *(Acest roman ~* o *dată în literatură.)*

semnifica vb. v. NOTIFICA.

SEMNIFICÁNT s. *(LINGV.)* substanţă.

SEMNIFICATIV adj. 1. revelator, (înv.) spunătór. *(Notă, trăsătură ~.)* 2. caracteristic, (fig.) simptomatic. *(Un fapt ~.)* 3. evocativ, evocator, expresiv, nuanţat, pitoresc, plastic, pregnant, sugestiv, viu, (fig.) colorat. *(O descriere ~.)*

SEMNIFICAŢIE s. 1. accepţie, conţinut, însemnare, înţeles, sens, valoare, (rar) semantică, semantism, (înv.) noimă, simţ, tâlc. *(~ unui cuvtnt.)* 2. *(SEMIOTICĂ)* denotaţie. *(~ -şi conotaţie.)* 3. înţeles, raţiune, rost, sens, tâlc, (înv. şi pop.) meşteşug, (pop.) noimă, (Mold. şi Munt.) merchéz, (înv.) tocmeală. *(Ce ~ are această afirmaţie?)* 4. înţeles, mesaj, sens, tâlc, (înv.) socoteală. *(~ adincă a unei poezii.)* 5. sens, tâlc, (fig.) preţ. *(Iscal-am frumuseţi şi ~ noi.)* 6. importanţă, însemnătate, sens, valoare, (fig.) preţ. *(~ actului Unirii.)*

semn întrebător s. v. SEMNUL ÎNTREBĂRII.

semnul aducerii s. v. GHILIMELE. SEMNELE CITĂRII.

semn răspunzător s. v. SEMNUL ÎNTREBĂRII.

sempitérn adj. v. ETERN. NEMURITOR. NEPIERITOR. NESFÂRŞIT. NEUITAT. PERPETUU. VEŞNIC. VIU.

SEMUÍ vb. a asemăna, a asemui, a confunda. *(L-a ~ cu altcineva.)*

semuí vb. v. CHIBZUI. COMPARA. CONFRUNTA. CUGETA. GÂNDI. JUDECA. MEDITA. RAŢIONA. RECUNOAŞTE. REFLECTA.

semuiálă s. v. AFINITATE. ANALOGIE. APROPIERE. ASEMĂNARE. CONCORDANŢĂ. CORESPONDENŢĂ. ÎNRUDIRE. POTRIVEALĂ. POTRIVIRE. SIMILARITATE. SIMILITUDINE.

semuíre s. v. AFINITATE. ANALOGIE. APROPIERE. ASEMĂNARE. CONCORDANŢĂ. CORESPONDENŢĂ. ÎNRUDIRE. POTRIVEALĂ. POTRIVIRE. SIMILARITATE. SIMILITUDINE.

SENAT s. 1. *(IST.;* în Roma antică) sfatul bătrânilor. 2. *(POLITICĂ)* (înv.) singlít. SENATOR s. *(POLITICĂ)* (înv.) singlític. senatorésc adj. v. SENATORIAL. SENATORIAL adj. *(POLITICĂ)* (înv.) senatorésc.

SENĂ s. *(FARM.)* siminichie. *(Ceai de ~.)* senectute s. v. BĂTRÂNEŢE. SENESCÉNŢĂ s. îmbătrânire. *(Procesul de ~.)*

sénie s. v. PROSOP. ŞERVET. ŞTERGAR.

SENÍL adj. *(MED.)* ramolit, (livr.) decrepit, (rar) senilizat, (înv.) matofít, (fam. fig.) hodorogit, rablagit, zaharisit, (impr.) sclerozat. *(Un băirân ~.)*

SENILITATE s. *(MED.)* ramoleală, ramo-lire, ramolisment, (livr.) decrepitudine, (rar) ramolíţie, (impr.) sclerozare. *(~ unui om vtrstnic.)*

senilizá vb. v. RAMOLI. senilizare s. v. RAMOLÍRE. senilizat adj. v. RAMOLIT. SENIL. senin adj. v. LIN. LINIŞTIT. NETULBU-RAT. TIHNIT.

SENÍN adj., s. 1. adj. albastru, clar, curat, limpede, pur, străveziu, (livr.) limpid, (Tran-sllv.) tístaş, (înv.) seninát, seninós, (fig.) spălat. *(Un cer ~.)* 2. s. albastru, albăstrime, azur, claritate, limpezime, seninătate, (rar) limpezíş, (înv. şi reg.) seninát, (reg.) vineţie, (Mold. şi Bucov.) sineálă, (înv.) senineálă. *(~ cerului.)* 3. adj. frumos, însorit, (rar) sorós, (pop.) sorit. *(O zi ~.)* 4. adj. limpede, luminos. *(Zori ~.)* 5. adj. frumos, (înv.) seninós. *(Nopţi ~.)* senin adj., s. v. CALM. senin s. v. ASTÂMPĂR. LINIŞTE. ODIHNĂ. PACE. REPAUS. TIHNĂ.

seninát adj. v. CLAR. CURAT. LIMPEDE. PUR. STRĂVEZIU. seninát adj., s. v. ALBASTRU. SENIN. seninát s. v. ALBĂSTRIME. AZUR. CLARITATE. LIMPEZIME. SENINĂTATE.

SENINĂTATE s. albastru, albăstrime, azur, claritate, limpezime, senin, (rar) limpezíş, (înv. şi reg.) seninát, (reg.) vineţie, (Mold. şi Bucov.) sineálă, (înv.) senineálă. *(~ cerului.)*

seninătate s. v. ASTÂMPĂR. CALM. LINIŞTE. ODIHNĂ. PACE. REPAUS. TIHNĂ. senineálă s. v. ALBASTRU. ALBĂSTRIME. AZUR. CLARITATE. LIMPEZIME. SENIN. SENINĂTATE.

seninós adj. v. ALBASTRU. CALM. CLAR. CURAT. FRUMOS. LIMPEDE. LIN. LINIŞTIT. NETULBURAT. PUR. SENIN. STRĂVEZIU. TIHNIT. seniorul adj. v. SENIORIAL. SENIORIAL adj. *(IST.)* (rar) seniorál. *(Putere, autoritate ~.)*

SENS s. 1.1. accepţie, conţinut, însemnare, înţeles, semnificaţie, valoare, (rar) semantică, semantism, (înv.) noimă, simţ, tâlc. *(~ unui cuvânt.)* 2. înţeles, raţiune, rost, semnificaţie,

tâlc, (înv. şi pop.) meşteşug, (pop.) noimă, (Mold. şi Munt.) merchéz, (înv.) tocmeală. *(Ce ~ are această afirmaţie?)* 3. coerenţă, logică, noimă, şir. *(Vorbeşte fără ~.)* 4. justificare, logică, motivare, noimă, raţiune, rost, temei. *(Nu văd ~ acestei decizii.)* 5. înţeles, mesaj, semnificaţie, tâlc, (înv.) socoteală. *(~ adine al unei poezii.)* 6. semnificaţie, tâlc, (fig.) preţ. *(Iscat-am frumuseţi şi ~ noi.)* 7. menire, obiectiv, rol, rost, scop, ţel, ţintă, (pop.) noimă. *(~ acestor măsuri a fost acela de a...)* 8. importanţă, însemnătate, semnificaţie, valoare, (fig.) preţ. *(~ actului Unirii.)* II.l. direcţie, parte. *(În ce ~* o *iei?)* 2. direcţie, latură, parte. *(Din toate ~ veneau spre noi.)* 3. calc, direcţie, linie. *(Ce ~ va urma această dezvoltare?)* 4. direcţie, linie, orientare. *(~ luat de un fenomen.)* 5. chip, fel, gen, manieră, mod, (rar) spirit. *(Se pot face şi alte observaţii In acelaşi ~.)* sens s. v. SIMŢ.

sensál s. v. INTERMEDIAR. MIJLOCITOR. MISIT. SAMSAR.

SENSÍBIL adj. 1. (înv.) simţíbil, simţiciós. *(Organ, organism ~.)* 2. emotiv, impresionabil, simţitor. *(Fire ~; om ~.)* 3. susceptibil, (ir.) sensibilós. *(De ce eşti alit de ~ ?)* 4. fin, (ir.) sensibilós. *(Un aparat de măsură ~.)* 5. apreciabil, categoric, considerabil, evident. important, însemnat, mare, simţitor, vădit. *(O ameliorare ~ a stării bolnavului.)*

SENSIBILITATE s. 1. (înv.) simţibilitáte, simţiciúne, simţire, simţitáte. *(~ nervilor.)* 2. emotivitate, impresionabilitate, simţire. *(Artist de o mare ~.)* 3. susceptibilitate. *(Se făcuse de o ~ greu de suportat.)*

SENSIBILIZA vb. a emoţiona, a impresiona. *(Arta îl ~ pe om.)*

sensibiliza vb. v. CONCRETIZA. INCARNA. ÎNTRUCHIPA. ÎNTRUPA. MATERIALIZA. REALIZA.

SENSIBILIZARE s. emoţionare, impresionare. *(~ omului prin intermediul artei.)* sensibilizare s. v. CONCRETIZARE. INCARNARE. ÎNTRUCHIPARE. ÎNTRUPARE. MATERIALIZARE. REALIZARE.

SENSIBILIZAT adj. emoţionat, impresionat. *(Un public ~.)*

sensibilós adj. v. FIN. SENSIBIL. SUSCEPTIBIL.

SENTENŢIOS adj. 1. aforistic. *(Stil ~.)* 2. pretenţios, (fig.) preţios. *(Ce e tonul ăsta ~ ?)* SENTENŢIOZITÁTE s. preţiozitate. *(~ limbajului cuiva.)*

SENTIMENT s. 1. (livr.) afect. *(Senzaţii şi ~e.)* 2. simţământ, simţire. *(Un ~ delicat.)* 3. pasiune, simţire, (livr.) patos, (înv.) simţ. *(A cânâa cu ~.)* 4. simţământ, (înv.) simţiciúne. *(Are un ~ ciudat.)* 5. impresie, părere, senzaţie. *(Are ~ că e inoportun.)* 6. conştiinţă. *(~ datoriei împlinite.)* 7. certitudine, conving re, credinţă, încredinţare, siguranţă, (livr.) convicţiune. *(Am ~ că aşa se va tnltmpla.)*

SENTIMENTAL adj. 1. afectiv. *(O viaţă ~ bogată.)* 2. amoros, galant. *(Aventura.*

intrigă ~.) 3. liric. *(Vorbea pe un ton ~.)* 4. languros, (rar) sentimentalíst, (fig. peior.) dulceag,

siropos. *(Declaraţii ~.)*

SENTIMENTALISM s. (rar) sentimentalitate, (fig. peior.) dulcegărie. *(~ unei declaraţii amoroase.)*

sentimentalíst adj. v. LANGUROS. SENTIMENTAL. sentimentalitate s. v. SENTIMENTALISM. SENTÍNŢĂs. 1. *(JUR.)* decizie, hotărâre, verdict, (rar) judecată, (inv.(judeţ, lege, proces. *(~ intr-un litigiu.)* 2. aforism, cugetare, dicton, maximă, (livr.) adagiu, (rar) apoftegmă, parimíe, (pop.) zicere, (inv.) pildă, (ir.) panseu. *(O celebră ~.)*

SENZAŢIE s. 1. impresie, părere, sentiment. *(Are ~ că e inoportun.)* 2. vâlvă, (fam.) furori (pl.), (fig.) zgomot. *(Ştirea a produs ~.)*

senzaţional adj. v. SENZITIV. SENZORIAL.

SENZITÂV adj. senzorial, (rar) senzaţional. *(Organ ~.)*

SENZITIVĂ s. *(BOT.; Mimosa pudica)* mimoză, (rar) simţitoare, (înv.) simţitívă.

SENZORIAL adj. senzitiv, (rar) senzaţional. *(Organ ~.)*

SENZUAL adj. 1. (înv), simţuál. *(Reacţie ~.)* 2. erotic. *(Plăceri ~.)* 3/trupesc. *(Pofte ~.)* 4. aţâţător, incitant, provocator, (rar) provocant. *(Un suris ~.)* 5. impudic, lasciv, obscen, voluptos, (livr.) lubric. *(Dans ~.)* SENZUALISM s. erotism, senzualitate, simţuri (pl.), (rar) sexualísm, (înv), simţualism, simţualitáte. *(O viaţă dominată de ~.)*

SENZUALITATE s. erotism, senzualism, simţuri (pl.), (rar) sexualísm, (înv), simţualism. simţualitáte. *(O viaţă dominată de ~.)* SEPÁLĂ s. *(BOT.)* foaie. SEPARA vb. 1. a (se) despărţi, a (se) desprinde, a (se) detaşa, a (se) izola, a (se) rupe. *(S-a ~ de grup.)* 2. a se despărţi, a se izola, a se răzleţi, (pop.) a se răzni, (reg.) a se răzlogi. *(O oaie care s-a ~ de turmă.)* 3. *(JUR.)* a (se) despărţi, a divorţa, (înv.) a (se) împărţi. *(Soţii s-au ~.)* 4. a despărţi, (înv. şi reg.) a despreuna, (înv.) a dezuni. *(S-au luai la bălaie şi i-am ~.)* 5. a (se) despărţi, a (se) izola, (rar) a (se) segrega, (inv. şi pop.) a (se) deosebi, a (se) osebi. *(A ~ animalele bolnave de cele sănătoase.)* 6. a despărţi, a divide, a diviza, a fracţiona, a fragmenta, a îmbucătăţi, a împărţi, a scinda, a secţiona, a tăia. *(~ bucata în trei.)* 7. a (se) descompune, a (se) desface, a (se) despărţi, a (se) divide, a (se) fracţiona, a (se) împărţi, a (se) scinda, (rar) a (se) dezalcătui. *(Produsul dezintegrării se ~ în particule.)* 8. a compartimenta, a despărţi. *(A ~ o incintă in spaţii mai mici.)* *9.* a despărţi. *(Zidul ~ cele două camere.)*

SEPARARE s. 1. despărţire, izolare. *(~ iui de grup.)* 2. desprindere, detaşare, izolare, separaţie. *(~ a ceva dintr-un tot.)* 3. *(JUR.)* despărţire, divorţ, separaţie, (pop.) despărţenie. (~ *intre soţi.)* 4. despărţire, (inv.) dezunire. *(~ celor doi bătăuşi.)* 5. descompunere, desfacere, despărţire, divizare, fracţionare.

împărţire, scindare, (rar) dezalcătuire. *(~ în particule a unui corp în urma dezintegrării.)* 6. despărţire, izolare, separaţie, (rar) segregare, segregaţie. *(~ femeilor de bărbaţi.)* SEPARAT adj., adv. 1. adj. despărţit, izolat, răzleţit, (pop.) răznít, (înv.) osebit. *(Pasăre ~ de stol.)* 2. adv. (înv.) osébi. *(Stă ~.)* 3. adj. despărţit, izolat. *(Camere complet ~.)* 4. adj. aparte, deosebit, distinct, special. *(Secţia ocupă o clădire ~.)* 5. adj. deosebit, diferit, distinct, (înv, şi reg.) chilín. *(Problemele impun rezolvări ~.)* 6. adj., adv. independent. *(Dezvoltarea ~ a două limbi înrudite; studiază ~ fenomenele.)* 7. adv. aparte, deosebit, (pop.) deosebi, (fam.) başca. *(~ de asia, i-a mai dat...)*

SEPARATISM s. izolare. *(Ce e acest ~ ?)* SEPARATOR adj. despărţitor, izolator. *(Perete ~.)*

SEPARAŢIE s. 1. desprindere, detaşare, izolare, separare. *(~ unor aşchii dintr-un material.)* 2. *(JUR.)* despărţire, divorţ, separare, (pop.) despărţenie. *(~ între soţi.)* 3. despărţire, izolare, separare, (rar) segregare, segregaţie. *(~ femeilor de bărbaţi.)* SEPIÓN s. *(ANAT.)* os de sepie. SEPTEMBRIE s. (pop.) răpciúne, vinicér. septentrion s. v. MIAZĂNOAPTE. NORD. SEPTENTRIONAL adj. *(GEOGR.)* boreal, nordic. *(Emisfera ~.)*

septentrional adj. v. ARCTIC. NORDIC. SEPTIC adj. *(MED.)* microbian, (rar) micróbic. *(Infecţie ~.)*

SEPTICEMIE s. 1. *(MED.)* piemie. 2.

(MED. VET.) septicemie hemoragică = holeră,

pasteureloză. *(~ este o boală a păsărilor.)*

SEPULCRÁL adj. funebru, mormântal. *(Cu*

un glas ~.)

sepulcrál adj. v. FUNERAR. sepultură s. v. GROAPĂ. ÎNGROPARE. ÎNGROPAT. ÎNHUMARE. ÎNMORMÂNTA-RE. MORMÂNT.

SEQUÓIA s. *(BOT.; Sequoia gigantea)* (reg.) arborele-mamút.

SER s. 1. *(BIOL.)* (inv.) zer. 2. *(FARM.) ser specific* – antiser.

SERAFIC adj. îngeresc, (rar) seralímic, (livr.) angelic. *(Cetele ~.)*

serafic adj. v. CANDID. CAST. FECIORELNIC. FECIORESC. INOCENT. MINUNAT.NE-PRIHĂNIT. NEVINOVAT. PUDIC. SPLENDID. SUPERB. VIRGIN. VIRGINAL. serafim s. v. RIPIDĂ.

serafímic adj. v. ÎNGERESC. SERAFIC. SERAI s. harem. *(~ turcesc.)* serai s. v. CURTE. GRAJD. PALAT. STAUL.

SERAL adj. (livr.) vesperal. SERATĂ s. (înv.) soarea. *(A da* o *~.)* SERBA vb. 1. a aniversa, a celebra, a prăz-nui, a sărbători, a ţine, (înv. şi reg.) a praz-nici. *(~ 25 de ani de la căsătorie.)* 2. a comemora, a sărbători. *(~ un mare eveniment.)* SERBARE s. 1. aniversare, celebrare, prăz-nuire, sărbătorire, (reg.) prăznuiálă. *(~ unul secol de la...)* 2. sărbătoare, sărbătorire. *(~*

nunţii lor; cu prilejul ~.) 3. comemorare, sărbătorire, (rar) comemoráţie, (înv.) pomană. *(~ unui eveniment important.)* 4. festivitate, (rar) sărbătoare, (înv.) sărbătoríe. *(~ de împărţire a premiilor.)*

serbare s. v. CELEBRARE. HRAM. OFICIERE. SĂVÂRŞIRE. SLUJIRE. SLUJIT.

serbezi vb. v. DECOLORA. IEŞI. ÎNGĂLBENI. PĂLI. SPĂLĂCI.

serbezitúră s. v. ACREALĂ. ACRIME. GĂL-BENEALĂ. ÎNĂCREALĂ. PALIDITATE. PALOARE.

serenisim adj. v. ÎNĂLŢAT. MĂRIT. PREAMĂRIT. PREASLĂVIT. SLĂVIT.

SERGENT s. gardian, (pop.) gardist, var-díst. (înv.) zapcíu, (arg.) scatiu, sticléte. *(~ de stradă.)*

SERICICOL adj. *(ZOOTEHN.)* (rar) serícol.

SERICICULTÓR s. *(ZOOTEHN.)* (rar) sericultór.

SERICICULTURĂ s. *(ZOOTEHN.)* (rar) sericultúră.

sericol adj. v. SERICICOL.

sericultór s. v. SERICICULTÓR.

sericultúră s. v. SERICICULTURĂ.

SERIE s. 1. număr, seamă, sumă. *(A ridicat o ~ de probleme.)* 2. rând. *(Cloşca scoate o nouă de pui.)* 3. înşirare, înşiruire, succesiune, şir. *(O lungă ~ de raţionamente.)* 4. promoţie. *(Prima ~ de studenţi din noua facultate.)*

SERIOS adj., adv., interj. 1. adj. astâmpă-rat, aşezat, chibzuit, cuminte, cuminţit, cumpătat, domolit, echilibrat, liniştit, potolit, reţinut, rezervat, sobru, stăpânit, temperat. *(Om ~.)* 2. adj. grav. *(Are o fizionomie ~.)* 3. adj. grav, solemn, (livr.) marţial, (înv.) solemnei. *(Ton ~.)* 4. adj. chibzuit, cumpănit, gindit, judicios, matur, socotit, temeinic. *(O judecată ~.)* 5. adj. amănunţit, atent, meticulos, migălos, minuţios, riguros, scrupulos, (înv.) scump. *(O ~ cercetare a faptelor.)* 6. adj., adv. stăruitor, temeinic, (fig.) sănătos. *(S-a apucat ~ de treabă.)* 7. adj. adine, profund, temeinic, (fig.) pătrunzător. *(Un eseu ~.)*íl. adj. concludent, convingător, decisiv, edificator, elocvent, grăitor, hotărâtor, ilustrativ, pilduitor, puternic, solid, tare, temeinic, (rar) probant, vorbitor, (înv.) înduplecă-tór. *(O dovadă ~; un exemplu ~.)* 9. adj. fundamentat, îndreptăţit, întemeiat, just, justificat, legitim, logic, motivat, temeinic, (livr.) îndrituit, (fig.) binecuvântát. *(A invocat o scuză ~.)* 10. adj. adânc, capital, considerabil, crucial, decisiv, esenţial, fundamental, hotărâtor, important, însemnat, organic, primordial, profund, radical, structural, substanţial, vital, (livr.) cardinal, major, nodal, (rar) temeinic. *(Prefaceri ~.)* 11. adj. deosebit, important, însemnat, mare, notabil, preţios, remarcabil, substanţial, temeinic, valoros, (fig.) consistent. *(A adus o contribuţie ~ ia dezvoltarea...)* 12. adj. grav, greu, malign, periculos, primejdios, (rar) sever, (fam.) urî't. (O *boală ~; o formă ~ a bolii.)* 13. adv. grav, greu, rău, tare. *(E ~ bolnav.)* fl4. adv. adevărat, cert, sigur. *(– Aşa s-au inttmplat lucru-*

rile! – ~?) 15. interj, zău!, (franţuzism) parol!

serios s. v. SERIOZITATE.

SERIOZITATE s. 1. (înv.) serios. *(Se poartă cu o ~ demnă.)* 2. gravitate, solemnitate. *(~ făcu loc jovialităţii.)* 3. severitate. *(~ liniilor feţei.)* 4. maturitate, profunzime, temeinicie. *(~gindiril, a sentimentelor cuiva.)* 5. soliditate, tărie, temeinicie. *(~ obiecţiei, argumentării sale.)* 6, capacitate, competenţă, destoinicie, pregătire, pricepere, valoare, vrednicie, (înv. şi pop.) hărnicie, (înv.) practică, volnicíe. *(Demonstrează o mare ~ in...)* 7. adâncime, importanţă, însemnătate, profunzime. *(~ prefacerilor survenite.)* 8. importanţă, însemnătate, valoare. *(~ contribuţiei sale.)* 9. gravitate, pericol, periculozitate, primejdie, (rar) severitate. *(~ bolti de care suferă.)*

sermaiá s. v. CAPITAL. FOND. MIJLOC. RESURSĂ.

SERÓS adj. apos. *(Substanţă ~.)*

SERPASÍL s. *(FARM.)* rezerpină.

serpengeá s. v. ANTRAX. CĂRBUNE. DALAC. PUSTULĂ MALIGNĂ.

serpentin adj. v. COTIT. ÎNTORTOCHEAT. SINUOS. SUCIT. ŞERPUIT. ŞERPUITOR.

SERPENTINĂ s. 1. cot, cotitură, curbă, întorsătură, întortochetură, ocol, răsuci tură, sinuozitate, şerpuire, şerpuitură, (rar) indoi-túră, (pop.) câremeálă, cârnitúră, întorsúră, sucitúră, (Olt. şi Ban.) covéi. *(~ a*

unui drum.) 2. (Transilv. şi Ban.) şarpe. *(~ la alambic.)*

SERTAR s. 1. (franţuzism rar) tiroár, (înv. şi reg.) sicriu, (Ban. şi Transilv.) ladă, (Transilv.) pui, puiúc, (Transilv. şi Ban.) pult, (Bucov., Mold. şi Transilv.) şuflădă. *(~ mesei.)* 2. cutie. *(~ de la tejghea.)* 3. *(TEHN.)* registru, şuber, ventil. *(~ la o conductă.)* 4. *(TEHN.)* vană. *(~ pentru reglarea circulaţiei unul fluid.)*

SERTÁRÁŞ s. sertărel. *(~ la birou.)*

SERTĂRÉL s. sertăraş. *(~ la masă.)*

SERTIZÁJ s. sertizare. *(~ unei pietre la inel.)*

SERTIZARE s. sertizaj. *(~ unei pielre la inel.)*

serv s. v. ASERVIT. IOBAG. OM DE SERVICIU. ROB. RUMÂN. SCLAV. SERVITOR. SLUGĂ. SUBJUGAT. ŞERB. VECIN.

serváj s. v. IOBĂGIE. RUMÂNIE. SERBIE. VECINĂTATE. VECINIE.

servantă s. v. SERVITOARE. SLUGĂ. SLUJNICĂ.

servă s.v. SERVICIU.

SERVÍ vb. 1. a funcţiona, a lucra, a sluji, (înv.) a posluşi. *(~ ca laborantă de 10 ani.)* 2. a sluji, (pop.) a slugări, a slugarnici. *(A ~ la el doi ani.)* 3. a oficia, a sluji. *(O biserică la care ~ doi preoţi.) 4.* a ajuta, a sluji, a sprijini, a susţine. *(A ~ cauza revoluţiei.)* 5. a (se) folosi, a (se) întrebuinţa, a (se) sluji, a (se) utiliza. *(La ce ~ acest dispozitiv ?; se ~ de ambele mtlni.)* 6. a (se) folosi, a întrebuinţa, a recurge, a se sluji, a utiliza, a uza, (înv. şi pop.) a prinde, (reg.) a vestegălui. *(Se teme «ă se ~ d« mijloac* dure.)* 7. a se folosi, a întrebuinţa, a se sluji,

a umbla, a utiliza, a uza. *(Se ~ de tertipuri.)* 8. (astăzi rar) a sluji. *(A ~ mlncarea la masă.) 9.* a cinsti, a ospăta, a trata, (pop.) a omeni, a tratarisi. *(L-a ~ cu mâncare şi băutură.)* 10. a ajuta, a folosi, a sluji. *(Asta li ~ la...)* 11. a deservi. *(Liftul ~ întregul bloc.)* 12. (prin Transilv.) a slugători. *(Cu ce vă putem ~ ?)* 13. a lua. *(Mai ~ o porţie!)*

servi vb. v. COMUNICA. SPUNE. TRANSMITE. ZICE.

SERVIABIL adj. amabil, binevoitor, îndatoritor, (livr.) complezent, (rar) prevenitor, (fam.) săritor. *(S-a arătat extrem de ~ cu noi.)*

SERVIABILITÁTE s. amabilitate, bunăvoinţă, (livr.) complezenţă, (înv.) complacere, priínţă. *(~ lui faţă de mine.)*

SERVÍCIU s. 1. funcţie, post, slujbă, (înv. şi reg.) posluşánie, (reg.) servit, (prin Mold.) breaslă, (înv.) cin, huzmét, mansúp, (înv., în Transilv.) tistíe, tisturíe. *(Avea un ~ modest.)* 2. *(MIL.) serviciu militar* = armată, milită-rie, stagiu, (Transilv.) cătănie, (înv.) oştenie, soldăţie. *(Îşi face ~ la artilerie.)* 3. *(BIS.)* ceremonie, oficiu, slujbă. *(~ divin.)* 4. *(SPOR''r)* (rar) servă. *(Cine e la ~ ?)* 5. domeniu, resort, sector. *(În ~ public s-au făcut mari progrese.)* 6. (pop.) priínţă, (înv.) slujbă. *(I-a făcut un real ~.)* 7. ajutor, concurs, oficii (pl.), sprijin. *(Vă ofer ~ meu.)* 8. folos. *(A adus imense ~ ftiinţei.)*

SERVIETĂ s. geantă, mapă. *(Tine dosarele în ~.)*

servietă s. v. ŞERVEŢEL.

servil adj. v. LITERAL. TEXTUAL.

SERVÍL adj., adv. 1. adj. plecat, slugarnic, (livr.) obsecvios. *(E prea ~ în faţa şefilor.)* 2. adj. slugarnic, supus, nffhil, (livr.) t>bsecviós, (înv.) slugăresc, slugóş... *(O atitudine ~.)* 3. adv. slugarnic, (înv.* slugăreşte. *(Se poartă ~.)* 4. adj. linguşitor. *(Om ~.)*

SERVILÍSM s. slugărnicie, (livr.) obsecvio-zitáte, (rar) servilitáte, (înv.) slugăreálă, slu-găríe, slugărit. *(~ unei persoane faţă de şefi.)*

servilitáte s. v. SERVILISM. SLUGĂRNICIE.

SERVÍRE s. 1. sprijinire, susţinere. *(~ cauzei revoluţiei.)* 2. servit, slujire, slujit. *(~ patriei.)* 3. cinstire, ospătare, servit, tratare. *(~ cuiva cu mâncare şi băutură.)* 4. deservire. *(~ populaţiei.)*

SERVÍT s. 1. servire, slujire, slujit. *(~ patriei.)* 2. cinstire, ospătare, servire, tratare. *(~ oaspeţilor cu mâncare şi băutură.)*

servit s. v. FUNCŢIE. POST. SERVICIU. SLUJBĂ.

SERVITOARE s. slugă, slujnică, (livr.) servantă, (reg.) jupâneásă, (fam.) maríţă.

SERVITOR s. 1. slugă, om de serviciu, (astăzi livr.) serv, (rar) slujitor, (mv.)poslúşnic. 2. rândaş, slugă.

SERVITORÍME s. slujitorimc, (pop.) slugă-ríme, (reg.) slugărét.

servitute s. v. ASERVIRE. ATÂRNARE. CAPTIVITATE. CONSTRÂNGERE. DATORIE. DEPENDENŢĂ. FORŢĂ. IOBĂGIE. NDATORIRE. ÎNROBIRE. OBLIGAŢIE.

ROBIE. RUMÂNIE. SCLAVIE. SILĂ. SILNICIE. SUBJUGARE. SUBORDONARE. SUPUNERE. SERBIE. VECINĂTATE. VECINIE. VIOLENŢĂ.

servus interj, v. SALUTARE. sesam s. v. SUSAN.

SÉSIE s. *(IST.)* delniţă, jircbie. *(Forma de proprietate numită delniţă era cunoscută în Moldova sub numele de jirebie şi în Transilvania sub numele de ~.)* sésie s, v. ŞEDINŢĂ.

SESIZĂ vb. 1. a observa, a percepe, a remarca, a reţine, a vedea, a zări, (înv.) a privi. *(N-ai ~ nici o schimbare?)* 2. a constata, a observa, a remarca, a vedea, (Mold., Transilv. şi Ban.) a zăpsi. *(A ~ că e supărată.)* 3. » înţelege, a percepe, a pricepe, (fig.) a pătrunde. *(A ~ sensul celor citite.)* 4. a ghici, a intui, a întrevedea, a întrezări, a prevedea, (fig.) a mirosi, a pătrunde. *(A ~ desfăşurarea evenimentelor.)* 5. a intui, a înţelege, (livr.) a priza, (fig.) a dibui, a mirosi, a prinde, (înv. fig.) a pricepe. *(Ia ~ intenţiile.)* fi. a arăta, a dezvălui, a releva, a revela. *(A ~ conducerii dificultăţile inttmpinate.)*

SESIZABIL adj. 1. concret, fizic, material,. palpabil, perceptibil, pipăibil, (rar) pipăit,. tangibil, (înv.) pipăiciós, pipăitor, pusăitór. *(Realitatea ~; un lucru ~.)* 2. observabil, perceptibil. *(Un fenomen ~.)*

sesizant adj. v. FRAPANT. IZBITOR. SURPRINZĂTOR. ŞOCANT. UIMITOR.

SESIZARE s. 1. observare, relevare, rcinar-care, semnalare, subliniere. *(~ unei anumite semnificaţii.)* 2. înţelegere, percepere, pricepere, (înv.) pricepătúră, ştiutúră. *(~ situaţiei.)* 3. reclamaţie. *(Redacţia ziarului a primit o ~.>* SET s. garnitură, (rar) sortiment. *(L'u ~ complet de cuţite.)*

SETE s. insetare, (înv. şi reg.) însetoşáre. *(Senzaţia de ~.)* sete s. v. SECETĂ. USCĂCIUNE.

seteciúne s. v. SECETĂ. USCĂCIUNE. SETOS adj. însetat, (rar) nebăút, (înv. şi reg.) însetoşát, secetos, (înv.) săţiós. *(Un om ~.* > setos adj. v. AHTIAT. AVI!). DORIT. DORNIC. JINDUIT. JINDU1TOR. RÂVNI-TOR.

setoşá vb. v. ÎNSETA. setuí vb. v. ÎNSETA.

seu s. v. AVERE. AVUT. AVUŢIE. BOGĂŢIE. BUN. MIJLOACE. SITUAŢIE. STARE. sévas s. v. APRECIERE. ATENŢIE. CINSTE. CINSTIRE. CONSIDERAŢIE. ONOARE. PREŢUIRE. RESPECT. STIMĂ. TRECERE. VAZĂ.

SEVĂ s. suc, (pop.) mízgă, must, mustă-reáţă, (reg.) miericíeă, muc, múrsă. *(~ plantelor.)*

Sevă s. v. DINAMISM. ENERGIE. FARMEC. FORŢĂ. IMPETUOZITATE. PUTERE, ROBUSTEŢE. TĂRIE. VIGOARE. VITALITATE. VLAGĂ.

SEVER adj. 1. exigent, pretenţios, riguros, (rar) pretensív. *(Un profesor ~.)* 2. aspru, drastic,.(fig.) dur. *(O pedeapsă ~.)* 3. aspru,

riguros, straşnic, strict, (rar) strâns. *(O ~ disciplină; un regim alimentar ~.)* 4. aspru, auster, sobru, spartan. *(Duce o viaţă ~.)* 5. auster, grav, sobru, (rar) aspru. *(O frumuseţe ~; linii ~.)*

sever adj. v. GRAV. GREU. MALIGN. PERICULOS. PRIMEJDIOS. SERIOS.

sever s. v. MIAZĂNOAPTE. NORD.

SEVERITATE s. 1. exigenţă, pretenţie, rigurozitate. *(~ unui profesor faţă de elevii săi.)* 2. asprime, constrângere, intransigenţă, rigoare, rigurozitate, străşnicie, stricteţe, (înv.) străşnicíre, (fig.) duritate. *(~ regimului de internat.)* 3. seriozitate. *(~ liniilor feţei.) 4.* austeritate, gravitate, rigorism, sobrietate, (fig.) asprime. *(~ liniilor unei construcţii.)*

severitate s. v. GRAVITATE. PERICOL. PERICULOZITATE. PRIMEJDIE. SERIOZITATE.

SEX s. 1. (înv.) neam. *(Copil de ~ masculin.)* 2. *(ANAT.)* organ genital.

sex s. v. GEN.

SEX-APPÉL s. (pop.) nuri (pl.), vi-no-ncoá(ce), (pop. fig.) lipici. *(O femeie cu ~.)*

SEXUAL adj. erotic, fizic, fiziologic, intim, trupesc. *(Relaţii ~ între soţi.)*

sexualísm s. v. EROTISM. SENZUALISM. SENZUALITATE. SIMŢURI.

sevuát s., adj. v. ANIMAT.

SEZON s. 1. anotimp, (înv. şi reg.) timp, (înv.) stagiune. *(Cele patru ~ ale anului.) 2.* timp, vreme, (prin Transilv.) pânc. *(~cireşelor.)*

sezonál adj. v. SEZONIER.

SEZONIER adj. (rar) sezonál. *(Muncă ~.)*

SEZONÍST s. vilegiaturist. *(~ veniţi de la mare.)*

sfadă s. v. ANIMOZITATE. CEARTĂ. CONFLICT. CONTROVERSĂ. DEZACORD. DEZBINARE. DIFEREND. DISCORDIE. DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPUTĂ. DIVERGENŢĂ. DUŞMĂNIE. GÂLCEAVĂ. ÎNVRĂJBIRE. LITIGIU. NEÂNŢELEGERE. OSTILITATE. PORNIRE. URĂ. VORBĂ. VRAJBĂ. VRĂJMĂŞIE. ZARVĂ. ZÂZANIE.

sfádnic adj., s. v. ARŢĂGOS. CERTĂREŢ. GÂLCEVITOR. SCANDALAGIU.

sfaiófl s. v. PISICA-POPII.

SFALERÍT s. *(MIN.)* blendă, sulfura de zinc. *(~ este folosit ca minereu de zinc.)*

síamlosí vb. v. AFECTA. FANDOSI. MAIMUŢĂRI. PROSTI. SCLIFOSI.

SFANŢ s. 1. pitac, sorocovăţ. *(Moneda rusească numită ~.)* 2. (înv. şi reg.) húsăş. (*Vechea monedă maghiară numită ~.)*

sfanţ s. v. BAN. FRANC. GOLOGAN. PARA.

sfáifiliie s. v. AŞCHIE. SURCEA. SURCICĂ. ŢANDĂRA.

sfarogí vb. v. SCOROJI.

sfarogít adj. v. SCOROJIT.

sfáşcă s. v. VĂTĂŞIŢĂ. VORNICEASA.

SFAT s. 1. îndemn, îndrumare, învăţătură, povaţă, povăţuire, vorbă, (pop.) învăţ, (înv.) consiliu, cuget, dăscălie, gind, povăţuiálă, povâţuitúră, sfătuiálă, sfătuíre, socoteală. *(I-a*

ascultat toate ~.) 2. povaţă, precept, recomandare, recomandaţie. *(Diverse ~ de igienă.)* 3. adunare, (înv.) obşte, sobor, zbor. (*~ a hotărit următoarele...) 4. (IST.)* consiliu, divan, (înv.) scaun, tănáci. *(~ domnesc.)* 5. *(IST.;* în Roma antică) *sfatul bălrinilor* – senat. 6. taifas, (fam.) taclale (pl.). *(Stă la ~ toată ziua.)* 7. consiliu, primărie, (înv.) vorni-cíe. *(5-a dus la ~ pentru o adeverinţă.)*

sfat s. v. ACORD. APROBARE. ASENTIMENT. AVIZ. CHIBZUIALĂ. CHIBZUINŢĂ. CHIBZUIRE. CONSFĂTUIRE. CONSIMŢĂ-MÂNT. CONSIMŢIRE. CONVERSAŢIE. CONVORBIRE. CUMINŢENIE. CUMPĂT. CUMPĂTARE. DIALOG. DISCUŢIE. ÎNCUVIINŢARE. ÎNGĂDUINŢĂ. ÎNŢELEPCIUNE. ÎNVOIALĂ. ÎNVOIRE. JUDECATĂ. MĂSURĂ. MINTE. MODERAŢIE. PERMISIUNE. RAŢIUNE. SOCOTEALĂ. SOCOTINŢĂ. TACT. VOIE. VOINŢĂ. VRERE.

sfădáci adj., s. v. ARŢĂGOS. CERTĂREŢ. GÂLCEVITOR. SCANDALAGIU.

sfădálnlcadj., s. v. ARŢĂGOS. CERTĂREŢ. GÂLCEVITOR. SCANDALAGIU.

síădăiós adj., s. v. ARŢĂGOS. CERTĂREŢ. GÂLCEVITOR. SCANDALAGIU.

sfădălíe s. v. ANIMOZITATE. CEARTĂ. CONFLICT. DEZACORD. DEZBINARE. DIFEREND. DISCORDIE. DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPUTĂ. DIVERGENŢĂ. GÂLCEAVĂ. ÎNVRĂJBIRE. LITIGIU. NEÂNŢELEGERE. VRAJBĂ. ZÂZANIE.

sfădăréţ adj., s. v. ARŢĂGOS. CERTĂREŢ. GÂLCEVITOR. SCANDALAGIU.

sfădăúş adj., s. v. ARŢĂGOS. CERTĂREŢ. GÂLCEVITOR. SCANDALAGIU.

sfădi vb. v. ADMONESTA. CERTA. DĂSCĂLI. DOJENI. ÎNCAIERĂ. ÎNVRĂJBI. MORALIZA. MUSTRA. SUPĂRA.

sfădiciós adj., s. v. ARŢĂGOS. CERTĂREŢ. GÂLCEVITOR. SCANDALAGIU.

sfădlre s. v. CERTARE. DOJENIRE. MUSTRARE.

sfăditór adj., s. v. ARŢĂGOS. CERTĂREŢ. GÂLCEVITOR. SCANDALAGIU.

SFĂNŢOÁICĂ s. sfănţuică. *(~ valora o jumătate de sfanţ.)*

sfănţuí vb. v. MITUL ŞPERŢUI.

síănţuiálâ s. v. MITĂ. MITUIALA. MITUIRE. ŞPERŢ. ŞPERŢUIALĂ.

SFÁNŢUICĂ s. sfănţoaică. *(~ valora o jumătate de sfanţ.)*

sfănţuíres. v. MITUIALA. MITUIRE. ŞPERŢUIALĂ.

sfărgáci s. v. GĂTEJ. SURCEA. SURCICĂ. USCĂTURĂ. VREASC.

SFĂRÂMÁ vb. 1. a zdrobi, (pop.) a zobi, (Ban. şi Transilv.) a zdroşi, (înv.) a zdruncina. *(A ~ paharul de pămlnt.)* 2. a (se) fărima, a (se) zdrobi, (rar) a (se) casa. *(A ~ paharul cu pumnul.)* 3. a zdrobi, (pop.) a sparge. *(A ~ o ceapă.)* 4. a sparge, (reg.) a strica. *(~ nuci, alune.)* 5. a fărimiţa, a mărunţi, (rar) a amănunţi, (Ban. şi Transilv.) a mleci. *(A ~ un aliment In gură.) 6.* a mărunţi, a pisa, a zdrobi, (înv. şi pop.) a smicura, a zdru-

mica, (reg.) a pisălogi, a pisăza, (fam.) a pisăgi. *(A ~ sare.)* 7. a zdrobi, (înv. şi reg.) a răzbi. *(I-a ~ capul.)* 8. a (se) zdrobi, (înv. şi reg.) a (se) risipi. *(Corabia sa ~ de slinci.)* 9. a se sparge, a se zdrobi. *(Valurile se ~ de ţărm.)* 10. a distruge, a nimici, a potopi, a prăpădi, a zdrobi, a zvânta, (înv. şi pop.) a pierde, a răpune, a risipi, (pop.) a isprăvi, a zdrumica, (înv. şi reg.) a sodomi, (reg.) a litrosi, (prin Transilv.) a potroşi, (înv.) a cura, a nimicnici, a potrebi, a stropşi, a târî, a zdruncina, (grecism înv.) a afanisi, (fig.) a secera, a spulbera. *(I-a ~ pe duşmani.)* 11.* (fig.) a (se) destrăma, a (se) risipi, a (se) spulbera. *(7-a ~ toate iluziile.)*

sfărâmá vb. v. CANONI. CĂZNI. CHINUI. CONSUMA. CRĂPA. DESPICA. DISTRUGE. FORŢA. FRĂMÂNTA. MUNCI. NECĂJI. NIMICI. OSTENI. SFORŢA. SILI. SPARGE. SPINTECA. STRĂDUI. TĂIA. TRUDI. ZBATE. ZBUCIUMA.

SFĂRÂMÁRE s. 1. zdrobire, (rar) zdrobeálă, (pop.) zdrumicáre, zobíre. *(~ unui pahar de pămint.)* 2. fărimare, zdrobire, (rar) casare. *(~ unui pahar cu pumnul.)* 3. zdrobire, (pop.) spargere. *(~ unei cepe.)* 4. mărun-ţire, pisare, pisat, zdrobire. *(~ unui material solid.)* 5. spargere, zdrobire. *(~ valurilor de ţărm.)* 6. distrugere, nimicire, potopire, prăpă-dire, zdrobire, (înv. şi pop.) pierdere, risipire, (pop.) zdrumicáre. *(~ armatei duşmane în luptă.)*

SFĂRÂMÁT adj. 1. zdrobit, (pop.) zdrumi-cát, zobít. *(Pahare ~.)* 2. zdrobit, (pop.) spart. *(O ceapă ~.)* 3. zdrobit, (prin Ban.) mlecít. *(Slinci ~.)* 4. mărunţit, *(Un material solid ~.)* 5. mărunţit, pisat, zdrobit, (reg.) pisăzát, (fam.) pisăgít. *(Sare ~.)* 6. fărâmat, zdrobit. *(Cu capul ~.)* sfârâmă s. v. FĂRÂMĂ. FIRIMITURĂ. SFĂRÂMĂTÓR s. *(TEHN.)* berbec. SFĂRÂMĂTÚRĂ s. 1. (rar) zdrobitúră, (pop.) zdrumicătúră. (~ *unui pahar.) 2.* brac, (reg.) fărâmătúră. *(~ dintr-un obiect.)* 3. bucăţică, fărâmătúră. *(A'-a mai rămas nici o ~ din...)*

sfărtrnătúră s. v. FRACŢIE. SFĂRÂMICIÓS adj. fărârnicios, friabil, (prin Ban. şi Transilv.) sfărrnós. *(Material ~.)* sfărrnós adj. v. FĂRÂMICIOS. FRIABIL. SFĂRÂMICIÓS.

sfat s. v. CLOPOTAR. PARACLISER. ŢÂR-COVNIC.

SFĂTOS adj. (reg.) opşegós. *(Om ~.)* SFĂTOŞÉNIE s. (rar) sfătoşíe, (reg.) oco-şág. *(~ unui bătrin.)*

síătoşí vb. v. FĂLI. FUDULI. GROZĂVI. INFATUA. ÎMPĂUNA. ÎNFUMURA. ÎN-GÂMFA. LĂUDA. MÂNDRI. SEMEŢI. sfătoşíe s. v. SFĂTOŞÉNIE. SFĂTUÍ vb. 1. a călăuzi, a conduce, a dirija, a

ghida, a îndruma, a povăţui, (înv.) a drege, a miji, a năstăvi. *(L-a ~ bine in viaţă.)* 2. a îndemna, a povăţui. *(Îl ~ numai la bine.)* 3. a dăscăli, a îndruma, a învăţa, a povăţui. *(L-a ~ multă vreme.)* 4. a îndruma, a învăţa,

a povăţui, (livr.) a consilia, (înv.) a mângiia. *(L-a ~ ce să facă.)* 5. a recomanda. (*Te ~ să-fi vezi de treabă.)* 6. a se consulta, (rar) a se consfătui, (înv. şi pop.) a se chibzui, (Mold.) a se cislui, (înv., în Transilv.) a se divání. *(S-au ~ între ei cum să procedeze.)*

sfătui vb. v. CONVERSA. DIALOGA. DISCUTA. INTENŢIONA. PLĂNUI. PROIECTA. TAIFASUL VORBI.

sîătuiálă s. v. ÎNDEMN. ÎNDRUMARE. ÎNVĂŢĂTURĂ. POVAŢÂ. POVĂŢUîRE. SFAT. VORBĂ.

sfătuíre s. v. ÎNDEMN. ÎNDRUMAR!:. ÎNVĂŢĂTURĂ. POVAŢĂ. POVĂŢUÂRE. SFAT. VORBĂ.

sfătuit s. v. ANGAJAMENT. ASIGURARE. CUVÂNT. FĂGĂDU1ALÂ. FĂGĂDUINŢĂ. LEGĂMÂNT. PROMISIUNE. VORBĂ. sfătuitor adj. v. CONSULTATIV. SFĂTUITOR s., adj. 1. s. călăuză, îndrumător, povăţuitor, sfetnic, (livr.) mentor, (înv. şi fam.) dascăl, (înv.) povâţă, tocmitór. *(X ti serveşte drept ~.)* 2. adj., s. călăuzitor, îndrumător, povăţuitor, (înv.) îndreptător, purtător. *(I-a fost un excelent ~.)* 3. s. consilier, povăţuitor, sfetnic. *(~ al domnitorului.)* 4. adj. îndrumător, povăţuitor, (înv.) învăţător. *(Carte ~.)*

SFECLĂ s. *(BOT.)* 1. *(Beta)* (prin Maram.) burác, (Mold.) pangea. 2. *sfeclă furajeră (Beta vulgaris)* – (reg.) rípă. sfecli vb. v. PĂŢI. SFEN s. *(MIN.)* titanit. SFERĂ s. 1. glob, (rar) rotoghílă. (O ~ *de metal.)* 2. *(*GEOGR., *ASTRON.)* glob. *(~ pămtntească.)* 3. ambianţă, anturaj, cadru, cerc, mediu, societate, (înv.) mijloc, (fig.) atmosferă, climat. *(În ce ~ se tnvtrte?)* 4. cadru, cerc, câmp, domeniu, sector, tărâm, zonă. *(~ de preocupări.)* 5. arie, compartiment, domeniu, sector. *(~ de aplicare.) 6. (LOG.)* denotaţie, extensiune.

sferdí vb. v. CIOPLI. SĂPA. SCI LPT A. TĂIA.

sferditúră s. v. CRESTĂTURĂ. SCRIJE-LEALĂ. SCRIJELITURĂ. ZGÂR1ETURĂ. SFERIC adj. 1. globular, sferiform, (livr.) orbiculár, (înv.) sfericésc, (impr.) rotund, *(*fie *formă ~.)* 2. rotund, (reg.) tărtănéţ. (U*n cap ~.)*

sfericésc adj. v. GLOBULAR. SFERIC. SFERIFORM.

SFERIFORM adj. globular, sferic, (livr.) orbiculár, (înv.) sfericésc, (impr.) rotund. *(De formă ~.)*

SFERT s. 1. pătrime, (înv. şi pop.) pătrar, (Transilv. şi Ban.) fârtái. (*Un ~ dintr-un lot.)* 2. (Transilv. şi Mold.) sfârtái, (Ban. şi Transilv.) sfârtár, (franţuzism înv.) cuart. *(Un ~ de* rn *de...)* 3. litră, (Transilv.) fârtái. *(Un ~ de vin.)* SFERTIŞÓR s. sfertuleţ, (reg.) sfertúţ. SFERTULÉŢ s. sfertişor, (reg.) sfertúţ. sfertúţ s. v. SFERTIŞOR. SFERTULEŢ. SFEŞNIC s. (rar) feşnicár. sfeşnic s. v. OPAIŢ.

SFEŞTANIE s. *(BIS.)* consacrare, sfinţire, târnoseală, târnosire, (înv.) obnovlénie, ródină, sfinţenie, târnosánie, târnosilúră. *(~ unei biserici.)*

SFEŞTÓC s. *(BIS.)* mătăuz, pămătuf. *(~ pentru aghesmuit.)*

sfeteriseálă s. v. DEFRAUDARE. DELAPIDARE. FURAT. FURĂTURĂ. FURT. HOŢIE. PUNGĂŞEALĂ. PUNGĂŞIE. SUSTRAGERE.

sfeterisi vb. v. DEFRAUDA. DELAPIDA. FURA. LUA. SUSTRAGE.

sfeterisire s. v. DEFRAUDARE. DELAPIDARE. FURAT. FURĂTURĂ. FURT. HOŢIE.

PUNGĂŞEALĂ. PUNGĂŞIE. SUSTRAGERE.

sfeterismós s. v. DEFRAUDARE. DELAPIDARE. FURAT. FURĂTURĂ. FURT. HOŢIE. PUNGĂŞEALĂ. PUNGĂŞIE. SUSTRAGERE.

sfeti vb. v. AMESTECA. APĂREA. ARĂTA. CLARIFICA. DESCURCA. DESLUŞI. ELUCIDA. EXPLICA. IVI. ÎNTÂMPLA. LĂMURI. LIMPEZI. PICA. PRECIZA. TRIŞA.

sfetítel s. v. ARHIEREU. IERARH.

SFETNIC s. 1. consilier, povăţuitor, sfătuitor. *(~ al domnitorului.)* 2. călăuză, îndrumător, povăţuitor, sfătuitor, (livr.) mentor, (înv. şi fam.) dascăl, (înv.) povâţă, tocmitór. *(X ti serveşte drept ~.)*

SFIALĂ s. 1. jenă, ruşine, sfiiciune, stinghereală, stinjeneală, stânjenire, (pop.) ruşináre, (înv. şi reg.) ruşínţá, (înv.) stideálă, stidínţă, stidíre. *(Un sentiment de ~.)* 2. ruşine, sfiiciune, timiditate, (rar) sfiíre, sfioşénie, (înv.) sfiínţă. *(~ unui copil.)* 3. decenţă, jenă, manieră, pudoare, ruşine, bună-cuviinţă, (rar) pudicitáte, (latinism rar) pudicíţie. *(Nu are nici un pic de ~.)*

SFIDA vb. I. a brava, a desfide. *(~ moartea.)* 2. a brava, a înfrunta, (rar) a sfrunta. *(A ~ cu curaj un pericol.)*

SFIDARE s. 1. bravadă, bravare, desfidere, (înv.) desfid. *(~ morţii.)* 2. înfruntare, (rar) sfruntáre. *(~ cuiva.)* 3. provocare, sfruntare. *(Aruncă cuiva o ~.)*

SFIDĂTOR adj. 1. provocator. *(Un gest ~.)* 2. arogant, impertinent, insolent, ireverenţios, îndrăzneţ, necuviincios, neobrăzat, nerespectuos, neruşinat, obraznic, semeţ, sfruntat, trufaş, ţanţoş, (livr.) prezumţios, (rar) neânfrânát, (pop. şi fam.) ţâfnós, (înv. şi reg.) ruşinat, (Transilv.) şulhétic, (înv.) neruşinós, (fam. fig.) botós. *(Un* om *~.)*

sfielnic adj. v. RUŞINOS. SFIICIOS. SFIOS. TIMID.

sfléţ adj. v. RUŞINOS. SFIICIOS. SFIOS. TIMID.

sfigrnós s. v. PULS.

SFIGMOMANOMÉTRU s. sfigrnotensio-metru.

SFIGMOTENS1OMÉTRU s. sfigmomano metru.

SFIÍ vb. a se jena, a se ruşina, (înv. şi reg.) a se stânjeni, (înv.) a se scăndălf, a se stidi-(reg. fig.) a se teşi. *(Hai, nu te ~, spune!)*»

SFIICIOS adj. ruşinos, sfios, timid, (rar) sfielnic, (reg.) obraznic, obrăzát, pâşín, (înv.) sfléţ. *(Ce copil ~ !)*

SFIICIUNE s. I. jenă, ruşine, sfială, stinghereală, stinjeneală, stânjenire, (pop.) ruşináre, (înv. şi reg.) ruşínţă, (înv.) stideálă, stidínţă, stidíre. *(Un sentiment de ~.)* 2. ruşine, sfială, timiditate, (rar) sfiíre, sfioşénie, (Inv.) sfiínţă. *(~ unui copil.)*

sfiínţă s. v. RUŞINE. SFIALĂ. SFIICIUNE. TIMIDITATE.

sfiíre s. v. RUŞÍNE. SFIALĂ. SFIICIUNE. TIMIDITATE.

sfin s. v. PORC.

gflneáe s. v. CÁRPINIŢĂ.

sfinte s. pi. v. IELE.

•ffnteţă s. v. CINTEZĂ DE IARBĂ.

SFINŢENIE s. (livr.) sanctitate, (rar) sacra-lltáte, (Înv. şl pop.) sânţénie, (înv.) sfinţie.

sfinţenie s. v. CONSACRARE. SFEŞTANIE. SFINŢIRE. TÂRNOSEALĂ. TÂRNOSIRE.

SFINŢÍ vb. *(BIS.)* 1. a canoniza, (livr.) a sacraliza, a sanctifica, (înv.) a sacra. *(A ~* un *mucenic.)* 2. a consacra, a tlrnosi. *(A ~* o *biserică.) t.* (înv.) a potrebi. *(A ~ sfintele daruri.)*

sfinţi vb. v. AMEŢI. APUNE. ASFINŢI. CHERCHELI. COBORÎ. CONSACRA. CONSFINŢI. DISPĂREA. FIXA. HIROTONI. HIROTONISI. ÎMBĂLSĂMA. ÎMBĂTA.

ÎNMIRESMA. PARFUMA. PIERI. PLECA. POPI. PREOŢI. STABILI. STATORNICI. TURMENTA.

sfinţie s. v. BISERICĂ. CASA DOMNULUI. LUES. SFINŢENIE. SIFILIS.

SFINŢIRE s. *(BIS.)* 1. canonizare, (livr.) sanctificare, (înv.) sacráre, sanctificaţi e. *(~* o *unul martir.)* 2. consacrare, sfeştanie, târnoseală, târnosire, (înv.) obnovlénie, ródină, sfinţenie, târnosánie, târnositúră. *(~* o *unei biserici.)*

sfinţire s. v. AMURG. APUS. ASFINŢIT. BISERICĂ. CASA DOMNULUI. CONSACRARE. CONSFINŢIRE. FIXARE. HIROTONIE. HIROTONIRE. HIROTONISIRE. INSERARE. SEARĂ. STABILIRE. STATORNICIRE.

SFINŢIŞÓR s. *(BIS.)* 1. sfintuleţ, (pop.) slntuléţ. £. (mal ales la pi.) mucenic, sfânt, (reg.) bradoş, brăduleţ, brândúş. *(De 9 martie se măntncâ ~.)*

■finţlfor s. v. OPT.

SFINŢÍT adj. *(BIS.)* 1. canonizat, (livr.) sacrát, sanctificat. *(Mucenic ~.)* 2. tirnosit. *(Biserică ~*.J

sfinţit adj. AMEŢIT. BĂUT. BEAT. CHER-CHELIT. HIROTONISIT. HIROTONIT. ÎMBĂTAT. TURMENTAT.

sfinţit s. v. AMURG. APUS. ASFINŢIT. INSERARE. SEARĂ. VEST.

■finfltfiri s. v. HIROTONIE. HIROTONIRE. HIROTONISIRE.

SFIOS adj. 1. ruşinos, sfiicios, timid, (rar) sfielnic, (reg.) obraznic, obrăzát, pâşin, (inv.) sfléţ. *(Ceeoptl~t)* 2. decent, pudic, ruşinos. *(Ca gesturi ~.>*

sâiosénie s. v. RUŞINE. SFIALĂ. SFIICIUNE. TIMIDITATE.'

sfirídă s. v. ADÂNCITURĂ. COTLON. FIRIDĂ. INTRÂND. NIŞĂ. OCNIŢĂ. SCOBITURĂ.

síint adj. v. GROZAV. STRAŞNIC. TERIBIL. ZDRAVĂN.

SFÂNT adj., s. 1. adj. *(BIS.)* ceresc, divin, dumnezeiesc, (livr.) celest, (rar) îndumnezeit, zeiesc, (pop.) sânt, (înv.) minunat, preaânált. *(Pronia ~.)* 2. adj. *(BIS.)* (înv. şi pop.) sânt. *(~ duh.)* 3. s. *(BIS.) sfinta treime* = trinitate, (pop.) troiţă. 4. s., adj. *(BIS.)* (pop.) sânt, (înv.) preacuviós, preafericit, preapodóbnie, (latinism înv.) sanct. *(~ Gheorghe.)* 5. s. *(BIS.) Sfinta Fecioară* = madona (art.), născătoarea (art.), preacurata (art.), preanevino-vata (art.), preasfânta (art.), precista (art.), Fecioara Măria, Maica Domnului, (înv.) bogo-ródniţa (art.), preacinstita (art.). 6. s. (mai ales la pi.) mucenic, sfinţişor, (reg.) bradóş, brăduleţ, brindúş. *(De*

9 martie se măntncă ~i.) 7. s. *(BIS.) sfintul părinte* = papă, pontiful roman, pontiful Romei, suveranul pontif. 8. adj. *(BIS.)* bisericesc, religios, (pop.) sânt. *(Carte ~.)* 9. adj. *(BIS.)* sacru, (livr.) sacrát, sacrosanct. *(Scripturile ~.)* 10. s. *(BIS.) sfinta scriptură* = biblie, scriptură. 11. adj. *(BIS.)* divin, sacramental, sacru. *(Lucrurile ~.)* 12. s. *(BIS.) sfinta sfintelor* = sanctuar. *(~ la iudei.)* 13. adj. sacru. *(Numele ~ al patriei.)* 14. adj. sacru, solemn. *(Un jură-mint ~.)* 15. adj. intangibil, inviolabil, sacru, (livr.) sacramental, sacrosanct, (rar) sacral. *(Drept ~.)* 16. adj. desăvârşit, perfect. *(~ nevinovăţie!)*

sfintul s. art. v. ATOTPUTERNICUL. CREATORUL. DIVINITATE. DOMNUL. DUMNEZEIRE. DUMNEZEU. PĂRINTE. PROVIDENŢĂ. PUTERNICUL. STĂPÂNUL. TATĂL. ZIDITORUL.

SFÂNTULÉŢ s. *(BIS.)* sfinţişor, (pop.) sântuléţ.

SFÂRC s. 1. *(ANAT.)* gurgui, mamelon. *(~ sinului.)* 2. *(ANAT.)* zgârci. *(~ nasului; ~ urechii.)* 3. pleasna, şlichi, (reg.) plesni-toáre, şugár. *(~ de bici.)* 4. (la pi.) aripi (pl.). *(~ la fundul butoiului.)*

sâlrc s. v. LIGAMENT. TENDON. VENĂ. VÂNĂ.

sflrcél s. v. HUDULEŢ.

sfârclí vb. v. BICIUI. PRIZA. SMIORCĂI. ŞFICHIUI. TRAGE.

síârcós adj. v. CARTILAGINOS.

SFÂRÂÍ vb. (Mold.) a pârâi. *(Focul ~ în sobă.)*

síârií vb. v. FÂLFÂL ŢÂRÂI.

síârâiác s. v. BÂZÂITOARE. SFÂRÂITOARE.

SFÂRÂIÁLĂ s. sfârâit. *(~ uleiului in tigaie.)*

síârâiálă s. v. CHILIPIR.

sâiriiόc s. v. BÂZÂITOARE. SFÂRÂITOARE.

sfiriít adj. v. PRĂJIT.

SFÂRÂÍT s. sfârâială. *(~ uleiului in tigaie.)*

SFÂRÂITOARE s. bâzâitoare, (reg.) síârâiác, sfirâióc. *(~ cu care se joacă copiii.)*

síiriitoáre s. v. MORIŞCĂ.

síirâitú-ă s. v. BĂTAIE. FÂLFÂLALĂ. FÂL-FÂIRE. FÂLFÂIT. FÂLFÂITURÂ. FLUTURARE. FLUTURAT.

sfirlă s. v. BOBÂRNAC. BOT Í'.ÎRÁ. PRÂS-NEL. RÂT. SFÂRLEAZĂ. TIT1KEZ.

SFÂRLEÁZĂ s. 1. prâsnel, titirez, (înv. ş> reg.) sfirlă. *(~ cu care se joacă copiii.)* 2. prisnar, prâsnel, titirez, (reg.) măciucă. *(~ ia fusul de tors.)*

sfârleáză s. v. DEPANATOARE. MORIŞCĂ. VÂRTELNIŢÁ. ZBÂRNÂITOARE.

sílrlitúră s. v. ÎNVÂRTITURĂ. PIRUETĂ

sfirnár s. v. COMERCIANT. GEAMBAŞ. NEGUSTOR.

sflrnăríc s. v. COMERŢ. NEGOŢ. NEGUSTORIE.

SFÂRŞEÁLĂ s. 1. epuizare, extenuare, isto-vealǎ, istovire, secătuire, slăbiciune, sleire, surmenaj,

surmenare, vlăguire, (înv. şi reg.) slăbíe, (înv. livr.) marasm. *(Stare de totală ~ a unui om muncit.)* 2. moleşeală, slăbiciune, (reg.) zălezitúră. *(E nedormit şi simte o ~ greu de învins.)* 3. (reg.) leşiálă, leşie, leşuiálă. *(Un cardiac care are o senzaţie de ~.)* 4. leşin. *(Simte o ~ din cauza foamei.)* 5. lilmeală. *(~ unui om înfometat.)*

sílrşénie s. v. CAP. CAPĂT. FINAL. FINE. ÎNCHEIERE. SFÂRŞIT.

SFÂRŞÉŞTE interj, ajunge !, atât !, basta !, destul !, gata !, isprăveşte 1, încetează I, punct!, stai I, stop I, terminal, (reg.) halt I, (fam. şl peior.) ho !

SFÍRŞÍ vb. 1. a (se) isprăvi, a (se) încheia, a (se) termina, (livr.) a (se) fini, (rar) a (se) epiloga, (pop.) a (se) dovedi, a (se) gata, a (se) găti, a (se) istovi, a (se) mântui, (prin vestul Transilv.) a (se) sculi, (înv.) a (se) săvârşi. *(A ~ treaba; spectacolul s-a ~.)* 2. a finaliza, a isprăvi, a încheia, a termina, (livr.) a fini. *(A ~ o lucrare începută.)* 3. a desăvârşi, a încheia, a termina. *(A ~ opera începută de. alţii.)* 4. a epuiza, a isprăvi, a încheia, a termina, (astăzi rar) a slei, (pop.) a gata, a mântui. *(A ~ tot ce avea de spus.)* 5. a isprăvi, a încheia, a închide, a termina. *(Să ~ discuţia.)* 6. a conchide, a încheia, (livr.) a concluziona. *(Vorbitorul a ~ astfel...)* 7. a ieşi, a se isprăvi, a se termina. *(Cum s-o ~, să se ~.)* 8. a se încheia, a se termina, (înv. şi pop.) a se petrece, (înv. şi reg.) a se obârşi. *(Toate trec şi se ~.)* 9. a absolvi, a isprăvi, a termina. *(A ~ liceul.)* 10. a se încheia, a se solda, a se termina. *(Disputa s-a ~ cu un eşec.)* 11. a încheia, a lichida, a termina. *(Să ~ toate socotelile.)* 12. a înceta, a pieri. *(Fericirea lui s-a ~.)* 13. a se duce, a se încheia, a se termina, a trece. *(S-a ~ şi vacanţa!)* 14. a expira, a se isprăvi, a se încheia, a se termina. *(S-a ~ termenul de garanţie.)* 15. a (se) consuma, a (se) epuiza, a (se) isprăvi, a (se) termina, (reg.) a (se) găti, a (se) topi. *(Au ~ toate proviziile.)* 16. a conteni, a se curma, a înceta, a se opri, a se potoli, a sta, a se termina, (înv. şi pop.) a (se) ostoi, (prin Ban.) a se prorúpe, (Mold.) a Unchi, (înv.) a se precurma. *(Vijelia, ploaia s-a ~.)* 17. a deceda, a dispărea, a se duce, a

muri, a pieri, a se prăpădi, a răposa, a se stinge, a sucomba, (livr.) a repauza, (înv. şi pop.) a se săvârşi, (înv. şi reg.) a pristăvi, (înv.) a se proslăvi, (ir.) a crăpa, a plesni, (înv. şi reg. ir.) a se sparge, (fig. şi fam.) a se curăţa, (fig.) a adormi, (livr. fig.) a expira, (înv. şi pop. fig.) a pica, (înv. şi reg. fig.) a se muta, a se petrece, (arg.) a o mierli. *(S-a ~ ieri la amia-lă.)* 18. a epuiza, a extenua, a fringe, a istovi, a seca, a secătui, a sici, a stoarce, a vlăgui, a zdrobi, (reg.) a stoci, (prin Olt. şi Munt.) a dehobi, (înv.) a zămorî, (fig.) a suge. *(Munca continuă l-a ~.)* 19. a leşina. *(Se ~ de foame, de oboseală.)*

stârşí vb. v. ASASINA. DEVASTA. DISTRUGE. ÎNDEPLINI. ÎNFĂPTUI. NIMICI. OMORÎ. PÂRJOLI. PRĂPĂDI. PUSTII. REALIZA. SUPRIMA. UCIDE.

SFÂRŞÍRE s. 1. isprăvire, isprăvit, încheiere, sfârşit, terminare, terminat, (pop.) gătáre, istovire, mântuíre, (înv.) săvârşíre. *(~ tuturor lucrărilor.)* 2. consumare, epuizare, isprăvire, sfârşit, terminare. *(~ tuturor proviziilor.)*

SFÂRŞÍT adj. 1. gata, isprăvit, încheiat, terminat, (înv.) săvârşít. *(Un lucru ~.)* 2. epuizat, extenuat, frânt, istovit, prăpădit, rupt, secat, secătuit, sleit, stors, trudit, vlăguit, zdrobit, (Mold.) batojít, (prin Munt.) tâhobít, (înv.) stătut. *(S-a tntors ~ de la lucru.)* 3. leşinat. *(Om ~ de foame.)*

SFÂRŞÍT s. 1. isprăvire, isprăvit, încheiere, sfârşire, terminare, terminat, (pop.) gătáre, istovire, mântuíre, (înv.) săvârşíre. (*~ tuturor treburilor.)* 2. cap, capăt, final, fine, încheiere, (tnv.) concénie, conéţ,

cumplíre, să\îrşít, sfâr-ţénie, sfârşitúră, termen. *(A dus-o cu bine la ~-.)* 3, încheiere, închidere, terminare. *(La ~ şedinţei.)* 4. închei»re, (înv.) istov. *(După ~ nunţii.)* 5. încetare, terminare, (înv. şi reg.) spargere, spart. *(După ~ horei.)* 6. (înv.) săvârşénie. *(~ zilei.)* 7. final, urmă. *(A venit abia la ~.)* 8. deznodământ, soartă. *(~ bătăliei s-a decis.)* 9. deznodământ. *(Un roman cu un ~ fericit.)* 10. epilog, final, încheiere, (livr.) fine. *(~ acţiunii unui roman.)* 11. coadă, fine. *(Poanta e plasată la ~.)* ÎS. consumare, epuizare, ispră-vire, sfârşire, terminare. *(~ tuturor proviziilor.)* 13. (fig.) apus. *(A ajuns la ~ vieţii.)* 14. decedare, deces, dispariţie, moarte, pieire, prăpădire, răposare, stingere, sucombare, (livr.) éxitus, extincţie, repauzáre, (mai ales in limbajul bisericesc) repaus, (înv. şi pop.) săvârşíre, (pop.) pierzanie, pierzare, (reg.) pieíşte, topénie, (înv.) petrecanie, petrecere, pierdere, pieri-clúne, prăpăditúră, pristăvíre, săvârşénie, săvârşít, scădere, sconcénie, (ir.) crăpáre, (arg.) mierleáiă, micrlíre, vérdeş. *(~ unei persoane.)* sfârşitúră s. v. CAP. CAPĂT. FINAL. FINE. ÎNCHEIERE. SFÂRŞIT. sfârtái s. v. SFERT. sfirtár s. v. SFERT.

SFÂRTECÁ vb. 1. a ciopârţi, a sfâşia, (pop. şi fam.) a căsăpi, (pop.) a dumica, (reg.) a crâm-poţi, a măcelări, (Mold., Bucov. şi Ban.) a ciocârti, (prin Mold.) a cârnosi, (prin Ban.) a

cârti, (Mold. şi Bucov.) a hăcui. *(A ~ un ani mal, la tăiere.)* 2. a sfâşia, (înv. şi reg.) a murseca. *(L-au ~ animalele sălbatice.)* 3. a siişia, (înv. şi reg.) a spârcui. *(L-au ~ cu săbiile.)* SFÂRTECÁRE s. 1. ciopârţire, sfâşiere, (pop. şi fam.) căsăpire, (Mold. şi Bucov.) hăcuíre. *(~ unui animal, la tăiere.)* 2. sfâşiere, (înv. şi reg.) mursecáre. *(~ cuiva de către animalele sălbatice.)*

SFÂRTECÁT adj. 1. sfâşiat, (înv. şi reg.) mursecat. *(Om ~ de lupi.)* 2. sfâşiat, (înv. şi reg.) spârcuít. *(~ de săbii.)*

SFÂŞIA vb. 1. a ciopârţi, a sfârteca, (pop. şi fam.) a căsăpi, (pop.) a dumica, (reg.) a crâm-poţi, a măcelări, (Mold., Bucov. şi Ban.) a ciocârti, (prin Mold.) a cârnosi, (prin Ban.) a cârti,(Mold. şi Bucov.) a hăcui. *(A ~ un animal, la tăiere.)* 2. (înv.) a (se) smăcina. *(Îi ~ carnea de pe el.)* 3. a sfârteca, (înv. şi rog.) a murseca. *(L-au ~ lupii.)* 4. a sfârteca. (înv. şi reg.) a spârcui. *(L-au ~ cu săbiile.)* 5. a (se) ferfeniţi, a (se) hărtăni, a (se) rupe, a (se) zdrenţui, (fam.) a (se) vărzui. *(*A'« *moi ~ caietul 1)* 6. a (se) găuri, a (se) rupe, a (se) uza, a (se) zdrenţui, (pop. şi fain.) a (se) flenduri. *(Haina i s-a ~ de lot.) 1.* a rupe, a spinteca, (înv.) a sparge. *(Îşi ~ hainele şi-şi smulgea părul.)* 8. a (se) zdrenţui, (reg.) a (se) petici, (prin Olt. şi Munt.) a (se) şofili. *(Cearşaful s-a ~.)*

SFÂŞIAT adj. 1. sfârtecat, (înv. şi reg.) mursecat. *(Om ~ de lupi.)* 2. sfârtecat, (înv. şi reg.) spârcuít. *(~ de săbii.)* 3. ferfeniţit, hăr-tănit, rupt, zdrenţăros, zdrenţuit, (pop. şi fam.) ferfeniţós. *(O carte ~.)* 4. găurit, rupt, uzat, zdrenţăros, zdrenţuit, (pop.) zdrenţós. *(U/*i *cerşetor cu hainele ~.)* 5. rupt, spintecat, (înv.) spart. *(După bătaie avea hainele ~.)* 6. zdrenţuit, (reg.) peticit. *(Cearşaf ~.)*

SFÂŞIERE s. 1. ciopârţire, sfârtecare, (pop. şi fam.) căsăpire, (Mold. Şi Bucov.) hăcuíre. *(~ unui animal, la tăiere.)* 2. sfârtecare, (înv. şi reg.) mursecáre. *(~ cuiva de către animalele sălbatice.)* 3. rupere, spintecare, spintecat. *(~ unui material textil.)*

SFÂŞIETÓR adj., adv. 1. adj. jalnic, tin-guios, tânguitor, (pop.) jeliíór, jeluitor, (înv.) lăcrâmós. *(Pltnsete ~.)* 2. adj. copleşitor, covârşitor. *(O impresiei.)* 3. adv. excepţional, extraordinar, grozav, nemaipomenit. *(O melodie ~ de tristă.)*

SFÂŞIETÚRĂ s. ruptură, spintecătură, (înv.) spărtură. *(~ l« o haină.)*

SFOARĂ s., adv. 1. s. (Ban., Transih. şi Bucov.) spagát, (Transilv. şi Maram.) şpárgă, (înv.) áţă. *(Un ghem de ~.)* 2. s. *(TEIIX.)* coardă, strună. *(~ a ferăstruului.)* 3. s. *(SPORT)* şpagat. *(~ în gimnastică.)* 4. adv. aţă, direct, drept, neocolit, (pop.) oblu. *(Merge ~ la el acasă.)*

sfoară s. v. FIR DE PLUMB. PR1PON.

síoiág s. v. MOLETE. MUCEGAI. MUCEr

ZEALĂ. MUŞIŢĂ. VIERME DE FĂINĂ.

sfoiegeálă s. v. MUCEGAI. MUCEZEALÁ.

MUŞIŢĂ.

sfoiegí vb. v. MUCEGAI. MUCEZI.

sfolegít adj. v. MUCED. MUCEGĂIT. MUCE-ZIT. SFRIJIT. SLAB.

sfoiegítadj., s. v. INCAPABIL. NECAPABIL.

NEPUTINCIOS. PRĂPĂDIT. SLĂBĂNOG.

SFOR s. fir. *(~ al* unei *apt tmgătoare.)*

sforar adj., s. v. INTRIGANT.

SFORĂI vb. 1. (rar) a ronhăi, (înv. şt reg.) a sforcăi, (reg.) a horeai, a horcăni, a horeotl, a pârsni, a sfornai, (Mold., Bucov. şi Maram.) a forai, (Mold. şi Bucov.) a horăl. *(Doarme adine şi ~ tare.)* 2. a forăi, a fornăl, (reg.) a necheza, a ţâfni. *(Caii ~.)*

SFORĂIÁLĂ s. 1. sforăit, sforăttură, (rar) sforăíre, (reg.) horcăiálă, horcăit, horcăitáră, (Mold. şi Bucov.) horăít, horăitúră. (/v unei *persoane.)* 2. fornăială, fornăit, sforăit, sforăi-tură. *(~ cailor.)*

sâorăíre s. v. SFORĂIÁLĂ. SFORĂIT. SFORĂITURĂ.

SFORĂÍT s. 1. sforăială, sforăituri, (rar) sforăíre, (reg.) horcăiálă, horcăit, horcăitáră, (Mold. şi Bucov.) horăít, horăitúră. f-«* ane. *persoane.)* 2. fornăială, fornăit, sforăială, sfo-răitură. *(~ cailor.)*

SFORĂITURĂ s. 1. sforăială, sforăit, (rar) sforăíre, (reg.) horcăiálă, horcăit, horcăitáră, (Mold. şi Bucov.) horăít, horăitúră. *(~ anei persoane.)* 2. fornăială, fornăit, sforăială, sforăit. *(~ cailor.)*

sforărie s. v. INTRIGĂ. MAŞIHAŢIE. UNELTIRE.

si'orcăí vb. v. SFORĂI.

SFORICÍCĂ s. sforişoară.

SFORIŞOÁRĂ s. sforicică.

sfornăí vb. v. FÂRNÂI. FONFAI. FORNĂL SFORĂI.

SFORŢA vb. 1. a se forţa, a se opinti, (Transilv.) a se tecărui. *(S-a ~ «4 Hd.it* bolovanul.)* 2. a se canoni, a se căzni, a se chinul, a se forţa, a se frământa, a se munci, a se năcăji, a se osteni, a se sili, a se strădui, a sa trudi, a se zbate, a se zbuciuma, (înv. şi pop.) a (se) nevoi, (pop.) a se sârgui, (reg.) a sa varpeli, (Mold.) a se strădănui, (înv.) a se învălui, a sa năsli, a (se) osârdnici, a (se) oslrdul, a sa volnici, (fig.) a se sfărâma. *(Se ~ să remloe problema.)* 3. a încerca, a se sili, a se strădui. *(Se ~ să-i clştige bunăvoinţa.)* 4. a (se) lupta. a se sili, a se strădui. *(Se ~ tă tmpledlce răul.)*

SFORŢARE s. 1. icnire, opinteală, opintire, (rar) opintitúră. *(Cu o ultimă ~ a tmptn» bolovanul.)* 2. cazná, chin, efort, forţare, muncă, osteneală, silinţă, strădanie, străduinţă, trudă, zbatere, (livr.) travaliu, (rar) străduiálă, stră-duíre, (pop.) canoneală, (reg.) ştrapáţ, (prin Munt.) morânceálă, (Mold. şi Transilv.) zoală, (înv.) căzníre, nevoínţă, osteninţă. sforţa, strădănuínţă, strădănuíre. *(~ lui a foit* fncií-*nunaiă de succes.)* 3. efort, încercare, osteneală, silinţă, strădanie, străduinţă. *(Toate ~* /HÍ *au fost zadarnice.)* 4. asiduitate. Insistenţă, perseverenţă, râvnă, silinţă, slrgulnţă, stăruinţă, strădanie, străduinţă, zel, (pop.) osírdle. *(~ demnă de laudă.)*

síórţă s. v. CAZNĂ. CHIN. DINAMISM. EFORT. ENERGIE. FORŢARE. FORŢĂ. IMPETUOZITATE. MUNCĂ. OSTENEALĂ PUTERE. ROBUSTEŢE. SFORŢARE. SILINŢĂ. STRĂDANIE, STRĂDUINŢĂ. TĂRIE. TRUDĂ. VIGOARE. VITALITATE. VLAGĂ. ZBATERE.

SFORZÁNDO adv. *(MUZ.)* sforzato. SFORZÁTO adv. *(MUZ.)* sforzando. SFRAGÍSTICĂ s. sigilografic *(~ este o disciplină auxiliară a istoriei.)*

sfrancioc róşn s. v. CODĂLBIŢĂ. sfranţ s. v. LUES. SIFILIS. SFRÉDEL s. 1. *(TEHN.)* burghiu, (reg.) bfrdie, bórăr, sticáiz, (prin Transilv.) şaitău. 2. *(TEHN.)* (pop.) spiţélnic. *(Cu ~ se faa găuri in capă/ina rofii.)* 3. *(ENTOM.)* sfre-deluş. *(~uí este omida fluturelui numit răchi-tar.)* 4. *(ASTRON.;* art.) (reg.) spiţélnicul (art.), câinele-míc, iezii-cáprei (pl.).

sfréíel s. v. BUCLĂ. BULBOACĂ. BULBOANĂ. CÂRLIONŢ. CREŢ. INEL. OCHI. ONDULAŢIE. ONDULĂ. SPIRALĂ. VAL. VALVÂRTEJ. VÂLTOARE. VÂRTEJ. VOLBURĂ. ZULUF.

sfredeláş s. v. BURGHIAS. OCHIUL-BOULUL PITULICE. SFREDELUŞ.

sfredeleáe s. v. BURGHLAŞ. OCHIUL-BOU-LUI. PITULICE. SFREDELUŞ.

sfredelccáş s. v. BURGHIAS. SFREDELUŞ.

sfredelecúţ s. v. BURGHIAS. SFREDELUŞ.

SFREDELÍ vb. a găuri, a perfora, a scobi, a străpunge, (inv. şi reg.) a petrece, a potrl-căli, (reg.) a găuni, a sfredeluşi, (Mold. şi Bucov.) a borteli, a borti, (prin Ban.) a butori, (OU.) a răzbici, (prin vestul Transilv.) a sclidirl. *(A ~ tnlr-un material dur.)*

sfredeli vb. v. ISCODI. SCRUTA.

SFREDELÍRE s. găurire, găurit, perforare, perforat, perforaţie, scobire, scobit, sfredelit, străpungere, străpuns, (reg.) găunire, (Mold. şl Bucov.) bortelíre. *(~ unui material dur.f*

SFREDELÍT adj. găurit, perforat, scobit, străpuns, (înv. şi reg.) potricălít, (Mold. şi Bucov.) bortelit, bortit. *(Metal ~.)*

SFREDELIT s. găurire, găurit, perforare, perforat, perforaţie, scobire, scobit, sfredelire, străpungere, străpuns, (reg.) găunire, (Mold. şi Bucov.) bortelíre. *(~ unui material dur.)* SFREDELITOR adj. 1. atent, cercetător, iscoditor, pătrunzător, scormonitor, scotocitor, scrutător, străpungător. *(0 privire ~ / ochi ~.)* 2. ager, clarvăzător, iscoditor, observator, pătrunzător, perspicace, scormonitof, scrutător, străbătător, subtil, (livr.) penetrant, sagace, (fig.) ascuţit. *(Un spirit ~.)*

sfredelitor adj. v. CHINUITOR. INTENS. PUTERNIC. STRĂPUNGĂTOR. VIOLENT. VIU.

sfredclitúră s. v. BUCLĂ. CÂRLIONŢ. CREŢ. INEL. ONDULAŢIE. ONDULĂ. VAL. ZULUF. sfredelul-mic s. v. BURGHIUL. sfredelul-pământului s. v. BURGHIUL. sfredelul rusaliilor s. v. STRAT DE RUSALII. TODORUSALE.

SFREDELÚŞ s. 1. *(TEHN.)* burghiaş, (reg.) sfredcláş, sfredeleác, sfredelecáş, sfrede-iecúţ. 2. *(ENTOM.)* sfredel. *(~ul esíe omida fluturelui numii răchitar.)*

sfredclúş s. v. CODOBATURĂ. OCHIUL-BOULUI. PITULICE. PRUNDAR. PRUNDAŞ.

síredeliisí vb. v. GĂURI. PERFORA. SCOBI. SFREDELI. STRĂPUNGE.

sfrenţíe s. v. LUES. SIFILIS.

sfrenţós adj., s. v. LUETIC. SIFILITIC.

SFRI.IÍ vb. a se chirci, a degenera, a se Închirci, a se pipernici, a se zgârci, (înv. şi reg.) a scădea, (reg.) a se izini, a se şiştăvi, (prin Ban.) a se niicicula, (Mold. şi Bucov.) a se pri-sári, (prin OH.) a se târcăvi. *(Planta s-a ~.)*

sfriji vb. v. SLĂBI.

SFRIJÍRE s. chircire, degenerare, închir-círe, pipernicire, (reg.) şiştăvírc. *(~ a unei plante.)*

SFRIJÍT adj. I. chircit, degenerat, închircit, nedezvoltat, pipernicit, pirpiriu, pricăjit,, prizărit, (rar) nevoiaş, slab, sterp, (înv. si reg.) scă7.út, (reg.) izinít, obídnic, pirnnicít,. pízghirít, răít, şiştáv, (prin Ban.) iniciculát, (prin Bucov. şi Transilv.) prilestít, (prin Olt.) tlrcav. *(Planta ~.)* 2. costeliv, jigărit, pipernicit, pirpiriu, prăpădit, prizărit, răpciugos, slab, slăbănog, uscat, uscăţiv, (rar) uscăciós, (înv.) mírşav, rău, sec, secăţíu, secăţív, (reg.) ogârjít, (Mold. şi Transilv.) pogârjít. *(Vită ~.)* 3. debil, delicat, firav, fragil, gingaş, pirpiriu, plăpând, prizărit, slab, slăbănog, slăbuţ, şubred, (pop.) piţigăiat, (înv. şi reg.) mírşav, ticălos, (reg.) gúbav, morângláv, (Munt. şi Transilv.) slghináş, (Munt. şi Olt.) şíştav. *(Un copil ~ / o constituţie ~.)* 4. slab, (pop. şi fam.) jigărit, pricăjit, (reg.) zálezít, (prin Munt. şi Oât.) sfoiegít. *(Ce om ~ !)*

SFRIJITÚRĂ s. chircitură, (înv. şi reg.) prizăritúră, (Bucov.) pipirig. *(O ~ de om.)*

sfrijjitúră s. v. SLĂBĂTURĂ.

SFRÂNCIÓC s. *(ORNIT.)* 1. *(Laninus excubitor)* bcrbeccl, lupul-vrăbiilor, (reg.) ber-becúţ, şoimúţ, ţăcăitoáre, capra-dracului. 2. *(Lanius coilurio)* (reg.) berbecél, codălbíţă, şofrán.

sfrunta vb. v. BRAVA. ÎNFRUNTA. SFIDA.

SFRUNTÁRE s. 1. provocare, sfidare. *(Aruncă cuiva o ~.)* 2. aroganţă, impertinenţă, insolenţă, măgărie, necuviinţă, neobFă-zare, neruşinare, obrăznicie, trufie, tupeu, (rar) scmeţíe, (livr.) morgă, prezumţie, (pop. şi fam.) ţífnă. *(E de* o *~ revoltătoare.)*

sfruntárc ş. v. ÎNFRUNTARE. SFIDARE,

SFRUNTAT adj. arogant, impertinent, insolent, ireverenţios, îndrăzneţ, necuviincios, neobrăzat, nerespectuos, neruşinat, obraznic, semeţ, sfidător, trufaş, ţanţoş, (livr.) prezumţios, (rar) neânfrânát, (pop. şi fam.) ţâfnós, (înv. şi reg.) ruşinat, (Transilv.) şulhétic, (înv.) nerti-şinós, (fam. fig.) botós. *(Un om ~.)*

sfúlger s. v. FULGER.

sfulgerá vb. v. FULGERA.

sfungátă s. v. JUMĂRI. OMLETĂ.

shímă s. v. FIGURĂ DE STIL. TROP.

SHÓRTHORN s. *(ZOOL.)* durham. *(~ este o rasă de taurine.)*

SIBILANT »dj. *(FON.)* siflant, şuierător. *(Consoană -~ / tunet ~.)*

SIBILÁNTĂ s. *(FON.)* siflantă, şuierătoare.

sIMll» ad|. v. ASCUNS. CRIPTIC. ENIGMATIC. MISTERIOS. OCULT, PREVESTITOR. PROFETIC. SECRET. TAINIC. VIZIONAR.

tibJlín adj. T. ASCUNS. CRIPTIC. ENIGMATIC. MISTERIOS. OCULT. PREVESTITOR. PROFETIC. SECRET. TAINIC. VIZIO-KAR.

slUlfaile adj. v. ASCUNS. CRIPTIC. ENIGMATIC. MISTERIOS. OCULT. PREVESTITOR. PBOFETIC. SECRET. TAINIC. VIZIONAR.

síblóg s. v. MIRODEA.

«teaménă s. v. SICOMOR.

SlCĂ s. *(BOT.; Statice gmelini)* (reg.) marchedon, garofiţă-de-máre, limba-bóului, lim-ba-péftelni.

■Mtlmté a. v. DERBEDEU. LEPĂDĂTURA. LICHEA. NETREBNIC. PUSLAMA. SCÂRNĂVÂE. SECĂTURĂ.

sícfal» adv. v. ANEVOIE. GREU.

sielilş s., adj. v. A\'AR. CALIC. ZGÂRCIT.

SICI s. armaş, vizir. (~ *la arşic, în jocul de arşice.)*

SICILIANA s. siciliancă.

SICILIÁNCĂ s. siciliana.

sUtslét 8. v. NECAZ. NEPĂCERE. SUPĂRARE.

elciií vb. v. DESCĂRCA. DEŞERTA. GOLI. SECA.

«teottnt s. v. DENUNŢĂTOR. PÂRÂTOR.

sksofantía s. v. DENUNŢ. DENUNŢARE.

SICOMOR s. *(BOT.; Ficus sycomorus)* (înv.) sicaménă.

SICÓZIS s. *(MED.)* foliculită profundă.

sEeră s. v. SCÂNTEIE.

sicriaş s. v. CASETĂ. CUTIOARĂ. CUTIUŢĂ. LĂDIŞOARĂ. LĂDIŢĂ.

slerinél s. v. LĂDIŞOARÁ. LĂDIŢĂ.

SICRÍU s. coşciug, (rar) sarcofag, (înv. şi pop.) raclă, (pop.) seândură, (reg.) brad, casă, (Transilv. şi Ban.) copârşéu, (prin Transilv.) Jgheab, (Transilv.) ladă, (Transilv. şi Maram.) sălaş, (Olt. ţi Transilv.) tron, (înv.) coş, (arg.) pardesiu de scínduri.

sSerfo s. v. COMODĂ. CUFĂR. CUTIE. DULAP. GARDEROB. LADĂ. SCRIN. SERTAR. ŞIFONIER.

sicriul léjjil s. v. CHIVOT.

slettrcálă s. v. ÎNJURĂTURĂ.

«IctSri vb. v. DRACUL ÎNJURA. OCĂRÎ.

íleeirisi vb. v. DRACUL ÎNJURA. OCĂRÎ.

•Uteéncă s. v. CLACĂ- ŞF.ZĂTOARE.

SIDEF s. (ieşit din uz) nácru. (înv.) pínin. *(Nasturi de ~.)*

SIDEFÍU adj. (rar) sidefós. *(Luciu ~.)*

sidefós adj. v. SIDEFIU.

sldér s. v. FIER.

SIDERAL adj. 1. astral, (rar) solar. *(În universul ~.)* 2. ceresc. *(Corpuri ~.)* 3. stelar, (Înv.) stelin. *(Lumină ~.)* 4. cosmic, Interplanetar, spaţial. *(Zbor ~; navă ~.)*

SIDERÍT s. *(MIN.)* sideroză.

siderotecníe s. v. SIDERURGIE.

SIDEROZĂ s. *(MIN.)* siderit.

SIDERURGIE s. (înv.) siderotecníe.

SIEMENS s. *(FIZ.)* mho. *(~ este o unitate de măsură pentru conductanfa electrică.)*

SIESTĂ s. tabiet, (înv.) paidós. *(A-şi face ~.)*

SÍFILIS s. *(MED.)* lues, (rar) verólă, (pop.) pădureţ, pierit, (înv. şi reg.) sfrariţ, sfrenţíe, (reg.) frénţie, mâncătúră, sfinţie, (prin Munt.) gubávíe, (Transilv.) şui, (înv.) frenţúş, mala-fréntă, sifilitic.

SIFILITIC adj., s. *(MED.)* luetic, (reg.) freuţít, gânceluít, (înv.) infrínt, malafranţát, sfrenţós.

sifilitic s. v. LUES. SIFILIS.

SIFLÁNT adj. *(FON.)* sibilant, şuierător. *(Consoană ~; sunet ~.)*

SIFLÁNTĂ s. *(FON.)* sibilantă, şuierătoare.

SIFON s. (pop.) apă gazoasă, (înv. şi reg.) sodă.

-ifonagíu s. v. SIFONAR.

SIFONÁR s. (rar) sifonagíu.

sifjhiartăríe s. v. CURELĂRIE.

sicj.iiartáu s. v. CURELAR.

si,,..i.iás adj. v. DEBIL. DELICAT. FIRAV. FRU.IL. GINGAŞ. PIRPIRIU. PLĂPÂND. PRIZĂRIT.

SFRIJIT. ■ SLAB. SLĂBĂNOG. SLĂBUŢ. ŞUBRED.

sighíâieă s. v. SĂDELCĂ.

SIGILA vb. a pecetlui. *(A ~ un colet.)*

SIGILARE s. pecetluire, pecetluit, sigilat. *(~ unui colet.)*

SIGILAT adj. pecetluit. *(Colet ~.)*

SIGILAT s. pecetluire, pecetluit, sigilare. *(~ unui colet.)*

SIGÍLIU s. pecete, ştampilă, (înv. şi reg.) pecetlár, (reg.) biag, ştémpel, ţii, (înv.)muhúr, pecétnic, péciu.

sigiliu s. v. ATRIBUT. CALITATE. CARACTER. CARACTERISTICĂ. ÎNSUŞIRE. NOTĂ. PARTICULARITATE. PROPRIETATE. SEMN. SPECIFIC. TRĂSĂTURĂ.

SIGILOGRAFIE s. sfragistică. *(~ este o disciplină auxiliară a istoriei.)*

signal s. v. FLUIERĂTURĂ. SEMNAL.

signalmént s. v. SEMNALMENT.

signatură s. v. ARMĂTURĂ. ARMURĂ.

signór s. v. CUCON. DOMN.

signóră s. v. CUCOANĂ. DOAMNĂ. MADAM.

SIGUR adj., adv. 1. adj. adevărat, aievea, autentic, cert, nescornit, netăgăduit, pozitiv, real, veridic, veritabil. *(Un lucru ~.)* 2. adj. categoric, cert, precis, (rar) neapărat. *(Vrea un răspuns ~.)* 3. adj. convins, încredinţat. *(E ~ că îl va înţelege.)* 4. adj. cert, (livr.) infailibil. (*Un procedeu ~.)* 5. adj. eficace, eficient. *(Un remediu ~.)* 6. adj. ferm, hotă-rit, neabătut, neşovăielnic, neşovăitor. *(Cu păţi ~.)* 7. adj. cert, inevitabil. *(Căderea ~ a oraşului.)* 8. adj. categoric, cert, evident, incontestabil, indiscutabil, necontestabil, ne-

contestat, nediscutabil, neândoielnic, neândoios, netăgăduit, vădit, (livr.) indubitabil, peremptoriu. *(A manifestat o superioritate ~.)* 9. adv. adevărat, cert, serios. *(– Aşa s-au intimplai lucrurile I – ~ ?)* 10. adv. indiscutabil, neapărat, negreşit, neândoielnic, neândoios, precis, (pop.) nesmintit. *(~ voi fi acolo la ora anunţată.)* 11. adv. absolut, bineânţeles, cert, desigur, fireşte, garantat, indiscutabil, natural, negreşit, neîndoielnic, neândoios, normal, precis. *(Crezi că vine azi? – ~ !)* 12. adj. adăpostit, apărat, ferit, ocrotit, păzit, protejat, (înv.) scutit. *(Un loc mai ~.)*

sigură vb. v. ASIGURA. ÎNCREDINŢA.

SIGURANŢĂ s. 1. apărare, asigurare, pază, protecţie, protejare, securitate. *(Măsuri de ~.)* 2. securitate, (înv.) sigurátie, siguritáte. *(Un sentiment de ~.)* 3. certitudine, convingere, credinţă, încredinţare, sentiment, (livr.) convicţiune. *(Am ~ că aşa se va inttmpla.)* 4. încredere, nădejde. *(Pot să am ~* in *voi?)* 5. fermitate, hotărâre. *(Vocea lui căpătă mai multă ~.)* 6. certitudine, (livr.) infailibilitate. *(~ unui remediu.)* 7. precizie. *(Dovedeşte o mare ~ In probele de /ir.)*

figurantă s. v. ADEVERINŢĂ. ASIGURARE. CHITANŢĂ. DOVADĂ. MĂRTURIE. RECIPISĂ.

sigurátie s. v. SECURITATE. SIGURANŢĂ.

sig.jripsí vb. v. ASIGURA. CONVINGE. GA li ANTA. ÎNCREDINŢA.

siguripsíre s. v. ASIGURARE. GARANTARE.

siguripsitór adj. v. ASIGURĂTOR.

sitjuritútc s. v. SECURITATE. SIGURANŢĂ.

sihastru adj. v. IZOLAT. RETRAS. SINGUR. SINGURATIC. SOLITAR.

SIHASTRU s. anahoret, ascet, eremit, pustnic, schimnic, (rar) schimonáh, (înv.) aschl-tác, aschiteán, monah, osélnic, schítnic. *(~uí trăieşte prin locuri pustii.)*

SIHĂSTRÉSC adj. ascetic, (rar) pustnicésu, schimnic, schimnicésc, (înv.) sihăstricésc. *(Violă ~.)*

SIHĂSTRÉŞTE adv. ascetic, (înv.) pustniceşte, schimnicéşte. *(Trăieşte ~.)*

SIHĂSTRÍ vb. a (se) pustnici, a (se) schimnici, (reg.) a (se) pustehiici. *(A ~ departe de lume.)*

-ihăstrí vb. v. IZOLA.

sihăstricésc adj. v. ASCETIC. SIHAS-TRESC.

SIHĂSTRÍE s. 1. ascetism, asceză, pustnicie, schimnicie, (rar) schimnicit. *(În vremea ~ lui.)* 2. (concr.) schimnicie, schit. *(Au ajuns la ~.)*

sihăstrie s. v. IZOLARE. PUSTIETATE. SINGURĂTATE.

SÍHLĂ s. hăţiş, (reg.) târaár, (prin Mold. şi Bucov.) sihléte. *(~ tntr-o pădure mai bătrtnă.)*

sihlă s. v. MOLID.

sihléte s. v. HĂŢIŞ. SIHLĂ.

sllabár s. v. ABECEDAR.

silabí vb v. BUCHERI. SILABISI.

SILÁBICadj. *(FON.)* plenison. *(Vocale ~.)*

silabire s. v. SILABISIRE. SILABISIT.

siiabisáţic s. v. SILABISIRE. SILABISIT.

SILABISI vb. a buchcri, (înv), a buchirisi. a siâabi, a slomni, a sloveni. *(A ~ un iert.)*

S1LABISÍRE s. silabisit, (înv.) silabire, silabisáţie, slomníre, sloveníre. *(~ unui text.)*

SILABISÂT s. silabisire, (înv.) silabire, silabisáţie, slomníre, sloveníre. (~ *unui text.)*

SÍLĂ s. 1. aversiune, dezgust, greaţă, îngre-ţoşare, oroare, repulsie, scirbă, (livr.) repugnantă, (rar) nesuferíre, (pop. şi fam.) lehamite. (lnv.(urî't, (pop. fig.) saţ. *(Simte o ~ de neânvins pentru orice.)* 2. constrângere, forţă, silnicie, violenţă, (livr.) servitute, (Ban.) sală-báríe, (înv.) nevoie, potrivnicíe. silinţă, silnicíre, strânsoáre, (fig.) presiune. *(Bunuri obţinute prin ~.)*

silă s. v. ABUZ. ARMATĂ. BATJOCORIRE. DUIUM. EXCES. FORŢĂ. GRĂMADĂ. MINUNE. MIRACOL. MULŢIME. NECINSTIRE. OASTE. OŞTIRE. POTOP. PUHOI. PUTERE. PUZDERIE. SAMAVOLNICIE. SILNICIE. SILUIRE. SUMEDENIE. TRUPE. VIOL. VIOLARE.

silenţios adj. v. LINIŞTIT. TĂCUT.

síléntiu s. v. LINIŞTE. TĂCERE.

SÍLEX s. *(M1N.)* cremene, (rcg.) beábe, beáncă, beúţă, bicáş.

sílfă s. v. SILFIDĂ.

SILFÂDĂ s. *(MITOL.)* (rar) sílfă.

sílhă s. v. PIN.

silhúi adj. AIUREA. AIURIT. BEZMETIC. DESCREIERAT. NEBUN. SMIK'l 1T. ŢICNIT. ZĂNATIC. ZĂPĂCIT. ZURLIU.

SILÍ vb. 1. a constrânge, a íace, a forţa, a obliga, (livr.) a soma, a violenta, (pop.) a silnici, (înv. şi reg.) a strânge, (prin Ban.(a ţipi, (tnv.) a asupri, a îndemna, a necesita, a pripi, a silui, a strlmtora, (fig.) a presa. *(7.-a ~ să eorbească.)* 2. a constrânge, a forţa, a nevoi, a obliga. *(Este ~ să...)* 3. a constrânge, a forţa, a obliga, a supune. *(A fost ~ ani întregi la un regim alimentar sever.)* 4. a condamna, a constrânge, a forţa, a obliga, a osândi. *(M-*a *~ la inactivitate.)* 5. a constrânge, a obliga, a reduce. *(L-a ~ la tăcere.)* 6. a forţa. (A'*u ~ piciorul.)* 7. a se canoni, a se căzni, a se chinui, a se forţa, a se frământa, a se munci, a se necăji, a se osteni, a se sforţa, a se strădui, a se trudi, a se zbate, a se zbuciuma, (înv. şi pop.) a (se) nevoi, (pop.) a se sârgui, (reg.) a se verpeli, (Mold.) a se strădănui, (înv.) a se învălui, a năsli, a (se) osârdnici, a (se) osârdui, a se volnici, (fig.) a se sfărâma. *(Se ~ ea sa rezolve problema.)* 8. a (se) lupta, a se sforţa, a se strădui. *(Se ~ să împiedice răul.) 9.* a căuta, a încerca, a se strădui, (pop.) a cerca, a se munci, a se osteni, a se trudi. *(~-te să fii amabil.)* li. a încerca, a se sforţa, a se strădui. *(Se ~ să-i câşlige bunăvoinţa.)*

sili vb. v. ASUPRI. BATJOCORI. EXPLOATA. GRĂBI. IUŢI. ÎMPILA. ÎMPOVĂRA. HĂPĂSTUI. NECINSTI. OPRIMA. OROPSI.

PERSECUTA. PRIGONI. SILUL TIRANIZA. URGISI. VIOLA. ZORI.

SILICAGÉL s. *(CHIM.)* gel de silice.

SILICATÁRE s. *(CONSTR.)* (rar*)* silica-tizáre.

silicalizáre s. v. SILICATÁRE.

S1LÍCĂ s. *(CONST)!.)* dinas. *(~ este o cărămidă refractară silicioasă.)*

SILÍCE s. *(CHIM.)* bioxid de siliciu.

SILIC1ÉRE s. *(TEIIN.)* (rar) silicizáre.

siliciíieáre s. v. SILICIFIERE.

SILICIFIÉRE s. *(CHIM.)* (rar) siliciíieáre.

silieizáre s. v. SILICIERE.

SII.ÍNŢĂ s. 1. caznă, chin, efort, forţare, muncă, osteneală, sforţare, strădanie, străduinţă, trudă, zbatere, (livr.) travaliu, (rar) stráduiálă, străduíre, (pop.) canoneală, (rcg.) ştrapáţ, (prin Mui.t.) morânceálă, (Mold. şi Transilv) yoálă. (înv.) căznírc, ncvoínţă, ostenfuţă. sfórţă, strădanii ínţă, slrădămiíre. *(*~ ni a fost încununată de succes.)* 2. efort, mcercare, osteneală, sforţare, strădanie, străduinţă. *(Toate ~ lui au fost zadarnice.) 3.* asiduitate, insistenţă, perseverenţă, râvnă. sforţare, sârguinţă, stăruinţă, strădanie, străduinţă, *zel,* (pop.) osírdie. *(~ !ui s-a dovedit fructuoasă.)* 4. hărnicie, râvnă, sârguinţă, strădanie, străduinţă, vrednicie, zel, (pop.) sârg, (înv.) activitate, diligentă. *(E í/e admirat ~ lui.)*

silinţă s. v. CONSTRÂNGERE. FORŢĂ. SILĂ, SILNICIE. VIOLENŢĂ,

SILÂRE s. constrângere. forţare, obligare, (livr.) somare, violeatáre, (înv.) asuprire, siluire. *(~ cuiva să faeă ceva.)*

silice s. v. ARIE. ARMAN. IMAS. IZLAZ. PĂŞUNE. VATRĂ.

SILÍT adj. 1. forţat, impus, silnic. *(Muncă ~.)* 2. afectat, artificial, căutat, fals, forţat, nefiresc, nenatural, nesincer, prefăcut, silnic, studiat, teatral, (rar) tcatralíst. *(Gesturi ~; atitudine ~.)*

silit adj. v. GRABNIC. GRĂBIT. IUTE. ÎNTINS. PRECIPITAT. RAPID. REPEDE. REPEZIT. ZORIT.

SILITOR adj. 1. activ, harnic, muncitor, neobosit, neostenit, sârguincios, sârgui tor, vrednic,' zelos, (livr.) laborios, (rar) lucrător, spornic, strădálnic, strădui tor, (reg.) abătă-tór, (prin vestul Transilv.) báur, (Transilv. şi Ban.) pórav, (Mold. şi Bucov.) robáci, (prin Olt. şi Ban.) sî'rnic, (înv.) diligent, nepregetát, nepregetătór, nevoitor, râvnáci, râvnitór, (înv. fig.) neadormit. *(Un om extrem de ~.)* 2. asiduu, insistent, perseverent, sârguincios, sâr-guitor, stăruitor, susţinut, tenace, zelos. *(Eforturi ~.)*

silitor adj. v. ACTIV. ÎNCOATIV.

silítră s. v. ALICĂ AZOTAT DE POTASIU. CHIBRIT. PRAF DE PUŞCĂ. PULBERE. SALPETRU. SALPETRU DE INDIA.

SILNIC adj. 1. forţat, impus, silii. *(Muncii ~.) Zi* brutal, forţat, violent. *(Mijloace ~.)* 3. abuziv, arbiti'ar, despotic, excesiv, sania-"\olnic, samavolnicesc, (înv.) volnic. *(Măsuri ~.)*, 4. afectat, artificial, căutat, fals, forţai, nefiresc, nenatural, nesincer, prefăcut, silit,

silvoíz s. v. DULCEAŢĂ. MAGIUN. SILVOSTÉPĂ s. *(GEOGR.)* antestepă. *(~ se află intre pădure şi stepă.)* SÍMA s. *(GEOL.)* pirosfera. simandicos adj. v. ALES. ARISTOCRAT. ARISTOCRATIC. BUN. CONSIDERABIL. DISTINS. ILUSTRU. ÎNALT. MARE. NOBIL. RIDICAT.

SIMBOL s. I. însemn, semn. *(Sceptrul era ~ puterii domnitorului.)* 2. emblemă, (rar) atribut, (înv. fig.) pecete. *(~ unei mărci de fabrică.)* 3. figură, imagine. *(Un ~ reprezen-ttnd...)* 4. reprezentare, (înv.) chip. *(Albul e ~ nevinovăţiei.)* 5. *(BIS.) simbolul credinţei* = crezul (art.), (livr.) credo, (înv.) credinţă. SIMBOLIC adj. alegoric. *(O imagine ~.)* SIMBOLICĂ s. simbolistică. SIMBOLISTICĂ s. simbolică. SIMBOLIZA vb. 1. a întruchipa, a reprezenta, (înv.) a închipa. *(Ce ~ acest semn?)* 2. a închipui, a înfăţişa, a reprezenta, a semnifica. *(Acesle romburi ~...)* 3. a reprezenta, (înv.) a semna. *(Inorogul ~ moartea.)* 4. a incarna, a întruchipa, a întrupa, a personifica, a reprezenta, (înv.) a închipa. *(El ~ forţa brutală.)* 5. a însemna, a semnifica, a spune, (înv.) a semna. *(Această poreclă nu ~ nimic.)*

SIMBOLIZARE s. incarnare, întruchipare, întrupare, personificare, reprezentare, (înv.) personificáţie. (~ *răului.)*

simbriás s. v. ANGAJAT. MERCENAR. SALARIAT. SLUJBAŞ.

simbrie s. v. ARENDĂ. ASOCIAŢIE. ASOCIERE. CHIRIE. ÎNTOVĂRĂŞIRE. LEAFĂ. LOCAŢIE. RĂSPLATĂ. RECOMPENSĂ. REMUNERAŢIE. RETRIBUŢIE. SALARIU. TOVĂRĂŞIE.

simbrioáră s. v. LEFUŞOARĂ. simbriót s. v. MERCENAR. SIMETRIC adj. armonios, concordant, echilibrat, proporţionat, regulat. *(Un ansamblu ~; trăsături ~.)*

SIMETRÍE s. 1. armonie, concordanţă, echilibru, potrivire, proporţie, proporţionall-tate, (fig.) simfonie. *(O perfectă ~ a elementelor unui ansamblu.)* 2. *(MAT.)* corespondenţă. *(~ unghiurilor.)*

simfonic adj. v. ARMONIOS. MELODIC. MELODIOS. MUZICAL. SONOR. UNDUIOS. simfonie s. v. ACORD. ARANJAMENT. ARMONIE. COMBINAŢIE. CONCORDANŢĂ. CONTRACT. CONVENŢIE. ECHILIBRU. ÎNŢELEGERE. ÎNVOIALĂ. ÎNVOIRE. LE-GĂMÂNT. PACT. POTRIVIRE. PROPORŢIE. PROPORŢIONALITATE. SIMETRIE. TRANZACŢIE.

simfonisí vb. v. CONVENI. ÎNŢELEGE. ÎNVOI, símie s. v. MAIMUŢĂ. simigerie s. v. COVRIGĂRIE. simigiu s. v. COVRIGAR. SIMILAR adj. analog, apropiat, asemănător, asemenea, corespondent, înrudit, (înv.) asemănat, podóbnic, semănător. *(Două lucruri*

SIMILARITATE s. afinitate, analogie, apropiere, asemănare, concordanţă, corespondenţă, înrudire, potriveală, potrivire, similitudine, (înv. şi reg.) semuiálă, (reg.) semeniş, (înv.) potróz, semănáre, semănătură, semuíre. *(Exista o evidentă ~ intre aceste elemente.)* SIMILITUDINE s. 1. afinitate, analogic, apropiere, asemănare, concordanţă, correspondent ă, înrudire, potriveală, potrivire, similaritate, (înv. şi reg.) semuiálă, (reg.) semeniş, (înv.) potróz, semănáre, semănătură, semuíre. *(Exista o evidentă ~ intre aceste elemente.)* 2. *(MAT.)* asemănare.

SIMINICHÍE s. (*FARM.)* senă. *(Ceai de~.)*

S1MINÓC s. *(BOT.; Heliclmjsum arena-rium)* (reg.) mărgică.

siminóc s. v. PARPIAN.

simit s. v. SUSAN.

SIMPATETIC adj. sugestiv.

SIMPATIC adj. agreabil, nostim, plăcut, (înv. şi pop.) nurliu. (*Un om ~.)*

SIMPATÍE s. afecţiune, ataşament, (fig.) slăbiciune, (înv. fig.) plecare. *(Simte o deosebită ~ pentru...)*

SIMPATIZA vb. a agrea, a-i plăcea. (*Îl ~ pentru însuşirile lui.)*

simpatriót s. v. COMPATRIOT. CONAŢIONAL.

SIMPLICITATE s. 1. modestie, simplitate, sobrietate. *(~ in îmbrăcăminte.)* 2. simplitate. *(~ expresiei.)* 3. modestie, simplitate, (înv.) prostie, prostime. *(~ condiţiei cuiva.)* 4. credulitate, naivitate, simplitate. *(~ şi neştiinţa lui.)*

SIMPLIFICA vb. (*MAT.)* a reduce, (înv.) a reduţirui, a scurta. (*A ~* o *fracţie.)*

simplifica vb. v. SCHEMATIZA.

SIMPLIFICARE s. *(MAT.)* reducere, reducţie, (înv.) simplificáţie. (*~ a unei fracţii.)*

simplificare s. v. SCHEMATIZARE.

SIMPLIFICAT adj. schematic. *(Reprezentare ~.)*

simplificat adj. v. SCHEMATIZAT.

simplificáţie s. v. REDUCERE:. REDUCŢIE. SIMPLIFICARE.

SIMPLITATE s. 1. facilitate, înlesnire, uşurinţă, (rar) lesniciúne, uşurătate, uşuríme. (*~ rezolvării unei probleme.)* 2.modestie, simplicitate, sobrietate. *(~ în îmbrăcăminte.)* 3. simplicitate. *(~ expresiei.)* 4.

degajare, dezinvoltură, firesc, naturaleţe, spontaneitate, (livr.) nonşalanţă, (rar) natural, (înv.) naturalitáte. *(O mare ~ în comportarea cuiva.)* 5. modestie, simplicitate, (înv.) prostie, prostime. *(~ condiţiei cuiva.)* 6. credulitate, naivitate, simplicitate. *(~ şi neştiinţa lui.)*

SÍMPLU adj., s. 1. adj. curat, neamestecat, pur. *(O substanţă ~; un corp ~.)* 2. adj. gol, (înv. şi reg.) sec. *(A mtncat pline ~.)* 3. adj. *(LINGV.)* (înv.) prost. *(Cuvinte compuse şi cuvinte ~.)* 4. adj. neâncărcat. *(0 ornamentaţie ~.)* 5. adj. neâmpodobit, neornat, (înv.) sadea (invar.), sadética (invar.). *(O fotă ~.)* €. adj. sobru. *(îmbrăcăminte ~.)* 7. adj. neevo-iuat, primitiv, rudimentar, (înv.) prost. *(Lan-*

ţul fiinţelor începe de la cea mai ~ vieţuitoare.) 8. adj. natural, (livr.) frust. *(Un aspect ~.)* 9. adj. elementar. *(Un calcul ~.)* 10. adj. elementar, primar, rudimentar. *(Noţiuni ~ asupra...)* 11. adj. facil, necomplicat, nedi-ficil, uşor. *(Un procedeu ~;* o *treabă ~.)* 12. adj. accesibil, elementar, uşor. *(Cunoştinţe cât mai ~ pentru cei mici.)* 13. adj. degajat, dezinvolt, firesc, natural, neafectat, neartificial, necăutat, neprefăcut, nesilit, nestu-diat, spontan, (livr.) nonşalant, (înv.) prostá-tic. *(O atitudine ~; cu gesturi ~.)* 14. adj. familiar, obişnuit. *(Stil ~.)* 15. adj. modest, umil, (înv. şi pop.) prost, (înv.) prostátic. *(De condiţii ~.)* 16. adj. modest, neânsemnat, umil. *(Un funcţionar ~ de bancă.)* 17. adj. modest, nepretenţios. *(Un restaurant ~.)* 18. adj. modest, sărac, sărăcăcios. *(O nuntă ~.)* 19. adj., s. ignorant, incult, necultivat, neinstruit, neânvăţat, prost, (livr.) agramat, ignar, (înv.) gros, neabeţedát. *(Om ~.)*

SIMPTOM s. manifestare, semn. *(Are ~ de nebunie.)*

simptomatic adj. v. ACCIDENTAL. CARACTERISTIC. INCIDENTAL. ÎNTÂMPLĂTOR. OCAZIONAL. SEMNIFICATIV. SPORADIC.

SIMPTOMATOLOGIE s. *(MED.)* semiologie, semiotică, (înv.) patognomónică. patogno-monie.

SIMŢ s. 1. *(FIZIOL.)* (rar) sens, (înv.) simţire. *(~ văzului, auzului.)* 2. (la pi.) erotism, senzualism, senzualitate, (rar) sexualísm, (înv.) simţualísm, simţualitáte. *(O viaţă dominată de ~.)* 3. instinct. *(~ de conservare.)* 4. acuitate, aplecare, aptitudine, înclinare, înclinaţie. *(Are un profund ~ pentru nuanţe.)*

simţ s. v. ACCEPŢIE. CONŢINUT. ÎNSEMNARE. ÎNŢELES. PASIUNE. SEMNIFICAŢIE. SENS. SENTIMENT. SIMŢIRE. VALOARE.

SIMŢĂMÂNT s. 1. sentiment, simţire. *(Un ~ delicat.)* 2. sentiment, (înv.) simţiciúne. *(Are un ~ ciudat.)*

SIMŢÍ vb. 1. a percepe. *(A ~ un miros plăcut.)* 2. a adulmeca. *(L-au ~ clinii.)* 3. a avea. *(~ ameţeli.)* 4. a încerca, a trăi. *(A ~ un sentiment de jenă.)* 5. a anticipa, a intui, a presimţi, (fig.) a mirosi. *(A ~ ceea ce avea să se întâmple.)* 6. a se repercuta, a se resimţi. *(Unele efecte se ~ până la el.)*

simţíbil adj. v. SENSIBIL.

simţibilitáte s. v. SENSIBILITĂŢI..

simţiciós adj. v. SENSIBIL.

simţiciúne s. v. SENSIBILITATE. SENTIMENT. SIMŢĂMÂNT.

SIMŢÍRE s. 1. sentiment, simţământ. *(O ~ delicată.)* 2. emotivitate, impresionabilitate, sensibilitate. *(Artist de o mare ~.)* 3. pasiune, sentiment, (livr.) patos, (înv.) simţ. *(A clntal cu ~.)*

simţire s. v. BUN-SIMŢ. SENSIBILITATE. SIMŢ.

simţitáte s. v. SENSIBILITATE.

simţitívă s. v. MIMOZĂ. SENZITIVĂ.

simţitoare s. v. MIMOZĂ. SENZITIVĂ

SIMŢITOR adj. 1. emotiv, impresionabil, sensibil, *(Fire ~; om ~.)* 2. apreciabil, categoric, considerabil, evident, important, însemnat, mare, sensibil, vădit. *(O ameliorare ~ a stării bolnavului.)*

simţitor adj. v. DUIOS. EMOŢIONANT. IMPRESIONANT. ÎNDUIOŞĂTOR. MIŞCĂTOR. PATETIC. RĂSCOLITOR. TULBURĂTOR. VIBRANT. simţivără s. v. PIŢIGOI. simţuál adj. v. SENZUAL. simţualísm s. v. EROTISM. SENZUALISM. SENZUALITATE. SIMŢURI.

simţualitáte s. v. EROTISM. SENZUALISM. SENZUALITATE. SIMŢURI.

SIMULA vb. 1. a se face, a se preface, (reg.) a se marghioli, (înv.) a se făţarnici. (~ *că e nebun.)* 2. (rar) a mima. *(Unris care ~ veselia.)* simulacru s. v. DIVINITATE. DUMNEZEU. IDOL. ZEITATE. ZEU.

simulant s. v. PREFĂCUT. SIMULATOR. SIMULARE s. prefăcătorie, simulaţie, (înv.) prefăcánie. *(E* o *simplă ~.)*

SIMULAT adj. prefăcut. *(O căinfă ~.)* SIMULATOR s. prefăcut, (rar) simulant. *(E un ~ ordinar.)*

SIMULAŢIE s. prefăcătorie, simulare, (înv.) prefăcánie. *(E* o *simplă ~.)*

SIMULTAN adj., adv. 1. adj. concomitent, paralel, sincron, sincronic. *(Fenomene ~.)* 2. adv. concomitent, paralel, totdeodată, totodată, (înv.) împreună. *(~ să începem şi aprovi-zionaiea.)* 3. adv. concomitent, odată, (pop.) deodată. *(Vorbesc ~.)*

SIMULTANEITATE s. concomitenţă, paralelism, sincronism. (~ *desfăşurării unor fenomene.)*

sin s. v. CUTĂ. GOLF. ÎNCREŢITURĂ. PLIU. ŞOPRON.

SINAGOGĂ s. *(BIS.)* templu, (rar) havră. *{Mozaicii merg simbătă* ta ~.)

sinanstroíie s. v. ANTURAJ. COMPANIE. SOCIETATE. TOVĂRĂŞIE.

SINARMONÍE s. *(FON.)* sinarmonism, armonic vocalică.

SINAKMONÍSM s. *(FON.)* sinarmonie, armonie vocalică.

SINAXÁR s. *(BIS.)* minologhion, (rar) egéndă. sinălău s. v. CIOPLITOARE. CUŢITOAIE. sinăluí vb. v. CUŢITOI. SINCAÍNĂ s. *(FARM.)* novocaină, pro-caină.

SÍNCER adj., adv. 1. adj. adevărat, real. *(Un sentiment de ~ admiraţie.) Z.* adj. cinstit, neprefăcut, (livr.) franc, leal, loial, (înv.) nelă-ţărít, prost, (fig.) deschis. *(O fire~.) S.* adv. deschis, direct, făţiş, franc, (înv.) aievea, ave-dére, (fig.) neted, verde. *(1-a spus ~ toi ce avea de spus.)*

sincerlcă s. v. BURUIANA-SURPĂTURII. SINCERITATE s. cinste, (livr.) francheţe, lealitate, loialitate, (înv.) sadacát. *(E de-o ~ dezarmantă.)*

sincerităţi s. pi. v. CONFESIUNI-:. CONFIDENŢĂ. DESTĂINUIRE. DEZVĂLUIRE. MĂRTURISIREA SPOVEDANIE.

SINCHISEÁLĂ s. atenţie, grijă, interes, preocupare, sinchisire, sinchisit, (pop.) păsare, (înv., în Ban. şi Transilv.) câştígă. *(Fără nici* o *~ pentru...)*

SINCHISI vb. 1. a se îngrijora, a se nelinişti, a-i păsa, (prin Mold.) a bindisi. *(Sa se ~ de nimeni.)* 2. a (se) interesa, a-i păsa. *(:\'u se ~ de nimic.)*

sinchisi vb. v. DERANJA. INCOMODA. ÎNCURCA. JENA. STINGHERI. STÂNJENL SUPĂRA. TULBURA.

SINCHISÍRE s. atenţie, grijă, interes, preocupare, sinchiscală, sinchisit, (pop.) păsare, (înv., în Ban şi Transilv.) eâştígâ. *(Fără nici o ~ pentru...)*

SINCHISÍT s. alenlie, grijă, interes, preocupare, sinchiseală, sinchisire, (pop.) păsare, (înv., in Ban. şi Transilv.) câştígă. *(Fără nici un ~ pentru...)*

SINCIPUT s. *(ANAT.)* creştet, vertex, (pop. şi fam.) scăfârhe, (Ban. şi vestul Olt.) teme.

SINCOPAT adj. 1. ritmic. *(Muzică ~.*; 2. sacadat. *(Ritm ~ al versurilor.)*

SINCRETIC adj. (rar) sincretístic. *(Fenomen ~.)*

sincretístic adj. v. SINCRETIC. SINCROCICLOTRÓN s. *(FU.)* fazotron. SINCRON adj. concomitent, paralel, simultan, sincronic. *(Fenomene ~.)*

SINCRONIC adj. 1. concomitent, paralel, simultan, sincron. *(Fenomene ~.)* 2. neistoric, static. *(O cercetare ~.)*

SINCRONÍE s. (rar) sincronitáte. *(~ unor fenomene.)*

SINCRONÍSM s. concomitentă, paralelism, simultaneitate. *(~ desfăşurării unor fenomene.)*

sincronitáte s. v. SINCRONIE. SINDESMOLOGÍE s. artrologie. sindiatémnusă s. v. COSECANTĂ. sindicá vb. v. SINDICALIZA. SINDICALISM s. *(POLITICĂ)* anarho-sindicalism.

SINDICALIZA vb. (rar) a (se) sindica. siueálă s. v. ALBASTRU. ALBĂSTREALĂ,, ALBĂSTRIME. AZUR. CLARIATE. LIMPEZIME. SENINĂTATE. ULTRAMARIV. sínec s. v. ZORI. sinecá vb. v. ÎNCHINA. RUGA. SINÉDRIU s. sanhedrin. *(~ era tribunal penal la vechii evrei.)* síneş s. v. REGINĂ.

sinet s. v. ACT. ADEVERINŢĂ. CAMBIE.. CHITANŢĂ. DOCUMENT. DOVADĂ. HÂR-TIE. HRISOV. IZVOR.ÎNSCR1S. MĂRTURIE. PIESĂ. POLIŢĂ. RECIPISĂ. TRATĂ. sineţár s. v. ARMURIER, sineţáş s. v. PUŞCAŞ. siugíít s. v. SENAT. singlític s. v. SENATOR. siagráf s. v. AUTOB$_s$

SINGULAR adj., s. 1. adj. individual. *(Un efort ~.)* 2. adj., s. *(GRAM.)* (inv.) singuratic, singurit. *(Numărul~.)* 3. adj. aparte, deosebit, individual, neobişnuit, special, (livr.) insoiít. *(Un caz~.)* 4. adj. bizar, ciudat, curios, excentric, extravagant, fantasmagoric, fantezist, inexplicabil, insolit, năstruşnic, neobişnuit, original, paradoxal, straniu, (livr.) abracadabrant, (rar) străin, (pop.) pidósnic, pocit, poznaş, (Mold.) deşănţat, (Transilv., Ban. şi Olt.) şod, (înv.) ciudós, (grecism înv.) paraxín, (fam.) sanchíu, (fam. fig.) fistichiu, întors, sucii, trăsnit. *(Ce chestie ~ !)*

si.ig.ilaritáte s. v. BAZACONIE. BIZARERIE. BÂZDÂGANIE. CIUDĂŢENIE. CURIOZITATE. DRĂCIE. DRĂCOVENIE. MINU-. NAŢIE. NĂSTRUŞNICIE. NĂZDRĂVĂNIE. POZNĂ.

SINGULARIZA vb. I. a (se) individualiza, a (se) izola. *(A ~ însuşirile unui fenomen.)* 2. a se deosebi, a se distinge, a se evidenţia, a se ilustra, a se remarca, (înv.) a se însemna, a se semnala, a se vesti. *(Prin ce*

sa ~ interpretând sa?)

SINGULARIZARE s. individualizare, izolare. *(~ din ansamblu.)*

SÍNGUR adj., pron., adv. 1. adj. neinsoţit, (înv.) salt. *(A venit ~ ia el.)* 2. adj. unic, (înv.) singuratic. *(~ la părinţi; a mai rămas un ~ exemplar.)* 3. pron. însumi. *(Eu ~ am observat aceasta.)* 4. adv. doar, exclusiv, numai. *(~ el m-a înţeles.)* 5. adj. izolat, retras, singuratic, solitar, (rar) însingurat, (înv.) retirát, (fig.) sihastru. *(Un om ~; trăieşte ~.)* 6. adj. pustiu, stingher. *(A rămas ~ pe lume.)* 7. adj. *(BOT.)* solitar, unic. *(Flori ~; frunze ~.)* 8. adj. izolat, pribeag, rătăcit, răzleţ, singuratic, solitar. (*Se uita la un nor ~.)*

SINGURATIC adj. 1. izolat, retras, singur, solitar, (rar) însingurat, (inv.) retirát, (fig.) sihastru. *(Un om ~; trăieşte ~.)* 2. izolat, pribeag, rătăcit, răzleţ, singur, solitar. *(Se uita la un nor ~.)* 3. ascuns, dosit, dosnic, ferit, izolat, lăturalnic, retras, tainic, tăinuit, (rar*)* lăturaş, (înv. şi reg.) săcrét, (reg.(lătu-ríş. *(În ungherul cel mai ~.)*

singuratic adj. v. SINGUR. UNIC.

singuratic adj., s. v. SINGULAR.

singuratic s. v. SOLITAR.

SINGURĂTATE s. 1. izolare, (livr.) solitudine, (rar) însingurare, (fig.) schimnicíe, sihăstrie. *(Trăia într-o ~ deplină.)* 2. pustietate, (fig.) sihăstrie. *(Era* o *~ totală.)*

singurit adj., s. v. SINGULAR.

sinhariticon s. v. FELICITARE.

sini vb. v. ALBAŞTRI.

siníce s. v. BANIŢĂ. DUBLU-DECALITRU.

sinicliúsion s. v. CASĂ. CĂSĂTORIE. CĂSNICIE. MENAJ.

sinidisis s. v. CONŞTIINŢĂ. CUGET. GÂN-DIRE. SPIRIT. SUFLET.

sinilí vb. v. ALBAŞTRI.

sinilíu adj. v. ALBĂSTRIU. ALBĂSTRUI.

sinisforá s. v. CHETĂ. COLECTĂ. CONTRIBUŢIE. COTIZAŢIE. OBOL.

SINISTRAT adj. calamitat. *(Populaţie ~.)*

SINÍSTRU adj., s. 1. adj. funebru, jalnic, lugubru, macabru, sumbru. *(O atmosferă ~.)* 2. adj. fatal, funest, nefast, sumbru, (pop.) pocit. *(O presimţire ~.) 3.* adj. dezgustător, greţos, oribil, scârbos. *(Un rinjet ~.)* 4. s. calamitate, catastrofă, dezastru, flagel, grozăvie, năpastă nenorocire, pacoste, potop, prăpăd, pustiire, urgie, (înv. şi pop.) prăpá-dénie, (pop.) blestem, mâníe, potopénie, topé-nie, (înv. şi reg.) pustieşág, pustiit, sodóm, (reg.) prăpădeálă, (inv.) pierzare, pustiiciúne, (fig.) pirjól, plagă. *(Un adevărat ~ s-a abătui asupra lor.)*

siniubíre s. v. EGOISM.

SINOD s. *(BIS.)* conciliu, sobor. *(~ ecumenic.)*

SINODAL adj. *(BIS.)* sinodic, (inv.) sino-dicésc, sobórnic, sobornicesc. *(Adunare ~.*,)

SINÓDIC adj. *(BIS.)* sinodal, (înv.) sino-dicésc, sobórnic, sobornicesc. *(Adunare ~.*)

sinodicésc adj. v. SINODAL. SINODIC.

SINONIM adj. *(LINGV.)* identic, sinonimic. *(Sensuri al unor cuvinte ~.)*

SINONIMIC adj. *(LINGV.)* identic, sinonim. *(Sensuri ~.)*

sinonimică s. v. SINONIMIE.

SINONIMÍE s. *(LINGV.)* (rar) sinonimică, (înv.) sinonimitáte. *(~ existentă între două cuvinte.)*

sinonimitáte s. v. SINONIMIE.

sinópsă s. v. COMPENDIU. CONSPECT. PRESCURTARE. REZUMAT.

sinoriáş adj. v. ALĂTURAT. ÎNVECINAT. VECIN.

sinorisí vb. v. ÎNVECINA. MĂRGINI.

SINTERIZÁRE s. *(TEHN.)* concreţiona-re. *(~ unor pulberi metalice.)*

SINTETIC adj. concis, rezumativ, succint, sumar, (înv.) rezumătór. *(O descriere ~.)*

SINTETIZA vb. a recapitula, a rezuma, (înv.) a recapitului. *(Să ~ cele spuse.)*

SINTETIZARE s. recapitulare, rezumare, (înv.) recapituláţie. *(~ celor spuse mai înainte.)*

SINTEZĂ s. rezumat. *(Si-a alcătuit o ~ din cele citite.)*

SINTONIE s. *(FIZ.)* acord.

SINTONIZÁ vb. *(FIZ.)* a acorda.

SINTONIZARE s. *(FIZ.)* acordare. *(~ unui aparat.)*

sinucid s. v. SINUCIDERE. SINUCIGAŞ.

SINUCÍDE vb. a se omori, (rar) a se ucide, (Transilv. şi Maram.) a se sodomi. *(Oare de c» s-a ~ ?)*

SINUCIDERE s. (livr.) suicid, (inv.) sinucid.

SINUCIGAŞ s. (astăzi rar) suicid, (înv.) sinucid.

SINUOS adj. cotit, întortocheat, sucit, şer-puit, şerpuitor, (rar) şerpuind, (înv. şi reg.) şovăit, (inv.) serpentin. *(Un drum ~.)*

sinuos adj. v. COMPLICAT.

SINUOZITATE s. 1. cot, cotitură, curbă, întorsătură, întortochetură, ocol, răsuci tură, serpentină, şerpuire, şerpuitură, (rar) îndoi-túră, (pop.) cirrneálă, cârnitúră, întorsúră. sucitúră,'(Olt. şi Ban.) covéi. *(~ a unui drum.)* 2. cot, cotitură, meandru, şerpuitură, (reg.) taólă. *(~ a unei ape.)* 3. neregularitate, ondu-laţie. *(~ ile unui teren.)*

SINUSOIDAL adj. *(MAT., FIZ.)* armonic. *(Mărime periodică ~.)*

sip s. v. CEP.

sípcă s. v. PORTŢIGARET. ŢIGARET. ŢIGARETĂ.

sipeciór s. v. SIPEŢEL.

SÍPET s. (Ban.) ormán. *(~ înflorat.)*

sipet s. v. CUFĂR. LADĂ.

sipetáş s. v. SIPEŢEL.

SIPEŢEL s. (rar) sipeciór, (înv.) sipetáş. *(Un ~ înflorat.)*

SIPÍCĂ s. *(BOT.) 1. (Cephalaria transsil-vanica)* (reg.) bărburél. 2. *(Scabiosa ochroleu-ca)* (reg.) rúeni (pl.), năsturas-de-búbe.

sipíeă s. v. MĂCEŞ. MUSCÁTUL-DRACU-LUI. SIRINDERICĂ. TRANDAFIR SĂLBATIC.

SÍRE s. maiestate. *(Ia seama, ~ !)*

sireaci adv. v. ADICĂ- ANUME.

SIREÁP adj. aprig, focos, nestăpânit, sălbatic, vijelios, (înv.) zmeiós. (*Un cal ~.)*

sireáp adj. v. NEDOMESTICIT. PRIMITIV.

sircáp adj., adv. v. APRIG. ASPRU. BARBAR. BRUTAL. CÂINOS. CRÂNCEN. CRUD. CRUNT. CUMPLIT. FEROCE. FIOROS. HAIN. INUMAN. NECRUŢĂTOR. NEIERTĂTOR. NEÂMBLÂNZIT. NEÂNDUPLECAT. NEÂNDURAT. NEÂNDURĂTOR. NEMILOS. NEOMENOS. NEUMAN. RĂU. SĂLBATIC. SlNGEROS. VIOLENT.

SIRÉC s. *(PESCUIT)* (reg.) radină.

sircpí vb. v. SĂLBĂTICI.

sirepíe s. v. ASPRIME. BARBARIE. BRUTALITATE. CRUZIME. FEROCITATE. NEÎNDURARE. NEOMENIE. RĂUTATE. SĂLBĂTICIE. VIOLENŢĂ. VITREGIE.

siriác s., adj. v. SIRIAN.

SIRIAN s., adj. 1. s. (rar) siriác. 2. adj. (rar) siriác, sirienésc.

sirienésc adj. v. SIRIAN.

SIRINDERÂCĂ s. *(BOT.; Philadelphus coronarius)* (reg.) lămâíţă, mălin, pom, scumpi nă, sipíeă.

síriţă s. v. MÂNZARE.

SÍRIUS s. *(ASTRON.)* luceafărul de ziuă, luceafărul din zori, (pop.) rári̧ta (art.), zorílă, ochiul-dulăului.

siromáh adj., s. v. CALIC. NECĂJIT. NEVOIAŞ. SĂRAC. SĂRMAN.

SIROP s. (reg.) múrsă. *(~ de afine.)*

siropos adj. v. LANGUROS. SENTIMENTAL.

sisifiăn adj. v. SISIFIC.

SISÍFIC adj. (rar) sisifián. *(Mitul ~.)*

SISINÉIs. pi. *(BOT.; Pulsatilla alba)* (reg.) oiţă, omelúţe (pl.), vişină-de-múnte. sislnéi s. pi. v. DEDIŢEL.

SISTA vb. a(-şi) înceta, a(-şi) întrerupe, a(-şi) opri, a(-şi) suspenda. *(Uzina distrusă îi-a ~ activitatea.)*

SISTARE s. încetare, întrerupere, oprire, suspendare. *(~ activităţii întreprinderii distruse.)*

SISTEM s. 1. ansamblu. *(Un ~ coerent de idei; un ~ tehnic.)* 2. structură. *(Un ~ închis.)* 3. model, tip. *(Un ~ nou de evacuare a apei.)* 4. *(ANAT., FIZIOL.)* aparat. *(~ circulator, cardiovascular etc.)* 5. *(AA'A7\ )*

sistem osos = osatură, schelet, (înv., în Transilv.) dabilă, (fig.) cherestea. *(Un ~ puternic.)* 6. *(GEOGR.) sistem muntos* = lanţ, (livr.) ca-

téna. 7. formaţie, orlnduire. *(~ social-econo-mic.)* 8. orânduire, regim, societate. *(~ capitalist.) i).* cale, chip, fel, formă, manieră, metodă, mijloc, mod, modalitate, posibilitate, procedare, procedeu, procedură, putinţă, (reg.) cap, módru, (înv.) manoperă, márşă, mediu, mijlocire. *(Un alt ~ de a rezolva problema.)* 10. *(TEHN.)* metodă, procedeu, soluţie. *(~ de turnare.)* 11. *(FIZ., MAT.)* sistem *de referinţă* = referenţial. 12. doctrină, învăţătură, teorie. *(~ economic; ~ lui Mar.x. !* 13. *(PEDAGOGIE) sistem moniluria!* = lancaste-rianism. 14. metodă. *(O lucrare vădind lipsa de ~.)* 15. fel, gen, manieră, mod, modalitate, regim, stil. *(~ de viaţa.)*

sistem s. v. STIL.

sistematic adj. v. MECANIC. MECANIZAT. PERFECŢIONAT.

SISTEMATIC adj., adv. 1. adj. coerent, (fig.) închegat, legat, strins. *(Un pian ~.)* 2. adj. metodic, organizat, (înv.) metodicésc. *(0 acţiune ~.)* 3. adv. metodic, organizat, (înv.*)* meto-dicéşte..*(Procedează ~.)* 4. adj. periodic, regulat. *(Controale ~.)*

SISTEMATIZA vb. 1. a aranja, a aşeza, a clasa, a clasifica, a dispune, a distribui, a grupa, a împărţi, a întocmi, a ordona, a organiza, a orindui, a potrivi, a pune, a repartiza, a rândui, (pop.) a chiti, a drege, a tocmi. *(~ cum trebuie elementele unui ansamblu.)* 2. a ordona, a organiza, a structura. *(A ~ întregul material în vederea...)* 3. a regula. *(A ~ un cartier de locuinţe.)* 4. a moderniza, a perfecţiona. *(A ~ reţeaua electrică.)*

SISTEMATIZARE s. 1. aranjare, aşezare, clasare, clasificare, distribuire, împărţire, ordonare, repartizare, rânduială, rânduire. *(~ elementelor unui ansamblu.)* 2. ordonare, organizare, structurare. *(~ materialului documentar.)* 3. regulare. *(~ unui cartier de locuinţe.)* 4. modernizare, perfecţionare. *(~ reţelei electrice urbane.)*

SISTEMATIZAT adj. 1. aranjat, clasat, ordonat, organizat, rânduit. *(Material documentar ~.)* 2. modernizat, perfecţionat. *(Căi rutiere ~.)*

sistiseălă s. v. PREZENTARE. RECOM VN-DARE. RECOMANDAŢIE.

sistisí vb. v. CONSTITUI. CREA. CTITORI. FUNDA. INSTITUI. ÎNFIINŢA. ÎNTEMEIA. ORGANIZA. PREZENTA. RECOMANDA.

sit s. v. CADRU. IMAŞ, IZLAZ. PĂŞUNE. PEISAJ. PRIVELIŞTE. SCENĂ. TABLOU.. VEDERE.

SITAR s. *(ORNIT.)* 1. *(Scolopax rusticola)* (rar) becáţă, (reg.) ciocănea, farfadói, soloáncă, şnep, taloáncă, pasărea-ciobánului, pasărea-pămintului. 2. *sitar-de-mal (Limosa limosa)* = (reg.) fluierár, fluieríci; *sitar-negru (Plegadis falcinellus)* = ţigănuş.

SITAR s. ciurar. *(~ face şi vinde site.)*

sita-zânelor s. v. CIULIN. GHIMPE. SCAI. SCAIETE. TURTĂ.

SÍTĂ s. 1. (prin Transilv.) scuturătoáre. *(~ pentru cernerea unui material granular.)* 2. ciur. *(Se vede ca prin ~.)* 3. *(ELECTRO-S1CĂ)* grătar, grilă. *(~ la o poliodă.)* 4.

(FOTO) sită fotografică = raster.

sită s. v. STRECURĂTOARE.

siteáv adj. v. HÂRÂIT. IIÂRÎ1TOR. RĂGUŞIT.

sili vb. v. DESTRĂMA. RARI.

sitícă s. v. SITISOARĂ. STRECURĂTOARE.

sitíşcă s. v. SITISOARĂ. STRECURĂTOARE,

SITIŞOÁRĂ s. (reg.) sitícă, sitíşcă.

siliví'vb. v. RĂGUŞI.

SITUA vb. 1. a se clasa, a se clasifica, a se plasa. *(S-a ~ al şaptelea la concurs.)* 2. a (se) amplasa, a (se) aşeza, a (se) fixa, a (se) plasa, a (se) stabili. *(A ~ uzina in apropiere de...)* 3. a se afla, a fi, a se găsi, a veni, (înv. şi pop.) a cădea. *(Satul se ~ pe Olt.)* 4. a (se) plasa, a (se) pune. *(Articolul enclitic se ~ după nume.)*

SITUARE s. 1. clasare, clasificare, plasare. *(~ lui pe primul loc în concurs.)* 2. amplasare, aşezare, fixare, plasare, stabilire. *(~ noului obiectiv inlr-un loc adecvat.)*

situare s.v. AŞEZARE. LOC. POZIŢIE.

SITUAT adj, avut, bogat, înstărit, (pop.) chiabur, cuprins, (reg.) bănos, (Transilv.) găzdác, (prin Munt.) taxidít. *(Ţăran ~.)*

SITUAŢIE s. 1. caz, circumstanţă, condiţie, conjunctură, ipostază, împrejurare, postură, poziţie, stare, (înv.) încunjuráre, perístas, prilejíre, stat, împrejur-stáre, (fig.) context. *(În această ~ nu poale acţiona.)* 2. circumstanţă, ipostază, împrejurare, moment, ocazie, prilej. *(O ~ potrivită.)* 3. dispoziţie, stare. *(În ce ~ sufletească se află ?)* 4. stare, (înv.) stépenă. *(~ înfloritoare.)* 5. soartă, stare. *(Nu ştie nimic de ~ lor.)* 6. etapă, fază, punct, stadiu. *(În ce ~ se află lucrările începute?)* 7. (concr.) raport, referat, dare de seamă, (prin Transilv.) sămădáş, (înv.) doclád, otnoşénie, tacrir, (rusism înv.) predstavlénie. *(A întocmit o ~ despre...)* i!. condiţie, poziţie, stare, (înv. şi pop.) obraz, (Transilv.) prindoáre. *(~ socială.)* 9. grad, poziţie, rang, treaptă, (înv.) stépenă. *(~ înaltă în ierarhia socială.)* 10. loc, poziţie. *(Ocupă o -- onorabilă în societate.)* 11. poziţie, (înv.) pusăciúne. *(O ~ de invidiat.)* 12. rost, stare-*(Avea acum şi el* o *~.)* 13. avere, avut, avuţie, bogăţie, bun, mijloace (pl.), stare, (înv. şi reg.) bogătáte, prilej, prindere, (reg.) blágă, prinsoare, (prin Transilv.) apucătură, (Transilv.) ioság, (Olt., Ban. şi Transilv.) vlagă, (înv.) bucate (pl.), periusíe, (fam.) parale (pl.), (fig.) cheag, seu. *(Are ceva ~.)*

situaţie S.V. AŞEZARE. LOC. POZIŢIE.

SITUAŢIONÁL adj. circumstanţial, conjunc-tural. *(Din punct de vedere ~.)*

siv adj. v. CĂRUNT. CENUŞIU. FUMURIU. GRI. PLUMBURIU. SUR.

SÂCÂÍ vb. 1. a agasa, a enerva, a indispune, a irita, a necăji, a plictisi, a supăra, (livr.) a tracasa, (pop.) a ciudi, a zădări, (reg.) a zăhă-tui, (Mold.) a chihăi, (Ban.) a zăgălui, (Mold. şi Bucov.) a zăhăi, (înv.) a scârbi, (pop. fig.) a ardeia, (reg. fig.) a scociorî. *(Nu-l mai ~ cu insistentele tale.)* 2. a şicana, (rar) a străgăni, (înv.) a molesta. *(Îi ~ cu lot felul de mărunţişuri.)* 3. a bodogăni, a cicăli, a dăscăli, a plictisi, (pop. şi fam.) a boscorodi, (pop.) a dondăni, a procili, a sucăli, (reg.) a ciocmăni, a morcoti, a tocăni, a tolocăni, (Mold.) a

cihăi, (Transilv. şi Bucov.) a cincăi, (Mold. şi Bucov.) a moronci, (fam.) a bârii, a bizâi, a bombăni, a socri, (fig.) a ciocăni, a cârii, a pisa, a pisălogi, a toca. *(Mă ~ lot timpul.)*

SÂCÂIÁLĂ s. 1. agasarc, enervare, iritare, plictisire, sâciirc, (livr.) tracasare, (pop.) zădă-râre. *(~ cuiva cu fleacuri.)* 2. bodogăneală, cicăleală, dăscăleală, (reg.) morocăncală, (fig.) pisălogeală. *(Termină cu ~.')*

SlCÂÍRE s. agasarc, enervare, iritare, plictisire, sâcâială, (livr.) tracasare, (pop.) zădări-re. (~ *cuina cu toi felul de fleacuri.)*

SÂCÂÍT adj. agasat, enervat, iritat, plictisit, supărat, (livr.) tracasat, (pop.) zădărât. *(Om ~.)*

SÂCÂITÓR adj. 1. agasant, enervant, iritant, plicticos, plictisitor, supărător. *(O treabă ~.)* 2. cicălitor, (fig.) pisălog. *(Om ~.)*

sií vb. v. SPERIA.

sâlţă s.v. LAŢ.

S1MBĂTĂ s. 1. *simbăta mare* – sâmbâta Paştilor; *simbăta morţilor* = sânibăla moşilor; *simbăta moşilor* – sâmbâta morţilor; *simbăta Paştilor* = simbăta marc. 2. (la mozaici) sabat.

sî'mbătă s.v. SÂPTĂMÂNĂ.

SÂMBOVÍNĂ s. *(BOT.; Cellis australis)* mierea-ursului.

sâmbráş s.v. ASOCIAT. PĂRTAŞ. TOVARĂŞ.

sâmbră s.v. ASOCIAŢIE. ASOCIERE. ÎNTOVĂRĂŞIRE. TOVĂRĂŞIE.

sâmburár s.v. BOTGROS. CIREŞAR.

SÂMRURÁŞ s. sâmburel, (reg.) simburúţ.

SÂMBURE s. *(BOT.)* sămânţă. *(~ de dovleac.)*

sâmbure s.v. EMBRION. ESENŢĂ. FOND. IZVOR. ÎNCEPUT. MATERIE. MIEZ. NUCLEU. OBÂRSIE. ORIGINE. PROVENIENŢĂ. SURSĂ.

SÂMBUREL s. *(BOT.)* sâmburaş, (reg.) sâmburúţ.

SÂMBUROÁSĂ s. *(BOT.)* drupacee. *(Prunul este o ~.)*

sâmburúţ s.v. SÂMBURAŞ. SÂMBUREL,

sâmceá s.v. CREASTĂ. CREŞTET. CULME. PISC. STRICNEA. VÂRF.

sâmcelát adj. v. ASCUŢIT. TĂIOS.

sâmcelát s.v. ZORI.

sâmcéle s.pl.v. ZORI.

slmcelós adj. v. ASCUŢIT. TĂIOS.

simiánă s.v. DUĂGAICĂ. SÂNZIANĂ.

SÂN s. 1. *(ANAT.)* mamelă, piept, ţâţă, (prin Olt., depr.) zătoáre. *(~ ia femei.)* 2. piept. *(Strtnge copilul la ~.)* 3. inimă, suflet. *(Cu frica in ~.)*

sin s.v. CIRCUMVOLUTIE. GOLF. INTERIOR. MATCĂ. MATITĂ.' MIJLOC. MITRĂ. UTER.

SÂNEÁŢĂ s. flintă, (înv. şi reg.) dúrdă. *(Trage cu ~.)*

sân'eáţă s.v. PUŞCĂ.

SÂNEŢÁR s. sâiíeţaş.

SÂNEŢÁŞ s. sâneţar.

SÂNGE s. 1. rasă. *(Cal de ~ arab.)* 2. familie, neam. *(E din ~ nostru.)* 3. viaţă. *(Şi-a dat ~ pentru patrie.) 4.* jertfă, sacrificiu. *(Şi-au dobindit libertatea prin ~.)* 5. *(BOT.) singek-voinicului* – a) *(Lathyrus odoratus)* indruşaim, (reg.) hărăgícă, măzărátă, măză-reán, măzărícă, măzăríche, măzárói, măză-rúică, oréşniţă, péjmă, floare-de-mázărc; i>) *(Ni.rjrit.ella rubra)* (,reg.) musucél; c) *(Nigri-iella 1'i.tjra)* (reg.) musucél, puţ.ói.

slui/eái) s.v. JDER. VEVERIŢĂ.

slngeápă s.v. CINZEACĂ.

sânyelevoinicului s.v. ORÉŞNIŢĂ.

slnge mohorât s.v. ANTRAX. CĂRBUNE. DALAC. PUSTULĂ MALIGNĂ.

singeói s.v. SÂNGERETE.

singepíu adj. v. CENUŞIU. FUMURIU. GRI. PLUMBURIU. SUR.

SÂNGER s. *(BOT.; Cornus sanguinea)* (reg.) singerél, sânginél, lemn-puciós.

sângcr s.v. SALBĂ-MOALE. VONICER.

SÂNGERÁ vb. 1. a (se) înroşi, a (se) însingera, a (se) roşi, (înv.) a (se) crunta, a (se) încrunta, (înv. Mold.) a (se) mohorâţi. *(A ~ tot la rană.)* 2.* (reg.) a însplina. *(Vita s-a ~.)* 3. (reg.) a stricni. *(Zootehnicianul ~ vita.)*

SÍNGERÁRE s. însingerare, sângerat, sânge-rătură, (înv.) cruntáre, încruntare.

SÂNGERAT adj. 1. msângerat, (astăzi rar) singerând. (înv. şi reg.) singiós, (înv.) cruntat, încruntat, sângerós. *(Un om ~.)* 2. *(MED.)* congestionat, injectat, înroşit, însângerat, roşu, (rar*)* sângerós. *(Ochi ~.)*

singerát adj. v. SÂNGERIU.

SÂNGERAT s. Snsângerare, singerare, sânge-rătură, (înv.) cruntáre, încruntare.

siiijjerátic adj. v. ROŞU. SÂNGERIU.

SÂNGERĂTÚRĂ s. însingerare, singerare, singerát, (înv.) cruntáre, încruntare.

singerătúră s.v. HEMORAGIE.

singereăsă s.v. SORBESTREA.

sânge rece s.v. CALM. CUMPĂT. FIRE. STĂPÂNIRE.

singerél s.v. SÂNGER.

SÂNGERETE s. (reg.) gâlbâş, gróiză, măiétic, păsătíc, sângeói, tíşcă, víreş. *(Cârnatul numit ~.)*

singcréte s.v. CALTABOŞ.

sângcríeă s.v. SORBESTREA.

SÂNGERÍU adj. 1. (livr.) sanguinolént, (înv.) singerát, sângerós. *(Spută ~.)* 2. roşu,

(înv.) sângerátic, sângerós. *(Marmură ~ / reflexe ~.)*

SÂNGERTND adj. *(MED.)* deschis, necicatrizat, nevindecat, viu. *(Rană ~.)*

singerând adj. v. ÎNSÂNGERAT. SÂNGERAT.

sângcroásă s.v. RUŞULIŢĂ.

sângerós adj. v. CONGESTIONAT. INJECTAT. IRASCIBIL. IRITABIL. ÎNROŞIT. ÎNSÂNGERAT. NERVOS. ROŞU. SANGUIN. SANGUIN1C. SÂNGERAT. SÂNGERIU. SUPĂRĂCIOS.

SÂNGERÓS adj., adv. 1. adj., adv. aprig, aspru, barbar, brutal, ciinos, erincen. crud, crunt, cumplit, feroce, fioros, hain, inuman, necruţător, neiertător, neâmblânzit, neânduplecat, neândurat, neândurător, nemilos, neomenos, neuman, rău, sălbatic, violent, (li\ r.) sanguinar, (înv. şi pop.) năsílnic, (înv. şi reg.) tare, (reg.) pogan, (Mold. şi Bucov.) avan, hapsín, (înv.) jestóc, neomenit, sanguínic, salbă ticós, sireáp, (fig.) dur, negru. *(Om ~; se poartă ~.)* 2. adj. aprig, aspru, crâncen, crud, crunt, cumplit, încrincenat, îndirjit, înverşunat, neâmpăcat, nepotolit, vajnic, violent, (înv.) crâncenit, tare, (fig.) încleştat. *(O înfruntare ~.)* 3. adj. cumplit, cutremurător, fioros, groaznic, grozav, înfiorător, înfricoşător, îngrozitor, înspăimân-tător, macabru, monstruos, oribil, teribil, zguduitor, (livr.) abominabil, terifiant, terífic, (înv. si pop.) rău. *(O crimă ~.)*

sângi s.v. ASASINAT. CRIMĂ. MOARTE. OMOR. OMORÂRE. OMUCIDERE. UCIDERE.

sânginél s.v. SÂNGER.

singiós adj. v. IRASCIBIL. IRITABIL. ÎNSÂNGERAT. NERVOS. SÂNGERAT. SUPĂRĂCIOS.

SÂNIŞÓR s. pieptişor, pieptuleţ, picptuţ, sânuleţ, ţâţisoară, (pop.) lâţúcă.

sinisór s.v. GOLFULEŢ.

sint adj. v. BISERICESC. CERESC. DIVIN. DUMNEZEIESC. RELIGIOS.

sânt s., adj. v. SFÂNT.

sântul s. art. v. ATOTPUTERNICUL. CREATORUL. DIVINITATE. DOMNUL. DUMNEZEIRE. DUMNEZEU. PĂRINTE. PROVIDENŢĂ. PUTERNICUL. STĂPÂNUL. TATĂL. ZIDITORUL.

slntuléţ s.v. SFINŢIŞOR. SFÂNTULEŢ.

sânţénie s.v. SFINŢENIE.

SÂNULÉŢ s. pieptişor, pieptuleţ, pieptuţ, sânişor, ţiţişoară, (pop.) ţâţúcă

slnzănioáră s.v. DRĂGAICĂ. SÂNZIANĂ.

SÂNZIÁNÂ s. 1. (la pi.) drăgaică. (*~ se sărbătoresc la 24 iunie.)* 2. *(BOT.; Galium verum)* drăgaică, (reg.) sâmiánă, sânzănioárâ, smântânícă, floarea-lui-Sântión. 3. *(BOT.; Galium rotundifolium)* răcuină, (reg.) floarea-sflntului-Ión. 4. *(BOT.) stnziană albă (Galium, mollugo)* = drăgaică, (reg.) beteala-regínei 5. *(BOT.) sfnziene-de-grădină (Solidago cana-densis)* = (reg.) drăgaică, sălcioáră, năvalnicul-ăl-máre; *stnziene-de-pădure (Asperula odorata)* – vinariţă, (reg.) mama-pădúrii.

sinziánă >.v. CREŢUŞCĂ.

sínziéne s.pl.v. IELE. SÂRB adj. sârbesc.

SIRBĂ s. (reg.) sârbeásca (art.), sirbsca (art.). *(Joacă o ~.)*

sârbeásca s. art. v. SÂRBĂ. SÂRBÉSC adj. sirb.

sârbése adj. v. SLAVON. SLAVONE SC. sirbéşte adv. v. SLAVONEŞTE. sârbsca s. art. v. SÂRBĂ. SÂRG s. bunăvoinţă, râvnă, silinţă, zel, (înv.) proéresis. *(Arăta ăeslal ~, dar nu putea realiza nimic.)*

sirg s.v. HĂRNICIE. RÂVNĂ, SILINŢĂ. SÂRGUINTĂ. STRĂDANIE. STRĂDUINŢĂ. VREDNICIE. ZEL.

sirfjiií vb.v. CANONI. CĂZNI. CHINUL FORŢA. FRĂMÂNTA. GRĂBI. IUŢI. MUNCI. NECĂJI. OSTENI. SFORŢA. SILI. STRĂDUI. TRUDI. ZBATE. ZBUCIUMA. ZORI. slrguiálâ s.v. GRABĂ. URGENŢĂ. ZOR. SÂRGUINCIÓS adj. 1. activ, harnic, muncitor, neobosit, neostenit, silitor, sârguitor, vrednic, zelos, (livr.) laborios, (rar) lucrător, spornic, strădálnic, străduitór, (reg.) abătătór, (prin vestul Transilv.) báur, (Transilv. şi Ban.) pórav, (Mold. şi Bucov.) robáci, (prin Olt. şi Ban.) sirnic, (înv.) diligent, nepregetát, nepregetă-tór, nevoitor, râvnáci, rivnitór, (înv. íig.) neadormit. *(Om ~.)* 2. asiduu, insistent, perseverent, silitor, sârguitor, stăruitor, susţinut, tenace, zelos. *(O muncă ~.)*

SÂRGL^TÍNŢĂ s. 1. hărnicie, râvnă, silinţă, strădanie, străduinţă, vrednicie, zel, (pop.) sârg, (înv.) activitate, diligentă. *(A demonstrat o mare ~ in muncă.)* 2. asiduitate, insistenţă, perseverenţă, râvnă, sforţare, silinţă, stăruinţă, strădanie, străduinţă, zel, (pop.) osârdie. *(~ lui* s-*a dovedit fructuoasă.)* 3. ardoare, râvnă, străduinţă, zel, (înv.) nepréget, nepregetáre, osârdie, osirdnicíe, osârduínţă, osârduíre, osârduitúră, protimíe. *(~* tai *era demnă de admirat.)*

SÂRGUITOR adj. 1. activ, harnic, muncitor, neobosit, neostenit, silitor, sirguincios, vrednic, zelos, (livr.) laborios, (rar) lucrător, spornic, strădálnic, străduitór, (reg.) abătătór, (prin vestul Transilv.) báur, (Transilv. şi Ban.) pórav, (Mold. şi Bucov.) robáci, (prin Olt. şi Ban.) sirnic, (înv.) diligent, nepregetát, nepregetă-tór, nevoitor, râvnáci, râvnitór, (înv. fig.) neadormit. *(Om ~.)* 2. asiduu, insistent, perseverent, silitor, sârguincios, stăruitor, susţinut, tenace, zelos. *(Eforturi ~.)* sî'rjiţă s.v. S IR JOACĂ.

*SÂRJOACĂ s. *(AGRIC.)* (înv.) îndoitúră, sfrjiţă. *(~ « un lan de griu in care creşte şi secară.)*

sârmáci s.v. SURLAŞ.

SIRMĂ s. (înv. şi reg.) tel, (reg.) drot. *(Loc împrejmuit cu ~.)*

sârmă s.v. FILIGRAN. FUFĂ. PANGLICĂ. PLEVUŞCĂ. ŞIRET.

sirmeá s.v. ANTIMONIU. BĂTĂTOR. STI-BIU. TEL.

SÂRMULÍŢĂ s. sârmuşoară.

sârmulíţá s.v. FUFĂ. ORZOAICĂ-DE-BALTĂ. PLEVUŞCĂ.

SÂRMUŞOARĂ s. sârmuliţă. sirnic adj. v. ACTIV. HARNIC. MUNCITOR. NEOBOSIT. NEOSTENIT. SILITOR. SÂRGUINCIOS. SÂRGUITOR. VREDNIC. ZELOS.

sirnic s.v. CHIBRIT. sârvián s.v. ZARZAVAGIU. SÂSÂÍ vb. 1. a fâsii, a şuiera. *(Şerpii ~.)* 2. (Transilv. şi Olt.) a şişcăvi. *(Un om care ~* cinci *vorbeşte.)* 3. a fâsâi. *(Lemnele ~ in sobă.)* sâsií vb. v. FÂSÂI. FOŞNI. SUNA. SUSURA. ŞOPOTL SOPTÍ. ŞUŞOTI. ŞUŞUI.

SÂSÂIÁLĂ s. 1. sisiit, sâsâitură. *(Se aude o ~.)* 2. pclticeală, pelticie. *(~ cuiva, cind vorbeşte.)*

SÂSÂÂT adj. peltic, (Mold. şi Transilv.) cepe-leág, (Transilv. şi Olt.) şişcav. *(Om ~.)*

SÂSÂÍT s. sâsâială, sâsâitură. *(Se aude un ~.)* SÂSIlTCRĂ s. 1. fâsâitură. şuierătură. *(~ de şerpi.)* 2. sâsâială, sâsiit. *(Se aude o ~.)*

SLAB adj. 1. sfrijit, (pop. şi fam.) jigărit, pricăjit, (reg.) zălezít, (prin Munt. şi Olt.) sfoiegít. *(Ce om ~ !)* 2. slăbănog, slăbit, tras, uscăţiv, (rar) slăbănogít, (pop.) pierit, (reg.) mî'reav, mî'rced, (înv.) mişel, (fig.) supt. *(O faţă ~.)* 3, debil, delicat, firav, fragil, gingaş, pirpiriu, plăpând, prizărit, sfrijit, slăbănog, slăbuţ, şubred, (pop.) piţigăiat, (înv. şi reg.) mî'rşav, ticălos, (reg.) gúbav, morângláv, (Munt. şi Transilv.) sighináş, (Munt. şi Olt.) şiştav. *(Un copil ~;* o *constituţie ~.)* 4. costeliv, jigărit, pipernicit, pirpiriu, prăpădit, prizărit, răpciugos, sfrijit, slăbănog, uscat, uscăţiv, (rar) uscăciós, (înv. şi reg.) mî'rşav, rău, sec, secăţíu, secăţív, (reg.) ogârjít, (Mold. şi Transilv.) pogârjít. *(Vită ~.)* 5. macru. *(Carne ~.)* 6. nerezistent, nesolid, nctrainic, şubred, şubrezit, (rar) precar. *(O construcţie ~.)* 7. diluat, îndoit, subţiat, subţire, (reg.) rărit. *(Lapte ~.)* 8. sărac, (fig.) chior, orb. *(O lumină ~.)* 9. mic, redus, (fig.) anemic. *(Un ~ izvor de lumină.)* 10. difuz, palid, potolit, stins. *(Lumina cădea ~ pe obiecte.)* 11. pal, palid, spălăcit, stins, (rar) pălit, (pop.) searbăd. *(Lumina ~ a lămpii.)* 12. mic, prost, redus. *(O vizibilitate ~.)* 13. înăbuşit, înfundat, stins, surd, (fig.) vătuit. *(Zgomote, sunete ~.)* 14. coborit, domol, încet, lin, molcom, potolit, scăzut, scoborât, stins, (rar) slăbănog. *(Vorbea cu glasul ~.)* 15. mic, scăzut. *(Intensitatea ~ a glasului.)* 16. mic, uşor. *(O ~ furtună de praf.)* 17. nc-fertil, neproductiv, neroditor, sărac, steril, sterp, (rar) neródnic, sărăcăcios, sec, (Tranaílv.) mácru, (înv.) neproducător, sterpós. *(Un sol ~.)* 18. nepregătit. *(Elev ~ la istorie.)* 19. neta-lentat, nevaloros, prost. *(Un scriitor ~.)* 20. necorespunzător, neizbutit, nerealizat, nereuşit, nesatisfăcător, prost, (fig.) stângáci. *(O regie ~.)* 21. atacabil, vulnerabil. *(Punctul ~ al unei etncepţii.)* 22. mic, puţin, redus. *(~ nădejde să...)* 23. insuficient, mic, puţin» redus. *(Are posibilităţi ~ de realizare.)*

slab adj. v. CHIRCIT. DEGENERAT. INFLUENŢABIL. ÎNCHIRCIT. MIC. NE-ADÂNC. NEDEZVOLTAT. NEPLĂCUT. PIPERNICIT. PIRPIRIU. PRICĂJIT. PRIZĂRIT. PROST. RĂU. SFRIJIT. slabă s.v. LĂUZĂ.

slábină s.v. DEŞERT. FLĂMÂNZARE. slad s.v. MALŢ.

*SLÁDNIŢĂ s. (reg.) slădăríe. *(În ~ se Msucă metilul.)*

slai s.v. OPLEAN. USNĂ. slană s.v. SLĂNINĂ. slániţă s.v. LEASĂ.

slatină s.v. CLORURĂ DE SODIU. SARAMURĂ. SARE. SĂRĂTURĂ. SOLNIŢĂ. SLAV s., adj. 1. s. slavon, (înv.) şcheau. ■*(Vechii ~.)* 2. adj. slavon, slavonesc, (livr.) ■slavic. *(Populaţii ~.)*

slavă prep. v.' DATORITĂ. GRAŢIE. MULŢUMITĂ.

SLAVĂ s., interj. I. 1. s. elogiere, glorificare, «lăudare, mărire, preamărire, preaslăvire, proslăvire, slăvire, (rar) apoteoză, exaltare, (înv.) prealăudáre, preaslăvíe, sărbătorire. *(~ a •unui erou.)* 2. s. cinste, cinstire, elogiu, glorie, laudă, mărire, omagiu, preamărire, preaslăvire, ►proslăvire, slăvire, (inv.) mărie, pohfălă, pohva-'lénie. *(Aduceţi ~ eroilor patriei.)* 3. s. glorie, grandoare, măreţie, mărire, splendoare, strălucire, (înv.) mărie, mărime. *(Trecutul plin <de ~.)* 4. s. binecuvântare, glorificare, laudă, mărire, preamărire, preaslăvire, proslăvire, slăvire. *(~ vremurilor noastre.)* 5. interj. *(BIS.)* ■mărire!, osana! *(~ întru cei de susl).* 6, s. *(BIS.)* har, mulţumire, mulţumită. *(Aducea ~ divinităţii.)* II. s. aer, atmosferă, cer, spaţiu, văzduh, zări (pl.), (livr. fig.) eter, tărie. *(S-a ■ridicat în ~.)*

slavic adj. v. SLAV. SLAVON. SLAVONESC.

slavism s.v. PANSLAVISM. slavon adj. v. CHIRILIC. SLAVON s., adj. 1. s. slav, (înv.) şcheau. *(Vechii ~.)* 2. adj. slav, slavonesc, (livr.) slavic. *(Populaţii ~.)* 3. adj. slavonesc, (înv.) sârbésc, slovenésc. *(Text, document ~.)*

SLAVONĂ s. (înv.) slavonie, slovenie. *(Text scris în ~.)*

SLAVONESC adj. 1. slav, slavon, (livr.) •slavic. *(Populaţii ~.)* 2. slavon, (înv.) sirbésc, •slovenésc. *(Text, document ~.)* slavonesc adj. v. CHIRILIC. SLAVONÉŞTE adv. (înv.) sârbéşte, slove-néşte. *(Vorbea ~.)*

slavonie s.v. SLAVONĂ. slavoslovi vb. v. CINSTI. CÂNTA. ELOGIA. GLORIFICA. LĂUDA. MĂRI. OMAGIA. •PREAMĂRI. PREASLĂVI. PROSLĂVI. SLĂVI. VENERA. slavoslovie s.v. DOXOLOGIE. TEDEUM. slăbănog adj. v. COBORÂT. DOMOL. ÎNCET. LIN. MOLCOM. POTOLIT. SCĂZUT. SCOBO-RÂT. SLAB. STINS.

SLĂBĂNOG adj., s. I. 1. adj. slab, slăbit, tras, uscăţiv, (rar) slăbănogít, (pop.) pierit, <reg.) mírcav, mfrced, (înv.) mişel, (fig.) supt.

(~ la faţă.) 2. adj. debil, delicat, firav, fragil, gingaş, pirpiriu, plăplnd, prizărit, sfrijit, slab, slăbuţ, şubred, (pop.) piţigăiat, (inv. şi reg.) mî'rşav, ticălos, (reg.) gúbav, morângláv, (Mold.) şi Transilv.) sighináş, (Mold. şi Olt.) şíştav. *(Un copil ~; o constituţie ~.)* 3. adj. costeliv, jigărit, pipernicit, pirpiriu, prăpădit, prizărit, răpciugos, sfrijit, slab, uscat, uscăţiv, (rar) uscăciós, (înv. şi reg.) mirşav, rău, sec, secăţíu, secăţív, (reg.) ogirjít, (Mold. şi Transilv.) pogârjít. *(Vită ~.)* 4. adj., s. incapabil, necapa-bil, neputincios, prăpădit, (rar) impotent, (pop.) becísnic, nemernic, nevoiaş, nevolnic, (înv. şi reg.) sec, ticălos, (prin Munt. şi Olt.) sfoiegít, (inv.) mişel, neputernic, neputinţe, secat *(£ un biet om ~.)* II. s. *(BOT.; Jmpa-tiens noli-tangere)* (reg.) brăduleţ, brie, calapăr, iádeş, ploponóg, răchitele (pl.), slobonóv, buru-iana-celor-slábi, iarbă-róşie.

slăbănog adj., s.v. CALIC. INFIRM. INVALID. NECĂJIT. NEVOIAŞ. OLOG. PARALITIC. SĂRAC. SĂRMAN. SCHILOD.

slăbănog s.v. BARBA-URSULUI. COADA-CALULUÍ. TREPĂDĂTOARE.

SLĂBĂNOGEÁLĂ s. debilitate, slăbiciune, şubrezenie, (înv.) slăbănogíe. *(O stare de ~ alarmantă.)*

slăbănogeálă s.v. PARALIZIE. SLĂBĂNOGI vb. a (se) debilita, a slăbi, a (se) şubrezi, (reg.) a (se) ticăloşi, (prin Murit.) a (se) şistăvi. *(S-a ~ de toi, bietul copil!)* slăbănogi vb. v. PARALIZA. slăbănogíe s.v. DEBILITATE. PARALIZIE. SLĂBĂNOGEÁLĂ. SLĂBICIUNE. ŞUBREZENIE.

slăbănogíre s.v. PARALIZIE. slăbănogít adj. v. SLAB. SLĂBĂNOG. SLĂBIT. TRAS. USCĂŢIV.

SLĂBĂTÚRĂ s. (fam.) sfrijitúră. *(Ce e ~ asta de om?)*

SLĂBÍ vb. 1. (reg.) a se ogari, a se ogârji, a se pieuci, a zălezi, (înv.) a mârşăvi, a ostimpi, (fam.) a se jigări, a se sfriji. *(X a ~ foarte mult.)* 2. a se trage. *(A ~ la faţă.)* 3. a (se) debilita, a (se) slăbănogi, a (se) şubrezi, (reg.) a (se) ticăloşi, (prin Munt.) a (se) şiştăvi. *(S-a ~ de tot, bietul copiii)* 4. a destinde, a lărgi, (pop.) a slobozi. *(A ~ funia care lega animalul.)* 5. a se destinde, a se relaxa. *(Un arc care a ~.)* G. a coborî, a scădea. *(Glasul i-a ~ de tot.)* 7. a (se) atenua, a (se) calma, a descreşte, a (se) diminua, a (se) domoli, a (se) linişti, a (se) micşora, a (se) modera, a (se) pondera, a (se) potoli, a (se) reduce, a scădea, a (se) tempera, (rar) a (se) pacifica, (fig.) a (se) îmblânzi, a (se) îndulci, a (se) înmuia, a (se) muia. *(Viteza DÎntului a mai ~.)* 8.

(MED.) a se atenua, a ceda. *(Boala ~.)* 9. a scuti. *(~-mă cu întrebările!)* slăbi vb. v. LIPSI. slăbiciós adj. v. ASTENIC. SLĂBICIUNE s. 1. debilitate, slăbănogeálă, şubrezenie, (înv.) slăbănogíe. *(O stare de ~ alarmantă.)* 2. incapacitate, neputinţă, (rar) impotenţă, (pop.) becisnicie, netrebnicie, nevolnicie, (reg.) nevoioşetúră, (înv.) nemernicie.

(~ unui bolnav, a unui bălrin.) 3. moleşeală, sfirşeală, (reg.) zălezitúră. *(Simle o ~ greu de învins.)* 4. epuizare, extenuare, istoveală, istovire, secătuire, sfârşeală, sleire, surmenaj, surmenare, vlăguire, (înv. şi reg.) slăbíe, (înv. livr.) marasm. *(Stare de totală ~.)* 5. şubrc-zeală. f~ *construcţiei.)* 6. cusur, defect, deficienţă, imperfecţiune, insuficienţă, lacună, lipsă, meteahnă, neajuns, păcat, scădere, viciu, (livr.) carenţă, racilă, tară, (pop. şi fam.) beteşug, (reg. >i fam.) hibă, (reg.) madeá, tcáhnă, (Olt., Munt. şi Mold.) ponós, (înv.) greşeală, lichea, nctlcsâvirşíre, răutate. *(Are nenumărate ~.)* 7. nolemcinicie, (fig.) şubrezenie. *(~ argumentelor. uiva.)* *8.* pasiune. *(~ lui c teatrul.)* !>. (livr. si fam.) febféţe. *(Tu eşti ~ mea!)*

slăbiciune s.v. AFECŢIUNE. ATAŞAMENT. INC \P \ CITATE. INCOMPETENŢĂ. NE-COMPETKNŢĂ. NEPREGĂTIRE. NEPRICEPERE. SIMPATIE.

slăbie s.v. EPUIZARIÎ. EXTENUARE. ISTOVEALĂ. ISTOVIRE. SECĂTUIALĂ. SFÂRŞEALĂ. SLĂBICIUNE. SLEIRE. SURMENAJ. SURMENARE. ŞOLD. VLĂGUIRE. SLĂBIRE s. 1. destindere, lărgire, (pop.) slobozire. *(~ legăturii care ii stringea.)* 2. destindere, relaxare. *(~ unui arc.)* 3. şubrezire. <~ *construcţiei.)* 4. atenuare, calmare, descreştere, diminuare, domolire, micşorare, potolire, reducere, scădere, temperare. *(~ vitezei vin-iului.)*

SLĂBIT adj. 1. slab, slăbănog, tras, uscăţiv, (rar) slăbănogii, (pop.) pierit, (reg.) mî'rcav, mírced, (înv.) mişel, (fig.) supt. *(O faţă ~.)* 2. destins, discordat, relaxat. *(Arc ~.)* 3. diminuat, domolit, micşorat, potolit, redus, scăzut. *'(Forţa mult ~ a vintului.)*

slăboteán adj. v. SLĂBUŢ.

slăbuleún adj. v. SLĂBUŢ.

slăbulcţ adj. v. SLĂBUŢ.

slăbuşor adj. v. SLĂBUŢ.

SLĂBUŢ adj. 1. (înv. şi reg.) slăbuléţ, (reg.) slăbuleán, slăbuşor, (prin vestul Tran-silv.) slăboteán. *(E cam ~.)* 2. debil, delicat, firav, fragil, gingaş, pirpiriu, plăpând, prizărit, sfrijit, slab, slăbănog, şubred, (pop.) piţigăiat, (înv. şi reg.) mírşav, ticălos, (reg.) gúbav, morângláv, (Mold. şi Transílv.) sighinaş, (Mold. şi OltA şíştav. *(Un copil ~;* o *constituţie ~.)*

slâdá.ie s. v. SLADNIŢĂ.

slădíci s. v. GREAŢĂ.

slădún s, v. GORUN.

SLĂNÍNĂ s. (pop. şi fam.) slană, (Transílv. şi Ban.) clisă, (Ban. şi Transílv.) lard, (prin Mold.) sală. *(Mănincă~cu pline.)*

SLĂVÍ vb. 1. a cinsti, a cânta, a elogia, a glorifica, a lăuda, a mări, a omagia, a preamări, a preaslăvi, a proslăvi, a venera, (rar) a apoteoza, a exalta, (înv.) a făli, a pohfăli, a preaeânta, a preaânălţa, a prealăuda, a

prearădica, a ridica, a slavoslovi. *(Să-i ~ pe eroii patriei.)* 2. a bâne-cuvânta, a glorifica, a lăuda, amari, a preamări, a preaslăvi, a proslăvi, (rar) a ferici. *(Să ~ ziua de faţă.)*

slăvi vb. v. ADORA. DIVINIZA. IDOLATRIZA. VENERA.

slăvínă s. v. CANEA. CEP.

SLĂVÍRE s. 1. cinste, cinstire, elogiu, glorie, laudă, mărire, omagiu, preamărire, preaslăvire, proslăvire, slavă, (înv.) mărie, pohfálă, pohvalénie. *(~ cuvenită cuiva.)* 2, elogiere, glorificare, lăudare, mărire, preamă-. rire, preaslăvire, proslăvire, slavă, (rar) apoteoză, exaltare, (înv.) prealăudáre, preaslăvíe, sărbătorire. *(~ unui erou.)* 3. binecuvântare, glorificare, laudă, mărire, preamărire, preaslăvire, proslăvire, slavă. *(~ vremurilor noastre.)*

SLĂVÍT adj. 1. binecuvântat, glorificat, lăudat, mărit, preamărit, preaslăvit, proslăvit. *(~ zi a Unirii!)* 2. preamărit, preaslăvit, (rar) august. *(~ împărat-)* 3. înălţat, mărit, preamărit, preaslăvit, (în unele ţări) serenisim. *(■ – ■ dege!) 4.* lăudat, mărit, preaînălţat, prealuminat, preamărit, preaslăvit, proslăvit, venerat, (reg.) prealuminós, (inv.) prealăudát, preaseninát- *(~ie Doamne!)*

slăvit adj. v. ALES. ARISTOCRAT. ARISTOCRATIC. BUN. DISTINS. GLORIOS. ILUSTRU. ÎNALT. MARE. MĂRIT. NOBIL.

slăvitór s. v. ADORATOR.

s'eámă s. v. FĂRÂMĂ. FIR. PIC. PICĂTURĂ. PIŞCĂTURĂ. STROP.

sledí vb. v. URMA.

sleepinfl-cár s. v. PATVAGON.

SLEÍ vb. 1. a se coagula, a se închega, a se solidifica. *(Grăsimea sa ~.)* 2. a bate, a fă-călui, a freca. *(A ~ fasolea.)* 3. a epuiza, a extenua a frânge, a istovi, a seca, a secătui, a sfirşi, a stoarce, a vlăgui, a zdrobi, (reg.) a stoci, (prin Olt. şi Munt.) a dehobi, (înv.) a zămori, (fig.) a suge. *(Munca brută l-a~.)*

sleí vb. EPUIZA. GOLI. ISPRĂVI. ÎNCHEIA. ÎNGHEŢA. ÎNTĂRI. ÎNVÂRTOŞA. SECA. SECĂTUI. SFÂRŞI. SOLIDIFICA. TERMINA. TURNA.

SLEIRE s. 1. coagulare, închegare, solidifi-care. *(~ grăsimii.)* 2. epuizare, extenuare, istoveală, istovire, secătuire, sfârşeală, slăbiciune, surmenaj, surmenare, vlăguire, (înv. şi reg.) slăbíe, (înv. livr.) marasm. *(Stare de totală ~.)*

SLEÍT adj. 1. coagulat, închegat, solidificat. *(Grăsime ~.)* 2. bătut, făcăluit, frecat, (reg.) râşnít, zolít. *(Fasole ~.)* 3. epuizat, extenuat, frânt, istovit, prăpădit, rupt, secat, secătuit, sfârşit, stors, trudit, vlăguit, zdrobit, (Mold.) batojít, (prin. Munt.) tâhobít, (înv.) stătut. *(Un om ~ de efort.)*

sleit adj. v. GOL. GOLIT. ÎNGHEŢAT. LEIT. SECAT. SECĂTUIT. SOLIDIFICAT. TURNAT.

slímnâ s. v. COAMĂ. CREASTĂ. CULME.

slin s. v. JEG. MURDĂRIE. NECURĂŢENIE.

SLINOS adj. 1. jegos, mânjit, murdar, negru, nespălat, pătat, răpănos, soios, (livr.) maculat, (rar) tăvălit, terfelit, (înv. şi pop.) picat, scirnav, (pop.) zăbăíós, (reg. şi fam.) puchinós, puchiós, puciós, (reg.) dervelít, ma-zác, mírşav, muruít, muscurós, muzgurít, perceát, râpát, râpós, zoiós, (Mold., Bucov. şi Ban.)

feştelít, (Transilv.) mócicoş, (Transilv.

şi Maram.) píscoş, rónghioş, (Transilv., Maram. şi Bucov.) tinós, (înv.) smârced, sinârd, (fam.) împuţit, păduchios. *(O cămaşă ~.)* 2. jegos, mânjit, murdar, nespălat, soios, (pop. şi fam.) janghinós, (pop.) îngălat, (reg.) imós, (fam.) împuţit. *(Om ~.)*

slobod adj. v. AUTONOM. DEŞĂNŢAT. DISPONIBIL. GOL. IMORAL. IMPUDIC. INDECENT. INDEPENDENT. LARG. LIBER. NEATÂRNAT. NECUVIINCIOS. NE-ÎNCHIS. NEÂNTEMNIŢAT, NEOCUPAT. NERUŞINAT. OBSCEN. PORNOGRAFIC. SCABROS. SCÂRBOS. SUVERAN. TRIVIAL. VULGAR.

slobod adv. v. NESTINGHERIT. NESTÂN-JENIT. slobonóv s. v. BREI. SLĂBĂNOG. slobozenie s. v. ACORD. APROBARE. ASENTIMENT. AUTONOMIE. AUTORIZAŢIE. AVIZ. CONCEDIU. CONSIMŢĂMÂNT. CONSIMŢIRE. DESFRÂU. DEZMĂŢ. DEZROBIRE. ELIBERARE. EMANCIPARE. EMANCIPAŢIE. INDEPENDENTĂ. ÎNCUVIINŢARE. ÎNGĂDUINŢĂ. ÎNVOIALĂ. ÎNVOIRE. LIBERARE. LIBERTATE. LICENŢĂ POETICĂ. NEATÂRNARE. ORGIE. PERMIS. PERMISIE. PERMISIUNE. SUVERANITATE. VOIE. VOINŢĂ. VRERE.

slobozi vb. v. ABSOLVI. ACHITA. ARI N-CA. AUTORIZA. AZVÂRLI. CONCEDIA. DEGAJA. DELE.GA. DESCĂRCA. DESFACE. DESTINDE. DEZROBI. ELIBERA. EMANA. EMANCIPA. EMITE. EXALA. IERTA. ÎMPRĂŞTIA. ÎMPUTERNICI. ÎNDEPĂRTA. ÎNVESTI. LANSA. LĂRGI. LIBERA. NĂPUSTI. NĂVĂLI. PRECIPITA. RĂSPÂNDI. REPEZI. SALVA. SĂRI. SCĂPA. SCOATE. SCUTI. SLĂBI. TĂBĂRÎ. TRAGE. ZVÂRLI. slobozie s. v. AUTONOMIE. COLONIE. DESFRÂU. DEZMĂŢ. DEZROBIRE. ELIBERARE. EMANCIPARE. EMANCIPAŢIE. INDEPENDENŢĂ. ÎNVOIRE. LIBERARE. LIBERTATE. NEATÂRNARE. ORGIE. PERMISIE. POSESIUNE. SUVERANITATE.

slobozire s. v. DESCĂRCARE. DESFACERE. DESPRINDERE. DESTINDERE. DEZROBIRE. ELIBERARE. EMANCIPARE. E-MANCIPAŢIE. LĂRGIRE. LIBERARE. SALVARE. SCĂPARE. SCOATERE. SLĂBIRE. TRAGERE.

slobozitór adj., s. v. DEZROBITOR. ELIBERATOR. LIBERATOR.

SLOBOZITÓR s. *(TEHN.)* întinzător, în-torcător, (reg.) încordătór, zăvor, (Munt.) criveá, (Mold. şi Bucov.) pochihéci, (Olt. şi Ban.) zátcă. *(~ la războiul de ţesut.)*

slobozilor s. v. COCÂRLĂ. SCHIMBĂTOARE. slog s. v. HAT. HOTAR. RĂZOR. SLOI s. ţurţur, (OH., Ban. şi Transilv.) slo-iéte. *(~ de gheaţă.)*

sloiéte s. v. SLOI. ŢURŢUR. slomní vb. v. AFIRMA. APĂREA. ARĂTA. AUZI. BĂLMĂJI. BÂIGUI. BÂRÂI. BODOGĂNI. BOLBOROSI. BOMBĂNI. BOSCO-

RODI. BUCHERI. EXERSA. GÂNGĂVL IVI. ÎNDRUGA. ÎNGĂIMA. ÎNGÂNA..MIJI. MÂRÂI. MOLFĂI. MORMĂI. MURMURA. SILABISI. SPUNE. ŞOPTI. VORBI. ZICE. ZVONI.

siomníre s. v. SILABIS1RE. SILABISIT. slon s. v. BARIERĂ. PRIDVOR. ŞOPRON. TINDĂ.

SLOVAC s., adj. 1. s. (prin Transilv.) tăút, tot. 2. adj. (Transilv.) tăuţésc.

SLOVĂ s. literă, (pop. şi fam.) buche,, (reg.) râţă. *(~ele alfabetului.)*

slovă s. v. ALFABET. CARTE. CONDEI., CULTURĂ. CUNOŞTINŢE. INSTRUCŢIE. ÎNVĂŢĂTURĂ. PREGĂTIRE. SCRIERE. SCRIITURĂ. SCRIS. STUDII. slovenésc adj. v. SLAVON. SLAVONE SC. slovenéşte adv. v. SLAVONEŞTE. sloveni vb. v. BUCHERI. SILABISI. slovenie s. v. SLAVONĂ. slovenírc s. v. SILABIS1RE. SILABISIT, slovésnic adj. v. ELOCVENT. slugarnic adj. v. CINSTIT. CRED INC;OS. DEVOTAT. FIDEL. NESTRĂMUTAT. STATORNIC.

SLUGARNIC adj., adv. 1. adj. plecat, servil, (livr.) obsecvios. *(E prea ~ în faţa şefilor.}* 2. adj. servil, supus, umil, (livr.) obscevu's. (înv.) slugăresc, slugós. *(O atitudine ~.) '.',.* adv. servil, (înv.) slugăreşte. *(Se poartă ~.>* SLUGĂ s. 1. servitor, om de serviciu,.astăzi livr.) serv, (rar) slujitor, (înv.) poslúşnic. 2. servitoare, slujnică, (livr.) servantă, (reg.) jupâneásă, (fam.) măriţă. 3. rândaş. servitor. 4. argat, (înv. şi reg.) curtean, (prin Transilv.) biriş, (înv.) celédnic.

slugă s. v. TRĂGĂTOARE. slugăreálu s. v. SERVILISM. SLUGĂRNICIE.

slugăresc adj. v. SERVIL. SLUGARNIC. SUPUS. UMIL.

slugăreşte adv. v. SERVIL. SLUGARNIC. slugărét s. v. SERVITORIME. SLUJITO-RIME.

SLUGĂRÎ vb. a. slugarnici. *(Mult l-a mai ~ !)*

slugări vb. v. SERVI. SLUJI. slugăríe s. v. SERVILISM. SLUGĂRNICIE. ílugăríme s. v. SERVITORIME. SLUJITO-RIME.

slugărit s. v. SERVILISM. SLUGĂRNICIE. SLUGARNICI vb. a slugări. *(Mult l-a mai ~ l)*

slugarnici vb. v. SERVI. SLUJI. SLUGĂRNICIE s. servilism, (livr.) obsec-viozitáte, (rar) servilitáte, (înv.) slugăreálă, slugăríe, slugărit. *(~ unei persoane faţă de şefi.)*

slugătorí vb. v. SERVI. SLUGOI s. (fig. depr.) lacheu. *(E ~ stâpi-nului.)*

slmgós adj. v. SERVIL. SLUGARNIC SUPUS. UMIL.

SLUGULÍŢĂ s. sluguţă.

SLUGÚŢÁ s. sluguliţă.

SLUJBAŞ s. 1. angajat, salariat, (înv. şi pop..[1] năimit, (pop. şi fam.) simbriáş, (înv.) lefegiu, supus. *(Era ~ al statului.)* 2. funcţionar, (ieşit din uz) amploiat, (înv.) mădular. *(~ la o bancă.)*

SLUJBĂ s. 1. funcţie, post, serviciu, (înv. şi reg.) posluşánie, (reg.) servit, (prin Mold.) breásiă, (înv.) cin, huzmét, mansúp, (înv., în Transiív.) tistíe, tisturíe. *(Avea o ~ modestă.)* 2. *(BIS.)* ceremonie, oficiu, serviciu. *(~ divină).*

slujbă s. v. BIR. DARE. IMPOZIT. ÎNSĂRCINARE. MISIUNE. SARCINĂ. SERVICIU.

SLUJBULÍŢĂ s. slujbuşoară.

SLUJBUŞOÁRĂ s. slujbulită.

SLL'JÍ vb. 1. a funcţiona, a lucra, a servi, (înv. 1 a posluşi. *(~ ca laborantă de 10 ani.) Z,* a servi, (pop.) a slugări, a slugarnici. *(A~ la el doi ani.)* 3. *(BIS.)* a oficia, a servi. *(O biserică la care ~ doi preoţi.)* 4. a ajuta, a servi, a sprijini, a susţine. *(A ~ cauza revoluţiei.).*>.* a (se) folosi, a (se) întrebuinţa, a (se) servi, a (se) utiliza. *(La ce ~ acest dispozitiv?/,-e ~ de ambele mtlni.)* 6. a (se) folosi, a între-bulnt.f, a recurge, a se servi, a utiliza, a uza, (înv. si pop.) a prinde, (reg.) a vestegălui. *(Se terne să se ~ de o disciplină prea severă.)*

7. a se folosi, a întrebuinţa, a se servi, a umbla, a utiliza, a uza. *(Se ~ de diverse tertipuri.)* U. a ajuta, a folosi, a servi. *(Asta îţi ~ la ceva") 9.* a ajuta, a avantaja, a favoriza. *(Norocul, tnttmplarea l-a ~.)* 10. *(BIS.)* a celebra, a oficia, a săvârşi. *(A ~ liturghia.)*

sluji vb. v. SERVI.

SLUJÍRE s. 1. servire, servit, slujit. *(~ patriei.)* 2. *(BIS.)* celebrare, oficiere, săvâr-şire, slujit, (înv.) serbare. *(~ liturghiei.)*

SLUJÍT s. 1. servire, servit, slujire. *(~ patriei.)* 2. *(BIS.)* celebrare, oficiere, săvâr-ştre, slujire, (înv.) serbare. *(~ liturghiei.)*

slujitor s. v. OM DE SERVICIU. SERVITOR. SLUGĂ. VITEAZ.

SLUJITORÍME s. serviiorime, (pop.) slu-găriuie, (reg.) slugărét.

slujnica-eúcului s. v. CODOBATURĂ. PRUN-DAR. PRUNDAŞ.

SLUJNICĂ s. servitoare, slugă, (livr.) servantă, (reg.) jupâneásă, (fam.) maríţă.

SLUT adj. I. diform, hidos, hâd, monstruos, pocit, respingător, schimonosit, strâmb, urât, (pop. şi fam.) bocciu, scălímb, scălâmbăiát, (reg.) pâcleş, (Mold.) balcî'z, (Mold. şi Transilv.) pogan, (înv.) grozav, (fam.) şui. *(O fiinţă ~.)* 2. deformat, desfigurat, pocit, schimonosit, sluţit, strâmb, strlmbat, urât, urâţit, (reg.) stropşit, zgâmboít, (Mold.) şonţít. *(O faţă ~ de ură.)*

SLUŢÉNIE s. 1. diformitate, hidoşenie, poceală. urâciune, urâţenie, (rar) sluţíe, (pop.) htzénie, (înv.) grozăvie. *(~ unui om.)* 2. (concr.) hidoşenie, monstru, monstruozitate, pocitanie, pocitură, schimonosi tură, sluţitură. urâciune, urâţenie, (pop.) hâzénie, pótcă, strop-

şitúră, (reg.) znaménie, (Ban.) năhoádă. *(Ce e ~ asta?)*

SLUŢÍ vb. a (se) deforma, a (se) desfigura, a (se) poci, a (se) schimonosi, a (se) strâmba, a (se) uriţi, (pop. şi fam.) a (se*)* scălâmbăia, a (se) scofâlci (pop.) a (se) hâzi, (Mold. şi Bucov.) a (se) şonţi, (înv.) a (se) grozăvi. *(Faţa i s-a* ~J

sluâíe s. v. DIFORMITATE. HIDOŞENIE. POCEALĂ. SLUŢÉNIE. URÂCIUNE. URÎŢENIE.

SLUŢÍRE s. deformare, defornaţie, desfigurare, pocire, schimonoseală, schimonosire, strimbarc, urâţire. *(~ a feţei unei persoane.)*

SLUŢIT adj. deformat, desfigurat, pocit, schimonosit, slut, strâmb, strâmbat, urât, urîţit, (reg.) stropşit, zgâmboít, (Mold.) şonţit. *(O faţă~ de ură.)*

SLUŢITURĂ s. hidoşenie, monstru, monstruozitate, pocitanie, pocitură, schimonositură, sluţenie, urâciune, urâţenie, (pop.) hâzénie, pótcă, stropşitúră, (reg.) znaménie, (Ban.) năhoádă. *(Ce e ~ asta de om?)*

SMALŢ s. email, glazură, (reg.) călăi, maz, mázlu, niortasâncă, smânţuiálă. *(Vase de ceramică cu ~.)*

smăsiná vb. v. CLĂTINA. CUTREMURA. SCUTURA. SFÂSIA. STRIVI. ZDROBI. ZDRUNCINA. ZGÂLŢÂI. ZGUDUI.

SMĂLŢA vb. a împestriţa, a păta, (rar) a pestriţa, (înv. şi reg.) a popistri, (fig.) a smalţul. *(Florile ~ cirnpia.)*

sniăHá. adj. v. EMAILAT. GLAZURAT. SMĂLŢUIT.

SMĂLŢUÍ vb. a emaila, a glazura. *(A ~ un vas de ceramică.)*

smălţuí vb. v. ÎMPESTRIŢA. PĂTA. SMĂLŢA.

SMĂLŢUÍRE s. cmailare, glazurare, smălţuit, (înv.) smălţuitúră. *(~ vaselor de ceramică.)*

SMĂLŢUIT adj. emailat, glazurat, (rar) smălţat. *(Vas de ceramică™.*)

SMĂLŢUIT s. emailare, glazurare, smăl-ţuire, (înv.) smălţuitúră. (~ *vaselor de ceramică.)*

SMĂLŢUITÓR s. emailor. *(E de profesie™.)*

smălţuitúră s. v. EMAILARE. GLAZURARE. SMĂLŢUÍRE. SMĂLŢUIT.

SMEDIÓR adj. smedisor. *(Un om ~.f*

SMEDIŞÓR adj. smedíor. *(Un om~.)*

smégrnă s. v. SERUM.

SMERENIE s. 1. umilinţă, (înv.) micşorare, milă, molcomíre. *(De o~ excesivă.)* 2. umilinţă, (înv.) smericiúne, smeríre, (fam.) spăseálă, spăsenie. *(Cu™ ti sărută dreapta.)* 3, plecare, supunere, umilinţă, (înv.) plecat, umiliaţiúne, umilitáte. *(~ în faţa divinităţii.)* 4. *(BIS.)* credinţă, cucernicie, cuvioşe.úe, cuvioşie, evlavie, pietate, pioşenie, piozitate, religiozitate (livr.) devoţiune, (înv.) blagocéstie, blagocesti-víe, hristoitíe, rívnă, râvníre, smeríre. *(~ unui bigot.)*

smerenie s. v. CANDOARE. CASTITATE. FECIORIE. INOCENŢĂ. MODESTIE. NEPRIHĂNIRE. NEVINOVĂŢIE. PUDICI-TATE. PUDOARE. VIRGINITATE.

SMERÍ vb. 1. a se umili, (înv.) a se mici, a se micşora, a se milcui, a se molcomi. *(Nu te Jnai ~ atâta în faţa lui.)* 2. a se pleca, a se supune, a se umili. *(Se ~ in faţa divinităţii.)*

smeri vb. v. CĂI. ÎNJOSI. PLOCONI. POCĂI. REGRETA. UMILI. smericiúne s. v. SMERENIE. UMILINŢĂ. smeríre s. v. CREDINŢĂ. CUCERNICIE. CUVIOŞENIE. CUVIOŞIE. EVLAVIE. PIETATE. PIOŞENIE. PIOZITATE. RELIGIOZITATE. SMERENIE. UMILINŢĂ.

SMERÂT adj. 1. plecat, supus, umil, umilit, (livr.) obsecvios, (înv.) smérnic, suplecát. *(O atitudine, o privire ~.) 2.* preaplecat, supus. *(Al dumneavoastră ~ slujitor.)* 3. umil, (fam.) spăsit. *(Avea o figură ~.)* 4. *(BIS.)* credincios, cucernic, cuvios, evlavios, pios. prcacre-dincios, religios, (franţuzism) devót, (înv. şi reg.) smérnic, (înv.) blagocestív, pietós, pravoslavnic, râvnitór, bine-credineiós. *(Om^.)* smerit adj. v. CINSTIT. CREDINCIOS. DEVOTAT. FIDEL. MODEST. NESTRĂ-MU TAT. STATO R N IC.

smérnic adj. v. CREDINCIOS. CUCERNIC. CUVIOS. EVLAVIOS. PIOS. PLECAT. PREA-CRF.DINC1OS. RELIGIOS. SMERIT. SUPUS. UMIL. UMILIT. smet s. v. DEVIZ. smialţ s. v. MIHALŢ.

smián s. v. GUNOI. IMPURITATE. MURDĂRIE. NECURĂŢENIE.

smicăráie s. v. BUCĂŢICĂ. FĂRÂMĂ. PIC. ' SMICEÁ s. *(BOT.)* lăstar, mladă, mlădiţă, vlăstar, (înv. şi pop.) odraslă, (reg.) loază, mlădoácă. *(O ~ flexibilă de salcie.)*

smicurá vb. v. BICIUL DEZGHIOCA. MĂRUNŢI. PISA. SFĂRÂMA. SF1CH1UI. ZDROBI.

smicurătúră s. v. BUCĂŢICĂ. FĂRÂMĂ. PIC.

SMÍDÂ s. (Transil v.) smidăríe. *(~ de tufe şi arbuşti.)*

smídă s. v. GRINDINĂ. PIATRĂ. smidărie s. v. SMIDĂ.

smíntă s. v. ABATERE. ALIENARE. ALIENAŢIE. BOALĂ MINTALĂ. CULPABILITATE. CULPĂ. DAUNĂ. DEMENŢĂ. EROARE. GREŞEALĂ. NEBUNIE. PAGUBĂ. PĂCAT. PIERDERE. PREJUDICIU. SMINTEALĂ. SMINTIRE. STRICĂCIUNE. TICNE ALĂ. VINĂ. VINOVĂŢIE.

SMINTEALĂ s. 1. *(MED.)* alienare, alie-naţie, demenţă, nebunie, smintire, ţicneală; boală mintală, (pop.) nebuneală, (înv. şi reg.) smíntă, (Transilv., Maram. şi Ban.) bolânzie, (prin Bucov.) sălteálă, (Mold.) zăluzeálă, zălu-zíe, zărgheálă, zărghénie, (fam.) căpiálă, (fig.) rătăcire, scrânteálă, ţăcăneálă. 2. aiureală, ţicneală, zăpăceală, (fam. fig.) ţăcăneálă.

sminteală s.v. ABATERE. CULPABILITATE. CULPĂ. DAUNĂ. DIFICULTATE. EROARE. GREŞEALĂ. GREUTATE. IMPAS. IMPEDIMENT. INCONVENIENT. NEAJUNS. NEVOIE. OBSTACOL. OPRELIŞTE. PAGUBĂ. PĂCAT. PIEDICĂ. PIER-

DERE. PREJUDICIU. STAVILĂ. STRICĂCIUNE. VINĂ. VINOVĂŢIE.

SMINTI vb. *(MED.)* a se aliena, a înnebuni, a se ţicni, (pop. şi fam.) a se strechea. (Transilv., Maram. şi Ban.) a se bolânzi, (prin Munt.) a primi, (Mold.) a sturluiba, a zăluzi, a (se) zărghi, (fam.) a căpia, (fig.) a se scrântî, a se trăsni, a se ţăcăni.

sminti vb. v. ACRI. ADEMENI. ALTERA. AMĂGI. CLĂTINA. CLINTI. CONTRAFACE. CORUPE. DECĂDEA. DEFORMA. DENATURA. DEPLASA. DEPRAVA. DERANJA. DESCOMPUNE. DESFRÂNA. DESTRĂBĂLA. DEZARTICULA. DISLOCA. ESCAMOTA. FALSIFICA. FERMENTA. GRF.SL INCOMODA. ÎMPUŢI. ÎNĂCRI. ÎNCÂNTA. ÎNCURCA. ÎNŞELA. JENA. LUXA. MĂ SI.UI. MINŢI. MISTIFICA. MIŞCA. MOMI. MUTA. PĂCĂLI. PĂCĂTUI. PERVERTI. PROSTI. PURTA. RĂSTĂLMĂCI. RĂTĂCI. SCRÂNTI. STINGHERI. STÂNJENI. STRICA. SUCI. SUPĂRA. TRIŞA. TULBURA. URNI. VICIA. SMINTIRE s. *(MED.)* alienare, alienaţic, demenţă, nebunie, sminteală, ţicnea la, boală mintală, (pop.) nebuneală, (înv. şi reg.) smíntă, (Transilv.. Maram. şi Ban.) bolânzie, (prin Bucov.) sălteálă, (Mold.) zăluzeálă, zăluzíe,, zărgheálă, zărghénie, (fam.) căpiálă, (fig.(rătăcire, scrânteálă, ţăcăneálă.

smintit adj. v. DEFECT. DEFECTAT. DEFECTUOS. DERANJAT. DEREGLAT. ERONAT. FALS. GREŞIT. INCORECT. INEXACT. NEADEVĂRAT. NECORESPUNZĂTOR. STRICAT.

SMINTIT adj., s. 1. adj., s. *(MED.)* alienat, dement, descreierat, înnebunit, nebun, ţicnit, (livr. şi peior.) sonát, (pop. şi fam.) apucat, candriu, căpiat, deşucheat, strecheát, (înv. şi reg.) nerod, (reg.) prost, (Transilv., Maram. şi Ban.) bolind, (Ban.) pălăurát, (Olt. şi Munt.) primit, (Mold.) zăluzít, zărghít, (fig.) săltat, sărit, scrântít, ţăcănit. *(O persoană ~.)* 2. adj. dement, demenţial, nebunesc. *(Un act ~.)* 3. adj. aiurea, aiurit, bezmetic, descreierat, nebun, ţicnit, zănatic, zăpăcit, zurliu, (rar) dezmetic, (pop.) deşucheat, pălă-vátic, silhúi, (înv. şi reg.) prilestít, (reg.) şu-cheát. tui, (Mold.) túieş, zălud, zărghit, (înv.) turlulíu, (Jfam.) sanchíu, (fam. fig.) smucit, trăsnit, ţăcănit. *(Ce tip ~ l)*

SMIORCĂI vb. 1. a (se) miorcăi, a plânge, (glumeţ.) a (se) miorlăi, a orăcăi. *(Copilul s-a ~ toată ziua.)* 2. a se lamenta, a (se) seinei, a se sclifosi. *(Nn te mai ~ atâta/)* 3. (reg.) a sfârcâi, a smârcâi. *(~ pe nas.)* smiorcái vb. v. SCÂNC1. smioreăiálă s. v. SCÂNCET. SMIORCĂÍT adj. 1. plângăcios, prângăreţ, seâncit, văicăreţ, (rar) plângáci, văităréţ, văi-tătór, (fam.) bâzâít. (Ce *copil ~ !)* 2. miorlăit, miorlăitor, plângăreţ. *(Un gías~.)* smiorcăit s.v. SCÂNCET. SMIRDÁR s. *(BOT.) 1. (Rhododendron kotschyi)* (Hvr.) rododendron,

(reg.) coacăză, cocăzár, iederă, merişór, perişoáre (pl.), pop-déle (pl.), rujă, tulipín, bujor-de-múnte, bujo-rel-de-múnte, trandafir-de-múnte, visc-de-mún-te. 2. *(Yaccinium vitis idaea)* merişor, coacăz-de-munte, (reg.) coacăză, cocăzár.

SMIRNĂ s. benzoe, (înv.) miră. *(~ serveşte ca esenţă in parfumerie.)*

smirnă s. v. GRANAT. SPILCUŢĂ. TĂMÎ-1E.

sminiă-de-grădină s.v. TĂMÂIŢĂ.

smirom adj. v. MODEST.

sinâc interj, v. HUŞTI. ŢÂŞTI.

smic s. v. CĂLUŞ.'LAŢ.

SMÂNTINĂ s. (pop.) spumă. *(~ laptelui.)*

sniântână s. v. CAIMAC. FLOARE.

SMÂNTÂNt vb. (reg.) a smoli. *(A ~ laptele.)*

sniâiitânícă s. v. CRETUŞCĂ. DRĂGAICĂ. SÂNZ1ANĂ.

SMÂNTÂNÍRE s. smântinit. *(~ laptelui.)*

SMÂNTÂNÂT s. smintinire. *(~ laptelui.)*

smânluiálă s. v. EMAIL. GLAZURĂ. SMALŢ.

SMÂRC s. *(GEOGR.)* băltoacă, mlaştină, mocirlă, (rar) băltác, (pop.) rovină, (înv. şi reg.) băltíş, (reg.) báhná, băhníş, bulhác, mlácă, mláşniţă, molástină, rit, tălbăriţă, tău, (prin Munt.) balhúi, (prin Ban.) bară, (prin Rucov.) bălăştioágă, (prin Mold.) bile, (Transilv. şi -Mold.) mărghílă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) pló.ştină, (înv.) batác, băltínă, palúdă, piştélniţă. *(S-a înecat in ~.)*

smirc s. v.' BULBOACĂ. BULBOANĂ. OCHI. POMPĂ. SMOC. TÂLV. VALVÂRTEJ. VÂLTOARE. VÂRTEJ. VOLBURĂ.

smârced adj. v. JEGOS. MÂNJIT. MURDAR. NEGRU. NESPĂLAT. PĂTAT. RĂPĂNOS. SLINOS. SOIOS.

smârcí vb. v. MUSTI. SCÂNCL

sinârtií vb. v. SCÂNCL SMIORCĂI.

SMÂRCÓS adj. *(GEOGR.)* mlăştinos, mocir-îos, (pop.) băltós, rovinós, (reg.) băhnós, mlă-cós, ri 1 o<;. (Transilv. şi Mold.) mărghia'ts, ploş-tinós. *(O regiune ~.)*

smiid adj. v. JEGOS. MÂNJIT. MURDAR.. NEGRU. NESPĂLAT. PĂTAT. RĂPĂNOS. SLINOS. SOIOS.

smârdă s. v. JEG. MURDĂRIE. NECURĂŢENIE.

SMOALĂ s. (reg.) zeft, (prin Munt. şi Mold.) catran, (Ban.) pec. *(Un cazan cu ~.)*

SMOC s. (rar) smirc. *(Un ~ de iarbă.)*

smoc s. v. BUCHET. GHIOC. GRĂMADĂ. LEGĂTURĂ. MALDĂR. MĂNUNCHI.

TEANC. VRAF.

SMOCHINĂ s. *(BOT.)* (reg.) labánă.

smochini vb. v. CUTA. ÎNCREŢI. RIDA. ZBÂRCI.

smochiníre s. v. CUTARE. ÎNCREŢIRE. R1DAR.E. ZBÂRCIRE.

smochinit adj. v. CREŢ. CUTAT. ÎNCREŢIT. RIDAT. ZBÂRCIT.

SMOCULÉŢ s. smocuşor, (prin Moid.) smo-curél.

sinocurcl s. v. SMOCULÉŢ. SMOCUŞOR.

SMOCUŞOR s. smoculeţ, (prin Mold.) sinocurcl.

SMOLÍ vb. a cătrăni. *(A ~ un obiect de lemn.)*

smoli vb. v. ÎNNEGRI. SMÂNTÂNI. SMOLÂRE s. cătrăneală, cătrănire. *(~ a unui obiect de lemn.)*

SMOLÍT adj. cătrănit. *(Stiip~.)* smolit adj. v. BRUN. BRUNET. GALBEN. ÎNGĂLBENIT. NEGRICIOS. OACHEŞ. PALID. TUCIURIU.

smólnită s. v. NOROI.

smomí vb. v. ADEMENI. AGITA. AMĂGI. AŢÂŢA. INCITA. INSTIGA. ÎNCÂNTA. ÎNŞELA. ÎNTĂRÂTA. MINŢI. MOMI. PĂCĂLI. PROSTI. PROVOCA. PURTA. STÂRNI. TRIŞA. TULBURA. smórlă s. v. CÂRĂ.

smoródin s. v. COACĂZ. STRUGUR I-NEGR1.

smotoceálă s. v. PĂRUIALĂ. smotoci vb. v. PĂRUI.

smrcduí vb. v. CONTAG1A. CONTAMINA. INFECTA. MOLIPSI.

sânreduíre s. v. CONTAGIUNE;. CONTAMINARE. DUHOARE. INFECTARE. INFECŢIE. ÎMPUŢICIUNE. MIASMĂ. MOLIPSIRE. PUTOARE.

smreduitadj. v. CONTAMINAT. INFECTAT. MOLIPSIT.

smreduitór adj. v. CONTAGIOS. INFEC-ŢIOS. MOLIPSITOR.

SMUCEÁLĂ s. smucire, smucit, smucitură. SMUCI vb. 1. a zgillii, (Transilv.) a hâţi. *(~ de uşă ea să o deschidă.)* 2. a se zbate, (reg.) a se zbici. *(Se ~ să se desprindă din legături.)* 3. a (se) smulge. *(Sa ~ din miinile lui.).* SMUCÍRE s. 1. smulgere, smuls, (inv.) smulgătúră. (~ *unui obiect mobil de la locul lui.)* 2. smuceală, smucit, smucitură. *(Cu o ~ l-a îndepărtat.)*

smucii adj. v. AIUREA. AIURIT. BEZMETIC. DESCREIERAT. NEBUN. SMINTIT ŢICNIT. ZĂNATIC. ZĂPĂCIT. ZURLIU-SMUCIT s. smuceală, smucire, smucitură. SMUCITURĂ s. smuceală, smucire, smucit. *(Cu o ~...)* smúye s. v. ŞALĂU.

smulgătúră s. v. SMUCIRE. SMULGERE. SMULS.

SMULGE vb. I. a trage. *(A ~ un cui cu cleştele.)* 2. a scoate. *(A ~ buruienile din pămînt.)* 3. a (se) smuci. *(S-a ~ din miinile lui.)* 4. a răpi. *(Duşmanul le-a ~ o parte din ţară.)*

smulge vb. v. JUMULI.

SMULGERE s. 1. tragere. *(~ cuiului cu cleştele.)* 2. scoatere. *(~ buruienilor.)* 3. smucire, smuls, (înv.) smulgătúră. *(~ unui obiect mobil de la locul lui.)*

smuls adj. v. JUMULIT. SMULS s. smucire, smulgere, (inv.) smulgătúră. *(~ unui obiect de la locul lui.)*

snágă s. v. DINAMISM. ENERGIE. FORŢĂ. IMPETUOZITATE. NĂRAV. PUTERE. ROBUSTEŢE. TĂRIE. VIGOARE. VITALITATE:. VLAGĂ.

snoabă s. v. BOROBOAŢĂ. ISPRAVĂ. NĂZBÂTIE. NĂZDRĂVĂNIE. POCINOG. POZNĂ. ŞOTIE. TRĂSNAIE.

SNOAVĂ s. glumă, (reg.) polojénie, (Munt., Olt. şi Mold.) dáfie, (Mold.) iznoávă, (Mold. şi Bucov.) palótie, (Munt.) trántie. *(Culegere de ~*e.*)*

SNOB adj. (rar) snobístic. *(*O at*itud*ine ~.*)* snobístic adj. v. SNOB. SNOP s. 1. (reg.) mătrăcálă *(~ de grâu.)* 2. fascicul, mănunchi, (rar) sul. *(Un ~ de raze.)*

snop s. v. LEGĂTURĂ. SNOPÍ vb. a stâlci, (pop.) a stropşi, (înv. ţi reg.) a tărbăci, (reg.) a otânji, a toropi, (Transilv.) a melestui, (fam.) a burduşi, a cotonogi, (fig.) a bumbăci, a strivi, a tăbăci, a zdrobi, a zvânta. *(L-a ~ în bătaie.)*

snopi vb. v. DISTRUGE. EXTERMINA. MASACRA. MĂCELĂRI. NIMICI. PRĂPĂDI. STÂRPI.

SNOPÂRE s. stâlcire. *(~ cuiva in bălaie.)* SNOPIŞÓR s. snopuleţ, snopuşor, (prin Maram.) snopit, (prin Olt.) snopşorél. *(Un ■*v *de grâu.)*

SNOPÍT adj. stâlcit, (Transilv.) melestuít, (íig.) zdrobit. *(~ în bătaie.)*

snopit s. v. SNOPIŞÓR. SNOPULEŢ. SNOPUŞOR.

snopşorél s. v. SNOPIŞÓR. SNOPULEŢ. SNOPUŞOR.

SNOPULEŢ s. snopişor, snopuşor, (prin Maram.) snopit, (prin Olt.) snopşorél. *(Un ~ de grâu.)*

SNOPUŞOR s. snopişor, snopuleţ, (prin Maram.) snopit, (prin Olt.) snopşorél. (*Un ~ de grâu.)*

snovélnic adj. v. GLUMEŢ. HAZLIU. POZNAŞ. VESEL.

snovós adj. v. GLUMEŢ. HAZLIU. POZNAŞ. VESEL. soáclăi- s. v. CURELAR. *SOÁGE vb. (Transilv.) a sovilta. (*~ aluatul de pâine.)* soáge vb. v. FRĂMjNTA. PLĂMĂDI. soare s. v. REGINĂ. soarea s. v. SERATĂ.

soare-apúne s. v. APUS. ASFINŢIT. VEST. soarea-soárelui s. v. FLOAREA-SOARELUI.

soare-ln-cáp s. v. INSOLAŢTE. soare-răsáre s. v. EST. ORJENT. RĂSĂRIT. soare-séc s. v. INSOLAŢIE. SOARTĂ s. 1. destin, fatalitate, menire, noroc, predestinare, ursită, zodie, (rar) pre-determináţie, (înv. şi pop.) stríşte, (pop.) dată, făcut, noroceálă, norocire, orândă, parte, rinduiálă, scrisă, soroc, (înv. şi reg.) sorocíre, (reg.) ursă, urseálă, (înv.) predestináţie, pre* ursíre, preursítă, trişte, ursitoare, (grecism înv.) proorizmós, (fig.) stea. *(Aşa* í-*a fost ~.*) 2. situaţie, stare. *(Nu ştie nimic de ~ lor.)* S. deznodământ, sfârşit. *(~ bătăliei s-a decis.)* soartă s. v. PLACENTĂ.

soaţă s. v. AMICĂ. ASOCIATĂ. COLABORATOARE. ÎNSOŢITOARE. NEVASTĂ.

PĂRTAŞĂ. PERECHE. PRIETENĂ. SOŢIE. TOVARĂŞĂ.

SOBÁR s. (înv.) pietrar. *(E de profesie ~.*>

SOBĂ s. 1. (reg.) cámeniţă, cuptor, ploatán, şpoiér, spor, şporhéi. *(~ de încălzii.)* 2. maşină, (prin

Transilv. şi Olt.) plat, (Bucov., Transilv., Ban. şi Olt.) şparhát. *(~ de gătit.)'* sobă s. v. BUCĂTĂRIE. CAMERĂ. ÎNCĂPERE. ODAIE.

SOBÍŢĂ s. (reg.) sobuşoáră.

SOBOL s. *(ZOOL.; Talpa europaea)* cir-tiţă, (reg.) mitorlán, orb, orbeţ, şoarece-chior, (Ban. şi Transilv.) muşuroi, (Ban., Transilv. şi Munt.) şomíc.

sobol s. v. GUZGAN. ORBETE. SAMUR. ŞOBOLAN. ZIBELINĂ.

SOBOR s. *(BIS.)* conciliu, sinod. *(~* Muntenie.*)*

sobor s. v. ADUNARE. CATEDRALĂ, ÎNTRUNIRE. REUNIUNE. SFAT.

soborî vb. v. ADUNA. ÎNTRUNI. REUNI. STRÂNGE.

soborât adj. v. CASTRAT. JUGĂNIT. SCOPIT. STERILIZAT.

sobómic adj. v. ECUMENIC. SINODAL. SINOD IC.

sobornicesc adj. v. ECUMENIC. SINODAL. SINOD IC.

sobrichet s. v. NUME. PORECLĂ. SUPRANUME.

SOBRIETATE s. 1. modestie, simplicitate, simplitate. *(~ tmbrăcăminţii.)* 2. austeritate, gravitate, rigorism, severitate, (rari asprime. *(~ lini*il*or unei construcţii.)*

SOBRU adj. 1. simplu. *(îmbrăcăminte ~.)* 2. auster, grav, sever, (rar) aspru. *(0 frumuşele ~; linii ~.)* 3. aspru, auster, sever, spartan. *(Duce o viaţă ~.)* 4. astârupârat, aşezat, chibzuit, cuminte, cuminţit, cumpătat, domolit, echilibrat, liniştit, potolit, reţinut, rezenat, serios, stăpânit, temperat. *(Om ~.>*

sóbură s. v. CAIMAC.

sobuşoáră s. v. SOBIŢĂ.

SOC s. *(BOT.; Sambucus nigra)* frec.) holér, hoz, ibóz, scorpát.

socáci s. v. BUCĂTAR.

socăcí vb. v. FACE. GĂTI. PREGĂTI. PREPARA.

socăcíţă s. v. BUCĂTĂREASĂ.

SOCIABIL adj. 1. comunicativ, expansiv, prietenos, volubil, (rar) social, vorbitor, (înv.) soţiós, (fig.) deschis. *(O fi*l*e ~.)* 2. ataşabil. *(Om~.)*

SOCIABILITATE s. comunicativitate, ex-pansivitate. *(~ unei persoane.)*

social adj. v. COMUNICATIV. EXPANSIV. PRIETENOS. SOCIABIL. VOLUBIL.

SOCIAL-DARVINÍSM s. *(FILOZ.j* riar-vinism social.

SOCIALÍSM s. 1. *socialism ştiinţific* =(rar) comunism ştiinţific. 2. *socialism utopic* – = comunism utopic.

societar s. v. ACŢIONAR.

SOCIETATE s. 1. colectivitate, comunitate, obşte, (înv.) obştíme. *(Of ir,ia inlrajii ~.)* 2. lume. *(Iese prima oară în ~.)* 3. anturaj,

companie, tovărăşie, (grecism înv.) sinanstro-fie. *(A petrecut ore agreabile In ~ ei.)* 4. ambianţă,

anturaj, cadru, cerc, mediu, sferă, (înv.) mijloc, (fig.) atmosferă, climat. *(În ce ~ se tnvirte?)* 5. orinduire, regim, sistem. *(~ capi-talisfă.)* 6. *(IST.) societate feudală* ---feudalism, feudalitate, orinduire feudală. 7. asociaţie, (înv.) reuniune. *(~ legal constituită.)* 8. (înv.) reuniune. *(~ pe acţiuni.)*

SOCLU s. 1. piedestal, postament. *(~ «í u*nui *bust.)* 2. bază, postament, suport. *(*U*n laminor fixat pe un ~.)* 3. *(CONSTR.)* (înv.) prag. *(~ la un pod.)* soc mic s. v. BOZ. BOZIE, socoátă s. v. CALCUL. CHIBZUIALĂ. CHIBZUINŢĂ. CHIBZUIRE. CUMINŢENIE. CUMPĂT. CUMPĂTARE. ÎNŢELEPCIUNE. JUDECATĂ. MĂSURĂ. MINTE. MODERAŢIE. OPINIE. PĂRERE. PUNCT DE VEDERE. RAŢIONAMENT. RAŢIUNE. SOCOTEALĂ. SOCOTINŢA. TACT.

socolán adj. v. PUTERNIC. ROBUST. SOLID. TARE. VIGUROS. VÂNJOS. VOINIC. ZDRAVĂN.

sóeote s. pi. v. ATREPSIE. FTIZIE. TE-BECE. TUBERCULOZĂ. socotea s. v. FISĂ. JETON. SOCOTEALĂ s. 1. *(MAT.)* calcul, (înv. ■şi reg.) socoátă, socotinţă, (Transilv. şi Maram.) sămădáş, (înv.) schépsis, seamă, (înv., în Transilv.) compút. *(Face o ~ elementară.)* 2. calcul, calculare, socotire, socotit, (ar) calculâţie, (pop.) răboj, (înv.) sămăUure. *(~ anilor' calendaristici.)* 3. *(MAT.)* calcul, operaţie. *(Cele patru ~.)* 4. cont, seamă, (fig.) spate, spinare. *(Câte nu i se puneau în ~ !)* 5. seamă. *(Vei da ~ de cele făcute.)* 6. chibzuială, chibzuinţă, chibzuire, cuminţenie, cumpăt, cumpătare, înţelepciune, judecată, măsură, minte, moderaţie, raţiune, socotinţă, tact, (livr.} continénţă, (rar(cuminţíe, ponderáţie, temperánţă, (pop.) scurnpătáte, (înv. şi reg.) sfat, (înv.) sămăluíre, socoátă, tocmeală, (fam.) schépsis, (fig.) cumpăneálă, cumpănire. *(Demonstrează multă ~.)* 7. raţiune, rost. *(Are şi aceasta o ~.)* 8. rost, (înv. şi reg.) şart. *(Toate au ~ lor.)* 9. ordine, regulă, rânduială, rost, (înv. şi reg.) soroc. *(Stie ~ lucrurilor.)* 10. ro*. seamă, (reg.) ogód. *(Nu mai ştia ~ averii lui. i* 11. chestiune, lucru, poveste, pricină, problemă, treabă, (înv.) rnadeá, (rusism înv.) predíiiét. *(S-a lămurit ~ aceea?)* 12. calcul, ghid, idee, intenţie, plan, proiect, (înv. şi reg.) propus, (înv.) cuget, duh, própozit, să-vâr-it, socotinţă, (fam.) combinaţie. *(Nu şi-a* put*ut realiza ~.*)

socoteală s.v. APRECIERE. ATENŢIE. CINSTE. CINSTIRE. CONSIDERAŢIE. ESTIMARE. ESTIMAŢIE. EVALUARE. ÎNDEMN. ÎNDRUMARE. ÎNŢELES. ÎNVĂŢĂTURĂ. JUDECATĂ. MESAJ. MINTE.. NUMĂRARE. NUMĂRAT. NUMĂRĂTOARE. ONOARE. POVAŢĂ. POVĂŢUIRE. PREŢUIRE. RAŢIONAMENT. RAŢIUNE. RESPECT. SEMNIFICAŢIE. SENS. SFAT. STIMĂ. TÂLC. TRECERE. VAZĂ. VORBĂ.

SOCOTÍ vb. 1. *(MAT.)* a calcula, (înv. şi pop.) a număra, (reg.) a răvăşlui, (prin vestul Transilv.) a samali, (Transilv. şi Maram.) a sămălui. *(~ cit fac 2 ori 2.)* 2. *(MAT.)* a număra, (prin Transilv.) a sămălui. *(~ până la 10.)* 3. a aprecia, a calcula, a estima, a evalua, a măsura, a preţui, (livr.) a priza, (înv. şi reg.(a prinde, (înv.) a preţălui, a sămălui. *(A ~ valoarea unui obiect, j* 4. a aprecia, a calcula, a potrivi. *(A ~ ceva din ochi.)* 5. a chibzui, a (se) ghidi, a judeca, (înv. şi reg.) a sămălui, (fig.) a cintărt, a cumpăni, a drămui. *(Să ~ cum e mai bine.)* 6. a aprecia, a chibzui, a considera, a crede, a găsi, a gindi, a judeca, a opina, (pop.) a chiti, a cugeta, (inv.) a cunoaşte, a număra. *(Eu ~ că aşa trebuie să facem.)!,* a considera, a crede, a găsi, a vedea. *(Această circumstanţă o ~ de bun augur.)* 8. a considera, (rar) a proclama, (inv.) a procherna, a proclamarisi. *(Esop a ~ limba un mare rău.)* 9. a considera, (fig.) a taxa. *(Îl ~ drept mincinos.)* 10. a se considera, a se crede, a se închipui, a se vedea, (pop.) a se ţine. *(Se ~ inteligent.)* 11. a bănui, a crede, a ghici, a gândi, a-şi

imagina, a-şi închipui, a întrezări, a presupune, a prevedea, a şti, a visa, (rar) a prevesti, (inv. şi reg.) a nădăi, (reg.) a chibzui, a probălui, (fig.) a mirosi. *(Cine ar fi ~ că se va inllmpla astfel?)* 12. a crede, a presupune, (franţuzism) a pre-zuma, (reg.) a probălui, (înv.) a supoza. *(~ că vom pleca in două zile.)* 13. a se răfui. *(Lasă că ne ~ noi!)*

socoti vb. v. ANALIZA. APRECIA. ATRIBUI. CĂUTA. CERCETA. CINSTI. CONSIDERA. EXAMINA. FERI. INVESTIGA. ÎNGRIJI. ONORA. PĂZI. PREŢUL RESPECTA. STIMA. STUDIA. URMĂRI. VEDEA. VEGHEA. VIZITA.

SOCOTÍNŢĂ s. chibzuială, chibzuinţă, chibzuire, cuminţenie, cumpăt, cumpătare, înţelepciune, judecată, măsură, minte, moderaţie, raţiune, socoteală, tact, (livr.) continénţă, (rar) cuminţíe, ponderáţie, temperánţă, (pop.) scurnpătáte, (inv. şi reg.) sfat, (înv.(sămăluíre, socoátă, tocmeală, (fam.) schépsis, (fig.) cumpăneálă, cumpănire. *(Demonstrează multă ~.)*

socotinţă s.v. APRECIERE. ATENŢIE. BĂGARE DE SEAMĂ. CALCUL. CINSTE. CINSTIRE. CIRCUMSPECŢIE. CONSIDERAŢIE. GÂND. GRIJĂ. IDEE. INTENŢIE. JUDECATĂ. LUARE-AMINTE. MINTE. NUMĂRARE. NUMĂRAT. NUMĂRĂTOARE. ONOARE. OPINIE. PĂRERE. PLAN. PRECAUŢIE. PREŢUIRE. PREVEDERE. PROIECT. PRUDENŢĂ. PUNCT DE VEDERE. RAŢIONAMENT. RAŢIUNE. RESPECT. SOCOTEALĂ. STIMĂ. TRECERE. VAZĂ.

SOCOTÍRE s. 1. calcul, calculare, socoteală, socotit, (rar) calculáţie, (pop.) răboj, (inv.) sămăluíre. *(~ anilor calendaristici.)* 2. apreciere, calcul, calculare, estimare, estimaţie, evaluare, măsurare, preţuire, (reg.) preţuiálă, (înv.) prcţăluíre. *(~ valorii unui obiect.)*

SOCOTÍT adj. 1. calculat, chibzuit, cumpănit, cumpătat, echilibrat, înfrinat, măsurat, moderat, ponderat, (prin vestul Transilv.) sama-lít. *(Un om ~;* o *viată ~.)* 2. chibzuit, cuminte, înţelept, (pop.) mintos. *(O măsură ~.)* 3. chibzuit, cumpănit, gindit, judicios, matur, serios, temeinic. *(O judecată ~.)* 4. bun, chibzuit, folositor, gindit, înţelept, judicios, raţional, rezonabil, util, (fig.) sănătos. *(Un s'at ~.)*

SOCOTIT s. calcul, calculare, socoteală, socotire, (rar) calculáţic, (pop.) răboj, (înv.) sămăluíre. *(~ anilor calendaristici.)*

socri vb. v. BODOGĂNI. CICĂLI. DĂSCĂLI. PLICTISI. SÂCÂI.

sodál s. v. CALFĂ.

SODALÍT s. *(M/N.)* feldspatoid, neiclin.

SODĂ s. *(CHIM.)* 1. carbonat de sodiu, (înv.) natrón. 2. *sodă caustică* – hidroxid de sodiu, (reg.) natrón.

sodă s. v. NATR1T. SIFON.

sódăs s. v. CAUŢIUNE. FIDEJUSOR. GARANT.

SODIU s. *(CHIM.)* natriu.

sodóm s. v. ARĂTARE. CALAMITATE. CATASTROFĂ. COLOS. DEZASTRU. FLAGEL. GROZĂVIE. MATAHALĂ. MULŢIME. NAMILĂ. NĂPASTĂ. NENOROCIRE. PACOSTE. PONOR. POTOP. PRĂPĂD. PUSTIIRE. PUZDERIE. RÂPĂ. SINISTRU. SUMEDENIE. URGIE. URIAŞ.

VĂGĂUNĂ.

sodomi vb. v. DĂRĂPĂNA. DĂRÂMA. DISTRUGE. NĂRUI. NIMICI. OMORÎ. POTOPI. PRĂBUŞI. PRĂPĂDI. PRĂVĂLI. RISIPI. SCUFUNDA. SFĂRÂMA. SINUCIDE. SURPA. ZDROBI. ZVÂNTA.

sofistăríe s. v. SOFISTICĂRIE.

SOFISTIC adj. (înv.) sofisticésc. *(Raţionament ~.)*

SOFISTICĂRIE s. (înv.) sofistăríe. *(Raţio-namentul tău e o simplă ~.)*

sofisticésc adj. v. SOFISTIC.

sofologiótatos s. v. CĂRTURAR. ERUDIT. ÎNVĂŢAT. SAVANT.

sofóră s. v. SALCÂM-JAPONEZ.

soglásnică s. v. CONSOANĂ. CONSONANTĂ.

soglăsuíie s. v. ACORD. CONSENS.ÎNŢELEGERE.

SOI s. 1. categorie, chip, fel, gen, neam, sort, specie, tip, varietate, (reg.) madeá, sad, (înv., mai ales în Transilv.) plasă. *(Toate ~ urile de fructe.)* 2. rasă, specie, (pop.) să-minţă, (prin Transilv. şi Munt.) strană. *(~ de vite.)* 3. categorie, clasă, fel, gen, specie, speţă, tip, varietate, (înv. şi reg.) rudă. (*Un anumit ~ de indivizi.)* 4. citegorie, le[1], gen, specie, speţă, tip, (înv. şi pop.) seamă, (fi", peior.) pnámă, sământă, sculă, stambă, tacâm. *(Ce ~ de om o fi şi ăsta?)* 5. categorie, fel, gen, teapă, (fig.) calibru, (reg. fig.) pămiră. *(Avea doar prieteni de ~ lui.)* C. fel, gen, mod, specie, specimen, tip, varietate, (reg.) módru. *(Există următoarele ~ de silogisme...)* 7. fel, gen, mod. *(Are un ~ de timiditate ne justificată.)*

soi s. v. NEAM. RASĂ. SEMINŢIE. SPIŢĂ. VIŢĂ.

SOIA s. *(BOT.; Glycine hispida)* fasole-japoneză.

soiléală s. v. DORMIT. ODIHNĂ. REPAUS. SOMN.

soili vb. v. DORMI. ODIHNI. REPAUZA» SOIOS adj. 1. jegos, mânjit, murdar, negru, nespălat, pătat, răpănos, slinos, (livr.) maculat, (rar) tăvălit, terfelit, (înv. şi pop.i picat, scârnav, (pop.) zăbălós, (reg. şi fam.) pucliinós, puchiós, puciós, (reg.) dervelít, mazác, mârşav, muruít, muscurós, muzgurít, perceát, ripál, ripós, zoiós, (Mold., Bucov. şi Ban.) feştelíl, (Transilv.) mócicoş, (Transilv. şi Maram.) píscoş, rónghioş, (Transilv., Maram. şi Hucov.) tinós, (înv.) smârced, smârd. (fam.) împuţit, păduchios. *(O cămaşă ~.)* 2. jegos, miiijit, murdar, nespălat, slinos, (pop. şi fam.) janghi-nós, (pop.) îngălat, (reg.) imós, (fain.; împuţit. *(Ce om ~ !)*

soitár s. v. BUFON. MĂSCĂRICI. PASATĂ.

soita s. v. CĂPUTÂ.

SOL s. 1. delegat, emisar, împuternicit» mesager, reprezentant, trimis, (prin Transilv.) minat, (înv.) misít, rugător, solilor. *(~ al unui stat străin.)* 2. crainic, mesager, trimis, vestitor, (reg.) crancău, (înv.) posláncl, pos-lánic, pristáv, strigător, telál. (*An enunţat vestea prinlr-un ~.)*

SOL s. pământ, teren. *(~ podzolic. lulos, nisipos.)*

SOL s. *(CHIM.)* soluţie coloidală.

sol s. v. VĂTAF. VĂTĂŞEL. VORNICKL.

solán s. v. ZÂRNĂ.

SOLANACÉE s. *(BOT.)* solanec. *(Mătrăguna este o ~.)*

SOLANÉE s. *(BOT.)* solanacee. *(Mătră-guna este o ~.)*

SOLAR adj. *(ASTRON.)* planetar, (înv.) soresc. *(Sistemul ~.)*

solar adj. v. ASTRAL. SIDERAL.

SÓLÁ s.*(AGRIC)* tarla, (Mold. şi Transilv.) tablă.

solăríţă s. v. SOLNIŢĂ.

SOLD s. (înv.) mardá. *(Vinde nişte ~.>*

SOLDA vb. a se încheia, a se sfirsi, a se termina. *(Disputa* s-*a ~ cu un eşec.)*

SOLDAT s. militar, ostaş, oştean, (Transilv.) cătánă, (în unele colinde) stratiót, (înv.) săgár, voinic.

SOLDĂŢEL s. (Transilv.) cătănioáră, eătă-níţă, cătânúţă.

SOLDĂ s. *(MU.)* lealã.

SOLDĂŢESC adj. cazon, militar, milită-resc, ostăşesc, (rar) marţial, (pop.) cătănésc, (înv.) ostenesc, oştesc, voinicesc. *(Uniformă*

~J

SOLDĂŢÉŞTE adv. milităreşte, ostăşeşte, (Transilv.) cătănéşle, (inv.) osteneşte, *(liste îmbrăcat ~.*)

soldăţíe s.v. ARMATĂ. M1L1TĂR1E. STAGIU.

SOLDÂŢÍME s. ostăşime, (Transilv.) cătă-nímc.

SOLEMN adj., adv. 1. adj. festiv, sărbătoresc, (înv.) solemnei. *(Adunare, zi, atmosferă ~.)* 2. adv. festiv, sărbătoreşte. *(Străzile stnt*

împodobite ~.) 3. adj. sacramental. *(Formulă ~.*) 4. adj. sacru, sfânt. *(Un jurămint ~.)* 5. adj. sacru, (livr.) sacerdotal. *(Importanţa ~ a momentului.)* 6. adj. *(JUR.)* formal. *(Act ~.)* 7. adj. important, însemnat, (înv.) solemnei. (*Un moment ~.)* 8. adj. ceremonios, protocolar, reverenţios. *(Atitudine ~.)* !>. adj. academic, distins, (livr.) elevat. *(Ton ~.)* 10. adj. grav, serios, (livr.) marţial, (înv.) solemnei. *(O ţinută ~.)* 11. adj. grandios, maiestos, măreţ, (înv.) solemnei. *(O noapte ~.)* solemnei adj. v. FESTIV. GRANDIOS. GRAV. IMPORTANT. ÎNSEMNAT. MAIESTOS. MĂREŢ. SĂRBĂTORESC. SERIOS. SOLEMN.

SOLEMNITATE s. 1. festivitate, sărbătoare. *(~ dezvelirii monumentului.)* 2. ceremonial, ceremonie. *(~ primirii ambasadorilor.)* 3. importanţă, însemnătate. *(~ momentului.)* 4. ceremonie, cinste, fast, paradă, pompă. *(~* fie *care s-a bucurat.)* 5. gravitate, seriozitate. *(~ făcu loc jovialităţii.)* 6. grandoare, măreţie. (*Un peisaj plin de ~.)*

SOLFEGIÁ vb. *(MUZ.)* (înv.) a parala-ghisi.

SOLFEGIU s. *(MUZ.)* (înv.) paralaghíe. soli vb. v. ANUNŢA. CERE. COMUNICA. SOLICITA. TRANSMITE. VESTI.

SOLICITA vb. 1. a cere, (înv.) a soli. *(Slujba pe care* o~; *~ o audienţă.)* 2. a apela, a cere, a recurge, (Transilv.) a suruclui. *(~ ajutorul lor.)* 3. a cere, a comporta, a impune, a necesita, a pretinde, a reclama, (înv.)

a nevoi. *(Această acţiune ~ multe eforturi.)* 4. a chema. *(Îl ~ la o marc ucţiune.)* 5. a invita, a pofti, a ruga. *(Îl ~ să intre.)* 6. a deştepta, a produce, a provoca, a stârni, a suscita, a trezi. *(Cartea a ~ un mare interes.)*

SOLICITANT s. solicitator, (rar) postulánt. SOLICITARE s. 1. cerere. *(La ~ lui, a venit.)* 2. apelare, recurgere, recurs. *(~ ajutorului său.)* 3. cerere, doleanţă, rugăminte, (înv.) regeá, regealâc. *(O ~ arzătoare.)* 4. cerinţă, necesitate, nevoie, trebuinţă. *(Tine seamă de ~ iíe pieţei.)* 5. invitare, invitaţie, (înv.) poftă. *(A dat curs ~ primite.)*

SOLICITATOR s. solicitant, (rar) postulánt.

SOLICITUDINE s. 1. amabilitate, atenţie, bunăvoinţă, prietenie. *(Ne-a arătat multă ~.)* 2. prevenire, (înv.) preventie. *(~ lui ne-a impresionat.)*

SOLÂD adj. 1. dur, rezistent, tare, tenace, (pop.) ţeapăn, vârtós. *(Un material ~.)* 2. puternic, rezistent, tare, trainic, zdravăn. *(A înfipt un par ~ in pământ.)* 3. durabil, rezistent, trainic, (rar) dăinuitór, (pop.) purlă-réţ, ţeapăn, vârtós, (înv.) nestrămutat, ţiitór-*(Ghete ~;* o *construcţie ~.)* 4. consistent, dens, tare, vârtós. *(Mortar ~.)* 5. puternic, robust, tare, viguros, vânjos, voinic, zdravăn, (pop.) ţeapăn, vinós, vârtós, (reg.) puterós, putut, socolán, (Ban. şi Transilv.) pogan, (înv.) potent, putinciós, spátoş, (íig.) verde. *(Om ~.)*G, legat, robust, viguros, vânjos, voinic, zdravăn. *(Un írup ~.)* 7. corpolent, trupeş, voinic. *(Excesiv*

de ~.) iî. concludent, convingător, decisiv, edificator, elocvent, grăitor, hotărâtor, ilustrativ, pilduitor, puternic, serios, tare, temeinic, (rar) probant, vorbitor, (înv.) înduplecă-tór. *(O dovadă ~; un exemplu ~.)*

SOLIDAR adj. înfrăţit, unit. *(Lupta ~* o *popoarelor.)*

SOLIDARITATE s. 1. coeziune, legătură,, unitate. *(<~ existentă intre noi.)* '-. frăţie. înfrăţire, unitate. *(~ muncitorilor din lumea întreagă.)*

SOLIDIFICĂ vb. 1. a (se) întări, a (se)) învirtoşa, (înv. şi reg.) a (se) sici. *(Lava fierbinte s-a ~ prin răcire.)* 2. a se coagula, a se închega, a se slei. *(Grăsimea s-a ~.)* 3. a îngheţa, (înv. şi reg.) a (se) slei, (reg.) a se prinde, (înv.) a se slrânge. *(Riul, noroiul sa ~.)*

SOLIDIF1CÁRE s. I. întărire, învirloşare, (înv.) solidificáţie. *(~ lavei răcite.)* 2. coagulare, închegare, sleire. *(~ grăsimii.)* 3. îngheţare. *(~ apei.)*

SOLIDIFICAT adj. 1. întărit, învirtoşat, (reg.) vârtojít. *(Lavă, substanţă ~.)* 2. coagulat, închegat, sleit. *(Grăsime ~.)* 3. îngheţat,, (înv. si reg.(sleit. *(Apă ~.)*

solidificáţie s.v. ÎNTĂRIRE. ÎNVÂRTOŞA-RE. SOLIDIFICARE.

SOLIDITATE s. 1. duritate, rezistenţă, tărie, tenacitate. *(~ unui metal.)* 2. durabilitate, rezistenţă, tărie, trăinicie, (înv. şi reg.) statornicie, (înv.) nestrămutáre. *(~ unui material.)* 3. consistenţă, tărie, (înv.) virtoşíe. *(- – unei substanţe.)* 4. seriozitate, tărie, temeinicie. *(~ argumentării cuiva.)* 5. putere, trăinicie. *(~ legăturii lor.)*

solie s. v. DELEGAŢIE. ÎNSĂRCINARE. MESAJ. MISIUNE. SARCINĂ. ŞTIRE. VESTE.

solilóc s. v. MONOLOG.

súlimaii s. v. ONIX.

SOLIPÉD adj., s. *(Z.OOL.)* monodaclH. *(Calul este un animal ~.)*

SOLIST s. solo. *(Cine cîntă ~ ?)*

SOLITAR adj., s. 1. adj. izolat, retras, singur, singuratic, (rar) însingurat, (înv.) reli-rát, (fig.) sihastru. *(Un om ~; trăieşte ~.)* 2. adj. *(BOT.)* singur, unic. *(Flori ~, frunze ~.)* 3. adj. izolat, pribeag, rătăcit, răzleţ, singur, singuratic. *(Se uita la un nor ~.)* 4. s. (înv.) singuratic. *(Inel cu un ~ splendid.)*

solilor s. v. DELEGAT. EMISAR. INTERMEDIAR. ÎMPUTERNICIT. MEDIATOR. MESAGER. MIJLOCITOR. PARLAMENTAR REPREZENTANT. SOL. TRIMIS.

solitudine s. v. IZOLARE. SINGURĂTATE.

SOLNIŢĂ s. (pop.) sărjríţă, (reg.) ócniţă, sárniţă, sărăríe, sărătór, sărélniţă, (Munt., Dobr. şi prin Mold.) sărár, (prin Maram. şi Bucov.) slatină, (Ban.) solăríţă. *(Si-a mai pus sare in mincare din ~.)*

solniţă s. v. PIULIŢĂ.

SOLO s. invar, solist. *(Cine cîntă~ ?)*

soloáncă s. v. SITAR.

solomit s. v. STUFIT.

solomonar s. v. ASTRONOM.

solomonăríe s. v. DESCÂNTEC. FARMEC. MAGIE. VRAJĂ. VRĂJITORIE.

solomoní vb. v. DESCÂNTA. FACE. FERMECA. MENI. URSI. VRĂJI.

solomoníe s. v. DESCÂNTEC. FARMEC. MAGIE. STRATAGEMĂ. SUBTERFUGIU. ŞIRETENIE. ŞIRETLIC. ŞMECHERIE. TERTIP. TRUC. VICLENIE. VICLEŞUG. VRAJĂ. VRĂJITORIE.

so.onár s. v. ARGĂSITOR. TĂBĂCAR.

solonét s. v. BRÂNCĂ.

solovírfiţă s. v. BUNDIŢAVÂNTULUI.

SOLUBIL adj. dizolvabil. *(0 substanţă ~.)*

solubil adj. v. REZOLVABIL. SOLU-

ŢIONĂRII..

SOLUŢIE s. 1. *(CHIM.), soluţie coloidalá* -= sol. 2. *(TEHN.)* metodă, procedeu, sistem. *(~ de turnare.)* 3. *(MAT.)* dezlegare, răspuns, rezultat. *(~ unei probleme.)* 4. clarificare, desluşire, dezlegare, elucidare, explicare, explicaţie, lămurire, limpezire, precizare, rezolvare, soluţionare, (înv.) pliroforíe, răspicáre, (fig.) cheie, descilcíre. *(~ unei probleme inculcate.)* 5. remediu, (fig.) leac. (*~ pentru îndreptarea unei situaţii.)*

SOLUŢIONA vb. a clarifica, a descifra, a desluşi, a dezlega, a explica, a lămuri, a limpezi, a rezolva. *(A ~ enigma.)*

SOLUŢIONÁBIL adj. rezolvabil, (fig.) solubil. *(O problemă ~.)*

SOLUŢIONARE s. clarificare, desluşire, dezlegare, elucidare, explicare, explicaţie, lămurire, limpezire, precizare, rezolvare, soluţie, (înv.) pliroforíe, răspicáre, (fig.) cheie, descilcíre. *(~ unei probleme încurcate.)*

SOLVABIL adj. *(FIN.)* solvent. *(Debitor ~-)*

SOLVABILITATE s. *(FIN.)* bonitate, (rar) plătnicíe, solventă.

SOLVÁT s. *(CHIM.)* dizolvat.

SOLVENT adj. *(FIN.)* solvabil. *(Debitor ~.)*

SOLVENT s. *(CHIM.)* dizolvant.

solventă s. v. BONITATE. SOLVABILITATE.

SOLVÍ vb. a dizolva, a topi. *(A ~ zahărul în apă.)*

SOLVÍRE s. dizolvare, topire, topit. *(~ zahărului în apă.)*

SOLZIŞÓR s. solzuleţ, (pop.) solzúţ.

SOLZULÉŢ s. solzişor, (pop.) solzúţ.

solzúţ s. v. SOLZIŞOR. SOLZUŢEL.

SOMA vb. a invita. *(Te~ să-ţi vezi de treabă.)*

soma vb. v. CONSTRÂNGE. FACE. FORŢA. OBLIGA. SILI.

SOMARE s. invitare, invitaţie, somaţie. *(~ făcută cuina pentru a respecta legalitatea.)*

somare s. v. CONSTRÂNGERE. FORŢARE. OBLIGARE. S ILIRE.

SOMAŢIE s. invitare, invitaţie, somare. *(~ făcută cuiva pentru a respecta legalitatea.)*

SOMEŞÁNA s. art. abrudeana (art.), abru-deanca (art.), ardeleana (art.), ardeleneasca (art.), ciobănaşul (art.), haţegana (art.), lugo-

jana (art.). *(~ este un dans popular cu mişc re moderată.)*

SOMITATE s. autoritate, forţă, putere. *(Fst<-o adevărată ~* in *materie.)*

SOMN s. dormit, odihnă, repaus, (arg.) soi-leálă. *(După o oră de ~ s-a sculat.)*

SOMN s. *(IHT.; Silurus glauis)* (rar) salmón.

somn s. v. MĂRGICĂ CUCUCLUI.

somná vb. v. DORMI. ODIHNI. REPA-UZA.

SOMNAMBUL adj., s. *(MED.)* noctambul, (pop.) lunatic. (înv.) somnabulíst.

somnambulése adj. v. SOMNAMBULIC.

SOMNAMBULIC adj. (rar) somnambulésc. *(Stare ~.)*

SOMNAMBULÂSM s. *(MED.)* noctambu-lism, (pop.) Iunie, (înv.) lunaticíe, (grecism înv.) selianísm.

soimiambulíst adj., s. v. NOCTAMBUL, SOMNAMBUL.

sómnea s. art. v. SOMNORILĂ.

somnie s. v. AŢIPEALĂ. AŢIPIRE. DOR-MITARE. MOŢĂIALA. MOŢĂIRE. MOŢĂIT. MOŢĂITURĂ. PICOTEALĂ. PICOTIRE. PI-ROTEALĂ. PIROTIRE. SOMNOLENTĂ. TOROPEALĂ.

SOMNIFER s., adj. *(FARM.)* hipnotic, hipnotizant, narcotic, soporific, (livr.) sopori-fér, (rar) adormitor, (înv.) soporatív. *(Bnr-bituricele sânt ~.)*

SOMNI.ŞOR s. somnuleţ. *(A tras un ~.)*

somnisór s. v. APĂRĂTOARE. MAC. MĂRGICĂ CUCULUI. TALPA-GÂSTEI.

somnola vb. v. AŢIPI. DORMITA. MOŢAT. PICOTI. PIROTI.

SOMNOLENŢĂ s. aţipeală, aţipire, dor-mitare, moţăiala, moţăire, moţăit, moţăiturâ, picoteală, picotire, piroteală, pirotire, toro peală, (rar) somnie, (reg.) picuiálă, pioceală, somnoreálă, (Mold.) clipoceálă, clipocíre, (prin Munt.) pircoteálă, pircotít, (înv.) somnoro-şíe. *(Stare de ~.)*

somnorá vb. v. AŢIPI. DORMITA. MOŢĂI. PICOTI. PIROTI.

somnórc s. v. SOMNORILĂ.

somnoreálă s. v. AŢIPEALĂ. AŢIPIRE. DORMITARE. MOŢĂIALA. MOŢĂIRE. MOŢĂIT. MOŢĂITURĂ. PICOTEALĂ. PICOTIRE. PIROTEALĂ. PIROTIRE. SOMNOLENŢĂ. TOROPEALĂ.

somnorél s. v. ZMEOA1CÂ.

SOMNORILĂ s. (reg.) sómnea (art.), (Ban. şi Transilv.) somnóre. *(Un om somnoros este numit ~.)*

somnoroasă s.v. CAPTALAN-NEGRU. PI-DOSNIC. ZMEOAICĂ.

SOMNOROS adj. (fig.) adormit. *(E tare ~.)*

somnoros adj. v. INDOLENT.

somnoros adj., s. v. LENEŞ. PUTUROS. TRÂNDAV. TRÂNTOR.

somnoroşíe s. v. AŢIPEALĂ. AŢIPIRE. DORMITARE. MOŢĂIALA. MOŢĂIRE. MOŢĂIT. MOŢĂITURĂ. PICOTEALĂ. PICOTIRE. PIROTEALĂ. PIROTIRE. SOMNOLENŢĂ. TOROPEALĂ.

SOMNULÉT s. somnişor. *(A tras un ~.)* Bómot s.v. CATIFEA. VELUR. SOMOTÉI s. *(IHT.)* (prin Dobr.) mocotéi. *ţPui de somn sau ~.)*

SOMPTUOS adj. 1. bogat, fastuos, grandios, luxos, mare, pompos, splendid, strălucit, strălucitor, (livr.) magnific, (fig.) sclipitor. *(Un alai ~.)* 2. elegant, luxos. *(Un interior ~.)*

SOMPTUOZITATE s. 1. fast, lux, măreţie, pompă, splendoare, strălucire, (înv.) ighe-monicón, pohfálă, saltanát. *(~ de la Curte.)* 2. eleganţă, lux. *(~ unui interior.)* somsíd s. v. VECIN.

son s. v. SUNET. TON. TONALITATE. sonát adj., s. v. ALIENAT. DEMENT. DESCREIERAT. ÎNNEBUNIT. NEBUN. SMINTIT. ŢICNIT.

SONDA vb. 1. a fora. *(A ~ la mari adân-cimi.)* 2. a explora. *(A ~ fundul mării.)* 3. a cerceta, a examina, a încerca, (pop.) a cerca. (*~ terenul să vezi dacă avem şanse de reuşită.)* sonda vb. v. INVESTIGA. TATONA. SONDAJ s. 1. explorare, sondare. *(~ la mari adincimi.)* 2. foraj, forare, forat, sondare. *(~ fundului mării.)*

sondaj s. v. INVESTIGARE. INVESTIGAŢIE.

SONDARE s. 1. explorare, sondaj. *(~ la mari adincimi.)* 2. í'orpj, forare, forat, sondaj. *(~ fundului mării.)*

sondare s. v. INVESTIGARE. INVESTIGAŢIE. TATONARE. sondator s. v. SONDOR. SONDĂ s. puţ. *(~ de petrol.)* SONDOR s. (înv.) sondator. *(Zi ~ de profesie.)*

SÓNIC adj. sonor. *(Tub ~.)* SONOR adj. 1. sonic. *(Tub ~.)* 2. vorbit, vorbitor. *(Film ~.)* 3. *(FON.)* fonic. *(Consoană ~.)* 4. armonios, melodic, melodios, muzical, unduios, (rar) unduit, (fig.) dulce, mlădios,

simfonic. *(Proza ~ a lui Odobescu.)* 5. intens, puternic, răsunător. *(Dangătul ~ al clopotului.)*

SONORITATE s. 1. *(FON.)* fonie. *(~ a sunetelor vorbirii.)* 2. armonie, melodie, muzicalitate. *(~ interioară a versului.)* 3. răsunet, rezonanţă, timbru, ton. *(~ unui flaut.)* sópă s. v. GHIOAGĂ.

soponelul-cálului s. v. SGÂNTEIOARĂ. SCÂNTEIUŢĂ.

soporatív s., adj. v. HIPNOTIC. HIPNOTIZANT. NARCOTIC. SOMNIFER. SOPORIFIC.

soporifér s.. adj. v. HIPNOTIC. HIPNOTIZANT. NARCOTIC. SOMNIFER. SOPORIFIC.

SOPORIFIC s., adj. *(FARM.)* hipnotic, hipnotizant, narcotic, somnifer, (livr.) soporifér, (rar) adormitor, (înv.) soporatív. *(Barbi-turicelc sint ~.)* sor s. v. ŞORICI.

sora-soarelui s. v. FLOAREA-SO ARELUI. SóRĂ s. *(MED.)* infirmieră, (Transilv.) vélteriţă, (înv.) spitalagioáică. *(~ la o clinică.)* soră s. v. COPIL.

SORB s. *(BOT.; Sorbus aria)* (reg.) mărăcine, păducél, scoruş. sorb s. v. SCORUŞ.

sorbeálă s. v. SORBIRE. SORBIT. SORBITURĂ.

SORBESTREÁ s. *(BOT.; Sanguisorba of-ficinalis)* (reg.) cebáre, cârligăţéa, sângereásă, sângerícă, sorbitoáre.

SORBÍ vb. 1. a suge, (pop.) a bea. *(.Şarpele îi ~ stngele.)* 2. a absorbi, a aspira, a încorpora, a înghiţi, a resorbi, a suge, a trage. *(Pămtntul ~ apa de precipitaţii.)*

SORBÍRE s. sorbit, sorbitură, (reg.) sorbeálă. *(Dintr-o ~.)*

sorbire s.v. ABSORBŢIE. ÎNCORPORARE. RESORBŢIE.

SORBÍT s. sorbire, sorbitură, (reg.) sorbeálă. *(*I*)intr*-u*n~.)*

sorbitoáre s. v. SORBESTREÁ. SORBITURĂ s. 1. sorbire, sorbit, (reg.) sorbeálă. *(Dintr-o ~.)* 2. duşcă, git, gură, înghiţitură, (Transilv.) scópot. *(O ~ de pin.)* sorbitură s. v. SUPĂ. UDĂTURÁ. sorcovăí vb. v. SORCOVI. sorcovăiálă s. v. SORCOVEALĂ. SORCO-VIRE. SORCOVIT.

sorcovăít s. v. SORCOVEALĂ. SORCO-VIRE. SORCOVIT.

SORCOVEALĂ s. sorcovire, sorcovit, (reg.) sorcovăiálă, sorcovăít.

SORCOVI vb. (reg.) a sorcovăí. SORCOVÍRE s. sorcoveală, sorcovit, (reg.) sorcovăiálă, sorcovăít.

SORCOVÍT s. sorcoveală, sorcovire, (reg.) sorcovăiálă, sorcovăít.

SOR-CU-FRÁTE s. *(BOT.; Melampyrum nemorosum)* (reg.) cárpenă, ciormoiág, miazănoapte, scrab, írate-cu-sór, griul-prépeliţelor, grâu-négru.

sor-cu-fráte s. v. CIORMOIÁG. CONDRO-NIU.

SOREÁN s. *(IHT.)* 1. *(Alburnus alburnus)* albişoară, obleţ, (reg.) arvát, sábiţă, săbioáră, soreáncă, soreáţă, sureátcă, ucléi, (Dobr.) stoicésc, (Munt.) stoicéţ. 2. *(I.eucaspius deli-neatus)* (prin Transilv.) muscán.

soreán s. v. BIBAN-SOARE. CARACUDĂ. CARAS.

soreáncă s. v. ALBIŞOARĂ. FLOAREA-SOARELUI. OBLEŢ. SOREAN.

soreáţă s. v. ALBIŞOARĂ. LATIŢĂ. OBLEŢ. SOREAN. sorél s. v. REGINĂ. soresc adj. PLANETAR. SOLAR. soréte s. v. BIBAN-SOARE. PEŞTE-AURIU. PEŞTE-CURCUBEU. PEŞTE-

SOARE. REGINĂ.

sorginte s. v. IZVOR. ÎNCEPUT. OBÂR-ŞIE. ORIGINE. PROVENIENŢĂ. SURSĂ. sórgoş adj. v. GRABNIC. PRESANT. URGENT.

sorgoşeálă s. v. GRABĂ. URGENŢĂ. ZOR. SORI vb. a se însori. *(Se ~ pe terasă.)* soríčă s. v. FLOAREA-SOARELUI. SURIOARĂ.

soriór s. v. PARHELIE.

sorit adj. v. ÎNSORIT.

soroácă s. v. CITAŢIE. PUNCT. VERSET.

soroc s. v. CEAS. CICLU. CLIPĂ. CLIPITĂ. DATĂ. DESTIN. EPOCĂ. EXTREMITATE. FATALITATE. INTERVAL. LIMITĂ. MARGINE. MENIRE. MENSTRUAŢIE. MINUT. MOMENT. NOROC. ORĂ. ORDINE. PERIOADĂ. PERIOD. PREDESTINARE. RATĂ. RĂGAZ. RĂSTIMP. REGULĂ. RÂNDU-IALĂ. ROST. SCADENŢĂ. SECUNDĂ. SOARTĂ. SOCOTEALĂ. SPAŢIU. TERMEN. TIMP. URSITĂ. VREME. ZI. ZODIE.

soroci vb. v. CHEMA. CITA. COBI. COMANDA. DA. DECIDE. DESTINA. DISPUNE. FIXA. HĂRĂZI. HOTĂRÎ. INVITA. MENI. ORDONA. ORÂNDUI. PORUNCI. PREDESTINA. RÂNDUI. SORTI. STABILI. STATORNICI. URSI.

sorocínă s. v. COADA-SORICEI.ULUI.

sorocíre s. v. DATĂ. DESTIN. FATALITATE. MENIRE. NOROC. PREDESTINARE. SOARTĂ. TERMEN. TIMP. URSITĂ. VREME. ZI. ZODIE.

SOROCOVĂŢ s. pitac, sfanţ. *(Moneda rusească numită ~.)*

sorocovăţ s. v. BAN. FRANC. GOLOGAN. PARA.

sorós adj. v. FRUMOS. ÎNSORIT. SENIN.

SORT s. categorie, chip, fel, gen, neam, soi, specie, tip, varietate, (reg.) madeá, sad, (înv., mai ales în Transilv.) plasă. *(Ţoale ~ urile de fructe.)*

SORTA vb. a alege, a selecta, a selecţiona, a tria. *(~ seminţele pe calităţi.)*

SORTARE s. alegere, ales, selectare, selectat, selecţie, selecţionare, selecţionat, sortat, triat, triere. *(~ seminţelor.)*

SORTAT adj. ales, fin, selectat, selecţionat, superior, triat. *(Vinuri ~.)*

SORTAT s. alegere, ales, selectare, selectat, selecţie, selecţionare, selecţionat, sortare, triat, triere. *(~ seminţelor.)*

SORTÍ vb. 1. a da, a destina, a hărăzi, a hotărî, a meni, a orindui, a predestina, a rândui, a ursi, (rar) a predetermina, a preursi, (pop.) a noroci, a scrie, a soroci, (înv.) a tocmi, (fig.) a rezerva. *(Ce le-a ~ soarta?)* 2. a destina, a face, a hărăzi, a meni, a predestina, a ursi. *(Sint ~ să fie fericiţi.)*

SORTIMENT s. preparat, produs, (înv.) preparáţie. *(A apărut un nou ~ de...)*

sortiment s. v. GARNITURĂ. SET.

SORŢI s. pi. posibilitate, şansă. *(~ de reuşită.)*

sorţi s. pi. v. RECRUTARE.

sorúcă s. v. SURIOARĂ.

sorúică s. v. SURIOARĂ.

sorureá s. v. SURIOARĂ.

SOS s. (reg.) îngroşălúţă, rintáş, (Transilv.) mărtáş. *(Mtncare cu ~.)*

SOSÍ vb. 1. a ajunge, a veni, (înv.) a merge, (grecism înv.) a proftaxi. *(A ~ la timp.)* 2. a pica, a veni. *(Chiar atunci a ~ şi el.)* 3. a ajunge, (livr.) a parveni. *(Nu li-a ~ încă scrisoarea mea?)* 4. a se face, a se ivi, a se lăsa, a veni. *(Cum ~ seara, pleacă.)*

sosi vb. v. AJUNGE. DEVENI. ÎMPLINI. PRINDE.

SOSÍRE s. 1. sosit, venire. *(~ lui la timp.)* 2. (concr.) potou, ţintă. *(Calul a ujuns primul la ~.)* 3. venire, (fig.) coborâre. *(~ serii.)* 4. venire, venit, (reg.) venită. *(~ iernii.)* SOSÍT adj. venit. *(Vezi ce vor noii ~.)* SOSÍT s. sosire, venire. *(~ lui* ia *timp.)* sosnár s. v. JEP. JNEAPĂN.

sótea s. art. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

sotíză s. v. NĂTÂNGIE. NEGHIOBIE. NEROZIE. PROSTIE. STUPIDITATE. STUPIZENIE.

SÓTNIC s. *(IST., MII..)* holnog, iuzbaşă, sutaş. *(~ comanda in Moldova o sută de ostaşi.)*

sótnic s. v. PAZĂ. PAZNIC. PĂZITOR. STRAJĂ. STRĂJER.

SOŢ s. bărbat, (pop.) domn, om, român, (înv. şi reg.) mărit, soţie, (reg.) gospodar, mireáz, (înv.) casnic, căsár, căsáş, căsătór, (eufemistic) dinsul (art.).

sot s. v. ALIAT. AMIC. APROAPELE:. BĂRBĂTUŞ. ÎNSOŢITOR. NEVASTĂ. PĂRTAŞ. PERECHE. PRIETEN. SEMEN. SOŢIE. TOVARĂŞ.

soţi vb. v. ASOCIA. GRUPA. ÎNSOŢI. ÎNTOVĂRĂŞI. UNI.

SOŢÍE s. nevastă, (rar) doamnă, (astăzi rar) soaţă, (înv. şi pop.) muiere, (pop.) boreásă, di'nsa (art.), femeie, (înv.) damă, madamă, soţ, (fam.) babă, consoartă, jumătate, pe-réchc

sotíe s. v. ALIAT. AMIC. ASOCIAŢIE. ASOCIERE. BĂRBAT. ÎNSOŢITOR. ÎNTOVĂRĂŞIRE. PĂRTAŞ. PERECHE. PRIETEN. SOŢ. TOVARĂŞ. TOVĂRĂŞIE.

soţiésc adj. v.' CASNIC. CONJUGAL. MATRIMONIAL.

soţiírc s. v. ASOCIAŢIE. ASOCIERE. ÎNTOVĂRĂŞIRE. TOVĂRĂŞIE.

SOŢIOARĂ s. nevestică, (înv. şi reg.) mu-ierúşcă, (Maram.) soţúcă.

SOŢIÓR s. bărbăţel, (reg.) sotulúe, (Maram.) soţúc.

soţiós adj. v. COMUNICATIV. EXPANSIV. PRIETENOS. SOCIABIL. VOLUBIL.

soţúc s. v. BĂRBĂŢEL. SOŢIOR.

soţúcă s. v. NEVESTICĂ. SOŢIOARĂ.

soţulúc s. v. BĂRBĂŢEL. SOŢIOR.

sovllcá vb. v. ÎNFULECA. soviltá vb. v. SOAGE.

SOVIRF s. *(BOT.; Origanum vulgare)* (reg.) broască, budeánâ, dost, ferăstău, majorán, milót, stropán, trifoişte, busuioc-de-pădúre, busuiocul-feciórilor, măghiran-sălbátic, poala-Sfintei-Mării.

sovârf s. v. PĂLĂRIA-CUCULUI.

sovlrf-gálben s. v. POJARNIŢĂ. SUNĂTOARE.

sovirváriţâ s. v. SUNĂTOARE. VINDE-CEA. sovoáne s. pi. v. ZORZOANE, sovón s. v. GIULGIU. LINŢOLIU. VĂL. VOAL.

SOVPRÉN s. *(CHIM.)* neopren. SPADĂ s. 1. (Transilv. şi Maram.) coardă. *(~ se foloseşte în scrimă.)* 2. sabie, (înv. şi reg.(spátă, (înv.) spángă. *(Scoale ~ !)*

SPAGÁT s. *(SPORT)* sfoară. *(~ în gimnastica)*. spagát s. v. SFOARĂ.

spahie s. v. LATIFUNDIAR. MARE PROPRIETAR. MOŞIER.

SPAIMĂ s. groază, încrincenare, înfiorare, înfricoşare, îngrozire, inspăimântare, oroare, teroare, (înv. şi pop.) oţăríre, (înv. şi reg.) scârbă, (reg.) înfricáre, păli tură, (înv.) spăi-mântáre, spăimântătúră, (fig.) cutremur. *(Simte o ~ teribilă.)*

spaimă s. v. LIPITOARE. NEVROPATIE. NEVROZĂ. PĂPĂLUDĂ. PSIHONEVROZĂ. SPERIETURĂ.

spală s. v. OMOPLAT. SCAPULĂ. SPATĂ. spalét s. v. EPOLET. SPALIER s. gard viu.

SPANAC s. *(BOT.)* 1. *(Spinacia olera-cea)* (reg.) dragă vii (pl.). 2. *spanac-porcesc (Chenopodium hybridum)* = (reg.) cióne, lobodă, papélă, tămâioáră, tămâíţă, buruiană-de-bubă-reá, frunze- de-piátră (pl.), iarba-zgăi-bii, piciorul-gâştii, talpa-gâştei; *spanac-săl-batic (Chenopodium album)* = (reg.) lobodă, piciorul-cáprei, spanac-álb; *spanacul-ciobani-lor (Chenopodium bonus-henricus)* = (reg.) da-lác, buruiana-spúrcului, fierul-plúgului, fraga-tătárului, iarbă-înfăinátă, lobodă-álbă, spa-nac-j.orcésc, spanacul-óilor, spanacul-pórcilor, spâna cul-stínelor.

spanac-álb s. v. SPANAC-SĂLBATIC. spanac-poreésc s. v. SPANACUL-C IO BANILOR.

spanacul-óilor s. v. SPANACUL-CIOBA-NILOR.

spanacul-pórcilor s. v. SPANACUL-CIO-BANÂLOR.

spanacul-stínelor s. v. SPANACUL-C IO BANILOR.

SPÁNCĂ s., adj. *(ZOOL.)* (reg.) pólοşă, polspáncă, spanioálă. *(Oaie ~.)*

spángă s. v. BAIONETĂ. SABIE. SPADĂ. TE SAC. ' spanioálă s., adj. v. SPANCĂ.

SPANIOL adj. (livr.) hispanic, (înv.) spa-niolésc.

SPANIOLĂ s. spanioloaică. spaniolésc adj. v. SPANIOL. SPANIOLOAICĂ s. spaniolă. sparadráp s. v. EMPLASTRU. PLASTURE. sparangă-de-brădét s. v. SUGĂTOARE. SPARANGHEL s. *(BOT.; Asparagus oţ-ficinalis)* (reg.) iepurél, păr, spargă, coasta-dracului, coasta-vrăjmáşului, ragila-pămíntu-lui, umbra-cúcului, umbra-iépurelui.

sparanghel s. v. UMBRA-IEPURELUI-

SPARCÉTĂ s. *(BOT.; Onobrychis viciae-folia)* (reg.) trifoi, iarbă-săracă.

spargă s. v. SPARANGHEL.

SPARGE vb. 1. a (se) ciobi, (a (se) ciocni, a (se) crăpa, a (se) fisura, a plesni, a pocni. *(Vasul s-a ~ de-a lungul.)* 2. a exploda. *(Un proiectil s-a ~ in aer.)* 3. a crăpa, a despica, a spinteca, a tăia, (reg.) a sfărima. *(A ~ lemne pentru foc.)* 4. a sfărâma, (reg.) a strica. *(~ nuci, ~ alune.)* 5. a (se) rupe, *(Gheaţa s-a ~ sub el.)* 6. a (se) găuri, a (se) perfora. *(Blidul s-a ~ în fund.)* 7. a forţa, a strica, a viola, (înv.) a silnici. *(A ~ tncuietoarea uşii.)* 8. a devasta, a jefui, a prăda, (livr.) a devaliza. *(Bandiţii au ~ banca.)* 9. a (se) deschide. *(S-a ~ abcesul.)* 10. a se sfărâma, a se zdrobi. *(Valurile se ~ de ţărm.)* 11. a străpunge. *(A ~ frontul.)*

sparge vb. v. ABATE. ASASINA. BATE. BIRUL CĂLCA. CONTRAVENI. CROI. DECEDA. DECLANŞA. DEZLĂNŢUI. DISPĂREA. DISTRUGE. DUCE. ISCA. IZBUCNI. ÎMPRĂŞTIA. ÎNCĂLCA. ÎNCETA. ÎNFRÂN-GE. ÎNTRECE. ÎNVINGE. LICHIDA.

MURI. NESOCOTI. NIMICI. OMORÎ. PIERI. PORNI. PRĂPĂDI. RADE. RĂCNI. RĂPOSA. RĂSPÂNDI. RĂZLEŢI. RISIPI. RUPE. SFĂRÂMA. SFÂRSI. SFÂŞIA. SPINTECA. STINGE. STÂRNI. STRIGA. SUCOMBA. SUPRIMA. TĂIA. TOPI. TRECE. ŢIPA. UCIDE. URLA. VIOLA. ZBIERA. ZDROBI.

SPARGERE s. 1. ciobire, ciobit, ciocnire, crăpare, crăpat, fisurare, fisurat, plesnire, plesnit, pocnire, spart. *(~ de-a lungul a unui vas.)* 2. explodare. *(~ unui proiectil.)* 3. crăpare, crăpat, despicare, despicat, spart, spintecare, spintecat, tăiat, tăiere. *(~ lemnelor de foc.)* 4. rupere. *(~ ghejii sub el.)* 5. găurire. *(~ vasului la fund.)* 6. forţare, stricare, violare. *(~ unei încuietori.)* 7. devastare, jefuire, prădare, (livr.) devalizare. *(~ unei bănci.)* 8. deschidere. *(~ abcesului.)* 9. sfărâmare, zdrobire. *(~ valurilor de ţărm.)* 10. străpungere. *(~ frontului.)*

spargere s. v. DISTRUGERE. ERUPŢIE. ÎMPRĂSTIERE. ÎNCETARE. ÎNFRÂN-

GERE. ÎNVINGERE. NIMICIRE. RISIPIRE. SFĂRÂMARE. SFÂRSIT. TERMINARE. VULCANISM. ZDROBIRE.

SPÁROS s. *(IHT.; Sargus annularis)* (reg.) caras-de-máre.

SPART adj. 1. ciobit, ciocnit, crăpat, fisurat, plesnit. *(Vas de lut uşor ~.)* 2. crăpat, despicat, spintecat, tăiat. *(Lemne de foc ~.)* 3. găurit. *(O cratiţă ~.)* 4. forţat, stricat. *(încuietoare^; lacăt ~.)* 5. străpuns. *(Front ~.)*

spart adj. v. BĂTUT. BIRUIT. DISTRUS. HÂRÂIT. HÂRÂITOR. ÎMPRĂŞTIAT. ÎN-FRÂNT. ÎNVINS. NIMICIT. RĂGUŞIT. RISIPIT. RUPT. SFĂRÂMAT. SFÂŞIAT. SPINTECAT. UZAT. ZDROBIT.

spart adj., s. v. CHELTUITOR. RISIPITOR.

SPART s. 1. ciobire, ciobit, ciocnire, crăpare, crăpat, fisurare, fisurat, plesnire, plesnit, pocnire, spargere. *(~ de-a lungul a unui*

vas.) 2. crăpare, crăpat, despicare, despicat, spargere, spintecare, spintecat, tăiat, tăiere. *(~ lemnelor de foc.)*

spart s. v. ÎMPRĂSTIERE. ÎNCETARE. RISIPIRE. SFÂRŞIT. TERMINARE.

SPARTAN adj. 1. (înv.) spartanicésc. *(Istoria ~.)* 2. aspru, auster, sever, sobru. *(Duce o viaţă ~.)*

spartanicésc adj. v. SPARTAN. spartă s. v. ALFA. DROB. DROBITĂ. SPASM s. *(MED.)* 1.

convulsie, (înv.) săltătoáre, strânsoáre. *(~ la epileptici.)* 2. colică, crampă, (reg.) apucat, apucătură, matrinchínă, matrice, strâns, strânsoáre, strinsúră, vătămătúră. *(~ biliar.)* spásmă s. v. SAMCA.

SPASMODIC adj. convulsiv, spastic. *(Tremur ~.)*

SPASMOFILÍE s. *(MED.)* tetanie lentă. SPASMOLÍTIC s,, adj. *(FARM.)* anti-spasmodic, antispastic. *(Atropină este un ~.)*

SPASTIC adj. convulsiv, spasmodic. *(Tremur ~.)*

spasul-drácului s. v. FERIGĂ. IARBĂ-DULCE.

spata-drácului s. v. FERIGĂ. spatareáză s. v. SĂBIUŢĂ. SPÁTĂ s. *(ANAT.)* 1. (la oameni) omoplat, scapulă, (pop.) lopăţica umărului, (prin Tran-silv.) lopătíţă, (italienism înv.) spală. 2. (la animale) (reg.) arm.

spátă s. v. GATER. JOAGĂR. PALOŞ. REZEMĂTOARE. SABIE. SPADĂ. SPATE. SPĂTAR. SPETEAZĂ. SPINARE.

SPATE s. 1. spinare, (pop.) spátă, (reg.) şa, (înv. şi fam.) circă. *(A lua ceva in ~.)* 2. rezemătoare, spătar, spetează, (înv. şi reg.) spátă. *(~ la un scaun.)* 3. dos. *(În ~ casei.)* 4. dos, fund. *(În ~ curţii.)*

spate s. v. CONT. SEAMĂ. SOCOTEALĂ. SPĂTAR.

SPATÍE s. ghindă, treflă, (reg.) cruce. *(~ la cărţile de joc.)*

spatie s. v. FLOREAN. FLORINTE. SPATOPTÉR s. *(IHT.; Mugii chelo)* (reg.) vastranós.

spátoş adj. v. PUTERNIC. ROBUST. SOLID. TARE. VIGUROS. VÂNJOS. VOINIC. ZDRAVĂN.

SPAŢIÁ vb. a depărta, a distanţa, a îndepărta, a rări, (înv.) a spaţiona. *(A ~ literele unui cuvânt.)*

SPAŢIAL adj. cosmic, interplanetar, sideral. *(Zbor ~; navă ~.)*

SPAŢIALITÁTE s. (rar) spaţiozitáte. *(Poezie a ~.)*

SPAŢIÁT adj. depărtat, distanţat, rărit. *(Un text cu tilere ~.)*

SPAŢIERE s. depărtare, distanţare, îndepărtare, rărire. *(~ literelor unui cuvânt.)*

spaţiona vb. v. DEPĂRTA. DISTANŢA. ÎNDEPĂRTA. RĂRI. SPATIA.

SPAŢIOS adj. 1. cuprinzător, încăpător, larg, mare. *(O cameră ~.)* 2. întins, larg, vast. *(Bulevarde ~.)*

spaţiozitáte s. v. SPAŢIALITÁTE. SPAŢIU s. 1. cuprins, întindere, întins, suprafaţă, teritoriu, (înv.) cuprindere, olál. *(Pe tot ~ ţării.)* 2. loc, zonă. *(Erau ~ ii pline cu iarbă.)* 3. depărtare, distanţă, (pop.) eále, (înv.) loc. *(Intre cele două oraşe e un ~ de 40 km.)* 4. depărtare, distanţă, interval, (Transilv.) scópot. *(Ce ~ este intre cei doi stilpi?)* 5. aer, atmosferă, cer, slavă, văzduh, zări (pl.), (livr. fig.) eter, tărie. (O *pasăre pluteşte in ~.)* G. epocă, interval, perioadă, răgaz, răstimp, timp, vreme, (pop.) răspás, soroc, (înv. şi reg.) seamă, (înv.) zăstímp, (grecism înv.) protesmie. *(Ce s-a petre ut in acest ~ ?)*

SPAVÁN s. *(MED. VET.)* eparven, (pop.*)* os mort, (prin Transilv. şi Bucov.) spat. spăcél s. v. CORSET. IE. spăimá vb. v. CUTREMURA. ÎNCRÂNCE-NA. ÎNFIORA. ÎNFRICOŞA. ÎNGROZI. ÎNSPĂIMÂNTA. TREMURA. ZGUDUI.

spăimát adj. v. CUTREMURAT. ÎNCRÂN-CENAT. ÎNFIORAT. ÎNFRICOŞAT. ÎNGROZIT. ÎNSPĂIMÂNTAT. ZGUDUIT. spăimát s. v. SPERIETURĂ. spăimântá vb. v. CUTREMURA. ÎNCRÂN-CENA. ÎNFIORA. ÎNFRICOŞA. ÎNGROZI. ÎNSPĂIMÂNTA. TREMURA. ZGUDUI.

spăimântáre s. v. GROAZĂ. ÎNCRÂXCE-NARE. ÎNFIORARE. ÎNFRICOŞARE. ÎNGROZIRE. ÎNSPĂIMÂNTARE. OROARE. SPAIMĂ. TEROARE.

spăimântát adj. v. CUTREMURAT. ÎN-CRÂNCENAT. ÎNFIORAT. ÎNFRICOŞAT. ÎNGROZIT. ÎNSPĂIMÂNTAT. ZGUDUIT. spăimântătór adj. v. GROAZNIC. ÎNFIORĂTOR. ÎNFRICOŞĂTOR. ÎNGROZII dl'.. ÎNSPĂIMÂNTĂTOR. ORIBIL.

spăimíntătúră s. v. GROAZĂ. ÎNCRÂNCE-NARE. ÎNFIORARE. ÎNFRICOŞARE. ÎNGROZIRE. ÎNSPĂIMÂNTARE. OROARE. SPAIMĂ. SPERIETURĂ. TEROARE.

spăimântós adj. v. FRICOS. GROAZNIC. ÎNFIORĂTOR. ÎNFRICOŞĂTOR. ÎNGROZITOR. ÎNSPĂIMÂNTĂTOR. ORIBIL. SPE-RIOS. TEMĂTOR.

spăimos adj. v. FRICOS. GROAZNIC. ÎNFIORĂTOR. ÎNFRICOŞĂTOR. ÎNGROZITOR. ÎNSPĂIMÂNTĂTOR. ORIBIL. SPE-RIOS. TEMĂTOR.

SPĂLA vb. 1. (reg., mai ales în Transilv.)' a (se) la. *(S-a ~ pe corp.)* 2. (reg., mai aâi ■> în Transilv.) a la, (reg.) a zoii. *(A ~ rufele cu ■ leşie.)* 3. a scălda, a uda. *(Marea ~ ţărmul.)* spăla vb. v. ERODA. ISPĂŞI. IZBĂVI. MÂNTUI. PARCURGE. PEDEPSI. PURIFICA. RĂSCUMPĂRA. RĂZBUNA. ROADE. SALVA. SĂPA. STRĂBATE. TRAVERSA.. SPĂLARE s. 1. spălat, (reg.) lăut. (~ *pe cap.)* 2. spălat, spălătură, (înv. şi reg.) spălătorie. *(La prima ~ a rufelor.)*

spălare s. v. ERODARE. EROZIUNE. ROADERE. SĂPARE. ŞIROIRE.

SPĂLAT adj. 1. (reg.) lăut. *(Copil ~.)* 2. (reg.) zolít. *(Rufe ~.)* 3, curat. *(Aşternu-*

turi ~.) 4. curăţel, îngrijit, spălatei, (înv. si reg.) acurat, (fig.) scuturat. *(Un om mai ~.)*

smilát adj. v. ALBASTRU. CLAR. CURAT. DECOLORAT. LIMPEDE. PUR. SENIN. SPĂLĂCIT. STRĂVEZIU. ŞTERS.

SPĂLAT s. 1. spălare, (reg.) lăut. *(~ pe cap.)* 2. spălare, spălătură, (înv. şi reg.) spălătorie. *(La primul ~ al rufelor.)*

SPĂLĂCÍ vb. a se decolora, a ieşi, (reg.) a se serbezi, a se spălătoci. *(Ţesătura s-a ~ la spălat.)*

SPĂLĂCIOÁSĂ s. *(BOT.; Senecio verna-lis)* (reg.) cruciuliţă, crugulíţă, petimbroásă, cel-perít.

sjiălăcioásă s. v. CRUCIULIŢĂ.

SPĂLĂCIRE s. decolorare, ieşire. *(~ unui material textil.)*

SPĂLĂCÍT adj. 1. decolorat, şters, (reg.) spălat, spălătocít, spălătuít. *(Un material ~.)* 2. şters, (livr.) tern, (reg.) stricat. *(Culoare ~.)* 3. pal, palid, slab, stins, (rar) pălit, (pop.) searbăd. *(Lumina ~ a lămpii.)* 4. inexpresiv, neexpresiv, searbăd, şters. *(O faţă ~.)*

spălătoare s. v. LIGHEAN. SPĂLĂTOREASĂ.

spălătoci vb. v. DECOLORA. IEŞI. SPĂLĂCI.

spălătocít adj. v. DECOLORAT. SPĂLĂCIT. ŞTERS.

SPĂLĂTOR s. 1. lavoar. *(~ comun.)* 2. (reg.) vălúş. *(~ de vase din pânză, sirmă etc.)*

spălător s. v. ALBIE. COPAIE. COVATĂ.

SPĂLĂTOREASĂ s. (înv. şi pop.) spălătoare, (pop.) spălătoríţă. *(S-a angajat ~.)*

SFĂLĂTORÍE s. curăţătorie. *(~ chimică.)*

spălătorie s. v. SPĂLARE. SPĂLAT. SPĂLĂTURĂ.

spălătoríţă s. v. SPĂLĂTOREASĂ.

spălătuít adj. v. DECOLORAT. SPĂLĂCIT. ŞTERS.

SPĂLĂTURĂ s. 1. spălare, spălat, (înv. şi reg.) spălătorie. *(La prima ~ a rufelor.)* 2. *(MED.)* clismă, (pop.) clistír. *(A-i face cuiva o ~.)* 3. lături (pl.), zoaie, (rar) scursóri (pl.), (Transilv. şi Bucov.) hî'lbe (pl.). *(~ de vase.)*

spălătură s. v. POŞIRCĂ.

SPĂLĂŢÉL adj. curăţel, îngrijit, spălat, (înv. şi reg.) acurat, (fig.) scuturat. *(Un om mai ~.)*

spărgăciós adj. v. CASABIL. CASANT.

spârgălui vb. v. ÎMPRĂŞTIA. RĂSPÂNDI. RĂZLEŢI. RISIPI.

SPĂRGĂTOR s. (arg.) trăsnitór.

spărgău s. v. VIFOR. VIFORNIŢĂ. VISCOL. VISCOLEALĂ.

spărtigós adj. v. CASABIL. CASANT.

SPĂRTURA s. 1. ciobitură, ciocnitură, crăpătură, fisură, plesnitură. *(~ a unui vas de lut.)* 2. ciob, hârb, ţandăra, (reg.) breanc, (Ban.) tioc. *(O ~ dintr-o oală de lut.)* 3. deschizătură, gaură. *(A pătruns printr-o ~.)* 4. gaură, ruptură, (înv.) frântúră. *(O ~ în corpul unei nave.)*

spărtură s. v. CHEI. DEFILEU. RUPTURĂ. SFÂŞIETURĂ. SPLNTECĂTURĂ. STRÂM-TOÁRE.

spăseálă s. v. IZBĂVIRE. MÂNTUIRE. SALVARE. SMERENIE. UMILINŢĂ.

spăsenie s. v. IZBĂVIRE. MÂNTUIRE. SALVARE. SMERENIE. UMILINŢĂ.

spăsívb. v. CĂI. ISPĂŞI. IZBĂVI. MÂNTUI. POCĂI. PURIFICA. RĂSCUMPĂRA. SALVA.

spăsíre s. v. ISPĂŞIRE. IZBĂVIRE. MÂNTUIRE. SALVARE.

spăsit adj. v. IZBĂVIT. MÂNTUIT. POCĂIT. SALVAT. SMERIT. UMIL.

spăsitór adj. v. ISPĂŞITOR. IZBĂVITOR. MÂNTUITOR. SALVATOR.

SPĂTAR s. 1. rezemătoare, spate, spetează, (înv. şi reg.) spátă. *(~ la un scaun.)* 2.*(reg.) spate. *(~ la o slână.)*

spătar s. v. GÂTAR. STRUNGĂ.

SPĂTĂREÁSĂ s. *(IST.)* (înv.) spătăríţă, spătăroáie.

spătărie s. v. ARSENAL.

spătăríţă s. v. SPĂTĂREÁSĂ.

spătăroáie s. v. SPĂTĂREÁSĂ.

special adj. v. SPECIALIST.

SPECIAL adj., adv. 1. adj. anume, anumit, aparte, deosebit, (înv. şi pop.) osebit. *(Cu o metodă ~.)* 2. adj. aparte, deosebit, distinct, separat. *(Un capitol ~ din lege.)* 3. adj. aparte, deosebit, particular, specific, sui-gene-ris. *(Un gust ~.)* 4. adj. aparte, deosebit, individual, neobişnuit, singular, (livr.) insolit. *(Un caz ~.)* 5.

adj. specializat. *(Se recurge la limbajele ~.)* 6. adj. particular. *(Disciplinele ~.)* 7. adj. extraordinar. *(O comisie, o sesiune ~.)* 8. adv. anume, (înv.) specialménte. *(M-am dus ~ la el.)* 9. adv. anume, dinadins, expres, intenţionat, înadins. *(A procedat ~ in»acest sens.)*

SPECIALIST adj. (înv.) special. *(Medic ~.)*

SPECIALITATE s. branşă, disciplină, domeniu, ramură, sector. *(În ce ~ activezi?)*

SPECIALIZA vb. 1. a (se) perfecţiona. *(S-a ~ în domeniul siderurgiei.)* 2. a (se) profila. *(Unitatea s-a ~ pe aparataj electronic.)*

specializa vb. v. ARĂTA.' INDICA. MENŢIONA. PRECIZA. SEMNALA. SPECIFICA.

SPECIALIZARE s. perfecţionare. *(Trimis la ~.)*

SPECIALIZAT adj. special. *(Se recurge la limbajele ~.)*

specialménte adv. v. ANUME. SPECIAL.

SPECIE s. 1. speţă. *(~ umană.)* 2. rasă, soi, (pop.) sământă, (prin Transilv. şi Munt.) strană. *(~ de vite.)* 3. categorie, chip, fel, gen, neam, soi, sort, tip, varietate, (reg.) niadeá, sad, (înv., mai ales în Transilv.) plasă. *(Toate ~ de fructe.)* 4. categorie, fel, gen, soi, speţă, tip, (înv. şi pop.) seamă, (fig. peior.) poamă, sămînţă, sculă, stambă, tacî'm. *(Ce ~ de om o fi şi ăsta!)* 5. categorie, clasă, fel, gen, soi, speţă, tip, varietate, (înv. şi reg.) rudă. *(O anumită ~ de indivizi.)* 6. fel, gen, mod, soi, specimen, tip, varietate, (reg.) módru. *(Există următoarele ~ de silogisme...)*

SPECÍFIC adj., s. 1. adj. caracteristic, definitoriu, distinct, distinctiv, dominant, particular, propriu, tipic, (înv.) însuşit. *(Koiă, trăsătură ~.)* 2. s. atribut, calitate, caracter, caracteristică, însuşire, notă, particularitate, proprietate, semn, trăsătură, (reg.) însuşietáte, (fig.) amprentă, marcă, pecete, sigiliu, timbru. *(~ acestui proces este...)* 3. s. specificitate, (rar) tipici-táte, tipísm. *(~ artei.)* 4. s. spirit. *(~ limbii noastre.)* 5. adj. caracteristic, clasic, reprezentativ, tipic. *(Un exemplu ~.)* 6. adj. caracteristic, obişnuit. *(L-a primii cu amabilitatea ~.)* 7. adj. aparte, deosebit, particular, special, sui-generis. *(Un gust ~.)*

SPECIFICA vb. 1. a consemna, a înregistra, a menţiona, a preciza. *(Cronica ~ acest eveniment.)* 2. a preciza, a prevedea, a scrie. *(După cum ~ pravila.)* 3. a arăta, a indica, a menţiona, a preciza, a semnala, (înv.) a specializa. *(Vom ~ următoarele recomandări...)* 4. a menţiona, a prescrie, a prevedea, a stabili, a stipula. *(Articolul 1 ~ următoarele...)*

SPECIFICARE s. 1. consemnare, înregistrare, menţionare, precizare, (înv.) scriptură. *(~ acelui eveniment in...)* 2. indicare, menţionare, precizare. *(~ unui anumit lucru.)* 3. (concr.) indicaţie, însemnare, menţiune, notă, notificare, notificaţie, observaţie, precizare, specificaţie. *(Poartă următoarea ~...)*

SPECIFICAT adj. anumit, cunoscut, determinat, fixat, hotărât, precizat, rânduit, stabilit, statornicit. *(La o dală ~.)*

SPECIFICATÍV adj. specificator. *(Notă ~.)* SPECIFICATOR adj. specificativ. *(Notă ~.)* SPECIFICAŢIE s. indicaţie, însemnare, menţiune, notă, notificare, notificaţie, observaţie, precizare, specificare. *(Poartă următoarea ~...)*

SPECIFICITATE s. specific, (rar) tipicitáte, tipísm. *(~ artei.)*

SPECIMEN s. 1. fel, gen, mod, soi, specie, tip, varietate, (reg.) módru. *(Există următoarele ~ de silogisme...)* 2. exemplu, model, mostră, probă, tip. *(Dăm mai jos citeva ~ de...)*

specimen s.v. CHIP. FAŢĂ- FIGURĂ. INDIVID. INS. OM. PERSOANĂ.

SPECTACOL s. reprezentaţie, (înv.) privelişte, privire, privit. *(~ de circ.)*

spectacular adj. v. IMPRESIONANT. SPECTACULOS.

SPECTACULOS adj. impresionant, (livr.) spectacular. *(Un salt ~.)*

SPECTATOR s. I. privitor, (rar) uitătór. *(Toţi ~ tie la premieră erau încíniaţi.)* 2. martor. *(~ neputincios la încăierare.)*

SPECTRAL adj. fantomatic. *(O apariţie ~.)*

SPECTRU s. 1. apariţie, arătare, duh, fantasmă, fantomă, nălucă, nălucire, năzărire, spirit, stafie, strigoi, umbră, vedenie, viziune, (înv. şi pop.) nălucitúră, năzăritúră, (pop.) iázmă, moroi, (reg.) arătánie, necurăţenie, pater, (Ban.) năhoádă, (Mold. şi Bucov.) vídmă> (înv.) vedere, zare. *(Un ~ în noapte.)* 2. chip, magine, umbră, vedenie, viziune. *(~ul morţii.)*

specul s.v. OGLINDĂ.

SPECULA vb, 1. a negustori, a precupeţi, a trafica, (înv. şi reg.) a precupi. *(A ~ o marfă.)* 2. (înv.) a specularisi. *(A ~ la bursă.)*

SPECULANT s., adj. afacerist, profitor. (înv.) speculator. *(E un ~ fără scrupule.)* specularisi vb. v. SPECULA. SPECULATIV adj. (înv.) speculator. (S*pirit ~.)* speculator adj. v. SPECULAŢIA*. speculator s.v. CĂLĂU. GÂDE. speculator s., adj. v. AFACERIST. SPECULANT.

SPECULAŢIE s. 1. speculă. *(~ cu valon economice.)* 2. afacere, (fam.) bişniţă, glreşéft, (fam. fig.) învârteálă. *(Face lot felul de ~.)* SPECULĂ s. 1. speculaţie. *(~ cu palori economice.)* 2. (înv.) prccupíe. *(Condamnat pentru ~.)*

spéie s.v. LEAGĂN.

spelb adj. v. DULCEAG. FAD. GALBEN. INSIPID. ÎNGĂLBENIT. PALID. SEARBĂD.

spélcă s.v. AC CU GĂMĂLIE. AC DE CAP. AC DE PĂR.

SPELEOLÓG s. speolog. SPELEOLOGÂE s. speologie. SPELUNCĂ s. (fig. şi fam.) bombă. *(Bea Inlr-o ~.)*

spciúncă s.v. CAVERNĂ. GROTĂ. PEŞTERĂ.

SPEOLÓG s. speleolog. SPEOLOGÍE s. speleologic. SPERA vb. 1. a crede, a nădăjdui, (înv. şi reg.) a se nădăi. *(~ ca îşi va realiza ritul.)* 2. a nădăjdui, (înv.) a upovăi. *(~ in zUe lot mai senine.)* 3. a (se) aştepta, a nădăjdui, (înv. şi reg.) a se nădăi. *(Să nu ~ nimic de Io el.)* SPERANŢĂ s. 1. nădejde, (înv.) răbdare, speráre, upovăínţă. *(Toată ~ mea e in inie.)* 2. (înv.) speráre. *(X e ~ noastră.)* 3. credinţă, nădejde, (rar) nădăjduíre, (înv.) nădăjduínţâ. *(Nu şi-a pierdut ~ in* mai *bine.)* speráre s.v. NĂDEJDE. SPERANŢĂ. spérgulă s.v. HRANA-VACII. SPERIA vb. 1. a se teme, (înv.) a se stidi, (arg.) a se târşi. *(Nu mă ~ de nimic.)* 2. a (se) alarma, a (se) frământa, a (se) intriga, a (se) îngrijora, a (se) nelinişti, a (se) tulbura, f.ivr.) a (se) impacienta, (reg.) a (se) îngrija, Unv.) a (se) îngriji, a (se) lărmui. *(Îl ~ Intirzicrea lui.)* 3. (prin Mold.) a se

sâi. *(Calul s-a ~.)* 4. a (se) intimida, (rar) a (se) timora, *(h ~ greutatea rolului.)*

speria vb. v. UIMI. ULUI. SPERIAT adj. intimidat, (rar) timorat. *(E puţin cam ~.)*

speriat adj. v. FRICOS. SPER1OS. TEMĂTOR.

SPERIAT s. frică, sperietură, (înv. şi reg.) sperieciúne. *(A tras un ~ !)* speribánă s.v. OBLIGEANĂ. spcricclós adj. v. FRICOS. SPER IO S. TEMĂTOR.

sperieciúne s.v. FRICĂ. SPERIAT. SPERIETURĂ.

SPERIÉRE s. intimidare, (rar) timorare. *(~ cuiva.)*

SPERIETOARE s. momâie, (pop.) matahală, măgăoáie, popândău, (înv. şi reg.) paparudă, (reg.) ciuháie, cíúhă, maimúcă, maimuţă, măiúgă, mătăúz, mogâldán, mogâldeáţă, păúză, popândeá, popindéţ, popânzác, popânzói, poponeţ, pusciúhă. *(O ~ pusă in semănături pentru a izgoni păsările.)*

SPERIETURĂ s. 1. frică, speriat, (înv. şi reg.) spericciúne. *(A tras* o *~ !)* 2. *(MED. POP.)* (pop.) spaimă, (reg.) spăimát, spăi-mântătúră. *(Suferă de ~.)*

spérlă adj. v. CIUFULIT. DERANJAT. NEÂNGRIJIT. VÂLVOI. ZBÂRLIT.

sperii vb. v. CIUFULI. ÎNFOIA. RĂSFIRA. UMFLA. ZBÂRLI.

sperlít adj. v. CIUFULIT. DERANJAT. NEÂNGRIJIT. VÂLVOI. ZBÂRLIT. sperioásă s.v. SCAIUL-DRACULUI. SPERIÓS adj. 1. fricos, temător, (livr. şi fam.) poltron, (înv. şi reg.) spăimos, sperieciós, (reg.) speriat, spăimintós, temut, (arg.) târ.şelós. *(Un om ~.)* 2. fricos, sălbatic, temător, (livr.) timorat. *(De ce eşti atit de ~ ?)* speriós adj. v. AMENINŢĂTOR. SPERMANŢÉT s. *(CHIM.)* cetaceum, alb de balenă, ceară de balenă, ulei de caşalot. SPERMÁTIC adj. seminal. SPERMATÍST s. *(BIOL.)* animaliculist. SPERMATOFÍTĂ s. *(BOT.)* antofită, fane-rogamă. *(Plantele cu flori sini ~.)* spermatoíd s.v. SPERMATOZOID. SPERMATORÉE s. *(FIZIOL.)* poluţie, (înv.) săbláznă.

SPERMATOZOID s. *(BIOL.)* (rar) spermatoíd, (pop.) sământă, (înv.) animalicul. SPERMĂ s. *(BIOL.)* (pop.) sământă. spesá vb. v. ARUNCA. AZVÂRLI. CHELTUI. IROSI. ÎMPRĂŞTIA. PRĂPĂDI. RISIPI. ZVÂRLI. spete s. pi. v. GREABĂN. SPETEÁLĂ s. *(MED. VET.)* (înv.) spetíre, spetitúră. *(Calul suferă de ~.)* speteálă s.v. PLATCĂ.

SPETEAZĂ s. 1. rezemătoare, spate, spătar, (înv. şi reg.) spátă. *(~ la un scaun.) 2. (TEHN.)* bată, băteală, braţ, brăţară, fălcea, fofează, lopăţea, mănuşă, mână. *(~ la războiul de fesul.)* 3. *(TEHN.)* chingă, scândurâ, stinghie, (pop.) blană. *(~ la războiul de ţesut.)* 4. *(TEHN.;* la pi.*)* aripi (pl.), crucişe (pl.), cumpene (pl.), íofelniţe (pl.), răscruci (pl.). *(~ la războiul de ţesut.)* 5. *(TEHN.)* (reg.) chingă, curmeziş, fălceá, stinghie. *(~ la fundul carului, al căruţei.)* 6. *(TEHN.)* (reg.) băţ, blană, brăţară, cárfă. fus, fustei, gratie, lopăţícă, spiţă, stic, sul, şúştor. *(~ la loitrcle căruţei.)* 7. *(TEHN.)* lopăţică, pop, stinghie. *(La circeicle carului se află o ~.)* !ţ. *(TEHN.)* -bulfeu, cruce, stinghie, (pop.» scăiuş, (Transilv., Ban. şi Olt.) fiuláre, (Olt.) jiglă, (prin Mold.) lopăţícă, (Ban.) reme-neácă, (Transilv.) scândurícă. *(~ la jug.)* 9. *(TEHN.)* (reg.) brăcinár, chingă, mină. *(~ la coarnele plugului.)* 10. *(TEHN.)* braţ, crac, margine, mână, mâner, pervaz, (reg.*)*

condác, cotoi. *(~ la ferăstrău.)* 11. *(TEHN.)* braţ, chingă, coardă, stinghie, (pop.) curmeziş. *(~ la podul ori scara coşului morii de vlnt.)* 12. *(TEHN.)* aripă, săgeată. *(~ la roata morii de vint.)* 13. *(TEHN.)* (reg.) restéu. *(~ la roata morii de apă.)* 14. *(TEHN.)* aripă, cruce, (reg.) crucişă, cumpănă, fofélniţă, răscruce.

(~ la virtelniţă.)

spetează s.v. IRIS. OBLIGEANĂ. OTIC PAPURĂ. RUGINĂ. SĂBIUŢĂ. STÂNJEN. STÂNJEN DE BALTĂ. STÂNJENEL. STÂNJEN GALBEN.

spctegioárăs.v. IRIS. STÂNJEN DE BALTĂ. STÂNJENEL. STÂNJEN GALBEN.

spetejoáră s.v. OBLIGEANĂ.

SPETÍ vb. a deşela, a istovi, (Munt. şi Transilv.) a dăula, (fig.) a deznoda. *(A ~ uneai.)*

spétie s.v. PAPURĂ.

SPETÍRE s. deşelare, istovire, (Munt. şi Transilv.) dăuláre. *(~ unui cal.)*

spetíre s.v. SPETEÁLĂ.

SPETÍT adj. deşelat, istovit, (reg.) tărniţát, (Munt. şi Transilv.) dăulát. *(Cal ~.)*

spetitúră s.v. SPETEÁLĂ.

SPEŢĂ s. 1. specie. *(~ umană.)* 2. categorie, clasă, fel, gen, soi, specie, tip, varietate, (înv. şi reg.) rudă. *(O anumită ~ de indivizi.)* 3. categorie, fel, gen, soi, specie, tip, (înv. şi pop.) seamă, (fig. peior.) poamă, sămânţă, sculă, stambă, tací'm. *(Ce ~ de om o fi şi ăsta ?)*

speţă s.v. ACŢIUNE. CAUZĂ. JUDECATĂ. PROCES.

spétie s.v. OPERAŢIE.

speze s.pl.v. CHELTUIELI.

spic s.v. CREASTĂ. CREŞTET. CULME. PISC. VÂRF.

spicát adj. v. CĂRUNT. ÎNSPICAT. SUR.

SPÍCHER s. crainic. *(~ la televiziune.)*

SPÍCHERIŢĂ s. crainică. *(~ la radio.)*

spichinát s.v. LAVANDĂ. LEVĂNŢICĂ.

spicui vb. v. ÎNSPICA.

spicul s.v. LANCE. SPICULEŢ. SPICU-ŞOR. SULIŢĂ.

SPICULEŢ s. *(BOT.)* spicuşor, (rar) spicul, (reg.) spicurél, spicusél, spicúţ. *(~ degrlu.)*

spiculéţe s. pi. v. GRANAT. SPILCUŢĂ.

spicurél s.v. SPICULEŢ. SPICUŞOR.

spicusél s.v. SPICULEŢ. SPICUŞOR.

SPICUŞOR s. *(BOT.)* spiculeţ, (rar) spicul, (reg.) spicurél, spicusél, spicúţ. *(~ de griu.)*

spicúţ s.v. SPICULEŢ. SPICUŞOR.

SPILCUÍ vb. a (se) aranja, a (se) dichisi, a (se) ferchezui, a (se) găti, a (se) împodobi, (pop. şi fam. depr.) a (se) sclivísi, (pop.) a (se) drege, a (se) moţa, (înv. şi reg.) a (se) muchi-lipsi, a (se) podobi, a (se) tocmi, (reg.) a (se) câştiga, (prin Transilv. şi Maram.) a (se) pădăi, (prin Mold.) a (se) putui, (prin Transilv. şi Mold.) a (se) puţului, (Ban.) a (se) schil)', (înv.) a (se) stoli, a (se) stolisi, (arg.*)* a (se) şucări. *(S-a ~ ca o paparudă.)*

SPILCUIÁLĂ s. aranjare, dichiseală, dichi-sire, ferchezuială, ferchezuirc, gătire, spilcuire, (pop. şi fam. depr.) scliviseálă, sclivisíre. *(Ce-i ~ asta la line?)*

SPILCUÍRE s. aranjare, dichiseală, dichisire, ferchezuială, ferchezuire, gătire, spilcuială, (pop. şi fam. depr.) scliviseálă, sclivisíre. *(Ce-i ~ asta la tine?)*

SPILCUÍT adj. aranjat, cochet, dichisit, elegant, fercheş, ferchezuit, gătit, îngrijit, (pop. şi fam. depr.) sclivisít, (pop.) dres, (Tran-silv. şi Ban.) cínaş, (Transilv.) niálcoş, (turcism înv.) mucheléf. *(Uníânăr~.)*

SPILCÚŢĂ s. *(BOT.; Chrysanthemum par-thenium)* granat, (reg.) bumbişór, firicícă, matrice, matricea, matriţă, muşeţel, năsturei (pl.), părăluţe (pl.), pirétru, român, românită, smirnă, spiculéţe (pl.), tarhón, vetriceá, creasta-cocóşului, iarbă-amáră, iarbă-creáţă, iarbă-máre, laba-gâştii, ochiul-bóului, poala-Sfintei-Măríi.

SPIN s. 1. *(BOT.)* ghimpe, mărăcine, ţeapă, ţepuşă, (reg.) şteap. *(Măceşul e plin de ~; s-a înţepat intr-un ~ al măceşului.)* 2. *(BOT.)* mărăcine, (înv.) rug. *(Mătură de ~ i.)* 3. *(BOT.; Carduus acanthoides)* (reg.) cătină, crăpúşnic, porumbel, scai, scaiéte, unghia-úrsului. 4. *(BOT.; Carduus kerneri)* scaiete, (reg.) scai. 5. *(TEHN.)* ştift, cui cilindric.

spin s.v. AŞCHIE. CIULIN. HOLERĂ. PORUMBAR. PORUMBEL. SCAIUL-DRA-CULUI. ŢEAPĂ. ŢEPUŞĂ.

spin-álb s.v. PĂRUL-CIUTEI. SALBA-MOALE. VERIGAR.

spin-albástru s.v. SCAI-ALBASTRU. SCAI-VÂNĂT.

SPINARE s. 1. spate, (pop.) spátă, (reg.) şa, (înv. şi fam.) circă. *(A luat ceva tn ~.)* 2. *(GEOGR.)* coamă, creastă, creştet, culme, muchie, sprinceană, (pop.) culmíş. *(~ muntelui.)* 3. creastă. *(~ unui val.)* \. *(BOT.) spinarea-lupului (Alhyriiim filix femina) –*

/pp(î j fPT*P(-f*í

s'pináre s.v. CONT. GREABĂN. MUCHIE. SEAMĂ. SOCOTEALĂ.

spinarea-lúpului s.v. FERIGĂ. RUGINITĂ.

spinărél s.v. STICLETE.

SPINĂRÍE s. mărăcini (pl.), mărăciniş, (reg.) mărăcinét, spinăríş, spinét, spiníş. (*S-a încurcat in ~.*)

spinăríş s.v. MĂRĂCINI. MĂRĂCINIŞ. SPINĂRÍE.

spin-de-múccdă s.v. SCAI-ALBASTRU. SCAI-VÂNĂT.

spinele-cérbului s.v. PĂRUL-CIUTEI. SAL-BĂ-MOALE. VERIGAR.]

spinét s.v. MĂRĂCINI. MĂRĂCINIŞ. SPINĂRÍE.

SPINÉTĂ s. *(MUZ.)* ejjinetă.'

spiníş s.v. MĂRĂCINI. MĂRĂCINIŞ. SPINĂRÍE.

SPINIŞÓR s. spinuleţ, ţepuşă. *(I-a intrat un ~ în talpă.)*

SPINOS adj. ghimpos, mărăeinos, ţepos, (pop.) înghimpát, (înv.) ciulinós, scăiós. *(Plante ~; terenuri ~.)*

spinos adj. v. ANEVOIOS. DIFICIL. GREU.

SPINTECA vb. 1. a (se) înjunghia, a (se) tăia. *(A ~ o vită.)* 2. a despica. *(I-a ~ ptntecele.)* 3. a crăpa, a despica, a sparge, a 1 ăia, (reg.) a sfărâma. *(A ~ lemne pentru foc.)* 4. a (se) despica, a (se) tăia. *(Plugul ~ brazde adinei.)* 5. a rupe, a sfâşia, (înv.) a sparge. *(Îşi ~ hainele şi-şi smulgea părul.)*

spinteca vb. v. DISECA.

SPINTECÁRE s. 1. înjunghiere, spintecat, tăiere, (pop.) junghiére. *(~ vitelor, la abator.)* 2. despicare, spintecat. *(~ pinlecehii unui animal.)* 3. crăpare, crăpat, despicare, despicai, spargere, spart, spintecat, tăiat, tăiere. *(~ lemnelor de foc.)* 4. rupere, si'îşie-e, spintecat. *(~ unui material textil.)*

SPINTECAT adj. 1. despicat. *(*Cu *pânlecele ~.)* 2. crăpat, despicat, spart, tăiat. *(Lemne de foc ~.)* 3. rupt, sfâşiat, (înv.) spart. *(Cu hainele ~.*)

SPINTECAT s. 1. înjunghiere, spintecare, tăiere, (pop.) junghiére. *(~ vitelor, la abator.)* 2. despicare, spintecare. *(~ pinlecehii.)* 3. crăpare, crăpat, despicare, despicat, spargere, spart, spintecare, tăiat, tăiere. *(~ lemnelor de foc.)* 4. rupere, sfâşiere, spintecare. *(~ unui material textil.)*

SPINTECĂTÚRĂ s. 1. ruptură, sfâşietură, (înv.) spărtură. *(~ la o haină.)* 2. crăpătură, despicătură, tăietură. *(~ l« fustă.)*

spinţa-drácului s.v. SCAIUL-DRACULUL

spínţă s.v. FOI. FUSTĂ.

spinul-asinului s.v. PĂLIUR.

SPINULEŢ s. spinişor, ţepuşă. *(I-a intrat un ~ in talpă.)*

spinul-lui-Hristós s.v. PĂLIUR.

spinul-Síintei-Maiíi s.v. ARMURAR.

spinul-vântului s.v. SCAI-ALBASTRU. SCAI-VÂNĂT.

SPINÚŢĂ s. *(BOT.; Phijtcuma orblculare)* bănică.

spinútă s.v. CĂRBUNE.

spin-vâiâăt s.v. SCAI-ALBASTRU. SCAI-VÂNĂT.

SPION s. iscoadă, (prin Transilv.) vcrbiin-cás, (înv.) cearsít, limbă, privitor. *(A prinde* un'*~.)*

SPIONA vb. a iscodi, a observa, a pindi, a urmări, (înv. şi pop.) a priveghea, (pop.*)* a cerea, (înv. şi reg.) a acera, a păzi. *(Îi ~* rf*in umbră.)*

SPIONARE s. (pop.) iscodire. *(~ cuina.)*

SPIRAL adj. spiralat, (rar) spiralifórm, spi-roidál.

SPIRALAT adj. 1. spiral, (rar) spiralifórm, spiroidál. *(*De *formă ~.)* 2. sucit. *(*.Scorú ~.) 3. (rar) melcát. *(*A *x ~.*)

SPIRALĂ s. 1. răsucitură, spiră. *(~ a unui arc.)* 2. (rar) sfrédel. *(~*eíf *unui burghiu.)*

spiralifórm adj. v. SPIRAL. SPIRALAT.

SPIRÁNT adj. *(FON.)* constrictiv, continuu, fricativ. *(Consoană ~.*)

SPÍRĂ s. 1. răsucitură, spirală. *(~ a unui arc.)* 2. buclă. *(~ a unui cablu.)*

spirea s.v. FLOAREA-MIRESEI.

spirince s.v. BĂTRÂNIŞ.

SPÍRIT s. 1. *(FILOZ.)* conştiinţă, cuget, gândire, suflet, (livr.) for interior, (înv.) cunoştinţă, ştiinţă, (grecism înv.) sinídisis. *(Soţiu-nea de ~.)* 2. duh, suflet. *(~ şi materie.)* 3. suflet, (Transilv. şi Bucov."> bleasc. *(I-a ieşit ~.)* 4. *(BIS.)* duh. *(Sflnlul ~.)* 5. gân-dire, intelect, judecată, minte, raţiune. *(Operă a ~.)* 6. deşteptăciune, intelect, inteligenţă, judecată, minte, pricepere, raţiune, (pop.) duh, (Ban., Transilv. şi Olt.) pámct, (înv.) înţelegere, (fam.) dóxă, (fig.) cap, creier. *(Are un ~ de nivel mediu.)* 7. suflet. *(~ poporului roman.)* 8. specific. *(~ limbii noastre.)* 9. (la pi.) opinie publică. *(~ erau agitate.)* 10. duh, haz, umor, (fig.) piper, sare. *(Glumă plină de ~.)* 11. anecdotă, glumă, (reg.) polojénie, (fam.) banc. *(Am spus un ~ reuşii.)* 12. apariţie, arătare, duh, fantasmă, fantomă, nălucă, nălucire, năzărire, spectru, stafie, strigoi, umbră, vedenie, viziune, (înv. şi pop.) nălucitúră, năzăritúră, (pop.) iázmă, moroi, (reg.) arătánie, necurăţenie, pater, (Ban.) năhoádă, (Mold. şi Bucov.) vídmă, (înv.) vedere, zárc. *(Credinţa în ~e.)* 13. *(LIXGV.) spirit lin* = (înv.) psilí.

spirit s.v. AER. ALCOOL. CHIP. ETANOL. FEL. GEN. MANIERĂ. MOD. RĂSUFLARE. RESPIRAŢIE. SENS. SPIRT. SUFLARE. SPIRITÓSO adv. *(MUZ.)* vivace. SPIRITUAL adj. 1. ideal, imaterial. *(Elemente materiale şi clemente ~.)* 2. imaterial, nematerial, sufletesc. *(Aspectul ~ al...)* 3. moral, sufletesc, (înv.) morálic, moralicesc. *(Ceva despre viaţa ~ a unui popor.)* 4. psihic, psihologic, sufletesc. *(Starea ~ a cuiva.)* 5. intelectual. *(Cultura ~.)* 6. cerebral, intelectual, mintal, raţional. *(Activitate ~.)* 7. *(BIS.)* bisericesc, ecleziastic, religios, (înv.) religionár. *(Dogmă ~.)* 8. *(BIS.)* bisericesc, duhovnicesc, religios, sufletesc. *(Păstor ~.)* 9. deştept, inteligent, (înv.) spirituós. *(O conversaţie ~.)* 10. hazliu. *(Glumă ~.)*

spiritual s. v. CONFESOR. DUHOVNIC.

SPIRITUALICEŞTE adv. moraliceşte, moralmente, sufleteşte, (rar) spiritualménte. *(~ se simte liniştit.)*

SPIRITUALITATE s. idealitate, imaterialitate. *(~ unui element.)*

spiritualiza vb. v. DISTILA.

spiritualizare s.v. DISTILARE.

SPIRITUALIZAT adj. platonic. *(Legături ~.)*

spiritualizáţie s.v. DISTILARE.

spiritualménte adv. v. MORALICEŞTE. MORALMENTE. SPIRITUALICEŞTE. SUFLETEŞTE.

spirituós adj. v. ALCOOLIC. DEŞTEPT. INTELIGENT. SPIRITUAL. SPIRTOS.

spírituş s.v. ALCOOL. ETANOL. SPIRT.

spirobactéric s.v. SPIROCHET.

SPIROCHÉT s. (rar) spirobactérie. *(~ febrei recurente.)*

SPIROCÍD s., adj. *(FARM.)* antiluetic, antisiíilitic. *(Bismntul este un ~.)*

spiroidál adj. v. SPIRAL. SPIRALAT.

SPIRT s. *(CHIM.)* alcool, etanol, (prin Transilv.) spírituş, (inv.) spirit. *(~ de 90°.)*

spirt de lemn s.v. ALCOOL METILIC. METANOL.

spirt de sare s.v. ACID CLORHIDRIC. spirt de ţipiríg s.v. AMONIAC.

SPIRTIÉRĂ s. lampă de spirt, maşină de spirt.

SPIRTÓS adj. alcoolic, (înv.) spirituós. *(Băutură ~.)* spirtós adj. v. VOLATIL. SPITAL s. *(MED.)* (înv.) bólniţă, ospitál. spitalagioáică s.v. INFIRMIERĂ. SORĂ. spitalagíu s.v. INFIRMIER. spitalíót s.v. INFIRMIER. SPITALIZA vb. a (se) interna. *(Bolnavul a fost ~.)*

SPITALIZARE s. internare. *(~ bolnavului.)* spiţárs.v. BUTELNIC. SPIŢELNIC. SPÍŢĂ s. 1. *(TEIIN.)* fuscel, treaptă, (reg.) cui, prétcă, stinghie. *(~ unei scări de lemn.)* 2. neam, seminţie, viţă, (livr.) stirpe, (Transilv.) porodíţă, (inv.) rod, soi, stépenă. *(Oameni din aceeaşi ~.)*

spiţă s.v. CEATLÁU. CRUCE. DEMNITATE. GENEALOGIE. GENERAŢIE. NAŞTERE. OBÂRSIE. ORIGINE. PROVENIENŢĂ.

RANG. SPETEAZĂ. ŞIŞTOR. TITLU. TREAPTĂ.

spiţărát adj. v. DANTELAT. SPIŢELNIC s. *(TEHN.)* butelnic, (reg.) spiţár. *(Cu ~ se fac găuri mici.)* spiţélnic s.v. SFREDEL. spitélnicul s. art. v. SFREDELUL. spiţer s.v. FARMACIST. spiţcrcásă s.v. FARMACISTĂ. spiţerese adj. v. FARMACEUTIC. spiţerie s.v. AROMAT. BĂCĂNIE. CONDIMENT. DOCTORIE. FARMACIE. INGREDIENT. LEAC. MEDICAMENT. MIRODENIE. REMEDIU. spítură s.v. DANTELĂ. spiidárii s. pi. v. PUZDERIE. SPÂN adj. (reg.) spânău, spânzác, spânzátic.

.)

spinău adj. v. SPÂN.

spânţ s.v. RUSCUŢĂ.

SPÂNZ s. *(BOT.)* 1. *(Helleborus)* (rar) elebór. 2. *(Helleborus purpurescens)* (reg.) bojoţéi (pl.), boşúţă, cucuríg, poranici, barba-lúpului, coada-pópii, coaiele-pópii (pl.), iarba-nebúnilor, iarbă-steárpă, ochiul-bóului, ouăle-pópii (pl.), păduchii-pópii (pl.). 3. *(Helleborus niger)* (reg.) boz, bozăţél, bujorei (pl.), cutcuríg, ruscúţă, strigoáie, iarba-nebúnilor, iarbă-stră-nutătoáre, iarbă-şerpeáscă, trandafir-de-iárnă.

spânzác adj. v. SPÂN.

spânzátic adj. v. SPÂN.

spinzi vb. v. SPÂNZUI.

*SPÂNZUÍ vb. (reg.) a spânzi, (Ban.) a înierba. *(A ~ o vită bolnavă.)*

SPÂNZURÁ vb. 1. a (se) strangula. *(S-a ~ şi a murit.)* 2. (rar) a atârna. *(Pe vinovat l-au ~ în furci.)* 3. a (se) agăţa, a (se) atârna, a (se) prinde, a (se) suspenda, (livr.) a (se) acroşa, (pop.) a (se) anina, a (se) zgrepţăna, (reg.) a (se) tăgârţa, (prin Munt.) a (se) atăgirţa, (Transilv.) a (se) împrínde. *(A ~ ceva in cui.)* 4. a atârna, a sta. *(Pe perete ~ un tablou.)* 5. a atârna, a cădea, a curge. *(Părul ti ~ pe spate.)*

spinzurá vb. v. ATÂRNA. DEPINDE.

SPÂNZURÁRE s. 1. spinzurat, spânzură-toare, (înv.) spânzurătúră. *(~ condamnatului.)* ■2. agăţare, agăţat, atârnare, atârnat, prindere, prins, spânzurat, suspendare, (livr.) acroşáj, acroşáre, (pop.) aninåre, aninat. *(~ unui •obiect în cui.)*

SPÂNZURAT adj. 1. strangulat. *(L-au găsit ~.)* 2. agăţat, atârnat, suspendat, (pop.) aninat. *(Obiecte ~ şi obiecte libere.)*

SPÂNZURAT s. 1. spânzurare, spânzură-toare, (înv.) spânzurătúră. *(~ condamnatului.)* 2. agăţare, agăţat, atârnare, atârnat, prindere, prins, spânzurare, suspendare, (livr.) acroşáj, acroşáre, (pop.) aninâre, aninat. *(~ unui ■obiect în cui.)*

SPÂNZURĂTOÁRE s. 1. spânzurare, spânzurat, (înv.) spânzurătúră. *(~ condamnatului.)* 2. ştreang, (înv.) pierzări (pl.). *(A ajuns la ~.)* 3. (pop.) furci (pl.), (prin Transilv.) acăstău. *(S~a ridicat o ~.)*

spânzurătúră s. v. SPÂNZURARE. SPÂNZURAT. SPÂNZURĂTOÁRE.

spirclí vb. v. DEFECA. IEŞI.

spârcuí vb. v. ÎMPRĂŞTIA. RISIPI. SFÂR-TECA. SFÂSIA. SPULBERA. VÂNTURA.

spircuít adj. v. ÎMPRĂŞTIAT. RISIPIT. SFÍRTECAT. SFÂŞIAT.

SPLAI s. chei. *(~ Dâmboviţei.)*

SPLANHNOPTÓZĂ s. *(MED.)* viscerop-toză.

SPLENDID adj., adv. 1. adj. minunat, strălucitor, (livr.) magnific, mirific, parazidiác, (pop.) mândru, (înv.) preafrumós. *(Un peisaj ~.)*2. adj. falnic, grandios, impozant, impresionant, impunător, maiestos, măreţ, semeţ, (livr.) magnific, (pop.) mândru, (înv. şi reg.) fălos, (fig.) trufaş. *(Virfurile ~ ale munţilor.)* 3. adj. grandios, măreţ, strălucitor, (înv.) vederós. *(Un spectacol ~.)* 4. adj. grandios, impozant, impunător, maiestos, măreţ, monumental, superb, (rar fig.) trufaş. *(Un palat ~.)* 5. adj. bogat, fastuos, grandios, luxos, mare, pompos, somptuos, strălucit, strălucitor, (livr.) magnific, (fig.) sclipitor. *(Un alai ~.)* 6. adj. desăvârşit, excepţional, extraordinar, formidabil, ideal, magistral, minunat, perfect, sublim, superb, (înv.) săvârşít. *(O ~ punere in scenă.)* 7. adj. minunat, superb, (fig.) ceresc, divin, dumnezeiesc, îngeresc, serafic, (livr. fig.) celest-*(O muzică ~.)* 8. adv. minunat, superb, (fig.) divin, dumnezeieşte. *(Cintă ~.)*

SPLENDOARE s. 1. frumuseţe, mândreţe, strălucire, (înv. şi reg.) mândríe. *(~ peisajului.)* 2. grandoare, măreţie, monumentalitate. *(~ unui palat.)* 3. măreţie, strălucire, (înv.) pohfálă. *(~ alaiului domnesc.)* 4. bogăţie, fast, lux, pompă, strălucire. *(~ ceremoniei.)* 5. fast, lux, măreţie, pompă, somptuozitate, strălucire, (înv.) ighemonicón, pohfálă. saltanát. *(~ de la Curte.)* 6. frumuseţe, minunăţie, minune, (pop. şi fam.) mândreţe, (Transilv.) mândrénie, (prin Ban.) mândrulénie. *(O ~ de falá.)* 7. glorie, grandoare, măreţie, mărire, slavă, strălucire, (înv.) mărie, mărime. *(Trecutul plin de ~.)*

splinăriţă s. v. SPLINUŢĂ.

SPLÍNĂ s. *(BOT.; Chrysosplenium alterni-folium)* (pop.) splinúţă, (reg.) aurăriţă, bulbuc

splină s. v. CRUCEA DINAPOI. LIMBĂ. PISC.

SPLINT s. *(TEHN.)* cui de siguranţă.

SPLINÚŢĂ s. *(BOT.; Solidago virgaurea)* (reg.) mănunchi, splinăriţă, zmeoáică, íloare-boiereáscă, floare-buiácă, vargă-de-áur.

splinúţă s. v. SPLINĂ.

SPOÍ vb. 1. a vărui, (pop.) a unge, (înv. şi reg.) a tencui, (reg.) a mânji, (prin Transilv.) a meseli. *(A ~*

pereţii camerei.) 2. a cositori. *(A ~ un vas de aramă.)*

spoí vb. v. ARGINTA. AURI. FARDA. LIPI. MACHIA. MURUL POLEI. SUFLA. VOPSI.

SPOIALĂ s. spoire, spoit, văruiala, văruire, văruit. *(~ pereţilor camerei.)*

spoială s. v. FARD. LUSTRU.

SPOÍRE s. 1. spoială, spoit, văruiala, văruire, văruit. *(~ pereţilor camerei.)* 2. cositorire, cositorit, spoit, (înv.) spoitúră. *(~ unui vas de aramă.)*

spoire s. v. ARGINTARE. AURIRE. POLE-IRE. POLEIT. SUFLARE.

SPOÍT adj. 1. văruit, (reg.) murtiit. *(Cameră ~.)* 2. cositorit. *(Vas de aramă ~.)*

spoit adj. v. FARDAT. LIPIT. MACHIAT. MURUIT. VOPSIT.

SPOÍT s. 1. spoială, spoire, văruiala, văruire, văruit. *(~ pereţilor camerei.)* 2. cositorire, cositorit, spoire, (înv.) spoitúră. *(~ unui vas de aramă.)*

spoit s. v. ARGINTARE. AURIRE. POLEI-RE. POLEIT. SUFLARE.

spoitor s. v. BIDINEA. ZUGRAV.

SPOITOREÁSĂ s. (astăzi rar) chivúţă.

spoitori s. pi. v. PEJMĂ.

spoitúră s. v. COSITORIRE. COSITORIT. SPOIRE. SPOIT.

spolia vb. v. DEPOSEDA. JEFUI. PRĂDA.

spoliat adj. v. DEPOSEDAT. JEFUIT. PRĂDAT.

spoliator s. v. JEFUITOR. PRĂDĂTOR.

spoliáţie s. v. DEPOSEDARE. JEFUIRE. PRĂDARE.

spoliere s. v. DEPOSEDARE. JEFUIRE. PRĂDARE.

♦SPOLOCÁNIE s. *(BIS.)* (reg.) lunea curată, ziua forfecărilor.

sponcă s. v. AGRAFĂ. CATARAMĂ. COPCĂ.

SPONGIE s. *(ZOOL.; Spongia officinalis)* burete.

SPONGIÉR s. *(ZOOL.; Spongiaria)* buretu-de-mare.

SPONGIOS adj. buretos, poros, (reg.) puhav. *(Material ~.)*

SPONGIOZITÁTE s. poro/.itatc. (înv.) po-rime. *(~ unui material.)*

sponsalíe s. v. LOGODNĂ.

SPONTAN adj. 1. brusc, fulgerător. *(O reacţie ~.)* 2. degajat, dezinvolt, firesc, natural, neafectat, neartificial, necăutat, neprefăcut, nesilit, nestudiat, simplu, (livr.) nonşalant, (înv.) prostátic. *(0 atitudine ~; cu gesturi ~.)*

SPONTANEITATE s. degajare, dezinvoltură, firesc, naturaleţe, simplitate, (livr.) nonşalanţă, (rar) natural, (înv.) naturalitáte. *(O mare ~ în comportarea cuiva.)*

SPOR s. 1. adaos, supliment. *(~ la o retribuţie.)* 2. randament. *(A'u avea ~ la lucru.)*

spor s. v. ABUNDENŢĂ. BELŞUG. BENEFICIU. BOGĂŢIE. BUNĂSTARE. CÂSTIG.

ÎMBELSUGARÉ. ÎNDESTULARE. PRISOS. PROFIT. PROSPERITATE. VENIT.

SPORADIC adj., adv. I. adj. accidental, incidental, intâmplător, ocazional, (livr.) aleatoriu, contingent, stocástic, (rar) cazuál, (înv.) simptomatic. *(Fenomen, eveniment ~.)* 2. adj. izolat, răzleţ. *(Citeua cazuri ~ de îmbolnăvire.)* 3. adv. izolat, răzleţ, (înv.) sporadicéste. *(Apare ~.)*

sporadieéşte adv. v. IZOLAT. RĂZLEŢ. SPORADIC.

SPORÍ vb. 1. a mări, a rotunji. *(Si-« ~ averea.)* 2. a mări, a multiplica, (livr.) a augmenta. *(A ~ de mai multe ori o cantitate.)* 3. a creşte, a se înmulţi, a se mări, a se ridica, a se urca, (înv.) a se mulţi, a prisosi, a se umnoji. *(A ~ numărul participanţilor.)* 4. a creşte, a (se) extinde, a (se) lărgi, a (se) mări, a (se) ridica, a (se) urca. *(Suprafeţele cultivate au ~ la...)* 5. a creşte, a (se) mări, (livr.) a (se) augmenta. *(A ~ fondul de rulment.)* 6. a creşte, a se îndesi, a se îngroşa, a se înmulţi. *(Rlndu-rile au ~.)* 7. a creşte, a (se) majora, a (se) mări, a (se) ridica, a (se) scumpi, a (se) sui, a (se) urca. *(Au ~ preţul; preţurile s-au ~.)* 8. a creşte, a (se) mări, a (se) ridica. *(A ~ nivelul de trai.)* 9. a se accentua, a se amplifica, a creşte, a se intensifica, a se întări, a se înteţi, a se mări. *(Viteza viniului a ~.)* 10. a creşte, a (se) îndârji, a (se) înteţi, (fig.) a (se) ascuţi. *(Lupta ~ in intensitate.)* 11. a (se) adânci, a (se) agrava, a (se) amplifica, a creşte, a (se) intensifica, a (se) mări, (fig.) a (se) ascuţi. *(Disensiunile au ~.)*

spori vb. v, AJUTA. AVANSA. DEZVOLTA. EVOLUA. FLECARI. FOLOSI. GRĂBI. IUŢI. ÎNAINTA. ÎNDRUGA. PĂLĂVRĂGI. PRII. PROGRESA. PROPĂŞI. SPOROVĂL TRĂNCĂNI, ZORI.

SPORÍRE s. 1; mărire, rotunjire. *(~ averii cuiva.)* 2. mărire, multiplicare, (livr.) augmentare. *(~ unei cantităţi de ctteva ori.)* 3. creştere, înmulţire, mărire. *(~ numărului de participanţi la...)* 4. creştere, extindere, lărgire, mărire. *(~ suprafeţelor insăminţate.)* 5. creştere, mărire, (livr.) augmentare. *(~ fondului de rulment.)* 6. creştere, majorare, mărire, ridicare, scumpire, suire, urcare. *(~ preţurilor.)* 7, creştere, mărire, ridicare. *(~ nivelului de trai.)* 8. creştere, intensificare, întărire, ínte-ţire, mărire. *(~ vitezei vtntului.)*

SPORÍŞ s. *(BOT.; Verbena officinalis)* verbină, (rcg.) măturíţă, spornic, veronícă.

sporíş s. v. TROSCOT.

SPORIT adj. 1. mărit, rotunjit. *(Avere ~.)* 2. crescut, mărit, ridicat. *(Cantităţi ~ de mărfuri.)* 3. crescut, extins, lărgit, mărit. *(Suprafeţe cultivate cmtinuu ~.)* 4. crescut, majorat,

mărit, ridicat, urcat. *(Preţuri ~.)* 5. amplificat, crescut, intensificat, întărit, mărit, potenţat. *(O valoare fizică mult ~.)*

sporiul-cásei s. v. SCAIUL-DRACULUI.

SPORNIC adj. economicos. *(O mimare ~.>*

spornic adj. v. ABUNDENT. ACTIV. BOGAT. BUN. FECUND. FERTIL. GRAS. HARNIC. ÎMBELŞUGAT. ÎNDESTULAT. MARE. MĂNOS. MUNCITOR. NEOBOSIT.. NEOSTENIT. PRODUCTIV. RODITOR.

RODNIC. SILITOR. SÂRGUINCIOS. SÂR-GUITOR. VREDNIC. ZELOS.

spornic s. v. SPORIS. VERBINĂ.

spórnie s., adj. v. CLĂNŢĂU. FLECAR.. GURALIV. LIMBUT. PALAVRAGIU.

VORBĂ-LUNGĂ, VORBĂREŢ.

SPOROVĂÍ vb. a flecari, a îndruga, a pălăvrăgi, a trăncăni, (pop.) a căţăi, a dondăni, a flcncăni, a fleoncăni, a tăinui, a troncăni, (înv. şi reg.) a spori, (reg.) a hondrăni, a păla-mojdi, a pălăvăcăi, a pălăvri, a pichirisi, a. tăini, a tălălăi, a tolocăni, a torosi, a zăgrăi, (Mold.) a lehăi, a leorbăi, (prin nord-estul Olt.} a prociti, (prin Mold.) a pruji, (Transilv.) a stroncăni, (prin Munt.) a tândăli, (Ban.) a tonoci, (înv.) a bârfi, a limbuţi, a vorovi, (fam.) a pupai, (fig.) a clămpăni, a clănţăni, a cotcodăci, a> dârdii, a hodorogi, a măcina, a meliţa, a toca.. *(Au ~ toată ziua.)*

SPOROVĂIALĂ s. flecăreală, flecărie, fle-cărire, flecărit, limbuţie, pălăvrăgeală, pălăvră-gire, pălăvrăgit, sporovăire, sporovăit, tăifă-suială, tăifăsuire, tăifăsuit, trăncăneală, trăn-cănit, vorbăraie, vorbărie, (livr.) locvacitate,, logoree, (reg.) pălăvăcăiálă, pălăvrăgitúră, pălă-vrít, trancaná, treanca-fleánca, (Mold.) leor-băiálă, (prin Munt.) procovánţă, (Transilv.} stroncăníre, (fig.) clănţăneálă, dârdiiálă, dâr-diít. *(Lăsaţi ~ !)*

SPOROVĂÍRE s. flecăreală, flecărie, flecă-rire, flecărit, limbuţie, pălăvrăgeală, pălăvră-gire, pălăvrăgit, sporovăială, sporovăit, tăil'ă-suială, tăifăsuire, tăifăsuit, trăncăneală, trăncănit, vorbăraie, vorbărie, (livr.) locvacitate, logoree, (reg.) pălăvăcăiálă, pălăvrăgitúră, pălă-vrít, trancaná, treanca-fleánca, (Mold.) leorbă-iálă, (prin Munt.) procovánţă, (Transilv.) stroncăníre, (fig.) clănţăneálă, dârdiiálă, dârdiít. *(Lăsaţi ~ 11*

SPOROVĂIT s. flecăreală, flecărie, flecărire, flecărit, limbuţie, pălăvrăgeală, pălăvrăgire, pălăvrăgit, sporovăială, sporovăire, tăifăsuială, tăifăsuire, tăifăsuit, trăncăneală, trăncănit, vorbăraie, vorbărie, (livr.) locvacitate, logoree, (reg.) pălăvăcăiálă, pălăvrăgitúră, pălăvrít, trancaná, treanca-fleánca, (Mold.) leorbăiálă, (prin Munt.) procovánţă, (Transilv.) stroncăníre, (fig.) clănţăneálă, dirdâiálă, dârdiít. *(Lăsate ~ !)* -

SPORT s. *sportul alb* = tenis; *sportul cu balonul rotund* = fotbal, sportul rege; *sportul cu mănuşi* = box, pugilism, (rar) pugilat, pugilística; *sportul rege* = fotbal, sportul cu balonul rotund.

SPORTÍV s. (livr.) sporlsmán.

sportsmán s. v. SPORTIV.

spovádă s. v. MĂRTURISIRE. SPOVEDANIE. SPOVEDIRE.

SPOVEDANIE s. 1. *(BIS.)* mărturisire, spovcdire, (înv. şi pop.) spovádă, (înv. şi reg.) spovedeálă, (înv.) mărturisitúră. *(~ făcută preotului.)* 2. confesiune, confidenţă, destăinuire, dezvăluire, mărturisire, (rar) sincerităţi (pl.). *(I-a făcut prietenului unele ~.)*

spovedeálă s. v. MĂRTURISIRE. SPOVEDANIE. SPOVEDIRE.

SPOVEDI vb. 1. *(BIS.)* a (se) mărturisi, (înv. şi reg.) a (se) griji, (înv.) a (se) duhovnici. *(S-a ~ preotului.)* 2. a se confesa, a se destăinui, a se mărturisi, (livr.) a se confia, (înv. şi pop.) a se dezveli. *(S-a ~* unu*i prieten.)* 3. a declara, a destăinui, a dezvălui, a divulga, a împărtăşi, a încredinţa, a mărturisi, a revela, a spune, (livr.) a confia, (înv. şi pop.) a dezveli, (reg.) a deve-ghea, (înv.) a propovădui. *(*7-a *~ marele sau secret.)*

SPOVEDIRE s. 1. *(BIS.)* mărturisire, spovedanie, (înv. şi pop.) spovádă, (înv. şi reg.) spo\ cdeálă, (înv.) mărturisitúră. *(~ făcută preotului.)* 2. destăinuire, dezvăluire, divulgare, împărtăşire, încredinţare, mărturisire, revelare. *(~ unui secret.)*

SPOVEDÍT adj. *(BIS.)* (înv. şi reg.) curat. *(Credincios ~.)*

spoveditór s. v. CONFESOR. DUHOVNIC.

spráícă s. v. ANCHETARE;. ANCHETĂ. CERCETARE. INSTRUIRE.

SPRE prep. 1. (local) asupra, către, înspre, la, (înv.) despre, intre, súpra. *(Îşi aţinteşte privirea ~ noi.)* 2. (temporal) către, înspre, (reg.) asupra, (înv.) despre, înde. *(Era ~ ziuă.)* 3. (arată scopul) ca, de, drept, pentru. *(~ încercare; ~ exemplu.)* 4. (final) pentru, (înv.) către. *(O spun ~ binele tău.)*

spre prep. v. ASUPRA. CA. CONTRA. DREPT. ÎMPOTRIVA. ÎN. LA. PE.

SPRÍJIN s. 1. pop, proptea, reazem, susţinere, (rar) sprijinitoare, (pop.) poprea, (reg.) pripoánă, próptă, propteálă, proptíş, şpraiţ, (prin Munt. şi Olt.) papainóg, (Transilv.) şoş, (înv.) rezemătúră, sprijineálă, sprijoánă. *(~ pentru consolidarea gardului.)* 2. *(TEHN.)* reazem, rezemătoare. *(O piesă care serveşte ca ~.)* 3. ajutor, auxiliar. *(Un ~ preţios.)* 4. ajutor, asistenţă, ocrotire, protecţie, (livr.) recurs, (înv. şi pop.) ajutorinţă, (înv. şi reg.) ajutoríe, sprijoánă, (înv.) sprijineálă, (turcism înv.) iamác. *(I-a mulţumit pentru ~ lui.)* 5. ajutor, concurs, contribuţie. *(~ lui a fost hotăritor.)* 6. ajutor, concurs, oficii (pl.), serviciu. *(Va ofer ~ meu.)* 7. protecţie, (înv.) regeá, regealíc, (reg. fig.) próptă. *(Îi serveşte ca ~.)* 8. apărare, ocrotire, protecţie, (înv. şi pop.) oblăduire, (înv.) apărămínt, scuteálă, scutínţâ, scutire, (fig.) scut. *(Serveşte ca ~ împotriva...) 9.* ajutor, ocrotire, patronaj, protecţie, tutelă, (rar) tuteláj. *(Orfelinatul se bucură de ~ unei societăţi de binefacere.)* 10. egidă, oblăduire, ocrotire, patronaj, protecţie. *(Asociaţia se bucură de înaltul ~ al...)* 11. apărător,ocrotitor, protector, sprijinitor, susţinător, (rar) proteguitor, protejatór, (înv.) arca, părtinitor,

păzitor, priitór, scutitór, (fig.) reazem. *(Ei era ~ său in zile de restrişte.)* 12. ajutor, reazem, sprijinitor, (fig.) toiag. *(Ea e ~ bătrtnelelor lui.)*

sprijineálă s. v. AJUTOR. ASISTENŢĂ. OCROTIRE. POP. PROPTEA. PROSOP. PROTECŢIE. REAZEM. SPRIJIN. SUSŢINERE. ŞERVET. ŞTERGAR.

SPRIJINI vb. 1. a (se) propti, a (se) rezema, a (se) susţine, (reg.) a (se) popri, a (se) prijini. *(Un slilp ~ poarta.)* 2. a propti, a pune, a rezema. *(~ scara ca să suim.)* 3. a purta, a susţine, a ţine. *(Vom merge cit ne-or ~ picioarele.)* 4. a (se) ajuta, a (se) ajutora, a (se) ocroti, a (se) proteja, a (se) susţine, (rar) a (se) prote-gui, (înv. şi pop.) a (se) înlesni, (prin Transilv.) a (se) prindori, (înv.) a (se) îndemâna, a (se) protecta, (fam. lig.) a (se) propti. *(L-a ~ să depăşească impasul.)* 5. a patrona, a susţine, a tutela. *(Cine ~ această acţiune?)* 6. a se baza, a se bizui, a conta, a se fundamenta, a se încrede, a se întemeia, (înv. şi reg.) a se nădăi, (înv.) a se aşeza, a se încredinţa, a se încumeta, a nădăjdui, a se semeţi, a se stărui, (lig.) a miza, a se rezema. *(Toată teoria lui se ~ pe...)* 7. a se baza, a se bizui, a conta, a se încrede, a se lăsa. *(Poţi să te ~ pe mine!)* 8. a ajuta, a servi, a sluji, a susţine. *(A ~ cauza revoluţiei.)* 9. a susţine. *(A ~ propunerea făcută.)* 10. a adeveri, a arăta, a atesta, a certifica, a confirma, a demonstra, a dovedi, a întări, a mărturisi, a proba, a stabili, a susţine, (livr.) a corobora, (înv. şi reg.) a probălui, (înv.) a încredinţa, a mărturi, a probui. *(Toate ~* ceíe *spuse.)*

sprijini vb. v. ACIUA. APĂRA. APUCA. CUIBĂRI. ESCHIVA. FERI. ÎNTÂMPINA. LUA. OPLOŞI. OPRI. PARA. PRIMI, PRINDE. PRIPĂŞI. STA.

SPRIJINIRE s. 1. proptirc, rezemare, susţinere. *(~ unei construcţii cu stilpi.)* 2. ajutare, ajutorare. *(~ cuiva în rezolvarea unor probleme.)* 3. servire, susţinere. *(~ cauzei revoluţiei.)* 4. ocrotire, protejare, susţinere, (rar) proteguire. *(~ bătrâneţelor lui.)* 5. susţinere, *(~ propunerii cuiva.)*

SPRIJINIT adj. 1. proptit, rezemat. *(Gard ~.)* 2. ajutat, ajutorat, ocrotit, protejat, susţinut, (rar) proteguit, (fam. fig.) proptit. *(Om ~.)*

sprijinitoare s. v. POP. PROPTEA. REAZEM. SPRIJIN. SUSŢINERE.

SPRIJINITOR adj., s. 1. adj. susţinător. *(Stâlpi ~.)* 2. s. apărător, ocrotitor, protector, sprijin, susţinător, (rar) proteguitor, protejatór, (înv.) arca, părtinitor, păzitor, priitór, scutitór, (fig.) reazem. *(Ei era ~ său in zile de restrişte.)* 3. s. ajutor, reazem, sprijin, (fig.) toiag. (*El* era ~ *bătrâneţelor lui.)*

sprijoánă s. v. AJUTOR. ASISTENŢĂ. OCROTIRE. POP. PROPTEA. PROTECŢIE. REAZEM. SPRIJIN. SUSŢINERE.

SPRÍNTEN adj. 1. iute, vioi, (rar) velóce, (înv.) pripélnic, (fig.) dezgheţat. *(Un om ~.)* 2. focos, iute, (pop.) ortomán. *(Cal ~.)* 3. ager, agil, isteţ, iute, repede, vioi, (reg.) zburátic. *(~ în mişcări.)* 4. iute, vioi, *(*livr.) alert. *(*O *mişcare* ~.) 5. săltat, săltăreţ, vioi, zglobiu, (rar) săltătór. *(Zborul ~ al rtndunicii.)*

sprinten adj. v. SUBŢIRE. UŞOR. SPRINTEIÓR adj. sprintenel. *(Mers ~.)*

SPRINTENEALĂ s. agerime, agilitate, iuţeală, repeziciune, supleţe, uşurinţă, vioiciune, (astăzi rar) sprintenie, (înv.) sprintinătáte. *(~ în mişcări.)*

SPRINTENEL adj. sprintcior. *(Mers ~.)*

sprinteni vb. v. GRĂBI. IUŢI. ZORI.

sprintenie s. v. AGERIME. AGILITATE. IUŢEALĂ. REPEZICIUNE. SPRINTE-

NEALĂ. SUPLEŢE. UŞURINŢĂ. VIOICIUNE.

sprintinătáte s. v. AGERIME. AGILITATE. IUŢEALĂ. REPEZICIUNE. SPRINTENEALĂ. SUPLEŢE. UŞURINŢĂ. VIOICIUNE.

SPRINŢAR adj. 1. drăcos, neastâmpărat, nebun, nebunatic, \ioi, zăpăcit, zbinţuit, zburdalnic, zglobiu, zurliu, zvăpăiat, zvânturat, zvinturatic, (pop.*)* zbanghíu, (reg.) sturlubatic, sturluibat, (prin Olt.) saitóc, (Transilv.) şulhélic, (înv.) zburdátic, zburdătór. *(Ce copil ~ !)* 2. hoinar, nestatornic, (poli.) spulberátic. *(Giiiduri ~.)*

sprinţar adj. v. FLUSTURAT1C. FLUTURA-TIC. FRIVOL. NESERIOS. UŞURATIC. VÂN-TURATIC. ZVÂNTURAT. ZVÂNTURATIC.

SPRÂNCEÁNĂ s. I. *(ANAT.)* (înv.) sufrun-cea. *(Ar*e *~ stufoase.)* 2. bucată, íâşie, limbă, petic. *(O ~ de pădure.)* 3. *(GEOGR.)* coamă, creastă, creştet, culme, muchie, spinare, (pop.) culmíş. *(~ muntelui.)*

sprinceană s. v. DÂRĂ. DUNGĂ. FASCICUL. FÂŞIE, RAZĂ. TRÂMBĂ.

SPRÂNCENÁT adj. (înv. şi reg.) sprâncenós. (O*m~.)*

sprâncenós adj. v. SPRÂNCENÁT.

sprânjí vb. v. ALUNGA. DEPĂRTA. GONI. IZGONI. ÎMPRĂŞTIA. ÎNDEPĂRTA. RĂS-PÂNDI. RĂZLEŢI. RISIPI.

spudaxí vb. v. ÎNVĂŢA. STUDIA.

spudaxit adj. v. CITIT. CULT. CULTIVAT. EDUCAT. INSTRUIT. ÎNVĂŢAT.

SPULBERĂ vb. 1. a împrăştia, a risipi, (pop.) a zburătăci. *(Vântul ~ frunzele.)* 2. a viscoli. *(Vîntui ~*

zăpada.) 3. a (se) destrăma, a (se) împrăştia, a (se) risipi, (Olt.) a (se) vărzui, (înv.) a (se) răşchira, (pop. fig.) a (se) răzbuna. *(După ploaie, norii s-au ~.)* 4. a împrăştia, a risipi, a vântura, (înv.) a spârcui. *(A-i ~ pe duşmani in cele patru zări.)* 5. a îndepărta, a risipi. *(I*-a,-w *toată temerea.)*

spulbera vb. v. DISTRUGE. NIMICI. POTOPI. PRĂPĂDI. SFĂRÂMA. SUPĂRA. ZDROBI. ZVÂNTA.

SPULBERARE s. împrăştiere, risipire. *(~ frunzelor, a prafului.)*

SPULBERAT adj. 1. împrăştiat, risipit. *(Frunze ~.)* 2. viscolit. *(Zăpadă ~.)*

spulberátic adj. v. FLUŞTURATIC. FLUTU-RATIC. FRIVOL. HOINAR. NESERIOS. NESTATORNIC. SPRINŢAR. UŞURATIC. VÂNTURATIC. ZVÂNTURAT. ZVÂNTURATIC.

spulbcrătúră s. v. DUMBEŢ.

SPUMA vb. a spumega, (rar) a clăbuci. *(Valurile ~; caii ~.)*

spuma-eálului s. v. CIUIN. ODAGACL SĂPUNARIŢĂ.

SPUMÁRÉ s. spumegare. *(~ apelor.)*

spumáriţă s. v. CIUIN. ODAGACL SĂPUNARIŢĂ.'

spumat adj. v. ÎNSPUMAT. SPUMEGÂND.

spumátic adj. v. ÎNSPUMAT. SPUMEGAT. SPUMEGĂTOR. SPUMEGÂND. SPUMOS.

SPUMĂ s. 1. clăbuc, (reg.) săpun, săpuneálă. *(Face ~ cind se spală.)* 2. clăbuc, (reg.) sclăbúc. *(Face ~ la gură cind vorbeşte.)* 3. *(GEOL.) spumă-de-mare* = piatră ponce, (înv.) piatră spumoasă.

spumă s. v. BURETE. CAIMAC. ELITĂ. FLOARE. LAMURĂ. SMÂNTÂNĂ.

spumă-de-mare s. v. MAGNEZ1T.

spumătoáre s. v. SPUMIERĂ.

spumeálă s. v. STUPITUL-CUCULUI.

SPUMEGĂ vb. a spuma, (rar) a clăbuci. *(Valurile ~; caii ~.)*

SPUMEGARE s. spumare. *(~ apelor.)*

SPUMEGAT adj. înspumat, spumegă tor, spumegind, spumos, (rar) spumátic, (înv. şi reg.) spumegós. *(Ape*, *valuri ~.)*

SPUMEGĂTOR adj. înspumat, spumegat, spurnegând, spumos, (rar) spumátic, (înv. şi reg.) spumegós. *(Ape*, *valuri ~.)*

SPUMEGÂND adj. 1. înspumat, (rar) spumat, spumátic. *(Cai ~.)* 2. înspumat, spumegat, spumegător, spumos, (rar) spumátic, (înv. şi reg.) spumegós. *(Ape*, *valuri ~.)*

spumegós adj. v. ÎNSPUMAT. SPUMEGAT. SPUMEGĂTOR. SPUMEGÂND. SPUMOS.

SPUMIERĂ s. (Mold.) chepecá, (înv.) spumătoáre. *(Spuma strinsă deasupra supei se ia cu ~.)*

SPUMOS adj. 1. înspumat, spumegat, spumegător, spumegind, (rar) spumátic, (înv. şt reg.) spumegós. *(Ape*, *valuri ~.)*'2. înspumat. *(Vin ~.)*

spumos adj. v. AFÂNAT. DIAFAN. FIN. PUFOS. STRĂVEZIU. SUBŢIRE. TRANSPARENT.

VAPOROS.

spunătór adj. v. REVELATOR. SEMNIFICATIV.

SPUNE vb. 1. a vorbi, a zice, (pop.) a cuvânta, a glăsui, a grăi, (înv.) a vorovi. *(~-i înainte,, nu te sfii l)* 2. a rosti, a vorbi, a zice, (pop.> a cuvânta, a glăsui, a grăi, (înv.) a glăsi, (dcpr.> a debita. *(~ numai prostii.)* 3. a arăta, a indica, a preciza, (înv. şi reg.) a semna, (înv.) a premítc, (grecism înv.) a prohdeorisi. *(După cum am ~.)* 4. a afirma, a declara, a mărturisi, a relata, a zice, (pop.) a cuvânta, (înv.) a mărturi. *(A ~ următoarele...)* 5. a exprima, a formula, a pronunţa, a rosti, a zice. *(A ~ următoarea opinie...)* 6. a face, a zice. *(Ei ~: – Nu vreau!)* 7. a comunica, a transmite, a zice, (înv.) a parastisi, (fig.) a servi, *(l-am ~ lot ce mi-ai spus; Ic-a ~ ultimele noutăţi.)* 8. a arăta, a expune, a istorisi, a înfăţişa, a nara, a povesti, a prezenta, a relata, (înv.) a parastisi. *(A ~ subiectul unei piese.)* 9. a declara, a destăinui, a dezvălui, a divulga,

a împărtăşi, a încredinţa, a mărturisi, a revela, a spovedi, (livr.) a confia, (înv. şi pop.) a dezveli, (reg.) a deveghea, (înv.) a propovădui. *(I-a ~ dragostea lui pentru ea.)* 10. a declama, a recita, a rosti, (rar) a debita, (pop.) a cuvânta. *(A ~ o poezie.)* 11. a afirma, a declara, a pretinde, a susţine, a zice, (grecism înv.) a pretenderisi. *(~ că marfa e de bună calitate.)* 12. a se afirma, a se auzi, a se şopti, a se vorbi, a se zice, a se zvoni, (înv. şi reg.) a (se) suna, (reg.) a se slomni. *(Se ~ că a plecat.)* 13. a articula, a grăi, a pronunţa, a rosti, a scoate, a vorbi, a zice, (prin Mold.) a bleşti. *(N-a ~ un cuvtnt.)* 14. a (se) pronunţa. *(În Moldova se ~ „chicior".)* 15. a boteza, a chema, a denumi, a intitula, a numi, a porecli, a supranumi, (înv. şi reg.) a număra, (înv.) a grăi, a nomina, a numeni, a titlui. *(Pentru vitejia lui i-au ~ „Bravul".)* 1G. a se chema, a se numi, a se zice, (înv.) a se pomeni. *(Cum se ~ pe la voi acestei flori?)* 17, a susţine. *(Ce ~ savantul in această carte ?)* 18. a admite, a presupune, a zice. *(Să ~ că-i aşa cum susţii.)* 19. a conţine, a cuprinde, a scrie, a zice. *(Ce ~ aceste documente?)* 20. a însemna, a semnifica, a simboliza, (înv.) a semna. *(Această poreclă nu ~ nimic.)* 21. a denunţa, a pârî, a reclama, (pop.) a vinde, (Mold., Transilv. şi Maram.) a ponoslui, (înv.) a jelui, a vădi, (fam. fig.) a aranja, a turna. *(L-a ~ autorităţilor.)* 22. a ordona, a porunci, a zice. *(Fă ce-ţi ~ el!)* 23. a obiecta, a reproşa, a zice, (înv.) a prici, a remonstra. *(N-am ce ~, totul a fost perfect.)*

spune vb. v. APĂREA. ARĂTA. CITI. CÂNTA. EXECUTA. INDICA. INTERPRETA. INTONA. IVI. ÎNFĂŢIŞA. PARCURGE. PREDICA. PREZENTA. PROPAGA. PROPOVĂDUI. RĂSPÂNDI. VENI.

spunént s. v. EXPONENT.

SPUNERE s. 1. exprimare, formulare, pronunţare, rostire, zicere. *(~ unei opinii.)* 2. de-clamare, declamaţie, recitare, (rar) debitare, (înv.) recitáţie. *(~ unei poezii.)*

spunere s. v. ARĂTARE. EXPUNERE. ISTORIE. ISTORISIRE. ÎNFĂŢIŞARE. NARARE. NARAŢIUNE. POVESTE. POVESTIRE. PREZENTARE. PROVERB. RĂSPUNS. RELATARE. REPLICĂ. RIPOSTĂ. VORBĂ BĂTRÂNEASCĂ. ZICALĂ. ZICĂ-TOARE.

spuntá vb. v. APĂREA. ARĂTA. IVI.. VEDEA. ZĂRI.

spurc s. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. EXCREMENT. FECALE. GUZGAN. ÎNCORNORATUL. LUP. NAIBA. NECURATUL. REUMATISM. SATANĂ. ŞOBOLAN. TARTOR.

SPURCA vb. 1. a pângări, a profana, (înv. şi pop.) a prihăni, (reg.) a mârşăvi, (fig.) a întina, a mânji, a murdări, a păta, (înv. şi pop. fig.) a scârnăvi, (reg. fig.) a pricăji. *(A ~ memoria cuiva.)* 2. a batjocori, a

necinsti, a pângări, a profana, a viola, (înv. şi pop.) a prihăni. *(A ~ un loc considerat sfint.)* 3. *(BIS.)* (pop. şi fam.) a se dedulci. *(S-a ~ în timpul postului.)*

spurca vb. v. BATJOCORI. COMPROMITE. DEDULCI. DEFECA. DEZONORA. DRACUL IEŞI. ÎNJURA. NECINSTI. OCĂRÎ. RIDICULIZA. SILUI. TERFELI. VIOLA. ZEFLEMISI.

SPURCÁCI s. *(ORNIT.; Otis tetrax)* (reg.) spurcoáică, dropie mică, dropie pitică, dropiţă mică.

SPURCARE s. 1. pângărirc, profanare, (rar) prihană, (înv. şi pop.) prihăníre, (înv.) prihăníe, (fig.) întinare, mânjíre, murdărire, pătáre, (înv. fig.) pricăjíre, scârnăvíe. *(~ memoriei cuiva.)* 2. batjocorire, necinstire, pingărire, profanare, sacrilegiu, violare, (înv. şi pop.) prihăníre. *(~ unui loc considerat sfint.)*

spurcare s. v. BATJOCORIRE. COMPROMITERE. DEZONORARE. NECINSTIRE. TERFELIRE.

SPURCAT adj. 1. pângărit, profanat, (rar) prihănít, (fig.) întinat, mânjít, murdărit, pătat. *(Lucruri sfinte ~.)* 2. dezgustător, infect, respingător, scârbos, (pop.) scârnav. *(~ treabă!)*

spurcat adj. v. CARNAL. CORUPT. DECĂZUT. DEPRAVAT. DESFRÂNAT. DESTRĂBĂLAT. DEZMĂŢAT. FIZIC. IMORAL. IMPUR. INFAM. JOSNIC. MIŞEL. MIŞELESC. MIZERABIL. MÂRŞAV. MURDAR. NECURAT. NEDEMN. NELEGIUIT. NEMERNIC. NERUŞINAT. NETREBNIC. PERVERTIT. RUŞINOS. SCELERAT. STRICAT. TICĂLOS. TRUPESC. VICIOS.

spurcat adj. v. DEŞĂNŢAT. IMORAL. IMPUDIC. INDECENT. NECUVIINCIOS. NERUŞINAT OBSCEN. PORNOGRAFIC. SCABROS. SCÂRBOS. TRIVIAL. VULGAR.

spurcat s. v. AGHIUŢĂ. ANTRAX. CĂRBUNE. DALAC. DEMON. DIAVOL. DRAC. EXCREMENT. FECALE. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. PUSTULĂ MALIGNĂ. REUMATISM. SATANĂ. TARTOR.

spurcat s., adj. v. ERETIC. SCHISMATIC.

SPURCĂCIUNE s. scârboşenie, scârnăvie. *(Ce e ~ asta?)*

spurcăciune s. v. ABJECŢIE. CISTICERCO-ZĂ. EXCREMENT. FĂRĂDELEGE. FECALE. INFAMIE. JOSNICIE. MIŞELIE. MÂRŞĂVIE. NELEGIUIRE. NEMERNICIE. NETREBNICIE. TICĂLOŞIE. TRICHINOZĂ.

spurcătór adj., s. v. PÂNGĂRITOR. PROFANATOR.

spurcoáică s. v. SPURCÁCI.

spúriu adj. v. FALS. INAUTENTIC. INVENTAT. MINCINOS. NĂSCOCIT. NEADEVĂRAT. NEAUTENTIC. NEÂNTEMEIAT. NEREAL. PLĂSMUIT. SCORNIT.

SPUSĂ s. afirmaţie, cuvânt, declaraţie, mărturisire, relatare, vorbă, zisă, (livr.) aserţiune, propoziţie, (astăzi rar) parolă, (înv.) voroávă, (fig.) gură. *(Nu te lua după ~ lui.)*

spuse s. v. CĂLCĂTOARE.

SPÚTĂ s. 1. expectoraţie, flegmă, scuipat. 2. salivă, scuipat, scuipătură, (rar) [ápă, (pop.) stupit.

spuzár s. v. VĂTRAI.

SPUZĂ s. (reg.) şpérlă. *(~ din sobă.)*

spuză s. v. MULŢIME. POTOP. PUZDERIE. SUMEDENIE.

SPUZEÁLÁ s. *(MED.)* băşicuţe (pl.), bubuliţe (pl.), papule (pl.). *(~ pe piele.)*

spuzeálă s. v. ALERGIE. ERUPŢIE. EXANTEM. HERPES. MULŢIME. POTOP. PUZDERIE. SUMEDENIE.

spuzcnie s. v. MULŢIME. POTOP. PUZDERIE. SUMEDENIE.

spuzitúrâ s. v. ALERGIE. ERUPŢIE. EXANTEM.

ST interj, linişte!, pst !, tăcere!, (pop.) tist!, (arg.) mucles !

STA vb. 1. a se opri, (înv. şi reg.) a se sprijini, (înv.; a se popri. *(A mers ce-a mers, apoi a ~.)* 2. a se opri, a poposi, a şedea, a trage, a zăbovi. *(A ~ la umbra unui stejar.)* 3. a se aşeza, a şedea, (reg.) a se pune. *(~ jos!)* 4. a şedea. *(~ pe* o *bancă.)* 5. a întârzia, a zăbovi. *(Să nu ~ mult acolo!)* 6. a rămine, a zăbovi, (înv.) a prebândi. *(Cit ai ~ la ei?)* 7. a aştepta, a zăbovi. *(Mai ~ puţin că vin!)* 8. a domicilia, a fi, a locui, a şedea, (pop.) a hălădui, a sălăşlui, (înv. şi reg.) a băciui, (reg.) a sălăşi, (înv.) a sălăşui. *(A ~ o vreme la Bacău.)* 9. a staţiona. *(Taxiul ~ în coiful străzii.)* 10. a rămâne. *(~ eu noi la masă.)* 11. a petrece. *(A ~ cu el întreaga seară.)* 12. a se ţine. *(~ drept l)* 13. a se opri, (fig.) a încremeni. *(Ceasul a ~ la orele 12.)* 14. a conteni, a se curma, a înceta, a se opri, a se potoli, a se sfârşi, a se termina, (înv. şi pop.) i (se) ostoi, (prin Ban.) a se prorúpe, (Mold.) a tinchi, (înv.) a se precurma. *("Vijelia, ploaia a ~.)* 15. a se afla, a fi, a se găsi. *(Plicul ~ pe masă nedesfăcut.)* 1G. a atirna, a spânzura. *(Pe perete ~ un tablou.)* 17. a-i şedea. *(Îţi ~ foaiíe bine haina astal)* 18. a pluti. *(Uleiul ~ deasupra apei.)* 19. a consista, a consta, a rezida, (înv.) a stărui. *(În ce ~ importanţa problemei?)* 20. a se limita, a se mărgini, a se reduce, a se rezuma, (rar) a se încheia. *(Importanţa lucrării nu ~ doar in...)*

sta vb. v. AFLA. DA. DĂINUI. DECLANŞA. DESFĂŞURA. DEZLĂNŢUI. DUCE. DURA. EXISTA. FI. GĂSI. ISCA. IZBUCNI. MENŢINE. PĂSTRA. PERPETUA. PERSISTA. PORNI. PURTA. RĂMÂNE. STÂRNI. SUSŢINE. TRĂI. ŢINE.

STABÍL adj. 1. fix, imobil, neclintit, nemişcat, (rar) nemişcător, (pop.) nesmintit, (înv.) neclătit. *(Un síâlp ~.)* 2. fix, permanent, statornic. *(O aşezare ~.)* 3. fixat, sedentar, statornic, (înv.) aşezătór, stătător. *(Populaţii ~.)* 4. statornic, (pop.) vătrăş. *(Ţigani ~.)* 5. consecvent, constant, neschimbat, neschimbător, statornic. *(~ în sentimente.)* 6. durabil, statornic, trainic, (înv.) stătător. *(O stare sufletească ~.)* STAB1LÍ vb. 1. a se aşeza, a se fixa, a se instala, a se opri, a se statornici, (pop.) a se sălăşlui, (înv. şi reg.) a se sălăşui, (înv.) a se sădi, a se stăvi. *(S-au ~ în acele cimpii mănoase.)* 2. a (se) amplasa, a (se) aşeza, a (se) fixa, a (se) plasa, a (se) situa. *(A ~ uzina in apropiere de...)* 3. a (se) statornici, (fig.) a (se) introna. *(între cele două state s-au ~*

relaţii prieteneşti.) 4. a calcula, a determina, a fixa, a măsura. *(A ~ valoarea unor parametri.) 5.* a determina, a fixa, a preciza, a statornici. *(Cum aţi ~ concentraţia vinului?)* G. a defini, a determina, a preciza, (înv.) a mărgini, a răspica. *(A ~ proprietăţile unui metal.)* 7. a fixa, a preciza, a pune. *(A ~ un diagnostic.)* 8. a fundamenta. *(A ~ coordonatele unei noi teorii.)* 9. a descoperi. *(El e cel care a ~ etimologia cuvintului...)* 10. a constata. *(Ce a ~ ancheta ?)* 11. a institui, a introduce. *(A ~ o anumită practică.)* 12. a consacra, a consfinţi, a fixa, a statornici, (înv.) a sfinţi. *(A ~ acest obicei.)* 13. a face, a institui. *(~ legi.)* 14. a alcătui, a constitui, a crea, a desemna, a forma, a institui, a înfiinţa, a numi, a organiza, (înv.) a tocmi. *(A ~* o

comisie specială pentru...) 15. a fixa, a hotărî, a institui, a întocmi, a orin-dui, a rândui, a statornici, (înv.) a aşeza, a lega, a politici, a scoate, a scorni, a tocmi. *(A ~ un impozit.)* 1G. a determina, a fixa, a hotărî, a preciza, a statornici, (înv.) a defige, a însemna, a statori. *(A ~ un nou termen.)* 17. a comanda, a decide, a dispune, a fixa, a hotărî, a ordona, a porunci, a statornici, (rar) a prescrie, (înv. şi pop.) a orândui, a rindui, (pop.) a soroci, (prin Ban. şi Transilv.) a priti, (înv.) a învăţa, a judeca, a poveli. *(A ~ să se facă astfel...)* 18. a (se) alege, a (se) decide, a (se) fixa, a (se) horarî, (pop.) a (se) îndemna, (înv.) a (se) rezolva, (fig., în Mold. şi Transilv.) a se cumpăni. *(Ei, ai ~ ce să cumperi?; în sfirşit, s-a ~.)* 19. a aranja, a orândui, a reglementa, (rar) a regula, (înv.) a regularisi. *(Şi-a ~ siluaţia neclară.)* 20. a decide, a determina, a hotărî, (fig.) a pecetlui. *(Soarta meciului a fost ~ în ultimele secunde.)* 21. a menţiona, a prescrie, a prevedea, a specifica, a stipula. *(Articolul 1 ~ următoarele...)* 22. a obţine, a realiza. *(A ~ un record atletic.)* 23. a adeveri, a arăta, a atesta, a certifica, a confirma, a demonstra, a dovedi, a întări, a mărturisi, a proba, a sprijini, a susţine, (livr.) a corobora, (înv. şi reg.) a probălui, (înv.) a încredinţa, a mărturi, a probui. *(Toate ~ cele spuse mai înainte.)*

stabili vb. v. CONSTITUI. CREA. CTITORI. FUNDA. INSTITUI. ÎNFIINŢA. ÎNTEMEIA. ORGANIZA.

stabiliment s. v. AŞEZĂMÂNT. FUNDAŢIE. INSTITUŢIE. ÎNTREPRINDERE. UNITATE.

STABILÍRE s. 1. aşezare, fixare, instalare, oprire, statornicire. *(~ lor in regiunile de deal.)* 2. amplasare, aşezare, fixare, plasare, situare. *(~ noului obiectiv într-un loc adecvat.)* 3. statornicire. *(~ unor relaţii de prietenie.)* 4. calculare, determinare, fixare, măsurare. *(~ valorii unor parametri.)* 5. definire, determinare, precizare. *(O atentă ~ a proprietăţii metalelor.)* 6. fixare, precizare, punere. *(~ unui diagnostic.)* 7. fundamentare. *(~ coordonatelor unei teorii.)* 8. constatare. *(~ unei infracţiuni.)* 9. instituire, introducere. *(~ unei noi reglementări.)* 10. consacrare, consfinţire, fixare, statornicire, (înv.) sfinţire. *(~ unui obicei.)* 11. alcătuire.

constituire, creare, desemnare, formare, instituire, înfiinţare, numire, organizare. *(~ unei comisii speciale.)* 12, fixare, hotărâre, precizare. *(~ unui nou termen.)* 13. determinare, fixare, precizare, statornicire. *(~ datei exacte a evenimentului.)* 14. aranjare, orânduire, reglementare, (rar) regulare, (înv.) regularisíre. *(~ tuturor problemelor de rezolvat.)* 15. obţinere, realizare. *(~ unui nou record.)*

STABILÍT adj. 1. consacrat, consfinţit, fixat, statornicit. *(Un obicei ~.)* 2. anumit, cunoscut, determinat, fixat, hotărât, precizat, rinduit, specificat, statornicit. *(La o dată ~.)* STABILITATE s. 1. fixitate, imobilitate, neclintire, nemişcare. *(~ unor dune.)* 2. echilibru. *(Se asigură ~ navei.)* 3. consecvenţă, constanţă, statornicie. *(~ in sentimente.)* STABILIZA vb. 1. a fixa. *(A ~ cursul monedei.)* 2. a se consolida, a se întări. *(Situaţia lor s-a ~.)*

STABILIZÁNT s. *(CHIM.)* stabilizator. STABILIZARE s. 1. fixare. *(~ cursului monedei.)* 2. consolidare, întărire. *(~ situaţiei lor.)*

STABILIZATOR s. *(CHIM.)* stabilizant. STACCÁTO adv. *(MUZ.)* sacadat. stáchie s. v. MÂNĂ. PALMĂ. stacój s. v. HOMAR. RAC. STACOJÍU adj. carmin (invar.), (pop.) cir-mâzíu. *(O petală ~.)*

stáderă s. v. BALANŢĂ. CÂNTAR. STADIMÉTRIC adj. *(TOP.)* tahimetric. *(Planuri ~.)*

STADIMETRÍE s. *(TOP.)* taheometrie, tahimetrie.

STADIMÉTRU s. *(TOP.)* celcrimetru, taheo-metru, tahimetru.

STADIU s. 1. etapă, fază, punct, situaţie. *(în ce ~ se află lucrările începute?)* 2. etapă, fază, moment, punct, (fig.) treaptă. *(Verificaţi lucrarea în fiecare ~ al ei.)* 3. grad, nivel, treaptă. *(~ de dezvoltare.)*

STAFIDĂ s. (reg.) poamă, rozínchină. *(Cozonac cu ~.)*

STAFIE s. 1. apariţie, arătare, duh, fantasmă, fantomă, nălucă, nălucire, năzărire, spectru, spirit, strigoi, umbră, vedenie, viziune, (înv. şi pop.) nălucitúră, năzăritúră, (pop.) iázmă, moroi, (reg.) arătánie, necurăţenie, pater, (Ban.) năhoádă, (Mold. şi Bucov.) vídmă, (inv.) vedere, zare. 2. strigoi, (pop.) moroi, pricolici, vârcolác, (Transilv.) şişcói. staglatúră s. v. STAGIU. STAGIU s. 1. (rar) stagiatúră. *(Face un an de ~ în uzină.)* 2. *(MIL.)* armată, militărie, serviciu militar, (Transilv.) cătănie, (înv.) oştenie, soldăţíe. *(Îşi face ~ la...)* stagiune s. v. ANOTIMP. SEZON. STAGNA vb. 1. (reg.) a bältăci, a (se) bălti. *(Apa de ploaie ~ pe ogor.)* 2. a lâncezi, a trena. *(Afacerile ~.)* 3. (fig.) a lâncezi, (rar fig.) a tânji. *(Viaţa oraşului ~.)* STAGNANT adj. stătător. *(Ape ~.)* STAGNARE s. 1. (înv.) stagnáţie. *(~ apei de ploaie.)* 2. (înv.) stagnáţie, (fig.) vegetare. *(~ a activităţii economice.)*

stagnáţie s. v. STAGNARE.

STAI interj. 1. ho I, opreşte 1 *(~ /, murgule /)* 2. ajunge !, atât!, basta I, destul!, gata !, isprăveşte !, încetează 1, punct!, sfârşeşte 1, stop!, termină!, (reg.) halt!, (fam. şi peior.) ho! *(~ ! ai vorbit destule prostii I)*

STAMBĂ s. *(TEXT.)* (pop.) cit. *(Rochii de ~.)*

stambă s. v. CATEGORIE. FEL. GEN. PRESĂ. SOI. SPECIE. SPEŢĂ. TEASC. TIP. TIPAR.

stamboálă s. v. BANIŢĂ. DUBLU-DECA-LITRU.

STAMPĂ s. gravură, (înv.) săpătură. *(t> ~ în lemn reprezentind...)*

stan s. v. CLIN.

stână s. v. ABIS. ADÂNC. PRĂPASTIE. STÂNCĂ.

STÂNCĂ s. *(ORNIT.; Coloeus monedula)* ceucă, stăncuţă, (reg.) cioacă, ciochíţă, ciorícă, ciovícă, crăncău, lisárcă, stăncuşoáră, cioară-gulerátă, cioară-pucioásă, papagal-ţigănésc. po-rurnbel-ţi gănésc.

STAND s. *(TEHN.)* banc. *(~ de probă, de încercare.)*

STANDARD adj., s. 1. adj. banal, con.un, stereotip, şablonard. *(Formule ~.)* 2. s. nivel. *(~ de viaţă.)*

STANDARDIZA vb. a tipiza. *(A ~ produsele.)*

STANDARDIZARE s. tipizare. (~ *produselor.)*

STANDARDIZAT adj. tipizat. *(Produse ~. >*

STANIOL s. poleială, (reg.) şic. *(Ciocolată învelită în ~.)*

STÂNIŞTE s. (reg.) bătătură, bouríşte. meríză, merizătoáre, merizíş, merizişte, meri-zíştină, merizúş, tórişte, zăcătúră, (Transilv., prin Maram. şi Olt.) stávă, (Munt.) stórişte, (Transilv. şi Ban.) zăcătoáre. *(Vitele se odihnesc vara la ~.)*

Stánişte s. v. CANTONAMENT. TABĂRĂ.

STÁNIU s. *(CHIM.)* cositor, (Transilv. şi Ban.) pleu.

stanţă s. v. CAMERĂ. ÎNCĂPERE. ODAIE.

STAR s. divă, vedetă, (fig.) stea. *(Un ~ de cinema.)*

STARE s. 1. caz, circumstanţă, condiţie, conjunctură, ipostază, împrejurare, postură, poziţie, situaţie, (înv.) încunjuráre, perístas, prilejíre, stat, împrejur-stáre, (fig.) context. *(În această ~ nu poale acţiona.)* 2. dispoziţie, situaţie. *(În ce ~ sufletească se află?)* 3. situaţie, soartă. *(Nu ştie nimic de ~ lor.)* 4. situaţie, (Înv.) stépenă. *(~ înfloritoare.)* 5. condiţie, poziţie, situaţie, (înv. şi pop.) obraz, (Transilv.) prindoáre. *(~ privilegiată.)* 6. condiţie, rang, teapă, treaptă, (pop.) mínă, seamă. *(Stnt de aceeaşi ~.)* 7. ierarhie, nivel, rang, scară, strat, treaptă. *(~ socială.)* 8. rost, situaţie. *(Anca şi el acum o ~.)* 9. posibilitate, putere, putinţă, (înv.) putincioşíe. *(Să dea fiecare după ~ lui.)* 10. avere, avut, avuţie, bogăţie, bun, mijloace (pl.), situaţie, (înv. şi reg.) bogătáte, prilej, prindere, (reg.) blágă, prinsoare, (prin Transilv.) apucătură, (Transilv.) ioság, (Olt., Ban. şi Transilv.) vlagă, (înv.) bucate (pl.),

(fam.) parale (pl.), (fig.) cheag, seu. *(Are ceva ~; om cu ~.)*

stare s. v. ASTÂMPĂR. CALM. GRAVIDITATE. LINIŞTE. ODIHNĂ. PACE. REPAUS. SARCINĂ. TIHNĂ.

STAREŢ s. *(BIS.)* egumen, (astăzi rar) superior, (înv. şi reg.) staroste, (înv.) prot. *(~ al mănăstirii Putna.)*

STAREŢĂ s. *(BIS.)* (înv.) proestoásă.

STAROSTE s. 1. (înv.) baş, proestós, pro-toméşter. *(~ al unei bresle.)* 2. (prin Ban. şi Transilv.) tarisfát. *(~ la nunţile ţărăneşti.)*

staroste s. v. CONDUCĂTOR. EGUMEN. ISPRAVNIC. PEŢITOR. PÂRCĂLAB. STAREŢ. ŞEF. VĂTAF.

slárşină s. v. PRIMAR.

START s. *(SPORT)* plecare. *(A avut un ~ hun.)*

start s. v. DEBUT. ÎNCEPUT.

STAT s. şedere. *(~ lui acolo a durat 3 zile.)*

STAT s. 1. ţară, (înv. şi reg.) stăpiníre, (înv.) memlechét, politie, publică. *(Un ~ înfloritor.)* 2. putere, ţară, (inv.) putinţă. *(Marile, micile ~.)* 3. *stat federal* = federaţie.

stat s. v. AŞEZARE. CAZ. CIRCUMSTANŢĂ. CONDIŢIE. CONJUNCTURĂ. DEMNITATE. FĂPTURĂ. IPOSTAZĂ. ÎMPREJURARE. ÎNĂLŢIME. LOC. POSTURĂ. POZIŢIE. RANG. SITUAŢIE. STARE. STATURĂ. TALIE. TITLU. TOIAG.

STATIC adj. 1. imobil, înţepenit, rigid, (livr.) hieratic. *(Atitudine ~; gest ~.)* 2. neistoric, sincronic. *(O cercetare ~.)*

STATICĂ s. 1. *(FIZ.) statica gazelor* = aerostatică. 2. *(MEC.) statica lichidelor* = hidrostatică.

statică s. v. ECHILIBRU.

STATÍSM s. statisticitate.

statíst s. v. FIGURANT.

statistic s. v. STATISTICIAN.

STATISTICĂ VITALĂ s. *(MED.)* biosta-tistică.

STATISTICIAN s. (înv.) statistic. *(E ~ de pro'esie.)*

STATISTICITATE s. statism.

stative s. pi. v. RĂZBOI.

statizá vb. v. ETATIZA. NAŢIONALIZA.

STAT-MAJÓR s. *(MIL.)* (înv.) ştab.

statorí vb. v. CONSTITUI. CREA. CTITORI. DETERMINA. FIXA. FUNDA. HOTĂRÎ. INSTITUI. ÎNFIINŢA. ÎNTEMEIA. ORGANIZA. PRECIZA. STABILI. STATORNICI.

STATORNIC adj. 1. fix, permanent, stabil. *(O aşezare ~.)* 2. fixat, sedentar, stabil, (înv.) aşczător, stătător. *(Populaţii ~.)* 3. stabil, (pop.) vătrâş. *(Ţigani ~.)* 4. consecvent, constant, neschimbat, neschimbător, stabil. *(~ în sentimente.)* 5. durabil, stabil, trainic, (înv.) stătător. *(O stare sufletească ~.)* 6. cinstit, credincios, devotat, fidel, nestrămutat, (livr.) leal, loial, (reg.) slugarnic, (înv.) smerit. *(O soţie ~; prieten ~.)* 7. insistent, perseverent, persistent, răzbătător, stăruitor, tenace, (livr.) persuasiv, (rar) străbătător. *(Om ~ în acţiunile sale.)* 8. continuu, neântrerupt, susţinut, (înv.)

nepregetát, nepregetătór. *(Eforturi ~ / preocupare ~.)* 9. decis, dirz, ferm, hotărât, inflexibil, intransigent, neabătut, neclintit, nestrămutat, neşovăitor, (înv.) nepregetătór. *(Om ~; caracter ~.)* 10. neclintit, nezdruncinat, tare. *(O voinţă ~.)*

STATORNICI vb. 1. a se aşeza, a se fixa, a se instala, a se opri, a se stabili, (pop.) a se sălăşlui, (înv. şi reg.) a se sălăşui, (inv.) a se sădi, a se stăvi. *(S-au ~ in acele cimpii mănoase.)* 2. a (se) stabili, (fig.) a (se) întrona. *(Intre cele două state s-au ~ relaţii prieteneşti.)* 3. a determina, a fixa, a preciza, a stabili. *(Cum aţi ~ concentraţia vinului?)* 4. a consacra, a consfinţi, a fixa, a stabili, (înv.) a sfinţi. *(Au ~ acest obicei.)* 5. a se încuiba, a se înrădăcina, (fig.) a se înţe-leni. *(Un obicei care s-a ~.)* B. (fig.) a se împă-mânteni, a se încetăţeni. *(S-a ~ următoarea practică...)* 7. a fixa, a hotărî, a institui, a întocmi, a orindui, a rândui, a stabili, (înv.) a aşeza, a lega, a politici, a scoate, a scorni, a tocmi. *(A ~ un impozit.)* 8. a determina, a fixa, a hotărî, a preciza, a stabili, (inv.) a defíge, a însemna, a statori. *(A ~ un nou termen.)* 9. a comanda, a decide, a dispune, a fixa, a hotărî, a ordona, a porunci, a stabili, (rar) a prescrie, (inv. şi pop.) a orindui, a rindui, (pop.) a soroci, (prin Ban. şi Transilv.) a priti, (înv.) a învăţa, a judeca, a povcli. *(A ~ să se facă astfel...)* 10. a hotărî, a lăsa, a orindui, a rindui. *(Aşa a ~ Dumnezeu.)* 11. a (se) permanentiza. *(O situaţie care s-a ~.)*

statornici vb. v. CONSOLIDA. CONSTITUI. CREA. CTITORI. FUNDA. INSTITUI. ÎNCHEIA. ÎNFIINŢA. ÎNTĂRI. ÎNTEMEIA. ORGANIZA.

STATORNICIE s. 1. consecvenţă, constanţă, stabilitate. *(~ în sentimente.)* 2. cinste, credinţă, devotament, fidelitate, (livr.) lealitate, (inv. şi reg.) priinţă. *(~ soţiei faţă de soţul ei.)* 3. insistenţă, perseverenţă, persistenţă, stăruinţă, tenacitate, (rar) perseveráţie, (înv.) stăruiálă, stăruíre. *(O ~ demnă de laudă in urmărirea scopului propus.)* 4. dârzenie, fermitate, hotărâre, intransigenţă, neclintire, neându-plccare, nestrămutare, neşovăire, (livr.) decizie, (înv.) nepréget, (fig.) inflexibilitate. *(O ~ de granit.)*

statornicie s. v. DURABILITATE. REZISTENŢĂ. SOLIDITATE. TĂRIE. TRĂINICIE.

STATORNICIRE s. 1. aşezare, fixare, instalare, oprire, stabilire. *(~ lor în regiunile de deal.)* 2.

stabilire. *(~ unor relaţii de prietenie.)* 3. determinare, fixare, precizare, stabilire. *(~ dalei exacte a evenimentului.)* 4. consacrare, consfinţire, fixare, stabilire, (înv.) sfinţire, *(~ unei noi reglementări.)* 5. încuibare, înrădăcinare. *(~ unui obicei.)* 6. (fig.) încetăţe-nire. *(~ a unei practici.)* 7. permanentizare. *(~ unei situaţii.)*

statornicire s. v. CONSOLIDARE. CONSTITUIRE. CREARE. FUNDARE. INSTITUIRE. ÎNCHEIERE. ÎNFIINŢARE. ÎNTĂRIRE. ÎNTEMEIERE. ORGANIZARE.

STATORNICIT adj. 1. anumit, cunoscut, determinat, fixat, hotărât, precizat, rânduit, specificat, stabilit. *(La o dală ~.)* 2. consacrat, consfinţit, fixat, stabilit. *(Un obicei ~.)*

STATUĂ vb. (rar) a stătuta. *(A ~ îndatoririle lor.)*

STATUAR adj. monumental. *(0 imagine ~.)* STATURĂ s. 1. înălţime, mărime, talie. *(De ~ mică.)* 2. făptură, înălţime, talie, (înv. şi pop.) boi, (pop.) stat. *(Mic de ~.)*

STATUT s. regulament. *(~ de organizare.)* statut s. v. CONSTITUŢIE. stătuta vb. v. STATUA. STAŢIE s. 1. oprire. *(~ de autobuze.)* 2. gară. *(Mă dau jos din tren la ~ următoare.)* staţie s. v. HALTĂ. OPRIRE. POPAS. STAŢIONA vb. 1. a se opri. *(A'u e voie să ~ în faţa spitalului.)* 2. a sta. *(Maşinile ~ în faţa casei.)*

STAŢIONAR adj. neschimbat. *(Situaţie ~ în evoluţia bolii cuiva.)*

STAŢIONARE s. oprire, staţionat. *(Loc de ~; ~ în faţa spitalului este oprită.)*

STAŢIONAT s. oprire, staţionare. *(Loc de ~; ~ în faţa spitalului este oprit.)*

staţiune s. v. ATITUDINE. PORT. POZĂ. POZIJIE. ŢINUTĂ.

STAUL s. (înv. şi reg.) ogradă, sălaş, (reg.) coşar, cotârléte, obor, ocol, palanca, plasă, saiá, tirlă, ţarc, voréţ, (Mold. şi Transilv.) pătúl, (Transilv., Ban. şi Mold.) poiată, (prin Mold.) serai, (Ban.) stalóg. *(~ de oi.)*

staul s. v. GRAJD. STÂNĂ. STRUNGĂ. TÂRLĂ.

staurile florii s. pi. v. DUMINICA FLORIILOR. FLORII. stávă s.v. HERGHELIE. STANIŞTE. STAVILĂ s. 1. *(CONSTR.)* stăvilar, zăgaz, (pop.) opúst, (reg.) iezătúră, (înv.) iaz, scurgă-toáre. *(A deschis ~.)* 2. dificultate, greutate, impas, impediment, inconvenient, neajuns, nevoie, obstacol, oprelişte, piedică, (pop.) opreálă, poticálă, potrivnicíe, (înv. şi reg.) scandal, sminteală, (înv.) ancvoínţă, nevoínţă, poprire, stenahoríe, (fig.) barieră, handicap, hop. *(A avui de depăşit o mare ~.)*

stăcí vb. v. ACUMULA. ADUNA. AGONISI. ECONOMISI. FACE. STRÂNGE.

stăncuşoáră s. v. CEUCĂ. STÂNCĂ. STĂN-CUŢĂ.

STĂNCÚŢĂ s. *(ORNIT.; Coloeus monedula)* ceucă, stâncă, (reg.) cioacă, ciocnită, ciorícă, ciovícă, crancău, lisárcă, stăncuşoáră, cioară-gulerátă, cioară-pucioásă, papagal-ţigănésc, porumbel-ţigănésc. stónóg s. v. PRIPON. ŢĂRUŞ.

STĂPIN s. 1. deţinător, posesor, proprietar, (înv.) ocináş, posesuitór. *(~ al unui bun.)* 2. patron, (pop.) jupín. *(Are un ~ foarte aspru.)* 3. *(BIS.;* art.) atotputernicul (art.), creatorul (art.), divinitate, domnul (art.), dumnezeire, dumnezeu, părinte, providenţă, puternicul (art.), tatăl (art.), ziditorul (art.), (în limbajul bisericesc) preaânăltul (art.), preaputérnicul (art.), (înv. şi pop.) pronie, (pop.) sffntul (art.), sî'ntul (art.),

(înv.) atotţiitórul (art.), tvóreţ, zeu.

stăpân s. v. CÂRMUITOR. CONDUCĂTOR. DOMN. DOMNITOR. MONARH. STĂPÂNI-TOR. SUVERAN. VODĂ. VOIEVOD.

STĂPINĂ s. patroană, (înv.) jupineásă. *(~ unei case de modă.)* stăpânésc adj. v. DOMNESC. VOIEVODAL. STĂPÂNÍ vb. 1. a avea, a deţine, a poseda, (înv.) a posesui. *(A ~ un bun material.)* 2. a cârmui, a conduce, a dirigui, a domni, a guverna, (înv. şi pop.) a oblădui, (înv.) a birui, a chivernisi, a duce, a ocârmui, a povăţui. *(Ştefan cd* i(a*-re a ~ cu glorie în Moldova.)* 3. a domina, a trona. *(~ peste întreaga împărăţie.)* 4. a cunoaşte, a pricepe, a şti, (fam.) a vedea. *(~ mai multe meserii.)* 5. a cunoaşte, a poseda, a şti. *(~ trei limbi străine.)* 6. a controla, a domina. *(~ spaţiul aerian.)* 7. a domina, a subjuga, (fig.) a robi. *(Pasiunea îl~.)* 8. a domina, a înfrâna, a învinge. *(Si-a ~ durerea.)* 0. a opri, a reţine, (rar) a prididi, (fig.) a înghiţi. *(A-şi ~ lacrimile.)* 10. a(-şi) birui, a(-şi) înfrâna, a(-şi) înfringe, a(-şi) învinge, (pop. şi fam.) a(-şi) struni. *('Si-a ~ emoţia.)* 11. a se abţine, a se domina, a se înfrâna, a se opri, a răbda, a se reţine. *(Nu s-a putut ~ să nu-i spună.)* 12. a absorbi, a domina, a preocupa. *(Îl ~ rezolvarea unei probleme.)* 13. a (se) calma, a (se) domoli a (se) linişti, a (se) potoli, a (se) tempera. *(Te rog să te ~ I)* 14. a domoli, a potoli, a stăvili, a tempera, (fig.) a înfrâna, a zăgăzui. *(I-a mai ~ avântul.)*

stăpâní vb. v. CUCERI. LUA. OCUPA.

stăpínie s. v. AUTORITATE. CALM. CÂR-MUIRE. CONDUCERE. CUMPĂT. DIRI-GUIRE. DOMINARE.' DOMINAŢIE. DOMNIE. FIRE. GUVERNARE. HEGEMONIE. PUTERE. STĂPÂNIRE. SUPREMAŢIE.

STĂPÂNÍRE s. 1. deţinere, posedare, posesiune. *(~ unui bun material.)* 2. posesiune, proprietate. *(Hrisov de ~.)* 3. posesiune, (fig.) rnínă. *(Are în ~ documentele...)*4. cârmuire. conducere, diriguire, domnie, guvernare, (înv. şi pop.) oblăduire, (înv.) chiverniseală, chiver-nisíre, ocârmuíre, purtare, purtat, stăpínie, vJădicíe, (fig.) círmă. *(~ ţării în vremea lui Mihai Viteazul.)* 5. (concr.) cârmuire, guvern. *(Ce zice ~ ?)* 6. autoritate, dominare, dominaţie, hegemonie, putere, supremaţie, (înv.) putemicie, stăpínie, tărie, ţiitúră, (latinism înv.) potestáte. *(.ţâi-a întins ~ asupra...)* 7. ocupaţie. *(Dacia sub ~ romană.)* 8. dominaţie, domnie, putere. *(~ banului.)* 9. cunoaştere, pricepere. *(~ mai multor meserii.)* 10. cunoaştere, posedare. *(~ mai multor limbi străine.)* 11. abţinere, înfrânare, reţinere. *(~ de la ceva.)* 12. calm, cumpăt, fire, (înv.) stăpínie, (fig.) sânge rece, (rar fig.) răceală. *(Te rog să nu-ţi pierzi ~.)* 13. reţinere. *(Arată multă ~.)*

stăplníre s. v. AUTORITATE. INFLUENŢĂ. ÎNRÂURIRE. PUTERE. STAT. ŢARĂ.

STĂPÂNÍT adj. 1. astâmpărat, aşezat, chibzuit, cuminte, cuminţit, cumpătat, domolit, echilibrat, liniştit, potolit, reţinut, rezervat, serios, sobru, temperat. *(Om ~.)* 2. calm, domol, liniştit, paşnic, potolit, temperat. *(Atitudine ~.)*

STĂPÍNITÓR adj., s. 1. adj. dominant. *(Clasele ~; puterea ~.)* 2. s. cârmuitor, conducător, domn, domnitor, monarh, suveran, vodă, voievod, (astăzi rar) stăpín, (înv. şi pop.) oblă-duitór, (înv.) biruitor, crai, gospodar, gospodín, ocârmuitór, purtător, vlădică, (fig.) cârmáci. *(Un ~ hrăpăreţ.)* STĂREŢÍ vb. *(BIS.)* a egumeni. STĂREŢÍE s. *(BIS.)* egumenie. *(În timpul ~ lai.)*

starosti vb. v. CERE. PEŢI. stărostíe s. v. ISPRĂVNTCIE. PETIRE. PETIT. PÂRCĂLĂBIE.

stărostít s. v. PEŢIRE. PETIT. stărostói s. v. PEŢITOR. STĂRTJÍ vb. 1. a insista, (prin Mold.) a bărăni, (fig.) a pistona. *(A ~ pe lingă el pentru...)* 2. a insista, a persevera, a persista. *(A ~ in acţiunea începută.)* 3. a se ambiţiona, a se încăpăţâna, a se îndărătnici, a se îndârji, a persevera, a persista. *(~ să susţină că...)* 4. a continua, a persista, (înv.) a peşti. *(~ in fărădelegile lui.)* 5. a dăinui, a dura, a se menţine, a se păstra, a se perpetua, a persista. *(Amintirea lui ~ până astăzi.)*

stărui vb. v. ASPIRA. BAZA. BIZUI. CONSISTA. CONSTA. CONTA. DORI. FUNDAMENTA. ÎNCREDE. ÎNTEMEIA. JINDUL NĂZUI. POFTI. PRETINDE. REZIDA. RÂV-NI. SPRIJINI. STA. TINDE. ŢINTI. URMĂRI. VISA. VIZA.

stăruială s. v. INSISTENŢĂ. PERSEVERENŢĂ. PERSISTENŢĂ. STATORNICIE. STĂRUINŢĂ. TENACITATE.

STĂRUÍNŢĂ s. 1. insistenţă, perseverenţă, persistenţă, statornicie, tenacitate, (rar) per-severáţie, (înv.) stăruială, stăruíre. *(O ~ demnă de laudă.)* 2. perseverenţă, răbdare, tenacitate. *(Dovedeşte multă ~ în acţiunile sale.)* 3. asiduitate, insistenţă, perseverenţă, râvnă, sforţare, silinţă, sârguinţă, strădanie, străduinţă, zel, (pop.) osârdie. *(~ lui s-a dovedii fructuoasă.)* 4. dârzenie, încăpăţânare, îndărătnicie, perseverenţă, persistenţă, tenacitate, (rar) cerbicie. *(Obiectiv urmărit cu ~.)*

stăruíre s. v. INSISTENŢĂ. PERSEVERENŢĂ. PERSISTENŢĂ. STATORNICIE. STĂRUINŢĂ. TENACITATE.

STĂRUITOR adj., adv. 1. adj. insistent, perseverent, persistent, răzbătător, statornic, tenace, (livr.) persuasiv, (rar) străbătător. *(Om ~ în acţiunile începute.)* 2. adj. perseverent, răbdător, tenace, (livr.) pacient, (rar) răbduríu, (astăzi rar) străduitór, (pop.) pilos, (înv.) nevoitor. *(O fire ~.)* 3. adj. dârz, îndârjit, perseverent, tenace. *(Muncă ~.)* 4. adj. asiduu, insistent, perseverent, silitor, sârguincios, sâr-guitor, susţinut, tenace, zelos. *(Eforturi ~.)* 5. adv. insistent, (înv. şi reg.) tare. *(O roagă ~ să...)* 6. adj. ambiţios, încăpăţânat, îndărătnic, îndârjit, perseverent. *(Se dovedeşte extrem de ~ în atingerea ţelurilor sale.)* 7. adj. persistent. *(Dureri ~.)* 8. adj., adv. serios, temeinic, (fig.) sănătos. *(S-a apucat ~ de treabă.)*

STĂTĂTOR adj. stagnant. *(Apz ~.)* stătător adj. v. DURABIL. FIXAT. SEDENTAR. STABIL. STATORNIC. TRAINIC.

STĂTUT adj. 1. clocit, împuţit, răsuflat, trezit, (reg.) mocnit, zăcut, (prin Mold.) băhnít, (prin Mold. şi Bucov.) bâhlít. *(Apă ~.)* 2. alterat, poluat, stricat, viciat. *(Un aer ~.)*

stătut adj. v. EPUIZAT. EXTENUAT. FRÂNT. ISTOVIT. PRĂPĂDIT. RUPT. SECAT. SECĂTUIT. SFÂRSIT. SLEIT. STORS. TRUDIT. VLĂGUIT. ZDROBIT. stăvar s. v. HERGHELEGIU. stăví vb. v. ASTÂMPĂRA. AŞEZA. CUMINŢI. DOMOLI. FIXA. INSTALA. LINIŞTI. OPRI. POTOLI. STABILI. STATORNICI. STĂVILÁR s. *(CONSTR.)* 1. baraj, zăgaz, íreg.) opritoare, (Mold. şi Bucov.) iezătúră, (prin Munt.) năsâdă, (Mold.) opúst. *(~ construit pe Lotru.)* 2. stavilă, zăgaz, (pop.) opúst, (reg.) iezătúră, (înv.) iaz, scurgătoáre. *(A deschis ~.)* STĂVILÍ vb. 1. a bara, a zăgăzui, (Bucov.) a hăti. *(A ~ o apă.)* 2. a îndigui, a zăgăzui. *(A ~ malul unui riu.)* 3. a domoli, a potoli, a stăpâni, a tempera, (fig.) a înfrâna, a zăgăzui. *(I-a mai ~ entuziasmul.)* 4. a împiedica, a înfrâna, a opri, (fig.) a frâna. *(A'u puteau ~ avintul revoluţionar.)*

stăvili vb. v. CURMA. ÎNTRERUPE. OPRI.

STĂVILIRE s. 1. barare, zăgăzuire. *(~ apei.)* 2. îndiguire, zăgăzuire. *(~ malului unei ape.)* 3. împiedicare, înfrânare, oprire. *(~ avinlului tineresc.)*

stăvilire s. v. CURMARE. ÎNTRERUPERE. OPRIRE.

STĂVILÍT adj. 1. barat, zăgăzuit. *(O apă-~.)* 2. îndiguit, zăgăzuit. *(Mal ~.)*

STEA s. 1. *(ASTRON.) stea căzătoare* -meteor, (înv.) arătare; *stea căzătoare strălucitoare* = bolid; *stea eu coadă* – cometă, (pop.) stea comată, stea cu coamă; *steaua polară* – (pop.) steaua ciobanului, (reg.) împăratul (art.), steájerul (art.), stflpul (art.), candela-cerului. 2. *(ZOOL.) stea-de-mare (Asteroidea)* = asteridă, asterie. *(~ este un echinoderm.)* 3. *(TI-POGR.)* asterisc, steluţă. *(~ poate trimite la o notă aflată in josul paginii.)* 4. ţintă. *(Cal cu ~ în frunte.)*

stea s. v. CORNACI. DESTIN. DIVĂ. FATALITATE. MENIRE. NOROC. PREDESTINARE. SOARTĂ. STAR. URSITĂ. VEDETĂ. ZODIE.

stea comată s. v. COMETĂ. STEA CU COADĂ.

stea cu coamă s. v. COMETĂ. STEA CU COADĂ.

STEAG s. 1. drapel, stindard, (livr. şi poetic> flamură, (rar) bandiéră, (înv. şi reg.) bandériu, prapur. *(~ unei ţări.)* 2. fanion. *(~ de semnalizare.)* 3. *(MIL., IST.)* (turcism înv.) bairác. *(~ era unitatea militară ce servea sub acelaşi drapel.)* 4. *(MIL.)* buluc, ceată, (înv.) bulucbă-şíe. *(În vechea organizare a armatei, ~ ave» aproximativ efectivul unei companii.)* steagul-zânelor s. v. CUSCUTĂ. TORŢEL. steájerul s. art. v. STEAUA POLARĂ. steaua ciobanului s. v. LUCEAFĂRUL. LUCEAFĂRUL DE SEARĂ. STEAUA POLARĂ. VENUS.

steaua dimineţii s. v. LL'CEAFĂRUL DE DIMINEAŢĂ.

steaua-îétei s. v. STELUŢĂ.

stcaua-pórcului s. v. ALDEBARAN.

steaua zorilor s. v. LUCEAFĂRUL DE DIMINEAŢĂ.

stéblă s. v. BUCHET. MĂNUNCHI. TRUNCHI. TULPINĂ.

STEGAR s. portdrapel, (rar) portstindárd, (înv.) sangeactár, sangeagáş, sangeagíu, (turcism înv.) bairactár. *(~ al unei divizii.)*

STEJAR s. *(BOT.)* 1. *(Quercus sessiliflora)* (reg.) ghindár. 2. *stejar pufos (Quercus pubes-cens)* = (rog.) stejărícă.

STEJĂRÁS s. *(BOT.)* stejărel.

STEJĂRÉL s. *(BOT.)* stejăraş.

steţărét s. v. STEJĂRIŞ.

stejărícă s. v. STEJAR PUFOS.

stejăríe s. v. STEJĂRIŞ.

steiăríme s. v. STEJĂRIŞ.

STEJĂRIŞ s. *(SILY.)* (pop.) stcjârét, stejărişte. (reg.) stejăríe, stejăríme.

stejăríste s. v. STEJĂRIŞ.

ste'jí v'b. v. GRĂBI. IUŢI. ZORI.

STELAR adj. sideral, (înv.) stelín. *(Lumină ~.)*

stelat adj. v. ÎNSTELAT. ŢINTAT.

stelín adj. v. SIDERAL^ STELAR.

stelişoáră s. v. STE.LIŢĂ.

STELÍŢĂ s. *(BOT.; ~Aster amellus)* (reg.) gălăţénce (pl.), rúşcă, scântciúţe (pl.), stelişoáră, vărsătoare, flori-cojocăréşti (pl.), flori-dc Ierusalim (pl.), iarba-víntului, ochiul-bóului, r ujă-de-toámnă, rujă-vî'nătă.

stelnicáriţă s. v. PĂDUCHERNIŢĂ.

stélnită s. v. PĂDUCHE-DE-LEMN. PLOŞNIŢĂ.

stelós adj. v. ÎNSTELAT. LUMINOS. SCÂN-TEIETOR. STRĂLUCITOR. steluţa-fétei s. v. RĂCOVINĂ.

STELUŢĂ s. 1. *(TIPOGR.)* asterisc, stea. *(~ poate trimite la o notă aflată in josul paginii.)* 2. (reg.) strelíci. *(~ de grăsime, în supă.)* 3. *(BOT.; Slellaria nemorum)* (reg.) albumeálă, bătriníş, iarbă-moále, steaua-fétei. 4. *(BOT.; Erigeron alpinus* şi *racemosus)* (reg.) ochiul-bóului.

steluţă s. v. ALBUMEÁLĂ. ALBUMIŢĂ. BĂTRÂNIS. BUMBISOR. FLOAREA-RE-GINEI. FLOARE-DÉ-COLT. LICURICI. ROCOŢEA. SCÂNTEIUŢĂ.

steluţă-álbă s. v. RĂCOVINĂ.

STEMĂ s. armoarii (pl.), blazon, emblemă, (înv.) armături (pl.), herb, marcă, pávază, scut. *(~ unei case princiare.)*

stemă s. v. NESTEMATĂ. PIATRĂ PREŢIOASĂ. PIATRĂ RARĂ. PIATRĂ SCUMPĂ.

stenahoríe s. v. ASTMĂ. BELEA. BUCLUC. DANDANA. DIFICULTATE. GREUTATE. IMPAS. IMPEDIMENT. INCONVENIENT. ÎNCURCĂTURĂ. JENĂ. NĂPASTĂ. NEAJUNS. NECAZ. NEMULŢUMIRE. NENOROCIRE. NEPLĂCERE. NEVOIE. OBSTACOL. OPRELIŞTE. PACOSTE. PIEDICĂ. PLICTISEALĂ. POCINOG. RĂU. STAVILĂ. SUPĂRARE. URÂT.

slenahorisí vb. v. PLICTISI. SĂTURA. URÎ.

stenic adj. v. ÎNTĂRITOR.

STENOGRAF s. (înv.) tah, tahigráf.

STENOGRAFIA vb. (înv.) a tahigrafia.

STENOGRÁFIC adj. (înv.) tahigráiic.

STENOGRAFIE s. (înv.) tahigrafíe.

sténos s. v. ASTMĂ.

stépenă s. v. GRAD. NEAM. POZIŢIE. RANG. SEMINŢIE. SITUAŢIE. SPIŢĂ. STARE.

TREAPTĂ. VIŢĂ.

steregíe s. v. FUNINGINE.

STEREOTIP adj. 1. fix, neschimbat, stereotipic. *(O formulă ~.)* 2. banal, comun, standard, şablonard. *(Exprimare ~.)* 3. banalizat, stereotipic, (fig.(rjăsuflát, tocit. *(Imagini ~.)*

stercotipár s. v. STEREOTIPIST.

STEREOTIPIC adj. 1. fix, neschimbat, stereotip. *(O formulă ~.)* 2. banalizat, stereotip, (fig.) răsuflat, tocit. *(Imagini ~.)*

STEREOTIPIE s. (rar) stereotipísm. *(~ unui epitet.)*

stereotipísm s. v. STEREOTIPIE.

STEREOTIPÍST s. (rar) stercotipár. *(~ de profesie.)*

STERÍL adj. 1. sterp, (înv. şi pop.) ştir, (Transilv.) ştírilă, (înv.) sec. *(Femelă ~.)* 2. sterp. *(Plantă ~.)* 3. nefertil, neproductiv, neroditor, sărac, slab, sterp, (rar) neródnic, sărăcăcios, sec, (Transilv.) mácru, (inv.) neproducă-tór, sterpós. *(Un sol ~.)* i. *(FARM., MED.)* aseptic, dezinfectat, sterilizat. *(Pansament ~.)*

steril adj. v. INEFICACE. INEFICIENT. INFRUCTUOS. INUTIL. NEFOLOSITOR. NETREBUINCIOS. NEUTIL. VAN. ZADARNIC.

STERÍNĂ s. *(CHIM.)* stero).

STERILITATE s. 1. *(BIOL.)* (înv. şi reg.) sterpăciúne, (înv.) sterpíe. *(~ unui animal.)* 2. *(BIOL.)* agenezie. *(~ unei femei.)* 3. nefer-tilitate, neproductivitate, nerodnicie, sărăcie, (rar) sterpăciúne. *(~ unui teren.)*

sterilitate s. v. INEFICACITATE. INEFICIENTĂ. INUTILITATE. ZĂDĂRNICIE.

STERILIZA vb. 1. a castra, a jugăni, a scopi, (livr.) a emascula, (rar) a scapeţi, (pop.) a întoarce, a stârpi, (reg.) a bâte, a curaţi, a here-lui, (Transilv. şi nordul Olt.) a suci. *(A ~ un animal mascul.)* 2. *(MED.)* a dezinfecta. *(A ~ un mediu.)* sterilizam adj., s. v. DEZINFECTANT. STERILIZARE s. 1. castrare, jugănire, jugănit, scopire, scopit, (livr.) cmasculáţie, eviráţie, (pop.) întoarcere, stârpíre, (reg.) batere, curăţire, hereluíre, (Transilv. şi nordul Olt.) sucire. *(~ unui armăsar.)* 2. *(MED.)* dezinfectare, dezinfecţie. *(~ unui mediu.)*

STERILIZAT adj. 1. castrat, jugănit, scopit, (pop.) întors, stârpít, (reg.) bătut, curăţit, here-luít, (prin Ban.) soborât, (prin Transilv.) sucit. *(Berbec ~.)* 2. *(FARM., MED.)* aseptic, dezinfectat, steril. *(Pansament ~.)* STERN s. *(ANAT.)* os sternal. STERÓL s. *(CHIM.)* sterină.

STERP adj. 1. steril, (înv. şi pop.) ştir, (Transilv.) ştíriţă, (înv.) sec. *(Femelă ~.)* 2. steril. *(Plantă ~.)* 3. nefertil, neproductiv, neroditor, sărac, slab, steril, (rar) neródnic, sărăcăcios, sec, (Transilv.) mácru, (înv.) nepro-ducătór, sterpós. *(Un sol ~.)* í. arid, neproductiv, neroditor. *(O clmpie, o regiune ~.)*

sterp adj. v. CHIRCIT. DEGENERAT. INEFICACE. INEFICIENT. INFRUCTUOS. INUTIL. ÎNCHIRCIT. ÎNTELENIT. NECULTIVAT. NEDESTELENIT. NEDEZVOLTAT. NEFOLOSITOR.' NELUCRAT. NETREBU-INCIOS. NEUTIL. PIPERNICIT. PIRPIRIU. PRICĂJIT. PRIZĂRIT. SEC. SECAT. SFRIJIT. USCAT. VAN. ZADARNIC.

♦STERPÁR s. (reg.) stcrpetâr. *(~ este ciobanul care păzeşte oile sterpe.)*

sterpăciúne s. v. NEFERTILLTATE. NEPRODUCTIV ITATE. NERODNICIE. POCITANIE. POCITURĂ. SĂRĂCIE. STERILITATE. STÂRPITURĂ.

sterpetár s. v. STERPAR.

sterpíe s. v. STERILITATE.

sterpós adj. v. NEFERTIL. NEPRODUCTIV. NERODITOR. SĂRAC. SLAB. STERIL. STERP.

STIBÍNĂ s. *(CHIM.)* antimonit.

STÍBIU s. *(CHIM.)* antimoniu, (înv.) sirmeá, súrmă.

ştie s. v. SPETEAZĂ.

stíeiu s. v. BĂT. COADĂ. NUIA. PRĂJINĂ. VARGA.

STICLAR s. 1. (Mold., Bucov. şi Transilv.) glăjér. *(E ~ la Sighişoara.)* 2. geamgiu, (Mold., Bucov. şi Transilv.) glăjér. *(I s-a spart geamul, trebuie să cheme ~.)*

STÍCLĂ s. 1. (Olt., Mold., Bucov. şi Transilv.) glájă. *(Vas de ~.)* 2. (livr.) butelie, (reg.) butélcă, şip, uiágă, (prin Ban.) bélcă, (Olt., Mold., Bucov. şi Transilv.) glájă. *(O ~ cu lapte.)* 3. geam. *(O verandă cu ~.)* 4. lentilă, (înv.) linte. *(~ de ochelari.)* 5. cilindru, glob, (reg.) burlúi, ţilíndru. *(~ de lampă.)* 6. *(CHIM.) sticlă organică* = plexiglas, poli-metacrilat, stiplex.

sticlă s. v. MONOCLU.

STICLĂRÍE s. (Mold., Bucov. şi Transilv.) glăjeríe.

STICLÉTE s. *(ORNIT.; Carduelis carduclis)* (reg.) cucoană, cuconiţă, domnişoară, domnişor, domnúţ, logăcél, logocíţă, oiţă, scai, scaiéte, scăieciór, scăişór, spinărél, turculeţ, vărgúţă, ciuş-de-ghímpe, pasărea-scáiului, pasăre-de-scái, pasăre-domneáscă, (Bucov.) scăiér, (Transilv.) téngheliţă.

stlcléte s. v. GARDIAN. POLIŢAI. POLIŢIST. REGINĂ. SERGENT.

STICLÍ vb. 1. a licări, a luci, a scăpară, a seânteia. a sclipi, a străluci. *(Ochii ii ~.)* 2. a luci, a seânteia, a sclipi, a străluci, (rar) a strălumina. *(Albe coifuri ~.)*

sticli vb. v. AŢINTI. FIXA. PIRONI. ŢINTI. ŢINTUI.

STICLÍRE s. 1. lucire, seânteiere, sclipire, strălucire, (rar) strălúciu, străluminíre, (înv.)

lucoáre, strălueoáre. *(~ diamantului.)* 2. licărire, lucire, scăpărare, seânteiere, sclipire, strălucire. *(O ~ ciudată a ochilor.)*

sticlişoáră s. v. STICLUŢĂ.

sticlit adj. v. AŢINTIT. FIXAT. PIRONIT. ŢINTIT. ŢINTUIT.

sticlitór adj. v. SCĂPĂRĂTOR. SCÂNTEIETOR. SCLIPITOR. STRĂLUCITOR.

STICLOS adj. vitros. *(Cu aspect ~.)*

STICLOZITÁTE s. vitrozitate. *(~ unei structuri geologice.)*

sticlulíţă s. v. STICLUŢĂ.

sticlús s. v. GHETUS. POLEI.

sticluşoáră s. v. STICLUŢĂ.

STICLUŢĂ s. (rar) sticlişoáră. sticlulíţă, sticluşoáră, (reg.) şipuşór, (Transilv. şi Bucov.) glăjítă, glăjúţă. *(O ~ cu suc.)*

stiileáiă s. v. FRICĂ. JENĂ. RUŞINE. SFIALĂ. SFIICIUNE. STINGHEREALĂ. STÂNJENEALĂ. STÂNJENIRE. TEAMĂ. TEMERE.

stidí vb. v. JENA. RUŞINA. SFII. SPERIA.. TEME.

stidínţă s. v. FRICĂ. JENĂ. RUŞINE. SFIALĂ. SFIICIUNE. STINGHEREALĂ. STÂNJENEALĂ. STÂNJENIRE. TEAMĂ. TEMERE.

stidíre s. v. FRICĂ. JENĂ. RUŞINE. SFIALĂ. SFIICIUNE. STINGHEREALĂ. STÂNJENEALĂ. STÂNJENIRE. TEAMĂ. TEMERE.

stifós adj. v. ASPRU. A STRINGENT. ÎNĂSPRIT. ÎNŢEPĂTOR. PISCĂCIOS. PIŞ-CĂTOR.

STIGMAT s. (fig.) pecete. *(~ ruşinii.)*

stigmat s. v. CICATRICE. SEMN. URMĂ.

STIGMATIZA vb. 1. a înfiera, (înv.) a pecetlui. *(A ~ sclavii, condamnaţii.)* 2. a blama, a condamna, a dezaproba, a înfiera, a proscrie, a reproba, a respinge, (livr.) a dezavua, (rar) a sancţiona, (pop.) a osâudi, (înv.) a mustra, a protesta, (fig.) a veşteji. *(Opinia publică a ~ gestul lui necugetat.)*

STIGMATIZARE s. 1. înfierare, (rar) înfierat, (înv.) pecetluire. *(~ unui sclav.)* 2. blam, blamare, condamnare, dezaprobare, înfierare, neaprobare, reprobare, respingere, (livr.) dezavuare, reprehensiúne, (rar) reprobaţiúne, sancţionare, (pop.) osândíre, (înv.) prihană, (fig.) vestejire. *(~ faptei necugetate a cuiva.)*

STIGMATIZAT adj. înfierat, (înv.) pecetluit. *(Un condamnat ~.)*

STIH s. 1. *(LÍT.;* la pi.) poezie, versuri (pl.), (Mold. şi Transilv.) vers. *(Scrie ~ şi proză.)* 2. *(BIS.)* verset, (rar) vers. *(~ din psalmi.)*

stih s. v. VERS.

stihar s. v. POET.

stihiál adj. v. STIHINIC.

stihie s. v. ELEMENTE.

STIHÍNIC adj. (rar) stihiál. *(Forţe ~.)*

stihuí vb. v. RIMA. VERSIFICA.

stihuíre s. v. VERSIFICARE. VERSIFICAŢIE.

stihuitór s. v. POET. VERSIFICATOR..

stihurcl s. v. VERSUREL.

STIL s. 1. scris. *(Are un ~ nervos, vioi.)* 2. exprimare. *(Are un ~ plastic.)* 3. (rar) rostire, (fig.) condei. *(~ poetic.)* 4. limbaj. *(~ ştiinţific.)* 5. (rar) sistem. *(~ pictural.)* 6. fel, manieră, metodă, mod. *(~ de lucru al cuiva.)* 7. fel, gen, manieră, mod, modalitate, regim, sistem. *(~ de viaţă.)*

stil s. v. CONDEI.

STILA vb. a se civiliza, a se cultiva, a se rafina, (înv.) a se politici, (fig.) a se ciopli, a se •cizela, a se subţia, a se şlefui, (înv. fig.) a se roade. *(S-a mai ~ şi el!)*

STILÁRE s. cultivare, rafinare, (fig.) cioplire, cizelare, şlefuire. *(~ exprimării.)*

STILAT adj. 1. cultivat, rafinat, (fig.) subţire. *(Exprimare ~.)* 2. manierat, (fig.) rafinat, şlefuit. *(Om ~.)* 3. ales, distins, fin, rafinat, select, subtil, (fam.) şic, (fig.) subţire. *(Un public ~.)*

STILET s. pumnal, (înv. şi pop.) jungher, junghi, (înv. şi reg.) şiş, (înv.) pumnár, (arg.) şuríu. *(Lovitură de ~.)*

STILIZA vb. I. a cizela, (rar) a subtiliza, (pop.) a ageri, (fam. fig.) a ciopli, a peria, a pieptăna, (fig.) a şlefui. *(A ~ un text literar.)* •2. a esenţializa. *(A ~ un cap de copil, în pictură.)*

STILIZARE s. 1. cizelare, (rar) subtilizáre, (fam. fig.) pieptănáre, (fig.) şlefuire. *(~ unui text literar.)* 2. esenţializare. *(~ plastică.)*

STILIZAT adj. 1. cizelat, (fig.) şlefuit. *(O traducere ~.)* 2. esenţializat. *(Motiv popular ~.)*

stilográf s. v. STILOU. TOC REZERVOR.

STILOU s. toc rezervor, (rar) stilográf. *(Scrie* cii~.)

STIMA vb. a aprecia, a cinsti, a considera, a onora, a preţui, a respecta, (înv.) a respee-tarisi, a rcspeetălui, a respectui, a socoti. *(Toţi îl ~ in mod sincer.)*

STIMABIL adj. cinstit, onorabil, onorat, preţuit, respectabil, respectat, stimat, venerabil, (înv.) omenit, preacinstit. *(O familie ~.)*

STIMAT adj. 1. apreciat, considerat, preţuit, respectat, (pop. fig.) văzut, (înv. fig.) vederós. *(Un om ~.)* 2. cinstit, onorabil, onorat, preţuit, respectabil, respectat, stimabil, venerabil, (înv.) omenit, preacinstit. *(O familie ~.)*

STÍMĂ s. 1. apreciere, atenţie, cinste, cinstire, consideraţie, onoare, preţuire, respect, trecere, vază, (livr.) condescendenţă, deferentă, reverenţă, (înv. şi reg.) seamă, (reg.) preţuiálă, (Mold.) lefteríe, (înv.) laudă, socoteală, socotinţă, (grecism înv.) sévas, (înv. fam.) baftă, (fig.) credit. *(Se bucură de multă ~.)* 2. admiraţie, preţuire, (înv.) mirare. *(~ mea pentru el a rămas statornică.)* 3. ascendent, autoritate, consideraţie, influenţă, înrâurire, prestigiu, reputaţie, raspect, trecere, vază, (înv.) înrâu-rítă, (fig.) credit. *(În ochii lor se bucură de o ~ suverană.)*

stimătór s. v. ADMIRATOR.

STÍMUL s. 1. *(FIZIOL.)* excitant, stimulent. *(~i senzoriali.)* 2. imbold, impuls, îndemn, pornire, stimulent, (rar) îmboldíre,

(reg.) bold, (înv.) năstáv, porneálă, (grecism înv.) parachínisis, (fig.) mişcare, resort, suport, (înv. şi reg. fig.) strămurare. *(~ pentru o acţiune.)*

STIMULA vb. 1. *(FIZIOL.)* a activa, a excita, (pop.) a aţiţa. *(Factor care ~* o *funcţie, un organ.)* 2. a activa, a dinamiza, a intensifica, a înviora. *(A ~* o *activitate, un proces.)* 3. a îmbia, a îmboldi, a încuraja, a îndemna. *(Aprecierile lui m-au ~ să...)* 4. a impulsiona, a îmboldi, a îndemna. *(Îi ~ spre noi realizări.)* 5. a îndemna, (grecism înv.) a para-chinisi, (fig.) a împinge, (pop. fig.) a înghimpa, a mişca. *(Totul ii ~ să*

procedeze astfel.) 6. a îmbărbăta, a încuraja, a îndemna, a însufleţi, a susţine, (înv.) a insufla, a mângâia, a semeţi. *(Cine vă ~ in luptă ?)*

STIMULARE s. 1. *(FIZIOL.)* activare, excitare, excitaţie, (rar) stimuláţie, (pop.) aţâţáre. *(~ unei funcţii, a unui organ,)* 2. activare, dinamizare, intensificare, înviorare. (~ *unui proces.)* 3. impulsionare, îmboldire, (rar) stimuláţie. *(~ activităţii culturale de masă.)*

STIMULATÍV adj. 1. stimulator. *(Factor ~.)* 2. emulativ, încurajator, stimulator. *(întrecere cu caracter* ~j 3, antrenant, mobilizator, stimulator. *(*O *acţiune ~.)*

STIMULATOR adj. 1. stimulativ. *(Factor ~.)* 2. emulativ, încurajator, stimulativ. *(întrecere cu caracter ~.)* 3. antrenant, mobilizator, stimulativ. *(*O *acţiune ~.)*

stimuláţie s. v. ACTIVARE. EXCITARE. EXCITAŢIE. IMPULSIONARE. ÎMBOLDIRE. STIMULARE.

STIMULENT s. 1. *(FIZIOL.)* excitant, stimul. *(~ senzoriali.)* 2. imbold, impuls, îndemn, pornire, stimul, (rar) îmboldíre, (reg.) bold, (înv.) năstáv, porneálă, (grecism înv.) parachínisis, (fig.) mişcare, resort, suport, (înv. şi reg. fig.) strămurare. *(~ pentru o acţiune.)*

STINDARD s. drapel, steag, (livr. şi poetic) flamură, (rar) bandiéră, (înv. şi reg.) bandé-riu, prapur. *(~ unei ţări.)*

stingătoare de lumінări s. v. MUCARNIŢĂ.

STINGĂTÓR s. extinctor. *(~ de incendii.)*

STÍNGE vb. 1. a înăbuşi. *(A ~ focul.)* 2. a dispărea. *(Zimbetul i s-a ~.)* 3. a amuţi, a dispărea, a înceta, a se linişti, a muţi, a se potoli. *(Toate zgomotele s-au ~ în stradă.)* 4. a deceda, a dispărea, a se duce, a muri, a pieri, a se prăpădi, a răposa, a (se) sfârşi, a sucomba, (livr.) a repauza, (înv. şi pop.) a se săvârşi, (înv. şi reg.) a se pristăvi, (înv.) a se proslăvi, (ir.) a crăpa, a plesni, (înv. şi reg. ir.) a se sparge, (fig. şi fam.) a se curăţa, (fig.) a adormi, (livr. fig.) a expira, (înv. şi pop. fig.) a pica, (înv. şi reg. fig.) a se muta, a se petrece, (arg.) a o mierli. *(S-a ~ ieri la amiază.)* 5. *(JUR.) a* se prescrie, (înv.) a se prescribă-lui. *(Pedeapsa s-a ~.)*

stinge vb. v. ASASINA. ASTÂMPĂRA. CALICI. CALMA. DOMOLI. LINIŞTI. OMORÎ. POTOLI. RUINA. SĂRĂCI. SCĂPATA. SUPRIMA. TEMPERA. UCIDE.

STÍNGERE s. 1. înăbuşire *(~ unui incendiu.)* 2. dispariţie, încetare. *(~ ultimelor zgomote.)* 3. decedare, deces, dispariţie, moarte, pieire, prăpádire, răposare, sfirşit, sucombare, (livr.) éxitus, extincţie, repauzáre, (mai ales in limbajul bisericesc) repaus, (înv. şi pop.) săvârşíre, (pop.) pierzanie, pierzare, (reg.) pieíşte, topénie, (înv.) petrecanie, petré-tere, pierdere, piericiúne, prăpăditúră, pris-tăvíre, săvârşénie, săvârşít, scădere, sconcénie, (ir.) crăpáre, (arg.) mierleálă, mierlíre, vér-deş. (~ *unei persoane.)* 4. *(JUR.)* prescriere, (înv.) săvârşíre. *(~ unei infracţiuni.)*

STINGHER adj. 1. descompletat, desperecheat, disparat. *(Un pantof ~.)* 2. pustiu, singur. *(A rămas ~ pe lume.)* 3. izolat, străin. *(Se simţea ~ în locul acela.)* 4. stingherit, stânjenit. *(Se simţea ~ în casa directorului.)*

STINGHEREALĂ s. 1. deranjare, incomodare, jenare, stingherire, stânjeneală, stânjenire, tulburare, (livr.) conturbáre, (pop.) zăticníre. *(~ cuiva de la lucru.)* 2. jenă, ruşine, síia!,">. sfiiciune, stânjeneală,

stânjenire, (pop.) î-uşin.'tre, (înv. şi reg.) ruşínţă, (înv.) stideálă, stidinţă, stidíre. *(Un sentiment de ~.)*

STINGHERÍ vb. 1. a deranja, a incomoda, *a* încurca, a jena, a stânjeni, a supăra, a tulbura, tíivr.) a conturba, a importuna, (rar) a sinchisi, (pop.) a zăticni, (Mold. şi Bucov.) a zălâăi, (înv.) a sminti. *(Te rog să nu-l ~ de la iucr::.)* 2. a împiedica, a jena, a stânjeni. *(Îl ~ în mişcări.)*

SÍINGHERÍRE s. deranjare, incomodare, jen.Te, stinghereală, stânjeneală, stânjenire, tulburare, (livr.) conturbáre, (pop.) zăticníre. *(~ cuiva de la lucru.)*

STINGHERÍT adj. 1. încurcat, jenat, stânjenit, (rar) strâmtorát. *(Se simţea cam ~.)* 2. stingher, stânjenit. *(Se simţea ~ in casa directorului.)*

STINGHERITOR adj. incomod, jenant, neplăcut, stânjenitor, supărător. *(O situaţie ~.)*

srÍNGHIE s. 1. (înv. şi reg.) préghiţă, (prin Olt. şi Ban.) şteáză. *(~ la o mobilă.)* 2. chingă, (reg.) calafat, curmeziş, pop, punte, stiip, úşă, zăplát. *(~ la fundul unui vas.)* -t. *(TEHN.)* braţ, chingă, coardă, spetează, (pop.) curmeziş. *(~ la podul coşului morii.)* 4. i *TEHN.)* chingă, seândură, spetează, (pop.) blană. *(~ la războiul de ţesut.)* 5. *(TEHN.)* lopâţică, pop, spetează. *(La cârceiele carului se află o ~.)* 6. *(TEHN.)* bulfeu, cruce, spetează, (pop.) scăiuş, (Transilv., Ban. şi Olt.) fiuláre, (Olt.) jiglă, (prin Mold.) lopă-4ică, (Ban.) remeneácă, (Transilv.) scândurícă. *(~ la* Jug.*)*

stinghie s. v. COCÂRLĂ. FUSCEL. REGIUNE •INGHINALĂ. SCHIMBĂTOARE. SPETEAZĂ. 'SPIŢĂ. TREAPTĂ.

STINGHIOÁRĂ s. stinghiuţă.

STINGHIÚŢĂ s. stinghioară.

STINS adj. 1. înăbuşit. *(Un incendiu ~.)* ii. estompat, pal, palid, pierdut, şters, (reg.) -sărbezíu, (fig.) dulce, moale. *(Culori ~.)* ■3. difuz, palid, potolit, slab. *(O lumină ~.)* 4. pal, palid, slab, spălăcit, (rar) pălit, (pop.) searbăd. *(Lumina ~ a lămpii.)* 5. înăbuşit, înfundat, slab, surd, (fig.) vătuit. *(Zgomote, sunete ~.)* 6. coborât, domol, încet, lin, molcom, potolit, scăzut, scoborit, slab, (rar) slăbănog. *(Vorbea cu glasul ~.)* 7. *(JUR.)* prescris. *(Un delict ~.)*

stins adj. v. RUINAT. SĂRĂCIT. SCĂPĂTAT.

stipendiá vb. v. FINANŢA. SUBVENŢIONA.

stipendiat s. v. MERCENAR.

stipendíst s. v. BURSIER.

stipendiu s. v. BURSĂ. SUBVENŢIE.

STÍPLEX s. *(CHIM.)* plexiglas, polime-tacrilat, sticlă organică.

STIPULA vb. a menţiona, a prescrie, a prevedea, a specifica, a stabili. *(Articolul 1 ~ următoarele...)*

STIPULÁRE s. *(JUR.)* clauză, condiţie, dispoziţie, prevedere, punct, stipulaţie, termen, (înv. şi pop.) tocmeală, (înv.) şart. *(~ dintr-o convenţie.)*

STIPULAŢIE s. *(JUR.)* clauză, condiţie, dispoziţie, prevedere, punct, stipulare, termen, (înv. şi pop.) tocmeală, (înv.) şart. *(~ dintr-o convenţie.)*

stírcă s. v. CHIBRIT.

STIRIGOÁIE s. *(BOT.; Veratrum)* (reg.) bozăţél.

stirpe s. v. FAMILIE. NAŞTERE. NEAM. OBÂRSIE. ORIGINE. PROVENIENŢĂ. VIŢĂ.'

stiva vb. v. STIVUI.

stiváj s. v. STIVUIRE.

stiváre s. v. STIVUIRE.

stivatór s. v. STIVUITOR.

stivă s. v. CALĂ. HAMBAR.

STIVUÍ vb. (rar) a stiva. *(A ~ lăzile.)*

STIVUÍRE s. (rar) stiváj, stiváre. *(~ luzilor.)*

STIVUITOR s. (rar) stivatór.

STÂLCÎ vb. 1. a strivi, a turti, a zdrobi, (pop.) a stropşi, a zobi, (înv. şi reg.) a struci, (Ban. şi Transilv.) a zdroşi, (înv.) a zdruncina. *(A ~ ceva dintr-un pumn.)* 2. a snopi, (pop.*)* a stropşi, (înv. şi reg.) a tărbăci, (reg.) a otânji, a toropi, (Transilv.) a melestui, (fam.) a burduşi, a cotonogi, (fig.) a bumbâci, a strivi, a tăbăci, a zdrobi, a zvânta. *(L-a ~* in *bătaie.)* 3. a deforma, a denatura, a poci, a schimonosi, a scâlcia, a stropşi, (fig.) a schingiui. *(~ cuvintele cind vorbeşte.)*

STÂLCÍRE s. 1. strivire, turtirc, zdrobire, (rar) zdrobeálă, (pop.) stropşíre, zobire, (înv.) stropşitúră. *(~ unei insecte.)* 2. snopire. *(~ cuiva în bătaie.)* 3. deformare, denaturare, pocire, pocit, schimonoseală, schimonosire, schimonosit, scilcicre, stilcit, stropşire, stropşit. *(~ a cuvintelor unei limbi, cind vorbeşte.)*

STÂLCÍT adj. 1. strivit, turtit, zdrobit, (pop.) stropşit, zobít. *(O cutie de conserve ~.)* 2. snopit, (Transilv.) melestuít, (fig.) zdrobit. *(~ în bătaie.)* 3. deformat, denaturat, pocit, schimonosit, scâlciat, stricat, stropşit, (fig.)

schingiuit. *(Forme lexicale ~; o pronunţare ~.)*

STÂLCÍT s. deformare, denaturare, pocire, pocit, schimonoseală, schimonosire, schimonosit, scâlciere, stâlcire, stropsire, stropşit. *(~ a cuvintelor unei limbi, cind vorbeşte.)*

STÂLP s. 1. *(CONSTR.)* bârnă, grindă, (înv. şi pop.) pociúmb, (pop.) şarampói, (prin Olt. şi Ban.) bălván, (Transilv.) şaf, (Maram.) şaránţ, (Transilv., Maram. şi Bucov.) şoş, (Maram., Transilv., Ban. şi Olt.) şteamp, (Olt., Ban. şi Transilv.) ştenáp. *(~ din scheletul unei case.)* 2. *(CONSTR.)* par, parmac. *(~ la un pridvor.)* 3. *(TEHN.)* braţ, furcă, mină, (reg.) ciocan, cújbă. *(~ la războiul de ţesut.)*

stâlp s. v. CHINGĂ. COLUMNĂ. CRACĂ. CREANGĂ. MOS. RAMURĂ. STINGHIE. UŞOR.

stiljiár s. v. DIRECLIE.

STÂLPÁRE s. *(BIS.)* (pop.) miţişór, (reg.) salcie.

stilpí vb. v. AŢINTI. FIXA. PIRONI. ŢINTI. ŢINTUI.

STÂLPISÓR s. stâlpuleţ, stilpusor.

stâlpít adj. v. AŢINTIT. FIXAT. ÎMPIETRIT. ÎNCREMENIT. ÎNLEMNIT. ÎNMĂRMURIT. ÎNŢEPENIT. NECLINTIT. NEMIŞCAT. PIRONIT. ŢEAPĂN. ŢINTIT. ŢINTUIT.

stâlpul s. art. v. STEAUA POLARĂ.

STÂLPULEŢ s, stâlpişor, stilpusor.

STÂLPUŞÓR s. stâlpişor, stâlpuleţ.

stllpuşór's. v. MĂNÚSĂ.

stâmpărá vb. v. ASTÂMPĂRA. CALMA. DOMOLI. LINIŞTI. POTOLI. TEMPERA.

stâmpí vb. v. CONTENI. ÎNCETA. ÎNTRERUPE. OPRI.

STINĂ s. târlă, (rar) oieríe, (reg.) băcíe, căşăríe, colibă, mândră, mutare, odalâc, sălaş, (prin Transilv., Ban. şi vestul Munt.) staul.

STINCĂ s. (pop.) stână, (reg.) canará, (Transilv.) círşie, (prin Olt. şi Ban.) janţ. *(O ~ uriaşă de bazalt.)*

stíncă s. v. PIATRĂ. ROCĂ.

STÂNGÁCI adj. neajutorat, neindemânatic, nepriceput, (livr.) inabil, (rar) neajutát, (reg.) natantól. *(E tare ~, bietul băiat!)*

stingáci adj. v. NECORESPUNZĂTOR. NEIZBUTIT. NEREALIZAT. NEREUŞIT. NESATISFĂCĂTOR. PROST. SLAB.

stingăcí vb. v. ŞCHIOPĂTA.

STÂNGĂCÍE s. neindemânare, (rar) nepricepere, (reg.) mangoseálă, (înv.) maladrésă. *(Era de* o *~ proverbială.)*

STÂNJEN s. T. (prin Transilv.) şing. *(Un ~ de lemne.)* II. *(BOT.)* 1. *(Iris germanica)* iris, stânjenel, (reg.) ceapă, cocoş, cocoşél, crin, lílie, lilión, paparígă, sabie, spetează, stânjeníţă, tulipán, coada-cocóşului, cosiţa; fetelor, floare-vânătă, frunză-látă, iarbă-látă. 2. *(Iris variegata)* iris, stânjenel, (reg.) lilion-păsărésc. 3. *stinjen de baltă (Iris pseudacorus)* = iris, stânjenel, stânjen galben, (reg.) spetează, spetegióáră, crin-de-ápă, crin-gálben, lilie-gál-

benă; *stinjen galben (Iris pseudacorus)* -=iris, stânjenel, stânjen de baltă, (reg.) spetează, spetegióáră, crin-de-ápă, crin-gâlben, lilie-;,'»!--benă.

stânjen s. v. CRIN-GALBEN.

stânjen-álb s. v. NARCISĂ.

STÂNJENÁR s. (reg.) metăráş, metr.'r.

STÂNJENEÁLĂ s. 1. deranjare, incomodare, jenare, stinghereală, stingherire, stânji iiire, tulburare, (livr.) conturbáre, (pop.) zăticiâirc. *(~ cuiva de la lucru.) 2.* jenă, ruşine,:- ia!.i. sfiiciune, stinghereală, stânjcnirc, (pop.(rutinare, (înv. şi reg.) ruşínţă, (înv.) stideálă sti-dínţă, stidíre. *(Un sentiment de ~.)*

STÂNJENEL S. *(BOT.)* 1. *(Iris germanica)* iris, stânjen, (reg.) ceapă, cocoş, cocoşél, crin, lílie, lilión, paparígă, sabie, spetează, stânjeníţă, tulipán, coada-cocóşului, cosiţa-fételor, fioarc-vânătă, frunză-látă, iarbă-látă. 2. *(Iris r rugata)* iris, stânjen, (reg.) liiion-păsărésc. 3. *(Iris pseudacorus)* iris, stinjen de baltă, stânjen galben, (reg.) spetează, spetegióáră, crin de-ápă, crin-gálben, lilic-gálbcnă.

stânjenel s. v. RĂŢIŞOARÂ.

STÂNJENÍ vb. 1. a deranja, a incomoda, a încurca, a jena, a stingheri, a supăr., *a* tulbura, (livr.) a

conturba, a importuna, (rar) a sinchisi, (pop.) a zăticni, (Mold. si Bucov.) a zăhăi, (înv.) a sminti. *(7'e rog să nu-[1] ~ de la lucru; să nu fie ~ de nimeni.)* -!. a împiedica, a jena, a stingheri. *(Îl ~ in mişcări.)*

stânjení vb. v. JENA. RUŞINA. SFII.

STÂNJENÍRE s. 1. deranjare, incomodare, jenare, stinghereală, stingherire. stânjeneală, tulburare, (livr.) conturbáre, (pop.) zătienírc. *(~ cuiva de la lucru.)* 2. jenă, ruşine, sfială, sfiiciune, stinghereală, stânjeneală, (pop.) ru-şináre, (înv. şi reg.) ruşínţă, (înv.) stideálă, stidíntă, stidíre. (*Un sentiment de ~.)*

STÂN.1ENÍT adj. 1. încurcat, jenat, stingherit, (rar) strâmtorát. *(.Se simţea cam ~.)* 2. stingher, stingherit. *(Se simţea ~ în casa directorului.)*

STÂNJENITÓR adj. incomod, jenant, neplăcut, stingheritor, supărător. *(O situaţi'.-*.}*

stânjeníţă s. v. IRIS. STÂNJEN. STÂNJENEL.

stinjcníu adj., s. v. LILIACHIU. MOV. VIOLET. VIORIU.

STÂRC s. *(ORNIT.)* 1. *slirc cenuşiu (Ardea cinerea)* – bâtlan, (reg.) ceapúr, gitlán, pescar; *stlrc purpuriu (Ardea pur pur ea)* = bîtlan roşiatic, bâtlan roşu, stirc roşu, (reg.) bâtlan scorţişór, bâtlan scorţişoríu, ceapur roşu, ciaclă-de-tréstie, ciaclă-róşic, gac-róşu; *stlrc roşu (Ardea purpurea)* = bâtlan roşiatic. bâtlan roşu, stârc purpuriu, (reg.) bâtlan scorţişór, bâtlan scorţişoríu, ceapur roşu, ciaclá-dc-tréstie, ciaclă-róşie, gac-róşu. 2. *(Ardcola rulloi-des)* (reg.) bâtlan galben. 3. *stlrc alb (Egretla alba)* = egretă, (rar) erodiu álb, erodiu marc, (reg.*)* bâtlan álb, ceapur mare, stârc bălan. 4. *stârc mic (Ixobrychus minutus)* = stârc "pitic, (pop.> scrofiţă; *sltrc pitic (Ixobrychus minutus)*

= stirc mic, (pop.) scrofíţă. 5. *slirc-de-noapte (Nycllcorax nycttcorax)* – (reg.) cuácă, stirc-■cenuşiu-de-noápte, stârc-conuşiu-míc.

stârc s. v. BARZĂ. COCOSTÂRC.

stlrc alb mic s. v. BÂTLAN MIC.

stârc bălan s. v. EGRETĂ. STÂRC ALB.

stârc-cenuşiu-dc-noápte s. v. STÂRC-DE-NOAPTE.

stin-ccnuşiu-míc s. v. CORB-DE-NOAPTE. STÂRC-DE-NOAPTE.

stârc-de-noáptc s. v. BOU-DE-BALTĂ.

síâreí vb. v. CHIRCI. CONTRACTA. GHEMUL ÎNCHIRCI. STRÂNGE. ZGÂRCI.

stâreióg s. v. BUTUC. FUS. PAT. PICIOR. SCAUN. STRAT. TALPĂ.

stii-cít adj. v. CHIRCIT. CONTRACTAT. GHEMUIT. ÎNCHIRCIT. STRÂNS. ZGÂR-•CIT.

stire-pitíc s. v. BÂTLĂNAŞ.

stirlíci s. v. ALUNIŢĂ.

STÂRNÍ vb. 1. a goni, a hăitui, a scorni, (pop.) a zgorni. *(A ~ vinatul din birlog.)* 2. a scormoni, a scorni, (pop.) a scociorî. *(~ prin pădure in căutarea vinatului.)* 3. a agita, a răscoli, a ridica. *(Vintul ~ praful.)* 4. a asmuţi, a aţiţa, a hărţui, a întărită, a provoca, (pop.) a sumuţa, a zădărî, (Mold. şi Bucov.) a hărăţi. *(A ~ ciinii.)* 5. a agita, a aţâţa, -a imita, a instiga, a întărită, a provoca, a tulbara, (pop.) a sumuţa, (înv. şi reg.) a scorni, (reg.) a smomi, a zădărî, (fig.) a asmuţi, a morsta. *(El ~ masele.)* 6. a aţâţa, (fig.) a scormoni, a

zgândări. *(Nu-i mai ~ durerea!)* 7. a apărea, a se isca, a se ivi, a începe, a (se) porni, a se produce, (înv. şi reg.) a se scociorî, (fig.) a se naşte. *(S-a ~ din senin o furtună.)* li. a cauza, a crea, a da, a determina, a face, a pricinui, a produce, a provoca. *(Injecţia i-a ~ o senzaţie de înviorare.)* 9. a se declanşa, a se dezlănţui, a se isca, a izbucni, a (se) porni, (rar) a se prăvăli, (înv. şi reg.) a se dezlega, a se scorni, (înv.) a se scula, a se sparge, a sta, (fig.) a se aprinde. *(S-a ~ un conflict.)* 10. a ■cauza, a declanşa, a determina, a dezlănţui, •a genera, a isca, a naşte, a pricinui, a prilejui, a produce, a provoca, (înv. şi reg.) a scorni, (înv.) a pricini, a prileji. *(Atitudinea lui a ~ discuţii furtunoase.)* 11. a isca, a naşte, *a* produce, a provoca, a ridica. *(Cartea a ~ numeroase controverse.)* 12. a deştepta, a produce, a provoca, a solicita, a suscita, a trezi.

(Li-a ~ interesul.) 13. a (se) face, a (se) produce, a (se) provoca. *(Vestea a ~ vllvă.)*

stârní vb. v. DEŞTEPTA. INVENTA. ÎNFURIA. MÂNIA. NĂSCOCI. PLĂSMUI. SCORNI. SCULA. TICLUI. TREZI.

STÂRNÍ RE s. 1. bătaie, goană, gonire, hăituiala, hăituire, scornire, (pop.) zgorníre. *(~ vinciului din birlog.)* 2. asmuţire, aţlţarc, întă-sitare, provocare, (pop.) zădărfre. *(~ clinilor.)* 3. aţâţare, incitare, instigare, instigaţie, întă-ritare, provocare, tulburare, (rar) incitaţie, provocáţie, (pop.) zădărâre. *(~ maselor). 4.* declanşare, dezlănţuire, iscare, izbucnire, începere, pornire, producere, venire, (înv. şi reg.) scornire, (înv.) prorúpere, prorúpţie.

(înainte de ~ vijeliei.) 5. creare, determinare, pricinuire, producere, provocare. *(~ unei anumite stări.)*

STÂRNÍT adj. 1. asmuţit, întărâtat. *(Clini ~.)* 2. aţâţat, incitat, instigat, întărâtat, provocat, (pop.) zădărit. *(Om ~.)*

STÂRPÍ vb. 1. a distruge, a extermina, a masacra, a măcelări, a nimici, a prăpădi, (pop. şi fam.) a căsăpi, (reg.) a chesăgi, (înv.) a conceni, a snopi, a stropşi. *(*Ai; *~ întreaga populaţie.)* 2. (livr.) a eradica. *(A ~* o *boală.)* 3. (fig.) a tăia. *(A ~ răuí din rădăcină.)* 4. a desfiinţa, a lichida, a suprima. *(.*1 *~ favoritismele.)*

stârpí vb. v. AVORTA. CASTRA. JUGĂNI. SCOPI. SECA. STERILIZA.

STÂRPÍRE s. 1. distrugere, exterminare, masacrare, măcelărire, nimicire, (rar) măcelărit, (pop. şi fam.) căsăpire. *(~ întregii populaţii.)* 2. (livr.) eradicare. *(~ unei boii.)* 3. desfiinţare, lichidare, suprimare. *(~ abuzurilor.)*

stirpíre s. v. CASTRARE. JUGÂNIRE. JUGĂNIT. SCOPIRE. SCOPIT. STERILIZARE.

STÂRPÍT adj. distrus, exterminat, nimicit. *(*O *specie ~.)*

stârpít adj. v. CASTRAT. JUGĂNIT. SCOPIT. STERILIZAT.

STÂRPITÚRĂ s. 1. lepădătură, (livr. fig*.)* avorton. *(*A'u *c dectt o ~.)* 2. pocitanie, pocitură, (reg.) sterpăciúne, (livr. fig.) avorton. *(O ~ de copil.)* 3. (fig.) leşinătúră *(O ~ de pisică.)*

stirpitúră s. v. AVORTON.

STÍRV s. cadavru, corp, hoit, leş, mortăciune, trup, (reg.) stârvină, (Transilv.) hanţ, (înv., în Transilv.) dabilă, *(I-a găsit ~ intr-o văgăună.)*

stârvină s. v. CADAVRU. CORP. HOIT. LEŞ. MORTĂCIUNE. STÂRV. TRUP.

STOARCE vb. 1. a presa, a tescui, a zdrobi. *(A ~ strugurii.)* 2. (înv.) a stoci. *(A ~* o *rană de puroi.)* 3.

a epuiza, a extenua, a frânge, a istovi, a seca, a secătui, a sfârşi, a slei, a vlă-gui, a zdrobi, (reg.) a stoci, (prin Olt. şi Munt.) a dehobi, (înv.) a zămorî, (fig.) a suge. *(Munca brută l-a ~.)*

stoarce vb. v. ASUPRI. EXPLOATA. EXTORCA. INFILTRA. ÎMPILA. ÎMPOVĂRA. NĂPĂSTUI. OPRIMA. OROPSI. PĂTRUNDE. PERSECUTA. PRIGONI. SCURGE. SECĂTUI. TIRANIZA. URGISI.

STOARCERE s. presare, stors, tescuire, tescuit, zdrobire, (înv. şi reg.) storsúră. *(~ strugurilor.)*

stoarcere s. v. ASUPRIRE. EXPLOATARE. EXTORCARE. ÎMPILARE. NĂPĂSTUIRE. OPRESIUNE. OPRIMARE. PERSECUTARE. PERSECUŢIE. PRIGOANĂ. PRIGONIRE. SECREŢIE. URGISIRE.

stobór s. v. CIMITIR. COLAC. GARD. GHIZD. ÎMPREJMUIRE. ÎNGRĂDITURĂ. MARGINE. OCOL. ULUCĂ.

STOCĂ vb. a depozita, a înmagazina, (înv.) a strânge. *(~ marfa in magazie.)*

STOCÁJ s. depozitare, înmagazinare, maga-zinaj, magazinare, stocare. *(~unei mărfi.)*

STOCARE s. depozitare, inmagazinare, ma-gazinaj, magazinare, stocaj. *(~ unei mărfi.)* stocástic adj. v. ACCIDENTAL. INCIDENTAL. ÎNTÂMPLĂTOR. OCAZIONAL. SPORADIC.

stocí vb. v. ASUPRI. DEZUMFLA. EPUIZA. EXPLOATA. EXTENUA. FRÂNGE. ISTOVI. ÎMPILA. ÎMPOVĂRA. NĂPĂSTUI. OPRIMA. OROPSI. PERSECUTA. PRIGONI. SECA. SECĂTUI. SFÂRSI. SLEI. STOARCE. TIRANIZA. URGISI. VLĂGUI. ZDROBI.

STOFĂ s. (reg.) pănură. *(~ de haine.)* STOG s. căpiţă, claie, porcoi, (pop.) plástă, porcán, (reg.) boághe, por, porcănaş, porcoiáţă, porconeáţă, porculeán, porculétc, porculéţ, porcúţ, porşóg, porşór, schírdă, (Olt.) clădíş, (Transilv. şi Ban.) ploscă, (Transilv.) pup. *(Un ~ de fin.)* stoflomán adj., s. v. STOGOŞ. stogós adj., s. v. STOGOŞ. STÓGOŞ adj., s. (reg.) stogomán, stogós, stogoşát. *(0i~.)*

stogoşát adj., s. v. STOGOŞ. STOGULÉŢ s. stoguşor. *(~ de fin.)* STOGUŞÓR s. stoguíeţ. *(~ de fin)*. STOIC adj., s. 1. adj. (înv.) stoicésc. *(Filozofii ~.)* 2. s. (înv.) stoicián. *(Un mare ~.)* stoicésc adj. v. STOIC, stoicésc s. v. ALBISOARĂ. OBLEŢ. SO-REAN.

stoicéţ s. v. ALBISOARĂ. OBLEŢ. SO-REAN. stoicián s. v. STOIC.

STOL s. 1. cârd, (reg.) toană, toi, (Olt. şi Transilv.) ciopor. *(Un ~ de rîndunele.)* 2. bandă, buluc, ceată, cârd, droaie, gloată, grămadă, grup, mulţime, pâlc, (pop.) crílă, liotă, (reg.) canará, ciurdă, míşină, (Olt. şi Transilv.) ciopor, (Olt. şi Ban.) clápie, (înv.) cin, tacím. *(Un ~ de copii.)* stol s. v. COLOANĂ, stoler s. v. TÂMPLAR. stoleríc s. v. TÂMPLĂRIE. stolí vb. v. ARANJA. DICHISI. FERCHE-ZUI. GĂTI. ÎMPODOBI. SPILCUL

stolisí vb. v. ARANJA. DICHISI. FERCHE-ZUI. GĂTI. ÎMPODOBI. SPILCUL

stóliţă s. v. CAPITALĂ. REŞEDINŢĂ. SEDIU.

stolohănós adj. v. BOLOVĂNOS. GLODU-ROS. PIETROS.

STOMAC s. *(ANAT.)* 1. burduhan, (pop.) burduf, (reg.) bârdán, (Ban), târbán. *(~ unor animale.)* 2. (înv. şi pop.) mâţe (pl.), (pop.) burtă, inimă, píntece, rînză, (reg.) foále, moară, ríşniţă, rumegătoare, rumegătúră, rumeguş, (Ban.) târfă, (înv.) bándor, (fam.) pipotă, ramazan. *(Dureri de ~.)*

STOMACAL adj. *(ANAT.)* gastric, (înv.) stomáhic. *(A'erv ~; secreţie ~.)*

stomáhic adj. v. GASTRIC. STOMACAL. STOMATÍTĂ s. (*MED.)* (pop.) pleasna, plesnită.

STOMATOLOG s. *(MED.)* dentist. STOMATOLOGIC adj. dentar. *(Cabinel~.)*

STOxMATOLOGIE s. *(MED.)* dentSticá. STOP s., interj. 1. s. autostop, ser.-.afor, (rar) semnalizator. *(~ pentru circulaţia rutieră.)* 2. interj, ajunge !, atât!, basta !, destul!, gata !, isprăveşte !, încetează 1, punct !, í-i'îr-şeşte!, stai!, termină!, (reg.) halt!, (fam. Şf peior.) ho !

STOPA vb. a (se) opri. *(Maşina ~ brusc.)* STOPÁJ s. stopare, stopat. *(~ unei ţesuturi rupte.)*

STOPARE s.l.oprire. *(~ maşinii.)* 2. stopai, stopat. *(~ unei ţesături rupte.)*

STOPAT s. stopaj, stopare. *(~ unei /'saturi rupte.)*

STOR s. 1. jaluzea, persiană, rulou, (rar) rolétă. *(Fereastră cu ~uri.)* 2. transperant. *(Trage ~ la geam.)*

STORCÍ vb. a (se) strivi, a (se) terciui, a (se) zdrobi, (reg.) a (se) fleciui, a (se) pistosi, (Olt. şi Munt.) a (se) storeoşi, (Transilv.) a (se) toroşti. *(Fructele s-uu ~.)*

STORCÍT adj. strivit, terciuit, zdrobit, (reg.) fleciuít, pistosít, (Olt. şi Munt.) storco-şít. *(Fructe ~.)*

storeoşi vb. v. STORCI. STRIVI. TERCIUL ZDROBI.

storcoşít adj. v. STORCIT. STRIVIT. TERCIUIT. ZDROBIT.

stórişlc s. v. STANIŞTE. STORNÁRE s. *(EC.)* storno. STÓRNO s. *(EC.)* stornare. STORS adj. 1. presat, tescuit, zdrobit. *(Struguri ~.)* 2. epuizat, extenuat, frint-istovit, prăpădit, rupt, secat, secătuit, sfirşit, sleit, trudit, vlăguit, zdrobit, (Mold.) bato-jít, (prin Munt.) tâhobít, (înv.) stătut. *(S-a tntors ~ de la antrenament.)*

STORS s. presare, stoarcere, tescuire, tescuit; zdrobire, (înv. şi reg.) storsúră. *(~strugurilor.)*

storsúrâ s. v. PRESARE. STOARCERE.

STORS. TESCUIRE. TESCUIT. ZDROBIRE.

STRÁBIC adj. chiorâş, cruciş, încrucişat,

pieziş, saşiu, (pop.) şpanchíu, zbanghíu, (reg.)

bazaóchi, ceacír, ceúr, chior, hónchiu, poncíş,

(prin Transilv.) chiomb. *(Ochi ~; privire ~.>*

STRABÍSM s. *(MED.)* privire încrucişată.

STRACHINĂ, s. blid, (Transilv., Ban. şi

Olt.) taier. *(O ~ de mâncare.)*

STRADĂ s. (reg.) uliţă, (înv.) pod. *(~ copilăriei noastre.)*

STRADELĂ s. străduţă, (reg.) ulicioară, (prin Transilv.) zăhátă.

STRAI s. haină, îmbrăcăminte, veşmúit, (pop. şi fam.) buleándră, ţoală, (reg.) rufă, (Transilv. şi Maram.) halúb, (depr.) han^u. *(Ia-ţi un ~ pe tine.)*

strai s. v. CERGĂ. CUVERTURĂ. ÎNVE-LITOARE. PĂTURĂ. VELINŢĂ.

stráinic s. v. CĂLĂTOR. DRUMEŢ. PELERIN.

straiţa-ciobánului s. v. TRAISTA-CIOBA-NULUI. straiţa-pópii s. v. TRAISTA-CIORANULUI..

stráiţă s. v. DESAGĂ. TRAISTĂ.

straiul-uróaştei s. v. MĂTASEA-BROAŞ-TEI.

STRAJĂ s. 1. pază, străjuire, supraveghere, veghe, veghere, (rar) păzit, priveghi, (înv. şi pop.) priveghere, (reg.) păzeálă, (înv.) naziríe, păzi re. *(Serviciul de ~.)* 2. gardă, pază, veghe, (înv., în Mold.) arét. *(Stă de ~.)* 3. pază, paznic, păzitor, străjer, (astăzi rar) priveghetór, (Mold.) sótnic, (înv.) preveghéu, pristáv, priveghi, strájnic, străjuitór, veghe, veghetor. *(E ~ pe cimp.)* 4. *(MIL.)* pază, santinelă, veghe, (pop.) caraúlă, pândár, străjer, (reg.) şilbóc, (prin Ban.) şălbocár. *(~ se află în posl.)* 5. *(MIL.)* gardă, pază, (pop.) caraúlă, (înv.) culúc, păzitoare. *(Să vină ~ l)* «. *(PLUTĂRIT)* (reg.) argeá, lăturaş, po-díjdiţă.

stráiă s. v. APĂRĂTOARE. AVANGARDĂ. BALUSTRADĂ. BARIERĂ. ESCORTĂ. GARDĂ. GRĂNICER. JANDARM. MÂNĂ CURENTĂ. PARAPET. PARMACLÂC. PATRULĂ. PĂLIMAR. PLĂIES. RAMPĂ. RE-ZEMĂTOARE. STRĂJER. VAMĂ.

strájnic s. v. PAZĂ. PAZNIC. PĂZITOR. SRAJĂ. STRĂJER.

slrámă s. v. DESTRĂMĂTURÂ. RĂRITU-RĂ.

strană s. v. RASĂ. SOI. SPECIE.

STRANGULA vb. 1. a gâtui, a sugruma, (rar) a jugula, (înv. şi reg.) a îneca, a suguşa, (reg.) a îmberegăţi, a înnăduşi, a năduşi, a struguşa, a zgăira, (prin Olt.) a beregătui. *(Tâlharul l-a ~.)* 2. a (se) spânzura. *(De ce s-o fi ~ ?)* 3. a înăbuşi, a sufoca. *(Emoţia îl ~; cu glasul ~ de emoţie.)*

STRANGULARE s. gâtuire, sugrumare, (rar) jugulare, stranguláţie, (înv.) sugrumă-túră. (~ *unei persoane.)*

STRANGULAT adj. 1. gâtuit, sugrumat, (înv.) suguşát. *(Persoană ~.)* 2. spânzurat. *(L-au găsit ~.)*

strangulăţie s. v. GÂTUIRE. STRANGULARE. SUGRUMARE.

stranie adj., s. v. HOINAR. PRIBEAG. RĂTĂCITOR. VAGABOND.

STRANIU adj. bizar, ciudat, curios, excentric, extravagant, fantasmagoric, fantezist, inexplicabil, insolit, năstruşnic, neobişnuit, original, paradoxal, singular, (livr.) abracadabrant, (rar) străin, (pop.) pidósnic, pocit, poznaş, (Mold.) deşănţat, (Transilv., Ban. şi Olt.) şod, (înv.) ciudós, (grecism înv.) para-xín, (fam.) sanchíu, (fam. fig.) fistichiu, întors, sucit, trăsnit. *(Ce chestie ~ !)*

STRAPAZÁN s. ujbă, (pop.) opac, (reg.) scarmós. *(~ al unei lotci.)*

stráste s. v. CHIN. DURERE. ÎNCERCARE. PATIMĂ. PĂS. PĂTIMIRE. SUFERINŢĂ.

STRAŞNIC adj. 1. colosal, cumplit, extraordinar, fenomenal, formidabil, groaznic, grozav, infernal, înfiorător, îngrozitor, înspăi-mintutor, năprasnic, teribil, (Transilv.) pogan, (fig.) îndrăcit, turbat. *(O vijelie ~.)* 2. aprig, intens, mare, puternic, tare, violent, zdravăn. *(Un ger ~.)* 3. grozav, teribil, zdravăn, (fam.)

sfânt, (fig.) sănătos. *(I-a tras o bătaie ~.)* 4. bun, grozav, zdravăn. *(Un somn ~ l-a refăcut.)* 5. aspru, riguros, sever, strict, (rar) strâns. *(O disciplină ~; un regim alimentar*

STRAŞNIC s. *(BOT.; Asplenínm tricho-manes)* (reg.) feregea, fericúţă, pocitóc, tei-şór, acul-

părníntului, dorul-Maicei-Préceste, fe-rigă-mărúntă, părul-doámnei, părul-Maicii-Domnului.

STRAT s. 1. brazdă, răzor, (rar) postată, (înv. şi reg.) tablă. *(~ de flori, de legume.)* 2. pătură, (rar) pală. *(~ de roci.)* 3. *(GEOL.)* orizont. *(~ bazallic.)* 4. *(GEOL.)* pânză. *(~ freatic.)* 5. pat. *(~ de frunze, de nisip.)* 6. perdea. *(Un ~ gros de fum.)* 7. categorie, pătură, treaptă. *(~ social.)* 8. ierarhie, nivel, rang, scară, stare, treaptă. *(~ social.)* 9. *(TEHA.)* butuc, pat, picior, scaun, talpă, (reg.) pitrúcă, stârcióg. *(~ la sucală, la vir-telniţă.)* 10. *(TEHN.)* bătător, scaun, trup. *(~ la meliţă.)* 11. *(BIS.) strat de rusalii* – todorusale (pl.), (reg.) todorúse (pl.), sfredelii! rusaliilor. *(~ se serbează cu ii de zile înainte de rusalii.)*

strat s. v. ADĂPOST. AFET. AŞTERNUT. CULCUŞ. MASĂ. PAT. PLACENTĂ. SĂLAŞ. VEŞCĂ.

STRATAGEMĂ s. subterfugiu, şiretenie, şiretlic, şmecherie, tertip, truc, viclenie, vicleşug, (rar) şireţíe, (reg.) solomoníe, (Ban. şi Transilv.) mişculánţă, (înv.) marafet, măiestrie, (fam.) chichiţă, chiţibuş, manevră, mer-chéz. *(De ee ~ a uzat?)*

STRATIFICARE s. stratificaţie. *(Proces de ~.)*

STRATIFICAT adj. (înv.) păturós. *(Cărbune ~.)*

STRATIFICAŢIE s. stratificare. *(Proca de ~.)*

STRATIGRAFIE s. geologie istorică.

stratiót s. v. MILITAR. OSTAŞ. OŞTEAN. SOLDAT.

stratórnic s. v. POSTELNIC.

STRĂBATE vb. 1. a pătrunde, a răzbate, a răzbi, a str punge, a trece, (livr.) a penetra. *(Cuiul ~ prin perete.)* 2. a răzbate. *(Nu putea ~ prin mulţime.)* 3. a despica. *(O pasăre ~ văzduhul.)* 4. a intra, a pătrunde. *(Lumina ~ pe fereastră.)* 5. a ajunge, a răzbate, a răzbi. *(Strigătul ~ până la el.)* 6. a face, a merge, a parcurge. *(~zilnic 10 km.)* 7. a măsura, a parcurge. *(~ camera de la un capăt la celălalt.)* 8. *(SPORT)* a acoperi, a parcurge. *(Atletul a ~ distanţa de 5000 m In...)* 9. a colinda, a cutreiera, a parcurge, a vântura, (pop. şi fam.) a bâte, (pop.) a călca, a ocoli, a petrece, (înv. şi reg.) a răzbate, (înv.) a plimba, (rar fig.) a treiera. *(~ pe rind oraşele şi şalele.)* 10. a parcurge, a traversa, (înv.) a spăla. *(Dunărea ~ mai multe ţări.)*

STRĂBATERE s. 1. pătrundere, răzbatere, răzbire, străpungere, trecere, (livr.) penetrantă, penetrare, penetraţie. *(~ cuiului în perele.)* 2. intrare, pătrundere. *(~ luminii prin fe-*

reastră.) 3. parcurgere, traversare. *(După ~ intregii cimpii, rtal o ia spre sud.)*

STRĂBĂTĂTOR adj. ager, clarvăzător, iscoditor, observator, pătrunzător, perspicace, scormonitor, scrutător, sfredelitor, subtil, (livr.) penetrant, sagace, (fig.) ascuţit. *(Un spirit ~.)* străbătător adj. v. INSISTENT. PERSEVERENT. PERSISTENT. RĂZBĂTĂTOR. STATORNIC. STĂRUITOR. TENACE.

STRĂBUN adj., s. 1. adj. părintesc, strămoşesc, (înv.) străbunésc. *(Să ne apărăm mo-şia~.)* 2. s. pi. părinţi (pl.), strămoşi (pl.). *(Datină rămasă de la ~.)* 3. s. străbunic, strămoş, (înv.) protopărínte. *(li un ~ de-al meu.)* 4. adj. străvechi, (înv.) străbunésc. *(Datină~.)*

străbunésc adj. v. PĂRINTESC. STRĂBUN. STRĂMOŞESC. STRĂVECHI.

STRĂBUNIC s. 1. străbun, strămoş, (înv.) pi'otopărínte. *(Datini de la ~ ii noştri.)* 2. răzbunic, (rar) răzbun. *(Un ~ de-ui tatei.)*

străchineá s. v. STRĂCHINUŢĂ. STRĂCHINUŢĂ s. (rog.) străchineá, stră-chioárá.

străehioáră s. v. STRĂCHINUŢĂ.

strădálnie adj. v. ACTIV. HARNIC. MUNCITOR. NEOBOSIT. NEOSTENIT. SILITOR. SÂRGUINC1OS. SÂRGU1TOR. VREDNIC. ZELOS.

STRĂDANIE s. 1. caznă, chin, efort, forţare, muncă, osteneală, sforţare, silinţă, străduinţă, trudă, zbatere, (livr.) travaliu, (rar) străduiálă, străduíre, (pop.) canoneală, (reg.) ştrapáţ, (prin Munt.) morânceálă, (Mold. şi Transilv.) zoálă, (înv.) căzníre, nevoínţă, os-tcnínţă, sfórţă, strădănuínţă, strădănuíre. *(~ lui a fost încununată de succes.)* 2. efort, încercare, osteneală, sforţare, silinţă, străduinţă. *(Toate ~ lui au fost zadarnice.)* 3. asiduitate, insistenţă, persevereiíţă, râvnă, sforţare, silinţă, sârguinţă, stăruinţă, străduinţă, zel, (pop.) osírdie. *(~ lui s-a dovedit fructuoasă.)* 4. hărnicie, râvnă, silinţă, sârguinţă, străduinţă, vrednicie, zel, (pop.) sârg, (înv.) activitate, diligentă. *(E de admirai ~ lui.)*

strădanie s. v. CALVAR. CANON. CAZNĂ. CHIN. DURERE. MARTIRAJ. MARTIRIU. MUCENICIE. PATIMĂ. SCHINGIUIRE. SCHINGIUIT. SUFERINŢĂ. SUPLICIU. TORTURĂ.

strădănuí vb. v. CANONI. CĂZNI. CHINUI. FORŢA. FRĂMÂNTA. MUNCI. NECĂJI. OSTENI. SFORŢA. SILI. STRĂDUI. TRUDI. ZBATE. ZBUCIUMA.

strădănuínţă s. v. CAZNĂ. CHIN. EFORT. FORŢARE. MUNCĂ. OSTENEALĂ. SFORŢARE. SILINŢĂ. STRĂDANIE. STRĂDUINŢĂ. TRUDĂ. ZBATERE.

strădănuíre s. v. CAZNĂ. CHIN. EFORT FORŢARE. MUNCĂ. OSTENEALĂ. SFORŢARE. SILINŢĂ. STRĂDANIE. STRĂDUINŢĂ. TRUDĂ. ZBATERE.

STRĂDUÍ vb. 1. a se canoni, a se căzni, a se chinui, a se forţa, a se frăminta, a se munci, a se necăji, a se osteni, a se sforţa, a se sili, a se trudi, a se zbate, a se zbuciuma, (înv. şi

pop.) a (se) nevoi, (pop.) a se sârgui, (reg.) a se verpeli, (Mold.) a se strădănuí, (înv.) a se învălui, a năsli, a (se) osârdnici, a (se.) osirdui, a se volnici, (fig.) a se sfărima. *(Se ~* ca *să rezolve problema.)* 2. a (se) lupta, a se sforţa, a se sili. *(Se ~ să împiedice răul.)* 3. a căuta, a încerca, a se sili, (pop.) a cerca, a se munci, a se i steni, a se trudi. *(~-íe să fii amabil!)* \. a încerca, a se sforţa, a se sili. *(Se ~ să-i ciştige bunăvoinţa.)*

strădui vb. v. CHINUI. SUFERI.

străduiálă s. v. CAZNĂ. CHIN. EFORT. FORŢARE. MUNCĂ. OSTENEALĂ. SFORŢARE. SILINŢĂ. STRĂDANIE. STRĂDUINŢĂ. TRUDĂ. ZBATERE.

STRĂDUINŢĂ s. 1. caznă, chin, efori, forţare, muncă, osteneală, sforţare, silinţă, strădanie, trudă, zbatere, (livr.) travaliu, (rar) străduiálă, străduíre, (pop.) camvieálă, (reg.) ştrapáţ, (prin Munt.) morânceálă, (Mold. şi Transilv.) zoálă, (înv.) căzníre. nevoínţă, osteníuţă, sfórţă, strădănuínţă, strădănuíre. *(~ lui a fost încununată de succes.)* 2. efort, încercare, osteneală, sforţare, silinţă, strădanie. *(Toate ~ lui au fost zadarnice.)* 3. asiduitate, insistenţă, perseverenţă, râvnă, sforţare, silinţă, sârguinţă, stăruinţă, strădanie, zel. (pop.) osírdie. *(~ lui s-a dovedit fructuoasă.)* 4. hărnicie, râvnă, silinţă, sârguinţă, strădanie, vrednicie, zel, (pop.) sirg, (înv.) activitate, diligentă. *(A demonstrat o mare ~ in munca sa.)* 5. ardoare, râvnă, sârguinţă, zei, (înv.) nepréget, nepregetáre, osírdie, osârdnicie, osir-duíre, osârduitúră, protimíe. *(~ lui era demnă de lăudat.)*

străduiic s. v. CAZNĂ. CHIN. EFORT. FORŢARE. MUNCĂ. OSTENEALĂ. SFORŢARE. SILINŢĂ. STRĂDANIE. STRĂDUINŢĂ. TRUDĂ. ZBATERE.

străduitór adj. v. ACTIV. HARNIC. MUNCITOR. NEOBOSIT. NEOSTENIT. PERSEVERENT. RĂBDĂTOR. SILITOR. S.ÎR-GUINCIOS. SÂRGUITOR. STĂRUITOR. TENACE. VREDNIC. ZELOS.

STRĂDUŢĂ s. stradelă, (reg.) ulicioară, (prin Transilv.) zăhátă.

străfig s. v. STRĂNUT. STRĂNUTARE. STRĂNUTAT.

străfigá vb. v. NECHEZA. RÂNCHEZA. STRĂNUTA.

străfigát s. v. STRĂNUT. STRĂNUTARE. STRĂNUTAT.

străfín adj. v. EXTRAFIN. SUPERFIN.

străflocá vb. v. PĂRUI.

străflocát adj. v. CIUFULIT. DERANJAT. NEÂNGRIJIT. VÂLVOI. ZBÂRL1T.

străformá vb. v. METAMORFOZA. MODIFICA. PREFACE. PRESCHIMBA. SCHIMBA. TRANSFORMA.

străformáre s. v. METAMORFOZĂRI;. METAMORFOZĂ. MODIFICARE. PREFACERE. PRESCHIMBARE. SCHIMBARE. TRANSFORMARE.

STRĂFULGERA vb. a clipi, a licări, a luci, a scapără, a seânteia, a sclipi. *(Luminiţe ~ în noapte.)*

STRĂFULGERARE s. licăr, licărire, licărit, lucire, scăpărare, scăpărat, scânteie, scin-teiere, sclipeală, sclipire, sclipit, (rar) lică-(ríş, sclipitúră, zare, (pop. şi fam.) sclípet, înv.) scăpărătúră. *(O ~ de lumină.)*

străfulgerare s. v. FULGER.

STRĂFUND s. 1. adânc, adâncime, afund, fund, profunzime. *(Din ~ lacului.)* 2. adânc, adâncime, afund, fund, măruntaie (pl.), profunzime, (reg.) afundíş, afunzíme, (fig.) báiere (pl.), (înv. fig.) mâţe (pl.). *(în ~ pământului.)*

STRĂGĂLÍE s. *(TEIIN.)* (reg.) rândunlcă, íácălíe. *(~ la rar, căruţă.)*

străgăiieálă s. v. ŞICANĂ.

străyăni vb. v. SÂCÂI. ŞICANA.

străgăníre s. v. ŞICANĂ.

STRĂ GHEAŢĂ s. chişleag, (Transilv., Ma-ram. şi Bucov.) sămăchíşă. *(~ este laptele acra prins în putină.)*

străgheáţă s. v. CHEAG. COAGUL. PIFTIE. RĂCITURI. ZER.

străgheţá vb. v. COAGULA. ÎNCHEGA.

străin adj. v. BIZAR. CIUDAT. CURIOS. EXCENTRIC. EXTRAVAGANT. FANTASMAGORIC. FANTEZIST. INEXPLICABIL. INSOLIT. NĂSTRUŞNIC. NEOBIŞNUIT. ORIGINAL. PARADOXAL. SINGULAR. STRANIU.

STRĂÍN adj., s. 1. adj., s. pripăşit, venetic, (înv.) nemernic. *(Om ~ prin acel loc.)* 2. s. venetic, (prin Ban.) avenitúră, (înv.) curbét, venitúră. *(Un ~ pripăşit undeva.)* 3. adj., s. pribeag, (înv.) nemernic, venit,

(slavonism înv.) proidít. *(E ~ pe la noi.)* 4. adj., s. (înv.) várvar. *(E ~ de aceste locuri.)* 5. adj. înstrăinat, (fig.) dezrădăcinat. *(~ printre ai săi.)* 6. adj. izolat, stingher. *(Se simţea ~ in sala de bal.)* 7. adj. necunoscut. *(Astăzi mi-eşti complet ~.)* 8. adj. extern. *(Probleme ~ pre-ocupărilor noastre.)*

străina vb. v. ÎNSTRĂINA.

străinătate s.v. EXIL. EXILARE. PRIBEGIE. SURGHIUN. SURGHIUNIRE.

străinism s. v. BARBARISM.

străíţă s. v. HĂINISOARĂ. HAINITĂ. HĂINUŢĂ.

străjác s. v. MINDIR. SALTEA.

STRĂJER s. 1. pază, paznic, păzitor, strajă, (astăzi rar) privcghetór, (Mold.) sót-nic, (înv.) preveghéu, pristáv, priveghi, stráj-tiic. străjuitór, veghe, veghetor. *(E ~ pe câmp.)* 2. *(IST.)* plăieş, (pop.) strajă.

străjer s. v. PAZĂ. SANTINELĂ. STRAJĂ. VEGHE.

STRĂJUÍ vb. 1. a păzi, a supraveghea, a veghea, (înv. şi pop.) a priveghea. *(A~ poarta cetăţii.)* 2. a delimita, a limita, a mărgini, a ţărmuri. *(Stâlpii de telegraf ~ şoseaua.)*

străini vb. v. ÎNSĂILA.

STRAJUIRE s. 1. păzire, supraveghere, veghere. *(~ porţilor cetăţii.)* 2. pază, strajă, supraveghere, veghe, veghere, (rar) păzit, priveghi, (înv. şi pop.) priveghere, (reg.) pă-zeálă, (înv.) naziríe, păzire. *(Serviciul de*

străjuitór s. v. PAZĂ. PAZNIC. PĂZITOR. STRAJĂ. STRĂJER.

STRĂLUCÍ vb. 1. a lumina, a seânteia, a sclipi. *(Candelabre ~ in salon.)* 2. a lumina, (reg.) a raza, a zări. *(Soarele ~.)* 3. a bate, a luci, a lumina. *(Luna ~ peste ramuri.)* 4. a sclipi, (fig.) a arde. *(Stelele ~.)* 3. a luci. *(Vn metal care ~.)* 6. a luci, a scinleia, a sclipi, a sticli, (rar) a strălumina. *(Albe coifuri ~.)*7. a licări, a luci, a scapără, a seânteia, a sclipi, a sticli. *(Ochii îi~.)* 8.*(livr.) a bria, a eclata. *(O persoană care ~ într-un anumit domeniu.)*

străluei vb. v. FULGERA.

străluciós adj. v. LUCIOS. LUCITOR. SCÂNTEIETOR. SCLIPITOR. STRĂLUCIT. STRĂLUCITOR.

STRĂLUCÍRE s. 1. luminozitate. (~ *unui izvor natural de lumină.)* 2. lumină, (rar) strălumináre, (înv. şi pop.) vedere, (înv. şi reg.) lume, (reg.) zare, (înv.) lucoáre. *(~ soarelui.)* 3. *(FIZ.)* luminanţă. 4. luciu, lustru, (înv.) perdaf. *(~ unei suprafeţe.)* 5. lucire, seânteiere, sclipire, sticlire, (rar) strălúciu, străluminára, (înv.) lucoáre, strălucoáre. *(~ diamantului.)* 6. licărire, lucire, scăpărare, seânteiere, sclipire, sticlire. *(O ~ ciudată a ochilor.)* 7. frumuseţe, mândreţe, splendoare, (înv. şi reg.) mândríe. *(~ peisajului, a unui palat.)* 8. fast, lux, măreţie, pompă, somptuozitate, splendoare, (înv.) ighemonicón, pohfálă, saltanát. *(~ de la Curte.)* 9. bogăţie, fast, lux, pompă, splendoare. *(~ ceremoniei.)* 10. glorie, grandoare, măreţie, mărire, slavă, splendoare, (înv.) mărie, mărime. *(Trecutul plinde*

~.)

strălucire s. v. CELEBRITATE. FAIMA. GLORIE. PRESTIGIU. RENUME. REPUTAŢIE.

STRĂLUCÍT adj. 1. lucios, lucitor, scin-teietor, sclipitor, strălucitor, (rar) luciu, (înv. şi reg.) străluciós. *(Un diamant ~.)* 2. bogat, fastuos, grandios, luxos, mare, pompos, somptuos, splendid, strălucitor, (livr.) magnific, (fig.) sclipitor. *(Un alai ~; onnníă~.)* 3.falnic, glorios, (înv.) fălos. *(Un viitor ~.)* 4. eroic, glorios, vitejesc, (pop.) voinicesc. *(O faptă de arme ~.)* 5.* strălucitor, (livr.) briant, eclatant, (fig.) răsunător. *(Un discurs ~; un succes ~.)*

strălucit adj. v. CELEBRU. FAIMOS. ILUSTRU. MARE. RENUMIT. REPUTAT. VESTIT.

STRĂLUCITOR adj. 1. intens, mare, puternic, tare, viu. *(O lumină-*".)* 2. luminos, (rar) străluminat. *(Un soare ~.)* 3. luminos, sein-teietor, (înv. şi reg.) vederós, (reg.) stelós. *(Un astru ~.)* 4. luminos, radios. *(O dimineaţă ~.)* 5. intens, viu, (fig.) aprins. *(Culori ~.)* 6. lucios, lucitor, seânteietor, sclipitor, strălucit, (rar) luciu, (înv. şi reg.) străluciós. *(Un diamant ~.)* 7. scăpărător, seânteietor, sclipitor, (rar) sticlitór. *(Ochi ~.)* 8. minunat, splendid, (livr.) magnific, mirific, paradiziac, (pop.) míndru, (înv.) preafrumós. *(Un peisaj*

~.) 9. grandios, măreţ, splendid, (înv.) vede-ros. *(Un spectacol ~ se înfăţişa privirii.)* 10. bogat, fastuos, grandios, luxos, mare, pompos, somptuos, splendid, strălucit, (livr.) magnific, (fig.) sclipitor. *(Un alai ~; o nuntă ~.)* 11.* strălucit, (livr.) briant, eclatant, (fig.) răsunător. *(Un discurs ~; un succes ~.)*

strălucitor adj. v. CELEBRU. FAIMOS. ILUSTRU. MARE. RENUMIT. REPUTAT. VESTIT.

strălucii! s. v. LUCIRE. SCÂNTEIERE. SCLIPIRE. STICLIRE. STRĂLUCIRE.

strălucoáre s. v. LUCIRE. SCÂNTEIERE. SCLIPIRE. STICLIRE. STRĂLUCIRE.

strălumina vb. v. LUCI. SCÂNTEIA. SCLIPI. STICLI. STRĂLUCI.

străluminárc s. v. LUCIRE. LUMINĂ. SCÂNTEIERE. SCLIPIRE. STICLIRE. STRĂLUCIRE.

străluminat adj. v. LUMINOS. STRĂLUCITOR.

strămătúră s. v. DESTRĂMĂTURĂ. RĂ-RITURĂ.

strămíiiă s. v. PONOR. RÂPĂ. VĂGĂUNĂ.

Străminós adj. v. ABRUPT. DREPT. PERPENDICULAR. PIEPTIŞ. PIEZIŞ. PRĂPĂSTIOS. PRIPOROS. RÍPOS. VERTICAL.

♦STRĂMIÓR s. *(ZOOTEHX.)* (reg.) pă-cúină. *(~ este oaia sau berbecul cam de 3 ani.)*

STRĂMOŞ s. 1. străbun, străbunic, (înv.) protopărínte. *(E un ~ de-al meu.)* 2. (la pi.) părinţi (pl.), străbuni (pl.). *(Datină rămasă de la ~.)*

STRĂMOŞESC adj. I. părintesc, străbun, (înv.) străbunésc. *(Să ne apărăm moşia ~.)* 2. (înv.) tătânésc. *(Legea ~.)*

slrămur s. v. JOARDĂ. JORDIE. STRĂMURARE. VARGA.

STRĂMURARE s. (pop.) strămuráriţă, (reg.) bold, (Ban.) ţepuşă, (înv.) strămur. *(Cu ~ se îmboldesc vitele la mers.)*

strămurare s. v. IMBOLD. IMPULS. ÎNDEMN. JOARDĂ. JORDIE. NUIA. PORNIRE. STIMUL. STIMULENT. VARGA.

strămnráritā s. v. JOARDĂ. JORDIE. STRĂMURARE. VARGA.

STRĂMUTA vb. 1. a disloca, *(A ~ o populaţie.)* 2. a (se) deplasa, a (se) muta, (înv. şi reg.) a (se)

petrece. *(Se ~ dintr-un loc in altul.)* 3. a (se) muta, a (se) permuta, a (se) transfera, (înv.) a (se) premularisi. *(S-a ~ cu slujba la Ploieşti.)*

strămuta vb. v. METAMORFOZA. MODIFICA. MUTA. PREFACE. PRESCHIMBA. SCHIMBA. TRANSFORMA.

STRĂMUTARE s. 1. dislocare. *(~ unei populaţii.)* 2. deplasare, mutare. *(~ cuiva dintr-un loc în altul.)* 3. mutare, mutat, permutare, permutaţie, strămutat, transfer, transferare. *(~ lui cu serviciul la Bacău.)*

strămutare s. v. METAMORFOZARE. METAMORFOZĂ. MODIFICARE. PREFACERE. PRESCHIMBARE. SCHIMBARE. TRANSFORMARE.

STRĂMUTAT adj.'dislocat. *(Populaţie ~.)*

strămutat adj. v. METAMORFOZAT. MODIFICAT. PREFĂCUT. PRESCHIMBAT. SCHIMBAT. TRANSFORMAT.

STRĂMUTAT s, mutare, mutat, permutare, permutaţie, strămutare, transfer, transferare. *(~ lui cu serviciul la Bacău.)*

strămutătúră s. v. METAMORFOZARE. METAMORFOZĂ. MODIFICARE. PREFACERE. PRESCHIMBARE. SCHIMBARE. TRANSFORMARE.

STRĂNEPOT s. (rar) răznepót.

straniei vb. v. CĂLĂTORI. UMBLA. VOIAJA.

STRĂNUT s, strănutare, strănutat, (iar) strănutătúră, (prin Munt. şi Olt.) strúfig, (prin Olt.) străfigat.

STRĂNUTA vb. (pop.) a străfiga, (reg.) a pirşni, (prin Ban.) a zdravănă. *(E răcit şi ~.)*

STRĂNUTARE s. strănut, strănutat, (rar) strănutătúră, (prin Munt. şi Olt.) străfig, (prin Olt.) străfigat.

STRĂNUTAT s. strănut, strănutare, (rar) strănutătúră, (prin Munt. şi Olt.) siiáíig, (prin Olt.) străfigat.

STRĂNUTĂTOÁRE s. *(BOT.; Achillca carlilaginea)* (reg.) cănăcéi (pl.), ciucuréi (pl.), rotoţelc-álbe (pl.), schinteiuţe-álbe (pl.).

strănutătoáre s. pi. v. ROTOŢELE-ALBE.

strănutătúră s. v. STRĂNUT. STRĂNUTARE. STRĂNUTAT.

străpeálă s. v. AVORT.

străplantá vb. v. PLANTA. PUNE. RĂSĂDI. SĂDI. TRANSPLANTA.

STRĂPUNGĂTOR adj. 1. chinuitor, intens, puternic, violent, viu, (fig.) a-cuţít, sfredelitor. *(Durere~.)* 2. atent, cercetător, iscoditor, pătrunzător, scormonitor, scotocitor, scrutător, sfredelitor. *(O privire ~; ochi*

~.)

STRĂPUNGE vb. 1. a pătrunde, a răzbate, a răzbi, a străbate, a trece, (livr.) a penetra. *(Cuiul~ prin perete.)* 2. a găuri, a perfora, a scobi, a sfredeli, (înv. şi reg.) a petrece, a potricăli, (reg.) a găuni, a sfredeluşi, (Mol'!, şi Bucov.) a borteli, a borti, (prin Ban.) a butori, (Olt.) a răzbici, (prin vestul Transilv.) a scli-diri. *(A ~ într-un material dur.)* 3. (înv.) a proidi. *(I-a ~ inima.)* 4. a sparge. *(A ~ frontul.)*

străpunge vb. v. ISCODI. SCRUTA.

STRĂPUNGERE s. 1. pătrundere, răz-batere, răzbire, străbatere, trecere, (livr.) penetrantă, penetrare, penetraţie. *(~ cuiului* prin *perete.)* 2. găurire, găurit, perforare, perforat, perforaţie, scobire, scobit, sfredelire, sfredelit, străpuns, (reg.) găuníre, (Mold. şi Bucov.) bortelíre. *(~ unui material dur.)* 3. spargere. *(~ frontului.)*

STRĂPUNS adj. 1. găurit, perforat, scobit, sfredelit, (înv. şi reg.) potricălít, (Mo!:'..şi Bucov.) bortelit, bortit. *(Material dur ~.)* 2. spart. *(Front ~.)*

STRĂPUNS s. găurire, găurit, perforare, perforat, perforaţie, scobire, scobit, sfredelire, sfredelit, străpungere, (reg.) găuníre, (Moid. şi Bucov.) bortelíre. *(~ unui material Cuc.)*

străstuí vb. v. CANONI. CĂZNI. CHINUI. MUNCI. SCHINGIUI. TORTURA. TRUDI.

STRĂŞNICIE s. 1. asprime, constrângere, intransigenţă, rigoare, rigurozitate, severitate, stricteţe, (înv.) străşnicíre, (fig.) duritate. *(~ regimului de internat.)* 2. forţă, putere, tărie, vigoare. *(Reclamă cu ~ dreptatea.)*

străşnicie s. v. GROZĂVIE. MONSTRUOZITATE. OROARE. ASPRIME. CONSTRÂNGERE. INTRANSIGENTĂ. RIGOARE. RIGUROZITATE. SEVERITATE. STRĂŞNICIE. STRICTEŢE.

strătăíá vb. v. INTERFERA. INTERSECTA. ÎNCRUCIŞA. ÎNTRETĂIA.

strătorícă s. v. VENTRILICĂ.

străţése vb. v. ÎNTREŢESE.

strărvăt s. v. LOZIE. MLAJĂ. RĂCHITĂ. RĂCHIŢICĂ. SALCIE.

străvăzătór adj. v. DIAFAN. FIN. STRĂVEZIU. SUBŢIRE. TRANSPARENT. VA-POROS.

STRĂVECHI adj. 1. (livr.) imemorial, (înv.) nepomenit, prcavéchi, (înv. fig.) sur. *(Din vremuri ~.)* 2. arhaic, primitiv, vechi. (C*ivilizaţii ~.)* 3. secular. *(O tradiţie ~.)* 4. străbun, (înv.) străbunésc. *(O datină ~.)* 5. bătrân, vechi, (i'ig*.)* cărunt. *(Prin codrii cei ~.)*

străveehime s. v. ANTICHITATE. VECHIME.

străvedeá vb. v. ÎNTREVEDEA. ÎNTREZĂRI. OGLINDI. PROIECTA. RĂSFRÂNGE. REFLECTA. TRANSPĂREA.

străvcdére s. v. DIAFANITATE. TRANSPARENŢĂ. străvestí vb. v. DEGHIZA. TRAVESTI. strâvestíre s. v. DEGHIZARE. TRAVESTIRE.

străvestít adj. v. DEGHIZAT. TRAVESTIT. străvezime s. v. DIAFANITATE. TRANSPARENŢĂ.

STRĂVEZIU adj. 1. diafan, fin, subţire, transparent, vaporos, (înv.) prevăzător, pre-văzíu, străvăzătór, (fig.) aerian, eterat, eteric, spumos. *(Un material ~.)* 2. albastru, clar, curat, limpede, pur, senin, (livr.) limpid, (Transilv.) tístaş, (înv.) seninâi, seninós, (fig.) spălat. *(*O*r ~.)*

STREAŞINĂ s. jgheab, (înv. şi reg.) scoc, (reg.) plasă, poiată, (Transilv.) cetirnă. (~ *la acoperişul casei.)*

streaşină s. v. BOR. CAT. COZOROC. ETAJ. MARGINE. NIVEL. PRISPĂ. VIZIERĂ.

strecâtoáre s, v. STRECURĂTOARE. STRECHE s. *(ENTOM.)* 1. *(Hypoderma bovis)* (reg.) bíză, bâzdáră, boánză, bonzár, bónză, sclepţ, musca-bóului, muscă-de-bizái, muscă-de-blzăít, muscă-de-bizdărít,

muscă-de-márhă. 2. *(Oestrus ovis)* (reg.) múşiţă, (înv., în Transilv.) sclepţ. streche s. v. TĂUN.

STRECHEA vb. *(MED. VET.)* (reg.) a bâzdări. *(O vilă care a ~.)*

strechea vb. v. ALIENA. ÎNNEBUNI. SMINTI. ŢICNI.

strechea-cailor s. v. MUSCA-CALULUI.

strecheát adj., s. v. ALIENAT. DEMENT. DESCREIERAT. ÎNNEBUNIT. NEBUN. SMINTIT. ŢICNIT.

STRECURA vb. 1. a se infiltra, a pătrunde, (livr.) a se insinua. *(Apa se ~ in zidărie.)* 2. a se scurge. *(Lichidul se ~ prin fisura vasului.)* 3. a se fofila, a se furişa, (înv. şi reg.) a se şterge, (Transilv.) a se l'iştica, (Mold. si Bucov.) a se şupuri, (înv.) a se fura, (fig.) a se prelinge. *(S-a ~ neobservat afară.)* 4. a se furişa, (rar) a se prefira. *(Lumina se ~ prin arbori.)* 5. a pătrunde, a răzbate. *(Frigul se ~ în casă.)* 6. a scăpa. *(În text s-cai ~ citeva erori de tipar.)*

strecura vb. v. ESCHIVA. FUGI. PRITOCI. SCĂPA. SUFLA. SUSTRAGE. ŞOPTI.

STRECURARE s. 1. scurgere. *(~ unui lichid prinlr-o spărtură.)* 2. fofilare, furişare. *(~ lui din cameră.)*

STRECURĂTOARE s. (înv. şi pop.) strecâtoáre, (pop.) sită, silíşcă, (reg.) ciurel, găurár, răvár, riuşór, sitícă. *(~ de roşii.)*

strecurătoare s. v. CUCURIG.

strede s. v. FAGURE.

stréie s. v. PRISPĂ.

strelíce s. v. FĂRÂMĂ. FIR. PIC. PICĂTURĂ. PIŞCĂTURĂ. STROP.

strelíci s. v. PISTRUI. STELUŢĂ.

strépcd adj. v. STREPEZIT.

STRÉPEDE s. *(ENTOM.)* cişiţă, (Munt.) carete, (Transilv. şi Bucov.) codáţ. *(~ este o larvă care se dezvoltă in brinza alterată.)*

STREPEZEÁLĂ s. (rar) strcpeziciúne. *(Simte o ~ în gură.)*

STREPEZI vb. (reg.) a se sărbezi. *(I s-au ~ dinţii.)*

strepcziciúne s. v. STREPEZEÁLĂ.

STREPEZÍRE s. (înv.) strepezitúră. *(~ dinţilor.)* STREPEZIT adj. (Transilv.) strépcd. *(Dinţi ~-)*

strepezitúră s. v. STREPEZÍRE.

STRESINUŢĂ s. (reg.) streşioáră.

streşioáră s. v. STRESINUŢĂ.

streténie s. v. ÎNTÂMPINAREA DOMNULUI.

STRIÁŢIE s. 1. dungă, nervură, vină. *(Marmură cu~ ii.)* 2. striu. *(Zidărie cu~ii.)*

STRICA vb. 1. a (se) degrada, a (se) deteriora, a (se) învechi, a (se) uza, (Mold.) a (se) hrentui,

(fam.)a (se)hârbui, a (se) hodorogi, a (se) paradi, a (se) rablagi. *(Mobila s-a ~.)* 2. a (se) degrada, a (se) deteriora, a (se) ponosi, a (se) uza. *(Hainele i*s-*au~.)* 3. a (se) dărăpăna, a (se) degrada, a (se) măcina, a (se) paragini, a (se) ruina, (reg. şi fam.) a (se) părădui, (Transilv.) a (se) dorovăi. *(Zidul de la grădină* s-*a~.)* 4. a (se) avaria, a (se) deteriora. *(Nava s-a ~.)* 5. a (se) defecta, a (se) deranja, a (se) deregla, (rar) a (se) detraca. *(Sistemul tehnic s-a ~.)* 6. a forţa, a sparge, a viola, (înv.) a silnici. *(A ~ incuicloarea uşii.)* 7. a (se) distruge, a (se) nimici, a (se) prăpădi. *(Ploaia a ~ recolta.)* 8. a se acri, a se altera, a se descompune, a fermenta, a se împuţi, a se înăcri, (înv. şi reg.) a se sărbezi. a se sminti,

(rog.) a se mocni, a se zeri, (prin Ban.) a se pâş-căvi, (prin Transilv.) a se scoácc. *(Laptele s-a ~.)* 9. a se altera, a se descompune, a se rân-cezi. *(Untura s-a ~.)* 10. a deranja. *(Să nu-mi ~ pieptănătura.)* 11. *(MED.)* a se caria, a se găuri, (reg.) a se scorboroşi. *(Dinţii se ~.)* 1~. a dăuna, a prejudicia, a vătăma. *(Ceva care ~ sănătăţii.)* 13. a ataca, a distruge, a vătăma, a zdruncina, (fig.) a ruina. *(Aceste eforturi i-au ~ sănătatea.)* 14. *(MED.) a* i se deranja. *(I* s-*a ~ stomacul.)* 15. a (se) altera, a (se) polua, a (se) vicia. *(Aerul din încăpere s-a ~.)* 16. a se închide, a se mohorî, a se posomori. *(Vremea s-a ~.)* 17. a (se) corupe, a (se) deforma. *(O limbă care s-a ~ sub influenta...)* ISt. a (se) corupe, a decădea, a (se) deprava, a (se) desfrâna, a (se) destrăbăla, a (se) perverti, a (se) vicia, (rar) a (se) dezmăţa, (înv.) a (se) sminti. *(S-a ~ într-un mediu imoral.)* 18. a dejuca, a împiedica, a zădărnici. *(Le-a ~ toate planurile.)* 20. a desface, a rupe. *(A ~ logodna.)*

strica vb. v. ABROGA. ANULA. ASASINA. CERTA. CONTAGIA. CONTAMINA. DEFLORA. DEOCHEA. DEPLASA. DESCOASE. DESFIINŢA. DESTRĂMA. DEŞIRA. DEVASTA. DEZARTICULA. DEZVIRGINA. DISLOCA. DISTRUGE. INFECTA. INFIRMA. INVALIDA. IROSI. ÎNRĂUTĂŢI. ÎNVRĂJBI. JEFUI. LUXA. MOLIPSI. MUTILA. NIMICI. OxMORÎ. PIERDE. PÂR-JOLI. PRĂDA. PRĂPĂDI. PUSTII. RISIPI. SCHILODI. SCRÂNTI. SFĂRÂMA. SPARGE. SUCI. SUPĂRA. SUPRIMA. UCIDE.

STRICARE s. 1. degradare, deteriorare, învechire, uzare, (înv.) dcgradáţie. *(~ mobilei.)* 2. degradare, deteriorare, ponosire, uzare, (rar) ponoseálă. *(~ hainelor.)* 3. dărăpănare, degradare, măcinare, părăginire, ruinare. *(~ unui* rid *vechi.)* 4. avariere, deteriorare, (pop.) vătămare. *(~ unui sistem tehnic.)* 5. forţare, spargere, violare. *(~ unei încuietori.)* 6. distrugere, nimicire, prăpădire. *(~ recoltei din cauza ploilor.)* 7. acrire, alterare, descompunere, fermentare, impuţire, inăcrire. *(~ mâncării.)* 8. alterare, descompunere, râncezire. *(~ a materiilor grase.)* 9. deranjare. *(~ pieptănăturii.)* 10. *(MED.)* deranjare. *(~ stomacului.)* 11. alterare, poluare, viciere. *(~ aerului dintr-o încăpere.)* 12. corupere, deformare. *(~ unei limbi.)* 13. corupere, decădere, depravare, pervertire, viciere, (înv.) degradáţie. *(~ moravurilor.)* 14. desfacere, rupere. *(~ logodnei.)*

stricare s. v. CĂLCARE. DAUNĂ. ÎNCĂLCARE. ÎNRĂUTĂŢIRE. NESOCOTIRE. PAGUBĂ. PIERDERE. PREJUDICIU.

STRICĂCIUNE. VIOLARE.

stricat adj. v. CONTRAFĂCUT. FALSIFICAT. MUTILAT. SCHILOD. SCHILODIT. SPĂLĂCIT. ŞTERS.

stricat adj., adv. v. DEFECTUOS. GREŞIT. INCORECT. NECORECT. PROST. RĂU.

STRICAT adj., s. 1. adj. degradat, deteriorat, învechit, uzat, (Mold.) hrentuít, (fam.) hârbuít, hodorogit, paradit, rablagit, (fam. rar) răblărít. *(Un obiect ~.)* 2. adj. degradat, deteriorat, ponosit, ros, tocit, uzat. *(Haine ~>.)* 3. adj. dără-

pănat, degradat, măcinat, păruginit, prăpădit, ruinat, (reg. şi fam.) părâduít, (reg.) răntuít. *(O casă ~.)* 4. adj. avariat, deteriorat. *(Sistem tehnic ~.)* 5. adj. defect, defectat, deranjat, dereglat, (rar) detracat, smintit. *(Un mecanism, un ceas ~.)* 6. adj. forţat, spart. *(Încuietoare ~; lacăt ~.)* 7. adj. acril, acru. alterat, descompus, fermentat, împuţit, înăcrit, (înv. şi pop.) searbăd, (reg.) mocnit, sărbezít. (prin Maram.) scopt. *(Aliment ~.)* îî. adj. alterat, descompus, rânced. *(Untură ~.)* 9. adj. *(MED.)* cariat, găunos, găurit, (înv. şi reg.) scorboroşít, scorburós. *(Măsea ~.)* 10. adj. *(MED.)* deranjat. *(Are stomacul ~.)* 11. adj. alterat, poluat, stătut, viciat. *(Un aer ~.)* 12. adj. deformat, denaturat, pocit, schimonosit, scilciat, stâlcit, stropşit, (fig.) schingiuit. *(O pronunţare ~ a cuvintelor.)* 13. adj. corupt, deformat. *(Forme lexicale ~.)* 14. adj. corupt, decăzut, depravat, desfriuat. destrăbălat, dezmăţat, imoral, neruşinat, pervertit, vicios, (livr.) libertin, (rar) deşănţat, (pop. şi fam.) parşiv, (pop.) deşucheat, (înv. şi reg.) ruşinat, (reg.) şucheát, teşmenít, (înv.) aselghi-césc, demoralizat, spurcat. *(O societate ~.j* 15. adj., s. depravat, desl'rânat, destrăbălat, dezmăţat, imoral, (pop.) curvár, (înv.) prea-curvár, preacurvitór. *(Un bărbat ~.)*

STRICATĂ adj. decăzută, pierdută. *(O femeie ~.)*

stricată adj. v. DEFLORATĂ. DEZVIRGINATĂ.

stricăeiós adj. v. ALTERABIL. DĂUNĂTOR. EFEMER. NEGATIV. NOCIV. PĂGUBITOR. PERICULOS. PIERITOR. PREJU-DICIABIL. PRIMEJDIOS. RĂU. SCHIMBĂTOR. STRICĂTOR. TEMPORAR. TRECĂTOR. VĂTĂMĂTOR. VREMELNIC.

STRICĂCIUNE s. 1. daună, pagubă, pierdere, prejudiciu, (înv. şi pop.) pricáz, (pop.) vătămare, (înv. şi reg.) smíntă, sminteală, (prin Ban.) ştétă, (înv.) scădere, stricare, stri-cătúră, vătămătúră. *(~ i provocate de incendiu.)* 2. avarie, deteriorare. *(~ suferită de un sistem tehnic.)* 3. corupţie, decadenţă, decădere, depravare, desfrinare, desfriu, destrăbălare, dezmăţ, imoralitate, perdiţie, perversitate, perversiune, pervertire, pierzanie, pierzare, viciu, (rar) deşănţare, (înv.) aselghiciúne, asél-ghie, desfătare, preacurvie, prcacurvíre, prea-iubíre, (fig.) descompunere, putreziciune, (rar fig.) putrefacţie, (înv. fig.) putrejúne. *(Starea de ~ din înalta societate.)*

stricăciune s. v. HERNIE. LEPRĂ. VĂTĂMARE.

STRICĂTOR adj. dăunător, negativ, nociv, păgubitor, periculos, prejudiciabil, primejdios, rău, vătămător, (livr.) pernicios, (înv. şi pop.) pierzător, (reg.) dăunăciós, dăunós, (înv.) pagúbnic, prejudiciós, stricăeiós. *(Efecte ~ pentru...)*

stricătúră s. v. DAUNĂ. PAGUBĂ. PIERDERE. PREJUDICIU. STRICĂCIUNE.

STRICNEÁ s. (reg.) sâmceá. *(Cu ~ sânl singeraie vitele.)*

stricní vb. v. SÂNGERA.

stricnitúră s. v. ÎNJUNGHIETURĂ. ÎNŢEPĂTURĂ. JUNGHI. JUNGHIETURĂ.

STRICT adj. 1. aspru, riguros, sever, straşnic, (rar) strins. *(O disciplină ~; un regim alimentar ~.)* 2. exact, precis, riguros, ştiinţific. *(O definire ~.)* 3. minim. *(Sortiment ~ necesar.)* STRICTEȚE s. asprime,

constrângere, intransigenţă, rigoare, rigurozitate, severitate, străşnicie, (înv.) străşnicíre, (fig.) duritate. *(~ regimului de internat.)*

STRICŢIÚNE s. *(FIZ.)* I. contractare, contracţie, (rar) contragere. *(~ unui metal.)* 2. subţiere. *(~ unui cablu.)*

STRIDENT adj. 1. discordant, disonant, distonant, nearmonios. *(Sunete ~.)* 2. ascuţit. *(Scotea sunete ~.)* 3. ţipător. (*Un glas ~.*) 4. intens, izbitor, tare, ţipător, violent, (rar) strigător. *(Culori, nuanţe ~.)*

STRIDENŢĂ s. 1. dezacord, discordanţă, discrepanţă, disonanţă, distonantă, neconcordanţă, nepotrivire. (~ *înírе elementele unui ansamblu.)* 2. (fig.) violenţă. *(~ culorilor.)*

stridiár s. v. SCOICAR.

STRIDIE s. *(ZOOL.; Ostrea edulis)* (înv.) scoică de mare.

STRIGĂ vb. I. a ţipa, a urla, a zbiera,"'(înv. si rcg.) a toi, (înv.) a chema. *(~ cit îl ţinea gura.)* 2. a răcni, a ţipa, a'urla, a zbiera, (reg.) a ţivli, (Transilv.) a puhăi, (Transilv. şi Maram.) a ţipoti, (fam. fig.) a se sparge. *(~ de durere.)* 3. a răcni, a ţipa, a urla, a vocifera, a zbiera. *(7a nu mai,-w, că te aud!)* 4. a răcni, a se răsti, a ţipa, a urla, a zbiera, (pop.) a se oţărî, a se stropşi, (înv. şi reg.) a se răpşli, (reg.) a se răboţoi, a se răcămăţi, a se răgădui, a se răscocora, a se războti, (prin Transilv.) a se aspri, (Transilv. şi Ban.) a se născocorî, (prin Olt. şi Munt.) a se răboli, (înv.) a marecuvinta, (fam.(a se burzului, a se răţoi, a se zborşi. *(Ce ~ aşa la mine?)* 5. a chioti. a chiui, a hăuli, a ţipa, (pop.) a iui, (reg.) a huhura, (prin Olt. şi Ban.) a hureza, (Transilv.) a ui. *(~ de mama focului, la joc.)* f>. a exclama. *(Bravo!, a ~ el.)*

strigă vb. v. CERE. CHEMA. ÎNSCĂUNA-ÎNTRONA. ÎNVESTI. NUMI. PRETINDE. PROCLAMA. PUNE. RECLAMA. REVENDICA. UNGE.

strigare s. v. APEL. BALAMUC. CHIUIT. CHIUITURĂ. EXCLAMARE. EXCLAMAŢIE. GĂLĂGIE. HĂRMĂLAIE. HUIET. LARMĂ. RĂCNET. SCANDAL. STRIGĂT. STRIGĂTURĂ. TĂMBĂLĂU. TĂRĂBOI. TEVATURĂ. TUMULT. ŢIPĂT. URLET. VACARM. VUIET. ZARVĂ.' ZBIERĂTURĂ. ZBIERET. ZGOMOT.

STRÂGĂ s. 1. *(ENTOM.; Acherontia atropos)* cap-de-mort, fluture-cap-dc-mort, (reg.) stri-goiáş, buha-ciúmei, capul-lui-Adám, fluturul-morţii, suflet -de-strigói, suíletul-mórţilor. 2. *(ORNIT.; Tijto alba guttala)* (reg.) buhă-cu-cârpă, huhurez-de-cásă.

strigă s. v. LIPITOARE. PĂPĂLUDĂ. STRIGOAICĂ. STRIGOA1E.

STRIGĂRI s. pi. vestiri (pl.), (reg.) veste, (prin Transilv.) mărturisiri (pl.). *(~ de logodnă, de nuntă.)*

STRIGĂT s. 1. ţipăt, urlet, zbieret, (înv.) chemare, vreávă. *(încetează cu ~eíe/)* 2. răcnet, ţipăt, urlet, zbierătură, zbieret, (rar) strigare, strigătúră, ţipătúră, (înv. şi reg.) răcnitúră. *(~ de durere; ce sint ~ astea?)* 3. chiot, chiu, chiuit, chiui tură, hăulire, hăuli t, hăulitură, ţipăt, (pop.) iuít, (reg.) hihăít, híhot. (*A tras un ~, la horă.) í.* exclamare, exclamaţie, (rar) strigare. *(~ de aprobare, de protest.)*

strigăt s. v. CHIUIT. CHIUITURĂ. STRIGĂTURĂ.

strigător adj. v. INTENS. IZBITOR,. STRIDENT. TARE. ŢIPĂTOR. VIOLENT.

strigător s. v. CRAINIC. MESAGER. SOL. TRIMIS. VESTITOR.

STRIGĂTÚRĂ s. chiuit, chiui tură, (pop.) strigare, strigăt, (prin Transilv. şi Maram.) horă. *(~ la joc.)*

strigătúră s. v. RĂCNET. STRIGĂT. ŢIPĂT. URLET. ZBIERĂTURĂ. ZBIERET. STRIGOAICĂ s. strigoaic, (pop.) strigă, (reg.) moroáică.

STRIGOÁIE s. strigoaică, (pop.) strigă, (reg.) moroáică.

strigoaic s. v. SPÂNZ.

STRIGOI s. 1. stafie, (pop.) moroi, pricolici, vircolác, (Transilv.) şişcói. 2. apariţie, arătare, duh, fantasmă, fantomă, nălucă, nălucire, năzărire, spectru, spirit, stafie, umbră, vedenie, viziune, (înv. şi pop.) nălucitúră. năzăritúră, (pop.) iázmă, moroi, (rcg.) arătánie, necurăţenie, pátcr, (Ban.) năhoádă, (Mold. şi Bucov.) vídmă, (înv.) vedere, zare.

strigoiáş s. v. CAP-DE-MORT. FLUTURE-CAP-DE-MORT. STRIGĂ.

STRINGENT adj., adv. 1. adj. imperativ, imperios, presant. *(Xevoi ~.)* 2. adj., adv. absolut, imperios, (rar) neapărat. *(Era ~ă nevoie să...)*

STRIPÁJ s. *(TEHN.)* stripnre. *(~ unui lingou.)*

STRIPÁRE s. *(TEHN.)* stripaj. *(~ unui lingou.)*

stríste s. v. DESTIN. FATALITATE. MENIRE. NOROC. PREDESTINARE. SOARTĂ. ŞANSĂ. URSITĂ. ZODIE.

STRIU s. striaţie. *(Zidărie cu ~uri.)* STRIVÍ vb. 1. a stilci, a turti, a zdrobi, (pop.) a stropşi, a zobi, (înv. şi reg.) a struci, (Ban. şi Transilv.) a zdroşi, (înv.) a zdruncina. *(A ~ ceva dintr-un pumn.)* 2. a (se) zdrobi, (înv.) a (se) smăcina. *(S-a ~ de caldurim.)* 3. a zdrobi, (pop.) a călca, (reg.) a pistosi. *(A ~ strugurii pentru a face mustul.)* 4. a (se) storci, a (se) terciui, a (se) zdrobi, (reg.) a (se) fleciui, a (se) pistosi, (Olt. şi Munt.) a (se) storcoşi, (Transilv.) a (se) toroşti. *(Fructele s-au ~.)* 5. a se bate, a se lovi, a se zdrobi, (reg.) a se meci. *(Citeva pere s-au ~.*)

strivi v. b. v. SNOPI. STÂLCI.

STR1VÍRE s. 1. stilcire, turtirc, zdrobire, (rar) zdrobeálă, (pop.) stropşíre, zobíre, (înv.) stropşi-tură. *(~ unei insecte.)* 2. terciuire, zdrobire. *(~ fructelor.)*

STRIVÍT adj. 1. stâlcit, turtit, zdrobit, (pop.) stropşit, zobít. *(O cutie de conserve ~.)* 2. storcit, terciuit, zdrobit, (reg.) fleciuít, pistosít, (Olt. şi Munt.) storcoşít. *(Fructe ~.)* 3. bătut, lovit, zdrobit, (reg.) mcelt. *(Pere puţin ~.)*

strivitor adj. v. COPLEŞITOR. COVÂRSI-TOR. DECISIV. DETERMINANT. HOTĂRÎ-TOR.

STRIVITURĂ s. (rar) zdrobitúră. *(O ~ la un obiect plastic.)*

strî'jnic s. v. NOATEN.

strimb adj. v. CONTRAFĂCUT. ERONAT. GREŞIT. INAUTENTIC. INEXACT. INVENTAT. MINCINOS. NĂSCOCIT. NEADEVĂRAT. NEAUTENTIC. NEDREPT. NEÂNTEMEIAT. NEREAL. PLĂSMUIT. SCORNIT.

STRÂMB adj., adv. 1. adj. deformat, (pop. şi fam.) scofâlcít. *(Un obiect ~.)* 2. adj. curbat, încovoiat, îndoit, răsucit. *(Fiare ~.)* 3. adj. curbat, încovoiat, îndoit, întors, răsucit, strâm-bat. *(Cui ~.)* 4. adj. îndoit, (pop.) cârn. *(Cuţit ~.)* 5. adj. deformat, scâlciat, strâmbat, (pop. şi fam.) scălî'mb, (Mold.) scrombăít. *(încălţăminte ~.)* 6. adj. aplecat, înclinat, lăsat, plecat, povârnit, prăvălit, (pop. şi fam.) Mit, (reg.) şoldít, şoldíu, (Ban.) şovî'i. *(O casă ~.)* 7. adj. (prin Transilv.) jimb. *(Are picioarele ~.)* li. adj. adus, aplecat, cocirjat, cocoşat, curbat, gârbov, girbovit, înclinat, încovoiat, îndoit, plecat, strâmbat, sucit. *(Cu spatele ~.)* 9. adj. diform, hidos, hâd monstruos, pocit, respingător, schimonosit, slut, urât, (pop. şi fam.) bocciu, scălî'mb, scălâmbăiál, (reg.) pícleş, (Mold.) balcíz, (Mold. şi Transilv.) pogan, (înv.) grozav, (fam.) şui. *(O fiinţă ~.)* 10. adj. deformat, desfigurat, pocit, schimonosit, slut, sluţit, strâmbat, urât, uriţit, (reg.) stropşit, zgâmboit, (Mold.) şonţít. *(O faţă ~ de ură.)* 11. adv. chiondorâş, chiorâş, cruciş, încrucişat, saşiu, (pop.) pieziş, şpanchíu, (reg.) poncíş. *(Priveşte, se uită ~.)*

strimb adj., adv. v. FALS.

strimb s. v. INECHITATE. INJUSTIŢIE. NEDREPTATE. NEECHITATE. NEJUSTI-ŢIE.

STRÂMBÁ vb. 1. a (se) deforma, (pop. şi fam.) a (se) scofâlci. *(Un obiect care s-a ~.)* 2. a (se) deforma, a (se) scâlcia, (Mold.) a (se) scrombăi. *(Pantofii s-au ~ prin uzură.)* 3. a (se) apleca, a (se) înclina, a (se) lăsa, (pop. şi fam.) a (se) hâi, (reg.) a (se) şoldi. *(Stilpul de telegraf s-a ~.)* 4. (prin Transilv.) a (se) jimba. *(I s-au ~ picioarele.)* 5. a (se) cocoşa, a (se) curba, a (se) încovoia, a (se) îndoi. *(I s-a ~ de tot spinarea sub povară.)* 6. a (se) deforma, a (se) desfigura, a (se) poci, a (se) schimonosi, a (se) sluţi, a (se) uriţi, (pop. şi íam.) a (se) scălâmbăia, a (se) scofâlci, (pop.) a (se) hâzi, (Mold. şi Bucov.) a (se) şonţi, (înv.) a (se) grozăvi. *(S-a ~ de tot în urma accidentului.)* 7. a se maimuţări, a se poci, a se schimo-

nosi, (rar) a se maimuţi, (pop. şi fam.) a se scălâmbăia, (reg.) a se zgâmboi. *(Nu te mai ~ atâta!)*

strimbá vb. v. ALTERA. CONTRAFACE. DEFORMA. DENATURA. ESCAMOTA. FALSIFICA. MĂSLUI. MISTIFICA. RĂSTĂLMĂCI.

strimbár s. v. COCÂRLĂ. SCHIMBĂTOARE.

STRÂMBÁRE s. 1. deformare, (pop. şi fam.) scofâlcíre. *(~ a unui obiect.)* 2. deformare, scâlciere. *(~ pantofilor din cauza uzurii.)* 3. aplecare, înclinare, lăsare. *(~ unui slilp.)* *4.* curbare, încovoiere, îndoire. *(~ unui cui.)* 5. deformare, deformaţie, desfigurare, pocire, schimonoseală, schimonosire, sluţire, uriţire. (~ *a feţei unei persoane.)*

STRÂMBAT adj. 1. deformai, scâlciat, strimb, (pop. şi fam.) scălî'mb, (Mold.) scrombăít. *(încălţăminte ~.)* 2. curbat, încovoiat, îndoit, întors, răsucit, strimb. *(Cui ~.)* 3. adus, aplecat, cocârjat, cocoşat, curbat, gârbov, gârbovit, înclinat, încovoiat, îndoit, plecat, strimb, sucit. *(Cu spatele ~.)* 4. deformat, desfigurat, pocit, schimonosit, slut, sluţit, slrânib, urât, urâţit, (reg.) stropşit, zgâmboit, (Mold.) şonţít. *(O faţă ~ de ură.)*

strimbătáte s. v. INECHITATE. INJUSTIŢIE. NEDREPTATE. NEECHITATE. NE-JUSTIŢIE.

strimbătătí vb. v. NĂPĂSTUI. NEDREPTĂŢI. OROPSI. PERSECUTA. PRIGONI. URGISI.

strlmbătătíre s. v. NĂPĂSTUIlIE. NEDKEP-TÂŢIRE. OROPSIRE. PERSECUTARE. PERSECUŢIE. URG1SIRE.

STRÂMBĂTÚRĂ s. 1. deformare, scâlcietură. *(O ~ la încălţăminte.)* 2. grimasă, schimonoseală, schimonosire, schimonositură, (livr.) rictus, (rar) schímă, strímbet, (pop. şi fam.) scălimbăiálă, scălâmbăiére, scălâmbăitúră. *(O ~ a feţei, în semn de nemulţumire.)* 3. maimuţăreală, maimuţárie, schimonoseală. *(Ce e ~ asta?)*

strímbet s. v. GRIMASĂ. SCHIMONOSEALĂ. SCHIMONOSIRE. SCHIMONOSITURĂ. STRÂMBĂTURĂ.

strâmbulcţ s. v. COLŢIŞOR.

strâmsureá s. v. SCLIPEŢ.

STRÂMT adj. 1. îngust, strâns, (í'ranţuzism) colant. *(Pantaloni ~.)* 2. îngust, mic, (înv.) strimtorát. *(O intrare ~; un spaţiu ~.>* 3. mic, necuprinzător, nemcăpător, nespaţios. *(Cameră ~.)*

strimt adj. v. MESCHIN.

STRÂMTÁ vb. 1. a îngusta. *(A ~ o rochie.)* 2. a intra, a se stringe. *(Pinza s-a ~ l« apă.)* 3. a se gâtui, a se îngusta, a se sugruma, (rar) a se subţia, (înv. şi reg.) a se strhntora. *(În acel loc valea se ~.)*

strimta vb. v. ÎMPUŢINA. MICŞORA. REDUCE. RESTRINGE. SCĂDEA.

STRÂMTÁRE s. îngustare. *(~ spaţiului de ieşire.)*

STRÂMTÁT adj. îngustat. *(Haină ~.)*

strlmteálă s. v. ÎNGUSTIME.

strlmtcţe s. v. ÎNGUSTIME.

STRÂMTICÉL adj. strimtişor, strâmtuţ.

strâmtime s. v. ÎNGUSTIME. MICIME.

STRÂMTIŞÓR adj. strâmticel, strâmtuţ.

STRÂMTOÁRE s. *(GEOGR.)* 1. pas, trecătoare, (pop.) plai, strungă, (reg.) obírşie, (înv.) potecă, strâmtúră. *(~ea Oituz.)* 2. chei (pl.), defileu, (pop.) strungă, (înv.) spărtură, strâmtúră. *(O ~ în Carpaţi.)*

strâmtoáre s. v. DIFICULTATE. IMPAS. ÎNCURCĂTURĂ. ÎNGUSTIME.

strímtorá vb. v. BURDUŞI. CONSTRÂNGE. FACE. FORŢA. GHEMUI. GÂTUI. ÎNDESA. ÎNGHESUI. ÎNGRĂMĂDI. ÎNGUSTA. OBLIGA. SILI. STRIMTA. SUGRUMA. TICSI.

strâmtoráre s. v. DIFICULTATE. IMPAS. ÎNCURCĂTURĂ. ÎNGUSTIME.

strfmtorát adj. v. ÎNCURCAT. ÎNGUST. JF;NAT. MIC. STINGHERIT. STÂNJENIT. STRIMT.

strâmtoreálă s. v. DIFICULTATE. IMPAS. ÎNCURCĂTURĂ.

strimtúră s. v. CHEI. DEFILEU. DIFICULTATE. IMPAS. ÎNCURCĂTURĂ. ÎNGUSTIME. PAS. STRÂMTOÁRE. TRECĂTOARE.

STRÂMTUŢ adj. strâmticel, strimtişor.

strâmfári s. pi. v. IŢARI.

STRÂNGĂTÓR adj. adunător, cruţător, econom, păstrător, (înv. şi reg.) scump, (reg.) păstriélnic, (fig.) strâns. *(Om ~.)*

strlngătór adj. v. ASTRINGENT.

strlngătór adj., s. v. ANTIDIAREIC. CON-STIPANT.

strlngătór s. v. AGENT DE PERCEPŢIE. PERCEPTOR.

strlngătór s., adj. v. AVAR. CALIC. ZGÂR-CIT.

A

STRINGE vb. I. 1. a lega. *(A ~ opincile cu nojiţele.)* 2. a încinge, a înfăşură. *(Un briu ti ~ mijlocul.)* 3. a apăsa, a comprima, a presa, (înv. şi pop.) a păsa. *(~ piesa cu ajutorul...)* 4. a înşuruba, (pop.) a şurubui, (reg.) a şurubi. *(A ~ piuliţa.)* 5. a încleşta. *(~ dinţii, pumnii.)* *ii.* a îmbrăţişa. *(A~s-o lapiept.)* 7. a împături, a Îndoi, a plia, (pop.) a pături. *(A ~ o coală ele hirtie.)* 8. a (se) contracta, a (se) retracta, a (se) zgârci. *(Un ţesut care se ~.)* 9. a se chirci, a se contracta, a se ghemui, a se închirci, a se zgârci, (pop.) a se ciuciuli, a se stârci, (reg.) a se tâmbuşi, (Olt., Ban. şi Transilv.) a se zguli. *(S-a ~ de durere.)* 10. a apropia. *(~-ţi picioarele I)* 11. a intra, a se strimta. *(Pinza s-a ~ la apă.)* 12. a (se) consolida, a (se) întări, (fig.) a (se) cimenta. *(Au ~ relaţiile de prietenie.)* II. 1. a (se) acumula, a (se) aduna, a (se) concentra, a (se) înmagazina. *(A ~ o mare cantitate de energie.)* 2. a acumula, a aduna, a tezauriza. *(~ monedă, valută.)* 3. a acumula, a aduna, a agonisi, a economisi, a face, (pop.) a chivernisi, (reg.) a priştipi, a răgădui, a sclipui, (Transilv.) a mirui, (Olt. şi Munt.) a scofeli, (Ban.) a stăei, (Transilv. şi Maram.) a şporoli, (prin Maram.) a zorobi, (fig.) a prăsi. *(A ~ o adevărată uoere.)* 4. a (se) aduna, a (se) întruni, a (se) reuni, (reg.) a (se) întroloca, a (se) soborî, (Olt. şi Munt.) a (se) închelba, a (se) închelbăra.

(S-au ~ cu toţii.) 5. a aduna, a convoca, a întruni, a reuni. *(I-a ~ pe toţi.)* fi. a aduna, a culege, a recolta, (Transilv.) a sureti. *(Au ~ produsele ctmpului.)* 7. a aduna, a colecta. *(~ laptele din sat.)* 8. a încasa, a percepe. *(A ~ impozitele.)* 9. a culege, a ridica. *(~ o hârâie de jos.)* 10. a curăţa, a deretica, a scutura, (înv. şi reg.) a griji, (reg.) a rândui, (prin Bucov.) a cioroboti, (Transilv.) a câştiga, (Ban. şi Transilv.) a orândui, (Transilv.) a tăgăşi, (Transilv. şi Maram.) a ticăzui, (Transilv.) a tistăli. *(A ~ prin casă de sărbători.)* 11. a (se) aduna, a (se) înmănunchea, a (se) reuni. *(Şi-a ~ versurile în volum.)* 12. a aduna, a colecţiona, a culege. *(~ folclor pe teren.)*

stiínge vb. v. CANONI. CĂZNI. CHINUI. COAGULA. CONSTRÂNGE. DEPOZITA. FACE. FORŢA. ÎNCHEGA. ÎNGHEŢA. ÎNMAGAZINA. MUNCI. OBLIGA. PRINDE. SCHINGIUI. SCURGE. SILI. SOLIDIFICA. STOCA. TORTURA. TRUDI. *A*

STRINGERE. s. I. 1. legare, legat, strâns. *(~ nojiţclor la opinci.)* 2. încingere, încins, înfăşurare, înfăşurat, strâns. *(~ brâului pe talie.)* 3. înşurubare, strâns. *(~ piuliţei.)* 4. Încleştare, strâns, (înv.) strinsoáre. *(~ dinţilor.)* 5. îmbrăţişare, îmbrăţişat, înlănţuire, (astăzi rar) strâns, strinsoáre, strânsúră. *(~ celor doi îndrăgostiţi.)* 6. împăturire, îndoire, pliere, strâns, (rar) pliáj, (pop.) păturíre. (~ *unei scrisori.)* 7. contractare, contracţie, zgârcire, (înv.) strinsoáre, zgârcitúră. *(~ a unui muşchi.)* 8. chircire, contractare, ghemuire, închircire, zgârcire. *(~ cuiva din cauza durerilor.)* 9. consolidare, întărire, (fig.) cimentare. *(~ relaţiilor economice.)* II. 1. acumulare, adunare, concentrare, înmagazinare. *(~ de bunuri.)* 2. acumulare, adunare, tezaurizare. *(~ de valută.)* 3. agonisire, economisire. *(~ de bani albi pentru zile negre.)* 4. adunare, convocare, întrunire, reunire. *(~ oamenilor la şedinţă.)* 5. adunare, adunat, culegere, cules, recoltare, recoltat,

recoltă, strâns, (Transilv. şi prin Maram. şi Ban.) surétiu. *(~ produselor ctmpului.)* 6. adunare, colectare, strâns. *(~ laptelui din sat.)* 7. încasare, percepere, strâns. *(~ taxelor.)* 8. culegere, cules, ridicare, ridicat, strâns. *(~ unei hâríii de pe jos.)* 9. adunare, colecţionare, culegere. *(~ unor texte populare.)*

strâns adj. v. ADUNĂTOR. APĂSAT. ASPRU. COERENT. COMPRIMAT. CONCENTRAT. CONCIS. CRUŢĂTOR. ECONOM. LACONIC. LAPIDAR. PĂSTRĂTOR. PRESAT. RESTRÂNS. RIGUROS. SCURT. SEVER. SISTEMATIC. STRAŞNIC. STRICT. STRÂNGĂTÓR. SUCCINT.

STRÂNS adj., adv. 1. adj. încordat, înstru-nat, întins, strunit. *(Arc ~.)* 2. adv. scurt. *(Apucă iapa ~ de căpăstru.)* 3. adj. încleştat. *(uu pumnii ~.)* 4. adj. împăturit, îndoit, pliat, (pop.) păturít. *(O coală de hirtie ~.)* 5. adj. contractat, retractat, zgârcit. *(Ţesut ~.)* 6. adj. chircit, contractat, ghemuit, închircit, zgârcit, (pop.) ciuciulít, stlrclt, (reg.) tim-buşít, (Olt., Ban. şi Transilv.) zgulit. *(Om ~*

de durere.) 7. adj. ghemuit, (Mold.) încinchít. *(Stă ~.)* 8. adj. compact, des. *(Mergeau în rtnduri ~.)* 9. adj. adunat, apropiat. *(Cu picioarele ~.)* 10. adj. îngust, strimt, (franţu-zism) colant. *(Pantaloni ~.)* 11. adj. apropiat, intim. *(Relaţii ~.)*

STRINS s. I. 1. legare, legat, strângere. *(~ nojiţelor la opinci.)* 2. încingere, încins, înfăşurare, înfăşurat, strângere. *(~ brtului pe talie.)* 3. înşurubare, strângere. *(~ piuliţei.)* 4. încleştare, strângere, (înv.) strânsoáre. *(~ dinţilor.)* 5. împăturire, îndoire, pliere, strângere, (rar) pliáj, (pop.) păturíre. *(~ unei scrisori.)* II. 1. adunare, adunat, culegere, cules, recoltare, recoltat, recoltă, strângere, (Transilv. şi prin Maram. şi Ban.) surétiu. *(~ viei.)* 2. adunare, colectare, strângere. *(~ laptelui din sat.)* 3. încasare, percepere, strângere. *(~ taxelor.)* 4. culegere, cules, ridicare, ridicat, strângere. *(~ unei hâríii de pe jos.)*

strins s. v. COLICĂ. CRAMPĂ. ÎMBRĂŢIŞARE. ÎMBRĂŢIŞAT. ÎNLĂNŢUIRE. SPASM. STRÂNGERE. TETANIE. strânsă s. v. RECOLTĂ. ROD. STRÂNSOÁRE s. apăsare, greutate, presare, presiune, (rar) strânsúră. *(Simţea o uşoară ~.)* strânsoáre s. v. AGONISEALĂ. AGONISIRE. AGONISITĂ. ASUPRIRE. CALVAR. CANON. CAZNĂ. CHIN. COLICĂ. CON-STRÂNGERE. CONTRACTARE. CONTRACŢIE. CONVULSIE. CRAMPĂ. DIFICULTATE. DISPOZIŢIE. DURERE. ECONOMIE. EXPLOATARE. FORŢĂ. HOTĂRÂRE. IMPAS. ÎMBRĂŢIŞARE. ÎMBRĂŢIŞAT. ÎMPILARE. ÎNCLEŞTARE. ÎNCURCĂTURĂ. ÎNGUSTIME. ÎNLĂNŢUIRE. NĂPĂSTUI-RE. OPRESIUNE. OPRIMARE. ORDIN. PATIMĂ. PEDEAPSĂ. PERSECUTARE. PERSECUŢIE. PORUNCĂ. PRIGOANĂ. PRIGONIRE. RECOLTĂ. ROD. SANCŢIUNE. SCHINGIUIRE. SCHINGIUIT. SILĂ. SILNICIE. SPASM. STRÂNGERE. STRÂNS. SUFERINŢĂ. SUPLICIU. TETANIE. TORTURĂ. URGISIRE. VIOLENŢĂ. ZGÂR-CIRE.

STRÂNSÚRĂ s. adunătură, gloată, şleahtă, (Ban.) zbor. *(Nu e dectt o ~ de neisprăviţi.)* strânsúră s. v. ADUNARE. AGONISEALĂ. AGONISIRE. AGONISITĂ. APĂSARE. COLICĂ. CRAMPĂ. ECONOMIE. FURAJ. GRĂMADĂ. GREUTATE. ÎMBRĂŢIŞARE. ÎMBRĂŢIŞA'. ÎNLĂNŢUIRE. ÎNTRUNIRE. MALDĂR. MORMAN. MOVILĂ. NUTREŢ. PRESARE. PRESIUNE. PURCOI. RECOLTĂ. REUNIUNE. ROD. SPASM. STRÂNGERE. STR ÎNSOARE. TETANIE. STRÓFULL S s. *(MED.)* prurigo. stroi s. v. NUIA. RÂND. ŞIR. VARGA. stroncăní vb. v. FLECARI. ÎNDRUGA. PĂLĂVRĂGI. SPOROVĂI. TRĂNCĂNI.

stroncăníre s. v. FLECĂREALĂ. FLECĂ-RIE. FLECĂRIRE. FLECĂRIT. LIMBU-ŢIE. PĂLĂVRĂGEALĂ. PĂLĂVRĂGIRE. PĂLĂVRĂGIT. SPOROVĂIALĂ. SPORO-VĂIRE. SPOROVĂIT. TĂIFĂSUIALĂ. TĂI-

FĂSUIRE. TĂIFĂSUIT. TRĂNCĂNEALĂ. TRĂNCĂNIT. VORBĂRAIE. VORBĂRIE. stroncănitór s. v. MUSTUITOR. stroncănitór s., adj. v. CLĂNTĂU. FLECAR. GURALIV. LIMBUT. PALAVRAGIU. VOR-BĂ-LUNGĂ. VORBĂREŢ.

STROP s. 1. pic, picătură, picur, stropitură, (înv.) picurătúră. *(Un ~ de ploaie.)* 2. boabă, bob, picătură. *(Un ~ de sudoare.)* 3. lacrimă. *(Un ~ i se scurgea pe obraz.)* 4. fărâmă, fir, pic, picătură, pişcătură, (reg.) piculéte, streííce, ţî'ră, (Mold. şi Munt.) sleámă, (fig.) scântéie. *(A[7]ici un ~ de...)* strop s. v. PIC. stropán s. v. SOVÂRF.

stropeálă s. v. ÎMPROŞCARE. ÎMPROŞCĂ-TURĂ. STROPIRE. STROPIT. STROPITURĂ.

stropélnic s. v. PRAFTORIŢĂ. PRAFTURĂ. STROPITOARE.

stropélniţă s. v. PRAFTORIŢĂ. PRAFTURĂ. STROPITOARE.

STROPÍ vb. 1. a (se) uda, (Ban.) a (se) prisni. *(A ~ florile, grădina.)* 2. a ímproşca, (reg.) a proşca. *(Îl ~ cu noroi.)* 3. a ímproşca, a sări, (reg.) a proşca. *(Noroiul ~ in toate părţile.)* STROPIRE s. 1. stropit, udare, udat, udă-tură. *(~ florilor.)* 2. stropit, udare, udat. ume-zire, umezit. *(~ rufelor pentru călcat.)* 3, împroşcare, împroşcătură, stropit, stropitură, (rar) stropeálă. (~ *cuiva cu noroi.)*

STROPÍT s. 1. stropire, udare, udat, udătură. *(~ florilor.)* 2. stropire, udare, udat, umezire, umezit. *(~ rufelor pentru călcat.)* 3. împroşcare,, împroşcătură, stropire, stropitură, (rar) stropeálă. *(~ cuiva cu noroi.)*

STROPITOARE s. 1. (rar) udătoáre, (prin Bucov.) proáşcă, (înv., prin Transilv.) cofă. *(~ de flori.)* 2. praftoriţă, praftură, (Ban.) stropélnic, (Ban., Olt. şi Munt.) stropélniţă. *(~ fierarului.)*

STROPITURĂ s. 1. împroşcare, împroşcătură, stropire, stropit, (rar) stropeálă. *(~* nava *cu noroi.)* 2. pic, picătură, picur, strop, (înv.) picurătúră. *(O ~ de ploaie.)* 3. pată, (reg.) pătătúră, picătură. *(0 ~ de sânge, de noroi.)* stropoleálă s. v. ROBOTEALĂ. ROBOTIT. TREBĂLUIALĂ.

stropolí vb. v. ADMONESTA. CERTA. CLĂTI. DĂSCĂLI. DOJENI. LIMPEZI. MORALIZA. MUSTRA. ROBOTI. TREBĂLUL stropşeálă s. v. EPILEPSIE. RACHIU. RĂSTEALĂ.

STROPŞÍ vb. a deforma, a denatura, a poci, a schimonosi, a scâlcia, a stâlci, (fig.) a schin-giui. *(~ cuvintele, cínd vorbeşte.)*

stropşi vb. v. ABATE. ASASINA. CĂLCA. CONTRAVENI. COTROPI. DISTRUGE. DRACUL EXTERMINA. INVADA. ÎNCĂLCA. ÎNJURA. JULL JUPUI. MASACRA. MĂCELĂRI. NĂPĂDI. NESOCOTI. NIMICI. OCĂRÎ. OMORÎ. POTOPI. PRĂPĂDI. RĂCNI. RĂSTI. SFĂRÂMA. SNOPI. STÂLCI. STÂRPI. STRIGA. STRIVI. SUPRIMA. TUR-

TI. TIPA. UCIDE. URLA. VIOLA. ZBIERA. ZDRELI. ZDROBI. ZGÂRIA. ZVÂNTA.

STROPŞÍRE s. deformare, denaturare, pocire, pocit, schimonoseală, schimonosire, schimonosit, scâlciere, stâlcire, stâlcit, stropşit. *(~ a cuvintelor unei limbi, etnd vorbeşte.)*

stropşíre s. v. EPILEPSIE. STÂLCIRE. STRIVIRE. TURTIRE. ZDROBIRE.

STROPŞÍT adj. deformat, denaturat, pocit, schimonosit, scâlciat, stâlcit, stricat, (fig.) schingiuit. *(Forme lexicale ~; o pronunţare ~.)*

stropşit adj. v. DEFORMAT. DESFIGURAT. DISTRUS. NIMICIT. POCIT. POTOPIT. PRĂPĂDIT. SCHIMONOSIT. SLUT. SLUŢIT. STÂLCIT. STRIVIT. STRÂMB. STRÂM-BAT. TURTIT. URÂT. URÂŢIT. ZDROBIT.

stropşit adj., s. v. MUTILAT. SCHILOD. SCHILODIT.

stropşit s., adj. v. COMIŢIAL. EPILEPTIC.

STROPŞÍT s. deformare, denaturare, pocire, pocit, schimonoseală, schimonosire, schimonosit, scilciere, stâlcire, stâlcit, stropşire. *(~ cuvintelor unei limbi, cind vorbeşte.)*

stropsitoárc s. v. MUSTUITOR. PRESĂ. TEASC.

stropsitúră s. v. COTROPIRE. EPILEPSIE. HÂDOSENIE. INVADARE. INVAZIE. ÎNCĂLCARE. MONSTRU. MONSTRUOZITATE. NĂPĂDIRE. POCITANIE. POCITURĂ. SCHIMONOSITURĂ. SLUŢENIE. SLUŢI-TURĂ. STÂLCIRE. STRIVIRE. TURTIRE. URÂCIUNE. URÂŢENIE. ZDROBIRE.

strueí vb. v. STÂLCI. STRIVI. TURTI. ZDROBI.

STRUCTURA vb. 1. a ordona, a organiza, a sistematiza. *(A ~ întregul material în vederea...)* 2. a se configura, a se contura, a se profila. *(Se ~ tntr-un anumit fel.)*

STRUCTURAL adj. 1. adânc, capital, considerabil, crucial, decisiv, esenţial, fundamental, hotărâtor, important, însemnat, organic, primordial, profund, radical, serios, substanţial, vital, (livr.) cardinal, major, nodal, (rar) temeinic. *(Prefaceri ~.)* 2. organizatoric. *(Modificări ~.)* 3. structuralist. *(Lingvistică ~.)*

structural adj. v. ALCĂTUITOR. COMPONENT. CONSTITUENT. CONSTITUTIV. FORMATIV.

STRUCTURALISM PSIHOLOGIC s. ges-taltism.

STRUCTURALÍST adj. structural. *(Lingvistică ~.)*

STRUCTURARE s. ordonare, organizare, sistematizare. *(~ materialului documentar.)* STRUCTURĂ s. 1. organizare. *(~ unei celule.)* 2. grupare. *(~ moleculelor într-un corp.)* 3. osatură, schelet. *(~ de rezistenţă a unei construcţii.) 4.* sistem. *(Limba formează o ~.)* 5. alcătuire, aranjament, aşezare, dispunere, distribuţie, întocmire, rânduialâ. *(O anumită ~ a lucrurilor.) 6.* alcătuire, compoziţie, economie, organizare, organizaţie, (rar) substanţă, (fig.) urzeală. *(Care este ~ lucrării?) 7.* alcătuire, componenţă, compoziţie. *(Comisia are următoarea ~...)* 8. aspect, configuraţie, conformaţie, fizionomie, formă, înfăţişare, profil,

(rar) făptură. *(~ terenului.)* 9. conformaţie, constituţie, factură, fizic, natură, (înv.) temperament. *(De o ~ delicată ori robustă.)* 10. caracter, fire, natură, temperament, (livr.) umoare, (înv. şi reg.) natural, (înv.) duh, (fig.) inimă. *(O ~ emotivă.)* 11. *structură economică* = bază economică, orânduire economică.

strug s. v. RUG.

STRUGURAŞ s. *(BOT.)* strugurel.

struguraş s.v. RUŞULIŢÁ.

struguraşi s. pi. v. COACĂZĂ.

STRUGURE s. *(BOT.)* 1. ciorchine, (prin Ban.) scălán. *(A mincat un ~ cam acrişor.)* 2. (Mold. şi

Bucov.) poamă, (înv.) aúă. *(Vin din ~.)* 3. *strugurii-ursului (Arctostaphglos uva-ursi)* = (reg.) sărbezéle (pl.); *struguri-negri (Ribes nigrum)* -= (reg.) smoródin, coacăz negru.

strugurei s. pi. v. COACĂZĂ.

STRUGUREL s. *(BOT.)* struguraş.

strugurel s. v. OCHII-ŞORICELULUI.

strugure-spinós s. v. COACĂZĂ.

struguri-spinóşi s. pi. v. AGRIŞ.

strugurui-iúpului s. v. DALAC.

struguşá vb. v. GÂTUI. STRANGULA. SUGRUMA.

struján s. v. COCEAN.

strujeá s. v. STRUJITURĂ.

STRUJÍ vb. 1. a strunji, (rar) a strungari. *(A ~* o *piesă la strung.)* 2. a ciopli, (Mold., Bucov. şi Ban.) a ciocârti. *(~ lemnul cu cuţitul, cu barda.)*

STRUJÍRE s. 1. strujit, strunjire. *(~ unei piese la strung.)* 2. cioplire, cioplit, strujit. *(~ unui lemn cu barda.)*

STRUJÍT adj. strunjit. *(Piese ~.)*

STRUJÍT s. 1. strujire, strunjire. *(~ unei piese la strung.)* 2. cioplire, cioplit, strujire. *(~ unui lemn cu barda.)*

strujitór s. v. STRUNGAR.

STRUJITURĂ s. 1. (reg.) strujeá. *(~ metalică.)* 2. talaş, (Transilv.) hoáspe (pl.). *(~ rezultată de la rindeluire.)*

strújniţă s. v. GRIPCĂ. RĂZUS. RINDEA. TESLĂ.

STRUNĂ s. 1. *(MUZ.)* coardă. *(~ a unei viori.)* 2. *(TEHN.)* coardă, sfoară. *(~ a feră̆s-trăului.)* 3. *(TEHN.)* cordar, întinzător, (reg.) aripă, cheie, încordătór, lemnúş, limbă, lopă-ţícâ, pânâ, răsucitoáre, săgeată, struneálă, sucitór. *(~ la ferăstrău.)* 4. zăbăluţă. *(~ la zăbala căpăstrului.)*

strună s. v. COARDĂ.

strunea s. v. CĂPĂSTRU.

struneálă s. v. COCÂRLĂ. CORDAR. ÎNTINZĂTOR. SCHIMBĂTOARE. STRUNĂ.

STRUNGAR s. (reg.) strujitór. *(E ~ de profesie.)*

STRUNGAR s. (reg.) mânătór. *(~ la oi.)* STRUNGĂ s. (pop.) spătar, (prin Transilv., Maram. şi Ban.) staul. *(~ la stină.)*

strungă s. v. CHEI. DEFILEU. LĂTU-NOAIE. PAS. RĂRITURĂ. STRÂMTOARE. STRUNGĂREAŢĂ. TRECĂTOARE.

STRUNGĂREAŢĂ s. (pop.) strungă, (reg.) postrúngă. *(~ între dinţi.)*

strungari vb. v. STRUJI. STRUNJI.

STRUNGĂRÍE s. strungărit. *(Învaţă ~.)*

STRUNGĂRÍT s. strungărie. *(Învaţă ~.)*

STRUNGHÍL s. *(IHT.; Gobius melanosto-mus)* guvid mare.

STRUNGULÍŢĂ s. strunguţă. *(~ oilor.)*

STRUNGÚŢĂ s. strunguliţă. *(~ oilor.)*

STRUNÍ vb. 1. a încorda, a înstruna, a întinde. *(A ~ arcul.)* 2. a domoli, a înfrâna, a linişti. *(A ~ un cal.)* 3. a înfrlna, a reţine, (înv. fig.) a hăţui. *(Te rog să-i mai ~, sínt prea zburdalnici I)*

struni vb. v. ACORDA. BIRUI. ÎNFRÂNA. ÎNFRÂNGE. ÎNSTRUNA. ÎNVINGE. STĂ-PÂNI.

STRUNÍRE s. 1. încordare, înstrunare, întindere, (înv.) încordătúră. *(~ a arcului.)* 2. domolire, înfrânare, liniştire. *(~ calului.)*

strunire s. v. ACORDAJ. ACORDARE. ÎNSTRUNARE.

STRUNÍT adj. 1. încordat, înstrunat, întins, strâns. *(Arc ~.)* 2. domolit, înfrânat, liniştit, potolit. *(Un animal ~.)*

STRUNJÍ vb. a struji, (rar) a strungari. *(A ~* o *piesă la strung.)*

STRUNJÍRE s. strujire, strujit. *(~ unei piese la strung.)*

STRUNJÍT adj. strujit. *(Piese ~.)*

strup s. v. CRUCE.

strupálnlc s. v. CRUCE.

struţ s. v. BUCHET. MĂNUNCHI.

struţişór s. v. BUCHEŢEL.

struţul-mírelul s. v. BĂTRÂNIS.

struţuşór s. v. BRĂDIŞOR. BUCHEŢEL. CORNIŞOR.

STUC s. *(CONSTR.)* (înv.) mermér. *(Decoraţie arhitectonică din ~.)*

STÚDENIŢĂ s. *(BOT.; Arenariaserpylli-folia)* (reg.) năsipárniţă, (prin Transilv.) arináriţă.

stúdenlţă s. v. MIŞINĂ. SCORBUT. TĂ-MÂIŢĂ.

STUDIA vb. 1. a se instrui, a învăţa, (înv. şi reg.) a se pricopsi. *(~ in permanenţă.)* 2. a învăţa, (înv.) a pedepsi, a ştudirui, (grecism înv.) a spudaxi.*(~ ia geografie.)* 3. a citi, învăţa. *(A ~ cursul de la un capăt la altul.)* 4. a învăţa, a se pregăti, a se prepara. *(A ~ serios pentru examene.)* 5. a face, a urma *(~ medicina.)* 6. a analiza, a cerceta, a examina, a investiga, a urmări, (livr.) a considera, (înv.) a medita, a privi, a socoti, (fig.) a explora, (înv. fig.) a scărmăna. *(A ~ cauzele unui fenomen.) 1.* a analiza, a cerceta, a examina, a măsura, a observa, a scruta, a urmări, (pop.) a iscodi, (înv. şi reg.) a oglindi, (înv.) a cerca, a ispiti. *(li ~ cu atenţie.)* 8. a căuta, a cerceta, a examina, (înv.) a cerca. *(Calul de dar nu se ~ în gură.)* 9. a cerceta, a consulta, a examina. *(Am ~* toate *izvoarele referitoare la...)* 10. a cerceta, a se documenta, a se informa, a vedea, (înv.) a se pliroforisi. *(~ dacă nu s-a mai scris despre asta.)*

STUDIAT adj. afectat, artificial, căutat, fals, forţat, nefiresc, nenatural, nesincer, prefă-

cut, silit, silnic, teatral, (rar) teatralist. *(Gesturi ~; atitudine ~.)*

STUDIERE s. 1. învăţare, studiu. *(~ materiei pentru examen.)* 2. analizare, analiză, cercetare, examen, examinare, investigare, investigaţie, studiu, (pop.) cercare, (înv.) răspicáre, (fig.) explorare. *(O ~ critică a problemelor.)* 3. analiză, cercetare, examinare, observare, observaţie, scrutare, studiu, (pop.) iscodire, (înv.) iscoadă, ispită, ispitire. *(~ atentă a cuiva.)*

STUDIO s. atelier. *(~ pictorului, fotografului.)*

STUDIU s. 1. învăţare, studiere. *(~ materiei pentru examen.)* 2. (înv.) citánie. *(~ istoriei.)* 3. învăţare, învăţătură, (înv.) deprindere. *(S-a pus pe ~.)* 4. învăţătură, şcoală. *(A plecat la ~.)* 5. (la pi.) carte, cultură, cunoştinţe (pl.), instrucţie, învăţătură, pregătire, (înv. şi pop.) slovă, (înv. şi reg.) cărturărie, (reg.) scrisoare, (înv.) minte, pricopseală, pri-copsíre. *(Om cu ~.)* 6. analizare, analiză, cercetare, examen, examinare, investigare, investigaţie, studiere, (pop.) cercare, (înv.) răspicáre, (fig.) explorare. *(O ~ critică a problemelor.)* 7. (concr.) cercetare. *(A publicat un ~ temeinic.)* 8. (concr.) lucrare. *(Un mic ~ asupra poeziei româneşti.)* 9. analiză, cercetare, examinare, observare, observaţie, scrutare, studiere, (pop.) iscodire, (înv.) iscoadă, ispită, ispitire. *(~ atent al cuiva.)*

STUF s. *(BOT.; Phragmites communis)* trestie, (Transilv. si Maram.) nadă.

stuf s. v. CRÂNG. DESIŞ. HĂŢIŞ. STUFĂRIŞ. TRESTIE-DE-CÂMP. TUFĂRIŞ. TUFIŞ.

STUFĂRÁIE s. *(BOT.)* stufărie, stufăriş.

STUFÂRÍE s. *(BOT.)* stufăraie, stufăriş.

STUFĂRIŞ s. *(BOT.)* 1. stufăraie, stufărie. *(Mulţime de stuf sau ~.)* 2. crâng, desiş, hăţiş, tufăriş, tufiş, (rar) stuf, tufăríc, (pop.) bungét, desime, (reg.) hălăciúgă, huceág, huei. *(Iepurele s-a ascuns Inlr-un ~.)*

STUFÍT s. *(CONSTR.)* (rar) solomít.

STUFOS adj. tufos, (rar) frunzós. *(Un stejar ~.)*

STUP ş. (reg.) coş, cóşniţă, lădíţă, matcă, ştiubéi, tî'rnă, ulei. *(~ ol albinelor.)*

stupái interj, v. MARŞ.

STUPÁR s. albinar, apicultor, prisăcar, (înv. şi reg.) mierár. *(~ se ocupă cu creşterea albinelor.)*

stupă s. v. BURAJ. BURARE.

STUPĂRÍE s. 1. albinărie, prisacă, stupină, (rar) prisăcăríe. *(S-a dus la ~ să colecteze mierea.)* 2. albinărie, albinărit, apicultură, prísăcărie, prisăcărit, stupărit. *(Albinarul se ocupă cu ~.)*

STUPĂRÍT s. albinărie, albinărit, apicultură, prisăcărie, prisăcărit, stupărie. *(Albinarul se ocupă cu ~.)*

STUPEFACŢIE s. perplexitate, stupoare, surprindere, surpriză, uimire, uluială, uluire. *(A avut un moment de adevărată ~.)*

STUPEFIA vb. 1. a minuna, a surprinde, a uimi, a ului. *(Ce-mi spui tu pur si simplu

mă ~.)* 2. a năuci, a uimi, a ului. *(Vestea aflată l-a ~.)*

STUPEFIANT adj., s. 1. adj. surprinzător, uimitor, uluitor. *(S-a tnttmplat un lucru ~.)* 2. s. drog. *(Trafic de ~e.)* STUPEFIAT adj. 1. crucit, minunat, perplex, surprins, uimit, uluit. 2. năuc, năucit, perplex,

uimit, uluit.

STUPEFIÉRE s. minunare, surprindere, uimire, uluială, uluire, (înv.) minune, uimeálă. *(~ cuiva in faţa unui lucru neaşteptat.)*

stupélniţă s. v. MELISĂ. ROINIŢĂ.

stupi vb. v. SCUIPA.

STUPÍD adj., s., adv. 1. adj. absurd, ilogic, nelogic, neraţional, (livr.) iraţional. *(O situaţie ~.)* 2. adj., s. bleg, nătăíleţ, nătărău, nătâng, neghiob, nerod, netot, prost, prostănac, tont, tontălău, (înv. şi pop.) năuc, (pop. şi fam.) haplea, (pop.) flaimúc, (inv. şi reg.) nătântóc, prostán, prostátic, prostănátic, (reg. şi fam.) şui, (reg.) bleot, hăbăuc, mangosít, metehău, meteléu, motofléte, motológ, mutălău, natan-tól, năbârgeác, nătăbíz, nătfnt, nătrúi, nătrúţ, năvlég, năvligós, nerodei, pliurd, ponc, pricăjit, puneau, tălălău, tălímb, tontán, tontoléte, tontotóg, (prin Transilv.) balamút, (prin Olt.) bleomb, (prin Mold.) boblétic, (prin Munt.) bobléţ, (Mold.) cherapléş, (prin Transilv., Mold. şi Bucov.) chiomb, (Transilv., Ban. şi Olt.) lud, (Transilv. şi Ban.) năhúi, (Transilv.) nebléznic, (prin Mold., Transilv. şi Maram.) şuiétic, (Mold.) tanău, (Bucov.) tălăşmán, (prin Olt. şi Munt.) tărăntúc, (Munt.) tontován, (turcism înv.) budalá, (fam.) fleţ, găgăúţă, gogoman, zevzec, (fig.) sec. *(~ mai este!)* 3. adj. nătâng, neghiob, neghiobesc, nerod, nero-zesc, netot, prostesc, (livr.) inept, (înv.) prostátic. *(O atitudine ~.)* 4. adj. idiot, tâmpit. *(O glumă ~.)* 5. adv. neghiobeşte, nerozeşte, prosteşte. *(S-a comportat ~.)*

STUPIDITATE s. 1. nătíngie, neghiobie, nerozie, prostie, stupizenie, (rar) nătângeálă, netoţíe, tonţíe, (franţuzism rar) sotíză, (înv. şi reg.) nătărăíe, (înv.) nărozénie, (fam.) zevzecíe. *(E de-o ~ proverbială.)* 2. gogomănie, nătíngie, neghiobie, nerozie, nesocotinţă, prostie, (rar) netoţíe, (înv. şi reg.) nătărăíe. *(Mare ~ a spus.)* 3. dobitocie, idioţenie, idioţie, imbecilitate inepţie, neghiobie, nerozie, prostie, stupizenie, timpenie, (înv.) prostăticíe. *(Ce e ~ asta?)* 4. aberaţie, absurditate, aiureală, bazaconie, elucubraţie, enormitate, fantasmagorie, prostie. *(Ce spui tu e o ~ /)*

STUPÍNĂ s. albinărie, prisacă, stupărie, (rar) prisăcăríe. *(5-a dus la ~ să colecteze mierea.)*

STUPINÍŢĂ s. *(BOT.; Platanthera bifolia)* (reg.) poróinic.

stupit s. v. SALIVĂ. SCUIPAT. SCUIPĂTURĂ. SPUTĂ.

STUPITUL-CÚCULUI s. *(BOT.; Cardamine pralensis)* (reg.) spumeálă, limba-şárpelui, scuipa tul-cúcului.

stupltul cucului s. v. MÂRGICA CUCULUI.

stupltúră s. v. SCUIPĂTURĂ.

STUPIZENIE s. 1. nătíngie, neghiobie. nerozie, prostie, stupiditate, (rar) nătângeálă. netoţíe, tonţíe, (franţuzism rar) sotíză, (înv. şi reg.) nătărăíe, (înv.) nărozénie, (fam.) zevzecíe. *(E de-o ~ proverbială.)* 2. dobitocie, idioţenie, idit>,ţie, imbecilitate, inepţie, neghiobie, nerozie, prostie, stupiditate, tâmpenie, (înv.) prostăticíe. *(A spus o mare ~.)*

STUPOARE s. perplexitate, stupefacţie, surprindere, surpriză, uimire, uluială, uluire. *(Spre~ lui...)*

stupós adj. v. GĂUNOS. SCORBUROS.

stupúş s. v. DOP.

stur s. v. ŢURŢUR. ZGURĂ.

stúră s. v. CHICIURĂ. PROMOROACĂ.

STURION s. *(UIT.)* acipenserid. *(Morunul este-un ~.)*

sturlubatic adj. v. DRĂCOS. NEASTÂM-PĂRAT. NEBUN. NEBUNATIC. SPRINŢAR. VIOI. ZĂPĂCIT. ZBÂNŢUIT. ZBURDALNIC. ZGLOBIU. ZURLIU. ZVĂPĂIAT. ZVÂNTURAT. ZVÂNTURATIC.

sturluiba vb. v. ALIENA. ÎNNEBUNI. SMINTI. ŢICNI.

sturluibat adj. v. DRĂCOS. NEASTÂMPĂ-RAT. NEBUN. NEBUNATIC. SPRINŢAR. VIOI. ZĂPĂCIT. ZBÂNŢUIT. ZBURDALNIC. ZGLOBIU. ZURLIU. ZVĂPĂIAT. ZVÂNTURAT. ZVÂNTURATIC.

STURZ s. *(ORNIT.; Turdus musicus)* (reg.) brebeneác, sturzişór.

sturz de iarnă s. v. COCOŞAR.

sturz de munte s. v. COCOŞAR.

STURZIŞÓR s. *(ORNIT.)* sturzuleţ.

sturzişór s. v. STURZ.

sturz măre s. v. COCOŞAR.

STURZULEŢ s. *(OBNIT.)* sturzişór.

SUÁB s., adj. şvab. *(~ din Transilvania.)*

SUAV adj. delicat, fin, gingaş, graţios, (Mtíld. şi Munt.) scarandív, (fig.) dulce. *(O fată ~; cu gesturi ~.)*

SUAVITATE s. delicateţe, fineţe, gingăşie, graţie. *(Gesturi pline de ~.)*

SUB prep., adv. 1. prep. dedesubtul. *(~ noi se întindea marea.)* 2. adv. dedesubt. *(Haina se pune deasupra, cămaşa ~.)*

SUBACVATIC adj. (livr.) submérs. *(Animale ~.)*

SUBALIMENTÁ vb. (rar) a (se) subnutri.

SUBALIMENTÁRE s. subalirnentaţie, subnutriţie.

SUBALIMENTÁT adj. subnutrit. *(Populaţie ~.)*

SUBALIMENTÁŢIE s. subalirnentare, subnutriţie.

subalpéstru adj. v. SUBALPIN.

SUBALPÍN adj. (rar) subalpéstru. *(Re-giune~~.)*

SUBALTERN adj., s. inferior, subordonat. *(E ~ lai la serviciu.)*

subarnláză s. v. CHINDIE. VECERNIE.

SUBAPRECIA vb. a bagateliza, a minimaliza, a subestima, a subevalua, (rar) a deprecia. (~ *importanta unui lucru.)*

SUBAPRECIAT adj. minimalizat, subestimat,-subevaluat, (rar) depreciat. *(Vn lucru ~.)*

SUBAPRECIERE s. minimalizare, subestimare, subevaluare, (rar) depreciere. *(~ importanţei unui lucru.)*

SUBARENDÁŞ s. (înv.) subarendatór.

subarendatór s. v. SUBARENDÁŞ.

subăríe s. v. CATAR. CORIZĂ. GUTURAI. RINITĂ.

SUBCARPATIC adj. (rar) precarpátic, sub-carpatín. *(Zona ~.)*

subcarpatín adj. v. SUBCARPATIC.

SUBCHIRIÁŞ s. (rar) sublocatár.

subchirúrg s. v. FELCER.

SUBCOMISAR s. (înv.) epistát.

SUBCONŞTIENT s. (rar) subconştiínţă.

subconştiínţă s. v. SUBCONŞTIENT.

subcután adj. v. HIPODERMIC. SUBCUTANAT. SUBCUTANEU.

SUBCUTANAT adj. hipodermic, subcuta-neu, (rar) subcután. *(Injecţie ~.)*

SUBCUTANEU adj. hipodermic, subcutanat, (rar) subcután. *(Injecţie ~.)*

SUBDIVÍDE vb. a (se) subdiviza, a (se) subâmpărţi.

SUBDIVIZA vb. a (se) subdivide, a (se) subâmpărţi.

SUBDIVIZIUNE s. subâmpărţire, (înv.) subâmpărţitúră.

SUBER s. *(BOT.)* plută. *(Dopuri făcute din ~.)*

SUBESTIMA vb. a bagateliza, a minimaliza, a subaprecia, a subevalua, (rar) a deprecia. *(~ importanţa unui lucru.)*

SUBESTIMARE s. minimalizare, subapreciere, subevaluare, (rar) depreciere. *(~ importanţei unui lucru.)*

SUBESTIMAT adj. minimalizat, subapreciat, subevaluat, (rar) depreciat. *(Un lucru ~.)*

SUBEVALUA vb. a bagateliza, a minimaliza, a subaprecia, a subestima, (rar) a deprecia. *(A ~ importanţa unui lucru.)*

SUBEVALUARE s. minimalizare, subapreciere, subestimare, (rar) depreciere. *(~ importanţei unui lucru.)*

SUBEVALUAT adj. minimalizat, subapreciat, subestimat, (rar) depreciat. *(Lucru ~.)*

SUBIECT s. 1. chestiune, lucru, problemă, temă, (înv. şi reg.) prochimen, (înv.) materie, *(Mulţimea şi diversitatea ~eíor discutate; să trecem la ~ care ne interesează.)* 2. materie, (înv.) madeá. *(A intrat în ~.)* 3. acţiune, afa-bulaţie, fabulaţie, intrigă, (livr.) tramă, (rar) fabulă, (fig.) ţesătură. *(~ unui roman.)* 4. *(LINGV.)* informator. *(~ pentru o anchetă dialectală.)* 5. *(FIN.) subiect impozabil* =bir-nic, contribuabil, (înv.) dájnic, dăjdiár, liúde, mode.

subiect s. v. CALFĂ. PACIENT.

SUBIECTÍV adj. 1. parţial, părtinitor, pătimaş, tendenţios, (rar) pasionat, (reg.) părtă-luitór. *(O atitudine evident ~.)* 2. *(FILOZ.)* ideal, mintal.

subiectiv adj. v. INDIVIDUAL. PARTICULAR. PERSONAL. PROPRIU.

SUBIECTIVISM s. 1. patimă, părtinire, (rar) parţialitate, pasiune, (înv.) părtăşíe. *(Atitu-dine plină de ~.)* 2. subiectivitate. *(~ cuiva tntr-o problemă.)* 3. personalism.

SUBIECTIVIST adj. personalist. *(Atitudine ~.)*

SUBIECTIVITATE s. subiectivism. *(~ cuiva tntr-o problemă.)*

subiscălí vb. v. ISCĂLI. SEMNA. SUBSCRIE.

subiscălít s. v. SUBSCRIS. SUBSEMNAT.

SUBÍT adj., adv. 1. adj. brusc, inopinat, instantaneu, neaşteptat, neprevăzut. *(Plecarea lui ~.)* 2. adj. brusc, fulgerător, instantaneu, năprasnic, neaşteptat. *(Moarte ~.)* 3. adv. brusc, deodată, fulgerător, instantaneu, odată, repede, scurt, (pop.) numai, (reg.) târla-mârla. *(~ se întoarce spre el şi...)*

SUBÂMPĂRŢI vb. a (se) subdivide, a (se) subdiviza.

SUBÂMPĂRŢÍRE s. subdiviziune, (înv.) subâmpărţitúră.

subâmpărţitúră s. v. SUBDIVIZIUNE. SUBÎMPĂRŢIRE.

SUBÂNCHIRIÉRE s. (rar) sublocaţiúne. *(~ unei camere.)*

SUBÂNŢELEGE vb. a reieşi, a rezulta. *(Aceste lucruri se ~ destul de limpede.)*

SUBJONCTIV adj., s. *(GRAM.)* conjunctiv, (înv.) plecătór, supuitór. *(Modul ~; verb la ~.)*

SUBJUGA vb. 1. a aservi, a înrobi, a robi, a supune, (fig.) a înfeuda, a îngenunchea. *(~ un popor străin.)* 2. a cuceri, a ocupa, a supune, (pop.) a pleca, (înv.) a pobedi, a prididi, a reduce. *(A ~ multe ţări; a ~ întreaga Galie.)* 3. a domina, a stăpâni, (fig.) a robi. *(Pasiunea îl ~.)* 4. a atrage, a captiva, a cuceri, a delecta, a desfăta, a fascina, a fermeca, a încânta, a răpi, a seduce, a vrăji, (fig.) a hipnotiza, a magne-tiza. *(Ce mult l-a ~ spectacolul I)*

subjuga vb. v. CAPTIVA.

SUBJUGARE s. 1. aservire, înrobire, robie, robire, supunere, (fig.) înfcudáre, îngenunchere. (~ *unui popor străin.)* 2. înrobire, (livr.) servitute. *(Stare de ~ a unui popor.)* 3. cucerire, ocupare, supunere. *(~ Galiei de către romani.)* 4. captivare, cucerire, delectare, desfătare, fascinare, fascinaţie, fermecare, încin-tare, răpire, seducere, seducţie, vrăjire. (~ *spectatorilor.)*

SUBJUGAT adj., s. 1. adj. aservit, înrobit, robit, supus, (fig.) îngenuncheat. *(Popor ~.)* 2. s. aservit, rob, sclav, (rar) serv, (înv.) prădat, şerb. *(A ajuns ~ la turci.)* 3. adj. captivat, cucerit, fascinat, fermecat, îneântat, răpit, sedus, vrăjit. *(Un public ~.)*

subjugătór adj. v. CAPTIVANT. CUCERITOR. DESFĂTĂTOR. FASCINANT. FERMECĂTOR. ÎNCÂNTĂTOR. RĂPITOR. SEDUCĂTOR.

subjugătór adj., s. v. ÎNROBITOR. ROBITOR.

SUBLÍM adj., s. 1. adj. desăvârşit, excepţional, extraordiriar, formidabil, ideal, magistral, minunat,

perfect, splendid, superb, (înv.) săvârşlt. *(O interpretare ~.)* 2. s. desăvârşire, perfecţiune. *(~ este o categorie estetică.)*

SUBLIMARE s. 1. *(CHIM.)* (înv.) subli-máţie. *(~ unei substanţe.)* 2. (în psihanaliză) (rar) sublimaţie. *(~ unor instincte.)*

SUBLIMAT COROSÍV s. *(CHIM.)* clonîră mercurică, (pop.) săricică.

sublimáţie s. v. SUBLIMARE. sublimitate s. v. DESĂVÂRŞIRE. PERFECŢIUNE.^

SUBLINIA vb. 1. a accentua, a evidenţia, a întări, a marca, a puncta, a releva, a reliefa, (livr.) a învedera, a potenţa. *(A ~ calităţile lucrării.)* 2. a nota, a observa, a releva, a remarca, a reţine, a semnala. *(Să ~ următoarele însuşiri...)*

SUBLINIAT adj. accentuat, evidenţiat, întărit, marcat, reliefat, (livr.) potenţat. *(Semnificaţii ~.)*

SUBLINIAT s. subliniere. *(~ unui text.)* SUBLINIERE s. 1. subliniat. *(~ mini text.)* 2. accentuare, evidenţiere, întărire, marcare, relevare, reliefare, (livr.) potenţare. *(~ unor caracteristici ale lucrării.)* 3. observare, relevare, remarcare, semnalare, sesizare. *(~ unei anumite semnificaţii.)*

sublocatár s. v. SUBCHIRIAŞ. sublocaţiúne s. v. SUBÂNCHIRIERE. SUBLOCOTENENT s. *(MIL.)* (înv.) pra-pórcic, (rusism înv.) podparúcic.

SUBMARÍN adj., s. 1. adj. (livr.) submérs. *(Vulcani ~.)* 2. s. *(MAR.)* submersibil, (rar) submergíbil.

submergíbil s. v. SUBMARIN. SUBMERSIBIL. submérs adj. v. SUBACVATIC. SUBMARIN. SUBMERSIBIL s. *(MAR.)* submarin, (rar) submergíbil.

SUBMINA vb. 1. (fig.) a torpila. *(A ~ un plan, o acţiune.)* 2. (fig.) a săpa, a surpa. *(A ~ autoritatea cuiva.)* 3. (fig.) a măcina, a roade. *(Multe vicii ~ împărăţia.)*

SUBMULŢÍME s. *(MAT.)* parte. *(O ~ a numerelor reale.)*

SUBMONTÁN adj. (rar) subnnmtós, (înv.) submunteán. *(Climă, regiune ~.)* submunteán adj. v. SUBMONTÁN. submuntós adj. v. SUBMONTÁN. subnutrí vb. v. SUBALIMENTA. SUBNUTRÍT adj. subalimentat. *(Populaţie ~.)*

SUBNUTRIŢIE s. subalimentare, subali. mentaţie.

SUBOFIŢER s. *(MIL.;* în vechea armată) reangajat.

subordináţie s. v. ASCULTARE. CUMINŢENIE. DOCILITATE. SUBORDONARE. SUPUNERE.

SUBORDONA vb. 1. a (se) supune. *(Se ~ superiorilor.)* 2, a (se) subsuma. *(Graiurile se ~ dialectelor.)*

SUBORDONÁBIL adj. subsumabil. *(Element ~.)*

SUBORDONARE s. 1. aservire, atârnare, dependenţă, supunere, (livr.) servitute. *(Stare de ~.)* 2. (înv.) subordináţie. *(Relaţii de ~.)* 3. subsumare. *(~ intereselor personale celor gene-*

rale.) 4. *(GRAM.)* (înv.) subordináţie. *(Coordonarea şi ~.)*

SUBORDONAT adj., s. 1. adj. dependent, supus. *(O ţară ~.)* 2. adj., s. inferior, subaltern. *(E ~ lui la serviciu.)* 3. adj. subsumat. *(Noţiune ~.)* 4. adj. *(GRAM.)* dependent, secundar. *(Propoziţie ~.)*

subpământ s. v. SUBSOL.

SUBPĂMÂNTEÁN adj. subteran, (înv.) sub-pământésc, subpămíntic. *(Bogăţii ~.)*

subpământésc adj. v. SUBPĂMÂNTEÁN. SUBTERAN.

subpămíntic adj. v. SUBPĂMÂNTEÁN. SUBTERAN.

SUBPREFECT s. (înv.) isprăvnicél, zapcíu, vătaf de plai, (înv., în Mold.) privighetor, privilighét.

SUBPREFECTURĂ s. (înv.) taht, vfltăşie de plai.

SUBRÁŢ s. 1. *(ANAT.)* axilă, subsuoară, (reg.) sumínă. 2. subsuoară. *(~ unei rochii.)*

SUBRĂCÍREs. *(FIZ.)* suprarăcirc. *(~ unui lichid.)*

SUBRĂCÍT adj. *(FIZ.)* suprarăcit. *(Lichid ~.)*

subréctor s. v. PRORECTOR.

SUBROGÁRE s. *(JUR.)* subrogaţic.

SUBROGÁŢIE s. *(JUR.)* subrogare.

subscribént s. v. ABONAT. SEMNATAR. SUBSCRIS.

SUBSCRÍE vb. a iscăli, a semna, (rar) a subsemna, (înv.) a subiscăli. *(A ~ un act, o scrisoare.)*

SUBSCRIERE s. iscălire, iscălit, semnare, (rar) subsemnáre. *(~ unui act.)*

subscriere s. v. ABONAMENT. ISCĂLITURĂ. SEMNĂTURĂ. SUBSCRIPŢIE.

♦SUBSCRIITÓR s. (înv.) prenumeránt. *(~ contribuie la o subscripţie.)*

SUBSCRIPŢIE s. (astăzi rar) subscriere, (înv.) prenumeráţie. *(Listă de ~.)*

subscripţie s. v. ISCĂLITURĂ. SEMNĂTURĂ.

SUBSCRIS adj., s. 1. adj. iscălit, semnat, (înv.) subsemnat. *(Act ~.)* 2. s. subsemnat, (înv.) subiscălít. *(~ul, Ion Popescu, de profesie...)* 3. s. semnatar, (înv.) subscribént. *(~ ul acestor rinduri.)*

subsemna vb. v. ISCĂLI. SEMNA. SUBSCRIE.

subsemnáre s. v. ISCĂLIRE. ISCĂLIT. SEMNARE. SUBSCRIERE.

subsemnat adj. v. ISCĂLIT. SEMNAT. SUBSCRIS.

SUBSEMNAT s. 1. subscris, (înv.) subiscălít. *(~ ul, Ion Popescu, prin prezenta...)* 2. (art.) (reg.) tétea (art.), (arg.) mandea (art.), mandíru (art.). *(Dacă-ţi spune ~, te rog să-l crezi.)*

subsemnătúră s. v, ISCĂLITURĂ. SEMNĂTURĂ.

SUBSIDIAR adj. 1. accesoriu, anex, auxiliar, secundar. *(Element ~ într-*un *mecanism.)* 2, complementar, întregitor, suplimentar, (rar) complinitor, *(Lămuriri ~.)*

subsidiu s. v. SUBVENŢIE.

SUBSOL s. 1. *(GEOL.)* (înv.) subpătMî'nt. *(*Solizi s*i ~.)* 2. (Mold. şi Bucov.) pohréb. *(~ al unei case.)*

SUBSTANTÍV s. *(GRAM.)* nume.

SUBSTANTIVA vb. *(GRAM.)* a (se) substantiviza.

SUBSTANTIVÁRE s. *(GRAM.)* substantivizare. *(~ adjectivelor.)*

SUBSTANTIVAT adj. *(*G.R*AM.)* substantivizat. *(Adjective ~.)*

SUBSTANTIVIZA vb. *(GRAM.)* a (se) substantiva.

SUBSTANTIVIZARE s. *(GRAM.)* substan-tivare. *(~ adjectivelor.)*

SUBSTANTIVIZAT adj. *(GRAM.)* substantivat. *(Adjective ~.)*

SUBSTANŢĂ s. 1. materie, (înv.) trup. *(~ din care este făcut un corp; o ~ solidă.)* 2. corp. *(I-a intrai în ochi o ~ străină.)* 3. esenţă, natură. *(~ a unui fenomen.)* 4. *(LINGV.)* semnificant.

substanţă s. v. ALCĂTUIRE. COMPOZIŢIE. ECONOMIE. ORGANIZARE. ORGANIZAŢIE. STRUCTURĂ.

SUBSTANŢIAL adj. 1. adânc, capital, considerabil, crucial, decisiv, esenţial, fundamental, hotărâtor, important, însemnat, organic, primordial, profund, radical, serios, structural, vital, (livr.) cardinal, major, nodal, (rar) temeinic. *(Prefaceri ~.)* 2. deosebit, important, însemnat, mare, notabil, preţios, remarcabil, serios, temeinic, valoros, (fig.) consistent. *(A adus o contribuţie ~ la dezvoltarea...)* 3. (înv. fig.) măduvós. *(Un răspuns ~.)* suhstanţiál adj. v. CONSISTENT. HRĂNITOR. MATERIAL. NUTRITIV. SĂŢIOS. SUCULENT.

substanţialitate s. v. ESENŢIALITATE.

SUBSTITUÉNT s. înlocuitor, substitut. *(Un bun ~ al bumbacului.)*

SUBSTITUI vb. a înlocui. *(A ~ o serie de termeni prin alţii.)*

substituibil adj. v. ÎNLOCUIBIL.

SUBSTITUIRE s. înlocuire, substituţie. *(Proba ~ unor termeni prin alţii.)*

SUBSTITUT s. 1. locţiitor, (înv.) supleant, vechil. *(~ al cuiva tntr-un post.)* 2. înlocuitor, substituent. *(Un bun ~ al bumbacului.)*

SUBSTITUŢIE s. înlocuire, substituire. *(Proba ~ unor termeni prin alţii.)*

substráeţie s. v. SCĂDERE.

substrás s. v. DE SCĂZUT.

SUBSTRAT s. 1. bază. *(~ popular al baladei.)* 2. *(LINGV.)* element autohton. *(~ din lexicul limbii române.)*

substruetúră s. v. INFRASTRUCTURĂ.

substrúcţie s. v. BAZĂ. FUNDAMENT. FUNDAŢIE. TEMELIE.

SUBSUMA vb. a (se) subordona. *(Graiurile se ~ dialectelor.)*

SUBSUMÁBIL adj. subordonabil. *(Element ~.)*

SUBSUMARE s. subordonare. *(~ intereselor personale celor generale.)*

SUBSUMAT adj. subordonat. *(Noţiune ~-.)*

SUBSUOARĂ s. 1. *(ANAT.)* axilă, subraţ, (reg.) sumínă. 2. subraţ. *(~ unei rochii.)* 3. *(BOT.)* axilă. *(~ frunzelor.)*

subteran adj. v. CLANDESTIN. CONSPIRATIV. ILEGAL. SECRET.

SUBTERAN adj., s. 1. adj.subpământean) (înv.) subpământésc, subpămi'ntic. *(Bogăţii ~.)* 2. s. mină, ocnă, (Înv. şi reg.) baie, (înv., madém, minieră. *(Au intrat in ~ în schimbul al doilea.)*

SUBTERANĂ s. hrubă, (înv.) culă.

SUBTERFUGIU s. stratagemă, şiretenie, şiretlic, şmecherie, tertip, truc, viclenie, vicleşug, (rar) şireţíe, (reg.) solomoníe, (Ban. şi Transilv.) mişculánţă, (înv.) marafet, măiestrie, (fam.) chichiţă, chiţibuş, manevră, merchéz. *(De ce ~ a uzat ?),*

SUBTÍL adj. 1. ager, clarvăzător, iscoditor-observator, pătrunzător, perspicace, scormoni) tor, scrutător, sfredelitor, străbătător, (livr. penetrant, sagace, (fig.) ascuţit. *(Un spirit ~.)* 2. ingenios, inventiv, iscusit. *(Procedeu ~.)* 3. fin, rafinat. *(Nuanţe ~.)* 4. (fig.) imponderabil. *(Un sens ~.)* 5. ales, distins, fin, rafinat, select, stilat, (fam.) şic, (fig.) subţire. *(Un public ~.)*

subtil adj. v. SUBŢIRE.

SUBTILITATE s. 1. acuitate, agerime, clarviziune, pătrundere, perspicacitate, (livr.) sagacitate, (fam.) schépsis, (fig.) ascuţime. *(~ spiritului.)* 2. ingeniozitate, inventivitate, iscusinţă. *(~ unui procedeu.)* 3. fineţe, rafinament, rafinare. *(~ nuanţelor stilistice.)* 4. distincţie, eleganţă, fineţe, rafinament. *(~ în comportări.)*

subtiliza vb. v. CIZELA. FURA. LUA. STILIZA. SUSTRAGE.

subtiltzáre s. v. CIZELARE. FURT. STILIZARE. SUSTRAGERE.

subtói s. v. TALPĂ. TĂLPOI.

subtraénd s. v, SCĂZĂTOR.

subtrahiruí vb. v. SCĂDEA.

subtrăuătór s. v. SCĂZĂTOR.

SUBŢIÁ vb. 1. (reg.) a (se) subţira. *(A ~ un obiect, un fir.)* 2. a se alungi. *(Se ~ la un capăt.)* 3. a dilua, a îndoi, a lungi. *(A ~ laptele.)* 4. a ascuţi, a piţigăia, (reg.) a piţigărni. *(Îşi ~ glasul.)*

subţiá vb. v. CIVILIZA. CULTIVA. GÂTUI. ÎNGUSTA. RAFINA. RAREFIA. STILA. STRÂMTA. SUGRUMA.

SUBŢIAT adj. 1. diluat, îndoit, slab, subţire, (reg.) rărit. *(Lapte ~.)* 2. rarefiat. *(Nori ~.)*

SUBŢIÉRE s. *(FIZ.)* stricţiune. *(~ unui cablu.)*

subţietáte s. v. SUBŢIRIME.

subţirá vb. v. RAREFIA. SUBŢIA.

SUBŢIRATIC adj. subţire, suplu, zvelt, (înv. şi reg.) sulegét, (reg.) sulétic, (Transilv.) şugár, (Munt.) şui, (prin Transilv. şi Olt.) şuiéţ. *(Un corp, un om ~.)*

SUBŢÍRE adj. 1. (înv.) subtil. *(Un ac, un fir ~.)* 2. (prin Ban.) sumérnic. *(Un íemn ~.)* 3. mic. *(Buze ~.)* 4. Îngust, mic. *(*O *talie ~.>* 5. subţiratic, suplu, zvelt, (înv. şi reg.) sulegét, (reg.) sulétic, (Transilv.) şugár, (Munt.) şui, (prin Transilv. şi Olt.) şuiéţ. *(Un corp, un om*

~.) 6. uşor, (înv.) sprinten. *(O haină ~ de vară.)* 7. diafan, fin, străveziu, transparent, vaporos, (înv.) prevăzător, prevăzíu, străvăză-tór, (fig.) aerian, eterat, eteric, spumos. *(Un material textil ~.)* 8. rar, transparent, uşor, (înv.) uşúre. *(O ceaţă ~.)* 9. rarefiat. *(Nori ~.)* 10. apos, moale, neconsistent. *(O mtncare ~.)* 11. diluat, îndoit, slab, subţiat, (rcg.) rărit. *(Lapte ~.)* 12. acut, ascuţit, înalt, (reg.) ţifli-tór. *(Sunete ~.)* 13.

ascuţit, piţigăiat, (rar) piuitór, (rcg.) înţiglát. *(O voce ~.)*

subţire adj. v. ALES. BINECRESCUT. CIVILIZAT. CULTIVAT. DISTINS. FIN. MANIERAT. POLITICOS. RAFINAT. SELECT. STILAT. SUBTIL.

subţirénie s. v. SUBŢIRIME.

SUBŢIRÍME s. (înv.j subţictáte, subţirénie. *(~ unui fir textil.)*

SUBURBÍE s, mahala, periferie, (livr.) foburg, (Transilv.) oşteáză. *(*O *~ a unui oraş.)*

SUBVENŢIE s. (rar) subsidiu, (înv.) stipendiu.

SUBVENŢIONA vb. a finanţa, (livr.) a sti-pendia. *(A ~ un teatru.)*

SUBVENŢIONARE s. finanţare. *(~ unei instituţii.)*

SUBVENŢIONAT adj. finanţat. *(Teatre ~.)*

subzista vb. v. DĂINUI. DURA. EXISTA. FI. MENŢINE. PĂSTRA. PERPETUA. PERSISTA. RĂMÂNE. TRĂI. ŢINE.

SUBZISTENŢĂ s. întreţinere, trai. *(Mijloace* tfe *~.)*

SUC s. 1. zeamă. *(~ de íămíie.)* 2. sevă, (pop.) mízgă, must, mustăreáţă, (reg.) miericícă, muc, múrsă. *(~ plantelor.)*

suc s. v. LATEX. NECTAR. USUC.

SUCALĂ s. *(TEHN.)* rodan, (reg.) cicirfg. *(Pe ~ se deapănă firele pentru războiul de ţesut.)*

sucală s. v. COARBĂ. DEPANATOARE. FRIGARE. VÂRTELNIŢĂ.

súcaş adj. v. NĂBĂDĂIOS. NĂRĂVAŞ. NĂRĂVIT.

súcă s. v. CAPRICIU. CHEF. DATINĂ. FANDOSEALĂ. FANTEZIE. FASON. FEL. FIŢĂ. MAIMUŢĂREALĂ. MOFT. NAZ. NĂRAV. OBICEI. POFTĂ. PROSTEALĂ. RÂN-DUIALĂ. SCLIFOSEALĂ. TOANĂ. TRADIŢIE. UZ. UZANŢĂ.

sucălétc s. v. SUL.

sucălí vb. v. BODOGĂNI. CICĂLI. DĂSCĂLI. ÎNVÂRTI. PLICTISI. RASOLI. RĂSUCI. ROTI. SÂCÂI. SUCI.

SUCCEDA vb. 1. a defila, a se perinda, a se prefira, (fig.) a se derula. *(Copacii i se ~ prin faţa ochilor.)* 2. a se perinda, a se vântura. *(Multă lume se ~ pe acolo.)* 3. a se perinda, a se scurge, a urma, (înv. şi pop.) a se petrece. *(Maşinile se ~ una după alta.)* 4. a se înşira, a se înşirui, a se perinda, a se rândui, a urma. *(Zilele se ~ unele după altele.)* 5. a-i urma. *(I-a ~ în funcţie.)*

succeda vb. v. MOŞTENI.

SUCCEDARE s. 1. defilare, perindare, prefi-rare, (fig.) derulare. *(~ copacilor prin faţa ochilor.)* 2. perindare, scurgere. *(~ oamenilor*

pe stradă.) 3. înşirare, înşiruire, perindare, succesiune. *(~ zilelor una după alta.)* 4.urmare. *(~ cuiva In funcţie.)*

sueeéde vb. v. IZBUTI. REUŞI.

SUCCES s. 1. izbândă, reuşită, (înv.) reieşíre, reuşíre, (fam.) ispravă. *(E sigur de ~.)* 2. izbândă, reuşită, victorie. *(~ echipei de handbal.)* 3. reuşită, (livr.) audienţă. *(~ unei* opere *la public.)*

SUCCESIUNE s. 1. înşirare, înşiruire, serie, şir. *(O lungă ~ de raţionamente.)* 2. înşirare, înşiruire, perindare, succedare. *(~ zilelor una după alta.)* 3. şir, şirag, (Munt.) şiretenie. *(~ de evenimente.)* 4. ordine. *(O ~ descresciniă a elementelor şirului.)* 5. şir, (fig.) lanţ. *(O ~ de case.)* 6. alternare, rotaţie. *(~ culturilor.)* 7. descendenţă, filiaţie, linie. *(Urmaş in ~ bărbătească.)* 8. *(JUR.)* moştenire, patrimoniu, (înv. şi pop.) moşie, (înv. şi reg.) rniráz, móştină, rămăşiţă, (înv.) clironomle, dostoiánie, nioşne-níe, moştenríe, nemestnicíe, rămas.

SUCCESÍV adj., adv. 1. adj. consecutiv. *(Valuri ~ de avioane.)* 2. adj. gradat, trestat. *(O înşiruire ~.)* 3. adj., adv. treptat. *(~ rilele se măresc.)* 4. adv. (înv.) succcsivaincnte. *(Clădeşte ~ toate halele.)*

suceesivaménte adv. v. SUCCESIV.

SUCCESOARE s. *(JUR.)* moşteútoarc, urmaşă, (înv.) moşáncă.

SUCCESOR s. 1. continuator, urmíş, (înv.) următor. *(~ lui la catedră.)* 2. urma?. *(~ la tron.)* 3. *(JUR.)* moştenitor, urm-Ş. (livr.) eréde, (înv. şi reg.) moşncán, moştón, (înv.) clironóm, moşán, ocináş, ocinătóriu următor. *(Averea a revenit unicului ~.)*

succín s. v. AMBRĂ GALBENA. CHIHLIMBAR.

SUCCÍNT adj. 1. concentrat, coicis, laconic, lapidar, scurt, (înv.) rezumătór, (fig.) strâns, telegrafic. *(Stil ~; exprimare ~)* 2. concis, rezumativ, sintetic, sumar, (înv) rezumătór. *(*O *descriere ~.)* 3. sumar, (înv) repede. *(O schiţă ~ a situaţiei.)*

SUCEÁLĂ s. învârtirc, înv'tit, răsuceală, răsucire, răsucit, răsucitură, suire, sucit, suci-tură. *(~ unui fir textil.)*

suci s. v. BLĂNAR.

SUCÍ vb. 1. a învârti, a răuci, a roti, (pop.) a sucăli, (reg.) a rotila, a rtocoli, (Transilv.) a tecărui. *(A ~ un obiect -entru a-l face sul.)* 2. a răsuci. *(Îşi ~* o *ţigaiâ: a ~ un fir.)* 3. a frământa, a învârti, a răsjti. *(A ~ batista In mină.)* 4. a (se) contorsiofl. a (se) răsuci, (rar) a (se) torsiona*. (A-şi~ co*r*ul.)* 5. a (se) ghemuit a (se) încârliga, a (se) încoíci, a (se) încovriga' a (se) înfăşură, a (se) înviaturi, a (se) răsuci' (reg.) a (se) covriga, a (e) încolătăci, (înv.) a (se) învălui. *(Se ~* în *jruí...)* 6. a se foi, a se perpeli, a se răsuci, a s zvârcoli, (prin Olt. a se scârciumi. *(Toată nootea s-a ~ în aşternut.)* 7. a (se) întoarce, (se) învârti, a (se) răsuci, a (se) roti, (reg.) a (e) rotila. *(A ~ cheia* în *broască.)* 8. *(MED.)* (se) deplasa, a (se) dezatfócula, a (se) disloc a (se) luxa, a (se) scrântl, (rar) a (se) răsuc (înv. şi reg.) a (se) sminti, (reg.) a (se) sica, (prin Transilv.

Li»i

a (se) muruli, (Transilv.) a (se) pica, (prin Traii-silv. şi Bucov.) a (se) preti, (prin vestul Munt.) a (se) proclinti. *(Si-a ~ osul umărului.)*

suci vb. v. CASTRA. JUGĂNI. METAMORFOZA. MODIFICA. PREFACE. PRESCHIMBA. SCHIMBA. SCOPI. STERILIZA. TRANSFORMA.

sucíe s. v. COJOCĂRIE.

SUCÍRE s. 1. învârtire, învârtit, răsuceală, răsucire, răsucit, răsucitură, suceală, sucit, sucitură. *(~ unui fir textil.)* 2. încolăcire, înfăşurare, învălătucire, răsucire, (rar) încolăceálă, încolăcitúră, vălătuceálă. *(~ şarpelui in jurul...)* 3. întoarcere, întors, învârtire, răsucire, rotire. *(~ unui buton, a unui contact.)* 4. *(MED.)* deplasare, dezarticulare, dezarticu-laţie, dislocare, îuxare, luxaţie, scrânteală, scrin-tire, scrintitură, (rar) răsucire, sucitură, torsiune, (prin vestul Munt.) proclinteálă, proclin-tíre. *(~ osului numeral.)*

sucire s. v. CASTRARE. JUGĂNIRE. JUGĂNIT. SCOPIRE. SCOPIT. STERILIZARE.

SUCÍT adj. 1. contorsionat, răsucit. *(Un corp ~.)* 2. întors. *(A"u mai sta cu gitul ~.)* 3. adus, aplecat, cocârjat, cocoşat, curbat, gâr-bov, gârbovit, înclinat, încovoiat, îndoit, plecat, strâmb, strâmbat. *(Cu spinarea ~.)* 4. întors, învârtit. răsucit, rotit. *(A lásat cheia ~ în broască.)* 5. cotit, întortocheat, sinuos, şerpuit, şerpuitoi, (rar) şerpuind, (înv. şi reg.) şovăit, (înv.) serpentin. *(Un drum ~.)* 6. spiralat. *(O scară ~.)* 7. *(MED.)* deplasat, dezarticulat, dislocat, luxat, scrântit, (rar) răsucit, (prin vestul Munt.) proclintít. *(Os ~.)* 8. încâlcit, încurcat, î.itortocheat. *(Fraze ~.)*

sucit adj v. BIZAR. CASTRAT. CIUDAT. CURIOS. EXCENTRIC. EXTRAVAGANT. FANTASMAGORIC. FANTEZIST. INEXPLICABIL. INSOLIT. JUGĂNIT. NĂSTRUŞNIC. NEOBIŞNUIT. ORIGINAL. PARADOXAL. SCOPIT. SINGULAR. STERILIZAT. STRANIU.

SUCÍT s. învârtire, învârtit, răsuceală, răsucire, răsucit, răsucitură, suceală, sucire, sucitură. *(~ unui fir textil.)*

sucitoáre s. v. CAPÂNTORTURĂ. PIŢIGOI.

SLICITÓR s. íăcăleţ, vergea, (rar) sul, (pop.) mestecau, (reg.) rnelestéu, (Maram. şi Transilv.) plăcintór. *(~ pentru întinderea aluatului.)*

sucitór s. v. CORDAR. ÎNTINZĂTOR. MANIVELĂ. STRUKĂ.

SUCITURĂ s. învârtire, învârtit, răsuceală, răsucire, răsucit, răsucitură, suceală, sucire, sucit. *(~ unui fir textil.)*

sucitură s. v. COT. COTITURĂ. CURBĂ. DEPLASARE. DEZARTICULARE. DEZAR-TICULAŢIE. DISLOCARE. GÂNJ. ÎNTORSĂTURĂ. ÎNTORTOCHETURĂ. JURU. BIŢĂ. LUXARE. LUXAŢIE. OCOL. RĂSUCITURĂ. SCRÂNTEALĂ. SCRÂNTIRE. SCRÂNTITURĂ. SCUL. SERPENTINĂ. SINUOZITATE. SUCIRE. ŞERPUIRE. ŞER-PUITURĂ.

sncíţă s. v. COJOCĂREASĂ. COJOCĂ-RIŢĂ.

súciu s. *v%* COJOCAR.

SUCOMBA vb. a deceda, a dispărea, a se duce, a muri, a pieri, a se prăpădi, a răposa, a (se) sfârşi, a se stinge, (livr.) a repauza, (înv. şi pop.) a se săvârşi, (înv. şi reg.) a se prislăvi, (înv.) a se proslăvi, (ir.) a crăpa, a plesni, (înv. şi reg. ir.) a se sparge, (fig. şi fam.) a se curăţa, (fig.) a adormi, (livr. fig.) a expira, (înv. şi pop. fig.) a pica, (înv. şi reg. fig.) a se muta, a se petrece, (arg.) a o mierli. *(A ~ ieri la amiază.)* SUCOMBARE s. decedare, deces, dispariţie, moarte, pieire, prăpădire, răposare, sfârşit, stingere, (livr.) éxitus, extincţie, repauzáre, (mai ales în limbajul bisericesc) repaus, (înv. şi pop.) săvârşíre, (pop.) pierzanie, pierzare, (reg.) pieíşte, topénie, (înv.) petrecanie, petrecere, pierdere, piericiúne, prăpăditúră, pristă-víre, săvârşénie, săvârşít, scădere, sconcénie, (ir.) crăpáre, (arg.) mierleálă, mierlíre, vérdeş. *(~ unei persoane.)*

SUCUÍ vb. v. OBIŞNUI.

SUCULENT adj. 1. mustos, zemos. *(Fructe ~.)* 2. consistent, hrănitor, nutritiv, săţios, (livr.) feculént, (astăzi rar) substanţial, (înv.) mistuitor, nutritór, săturăciós, săturătór. *(Alimente, substanţe ~.)* 3. apetisant, bun, delicios, gustos, îmbietor, plăcut, savuros, (rar) pofticios, (arg.) mişto. *(O mlncare, o cină ~.)*

SUCULENTĂ s. savoare. *(~ unui aliment.)* suculentă s. y. FARMEC. SUCURSALĂ s. agentură, agenţie, filială, reprezentanţă. *(~ a unei bănci.)* sucursală s. v. METOC.

SUD s. *(GEOGR.)* miazăzi, (înv. şi pop.) miază, (Transilv.) prânz, (înv.) austru, merizíu. *(Spre ~ se zărea soarele.)*

sud s. v. ACŢIUNE. CAUZĂ. JUDECATĂ. JUDEŢ. PROCES.

SUDA vb. 1. *(MED.)* a se prinde. *(Oasele s-au ~.)* 2. *(LINGV., BIOL., TEHN.)* a (se) aglutina, a (se) alipi, a (se) lipi, a (se) reuni, a (se) uni. *(Două elemente care se ~.)* sudác s. v. ŞALĂU.

SUDÁJ s. ' *(TEHN.)* sudare, sudat. *(~ metalelor.)*

sudalmă s. v. AFRONT. INJURIE. INSULTĂ. ÎNJURĂTURĂ. JIGNIRE. OCARĂ. OFENSĂ. RUŞINE. UMILINŢĂ.

SUDARE s. 1. *(TEHN.)* sudaj, sudat. *(~ metalelor.)* 2. *(LINGV., BIOL., TEHN.)* aglutinare, alipire, lipire, reunire, unire. *(Proces de ~ a două cuvinte; ~ unor microorganisme.)* SUDAT adj. *(LINGV., BIOL., TEHN.)* aglutinat, alipit, lipit, reunit, unit. *(Cuvinte ~; microorganisme ~.)* sudat adj. v. OMOGEN. UNITAR. SUDAT s. *(TEHN.)* sudaj, sudare. *(~metalelor.)*

sudáţie s. v. APĂ. ÎNNĂDUŞEALĂ. NĂDU-ŞEALĂ. SUDOARE. TRANSPIRAŢIE. SUD-ÉST s. *(GEOGR.)* (înv.) sud-óst. SUD-ÉSTIC adj. *(GEOGR.)* (înv.) sud-óstic. SUDIC adj. *(GEOGR.)* 1. austral, meridional. *(Emisfera ~.)* 2. meridional, (înv.) meridionalicésc. *(Regiunile ~.)*

SUDOARE s. apă, înnăduşeală, năduşeală, transpiraţie, (rar) sudáţie, (reg.) asud, năbu-şeálă, năduf. *(Era tot numai o ~, de alergătura.)*

sudoare s. v. CUSCRISOR. MIEREA-URSULUI.

sudoarea-cálului s. v. O SUL-IEPURELUI.

sudoarea-capului s. v. OSUL-IEPURELUI.

sudoarca-láptelui s. v. CAPTALAN.

SUDORIFÉR adj. sudorific. *(Agent ~.)*

SUDORÍFIC adj. sudorifer. *(Agent ~.)*

sud-óst s. v. SUD-EST.

sud-óstic adj. v. SUD-ESTIC.

sud-óvcst s. v. SUD-VEST.

sudúc s. v. ŞALĂU.

sud-uést s. v. SUD-VEST.

suduí vb. v. ADMONESTA. CERTA. DĂSCĂLI. DOJENI. DRACUL INSULTA. ÎNJURA. JIGNI. MORALIZA. MUSTRA. OCĂ-Rî. OFENSA. ULTRAGIA.

suduiálă s. v. ÎNJURĂTURĂ.

suduitúră s. v. AFRONT. INJURIE. INSULTĂ. ÎNJURĂTURĂ. JIGNIRE. OCARĂ. OFENSĂ. RUŞINE. UMILINŢĂ.

SUD-VÉST s. *(GEOGR.)* (înv.) sud-óvest, sud-uést.

SUEDEZ s., adj. 1. s. (înv.) svez, şved. 2. adj. (înv.) şved, şvezésc.

SUFERÍ vb. 1. (înv. şi pop.) a pătimi. *(De ee boală ~ ?)* 2. a se chinui, (înv. şi reg.) a se ticăi, (înv.) a se nevoi, a (se) strădui. *(~ foarle tare din cauza bolii.)* 3. a îndura, a pătimi, a păţi, a răbda, a suporta, a trage, (astăzi rar) a purta, (înv. şi reg.) a petrece, a târpi, (prin Bucov.) a joi, (Transilv.) a paula, (Ban.) a peşti, (prin Transilv.) a pristui, (înv.) a bineviea, a cerca, a obicni, a pănăta, (fig.) a înghiţi. *(Cite n-a ~ l)* 4. a pătimi, (înv. şi pop.) a se munci. *(De multe a mai ~.)* 5. a duce, a îndura, a răbda, a suporta. *(El ~ tot greul.)* 6. a încerca, a indura, a suporta. *(A ~ multe nevoi.)* 7. a suporta. *(A ~ o condamnare.)* 8. a accepta, a admite, a concepe, a îngădui, a permite, a răbda, a suporta, a tolera, (înv. şi reg.) a pris-tăni, (înv.) a obicni, a volnici, (lig. fam.) a înghiţi. *(Nu pot ~ una ca asta.)* í). a suporta, (fig.) a înghiţi, a mistui, (înv. fig.) a honipsi. *(Nu-l poate ~.)*

suferi vb. v. PRII.

sulcríbil adj. v. ACCEPTABIL. SUPORTABIL. TOLERABIL.

SUFERÍND adj. *(MED.)* bolnav, nesănătos, (rar) morbós, (înv. şi pop.) războlít, (înv. şi reg.) neputincios, pătimaş, rău, (Transilv. şi Ban.) beteag, (Transilv.) maród, (înv.) lfnced, malád, mişel, pătimitór.

SUFERÍNŢĂ s. 1. calvar, canon, caznă, chin, durere, patimă, schingiuire, schingiuit, supliciu, tortură, (înv. şi pop.) trudă, (pop.) muncă, (înv.) muncitoríe, pasiune, pedeapsă, pedepsi-túră, rână, schingi, strădanie, strânsoáre, trud-nicíe. *(Supus la mare ~.)* 2. chin, durere, încer-c are, patimă, păs, pătimire, (înv. şi pop.) muncă, (pop.) aht, cercare, năpastă, (înv. şi reg.) pătimită, sefrbă, (înv.) răbdare, stráste, suferíre, (fig.) povară. *(Cite ~ n-a avui de îndu-*

rat!) 3. greutate, încercare, necaz, nevoie, vicisitudine, (înv.) ispită. *(A trecut prin multe*

-•;

suferinţă s. v, AFECŢIUNE. BOALĂ. MALADIE.

suferíre s. v. CHIN. DURERE. ÎNCERCARE. PATIMĂ. PĂS. PĂTIMIRE. SUFERINŢĂ.

suferit adj. v. ACCEPTABIL. SUPORTABIL. TOLERABIL.

suferitor adj. v. RĂBDĂTOR.

suficient adj. v. FUDUL. GRANDOMAN. INFATUAT. ÎNCREZUT. ÎNFUMURAT. ÎNGÂMFAT. MEGALOMAN. MÂNDRU. ORGOLIOS. SEMEŢ. TRUFAŞ. ŢANŢOŞ. VANITOS.

SUFICIENT adj., adv. 1. adj. îndestulător, mulţumitor, satisfăcător. *(O cantitate ~.)* 2. adj. destul, îndestulător, (reg.) bugăt. *(Provizii ~.)* 3. adv. destul, îndeajuns, (reg.) bugăt, (înv.) îndestul. *(Ai vorbit ~.)*

suficientă s. v. AROGANŢĂ. FALĂ. FUDULIE. INFATUARE. ÎNFUMURARE. ÎNGÂM-FARE. MÂNDRIE. ORGOLIU. SEMEŢIE. TRUFIE. VANITATE.

sufit s. v. PLAFON. TAVAN.

SUFIXARE s. *(LINGV.)* sufixaţie.

SUFIXÁŢIE s. *(LINGV.)* sufixare.

SUFLA vb. I. 1. a gâfâi, a pufăi, (reg.) a răsufla. *(~ după atita alergătură.)* 2. a trage. *(Te rog să-ţi~nasul!)* 3. a cânta. *(~ din fluier.)* 4. a răsuna, a suna. *(Trimbiiele ~.)* 5. a şopti, (fig.) a strecura. *(I-a ~ ceva la ureche.)* 6. a bate, a trece, (reg.) a vântura. *(Crivăţul rece ~ peste sat.)* II. a polei, (înv. şi pop.) a spoi. *(A ~ un obiect cu aur.)*

sufla vb. v. RĂSUFLA. RESPIRA.

suflái s. v. FOALE.

SUFLARE s. I. 1. răsuflare, respiraţie, (rar) respir, respirare, suflu, (pop.) răsuflet, răsuflu, (înv. şi reg.) suflet, (înv.) duh, răsuflătúră, spirit. *(Abia îşi mai trage ~.)* 2. suflu. *(Dintr-o ~ a făcut să zboare hirlia. de pe masă.)* 3. tragere. *(~ nasului.)* 4. bătaie, suflu, (înv. şi pop.) suflat, (reg.) zălíşte. *(Stă în ~ vântului.)* 5. adiere, boare, pală, suflu, undă, (rar) scutur, (Olt.) reveneálă. *(Nu se simţea nici o ~ de vâní.)* II. 1. poleire, poleit, (pop.) spoire, spoit. *(~ unui obiect cu aur.)* 2. *(TEHN.)* sablaj, sablare, sablat. *(~ unei piese metalice.)*

suflare s. v. ANIMAL. CREATURĂ. DOBITOC. FĂPTURĂ. FIINŢĂ. LIGHIOANĂ. LUME. NECUVÂNTĂTOR. VIETATE.. VIEŢUITOARE.

SUFLAT adj. poleit, (reg.) poligít. *(Obiecte ~.)*

suflat s. v. BĂTAIE. SUFLARE. SUFLU.

suflă-n-vânt s. v. PIERDE-VARĂ. TÂRÂIE-BRÂU.

SUFLĂTOR s. *(MUZ.)* (înv.) sunător. *(Este ~ la Filarmonică.)*

SUFLECĂ vb. a îndoi, a răsfrânge, a ridica, a sumete, a trage, (reg.) a sumeca, a supune, (prin Munt. şi Dobr.) a sumeteca. *(A-şi ~ míne-cile cămăşii.)*

SUFLECÁRE s. ridicare, ridicat, (înv. şi reg.) suflecă tură. *(~ mtnecilor.)*

SUFLECAT adj. îndoit, întors, răsfrânt, ridicat, sumes, tras, (reg.) sumecát. *(Cu mtne-cile ~.)*

suflecătúră s. v. RIDICARE. RIDICAT. SUFLECARE.

SUFLET s. 1. *(FILOZ.)* conştiinţă, cuget, gândire, spirit, (livr.) for interior, (înv.) cunoştinţă, ştiinţă, (grecism înv.) sinídisis. *(Noţiunea de ~.)* 2. spirit. *(~ poporului român.)* 3. psihic, (rar) psihism. *(Cum stă cu ~ ?)* 4. inimă, sân. *(Cu frica in ~.)* 5. inimă, (înv.) mâţe (pl.), pt'ntece. *(Oftează din adincul ~.)* 6. duh, spirit. *(~ şi materie.)* 7. spirit, (Transilv. şi Bucov.) bleasc. *(I-a ieşit ~.)*

suflet s. v. ANIMATOR. ARDOARE. AVÂNT. BĂRBĂŢIE. BOHOCI. BRAVURĂ. CHIP. CURAJ. CUTEZANŢĂ. DÂRZENIE. ELAN. FAŢĂ. FIGURĂ. IMPETUOZITATE. INDIVID. INS. ÎNCUMETARE. ÎNDRĂZNEALĂ. ÎNSUFLEŢITOR. LOCUITOR. NEÂNFRICARE. OM. OMENIE. PERSOANĂ. RĂSUFLARE. RESPIRAŢIE. SEMEŢIE. SUFLARE. TEMERITATE. TEMPERAMENT.

suflet-de-strigói s. v. CAP-DE-MORT. FLU-TURE-CAP-DE-MORT. STRIGĂ.

SUFLETESC adj. 1. imaterial, nematerial, spiritual. *(Componentă ~.)* 2. moral, spiritual, (înv.) morálic, moralicesc. *(Viaţa ~ a unui popor.)* 3. psihic, psihologic, spiritual. *(Starea ~ a cuiva.)* 4. bisericesc, duhovnicesc, religios, spiritual. *(Păstor ~.)* 5. adoptiv, spiritual. *(Ei sínt părinţii mei ~.)*

sufletesc adj. v. CITIT. CULT. CULTIVAT. EDUCAT. INSTRUIT. ÎNVĂŢAT.

SUFLETEŞTE adv. 1. moraliceşte, moralmente, spiritualiceşte, (rar) spiritualménte. *(~ se simte bine.) S,* psihologiceşte, (rar) psi-hicéşte. *(~ e un om normal.)*

sufletul-mórţilor s. v. CAP-DE-MORT. FLU-TURE-CAP-DE-MORT. STRIGĂ.

sufleţél s. v. DED1ŢEI. LĂCRIMIOARĂ. MĂRGĂRITAR. MĂRGĂRITĂREL.

sufleţí vb. v. JURA. TRĂI. VIEŢUI.

suflói s. v. FOALE.

SUFLU s. 1. suflare. *(Dintr-un ~* a *făcut să zboare hiriia de pe masă.)* 2. bătaie, suflare, (înv. şi pop.) suflat, (reg.) zălíşte. *(Stă în ~ vtntului.)* 3. adiere, boare, pală, suflare, undă, (rar) scutur, (Olt.) reveneálă. *(Nu se simţea nici un ~ de vini.)*

suflu s. v. ARDOARE. AVÂNT. ELAN. ENTUZIASM. ÎNFLĂCĂRARE. ÎNFOCARE. ÎNSUFLEŢIRE. PASIUNE. PATIMĂ. PORNIRE. RĂSUFLARE. RESPIRAŢIE. SUFLARE.

SUFOCA vb. 1. a (se) asfixia, a (se) înăbuşi, a (se) îneca, a (se) sugruma, (înv. şi pop.) a (se) năbuşi, a (se) năduşi, (înv.) a (se) împresura. *(Fumul ti ~.)* 2. a înăbuşi, a strangula. *(Emoţia îl ~; cu glasul ~ de emoţie.)*

SUFOCANT adj. 1. asfixiant, înăbuşitor, înecăcios, (rar) inecătór, (înv. şi pop.) năduşi-tór, (pop.) năbuşitór. *(Emanaţii, gaze ~.)* 2. greu, irespirabil, înăbuşitor, încărcat, viciat.

(O atmosferă ~.) 3. înăbuşitor, sugrumător, (pop.) zăpuşít. *(O căldură ~.)*

SUFOCARE s. 1. asfixie, asfixiere, înăbuşire, înecare, sufocaţic, sugrumare, (rar) înecă-ciúne. *(Senzaţie de ~.)* 2. *(MED.)* dispnee, înecăciune. (pop.) năduf.

SUFOCAT adj. asfixiat, înăbuşit, înecat, (înv, şi pop.) năduşit. *(Persoană ~.)*

SUFOCÁŢIE s. asfixie, asfixiere, înăbuşire, înecare, sufocare, sugrumare, (rar) înecăciune. *(Senzaţie de ~.)*

SUFRAGERIE s. sală de mese, sală de mân-care, (înv. şi reg.) prinzitór, (înv.) sală de ospeţe.

SUFRAGIU s. 1. vot. *(La alegeri a obţinut toate ~ noastre.)* 2. adeziune, asentiment. *(Actorul obţine ~ publicului.)*

sufrunceá s. v. SPRÂNCEANĂ.

SUGACI s. prunc, sugar, uou-născut, (înv. şi pop.) plod, (înv. şi reg.) cocon, porobóc, sugător, (Mold. şi Transilv.) cocă, (fam.) bebe.

sugaci s., adj. v. ALCOOLIC. BĂUTOR. BEŢIV.

SUGAR s. prunc, sugaci, nou-născut, (înv. şi pop.) plod, (înv. şi reg.) cocon, porobóc, sugător, (Mold. şi Transilv.) cocă; (fam.) bebe.

sugară s. v. ŢIGARĂ. ŢIGARETĂ.

sugáriu s. v. CINSTEŢ.

SUGATÍVĂ s. sugătoare.

sugăríce s. v. BIBERON.

SUGĂTOARE s. 1. sugativă. 2. *(BOT.; Monotropa hipopytis)* (reg.) sparangă-de-brădét.

sugător adj. v. LIMFATIC.

sugător adj., s. v. MAMIFER.

suflător s. v. NOU-NĂSCUT. PRUNC. SUGACI. SUGAR.

sugător s., adj. v. ALCOOLIC. BĂUTOR. BEŢIV.

sugătúră s. v. SUG ERE. SUPT.

SUGE vb. 1. (înv.) a zbea. *(Pruncul ~ lapte de la sin.)* 2. a sorbi, (pop.) a bea. *(Şarpele ii ~ síngele.)* 3. a absorbi, a aspira, a încorpora, a înghiţi, a resorbi, a sorbi, a trage. *(Pămintul ~ apa de precipitaţii.)*

suge vb. v. ASUPRI. BEA. EPUIZA. EXPLOATA. EXTENUA. FRÂNGE. FUMA. ISTOVI. ÎMPILA. ÎMPOVĂRA. NĂPĂSTUI. OPRIMA. OROPSI. PERSECUTA. PRIGONI. SECA. SECĂTUI. SFÂRŞI. SLEI. STOARCE. TIRANIZA. TRAGE. URGISI. VLĂGUI. ZDROBI.

SUGÉL s. *(BOT.)* 1. *(Lamium purpureum)* urzică moartă, (reg.) ţigancă. 2. *sugel alb (Lamium album)* – urzică moartă, (reg.) faţa-mâţei, urzică albă, urzică creaţă. 3. *sugel-galben (Galeobdolon luteum)* – (reg.) gălbiníţă.

sngél s. v. PANARIŢIU.

SUGERĂ vb. 1. (înv.) a năstăvi, (fig.) a inspira, a insufla. *(I-a ~ să procedeze astfel...)* 2. a evoca. *(Ce-ţi ~ această imagine ?)*

SÚGERE s. supt, (înv.) sugătúră, suptoáre, suptúră. *(~ pruncilor.)*

SUGESTÍBIL adj. sugestionabil. *(Persoană ~.)*

SUGESTIONA vb. *(PSIH.)* a se autosugestiona.

SUGESTIONÂBIL adj. sugestibil. *(Persoană ~.)*

SUGESTÍV adj. 1. pictural, pitoresc, plastic. *(Aspect ~.)* 2, evocativ, evocator, expresiv, nuanţat, pitoresc, plastic, pregnant, semnificativ, viu, (fig.) colorat. *(O descriere ~.)* 3. simpatetic. *(Element ~.)*

SUGESTIVITATE s. elocvenţă, expresivitate, plasticitate, pregnanţă. *(Vervă satirică de mare ~.)*

SUGHÍŢ s. hohot. *(Pltns cu ~uri.)* SUGHIŢÁRE s. sughiţat, (înv.) sughiţă-túră.

SUGHIŢAT s. sughiţare, (înv.) sughiţă-tură.

sughiţătnră s. v. SUGHIŢARE. SUGHIŢAT.

sugin s. v. PANARIŢIU. SUGIUC s. (pop.) bigi-bigi. *(~ cu nuci.)* sugiuc s. v. GHIUDEN. PANARIŢIU. SUGRUMĂ vb. 1. a gâtui, a strangula, (rar) a jugula, (înv. şi reg.) a îneca, a suguşa, (reg.) a îmberegăţi, a înnăduşi, a năduşi, a struguşa, a zgâira, (prin Olt.) a beregătui. *(Ttlharul l-a ~.)* 2. a (se) asfixia, a (se) înăbuşi, a (se) îneca, a (se) sufoca, (înv. şi pop.) a (se) năbuşi, a (se) năduşi, (înv.) a (se) împresura. *(Fumul ii ~.)* 3. a se gâtui, a se îngusta, a se strimta, (rar) a se subţia, (înv. şi reg.) a se strâmtora. *(În acel loc valea se ~.)*

sugruma vb. v. ÎNĂBUŞI. REPRIMA. SUGRUMARE s. 1. gituire, strangulare, (rar) jugulare, stranguláţie, (inv.) sugrumătúră. *(~ unei persoane.)* 2. asfixie, asfixiere, înăbuşire, înecare, sufocare, sufocaţie, (rar) înecăciúne. *(Senzaţie de ~.)* sugrumare s. v. ÎNĂBUŞIRE. REPRIMARE. SUGRUMAT adj. 1. gâtuit, strangulat, (înv.) suguşát. *(Persoană ~.)* 2. gâtuit, înăbuşit, înecat. *(Cu glasul ~ de emoţie, spuse...)*

SUGRUMĂTOR adj. înăbuşitor, sufocant, (pop.) zăpuşit. *(O căldură ~.)*

SUGRUMĂTÚRĂ s. gâtuire, gituitură. *(~ unui flacon.)*

sugrumătúră s. v. GÂTUIRE. STRANGULARE. SUGRUMARE.

suguşá vb. v. GÂTUI. STRANGULA. SUGRUMA.

suguşát adj. v. GÂTUIT. STRANGULAT. SUGRUMAT.

suhát s. v. IMAS. IZLAZ. PĂSCUT. PĂŞU-NARE. PĂŞUNAT. PĂŞUNE.

suhăţie s. v. IMAŞ. IZLAZ. PĂSCUT. PĂŞUNARE. PĂŞUNAT. PĂŞUNE.

SUÍ vb. 1. a escalada, a urca. *(A ~ piscurile Alpilor.)* 2. a se căţăra, a se cocoţa, a se ridica, a se urca, (pop.) a se aburca, a se ţuţuia, (reg.) a se burica, a se cucuia, a se găibăra, a se popota, a se zgăibăra, (prin Transilv.) a se pupuia, (prin Olt.) a se suliga. *(S-a ~ in copac.)* 3. a (se) ridica, a (se) sălta, a (se) urca. *(~ sacul In căruţă; îl ~ pe genunchi.) 4.* a (se) pune, a (se) urca. *(Îl ~ în car, pe cal etc.)* 5. a (se) înălţa, a (se) ridica, a (se) urca. *(Se ~ in înaltul cerului.)* 6. a creşte, a (se) majora, a (se) mări, a (se) ridica, a (se) scumpi, a spori, a (se) urca.

(Au ~ preful; preţurile s-au -».)* 7. a creşte, a se mări, a se ridica, a se urca. *(I s-a ~ temperatura.)*

suián s. v. LEUCĂ.

suicid s. v. SINUCIDERE. SINUCIGAŞ.

SUI-GÉNERIS adj. aparte, deosebit, particular, special, specific. *(Un gust ~.)*

SUÍNĂ s. *(ZOOL.)* porcină.

SUÍRE s. 1. escaladare, urcare. *(~ Alpilor.)* 2. căţărare, cocoţare, ridicare, urcare, urcat. *(~ cuiva pe un zid.)* 3. ridicare, ridicat, săltare, săltat, suit, urcare, urcat. *(~ sacului in căruţă.) 4.* înălţare, ridicare, suit, urcare, urcat. *(~ în văzduh.)* 5. ascensiune, înălţare, ridicare, urcare. *(Mişcare de ~ a aerului.)* 6. creştere, majorare, mărire, ridicare, scumpire, sporire, urcare. *(~ preţurilor.)* 7. creştere, mărire, ridicare, urcare. *(~ temperaturii cuiva.)*

SUÍŞ s. urcuş. *(La mijlocul ~ unui munte.)*

suiş s. v. CREASTĂ. CREŞTET. CULME. PISC. VÂRF.

SUÍT s, 1. ridicare, ridicat, săltare, săltat, suire, urcare, urcat. *(~ sacului in căruţă.)* 2. înălţare, ridicare, suire, urcare, urcat. *(~ in văzduh.)*

SUÍTÂ s. I. alai, cortegiu, (înv.) ec-paiá, paradă, saltanát, taci'm. (~ *domnesc.)* II. *(MUZ.)* partită.

suită s. v. ÎNLĂNŢUIRE. LEGĂTURĂ.

SUITOARE s. *(MIN.)* (Transilv.) şutau.

SUITOR adj. 1. agăţător, căţărător, urcător. *(Plantă ~.)* 2. ascendent, urcător. *(Ritm ~ al unor versuri.)*

suiulgiu s. v. FÂNTÂNAR. SACAGIU.

suiúz s. v. FLEC.

SUL s. 1. *(TEHN.)* cilindru. *(~ la războiul de ţesut.)* 2. trlrnbă, val, vălătuc, (Olt. şi Ban.) vig. *(Un ~ deptnză.)* 3. rulou. *(~ de hlrtie.) 4.* (Munt., Olt.) sucăléte. *(Face obiectul ~.)* 5. coloană, trâmbă, vârtej, (pop.) volbură. *(Un ~ de praf.)*

sui s. v. BARĂ FIXĂ. CARÂMB. CEAFĂ. FASCICUL. FĂCĂLEŢ. MĂNUNCHI. MIHALŢ. NĂMETE. NOIAN. PENINSULĂ. SNOP. SPETEAZĂ. SUCITOR. TĂVĂLUG. TROIAN. TROMBĂ. VERGEA. VÂRTEJ.

sulác s. v. MEMBRU. PENIS. SULĂ.

sulár s. v. BOIŞTEAN. FUSAR. SULĂ.

sulástru s. v. MIHALŢ.

sulátic adj. v. LUNGĂREŢ. LUNGUIEŢ. ŢUGUIAT.

SULĂ s. *(IHT.)* 1. *(Cuprinus carpio hun-garicus)* (pop.) sulác, (reg.) sulár, sulinár, sulói, ulucár, crap săltăreţ, crap sulátic, crap sulédnic. 2. *(Sgngnatus nigrolineatus)* (reg.) andrea.

Sulă s. v. FUSAR. FUSAR MARE. MEMBRU. PENIS. PIETRAR.

sulegét adj. v. SUBŢIRATIC. SUBŢIRE. SUPLU. ZVELT.

suléte s. v. CARÂMB. CEAFĂ.

sulétie adj. v. SUBŢIRATIC. SUBŢIRE. SUPLU. ZVELT.

SULF s. *(CHIM.)* 1. pucioasă, (Olt, şi Transilv.) ţímpor. 2. *sulf poiatií* = anhidridă sulfuroasă, bioxid de sulf.

sulf s. v. ACORD. ARANJAMENT. COMBINAŢIE. CONTRACT. CONVENŢIE. ÎNŢE-ŢEGERE. ÎNVOIALĂ. ÎNVOIRE. LEGĂ-MÂNT. PACT. TRANZACŢIE.

SULFAT s. 1. *(CHIM.) sulfat acid* = (impr.) bisulfát; *sulfat cromic* = sulfat de crom; *sulfat de bariu* = alb de barită; *sulfat de crom* = su.fat cromic; *sulfat de cupru* = (rar) sulfat de aramă, (pop.) piatră-vânătă, (reg.) piatră-mieríe, (înv.) vitriol-albástru; *sulfat de mercur* = sulfat mercuros; *sulfat feros* = calaican, melan-terit, (reg.) galíţcă, piatră-vérde, (Mold. şi Bucov.) chicláz; *sulfat mercuros* = sulfat de mercur. 2. *(FARM.) sulfat de magneziu* – sare amară, sare de Seidlitz; *sulfat de sodiu* = mira-bilit, sarea lui Glauber.

SULFATĂ J s. *(CHIM.)* sulf atare.

SULFATÁRE s. *(CHIM.)* sulfataj.

sulfat de aramă s. v. SULFAT DE CUPRU.

SULFIDÁRE s. *(CHIM.)* xantogenare.

SULFÍNĂ s. *(BOT.)* 1. *(Melilotus offici-nalis)* (reg.) molótru, iarbă-de-piátră, trifoi-máre. 2. *(Melilotus albuş)* (reg.) molotru álb. 3. *sulfină albastră (Melilotus coerulea)* = (reg.) schindúf, molotru albastru.

SULFIT ACÍD s. *(CHIM.)* (impr.) bisulfít.

SULFOCIANURĂ s. *(CHIM.)* rodanură, tiocianat.

SULFURA s. I. *(CHIM.) sulfura de fier* = pirită; *sulfura de plumb* – galena. 2. *(MIN.) sulfura de zinc* = blendă, sfalerit.

sulfuríu adj. v. CHIHLIMBARIU. GĂLBUI.

SULFUROS adj. *(CHIM.)* (înv. şi reg.) puciós. *(Substanţe ~.)*

sulí vb. v. ÎNSĂILA.

suligá vb. v. CĂŢĂRA. COCOŢA. RIDICA. SUI. URCA.

sulígă s. v. ŢURŢUR.

SULIMÁN s. *(BOT.; Ajuga genevensis)* (reg.) gubănáş, lavrentínă, vineríţă, vineţícă, iarbă-de-greutáte.

suiimán s. v. FARD.

sulimeneálă s. v. FARD. FARDARE. FARDAT. MACHIAJ. MACHIAT. MACHIERE. VOPSIRE. VOPSIT.

sulimení vb. v. FARDA. MACHIA. VOPSI.

sulimenire s. v. FARDARE. FARDAT. MACHIAJ. MACHIAT. MACHIERE. VOPSIRE. VOPSIT.

sulimenít adj. v. FARDAT. MACHIAT. VOPSIT.

sulinár s. v. BURLAN. CANAL. CONDUCTĂ. SULĂ. TUB.

sulínă s. v. CORNACI.

sulitár s. v. LÁNCIER. SULIŢAŞ.

SULIŢÁŞ s. *(IST., MIL.)* lăncier, (înv.) fustáş, suliţár.

SULIŢĂ s. *(IST., MIL.)* lance, (înv.) fúşte, spicul.

suliţă s. v. SĂGEATĂ.

SULIŢÍCĂ s. *(BOT.; Donjcnium herba-ceum)* (reg.) fălcátă, fălcăţíe, suliţioáră, sunătoare, vinúţ, brâncuţă-de-pisícă, floarea-vínului, trifoi-sălbátic, trifoiul-caprelor.

suliţícă s. v. SUNĂTOARE.

suliţioáră s. v. SULIŢÍCĂ.

sulói s. v. SULĂ.

SULTAN s. *(IST.)* (înv.) şah. *(~ otoman.)*

sultănică s. v. CĂLŢUNAŞ. CONDURUL-DOAMNEI.

sulughíţă s. v. ŢURŢUR.

sulumínă s. v. FILIMICĂ.

suma vb. v. ADUNA. TOTALIZA.

SUMÁBILĂ adj. *(MAT.)* 1. integrabilă. *(Funcţie ~.)* 2. convergentă. *(Serie ~.)*

sumáe s. v. TANANT.

SUMAN s, dulamă, (reg.) cóntáş, récăl, (Transilv. şi Maram.) gúbă. *(~ de dimie.)*

suman s. v. ABA. DIMIE. PĂNURÂ.

SUMAR adj., s. 1. adj. concis, rezumativ, sintetic, succint, (înv.) rezumătór. *(O descriere ~.)* 2. adj. succint, (înv.) repede. *(O schiţă ~ a situaţiei.)* 3. adj. fugitiv, rapid, superficial. *(La o cercetare cit de ~...)* 4. adj. ne-aprofundat, superficial. *(O analiză cam ~.)* 5. s. conţinut, cuprins, tablă de materii, (înv.) registru, scară, sumă, (grecism înv.) pínax. *(~ unei cărţi.)*

sumar s. v. INVENTAR. LISTĂ.

sumarisí vb. v. ADUNA. TOTALIZA.

SUMÁŢIE s. *(FIZIOL.)* adiţie latentă.

sumáţie s. v. CUMULARE. ÎNSUMARE.

SUMĂ s. 1. *(MAT.)* total. *(~ unei adunări.)* 2. (înv.) seamă. *(I-a fost dator cu o ~ de bani.)* 3. cantitate. *(~ bunurilor acumulate.)* 4. cifră, număr, total. *(~ spectatorilor.)* 5. număr, (înv.) císlă. *(~ totală a vitelor.)* 6. totalitate. *(~ imaginilor dintr-o poezie.)* 7. număr, seamă, serie. *(A ridicat o ~ de probleme.)*

sumă s. v. CONŢINUT. CUPRINS. SUMAR. TABLĂ DE MATERII.

SUMBRU adj. 1. întunecat, intui obscur, (livr.) tenebros, (rar) nepătruns, tinv.) noptós. *(Un salon~.)* 2. întunecat, mohorât, sur, (pop.) suríu. *(Haină de nuanţă ~.)* 3. funebru, jalnic, lugubru, macabru, sinistru. *(O atmosferă ~.)* 4. apăsător, deprimant, dezolant, (fig.) negru. *(Gânduri ~.)* 5. fatal, funest, nefast, sinistru, (pop.) pocit. *(O presimţire ~.)*

súmcă s. v. CARTUŞIERĂ.

sumecá vb. v. ÎNDOI. RĂSFRÂNGE. RIDICA. SUFLECA. SUMETE. TRAGE.

sumecát adj. v. ÎNDOIT. ÎNTORS. RĂS-FRÂNT. RIDICAT. SUFLECAT. SUMES. TRAS.

SUMEDENIE s. 1. duium, grămadă, mulţime, potop, puhoi, puzderie, (înv. şi pop.) mare, poiéde, (înv. şi reg.) întuneric, (reg.) posmól, tălăbă, (Transilv. şi Mold.) silă, (înv.) mulţít, putere, (fig.) groază, grozăvenie, grozăvie, (reg. fig.) polog. *(O ~ de duşmani.)* 2. mulţime, potop, puzderie, (pop.) spuzénic, (înv. şi reg.) sodóm, (fig.) pulbere, spuză, spuzcálă. *(~ de stele.)*

sumérnic adj. v. SUBŢIRE.

SUMÉS adj. îndoit, întors, răsfrânt, ridicat, suflecat, tras, (reg.) sumecát. *(Cu mtnecile ~.>*

SUMÉTE vb. a îndoi, a răsfrânge, a ridica, a sufleca, a trage, (reg.) a sumeca a supune,.

(prin Munt. şi Dobr.) a sumeteca. *(Îşi ~ mine-«ile, poalele.)*

suiuetecá vb. v. ÎNDOI. RĂSFRÂNGE. RIDICA. SUFLECA. SUMETE. TRAGE.

surninicá vb. v. DEŞTEPTA. SCULA. TREZI.

sumisiune s. v. ASCULTARE. CUMINŢENIE. DOCILITATE. SUPUNERE.

suniână s. v. AXILĂ. SUBRAŢ. SUBSUOARĂ.

SUMULÍŢĂ s. sumuşoară.

SUMUŞOÁRĂ s. sumuliţă.

sumutá vb. v. AGITA. ASMUŢI. AŢÂŢA. HĂRŢÚI. INCITA. INSTIGA. ÎNTĂRÂTA. PROVOCA. STÂRNI. TULBURA.

sun s. v. ECOU. RĂSUNET. SUNET.

SUNA vb. 1. a răsuna, a sufla. *(Trâmbiţele ~.)* 2. a bate, a dăngăni, (prin Ban.) a zvoni. *(~ clopotul la biserică.)* 3. a se auzi. *(Clopotele ~ până departe.)* 4. a bălăngăni, (reg.) a tălăncăni, a tălăngi. *(~ clopotul de la vite.)* 5. (reg.) a tingăni. *(~ clopoţeii.)* 6. a trage. *(Te rog să ~ imediat clopoţelul.)* 7. *(MUZ.)* a cânta. *(~ din frunză.)* 8. a ţârâi, a zbârnâi. *(~ soneria, telefonul.)* 9. a fâşâi, a foşni, a susura, a şopoti, a şopti, a şuşoti, a şuşui, (rar) a sâsâi, (Mold. şi Bucov.) a fălălăi, (Mold. şi Tran-silv.) a pârâi, (prin Transilv.) a şuşora, (înv.) a

prâsni. *(Frunzele ~.)* 10. a clipoci, a murmura, a susura, a şopoti, a şopti, a şuşoti, (rar) a şuşui, a zgomota, a zuzui, a zvoni, (reg.) a ujui, (înv.) a murmui. *(Apele ~.)* 11. a-i ţiui, a-i vui. *(Îi ~ urechile.)*

suna vb. v. AFIRMA. AUZI. BATE. BOCĂNI. CIOCĂNI. POCĂNI. SPUNE. ŞOPTI. VORBI. ZICE. ZVONI.

sunáică s. v. POJARNIŢĂ. SUNĂTOARE.

SUNARE s. tragere. *(~ clopoţelului.)*

SUNĂTOARE s. *(BOT.)* 1. *(Hypericum perforaium)* pojarniţă, (reg.) drobişór, fălcă-ţeá, harnică, inchegătoáre, pojar, pojárnică, sunáică, şerlái, zburătoare, barba-lúpului, bu-ruiană-de-nădúf, crucea-voinícului, floare-de-nădúf, floare-gálbenă, iarba-crúcii, iarba-lui-sf.-Ioán, iarba-sângelui, iarba-spáimei, iarba-spurcăţii, osul-iépurelui, sovârf-gálben. 2. *(Hypericum maculatura)* (reg.) fălcăţeá, lujerícă, merişór, sovârváriţă, suliţícă, brâncuţă-de-pi-sícă, iarba-spáimei, trifoi-căprésc. 3. *(Crepis rhocadifolia)* (reg.) barba-lúpului, găină-pără-sítă. 4. *(Crepis foetida)* (reg.) măselár, pojarniţă, barba-lúpului, lăptuca-iépurilor.

sunătoare s. v. CLOCOTICI. MĂSELARI-ŢĂ. SULIŢÍCĂ. VOCALĂ.

sunătoare-de-múnte s. v. PARPIAN.

SUNĂTOR adj. 1. foşnitor, murmurător, susurător, şopotitor. *(Frunze ~.)* 2. gata, gheaţă, lichid, numerar, (pop. şi fam.) numărător, peşin, (înv.) naht. *(A cumpăra ceva cu bani ~.)*

sunător adj. v. AFECTAT. ARTIFICIAL. BOMBASTIC. CĂUTAT. CONVENŢIONAL. DECLAMATOR. EMFATIC. FALS. FĂCUT. GRANDILOCVENT. MANIERAT. NEFIRESC. NENATURAL. POMPOS. PRETENŢIOS. RETORIC.

sunător s. v. INSTRUMENTIST. ORCHES-TRANT. SUFLĂTOR.

sunducós adj. v. INSOCIAB1L. IRASCIBIL. IRITABIL. MOROCĂNOS. MUT. NECOMUNICATIV. NEPRIETENOS. NERVOS. NESOCIABIL. POSAC. POSOMORÂT. SUPĂRĂCIOS. TACITURN. TĂCUT. URÂCIOS. URSUZ.

SUNET s. 1. (livr.) son, (înv. şi reg.) sun, (reg.) şteámăt. *(~e plăcute.)* 2. *(MUZ.)* notă. *(Scoate ~ acute.)* 3. (înv.) răsunáre. *(Se aude ~ clopotelor.)* 4. *(FON.)* (rar) son, (înv.) fonem. *(Corespondenta dintre litere şi ~.)* 5. fâşâit, foşnet, freamăt, murmur, susur, susurare, şoaptă, şopot, (rar) şóşet. *(~ frunzelor.)*

sunet s. v. BUBUIRE. BUBUIT. BUBUITURĂ. DETONAŢIE. DETUNARE. DETUNAT. DETUNĂTURĂ. DUDUIT. DUDUI-TURĂ. ECOU. RĂSUNET. TRĂSNET. TRĂSNITURĂ. VORBĂ. VUIET. ZGOMOT. ZVON.

sunimiéz s. v. CHINDIE. VECERNIE.

SUPA vb. a cina. *(Unde ai ~ după spectacol ?)*

SUPAPĂ s. *(TEHN.)* 1. ventil, (pop.) răsunătoare. *(~ la un orificiu.)* 2. redresor. *(~ la un cazan cu aburi.)*

SUPĂ s. (pop.) zeamă, (reg.) sorbitură. *(~ de pasăre.)*

SUPĂRA vb. 1. (pop. şi fam.) a se burzului, (prin Mold.) a(-i) bănui, (Transilv.) a se spulbera, (fam.) a se îmbufna, a se zborşi, (fam. fig.) a se zbârli, (arg.) a se şucări. *(S-a ~ tare pe el.)* 2. a se certa, a se

învrăjbi, (pop.) a se bălăbăni, a se gâlcevi, a se sfădi, (înv. şi reg.) a se pricinui, (reg.) a se cârti, a (se) pricini, (Mold.) a se cârcoti, (prin Olt.) a se rohoti, (înv.) a se pârî, a se prici, a se prigoni, (fam. fig.) a se strica. *(S-a ~ cu toţi prietenii.)* 3. a (se) înciuda, a (se) necăji, (pop.) a (se) ciudi. *(S-a ~ pe el însuşi că n-a puiut...)* 4. a (se) amărî, a (se) indispune, a (se) îndurera, a (se) întrista, a (se) mâhni. a(se) necăji, (înv. şi pop.) a (se) obidi, (înv. şi reg.) a (se) scârbi, (înv.) a (se) oţărî, a (se) râvni, (fig.) a (se) cătrăni. *(L-ai ~ pe tata.)* 5. a necăji, a nemulţumi. *(Îl ~ că nu-l poate ajuta.)* 6. a agasa, a enerva, a indispune, a irita, a necăji, a plictisi, a sâcâi, (livr.) a tracasa, (pop.) a ciudi, a zădărî, (reg.) a zăhătui, (Mold.) a chihâi, (Ban.) a zăgălui, (Mold. şi Bucov.) a zăhăi, (înv.) a scârbi, (pop. fig.) a ardeia, (reg. fig.) a scociorî, *(li ~ fără Încetare cu insistenţele.)* 7. a deranja, a incomoda, a încurca, a jena, a stingheri, a stânjeni, a tulbura, (livr.) a conturba, a importuna, (rar) a sinchisi, (pop.(a zăticni, (Mold. şi Bucov.) a zăhăi, (înv.) a aminti. *(Te rog să nu-l ~ de la lucru.)* 8. a se ofensa, (livr. şi fam.) a se ofusca, (fam. fig.) a se şif na. *(Ce te-ai ~ aşa?!)'* 9. a jena. *(Îl ~ ficatul.)* 10. a chinui. *(Îl ~ o tuse rebelă.)*

supăra vb. v. ASUPRI. BATE. BIRUI. CONJURA. COTROPI. EXLOATA. IMPLORA. INVADA. ÎMPILA. ÎMPOVĂRA. ÎNCĂLCA. ÎNFRÂNGE. ÎNTRECE. ÎNVINGE.

NĂPĂDI. NĂPĂSTUI. OPRIMA. OROPSI. PERSECUTA. PLICTISI. PRIGONI. SĂ-TURA. TIRANIZA. URGISI. URÎ.

SUPĂRARE s. 1. (pop. şi fam.) burzuluiala, (fam.) îmbufnare. *(Termină cu ~!)* 2. amărăciune, întristare, mâhnire, necaz, tristeţe, (înv. şi pop.) obidíre, (pop.) obidă, (înv. şi reg.) scirbă, (Transilv., Mold. şi Bucov.) bănat, (înv.) mâhneálă, mâhniciúne, scârbíe, (fig.) cătrănire. *(Încă nu i-a trecut ~.)* 3. necaz, neplăcere, (înv. şi pop.) price, (înv.) săbláznă, scădere, siclét. *(Multe ~i a avut de indurat.)* 4. necaz, păs. *(£i-a spus pe îndelete ~.)* 5. nemulţumire, neplăcere, (înv., reg. şi fam.) parapon, (înv. şi reg.) scirbă, (înv.) pricinuíre. *(Ce ~ ie apasă?)* 6. belea, bucluc, dandana, încurcătură, năpastă, neajuns, necaz, nemulţumire, nenorocire, neplăcere, nevoie, pacoste, pocinog, rău, (înv. şi pop.) poznă, răutate, (pop.) alageá, daravéră, păcat, ponós, pótcă, poticálă, zăduf, (înv. şi reg.) nacafá, nagodă, (reg.) dănănáie, încurcálă, năzbícă, năzdrăvănie, păcosténie, şúgă, şugubínă, toroápă, (prin Mold.) bacálă, (Transilv.) bai, (Ban., Maram. şi Bucov.) bédă, (Mold.) chichion, (Olt. şi Ban.) cotoárbă, (Olt., Ban. şi Transilv.) dabilă, (înv.) nesosínţă, nevoinţă, patimă, satará, stenahoríe. *(Ce ~ a căzut pe el!)* 7. enervare, irascibilitate, iritabilitate, iritare, iritaţie, necaz, nervozitate, surescitabilitate, surescitare, (pop.) năduf. *(Stare de ~ trecătoare.)* 8. deranj. *(Nu vă fac nici o ~ dacă...)* supărare s. v. EPILEPSIE. SUPĂRAT adj. 1. (pop. şi fam.) burzuluit, (livr. şi fam.) ofuscat, (fam.) îmbufnat, mofluz, zborşit, (fam. fig.) şifonat, zbârlít. *(A rămas o vreme ~.)* 2. certat, învrăjbit. *(Familii ~.)* 3. înciudat, necăjit. *(Om ~.)* 4. abătut, amărât, deprimat, descurajat, indispus, îndurerat, întristat, mâhnit, necăjit, trist, (pop.) obidit, (înv. şi reg.) scârbit, supărăcios, (înv.) dosădít, ponosit, pricăjit, (fig.) cătrănit, pleoştit, plouat. *(E tare ~ de vestea primită.)* 5. necăjit, nemulţumit, (înv., reg. şi fam.) paraponisit. *(E tare ~ pe sine însuşi.)* 8. agasat, enervat, iritat, plictisit, sâcâit, (livr.) tracasat, (pop.) zădărtt. *(Om ~.)* 7. enervat, iritat, necăjit, nervos, surescitat, (înv. şi reg.) scârbit. *(Era extrem de ~.)*

SUPĂRĂCIOS adj. 1. susceptibil, (reg.) supărélnic, supărós, (fam.) ţâfnós. *(Om ~.)* 2. irascibil, iritabil, nervos, (rar) suresci-tábil, (pop.) rânzós, (înv. şi reg.) necăjiciós, sunducós, (înv.) sângerós, sângiós,

(fam.) nevricos. *(Fire ~.)*

supărăcios adj. v. ABĂTUT. AMĂRÂT DEPRIMAT. DESCURAJAT. DEZAGRE^ ABIL. INDISPUS. ÎNDURERAT. ÎNTRISTAT. MÂHNIT. NECĂJIT. NEPLĂCUT. SUPĂRAT. SUPĂRĂTOR. TRIST.

SUPĂRĂTOR adj. 1. dezagreabil, neplăcut, (înv.) supărăcios. *(O situaţie ~.)* 2. incomod, jenant, neplăcut, stingheritor, stânje-nitor. *(A trăit ctteva momente ~.)* 3. jenant, neplăcut, penibil. *(Încearcă un sentiment ~.)* 4. agasant, enervant, iritant, plicticos, plic-

tisitor, sâciitor. *(O treabă ~.)* 5. chinuitor, rebel, (înv. şi pop.) necăjós. *(O tuse ~.)*

supărélnic adj. v. SUPĂRĂCIOS. SUSCEPTIBIL.

supărétc s. v. PRISPĂ. supărós adj. v. SUPĂRĂCIOS. SUSCEPTIBIL.

SUPERARBITRÁ vb. a supraarbitra. SUPERARBÍTRU s. supraarbitru. *(~ ínlr-o competiţie.)*

SUPERB adj., adv. 1. adj. grandios, impozant, impunător, maiestos, măreţ, monumental, splendid, (rar fig.) trufaş. *(Un palat ~.)* 2. adj. minunat, splendid, (fig.) ceresc, divin, dumnezeiesc, îngeresc, serafic, (livr. fig.) celest. *(O muzică ~.)* 3. adv. minunat, splendid, (fig.) divin, dumnezeieşte. *(Cântă ~.)* 4. adj. desăvârşit, excepţional, extraordinar, formidabil, ideal, magistral, minunat, perfect, splendid, sublim, (înv.) săvârşít. *(O ~ punere în scenă.)*

superb adj. v. MÂNDRU. ORGOLIOS. SEMEŢ. TRUFAŞ.

superbie s. v. AROGANŢĂ. FALĂ. FUDULIE. INFATUARE. ÎNFUMURARE. ÎN-GÂMFARE. MÂNDRIE. ORGOLIU. SEME-ŢIE. TRUFIE. VANITATE.

SUPERCONFÓRT s. supraconfort. SUPERFICIAL adj. 1. neaprofundat, sumar. *(O analiză cam ~.)* 2. fugitiv, rapid, sumar. *(La o cercetare cit de ~...)*

SUPERFICIALITATE s. uşurinţă. *(Judecă cu prea multă ~.)*

supcrfílm s. v. SUPERPRODUCŢIE. SUPERFÍN adj. extrafin, (rar) străfín, suprafín. *(Un lichior ~.)*

SUPERFINÍŢIE s. *(TEHN.)* vibronete-zire.

superfluénţă s. v. INEFICACITATE. INEFICIENTĂ. INUTILITATE. ZĂDĂRNICIE. superfluitáte s. v. INEFICACITATE. INEFICIENTĂ. INUTILITATE. ZĂDĂRNICIE. superfluu adj. v. INEFICACE. INEFICIENT. INFRUCTUOS. INUTIL. NEFOLOSITOR. NENECESAR. NETREBUINCIOS. NEUTIL. VAN. ZADARNIC.

SUPERIOR adj., s. 1. adj. ales, fin, selectat, selecţionat, sortat, triat. *(Vinuri ~.)* 2. adj. fin. *(Ciocolată ~.)* 3. adj. (livr.) preeminent. *(~ ca valoare, rang etc.) 4.* s. şef. *(~ul şi subalternii.)* 5. adj. ales, deosebit, distins, rar. *(Un om ~.)* 6. adj. evoluat. *(Stadiu ~ de dezvoltare.)* 7. adj. înalt, ridicat. *(Nivel ~ de trai.)*

superior s. v. EGUMEN. STAREŢ. SUPERIORITATE s. 1. (livr.) preeminenţă. *(~ în rang.)* 2. avantaj. *(~ boxerului nostru era netă.)*

SUPERMICROSCÓP s. ultramicroscop. supernumérar s., adj. v. SUPRANUMERAR. superpozíţie s. v. SUPRAPUNERE SUPERPRODUCŢIE s. (rar) superfílm. superpúne vb. v. SUPRAPUNE. supcrpús adj. v. SUPRAPUS. SUPERSENSÍBIL adj. ultrasensibil. *(Instrument de precizie ~.)*

SUPERSTATÁL adj. suprastatal. *(Organizaţie ~)*

SUPERSTIŢIE s. (livr.) crés. *(A crede în ~ii.)*

SUPERSTRAT s. *(LINGV.)* suprastrat.

supleant s. v. LOCŢIITOR. SUBSTITUT.

supleant s., adj. v. ÎNLOCUITOR. SUPLINITOR.

suplecá vb. v. ÎNCHINA. PLECA. PREDA. SUPUNE.

suplecát adj. v. PLECAT. SMERIT. SUPUS. UMIL. UMILIT.

SUPLETÍV adj. *(JUR.)* facultativ. *(O normă legală ~.)*

SUPLEŢE s. 1. elasticitate, flexibilitate, mlădiere. *(~ unui corp solid.) 2.* agerime, agilitate, iuţeală, repeziciune, sprinteneală, uşurinţă, vioiciune, (astăzi rar) sprintenić, (înv.) sprintinătáte. *(~ in mişcări.)* 3. mlădiere, zvelteţe. *(~ unei fete.)*

suplicant s. v. RECLAMANT.

SUPLÍCĂ s. *(IST.)* (înv.) arzmagzár, magzár. *(~ adresată curţii otomane.)*

suplică s. v. CERERE'. PETIŢIE. PL ÎNGERE. RECLAMAŢIE.

SUPLÍCIU s. 1. calvar, canon, caznă, chin, durere, patimă, schingiuire, schingiuit, suferinţă, tortură, (înv. şi pop.) trudă, (pop.) muncă, (înv.) muncitoríe, pasiune, pedeapsă, pedepsitúră, rână, schingi, strădanie, strân-soáre, trudnicíe. *(Supus la ~ ii crtncene.)* 2. martiraj, martiriu, mucenicie, (rar) martir, (înv. şi pop.) patimă, (înv.) martirísm, mărturie, mucenie, mucenire, strădanie. *(~ indurat de un sftnl.)*

SUPLIMENT s. 1. adaos, anexă, apendice, completare. *(~ la un memoriu.)* 2. adaos, spor. *(~ la* o *retribuţie.)*

SUPLIMENTAR adj. 1. (livr.) adiţional. *(Taxe~.)* 2. complementar, întregitor, subsidiar, (rar) complinitor. *(Lămuriri ~.)*

SUPLINI vb. a înlocui. *(Pe timpul cit m-a ~ la catedră.)*

SUPLINIRE s. înlocuire. *(~ cuiva la o catedră.)*

SUPLINITOR s., adj. înlocuitor, (înv.) supleant. *(Şi-a găsit un ~ ia catedră.)*

SUPLU adj. 1. elastic, flexibil, mlădios, (înv.) încovoiós. *(O nuia ~.)* 2. subţiratic, subţire, zvelt, (înv. şi reg.) sulegét, (reg.) sulé-tic, (Transilv.) şugár, (Munt.) şui, (prin Tran-silv. şi Olt.) şuiéţ. *(Un corp, un om~.)* 3. elegant, graţios, mlădios, mlădiu, zvelt, (rar) mlădiat. *(Zborul~ al unei păsări; un mers~.)*

SUPORT s. 1. bază, postament, soclu. *(Un laminor fixat pe un ~.)* 2. cadru. *(~ de susţinere.)*

suport s. v. IMBOLD. IMPULS. ÎNDEMN. PORNIRE. STIMUL. STIMULENT.

SUPORTA vb. 1. a îndura, a pătimi, a păţi, a răbda, a suferi, a trage, (astăzi rar) a purta, (înv. şi reg.) a petrece, a târpi, (prin Bucov.) a joi, (Transilv.) a paula, (Ban.) a peşti, (prin Transilv.) a pristui, (înv.) a bine-viea, a cerca, a obicni, a pănăta, (fig.) a înghiţi. *(Cile* n-*a ~ I)* 2. a duce, a îndura, a

răbda, a suferi. *(El a ~ tot greul.)* 3. a încerca,, a îndura, a suferi. *(A ~ multe nevoi.) 4.* a suferi. *(A ~* o *condamnare.)* 5. a accepta, a admite, a concepe, a îngădui, a permite, a răbda, a suferi, a tolera, (înv. şi reg.) a pristăni, (înv.) a obicni, a volnici, (fig. fam.) a înghiţi. *(Nu pot ~ una ca asta.)* 6. a suferi, (fig.) a înghiţi, a

mistui, (înv. fig.) a honipsi. *(Nu-? poate ~.)* 7. a tolera, (prin Transilv. şi prin Ban.) a pristui. *(~ bine grăsimile.)*

SUPORTABIL adj. 1. acceptabil tolerabil, (înv.) suferíbil, suferit. *(0 climă ~.)* 2. (rar> respirabil. *(Un aer mai ~.)* 3. acceptabil, admisibil, bunicel, convenabil, tolerabil, (fam.> pasabil. *(O situaţie ~.)*

SUPORTER s. susţinător. *(Un in focal ~ al echipei.)*

supozú vb. v. CREDE. PRESUPUNE. SOCOTI.

SUPOZÍŢIE s. 1. ipoteză, presupunere, prezumţie, (livr.) conjectură, (înv.) supunere. *(Ce ~ a lansat?)* 2. bănuială, ipoteză, presupunere, prezumţie, (rar) presupus. *(~ lui" s-« adeverit.)*

súpra prep. v. ASUPRA. CĂTRE. ÎNSPRE. LA. SPRE.

SUPRABUNDÉNT adj. ultraabundent, (livr.) pletoric.

SUPRAAGLOMERARE s, supraaglomera-ţie.

SUPRAAGLOMERAŢIE s. supraaglomerare.

SUPRAALIMENTÁRE s. supraalimentaţie, (rar) supranutríţie.

SUPRAALIMENTÁT adj. (rar) suprahră-nít, supranutrít.

SUPRAALIMENTAŢIE s. supraalimenta-re, (rar) supranutríţie.

SUPRAAPRECIÁ vb. a (se) supraestima, a (se) supraevalua, (rar) a (se) suprapreţui, (înv.) a (se) pretinde.

SUPRAAPRECIERE s. supraestimarc, supraevaluare.

SUPRAARBITRÁ vb. a superarbitra.

SUPRAARBÍTRU s. superarbitra. *(~ in-tr-o competiţie.)*

SUPRABUGETAR adj. extrabugetar. *(Prevederi ~.)*

SUPRACONFÓRT s. superconfort.

SUPRACOPÉRTĂ s. anvelopă. *(~ unei cărţi.)*

SUPRACURÉNT s. *(F/Z.)* (rar) supra-intensitate.

SUPRAESTIMA vb. a (se) supraaprecia, a (se) supraevalua, (rar) a (se) suprapreţui, (înv.) a (se) pretinde.

SUPRAESTÂMÁRE s. supraapreciere, supraevaluare.

SUPRAEVALUA vb. a (se) supraaprecia, a (se) supraestima, (rar) a (se) suprapreţui, (înv.) a (se) pretinde.

SUPRAEVALUARE s. supraapreciere, su-praestimare.

supraexcitá vb. v. SURESCITA.

supraexcltáre s. v. SURESCITARE. SURE SC ITAŢIE.

supraexcitáţie s. v. SURESCITARE. SURESCITATE.

SUPRAFAŢĂ s. 1. *(MAT.)* (înv.) sur-făţă. 2. întindere, mărime. *(~ unui loc.)* 3. cuprins, întindere, întins, spaţiu, teritoriu, (înv.) cuprindere, olát. *(Pe toată ~ ţării.)* 4. regiune, teritoriu, zonă. *(O ~ aridă.)* 5.

faţă, întindere, întins, (înv.) surfáţă. *(Pe ~ mării, a cimpiei.)*

supralín adj. v. EXTRAFIN. SUPERFIN.

suprafiresc adj. v. SUPRANATURAL.

SUPRAFUZIÚNE s. *(FIZ.)* supratopirc.

suprahrănít adj. v. SUPRAALIMENTAT.

SUPRA1MPÚNERE s. *(GEOGR., GEOL.)* epigeneză.

SUPRAINDIVIDUÁL adj. suprapersonal.

supraintensitáte s. v. SUPRACURENT.

SUPRALICITA vb. (înv.) a atirdisi. *(A ~ la o licitaţie.)*

supralumíuă s. v. OBERLIHT.

SUPRANATURAL adj. 1. (rar) suprafiresc. *(Un fenomen ~.)* 2. fabulos, fantastic, legendar, miraculos, mitic, (înv.) surnaturál. *(Personaje ~.)* 3. imaterial, nematerial, ne-pământean, nepământesc. *(Element ~.)*

SUPRANUME s. nume, poreclă, (livr.) cognómen, (franţuzism) sobrichét, (înv. şi reg.) sclitádă, (Olt., Munt. şi Transilv.) ponós, (inv.) poreclitúră. *(I-a pus ca ~...)*

SUPRANUMERÁR s., adj. (înv.) super-numerar.

SUPRANUMI vb. a boteza, a chema, a denumi, a intitula, a numi, a porecli, a spune, (înv. şi reg.) a număra, (înv.) a grăi, a nomina, a numeni, a titlui. *(Pentru vitejia lui l-au ~,,Bravul".)*

SUPRANUMIT adj. denumit, intitulat, numit, poreclit, zis, (înv.) titluít. *(Ai. Golescu ~ Arăpiîă.)*

supranutrit adj. v. SUPRAALIMENTAT.

supranutríţie s. v. SUPRAALIMENTARE. SUPRAALIMENTAŢ IE.

SUPRAOMENESC adj. suprauman. *(Face eforturi~.)*

SUPRAORDINÁRE s. *(LOG.)* (rar) su-praordináţie.

supraordináţie s. v. SUPRAORDINÁRE.

SUPRAORDONATĂ adj., s. *(GRAM.)* regentă. *(Propoziţie ~.)*

SUPRAPERSONAL adj. supraindividual.

SUPRAPOPULA vb. a se aglomera, a se ticsi. *(Locul, regiunea s-a ~.)*

SUPRAPOPULAT adj. aglomerat, ticsit. *(Loc, teritoriu ~.)*

suprapreţuí vb. v. SUPRAAPRECIA. SUPRAESTIMA. SUPRAEVALUA.

SUPRAPROBLÉMÂ s. *(TEATRU)* supratemă, acţiune parcursivă.

supraprodús s. v. PLUSPRODUS. SUPRAPUNE vb. 1. (rar) a (se) superpúne. *(Două figuri geometrice care se ~.)* 2. a coincide, a se încăleca. *(Orele celor două şedinţe.se ~.)*

SUPRAPUNERE s. (rar) superpoziţie.

SUPRAPUS adj. 1. (rar) superpús. *(Două figuri geometrice ~.)* 2. încălecat. *(Straiuri ~.)*

SUPRARĂCÍRE s. *(FIZ.)* subrăcire.

SUPRARĂCÍT adj. *(FIZ.)* subrăcit. *(Lichid ~.)*

SUPRARENÍNĂ s. *(BIOL.)* adrenalină, epinefrină.

SUPRASATURÁRE s. suprasaturaţie. *(Stare de ~.)*

SUPRASATURAŢIE s. suprasaturarc. *(Stare de ~.)*

SUPRASENSÍBIL adj. ultrasensibil. *(Material foto ~.)*

SUPRASTATAL adj. superstatal. *(Organizaţii ~.)*

SUPRASTRÁT s. *(LINGY.)* superstrat.

SUPRATEMĂ s. (*TEATRU)* suprapro-blemă, acţiune parcursivă.

SUPRATOPÂRE s. (*FIZ.)* suprafuziune.

SUPRAUMAN adj. supraomenesc. *(Face eforturi ~.)*

SUPRAVEGHEA vb. 1. a păzi, a străjui, a veghea, (înv. şi pop.) a priveghea. *(A ~ poarta cetăţii.)* 2. a păzi, (înv. şi reg.) a griji, (pop.) a pândi. *(A ~ oile.)* 3. a veghea, (inv.) a surveghea. *(A ~ mersul lucrărilor pe şantier.)* 4. a observa, a urmări. *(Îi ~ toate mişcările.)* 5. a (se) controla. *(Se ~ cind vorbeşte.)* supraveghea vb. v. ADMINISTRA. CÂRMUI.

CONDUCE. GOSPODĂRI.

SUPRAVEGHERE s. 1. păzire, străjuire, veghere. *(~ porţilor cetăţii.)* 2. pază, strajă, străjuire, veghe, veghere, (rar) păzit, priveghi, (inv. şi pop.) priveghere, (reg.) păzeálă, (înv.) naziríe, păzire. *(Serviciul de ~.)* 3. urmărire. *(Pas sub ~.)* 4. observaţie. *(Pacient aflat sub ~ medicală.)* 5. control. *(Medicamentele se iau sub ~ medicală.)*

SUPRAVEGHETOR s. (astăzi rar) pri-veghetor, veghetor, (înv.) preveghéu, priveghi, respiciént.

SUPRAVIEŢUI vb. a rărnâne. (A'-*au ~ decit ei.)*

SUPREM adj. 1. absolut, necondiţionat, suveran. *(Autoritate ~.)* 2. ultim. *(Cu un ~ efort...)*

SUPREMAŢIE s. 1. autoritate, dominare, dominaţie, hegemonie, putere, stăpânire, (înv.) putemicie, stăpânie, tărie, ţiitúră, (latinism inv.) potestáte. *(Şi-a întins ~ asupra...)* 2. preponderenţă. *(Deţine ~ într-un domeniu.)*

supresiúne s. v. CĂDERE. DISPARIŢIE. ÎNĂBUŞIRE. REPRIMARE. SUPRIMARE.

SUPRIMA vb. 1. a anula, a elimina, a înlătura, a scoate, a şterge, a tăia, (reg.) a ştricui. *(A ~ un rtnd, un fragment dintr-un text.)* 2. a elimina, a înlătura, a scoate, (Transilv. şi Bucov.) a delătura. *(A ~ dulciurile din alimentaţie.)* 3. *(JUR.)* a abroga, a anula, a desfiinţa, a infirma, a invalida, (pop.) a strica, (înv.) a surpa. *(A ~ o lege, un act normativ.)* 4. *(JUR.)* a aboli, a desfiinţa, (pop.) a şterge. *(Sclavia a fost ~.)* 5. a desfiinţa, a lichida, a stârpi. *(~ abuzurile.)* 6. a elimina, a îndepărta, a înlătura. *(A ~ cauza răului.)* 7. a

interzice, a suspenda. *(A ~ revista.) S.* a desfiinţa. *(A ~ un post.)* 9. a asasina, a omorî, a ucide, (rar) a masacra, (înv. şi pop.) a prăpădi, a sfârşi, (pop.) a dovedi, a găti, a răpune, (înv. şi reg.) a pieri, a pustii, a sparge, a stinge, (reg.) a mătrăşi, a prăda, (Mold.) a stropşi, (înv.) a cumpli, a pierde, a săvârşi, a seca, a strica, (înv. şi pop. fig.) a muta, (fam. fig.) a achita, a curăţa, a lichida, (arg.) a mierli. *(A ~ pe cineva.)*

SUPRIM/,'•< fi s. 1. anulare, eliminare, îndepărtare, îniáUii-ti-e, scoatere, ştergere, tăiere. *(~ unui*

rind dinir-un text.) 2. cădere, dispariţie, (înv.) supresiúne. *(~ vocalelor finale.)* 3. eliminare, înlăturare, scoatere. *(~ condimentelor din alimentaţie.)* 4. *(JUR.)* abrogare, anulare, desfiinţare, infirmare, invalidare. *(~ unui act normativ.)* 5. *(JUR.)* abolire, desfiinţare, (pop.) ştergere, (înv.) abo-liţiúne. *(~ monarhiei.)* 6. desfiinţare, lichidare, stirpire. *(~ abuzurilor.)* 7. eliminare, îndepărtare, înlăturare. *(~ cauzelor răului.)* ii. interzicere, suspendare. *(~ apariţiei unei reviste.)* 9. desfiinţare. *(~ unui post.)* 10. (înv.) supresiúne. *(~ unei subvenţii.)* 11. asasinare, omorâre, ucidere, (rar) ucis, (pop.) răpunere, (înv.) ucigătúră, (fam. fig.) achitare, lichidare. *(~ unei persoane.)*

SUPRIMAT adj. 1. anulat, eliminat, înlăturat, scos, şters, tăiat. *(Un paragraf, un rind ~.)* 2. *(JUR.)* abrogat, anulat, desfiinţat, înlăturat. *(Act normativ ~.)* 3. interzis, suspendat. *(Gazetă ~.)* 4. asasinat, omorât, ucis, (pop.) răpus, (fam. fig.) achitat, lichidat. *(O persoană ~.)*

supt adj. v. SLAB. SLĂBĂNOG. SLĂBIT. TRAS. USCĂŢIV.

SUPT s. sugere, (înv.) sugătúră, suptoáre, suptúrá. *(~ pruncilor.)*

suptoáre s. v. SUGERE. SUPT.

suptúră s. v. SUGERE. SUPT.

supuitór adj., s. v. CONJUNCTIV. SUBJONCTIV.

supuitór s., adj. v. CUCERITOR. OCUPANT.

SUPUNE vb. 1. a cuceri, a ocupa, a subjuga, (pop.) a pleca, (înv.) a pobedi, a prididi, a reduce. *(A ~ întreaga Galie.)* 2. a aservi, a înrobi, a robi, a subjuga, (fig.) a înfeuda, a îngenunchea. *(A ~ un popor străin.)* 3. a ceda, a se pleca. *(Sa nu se ~ în faţa duşmanului.)* 4. a se închina, a se pleca, a se preda, (înv.) a se cuceri, a se paradosi a se supleca. *(Cetatea nu s-a ~ inamicului.)* 5. a constrânge, a forţa, a obliga, a sili. *(A fost ~ ani întregi la un regim sever.)* 6. a asculta, a se conforma, a urma. *(Se ~ ordinelor primite.)* 7. a (se) subordona. *(Se ^ superiorilor.)* 8. a se pleca, a se smeri, a se umili. *(Se ~ în faţa divinităţii.)* 9. a destina, a hărăzi, a meni. *(Pădurea aceasta este ~ tăierii.)* 10. a expune. *(L-a ~ unor primejdii inutile.)*

supune vb. v. AMANETA. ASCUNDE. BATE. BIRUI. COPLEŞI. COVÂRŞI. CUPRINDE. DOMESTICI. DOSI. IMPUNE. IPOTECA. ÎMBLÂNZI. ÎMPOVĂRA. ÎNDOI. ÎNFRÂN-GE. ÎNTRECE. ÎNVINGE. MISTUI. NĂ-

PĂDI. PREDISPUNE. PROSTITUA. RĂS-FRÂNGE. RĂZBI. RIDICA. SUFLECA. SUMETE. TRAGE.

SUPUNERE s. 1. cucerire, ocupare, subjugare. *(~ Galiei.)* 2. aservire, înrobire, robie, robire, subjugare, (fig.) înfeudáre, îngenunchere. *(~ unui popor străin.)* *3.* aservire, atâr-nare, dependenţă, subordonare, (livr.) servitute. *(Stare de ~.)* 4. ascultare, cuminţenie, docilitate, (livr.) obedienţă, (rar) cuminţie, sumisiune, supuşenie, (înv.) ascultămínt, plecăciune, subordináţie. *(A dovedit multă.--■.)* 5. plecare, smerenie, umilinţă, (înv.) plecat, umiliaţiúne, umilitáte. *(~ in fata divinităţii.)*

supunere s. v. IPOTEZĂ. PRESUPUNERE. PREZUMŢIE. PROSTITUŢIE. SUPOZIŢIE.

SUPURA vb. *(MED.)* a curge, a puroia, (pop.) a musti. *(Rana ~.)*

SUPURÁNT adj. *(MED.)* purulent, (rar) puroiát, (înv. şi reg.) puroiós. *(Rană ~.)*

supuráre s. v. PURULENTĂ. SUPURAŢIE.

SUPURÁŢIE s. (*MED.)* purulenţă, (rar) supuráre. *(~ unei plăgi.)*

SUPUS adj. 1. dependent, subordonat. *(O ţară ~.)* 2. aservit, înrobit, robit, subjugat, (fig.) îngenuncheat. *(Popor ~.)* 3. servil, slugarnic, umil, (livr.) obsecvios, (înv.) slugăresc, slugós. *(Prea eşti ~ în faţa superiorilor 1)* 4. preaplecat, smerit. *(~ul dumneavoastră slujitori)* 5. plecat, smerit, umil, umilit, (livr.) obsecvios, (înv.) smérnic, suplecát. *(O atitudine ~, o privire ~.)* 6. ascultător, bun, cuminte, docil, plecat, (livr.) obedient, (înv.) ascultói. *(Copil ~.)*

supus adj. v. ASCUNS. DOSIT.

supus s. v. ANGAJAT. SALARIAT. SLUJBAŞ.

SUPUŞENIE s. *(JUR.)* cetăţenie, (impr.) naţionalitate. *(~ unei persoane.)*

supuşenie s. v. ASCULTARE. CUMINŢENIE. DOCILITATE. SUPUNERE.

SUR adj. 1. cenuşiu, fumuriu, gri, plumburiu, (rar) prăfuríu, (pop.) sein, şorecíu, (reg.) siv, (Munt.) fúmur, (înv.) plumbíu, sângepíu, (turcism înv.) bozafér. *(De culoare ~.)* '.'.. întunecat, mohorât, sumbru, (pop.) suríu. *(Haină de nuanţă ~.)* 3.cărunt, (pop.) înspicat, (reg.) sein, siv, (prin Olt. şi Munt.) spicát, (fig.) nins. *(Om cu părul ~.)* 4. vânăt. *(Cal ~.)* 5. înceţoşat, neclar, tulbure, (reg.) suríu. *(Un văzduh ~.)*

sur adj. v. STRĂVECHI.

surata-din-pădúre s. v. MAMA-PĂDURII.

* SURATĂ s. (prin Ban.) rnătcúţă.

surată s; v. AMICĂ. PRIETENĂ.

SURCEA s. 1. aşchie, surcică, ţandăra, (pop.) zburătúră, (reg.) puzderie, sfárghie, (Transilv.) sálcă, (prin vestul Transilv.) să-lî'ngă, (Transilv.) scărírnbă, (prin Bucov.) sclepníţă, (Transilv. şi Mold.) scoarţă, (înv.) oţapóc. *(Sare o ~ de la tăiatul lemnelor.)* 2. (mai ales la pi.) gătej, surcică, uscătură, vreasc, (înv. şi reg.) târş, (reg.) ráncotă, rás-cotă, (prin Bucov.) clenci, (prin Transilv.) hă-bădíc, pógmete (pl.), (prin Munt.) ráburi (pl.), (prin Bucov.) sélniţă, (prin Transilv.) sfăr-

gáci, (Bm.) şíbă, (înv.) şormínt. *(Face focul cu nişte ~)*

surcel s. v. FUS.

surcele s. pi. v. MINCIUNĂ. MINCIUNEA. MINCIUNICĂ. SCOVARDĂ. USCÂŢEA. US-CĂŢICĂ.

SURCELUŞĂ s. surceluţă.

SURCELÚŢĂ s. surceluşă.

SURCÍCĂ s. 1. aşchie, surcea, ţandăra, (pop.) zburătúră, (reg.) puzderie, sfárghie, (Transilv.) sálcă, (prin vestul Transilv.) să-lfngă, (Transilv.) scărfmbă, (prin Bucov.) sclep-níţă, (Transilv. şi Mold.) scoarţă, (înv.) oţapóc. (Sare o ~ *de la tăiatul lemnelor.)* 2. (mai ales la pi.) gătej, surcea, uscătură, vreasc, (înv. şi reg.) târş, (reg.) ráncotă, ráscotă, (prin Bucov.) clenci, (prin Transilv.) hăbădíc, pógmete (pl.), (prin Munt.) ráburi (pl.), (prin Bucov.) sélniţă, (prin Transilv.) sfărgáci, (Ban.) şíbă, (înv.) şormínt. *(Face focul cu nişte ~.)*

SURD adj. 1. *(MED.)* (Bucov. şi Mold.) pliurd, (prin Olt. şi Munt.) purd. (O*m ~; ureche ~.)* 2,

(FON.) afon. *(Consoană ~.)* 3. înăbuşit, înfundat, slab, stins, (fig.) vătuit. *(Zgomote, sunete ~.)*

surd adj. v. ASCUNS. CONFUZ. DIFUZ. IMPRECIS. INDEFINIT. NECLAR. NEDEFINIT. NEDESLUŞIT. NELĂMURIT. NE-PRECIS. REŢINUT. TĂINUIT. VAG.

surda adv. v. DEGEABA. INUTIL. ZADARNIC.

surdác adj. v. SURDICEL. SURDIŞOR.

surdátic adj. v. SURDICEL, SURDIŞOR.

SURDICEL adj. surdişor, (pop.) surdác. rsurdátic, surdúţ.

SURDÍNĂ s. *(MUZ.)* (rar) pieptene. í*(~ la vioară.)*

SURDIŞOR adj. surdicel, (pop.) surdác, surdátic, surdúţ.

SURDITATE s. *(MED.)* surzeală, surzenie, (înv. si reg.) surzíe, surzíme.

surdomáş s. v. MOLETE. VIERME DE FĂINĂ.

SURDOMUTÍSM s. *(MED.)* surdomutitate.

SURDOMUTITÁTE s. *(MED.)* surdomu-.tism.

surdúcă s. v. BULGĂRE. COCOLOŞ. MIN-,GE.

surdúţ adj. v. SURDICEL. SURDIŞOR.

sureátcă s. v. ALBIŞOARĂ. OBLEŢ. SO-:.REAN.

suréc s. v. VITĂ.

SURESCITA vb. (rar) a (se) supraexcita.

surescitábil adj. v. IRASCIBIL, IRITABIL. NERVOS. SUPĂRĂCIOS.

SURESCITABILITÁTE s. enervare, iras-■ cibilitate, iritabilitate, iritare, iritaţie, necaz,.nervozitate, supărare, surescitare, (pop.) năduf. *(Stare de ~ trecătoare.)*

SURESCITARE s. 1. *(FIZIOL.)* suresci-taţie,,(rar) supraexcitáre, supraexcitáţie. 2. enervare, irascibilitate, iritabilitate, iritare, iritaţie, necaz, nervozitate, supărare, suresci-tabilitate, (pop.) năduf. *(Stare de ~ trecătoare.)*

SURESCITAT adj. 1. enervat, iritat, necăjit, nervos, supărat, (înv. şi reg.) scârbit. *(Era extrem de,~.)* 2. exaltat. *(Un om ~.)*

SURESCITÁŢIE s. *(FIZIOL.)* surescitare, (rar) supraexcitáre, supraexcitáţie.

suretí vb. v. ADUNA. CULEGE. RECOLTA. STRÂNGE.

surétiu s. v. ADUNARE. ADUNAT. CULEGERE. CULES. RECOLTARE. RECOLTAT. RECOLTĂ. STRÂNGERE. STRÂNS.

surfáţă s. v. FAŢĂ. ÎNTINDERE. ÎNTINS. SUPRAFAŢĂ.

surghiun adj., s. v. ALUNGAT. EXILAT. GONIT. IZGONIT. PRIBEAG. PROSCRIS. SURGHIUNIT.

SURGHIUN s. *(JUR.)* 1. exil, exilare, pribegie, surghiunire, (astăzi rar) proscriere, pros-crípţie, (înv.) străinătate, surghiuníe, surgun-líc, urgie, zatocénie. *(A luat calea ~.)* 2. deportare, surghiunire, (înv.)

surghiuníe, surgun-líc. *(~ cuiva în urma unei condamnări.)*

SURGHIUNI vb. *(JUR.)* 1. a alunga, a exila, a goni, a izgoni, a ostraciza, a proscrie, (livr.) a relega, (înv.) a urgisi. *(L-a ~ din ţară.)* 2. a deporta. *(Condamnatul a fost ~.)*

surghiuni vb. v. ALUNGA. DEPĂRTA. GONI. IZGONI. ÎNDEPĂRTA.

surghiuníe s. v. DEPORTARE. EXIL. EXILARE. PRIBEGIE. SURGHIUN. SURGHIUNIRE.

SURGHIUNIRE s. *(JUR.)* 1. alungare, exilare, gonire, izgonire, ostracizare, proscriere, (livr.) relegare, relegáţie. *(~ cuiva din patria sa.)* 2. exil, exilare, pribegie, surghiun, (astăzi rar) proscriere, proscrípţie, (înv.) străinătate, surghiuníe, surgunlâc, urgie, zatocénie. *(A luat calea ~.)* 3. deportare, surghiun, (înv.) surghiuníe, surgunlâc. *(~ cuiva in urma unei condamnări.)*

surghiunit adj. v. ALUNGAT. GONIT. IZGONIT.

SURGHIUNIT adj., s. *(JUR.)* 1. adj., s. alungat, exilat, gonit, izgonit, pribeag, proscris, (livr.) relegat, (înv.) surghiun. 2. s. deportat.

SURGUCI s. *(BOT.; Consolida ajacis)* (reg.) bonzári (pl.), cătănioáre (pl.), ciocănáşi (pl.), coconáşi (pl.), crăcúţe (pl.), gâlceávâ, ocheşéi (pl.), păpucéi (pl.), pinten, pintcnáş, tătăíşi (pl.), toporáşi (pl.), ciocul-ciorii, ciocul-păsării, floarea-gríului, floare-dornneáscă, nem-ţişor-de-grădínă, ţiţa-cáprei.

surgunlâc s. v. DEPORTARE. EXIL. EXILARE. PRIBEGIE. SURGHIUN. SURGHIUNIRE.

suri vb. v. ÎNCĂRUNŢI.

SURIOARĂ s. (reg.) sorureá, (Maram. şi Bucov.) sorícă, (prin Maram., Transilv.) so-rúcă, (Ban.) sorúică. *(Am* o *~ mai mică.)*

surit adj. v. ÎNCĂRUNŢIT.

suríu adj. v. ÎNCEŢOŞAT. ÎNTUNECAT. MOHORÂT. NECLAR. SUMBRU. TULBURE.

SURÂDE vb. a zârnbi.

suridere s. v. SURÂS. ZÂMBET. ZÂMBI-RE.

SURIS s. zârnbet, zârnbire, (înv.) surídere, zhnbitúră.

SURÂZĂTÓR adj. zâmbitor, (înv.) surizând, -dmbáreţ, (fam.) zimbăréţ. *(O faţă ~.)*

surfzătór adj. v. FAVORABIL. PRIELNIC. PROPICE.

surizând adj. v. SURÂZĂTÓR. ZÂMBITOR.

surlár *s.* v. SURLAŞ.

SURLÁŞ s. (înv.) sirmáci, surlár.

snrlă s. v. BOT. RÂT.

súrmă s. v. ANTIMONIU. STIBIU.

SURMENAJ s. epuizare, extenuare, isto-veală, istovire, secătuire, sfârşeală, slăbiciune, sleire, surmenare, vlăguire, (înv. şi rcg.) slă-bíe, (înv. livr.) marasm. *(O stare de total~.)*

SURMENARE s. epuizare, extenuare, isto-veală, istovire, secătuire, sfârşeală, slăbiciune, sleire, surmenaj, vlăguire, (înv. şi reg.) slăbíe, (înv. livr.) marasm. *(Stare de totală ~.)*

surmontá vb. v. BIRUI. DEPĂŞI. ÎNFRÂN-GE. ÎNVINGE. RĂZBI.

surnaturál adj. v. FABULOS. FANTASTIC. LEGENDAR. MIRACULOS. MITIC. SUPRANATURAL.

SUROGAT s. erzaţ. *(~ de cafea.)*

SURPA vb. 1. a (se) dărăpăna, a (se) dărî-ma, a (se) nărui, a (se) prăbuşi, a se prăvăli, *A* (se) risipi, (pop.) a (se) hâi, (reg.) a (se) hurui, a (se) ímburda, (Olt., Transilv. şl Maram.) a (se) sodomi, (prin Mold. şi Transilv.) a (se) ului, (înv.) a (se) prăpădi. *(O construcţie «are s-a ~ de tot.)* 2. a cădea, a se dărima, a se nărui, a pica, a se prăbuşi, a se prăvăli, (reg.) a se ímburda. *(S-« ~ casa pe ei.)* 3. a se prăbuşi, (pop.) a se ponori. *(S-a ~ un mal.)*

surpa vb. v. ABROGA. ANULA. BOŞOROGI. DESFIINŢA. DETRONA. INFIRMA. INVALID A; MAZILI. SUBMINA. SUPRIMA.

SURPARE s. 1. cădere, dărăpănare, dărî-mare, dărâmat, năruire, năruit, prăbuşire, prăvălire, risipire, surpat, (rar) prăbuşeálă, (înv.) risipă. *(~ unei case.)* 2. prăbuşire, scufundare. *(~ pămintului.)* 3. *(GEOL.)* surpă-tură. *(S-a produs o ~* de *teren,)*

surpare s. v. DĂRĂPĂNĂTURĂ. DĂRÎ-MĂTURĂ. DETRONARE. HERNIE. MAZILIRE. MAZILIT. NĂRUITURĂ. PARAGINĂ. PRĂBUŞITURĂ. RUINĂ. SURPĂTURÁ.

SURPAT adj. 1. dărăpănat, dărâmat, năruit, prăbuşit, prăvălit, risipit, (pop.) hiít. *(O construcţie ~.)* 2. prăbuşit, (pop.) ponorft. *(Teren ~.)* 3. prăbuşit, prăvălit, răsturnat, (înv.) povârnít. *(Un mal ~.)*

surpat adj., s. v. BOŞOROG.

SURPAT s. cădere, dărăpănare, dărâmare, dărâmat, năruire, năruit, prăbuşire, prăvălire, risipire, surpare, (rar) prăbuşeálă, (înv.) risipă-*(~ unei case.)*

SURPĂTURĂ s. 1. dărăpănătură, dărî-mătură, năruitură, paragină, prăbuşitură, ruină, (reg.) ruinătúră, (înv.) risipă, risipitúră, surpare. *(O ~ de casă.)* 2. *(GEOL.)* surpare. *(S-a produs o ~ de teren.)* 3. scufundă tură, (rar) scufundíş. *(~ produsă in urma unui cutremur.)* 4. (înv. şi reg.) ponorâtúră. *(O ~ a malului.)*

surpătúră s. v. HERNIE. PONOR. RÂPĂ. VĂGĂUNĂ,

SURPLUS s. excedent, plus, prisos, prisosinţă, (reg.) rádăş, (înv.) prisoseálă, priso-síre, prisosit, prisositúră, rămas. *(Un ~ de produse.)*

SURPRÍNDE vb. 1. a prinde, (înv. şi reg.) a pripi, (Mold., Transilv. şi Ban.) a zăpsi. *(L-a ~ asupra faptului.)* 2. a ajunge, a apuca, a prinde. *(Ploaia i-a ~ In ctmp.)* 3. a minuna, a stupefia, a uimi, a ului. *(Ce-mi spui iu pur şi simplu mă~.)* 4. a epata, a şoca. *(Vrea să ne ~.)* 5. a frapa, a şoca, (fig.) a izbi. *(M-a ~ înfăţişarea lui.)*

surprinde vb. v. ADEMENI. AMĂGI. DESCOPERI. ÎNCÂNTA. ÎNŞELA. MINŢI. MOMI. PĂCĂLI. PROSTI. PURTA. TRIŞA.

SURPRÍNDERE s. 1. minunare, stupefiere, uimire, uluială, uluire, (înv.) minune, uimeálă. *(~ cuiva tn faţa unui lucru neaşteptat.)* 2. perplexitate, stupefacţie, stupoare, surpriză, uimire, uluială, uluire. *(A avut*

un moment de adevărată ~.)

surprindere s. v. SURPRIZĂ.

SURPRÍNS adj. crucit, minunat, perplex, stupefiat, uimit, uluit. *(A rămas ~ de cele auzite.)*

SURPRINZĂTOR adj. *1.* stupefiant, uimitor, uluitor. *(S-a intâmplat un lucru ~.)* 2. epatant, şocant. *(O atitudine ~.)* 3. frapant, izbitor, şocant, uimitor, (livr.) sesizant. *(O asemănare ~.)* 4. imprevizibil, neaşteptat, nebănuit, neprevăzut, neprevizibil, nescontat. *(Roman cu un final ~.)*

SURPRÍZĂ s. 1. perplexitate, stupefacţie, stupoare, surprindere, uimire, uluială, uluire. *(A avut un moment de adevărată ~.)* 2. (înv.) surprindere. *(~ele călătoriei.)* 3. atenţie, cadou, dar, (înv., pop. şi fam.) peşcheş, (pop.) plocon, (înv.) cinste, dăruşág, prezent, prosforá. *(I-a făcut o ~ splendidă.)*

SURSĂ s. I. izvor, *(~ de lumină.)* 2. obârşie, origine, (livr.) sorginte, (înv.) izvód, (fig.) izvor. *(Să mergem la ~ acestor efecte.)* 3. început, obârşie, origine, provenienţă, (livr.) sorginte, (înv.) începătură, (fig.) izvor, sî'mbure. *(~ daco-latină a limbii române.)*

sursă s. v. IZVOR. OBÂRŞIE.

SURTUC s. 1. veston. *(Un ~ de postav gros.)* 2. laibăr, mintean, (reg.) lăibărác, (prin Mold.) baibarác, (Transilv., Ban. şi Mold.) căpút. *(~ purtat de ţărani.)*

surtucár s. v. ORĂŞEAN. TÂRGOVEŢ.

SURTUCÁŞ s. surtucel.

SURTUCÉL s. surtucaş.

surucluí vb. v. APELA. CERE. RECURGE. SOLICITA.

surugiésc adj. v. BIRJĂRESC.

surugiéşte adv. v. BIRJĂREŞTE.

SURUGÍU s. birjar, vizitiu, (înv. şi reg.) sechiráş, (reg.) droşcár, (Transilv.) cóciş, (înv.) mânáş, veturín. *(~ a oprit caii.)*

surugiul s. art. v. VIZITIUL.

surveghea vb. v. SUPRAVEGHEA. VEGHEA.

SURVENÍ vb. 1, a se întâmpla, a se petrece, a se produce, (înv. şi reg.) a se prileji, (înv.) a se purta. *(Au ~ multe lucruri de atunci.)* 2. a apărea, a interveni, a se ivi, a se întâmpla, a se produce. *(A ~ o schimbare.)* 3. a se întâmpla, a se produce, a veni. *(Seismul a ~ pe neaşteptate.)*

SURZEÁLĂ s. *(MED.)* surditate, surzenie, (înv. şi reg.) surzíe, surzíme.

SURZENIE s. *(MED.)* surditate, sur-zeală, (înv. şi reg.) surzíe, surzíme. SURZÍ vb. a asurzi. *(A ~ de tot.)* surzíe s. v. SURDITATE. SURZEÁLĂ. SURZENIE.

surzíme s. v. SURDITATE. SURZEÁLĂ. SURZENIE.

surzuí vb. v. ACHIZIŢIONA. CUMPĂRA. LUA. PROCURA. TÂRGTJI.

SUS adv. deasupra. *(Se ridică ~.)* SUSAI s. *(BOT.)* 1. *(Sonchus)* (reg.) castraván, lăptucă, susăíţă, tâltoăreá, iarba-iépurelui, pălămidă-grásă. 2. *susai-de-pădurc (Laciuca muralis)* = susai-pădureţ, (reg.) cres-tăţeá, tâlhăreá, susai-sălbátic; *susai-pădureţ (Lactuca muralis)* = susai-de-pădure, (reg.) crestăţeá, tâlhăreá,

susai-sălbátic.

susai s, v. GRÂNAR. HAMBAR. PATUL. TÂLHĂREÁ.

susai-de-múnte s. v. TÂLHĂREÁ. susai-de-pădúre s. v. TÂLHĂREÁ. susai-păduréț s. v. TÂLHĂREÁ. susai-sălbátic s. v. SUSAI-DE-PĂDURE. SUSAI-PĂDUREŢ. TÂLHĂREÁ.

SUS-AMINTÍT adj. sus-citat, sus-menţio-

nat, sus-numit, sus-pomenit, (înv.) prezis.

SUSAN s. 1. *(BOT.; Sesammn indicum)*

(rar) sesam. 2. (pop.) simit. *(A mincat un*

~.)

susăíţă s. v. SUSAI.

SUSCEPTÍBIL adj. I. 1. supărăcios, (reg.) supărélnic, supărós, (fam.) ţâfnós. *(Om ~.)* 2. sensibil, (ir.) sensibilós. *(De ce eşti atit de ~ ?)* II.1. apt, bun, capabil, convenabil, potrivit. *(~ pentru un anumit scop.)* 2. pasibil. *(~ de îmbunătăţire.)*

SUSCEPTIBILITATE s. sensibilitate. *(Este de o ~ bolnăvicioasă.)*

SUSCITA vb. a deştepta, a produce, a provoca, a solicita, a stârni, a trezi. *(Cartea ~ un mare interes.)*

SUS-C1TÁT adj. sus-arnintit, sus-rnenţionat, sus-numit, sus-pomenit, (înv.) prezis. susiorí vb. v. LĂSTARI. SUS-MENŢIONÁT adj. sus-amintit, suscitat, sus-numit, sus-pomenit, (înv.) prezis. SUS-NUMÍT adj. sus-amintit, sus-citat, sus-menţionat, sus-pomenit, (înv.) prezis.

SUSPECT adj. 1. dubios, (astăzi rar) problematic. *(O persoană ~.)* 2. interlop, (fig.) deocheat. *(Lume ~.)* 3. dubios, echivoc, îndoielnic, necurat. *(De* o *morală ~.)* 4. dubios, veros. *(Afaceri, speculaţii ~.)*

SUSPECTA vb. a bănui, (înv. şi pop.) a prepúne, (înv.) a suspiciona. *(A ~ pe cineva de ceva.)*

SUSPECTÁRE s. bănuire.

SUSPECTAT adj. bănuit, (înv. şi pop.) prepus.

SUSPENDA vb. I. a (se) agăţa, a (se) aţârua, a (se) prinde, a (se) spânzura, (livr.) a (se) acroşa, (pop.) a (se) anina, a (se) zgrcpţăna, (reg.) a (se) tăgârţa, (prin Munt.) a (se) ată-gârţa, (Transilv.) a (se) împrínde. *(A ~ ceva incui.)* II. 1. a(-şi) înceta, a (-şi) întrerupe, a(-şi) opri, a(-şi) sista. *(Pe timpul vacanţei si-a ~ activitatea.)* 2. a întrerupe. *(Au ~ cursurile pe citeva zile.)* 3, a interzice, a suprima. *(A ~ revista.)*

SUSPENDARE s. I. agăţare, agăţat, atir-nare, atirnat, prindere, prins, spin/urare, spânzurat, (livr.) acroşáj, acroşáre, (pop.) ani-náre, aninat. *(~ unui obiect in cui.)* II.1. încetare, întrerupere, oprire, sistare. *(~ a lucrului de către grevişti.)* 2. întrerupere. *(~ şedinţei pentru două ore.)* 3. interzicere, suprimare. *(~ apariţiei unei reviste.)*

SUSPENDAT adj. I. agăţat, atârnat, spânzurat, (pop.) aninat. *(Obiecte ~ şi obiecte libere.)* II. interzis, suprimat. *(Gazetă ~.)*

SUSPENSIE s. pauză. *(Momente de ~.)* suspiciona vb. v. BĂNUI. SUSPECTA. SUSPICIOS adj. bănuitor, neâncrezător, temător, (livr.) circumspect, incredul, (rar) bănuiciós, bănuiélnic, (înv. şi reg.) prepuicl-nic, prepuitór, (reg.) năzárnic, (înv.) necredincios, presupuitór. *(E un om tare ~.)*

SUSPICIUNE s. bănuială, neâncredere, (livr.) circumspecţie, incredulitate, (pop.) prepus, (prin Mold.*)* bănat, (prin Ban.) bédă, (înv.) prepúnere. *(O atitudine de continuă ~.)* SUSPÍN s. oftare, oftat, suspinare, suspinat, (pop.) aht, (înv. şi reg.) oft, (înv.) oftă tură. *(Un ~ de uşurare.)* suspin s. v. ASTMĂ.

SUSPINĂ vb. a ofta, (Transilv.) a şioi, (Transilv. şi Ban.) a (se) şuşcăi, (prin Ban.) a şuşni. *(A ~ din adâncul inimii.)*

SUSPINÁRE s. oftare, oftat, suspin, suspinat, (pop.) aht, (înv. şi reg.) oft, (înv.) oftă-túră. *(O ~ de uşurare.)*

SUSPINAT s. oftare, oftat, suspin, suspinare, (pop.) aht, (înv. şi reg.) oft, (înv.) oftă-tură. *(Un ~ de uşurare.)* suspinătór s. v. ADORATOR. SUS-POMENÍT adj. sus-amintit, sus-citat, sus-menţionat, sus-numit, (înv.) prezis. sustrácţie s. v. FURT. SUSTRAGERE. SUSTRAGE vb. 1. a defrauda, a delapida, (rar) a frauda, (înv. şi fam.) a sfeterisi, (impr.) a deturna. *(A ~ o sumă de bani.)* 2. a fura, a lua, (rar) a hoţi, (reg.) a şuchea, a şuchiri, (prin Transilv.) a ciuşdi, (prin Bucov.) a hăr-şni, (Mold.) a paşii, (Transilv.) a pili, (înv. şi fam.) a sfeterisi, (înv., in Transilv.) a şpilui, (fam.) a ciordi, a subtiliza, a şparli, a şterge, a şterpeli, (arg.) a mangli, a panghi, a şucări, a şuti. *(A ~ un stilou.)* 3. a fura, a-şi însuşi, (fam.) a şterpeli, (arg.) a furgăsi, a furlua. *(~ un bun străin.)* 4. a se eschiva, a fugi, a scăpa, (rar) a se strecura, (franţuzism) a se refuza, (înv. şi reg.) a şovăi, (fam.) a se fofila.

(Nu se mai poate ~ de la...) 5. a abate. *(Gindurile îl ~ de la lucru.)* sustrage vb. v. SCĂDEA. SUSTRAGERE s. 1. defraudare, delapidare, (înv. şi fam.) sfeteriseálă, sfeterisire, (grecism înv.) sfeterismós, (impr.) deturnare. *(~ unei sume de bani.)* 2. furt, (rar) sustrác-ţie, (fam.) subtilizáre, şterpelíre. *(~ unui pachet.)* 3. eschivare, (înv.) şovăială. *(~ de la obligaţii.)* sustragere s. v. SCĂDERE. SUSTRAS adj. defraudat, delapidat. *(Sumă ~.)*

SUSŢINĂTOR adj., s. 1. adj. sprijinitor. *(Slilpi ~.)* 2. s. adept, partizan, (rar) părtaş, (înv.) părteán. *(~ al unei doctrine.)* 3. s. suporter. *(Un ~ înfocat al echipei.)* 4. s. apărător, ocrotitor, protector, sprijin, sprijinitor, (rar) proteguitor, protejatór, (înv.) arca, părtinitor, păzitor, priitór, scutitór, (fig.) reazem. *(El era ~ său in zile de restrişte.)* 5. s. (rar) întreţinătór. *(~ de familie.)*

SUSŢINE vb. I, a (se) propti, a (se) rezema, a (se) sprijini, (reg.) a (se) popri, a (se*)* prijini. *(Un stilp ~ poarta.)* 2. a purta, a sprijini, a ţine. *(Vom merge cit ne-or ~ picioarele.)* 3. a (se) ajuta, a (se) ajutora, a (se) ocroti, a (se) proteja, a (se) sprijini, (rar) a (se) protegui, (înv, şi pop,) a (se) jr-ie-n^ (prin Transilv.) a (se) prmdori, (înv.) a (se) îndemâna, a (se) protecta, (fam. fig,) a (se) propti. *(i a ^ muit in viaţă.)* •*• a (se*)* hrăni, a (se) întreţine, a (se) ţine. *(El îşi ~ părinţii.)* 5, a ajuta, a servi, a sluji, a sPrijini. *(A ~ cauza revoluţiei.)* 6. a pleda. *(A ~ cauza cuiva.)* 7. a sprijini. *(A ~ propunerea făcută.)* 8. a patrona, a sprijini, a tutela. *(Cine ^ această acţiune?)* f). a îmbărbăta, a încuraja, a îndemna, a însufleţi, a stimula, (înv.) a insufla, a mângâia, a semeţi. *(Cine sau ce «« ~ in luptă?)* 10. a afirma, a declara, a pre-nde, a spune, a zice, (grecism înv.) a preten. aerisi. *(lK/ că marfa g tfe ^^ camate^* n> a arata, a scrie. *(E[,,* -fl ^^ cá #; 12- a pune. *(Ce ~ savantul în această carte?)* • a argumenta, a demonstra, a dovedi, a "«an, a proba. *(Şi, a ~ temeinic ideile.)* 14. a aeveri a arâta> a atMta> g certificaî a conflr 1' * demonstra, a dovedi, a întări, a mărtu-

borL rPr ' 3 Spri3ini, a staWIi> (livr-) a <=oro-a,,£V: $1 "«•) a P^bălui, (înv.) a încredinţa, 15Tî a probui- ^oaíe ~ «fe

WJ a sta rV deSfăşura' a duce> a purta, (înv.) 1G a'ri ○ laptă continu<i «- inerţia.)

• aa. (A ^ mai mul(e concerie,

SSISKTLV1>- V- ÎNFRUNTA.

SUSŢINERE s.,. proptire; m j.

Pop «£ "neZ consíTM/« « «-«Pi. j 2. (concr.)

S5.h£S T?' ?PrÍJín' (Far) ^Wtoáre! P) Poprea, (reg.) pripoánă. próptă, propteálă,

proptíş, şpraiţ, (prin Munt. şi Olt.) papainóg, (Transilv.) şoş, (înv.) rezemătúră, sprijineálă, sprijoánă. *(O ~ solidă pentru gard.)* 3. ocrotire, protejare, sprijinire, (rar) proteguire. *(~ bătrlneţelor lui.)* 4. întreţinere, *(~ familiei.)* 5. servire, sprijinire. *(~ cauzei revoluţiei.)* 6. pledare. *(~ cauzei cuiva.)* 7. sprijinire. *(~ propunerii cuiva.)* 8. ducere, purtare. *(~ unei campanii de presă.)*

SUSŢINUT adj. 1. ajutat, ajutorat, ocrotit, protejat, sprijinit, (rar) proteguit, (fam. fig.) proptit. *(Om ~.)* 2. asiduu, insistent, perseverent, silitor, sirguincios, sirguitor, stăruitor, tenace, zelos. *(Eforturi ~.)* 3. continuu, neântrerupt, statornic, (înv.) nepregetát, nepregetă-tór. *(O preocupare ~.)*

SUSUR s. 1. clipoceală, clipocire, clipocit, murmur, susurare, şoaptă, şopot, zvon, (rar) murmuiálă, murmureálă, zúzet, (înv.) murmuít. *(~ de ape.)* 2, fişiit, foşnet, freamăt, murmur, sunet, susurare, şoaptă, şopot, (rar) şóşet. *(~ frunzelor.)* 3, murmur, zumzet, zvon. *(~ (d« glasuri îndepărtate.)*

SUSURA vb. 1. a clipoci, a murmura, a suna, a şopoti, a şopti, a şuşoti, (rar) a şuşui, a zgo-moţa, a zuzui, a zvoni, (reg.) a ujui, (înv.) a murmui. *(Apele ~.)* 2. a fâşâi, a foşni, a suna, a şopoti, a şopti, a şuşoti, a şuşui, (rar) a sisâi, (Mold. şi Bucov.) a fălălăi, (Mold. şi Transilv.) a pârâi, (prin Transilv.) a şuşora, (înv.) a prâsni. *(Frunzele ~.)*

SUSURARE s. 1. clipoceală, clipocire, clipocit, murmur, susur, şoaptă, şopot, zvon, (rar) murmuiálă, murmureálă, zúzet, (înv,) murmuít. *(~ de ape.)* 2. fişiit, foşnet,freamăt, murmur, sunet, susur, şoaptă, şopot, (rar) şóşet. *(~ frunzelor.)*

SUSURĂTÓR adj. 1. murmurător, şopoti-tor, (înv.) murmuitór. *(Ape ~.)* 2. foşnitor, murmurător, sunător, şopoti tor. *(Frunze ~.)* şúşă s. v. COTOR. MATCĂ. sutamétru s. v. CENTIMETRU. SUTANĂ s. anteriu, reverendă, (Ban, şi Transilv.) mintie, (înv.) libadeá. *(~ preoţească.)* sutár s. v. SUTĂ.

SUTÁŞ s. *(IST., MIL.) 1.* centurion, (înv.) sătnic. *(~ în armata romană.)* 2. hotnog, iuzbaşă, sotnic, *(~ comanda în Moldova o sută de ostaşi.)*

SUTĂ s. (fam.) sutár. *(împrumută-mă cu o ~.)* sută s. v. SECOL. VEAC. SUTÍME s. procent. *(5 ~ din total.)* SUVEICĂ s. *(TEXT.)* navetă, (pop.) suvél-niţă. *(~ la războiul de ţesut.)* suvélniţă s. v. NAVETĂ. SUVEICĂ. suvenir s. v. ADUCERE-AMINTE. AMIN-

SUVERAN adj., s. 1, adj. absolut, necondiţionat, suprem. *(Autoritate ~.)* 2. adj. absolut, total. *(Un dispreţ ~.)* 3. adj. *(POLITICĂ)* independent, liber, neatârnat, (înv. şi pop.) slobod, (înv.) nedependent, volnic. *(Stat ~.)* 4. s. *(POLITICĂ)* monaih, rege, (pop.) crai, (înv.) rigă. *(~ al Suediei.)* 5. s. *(POLITICĂ)* cârmuitor, conducător, domn, domnitor, monarh, stăpânitor, vodă, voievod, (astăzi rar) stăpfn, (înv. şi pop.) oblăduitór, (înv.) biruitor, crai, gospodar, gospodin, ocârmuitór, purtător, vlădică, (fig.) cârmáci. *(Ştefan, ma-*

rele ~ al Moldovei.) 6. s. *(BIS.) suveranul" pontif* – papă, pontiful roman, pontiful Romei, sfintul părinte.

SUVERANĂ s. *(POLITICĂ)* regină, (înv. şi pop.) crăiasă.

SUVERANITATE s. *(POLITICĂ)* independenţă, libertate, neatârnarc, (înv. şi pop.> slobozenie, (înv. şi reg.) slobozie, (înv.) ned-e-pendénţă, volnicie. *(~ unui stat.)*

suverián s. v. LIRĂ STERLINĂ.

svărdaică s. v. VIRDARE.

sveter s. v. PULOVER.

svez s. v. SUEDEZ.

ŞA s. *(GEOGR.)* curmătură, (reg.) deşilă-*túră.

şa s. v. GREABĂN. SAMAR. SPATE. SPINARE.

ŞABLON s. model, tipar. *(~ dB zugrăveli.)*

şablon s. y. CLIŞEU. LOC COMUN.

ŞABLONARD adj. banal, comun, standard, stereotip. *(Formule ~.)*

ŞABRÁCĂ s. cioltar, valtrap, (pop.) ţol, (reg.) harşá, ibî'ncă, jápiu, pocládă, pocro-văţ, (înv.) abaí. *(~ se pune sub şaua calului.)*

şadtrván s. v. ARTEZIANĂ. FÂNTÂNĂ.(ARTEZIANĂ). FÂNTÂNĂ (ŢÂSNITOARE). HAVUZ.

şaf s. v. BÂRNĂ. CIUBĂR. GRINDĂ. HÂRDĂU. STÂLP.

şaflíc s. v. CĂLDARE. GĂLEATĂ.

şáflă s. v. GHIDUŞIE. GLUMĂ. NĂZ-BÂTIE. NĂZDRĂVĂNIE. NEBUNIE. POZNĂ. ŞTRENGAR IE.

ŞAH s. I. *(POLITICĂ)* şahinşah. *(~ Iranului.)* II. (înv.) şatránge, (franţuzism înv.) eşec. *(Jocul de ~.)*

şah s. v. SULTAN.

ŞAHINŞAH s. *(POLITICĂ)* şah. *(~ Iranului.)*

ŞAHÍST adj. şahistic. *(Festival ~.)*

ŞAHÍSTIC adj. şahist. *(Festival ~.)*

şahmaránd s. v. BROCART.

íjaht s. v. PUŢ.

ŞAIBĂ s. *(TEllX.)* placă turnantă.

şaibă s. v. SEMN. ŢINTĂ.

şáică s. v. GAMELĂ. ŞLEP.

saitáu s. v. BURGHIU. CANEA. CEP. -CRIC. MACARA. MENGHINĂ. PRESĂ. SFRE-DEL. TEASC. VINCI. VÂRTEJ.

şal s. v. FULAR.

şalăng s. v. CANAF. CIUCURE.

ŞALÁIÁŞ s. *(UIT.)* (reg.) şalâór.

ŞALĂU s. *(UIT.)* 1. *(Stizostedion lucio-j)crca)* (reg.) gurân, smúge, sudúc, (Mold.) sudác. 2. *şalău-de-mare (Morone labrax)* = iavrac, lup-de-mare. şaldáie s. v. LOSTRIŢĂ. ŞALE s. pi. *(ANAT.)* 1. (pop.) rărunchi,.(reg.) şáucă. *(Rcgiunea~.)*2.mijloc. *(Odor~.)* şaliór s. v. ŞALĂIAŞ.

şálroă s. v. FARSĂ'. FESTĂ. GHIDUŞIE. GLUMĂ. NĂZBÂTIE. NĂZDRĂVĂNIE. NEBUNIE. PĂCĂLEALĂ. PĂCĂLITURĂ. POZNĂ. ŞTRENGĂRIE.

ŞÁLTÁR s. *(FIZ.)* comutator, întrerupător. *(~ pentru lumina electrică.)* ŞALUPÁR s. *(MAR.)* (rar) şalupíst. şalupist s. v. ŞALUPAR. şaharagíu s. v. TURC.

ŞALVIE-ÁLBĂ a. *(BOT.; Lavaiera thurin-giaca)* (reg.) gjhílie, nalbă, rujă-de-deál, rujă-floare-máre.

şalvír s. v. ESCROC. HOŢ. IMPOSTOR. ÎNŞELĂTOR. PUNGAŞ. ŞARLATAN. ŞNAPAN.

şam s. v. DAMASC.

şaman s. v. VRĂJITOR.

ŞAMOTÁR s. şamotier, şamotor.

ŞAMOTIER s. şamotar, şamotor.

ŞAMOTÓR s. şamotar, şamotier.

ŞAN s. calapod. *(~ pentru cizme.)*

ŞANDRAMA s. maghernită. *(O ~ de casă.)*

ŞANFRENÁ vb. *(TEHN.)* a teşi.

ŞANFRENÁRE s. *(TEHN.)* teşire.

şanjá vb. v. METAMORFOZA. MODIFICA. PREFACE. PRESCHIMBA. SCHIMBA. TRANSFORMA.

ŞANSĂ s. 1. noroc. (înv. şi pop.) norocire, stríşte, (înv.) selamét, (fam.) baftă, (rar fig.) venă. *(Lipsit de ~; ~ lui a fost aceea că...)* 2. posibilitate, sorţi (pl.). *(Are ~ de reuşită?)*

şantá vb. v. ŞCHIOPĂTA.

ŞANTAGÍST s. (rar) şantajór.

şantajór s. v. ŞANTAGÍST.

şantalíu adj. v. ŞCHIOP.

ŞANTIER s. bina.

ŞANŢ s. 1. (prin Mold. şi Bucov.) hindíchi. *(A săpa un ~.)* 2. *(MIL.)* tranşee, (Ban., Transilv. şi Bucov.) ştélung, (înv.) ocóp. *(S-au adăpostit în ~.)*

şanţ s. v. BAZACONIE. BIZARERIE. BÂZDÂGANIE. CIUDĂŢENIE. CURIOZITATE. DRĂCIE. DRĂCOVENIE. MINUNĂŢIE. NĂSTRUŞNICIE. NĂZDRĂVĂNIE. POZNĂ.

SÁPCĂ s. chipiu. *(~ de ceferist.)*

şapcă s. v. CĂCIULĂ.

ŞAPIROGRÁF s. *(TIPOGR.)* hectograf.

ŞAPTE s. 1. (reg.) şeptár. *(A luat un ~ la fizică.)* 2. şeptar, (reg.) şeptácă, (fam.) septic. *(Un ~ de treflă.)*

şar adj. v. BĂLŢAT. PĂTAT. PESTRIŢ. TĂRCAT.

şar s. v. ANHIDRIDĂ ARSENIOASĂ. ARSENIC. CULOARE. DUNGĂ. LINIE. REAL-GAR. RÂND. ŞIR. ŞIRAG. VARGA. VOPSEA.

şarabánă s. v. HARABA.

şaradă s. v. ENIGMĂ. MISTER. SECRET. TAINĂ.

şarampól s. v. BÂRNĂ. DÂRĂ. GRINDĂ. LEAT. PAR. PARMAC. STÂLP. ŞIPCĂ. URMĂ.

şarăa s. v. CRAP.

şaránţ s. v. BÂRNĂ. GRINDĂ. PAR. PARMAC. STÂLP.

şarc s. v. BALAMA. ŞARNIERĂ.

ş

ŞARETĂ s. cabrioletă, (rar) tílburi. *(~ a unei ferme.)*

SÂRG adj. gălbui. *(Cal~.)*

şárgă s. v. DUNGĂ. LINIE. PATĂ. VARGA.

ŞARLATAN s. escroc, hoţ, impostor, înşelător, pungaş, şnapan, (rar) pírlea (art.), (pop. şi fam.) pezevénchi, potlogar, (înv. şi reg.) máfler, pârláci, (reg.) pasmarghiól, potcáş, *(*Mold., Bucov. şi Dobr.) şalvír, (înv.) calpuzan, (înv., în Mold.) şúler, (fam.) coţcár, pehlivan, pişicher, (fig.) panglicar, papugíu, scamator. *(AIare ~ mai e!)*

ŞARLATÁNCĂ s. escroacă, pungăşoaică, şnapancă. *(E* o *~ nolorie.)*

şarlataneríc s. v. ESCROCHERIE. HOŢIE. IMPOSTURĂ. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. PUNGĂŞEÁLĂ. PUNGĂŞIE. ' ŞARLA-TANIE. ŞMECHERIE.

ŞARLATANÉSC adj. hoţesc, pungăşesc, (rar) potlogărésc, (pop.) tâlhărésc. *(Faptă ~.)*

ŞARLATANÍE s. escrocherie, hoţie, impostură, înşelăciune, înşelătorie, pungăşeală, pungăşie, şmecherie, (livr.) tripotáj, (rar) şarlata-neríe, şarlatanísm, şmeeherlíc, (pop. şi fam.) pezevenclic, potlogărie, (Mold.) şolticăríe, (înv.) calpuzanlâc, matrapazlăríe, meşteşug, şălviríe, (înv., în Mold.) şuleríe, (fam.) coţcărie, matra-pazlî'c, pehlivăníe, pişicherlíc, şmechereálă, (înv. fam.) cóţcă, (fig.) panglicăríe, scamatorie. *(Se ţine de ~ ii.)*

şarlatanísm s. v. ESCROCHERIE. HOŢIE. IMPOSTURĂ. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. PUNGĂŞEALĂ. PUNGĂŞIE. ŞARLATANÍE. ŞMECHERIE.

şárlă s. v. COTARLĂ. GLOABĂ. JAVRĂ. JIGODIE. MÂRŢOAGĂ. POTAIE.

şarm s. v. DRĂGĂLĂŞENIE. FARMEC. GRAŢIE.

şarmant adj. v. CAPTIVANT. CUCERITOR. DESFĂTĂTOR. FASCINANT. FERMECĂTOR. ÎNCÂNTĂTOR. RĂPITOR. SEDUCĂTOR.

ŞARNIÉRĂ s. balama, (pop.) ţâţî'nă, (Tran-silv. şi Maram.) pipă, (prin Ban. şi sud-vestul Transilv.) şarc. *(~ la uşă.)*

ŞARPE s. 1. *(ZOOL.)* ofidian, (reg.) gândác, peşte, (înv.) zmeu. 2.*(ZOOL.) şarpe-cu-clopoţei (Crotalus horridus)* – crotal, (înv.) şarpe-sună-tór; *şarpe-cu-ochclari (Naja naja)* = cobră. 3. *(ASTROX.;* art.) (reg.) calea-rătaciţilor.

şarpe s. v. BALAUR. MEMBRU. PENIS. SERPENTINĂ. TIPAR.

şarpe-ciónt s. v. NĂPÂRCĂ. VIPERĂ.

şarpe-ciúng s. v. NĂPÂRCĂ. VIPERĂ.

şarpe-dc-sticlă s. v. NĂPÂRCĂ.

şarpe-scúrt s. v. NĂPÂRCĂ. VIPERĂ.

şarpe-sunătór s. v. CROTAL. ŞARPE-CU-CLOPOŢEI.

şarpe-vcninát s. v. NĂPÂRCĂ. VIPERĂ.

şárpie s. v. SCAMĂ.

şarponél s. v. SĂNIŞOARĂ.

ŞART interj, pleosc. *(~ ! i-a tras o palmă.)*

şart s. v. ACORD. ARANJAMENT. CLAUZĂ. COMBINAŢIE. CONDIŢIE. CONTRACT. CONVENŢIE. DATINĂ. DISPOZI-

ŢIE. FEL. HOTĂRÂRE. ÎNŢELEGERE-ÎNVOIALĂ. ÎNVOIRE. LEGĂMÂNT. OBICEI. ORDIN. PACT. PORUNCĂ. PREVEDERE. PUNCT. REGULĂ. RÍNDUIALĂ. ROST. SOCOTEALĂ. STIPULARE. STIPULAŢIE. TERMEN. TIPIC. TRADIŢIE. TRANZACŢIE. UZ. UZANŢĂ. şase interj, v. ATENŢIE. ŞASE s. şesar. *(Un ~ de treflă.)* şaselunie s. v. SEMESTRU. şaş s. v. VULTUR. şaşmá s. v. PROSTOVOL. ŞATEN adj. castaniu. *(Păr ~.)* şatrânge s. v. ŞAH.

ŞATRĂ s. aşezare, sălaş. *(~ de ţigani.)* şatră s. v. CORT. PRISPĂ. şáucă s. v. CRUPĂ. SAPĂ. SALE. şăgáci adj. v. GLUMEŢ. HAZLIU. POZNAŞ. VESEL.

şăgalnic adj. v. GLUMEŢ. HAZLIU. POZNAŞ. VESEL.

şăgârt s. v. UCENIC.

şăinăli vb. v. CĂI. CĂINA. COMPĂTIMI. DEPLÂNGE. PLÂNGE. POCĂI. REGRETA. şălbocar s. v. PAZĂ. SANTINELĂ. STRAJĂ. VEGHE.

şălcán adj. v. BĂLTAT. PĂTAT. PESTRIŢ. TĂRCAT.

şălviríe s. v. ESCROCHERIE. HOŢIE. IMPOSTURĂ. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. PUNGĂŞEALĂ. PUNGĂŞIE. ŞARLATANÍE. ŞMECHERIE.

şăncălăníe's. v. FARSĂ. FESTĂ. GHIDU-SIE. GLUMĂ. PĂCĂLEALĂ. PĂCĂLITURĂ. POZNĂ. ŞTRENGĂRIE.

săncălét adj. v. GLUMEŢ. HAZLIU. POZNAŞ. VESEL.

şăncălíe s. v. FARSĂ. FESTĂ. GHIDUSIE. GLUMĂ. PĂCĂLEALĂ. PĂCĂLITURĂ. POZNĂ. ŞTRENGĂRIE.

şăncălós adj. v. GLUMEŢ. HAZLIU. POZNAŞ. VESEL.

ŞĂNŢIŞÓR s. şănţuleţ, (rar) şănţúc, şănţu-şór, (înv.) sănţúţ.

şănţúc s. v. ŞĂNŢIŞÓR. ŞĂNŢULEŢ. ŞĂNŢULEŢ s. şănţişor, (rar) şănţúc, ţănţu-şór, (înv.) şănţúţ.

şăntusór s. v. ŞĂNŢIŞOR. ŞĂNŢULEŢ. şănţúţ s. v. ŞĂNŢIŞOR. ŞĂNŢULEŢ. şăriií vb. v. RĂRIŢA.

ŞĂTRÁR s. corturar, ţigan nomad, (rar> şătrás.

şătráş s. v. CORTURAR. ŞĂTRAR. ŢIGAN NOMAD.

şeătúică s. v. CASETĂ. CUTIOARĂ. CUTIUŢĂ.

şcătúlă s. v. CASETĂ. CUTIE. CUTIOARĂ. CUTIUŢĂ.

şcheau s. v. SLAV. SLAVON. ŞCHIOP adj. (pop.) cotonóg, (reg.) pedestru, şantalíu, şchiopat, şoncăít, şont, şonţít, ştrol, (reg. şi depr.) şchiopârnóg, şoióg, şonc, (prin Ban. şi Transilv.) şodî'lc, (prin Olt. şi Munt.) şontróp, (înv.) şchiopătór, (fam. şi depr.)» şontâcăít, şovâlcăít, (fam.) şontorog. *(Om ~;: cal~.)*

şchiop s. v. PIETIN.

şchiopa vb. v. ŞCHIOPĂTA.

şchiopat adj. v. ŞCHIOP.

ŞCHIOPĂTA vb. (pop.) a (se) poticni, (înv. şi reg.) a stângăci, (reg.) a hodăcăi, a şcjiiopârca, a şângăvi, a şoncăi, a şontâcălui, a şontorogi, a şonţi, (prin Transilv.) a hotâcâi, (prin Ban. şi Olt.) a şanta, (prin Olt. şi Transilv.) a şodâlcăi, (fam.) a şontâcăi, a şovâlcăi. *(Un om care ~.)*

ŞCHIOPĂTÁRE s. (rar) şchiopătătúră, şchiopătúră, (fam.) şovâlcăiálă, şovâlcăít. *(~ calului.)*

ŞCHIOPĂTAT adj. (pop.) şoldiu, (fam.) şontâcâít, şovâlcăít. *(Mers ~.)*

şchiopătătúră s. v. ŞCHIOPĂTÁRE.

şchiopătór adj. v. ŞCHIOP.

şchiopătúră s. v. ŞCHIOPĂTÁRE.

şchiopírc interj, v. ŞONTÂC. ŞOVÂLC

şchiopârcá vb. v. ŞCHIOPĂTA.

şchiopirnóg adj. v. ŞCHIOP.

ŞCOALĂ s. 1. învăţătură, studiu. *(A plecat la ~.)* 2. *şcoală secundară* – liceu, (înv.) colegiu, (înv., în Transilv. şi Ban.) gimnaziu. *(A absolvit ~.)*

şcoală s. v. INTRIGĂ. MAŞINAŢIE. PEPINIERĂ. UNELTIRE.

ŞCOLAR adj., s. 1. adj. şcolăresc. *(Viaţa~.)* 2. adj. (înv.) scolastic, scolasticésc. *(Sftrşilul anului ~.)* 3. adj. didactic. *(Programă ~.)* 4. s. elev, (înv.) scolastic, ucenic. *(Profesorul şi ~ ii sui.)*

şcolar s. v. DISCIPOL. ELEV. ÎNVĂŢĂCEL. UCENIC.

ŞCOLARITATE s. (rar) şcolăríe. *(În vremea ~.)*

ŞCOLARIZA vb. (reg.) a şcolări. *(A ~ toţi copiii de virstă şcolară.)*

ŞCOLĂRESC adj. şcolar. *(Viaţa ~.)*

ŞCOLĂREŞTE adv. (înv.) scolasticéşte. *{Merge îmbrăcată ~.)*

şeoíărét s. v. ŞCOLĂRIME.

şcolări vb. v. ŞCOLARIZA.

şcolăríe s. v. ŞCOLARITATE;.

SCOLĂRÍME s. (rar) scclărét. *(Întreaga ~.)*

ŞCOLĂRIŢĂ s. elevă.'

şcolériu s. v, DASCĂL. ÎNVĂŢĂTOR.

scoli vb. v. INSTRUI. ÎNVĂŢA.

scolii adj. v. CITIT. CULT. CULTIVAT. EDUCAT. INSTRUIT. ÎNVĂŢAT.

şcort s. v. ANIMOZITATE. CEARTĂ. CONFLICT. DEZACORD. DEZBINARE. DIFEREND. DISCORDIE. DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPUTĂ. DIVERGENŢĂ. GÂLCEA-VĂ. INTRIGĂ. ÎNVRĂJBIRE, LITIGIU. MAŞINAŢIE. NEÂNŢELEGERE. UNELTIRE. VRAJBĂ. ZÂZANIE.

şedatór s. v. MONITOR.

ŞEDEA vb. 1. a sta. *(~ pe o bancă.)* 2. a se aşeza, a sta, (pop.) a se pune. *(~ jos!)* 3. a se opri, a poposi, a sta, a trage, a zăbovi. *(A~ la umbra unui stejar.)* 4. a domicilia, a fi, a locui, a sta, (pop.) a hălădui, a sălăşlui, (înv. şi reg.).a băciui, (reg.) a sălăşi, (înv.) a sălăşui. *(A ~ •o vreme la Bacău.)* 5. a-i cădea, a i se potrivi, íi-i veni. *(Haina îi ~ bine.)* 6. a-i sta. *(Cum iţi ~ pălăria?)*

ŞEDERE s. 1. stat. *(~ lui acolo a durat 3 zile.)* 2. oprire, popas, (înv.) poprire, şeză-mínt. *(O ~ de două ore.)* 3. domiciliere, locuire. *(~ lui acolo n-a durat mult.)*

şedere s. v. ADĂPOST. ADUNARE. AŞEZARE. CASĂ. CATISMĂ. CĂMIN. DEMNITATE. DOMICILIU. INACTIVITATE. INACŢIUNE. INERŢIE. ÎNTRUNIRE. LOCUINŢĂ. NEACTIVÍTATE. PASIVITATE. POZIŢIE. RANG. REŞEDINŢĂ. REUNIUNE. SĂLAŞ. SEDIU. ŞEDINŢĂ. TREAPTĂ.

ŞEDÍNŢĂ s. (înv.) sésie, şedere, şezătúră, (franţuzism înv.) seanţă. *(O ~ de lucru,)*

ŞEF s. 1. superior. *(~ul şi subalternii săi.)* 2. conducător, (fam.) ştab. *(~ al unei instituţii.)* 3. conducător, vătaf, (înv.) staroste. *(~ al breslei cojocarilor.)* 4. *(M UZ.) şef de orchestră* = dirijor. 5. cap, căpetenie, comandant, conducător, mai-mare, (înv. şi reg.) tist, (Transilv.) birău, (înv.) călăuz, căpitan, comandír, nacealnic, povăţuitór, proprietar, tocmitór, vârhóvnic, voievod, (latinism înv.) prepózit. *(~ al oştirii.)* 6. conducător, (rar) diriguitor, (înv.) principal. *(~ al mişcării de eliberare.)*

ŞEFÍE s. 1. conducere, direcţie. *(Deţine ~ unei instituţii.)* 2-, comandă, conducere, (înv.) povăţă, povăţuíre. *(Unitatea militară se află sub ~ lui.)*

şéged s. v. CALFĂ.

şeitan s. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

şeitălétiu s. v. PLIMBARE. PROMENADĂ.

şeitălí vb. v. PLIMBA.

SELÁR s. (reg.) şoronár. *(E ~ de profesie.)*

şelământ s. v. HARNAŞAMENT.

ŞELF s. *(GEOGR., GEOL.)* platformă continentală.

şelteáţă s. v. TÂRTIŢĂ.

SEMINÉU s. cămin. *(În ~ e aprins focul.)*

şeptácă s. v. ŞAPTE. ŞEPTAR.

ŞEPTÁR s. şapte, (reg.) şeptácă, (fam.) septic. *(Un ~ de treflă.)*

şeptár s. v. ŞAPTE.

septic s. v. ŞAPTE. ŞEPTAR.

ŞERB s. *(IST.)* iobag, rumân, vecin, (rar) serv, (înv.) prost.

şerb s. v. ASERVIT. ROB. SCLAV. SUBJUGAT.

şerbél s. v. OALĂ DE NOAPTE.

şerbeléu s. v. OALĂ DE NOAPTE.

ŞERBÍ vb. *(IST.)* a iobagi.

şerbi vb. v. CONSACRA. DĂRUI. DEDICA. DESTINA. DEVOTA. HĂRĂZI. ÎNCHINA.

ŞERBÍE s. *(IST.)* iobăgie, rumânie, vecinătate, vecinie, (livr.) «erviUite, (rar) serváj. *(Starea de ~ a ţăraniU.,*

serbie s. v. CAPTIVITATE. ROBIE. SCLAVIE.

şercán s. v. ZMEU.

şergát adj. v. BĂLŢAT. DUNGAT. TĂRCAT. VĂRGAT.

şerguiát adj. v. BĂLŢAT. PĂTAT. PESTRIŢ. TĂRCAT.

şerín s. v. MÂRZAC.

şerlái s. v. CINSTEŢ. IARBA-SFÂNTULUI-IOAN. JALE. JALEŞ. POJARNIŢĂ.SALBIE. SALVIE. SĂLVIE DE ETIOPIA. SUNĂTOARE.

ŞERPÁR s. chimir, (înv. şi reg.) tisău, (reg.) chingă, (Ban. şi Olt.) praştie. *(Ţine banii in ~.)*

şerpár s. v. TIPAR.

şerpáriţă s. v. AMĂREALĂ. MAMA-PĂ-DURII. RĂCULEŢ. ŞOALDINĂ.

şerpéneă s. v. CRATIŢÁ.

şerpét s. v. GĂLBINARE.

ŞERPIŞOR s. *(ZOOL.)* serpuleţ, şerpure).

şerpínţă s. v. AMĂREALĂ. GENŢIANĂ. GHINŢURĂ. ŞOALDINĂ.

ŞERPOAICĂ s. (reg.) şcrpoáie.

şerpoáie s. v. ŞERPOAICĂ.

şerpuind adj. v. COTIT. ÎNTORTOCHEAT. SINUOS. SUCIT. ŞERPUIT. ŞERPUITOR.

ŞERPUÍRE s. cot, cotitură, curbă, întorsătură, întortochetură, ocol, răsucitură, serpentină, sinuozitate, şerpuitură, (rar) îndoitúră, (pop.) cârmeálă, cârnitúră, întorsúră, sucitúră, (Olt. şi Ban.) covéi. *(~ a unui drum.)*

ŞERPUÍT adj. cotit, întortocheat, sinuos, sucit, şerpuitor, (rar) şerpuind, (înv. şi reg.) şovăit, (înv.) serpentin. *(Vn drum ~.)*

ŞERPUITOR adj. cotit, întortocheat, sinuos, sucit, şerpuit, (rar) şerpuind, (înv. şi reg.) şovăit, (înv.) serpentin. *(Un drum ~.)*

ŞERPUITURĂ s. 1. cot, cotitură, curbă, întorsătură, întortochetură, ocol, răsucitură, serpentină, sinuozitate, şerpuire, (rar) îndoitúră, (pop.) câmeálă, cârnitúră, întorsúră, sucitúră, (Olt. şi Ban.) covéi. *(~ a unui drum.)* 2. cot, cotitură, meandru, sinuozitate, (reg.) taólă. *(~ a unei ape.)*

ŞERPULÉŢ s. *(ZOOL.)* şerpişor, şerpurel.

ŞERPURÉL s. *(ZOOL.)* şerpişor, serpuleţ.

serteáţă s. v. COCOS.

ŞERUÍ vb. a cărnosi, a descărna, (reg.) a cărnui. *(~ pieile, in iăbăcărie.)*

ŞERUÍRE s. cărnosire, descărnare, (reg.) cărnuíre. *(~ a picilor, in industria tăbăcăriei.)*

ŞERVET s. 1. (Transilv. şi Ban.) salvétă. *(~ de masă.)* 2. prosop, ştergar, (inv. şi reg.) mânăştergură, peşchír, (reg.) măsái, profés, sprijineálă, ştérgură, (Transilv.) chindéu, (Olt. şi prin Ban.) sénic, (Transilv. şi Maram.) ster-gătór. *(Se spală şi se şterge cu ~.)*

şervet s. v. MARAMĂ. NĂFRAMĂ.

ŞERVEŢEL s. (înv.) servietă. *(Acoperă dulceaţa cu un ~.)*

şes s. v. PLATOU. PODIŞ.

ŞES s., adj. 1. s. *(GEOGR.)* câmp, câmpie; (reg.) cohálm. *(Regiune de ~.)* 2. adj. drept; neted, plan, plat, (pop.) oblu, (reg.) şesós((Olt. şi Ban.) poléjnic, (înv.) tins, tocmai, (fig.\ ras, şters. *(Un loc ~; o suprafaţă ~.)* 3. adj. întins, neted, plan. *(Un platou ~.)* ŞESÁR s. şase. *(Un ~ de treflă.)* şesós adj. v. DREPT. NETED. PLAN. PLAT. ŞES. şest interj, v. ATENŢIE.

şéstlnă s. v. PLATOU. PODIŞ. ŞEVALET s. *(PICT.)* căluş. ŞEVERUÍRE s. *(TEHN.)* răzuire.

şezămi'nt s. v. ADĂPOST. AŞEZARE. CASĂ. CĂMIN. DOMICILIU. LOCUINŢĂ. OPRIRE. POPAS. REŞEDINŢĂ. SĂLAŞ. SEDIMENT. SEDIU. ŞEDERE.

ŞEZĂTOARE s. 1. clacă, (reg.) furcăríc, (Transilv.) hábă, hábără, (prin Munt.) sideáncă. *(~ făcută la ţară in nopţile de iarnă.)* 2. întrunire, reuniune. *(~ literară.)*

şezător adj. v. SEDENTAR.

şezâtúră s. v. ŞEDINŢĂ.

şezau s. v. FOTOLIU. JEŢ.

ŞEZUT s. *(ANAT.)* dos, fund, popou, (rar> posterior, (pop.) cur, (fam.) pópsi, (eufemistic)-pardon.

şezut s. v. ADĂPOST. AŞEZARE. CASĂ. CĂMIN. DOMICILIU. LOCUINŢĂ. SĂLAŞ.

şfac s. v. LAŢ.

şíárcă s. v. TOBĂ.

şfébelă s. v. CHIBRIT.

şfel s. v. BOARCĂ. BOARŢĂ.

ŞFICHI s. sfârc, pleasna, (reg.) plesnitoáre,. şugár. *(~ de bici.)*

şfichi s. v. IRONIE. PERSIFLARE. ZEFLEMEA.

ŞFICHIUÍ vb. 1. a biciui, (reg.) a sfârcii,. a zbiciui, a zbiciula, (înv.) a smicura. *(~ caii.)'* 2.* (fig.) a atinge, a împunge, a înţepa, a pişcă.. *(Îl ~ cu vorba.)*

şfichiuí vb. v. IRONIZA. PERSIFLA. ZEFLEMISI.

ŞFICHIUÍRE s. biciuire, şfichiuiturâ, (rar) biciuiálă. *(~ cailor.)*

şfichiuire s. v. IRONIZARE. PERSIFLARE. ZEFLEMISIRE.

şfichiuitór adj. v. SARCASTIC. SATIRIC.

ŞFICHIUITURÂ s. biciuire, şfichiuire, (rar)-biciuiálă. *(~ cailor.)*

şfichiuitúră s. v. IRONIE. PERSIFLARE. ZEFLEMEA.

ŞI conj., adv. 1. conj. (coordonator copulativ) (înv.)i. *(Ettnăr~ frumos.)* 2. conj. (completiv) de, să. *(Stai ~ mă aşteaptă.)* 3. conj. (adversativ şi restrictiv) că. *(Să care bărbatul cu carul' şi femeia cu poala, ~ tot se isprăveşte.) 4.* adv. (înv. şi reg.) încă. *(După ce că e urtlă. o mai cheamă ~ Muşata.)*

şiárehin s. v. PEPENE.

şíbă s. v. CRĂCULIŢĂ. CRĂCUSOARĂ. CRĂCUŢĂ. CRENGUŢĂ. GĂTE.I. RĂMU-REA. RĂMURICĂ. SURCEA. SURCICĂ. USCĂTURĂ. VREASC.

şibióg s. v. NOPTICOASĂ.

şic adj. v. ALES. DISTINS. ELEGANT. FIN. RAFINAT. SELECT. STILAT. SUBTIL.

şic s. v. BUN-GUST. DISTINCŢIE. ELEGANŢĂ. FLUTURAŞ. FLUTURE. PAIETĂ. POLEIALĂ. RAFINAMENT. STANIOL.

ŞICANA vb. a sâcâi, (rar) a străgăni, (înv.)> a molesta. *(Îl ~ cu tot felul de mărunţişuri.)-*

ŞICANATÓR adj., s. cârcotaş, (rar) proccsív, (pop.) cârtitór, gâlcevitór, (Mold. şi Bucov.)* cârciogár. *(Om ~.)*

ŞICANĂ s. 1. (rar) străgăne.álă, străgăníre... *(Lasă-te de ~ /)* 2. dificultate, greutate, neajuns» *(Îi face tot felul de ~.)*

ŞIF s. *(TIPOGR.)* galion. *(Pe ~ se aşază zaţul.)*

ŞIFÓN s. *(TEXT.)* madipolon.

şifón s. v. DULAP. GARDEROB. ŞIFONIER.

ŞIFONA vb. a (se) boţi, a (se) mototoli, (rar) a (se) cocoloşi, (reg.) a (se) golomozi, a (se) mozoli, a (se) târnosi. *(I s-au ~ pantalonii.)*

şifona vb. v. OFENSA. SUPĂRA.

SIFONARE s. boţire, mototolire. *(~ pantalonilor.)*

ŞIFONAT adj. boţit, mototolit, necălcat. *(Haine ~.)*

şifonat adj. v. SUPĂRAT.

ŞIFONIER s. dulap, garderob, (înv. şi rcg.) sicriu, (prin Transilv.) cástăn, (prin Ban.) ormán, (Transilv.) parséchi, (Transilv. şi Maram.) şifón, (prin Ban.) şofrânár. *(Pune hainele în ~.)*

şifonier s. v. COMODĂ. SCRIN.

şilbóc s. v. PAZĂ. SANTINELĂ. STRAJĂ. VEGHE.

şild s. v. COZOROC. VIZIERĂ.

şimltău s. v. DRIŞCĂ. FĂŢUITOARE.

şlmlédăr s. v. COZOROC. VIZIERĂ.

ŞÍNĂ s. 1. (reg.) raf, şing, şteángără. (*~ la unele căi de rulare.)* 2. cerc, (reg.) şing, (Transilv., Ban. şi Mold.) raf. *(~ la roata unei căruţe.)* 3. (reg.) şpáring. *(Sanie cu ~.)*

şină s. v. BARĂ. CALE-FERATĂ. DRUM-DE-FIER. LINGOU. LINIE-FERATĂ.

şine s. v. MASĂ. TARABĂ. TEJGHEA.

şindcl s. v. CUŢIT.

şíndră s. v. ŞINDRILĂ.

ŞINDRÍLĂ s. (pop.) prăştílă, (reg.) sci'n-dură, ştablón, (Ban.) şíndră. *(Casă acoperită cu ~.)*

ŞINDRILÍ vb. (reg.) a şindrui. *(A ~ acoperişul unei case.)*

ŞINDRILÍRE s. şindrilit. *(~ acoperişului unei case.)*

ŞINDRILÍT adj. (reg.) şindruít. *(Casă ~.)*

ŞINDRILÍT s. şindrilire. *(~ acoperişului unei case.)*

şindrui vb. v. ŞINDRILI.

şindruít adj. v. ŞINDRILIT.

şing s. v. CERC. COT. STÂNJEN. ŞINĂ.

şinór s. v. BRANDENBURG. GĂITAN. ŞIRET. ŞNUR.

şlnorí vb. v. ŞNURUL

şinorit adj. v. ŞNURUIT.

şinorúţ s. v. SNURULEŢ.

şintăr s. v. HINGHER.

ŞINUÍ vb. a fereca. *(A ~ carul, roata.)*

ŞINUÍRE s. ferecare, ferecat, şinuit. *(~ unei rfoi.)*

ŞINUÍT adj. ferecat, (pop.) înfierat. *(Car~; roţi ~.)*

ŞINUÍT s. ferecare, ferecat, şinuire. *(~ unei roţi.)*

şlói s. v. BULBOACĂ. BULBOANĂ. OCHI. VALVÂRTE.I. VÂLTOARE. VÂRTEJ. VOLBURĂ.

şioi vb. v. OFTA. SUSPINA.

ŞIP s. *(IHT.; Acipenser sturio)* (rar) şípcă, viză galbenă.

şip s. v. FLACON. GARAFĂ. STICLĂ.

ŞÍPCĂ s. leat, (pop.) ostréţ, (reg.) zăvor, (prin Bucov.) şarampói, (Olt. şi Munt.) ştachetă, (prin Olt. şi Ban.) şteáză, (Bucov.) şulumáchi, (Mold.) tabán, (prin Ban.) típlu. *(~ la un gard.)*

şípcă s. v. ŞIP.

ŞÍPOT s. ciuroi, (reg.) bijói, ciúciur. *(Un ~ de apă.)*

şípot s. v. BULBOACĂ. BULBOANĂ. CASCADĂ. CATARACTĂ. CĂDERE DE APĂ. OCHI. ULUC. VALVÂRTEJ. VÂLTOARE. VÂRTEJ. VOLBURĂ.

şipul-vî'ntului s. v. SCAI-ALBASTRU. SCAI-VÂNĂT.

şlpuşór s. v. FLACONAŞ. GĂRĂFIOARĂ. STICLUŢĂ.

ŞIR s. 1. *(MIL.)* rând, (înv. şi reg.) stroi. *(Un ~ de soldaţi aliniaţi.)* 2. şirag, (reg.) mătcál. *(~ de mărgele.)* 3. succesiune, (fig.) lanţ. *(Un ~ de case.)* 4. coloană, convoi, lanţ, rând, (reg.) trímbă. *(Un ~ de care.)* 5. rând, şirag, (reg.) ord, şar, (înv.) rang. *(Un ~ de plopi.)* 6. *(GEOGR.)* brâu, lanţ, şirag. *(~ Carpa-ţilor.)* 7. înşirare, înşiruire, serie, succesiune. *(Un lung ~ de raţionamente.)* 8. succesiune, şirag, (Munt.) şiretenie. *(Un ~ de evenimente.)* 9. grămadă, mulţime, (fam.) cârd. *(A trecut un ~ de ani de când nu ne-am văzul.)* 10. coerenţă, logică, noimă, sens. *(Vorbeşte fără ~.)*

şir s. v. RÂND.

ŞIRAG s. 1. şir, (reg.) mătcál. *(Un ~ de smochine.)* 2. colan, colier, salbă, (înv. şi pop.) gherdán, (înv.) zgardă. *(Un~ de pietre scumpe.)* 3. rând, şir, (reg.) ord, şar, (înv.) rang. *(Un ~ de plopi.)* 4. *(GEOGR.)*brâu, lanţ, şir. *(~ Carpa-ţilor.)* 5. succesiune, şir, (Munt.) şiretenie. *(Un ~ de evenimente.)*

şirag s. v. ARMATĂ. COLOANĂ. FRONT. OASTE. OŞTIRE. PUTERE. TRUPE.

şira spatelor s. v. COLOANĂ VERTEBRALĂ. ŞIRA SPINĂRII.

ŞÍRĂ s. 1. (Mold. şi Transilv.) gireádă, (Transilv.) săcástru. *(~ de paie, de fin.)* 2. *(AA[7]AT.) şira spinării* = coloană vertebrală, (reg.) şira spatelor, (înv.) greabănul spinării, osul spinării.

şiréglă s. v. CODÂRLĂ. FUND. TARGA.

ŞIRET adj., s. 1. adj. şmecher, viclean, (înv. şi reş.) marghiól, (reg.) şpílăr, (Mold. şi Bucov.) hâtru, (înv.) telpiz, (fam.) hoţoman, pişicher. *(E cam ~ dumnealui!)* 2. adj. abil, şmecher, viclean, (pop.) mehenghi. *(Om ~ în acţiuni.)* 3. s. făţarnic, ipocrit, mincinos, perfid, prefăcut, viclean, (livr.) fariseu, (reg.) proclet, (înv.) telpiz, (fig.) iezuit, tartúf, trombonist. *(Mare ~ mai eşti, amice!)* 4. adj. duplicitar, fals, fariseic, făţarnic, ipocrit, mincinos, perfid, prefăcut, viclean, (livr.) machiavelic, (rar) machiavelístic, (reg.) proclet, (înv.) făţărít, telpiz, (fig.) iezuit, iezuític, (pop. fig.) pestriţ, (înv. fig.) calp, zugrăvit. *(Atitudine ~.)*

ŞIRET s. 1. (prin Ban.) sírmă *(~ de ghete.)* 2. şnur, (rcg.) şinór. *(~ la un obiect de îmbrăcăminte.)*

şiret s. v. ALICĂ. GLONŢ.

ŞIRETENIE a. 1, şmecherie, viclenie, (rar) şireţíe. *(Era de-o proverbială ~.)* 2. stratagemă, subterfugiu, şiretlic, şmecherie, tertip, truc, viclenie, vicleşug, (rar) şireţíe, (reg.) solomoníe, (Ban. şi Transilv.) mişculánţă, (înv.) marafet, măiestrie, (fam.) chichiţă, chiţibuş, manevră, merchéz. *(A uza de o ~.)*
şiretenie s. v. CURS. DESFĂŞURARE. DEZVOLTARE. EVOLUŢIE. MERS. SUCCESIUNE. ŞIR. ŞIRAG.

ŞIRETLÍC s. stratagemă, subterfugiu, şiretenie, şmecherie, tertip, truc, viclenie, vicleşug, (rar) şireţíe, (reg.) solomoníe, (Ban. şi Transilv.) mişculánţă, (înv.) marafet, măiestrie, (fam.) chichiţă, chiţibuş, manevră, merchéz. *(De ce ~ a uzai?)*

şireţíe s. v. STRATAGEMĂ. SUBTERFUGIU. ŞIRETENIE. ŞIRETLIC. ŞMECHERIE. TERTIP. TRUC.' VICLENIE.' VICLEŞUG.

şiric s. v. PAR. PRĂJINĂ. şiríncă s. v. BASMA. LEGĂTURĂ. MARAMĂ. NĂFRAMĂ.TULPAN. şirlău s. v. ŞIROI. ŞUVOI, şirm s. v. COZOROC. VIZIERĂ, şiroádă s. v. BAIE. CADĂ. CIUBĂR. HÂR-DÁU. PUTINĂ. VANĂ.

ŞIROI s. 1. puhoi, râu, şuvoi, torent. *(~ de apă.)* 2. pirâu, şuvoi. *(LTn ~ de lacrimi, de singe...)* 3. şuvoi, (înv. şi reg.) şirlău. *(~ de sudoare.)*

ŞIROÍ vb. (rar) a şuvoi. *(Apa ~ pe jgheaburi.)*

ŞIROÂRE s. *(GEOGR., GEOL.)* erodare, eroziune, roadere, săpare, (fig.) spălare. *(Proces de ~ a solului de către ape.)*

şiruí vb. v. ALINIA. ÎNŞIRA. ÎNŞIRUI. ORDONA. RÂNDUI. ŞIRULÉŢ s. (reg.) şirúţ. şirút s. v. ŞIRULEŢ.

şiş s. v. HANGER. PUMNAL. STILET, şíşcav adj. v. PELTIC. SÂSÂIT. şişcav adj., s. v. BÂLBÂIT. GÂNGAV. GÂN-GĂVIT. GÂNGÂIT.

şíscă s. v. BABĂ. TOCĂTOR. VRĂJITOARE.

şiscăví vb. v. BÂLBÂI. GÂNGĂVI. GÂNGÂI. SÂSÍI.

şişcăvít adj., s. v. BÂLBÂIT. GÂNGAV. GÂNGĂVIT. GÂNGÂIT.

şişcói s. v. STAFIE. STRIGOI. VRĂJITOR.

şişneáb s. v. LIPITOARE. PĂPĂLUDĂ. ŞÍŞTÁR s. (reg.) bărbânţă, (Transilv. şi Ban.) cart, (prin Ban.) sécter, (Transilv., Maram. şi Mold.) toc.

şiştáv adj. v. CHIRCIT. DEGENERAT. ÎNCHIRCIT. NEDEZVOLTAT. PIPERNICIT. PIRPIRIU. PRICĂJIT. PRIZĂRIT. SFRIJIT.

şístav adj. v. DEBIL. DELICAT. FIRAV. FRAGIL. GINGAŞ. PIRPIRIU. PLĂPÂND. PRIZĂRIT. SFRIJIT. SLAB. SLĂBĂNOG. SLĂBUŢ. ŞUBRED.

şiştâví vb. v. CHIRCI. DEBILITA. DEGENERA. ÎNCHIRCI. PIPERNICI. SFRIJI. SLĂBĂNOGI. SLĂBI. ŞUBREZI. ZGÂRCI.

şiştăvíre s. v. CHIRCIRE. DEGENERARE. ÎNCHIRCIRE. PIPERNICIRE. SFRIJIRE

şiştoáre s. v. FUSCEL. MĂSEA.

ŞIŞTÓR s. *(TEHN.)* (prin Mold. şi Transilv.) spiţă. *(~ la prisnelul morii.)*

ŞÍŢĂ s. (Mold., Bucov. şi Maram.) dréniţă. *(Casă acoperită cu ~.)*

şivói s. v. MICSANDRĂ. MICSUNEA.

şingăví vb. v. ŞCHIOPĂTA.

slactráfu s. art. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ.TARTOR.

şlag s. v. APOPLEXIE. BALANŢĂ. CÂN-TAR. ICTUS APOPLECTIC. PARCHET.

şláidăr s. v. PRAŞTIE.

şláier s. v. VĂL. VOAL.

şláifăr s. v. TOCILAR.

şiap s. v. PAPUC.

şlarf s. v. PAPUC.

şlăitáf s. v. PORTMONEU. PORTOFEL.

şleácnă s. v. ZGURĂ.

ŞLEAHTĂ s. 1. bandă, cârdăşie, clan, clică, gaşcă, (livr.) coterie, (rar) tagmă, (înv.) cardaşlâc, tacâm, taraf, (fig.) bisericuţă. *(Borfaşii formau o ~.)* 2. adunătură, gloată, strânsură, (Ban.) zbor. *(Nu e decít o ~ de neisprăviţi.)*

ŞLEAMPĂT adj. neglijent, neângrijit, (fam.) îngălat. *(O femeie ~.)*

şleápă s. v. TRICORN.

şleápcă s. v. TRICORN.

ŞLEAU s. ştreang, trăgătoare, (reg.) stric. *(~ la ham.)*

şleau s. v. DRUM. FĂGAŞ. ITINERAR. PARCURS. RUTĂ. ŞOSEA. TRAIECT. TRAIECTORIE. TRASEU. ULM.

şledún s. v. TUFAN.

ŞLEFUÍ vb. 1. a lustrui, (înv. şi reg.) a scli-visi. *(A ~ un obiect metalic.)* 2. a netezi. *(A ~ o suprafaţă metalică.)* 3. a cizela. *(~ cu dalta un material.)*

şlefui vb. v. CIVILIZA. CIZELA. CULTIVA. RAFINA. STILA. STILIZA.

ŞLEFUÍRE s. 1. lustruire, lustruit, şlefuit, (înv.) sclivisíre. *(~ urmi obiect metalic.)* 2. netezire, şlefuit. *(~ unei suprafeţe metalice.)* 3. cizelare, cizelat, şlefuit. *(~ unui material dur.)*

şlefuire s. v. CIZELARE. CULTIVARE. RAFINARE. STILARE. STILIZARE.

ŞLEFUÍT adj. 1. lustruit, netezit, (reg.) leit, (înv.) sclivisíl. *(Suprafaţă metalică ~.)* 2. cizelat. *(Un material dur ~.)*

şlefuit adj. v. CIZELAT. MANIERAT. STILAT. STILIZAT.

ŞLEFUÍT s. 1. lustruire, lustruit, şlefuire, (înv.) sclivisíre. *(~ unui obiect metalic.)* 2. netezire, şlefuire. *(~ unei suprafeţe metalice.)* 3. cizelare, cizelat, şlefuire. *(~ unui material dur.)*

şlénghcr s. v. BATISTĂ. CRAVATĂ.

ŞLEP s. *(MAR.)* (rar) ceam, (prin Olt. şi Munt.) şáică. *(~ remorcat de o navă.)*

şlep s. v. COADĂ. TRENĂ.

ŞLEPÁR s. *(MAR.)* (reg.) lădiér.

şlepcui vb. v. PALMUL

şlépoiţă s. v. FLEAŞCĂ. FLEŞCĂIALĂ. FLEŞCĂRAIE. LAPOVIŢĂ. ZLOATĂ.

slingherái s. v. BRODERIE. DANTELĂ. şlinguí vb. v. BRODA. COASE. slip s. v. TRAVERSĂ. şlípă s. v. TENCUIALĂ. şlíper s. v. TRAVERSĂ. ŞLIŢ s. 1. prohab. *(~ la pantaloni.)* 2. *(TEHN.)* (reg.) ţine.

(~ într-o piesă de lemn.)

şloag s. v. FURTUN. şloágăr s. v. LĂCĂTUŞ. şloguí vb. v. PARALIZA. şmag s. v. AROMĂ. BALSAM. IZ. MIREASMĂ. PARFUM.

ŞMECHER adj. 1. şiret, viclean, (înv. şi reg.) marghiól, (reg.) şpílăr, (Mold. şi Bucov.) hî'tru, (înv.) telpiz, (fam.) hoţoman, pişicher. *(E cam ~ dumnealui!)* 2. abil, şiret, viclean, (pop.) mehenghi. *(Om ~.)*

smechereálă s. v. ESCROCHERIE. HOŢIE. IMPOSTURĂ. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. PUNGĂSEĂLĂ. PUNGĂŞIE. SAR-LATANIE. ŞMECHERIE.

şmecheri vb. v. ADEMENI. AMĂGI. ESCROCA. ÎNCÂNTA. ÎNŞELA. MINŢI. MOMI. PĂCĂLI. PROSTI.' PUNGAŞI. PURTA. TRIŞA.

ŞMECHERIE s. 1. şiretenie, viclenie, (rar) şireţíc. *(Era de-o ~ proverbială.)* 2. stratagemă, subterfugiu, şiretenie, şiretlic, tertip, truc, viclenie, vicleşug, (rar) şireţíe, (reg.) solomoníe, (Ban. şi Transilv.) mişculánţă, (înv.) marafet, măiestrie, (fam.) chichiţă, chiţibuş, manevră, merchéz. *(A uza de o ~.)* 3. escrocherie, hoţie, impostură, înşelăciune, înşelătorie, pungăşeală, pungăşie, şarlatanie, (livr.)tripotáj, (rar) şarlataneríe, şarlatanísm, şmecherii c, (pop. şi fam.) pezevenclíc, potlogărie, (Mold.) şol-ticăríe, (înv.) calpuzanlíc, matrapazlăríe, meşteşug, şălviríe, (înv., în Mold.) şuleríe, (fam.) coţcărie, matrapazlíc, pehlivăníe, pişicherlíc, smechereálă, (înv. fam.) cóţcă, (fig.) panglică-ríe, scamatorie. *(Se ţine de~ii.)*

şmccherlíc s. v. ESCROCHERIE. HOŢIE. IMPOSTURĂ. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. PUNGĂSEĂLĂ. PUNGĂŞIE. ŞARLATANIE. ŞMECHERIE.

ŞMECHEROÁICĂ s. hoţoaică, hoţomancă, ştrengăriţă. *(Mare ~ mai este 1)*

ŞMÂRGHEL s. (rar) emerí. *(~ pentru lustruit.)*

şmotrí vb. v. ADMONESTA. CERTA. DĂSCĂLI. DOJENI. INSPECTA. INSTRUI. MORALIZA. MUSTRA.

şmótru s. v. ADMONESTARE. CEARTĂ. CERTARE. DOJANA. DOJENIRE. IMPUTARE. INSPECŢIE. INSTRUCŢIE. MORALĂ. MUSTRARE. OBSERVAŢIE. REPROŞ.

şnáidăr s. v. CROITOR, şnaidăriţă s. v. CROITOREASĂ. şnálă s. v. CLANŢĂ. IVĂR. ÎNCUIETOARE.

ŞNAPAN s. escroc, hoţ, impostor, înşelător, pungaş, şarlatan, (rar) pî'rlea (art.), (pop. şi fam.) pezevénchi, potlogar, (înv. şi reg.) máfler,

pârláci, (reg.) pasmarghiól, potcáş, (Mold., Bucov. şi Dobr.) şalvír, (înv.) calpuzan, (înv., în Mold.) şúler, (fam.) coţcár, pehlivan, pişicher, (fig.) panglicar, papugíu, scamator. *(Mare ~ maie!)*

ŞNAPÁNCĂ s. escroacă, pungăşoaică, şarln-tancă. *(E o ~ notorie.)*

şneap s. v. FLUIERAR MARE. şnep s. v. SITAR. şnit s. v. STANŢĂ.

ŞNUR s. 1. şiret, (reg.) şinór. *(~ la im obiect de îmbrăcăminte.)* 2. cordon. *(~ electric.)* ŞNURUÍ vb. (Transilv.) a şinori. *(A ~ un registru.)*

ŞNURUÍT adj. (Transilv.) şinorít. *(Registru ~.)*

SNURULÉT s. (Transilv.) sinorúţ. soácăt s. v. GUZGAN. ŞOARECE. ŞOBOLAN.

şoádă s. v. GHIDUSIE. GLUMĂ. NĂZ-BÂTIE. NĂZDRĂVĂNIE. NEBUNIE. POZNĂ. STRENGĂRIE.

şoáiă s. v. VARĂ. VERIŞOARĂ. ŞOÁLDINĂ s. *(BOT.; 'Sedum acre)* (reg.) olóisă, şerpáriţă, şerpî'nţă, trânji (pl.), trî'njin, buruiană-de-trânji, iarbă-de-?oáldină.

soánă s. v. GHIDUSIE. GLUMĂ. NĂZBÎ-TIE. NĂZDRĂVĂNIE. NEBUNIE. POZNĂ. STRENGĂRIE.

ŞOAPTĂ s. 1. şuşoteală, şuşotit, (pop.) şopăcăiálă, şopăiálă, şopăít, (reg.) şoporoiálă, şoşoneálă, şóşot, (prin Olt. şi Munt.) pupuiálă, pupuít, (prin Olt.) pupuitúră, (Transilv. şi Mold.) şópot. *(Se aude* o ~ *nedesluşită de glasuri.)* 2. bârfă, bârfeală, bârfire, bârfit, calomnie, calomniere, cleveteală, clevetire, clevetit, defăimare, denigrare, discreditare, ponegreală, ponegrire, (pop.) hulă, hulire, năpăstuíre, píră, (înv. şi reg.) ponosluíre, (Ban.) tonocíe, (înv.) balamuţíe, catigorie, clevétă, mozaviríe, (fam. fig.) încondeiere, înnegríre. *(Nn le pleca la ~ lor!)* 3. fâşâit, foşnet, freamăt, murmur, sunet, susur, susurare, şopot, (rar) şóşet. *(~ frunzelor.)* 4. clipoceală, clipocire, clipocit, murmur, susur, susurare, şopot, zvon, (rar) murmuiálă, murmureálă, zúzet, (înv.) murmuít. *(~ a unei ape.)*

ŞOARECE s. 1. *(ZOOL.; Mus musculus)* (reg.) páruş, şoácăţ. 2. *(ZOOL.) şoarece-de-eâmp (Microtus arvalis)* – (reg.) popândău, popân-déţ, popândóc, poponeţ; *şoarece-de-pădure (Apo-demus silvaticus)* = (reg.) popândău, popânzác, popânzói, poponeţ. 3. *(JHT.) şoarece-de-mare (Motella tricirrhata)* = (reg.) peşte-jidovésc.

şoarece s. v. CHIŢCAN. LILIAC.

şoarece-chiór s. v. CÂRTIŢĂ. SOBOL.

şoarece-de-máre s. v. LIMBĂ-DE-MARE.

şoátăr s. v. PlETRIŞ. PRUND. PRUNDIŞ.

ŞOBOLAN s. *(ZOOL.) 1. (Mus decumanus)* guzgan, (reg.) chiţcán, chiţorăn, cloţán, gher-lán, ghiorţán, griván, guz, hârcióg. hârţ, lostún, mioárcă, miogârţán, mitorlán, miţorgán, păşói, pínţă, pâţóc, popândău, popânzác, poponeţ, poţóc, sobol, spurc, şoácăţ, şomâc, ţuşcán, zezerán. 2. *(Ratlus norvegicus)* guzgan, (reg.) cloţán, miţorgán, potcán, şoácăţ. 3. *şoboâan-mescat (Desmana moschata)* – desman.

ŞOC s. *(MED.) 1.* ictus. 2. *şoc apexian* – impuls cardiac.

ŞOCA vb. 1. a contraria, a vexa, (fig.) a izbi. (*M-au ~ cele auzite.)* 2. a epata, a surprinde. *(Vrea să ne*

~.) 3. a frapa, a surprinde, (fig.) a izbi. *(M-a ~ înfăţişarea lui.)*

ŞOCANT adj. 1. epatant, surprinzător. *(O atitudine ~.)* 2. frapant, izbitor, surprinzător, uimitor, (livr.) sesizant. *(O asemănare ~.)*

ŞOCÁRE s. epatare. *(Încercarea de ~ a cuiva.)*

ŞOCAT adj. contrariat, vexat, (fig.) izbit. *(Un om ~.)*

şod adj. v. AMUZANT. BIZAR. CIUDAT. COMIC. CURIOS. EXCENTRIC. EXTRAVAGANT. FANTASMAGORIC. FANTEZIST. HAZLIU. INEXPLICABIL. INSOLIT. NĂSTRUŞNIC. NEOBIŞNUIT. NOSTIM. ORIGINAL. PARADOXAL. SINGULAR. STRANIU. VESEL.

şodí vb. v. GLUMI.

şodilc adj. v. ŞCHIOP.

şodileăí vb. v. ŞCHIOPĂTA.

şodolán s. v. FEMUR. SOLD.

şodornáu adj. v. GLUMEŢ. HAZLIU. POZNAŞ. VESEL.

şodós adj. v. GLUMEŢ. HAZLIU. POZNAŞ. VESEL.

ŞOFA vb. a conduce. *(~ cu multă siguranţă.)*

.şofárlu s. v. ADMINISTRATOR. INTENDENT.

şofcl s. v. CIUBĂR. COFĂ. DONIŢĂ. HÂRDĂU.

şofél s. v. CIUBĂR. HÂRDĂU.

ŞOFER s. conducător. *(~ de basculantă.)*

şofilí vb. v. SFÂŞIA. ZDRENŢUL

şofrác s. v. OCHIUL-BOULUI. PITULICE.

ŞOFRÁN s. *(BOT.)* 1. *(Crocus variegatus)* şofrănel, brânduşă albă. 2. *(Crocus moesiacus)* brândusă galbenă. 3. *(Crocus banalicus)* şofrănel.

şofrán s. v. BRÂNDUŞĂ. CODĂLBIŢĂ. SFRÂNCIOC. SOFRĂNAŞ.

şofran-gálben's. v. BRÂNDU Ă.

şofran-sălbátic s. v. SCHINEL.

şoíran-vărgát s. v. BRÂNDUSĂ.

şofrăcúţ s. v. CODĂLBIŢĂ. OCHIUL-BOULUI. PITULICE.

ŞOFRĂNÁŞ s. *(JSOT.; Carthamus tinctorius)* (reg.) şofrán, şofrănel.

ŞOFRĂNEL s. *(BOT.)* 1. *(Crocus variegatus)* şofrán, brânduşă albă. 2. *(Crocus banaticus)* şofrán. 3. *(Cirsium furiens)* (reg.) crăpúşnic.

.şofrănel s. v. BRÂNDUŞĂ. ŞOFRĂNÁŞ.

şofrăníu adj. v. CHIHLIMBAR IU. GĂLBUI.

şofrânár s. v. DULAP. GARDEROB. ŞIFONIER.

şógor s. v. CUMNAT.

şogorán s. v. CUMNAT.

şógoriţă s. v. CUMNATĂ.

şohán adv. v. NICICÂND. NICIODATĂ.

şohănít adv. v. NICICÂND. NICIODATĂ.

şoimáne s. pi. v. IELE.

şolmăriţe s. pi. v. IELE.

şoim de vară s. v. ERETE.

şolmél s. v. ŞOIMULEŢ.

şolmişór s. v. ŞOIMULEŢ.

şoimul ciocirlíilor s. v. ERETE.

şoimuleán s. v. ŞOIMULEŢ.

ŞOIMULEŢ s. ' *(ORNIT.)* (pop.) şoimél, şoimişór, şoimuleán, şoimuşór, şoimúţ.

şoimul rindunélelor s. v. ERETE.

şoimuşór s. v. ŞOIMULEŢ.

şoimúţ s. v. BERBECEL. CODĂLBIŢĂ. LUPUL-VRĂBIILOR. SFRÂNCIOC. ŞOIMULEŢ.

şoióg adj. v. ŞCHIOP.

şol s. v. CANĂ. CEAŞCĂ.

şólă s. v. OPINCĂ.

ŞOLD s. *(ANAJ.)* 1. (prin Munt.) şodolán. *(~ ia om.)* 2. (Ban.) chíciu, slăbíe. *(~ la animale.)*

şold s. v. CLINĂ. COASTĂ. COBORÂŞ. COSTIŞĂ. MUCHIE. PANTĂ. POVÂRNIS. PRIPOR. REPEZIŞ. SCOBORÂŞ. VERSANT.

ŞOLDÁR s. (reg.) chitrírn, copsár, ţoft. *(~ la ham.)*

şoldi vb. v. APLECA. ÎNCLINA. LĂSA. STRÂMBA.

şoldíş adv. v. OBLIC. PIEZIŞ.

*ŞOLDÍT adj. (pop.) şoldíu.' *(Un cal ~.)*

şoldít adj. v. APLECAT. ÎNCLINAT. LĂSAT. PLECAT. POVÂRNIT. PRĂVĂLIT. STRÂMB.

şoldíu adj. v. APLECAT. ÎNCLINAT. LĂSAT. PLECAT. POVÂRNIT. PRĂVĂLIT. STRÂMB. ŞCHIOPĂTAT. ŞOLDIT.

şólnă s. v. CANĂ. CEAŞCĂ.

şolornéţ adj. v. GLUMEŢ. HAZLIU. POZNAŞ. VESEL.

şoloróf s. v. ŞORŢ.

şolticăríe s. v. ESCROCHERIE. HOŢIE. IMPOSTURĂ. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. PUNGĂŞEALĂ. PUNGĂŞIE. ŞAR-LATANIE. ŞMECHERIE.

şoltíc interj, v. ŞONTÂC. ŞOVÂLC.

ŞOLTÚZ s. *(IST.)* judeţ, (prin Mold.) voit. *(~ al unui oraş.)*

şomíc s. v. CÂRTIŢĂ. GUZGAN. ORBETE. SOBOL. ŞOBOLAN.

şomirdoále s. pi. v. HÂRTOAPE. HOPURI.

ŞOMOIÓG s. (pop.) şomoltóc. *(~ de paie.)*

şomoióg s. v. BUCHET. MĂNUNCHI.

şomoltóc s. v. BUCHET. MĂNUNCHI. ŞOMOIOG.

şonc adj. v. ŞCHIOP.

şonc interj, v. ŞONTÂC. ŞOVÂLC.

şoncăí vb. v. ŞCHIOPĂTA.

şoncăít adj. v. ŞCHIOP.

şondoroí vb. v. BĂLMĂJI. BÂIGUI. BÂRÂI. BODOGĂNI. BOLBOROSI. BOMBĂNI. BOSCORODI. GÂNGĂVI. ÎNDRUGA. ÎNGĂIMA. ÎNGÂNA. MÂRÂI. MOLFĂI. MORMĂI. MURMURA.

şondoroiálă s. v. BODOGĂNEALĂ. BOLBOROSEALĂ. BOMBĂNEALĂ. BOMBĂNIT. BOMBĂNITURĂ. BOSCORODEALĂ. MOR-MĂIALĂ. MORMĂIRE. MORMĂIT. MOR-MĂITURĂ.

şondoroit s. v. BODOGĂNEALĂ. BOLBOROSEALĂ. BOMBĂNEALĂ. BOMBĂNIT. BOMBĂNITURĂ. ROSCORODEALĂ. MOR-MĂIALĂ. MORMĂIRE. MORMĂIT. MOR-MĂITURĂ.

şont adj. v. ŞCHIOP.

şont adj., s. v. INFIRM. INVALID. SCHILOD.

ŞONTIC interj, şovâlc !, (reg.) hodâc !, şchiopârc !, şoltâc I, şonc 1

şontií-ăí vb. v. ŞCHIOPĂTA.

şoiiiâeăít adj. v. ŞCHIOP. ŞCHIOPĂTAT.

şoutiiăluí vb. v. ŞCHIOPĂTA.

şontorog adj. v. ŞCHIOP.

şontorog adj., s. v. INFIRM. INVALID. OLOG. SCHILOD.

şontorogi vb. v. ŞCHIOPĂTA.

şontróp adj. v. ŞCHIOP.

sonii vb. v. DEFORMA. DESFIGURA. POCI. SCHIMONOSI. SLUTI. STRÂMBA. ŞCHIOPĂTA. URÂŢI.

şonţit adj. v. DEFORMAT. DESFIGURAT. POCIT. SCHIMONOSIT. SLUT. SLUŢIT. STRÂMB. STRÂMBAT. ŞCHIOP. URÂT. URÎ-ŢIT.

şonţít adj., s. v. INFIRM. INVALID. SCHILOD.

şop s. v. ŞOPRON. UMBRAR.

şopăcăí vb. v. ŞOPTI. ŞUŞOTI.

şopăcăiálă s. v. ŞOAPTĂ! ŞUŞOTEALĂ. ŞUŞOTIT.

şopăí vb. v. ŞOPTI. ŞUŞOTI.

şopáiálă s. v. ŞOAPTĂ. ŞUŞOTEALĂ. ŞUŞOTIT.

şopăít s. v. ŞOAPTĂ. ŞUŞOTEALĂ. ŞUŞOTIT.

şopeltiví vb. v. GÂNGURI.

ŞOPÂRLAIŢĂ s. *(B07\)* 1. *(Parnassia palushis)* şopârlică, şopârliţă, (rar) parnásie, (reg.) plescăită, şopârláriţă. 2. *(Prunella vulgarii)* şopârliţă, busuioc-de-câmp, busuioc-roşu, busuioe-sălbatic, (reg.) şopârláriţă, iarbă-neágră.

şopirláiţă s. v. ANGHINA DIFTERICĂ. DIFTERIE. RUIN.

şopirlár s. v. SORECAR.

şopârláriíă s. v. ANGHINA DIFTERICĂ. BUSUIOC-DE-CÂMP. BUSUIOC-ROSU. BUSUIOC-SĂLBATIC. DIFTERIE. ' ŞOPÂRLÁIŢĂ. ŞOPÂRLICĂ. ŞOPÂRLIŢĂ.

ŞOPÂRLĂ s. *(ZOOL.; Lacerla)* (reg.) salamandră.

şojiirlă s. v. GUŞTER. SALAMANDRĂ.

ŞOPÂRLÍCĂ s. *(BOT.; Parnassia palustris)* şopârlaiţă, şopârliţă, (rar) parnásie, (reg.) plescăită, şopârláriţă.

ŞOPÂRL'íŢĂ s. *(BOT.)* 1. *(Veronica cha-maedrys)* (reg.) sămcúţă. 2. *(Veronica becca-bunga)* bobornic, (reg.) pribólnic. 3. *(Parnassia palustri-.)* şopârlaiţă, şopârlică, (rar) parnásie, (reg.) plescăită, şopârláriţă. 4. *(Prunella vulgari*i- i şopârlaiţă, busuioc-de-câmp, busuioc-roşu, busuioc-sălbatic, (reg.) şopârláriţă, iarbă-neágră.

şopârliţă s. v. AMĂREALĂ. IARBA-ŞAR-PÉLUI.

şoporoiálă s. v. ŞOAPTĂ. ŞUŞOTEALĂ. ŞUŞOTIT.

ŞÓPOT s. 1. clipoceală, clipocire, clipocit, murmur, susur, susurare, şoaptă, zvon, (rar) murmuiálă, murmureálă, zúzet, (înv.) murmuít. *(~ de ape.)* 2. fâşâit, foşnet, freamăt, murmur, sunet, susur, susurare, şoaptă, (rar) şóşet. *(~ de frunze.)*

şópot s. v. ŞOAPTĂ. ŞUŞOTEALĂ. ŞUŞOTIT.

şopotci s. v. ŞOPRON.

ŞOPOTÎ vb. 1. a clipoci, a murmura, a suna, a susura, a şopti, a şuşoti, (rar) a şuşui, a zgo-mota, a zuzui, a zvoni, (reg.) a ujui, (înv.) a murmui. *(Apele ~.)* 2. a fâşâi, a foşni, a suna, a susura, a şopti, a şuşoti, a şuşui, (rar) a sâsâi, (Mold. şi Buco\'.) a fălălăi, (Mold. şi Transilv.) a pirâi, (prin Transilv.) a şuşora, (înv.) a prâsni. *(Frunzele ~.)*

şopoti vb. v. ŞOPTI. ŞUŞOTI.

şupotit adj. v. ÎNCÍÂNAT. MURMURAT. ŞOPTIT.

ŞOPOTITÓR adj. 1. murmurător, susurător, (înv.) murmuitór. *(Ape ~.)* 2. foşnitor, murmurător, sunător, susurător. *(i'runzc ~.)*

şoporoí vb. v. ŞOPTI. ŞUŞOTI.

şoporoiálă s. v. ŞOAPTĂ. ŞUŞOTEALĂ. ŞUŞOTIT.

şoprét s. v. ŞOPRON.

ŞOPRON s. 1. (pop.) poiată, (reg.) acioálă, şop, şopotéi, şopréţ, şoproneáţă, şuşópru, (Transilv.) plcsnicár, (prin Ban. şi Maram.) scut, (Olt. şi Ban.) scutcálă, (Transilv.) sin, (Olt. şi Munt.) slon, (Ban.) şúpă, (prin Transilv.) şuşóp. *(În ~ se {in uneltele agricole.)* 2. şură, (pop.) şópru, (reg.) saivan, ('transilv.) cólnă, (prin Transilv., Maram. şi Mold.) ştalâu. *(~ pentru nutreţ.)*

şoproneáţă s. v. ŞOPRON.

şópru s. v. ŞOPRON. ŞURĂ.

ŞOPTÍ vb. 1. a şuşoti, (pop.) a şopăcăi, a şopâi, a şuşui, (reg.) a şoşoni, (prin Olt. şi Munt.) a pupui, (prin Olt.) a şoporoi, (Transilv. şi Mold.) a şopoti. *(Nu ştiu ce a ~.)* 2. a murmura. *(A ~ ceva pe care nu l-am injeles.)* 3. a sufla, (fig.) a strecura. *(I-a ~ ceva la ureche.) 4.* a se afirma, a se auzi, a se spune, a se vorbi, a se zice, a se zvoni, (înv. şi reg.) a (se) suna, (reg.) a se slomni. *(Se ~ cú aplecat.)* 5. a clipoci, a murmura, a suna, a susura, a şopoti, şuşoti, (rar) a şuşui, a zgomota, a zuzui, a zvoni, (reg.) a ujui, (înv.) a murmui. *(Apele ~.) ii.* a fâşâi, a foşni, a suna, a susura, a şopoti, a şuşoti, a şuşui, (rar) a sâsâi, (Mold. şi Bucov.) a fălălăi, (Mold. şi Transilv.) a pârâi, (prin Transilv.) a şuşora, (înv.) a prâsni. *(Frunzele ~.)*

ŞOPTÍT adj. îngânat, murmurat, (reg.) şopotít. *(Cu ylas ~.)*

ŞORECÁR s. *(ORNJT.)* 1. *(Buteo buteo)* (pop.) şopirlár, (reg.) úică, uliul-şopírlelor. 2. *(Buteo rufinus)* (reg.) uliu-máre. 3. *(Buteo lagopus)* (reg.) uliu-încălţát.

şorecár s. v. GAIE. ULIU-DE-TRESTIE.

şorecie s. v. TRIOXID DE ARSEN.

şorecíu adj. v. CENUŞIU. FUMUR1U. GRI. PLUMBURIU. SUR.

şorecoáie s. v. ŞORICIOAICĂ.

şoricáş s. v. ŞORICEL.

ŞORICĂRÍE s. *(ZOOL.)* şoricărime, (rar) şoricíme.

ŞORICĂRÍME s. *(ZOOL.)* şoricărie, (rar) şoricíme.

şoriceásă s. v. ANHIDRIDĂ ARSENIOASĂ. ARSENIC. ŞORICIOAICĂ. TRIOXID DE AR SEN.

şoriceáscă s. v. TRIOXID DE ARSEN. ŞORICEL s. 1. *(ZOOL.)* (rar) şoricúţ, (reg.) şoricáş. 2. *(BOT.; Myosurus minimus)* codi-ţucă.

şoricel s. v. BĂTRÂNIŞ. ŞORÍCI s. (prin Transilv. şi Maram.) sor. *(~ de porc.)* şoricícă s. v. TRIOXID DE ARSEN. şoricíme s. v. ŞORICĂRIE. ŞORICĂRIME. ŞORICIOAICĂ s. *(ZOOL.)* (rar) şoriceásă, (reg.) şorecoáie. *(~ e femela şoarecelui.)*

şoricloáică s. v. ANHIDRIDĂ ARSENIOASĂ. ARSENIC. TRIOXID DE ARSEN. şoricúţ s. v. ŞORICEL, şorlíţă s. v. GAIE. VULTUR BĂRBOS. ZĂGAN.

şormínt s. v. GĂTEJ. SURCEA. SURCICĂ. USCĂTURĂ. VREASC. şorofláu s. v. ŞURUBELNIŢĂ. şoronár s. v. ŞELAR.

şorozáş s. v. ÎNCORPORARE. ÎNROLARE. RECRUTARE.

şorozl vb. v. ÎNCORPORA. ÎNROLA. RECRUTA.

ŞORŢ s. 1. (reg.) şoloróf, şvartúg. *(~ brutarului.)* 2. (Mold.) pestelcă. *(~ din portul popular feminin.)*

ŞORŢULÉŢ s. (Mold. şi Bucov.) pestelcúţă. ŞOSEA s. (reg.) şleau. şoselá vb. v. ŞOSELUI. şoselárc s. v. ŞOSELUIRE. şoselát adj. v. ŞOSELUIT. ŞOSELUÍ vb. (rar) a şoselá. *(A ~* un *drum de ţară.)*

ŞOSELUÍRE s. (rar) şoseláre. *(~ unui drum de ţară.)* ŞOSELUÍT adj. (rar) şoselát. *(Drumuri ~.)* şoş s. v. BÂRNĂ. GRINDĂ. POP. PROPTEA. REAZEM. SPRIJIN. STÂLP. SUSŢINERE.

şóşet s. v. FÂŞÂIT. FOŞNET. FREAMĂT. MURMUR. SUNET. SUSUR. SUSURARE. ŞOAPTĂ. ŞOPOT. şoşól s. v. IEPURE.

şoşoneálă s. v. ŞOAPTĂ. ŞUŞOTEALĂ. ŞUŞOTIT. şoşoni vb. v. ŞOPTI. ŞUŞOTI, şóşot s. v. ŞOAPTĂ. ŞUŞOTEALĂ. ŞUŞOTIT.

şótcă s. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

şotélnic adj. v. GLUMEŢ. HAZLIU. POZNAŞ. VESEL.

ŞOTIE s. boroboaţă, ispravă, năzbâtie, năzdrăvănie, pocinog, poznă, trăsnaie, (reg.) boáţă, dandana, dănănáie, dăndănáie, năsâ-ri'rnbă (Mold. şi Bucov.) palótie, (prin Ban.)

snoabă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) tonoásă, (înv.) bosmá. *(Ce ~ a mai făcut?)*

şotie s. v. FARSĂ. FESTĂ. GHIDUŞIE. GLUMĂ. PĂCĂLEALĂ. PĂCĂLITURĂ. POZNĂ. ŞTRENGAR IE.

şotiós adj. v. GLUMEŢ. HAZLIU. POZNAŞ. VESEL.

ŞOTRON s. (reg.) ştrénche, de-a clasele, de-a şcoala, la şchiopícă. *(Joacă ~.)*

ŞOVÁR s. *(BOT.)* 1. *(Carex silvotica* şi *pilosa)* rogoz. 2. *şovar-de-munte (Poa triuia-lis)* – (reg.) firúţă, fân. şovár s. v. BUZDUGAN. PAPURĂ. ŞOVĂÍ vb. 1. a se clătina, a se împletici, (reg.) a se mătăcăni, a se mătăhăi, a se mălăhăli, a se mătălăi, a se mătănăi. *(Omul beat ~ in mers.)* 2. a se codi, a ezita, a pregeta, (înv. şi reg.) a se îndoi, (reg.) a se îngăima, a se nedumeri, a se tântăvi, (Mold.) a se cioşmoli, (prin Olt.) a se scârciumi, (înv.) a se cruţa, a lipsi, (fig.) a oscila, (înv. fig.) a se atârna, a se cumpăni, a se legăna. *(A ~ să se ducă acolo.)* 3. a aştepta, a ezita. *(N-a mai ~ o clipă şi...)* şovăi vb. v. CÂRMI. COTI. ESCHIVA. FLUCTUA. FLUIERA. FUGI. SCĂPA. SUSTRAGE. ŞUIERA. VIRA. VÂJÂL VUL

ŞOVĂIALĂ s. 1. ezitare, nehotărâre, nesiguranţă, şovăire. *(~ cuiva la mers.)* 2. cocleală, codire, ezitare, fluctuaţie, îndoială, nehotărâre, pregetare, şovăire, (livr.) indecizie, (pop.) preget, (fig.) oscilare, oscilaţie. *(~ lui era justificată.)* 3. dubiu, incertitudine, îndoială, neâncredere, nesiguranţă, rezervă, scepticism, şovăire, (astăzi rar) necredinţă, (înv.) aporie, îndoínţă. *(Domnea o stare de ~.)*

şovăială s. v. ESCHIVARE. SUSTRAGERE. ŞOVĂIELNIC adj. 1. clătinat, împiedicat, împleticit, nesigur, poticnit, şovăitor, (rar) clătinătór, şovăind, şovăit. *(Un mers ~.)* 2. ezitant, nehotărât, nesigur. *(Gest ~.)* 3. ezitant, fluctuant, indecis, nedecis, nehotărât, şovăitor, (rar) şovăind, şovăit, (reg.) codélnic, (prin Munt.) pregetós, (înv.) inclinătór, îndoielnic, pregetătór, târziélnic, (fig.) oscilant. *(Atitudine ~; om ~.)*

şovăind adj. v. CLĂTINAT. EZITANT. FLUCTUANT. INDECIS. ÎMPIEDICAT. ÎMPLETICIT. NEDECIS. NEHOTĂRÂT. NESIGUR. POTICNIT. ŞOVĂIELNIC. ŞOVĂITOR.

ŞOVĂÍRE s. 1. ezitare, nehotărâre, nesiguranţă, şovăială. *(~ cuiva la mers.)* 2. codeală, codire,

ezitare, fluctuaţie, îndoială, nehotărâre, pregetare, şovăială, (livr.) indecizie, (pop.) preget, (fig.) oscilare, oscilaţie. *(~ lui era justificată.)* 3. dublu, incertitudine, îndoială, neâncredere, nesiguranţă, rezervă, scepticism, şovăială, (astăzi rar) necredinţă, (înv.) aporie, îndoínţă. *(Domnea o stare de ~.)*

şovăit adj. v. CLĂTINAT. COTIT. EZITANT. FLUCTUANT. INDECIS. ÎMPIEDICAT. ÎMPLETICIT. ÎNTORTOCHEAT. NEDECIS. NEHOTĂRÂT. NESIGUR. POTICNIT. SINUOS. SUCIT. ŞERPUIT. ŞERPUITOR. ŞOVĂIELNIC. ŞOVĂITOR.

ŞOVĂITOR adj. 1. clătinat, împiedicat, împleticit, nesigur, poticnit, şovăielnic, (rar) clătinătór, şovăind, şovăit. *(Un mers ~.)* 2. ezitant, fluctuant, indecis, nedecis, nehotă-rât, şovăielnic, (rar) şovăind, şovăit, (reg.) codélnic, (prin Munt.) pregetós, (înv.) înclină-tór, îndoielnic, pregetătór, târziélnic, (fig.) oscilant. *(Atitudine ~; om ~.)*

SOVÍN s., adj. *(POLITICĂ)* şovinist.

SOVINÍST s., adj. *(POLITICĂ)* şovin.

şovâi adj. v. APLECAT. ÎNCLINAT. LĂSAT. PLECAT. POVÂRNIT. PRĂVĂLIT. STRÂAJB.

ŞOVILC interj, şontâc !, (reg.) hodî'c !, şchio-pârc !, şoltfc !, şonc !

sovllcăí vb. v. ŞCHIOPĂTA.

şovâlcăiálă s. v. SCHIOPĂTARE.

şovâlcăít adj. v.' ŞCHIOP. ŞCHIOPĂTAT.

şovticăit s. v. SCHIOPĂTARE.

şovircí vb. v. AGITA. COLCĂI. FOI. FORFOTI. FRĂMÂNTA. FURNICA. MIŞUI. MIŞUNA. ROI. VIERMUI.

şozénle s. v. BAZACONIE. BIZARERIE. BÂZDÂGANIE. CIUDĂŢENIE. CURIOZITATE. DRĂCIE. DRĂCOVENIE. GHIDUŞIE. GLUMĂ. MINUNĂŢIE. NĂSTRUŞNICIE. NĂZBÂTIE. NĂZDRĂVĂNIE. NEBUNIE. POZNĂ. ŞTRENGĂRIE.

şozíe s. v. GHIDUŞIE. GLUMĂ. NĂZBÎTIE. NĂZDRĂVĂNIE. NEBUNIE. POZNĂ. ŞTRENGĂRIE.

şpagă s. v. BACŞIŞ. MITĂ. ŞPERŢ.

şpais s. v. CĂMARĂ.

şpalét s. v. OBLON.

şpan s. v. ADMINISTRATOR. INTENDENT.

şpanchíu adj. v. PIEZIŞ. STRABIC.

şpanchíu adj., adv. v. CHIORÂŞ, CRUCIŞ. ÎNCRUCIŞAT. SAŞIU.

şpanchíu adv. v. CHIONDORÂŞ. STRÂMB.

şpanganét s. v. BAIONETĂ.

şpárgă s. v. FRÂNGHIE. FUNIE. SFOARĂ.

şparhát s. v. CUPTOR. MAŞINĂ. PLITĂ. SOBĂ.

şpáring s. v. ŞINĂ.

şparlí vb. v. FURA. LUA. SUSTRAGE.

spat s. v. EPARVEN. SPAVAN.

şpaţír s. v. PLIMBARE. PROMENADĂ.

şpaţiri vb. v. PLIMBA.

ŞPĂCLUIÁLĂ s. *(CONSTR.)* şpăcluire. *(~ tencuielii.)*

ŞPĂCLUÍRE s. *(CONSTR.)* şpăcluială. *(~ tencuielii.)*

şpénglăr s. v. TINICHIGIU.

ŞPERÁCLU s. paspartu. *(A deschis uşa cu un ~.)*

şpérlă s. v. JAR. JĂRĂGĂI. JERATIC. PRAF. PULBERE. SPUZĂ.

ŞPERŢ s. mită, (înv.) mituiala, mî'zdă, ruşfét, sfănţuiálă, (arg.) şpagă. *(A lua ~.)*

♦ŞPERŢÁR s. (fam. şi peior.) ciubucár.

ŞPERŢUÍ vb. a mitui, (astăzi rar) a sfanţul, (înv.) a mâzdi, (fig.) a únge.*(L-a ~ pentru a-i face o favoare.)*

ŞPERŢUIÁLĂ s. mituiala, mituire, (astăzi rar) sfănţuiálă, sfănţuíre, (înv.) ruşfetăríe, (fig.) ungere. *(~ unui funcţionar incorect.)*

şplc s. v. LAVANDĂ. LEVĂNŢICĂ.

şplcăliií vb. v. ÎMPĂNA.

şpllăr adj. v. ŞIRET. ŞMECHER. VICLEAN.

şpiluí vb. v. FURA. LUA. SUSTRAGE.

şpiţ s. v. BLACHEU. DANTELĂ. TRIOR. VÂNTURĂTOARE.

şpiţác s. v. SĂPĂLIGĂ.

şpoiér s. v. SOBĂ.

şpónghic s. v. BURETE.

spor s. v. PINTEN. SOBĂ.

şporhéi s. v. SOBĂ.

şporoli vb. v. ACUMULA. ADUNA. AGONISI. ECONOMISI. FACE. STRÂNGE.

şpralţ s. v. POP. PROPTEA. REAZEM. SPRIJIN. SUSŢINERE.

ŞPRIŢ s. (înv.) macmahón, (fam. rar) mişmaş. *(A bea un ~.)*

şpriţ s. v. MORTAR. VERMOREL.

şpronţá vb. v. OLARI. TEŞI.

ŞPRONŢUÍT s. *(SILV.)* olărit. *(~ unui buştean.)*

ŞPROT s. *(IHT.; Spratlus sprattus phale-ricus)* sardeluţă.

şpur s. v. BASTARD. COPIL DIN FLORI.

şpuroáieă s. v. BASTARDĂ.

şrállnţigăr s. v. ŞURUBELNIŢĂ.

♦ŞTAB s. (fam.) mahăr. *(E mare ~ la noi.)*

ştab s. v. CONDUCĂTOR. STAT-MAJOR. ŞEF.

ştablón s. v. ŞINDRILĂ.

ştachetă s. v. LEAT. ŞIPCĂ. ULUCĂ.

ŞTAFETĂ s. curier, mesager, (înv. şi reg.) olác, olăcár, (înv.) menzíl, paie, pion, poştă, tabelar, tătar, vătăşél. *(A sosit o ~ călare.)*

ştafetă s. v. ŞTIRE. VESTE.

ştéler s. v. BIR. DARE. IMPOZIT.

ŞTAIF s. (înv.) scoarţă. *(~ la încălţăminte.)*

stal s. v. GRAJD.

ştalău s. v. GRAJD. ŞOPRON. ŞURĂ.

ştalóg s. v. GRAJD. STAUL.

ştamp s. v. MARCĂ. TIMBRU.

ŞTAMPILĂ vb. a pecetlui, (înv. şi reg.) a ştemplui. *(A ~ un act.)*

ŞTAMPILÁRE s. pecetluire. *(~ unui act.)*

ŞTAMPILAT adj. pecetluit, (înv. şi reg.) ştempluít. *(Document, act~.)*

ŞTAMPÍLĂ s. pecete, sigiliu, (înv. şi reg.) pecetlár, (reg.) biag, ştémpel, ţii, (înv.) muhúr, pecétnic, péciu. *(A aplica ~ pe un act.)*

ştangă s. v. RANGĂ.

ŞTÁNŢĂ s. *(TEHN.)* 1. tipar. *(~ pentru baterea monedelor.)* 2. (rar) şnit. *(~ pentru piese de tablă.)*

star s. v. PATRU.

ştárghie s. v. PALMĂ.

şteah s. v. GUNOI. IMPURITATE. MURDĂRIE. NECURĂŢENIE. PRAF. PULBERE.

şteămăt s. v. MOTIV. PRETEXT. SCUZĂ. SUNET. ZGOMOT.

şteamp s. v. BIRNĂ. GRINDĂ. PAR. PAR-MAC. PRIPON. STILP. ŢĂRUŞ.

şteand s. v. BUHAI.

şteángără s. v. ŞINĂ.

şteap s. v. BĂŢ. GHIMPE. MĂRĂCINE. NUIA. SPIN. ŢEAPĂ. ŢEPUŞĂ. VARGA.

ştearsă s. v. PALMĂ.

şteáză s. v. LEAT. PIUĂ. STINGHIE. SIPCĂ.

ştecáiz s. v. PIC. P'ÍCHAMĂR. PICON.

ŞTÉCĂR s. *(Fi/!.)* fişă.

ştélung s. v. ŞANŢ. TRANŞEE.

ştémpel s. v. MARCĂ. PATRIŢĂ. PECETE. SIGILIU. ŞTAMPILĂ. TIMBRU.

ştempluí vb. v. PECETLUI. ŞTAMPILA.

ştempluít adj. v. PECETLUIT. STAMPILAT.

ŞTEMUÍRE s. *(TEHN.)* matarc, şte-muit. *(~ metalului.)*

ŞTEMIÍT s. *(TEHN.)* matare, ştemuire. '*~ mei aiului.)*

ştenáp s. v. BÂRNĂ. GRINDĂ. PAR. PAR-MAC. STÂLP.

şterc s. v. APRET. GUNOI. IMPURITATE. MURDĂRIE. NECURĂŢENIE. SCROBEALĂ.

ŞTERGAR s. prosop, şervet, (înv. şi reg.) mânăştérgură, peşchír, (reg.) măsái, profés, sprijineálă, ştérgură, (Transilv.) chindéu, (.Olt. şi prin Ban.) sénic, (Transilv. şi Maram.) ştergătór. *(Se spală şi se şterge cu ~.)*

ŞTERGĂTOÁRE ti. preş.

ştergătór s. v. PROSOP, ŞERVET. ŞTERGAR.

ŞTERGE vb. 1. a curăţa. *(~ praful.)* 2. a anula, a elimina, a înlătura, a scoate, a suprima, a tăia, (reg.) a ştricui. *(A ~ un rând, un fragment dintr-un text.)* 3. a radia. *(A ~ dintr-o evidenţă.) 4. a* se estompa. *(Conturul i s-a ~.)*

şterge vb. v. ABOLI. CĂRA. DESFIINŢA. DISPĂREA. DISTRUGE. FOFILA. FUGI. FURA. FURIŞA. IERTA. LUA. NIMICI. PIERI. RADE. STRECURA. SUPRIMA. SUSTRAGE. ZBUGHI. ZDROBI.

ŞTERGERE s. 1. curăţare. *(~ prafului.)* 2. anulare, eliminare, îndepărtare, înlăturare, scoatere, suprimare, tăiere. *(~ unui rind dintr-un text.)* 3. estompare. *(~ contururilor.)*

ştergere s. v. ABOLIRE. DESFIINŢARE. SUPRIMARE.

ştérgură s. v, PROSOP. ŞERVET. ŞTERGAR.

şterpeleálă s. v. FURAT. FURĂTURĂ. FURT. HOŢIE. PUNGĂŞEALĂ. PUNGĂŞIE.

şterpeli vb. v. FURA. ÎNSUŞI. LUA. SUSTRAGE.

şterpelíre s. v. FURAT. FURĂTURĂ. FURT. HOŢIE. PUNGĂŞEALĂ. PUNGĂŞIE. SUSTRAGERE.

ŞTERS adj. 1. anulat, eliminat, înlăturat, scos, suprimat, tăiat. *(Un paragraf, un rind ~.)* 2. estompat, neclar, vag. *(Un contur ~.)* 3. estompat, pal, palid, pierdut, stins, (reg.) sărbezíu, (fig.) dulce, moale. *(Culori ~.)* 4. spălăcit, (livr.) tern, (reg.) stricat. *(Nuanţă ~.)* 5. decolorat, spălăcit, (reg.) spălat, spălă-tocít, spălătuít. *(Un material ~.)* 6. inexpre-

siv, neexpresiv, searbăd, spălăcit. *(O faţa ~.)*

ŞTERSĂTURĂ s. 1. rasă tură, (înv.) şter-súră. *(~ într-un text.)* 2. anulare, tăietură. *(Ce sint ~ile astea in scrisoare?)* ştcrsúră s. v. RĂSĂTURĂ. ŞTERSĂTURĂ. şterţ s. v. FEŞTILĂ. FITIL. OPAIŢ. ştétă s. v. DAUNĂ. PAGUBĂ. PIERDERE. PRE JUD IC IU. STRICĂ CIU NE.

ŞTÉVIE s. *(BOT.)* 1. *(Humcx palienlia)* măcrişul calului, (reg.) urzica-răţei. 2. *i J'nmex aípinus)* (reg.) urzica-răţei. 3. *(Rumex eon-glomeratus)* măcrişul calului, (reg.(brnslán, dragavei, dragomír. 4. *(JRumex crispus >* dragavei, (reg.) cerstăţeá, hrenúţ, limba boului. 5. *(Rumex paluslris)* dragavei,

dragaveică, măcriş de apă. 6; *(Rumex sanguíncus)* (reg.) dragavei. 7. *(Acetosa pratensis)* măcriş. !!. *(Astrantia major)* (reg.) iurpăsătoáre. cinstea-câmpului, i'aptul-máre, iarbă-de-orbálţ.

ŞTI vb. 1." a afla, a auzi. (înv. şi pop.) a oblici. *(Să ~ cu toţii cc-ai făcut.)* 2. a se durherj, a înţelege, a se lămuri, a pricepe, (regA a se nădăi, (fig.) a se trezi. *(Tot nu ~ ce* v.-.'i! *vrut să-ţi spun.)* 3. a cunoaşte, a pricepe, a stăpâni, (fam.) a vedea. *(~ la perfecţie mai mulle meserii.)* 4. a cunoaşte, a.' poseda, a stăpâni. *(~ trei limbi străine.)* 5. a cunoaşte,.i înţelege, a pricepe. *(~ franceza?)* 6. a avea, a găsi, a poseda. *(~ eu soluţia problemei.)* 7. á afla, a cunoaşte. *(Vrei să ~ adevărul?)* 8. a cunoaşte, (astăzi rar) a pricepe. *(*A*i(~ incă secretul?)* í). a (se) cunoaşte. *(Ne ~ de mici; îl ~" ca pe un cal breaz.)* 10. a cunoaşte, a identifica, a recunoaşte. *(Cum îl poţi ~ dintre niiţia?)* 11. a bănui, a crede, a ghici, a gindi, a-.-i imagina, a-şi închipui, a întrezări, a presupune, a prevedea, a socoti, a visa, (rar) a prevesti, (înv. şi reg.) a nădăi, (reg.) a chibzui, a probă-lui, (fig.) a mirosi. *(Cine ar ţi ~ cil se va inJim'plu astfel?)* 12. u-şi aminti. *(~ cum erai cr.uni doi ani?)*

şlibloániA s. v. BULPOACĂ. BUI BOANÂ. OCHI. VALVÂRTEJ. VÂLTOAHK. VÂKTEJ. VOLBURA.

şticáiz s. v. BURGHIU. SFREDEL. ŞTIFT s. *(TEHN.)* spin, cui cilindric. ŞTIINŢĂ s. 1. disciplină. *(Ciberncli ■ cslc o ~ recentă.)* 2. învăţătură, (latinism rar) sapientă, (înv.) dăscălie. (~ *despre...)* 3. *ştiinţa exegezei* – hermeneutică. 4. *silinţa viitorului* – luturologic, viitorologie. 5. erudiţie, (fam., adesea ir.) savantlâc. *(E* u*imi*i *de ~* l*ui.*) C. abilitate, destoinicie, dexteritate» dibăcie, ingeniozitate, iscusinţă, isteţie, isteţime, îndemânare, pricepere, talent, uşurinţă, (pop.) meşteşug, meşteşugíre, (înv. şi reg.) meşterie, (reg.) apucătură, priceputíe, (înv.) iscusíre, marafet, practică. *(Demonstrează o mare ~ in..)* 7. artă, dibăcie, iscusinţă, îndemânare, măiestrie, meşteşug, pricepere, talent. *(Obiect făcut cu multă ~.)*

ştiinţă s. v. CONŞTIINŢĂ. CUGET. CUNOAŞTERE. CUNOŞTINŢĂ. GÂNDIRE. INFORMAŢIE. PREGĂTIRE. SPIRIT. SUFLET. ŞTIRE. VESTE.

ştiinţélnic adj. v. ŞTIINŢIFIC.

ştiinţésc a.!\ v. ŞTIINŢIFIC.

ŞTIINŢÍFIC adj. 1. (înv.) ştiinţélnic, ştiinţe se. *(Cercetare ~.*) 2. exact, precis, riguros, «■trict. *(O definire ~.*)

ştintuí vb. v. CONCORDA. CORESPUNDE. POTRIVI.

ştioácă s. v. GHIONOI.

ştioálnă s. v. BULBOACĂ. BULBOANĂ. COPCĂ. GALERIE. OCHI. VALVÂRTEJ. VÂLTOARE. VÂRTEJ. VOLBURĂ.

ştiobâlc interj, v. BÂI DÂRÂG

ştiobilcăí vb.' v. BĂLĂCI.

ştiobilcăiálă s. v. BĂLĂ GEALĂ.

ştiobâlcăit s. v. BĂLĂCEALĂ.

ştiol s. v. CĂMIN. CCS. HORN.

ştiorlâcăí vb. v. CIRIPI. GÂNGURI. PIRUL

ştiorlicăiálă s. v. CIRIPIT. GLAS. P1RUIT.

ştipuí vb. v. TIGHELI. TIVI-..

ştir adj. v. STERIL. STERP.. ŞTIR. s. *(BOT.)* 1. *(Amaranihus relro-flexns)* (reg.) ştíriţă. 2. *(Amaranihus antjus-tifolius)* (reg.) moţul-curcanului.. ştir s. v. LANŢ- LOBODĂ. •,

ŞTIRB adj. 1. (reg.) ştirbóc,. ştirbocít, (prin Transilv.) jimb. *(Un bălrin~.)* 2. ciobit, ciocnit, ştirbit. *(Pahar ~.)* 3. ştirbit, tocit. *(Cutii ~.)*

slirbeáiă s. v. CIOBITURĂ. CIOCNITURĂ. ŞTIRBITURĂ.

ştirhén-c s. v. ŞTIRBITURĂ.

ŞTIRBI vb. 1. (reg.) a (se) ştirboci. *(ii bálrin, a ~ tare.)* 2. a (se) ciobi, a (se) ciocni. *(S-a ~ un pahar din serviciu.)* 3. a (se) toci. *(Cuţitul s-a ~.)*

ştirbi \:b. v..ABATE. CĂLCA. CONTRAVENI. DIMINUA. ÎNCĂLCA. NESOCOTI. SCĂDEA. VIOLA.

ştirbínă s. v. CIOBITURĂ. CIOCNITURĂ. ŞTIRBITURĂ.

ŞTIRBÍRE s. 1. ciobire, ciocnire. *(~ a unui pahar.)* 2. tocire. *(~ lúişului unui cuţit.)*

ştirbire s. v. DIMINUARE. SCĂDERE.

ŞTIRLSÍT adj. J. ciobit, ciocnit, ştirb. *(Pahar ~.)* 2. ştirb, tocit. *(Cuţit ~.)*

ştirbit adj. v. DIMINUAT. SCĂZUT.

ŞTIRBITURĂ s. I. (rar) ştirbénie, (înv. şi reg.) ştirbínă, (reg.) ştirbeálă. *(~ la dinţi.)* tî. ciobitură. ciocnitură, (înv. şi reg.) ştirbínă, <reg.) ciumblitúră, ştirbeálă. *(~ a unui pahar.)*

ştirbóc adj. v. ŞTIRB.

ştirboci vi), v. ŞTIRBI.

ştirbocít adj. v. ŞTIRB.

ştirea s. v. MUSTUITOR.

ŞTIRE s. 1. veste, (rar) semn, (înv.) cuvânt, glas, havadíş, pliroforíe, ştafetă, (turcism înv.) mujdeá. *(Aşteaptă cu nerăbdare o ~ de la ei,)* 2. mesaj, veste, (înv.) solie. *(7-a transmis următoarea ~.....)* 3. comunicare, informaţie, înştiinţare, veste. *(A primit o ~ de mare importanţă.)* \. cunoştinţă, informaţie, veste, (prin Transilv.) hir, (înv.) mărturie, pliroforíe, ştiinţă. *(Ai vreo ~ despre el?)*

ştire s. v. CUNOAŞTERE.

ştiri vb. v. RĂGUŞI.

ştirícă s. v. COŢOFANĂ. '

ştiricea s. v. COŢOFANĂ.

ştirici vb. v. ANUNŢA. CERCETA. COMUNICA. INFORMA. ISCODI. ÎNCUNOŞ-TINŢA. ÎNŞTIINŢA. VESTI.

ştíriţă adj. v. STERIL. STERP.

ştíriţă s. v. ŞTIR.

ştir-negru s. v. PELINARIŢĂ.

ştiubéci s. v. ALB DE PLUMB. CERUZĂ.

ŞTIUBÉI s. 1. (reg.) buduròi. *(Stupul primitiv se numeşte ~.)* 2.* (reg.) buduròi. *(~ la o fintină.)*

ştiubci s.v. STUP.

ŞTIUCĂ s. *(1HT.)* 1. *(Esox lucius)* (pop.) lupul-bălţii, (reg.) mî'rliţă. 2. *ştiucú-de-mare (Belone belone euxini)* – zărgan, (reg.) ţipar-de-máre.

ŞTIUCULÍŢĂ s. *(UIT.)* (reg.) ştiucúţă.

ştiucútă s. v. ŞTIUCULÍŢĂ.

stiuhuréz s. v. CIUF.

sliulbicá vb. v. AŢIPI. DORMITA. MOŢĂI. PICOTI. PIROTI.

stiulboánă s. v. BULBOACĂ. BULBOANĂ. OCHI. VALVÂRTEJ. VÂLTOARE. VÂRTEJ. VOLBURĂ.

ştiuldíc interj, v. BÂLDÂBÂC.

ştiuleág s. v. ŞTIULETE.

sliuleáii s. v. COCEAN. ŞTIULETE.

ŞTIULETE s. *(BOT.)* 1. (pop.) păpuşă, (reg.) ciocan, ciocălău, cotolán, cucuruz, drugă, drugălău, păpuşoi, porumb, ştiuleág, tiulihăii, tuléu, (prin Ban.) tofleác. *(A fiert doi ~.)* 2. cocean, (reg.) ciocan, ciocălău, drugă, drugălău, ştiuleán, ştiuléu, (Ban. şi Olt.) cioclód. *(A mincat un porumb fiert şi a arunca! ~.)*

ştiuléu s. v. COCEAN. ŞTIULETE.

ştiulghít adj. v. HĂMESIT. LIHNIT.

ştiup s. v. POSPAI. PRAF. PULBERE..

ŞTIUT adj. 1. cunoscut. *(Lucruri ~.)* 2..cunoscut, familiar. *(Locuri ~.)* 3. arhicunoscut, banal, depăşit, vechi, (rar) răscunoscut, (fam. fig.) fumat, răsuflat. *(O glumă ~.*)

ştiut adj. v. CITIT. ERUDIT. ÎNVĂŢAT. SAVANT.

ştiutor adj. v. CITIT. ERUDIT. ÎNVĂŢAT. SAVANT.

ştiutor adj., s. v. CUNOSCĂTOR.

stintúră s. v. CUNOAŞTERE. ÎNŢELEGERE. PERCEPERE. PRICEPERE. SESIZARE.

stócfis s. v. BATOG. COD. MORUÁ.

ştopolí vb. v. CÂRPI. COASE. PRINDE. ŢESE.

ştos s. v. BRÂNCI. GHIONT. IZBITURĂ. ÎMBRÂNCEALĂ. ÎMBRÂNCITURĂ. Î.MPIN-SĂTURĂ. LOVITURĂ.

strai s. v. AMENDĂ. CONDAMNARE. OSÂNDĂ. PEDEAPSĂ. PENALITATE. PENALIZARE. SANCŢIUNE.

ŞTRAIF s. bandă, banta, fâşie. *(Un ~ la mtnecile cămăşii,)*

ştraif s. v. DUNGĂ. LINIE.

ştráihmas s. v. ZGÂRIECI.

ştráimodlu s. v. ZGÂRIECI.

ştram adj. v. AGER. DEŞTEPT. DIBACI. INTELIGENT. ISCUSIT. ISTEŢ. ÎNDEMÎ-NATIC. PRICEPUT.

ştrapáţ s. v. ALERGARE. ALERGĂTURĂ. CAZNA. CHIN. EFORT. FORŢARE. FUGĂ. GOANĂ. MUNCĂ. OSTENEALĂ. SFORŢARE. SILINŢĂ. STRĂDANIE. STRĂDUINŢĂ. TRUDĂ. UMBLĂTURĂ. UMBLET. ZBATERE.

ştrápă s. v. ALERGARE. ALERGĂTURĂ. FUGĂ. GOANĂ. UMBLĂTURĂ. UMBLET.

ştrăfuí vb. v. AMENDA. PENALIZA.

ŞTREANG s. 1. laţ, (pop.) juvăţ, (reg.) hăţ, (înv.) arcan. *(~ ia capătul unei funii.)* 2. spânzurătoare, (înv.) pierzări (pl.). *(A ajuns la ~.)* 3. şleau, trăgătoare, (reg.) stric. *(~ í« ham.)*

ştreang s. v. FRÂNGHIE. FUNIE.

ştrec s. v. CALE-FERATĂ. DRUM-DE-FIER. GALERIE. LINIE-FERATÂ.

ŞTRECUÍRE s. ştrecuit. *(~ pieilor.)*

ŞTRECUÂT s. ştrecuire. *(~ pieilor.)*

ştremcleág s. v. MEMBRU. PENIS.

ştrénche s. v. ŞOTRON.

ştrennár adj. v. GLUMEŢ. HAZLIU. POZNAŞ. VESEL.

ŞTRENGAR adj., s. 1. adj. drăcos, poznaş. *(Un copil ~.)* 2. adj., s. nebunatic, poznaş, (prin Mold.) bazaóchi. *(Mare ~ mai estet)* 3. s. (fam.) hoţ, hoţoman, tâlhár. *(Ce ~ fără pereche I)*

ştrengar s. v. AFEMEIAT. CRAI. DERBEDEU. GOLAN. HAIMANA. LEPĂDĂTURĂ. LICHEA. NETREBNIC. PUŞLAMA. SGÂR-NĂVIE. SECĂTURĂ. VAGABOND.

ştrengări vb. v. HOINĂRI. VAGABONDA.

ŞTRENGĂRÍE s. 1. ghiduşie, glumă, năz-bâtie, năzdrăvănie, nebunie, poznă, (prin Ban.) poşováică, (Mold.) prújă, prujitúră, (Mold., Bucov. şi Transilv.) şagă, (prin Ban. şi Transilv.) şálmă, (prin Transilv. şi Olt.) şoádă, (prin Olt. şi Munt.) şoánă, (Transilv., Ban. şi Olt.) şozé-nie, (Transilv.) şozíe, (Mold.) tămăşág, (prin Olt.) zgoándă, (înv.) cabazlâc, (fam.) pehli-vănie. *(~ lui ne-a amuzat.)* 2. drăcie, drăcovenie, năzbâtie, poznă, (pop.) drăcăríe, (fam.) parascovénie. *(Ce mii e si ~ asta?)* 3. baza. conie, năzbâtie, poznă, trăsnaie, (Olt.) trăsneálă. *(O ~ de copil.)* 4. farsă, festă.Jghiduşíe, glumă, năcăleală, păcălitură, poznă, (pop. şi fam.) renghi, şotie, (reg.) năsărfmbă, păcală, (Ban. şi Transilv.) mişculánţă, (prin Ban. şi Transilv.) şálmă, (prin Transilv.) şăncălăníe, (prin Transilv. şi Munt.) şăncălíe, (înv.) bosmá. *(Lasă-te de ~ii/)*

ştrengăríe s. v. GOLĂNIE. HAIMANA-LÂC. HOINĂREALĂ. VAGABONDAJ. VAGABONDARE.

ŞTRENGĂRITĂ s. 1. hoţoaică, hoţomancă, şmecheroaică. *(Mare ~ mai este /)* 2.* diavo-Hţă, drăcoaică, tartoriţă, J(Mold.) zgítie. *(Măria e o ~ şi jumătate.)*

í«ric s. v. FRÂNGHIE. FUNICULAR. FUNIE. GRAD.[ŞLEAU. ŞTREANG. TRĂGĂTOARE.

ştrleăni vb. v. BRODA. COASE. CROŞETA. ÎMPLETI. TRICOTA.

ştricuí vb. v. ANULA. ELIMINA. ÎNLĂTURA. SCOATE. SUPRIMA. ŞTERGE. TĂIA, ştrirnf s. v. CIORAP.

ştrofăluí vb. v. PEDEPSI.

ştrol adj. v. ŞCHIOP.

stuc s. v. BUCATĂ. CRÂMPEI. FRACŢIUNE. FRAGMENT. FRÂNTURĂ. PARTE. PORŢIUNE. SECŢIUNE. TRANŞĂ.

ştudiruí vb. v. ÎNVĂŢA. STUDIA.

şturm s. v. ASALT. ATAC. IUREŞ. NĂVALĂ. NĂVĂLIRE.

ŞTUŢ s. *(TEHN.)* tubulură.

ştuţ s. v. CARABINĂ.

ŞÚBER s. *(TEHN.)* registru, sertar, ventil. *(~ la o conductă.)*

şúber s. v. CĂMIN. COŞ. HORN.

şubiţă s. v. ŞUBULIŢĂ.

ŞUBRED adj. 1. nerezistent, nesolid, ne-trainic, slab, şubrezit, (rar) precar. *(O construcţie ~.)*2. netrainic, (livr.) caduc. *(Un lucru ~.)* 3. debil, delicat, firav, fragil, gingaş, pirpiriu, plăpând, prizărit, sfrijit, slab, slăbănog, slăbuţ, (pop.) piţigăiat, (înv. şi reg.) mî'rşav, ticălos, (reg.) gubáv, morângláv, (Mold. şi Transilv.) sighináş, (Mold. si Olt.) şíştav. *(Un copil ~; o constitufie ~.)*

şubred adj. v. DISCUTABIL. NESIGUR. PRECAR.

ŞUBREZEÁLĂ s. slăbiciune. *(~ construcţiei.)*

ŞUBREZENIE s. 1. (livr.) caducitate. *(~ unui lucru.)* 2. debilitate, slăbănogeală, slăbiciune, (înv.) slăbănogíe. *(0 stare de ~ alarmantă.)*

şubrezenie s. v. NESIGURANŢĂ. NETE-MEINICIE. PRECARITATE. SLĂBICIUNE.

ŞUBREZÍ vb. a (se) debilita, a (se) slăbănogi, a slăbi, (reg.) a (se) ticăloşi, (prin Munt.) a (se) şiştăvi. *(S-a ~ de lot, bietul copiii)*

ŞUBREZÍRE s. 1. slăbire. *(~ construcţiei.)* 2. debilitare. *(~ iínui copil.)*

ŞUBREZÍT adj. nerezistent, nesolid, netrainic, slab, şubred, (rar) precar. *(O construcţie ~.)*

ŞUBULÍŢĂ s. (reg.) şubiţă, şubúţă. *(~ îmblănită.)*

şubúţă s. v. ŞUBULIŢĂ.

şucări vb. v. ARANJA. DICHISI. FĂLI. FERCHEZUI. FUDULI. FURA. GĂTI. GROZĂVI. INFATUA. ÎMPĂUNA. ÎMPODOBI. ÎNFUMURA. ÎNGÂMFA. LĂUDA. LUA. MÂNDRI. SEMEŢI. SPILCUI. SUPĂRA. SUSTRAGE.

şucheá vb. v. FURA. LUA. SUSTRAGE.

şucheát adj. v. AIUREA. AIURIT. BEZMETIC. CORUPT. DECĂZUT. DEPRAVAT. DESCREIERAT. DESFRÂNAT. DESTRĂBĂLAT. DEZMĂŢAT. IMORAL. NEBUN. NERUŞINAT. PERVERTIT. SMINTIT. STRICAT. ŢICNIT. VICIOS. ZĂNATIC. ZĂPĂCIT. ZURLIU.

şuchirí vb. v. FURA. LUA. SUSTRAGE.

şuetár s. v. BANCHER.

şuetă s. v. BANCĂ. CONVERSAŢIE. CONVORBIRE. DIALOG. DISCUŢIE.

şuíărí vb. v. ESCROCA. ÎNŞELA. PUNGAŞI.

şufládă s. v. SERTAR.

şúflă s. v. CAUC. CĂUŞ. LOPATĂ. RAMĂ. SCAFĂ. VÂSLĂ.

şugár adj. v. SUBŢIRATIC. SUBŢIRE. SUPLU. ZVELT.

şugár s. v. PLEASNA. SFÂRC. ŞFICHI.

şúgă s. v. BELEA. BUCLUC. DANDANA. ÎNCURCĂTURA. NĂPASTĂ. NEAJUNS. NECAZ. NEMULŢUMIRE. NENOROCIRE. NEPLĂCERE. NEVOIE. PACOSTE. POCINOG. RĂU. SUPĂRARE.

şugărél s. v. DUMBEŢ.

şugubăţ adj. v. GLUMEŢ. HAZLIU. POZNAŞ. VESEL.

şugubăţ s., adj. v. ASASIN. CRIMINAL. OMORÂTOR. UCIGAŞ.

şugubínă s. v. BELEA. BUCLUC. DANDANA. ÎNCURCĂTURĂ. NĂPASTĂ. NEAJUNS. NECAZ. NEMULŢUMIRE. NENOROCIRE. NEPLĂCERE. NEVOIE. PACOSTE. POCINOG. RĂU. SUPĂRARE.

şuguí vb. v. ADEMENI. AMĂGI. GLUMI. ÎNCÂNTA. ÎNŞELA. MINŢI. MOMI. PĂCĂLI. PROSTI. PURTA. TRIŞA.

şuhăríe s. v. CATAR. CORIZĂ. GUTURAI. RĂCEALĂ. RINITĂ.

şui adj. v. ASTMATIC. DIFORM. HIDOS. HÂD. MONSTRUOS. POCIT. RESPINGĂTOR. SCHIMONOSIT. SLUT. STRÂMB. SUBŢIRATIC. SUBŢIRE. SUPLU. URÂT. ZVELT.

şui adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. T ONT. TONTĂLĂU.

şui s. v. ARTRITĂ. ASTMĂ. CANCER. EMFIZEM PULMONAR. GUTĂ. HEMOROIZI. LUES. NEOPLASM. PODAGRĂ. RETEVEI. SCROFULE. SCROFULOZĂ. SCURTĂTURĂ. SIFILIS. TUMOARE MALIGNĂ.

ŞUIER s. 1. şuierare, şuierat, şuierătură, víjâială, vâjâire, vâjâit, vâjâitură, vuiet. *(~ vtntuhii.)* 2. fluier, fluierat, fluierătură, şuierat, şuierătură. *(Se aude un ~.)*

ŞUIERĂ vb. 1. a fluiera, a víjâi, a vui, (rar) a zbârnâi, (Transilv.) a şovăi. *(Vtntul ~ prin hornuri.)* 2. a piui, a ţiui, a vâjâi, (reg.) a ţis-tui. *(Glonţul i-a ~ pe la ureche.)* 3. a fâsâi, a sâsâi. *(Şerpii ~.)*

ŞUIERARE s, şuier, şuierat, şuierătură, vâjâială, vâjâire, vâjâit, vâjâitură, vuiet. *(~ vântului.)*

ŞUIERAT adj. şuierător. *(O respiraţie^.)*

ŞUIERAT s. 1. şuier, şuierare, şuierătură, vâjâială, vâjâire, vâjâit, vâjâitură, vuiet. *(~ vln-tului.)* 2. piuit, piuitură, şuierătură, ţiuit, ţiuitură, vâjâit, vâjâitură, (rar) piuiálă. *(~ glonţului.)* 3. fluier, fluierat, fluierătură, şuier, şuierătură. *(S-a auzii un ~.)* 4. păcăneală, păcănire, păcănit, păcănitură, pârâitură, răpăit, şuierătură, ţăcăneală, ţăcănire, ţăcănit, ţăcăni tură. *(Un ~ ritmic.)*

ŞUIERĂTOARE s. 1. fluierătoare. *(Scoale sunete dintr-o ~.)* 2. *(FON.)* sibilantă, si-flantă.

ŞUIERĂTOR adj. 1. vâjâitor. *(Un »înt ~.)* 2. piuitor, ţiuitor, vâjâitor. *(Zgomot ~.)* 3. şuierat. *(O respiraţie ~.)* 4. *(FON.)* sibilant, siflant. *(Consoană ~; sunet ~.)*

ŞUIERĂTURĂ s. 1. şuier, şuierare, şuierat, vâjâială, vâjâire, vâjâit, vâjâitură, vuiet. *(~ vântului.)* 2. piuit, piuitură, şuierat, ţiuit, ţiuitură, vâjâit, vâjâitură, (rar) piuiálă. *(~ glonţului.)* 3. fluier, fluierat, fluierătură, şuier, şuierat. *(Se aude o ~.)* 4. păcăneală, păcănire, păeănit, păcănitură, pârâitură, răpăit, şuierat, ţăcăneală, ţăcănire, ţăcănit, ţăcănitură. *(O ~ ritmică.)* 5. fâslitură, sâsâitură. *(~ de şerpi.)*

şuiéticadj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

şuiéţ adj. v. SUBŢIRATIC. SUBŢIRE. SUPLU. ZVELT.

şuiós adj. v. ASTMATIC.

şúlţă s. v. ORBETE.

şújnlc s. v. LEASĂ.

ŞULÁR s. însăilătură, (înv. şi pop.) saiá, (Mold.) sáilă. *(~ la o haină.)*

şuleándră s. v. BULEANDRĂ. CÂRPĂ. COCOTĂ. CURVĂ. FEMEIE DE STRADĂ. FLEANDURĂ. OTREAPĂ. PETICĂ. PROSTITUATĂ. TÂRFĂ. ZDREANŢĂ.

şuier s. v. ESCROC. HOŢ. IMPOSTOR. ÎNŞELĂTOR. PUNGAŞ. ŞARLATAN. ŞNAPAN.

ştteríe s. v. ESCROCHERIE. HOŢIE. IMPOSTURĂ. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. PUNGĂŞEALĂ. PUNGĂŞIE. ŞAH-LATANIE. ŞMECHERIE.

şulhétlc adj. v. AROGANT. DRĂCOS. IMPERTINENT. INSOLENT. IREVERENŢIOS. ÎNDRĂZNEŢ. NEASTÂMPĂRAT. NEBUN. NEBUNATIC. NECUVIINCIOS. NEOBRĂZAT. NERESPECTUOS. NERUŞINAT. OBRAZNIC. SEMEŢ. SFIDĂTOR. SFRUNTAT. SPRINŢAR. TRUFAŞ. ŢANŢOŞ. VIOL ZĂPĂCIT. ZBÂNŢUIT. ZBURDALNIC. ZGLOBIU. ZURLIU. ZVĂPĂIAT. ZVÂNTURAT. ZVÂNTURATIC.

şnlumáchl s. v. LEAT. ŞIPCĂ.

sumar s. v. PĂDURAR.

şflmen adj. v. AMEŢIT, BĂUT. BEAT. CHERCHELIT. ÎMBĂTAT. TURMENTAT.

şamen s., adj. v. ALCOOLIC. BĂUTOR. BEŢIV.

şumeneúlă s. v. BEŢIE. EBRIETATE.

şumeni vb. v. AMEŢI. CHERCHELI. ÎMBĂTA. TURMENTA.

ţamenit adj. v. AMEŢIT. BĂUT. BEAT. CHERCHELIT. ÎMBĂTAT. TURMENTAT.

ŞUNCĂ s. jambon. *(~ afumată.)*

ş-tner s. v. GOELETĂ.

ş«pár adj. v. NĂBĂDĂIOS. NĂRĂVAŞ. NĂRĂVIT.

şépă s. v. ESCORTĂ. ŞOPRON.

şupí vb. v. ARUNCA. AZVÂRLI. BATE. IZBI. LOVI. NĂPUSTI. NĂVĂLI. PRECIPITA. REPEZI. SĂRI. TĂBĂRÎ. ZVÂRLI.

şupurí vb. v. FOFILA. FURIŞA. STRECURA.

ŞURĂ s. şopron, (pop.) şópru, (reg.) saivan, (Transilv.) cólnă, (prin Transilv., Maram. şi Mold.) ştalău. *(~ pentru nutreţ.)*

şúrgău s. v. TELEGRAMĂ.

şurgăní vb. v. TELEGRAFIA.

şuriu s. v. CUŢIT. PUMNAL. STILET.

şurlău s. v. OPRITOARE. PIEDICĂ.

şurlicár s. v. GAIE.

şmligáie s, v. GAIE. VINDEREU. VÂNTU-REL. VULTUR BĂRBOS. ZĂGAN.

ŞURUB s. *(TEHN.) 1.* (Transilv. şi Ban.) civíe. 2. *şurub prizonier* -= prizon.

şurub s. v. CANEA. CEP. CLEŞTE. MENGHINĂ. ŞURUBELNIŢĂ. VÂRTEJ.

şurnbár s. v. CANEA. CEP. ŞURUBELNIŢĂ.

şurubăríţă s. v. ŞURUBELNIŢĂ.

ŞURUBELNIŢĂ s. *(TEHN.)* I. (reg.) mutélcă, răzúş, şoroflău, şurub, şurubár, şurubăríţă, (Ban. şi Transilv.) şráfânţigăr. 2. broască, (reg.) gâscă. *(~ la teasc.)*

şurubelniţă s. v. DESTUPĂTOARE. TA-ROD. TIRBUŞON.

şurtibí vb. v. ÎNŞURUBA. STRÂNGE.

şurubuí vb. v. ÎNŞURUBA. STRÂNGE.

şústă s. v. ACORD. ARANJAMENT. COMBINAŢIE. CONTRACT. CONVENŢIE. ÎNŢELEGERE. ÎNVOIALĂ. ÎNVOIRE. LE-GĂMÂNT. PACT. TRANZACŢIE.

şuşáreă s. v. NĂGARĂ. ROGOZ.

şuşăníţă s. v. FÂŞIE. ŞUVIŢĂ.

şuşcăí vb. v. OFTA.' SUSPINA.

şuşléte s. v. CODÂRLĂ. FUND.

şuşní vb. v. OFTA. SUSPINA.

şuşói s. v. PUHOI. ŞUVOI. TORENT.

şuşóp s. v. ŞOPRON.

şusópru s. v. ŞOPRON.

şuşorá vb. v. FÂŞII. FOŞNI. SUNA. SUSURA. ŞOPOTI. ŞOPTI. ŞUŞOTI. ŞUŞUI.

şu.şórcă s. v. PĂNUŞĂ.

ŞUŞOTEALĂ s. şoaptă, şuşotit, (pop.) şopăcăiálă, şopăiálă, şopăít, (reg.) şoporoiálă, şoşoneálă, şóşot, (prin Olt. şi Munt.) pupuiálă, pupiâít. (prin Olt.) pupuitúră, (Transilv. şi Mold.) şópot. *(Se aude o ~ nedesluşită de glasuri.)*

ŞUŞOTÎ vb. 1. a şopti, (pop.) a şopăcăi, a şopăi, a şuşui, (reg.) a şoşoni, (prin Olt. şi Munt.) a pupui, (prin Olt.) a şoporoi, (Transilv. şi Mold.) a şopoti. *(A"u ştiu ce ~ ei acolo.)* 2. a clipoci, a murmura, a suna, a susura, a şopoti, a şopti, (rar) a şuşui, a zgomota, a zuzui, a zvoni, (reg.) a ujui, (înv.) a murmui. *(Apele ~.)* 3. a fişii, a foşni, a suna, a susura, a şopoti, a şopti, a şuşui, (rar) a sâsâi, (Mold. şi Bucov.) a fătălăi, (Mold. si Transilv.) a.pârâi, (prin Transilv.) a şuşort.,:i.v.);■>. prâsni. *(Frunzele ~.)*

ŞUŞOTÍT s. şoaptă, şuşoteală, (pop.) şopăcăiálă, şopăiálă, şopăít, (reg.) şoporoiálă, şoşoneálă, şóşot, (prin Olt. şi Munt.) pupuiálă,

pupuít, (prin Olt.) pupuitúră, (Transilv. şi Mold.) şópot. *(Se aude un ~ nedesluşit de glasuri.)*

şuştá vb. v. PROTESTA.

şúştăr s. v. CIZMAR. PANTOFAR.

şúştor s. v. SPETEAZĂ.

şuşugáic s. v. VINDEREU. VÂNTUREL. VULTUR BĂRBOS. ZĂGAN.

ŞUŞUÎ vb. a fâşâi, a foşni, a suna, a susura, a şopoti, a şopti, a şuşoti, (rar) a sâsâi, (Mold. şi Bucov.) a fălălăi, (Mold. şi Transilv.) a pârâi, (prin Transilv.) a şuşora, (înv.) a prâsni, *(Frunzele ~.)*

şuşui vb. v. CLIPOCI. MURMURA. SUNA. SUSURA. ŞOPOTI. ŞOPTI. ŞUŞOTI.

ŞUT s. *(MIN.)* schimb.

şut s. v. HOŢ. MENGHINĂ. PUNGAŞ.

şutavéi s. v. RETEVEI. SCURTĂTURĂ.

şutau s. v. SUITOARE.

şutcálă s. v. FURAT. FURĂTURĂ. FURT. HOŢIE. PUNGĂŞEALĂ. PUNGĂŞIE.

sutíu s. v. BRUTAR.

şuti vb. v. FURA. LUA. SUSTRAGE.

şulíc s. v. BEZNĂ. ÎNTUNECARE. ÎNTUNECIME. ÎNTUNERIC. NEGURĂ. OBSCURITATE.

şutilí vb. v. ADEMENI. AMĂGI. FLATA. ÎNCÂNTA. ÎNŞELA. LINGUŞI. MĂGULI. MINŢI. MOMI.' PĂCĂLI. PROSTI. PURTA. TRIŞA.

şutitór s. v. HOŢ. PUNGAŞ.

şuvar-de-múnte s. v. FIRUŢĂ.

şuvéi s. v. BÂTĂ. CIOMAG. MĂCIUCĂ. RETEVEI. SCURTĂTURĂ.

şuvéte s. v. RETEVEI. SCURTĂTURĂ.

ŞUVIŢĂ s. 1. (pop.) viţă, (reg.) viţioán, (prin OU.) vírstă. *(O ~ de păr.)* 2. fâşie, (Mold.) şuşăníţă. *(O ~ de piele, de pămint ele.)*

ŞUVOI s. 1. puhoi, torent, (pop.) noian, zăpór, (înv. şi reg.) năbói, (reg.) şuşói, (prin Dobr. şi Munt.) sel. *(~ de ape.)* 2. puhoi, riu, şiroi, torent. *(~ de apă.)* 3. pârâu, şiroi. *(Un ~ de lacrimi, de singe...)* 4. şiroi, (înv. şi reg.) şirláu. *(~ de sudoare.)*

şuvoi vb. v. ŞIROI.

ŞVAB s. *(ENTOM.)* 1. *(Blatta* sau *Peripla-neta orientalis)* libarcă, gândac-de-bucătăric, gindac-de-casă, gândac-negru, (reg.) gâzoábă, taracán, (Bucov.) tarhán. 2. *(Phyllodromia germanica)* corhan, libarcă, rus, (reg.) colţán, prus, tarhán.

ŞVAB s., adj. 1. s., adj. suab. *(Populaţia ~.)* 2. adj. şvábesc. *(Dialectul ~.)*

şváiţăr adj. v. BĂLŢAT. PĂTAT. PESTRIŢ. TĂRCAT.

şvartúg s. v. ŞORŢ.

ŞVARŢ s. filtru, (rar) cafea nemţească. *(A băul un ~.)*

ŞVÁBÉSC adj. şvab. *(Dialectul ~.)*

şved s., adj. v. SUEDEZ.

ŞVÉSTER s. guvernantă, (rar) tetă, (înv.) madamă. *(~ la copii.)*

şvczésc adj. v. SUEDEZ.

T

tabac s. v. ARGASITOR. TABĂCAR. TUTUN. TUTUN TURCESC.

TABACHERĂ s. portţigarct, (rar) porttabác, portţigár, (Ban., Transilv. şi Bucov.) piesă, (prin Transilv.) tárţă, (înv.) tabachérniţă, (arg.) magazie. *(Îşi ţine ţigările in ~.)*

tabacheră s. v. CAP.

tabaihérniţă s. v. PORTŢIGARET. TABACHERĂ.

tabacióc s. v. TUTUN.

TABAGÂSM s. *(MED.)* nicotinism.

tabaliiíim; s. v. ÁRGĂSITOR IE. TĂBÁ-CĂRIE.

tabán s. v. BRANŢ. CĂLCÂI. LEAT. PLAZ. PRISPĂ. SIPCĂ. TALPĂ.

tabanás. v. ARGĂS1TORIE. TĂBĂCĂRIE.

labánă s. v. SMOCHINĂ.

tabnrdós s. v. RACHIU.

tubă s. v. CHIP. EFIGIE.

TABĂRĂ s. 1. *(MIL.)* bivuac, (înv.) conac. *(Trupele s-au adăpostit in ~.)* 2. *(MIL.)* campament, lagăr, (înv.) sălaş, tábie. *(~ a unui regiment.)* 3. *(MIL.)* cantonament, (reg.) stánişte. *(~ a oştilor.) 4. (SPORT)* cantonament. *(~ de box de la Sinaia.)* 5. grupare, partidă, (înv.) parte, partid. *(Fruntaş al ~ unioniste.)* 6. ceată, grup. *(S-au împărţit în două ~.)* 7. parte. *(Ce se aude din ~ adversă ?)*

tabără s. v. ARMATĂ. GLOATĂ. OASTE. OŞTIRE. POPAS. PUTERE. TRUPE.

TABEL s. 1. (rar) tabelă, (inv.) tablă, tablou. *(A completat un ~.)* 2. listă, (înv.) izvód. *(Un ~ al locatarilor.)*

tabel s. v. CADRU. PEISAJ. PLANŞĂ. PRIVELIŞTE. SCENĂ. TABLOU. VEDERE.

tabelar s. v. CURIER. MESAGER. ŞTAFETĂ.

tabelă s. v. CADASTRU. CARTE FUNCIARĂ. CARTE FUNDUARĂ. TABEL. TABLĂ.

TĂBLIŢĂ.

TABERNACOL s. *(BIS.)* 1. cortul mărturiei. *(~ la vechii mozaici.) 2.. altar. (~ într-un templu mozaic.)* 3. chivot. *(La creştini, in ~ se păstrează cuminecătura.)*

TÁBES s. *(MED.)* (rar) ataxie locomo-trice.

TABÉTIC adj., s. *(MED.)* (rar) atáxic. tábie s. v. BASTION. CAMPAMENT. CAS-TRU. LAGĂR. REDUTĂ. TABĂRĂ.

TABIET s. 1. (mai ales la pi.) apucătură, deprindere, obicei, obişnuinţă, (înv.) taifét. *(Are ~urile lui zilnice.)* 2. siestă, (înv. şi reg.) paidós. *(A-şi face ~.)*

tabiet s. v. CHEF. DISPOZIŢIE. DORINŢĂ. GUST. PLAC. PLĂCERE. POFTĂ. VOIE-VOINŢĂ. VRERE.

tabietlíu adj. v. METICULOS. PEDANT. SCRUPULOS. TIPICAR.

tabietlíu adj., s. v. MANIAC.

tabla s. v. TAVĂ. TIPSIE.

tablá-basa adv. v. BINE. COMOD. CONFORTABIL.

TABLĂ s. 1. tinichea, (Transilv. şi Ban.) pleu. *(Lighean de ~.)* 2. (înv. şi reg.) tabelă. *(~ de scris cu creta.)* 3. *tablă de materii* = conţinut, cuprins, sumar, (înv.) registru, scară, sumă, (grecism înv.) pínax. *(~ a unui tratat.)*

tablă s. v. BRAZDĂ. CARTON. COPERTĂ. CURTE DE CASAŢIE. FUND. GLAK. ÎN-VELITOARE. LECŢIE, MUCAVA. OBLON. PERVAZ. PLACĂ. PLANŞĂ. PLANTĂ. PLITĂ. RĂZOR. SCOARŢĂ. SOLĂ. STRAT. TABEL. TALPĂ. TARLA. TAVĂ. TĂBLIE. TĂBLIŢĂ. TEMĂ. TIPSIE.

TABLE s. pi.; (astăzi rar) trictrác. *(Joacă*

TABLETĂ s. *(FARM.)* bulin, casetă, comprimat, pastilă, pilulă, (pop.) hap, nasture, (reg.) bumb. *(O ~ împotriva nevralgiei.)*

TABLOU s. 1. pictură, pânză, (înv. şi pop.) zugrăveală, (reg.) chip, (înv.) nacazlî'c, zugră-vitúră. *(Un ~ in ulei.)* 2. (pop.) cádră. *(E frumoasă ca un ~.)* 3. cadru, peisaj, privelişte, scenă, vedere, (livr.) sit, (înv.) priveálă, privire, tabel, (fig.) decor. *(Un incinlălor ~ ~ de natură.)* 4. *(TEHN.) tablou de comanda* = panou de comandă.

tablou s. v. ILUSTRAŢIE. POZĂ. TABEL.

tábulă s. v. TRIBUNAL.

tabún s. v. CIREADA. IMAS. IZLAZ. PĂŞUNE. TURMĂ.

TAC s. (Mold.) achíu. *(~ de biliard.)*

tacă s. v. LINIŞTE. TĂCERE.. TACITURN adj. insociabil, morocănos, mul, necomunicativ, neprietenos, nesociabil, posac posomorit, tăcut, urâcios, ursuz, (livr.) hirsut, (pop.) sanchíu, (înv. şi reg.) morós, sun-ducós, tăcătór, (reg.) modorói, mutáe, mută-réţ, (Olt.) dugós, (Mold.) pâclişít, (prin Transilv.) tăcătói, (Bucov. şi Mold.) lălmúl, (fig.) închis. *(Om ~; fire ~.)*

tacâm s. v. ALAI. BANDĂ. BULUC. CATEGORIE. CEATĂ. CÂRD. CÂRDĂŞ1E. CLAN. CLICĂ.

CORTEGIU. DROAIE. FEL. GAŞCĂ. GEN. GLOATĂ. GRĂMADĂ. GRUP. HAR-NAŞAMENT. MULŢIME. PERITEAG. PÂI.C. SOI. SPECIE. SPEŢĂ. STOL. SUITĂ. ŞLEAHTĂ. TARAF. TIP.

taclagíu s., adj. v. CLĂNŢĂU. FLECAR. GURALIV. LIMBUT. PALAVRAGIU. VOR-BĂ-LUNGĂ. VORBĂREŢ. taclale s. pi. v. SFAT. TAIFAS. TACÓZ s. *(MAR.)* scareu.

tacrir s. v. DARE DE SEAMĂ. DECLARAŢIE. DEPOZIŢIE. INTEROGATORIU. MĂRTURIE. MĂRTURISIRE. MEMORIU. PETIŢIE. PROCES-VERBAL. RAPORT. REFERAT. SITUAŢIE.

TACT s. 1, *(FIZIOL.)* pipăit, (înv.) pipălre. *(Simţul ~.)* 2. *(MUZ.)* cadenţă, măsură, ritm, ritmică, (înv.) timp. *(~ al unei melodii.)* 3. chibzuială, chibzuinţă, chibzuire, cuminţenie, cumpăt, cumpătare, înţelepciune, judecată, măsură, minte, moderaţie, raţiune, socoteală, socotinţă, (livr.) continénţă, (rar) cu-minţíe, ponderáţie, temperánţă, (pop.) scum-pătáte, (înv. şi reg.) sfat, (înv.) sămăluíre, socoátă, tocmeală, (fam.) schépsis, (fig.) cum-păneálă, cumpănire. *(A procedat cu mult ~.)*

TACTICOS adj. 1. domol, încet, lent, Un, liniştit, măsurat, potolit, temperat, (pop.) molcomit. *(Mers ~.)* 2. cumpănit, măsurat. *(Cu gesturi ~.)*

TAFTÚR s. troc. *(Cu ~ se strtnge şaua pe cal.)*

tattúr s. v. BRÂU. CINGĂTOARE.

tágă s. v. CONTESTARE. DEZMINŢIRE. NEGARE. NEGAŢIE. RENEGARE. TĂGADĂ. TĂGĂDUIALĂ. TĂGĂDUIRE.

taymatarhíe s. v. BATALION.

TAGMĂ s. 1. breaslă, corporaţie, (înv.) cin, isnáf, ortá, rufét. *(~ cizmarilor.)* 2. rând. *(A intrat in ~ negustorilor.)* 3. *(BIS.)* cin, (înv.) ceată, schímă. *(~ preoţească.)* 4. castă. *(Alcătuiesc o ~.)*

tagmă s. v. BANDĂ. CATEGORIE. CÂRDĂ-ŞIE. CLAN. CLASĂ. CLICĂ. GAŞCĂ. GRUP. GRUPARE. ŞLEAHTĂ.

tah s. v. STENOGRAF.

taharău s. v. BABUŞCĂ. OCHEANĂ.

TAHEOMETRÍE s. *(TOP.)* stadimetrie, tahimetrie.

TAHEOMÉTRU s. *(TOP.)* celerimetru, sta-dimetru, tahimetru.

tahigráf s. v. STENOGRAF.

tahigrafiá vb. v. STENOGRAFIA.

tahigráflc adj. v. STENOGRAFIC.

tahigrafie s. v. STENOGRAFIE.

TAHIMÉTRIC adj. *(TOP.)* stadimetrie. *(Planuri ~.)*

TAHIMETRÍE s. *(TOP.)* stadimetrie, taheo-metrie.

TAHIMETRU s. *(TOP.)* celerimetru, sta-dimetru, taheometru.

tahmin s. v. APROXIMAŢIE.

taht s. v. CAPITALĂ. SUBPREFECTURĂ. TRON.

tahvll s. v. CHITANŢĂ. RECIPISĂ.

tal s. v. BALOT.

táleă s. v. BUNIC. PĂRINTE. TATĂ. TATĂ MARE.

taler s. v. ABAJUR. BLID. DISC. FARFURIE. PLATOU. STRACHINĂ. TALER. TALGER. TAS.

TAIFAS s. sfat, (fam.) taclale (pl.). *(Stă la ~ toată ziua.)*

talfét s. v. APUCĂTURĂ. DEPRINDERE. OBICEI. OBIŞNUINŢĂ. TABIET.

TAIFUN s. *(MET.)* ciclon, uragan. *(~* frate *mai ales in regiunile tropicale.)*

tain s. v. ALIMENT. COTĂ-PARTE. CO-TITATE. HRANĂ. MÂNCARE. PORŢIE. RAŢIE.

TAINĂ s. 1. enigmă, mister, secret, (rar) misteriozitáte, (fig.)şaradă. *(~eíenaturii.)* 2.se-cret, (rar) arcan, (înv. şi pop.) tăinicíe, (înv.) tăinuire, (fig.) ascunziş. *(Are ~ele ei.)* 3. secret, (înv. şi pop.) meşteşug. *(Na i-a putut smulge ~.)* 4. *(BIS.)* mister.

taină s. v. ASCUNZĂTOARE. ASCUNZIŞ. COTLON. MINUNE. MIRACOL.

taingíu s. v. FURIER.

TAINIC adj. 1. ascuns, dosit, dosnic, ferit, izolat, lăturalnic, retras, singuratic, tăinuit, (rar) lăturaş, (înv. şi reg.) săcrét, (reg.) lă-turíş. *(În ungherul cel mai ~.)* 2. ascuns, necunoscut, nedescoperit, neştiut. *(Viaţa ~ a bălţii.)* 3. ascuns, criptic, enigmatic, misterios, ocult, secret, (livr.) sibílic, sibilin, sibilinic, (înv.) mistéric, tăinós, (fig.) nepătruns. *(Emblema avea un sens ~.)* 4. misterios, (livr.) cabalistic. *(Semne ~.)* 5. ascuns, ezoteric, secret. *(O doctrină ~.)* 6. confidenţial, secret. *(Dispoziţii ~.)* 7. ascuns, secret, tăinuit. *(O iubire ~.)* 8. enigmatic, misterios, neânţeles. *(Un farmec ~.)*

tainic adj. v. DISCRET.

tainic s. v. CONFIDENT. INTIM.

TAINIŢĂ s. hrubă.

tainiţă s. v. ASCUNZĂTOARE. ASCUNZIŞ. COTLON.

táiveriţă s. v. PALMĂ.

tal s. v. LOT. PARCELĂ.

talám s. v. VENTRICUL.

talan s. v. ANTRAX. CĂRBUNE. DALAC. PUSTULĂ MALIGNĂ.

TALÁNGĂ s. balanga, clopot, (Mold., Tran-silv. şi Maram.) ţingălău, (Transilv.) ţoángă. *(~ atlrnată de gitul vilelor.)*

talaníţă s. v. GLOABĂ. MÂRŢOAGĂ.

TALÁŞ s. strujitură, (Transilv.) hoáspe (pl.). *(~ rezultat de la rindeluire.)*

TALAZ s. undă, val. *(~urile mării.)*

TALENT s. 1. aplecare, aplicaţie, aptitudine, atracţie, chemare, dar, har, înclinare, înclinaţie, înzestrare, pornire, predilecţie, predispoziţie, preferinţă, vocaţie, (livr.) propensiune, (pop.) tragere, (înv.) aplecăciúne, plecare. *(Şi-a demonstrat din plin ~ pentru pictură.)* 2. artă, dibăcie, iscusinţă, îndemânare,

măiestrie, meşteşug, pricepere, ştiinţă. *(Obiect făcut cu mult ~.)* 3. abilitate, destoinicie, dex -teritate, dibăcie, ingeniozitate, iscusinţă, iste-ţie, isteţime, îndemânare, pricepere, ştiinţă, uşurinţă, (pop.) meşteşug, meşteşugíre, (înv. şi reg.) meşterie, (reg.) apucătură, priceputíe, (înv.) iscusíre, marafet, practică. *(Demonstra un mare ~* in *mtnuirea...)*

TALENTAT adj. înzestrat, (rar) măiestrit, talentós. *(Un pictor ~.)*

talentós adj. v. ÎNZESTRAT. TALENTAT.

TALER s. 1. farfurie, talger, (reg.) tipsie, (Transilv., Ban. şi Olt.) taier. *(*Aídnf*nca din acelaşi ~ amlndoi.)* 2. disc, platou, talger, tas,

(înv. şi reg.) scafă, (reg.) tăier. *(~ al unei balanţe.)* 3. *(MUZ.)* cimbal, talger, (înv.) chimval.

TALGER s. 1. farfurie, taler, (reg.) tipsie, (Transilv., Ban. şi Olt.) taier. *(Mănâncá din acelaşi ~ amlndoi.)* 2. disc, platou, taler, tas, (înv. şi reg.) scafă, (reg.) taier. *(~ al unei balanţe.)* 3. *(MUZ.)* cimbal, taler, (înv.) chimval.

talhâş s. v. FIRMAN.

TALIE s. 1. brâu, mijloc. *(Griul îi ajungea ptnă la ~.)* 2. linie, siluetă. *(Are o ~ zveltă.)* 3. *(ANAT.)* trunchi. 4. înălţime, mărime, statură. *(De ~ mică.)* 5. făptură, înălţime, statură, (înv. şi pop.) boi, (pop.) stat. *(Mic de ~.)* 6. mărime, măsură. *(O fustă de ~ potrivită.)*

talie s. v. CALITATE. NIVEL. VALOARE. TALISMÁN s. amuletă, (înv.) advár, báier. *(Purta la git un ~.)*

talím s. v. APUCĂTURĂ. COMPLIMENT. COMPORTAMENT. COMPORTARE. CONDUITĂ. DEPRINDERE. ÎNCHINĂCIUNE. MANIERE. MĂTANIE. MORAVURI. NĂRAVURI. OBICEIURI. PLECĂCIUNE. PLOCONEALĂ. PURTARE. REVERENŢĂ. TEMENEA.

talmeş-bálmes s. v. AMESTECĂTURĂ. DEZORDINE. ÎNCÂLCEALĂ. ÎNCÂLCIRE. ÎN-CÂLCITURĂ. ÎNCURCĂTURĂ. NEORÂNDU-IALĂ. RĂVĂŞEALĂ. ZĂPĂCEALĂ. taloáncă s. v. SITAR.

TALON s. matcă, (rar) tulpină. *(~ unei cartele.)*

talon s. v. PARTIDĂ.

talpa-cocoşului s. v. PICIORUL-COCOSU-LUI.

talpa-cucoánei s. v. SALVIE.

talpa-gâştei s. v. SPANAC-PORCESC.

talpa-Qî'ştii s. v. PRIBOI.

talpa lupului s. v. COADA-MÂŢEI.

talpamíţei s. v. PARPIAN.

talpa pisicii s. v. PARPIAN.

talpa-ursului s. v. ACANTĂ. BRÂNCA-URSULUI. CRUCEA-PĂMÂNTULUI. PIE-DICUŢĂ.

TALPĂ s. 1. *(ANAT.)* plantă, (prin Transilv.) tablă. *(~ a piciorului.)* 2. *(CONSTR.)* tălpoi, (reg.) subtói, (prin Olt. şi Ban.) băl-ván, (prin Transilv., nordul Munt., nordul Olt. şi Dobr.) temei. *(~ casei.)* 3.

(TEHN.) tălpig, (rar) patină, (pop.) fălceá, (reg.) tălpéţ, (Olt. şi Munt.) plaz. *(~ la sanie.)* 4. *(TEHN.)* colac. *(~ la o roată.)* 5. *(TEHN.;* la pi.) butuci (pl.), plazuri (pl.), (reg.) craci (pl.), drugi (pl.), foféze (pl.), grindéie (pl.), lemne (pl.), tălpéţi (pl.). *(~ la războiul de ţesut.)* 6. *(TEHN.)* butuc, pat, picior, scaun, strat, (reg.) pitrúcă, stârcióg. *(~ la sucală, la vtrtel-niţă.)* 7. *(TEHN.)* călcător, (pop.) tălpígă. *(~ la scaunul dogarului.)* 8. *(TEHN.)* (reg.) pod. *(~ la joagăr.)* 9. *(TEHN.)* călcâi, plaz, (reg.) bî'rsă, nadă, piept, plasă, plughíţă, pod, (prin. Dobr.) tabán. *(~ la plug.)* 10. *(TEHN.)* grindei, (prin Mold.) pat. *(~ la plug.)* 11. *(BOT.) talpa-gtştei (Leonurus cardiaca)* = (reg.) apucătoare, cătúşniţă, cervánă, somni-

şór, buruiana-orbálţului, buruiană-de-bleásnă, coada-léului, creasta-cocóşului, iarba-căşunătú-rii, iarbă-de-dát, iarbă-flocoásă, laba-lúpului; *talpa-lupului (Chaiturus marubiastrum)* = (reg.) poala-Sfintei-Mării; *talpa-ursului (Acanthus lon-gifolius)* = (reg.) matrúnă, pălămfdă, brânca-úrsului.

talpă s. v. PEDALĂ.

táipoş s. v. INFANTERIST.

TÁLUS s. *(ANAT.)* astragal. *(~ este un os al torsului.)*

tam adv. v. CHIAR. DREPT. EXACT. ÎNTOCMAI. PRECIS. TOCMAI.

tamacliiárs.,adj. v. AVAR. CALIC. ZGÂRCIT.

taman adv. v. ABIA. CHIAR. DOAR. DREPT. EXACT. ÎNTOCMAI. NUMAI. PRECIS. TOCMAI.

TAMÁR s. (rar) tárgă. *(Cu ~ se cară cărămizile pe schele.)*

TAMARÍSCĂ s. *(BOT.; Tamarix ramosissima)* cătină roşie.

tamaríscă s. v. CĂTINĂ.

tamazlâc s. v. CIREADA. TURMĂ.

támba adv. v. ÎMPREUNĂ. LAOLALTĂ.

TAMBUR s. *(TEHN.)* tobă.

tambur s. v. DARABANĂ. TOBĂ. TOBOŞAR.

támjă s. v. AFACERE. CHESTIUNE. INTERESE. PROBLEMĂ. TREABĂ.

♦TAM-NISÁM adv. (fam.) nitam-nisám. *(A venii ~.)*

tamójuă s. v. VAMĂ.

TAMPONA vb. a se ciocni, a se izbi, a se lovi, (rar) a se întreciocni. *(S-au ~ două tramvaie.)*

TAMPONÁRE s. ciocnire, izbire, lovire, (livr.) coliziune, impact, (rar) întreciocníre. *(~ a unor maşini.)*

TAMPONAT adj. ciocnit, izbit, lovit. *(Vehicule ~.)*

tanáj s. v. ARGĂSEALĂ. ARGĂSIRE. TĂBĂCEALĂ. TĂBĂCIRE. TĂBĂCIT.

TANÁNT s. *(CHIM.)* (rar) sumác. *(~ pentru tăbăcirea pieilor crude.)*

tanáre s. v. ARGĂSEALĂ. ARGĂSIRE. TĂBĂCEALĂ. TĂBĂCIRE. TĂBĂCIT.

tánăt s. v. GRIZU.

tanău adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT.

PROST. PROSTĂNAC STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

tanáu s. v. MARTOR.

TANC s. *(MIL.)* (rar) car de asalt.

tandalúţă s. v. TINDECHE.

TANDREŢE s. gingăşie. *(~ lui am simţit-o cu emoţie.)*

TANDRU adj. 1. afectuos, dezmierdător, drag, drăgăstos, duios, iubitor, mângâietor, (înv.) mângâiós, (fig.) cald. *(Îi şoptea cuvinte ~.)* 2. drăgăstos, galeş, languros. *(I-a aruncat o privire ~.)*

tandúr s. v. INDOLENŢĂ. LENE. LENEVIE. PUTUROŞENIE. TRÂNDĂVEALĂ. TRÂNDĂVIE.

tanduriu adj., s. v. INDOLENT. LENEŞ. PUTUROS. TRÂNDAV. TRÂNTOR.

TANGENŢIAL adv. ras, razant. *(Zboară ~ cu pămintul.)*

TAXGÍBIL adj. pipăibil. *(Un obiect ~.)* tangibil adj. v. CONCRET. FIZIC. MATERIAL. PALPABIL. PERCEPTIBIL. PIPĂIBIL. SESIZABIL.

TÁNIC adj. *(CHIM.)* taninos. *(Solutie~.)*

TANÍN s. *(CHIM.)* acid tanic.

TANINÓS adj. *(CHIM.)* tanic. *(Soluţie~.)*

TANTI s. invar, mătuşă, (pop. şi fam.) tuşă, (pop.) ţâtă, (reg.) babă, tătăíşă, (Olt.) muică, (Ban.) teică, (prin Ban. şi Transilv.) tetă, (Ban.) úină, (înv.) lele. *(~ Stana, sora mamei.)*

taólă s. v. COT. COTITURĂ. MEANDRU. SINUOZITATE. ŞERPJJITURĂ.

tapangcá s. v. PALMĂ.

tapă s. v. CANEA. CEP. VRANĂ.

tapet s. v, COVOR. SCOARŢĂ.

TAPETA vb. (rar) a tapisa. *(A ~ pereţii camerei.)*

TAPETÁRE s. (rar) tapisáre. *(~ pereţilor.)*

TAPETAT adj. (rar) tapisat. *(Pereţi ~.)*

TAPISA vb. a capitona, a îmbrăca. *(A~ un fotoliu.)*

tapisa vb. v. TAPETA.

TAPISÁRE s. capitonare, îmbrăcare, (rar) capitonáj. *(~ unui fotoliu.)*

tapisáre s. v. TAPETÁRE.

TAPISAT adj. capitonat. *(Fotoliu ~.)*

tapisat adj. v. TAPETAT.

laponíşi s. pi. v. NEMŢIŞOR.

TAPÓŞNIC s. *(BOT.)* I. *(Galeopsis lada-num)* (reg.) balbísă, zábră, faţa-mâţei. *2. (Galeopsis tetrahit)* lungurică. 3. *(Galeopsis speciosa)* zabră.

tápşă s. v. CHIRIE. LOCAŢIE.

tar s. v. GREU. GREUTATE. ÎNCĂRCĂTURĂ. POVARĂ. SARCINĂ.

•TARABAGIU s. (înv.) boltáş, prăvăliaş. *(~ vindea marfa la tarabă.)*

TARABĂ s. masă, tejghea, (prin Transilv.) púdli, (Transilv. şi Ban.) pult, (Bucov.) şine, (înv.) comptoár, sârghie. *(Pune marfa pe ~.)*

TARABÓSTES s. pi. *(IST.)* pileaţi (pl.).

taráe s. v. ANTRICOT. COTLET.

taracán s. v. GÂNDAC-DE-BUCĂTĂRIE. GÂNDAC-DE-CASĂ. GÂNDAC-NEGRU. LI-BARCĂ. ŞVAB.

TARAF s. (*MUZ.)* (pop.) bandă, trúpă, (inv. şi reg.) tacî'm. *(~ de lăutari.)*

tarái s. v. BANDĂ. CÂRDĂŞIE. CLAN. CLICĂ. GAŞCĂ. ŞLEAHTĂ.

tarán s. v. BABUŞCĂ. OCHEANĂ.

taranca s. v. BABUŞCĂ. OCHEANĂ.

tnránd s. v. TARANTULĂ.

TARANTULĂ s. *(ZOOL-; Lycosa lurentula)* (rar) târând.

i tarapana s. v. MONETĂRIE. ?. TARĂ s. dara. *(~ unei mărfi.)*

tară s. v. CUSUR. DEFECT. DEFICIENŢĂ. IMPERFECŢIUNE. INSUFICIENŢĂ/ LACUNĂ. LIPSĂ. METEAHNĂ. NEAJUNS. PĂCAT. SCĂDERE. SLĂBICIUNE. VICIU.

tarcán s. v. COCOŞ-DE-MUNTE. COCOS-SĂLBATIC.

TARDIV adj. întirziat, târziu. *(O intervenţie ~.)*

tare adj. v. AVIZAT. CAPABIL. COMPETENT. FORTIFICAT. INFORMAT. INJURIOS. INSULTĂTOR. ÎNTĂRIT. JIGNITOR. OFENSATOR. PREGĂTIT.

TARE adj., adv. 1. adj. dur, rezistent, solid, tenace, (pop.) ţeapăn, virtós. *(Un material ~.)* 2. adj. consistent, dens, solid, vârtos. *(O mămăligă ~.)* 3. adj. puternic, rezistent, solid, trainic, zdravăn. *(A infipt un pur ~ in pămint.) 4.* adj. inflexibil, ncclnsUc, nefle-xibil, rigid, ţeapăn. *(O bară*, o *nuia ~.)* 5. adj. apretat, scrobit. *(Guler ~.)* 6. adj. întărit, uscat. *(Piine ~.)* 7. adj. rece, uscat, vechi. *(Un coltuc ~ de piine.)* ii. adj. răscopt. *(Un ou ~.*) 9. adj. puternic, robust, solid, viguros, vinjos, voinic, zdravăn, (pop.) ţeapăn, vinós, virtós, (reg.) puterós, putut, socoiúii, (Ban. şi Transilv.) pogan, (înv.) potent, putinciós, spátoş, (fig.(verde. *(Om~.)* 10. adj. puternic, rezistent, (pop.) pilos. *(O femeie ~.)* 11. adj. intens, izbitor, strident, ţipător, violent, (rar*)* strigător. *(Culori ~.*) 12. adj. puternic, viu, (fran-ţuzism) criánt, (fig.) aprins. *(Xuanje ~.)* 13. adj. intens, mare, puternic, strălucitor, viu. *(O lumină ~.)* 14. adj. intens, puternic, răsunător, ridicat. *(Voce ~.)* 15. adv. *(MUZ.)* forte, puternic. 10. adj. intens, pătrunzător, puternic, (livr.) penetrant. *(Un miros ~.)* 17. adj. bun, curat, nealterat, nestricat, nevătămător, neviciat, oxigenat, ozonat, proaspăt, pur, purificat, salubru, sănătos. *(.Ier ~.)* 18. adj. concentrat, vârtos. *(Vin~.)* li). adv. grabnic, iute, rapid, repede. *(Alerga cind mai ~*, *cinci mai încet.)* 20. adv. intens, puternic. *(Inima ii bătea ~.)* 21. adv. puternic, voiniceşte, zdravăn. *(Trage ~ de funie.)* 22. adj. aprig, intens, marc, puternic, straşnic, violent, zdravăn. *(Un vini ~.)* 23. adv. bine, intens, puternic, vârtos, zdravăn. *(Ploiiă~.)* 24. adj. puternic, (înv.) temeinic, (franţuzisui înv.) ponderós. *(Un stat ~.)* 25. adj. puternic, redutabil, temut, valoros, (inv. livr.*)* potent. *(Un adversar ~ la fotbal.)* 26. adj. energic, impetuos,

puternic, vajnic, viguros. *(Un temperament ~.)* 27. adj. neclintit, nezdruncinat, statornic. *(O voin(ă~.)* 211. adj. concludent, convingător, decisiv, edificator, elocvent, grăitor, hotărâtor, ilustrativ, pilduitor, puternic, serios, solid, temeinic, (rar) probant, vorbitor, (înv.) înduplecătór. *(O dovadă ~.)* 29. adj. puternic, (livr.) forte (invar.). *(E ~ la matematică.)* 30. adv. grav, greu, rău, serios. *(E ~ bolnav.)* 31. adv. intens, mult. *(A suferit ~.)* 32. adv. mult, rău. *(S-a chinuit ~.)* 33. adj. aspru, brutal, greu, violent, (íig.) dur. *(Vorbe ~.)* 34. adv. foarte, (Transilv., Mold. şi Bucov.) hăt. *(~ departe.)* 35. adv. extrem, foarte, (prin Bucov.) prăci, (inv.) vârtos. *(~ de dimineaţă.)* 36. adv. mult. *(~ ar putea să se plimbe.)* 37. adv. foarte. *(E ~ bucuros.)*

tara adj./adv. v. APRIG. ASPRU. BARBAR. BRUTAL. CÂINOS. CRÂNCEN. CRUD. CRUNT. CUMPLIT. FEROCE. FIOROS. HAIN. INUMAN. NECRUŢĂTOR. NEIERTĂTOR. NEÂMBLÂNZIT. NEÂNDUPLECAT. NEÂNDURAT. NEÂNDURĂTOR. NEMILOS. NEOMENOS. NEUMAN. RĂU. SĂLBATIC. SlNGKROS. VIOLENT.

tare ariv. v. BINE. CUMSECADE. INSISTENT. STĂRUITOR.

tari s. v. CEAŞCĂ.

TÁRGĂ s. 1. *(MED.)* brancardă, (Mold.) patáşcă. (-. *pentru transportat răniţii.)* 2. (Mold. şi Bucov.*)* patáşcă, (Transilv.) părfngă, şiréglă. *(~ pentru transportat materiale.)*

tárgă s. v. CODÂRLÂ. COS. FUND. NĂSĂ-LIE. PANER. TAMAR.

tarlián s. v. CORHAN. GÂNDAC-DE-BU-CĂTĂRIE. GÂNDAC-DE-CASĂ. GÂNDAC-NEGRU. LIBARCĂ. RUS. ŞVAB.

TARHÓN s. *(BOT.; Artemisia dracuncu-lus)* (reg.) sagna-calului.

tarhón s. v. CHIMEN. CHIMION. GRANAT. SPILCUŢĂ.

TARÍF s. preţ, taxă. *(Prestări de servicii cu ~ moderat.)*

tarisíát s. v. STAROSTE.

TARLA s. *(AGRIC.)* solă, (Mold. şi Transilv.) tablă, *(Mai multe ~ cu porumb.)*

tarla s. v. POSTATĂ.

TAHÓD s. *(TEHN.)* 1. burghiu de filetat. 2. (rtg.) şurubelniţă.

táros s.' v. BĂRBĂŢIE. BRAVURĂ. CURAJ. CUTEZANŢĂ. DÂRZENIE. ÎNCUME-TARE. ÎNDRĂZNEALĂ. NEÂNFRICARE. SEMEŢIE. TEMERITATE.

tartái s. v. BROŞURĂ. CAIET. CATASTIF. CĂRTICICĂ. CONDICĂ. COPERTĂ. ÎNVE-LITOAR.E. REGISTRU. SCOARŢĂ.

tarfalác s. v. AUSEL. OCHIUL-BOULUI. PITULICE.

tartan s. v. CIURLAN. SALCICORN. SĂRICICĂ.

tartar s. v. IAD. INFERN.

TARTÍNĂ s. sandviş. *(~ cu şuncă.)*

TÁRTOtó s. 1. lucifer, satana (art.), scaraoţchi, (pop.) sarsailă, vătáfu (art.), mamonul dracilor, michiduţă cel bătrin, (reg.) sarsaór. *(~ e căpetenia dracilor.)* 2. aghiuţă, demon, diavol, drac, încornoratul (art.), naiba (art.), necuratul (art.), satană, (livr.) belzebút, (rar) scaraoţchi, (pop. şi fam.) michiduţă, nichi-

pércea (art.), pírlea (art.), sarsailă, (pop.) faraon, idol, impeliţátul (art.), mititelul (art.), nefârtátul (art.), nevoia (art.), pârdálnicul (art.), procletul (art.), pustiul (art.), vicleanul (art.), cl-da-pe-comoáră, cel-din-báltă, ducă-se-pe-pustíi, ucigă-1-crúcea, ucigă-1-toáca, (înv. şi reg.) mamón, săcrétul (art.), sótea (art.), (reg.) hidáchc, năpústul (art.), spurc, spurcat, şeitan, şótcă. ucigán, (Transilv., Ban. şi Maram.) bédă, (Mold. şi Bucov.) benga (art.), (prin Bucov.) carcandílă, (Transilv. şi Mold.) mutul (art.), (prin Mold. şi Bucov.) pocnetul (art.), (prin Olt.) sarsán, (prin Mold.) scalói,

(prin Bucov.) şlactráfu (art.), (înv.) îrnpiedi-cătórul (art.), nepriitórul (art.), (eufemistic) păcatul (art.),

TÁRTORIŢĂ s. 1. diavoliţă, drăcoaicâ, (rar) diavoloáică, (reg.) sarsaoroáică, târtă-roáică.*(~ din iad.)* 2.* diavoliţă, rârăcoaică, ştrengărită, (Mold.) zgjtie. *(Măria e o ~ şi jumătate.)*

TÁRTRU s. 1. (pop.) tirighíe. *(~ depus pe butoaie.)* 2. detritus, piatră. *(~ dentar.)*

tartúf s.v. FĂŢARNIC. IPOCRIT. MINCINOS. PERFID. PREFĂCUT. ŞIRET. VICLEAN.

lartuferíes. v. DUPLICITATE. FALSITATE. FĂŢĂRNICIE. IPOCRIZIE. MINCIUNĂ. PERFIDIE. PREFĂCĂTORIE. VICLENIE. VICLEŞUG.

tartuíism s. v. DUPLICITATE. FALSITATE. FĂŢĂRNICIE. IPOCRIZIE. MINCIUNĂ. PERFIDIE. PREFĂCĂTORIE. VICLENIE. VICLEŞUG.

tárţă s. v. PORTŢIGARET. TABACHERĂ.

tarz s. v. ATITUDINE. COMPORTARE. PURTARE. ŢINUTĂ.

TAS s. disc, platou, taler, talger, (înv. şi reg.) scafă, (reg.) taier. *(~ al unei balanţe.)*

'tas s; v. CEAŞCĂ. CUPĂ.

TASÁ vb. a (se) compacta, a (se) îndesa. *(A ~ un material poros.)*

TASÁRE s. compactare, îndesare. *(~terenului.)*

tastatură s. v. CLAVIATURĂ.

tásíâ s. v. CLAPĂ.

TASTÍÉRĂ s. *(MUZ.)* (pop.) limba. *(~ unor instrumente muzicale cu coarde.)*

TÁŞCĂ s. 1. geantă. *(Vânătorul purta o ~.)* 2. (rar) tcşcălíe, (înv. şi reg.) tecşílă, (reg.) patáşcă, tăşúlă, (Transilv. şi Mold.) taşcúlă. *(Ţine tutunul în ~.)*

tá?că s. v. COLŢUNAŞ. TOLBĂ.

taşcúlă s. v. TAŞCĂ.

taşmiíu s. v. BÂTĂ. CIOMAG. MĂCIUCĂ.

tataie s. v. PĂRINTE. TATĂ.

taţánă s. v. TĂTĂNEASĂ.

TATĂ s. 1. părinte, (íranţuzism) papa, (înv. şi pop.) taică, (pop.) tătín, (înv. şi reg.) nene, (reg.) tataie, (prin Mold.) babacă, ba-báie, (Munt., Olt., Dobr., sudul Mold. şi sudul Transilv.) tete, (fam.) bătrínul (art.), táti, (arg.) puríu. 2. *tată mare* = bunic, (pop.) bun, bunel, (înv. şi reg.) moş, (reg.) bit, taică, (Mold. şi Dobr.) tete, (înv.) deádiu, papúcă, 3. *(BIS.;* •art.) atotputernicul (art.), creatorul (art.), 'divinitate, domnul (art.), dumnezeire, dumnezeu, părinte, providenţă, puternicul (art.), stăpânul (art.), ziditorul (art.), (în limbajul

bisericesc) preaânáltul (art.), preaputérnicul (art.), (înv. şi pop.) pronie, (pop.) sfíntul (art.), sî'ntul (art.), (înv.) atotţiitórul (art.), tvoréţ, zeu. 4. *(BIS.) tatăl nostru* = (înv. şi reg.) ocináş.

tată bătrân s. v. UNCHI.

tata móş s. v. UNCHI.

tátl s. v. PĂRINTE. TATĂ.

tátin s. v. TĂTĂNEASĂ.

TATONA vb. 1. (fig.) a dibui, a pipăi, a sonda. *(A ~ situaţia.)* 2. a căuta, a încerca, (înv. şi reg.) a probălui. *(A ~ să găsească o soluţie.)*

TATONARE s. (fig.) dibuire, pipăíre, sondare. *(~ situaţiei.)*

TATUAJ s. 1. tatuare, (inv.) tatuáţie. *(Operaţia de ~.)* 2. (concr.) (înv.) semne (pl.). *(Ce ~ are pe braţ?)*

TATUÁRE s. tatuaj, (înv.) tatuáţie. *(Operaţia de ~.)*. tatuáţie s. v. TATUAJ. TATUARE. TÁULĂ s. *(BOT.)* 1. *(Spiraea crenata)* (reg.) creţúşcă, távalgă, teişór. 2. *(Spiraea salicifolia)* (reg.) távalgă.

táulă s. v. CREŢÚŞCĂ. CUNUNIŢĂ. FIE-REA-PĂMÂNTULUI. POTROACĂ. ŢINTA-URĂ.

TAUR s. 1. *(ZOOL.; Bos taurus)* (pop.) buhai, (reg.) bic, búgă, gonitór. 2. *(ASTRON.;* art.) (reg.) cap-de-bóu.

taur s. v. RĂDAŞCĂ. RĂGACE. taurul-Iul-Dumnezeu s. v. CARABAN. NASI-CORN.

TAUTOLOGIC adj. *(LINGV.)* pleonastic. *(Construcţie ~.)*

TAUTOLOGIE s. 1. *(LINGV.)* pleonasm. *(A comite o ~.)* 2. (în logica simbolică) expresie validă, lege logică, teză logică. távalgă s. v. TAULĂ.

TAVAN s. *(CONSTR.)* plafon, (astăzi rar) pod, (inv. şi reg.) podele (pl.), sufít, (Mold.) bagdadíe, (Transilv. şi Ban.) ceríne. *(~ al unei camere.)*

TAVĂ s. tipsie, (reg.) tablă, (Mold.) tabla. *(~ încărcată cu bunătăţi.)* távnică s. v. IMORTELĂ. PLEVAIŢĂ. távniţă s. v. IMORTELĂ. PLEVAIŢĂ. taxa vb. v. CALIFICĂ. CONSIDERA. FACE. NUMI. SOCOTI. taxare s. v. CALIFICARE. NUMIRE. TAXATOR s. încasator. *(~ la tramvai.)* TAXAŢIE FORESTIERĂ s. *(SILV.)* den-drometric. TAXĂ s. preţ, tarif. *(~ ridicate.)* TAXÍ s. taximetru. TAXIDERMÍE s. *(BIOL.)* naturalizare. TAXIMETRU s. taxi.

taxidít adj. v. AVUT. BOGAT. DECORAT. GĂTIT. ÎMPODOBIT. ÎNFRUMUSEŢAT. ÎNSTĂRIT. ORNAMENTAT. ORNAT. PAVOAZAT. SITUAT.

TĂBĂCÁR s. argăsitor, (reg.) opincáră̆ş, orgár, tălpár, timar, (Mold., Bucov. şi Transilv.) dubălár, (inv.) solonár, tabac. *(~ se ocupă cu tăbăcitul pieilor.)*

TĂBĂCĂREÁSĂ s. (rar) tăbăcăríţă, (reg.) argăsăríţă, dubălăreásă. *(E ~ de profesie.)* TĂBĂCĂRÍE s. 1. (inv.) tăbăcărít, tăbăcíe, timăríe. *(Învaţă ~.)* 2. argăsitorie, (rar) argă-sărie, (Mold., Bucov. şi Transilv.) dubălăríe. (înv.) tabalhaná, tabaná, tăbăcíe. *(În ~ se argăsesc pieile.)*

tăbăcărít s. v. TĂBĂCĂRÍE. tăbâcăriţă s. v. TĂBĂCĂREÁSĂ.

TĂBĂCEÁLĂ s. argăseală, argăsire, tăbă" cire, tăbăcit, (rar) tanáj, tanáre, (reg.) cru-şeálă, cruşíre,

(Mold., Bucov. şi Transilv.) dubeálă, dubíre, dubit. *(Operaţia de ~ a pieilor.)*

TĂBĂCÍ vb. a argăsi, (reg.) a cruşi, (Mold., Bucov. şi Transilv.) a dubi. *(A ~ pieile,)*

tăbăci vb. v. PIPA. SNOPI. STÂLCI.

tăbăcíe s. v. ARGĂSITORIE. TĂBĂCĂRÍE.

TĂBĂCÍRE s. argăseală, argăsire, tăbáceală, tăbăcit, (rar) tanáj, tanáre, (reg.) cruşeálă, cruşíre, (Mold., Bucov. şi Transilv.) dubeálă, dubíre, dubit. *(~ pieilor.)*

TĂBĂCÍT adj. argăsit, (reg.) cruşít, (Mold., Bucov. şi Transilv.) dubit. *(Piei ~.)*

TĂBĂCÍT s. argăseală, argăsire, tăbăceală, tăbăcire, (rar) tanáj, tanáre, (reg.) cruşeálă, cruşíre, (Mold., Bucov şi Transilv.) dubeálă, dubíre, dubit. *(Operaţia de ~ a pieilor.)*

TÁBĂCITÓR adj. argăsitor. *(Substanţe ~.)*

tăbălúşă s. v. CĂŢELUŞĂ.

tăbălúşcă s. v. CĂŢELUŞĂ.

TĂBĂRÎ vb. a se arunca, a se azvârli, a se năpusti, a năvăli, a se precipita, a se repezi, a sări, a se zvârli, (rar) a se prăbuşi, (înv. şi pop.) a cădea, (înv. şi reg.) a năduli, a se pră-păstui, (reg.) a iuruşi, a năboi, a se năprăti, a nooti, a se tovărî, (Transilv.) a se aiepta, (Transilv. şi Ban.) a se şupi, (inv.) a se da, a năbuşi, a năvrăpi, a se slobozi. *(Au ~ asupra duşmanului.)*

tăbărî vb. v. CANTONA. OBOSI. OSTENI.

tăbéică s. v. SĂCULEŢ. SĂCUŞOR.

tăbiltóc s. v. SĂCULEŢ. SĂCUSOR.

tăbârcăs. v. GREU. GREUTATE. ÎNCĂRCĂTURĂ. PÂRGHIE. POVARĂ. SARCINĂ.

tăbircí vb. v. TÂRÎ.

tăbláş s. v. JUDECĂTOR.

TĂBLÍE s. (înv. şi reg.) tablă. *(~ a unei mobile.)*

TĂBLÍŢĂ s. (rar) placă, (pop.) tablă, (reg.) tabelă, (înv.) panachídă. *(~ pentru şcolarii începători.)*

tăbuicţ s. v. FAŢĂ. ÎNVELITOARE. SĂCULEŢ. SĂCUŞOR.

TĂCĂÍ vb. 1. a ticăi, a tâcii. *(Ceasul ~.)* 2. a bate, a palpita, a pulsa, a ticăi, a tresări, a se zbate, a zvâcni, (rar) a zvâcâi, (reg.) a bâcâi, a tâciti. *(Inima ~ cu putere.)*

tăcătói adj. v. INSOCIABIL. MOROCĂNOS. MUT. NECOMUNICATIV. NEPRIETENOS. NESOCIABIL. POSAC. POSOMORIT.

TACITURN. TĂCUT. URÂCIOS. URSUZ.

tăeătór adj. v. INSOCIABIL. MOROCĂNOS. MUT. NECOMUNICATIV. NEPRIETENOS. NESOCIABIL. POSAC. POSOMORIT. TACITURN. TĂCUT. URÂCIOS. URSUZ.

TĂCERE s., interj. 1. s. linişte, (prin Transilv. şi Olt.) tacă, (înv.) siléntiu. *(În clasă era ~ deplină.)* 2. interj, linişte!, pst!, st!, (pop.) tist I, (arg.) mucles ! 3. s. mutism, muţenie, (rar) muţíe, (reg.) muţeálă, muţitúră. *(Na ieşea din ~ lui.)* 4. s. întrerupere, pauză. *(Lungi ~ punctau discuţia.)* 5. s. discreţie

secret. *(A păstrat o ~ absolută asupra celor discutate.)* 6. s. acalmie, calm, linişte, pace, (înv. şi reg.) páos, (înv.) lin, liniştire, molco-míre. *(Stare de ~ deplină în natură.)*

tăciimá vb. v. CARBONIZA.

TÂCIUNÁT adj. *(FITOPATOLOGIE)* tă-ciunos. *(Plantă ~.)*

TĂCIUNE s. 1. cărbune. *(Lemnul aprins s-a făcut ~.)* 2. *(FITOPATOLOGIE)* cărbune. *{Plantă atacată de ~.)*

tăciune s. v. MĂLURĂ.

TĂCIUNÓS adj. *(FITOPATOLOGIE)* tachinat. *(Plantă ~.)*

TĂCUT adj. 1. insociabil, morocănos, mut, necomunicativ, neprietenos, nesociabil, posac, posomorit, taciturn, urâcios, ursuz, (livr.) hirsut, (pop.) sanchíu, (înv. şi reg.) morós, sunducós, tăcătór, (reg.) modorói, mutác, mută-réţ, (Olt.) dugós, (Mold.) pâclişít, (prin Tran-silv.) tăcătói, (Bucov. şi Mold.) tălmút, (fig.) închis. *(Om ~.)* 2. liniştit, (livr.) silenţios. *(*O *stradă ~; un interior ~.)* 3. calm, liniştit. *(Pe aleile ~.)* 4. liniştit, mut. *(Natura ~.)*

tăfâlcă s. v. SĂCULEŢ. SĂCUŞOR.

tăftúi s. v. TOLBĂ.

TĂGADĂ s. contestare, dezminţire, negare, negaţie, renegare, tăgăduială, tăgăduire, (înv.) tágă, făgăduinţă. *(~ celor afirmate de cineva.)*

TĂGĂDUI vb. 1. a nega, (livr.) a denega. *(~ că ar fi fost la cinema.)* â. a dezice, a nega, a retracta. *(A ~ tot ceea ce spusese.)* 3. a contesta, a dezminţi, a nega, a renega, (înv.) a protesta. *(A ~ adevărul celor afirmate de cineva.)*

tăflădui vb. v. ASCUNDE. MASCA. REFUZA. RESPINGE. TĂINUI.

TĂGĂDUIALĂ s. contestare, dezminţire, negare, negaţie, renegare, tăgadă, tăgăduire, (înv.) tágă, făgăduinţă. *(~ celor afirmate de cineva.)*

tăgădufnţă s. v. CONTESTARE. DEZMINŢIRE. NEGARE. NEGAŢIE. RENEGARE. TĂGADĂ. TĂGĂDUIALĂ. TĂGĂDUIRE.

TĂGĂDUÍRE s. contestare, dezminţire, negare, negaţie, renegare, tăgadă, tăgăduială, (înv.) tágă, făgăduinţă. *(~ celor afirmate de cineva.)*

tăgăşi vb. v. CURĂŢA. DERETICA. SCUTURA. STRÂNGE.

tăgăşire s. v. CURĂŢENIE. DERETI-CARE. SCUTURÂTURĂ.

tógârţá vb. v. AGĂŢA. APUCA. ATÂRNA. PRINDE. SPÂNZURA. SUSPENDA. TÂRÎ. TÂRÂL TÂRŞÂI. TRAGE. ŢINE.

tăgârţă s. v. DESAGĂ. TRAISTĂ.

TĂIA vb. 1. a despărţi, a divide, a diviza, a fracţiona, a fragmenta, a îmbucátăţi, a împărţi, a scinda, a secţiona, a separa. *(~ bucata in trei.)* 2. a crăpa, a despica, a sparge, a spinteca, (reg.) a sfărima. *(A ~ lemne pentru foc.)* 3. (pop.) a reteza, (reg.) a scurta. *(A ~ nişte metri de lemne.) 4,* a ciunti, a reteza, a trunchia, *(~ crengile unui copac.)* 5. a ciopli, a săpa, a sculpta, (rar) a scobi, (Transilv. şi Mararn.) a sferdi. *(A ~ în piatră*

un bust.) <!. a reteza, (pop.) a lua. *(Obuzul i-a ~ piciorul.)* 7. *(MED.)* a amputa. *(I-a ~ un picior.)* 8. a reteza, (pop.) a râde, (reg.) a curma. *(A ~ capul cuiva.) 9. (MED.)* a opera. *(Ctnd te-a ~ ?)* 10. a (se) înjunghia, (pop.) a (se) junghia, (reg.) a (se) cuţita, a (se) încuţita. *(S-au ~ la un chef.)* 11. a (se) înjunghia, a (se) spinteca. *(A ~ o vită.)* 12. a scurta. *(Mai ~ din poale.)* 13. a cosi. *(A ~ iarba.)* 14. a (se) despica, a (se) spinteca. *(Plugul ~ brazde adinei.)* 15. a croi, (Transilv.) a săbâi. *(A ~ o haină.)* 16. a croi, (înv.) a sparge. *(Fluviul îşî~ drum prin munţi.)* 17. a brăzda, (înv.) a brăzdui. *(Apele ~ adânc munţii.)* 18. (rar) a rupe. *(A ~ cărţile, la jocul de cărţi.)* 19. a bara. *(Copacii căzuţi ~ drumul.)* 20. a anula, a elimina, a înlătura, a scoate, a suprima, a şterge, (reg.) a ştricui. *(A ~ un rând, un fragment dintr-un text.)* 21. a scurta.

(A ~ drumul peste clmp.) 22. a se brânzi, (înv. şi reg.) a se sărbezi, (Mold.) a se corăsli. *(Laptele s-a ~.)*

tălá vb. v. ALUNGA. ATACA. CURMA. DEPĂRTA. GONI. INTERFERA. INTERSECTA. INVENTA. IZBI. IZGONI. ÎNCRUCIŞA. ÎNDEPĂRTA. ÎNTRERUPE. ÎNTRETĂIA. LOVI. NĂSCOCI. OPRI. PLĂSMUI. SCORNI. TICLUI. STÂRPI.

TĂIAT adj. 1. crăpat, despicat, spart, spintecat. *(Lemne de foc ~.)* 2. ciuntit, retezat, trunchiat. *(Cu urechile ~.)* 3. cioplit, săpat, sculptat. *(Coloană ~.)* 4. *(MED.)* operat. *(Persoană ~.)* 5. retezat, scurtat, tuns. *(Păr ~; iarbă ~.)* 6. anulat, eliminat, înlăturat, scos, suprimat, şters. *(Un paragraf, un rtnd ~.)* 7. brânzit, (reg.) sărbezít, (Mold.) corăslít. *(Lapte ~.)*

TĂIAT s. 1. dividere, divizare, diviziune, fracţionare, fragmentare, îmbucătăţire, împărţire, secţionare, segmentare, tăiere, (rar) seg-mentáţie. *(~ unui întreg.)* 2. crăpare, crăpat, despicare, despicat, spargere, spart, spintecare, spintecat, tăiere. *(~ lemnelor de foc.)* 3. cioplire, cioplit, săpare, săpat, sculptare, sculptat, tăiere, (înv.) săpătură. *(~ unui bloc de marmură.)* 4. retezare, retezat, tăiere. *(~ capului unui condamnat.)*

tăiculeán s. v. TĂICUŢĂ. TĂTIC.

tăiculíţă s. v. TĂICUŢĂ. TĂTIC.

tăicuşór s. v. TĂICUŢĂ. TĂTIC.

TĂICUŢĂ s. tătic, (pop.) tăiculeán, tăiculíţă, tăicuşór, tătúc, tătúţ, (reg.) tătúică, tătu-lúc, tătulúţ, tătuşór.

TĂIERE s. 1. dividere, divizare, diviziune, fracţionare, fragmentare, îmbucătăţire, împărţire, secţionare, segmentare, tăiat, (rar) segmen-táţie. *(~ unui întreg.)* 2. crăpare, crăpat, despicare, despicat, spargere, spart, spintecare, spintecat, tăiat. *(~ lemnelor de foc.)* 3. cioplire, cioplit, săpare, săpat, sculptare, sculptat, tăiat, (înv.) săpătură. *(~ unui bloc de marmură.) 4. (MED.)* amputare. *(~ braţului.)* 5. secţionare, secţiune. *(~* unu*i tendon.)* 6. retezare, retezat, tăiat. *(~ capului unui condamnat.)* 7. înjunghiere, spintecare, spintecat, (pop.) junghiére. *(~ vitelor, la abator.)* 8. anulare, eliminase, îndepărtare, Înlăturare, scoatere, supri-

mare, ştergere. *(~ unui rând dinir-un text.)* 9, scurtare. *(~ drumului peste ctmp.)*

tăiere s. v. MASACRU. MĂCEL.

TĂIETOARE s. *(BOT.; Inula hirta)* (reg.) floare-gálbenă.

tăietor adj. v. ASCUŢIT. TĂIOS.

TĂIETOR s. butuc, trunchi, (rar) tăiş, (reg.) tăiúş, (Transilv. şi Bucov.) lemnar. *(~ de spart lemne.)*

tăictoríe s. v. ABATOR.

TĂIETURĂ s. 1. crăpătură, despicătură, spintecătură. *(~ la fustă.)* 2. croială, (pop.) croi. *(~ a unei haine.)* 3. anulare, ştersătură. *(~ într-un text.)*

tăietură s. v. CIRCUMCIZIE. CURĂTURĂ. ÎN JUNGHIETURĂ. ÎNŢEPĂTURĂ. JUNGHI. JUNGHIETURĂ. LINIE. LUMÂNĂRICA-PĂ-MÂNTULUI. TRĂSĂTURĂ.

TĂIFĂSUÍ vb. (pop. şi fain.) a statui. *(Au ~ ore in şir.)*

TĂIFĂSUIÁLĂ s. flecăreală, flecărie, flecă-rire, flecărit, limbuţie, pălăvrăgeală, pălăvră-gire, pălăvrăgit, sporovăială, sporovăirc, sporovăit, tăifăsuire, tăifăsuit, trăncăneală, trăncănit, vorbăraie, vorbărie, (livr.) locvacitate, logoree, (reg.) pălăvăcăiálă, pălăvrăgitúră, pălăvrít, trancaná, treanca-fleánca, (Mold.) leorbăiálă, (prin Munt.) procovánţă, (Transilv.) stroncănírc, (fig.) clănţăneálă, dirdâiálă, dirdâít.

TĂIFĂSUIRE s. flecăreală, flecărie, flecă-rire, flecărit, limbuţie, pălăvrăgeală, pălăvră-gire, pălăvrăgit, sporovăială, sporovăire, sporovăit, tăifăsuială, tăifăsuit, trăncăneală, trăncănit, vorbăraie, vorbărie, (livr.) locvacitate, logoree, (reg.) pălăvăcăiálă, pălăvrăgitúră, pălăvrít, trancaná, treanca-fleánca, (Mold.) leorbăiálă, (prin Munt.) procovánţă, (Transilv.) stroncăníre, (fig.) clănţăneálă, dârdâiálă, dârdâít.

TĂIFĂSUIT s. flecăreală, flecărie, flecărire, flecărit, limbuţie, pălăvrăgeală, pălâvrăgire, pălăvrăgit, sporovăială, sporovăire, sporovăit, tăifăsuială, tăifăsuire, trăncăneală, trăncănit, vorbăraie, vorbărie, (livr.) locvacitate, logoree, (reg.) pălăvăcăiálă, pălăvrăgitúră, pălăvrít, trancaná, treanca-fleánca, (Mold.) leorbăiálă, (prin Munt.) procovánţă, (Transilv.) stroncăníre, (fig.) clănţăneálă, dirdâiálă, dârdâít.

tăiní vb. v. FLECARI. ÎNDRUGA. PĂLĂVRĂGI. SPOROVĂI. TRĂNCĂNI.

tăiniíic s. v. SECRET. TAINĂ.

tăiuós adj. v. ASCUNS. CRIPTIC. ENIGMATIC. MISTERIOS. OCULT. SECRET. TAINIC.

TĂINUÍ vlţ. 1. a ascunde, a masca, (înv. şi reg.) a tăgădui, (înv.) a retăcea, (fi <.) a acoperi. *(Îşi ~ ignoranţa.)* 2. a ascunde, (fi.;.) a înăbuşi. *(Şi-a ~ durerea.)*

tăinui vb. v. ASCUNDE. DOSI. FLECARI. ÎNDRUGA. MISTUI. PĂLĂVRĂGI. SPOROVĂI. TRĂNCĂNI.

TĂINUÍRE s. ascundere, mascare. (~ *ignoranţei.)*

tăinuire s. v. SECRET. TAINĂ.

TĂINUÍT adj. 1. ascuns, dosit, dosnic, ferit, izolat, lăturalnic, retras, singuratic, '.'inie, (rar) lăturaş, (înv. şi reg.) săcrét, (reg.) láturiş. *(În ungherul cel mai ~.)* 2. ascuns, secret, tainic. *(O iubire ~.)* 3. ascuns, reţinut, (fig.) mocnit, surd. *(O duşmănie ~.)* 1ĂIÓS adj. ascuţit, (înv. şi reg.) tăietor, (înv.) ager, sâmcclát, simcelós. *(Sabie ~.)*

tăios adj. v. ASPRU. RĂSTIT. RIDICAT. SARCASTIC. SATIRIC.

TĂIŞ s. 1. ascuţiş, lamă, limbă, (pop.) custură, până, plasă, tăiúş, (înv. şi reg.) ascuţit, (reg.) leafă, (fig.) buză. (~ *unui cuţit.)*:!. lamă, pinză. *(~ ferăslrúului, al coasei.)* 3. (rar! rost, (reg.) gură. *(~ al unor*

obiecte.)

tăiş s. v. BUTUC. TĂIETOR. TRUNCHI.

TĂIŢÉI s. pi. (Transilv.) láşte (pl.), (Transilv. şi Maram.) răstăúţe (pl.), (Mold. şi Transilv.) tocmági (pl.).

tăiúş s. v. ASCUŢIŞ. BUTUC. LAMĂ. LIMBĂ. TĂIETOR. TĂIŞ. TRUNCHI.

tălábă s. v. DUIUM. GRĂMADĂ. MULŢIME. POTOP. PUHOI. PUZDERIE. SUMEDENIE.

tăláie s. v. FAMILIE. NEAM. VIŢĂ.

tălániţă s. v. COCOTĂ. CURTEZANĂ. CURVĂ. FEMEIE DE STRADĂ. PROSTITUATĂ. TÂRFĂ.

tălălăi vb. v. FLECARI. HOINĂRI. ÎN. (RUGA. PĂLĂVRĂGI. SPOROVĂI. TRĂNCĂNI. VAGABONDA.

tălăláu adj., s. v. BLEG. NĂTĂ1LEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÍNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

tălălí vb. v. AJUNGE. ATINGE. IZBI. ÎNTÂMPLA. LOVI. NIMERI. OCHI. POCNI. POTRIVI.

tălăncăní vb. v. BĂLĂNGĂNI. SUNA.

tălăngi vb. v. BĂLĂNGĂNI. SUNA.

tălăsmán adj., s. v. BLEG. NĂTĂFI.EŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

TĂLĂZUÍRE s. agitaţie, clocot, frămintarc, freamăt, învolburare, tumult, vuiet, zbatere, zbucium, zbuciumare, (rar) zbuciumeálă. *(~ apelor vijelioase.)*

tálbăriţă s. v. BĂLTOACĂ. MLAŞTINĂ. MOCIRLĂ. SMÂRC.

tălcráş s. v. TĂLGERAŞ. TĂLGEREL.

tălerél s. v. TĂLGERAŞ. TĂLGEREL.

TĂLGERAŞ s. tălgerel, (reg.) tălerá.ş, tălerél, tălgerúţ.

TĂLGÉRÉL s. tălgeraş, (reg.) tălcráş, tălerél, tălgerúţ.

tălgerúţ s. v. TĂLGERAŞ. TĂLGEREL.

tălícă pron. v. MĂTĂLICĂ.

tălâmb adj., s. v. BLEG. NÁTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB, NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

TĂLMĂCI s. interpret, traducător, translator, (înv.) dragoman, tcrginián. (A *vorbi cu cineva prin ~.*)

TĂLMĂCÍ vb. 1. a traduce, a transpune, (înv. şi reg.) a tâlcui, (înv.) a da, a izvodi, a întoarce, a preface, a prepúne, a primeni, a scoate. *(A ~ o poezie dintr-o limbă in alia.)* 2. a interpreta, a tâlcui. *(Îi ~ visul avut.)*

TĂLMĂCÍRE s. 1. traducere, transpunere, (înv.) prefacere, tradúcţie, tălmăcitúră, tâlcu-iálă, tâlcuíre. *(~ unui roman din engleză; o ~ izbutilă.)* 2. interpretare, tâlcuire, (pop.) tâlc, (înv.) tălmăcitúră, tilcovánie,

tilcuiálă. *(Dădea scrisorii tot felul de ~i.)*

TĂLMĂCITOR s. 1. traducător, (înv.) tâlcui tór. *(Cine este ~ romanului?)* 2. comentator, interpret, tâlcuitor. *(~ al unui text beletristic.)*

tălmăcitúră s. v. INTERPRETARE. TĂLMĂCIRE. TÂLCUIRE. TRADUCERE. TRANSPUNERE.

tăinuit adj. v. INSOCIABIL. MOROCĂNOS. MUT. NECOMUNICATIV. NEPRIETENOS. NESOCIABIL. POSAC. POSOMORÂT. TACITURN. TĂCUT. URÂCIOS. URSUZ.

tălpúr s. v. ARGĂSITOR. TĂBĂCAR.

tâlpáş s. v. INFANTERIST.

tălpălăii s. v. CALAPOD.

tălpăluí vb. v. PINGELI. PINGELUI. TĂLPUI.

tălpăşág s. v. GLOABĂ.

tălpău s. v. IAPĂ. SCHIMBĂTOR. TĂLPIC.

tălpél s. v. IAPĂ. SCHIMBĂTOR. TĂL-PIG.

tălpéte s. v. IAPĂ. SCHIMBĂTOR. TĂLPIC.

tălpeţ s. v. TALPĂ. TĂLPIG.

tălpéţi s. pi. v. BUTUCI. PLAZURI. TĂLPI.

TĂLPÍG s. *(TEHN.)* 1. talpă, (rar) patină, (pop.) fălceá, (reg.) tălpéţ, (Olt. şi Munt.) plaz. *(~ la sanie.)* 2. iapă, schimbător, (reg.) călcător, măiúţ, picioróg, potnóg, scândureá, tălpău, tălpél, tălpéte, tălpíş, tălpíţă. *(~ la războiul de ţesut.)* 3. pedală, (reg.) seândureână. *(~ la războiul de ţesut.)*

tălpíg s. v. NĂSÁLIE. PEDALĂ. POTLOG. SCÂLCEAZĂ.

tălpigă s. v. CĂLCĂTOR. TALPĂ.

tălpís s. v. IAPĂ. SCHIMBĂTOR. TĂLPIG.

tălpítă s. v. IAPĂ. SCHIMBĂTOR. TĂLPIG.

tălpoánc s. pi. v. PRISPĂ.

TÁLPÓI s. *(CONSTR.)* talpă, (reg.) sublói, (prin Olt. şi Ban.) bălván, (prin Transilv., nordul Munt., nordul Olt. şi Dobr.) temei. *(~ casei.)*

TĂLPUÍ vb. a pingeli, a pingelui, (reg.) a tălpălui. *(A ~ incălfămintea.)*

TĂLPUÂRE s. pingelire, pingeluire, tălpuit. *(~ pantofilor.)*

TĂLPUÂT adj. pingelit, pingeluit. *(Ghete ~.)*

TĂLPUÍT s. pingelire, pingeluire, tălpuire. *(~ pantofilor.)*

tăltlnoácă s. v. TĂTĂNEASĂ.

tămăşág s. v. GHIDUŞIE. GLUMĂ. NĂZBÎ-TIE. NĂZDRĂVĂNIE. NEBUNIE. POZNĂ. ŞTRENGĂRIE.

TĂMĂDUÍ vb. *(MED.)* a (se) îndrepta, n (se) înfiripa, a (se) însănătoşi, a (se) întrema, a (se) înzdrăveni, a (se) lecui, a (se) reface, a (se) restabili, a (se) ridica, a (se) vindeca, (latinism rar) a (se) sana,

(pop. şi fam.) a (se) drege, a (se) doftori, a (se) doftorici, (pop.) a (se) scula, (înv. şi reg.) a (se) sănătoşa, a (se) tocmi, a (se) zdraveni, (reg.) a (se) răzbuna, (Transilv.) a (se) citovi, (Mold.) a (se) priboli, (prin Olt., Ban. şi Transilv.) a (se) zvidui, (înv.) a (se) remedia, a (se) vrăciui. *(S-a ~ după o lungă boală.)*

tămăduiálă s. v. ÎNDREPTARE. ÎNFIRIPARE. ÎNSĂNĂTOŞIRE. ÎNTREMARE. ÎNZDRĂVENIRE. LECUIRE. REFACERI:. RESTABILIRE. RIDICARE. TĂMĂDUIRE. VINDECARE.

tămăduínţă s. v. ÎNDREPTA!!!:. ÎNFIRIPARE. ÎNSĂNĂTOŞIRE. ÎNTREMARE. ÎNZDRĂVENIRE. LECUIRE. REFACERE. RESTABILIRE. RIDICARE. TĂMĂDUIRE. VINDECARE.

TĂMĂDUIRE s. *(MED.)* îndreptare, înfiripare, însănătoşire, întremare, înzdrăvenirc, lecuire, refacere, restabilire, ridicare, vindecare, (pop.) sculare, tămăduiálă, (înv.) sănătoşáre, tămăduínţă, vracevánic. *(~ completă a bolnavului.)*

TĂMĂDUÍT adj. *(MED.)* îndreptat, înfiripat, însănătoşit, întremat, înzdrăvenit, lecuit, refăcut, restabilit, ridicat, \indecat, (Mold.) pribolít, (înv.) sănătoşát. *(Bolnav complet ~ după* o *gripă.)*

TĂMĂDUITOR adj. întremător, lecuitor, vindecător, (înv.) vrăciuitór. *(O cură ~.)*

tămăduitor adj. v. CURATIV.

tămăsálnic adj. v. GLUMEŢ. HAZLIU. POZNAŞ. VESEL.

TĂMBĂLAU s. balamuc, gălăgie, hărmălaie, huiet, larmă, scandal, tărăboi, tevatură, tumult, vacarm, vuiet, zarvă, zgomot, (rar) lármăt, (astăzi rar) strigare, (pop. şi fam.) chilomán, (înv. şi reg.) toi, (reg.) haraimán, hálăláie, hărhăláie, tóiet, toloboátă, tololói, (Mold., Bucov. şi Transilv.) hólcă, (Transilv.) loială, (înv.) calabalâc, dandana, dănănáie, dăndăm.ic, gilccávă, (fig.) ţigănic, (arg.) năsulíe. *(Era un ~ de nedescris.)*

TĂMÂIÁ vb. *(BIS.)* a cădelniţa, (înv. şi reg.) a cădi. *(Preotul ~.)*

tămiiá vb. v. AMEŢI. CHERCHELI. FLATA. ÎMBĂTA. LINGUŞI. MĂGULI. TURMENTA.

fămiiát;dj. v. AMEŢIT. BĂUT. BEAT. CHERCHELIT.... - ĂLSĂMAT. ÎMBĂ-

TAT. ÎMBĂTĂTOR. ÎNMIRESMAT. PARFUMAT. TURMENTAT.

TĂMIIE s. (reg.) smirnă, (înv.) liván, olibán. *(Miros de ~.)*

tămíie s. v. ARBORELE-VIEŢII. LIVAN. TUIA.

tămliér s. v. CĂDELNIŢA. IENUPĂR, JNEAPĂN.

TĂMÂIÉRE s. *(BIS.)* cădelniţare.

tămâiére s. v. FLATARE. LINGUŞEALĂ. LINGUŞIRE. MĂGULEALĂ. MĂGULIRE.

tămiiérniţă s. v. CĂDELNIŢĂ.

tămlietoáre s. v. CĂDELNIŢĂ.

TĂMÂIOÁRĂ s. *(BOT.)* 1. *(Viola jooi)* (reg.) micşuneá, toporáşi (pl.), viorea. 2. *(Viola hirta)* (reg.) toporáş.

tămâioáră s. v. SPANAC-PORCESC. TĂMÂI-ŢĂ. TĂTĂISĂ. TOPORAS. VIOLETĂ. VIOREA. ZMEÓAIE.

TĂMÂIOÁSĂ s. busuioacă. *(A băut o ~.)*

«ăiniioúsú s. v, TĂMÂIŢĂ.

TĂMÂIÓS adj. busuioc, muscat, (Ban. şi Transilv.) muşcătár, muşcătáreţ. *(Vin ~.)*

TĂMÂÍŢĂ s. *(BOT.)* 1. *(Chenopodium botrys)* (reg.) izmă, stúdeniţă, tămâioáră, tămi-ioásă, vineríţă, peliniţă-greceáscă, smirnă-de-grădínă. 2. *(Chenopodium ambrosioides)* (reg.) tămâioáră, ţíí'roş. 3. *tămtiţă-de-cimp (Ajuga chamaepytis)* – (reg.) rută-sălbátică, vineriţă-gálbenă.

tămâíţă s. v. SPANAC-PORCESC. VINERÍŢĂ.

tămândá vb. v. AMÂNA.

tămindáre s. v. AMÂNARE.

tâmlnjér s. v. BÂTĂ. CIOMAG. MĂCIUCĂ.

tămlnjí vb. v. JEGOSI. MÂNJI. MÂZGĂLI. MURDĂRI. PĂTA.

tănáei s. v. CONSILIU. DIVAN. SFAT.

TĂPŞAN s. *(GEOGR.)* platformă, prispă. *<Un ~ împădurit.)*

tăpşí vb. v. BATE. BĂTĂTORI. BĂTUCI. ÎNDESA. NETEZI. NIVELA. PRESA.

tărăboánţă s. v. ROABĂ.

TĂRĂBOI s. balamuc, gălăgie, hărmălaie, huiet, larmă, scandal, tămbălău, tevatură, tumult, vacarm, vuiet, zarvă, zgomot, (rar) lármăt, (astăzi rar) strigare, (pop. şi fam.) chilomán, (înv. şi reg.) toi, (reg.) haraimán, tiălăláie, hărhăláie, tóiet, toloboátă, tololói, (Mold., Bucov. şi Transilv.) hólcă, (Transilv.) lólotă, (înv.) calaballc, dandana, dănănáie, dăndănáie, gâlceávă, (fig.) ţigănie, (arg.) năsu-líe. *(Era un ~ de nedescris.)*

tărâbúc s. v. MINCIOG. OGRINJI.

tărăbúţă s. v. COTIGĂ. TELEAGĂ.

tărăbúţe s. pi. v. BAGAJ.

TĂRĂGĂNA vb. 1. a întârzia, a lungi, a tergiversa, a trena, (înv.) a prelungi. *(A mai ~ ■soluţionarea problemei.)* 2. a amâna, a lungi, a tergiversa, (livr.) a temporiza. *(A ~ intenţionat momentul reinttlnirii.)* 3. a se lungi, a trena. *(Acţiunea romanului se ~.)*

TĂRĂGĂNARE s. 1. amânare, tergiversare, <rar) tergiversaţiúne. *(~ rezolvării unei probleme.)* 2. tărăgăneală, tergiversare. *(Ce e •această ~ ?)*

TĂRĂGĂNAT adj. 1. prelungit. *(Vorbire ~.)* 2. (fig.) legănat. *(O voce ~.)*

TĂRĂGĂNEALĂ s. tărăgănare, tergiversare.

tărăntúe adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

tărăşenie s. v. ÎNCURCĂTURĂ. ÎNTÂM-PLARE. PĂŢANIE. PERIPEŢIE. POZNĂ.

lărbăcí vb. v. SNOPI. STÂLCI.

tărbíţă s. v. POTÂRNICHE.

TĂRCÁ vb. 1. a dunga, a varga, (pop.) a învârsta, (reg.) a vârsta. *(A ~ un material textil.)* 2. a (se)

bălţa. *(Ce te-ai ~ aşa?)*

TĂRCAT adj. 1. bălţat, pătat, pestriţ, (pop.) prián, (înv. şi reg.) pistrui, (reg.) pric, priu, tărcúş, (Transilv. şi Bucov.) aláciu, (prin Transilv.) cheş, (Ban.) şar, (prin Ban.) şăleán, (prin Olt. şi Ban.) şerguiát, (prin Transilv.) şváiţăr. *(Animal, păr ~.)* 2. bălţat, dungat, vărgat, (rar) zebrát, (pop.) învârstát, pestriţ, vârstát, (reg.) vârcát, (prin Ban., Transilv. şi Olt.) şergát. *(Un material textil ~.)*

TÁRCĂTCRĂ s. bălţătură, îrnpestriţătură, pestriţătură.

tărcúş adj. v. BĂLŢAT. PĂTAT. PESTRIŢ. TĂRCAT.

tărfălóg s. v. CIURLAN. SALCICORN. SĂRICICĂ.

tărgheláş s. v. ACŢIUNE. CAUZĂ. JUDECATĂ. PROCES.

tărbát s. v. GREU. GREUTATE. ÎNCĂRCĂTURĂ. POVARA. SARCINĂ.

tărhítă s. v. POTÂRNICHE.

TĂRÍE s. 1. duritate, rezistenţă, soliditate, tenacitate. *(~ unui metal.)* 2. durabilitate, rezistenţă, soliditate, trăinicie, (înv. şi reg.) statornicie, (înv.) nestrămutáre. *(~ unui material.)* 3. consistenţă, soliditate, (înv.) vâr-toşíe. *(~ unei substanţe.)* 4. seriozitate, soliditate, temeinicie. *(~ obiecţiei, argumentării sale.)* 5. concentraţie, (înv. şi reg.) tăríme. *(Ce ~ are vinul?)* 6. forţă, intensitate, putere, (înv.) mărie, mărime. *(~ vintului; ~ dragostei.)* 7. dinamism, energie, forţă, impetuozitate, putere, robusteţe, vigoare, vitalitate, vlagă, (livr.) potentă, (pop.) vânjoşénie, vânjoşíe, vârtoşíe, voinicíe, (reg.) mau, vânj, vlástă, (Munt., Olt. şi Ban.) snágă, (înv.) sfórţă, tăríme, virtute, vlávie, (fig.) sevă. *(Dă dovadă de o ~ inepuizabilă.)* 8. fermitate, putere. *(N-a avut suficientă ~ să...)* 9. forţă, putere, străşnicie, vigoare. *(Reclamă cu ~ dreptatea.)* 10. vehemenţă, vigoare. *(Îşi susţine opinia cu ~.)*

tărie s. v. AER. ARMATĂ. ATMOSFERĂ. AUTORITATE. BOLTĂ. CER. DIOPTRIE. DOMINARE. DOMINAŢIE. DREPT. FIRMAMENT. FORTIFICAŢIE. HEGEMONIE. ÎMPUTERNICIRE. ÎNTĂRITURĂ. LEGALITATE. MIEZ. MIJLOC. OASTE. OŞTIRE. PĂMÂNT. PUTERE. SLAVĂ. SPAŢIU. STĂ-PÂNIRE. SUPREMAŢIE. TOI. TRUPE. USCAT. VALABILITATE. VALOARE. VĂZDUH. ZĂRI.

TĂRICÉL adj., adv. tărişor. *(O pline cam ~.)*

tăríme s. v. CONCENTRAŢIE. DINAMISM. ENERGIE. FORŢĂ IMPETUOZITATE. PUTERE. ROBUSTEŢE. TĂRIE. VIGOARE. VITALITATE. VLAGĂ.

TĂRIŞOR adj., adv. 1. tăricel. *(O pâine cam ~.)* 2. repejor. *(Un vtnt cam ~.)*

TĂRIM s. I. loc, meleag, regiune, teritoriu, ţinut, zonă. *(Se afla pe ~uri necunoscute.)* 2. cadru, cerc, câmp, domeniu, sector, sferă, zonă. *(~ de preocupări.)*

tărâţá vb. v. COJI. DESCUAMA. JUPUI. SCOROJI.

tărlţăr s. v. MĂTREAŢĂ. PITIRIAZIS. RUMEGĂTURÁ. RUMEGUŞ.

tăriţáre s. v. COJIRE. DESCUAMARE. JUPUIRE.

tărâţă s. v. MĂTREAŢĂ. PITIRIAZIS. RUMEGĂTURÁ. RUMEGUŞ.

tărniţát adj. v. DESELAT. ISTOVIT. SPETIT.

tăroásă adj. v. GRAVIDĂ. ÎNSĂRCINATĂ.

tărşág s. v. CAMARAD. TOVARĂŞ.

TĂRTĂCÚŢĂs. *(BOT.) I. (Cocciniaindica)* (reg.) curcubétă, curcubeţeá, tărtăníсă, tătárcă. 2. *(Lagenaria gourda)* tigvă, tâlv, (reg.) bostanei, cătrúnă, ciugái, curcubétă, lupoáie, sămân-ţár, sărăbói, troacă.

tărtăcúţă s. v. CAP.

tăríănéţ adj. v. ROTUND. SFERIC.

tărtăníсă s. v. TĂRTĂCÚŢĂ.

tărtăroáică s. v. DIAVOLIŢÂ. DRĂCOAICĂ. TARTOR IŢĂ.

tărtăzí vb. v. REPARA.

tăşt'á vb. v. ADEMENI. AMĂGI. ÎNCÂNTA. ÎNŞELA. MINŢI. MOMI. PĂCĂLI. PROSTI. PURTA. TRIŞA.

TĂŞCULÍŢĂ s. tăşcuţă, (rar) teşcălíe.

tăşculíţă s. v. PUNGULIŢĂ. TRAISTA-CIOBANULUI.

tăşcuţa-ciobánului s. v. PUNGULIŢĂ. TRAISTA-CIOBANULUI.

TĂŞCUŢĂ s. tăşculiţă, (rar) teşcălíe.

tăşúlă s. v. TASCĂ.

TĂTAR adj. tătăresc. *(Triburile ~.)*

tătar s. v. COCOŞ-DE-MUNTE. COCOŞ-SĂLBATIC. COLOS. CURIER. GIGANT. MĂTURĂ. MESAGER. ŞTAFETĂ. TITAN. URIAŞ.

TĂTÁRCĂ s. tătăroaică, (reg.) tătăríţă, tătăroáie.

tătárcă s. v. HRIŞCĂ. MĂTURĂ. TĂRTĂCÚŢĂ.

TĂTÁRNICĂ s. *(BOT.; Echinops commu-iatus)* (reg.) armurár, căpăţânoásă, rostogol, scaiéte, măciuca-ciobánului.

TĂTĂÍŞ s. *(BOT.; Policaria dysenterica)* (reg.) punga-bábei.

TÁTĂÍŞĂ s. *(BOT.; Chrysanthemum cine-rariaefolium)* (reg.) tămâioáră.

tătăíşă s. v. CRIZANTEMĂ. CUMNATĂ. DUMITRIŢĂ. LELE. LELIŢĂ. MARGARETĂ. MĂTUŞĂ. TANTI. TUFĂNICĂ. TURTĂ. ŢAŢĂ.

tătăíşl s. pi. v. ROMÂNITĂ NEADEVĂRATĂ. ROMÂNITĂ NEMIROSITOARE. SURGUCI.

TĂTÁNEÁSĂ s. *(BOT.; Symphytum ofţi-cinale)* (reg.) boraciόc, gávăţ, tatánă, tátin, tăltinoácă, tătăneáscă, tătăneáţă, tătinoáie, zlac, barba-tátei, iarba-lui-Tát(in), iarba-tátălui, iarbă-băloásă, iarbă-neágră, mierea-úrsului, rădăcină-neágră.

tătăneáscă s. v. TĂTĂNEASĂ. tătăneáţă s. v. TĂTĂNEASĂ.

tătărcéle s. pi. v. ROSTOPASCĂ.

TĂTĂRESC adj. tătar. *(Triburile ~.)*

tătăríţă s. v. TĂTARCĂ. TĂTĂROAICĂ.

TĂTĂROAICĂ s. tătarcă, (reg.) tătăríţă, tătăroáie.

tătăroáie -. v. TĂTARCĂ. TĂTĂROAICĂ.

TĂTÍC ■>. tăicuţă, (pop.) tăiculeán, tăiculíţă, tăicuşór, tătúc, tătúţ, (reg.) tătúică, tătulúc, tătulúţ, tătuşór.

tătinoáie s. v. TĂTĂNEASĂ.

tătín s. v. PĂRINTE. TATĂ.

tătâncsc adj. v. STRĂMOŞESC.

tătúc s. v. TĂICUŢĂ. TĂTIC.

tătúică s. v. TĂICUŢĂ. TĂTIC.

tâtúlâ s. v. CIUMĂFAIE. LAUR.

tátulúe s. v. TĂICUŢĂ. TĂTIC.

tătulúl s. v. TĂICUŢĂ. TĂTIC.

tătuşór s. v. TĂICUŢĂ. TĂTIC.

tătút s. v. TĂICUŢĂ. TĂTIC.

tău s. v. ABIS. ADÂNC. BALTĂ. BĂLTOACĂ. FRÂNGI1IE. FUNIE. IEZER. LAC. MÂL. MLAŞTINĂ. MOCIRLĂ. NĂMOL. NOROI. PRĂPASTIE. SMÂRC.

tăujér s. v. BÂTĂ. CIOMAG. MĂCIUCĂ.

TĂUN s. *(ENTOM.; Tabanus bovinus)* (înv. şi reg.) sclepţ, streche, bondar, bonzár, bonzălău, muscă-de-bâzdărát, muscă-mărháscă, muscă-oárbă, muscă-tăúnă.

tăun s. v. BARZĂ UN. GĂRGĂUN. MUSCA -CALULUI.

TĂURÁŞ s. *(ZOOL.)* tăurean, tăurel, (reg.) tăureác, tăuréci.

tăureác s. v. TĂURAŞ. TĂUREAN. TĂUREL.

TĂUREÁN s. *(ZOOL.)* tăuras, tăurel, (reg.) tăureác, tăuréci.

tăuréci s. v. TĂURAS. TĂUREAN. TĂUREL.

TĂUREL s. *(ZOOL.)* tăuraş, tăurean, (reg.) tăureác, tăuréci.

tăút s. v. SLOVAC.

tăuţésc adj. v. SLOVAC.

tăválă s. v. TĂVĂLUG. VĂLĂTUC.

tăvăleală s. v. BĂTAIE. ÎNCĂIERARE. LUPTĂ.

TĂVĂLÍ vb. 1. a (se) rostogoli. *(Se înşfacă de păr şi se ~ prin iarbă.)* 2. a se zvârcoli. *(Se ~ pe jos de durere.)* 3. a culca, a dobori, (pop.) a pologi. *(~ iarba în picioare.)*

tăvăli vb. v. JEGOSI. MÂNJI. MURDĂRI. PĂTA.

tâvălíc s. v. TĂVĂLUG. VĂLĂTUC.

tăvălíci s. v. SCAIUL-DRACULUI.

TĂVĂLÍRE s. 1. rostogolire. *(~ lor în iarbă, în timpul încăierării.)* 2. zvârcolire. *(~ cuiva pe jos de*

durere.) 3. culcare, doborâre. *(~ ierbii în picioare, la pămtnt.)*

TĂVĂLÍT adj. culcat, doborit, (pop.) pologít. *(Un lan de grâu ~.)*

tăvălit adj. v. JEGOS. MÂNJIT. MURDAR. NEGRU. NESPĂLAT. PĂTAT. RĂPĂNOS. SLINOS. SOIOS.

TĂVĂLUG s. 1. *(AGRIC.)* vălătuc, (reg.) tăvălă, tăvălíc, treierătoáre, (prin Transilv.

şi Mold.) măngălău, (prin Ban.) rol. *(*Oi *~ se îndeasă solul semănat.)* 2. *(TEHN.)* (reg.) sul. *(~ pentru nivelarea solului.)* 3. *(AGRIC.)* val. *(~ pentru treieratul rudimentar.)*

tăvălug s. v. BUHAI. CIURLAN. COINAC. SALC1CORN. SĂRICICĂ.

TEACĂ s. 1. (rar) tesác, toc. *(~ de sabie.),*2. *(BOT.)* păstaie. *(~ de mazăre.)*

teácăr s. v. DERBEDEU. GOLAN. HAIMANA. VAGABOND.

TEAFĂR adj. intact, întreg, neatins, nevătămat, sănătos, valid, zdravăn, (pop.) nestricát, (înv. şi reg.) nebintuít, (reg.) neted. *(A scăpat ~ din accident.)*

íeag s. v. PERIŢEAG.

tcáhnă s. v. ABATERE. CULPABILITATE. CULPĂ. CUSUR. DAR. DEFECT. DEFICIENŢĂ. EROARE. GREŞEALĂ. IMPERFECŢIUNE. INSUFICIENŢĂ. LACUNĂ. LIPSĂ. METEAHNĂ. NĂRAV. NEAJUNS. PATIMĂ. PĂCAT. SCĂDERE. SLĂBICIUNE. VICIU. VINA. VINOVĂŢIE.

TEAMĂ s. frică, temere, (livr., fam. şi depr.) poltronerie, (franţuzism) aprehensiune, (rar*)* temut, (pop.) păsare, (înv. şi reg.) scírbă, (înv.) •stideálă, stidiută, stidire, teámăt, temătúră, temoáre, (latinism înv.) timoáre, (arg.) târ-şálă, tírsă. *(Nu simţea nici un pic de ~.)*

teámăt s. v. FRICĂ. TEAMĂ. TEMERE.

TEANC s. grămadă, maldăr, vraf, (reg.) «năsádă, (Mold. şi Transilv.) clit, (înv.) smoc. *(Pe birou se afla un ~ de dosare.)*

teanc s. v. BALOT.

TEAPĂ s. 1. categorie, fel, gen, soi, 1.1'ig.) •calibru, (reg. fig.) pănură. *(Avea doar prieteni de ~ lui.)* 2. condiţie, rang, stare, treaptă, (pop.) mínă, seamă. *(Sint de aceeaşi ~.)*

tcáră s. v. NATRĂ. RĂZBOI. URZEALĂ.

teárââ s. v. COCOTĂ. CURVĂ. FEMEIE DE STRADĂ. PROSTITUATĂ. TÂRFĂ.

TEASC s. I. presă, (Olt.) stropşitoáre, (Transilv. şi Ban.) şaitău. *(~ de struguri.)* 2. *(77-POGJR.)* presă, (înv.) stambă. *(O carte caic •a intrat sub ~.)*

teasc s. v. CLEŞTE.

TEATRAL adj. 1. scenic. *(Creaţie ~.)* 2. afectat, artificial, căutat, fals, forţat, nefiresc, nenatural, nesincer, prefăcut, silit, silnic, studiat, (rar) teatralíst. *(Gesturi ~.)*

teatralíst adj. v. AFECTAT. ARTIFICIAL. CĂUTAT. FALS. FORŢAT. NEFIRESC. NENATURAL. NESINCER. PREFĂCUT. SILIT. SILNIC. STUDIAT. TEATRAL.

teatralíst s. v. ACTOR. ARTIST. INTERPRET.

teatralístă s. v. ACTRIŢĂ. ARTISTĂ. INTERPRETĂ.

TEATRU s. 1. actorie. *(S-a lăsat de ~.)* 2. scenă. *(A părăsit ~ în culmea gloriei.)* 3. *(LIT.)* dramaturgie, scenă. *(A îmbogăţit ~ românesc.)*

teáucă s. v. COTARLĂ. JAVRĂ. JIGODIE. POTAIE.

TEBECÉ s. *(MED.)* ftizie, tuberculoză,.(livr.) bacilóză, (rar) pulmoníe, (pop.) atac,

oftică, (reg.) sócote (pl.), boală-câineáscă, boaiá-seácă.

TEBECÍST adj., s. *(MED.)* ftizie, tuberculos, (rar) pulmónic, (pop.) atacat, ofticat, ofticos.

tóeă s. v. CAIET.

tecăráu s. v. CEATLĂU. CRUCE.

teoănii vb. v. CETLUI. FORŢA. ÎNCĂRCA. ÎNVÂRTI. OPINTI. RĂSUCI. ROTI. SFORŢA. SUCI. UMPLE.

tecăruítadj. v. ÎNCĂRCAT. PLIN. UMPLUT.

techerghéu s. v. DERBEDEU. LEPĂDĂTURĂ. LICHEA. NETREBNIC. PUSI.AMA. SCÂRNĂVIE. SECĂTURĂ.

techerghi vb. v. HOINĂRI. VAGABONDA.

techer-méclier adv. v. CURÂND. DEVREME. FUGA. GRABNIC. IMEDIAT. IUTE. ÎNDATĂ. NEÂNTÂRZIAT. NUMAIDECÂT. RAPID. REPEDE.

tccliís. v. CERERE. PRETEN Í'IE. REVENDICARE. REVENDICAŢII^.

tecşilă s. v. TAŞCĂ.

TECTONICĂ s. *(GEOL.)* geotectonică.

tecuí vb. v. DEZGHIOCA.

TEDEUM s. *(BIS.)* (înv.) molóbcn, slavo-slovíe. *(A oficia un ~.)*

teíaríc s. v. BIJUTERIE. GIUVAER. ODOR. PODOABĂ.

lefcrieí vb. v. DELECTA. DESFĂTA. RĂSFĂŢA.

tefericíe s. v. DELECTARE. DESFĂTARE. FARMEC. ÎNCÂNTARE. PLĂCERE. VOLUPTATE. VRAJĂ.

TEFLÓN s. *(CHIM.)* politctrariuoretilonă.

téflu s. v. BOT. RÂT.

tcâtér s. v. CATASTIF. CONDICĂ. REGISTRU.

teíuí vb. v. RÂMA.

teglár s. v. CĂRĂMIDAR.

tíglă s. v. CĂRĂMIDĂ.

tcglăríe s. v. CĂRĂMIDARII:.

teglăzău s. v. FIER.

tcglâzí vb. v. CĂLCA. NETEZI.

leglăzuí vb. v. CĂLCA. NETEZI.

teglíci s. v. CIOCÂLTEU. CUI.

TEGUMENT s. *(BOT.)* coajă. *(~ unei seminţe.)*

tchiiă s. v. INTRIGĂ. MAŞINAŢIE. UNELTIRE.

TEHNICOLÓR adj. colorat. *(Film ~.)*

TEHNOREDACTARE s. tehnoredacţie. *(Lucrări de ~.)*

TEHNOREDACŢIE s. tehnoredactare. *(Lucrări de ~.)*

tehui adj. v. AMEŢIT. BUIMAC. BUIMĂCIT. NĂUC. NĂUCIT. TÂMPIT. ZĂPĂCIT.

tehui vb. v. AMEŢI. BUIMĂCI. NĂUCI. ZĂPĂCI.

tebuiálă s. v. AMEŢEALĂ. BUIMĂCEALĂ. BUIMĂCIRE. NĂUCEALĂ. NĂUCIRE. PERPLEXITATE. ZĂPĂCEALĂ.

tei s. v. MOŞ.

TEICĂ s. *(TEHN.)* (pop.) scuturătoáre, (reg.) copăiţă, covăţícă, pírpăriţă, postăvíţă, scafă, scoculéţ, tigăíţă, titirez, (prin Olt.) tigaie. *(~ la coşul morii.)*

teică s. v, ADĂPĂTOARE. JGHEAB. MĂTUŞĂ. TANTI. TROACĂ. ULUC.

TEIÓS adj. aţos, fibros. *(I'ústái ~ de fasole.)*

TEIŞÓR s. *(BOT.)* i. taiuleţ. 2. *(Abutilon tlieophrasti)* pristolnic, (reg.) criicea-píinii, floa-rea-crúcii. 3. *(Kerria japonica)* (reg'.) Irandafir-gálbtr,.

teişór s. v. AGLICĂ. CUNUNIŢĂ. STRAŞNIC. TAULĂ.

TEIULÉT s. *(BOT.)* teişor.

TEJGHEA s. masă, tarabă, (prin Transilv.) púdli, (Transilv. şi Ban.) pult, (Bueov.) şine, (înv.) comptoár, sârghie. *(Pune marfa pa ~.)*

TEL s. bătător, (reg.) sirmeá. *(~ pentru bătut frişca, ouăle ele.)*

tel s.v. BETEALĂ. SÂRMĂ.

TELÁL s. (reg.) obielár, rulai-, (Transilv. şi Ban.) râzár. *(~ de haine vechi.)*

telá; s. v. CRAINIC. MESAGER. SOL. TRIMIS. VESTITOR.

tcIAIíţă s. v. COCOTĂ. CUR VĂ. FEMEIE DE STRADĂ. INTERMEDIARĂ. MIJLOCITOARE. PROSTITUATĂ. TÂKFĂ.

TELEAGĂ s. 1. cotigă, (reg.) tărăbúţă, tolígă. *(~ pentru poveri uşoare.)* 2. *(TliHX.)* cotigă, (reg.) dric, roátc (pl.), rotile (pl.), (Transilv.*)* căroáie. *(Pe ~* se *reazemă grindeiul plugului.)*

leléchi s. v. GRĂDINĂ.

lelerliini s. v. CADASTRU. CARTE FUNCIARĂ. CARTE FUNDUARĂ.

TELECINEMÁ s. telecinematograí.

TELECINEMATOGRÁF s. telecinema.

TELEFOTOGRAFÍE s. *(FIZ.)* fototele-grr.fi c.

TE LEGAU s. *(TEHN.)* 1. (Transilv. şi Ban.) seăunáş. *(~ ia car.)* 2. (prin Transilv.) tnănuşér. *(~ Iu*

sanie.)

telegeá s. v. TELEGUŢĂ.

TELEGHIDÁJ s. *(AV., MAR.)* teleghidare.

TELEGHIDARE s. *(AV., MAU.)* teleghida].

telegraf s. v. TELEGRAMĂ.

TELEGRAFIA vb. (rar) a depeşa, (Maram. şi Transilv.) a şurgăni.

telegrafic adj. v. CONCENTRAT. CONCIS. LACONIC. LAPIDAR. SCURT. SUCCINT.

TELEGRAFIE FĂRĂ FÍR s. *(FIZ.)* radio-telegrafie.

TELEGRAMĂ s. (ieşit din uz) depeşă, (reg.) telegraf, (Maram. si Transilv.) şúrgăn.

TELEGUŢĂ s. (reg.) telegea.

TELEIMPRIMATOR s. *(FIZ.)* teâescriptor.

teleléică s. v. COCOTĂ. CURVÂ. FEMEIE DE STRADĂ. INTERMEDIARĂ. MIJLOCITOARE. PROSTITUATĂ. TÂRFĂ.

teleleu s. v. DERBEDEU. GOLAN. HAIMANA. VAGABOND.

TELEOLOGÍE s. *(FILOZ.)* finalism.

TELESCOP s. *(ASTRON.)* (înv.) microscop solar.

TELESCRIPTÓR s. *(FIZ.)* teleimprimator.

teletín s. v. IUFT.

TELEVIZIUNE s. televizor, micul ecran. *(Ce se transmite la ~ ?)*

TELEVIZOR s. televiziune, micul ecran. *(Ce se transmite la ~ '.')*

telpiz adj. v. DUPLICITAR. FALS. FARISEIC. ŞMECHER.

telpiz adj., s. v. FĂŢARNIC. IPOCRIT. MINCINOS. PERFID, PREFĂCUT. ŞIRET. VICLEAN.

teluric adj. v. PĂMÂNTESC. TERESTRU.

lelvcá s. v. DROJDIE. ZAŢ.

TEMATICĂ s, problematică. *(*O *~ variată.)*

TEMĂ s. 1. chestiune, lucru, problemă, subiect, (înv. şi reg.) prochimen, (înv.) materie. *(Mulţimea şi diversitatea ~elor discutate; să trecem la ~ cure interesează.)* 2. motiv. f~ *literară.)* 3. lecţie, (înv.*)* mátimá, tablă. *(Şi-a învăţat ~ pentru miine.)* 4. *(LINOV.)* (înv.) tulpină. *(~ unui cuvâut.)*

TEMĂTOR adj. I. fricos, sperios, (livr. şi fam.) poltron, (înv. şi reg.) spăimos, spcrieciós, (reg.) speriat, (înv.) spăimmtós, temut, (arg.) tirşclós. *(Fire ~.)* 2. fricos, sălbatic, sperios, (livr.) timorat. *(i)e ce eşti otit de ~ ?)* 3. bănuitor, neâncrezător, suspicios, (livr.) circumspect, incredul, (rar) bănuiciós, bănuiélnic, (înv. şi reg.) prepuiélnic, prepuitór, (reg.) năzárnic, (înv.) necredincios, prcsupuitór. *(L un om tare ~.,)*

temător adj. v. GELOS.

teniătíiră s. v. FRICĂ. TEAMĂ. TEMERE.

TEMBEL adj. apatic, delăsător, indiferent, indolent, lăsător, nepăsător, pasiv, placid, (livr.) impasibil,

(reg.) nebriştít, (iig.) rece. *(Om ~; atitudine ~.)*

ŢEMBELÍSM s. apatie, delăsare, indiferenţă, indolenţă, inerţie, insensibilitate, nepăsare, pasivitate, placiditate, (livr.) impasibilitate, prostraţie, (rar) indiferentism, neângrijíre, pasivism, (înv.) negríjă, negrijínţă, tembelâc, (grecism înv.) adiaforíe, (fig.) răceală. *(Stare de ~ a cuiva.)*

tembelâc s. v. APATIE. DELĂSARE. INDIFERENŢĂ. INDOLENŢĂ. INERŢIE. INSENSIBILITATE. NEPĂSARE. PASIVITATE. PLACIDITATE. TEMBELISM.

teme s. v. CREŞTET. SINCIPUT. VERTEX.

TEME vb. 1. a se speria, (înv.) a se stidi, (arg.) a se târşi. *(Nu mă ~ de nimic.)* '-. a se îngrijora, a se nelinişti, (înv.) a se griji. *(Na trebuie să te ~ de soarta lui)*

TEMEI s. 1. bază, fundament, principiu. *(Materia ca ~ al existentei.)* 2. bază, esenţă, fundament, temelie, (înv.) cap. *(~ teoriei sale.)* 3. îndreptăţire, justificare, motivare, motivaţie, raţiune, (livr.) legitimare, legitimitate, (pop.) noimă, (înv.) rezon. *(~ unei hotănrí.) 4.* justificare, logică, motivare, noimă, raţiune, rost, sens. *(Nu văd ~ comportării lui.)* 5. cauză, considerent, mobil, motiv, pricină, prilej, raţiune, (înv. şi pop.) cuvânt, (pop.) noimă, price, (înv.) cap, obiect, povód, rezon, (fig.) izvor, săniinţă. *(~ care explică producerea unui fenomen.)* 6. argument, dovadă, motiv. *(Ai ceva ~uri să fii optimist?)*

temei s. v. ABUNDENŢĂ. BAZĂ. BELŞUG. BOGĂŢIE. FUNDAMENT. FUNDAŢIE. GROS. ÎMBELŞUGARE. ÎNDESTULARE. MIEZ. MIJLOC. MULŢIME. PRISOS. PUTERE. TALPĂ. TĂLPOI. TEMELIE. TOI.

temeiá vb. v. CLĂDI. CONSTRUI. DURA. FACE. ÎNĂLŢA. RIDICA. ZIDI.

temeinic adj. v. ADÂNC. CAPITAL. CONSIDERABIL. CRUCIAL. DECISIV. ESENŢIAL. FUNDAMENTAL. HOTĂRÂTOR. IMPORTANT. ÎNSEMNAT. ORGANIC. PRIMORDIAL. PROFUND. PUTERNIC. RADICAL. SERIOS. STRUCTURAL. SUBSTANŢIAL. TARE. VITAL.

TEMEINIC adj., adv. 1. adj. fundamentat, îndreptăţit, întemeiat, just, justificat, legitim, logic, motivat, serios, (livr.) îndrituit, (fig.) binecuvântát. *(A invocat o scuză ~.)* 2. adj. chibzuit, cumpănit, gândit, judicios, matur, serios, socotit. *(O judecată ~.)* 3. adv. drept, întemeiat, just. *(A judecat ~.)* 4. adj. concludent, convingător, decisiv, edificator, elocvent, grăitor, hotărâtor, ilustrativ, pilduitor, puternic, serios, solid, tare, (rar) probant, vorbitor, (înv.) înduplecător, *(O dovadă ~; un exemplu ~.)* 5. adj. adânc, profund, serios, (fig.) pătrunzător. *(Un eseu ~,• are cunoştinţe ~.)* 6. adj. deosebit, important, însemnat, mare, notabil, preţios, remarcabil, serios, substanţial, valoros, (fig.) consistent. *(A adus o contribuţie ~ la dezvoltarea...) 7.* adj., adv. serios, stăruitor, (fig.) sănătos. *(S-a apucat ~ de treabă.)*

TEMEINICIE s. 1. seriozitate, soliditate, tărie. *(~ obiecţiei, argumentării sale.)* 2. maturitate, profunzime, seriozitate. *(~ gândirii, a sentimentelor cuiva.)* 3. dreptate, justeţe, (înv.) rezon. *(~ cauzei sale.)*

temelí vb. v. CONSTITUI. CREA. CTITORI. FUNDA. INSTITUI. ÎNFIINŢA. ÎNTEMEIA. ORGANIZA.

TEMELÍE s. 1. bază, fundament, fundaţie, (rar) substrúcţie, (prin Munt.) arca, (înv.) rădăcină, temei. *(~ unei construcţii.)* 2. bază, esenţă, fundament, temei, (înv.) cap. *(~ concepţiei, teoriei sale.)*

temelie s. v. EPACTĂ.

TEMENEA s. compliment, închinăciune, mătanie, plecăciune, ploconeală, reverenţă, (reg.) plocon, (înv.) plecare, (turcism înv.) talím, (fam. rar) selamlíc. *(I-a făcut o ~ adtncú.)*

temeni vb. v. ÎNCHINA. PLOCONI.

temerar adj. v. BRAV. CURAJOS. CUTEZĂTOR. DÂRZ. INIMOS. ÎNDRĂZNEŢ. NEÂNFRICAT. SEMEŢ. VITEAZ.

TEMERE s. 1. frică, teamă, (livr., fam. şi depr.) poltronerie, (franţuzism) aprehensiune, (rar) temut, (pop.) păsare, (înv. şi reg.) scírbă, (înv.) stideálă, stidínţă, stidírc, teámăt, temă-túră, temoáre, (latinism înv.) timoáre, (arg.) târşálă, târşă. *(Nu simţea nici un pic de ~.)* 2. frământare, grijă, îngrijorare, nelinişte, (livr.) anxietate, impacienţă, (înv. şi pop.) păs, (înv.) îngrijire. *(~ ia este nejustificată.)*

temere s. v. GELOZIE.

TEMERITATE s. bărbăţie, bravură, curaj, cutezanţă, dârzenie, încumetare, îndrăzneală, neânfricare, semeţie, (livr.) intrepiditáte, petu-lánţă, (rar) cutezáre, (pop. şi fam.) suflet, (pop.) inimă, voinicíe, (înv.) dârzíe, îndrăzníre, mărinimie, semeţíre, (grecism înv.) táros. (~ *unui viteaz.)*

temetéu s. v. CIMITIR.

TEMNICER s. gardian.

temniţa vb. v. ARESTA. DEŢINE. ÎNCHIDE. ÎNTEMNIŢA. REŢINE.

TEMNIŢĂ s. *(JUR.)* 1. arest, închisoare, ocnă, penitenciar, puşcărie, (înv. şi pop.) popreálă, (pop.) prinsoare, robie, (reg.) ereme-nál, (Transilv., Maram. şi Bucov.) árişle, (prin Transilv.) călíscă, (Transilv.) piţigoáică, (prin Olt.) prinzáre, (prin Maram.) robşâg, (înv.) pază, tumurlúc, (franţuzism înv.) prizon, (fam.) beci, gherlă, (fam. fig.) dubă, hitdău, răcoare, (reg. fig.) umbră, (arg.) gros, pirnáie.» ţuháus, zdup. *(Câi a stat la ~ ?)* 2. închisoare, ocnă, puşcărie, recluziune. *(Condamnai la* J *ani*

temoáre s, v. FRICA. TEAMĂ. TEMERE.

TEMPERA vb. 1. a (se) astimpăra, a (se) calma, a (se) domoli, a (se) linişti, a (se) potoli, (pop.) a (se) molcomi, a (se) stâmpăra, (înv. şi reg.) a (se) prinde, (înv.) a (se) aşeza, (lig.) a (se) stinge. *(Şi-a ~ setea.)* 2. a (se) alina, a (se) calma, a (se) domoli, a (se) îmblânzi, a (se) linişti, a (se) potoli, a (se) uşura, (înv. şi pop.) a (se) ostoi, (pop.) a (se) ogoi, (înv. şi reg.) a (se) mângâia, (înv.) a (se) odihni, (fig.) a adormi, a (se) răcori. *(I-a mai ~ durerea.)* 3. a (se) domoli, a (se) încetini, a (se) linişti, a (se) potoli. *(.Şi-a ~ fuga, paşii.)* 4. a (se) calma, a (se) domoli, a (se) linişti, a (se) potoli, a (se) stăpâni. *(Te rog să te ~ I)* 5. a domoli, a potoli, a stăpâni, a stăvili, (fig.) a înfrâna, a zăgăzui. *(1-a mai ~ avtntul.)* 6. a (se) atenua, a (se) calma, a descreşte, a (se) diminua, a (se) domoli, a (se) linişti, a (se) micşora, a (se) modera, a (ser) pondera, a (se) potoli, a (se) reduce, a scădea, a slăbi, (rar) a (se) pacifica, (fig.) a (se) îmblânzi, a (se) îndulci, a (se) înmuia, a (se) muia. *(Viteza vinlului s-a mai ~.)*

TEMPERAMENT s. 1. caracter, fire, natură, structură, (livr.) umoráe, (înv. şi reg.) natural, (înv.) duh, (fig.) inimă. *(Un ~ emotiv.)* 2. ardoare, avânt, elan, impetuozitate, (pop. şi fam.) suflet, (reg.) mau. *(Ctntaţi cu mai mult ~ !)*

temperament s. v. AER. CLIMAT. CLIMĂ. CONFORMAŢIE. CONSTITUŢIE. FACTURĂ. FIZIC. NATURĂ. STRUCTURĂ. TEMPERATURĂ. VREME.

TEMPERAMENTAL adj. avântat, impetuos, înflăcărat, (fig.) arzător. *(O manifestare ~.)*

temperánţă s. v. CHIBZUIALĂ. CHIBZUINŢĂ. CHIBZUIRE. CUMINŢENIE. CUMPĂT. CUMPĂTARE. ÎNŢELEPCIUNE. JUDECATĂ. MĂSURĂ. MINTE. MODERAŢIE. RAŢIUNE. SOCOTEALĂ. SOCOTINŢĂ. TACT.

TEMPERARE s. 1. alinare, calmare, domolire, liniştire, potolire, uşurare, (rar) potoleálă, (înv.) potolit. *(~ durerilor.)* 2. atenuare, cal-

mare, descreştere, diminuare, domolire, micşorare, potolire, reducere, scădere, slăbire. *(~ vitezei vtntului.)*

TF:MPERÁT adj. 1, calm, domol, liniştit, ■paşnic, potolit, stăpinit. *(Om ~.)* 2. astâmpă-rat, aşezat, chibzuit, cuminte, cuminţit, cumpătat, domolit, echilibrat, liniştit, potolit, reţinut, rezervat, serios, sobru, stăpânit. *(O fire ~.)* 3. domol, încet, lent, lin, liniştit, măsurat, potolit, tacticos, (pop.) molcomit. *(Mers ~ / mişcări ~.)* 4. calm, calmat, domolit, liniştit, moderat, ponderat, potolit. *(Atitudine ~.)* 5. *(MET.)* blând, moderat, potrivit, (flg.) dulce. *(Climă ~.)*

TEMPERATURA s. 1. *(MET.)* (înv.) aşezămínt, temperament. *(Afară a scăzut mult ~.)* 2. *(MED.)* călduri (pl.), febră, fierbinţeală, friguri (pl.), (pop.) arşiţă, (reg.) năplă-iálă, vipie, (înv.) aprinzeálă, (rar fig.) jar. *(Un bolnav cu ~.)*

tempestáte s. v. FURTUNĂ. VIFOR. VIJELIE.

tempestă s. v. FURTUNĂ. VIFOR. VIJELIE.

tempestuós adj. v. FURTUNOS. VIFOROS. VIJELIOS.

TEMPLU s. *(BIS.)* sinagogă, (rar) havră. *(Mozaicii merg simbăta la ~.)*

TEMPO s. 1. *(MUZ.)* mişcare, (înv.) movi-mént. 2. cadenţă, ritm. *(Merge tntr-un ~ susanul.)*

temporal adj. v. EFEMER. LAIC. LUxMESC. MIREAN. MIRENESC. PĂMÂNTEAN. PIE-RITOR. PROFAN. SCHIMBĂTOR. TEMPORAR. TRECĂTOR. VREMELNIC.

TEMPORAR adj., adv. 1. adj. nedefinitiv, provizoriu, trecător, vremelnic, (livr.) tranzitoriu, (înv.) provizorie, provizórnic. *(O situaţie ~.)* 2. adj. provizoriu, vremelnic, (înv.) pre-cáriu, vremelnicésc. *(O slujbă, o ocupaţie ~.)* 3. adv. provizoriu, (înv.) vremelnicéşte. *(Ocupa ~ demnitatea de...)* 4. adj. interimar, provizoriu. *(Comisie ~.)* 5. adj. momentan, provizoriu, trecător, vremelnic, (înv.) momentál, momentós. *(E doar o măsură ~.)* 6. adj. efemer, pierit or, schimbător, trecător, vremelnic, (livr.) pasager, (înv.) petrecătór, piericiós, pierit, stricăciós, temporal, vremelnicésc, (fig.) călător, (înv. fig.) deşert. *(Un fenomen ~.)*

temporiza vb. v. AMÂNA. LUNGI. TĂRĂGĂNA. TERGIVERSA.

TEMUT adj. puternic, redutabil, tare, valoros, (înv. livr.) potent. *(Un adversar ~ la fotbal.)*

temut adj. v. FRICOS. SPERIOS. TEMĂTOR.

temut s. v. FRICĂ. GELOZIE. TEAMĂ. TEMERE.

TENACE adj. 1. insistent, perseverent, persistent, răzbătător, statornic, stăruitor, (livr.) persuasiv, (rar) străbătător. *(Om ~ în acţiunile începute.)* 2. perseverent, răbdător, stăruitor, (livr.) pacient, (rar) răbduríu, (astăzi rar) străduitór, (pop.) pilos, (înv.) nevoitor. *(O fire ~.)* 3. dârz, îndârjit, perseverent, stăruitor. *(O*

muncă ~.) 4. asiduu, insistent, per-

severent, silitor, sârguincios, sârguitor, stăruitor, susţinut, zelos. *(Eforturi ~.)* 5. dur, rezistent, solid, tare, (pop.) ţeapăn, vârtós. *(Un material ~.)*

TENACITATE s. 1. insistenţă, perseverenţă, persistenţă, statornicie, stăruinţă, (rar) perseve-raţie, (înv.) stăruiálă, stăruire. *(O ~ demnă de laudă.)* 2. perseverenţă, răbdare, stăruinţă. *(Dovedeşte multă ~ în acţiunile sale.)* 3. dârze-nie, încăpăţânare, îndărătnicie, perseverenţă, persistenţă, stăruinţă, (rar) cerbicie. *(Obiectiv urmărit cu ~.)* 4. duritate, rezistenţă, soliditate, tărie. *(~ unui metal.)*

tenchi s. v. ALAC. GRÂU MOALE. PORUMB.

tenchíşte s. v. PORUMB. PORUMBIŞTE.

TENCUÍvb. *(CONSTR.)* (reg.) a malterezi, (Ban.) a drişcui, (Transilv. şi Ban.) a măltări, (Maram.) a măltărui, (Transilv.) a văcăli. *(A ~ un perete.)*

tencuí vb. v. LIPI. MURUL SPOI. VĂRUL

TENCUIALĂ s. *(CONSTR.)* (înv. şi reg.) rasol, rasoleálă, (reg.) tencuitúră, (Ban.) driş-cuiálâ, (Transilv., Ban., prin Bucov.) máltăr, (prin Munt.) morinceálă, (prin Transilv.) scrob, şlípă, (Transilv.) văcăláş, văcăluiálă. *(~ la un perele.)*

TENCUÍRE s. *(CONSTR.)* tencuit. *(~ unui perete.)*

TENCUIT adj. *(CONSTR.)* (Transilv.) văcă-lít. *(Perete ~.)*

TENCUÍTs. *(CONSTR.)* tencuire. *(~ unui perete.)*

tencuitúră s. v. TENCUIALĂ.

TENDENŢIOS adj. parţial, părtinitor, pătimaş, subiectiv, (rar) pasionat, (reg.) părtăluitór. *(O atitudine evident ~.)*

TENDENŢIONISM s. tendenţiozitate.

TENDENŢIOZITATE s. tendenţionism.

TENDÍNŢĂ s. 1. aplecare, dispoziţie, înclinare, înclinaţie, pornire. *(~ de a exagera.)* 2. aspiraţie, dor, dorinţă, năzuinţă, poftă, pornire, rivnă, vis, (rar) năzuíre, râvníre, (reg.) năduleálă, (înv.) năslíre, năslitúră, râvnitúră. *(~ de a face ceva util.)*

TENDÓN s. *(ANAT.)* ligament, (pop.) vî'nă, (prin Mold.) sfârc, (înv.) nerv.

tenebre s. pi. v. BEZNĂ. ÎNTUNECARE. ÎNTUNECIME. ÎNTUNERIC. NEGURĂ. OBSCURITATE.

tenebros adj. v. ÎNTUNECAT. ÎNTUNECOS. OBSCUR. SUMBRU.

téngttellţă s. v. STICLETE.

ténghere s. v. CAIS.

TENIE s. *(ZOOL.; Taenia)* panglică, (Mold.) cordea.

TENIS s. *(SPORT)* 1. sportul alb. 2. *teni» de masă* = ping-pong.

TENOR s. *(MUZ.)* (înv.) tenorist.

tenorist s. v. TENOR.

TENSIONA vb. a încorda, a întinde, a trage. *(A ~ firele textile.)*

TENSIONARE s. încordare, întindere, tragere. *(~ firelor textile.)*

TENSIONAT adj. întins. *(Fire~.)*

TENSIUNE s. 1. încordare, întindere. *(~ muşchilor.)* 2. *(FIZ.)* intensitate. *(~ tnlr-un conductor.)* 3. *(F/ZlOL.)* (rar) presiune. *(~ arterială.)* 4. *(MED.)* hipertensiune, hiper-tonic. *(Un bolnav cu ~.)* 5. (fig.) dramatism. *(~ unei situaţii.)* G. încordare, nervozitate. *(Stare de ~.)* *1.* agitaţie, febrilitate, încordare, înfrigurare, neastâmpăr, nelinişte, nerăbdare. *(~ dinaintea plecării la drum.)*

tensiune s. v. FEBRĂ.

TENTĂ vb. a ademeni, a amăgi, a atrage, a ispiti, a momi, a seduce, (înv.) a aromi, a năpăstui, (fig.) a îmbia. *(Perspectiva il~.)*

TENTANT adj. ademenitor, atrăgător, ispititor, îmbietor, seducător. *(O perspectivă ~.)*

TENTATÍVĂ s. încercare. *(O ~ de record.)*

TENTAŢIE s. ademenire, atracţie, ispită, seducere, seducţie, (înv.) blázną, iscnşénic, năpastă, săblázną, scândală, (fig. rar) nadă. *(N-a rezistat ~.)*

TEOLOG s. *(fi/S.)* (înv. şi reg.) bogoslóv.

teologal adj. v. TEOLOGIC.

TEOLOGIC adj. *(BIS.)* (livr.) teologal, (înv.) teologicése, *(Dispute ~.)*

teologicésc adj. v. TEOLOGIC.

TEOLOGÂE s. *(BAS.)* (înv.) bogoslovíe.

TEORETIC atlj. 1. (înv.) teoreticésc, teorie. *(Baza ~ a unei stiinje.)* 2. abstract. *(Ipoteze ~.)*

teoretic s. v. TEORETICIAN.

teoreticésc adj. v. TEORETIC.

TEORETICIAN s. 1. (înv.) teoretic. *(~ al unui curent literar.)* 2. ideolog. *(~ al unui partid.)*

teorie adj. v. TEORETIC.

TEORÂE s. 1. concepţie, teză. *(O nouă ~ în biologie.)* 2. doctrină, învăţătură, sistem. *(~ economică.)* 3. *(FILOZ.) teoria cunoaşterii^* epistemologic, gnoseologie: *teoria existenţei* = ontologie; *teoria valorilor* = axiologie. 4. *(MAT.) teoria probabilităţilor* = calcul statistic, calculul probabilităţilor.

teorie s. v. CERCETARE. CONTROL. REVIZIE. REVIZUIRE. VERIFICARE.

teorisí vb. v. CERCETA. CONTROLA. INSPECTA. REVEDEA. REVIZUI. VERIFICA.

teorisíre s. v. CERCETARE. CONTROL. REVIZIE. REVIZUIRE. VERIFICARE.

tépih s. v. COVOR. PREŞ. SCOARŢĂ.

TERAPEUTICĂ s. *(MED.)* terapie, tratament. *(~ intensivă a unei boli.)*

TERAPÂF. s. *(MED.)* terapeutică, tratament. *(~ intensivă a unei boli.)*

TERCI s. 1. păsat, (reg.) cir, méşniţă, rişcáşă. *(A mtncat ~ de mălai.) 2.* (înv. şi reg.) mlat, (reg.)

coleáșă, létiu, (Mold.) clic. *(Mămăliga foarte moale se numeşte ~.)*

TERCIUÎ vb. 1. a (se) storci, a (se) strivi, a (se) zdrobi, (reg.) a (se) tleciui, a (se) pistosi, (Olt. şi Munt.) a (se) storcoşi, (Transilv.) a (se) toroşti. *(Perele puse în ladă s-au ~.)* 2. a se fleşcăi, a se muia, (pop.) a se cofleşi, a se coleşi. *(Fructul căzut din copac s-a ~.)*

TERCIUIÂLĂ s. (Transilv.) toroşteálă. *(~ fructelor.)*

TERCIUÍRE s. strivire, zdrobire. *(~ fructelor.)*

TERCIUIT adj. storcit, strivit, zdrobi!, (reg.) fleciuít, pistosít, (Olt., Munt.) storcosít. *(Fructe ~.)*

TEREN s. 1. loc. *(Un ~ de rasă. >* 2. *teren viran* = maidan, (înv.) virane;.-*(Jucau mingea pe un ~.)* 3. pămânl, sol. *(~ podzolic, lutos, nisipos ctc.) 4.* loc, regiune, ţinut, zonă. *(Nu cunoaşte bine ~.)* teren s. v. DOMENIU. SECTOR. tercrém s. \. TRIL.

TERESTRU adj. pămintesc, (livr.*)* teluric, (rar) terián. *(Viaţa ~.)*

tereziile s. pi. art. v. BALANŢA. C.ÎNTA-RUL. CUMPĂNA.

TERFELÍ vb. a batjocori, a compromite, a dezonora, a necinsti, (fig.) a întina, a mânji, a murdări, a păta, a pângări, a profana, a spurca, (reg. fig.) a pricăji. *(X încercui* s-î-í *~ memoria.)*

terfeli vb. v. JEGOSI. MÂNJI. MUROĂHI. PĂTA.

TERFELÍRE s. batjocorire, compromitere, dezonorare, necinstire, (fig.) întinare, nunjire, murdărire, pătáre, pângărírc, profanare, spurcare, (înv. fig.) profanaţiúnc. *(~ memoriei cuiva.)*

TERFELÍT adj. compromis, dezonorat, discreditat, necinstit, (fig.) pătat, pângări*, profanat. (*Un om ~.)*

terfelit adj. v. JEGOS. MÂNJIT. MURDAR. NEGRU. NESPĂLAT. PĂTAT. RĂPÁNOS. SLINOS. SOIOS.

terfeloaga s. v. COCOTĂ. CURVĂ. FEMEIE DE STRADĂ. PROSTITUATĂ. TÂRFĂ. TERFELÓG s. hârţoagă.

terfelóg s. v. CATASTIF. CONDICĂ. REGISTRU.

teigiman s. v. DRAGOMAN. INTERPRET. TĂLMACI. TRADUCĂTOR. TRANSLATOR. TERGIVERSA vb. 1. a întârzia, a lungi, a tărăgăna, a trena, (înv.) a prelungi. *(A mai ~ soluţionarea problemei.)* 2. a amâna, a lungi, a tărăgăna, (livr.) a temporiza. *(A ~ intenţionat momentul tntilnirii.)*

TERGIVERSARE s. 1. amânare, tărăgănare, (rar) tergiversaţiúne. *(~ rezolvării unei probleme.)* 2. tărăgănare, tărăgăneală. *(Ce e această ~ ?)*

tergiversaţiúne s. v, AMÂNARE. TĂRĂGĂNARE. TERGIVERSARE.

terián adj. v. PĂMÂNTESC. TERESTRU. TERIBIL adj., adv. 1. adj. colosal, enorm, excepţional, extraordinar, fabulos, fantastic, fenomenal, formidabil, gigantic, grozav, imens, infinit, neauzit, nebun, negrăit, neânchipuit, nemaiauzit, nemaicunoscut, nemaiântilnit, nemaipomenit, nemaivăzut, nesfârşit, nespus, uimitor, uluitor, unic, uriaş, (livr.) mirábil, (înv.) manín, necrezut, (fig.) piramidal. *(*A *avut din nou un noroc ~.)* 2. adv. deosebit, excepţional, extraordinar, extrem, foarte, grozav'. *(Un lucru ~ de bun.)* 3. adj. cumplit, cutremurător, fioros, groaznic, grozav, înfiorător, înfricoşător, îngrozitor, înspăimântător, macabru,

monstruos,

oribil, sângcros, zguduitor, (livr.) abominabil, terifiant, terífic, (înv. şipop.)rău. *(Ocrimă~.)* 4. adj. atroce, crunt, cumplit, fioros, groaznic, grozav, înfiorător, înfricoşător, îngrozitor, îrispăi-mântător. *(O durere abdominală ~.)* 5. adj. grozav, straşnic, zdravăn, (fam.) sfint, (fig.) sănătos. *(I-a tras* o *bătaie ~.)* 6. adj. colosal, cumplit, extraordinar, fenomenal, formidabil, groaznic, grozav, infernal, înfiorător, îngrozitor, Snspăimintător, năprasnic, straşnic, (Transilv.) pogan, (fig.) îndrăcit, turbat. *(O vijelie ~.)*

TEMIBILÍSM s. bizarerie, ciudăţenie, excentricitate, extravaganţă, fantezie, originalitate.

terifiant adj. v. CUMPLIT. CUTREMURĂTOR. FIOROS. GROAZNIC. GROZAV. ÎNFIORĂTOR. ÎNFRICOŞĂTOR. ÎNGROZITOR. ÎNSPĂIMÂNTĂTÓR. MACABRU. MONSTRUOS. ORIBIL. SÂNGEROS. TERIBIL. ZGUDUITOR.

terífic adj. v. CUMPLIT. CUTREMURĂTOR. FIOROS. GROAZNIC. GROZAV. ÎNFIORĂTOR. ÎNFRICOŞĂTOR. ÎNGROZITOR. ÎNSPĂIMÂNTĂTÓR. MACABRU. MONSTRUOS. ORIBIL. SÂNGEROS. TERIBIL. ZGUDUITOR.

TE.UGÉN adj. *(GEOL.)* elastic, detritic. *(Roci ~.)*

TERITORIU s. 1. loc, meleag, regiune, tărim, ţinut, zonă. *(Se afla inlr-un ~ necunoscut.) 2.* cuprins, întindere, întins, spaţiu, suprafaţă, (înv.) cuprindere, olát. *(Pe tot ~ ţării.)* 3. pă:-înt, regiune, ţinut. *(~ patriei sale.)* 4. regiune, suprafaţă, zonă. *(Un ~ arid.)* TERMEN s. 1. dată, timp, \reme, zi, (pop.)

soroc, (înv.) sorocíre, veleát. *(La ~ hotărit...)* 2. *(FIX., EC.)* scadenţă, (pop.) soroc, (prin Ban.) roc, (înv.) dioríe, vadea. *(Poliţa a ajuns la ~.>* 3. interval, perioadă. *(Un ~ de garanţie de 6 luni.)* 4. *(JUR.)* clauză, condiţie, dispoziţie, prevedere, punct, stipulare, stipulaţie, (înv. şi pop.) tocmeală, (înv.) şart. *(~ al unui contrai!.)* 5. *(LINCV.)* cuvint, vorbă, 0-vr.) verb, vocabulă, (pop.) zicere, (reg.) boáce, (înv.) glas, grai, limbă, parolă, vorbire, voroávă. *(Un ~ nou intrat in limbă.)*

termen s. v. CAP. CAPĂT. FINAL. FINE. GRANIŢĂ. HOTAR. ÎNCHEIERE. LIMITĂ. MARGINE. SFÂRŞIT.

TERMINĂ vb. 1. a (se) isprăvi, a (se) încheia, a (se) sfirşi, (livr.) a (se) fini, (rar) a (se) epi-loga, (pop.) a (se) dovedi, a (se) gata, a (se) găti, a (se) istovi, a (se) rriântui, (prin vestul Transilv.) a (se) sculi, (înv.) a (se) săvârşi. *(A ~ treaba; spectacolul s-a ~.)* 2. a finaliza, a isprăvi, a încheia, a sfârşi, (înv.) a lini. *(A ~* o *lucrare începută.)* 3. a desăvârşi, a încheia, a sfirşi.*(A~ opera începută de alţii.)* 4. a epuiza, a isprăvi, a încheia, a sfârşi, (astăzi rar) a slei, (pop.) a gata, a mântui. *(A ~ lot ce avea de spus.)* 5. a isprăvi, a încheia, a închide, a sfârşi. *(Să ~ discuţia.)* 6. a ieşi, a se isprăvi, a se sfârşi.. *(Cums-o~, săse~.)* 7. a se încheia, a se sfârşi, (înv. şi pop.) a se petrece, (înv. şi reg.) a se obârşi. *(Toate trec şi se ~.)* ÎS. a absolvi, a isprăvi, a sfârşi. *(A ~ liceul.)* 9. a se încheia, a se sfirşi, a se solda. *(Disputa s-a ~ ca un*

eşec.) 10. a încheia, a lichida, a sfirşi. *(Să ~ toate socotelile.)* 11. a se duce, a se încheia, a (se) sfirşi, a trece. *(S-a ~ şi vacanţa.)* 12. a expira, a se isprăvi, a se încheia, a se sfirşi. *(S-a ~ termenul de garanţie.)* 13. a (se) consuma, a (se) epuiza, a (se) isprăvi, a (se) sfirşi, (reg.) a (se) găti, a (se) topi. *(Au ~ toate proviziile.)* 14. a conteni, a se curma, a înceta, a se opri, a se potoli, a se sfârşi, a sta, (înv. şi pop.) a se ostoi, (prin Ban.) a se prorúpe, (Mold.) a tinchi, (înv.) a se precurma. *(Vijelia, ploaia s-a ~.)*

TERMINAL adj. extrem. *(Parte ~ a unui obiect.)*

TERMINARE s. 1. isprăvire, isprăvit, încheiere, sfârşire, sfârşit, terminat, (pop.) gătáre, istovire, rnântuíre, (înv.) săvirşíre. *(~ tuturor lucrărilor.)* 2. încheiere, lichidare. *(~ tuturor socotelilor.)* 3. încheiere, închidere, sfârşit. *(La ~ şedinţei.)* 4. încetare, sfârşit, (înv. şi reg.) spargere, spart. *(După ~ horei.)* 5. absolvenţă, absolvire, isprăvire. *(După ~ scolii.)* 6. consumare, epuizare, isprăvire, sfârşire, sfârşit. *(~ tuturor proviziilor.)*

TERMINAT adj. 1. gata, isprăvit, încheiat, sfârşit, (înv.) săvârşit. *(Un lucru ~.)* 2. finit. *(Produs ~.)*

TERMINAT s. isprăvire, isprăvit, încheiere, sfârşire, sfârşit, terminare, (pop.) gătáre, istovire, rnântuíre, (înv.) săvirşíre. *(~ tuturor lucrărilor.)*

terminaţie s. v. DESINENŢĂ.

TERMÍNĂ interj, ajunge !, atât!, basta !, destul !, gata !, isprăveşte !, încetează !, punct I, sfirşeşte !, stai 1, stop !, (reg.) halt I, (fam. şi peior.) ho !

TERMINOLOGIE s. *(LINGV.)* vocabular. *(~ medicală.)*

TERMÍTĂ s. *(ENTOM.; Isoptera)* furnică albă.

TERMOCENTRALĂ s. 1. centrală termică. 2. *termocentrală electrică* = centrală termoelectrică.

TERMOCONDÚCŢIE s. *(FIZ.)* conducţie termică.

TERMOIZOLÁNT adj., s. *(FIZ.)* calorifug, termoizolator, izolant termic.

TERMOIZOLATÓR adj., s. *(FIZ.)* calorifug, termoizolant, izolant termic.

TERMOREGULATÓR s. *(FIZ.)* termostat.

TERMOSFÉRĂ s. *(FIZ., GEOGR.)* iono-sferă.

TERMOSTAT s. *(FIZ.)* termoregulator.

tern adj. v. ANOST. BANAL. COMUN. MONOTON. PLACID. PLICTISITOR. PROZAIC. SPĂLĂCIT. ŞTERS. UNIFORM.

TERNAR adj. *(CHIM.)* (rar) terţiar. *(Fosfat ~.)*

TEROARE s. groază, încrincenare, înfiorare, înfricoşare, îngrozire, înspăimintare, oroare, spaimă, (înv. şi pop.) oţăríre, (inv. şi reg.) scârbă, (reg.) înfricáre, pălitúră, (înv.) spăimân-táre, spăimântălúră, (fig.) cutremur.

TERORIST adj. (înv.) tcrorístic. *(Act ~.)*

terorístic adj. v. TERORIST.

TERORIZA vb. a tiraniza, (înv.) a tiranisi, a tirani.

TERORIZARE s. tiranizare. *(~ cuiva.)*

terós adj. v. PĂMÂNTOS.

terpél s. v. TÂRCOL.

terteleác s. v. HĂDĂRAG. TITIREZ.

terteléci s. v. PÂRGHIE.

TERTÍP s. stratagemă, subterfugiu, şiretenie, şiretlic, şmecherie, truc, viclenie, vicleşug, (rar) şireţíe, (rog.) solomonie, (Ban. şi Transilv.) mişculánţă, (înv.) marafet, măiestrie, (fam.) chichiţă, chiţibuş, manevră, merchéz. *(De ce ~ a uzat?)*

tertip s. v. DISPOZIŢIE. HOTĂRÂRE. INTRIGĂ. MAŞINAŢIE. ORDIN. PLAN. PORUNCĂ. PROIECT. UNELTIRE.

TERŢÉT s. *(MUZ.)* trio.

terţét s. v. TERŢINĂ.

terţiar adj. v. TERNAR.

TERŢÍNĂ s. *(LIT.)* (rar) terţét.

TESÁC s. (înv.) spángă. *(~ era* o s*abie scurtă şi lată.)*

tesác s. v. TEACĂ.

TESCOVÍNĂ s. (pop.) boştină, prăştínă, (înv, şi reg.) mălátă, (reg.) boáscă, hostopină, scroboteálă, (Olt., Ban. şi Transilv.) cómină, (Ban.) comovíţă, vóscă. *(Rachiu de ~.)*

tescovină s. v. BORHOT.

TESCUÍ vb. a presa, a stoarce, a zdrobi. *(A ~ strugurii.)*

tescui vb. v. BURDUŞI. GHEMUI. ÎNDESA. ÎNGHESUI. ÎNGRĂMĂDI. TICSI.

TESCUÍRE s. presare, stoarcere, stors, tescuit, zdrobire, (înv. şi reg.) storsúră. *(~ strugurilor.)*

TESCUÍT adj. presat, stors, zdrobit. *(Struguri ~.)*

tescuit adj. v. BURDUŞIT. ÎNDESAT. ÎNGHESUIT. ÎNGRĂMĂDIT. TICSIT.

TESCUÍT s. presare, stoarcere, stors, tescu-ire, zdrobire, (înv. şi reg.) storsúră. *(~* s*tru*g*ur*i*lor.)*

teslár s. v. DULGHER. LEMNAR.

TESLĂ s. *(TEHN.)* gripcă, răzuş, (reg.) scoabă, (înv.) strújniţă. *(~ pentru iâmplari, dulgheri.)*

teslă s. v. CIOPLITOR. CUŢITOAIE. MISTRIE.

teslărie s. v. DULGHERIE. DULGHERIT. LEMNĂRIE.

teslim s. v. FURNIZARE. ÎNCREDINŢARE. ÎNMÂNARE. LIVRARE. PREDARE. PROCURARE. REMITERE. TRANSMITERE.

teslimarlsí vb. v. ACHIZIŢIONA. DA. FURNIZA. ÎNCREDINŢA. ÎNMÂNA. ÎNTINDE. LIVRA. PREDA. PROCURA. REMITE. TRANSMITE.

tesllmarisire s. v. FURNIZARE. ÎNCREDINŢARE. ÎNMÂNARE. LIVRARE. PREDARE. PROCURARE. REMITERE. TRANSMITERE.

teslimát s. v. FURNIZARE. ÎNCREDINŢARE. ÎNMÂNARE. LIVRARE. PREDARE. PROCURARE. REMITERE. TRANSMITERE.

teslimatisf vb. v. ACHIZIŢIONA. DA. FURNIZA. ÎNCREDINŢA. ÎNMÂNA. ÎNTINDE. LIVRA. PREDA. PROCURA. REMITE. TRANSMITE.

teslimatlsíre s. v. 'FURNIZARE. ÎNCREDINŢARE. ÎNMÂNARE. LIVRARE. PREDARE.

PROCURARE. REMITERE. TRANSMITERE.

TESTA vb. *(JUR.)* 1. a lega, (înv., în Transilv.) a testălui. *(A ~ cuiva* un *bun.)* 2. a lăsa. *(A ~ ceva unor succesori.)*

TESTAMENT s. *(JUR.)* 1. (înv.) diată, tocmeală. *(Bun lăsat prin ~.)* 2. *testament mistic* = testament secret; *testament secret* – testament mistic.

testament s. v. LEGE. LEGISLAŢIE.

TESTAMENTAR adj. *(JUR.)* (înv.) dietár. *(Clauză ~.)*

TESTATOR s. *(JUR.)* (înv.) dietáş.

testălui vb. v. LEGA. TESTA.

TESTEÁ s. top, (reg.) cont, (înv.) ris, rísmă. *(~* de *hârtie.)*

TESTEMÉL s. (înv.) pembríu.

testemél s. v. BASMA. LEGĂTURĂ. TULPAN.

TESTÍCUL s. *(ANAT.)* (pop.) coi, (reg.) boáşă, ou, rod.

testimoniu s. v. ADEVERINŢĂ. CERTIFICAT. DOVADĂ. INDICAŢIE. INDICIU. MĂRTURIE. PILDĂ. PROBĂ. SEMN.

teşcár s. v. HOŢ. PUNGAŞ.

teşcălie s. v. TAŞCĂ. TĂSCULIŢĂ. TĂŞ-CUŢĂ.

teşchereá s. v. ACT. ADEVERINŢĂ. CERTIFICAT. CHITANŢĂ. DOCUMENT. DOVADĂ. HÂRTIE. IZVOR. ÎNSCRIS. MĂRTURIE. PAŞAPORT. PIESĂ. RECIPISĂ. RINDEA.

TEŞÍ vb. 1. a turti, (reg.) a târşi. *(A ~ un obiect.)* 2. *(TKHN.)*aşanfrena. *(A~ marginea unei piese metalice.)* 3. *(SILV.)* a olari, (reg.) a buza, a ciuli, a oii, a rosti, a şpronţa, a tivi. *(A ~ capătul unui buştean.)*

teşi vb. v. CUTREMURA. ÎNCRÂNCENA. ÎNFIORA. ÎNFRICOŞA. ÎNGROZI. ÎNSPĂI-MÂNTA. JENA. RUŞINA. SFII. TREMURA. ZGUDUI.

TEŞÍRE s. *(TEHN.)* 1. evazare. 2. «antrenare.

TEŞÍT adj. turtit, (reg.) târşít. *(Nas ~.)*

teşit adj. v, OBTUZ.

teşitúră s. v. BUTURUGĂ. BUŞTEAN. BUTUC. CIOT.

teşós adj. v. APLECAT. ÎNCLINAT. OBLIC. PIEZIŞ. PLECAT. POVÂRNIT.

teşmeni vb. v. FÂSTÂCI. INTIMIDA. ÎNCURCA. ZĂPĂCI.

teşmenít adj. v. CORUPT. DECĂZUT. DEPRAVAT. DESFRÂNAT. DESTRĂBĂLAT. DEZMĂŢAT. FÂSTlCIT. IMORAL. INTIMIDAT. ÎNCURCAT. NERUŞINAT. PERVERTIT. STRICAT. VICIOS. ZĂPĂCIT.

TETANÍE s. *(MED.)* 1. (pop.) strâns., strân-soáre, strânsúră. 2. *tetanie lentă* = spasm ofilic.

TETÁNOS s. *(MED.)* (pop.) fălcáriţă.

tetă s. v. GUVERNANTĂ. MĂTUŞĂ. ŞVESTER. TANTI.

tete s. v. BUNIC. NENE. PĂRINTE. TATĂ. TATĂ MARE.

tétea s. art. v. SUBSEMNATUL.

TETRACLORMETÁN s. *(CHIM.)* tetra-clorură de carbon.

TETRACLORURĂ DE CARBON s. *(CHIM.)* tetraclormetan.

TETRAEVÁNGHEL s. *(BIS.)* evangheliar, evanghelie.

tetragón s. v. PATRULATER.

TETRAGONÁL adj. *(GEOM.)* (înv.) tetra-gónic, tetragonicésc. *(Figură ~.)*

tetragónic adj. v. TETRAGONÁL.

tetragonicésc adj. v. TETRAGONÁL.

TETRAHIDRONAFTALÍNĂ s. *(CHIM.)* tetralină.

TETRALÍNÂ s. *(CHIM.)* tetrahidronaf-talină.

TEURGÍE s. magie albă.

TEUTON adj. teutonic.

TEUTONIC adj. teuton.

TEVATURA s. balamuc, gălăgie, hărmălaie, huiet, larmă, scandal, tămbălău, tărăboi, tumult, vacarm, vuiet, zarvă, zgomot, (rnr) lármăt, (astăzi rar) strigare, (pop. şi fam.) chilomán, (înv. şi reg.) toi, (reg.) haraimán, hălăláie, hărhăláie, tóiet, toloboátă, tololói, (Mold., Bucov. şi Transilv.) hólcă, (Transilv.) lólotă, (înv.) calabalíc, dandana, dănănáie, dăndănáie, gâlceávă, (fig.) ţigăníe, (arg.) năsulíe. *(Era o ~ de nedescris.)*

tevatură s. v. RĂSCOALĂ. RĂSCULARE. RĂZMERIŢĂ. RĂZVRĂTIRE. REBELIUNE. REVOLTĂ.

TEXT s. 1. (înv.) glăsuire, izvód, scriptură. *(Un ~ inedit.)* 2. lucrare, operă, scriere, (livr.) op, (înv. şi pop.) scriptură, (înv.) scriitură, scrisoare, uvráj. *(A prezentat ~ la editură.)* 3. cuvinte (pl.). *(Melodie fără ~.)* 4. context. *(S-a extras un ~ semnificativ din lucrare.)*

TEXTÍLĂ s. ţesătură. *(~ de in.)*

TEXTUAL adj., adv. 1. adj. literal, (fig.) servil. *(O traducere ~.)* 2. adv. exact, întocmai, literal, ad litteram. *(I-a reprodus ~ cele citite.)*

TEXTURĂ s. ţesătură, urzeală. *(O stofă cu ~ deasă.)*

TEZAUR s. 1. comoară. *(Un ~ găsit în pămtnt.) 2.* vistierie, (înv.) culă, hazna, tezau-rariát, cămară domnească. *(~ domniei.)*

tezaurár s. v. TREZORIER.

tezaurariát s. v. TEZAUR. VISTIERIE.

TEZAURIZA vb. a acumula, a aduna, a strânge. *(A ~ monedă.)*

TEZAURIZARE s. acumulare, adunare, strângere. *(~ de monedă.)*

TÉZÁ s. 1. concepţie, teorie. *(O nouă ~ în biologic.)* 2. (în logica simbolică) *íeiă logică* = tautologie, expresie validă, lege logică.

TEZÍSM s. didacticism.

tíilíne s. pi. v. CORN. FILACTERĂ.

THERAVÁDA s. *(BIS.)* hinayana.

TIAMÍNÁ s. *(BIOL.)* adermină, piridoxină, vitamina B,,.

TIARĂ s. (înv.) trirégn. *(~ papală.)*

TÍBIA s. *(ANAT.)* fluier, (pop.) ţurlói, (prin Bucov.) boldán.

tibişír s. v. CRETĂ.

tic s. v. BOT. CIOC. RÂT.

ticálă s. v. MIZERIE. SĂRĂCIE.

TICĂÍ vb. 1. a tăcăi, a tâcâi. *(Ceasul ~.)* 2. a bate, a palpita, a pulsa, a tăcăi, a tresări, a se zbate, a zvâcni, (rar) a zvâcâi, (reg.) a bâcâi, a tâcâti. *(Inima ~ cu putere.)*

TICĂÍ vb. a migăli, a (se) mocăi, a (se) mocoşi, a (se) moşmondi, a (se) moşmoni, (pop.) a tindăli, (reg.) a migoroşi, a moşind, a moşoi, a moşorogi, a motroşi, a muşina, (prin Transilv.) a se mighiti, a (se) moşogăi, (fam.) a moşi. *(Toată ziua* w *la...)*

tfcăi vb. v. CHINUI. FRĂMÂNTA. SUFERI. ZBATE. ZBUCIUMA. ZVÂRCOLI.

TICĂIÁLĂ s. migăleală, mocăială, moco-şeală, mocoşire, moşmondeală, (pop.) tândăleálă, tândălitúră.

TICÁÍT adj. mocăit, mocoşit, moşmondit, (Mold.) chiţcăit. *(Prea e ~ l)*

ticăit adj. v. BIET. NENOROCIT. NEVOIAŞ. SĂRAC. SĂRMAN.

ticăit adj., s. v. ABJECT. INFAM. JOSNIC. MIŞEL. MIZERABIL. MIRŞAV. NEDEMN. NELEGIUIT. NEMERNIC. NETREBNIC. TICĂLOS.

TICĂÍT s. 1. tictac, tâcâială. *(~ al ceasului.) S.* bătaie, palpitare, palpitaţie, pulsaţie, tresărire, zbatere, zvâcneală, zvâcnet, zvlcnire, zvâcnit, zvicnitură, (rar) tresăritúră, (înv.) palpit, răsăritúră, săltare. *(~ al inimii.)*

ticălos adj. v. BIET. DEBIL. DELICAT. DEPLORABIL. FIRAV. FRAGIL. GINGAŞ. JALNIC. LAMENTABIL. MIZERABIL.

NENOROCIT. NEVOIAŞ. PIRPIRIU. PLĂ-PÂND. PRIZĂRIT. SĂRAC. SĂRMAN. SFRIJIT. SLAB. SLĂBUŢ. ŞUBRED.

TICĂLOS adj., s. 1. adj., s. abject, infam, josnic, mişel, mizerabil, mârşav, nedemn, nelegiuit, nemernic, netrebnic, (pop.) becísnic, (înv. şi reg.) ticăit, (reg.) pălăvátic, proclet, (Ban.) bedáş, (înv.) fărădelege, vil, (fig.) infect, murdar. *(Un om ~.) 2.* adj. infam, josnic, mişel, mişelesc, mizerabil, mârşav, nedemn, nelegiuit, nemernic, netrebnic, ruşinos, scelerat, (livr.) ignobil, sacrileg, (înv. şi pop.) parşiv, scirnav, (Mold.) chiolhănós, (înv.) blestemăţésc, fărădelege, scârbávnic, scârbélnic, scârbít, veri-gáş, verigăşós, (fig.) murdar, spurcat. *(Faptă ~.)* 3. s. bandit, nemernic, tâlhar. *(Un ~ de negustor.)* 4. adj., s. afurisit, blestemat, câinos, hain, îndrăcit, rău, (înv. şi pop.) pustiu, (pop. şi fam.) pârdálnic, (pop.) împeliţát, jurat, (înv. şi reg.) urgisit, (reg.) pricăjit, (Transilv.) săcrét. *(~ul de ell)* 5. adj. mizerabil, păcătos, râu, urât. *(Era o vreme ~.)*

ticălos adj., s. v. INCAPABIL. NECAPABIL. NEPUTINCIOS. PRĂPĂDIT. SLĂBĂNOG.

TICĂLOŞEŞTE adv. mişeleşte, netrebnic, (livr.) infam. *(S-a purtat ~.)*

ticăloşi vb. v. DEBILITA. DISTRUGE. NENOROCI. PRĂPĂDI. SLĂBĂNOGI. SLĂBI. ŞUBREZI.

TICĂLOŞIE s. abjecţie, fărădelege, infamie, josnicie, niişelie, mârşăvie, nelegiuire, nemernicie, netrebnicie, (livr.) ignominie, turpitudine, (astăzi rar) sceleráţie, (pop. şi fam.) parşivénie, (pop.) becisnicie, blestemăţie, scâmăvíe, spurcăciune, (reg.) mârşăvénie, (înv.) bazaconie, bleste-măciúne, nebunie, necurat, uecurăţíe, necură-tíre, păgânăláte, păginíe, verigăşíe, (fig.) murdărie. *(A comis o mare ~.)*

ticăloşie s. v. LIPSĂ. MIZERIE. NEVOIE. SĂRĂCIE.

tícăzuí vb. --. CURATA. DERETICA. SCUTURA. STRÂNGE.

TICHÍE ^. bonetă, căciulită, scufă, scufiţă, (Transilv., Ban. si Bucov,) ceáspă.

tichie s. v. BONETĂ. BONETICĂ. BOR. CALOTĂ..MARGINE.. SCUFIE. SCUFIŢĂ.

tiebioáră s. v. TICHIUTĂ.

TICHIÚŢĂ s, (reg.) tichioáră.

TICLUI vb. 1. a aranja, a potrivi, (pop. şi fam.) a drege, (pop.) a (o) brodi. *(A ~ astfel lucrurile încât..,)* 2. a inventa, a născoci, a plăsmui, a scorni, ípop.) a scoate, a stirni, (reg.) a scornoci, (înv.) a băsni, (fig.) a ţese, *a* urii, (fig. rar) a tăia, (fig. înv.) a ascuţi. *(A ~ ceva pe socoteala cuiva.)*

TICLUÍRE s. inventare, născocire, plăsmuire, scornire, (fig.) urzírc. *(~ unei minciuni.)*

TICSI vb. 1. a burduşi, a îndesa, a ghemui, a înghesui, a îngrămădi, (rar) a tescui, (înv. şi pop.) a strimtora, (reg.) a bucşi, (prin Transilv. şi Mold.) a bicsi, (prin Mold.) a bosoli, (Mold. şi Transilv.) a desagi, (Mold.) a găvozdi, (fig.) a căptuşi. *(A ~ toate într-un sac.)* 2. a se aglomera, a se suprapopula. *(Locul, regiunea s-a ~.)*

TICSÍRE s. indesare, înghesuire, îngrămădire. (~ *geamantanului cu lucruri.)*

TICSIT adj. 1. burduşit, îndesat, înghesuit, îngrămădit, (rar) tescuit, (reg.) bucşít. *(Un geamantan ~.)* 2. doldora, încărcat, îndesat, înţesat, plin. (~ *de bani.)* 3. împânzit, înţesat, plin, (fig.) împănat. *(Loc ~.)* 4. aglomerat, suprapopulat. *(Un teritoriu ~ de populaţie.)*

TICTÁC s. ticăit, tâcâială. *(~ al ceasului.)*

tidvă-tie-ápă s. v. NUFĂR.

tidvă-de-jPâmínt s. v. ÎMPĂRĂTEASĂ. MU-TĂTOARE.

TÍFDRUC s. *(liPOGR.)* c.ilcografie, tipar adine.

TÍFIC adj. *(MED.)* (înv.) tifos. *(Microb ~.)*

TÍFLÂ,s. (Mold.) blcándă, flîşcă. *(A-i da* o *~.)*

TIFOBACILÓZĂ s. *(MED.)* grhnulie.

TIFON s. bandaj, faşă, pansament, (pop.) lcgátoáre, 'legătură, oblojeálă. *(A acoperit rana cu un ~.)*

tifos cdj. v. TIFÍC.

TÍFOS s. *(MED.)* 1. febră tifoidă, (pop.) lingoare, (reg.) troâhnă, boală-Iúngă, boală-mare, boală-rcá.

2. *tifos epidemic* = tifos exán-temátie, (rar) febră exantemátică; *tifos exan-tematic* – tifos epidemic, (rar) febră exantemátică.

TIGAIE s. 1. (reg.) rânél, (Ban., Transilv. şi Olt.) ráină. *(~ pentru prăjitul unor alimente.)* 2. tigăiţă. *(~ pentru praful de ţmşcă.)* 3. *(TEHN.)* broască. *(~ la scrinciob.)* tigaie s. v. BROASCĂ. C.RATIŢĂ. TEICĂ.

TIGĂÍŢĂ s. tigaie. *(~ pentru praful de*

puşcă.)

tigăiţă s. v. TEICĂ.

tighel s. v. TIV. TIVITURĂ.

TIGHELÍ vb. (Transilv.) a ştípui. *(A ~* o *fustă.)*

tighelí vb. v. TIVI.

tiglés adj. v. ARGILOS.' CLEIOS. 0.1USCS. LUTOS.

TIGNAFÉS s. *(MED. VET.)* •'e-miiíem. pulmonar.

tígră s. v. TIGROAICĂ.

tlgrésă s. v. TIGROAICĂ.

TIGROAICĂ s. *(ZOOL.)* (rar) tigrésă, (inv.) tígră, tigroáie.

tigroáie s. v. TIGROAICĂ.

tigru roşu s. v. CUGUAR. PUMA.

TÍGVĂ s. 1. *(BOT.; I.agenaria guirda)* tărtăcuţă, tilv, (reg.) bostanei, cătrúnă, ţiugí.i-curcubétă, lupoáie, sămânţár, sărăbei, troacă. 2. *(BOT.; Lágenaria vulgaris)* (reg.) curcubétă'. 3. tilv, (Olt.) troacă. *(Tine* '*apă în ~.)* 4. *(ANAT.")* căpăţână, craniu, hârcă, scăfârTic ţeastă, cutie craniană, (pop. şi fam.) déylă, 'înv. şi reg.) scafă, (înv.) glávă, glăvăţí'nă. *(~ a unui mort deshumai.)*

tigvă s. v. CAP. CREASTĂ. CREŞTET. CULME. PISC. VÂRF.

tigvă de tină s. y. PEPENE.

TlHNĂ s. 1. astâmpăr, calm, linişte, odihnă, pace, repaus, (înv. şi pop.) tihneală, (inv, şi reg.) páos, răzbun, (reg.) potói, stare, (inv.) aşezare, aşezămint, odihneálă, păciuíre, răsuflare, (fig.) destindere, senin, seninătate. *(Sufletul nu-si mai află ~.)* 2. linişte, pac, (inv.) isihie. *(O viaţă plină de ~.)* 3. linişte, pace, răgaz. *(N-are o clipă de ~.) 4.* comoditate, confort, linişte. *(~ vie/ii lui a fost tulburată.)*

tihneală s.' v. ASTÂMPĂR. CALM. LINIŞTE. ODIHNĂ. PACE. REPAUS. TIHNĂ.

TIHNÍ vb. a-i prii. *(Nu i-a ~ ucolo.)*

TIHNÍT adj. 1. calm, lin, liniştit, netulburat, (fig.) senin, (inv. fig.) seninós. *(Viată ~.>* 2. comod, liniştit, uşor. *(Duce un tra'r ~.)* 3. aşezat, chibzuit, cumpătat, echilibrat, iiiiiştit, paşnic, potolit. *(A avut o tinereţe ~.) í.* calm, domol, linişlit, molcom, ne tulburat, paşnic, potolit, (înv.) păciuít, (fig.) destins, liúlce. *(O atmosfeiâ ~.)* 5. lir.iştit, patriarhal..-*(*Un *oraş ~.)*

tij adv. v. ABSOLUT. AIDOMA. AIEVEA. ASEMENEA. CHIAR. DEOPOTRIVĂ.

EXACT. IDENTIC. ÎNTOCMAI.

tílbtrrl s. v. CABRIOLETĂ. ŞARETĂ.

tililíc s. v. PRUNDĂRAŞ.

TILÂNCĂ s. *(MUZ.)* (Olt.) tutélcă. *(Cintă din ~.)*

TILÍŞCĂ s. *(BOT.; Circaca lutditina)* (reg.) vrăjitoare, vrotilícă, iarba-vrâ'jitoáreí.

tiliúte s. pi. v. BAGAJ.

thYisír s. v. ARGĂSITOR. TĂBĂCAR.'

timăríe s. v. TĂBĂCĂRIE.

TIMBRA vb. a franca, a marca. *(A ~ o scrisoare.)*

TIMBRARE s. francare, marcare. *(~ unei scrisori.)*

TIMBRAT adj. francat, marcat. *(Scrisoare ~.)*

TÍMBRU s. I. marcă, (Ban.) ştamp, (Ban., Transilv., prin Maram. şi Rucov.) ştémpel. *(~ poştal.)* II. 1. răsunet, rezonanţă, sonoritate, ton. *(~ unui flaut.)* 2. glas, ton, voce. (pop.) viers. *(Avea un ~ grav, plăcut ctc.)*

timbru s. v. ATRIBUT. CALITATE. CARACTER. CARACTERISTICĂ. CLOPOŢEL. ÎNSUŞIRE. NOTĂ. PARTICULARITATE. PROPRIETATE. SEMN. SPECIFIC. TRĂSĂTURĂ.

timián s. v. CIMBRIŞOR.

TIMÍD adj. ruşinos, sfiicios, sfios, (rar) sfielnic, (reg.) obraznic, obrăzát, pişín, (înv.) sfiéţ. *(Ce copil ~ !)*

timid adj. v. MODEST.

TIMIDITATE s. ruşine, sfială, sfiiciune, (rar) sfiíre, sfioşénie, (înv.) sfiínţă. *(~ unui copil.)*

timişór s. v. CIMBRIŞOR.

timoárc s. v. FRICĂ. TEAMĂ. TEMERE.

timófiă s. v. TIMOFTICĂ.

TIMOFTÍCĂ s. *(BOT.; Phleum pratense)* (reg.) timóftă, ■iarbă-de-pe-marghiea-căii.

timora vb. v. INTIMIDA. SPERIA.

timorare s. v. INTIMIDARE. SPERIERE.

timorat adj. v. FRICOS. INTIMIDAT. SĂLBATIC. SPERIAT. SPERIOS. TEMĂTOR.

TIMP s. 1, vreme. *(~ trece pe nesimţite.)* 2. epocă, interval, perioadă, răgaz, răstimp, spaţiu, vreme, (pop.) răspás, soroc, (înv. şi reg.) seamă, (înv.) zăstímp, (grecism înv.) protesmíe. *(În acel ~...)* 3. ceas, interval, oră, perioadă, răstimp. *(A aşteptai un ~ bun până să vină acela.)* 4. ani (pl.), epocă, perioadă, vreme. *(În ~ copilăriei.)* 5. curs, interval, răstimp, vreme, (înv.) diastímă. *(În ~ de an secol.)* 6. durată, interval, întindere, perioadă, răstimp, (reg.) ráhăt. *(Pe lot ~ examenului.)* 7. răstimp, (Transilv.) scópot. *(În acest ~, el era plecai la cumpărături.) S.* sezon, vreme, (prin Transilv.) pâne. *(~ cireşelor.)* 9. vreme, zi. *(A venit şi ~ lui.)* 10. ceas, clipă, clipită, minut, moment, oră, secundă, vreme, (rar) clipeală, (pop.) círtă. soroc, (înv. şi reg.) ce.scúţ. *(A sosit ~ cinci...)* 11. dată, termen, vreme, zi, (pop.) soroc, (înv.) soroeíre, vcleát. *(La ~ hotărî!...)* 12. răgaz, vreme, (pop.) răspás. *(Nu-i dă nici ~ să respire; dă-mi ~ să mă gindesc.)* 13. (la pM circumstanţe (pl.), conjunctură, împrejurări (pl.), vremuri (pl.). *(~urile erau foarle grele.)* 14. *(TEHN.)* fază. *(Motor cu 4 ~J* 15. *(MUZ.)* bătaie. *(La primul ~...)* 16. *(MET.)* vreme, (reg.) veac. *(~ frumos.)*

timp s. v. ANOTIMP. CADENŢĂ. ETATE. MĂSURĂ. RITM. RITMICĂ. RODUL-PĂ-MÂNTULUI. SEZON. TACT. VÂRSTĂ.

TIMPAN s. 1. *(AA'AT.)* (înv.), tobă. 2. *(MUZ.)* (înv. şi reg.) páucă. TIMPANÍSM s. *(MED.)* timpanită.

TIMPANÍTĂ s. *(MED.)* timpanism. timpul săvârşít s. v. PERFECTUL SIMPLU. TIMPURIU adj., adv. 1. adj. precoce, văratic, (rar) precópt, (reg.) oárzăn, orzátic, orzésc, primăríu, scorúmnic, (Transilv. şi Ban.) pârgav, pârgávit. *(Mere ~.)* 2. adv. devreme, (pop.) degrabă. *(Astăzi se culcă ~.)*

fină s. v. ARGILĂ. CLISĂ. HUMĂ. JEG. LUT. MÂL. MOCIRLĂ. MURDĂRIE. NĂMOL. NECURĂŢENIE. NOROI. PĂMÂNT.

(inchí vb. v. CONTENI. CURMA. ÎNCETA. OPRI. POTOLI. SFÂRŞI. STA. TERMINA. TÍNDÂ s. 1. cerdac, pridvor, verandă, (prin Ban.) pomană. *(Casă cu ~.)* 2. pridvor, (înv.) sâon. *(A intrat în ~ bisericii.)* 3. *(CONSTfí.)* uartex, pronaos. *(~ a unei biserici.)* 4. cerdac, pridvor. *(~ la moara de vini.)*

tindă s. v. CORIDOR. CULOAR. GALERIE. GANG. LIMBĂ.

TÍNDE vb. a aspira, a dori,:. jinrliii; a năzui. a pofti, a pretinde, a rivni. a linti, a urmări, a visa, a viza, (rar) a stărui, (înv. şi reg.) a năşii, (reg.) a năduli, (prin Transilv. şi Moâd.) a bărăni, (înv.) a aţinti, a bnte, a jelui, a nădăjdui. *(Nu ~ să fie un geniu.)*

tinde vb. v. CIRCULA. CULCA. DA. EXTINDE. ÎMPRĂŞTIA. ÎNCREDINŢA. ÎN-MÂNA. ÎNTINDE. LĂŢI. LUNGI. PREDA. PROPAGA. RĂSPÂNDI. REMITE. TRANSMITE. TRÂNTI.

TLNDÉCHE s. *(TEUK.)* (reg.) collár, niăiéţ, măit'ig, miţă, tandahiţ:;, zimţár, zimţi (pl.). *(~ la războiul de ţesut.)*

fhidcehes. v. COCÂRLÂ. SCHIMBĂTOARE. tindichelár s. v. TINICHIGIU. TINEREL adj., s. (reg.) tineriór, tânărúc, tinărúţ. *(Cine e ~ul acela?)* TINERESC adj. (livr.) juvenil. TINERET s. tinerime, (înv. şi reg.) tinereţe, (înv.) juneţe, junie, junime. *(Bătrinet şi ~.)* TINEREŢE s. (înv. şi fam.) juneţe, (înv. şi reg.) junie, tineríe, (reg.) tinerime. *(Amintiri de ~.)*

tinereţe s. v. TINERET. TINERIME. tineríe s. v. TINEREŢE.

TINERÍME s. tineret, (înv. si reg.) tinereţe, (înv.) juneţe, junie, junime. *(0 ~ auinlalâ.)* tinerime s. v. TINEREŢE, tinerior adj., s. v. TINEREL, tiiigălí vb. v. BĂLĂBĂNI. CLĂTINA. LEGĂNA.

tiugăní vb. v. SUNA. tínge vb. v. ATINGE. tinghireá s. v. CAISĂ. ZARZĂRĂ. tinghirél s. v. CAIS. TINGIRÍCĂ s. (rar) tingirúţă. tingirúţă s. v. TINGIRÍCĂ. TINICHEA s. tablă, (Transilv. şi Ban.) pleu. tinichea s. v. DECORAŢIE. MEDALIE. linichér s. v. TINICHIGIU. tinicherío s. v. TINICHIGERIH. TINICHIGEREÁSĂ s. tinichigeriţă, (rar) tinieliigioáică, tinichigíţă, (Transilv.) pleuăríţă. *(E rfe profesie ~.)*

TINICHIGERÍE s. (prin Transilv.) tini-chcríe. *(Atelier-de ~.)*

TINICHIGERÍŢĂ s. tinichigereasă, (rar) tinichigioáică, tinichigíţă, (Transilv.) pleuăríţă. *(E ~ de profesie.)*

tinichigioáică s. v. TINICHIGEREASĂ. TINICHIGERÍŢĂ.

tinichigíţă s. v. TINICHIGEREASĂ. TINICHIGERÍŢĂ.

TINICHIGIU s. (reg.) tindichelár, (Transilv., Maram. şi Bucov.) pleuár, (prin Ban. şi Olt.) şpénglăr,

(Transilv.) tinichér.

tinoról s. v. NOROI.

tinós adj. v. JEGOS. MÂLOS. MÂNJIT. MLĂŞTINOS. MOCIRLOS. MURDAR. NĂMOLOS. NEGRU. NESPĂLAT. NOROIOS. PĂTAT. RĂPĂNOS. SLINOS. SOIOS.

tins adj. v. AŞEZAT. DREPT. INSTALAT. ÎNTINS. NETED. PLAN. PLAT. SES.

tíntă s. v. CERNEALĂ.

ţintiri vb. v. ALUNGA. DEPĂRTA. GONI. IZGONI. ÎNDEPĂRTA.

ttnzătoáre s. v. LAMBĂ. VĂTRAI.

*TIO interj, (reg.) tiohahá.

TIOALCOOL s. *(CHIM.)* rnercaptan, tiol.

tloc s. v. CIOB. HÂRB. SPĂRTURĂ. ŢANDĂRA.

TIOCARBAMÍDĂ s. *(CHIM.)* tiouree.

TIOCIANÁT s. *(CHIM.)* rodanură, sulf o-cianură.

TIOFENÓL s. *(CHIM.)* mercaptobenzen.

tiohahá interj, v. TIO.

tiohăí vb. v. HUIDUI.

TIÓL s. *(CHIM.)* rnercaptan, tioalcool.

TIOURÉE s. *(CHIM.)* tiocarbamidă.

TIP s. I. 1. model, prototip, (înv.) típos. *(Un nou ~ de tractor.)* 2. model, prototip, tipar. *(A construit teatrul după ~ grec.)* 3. model, sistem. *(Un ~ nou de evacuare a apei.) 4.* exemplu, model, mostră, probă, specimen. *(Iată mai jos ctteva ~ de...)* II. 1. categorie, chip, fel, gen, neam, soi, sort, specie, varietate, (reg.) madeá, sad, (înv., mai ales în Transilv.) plasă. *(Toate ~urile de fructe.)* 2. categorie, clasă, fel, gen, soi, specie, speţă, varietate, (înv. şi reg.) rudă. *(Un anumit ~ de indivizi.)* 3. categorie, fel, gen, soi, specie, speţă, (înv. şi pop.) seamă, (fig. peior.) poamă, sămínţă, sculă, stambă, tacâm. *(Ce ~ de om o fi ţi ăsta?)* 4. fel, gen, mod, soi, specie, specimen, varietate, (reg.) módru. *(Există următoarele ~ de silogisme...)*

tip s. v. CHIP. FAŢĂ. FIGURĂ. INDIVID. INS. OM. PERSOANĂ.

TIPAR s. 1. *(TIPOGR.)* imprimare, publicare, tipărire. *(Bun pentru ~.)* 2. *(TIPOGR.) I* (înv.) stambă. *(A da la ~.)* 3. *(TIPOGR.) tipar adine* = calcografie, tifdruc; *tipar înalt* = pantografie. 4. *(TIPOGR.)* zaţ. *(Scoate rama care închide ~.)* 5. presă. *(Libertatea ~.)* 6. stanţă. *(~ pentru baterea monedelor.)* 7. întipărire, urmă, (fig.) amprentă. *(Picioarele lăsau ~*e *adinei In noroi.)* 8. model, şablon. *(~* de *zugrăveli.)* 9. calapod, formă, model, (pop.) calup. *(Obiect confecţionat după~.)* 10. (rar) patron. *(~-* pe*ntru un obiect de tmbrăcă~ minte.)* 11. model, prototip, tip. *(A construit templul după ~«/*e *greceşti.)* 12. model, (înv.)

izvód. *(Un ~ de scrisoare.)* 13. *(CONSTR.)* cofraj. *(~ pentru grinzi de beton.)* 14. *(IND.)* formă. *(Toarnă fonta tn ~.)* 15. *(IND.) tipar metalic* = cochilie.

tipar s. v. CIUBUC. CIUBUCAR. CLIŞEU. IMPRIMERIE. LAMBAR. LĂMBUITOR. LOC COMUN. TIPOGRAFIE.

tipárnă s. v. IMPRIMERIE. TIPOGRAFIE.

tipárnie adj. v. IMPRIMAT. TIPĂRIT.

tipárnic s. v. TIPOGRAF.

tiparniţă s. v. IMPRIMERIE. TIPOGRAFIE.

típă s. v. INDIVIDĂ.

tlpăí vb. v. LIPĂI.

tlpăít s. v. LIPĂIT.

tipăreálă s. v. IMPRIMAT. TIPĂRITURĂ.

TIPĂRÍ vb. 1. a edita, a imprima, a publica, a scoate, (înv.) a publicarisi, a publicui, a scrie. *(A ~ o revistă.)* 2. a imprima, a trage. *(A ~ 10 000 de exemplare din această carte.)* 3. a apărea, a ieşi, a se publica. *(S-a ~ un nou tom din dicţionar.)*

tipări vb. v. FASONA. FIXA. FORMA. ÎNTIPĂRI. MODELA. RĂMÂNE.

tipăríe s. v. EDITARE. IMPRIMARE. IMPRIMAT. PUBLICĂRI:. SCOATERE. TIPĂRIRE. TIPĂRIT. TRA.'EIÂE.

TIPĂRÍRE s. 1. imprimare, publicare, tipar. *(Bun pentru ~.)* 2. editare, imprimare, imprimat, publicare, scoatere, tipărit, tragere, (înv.) publicarisíre, publicaţie, publicitate, tipăríe. *(~ unui nou tiraj dintr-o carte.)* 3. apariţie, publicare. *(După ~ romanului.)*

tipărire s. v. EDIŢIE. IMPRIMAT. TIPĂRITURĂ.

TIPĂRÍT adj. imprimat, (înv. şi reg.) tipárnic. *(Un text ~.)*

TIPĂRÍT s. editare, imprimare, imprimat, publicare, scoatere, tipărire, tragere, (înv.) publicarisíre, publicaţie, publicitate, tipăríe. *(~ unui nou tiraj.)*

tipăritór s. v. MODELOR. TIPOGRAF.

TIPĂRITURĂ s. 1. imprimat, (rar) tipăreálă, (înv.) publicare, tipărire. *(Tot felul de ~i.)* 2. carte, lucrare, operă, scriere, tom, volum, (livr.) op. *(O ~ voluminoasă.)*

tlpcsă s. v. INDIVIDĂ.

tipí vb. v. CONSTRÂNGE. FACE. FORŢA. OBLIGA. SILI.

TÍPIC adj. 1. caracteristic, definitoriu, distinct, distinctiv, dominant, particular, propriu, specific, (înv.) însuşit. *(Notă, trăsătură ~.)* 2. caracteristic, clasic, reprezentativ, specific. *(Un exemplu ~.)*

TIPÍC s. 1. obicei, regulă, rânduială, uz, uzanţă, (înv.) şart. *(Care e ~ in aceste împrejurări?)* 2. ceremonial, ceremonie, etichetă, protocol, regulă, ritual, rânduială, (rar) rit, (înv.) politică. *(Conform ~ de la curte...)* 3. *(BIS.)* canon, ritual, (înv.) trébnic. *(După ~ ortodox.) 4.* canon, lege, normă, regulă. *(Un ~ ol artei clasice.)*

TIPICAR adj. meticulos, pedant, scrupulos, (înv.) pedántic, (rar fam.) tabietlíu. *(Om ~.)*

TIPICĂRÍE s, meticulozitate, pedanterie. *(~ unei persoane maniace.)*

tipieăríe s. v. ACRIBIE. CONŞTIINCIOZITATE. EXIGENŢĂ. iMETICULOZITATE. RIGUROZITATE. SCRUPULOZITATE.

tipicitute s. v. SPECIFIC. SPECIFICITATE.

tipísm s. v. SPECIFIC. SPECIFICITATE.

TIPIZA vb. 1. a standardiza. *(A ~ produsele.)* 2. a individualiza. *(A ~ un personaj literar.)*

TIPIZARE s. 1. standardizare. *(~ produselor.)* 2. individualizare. *(~ eroilor.)*

TIPIZAT adj. standardizat. *(Produse ~.)*

típlu s. v. CANEA. CEP. DIBLU. LEAT. ŞIPCĂ.

típo s. v. IMPRIMERIE. TIPOGRAFIE.

TIPOGRAF s. (înv.) tipárnic, tipăritór. *(Profesia de ~.)*

TIPOGRAFIE s. imprimerie, (înv.) tipar, tipárnă, tiparniţă, (fam.) típo. *(O ~ modernă pentru cărţi de lux.)*

típos s. v. MODEL. PROTOTIP. TIP.

típsă s. v. ALAUN.

TIPSÍE s. 1. tavă, (reg.) tablă, (Mold.) tabla. *(~ încărcată cu bunătăţi.)* 2. *(MUZ.;* la pi.) chimval.

tipsie s. v. FARFURIE. TALER. TALGER.

TIPTÍL adv. J. (pop.) cătinel, pitiş, pitulat, pitulíş, pitulúş. *(Înaintează ~.)* 2. furiş, hoţeşte, (rar) hoţíş. *(Se strecoară ~.)*

tiptil adv. v. DEGHIZAT. INCOGNITO. TRAVESTIT.

TIRAN s., adj. 1. s. despot, satrap. *(A fost un adevărat ~ în timpul guvernării sale.)* 2. adj. despotic. *(Domn ~.)*

TIRANIC adj. despotic, dictatorial, samavolnic, satrapie, (înv.) tiranicésc, tirănésc. *(Guvernare ~.)*

tiranic adj. v. CHINUITOR. OBSEDANT.

tiranicésc adj. v. DESPOTIC. DICTATORIAL. SAMAVOLNIC. SATRAPIC. TIRANIC.

TIRANÍE s. despotism, samavolnicie, (înv.) despoţíe. *(~ unei guvernări.)*

tiranisf vb. v. ASUPRI. EXPLOATA. ÎMPILA. ÎMPOVĂRA. NÂPÂSTUI. OPRIMA. OROPSI. PERSECUTA. PRIGONI. TERORIZA. TIRANIZA. URGISI.

TIRANIZA vb. 1. a asupri, a exploata, a împila, a împovăra, a năpăstui, a oprima, a oropsi, a persecuta, a prigoni, a urgisi, (înv. şi reg.) a bintui, (înv.) a obidi, a obijdui, a sili, a supăra, a tiranisi, a tirani, (fig.) a apăsa, a despuia, a stoarce, a súgc, (reg. fig.) a stoci, (înv. fig.) a călca. *(A ~ masele.)* 2. a teroriza, (înv.) a tiranisi, a tirani. *(De ce îl ~ ?)*

tiraniza vb. v. CHINUI. FRĂMÂNTA. OBSEDA. PERSECUTA. PREOCUPA. TORTURA. URMĂRI.

TIRANIZARE s. terorizare. *(~ cuiva.)*

tirănésc adj. v. DESPOTIC. DICTATORIAL. SAMAVOLNIC. SATRAPIC. TIRANIC.

tirani vb. v. ASUPRI. EXPLOATA. ÎMPILA. ÎMPOVĂRA. NĂPĂSTUI. OPRIMA. OROPSI. PERSECUTA. PRIGONI. TERORIZA. TIRANIZA. URGISI.

TIRBUŞON s. destupătoare, (pop.) rac, (reg.) şurubelniţă. *(~ de dopuri.)*

tiriachíu adj. v. INDISPUS. MAHMUR.

tiribómbâ s. v. CÂIŞORL CĂLUŞEI. tirighíe s. v. TARTRU.

tiroár s. v. SERTAR.

TIROCALCITONÍNĂ s. *(BIOL.)* calci-tonină.

TIROÍD adj. *(ANAT.)* tiroidian. *(Cartilaje; regiune ~.)*

TIROIDIAN adj. *(AA[7]AT.)* tiroid. *(Cartilaj; regiune ~.)*

tisár s. v. TISĂ.

TÍSĂ s. *(BOT.; Taxus baceata)* (reg.) tisár.

tisáu s. v. CHIMIR. ŞERPAR.

tist s. v. CAP. CĂPETENIE. COMANDANT. CONDUCĂTOR. MAI-MARE. OFIŢER. ŞEF.

tístaş adj. v. ALBASTRU. CLAR. CRISTALIN. CURAT. ÎNGRIJIT. LIMPEDE. NEAMESTECAT. PUR. SENIN. STRĂVEZIU. TRANSPARENT.

tístaş adv. v. ABSOLUT. AIDOMA. AIEVEA. ASEMENEA. CHIAR. DEOPOTRIVĂ. EXACT. IDENTIC. ÎNTOCMAI.

tistălí vb. v. CURĂŢA. DERETICA. ÎNSENINA. LIMPEZI. LUMINA. SCUTURA. STRÂNGE.

tistie s. v. FUNCŢIE. POST. SERVICIU. SLUJBĂ.

tisturíe s. v. FUNCŢIE. POST. SERVICIU. SLUJBĂ.

tistuşág s. v. CURĂŢENIE. DERETICARE. SCUTURĂTURĂ.

tíşcă s. v. SÂNGERETE.

tişlăr s. v. TÂMPLAR.

TITAN s. colos, gigant, uriaş, (reg.) tătar. *(Un ~ din basme.)*

TITANIC adj. colosal, extraordinar, gigantic, uriaş. *(Eforturi ~.)*

TITANIC s., adj. *(GEOL.)* portlandian. *(Straturi ~.)*

TITANÍT s. *(MIN.)* sfen.

tltârcl s. pi. v. PITA-VACIL

títílă s. v. CREASTA. CREŞTET. CULME. PISC. VÂRF.

TITIREZ s. 1. prisnar, prâsncl, sfârlează, (reg.) măciucă. *(~ la fusul de tors.)* 2. prâsnel, sfârlează, (înv. şi reg.) sffrlă. *(~ cu care se joacă copiii.)* 3. *(TEHN.)* hădărag, (reg.) bătăiúş, băteálă, ciócot, mină, pírpáriţă, terte-leác, (prin Bucov.) scuturătór. *(~ la coşul morii.)*

titirez s. v. TEICĂ.

titirlíc s. v. PITPALAC. PREPELIŢĂ.

TÍTLU s. 1. demnitate, rang, (înv.) spiţă, stat. *(I-a acordai •--• de baron.)* 2. calitate. *(Are ~ de inginer.)* 3. titro. *(~ al unui metal preţios.)*

titlu s. v. DENUMIRE. NUME. NUMIRE.

titlui vb, v. BOTEZA. CHEMA. DENUMI. INTITULA. NUMI. PORECLI. SPUNE. SUPRANUMI.

titluít adj. v. DENUMIT. INTITULAT. NUMIT. PORECLIT. SUPRANUMIT. ZIS.

TITRAT adj., s. licenţiat. *(Í7n tlnăr~.)*

TÍTRU s. titlu. *(~ al unui metal preţios.)*

TITULARIZA'vi), a definitiva. *(A ~ pe cineva in inuăţămínt.)*

titulatură s.'v. DENUMIRE. -NUME. NUMIRE.

tiúcă s. v. GĂINĂ..

liulihău s. v. ŞTIULETE.

tiuş s. v. NAP.

tlútiu interj, v. FUGI. PLEACĂ.

tiutiurói s. v. CIOCÂRLIE.

TIV s. 1. tivitură, (pop.) refec, (înv. şi reg.) tiveálă, (reg.) refecătúră, roit, tighel, (prin nordul Molci. şi nordul Transilv.) rúbăţ, (înv.) omét. *(~ l«* o *rochie prea lungă.)* 2. paspoal, tivitură. *(Jachetă cu ~ de catifea.)*

tíva interj, v. FUGI. PLEACĂ.

tiveálă s. v. TIV. TIVITURĂ.

TIVÍ vb. (pop.) a refeca, (reg.) a rupturi, a tigheli, (prin nord-estul Olt.) a muchia, (Transilv.) a ştipui. *(A ~* o *rochie.)*

tivi vb. v. CHENARUL. ÎMI'RE.IMUI. ÎNCADRA. ÎNCONJURA. MĂRGINI. MUCHIA. OLARI. TEŞI.

tivíc s. v. LAŢ.

tiviliihie s. v. CORSET.

«ivillchiu adj. v. VESEL. VOIOS.

TIVIRE s. tivit.

TIVÍT adj. (rop.) refecat. *(Fas[ă~.)*

TIVIT s. tivire.

TIVITURĂ s. 1. tiv, (pop.) refec, (înv. şi reg.) tiveálă, (reg.*)* refecătúră, roit, tighel, (prin nordul Mold. şi nordul Transilv.) rúbăţ, (înv.) omét. (~ *la* o *rochie prea lungă.)* 2. pasposal, tiv. *(Jachetă cu ~ de catifea.)*

T1VULÉT s. tivusor.

TIVUSÓR s. tivuleţ.

tixlim adv. v. ABSOLUT. AIDOMA. AIEVEA. ASEMENEA. CHIAR. • DEPOTR1VĂ. EXACT. IDENTIC. ÎNTOCMAI.

TIZÂC s. (Munt., Olt. si Ban.*)* tor. *(Casă de*

TÂCÂÍ vb. a tăcăi, a ticăi. *(Ceasul ~.)*

TÂCÂIÁLĂ s. ticăit, tictac. *(~ a ceasului.)*

tâcltí vb. v. BATE. PALPITA. PULSA. TĂCĂI. TICĂI. TRESĂRI. ZBATE. ZVÂC-NI.

tihobít adj. v. EPUIZAT. EXTENUAT-FHÂNT. ISTOVIT. PRĂPĂDIT. RUPT. SECAT. SECĂTUIT. SFÂRSIT. SLEIT. STORS. TRUDIT. VLĂGUIT. ZDROBIT.

tilbâc interj, v. BÂLDÂBÂC.

till.îcâí vb. v. BĂLĂCI.

tllbâcâiálă s. v. BĂLĂCEALĂ.

tilbâcâít s. v. BĂLĂCEALĂ.

TÂLC s. 1. înţeles, raţiune, rost, semnificaţie, sens, (înv. şi pop.) meşteşug, (pop.) noimă, (Munt. şi Mold.) merchéz, (înv.) tocmeală. *(Ce ~ are această afirmafie?)* 2. înţeles, mesaj, semnificaţie, sens, (înv.) socoteală. *(~ adânc al unei poezii.)* 3. semnificaţie, sens, (fig.) preţ. *(Iscai-am frumuseţi şi ~ noi.)*

tilc s. v. ACCEPŢIE. COMENTARIU. CONŢINUT. FABULĂ. INTERPRETARE. ÎNSEMNARE. ÎNŢELES. SEMNIFICAŢIE. SENS. TĂLMĂCIRE. TÂLCUIRE. VALOARE.

tllcovánic s. v. INTEPRETARE. TĂLMĂCIRE. TÂLCUIRE.

TÂLCUÎ vb. 1. a interpreta, a tălmăci *(Îi ~ visul avut.)* 2. a analiza, a comenta, a explica, a interpreta, (înv.) a întoarce, (fig.) a descifra. *(A ~ un iext literar.)*

lâlcuí vb. v. TĂLMĂCI. TRADUCE. TRANSPUNE.

Ulcuiálă s. v. ANALIZARE. COMENTARE. EXPLICARE. INTERPRETARE. TĂLMĂCIRE. TÂLCUIRE. TRADUCERE. TRANSPUNERE.

TÂLCUÍRE s. 1. interpretare, tălmăcire, (pop.) tâlc, (înv.) tălmăcitúră, tilcoválnie, til-cuiálă. *(Dădea scrisorii tot felul de ~i.)* 2. analizare, comentare, explicare, interpretare, (înv.) tâlcuiálă. *(~ unui text literar.)*

tâlcuíre s. v. TĂLMĂCIRE. TRADUCERE. TRANSPUNERE.

TÂLCUITÓR s. comentator, interpret, tălmăcitor. *(~ ai unui text beletristic.)*

tilcuitór s. v. INTERPRET. TĂLMĂCITOR. TRADUCĂTOR.

TÂLHÁR s. 1. bandit, (franţuzism) brigand, (reg.) furătór, robalău, (Transilv.) lotru, (înv.) fur, războinic. *(~ de drumul mare.)* 2. bandit, nemernic, ticălos. *(Un ~ de negustor.)*

tllhár s. v. ŞTRENGAR.

tâlhar de mare s. v. CORSAR. PIRAT.

tâlhărăşúg s. v. BANDITISM. FURAT. FURÂTURĂ. FURT. GANGSTERISM. HOŢIE. JAF. PUNGĂSEALĂ. PUNGĂŞIE. T ÎL HĂ R IE.

TÂLHĂREÁ s. *(BOT.)* 1. *(Lactuca sagit-lala)* (reg.) crestăţeá, susai. 2. *(Mgcelis mura-lis)* (reg.) crestánie, crestăţeá, făgeţeá, floarea-hóţului, foaia-făgétului, foaia-tilhárului, salată-câinoásă, susai-de-múnte, susai-de-pădúre, su-sai-păduréţ, susai-sălbátic.

tilhărcá s. v. CRESTĂŢEÁ. SALATA-IEPURELUI. SUSAI.' SUSAI-DE-PĂDURE. SUS.AI-PĂDUREŢ.

TÂLHĂRÉSC adj. banditesc. *(Atac ~.)*

tilhărésc adj. v. HOŢESC. PUNGĂŞESC. SARLATANESC.

TÂLHĂRÉŞTE adv. banditeşte. *(L-a atacat ~.)*

tilhăréşlc adv. v. HOŢEŞTE. PUNGĂŞEŞTE.

tâlhărét s. v. TÂLHĂRIME.

tâlhărí vb. v. JEFUI. PRĂDA.

TÂLHĂRÍE s. banditism, gangsterism, jaf, (franţuzism) brigandaj, (înv. şi reg.) tâlhărít, (reg.) robălíe, (înv.) tâlhărăşúg, tilhă-ríre, tâlhărşág, tâlhuşág. *(Stirpirea ~.)*

tâlhăríe s. v. FURAT. FURĂTURĂ. FURT. HAIDUCIE. HOŢIE. PUNGĂSEALĂ.

PUNGĂŞIE.

TÂLHĂRIME s. (înv.) tâlhărét.

tllhăríre s. v. BANDITISM. FURAT. FURĂTURĂ. FURT. GANGSTERISM. HOŢIE. JAF. PUNGĂSEALĂ. PUNGĂŞIE. TÂLHĂRÍE.

tilhărít s. v. BANDITISM. GANGSTERISM. JAF. TÂLHĂRÍE.

TÂLHĂRÍŢĂ s. tâlhăroaică.

tâlhăríţă s. v. HOAŢĂ. HOŢOAÍCÂ. PUN-GĂŞOAICĂ.

TÂLHĂROAICĂ s. tâlhăriţă.

tilbăroáică s. v. HOAŢĂ. HOŢOAICĂ. PUNGĂŞOAICĂ.

tâlliărşág s. v. BANDITISM. FURAT. FURĂ-TURĂ. FURT. GANGSTERISM. HOŢIE. JAF. PUNGĂŞEALĂ. PUNGĂŞIE. TÂLHĂ-RIE.

tllhuí vb. v. JEFUI. PRĂDA.

tllhuşág s. v. BANDITISM. FURAT. FURĂ-TURĂ. FURT. GANGSTERISM. HOŢIE. JAF. PUNGĂŞEALĂ. PUNGĂŞIE. TÂL-HĂRIE.

tllni vb. v. AJUNGE. ATINGE. IZBI. ÎNTÂLNI. ÎNTÂMPLA. LOVI. NIMERI. OCHI. POCNI. POTRIVI. VEDEA.

ttlnís s. v. ÎNTÂLNIRE. ÎNTREVEDERE.

tâlós adj. v. DEZORDONAT. NEGLIJENT. NEÂNGRIJIT.

TÂLV s. 1. *(BOT.; Lagenaria gourda)* tărtăcută. tigvă, (reg.) bostanei, cătrúnă, ciugái, curcubétă, lupoáie, sămânţár, sărăbói, troacă. 2. tigvă, (Olt.) troacă. *(Tine apa în ~.)* 3. (Transilv.) smirc, (Ban., Transilv. şi Olt.) trăgúlă. *(~ pentru tras vinul din butoi.)*

tilvíe interj, v. ŢUŞTL ZBUGHI.

timbúş adj. v. ARĂTOS. CHIPEŞ, FRUMOS.

tâmbuşí vb. v. CHIRCI. CONTRACTA. GHEMUI. ÎNCHIRCI. STRÂNGE. ZGÂRCI.

tâmbuţit adj. v. CHIRCIT. CONTRACTAT. GHEMUIT. ÎNCHIRCIT. STRÂNS. ZGÂRCIT.

«mp adj., s. v. CRETIN. IDIOT. IMBECIL. TÂMPIT.

TÂMPEÁLĂ s. *(MED.)* cretinism, idioţenie, idioţie, imbecilitate, tâmpenie, (rar) tim-píe, tâmpime.

TÂMPENIE s. 1. *(MED.)* cretinism, idioţenie, idioţie, imbecilitate, tâmpeală, (rar) tâmpíe, tâmpime. *(Stare de ~.)* 2. dobitocie, idioţenie, idioţie, imbecilitate, inepţie, neghiobie, nerozie, prostie, stupiditate, stupizenie, (înv.) prostăticíe. *(A spus o mare ~.)*

TÂMPÍ vb. 1. *(MED.)* a (se) cretiniza, a (se) idiotiza, a (se) idioţi, a (se) imbeciliza, a (se) prosti. 2. a (se) îndobitoci, a (se) prosti, (pop.) a (se) năuci, (reg.) a (se) hăbăuci, (Transilv. ş-Olt.) a (se) tonţi. *(Viaţa pe care o ducg l-a ~ de iot.)*

timpi vb. v. BATE. BIRUI. ÎNFRÂNGE. ÎNTRECE. ÎNVINGE.

tâmpíe s. v. CRETINISM. {IDIOŢENIE. IDIOŢIE. IMBECILITATE. TÂMPEALĂ. TÂMPENIE.

timpíme s. v. CRETINISM. IDIOŢENIE. IDIOŢIE. IMBECILITATE. TÂMPEALĂ. TÂMPENIE.

timpiná vb. v. ÎNTÂMPINA. PRIMI, tlmpináre s. v. ÎNTÂMPINARE. PRIMIRE, timpinát s. v. ÎNTÂMPINARE. PRIMIRE, tâmpină s. v. DAIREA. DARABANĂ. TOBĂ.

TÂMPÍRE s. îndobitocire, prostire. *(~ cuiva prin-viaţa pe care o duce.)*

TÂMPÍT adj., s. 1. adj., s. *(MED.)* cretin, idiot, imbecil, (rar) tâmp, (prin Transilv., Mold.

şi Bucov.) mut. *(Om ~.)* 2. adj. idiot, stupid. *(O glumă ~.)* 3. adj. îndobitocit, prostit. *(Om ~ de viaţa pe care o duce.)* 4. adj. ameţit, buimac, buimăcit, năuc, năucit, zăpăcit, (pop.) biiguít, capiu, uluit, (reg.) buimátic, hăbăuc, (Mold., Bucov. şi Transilv.) tehui. *(*S-a *seu-lat ~.)*

TÂMPLÁR s. (înv. şi pop.) stoler, (reg.) bărdáş, cioplitor, (Ban. şi Transilv.) măsár, tfşlăr. *(E ~ de profesie.)*

TIMPLĂ s. *(ANAT.)* (reg.) móişte, moa-lele-cápului, moalele-frúnţii, moalele-obrázu-lui, ochi-mórt, ochi-órb.

TIMPLĂ s. *(BIS.)* catapeteasmă, iconostas, (pop.) perete, (înv. şi reg.) prăznicár, (Transilv.) fruntár. *(~ în bisericile ortodoxe.)*

TÂMPLĂREÁSĂ s. (reg.) tâmplăríţă.

TÂMPLĂRÍE s. 1. (pop.) stoleríe. *(A învăţat ~.)* 2. lemnărie. *(Atelier de ~.)*

tâmplăríţă s. v. TÂMPLĂREÁSĂ.

TINĂR adj., s. 1. adj. mic, nevârstnic. (Mold., Bucov., Transilv. şi Maram.) brudiu, brúdnic. *(E încă ~, nu cunoaşte viaţa.)* 2. adj. crud, fraged. *(Plantă ~.)* 3. s. adolescent. *(Un ~ fercheş.)* 4. s. (fam.) june, (înv.) cocon. *(Pe vremea clnd eram ~.)* 5. s. fecior, flăcău, (pop. şi fam.) june, (Olt. şi Munt.) dănác, (Transilv.) meleán, (Transilv. şi Maram.) prunc, (înv.) voinic. *(Un ~ de horă.)*

tínăr s. v. GINERE. MIRE.

TINĂRĂ s., adj. 1. s. adolescentă, fetişcană. *(O ~ zglobie.)* 2. s., adj. jună. *(0 fată*

~.)

tinărúc adj., s. v. TINEREL.

tinărúţ adj., s. v. TINEREL.

tlndála s. art. v. MIEZUL PĂRESIMILOR.

tindále s. pi. v. FLEAC. NIMIC. PALAVRĂ.

tindăleálă s. v. MIGĂLEALĂ. MOCĂIALĂ. MOCOŞEALĂ. MOCOŞIRE. MOŞMON-DEALĂ. TICĂIALĂ.

tmdălí vb. v. FLECARI. ÎNDRUGA. LENEVI. MIGĂLI. MOCĂI. MOCOŞI. MOŞMONDI. MOŞMONI. PĂLĂVRĂGI. SPO-ROVĂL TIGĂI. TRĂNCĂNI. TRÂNDĂVL

tândălít s., adj. v. CLĂNŢĂU. FLECAR. GURALIV. LIMBUT. PALAVRAGIU. VOR-BĂ-LUNGĂ. VORBĂREŢ.

tindălltúră s. v. MIGĂLEALĂ. MOCĂIALĂ. MOCOŞEALĂ. MOCOŞIRE. MOŞMONDEALĂ. TICĂIALĂ.

tî'ngă s. v. JALE.

TÂNGUl vb. 1. a (se) boci, a se căina, a (se) jeli, a (se) jelui, a se lamenta, a (se) pllnge, a se văicări, a se văi ta, (pop.) a se aoli, a se mişeii, (înv. şi reg.) a se olălăi, a se olecăi, (reg.) a se plângătui, a se scârbi, a se văiera, a se văina, a se vălăcăi, (Transilv.) a (se) cinta, a (se) dăuli, (Mold. şi Bucov.) a se frăsui, (înv.) a se glăsi, a se glăsui. *(S-a ~ toată ziua.)* 2. a geme, a se lamenta, a se văita, (înv. şi reg.) a (se) scrivi. *(Se ~ de durere.)*

tlngui vb. v. CĂINA. COMPĂTIMI. DE-PLÂNGE. PLÂNGE.

TÂNGUIÁLĂ s. boceală, bocire, bocit, căinare, jelire, jelit, jeluire, lamentare, lamentaţie, plângere, plâns, tânguire, tânguit, văitare, văitat, văitătură, (pop., fam. şi peior.) văicăreală, (pop.) jeluiálă, (înv. şi reg.) olălăíre, (reg.) văieráre, văierát, (înv.) obidíre, olecăíre. *(Lasă ~ 1)*

TÂNGUIÓS adj. 1. jalnic, sfâşietor, tângui-tor, (pop.) jelitór, jeluitor, (înv.) lăcrămós. *(Pltnsete ~.)* 2. tinguitor, trist. *(O doină ~.)*

TÂNGUÍRE s. 1. boceală, bocire, bocit, căinare, jelire, jelit, jeluire, lamentare, lamentaţie, plângere, plâns, tânguială, tânguit, văitare, văitat, văitătură, (pop., fam. şi peior.) văicăreală, (pop.) jeluiálă, (înv. şi reg.) olălăíre, (reg.) văieráre, văierát, (înv.) obidíre, olecăíre. *(Lasă ~* O 2. bocet, plângere, (pop.) jelanie, (înv.) jalovánie. (*~ de tnmormintare.)* 3. geamăt, scâncet, vaier, vaiet, (rar) scânceálă, (înv.) scâncitúră. *(*O *~ de durere.)* 4. vaier, vaiet, (pop.) vai, (reg.) váicăr. *(Se aude o ~.)*

tâmjuíre s. v. PLÂNGERE. RECLAMAŢIE.

TÂNGUÍT s. boceală, bocire, bocit, căinare, jelire, jelit, jeluire, lamentare, lamentaţie, plângere, plâns, tânguială, tânguire, văitare, văitat, văitătură, (pop., fam. şi peior.) văicăreală, (pop.) jeluiálă, (înv. şi reg.) olălăíre, (reg.) văieráre, văierát, (înv.) obidíre, olecăíre. *(Lasă ~ !)*

TÂNGUITÓR adj. 1. jalnic, sfâşietor, tângu-ios, (pop.) jelitór, jeluitor, (înv.) lăcrămós. *(Plinsete ~.)* 2. jalnic, plângăreţ, plângător, scâncit, trist, (rar) scâncitór. *(Cu glas ~.)* 3. tânguios, trist. *(*O *doină ~.)*

TÂNJÁLĂ s. *(TEHN.)* (reg.) prigón, tân-jél, (Mold.) tinjălău, tânjelár. *(~ la car.)*

tlnjálă s. v. IAPĂ. OIŞTE. PROŢAP.

tinjălău s. v. TÂNJALĂ.

tânjél s. v. TÂNJALĂ.

tânjelár s. v. TÂNJALĂ.

TÂNJELÚŢĂ s. *(TEHN.)* cătuşă. *(~ la tínjala carului.)*

TÂNJÍ vb. 1. a boli, a piroti, a zăcea, (pop.) a gogi, (reg.) a zălezi, (Munt. şi Olt.) a târomi, (înv.) a lâncezi. *(~ de multă vreme la pat.)* 2. a jindui, a râvni. *(Cíndva ~ după alt soi de viaţă.)*

tlnjí vb. v. ÎNGĂLBENI. ÎNTRISTA. MÂHNI. MURMURA. OFILI. PĂLI. PLÂNGE. POSOMORI. STAGNA. TRECE. USCA. VEŞTEJI.

tântav adj., s. v. BÂLBÂIT. GÂNGAV. GÂN-GĂVIT. GÂNGÂIT.

tlntăví vb. v. BÂLBÂI. CODI. EZITA. GÂN-GĂVI. GÂNGÂI. PREGETA. ŞOVĂI.

tirbán s. v. BURDUHAN. STOMAC.

tlrbóc s. v. CHEPCEL. MINCIOG, târcav adj. v. CHEL. CHIRCIT. DEGENERAT. ÎNCHIRCIT. NEDEZVOLTAT. PIPERNICIT. PIRPIRIU. PLEŞUV. PRICĂJIT. PRIZĂRIT. SFRIJIT.

târcăví vb. v. CHIRCI. DEGENERA. ÎNCHIRCI. PIPERNICI. SFRIJI. ZGÂRCI. târcoălă s. v. PRÂSNEL. TÂRCÓL s. (Olt. şi Munt.) terpél. *(Dădea ~ sttnei.)*

tlrcól s. v. GARD. ÎMPREJMUIRE. ÎNGRĂDITURĂ. OCOL. ULUCĂ.

t

TÂRFĂ s. cocotă, curvă, prostituată, femeie de stradă, (pop. şi fam.) damă, madamă, (înv. şi reg.) pârţotínă, telálíţă, teleléică, (reg.) iele, madaránţă, scorţotlnă, teáríă, târnoáţă, (prin Transilv.) bándură, bulă, (prin Bucov.) crăiţă, (prin Maram.) lándră, (prin Mold. şi Bucov.) mişárcă, (înv.) magopáţă, tălániţă, femeie publică, (fam.) fleoárţă, fleor(otínă,, şuleándră, (fig.) buleándră, pupăză, putoare, târâtúră, (reg. fig.) haită, pupezoáică, terfeloaga, (Transilv. fig.) gúdă, (prin Mold. fig.) ruptură, (arg.) maimuţă, marcoávă, mastroácă. târf s. v. BULEÁNDRĂ. CÂRPĂ. FLEAN-DURĂ. OTREAPĂ. PETICĂ. STOMAC. ZDREANŢĂ.

TÂRG s. 1. piaţă, (la orientali) bazar, (înv.) târgóvişte. *(Îşi vinde produsele ía~.)*2. bilei, iarmaroc, (pop.) drăgáică, (înv.) zbor. (*~ de la Buzău.)* 3. obor. *(~ de vite.) 4.* tirguială, tocmeală, (rar) precupeţíre, (reg.) tócmá. *(~ a ţinut mult.)* 5. orăşel. *(Un ~ de provincie.)* tírg s. v. ACORD. ARANJAMENT. CENTRU. COMBINAŢIE. CONTRACT. CONVENŢIE. ÎNŢELEGERE. ÎNVOIALĂ. ÎNVOIRE. LEGĂMÂNT. ORAŞ. PACT. TRANZACŢIE. tlrgár s. v. TÂRGOVEŢ. ZARAF. târgovát adj. v. ORĂŞENESC. URBAN. TÂRGOVEŢ s. 1. (reg.) târgár. *(~ ii erau locuitorii unui ttrg.)* 2. orăşean, (livr.) citadin, (pop. şi fam. depr.) nădrâgár, pantalonár, (pop. şi depr. sau ir.) domn, surtucár, (înv.) cetăţean, pârgár. *(Ţărani şi ~i.)*

tiruoveţéşte adv. v. NEMŢEŞTE. ORĂŞE-NEŞTE.

tlrgoveţí vb. v. ORĂŞENIZA. URBANIZA. tlrgoveţíme s. v. ORÁŞENIME. tirgóvişte s. v. PIAŢĂ. TÂRG. TÂRGUÍ vb. 1. a achiziţiona, a cumpăra, a lua, a procura, (înv. şi pop.) a neguţa, (prin Transilv.) a surzui, (înv.) a scumpăra. *(A ~ cele necesare.)* 2. a se tocmi, (înv. şi pop.) a se negustori, a se neguţa, (pop.) a se pogodi, a se precupeţi, (reg.) a se ogodi, (prin Transilv.) a (se) răzbate. *(A se ~ cu negustorul.)*

tirguí vb. v. CONVENI. ÎNŢELEGE. ÎNVOI.

TÂRGUIÁLĂ s. 1. cumpărătură. *(A făcut unele ~.)* 2. târg, tocmeală, (rar) precupeţíre, (reg.) tócmă. *(~ a ţinut mult.)*

TÂRGUÍRE s. achiziţionare, cumpărare, cumpărat, luare, procurare, (înv.) scumpără-toáre. *(~ unui*

bun.)

târguitór s. v. CLIENT. COMERCIANT. CUMPĂRĂTOR. MUŞTERIU. NEGUSTOR. TÂRGULÉŢ s. târguşor, (reg.) târgúţ. TÂRGUŞÓR s. târguleţ, (reg.) târgúţ. târgúţ s. v. TÂRGULEŢ. TÂRGUŞOR.

TÂRÎ vb. 1. a târâi, a tirşâi, a trage, (reg.) a tăgârţa. *(A ~ ceva după sine.)* 2. (rar) a se târşâi, (Mold.) a se tăbârci. *(Se ~ pută la tranşee.)* 3. (pop.) a mâna. *(Oltul îl ~ la vale.)* 4. a antrena, a împinge. *(Îl ~ în acţiuni nesăbuite.)*

târí vb. v. DISTRUGE. NIMICI. POT PI. PRĂPĂDI. SFĂRÂMA. ZDROBI. ZVÂNTA.

TÂRÂÍ vb. a târî, a târşâi, a trage, (reg.) a tăgârţa. *(A ~ ceva după sine.)*

TÂRÂIE-BRIU s. pierde-vară, (reg.) suflă-n-vânt. *(Un ~ pe care nu ie poţi baza.)*

TÂRÂŞ adv. (înv.) grăpiş. *(Merge ~.)*

TÂRÂTOÁRE s. *(PESCUIT)* (reg.) tran-dadáie. *(Cu ~ se pescuieşte cega.)*

TÂRÂTÓR adj. *(BOT.)* repent. *(Plante ~; tulpini –.)*

târâtúră s. v. COCOTĂ. CURVĂ. FEMEIE DE STRADĂ. PROSTITUATĂ. TÂRFĂ.

tlrla-mâiia adv. v. BRUSC. DEODATĂ. FULGERĂTOR. INSTANTANEU. ODATĂ. REPEDE. SCURT. SUBIT.

TIRLĂ s. stână, (rar) oieríe, (reg.) băcíe, căşăríe, colibă, mândră, mutare, odalâc, sălaş, (prin Transilv.- Ban. şi vestul Munt.) staul.

târlă s. v. STAUL.

TÂRLÍC s. (Transilv. şi Maram.) topáncă. *(Purta ~ In picioare.)*

tirlioáră s. v. TÂRLIŢĂ.

târlişoáră s. v. TÂRLIŢĂ.

TÂRLÍTĂ s. (reg.) târlioáră, târlişoáră, târ-lulíţă, târlúţă.

tlrlulíţă s. v. TÂRLIŢĂ.

târlúţă s. v. TÂRLIŢĂ.

târmâc s. v. RARIŢĂ.

TÂRN s. măturoi, (reg.) felezéu, leasă, târş. *(Un ~ pentru maturatul străzilor.)*

târn s. v. PLEAVĂ. PORUMBAR. PORUMBEL.

târnát s. v. FOIŞOR. PRISPĂ.

tírnă s. v. COŞARCĂ. STUP.

TÂRNÂCÓP s. (reg.) cioáncă, gheunói, motícă, pioc, săpói, ţiu, ţuclói, (Mold.) cazma, (prin Ban.) chilăviţă, (Munt.) chirlopán, ciocan, (Transilv.) crámpen, (prin Transilv.) săpălău, (prin vestul Transilv.) tî'rsă. *(Sapă cu ~.)*

tírneáţă s. v. COŞARCĂ.

tlmoáţă s. v. COCOTĂ. CURVĂ. FEMEIE DE STRADĂ. PROSTITUATĂ. TÂRFĂ.

târnóg s. v. COŞARCĂ.

tlrnomátă s. v. PLEAVĂ.

târnosánie s. v. CONSACRARE. SFEŞTANIE. SFINŢIRE. TÂRNOSEALĂ. TÂRNO-SIRE.

TÂRNOSEÁLĂ s. *(BIS.)* consacrare, sfeştanie, sfinţire, târnosire, (înv.) obnovlénie, ródină, sfinţenie, târnosánie, târnositúră. *(~ a unei biserici.)*

TÂRNOSÍ vb. *(BIS.)* a consacra, a sfinţi. *(A ~ o biserică.)*

tlrnosí vb. v. AMEŢI. ATINGE. BATE. BOŢI. CHERCHELI. ÎMBĂTA. JEGOSI. LOVI. MÂNJI. MOTOTOLI. MURDĂRI. PĂTA. ŞIFONA. TURMENTA.

TÂRNOSÍRE s. *(BIS.)* consacrare, sfeştanie, sfinţire, târnoseală, (înv.) obnovlénie,

ródină, sfinţenie, târnosánie, târnositúră. *(~ a unei biserici.)*

TÂRNOSÍT adj. *(BIS.)* sfinţit. *(Biserică ~.)*

tirnosít adj. v. AMEŢIT. BĂUT. BEAT. CHERCHELIT. ÎMBĂTAT. TURMENTAT.

târnositúră s. v. CONSACRARE. SFEŞTANIE. SFINŢIRE. TÂRNOSEALĂ. TÂRNOSIRE.

târnoslív s. v. CORCODUŞ.

târnoslívă s. v. CORCODUŞĂ. PORUMBĂ. PORUMBEA. SCOROAMBĂ.

TÂRNUÍ vb. (prin Munt.) a târşui. *(A ~ curtea.)*

târnuí vb. v. ATINGE. BATE. LOVI. PĂRUI.

TÂRNUIÁLĂ s. târnuire, târnuit, (prin Munt.) târsuiálă, tirşuít. *(~ străzii.)*

târnuială s. v. BĂTAIE. PĂRUIALĂ.

TÂRNUÍRE s. târnuială, târnuit, (prin Munt.) târsuiálă, târşuít. *(~ străzii.)*

târnuire s. v. BĂTAIE. PĂRUIALĂ.

târnuit adj. v. BĂTUT. LOVIT.

TÂRNUÍT s. târnuială, târnuire, (prin Munt.) târsuiálă, târşuít. *(~ străzii.)*

târomeálă s. v. LÂNCEZEALĂ. LÂNCEZIRE. MOLEŞEALĂ. MOLEŞIRE. TOROPEALĂ. TOROPIRE.

târomí vb. v. BOLI. PIROTI. TÂNJI. ZĂCEA.

TÂRPÁN s. (prin Olt.) seceră. *(Cu ~ se taie stuful.)*

târpán s. v. COSOR.

târpénie s. v. RĂBDARE.

tirpí vb. v. ÎNDURA. PĂTIMI. PĂŢI. RĂBDA. SUFERI. SUPORTA. TRAGE.

tirsáică s. v. CURĂTURĂ.

tírsă s. v. CURĂTURĂ. TÂRNĂCOP.

târsătúră s. v. CURĂTURĂ.

târsânár s. v. OPINCAR.

tlrsână s. v. NOJIŢĂ.

tirsoácă s. v. PÁIUŞ. TROSCOT.

târş s. v. GĂTEJ. MĂTUROI. MOLID. SURCEA. SURCICĂ. TÂRN. USCĂTURĂ. VREASC.

târşálă s. v. FRICĂ. TEAMĂ. TEMERE.

tirşár s. v. HĂŢIŞ. LĂSTĂRIŞ. MLADĂ. SIHLĂ. TUFĂ.

târşă s. v. FRICĂ. OPRITOARE. PIEDICĂ. TEAMĂ. TEMERE.

tirşeáiă s. v. CURĂTURĂ.

tirşelós adj. v. FRICOS. SPERIOS. TEMĂTOR.

tirşenít s. v. PRAŞILĂ. PRĂSIRE. PRĂŞIT. SAPĂ. SĂPARE. SĂPAT.

tlrşí vb. v. CRĂCĂNA. DEFRIŞA. DESPĂ-DURI. DESPUIA. DEZBRĂCA. DEZGOLI. GRĂMĂDI. ÎMBULZI. ÎNDESA. ÎNGHESUI. ÎNGRĂMĂDI. PRĂŞI. RÂNJI. SĂPA. SPERIA. TEME. TEŞI. TURTI.

tirşíe s. v. MUTELCĂ. PIULIŢĂ.

tlrşít adj. v. CRĂCĂNAT. DEFRIŞAT. DESPĂDURIT. DESPUIAT. DEZBRĂCAT. DEZGOLIT. GOL. NEÂMBRĂCAT. NUD. TEŞIT. TURTIT.

tlrşit s. v. GRĂPARE. GRAPAT. PRA-SILĂ. PRĂSIRE. PRĂŞIT. SAPĂ. SĂPARE. SĂPAT.

tlrşltoáre s. v. NETEZITOARE.

târşlţă s. v. SAPĂ.

TÂRŞÂÍ vb. a târî, a târâi, a trage, (reg.) a tăglrţa. *(A ~ ceva după sine.)*

tlrşlí vb. v. TÂRÎ.

TÂRŞÂIÁLĂ s. târşâit, târşâitură.

TÂRŞÂÍT s. târşâială, târşâitură.

TÂRŞÂITURĂ s. târşâială, târşâit.

tlrşui vb. v. TÂRNUI.

tlrşniálă s. v. TÂRNUIALĂ. TÂRNUIRE. TÂRNUIT.

tlrşuit s. v. TÂRNUIALĂ. TÂRNUIRE. TÂRNUIT.

tirtán s. v. CIURLAN. SALCICORN. SĂRICICĂ.

tírtă s. v. TlRTIŢĂ.

tlrtăí vb. v. DRACUL ÎNJURA. OCĂRÎ. RÂDE.

târtăriţă s. v. REPEDE.

TlRTIŢĂ s. *(ANAT.)* (reg.) tírtă, (prin Olt. şi Munt.) şelteáţă. *(~ păsării.)*

târtâítă s. v. GAZ. PÂRŢ. VÂNT.

târţ interj, v. PÂRŢ.

tlrţl interj, v. VACS.

tlrzléinlc adj. v. EZITANT. FLUCTUANT. INDECIS. NEDECIS. NEHOTĂRÂT. ŞOVĂIELNIC. ŞOVĂITOR.

TÂRZÍU adj. 1. înaintat. *(Orele stnt ~.)* 2. întirziat, tardiv. *(O intervenite ~.)*

tlrziu adj. v. GREOI. ÎNCET. LENT. MOALE. MOLATIC. MOLÂU.

íoáca s. art. v. PEGAS.

TOACĂ s (reg.) tocălíe. *(~ mănăstirii.)*

toacă-gúră s., adj. v. CLĂNŢĂU. FLECAR. GURALIV. LIMBUT. PALAVRAGIU.

VORBĂ-LUNGĂ. VORBĂREŢ.

toáie s. v. BULBOACĂ. BULBOANĂ. IARBĂ-MARE. OCHI. OMAG. VALVÂRTEJ. VÂLTOARE. VÂRTEJ. VOLBURĂ.

toátpă s. v. BARDĂ. TOPORIŞCA.

TOALETĂ s. closet, vece, (ieşit din uz) cabinet, (pop.) latrină, privată, (reg.) umblătoare, (Transilv.) búdă, (înv.) baie, ieşitoáre, retirádâ, (turcism înv.) cheneáf.

toaletă s. v. CHIUVETĂ. LAVABOU. LAVOAR.

TOANĂ s. 1. (mai ales la pi.) capriciu, chef, fandoseală, fantezie, fason, fiţă, maimuţăreală, moft, naz, poftă, prosteală, sclifoseală, (pop. şi fam.) pârţág, scălâmbăiálă, scălâmbăiére, scălâm-báitúră, (pop.) fasoleálă, háchiţă, izmeneală, pandalíe, (înv. şi reg.) marghiolle, nacafá, pală, marghioleálă, năbădáie, toáncă, zâmbî'c, (Transilv.) pont, (Mold., prin Bucov. şi Transilv.) súcâ, (înv.) schimonosire, schimonositúră, (grecism înv.) paraxénie, (fam.) bâzdfc, farafastíc, marafet, (fam. fig.) boală, dambla. *(N-a fost dectt o ~; şi-a satisfăcut ~.)* 2. (la pi.) dispoziţie, voie, (reg.) duşi (pl.). *(În ~ bune.)*

toană s. v. ACCES. ATAC. BANC. BĂTAIE. BOIŞTE. CÂRD. COPCĂ. CRIZĂ. FURIE.

HAITĂ. ÎNVERŞUNARE. MÂNIE. OCHI. PUSEU. STOL.

toáncă s. v. BULBOACĂ. BULBOANĂ. CAPRICIU. CHEF. FANDOSEALĂ. FANTEZIE. FASON. FIŢĂ. MAIMUŢĂREALĂ. MOFT. NAZ. OCHI. POFTĂ. PROSTEALĂ. SCLIFOSEALĂ. TOANĂ. VALVÂRTEJ. VÂLTOARE. VÂRTEJ. VOLBURĂ.

toápsec s. v. OTRAVĂ.

TOARCE vb. *(TEXT.)* a fila. *(A ~ lina.)*

toarce vb. v. ÎNAPOIA. ÎNTOARCE. REVENI. VENI,

TOARCERE s. *(TEXT.)* filare, filat, tors, (rar) torcătúră.

TOARTĂ s. 1. coadă, mâner. *(Apucă obiectul de ~.)* 2. mănuşă, (reg.) báier. *(~ a unui vas.)* 3. ureche, verigă. *(~ cercelului.)*

toartă s. v. BRĂŢARĂ. CERCEL. CÂRCEIE. GAURĂ. URECHE.

TOAST s. (rar) vivat. *(Un ~ în cinstea mirilor.)*

TOASTA vb. a închina. *(A ~ fn nnmele lor.)*

tobár s. v. TOBOŞAR.

tobáş s. v. TOBOŞAR.

TOBĂ s. 1. *(MUZ.)* darabană, (rar) tambur, (înv. şi reg.) barabán, barabáncă, (înv.) tím-pină. *(Bale ~.)* 2. *(TEHN.)* tambur. 3. (prin Ban. şi sud-vestul Transilv.) şfárcă. *(Mezelul numit ~.)* 4. caro. *(~ la cărţile de joc.)*

tobă s. v. BATOZĂ. CUPTOR. TIMPAN. TREIERĂTOARE.

tóblă s. v. LODBĂ.

TOBOŞAR s. *(MUZ.)* (rar) tambur, (înv. şi reg.) tobáş, (reg.) tobár. *(~ tntr-o fanfară.)*

TOC interj, cioc I *(~ / ~ ! se aude la uşă.)*

TOC s. 1. portochelari. 2. condei. *(~ cu peniţă.)* 3. *toc rezervor* = stilou, (rar) stilográf. *(Scrie cu ~.)* 4. cadru, cercevea, ramă. *(~ de fereastră.)* 5. *(TEHN.)* matcă. *(~ de la colţa-rul dulgherului.)*

TOC s. (Mold.) călcî'i. *(~ la încălţăminte.)*

toc s. v. CORNET. DOS. FIŞIC. POLONIC. PUTINĂ. ŞIŞTAR. TEACĂ. TOLBĂ.

TOCA vb. a mărunţi, (reg.) a tocăni, (Mold.) a hăcui. *(A ~ furaje, ceapă.)*

toca vb. v. ARUNCA. AZVÂRLI. BATE. BOCĂNI. BODOGĂNI. CALICI. CHELTUI. CICĂLI. CIOCĂNI. DĂSCĂLI. FLECARI. IROSI. IZBI. ÎMPRĂŞTIA. ÎNDRUGA. LOVI. PĂCĂNI. PĂLĂVRĂGI. PÂRÂI. PLICTISI. POCĂNI. PRĂPĂDI. RĂPĂI. RISIPI. RUINA. SĂRĂCI. SCĂPATA. SÂCÂI. SPOROVĂI. TRĂNCĂNI. ŢĂCĂNI. ZVÂRLI.

tocáci s. v. ŢESĂTOR.

TOCANĂ s. (Mold.) mâncărícă.

tocană s. v. MĂMĂLIGĂ.

TOCÁRE s. mărunţire, mărunţit, tocat. *(~ cepei.)*

tocáre s. v. ARUNCARE. AZVÂRLIRE. CHELTUIRE. IROSIRE. RISIPIRE. ZVÂR-LIRE.

TOCAT adj. mărunţit. *(Ceapă ~.)*

TOCAT s. mărunţire, mărunţit, tocare. *(~ cepei.)*

tocat s. v. ARUNCARE. AZVÂRLIRE. CHELTUIRE. IROSIRE. POARTĂ. PRAG. RISIPIRE. UŞĂ. ZVÂRLIRE. tocâlfe s. v. CĂŢEL. CORDENCI. TOACĂ.

tocănáu s. v. FĂCĂLEŢ. tocănér s. v. FĂCĂLEŢ.

tocăní vb. v. BATE. BOCĂNI. BODOGĂNI. CICĂLI. CIOCĂNI. DĂSCĂLI. JEGOSI. MĂRUNŢI. MINJI, MURDĂRI. PĂTA. PLICTISI. POCĂNI. SÂCÂI. TOCA.

tocănire s. v. BĂTAIE. BOCĂNEALĂ. BOCĂNIRE. BOCĂNIT. BOCĂNITURĂ. CIO-CĂNEALĂ. CIOCĂNIRE. CIOCĂNIT. CIO-CĂNITURÂ.

tocănits. v. BĂTAIE. BOCĂNEALĂ. BOCĂNIRE. BOCĂNIT. BOCĂNITURĂ. CIOCĂ-NEALĂ. CIOCĂNIRE. CIOCĂNIT. CIOCĂNI-TURĂ.

tocănltoáre s. v. CIOCĂNITOARE. GHIO-NOAIE.

tocănitór s. v. FUND. TOCĂTOR.

tocăniţă s. v. ORBETE.

TOCĂTOR s. 1. satâr. *(~ de carne.)* 2. (reg.) şişcă. *(~ de nutreţ.)* 3. fund, (pop.) cârpătór, (reg.) tocănitór. *(~ de ceapă.)*

toceală s. v. BUCHEREALĂ. BUCHISEALA.

TOCÍ vb. 1. a se ştirbi. *(Cuţitul s-a ~.)* 2. a (se) scâlcia. *(I s-au ~ tocurile.)* 3. a (se) roade, a (se) uza. *(Covorul s-a ~.)*

toci vb. v. ASCUŢI. BUCHERI.

TOCILAR s. (rar) ascuţitor, (reg.) tocitor, (Ban., Transilv. şi Bucov.) şláifăr. *(~ ascute cuţitele.)*

tocilar s. v. BUCHER.

TOCÍRE s. 1. ştirbire. *(~ tăişului unui cuţit.)* 2. scâlciere. *(~ tocului de la pantofi.)*

TOCÍT adj. 1. ştirb, ştirbit. *(Cuţit ~.)* *2.* scilciat. *(Tocuri ~.)* 3. degradat, deteriorat, ponosit, ros, stricat, uzat. *(Haine ~.)*

tocit adj. v. BANALIZAT. STEREOTIP. STEREOTIPIC.

tocitoare s. v. CADĂ. ZĂCĂTOARE.

tocitor s. v. TOCILAR.

tocmáe s. v. MAI.

tocmágl s. pi. v. TĂIŢEI.

tocmai adj. v. DREPT. NETED. PLAN. PLAT. ŞES.

TOCMAI adv. 1. chiar, exact, întocmai, (înv. şi pop.) săvái, (pop.) oblu, taman, (înv. şi reg.) aşâşi. *(~ aşa s-a intimplat.)* 2. chiar, drept, exact, întocmai, precis, (pop.) oblu,taman, (înv. şi reg.) prísne, (prin Olt.) tam, (înv., în Transilv.) acurat, (pop. fig.) curat. *(Îl nimereşte ~ în frunte.)* 3. chiar, numai. *(E ~ bună de mlncat.)* 4. chiar, îndeosebi, (înv. şi pop.) osebit. *(~ asta-i place lui.)* 5. chiar, încă. *(~ de anul trecut trebuia să...)* 6. chiar, (prin Ban. şi Transilv.) baş. *(Nu s-a intimplat ~ de multă vreme.)* 7. (pop.) hăt, taman, (prin Olt.) tómite. *(~ in Banat.)* 8. abia, doar, numai, (reg.) taman. *(Răspunsul ti vine ~ în zori.)* 9. prea. *(Nici ~ tinără, nici ~ bătrlnă.)*

tocmai adv. v. ABSOLUT. AIDOMA. AIEVEA. ASEMENEA. CHIAR. DEOPOTRIVĂ. EXACT. IDENTIC. ÎNTOCMAI.

tócmă s. v. ÎNŢELEGERE. ÎNVOIALĂ. LOGODNĂ. TÂRG. TÂRGUIALĂ. TOCMEALĂ.

TOCMĂGÉL s. *(BOT.; Clavaria crispula)* (reg.) opintíci (pl.), barba-cáprei, burete-créţ.

tocmăgél s. v. CREASTA-COCOŞULUI. RĂMURELE.

TOCMEALĂ s. tlrg, târguială, (rar) precupe-ţíre, (reg.) tócmă. *(~ a ţinut mult.)*

tocmeală s. v. ACORD. ARANJAMENT. AŞEZĂMÂNT. CHIBZUIALĂ. CHIBZUINŢĂ. CHIBZUIRE. CICLU. CLAUZĂ. COMBINAŢIE. CONDIŢIE. CONTRACT. CONVENŢIE. CREARE. CUMINŢENIE. CUMPĂT. CUMPĂTARE. DATINĂ. DISPOZIŢIE. FACERE. FEL. FUNDAŢIE. INSTITUŢIE. INTRIGĂ. ÎNŢELEGERE. ÎNŢELEPCIUNE. ÎNŢELES. ÎNVOIALĂ. ÎNVOIRE. JUDECATĂ. LEGĂMÂNT. LOGODNĂ. MAŞINAŢIE. MĂSURĂ. MENSTRUAŢIE. MINTE. MODERAŢIE. NORMĂ. OBICEI. ORDINE. ORGANIZARE. ORÂNDUIALĂ. PACT. PERIOD. PEŢIRE. PETIT. PRECEPT. PREVEDERE. PRINCIPIU. PUNCT. RAŢIUNE. REGULĂ. RÂNDUIALĂ. ROST. SEMNIFICAŢIE. SENS. SOCOTEALĂ. SOCOTINŢĂ. STIPULARE. STIPULAŢIE. TACT. TERMEN. TESTAMENT. TÂLC. TRADIŢIE. TRANZACŢIE. UNELTIRE. UNITATE. UZ. UZANŢĂ. ZIDIRE.

TOCMÍ vb. 1. a se târgui, (înv. şi pop.) a se negustori, a se neguţa, (pop.) a se pogodi, a se precupeţi, (reg.) a se ogodi, (prin Transilv.) a (se) răzbate. *(S-a ~ cu negustorul.)* 2. a se angaja, a se băga, a intra, a se încadra, a se vâri, (pop.) a se învoi, a merge, a se năimi, a se prinde, a veni, (prin Mold. şi Bucov.) a se apuca. *(S-a ~ paznic, argat.)*

tocmi vb. v. AFLA. ALCĂTUI. ARANJA. ASEMĂNA. ASEMUI. AŞEZA. CĂLĂUZI. CLASA. CLASIFICA. COMPARA. COMPUNE. CONCEPE. CONDUCE. CONSOLIDA. CONSTITUI. CONVENI. CREA. DA. DESCOPERI. DESEMNA. DESTINA. DICHISI. DIRIJA. DISPUNE. DISTRIBUI. ELABORA. FACE. FERCHEZUI. FIXA. FORMA. GĂSI. GĂTI. GHIDA. GÂNDI. GRUPA. HĂRĂZI. HOTĂRÎ. IMAGINA. INSTITUI. INVENTA. ÎMPĂRŢI. ÎMPODOBI. ÎNCHIRIA. ÎNDREPTA. ÎNDRUMA. ÎNFIINŢA. ÎNFIRIPA. ÎNSĂNĂTOŞI. ÎNTĂRI. ÎNTOCMI. ÎNTREMA. ÎNŢELEGE. ÎNVOI. ÎNZDRĂVENI. LECUI. LOGODI. MENI. NĂSCOCI. NUMI. ORDONA. ORGANIZA. ORIENTA. ORÂNDUL PLĂNUI. PLĂSMUI. POTRIVI. PREDESTINA. PREGĂTI. PROIECTA. PUNE. REALIZĂ". REDACTA. REFACE. REPARA. REPARTIZA. RESTABILI. RIDICA. BÂNDUL SCORNI. SCRIE. SISTEMATIZA. SORTI. SPILCUI. STABILI. STATORNICI. TĂMĂDUI. URSI. VINDECA.

tocmire s. v. ACORD. ARANJAMENT. COMBINAŢIE. CONTRACT. CONVENŢIE. ÎNŢELEGERE. ÎNVOIALĂ. ÎNVOIRE.

LEGĂMÂNT. ORDINE. ORGANIZARE.

ORÂNDUIALĂ. PACT. REGULĂ. RÂNDU-IALĂ. TRANZACŢIE.

tocmitór s. v. CAP. CĂLĂUZĂ. CĂPETENIE. COMANDANT. CONDUCĂTOR. CREATOR. FĂURITOR. FONDATOR. ÎNDRUMĂTOR. ÎNTEMEIETOR. MAI-MARE. POVĂŢUITOR. SFĂTUITOR. SFETNIC. ŞEF.

TOCOFERÓL s. *(BIOL.)* vitamina E.

toeoríc s. v. BANCĂ.

TODORUSÁLE s. pi. *(BIS.)* strat de rusalii, (reg.) todorúse (pl.), sfredelul rusaliilor. *(~ se serbează cu 24 de zile înainte de rusalii.)*

todorúse s. pi. v. STRAT DE RUSALII. TODORUSÁLE.

tofleác s. v. ŞTIULETE.

tofológ adj. v. BLEG. INDOLENT. LĂLÂU. MOALE. MOLATIC. MOLÂU. MOTOTOL.

tóflă s. v. ROBĂ.

togmâgcl s. v. BURETE-DE-CONOPIDĂ.

TOI s. 1. miez, mijloc, putere, (pop.) dric, tărie, temei, (reg.) vipie, viu. *(În ~ul nopţii.)* 2. zor, (pop. şi fam.) dârdoră. *(În ~ul muncii.)*

toi s. v. ANIMOZITATE. BALAMUC. BĂTĂLIE. CEARTĂ. CÂRD. CONFLICT. DEZACORD. DEZBINARE. DIFEREND. DISCORDIE. DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPUTĂ. DIVERGENŢĂ. GĂLĂGIE. GÂLCEAVĂ. GROS. HĂRMĂLAIE. HUIET. ÎNVRĂJBIRE. LARMĂ. LITIGIU. LUPTĂ. MULŢIME. NEÂNŢELEGERE. SCANDAL. STOL. TĂMBĂLĂU. TĂRĂBOI. TEVATURĂ. TUMULT.

VACARM. VRAJBĂ. VUIET. ZARVĂ. ZGOMOT. ZÂZANIE.

toi vb. v. ADMONESTA.CERTA.DĂSCĂLI. DOJENI. MORALIZA. MUSTRA. STRIGA. ŢIPA. URLA. ZBIERA.

TOIAG s. 1. (Transilv. şi Maram.) măcău. *(Se sprijină în ~.)* 2. (reg.) stat. *(~ este o luminare încolăcită.)*

toiag s. v. AJUTOR. MUSTUITOR. REAZEM. SCEPTRU. SPRIJIN. SPRIJINITOR.

TOIÉGELE s. pi. art. *(ASTRON.)* (pop.) trisfetitele (pi. art.).

tóiet s. v. BALAMUC. GĂLĂGIE. HĂRMĂLAIE. HUIET. LARMĂ. SCANDAL. TĂMBĂLĂU. TĂRĂBOI. TEVATURĂ. TUMULT. VACARM. VUIET. ZARVĂ. ZGOMOT.

TOLĂNÍ vb. a se întinde, a se lungi, (reg.) a răcăşi, (prin Munt. şi Olt.) a răbuni, (Mold.) a se tologi. *(Ce te-ai ~ aşa?)*

tolăni vb. v. LENEVI. TRÂNDĂVI. TOLĂNÍT adj. 1. culcat, întins, lungit, trân-tit, (reg.) răbunít, (Mold.) tologít. *(Stă puţin ~ după amiază.)* 2. răsturnat, trântit. *(Şedea ~ în fotoliu.)* tolbáş s. v. MARCHITAN. TOLBĂ s. 1. (pop.) táşcă, (Mold.) ţóşcă. *(~ pentru vtnat.)* 2. (înv. şi reg.) toc, (înv.) cúcură, farétră, săhăidác, tăftúi. *(~ de săgeţi.)* tolcér s. v. PÂLNIE.

tolceráş s. v.1 PÂLNIOARĂ. PÂLNIUŢĂ. tolcerúţ s. v. PETUNIE. tolduí vb. v. CĂSĂTORI. CONVENI. ÎNŢELEGE. ÎNVOI.

TOLERA vb. 1. a accepta, a admite, a concepe, a îngădui, a permite, a răbda, a suferi, a suporta, (înv. şi reg.) a pristăni, (înv.) a obicni, a volnici, (fig. fam.) a înghiţi. *(Nu pot ~ una ca asta.)* 2. a suporta, (prin Transilv. şi prin Ban.) a pristui. *(~ bine grăsimile.)*

TOLERABIL adj. 1. acceptabil, suportabil, (înv.) suferibil, suferit. *(O climă ~.)* 2. acceptabil, admisibil, bunicel, convenabil, suportabil, (fam.) pasabil. *(O situaţie ~.)*

TOLERANT adj. concesiv, indulgent, îngăduitor, (înv.) răbdător. *(Prea este ~ I)*

tolerantísm s. v. INDULGENŢĂ. ÎNGĂDUINŢĂ. ÎNGĂDUIRE. TOLERANŢĂ.

TOLERANŢĂ s. indulgenţă, îngăduinţă, îngăduire, (rar) tolerantísm, (pop.) îngăduiálă, (înv.) răbdare. *(Manifestă prea multă ~.)*

tolígâ s. v. COTIGĂ. TELEAGĂ.

toloacă s. v. OGOR. PÂRLOAGĂ.

toloboátă s. v. BALAMUC. GĂLĂGIE. HĂRMĂLAIE. HUIET. LARMĂ. SCANDAL. TĂMBĂLĂU. TĂRĂBOI. TEVATURĂ. TUMULT. VACARM. VUIET. ZARVĂ. ZGOMOT.

tolocăni vb. v. ADMONESTA. BĂLMĂJI. BÂIGUI. BÂRÂI. BODOGĂNI. BOLBOROSI. BOMBĂNI. BOSCORODI. CERTA. CICĂLI. DĂSCĂLI. DOJENI. FLECARI. GÂNGĂVI. ÎNDRUGA. ÎNGĂIMA. ÎNGÂNA. MÂRÂI. MOLFĂI. MORALIZA. MORMĂI. MURMURA. MUSTRA. PĂLĂVRĂGI. PLICTISI. SÂCÂI. SPOROVĂI. TRĂNCĂNI.

tologi vb. v. ÎNTINDE. LUNGI. TOLĂNI.

tologít adj. v. CULCAT. ÎNTINS. LUNGIT. TOLĂNIT. TRÂNTIT.

tololói s. v. BALAMUC. GĂLĂGIE. HĂRMĂLAIE. HUIET. LARMĂ. SCANDAL. TĂMBĂLĂU. TĂRĂBOI. TEVATURĂ. TUMULT. VACARM. VUIET. ZARVĂ. ZGOMOT.

tololói s., adj. v. CLĂNŢĂU. FLECAR. GURALIV. LIMBUT. PALAVRAGIU. VOR-BĂ-LUNGĂ. VORBĂREŢ.

toltoáşă s. v. COCOLOŞ. GHEMOTOC. MOTOTOL.

TOM s. 1. volum. *(Carte in mai multe ~.)* 2. carte, lucrare, operă, scriere, tipăritură, volum, (livr.) op. *(Un ~ gros.)*

TOMATĂ s. *(BOT.; Lycopersicum esculen-tum)* pătlăgea, pătlăgică, roşie, (reg.) gălă-ţână, (Transilv. şi Ban.) paradáisă. *(Salată de ~e.)*

tombateră s,, adj. v. RETROGRAD.

tómbă s. v. GROAPĂ. MORMÂNT.

tómite adv. v. TOCMAI.

TOMNATIC adj. (livr.) autumnal, (reg.) tomníu. *(Fructe ~; zile ~.)*

tomníu adj. v. TOMNATIC.

tomoáşă s. v. COCOLOŞ. GHEMOTOC. MOTOTOL.

TON s. 1. *(MUZ.)* tonalitate, (livr. înv.) son. *(În ce ~ e scrisă bucata?)* 2. răsunet, rezonanţă, sonoritate, timbru. *(~ unui flaut.)* 3. inflexiune, intonare, intonaţie, mlădiere, modulare, modulaţie, tonalitate. *(O voce cu ~uri plăcute.)* 4. glas, timbru, voce, (pop.) viers. *(Avea un ~ grav.)* 5. accent, intonaţie. *(Vorbea cu un avtnt şi un ~ plin de căldură.)* 6. *(FON.)* înălţime, tonalitate. *(Chineza literară are patru ~uri.)* 7. nuanţă, (înv.) vopsea. *(Material textil tn mai multe ~ uri.)*

ton s. v. ACCENT. JGHEAB. LĂPTOC SCOC ULUC.

TONAJ s, încărcătură. *(Ce ~ are aeesí autocamion?)*

TONALITATE s. 1. *(MUZ.)* ton, (livr. înv.) son. *(În ce ~ e scrisă bucata?)* 2. inflexiune, intonare, intonaţie, mlădiere, modulare, modulaţie, ton. *(O voce cu ~ plăcută.)* 3. *(FON.)* înălţime, ton. *(Chineza literară are patru ~ăţi.)*

tonátâc adj. v. CAPRICIOS. INCONSTANT. INSTABIL. NECONSTANT. NESTABIL. NESTATORNIC. SCHIMBĂCIOS. SCHIMBĂTOR. VARIABIL.

toncá vb. v. APUCA. CĂŞUNA. NĂZĂRI. VENI.

TONÉTĂ s. chioşc, gheretă. *(O ~ cu dulciuri.)*

tonic adj. v. ÎNTĂRITOR. TONIC adj., s. 1. adj. *(FON.)* accentuat. *(Vocală ~; silabă ~.)* 2. adj., s. *(FARM.)* fortifiant, fortificant, întăritor, reconfortant, tonifiant, (rar) reconstituánt, (înv.) reconforta-tór. *(Un medicament ~.)*

TONIFIANT adj., s. *(FARM.)* fortifiant, fortificant, întăritor, reconfortant, tonic, (rar) reconstituánt, (înv.) reconfortatór. *(Un medicament ~.)*

TONIFICA vb. *(MED.)* a (se) fortifica, a (se) îndrepta, a (se) înfiripa, a (se) întări, a (se) întrema, a (se) înzdrăveni, a (se) reconforta, a (se) reface, a (se) restabili, (înv. şi pop.) a (se) împuternici, (pop. şi fam.)

a (se) drege, (pop.) a (se) scula, (înv. şi reg.) a (se) zdraveni, (reg.) a (se) vânjoşa, (Mold.) a (se) priboli. *(S-a ~ puţin după boală.)*

TONIFICÁRE s. *(MED.)* fortificare, îndreptare, înfiripare, întărire, întremare, înzdrăve-nire, reconfortare, refacere, restabilire, (rar) reconfort, (înv. şi pop.) împuternicire. *(~ lui după boală.)*

TONIFICAT adj. *(MED.)* fortificat, îndreptat, înfiripat, întărit, întremat, înzdrăvenit, reconfortat, refăcut, restabilit, (Mold.) pribolít. *(Om ~ după o boală.)*

tonoásă s. v. BOROBOAŢĂ. ISPRAVĂ. NĂZBÂTIE. NĂZDRĂVĂNIE. POCINOG. POZNĂ. ŞOTIE. TRĂSNAIE.

tonocí vb. v. FLECARI. ÎNDRUGA. PĂLĂVRĂGI. SPOROVĂI. TRĂNCĂNI.

tonocíes. v. BÂRFĂ. BÂRFEALĂ. BÂRFIRE. BÂRFIT. CALOMNIE. CALOMNIERE. CLEVETEALĂ. CLEVETIRE. CLEVETIT. DEFĂIMARE. DENIGRARE. DISCREDITARE. PONEGREALĂ. PONEGRIRE. ŞOAPTĂ.

tonós adj. v. CAPRICIOS. INCONSTANT. INSTABIL. NECONSTANT. NESTABIL. NESTATORNIC. SCHIMBĂCIOS. SCHIMBĂTOR. VARIABIL.

TONT adj., s. bleg, nătăfleţ, nătărău, nătâng, neghiob, nerod, netot, prost, prostănac, stupid, tontălău, (înv. şi pop.) năuc, (pop. şi fam.)

haplea, (pop.) flaimúe, (înv. şi reg.) nătântóc» prostán, prostátic, prostănátic, (reg. şi fam.) şui, (reg.) bleot, hăbăuc, mangosít, metehău, meteléu, motofléte, motológ, mutălău, natan-tól, năbârgeác, nătăbâz, nătî'nt, nătrúi, nătrúţ, năvlég, năvligós, nerodói, pliurd, ponc, pricăjit, puneau, tătălău, tălî'mb, tontán, tontoléte, tontológ, (prin Transilv.) balamút, (prin Olt.) bleomb, (prin Mold.) boblétic, (prin Munt.) bobléţ, (Mold.) cherapléş, (prin Transilv., Mold. şi Bucov.) chiomb, (Transilv., Ban. şi Olt.) lud, (Transilv. şi Ban.) năhúi, (Transilv.) nebléznic, (prin Mold., Transilv. şi Maram.) şuiétic, (Mold.) tanău, (Bucov.) tălăşmán, (prin Olt. şi Munt.) tărăntúc, (Munt.) tontován, (turcism înv.) budalá, (fam.) fleţ, găgăúţă, gogoman, zevzec, (fig.) sec. *(~ mai eşti, amice, de-ai putut să faci aşa ceva!)*

tontán adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

TONTĂLĂU adj., s. bleg, nătăfleţ, nătărău, nătâng, neghiob, nerod, netot, prost, prostănac, stupid, tont, (înv. şi pop.) năuc, (pop. şi fam.) haplea, (pop.) flaimúe, (înv. şi reg.) nătântóc, prostán, prostátic, prostănátic, (reg. şi fam.) şui, (reg.) bleot, hăbăuc, mangosít, metehău, meteléu, motofléte, motológ, mutălău, natan-tól, năbârgeác, nătăbiz, nătânt, nătrúi, nătrúţ, năvlég, năvligós, nerodói, pliurd, ponc, pricăjit, puneau, tălălău, tălímb, tontán, tontoléte, tontológ, (prin Transilv.) balamút, (prin Olt.) bleomb, (prin Mold.) boblétic, (prin Munt.) bobléţ, (Mold.) cherapléş, (prin Transilv., Mold. şi Bucov.) chiomb, (Transilv., Ban. şi Olt.) lud, (Transilv. şi Ban.) năhúi, (Transilv.) nebléznic, (prin Mold., Transilv. şi Maram.) şuiétic, (Mold.) tanău, (Bucov.) tălăşmán, (prin Olt. şi Munt.) tărăntúc, (Munt.) tontován, (turcism înv.) budalá, (fam.) fleţ, găgăúţă, gogoman, zevzec, (fig.) sec. *(~ mai eşti, amice, de-ai putut să faci aşa ceva!)*

tontí vb. v. ÎNDOBITOCI. PROSTI. TÂMPI.

tontoléte adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT.

PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

tontológ adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

tontoroşél s. v. GHIOCEL.

tontován adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

tonţíe s. v. NĂTÂNGIE. NEGHIOBIE. NEROZIE. PROSTIE. STUPIDITATE. STUPIZENIE.

TOP s. testea, (reg.) cont, (înv.) ris, rísmă. *(~ de htrtie.)*

top s. v. TUN.

topáncă s. v. GHEATĂ. OPINCĂ. TÂRLIC. \ TOPAZ s. *(MIN.)* (înv.) pázie.

topăncúţă s. v. GHETUŢĂ.

topciu s. v. ARTILERIST. TUNAR.

topénle s. v. CALAMITATE. CATASTROFĂ. DECEDARE. DECES. DEZASTRU. DISPARIŢIE. FLAGEL. GROZĂVIE. MOARTE. NĂPASTĂ. NENOROCIRE. PACOSTE. PIE-IRE. POTOP. PRĂPĂD. PRĂPĂDIRE. PUSTIIRE. RĂPOSARE. SFÂRŞIT. SINISTRU. STINGERE. SUCOMBARE. URGIE.

TOPÎ vb. *I.* (reg.) a (se) sparge. *(S-a ~ zăpada.)* 2. a dizolva, a solvi. *(A ~ zahărul tn apă.)* 3. (reg.) a (se) mura. *(A ~ o plantă textilă.)*

topi vb. v. CONSUMA. DESFIINŢA. DISTRUGE. EPUIZA. ISPRĂVI. LICHIDA. NIMICI. PRĂPĂDI. SFÂRŞI. TERMINA.

TOPÍLĂ s. topitoare. *(~ pentru in.)*

TOPINAMBÚRs. *(BOT.; Helianthus tubero-suş)* nap-porcesc, (reg.) picióică, măr-de-pă-mínt, morcov-porcésc, pere-iernátice (pl.), (Olt.) crúmpenă, (Mold.) gulie.

TOPÍREs. 1. *(FIZ.)* fuziune. *(Punct de ~.)* 2. dizolvare, solvire, topit. *(~ zahărului tn apă.)*

TOPÍT adj. 1. dizolvat. *(Zahăr ~.)* 2. (reg.) murat. *(In ~.)*

TOPÍT s. dizolvare, solvire, topire. *(~ zahărului în apă.)*

TOPITOARE s. topilă. *(~ pentru in.)*

topliciós adj. v. APĂTOS. APOS.

TOPOGRÁF s. geometru.

TOPOGRAFIC adj. (înv.) topograficésc. *(Lucrare ~.)*

topograficésc adj. v. TOPOGRAFIC.

TOPONÍM adj., s. toponimic. *(„Braşov" este un*

TOPONÍMIC adj., s. toponim. *(„Dunărea" este un ~.)*

TOPONIMÍE s. toponomastică.

TOPONOMÁSTICĂ s. toponimie.

TOPOR s. (prin Bucov.) manca. *(A tăia lemne cu ~.)*

TOPORÁŞ s. 1. (pop.) toporél, toporúş. *(Un ~ pentru lemne.)* 2. *(BOT.; Viola odorata)* violetă, viorea, (rar) violă, (reg.) călţunáş, cârligél, cocoşél, garoafă, găurea, micsandră, micşuneá, nemţoaică, tămiioáră, vioară, floare-domneáscă, flori-mărúnte (pl.), flori-mărun-ţélc (pl.), zambilă-de-címp. 3. *(BOT.; Viola alpina)* viorea, viorica, (reg.) micşunea-de-múnte.

toporáş s. v. CĂLDĂRUŞĂ. TÂMÂIOARĂ.

toporáşi s. pi. v. NEMŢIŞOR. SURGUCI. TÂMÂIOARĂ. VIOREA.

toporél s. v. TOPORAŞ.

TOPORÍŞCĂ s. 1. securice, (înv. şi reg.) securícă. *(O secure mică sau ~.)* 2. bardă, (reg.) toporíţă, (Mold.) toáipă. *(Lovitură de ~.)*

toporişca s. v. COADĂ.

toporíţă s. v. BARDĂ. TOPORIŞCA.

toporâie s. v. COADĂ.

toporâşte s. v. COADĂ.

toporul s. art. v. PERSEU.

toporúş s. v. TOPORAŞ.

topsicá vb. v. ÎNVENINA. OTRĂVI.

topsicát adj. v. ÎNVENINAT. OTRĂVIT. OTRĂVITOR. VENINOS.

toptangíu s., adj. v. ANGROSIST.

topúr s. v. BUZDUGAN.

tor s. v. TIZIC.

TORÁCE s. *(ANAT.)* 1. coşul pieptului, cutie toracică. 2. piept.

tórbă s. v. DESAGĂ. TRAISTĂ.

torcător s. v. FILATOR.

torcătórle s. v. FILATURĂ.

torcătúră s. v. FILARE. FILAT. TOARCERE. TORS.

TORENT s. 1. puhoi, şuvoi, (pop.) noian, zăpór, (înv. şi reg.) năbói, (reg.) şuşói, (prin Dobr. şi Munt.) sel. *(~ de ape.)* 2. puhoi, rin, şiroi, şuvoi. *(~ de vin.)*

torf s. v. TURBĂ.

TORÍD adj. arzător, canicular, dogoritor, fierbinte, tropical, zăpuşitor, (reg.) zădufós, zăpuşit, (prin Ban. şi Olt.) pripitór. *(O zi ~; soare ~; căldură ~.)*

tórlşte s. v. STANIŞTE.

tormác s. v. HREAN.

toroápă s. v. BELEA. BUCLUC. DANDANA. GLOABĂ. ÎNCURCĂTURĂ. MÂRŢOAGĂ. NĂPASTĂ. NEAJUNS. NECAZ. NEMULŢUMIRE. NENOROCIRE. NEPLĂCERE. NEVOIE. PACOSTE. POCINOG. RĂU. SUPĂRARE.

toroipan s. v. BÂTĂ. CIOMAG. MĂCIUCĂ.

toroipan! vb. v. ATINGE. BATE. LOVI.

toropálă s. v. BÂTĂ. CIOMAG. MĂCIUCĂ.

TOROPEALĂ s. 1. amorţeală, toropire. *(Îl cuprinsese o ~ de neânvins.)* 2. aţipeală, aţipire, dormitare, moţăiala, moţăire, moţăit, moţăi-tură, picoteală, picotire, piroteală, pirotire, somnolenţă, (rar) somnie, (reg.) picuiálă, pio-ceálă, somnoreálă, vMold.) clipoceálă, clipocíre, (prin Munt.) pircote-!ă, pircotít, (înv.) somno-roşíe. *(Stare de ~.)* 3. lâncezeală, lâncezire, moleşeală, moleşire, to-opire, (franţuzism rar) torpoáre, (Munt. şi Olt.) câromeálă. *(Ce e această ~ la voi?) 4. (MET.)* arşiţă, caniculă, călduri (pl.), dogoare, dogoreală, fierbinţeală, năbu-şeală, năduf, năduşeală, pârjol, pojar, zăduf, zăpuşeală, (livr.) torpoáre, (pop.) arsură, vipie, (reg.) buhoáre, cócăt, crăpăt, năplăiâlă, pî'clă, prépăt, prigoáre, puhăiálă, zăpúc, (prin Ban.) arsoáre, (Ban. şi Transilv.) friptoáre, (prin Olt.) jápsă, (Ban.) pripeală, (înv.) ars, prípec, (fig.) cuptor, jar. *(~ zilelor de vară.)*

TOROPÍ vb. 1. a(-l) ajunge, a(-l) birui, a(-l) copleşi, a(-l) covârşi, a(-l) cuprinde, a(-l) înfrânge, a(-l) învinge, a(-l) podidi, a(-l) prinde, a(-l) răzbi, (înv.) a(-l) prcacovârşi, (fig.) a(-l) doborî, a(-l) lovi. *(L-a ~ somnul.)* 2. a moleşi. *(Canicula ti ~.)*

toropi vb. v. SNOPI. STÂLCI.

TOROPÍRE s. 1. amorţeală, toropeală. *(Stare de ~.)* 2. lâncezeală, lâncezire, moleşeală, moleşire, toropeală, (franţuzism rar) torpoáre, (Munt.) şi Olt.) târomcálă. *(Ce e această ~ la voi?)*

TOROPÍT adj. 1. biruit, copleşit. *(~ de somn.)* 2. moleşit. *(E tare ~.)* 3. amorţit. (*~ de căldură.)*

TOROPITOR adj. moleşitor. *(O căldură ~.)*

torosí vb. v. FLECARI. ÎNDRUGA. PĂLĂVRĂGI. SPOROVĂI. TRĂNCĂNI.

toroşteálă s. v. TERCIUIALĂ.

toroştí vb. v. STORCI. STRIVI. TERCIUL ZDROBI.

torpila vb. v. SUBMINA.

torpoáre s. v. ARŞIŢĂ. CANICULĂ. CĂLDURI. DOGOARE. DOGOREALĂ. FIERBINŢEALĂ. LÂNCEZEALĂ. LÂNCEZIRE. MOLEŞEALĂ. MOLEŞIRE. NĂBUŞEALĂ. NĂDUF. NĂDUŞEALĂ. PÂRJOL. POJAR. TOROPEALĂ. TOROPIRE. ZĂDUF. ZĂPUŞEALĂ.

TORS adj. *(TEXT.)* filat, răsucit. *(Lână ~.)*

TORS s. *(TEXT.)* filare, filat, toarcere, (rar) torcătúră.

TORS s. trunchi. *(Sculptura reprezintă un ~ de bărbat.)*

forsát adj. v. RĂSUCIT.

torsătúră s. v. TORT.

torsiona vb. v. CONTORSIONA. RĂSUCI. SUCI.

torsionare s. v. RĂSUCIRE. TORSIUNE.

torsionat adj. v. RĂSUCIT.

TORSIUNE s. răsucire, (rar) torsionare. *(Mişcări de ~ a corpului.)*

torsiune s. v. DEPLASARE. DEZARTICULARE. DEZARTICULAŢIE. DISLOCARE. LUXARE. LUXAŢIE. SCRÂNTEALĂ. SCRÂN-TIRE. SCRÂNTITURĂ. SUCIRE.

torsúră s. v. TORT.

TORT s. *(TEXT.)* (pop.) torsătúră, (înv. şi reg.) torsúră.

TORT s. (prin Transilv.) tortátă. *(~ de ciocolată.)*

tortátă s. v. TORT.

TORTURA vb. 1. a canoni, a căzni, a chinui, a munci, a schingiui, a trudi, (înv. şi reg.) a pedepsi, (reg.) a negăti, a strânge, (înv.) a stră-tui. *(L-au ~ pentru a-şi mărturisi crima.)* 2. a chinui, a frământa, a obseda, a persecuta, a preocupa, a urmări, (fig.) a roade, a tiraniza. *(Îl ~ un gând.)*

torturántadj. v. CHINUITOR. OBSEDANT.

TORTURARE s. chinuire, schingiuire. *(~ unui martir.)*

TORTURAT adj. 1. chinuit, schingiuit, (înv. şi pop.) căznit, (înv. şi reg.) pătimaş, (înv.) muncit, pătimitór, păţit. *(Martir ~.)* 2. chinuit, frământat, obsedat, persecutat, urmărit. *(~ de o idee.)*

TORTURĂ s. calvar, canon, cazná, chin, durere, patimă, schingiuire, schingiuit, suferinţă, supliciu, (înv. şi pop.) trudă, (pop.) muncă, (înv.) muncitoríe, pasiune, pedeapsă, pedepsi-tură, rână, schingi, strădanie, strânsoáre, trud-nicie. *(Supus la ~ icrtncene.)*

torturătór adj. v. CHINUITOR. OBSEDANT.

TORŢĂ s. faclă, făclie, (înv.) fáchie, lampádă, masalá. *(~ pentru luminat.)*

TORŢEL s. *(BOT.; Cuscuta epithymum)* cuscută, (reg.) borangfc, iníţă, întorţél, lipici, părul-Sfintei-Mării, (prin Ban.) steagul-zânelor.

torţionar s. v. CĂLĂU. GÂDE.

TOT adj., s., adv. 1. adj. complet, deplin, integral, întreg, total. *(Care este suma ~ ?)* 2. adj. întreg. *(~ Muntenia.)* 3. s. ansamblu, întreg. *(Un ~ unitar.)* *4.* adv. încă. *(~* mai *plouă.)* 5. adv. încă. totuşi. *(CU ii dă şi ~ i se pare puţin.)* 6. adv. iar. *(El avea o fată şi ea ~ o fată.)* 7. adv. numai. *(La ospăţ, ~ oaspeţi rari.)* 8. adj. fiecare, fiece, oricare, orice, orişicare, (pop.) fieşcé, fitecé. *(~ pasărea pe limba ei piere.)*

tot s. v. SLOVAC.

TOTAL adj., adv., s. 1. adj. complet, exhaustiv, integral, întreg. *(Studii ~; excerptare ~ a unui material.) 2.* adj. complet, deplin, integral, întreg, tot. *(Care este suma ~ de plată?)* 3. adv. absolut, complet, completamente, integral, (înv. şi pop.) sadea. *(Calul era ~ alb.)* 4. adj. absolut, adânc, complet, deplin, desăvâr-şit, perfect, profund. *(O linişte ~; întuneric ~.)* 5. adj. complet, desăvârşit, infinit, nemărginit, (fig.) orb. *(încredere ~ în cineva.)* 6. adj. complet, deplin, integral, întreg, (livr.) plenar, (înv.) cumplit. *(Mulţumire, realizare ~.)* 7. s. *(MAT.)* sumă. *(~ unei adunări.)* 8. s. cifră, număr, sumă. *(~ spectatorilor.)* 9. s. totalitate. *(~ vitelor vtndute.)* 10. adj. global. *(Bezullat ~.)* 11. adj. absolut, suveran. *(Un dispreţ ~.)* 12. adj. integral, necondiţionat, neprecupeţit. *(Sprijin ~.)* 13. adv. totalmente. (*Sâní ~ de partea ia.)*

TOTALITATE s. 1. total. *(~ rutelor vtndute.)* 2. sumă. *(~ imaginilor dintr-o poezie.)* 3. integritate, întregime. *(~ bunurilor.)* 4. *(JUR.)* universalitate. *(Lasă cuiva prin testament ~ a bunurilor sale.)* 5.

unanimitate. *(A obţinut ~ voturilor.)* G. ansamblu. *(Aceste elemente disparate alcătuiesc o ~.)*

TOTALIZA vb. 1. *(MAT.)* a aduna, (rar) a adiţiona, a însuma, a suma, (înv.) a sumarisi. *(A ~ valoarea a doi vectori.)* 2. a însuma. *(Ele ~ laolaltă...)*

TOTALIZÁRE s. 1. *(MAT.)* adunare, (rar) adiţionare. *(~ tuturor cifrelor.)* 2. însumare. *(În urma ~ datelor...)*

TOTALMENTE adv. total. *(Sint ~ de partea ta.)*

TOTDEAUNA adv. 1. continuu, încontinuu, întotdeauna, întruna, mereu, necontenit, neâncetat, permanent, pururi, veşnic, (pop.) necurmat. *(Eram ~ împreună.)* 2. etern, pururi, veşnic. *(~ va rămâne in inimile noastre.)* 3. oricând, orişicând, (înv.) fiecând, fieştecând, vericând. *(Să vii ~ la mine.)*

TOTDEODATĂ adv. concomitent, paralel, simultan, totodată, (înv.) împreună. *(~ să începem şi aprovizionarea.)*

totâlcă s. v. TRIŞCÁ.

tótnici s, pi. v. NEMŢIŞOR.

TOTODATĂ adv. concomitent, paralel, simultan, totdeodată, (înv.) împreună. *(~ să începem şi aprovizionarea.)*

totolóţ s. v. BOŢ. BULZ. COCOLOŞ.

TOTUNA adv. întruna, mereu. *(O ţinea ~ că...)*

TOTUŞI conj., adv. 1. conj. dar, însă. *(Aţ vrea să te cred, ~ am unele îndoieli.)* 2. conj.

(prin Transilv.) méghiş. *(Să treci ~* pe *la mine*.) 3. adv. încă, tot. *(Cit îi da şi ~ i se pare puţin.)*

továr s. v. GREU. GREUTATE. ÎNCĂRCĂTURĂ. POVARĂ. SARCINĂ.

TOVARĂŞ s. 1. (pop.) fârtát, soţ, (reg.) ortac, (înv.) soţie. *(~ de muncă.)* 2. camarad, (reg., mai ales în Ban. şi Transilv.) ortac, (prin Transilv. şi Ban.) tărşág, (înv.) cardáş, tovărăşie. (~ *de arme.)* 3. asociat, părtaş, (înv. şi reg.) sâmbráş, (reg.) ortac, prieten. *(~ în afaceri.)* 4. însoţitor, (livr.) companion, (înv. şi pop.) soţ, (înv. şi reg.) soţie, (înv.) petrecătór. *(~ la un drum.)*

TOVARĂŞĂ s. asociată, părtaşă, (înv. şi reg.) soaţă. *(~ într-*o *afacere.)*

TOVĂRĂŞESC adj. 1, camaraderesc, colegial. *(Reuniune ~.)* 2. amical, prietenesc, prietenos. *(Atitudine ~.)*

TOVÁRĂŞÉŞTE adv. camaradereşte, colegial. *(Se poartă ~.)*

TOVĂRĂŞIE s. 1. (reg.) fârtăţíe, ortăcíe. *(Rea ~ şi-a ales.)* 2. asociaţie, asociere, întovărăşire, (înv. şi reg.) sâmbră, soţie, (reg.) ortăcíe, simbrie, soţiíre. *(~ celor doi negustori n-a ţinut mult.)* 3. anturaj, companie, societate, (grecism înv.) sinanstrofie. *(A petrecut ore agreabile tn ~ lor.)*

tovărăşie s. v. CAMARAD. TOVARĂŞ.

tovărî vb. v. ARUNCA. AZVÂRLI. NĂPUSTI. NĂVĂLI. PRECIPITA. REPEZI. SĂRI. TĂBĂRÎ. ZVÂRLI.

TOXIC adj. otrăvitor, (pop.) otrăviciós. *(Substanţă ~.)*

toxic s. v. OTRAVĂ.

TOXICITATE s. (înv.) venin. *(~ unei substanţe.)*

trabánt s. v. HALEBARDIER.

TRABUC s. ţigară de foi.

TRAC adj. tracic. *(Populaţii ~.)*

tracasa vb. v. AGASA. ENERVA. INDISPUNE. IRITA. NECĂJI. PLICTISI. SÂCÂI. SUPĂRA.

tracasare s. v. AGASARE. ENERVARE. IRITARE. PLICTISIRE. SÂCÂIALĂ. SÂCÂIRE.

tracasat adj. v. AGASAT. ENERVAT. IRITAT. PLICTISIT. SÂCÂIT. SUPĂRAT.

TRACIC adj. trac. *(Populaţii ~.)*

tract s. v. CIRCULAŢIE. TRAFIC.

TRACTAT adj. remorcat. *(Un vehicul ~.)*

tractir s. v. BIRT. BORDEL. CASĂ DE PROSTITUŢIE. CASĂ DE TOLERANŢĂ. HAN. LUPANAR. O SPĂTĂRIE.

tractirgíu s. v. BIRTAŞ. HANGIU. OSPĂTAR.

TRADÍŢIE s. 1. datină, fel, obicei, rânduială, uz, uzanţă, (înv. şi pop.) rând, (pop.) dată, lege, (înv. şi reg.) pomană, (reg.) orândă, (Transilv.) súcă, (prin Ban.) zacón, (înv.) pravilă, predánie, şart, tocmeală, (turcism înv.) adét. *(Aşa-i ~ din bătrini.)* 2. *(JUR.)* consuetu-dine, cutumă, datină, obicei, uz, uzanţă. *(Practică consacrată prin ~.)*

TRADIŢIONAL adj. 1. bătrânesc, (patriarhal, vechi. *(Datini ~.)* 2. consacrat, consfinţit, obişnuit, (rar) sacramental. *(A rostit formula*

~.) 3. clasic, curent, frecvent, obişnuit, uzual. *(Un procedeu tehnic ~.)*

TRADUCĂTOR s. tălmăcitor, (înv.) tâlcuitór. *(Cine este ~ romanului ?)* 2. interpret, tălmaci, translator, (înv.) dragoman, tergimán. *(A vorb i cu cineva prin ~.)*

TRADUCE vb. a tălmăci, a transpune, (înv. şi reg.) a tilcui, (înv.) a da, a izvodi, a întoarce, a preface, a prepúne, a primeni, a scoate. *(A ~ o poezie dintr-o limbă in alta.)*

traduce vb. v. EXPRIMA. ÎNFĂŢIŞA. MANIFESTA. REDA. REPREZENTA.

TRADUCERE s. 1. tălmăcire, transpunere, (înv.) prefacere, tradúcţie, tălmăcitúră, tâlcu-iálă, tâlcuire. *(~ dintr-o limbă in alta.)*

tradúcţie s. v. TĂLMĂCIRE. TRADUCERE. TRANSPUNERE.

TRAFÍC s. circulaţie, (înv.) tract. *(O arteră cu ~ intens.)*

trafic s. v. DEBIT. REGIE. TUTUNGERIE.

TRAFICA vb. 1. a negocia, (pop.) a samsari. *(A ~ valori, efecte publice.)* 2. a negustori, a precupeţi, a specula, (înv. şi reg.) a precupi. *(Ce mărfuri ~ ?)*

traficant s. v. DEBITANT. TUTUNGIU.

TRAFORAJ s. 1. traforare. *(Unelte de ~. >* 2. *(TEHN.)* ajur. *(~ executat din placaj.)*

TRAFORARE s. traforaj. *(Unelte de ~.)*

trágăn s. v. GÂLCĂ. UMFLĂTURĂ.

TRAGE vb. 1. a târî, a tirâi, a târşâi, (reg.) a tăgârţa. *(A ~ ceva după sine.)* 2, a încorda, a întinde, a tensiona. *(~ firele textile.)* 3. a înfige. *(~ in ţeapă.)* 4. a smulge. *(A ~ un cui cu cleştele.)* 5. a suna. *(Te rog să ~ clopoţelul.)* 6. a coborî, a lăsa. *(A ~ perdelele.)* 7. a închide, a încuia, a pune. *(A ~ zăvorul la uşă.)* 8. a se feri. *(S-a ~ repede înlr-o parte.)* 9. a îndoi, a răsfrânge, a ridica, a sulleca, a sumete, (reg.) a sumeca, a supune, (prin Munt. şi Dobr.) a sumeteca. *(Îşi~ minecile, poalele.)* 10. a (se) dezbrăca, a scoate, (pop.) a lepăda, (înv.) a (se) dezveşti, (fam.) a (se) dezechipa. *(~ cămaşa de pe tine.)* li. a îmbrăca, a pune. *(~ cămaşa pe tine.)* 12. a descălţa, a scoate, (reg.) a desculţa. *(~ pantofii din picior.)* 13. a(-şi) încălţa, a(-şi) pune. *(Îşi ~ bocancii.)* 14. a băga, a îndesa, a înfunda, a vârî. *(~ căciula pe cap.)* 15. a absorbi, a aspira, a încorpora, a înghiţi, a resorbi, a sorbi, a suge. *(Pămintul ~ apa de precipitaţii.)* 16. a aspira, a inspira. *(~ cu nesaţ aerul tn piept.)* 17. a aspira, a inhala. *(~ pe nări o substanţă medicamentoasă.)* 18. a priza, (Mold.) a sfârcâi. *(A ~ tabac.)* 19. a sufla. *(Te rog să-ţi "w nasul!)* 20. a bea, (reg.) a ţucsui, (fam. fig.) a pili. a suge. *(E beţiv, ~ mult.)* 21. *(MED.)* a freca, a fricţiona. *(íl ~ pe spate.)* 22. *(MED.)* a masa. *(A ~ un muşchi.)* 23. a ascuţi. *(~ coasa pe cute.)* 24. a arunca, a azvârli, a lansa, (pop.) a slobozi. *(~ săgeţi.)* 25. a bate. *(Arma ~ departe.)* 26. a descărca, (înv. şi pop.) a slobozi. *(A ~ pistolul tn el.)* 27. a da, a izbi, a lovi, (pop.) a păli. *(A ~ cu toporul tn lemn.)* 28. a imprima, a tipări. *(A ~ 1000 de exemplare din această carte.)* 29. a duce, a trasa. *(~ íinii paralele.)* 30. a da, (rar) a aplica, (fam. fig.) a arde, a cârpi, a lipi. *(1-a ~ o palmă.)* 31. a-i plesni. *(Îi ~ una peste obraz.)* 32. a se opri, a poposi, a sta, a şedea, a zăbovi. *(A ~ la ambra unui stejar.)* 33. a mânea, (pop.) a sălăşlui, (reg.) a sălăşi, (prin Transilv.) a măsălui, a sălui, (înv.) a conăci, a sălăşui. *(A ~ acolo vreo două zile.)* 34. a se instala. *(La ce hotel ai ~ ?)* 35, a slăbi, *(A se ~ la faţă.)* 36. a coborî, a descinde, a proveni. *(Se ~ din os de domn.)* 37. a fi, a proveni. *(De unde se ~ ?)* 38. a îndura, a pătimi, a păţi, a răbda, a suferi, a suporta, (astăzi rar) a purta, (înv. şi reg.) a petrece, a târpi, (prin Bucov.) a joi, (Transilv.) a paula, (Ban.) a peşti, (prin Transilv.) a pristui, (înv.) a bineviea, a cerca, a obicni, a pănăta, (fig.) a înghiţi. *(Ctte n-a ~ 1)*

trage vb. v. CAUZA. CÂNTĂRI. DERIVA. EXTRAGE. FACE. FUMA. PRICINUI. PRODUCE. PROVENI. PROVOCA. RETRAGE. REZULTA. SCOATE. VENI.

TRAGEDÍE s. *(LIT.)* (înv.) tragodíe. *(~ in 5 acte.)*

TRAGERE s. 1. încordare, întindere, tensionare. *(~ firelor textile.)* 2. *(TEHN.)* etirare, trefilare, trefilat. *(~ sirmei.)* 3. smulgere. *(~ cuiului cu cleştele.)* 4. sunare. *(~ clopoţelului.)* 5. închidere, încuiere, punere. *(~ zăvorului la uşă.)* 6. dezbrăcare, scoatere, (fam.) dezechi-pâre. *(~ cămăşii de pe el.)* 7. suflare. *(~ nasului.) S. (MED.)* frecare, fricţionare. *(~ bolnavului pe spate.)* 9. *(MED.)* masare. *(~ părţii bolnave.)* 10. aruncare, azvârlire, lansare. *(~ unei săgeţi.)* 11. descărcare, (înv. şi pop.) slobozire. *(~ pistolului.)* 12. editare, imprimare, imprimat, publicare, scoatere, tipărire, tipărit, (înv.) publicarisíre, publicaţie, publicitate, tipă-ríe. *(~ unui nou tiraj dintr-o carte.)* 13. ducere, trasare. *(~ unei linii.)*

tragere s. v. APLECARE. APLICAŢIE. APTITUDINE. ATRACŢIE. CHEMARE.

DAR. EXTRAGERE. HAR. ÎNCLINARE. ÎNCLINAŢIE. ÎNZESTRARE. PORNIRE. PREDILECŢIE. PREDISPOZIŢIE. PREFERINŢĂ. SCOATERE. TALENT. VOCAŢIE.

TRAGIC adj. catastrofal, dezastruos, fatal, funest, nefericit, nenorocit. *(Un deznodămtnt ~.)*

trágl ă s. v. COBILĂ. SCÂLCEAZĂ.

tragodíe s. v. TRAGEDIE.

TRAHEÁL adj. *(ANAT.)* trahean. *(Regiunea ~.)*

TRAHEÁN adj. *(ANAT.)* traheal. *(Regiunea ~.)*

TRAI s. 1. viaţă, (înv.) cust, custáre. *(A dus un ~ agitat.)* 2. viaţă, vieţuire, (pop.) sălăşluíre, (înv.) sălăşluínţă. *(~ lui îndelungată pe aceste locuri.)* 3. existenţă, viaţă, zile (pl.), (înv. şi pop.) petrecere, vieţuire, (pop. şi fam.) veac, (înv.) petrecanie. *(~ lui se scurgea in linişte.)* 4. *(JUR.)* coabitare, convieţuire. *(~ celor doi soţi a fost scurt.)* 5. întreţinere, subzistenţă. *(Mijloace de ~.)*

TRAIECT s. 1. drum, itinerar, parcurs, rută, traiectorie, traseu, (astăzi rar) marşrút, (Înv.,

în Mold.) şleau. *(~ urmat de un vehicul.)* 2. traiectorie, traseu. *(~ parcurs de un proiectil.)*

TRAIECTORIE s. 1. drum, itinerar, parcurs, rută, traiect, traseu, (astăzi rar) marşrút, (înv., ta Mold.) şleau. *(~ urmată de un vehicul.)* 2. traiect, traseu. *(~ parcursă de un proiectil.)*

TRAINIC adj. 1. puternic, rezistent, solid, tare, zdravăn. *(A înfipt un par ~ în pămtnt.)* 2. durabil, rezistent, solid, (rar) dăinuitór, (pop.) purtăréţ, ţeapăn, vârtós, (înv.) nestrămutat, ţiitór. *(Ghete ~; o construcţie ~.)* 3. durabil, rezistent, viabil. *(O operă ~.)* 4. durabil, stabil, statornic, (înv.) stătător. *(O stare sufletească ~.)* 5. durabil, persistent, rezistent, (livr.) peren. *(Efecte ~.)*

TRAISTĂ s. 1. desagă, (reg.) tăgârţá, tórbă, (Transilv., Ban. şi Olt.) stráiţă. *(Duce mâncarea în ~.)* 2. săculeţ, (reg.) jácă. *(În loc de poşetă purta o ~.)* 3. *(BOT.) traista-ciobanului (Capsella bursa-pastoris)* = (pop.) pungulíţă, (reg.) tăşculíţă, buruiană-de-fríguri, iarbă-de-fríguri, paştele-cáilor, punga-pópii, straiţa-cio-bánului, straiţa-pópii, tăşcuţa-ciobánului.

traistă-floálă s. v. AUSTRU. CRIVĂŢ.

tramă s. v. INTRIGĂ. MAŞINAŢIE. UNELTIRE.

trámpă s. v. TROC.

traneaná s. v. FLECĂREALĂ. FLECĂRIE. FLECĂRIRE. FLECĂRIT. LIMBUŢIE. PĂLĂVRĂGEALĂ. PĂLĂVRĂGIRE. PĂLĂVRĂGIT. SPOROVĂIALĂ. SPOROVĂIRE. SPOROVĂIT. TĂIFĂSUIALĂ. TĂIFÁSUI-RE. TĂIFĂSUIT. TRĂNCĂNEALĂ. TRĂNCĂNIT. VORBĂRAIE. VORBĂRIE.

trancanále s. pi. v. BOARFE. BULENDRE. CALABALÂC. CATRAFUSE. TROACE. ŢOALE.

trandadáie s. v. TÂRÂTOARE.

TRANDAFIR s. 1. *(BOT.; Roşa)* roză, (înv. şi reg.) rug, (reg.) rujă. 2. *(BOT.) trandafir sălbatic (Roşa canina)* = măceş, (pop.) răsură, (reg.) cacadír, mărăcine, rug, rujă, rujíţă, sipícă, (Ban.) scobituri (pl.). 3. patrician. *(A mtncat un ~ bine fript.)*

trandafir-de-iárnă s. v. SPÂNZ.

trandafir-de-máre s. v. ACTINIE. ANE-MONĂ-DE-MARE. DEDIŢEL-DE-MARE.

trandafir-de-múnte s. v. SMIRDAR.

trandafirgálben s. v. TEIŞOR.

TRANDAFIRIU adj. 1. roz, (rar) rozátic, rozíu, (pop. şi fam.) pembé, (reg.) rózosin. *(De culoare ~.)* 2. roz, rumen. *(Avea un obraz ~.)* 3. frez, roşcat, roşiatic. *(O rochie ~.)* 4. (reg.) ghiurghiulíu, profiríu, (înv.) profir. *(Vin ~.)*

TRANSCARPATIC adj. transcarpatin. *(Regiunile ~.)*

TRANSCARPATIN adj. transcarpatic. *(Depresiune ~.)*

TRANSCENDENT adj. *(FILOZ.)* metafizic, (înv.) metafizicésc.

TRANSCENDENTAL adj. *(FILOZ.;* la Kant) aprioric. *(Principii ~.)*

TRANSCENDENTALISM s. *(FILOZ.;* la Kant) apriorism.

TRANSCRIE vb. 1. a copia, a reproauce, (înv.) a decopia, a izvodi, 'a prescrie. *(A --<* pe

curat un text.) 2. a transpune. *(A ~ un* íexî *din*ír-u*n alfabet tn altul.)*

TRANSCRIERE s. 1. copiat, copiere, reproducere, (rar) transcripţie. *(~ pe curat a unui text.)* 2. (concr.) copie, reproducere, (rar) transcripţie, (înv.) izvód, prescriitúră. *(Are o ~ fidelă a documentelor.)* 3. transpunere, transcripţie. *(~ unui text dintr-un alfabet tn altul.)* 4. *(JUR.)* transcripţie. *(Registru de ~i imobiliare.)*

TRANSCRIPŢIE s. 1. transcriere, transpunere. *(~ unui text dintr-un alfabet* în *altul.)* 2. *(JUR.)* transcriere. *(Registru de ~* ii *imobiliare.)*

transcripţie s. v. COPIAT. COPIE. COPIERE. REPRODUCERE. TRANSCRIERE.

TRANSFER s. 1. mutare, mutat, permutare, permutaţie, strămutare, strămutat, transferare. *(~ lui cu serviciul la Bacău.)* 2. *(JUR.)* transmisiune, transmitere. *(~ de drepturi.)* 3. *(FIZ.)* schimb. *(~ de energie.)* TRANSFERA vb. 1. a (se) muta, a (se)

permuta, a (se) strămuta, (înv.) a (se) premuta-risi. *(S-a ~* cu *slujba la Ploieşti.)* 2. *(JUR.)* a transmite. *(A ~ cuiva un drept.)*

TRANSFERARE s. mutare, mutat, permutare, permutaţie, strămutare, strămutat, transfer. *(~ lui cu serviciul la Bacău.)*

TRANSFIGURARE s. transfiguraţie.

TRANSFIGURÁŢIE s. transfigurare.

TRANSFORMA vb. 1. a (se) metamorfoza, a (se) modifica, a (se) preface, a (se) preschimba, a (se) schimba, (înv. şi pop.) a (se) întoarce, a (se) muta, (înv. şi reg.) a (se) închipui, (reg.) a (se) străforma, (înv.) a (se) strămuta, a (se) suci, a (se) şanja. *(Oraşul nostru s-a ~ radical.)* 2. a (se) preface, a (se) schimba, (înv.) a (se) prăvăli. *(A ~ marea In uscat.)* 3. a deveni, a se face, a se preface. *(Totul s-a ~* în *scrum.)* 4. a modifica, a preface, a prelucra, a reface, a schimba. *(A ~ un text.)* 5. a face, a preface, a schimba. *(Băutura din om te ~* în *neom.)* 6. *(FON.)* a se altera, a se modifica, a se preface, a se schimba. *(„N" intervocalic s-a ~.)* 7. *(FON.)* a se modifica, a se preface, a se schimba, a trece. *(„L" intervocalic se ~* în„r" *în cuvintele româneşti de origine latină.)* 8. a (se) preface, a (se) schimba, (reg.) a (se) veli, a (se) velnici, (înv.) a veni. *(Bucuria lor s-a ~* în *suspine.)*

TRANSFORMÁBIL adj. modificabil. *(Fenomen ~.)*

TRANSFORMARE s. 1. devenire, dezvoltare, evoluţie, modificare, prefacere, schimbare. *(Procesul ~.)* 2. metamorfozare, metamorfoză, modificare, prefacere, preschimbare, schimbare, (rar) strămutare, (înv. şi pop.) mutare, prefăcătúră, schimbătúră, (reg.) străformáre, (înv.) modificáţie, preobrajénie, strămutătúră, transformáţie, (fig.) răsturnare. *(A suferit o adtncă ~.)* 3. modificare, prefacere, prelucrare, refacere, schimbare. *(~ unui text.)* 4. *(FON.)* modificare, prefacere, schimbare, trecere. *(~ lui,,l" intervocalic tn,,r" in elementele romaneşti de origine latină.)* 5. *(FON.)*

modificare, prefacere, schimbare, tratament *(~ labialelor.)*

TRANSFORMAT adj. 1. metamorfozat, modificat, prefăcut, preschimbat, schimbat, (înv.) strămutat. *(Obiect ~.)* 2. modificat, prefăcut, prelucrat, refăcut, schimbat. *(Text*

TRANSFORMATOR adj. înnoitor, primenitor, reformator, regenerator, (livr.) novator. *(*O *mişcare ~.)*

transformáţie s. v. METAMORFOZARE. METAMORFOZĂ. MODIFICARE. PREFACERE. PRESCHIMBARE. SCHIMBARE. TRANSFORMARE.

TRANSFORMÍSM s. *(BIOL.)* darvinism, evoluţionism, (rar) selecţionísm.

TRANSFORMIST adj., s. *(BIOL.)* evoluţionist.

TRANSHIDROGENÁZĂ s. *(BIOL.)* dehi-drogenază.

transilvan adj. v. ARDELEAN. ARDELENESC. TRANSILVĂNEAN.

TRANSILVĂNEAN s., adj. 1. s. ardelean, (înv. şi reg.) ungurean, (prin Bucov.) ardău. *(E ~ de origine.)* 2. adj. ardelean, ardelenesc, (rar) transilvan. *(Populaţie ~.)*

TRANSILVĂNEÁNCÂ s. ardeleancă.

TRANSLATOR s. interpret, tălmaci, traducător, (înv.) dragoman, tergimán. *(A vorbi cu cineva prin ~.)*

TRANSLUCID adj. *(FIZ.)* (rar) semitrans-parént. *(Mediu ~.)*

TRANSMISIUNE s. 1. transmitere. *(*Cur*ea de ~; ~ radiaţiilor.)* 2. *(JUR.)* transfer, transmitere. *(~ de drepturi.)* 3. emisiune. *(~ radiofonică.)*

TRANSMITE vb. 1. a comunica, a spune, a zice, (înv.) a parastisi, (fig.) a servi. *(I-am ~ tot ce mi-ai spus; le-a ~ ultimele noutăţi.)* 2. a prezenta. *(Îţi ~ salutările lui.)* 3. a-i duce. *(A-i ~ salutări de la...)* 4. a da, încredinţa, a înrnâna, a întinde, a preda, a remite,,(livr.) a confia, (înv.) a încrede, a paradosi, a pridădi, a pristavlisi, a teslimarisi, a teslimatisi, a tinde. *(I-a ~ o scrisoare.)* 5. a depune, a înainta, a înrnâna, a preda, a prezenta, a remite, (pop.) a băga.! *(I-a ~ tntreaaa documentaţie.)* 6. a împărtăşi. *(Să-ţi ~ unele impresii fugare.)* 7. a anunţa, a comunica, a vesti, (înv. şi reg.) a]porunci, a soli. *(I-am ~ sosirea mea.)* 8. a da, a,trece. *(~ scrisoarea ain mină tn mină.)* 9. a purta, a trece. *(~ paharul din mtnă tn mină.)* 10. *(JUR.)* a transfera. *(A ~ cuiva* un*Ţdrepí.)* ti. a trece. *(Maladia s-a ~ de la* unul *la altul.)* 12. a circula, a se extinde, a se împrăştia, a se întinde, a se lăţi, a se propaga, a se răspândi, (înv.) a se răşchira, a se tinde. *(Vestea, zvonul se ~ din gură tn gură.)* 13. a (se) difuza, a (se) duce, a (se) împrăştia, a (se) întinde, a (se) lăţi, a (se) propaga, a (se) răspândi, (rar) a (se) vehicula, (înv.) a (se) povesti, a (se) vesti. *(Ştirea s-a ~ peste tot.) 14. (FIZ.)* a se propaga. *(Undele se ~* în *spaţiu.)* 15. a emite. *(Radioul ~ pe diverse lungimi de undă.)*

TRANSMITERE s. 1. comunicare, trimitere. *(~ unor veşti.)* 2. încredinţare, înmânare, predare, remitere, (înv.) teslimarisíre, teslimatislre, (turcism înv.) teslím, teslimát. *(~ unei scrisori.)* 3. depunere, înaintare, înmânare, predare, prezentare, remitere, (înv.) paradosíre, paradosít. *(~ situaţiei solicitate.)* 4. împărtăşire. *(~ unor opinii.)* 5, trecere. *(~ scrisorii din mină tn mină.)* 6. *(JUR.)* transfer, transmisiune. *(~ de drepturi.)* 7. difuzare, propagare, răspândire. *(~ unor ştiri.)* 8. emitere. *(~ unui program radiofonic.)* 9. transmisiune. *(Curea de ~; ~ radiaţiilor.)*

TRANSMIŢĂTÓR adj. emiţător, (rar) emi-sív. *(Stafie ~.)*

TRANSPARENT adj. 1. clar. *(O lentilă ~.)* 2. diafan, fin, străveziu, subţire, vaporos, (înv.) prevăzător, prevăzíu, străvăzătór, (fig.) aerian, eterat, eteric, spumos. *(Un material ~.)* 3. rar, subţire, uşor, (înv.) uşúre. *(O ceaţă oarecum ~.)* 4. clar, cristalin, curat, limpede, pur, (pop.) vioară, (Transilv.) tístaş, (înv.) chiar. *(Apă ~ de izvor.)*

transparent adj. v. CLAR. DESLUŞIT. EXPLICIT. EXPRES. INTELIGIBIL. LĂMURIT. LIMPEDE. NET. PRECIS. RĂSPICAT.

TRANSPARENŢĂ s. 1. claritate. *(~ a unei lentile.)* 2. diafanitatc, (rar) străvezime, transpa-riţiúne, (înv.) prevedere, străvedére. *(~ unui material.)* 3. claritate, curăţenie, limpezime, puritate. *(~ apei.)*

transparentă s. v. CLARITATE. INTELI-GIBILITATE. LIMPEZEALĂ. LIMPEZIME.

transpariţiúne s. v. DIAFANITATE. TRANSPARENŢĂ.

TRANSPĂREA vb. a (se) întrevedea, a (se) întrezări, (rar) a (se) prevedea, a (se) străvedea. *(A ~ ia prin ceaţă.)*

TRANSPERÁNT s. stor. *(Trage ~ la geam.)*

TRANSPIRA vb. a asuda, a (se) înnăduşl, a năduşi. *(A ~ din cauza căldurii.)*

transpira vb. v. AFLA. AUZI.

TRANSPIRAT adj. asudat, înnăduşit, năduşit, ud, (prin Olt.) năboít. *(Om foarte ~.)*

TRANSPIRAŢIE s. apă, înnăduşeală, nădu-şealâ, sudoare, (rar) sudáţie, (reg.) asud, năbu-şeálă, năduf. *(E plin de ~ din cauza efortului.)*

TRANSPLANT s. *(MED.)* 1. grefare, grefă, transplantare. *(Efectuarea unui ~.)* 2, (concr.) grefă, grefon. *(~ se grefează pacientului.)*

TRANSPLANTA vb. 1. a planta, a pune, a răsădi, a sădi, (rar) a semăna, (pop.) a presădi, (prin Munt.) a prosădi, (Transilv.) a răstăvi, (înv.) a implânta, a plăntălui, a străplanta. *(A ~ noi puieţi.)* 2. a replanta. *(A ~ o plantă intr-un sol mai bogat.)* 3. *(MED.)* a grefa. *(A ~ un organ.)* 4. a adapta, a împământeni. *(~ o instituţie, un obicei.)*

TRANSPLANTARE s. 1. plantare, plantat, punere, pus, răsădire, răsădit, sădire, sădit, (rar) transplantáţie, (pop.) presădíre, (înv.) plantaţie. *(~ puieţilor.) 2.* replantare. *(~ unei*

plante Intr-un sol mai bogat.) 3. *(MED.)* grefare, grefă, transplant. *(~ unui organ.)*

TRANSPLANTAT adj. 1. plantat, răsădit, sădit, (pop.) presădit, (Transilv.) răstăvít. *(Răsaduri^.)* 2. *(MED.)* grefat. *(Organ ~.)*

transplantáţie s. v. PLANTARE. PLANTAT. PUNERE. PUS. RĂSĂDIRE. RĂSĂDIT. SĂDIRE. SĂDIT. TRANSPLANTARE.

TRANSPORT s. 1. cărare, cărat, ducere, dus, purtare, transportare. *(~ sacului pe spate.) 2.* cară tură. *(A făcut un prim ~.)*

TRANSPORTĂ vb. 1. a căra, a duce, a purta, (reg.) a cărăbăni, (înv.) a podvodări, a transpor-tarisi. *(Doi sanitari ~ bolnavul.)* 2. a duce, a lua. *(Maşina ne-a ~ până ia...)* 3. a se deplasa, a se duce. *(S-a ~ la faţa locului.)*

TRANSPORTABIL adj. 1. portabil, portativ, (înv.) purtăréţ. *(Obiect ~.)* 2. dcplasabil. *(Un bolnav ~.)*

TRANSPORTARE s. cărare, cărat, ducere, dus, purtare, transport. *(~ unei greutăţi pe spate.)*

transportarisí vb. v. CĂRA. DUCE. PURTA. TRANSPORTA.

transportator s. v. RAPORTOR.

TRANSPORTOR adj. purtător. *(Bandă ~.)*

transpoziţie s. v. TRANSPUNERE.

TRANSPUNE vb. 1. a tălmăci, a traduce, (înv. şi reg.) a tâlcui, (înv.) a da, a izvodi, a întoarce, a preface, a prepúne, a primeni, a scoate. *(A ~ o poezie dintr-o limbă in alta.)* 2. a transcrie. *(A ~ un text dintr-un alfabet tn altul.)*

TRANSPUNERE s. 1. (rar) transpoziţie. *(~ unui obiect.)* 2. tălmăcire, traducere, (înv.) prefacere, tradúcţie, tălmăcitúră, tâlcuiálă, tâlcuíre. *(~ unui text dintr-o limbă în alta.)* 3. transcriere, transcripţie. *(~ unui text dintr-un alfabet tn altul.)*

TRANSSUBSTANŢIAŢIÚNE s. *(BIS.)* transsubstanţierc.

TRANSSUBSTANŢIÉRE s. *(BIS.)* trans-substanţiaţiune.

TRANSVAZÁ vb. a pritoci. *(A ~ un lichid.)*

TRANSVAZÁT adj. pritocit. *(Lichid ~.)*

TRANSVERSAL adv. curmeziş, oblic, pieziş. *(Taie ~ suprafaţa obiectului.)*

TRANŞA vb. a rezolva. *(A ~ în favoarea sa disputa.)*

TRANŞANT adj., adv. l.adj. categoric, decis, expres, ferm, formal, hotărât, neezitant, neoscilant, net, (înv.) rezolut. *(Un refuz ~.)* 2. adv. categoric, decis, ferm, hotărât, net, (reg.) regulat, (fam.) ritos. *(L-a refuzat ~.)*

TRANŞARE s. rezolvare. *(~ conflictului in favoarea sa.)*

TRANŞĂ s. bucată, crâmpei, fracţiune, fragment, frântură, parte, porţiune, secţiune, (pop.) dăráb, partal, (înv. şi reg.) părlénie, (reg.) járchină, stuc. *(O ~ dintr-un tot.)*

tranşă s. v. RATĂ.

TRANŞEE s. *(MIL.)* şanţ, (Ban., Transilv. şi Bucov.) ştélung, (înv.) ocóp.

tránţie s. v. GLUMĂ. SNOAVĂ

TRANZACŢIE s. 1. afacere. *(O bună ~ comercială.)* 2. operaţie. *(~ de bursă.)* 3. acord, aranjament, combinaţie, contract, convenţie, înţelegere, învoială, învoire, legământ, pact, (înv. şi pop.) legătură, (pop.)

tirg, tocmeală, toemíre, (prin Munt.) prinsoare, (înv.) aşeză-mínt, cuvínt, simfonie, sulf, şart, (arg.) şústă. *(Conform ~...)*

TRANZIT s. (rar) tranzitare. *(Comerţ prin ~.)*

tranzitare s. v. TRANZIT.

TRANZITORIU adj. intermediar. *(O situaţie ~.)*

tranzitoriu adj. v. NEDEFINITIV. PROVIZORIU. TEMPORAR. TRECĂTOR. VREMELNIC.

TRANZÍŢIE s. trecere. *(Stare de ~.)*

TRAP s. (înv.) treápăd. *(~ calului.)*

trapezárc s. v. REFECTOR. TRAPEZĂ.

TRAPEZĂ s. refector, (înv.) trapezáre, tra-pezăríe. *(~ unei mănăstiri.)*

trapezărie s. v. REFECTOR. TRAPEZĂ.

TRAS adj. 1. îndoit, întors, răsfrint, ridicat, suflecat, sumes, (reg.) sumecát. *(Cu mtnecile ~.)* 2. slab, slăbănog, slăbit, uscăţiv, (rar) slăbănogít, (pop.) pierit, (reg.) mírcav, mî'rced, (înv.) mişel, (fig.) supt. *(O faţă ~.)*

TRASĂ vb. 1. a duce, a trage. *(A ~ linii paralele.)* 2. a contura, a descrie, (fig.) a scrie. *(Apa ~ numeroase cotituri.)* 3. (fig.) a jalona. *(A ~ etapele obligatorii ale tacticii noastre.)* 4. a schiţa. *(~ ideile principale într-o problemă.)* 5. a arăta, a indica. *(A ~ cuiva calea de urmat.)* 6. a da. *(A ~ o directivă, o sarcină.)* TRASARE s. 1. ducere, tragere. *(~ unei*

linii.) 2. (fig.) jalonare. *(~ etapelor principale ale unei acţiuni.)* 3. schiţare. *(~ ideilor principale.)* 4. arătare, indicare. *(~ căii* de *urmat.) 5.* dare. *(~ unei directive.)*

TRASATOR s. trasor. *(~ pentru trasarea liniilor.)*

TRASEU s. 1. drum, itinerar, parcurs, rută, traiect, traiectorie, (astăzi rar) marşrút, (înv.), în Mold.) şleau. *(~ urmat de un vehicul.)* 2. itinerar, linie. *(~ aerian Bucureşti – Paris.)* 3. traiect, traiectorie. *(~ parcurs de un proiectil.)*

TRÁSÓR s. 1. trasator. *(~ pentru trasarea liniilor.)* 2. *(FIZ.)* atom marcat.

TRATA vb. 1. a lua. *(L-a ~ cu binele.)* 2. a cinsti, a ospăta, a servi, (pop.) a omeni, a tratarisi. *(L-a ~ cu mtncare şi băutură.)* 3. *(MED.)* a (se) căuta, a (se) îngriji, (pop. şi fam.) a (se) doftori, a (se) doftorici, (înv.) a (se) cura, a (se) curarisi. *(S-a ~ de astm.)* 4. a negocia, a parlamenta. *(A ~ cu partea adversă.)* 5. a negocia. *(A ~ încheierea unei tranzacţii.)* 6. a dezbate, a discuta, (înv.) a tratarisi. *(Ce subiect ~ ?)* 7. a aborda, (fig.) a ataca. *(A ~ următoarea temă...)*

TRATAMENT s. 1. *(MED.)* terapie, terapeutică. *(~ intensiv al unei boli.)* 2. *(MED.)* îngrijire, (rar) tratare. *(Se află in* ~HÍ *unui medic.)* 3. *(MED.)* medicaţie, (înv. şi reg.) medicină. *(~ prescris unui bolnav.)* 4. *(FON.)*

modificare, prefacere, schimbare, transformare. *(~ labialelor.)*

TRATARE s. 1. cinstire, ospătare, servire, servit. *(~ cuiva cu mtncare şi băutură.)* 2. dezbatere, discutare. *(~ unui subiect actual.)* tratare s. v. ÎNGRIJIRE. TRATAMENT. tratarisi vb. v. CINSTI.

DEZBATE. DISCUTA. OSPĂTA. SERVI. TRATA.

TRATATÍVE s. pi. negocieri (pl.), (înv.) tratație. *(S-au purtat ~ pentru încheierea unui tratat.)*

tratație s. v. NEGOCIERI. TRATATIVE.

TRATĂ s. *(FIN.)* cambie, poliță, (inv.) obligă, sinet, (germanism înv.) vécsel.

TRAUMATISM s. *(MED.)* traumă. *(A suferit un ~.)*

TRAUMĂ s. *(MED.)* traumatism. *(A suferii o ~.)*

travaliu s. v. ACTIVITATE. CAZNĂ. CHIN. EFORT. FORȚARE. ÎNDELETNICIRE. LUCRU. LUCRU MECANIC. MUNCĂ. OCUPAȚIE. OSTENEALĂ. PREOCUPARE. SFORȚARE. SILINȚĂ. STRĂDANIE. STRĂDUINȚĂ. TREABĂ. TRUDĂ. ZBATERE.

TRAVERSĂ vb. 1. a trece. *(A ~ strada, oceanul ele.)* 2. a parcurge, a străbate, (înv.) a spăla. *(Dunărea ~ mai multe țări.)*

TRAVERSARE s. 1. trecere. *(~ străzii.)* 2. parcurgere, străbatere. *(După ~ întregii cimpii, rtul cotește spre sud.)*

TRAVERSĂ s. 1. (Transilv. și Ban.) slip, șlíper. *(~ de cale-]"erată.)* 2. preș. *(~ pusă peste un covor.)*

TRAVERSÍNĂ s. *(MAR.)* semitraversă. *(~ unei nave.)*

TRAVESTÍ vb. a (se) deghiza, (pop.) a (se) preface, (înv. și reg.) a (se) străvesti, (inv.) a (se) schimba. *(S-a ~ în femeie.)*

TRAVESTIRE s. deghizare, (înv.) străvestíre. *(~ unui bărbat în femeie.)*

TRAVESTIT adj., adv.l. adj. deghizat, (înv.) străvestít. *(Un bărbat ~.)* 2. adv. deghizat, (înv.) tiptil. *(Umblă ~.)*

TRĂDA vb. 1. a-și vinde, (înv.) a-și haini, a-și prodosi. *(Și-a ~ patria.)* 2. a înșela, (înv.) a vicleni, (fam. fig.) a încornora. *(Și-a ~ nevasta.)* 3. a se autodemasca, a se demasca. *(S-a ~ fără voie.)* 4. (fig.) a-și descoperi, (pop. fig.) a-și dezveli. *(A-și ~ intențiile.)* 5. a arăta, a atesta, a denota, a indica, a releva, a vădi. *(Proiectul întocmit ~ competența autorului lui.)*

trăda vb. v. PREDA.

TRĂDARE s. 1. vânzare, (înv.) prodíție, prodosíe. *(~ de patrie.)* 2. (înv.) hainíe, hainlâc, predánie. *(Condamnat pentru ~.)* 3. înșelare. *(~ soției.)* 4. autodemascare, demascare. *(~ fără voie a intențiilor.)*

trădare s. v. ADULTER. INFIDELITATE. ÎNȘELĂCIUNE. NECREDINȚĂ.

TRĂDAT adj., s. înșelat, (fam. fig.) încornorat. *(~ în căsnicie.)*

trădător adj. v. ADULTER. INFIDEL. NECREDINCIOS. NEFIDEL.

TRĂDĂTOR adj., s. 1. adj., s. vânzător, (înv.) proditór, prodót. *(~ de patrie.)* 2. s. iudă, vinză-

tor. *(Ești un ~, amice!)* 3. adj. (înv.) hain. *{Exista printre ei un om ~.)*

TRĂGACI s., adj. 1. s. (rar) trăgător. *(~ la o armă de foc.)* 2. s. ochitor, trăgător, țintaș. (~ *de elită.)* 3.* adj. trăgător. *(Vite ~, adică <le povară.)*

trăgăná vb. v. ADIA. DOINI.

trăgănáre s. v. DOINIRE. DOINIT.

TRĂGĂTOARE s. 1. şleau, ştreang, (reg.) ştrie. *(~ la ham.)* 2. (reg.) căţel, slugă. *(~ pentru cizme.)*

trăgătoare s. v. COBILĂ.

trăgător s. v. TRĂGACI.

TRĂGĂTOR s., adj. 1. s. ochitor, trăgaci, ţintaş. *(~ de elită.)* 2. s. *(FIN.)* emitent. *(~ al unei poliţe.)* 3.* adj. trăgaci. *(Vite ~, adică de povară.)*

trăgúlă s. v. PEPENE. TÂLV.

TRĂÍ vb. 1. a vieţui, (pop.) a hălădui, a sălăşlui, (reg.) a lăbădui, a sălăşi, (Olt.) a sufleţi, (înv.) a custa, a locui, a sălăşui, a via. *(Au ~ fericiţi pe aceste meleaguri.)* 2. a exista, a fi, a vieţui, (rar) a fiinţa, (reg.) a lăbădui, (înv.) a dăinui. *(Cit ~, omul învaţă.)* 3. a o duce, a vieţui. *(Cum ~ ?) 4. (JUR.)* a coabita, a convieţui, a vieţui. *(Au ~ timp de doi ani ca soţ ii soţie.)* 5. a vieţui, (rar) a mişca. *(Nu mai ~.)* 6. a petrece. *(A ~ acolo o bună parte din viaţă.)* 7. a apuca, a prinde, a vedea. *(Simţea că nu va mai ~ ziua de miine.)* 8. a se ţine, a vieţui. *(~ de azi pe mtine.)* 9. a se întreţine. *(~ din retribuţie.)* 10. a creşte, a se dezvolta, a vegeta. *(Ciupercile ~ în sol bogat.)* 11. a încerca, a simţi. *(A ~ un sentiment de jenă.)* 12. a dăinui, a dura, a exista, a fi, a se menţine, a se păstra, a se perpetua, a persista, a rămâne, a ţine, (rar) a subzista, (înv.) a locui, a petrece, a sta, a via. *(Câí va ~ lumea şi pământul; vechi obicei care ~ şi astăzi.)*

TRĂIASCĂ interj, ura !, vivat!

TRĂINICÍE s. 1. durabilitate, rezistenţă, soliditate, tărie, (înv. şi reg.) statornicie, (înv.) nestrărnutáre. *(~ unui material.)* 2. durabilitate, rezistenţă, viabilitate. *(~ unei opere.)* 3. putere, soliditate. *(~ legăturii lor.)*

trăistícă s. v. TRĂISTUŢĂ.

trăistioáră s. v. TRĂISTUŢĂ.

TRĂISTUŢĂ s. (reg.) săcúi, trăistícă, trăistioáră. *(O ~ cu merinde.)*

trăitor adj. v. VIU.

trăncălău s., adj. v. CLĂNŢĂU. FLECAR. GURALIV. LIMBUT. PALAVRAGIU. VOR-BĂ-LUNGĂ. VORBĂREŢ.

TRĂNCĂNEALĂ s. flecăreală, flecărie, fle-cărire, flecărit, lirnbuţie, pălăvrăgeală, pălăvră-•gire, pălăvrăgit, sporovăială, sporovăire, sporovăit, tăifăsuială, tăifăsuire, tăifăsuit, trăncănit, vorbăraie, vorbărie, (livr.) locvacitate, logoree, (reg.) pălăvăcăiálă, pălăvrăgitúră, pălă-vrít, trancaná, treanca-fleánca, (Mold.) leorbă-iálă, (prin Munt.) procovánţă, (Transilv.) stron-căníre, (fig.) clănţăneálă, dârdâiálă, dârdâít. *(Lăsaţi ~ !)*

TRĂNCĂNI vb. a flecari, a îndruga, a pălăvrăgi, a sporovăi, (pop.) a căţăi, a dondăni,

a flencăni, a fleoncăni, a tăinui, a troncăni, (înv. şi reg.) a spori, (reg.) a hondrăni, a păla-rnojdi, a pălăvăcăi, a pălăvri, a pichirisi, a tăini, a tălălăi, a tolocăni, a torosi, a zăgrăi, (Mold.) a lehăi, a leorbăi, (prin nord-estul Olt.) a pro-citi, (prin Mold.) a pruji, (Transilv.) a stroncăni, (prin Munt.) a tândăli, (Ban.) a tonoci, (înv.) a bârfi, a limbuţi, a vorovi, (fam.) a pupai, (fig.) a clămpăni, a clănţăni, a cotcodăci, a dârdâi, a hodorogi, a măcina, a meliţa, a toca. *(A ~ toată ziua.)*

trăncăni vb. v. DURAI. DURUL HODOROGI. HURUI.

TRĂNCĂNÍT s. flecăreală, flecărie, flecărire, flecărit, limbuţie, pălăvrăgeală, pălăvrăgire, pălăvrăgit, sporovăială, sporovăire, sporovăit, tăifăsuială, tăifăsuire, tăifăsuit, trăncăneală, vorbăraie, vorbărie, (livr.) locvacitate, logoree, (reg.) pălăvăcăiálă, pălăvrăgitúră, pălăvrít, trancaná, treanca-fleánca, (Mold.) leorbăiálă, (prin Munt.) procovánţă, (Transilv.) stroncăníre, (fig.) clănţăneálă, dârdâiálă, dârdâít. *(Lăsaţi ~!)*

TRAPÁŞ s. (rar) trotéur. *(Un ~ de rasă.)* TRĂSĂTURĂ s. 1. atribut, calitate, caracter, caracteristică, însuşire, notă, particularitate, proprietate, semn, specific, (reg.) însuşietáte, (fig.) amprentă, marcă, pecete, sigiliu, timbru. *(O ~ esenţială a acestui proces este...)* 2. linie, (înv.) trăsură, (fig.) tăietură. *(O ~ elină a nasului.)* 3. linie, (înv.) trăsură. *(Din citeva ~i i-a făcut portretul.)*

trăscărí vb. v. DURAI. DURUI. HODOROGI. HURUI.

trăscáu s. v. BASAMAC. HOLERCĂ. TRĂSNÁIE s. 1. boroboaţă, ispravă, năzbî-tie, năzdrăvănie, pocinog, poznă, şotie, (reg.) boáţă, dandana, dănănáie, dăndănáie, năsă-rî'mbă, (Mold. şi Bucov.) palótie, (prin Ban.) snoabă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) tonoásă, (înv.) bosmá. *(Ce ~ ai mai făcut?)* 2. bazaconie, năzbâtie, poznă, ştrengărie, (Olt.) trăsneálă. *(O ~ de copil.)*

trăsneálă s. v. BAZACONIE. NĂZBÂTIE. POZNĂ. ŞTRENGĂRIE. TRĂSNÁIE. 4 TRĂSNET s. 1. *(MET.)* trăsnitură, (înv. şi pop.) săgeată, (reg.) tunet. *(Plouă cu ~e.)* 2. bubuire, bubuit, bubuitură, detonaţie, detu-nare, detunat, detunătură, duduit, duduitură, trăsnitură, vuiet, (rar) detúnet, (înv. şi reg.) sunet, (reg.) dúrăt. *(~ tunului.)*

TRĂSNÍ vb. 1. *(MET.)* (reg.) a săgeta, a tuna. *(Afară plouă şi ~.)* 2. a bubui, a detuna, a dudui, a tuna, a vui, (pop.) a răzbubui. *(Tunul în depărtare.)*

trăsni vb. v. ALIENA. AMEŢI. APUCA. CĂŞUNA. CHERCHELI. ÎMBĂTA. ÎNNEBUNI. NĂZĂRI. SMINTI. ŢICNI. TURMENTA. VENI. TRĂSNÍT adj. detunat. *(Copac ~.)* trăsnit adj. v. AIUREA. AIURIT. AMEŢIT. BĂUT. BEAT. BEZMETIC. BIZAR. CHER-CHELIT. CIUDAT. CURIOS. DESCREIERAT. EXCENTRIC. EXTRAVAGANT. FANTASMAGORIC. FANTEZIST. INEXPLICA-

BIL. INSOLIT. ÎMBĂTAT. NĂSTRUŞNIC. NEBUN. NEOBIŞNUIT. ORIGINAL. PARADOXAL. SINGULAR. SMINTIT. STRANIU. TURMENTAT. ŢICNIT. ZĂNATIC. ZĂPĂCIT. ZURLIU.

trăsnitór s. v. SPĂRGĂTOR. TRĂSNITÚRĂ s. 1. *(MET.)* trăsnet, (înv. şi pop.) săgeată, (reg.) tunet. *(Ploaie cu ~ i.)* 2. bubuire, bubuit, bubuitură, detonaţie, detu-nare, detunat, detunătură, duduit, duduitură, trăsnet, vuiet, (rar) detúnet, (înv. şi reg.) sunet, (reg.) dúrăt. *(~ tunului.)* trăsura s. art. v. VIZITIUL. TRĂSURĂ s. I. birjă, (reg.) dróşcă, (Tran-silv., Ban. şi Maram.) cocíe, (ieşit din uz, prin Munt.) muscal, (înv.) fiacru. *(A luat* o *~ până la gară.)* II. *(LINGV.) trăsură de unire* – cratimă, linioară, liniuţă de unire. *(~ este un semn ortografic.)*

trăsură s. v. LINIE. OBRAŢ. TRĂSĂTURĂ. trăsură cu aburi s. v. LOCOMOTIVĂ. MAŞINĂ. TREN.

TRĂSURÍCĂ s. cărucior, căruţ, landou, (rar) căruceán. *(~ pentru copiii mici.)*

treaba s. art. v. NECESITĂŢILE. NEVOILE.

TREABĂ s. 1. lucru, muncă, (rar) lucrare, (reg.) meşteşug, (înv.) deálă, laboáre. *(A făcut o ~ de*

calitate; s-a apucat de ~.) 2. activitate, îndeletnicire, lucru, muncă, ocupaţie, preocupare, (livr.) travaliu, (înv.) ocupare, preocupá-ţie. *(Îşi vede de -« lui.)* 3. afacere, chestiune, interese (pl.), problemă, (pop. şi fam.) daravéră, (reg.) támjă, (înv.) negoţ. *(Şi-a rezolvat toate ~.)* 4. ispravă, (pop. şi ir.) pricopseală, (reg.) pricoápsă, (fam. şi ir.) scofală. *(N-a făcut mare ~.)* 5. chestiune, lucru, poveste, pricină, problemă, socoteală, (înv.) madeá, (rusism înv.) predmét. *(S-a lămurit ~ aceea ?)*

treabă s. v. DEPRINDERE. NECESITATE. NEVOIE. OBICEI. OBIŞNUINŢĂ. TREBUINŢĂ. treacă-meárgă interj, v. FIE. TREACĂT s. trecere. *(A venit în ~ pe la el.)* treanca-fleánca s. v. FLECĂREALĂ. FLE-CĂRIE. FLECĂRIRE. FLECĂRIT. LIM-BUŢIE. PĂLĂVRĂGEALĂ. PĂLĂVRĂGI-RE. PĂLĂVRĂGIT. SPOROVĂIALĂ. SPO-ROVĂIRE. SPOROVĂIT. TĂIFĂSUIALĂ. TĂIFĂSUIRE. TĂIFĂSUIT. TRĂNCĂNEALĂ. TRĂNCĂNIT. VORBĂRAIE. VORBĂRIE.

trcáuţă s. v. BULEANDRĂ. CÂRPĂ. FLEAN-DURĂ. OTREAPĂ. PETICĂ. VECHITURĂ. ZDREANŢĂ.

treápăd s. v. DIAREE. DIZENTERIE. DU-TE-VINO, TRAP. TROPĂIALĂ. TROPĂIT. TROPĂITURĂ. TROPOT.

TREAPTĂ s. 1. *(CONSTR.)* (înv. şi reg.) spiţă, (înv.) stépenă. *(~ a unei scări de piatră.)* 2. *(TEBN.)* fuscel, spiţă, (reg.) cui, prétcă, stinghie. *(~ a unei scări de lemn.)* 3. categorie, clasă. *(~ de retribuţie.)* 4. grad, nivel, stadiu. *(~* de *dezvoltare.)* 5. demnitate, poziţie, rang, (înv.) cin, dregătoríe, ifos, orânduiálă, şedere,

vrednicie. *(Ocupă o ~ înaltă în stat.)* 6. grad, poziţie, rang, situaţie, (înv.) stépenă. *(~ cea mai înaltă în ierarhia socială.)* 7. ierarhie, nivel, rang, seară, stare, strat. *(~ socială.)* 8. categorie, pătură, strat. *(~ celor umili.)* 9. condiţie, rang, stare, teapă, (pop.) mină, seamă. *(Sâní de aceeaşi ~.)*

treaptă s. v. ETAPĂ. FAZĂ. MOMENT. PUNCT. STADIU. treasc s. v. PIUĂ.

TREAZ adj. 1. deştept, neadormit, (înv.) véget, vegheat. *(Eşti încă ~ ta ora asta?)* 2. deştept, sculat. *(Deşi dimineaţa, toţi erau ~.)* treaz adj. v. ATENT. CIRCUMSPECT. CONŞTIENT. GRIJULIU. LUCID. PRECAUT. PREVĂZĂTOR. PRUDENT. VIGILENT.

TREBĂLUÍ vb. a roboti, (Munt.) a stropoli. *(A ~ pe lingă casă.)*

TREBĂLUIÁLĂ s. roboteală, robotit, (reg.) stropoleálă. *(~ cuiva pe lingă casă.)*

trébnlc adj. v. FOLOSITOR. NECESAR. TREBUINCIOS. UTIL.

trébnic s. v. ALTAR. CANON. MOLITVEL-NIC. RITUAL. SANCTUAR. TIPIC.

TREBUÍ vb. 1. a cadra, a se cădea, a se cuveni, (înv.) a se dostoi, a privi. *(Nu ~ să faci astal)* 2. a se cădea, a se cere, a se cuveni, a se impune, (înv. şi pop.) a căuta. *(~ să procedăm astfel...)* 3. a fi, a urma. *(Cind va ~ să plec.)* 4. a avea. *(~ să mai fac un singur pas.)*

TREBUIE adv. (pop.) rnúsai. *(~ să pleci.)* TREBUINCIOS adj. 1. folositor, necesar, util, (rar) trebuitor, (înv.) trébnic. *(O muncă ~.)* 2. cerut, cuvenit, necesar, trebuitor, (pop.) cuviincios, (înv.) recerút. *(A făcut toate lucrurile ~ pentru...)*

TREBUINŢĂ s. 1. folos, necesitate, militate, (pop.) priínţă, (înv.) pólză. *(De mare ~.)* 2. necesitate, nevoie, (înv. şi pop.) treabă, (înv. şi reg.) lipsă. *(Material didactic pentru ~ele şcolii generale.)* 3. cerinţă,

necesitate, nevoie, solicitare. *(Ţine seamă de ~eíe pieţei.)* 4. cerinţă, exigenţă, imperativ, necesitate, nevoie, obligaţie, pretenţie, (înv. şi reg.) níştotă, (înv.) nevoínţă, nevoíre, recerínţă, (fig.) comandament. *(~ele epocii noastre.)*

TREBUITOR adj. cerut, cuvenit, necesar, trebuincios, (pop.) cuviincios, (înv.) recerút. *(A făcut toate lucrurile ~ pentru...)*

trebuitor adj. v. FOLOSITOR. NECESAR. TREBUINCIOS. UTIL.

TRECĂTOARE s. *(GEOGR.)* pas, strim-toare, (pop.) plai, strungă, (reg.) obírşie, (înv.) potecă, strâmtúră. *(~ Oituz.)*

TRECĂTOR adj., s. 1. adj. momentan, provizoriu, temporar, vremelnic, (înv.) momen-tál, momentós. *(E doar o măsură ~.)* 2. adj. nedefinitiv, provizoriu, temporar, vremelnic, (livr.) tranzitoriu, (înv.) provizorie, provizórnic. *(O situaţie ~.)* 3. adj. efemer, pieritor, schimbător, temporar, vremelnic, (livr.) pasager, (înv.) petrecătór, pierició́s, pierit, stricăcións, temporal, vremelnicésc, (fig.) călător, (înv. fig.) deşert. *(lnttmplări ~.)* 4. adj. fugar, fugitiv, (livr.)

fugaci, (înv.) fugătór. *(O sclipire ~.)* 5. s. pieton, (înv.) pedestru. *(Erau puţini ~ pe stradă la ora aceea.)* 6. s. călător. *(~ pe un drum de ţară.)*

TRECE vb. 1. a merge. *(Chiar acum ~ spre casă.)* 2. a se duce, a merge. *(Te rog să ~ şi pe la noi.)* 3. a se abate, a da, a se opri. *(În drum a ~ şi pe la Bl.)* 4. a se scurge. *(întreg convoiul a ~.)* 5. a traversa. *(~ strada; ~ oceanul.)* 6. a escalada, a sări. *(~ un zid.)*. 7. a curge. *(Apa ~, pietrele rămln.)* 8. a zbura. *(Berzele ~ in stoluri spre Africa.)* 9. a se deplasa. *(Proiectilul ~* prin *cer.)* 10. a da, a transmite. *(~ scrisoarea din mtnă in mină.)* 11. a purta, a transmite. *(~ paharul din mtnă tn mtnă.)* 12. a bate, a sufla, (reg.) a vântura. *(Crivăţul rece ~* peste *sat.)* 13. a se transmite. *(Maladia a ~* de *la unul la altul.)* 14. a băga, a introduce, a vârî. *(~ aţa prin urechea acului.)* 15. a pătrunde, a răzbate, a răzbi, a străbate, a străpunge, (livr.) a penetra. *(Cuiul ~* prin *perele.)* 1G. a intra, a pătrunde. *(Acest cuvlnt a ~ în limba literară.)* 17. a repartiza, a vărsa. *(L-a ~ /a artilerie.)* 18. a consemna, a înregistra, a înscrie, a însemna, a nota, a scrie, (înv.) a notifica, a semna. *(~ într-un caiet cheltuielile zilnice.)* 19. a se scurge, (pop.) a vremui, (înv.) a se prelungi, (fig.) a curge. *(Timpul a ~ încet.)* 20. a se împlini, a se scurge. *(Au ~ 100 de ani de la...)* 21. a se duce, a se încheia, a se sfârşi, a se termina. *(A ~ şi vacanţa I)* 22. a (se) îngălbeni, a (se) ofili, a păli, a (se) usca, a (se) veşteji, (astăzi rar) a tânji, (pop.) a (se) galbeni, (înv. şi reg.) a seca, (reg.) a (se) petrece, a (se) píhăvi, (prin Mold.) a (se) probă-jeni, (prin Mold. şi Transilv.) a (se) probozi, (Mold. şi Bucov.) a se ugili. *(O plantă care s-a ~.)* 23. a se fana, (fig.) a se ofili, a se veşteji. *(Obrazul i s-a ~.)* 24. a îmbătrâni, a se veşteji, (înv.) a se învechi, a (se) mători. *(X s-a ~ de toii)* 25. *(FON.)* a se modifica, a se preface, a se schimba, a se transforma. *(„L" intervoca-lic ~ în „r" tn cuvintele româneşti de origine latină.)* 26. a dispărea, a înceta, (astăzi rar) a se sparge. *(Primejdia, durerea a ~.)* 27. a depăşi, a întrece. *(Greutatea pachetului ~ de* 70 *Arg.)* 28. a promova. *(A ~ clasa.)* 29. a-1 cuprinde, a-1 năpădi. *(Îl ~' năduşelile, fiorii.)* trece vb. v. IERTA. ÎNTÂMPLA. PETRECE. TRECERE s. 1. deplasare. *(~ lunii pe cer.)* 2. treacăt. *(A venit tn ~* pe *la el.)* 3. traversare. *(~ străzii.)* 4. (concr.) pasaj. *(O • – ■ pentru călători.) 5.* escaladare, sărire, sărit. *(~ unui zid.)* 6. transmitere. *(~ scrisorii din mtnă tn mină.)* 7. băgare, băgat, introducere, vârlre, vârât. *(.-" aţei prin urechea acului.)* 8. pătrundere, răzbatere, răzbire,

străbatere, străpungere, (livr.) penetrantă, penetrare, penetraţie. *(~ cuiului prin perete.)* 9. intrare, pătrundere. *(~ cuvtnlului In limba literară.)* 10. repartizare, vărsare. *(~ iui la altă unitate.)* 11. înregistrare, înscriere. *(~ tn inventar.)* 12. scurgere. *(~ timpului.)* 13. tranziţie. *(Stare de ~.)* 14. *(FON.)* modificare, prefacere, schimbare, transformare. *(~ lui „l" intervocalic tn „r"*

tn elementele româneşti de origine latină.) 15. dispariţie, încetare. *(~ durerii.)* 1G. promovare. *(~ clasei.)* 17. influenţă, înriurire, putere, (fig.) greutate. *(Om cu ~.)* 18. ascendent, autoritate, consideraţie, influenţă, înriurire, prestigiu, reputaţie, respect, stimă, vază, (înv.) înrâurítă, (fig.) credit. *(Se bucură de o ~ suverană.)* 19. apreciere, atenţie, cinste, cinstire, consideraţie, onoare, preţuire, respect, stimă, vază, (livr.) condescendenţă, deferentă» reverenţă, (înv. şi reg.) seamă, (reg.) preţuiáíă, (Mold.) lefteríe, înv.) laudă, socoteală, socotinţă, (grecism (înv.) sévas, (înv. fam.) baftă, (fig.) credit. *(Se bucură de multă ~.)*

trecut adj. v. AMEŢIT. BĂUT. BEAT. CHERCHELIT. ÎMBĂTAT. TURMENTAT. TRECUT adj., s. 1. adj. galben, îngălbenit, ofilit, pălit, uscat, veşted, veştejit, (pop.) găl-benít, (reg.) pâhăvít, (Mold. şi Bucov.) ugilít. *(O plantă, o floare ~.)* 2. adj. fanat, (fig.) ofilit, veşted, veştejit. *(O femeie ~.)* 3. adj. apus, dispărut, pierdut. *(Vremuri de mult ~.)* 4. adj. vechi. *(Din timpurile ~.)* 5. s. *(GRAM.)* perfect.

TREFILÁRE s. *(TEHN.)* etirare, tragere, trefilat. *(~ strmei.)*

TREFILAT s. *(TEHN.)* etirare, tragere, trefilare. *(~ strmei.)*

TREFLĂ s. ghindă, spatie, (reg.) cruce. *(~ la cărţile de joc.)* trcflher s. v. HAMAL. trei-colóri s. v. REGINĂ. trei-crál s. v. POPILNIC. TREIER s. *(AGRIC.)* treierat, treieriş. treiera vb. v. COLINDA. CUTREIERA. PARCURGE. STRĂBATE. VÂNTURA.

TREIERAT s. *(AGRIC.)* treier, treieriş. *(În vremea ~.)*

TREIERĂTOÁRE s. *(AGRON.)* batoză»

(pop.) maşină, (Transilv., Ban. şi Olt.) tobă.

(Duc griul cules la ~.)

treierătoáre s. v. TĂVĂLUG. VĂLĂTUC.

TREIERÍŞ s. *(AGRIC.)* treier, treierat.

(În vremea ~.)

TREI-FRAŢI s. *(BOT.; Viola saxatilis)* (reg.) micşunele-gălbioáre (pl.).

trei-fráţi s. v. TRIFOISTE. UNGHIA-PĂ SĂRII.

TREI-FRAŢI-PĂTÁŢI s. *(BOT.)* 1. *(Viola hortensis)* (reg.) barba-împăratului. 2. *(Viola tricolor)* (reg.) mieşuneá.

trei-íraţi-pătáţi s. v. PANSEA. PANSE-LUŢĂ. UNGHIA-PĂ SĂRII.

TREI-IERARHI s. pi. *(BIS.)* (pop.) trisfe-títe (pl.).

TREÍME s. triadă, trinitate, trio, (pop.) troiţă. *(Formau o ~.)* trei-răi s. v. POPILNIC. trel-răi-bolerésc s. v. POPILNIC. TREMUR s. 1. dirdâială, dârdâit, tremurat, tremurătură, tremurici. *(Un ~ de frig.)* 2. *(MED.)* friguri (pl.), frisoane (pl.), scutură-tură, tremurătură, tremurici, (rar) scutur. *(L-a lăsat ~ de la criză.)* 3. vibrare, vibraţie. *(Avea un ~ în glas.)*

TREMURA vb. 1. a dârdâi. *(~ de frig.)* •2. a se cutremura, a se înfiora, a se scutura, a tresări. *(Calul ~ din tot trupul.)* 3. a se •cutremura, a se încrâncena, a se înfiora, a se •înfricoşa, a se îngrozi, a se înspăimânta, a se zgudui, (înv. şi pop.) a se spăimânta, (înv. şi Teg.) a se spaima, (reg.) a se înfrica, a se scârbi, (înv.) a se mira, (înv., in Mold.) a se oţărî, (reg. fig.) a se teşi, (înv. fig.) a se încreţi. *(A ~ la auzul acestei veşti.)* 4. a fremăta, a se înfiora, a palpita. *(Nările ii ~.)* 5. a trepida, a vibra. *(Un corp elastic care ~.)* 6. a se clătina, a se ■cutremura, a dârdâi, a dudui, a se zgudui, (Mold. şi Transilv.) a durdui, (înv.) a se ridica. *(Pereţii ~ ia cutremur.)* 7. a (se) cuta, a (se) încreţi, a (se) undui, (glumeţ) a (se) zbârli. *(Suprafaţa apei ~ de vânt.)* 8. a licări, a pâlpâi, a sclipi, a vibra. *(Flacăra luminării ~.)* 9. a vibra. *(Glasul îi ~ de emoţie.)* 10. (fam.) a ţâţâi. ■*(îi ~ inima de frică.)*

TREMURAT adj. tremurător, tremurind. *(Cu glasul ~.)*

TREMURAT s. dârdâială, dârdâit, tremur, tre-.murătură, tremurici. *(Un ~ de frig.)*

TREMURĂTOARE s. *(BOT.; Briza media)* (reg.) părăşín, iarba-iépurelui.

TREMURĂTOR adj. 1. trepidant, vibrant, vibrator. *(Corp elastic ~.)* 2. fremătător, (rar) palpitătór. *(Suprafaţa ~ a mării.)* 3. pâlpâi-tor. *(Flacără ~.)* 4. tremurat, tremurând. *(Cu glasul ~.)*

TREMURĂTÚRĂ s. 1. dârdâială, dârdâit, tremur, tremurat, tremurici. *(O ~ de frig.)* 2. *(MED.)* friguri (pl.), îrisoare (pl.), scuturătură, tremur, tremurici, (rar) scutur. *(L-au lăsat ~ iie de la criză.)*

TREMURÍCI s. 1. dârdâială, dârdâit, tremur, tremurat, tremurătură. *(Un ~ de frig.)* 2. *(MED.)* friguri (pl.), frisoare (pl.), scutură-tură, tremur, tremurătură, (rar) scutur. *(L-a flăsat ~iui ae ia criză.)*

tremurici s. v. PENTICOSTAL.

tremurici s. pi. v. PIFTIE. RĂCITURI.

TREMURIND adj. tremurat, tremurător. *(Cu glasul ~.)*

TREN s. locomotivă, maşină, (înv. şi pop.) •car de fóc, (reg.) ţug, (înv.) trăsură cu aburi. *(~TCu7vagoane.j*

TRENA vb. 1. a întârzia, a lungi, a tărăgăna, -a tergiversa, (înv.) a prelungi. *(A mai ~ soluţionarea problemei.)* 2. a se lungi, a (se) tărăgăna. *(Acţiunea romanului ~.)* 3. a lâncezi, a stagna. *(Afacerile ~.)*

TRENĂ s. coadă, (înv.) şlep. *(Rochie cu ~.)*

TRENCI s. balon, balonzaid, fâş, fulgarin, toipermeabil, manta. *(~ de ploaie.)*

tren subteran s. v. METROU.

TRENULÉŢ s. trenuţ.

TRENUŢ s. trenuleţ.

TREPANÁRE s. *(MED.)* trepanaţie.

TREPANÁŢIE s. *(MED.)* trepanare.

■trepădá vb. v. URDINA.

trepădáre s. v. DIAREE.

TREPĂDĂTOÁRE s. *(BOT.; Mcrcurialis annua)* (reg.) brei, slăbănog, buruiană-câi-neáscă.

trepădătoáre s. v. BREI.

TREPIDA vb. a tremura, a vibra. (*Un corp elastic care ~.)*

TREPIDANT adj. tremurător, vibrant, vibrator. *(Corp elastic ~.)*

TREPIDAŢIE s. freamăt, palpitare, palpitaţie, pulsaţie. *(~ vieţii.)*

TREPIED s. (înv.) tripod. *(~ pentru susţinerea unui aparat.)*

TREPTAT adj., adv. 1. adj., adv. gradat, progresiv, (înv.) scărîş. *(Dezvoltare ~; se dezvoltă ~.)* 2. adj. gradat, succesiv. *(O înşiruire ~.)* 3. adj., adv. succesiv. *(~ zilele se măresc.)*

TRESĂ s. *(M1L.)* galon. *(Are ~ de ofiţer.)*

TRESALTĂ vb. 1. a fremăta, a se înfiora, a palpita, a tresări, a vibra. *(~ de emoţie.)* 2. (fig.) a sălta. *(Îi ~ inima de bucurie.)* TRESĂRI vb. 1. a fremăta, a se înfiora, a

palpita, a tresaltă, a vibra. *(~ de bucurie, de emoţie.)* 2. a se cutremura, a se înfiora, a se scutura, a tremura. *(Calul ~ din tot corpul.)* 3. a bate, a palpita, a pulsa, a tăcăi, a ticái, a se zbate, a zvicni, (rar) a zvâcâi, (reg.) a bâcii, a tâciti. *(Inima ii ~ cu putere.)*

TRESĂRÍRE s. bătaie, palpitare, palpitaţie, pulsaţie, ticăit, zbatere, zvâcneală, zvâcnet, zvâcnire, zvâcnit, zvâcnitură, (rar) tresăritúră, (înv.) palpit, răsăritúră, săltare. *(~ a inimii.)*

tresăritúră s. v. BĂTAIE. PALPITARE. PALPITAŢIE. PULSAŢIE. TICĂIT. TRESĂRIRE. ZBATERE. ZVÂCNEALĂ. ZVÂCNET. ZVÂCNIRE. ZVÂCNIT. ZVÂCNITURĂ.

trestícă s. v. TRESTIOARĂ.

TRESTIE s. *(BOT.)* 1. *(Phragmites coin-munis)* stuf, (Transilv. şi Maram.) nadă. 2. *tres-tie-de-ctmp (Calamagrosiis epigeios)* = (reg.) pănuşíţă, stuf, iarbă-róşie, trestie-mícă, trestie-noduroásă.

trestie-mícă s. v. TRESTIE-DE-CÂMP.

■restie-mirositoáre s. v. OBLIGEANĂ.

trestie-noduroásá s. v. TRESTIE-DE-CÂMP.

TRESTIOARĂ s. *(BOT.)* (reg.) trestícă.

TREZÍ vb. 1. a (se) deştepta, a (se) scula, (pop.) a (se) pomeni, (înv. şi reg.) a (se) scormoni, a (se) stârni, (prin' Mold.) a (se) suminica, (înv.) a (se) scorni. *(S-a ~ devreme.)* 2. a se dezmetici, a se reculege, a se regăsi, a-şi reveni, (înv.) a se dezmeţi, a se recuceri, a se remite, (rar fig.) a se dezbată. *(S-a ~ destul de repede şi a acţionat normal.)* 3. (rar) a (se) dezbată. *(S-a ~ din beţie.)* 4. a (se) dezmetici, (rar) a (se) dezbată. *(S-a ~ după chef.)* 5. a se afla, a se găsi, a se pomeni, a se vedea. (S-a~ *încolţit de creditori.)* 6. a deştepta, a produce, a provoca, a solicita, a stârni, a suscita, *(Cartea a ~ un mare interes.)* 7. a se răsufla. *(Vinul s-a ~.)*

trezi vb. v. DUMERI. ÎNŢELEGE. LĂMURI. PRICEPE. ŞTI.

TREZÍE s. 1. nesomn, veghe, (livr.) vigili-táte, (rar) veghere. *(Stare de ~.)* 2. priveghere, veghe, (înv. şi reg.) priveghi, (reg.) prive-gheálă. *(~ lui n-a durat mult.)*

TREZÍRE s. 1. deşteptare, sculare, sculat. *(~ din somn.)* 2. dezmeticire, reculegere, regăsire, revenire. *(~ cuiva din uluială.)* 3, răsuflare. *(~ unei băuturi.)*

TREZÍT adj. 1. dezmeticit, recules, (rar) dezameţít. *(Un om ~ din uluială.)* 2. clocit, împuţit, răsuflat, stătut, (reg.) mocnit, zăcut, (prin Mold.) băhnít, (prin Mold. şi Bucov.) bâhlit. *(Apă ~.)*

TREZORIER s. (înv.) tezaurár. *(Are funcţia de ~.)*,

TRIÁ vb. a alege, a selecta, a selecţiona, a sorta. *(A ~ seminţele pe calităţi.)*

TRIADĂ s. treime, trinitate, trio, (pop.) troiţă. *(Formau o ~.)*

TRIAJ s. selectare, selecţionare, triere. *(Un meci de ~.)*

TRIÁNGLU s. *(MUZ.)* triunghi.

triángul s. v. TRIUNGHI.

triangulár adj. v. TRIUNGHIULAR.

trías's. v. TRIASIC.

TRIÁSIC s. *(GEOL.)* (înv.) trías.

TRIAT adj. ales, fin, selectat, selecţionat, sortat, superior. *(Vinuri ~.)*

TRIAT s. alegere, ales, selectare, selectat, selecţie, selecţionare, selecţionat, sortare, sortat, triere. *(~ seminţelor.)*

TRIB s. neam, seminţie, (înv. şi pop.) să-mî'nţă. *(Din ~ hunilor.)*

TRIBADÍSM s. *(MED.)* lesbianism, safism.

TRIBUNAL s. *(JUR.)* (înv.) pretoriu, scaun, (rusism înv.) presústvie, (înv., în Tran-silv.) tábulă.

TRIBUT s. *(IST.)* 1. bir, (înv.) nevoie. *(A refuzat să plătească ~ turcilor.)* 2. haraci, (impr.) peşcheş. *(~ anual.)*

TRICHÍNÓZĂ s. *(MED. VET.)* cisticer-coză, (pop.) linte, măzăríche, (reg.) spurcăciune. *(Porc bolnav de ~.)*

TRICICLETA s. (rar) tricíclu. *(Merge pe ~.)*

tricíclu s. v. TRICICLETĂ.

TRICLORMETÁN s. *(FARM.)* cloroform. *(~ este un narcotic.)*

TRICOLOR adj. (rar) tricromátic. *(Drapel ~.)*

TRICORN s. (înv. şi reg.) şleápcă, (înv.) şleápă. *(Purta ~ pe cap.)*

TRICOTA vb. a împleti, (Transilv. şi Ban.) a ştricăni. *(A ~ un pulover.)*

TRICOTÁRE s. împletire, împletit, tricotat. *(~ unui pulover.)*

TRICOTAT adj. împletit. *(Un jerseu ~.)*

TRICOTAT s. împletire, împletit, tricotare. *(~ unui pulover.)*

TRICOU s. maiou.

tricromátic adj. v. TRICOLOR.

trictrác s. v. TABLE.

trieră s. v. TRIREMĂ.

TRIERE s. 1. alegere, ales, selectare, selectat, selecţie, selecţionare, selecţionat, sortare, sortat, triat. *(~ seminţelor.)* 2. selectare, selecţionare, triaj. *(Un meci de ~.)*

trierei s. pi. v. PIPERUL-LUPULUI. PO-PILNIC.

TRIFAZAT adj. *(FIZ., CHIM.)* trifazic. *(Sistem ~.)*

TRIFAZIC adj. *(FIZ., CHIM.)* trifazat. *(Sistem ~.)*

trifoi s. v. CULBECEASĂ. PAPANAŞ. SPARCETĂ. TRIFOIAŞ.

triíoi-amár s. v. PLUTICÁ. TRIFOISTE..

TRIFOIAŞ s. *(BOT.; Trifolium campeslrs* sau *procumbens)* (reg.) trifoi.

trifoiaş-sălbátlc s. v. CULBECEASĂ.

trifoi-căprésc s. v. SUNĂTOARE.

trifoi-de-ápá s. v. PLUTICĂ.

trifoi-de-báltă s. v. TRIFOISTE.

trlfol-de-lác s. v. TRIFOISTE.

trifoi-máre s. v. SULFINÂ.

trifoi-măcríş s. v. MĂCRIŞ.

trifoi-sălbátic s. v. SULIŢICĂ.

TRIFOÍŞTE s. *(BOT.; Menyanthes trifo-liata)* (reg.) plămânáre, trei-fráţi, trifoi-amár,. trifoi-de-báltă, trifoi-de-lác.

trifoíşte s. v. GHIZDEI. GHIZDEI MARE. SOVÂRF.

trifoiul-cáprelor s. v. SULIŢICĂ.

trifoiul-rácului s. v. VĂTĂMĂTOARE.

triftór s. v. PÂLNIE.

TRIL s. *(MUZ.)* (înv.) tererém.

TRIMESTRU s. (înv.) cvartal. *(~ din anul' calendaristic.)*

TRIMETILBENZEN SIMETRIC s. *(CHIM.).* mesitilenă.

TRIMÍS s. expediere, expediţie, trimitere. *(~ unui colet prin mesagerii.)*

TRIMÍS s. 1. delegat, emisar, împuternicit, mesager, reprezentant, sol, (prin Transilv.) mânát, (înv.) misít, rugător, solitór. *(~ al unui stat străin.)* 2. crainic, mesager, sol, vestitor, (reg.) crancău, (înv.) posláneţ, poslánic, pristáv, strigător, telál. *(Au anunţat vestea printr-un ~.)*

TRIMÍTE vb. 1. (înv. şi pop.) a mâna. *(L-am ~ la cumpărături.)* 2. a porni. *(I-a ~ cu grea la drum.)* 3. a expedia, (reg.) a mâna, (înv.)-a porni, (grecism înv.) a proftaxi. *(A ~ coteţele.)* 4. a adresa, a expedia, a scrie, (reg.)' a mâna. *(Cui i-ai ~ scrisoarea?)* 5. a adresa, a expedia, a înainta. *(A ~ o cerere unei instituţii.)*

TRIMÍTERE s. 1. expediere, expediţie, trimis. *(~ unui colet prin mesagerii.)* 2. expediere, înaintare. *(~ unei cereri.)* 3. comunicare, transmitere. *(~ unor vesti.)*

TRIMIŢĂTÓR s.(adj. expeditor. *(~ al coletului.)*

TRINCHÉT s. *(MAR.)* arbore mic.

TRINITARIÁN s., adj. *(BIS.)* mathurin. *(Prozelit ~.)*

TRINITATE s. 1. *(BIS.)* sfânta treime, (pop.> troiţă. 2, treime, triadă, trio, (pop.) troiţă. *(Formau o ~*

nedespărţită.)

TRINITRATDE GLICERÍNĂ[s. *(CHIM.)*-nitroglicerină, trinitroglicerină.

TRINITROCELULÓZĂ s. *(CHIM.)* ful-micoton.

TRINITROFENOL s. *(CHIM.)* acid picric.

TRINITROGLICERINĂ s. *(CHIM.)* nitroglicerină, trinitrat de glicerina.

TRINITROTOLUÉN s. *(CHIM.)* trotil.

TRÍO s. 1. *(MUZ.)* terţet. *(~ dinlr-o operă.)* 2. treime, triadă, trinitate, (pop.) troiţă. *(Formau un ~ nedespărţit.)*

TRIOLEÍNĂ s. *(CHIM.)* oleină.

TRIÓR s. *(AGRON.)* vânturătoare, (prin Bucov.) şpiţ, (Transilv. şi Mararn.) vânturáşcă.

TRIORÁ vb. *(AGRON.)* a vântura. *(~ seminţele cu triorul.)*

TRIOXÍD s. *(CHIM.)* *trioxid de arsen* = (pop.) şoricioáică, (reg.) şorecíe, şoriccásă, şoricícă, (înv.) şoriceáscă; *trioxid de sulf* -= -anhidridă sulfurică.

TRIPAFLAVlNĂ s. *(FARM.)* acriflavină.

TRIPLA vb. a (se) întrei. *(Producţia s-a ~.)*

TRIPLARE s. întreire. *(~ producţiei.)*

TRÍPLU adj. întreit. *(Sumă~.)*

tripod s. v. TREPIED.

TRÍPOLI s. *(MIN.)* diatornit, kiselgur, pământel, pământ de diatomee.

tripotáj s. v. ESCROCHERIE. HOŢIE. IMPOSTURĂ. ÎNŞELĂCIUNE. ÎNŞELĂTORIE. PUNGĂŞEALĂ. PUNGĂŞIE. ŞARLA-TANIE. ŞMECHERIE.

trirégn s. v. TIARĂ.

TRIREMĂ s. *(MAR.)* (rar) trieră.

trisfetíte s. pi. v. TREI-IERARHI.

trisfetitele s. pi. art. v. TOIEGELE.

TRIST adj. 1. abătut, amărât, deprimat, descurajat, indispus, îndurerat, întristat, mâh-nit, necăjit, supărat, (pop), obidit, (înv. şi reg.) scârbít, supărăcios, (înv.) dosădít, ponosit, pricăjit, (fig.) cătrănit, pleoştit, plouat. *(E tare ~ de vestea primită.)* 2. întristat, mâhnit, posomorit, (fig.) înnegurat, înnorat, întunecat, mohorít. *(O faţă ~.)* 3. melancolic, (înv.) melan-holicós. *(Privire ~.)* 4. duios, îndurerat, întristat. *(Se confesa cu glas ~.)* 5. jalnic, plângăreţ, plângător, scâncit, tânguitor, (rar) sclncitór. *(Ctnta cu glas ~.)* 6. tânguios, tânguitor. *(O doină ~.)* 7. duios, dureros, jalnic. *(O romanţă ~.)* 8. elegiac, melancolic. *(Poezie cu caracter ~.)* 9. dureros, jalnic, nenorocit, (înv. şi reg.) milos. *(întimplare~.)* 10. dureros, întristător. *(O situaţie ~.)* 11. demoralizant, deprimant, descurajant, dezolant, mohorit, posomorit, (rar) dezolatór, posac. *(Un peisaj ~.)* 12. melancolic, posomorit. *(O noapte ~.)*

TRISTEŢE s. 1. amărăciune, întristare, mâhnire, necaz, supărare, (înv. şi pop.) obidíre, (pop.) obidă, (înv. şi reg.) scírbă, (Transilv., Mold. şi Bucov.) bănat, (înv.) mâhneálă, mâh-niciúne, scâibíe, (lig.) cătrănire.

(Ţi-a trecut ~ ?) 2. întristare, mâhnire, posomoreală, (rar) posăceálă, (fig.) înnoráre. *(~ privirii.)* 3. duioşie, durere, întristare, jale. *(~ exprimată de o doină.) i.* melancolie. *(O dulce ~.)*

TRIŞA vb. 1. (înv. şi reg.) a sfeti. *(A ~ ia jocul de cărţi.>* 2. a ademeni, a amăgi, a incinta a înşela, i minţt, a momi, a păcăli, a prosti, a purta, (livr.) a iluziona, (înv. şi reg.) a juca, a planisi, a poticări, a prilesti, a sminti, a smomi, a şutill, (reg.) a şugui, (Transilv. şi Ban.) a celui, (Munt.) a mâglisi, (Transilv.) a tăşca, (înv.) a aromi, a blăzni,

a gâmbosi, a măguli, a mistifica, a surprinde, (fam.) a duce, a fraieri, a şmecheri, (fam. fig.) a arde, a frige, a încălţa, a pingeli, a pingelui, a pirli, a potcovi, a prăji, (Mold. fig.) a boi, (înv. fig.) a luneca. *(I-a ~ cu minciuni.)*

TRIŞÁRE s, ademenire, amăgire, înşelare, înşelăciune, înşelătorie, momire, păcăleală, păcălire, păcălit, prostire, prostit, (livr.) iluzionare, (reg.) păcală, (Transilv. şi Ban.) celşág, celuiálă, celuíre, (Munt.) migliseálă, mâglisíre, (înv.) măglisitúră, prilăstire, (fam. fig.) pin-gelíre, pingeluiálă, pingeluíre. *(~ cuiva prin vorbe mincinoase.)*

TRIŞAT adj. ademenit, amăgit, înşelat, păcălit, prostit, (Transilv. şi Ban.) celuít, (înv.) prilestít, (fam.) dus, fraicrít, (fam. fig.) pingelit, pingeluít, (fig.) buzat. *(Om ~.)*

TRÍŞCĂ s. *(MUZ.)* (prin. Olt.) totílcă. *(A ctnta din ~.)*

trişte s. v. DESTIN. FATALITATE. MENIRE. NOROC. PREDESTINARE. SOARTĂ. URSITĂ. ZODIE.

TRIUMFA vb. (livr.) a jubila. *(Eu mă necăjeam, iar ea ~.)*

TRIUMFAL adj. triumfător, (înv.) triumfál-nic. *(S-a bucurat de o primire ~.)*

triumíálnic adj. v. TRIUMFAL. TRIUMFĂTOR.

TRIUMFĂTOR adj., s. 1. adj., s. biruitor, câştigător, izbânditor, învingător, victorios. *(~ Intr-o competiţie.)* 2. adj. atotbiruitor. *(Forţă ~.)* 3. adj. triumfal, (înv.) triumfálnic, *(S-a bucurat de o primire ~.)*

TRIUNGHI s. 1. *(GEOM.)* (înv.) triángul. 2. *(MUZ.)* trianglu.

TRIUNGHIULAR adj. *(GEOM.)* (înv.) triangulár. *(De formă ~.)*

TRIVIAL adj. deşănţat, imoral, impudic, indecent, necuviincios, neruşinat, obscen, pornografic, scabros, scârbos, vulgar, (livr.) licenţios, (înv. şi pop.) scârnav, slobod, (reg.) por-cotós, (fam.) deşucheat, porcos, (fig.) decoltat, deocheat, îmbăiat, picant, piperat, porcesc, spurcat. *(O glumă, o atitudine ~.)*

TRIVIALITATE s. imoralitate, impudoare, indecenţă, necuviinţă, neruşinare, obscenitate, pornografie, scabrozitate, vulgaritate, (livr.) impudicitáte, licenţă, licenţiozitáte, (înv. şi pop.) mascara, măscáră, măscăriciúne, măscă-ríe, scârnăvíe. *(~ cuiva; un act de ~.)*

trlmbácl s. v. GORNIST. TRÂMBIŢAŞ. TROMPET. TROMPETIST.

TRÂMBĂ s. 1. sul, val, vălătuc, (Olt. şi Ban.) vig. *(O ~ de ptnză.)* 2. coloană, sul, vârtej, (pop.) volbură. *(O ~ de praf.)* 3. dâră, dungă, fascicul, fâşie, rază, (fig.) sprinceană. *(O ~ de lumină.)*

trâmbă s. v. COLOANĂ. CONVOI. LANŢ. RÂND. ŞIR.

trtmblcér s. v. GORNIST. TRÂMBIŢAŞ. TROMPET. TROMPETIST.

trâmbiţár s. v. GORNIST. TRÂMBIŢAŞ. TROMPET. TROMPETIST.

TRÂMBIŢÁŞ s. *(M1L.)* gornist, trompet,

trompetist, (rar) trâmbiţar, (înv.) trimbácí,

trâmbicér, trompetáş, trubáci. -

TRIMBIŢĂ s. *(MIL.)* goarnă, trompetă, (înv.) trompă, trúbă.

trimbiţă s. v. BUCIUM.

trând adj-, s. v. INDOLENT. LENEŞ. PUTUROS. TRÂNDAV. TRÂNTOR.

TRÂND A V adj., s. indolent, leneş, puturos, trântor, (rar) somnoros, (înv. şi pop.) nehárnic, (reg.) cániv, lenós, zăcáş, (Mold.) duglán, dúgliş, lainic, (prin Olt.) sanchíu, (Transilv. şi Bucov.) trind, (înv.) lenevos, tanduríu. *(Om ~.)*

TRÂNDĂVEÁLĂ s. indolenţă, lene, lenevie, puturoşenie, trândăvie, (rar) lenevíre, putu-roşíe, trindăvít, (înv.) tandúr. *(Nu face nimic, e de-o ~ fără pereche.)*

TRÂNDAVÍ vb. a lenevi, (rar şi fam.) a tân-dăli, (rar) a tolăni, a trântori, (reg.) a migăli, a milcoşi, a putori, a zăcări, (prin Ban.) a mo-doşi, (fig.) a cloci. *(Toată ziua ~.)*

TRÂNDĂVÍE s. indolenţă, lene, lenevie, puturoşenie, trândăveală, (rar) lenevíre, putu-roşíe, trândăvft, (inv.) tandúr. *(Nu face nimic, e de-o ~ fără pereche.)*

trindăvít s. v. INDOLENŢĂ. LENE. LENEVIE. PUTUROŞENIE. TRÂNDÁVEALĂ. TRÂNDĂVIE.

trindúş s. v. BĂLIGAR.

TRÂNJI s. pi. *(BOT.; Neottia nidus-avis)* (reg.) cuibuşór, cuibul-pămlntului.

trânji s. pi. v. HEMOROIZI. ŞOALDINĂ.

trínjin s. v. ŞOALDINĂ.

t

TRINTĂ s. *(SPORT)* voinicească. tríută s. v. LUPTĂ.

trinteálâ s. v. BĂTAIE. ÎNCĂIERARE. LUPTĂ.

TRÂNTÍ vb. 1. a arunca, a azvirli, a culca, a dărâma, a dobori, a întinde, a lu*n*gi, a prăbuşi, a prăvăli, a răsturna, (pop. şi fam.) a aşterne, (pop.) a păli, (înv. şi reg.) a răntuna, (inv.) a oborî, a poligni, (fig.) a secera. *(Ca o lovitură l-a ~ la pămint.)* 2. a se culca, a se întinde, a se lungi, (înv.) a se tinde. *(S-a ~ puţin după amiază.)* 3. a (se) izbi, (pop. şi fam.) a (se) bufni, a (se) buşi. *(I-a ~ un pumn în nas.)* 4. a izbi, a lovi. *(A ~ cu pumnul tn masă.)* 5. a izbi, a repezi. *(A ~ uşa de perete.)* trintí vb. v. LĂSA. RESPINGE. TRÂNTÍRE s. 1. culcare, dărâmare, dobo-râre, lungire, prăbuşire, prăvălire, răsturnare, (înv.) răsturnătúră. *(~ cuiva la pământ cu o lovitură.)* 2. aruncare, azvârlire, doborire. *(~ călărefului din şa.)* 3. culcare, culcat, întindere, lungire. *(~ cuiva după amiază.)* TRÂNTÍT adj. 1. culcat, doborât, răsturnat. *(Nişte scaune~.)* 2. culcat, întins, lungit, tolănit, (reg.) răbunít, (Mold.) tologít. *(Stă puţin ~ după amiază.)* 3. răsturnat, tolănit. *(£edea ~ în fotoliu.)*

TRÂNTITCRĂ s. izbitură, lovitură. *(O ~ de uşă.)*

trlntitúră s. v. BĂTĂTURĂ. PĂDUCEL.

TRÂNTOR adj., s. 1. adj., s. indolent, lenei, puturos, trind:iv, (rar) somnoros, (inv. şi pou.) nehárnic, (reg.) cániv, lenós, zácáş, (Mold. duglán, dúgliş, lainic, (prin. Olt.) sanchíu (Transilv. şi Bucov.) trând, (înv.) lenevos, tanduríu. *(Om ~.)* 2. s. *(ENTOM.)* (prin Mold.) lăutar. *(Albină lucrătoare şi ~.)*

trintor-de eái s. v. MUSCA-CALULU1.

trântori vb. v. LENEVI. TRÍNDĂVI.

trânz s. v. BĂLIGAR.

TROACĂ s. 1. adăpătoare, jgheab, uluc, (pop.) teică, (inv. şi reg.) scoc, (reg.) móldă, vălău, (Bucov. şi Transilv.) halău, (Munt. Olt. şi Ban.) piuă. *(~ pentru adăpatul vitelor.J* 2. (la pi.) boarfe (pl.), bulendre (pl.), calaba-lâc, catrafuse (pl.), ţoale (pl.), (reg.) bodroánţe (pl.), ciovéie (pl.), trancauále (pl.), (Olt.) dănănáie. *(Ia-ţi ~ şi pleacă I)*

troacă s. v. CARAPACE. LADĂ. POSTA VĂ. TĂRTĂCUŢĂ. TIGVĂ. TÂLV.

troáhnă s. v. CATAR. CORIZĂ. FEBRĂ TIFOIDĂ. GRIPĂ. GUTURAI. RĂCEALĂ. RINITĂ. TIFOS.

TROC s. (reg.) trámpă. *(Schimbul tn natură se numeşte ~.)*

TROC s. taftur. *(Cu ~ se slringe şaua pe cal.)*

TROFEU s. cupă. *(A clştigat ~ pus tn joc.)*

TROFÍE s. *(FIZIOL.)* trofism.

TROFÍSM s. *(FIZIOL.)* trofie.

TROGs. *(GEOL., GEOGR.)* vale glaciară.

TROIAN s. nămete, noian, (prin Mold.) sul. *(Un ~ de zăpadă.)*

troian s. v. GRĂMADĂ. MALDĂR. MORMAN. MOVILĂ. PURCOI.

TROIENÍ vb. 1. a tse) înnămeţi, a (se) fntro-ieni, a (se) înzăpezi, a (se) nămeţi, (reg.) a (se) omeţi. *(Drumurile s-au ~ ■)* 2. a viscoli. *(Vlntul ~ zăpada.)*

TROIENÍRE s. înnămeţire, întroienire, în-zăpezire, nămeţire, (reg.) ometíre. *(~ drumurilor.)*

TROIENÍT adj. 1. înnărneţit, întroienit, înzăpezit, nămeţit, (reg.) ometít. *(Drum ~.)* 2. viscolit. *(Zăpadă~.)*

TROIŢĂ s. cruce, (Transilv. şi Ban.) rugă. *(O ~ la margine de drum.)*

troiţă s. v. SFÂNTA TREIME. TRIADĂ. TRINITATE. TRIO.

TROLEIBUZ s. (impr.) troleu. *(Staţie de ~,)*

troleu s. v. TROLEIBUZ.

TROMBĂ s. 1. vârtej, (rar) sul. *(0~ de vânt.)* 2. vârtej, (pop.) vântoásă. *(O ~ de praf.)*

tromboane s. pi. v. INVENŢIE. MINCIUNA. NĂSCOCEALĂ. NĂSCOCIRE. NĂSCOCITU-RĂ. NEADEVĂR. PALAVRĂ. PLĂSMUIRE. POVESTE. SCORNEALĂ. SCORNIRE. SCORNITURĂ.

TROMBOCHINÁZĂ s. *(BIOL.)* trombo-plastină.

TROMBOCÍT s. *(BIOL.)* plachetă sanguină.

TROMBOGÉN s. *(BIOL.)* protrombină.

trombon s. v. GURĂ. trombonist s. v. FĂŢARNIC. IPOCRIT. MINCINOS. PERFID. PREFĂCUT. ŞIRET. VICLEAN.

TROMBOPLASTÍNĂ s. *(BIOL.)* trombo-chinază.

TROMPĂ s. *(ANAT.) trompa lui Eustache* = salpinge. *(~ uneşte urechea medie cu fosele nazale); trompă ulerină* – salpinge. *(~ face legătura Intre ovar şi uter.)*

trompă s. v. CORN. GOARNĂ. TRÂMBIŢĂ. TROMPETĂ.

TROMPET s. *(MIL.)* gornist, trâmbiţaş, trompetist, (rar) trâmbiţár, (înv.) trâmbáci, trâmbicér, trompetáş, trubáci.

trompetáş s. v. GORNIST. TRÂMBIŢAŞ. TROMPET. TROMPETIST.

TROMPETĂ s. goarnă, trâmbiţă, (înv.) trompă, trúbă.

TROMPETÍST s. gornist, trâmbiţaş, trompet, (rar) trâmbiţár, (înv.) trâmbáci, trâmbicér, trompetáş, trubáci.

TRON s. (înv.) scaun, taht. *(Domnitorul avea un ~ aurit.)*

tron s. v. COŞCIUG. CUFĂR. DOMNIE. LADĂ. SICRIU.

TRONA vb. a domina, a stăpâni. *(~ peste întreaga împărăţie.)*

TRONC interj, zdup I *(~ ! cu sticla de pămtnt.)*

troncăní vb. v. DURAI. DURUI. FLECARI. HODOROGI. HURUI. ÎNDRUGA. PĂLĂVRĂGI. SPOROVĂI. TRĂNCĂNI.

TRONCĂNÍRE s. troncănit, troncăt.

TRONCĂNÍT s. troncănire, troncăt.

TRÓNCĂT s. troncănire, troncănit.

troncón s. v. TRUNCHI DE CON.

tronul s. art. v. CASIOPEEA.

TROP s. *(LIT.)* figură de stil, (înv.) shímă.

TRÓPAI interj, ropai 1

TROPAR s. *(BIS.)* imn.

TROPĂI vb. (rar) a tropoti, a zupăi, (reg.) a zdupăi, (Mold. şi Bucov.) a dupăi. *(Nu mai ~ atita 1; caii ~.)*

TROPĂIÁLĂ s. tropăit, tropăitură, tropot, (rar) zupăít, zupăitúră, (pop.) treápăd, (reg.) zdupăiálă, (Mold. şi Bucov.) dupăít, dupăi-túră. (~ *de copite.)*

TROPĂÍT s. 1. tropăială, tropăitură, tropot, (rar) zupăít, zupăitúră, (pop.) treápăd, (reg.) zdupăiálă, (Mold. şi Bucov.) dupăít, dupăítură. *(~ de copite.)* 2. ropot. *(Un ~ de bocanci.)*

TROPĂITURĂ s. tropăială, tropăit, tropot, (rar) zupăít, zupăitúră, (pop.) treápăd, (reg.) zdupăiálă,

(Mold. şi Bucov.) dupăít, dupăitúră. *(~ de copite.)*

TROPICAL adj. arzător, canicular, dogoritor, fierbinte, torid, zăpuşitor, (reg.) zădufós, zăpuşít, (prin Ban. şi Olt.) pripitór. *(O zi ~; soare ~; căldură ~.)*

TROPICE s. pi. *(GEOGR,)* zonă tropicală.

tropicul cancerului s. v. TROPICUL RACULUI.

TROPICUL RACULUI s. *(GEOGR.)* (pop.) tropicul cancerului.

TROPOT s. tropăială, tropăit, tropăitură, (rar) zupăít, zupăitúră, (pop.) treápăd, (reg.) zdupăiálă, (Mold. şi Bucov.) dupăít, dupăitúră. *(~ de copite.)*

tropoti vb. v. TROPĂI. troscăní vb. v. POCNI. TROSNI. TROSCOT s. *(BOT.)* 1. *(Polggonum aviculare)* (reg.) porcin, sporiş, tlrsoácă, trosco-ţél, tróscovă. 2. *troscot de apă (Polggonum amfibium)* = (reg.) sălcúţă.

troscot s. v. POCNET. POCNITURĂ. RÂ-CULEŢ. TROSNET. TROSNITURĂ.

troscot-dc-címp s.v. SCÂRŢÂITOARE. *1* ROS-COŢEL.

TROSCOŢÉL s. *(BOT.; Polgcnenuun arpen-se)* scírţâitoare, (reg.) hericícă, troscot-de-câmp. troscoţél s. v. RĂCULEŢ. TROSCOT. tróscovă s. v. TROSCOT. TROSNET s. 1. pârâit, pârâitură, trosnitură,. (reg.) pârpăitúră. *(~ lemnelor care urd.)* 2. pocnet, pocnitură, trosnitură, (reg.) troscot. *(Un ~ de armă.)*

TROSNÍ vb. 1. a pârâi, (înv.) a prâsni. *(Focul ~.)* 2. a pocni, (reg.) a troscăni. *(~ din pistoale.)* 3. a pârâi, a pocni. *(Îi ~ încheieturile.)* 4. a plesni, a pocni. *(~ din bici.)*

TROSNÍRE s. plesnire, pocnire. *(~ din bici.)*

TROSNITURĂ s. 1. pârâit, pârâitură, trosnet, (reg.) pârpăitúră. *(~ lemnelor care ard.)* 2. pocnet, pocnitură, trosnet, (reg.) troscot. *(O ~ de armă.)* 3. plesnitură, pocnitură. *(~ de bici.)*

trotéur s. v. TRĂPAŞ. TROTÍL s. *(CHIM.)* trinitrotoluen. trubáci s. v. GORNIST. TRÂMBIŢAŞ. TROMPET. TROMPETIST.

trúbă s. v. GOARNĂ. TRÂMBIŢĂ. TROMPETĂ.

TRUC s. stratagemă, subterfugiu, şiretenie, şiretlic, şmecherie, tertip, viclenie, vicleşug, (rar) sireţíe, (reg.) solomoníe, (Ban. şi Transilv.) mişculánţă, (înv.) marafet, măiestrie, (fam.) chichiţă, chiţibuş, manevră, merchéz. *(D« ce ~ a uzat?)*

TRUDĂ s. 1. oboseală, osteneală, (rar) obo-síre. *(Simte ~ unei zile grele de muncii.)* 2. cazná, chin, efort, forţare, muncă, osteneală, sforţare, silinţă, strădanie, străduinţă, zbatere, (livr.) travaliu, (rar) străduiálă, străduíre, (pop.) canoneală, (reg.) ştrapáţ, (prin Munt.) moránceálă, (Mold. şi Transilv.) zoálă, (înv.) căzníre, nevoínţă, ostenínţă, sfórţă, strădă-nuinţă, strădănuíre. *(~ lui a fost încununată de succes.)* 3. efort, greutate, osteneală. *(Cu multă ~-)* 4. salahorie, salahorii. *(După altta –)*

trudă s. v. CALVAR. CANON. CAZNĂ. CHIN. DURERE. PATIMĂ. SCHINGIUIRE. SCHINGIUIT. SUFERINŢĂ. SUPLICIU. TORTURĂ.

TRUDÍ vb. 1. a se canoni, a se căzni, a se chinui, a se forţa, a se frământa, a se munci, a se necăji, a

se osteni, a se sforţa, a se sili, a se strădui, a se zbate, a se zbuciuma, (înv. şi pop.) a (se) nevoi, (pop.) a se sârgui, (reg.) a se verpeli, (Mold.) a se strădănui, (înv.) a se învălui, a năsli, a se osârdnici, a se osârdui, a se volnici, (fig.) a se sfărâma. *(Se ~ îă rezolve problema.)* 2. a se munci, a se obosi, a se osteni,

(înv. şi pop.) a se nevoi, (fig.) a asuda. *(A'u te mai ~ atita pentru...)* 3. a robi. *(A ~ <iin greu* în *slujba iui.)* 4. a roboti. *(A~ toată viaţa in zadar.)* 5. a canoni, a căzni, a chinui, a munci, a schingiui, a tortura, (înv. şi reg.) a pedepsi, (reg.) a negăti, a strânge, (înv.) a străs-tui. *(L-au ~ pentru a-şi mărturisi fapta.)*

trudi vb. v. CĂUTA. ÎNCERCA. SILI. STRĂDUI.

TRUDÍT adj. 1. chinuit, consumat, frămân-tat, muncit, necăjit, zbuciumat, (reg.) canonit, (înv.) necăjitór. *(Om ~.)* 2. epuizat, extenuat, frânt, istovit, prăpădit, rupt, secat, secătuit, sfârşit, sleit, stors, vlăguit, zdrobit, (Mold.) batojít, (prin Munt.) tâbobft, (înv.) stătut. *(S-a* întors *~ de la muncă.)*

TRUDNIC adj. epuizant, extenuant, istovitor, obositor, (rar) vlăguitór, (pop.) ostenitor, (înv. şi reg.) osteniciós. *(0 muncă ~.)*

tnidnieie s. v. CALVAR. CANON. CAZNĂ. CHIN. DURERE. PATIMĂ. SCHINGIUIRE. SCHINGIUIT. SUFERINŢĂ. SUPLICIU. TORTURĂ.

TRUFANDA s. (înv.) primiţii (pl.). *(A tnínea ~ale.)*

TRUFxVŞ adj. 1. fudul, grandoman, infatuat, încrezut, înfumurat, îngâmfat, megaloman, tnândru, orgolios, semeţ, ţanţoş, vanitos, (livr.) prezumţios, suficient, (înv. şi pop.) măreţ, (pop. şi fam.) ţâfnós, (pop.) falnic, fălos, închipuit, (înv. şi reg.)pâşln, (prin Ban.) mărós, (prin Mold.) nărtós, (înv.) fumurós, preaânăl-ţát, zadarnic, (fig.) băţos, înţepat, scrobit. *(Ce te ţii aşa~ ?)* 2. mândru, orgolios, semeţ, (rar) superb. *(Manifestă un ~ dispreţ pentru cei din jur.)* 3. arogant, impertinent, insolent, ireverenţios, îndrăzneţ, necuviincios, neobrăzat, nerespectuos, neruşinat, obraznic, semeţ, sfidător, sfruntat, ţanţoş, (livr.) prezumţios, (rar) neânfrânát, (pop. şi fam.) ţâfnós, (înv. şi reg.) ruşinat, (Transilv.) şui-faétic, (înv.) neruşinós, (fam. fig.) botós. *(Om ~.)*

trufáí adj. v. GRANDIOS. IMPOZANT. IMPUNĂTOR. MAIESTOS. MĂREŢ. MONUMENTAL. SPLENDID. SUPERB.

trúfăs.v. AROGANŢĂ. FALĂ. FUDULIE. INFATUARE. ÎNFUMURARE. ÎNGÂMFA-RE. MÂNDRIE. ORGOLIU. SEMEŢIE. TRUFIE. VANITATE.

trufăşíes. v. AROGANŢĂ. FALĂ. FUDULIE. INFATUARE. ÎNFUMURARE. ÎN-GÂMFARE. MÂNDRIE. ORGOLIU. SEMEŢIE. TRUFIE. VANITATE.

trufi vb. v. FĂLI. FUDULI. GROZĂVI. INFATUA. ÎMPĂUNA. ÎNFUMURA. ÎNGÂMFA. LĂUDA. MÂNDRI. SEMEŢI.

TRUFÍE s. aroganţă, fală, fudulie, infatuare, înfumurare, îngâmfare, mândrie, orgoliu, semeţie, vanitate, (livr.) fatuitate, morgă, prezumţie, suficienţă, (rar) superbie, ţan-ţoşíe, (înv. şi pop.) măreţie, mărire, (pop. şi fam.) Ifos, ţffnă, (reg.) făloşénie, făloşíe, (înv.) fălnicíe, laudă, mărie, mărime, mândréţe, pohfálă, preaânălţáre, preaânălţíme, semeţlre»

trúfă, trufăşíe, zădărnicie. *(~lui este cu totul nejustificată.)*

truism s. v. BANALITATE. LOC COMUN. PLATITUDINE. PROZAISM.

TRUNCHI s. I. *(BOT.)* tulpină, (înv. şi reg.) stéblă. *(~ de copac.)* 2. butuc, tăietor, (rar) tăiş, (reg.) tăiúş, (Transilv. şi Bucov.) lemnar. *(~ de spart lemne.)* 3. butuc, scaun. *(~ de măcelărie.)* 4. *(ANAT.)* corp, trup. *(Omul este alcătuit din cap, gtt, ~ şi membre.)* 5. *(ANAT.)* talie. *(Griul ii ajungea pînă la ~.)* 6. tors. *(Sculptura reprezintă ~ unui bărbat.)* 7. *(GEOM.) trunchi de con*= (rar) troncón.

TRUNCHIÁ vb. a ciunti, a reteza, a tăia. *(A~ crengile unui copac.)*

TRUNCHIAT adj. ciuntit, retezat, tăiat. *(Cu urechile ~.)*

TRUP s. 1. *(ANAT.)* corp. *(Sufletul şi ~.)* 2. *(ANAT.)* corp, trunchi. *(Omul este alcătuit din cap, gât, ~ şi membre.)* 3. cadavru, corp, hoit, leş, mortăciune, stârv, (reg.) stír-vină, (Transilv.) hanţ, (înv., în Transilv.) dabilă. *(1-a găsit ~ într-o văgăună.)* 4. *(TEHN.)* bătător, scaun, strat. *(~ la meliţă.)*

trup s. v. CORP. MATERIE. PAT. SUBSTANŢĂ.

TRUPĂ s. 1. *(MIL.;* la pi.) armată, oaste, oştire, putere, (înv. şi reg.) armadă, şirag, tabără, (înv.) armie, órdie, ostăşíme, oştíme, silă, tărie, (fig.) sabie. *(Oraşul a fost cucerit de ~ele duşmane.)* 2. ansamblu, colectiv, formaţie. *(~ artistică.)*

trupă s. v. TARAF.

TRUPESC adj. 1. corporal, fizic. *(Sub aspect ~...)* 2. erotic, fizic, fiziologic, intim, sexual. *(Relaţii ~ între soţi.)* 3. carnal, fizic, (înv. fig.) spurcat. *(Pofte ~.)* 4. senzual. *(Plăceri ~.)* 5. fizic, pământesc. *(O iubire ~.)*

TRUPEŞ adj. corpolent, solid, voinic. *(Om ~.)*

trupeş adj. v. CORPOLENT. GRAS. GROS. OBEZ. PLANTUROS. PLIN. ROTOFEI. ROTUND. UMFLAT. VOLUMINOS.

trupeşíe s. v. CORPOLENŢĂ.

TRUPEŞTE adv. fiziceşte. *(~ arată bine.)*

trúşnic s. v. TURTĂ.

TU pron. dumneata, dumneavoastră, (Mold. şi fam.) mata. *(~ ce spui?)*

TUB s. 1. *(ANAT.)* canal, conduct. *(~ auditiv extern.)* 2. *(TEHN.)* ţeava. *(~ metalic de 20 de ţoii.)* 3. (înv. şi reg.) sulinár. *(~ de canal.)* 4. *(FIZ.) tub electronic* = lampă. *(Un ~ de radio.)*

TUBAJ LARINGIÁN s. *(MED.)* intu-baţie.

TUBERCULIZÁ vb. *(MED.)* (pop.) a (se) ataca, a (se) oftica.

TUBERCULIZÁRE s. *(MED.)* (pop.) ofti-cáre.

TUBERCULOS adj., s. *(MED.)* ftizie, tebecist, (rar) pulmónic, (pop.) atacat, ofticat, ofticos.

TUBERCULOZĂ s. *(MED.)* 1. ftizie, tebece, (livr.) bacilóză, (rar) pulmoníe, (pop. \

atac, oftică, (reg.) sócote (pl.), boală-câineáscă, boală-seácă. 2. *tuberculoză pulmonară* -= piept, plămâni (pl.). *(Suferă de ~.)* 3. *tuberculoză miliară* = granulie.

TUBEROZĂ s. *(BOT.; Polganthes tube-rosa)* chiparoasă. tubiíórm adj. v. TUBULAR. TUBULÁR adj. (rar) tubifórm, tubulós. *(De formă* ~.) TUBULÉŢ s. tubuşor. tubulós adj. v. TUBULAR. TUBULÚRĂ s.

(TEHN.) ştuţ. TUBUŞÓR s. tubuleţ.

TUCI s. fontă, (prin Ban.) bădâc, (Mold.) schijă. *(Un iub de ~.)* tuci s. v. CEAUN.

TUCIURÍU adj. brun, brunet, negricios, oacheş, (rar) ţigănátic, ţigănos, (înv. şi pop.) smolit, (pop.) negríu, (reg.) negrós, (Transilv.) bărnáci, (glumeţ sau ir.) balaoácheş. *(Om ~; faţă ~.)*

tudésc adj. v. GERMAN. GERMANIC. NEMŢESC.

tudíla adv. v. CURÂND. DEVREME. FUGA. GRABNIC. IMEDIAT. IUTE. ÎNDATĂ. NE-INTÂRZIAT. NUMAIDECÂT. RAPID. REPEDE. tudínă s. v. PONOR. RÂPĂ. VĂGĂUNĂ. TUF s. *(GEOL.)* cinerit, *(~ este o cenuşă vulcanică consolidată.)*

TUFÁN s. *(BOT.; Quercus pubescens)* (reg.) tufă, (Transilv.) şledún.

tufén s. v. BÂTĂ. CIOMAG. GORUN. MĂCIUCĂ. TUFAR.

TUFÁR s. (reg.) tufán. *(~ este nume generic pentru arborii stufoşi.)*

TUFĂ s. (reg.) târşár, (Bucov., Mararn. şi Transilv.) corci. *(O ~ de scaieţi.)*

tufă s. v. ALUN. BÂTĂ. CIOMAG. CLAIE. MĂCIUCĂ. TUFAN.

TUFĂNÍCĂ s. *(BOT.; Chnjsanthemum indi-cum)* crizantemă, dumitriţă, (reg.) aurátă, cătălină, mărgărită, román, tătăíşă, flori-de-iárnă (pl.), gura-pahárului, romaniţă-máre. rujă-de-toámnă, salomii-gálbene (pl.).

tulăríe s. v. CRÂNG. DESIŞ. HĂŢIŞ. STUFĂRIŞ. TUFĂRIŞ. TUFIŞ.

TUFĂRÍŞ s. crâng, desiş, hăţiş, stufăriş, tufiş, (rar) stuf, tufăríe, (pop.) bungét, desime, (reg.) hălăciúgă, huceág, huci. tufeccíu s. v. ARMURIER. TUFÍŞ s. crâng, desiş, hăţiş, stufăriş, tufăriş, (rar) stuf, tufăríe, (pop.) bungét, desime, (reg.) hălăciúgă, huceág, huci.

TUFÓS adj. stufos, (rar) frunzós. *(Un stejar ~.)*

túltur s. v. CANAF. CIUCURE. tui adj. v. AIUREA. AIURIT. BEZMETIC. DESCREIERAT. NEBUN. SMINTIT. ŢICNIT. ZÂN/VTIC. ZĂPĂCIT. ZURLIU. tui s. v. CIUF. tuf vb. v. TUTUI.

TUIA s. *(BOT.; Thuja orientalis)* arborele-vieţii, (rar) tămfie.

túieş adj. v. AIUREA. AIURIT. BEZMETIC. DESCREIERAT. NEBUN. SMINTIT. TICNIT. ZĂNATIC. ZĂPĂCIT. ZURLIU.

tujleán s. v. COCEAN.

túlai interj, v. A. AH. AOLEU. AU. I. O. OF. OH. ŢUŞTI. VAI. ZBUGHI.

tulbént s. v. VĂL. VOAL.

TULBURA vb. 1. a (se) împăienjeni, a (se) înceţoşa, a (se) înnegura, a (se) pâienjeni, a (se) voala, (reg.) a (se) pupăza. *(Privirea, vederea i s-a ~.)* 2. a (se) alarma, a (se) fră-mânta, a (se) intriga, a (se) îngrijora, a (se) nelinişti, a (se) speria, (livr.) a (se) impacienta, (reg.) a (se) îngrija, (înv.) a (se) îngriji, a (se) lărmui. *(Îl ~ tntlrzierea lui.)* 3. a emoţiona, a impresiona, a înduioşa, a mişca, (fig.) a atinge, a pătrunde. *(M-a ~ până la lacrimi.)* 4. a răscoli. *(Vestea l-a ~ profund sufleteşte.)* 5. a (se) zăpăci. *(S-a ~ de tot când l-a văzut.)* 6. a (se) dezechilibra, a (se) zdruncina, (fig.) a (se) dezaxa, (livr. fig.) a (se) detraca. *(Vestea i-a ~ mintea.)* 7.* (fig.) a (se) întuneca. *(Mintea i s-a ~.)* 8. a agita, a aţâţa, a incita, a instiga, a întărită, a provoca,

a stârni, (pop.) a sumuţa, (înv. şi reg.) a scorni, (reg.) a smoni, a zădărî, (fig.) a asmuţi, a monta. *(El ~ masele.)* 9. a deranja, a incomoda, a încurca, a jena, a stingheri, a stânjeni, a supăra, (livr.) a conturba, a importuna, (rar) a sinchisi, (pop.) a zăticni, (Mold. şi Bucov.) a zăhăi, (înv.) a sminti. *(Te rog să nu-l ~ de la lucru.)* 10. a deranja, a perturba. *(A ~ liniştea cuiva.)*

TULBURARE s. 1. zăpăceală. *(~ ce l-a cuprins când l-a văzut.)* 2.* (fig.) întunecare. *(~ a minţii cuiva.)* 3, aţâţare, incitare, instigare, instigaţie, întărâtare, provocare, stârnire, (rar) incitaţie, provocáţie, (pop.) zădárâre. *(~ maselor.)* 4. agitaţie, frământare, vilvă, zarvă. *(Din nimic s-a sttrnit o ~.)* 5. dezordine, (înv.) neaşezáre. *(S-au produs unele ~ sociale.)* 6. deranjare, incomodare, Jenare, stinghereală, stingherire, stânjeneală, stânjenire, (livr.) conturbáre, (pop.) zăticníre. *(~ cuiva de la lucru.)* 7. perturbare, perturba-ţie. *(~ a ordinii publice.)* 8. *(MED.)* deranjament, dereglare. *(~ organică, funcţională.)*

tulburare s. v. RĂSCOALĂ. RĂSCULARE. RĂZMERIŢĂ. RĂZVRĂTIRE. REBELIUNE. REVOLTĂ.

TULBURAT adj. 1. emoţionat, impresionat, înduioşat, mişcat, (fig.) atins. *(Om ~ de vestea aflată.)* 2. zăpăcit. *(Rămăsese ~ când a vă-zut-o.)* 3. dezechilibrat, zdruncinat, (fig.) dezaxat, (livr. fig.) detracat. *(Om ~.)* 4.* (fig.) întunecat, rătăcit. *(Cu mintea ~.)* 5. agitat, clocotitor, frământat, fremătător, învolburat, tumultuos, zbuciumat, (înv.) clocotós, (fig.) răzvrătit. *(Ape ~; rnare~.)*

TULBURĂTOR adj., s. 1. adj. duios, emoţionant, impresionant, înduioşător, mişcător, patetic, răscolitor, vibrant, (rar) răvăşitor, (înv.) simţitor. *(O ~ poveste de dragoste.)* 2. adj. ameţitor, (fig.) îmbătător. *(Miresme ~.)* 3. s., adj. agitator, aţâţător, instigator, provocator, (livr.) incitator, sediţiós, (înv. şi

pop.) răzvrătitor, (înv.) răscolitor, rascolnic, (fig.) incendiator. *(Un ~ al maselor.)*

TULBURE adj. 1. (reg.) tulburós. *(Un lichid ~.)* 2. înceţoşat, neclar, sur, (reg.) suríu. *(Un văzduh ~.)* 3. neclar, (fig.) murdar, *(O lumină ~.)* 4. împăienjenit, înceţoşat, înnegurat, păienjenit. *(Ochii îi erau ~; pri-Pire ~.)* 5. confuz, difuz, echivoc, haotic, imprecis, indefinit, încâlcit, încurcat, neclar, nedefinit, nedesluşit, neânţeles, nelămurit, ne-precis, obscur, vag, (fig.) întunecat, nebulos, neguros. *(O situaţie ~.)* 6. incert, nesigur. *(Treceau printr-o perioadă ~.)* 7. agitat, critic, frământat, greu, zbuciumat. *(Vremuri ~.)* tulburós adj. v. TULBURE. tuleán s. v. COCEAN. TULÉU s. *(BOT.)* cotor, tulpină, (reg.) beldie. *(~ la plantele erbacee mari.)* tuléu s. v. COCEAN. ŞTIULETE. TULICHÍNĂ s. *(BOT.; Daphne mezereum)* (reg.) cleíţă, piperul-lúpului.

tulipán s. v. IRIS. LALEA. STÂNJEN. STÂNJENEL.

tiilipă s. v. LALEA.

tiilipiu s. v. PIPERUL-LUPULUL POPIL-NIC. SMIRDAR.

TULPAN s. basma, legătură, (pop.) teste-mél, (înv. şi reg.) peştimán, (prin Munt.) barabún, (Olt., Mold. şi Transilv.) cî'rpă, (Maram.) şirîncă, (înv., în Transilv.) félegă. *(Arc un ~ pe cop.)* tulpan s. v. MUSELINĂ. TULPINĂ s. *(BOT.)* 1. trunchi, (înv. şi reg.) stéblă. *(~ de copac.)* 2. lujer. *(~ de iris.)* 3. cotor, tuleu, (reg.) beldie. *(~ la plantele erbacee mari.)*

tulpină s. v. MATCĂ. TALON. TEMĂ. tiilúc s. v. JUNC. MÂNZAT. tulucán s. v. JUNCAN. tuliimbagíii s. v. POMPIER. tulumbáş s. v. POMPIER. tulumbă s. v. FURTUN. POMPĂ. tulumbíţă s. v.

IRIGATOR. TUMEFÁCŢIE s. *(MED.) I.* inflamare inflamaţie, obrinteală, obrintire, obrintit, obrin titură, tumefiere, umflare, (reg.) bobotíre *(Proces de ~ a unui fesul.)* 2. (concr.) infla maţie. umflătură, (livr.) tumcscénţă, (prii Transilv.) aprinsúră, (prin Bucov.) badragánie *(O ~ benignă a ţesutului.)*

TUMEFIÁ vb. *(MED.)* a se inflama, a st obrinti, a se umfla, (reg.) a se boboti. *(Braţm s-a ~.)*

TUMEFIAT adj. *(MED.)* inflamat, umflat, (livr.) tumescéut, tumíd, (reg.) bobotit. *(Un (esw ~.)*

TUMEFIERE s. *(MED.)* inflamare, inflamaţie, obrinteală, obrintire. ofirintit, obrin-titură, tumefacţie, umflare, (reg.) bobotíre. *(Proces de ~ a unui ţesut.)*

tumescént adj. v. INFLAMAT. TUMEFIAT. UMFLAT.

tumeseenţă s. v. INFLAMAŢIE. TUMEFACŢIE. UMFLĂTURĂ.

tumíd adj. v. INFLAMAT. TUMEFIAT. UMFLAT.

TUMOARE s. *(MED.)* 1. neoformaţie. 2. *tumoare malignă* – cancer, neoplasm, (rar) neoplazíe, (pop.) rac, (Transilv.) şui, (înv.) schir.

TUMUL s. măgură. tumular adj. v. FUNERAR. TUMULT s. 1. freamăt, gălăgie, larmă, vuiet, zgomot. *(Ce ~ se aude?)* 2. balamuc, gălăgie, hărmălaie, huiet, larmă, scandal, tămbălău, tărăboi, tevatură, vacarm, vuiet, zarvă, zgomot, (rar) lármăt, (astăzi rar) strigare, (pop. şi fam.) chilomán, (înv. şi reg.) toi, (reg.) harai-mán, hălăláie, hărhăláie, tóiet, toloboálă, tololói, (Mold., Bucov. şi Transilv.) hólcă, (Transilv.) lólotă, (înv.) calabalâc, dandana, dănănáie, dăndănáie, gâlceávă, (fig.) ţigăníe, (arg.) năsulíe. *(Era un ~ de nedescris.)* 3. agitaţie, clocot, frămlntare, freamăt, învolburare, tălăzuire, vuiet, zbatere, zbucium, zbuciu-mare, (rar) zbuciumeálă. *(~ apelor ieşite din matcă.)*

TUMULTUOS adj. 1. gălăgios, turbulent, zgomotos. *(O ceată ~ / manifestaţie ~.)* 2. agitat, clocotitor, frământat, fremătător, învolburat, tulburat, zbuciumat, (înv.) clocotós, (fig.) răzvrătit. *(Ape ~.)* 3. debordant, dezlănţuit, furtunos, impetuos, năvalnic, nestăpî-nit, nestăvilit. *(Joacă într-un ritm ~.)* 4. aprig, furtunos, impetuos, impulsiv, iute, Înflăcărat, înfocat, năvalnic, nedomolit, nepotolit, nestă-pânit, nestăvilit, sălbatic, vehement, violent, (fig.) aprins, viforos, vijelios, vulcanic. *(Temperament ~.)*

tumurlúc s. v. AREST. ÎNCHISOARE. OCNĂ. PENITENCIAR. PUŞCĂRIE. TEMNIŢĂ. lumurúg s. v. BUTUC. OBADĂ. TUN s. *(MIL.)* (reg.) top, (înv.) puşcă, (înv., în Mold. şi Bucov.) harmátă. *(Trage cu ~.)* tun s. v. TUNET.

TUNA vb. 1. *(MET.)* (Ban.) a durai, a urla. *(Plouă, fulgeră şi ~.)* 2. a bubui, a detuna, a dudui, a trăsni, a vui, (pop.) a răzbubui. *(~ în depărtare.)* tuna vb. v. TRĂSNI.

TUNAR s. *(MIL.)* artilerist, (înv.) canoniér, puşcár, puşcaş, topcíu. tnnârire s. v. CANONADĂ. TUNĂTOR adj. bubuitor, detunător. *(Explozie **.)*

TUNDE vb. (reg.) a (se) reteza. *(A se ~ la frizer.)*

tunde vb. v. CĂLUGĂRI. RETEZA.

TUNDERE s. tuns, tunsoare, (rar) tun-s úră. *(~ inii de pe oi.)*

TUNET s. *(MET.)* (reg.) dúrăt, (înv.) tun. *(Ploaie ca ~te şi trăsnete.)*

tunet s. v. TRĂSNET. TRĂSNITURĂ.

TÚNGSTEN s. *(CHIM.)* wolfram.

TUNICĂ s. *(*BOT.*)* (pop.) cămaşă. *(~ cepii)*

TUNICIÉR s. *(ZOOL.)* urocordat. TUNS adj. retezat, scurtat, tăiat. *(Păr ~ / iarbă ~.)*

TUNS s. tundere, tunsoare, (rar) tunsúră. *(~ linii de pe oi.)*

tuns s. v. RETEZARE. RETEZAT.

TUNSOARE s. 1. tundere, tuns, (rar) tunsúră. *(~ linii de pe oi.)* 2. coafură, freză, frizură, pieptănătură, (Ban.) cofirţă. *(O ~ la modă.)*

tunsúră s. v. TUNDERE. TUNS. TUNSOARE.

TUPEU s. aroganţă, impertinenţă, insolenţă, măgărie, necuviinţă, neobrăzare, neruşinare, obrăznicie, sfruntare, trufie, (rar) seme-ţíe, (livr.) morgă, prezumţie, (pop. şi fam.) ţífnă. *(E de nn ~ revoltător.)*

TUR s. 1. *(FIZ.*) tură. *(~ periodic al unui corp.)* 2. înconjur. *(Face un ~ al stadionului.)* 3. tură. *(Fac un ~ prin oraş.)* 4. pasă. *(~ la jocul de cărţi.)*

TUR s. (fam.) fund. *(~ul pantalonilor.)*

TURAŢIE s. rotaţie. *(200 de ~ pe minut.)*

TURĂ s. 1. schimb. *(Se lucrează în 3 ~.*) 2. *(FIZ.)* tur. *(~ periodică a unui corp.)* 3. tur. *(Fac o ~ prin oraş.)* TURĂ s. turn. *(~ la jocul de şah.)* turba vb. v. ÎNFURIA. MÂNIA. TURBAN s. (înv.) cealmá, saríc, turlubán.

(Purta ~ pe cap.)

TURBARE s. *(MED.)* rabie, (pop.) turbă, (înv.) turbăciúne. *(Bolnav de ~.)*

turbare s. v. CIUMĂFAIE. FURIE. ÎNVERŞUNARE. LAUR. MÂNIE.

turbat adj. v. COLOSAL. CUMPLIT. EXTRAORDINAR. FENOMENAL. FORMIDABIL. FURIBUND. FURIOS. GROAZNIC. GROZAV. INFERNAL. ÎNDÂRJIT. ÎNFIORĂTOR. ÎNFURIAT. ÎNGROZITOR. ÎN-SPĂIMÂNTĂTOR. ÎNTĂRÂTAT. ÎNVERŞUNAT. MÂNLAT. MÂNIOS. NĂPRASNIC. PORNIT. STRAŞNIC. TERIBIL. VIOLENT.

TURBĂ s. (prin Transilv.) mărăcíe, (înv.) torf. *(Cărbunele numit ~.)*

turbă s. v. RABIE. TURBARE.

turbăciúne s. v. RABIE. TURBARE.

TURBINĂ DE FORAJ s. *(IND.)* turbo-bur, turbofor.

TURBION s. *(FIZ.)* vârtej.

TURBOBUR s. *(UVD.)* turbofor, turbină de foraj.

TURBOFOR s. *(IND.)* turbobur, turbină de foraj.

TURBULENT adj. 1. *(FIZ.)* agitat. *(Un fluid ~.)* 2. gălăgios, tumultuos, zgomotos. *(O ceată ~; manifestaţie ~.)*

TURBULENTĂ s. *(FIZ.)* agitaţie. *(~ unui fluid.)*

TURC s., adj. 1. s. (înv. şi pop.) necredincios, (înv. şi reg.) ciutác, (înv.) osman, osmangíu, osmanlâu,

otoman, păgân, (ir.) şalvaragíu. 2. adj. turcesc, (înv.) osman, osmánic, osmanlâu, osmănésc, otoman, otomanicésc, otomă-nésc, păgân, păgânésc.

turca s. art. v. CAPRA.

turcaréte s. v. MĂSEAUA-CIUTEI.

TURCESC adj. turc, (ir.) osman, osmánic, osmanlâu, osmănésc, otoman, otomanicésc, otomănésc, păgân, păgânésc.

turchcz adj. v. ALBASTRU.

turci s. v. PĂPĂDIE.

TURCÍ vb. (înv. şi pop.) a se păgâni.

turci vb. v. AMEŢI. CHERCHELI. ÎMBĂTA. TURMENTA.

TURCÍME s. (pop.) aliotmán, (înv.) pâgină-táte, păgâníme.

TURCOAICĂ s. (înv.) cadínă.

TURCOÁZĂ s. *(MIN.)* peruzea. *(Ine} cu ~e.)*

turculeţ s. v. FLOAREA-PASTELUL FLOAREA-PAŞTILOR. FLOAREA-PĂSĂRILOR. FLOAREA-VÂNTULUI-GALBENÂ. GĂI-

NUŞĂ. GĂLBENELE. PĂŞTIŢĂ. STICLETE.

tureác s. v. CARÂMB. TUREATCĂ.

TUREÁTCĂ s. carâmb, (reg.) tureác. (prin Munt. şi Olt.) saftián. *(~ a cizmei.)*

turf s. v. HIPODROM.

turicioáră s. v. TURIŢĂ-MARE.

TURÍSM s. 1. drumeţie. *(Practica ~.>* 2. autoturism. *(~ are caroseria închisă.)*

TÚRIŢĂ s. *(BOT.)* 1. *(Galium aparine)* (reg.) asprişoáră, cornăţél, lipici, lipicioasă, scai-mărúnt. 2. *turiţă-mare (Agrimonia eupa-toria)* = (reg.) turicioáră, coada-rácului, scai-mărúnt.

turită-álbă s. v. GĂINUŞĂ.

turlác adj. v. AMEŢIT. BĂUT. BEAT. CHERCHELIT. ÎMBĂTAT. TURMENTAT.

turlăcí vb. v. AMEŢI. CHERCHELI. ÎMBĂTA. TURMENTA.

turlubán s. v. TURBAN.

turlulíu adj. v. AIUREA. AIURIT. BEZMETIC. DESCREIERAT. NEBUN, SMINTIT. ŢICNIT. ZĂNATIC. ZĂPĂCIT. ZUR-LIU.

turmác s. v. MALAC.

TURMĂ S. cireada, (rar) cârd, (pop.) ciurdă, (înv. şi reg.) tamazlâc, (prin Mold., Bucov., Maram. şi Ban.) botei, (Olt. şi Transilv.) ciopor, (Mold.) tabún. *(O ~ de vite*.;

TURMENTA vb. a (se) ameţi, a (se) cher-cheli, a (se) îmbăta, (livr.) a (se) griza, (pop.) a (se) turlăci, (prin Transilv.) a (se) amnări, (Mold.) a (se) chefălui, (Transilv. şi Ban.) a (se) şumeni, (fam.) a (se) invinoşa, a (se) matosi, (fam. fig.) a (se) afuma, a (se) aghcsmui, a (se) căli, a (se) ciupi, a (se) cirpi, a (se) magne-tiza,

a (se) pili, a (se) sfinţi, a (se) tămâia, a (se) trăsni, a (se) turti, (rar fig.) a (se) tirnosi, a (se) turci, (reg. fig.) a (se) flecui, a (se) oţeli» (arg.) a (se) mahi, a (se) matolí. *(S-a ~ cu rachiu.)*

TURMENTAT adj. ameţit, băut. beat, cherchelit, îmbătat, (livr.) grizát, (rar) trecut, (înv. şi pop.) candriu, (pop.) turlác, vijiít, (reg.) amnărít, învinoşát, rătutít, vinós, (prin Ban.) chermeléu, (Transilv. şi Maram.) şúmen, (prin Transilv.) şumenít, (fam. fig.) afumat, aghesmuit, făcut, oţelít, pilit, sfinţit, tămâiát, tirnosít, trăsnit, turtit, (arg.) mahít, matól-, matosít. *(Om ~.)*

TURMULÍŢĂ s. turmuşoară. TURMUŞOÁRĂ s. turmuliţă. TURN s. 1. foişor. *(~ de pază.)* 2. tură. *(~ la jocul de şah.)*

TURNĂ vb*. 1.* a vărsa. *(~ apa în lighean.)* 2. a pune. *(Mai ~ două picături; ~ benzină pe foc.)* 3. a vărsa. *(Afară ~ cu găleata.)* 4. (înv. şi reg.) a slei, (înv.) a vărsa. *(A ~ un clopot, o statuie, o piesă metalică.)*

TURNA vb. a produce, a realiza. *(A ~* an *film.)*

tmná vb. v. DENUNŢA. ÎNAPOIA. ÎNTOARCE. PÂRl. RECLAMA. REVENI. SPUNE. VENI.

TURNANT adj. rotitor. *(0 piesă ~.)*

TURNARE s. turnat, vărsare. *(~ băuturii tn pahare.)*

TURNARE s. producere, realizare. *(~ unui film.)*

turnare s. v. DENUNŢ. DENUNŢARE.

TURNAT adj. 1. (înv. şi reg.) sleit. *(Fon*i*d -N*.)* 2. (înv.) leit. *(*O *haină ~ pg el.)*

TURNAT s. turnare, vărsare. *(~ băuturii tn pahare.)*

TURNĂTOR s. (înv.) vărsător. *(~ de clopote.)*

turnător adj., s. v. PÂRÂCIOS. PÂRÂTOR.

turnător s. v. DENUNŢĂTOR.

TURNĂTORIE s. *(IND.)* (rar) fonderíe. *(Secţia de ~ a uzinei.)*

TURNIŞÓR s. turnuleţ.

TURNULEŢ s. turnişor.

TURNURĂ s. 1. (fig.) cotitură, întorsătură. *(~ neaşteptată in desfăşurarea unui eveniment.)* 2. aspect, chip, imagine, ipostază, înfăţişare. *(Sub ce ~ se prezintă lucrurile?)*

turpitudine s. v. ABJECŢIE. FĂRĂDELEGE. INFAMIE. JOSNICIE. MIŞELIE. MÂRŞÁVIE. NELEGIUIRE. NEMERNICIE. NETREBNICIE. TICĂLOŞIE.

TURTĂ s. 1. (reg.) trúşnic. *(~ furajeră.)* 2. *(BOT.; Carlina acaulis)* (reg.) ciortopolóc, tătăíşă, turtea, turtícă, ceapă-cioreáscă, ciurul-zínelor, punga-bábei, sita-zânelor.

turtea s. v. TURTĂ.

turtei s. v. IENUPĂR. JNEAPĂN.

TURTI vb. 1. a stâlci, a strivi, a zdrobi, (pop.) a stropşi, a zobi, (înv. şi reg.) a struci, (Ban. şi Transilv.) a zdroşi, (înv.) a zdruncina. *(A ~ ceva dintr-un pumn.)* 2. a teşi, (reg.) a târşi. *(A ~ un obiect.)*

turti vb. v. AMEŢI. BLEGI. CHERCHELI. ÎMBĂTA. MOLEŞI. MUIA. TURMENTA.

turtícă s. v. TURTĂ. TURTIŞOARĂ. TURTITĂ.

turticícă s. v. TURTIŞOARĂ. TURTITĂ.

TURTÍRE s. stâlcire, strivire, zdrobire, (rar) zdrobeálă, (pop.) stropşíre, zobíre, (înv.) strop-şitúră. *(~ unei insecte.)*

TURTIŞOARĂ s. turtită, (reg.) turtícă, turticícă. *(~ de mălai.)*

TURTÍT adj. 1. stâlcit, strivit, zdrobit, (pop.) stropşit, zobít. *(O cuiie de conserve ~.)* 2. teşit, (reg.) târşít. *(Nas ~.)* 3. lătăreţ, plat, (reg.) lătăúş. *(Obiect de formă ~.)*

turtit adj. v. AMEŢIT. BĂUT. BEAT. CHERCHELIT. ÎMBĂTAT. TURMENTAT.

TURTÍŢĂ s. turtişoară, (reg.) turtícă, turticícă. *(~ de mălai.)*

TURTUREA s. *(ORNIT.; Streptopelia ţurţur)* porumbel sălbatic, (reg.) porumbelul lui Nóe.

turúgă s. v. BUŞTEAN. BUTUC. BUTURUGĂ. CIOT.

turui vb. v. DURAI. DURUI. GRUN-GUNI. GURLUI. HODOROGI. HURUI.

TURUIALA s. turuitură. *(O ţine inlr-o ~.)*

TURUITURĂ s. turuiala. *(O tine inlr-o ~.)*

turungíu adj. v. PORTOCALIU.

turvín s. v. CONVERSAŢIE. CONVORBIRE. DIALOG. DISCUŢIE.

turviní vb. v. CONVERSA. DIALOGA. DISCUTA. VORBI.

TUSE CONVULSIVĂ s. *(MED.)* (pop.) tuse măgăreáscă, (reg.) buduhoálă, măgă-reáţă.

tuse măflăreáscâ s. v. TUSE CONVULSIVĂ.

TUSLAMÁ s. (prin Ban.) búrfă. *(A mln-cat ~.)*

tuşă s. v. CLAPĂ. MĂTUŞĂ. TANTI.

tuşícă s. v. MĂTUŞICA.

tuşfnătúră s. v. CODINĂ. MIŢĂ.

TUŞÍT s. (rar) tuşitúră.

tuşitúră s. v. TUŞIT.

tutcán s. v. CURCAN.

túteă s. v. CURCĂ.

tuteá s. v. ALB DE ZINC. OXID DE ZINC. ŢINCVAIS.

TUTELA vb. a patrona, a sprijini, a susţine. *(Cine ~ această acţiune?)*

tutela] s. v. AJUTOR. OCROTIRE. PATRONAJ. PROTECŢIE. SPRIJIN. TUTELĂ.

TUTELĂ s. I. *(JUR.)* epitropie, (rar) tutorát, (înv.) isprăvnicíe. *(Minor aflat sub ~.)* 2. ajutor, ocrotire, patronaj, protecţie, sprijin, (rar) tuteláj. *(Azilul se bucura de ~ unei societăţi filantropice.)*

tutélcă s. v. TILINCÁ.

tutíndeni adv. v. ORIÂNCOTRO. ORIŞIUNDE. ORIUNDE. PRETUTINDENI.

tutorát s. v. EPITROPIE. TUTELĂ.

TUTORE s. *(JUR.)* epitrop, (înv.) ispravnic. *(~ al unui minor.)*

tutti-frúttl s. pi. v. POTPURIU.

tutúc s. v. BUŞTEAN. BUTUC. BUTURUGĂ. CIOT.

TUTUÍ vb. (reg.) a (se) tuf. *(A se ~ cu cineva.)*

TUTUIALA s. tutuire, tutuit.

TUTUÍRE s. tutuiala, tutuit.

TUTUÍT s. tutuiala, tutuire.

TUTUN s. 1. *(BOT.; Nicoiiana labacum)* (rar) tabac. 2. *(BOT.) tutun turcesc (Nicoiiana rustica)* = (reg.) bacón bacóniţă, tabac. 3. (rar) tabac, (reg.) pacióc, (Maram.) duhán, (prin Mold.) tabacióc *(Un pachet de ~.)*

tutun s. v. REGINA-NOPŢII.

tutunáş s. v. REGINA-NOPŢII. SĂLVIE DE ETIOPIA.

tutunâríc s. v. DEBIT. REGIE. TUTUNGERIE.

TUTUNGEREÁSĂ s. debitantă, tutun-gioaică.

TUTUNGERIE s. debit, regie, (înv.) tutu-năríe, (înv., prin Mold. şi Transilv.) trafic.

TUTUNGIOÁICĂ s. debitantă, tutun-gereasă.

TUTUNGÂU s. debitant, (înv., prin Mold. şi Transilv.) traficant.

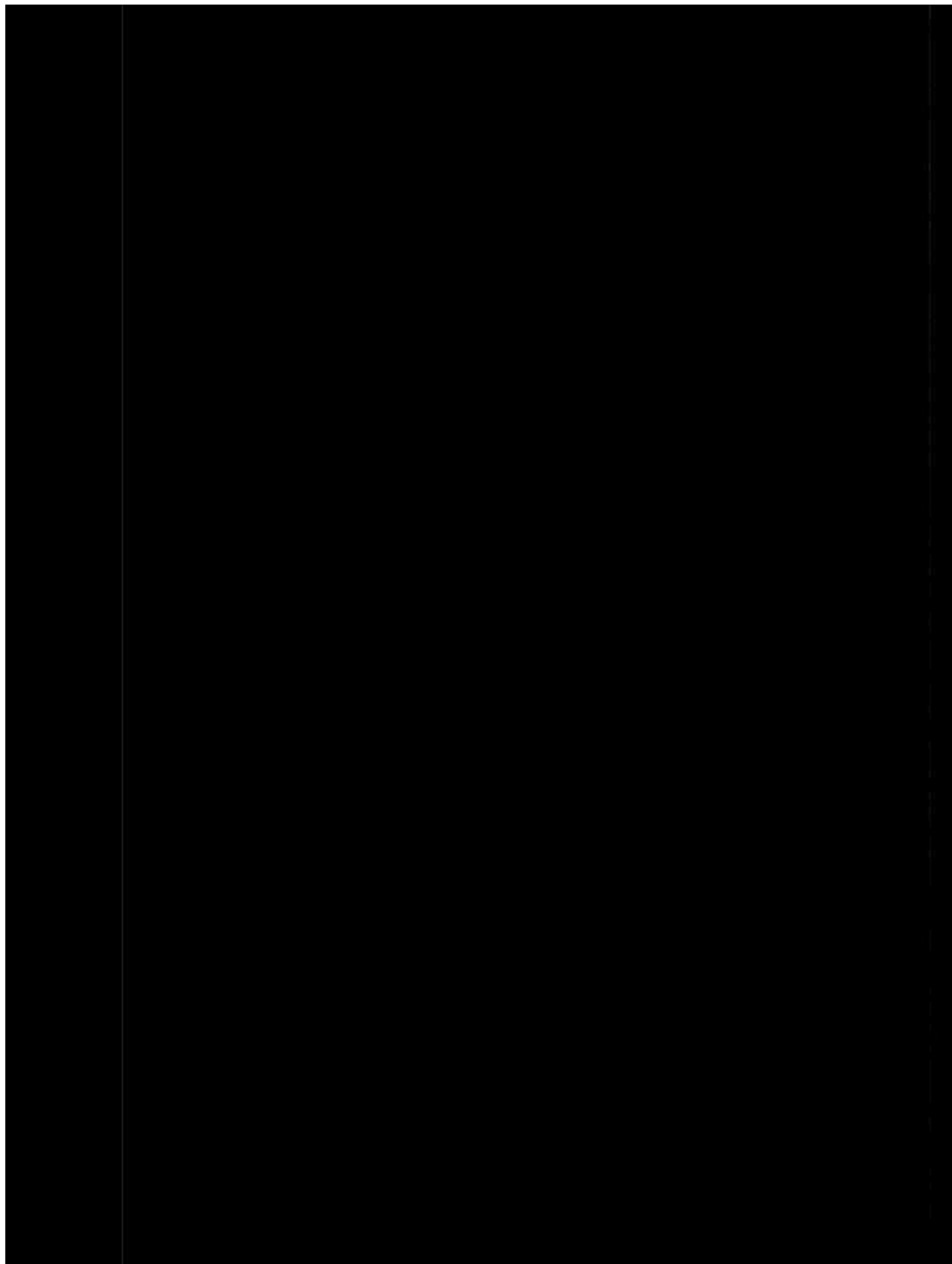
tuturígă s. v. ROTULĂ.

tuţíe s. v. DOZĂ.

tuz s. v. AS.

tvorénie s. v. CREAŢIE. FACERE. GENEZĂ.

tvoréţ s. v. ATOTPUTERNICUL. CREATORUL. DIVINITATE. DOMNUL. DUMNEZEIRE. DUMNEZEU. PĂRINTE. PROVIDENŢĂ. PUTERNICUL. STĂPÂNUL. TATĂL. ZIDITORUL.

ŢĂRAN s. sătean, (pop.) român, (înv. şi reg.) mojic, poporan, (reg., mai ales în Ban.) páur, (fam.) opincár, (peior.) mămăligár. ţăran s. v. CÂMPEAN.

ŢĂRANCĂ s. 1. săteancă, (pop.) romancă, (înv. şi reg.) săteană. *(~ din Rucăr.)* 2. ţărăncuţă, (arg.) mocáncă, mocăncúţă. *(Bancnota de 500 de lei se numea ~.)*

ţărancă s. v. BABUŞCĂ. OCHE.ANĂ. ŢĂRĂNCUŢĂ s. ţărancă, (arg.) mocâncă, mocăncúţă.

(Bancnota de 500 de lei se numea ~.) ţărăncuţă s. v. BABUSCĂ. OCHEANĂ. ŢĂRĂNESC adj. 1. (înv. şi reg.) mojicésc. *(De origine ~.)* 2. rural, sătesc, (înv.) sătenésc. *(Mediul ~.)* 3. patriarhal, rustic, (livr.) cam-péstru. *(Viaţă ~.)* 4. rural, rustic. *(Obiceiuri* ~.) 5. câmpenesc, pastoral, rural, rustic, (livr.) cam-péstru, (rar) câmpeán. *(Idilă ~.)*

ŢĂRĂNEŞTE adv. 1. (înv.) sătenéşte. *(Se îmbracă ~.)* 2. bădărăneşte, grosolan, mahala-geşte, mitocăneşte, mârlăneşte, mojiceşte, ordinar, vulgar. *(S-a purtat ~.)*

ŢĂRĂNÍE s. bădărănie, grosolănie, impoliteţe, indelicateţe, mahalagism, mitocănie, mâr-lănic, mojicie, necuviinţă, nepoliteţe, vulgaritate, (pop.) mocofăníc, mocofănísm, (reg.) modo-răníe, (înv.) grosime, rităníe, (rar fig.) necio-plíre. *(Ai comis o ~; e de condamnat ~ lui.)* ţărăníc s. v. ŢĂRĂNIME. ŢĂRĂNÍME s. (înv.) mojicíme, ţărăníe, (fig.) opincă. *(întreaga ~.)*

ŢĂRĂNOI adj., s. bădăran, grosolan, mitocan, mârlan, mârlănoi, mocofan, mojic, necivilizat, nepoliticos, ordinar, ţoapă, ţopârlan, vulgar, (pop.) mocan, mocârţán, modírlán, pădureţ, râtán, ţopfrcă, (reg.) mocodán, mocofănós, mo-dârlău, modoran, mogâldán, necunoscător, ne-glndít, negreblát, (Mold.) ghiorián, (Transilv.) grobian, (înv.) gros, (fig.) necioplít. ţărcălán s, v. CERC. COMPAS. HALO. ţărcăláu s. v. COMPAS, ţărcuí vb. v. ÎMPREJMUI. ÎNCHIDE. ÎNCONJURA. ÎNGRĂDI. ţăreúşă s. v. COŢOFANĂ. ţărinós adj. v. AFÂNAT. MOALE. POROS. PUFOS. RAR.

ŢĂRM s. *(GEOGR.)* 1. liman, litoral, mal, margine, (înv.) pristánişte, vad. *(A petrecut vacanţa pe ~ Mării Negre.)* 2. coastă, mal. *(Pe ~ Oceanului Atlantic.)*

ţărmul vb. v. ABORDA. ACOSTA. ţărmuitór adj. v. ÎMPREJMUITOR. ÎNCONJURĂTOR.

ţărmureán adj. v. RIVERAN. ŢĂRMURÍ vb. a delimita, a limita, a mărgini, a străjui. *(Sttlpii de telegraf ~ şoseaua.)*

ţărmuri vb. v. ABORDA. ACOSTA. ÎNVECINA. MĂRGINI.

ţărmurós adj. v. ABRUPT. DREPT. PERPENDICULAR. PIEPTIŞ. PIEZIŞ. PRĂPĂSTIOS. PRIPOROS. RÂPOS. VERTICAL.

ŢĂRUŞ s. pripon, (înv. şi pop.) pociúmb, <reg.) poteráş, stănóg, (Ban.) pălimár, (Maram., Transilv., Ban. şi Olt.) şteamp. *(~ se înfige In pămtnt.)*

ŢĂŢÍCĂ s. leliţă, (reg.) leiculíţă, leicuşoáră, lelícă, lelicúţă, lelişoáră.

ţăţícă s. v. MĂTUŞÂCĂ.

ŢEAPĂ s. 1. ţepuşă, (Transilv. şi Ban.) ţăpărúie. *(~ este un par ascuţit.)* 2. *(BOT.)* barbă, (pop.) mustaţă. *(~ la spicele cerealelor.)* 3. *(BOT.)* ghimpe, mărăcine, spin, ţepuşă, (reg.) şteap. *(Măceşul e plin de ~.)* 4. aşchie, ţepuşă, (rar) spin. *(I-a scos ~ din deget.)* 5. *(ANAT.)* ghimpe. *(~ la arici.)*

ţeapăn adj. v. DUR. DURABIL. PUTERNIC. REZISTENT. ROBUST. SOLID. STRAŞNIC. TARE. TENACE. TRAINIC. VIGUROS. VÂN-JOS. VOINIC. ZDRAVĂN.

ŢEAPĂN adj., adv. 1. adj. inflexibil, neelastic, neflexibil, rigid, tare. *(O bară*, o *nuia ~.)* 2. adj. rigid, (fig.) înţepenit. *(O îmbinare ~.)* 3. adj. fix, imobil, neclintit, nemişcat, rigid, (pop.) vârtós. *(Crengile ~ ale copacilor.)* 4. adj. anchilozat, inert, înţepenit. *(Are o mină ~.)* 5. adj. băţos, drept, rigid. *(O ţinută ~.)* 6. adv.

băţ, băţos, drept, rigid. *(Stă ~.)* 7. adj. împietrit, încremenit, înlemnit, înmărmurit, înţepenit, neclintit, nemişcat, ţintuit, (înv. şi pop.) mărmurít, (înv. şi reg.) stâlpít, (fig.) îngheţat, înţelenít. *(~ de spaimă, de uimire.)* 8. inert, mort, neânsufleţit, nemişcat, rece. *(O fiinţă ~.)*

ŢEASTĂ s. *(ANAT.)* căpăţână, craniu, hârcă, scăfirlie, tigvă, cutie craniană, (pop. şi fam.) dévlă, (înv. şi reg.) scafă, (înv.) glávă, glâvăţínă. *(~ unui mort deshumat.)* teástă s. v. CARAPACE. ŢEÁVĂ s. *(TEIÍN.)* tub. *(~ metalică.)* ţéche s. v. CĂPUŞĂ. ţechíră s. v. COŞNIŢĂ. ŢEL s. 1. cauză, obiectiv, scop, ţintă, (înv.) pricină. *(Lupta pentru nobilul ~ al independenţei.)* 2. finalitate, scop, ţintă. *(Care este ~ acestei acţiuni?)* 3. obiect, obiectiv, scop, ţintă, (înv.) právăţ. *(~ unei cercetări.)* 4. menire, obiectiv, rol, rost, scop, sens, ţintă, (pop.) noimă. *(~ acestor măsuri a fost acela de a.. ■)* ţel s. v. CĂTARE. MIRĂ. SEMN. ŢINTĂ. ţéler s. v. ŢELINĂ. ţelí vb. v. OCHI. ŢINTI. VIZA. ŢÉLINĂ s. *(BOT.; Apiumgraveolens)* (reg.) selér, (Transilv. şi Ban.) ţéler, (înv.) áchiu.

ŢÉLINĂ s. paragină, pârloagă, (pop.) pără-gineálă, (înv. şi reg.) ogor, (reg.) hat, părăgini-túră. *(Pămânlul a ajuns o ~.)*

ţelinós adj. v. ÎNŢELENÍT. NECULTIVAT. NEDESŢELENIT. NELUCRAT. ţelul vb. v. OCHI. ŢINTI. VIZA. ţenchi s. v. CIOCÂRLIE. ŢEPOS adj. 1. ghimpos, mărăcinos, spinos, (pop.) înghimpát, (înv.) ciulinós, scăiós. *(Plante ~: terenuri ~.)* 2. înţepător. *(Are o barbă ~.)* ŢEPUŞĂ s. 1. ţeapă, (Transilv. şi Ban.) ţăpărúie. *(~ este un par ascuţit.)* 2. *(BOT.)* ghimpe, mărăcine, spin, ţeapă, (reg.) şteap. *(Măceşul e plin de ~.)* 3. aşchie, ţeapă, (rar) spin. *(I-a scos ~ din deget.)* 4. aşchioară, aşchiuţă, (reg.) aşchíţă. *(~ de brad.)* 5. s'pi-nişor, spinuleţ. *(I-a intrat o ~ în talpă.)*

ţepuşă s. v. FRIGARE. MĂNUŞĂ. STRĂMURARE.

ţepúşcă s. v. SCOBITOARE. ţérmer s. v. CARTOF.

ŢESÁLĂ s. (înv. şi reg.) pieptene. *(~ pentru cai.)*

ŢESĂLÁ vb. (rar) a pansa, (pop.) a pieptăna. *(A ~ un cal.)*

ŢESĂLÁRE s. ţesălat, (rar) pansáj, ţesălă-túră, (pop.) pieptănáre. *(~ unui cal.)*

ŢESĂLÁT adj. (pop.) pieptănat. *(Col ~.)* ŢESĂLÁT s. ţesălare, (rar) pansáj, ţesălă-túră, (pop.) pieptănáre. *(~ unui cal.)*

ţesălătúră s. v. ŢESĂLARE. ŢESĂLAT. ŢESĂTOR s. (prin Transilv. şi Ban.) toeáci. *(E de profesie ~.)*

ŢESĂTORÂE s. ţesut, (înv.) ţesătură. *(Învaţă ~)*

ŢESĂTURĂ s. 1. textilă. *(~ de in.)* 2. material, (înv. şi reg.) materie, (reg.) pănură. *(~ pentru o rochie.)* 3. textură, urzeală. *(O stofă cu ~ deasă.)*

ţesătură s. v. INTRIGĂ. MAŞINAŢIE. ŢESĂTORÂE. ŢESUT. UNELTIRE.

ŢESE vb. 1. (reg.) a rosti. *(A ~ ptnza.)* 2. a cirpi, a coase, a prinde, (Transilv.) a ştopoli, (Mold.) a ţârâi. *(~ ciorapii.)*

fese vb. v. COMPLOTA. CONJURA. CONSPIRA. INVENTA. NĂSCOCI. PLĂSMUI. SCORNI. TICLUI. UNELTI.

ŢESERE s. 1. ţesut. *(~ ptnzei.)* 2. cirpire, coasere, cusut, prindere, *(~ găurii de la ciorap.)* ŢEST s. (Transilv. şi Ban.) ceríne. *(~ pentru copt plinea.)*

ţest s. v. CARAPACE.

ŢESUT s. 1. ţesere. *(~ ptnzei.)* 2. ţesătorie, (înv.) ţesătură. *(învaţă ~.)* ţíbă interj, v. MARŞ.

ţícă s. v. BĂIEŢAŞ.'BĂIEŢEL. COPILAŞ, ţicláu s. v. CREASTĂ. CREŞTET. CULME. PISC. SCORŢAR. VÂRF.

ŢICLEÁN s. *(ORNIT.; Sitta europaea)* (reg.) scorţár, ţiclétc, ţoi. ficléte s. v. PIŢIGOI. SCORŢAR. ŢICLEAN. ŢICNEÁLĂ s. 1. *(MED.)* alienare, alienaţie, demenţă, nebunie, sminteală, smintire, boală mintală, (pop.) nebuneală, (înv. şi reg.) smíntă, (Transilv., Maram. şi Ban.) bolinzíc, (prin Bucov.) sălteálă, (Mold.) zăluzeálă, zăluzíe, zărgheálă, zărghénie, (fam.) căpiálă, (fig.) rătăcire, scrinteálă, ţăcăneálă. 2. aiureală, sminteală, zăpăceală, (fam. fig.) ţăcăneálă.

ŢICNÍ vb. *(MED.)* a se aliena, a înnebuni, a se sminti, (pop. şi fam.) a (se) strechea, (Transilv., Maram. şi Ban.) a (se) bolânzi, (prin Munt.) a primi, (Mold.) a sturluiba, a zăluzi, a (se) zărghi, (fam.) a căpia, (fig.) a se scrânti, a se trăsni, a se ţăcăni.

ŢICNÍT adj., s. 1. adj., s. *(MED.)* alienat, dement, descreierat, înnebunit, nebun, smintit, (livr. şi peior.) sonát, (pop. şi fam.) apucat, candriu, căpiat, deşucheat, strecheát, (înv. şi reg.) nerod, (reg.) prost, (Transilv., Maram. şi Ban.) bolind, (Ban.) pălăurát, (Olt. şi Munt.) primit, (Mold.) zăluzít, zărghít, (fig.) săltat, sărit, scrântít, ţăcănit. *(O persoană ~.)* 2. adj.

aiurea, aiurit, bezmetic, descreierat, nebun, smintit, zănatic, zăpăcit, zurliu, (rar) dezmetic, (pop.) deşucheat, pălăvátic, silhúi, (înv. şi* reg.) prilestít, (reg.) şucheát, tui, (Mold.) túieş, zălud, zărghít, (înv.) turlulíu, (fam.) sanchíu, (fam. fig.) smucit, trăsnit, ţăcănit. *(Ce lip ~ !)* ticuí vb. v. MIŞCA. ZVÂCNI. ţicurá vb. v. CIUPI. PIŞCĂ. tidúlă s. v. BILET.

ţifiéică s.v. PONOR. RÂPĂ. VĂGĂUNĂ. tiflitór adj. v. ACUT. ASCUŢIT. ÎNALT.. SUBŢIRE.

tifrăşít adj. v. ÎMPOPOŢONAT. ÎNZORZONAT.

ţífroş s. v. TĂMÂIŢĂ. ţigan adj. v. ŢIGĂNESC. ŢIGAN s. 1. rom, (pop.) arapínă. *(E ~ de-origine.)* 2. *ţigan nomad* = corturar, şătrar, (rar) sătras.

ţigancă s. v. SUGEL. URZICĂ MOARTĂ. ŢIGARĂ s. 1. ţigaretă, (rar) ţigárcă, (prin< Transilv.) sugară. 2. *ţigară de foi* = trabuc. ţigárcă s. v. ŢIGARĂ. ŢIGARETĂ. ŢIGARÉT s. portţigaret, ţigaretă, (Ban. şr Transilv.) sípcă. *(Fumează cu ~.)*

ŢIGARETĂ s. I. ţigară, (rar) ţigárcă, (prin. Transilv.) sugară. *(Ce ~ fumezi?)* 2. portţigaret, ţigaret, (Ban. şi Transilv.) sípcă. *(Fumează cu ~.)*

ŢIGĂNÁS s. ţigănuş, (rar) ţigănél. tigănás s.'v. PLOPAR. SCRIPCAR. ţigănátic adj. v. BRUN. BRUNET. NEGRICIOS. OACHEŞ. TUCIURIU. ŢIGĂNCUSĂ s. ţigăncuţă. ţigăncúşe s. pi. v. CRĂIŢĂ. VÂZDOAGĂ. ŢIGĂNCUŢĂ s. ţigăncuşă. ţigănél s. v. ŢIGĂNAŞ. ŢIGĂNUŞ. ŢIGĂNESC adj. (rar) ţigan. ŢIGĂNÍE s. ţigănime.

ţigăníe s. v. BALAMUC. GĂLĂGIE. HĂRMĂLAIE. HUIET. LARMĂ. SCANDAL. TĂM--

BĂLĂU. TĂRĂBOI. TEVATURĂ. TUMULT. VACARM. VUIET. ZARVĂ. ZGOMOT. ŢIGĂNÍME s. ţigănie. ţigănos adj. v. BRUN. BRUNET. NEGRICIOS. OACHEŞ. TUCIURIU.

ŢIGĂNUŞ s. 1. ţigănaş, (rar) ţigănél. 2.. *(ORNIT.; Plegadis falcinellus)* sitar-nesru. ŢÍGLĂ s. *(CONSTR.)* (reg.) oală. ţiglă s. v. FRIGARE. ţigláu s. v. PIŢIGOI. ţíglcán s. v. PIŢIGOI. ţignál s. v. FLUIERĂTURĂ. ţiitoáre s. v. AMANTĂ. CONCUBINĂ-IUBITĂ. PRIETENĂ.

ţiitór adj. v. DURABIL. REZISTENT. SOLID. TRAINIC. ţiitoríc s. v. CONCUBINAJ. ţiitúră s. v. AUTORITATE. DOMINARE. DOMINAŢIE. HEGEMONIE. PUTERE. STĂ-PÂNIRE. SUPREMAŢIE.

ţii s. v. PECETE. SIGILIU. ŞTAMPILĂ. ţilăí vb. v. CHELĂLĂI. SCHELĂLĂL SCHEUNA.

ţilidónie s. v. BELADONĂ. MĂTRĂGUNĂ-

ţllíndru s. v. CILINDRU. GLOB. JOBEN. STICLĂ. ţimét s. v. SCORŢIŞOARĂ. ţine s. v. PUI. ŞLIŢ. ţlncă s. v. CĂŢELUŞĂ. ŢINCVÁIS s. *(CHIM.)* alb de zinc, oxid de zinc, (înv.) tuteá.

ŢÍNE interj, ia I, na !, poftim ! *(~ / un covrig)*

ŢÍNE vb. 1. a avea, a purta. *(~ în mână un buchet de flori.)* 2. a purta. *(O ~ de talie.)* 3. a imobiliza. *(Îl ~ până vine miliţia.)* 4. a se agăţa, a se apuca, a se atâma, a se prinde, (pop.) a se anina, (reg.) a se tăgârţa. *(Se ~ de crengi să nu cadă.)* 5. a purta, a sprijini, a susţine. *(Vom merge cit ne-or ~ picioarele.)*6. a aparţine, a depinde. *(Trustul~ de minister.)* 7. a rezista. *(S-a ~ bine până la sftrşitul cursei.)* 8. a (se) conserva, a (se) menţine, a (se) păstra. *(A ~ ceva în bună stare.)* 9. a (o) duce, a rezista. *(O haină care ~ la tăvăleală.)* 10. a dura, a se păstra, a rezista. *(O încălţăminte care ~ mult.)* 11. a ajunge. *(Alimentele ne vor~ două luni.)* 12. a păstra. *(Unde ~ peria de haine?)* 13. a opri, a păstra, a rezerva. *(I-a ~ loc la rind.)* 14. a dăinui, a dura, a exista, a fi, a se menţine, a se păstra, a se perpetua, a persista, a rămâne, a trăi, a subzista, (înv.) a locui, a petrece, a sta, a via. *(CUva ~ lumea şi pămtnlul; vechi obiceiuri care~ şi azi.)* 15. a dura. *(Spectacolul ~ două ore.)* 16. a continua, a (se) întinde, a (se) lungi, a (se) prelungi. *(Petrecerea a ~ până a doua zi.)* 17. a se întinde, a se lungi, a se prelungi. *(Şirul~ până departe.)* 18. a se lua, a merge, a veni. *(Se dă jos şi se ~ după car.)* 19. a sta. *(~-te drept!)* 20. a respecta, (înv. şi pop.) a cinsti, (pop.) a păzi, (înv.) a feri, a observa, a veghea. *(A ~ o datină, un obicei.)* 21. a îndeplini, a onora, a respecta, (pop.) a păzi. *(.Şi-a ~ învoiala.)* 22. a aniversa, a celebra, a prăznui, a sărbători, a serba, (înv. şi reg.) a prăznici. *(~ 25 de ani de căsătorie.)* 23. a trăi, a vieţui. *(Se~ de azi pe mtine.)* 24. a (se) hrăni, a (se) întreţine, a (se) susţine. *(El îşi ~ părinţii.)* 25. a pronunţa. *(A ~ an discurs.)* 26. a chinui, a durea. *(Mă ~ o măsea.)*

ţine vb. v. APĂRA. CONSIDERA. CREDE. ÎNCHIPUI. SOCOTI. VEDEA.

ŢÍNERE s. 1. conservare, menţinere, păstrare. *(~ în bună stare a ceva.)* 2. pronunţare. *(~ unui discurs.)*

ţinere de minte s. v. MEMORIE.

ţingăláu s. v. BALANGA. CLOPOT. TALANCA.

ŢINTAR s. moară, (Mold.) car. *(Jocul numit ~-)*

ţintar s. v. INĂRIŢĂ.

ŢINTÁŞ s. ochitor, trăgaci, trăgător. *(~ de elită.)*

ŢINTÁT adj. 1. ţintuit, (reg.) ţintelát. *(Chimir~.)* 2. (rar) stelat. *(Boi~.)*

ŢINTÁURĂ s. *(BOT.; Centaurium umbel-lalum* sau *minus)* potroacă, fierea-pământuhii, (reg.) cintoáie, frígor, frigurícă, ghinţură, ghin-

ţureá, potroceá, potrocúţă, scăunel, scânteiúţă, táulă, buruiană-de-fríguri, cocoşei-de-grădínă (pl.), crucea-pămíntului, floare-de-fríguri, fu-murică-băşicoásă, iarbă-de-cúrcă, iarbă-de-frí-guri, săfindei-de-câmp (pl.).

ŢÍNTĂ s. 1. colţ, (reg.) cui. *(~ pe talpa încălţămintei.)* 2. stea. *(Cal cu ~ în frunte.)* 3. semn, (prin Transilv. şi Ban.) şaibă, (înv.) ţel. *(Trage cu puşca la ~.)*4. *(SPORT)*but. *(~ la jocul de rugbi.)* 5. potou, sosire. *(Calul a ajuns primul la ~.)* 6. cauză, obiectiv, scop, ţel, (înv.) pricină. *(Lupta pentru nobila ~ a independenţei.)* 7. obiect, obiectiv, scop, ţel, (înv.) právăţ. *(~ unei cercetări.)* 8. menire, obiectiv, rol, rost, scop, sens, ţel, (pop.) noimă. *(~ acestor măsuri a fost acela de a...)* 9. finalitate, scop, ţel. *(Care este ~ acestei acţiuni?)*

téntă s. v. IC. PANĂ.

ţintelát adj. v. ŢINTAT. ŢINTUIT.

ŢINTÍ vb. 1. a ochi, a viza, (rar) a aţinti, (pop.) a chiti, (reg.) a ţeli, a ţelui, (înv.) a chiorî, a însemna. *(A ~ un obiectiv, înainte de a trage.)* 2. a îndrepta, a întinde, a întoarce, a ochi. *(A ~ arma spre...)* 3. a aţinti, a fixa, a pironi, a ţintui, (rar) a sticli, (înv. şi reg.) a stâlpi, (rar fig.) scufunda. *(Îl ~ cu privirea; îşi ~ ochii pe...)* 4. a aspira, a dori, a jindui, a năzui, a pofti, a pretinde, a râvni, a tinde, a urmări, a visa, a viza, (rar) a stărui, (înv. şi reg.) a năsli, (reg.) a năduli, (prin Transilv. şi Mold.) a bărăni, (înv.) a aţinti, a bâte, a jelui, a nădăjdui. *(Nu ~ să fie un geniu.)*

ŢINTÍRE s. ochire, ochit, vizare. *(~ unui obiectiv de atins.)*

ţintirim s. v. CIMITIR.

ŢINTÍT adj. aţintit, fixat, pironit, ţintuit, (rar) sticlit, (înv. şi reg.) stâlpít. *(A rămas cu privirile ~.)*

ŢINTUÍ vb. 1. a pironi, (înv.) a găvozdi. *(A ~ ceva in perele.)* 2. a aţinti, a fixa, a pironi, a ţinti, (rar) a sticli, (înv. şi reg.) a stâlpi, (rar fig.) a scufunda. *(Îşi ~ ochii pe...; îl ~ cu privirea.)*

ŢINTUÍRE s. fixare, fixat, imobilizare, înţepenire, pironire, prindere, (rar) pecetluire. *(~ unui obiect in cuie.)*

ŢINTUÍT adj. 1. ţintat, (reg.) ţintelát. *(Chimir ~.)* 2. împietrit, încremenit, înlemnit, înmărmurit, înţepenit, neclintit, nemişcat, ţeapăn, (înv. şi pop.) mărmurít, (înv. şi reg.) stâlpít, (fig.) îngheţat, înţelenít. *(~ de spaimă, de uimire.)* 3. aţintit, fixat, pironit, ţintit, (rar) sticlit, (înv. şi reg.) stâlpít. *(A rămas ~; cu privirile ~.)*

ŢINUT s. 1. loc, meleag, regiune, tărâm, teritoriu, zonă. *(Se aflau in ~uri necunoscute.)* 2. loc, regiune, teren, zonă. *(Nu cunoaşte bine ~.)* 3.regiune, (înv.) latură. *(Depresiune într-un ~muntos.)* 4. loc, parte, regiune. *(Vezi cum e şi prin alte ~.)* 5. regiune, zonă, (înv.) oblástie, olát. *(Incurile calde.)* 6. pămint, regiune, teritoriu. *(Un ~ mănos.)* 7. meleag, plai, regiune. *(~urile natale.)*

ţinut s. v. JUDEŢ. ţinutál adj. v. JUDEŢEAN. ŢINUTĂ s. 1. atitudine, port, poză, poziţie, (livr.)

alură, postură, (rar) staţiune. *(Are o ~ corectă a corpului.)* 2. atitudine, comportare, purtare, (înv.) tarz. *(O ~ manierată, fără reproş.)* 3. îmbrăcăminte. *(~ de sărbătoare.)* 4. uniformă. *(Ofiţer in ~ de paradă.)*

ŢIPA vb. 1. a striga, a urla, a zbiera, (înv. şi reg.) a toi, (înv.) a chema. *(~ cil 11 finea gura.)* 2. a răcni, a striga, a urla, a zbiera, (reg.) a ţivli, (Transilv.) a puhăi, (Transilv. şi Maram.) a ţipoti, (fam. fig.) a se sparge. *(~ de durere.)* 3. a răcni, a striga, a urla, a vocifera, a zbiera. *(Ia nu mai ~, că te aud!)* 4. a răcni, a se răsti, a striga, a urla, a zbiera, (pop.) a se oţărî, a se stropşi, (înv. şi reg.) a se răpşti, (reg.) a se ráboţoi, a se răcămăţi, a se răgădui, a se răscocora, a se războti, (prin Transilv.) a se aspri, (Transilv. şi Ban.) a se născocori, (prin Olt. şi Munt.) a se răboli, (înv.) a mare-cuvânta, (fam.) a se burzului, a se răţoi, a se zborşi. *(Ce ~ aşa la mine?)* 5. a chioti, a chiui, a hăuli, a striga, (pop.) a iui, (reg.) a huhu-ra, (prin Olt. şi Ban.) a hureza, (Transilv.) a ui. *(~ de mama focului, la joc.)*

ţipa vb. v. ALUNGA. ARUNCA. AZVÂRLI. DEPĂRTA. GONI. IZGONI. ÎNDEPĂRTA. LEPĂDA. ZVÂRLI.

ŢIPÁR s. *(IHT.; Misgumus fossilis)* (pop.) chişcár, (reg.) şerpár, (prin Mold.) şarpe. tipar s. v. ANGHILĂ.

(ipar-de-máre s. v. ŞTIUCĂ-DEMARE. ZĂRGAN.

ŢÍPĂT s. 1. strigăt, urlet, zbieret, (înv.) chemare, vreávă. *(Jl ruga să înceteze cu ~ele.)* 2. răcnet, strigăt, urlet, zbierătură, zbieret, (rar) strigare, strigătúră, ţipătúră, (înv. şi reg.) răc-nitúră. *(~ de durere.)* 3. chiot, chiu, chiuit, chiuitură, hăulire, hăulit, hăulitură, strigăt, (pop.) iuít, (reg.) hihăít, híhot. *(A tras un ~, la horă.)*

ŢIPĂTOR adj. 1. strident. *(Un glas ~.)* 2. intens, izbitor, strident, tare, violent, (rar) strigător. *(Culori, nuanţe ~.)*

ţipătúră s. v. ARUNCĂTURĂ. AZVÂRLI-TURĂ. RĂCNET. STRIGĂT. ŢIPĂT. URLET. ZBIERĂTURĂ. ZBIERET. ZVÂRLITURĂ, ŢIPENIE s. (Transilv.) zăránie. *(În pădure nu era ~ de om.)* ţiperíg s. v. PIPIRIG. ROGOZ. ŢIPIRÍG s. *(BOT.)* 1. *(Scirpus silvaiicus)* pipirig. 2. *(Scirpus holoschoenus)* (reg.) rogoz. ţipiríg s. v. CLORURĂ DE AMONIU. RUGINĂ. SALMIAC. ŢÍPLĂ s. burduf. *(~ la ferestre.)* ţiplă s. v. CELOFAN.

ţipoti vb. v. RĂCNI. STRIGA. ŢIPA. URLA. ZBIERA. ţirúlic s. v. CHIRURG.

tist interj, v. LINIŞTE. PST. ST. TĂCERE. ţistuí vb. v. CALMA. DOMOLI. ÎMBLÂNZI. ÎMBUNA. ÎMPĂCA. LINIŞTI. PIUI. POTOLI. ŞUIERA. ŢIUL VÍJÂI. ţiştár s. v. POPÂNDĂU. |iţ interj, v. CHIŢ.

ŢIŢEI s. *(CHIM.)* petrol, (înv. şi reg.) naft, (fig.) aur negru.

ţiu s. v. TÂRNĂCOP.

ŢIUÍ vb. 1. a piui, a şuiera, a vijii, (reg.) a ţistui. *(Glonţul i-a ~ pe la ureche.)* 2. a-i suna, a-i vui. *(Îi ~ urechile.)*

ŢIUÍT s. piuit, piuitură, şuierat, şuierătură, ţiuitură, vâjâit. vijiitură, (rar) piuiálă. *(~glonţului pe la urechea cuiva.)*

ŢIUITÓR adj. piuitor, şuierător, vâjiitor. *(Zgomot ~.)*

ŢIUITURĂ s. piuit, piuitură, şuierat, şuierătură, ţiuit, vâjâit, vâjiitură, (rar) piuiálă. *(~ glonţului pe la urechea cuiva.)*

ţiuş s. v. CIUF.

ţivlí vb. v. RĂCNI. STRIGA. ŢIPA. URLA. ZBIERA.

ŢIFNĂ s. *(MED. VET.)* cobe, (pop.) moartea-găinilor. *(Găină bolnavă de ~.)*

ţâfnă s. v. AROGANŢĂ. ARŢAG. BOSU.V1-FLARE. FALĂ. FUDULIE. IMPERTINENŢĂ. INFATUARE. INSOLENŢĂ. ÎMBUFNARE. ÎNFUMURARE. ÎNGÂMFARE. MĂGĂRIE. MÂNDRIE. NECUVIINŢĂ. NEOBRĂZARE. NERUŞINARE. OBRĂZNICIE. ORGOLIU. SEMEŢIE. SFRUNTARE. TRUFIE. TUPEU. VANITATE.

ţlfní vb. v. FORAI. FORNĂI. SFORĂI, ţlfnós adj. v. AROGANT. BOSUMFLAT. FUDUL. GRANDOMAN. IMPERTINENT. INFATUAT. INSOLENT. IREVERENŢIOS. ÎMBUFNAT. ÎNCREZUT. ÎNDRĂZNEŢ. ÎNFUMURAT. ÎNGÂMFAT. MEGALOMAN. MÂNDRU. NECUVIINCIOS, NEOBRĂZAT. NERESPECTUOS. NERUŞINAT. OBRAZNIC. ORGOLIOS. SEMEŢ. SFIDĂTOR. SFRUNTAT. SUPĂRĂCIOS. SUSCEPTIBIL. TRUFAŞ. ŢANTOS. VANITOS.

ţifnós adj., s. v. ARŢĂGOS. CERTĂREŢ. GÂLCEVITOR. SCANDALAGIU. ţlitoáre s. v. MĂRĂCINAR. PIETROŞEL. ţâlea interj, v. MARŞ. ŢÂMBURÚC s. ţimbúruş. ŢÂMBURUş s. ţimburiie. ţlmp s. v. COAPSĂ. ţî'mpor s. v. PUCIOASĂ. SULF. ţlnáş adj. v. DUŞMĂNOS. RANCHIUNOS. RĂZBUNĂTOR.

ŢÂNC s. pici, prichindel, puşti, (reg.) pricolici, (fam.) zgâmbói, (fig.) năpârstóc. *(Un ~ de vreo 5 ani.)*

ţincul-pămî'ntului s. v. ORBETE. ţingáu s. v. BĂIETAN. BĂIEŢANDRU. COPILANDRU. FLĂCĂIANDRU.

ŢÂNŢÂR s. *(ENTOM.; Culex)* (înv.) muşină, músiţă, (Transilv. şi prin Maram.) sclepţ.

ŢÂR interj, pic. *(Apa se prelinge şi pace: ~ !, ~ !)*

ţâră s. v. FĂRÂMĂ. FIR. JERPELITURÁ. PIC. PICĂTURĂ. PIŞCĂTURĂ. RUPTURĂ. STROP. ZDREANŢĂ.

ŢÂRCÂÍ vb. 1. a picura, a ţârâi. *(Apa de la chiuvetă ~.)* 2. a bura, a burniţa, a ţârâi, (înv. şi pop.) a roura, (reg.) a burui, (înv.) a rouă, (fig.) a cerne. *(Afară ~.)*

ŢÂRCÓVNIC s. *(BIS.) I.* paracliser, (reg.) clisiárh, clisiér, crísnic, pălămár, (Transilv.) făt, (Transilv. şi Bucov.) sfat. *(~uí se ocupă de îngrijirea unei biserici.)* 2. cântăreţ, dascăl, diac, paracliser, psalt, (Transilv.) cantor, făt, (înv.) eclisiárh, grămătic. *(~ul îl ajută pe preot la oficierea slujbei.)*

ŢÂRIŞOÁRĂ s. ţârucă. *(O ~ de...)*

ŢÂRÂÍ vb. 1. a picura, a ţircâi. *(Chiuaeta~.)* 2. a bura, a burniţa, a ţârcâi, (înv. şi pop.) a roura, (reg.) a burui, (înv.) a rouă, (fig.) a cerne. *(Afară ~.)* 3. (rar) a sfârii, a ţâţâi. *(Greierii ~.)*4. a suna, a zbârnâi. *(~ soneria, telefonul.)*

ţirií vb. v. CÂRPI. COASE. PRINDE. ŢESE.

ŢÂRÂÍT s. ţârâitură, zbârnâit. *(~ soneriei.)*

ŢÂRÂITÚRĂ s. ţârâit, zbârnâit. *(~ soneriei.)*

ţârlói s. v. CIOCÂRLIE.

ţârţlr s. v. PIŢIGOI-CODAT.

ţârţlrâ s. v. MĂZĂRICHE.

ŢÂRUCĂ s. ţârişoară. *(*O *~ de...)*

ŢÂŞNÍ vb. 1. a erupe, a irupc, a izbucni, a năvăli, a răbufni, (reg.) a năsădi, (prin Olt. şi Ban.) a bui, (Transilv.) a bujdi, (prin Olt.) a buşni, (Transilv. şi Mold.) a buti. *(Petrolul ~ din pămínt.)* 2. a ieşi. *(Un izvor care~ prin-tr-o crăpătură.)* 3. (reg.) a sări, a zăleti, (prin Ban. şi Transilv.) a puştica. *(Singele ~ pe nas.)* 4. a izbucni, (înv.) a prorúpe.*(Lacrimile au ~ din ochii ei.)*

ŢÂŞNÍRE s. erupţie, irupere, irupţie, izbucnire, năvălire, răbufnire. *(~ petrolului din pămínt.)*

ŢÂSNITÚRĂ s. jet. *(O ~ de apă.)*

ţlşpoácă s. v. POŞIRCĂ.

ŢÂŞTI interj, huşti!, (pop.) smâc ! *(Iepurele, ~ / din vizuina lui.)* ţiţ s. v. PITULICE. PURCELUŞĂ. ţlţa-cáprel s. v. BARBA-CAPREI. SURGUCI. ţiţa-mielului s. v. URECHELNIŢĂ. ţâţa-óil s. v. ARNICĂ. CIUBOŢICA-CUCU-LUI. DEGETAR. DEGETARIŢĂ. DEGEŢEL. PODBAL-DE-MUNTE. ţlţavácii s. v. CIUBOŢICA-CUCULUI.

ŢIŢĂ s. 1. *(ANAT.)* mamelă, piept, sân, (prin Olt., depr.) zătoáre. *(~ la femei.)* 2. *(ANAT.)* mamelă, uger. *(~ la mamifere.)* 3. *(BOT.) ţiia-vacii* = razachie. *(~ este o specie de struguri.)*

ţâţâ s. v. GURGUI. ŢÂŢÂNĂ.

ŢÂŢIŞOÁRĂ s. pieptişor, pieptuleţ, pieptuţ, sânisor. sânuleţ, (pop.) ţâţúcă.

ţiţâí vb. v. TREMURA. ŢÂRÂI.

ŢÂŢINA s. (pop.) ţiţă. *(~ în care se dezvoltă matca albinelor.)*

ţâţínă s. v. BALAMA. RĂDĂCINĂ. SAR-NIERĂ.

ţâţoásă adj. v. PIEPTOASĂ.

ţâţúcă s. v. PIEPTIŞOR. PIEPTULEŢ. PIEPTUŢ. SÂNIŞOR. SÂNULEŢ. ŢÂŢIŞOÁRĂ.

ŢOÁBĂ s. *(ENTOM.; Simulium)* (reg.) ţobíc, *(~ este o specie de {inlar.)*

ţoală s. v. CERGĂ. CUVERTURĂ. HAINĂ. ÎMBRĂCĂMINTE. ÎNVELITOARE. PĂTURĂ. STRAI. VELINŢĂ. VEŞMÂNT.

ŢOALE s. pi. boarfe (pl.), bulcndre (pl.), calabalâc, catrafuse (pl.), troace (pl.), (reg.) bodroánţe (pl.), ciovéie (pl.)> trancanálc (pl.), (Olt.) dănănáie. *(Ia-ţi ~ şi pleacă!)*

ţoánjă s. v. BALANGA. CLOPOT. TALAN-GĂ.

ŢOAPĂ s., adj. 1. s., adj. bădăran, grosolan, mitocan, mârlan, mârlănoi, mocofan, mojic, necivilizat, nepoliticos, ordinar, ţărănoi, ţo-pârlan, vulgar, (pop.) mocan, mocârţán, motlir-lán, pădureţ, râtán, ţopârcă, (reg.) moeodán, mocofănós, modârlău, modoran, mogildân, ne-cunoscător, negândít, negreblát, (Mold.) ghior-lán, (Transilv.) grobian, (înv.) gros. (fig.) necioplít. 2. s. bădărancă, mitocană, mirâancă, mojică,

ţopârlancă. ţoáţă s. v. GRINDEL. MOLAN. ţobíc s. v. ŢOABĂ.

ţoe s. v. GURĂ. SĂRUT. SĂRUTARE. ţocăí vb. v. SĂRUTA. ţocăit s. v. SĂRUT. SĂRUTARE. SĂRUTAT. ţoft s. v. SOLDAR. ţogoşát adj. v. MOŢAT. ŢUGUIAT. ŢOI s. (reg.) ciocan, (prin Olt.) puţói. *(Un ~ cu ţuică.)* ţoi s. v. SCORŢAR. ŢICLEAN. ţol s. v. CERGĂ. CIOLTAR. COVOR. CUVERTURĂ. ÎNVELITOARE. PĂTURĂ. SCOARŢĂ. ŞABRACĂ. VALTRAP. VELINŢĂ. ŢOPĂÍ vb. a sălta, a sări, (reg.) a hopăi. *(Nu mai ~ atila!)* ţopăi vb. v. DANSA. JUCA. ŢOPĂIALĂ s. ţopăit, ţopăitură, (înv.) săltare.

ŢOPĂIT s. ţopăială, ţopăitură, (înv.) săltare.

ŢOPĂITURĂ s. ţopăială, ţopăit, (înv.) săltare.

ŢOPÉSC adj. bădărănesc, grosolan, rnahala-gesc, mitocănesc, mârlănesc, mojic, mojicesc, nepoliticos, ordinar, ţopârlăncsc, vulgar, (rar) mojicós, (fig.) necioplít. *(Purtare ~.)*

ţopârcă adj., s. v. BĂDĂRAN. GROSOLAN. MITOCAN. MÂRLAN. MÂRLĂNOI. MOCOFAN. MOJIC. NECIVILIZAT. NEPOLITICOS. ORDINAR. ŢĂRĂNOI. ŢOAPĂ. ŢOPÂR-LAN. VULGAR.

ŢOPÂRLÁN adj., s. bădăran, grosolan, mitocan, mârlan, mârlănoi, mocofan, mojic, necivilizat, nepoliticos, ordinar, ţărănoi, ţoapă, vulgar, (pop.) mocan, mocârţán, modirlán, pădureţ, râtán, ţopârcă, (reg.) moeodán, mocofănós, modârlău, modoran, mogâldán, necunoscătór, negândít, negreblát, (Mold.) ghiorlán, (Transilv.) grobian, (înv.) gros, (fig.) necioplít. *(Un om ~.)*

ŢOPÂRLANCĂ s. bădărancă, mitocancă, mirâancă, mojică, ţoapă.

ŢOPÂRLĂNÉSC adj. bădărănesc, grosolan, mahalagcsc, mitocănesc, mârlănesc, mojic, mojicesc, nepoliticos, ordinar, topesc, vulgar, (rar) mojicós, (fig.) necioplít. *(Purtare ~.)* ţorţoále s. pi. v. ZORZOANE. ţorţolóş s. v. CANAF. CIUCURE. ŢURŢUR. ţóşcă s. v. SĂCULEŢ. SĂCUŞOR. TOLBĂ. 1 ii interj, v. DL HI.

ţucá vb. v. SĂRUTA.

ţucál s. v. OALĂ DE NOAPTE.

ţucáre s. v. SĂRUT. SĂRUTARE. SĂRUTAT.

lucát s. v. SĂRUT. SĂRUTARE. SĂRUTAT.

ţuclói s. v. TÂRNĂCOP.

ţucsuí vb. v. BEA. TRAGE.

ţug s. v. LOCOMOTIVĂ. MAŞINĂ. TREN.

ŢUGUI s. ţuguitură, (reg.) ţuţúi. *(~ unui obiect.)*

ŢUGUIAT adj. 1. moţat, (reg.) ţogoşát. *(Căciulă ~.)* 2. (pop.) sulátic, (prin Transilv.) pupuiát. *(Căpiţe ~.)* 3. ascuţit, (reg.) vâr-fuít. *(O culme ~.)*

ŢUGUITURĂ s. ţugui, (reg.) ţuţúi. *(~ unui obiect.)*

ţuháus s. v. AREST. ÎNCHISOARE. OCNĂ. PENITENCIAR. PUŞCĂRIE. TEMNIŢĂ.

ţuicár s. v. POVARNAGIU. VELNICER.

ŢUICĂ s. (Transilv. şi Ban.) palincă. *(~ de prune.)*

ŢUICĂREÁLĂ s. ţuicuială.

ŢUICĂRÍ vb. a se ţuicui. *(Se ~ toată ziua.)*

ŢUICUÍvb. a se ţuicări. *(Se ~ toată ziua.)*

ŢUICUIALĂ s. ţuicăreală.

ţuiculeánăs. v. ŢUICULIŢĂ. ŢUICUŞOARĂ.

ŢUICULÍŢĂ s. ţuicuşoară, (pop.) ţuicu-leánă. *(Bea* o *~.)*

ŢUICUŞOARĂ s. ţuiculiţă, (pop.) ţuicu-leánă. *(Bea o ~.)* ţulúc s. v. MOŢ. ŢÚNDER s. *(TEIIK.)* scorie. ŢÚNDRĂ s. sarică, (Maram.) gi'ibă. *(~ de cioban.)*

ţúndră s. v. ZEGHE.

ŢURCÁNĂ s. turcă. *(Purta pe cap o ~.)* ŢÚRCÂ s. (Transilv.*)* climpúş.*(Jocul*rfe-*a~.)* ŢÚRCĂ s. ţurcană. *(Purta pe cap o ~.)* turlói s. v. FLUIER. JGHEAB. TIBlA. ŢURŢUR.

ŢURŢUR s. 1. (pop.) ţurlói, (reg.) scut, (Munt. şi Dobr.) sulígă, (prin Dobr.) sulughíţă, (Olt.) ţorţolóş, ţuţurói, (înv.) stur. *(Pe streşini s-au format ~i.)* 2. sloi, (Olt., Ban. şi Transilv.) sloiéte. *(~ de gheată.)*

ţúrtur s. v. CANAF. CIUCURE. FRANJ. JGHEAB. ţuşcán s. v. GUZGAN. ŞOBOLAN. ţúşcă s. v. ARDEI IUTE. ţúşcov s.v. OBLEŢ-MARE. ŢUŞTI interj, zbughi!, (rar) zvâc !, (prin Munt.) tâlvic !, (Transilv. şi Ban.) túlai ! *(~ / din tufiş.)*

ţuţúi s. v. ŢUGUI. ŢUGUITURĂ. ţuţuiá vb. v. CĂŢĂRA. COCOŢA. RIDICA. SUL URCA. ţuţúi s. v. LEAGĂN. ţuţuiá vb. v. LEGĂNA. ţuţurói s. v. ROBINET. ŢURŢUR.

u

ubicuitate s. v. OMNIPREZENŢĂ.

ucaz s. v, DECRET. DISPOZIŢIE. HOTĂ-RÂRE. ORDIN. ORDONANŢĂ. PORUNCĂ.

UCENÍC s. 1. (Ban.) şăgârt. *(O calfă şi* u*n ~.)* 2. discipol, elev, învăţăcel, (livr.) cirac, (înv.) şcolar. *(~ al unui maestru.)* 3. *(BIS.)* apostol. *(~ ii lui Iisus.)*

ucenic s. v. ELEV. ŞCOLAR.

UCIDE vb. a asasina, a omorî, a suprima, (rar) a masacra, (înv. şi pop.) a prăpădi, a sfirşi, (pop.) a dovedi, a găti, a răpune, (înv. şi rcg.) a pieri, a pustii, a sparge, a stinge, (reg.) a mătrăşi, a prăda, (Mold.) a stropşi, (inv.) a cumpli, a pierde, a săvârşi, a seca, a strica, (înv. şi pop. fig.) a muta, (fam. fig.) a achita, a curăţa, a lichida, (arg.) a mierli. *(A ~ pe cineva.)*

ucide vb. v. DISTRUGE. NIMICI. OMORÎ. SINUCIDE.

UCÍDERE s. 1. asasinare, omorâre, suprimare, (rar) ucis, (pop.) răpunere, (inv.) ucigătúră, (fam. fig.) achitare, lichidare. *(~ unei persoane.)* 2. asasinat, crimă, moarte, omor, omorâre, omucidere, (livr.) homicíd, (înv.) deşugubínâ, omucíd, singi, ucigătúră. *(*Co*ndamnat pentru ~.)*

ucigán s. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

UCIGAŞ s., adj. 1. s., adj. asasin, criminal, omorâtor, (livr.) homicíd, (rar) omucigáş, ucigător, (înv.) criminalist, omucíd, războinic, şugubăţ. *(~ a fost prins.)* 2. adj. omorâtor, ucigător, (înv.) pierzător. *(Armă~.)*

uclgă-1-crúeea s. v. AGHIUŢĂ. ALCOR. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA.

NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

utigă I toaca s. v. AGHIUŢĂ. ALCOR. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

UCIGĂTOR adj. 1. mortal, (livr.) letal, (înv.) mortifér. *(Lovitură ~.)* 2. omorâtor, ucigaş, (înv.) pierzător. *(Armă ~.)* 3. distrugător, nimicitor, omorâtor. *(Substanţă ~.)*

ucigător s. v. CĂLĂU. GÂDE.

ucigător s., adj. v. ASASIN. CRIMINAL. OMORÂTOR. UCIGAŞ.

ucigătúră s. v. ASASINARE. ASASINAT. CRIMĂ. MOARTE. OMOR. OMORÂRE. OMUCIDERE. SUPRIMARE. UCIDERE.

UCÍS adj. asasinat, omorit, suprimat, (pop.) răpus, (fam. fig.)achitat, lichidat. *(Persoană~.)* ucis s. v. ASASINARE. OMORÂRE. SUPRIMARE. UCIDERE.

ucléi s. v. ALBIŞOARĂ. OBLEŢ. SOREAN. UCRAINEAN s., adj. l.s. rutean, (Mold. şi Bucov.) rusnác. 2. adj. rutean, (înv.) maloro-sián, malorosienésc.

UCRAINEANĂ s. ruteancă, ucraineancă, (pop.) rúscă, (înv.) malorosiáncă.

UCRAINEANCĂ s. ruteancă, ucraineană, (pop.) rúscă, (înv.) malorosiáncă.

UD adj., s. 1. adj. jilav, reavăn, umed, (rar) umcdós, (reg.) puhav, revenós, (prin Transilv.) mótov. *(Un loc, un teren ~.)* 2. adj. înlăcrimat, umed, umezit, (înv. şi reg.) lăcrămós. *(Cu ochii ~.)* 3. adj. asudat, înnăduşit, năduşit, transpirat, (prin Olt.) năboft. *(Om foarte ~ din* cauza *căldurii.)* 4. s. urină. *(Băşica ~.)*

UDĂ vb. 1. a înmuia, a muia, a umezi, (pop.) a întinge. *(Îşi ~ degetele In apă.)* 2. (fam. pop.) a boteza. *(I-a ~ ploaia.)* 3. a (se) stropi, (Ban.) a (se) prâsni. *(A ~ florile, grădina.)* 4. a scălda, a spăla. *(Marea ~ (armul.)* 5. a umezi, (înv. şi pop.) a roura. *(Lacrimile ii ~ faţa.)* 6. a (se) înlăcrima, a (se) umezi. *(Ochii i s-au~.)* 7. a se urina. *(Copilul s-a ~ pe el.)*

UDARE s. 1. stropire, stropit, udat, umezirc, umezit. *(~ rufelor pentru călcat.)* 2, stropire, stropit, udat, udătură. *(~ florilor.)*

UDAT s. 1. stropire, stropit, udare, umczire, umezit. *(~ rufelor pentru călcat.)* 2. stropire, stropit, udare, udătură. *(~ florilor.)*

udătoáre s. v. STROPITOARE.

UDĂTURĂ s. 1. stropire, stropit, udare, udat. *(~ florilor.)* 2. jilăveală, reveneală, umezeală, umiditate, (pop.) udeálă, (Olt.) crihálă. *(~ unui teren.)* 3. apăraie, apărie, baltă, băltoacă, lăcăraie, lăcărie, (pop.) udeálă. *(Era* o *~ pe jos!)* 4. (reg.) sorbitură. *(A min-cat şi el ceva ~.)*

udătură s. v. BĂUTURĂ.

udeálă s. v. APĂRAIE. APĂRIE. BALTĂ. BĂLTOACĂ. BĂUTURĂ. JILĂVEALĂ. LĂCĂRAIE. LĂCĂRIE. REVENEALĂ. UDĂTURĂ. UMEZEALĂ. UMIDITATE.

ndi vb. v. RĂMÂNE.

UDOMÉTRU s. *(MET.)* pluviomclru.

UGER s. *(ANAT.)* mamelă, ţiţă. *(~ la mamifere.)*

ugtai s. v. GALBEN.

ugilí vb. v. ÎNGĂLBENI. OFILI. PĂLI. TRECE. USCA. VEŞTEJI.

ugllít adj. v. GALBEN. ÎNGĂLBENIT. OFILIT. PĂLIT. TRECUT. USCAT. VEŞTED. VEŞTEJIT.

ugní vb. v. CRUCI. MINUNA. UIMI. ULUI.

UGUÍ vb. a ginguri. *(Turturelele ~.)*

UGUÍRE s. gângurire, gângurit, uguit. *(~ porumbelului.)*

UGUÍT s. gângurire, gângurit, uguire. *(~ porumbeilor.)*

ui vb. v. CHIOTI. CHIUI. HĂULI. STRIGA. ŢIPA.

uiágă s. v. CLONDIR. STICLĂ.

úică s. v. BADE. NENE. ŞORECAR. UNCHI. uiegár s. v. BLIDAR.

ÚIMĂ s. *(MED.)* scurtă, (reg.) móimă, (Mold.) boşoálcă.

úimă s. v. SCROFULĂ. ulmăeeálă s. v. AMEŢEALĂ. BUIMĂCEALĂ. BUIMĂCIRE. NĂUCEALĂ. NĂUCIRE. PERPLEXITATE. ZĂPĂCEALĂ.

uimăcí vb. v. AMEŢI. BUIMĂCI. NĂUCI. ZĂPĂCI.

uimeálă s. v. MINUNARE. STUPEFIERE. SURPRINDERE. UIMIRE. ULUIALĂ. ULUIRE.

UIMÍ vb. 1. a minuna, a stupefia, a surprinde, a ului. *(Ce-mi spui tu pur şi simplu mă ~.)* 2. a ului, (fig.) a speria. *(*iVÍ*-a ~ cu inteligenta lui.)* 3. a năuci, a stupefia, a ului. *(Vestea aflată l-a ~.)* 4. a se cruci, a se minuna, a se ului, (pop.) a se încruci, (reg.) a se ugni, (Transilv. şi Ban.) a se pocozi, (înv.) a se ciudi, a se divi. *(Se ~ de ce aude.)*

UIMÍRE s. 1. minunare, stupefiere, surprindere, uluială, uluire, (înv.) minune, uiméală. *(~ cuiva in faţa unui lucru neaşteptat.)* 2. perplexitate, stupefacţie, stupoare, surprindere, surpriză, uluială, uluire. *(A avut un moment de adevărată ~.)*

UIMÍT adj. 1. crucit, minunat, perplex, stupefiat, surprins, uluit. *(A rămas ~* de *cele auzite.)* 2. năuc, năucit, perplex, stupefiat, uluit. *(0 figură ~.)*

UIMITOR adj. 1. stupefiant, surprinzător, uluitor. *(S-a tntimplat un lucru ~.)*2. frapant, izbitor, surprinzător, şocant, (Hvr.) sesizant. *(0 asemănare ~.)* 3. ameţitor, năucitor, uluitor, (pop.) zăpăcitor. *(Un ritm~.) 4.* colosal, enorm, excepţional, extraordinar, fabulos, fantastic, fenomenal, formidabil, gigantic, grozav, imens, infinit, neauzit, nebun, negrăit, neânchipuit, nemaiauzit, nemaicunoscut, nemaiântâlnit, nemaipomenit, nemaivăzut, nesfârşit, nespus, teribil, uluitor, unic, uriaş, (livr.) mirábil, (înv.) manín, necrezut, (fig.) piramidal. *(A avut din nou un noroc ~.)*

úinăs. v. LELE. LELIŢĂ. MĂTUŞĂ. TANTI. ŢAŢĂ.

UITA vb. 1.1. (Olt. şi Ban.) a zăuita. *(Am ~ ce doream să-fi spun.)* 2. a neglija, a omite, (latinism rar) a pretera. *(N-a ~ nimic din ce ştia că i-ar face plăcere.)* 3. a lăsa. *(Si-a~ ochelarii acasă.)* II. 1. a privi, a scruta, (înv.) a cerca. *(Se~ în zare.)* 2. a se privi, (pop.) a se căuta. *(Se ~ în oglindă.)* 3. a privi, a vedea, (Olt. şi Ban.) a se zăuita. *(Vino să te ~ ce-am cumpărat.)*

UITARE s. neglijare, omitere, uitat, (înv.) negrijíre. *(~ unui amănunt semnificativ.)* uitare s. v.

INEXISTENŢĂ. NEANT. NEFIINŢĂ. NIMIC.

UITAT adj. (înv.) nepomenit. *(Lucruri~.)* uitat adj. v. ÎNDELUNG. ÎNDELUNGAT. UITAT s. neglijare, omitere, uitare, (înv.) negrijíre. *(~ unui amănunt semnificativ.)* uităciós adj. v. UITUC. uitătór s. v. PRIVITOR. SPECTATOR.

UITĂTURĂ s.l. ochire, privire. *(Dintr-o ~.}* 2. căutătură, privire, (înv.) priveálă, privelişte, privitúră. *(Avea* o *~ blajină.)*

UITE interj, iată !, vezi !, (pop.) ia !, iacă !, ian !, (înv. şi reg.) ni !, (Mold. şi Bucov.) ínga ! *(~.', se apropie de noi.)*

uitít adj. v. ABSENT. DI STRAT. NEATENT.

UITUC adj. (rar) uităciós. *(Om~.)*

UITUCEÁLĂ s. (rar) uitucíc. *(~ unui om.)*

uitucíe s. v. UITUCEÁLĂ.

UIUM s. (Mold.) vamă. *(~ se lua la moară pentru măcinat.)*

ÚJBĂ s. strapazan, (pop.) opac, (reg.) scar-mós. *(~ a unei lotci.)*

Ujuí vb. v. CLIPOCI. MURMURA. SUNA. SUSURA. ŞOPOTI. ŞOPTI. ŞUŞOTI.

ujujít adj. v. USCAT.

ULCEA s. ulcică, (reg.) bobícă, (prin Munt.) boálcă. *(~ de lut.)*

ULCELCŞĂ s. ulceluţă, ulcicuţă.

ULCELCŢĂ s. ulceluşă, ulcicuţă.

ULCÍCĂ s. 1. ulcea, (reg.) bobícă, (prin Munt.) boálcă. *(~ de lut.)* 2. oliţă, (Ban. şi Transilv.) olcúţă. *(~ emailată.)*

ULCICUŢĂ s. ulceluşă, ulceluţă.

ULEI s. 1. untdelemn, (înv. şi pop.) oloi, (înv. şi reg.) oléu, (Ban.) zăitín. *(~ de floarea-soarelui.)* 2. *ulei de ricin* = ricină. 3. unt. *(~ de migdale.)*

ulei s. v. STUP.

ULEIOS adj. gras, onctuos, unsuros. *(Materie ~.)*

ulicioară s. v. STRADELĂ. STRĂDUŢĂ.

ullcs s. v. COROI. ULIU.

uligáie s.v. ACVILĂ. ERETE. IEPURAR. PAJURĂ.

ullgáii s. v. GAIE.

ulişór s. v. COROI. ULIU.

uliţár s. v. DERBEDEU. GOLAN, HAIMANA. VAGABOND.

uliţárnic s. v. DERBEDEU. GOLAN. HAIMANA. VAGABOND.

uliţă s. v. STRADĂ.

ULIU s. 1. *(ORNIT.; Accipiter)* crete, (reg.) gáie, hârău. 2. *(ORNIT.; Accipiter nisus)* coroi, (pop.)

păsărár, uliéş, ulişór, uliúţ. 3. *(ORNIT.; Aslur palumbarius)* erete, (reg.) cobăţ, găinar, hărău, porumbar. 4. *(ORNIT.) uliu-de-treslie (Circus aeruginosus)* = (reg.) şorecár. 5. *uliul-şi-porumbeii* = cloşca-cu-pui, puia-gaia, (reg.) puişorii (pi. art.), baba-gáia, mama-gáia. *(Jocul de copii numit ~.)*

uliu-lncălţit s. v. ŞORECAR.

uliu-mére s. v. ŞORECAR.

uliul şopârlelor s. v. ŞORECAR.

uliúţ s. v. COROI. ULIU.

ULM s. *(BOT.; Vlmus carpinifolia)* (înv.) şleau.

ulm s. v. VELN1Ş. VÂNJ. ulmá vb. v. ADULMECA. MIROSI. ULTERIOR adj. posterior. *(La* o *dală ~.>* ulterioritáte s. v. POSTERIORITATE. ULTIM adj. 1. final. *(Scopul ~; etapa ~.>* 2. suprem. *(Cu un ~ efort...)*

ULTRAABUNDÉNT adj. supraabundent, (livr.) pletoric.

ULTRAGIĂ vb. a insulta, a jigni, a ofensa, (livr.) a invectiva, a vexa, (pop.) a sudui, (fig.) a atinge, a răni, (livr. fig.) a leza. *(I.-a~ pe nedrept.)*

ULTRAGIAT adj. insultat, jignit, ofensat, (livr.) vexat, (fig.) atins, rănit, (livr. fig.) lezat. *(Om~.)*

ULTRAGIERE s. insultare, jignire, ofen-sare, (livr.) vexare, (fig.) rănire, (livr. fig.) lezare. *(~ cuiva cu vorbe grele.)*

ultraj s. v. AFRONT. INJURIE. INSULTĂ. JIGNIRE. OCARĂ. OFENSĂ. RUŞINE. UMILINŢĂ.

ULTRAMARÍN s. albăstreală, (reg.) vine-ţeálă, (Transilv.) rnieriálă, (Mold. şi Bucov.) sineálă. *(~ pentru rufe.)*

ULTRAMICROSCÓP s. superrnicroscop.

ULTRASENSÍBIL adj. 1. superscnsibil. *(Instrument de precizie ~.)* 2. suprasensibil. *(Material foto~.)*

ULTRASÓNIC adj. *(FIZ.)* (rar) ultrasonór. *(Vibraţii ~.)*

ultrasonór adj.v. ULTRASÓNIC.

ULUC s. 1. adăpătoare, jgheab, troacă, (pop.) teică, (înv. şi reg.) scoc, (reg.) rnóldă, vălău, (Bucov. şi Transilv.) hălău, (Munt., Olt. şi Ban.) piuă. *(~ pentru adăpatul oiţelor.)* 2. (reg.) şípot. *(~ la streaşină casei.)* 3. jgheab, lăptoc, scoc, (pop.) burlan, (prin Ban.) ton, (Olt. şi Transilv.) vălău. *(~ la moară.)* 4. jilip, scoc, (reg.) riz, rol. *(~ pentru deplasarea in pantă a lemnelor, in exploatări.)* 5. *(TEUN.)* nut. *(~ la o piesă de lemn.)*

ulueár s. v. SULĂ.

ulucáş s. v. PISCOAIE. VRANĂ.

ULUCĂ s. 1. (înv. şi reg.) stobór, (Olt. şi Munt.) ştachetă. *(Gard de ~i.)* 2. gard, împrejmuire, îngrăditură, ocol, (inv. şi reg.) ogradă, stobór, (reg.) tircól, (Mold. şi Bucov.) zăpláz, (înv.) cuprins. *(Si-a ridicat o ~ in jurul curţii.)*

ULUÍ vb. 1. a minuna, a stupefia, a surprinde, a uimi. *(Ce-mi spui tu pur şi simp u mă ~.)* 2. a uimi, (fig.) a speria. *(M-a ~ cu inteligenţa lui.)* 3. a năuci, a stupefia, a uimi, *(Vestea aflată l-a ~.)* 4. a se cruci, a se

minuna, a se uimi, (pop.) a se incruci, (reg.) a se ugni, (Transilv. şi Ban.) a se pocozi, (inv.) a se ciudi, a se divi. *(Se ~ de ce aude.)*

ului vb. v. AMEŢI. BUIMĂCI. DĂRĂPĂNA. DĂRÂMA. FÂSTÂCI. INTIMIDA. ÎNCURCA. NĂRUI. NĂUCI. PRĂBUŞI. PRĂVĂLI. RISIPI. SURPA. ZĂPĂCI.

ULUIALĂ s. 1. minunare, stupeficre, surprindere, uimire, uluire, (inv.) minune, uimeálă. *(~ cuioa in faţa unui lucru neaşteptat.)* 2. perplexitate, stupefacţie, stupoare, surprindere, surpriză, uimire, uluire. *(Spre ~ lui...)*

uluială s. v. AMEŢEALĂ. BUIMĂCEALĂ. BUIMĂCIRE. NĂUCEALĂ. NĂUCIRE. PERPLEXITATE. ZĂPĂCEALĂ.

ULUÍRE s. 1. minunare, stupefiere, surprindere, uimire, uluială, (înv.) minune, uimeálă. *(~ cuiva in faţa unui lucru neaşteptat.)* 2. perplexitate, stupefacţie, stupoare, surprindere,

surpriză, uimire, uluială. *(A avut un moment d^e^ adevărată ~.)*

uluire s. v. AMEŢEALĂ. BUIMĂCEALĂ. BUIMĂCIRE. NĂUCEALĂ. NĂUCIRE. PERPLEXITATE. ZĂPĂCEALĂ.

ULUÍT adj. 1. crucit, minunat, perplex, stupefiat, surprins, uimit. *(A rămas ~ de cele auzite.)* 2, năuc, năucit, perplex, stupefiat, uimit. *(O figură ~.)*

uluit adj. V. AMEŢIT. BUIMAC. BUIMĂCIT. NĂUC. NĂUCIT. TÂMPIT. ZĂPĂCIT.

ULUITOR adj. 1. stupefiant, surprinzător, uimitor. *(S-a tnlimplat un lucru ~.)* 2. ameţitor, năucitor, uimitor, (pop.) zăpăcitor. *(Un ritm ~.)* 3. colosal, enorm, excepţional, extraordinar, fabulos, fantastic, fenomenal, formidabil, gigantic, grozav, imens, infinit, neauzit, nebun, negrăit, neânchipuit, nemaiauzit, nemaicunoscut, nemaiintâlnit, nemaipomenit, nemaivăzut, nesfirşit, nespus, teribil, uimitor, unic, uriaş, (livr.) mirábil, (înv.) manín, necrezut, (fig.) piramidal. *(A avut din nou un noroc ~.)*

UMAN adj. omenesc, (pop.) creştinesc. *(Purtare ~.)*

UMANÍST adj. umanistic. *(Cui ură ~.)*

UMANISTIC adj. 1. umanist. *(Cultură ~.)* 2. modern. *(Secţie ~ la un liceu.)*

UMANITARISM s. umanitate. *(~ lui* era *cunoscut.)*

UMANITATE s. 1. lume, omenire, (înv. şi reg.) omonime. *(întreaga ~.)* 2. umanitarism. *(~ lui era cunoscută.)*

umaniza vb. v. CIVILIZA.

umăr s. v. MĂSEA. PORTMANTOU. UMERAŞ.

UMBLA vb. 1. a merge, (inv. şi reg.) a păsa. *(~ cam greu din cauza bătrineţii.)* 2. a se deplasa, a se duce, a merge, a se mişca, (pop.) a se purta. *(~ puţin prin grădină.)* 3. a (se) circula, a se deplasa, a (se) merge. *(O arteră pe care ~ multe vehicule; ~ singur, ncínsoţit.)* 4. a colinda, a cutreiera, a merge, a străbate. *(~ prin munţi şi văi.)* 5. a călători, a voiaja, (rar) a drumui, (înv.) a straniei. *(A ~ prin mai toate ţările Europei.)* 6. a colinda, a cutreiera, a hoinări, a peregrina, a rătăci, a vagabonda, (livr.) a flana. *(Pe unde n-a ~ ?)* 7. a merge, a purta. *(Vara ~ cu o bluză subţire.)* 8. a funcţiona, a merge. *(Ceasornicul, motorul ~.)* 9. a

căuta, a încerca. *(~ să mă insele.)* 10. a căuta, a cotrobăi, a răscoli, a scormoni, a scotoci, (pop.) a scociorî, (înv. şi reg.) a seo-doli, a scorbeli, (reg.) a bodicăi, a corleşi, a cotili, a hojbăi, a scobirlăi, (Mold.) a bircii, (Bucov.) a boltăi, (prin Olt.) a nulduşi, (prin Ban.) a burfăi, (Ban.) a cobârlui, (Mold. şi Bucov.) a cociobăi, (Munt.) a seofcli, (inv.) a scorteli. *(A'u mai ~ prin lucrurile mele.)* II. a (se) folosi, a întrebuinţa, a se servi, a se sluji, a utiliza, a uza. *(~ cu tertipuri.)*

UMBLARE s. umblat, umblătură, umblet. *(După multă ~, a reuşit.)*

UMBLAT adj. 1. călătorit, voiajat. *(Om ~.)* 2. bătătorit, bătut, circulat, frecventat. *(Un drum ~.)*

UMFLARE

UMBLAT s. umblare, umblătură, umblet. *(După mult ~, a reuşit.)*

UMBLĂRÉŢ adj.! s. plimbăreţ, (înv.) plimbătăreţ. *(Marc ~ mai eşti!)*

umblătoare s. v. CLOSET. TOALETĂ. VECE.

UMBLĂTURĂ s. 1. umblare, umblat, umblet. *(După multă ~, a reuşit.)* 2. alergare, alergătură, fugă, goană, umblet, (reg.) ştrapáţ, (Ban.) prepurtáre, (prin Transilv.) ştrápă. *(Ceasuri de ~.)*

UMBLET s. 1. umblare, umblat, umblătură. *(După mult ~, a reuşit.)* 2. alergare, alergătură, fugă, goană, umblătură, (rcg.) ştrapáţ, (Ban.) prepurtáre. (prin Transilv.) ştrapă. *(Ceasuri de ~...)* 3. circulaţie, mers, (pop.) purtare. *(O potecă formată prin ~ oamenilor.)* 4. călcătură, mers, mişcare, pas, păşit, (rar) mersătúră, (înv. şi pop.) mersúră. *(Are un ~ săltăreţ.)*

Umblet s. v. CĂLĂTORIE. COMPORTAMENT. COMPORTARE. CONDUITĂ. DEPLASARE. DRUM. INTRIGĂ. MAŞINAŢIE. PURTARE. UNELTIRE. VOIAJ.

umbra-cucului s. v. SPARANGHEL.

umbra iepurelui s. v. SPARANGHEL.

umbra-nópţii s. v. ZÂRNĂ.

UMBRAR s. (Olt.) şop. *(Şedea sub un ~.)*

imilirarul (loámiH'i s.'v. CRIîŢIŞOARĂ.

UMBRĂ s. 1. (rar) umbriş. *(E caniculă şi stă la ~.)* 2. întunecime, întuneric, obscuritate. *(~cle nopţii se întind peste natură.)* 3. apariţie, arătare, duh, fantasmă, fantomă, nălucă, nălucire, năzărire, spectru, spirit, stafie, strigoi, vedenie, viziune, (înv. şi pop.) nălucitúră, năzăritúră, (pop.) iázmă, moroi, (reg.) arătánie, necurăţenie, pater, (Ban.) năhoádă, (Mold. şi Bucov.) vídmă, (înv.) vedere, zare. *(O ~ în noapte.) 4.* chip, imagine, spectru, vedenie, viziune. *(~ morţii se arată.)* 5. *(BOT.) umbra-iepurelui (Asparagus tenuifolius) =* (reg.) sparanghel.

umbră s. v. AREST. ÎNCHISOARE. OCNĂ. PENITENCIAR. PUŞCĂRIE. TEMNIŢĂ. URMĂ.

nmbrăvioáră s. v. LĂCR IMITĂ.

UMBRELĂ s. (înv. şi reg.) parapléu, (Mold.) cortél, (Bucov.) parazól, (Ban. şi Transilv.) ploiér, (prin Olt.) vetrelă, (înv., în Transilv.) cort. *(~ de ploaie.)*

umbreluţă de-ápă s. v. BURICUL-APEI.

umbreluţă de băl<ă s. v. BURICUL-APEI.

UMBRÍ vb. 1. (rar) a (se) adumbri. *(Se ~ sub un stejar.)* 2.* (fig.) a eclipsa, a întuneca. *(I-a ~ pe loti cu verva sa.)*

iimbriciós adj. v. UMBRIT. UMBROS.

umbriş s. v. UMBRĂ.

UMBRÍT adj. umbros, (rar) umbriciós. *(Un loc ~.)*

UMBROS adj. umbrit, (rar) umbriciós. *(Un loc ~.)*

UMED adj. 1. jilav, reavăn, ud, (rar) umedós, (reg.) puhav, revenós, (prin Transilv.) mótov. *(Un loc, un teren ~.)* 2. igrasios, (reg.) mucegăit. *(O casă ~; un perele ~.)* 3. verde. *(Lemne ~ de foc.)* 4. *(MET.)* ploios, (fran-ţuzism rar) pluviós, (înv. şi reg.) plourós,

(reg.) ploiciós, ploínte. *(Vreme ~.)* 5. înlăcrimat, ud, umezit, (înv. şi reg.) lăcrămós. *(Cu ochii ~.)*

umedós adj. v. JILAV. REAVĂN. UD. UMED.

umerár s. v. PORTMANTOU. UMERAŞ.

UMERAŞ s. portmantou, (rar) umăr, umerár. *(Şi-a pus hainele pe ~.)*

umerii féţci s. pi. v. POMEŢI. UMERII OBRAJILOR.

UMERII OBRAJILOR s. pi. *(ANAT.)* pomeţi (pl.), (rar) umerii feţei (pl.), (reg.) pumnii obrajilor (pl.), (înv.) mágule (pl.).

UMEZEALĂ s. I. *(FIZ.)* umiditate. *(~ unui corp.)* 2. jilăveală, reveneală, udătură, umiditate, (pop.) udeálă, (Olt.) crihálă. *(~ unui teren.)* 3. igrasie, (rcg.) mucegăiálă, reveneală. *(~ a pereţilor.)*

UMEZÍ vb. 1. a înmuia, a muia, a uda, (pop.) a întinge. *(Îşi ~ degetele în apă.)* 2. a (se) jilavi, (pop.) a (se) reveni. *(Pămintul s-a~.>* 3. a (se) înlăcrima, a (se) uda. *(Ochii i s-uu ~.)* 4. a uda, (înv. şi pop.) a roura. *(Lacrimile ii ~ faţa.)*

UMEZÍRE s. 1. stropire, stropit, udare, udat, umezit. *(~ rufelor pentru călcat.)* 2. înlăcri-mare. *(~ ochilor.)*

UMEZÍT adj. 1. jilăvit. *(Sol ~.)* 2. înlăcrimat, ud, umed, (înv. şi reg.) lăcrămós. *(Cu ochii ~.)*

UMEZIT s. stropire, stropit, udare, udat, umezire. *(~ rufelor pentru călcat.)*

UMFLĂ vb. 1. a se dilata. *(Un fluid* se *poale ~.)* 2. a se bulbuca, a (se) căsca, a (se) holba, a (se) mări, a (se) zgâî, (pop. şi fam.) a (se) beli, a (se) bleojdi, (pop.) a (se) boboşa, a (se) bolboşa, (reg.) a (se) boldi, a (se) bolovani, (Transilv.) a (se) zgăura, (Bnn.) a (se) zgâmboia. *(Ochii i s-au ~.)* 3. a se buhai, a se puhavi, (reg.) a se bugezi. *(Sa ~ tare la faţă.)* ■*. *(MED.)* a se inflama, a se obrinti, a se tumefia, (reg.) a se boboti. *(Braţul s-a ~.)* 5. *(MED. VET.)* a se inflama, (pop.) a se bolovani. *(Ugerul vacii s-a ~.)* 6. a se infoia, a se răsfira, a se zbirii, (vestul Transilv.) a se sperii. *(Penele păunului se ~.)* 7. a creşte, a se mări, a se ridica. *(S-au ~ apele în matca lor.)*

umfla vb. v. APUCA. EXAGERA. FĂLI. FUDULI. GROZĂVI. INFATUA. ÎMPĂUN A. ÎNFUMURA. ÎNGÂMFA. ÎNHĂŢA. ÎNŞFĂCA. LĂUDA. LUA. MÂNDRI. PRINDE. SEMEŢI.

UMFLARE s. 1. dilatare. *(~ unui corp.)* 2. bulbucare, căscare, holbare, mărire, zgiire, zgâit, (pop. şi fam.) belíre, bleojdíre, (pop.) boboşáre, boldíre. *(~ ochilor.)* 3. *(MED.)* congestionare, inflamare, inflamaţie,

iritare, obrinteală, obrintire obrintit, obrintitură. (reg.) bobotíre. *(~ unei plăgi.)* 4. *(MED.)* inflamare, inflamaţie, obrinteală, obrintire, obrintit, obrintitură, tumefacţie, tumefiere, (reg.) bobotire. *(~ unui ţesut.)* 5. creştere, mărire, ridicare. *(~ apelor în matca loc.)*

umflare s. v. EXAGERARE. ÎNHĂŢARE. ÎNŞFĂCARE. LUARE. PRINDERE.

UMFLAT adj. 1. dilatat. *(Un fluid ~.)* 2. (pop.) buricát. *(Parte ~ a unui obiect.)* 3. bombat. *(O cutie de conserve ~.)* 4. corpolent, gras, gros, obez, planturos, plin, rotofei, rotund, voluminos, (pop.) trupeş, (reg.) încălát. *(O femeie ~.)* 5. balonat. *(Are ptntecele ~.)* 6. bulbucat, căscat, holbat, mare, mărit, zglit, (rar) bălăbănós, (pop. şi fam.) belit, bleojdít, (pop.) boboşát, bolboşát, boldit, (reg.) măciu-liát. *(Cu ochii ~.)* 7. buhăit, puhav, (reg.) búged, searbăd, (Transilv.) pufăiós. *(Ofafă~.)* 8. borcănat, gros, (reg.) borcănós. *(Are nasul ~.)* 9. *(MED.)* inflamat, tumefiat, (livr.) tumescént, tumíd, (reg.) bobotit. *(Un ţesut ~.)* 10. înfoiat, răsfirat, zbârlit. *(Pasăre cu coada ~.)* 11. înfoiat, învoit. *(Fustă ~.)* 12. bufant, înfoiat. *(O croială ~ la pantaloni.)* 13. crescut, mare. *(Apele~ alB rtului.)*

umflat adj. v. AFECTAT. ARTIFICIAL. BOMBASTIC. CĂUTAT. CONVENŢIONAL. DECLAMATOR. EMFATIC. EXAGERAT. EXCESIV. EXORBITANT. FALS. FĂCUT. GRANDILOCVENT. MANIERAT. MARE. NEFIRESC. NENATURAL. POMPOS. PRETENŢIOS. RETORIC. RIDICAT. SCUMP.

UMFLĂTURĂ s. 1. *(MED.)* gilcă. (ppp.) bólfă, gílmă, (reg.) bubílcă, modílcă, modovílcă, momeálcă, trágăn, vílcă, (Mold.) boşoálcă. *(O ~ laglt.)* 2. *(MED.)* inflamaţie, tumefac-ţie, (livr.) tumescénţă, (prin Transilv.) aprin-súră, (prin Bucov.) badragánie. *(O ~ evidentă <t ţesutului.)* 3. *(FIZ.)* ventru.

UMIDITATE s. 1. jilăveală, reveneală, udă-tură, umezeală, (pop.) udeálă, (Olt.) crihálă. *(~ unui teren.)* 2. *(FIZ.)* umezeală. *(~ unui corp.)*

UMIDOMÉTRU s. *(MET.)* higrometru.

UMÍL adj. 1. plecat, smerit, supus, umilit, (livr.) obsecvios, (înv.) smérnic, suplecát. *(O persoană ~.)* 2. smerit, (fam.) spăsit. *(Avea o figură ~.)* 3. servil, slugarnic, supus, (livr.) obsecvios, (înv.) slugăresc, slugós. *(O atitudine ~.)* 4. biet, neânsemnat, obscur. *(Un ~ amploiat.)* 5. modest, neânsemnat, simplu. *(Definea o funcţie ~.)* 6. modest, simplu, (înv. şi pop.) prost, (înv.) prostátic. *(De condiţii ~.)* 7. sărăcăcios, (rar) meschin, (fam.) calicós. *(O casă ~.)* 8. mizerabil, sărac, sărăcăcios. *(Un interior*

UMILÍ vb. 1. a se înjosi, a se ploconi, (înv.) a se micşora, a se smeri, (fam.) a se căciuli, (fig.) a se coborî. *(De ce vă ~ în faţa lui?)* 2. a înjosi, (înv.) a micşora, a ruşina, a smeri, (înv. fig.) a mortifica. *(De ce îl ~ în acest hal?)* 3. a (se) degrada, a (se) dezonora, a (se) înjosi, (fig.) a (se) coborî, a (se) scoborî. *(Munca nu te ~.)* 4. a se smeri, (înv.) a se mici, a se micşora, a se milcui, a se molcomi. *(Te-ai ~ destul.)* 5. a se pleca, a se smeri, a se supune. *(Se ~ în faţa divinităţii.)*

umiliaţiúne s. v. PLECARE. SMERENIE. SUPUNERE. UMILINŢĂ.

UMILÍNŢĂ s. 1. înjosire, ruşine. *(Ce ~ a suportat!)* 2. afront, injurie, insultă, jignire, ocară, ofensă, ruşine, (livr.) ultraj, vexaţiune, (pop.) hulă, sudalmă, suduitúră, (înv.) băsău,

dosádă, înfruntare, necinste, obidă, (fig.) atingere, (livr. fig.) lezare. *(O ~ adusă cuiva.)* 3. smerenie, (înv.) micşorare, milă, molcomíre. *(De o ~ excesivă.)* 4. smerenie, (înv.) smeri-ciúne, smeríre, (fam.)

spăseálă, spăsenie. *(Cu ~ ti sărută dreapta.)* 5. plecare, smerenie, supunere, (înv.) plecat, umiliaţiúne, umilitátc. *(~ în faţa divinităţii.)*

UMILÍRE s. 1. înjosire, ploconeală, ploconire, (fam.) căciulíre. *(~ cuiva în faţa...)* 2. degradare, înjosire, (înv.) degradáţie. *(Munca nu e o ~.)*

UMILÍT adj. 1. degradat, înjosit, (rar) scăzut, (înv. şi reg.) ruşinat. *(Om ~.)* 2. plecat, smerit, supus, umil, (livr.) obsecvios, (înv.) smérnic, suplecát. *(O atitudine, o privire ~.)*

umilltáte s. v. PLECARE. SMERENIE. SUPUNERE. UMILINŢĂ.

UMILITOR adj. degradant, dezonorant, înjositor, ruşinos. *(O situaţie^.)*

umnojí vb. v. CREŞTE. ÎNMULŢI. MĂRI. RIDICA. SPORI. URCA.

nmoáre s. v. CARACTER. FIRE. NATURĂ. STRUCTURĂ. TEMPERAMENT.

UMOR s. 1. haz, veselie. *(Om plin de ~.)* 2. duh, haz, spirit, (fig.) piper, sare. *(Glumă plină de ~.)*

UMORÍSTIC adj. hazliu,vesel. *(Scenetă~.)*

UMPLE vb. 1. (înv.) a plini. *(A ~ paharele.)* 2. a încărca, (Transilv.) a tecărui. *(A ~ carul cu fin.)* 3. a îndopa, a înfunda. *(A ~ soba cu lemne.)* 4. a astupa. *(A ~ o gaură, un şanţ.)* 5. a (se) împinzi, a (se) înţesa, (fig.) a (se) împăna. *(Uliţele s-au ~ de lume.)* 6. a (se) acoperi, a (se) încărca, (prin nordul Munt.) a (se) puiezi. *(Grădina s-a~ de flori.)* 7. a (se) minji, a (se) murdări, a (se) păta. *(S-a ~ de noroi, de cerneală.)* 8. a acoperi, a scălda. *(O sudoare rece ii ~ trupul.)* 9. a năpădi, a podidi, (reg.) a bucşi, (înv.) a povedi. *(L-a ~ slngele.)* 10. a copleşi, a covirşi, a năpădi, (fig.) a inunda. *(Lacrimile o ~.)*

umple vb. v. CONTAGIA. CONTAMINA. INFECTA. ÎMPLINI. MOLIPSI.

UMPLERE s. 1. încărcare, încărcat. *(~ maşinii cu marfă.)* 2. umplut. *(~ ardeilor cu carne.)*

UMPLUT adj. încărcat, plin, (Transilv.) te-căruít. *(Pivniţă ~ cu lemne.)*

UMPLUT s. umplere. *(~ ardeilor cu carne.)*

UMPLUTURĂ s. încărcătură. *(~ a unui cartuş.)*

UNANÍM adj. general. *(Părerea ~.)*

UNANIMITATE s. 1. (înv.) conglăsuíre. *(S-a constatat ~ tn privinţa...)* 2. totalitate. *(A obţinut ~ voturilor.)*

UNCHI s. (reg.) unchiáş, tată bătrín, tată móş, (prin Ban. şi Transilv.) mătuşói, (Mold.) moş, (Olt., Ban. şi Transilv.) úică. *(~ul Petre, fratele mamei.)*

unchiáş s. v. BĂTRÂN. MOŞ. MOŞNEAG. UNCHI,

unda vb. v. CLOCOTI. FIERBE.

UNDAMÉTRU s. *(FIZ.)* frccvenţmetru.

UNDĂ s. 1. talaz, val. *(~eíe mării.)* 2. adiere, boare, pală, suflare, suflu, (rar) scutur, (Olt.) reveneálă. *(Nu se simţea nici o ~ de vânî.)*

undătúră s. v. INUNDARE. INUNDAŢIE. ÎNEC. POTOP. REVĂRSARE.

UNDE adv., conj. 1. adv. încotro. *(~ te duci?)* 2. conj. (prin Transilv.) înde. *(Să se ducă ~, ştie.)*

tinde conj. v. DACĂ. DEOARECE. FIINDCĂ. ÎNTRUCIT.

UNDEVA adv. (pop.) încotrová, (înv. şi reg.) oareúnde, (înv.) undevăşi. *(A plecat ~.)* undevási adv. v. UNDEVA. undezá vb. v. CLOCOTI. FIERBE. undós adj. v. UNDUIOS. UNDUÍ vb. 1. a (se) învălura, a (se) ondula. *(VIntui ~ luciul apei.)* 2. a (se) cuta, a (se) încreţi, a tremura, (glumeţ) a (se) zbârli. *(Suprafaţa apei se ~ de vint.)* 3. (íig.) a râura. *(Părul li ~.)*

UNDUIÓS adj. 1. ondulat, ondulatoriu, unduitor, (înv.) ondulos. *(Suprafaţa ~ a unei ape.)* 2. învălurat, vălurat, văluros. *(O apă ~.)* 3. (înv.) undós, unduit. *(Mişcări ~.)* 4. armonios, melodic, melodios, muzical, sonor, (rar) unduit, (fig.) dulce, mlădios, simfonic. *(Naraţiunea ~ a romanului.)*

UNDUÍRE s. invălurare, ondulare. *(~ suprafeţei unei ape.)*

unduit adj. v. ARMONIOS. MELODIC.

MELODIOS. MUZICAL. SONOR. UNDUIOS.

UNDUITOR adj. ondulat, ondulatoriu, un-

duios, (înv.) ondulos. *(Suprafaţa ~ a unei*

ape.)

UNEALTĂ s. instrument, sculă, ustensilă, (înv. şi reg.) sărsám, (reg.) sculeáţă, (Mold., Bucov. şi Ban.) halat, (înv.) ciníe, dichis. *(~ pentru dulgherie.)*

unealta s. v. INSTRUMENT. LUCRU. OBIECT.

UNELTI vb. a complota, a conjura, a conspira, (înv.) a intriga, a maşina, a măiestri, a mreji, a zavistui, (fig.) a lucra, a ţese, a urzi, (înv. fig.) a împleti. *(A ~ împotriva cuiva.)*

unelti vb. v. AFLA. CONCEPE. CREA. DESCOPERI. ELABORA. FACE. GĂSI. GÂNDI. IMAGINA. INVENTA. NĂSCOCI. PLĂNUI. PLĂSMUI. PROIECTA. REALIZA. SCORNI.

UNELTÍRE s. 1. complot, conjuraţie,conspiraţie, intrigă, maşinaţie, (livr.) cabală, (înv. şi pop.) meşteşug, mcşteşugíre, (înv.) măiestrie, (fig.) lucrătură, urzeală. *(O ~ de curte împotriva suveranului.)* 2. intrigă, maşinaţie, (livr.) cabală, (inv. şi reg.) marghiolíe, (Munt. şi Olt.) şcoală, (Bucov. şi Transilv.) şcort, (înv.) marafet, téhnă, tocmeală, umblet, zavistie, (fam.) tertip, (fig.) manevră, manoperă, urzeală, (fig. rar) mreajă, reţea, tramă, ţesătură, (fam. fig.) mincătoríe, panglicăríc, sforărie. *(Umblă cu iot felul de ~i.)*

uneltitúr adj., s. v. INTRIGANT. uneltitór s. v. COMPLOTIST. CONSPIRATOR.

UNEORI adv. câteodată, (înv.) aórea. *(Se ducea* <v *pe la el.)*

UNGAR adj. maghiar, unguresc. *(Statul ~.)*

UNGĂTÓR s. *(TEHN.)* gresor, *(~ automat.)*

UNGE vb. 1. *(TEHN.)* a gresa, a lubrifia. *(A ~ piesele unei maşini.)* 2. a întinde. *(~ untul pe pline.)* 3. a (se) mânji. *(S-a ~ cu nămol, la mare.)* 4. a da. *(Îşi ~ piciorul cu alifie.)* 5. a mirui, (înv.) a pomăzui. *(L-a» ~ episcop.)* 6. a înscăuna, a întrona, a investi* a numi, a proclama, a pune, (înv.) a prochema, a propovădui, a striga, a vesti. *(L-au ~ domnitor.)*

unge vb. v. LIPI. MITUL SPOI. SPERŢUI. VĂRUL

UNGERE s. 1. *(TEHN.)* gresaj, gresare, lubrifiere. *(~ pieselor unei maşini.)* 2.întindere, uns. *(~*

untului pe pline.) 3. miruire, miruit, (înv.) pomăzánie, pomăzuíre. *(~ unui episcop.)* 4. înscăunare, întronare, învestire, proclamare. *(După ~ domnitorului.)*

ungere s. v. LIPIRE. MITUIALA. MITUIRE. ŞPERŢUIALĂ.

UNGHER s. colţ, cotlon, unghi, (reg.) corn, cot, (Olt.şi Transilv.) unghéţ. *(Se afla în ~ cel mai ascuns al odăii.)*

unghéţ s. v. COLŢ. COTLON. UNGHER. UNGHI.

UNGHI s. 1. *(GEOM.) unghi obtuz* = (înv.> unghi tâmpít. 2. colţ, cotlon, ungher, (reg.) corn, cot, (Olt. şi Transilv.) unghéţ. *(într-un ~ al odăii.)* 3. poziţie. *(Îl privea din toate ~urile.)* 4. *(IST.)* judecie, parte. *(~ era* o *unitate administrativ-teritorială.)*

unghia caprei s. v. BURETE-GALBEN.

unghls-găíuii s. v. CORONIŞTE.

unghia-úrsului s. v. SPIN.

UNGHIE s. 1. *(ANAT.)* copită. *(~ calului.)* 2. *(MED.) unghie incarnată* = onixis. 3. *(BOT.) unghia-păsării (Viola declinata)* = (reg.) micşunele-de-múnte (pl.), panscluţe-de munte (pl.), trei-fráţi, trei-fraţi-pătáţi.

unghie s. v. GHEARĂ.

UNGHIOÁRĂ s. *(ANAT.)* unghişoară. unghiuţă.

UNGHIŞOARĂ s. *(ANAT.)* unghioară, unghiuţă.

unghi ttmpít s. v. UNGHI OBTUZ.

UNGHIULAR adj. 1. *(MAT.)* angular, (rar) angulós. *(Figură ~.)* 2. colţuros. *(O curte ~.)*

UNGHIULÍŢĂ s. *(ANAT.)* unghioară, un. ghişoară.

UNGUENT s. *(FARM.)* alifie, cremă, pomăda, (livr.) liniment, (pop.) unsoare, (reg.) ip, (Transilv. şi Mold.) ir, (înv.) mehlém. *(~ de uz extern.)*

UNGUR s. maghiar.

uugurág s. v. VORONIC.

ungurean s. v. ARDELEAN. TRANSILVĂNEAN.

unuureáncá s. v. RODUL-PĂMÂNTULUI.

UNGUREASCA s. art. breaza (art.), de doî. (*~ este un dans popular.)*

ungurenii adj. v. MAGHIARIZAT.

UNGURESC adj. maghiar, ungar. *(Stalul ~.)*

ungurfem s. v. MAGHIARISM.

UNGUROAICĂ s. maghiară.

unguroaică s. v. NARCISĂ.

unguroáie s. v. NARCISĂ.

UNÍ adj. uriicolor, (pop.) sadea (invar.). *(O ţesătură ~.)*

UNÍ vb. 1. a (se) îmbina, a (se) împreuna, a (se) lega, a (se) reuni. *(A ~ elementele intr-un lot.)* 2. a asambla, a fixa, a îmbina, a Împreuna, a monta, a reuni. *(A ~ elementele componente ale unui sistem.)* 3. a (se) combina, a (se) îmbina, a (se) împreuna, a (se) îngemăna. *(A ~ intr-un anumit fel piesele.)* 4. a îmbina, a încheia, a prinde. *(A ~ capelele blrnelor.)* 5. *(TEHN.)* a se agrega, a se alipi, a se reuni. *(Pulberile se ~ într-o combinaţie nouă.)* «. *(LINGV., BIOL., TEHN.)* a (se) aglutina, a (se) alipi, a (se) lipi, a (se) reuni, a (se) suda. *(Două elemente ale vorbirii se pot ~.)* 7. a (se) reuni, a (se) unifica. *(A ~ provinciile Intr-o singură fără.)* 8. a se contopi, a fuziona. *(Două partide care se ~.)* 9. a se asocia, a se grupa, a se însoţi, a se întovărăşi, (înv. şi pop.) a se prinde, (reg.) a se ortaci, (Mold. şi Tran-silv.) a se însâmbra, (prin Transilv.) a se soţi, (înv.) a intra. *(Vino să te ~ cu mine.)* 10. a a se căsători, a se lega, (pop.) a se însoţi, a se lua. *(Cind s-au ~ ?)* 11. a (se) îmbina, a (se) împleti, (fig.) a (se) conjuga. *(A ~ în mod armonios diverse preocupări.)*

uni vb. v. CONVENI. ÎNŢELEGE. ÎNVOI.

uniat adj.,.s. v. GRECO-CATOLIC. UNIT.

UNIC adj. 1. singur, (înv.) singuratic. *(~ la*

părinţi; a mai rămas un ~ exemplar.) 3.

(BOT.) singur, solitar. *(Flori ~; frunze ~.)* 3. incomparabil, inegalabil, neasemănat, neasemuit, necomparabil, neegalabil, neântrecut, (rar) neajuns, (înv.)neurmát. *(O voce ~; însuşiri~.)* 4. colosal, enorm, excepţional, extraordinar, fabulos, fantastic, fenomenal, formidabil, gigantic, grozav, imens, infinit, neauzit, nebun, negrăit, neânchipuit, nemaiauzit, nemaicunoscut, nemaiintilnit, nemaipomenit, nemaivăzut, nesfirşit, nespus, teribil, uimitor, uluitor, uriaş, (livr.) mirábil, (înv.) manín, necrezut, (fig.) piramidal. *(A avut din nou un noroc ~.)*

UNICELULÁR adj. *(BIOL.)* monocelular. *{Organism ~.)*

uniciúne s. v. UNIRE,

UNICOLÓR adj. uni, (pop.) sadea (invar.). *(Ţesătură ~.)*

UNICÓRD adj. *(MUZ.)* monocord. *(Instrument ~.)*

UNICORN s. inorog, licorn. *(~ este un animal fabulos.)*

UNIFICA vb. a (se) reuni, a (se) uni. *(A ~ provinciile într-o singură ţară.)*

UNIFICARE s. reunire, unire. *(~ tuturor provinciilor.)*

UNIFICAT adj. reunit, unit. *(Pe teritoriile ~.)*

UNIFLÓR adj. *(BOT.)* rnonoflor. *(Plantă ~.)*

UNIFORM adj. 1. constant, invariabil, ne--schimbat. *(Viteză ~.)* 2. regulat. (O *respiraţiei.)* ■3. anost, banal, monoton, placid, plictisitor,

(fig.) searbăd, (livr. fig.) tern.. *(O viaţă ~.)* 4. inexpresiv, monoton, neexpresiv, (fig.) monocord, plat. *(Stil ~.)*

UNIFORMĂ s. ţinută. *(Ofiţer in ~ de paradă.)*

UNIFORMITATE s. 1. constanţă, invariabilitate. *(~ vitezei de deplasare.)* 2. monotonie. *(~ vieţii cuiva.)*

UNIFORMIZA vb. a omogeniza. *(A ~ un amestec.)*

UNIFORMIZARE s. omogenizare. *(~ unui amestec.)*

UNILATERAL adj', limitat, mărginit. *(O interpretare ~.)*..UNILÍNGV adj. monolingv. *(Dicţionar ~.)* UNÍME s. *(MAT.)* unitate. UNIPETÁL adj. *(BOT.)* monopctal. *(Flori ~.)*

UNÍRE s. 1. asamblare, fixare, îmbinare, împreunare, montaj, montare, reunire. *(~ elementelor unui sistem.)* 2. combinare, combinaţie, îmbinare, împreunare, îngemănare. *(O ~ de elemente.)* 3. îmbinare, prindere. *(~ celor două capete ale blrnei.)* 4. *(LING V., BIOL., TEHN.)* aglutinare, alipire, lipire, reunire, sudare. *(Proces de ~ a două cuvinte; ~ a unor microorganisme.)* 5. reunire, unificare. *(~ tuturor provinciilor.)* 6. contopire, fuzionare, fuziune. *(~ unor organizaţii.)* 7. împreunare, joncţiune. *(~ a două unităţi militare.)* 8. căsătorie, (pop.) însoţire, luare. *(După ~ lor...)* 9. îmbinare, împletire, (fig.) conjugare. *(~ armo-nioasă a unor preocupări.)* 10. acord, armonie, împăciuire, înţelegere, pace, (livr.) concert, concordie, (pop.) potriveală. *(~ ce domnea între ei.)* 11. (înv.) uniciúne. *(O strtnsă ~ exista intre ei.)*

UNISEMÁNTIC adj. *(LINGV.)* monose-mantic. *(Cuvint ~.)*

UNISEPÁL adj. *(BOT.)* monoscpal. *(Floare ~.)*

unisexuál adj. v. MONOSEXUAT. UNISE-XUAT.

UNISEXUÁT adj. *(BOT.)* monosexuat, (rar) unisexuál. *(Plante, flori ~.)*

unisiláb adj. v. MONOSILAB. MONOSILABIC.

unisilábicadj. v. MONOSILAB. MONOSILABIC.

UNISONÁNŢĂ s. *(MUZ.)* acord, armonie, consonanţă.

UNÍT adj., s. 1. adj. îmbinat, împreunat, îngemănat, reunit. *(Elementele ~ ale unui tot.)* 2. adj. *(LINGV., BIOL., TEHN.)* aglu-, tinat, alipit, lipit, reunit, sudat. *(Cuvinte ~; microorganisme ~.)* 3. adj. reunit, unificat. *(Pe teritoriile ~.)* 4. adj. (fig.) conjugat. *(Eforturi ~.)* 5. adj. înfrăţit, solidar. *(Lupta ~ a popoarelor.)* 6. adj., s. *(BIS.)* greco-catolic, (rar) uniat.

UNITAR adj. 1. omogen, (fig.) închegat, monolitic, sudat. *(O echipă~; un ansamblu~.)* 2. indisolubil, inseparabil, nedespărţit, nese-parabil, organic. *(Un tot ~.)*

UNITATE s. 1. *(MAT.)* unime. 2. (rar) indivizibilitate. *(~ unui lot.)* 3. omogenitate.

L

i

(~ unei echipe.) 4. coeziune, legătură, solidaritate. *(~ existentă tntre noi.)* 5. frăţie, înfrăţire, solidaritate. *(~ muncitorilor din întreaga lume.)* 6. conformitate, identitate. *(~ de opinii.)* 7. întreprindere, (ieşit din uz) stabiliment. *(O ~ tipografică.)* 8. instituţie, (înv.) aşezământ, stabiliment, tocmeală. *(~ publică.)*

UNIVERS s. 1. cosmos, lume, macrocosm. *(Fenomenele fizice din ~.)* 2. făptură, fire, lume, natură. *(Ctntecul se răspindea peste întregul ~.)*

UNIVERSAL adj. 1. mondial. *(La scară ~.)* 2. general, obştesc. *(Pace ~.)* 3. cuprinzător, enciclopedic, vast. *(Cunoştinţe ~; spirit ~.)*

UNIVERSALISM s. universalitate. *(~ preocupărilor sale.)*

UNIVERSALITATE s. 1. generalitate. *(~ unui concept.) S.* universalism, *(~ preocupărilor sale-) 3, (JUR.)* totalitate. *(Lasă cuioa prin testament ~ bunurilor sale.)*

universaliza vb. v. GENERALIZA.

UNS adj. 1. *(TEHN.)* gresat. *(Motor ~.)* 2. gras, unsuros, (rar) onctuos. *(Un obiect ~.)* 3. întins. *(Untul era ~ pe pline.)*

UNS s. întindere, ungere. *(~ untului pe pline.)*

UNSOARE s. grăsime. *(~ de gătit.)*

unsoare s. v. ALIFIE. CREMĂ. POMADĂ. UNGUENT.

UNSUROS adj. 1. gras, onctuos, uleios. *(Materie ~.)* 2. gras, uns, (rar) onctuos. *(Un obiect ~.)* 3, cleios, lipicios, năclăios. *(~ la atingere.)*

UNT s. 1. ulei. *(~ de migdale.)* 2. *(BOT.) untul-vacii (Orchis morio)* – (reg.) bujorel, gemănáriţă, poraníci, sculătoáre, untişór, (Mold.) poróinic.

UNTDELEMN s. ulei, (înv. şi pop.) oloi, (înv. şi reg.) oléu, (Ban.) zăitín. *(~ de floarea-soarelui.)*

untdelemnul adj. v. CHIHLIMBARIU. GĂLBUI.

UNTIŞÓR s. *(BOT.)* 1. *(Ranunculus ficaria)* griuşor, sălăţea, (reg.) sălăgeá, calce-mícă, salată-de-clmp, scânteiuţă-gálbenă, (Munt.) scorbutăríţă. *2. (Ficaria verna)* (reg.) rărunchi.

untişór s. v. UNTUL-VACII.

LTNTÓS adj. gras. *(Lapte ~.)*

untul-vicii s. v. PORÓINIC. SALEP.

untură s. v. MUC.

UNUL pron. careva, cineva, oarecare, vreunul, (pop.) cinevăşilea, (înv. şi reg.) oarecine, oareşicíne, (înv.) cineváşi, neştíne. *(~ dintre ei a tntlrziat.)*

upovâí vb. v. NĂDĂJDUI. SPERA.

upovăinţă s. v. NĂDEJDE. SPERANŢĂ.

ÚRA interj, trăiască !, vivat !

URÁ vb. 1. a da. *(I-a ~ „bună seara".)* 2. a dori, a pofti, (înv.) a prii. *(Îţi ~ mult bine.)*

urá vb. v. BINECUVÂNTA. BLAGOSLOVI.

URAGAN s. *(MET.)* ciclon, taifun. *(~ bate mai ales tn regiunile tropicale.)*

URÁLB s. pi. aclamaţii (pl.), osanale (pl.), ovaţii (pl.), (rar) vivat. *(Mulţimea ti tnttm-pina cu ~.)*

URANINÍT s. *(MIN.)* pehblendă.

URANÍSC s. *(BIS.)* baldachin, oranist, (pop.) polog, (Transilv. şi Ban.) ceríne. *(Episcopul stătea sub ~.)*

URARE s. urat.

URÂT s. urare.

URĂ s. animozitate, discordie, duşmănie, învrăjbire, ostilitate, pornire, vrajbă, vrăjmăşie, zâzanie,

(livr.) inimiciţie, (înv. şi pop.) price, (pop. şi fam.) dihonie, (pop.) pică, (înv. şi reg.) ceartă, pizmă, pizmuíre, scârbă, (Mold.) póxie, (înv.) mozaviríe, neprietenie, patos, scándală, sfadă, urâciúne, vrăjbíe, (latinism rar) rancoáre. *(Ce e ~ asta nelmbllnzită între voi?)*

ură s. v. PALMA-PĂMÂNTULUI.

urâciune s. v. BINECU*VÂ*NTA RE. BLAGOSLOVIRE.

URĂTOR s. colindător, (pop.) piţărău, (reg.) colindréţ. *(~ de Anul nou.)*

URBAN adj. orăşenesc, (livr.) citadin, (înv. şi reg.) târgovéţ. *(Populaţie ~.)*

urban adj. v. BINECRESCUT. CIVILIZAT. MANIERAT. POLITICOS.

URBANÍSM s. urbanistică. *(Probleme dc~.)*

urbanism s. v. CUVIINŢĂ. DECENŢĂ. POLITEŢE. RESPECT.

URBANÍSTIC adj. edilitar. *(Construcţii ~.)*

URBANÍSTICĂ s. urbanism. *(Probleme de*

~.)

urbanitate s. v. CUVIINŢĂ. DECENŢĂ. POLITEŢE. RESPECT.

URBANIZÁ vb. a (se) orăşeniza, (rar) a (se) citadiniza, a (se) târgoveţi.

URBANIZARE s. orăşenizare, (rar) citadi-nizáre. *(~ unei populaţii.)*

URBANIZAT adj. orăşenizat. *(Populaţie ~.)*

urbáriu s. v. CADASTRU. CARTE FUNCIARĂ. CARTE FUNDUARĂ.

urbe s. v. ORAŞ.

URCĂ vb. 1. a escalada, a sui. *(A piscurile Alpilor.)* 2. a (se) ridica, a (se) sălta, a (se) sui. *(A ~ sacul în căruţă; ti ~* pe *genunchi.)* 3. a (se) pune, a (se) sui. *(Îl ~* pe *cal.)* 4. a se căţăra, a se cocoţa, a se ridica, a se sui. (pop.) a se aburca, a se ţuţuia, (reg.) a se bu-rica, a se cucuia, a se găibăra, a se popota, a se zgăibăra, (prin Transilv.) a se pupuia, (prin Olt.) a se suliga. *(S-a ~ în copac.)* 5. a (se) înălţa, a (se) ridica, a (se) sui. *(Se ~ în înaltul cerului.)* 6. a creşte, a se înălţa, a se ridica. *(Viţa a ~ mult de la pămtnt.) 7.* a creşte, a (se) extinde, a (se) lărgi, a (se) mări, a (se) ridica, a spori. *(Suprafeţele cultivate s-au ~ la...)* 8. a creşte, a se înmulţi, a se mări, a se ridica, a spori, (înv.) a se mulţi, a prisosi, a se umnoji. *(S-a ~ numărul participanţilor.) 9. a* creşte, a (se) majora, a (se) mări, a (se) ridica, a (se) scumpi, a spori, a ţse) sui. *(Au ~ prc(ul; preţurile s-au ~.)* 10. a creşte, a se mări, a se ridica, a se sui. *(I s-a ~ temperatura.)* 11. a (se) înălţa, a (se) ridica. *(A ~ glasul, vocea...)*

URCARE s. 1. escaladare, suire. *(~ Alpilor.)* 2. ridicare, ridicat, săltare, săltat, suire, suit, urcat. *(~ sacului tn căruţă.) 3.* căţărare, coco-

ţarc, ridicare, suire, urcat. *(~ cuiva pe un zid.)* 4. înălţare, ridicare, suire, suit, urcat. *(~ în văzduh.)* 5. creştere, înălţare, ridicare. *(~ viei pe araci.)* 6. ascensiune, înălţare, ridicare, suire. *(Mişcare de ~ a aerului.)* 7. creştere, majorare, mărire, ridicare, scumpire, sporire, suire. *(~ preţurilor.)* 8. creştere, mărire, ridicare, suire. *(~ temperaturii cuiva.)* URCAT adj. crescut, majorat, mărit, ridicat, •sporit. *(Preţuri ~.)*

URCAT s. 1. ridicare, ridicat, săltare, săltat, •suire, suit, urcare. *(~ sacului in căruţă.)* 2. •căţărare,

cocoţare, ridicare, suire, urcare. *(~ cuiva pe un zid.)* 3. înălţare, ridicare, suire, suit, ■urcare. *(~ în văzduh.)*

URCĂTOR adj. 1. agăţător, căţărător, suitor. *(Plantă ~.)* 2. ascendent, suitor. *(Ritm ~ al unor versuri.)*

URCIOR s. (reg.) cancéu, (înv.) ciutură. *(Păstrează apa tn ~.)*

URCIOR s. *(MED.)* (reg.) minegóci. *(~ la •ochi.)*

URCÚS s. suiş. *(~ muntelui.)* URDA-VACII s. *(BOT.; Cardaria draba)* (reg.) caprilémă, hréniţă. urda-váeii s. v. HRENIŢĂ. URDINÁ vb. *(MED.)* (reg.) a trepăda. urdináre s. v. DIAREE. URDINÍŞ s. (reg.) prétcă, (~ *la stup.)* URDOÁRE s. (Mold.) puchi, puchínă. *(Are ~ la ochi.)*

URDURÓS adj. (Mold.) puchinós, puchiós. *(Cu ochii ~.)* ureádnic s. v. DEMNITAR. URECHE s. 1. *(ANAT.)* auriculă, pavilionul urechii, (rar) pílnie, scoică. 2. auz. *(Are o ~ foarte sensibilă.)* 3. toartă, verigă. *(~ cercelului.)* 4. gaură, (prin Transilv.) toartă. *(~ la acul de cusut.)* 5. *(BOT.) urechea-babei (Peziza aurantia)* = urechiuşă, (reg.) babă; *urechea-iepurelui (Bupleurum rotundifolium)* = (reg.) lăutoáre, urechélniţă, ureche-tătărăscă; *urechea-jiorcului (Salvia verticillata)* = (reg.)jáleş. ureche s. v. BRANHIE. MĂSEA. OPERCUL. urechea-bábei s. v. PITACU-DRACULUI. •ureclusa-pórcului s. v. CINSTEŢ. LĂPTU-C.UL-OIL SALVIE. SĂLVIE AUSTRIACĂ, urechea-şoárecelui s, v. ÎNCHEIETOARE. MIOZOTIS. NU-MĂ-UITA. OCHII-PĂSĂ-JRUICII. VULTURICĂ.

urecheat s. v. ASIN. IEPURE. MĂGAR. URECHÉLNIŢĂ s. 1. *(ENTOM.; Forficula •auricularia)* (reg.) urechíţă, urechiuşă. 2. *(BOT.; Sempervivum tectomm)* (reg.) prescuráriţă, preş-•curăréle (pl.), prescurăríţă, prescurcá, urechiuşă, verzişoáră, iarba-ciútei, iarba-împără-tului, iarba-túnului, iarba-uréchii, iarbă-de-uré-•che, iarbâ-grásă, ţiţa-miélului, varză-de-stíncă. urechélniţă s. v. CÂRCĂIAC. PORTULACĂÍ RUJĂ. SCOLOPENDRĂ. URECHEA-IEPURELUI.

ureche tătărăscă s. v. URECHEA- IEPURELUI.

urechílă s. v. ASIN. MĂGAR. urechíţă s. v. URECHÉLNIŢĂ.

URECHIUŞĂ s. *(BOT.; Peziza aurantia)* urechea-babei, (reg.) babă.

urechiuşă s. v. BURETE-GALBEN. URECHÉLNIŢĂ. UREE s. *(CHIM.)* carbodiaraidă. URETÁN s. *(CHIM.)* carbamat. *(~ este o sare a acidului carbamic.)* uréznie s. v. PIEDIN.

URGENT adj., adv. 1. adj. grabnic, presant, (Transilv.) sórgoş. *(Treburi ~ îl cheamă in provincie.)* 2. adv. grabnic, imediat, iute, îndată, rapid, repede, (prin Transilv.) pripeşte. *(Vino ~ să vezi.)*

URGENTA vb. a accelera, a grăbi, a iuţi, a zori, (astăzi rar) a pripi. *(A ~ încheierea unei operaţii.)*

URGENTARE s. accelerare, grăbire, iuţire, zorire. (~ *expedierii unei mărfi.)*

URGENŢA s. grabă, zor, (Transilv.) sorgo-şeálă, (înv.) sirguiálă. *(E mare ~ să...)*

URGÍE s. calamitate, catastrofă, dezastru, flagel, grozăvie, năpastă, nenorocire, pacoste, potop, prăpăd, pustiire, sinistru, (inv. şi pop.) prăpădénie, (pop.) blestem, miníe, potopénie, topénie, (inv. şi reg.) pusticşág, pustiit, sodóm, (reg.) prăpădeálă, (inv.) pierzare, pustiiciúne, (fig.) pirjól, plagă. *(*O *adevărată ~ s-a abătut asupra lor.)*

urgie s. v. EXIL. EXILARE. PRIBEGIE. SURGHIUN. SURGHIUNIRE.

URGISÍ vb. 1. a năpăstui, a nedreptăţi, a oropsi, a persecuta, a prigoni, (inv. şi reg.) a strâmbătăţi,

(inv.) a obidi, (grecism înv.) a catatrexi. *(De ce ti ~ fără temei?)* 2. a asupri, a exploata, a împila, a împovăra, a năpăstui, a oprima, a oropsi, a persecuta, a prigoni, a tiraniza, (înv. şi reg.) a bântui, (înv.) a obidi, a obijdui, a sili, a supăra, a tiranist, a tirani, (fig.) a apăsa, a despuia, a stoarce, a suge, (reg. fig.) a stoci, (inv. fig.) a călca. *(A ~ masele).*

urgisi vb. v. ALUNGA. DUŞMĂNI. EXILA. GONI. IZGONI. ÎNFURIA. MÂNIA. OSTRACIZA. PROSCRIE. SURGHIUNI. URÎ. VRĂJMAŞI.

URGISÍRE s. 1. năpăstuire, nedreptăţire, oropsire, persecutare, persecuţie, (înv. şi reg.) strlmbătăţíre, (înv.) abidíre. *(~ cuiva pe nedrept.)* 2. asuprire, exploatare, împilare, năpăstuire, opresiune, oprimare, persecutare, persecuţie, prigoană, prigonire, (pop.) asupreálă, silnicie, (înv.) avaníe, obidă, obidíre, obijduíre, strânsoáre, (fig.) apăsare, despuiere, stoarcere. *(~ maselor.)*

URGISÍT adj., s. 1. adj. năpăstuit, nedreptăţit, oropsit, persecutat, (pop.) obidit. *(Om ~.* > 2. adj., s. asuprit, exploatat, împilat, năpăstuit, oprimat, oropsit, persecutat, prigonit, (pop.) obidit, (înv.) obijduít, (fig.) apăsat, despuiat. *(Masele ~ s-au ridicai la luptă.)*

urgisit adj., s. v. AFURISIT. BLESTEiNLAT. CÂINOS. HAIN. ÎNDRĂCIT. RĂU. TICĂLOS. URIAŞ s., adj. 1. s. colos, gigant, titan, (reg.) tătar. *(Un ~ din basme.)* 2. s. arătare, colos, matahală, namilă, (pop.) măgăoáie, (reg.) nă-meténie, nătărálă, (Mold.) bahahúie, (prin

Transilv.) mámiţă, (Olt.) sodóm, (fam.) huidú-mă. *(Un ~ cit toate zilele.)* 3. adj. colosal, enorm, fabulos, gigantic, imens, (înv. şi reg.) nămilós, (înv.) urieşésc, (fig.) astronomic. *(De proporţii~.)* 4. adj. colosal, extraordinar, gigantic, titanic. *(Eforturi ~.)* 5. adj. colosal, enorm, excepţional, extraordinar, fabulos, fantastic, fenomenal, formidabil, gigantic, grozav, imens, infinit, neauzit, nebun, negrăit, neânchipuit, nemaiauzit, nemaicunoscut, nemaiin-tilnit, nemaipomenit, nemaivăzut, nesfirşit, nespus, teribil, uimitor, uluitor, unic, (livr.) mirábil, (înv.) manín, necrezut, (fig.) piramidal. *(A avut din nou un noroc ~.)*

úric s. v. ACT. DOCUMENT. DOVADĂ. HÂRTIE. HRISOV. IZVOR. ÎNSCRIS. PIESĂ.

URICÁR s. *(IST.)* diac, grămătic, logofăt, pisar, scrib, scriitor. *(~ în cancelariile din tarile române.)*

urieşésc adj. v. COLOSAL. ENORM. FABULOS. GIGANTIC. IMENS. URIAŞ.

URINA vb. *(FIZIOL.)* 1. a ieşi, (pop.) a se pişa. 2. a se uda. *(Copilul s-a ~ pe el.)*

URINAR s. ploscă, (analogic) raţă. *(~ în care urinează bolnavii imobilizau la pat.)*

URINARE s. *(FIZIOL.)* urinat, (livr.) mic-ţiúnc, (pop.) pişare, pişat, pişătúră.

URINAT s. *(FIZIOL.)* urinare, (livr.) mic-ţiúnc, (pop.) pişare, pişat, pişătúră.

URÍNÁ s. 1. (pop.) pişat, (fam.) pipi, (fam., în limbajul copiilor) pipiloáncă, pipilói. 2. ud.

(Băşica ~.)

*

URI vb. 1. a (se) duşmăni, a (se) vrăjmaşi, (pop.) a (se) înduşmăni, (înv. şi reg.) a (se) pizmui, (înv.) a (se) gilălui, a (se) împerechea, a (se) nenăvidi, a (se) pizmi, a (se) urgisi. *(Vecinii se ~ de moarte.)* 2. a se plictisi, a se sătura, (rar) a se anosti, (Mold. şi Bucov.) a se lehămeti, (înv. şi fam.) a se sastisi, (înv.) a se stenahorisi, a se supăra, (fig.) a i se acri. *(I s-a ~ de moarte să stea in epsă.)*

URÂCIÓS adj. insociabil, morocănos, mut, necomunicativ, neprietenos, nesociabil, posac, posomorit, taciturn, tăcut, ursuz, (livr.) hirsut, (pop.) sanchíu, (înv. şi reg.) morós, sunducós, tăcătór, (reg.) modorói, mutác, mutăréţ, (Olt.) dugós, (Mold.) pâclişít, (prin Transilv.) tăcă-tói, (Bucov. şi Mold.) tălmút, (fig.) închis. *(Om ~-)ᵣ*

URÂCIÚNE s. 1. diformitate, hidoşenie, po-ccală, sluţenie, urâţenie, (rar) sluţíe, (pop.) hâzénie, (înv.) grozăvie. *(~ unui om.)* 2. (concr.) hidoşenie, monstru, monstruozitate, pocitanie, pocitură, schimonositură, sluţenie, sluţitură, urâţenie, (pop.) hâzénie, pótcă. stropşitúră, (reg.).znaménie, (Ban.) năhoádă. *(O ~ de om.)*

urâciúne s. v. ANIMOZITATE. DISCORDIE. DUŞMĂNIE. ÎNVRĂJBIRE. OSTILITATE. PORNIRE, URĂ. VRAJBĂ. VRĂJMĂŞIE. ZÂZANIE.

urî'tadj. v. GRAV. GREU. MALIGN. PERICULOS. PRIMJEDIOS. SERIOS.

UPJT adj., s. 1. adj. (arg.) nasol. *(Ce fală ~ !)* 2. adj. diform, hidos, hâd, monstruos, pocit. respingător, schimonosit, slut, strâmb, (pop. şi

fam.) bocciu, scălímb, scălimbăiát, (reg.) pî'cleş, (Mold.) balcâz, (Mold. şi Transilv.) pogan, (înv.) grozav, (fam.) şui. *(O fiinţă ~.)* 3. adj. deformat, desfigurat, pocit, schimonosit, slut, sluţit, strâmb, strimbat, urlţit, (reg.) stropşit, zgâm-boit, (Mold.) şonţít. *(O fată ~ din cauza...)* 4. adj. inestetic. *(Un aspect ~.)* 5. adj. închis, înnegurat, înnorat, întunecat, întunecos, mo-horât, neguros, noros, piclos, plumbuit, plumburiu, posomorit, (înv.) ponegrit. *(Un cer ~ de noiembrie.)* 6. adj. mizerabil, păcătos, râu, ticălos. *(Era o noapte~ de toamnă.)* 7. adj. defavorabil, nefavorabil, nepotrivit, neprielnic, prost, rău, (înv. şi pop.) nepriinciós, (înv.) ne-priitór. *(Întrecerea a avut loc pe o vreme ~.)* 8. adj. dezagreabil, dezgustător, displăcut, dizgraţios, greţos, greu, infect, împuţit, neplăcut, nesuferit, puturos, rău, respingător, scârbos, rău-mirositor, (livr.) fetid, miasmátic, pestilenţial, repugnant, repulsiv, (înv. şi pop.) sefrnav, (inv.) scirbávnic, scârbélnic. *(Un miros ~.)* 9. adj. defavorabil, nefavorabil, neplăcut, prost, rău. *(A făcut o ~ impresie.)* 10. adj. blamabil, condamnabil, criticabil, neângăduit, nconorabil, nepermis, regretabil, reprobabil, ruşinos, vinovat, (livr.) reprehensíbil, (înv.) ocárnic, ocărâtór, ruşinătór. *(O faptă ~.)* 11. s. plictiseală, (rar) anosteálă, (pop. şi fam.) lehamite, (reg.) zăle-zeálă, (înv. şi fam.) plictis, sastisíre, (înv.) plícsis, stenahoríe. *(Simţea un ~ de moarte.)*

urât s. v. AVERSIUNE. DEZGUST. GREAŢĂ. ÎNGREŢOŞARE. OROARE. REPULSIE. SCÂRBĂ. SILĂ.

URÂŢENIE s. 1. diformitate, hidoşenie, po-ceală, sluţenie, urâciúne, (rar) sluţíe, (pop.) hâzénie, (înv.) grozăvie. *(~ unui om.)* 2. (concr.) hidoşenie, monstru, monstruozitate, pocitanie, pocitură, schimonositură, sluţenie, sluţitură, urîciúne, (pop.) hâzénie. pótcă, stropşitúră, (reg.) znaménie, (Ban.) năhoádă. *(O ~ de om.)*

URÂŢÍ vb. a (se) deforma, a (se) desfigura, a (se) poci, a (se) schimonosi, a (se) sluţi, a (se) strimba, (pop. şi fam.) a (se) scălâmbăia, a (se) scofâlci, (pop.) a (se) hâzi, (Mold. şi Bucov.) a (se) şonţi, (înv.) a (se) grozăvi. *(S-a ~ de tot in urma accidentului.)*

URÂŢÍRE s. deformare, deformaţie, desfigurare, pocire, schimonoseală, schimonosire, sluţire, strâmbare. *(~ a feţei unei persoane.)* URÂŢÍT adj. deformat, desfigurat, pocii, schimonosit, slut, sluţit,

strâmb, strâmbat, urit, (reg.) stropşit, zgimboít, (Mold.) şonţít. *(O faţă ~ de ură.)*

URLA vb. 1. (Transilv.) a băuna. *(Ciinii, lupii ~.)* 2. a striga, a ţipa, a zbiera, (inv. şi reg.) a toi, (inv.) a chema. *(~ cil ii ţinea gura.)* 3. a răcni, a striga, a ţipa, a zbiera, (reg.) a tivii, (Transilv.) a puhăi, (Transilv. şi Maram.) a ţipoti, (fam. fig.) a se sparge. *(~ de durere.) 4.* a răcni, a striga, a ţipa, a vocifera, a zbiera. *(Ia nu mai ~, că te aud!)* 5. a răcni, a se răsti, a striga, a ţipa, a zbiera, (pop.) a se oţărî, a se stropşi, (inv. şi reg.) a se răpştí, (reg.) a se răbotoi, a se răcămăţi, a se răgădui, a se răscocora, a se războti, (prin Transilv.) a

se aspri, (Transilv. şi Ban.) a se născocorî, (prin Olt. şi Munt.) a se răboli, (înv.) a se marecuvânta, (fam.) a se burzului, a se răţoi, a se zborşi. *(Ce ~ aşa la mine?)*

urla vb. v. TUNA.

urlă s. v. BRANHIE.

urlătoáre s. v. CASCADĂ. CATARACTĂ. CĂDERE DE APĂ.

URLET s. 1. strigăt, ţipăt, zbieret, (înv.) chemare, vreávă. *(încetează cu ~eíe.')* 2. răcnet, strigăt, ţipăt, zbierăftură, zbieret, (rar) strigare, strigătúră, ţipătúră, (înv. şi reg.) răc-nitúră. *(~ de durere; ce slnt ~ astea?)*

urlól s. v. BURLAN.

URLÚP s. *(BOT.)* (reg.) chirláucă, cocoşél, corlát, ghirtóc.

urm s. v. MOJDREAN.

URMA vb. 1. (înv.) a slcdi. *(L-au ~ cu toţii.)* 2. a însoţi, a întovărăşi. *(Te~ oriunde vei pleca.)* 3. a se perinda, a se scurge, a se succeda, (înv. şi pop.) a se petrece. *(Maşinile ~ unele după altele.)* 4. a continua, a relua. *(Şi-a ~ drumul.)* 5. a fi; a trebui. *(Când va ~ să plec...)* 6. a se înşira, a se înşirui, a se perinda, a se rindui, a se succeda. *(Zilele ~ unele după altele.)* 7. a-i succeda. *(I-a ~ în funcţie.)* 8. a face, a studia. *(~ medicina.)* 9. a frecventa. *(~ cursurile universitare.)* 10. a însemna, a reieşi, a rezulta, (fig.) a se desprinde. *(De aici nu ~ că...)* II. a decurge, a proveni, a reieşi, a rezulta, (pop.) a purcede, a veni, (înv.) a curge. *(*O *consecinţă care ~ din alta.)* 12. a asculta, a se conforma, a se supune. *(~ ordinele cuiva.)* 13. a respecta. *(A ~ prescripţiile medicului.)*

URMARE s. 1. continuare. *(~, în numărul viitor.)* 2. succedare. *(~ cuiva în funcţie.)* 3. frecventare. *(~ unei forme de tnvăţămint.)* 4. consecinţă, efect, repercusiune, rezultat, (înv.) urmă, (fig.) rod. *(O ~ pozitivă ce decurge de aici.)*

URMAŞ s. 1. coborâtor, descendent, odraslă, progenitură, scoboritor, viţă, vlăstar, (pop. şi fam.) prăsílă, (înv. şi reg.) rămăşiţă, (prin Transilv.) porodíţă, (înv.) mărădíc, rod, sămínţă, seminţénie, seminţie, următor. *(~ de domn.)* 2. (la pi.) descendenţi (pl.), posteritate, (înv.) mărădíc. *(Ce vor zice ~ noştri?)* 3. *(JUR.)* moştenitor, succesor, (livr.) crede, (înv. şi reg.) moşneán, moşteán, (înv.) clironóm, moşán, ocináş, ocinătóriu, următor. *(Averea a revenit unicului ~.)* 4. succesor. *(~ la tron,)* 5. continuator, succesor, (înv.) următor. *(~ lui la catedră.)*

URMAŞĂ s. *(JUR.)* moştenitoare, succesoare, (înv.) moşáncă. urmitie s. v. MEZIN. PRÂSLEA. URMĂ s. 1. întipărire, tipar, (fig.) amprentă. *(Picioarele lăsau ~ adinei în noroi.)* 2. dâră, (reg.) şarampói, (rar fig.) brazdă. *(*O *~ de stn-ge.)* 3. rămăşiţă, relicvă, vestigiu. *(~e ale trecutului.)* 4. semn. *(N-a lăsat nici o ~ a trecerii sale pe aici.)* 5. *(MED.)* cicatrice, semn, (rar) rână, stigmat, (înv. şi reg.) beleáznă, (prin nord-

estul Olt.) pupăză. *(I-a rămas o ~ de la*

plagă.) 6. (fig.) umbră. *(A'ici* o *~ de tristele.)* 7. final, sfârşit. *(De ce ai venit abia la ~ ?>* urmă s. v. CONSECINŢĂ. EFECT. REPERCUSIUNE. REZULTAT. URMARE.

URMĂRÍ vb. 1. a fugări, a hăitui, (rar) a prigoni, (înv. şi reg.) a pripi, (prin Transilv.) a păíuga, a poteri. *(L-a ~ până* ia *Vaslui.)* 2. a iscodi, a observa, a pândi, a spiona, (înv. şi pop.) a priveghea, (pop.) a cerca, (înv. şi reg.) a acera, a păzi. *(Îi ~ din umbră.)* 3. a observa, a supraveghea. *(Îi~ toate micşările.)* 4. a chinui, a frământa, a obseda, a persecuta, a preocupa, a tortura, (fig.) a roade, a tiraniza. *(Îl ~ un gind.)* 5. a privi, a vedea, a viziona. *(A ~ un film la televizor.)* 6. a asculta, a audia. *(~ cu atenţie expunerea.)* 7. *a* analiza, a cerceta, a examina, a investiga, a studia, (livr.) a considera, (înv.) a medita, a privi, a socoti, (fig.) a explora, (înv. fig.) ascărmă-na. *(A ~ cauzele unui fenomen.)* 8. a analiza, a cerceta, a examina, a măsura, a observa, a scruta, a studia, (pop.) a iscodi, (înv. şi reg.) a oglindi, (înv.) a cerca, a ispiti, *(Îl ~ cu atenţie.)* 9. a aspira, a dori, a jindui, a năzui, a pofti, a pretinde, a râvni, a tinde, a ţinti, a visa, a viza, (rar) a stărui, (înv. şi reg.) a năsli, (reg.) a năduli, (prin Transilv. şi Mold.) a bărăni, (înv.) a aţinti, a bete, a jelui, a nădăjdui. *(Nu ~ să fie un geniu.)*

URMĂRÍREs. l.fugărire, hăituiala, hăituire. *(~ cuiva pentru a-l prinde.)* 2. supraveghere. *(Pus sub ~.)*

URMĂRÍT adj. chinuit, frământat, obsedat, persecutat, torturat*. (~ de* o *ide*e*.)*

URMĂTOR adj. (înv.) venitór. *(Ziua ~.)* următor s. v. COBORÂTOR. CONTINUATOR. DESCENDENT. MOŞTENITOR. ODRASLĂ. PROGENITURĂ. SCOBORÂTOR. SUCCESOR. URMAŞ. VIŢĂ. VLĂSTAR. URNĂ C1NERÁRĂ s. cenuşar. URNÍ vb. a (se) clătina, a (se) clinti, a (se) deplasa, a (se) mişca, a (se) muta, (înv. şi pop.) a (se) sminti, (înv. şi reg.) a (se) clăti, (Mold. şi Transilv.) a (se) vişca. *(N-a* piííiit *~ piatra de la locul ei.)*

URNÍRE s. clătinare, clintire, deplasare, mişcare, mutare, (înv. şi reg.) clătíre. *(~ din loc a unui bolovan.)*

UROCORDÁT s. *(ZOOL.)* tunicicr. URODÉL s. *(ZOOL.)* caudat. *(Salamandra este un ~.)*

UROTROPÍNĂ s. *(FARM.)* hexametilente-tramină.

URS s. *(ZOOL.) urs alb (Ursus maritinms)* = urs polar; *urs polar (Ursus maritimus)* = urs alb.

urs s. v. BOŢ. BULZ. COCOLOŞ. MENGHINĂ. ursa-mare s. v. CARULMARE. ursa-míoâ s. v. CARUL-MIC. ursă s. v. DESTIN. FATALITATE. MENIRE. NOROC. PREDESTINARE. SOARTĂ. URSITĂ. ZODIE.

urseálă s. v. DESTIN. FATALITATE. MENIRE. NOROC. PREDESTINARE. SOARTĂ. URSITĂ. ZODIE.

URSÍ vl>. 1. a da, a destina, a hărăzi, a hotărî, a meni, a orindui, a predestina, a rindui, a sorti, (rar) a predetermina, a preurşi, (pop.) a noroci, a scrie, a soroci, (înv.) a tocmi, (fig.) a rezerva. *(Ce ne-a ~ soarta?)* 2. a destina, a face, a hărăzi, a meni, a predestina, a sorti. *(Stnt ~ să fie ferici/i.)* 3. a descinta, a face, a fermeca, a meni, a vrăji, (pop.) a solomoni, (reg.) a boboni, a bosconL a boscorodi, a riyrri, (prin Transilv.) a pohibi. *(A-i ~ cuiva cu ulcica.)*

URSITĂ s. destin, fatalitate, menire, noroc, predestinare, soartă, zodie, (rar).predetermi-náţic, (înv. şi pop.) stríşţe, (pop.) dată, făcut, noroccálă, norocire, orî'ndă, parte, rinduiálă, scrisă, soroc, (înv. şi reg.) sorocíre, (reg.) ursă, urseálă, (înv.) predestináţie, preursíre, preursítă, trişte, ursitoare, (grecism înv.) prooriz-rnós, (í'ig.) stea. *(Aşa i-a fost***.)*

ursită s. v. URSITOARE.

URSITOARE s. (pop.) ursită. *(După credinţele populare, ~ele sint trei zinc.)*

ursitoare s. v. DESTIN. FATALITATE. MENIRE. NOROC. PREDESTINARE. SOARTĂ. URSITĂ. ZODIE.

URSOAICĂ s. *(ZOOL.)* (pop.) ursoáie. (~ e *femela ursului.)*

ursoáie s. v. CAMPADURĂ. CĂMIN. COŞ. HORN. SCARĂ. URSOAICĂ.

URSUZ adj. 1. insociabil, morocănos, mut, necomunicativ, neprietenos, nesociabil, posac, posomorit, taciturn, tăcut, urâcios, (livr.)hirsút, (pop.) sanchíu, (înv. şi reg.) morós, sunducós, tăcătór, (reg.) modorói, mutác, mutăréţ, (Olt.) dugós, (Mold.) pâclişít, (prin Transilv.) tăcătói, (Bucov. şi Mold.) tălmút, (fig.) închis. *(Om ~.)* 2. morocănos, posac, răutăcios, (fig.) acru. *(Vorbea cu ton ~.)*

URSUZENIE s. morocăneală, posăcie, poso-moreală, ursuzlâc, (rar) posăceálă. *(~ unui om prost dispus.)*

URSUZLÂC s. morocăneală, posăcie, poso-moreală, ursuzenie, (rar) posăceálă. *(~ unui om prost dispus.)*

ursuzlâc s. v. GHINION. NENOROC. NEŞANSĂ.

urşiníc s. v. CATIFEA. VELUR.

URTICÂNT adj. urzicător, usturător. *(Plante*

~J

URTICÁRIE s. *(MED.)* (pop.) blíndă. (~ pe *piele.)*

uruióc s. v. PIEDIN.

URZEALĂ s. 1. textură, ţesătură. *(O stofă cu ~ deasă.)* 2. (reg.) teáră. *(~ unei ţesături.)*

urzeală s. v. ALCĂTUIRE. COMPLOT. COMPOZIŢIE. CONJURAŢIE. CONSPIRAŢIE. ECONOMIE. INTRIGĂ. MAŞINAŢIE. ORGANIZARE. ORGANIZAŢIE. STRUCTURĂ. UNELTIRE.

urzi vb. v. AFLA. ALCĂTUI. COMPLOTA. CONCEPE. CONJURA. CONSPIRA. CONSTITUI. CREA. CTITORI. DESCOPERI. ELABORA. FACE. FUNDA GĂSI. GÂNDI.

IMAGINA. INSTITUI. INVENTA. ÎNFIINŢA. ÎNTEMEIA. ÎNTOCMI. NĂSCOCI. ORGANIZA. PLĂNUI. PLĂSMUI. PROIECTA. REALIZA. SCORNI. TICLUI. UNELTI.

URZICĂ vb. a.(se) băşica, (pop.) a (se) piersica, (Mold., Bucov. şi Transilv.) a (se) coşi. *(S-a ~ pe mină.)*

urzică vb. v. IRONIZA. PERSIFLA. ZE-FLÉMISI.

URZICÁR s. *(ORNIT.; Saxicota rubelra)* mărăcinar.

urzlcár s. v. BASTARD. COPIL DIN FLORI. FLUTURE-ROŞU.

urzlea-ráţei s. v. MĂCRIŞUL CALULUI. ŞTEVIE.

URZICAT adj. băşicat, (livr.) vezicát. *(/'iele*

URZÍCĂ s. *(BOT.) urzică mică (Urtica urens)* = (reg.) oieşeá, urziceá, urzică crăiască, urzică iute; *urzică moartă* – a) *(Lamium pur-pureum)* şugel, (reg.) ţigancă; b) *(Lamium album)* sugel alb, (reg.) faţa-míţei, urzică albă, urzică creaţă,

urzică albă s. v. SUGEL ALB. URZICĂ MOARTĂ.

urzică crăiască s. V. URZICĂ MICĂ.

urzică creaţă s. v. SUGEL ALB. URZICĂ MOARTĂ.

urzică Iute s. v. URZICĂ MICĂ.

urzică moartă s. v. PARACHERNIŢĂ.

urzică-neagră s. v. BUBERIC.

URZICĂTOR adj. urticant, usturător. *(Plante ~.)*

URZICEÁ s. *(BOT.)* urzicuţă.

urziceá s. v. URZICĂ MICĂ.

urzici s. pi. v. MIREASĂ.

URZICUŢĂ s. *(BOT.) 1.* urzieca. 2. *(VBr-bena)* verbină, (franţuzism) vervénă.

urzíre s. v. INVENTARE. NĂSCOCIRE. PLĂSMUIRE. SCORNIRE. TICLUIRE.

URZITOR s. *(TEXT.)* (reg.) urzói. *(Cu ~ se urzeşte tortul.)*

urzitor s. v. COMPLOTIST. CONSPIRATOR. CTITOR. FONDATOR. ÎNTEMEIETOR.

urzói s. v. URZITOR.

USCA vb. 1. a se zbici, a se zvânta, (înv. şi reg.) a se prăji. *(Rufele s-au ~.)* 2. a deshidrata. *(A ~ legume.)* 3. a (se) îngălbeni, a (se) ofili, a păli, a (se) trece, a (se) veşteji, (astăzi rar) a tânji, (pop.) a (se) galbeni, (înv. şi reg.) a seca, (reg.) a (se) petrece, a (se) pâhăvi, (prin Mold.) a (se) probăjeni, (prin Mold. şi Transilv.) a (se) probozi, (Mold. şi Bucov.) a (se) ugili. *(O plantă care s-a ~.)*

usca vb. v. ATROFIA. CALICI. DEGENERA. RUINA. SĂRĂCI. SCĂPATA. SECA.

USCARE s. 1. zbicire, zvântare. *(~ rufelor.)* 2. deshidratare, uscat. *(~ legumelor.)* 3. secare. *(~ ptrlului.)* 4. îngălbenire, ofilire, pălirc, vestejire, (pop.) gălbeníre. *(~ plantelor.)*

uscat adj. v. ATROFIAT. DEGENERAT.

USCAT adj., s. 1. adj. zbicit, zvântat. *(Rufe ~.)* 2. adj. (reg.) ujujít. *(Vreascuri ~.)* 3., adj. deshidratat. *(Legume, fructe ~.)* 4. adj. (pop.) sec. *(Are gura ~ de sete.)* 5. adj. sec, secat, (înv. şi reg.) sterp. *(Albia ~ a unui* i

râu.) 6, adj. arid, sec, (rar) secetos, (înv. şi reg.) secăţíu, (înv.) secăţív. *(Un teren ~.)* 7. adj. secetos, (livr.) aréic, (înv.) sec. *(Vreme caldă şi ~.)* 8. adj. (rar) sec. *(Un «er ~.)* 9. adj. sec. *(Tuse ~.)* 10. adj. galben, îngălbenit, ofilit, pălit, trecut, veşted, veştejit, (pop.) gălbenít, (reg.) pihăvít, (Mold. şi Bucov.) ugilit. *(O plantă, o floare ~.)* 11. adj. mort, veşted. *(Frunză ~.)* 12. adj. costeliv, jigărit, pipernicit, pirpiriu, prăpădit, prizărit, răpciugos, sfrijit, slab, slăbănog, uscăţiv, (rar) uscăciós, (înv.) mt'rşav, rău, sec, secăţíu, secăţív, (reg.)

ogârjít, (Mold. şi Transilv.) pogârjít. *(Vilă ~.)* 13. adj. întărit, tare. *(Pline ~.)* 14. adj. rece, tare, vechi. *(Un coltuc ~ de pline.)* 15. s. pământ, (înv.) tărie. *(Porţiune de ~ în mijlocul mării; a cobortt din corabie pe ~.)*

USCAT s. deshidratare, uscare. *(~ legumelor.)*

uscăciós adj. v. COSTELIV. JIGĂRIT. PIPERNICIT. PIRPIRIU. PRĂPĂDIT. PRIZĂRIT. RĂPCIUGOS. SFRIJIT. SLAB. SLĂBĂNOG. USCAT. USCĂŢIV.

USCĂCIUNE s. 1. secetă, (înv. şi pop.) secă-ciúnc, (înv. şi reg.) neplouáre, (înv.) secetáte, sete, seteciúne. *(Era o ~ cumplită.)* 2. ariditate. *(~ solului.)*

uscătoáre s. v. USCĂTORIE. USCĂTORÍE s. (pop.) uscătoáre. USCĂTURĂ s. 1. (mai ales la pi.) gătej, surcea, surcică, vreasc, (înv. şi reg.) târş, (reg.) ráncotă, ráscotă, (prin Bucov.) clenci, (prin Transilv.) hăbădíc, pógmete (pl.), (prin Munt.) ráburi (pl.), (prin Bucov.) sélniţă, (prin Transilv.) sfărgáci, (Ban.) şíbă, (înv.) şormfnt. *(Face focul cu nişte ~.)* 2. (înv.) secătură. *(Curăţă copacul de ~i.)*

USCĂŢEÁ s. minciună, minciunea, minciu-nică, scovardă, uscăţică, (Transilv. şi Ban.) páncovă, (prin Ban. şi sud-vestui Transilv.) pup, (Mold.) surcele (pl.). *(A mlncat o ~.)* USCÁŢÍCĂ s. minciună, minciunea, minciu-nică, scovardă, uscăţea, (Transilv. şi Ban.) páncovă, (prin Ban. şi sud-vestul Transilv.) pup, (Mold.) surcele (pl.). *(A mlncat o ~.)* USCĂŢÍV adj. 1. slab, slăbănog, slăbit, tras, (rar) slăbănogít, (pop.) pierit, (reg.) mírcav, mírced, (înv.) mişel, (fig.) supt. *(O faţă ~.)* 2. costeliv, jigărit, pipernicit, pirpiriu, prăpădit, prizărit, răpciugos, sfrijit, slab, slăbănog, uscat, (rar) uscăciós, (înv. şi reg.) mî'rşav, rău, sec. secăţíu, secăţív, (reg.) ogârjít,(Mold. şi Transilv.) pogârjít. *(Vită ~.)*

ÚSNÁ s. (reg.) slai. *(~ la luntre.)* úsnă s. v. BUZĂ. GURĂ. MARGINE. ustáv s. v. INDICAŢIE. PRESCRIPŢIE. REGULĂ.

USTENSÍLĂ s. instrument, sculă, unealtă, (înv. şi reg.) sărsám, (reg.) sculeáţă, (Mold., Bucov. şi Ban.) halat, (înv.) ciníe, dichis. *(~ pentru dulgherie.)*

USTURĂTOR adj. 1. iute, înţepător, picant, piperat, pişcător. *(Gust ~ al unei mlncări.)* 2. urticant, urzicător. *(Plante ~.)*

usturător adj. v. BATJOCORITOR. EPI-GRAMATIC. EXAGERAT. EXCESIV. EXORBITANT. MARE. RIDICAT. SARCASTIC. SATIRIC. SCUMP. USTURĂTURĂ s. usturime. *(~ urzicii.)* USTURÍME s. 1. *(MED.)* arsură, (reg.) jig, jigăráic. *(Simte ~ gastrice.)* 2. usturătúră. *(~ urzicii.)*

USTUROI s. *(BOT.)* 1. *(Allium satioum)* (Transilv.) ai. 2. *usturoi sălbatic (Allium vi-neale)* = pur, (reg.) samuráslă. usturoi s. v. HREAN.

usturoide lic s. v. IARBĂ-USTUROASĂ.

USTUROÍŢĂ s. *(BOT.; Alliaria officinalis)*

(reg.) aişór, vindecătoare, vindecúţă, voinicică,

frunza-voinícului, iarbă-de-boále, iarbă-de-lin-

goáre.

USÚC s. (reg.) suc, (prin Ban.) mustăreáţă. *(~ lânei ovinelor.)* usúc s. v. SE BUM.

UŞÁR s. *(IST.)* portar. *(~ era însărcinat cu paza curftt domneşti.)* uşír s. v. PORTAR.

ÚŞĂ s. 1. poartă, prag, (Dobr.) tocat. *(A ieşit în ~.)* 2. intrare. *(Ne aşteptau cu toţii la ~.)*

uşă s. v. CHINGĂ. PILOR. STINGHIE. UŞIER s. (înv.) aprod. *(~ ol unei institu-Ui.)* f

UŞÍŢĂ s. uşulită. uşor adj. v. FLUENT. UŞOR adj., adv. 1. adj. subţire, (înv.) sprinten. *(O haină ~ de vară.)* 2. adj. comod, lejer. *(Poartă un capod ~.)* 3. adj. rar, subţire, transparent, (înv.) uşúre. *(O ceaţă ~.)* 4. adj. domol, lin, (înv.) uşúre, (fig.) blind, dulce, molatic. *(O pantă ~.)* 5. adj. blind, calm, domol, lin, liniştit, moderat, molcom, potolit. *(Vânt ~; ploaie ~.)* 6. adj. mic, slab. *(O ~ furtună de praf.)* 7. adj. accesibil, elementar, simplu. *(Cunoştinţe cit mai ~ pentru cei mici.)* 8. adj. facil, nccomplicat, nedificil, simplu. *(O problemă ~ la matematică.) 9.* adv. comod, facil, lesne. *(Rezolvă ~ problema.)* 18. adj. comod, facil, lesnicios. *(Ocale de rezolvare~.)* 11. adv. comod, îndemână, lesne. *(Îi e mai ~ să spună că...)* 12. adj. comod, liniştit, tihnit. *(O viaţă ~.)* 13. adj. *(MED.)* benign, curabil, vindecabil. *(Formă ~ a unei boli.)* 14. adj. mic, neimportant, neânsemnat. *(O greşeală ~ de ortografie.)* 15. adv. blind, lin, (înv. şi pop.) molcomíş. *(Seara coboară ~.)* 16. adv. puţin. *(Cu glasul ~ tremurat.)*

UŞOR s. *(CONSTR.)* (înv. şi reg.) stilp, (reg.) rost. *(~ la o uşă.)* UŞULÍŢĂ s. uşiţă.

UŞURA vb. 1. a (se) despovăra. *(S-a ~ de greutatea din spinare.)* 2. a (se) diminua, a (se) micşora, a (se) reduce. *(încărcătura corăbiei s-a ~.)* 3. a (se) alina, a (se) calma, a (se) domoli, a (se) imblânzi, a (se) linişti, a (se) potoli, a (se) tempera, (înv. şi pop.) a (se) ostoi, (pop.) a (se) ogoi, (înv. şi reg.) a (se) mângâia, (înv.) a (se) odihni, (fig.) a adormi, a (se) răcori. *(I-« ~ durerea.)* 4. a facilita, a

favoriza, a înlesni. *(A ~ producerea unui fenomen.)*

UŞURARE s, 1, despovărare. *(-->■ de o greutate.)* 2. diminuare, micşorare, reducere. *(~ încărcăturii unei nave.) 3.* alinare, calmare, domolire, liniştire, potolire, temperare, (rar) poto-leálă, (înv.) potolit. *(~ durerilor.) 4.* facilitare, favorizare, înlesnire. *(~ «nei întrevederi.)* 5. (mai ales la pi.) facilitate, înlesnire. *(S-« bucurat de unele ~ de plată.)* 6. (înv.) răsuflare. *(Ce ~ a simţit cind...)*

UŞURAT 'adj. liniştit. *(Sínt mai ~ acum ctad mi-am încheiat treaba.)*

UŞURATIC adj. fluşturatic, fluturatic, frivol, neserios, vinturatic, zvínturat, zvínturatic, (livr.) futil, (pop.) spulberátic, (reg.) zărpălátic, zburátic, zburdalnic, (Mold.) sprinţar, zbrehúi, (înv.) vânturós. *(Un bărbat~.)*

UŞURĂTATE s. frivolitate, neseriozitate, (Jivr.) futilitate. (~ *unei persoane.)*

uşurătate s. v. FACILITATE. ÎNLESNIRE, SIMPLITATE. UŞURINŢĂ.

it-turătór adj. v. ALINĂ TOR. ATENUANT. CALMANT. LINIŞTITOR.

usúre adj. v. DOMOL. LIN. RAR. SUBŢIRE. TRANSPARENT. UŞOR.

UŞUREL adv. agale, alene, binişor, domol, încet, încctinel, încetişor, lin, liniştit, (pop. şi fam.) iaváş, (pop.) cătinel, rara, (reg.) mereu, (prin Transilv.) câtingán. *(Merge ~.)*

usuríme s. v. FACILITATE. ÎNLESNIRE. SIMPLITATE. UŞURINŢĂ.

UŞURÍNŢĂ s. 1. facilitate, înlesnire, simplitate, (rar) lesniciúne, uşurătate, uşuríme. *(~ rezolvării unei probleme.) 2.* abilitate, destoinicie, dexteritate, dibăcie, ingeniozitate, iscusinţă, isteţie, isteţime, îndemânare, pricepere, ştiinţă, talent, (pop.) meşteşug, meşteşugíre, (înv. şi reg.) meşterie, (reg.) apucătură,

price-puţíe, (înv.) iscusíre, marafet, practică. *(Demonstra o mare ~ în mlnuirea...)* 3. agerime, agilitate, iuţeală, repeziciune, sprinteneală, supleţe, vioiciune, (astăzi rar) sprintenie, (înv.) sprintinătáte. *(~ in mişcări.) 4.* avantaj, favoare, înlesnire, privilegiu, (pop. şi fam.) hatâr. *(I-a făcut unele ~.)* 5. superficialitate. *(Judecă cu prea multă ~.)* ut s. v. DO.

UTER s. *(ANAT.)* mitră, (înv. şi pop.) sin, (pop.) pântece, (înv. şi reg.) matcă, (reg.) plod, (înv.) matrice, zgáu. *(In ~ se dezvoltă fătul.)*

UTERÍN adj. *(ANAT.)* mitral. *(Cavitatea ~.)*

UTÍL adj. 1. folositor, necesar, trebuincios, (rar) trebuitor, (înv.) trébnic, *(*O *muncă ~.)* 2. binevenit, folositor, salutar, (fig.) binecu-vintát. *(O ploaie ~;* o *măsură ~.)* 3. eficace, eficient, folositor, operativ, practic, productiv, (rar) operant, (înv.) putinciós. *(O metodă ~.)* 4. bun, chibzuit, folositor, gindit, înţelept, judicios, raţional, rezonabil, socotit, (fig.) sănătos. *(Iată un sfat ~.)*

UTILA vb. a dota, a echipa, a înzestra, a prevedea, (înv.) a provedea. *(A ~* o *uzină cu cele necesare.)*

UTILAJ s. instrumentar. *(~* al *unui laborator.)*

UTILARE s. dotare, dotaţie, echipare, înzestrare, prevedere. *(~ unei uzine cu cele necesare.)*

UTILITARÍST adj. practic, pragmatic. *(O concepţie ~.)*

UTILITATE s. folos, necesitate, trebuinţă, (pop.) priínţă, (înv.) polză. *(De mare ~.)*

UTILIZA vb. 1. a aplica, a folosi, a întrebuinţa, (rar) a practica. *(A ~ o nouă metodă.)* 2. *s* (se) folosi, a întrebuinţa, a (se) servi, a (se) sluji. *(La ce* se *~ acest dispozitiv?)* 3. a circula, a se folosi, a se întrebuinţa, a se uzita, (înv.) a se politici. *(Aceste cuvinte se ~ in mod curent.) 4.* a (se) folosi, a întrebuinţa, a recurge, a se servi, a se sluji, a uza, (înv. şi pop.) a prinde, (reg.) a vestegălui. *(Se teme să ~ o disciplină prea severă.)* 5, a (se) folosi, a întrebuinţa, a se servi, a se sluji, a umbla, a uza. *(~ diverse tertipuri.)* 6. a (se) folosi, a (se) întrebuinţa, a (se) practica. *(Un obicei care se ~ de multă vreme.) 7.* a consuma, a folosi, a întrebuinţa. (înv.) a metahirisi. *(A ~ 2 m de sfoară pentru...)*

UTILIZABIL adj. folosibil, întrebuinţabií. *(Un procedeu ~.)*

UTILIZARE s. 1. aplicare, aplicaţie, folosire, întrebuinţare. *(~ unei noi metode.) 2,* consum, consumare, consumaţie, folosire, întrebuinţare. *(~ unei mari cantităţi de cherestea pentru...)* 3. folosinţă, folosire, întrebuinţare, uz, (înv.) uzaj. *(Obiecte de strictă ~.) 4.* folosire, întrebuinţare, practicare. *(~* u*nui obicei străvechi.)*

UTOPIC adj. fantastic, fantezist, iluzoriu, imaginar, ireal, irealizabil, închipuit, nereal, nerealizabil, utopist, (livr.) himeric. *(Un proiect*

UTOPÍE s. fantezie, himeră, iluzie, închipuire, (livr.) irealitate. *(Proiectul lui e o ~.)* UTOPÍST adj. fantastic, fantezist, iluzoriu, imaginar, ireal, irealizabil, închipuit, nerea), nerealizabil, utopic, (livr.) himeric, *(Vn proiect ~.)*

uvráj s. v. LUCRARE. OPERĂ. SCRIERE. TEXT.

uvrier s. v. LUCRĂTOR. MUNCITOR. UVULĂ s. *(ANAT.)* luetă, omuşor, (ng.> guşter, împărătúş, limburúş, mosor, ouşór.

UZ s. *1.* folosinţă, folosire, întrebuinţare, utilizare, (înv.) uzaj. *(Obiecte de ~ strict.)' 2.* circulaţie. *(Cuvinte ieşite din ~.)* 3. datină, fel, obicei, rânduială, tradiţie, uzanţă, (înv. *şr* pop.) rind, (pop.) dáiă, lege, (înv. şi *reg.)* pomană, (reg.) orândă, (Transilv.) súcă, (prin Ban.) zacón, (înv.) pravilă, predánie, şart, tocmeală, (turcism înv.) adét. *(Aşa-i ~ din bă-trtni.)* 4, *(JUR.)* consuetudinc, cutumă, datină, obicei, tradiţie, uzanţă. *(Practică consacrată prin ~.)* 5, obicei, regulă, rânduială, tipic, uzanţă, (înv.) şart. *(Care e ~ in aceste-împrejurări ?)*

UZĂ vb. I.I. a (se) degrada, a *(*sr) deteriora, a (se) învechi, a (se) strica, (Mold.) a (se> hrentui, (fam.) a (se) hârbui, a (se) hodorogi, a (se) paradi, a (se) rablagi. *(Mobila s-a ~.>*

.2. a (se).degrada, a (se) deteriora, a (se) ponosi, a (se) strica. *(Hainele i s-au ~.)* 3. a (se) găuri, a (se) rupe, a (se) sfâşia, a (se) zdrenţui, »(pop. şi fam.) a (se) flenduri. *(Perdelele s-au ~ de tot.)* 4. a (se) roade, a (se) toci. *(Covorul.*s-*a ~.)* II.l. a folosi, a întrebuinţa, a recurge, a se servi, a se sluji, a utiliza, (înv. şi pop.) a prinde, (reg.) a vestegălui. *(Se teme să ~ de mijloace dure.)* 2. a (se) folosi, a întrebuinţa, a se servi, a se sluji, a umbla, a utiliza. *(~ de.tertipuri.)*

UZAJ s. deteriorare, uzare, uzură. *(Gradul de ~ al unui obiect.)*

uzaj s. v. FOLOSINŢĂ. FOLOSIRE. ÎNTREBUINŢARE. UTILIZARE. UZ.

UZANŢĂ s. 1. datină, fel, obicei, rânduială, tradiţie, uz, (înv. şi pop.) rând, (pop.) dată, •lege, (înv. şi reg.) pomană, (reg.) orfndă, (Tran-silv.) súcă, (prin Ban.) zacón, (înv.) pravilă, predánie, şart, tocmeală, (turcism înv.) adét. *(Aşa-i ~ din bătrini.)* 2. *(JUR.)* consuetu-■dine, cutumă, datină, obicei, tradiţie, uz. *(Practică consacrată prin ~.)* 3. obicei, regulă, rânduială, tipic, uz, (înv.) şart. *(Care e ~ în aceste împrejurări?)* 4. convenienţă. *(Trebuie să se supună ~ elor.)*

UZARE s. 1. degradare, deteriorare, învechire, stricare, (înv.) degradáţie. *(~ mobilei.)* 2. degradare, deteriorare, ponosire, stricare, (rar) ponoseálă. *(~ hainelor.)* 3. deteriorare, uzaj, uzură. *(Gradul de ~ al unui obiect.)*

UZAT adj. 1. degradat, deteriorat, învechit, stricat, (Mold.) hrentuít, (fam.) hârbuít, hodorogit, paradit, rablagit, (fam. rar) răblărit. *(Un obiect ~.)* 2. degradat, deteriorat, ponosit, ros, stricat, tocit. *(Rochie ~.)* 3. folosit, purtat, vechi. *(Vinrător de haine ~.)* 4. gău-

rit, rupt, sfâşiat, zdrenţăros, zdrenţuit, (pop.) zdrenţós. *(Un cerşetor cu haine ~.)* 5. prăpădit, (pop. şi fam.) paradit. *(O cămaşă ~.)* 6. rupt, (înv.) spart. *(Încălţăminte ~.)*

UZINÁJ s. *(TEHN.)* uzinare. *(~ unui material prin aşchiere.)*

UZINÁRE s. *(TEHN.)* uzinaj. *(~ unui material prin aşchiere.)*

UZÍNĂ s. fabrică, (reg.) maşină, (germanism, in Ban.) vere, (înv.) cherhana. *(~ de produse feroase.)*

UZITA vb. a circula, a se folosi, a se între buinţa, a se utiliza, (înv.) a se politici. *(Aceste cuvinte se~ în mod curent.)*

UZITAT adj. folosit, întrebuinţat. *(Care este formula ~ ?)*

UZUAL adj. 1. cunoscut, frecvent, obişnuit, răspândit. *(Un obicei ~.)* 2. curent, frecvent, obişnuit. *(Expresie ~.)* 3. clasic, curent, frecvent, obişnuit, tradiţional, *(Un procedeu tehnic ~.)*

UZUCAPIUNE s. *(JUR.)* prescripţie achi-zitivă.

uzurár adj. v. CĂMĂTĂRESC.

uzurár s. v. CĂMĂTAR.

UZURĂ s. 1. deteriorare, uzaj, uzare. *(Gradul de ~ al unui obiect.)* 2. folosire, întrebuinţare, purtare, purtat. *(De atlta ~, pantalonii erau rupfi.)*

uzură s. v. CAMĂTĂ. CĂMĂTĂRIE. DO-BÂNDĂ. PROCENT.

UZURPA vb. 1. (înv. şi reg.) a săpa, (înv.) a răpşti. *(I-a ~ tronul.)* 2. a încălca, (înv. fig.) a împresura. *(A ~ drepturile cuiva.)*

UZURPARE s. (înv.) răpştíre, uzurpaţiúne. *(~ dreptului cuiva.)* uzurpaţiúne s. v. UZURPARE.

V

VACA-DÓMNULUI s. *(ENTOM.) 1. (Coc-cinella septempunctata)* buburuză, bouI-Dom-nului, boul-Iui-Dumnezeu, (reg.) cucuşór, găinuşă, gărgăriţă, mămărúţă, mărgărit, mărgărită, mărgărită, mărie, măriúţă, paparúgă, păpărúie, păpărúţă, păpărúză, vrăjitoare, bóul-pópii, găina-lui-Dumnezéu, măria-pópii, puica-pópíi, puiculiţa-pópii, vaca-lui-Dumnezéu. 2. *(Pyrrhocoris apterus)* (reg.) boul-Dómnului.

vaca-Dómnului s. v. RĂDAŞCĂ. RĂGACE.

vaca-lui-Dumnezéu s. v. BOUL-DOMNULUI. BOUL-LUI-DUMNEZEU. BUBURUZĂ. VA-CA-DOMNULUI.

VACANT adj. liber, neocupat. *(Un post ~.)*

VACANŢĂ s. 1. (Transilv. şi Maram.) săbă-şág. *(Elevii sínt in ~.)* 2. concediu. *(Unde pleci in ~ ?)* 3. *(FIZ.)* lacună. *(~ a unei refele cristaline.)*

VACARM s. balamuc, gălăgie, hărmălaie, huiet, larmă, scandal, tămbălău, tărăboi, tevatură, tumult, vuiet, zarvă, zgomot, (rar) lármăt, (astăzi rar) strigare, (pop. şi fam.) chilomán, (înv. şi reg.) toi, (reg.) haraimán, hălăláie, hărhă-láie, tóiet, toloboátă, tololói, (Mold., Bucov. şi Transilv.) hólcă, (Transilv.) lólotă, (înv.) cala-balíc, dandana, dănănáie, dăndănáie, gâlceávă, (fig.) ţigăníe, (arg.) năsulfe. *(Era un ~ de nedescris.)*

vacaţie s. v. SALCÂM.

vaeă-de-mire s. v. MORSĂ.

VACCINA vb. *(MED.)* a inocula, (pop.) a altoi, (înv. şi reg.) a posăi.

VACCINARE s. *(MED.)* inoculare, inocu-laţie, (pop.) altoire, (reg.) posâiálă, (înv.) po-săíre.

VACS interj, (reg.) târţi!, (fam.) zexe !

vacuitate s. v. VID.

vacuum s. v. VID.

VACUUMÁRE s. *(FIZ.)* vidare.

VAD s. *(GEOGR.)* albie, curs, matcă, (pop.) făgaş, pat, (înv. şi reg.) scursură, (reg.) vale, (înv.) scafă. *(A trecut uşor ~ rtului.)*

vad s. v. COPCĂ. LIMAN. LITORAL. MAL. MARGINE. OCHI. ŢĂRM.

vadea s. v. SCADENŢĂ. TERMEN.

vademecum s. v. CĂLĂUZĂ. GHID. ÎNDREPTAR. ÎNDRUMAR. ÎNDRUMĂTOR.

vádnlc s. v. DENUNŢĂTOR. PÂRÂTOR.

vidră s. v. CĂLDARE. GĂLEATĂ.

VAG adj. 1.1. imprecis, neclar, nedesluşit, nelămurit, neprecis. *(Se zăreau nişte siluete ~.)* 2. estompat, neclar, şters. *(Un contur ~.)* 3. confuz, difuz, imprecis, indefinit, neclar, nedefinit, nedesluşit, nelămurit, neprecis, (fig.) surd. *(O senzaţie ~ de durere.) 4,* confuz, difuz, echivoc, haotic, imprecis, indefinit, încâlcit, încurcat neclar, nedefinit, nedesluşit, neânţeles, nelă-

murit, neprecis, obscur, tulbure, (fig.) întunecát-nebulós, neguros. *(O situaţie~.)* S. evaziv, imprecis, neprecis. *(Un răspuns extrem de ~.)* II. *(ANAT.)* pneumogastric. *(Nerv ~.)* VAGABOND adj., s. 1. adj., s. hoinar, pribeag, rătăcitor, (înv.) stranie. *(Un om ~.>* 2. s. derbedeu, golan, haimana, (pop. şi fam.) teleleu, (reg.) hârbár, hirbáret, uliţár, (Mold.) dulandragíu, (prin Olt.) jarcaléíe, (Mold.) lainic, (prin Munt.) teăcăr, (Mold. şi Transilv.) uli(ár-nic, (Transilv. şi Ban.) vandralău, vandrás, vandróc, vandrocáş, (prin Transilv.) verbuncáş» (înv.) ştrengar, zamparagíu, (înv., în Transilv.) buduşlău, (fam.)bate-póduri. *(Xu-i decil un ~.}*

VAGABONDĂ vb. I. a hoinări, (înv. şi reg.) a nemernici, (reg.) a tălâlăi, (prin Transilv.) a buduşlui, (Mold.) a lainici, (Transilv.) a techer-ghi, (înv.) a hăimăni, a ştrengări. *(Toată ziua ~.)* 2. a hoinări, a pribegi, a rătăci, (prin Mold.) a bădădăi, a horhăi. *(~ din loc tn loc.)* 3. a colinda, a cutreiera, a hoinări, a peregrina, a rătăci, a umbla, (livr.) a flana. *(Pe unde n-a ~ ?)*

VAGABONDAJ s. 1. haimanalâc, hoinăreală, vagabondare, (rar) puşlamallc, (reg.) puş-lánie, (înv.) ştrengăríe. *(Ce înseamnă ~ ăsta zilnic?)* 2. hoinăreală, pribegie, pribegire, vagabondare. *(Un ~ din loc in loc.)*

VAGABONDARE s. 1. haimanalâc, hoinăreală, vagabondaj, (rar) puşlamallc, (reg.) puşlánie, (înv.) ştrengăríe. *(Ce înseamnă ~ asia zilnică?)* 2. hoinăreală, pribegie, pribegire, vagabondaj. *(O ~ din loc in loc.)*

VAGÍN s. *(AA'AT.)* (pop.) găoázǎ.

VAGONETAR s. (reg.) râznár, riznáş. *(E ~ de profesie.)*

VAGOTONÍE s. *(FIZIOL.)* parasimpatico-tonie.

vah interj, v. A. AH. AOLEU. AU. I. O. OF. OH. VAI.

VAI interj, a !, ah !, aoleu !, au !, i!, o !, of !, oh !, (pop.) văléu !, (Transilv. şi Ban.) túlai!, (Mold.) vah! *(~ !, ce durere simt!)*

vai s. v. TÂNGUIRE. VAIER. VAIET.

váieâr s. v. TÂNGUIRE. VAIER. VAIET.

VAIER s. 1. geamăt, seâncet, tânguire, vaiet, (rar) scânceálă, (înv.) scincitúră. *(Un ~ de durere.)* 2. tânguire, vaiet, (pop.) vai, (reg.) váicăr. *(Se aude un ~.)*

VAIET s. 1. geamăt, seâncet, tânguire, vaier, (rar) scânceálă, (înv.) scincitúră. *(Un ~ de durere.)* 2. tânguire, vaier, (pop.) vai, (reg.) váicăr. *(Se aude un ~.)*

VAJNIC adj. 1. energic, impetuos, puternic, tare, viguros. *(Om ~.)* 2. aprig, aspru, crân-cen, crud,

crunt, cumplit, încrâncenat, îndârjit, înverşunat, neâmpăcat, nepotolit, síngcros, vio-

lent, (înv.) crâncenít, tare, (fig.) încleştat. *(O -luptă ~,)*

vajnic adj. v. IMPORTANT. ÎNSEMNAT. VAL s. 1. talaz, undă. *(~urile mării.)* "2. buclă, ciriionţ, creţ, inel, ondulaţie, ondulă, „.zuluf, (rar) sfrédel, sfredelitúră, (reg.) scârliónţ, zgârlăúnte, (Ban.) cocor, (prin Munt. şi Mold.) scâr. *(~ din părul cuiva.)* 3. vârtej. *(~ de care ■se aţârnă găleata la ftnttnă.)* 4. *(TEHN.)* (reg.) juvăţ, orcicár. *(~ prinde şleaul sau ştreangul ka crucea căruţei.)* 5. sul, trâmbă, vălătuc, (Olt. şi Ban.) vig. *(Un ~ de ptnză.)* 6. *(AGBIC.)* tăvălug. *(~ pentru treieratul rudimentar.)*

VALABIL adj. 1. bun. *(Bani ~.)* 2. autentic, (rar) valid. *(Un act, un testament ~.)* VALABILITATE s. 1. autenticitate, (rar) validitate. *(~ testamentului.) 2.* legalitate, putere, valoare, (înv.) tărie. *(~ a unui înscris.)* 3. putere, valoare. *(Actul acesta are ~ de iege.)*

valah adj. v. ROMÂNESC. valah s., adj. v. ROMÂN. VALE s. 1. *(GEOGR.)* (prin nord-estul Olt.) sáscă, (înv.) zăpódie. *(*O *~ largă între munţi.) ?. (GEOGR.)* bazin. *(~ Dunării.)* 3. *(GEOL., •GEOGR.) vale glaciară* = trog.

vale s. v. ALBIE. CURS. MATCĂ. VAD. valeriária s. v. ODOLEAN. VALET s. 1. fecior, lacheu, (rar) camerier, (înv., prin Mold.) jocheu. *(Un ~ la o casă "boierească.)* 2. fante. *(~ la cărţile de joc.)* VALÍD adj. intact, întreg, neatins, nevătămat, sănătos, teafăr, zdravăn, (pop.) nestri-cát, (înv. şi reg.) nebântuít, (reg.) neted. *(A -*scă*pat ~ din accident.)*

valid adj. v. AUTENTIC. VALABIL. VALIDA vb. *(JUR.)* a confirma, a întări, a recunoaşte. *(L-a ~ în funcţie.)*

VALIDARE s. *(JUR.)* confirmare, întărire, recunoaştere. *(~ unui deputat.)*

VALIDAT adj. *(JUR.)* confirmat, consacrat, •consfinţit, întărit, ratificat, sancţionat. *(Măsură, lege ~.)*

validitate s. v. AUTENTICITATE. VALABILITATE.

VALIJOÁRĂ s. geamantănaş, valizuţă. VALÍZĂ s. geamantan, (pop.) cufăr. VALIZUŢĂ s. geamantănaş, valijoară. válmă s. v. AFLUENŢĂ. AFLUX. AGLOMERAŢIE. GRĂMĂDEALĂ. ÎMBULZEALĂ. ÎN-•GHESUIALĂ. ÎNGRĂMĂDEALĂ. ÎNVĂLMĂŞEALĂ.

VALOARE s. 1. *(MAT.)* (înv.) preţ. *(Cifra •0 nu are nici o ~.)* 2. cost, preţ. *(~ a unei mărfi.)* 3. curs. *(~ dolarului.)* 4. bun. *(Deţinător de ~i.)* 5. legalitate, putere, valabilitate, <inv.) tărie. *(~ a unui tnscris.)* 6. putere, valabilitate. *(Actul acesta are ~ de lege.)* 7. accepţie, conţinut, însemnare, înţeles, semnifi-•caţie, sens, (rar) semantică, semantism, (înv.) noimă, simţ, tilc. *(~ unui cuvlnt.)* 8. efica-•citate, putere. *(~ nutritivă.)* 9. calitate, însuşire. *(~ deosebită a unui produs de artă.)* 10. calitate, nivel, (fig.) calibru, talie. *(Spectacol de* o *~ deosebită.)* 11. capacitate, competen-

ţă, destoinicie, pregătire, pricepere, seriozitate, vrednicie, (înv. şi pop.) hărnicie, (înv.) practică, volnicíe. *(Profesionist de mare ~.)* 12. merit, (înv.) vrednicie. *(Lipsit de orice ~.)* 13. importanţă, însemnătate, pondere. *(Are o ~ redusă tn ansamblu.)* 14. importanţă, însemnătate. *(~ unei descoperiri.)* 15. importanţă, însemnătate, seriozitate. *(~ contribuţiei sale.)* 16. importanţă, însemnătate, (fig.) preţ. *(~ cuvintului scris.)* 17. importanţă, însemnătate, semnificaţie, sens, (fig.) preţ. *(~ actului Unirii.)*

VALORA vb. 1. a face, a preţui, (rar) a preţălui, (pop.) a plăti. *(Obiectul acesta ~ o mie de lei.)* 2. a

preţui, (fig.) a cântări. *(Opinia lui ~ mult.)*

VALORIFICA vb. 1. a exploata. *(A ~ resursele naturale.)* 2. a fructifica. *(Şi-a ~ avantajul dobtndil.)*

VALORIFICÁBIL adj. exploatabil. *(Resurse ~.)*

VALORIFICARE s. 1. exploatare. *(~ unor resurse naturale.) 2.* fructificare. *(~ unor condiţii favorabile.)*

VALOROS adj. 1. preţios, rar, scump. *(Bijuterii ~.)* 2. bun, capabil, competent, destoinic, dotat, experimentat, încercat, înzestrat, pregătit, priceput, versat, vrednic, (rar) preparat, (înv. şi pop.) harnic, (pop.) cercat, (înv.) ispitit, mi'ndru, practic, practicós, practisít, putinciós. *(Un inginer ~.)* 3. puternic, redutabil, tare, temut, (înv. livr.) potent. *(Un adversar ~ la fotbal.)* 4. deosebit, important, însemnat, mare, notabil, preţios, remarcabil, serios, substanţial, temeinic, (fig.) consistent. *(A adus o contribuţie ~ la dezvoltarea...)* 5. bun, izbutit, realizat, reuşit, (pop.) nimerit, (arg.) mişto. *(O piesă de teatru ~.)* 6. meritoriu, meritos. *(Rezultate ~.)*

VALSA vb. (inv.) a văltui. *(Au ~ împreună la bal.)*

VALSATÓR s. (înv.) vălţuitór. *(Perechi de~.)* VALTRAP s. cioltar, şabracă, (pop.) ţol, (reg.) harşá, ibíncă, jápiu, pocládă, pocrovăţ, (înv.) abaí. *(~ se pune sub şaua calului.)* valtrap s. v. GHETRĂ. valţ s. v. DORN.

VALVÂRTÉJ s., adv. 1. s. bulboacă, bulboană, ochi, viitoare, vârtej, volbură, (rar) scoc, (reg.) bulbuc, ciúlniţă, dâlboánă, sfrédel, şípot. toáncă, vârtccúş, (Transilv. şi Ban.) dălbínă, (Olt. şi Transilv.) dórnă, (prin Munt.) şiói, (prin Transilv. şi Maram.) ştibloáncă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) ştioálnă, (Bucov., Transilv. şi Mold.) ştiulboánă, (Transilv., Ban. şi Olt.) toáie, (Ban.) vir, (înv.) smârc. *(~ al unei ape curgătoare.)* 2. adv. furtunos, vijelios. *(Ostile veneau ~.)* 3. adv. buluc, droaie, gloată, grămadă. *(Se repezeau ~ la el.)*

VAMĂ s. 1. (înv.) mitárniţă, posadă, scală, strajă, tamójnă. *(Punct de ~; marfa din ~.)* 2.* punte. *(~ reprezintă banii pe care mortul i-ar plăti pentru a trece tn altă lume.)* vémă s. v. UIUM.

VAMEŞ s. (rar) vămuitór, (înv.) mitár, mitárnic, schelár. *(Era ~ la graniţă.)*

VAN adj. ineficace, ineficient, infructuos, inutil, nefolositor, netrebuíncios, neutil, zadarnic, (livr.) inoperant, oţios, superfluu, (înv.) netrebnic, prisosélnic, prisositór, (fig.) deşert, gratuit, steril, sterp. *(Eforturi ~.)*

VÂNĂ s. 1. baie, cadă, (înv. şi pop.) scăldă-toáre, (înv. şi reg.) scălda tură, (Mold., Bucov. şi Transilv.) feredéu, (Transilv., Ban. şi Mold.) scaldă, (prin Transilv.) şiroádă. *(A intrat în ~ să se imbăieze.)* 2. *(TEHN.)* sertar. *(~ pentru reglarea circulaţiei unui fluid.)*

vandraláu s. v. DERBEDEU. GOLAN. HAIMANA. VAGABOND.

vandráş s. v. DERBEDEU. GOLAN. HAIMANA. VAGABOND.

vandróc s. v. DERBEDEU. GOLAN. HAIMANA. VAGABOND.

vandrocáş s. v. DERBEDEU. GOLAN. HAIMANA. VAGABOND.

vanilie s. v. VANILINĂ.

VANILÍNĂ s. (rar) vanilie.

VANITATE s. aroganţă, fală, fudulie, infatuare, înfumurare, îngâmfare, mindric, orgoliu, semeţie, trufie, (livr.) fatuitate, morgă, prezumţie, suficienţă, (rar) superbie, ţanţoşíe, <înv. şi pop.) măreţie, mărire, (pop. şi fam.) ifos, ţî'fnă, (reg.) făloşénie, făloşíe, (înv.) fălnicíe, lăudă, mărie, mărime, mândréţe, pohfálă, prea-inăltárc, preaânălţíme, semeţíre, trúfă, trufăşíe, zădărnicie. *(~ lui este cu totul nejustificată.)*

VANITOS adj. fudul, grandoman, infatuat, încrezut, înfumurat, îngâmfat, megaloman, mân-dru, orgolios, semeţ, trufaş, ţanţoş, (livr.) prezumţios, suficient, (înv. şi pop.) măreţ,(pop. *şi* fam.) ţifnós, (pop.) falnic, fălos, închipuit,(înv. şi reg.) pâşín, (prin Ban.) mărós, (prin Mold.) nărtós, (înv.) fumurós, preaânălţát, zadarnic, (fig.) băţos, înţepat, scrobit. *(Ce te fii aşa ~ ?; un om ~.)* •

VAPOR s. *(MAR.)* navă, vas, (rar) bastiment. *(~ de mare tonaj.)*

vaporeán s. v. MARINAR. MATELOT. MATROZ.

VAPORI s. pi. abur. *(~ íânt un agent termic.)*

VAPORIZÁ vb. *(FIZ.)* a (se) evapora, a <se) volatiliza. *(Lichidul s-a ~.)*

VAPORIZÁRE s. *(FIZ.)* evaporare, volatilizare, (rar) vaporizáţie, *(~ unui lichid.)*

VAPORIZÁT adj. *(FIZ.)* evaporat, volatilizat. *(Un lichid ~.)*

vaporizatór s. v. PULVERIZATOR.

raporizáţie s. v. EVAPORARE. VAPORIZÁRE. VOLATILIZARE.

VAPORÓS adj. diafan, fin, străveziu, subţire, transparent, (înv.) prevăzător, prevăzíu, ■slrăvăzătór, (fig.) aerian, eterat, eteric, spumos. *{Mătase ~.)*

VAR s. 1. (rar) calce. 2. *(CHIM.) var slins* = hâdroxid de calciu.

VARACTÓR s. *(FIZ.)* varicap.

VÂRĂ s, verişoară, (reg.) vâruşánă, vericeá, vericícă, verişánă, verişcánă, (Munt.) şoálă. i*(Sânt ~ primare.)*

vardíst s. v. GARDIAN. SERGENT.

VAREGI s. pi. *(IST.)*iiormanzí ípl.), vikingi (pl.).

varga-păstorului s. v. SCĂIUŞ. VARGA-CIOBANULUI.

VARGA s. 1. nuia, (reg.) frişca, jápă, joárdă, pălită, strămurare, (Mold.) pálcă, (Transilv.) palţău, (prin Transilv.) zvoácă, (înv.) stroi. *(O ~ flexibilă de alun.)* 2. băţ, nuia, (reg.) beldie, (Transilv., Bucov. şi Mold.) şteap. *(L-a atins cu ~.)* 3. joardă, jordie, (pop.) strămurare, strămuráriţă, (reg.) jápă, (înv.) strămur. *(~ pentru minai oile.) 4.* băţ, coadă, nuia, prăjină, (reg.) beldie, pálíţă, prăştínă, rudă, stíciu. *(~ undiţei.)* 5. arblu, vergea. *(~ pentru curăţat puşca.)* 6. dungă, linie, (pop.) vî'rstă, (reg.) şar, (prin Ban. şi Transilv.) şárgă, (Mold. şi Bucov.) vírcă. *(O ţesătură cu ~i.)* 7. *(BOT.) varga-ciobanului* – a) *(Dip-sacus silvesler)* (reg.) scaiéte, voinicel, iarbă-voiniceáscă, scai-de-óchi, scaiul-voiníceului, scai-voinicésc, varga-păstórului; b) *(Dipsacus pilo-sus)* scăiuş, (reg.) scaiul-voiníceului, varga-păstórului.

várgă s. v. BAGHETĂ.

vargă-de-áur s. v. SPLINUŢĂ.

VARIA vb. 1. a se deosebi, a se diferenţia, a diferi, (înv.) a se feluri. *(Obiceiurile ~ de la un popor la*

altul.) 2. a fluctua, a se schimba, (fig.) a oscila. *(~ mereu în comportări.)*

VARIABIL adj. 1. instabil, mişcător, nestatornic, schimbător. *(Dune~.)* 2. instabil, neregulat, nestabil, schimbător. *(Vínturi ~.)* 3. capricios, inconstant, instabil, neconstant, ncstabil, nestatornic, schimbăcios, schimbător, (reg.) tonátic.tonós, (fig.) năzuros, (pop. fig.) bălţát. *(*O *vreme ~.)* 4. fluctuant, instabil, schimbător, (fig.) oscilant. *(Atitudine* ~.)

VAR LABILITATE s. instabilitate, nestabili-tate, nestatornicie. *(~ vremii.)*

VARIANTĂ s. versiune. *(~ a unui text.)*

VARIAT adj. 1. deosebit, diferit, divers, felurit, (înv. şi pop.) osebit, (înv.) despărţit, váriu. *(Un sortiment ~ de mărfuri.)* 2. amestecat, diferit, eterogen, felurit, împestriţat, pestriţ, (reg.) mistreţ. *(Elemente ~.)* 3. diferit, divers, felurit, pestriţ. *(Un public ~.)*

VARIAŢIE s. 1. modificare, schimbare. *(~ temperaturii.)* 2. diversitate, felurime, multiplicitate, multilateralitate, pluralitate, varietate. *(O mare ~ de aspecte.)*

VARICÁP s. *(FIZ.)* varactor.

VARICÉLĂ s. *(MED.)* vărsat de vânt.

VARIETATE s. 1. diversitate, felurime, mui-plicitate, multilateralitate, pluralitate, variaţie. *(O ~ de aspecte.)* 2. categorie, chip, fel, gen, neam, soi, sort, specie, tip, (reg.) madeá, sad, (înv., mai ales în Transilv.) plasă. *(Toate ~ de fructe.)* 3. categorie, clasă, fel, gen, soi, specie, speţă, tip, (înv. şi reg.) rudă. *(O anumită ~ de indivizi.)* 4. fel, gen, mod, soi, specie, specimen, tip, (reg.) módru. *(Există următoarele ~ de silogisme...)*

VARIOLĂ s. *(MED.)* vărsat, (rar) verolă mică, (pop.) bubát, bubă.

várlu adj. v. DEOSEBIT. DIFERIT. DIVERS. FELURIT. VARIAT.

varmégliie s. v. COMITAT. DISTRICT. JUDEŢ.

VÁRNIŢĂ s. (rar) cuptor de vár.

várvar adj. v. BARBAR. PRIMITIV. SĂLBATIC.

várvar adj., s. v. STRĂIN.

varvaríe s. v. ASPRIME. BARBARIE. BRUTALITATE. CRUZIME. FEROCITATE. NEÂNDURARE. NEOMENIE. RĂUTATE. SĂLBĂTICIE. VIOLENŢĂ.

VARZĂ s. *(BOT.)* 1. *(Brassica oleracea) (*Mold., Bucov., Transilv. şi Maram.) curéchi. 2. *varză creaţă (Brassica oleracea sabauda)* = (reg.) chel, varză nemţească; *varză de Bruxelles (Brassica oleracea gemmifera)* (reg.) verzi-şoáre (pl.).

varză-de-stíneă s.v. RUJĂ. URECHELNIŢĂ.

varză nemţească s. v. VARZĂ CREAŢĂ.

VAS s. 1. recipient. *(~ pentru păstrarea*

unui fluid.) 2. (reg.) hârb. *(~ pentru gătii.)* 3. vază. *(Un ~ cu garoafe.)* 4. *(MAR.)* navă* vapor, (rar) bastiment. *(~ de mare tonaj.)*

vasél s. v. BASTIMENT.

VASÍLCĂ s. (reg.) puiul Silvei.

VASODILATÁRF: s. *(FIZIOL.)* vasodila-taţie. *(~ unei vene.)*

VASODILATÁŢIE. s. *(FIZIOL.)* vasodi-latare. *(~ unei vene.)*

VAST adj. 1. colosal, enorm, imens, nemărginit, nemăsurat, nesfârşit, (livr.) incomensurabil. *(*De *proporţii ~.)* 2. cuprinzător, întins, larg, mare, (înv. şi reg.) mereu, (inv.) desfătat. *(Un spaţiu ~.)* 3. întins, larg, spaţios. *(Bulevarde ~.) 4.* cuprinzător, enciclopedic, universal. *(Cunoştinfe ~; spirit ~.)* 5. bogat, întins, mare. *(Are o ~ experienţă.)*

VASTITATE s. 1. enormitate, imensitate, infinit, necuprins, nemărginire, nemărginit, nesfirşire, nesfârşit. *(~ unei suprafeţe.)* 2. bogăţie, întindere. *(~ cunoştinţelor sule.)*

vastranós s. v. SPATOPTER.

VATÁLĂ s. *(TEHN.)* (pop.) brfglă. *(~ la războiul de ţesut.)*

VATĂ s. (pop.) bumbac, (reg.) scamă, (Ban. şi Transilv.) pămúcă. *(Îşi pune ~ tn urechi.)*

VATMAN s. conductor, manipulant. *(~ al unui tramvai.)*

VATOS s. *(1HT.;Raja clavata)* vulpe-de-mare.

VATRĂ s. 1. cămin, cuptor, (prin Transilv.) cámeniţă. *(Vasul stă aşezat pe ~.)* 2. (reg.) silişte. *(~ a casei.)* 3. (înv.) silişte. *(~ a unui sal.)*

vatră s. v. DUŞUMEA. PARDOSEALĂ. PODEA. PRISPĂ. SClNDURĂ.

vavllonie s.v. BABILONIE. DEZORDINE. HAOS. ÎNCURCĂTURĂ. ZĂPĂCEALĂ.

VAZĂ s. 1. apreciere, atenţie, cinste, cinstire, consideraţie, onoare, preţuire, respect, stimă, trecere, (livr.) condescendenţă, deferentă, reverenţă, (înv. şi reg.) seamă, (reg.) preţuiálă, (Mold.) lefteríe, (inv.) laudă, socoteală, socotinţă, (grecism înv.) sévas, (înv. fam.) baftă, (fig.)

credit. *(*Se *bucură de multă ~.)* 2. faimă, notorietate, prestigiu, renume, reputaţie, (înv.) vâlvă. *(Un medic de ~.)* 3. ascendent, autoritate», consideraţie, influenţă, înrâurire, prestigiu, reputaţie, respect, stimă, trecere, {(înv.) ínríurítă, (fig.) credit. *(În ochii lor se bucura de o ~ suverană.)*

VAZĂ s. vas. *(O ~ cu garoafe.)*

vază s. v. OCHI. VĂZ. VEDERE.

VĂCAR s. (Transilv. şi Ban.) ciurdár, (Mold.> haidău..*(E ~*ui *satului.)*

văcăriţă s. v. SCÂNTEIOARĂ. SCÂN-TEIUŢÁ.

văcarul s. art. v. ALCOR.

văcăláş s. v. TENCUIALĂ.

văcălí vb. v. TENCUI.

VĂCĂLÍE s. 1. veşcă, (Transilv.) veácă-*(~ sitei, a ciurului.)* 2. *(BOT.) văcălie de fag (Ganoderma applanatum)* = babiţă.

văcălie s. v. BOR. MARGINE.

văcălit adj. v. TENCUIT.

văcăluiálă s. v. TENCUIALĂ.

văcăraş s. v. LIPITOARE. PĂPĂLUDĂ.

VĂCĂREÁSĂ s. văcăriţă. *(~ păzeşte vacile.)*

văcărél s. v. FLUIER AR. PRUNDĂRAŞ.

văeărică s. v. CIUIN. FLOAREA-CĂLUGĂ-RULUI. ODAGACI. SĂPUNARIŢĂ.

VĂCĂRÍTs. *(IST.)* (înv.) ajutorinţă. *(~ era o dare percepută pe cap de vilă.)*

VĂCÂRÍŢÁ s. văcăreasă. *(~ păzeşte vacile.>*

văcăriţă s. v. CIUIN. CODOBATURA. FLOAREA-CĂLUGĂRULUI. ODAGACI.

PRUNDAR, PRUNDAŞ. SĂPUNARIŢĂ.

VĂCSUÍ vb. a face, a lustrui, (Bucov.) a putui, (prin Transilv. şl nordul Munt.) a puţului. *(A ~ cuiva încălţămintea.)*

VĂCSUÍRE s. lustruire, lustruit*.* *(~ pantofilor.)*

VĂCSUÍT adj. lustruit. *(încălţăminte ~.>*

VÂCSUlTÓR s. lustragiu. *(E de profesie ~.>*

VĂCUŞOÁRĂ s. *(ZOOL.)* văcuţă.

VĂCUŢĂ s. *(ZOOL.)* văcuşoară.

văcuţe s. pi. v. PITA-VACII.

vădan adj., s. v. VĂDUV.

vădană s. v. GHIMPE. SCAIETE. SCAI-GALBEN. SCAI-GHIMPOS. VĂDUVA.

vădáncă s. v. VĂDUVĂ.

vădani vb. v. VĂDUVI.

vădăníe s. v. VĂDUVIE.

VĂDÍ vb. 1. a arăta, a demonstra, a dovedi, a manifesta. *(~ reale aptitudini pentru...)* 2. a arăta, a atesta, a denota, a indica, a releva, a trăda. *(Proiectul întocmit ~ competenţa autorului lui.)* 3. a arăta, a manifesta, (fig.) a acuza. *(~ dureri tn regiunea lombară.)*

vădi vb. v. DENUNŢA. PÂRÎ. RECLAMA. SPUNE.

VĂDÍT adj. 1. categoric, cert, evident, incontestabil, indiscutabil, necontestabil, necontestat, nediscutabil, neândoielnic, neândoios, netăgăduit, sigur, (livr.) indubitabil, peremptoriu. *(A manifestat o superioritate ~.)* 2. clar, evident, flagrant, incontestabil, izbitor, învederat, limpede, neândoielnic, neândoios, netăgăduit, pregnant, vizibil, (livr.) manifest, (fig.) marcat.

(Semne ~ de boală.) 3. apreciabil, categoric, considerabil, evident, important, însemnat, mare, sensibil, simţitor. *(O ameliorare ~ a stării bolnavului.)* 4. categoric, evident, flagrant, indiscutabil, izbitor. *(Un adevăr ~.)* 5. evident, învederat, notoriu, patent, (fig.) patentat. *(O hoţie~.)* 6. declarat, deschis, făţiş, mărturisit, recunoscut, (livr.) manifest. *(Duşman ~ al războiului.)*

VĂDRĂRÍT s. *(IST.)* (înv.) vedrít. *(~ era un impozit plătit pe vadra de vin.) j.* VĂDUV adj., s. (Mold., Bucov. şi Transilv.) vădan, (Olt.) văduvár, (înv.) sărac. *(I-a murit soţia, a rămas ~.)*

văduvár adj., s. v. VĂDUV.

j, VĂDUVĂ s. (rcg.) vădáncă, (Mold., Bucov'. şi Transilv.) vădană. *(I-a murit soţul, a rămas ~.)* VĂDUVI vb. (Mold. şi Bucov.) a vădani. *(~ de peste un an.)*

văduvi vb. v. LIPSI.

VĂDUVÍE s. (rcg.) vădăníc, văduvíre, (înv.) •sărăcie.

VĂDUVIOÁRĂ s. 1. văduvită. *(O ~ încă tânără.)* 2. *(UIT.; Leuciscus idus)* văduvită. văduvíre s. v. VĂDUVIE. VĂDUVÍŢĂ s. 1. văduvioară. *(O ~ incă iânârâ.)* 2. *(IHT.; Leuciscus idus)* văduvioară. VĂGĂUNĂ s. *(GEOGR.)* ponor, ripă, (pop.) mal, surpătúră, (reg.) afundătúră, tudínă, ţifléică', (Munt. şi Olt.) sodóm, (înv.) strămínă. *(Teren plin de ~e.)* văgăună s. v. ORBITĂ. văicăreală s. v. BOCEALĂ. BOCIRE. BOCIT. CĂINARE. JELIRE. JELIT. JELUIRE. LAMENTARE. LAMENTAŢIE. PLÂNGERE. PLÂNS. TÂNGUIALĂ. TÂNGUIRE. TÂNGUIT. VĂITARE. VĂITAT. VĂITĂTURĂ.

VĂICĂRÉŢ adj. plingăcios, plângăreţ, sein-cit, smiorcáit, (rar) plângáci, văităréţ, vaită-tór, (fam.) bâzâít. *(Ce copil ~ I)*

VĂICĂRÍ vb. a se boci, a se căina, a (se) jeli, a (se) jelui, a se lamenta, a se plinge, a se tângui, a se văita, (pop.) a se aoli, a se mişeii, (înv. şi reg.) a se olălâi, a se olecăi, (reg.) a se plângătui, a se scârbi, a se văiera, a se văina, a se vălăcăi, (Transilv.) a (se) cânta, a (se) dăuli, (Mold. şi Bucov.) a se fră-sui, (înv.) se glăsi, a se glăsui. *(S-a ~ toată ziua.)*

văierá vb. v. BOCI. CĂINA. JELI. JELUI. LAMENTA. PLÂNGE. TÂNGUI. VĂICĂRI. VĂITA.

văieráre s. v. BOCEALĂ. BOCIRE. BOCIT. CĂINARE. JELIRE. JELIT. JELUIRE. LAMENTARE. LAMENTAŢIE. PLÂNGERE. PLÂNS. TÂNGUIALĂ. TÂNGUIRE. TÂNGUIT. VĂITARE. VĂITAT. VĂITĂTURĂ. văierát s. v. BOCEALĂ. BOCIRE. BOCIT. CĂINARE. JELIRE. JELIT. JELUIRE. LAMENTARE. LAMENTAŢIE. PLÂNGERE. PLÂNS. TÂNGUIALĂ. TÂNGUIRE. TÂNGUIT. VĂITARE. VĂITAT. VĂITĂTURĂ.

văiná vb. v. BOCI. CĂINA. JELI. JELUI. LAMENTA. PLÂNGE. TÂNGUI. VĂICĂRI. VĂITA.

văioágă s. v. VĂIUGĂ.

VĂITÁ vb. 1. a se boci, a se căina, a (se) jeli, a (se) jelui, a se lamenta, a se plinge,a se tângui, a se văicări, (pop.) a se aoVi, a se mişeii, (înv. şi reg.) a se olălăi, a se olecăi, (reg.) a se plângătui, a se scârbi, a se văiera, a se văina, a se vălăcăi, (Transilv.) a (se) cânta, a (se) dăuli, (Mold. şi Bucov.) a se frăsui, (înv.) a se glăsi, a se glăsui. *(S-a ~ toată ziua.)* 2. a geme, a se lamenta, a se tângui, (înv. şi reg.) a (se) scrivi. *(Se ~ de durere.)* VĂITARE s. boceală, bocire, bocit, căinare, jelire, jelit, jeluire, lamentare, lamentaţie, plângere, plâns, tânguială, tânguire, tinguit, văi-tat, vaită tură, (pop., fam. şi peior.) văicăreală, (pop.) jeluiálă, (înv. şi reg.) olălăíre, (reg.) văieráre, văierát, (înv.) obidíre, olecăíre. *(Lasă ~t)*.. VĂITAT s. boceală, bocire, bocit, căinare, jelire, jelit, jeluire, lamentare, lamentaţie, plângere, plâns, tânguială, tinguire, tinguit, văi-tare, văitătură, (pop., fam. şi peior.) văicăreală, (pop.) jeluiálă, (înv. şi reg.) olălăíre, (reg.) văieráre, văierát, (înv.) obidíre, olecăíre. *(Lasă ~ 1)*

văităréţ adj. v. PLÂNGĂCIOS. PLÂNGĂREŢ. SCÂNCIT. SMIORCÁIT. VĂICĂRÉŢ.

văltâtór adj. v. PLÂNGĂCIOS. PLÂNGĂREŢ. SCÂNCIT. SMIORCĂIT. VĂICĂRÉŢ.

VĂITĂTURĂ s. boceală, bocire, bocit, căi? nare, jelire, jelit, jeluire, lamentare, lamentaţie, plângere, plâns, tânguială, tânguire, tinguit, văitare, văitat, (pop., fam. şi peior.) văicăreală, (pop.) jeluiálă, (înv. şi reg.) olălăíre, (reg) văieráre, văierát, (înv.) obidíre, olecăíre. *(Lasă ~ !)* VĂIUGĂ s. *(GEOGR.)* (reg.) văioágă. *(O ~ între dealuri.)*

văiúgă s. v. CHIRPICI. VĂL s. voal, (reg.) hóbot, procóv, sovón, tulbént, zaimf, (prin Transilv. şi Bucov.) balţ, (Transilv.) şláier. *(~ de mireasă.)*

vălăcăi vb. v. BOCI. CĂINA. JELI. JELUI. LAMENTA. PLÂNGE. TÂNGUI. VĂICĂRI. VĂITA.

VĂLĂTUC s. 1. sul, trimbă, val, (Olt. şi Ban.) vig. *(Un ~ de pânză.)* 2. *(AGRIC.)* tăvălug, (reg.) tăvălă, tăvălíc, treierătoáre, (prin Transilv. şi Mold.) măngălău, (prin Ban.) rol. *(Cu ~ se îndeasă solul semănat.)*

vălătuc s. v. CIURLAN. SALCICORN. SĂRICICĂ.

vălătuceálă s. v. ÎNCOLĂCIRE. ÎNFĂŞURARE. ÎNVĂLĂTUCIRE. RĂSUCIRE. SUCIRE. vălău s. v. ADĂPĂTOARE. JGHEAB. LĂPTOC. SCOC. TROACĂ. ULUC

văléu interj, v. A. AH. AOLEU. AU. I. O. OF. OH. VAI. VĂLICÍCĂ s. *(GEOGR.)* vălişoară. VĂLIŞOÁRĂ s. *(GEOGR.)* vălicică. vălmăşi vb. v. ÎNVĂLMĂŞI. vălţuí vb. v. VALSA. vălţuitór s. v. VALSATOR. vălúfl s. v. CRÂNG. FACHIE. PRÂSNEL. VĂLURÁT adj. învălurat, unduios, văluros. *(O apă ~.)*

VĂLURÓS adj. învâlurat, unduios, vălurat. *(*O *apă ~.)*

vălúş s. y. SPĂLĂTOR. VĂMUIÁLĂ s. vămuire. *(Operaţia de ~.)* VÂMUÍRE s. vămuială. *(Operaţia de ~.)* vămuitór s. v. VAMEŞ. VĂPAIE s. 1. flăcăraic, pară, pălălaie, pâr-jol, vâlvătaie, vâlvoare, (rar) pălălăică, (pop.) bóbot, bobotáie, (reg.) pălălăiálă, vâlváie, vâl-văráie, (prin vestul Transilv.) bábură, (Olt.) bălbălău. *(O imensă ~ de l*a *incendiu.)* 2. flacără, pară, (livr.) flamă. *(~ focului din sobă.) 3.* arşiţă, dogoare, dogoreală, fierbinţeală, pară. *(Simte ~ focului din sobă.)* văpaie s. v. FACHIE. OPAIŢ. văpiită s. v. FACHIE. OPAIŢ. VĂR s. verişor, (pop. şi fam.) veríc, verişcán, (Maram.) verincél. *(Stnt ~ primari.)*

VĂRÁR s. (reg.) vărnicér. *(~ stinge varul Inir-o varniţă.)* vărát s. v. VĂRATIC.

VĂRATIC adj. precoce, timpuriu, (rar) precópt, (reg.) oárzăn, orzátic, orzésc, primáriu, scorúmnic, (Transilv. şi Ban.) pirgav, pârgáviţ. *(Mere ~.)*

*VĂRÁTIC s. (reg.) vărát. *(Plăteşte ~ oilor.)*

VÁRGÁ vb. a dunga, a tărca, (pop.) a învârsta, (reg.) a vârsta. *(A ~ un material textil.)*

VĂRGAT adj. bălţat, dungat, tărcat, (rar) zebrát, (pop.) învlrstát, pestriţ, vârstát, (reg.) vârcát, (prin Ban., Transilv. şi Olt.) şergát. *(Un material textil ~.)*

vărgulíţă s. v. DUNGULIŢĂ. NUIELUŞĂ. NUIELUŢĂ. VĂRGUŢĂ.

VĂRGÚŢĂ s. nuieluşă, nuieluţă, (rar) nuie-

lúşcă, vărgulíţă, (reg.) jordiţă. *(O ~ de alun.)*

văr«úţă s. v. DUNGULIŢĂ. STICLETE.

vărnicér s. v. VĂRAR.

VĂRSA vb. 1. a turna. *(~ apa în lighean.)* 2. a răsturna. *(A ~ paharul.)* 3. a turna. *(Afară*

~ cu găleata.) 4. (înv.) a se scurge. *(Nilul se*

~ tn mare.) 5. *(MED.)* a deborda, a voma,

a vomita, (pop.) a borî, a lepăda, (reg.) a

oticni. *(A ~ în avion.)* tî. a (se) împrăştia,

a (se) răspândi, a (se) revărsa, a (se) risipi.

(Soarele~ o *căldură plăcută.) 1.* a repartiza,

a trece. *(L-a ~ la artilerie.)* 8. a achita, a

depune, a plăti. *(A ~ in termen rata.)*

vărsa vb. v. TURNA.

VĂRSARE s. 1. turnare, turnat. *(~ băuturii în pahare.)* 2. răsturnare. *(~ paharului cu vin.)* 3. vărsat. *(~ unui lichid din recipient.)* 4. (reg.) scursură. *(~ apei in Dunăre.)* 5. *(MED.)* debordare, vomare, vomă, vomilare, (livr.) vomismént, (pop.) borire, borât. *(~ băuturii.)* 6. repartizare, trecere. *(~ lui la altă unitate.)* 7. achitare, depunere, plată. *(~ ratei în termen.)*

VĂRSAT s. 1. vărsare. *(~ unui lichid in lighean.)* 2. *(MED.)* variolă, (rar) verolă mică, (pop.) bubát, bubă. 3. *(MED.) 'vărsat de vint* = varicelă.

vărsat s. v. SCARLATINĂ.

vărsat mie s. v. POJAR. RUJEOLĂ.

vărsătoare s. v. STELIŢĂ.

vărsător s. v. TURNĂTOR.

VĂRSĂTORUL s. art. *(ASTRON.)* (inv.> aparul (art.).

VĂRSĂTURĂ s. *(MED.) 1.* vomare, vomă-, (pop.) borâtúră. *(~ i repetate din cauza indigestiei.)* 2. (concr.) vomă, (rar) vomătúră, (pop.> borâtúră.

vărós adj. v. CALCAROS.

VĂRUÍ vb. a spoi, (pop.) a unge, (înv. şi reg.) a tencui, (reg.) a mânji, (prin Transilv.) a meseli. *(A ~ pereţii camerei.)*

VĂRUIALA s. spoială, spoire, spoit, văruire» văruit. *(~ pereţilor camerei.)*

VĂRUÍRE s. spoială, spoire, spoit, văruiala, văruit. *(~ pereţilor unei camere.)*

VÁRUÍT adj. spoit, (reg.) muruít. *(Cameră ~.)*

VÂRUÍT s. spoială, spoire, spoit, văruiala» văruire. *(~ pereţilor unei camere.)* văruşánă s. v. VARĂ.

VERIŞOARĂ. vărvărésc adj. v. ASPRU. BARBAR. BRUTAL. CÂINESC. CÂINOS. CRUD. FEROCE-INUMAN. NEMILOS. NEOMENOS. PRIMITIV. SĂLBATIC.

VÁRZĂRÍE s. (Mold. şi Transilv.) cureehíşte, (Transilv.) curechíştină. *(Loc cultivat cu varza sau ~.)*

vărzuí vb. v. AGITA. COLCĂI. DESTRĂMA-FERFENIŢI. FOL FORFOTI. FRĂMÂNTA. FURNICA. HĂRTĂNI. ÎMPRĂŞTIA. MIŞUL MIŞUNA. RISIPI. ROI. RUPE. SFÂŞIA-SPULBERA. VIERMUI. ZDRENŢUI. VĂRZÚŢĂ s. *(BOT.)* verzişoară. VĂSĂRÍE s. veselă. *(~ unui restaurant.}* văsciór s. v. VĂSUŞOR. văsuléţ s. v. VĂSUŞOR. VĂSUŞÓR s. (rar) văsciór, văsuléţ. văsuţ-*(Un ~ de luî.)* văsuţ s. v. VĂSUŞOR. VĂTAF s. 1. logofăt, (înv.) epistát, ispravnic. *(~ de moşie.)* 2. conducător, şef, (inv.> staroste. *(~ al breslei cojocarilor.)* 3. căpetenie, conducător, (reg.) birău, jude. *(~ de colindători.)* 4. vătăşel," vornicel, (reg.) chemător. sol, frate-de-míre, frate-de-mireásă, (Transilv. şi Ban.) dever, (Transilv.) vífel. *(~ la o nuntă.* > 5. bulibaşă. *(~ ţiganilor.)*

vătaf s. v. ADMINISTRATOR. VECHIL. vătaf de plai s. v. SUBPREFECT. vătáfu s. art. v. LUCIFER. SATANA.j SCARAOŢCHI. TARTOR.

vătălán s. v. CIURLAN. SALCICORN. SĂRICICĂ.;

VĂTĂMA] vb. 1. a dăuna, a prejudicia, *A* strica. *(Ceva care ~ sănătăţii.)* 2. a ataca, rt distruge, a strica, *a* zdruncina, (fig.) a ruina. *(Aceste eforturi i-au ~ sănătatea.) 3.* a dăuna, a prejudicia, (livr.) a leza, (fig.) a lovi. *(~ intereselor lor.)* vătăma vb. v. BOŞOROGI. RĂNL VATÁMÁN s. vătăşel, vornicel. *(~ era ajutorul vornicului la sate.)* vătămán s. v. PRIMAR.

VĂTĂMARE s. 1. (înv. şi reg.) stricăciune. *(~ corporală.)* 2. (livr.) lezare. (~ *intereselor ■cuiva.)*

vătămare s. v. AFECŢIUNE. AVARIERE. BOALĂ. DAUNĂ. DETERIORARE. HERNIE. MALADIE. PAGUBĂ. PIERDERE. PREJUDICIU. RĂNIRE. STRICARE. STRICĂCIUNE.

vătămat adj. v. LOVIT. RĂNIT.

vătămat adj., s.v. BOSOROG.

VĂTĂMĂTOARE s. *(BOT.; Anthgllis vul-ncraria)* (rar) renoloárc, (reg.) iarba-ránci, íarbă-de-vátăm, iarbă-de-vătămătúră, trifoiul-rácu-lui.

VĂTĂMĂTOR adj. 1. dăunător, negativ, «ociv, păgubitor, periculos, prejudiciabil, primejdios, rău, stricător, (livr.) pernicios, (înv. şi jpop.) pierzător, (reg.) dăunăciós, dăunós, (înv.) pagúbnic, prejudiciós, stricăciós. *(Efecte ~ pen-•íru...)* 2. contraindicat, neindicat, nepotrivit, nociv, periculos, primejdios. *(Medicament, tratament ~ pentru diabetici.)*

vătămătúră s. v. COLICĂ. CRAMPĂ. DAUNĂ. HERNIE. LOVITURĂ. PAGUBĂ. PELAGRĂ. PIERDERE. PREJUDICIU. RANĂ. SPASM. STRICĂCIUNE.

vătăróg s. v. VĂTUI.

VĂTĂŞÉL s. 1. isprăvnicel, (reg.) fecior boieresc. (~ *la o moşie.)* 2. vătăman, vornicel. *(~ era ajutorul vornicului la sale.)* 3. vătaf, vornicel, (reg.) chemător, sol, frate-de-míre, fratc-dc-mireásă, (Transilv. şi Ban.) dever, (Transilv.) vífel. *(~ la o nuntă.)*

vătăşél s. v. COLĂCAR. CURIER. MESAGER. ŞTAFETĂ.

vălăşie de plai s. v. SUBPREFECTURĂ.

VÁTĂŞÍŢĂ s. vorniceascä, (pop.) drúşcă, (reg.) sfáşcă, (Transilv. şi Ban.) déveriţă, (Transilv.) vífeliţă. *(~ la o nuntă ţărănească.)*

VĂTRAI s, 1. (reg.) scocioritór, vătrár, (Transilv. şi Maram.) spuzár. *(~ pentru scormonit jarul.)2. (TEHN.)* lambă, (reg.) costiş, cruce, in-tinzătoáre, lanţ, lănţúş, scară, tinzătoáre, (prin Olt. şi Ban.) scăriţă. *(~ la car, căruţă.)*

vătrár s. v. VĂTRAI.

vătráş adj. v. STABIL. STATORNIC.

VĂTRĂIÁŞ s. (reg.) vătrăráş, vătrărél. (~ *pentru jar.)*

vătrăráş s. v. VĂTRĂIÁŞ.

vătrărél s. v. VĂTRĂIÁŞ.

VĂTÚI s. *(ZOOL.)* (Olt. şi Ban.) vătăróg. (~ *este iedul sau iepurele de circa un an.)*

VĂTUÍ vb. (pop.) a bumbăci. *(A ~ o haină.)*

VĂTUÍRE s. vătuit, (pop.) bumbăceálă, bum-băcíre, bumbăcít. *(~* u*nei haine.)*

VĂTUÍT adj. (pop.) bumbăcít. *(Haină ~.)*

vătuit adj. v. ÎNĂBUŞIT. ÎNFUNDAT. SLAB. STINS. SURD.

VĂTUÍT s. vătuire, (pop.) bumbăceálă, bum-băclre, bumbăcít. *(~* a*nei haine.)*

VĂZ s. 1. ochi, vedere, (înv. şi reg.) văzut, (înv.) vază, vedeálă, vedenie. *(Are un ~ ager.)* 2. privire. *(~ normal.)*

VĂZDUH s. 1. aer, atmosferă, cer, slavă, spaţiu, zări (pl.), (livr. fig.) ctér, tărie. *(S-a ridicat in ~.)* 2. înălţimi (pl.). *(Zboară prin ~.)*

văznesénie s. v. ÎNĂLŢARE. RIDICARE.

văznesí vb. v. ÎNĂLŢA. RIDICA.

VĂZUT adj. vizibil. *(Un obiectiv ~.)*

văzut adj. v. APRECIAT. CONSIDERAT. PREŢUIT. RESPECTAT. STIMAT.

văzut s. v. OCHI. VĂZ. VEDERE.

VEAC s. secol, (înv.) sută. *(În cursul ~ al* XVf*-lea.)*

veac s. v. EXISTENŢĂ. TIMP. TRAI. VIAŢĂ. VREME. ZILE.

veácă s. v. BATĂ. BETELIE. VĂCĂLIE. VEŞCĂ.

veacul de mijloc s. v. EVUL MEDIU.

VECE s. closet, toaletă, (ieşit din uz) cabinet, (pop.) latrină, privată, (reg.) umblătoare, (Transilv.) búdă, (inv.) báic, ieşitoáre, retirádă, (turcism înv.) cheneáf.

VECERNIE s. chindie, (reg.) subamiáză, sunimiéz, (prin Transilv.) avecérnie, (înv.)po-mereáză, pomerídă. *(Pe la ~, adică pe la apusul soarelui.)*

VECHI adj. 1. trecut. *(Din timpurile ~.)* 2. antic. *(Lumea ~.)* 3. arhaic, primitiv, străvechi. *(Civilizaţii*

~.) 4. bătrâncsc, patriarhal, tradiţional. *(Datini ~.)* 5. arhaic, (livr.) vetust. *(Casa avea un aer ~.)* 6. bătrin, străvechi, (fig.) cărunt. *(Prin codrii cei ~.)* 7. folosit, purtat, uzat. *(Haine ~.)* 8. rece, tare, uscat. *(Un coltuc de pline ~.)* 9. demodat, depăşit, desuet, învechit, perimat, (livr.) vetust, (fam. fig.) fumat. *(Practici ~.)* 18. arhicunoscut, banal, depăşit, ştiut, (rar) răscunoscut, (fam. fig.) fumat, răsuflat. *(O glumă ~.)*

vechi adj. v. BĂTRÂN. VÂRSTNIC.

vechie s. v. ANTICHITATE. VECHIME.

VECHÍL s. administrator, (înv.) cpistát, ispravnic, logofăt, pristáv, vătaf. *(~ al unei moşii.)*

vechil s. v. AVOCAT. LOCŢIITOR. REGENT. SUBSTITUT.

vechilét s. v. DELEGAŢIE. ÎMPUTERNICIRE. MANDAT. PROCURĂ.

vechilimeá s. v. DELEGAŢIE. ÎMPUTERNICIRE. MANDAT. PROCURĂ.

vechilâc s. v. DELEGAŢIE. ÎMPUTERNICIRE. MANDAT. PROCURĂ.

VECHÍME s. 1. (livr.) vetustáte, (înv.) bă-trânéţe, vechitură, vârstă. *(Ce ~ are acest obiect?)* 2. antichitate, (înv.) străvechime, vechie. *(Vestigii din ~.)*

VECHITURĂ s. 1. zdreanţă, (pop.) treánţă. *(*O *~ de haină.)* 2. rablă, rugină, ruginitură, (reg.) răbăgie, roájbă. *(O ~ de puşcă.)*

vechitură s. v. VECHIME.

VECHIUL TESTAMENT s. *(BIS.)* (înv.) palie.

VECÍE s. eternitate, nemurire, veşnicie, (livr.) perpetuitate, (reg.) săvirşíe, (înv.) nemuritoríe. *(Fapta sa i-a asigurat ~.)*

VECÍN adj., s. 1. adj. alăturat, învecinat, (livr.) adiacent, (înv.) sinoriáş. *(Locuri ~.)* 2. adj. învecinat, limitrof, mărginaş, (reg.)

megieş, mejdáş, (înv.) megieşesc, megieşit. *(Pe teritoriul ~.)* 3. s. (pop.) megieş, (înv. şi reg.) apropiáş, (Maram. şi nordul Transilv.) somsíd, (înv.) împrejuráş, împrejureán, răzeş, răzoráş. *(~ meu* de *casă.)* 4. s. *(IST.)* iobag, rumân, şerb, (rar) serv, (înv.) prost. *(Ţăranul dependent se numea ~ în Moldova, „iobag" tn Transilvania şi „rumân" in Ţara Românească.)*

VECINĂTATE s. 1. (pop.) megieşíe. *(~ celor două comune.)* 2. apropiere, împrejurime, jur, preajmă, (livr.) proximitate, (reg.) meleag, (prin Transilv.) preábăt, (înv.) împrejmuire, împrejur, préjmet, prejmuíre. *(Prin ~.)* 3. *(IST.)* iobăgie, rumânie, serbie, vecinie, (livr.) servitute, (rar) servaj. *(Starea de dependenţă a ţăranului* s-a *numii în Moldova ~* sau *„vecinie"', tn Transilvania „iobăgie", iar în Ţara Românească „rumánie".)*

VECINÂE s. *(IST.)* iobăgie, rumânie, serbie, vecinătate, (livr.) servitute, (rar) serváj. *(Starea de dependenţă a ţăranului s-a numit in Moldova ~ sau „vecinătate", in Transilvania „iobăgie", iar tn Ţara Romanească „rumânie".)*

véc'sel s. v. CAMBIE. POLIŢĂ. TRATĂ.

VECTOR UNITAR s. *(MAT.*, F*IZ.)* versor.

VEDEA vb. 1. a observa, a zări, (arg.) a gini. *(*Ce*~ la orizont?)* 2. a (se) zări. *(Îl ~ venind spre noi;*

munţii se ~ la orizont.) 3. a cuprinde, a prinde, (fig.) a îmbrăţişa. *(Cit ~ cu ochii, cu privirea.)* 4. a privi, a se uita, (Olt. şi Ban.) a se zăuita. *(Vino să ~ ce-am cumpărat.)* 5. a privi, a urmări, a viziona. *(A ~ un film la televizor.)* 6. a apărea, a se arăta, a se ivi, a se zări, (italienism înv.) a spunta. *(Nu se ~ cu săplăminile pe stradă.)* 7. a (se) întâlni, (pop.) a (se) găsi, (înv. şi reg.) a (se) întâmpina, a (se) tâlni. *(Ctnd v-aţi ~ ultima oară?)* 8. a se revedea. *(Să ne ~ sănătoşi.)* 9. a observa, a percepe, a remarca, a reţine, a sesiza, a zări, (înv.) a privi. *(N-ai ~ nici o schimbare?)* 10. a (se) cunoaşte, a (se) observa, a (se) remarca. *(Se ~ că ai fost tu aici.)* 11. a (se) vizita. *(Ne ~ în fiecare săptămtnă.)* 12. a constata, a observa, a remarca, a sesiza, (Mold., Transilv. şi Ban.) a zăpsi. *(A ~ că e supărată.)* 13. a se afla, a se găsi, a se pomeni, a se trezi. *(S-a ~ încolţit de creditori.)* 14. a apuca, a prinde, a trăi. *(Simţea că nu va mai ~ ziua de mtine.)* 15. a căuta, a îngriji, (înv. şi reg.) a (se) griji, (Transilv.) a (se) câştiga. *(A ~ de toate ale casei.)* 16. a se interesa, a se îngriji, a se ocupa, a se preocupa. *(~ tu de asta.)* 17. a îngriji, (înv. şi reg.) a socoti. *(~ de orătănii.)* 18. a căuta, a încerca. *(~ dacă poţi să dezlegi problema.)* 19. a cerceta, a examina. *(Trebuie să ~ cum stau lucrurile.)* 20. a cerceta, a se documenta, a se informa, a studia, (înv.) a se pliroforisi. *(~ dacă nu s-a mai scris despre asta.)* 21. a considera, a crede, a găsi, a socoti. *(Această circumstanţă o ~ de bun augur.)* 22. a se considera, a se crede, a se închipui, a se socoti, (pop.) a se ţine. *(Se ~ inteligent.)* 23. a concepe, a gândi, a-şi imagina, a-şi închipui. *(Cum ~ tu realizarea acestui lucru?)* 24

a-şi imagina, a-şi închipui, a-şi înfăţişa, a-şi reprezenta, (înv.) a-şi figura. *(Cum* o *~ tu pe ea?)* 25. a (se) visa. *(Se şi ~ în fruntea unui regiment.)* 26. a căpăta, a obţine, a primi, a scoate. *(Nu mai ~ un ban de la el.)* 27. a încasa, a primi. *(N-am ~ chiria de la el de un an.)*

vedea vb. v. CUNOAŞTE. OBŢINE. PEDEPSI. PRICEPE. REALIZA. STĂPÂNI. ŞTI.

vedeálă s. v. OCHI. VĂZ. VEDERE.

VEDENIE s. 1. apariţie, arătare, duh, fantasmă, fantomă, nălucă, nălucire, năzărire, spectru, spirit, stafie, strigoi, umbră, viziune, (înv. şi pop.) nălucitúră, năzăritúră, (pop.) iázmă, morói, (reg.) arătánie, necurăţenie, pater, (Ban.) năhoádă, (Mold. şi Bucov.) vídmă, (înv.) vedere» zare. *(O ~ în noapte.)* 2. fantasmagorie, închipuire, nălucire. *(O ~ a minţii sale.)* 3. halucinaţie, nălucire, năzărire, (înv.) vedere. *(A avut o ~.)*

vedenie s. v. IMAGINE. ÎNFĂŢIŞARE. MIRAJ. OCHI. REPREZENTARE. VĂZ. VEDERE. VIZIUNE.

VEDERE s. 1. vizibilitate. *(~ redusă din cauza cetii.) 2.* ochi, văz, (înv. şi reg.) văzut, (înv.) vază, vedeálă, vedenie. *(Are o ~ ageră.)* 3. aspect, chip, făptură, înfăţişare. *(Frumos la ~.)* 4. perspectivă, privelişte, (inv. şi reg.> privcálă, (înv.) prospect. *(Avea* o *minimală ~ spre parc.)* 5. cadru, peisaj, priveliște-scenă, tablou, (livr.) sit, (înv.) priveálă, privire, tabel, (fig.) decor. *(O inetntătoare ~ din natură.)* G. ilustrată. *(I-a trimis o ~ de la mare.)* 7. concepţie, convingere, gând, idee, judecată, opinie, orientare, părere, principiu, viziune, (livr.) convicţiune. *(Are nişte ~ sănătoase.)* 8. intenţie, proiect. *(Ce ai în ~ ?>*

vedere s. v. AER. APARIŢIE. ARĂTARE. ASPECT. CHIP. DUH. EXPRESIE. FANTASMĂ. FANTOMĂ. FAŢĂ. FIGURĂ. FIZIONOMIE. HALUCINAŢIE. ÎNFĂŢIŞARE. ÎN-TÂLNIRE. ÎNTREVEDERE. ÎNŢELEGERE. LUMINĂ. LUMÂNARE. MINĂ. NĂLUCĂ. NĂLUCIRE. NĂZĂRIRE.

OBRAZ. PĂTRUNDERE. PRICEPERE. PRIVIRE. PUPILĂ. SPECTRU. SPIRIT. STAFIE. STRĂLUCIRE-STRIGOI. UMBRĂ. VEDENIE. VIZITĂ. VIZIUNE.

vedere scurtă s. v. MIOPIE. MIOPISM.

vederós adj. v. APRECIAT. ARĂTOS. CHIPEŞ. CONSIDERAT. FRUMOS. GRANDIOS. LUMINAT. LUMINOS. MĂREŢ. PREŢUIT. RESPECTAT. SCÂNTEIETOR. SPLENDID. STIMAT. STRĂLUCITOR.

VEDETĂ s. divă, star, (fig.) stea. *(O ~ de cinema.)*

VEDRIŞOÁRĂ s. vedriţă.

vedrít s. v. VĂDRĂRIT.

VEDRÍŢĂ s. vedrişoară.

VÉGA s. art. *(ASTRON.)* (reg.) regina stelelor.

véget adj. v. DEŞTEPT. NEADORMIT. TREAZ. VESEL. VOIOS.

VEGETA vb. a creşte, a se dezvolta, a trăi. *(Ciupercile ~ în sol bogat.)* vegeta vb. v. LÂNCEZI. VEGETAL adj. (înv.) plantar. *(Regnul ~.)* VEGETALĂ s. plantă, (înv.) sad. *(Animale si ~e.)*

vegetare s. v. STAGNARE. VEGETAŢIE s. 1. floră. *(~ a unei ţări.)* 2. verdeaţă, (rar) verzíş. *(Toamna, cimpul işi pierde ~.)* 3. creştere, dezvoltare. *(Perioadă de ~ a plantelor.)* 4. *(MED.)* adenoidită. *(Suferă de ~.)* 5. *(MED.)* polip. *(I-a extras o ~.)*

VEGHE s. 1. nesomn, trezie, (livr.) vigilitáte, '(rar) veghere. *(Stare de ~.)* 2. priveghere, trezie, *(înv.* şi reg.) priveghi, (reg.) privegheálă. *(În timpul ~...)* 3. pază, strajă, străjuire, supraveghere, veghere, (rar) păzit, priveghi, <inv. şi pop.) priveghere, (reg.) păzeálă, (înv.) năziríe, păzíre. *(Serviciul de ~.)* 4. gardă, pază, strajă, (înv., în Mold.) arét. *(Stă de ~.)* 5. *(MIL.)* pază, santinelă, strajă, (pop.) ca-raíilă. pindár, străjer, (reg.) şilbóc, (prin Ban.) şălbocár. *(~ se afla 1h post.)*

veghe s. v. PAZĂ. PAZNIC. PĂZITOR. STRAJĂ. STRĂJER.

VEGHEA vb. 1. a păzi, a străjui, a supraveghea, (înv. şi pop.) a priveghea. *(A ~ poarta <etăţii.)* 2. a păzi, (înv.) a socoti. *(L-a ~ toată noaptea.)* 3. a supraveghea, (înv.) a surveghea. *(A ~ mersul lucrărilor pe şantier.)*

veghea vb. v. APĂRA. FERI. OCROTI. PĂZI. PROTEJA. RESPECTA. ŢINE.

vegheat adj. v. ATENT. CIRCUMSPECT. DEŞTEPT. GRIJULIU. NEADORMIT. PRECAUT. PREVĂZĂTOR. PRUDENT. TREAZ. VIGILENT.

vegheată s. v. DELICT. VINĂ.

VEGHERE s. 1. păzirc, străjuire, supraveghere. *(~ porţilor cetăţii.)* 2. pază, strajă, străjuire, supraveghere, veghe, (rar) păzit, priveghi, (înv. şi pop.) priveghere, (reg.) păzeálă, (înv.) naziríc, păzíre. *(Serviciul de ~.)*

veghere s. v. ATENŢIE. BĂGARE DE SEAMĂ. CIRCUMSPECŢIE. GRIJĂ. LUARE-AMINTE. NESOMN. PRECAUŢIE. PREVEDERE. PRUDENŢĂ. TREZIE. VEGHE.

veghetoare s. v. CELAR.

veghetor s. v. PAZĂ. PAZNIC. PĂZITOR. STRAJĂ. STRĂJER. SUPRAVEGHETOR.

VEHEMENT adj. 1. viguros, violent, virulent. *(Un protest ~.)* 2. aprig, furtunos, impetuos, impulsiv, iute, înflăcărat, înfocat, năvalnic, nedomolit, nepotolit, nestăpinit, nestăvilit, sălbatic, tumultuos, violent, (fig.) aprins, •viforos, vijelios, vulcanic. *(Temperament ~.)*

VEHEMENŢĂ s. 1. violenţă, virulenţă. *(Un discurs de o mare ~.)* 2. impetuozitate, înfocare, violenţă. *(Se apără, ripostează cu ~.)* 3. tărie, vigoare. *(Îşi susţine opinia cu ~.)*

vehicula vb. v. DIFUZA. DUCE. ÎMPRĂŞTIA. ÎNTINDE. LĂŢI. PROPAGA. RĂSPÂN-DI. TRANSMITE.

véhters. v. GARDIAN. PAZNIC. PĂZITOR.

veją s. v. COCEAN.

véjie s. v. PĂNUŞĂ.

vel adj. v. MARE.

VELÁRadj. *(FON.)* gutural. *(Consoană^.)*

VELĂ s. *(MAR.)* pânză, (înv.) vetrelă, vin-treá. *(Corabie cu două ~.)*

velă s. v. VEL IER.

veleát s. v. AN. DATĂ. TERMEN. TIMP. VREME. ZI.

veleitar adj. v. AMBIŢIOS. PRETENŢIOS.

VELEITATE s. 1. ambiţie, pretenţie, (reg.) inághie. *(Om lipsit de ~ăii.)* 2. pretenţie, (înv.) pretendcrisíre. *(Mai lasă ~ăţilel)*

vrii vb. v. PREFACE. SCHIMBA. TRANSFORMA.

VELIÉR s. *(MAR.)* (rar) vcntrilár, (fig.) velă. *(Ambarcafia cu pinze numită ~.)*

veliér s. v. CORABIE.

VELÍNŢÂ s. cergă, cuvertură, învelitoare, pătură, (pop.) plocát, ţol, (reg.) lăicér, ogheál, poneávă, procóv, procóviţă, strai, ţoală, (prin Mold. şi Bucov.) prostire, (Transilv.) vcrîncă. *(~ de lină pentru pal.)*

vciínţăs. v. COVOR. PĂRETAR. SCOARŢĂ.

velit adj. v. MARE.

velit s. v. MAGNAT.

VELNICÉR s. povarnagiu, (reg.) balgiér, rachiér, ţuicár, velniţár, vinărsár, (înv.) po-virnár. *(~ era proprietarul unei povarne.)*

velnicí vb. v. PREFACE. SCHIMBA. TRANSFORMA.

VÉLNIŞ s. *(BOT.)* 1. *(Ulmus effusa)* vinj, (reg.) ulm. 2. *(Ulmus levis)* (pop.) vinj.

vélniş s. v. ARŢAR.

velniţár s. v. POVARNAGIU. VELNICÉR.

VÉLNIŢĂ s. povarnă, (reg.) căzănărie, po-varnagcríe, povărnărie, prefăcánie, vinăr-sărie, (înv.) rachieríe. *(~ pentru fabricarea ţuicii.)*

vélniţă s. v. CRAMĂ.

velóce adj. v. IUTE. SPRINTEN. VIOL

veiocipedist s. v. BICICLIST. CICLIST. RUTIER.

velocitáte s. v. IUŢEALĂ. RAPIDITATE. REPEZICIUNE. VITEZĂ.

véltcr s. v. INFIRMIER.

vélteriţă s. v. INFIRMIERĂ. SORĂ.

VELUR s. catifea, (înv. şi reg.) máncister, (Transilv.) barşón, (prin Munt. şi Mold.) pluş, (Transilv. şi Ban.) sómot, (înv.) urşiníc. *(Haină de ~.)*

VEMELIÁN s,, adj. *(GEOL.)* ludian.

venal adj. v. CORUPTIBIL.

venalitate s. v. CORUPTIBILITATE. CORUPŢIE.

VENĂ s. 1. *(ANAT.)* vână, (prin Mold.) sfârc. 2. *(TEHN.)* conductă.

venă s. v. NOROC. ŞANSĂ.

vendetă s. v. RĂFUIALĂ. RĂZBUNARE.

VENERA vb. 1. a cinsti, a cânta, a elogia, a glorifica, a lăuda, a mări, a omagia, a preamări, a preaslăvi, a proslăvi, a slăvi, (rar) a apoteoza, a exalta, (înv.) a făli, a pohfăli, a preaeânta, a preaânălţa, a prealăuda, a prea-rădica, a ridica, a slavoslovi. *(Să-i ~ pe eroii patriei.)* 2. a adora, a diviniza, a idolatriza, (înv.) a cinsti, a slăvi. *(Îşi ~ soţia.)*

VENERABIL adj. cinstit, onorabil, onorat, preţuit, respectabil, respectat, stimabil, stimat, (înv.) omenit, preacinstit. *(O familie ~.)*

VENERARE s. adorare, divinizare, idolatrizare. *(~ iubitei.)*

VENERAT adj. 1. lăudat, mărit, preaânăl-ţat, prealuminat, preamărit, preaslăvit, proslăvit, slăvit, (reg.) prealuminós, (înv.) prealăudát, preaseninát. *(~te Doamne!)* 2. adorat, divinizat, idolatrizat, (înv.) cinstit. *(Iubită ~.)*

VENERAŢIE s. 1. adoraţie, idolatrie. *(Simte pentru ea o adevărată ~.)* 2. cult. *(~ a eroilor.)*

venerián adj. v. VENERIC.

VENERIC adj. *(MED.)* (rar) venerián, (pop.) lumesc. *(Afecţiune ~.)*

VENESÉCŢIE s. *(MED.)* flebotomie.

VENETÍC adj., s. 1. adj., s. pripăşit, străin, (înv.) nemernic. *(Om ~ prin acel loc.)* 2. s. străin, (prin Ban.) avenitúră, (înv.) curbét, venitúră. *(Cine e acest ~ ?)*

venetic adj., s. v. VENEŢIAN.

VENEŢIÁN adj., s. (înv.) venetic. *(Galben ~; pictor ~.)*

VENÍ vb. 1. a ajunge, a sosi, (înv.) a merge, (grecism înv.) a proftaxi. *(A ~ la timp.)* 2. a pica, a sosi. *(Chiar atunci a ~ şi el.)* 3. a se lua, a merge, a se ţine. *(Se dă jos şi ~ după car.)* 4. a se apropia. *(~ să te îmbrăţişez.)* 5. a se înapoia, a se întoarce, a reveni, (pop.) a se înturna, (prin Ban.) a proveni, (înv.) a se

toarce, a se turna. *(Clnd ai ~ acasă?)* 8. a intra. *(~ te rog in casă!)* 7. a apărea, a se arăta, a se ivi, a se înfăţişa, a se prezenta, (inv.) a se spune, (fam.) a se înfiinţa. *(A ~ la proces, la miliţie etc.)* 8. a năvăli, (pop.) a da. *(Stai puţin că doar nu ~ barbarii!) 9,* a izvorî, (înv.) a se scúre. *(De unde ~ acest rlu?)* 18. a se face, a se ivi, a se lăsa, a sosi. *(Cum ~ seara, pleacă.)* 11. a se afla, a fi, a se găsi, a se situa, (înv. şi pop.) a cădea. *(Satul ~ pe Olt.)* 12. a-i ajunge, (reg.) a-i bâte. *(Iarba ii ~ ptnă la mijloc.)* 13. a ajunge, (reg.) a scăpa. *(A ~ la putere.)* 14. a-1 apuca, a-1 cuprinde. *(1-a ~ ameţeala.)* 15. a-1 apuca, a-i căşuna, a i se năzări, (înv. şi reg.) a-i abate, (Transilv.) a-i tonca, (fig.) a-i trăsni. *(Nu ştiu ce i-a ~ aşa deodată.)* 16. a se întâmpla, a se produce, a surveni. *(Seismul a ~ pe neaşteptate.)* 17. *(LINGV.)* a deriva, a proveni, (pop.) a se trage. *(Cuvtntul „muncilor" ~ de la „munci".)* 18. a i se potrivi, (Transilv.) a i se vâji. *(Pantoful ti ~.)* 19. a-i cădea, a i se potrivi, a-i şedea. *(Haina ti ~ bine.)*

veni vb. v. ANGAJA. BĂGA. CADRA. CĂDEA. CÂNTĂRI. CONVENI. CORESPUNDE. COSTA. CUVENI. DECURGE. FACE. FI. INTRA. ÎNCADRA. ÎNŢELEGE. ÎNVOI. MERGE. POTRIVI. PREFACE. PROVENI. REIEŞI. REVENI. REZULTA. SCHIMBA. TOCMI. TRANSFORMA. URMA. VÂRÎ.

venin s. v. BILĂ. FIERE. OTRAVĂ. PUROI. RĂUTATE. TOXICITATE. veniná vb. v. ÎNVENINA. OTRĂVI.

VENINÁRIŢĂ s. *(BOT.; Gratiola officina-lis)* avrămeasă, avrămeascá, (reg.) cârstineásă, milostivă, potroacă, mila-Dómnului.

VENINOS adj. otrăvitor, (pop.) otrăviciós» (înv. şi reg.) topsicát. *(Plante ~.)*

veninos adj. v. DUŞMĂNOS. OSTIL. RĂUTĂCIOS.

VENÍRE s. 1. sosire, sosit. *(~ lui la timp in gară.)* 2. înapoiere, întoarcere, revenire, (pop.) înturnáre, înturnát. *(După ~ lui acasă.)* 3. intrare. *(După ~ lui în casă.)* 4. înfăţişare, prezentare, (fam.) înfiinţare. *(~ lui la proces.)* 5. sosire, (fig.) coborfre. *(~ serii.)* 6. sosire, venit, (reg.) venită. *(~ iernii.)* 7. declanşare, dezlănţuire, iscare, izbucnire, începere, pornire, producere, stârnire, (înv. şi reg.) scornire, (înv.) prorúpere, prorúpţie. *(înainte dt ~ vijeliei.)*

VENÍT adj. sosit. *(Vezi ce vor noii ~.)* venit adj., s. v. PRIBEAG. STRĂIN. VENÍT s. 1. sosire, venire, (reg.) venită. *(~ iernii.)* 2. beneficiu, câştig, profit, (prin Transilv.) mirişúg, (înv.) ghelir, product, spor, (reg. fig.) mână. *(~ net tntr-o afacere.)* venită s. v. SOSIRE. VENIRE. VENIT. venitór adj. v. URMĂTOR. VIITOR. VENTÍL s. *(TEHN.)* 1. supapă, (pop.) răsuflătoáre. *(~ al unei valve.)* 2. registru, sertar, şuber. *(~ la o conductă.)*

VENTILA vb. 1. a împrospăta, a primeni, a purifica. *(A ~ aerul dintr-o încăpere.)* 2. a aerisi. *(A ~ o cameră.)*

VENTILÁJ s. aerisire, ventilare, ventilaţie. *(Instalaţie de ~.)*

VENTILARE s. 1. împrospătare, primenire, purificare. *(~ aerului din încăpere.)* 2. aerisire, ventilaj, ventilaţie. *(Instalaţie de ~.)*

VENTILAŢIE s. aerisire, ventilaj, ventilare. *(Instalaţie de ~.)*

VENTRAL adj. *(ANAT.)* abdominal. *(Regiunea ~.)*

VENTRICEÁ s. *(BOT.; Veronica tournefor-tii)* ventrilică. VENTRÍCUL s. *(ANAT.)* (înv.) talám. ventrilir s. v. VEL IER. VENTRILÍCĂs. *(BOT.)l. (Veronica tour-nefortii)* ventricea. 2. *(Veronica officinalis)* (reg.) matrice, strătorícă, buruiană-de-cel-perít. ventrilică s. v. IARBA-ŞARPELUI. VÉNTRU s. *(FLZ.)* umflătură. VENTUZĂ s. (pop.) pahar, (reg.) zbáncă, zbanţ. *(E răcit, i-a pus ~e.)*

VÉNUS s. *(ASTRON.)* luceafărul (art), (pop.) steaua ciobanului.

veracitate s. v. ADEVĂR. REALITATE. VERIDICITATE.

VERANDĂ s. cerdac, pridvor, tindă, (prin Ban.) pornánă. *(Casă cu ~.)*

verb s. v. CUVÂNT. GLAS. GRAI. GURĂ. LIMBAJ. TERMEN. VOCE. VORBĂ. VERBAL adj. oral. *(Comunicare ~.)* VERBALÍSM s. vorbărie, (franţuzism) ver-biáj, verbozitate. *(~uí unui reportaj.)* verbiáj s. v. VERBALISM. VORBĂRIE.

VERBÍNĂ s. *(BOT.)* 1. *(Verbena)* urzicuţă, (franţuzism) vervénă. 2. *(Verbena officinalis)* sporiş, (reg.) măturíţă, spornic, veronícă.

verbozitate s. v. VERBALISM. VORBĂRIE, verbuncáş s. v. DERBEDEU. GOLAN. HAIMANA. ISCOADĂ. SPION. VAGABOND. vere s. v. FABRICĂ. UZINĂ. verdáică s. v. CIOCĂNITOARE. GHIO-NOAIE.

verde adj. v. PROASPĂT. PUTERNIC. ROBUST. SOLID. TARE. VIGUROS. VIU. VÂN-JOS. VOINIC. ZDRAVĂN.

verde adv. v. DESCHIS. DIRECT. FĂŢIŞ. FRANC. SINCER.

VERDE s., adj. 1. s. verdeaţă, (franţuzism) verdúră. *(~ ierbii.)* 2. adj. crud, necopt. *(Prune ~.)* 3. adj, brut, crud, neargăsit, neprelucrat, netăbăcit. *(Piei ~.)* 4. adj. învineţit, livid, vânăt. *(~ la faţă de mínie.)* 5. adj. umed. *(Lemne ~ de foc.)*

verdeaţa-iérnil s. v. BRĂBĂNOC. MERIŞOR. PERIŞOR. VERDEAŢĂ s. 1. verde, (franţuzism) ver-' dură. *(~ ierbii.)* 2. vegetaţie, (rar) verzíş. *(Ctmpul îşi pierdea*

vérdeş s. v. DECEDARE. DECES. DISPARIŢIE. MOARTE. PIEIRE. PRĂPĂDIRE. RĂPOSARE. SFÂRŞIT. STINGERE. SUCOMBARE. verdét s. v. FLOREAN. FLORINTE. verdéte s. v. BOIŞTEAN. PAR. PARMAC. RETEVEI. SCURTĂTURĂ.

VERDEŢURI s. pi. zarzavat. *(Legume şi –)* VERDÍCT s. 1. *(JUR.)* decizie, hotărâre, sentinţă, (rar) judecată, (înv.) judeţ, lege, proces. *(~ tntr-un litigiu.)* 2. apreciere, aviz, judecată, opinie, părere. *(Aşteptăm cu nerăbdare ~ publicului.)*

verdoáică s. v. CIOCĂNITOARE. GHIO-NOAIE. verdól s. v. FLOREAN. FLORINTE. verdós adj. v. VERZUI. verdúnă s. v. VERZITURĂ. verdúnc adj. v. VERZUI. verdúră s. v. VERDE. VERDEAŢĂ. verenoşá vb. v. ÎNVENINA. OTRĂVI. veresie s. v. CREDIT. DATORIE. VERGEA s. I. făcăleţ, sucitor, (rar) sul, (pop.) mestecau, (reg.) melestéu, (Maram. şi Transilv.) plăcintór. *(~ pentru întinderea aluatului.) 2.* arbiu, varga. *(~ pentru curăţat puşca.)* 3. *(TEHN.)* fuscel, (reg.) joardă. *(~ la războiul de ţesut.) 4. (TEHN.)* buhai, cârlig, greblă, hreapcă, (reg.) criveá. *(~ este un disf pozitiv la coasă.)* vergela vb. v. CIONDĂNI. CIOROVĂI. VERGELÚŞĂ s. vergeluţă. VERGELÚŢĂ s. vergeluşă. vergbină s. v. ŢAMBAL. vérgur adj. v. CANDID. CAST. FECIORELNIC. FECIORESC. INOCENT. NEPRIHĂNIT. NEVINOVAT. PUDIC.

VIRGIN. VIRGINAL. vérgură s. v. FATĂ. FECIOARĂ. VIRGINĂ, vergură învălítă s. v. CHICA-VOINICULUI.

verguríe s. v. CANDOARE. CASTITATE. FECIORIE. INOCENŢĂ. NEPRIHĂNIRE. NEVINOVĂŢIE. PUDICITATE. PUDOARE. VIRGINITATE. veric s. v. VĂR. VERIŞOR, vericárepron. v. CINE. FIECARE. FIECINE. ORICARE. ORICINE. ORIŞICARE. ORIŞICINE.

vericé pron. v. CE. ORICE. ORIŞICE. verieeá s. v. VARĂ. VERISOARĂ. verlcíeă s. v. VARĂ. VERISOARĂ. verieine pron. v. CINE. FIECARE. FIECINE. ORICARE. ORICINE. ORIŞICARE. ORIŞICINE.

vericî'nd adv. v. ORICÂND. ORIŞICÂND. TOTDEAUNA.

VERÍDIC adj. adevărat, aievea, autentic, cert, nescornit, netăgăduit, pozitiv, real, sigur, veritabil. *(Un lucru ~.)*

VERIDICITATE s. adevăr, realitate, (livr.) veracitate, (înv.) veritate. *(~ unei afirmaţii.}* VERIFICA vb. 1. a încerca, a proba, (pop.) a cerca, (înv. şi reg.) a probălui, (înv.) a probai, a probui. *(A ~ un motor, un aparat.)* 2. a> cerceta, a controla, a inspecta, a revedea, a revizui, (înv.) a revedui, (grecism înv.) a teorisi. *(A ~ toate scriptele întreprinderii.)* VERIFICABIL adj. controlabil. *(Fapte ~.>* VERIFICARE s. 1. încercare, probare, probă, (pop.) cercare, (înv.) verificáţie, verificăciúne. (~ *unui motor.)* 2. controlare, revizuire. *(~ unui calcul.)* 3. *(MAT.)* probă. *(~ unei împărţiri.)* ■4. cercetare, control, revizie, revizuire, (înv.) teorie, teorisíre. (~ *a tuturor scriptelor financiare.)* 5. control, inspectare, inspecţie, revizie. *(~ a decurs In bune condiţii.)*

VERIFICAT adj. 1. încercat, probat, (înv.) probăluít, prubuít. *(Motor ~.)* 2. controlat, revizuit. *(Un calcul ~.)* 3.controlat, revăzut, revizuit. *(Text ~.)* 4. adeverit, confirmat, demonstrat, dovedit, probat. *(Ce ţi-am spus e lucru ~.)*

verificáţie s. v. ÎNCERCARE. PROBARE. PROBĂ. VERIFICARE.

verificăciúne s. v. ÎNCERCARE. PROBARE. PROBĂ. VERIFICARE.

VERIGÁRs. *(BOT.; Rhamnus cathartica)* părul-ciutei, salbă-rnoale, (reg.) crasíci, cruşî'n, gladíş, paţachínă, porumbel, vonicér, lemn-cânésc, lemn-râiós, lemnul-cíinelui, poama-cíinclui, spin-álb, spinele-cérbului.

verigár s. v. GLADIŞ. GLĂDICI. SALBĂ-MOALE.

verlgáş adj. v. INFAM. JOSNIC. MIŞEL. MIŞELESC. MIZERABIL. MÂRŞAV. NEDEMN. NELEGIUIT. NEMERNIC. NETREBNIC. RUŞINOS. SCELERAT. TICĂLOS.

verigáş s. v. CODOŞ. MIJLOCITOR. PROXENET.

VERÍGĂ s. 1. inel, ochi, za, (înv.) rătéz.

(~ de lanţ.) 2. toartă, ureche. *(~ cercelului.)* 3. belciug, inel. *(~ de lacăt.)*

verigă s. v. INEL. LANŢ. VERIGHETĂ.

verigăşíe s. v. ABJECŢIE. CODOŞIE. CO-

DOŞLÂC. FĂRĂDELEGE. INFAMIE. JOS-

NICIE. MIŞELIE. MÂRŞĂVIE. NELEGIUIRE. NEMERNICIE. NETREBNICIE. PROXENETISM. TICĂLOŞIE.

verignşós adj. v. INFAM. JOSNIC. MIŞEL. MIŞELESC. MIZERABIL. MÂRŞAV. NEDEMN. NELEGIUIT. NEMERNIC. NETREBNIC. RUŞINOS. SCELERAT. TICĂLOS.

verigeá s. v. VERIGUŢĂ.

VERIGÉL s. *(BOT.)* 1. *(Orobanche caryo-phyllacea)* (reg.) crăielici, floarea-úntului, iarba-éntului, iarba-víntului, săgeata-lui-Dumnezéu. 2. *(Orobanche gracilis)* (reg.) săgeata-lui-Dumnezéu.

VERIGHETĂ s. inel, (pop.) verigă, (prin Ban.) búrmă. *(E însurat şi poartă ~.)*

verifli s. pi. v. CĂTUŞE. FIARE.

VERIGUŢĂ s. (rar) verigeá.

veríncă s. v. CEARŞAF. CERGĂ. CUVERTURĂ. ÎNVELITOARE. PĂTURĂ. VELINŢĂ.

verincél s. v. VĂR. VERIŞOR.

verişánă s. v. VARĂ. VERIŞOARĂ.

verişcán s. v. VĂR. VERIŞOR.

verişcánă s. v. VARĂ. VERIŞOARĂ.

VERIŞOARĂ s. vară, (reg.) văruşánă, veri-■ceá, vericícă, verişánă, verişcánă, (Munt.) şoálă. *(Sânt ~e primare.)*

VERIŞOR s. văr, (pop. şi fam.) veríc, verişcán, (Maram.) verincél. *(Sânt ~ primari.)*

VERITABIL adj. 1. adevărat, aievea, autentic, cert, nescornit, netăgăduit, pozitiv, real, sigur, veridic. *(Un lucru ~.)* 2. adevărat, autentic, curat, neaoş, (pop. şi fam.) sadea, get-bcgét. *(Moldovean ~.)* 3. adevărat, autentic, curat, nefalsificat, original. *(Artă ~.)* 4. autentic, bun, curat, (rar) patent. *(Aur ~.)* 5. natural, pur, (livr.) genuin. *(Cafea ~.)* veritate s. v. ADEVĂR. REALITATE. VERIDICITATE.

vermetí vb. v. AGITA. COLCĂI. FOI. FORFOTI. FRĂMÂNTA. FURNICA. MIŞUI. MIŞUNA. ROI. VIERMUI.

VERMICULÁR adj. vermiform. *(Cu aspect ■~.)*

VERMIFORM adj. vermicular. *(Cu aspect ~.)*

VERMIFÚG s., adj. *(FARM.)* antihelmin-tic.

VERMILLÓN s. chinovar, cinabru. *(~ este •o culoare roşie mult folosită in pictură.)*

vermină s. v. PARAZIŢI.

VERMORÉL s. (Ban. şi Transilv.) şpriţ.

vernál adj. v. PRIMĂ VĂRATIC.

vernichiarí vb. v. VERNISA.

verníchiu s. v. LAC. VERNIS.

VERNÍS s. lac, (înv.) verníchiu. *(~ pentru mobile.)* (

VERNISA vb. 1. (înv.) a vernichiarí. *(A ~ un tablou.)* 2. a deschide, a inaugura. *(A ~ ieri noua sa*

expoziţie.)

VERNISAJ s. inaugurare, vernisare. *(~ expoziţiei.)*

VERNISARE s. inaugurare, vernisaj. *(~ ■expoziţiei.)*

verólă s. v. LUES. SIFILIS.

verolă mică s. v. VARIOLĂ. VĂRSAT.

VERONÁL s. *(FARM.)* acid dietilbarbi-turic.

veronícă s. v. SPORIŞ. VERBINĂ.

VEROS adj. dubios, suspect. *(Afaceri, speculaţii ~.)*

veros adj. v. INCORECT. NECINSTIT. NECORECT. NEONEST.

VEROSIMIL adj. acceptabil, admisibil, credibil, plauzibil. *(*O *explicaţie ~.)*

VEROSIMILITATE s. admisibilitate, credibilitate, plauzibilitate, (rar) verosimilitúdinc. *(~ unei explicaţii.)*

verosimilitúdine s. v. ADMISIBILITATE. CREDIBILITATE. PLAUZIBILITATE. VEROSIMILITATE.

verpelí vb. v. CANONI. CĂZNI. CHINUI. FORŢA. FRĂMÂNTA. MUNCI. NECĂJI. OSTENI. SFORŢA. SILI. STRĂDUI. TRUDI. ZBATE. ZBUCIUMA.

VERS s. *(LIT.)* 1. (Mold. şi Transilv.) vers, (înv.) stih. *(Strofă de patru ~.)* 2. (la pi.) poezie, stihuri (pl.), (Mold. şi Transilv.) vers. *(Scrie ~* si *proză.)* 3. rimă. *(Poezie cu ~ alb.)*

vers s. v. DATĂ. RÂND. STIH. VERSET.

VERSANT s. *(GEOGR.)* clină, coastă, cobo-râş, costişă, muchie, pantă, povârniş, pripor, repeziş, scoborâş, (rar) prăvălác, prăvălíş, (înv. şi reg.) piază, scápăt, (reg.) pieptán, pieptar, piezişeá, povírghie, prăvál, prăvălitúră, răpă-gúş, (prin Munt.) aplecúş, (înv.) baír, povirni-túră, (fig.) şold. (~ *al unui deal.)*

VERSAT adj. 1. bun, capabil, competent, destoinic, dotat, experimentat, încercat, înzestrat, pregătit, priceput, valoros, vrednic, (rar) preparat, (înv. şi pop.) harnic, (pop.) cercat, (înv.) ispitit, mindru, practic, practicós, prac-tisít, putinciós. *(Un inginer ~.)* 2. deprins, experimentat, încercat, pricepui, rutinat. *(Un ochi ~.)*

VERSET s. *(BIS.)* 1. stih, (rar) vers. *(~ din psalmi.)*2. (înv.) soroácă, *(~ în cărţile liturgice-)*

VERSIFICA vb. *(LIT.)* a rima, (rar) a sti-hui, (înv.) a poetiza, a versui.

VERSIFICARE s. *(LIT.)* versificaţie, (înv.) stihuíre, versuíre. *(O ~ perfectă.)*

VERSIFICATOR s. *(LIT.)* (rar) versuitór, (înv.) stihuitór. *(Un bun ~.)*

versificator s. v. POET.

VERSIFICAŢIE s. *(LIT.)* 1. versificare, (înv.) stihuíre, versuíre. *(O ~ perfectă-)* 2. prozodie. *(Probleme, reguli de ~.)*

VERSIUNE s. variantă. *(~ a unui text.)*

VERSO s. 1. contrapagină. *(Pagină şi ~.)* 2. dos *(~ al unei file de htrtie.)* ' VERSOR s. *(MAT., FIZ.)*

vector unitar.

versui vb. v. RIMA. VERSIFICA. versuíre s. v. VERSIFICARE. VERSIFICAŢIE.

versuít adj. v. RIMAT. versuitór s. v. POET. VERSIFICATOR. VERSURÉL s. *(LIT.)* (rar) stihurél. vers s. v. POEZIE. STIHURI. VERS. VERSURI.

VERTEBRĂ s. *(ANAT.)* (înv.) coinác. vertép s. v. IROZI. VICLEIM.

VÉRTEX s. *(ANAT.)* creştet, sinciput, (pop. şi fam.) scăfirlíe, (Ban. şi vestul Olt.) teme.

VERTICAL adj., adv. I. adj. drept. *(Sttlp ~.)* 2. adj. *(BOT.)* drept, erect. *(Tulpini ~.)* 3. adj. abrupt, drept, perpendicular, pieptiş, pieziş, prăpăstios, priporos, râpos, (rar) prăpăs-tuít, priporít, (pop.) oblu, (reg.) poncíş, prăvă-lát, prăvălátic, râpit, râpurós, ţărmurós, (prin Transilv.) priporíu, (prin Bucov.) pripós, (înv.) mălurós, străminós. *(Peretele ~ al muntelui.)* 4. adv. drept, perpendicular, (înv.) prost. *(Muntele se înălţa ~ înaintea noastră.)*

VERTICALITATE s. perpendicularitate. *(~ unui mal.)* verticilár adj. v. VERTICILAT. VERTICILÁT adj. *(BOT.)* (inv.) verticilár. *(Ramuri ~.)*

VERTIGINOS adj. 1. precipitat, (fig.) prăpăstios, vijelios. *(*O *coboríre ~.)* 2. ameţitor, fulgerător, precipitat. *(*O *cădere ~.)*

VERTÍJ s. *(MED.)* ameţeală, vârtej, (înv.) scutură.

VERÚCĂ s. *(MED.)* neg, papilom, veruco-zitate.

VERUCÓS adj. (rar) negós. *(Un obraz ~.)* VERUCOZITÁTE s. *(MED.)* neg, papilom, verucă.

VERVĂ s. 1. vioiciune, volubilitate. *(Vorbea cu o ~ inepuizabilă.)* 2. avint, însufleţire, patos. *(~ stilului său.)*

vervénă s. v. URZICUŢĂ. VERBINĂ. vérver s. v. CLANŢĂ. IVĂR. ÎNCUIETOARE.

VERZAL adj. *(TIPOGR.)* capital, majuscul, mare. *(Literă ~; caracter ~ al unei litere.)* VERZALĂ s. *(TIPOGR.)* capitală, majusculă, literă mare. *(Un titlu tipărit cu ~e.)* vcrzăciúne s. v. VERZITURĂ. verzíş s. v. VEGETAŢIE. VERDEAŢĂ. VERZIŞOÁRĂ s. *(BOT.)* vărzuţă. verzişoáră s. v. BO ISTE AN. BORSISOR. IARBĂ-DE-URECHE. RĂMURELE. RUJĂ. URECHELNIŢĂ.

verzişoáre s. pi. v. VARZĂ DE BRUXELLES. VERZITURĂ s. (pop.) verzăciúne, (prin Olt.) verdúnă. *(*O *~ de prune.)* verzitúră s. v. COCLEALĂ. PATINĂ. verzíu adj. v. VERZUI. VERZUI adj. (rar) verzíu, verzuríu, (pop.) prăzulíu, verzulíu, (reg.) verdúnc, (înv.) verdós. *(De culoare ~.)* verzulíu adj. v. VERZUI. verzuríu adj. v. VERZUI. VESEL adj. 1. glumeţ, hazliu, poznaş, (pop. şi fam.) ghiduş, hî'tru, mehenghi, mucalit, ştrengar, şugubăţ, (înv. şi reg.) şăgáci, (reg., mai ales în Mold.) şăgalnic, (reg.) poznéţ, snovós, (Mold.) chisnovát, (Olt.) potcáş, (prin Mold.) prujálnic, prujitór, (prin Olt.) snovélnic, (prin Transilv.) şăncăléţ, şăncălós, şodomán, (prin Transilv. şi Olt.) şodós, (prin Transilv.) şoloméţ, (prin Bucov. şi Mold.) şotélnic, (Bucov.) şotiós, (Mold.) tămăşálnic, (prin Olt.) zgondós, (înv.) poznátec, poznít, zeflíu. *(E un om tare ~.)* 2. bucuros, mulţumit, satisfăcut, voios. *(Se duce ~ la lucru.)* 3. voios, (livr.) jovial, (rar) râzăréţ, râzătór, (pop.) tivilichíu, (înv. şi reg.) sămărât, (reg.) chefós, veselós, (Transilv.) vi-gán, (înv.) libovít, râzăciós, râzfnd, véget. *(*O *fire ~.)* 4. amuzant, comic, hazliu, nostim, (livr.) ilar, ilariant, (pop.) poznaş,

(Transilv., Ban. şi Olt.) şod. *(O ínltmplare ~.)* 5. hazliu, umoristic. *(Scenetă ~.)*

VESELĂ s. văsăric. *(~ unui restaurant.>*

VESELÍ vb. a se amuza, a se desfăta, a se dispune, a se distra, a se înveseli, a petrece, a râde, (înv.) a se distrage, a se cglendisî, a libovi. *(Ne-am ~ copios pe socoteala lui.)*[1]

veseli vb. v. ÎNVESELI.

VESELÍE s. 1. voioşie, (livr.) jovialitate, (înv.) veselitúră. *(Era de o ~ contaminantă./* 2. desfătare, petrecere, (rar) desfăt, (înv.) des-fătăciúne. *(Cu mare ~.)* 3. haz, umor. (*Plin de ~.)*

veselíre s. v. ÎNVESELIRE. veselit adj. v. ÎNVESELIT. veselltór adj. v. ÎNVESELITOR. veselitúră s. v. VESELIE. VOIOŞIE. vesclnic adj. v. CHEFLIU. ÎNVESELITOR. PETRECĂREŢ, veselós adj. v. VESEL. VOIOS. VESPASIANĂ s. pisoar. vesperal adj. v. SERAL. VEST s. 1. apus, asfinţit, (inv. şi pop.) sfinţit, (pop.) scăpătat, soare-apúne, (înv. şi reg.)' scápăt, (reg.) scăpătíş. *(Se îndreaptă către ~; punctul cardinal numit ~.)* 2. apus, occident. *(Ţările din ~.)*

VESTĂ s. jiletcă, (pop.) láibăr. *(Purta ~ sub haină.)*

VESTE s. 1. ştire, (rar) semn, (inv.) cuvínt, glas, havadíş, pliroforíe, ştafetă, (turcism înv.> mujdeá. *(Aşteaptă cu nerăbdare o ~ de la el./* 2. mesaj, ştire, (inv.) solie. *(I-a transmis următoarea ~...)* 3. comunicare, informaţie, înştiinţare, ştire. *(A primit o ~ de mare importantă.)* 4. cunoştinţă, informaţie, ştire, (prin Transilv.) hir, (înv.) mărturie, pliroforíe, ştiinţă. *(Ai vreo ~ despre el?)* 5. faimă, renume, (rar) pomină. *(I-a mers ~ pretutindeni.)* veste s. v. STRIGĂRI. VESTIRI. vestegăluí vb. v. FOLOSI. ÎNTREBUINŢA. RECURGE. SERVI. SLUJI. UTILIZA. UZA. VESTÍ vb. 1. a anunţa, a aviza, a informa, a íncunoştinţa, a înştiinţa. *(A ~ pe cineva despre ceva.)* 2. a anunţa, a comunica, a informa, a íncunoştinţa, a înştiinţa, (rar) a semnaliza, (Transilv. şi Ban.) a ştirici. *(Vă ~ că trebuie să fiţi prezenţi.)* 3.a anunţa, a comunica, a transmite, (înv.) a porunci, a soli. *(I-am ~ sosirea mea.)* 4. a anunţa, a íncunoştinţa, a înştiinţa, (înv.) a publica, a publicarisi, a pu-blicălui, a publicui. *(A ~ ceva cuiva.)* 5. a> prevesti, a prezice, a profetiza, a profeţi, a proroci, (inv. şi reg.) a plăzui, a prepúne, (prii* Transilv.) a pohibi, (înv.) a meni, a proroces-tvui. *(Ce a ~ sftntul?)* 6. a anticipa, a anunţa,, a prevesti, (rar) a promite. *(Noaptea senină ~ o zi frumoasă.)*

vesti vb. v. DEOSEBI. DIFUZA. DISTINGE. 'DUCE. EVIDENŢIA. ILUSTRA. ÎMPRĂŞTIA. ÎNSCĂUNA. ÎNTINDE. ÎNTRONA. ÎNVESTI. LĂŢI. NUMI. PROCLAMA. PROPAGA. PUNE. RĂSPÍNDI. REMARCA. SINGULARIZA. TRANSMITE. UNGE.

VESTIAR s. garderobă. *(Lăsaţi hainele la ~.)*

VESTIBUL ş. antreu, hol, sală. *(Două camere cu ~.)* /

VÉSTICfidj. apusean, occidental. *(Statele ~.)*

VESTÍGIUs. 1.rămăşiţă, relicvă,urmă. *(~ iile trecutului.)* 2. (la pi.) moaşte (pl.), relicve (pl.)> (înv.)

rămăşiţe (pl.). *(~ sfinte.)*

VESTIMENTAR adj. (înv.) veşmântár. *(Sub aspect ~.)*

VESTIMENTAŢIE s. îmbrăcăminte. *(O ~ sumară.)*

VESTÍRE s. 1. anunţare, informare, încu-noştinţare, înştiinţare. *(~ cuiva despre ceva.) H.* anunţare, comunicare. *(~ sosirii lui.)* 3. anunţare, încunoştinţare, înştiinţare, (înv.) publicare, publicaţie, pnblicuíre. *(~ a ceva făcută cuiva.)* 4. prevestire, prezicere, prorocire. *(~ unor vremuri înfloritoare.)* 5. (la pi.) strigări (pl.), (reg.) veste, (prin Transilv.) mărturisiri (pl.). *(~ de logodnă, de nuntă.)*

VESTÍT adj. 1. celebru, faimos, ilustru, mare, renumit, reputat, (inv. şi pop.) mărit, numit, (reg.) revestít, (Transilv.) híreş, (înv.) norocit, (grecism înv.) perifán, (fam.) arhicunoscut, (fig.) strălucit, (rar fig.) strălucitor. *(Un ~ savant.)* 2. consacrat, cunoscut, faimos, notoriu, recunoscut, renumit, reputat. *(Un sportiv ~.)*

VESTITOR s. 1. crainic, mesager, sol, trimis, (reg.) crancău, (inv.) posláneţ, poslánic, pris-táv, strigător, telál. *(Au anunţat vestea printr-un ~.)* 2. profet, proroc, (înv.) proroci-tór. *(Un ~ mincinos.)* 3.anunţător, prevestitor. *(Rândunelele sânt ~ ale primăverii.)*

vestitor s. v. COLĂCAR.

VESTON s. 1. sacou. *(~ de vară.)* 2. surtuc. *(Un ~ de postav gros.)*

VÉŞCĂ s. 1. văcălie, (Transilv.) veácă. *(~ -sitei, a ciurului.)* 2. *(TEHN.)* (reg.) strat, (Transilv.) veácă, *(~ de la pietrele morii.)*

VEŞMINT s. 1. haină, îmbrăcăminte, strai, (pop. şi fam.) buleándră, ţoală, (reg.) rufă, (Transilv. şi Maram.) halúb, (depr.) hanţă. *(Era fără ~ pe trup.)* 2. *(BIS.;* la pi.*)* odăjdii (pl.), (inv.) ornate (pl.). *(Preotul s-a îmbrăcat in ~.)*

veşmântár adj. v. VESTIMENTAR.

VEŞNIC adj., adv. 1. adj. etern, nemuritor, nepieritor, nesfirşit, neuitat, perpetuu, 'viu, (livr.) sempitérn, (inv.) neapús, pururélnic, nesăvirşít, (fig.) nestins. *(0 amintire ~.)* 2. adv. etern, pururi, totdeauna. *(~ va rămtne in inimile noastre.)* 3. adj. continuu, etern, necontenit, necurmat, neâncetat, neântrerupt, nesfirşit, permanent, perpetuu, (înv. şi reg.) mereu, (reg.) necúnten, (înv.) neâncontenít, neprecur-mát, nesăvârşít, pururélnic. *(0 luptă ~ între contrarii.)* 4. adv. continuu, încontinuu, întruna,

mereu, necontenit, necurmat, neâncetat, neântrerupt, neobosit, neostenit, permanent, pururi, (inv. şi reg.) nepristán, (reg.) hójma, necúnten, (inv.) neapărat, nelipsit. *(Se mişcă ~.)* 5. adv. continuu, încontinuu, întotdeauna, întruna, mereu, necontenit, neâncetat, permanent, pururi, totdeauna, (pop.) necurmat. *(Eram ~ împreună.)*

VEŞNICÍE s. eternitate, nemurire, vecie, (livr.) perpetuitate, (reg.) săvirşíe, (înv.) nemuritoríe. *(Fapta sa i-a asigurat ~.)*

VEŞTED adj. 1. galben, îngălbenit, ofilit, pălit, trecut, uscat, veştejit, (pop.) gălbenít, (reg.) pâhăvít, (Mold. şi Bucov.) ugilít. *(O plantă, o floare ~.)* 2. mort, uscat. *(Frunză ~.)*

veşted adj. v. FANAT. TRECUT.

VEŞTEJÍ vb. 1. a (se) îngălbeni, a (se) ofili, a păli, a (se) trece, a (se) usca, (astăzi rar) a tinji, (pop.) a (se) galbeni, (inv. şi reg.) a seca, (reg.) a (se) petrece, a (se) pihăvi, (prin Mold.) a (se) probăjeni, (prin Mold. şi Transilv.) a (se) probozi, (Mold. şi Bueov.) a (se) ugili. *(O plantă care s-a ~.)* 2. a îmbătrâni, a se trece, (înv.) a se învechi, a (se) mători. *(X s-a ~ de iot!)*

veşteji vb. v. BLAMA. CONDAMNA. DEZAPROBA. FANA. ÎNFIERA. PROSCRIE. REPROBA. RESPINGE. STIGMATIZA. TRECE.

VEŞTEJÍRE s. îngălbenire, ofilire, pălirc, uscare, (pop.) gălbenínre. *(~ plantelor.)*

vestejire s. v. BLAM. BLAMARE. CONDAMNARE. DEZAPROBARE. ÎNFIERARE. NE-APROBARE. REPROBARE. RESPINGERE. STIGMATIZARE.

VESTEJÍT adj. galben, îngălbenit, ofilit, pălit, trecut, uscat, veşted, (pop.) gălbenít, (reg.) pâhăvít, (Mold. şi Bucov.) ugilít. *(O plantă, o floare ~.)*

veştejit adj. v. FANAT. TRECUT.

VETERINAR s. (inv. şi reg.) nalbánt, (reg.) nălbár. *(E de profesie ~.)*

veterinarie s. v. MEDICINĂ VETERINARA.

vetrelă s. v. CORABIE. PÂNZĂ. UMBRELĂ. VELĂ.

vetrí vb. v. ADULMECA. MIROSI.

VETRÍCE s. *(BOT.; Chrysanthemum vulgare)* (reg.) mărún, mărúncă, buruiană-de-ceas-rău, iarba-ráiului.

vetríce s. v. EFEMERĂ. EFEMERIDĂ.

vetriceá s. v. GRANAT. SPILCUŢĂ.

vetriccl s. v. PELINARIŢĂ.

VETRIŞOÁRĂ s. vetriţă.

VETRÍŢĂ s. vetrişoară.

vetrúşcă s. v, VINDEREU. VÂNTUREL.

veturín s. v. BIRJAR. SURUGIU. VIZITIU.

vetust adj. v. ARHAIC. DEMODAT. DEPĂŞIT. DESUET. ÎNVECHIT. PERIMAT. VECHI.

vetustáte s. v. VECHIME.

VEVERIŢĂ s. *(ZOOL.; Sciurus vulgaris)* (inv.) sângeáp.

VEXA vb. a contraria, a şoca, (fig.) a izbi. *(M-au ~ cele auzite.)*

vexá vb. v. INSULTA. JIGNI. OFENSA. ULTRAGIA.

vexánt adj. v. INJURIOS. INSULTĂTOR. JIGNITOR. OFENSATOR.

vexare s. v. INSULTARE. JIGNIRE. OFENSARE. ULTRAGIERE.

VEXAT adj. contrariat, şocat, (fig.) izbit. *(Un om ~.)*^/

vexat fnrjTv. INSULTAT. JIGNIT. OFENSAT. ULTRAGIAT.

vexatoriu adj. v. INJURIOS. INSULTĂTOR. JIGNITOR. OFENSATOR.

vexaţiune s. v. AFRONT. INJURIE. INSULTĂ. JIGNIRE. OCARĂ. OFENSĂ. RUŞINE. UMILINŢĂ..

VEZI interj, iată !, uite !, (pop.) ia !, iacă !, ian !, (in\. şi reg.) ni !, (Mold. şi Bucov.) ínga ! *(~.', se apropie de noi.)*

VEZICÁNT adj. vezicator. *(Substanţă ~.)*

vezicát adj. v. BĂŞICAT. URZICAT.

VEZICATOR adj. vezicant. *(Substanţă ~.)*

VEZICĂ s. *(ANAT.)* 1. băşică. 2. *vezică urinară* = băşica udului. 3. *vezică ombilicală* = sac vitelin. ■*i. vezică înotătoare* = băşică înotătoare. *(~ a peştilor.)*

VEZICULĂ BILIARĂ s. *(ANAT.)* cole-cist, fiere, (pop.) băşica fiérii. *(S-a operat la ~.)*

VÍA prep. prin. *(Bucureşti – Craiova ~ Roşiori de Vede.)*

viá vb. v. DĂINUI. DURA. EXISTA. FI. MENŢINE. PĂSTRA. PERPETUA. PERSISTA. RĂMÂNE. TRĂI. ŢINE. VIEŢUI.

VIABIL adj. durabil, rezistent, trainic. *(O operă ~.)*

VIABILITATE s. durabilitate, rezistenţă, trăinicie. *(~ unei opere.)*

VIAŢĂ s. I. fiinţă. *(Pe cind nu era ~.)* 2. (înv. fig.) cap. *(Îi era ~ in primejdie.)* 3. singc. *(Şi-a* rfat~ *pentru patrie.)* 4. trai, (înv.) cust, custáre. *(Au dus o ~ agitată.)* 5. trai, vieţuire, (pop.) sălăşluíre, (înv.) sălaş-luínţă. *(~ lai îndelungată pe aceste locuri.)* 6. existenţă, trai, zile (pl.), (înv. şi pop.) petrecere, vieţuire, (pop. şi fam.) veac, (înv.) petrecanie. *(~ lui se scurgea în linişte.)* 7. biografie. *(~ lu*i *Macedonski.)*

viá<ă s. v. ANIMAŢIE. ANTREN. ÎNSUFLEŢIRE. VIOICIUNE.

VIBRA vb. 1. a zbârnâi. *(~ coarda unui instrument muzical.)* 2. a tremura, a trepida. *(Un corp elastic care ~.)* 3. a licări, a pâlpâi, a sclipi, a tremura. *(Flacăra luminării ~.) A.* a tremura. *(Glasul ii ~.)* 5. a fremăta, a palpita, a pulsa, a zvâcni. *(~ în el* o *mare bucurie.)* 6. a fremăta, a se înfiora, a palpita, a tresaltă, a tresări. *(~ de bucurie, de emoţie.)* 7.* (fig.) a răsuna. *(Îi mai ~ încă în inimă...)*

VIBRANT adj. 1. tremurător, trepidant, vibrator. *(Corp elastic ~.)* 2. duios, emoţionant, impresionant, înduioşător, mişcător, patetic, răscolitor, tulburător, (rar) răvăşitor, (înv.) simţitor. *(O ~ poveste de dragoste.)*

VIBRARE s. 1. vibraţie, zbârnâit. *(~ corzii unui instrument muzical.)* 2. *(FIZ.)* oscilaţie, vibraţie. *(~ unui mediu elastic.)* 3. tremur, vibraţie. *(Avea o ~ în -glas.)*

VIBRATOR adj., s. 1. adj. tremurător, trepidant, vibrant. *(Corp elastic ~.)* 2. s. *(FIZ.)* oscilator. *(Diapazonul este un ~.)* 3. s. *(FIZ.)* buzâr. *(~ în telefonie.)*

VIBRAŢIE s. 1. vibrare, zbârnâit. *(~ corzii unui instrument muzical.)* 2. *(FIZ.)* oscilaţie, vibrare. *(~ unui mediu elastic.)* 3. tremur, vibrare. *(Avea o ~ în glas.)*

VIBRONETEZÍRE' s. *(TEIIN.)* supcrfini-ţie.

VIBROTERAPÍE s. *(MED.)* seismotera-pie.

viceversa adv. v. RECIPROC. VICIA vb. 1. a (se) altera, a (se) polua, a (se) strica. *(Aerul din*

încăpere s-a ~.) 2. a (se) corupe, a decădea, a (se) deprava, a (se) desfrina, a (se) destrăbăla, a (se) perverti, a (se) strica, (rar) a (se) dezmăţa, (înv.) a (se) sminti. *(S-a ~ tnlr-un mediu imoral.)*

VICIAT adj. 1. alterat, poluat, stătut, stricat. *(Un aer ~.) 2.* infect, împuţit, puturos, rău-mirositor, (livr.) fetid, pestilenţial. *(Aer~.)* 3. greu, irespirabil, înăbuşitor, încărcat, sufocant. *(Atmosferă ~.)* viciat adj. v. VICIOS.

VICIERE s. 1. alterare, poluare, stricare. *(~ aerului dintr-o încăpere.)* 2. corupere, decădere, depravare, pervertire, stricare, (înv.) de-gradáţie. *(~ moravurilor.)*

VICIOS adj. 1. defectuos. *(O conformaţie ~.)* 2. *(JUR.)* (rar) viciat. *(Act ~.)* 3. corupt, decăzut, depravat, desfrânat, destrăbălat, dezmăţat, imoral, neruşinat, pervertit, stricat, (livr.) libertin, (rar) deşănţat, (pop. şi fam.) parşiv, (pop.) deşucheat, (înv. şi reg.) ruşinat, (reg.) şucheát, teşmenít, (înv.) aselghicésc, demoralizat, spurcat. *(Om ~; o societate ~.)* VICISITUDINE s. (mai ales la pi.) 1. dificultate, greutate, neajuns. *(~ile vieţii.)* 2. greutate, încercare, necaz, nevoie, suferinţă, (înv.) ispită. *(A trecut prin multe ~ i.)* 3. greu, greutate, impas, încercare, necaz. *(A depăşi o ~.)*

VÍCIU s. 1. cusur, defect, deficienţă, imperfecţiune, insuficienţă, lacună, lipsă, meteahnă, neajuns, păcat, scădere, slăbiciune, (livr.) carenţă, racilă, tară, (pop. şi fam.) beteşug, (reg. şi fam.) hibă, (reg.) madeá, teáhnă, (Olt., Munt. şi Mold.) ponós, (înv.) greşeală, lichea, nedesăvârşire, răutate. *(Om cu numeroase ~.)* 2. cusur, dar, defect, meteahnă, nărav, patimă, (pop. şi fam.) pârţág, (pop.) învăţ, (reg.) madeá, natură, nărăvíe, párfie, teáhnă, (prin Bucov.) băsău. *(Are ~ beţiei.)* 3. nărav, pasiune, patimă, (fam.) boală. *(A dai in ~ jocului de cărţi.) A.* corupţie, decadenţă, decădere, depravare, desfrinare, desfriu, destrăbălare, dezmăţ, imoralitate, perdiţie, perversitate, perversiune, pervertire, pierzanie, pierzare, stricăciune, (rar) deşănţare, (înv.) aselghiciúne, asélghie, desfătare, preacurvíe, preacurvíre, preaiubíre, (fig.) descompunere, putreziciune, (rar fig.) putrefacţie, (înv. fig.) putrejúne. *(~ din înalta societate.)*

viclean adj. v. ADULTER. INFIDEL. NEFIDEL.

VICLEAN adj., s. 1, adj. duplicitar, fals, fariseic, făţarnic, ipocrit, mjincinos, perfid, prefăcut, şiret, (livr.) machiavelic, (rar) machiavc-lístic, (reg.) proclet, (îny^f făţărít, telpiz, (fig.) iezuit, iezuític, (pop.^ig.) pestriţ, (înv. fig.) calp, zugrăvit. *(Atitudine ~.)* 2. s. făţarnic, ipocrit, mincinos, perfid, prefăcut, şiret, (livr.) fariseu, (reg.) proclet, (înv.) telpiz, (fig.) iezuit, tartúf, trombonist. *(Mare ~ mai eşti/)* 3. adj. înşelător, perfid, (livr.) insidios. *(O propunere ~.(* 4. adj. şiret, şmecher, (înv. şi reg.) marghiól, (reg.) şpílăr, (Mold. şi Bucov.) hî'tru, (înv.) telpiz, (íam.) hoţoman, pişicher. *(E cam ~ dumnealui!)* 5. adj. abil, şiret, şmecher, (pop.) mehenghi. *(Om ~ în acţiuni.)* viclean adj., s. v. NECREDINCIOS. PĂGÂN. vicleanul s. art. v. AGHIUŢĂ. DEMON. DIAVOL. DRAC. ÎNCORNORATUL. NAIBA. NECURATUL. SATANĂ. TARTOR.

VICLEIM s. irozi (pl.), (reg.) vertép. *(Datina ~uíui.*)

vicleni vb. v. ÎNŞELA. TRĂDA. VICLENÍE s. 1. şiretenie, şmecherie, (rar) şireţíe. *(Era de-o ~ proverbială.)* 2. duplicitate, falsitate, făţărnicie, ipocrizie, minciună, perfidie, prefăcătorie, vicleşug, (livr.) fariseism, machiavelism, tartuferíe, tartufísm, (rar şi fam.) machiaverlic, (înv.) făţăríe, prefăcánie, prefăcătúră, procleţíe, (fig.) iezuitísm, mascaradă. *(A fost demascată ~ lui.*) 3. *(JUR.)* doi, rea-credinţă. *(Condamnat pentru ~.)* 4. stratagemă, subterfugiu, şiretenie, şiretlic, şmecherie, tertip, truc, vicleşug, (rar)

şireţíe, (reg.) solomo-níe, (Ban. şi Transilv.) mişculánţă, (înv.) marafet, măiestrie, (fam.) chichiţă, chiţibuş, manevră, merchéz. *(De ce ~ a uzat?)*

viclenie s. v. ADULTER. INFIDELITATE. ÎNŞELĂCIUNE. NECREDINŢĂ.

viclenitór adj. v. ADULTER. INFIDEL. NECREDINCIOS. NEFIDEL.

VICLEŞUG s. 1. duplicitate, falsitate, făţărnicie, ipocrizie, minciună, perfidie, prefăcătorie, viclenie, (livr.) fariseism, machiavelism, tartuferíe, tartufísm, (rar şi fam.) machiaverlic, (înv.) lăţărie, prefăcánie, prefacă tură, procleţíe, (fig.) iezuitísm, mascaradă. *(A fost demascat ~ lui.)* 2. stratagemă, subterfugiu, şiretenie, şiretlic, şmecherie, tertip, truc, viclenie, (rar) şireţíe, (reg.) solomoníe, (Ban. şi Transilv.) mişculánţă, (înv.) marafet, măiestrie, (fam.) chichiţă, chiţibuş, manevră, merchéz. *(De ce ~ a uzai?)* vicodól s. v. FURTUNĂ. VIFOR. VIFORNIŢĂ. VIJELIE. VISCOL. VISCOLEALĂ. vicolitúră s. v. VIFOR. VIFORNIŢĂ. VISCOL. VISCOLEALĂ.

vicólniţă s. v. VIFOR. VIFORNIŢĂ. VISCOL. VISCOLEALĂ. VÍCTIMĂ s. jertfă. *(~ a datoriei.)* VICTORIE s. 1. biruinţă, izbândă. *(O mare ~ in luptă.)* 2. izbândă, reuşită, succes. *(~ echipei de handbal.)*

VICTORIOS adj., s. biruitor, câştigător, izbân-ditor, învingător, triumfător. *(~ íntr-o competiţie.)*

VID s., adj. I. s. *(FIZ.)* (livr.) vacuitate, vacuum. *(Starea de ~.)* 2. s. gol. *(Se face un mare ~ in jurul său.)* 3. adj. deşert, gol, (înv. şi pop.) sec, secat, (înv.) pustiu. *(Recipiente.)* 4. adj. deşert, gol, necultivat, pustiu, sălbatic, (înv. şi reg.) săcrét, (înv.) pustiiciós, pustiit. *(Un loc, un ţinut ~.)*

vida vb. v. DESCĂRCA. DEŞERTA. GOLI. VIDANJOR s. (rar) latrinár, (pop.) căcanár, (Transilv.) budár, (înv.) bocciu.

VIDARE s. *(FIZ.)* vacuumare. *(~ unei incinte.)* vidma-pădúrii s. v. MAMA-PĂDURII. vídmă s. v. APARIŢIE. ARĂTARE. DUH. FANTASMĂ. FANTOMĂ. NĂLUCĂ. NĂLUCIRE. NĂZĂRIRE. SPECTRU. SPIRIT. STAFIE. STRIGO-I. UMBRĂ. VEDENIE. VIZIUNE.

VÍDRĂ s. 1. *(ZOOL.;Lutra lutra)* lutră, (reg.) dihor de ápă. 2. lutru. *(Căciulă de ~.)*

VÍE s. *(BOT.; Vilis)* viţă. *(Frunză de ~; plantează ~.)*

VIER s. (Transilv. şi Ban.) vinţelér. (~ *este păzitorul viei.)*

vier s. v. PODGOREAN. VITICULTOR. vierii s. pi. art. v. PORCII. viermár s. v. VIERMĂRAIE. VIERMĂ-RIE.

VIERMĂNÁR s. *(ENTOM.; Sarcophaga carnaris)* (reg.) muscă-albástră, muscă-de-hóit, muscă-de-viérmi, muscă-veninoásă, muscă-vér-de, muscă-vânătă. VIERMĂNÓS adj. (reg.) scorburós. *(Măr ~.)* VIERMĂRAIE s. viermărie, (»ar) viermár, (reg.) viérmăt. *(Era o ~ acolo!)*

VIERMĂRÍE s. viermăraie, (rar) viermár, (reg.) viérmăt. *(Era* o *~ acolo!)*

viérmăt s.v. VIERMĂRAIE. VIERMĂRIE. VIERME s. *(ENTOM.) vierme-alb* =(Bucov.) babă, ciormág, (Maram.) ciormán, ciórmă. *(Larva cărăbuşului se numeşte ~); vierme de făină* = molete, (pop.) sfoiág, (Olt. şi Ban.) sur-domáş. *(~ este larva morarului); vierme-de mătase* = fluture-de-mătase, (pop.) gândac-de-mătáse. vierme-Iucitór s. v. LICURICI. VIERMIŞÓR s. *(ENTOM.)* viermuleţ, vier-muşor, (rar) viermúş, viermúţ.

VIERMUÍ vb. a se agita, a colcăi, a (se) foi, a forfoti, a se frămínta, a furnica, a mişui, a mişuna, a roi, (pop.) a bâjbâi, (înv. şi reg.) a jimi, (reg.) a íojgăi, a vâşca, (prin Transilv.) a şovârca, (Olt.) a se vărzui, (Ban.) a vermeti, (fam.) a se fâţâi, a se vânzoli. *(Lumea ~ pe străzi.)*

VIERMUIALA s. agitaţie, animaţie, colcăială, foiala, foire, forfotă, forfoteală, frămân-tare, furnicare, mişcare, mişuială, mişunare, roială, viermuire, (reg.) fojgăiálă, vânzoálă, (fam.) fâţâiálă, fâţâíre, flţâít, vânzoleálă. *(~ necontenită a mulţimii pe străzi.)*

VIERMUÍRE s. agitaţie, animaţie, colcăială, foiala, foire, forfotă, forfoteală, frămmtare, furnicare, mişcare, mişuială, mişunare, roială, viermuiala, (reg.) fojgăiálă, vânzoálă, (fam.) fâţî-

iálă, fiţâíre, flţâít, vlnzoleálăh *(~ necontenită a mulţimii pe străzi.)*

VIERMULÉŢ s. *(ENTOM.)* viermişor, viermuşor, (rar) viermúş, viérmúţ.

viermúş s. v. VIERMIŞOR. VIERMULÉŢ. VIERMUŞOR.

VIERMUŞOR s. *(ENTOM.)* viermişor, vier-muleţ, (rar) viermúş, viermúţ.

viermuşor s. v. LICURICI.

viermúţ s. v. VIERMIŞOR. VIERMULÉŢ. VIERMUŞOR.

viers s. v. CÂNT. CÂNTARE. CÂNTAT. CÂN-TEC. GLAS. MELODIE. TIMBRU. TON. VOCE.

viersuí vb. v. CÂNTA. EXECUTA. INTERPRETA. INTONA.

VIESPAR s. 1. (rcg.) viespáríţă, viespărle. *(~ plin de viespi se afla într-un frunzar.)* 2. *(ORNIT.; Merops apiaster)* albinărel, furnicar, prigorie, (rcg.) albinár, albinei, ploiér, ploiéşte, ploiéte, prigoreán, viespáríţă, ciuma-albínelor, lupul-albínclor, (înv.) meróp.

viespar s. v. BĂRZĂUN. GĂRGĂUN.

viespáríţă s. v. ALBINĂREL. FURNICAR. PRIGORIE. VIESPAR.

viespăríe s. v. VIESPAR.

viespărói s. v. VIESPOL

vicspc-bondăreáscă s. v. BĂRZĂUN. GĂRGĂUN.

viespe-gărgăúne s. v. BĂRZĂUN. GĂRGĂUN.

VIESPÓI s. *(ENTOM.; Sircx gigas)* (reg.) viespărói.

viespói s. v. BĂRZĂUN. GĂRGĂUN.

viét s. v. PODGORIE.

VIETATE s. animal, creatură, dobitoc, făptură, fiinţă, lighioană, necuvintător, vieţuitoare, (înv.) dihanie, săzdánie, (fig.) suflare, (înv. fig.) zidire, ziditúră. *(~ţile pădurii.)*

VIEŢUÍ vb. 1. a trăi, (pop.) a hălădui, a sălăşlui, (reg.) a lăbădui, a sălăşi, (Olt.) a sufleţi, (înv.) a custa, a locui, a sâlăşui, a via. *(Au ~ fericiţi pe aceste meleaguri.) 2.* a exista, a fi, a trăi, (rar) a fiinţa, (reg.) a lăbădui, (înv.) a dăinui. *(Cit ~, omul învaţă.)* 3. a o duce, a trăi. *(Cum ~ ?)* 4. *(JUR.)* a coabita, a convieţui, a trăi. *(Au ~ timp de doi ani ca soţ şi soţie.)* 5. a trăi, (rar) a mişca. *(Nu mai~ !)* 6. a trăi, a se ţine. *(~ de azi pe miine.)*

VIEŢUÍRE s. trai, viaţă, (pop.) sălăşluíre, (înv.) sălăşluínţă. (*~lui îndelungată pe aceste locuri.)*

vieţuire s. v. EXISTENŢĂ. TRAI. VIAŢĂ. ZILE.

VIEŢUITOARE s. animal, creatură, dobitoc, făptură, fiinţă, lighioană, necuvintător, vietate, (înv.) dihanie, săzdánie, (fig.) suflare, (înv. fig.) zidire, ziditúră. *(~ele pădurii.)*

vieţuitor adj. v. VIU.

VIEZURE s. *(ZOOL.; Meles meles)* bursuc.

viezuríme s. v. BÂRLOG. CUIB. CULCUŞ. SĂLAŞ. VIZUINĂ.

vlezurínă s. v. BÂRLOG. CUIB. CULCUŞ. SĂLAŞ. VIZUINĂ.

vifel s. v. VĂTAF. VĂTĂŞEL. VORNICEL.

vffeliţă s. v. VĂTĂŞIŢĂ. VORNICEASA.

VÍFOR s. *(MET.) 1.* vifornıţă, viscol, vis-coleală, (pop.) viforeálă, (înv. şi reg.) spărgău, (prin Ban.) vicodól, (Mold. şi Bucov.) vicoli-túră, (Bucov.) vicólniţă, (Transilv.) vócot. *(În decembrie a fost un ~ cumplit.)* 2. furtună, vijelie, (pop.) vântoásă, (reg.) vântoáie, (prin Ban.) vicodól, (prin Bucov.) vântăráie, (înv.) bură, tempestáte, tempestă, (latinism înv.) procélă. *(Afară s-a dezlănţuit ~.)*

vlforátie adj. v. FURTUNOS. VIFOROS. VIJELIOS.

viforeálă s. v. VIFOR. VIFORNIŢĂ. VISCOL. VISCOLEALĂ. *A*

VIFORI vb. 1. a viscoli. *(Afară ~.)* 2. a se în vii ora. *(Vremea s-a ~.)*

vlíorât adj. v. FURTUNOS. VIFOROS. VIJELIOS.

vlíórnic adj. v. FURTUNOS. VIFOROS. VIJELIOS.

VIFORNIŢĂ s. *(MET.)* vifor, viscol, visco-leală, (pop.) viforeálă, (înv. şi reg.) spărgău, (prin Ban.) vicodól, (Mold. şi Bucov.) vieolitúră, (Bucov.) vicólniţă, (Transilv.) vócot. *(În decembrie a fost o ~ cumplită.)*

VIFOROS adj. 1. furtunos, vijelios, (rar) viforátic, (pop.) viforít, (reg.) vifórnic, vintós, vinturós, (înv.) furtunátic, tempestuós. *(Timp ~.)*2. viscolos. *(O iarnă ~.)* 3. înviforat, năvalnic, vijelios. *(Furtună ~.)*

viforos adj. v. APRIG. FURTUNOS. IMPETUOS, IMPULSIV. IUTE. ÎNFLĂCĂRAT. ÎNFOCAT. NĂVALNIC. NEDOMOLIT. NEPOTOLIT. NESTĂPÂNIT. NESTĂVILIT. SĂLBATIC. TUMULTUOS. VEHEMENT. VIOLENT.

vig s. v. SUL. TRÂMBĂ. VAL. VĂLĂTUC.

vigán adj. v. VESEL. VOIOS.

VIGILENT adj. atent, circumspect, grijuliu, precaut, prevăzător, prudent, (reg.) grijitór, (Înv.) gríjnic, priveghetór, vegheat, (fig.) neadormit, treaz. *(Om ~.)*

VIGILENŢĂ s. atenţie, grijă. *(Manifestă multă ~.)*J

vigllitáte s. v. NESOMN. TREZIE. VEGHE.

VIGOARE s. 1. dinamism, energie, forţă, impetuozitate, putere, robusteţe, tărie, vitalitate, vlagă, (livr.) potentă, (pop.) vânjoşénie, vânjoşíe, vírtoşíe, voinicíe, (reg.) mau, vânj, vlástă, (Munt., Olt. şi Ban.) snágă, (înv.) sfórţă, tăríme. vârtúte, vlávie, (fig.) sevă. *(Da dovadă de o ~ inepuizabilă.)* 2. bărbăţie, energie, putere. *(A avut ~ de a suporta încercarea.)* 3. forţă, putere, străşnicie, tărie. *(Reclamă cu ~ dreptatea.)* 4.

tărie, vehemenţă. *(Îşi susţine opinia cu ~.)*

VIGUROS adj. 1. puternic, robust, solid, tare, vlnjos, voinic, zdravăn, (pop.) ţeapăn, vânós, vârtós, (reg.) puterós, putut, socolán, (Ban. şi Transilv.) pogan, (înv.) potent, putin-ciós, spátoş, (fig.) verde. *(Om ~.)* 2. legat, robust, solid, vânjos, voinic, zdravăn. *(Un trup ~.)* 3. energic, impetuos, puternic, tare, vajnic. *(Un temperament ~.)* 4. energic, impe-

tuos, viril. *(Manifestare ~.)* 5. vehement, violent, virulent. *(Un protest ~.)*

VIITOR adj., s. 1. adj. (înv.) venitór. *(Genera-ţiiíe~.)* 2. s. posteritate, viitorime, (înv.) viito-ríe. *(~ va aprecia eforturile noastre.)*

viitorie s. v. POSTERITATE. VIITOR. VIITORIME.

VIiTORÍME s. posteritate, viitor, (înv.) viitorie. *(~ va apecia eforturile noastre.)* VIITORÍST s. futurolog, viitorolog. VIITOROLOG s. futurolog, viitorist. VHTOROLOGÍE s. futurologie, ştiinţa viitorului.

VIJELÍE s. *(MED.)* furtună, vifor, (pop.) vântoásă, (reg.) vintoáie, (prin Ban.) vicodól, (prin Bucov.) vintăráie, (înv.) bură, tempestáte, tempestă, (latinism înv.) procélă. *(Afară s-a dezlănţuit ~.)*

vijelios adj. v. APRIG. FURTUNOS. IMPETUOS. IMPULSIV. IUTE. ÎNFLĂCĂRAT. ÎNFOCAT. NĂVALNIC. NEDOMOLIT. NEPOTOLIT. NESTĂPÂNIT. NESTĂVILIT. PRECIPITAT. SĂLBATIC. TUMULTUOS. VEHEMENT. VERTIGINOS. VIOLENT.

VIJELIOS adj., adv. 1. adj. furtunos, viforos, (rar) viforátic, (pop.) viforít, (reg.) vífórnic, vântós, vânturós, (înv.) furtunátic, tempestuós. *(Timp ~.)* 2. adj. înviforat, năvalnic, viforos. *(Furtună ~.)* 3. adv.furtunos, valvârtej. *(Ostile veneau ~.)* 4. adj. aprig, focos, nestăpânit, sălbatic, sireap, (înv.) zmeiós. *(Un armăsar ~.)* VÍKINGI s. pi. *(IST.)* normanzi (pl.), varegi (pl.).

vil adj., s. v. ABJECT. INFAM. JOSNIC. MIŞEL. MIZERABIL. MÂRŞAV. NEDEMN. NELEGIUIT. NEMERNIC. NETREBNIC. TICĂLOS.

VILBROCHÉN s. *(TEHN.)* arbore cotit. VILEGIATURIST s. sezonist. *(~ veniţi la mare.)*

VIN s. (arg.) mol, molan, moléte, motorină. vinar s. v. PODGOREAN. VITICULTOR. VINÁRIŢĂ s. *(BOT.; Asperula odorata)* sinziene-de-pădure, (reg.) mama-pădúrii. vinars s. v. RACHIU.

VÍNĂ s. 1. abatere, culpabilitate, culpă, eroare, greşeală, păcat, vinovăţie, (livr.) eres, (rar) prihană, (înv. şi reg.) teáhnă, (reg.) greş, (Olt., Munt. şi Mold.) ponós, (înv.) cusur, săbláznă, scandal, smíntă, sminteală, (fig.) rătăcire, (înv. fig.) rătăceálă. *(~ lui e de gravitate minoră.)* 2. imputare, imputaţie, învinuire, reproş, (livr.) reprehensiúne, (prin Mold.) bănat, (înv.) pricină, prihană. *(Nu i se poate aduce nici o ~.)* 3. *(JUR.)* infracţiune. 4. *(JUR.)* delict, (înv.) vegheată.

VINĂRÍCI s. *(IST.)* vinărit. *(~ era o dare percepută in vin.)*

vinăríci s. v. PODGOREAN. VITICULTOR. VINĂRÍT s. *(IST.)* vinărici. *(~ era o dare percepută in vin.)*

vinărsár s. v. POVARNAGIU. VELNICER. vinărsăríe s. v. POVARNĂ. VELNIŢĂ. vínchcl s. v. COLŢAR. ECHER. VINCI s. *(TEHN,)* cric, (pop.) - vârtéj, (Transilv.) şaitău-

vinci vb. v. BATE. BIRUI. CÂSTIGA. IZBÂNDI. ÎNFRÂNGE. ÎNTRECE. ÎNVINGE. VÍNDE vb.

1. a desface, a plasa, (reg.) a petrécei (înv., în Transilv.) a cheltui. *(A ~ o marfă.)* *2. a da. *(A ~ ceasul cu 1 000 de lei.)* 3. (înv. şi pop.) a neguţa. *(E angrosist, cumpără şi ~.)* 4. a se căuta, a se cere, (înv.) a se întreba. *(O marfă care se ~.)* 5. a se prostitua. *(O femeie care se ~.)* 6. a-şi trăda, (înv.) a-şi haini, a-şi prodosi. *(Şi-a ~ patria.)* vinde vb. v. DENUNŢA. PÂRÎ. RECLAMA. SPUNE.

VINDECA vb. *(MED.)* 1. a (se) îndrepta, a (se) înfiripa, a (se) însănătoşi, a (se; întrema, a (se) înzdrăveni, a (se) lecui, a (se) reface, a (se) restabili, a (se) ridica, a (se) tămădui, (latinism rar) a (se) sana, (pop. şi fam.) a (se) drege, a (se) doftori, a (se) doftorici, (pop.) a (se) scula, (înv. şi reg.) a (se) sănătoşa, a (se) tocmi, a (se) zdraveni, (reg.) a (se) răzbuna, (Transilv.) a (se) citovi, (Mold.) a (se) priboli, (prin Olt., Ban. şi Transilv.) a (se) zvidui, (înv.) a (se) remedia, a (se) vrăciui. *(S-a ~ după* o *lungă boală.)* 2. a se cicatriza, a se închide. *(Rana s-a ~.)* vindecă vb. v. SĂTURA. VINDECABIL adj. *(MED.)* benign, cura-bil, uşor. *(Formă ~ a unei boli.)*

VINDECARE s. *(MED.)* 1. îndreptare, înfiripare, însănătoşire, întremare, înzdrăvenire, lecuire, refacere, restabilire, ridicare, tămăduire, (pop.) sculare, tămăduiálă, (înv.) sănătoşáre, tămăduínţă, vracevánie. *(~ completă a bolnavului.)* 2. cicatrizare, închidere. *(~ plăgii.)* VINDECAT adj. *(MED.)* 1. îndreptat, înfiripat, însănătoşit, întremat, înzdrâvenit, lecuit, refăcut, restabilit, ridicat, tămăduit, (Mold.) pribolít, (înv.) sănătoşát. *(Om ~ după o gripă.J* 2. cicatrizat, închis. *(Rană ~.)* vindecătoare s. v. USTUROIŢĂ. VINDECĂTOR adj. întremător, lecuitor, tămăduitor, (înv.) vrăciuitór. *(O cură ~.)* vindecător adj. v. CURATIV. VINDECEÁ s. *(BOT.; Stachys officinalis)* (reg.) creţişór, sovârvăriţă, frunza-tăietúrii, iarba-tăietúrii, iarbă- de-ránă.

vindecúţă s. v. USTUROIŢĂ. VINDERE s. desfacere, plasare, vinzare, (înv.) debit. *(~ unei mărfi.)* vinderél s. v. VINDEREU. VÂNTUREL. VINDERÉUs. *(ORNIT.; Falco tinnunculus)* vinturel, (reg.) mariníćă, şuşugáic, vetrúşcă, vinderél, (prin Olt.) şurligáie.

vindíc s. v. INVITAT. MUSAFIR. OASPETE. vindicativ adj. v. DUŞMĂNOS. RANCHIUNOS. RĂZBUNĂTOR.

VINERÍŢĂ s. *(BOT.; Ajuga reptans)* (livr.) lavrentínă, (reg.) tămâiţă, vineţícă. vineríţă s. v. SULIMAN. TĂMÂIŢĂ. vineriţă-gálbenă s. v. TĂMÂIŢĂ-DE-CÂMP. vinete s. pi. v. PETUNIE. VINEŢEA s. *(BOT.; Cenlaurea eganus)* albăstrea, albăstrică, albăstriţă, vineţică, (reg.) ghioc,* zglăvóc, floarea-griului, floarea-páiului.

VINEŢEÁLĂ s. *(MED.)* echimoză, vină-taie, (înv.) vânătáre. *(Are o ~ la ochi.)*

vineţeálă s. v. ALBĂSTREALĂ. ULTRAMAR IN.

vineţele s. pi. v. SĂPUNELE. SCÂNTEIUŢĂ.

vineţi vb. v. ALBAŞTRI.

VINEŢÍCĂ s. *(BOT.)* 1. *(Centaurea cyanus)* albăstrea, albăstrică, albăstriţă, vineţea, (reg.) ghioc, zglăvóc, floarea-gríului, floarca-páiului. 2. *vineţică-cu-lapte (Lactarius volemus)* = râşcov, (reg.) râscovíţă, burete-dúlce, (Mold.) râşcovél.

vineţícă s. v. HULUBIŢĂ. PÍINISOARĂ. SULIMAN. VINERIŢĂ.

vineţie s. v. ALBASTRU. ALBĂSTRIME. AZUR. CLARITATE. LIMPEZIME. SENIN.

SENINĂTATE.

vinejít adj. v. ÎNVINEŢIT. VÂNĂT.

VINEŢÍU adj. (prin Transilv.) sédereş. *(De culoare.~.)*

VINGALÁCs. *(TIPOGR.)*culegar, culegău, (rar) colţár, compozitor.

vinicér s. v. NOIEMBRIE. SEPTEMBRIE.

VINIFICÁRE s. vinificaţie. *(Proces de.~.)*

VINIFICÁŢIE s. vinificarc. *(Proces de ~.)*

VINIŞÓR s. vinuleţ, vinuţ. *(Un ~ de Dră-găşani.)*

VÍNÓ interj, hai!, haide !, (înv.) ni! *(~ încoace 1)*

vino-ncoá(cc) s. v, SEX-APPEL.

vinós adj. v. AMEŢIT. BĂUT. BEAT. CHERCHELIT. ÎMBĂTAT. TURMENTAT.

VINOVAT adj. I. *(JUR.)* culpabil, (inv.) cúlpeş, greşit. *(Arestatul a fost găsit ~.)* 2. blamabil, condamnabil, criticabil, neingáduit, neonorabil, nepermis, regretabil, reprobabil, ruşinos, urit, (livr.) reprehensíbil, (înv.) ocárnic, ocăritór, ruşinătór. *(O faptă ~.)*

vinovaţi vb. v. ACUZA. ÎNVINOVĂŢI. ÎNVINUI.

VINOVĂŢIE s. abatere, culpabilitate, culpă, eroare, greşeală, păcat, vină, (livr.) eres, (rar) prihană, (înv. şi reg.) teáhnă, (reg.) greş, (Olt., Munt. şi Mold.) ponós, (înv.) cusur, săblázná, scandal, smíntă, sminteală, (fig.) rătăcire, (inv. fig.) rătăceálă. *(~ iui e de gravitate minoră.)*

vintílâ s. v. LEASĂ.

VINTÍR s. *(PESCUIT)* virşă.

vintre s. v. ABDOMEN. BURTĂ. DIAREE. DIZENTERIE. PÂNTECE. vintre s. pi. v. MĂRUNTAIE.

vintreá s. v. PÍNZĂ. VELĂ. vinţelér s. v. VIER.

vlnuí vb. v. ACUZA. ÎNVINOVĂŢI. ÎNVINUI.

VINULÉŢ s. vinişor, vinuţ. *(Un ~ de Drăgăşani.)*

VINUŢ s. vinişor, vinuleţ. *(Un ~ de Drăgăşani.)*

viuúţ s. v. SULIŢICĂ.

vioară adj. v. CLAR. CRISTALIN. CURAT. LIMPEDE. PUR. TRANSPARENT.

VIOARĂ s. *(MUZ.)*.scripcă, violină, (pop.) diblă, lăută, (reg.) céteră. vioară s. v. TOPORAŞ. VIOLETĂ. VIOREA. vioară-de-noápte s. v. NOPTICOASĂ.

vioarâ-gálbenă s. v. MICSANDRĂ. MICŞU-NEA. VÍOREA-GALBENĂ. vioară-róşie s. v. MICSANDRĂ. MICŞUNEA. VIOI adj. 1. iute, sprinten, (rar) vclóce, (înv.) pripélnic, (fig.) dezgheţat. *(Un om ~.)* 2. ager, agil, isteţ, iute, repede, sprinten, (reg.) zburátic. *(~ în mişcări.)* 3. iute, sprinten, (livr.) alert. *(O mişcare ~.)* 4. săltat, săltăreţ, sprinten, zglobiu, (rar) săltătór. *(Zborul ~ al rindurticii.)* 5. însufleţit, viu, vivace. *(Tempo ~ de execuţie a unei compoziţii muzicali.)* 6. drăcos, neastâmpărat, nebun, nebunatic,: prin-

ţar, zăpăcit, zbânţuit, zburdalnic, zglobiu, zurliu, zvăpăiat, zvânturat, zvinturatic, (pop.) zbanghíu, (reg.) sturlubatic, sturluibat, (prin Olt.) saitóc, (Transiây.) şulhétic, (inv.) zburda-tic, zburdătór. *(Copil ~.)* 7. jucăuş, neastâmpărat. *(Ochi ~; privire ~.)*

VIOICIUNE s. 1. agerime, agilitate, iuţeală, repeziciune, sprinteneală, supleţe, uşurinţă, (astăzi -.rar) sprintenie, (înv.) sprintinătáte. *(~ în mişcări.)* 2. însufleţire, vivacitate. *(~ lempoului unei compoziţii muzicale.)* 3. neastâmpăr, voioşie, zburdălnicie, (rar) zbur-dáre, (înv.) zburdăciúne. *(Copil plin de ~.)* 4. vervă, volubilitate. *(Vorbea cu o ~ ine-puizabilă.) 5.* animaţie, antren, însufleţire, (rar) vivacitate, (fig.) viaţă. *(O petrecere plină de ~.)*

VIOL s. batjocorire, necinstire, siluire, violare, (înv.) silă, (fig.) pângăríre. (~ *unei femei.)* VIOLA vb. 1. a batjocori, a necinsti, a silui, (Transilv.) a căzni, (înv.) a ruşina, a sili, a spurca, (fig.) a pângări. *(A ~* o *femeie.) 2.* a forţa, a sparge, a strica, (inv.) a silnici. *(A ~ incuicloarea uşii.)* 3. a batjocori, a necinsti, a pângări, a profana, a spurca, (înv. şi pop.) a prihăni. *(A ~* u*n loc considerat sfint.)* 4. a se abate, a călca, a contraveni, a încălca, a nesocoti, (înv.) a păşi, a sparge, a stropşi, a ştirbi. *(A ~ legea.)*

VIOLARE s. 1. batjocorire, necinstire, siluire, viol, (înv.) silă, (fig.) pângăríre. *(~ unei finei.)* 2. forţare, spargere, stricare. *(~ unei încuietori.)* 3. batjocorire, necinstire, pângărire, profanare, sacrilegiu, spurcare, (inv. şi pop.) pri-hăníre. *(~ unui loc considerat sfint.)* 4. călcare, încălcare, nesocotire, (pop.) stricare. *(~ a legii, a unei înţelegeri.)*

VIOLAT adj. necinstit, siluit. *(Femcit ~.)* violator s. v. PÂNGĂRITOR. PROFANATOR. SILUITOR.

VIOLĂ s. *(MUZ.)* alto. violă s. v. TOPORAŞ. VÍOLETĂ.j VIOREA. violă-de-noápte s. y. NOPTICICĂ. violă-de-prímăvară s. v. NOPTICOASĂ. VIOLENT adj., adv. 1. adj. agresiv, bătăios, brutal, coleric, dur, impulsiv, iute, nestăpi-nit, (fam. fig.) belicos. *(De ce eşti atât de ~ ?)* 2. adj., adv. aprig, aspru, barbar, brutal, ciinos, crincen, crud, crunt, cumplit, feroce, fioros, hain, inuman, necruţător, neiertător, neâmblânzit, neânduplecat, neândurat, neândurător, nemilos, neomenos, neuman, rău, sălbatic, sângeros, (livr.) sanguinar, (inv. şi pop.)

năsílnic, (înv. şi reg.) tare, (reg.) pogan, (Mold. şi Bucov.) avan, hapsî'n, (înv.) jestóc, neomenit, sanguínic, salbăticós, sireáp, (fig.) dur, negru. *(Om ~; se poartă ~.)* 3. adj. aprig, furtunos, impetuos, impulsiv, iute, înflăcărat, înfocat, năvalnic, nedomolit, nepotolit, nestă-pânit, nestăvilit, sălbatic, tumultuos, vehement, (fig.) aprins, viforos, vijelios, vulcanic. *(Temperament ~.)* 4. adj. aprig, aspru, crincen, crud, crunt, cumplit, incrâncenat, îndârjit, înverşunat, neâmpăcat, nepotolit, singeros, vajnic, (înv.) crincenit, tare, (fig.) încleştat. *(*O *înfruntare ~.)* 5. adj. aprig, înverşunat, mare, (fig.) aprins. *(Ceartă ~.)* 6. adv. brutal, (înv.) sălbăticeşte. *(Îl apucă ~ de mână.)* 7. adj. brutal, forţat, silnic. *(Mijloace, măsuri ~.)* 8. adj. furios, (fig.) turbat. *(*O *ieşire ~.)* 9. adj. aspru, brutal, greu, tare, (fig.) dur.! *(Vorbe ~.)* 10. adj. vehement, viguros, virulent. *(Un protest ~.)* 11. adj. chinuitor, intens, puternic, străpungător, viu, (fig.) ascuţit, sfredelitor. *(Durere ~.)* 12. adj. acut, adânc, ascuţit, intens, mare, pătrunzător, profund, puternic, viu. *(*O *sufe-rinfă morală ~.)* 13. adj. aprig, cumplit, groaznic, înfiorător, înfricoşător, îngrozitor, nebun, sălbatic. *(*O *pasiune ~ îl măcina.)* 14. adj. aprig, intens, mare, puternic, straşnic, tare, zdravăn. *(Un vânt ~.)* 15. adj. intens, izbitor, strident, tare, ţipător, (rar) strigător. *(Culori, nuanţe ~.)*

violenta vb. v. CONSTRÂNGE. FACE. FORŢA. OBLIGA. SILI.

violentare s. v. CONSTRÂNGERE. FORŢARE. OBLIGARE. SILIRE.

VIOLENŢĂ s. 1. agresivitate, brutalitate, duritate, impulsivitate, ncstăpinire. *(O ~ temperamentală.)* 2. asprime, barbarie, brutalitate, cruzime, ferocitate, neândurare, neomenie, răutate, sălbăticie, vitregie, (rar) nemílă, nemilosti-víre, (pop.) câiníe, câinoşénie, (înv. şi reg.) năsilnicíe, (înv.) crâncenie, cruzíe, cumpliciúne, cumplíre, grozăvie, neomeníre, răiciúne, sălbă-tăcíme, sălbăticiune, sirepíe, varvaríe, (fig.) duritate. *(~ purtării cuiva.)* 3. constringere, forţă, silă, silnicie, (livr.) servitute, (Ban.) sălă-băríe, (înv.) nevoie, potrivnicíe, silinţă, silni-círe, strinsoáre, (fig.) presiune. *(Bunuri obţinute prin ~.)* 4. vehemenţă, virulenţă. *(Un discurs de o mare ~.)* 5. impetuozitate, înfocare, vehemenţă. *(Se apără, ripostează cu ~.)*

violenţă s. v. STRIDENŢĂ.

VIOLET adj., s. liliachiu, mov, vioriu, (livr.) lila (invar.), (rar) stinjeníu. *(De culoare ~.)*

VIOLETĂ s. *(BOT.; Violaodorata)* toporaş, viorea, (rar) violă, (reg.) călţunáş, cârligél, cocoşe], garoafă, găurea, micsandră, micşuneá, nemţoaică, tămâioáră, vioară, floare-domneáscă, flori-mărúnte (pl.), flori-mărunţéle (pl.), zam-bilă-de-câmp.

VIOLÍNĂ s. *(MUZ.)* scripcă, vioară, (pop.) diblă, lăută, (reg.) céteră.

VIOLONCEL s. *(MUZ.)* cello.

VIOLONIST s. lăutar, scripcar, viorist, (pop.) diblár, (Transilv. şi Maram.) ceteráş, (prin Transilv.) highidíş, (prin vestul Transilv.) gréţ, (depr.) scârţác.

VIORÉÁ s. *(BOT.)* 1. *(Viola odorata)* toporaş, violetă, (rar) violă, (reg.) călţunáş, cârligél, cocoşél, garoafă, găurea, micsandră, micşuneá, nemţoaică, tămâioáră, vioară, floare-domneáscă, flori-mărúnte (pl.), flori-mărunţéle (pl.), zambilă-de-cî'mp. 2. *(Viola alpina)* toporaş, viorica, (reg.) micşuneá-de-múnle. 3. *(Viola hirta)* (reg.) micşuneá, tămâioáră, toporáşi (pl.). 4. *viorele sălbatice (Viola canina)* – (reg.) colţunii-pópii (pl.). 5. *oiorea-galbenă (Cheiran-tus cheiri)* = micsandră, micşuneá, (reg.) foál-tine(pl.), şibói, levcoaie-gálbenă, vioară-gálbenă. 6. *(Scilla bifolia)* (rar) scíla (art.), (reg.) me-reoáră, zambilă.

viorea s. v. RUJĂ. TĂMÂIOÁRĂ.

viorea-de-noapte s. v. NOPTICOASĂ.

viorea-róşie s. v. MICSANDRĂ. MICŞUNEÁ.

viorele s.pl.v. POPILNIG.

VIORÍCĂ s. *(BOT.; Viola alpina)* toporaş, viorea, (reg.) micşuneá-de-munte.

VIORÍST s. lăutar, scripcar, violonist, (pop.) diblár, (Transilv. şi Maram.) ceteráş, (prin Transilv.) highidíş, (prin vestul Transilv.) igréţ, (depr.) scârţác. *(E ~ tntr-un taraf.)*

VIORIU adj., s. liliachiu, mov, violet, (livr.) lila (invar.), (rar) stânjeníu. *(De culoare ~.)*

VÍPERĂ s. *(ZOOL.; Vipera berus)* năpârcă, (înv. şi reg.) aspidă, (reg.) şarpe-ciónt, şarpe-ciúng, şarpe-scúrt, şarpe-veninát.

viperfnă s. v. IARBA-ŞARPELUI.

viple s. v. ARŞIŢĂ. CANICULĂ. CĂLDURI. DOGOARE. DOGOREALĂ. FEBRĂ.

FIERBINŢEALĂ. FRIGURI. MIEZ. MIJLOC. NĂ-BUŞEALĂ. NĂDUF. NĂDUŞEALĂ. PÂRJOL. POJAR. PUTERE. TEMPERATURĂ. TOI. TOROPEALĂ. ZĂDUF. ZĂPUŞEALĂ.

vlpt s. v. ALIMENT. BUCATE. HRANĂ. MÂNCARE. RECOLTĂ. ROD.

VIPÚŞCĂ s. 1. lampas. 2. paspoal.

vir s. v. BULBOACĂ. BULBOANĂ. OCHI. VALVÂRTEJ. VÂLTOARE. VÂRTEJ. VOLBURĂ.

VIRA vb. a cârmi, a coti, (rar) a clrmui, (pop.) a cârni, (Mold.) a cotigi, (înv.) a şovăi. *(~ vehiculul.)*

VIRAJ s. 1. cârmire, clrmit, cotire, cotit, virare, virat, (pop.) cârnire, cârnit. f~ *al unui vehicul.)* 2. (concr.) cotitură, curbă. *(La ~ lasă vehiculul mai încet.)*

viraneá s. v. MAIDAN. TEREN VIRAN.

VIRARE s. cârmire, cârmit, cotire, cotit, viraj, virat, (pop.) cârnire, cârnit. *(~ a unui vehicul.)*

VIRAT s. cârmire, cârmit, cotire, cotit, viraj, virare, (pop.) cârnire, cârnit. *(~ al* unui *vehicul.)*

VIRDÁRE s. *(ORNIT.; Picus viridis)* (reg.) ciocănitoáre, svărdáică, gnionoaie-vérde, ho-roi-vérde.

virdáre s. v. CIOCĂNITOÁRE. GHIONOAIE.

vireş s. v. SÂNGERETE.

VIRGÍN adj. 1. candid, cast, feciorelnic, feciorese, inocent, neprihănit, nevinovat, pudic, virginal, (înv.) nestricát, prost, vérgur, (fig.) curat, imaculat, neântinat, nepătat, pur, serafic, (înv. fig.) neatins, preacurat. *(Un surts ~.)* 2. neexplorat. *(Pădure ~.)* 3. necultivat, neexploatat, nelucrat. *(Vaste terenuri~ în Africa.)*

virgin adj. v. CURAT. INTACT. ÎNTREG. NATIV. NEAMESTECAT. NEATINS. NEÎNCEPUT. PUR.

VIRGINAL adj. candid, cast, feciorelnic, feciorese, inocent, neprihănit, nevinovat, pudic, virgin, (înv.) nestricát, prost, vérgur, (fig.) curat, imaculat, neântinat, nepătat, pur, serafic, (înv. fig.) neatins, preacurat. *(Un suris ~.)*

VIRGÍNĂ adj., s. 1. adj. castă, fecioară, neprihănită, (înv.) întreagă, (fig.) imaculată. *(O tinără ~.)* 2. s. fată, fecioară, (înv.) vér-gură. 3. s. *(ASTRON.;* art.) Fecioara (art.). *(~ este o constelaţie zodiacală.)*

VIRGINITATE s. 1. castitate, cinste, feciorie, neprihănire, nevinovăţie, (pop.) fetíe, (fig.) curăţenie, (înv. fig.) curăţie. *(Si-a păstrat ~.)* 2. candoare, castitate, feciorie, inocenţă, neprihănire, nevinovăţie, pudicitate, pudoare, (înv.) smerenie, verguríe, (fig.) curăţenie, ima-culáre, neântináre, puritate, (înv. fig.) curăţie. *(~ ztmbetului ei.)*

VIRGLORIÁN s., adj. *(GEOL.)* anisian.

VÍRGULĂ s. *(LINGV.)* (Transilv.) comă.

VIRÍL adj. 1. *(BIOL.)* bărbătesc, masculin. *(Caractere ~.)* 2. energic, impetuos, viguros. *(Manifestare ~.)*

VIRILITATE s. 1. bărbăţie, masculinitate. (De *o ~ pregnantă.)* 2. (rar) potentă. *(~ unui íinăr.)*

VIRNÁNŢ s. *(BOT.! Ruta graveolens)* rută.

VIRTUAL adj. posibil, potenţial, probabil. *(Câştigúior ~ al unei competiţii.)*

VIRTUALITATE s. posibilitate, potenţialitate, probabilitate. *(~ ctştigării competiţiei.)*

VIRTUOZITATE s. măiestrie. *(Pianistul demonstrează o ~ deosebită.)*

VIRTUTE s. calitate, însuşire, (rar) bun. *(Caracterul lui e o ~ de preţ.)*

VIRULENT adj. vehement, viguros, violent. *(Un protest ~.)*

VIRULENŢĂ s. vehemenţă, violenţă. *(Un discurs de o mare ~.)*

VIS s. 1. contemplaţie, meditaţie, reverie, visare. *(Cufundat în ~.)* 2. aspiraţie, dor, dorinţă, năzuinţă, poftă, pornire, râvnă, tendinţă, (rar) năzuíre, râvníre, (reg.) năduleálă, (înv.) năslíre, năslitúră, râvnitúră. *(~ de a face ceva util.)*

VISĂ vb. 1. a medita. *(Toată ziua ~ la...)* 2. a (se) vedea. *(Se şi ~ în fruntea unui regiment.)* 3. a bănui, a crede, a ghici, a gândi, a-şi imagina, a-şi închipui, a Întrezări, a presupune, a prevedea, a socoti, a şti, (rar) a prevesti, (înv. şi reg.) a nădăi, (reg.) a chibzui, a probălui, (fig.) a mirosi. *(Cine ar fi ~ că se va inttmpla astfel?)* 4. a aspira, a dori, a jindui, a năzui, a pofti, a pretinde, a râvni, a tinde, a ţinti, a urmări, a viza, (rar) a stărui, (înv. şi reg.) a năsli, (reg.) a nădull, (prin Transilv. şi Mold.) a bărăni, (înv.) a aţinti, a bâte, a jelui, a nădăjdui. *(Nu ~ să fie un geniu.)*

VISARE s. contemplaţie, meditaţie, reverie, vis. *(Cufundat tn ~.)*

VISĂTOR adj. 1. contemplativ, contemplator, meditativ. *(Fire ~.)* 2. romantic, (peior.) romanţios. *(Spirit ~.)*

VISCEROPTÓZĂ s. *(MED.)* splanhnop-toză.

VÍSCOL s. *(MET.)* vifor, viforniţă, visco-leală, (pop.) viforeálă, (înv. şi reg.) spărgău, (prin Ban.) vicodól, (Mold. şi Bucov.) vicoli-túră, (Bucov.) vicólniţă, (Transilv.) vócot.

VISCOLEÁLĂ s. vifor, viforniţă, viscol, (pop.) viforeálă, (înv. şi reg.) spărgău, (prin Ban.) vicodól, (Mold. şi Bucov.) vicolitúră, (Busov.) vicólniţă, (Transilv.) vócot.

VISCOLI vb. 1. a viforî. *(Afară ~.)* 2. a spulbera. *(Vintul ~ zăpada.)* 3. a troieni. *(Vintui ~ zăpada.)*

VISCOLÍT adj. 1. spulberat. *(Zăpadă ~.)* 2. troienit. *(Zăpadă ~.)*

VISCOLÓS adj. viforos. *(O iarnă, o vreme~.)*

vistavói s. v. ORDONANŢĂ.

VISTIER s. *(IST.)* vistiernic. *(~ administra vistieria (arii.)*

vistier s. v. VISTIERIE.

VISTIERÍE s. *(IST.)* 1. tezaur, (înv.) culă, hazna, tezaurariát, căinară domnească. *(În ~ se păstra averea tării.)* 2. (înv.) vistier. *(~ era inslitufia care administra tezaurul tării.)*

vistierie s. v. VISTIERNICIE.

VISTIERNIC s. *(IST.)* vistier. *(~ administra vistieria ţării.)*

VISTIERNICÍE s. *(IST.)* (înv.) vistierie. *(~ era demnitatea vistiernicului.)*

VÍŞIN s. *(BOT.)* *vişin-sălbalic (Prunus fruciicosa)* = vişinei, cireş-de-Bărăgan, cireş-pitic; *vişin turcesc (Prunus mahaleb)* = maha-leb, (reg.) antép, mălin.

vişináp s. v. VIŞINATĂ.

VIŞINÁTĂ s. (înv.) vişináp, vişneác. *(A băut o ~.)*

vişlnăde-múnte s. v. SISINEL

VIŞINÉL s. *(BOT.; Prunus fructicosa)* cireş-de-Bărăgan, cireş-pitic, vişin-sălbatic.

VIŞINÍU adj. purpuriu, (rar) purpurós, (pop.) conabíu, (înv. şi reg.) marmanzíu, porfi-ríu, purpurát. *(De culoare ~.)*

víşlă s. v. BRAC. PREPELICAR.

vişneác s. v. VIŞINATĂ.

VITAL adj. 1. adine, capital, considerabil, crucial, decisiv, esenţial, fundamental, hotă-râtor, important, însemnat, organic, primordial, profund, radical, serios, structural, substanţial, (livr.) cardinal, major, nodal, (rar) temeinic. *(Prefaceri ~.)* 2. indispensabil, neapărat, necesar, nedispensabil. *(Condiţii ~ pentru viaţă.)*

VITALITATE s. dinamism, energie, forţă, impetuozitate, putere, robusteţe, tărie, vigoare, vlagă, (livr.) potentă, (pop.) vânjoşénie, vân-joşíe, vârtoşíe, voinicíe, (reg.) mau, vânj, vlástă, (Munt., Olt. şi Ban.) snágă, (înv.) sfórţă, tăríme, vârtúte, vlávie, (fig.) sevă. *(Dă dovadă de o ~ inepuizabilă.)*

VITAMÍNĂ s. *(BIOL., CHIM., FARM.) vitamina B_t* – aneurină; *vitamina B_3* = ribo-f la vină; *vitamina B-* -= adermină, piridoxină, tiamină; *vitamina B_{lt}* = ciancobalamină, coba-

amină; *vitamina C* = acid ascorbic; *vitamina D-* = calciferol, ergocalciferol; *vitamina E* =to-coferol; *vitamina li* = biotină; *vitamina H_t* – acid paraaminobenzoic; *vitamina P* = citrină; *vitamina PP* = nicotinamidă.

VÂTĂ S. *(ZOOL.)* (inv. şi reg.) márhă, (Tran-silv. şi Bucov.) mărháie, (inv.) suréc.

VITEAZ adj., s. I. adj. brav, curajos, cutezător, dirz, inimos, îndrăzneţ, neânfricat, semeţ, (livr.) intrepíd, petulánt, temerar, (rar) bărbat, (înv. şi pop.) voinic, (înv.) hrăbór, neânfricoşat. *(Un oştean ~.)* 2. s. erou, (înv. şi pop.) voinic. *(A căzut in luptă ca un ~.)* 3. adj. bărbătesc. curajos, vitejesc, (reg.) bărbătós. *(Faptă ~.)* 4. s. *(IST.)* (înv.) curtean, slujitor. *(Soldaţii din garda unor domnitori se numeau ~.)*

VITEJESC adj. 1. bărbătesc, curajos,

viteaz, (reg.) bărbătós. *(Faptă ~.)* 2. eroic,

glorios, strălucit, (pop.) voinicesc. *(Luptă ~.)*

VITEJEŞTE adv. bărbăteşte, curajos, eroic,

(pop.) voiniceşte. *(S-a luptat ~.)*

viteji vb. v. HAIDUCI.

VITEJÍE s. bărbăţie, bravură, curaj, eroism, neânfricare, (pop.) voinicíe- *(~ cuiva în luptă.)* vitejie s. v. HAIDUCIE. VITEZĂ s. 1. iuţeală, rapiditate, repeziciune, (livr.) celeritate, (rar) velocitáte. *(~ de deplasare a unui mobil.)* 2. fugă, goană, zbor. *(Mergi in ~ la el şi adu-l aici.)* 3. grabă, iuţeală, rapiditate, repezeală, repeziciune, zor, (rar) grăbire, (înv. şi pop.) repejúne. *(A făcui ceva în mare ~.)*

VITICULTOR s. podgorean, (rar) vier, (reg.) vinar, vinăríci. *(E ~ de profesie.)* vitráj s. v. GEAMLÂC.

VÍTREG adj. 1. adoptiv. *(Tată ~.)* 2. (reg.) maşter. *(Surori ~.)* 3. defavorabil, nefavorabil, nepotrivit, neprielnic, potrivnic, (înv. şi pop.) nepriinciós. *(Condiţii ~ de dezvoltare.)* vitreg adj. v. CRUD. HAIN. IMPLACABIL. NECRUŢĂTOR. NEIERTĂTOR. NEÂNDUPLECAT. NEÂNDURĂTOR. NEMILOS. NEMILOSTIV.

VITREGÍE s. 1. asprime, barbarie, brutalitate, cruzime, ferocitate, neândurare, neomenie, răutate, sălbăticie, violenţă, (rar) nemílă, n emil oşti víre, (pop.) câiníe, câinoşénie, (înv. şi reg.) năsilnicíe, (înv.) crâncenie, cruzio, cumpli-ciúne, cumplíre, grozăvie, neomeníre, răiciúne, sălbătăcíme, sălbăticiune, sirepíe, varvarie, (fig.) duritate. *(~ purtării cuiva.)* 2. adversitate, ostilitate, potrivnicie, vrăjmăşie. *(~ vremurilor.)* VITRÍNĂ s. galantar. *(~ unei prăvălii.)* VITRIOL s. *(CHIM.)* acid sulfuric. vitriol-albástru s. v. SULFAT DE CUPRU. VITROS adj. sticlos. *(Cuaspect~.)* VITROZITÁTE s. sticlozitate. *(~ unei structuri geologice.)*

vitupera vb. v. BÂRFI. BLAMA. CALOMNIA. CLEVETI. DEFĂIMA. DENIGRA. DISCREDITA. PONEGRI.

viţa-córeilor s. v. LĂSNICIOR. vlţa-evréilor s. v. LĂSNICIOR. VÍŢĂ s. 1. *(BOT.; Vitis)* vie. *(Frunză de ~; plantează ~.)* 2. *(BOT.)viţă-de-vie(Vitis vinifera,*

riparia ctc.*)* = (reg.) acríd, loază, poómă. 3. *(BOT.) viţă sălbatică (Vitis hederacea)* = (rar) viţă de Canada, (pop.) viţă puturoasă, (reg.) aguridár. 4. *(BOT.)* coardă. *(Butucul de vie are mai multe ~.)* 5. neam, seminţie, spiţă, (livr.) stirpe, (Transilv.) poroclíţă, (inv.) rod, soi, stépenă. *(Oameni de aceeaşi ~.)* 6. familie, neam, (livr.) stirpe, (astăzi rar) seminţie, (inv. şi pop.) sământă, (înv. şi reg.) semin-ţénie, tăláie, (Mold. şi Transilv.) pojíjie, (înv.) femeie, rudă, rudenie. *(5-a adunat ca toată ~ lui.)* 7. coborâtor, descendent, odraslă, progenitură, scoborâtor, urmaş, vlăstar, (pop. şi fam.) prăsílă. (înv. şi reg.) rămăşiţă, (prin Transilv.) porodíţă, (înv.) mărădíc, roci, sământă, seminţénie, seminţie, următor, f-. *de domn.)*

viţă s. v. ŞUVIŢĂ.

viţă-álbă s. v. CX^TRPEN.

viţă de Canada s. v. VIŢĂ SĂLBATICĂ.

viíă-neágră s. v. FLUIERĂTOARE.

viţă puturoasă s. v. VIŢĂ SĂLBATICĂ.

VÍŢEÁ s. viţică.

VIŢELAR s. *(BOT.; Anthoxanthum cdo-ratum)* (reg.) pălciánă, părángină, iarbâ-miro-sitoáre.

viţelar s. v. MORMOLOC.

viţel-de-máre s. v. FOCĂ. MORSĂ.

VÍTÍCĂ s. viţea.

viti'oán s. v. ŞUVIŢĂ.

viţós adj. v.' FLOCOS. LĂŢOS. MIŢOS. PĂROS.

VIU adj. 1. (înv. şi pop.) trăitor, vieţuitor. *(Fiinţe ~.)* 2. însufleţit. *(Oameni ~ şi >,ameni morţi.)* 3. *(MED.)* deschis, necicatrizat, nevindecat, singcrând. *(Rană ~.) 4.* (pop.) verde. *(Plante ~ şi plante uscate.).*">. intens, mare, puternic, strălucitor, tare. *(O lumină ~.)* 6. intens, strălucitor, (fig.) aprins. *(Calări*

~.) 7. puternic, tare, (franţuzism) eriânt, (fig.) aprins. *(O nuanţă ~ a unei culori.)* ii. chinuitor, intens, puternic, străpungător, violent, (fig.) ascuţit, sfredelitor. *(Durere fizic! ~.)* 9. acut, adânc, ascuţit, intens, mare, pătrunzător, profund, puternic, violent. *(O suferinţa morală ~.)* 10. adânc, intens, mare, profund, puKernic. *(O impresie, o emoţie ~.)* 11. intens, puternic, (fig.) aprins, arzător, fierbinte, ínflâcăr.'t, înfocat, pasionat. *(O dorinţă ~.)* 12. însufleţit, vioi, vivace. *(Tempo ~ de execuţie i unei bucăţi muzicale.)* 13. febril, intens, încordat, însufleţit. *(Ritm ~ de muncă.)* lî. asumat, însufleţit. *(O discuţie ~.)* 15. etern, nemuritor, nepieritor, nesfârşit, neuitat, perpetuu, veşnic, (livr.) sempitérn, (înv.) neapús, pururélnic, nesăvârşít, (fig.) nestins. *(O amintiri ~.)* 16. actual, proaspăt. *(O amintire mereu ~.)* 17. evocativ, evocator, expresiv, nuanţpt, pitoresc, plastic, pregnant, semnificativ, sugestiv, (fig.) colorat. *(O descriere ~.)*

viu s. v. MIEZ. MIJLOC. PUTERE. TOI.

VIVACE adj., adv. 1. adj. însufleţit, vioi, viu. *(Tempo ~ de execuţie a unei bucăţi muzicale.)* 2. adv. *(MUZ.)* spiritoso. 3. adj.*(/?OT.)* peren, (rar) perénic. *(Plantă ~.)*

VIVACITATE s. însufleţire, vioiciune. *(~ tempoului unei compoziţii muzicale.)*

vivacitate s. v. ANIMAŢIE. ANTREN. ÎNSUFLEŢIRE. VIOICIUNE. VÍVAT interj, trăiască !, ura ! vivat s. v. ACLAMAŢII. OSANALE. OVAŢII. TOAST. URALE.

VIZĂ vb. 1. a ochi, a ţinti, (rar) a aţinti, (pop.) a chiti, (reg.) a ţeli, a ţelui, (înv.) a chiori, a însemna. *(A ~ un obiectiv, înainte de a trage.)* 2. a se raporta, a se referi. *(Cele arătate ~ următoarea problemă...)* 3..1 aspira, a dori, a jindui, a năzui, a pofti, a pretinde, a râvni, a tinde, a ţinti, a urmări, a visa, (rar) a stărui, (înv. şi reg.) a năşii, (reg.) a năduli, (prin Transilv. şi Mold.) a bárăni, (înv.) *a* aţinti, a bâte, a jelui, a nădăjdui. *(A*T*u ~ să...)* VIZARE s. ochire, ochit, ţintire. *(~ unui obiectiv de atins.)*

VIZAVÍ adv. (Transilv:) 'pédri, (prin Transilv.) sémbe. *(A trecut ~.)*

viză galbenă s. v. ŞIP. '

VIZETĂ s. vizieră, vizor. *(Se uită prin ~.)* VIZIBIL adj. 1. văzut. *(Un obiectiv ~.)* 2. clar, evident, flagrant, incontestabil, izbitor, învederat, limpede, ncmdoiemic, neândoios, netăgăduit, pregnant, vădit, (livr.) manifest, (fig.) raarcât. *(Semne ~ de boală.)* 3. accentuat, evident, marcat, pronunţat, reliefat. *(Vorbea cu un ~ accent străin.)*

VIZIBILITATE s. vedere, *(~ redusă din cauza cetii.)*

VÍZIÉRÁ s, 1, cozoroc, (reg. şi glumeţ) streaşină, (prin Ban.) şild, (Transilv. şi Marara.) şimlédăr, (Transilv. şi Bucov.) şirm. *(~ a şepcii, a chipiului.)* 2. vizeta, vizor. *(Se uită prin ~ uşii.)*

VIZIONA vb. a privi, a urmări, a vedea. *(A ~ un film la televizor.)*

VIZIONAR adj. prevestitor, profetic, (livr.) sibílic, sibilin, sibilinic, (înv.) prorocesc. *(Afirmaţii ~.)*

VIZÍR s. arniaş,. sici. *(~ la arşic, în jocul de arşice.)*

VIZIRAT s. *(IST.)* (înv.) viziríe, vi/.irlic. *(~ era demnitatea vizirului.)*

viziríe s. v. VIZIRAT.

vizirlî'c s. v. VIZIRAT.

VIZITA vb. í. a (se) vedea. *(A'e ~ în fiecare săptămână.)* 2. (pop.) a cerca, a cerceta, (reg.) a petrece,

(înv.) a socoti. *(A ~ mai multe oraşe.)*

vizitator s. v. INVITAT. MUSAFIR. OASPETE.

VÍZITĂ s. 1. (rar) ospeţíe, (înv. şi reg.) vedere, (turcism înv.) musafereá, (fam., adesea peior.) musafirlâc. *(A se duce in ~ la...)* 2. *(MED.)* control. *(~ medicală.)*

VIZITIU s. 1. birjar, surugiu, (înv. şi reg.) sechiráş, (reg.) droşcár, (Transilv.) cóciş, (înv.) mânáş, vcturín. *(~ la o trăsură de piaţă.)* 2. *(ASTRON.;* art.) (reg.) ocolul (art.), surugiul (art.), trăsura (art.), ţarcul (art.), carul-lui-Dumnezéu.

VIZIUNE s. 1. imagine, înfăţişare, reprezentare, (înv.) vedenie, (fig.) icoană, oglindă. *(~ unor vremuri apuse.)* 2. apariţie, arătare, duh, fantasmă, fantomă, nălucă, nălucire, năzărire, spectru, spirit, stafie, strigoi, umbră, vedenie» (înv. şi pop.) nălucftúră, năzăriíúră, (pop.) iázmă, moroi, (reg.) arătánie, necurăţenie, pater, (Ban.) năhoádă, (Mold. şi Bucov.) vidmă, (înv.) vedere, zare. *(O ~ în noapte.)* 3. chip, imagine, spectru, umbră, vedenie. *(~ morţii se arată.)* 4. perspectivă. *(Are* o *~ Clară asupra dezvoltării economice.)* 5. concepţie, convingere, gând, idee, judecată, opinie, orientare, părere, principiu, vedere, (livr.) convicţiune. *(O ~ sănătoasă asupra...)*

VIZOR s. vizetă, vizieră. *(Se uită prin ~ uşii.)*

VIZUINĂ s. bârlog, cuib, culcuş, sălaş, (reg.) cobârlău, cóvru, míşină, vizunie,' '(prin Ban.) cârtóg, (prin Transilv.) scorciób, (prin Ban.) viezuríme, viezurínă. *(~ a unui animal sălbatic.)*

vizunie s. v. BÂRLOG. CL'IB. CULCUŞ. SĂLAŞ. VIZUINĂ. vij s'. v. BĂTRÂN. MOS. MOŞNEAG. vâjí vb. v. POTRIVI. VENI. VÂJÂÍ vb. 1. a fluiera, a şuiera, a vui, (rar) a zbârnâi, (Transilv.) a şovăi. *(Vìntul ~ prin hornuri.)* 2. a piui, a şuiera, a (iui, (reg.) a ţistui. *(Glontul i-a ~ pe la ureche.)*

vtjâí vb. v. BÂZÂI. DUDUI. VUI. ZBÂRNÂI. ZÂZÂI. ZUMZĂI.

VÂJÂIÁLĂ s. şuier, şuierare, şuierat, şuierătură, vâjâire, vâjâit, vijâitură, vuiet. *(~ vlntului.)* VÂJÂÍRE s. şuier, şuierare, şuierat, şuierătură, vâjâială, vâjâit, vâjiiturá, vuiet. *(~ vlntului.)*

vâjâit adj. v. AMEŢIT. BĂUT. BEAT. CHERCHELIT. ÎMBĂTAT. TURMENTAT. VÂJÂÍT s. 1. şuier, şuierare, şuierat, şuierătură, vâjâială, vâjâire, vijâitură, vuiet. *(~ vin-tului.)* 2. piuit, piuitură, şuierat, şuierătură, ţiuit, ţiuitură, vâjiitură, (rar) piuiálă. *(~ glonţului.)*

VÂJÂITOÁRE s. zbârnâitoare, (pop.) pirii-toáre, (prin Ban.) zvârnaică. (~ *la zmeul de hir-lie.)*

VÂJÂITÓR adj. 1. şuierător. *(Un vini ~.)* 2. piuitor, şuierător, liuitor. *(Zgomot ~.)* VÂJÂITÚRĂ s. 1. şuier, şuierare, şuierat, şuierătură, vâjâială, vâjâire, vâjâit, vuiet. *(~ vân-tului.)* 2. piuit, piuitură, şuierat, şuierătură, ţiuit, ţiuitură, vâjâit, (rar) piuiálă. *(~ glonţului.)* vâlcán s. v. AVAT. vâlcâ s. v. GÂLCĂ. UMFLĂTURĂ. VÂLCEÁ s. *(GEOGR.)* vâlcică. *(O ~ puţin adíncă.)* vilceág s. v. RĂSPLATĂ. RECOMPENSĂ. vâlced adj. v. ÎNVINEŢIT. VÂNĂT. vilcezí vb. v. ÎNVINEŢI. VÂLCÍCĂ s. *(GEOGR.)* vâlcea. *(O ~ puţin adlncă.)* vâlfă s. v. MAG. VRĂJITOR. vilsán s. v. AVAT.

VÂLTOÁRE s. bulboacă, bulboană, ochi, valvârtej, vârtej, volbură, (rar) scoc, (reg.) bulbuc, ciúlniţă, dâlboánă, sfrédel, şipot, toáncă, vârtecúş, (Transilv. şi Ban.) dălbínă, (Olt. şi Transilv.) dórnă, (prin Munt.) ştói, (prin Transilv. şi Maram.) ştibloáncă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) ştioálnă, (Bucov., Transilv. şi Mold.) ştiulboánă, (Transilv., Ban. şi Olt.) toáie, (Ban.) vir, (înv.) smârc. *(~ a unei ape curgătoare.)*

viitoare s. v. PIUĂ.

vilváie s.v. FLĂCĂRAIE. PARĂ. PĂLĂ-LAIE. PÂRJOL. VĂPAIE. VÂLVĂTAIE. VÂLVOARE.

vilva-pădúrii s. v. MAMA-PĂDURII.

VILVĂ s. 1. agitaţie, frământare, tulburare, zarvă. *(Din nimic s-a stârnit o ~.)* 2. senzaţie, (fam.) furori (pl.), (fig.) zgomot. *(Ştirea a produs ~.)* 3. (fig.) ecou, răsunet. *(~ produsă de descoperirea făcută.)*

vâlvă s. v. ALAI. FAIMĂ. FAST. NOTORIETATE. POMPĂ. PRESTIGIU. RENUME. REPUTAŢIE. VAZĂ.

vâlvăráie s. v. FLĂCĂRAIE. PARĂ. PĂLĂ-LAIE. PÂRJOL. VĂPAIE. VÂLVĂTAIE. VÂLVOARE.

VÂLVĂTAIE s. flăcăraie, pară, pălălaie, pârjol, văpaie, vâlvoare, (rar) pălălăícă, (pop.) bóbot, bobotáie, (reg.) pălălăiálă, vâlváie, vâlvăráie, (prin vestul Transilv.) bábură, (Olt.) bălbălău. *(0 imensă ~ de la incendiu.)*

VÂLVOARE s. flăcăraie, pară, pălălaie, pârjol, văpaie, vilvătaie, (rar) pălălăícă, (pop.) bóbot, bobotáie, (reg.) pălălăiálă, vâlváie, vâlvăráie, (prin vestul Transilv.) bábură, (Olt.) bălbălău. *(O imensă ~ de la incendiu.)*

VÂLVÓI adj. ciufulit, deranjat, neângrijit, zbârlit, (livr.) hirsut, (pop. şi fam.) burzuluit, (înv. şi reg.) străflocát, (reg.) borz, borzós, buhós, buhuiát, vâlvoiát, zbârlóg, zborşít, (Mold. şi Bucov.) dupurós, (vestul Transilv.) spérlă, (Ban. şi sud-vestul Transilv.) sperlít, (fam. şi depr.) neţesălat. *(Cu părul ~.)*

vâlvoiát adj. v. CIUFULIT. DERANJAT. NEÂNGRIJIT. VÂLVOI. ZBÂRLIT.

VÂNÁ vb. a prinde, (înv.) a vinători. *(A ~ iepuri.)*

vâná vb. v. PESCUI. PRINDE.

VÂNÁR s. bucar, curar, (reg.) gurúră, hamut, cureaua vânării. *(~ este o parte a hamului.)*

VÂNÁRE s. prindere, vânat. *(A tnceput sezonul de ~ a păsărilor.)*

vânáre s. v. VÂNAT. VÂNĂTOARE.

VÂNÁT s. 1. prindere, vânare. *(A tnceput sezonul de ~ al păsărilor.)* 2. vinătoare, (rar) vânáre, (înv.) vânătoríe, vinăţíe. *(A plecai la ~.)*

VINĂ s. 1. *(ANAT.)* venă, (prin Mold.) sfârc. 2. *vină de bou* = (prin Mold.) salamástră. 3. *(GEOL.)* filon. *(O ~ de aur.)* 4. *(GEOL.)* pânză. *(0~ de apă freatică.)* 5. dungă, nervură, striaţie. *(Marmură cu ~e.)*

vână s. v. CARTILAJ. GAMBĂ. LIGAMENT.

ERVURĂ. PULS. TENDON. ZGÂRCI.

VINĂT adj. 1. (înv. şţ pop.) pătlăginiu, (Munt.) civít. *(De culoare ~.)* 2. învineţit, (înv. şi reg.) vineţít, (reg.) vflced. *(Are obrazul ~ de la lovitură.)* 3. învineţit, livid, verde. *(~ la faţă de mlnie.) 4.* sur. *(Cat ~.)*

VÂNATÁIE s. *((MED.)* echimoză, vineţeală, (înv.) vânătáre. *(Are o ~ la ochi.)*

vtnătáre s. v. ECHIMOZĂ. VINEŢEALĂ. VÂNĂTAIE.

VINĂTĂ s. *(BOT.; Solanum melongena)* pătlăgea, (reg.) godină.

VÂNĂTOARE s. vânat, (rar) vânáre, (înv.) vânătoríe, vânăţie. *(A plecat la ~.)*

VÂNĂTÓR s. (astăzi rar) prinzătór, (rar) puşcaş, (prin Transilv. şi Bucov.) puşcătór. *(~ de vulpi.)*

VÂNĂTORESC adj. cinegetic. *(Trofeu ~-)*

vinători vb. v. PRINDE. VÂNA.

vânătoríe s. v. VÂNAT. VÂNĂTOARE.

vinăţíe s. v. VÂNAT. VÂNĂTOARE.

VÂNJ s. *(BOT.; Ulmus effusa)* velniş, (reg.) ulm.

vlnj s. v. DINAMISM. ENERGIE. FORŢĂ. IMPETUOZITATE. PUTERE. ROBUSTEŢE. TĂRIE. VELNIŞ. VIGOARE. VITALITATE. VLAGĂ.

VÂNJÓS adj. 1. puternic, robust, solid, tare, viguros, voinic, zdravăn, (pop.) ţeapăn, vânós, vârtós, (reg.) puterós, putut, socolán, (Ban. şi Transilv.) pogan, (înv.) potent, putinciós, spá-toş, (fig.) verde. *(Om ~.)* 2. legat, robust, solid, viguros, voinic, zdravăn. *(Un trup ~.)*

vlnjoşá vb. v. FORTIFICA. ÎNDREPTA. ÎNFIRIPA. ÎNTĂRI. ÎNTREMA. ÎNZDRĂ-VENI. RECONFORTA. REFACE. RESTABILI. TONIFICA.

vlnjoşénie s.v. DINAMISM. ENERGIE. FORŢĂ. IMPETUOZITATE. PUTERE. ROBUSTEŢE. TĂRIE. VIGOARE. VITALITATE. VLAGĂ.

vânjoşíe s. v. DINAMISM. ENERGIE. FORŢĂ. IMPETUOZITATE. PUTERE. ROBUSTEŢE, TĂRIE. VIGOARE. VITALITATE. VLAGĂ.

vânós adj. v. PUTERNIC. ROBUST. SOLID. TARE. VIGUROS. VÂNJOS. VOINIC. ZDRAVĂN.

VÂNT s. *(FIZIOL.)* gaz, pârţ, (pop.) băşínă, fisâiálă, (prin Bucov. şi Maram.) târtâítă, (fam.) pam.

vtntăráie s. v. FURTUNĂ. VIFOR. VIJELIE.

VÂNTICÉL s. *(MET.)* vântişor, vântuleţ. *(Sufla un ~ cam rece.)*

VÂNTIŞOR s. *(MET)* vânticei, vântuleţ. *(Sufla un ~ cam rece.)*

vlntoáie s. v. FURTUNĂ. VIFOR. VIJELIE.

vintoásă s. v. FURTUNĂ. TROMBĂ. VIFOR. VIJELIE. VÂRTEJ.

vintoáse s. pi. v. IELE.

vlntós adj. v. FURTUNOS. VIFOROS. VIJELIOS.

VÂNTULEŢ s. *(MET.)* vânticei, vântişor. *(Sufla un ~ cam rece.)*

vlntul negru s. v. AUSTRU.

VÂNTURÁ vb. 1. *(AGRON.)* a triora. *(~ seminfele cu triorul.) 2.* a Împrăştia, a risipi, a spulbera, (înv.) a splrcui. *(A-i ~* pe *duşmani în cele patru zări.)* 3. a se perinda, a se succeda. *(Multă lume se ~ pe acolo.)* 4. a colinda, a cutreiera, a parcurge, a străbate, (pop. şi fam.) a bâte, (pop.) a călca, a ocoli, a petrece, (înv. şi reg.) a răzbate, (înv.) a plimba, (rar fig.) a treiera. *(~ p« rtnd oraşele şi satele.)*

vlnturá vb. v. BATE. SUFLA. TRECE.

vlnturár s. v. EVANTAI.

VÂNTURÁRE s. *(AGRON.)* vânturat, (rar) vânturătúră. *(~ griului.)*

vinturáşcă s. v. TRIOR. VÂNTURÂTOARE.

VÂNTURAT s. *(AGRON.)* vânturare, (rar) vânturătúră. *(~ griului.)*

VÂNTURÁTIC adj. fluşturatic, fluturatic, frivol, neserios, uşuratic, zvânturat, zvinturatic, (livr.) futil, (pop.) spulberátic, (reg.) zărpălátic, zburálic, zburdalnic, (Mold.) sprinţar, zbrehúi, (înv.) vinturós. *(Un bărbat ~).*

vântură-lúme s. v. AVENTURIER.

VÂNTURĂTOÁRE s. *(AGRON.)* 1. trior, (prin Bucov.) şpiţ, (Transilv. şi Maram.) vân-turáscă. 2. moriscă.

vlnturătór s. v. AVENTURIER.

vânturătúră s. v. PLEAVĂ. VÂNTURARE. VÂNTURAT.

vintnră-ţáră s. v. AVENTURIER.

VÂNTURÉL s. *(ORNIT.; Falco tinnunculus)* vinderea, (reg.) mariníćă, şuşugáie, vetrúşcă, vinderii, (prin Olt.) şurligáie.

vânturíle s. pi. v. DEDIŢEL.

vinturós adj. v. FLUŞTURATIC. FLUTURATIC. FRIVOL. FURTUNOS. NESERIOS. UŞURATIC. VIFOROS. VIJELIOS. VÂNTURÁTIC. ZVÂNTURAT. ZVÂNTURATIC

VÂNZÁRE s. 1. desfacere, plasare, (înv.) debit. (~ *unei mărfi.)* 2. dever, (pop. şi fam.) alişveríş. *(N-a prea avut ~ astăzi.)* 3. trădare, (înv.) prodíţie, prodosíe. *(~ de patrie.)* •

VÂNZĂTÓR adj., s. 1. adj., s. trădător, (înv.) proditór, prodót. *(~ de patrie.)* 2. s. iudă, trădător. *(Eşti un ~, amice!)*

vânzoálă s. v. AGITAŢIE. ANIMAŢIE. COLCĂIALĂ. FOIALA. FOIRE. FORFOTĂ. FORFOTEALĂ. FRĂMÂNTARE. FURNICARE. MIŞCARE. MIŞUIALĂ. MIŞUNARE. ROIALĂ. VIERMUIALA. VIERMUIRE.

vinzolcálă s. v. AGITAŢIE. ANIMAŢIE. COLCĂIALĂ. FOIALA. FOIRE. FORFOTĂ. FORFOTEALĂ. FRĂMÂNTARE. FURNICARE. MIŞCARE. MIŞUIALĂ. MIŞUNARE. ROIALĂ. VIERMUIALA. VIERMUIRE.

vânzolí vb. v. AGITA. GOLCĂI. FOI. FORFOTI. FRĂMÂNTA. FURNICA. MIŞUI. MIŞUNA. ROI. VIERMUI.

vlrcátadj. v. BĂLŢAT. DUNGAT. TĂRCAT. VĂRGAT.

vircă s. v. DUNGĂ. LINIE. VARGA.

VÂRCOLÁC s. *(MITOL. POP.)* pricolici.

vircolác s. v. STAFIE. STRIGOI.

VÂRF s. 1. *(GEOGR.)* creastă, creştet, culme, pisc, (rar) obírşie, (înv. şi reg.) sâmceá, (reg.)

piscán, spic, tigvă, titílă, vârváre, (Transilv." picúi, (Mold., Transilv. şi Maram.) ţiclău, (lnv.[N] suiş. *(Alpiniştii au ajuns pe ~ muntelui.)* 2 bot, cap, capăt, cioc. *(~ al unui obiect ascuţit.)* 3. cap, capăt, extremitate. *(~ bastonului.)* 4. buric. *(Şi-a fript ~ degetelor.)* 5. *(COR.)* poantă. *(Dansează pe ~*uri.*)* 6, *(BOT.)*

vlrf vegetativ =- con vegetativ.

vârfuít adj. v. ASCUŢIT. ŢUGUIAT.

VÂRFULEŢ s. *(GEOGR.)* pisculeţ, piscuşor, vârfuşor, (reg.) piscotéi.

VÂRFUŞÓR s. *(GEOGR.)* pisculeţ, piscuşor, vârfuleţ, (reg.) piscotéi.

vârhóvnic s. v. CAP. CĂPETENIE. COMANDANT. CONDUCĂTOR. MAI-MARE. ŞEF.

VlRI vb. 1. a băga, a introduce. *(~ mina în apă, cheia tn broască.)* 2. a băga, a introduce, apune. *(~ vinul tn damigeana, găina tn traistă.)* 3. a băga, a introduce, a trece. *(~ aţa prin urechea acului.)* 4. a se băga, a intra, a se introduce. *(S-a ~ în spărtura din zid.)* 5. a băga, a îrnplânta, a înfige, (rar) a implanta, (înv. şi reg.) a petrece. *(A ~ cuţitul tn el.)* 6. a băga, a îndesa, a înfunda, a trage. *(~ căciula pe cap.)* 7. a se băga, a se îmbulzi, a se îndesa, a se înghesui, a se îngrămădi. *(Nu vă ~ aşa în minei)* 8. a băga, a închide, a pune. *(Îl ~ la arest.)* 9. a se amesteca, a se băga, a interveni. *(Nu s-a ~ în discuţiile noastre.)* 10. a se angaja, a se băga, a intra, a se încadra, a se tocmi, (pop.) a se învoi, a merge, a se năimi, a se prinde, a veni, (prin Mold. şi Bucov.) a se apuca. *(S-a ~ argat la un moşier.)* 11. a băga, a investi, a plasa. *(Cit capital a ~ în această afacere?)*

VÂRÂCIÓS adj. băgăcios, băgăreţ, înfigăreţ. *(E prea ~ I)*

. *■

VÂRIRE s. 1. băgare, băgat, introducere,

virât. *(~ cheii în broască.)* 2. băgare, băgat, introducere, punere, virât. *(~ vinului tn sticle.)* 3. băgare, băgat, introducere, trecere, vârât. *(~ o/ei prin urechea acului.)* 4. băgare, intrare, introducere, vârât. *(~ lui prin spărtura zidului.)* 5. împlântare, înfigere. (~ *cuţitului in cineva.)*

VÂRIT s. 1. băgare, băgat, introducere, vârâre. *(~ cheii in broască.)* 2. băgare, băgat, introducere, punere, vârâre. *(~ vinului tn sticle.)* 3. băgare, băgat, introducere, trecere, vârâre. *(~ aţei prin urechea acului.)* 4. băgare, intrare, introducere, vârâre. *(~ lui prin spărtura zidului.)*

virlán s. v. GRINDEL. MOLAN.

vlrláv adj. v. BUCĂLAI. BUCĂLAT. DOLOFAN. DURDULIU. GRĂSAN. GRĂSU-LIU. GRÂSUŢ. PLIN. ROTOFEI. ROTUND.

vlrligoánţă s. v. ZVÂRLUGĂ.

virlúgă s. v. ZVÂRLUGĂ.

vlrstá vb. v. DUNGA. TĂRCA. VARGA.

vlrstade mijloc s. v. EVUL MEDIU.

vlrstăt adj. v. BĂLŢAT. DUNGAT. TĂRCAT. VĂRGAT.

A •

VIRSTĂ s. 1. etate, (înv.şi reg.) timp, (înv.) crescut. *(Ce ~ ai?)* 2. (pop.) seamă. *(Copii de*

vírstă s. v. BRÂU. BUCHET. DUNGĂ. LINIE. MĂNUNCHI. ŞUVIŢĂ. VARGA. VECHIME,

VIRSTNIC adj. bătrin, (înv. şi reg.) vechi. *(Un om ~.)*

vî'rstnic adj. v. MAJOR.

vlrstnicie s. v. MAJORAT. MAJORITATE. PUBERTATE.

VÂRŞĂ s. *(PESCUIT)* vintir.

vârtecáp s. v. CAPÂNTORTURĂ.

vârtccús s. v. BULBOACĂ. BULBOANĂ. OCHI. VALVÂRTEJ. VÂLTOARE. VÂRTEJ. VOLBURĂ.

VÂRTÉJ s. 1. brílhoacă, bulboană, ochi, val-vârtej, viitoare, volbură, (rar) scoc, (reg.) bulbuc, ciúlniţă, dâlboAnă, sfrédel, şlpot, toáncă, vârtecúş, (Transilv. şi Ban.) dălbínă, (Olt. şi Transilv.) dórnă, (prin Munt.) şiói, (prin Transilv. şiMaram.) ştibloáncă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) ştioálnă, (Bucov., Transilv. şi Mold.) ştiul-boánă, (Transilv., Ban. şi Olt.) toáie, (Ban.) vir, (înv.) sinârc. *(~ al unei ape curgătoare.)* 2. trombă, (rar) sul. *(Un ~ de vint.)* 3." *(FIZ.)* turbion. 4. coloană, sul, trâmbă, (pop.) volbură.. *(Un ~ de praf.)* 5. trombă, (pop.) vân-toásă. *(S-a ridicat un ~ imens de zăpadă.)* 6. *(MED.)* ameţeală, vertij, (înv.) scutură. *(A simţit un ~.)* 7. *(TEHN.)* voi. *(~ de care se alârnă găleata la fântină.)* 8. *(TEHN.)* căpătâi, (reg.) felehérţ. *(~ la perinocul căruţei.)* 9. *(TEHN.)* (Transilv. şi Mold.) şurub. *(~ la piatra morii.)* 10. *(TEHN.)* (reg.) şurub, (Ban. şi Transilv.) şaitău. f*~ de strins doagele.)* 11. *(BOT.) vârtejul-pămtntului (Pe-dicularis verticillata)* – (reg.) păduchér, pădu-chérniţă.

vârtéj s. v. COCÂRLĂ. CRIC. CRIVALĂ. DULAP- LEAGĂN. MACARA. MANIVELĂ. POSADĂ. POSTEUCĂ. SCHIMBĂTOARE. SCRÍNCIOB. VINCI.

virtejí vb. v. ÎNVÂRTEJI. ÎNVOLBURA. ZBATE.

vârtcjitór adj. v. AMEŢITOR.

vârtejós adj. v. AMEŢITOR.

virtejuí vb. v. ÎNVÂRTEJI. ÎNVOLBURA. ZBATE.

vârtejuíre s. v. ÎNVÂRTEJIRE. ÎNVOLBURARE. ZBATERE.

VÂRTÉLNIŢĂ s. depanatoare, (pop.) răş-chitór, sucală, (reg.) letcă, roată, rotán, (înv.) sfârleáză. *(~ pentru firele de lină.)*

vlrtilói s. v. DULAP. LEAGĂN. SCRÍNCIOB.

virtojít adj. v. ÎNTĂRIT. ÎNVIRTOSAT. SOLIDIFICAT.

vârtós adj. v. COMPACT. DENS. DUR. DURABIL. FIX. IMOBIL. ÎNDESAT. NECLINTIT. NEMIŞCAT. PUTERNIC. REZISTENT. RIGID. ROBUST. SOLID. TARE. TENACE. TRAINIC. ŢEAPĂN. VIGUROS. VÂNJOS. VOINIC. ZDRAVĂN.

VÂRTÓS adj., adv. 1. adj. consistent, dens, solid, tare. *(O mămăligă ~.)* 2. adj. concentrat, tare. *(Vin ~.-t* 3. adv. bine, intens, puternic, tare, zdravăn. *(Plouă ~.)* 4. adv. mult, zdravăn. *(Bea ~.)*

vârtós adv. v. EXTREM. FOARTE. TARE.

virtosíe s. v. CONSISTENTĂ. DINAMISM. ENERGIE. FORŢĂ. IMPETUOZITATE. PUTERE. ROBUSTEŢE. SOLIDITATE. TĂRIE. VIGOARE. VITALITATE. VLAGĂ.

virtute s. v. DINAMISM. ENERGIE. FORŢĂ IMPETUOZITATE. PUTERE. ROBUSTEŢE. TĂRIE. VIGOARE. VITALITATE. VLAGĂ.

virvárc s. v. CREASTĂ. CREŞTET. CULME. PISC. VÂRF.

VÂSCs. *(BOT.; Loranthus europaens)* mărgăritar, (reg.) mărgărit.

vâsc-dc-ápă s. v. PENIŢĂ.

vise demúntc s. v. SMIRDAR.

VÂSCÓS adj. 1. (rar) semilichíd. *(Cu aspect ~.)* 2. cleios, lipicios. *(Substanţă ~.)* 3. cleios, gelatinos, mucos. *(Secreţie ~.)*

vâsláriu s. v. BARCAGIU. LOPÁTAR. LUNTRAŞ. VÂSLAŞ.

VÂSLÁŞ s. barcagiu, lopătar, luntraş, (rar) yâslitór, (înv.) vâsláriu. *(~ l« Dunăre, j*

VISLĂ s. lopată, ramă, (reg.) babáică. opacă, opácină, (Bucov., Transilv. şi Ban.) şúílă. *(Ambarcaţic cu ~e.)*

víslă s. v. LOPATĂ. MĂNUNCHI.

VÂSLÎ vb. a lopăta, (rar) a cancla, r> rama, (reg.) a luntri. *(A ~ pe lac.)*

VÂSLÍRE s. lopătarc, vislit.

VÂSLÍT s. lopătare, vislire.

vâslitór s. v. BARCAGIU. LOPĂTAR. LUNTRAŞ. VÂSLAŞ.

vişcá vb. v. AGITA. CLĂTINA. CLINTI. COLCĂI. DEPLASA. FOI. FORFOTI. F.RĂ-MÂNTA. FURNICA. MIŞCA. MIŞUI. MIŞUNA. MUTA. ROI. URNI. VIERMUI.

VÂZDOÁGĂ s. *(BOT.; Tagctes erecta* şi *patula)* crăiţă, (reg.) boánce (pl.), bófie (pl.), budiánă, ocheşéle (pl.), sáseúţâ, scî::iculíţe (pl.), ţigăncúşe (pl.).

vizdoágă s. v. GAROAFĂ.

VLAGĂ s. dinamism, energie, forţă, impetuozitate, putere, robusteţe, tărie, vigoare, vitalitate, (livr.) potentă, (pop.) vinjoşénie, vinjoşíe, virtoşíe, voinicíe, (reg.) mau, vânj, vlástă, (Munt.', Olt. şi Bau.) snágá, (înv.) sfórţă, tăríne, virtute, vlávic, (fig.) sé\:. *(Dă dovadă de o ~ inepuizabilă.)*

vláqíi s. v. AVERE. AVUT. AVUŢII. BOGĂŢIE. BUN. MIJLOACE. SITUAŢIE. STARE.

vlástă s. v. DINAMISM. ENERGIE. FORŢĂ. I > IPETU O Z ITATi.. Pi; TE RE. ROBI STEŢE. TĂRIE. VIGOARE. VITALITATE. \ L.AGĂ.

vlávic s. v. DINAMISM. ENERGIE. FORŢĂ. IMPETUOZITATE. PUTERE. ROBUSTEŢE: TĂRIE. VIGOARE. VITALITATE. VLAGĂ.

vlădică s. v. CÂRMUITOR. CONDUCĂTOR. DOMN. DOMNITOR. EPISCOP. MONARH. STĂPÂNITOR. SUVERAN. VODĂ. VOIEVOD.

vlădicésc adj. v, DIECEZAN. DOMNESC. EPARHIAL. EPISCOPAL. VOIEVODAL.

vmdicíc s. v. CÂRMUIRE. CONDUCERE. DIECEZĂ. DIRIGUIRE. DOMNIE. EPARHIE. EPISCOPAT. EPISCOPIE. GUVERNARE. STĂPÂNIRE.

VLĂGUÍ vb. 1. a epuiza, a extenua, a fringe, a istovi, a seca, a secătui, a sfârşi, a slei, a stoarce, a zdrobi, (reg.) a stoci, (prin Olt. şi Munt.) a dehobi, (înv.) a zămorî, (fig.) a suge. *(Muncu continuă l-a ~.)* 2. a (se) moleşi, a (se) muia, (fig.) a (se) fleşcăi. *(Efortul l-a ~.)*

VLĂGUÍ RE s. epuizare, extenuare, isto-veală, istovire, secătuire, sfârşeală, slăbiciune, sleire, surmenaj, surmenare, (înv. şi reg.) slăbíe, (înv. livr.) marasm. *(Stare fizică de totală ~.)*

VLĂGUIT adj. 1. epuizat, extenuat, frint, istovit, prăpădit, rupt, secat, secătuit, sfirşit, sleit, stors, trudit, zdrobit, (Mold.) batojít, (prin Munt.) tihobít, (înv.) stătut. *(S-a întors ~ de la antrenament.)* 2. moleşit, muiat. *(Se simte ~.)*

vlăguitór adj. v. EPUIZANT. EXTENUANT. ISTOVITOR. OBOSITOR. TRUDNIC.

VLĂJGAN s. găligan, lungan, (pop. şi fam.) măgădán, măgădău, zdragón, (pop.) zăplán, (prin Bucov.) bangău, (Mold. şi Bucov.) cobii-zán, zăblău, (prin Olt.) jarcaléte, (prin Munt.) schirlopán. *(E un ~ cât toate zilele.)*

VLĂSTAR s. 1. *(BOT.)* lăstar, mladă, mlă-diţă, smicea, (înv. şi pop.) odraslă, (reg.) loază, mlădoácă. *(~ de salcie.)* 2. copil, odraslă, progenitură, (pop. şi fam.) prăsílă, (înv.) naştere. *(Ăsta e ~lui.)* 3. coborâtor, descendent, odraslă, progenitură, scoborâtor, urmaş, viţă, (pop. şi fam.) prăsílă, (înv. şi reg.) rămăşiţă, (prin Transilv.) porodíţă, (înv.) mărădíc, rod, sămânţă, seminţénie, seminţie, următor. *(~ de domn.)*

vleg s. v. PEPENE.

vlog s. v. AFLUENŢĂ. AFLUX. AGLOMERAŢIE. GRĂMĂDEALĂ. ÎMBULZEALĂ. ÎNGHESUIALĂ. ÎNGRĂMĂDEALĂ. ÎNVĂLMĂŞEALĂ.

VOAL s. văl, (reg.) hóbot, procóv, sovón, tulbént, zaimf, (prin Transilv. şi Bucov.) balţ, (Transilv.) şláier. *(~ de mireasă.)*

VOALA vb. 1. a ascunde, a masca. *(Norii ~ lumina soarelui.)* 2. a (se) împăienjeni, a (se) înceţoşa, a (se) înnegura, a (se) păienjeni, a (se) tulbura, (reg.) a (se) pupăza. *(Privirea, vederea i se ~.)* 3. *(FOTO)* a se înnegri. *(Filmul s-a ~.)* 4. a se estompa. *(Vocea i s-a ~.)*

VOALARE s. 1. ascundere, mascare. *(~ luminii soarelui de către nori.)* 2. împăienjenire, înceţoşare, păienjenire, (prin Transilv. şi Ban.) preveşteálă. *(~ privirii, a vederii.)* 3. *(FOTO)* înnegrire. *(~ clişeului.)* 4. estompare. *(~ vocii.)*

VOALAT adj. 1. *(FOTO)* înnegrit. *(Clişeu ~.)* 2. estompat. *(Voce ~.)*

VOALETĂ s. (prin Ban. şi prin Transilv.) sălíe. *(Pălărie de damă cu ~.)*

voávă s. v. PĂNUŞĂ.

VOCABULAR s. *(LINGV.)* 1. lexic. *(~ unei limbi.)* 2. dicţionar, lexicon, (înv.) condică, cuvântár, vorbár. *(~ de termeni tehnici.)* 3. glosar, lexic. *(Publicarea unui ~ regional.)* 4. terminologie. *(Lucrarea conţine un ~ medical bogat.)*

vocabulă s. v. CUVÂNT. TERMEN. VORBĂ.

VOCALĂ s. *(FON.)* (înv.) glásnică, sunătoare. *(Consoane şi ~.)*

VOCATIV s. *(GRAM.)* (înv.) chemătoare.

VOCAŢIE s. aplecare, aplicaţie, aptitudine, atracţie, chemare, dar, har, înclinare, înclinaţie, înzestrare, pornire, predilecţie, predispoziţie, preferinţă, talent, (livr.) propensiune, (pop.) tragere, (înv.) aplecăciúne, plecare. *(Şi-a demonstrat din plin ~ pentru...)*

VOCE s. 1. cuvânt, glas, grai, gură, (livr.) verb, (pop.) limbă, (reg.) boáce, (înv.) rost. *(Încă nu i-am auzit ~.)* 2. glas, timbru, ton, (pop.) viers. *(Avea o ~ gravă, plăcută.)*

VOCIFERA vb. a răcni, a striga, a ţipa, a urla, a zbiera. *(Ia nu mai ~ aşa, că te aud!)*

vociferant adj., s. v. ARŢĂGOS. CERTĂREŢ. GÂLCEVITOR. SCANDALAGIU.

vócot s. v. VIFOR. VIFORNIŢĂ. VISCOL. VISCOLEALĂ.

VODĂ s. cirmuitor. conducător, domn, domnitor, monarh, stăpinitor, suveran, voievod, (astăzi rar) stăpân, (înv. şi pop.) oblăduitór, (înv.) biruitor, crai, gospodar, gospodín, ocâr-muitór, purtător, vlădică, (fig.) cârmáci. *(Ştefan, marele ~ al Moldovei.)*

vodeásă s. v. DOAMNĂ.

vodnleasă s. v. DOAMNĂ.

VOGĂ s. modă. *(Aşa era ~.)*

VOI pron. dumneavoastră. *(Veniţi şi ~ cu noi?)*

VÓl vb. 1. a dori, a jindui, a pofti, a râvni, a vrea, (înv.) a deşidera, a iubi, a jelui, a poftişi. *(De multă vreme ~ să se odihnească.)* 2. a cere, a dori, a pofti, a vrea. *(Ochii văd, inima ~.)* 3. a dori, a-i plăcea, a pofti, a vrea. *(Rămii cu cine ~.)* 4. a cere, a pretinde, a vrea. *(Iată ce ~ eu de la voi; cil ~ pe* ceas?*)* 5. a accepta, a admite, a consimţi, a se învoi, a primi, a vrea. *(~ să fii soţia mea?)*

VOIAJ s. călătorie, deplasare, drum, (înv.) plimbare, umblet. *(Un ~ lung şi obositor.)*

VOIAJA vb. a călători, a umbla, (rar) a drumui, (înv.) a straniei. *(Pe unde n-a ~ ?)*

VOIAJAT adj. călătorit, umblat. *(Om ~.)*

VOIAJOR s., adj. 1. s. călător, pasager. *(Un ~ din autobuz.)* 2. adj. călător. *(Porumbel ~.)*

VOIE s. 1. acord, aprobare, asentiment, aviz, consimţământ, consimţire, încuviinţare, îngăduinţă, învoială, învoire, permisiune, voinţă, vrere, (înv. şi reg.) posluşánic, slobozenie, (Mold. şi Bucov.) pozvolénie, (înv.) concurs, pozvól, sfat, volnicíe. *(Nu se face nimic fără ~ lui.)* 2. autorizaţie, îngăduinţă, permisiune. *(~ dală cuiva de a face ceva.)* 3. putere, voinţă, *(Cu de la sine ~.)* 4. chef, dispoziţie, dorinţă, gust, plac, plăcere, poftă, voinţă, vrere, (pop.) vríiţă, (înv.) deşiderat, ogód, poftíre, poftit, poftitúră, rfvnă, rivníre, tabiet. *(După ~ inimii.)* 5. dispoziţie, toane (pl.), (reg.) duşi (pl.). *(~ bună sau rea a cuiva.)*

voioştniţă s. v. IZMĂ. MENTĂ.

VOIEVOD s. cirmuitor, conducător, domn, domnitor, monarh, stăpânitor, suveran, vodă, (astăzi rar) stăpân, (înv. şi pop.) oblăduitór. (înv.) biruitor, crai, gospodar, gospodín, ocâr-muitór, purtător, vlădică, (fig.)<cârmáci. *(Ştefan cel Mare, ~ al Moldovei.)*

voievod s. v. CAP. CĂPETENIE. COMANDANT. CONDUCĂTOR. MAI-MARE. ŞEF. VOIEVODAL adj. domnesc, (înv.) góspod, stăpânésc, vlădicésc. *(Palatul ~; sceptru ~.)* voievodeásă s. v. DOAMNĂ. vóinea s. v. LOGODNIC. VOINÍC adj. 1. puternic, robust, solid, tare, viguros, vânjos, zdravăn, (pop.) ţeapăn, vânós, vârtós, (reg.) puterós, putut, socolán, (Ban. şi Transilv.) pogan, (înv.) potent, putinciós, spá-toş, (fig.) verde. *(Om ~.)* 2. masiv, planturos, voluminos, zdravăn. *(O femeie~.)* 3 corpolent, solid, trupeş. *(Excesiv de ~.)* 4. legat, robust, solid, viguros, vânjos, zdravăn. *(Un trup ~.)* voinic adj. v. BRAV.

CURAJOS. CUTEZĂTOR. DÂRZ. INIMOS. ÎNDRĂZNEŢ. NEÎNFRICAT. SEMEŢ. VITEAZ.

voinic s. v. EROU. FECIOR. FLĂCĂU. MILITAR. OSTAŞ. OŞTEAN. SOLDAT. TÎ-NĂR. VITEAZ.

voinicár s. v. SALBĂ-MOALE. VONICER. VOINICEASCĂ s. *(SPORT)* trântă. voinicel s. v. VARGA-CIOBANULUI. voinicesc adj. v. CAZON. EROIC. GLORIOS. MILITAR. MILITĂRESC. OSTĂŞESC. SOLDĂŢESC. STRĂLUCIT. VITEJESC.

VOINICEŞTE adv. puternic, tare, zdravăn. *(Trage ~ de funie.)*

voiniceşte adv. v. BĂRBĂTEŞTE. CURAJOS. EROIC. VITEJEŞTE.

voinici vb. v. BATE. HAIDUCI. LUPTA. RĂZBOI, voinicică s. v. USTUROIŢĂ. voinicíe s. v. ARMATĂ. BĂRBĂŢIE. BRAVURĂ. CURAJ. CUTEZANŢĂ. DINAMISM. DÂRZENIE. ENERGIE. EROISM. FORŢĂ. HAIDUCIE. IMPETUOZITATE. ÎNCUME-TARE. ÎNDRĂZNEALĂ. MILITĂRIE. NEÎNFRICARE. PUTERE. ROBUSTEŢE. SE-MEŢIE. TĂRIE. TEMERITATE. VIGOARE. VITALITATE. VITEJIE. VLAGĂ.

VOÂNŢĂ s. 1. acord, aprobare, asentiment, aviz, consimţământ, consimţire, încuviinţare, îngăduinţă, învoială, învoire, permisiune, voie, vrere, (înv. şi reg.) posluşánie, slobozenie, (Mold. şi Bucov.) pozvolénie, (înv.) concurs, pozvól, sfat, voinicíe. *(Nu se face nimic fără ~ lai.)* 2. putere, voie. *(Cu de la sine ~.)* 3. decizie, hotărâre. *(Prin ~ părlilor.)* 4. chef, dispoziţie, dorlnţă, gust, plac, plăcere, poftă, voie, vrere» (pop.) vrută, (înv.) deşiderát, ogód, poftfre, poftit, poftitúră, rfvnă, râvníre, tabiet. *(După ~ inimii.)*

VOIOS adj. 1. bucuros, mulţumit, satisfăcut, vesel. *(Se duce ~ la lucru.)* 2. vesel, (livr.) jovial, (rar) râzăréţ, râzătór, (pop.) tivilichíu, (înv. şi reg.) sămărít, (reg.) chefós, veselós-, (Transilv.) vigán, (înv.) libovít, râzăciós, râzfnd, véget. *(Fire ~.)*

VOIOŞÍE s. 1. veselie, (livr.) jovialitate,

(înv.) veselitúră. *(Era de o ~ contaminantă.)* 2. neastâmpăr, vioiciune, zburdălnicie, (rar)

«burdáre, (înv.) zburdăciúne. *(Copil plin de ~.)*

voiosniţă-de-albíni s. v. MELISÂ. ROINIŢĂ.

VOÍT adj., adv. deliberat, intenţionat, liber-consimţit, (rar) precugetát. *(O aejiune ~; a procedat ~ astfel.)*

voit s. v. JUDEŢ. ŞOLTUZ. VOLAN s. (înv.) falbalá, mangét. *(~ la* o *rochie.)*

VOLANT adj. 1. mobil. *(Serviciu ~; bibliotecă ~.)* 2. detaşabil. *(Foaie ~.)*

VOLATÍL adj. (rar) volatilizábil. (înv.) spirtós. *(Substanţă ~.)*

VOLATILIZA vb. *(FIZ.)* a (se) evapora, a (se) vaporiza. *(Lichidul s-a ~.)*

volatiliza vb. v. DISPĂREA. PIERI. volatilizábil adj. v. VOLATIL. VOLATILIZARE s. *(FIZ.)* evaporare vapo-rizare, (rar) vaporizáţie. *(~ unui lichid, j* volatilizare s. v. DISPARIŢIE. P1EIRE. VOLATILIZAT adj. *(FIZ.)* evaporat, va-porizat. *(Un lichid ~.)*

VOLBURĂ s. I. bulboacă, bulboam., ochi, valvârtej, vâltoare, vârtej, (rar) scoc, (reg.) bulbuc, ciúlniţă, dâlboánă, sfrédel, sipot, toáncă, vârtecúş, (Transilv. şi Ban.) dălbină, (Olt. şi Transilv.) dórnă, (prin

Muut.) şiói,, (prin Transilv. şi Maram.) ştibloáncă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) ştioálnă, (Bucov., Transilv. şi Mold.) ştiulboánă, (Transilv., Ban. şi Olt.) toáie, (Ban.) vir, (înv.) smârc. *(~ o unei ape curgătoare.)* II, *(BOT.)* 1. *(Convolvulus arnen-sis)* rochiţa-rândunelei, rochiţa-rândunicii. tpop.) poponeţ, (reg.) cămaşa-Iui-Dumnczéu, cămaşa-Maicii-Dómnului, poala-rindunícii, rochia-rân-dunélei, rochiţa-păsărícii, rochiţa-păsărúicii, (prin Munt. şi OU.) răcoréle (pl.). 2. *volbură mare (Convolvulus sepium* şi *silvaticus)* = (reg.) cupa-vacii.

volbură s. v. COLOANĂ. CUPA-VACII. SUL. TRÂMBĂ. VÂRTEJ. ZOREA.

volburós adj. v. ÎNVÂRTEJIT. ÎNVOLBURAT.

VOLCAMÉRIE s. *(BOT.; Volkameria fra-grans)* (rar) vólgă.

VOLEI s. *(SPORT)* volei-bal. VÓLEI-BAL s. *(SPORT)* volei. vólgă s. v. VOLCAMÉRIE. VOLITÍV adj. voliţional. *(Manifestare ~.)* VOLIŢIONÁL adj. volitiv. *(Manifestare ~.)* volnic adj. v. ABUZIV. ARBITRAR. AUTONOM. CHEMAT. COMPETENT. DESPOTIC. EXCESIV. INDEPENDENT. ÎNDREPTĂŢIT. LIBER. NEATÂRNAT. SAMAVOLNIC. SAMAVOLNICE SC. SILNIC. SUVERAN. volnici vb. v. ACCEPTA. ADMITE. CANONI. CĂZNI. CHINUL CONCEPE. DEZROBI. ELIBERA. EMANCIPA. FORŢA. FRĂMÂN-TA. ÎNGĂDUI. LIBERA. MUNCI. NECĂJI. OSTENI. PERMITE. RĂBDA. SALVA. SCĂPA. SCOATE. SFORŢA. SILI. STRĂDUI. SUFERI. SUPORTA. TOLERA. TRUDI. ZBATE. ZBUCIUMA.

voinicíe s. v. ACORD. APROBARE. ASENTIMENT. AUTONOMIE. AUTORITATE. AVIZ. CALITATE. CAPACITATE. CĂDERE. COMPETENŢĂ. CONSIMŢĂMÂNT. CONSIMŢIRE. DESTOINICIE. DREPT. INDEPEN-

DENŢĂ. ÎNCUVIINŢARE. ÎNDREPTĂŢIRE. ÎNGĂDUINŢĂ. ÎNVOIALĂ. ÎNVOIRE. LIBERTATE. NEATÂRNARE. PERMISIUNE. PREGĂTIRE. PRICEPERE. SERIOZITATE. SUVERANITATE. VALOARE. VOIE. VOINŢĂ. VREDNICIE. VRERE.

voltincl s. v. RUTIŞOR.

VOLUBIL adj. comunicativ, expansiv, prietenos, sociabil, (rar) social, vorbitor, (înv.) so-ţiós, (fig.) deschis. *(O fire ~.)*

VOLUBILITATE s. vervă, vioiciune. *(Vorbea cu o ~ inepuizabilă.)*

VOLUM s. I. 1. capacitate, mărime. *(~ al unui pahar.)* 2. capacitate, cubaj. *(~ al* unei *incinte.)* 3. capacitate, gabarit. *(Autocamion cu ~ mare.)* 4. dimensiune, (fam.) gabarit. *(X are un ~ apreciabil.)* 5. amploare, forţă, intensitate. *(Are o voce de un ~ impresionant.)* 6. cantitate. *(Necesită un mare ~* de *muncă.)* II. 1. tom. *(Carte tn mai multe ~.)*,2. caţte, lucrare, operă, scriere, tipăritură, tom, (livr.) op. *(Un ~ de poezii.)*

VOLUMAŞ s. cărticea, cărticică, (rar) căr-ţişoáră, cărţulie. *(Un ~ de poezii.)*

VOLUMINOS adj. 1. cuprinzător, încăpător, mare. *(Un recipient ~.)* 2. corpolent, gras, gros, obez, planturos, plin, rotofei, rotund, umflat, (pop.) trupeş, (reg.) încălát. *(O femeie ~.)* 3. masiv, planturos, voinic, zdravăn. *(Trup ~.)* 4. mătăhălos, (reg.) măhălós, nătă-vălós. *(O persoană ~.)* 5. gros, mare. *(Un tom, un dosar ~.)*

VOLUPTATE s. delectare, desfătare, farmec, încântare, plăcere, vrajă, (înv. şi reg.) tefe-ricíe, (înv.)

încíntec, (fam.) deliciu, (fig.) savoare. *(~ pe care o poate da o lectură bună.)*

VOLUPTOS adj. impudic, lasciv, obscen, senzual, (livr.) lubric. *(JDans ~.)*

VOMA vb. *(MED.)* a deborda, a vărsa, a vomita, (pop.) a borî, a lepăda, (reg.) a oticni. *(A băut mult si a ~.)*

VOMÁRE s. *(MED.)* 1. debordare, vărsare, vomă, vomitare, (livr.) vomismént, (pop.) boríre, borít. *(~ de rău de avion.)* 2. vărsătură, vomă, (pop.) borâtúră. *(~i repetate din cauza indigestiei.)*

VOMĂ s. *(MED.)* 1. debordare, vărsare, vomare, vomitare, (livr.) vomismént, (pop.) boríre, borít. *(~ băuturii.)* 2. vărsătură, vomare, (pop.) borâtúră. *(~e repetate din cauza indigestiei.)* 3. (concr.) vărsătură, (rar)vomă-túră, (pop.) borâtúră.

vomâtúră s. v. VĂRSĂTURĂ. VOMĂ.

vomismént s. v. DEBORDARE. VĂRSARE. VOMARE. VOMĂ. VOMITARE.

VOMITA vb. *(MED.)* a deborda, a vărsa, a voma, (pop.) a borî, a lepăda, (reg.) a oticni. *(A băut mult şi a ~.)*

VOMITARE s. *(MED.)* debordare, vărsare, vomare, vomă, (livr.) vomismént, (pop.) boríre, borít. *(~ băuturii.)* VOMITÍV s. *(FARM.)* emetic. VONICÉR s. *(BOT.; Evonymus europaea)* salbă-moale, (reg.) caprifói, clocúţă, grujárcă, sânger, volnicár, lemn-clinésc, lemnul-cfinelui, pamtasul-pópM, pomiţă-de-sínger.

vonicér s. v. LEMN-RÂIOS. PĂRUL-CIU-TEI. SALBĂ-MOALE. SALBĂ-RÂIOASĂ. VE-RIGAR.

VOPSEA s. culoare, (pop.) boiálă, (reg.) boia, (Transilv., Ban. şi Bucov.) iarbă, (înv.) faţă, şar. *(~ albastră pentru ţesături.)* vopsea s. v. NUANŢĂ. TON. VOPSl vb. 1. a colora, (pop.) a boi, (Bucov.) a fărbui. *(A ~ în galben un material textil.)* 2. a da. *(A ~ grilajul cu verde.)* 3. a (se) farda> a (se) machia, (pop. şi fam. peior.) a (se) boi, (pop.) a (se) drege, a (se) picta, a (se) rumeni, a (se) sulimeni, (înv. şi reg. peior.) a (se) spoi. *(Nu te mai ~ alllal)* vopsi vb. v. ZUGRĂVI. VOPSÍRB s. 1. colorare, colorat, vopsit, (pop.) boiálă, boíre, boit, (Bucov.) fărbuíre. *(~ a unui material textil.)* 2. fardare, fardat, machiaj, machiat, machiere, vopsit, (pop. şi fam. peior.) boiálă, boíre, boit, (pop.) sulime-neálă, sulimenire. *(~ unei femei.)*

VOPSÍT adj. 1. colorat, (pop.) boit, (Bucov.) fărbuit. *(O ţesătură ~.)* 2. (pop.) zugrăvit. *(Gard ~.)* 3. fardat, machiat, (pop. şi fam. peior.) boit, (pop.) dres, pictat, rumenit, suli-menit, (înv. şi reg. peior.) spoit. *(Femeie ~.)* VOPSÍT s. 1. colorare, colorat, vopsire, (pop.) boiálă, boíre, boit, (Bucov.) fărbuíre. *(~ al unui material textil.)* 2. fardare, fardat, machiaj, machiat, machiere, vopsire, (pop. şi fam. peior.) boiálă, boíre, boit, (pop.) sulimeneálă, sulimenire. *(~ unei femei.)*

VOPSITOR s. boiangiu. *(E de profesie ~.)* vopsitor s. v. ZUGRAV. VOPSITORÍE s. boiangerie. *(~ de ltnă.)* vorace adj. v. AVID. LACOM. MÂNCĂCIOS. NESĂTUL. NESĂŢIOS. POFTICIOS. voracitate s. v. LĂCOMIE. NESAŢ. vorbár s. v. DICŢIONAR. LEXICON. VOCABULAR.

vorbár s., adj. v. CLĂNŢĂU. FLECAR. GURALIV. LIMBUT. PALAVRAGIU. VOR-BĂ-LUNGĂ. VORBĂREŢ.

vorbăreţ s., adj. v. CLĂNŢĂU. FLECAR. GURALIV. LIMBUT. PALAVRAGIU. VOR-BĂ-LUNGĂ. VORBĂREŢ.

VORBĂ s., adj. 1. s. cuvânt, termen, (livr.) verb, vocabulă, (pop.) zicere, (reg.) boáce, (înv.) glas, grai, limbă, parolă, vorbire, voroávă. *(O ~ nouă intrată in limbă.)* 2. s. afirmaţie, cuvânt, declaraţie, mărturisire, relatare, spusă, zisă, (livr.) aserţiune, propoziţie, (astăzi rar> parolă, (înv.) voroávă, (fig.) gură. *(Nu te lua după ~ lut.)* 3. s. vorbire, (înv.) rost. *(De ţi-ar fi fapta ca ~.)* 4. s., adj. *vorbă-lungă* -= clănţău, flecar, guraliv, limbut, palavragiu,, vorbăreţ, (livr.) locvace, (rar) ploscár, ploscáş,, taclagiu, (pop. şi fam.) farfará, (pop.) gureş, toacă-gúră, (înv. şi reg.) spornic, vorbăreţ, (reg.) pălăvátic, pălăvrăgit, tololói, vorbár, (Mold.) dârdálă, lehău, leorbău, (Transilv.) stroncăni-tór, (prin Munt.) tândălit, (Mold.) trăncălău, (înv.) limbáreţ, vorováci, (fam.) moftangiu, (rar fam.) moftológ, moftureán, (fig.) mélí-ţă. *(Mare ~ mal eşti I)* 5. s. exprimare, limbă*

-vorbire. *(Îl poţi recunoaşte după ~.)* 6. s. *vorbă bătrtnească* = proverb, zicală, zicătoare, (rar) parimíe, (pop.) spunere, zicătúră, zicere, 2Ísă, (înv. şi reg.) poveste, (Ban.) cimilitură, (înv.) pildă. *(Colecţie de ~.)* 7. s. îndemn, îndrumare, învăţătură, povaţă, povăţuire, sfat, (pop.) învăţ, (înv.) consiliu, cuget, dăscălie, $înd, povăţuiálă, povăţuitúră, sfătuiálă, sfătuíre, socoteală. *(De ce nu i-ai ascultat ~eíe?)* 8. -s. angajament, asigurare, cuvânt, făgăduială, făgăduinţă, legământ, promisiune, (astăzi rar) parolă, (înv. şi reg.) juruiálă, (reg.) făgádă, •(Transilv.) făgădáş, (Mold.) juruínţă, (înv.) promítere, sfătuit, (turcism înv.) bacalím. *(Te rog să-ţi respecţi ~ dată.)* 9. s. acord, înţelegere, învoială. *(Aşa ne-a fost ~ ?)* 10. s. «eartă, discuţie, zarvă, (pop.) gâlceávă, sfadă. *(Multă ~ s-a făcut intre ei pentru mine.)* 11. s. zvon, (înv.) cuvânt, sunet. *(Circulă nişte ~ despre el.)*

vorbă s. v. ALOCUŢIUNE. CONVERSAŢIE. CONVORBIRE. CUVÂNT. CUVÂNTARE. DIALOG. DISCURS. DISCUŢIE.

VORBĂRÁIE s. flecăreală, flecărie, flecă-rire, flecărit, limbuţie, pălăvrăgeală, pălăvrăgire, pălăvrăgit, sporovăială, sporovăire, sporovăit, tăifăsuială, tăiíăsuire, tăifăsuit, trăncăneală, trăncănit, vorbărie, (livr.) locvacitate, logoree, (reg.) pălăvăcăiálă, palavră gitúră, pălăvrít, trancaná, treanca-fleánca, (Mold.) leorbâiálă, (prin Munt.) procovánţă, (Transilv.) stroncă-îiíre, (fig.) clănţăneálă, dârdiiálă, dârdâit. *(Lăsaţi ~ /)*

VORBĂREAŢĂ s. flecară, gurălivă, limbută, palavragioaică, (fam.) moftangioáică. *(E o mare ~.)*

VORBĂREŢ s., adj. clănţău, flecar, guraliv, limbut, palavragiu, vorbă-lungă, (livr.) locvace, (rar) ploscár, ploscáş, taclagíu, (pop. şi fam.) farfará, (pop.) gureş, toacă-gúră, (înv. şi reg.) spornic, vorbáreţ, (reg.) pălăvátic, pălăvrăgit, tololói, vorbár, (Mold.) dârdálă, lehâu, leorbău, (Transilv.) stroncănitór, (prin Munt.) 'tândălít, (Mold.) trăncălău, (înv.) limbáreţ, vorováci, (fam.) moftangiu," (rar fam.) mofto-lóg, mofturéan, (fig.) méliţă. *(E un mare ~.)*

VORBĂRÍE s. 1. flecăreală, flecărie, fle-cărire, flecărit, limbuţie, pălăvrăgeală, pălăvrăgire, pălăvrăgit, sporovăială, sporovăire, sporovăit, tăifăsuială, tăifăsuire, tăifăsuit, trăncăneală, trăncănit, vorbăraie, (livr.) locvacitate, logoree, (reg.) pălăvăcăiálă, pălăvrăgitúră, pălăvrít, trancaná, treanca-fleánca, (Mold.) leorbăiálă, (prin Munt.) procovánţă, (Transilv.) stroncăníre, (fig.) clănţăneálă, dlrdâiálă, dârdâit. *(Lăsaţi ~ i)* 2. polilogie. *(Ce spune el e doar o ~ fără sens.)* 3. verbalism, (franţuzism) verbiáj, verbozitate. *(O ~ interminabilă într-un articol.)*

VORBÍ vb. 1. a articula, a grăi, a pronunţa, a rosti, a scoate, a spune, a zice, (prin Mold.) a bleşti. *(N-*

a ~ un *cuvânt.)* 2. a se exprima. f~ *greu.)* 3. a spune, a zice, (pop.) a cuvânta, a glăsui, a grăi, (înv.) a vorovi. *(~ înainte, nu ie sfiit)* 4. a rosti, a spune, a zice, (pop.)

a cuvânta, a glăsui, a grăi, (înv.) a glăsi, (depr.) a debita. *(~ numai prostii.)* 5. a conversa, a dialoga, a discuta, (livr.) a se întreţine, (rar) a convorbi, (pop. şi fam.) a sfătui, (înv. şi reg.) a băsădi, (reg.) a povesti, (Ban.) a tnrvini, (înv.) a vorovi. *(Au ~ despre toate.)* fi, a conferenţia, (înv.) a prelége. *(A ~ pe ierna.. ■)* 7. a pleda. *(A ~ tn favoarea cuiva.)* 8. a se afirma, a se auzi, a se spune, a se şopti, a se zice, a se zvoni, (înv. şi reg.) a (se) suna, (reg.) a se slomni. *(Se ~ că a plecat.)* 9. a relata, (înv.) a vorovi. *(Izvoarele ~ despre...)* 10. a se înţelege, a se învoi, (pop.) a se pogodi, (înv. şi reg.) a se grăi. *(S-au ~ să meargă acolo împreună.)* VORBÍRE s. 1. limbaj, limbă. *(Apariţia ~.)* 2. vorbă, (înv.) rost. *(De ţi-ar fi fapta ca ~.)* 3. exprimare, limbă, vorbă. *(Îl poţi recunoaşte după ~.)*

'vorbire s. v. ALOCUŢIUNE. CUVÂNT. CUVÂNTARE. DIALECT. DISCURS. TERMEN. VORBĂ.

VORBÍT adj. 1. oral. *(Limbaj ~.)* 2. sonor, vorbitor. *(Film ~.)*

vorbitor adj. v. COMUNICATIV. CONCLUDENT. CONVINGĂTOR. DECISIV. EDIFICATOR. ELOCVENT. EXPANSIV. GRĂITOR. HOTĂRÂTOR. ILUSTRATIV. PILDUITOR. PRIETENOS. PUTERNIC. SERIOS. SOCIABIL. SOLID. TARE. TEMEINIC. VOLUBIL.

VORBITOR adj., s. 1. adj. (rar) cuvântăréţ, cuvintătór. *(Fiinţă ~.)* 2. s. conferenţiar, orator, (rar) cuvântătór. *(Un ~ bine documentat.)* 3. adj. sonor, vorbit. *(Film ~.)* 4. s. parloar, (înv.) parlatóriu. *(~ la un cămin.)*

VORBULÍŢĂ s. vorbuşoară, (reg.) vorbúţă.

VORBUŞOÁRĂ s. vorbuliţă, (reg.) vorbúţă.

vorbúţă s. v. VORBULIŢĂ. VORBUŞOARĂ.

vorétţ s. v. CURTE. OGRADĂ. STAUL.

vornic s. v. COLĂCAR. PRIMAR.

VORNICEASA s. vătăşiţă, (pop.) drúşcă, (reg.) sfáşcă, (Transilv., Ban.) déveriţă, (Transilv.) vifelită. *(~ la* o *nuntă ţărănească.)*

vorniceasa s. v. PRIMĂREASĂ. PRIMĂRIŢĂ.

VORNICÉL s. 1. vătărnan, vătăşel. *(~ era ajutorul vornicului la sale.)* 2. vătăşel, vătaf, (reg.) chemător, sol, frate-de-míre, frate-de-mireásă, (Transilv. şi Ban.) dever, (Transilv.) vif el. *(~ la o nuntă ţărănească.)*

vornicél s. v. COLĂCAR.

vornicíe s. v. CONSILIU. PRIMĂRIE. SFAT.

voroávă s. v. AFIRMAŢIE. ALOCUŢIUNE. CONVERSAŢIE. CONVORBIRE. CUVÂNT. CUVÂNTARE. DECLARAŢIE. DIALOG. DISCURS. DISCUŢIE. MĂRTURISIRE. RELATARE. SPUSĂ. TERMEN. VORBĂ. ZISĂ.

VORONÍC s. *(BOT.; Marrubium vulgare)* (reg.) bălţătúră, unguráş, cătuşnică-sălbatică.

vorováci s., adj. v. CLĂNŢĂU. FLECAR. GURALIV. LIMBUT. PALAVRAGIU. VORBĂ-LUNGĂ. VORBĂREŢ.

vorovi vb. v, CONVERSA. DIALOGA. DISCUTA. FLECARI. ÎNDRUGA. PALĂ-

VRĂGI. RELATA. SPOROVĂI. SPUNE. TRĂNCĂNI. VORBI. ZICE.

vóscă s. v. TESCOVINĂ.

voscreásnă s. v. ÎNVIERE.

VOT s. 1. alegeri (pl.), scrutin. *(În timpul ~.)* 2. sufragiu. *(La alegeri a obţinut ~urile noastre.)*

VOTA vb. a alege. *(L-au ~ deputat.)*

votrí vb. v. CERE. PEŢI.

votríc s. v. CODOŞ IE. CODOSLÂC. PROXENETISM.

vótrtis. v. CODOŞ. MIJLOCITOR. PEŢITOR. PROXENET.

vovedénle s. v. INTRAREA ÎN BISERICĂ.

vovícă s. v. CARTOF.

VOZGLÁS s. *(BIS.)* (înv.) vozglaşénie.

vozglaşénic s. v. VOZGLAS.

VRABIE s. *(ORNIT.)* 1. *(Passer domes-lieus)* (reg.) brabéte, (Transilv., Ban. şi Bucov.) pasăre, (Olt. şi Ban.) vrăbéte. 2. *vrabie-de-tres-tie (Emberiza schoenichis)* = (reg.) presură-de-tréstio, vrabie-de-stúf.

vrabie-de-stúf s. v. VRABIE-DE-TRESTIE.

vracevánie s. v. ÎNDREPTARE. ÎNFIRIPARE. ÎNSĂNĂTOŞIRE. ÎNTREMARE. ÎN-ZDRĂVENIRE. LECUIRE. REFACERE. RESTABILIRE. RIDICARE. TĂMĂDUIRE. VINDECARE.

vraci s. v. DOCTOR. MEDIC. VRĂJITOR.

VRAF s. grămadă, maldăr, teanc, (reg.) năsádă, (Mold. şi Transilv.) clit, (înv.) smoc. *(Pe birou se afla un ~ de dosare.)*

VRAJĂ s. 1. descântec, farmec, magic, vrăjitorie, (pop.) descântătúră, fapt, făcătură, făcut, fermecătoríe, fermecătúră, legământ, legătură, meşteşug, solomoníe, (înv. şi reg.) măiestrie, (reg.) băbăríe, boboánă, bolmoájă, boscoánă, bosconitúră, farmazoníe, năprătitú-ră, rlvnă, râvnitúră, solomonărle. *(A practica ~ ile.)* 2. farmec, fascinaţie, încântare, magie, (fig.) poezie. *(~ miraculoasă a nopţii.)* 3. delectare, desfătare, farmec, încântare, plăcere, voluptate, (înv. şi pop.) tefericíe, (înv.) în-cântec, (fam.) deliciu, (fig.) savoare. *(~ pe care* o *poate da o lectură bună.)*

VRAJBĂ s. 1. animozitate, ceartă, conflict, dezacord, dezbinare, diferend, discordie, discuţie, disensiune, dispută, divergenţă, gâlceavă, învrăjbire, litigiu, neânţelegere, zâzanie, (înv. şi pop.) price, pricină, sfadă, (pop. şi fam.) cârcotá, dihonie, râcă, (pop.) harţă, (înv. şi reg.) pricáz, scî'rbă, toi, (reg.) bucluc, hâră, poáncă, sfădălíe, zoálă, (Mold. şi Transilv.) poară, (Bucov. şi Transilv.) şcort, (înv.) dezunire, gâlcevíre, împoncişáre, judeţ, neaşezáre, neunire, pfră, pricinuíre, pricíre, prigoană, prigonire, zavistie, zurbávă, (grecism înv.) filonichíe, (fig.) ciocnire. (~ *continuă dintre două persoane.)* 2. animozitate, discordie, duşmănie, învrăjbire ostilitate, pornire, ură, vrăjmăşie, zâzanie, (livr.j inimiciţie, (înv. şi pop.)

price, (pop. şi fam.) dihonie, (pop.) pică, (înv. şi reg.) ceartă, pizmă, pizmuíre, scî'rbă, (Mold.) póxie, (înv.) mozaviríe, neprietenie, patos, scándală, sfadă, urâciúne, vrăjbíe, (latinism înv.) rancoáre. *(Ce e ~ asta neimblinzită\ intre voi?)*

VRANĂ s. 1. (reg.) predúf, (prin Maram.) sadă, (prinDobr.)tapă. *(~ labuloi.)2.(TEHN.)* piscoaie, (reg.) guriţă, pospai, ulucáş, (prin Transilv. şi Ban.) scorét̨. *(Prin ~ curge făina măcinată, la moară.)*

vráşcă s. v. COŢOFANĂ.

vrăbéte s. v. VRABIE.

VRĂBIOÁRĂ s. *(ORNIT.)* vrăbiuţă, (reg.) păsărică.

VRĂBIOI s. *(ORNIT.)* (reg.) păsăroi.

VRĂBIUŢĂ s. *(ORNIT.)* vrăbioară, (reg.) păsărică.

vrăciuí vb. v. ÎNDREPTA. ÎNFIRIPA. ÎNSĂNĂTOŞI. ÎNTREMA. ÎNZDRĂVENI. LECUI. REFACE. RESTABILI. RIDICA. TĂMĂDUI. VINDECA.

vrăciuitór adj. v. ÎNTREMĂTOR. LECUI-TOR. TĂMĂDUITOR. VINDECĂTOR.

vrăíuí vb. v. RĂVĂŞI.

vrăjár s. v. ARAC.

vrăjbíe s. v. ANIMOZITATE. DISCORDIE. DUŞMĂNIE. ÎNVRĂJBIRE. OSTILITATE. PORNIRE. URĂ. VRAJBĂ. VRĂJMĂŞIE. ZÂZANIE.

VRĂJÍ vb. 1. a descinta, a face, a fermeca, a meni, a ursi, (pop.) a solomoni, (reg.) a boboni, a bosconi, a boscorodi, a râvni, (prin Transilv.) a pohibi. *(A-i ~ cuiva cu ulcica.)* 2. a atrage, a captiva, a cuceri, a delecta, a desfăta, a fascina, a fermeca, a încânta, a răpi, a seduce, a subjuga, (fig.) a hipnotiza, a magnetiza. *(Spectacolul l-a ~.)*

VRĂJÍRE s. captivare, cucerire, delectare, desfătare, fascinare, fascinaţie, ferniecare.încin-tare, răpire, seducere, seducţie, subjugare. *(~ spectatorilor.)*

VRĂJIT adj. 1. fermecat, (reg.) bosconít. *(Un om ~.)* 2. fermecat, magic. *(O baghetă ~.)* 3. captivat, cucerit, fascinat, fermecat, îneântat, răpit, sedus, subjugat. *(Un public ~.)*

VRĂJITOARE s. babă, (rar) vrăjitoreású, (pop.) băbăreású, fermecătoare, fermecăto-reású, meşteră, meşterită, (reg.) bosconíţă, cotoroanţă, meştereású, meşteritoáre, şíşcă, (prin Transilv.) bosorcáie. *(I-a descinlat o ~.)*

vrăjitoare s. v. BOUL-DOMNULUI. BOUL-LUI-DUMNEZEU. BUBURUZĂ.! TILIŞCA. VACA-DOMNULUI.

VRĂJITOR s. 1. (rar) şaman, (pop.) descân-tătór, fermecător, vraci, (reg.) farmazón, (Transilv.) şişcói, (înv.) vílfă. 2. mag, magician.

vrăjitoreású s. v. BABĂ. VRĂJITOARE.

VRĂJITORESC adj. magic, (pop.) fermecă-torésc, măiestresc. *(Practici~.)*.

VRĂJITORIE s. descântec, farmec, magie, vrajă, (pop.) descântătúră, [fapt, făcătură, făcut, fermecătoríe, fermecătúră, legământ, legătură, meşteşug, solomoníe, (înv. şi reg.) măiestrie, (reg.) băbăríe,

boboánă, bolmoájă, boscoánă, bosconitúră, farmazoníe, năprătitúră, rlvnă, râvnitúră, solomonărle. *(A practica ~.)*

VRĂJMAŞ s., adj. 1. s., adj. adversar, duşman, inamic, potrivnic, (pop.) pizmaş, pizmuitor, (înv. şi reg.) pizmătár, pizmătáreţ, (înv.) neamic, neprieten, nepriitór, pâri'ş, sculătór.

(Un ~ de temut în luptă.) 2. adj. duşmănos, inamic, neprietenesc, neprietenos, ostil, potrivnic, (pop.) pizmaş, pizmuitor, vrăjmăşésc, (înv. şi reg.) pizmătár, pizmătáreţ, (reg.) vrăjmăşós, (înv.) duşmănesc, mâniós, potrivitór. *(0 acţiune*

~-)

vrăjmăşésc adj. v. DUŞMĂNOS. INAMIC. NEPRIETENESC. NEPRIETENOS. OSTIL. POTRIVNIC. VRĂJMAŞ.

vrăjmăşéştc adv. v. DUŞMĂNEŞTE.

VRĂJMĂŞÍ vb. a (se) duşmăni, a (se) urî, (pop.) a (se) înduşmăni, (înv. şi reg.) a (se) pizmui, (înv.) a (se) gilălui, a (se) împerecliea, a (se) nenăvidi, a (se) pizroi, a (se) urgisi. *(De ce se ~ aíit?)*

VRĂJMĂŞÍE s. 1. animozitate, discordie, duşmănie, învrăjbire, ostilitate, pornire, ură, vrajbă, zâzanie, (livr.) inimiciţie, (înv. şi pop.) price, (pop. şi fam.) dihonie, (pop.) pică, (înv. şi reg.) ceartă, pizmă, piznruíre, scârbă, (Mold.) póxie, (înv.) mozaviríe, néprietenie, patos, scándală, sfadă, urâciúne, vrăjbíe, (latinism înv.) rancoáre. *(Ce e ~ asta inlre voi?) 2.* adversitate, ostilitate, potrivnicie, vitregie. *(~ unor vremuri apuse.)*

vrăjmăşós adj. v. DUŞMĂNOS. INAMIC. NEPRIETENESC. NEPRIETENOS. OSTIL. POTRIVNIC. VRĂJMAŞ.

VREA vb. 1. a dori, a jindui, a pofti, a râvni, a voi, (înv.) a deşidera, a iubi, a jelui, a poftişi. *(De multă vreme ~ să...)* 2. a cere, a dori, a pofti, a voi. *(Ochii văd, inima ~.)* 3. a dori, a-i plăcea, a pofti, a \oi. *(Rámii cu cine ~.)* 4. a cere, a pretinde, a voi. *(Iată ce ~ eu de la voi; cit ~ pe ceas?)* 5. a accepta, a admite, a consimţi, a se învoi, a primi, a voi. *(~ sa fii soţia mea?)*

VREASC s. (mai ales la pi.) gătej, surcea, surcică, uscătură, (înv. şi reg.) târş, (reg.) ráncotă, ráscotă, (prin Bucov.) clenci, (prin Transilv.) hăbădíe, pógmete (pl.), (prin Munt.) ráburi (pl.), (prin Bucov.) sélniţă, (prin Transilv.) síărgáci, (Ban.) şíbă, (înv.) şormínt. *(Face focul cu nişte ~.)*

vreávă s. v. STRIGĂT. ŢIPĂT. URLET. ZBIERET.

VREDNIC adj. 1. activ, harnic, muncitor, neobosit, neostenit, silitor, sârguincios, sârguitor, zelos, (livr.) laborios, (rar) lucrător, spornic, strădálnic, străduitór, (reg.) abătătór, (prin vestul Transilv.) báur, (Transilv. şi Ban.) pórav, (Mold. şi Bucov.) robáci, (prin Olt. şi Ban.) sírnic, (înv.) diligent, nepregetát, nepregetătór, nevoitor, rivnáci, râvnitór, (înv. íig.) neadormit. *(Un om extrem de ~.)* 2. bun, capabil, competent, destoinic, dotat, experimentat, încercat, înzestrat, pregătit, priceput, valoros, versat, (rar) preparat, (înv. şi pop.) harnic, (pop.) cercat, (înv.) ispitit, mândru, practic, practicós, practisít, putinciós. *(Un inginer ~.)* 3. demn. *(~ de luat în seamă.)*

VREDNICIE s. 1. hărnicie, râvnă, silinţă, sârguinţă, strădanie, străduinţă, zel, (pop.) sârg, (înv.) activitate, diligentă. *(E de admirai ~ -ui.)* 2. capacitate, competenţă, destoinicie, pregătire, pricepere,

seriozitate, valoare, (înv.

şi pop.) hărnicie, (înv.) practică, volnicíe-*(Profesionist de mare ~.)*

vrednicie s. v. DEMNITATE. MERIT. POZIŢIE. RANG. TREAPTĂ. VALOARE.

VREJ s. *(BOT.)* curpen, (reg.) beldie, co-vrág, funie, (prin Mold.) rug. *(~ al plantelor tiríloare.)*

VREME s. 1. timp. *(~ trece pe nesimţite.}* 2. epocă, interval, perioadă, răgaz, răstimp, spaţiu, timp, (pop.) răspás, soroc, (înv. şi reg.) seamă, (înv.) zăstímp, (grecism înv.) protesmíe. *(În acea ~...) 3.* ani (pl.), epocă, perioadă, timp. *(În ~ copilăriei.)* 4. curs, interval, răstimp, timp, (înv.) diastímâ. *(în ~* rfe *un secol.)* 5. sezon, timp, (prin Transilv.) pânc. *(~ cireşelor.)* 6. timp, zi. *(A venit şi ~ lui.) 7.* ceas, clipă, clipită, minut, moment, oră, secundă, timp, (rar) clipeală, (pop.) ciitâ, soroc, (înv. şi reg.) ccscúţ. *(A sosit ~ cir. i...)* ÎS. data, termen, timp, zi, (pop.) soroc, (înv.) sorocire, veleát. *(I.a ~ holărită...)* f). răgaz, timp, (pop.) răspás. *(Nu-i dă nici ~ să respire; dă-mi ~ să mă gindesc.)* 10. da pi.) circumstanţe (pl.), conjunctură, împrejurări (pl.), timpuri (pl.).*(~ ile* erau *foarlenrele.) 11.(MET.}* timp, (reg.) veac. *(~ frumoasă.)* 12. *(MET.)* aer, climat, climă, (înv.) temperament. *(Regiune cu ~ caldă.)*

VREMELNIC adj. 1. nedefinitiv, provizoriu, temporar, trecător, (livr.) tranzitoriu, (înv.) provizorie, provizórnic. *(O soluţie ~.)* 2. provizoriu, temporar, (înv.) precárki, vrcmelnicésc. *(O slujbă, o ocupaţie ~.*) 3. momentan, provizoriu, temporar, trecător, (înv.) n-omentál, momentós. *(E* rfoor o *măsură ~.*) 4. efemer, pieritor, schimbător, temporar, trecător, (livr.) pasager, (înv.) petreeătór, piericiós, pierit, stricăciós, temporal, vremelnicésc, (fig.) călător, (înv. fig.) desert. *(O situaţie ~.)*

vremelnicésc adj.v. EFEMER. PIERITOR. PROVIZORIU. SCHIMBĂTOR. TEMPORAR. TRECĂTOR. VREMELNIC.

vrcmelnicéştc adv. v. PROVIZORIU. TEMPORAR.

VREMELNICIE s. efemerilate. *(~ existenţei noastre individuale.)*

vremuí vb. v. SCURGE. TRECE.

VREO adv. aproape, aproximativ, cam, circa, (pop.) ca, la, (înv.) pregiíir. *(Au trecut ~ două secole.* ■. *)*

VREODATĂ adv. 1. cândva, odată, (pop.) oarccând, (înv.) odinioară, vreodinioáră. *(Poate ne vom mai vedea ~.)* 2. cândva, demult, odată, odinioară, (înv. şi reg.) oarecind, (înv.) vreodinioáră. *(~ în trecui.)*

vreodinioáră adv. v. CÂNDVA. DEMULT. ODATĂ. ODINIOARĂ. VREODATĂ.

VRERE s. 1. acord, aprobare, asentiment, aviz, consimţământ, consimţire, încuviinţare, îngăduinţă, învoială, învoire, permisiune, voie, voinţă, (înv. şi reg.) posluşánie, slobozenie, (Mold. şi Bucov.) pozvolénie, (înv.) concurs, pozvól, sfat, volnicíe. *(Nu se face nimic fără ~ lui.)* 2. chef, dispoziţie, dorinţă, gust, plac, plăcere, poftă, voie, voinţă, (pop.) vrută. (înv.)

«t

deşiderát, ogód, poftíre, poftit, poftitúră, râvnă, râvníre, tabiet. *(După ~ inimii.)*

vréspere s. v. AVAT.

VREUN adj. oarecare, (prin Transilv.) atare. *(~ om.)*

VREUNUL pron. careva, cineva, oarecare, unul, (pop.) cineváşilea, (înv. şi reg.) oarecine, oareşicíne, (înv.) cineváşi, neştíne. *(E ~ care a întârziaí?)*

vrevívb. v. ADMONESTA. BÂRFI. BLAMA. CALOMNIA. CERTA. CLEVETI. DĂSCĂLI. DEFĂIMA. DENIGRA. DISCREDITA. DOJENI. MORALIZA. MUSTRA. PONEGRI.

vrotiiícă s. v. TILIŞCA.

vruh s. v. CĂRĂBUŞ.

vrută s. v. CHEF. DISPOZIŢIE. DORINŢĂ. GUST. PLAC. PLĂCERE. POFTĂ. VOIE. VOINŢĂ. VRERE.

VUÍ vb. 1. a bubui, a detuna, a dudui, a trăsni, a tuna, (pop.) a răzbubui. *(~ în depărtare.)* 2. a fluiera, a şuiera, a vâjii, (rar) a zbârnâi, (Transilv.) a şovăi. *(Vântul ~ prin homari.) 3.* a dudui, (rar) a vâjâi. *(Focul ~ în sobă.)* 4. a aui, a hăui, a hăuli, a hui, a răsuna, (fig.) a clocoti. *(Valea ~ de glasuri.)* 5. a răpăi, a răsuna. *(Sala ~ de aplauze.)* 6. a-i suna, a-i ţiui. *(Urechile ti ~.)*

VUIET s. 1. şuier, şuierare, şuierat, şuierătură, vâjâială, vâjâire, vâjâit, vijâitură. *(~ virilului.)* 2. agitaţie, clocot, frământare, freamăt, învolburare, tălăzuire, tumult, zbatere, zbucium, zbueiumare, (rar) zbuciumeálă. *(~ apelor ieşite din maică.)* 3. freamăt, gălăgie, larmă, tumult, zgomot. *(Ce. ~ se aude?)* 4. bubuire, bubuit, bubuitură, detonaţie, detnnare, detunat, detunătură, duduit, duduitură, trăsnet, trăsnitură, (rar) detúnet, (înv. şi reg.) sunet, (reg.) dúrăt. *(~ tunului.)* 5. balamuc, gălăgie, hărmălaie, huiet, larmă, scandal, tămbălău, tărăboi, tevatură, tumult, vacarm, zarvă, zgomot, (rar) lármăt, (astăzi rar) strigare, (pop. şi fam.) chilomán, (înv. şi reg.) toi, (reg.) haraimán, hâlăláic. hărhăláie, tóict, toloboátă, tololói, (Mold.. Bucov. şi Transilv.) hóleă, (Transilv.) lólotă, (înv.) calabalâc, dandana, dănănáie, dăn-dănáie, gâlceávă, (fig.) ţigăníe, (arg.) năsulíc. *(F.ra acolo un ~ de nedescris.)*

VUIKTOÁRE s. *(BOT.; Empetrum nigrum)* (reg.) bobită, poama-momíţei.

VULCANIC adj. *(GBOL.)* eiuziv. *(Formaţii ~.)*

vulcanic adj. v. APRIG. FURTUNOS. IMPETUOS. IMPULSIV. IUTE. ÎNFLĂCĂRAT. ÎNFOCAT. NĂVALNIC. NEDOMOLIT. NEPOTOLIT. NESTĂPÂNIT. NESTĂVILIT. SĂLBATIC. TUMULTUOS. VEHEMENT.

viOLî:NT.

VULCANÍSM s. *(GEOL.)* erupţie, (înv.) spargere.

VULCANÍT s. *(GEOL.)* rocă efuzivă, rocă vulcanică.

VULCAN NOROIÓS s. *(GEOL.)* pâclă, pufnu, saltă.

VULG s. (mai ales în limbajul claselor exploatatoare) gloată, mulţime, norod, plebe, popor>

prostime, (înv. şi reg.) poporíme, (înv.) calabalâc.

vulgar adj. v. POPULAR.

VULGAR adj., s., adv. 1. adj., s. bădăran, grosolan, mitocan, mârlan, mârlănoi, mocofan, mojic, necivilizat, nepoliticos, ordinar, ţărănoi, ţoapă, ţopârlan, (pop.) mocan, mocârţán, modir-lán, pădureţ, râtán, ţopârcă, (reg.) mocodán, mocofănós, modârlău, modoran, mogâldán, ne-cunoscătór, negândft, negreblát,

(Mold.) ghior-lán, (Transilv.) grobian, (înv.) gros, (fig.) necio-plít. *(Un om ~.)* 2. adj. bădărănesc, grosolan, mahalagesc, mitocănesc, mlrlănesc, mojic, mo-jicesc, nepoliticos, ordinar, topesc, ţopârlănesc, (rar) mojicós, (fig.) necioplít. *(O comportare ~.)* 3. adv. bădărăneşte, grosolan, mahalageşte, mitocăneşte, mârlăneşte, mojiceşte, ordinar, ţărăneşte. *(S-a purtat ~.)* 4. adj. deşănţat, imoral, impudic, indecent, necuviincios, neruşinat, obscen, pornografic, scabros, scârbos, trivial, (livr.) licenţios, (înv. şi pop.) scírnav, slobod, (reg.) porcotós, (fam.) deşucheat, porcos, (fig.) decoltat, deocheat, îmbăiat, picant, piperat, porcesc, spurcat. *(O glumă ~.)*

VULGARITATE s. 1. bădărănie, grosolănie, impoliteţe, indelicateţe, mahalagism, mitocănie, mârlănie, mojicie, necuviinţă, nepoliteţe, ţărănie, (pop.) mocofănie, mocofănism, (reg.) modoránie, (înv.) grosime, râtánie, (rar fig.) nccioplíre. *(A comis o ~.)* 2. imoralitate, impudoare, indecenţă, necuviinţă, neruşinare, obscenitate, pornografie, scabrozitate, trivialitate, (livr.) impudicitáte, licenţă, licenţiozitáte, (înv. şi pop.) mascara, măscáră, măscăriciúne, măscaríe, scârnăvíe. *(Un act de ~.)*

VULGARIZA vb. a banaliza. *(A ~ importanţa unui lucru.)*

vulgariza vb. v. DIFUZA. POPULARIZA. PROPAGA. PROPOVĂDUI. RĂSPÂNDI.

VULGARIZARE s. banalizare. *(~ importanţei unui lucru.)*

vulgarizare s. v. POPULARIZARE. PROPAGARE. PROPOVĂDUIRE. RĂSPÂNDIRE.

vulgarizator s., adj. v. POPULARIZATOR. PROPAGATOR. PROPOVĂDUITOR. RĂS-PÂNDITOR.

vulnera vb. v. RĂNI.

VULNERABIL adj. atacabil, slab. *(Punctul ~ al unei concepţii.)*

vulpán s. v. VULPOI.

vulpărésc adj. v. VULPESC.

VULPE s. 1. *(ZOOL.; Vulpes vulpes)* vul-poaică. 2. *(IHT.) vulpe-de-mare (Raja clavata)* = vatos.

vulpea-deşertului s. v. FENEC.

VULPESC adj. (reg.) vulpărésc.

VULPOÁICĂ s. *(ZOOL.; Vulpes vulpes)* vulpe.

VULPOI s. *(ZOOL.)* (pop.) vulpán. *(~ e masculul vulpii.)*

vultán s. v. ACVILĂ. IEPURAR. PAJURĂ. VULTUR.

VULTUR s. *(ORNIT.)* 1. (pop.) vultán, (prin Transilv.) şaş. *(~ este numele mai multor păsări răpitoare mari.)* 2. *vultur bărbos (Ggpaelus barbatus)* = zăgan, (rar) vultur negru, (reg.)

Şurligáie, (Transilv.) ceahlău, (Transilv. şi Ban.) Şorlíţă, (Transilv.) suşugáie.

vultur s. v. ACVILĂ. IEPURAR. PAJURĂ.

VULTURÁŞ s. *(ORNIT.)* vulturel.

VULTURÉL s. *(ORNIT.)* vulturaş.

VULTURÍCĂ s. *(BOT.; Hieracium pilo-sella)* (reg.) hultenioáră, culcuşul-vácii, ure-chea-şoárecelui.

VULTURÍŢĂ s. *(ORNIT.)* vulturoaică, vulturoaie.

vultur negru s. v. VULTUR BĂRBOS-ZĂGAN.

VULTUROAICĂ s. *(ORNIT.)* vulturiţă, vulturoaie.

VULTUROAIE s. *(ORNIT.)* vulturiţă, vulturoaică.

VULVĂ s. *(ANAT.)* (reg.) plod.

vurt s. v. POŞIRCĂ.

vúvă s. v. DAIREA.

vuvuít s. v. BÂZÂIALĂ. BÂZÂIRE. BÂZÂIT. BÂZÂITURĂ. ZBÂRNÂIALĂ. ZBÂRNÂIRE. ZBÂRNÂIT. ZBÂRNÂITURĂ. ZÂZÂIT. ZUMZĂ-IALĂ. ZUMZĂIRE. ZUMZĂIT. ZUMZĂITU-RĂ. ZUMZET.

vuvuitoáre s. v. DAIREA.

w

waterpólo s. v. POLO.

WATT s. *(FIZ.)* (pop.) lumină. *(Bec de 60 de ~.)*

WOLFRAM s. *(CHIM.)* tungsten.

X

XANTOGENARE s. *(CHIM.)* sulfidare. XEROFTALMÍE s. *(MED.)* xeroză.

XERÓZĂ s. *(MED.)* xeroftalmie.

YORK s. *(ZOOL.)* *york mare* = marele-alb; *york mic* = micul-alb; *york mijlociu* = albul-mijlociu.

ZA s. inel, ochi, verigă, (înv. şi reg.) rătéz. (~ *de lanţ.)*

zabét s. v. CÂRMUITOR. CONDUCĂTOR. GUVERNATOR.

zabrác s. v. ADMONESTARE. CEARTĂ. CERTARE. DOJANA. DOJENIRE. IMPUTARE. MORALĂ. MUSTRARE. OBSERVAŢIE. REPROŞ.

ZÁBRĂ s. *(BOT.; Galeopsis speciosa)* tapoş-nic.

zábră s. v. TAPOŞNIC.

zacón s. v. DATINĂ. FEL. OBICEI. RÂN-DUIALĂ. TRADIŢIE. UZ. UZANŢĂ.

zacusca s. v. APERITIV. GUSTARE.

zaMr s. v. DEŞERTĂCIUNE. INUTILITATE. ZĂDĂRNICIE.

Y

Z

zadarnic adj. v. FUDUL. GRANDOMAN. INFATUAT. ÎNCREZUT. ÎNFUMURAT. ÎN-GÂMFAT. MEGALOMAN. MÂNDRU. ORGOLIOS. SEMEŢ. TRUFAŞ. ŢANŢOŞ. VANITOS.

ZADARNIC adj.,adv. l.adj. ineficace, ineficient, infructuos, inutil, nefolositor, netrebuincios, neutil, van, (livr.) inoperant, oţios, superfluu, (înv.) netrebnic, prisosélnic, prisositór, (fig.) deşert, gratuit, steril, sterp. *(Eforturi ~.)* 2. adv. degeaba, inutil, (înv. şi pop.) geaba, surda, (Transilv.) liéba, (înv.) îndárn. *(~ te strădu ieşti.)*

ZÁDĂ s. *(BOT.; Larix decidua)* laricc.

zádă s. v. PIN.

zádie s. v. CATRINŢĂ. FOTĂ.

ZAHĂR s. *(BIOL.)* glucid, hidrat de carbon.

ZAHARÁZĂ s. *(BIOL-)* invertază.

ZAHARICALE s. pi. cofeturi (pl.), dulciuri (pl.), (reg.) zăhărele (pl.), (grecism înv.) zumaricále (pl.). *(A mimat multe ~.)*

zaharícă s. v. CĂTINĂ.

zaharisi vb. v. RAMOLI.

ZAHARISIT adj. (înv.) zăhărít. *(Miere ~.)*

zaharisit adj. v. RAMOLIT. SENIL.

ZAHARÓZĂ s. zahăr, (Transilv., Maram. şi Ban.) miere. *(~ constituie un aliment de bază al omului.)*

ZAHĂR s. 1. zaharoză, (Transilv., Maram. si Ban.) miere. *(~ constituie un aliment de bată al omului.)* 2. *(CHIM.) zahăr de malţ* = maltoză •, *zahăr de struguri* = glucoza.

zahăr s. v. DIABET.

zahăr de gheată s. v, CANDEL.

zahăr de lapte s. v. LACTOBIOZĂ. LACTOZĂ.

ZAHEREÁ s. *(IST.)* (înv.) proviánt. *(~ pentru ostile otomane.)*

zahereá s. v. FURAJ. NUTREŢ.

zaiafet s. v. BENCHETUIALĂ. CHEF. OSPĂŢ. PETRECERE. PRAZNIC. PRĂZNUI-RE.

záică s. v. GAIŢĂ.

zaíf adj. v. INDISPUS.

zaiflíc s. v. INDISPOZIŢIE.

zaimf s. v. VĂL. VOAL.

zale s. pi. v. LANŢ.

zalhaná s. v. ABATOR.

ZAMBÍLĂ s. *(BOT.; Huacinthus orientalis)* (reg.) iacínt, íloarea-viorélei, (prin Transilv.) acintúş.

zambilă s. v. CEAPA-CIORIL VIOREA.

zambilă-de-címp s. v. TOPORAŞ. VIOLETĂ. VIOREA.

zámcă s, v. FORTIFICAŢIE. ÎNTĂRITURĂ.

zamfir s. v. SAFIR.

zamfiră s. v. GRANGUR.

zainparsijjín s. v. DERBEDEU. GOLAN. HAIMANA. VAGABOND.

zapciálă s. v. EXECUTARE.

zapcicríe s. v. ZAPCILÂC.

zapcií vb. v. EXECUTA.

zapciitúră s. v. EXECUTARE. *í*

♦ZAPCILÂC s. (înv.) zapcieríe. (*Funcţia zupciuhli se numea ~.)* •..

zuncilíc s. v. EXECUTARE;':

zupcíu s. v. AGENT. EXECUTOR. GARDIAN. SERGENT. SUBPREFECT.

zápis s. v. ACT. DOCUMENT. DOVADĂ. HÂRTIE. IZVOR. ÎNSCRIS PIESĂ.

zapíscă s. v. ADEVERINŢĂ. CERTIFICAT. DOVADĂ. MĂRTURIE.

zapór s. v. SCARLATINĂ.

Z.ĂR s. (rar) prăvál, (reg.) prăvălie, prăvăliei, (înv.) cóţcă, (arg.) babarós. *(~ folosit la diverse jocuri.)*

zar s. v. BROASCĂ.

ZARAF s. (înv.) târgár. *(~ schimba banii.)*

zaraf s. v. BANCHER. CĂMĂTAR.

zarafír s. v. BROCART.

zaraflâc s. v. CĂMĂTĂRIE.

záră s. v. ZER.

ZARE s. 1. orizont, (astăzi rar) zárişte, (pop.) poala cerului. *(Se vede ceva in ~.*) 2. (la pi.) aer, atmosferă, cer, sla\ă, spaţiu, văzduh, (livr. fig.) eter, tărie. *(S-a ridicat in ~.)*

zárc s. v. APARIŢIE. ARĂTARE. DUH. FANTASMĂ. FANTOMĂ. LICĂR. LICĂRIRE. LICĂRIT. LUCIRE. LUMINĂ. NĂLUCĂ. NĂLUCIRE. NĂZĂRIRE. SCĂPĂRARE. SCĂPĂRAT. SCÂNTEIE. SC.ÎNTE-IERE. SCLIPEALĂ. SCLIPIRE. SCLIPIT. SPECTRU. SPIRIT. STAFIE. STRĂLUCI-CIRE. STRĂFULGERARE. STRIGOI. UMBRĂ. VEDENIE. VIZIUNE.

zárişte s. v. LUMINIŞ. ORIZONT. POIANĂ. ZARE.

zarnacadeá s. v. NARCISĂ.

zarpá s. v. BROCART.

zarţále s. pi. v. OCHELARI.

ZARVĂ s. 1. balamuc, gălăgie, hărmălaie, huiet, larmă, scandal, tămbălău, tărăboi, tevatură, tumult, vacarm, vuiet, zgomot, (rar) lármăt, (astăzi rar) strigare, (pop. şi fam.) chi-lomán, (înv. şi reg.) toi, (reg.) haraimán, hală-láie, hărhăláie, tóiet, toloboátă, tololói, (Mold., Bucov. şi Transilv.) hólcă, (Transilv.) lólotă, (înv.) calabalâc, dandana, dănănáie. dănclănáie, gâlceávă,,(-ig-) ţigăníe, (arg.) năsulíe. *(Era o ~ de nedeseris.)*. 2. agitaţie, frământare, tulburare, vâlvă. *(Din nimic s-a stirnit o ~.)* 3. ceartă, discuţie, vorbă, (pop.) gâlceávă, sfadă. *(Multă ~ s-a făcut intre ei pentru mine.)*

ZARZAVAGIU s. (prin Ban.) sirvián, (turcism înv.) bacceván.

ZARZAVAT s. verdeţuri (pl.). *(Legume şi*

~ÍU*ri.)*

zarzăr s. v. CORCODUŞ.

ZARZĂRĂ s. *(BOT.)* (Transilv.) tinghireá.

zarzără s. v. CORCODUŞĂ.. zátcă s. v. ÎNTINZÂTOR. ÎNTORCĂTOR. SLOBOZITOR.

zatoecnie s. v. EXIL. EXILARE. PRIBEGIE. SURGHIUN. SURGHIUNIRE.

ZAŢ s.'I. drojdie, (înv.) telveá. *(~ de cafea.)* II. *(TIPOGR.)* tipar. *(Scoate rama care închide ~.)*

záţbret s. v. FUNDAMENT.

zaveră s. v. RĂSCOALĂ. RÁSCULARE. RĂZMERIŢĂ. RĂZVRĂTIRE. REBELIUNE. REVOLTĂ.

zavergisí vb. v. RĂSCULA. RĂZVRĂTI. REVOLTA. RIDICA.

zavcrgíu adj., s. v. RĂSCULAT. RxiZVRĂ-TIT. REBEL. REVOLTAT.

ZAVÉSCĂ s. gloabă, berâie. *(~ era taxa plătită pentru a împiedica redeschiderea unui proces.)*

zavistie s. v. ANIMOZITATE. CEARTĂ. CIUDĂ. CONFLICT. DEZACORD. DEZBINARE. DIFEREND. DISCORDIE. DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPUTĂ. DIVERGENŢĂ. GELOZIE. GÂLCEAVĂ. INTRIGĂ. INVIDIE. ÎNVRĂJBIRE. LITIGIU. MAŞINAŢIE. NECAZ. NEÂNŢELEGERE. PICĂ. PIZMĂ. PORNIRE. RANCHIUNĂ. UNELTIRE. VRAJBĂ. ZÂZANIE.

zavistiós adj. v. GELOS. INVIDIOS. PIZMAŞ. PIZMUITOR. RANCHIUNOS.

zavistiós adj., s. v. INTRIGANT.

za\ístnic adj. v. GELOS. INVIDIOS. PIZMAŞ. PIZMUITOR. RANCHIUNOS.

zavístnic adj., s.v. INTRIGANT.

zavistnicíc s. v. CIUDĂ. GELOZIE. INVIDIE. NECAZ. PICĂ. PIZMĂ. PORNIRE. RANCHIUNĂ.

zavistuí vb. v. COMPLOTA. CONJURA. CONSPIRA. INVIDIA. JINDUL LACOMI. PIZMUI. RÂVNI. UNELTI.

zavistnitór adj. v. GELOS. INVIDIOS. PIZMAŞ. PIZMUITOR. RANCHIUNOS.

zavistnitór adj., s. v. INTRIGANT.

zavragio'áică s. v. CERTĂREAŢĂ. SCAN-DALAGIOAICĂ.

zavragiu adj., s. v. ARŢĂGOS. CERTĂREŢ. GÂLCEVITOR. SCANDALAGIU.

ZĂBALĂ s. 1. (reg.) muştiuc. *(~ pusă in gura calului.) 2. (MED.;* ia pi.) ragadă, zăbăluţă, (prin Ban.) zobéle (pl.).

zăbală s. v. HERPES.

ZĂBAVĂ s. întârziere, (pop.) zăbovire, (înv.) pesteálă. *(Să meraem acolo fără ~.)*

zăbavă s. v. AMUZAMENT. DISTRACŢIE. JOACĂ. ODIHNĂ. RĂGAZ. REPAUS.

zăbávnic adj. v. GREOI. ÎNCET. ÎNTÂR-ZIAT. LENT. MOALE. MOLATIC. MOLÂU.

zăfiălósadj. v. JEGOS. MÂNJIT. MURDAR. NEGRU. NESPĂLAT. PĂTAT. RĂPĂNOS. SUNOS. SOIOS.

ZĂBĂLUŢĂ s. 1. strună. *(~ la zăbala căpăslrului.)* 2. *(MED.)* ragadă, zăbale (pl.), (prin Ban.) zobéle (pl.).

zăbăuc adj. v. AIURIT. BUIMAC. BUIMĂ-CIT.DERUTAT.DESCUMPĂNIT.DEZORIEN-TAT. NĂUC. NĂUCIT. ZĂPĂCIT.

zăblau s. v. DULĂU. GĂLIGAN. LUNGAN. VLĂJGAN. ZÁVOD.

ZĂBOVÍ vb. 1. a întârzia, (pop.) a pregeta, (înv.şi reg.) a peşti, (reg.) a băciui, a îngădui, (fig.) a se încurca. *(A ~ mai mult într-un loc.)* 2. a întârzia, a sta. *(Să nu ~ mult acolo!)* 3. a se opri, a poposi, a sta, a şedea, a trage. *(A ~ la umbra unui stejar.)* 4. a rărnâne, a sta, (înv.) a prebândi. *(Cil ai ~ la ei?)* 5. a aştepta, a sta. *(Mai ~ puţin, că vin!)*

zăbovi vb. v. ÎNDELETNICI. OCUPA.

ZĂBOVÍRE s. 1. întârziere, (pop.) pregeláre (reg.) pregetătúră. (~ *cuiva într-un loc.)* 2. oprire, poposire. (~ *lui într-un loc, pentru odihnă.)*

zăbovire s. v. ÎNTÂRZIERE. ZĂBAVĂ.

zăbovit adj. v. ÎNTÂRZ1AT.

zăbovitór adj. v. ÎNTÂRZIAT.

zăbrán s. v. DUMBRAVĂ.

ZĂBRANIC s. crep. *(O lungă maramă de ~ negru.)*

ZĂBREA s. gratie, (pop.) ostréţ, (Transilv.) roştéi. *(Fereastră cu ~ele.)*

zăbrcálă s. v. ANURIE.

ZĂBUNÁŞ s. zăbunel. *(~ de călugăr.)*

ZĂBUNÉL s. zăbunaş. (~ *de călugăr.)*

zăcáre *s.* v. BOLIRE. ZĂCERE. ZĂCUT.

zăeáş adj. v. DUŞMĂNOS. GELOS. INVIDIOS. PIZMAŞ. PIZMUITOR. RANCHIUNOS. RĂZBUNĂTOR.

zăcáş adj,, s. v. INDOLENT. LENEŞ. PUTUROS. TRÂNDAV. TRÂNTOlí.

zăcărí vb. v. LENEVI. TRÂNDĂVI.

zăeăscálă s. v. CIUDĂ. GELOZIE. INACTIVITATE. INACŢIUNE. INERŢIE. 1N\ ÎDIE. NEACT IVITA TE. NECAZ. PASIVITATE. PICĂ. PIZMĂ. PORNIRE. RANCHIUNĂ, RĂUTATE.

zăcăşíe s. v. CIUDĂ. GELOZIE. INVIDIE. NECAZ. PICĂ. PIZMĂ. PORNIRE. RANCHIUNĂ. RĂUTATE.

ZĂCĂTOÁRE s. cadă, (înv. şi pop.) tocitoare. *(~ pentru struguri.)*

zăcătoáre s. v. STANIŞTE.

zăcătúră s. v. STANIŞTE.

ZĂCEA vb. a boli, a piroti, a tinji, (pop.) a gogi, (reg.) a zălezi, (Munt. şi Olt.) a tíronii, (înv.) a lâncezi. *(~ de* o *lună la pat.)*

ZĂCERE s. bolire, zăcut, (pop.) gogire, zăcâre. *(O lungă ~ în pat.)*

ZĂCUT s. bolire, zăcere, (pop.) gogire, zăcáre. *(~ cuiva în pat.)*

zăcut adj. v. CLOCIT. DESCOMPUS. ÎMPUŢIT. PUTRED. PUTREZIT. RĂSUFLAT. STĂTUT. TREZIT.

zădărî vb. v. AGASA. AGITA. ASMUŢI. AŢÂTA. ENERVA. HĂRŢUI. INCITA. INDISPUNE. INSTIGA. IRÍTA. ÎNTĂRITĂ. ÎNTEŢI. ÎNVIORA. NECĂJI. PLICTISI. PROVOCA. RÂCÂL SÂCÂI. STÂRNI. SUPĂRA. TULBURA. ZGÂNDĂR1.

zădăríre s. v. AGASARE. ASMUŢIRE. AŢÎ-ŢARE. ENERVARE. INCITARE. INSTIGARE. INSTIGAŢIE. IRITARE. ÎNTĂRÂTARE-PLICTISIRE. PROVOCARE. SÂCÂIALĂ. SÂCÎ-IRE. STÂRNIRE. TULBURARE.

zădărât adj. v. AGASAT. AŢÂŢAT. ENERVAT. INCITAT. INSTIGAT. IRITAT. ÎNTĂ-RÂTAT. PLICTISIT. PROVOCAT. SÂCÎ1T-STÂRNIT. SUPĂRAT.

ZĂDĂRNICÍ vb. 1. a dejuca, a împiedica, a strica. *(Le-a ~ toate planurile.)* 2. a anihila, a anula, a contracara, a împiedica, a neutraliza. *(A ~ efectele nefaste ale...)*

ZĂDĂRNICIE s. 1. deşertăciune, inutilitate, \imic, nimicnicie, (înv.) mişelíe, nimicíc.

(Psalmistul afirmă că totul e ~.) 2. deşertăciune, inutilitate, (rar) zadar. *(~ unei acţiuni.)* 3. ineficacitate, ineficientă, inutilitate, (rar) superfluenţă, superfluitáte, (înv.) netrebnicie, (fig.) sterilitate. *(~ discuţiilor.)*

zădărnicie s. v. AROGANŢĂ. FALĂ. FUDULIE. INFATUARE. ÎNFUMURARE. ÎN-GÂMFARE. MÂNDRIE. ORGOLIU. SEMEŢIE. TRUFIE. VANITATE.

ZĂDĂRNICIRE s. 1. dejucare, împiedicare. *(~ uneltirilor cuiva.)* 2. anihilare, anulare, contracarare, împiedicare, neutralizare. *(~ efectelor negative ale...)*

ZĂDUF s. *(MET.)* arşiţă, caniculă, călduri (pl.), dogoare, dogoreală, fierbinţeală, năbu-şeală, năduf, năduşeală, pârjol, pojar, toropeală, zăpuşeală, (livr.) torpoáre, (pop.) arsură, vipie, (reg.) buhoáre, cócăt, crăpăt, năplăiálă, pâclă, prépăt, prigoáre, puhăiálă, zăpúc, (prin Ban.) arsoáre, (Ban. şi Transilv.) friptoáre, (prin Olt.) jápsă, (Ban.) pripeală, (înv.) ars, prípec, (fig.) cuptor, jar. *(~ zilelor de vară.)*

záAúí s. v. BELEA. BUCLUC. DANDANA. ÎNCURCĂTURĂ. NĂPASTĂ. NEAJUNS. NECAZ. NEMULŢUMIRE. NENOROCIRE. NEPLĂCERE. NEVOIE. PACOSTE. POCINOG. RĂU. SUPĂRARE.

zădufós adj. v. ARZĂTOR. CANICULAR. DOGORITOR. FIERBINTE. TORID. TROPICAL. ZĂPUSITOR.

ZĂGÁN s. *(ORNIT.; Ggpaetus barbatus)* vultur bărbos, (rar) vultur negru, (reg.) şurli-gáie, (Transilv.) ceahlău, (Transilv. şi Ban.) şorlíţă, (Transilv.) susugáie.

ZĂGAZ s. *(CONSTR.)* 1. baraj, stăvilar, (reg.) opritoare, (Mold. şi Bucov.) iezătúră, (prin Munt.) năsádă, (Mold.) opúst. *(~ construit pe Lotru.)* 2. stavilă, stăvilar, (pop.) opúst, (reg.) iezătúră, (înv.) iaz, scurgătoáre. *(A deschide ~ la moară.)*

zăgălui vb. v. AGASA. ENERVA. INDISPUNE. IRITA. NECĂJI. PLICTISI. SÂCÂL SUPĂRA.

ZĂGĂZUI vb. 1. a bara, a stăvili, (Bucov.) a hăti. *(A ~ o apă.)* 2. a îndigui, a stăvili. *(A ~ malul unui râu.)*

zăgăzui vb. v. DOMOLI. POTOLI. STĂPÂNI. STĂVILI. TEMPERA.

ZĂGĂZUÍRE s. l.barare, stăvilire. *(~ apei.)* 2. îndiguire, stăvilire. *(~ malului unei ape.)*

ZĂGĂZUÍTadj. 1.barat, stăvilit. *(Oapă~.)* 2. îndiguit, stăvilit. *(Mal ~.)*

zăgârnă s. v. SĂCULEŢ. SEDILĂ.

zăarăí vb. v. FLECARI. ÎNDRUGA. PĂLĂVRĂGI. SPOROVĂI. TRĂNCĂNI.

zăhátă s. v. STRADELĂ. STRĂDUŢĂ.

zăhăí vb. v. AGASA. DERANJA. ENERVA. INCOMODA. INDISPUNE. IRITA. ÎNCURCA. JENA. NECĂJI. PLICTISI. SÂCÂL STINGHERI. STÂNJENI. SUPĂRA. TULBURA.

zăhărele s.pl.v. COFETURI. DULCIURI. ZAHARICALE.

zăhărít adj. v. GLASAT. ZAHARISIT.

zăhătui vb. v. AGASA. ENERVA. INDISPUNE. IRITA. NECĂJI. PIERDE. PLIG-TISI. RĂTĂCI. SÂCÂL SUPĂRA. /

zălcói s. v. GAIŢĂ.

zăitín s. v. ULEI. UNTDELEMN.

zăletí vb. v. SĂLTA. SĂRI. ŢÂSNI.

zălezeálă s. v. PLICTISEALĂ. URÂT.

zălezí vb. v. BOLI. PIROTL SLĂBI. TÂNJI. ZĂCEA.

zălezít adj. v. SFRIJIT. SLAB.

zălezitúră s. v. MOLESEALĂ. SFÂRSEALĂ. SLĂBICIUNE.

zălfşte s. v. BĂTAIE. SUFLARE. SUFLU.

zăloágă s. v. CAPITOL. SEMN.

ZĂLOG s. *(BOT.; Salix cinerea)* salcie, (reg.)iovă, lóză, răchită.

zălog s. v. AMANET. GAJ. GARANŢIE IPOTECĂ. OSTATIC. SECHESTRU.

zălogl vb. v. AMANETA.

zăiogíre s. v. AMANETARE. IPOTECARE. SECHESTRARE.

zălogít adj. v. AMANETAT. IPOTECAT. SECHESTRAT.

zălud adj.v. AIUREA. AIURIT. BEZMETIC. BUIMAC. BUIMĂCIT. DERUTAT. DESCREIERAT. DESCUMPĂNIT. DEZORIEN-' TAT. NĂUC- NĂUCIT. NEBUN. SMINTIT-ŢICNIT. ZĂNATIC. ZĂPĂCIT. ZURLIU.

zăluzeálă s. v. ALIENARE. ALIENAŢIE. BOALĂ MINTALĂ. DEMENŢĂ. NEBUNIE. SMINTEALĂ. SMINTIRE. ŢICNEALĂ.

zăluzi vb. v. ALIENA. ÎNNEBUNI. SMINTI. TICNI.

zăluzie s. v. ALIENARE. ALIENAŢIE. BOALĂ MINTALĂ. DEMENŢĂ. NEBUNIE. SMINTEALĂ. SMINTIRE. ŢICNEALĂ.

zăluzít adj., s. v. ALIENAT. DEMENT. DESCREIERAT. ÎNNEBUNIT. NEBUN. SMINTIT.

ŢICNIT.

zănián s. v. OCAZIE. PRILEJ.

zărninteálă s. v. AMESTECĂTURĂ. ÎNCÂL-CEALĂ. ÎNCÂLCIRE. ÎNCÍLC-TURĂ. ÎNCURCĂTURĂ.

zărnintí vb. v. AMESTECA. ÎNCÂLCI. ÎNCURCA.

zămintitúră s. v. AMESTECĂTURĂ. ÎN-CÂLCEALĂ. ÎNCÂLCIRE. ÎNCÂLCITURĂ. ÎNCURCĂTURĂ.

ZÂMISLÍ vb. *(BIOL.)* a concepe, (înv.) a náste. *(Un bărbat care poale ~.)*

zămisli vb. v. AFLA. CONCEPE. CREA. DESCOPERI. ELABORA. FACE. GĂSI. GÂNDI. IMAGINA. INVENTA. NAŞTE. NĂSCOCI. PLĂNUI. PLĂSMUI. PROCREA. PROIECTA. REALIZA. SCORNI.

zămislire s. v. CONCEPERE. CONCEPŢIE. NAŞTERE. PARTURIŢIE. PROCREARE. PROCREAŢIE.

zămorî vb. v. EPUIZA. EXTENUA. FRÂN-GE. ISTOVI. SECA. SECĂTUI. SFÂRŞI. SLEI. STOARCE. VLĂGUI. ZDROBI.

zămós s. v. PEPENE.

ZĂMOŞÍŢĂ s. *(BOT.; Hibiscus irionum)* (reg.) macul-cioárei.

zănát s. v. MESERIE. MEŞTEŞUG.

ZĂNATIC adj. aiurea, aiurit, bezmetic, descreierat, nebun, smintit, ţicnit, zăpăcit, zurliu, (rar) dezmetic, (pop.) deşucheat, pală-

vátic, silhúi, (înv. şi reg.) prilestít, (reg.) şucheát, tui, (Mold.) túieş, zălud, zărghít, (înv.) turlulíu, (fam.) sanchíu, (fam. fig.) smucit, trăsnit, ţăcănit. *(Ce tip ~ !)*

ZĂNGÁNEÁLĂ s. 1. zăngănire, zăngănit, zăngănitură, (reg.) zăngăt. *(~ de arme.)* 2. zăngănire, zăngănit, zăngănitură, zornăială, zornăit, zornăitură, zuruială, zuruit, zuruitură, (rar) zórnet, (reg.) zurái. *(~ de lanţuri.)*

ZĂNGĂNÍ vb. 1. a zornăi, a zurui, (reg.) a zorzoi. *(Lanţurile ~.)* 2. a zdrăngăni. *(Piese de metal ciocnite care ~.)*

ZĂNGĂNIRE s. 1. zăngăneală, zăngănit, zăngănitură, (reg.) zăngăt. *(~ de arme.)* 2. zăngăneală, zăngănit, zăngănitură, zornăială, zornăit, zornăitură, zuruială, zuruit, zuruitură, (rar) zórnet, (reg.) zurái. *(~ de lanţuri.)*

ZĂNGĂNÍT s. 1. zăngăneală, zăngănire, zăngănitură, (reg.) zăngăt. *(~ de arme.)* 2. zăngăneală, zăngănire, zăngănitură, zornăială, zornăit, zornăitură, zuruială, zuruit, zuruitură, (rar) zórnet, (reg.) zurái. *(~ de lanţuri.)*

ZĂNGĂNITÓR adj. zornăitor, zuruitor. *(O grămadă de galbeni ~.)*

ZĂNGĂNITURĂ s. 1. zăngăneală, zăngănire, zăngănit, (reg.) zăngăt. *(~ de arme.)* 2. zăngăneală, zăngănire, zăngănit, zornăială, zornăit, zornăitură, zuruială, zuruit, zuruitură, (rar) zórnet, (reg.) zurái. *(~ de*

lanţuri.)

zăngăt s. v. ZĂNGĂNEALĂ. ZĂNGĂNIRE. ZĂNGĂNIT. ZĂNGĂNITURĂ.

ZĂNOÁGĂ s. *(GEOL., GEOGR.)* caldeiră, cazan, căldare, circ, (prin Ban.) scofáină. *(~ în regiunile muntoase.)*

ZĂPADĂ s. *(MET.)* nea, ninsoare, omăt. *(A nins şi ~ acoperă câmpia.)*

ZĂPĂCEALĂ s. 1. ameţeală, buimăceală, buimăcire, năuceală, năucire, perplexitate, (înv. şi reg.) uluială, uluire, (reg.) uimăceálă, (Mold., Bucov. şi Transilv.) tehuiálă. *(Stare de ~.)* 2. derută, descumpănire, dezorientare, încurcătură, nedumerire, perplexitate, (livr.) de-concertárc. *(~ il împiedică să acţioneze.)* 3. tulburare. *(~ ce l-a cuprins cind m-a văzut.)* 4. fâstâceală, intimidare, (Olt.) rătuteálă. *(~ unui copil.)* 5. aiureală, sminteală, ţicneală, (fam. fig.) ţăcăneálă. *(~ cuiva.)* 6. confuzie, încurcătură, (Transilv.) îngăimăceálă. *(S-a produs o ~.)* 7. babilonie, dezordine, haos, încurcătură, (înv.) vaviloníe. *(2Vu te mai poţi descurca in ~ asta.)* 8. debandadă, dezordine, dezorganizare, haos, neorânduială, (rar) neór-dine, (Mold.) calamandrós, (fam.) brambureálă, harababură. *(O mare ~ în activitatea acelei instituţii.)* 9. deranj, dezordine, neorânduială, (rar) neórdine, (Mold.) calamandrós, (fam.) brambureálă, harababură. *(E mare ~ la ei în casă.)* 10. dezordine, neorânduială, răvăşeală, (fam.) brambureálă, harababură, talmeş-bál-meş, (fam. fig.) balamuc. *(Mare ~ e în Aâr-iiile tale.)*

ZĂPĂCÍ vb. 1. a (se) ameţi, a (se) buimăci, a (se) năuci, (pop.) a (se) bâigui, a (se) ului, (reg.) a (se) hăbăuci, a (se) uimăci, (Mold., Bucov. şi Transilv.) a (se) tehui, (înv.) a (se)

cebălui. *(S-a ~ de lot!)* 2. a deruta, a descumpăni, a dezorienta, a încurca, (livr.) a deconcerta. *(Vestea auzită l-a ~.)* 3. a (se) tulbura. *(S-a ~ când l-a văzut.)* 4. a se fâstâci, a se intimida, a se încurca, (reg.) a se teşmeni, a se ului, (Transilv.) a se îngăimăci, (Olt., Munt. şi Transilv.) a se rătuti, (fig.) a se pierde. *(Ce te-ai ~ aşa în faţa lor?)* 5. a încurca, (prin Transilv.) a mitroşi. *(A ~ ceva.)* 6. a deranja, a răscoli, a răvăşi, (reg.) a răntui, a rosto-poli. *(De ce mi-ai ~ hlrtiile?)*

ZĂPĂCÍRE s. 1. buimăcire, năucire. *(~ cuiva.)* 2. fâstâcire, încurcare. *(~ unui copil.)* 3. deranjare, răscolire, răvăşire. *(~ hirtiilor de pe masă.)*

ZĂPĂCÍT adj. 1. ameţit, buimac, buimăcit, năuc, năucit, tâmpit, (pop.) bâiguít, capiu, uluit, (reg.) buimátic, hăbăuc, (Mold., Bucov. şi Transilv.) tehui. *(S-a sculat ~.)* 2. ameţit, (fig.) beat, îmbătat. *(~ de fericire.)* 3. derutat, descumpănit, dezorientat, încurcat, nedumerit, perplex, (livr.) deconcertat, (înv. şi fam.) sastisit. *(Om ~.)* 4. aiurit, buimac, buimăcit, derutat, descumpănit, dezorientat, năuc, năucit, (Olt.) zăbăuc, (Mold.) zălud, (fig.) împrăştiat. *(Nu ştie cum să acţioneze, e complet ~.)* 5. tulburat. *(Rămăsese ~ cind a văzul-o.)* 6. fâstâcit, intimidat, încurcat, (reg.) teşmenít, (Olt. şi Munt.) rătutít. *(Copilul a rămas ~.)* 7. aiurea, aiurit, bezmetic, descreierat, nebun, smintit, ţicnit, zănatic, zurliu, (rar) dezmetic, (pop.) deşucheat, pălăvátic, silhúi, (înv. şi reg.) prilestít, (reg.) şucheát, tui, (Mold.) túieş, zălud, zărghít, (înv.) turlulíu, (fam.) s anchíu, (fam. fig.) smucit, trăsnit, ţăcănit. *(Ce tip ~.')* Si. drăcos, ncastâmpărat, nebun, nebunatic, sprinţar, vioi, zbânţuit, zburdalnic, zglobiu, zurliu, zvăpăiat, zvânturat, zvânturatic, (pop.) zban-ghíu, (reg.) sturlubatic, sturluibat, (prin Olt.) saitóc, (Transilv.) şulhétic, (înv.) zburdátic, zburdătór. *(Ce copil~ !)* 9. deranjat, răscolit, răvăşit. *(Are toate hlrtiile ~.)*

zăpăcitor adj. v. AMEŢITOR. NĂUCITOR. UMITOR. ULUITOR.

zăpăí vb. v. HĂMĂI. LĂTRA.

zăpăít s. v. HĂMĂIALĂ. HĂMĂIRE. HĂMĂIT. HĂMĂITURĂ. LĂTRARE. LĂTRAT. LĂTRĂTURA.

zăpăitúră s. v. HĂMĂIALĂ. HĂMĂIRE. HĂMĂIT. HĂMĂITURĂ. LĂTRARE. LĂTRAT. LĂTRĂTURĂ.

zăpírstea s. art. v. MEZIN. PRÂSLEA.

zăplán s. v. GĂLIGAN. LUNGAN. VLĂJGAN.

zăplát s. v. CHINGĂ. STINGHIE.

zăpláz s. v. GARD. ÎMPREJMUIRE. ÎNGRĂDITURĂ. OCOL. ULUCĂ.

zăpódie s. v. PLATOU. PODIŞ. VALE.

zăpór s. v. PUHOI. ŞUVOI. TORENT.

zăpreálă s. v. RETENŢIE.

zăpsi vb. v. CONSTATA. OBSERVA. PRINDE. REMARCA. SESIZA. SURPRINDE. VEDEA.

zăpúc s. v. ARŞIŢĂ. CANICULĂ. CĂLDURI. DOGOARE. DOGOREALĂ. FIERBINTEA-

LĂ. NĂBUSEALĂ. NĂDUF. NĂDUSEALĂ. PÂRJOL. POJAR. TOROPEALĂ. ZĂDUF. ZĂPUŞEALĂ.

ZĂPUŞEALĂ s. *(MET.)* arşiţă, caniculă, călduri (pl.), dogoare, dogoreală, fierbinţeală, năbuşeală, năduf, năduşeală, pârjol, pojar, toropeală, zăduf, (livr.) torpoáre, (pop.) arsură, vipie, (reg.) buhoáre, cócăt, crăpăt, năplăiálă, pâclă, prépăt, prigoáre, puhăiálă, zăpúc, (prin Ban.) arsoáre, (Ban. şi Transilv.) friptoáre, (prin Olt.) jápsă, (Ban.) pripeală, (înv.) ars, prípec, (fig.) cuptor, jar. *(~ zilelor de vară.)* zăpuşí vb. v. ARDE. DOGORI. FRIGE. PÂRJOL I.

zăpuşít adj. v. ARZĂTOR. CANICULAR. DOGORITOR. FIERBINTE. ÎNĂBUŞITOR. SUFOCANT. SUGRUMĂTOR. TORID. TROPICAL. ZĂPUŞITOK.

ZĂPUŞITÓR adj. arzător, canicular, dogoritor, fierbinte, torid, tropical, (reg.) zădufós, zăpuşít, (prin Ban. şi Olt.) pripitór. *(O zi ~; soare ~;* o *căldură ~.)* zốránio s. v. ŢIPENIE. zărár s. v. MULGĂTOR, zărăfíe s. v. CĂMĂTĂRIE. zărăstí vb. v. PIERDE. RĂTĂCI. ZĂRGÁN s. *(IHT.; Belone belone euxini)* ştiucă-de-mare, (reg.) ţipar-de-máre.

zărgheálâ s. v. ALIENARE. ALIENAŢIE. BOALĂ MINTALĂ. DEMENŢĂ. NEBUNIE. SMINTEALĂ. SMINTIRE. ŢICNEALĂ,

zărghénie s. v. ALIENARE. ALIENAŢIE. BOALĂ MINTALĂ. DEMENŢĂ. NEBUNIE. SMINTEALĂ. SMINTIRE. ŢICNEALĂ.

zăighí vb. v. ALIENA. ÎNNEBUNI. SMINTI. ŢICNI.

zărghít adj. v. AIUREA. AIURIT. BEZMETIC. ZĂNATIC. ZĂPĂCIT. ZURLIU.

zăr./h.t adj., s. v. ALIENAT. DEMENT. DESCREIERAT. ÎNNEBUNIT. NEBUN. SMINTIT. ŢICNIT.

ZĂRÍ vb 1, a observa, a vedea, (arg.) a gini. *(Ce ~ la orizont?)* 2. a (se) vedea. *(Îl ~ venind spre noi.)* 3. *i* apărea, a se arăta, a se ivi, a se vedea, (italienism înv.) a spunta. *(Nu se ~ cu săptă ni iile pe str.iiă.)* 4. a observa, a percep?, a remarca, a reţine, a sesiza, a vedea, (înv.) a privi. *(N-ai ~ nici* o *schimbare?)* zări vb. v. LUMINA. Sr[J]. \LUCL zărj.ă.átic adj. v. FLUŞTURATIC. FLUTU-RATIC. FRIVOL. NESERIOS. UŞURATIC. VÂNTURATIC. ZVÂNTURAT. ZVÂNTURA-TIC

ZĂRZĂRÁŞ s. *(BOT.)* zarzărei. ZĂRZĂRÉL s. *(BOT.)* zărzăraş. zăstím» s. v. EPOCĂ. INTERVAL. PERIOADĂ. RĂGAZ. RĂSTIMP. SPAŢIU. TIMP. VREME.

zăticni vb. v. DERANJA. INCOMODA. ÎNCURCA. ÎNTRERUPE. JENA. OPRI. STINGHERI. STÂNJENI. SUPĂRA. TULBURA.

zăticníre s. v. DERANJARE. INCOMODARE. JENARE. STINGHEREALĂ. STIN-

GHERIRE. STÂNJENEALĂ. STÂNJENIRE. TULBURARE.

zătoáre s. v. MAMELĂ. PIEPT. SÂN. ŢÂŢĂ.

zătón s. v. OSTREŢ.

ZĂU interj. 1. jur ! *(~ / că* oşa *este.)* 2. serioşi, (franţuzism) parol! *(– Chiar vrei să vin cu tine? – ~ !)*

zânitá vb. v. PRIVI. UITA. VEDEA.

zăveásă s. v. PERDEA.

zăválcă s. v. CATRINŢĂ. FOTĂ.

zuvoáre s. pi. v. CĂTUŞE. FIARE.

ZĂVÓD s. *(ZOOL.)* dulău, (prin Transilv.) pugléu, (Mold. şi Bucov.) zăblâu. *(Un ~ pentru păzii curiei.)*

ZĂVOI s. luncă. *(~ de sălcii.)*

ZĂVOR s. ivăr, încuietoare, (pop.) rătéz, (reg.) riglă, (prin Ban.) réză. *(~ la o uşă.)*

zăvor s. v. BUHAI. ÎNTINZĂTOR. ÎN-TORCĂTOR. LEAT. SLOBOZITOR. ŞIPCĂ.

ZĂVORI vb. a (se) fereca, a (se) închide, a (se) încuia. *(A ~ o casă; s-a ~ in casă.)*

zăvori vb. v. ARESTA. DEŢINE. ÎNCHIDE. ÎNTEMNIŢA. REŢINE.

ZĂVORIRE s. ferecare, închidere, încuiere. *(~ uşii.)*

.-■

ZĂVORIT adj. ferecat, închis, încuiat. *(Casă, uşă ~.)*

zbáncă s. v. VENTUZĂ.

zbangliíu adj. v. CHIORÂS CRUCIŞ. DRĂCOS. ÎNCRUCIŞAT. NEASTÂMPĂRAT. NEBUN. NEBUNATIC. PIEZIŞ. SAŞIU. SPRINŢAR. STRABIC. VIOL ZĂPĂCIT. ZRÂN-ŢUIT. ZBURDALNIC. ZGLOBIU. ZURLIU. ZVĂPĂIAT. ZVÂNTURAT. ZVÂNTURAT IC.

zbanţ s. v. VENTUZĂ.

ZBÁT2 vb. 1. a se zvircoli. *(Peştele se ~ în năi'od.)* 2. a se smuci, (reg.) a se zbici. *(Se ~ să se desprindă din legaturi.)* 3. a se perpeli, a se zbuciuma, a se zvircoli. *(Se ~ din cauza durerilor.)* 4. a se

frământa, a se zbuciuma, a se zvircoli, (pop.) a se bale, (înv. şi reg.) a se ticăi. *(S-a ~ toată noaptea in aşternut.)* 5. a (se) agita, a clocoti, a (se) frământa, a fremăta, a (se) învolbura, a (s:;) zbuciumi, (înv. şi reg.) a sălta, (înv.) a (se) sălbătici, *(Apele crescute se ~ în maică.)* G. a (se) învâr teji, a (se) învolbura, (rar) a (se) învâltori, (pop.\ a (se) virteji, (reg.) a (se) învoálbe, a (se\ vârtejui. *(Marea se ~ în furtună.)* 7. a bate a palpita, a pulsa, a tăcăi, a ticăi, a tresări, a zvâcni, (rar) a zvâcâi, (reg.) a bâcii, a tâcâti. *(Inima se ~ cu putere.)* 8. a se chinui, a se consuma, a se frământa, a se zbuciuma, (reg.) a se marghioli, (Bucov.) a se frăsui, (fig.) a se sfărâma. *(Nu te mai ~ atita pentru toatei)* 9. a se canoni, a se căzni, a se chinui, a se forţa, a se frământa, a se munci, a se necăji, a se osteni, a se sforţa, a se sili, a se strădui, a se trudi,' a se zbuciuma, (înv. şi pop.) a (se) nevoi, (pop.) a se sirgui, (reg.) a se verpeli. (Mold.) a se strădănui, (înv.) a se învălui, a năsli, a (se) osirdnici, a (se) osirdui, a se voi-

nici, (fig.) a se sfărâma, *(Se ~ să rezolve problema.)*

ZBATERE s. 1. zvârcoleală, zvircolire, zvir-colilură. *(~ peştelui in năvod.)* 2. agitaţie, clocot, frămintare, freamăt, in\olburare, tălă-zuire, tumult, vuiet, zbucium, zbuciumare, (rar) zbuciumcălă. *(~ apelor ieşite din matcă.)* 3. invirtejíre, învolburare, (reg.) vârtejuíre. *(~ mării in furtună.)* 4. bătaie, palpitare, palpitaţie, pulsaţie, ticăit, tresărire, zvicneală, zvicnet, zvicnire, zvâcnit, zvâcnitură, (rar) tre-săritúră, (înv.) palpit, răsăritúră, săltare. *(~ </ inimii.)* 5. chin, frărnântare, zbucium, zbuciumare, (reg.) marghiól. *(O ~ sufletească insuportabilă.)* 6. caznă, chin, efort, forţare, muncă, osteneală, sforţare, silinţă, strădanie, străduinţă, trudă, (livr.) travaliu, (rar) străduiálă, străduíre, (pop.) canoneală, (reg.) ştrapál, (prin Munt.) morinceálă, (Mold. şi Transilv.) zoálă, (înv.) căzníre, ne.voínţă, osteninţă, sfórţă, stradă-nuínţă, strădănuíre. *(~ lui a fost încununată de succes.)*

zbălucí vb. v. BATE. BĂTĂTORI. BĂTUCI. ÎNDESA. PRESA.

zbea vb. v. SUGE.

zbeng s. v. JOACĂ. JOC. ZBENGUIALĂ. ZBENGUIRE. ZBENGUIT. ZBÂNŢUIALĂ. ZBÂNTUIRE. ZBÂNŢUIT. ZBÂNTUITURĂ. ZBURDA RE. ZBURDĂLNICIE.

ZBENGUI vb. 1. a se hârjoni. *(Copiii se ~ între ei.)* 2. a se zbânţui, a zburda. *(Toată ziua se ~.)*

ZBENGUIALĂ s. 1. hârjoană, liârjoneală, (reg.) zbânţ. *(Lăsaţi ~ 1)* 2. joacă, joc, zben-guire, zbenguit, zbinţuială, zbânţuirc, zbânţuít, zbânţuitură, zburdare, zburdălnicie, (reg.) zbeng, zbereguiálă, zbânţ, zburdă. *(N-a fost decit o ~ de copii.)*

ZBENGUÍRE s. joacă, joc, zbenguială, zbenguit, zbinţuială, zbânţuire, zbânţuit, zbânţuitură, zburdare, zburdălnicie, (reg.) zbeng, zbereguiálă, zbânţ, zburdă. *(A'-a fost decit o ~ de copii.)*

ZBENGUÍT s. joacă, joc, zbenguială, zbenguire, zbinţuială, zbânţuire, zbânţuit, zbânţuitură, zburdare, zburdălnicie, (reg.) zbeng, zbereguiálă, zbânţ, zburdă. *(N-a fost decit un ~ de copii.)*

zbereguiálă s. v. JOACĂ. JOC. ZBENGUIALĂ. ZBENGUIRE. ZBENGUIT. ZBÂNŢUIALĂ. ZBÂNŢUIRE. ZBÂNŢUIT. ZBÂNŢUITURĂ. ZBURDARE. ZBURDĂLNICIE.

zbieér s. v. MUTUL.

zbici s. v. BICI. BICIUŞCA.

ZBIGÍ vb. a se usca, a se zvânta, (înv. şi reg.) a se prăji. *(Bufele s-au ~.)*

zbici vb. v. SMUCI. ZBATE.

ZBICÍRE s. uscare, zvântare. *(~ rufelor.)*

ZBICÍT adj. uscat, zvântat. *(Rufe ~.)*

zbiciuí vb. v. BICIUL ŞFICHIUI.

zbiciulá vb. v. BICIUL CLĂTINA. SCUTURA. ŞFICHIUI. ZGÂLŢÂI. ZGUDUI.

zbiciúşcă s. v. BICIUŞCA. CRAVAŞA.

ZBIERA vb. 1. a striga, a ţipa, a urla, (înv. şi reg.) a toi, (înv.) a chema. *(~ cit îl ţinea gura.)* 2. a răcni, a striga, a ţipa, a urla, (reg.) a ţivli, (Transilv.) a puhăi, (Transilv. şi Mararn.) a ţipoti, (fam. fig.) a se sparge. *(~ de durere.)* 3. a răcni, a striga, a ţipa, a urla, a vocifera. *(Ia nu /nai ~, că le aud!)* 4. a răcni, a se răsti, a striga, a ţipa, a urla, (pop.) a se oţărî, a se stropşi, (înv. şi reg.) a se răpşti, (reg.) a se răboţoi, a se răcămăţi, a se răgădui, a se rás-cocora, a se războti, (prin Transilv.) a se aspri, (Transilv. şi Ban.) a se născocori, (prin Olt. şi Munt.) a se răboli, (înv.) a marecuvânta, (fam.) a se burzului, a se răţoi, a se zborşi. *(Ce ~ aşa la mine?)* 5. a mugi, a rage, (înv. şi reg.) a rugi, (reg.) a râncăi, arâncălui, (Transilv.) a băuni. *(Vitele ~.)*

ZBIERĂTÚRĂ s. răcnet, strigăt, ţipăt, urlet, zbieret, (rar) strigare, strigătúră, ţipătúră, (înv. şi reg.) răenilúră. (*~ de durere; ce sini ~ ile astea* ?)

ZBIERET s. 1. strigăt, ţipat, urlet, (înv.) chemare, vreávă. *(Încetează cu ~ele/)* 2. răcnet, strigăt, ţipăt, urlet, zbieră tură. (rar) strigare, strigătúră, ţipătúră, (înv. şi reg.) răenitúră. *(~ de durere.)*

zbihuí vb. v. CLĂTINA. SCUTURA. ZGÂLŢÂI. ZGUDUI.

zbiliuiálă s. v. CLĂTINĂTURĂ. SCU-TURĂTURĂ. ZGÂLŢÂIALĂ. ZGÂLTÂIRE. ZGÂLTÂIT. ZGÂLŢÂITURĂ.

zbâiil s. v. HÂRJOANĂ. DÂRJONEALĂ. JOACĂ. JOC. ZBENGUIALĂ. ZBENGUIRE. ZBENGUIT. ZBÂNŢUIALĂ. ZBÂNŢUIRE. ZBÂNŢUIT. ZBÂNŢUITURĂ. ZBURDARE. ZBURDĂLNICIE.

ZBÂNŢUÍ vb. a se zbengui, a zburda. *(Toată ziua se ~.)*

ZBÂNŢUIALĂ s. joacă, joc, zbenguială, zbenguire, zbenguit, zbânţuire, zbânţuit, zbin-ţuiturâ, zburdare, zburdălnicie, (reg.) zbeng, zbereguiálă, zbânţ, zburdă. *(N-a fost decit o ~ de copii.)*

ZBÂNŢUÍRE s. joacă, joc, zbenguială, zbenguire, zbenguit, zbinţuială, zbânţuit, zbânţuitură, zburdare, zburdălnicie, (reg.) zbeng, zbereguiálă, zbânţ, zburdă. *(N-a fost decit o ~ de copii.)*

ZBÂNŢUÍT adj. drăcos, neastânipărat, nebun, nebunatic, sprinţar, vioi, zăpăcit, zburdalnic, zglobiu, zurliu, z\ăpăiat, zvânturat, zvin-turatic, (pop.) zbanghíu, (reg.) sturlubatic, sturluibat, (prin Olt.) sait'óc, (Transilv.) şul-liétie, (înv.) zburdátic, zburdătór. *(Copil ~.)*

ZBÂNŢUÍT s. joacă, joc, zbenguială, zbenguire, zbenguit, zbinţuială, zbânţuire, zbânţuitură, zburdare, zburdălnicie, (reg.) zbeng, zbereguiálă, zbânţ, zburdă. (A[T]*-a fost decit un ~ de copii.)*

ZBÂNŢUITURĂ s. joacă, joc, zbenguială, zbenguire, zbenguit, zbinţuială, zbânţuire, zbânţuit, zburdare, zburdălnicie, (reg.) zbeng, zbereguiálă, zbânţ, zburdă. (A[r]*-a fost decit o ~ de copii.)*

zbârceálă s. v. CREŢ. CUTĂ. DUNGĂ. ÎNCREŢITURĂ. RID. ZBÂRCITURĂ.

zblrci s. v. CREŢ. CUTĂ. DUNGĂ. ÎNCREŢITURĂ. RID. ZBÂRCITURĂ.

ZBÂRCÍ vb. 1. a (se) cuta, a (se) încreţi, a (se) rida, (fam.) a (se) smochini, (fig.) a (se) boţi, a (se) brăzda. *(Obrazul i s-a ~.)* 2. (pop.) a se pomăi, (reg.) a se pomi, a se pornişi. *(După boală i s-a ~ trupul.)*

ZBÂRCIÓG s. *(BOT.)* 1. *(Morchella escu-lenta)* ciuciulete, (reg.) pup. 2. *zblrciogi-graşi (Gyromitra esculenta)* = (reg.) pupi (pl.).

ZBÂRCÍRE s. cutare, încreţire, ridare, (fam.) smochiníre. *(~ pielii obrazului.)*

ZBÂRCÍT adj. 1. creţ, cutat, încreţit, ridat, (fam.) smochinit, (fig.) boţit, brăzdat. *(Un obraz tare ~.)* 2. (pop.) pomăít. *(Om ~.)*

ZBÂRCITURĂ s. creţ, cută, dungă, încreţitură, rid, (pop.) zbârceálă, zbârci, (prin Transilv.) ranţ, (fig.) brazdă. *(Faţă plină de ~i.)*

ZBÂRLÍ vb. 1. a (se) ciufuli, (pop.) a (se) burzului, a (se) zborşi, (Ban., prin Transilv. şi Olt.) a (se) sperii. *(Dupăsomn i s-a~părul.)* 2. a se ridica, (reg.) a se arici. *(I s-a ~ părul de frică.)* 3. a se înfoia, a se răsfira, a se umfla, (vestul Transilv.) a se sperii. *(Penele păsării se ~.)*

zbirii vb. v. CUTA. ÎNCREŢI. ÎNRĂUTĂŢI. SUPĂRA. TREMURA. UNDUI.

ZBÂRLÍRE s. ciufulire. *(~ părului.)*

ZBÂRLÍT adj. 1. ciufulit, deranjat, neângrijit, vâlvoi, (livr.) hirsut, (pop. şi fam.) burzuluit, (înv. şi reg.) străflocát, (reg.) borz, borzós, buhós, buhuiát, vâlvoiát, zbârlóg, zbor-şít, (Mold. şi Bucov.) dupurós, (vestul Transilv.) spérlă, (Ban. şi sud-vestul Transilv.) sperlít, (fam. şi dcpr.) neţesălat. *(Cu părul ~.)* 2. despletit, nepieptănat. (O *femeie ~.)* 3. în-foiat, răsfirat, umflat. *(Pasăre cu coada ~.)*

zblrlít adj. v. SUPĂRAT.

zbârlóg adj. v. CIUFULIT. DERANJAT. NEÂNGRIJIT. VÂLVOI. ZBÂRLIT.

zblm s. v. BÂZÂIALĂ. BÂZÂIRE. BÂZÂIT. BÂZÂITURĂ. ZBÂRNÂIALĂ. ZBÂRNÂIRE. ZBÂRNÂIT. ZBÂRNÂITURĂ. ZÂZÂIT. ZUMZĂ-IALĂ. ZUMZĂIRE. ZUMZĂIT. ZUMZĂ-ITURĂ. ZUMZET.

ZBÂRNÂÍ vb. 1. a bâzâi, a zâzâi, a zumzăi, (rar) a zumbăi, (pop.) a bombăni, (reg.) a bor-năi, (Transilv. şi Ban.) a vâjli. *(Albinele* ~.) 2. a suna, a ţârâi. *(~ soneria, telefonul.)* 3. a vibra. *(~ coarda unui instrument muzical.)*

zbârnil vb. v. FLUIERA. ŞUIERA. VÂJÂI. VUI.

ZBÂRNÂIALĂ s. bâzâială, bâzâire, bâzâit, bâzâitură, zbârnâire, zbârnâit, zbârnâitură, zâzâit, zumzăială, zumzăire, zumzăit, zumzăitură, zumzet, (rar) vuvuít, zbârn, zumbăíre, zúzet. *(~ insectelor.)*

ZBÂRNÂÍ RE s. bâzâială, bâzâire, bâzâit, bîzâitură, zbârnâială, zbârnâit, zbârnâitură, zâzâit, zumzăială, zumzăire, zumzăit, zumzăitură, zumzet, (rar) vuvuít, zbârn, zumbăíre, zúzet. *(~ insectelor.)*

ZBÂRNÂÍT s. 1. bâzâială, bâzâire, bâzâit, bâzâitură, zbârnâială, zbârnâire, zbârnâitură, zâzâit-

zumzăială, zumzăire, zumzăit, zumzăitură, zumzet, (rar) vuvuít, zbârn, zumbăíre, zúzet. *(~ insectelor.)* 2. ţâriit, ţârâitură. *(~ soneriei.)* 3. vibrare, vibraţie. *(~ corzii unui instrument muzical.)*

ZBÂRNÂITOÂRE s. 1. (Olt. şi Munt.) sfâr-leáză. *(~ făcută din cărăbuş.)* 2. morişcă, pârâitoare, scârţâitoare. *(~ pentru alungai păsările din semănături.)* 3. vâjâitoare, (pop.) pârâitoare, (prin Ban.) zvârnáică. *(~ la zmeul de hlrtie.)*

ZBÂRNÂITÓR adj. bâzâitor, zumzăitor. *(Un zgomot ~.)*

ZBÂRNÂITURĂ s. bâzâială, bâzâire, bâzâit, bâzâitură, zbârnăială, zbârnâire, zbârnâit, zâzâit, zumzăială, zumzăire, zumzăit, zumzăitură, zumzet, (rar) vuvuít, zbârn, zumbăíre, zúzet. *(~ insectelor.)*

zblenduí vb. v. CLĂTINA. SCUTURA. ZGÂLŢÂI. ZGUDUI.

ZBOR s. 1. planare, plutire. *(~ păsărilor în văzduh.)* 2. fugă, goană, viteză. *(Mergi la el în ~ şi adu-i aici.)*

zbor s. v. ADUNARE. ADUNĂTURĂ. ARDOARE. AVÂNT. BÂLCI. ELAN. ENTUZIASM. GLOATĂ. IARMAROC. ÎNFLĂCĂRARE. ÎNFOCARE. ÎNSUFLEŢIRE. PASIUNE. PATIMĂ. PORNIRE. SFAT. STRÂN-SURĂ. ŞLEAHTĂ. TÂRG..

zborş s. v. PĂLÂMIDĂ-DE-BALTĂ.

zborţá vb. v. CIUFULI. ÎNFURIA. MÂNIA. RĂCNI. RĂSTI. STRIGA. SUPĂRA. ŢIPA. URLA. ZBIERA. ZBÂRLI.

zborşít adj. v. CIUFULIT. DERANJAT. FURIOS. ÎNDÂRJIT. ÎNFURIAT. ÎNTĂRÎ-TAT. ÎNVERŞUNAT. MÂNIAT. MÂNIOS. NEÂNGRIJIT. PORNIT. SUPĂRAT. VÂLVOI. ZBÂRLIT.

zbrehúi adj. v. FLUSTURATIC. FLUTURA-TIC. FRIVOL. NESERIOS. UŞURATIC. VÂN-TURATIC. ZVÂNTURAT. ZVÂNTURATIC.

ZBUCIUM s. 1. agitaţie, clocot, frământare, freamăt, învolburare, tălăzuire, tumult, vuiet, zbatere, zbuciumare, (rar) zbuciumeálă. *(~ apelor vijelioase.)* 2. chin, frământare, zbatere, zbuciumare, (reg.) marghiól. *(Un ~ sufletesc insuportabil.)* 3. agitaţie, frământare, neastâm-păr, nelinişte, (livr.) impacienţă. *(Un ~ inutil.)*

ZBUCIUMA vb. 1. a se perpeli, a se zbate, a se zvârcoli. *(Se ~ din cauza durerilor.)* 2. a se frământa, a se zbate, a se zvârcoli, (pop.) a se bâte, (înv. şi reg.) a se ticăi. *(S-a ~ toată noaptea in aşternut.)* 3. a (se) agita, a clocoti, a (se) frământa, a fremăta, a (se) învolbura, a (se) zbate, (înv. şi reg.) a sălta, (înv.) a (se) sălbătici. *(Apele crescute se ~ în matcă.)* 4. a se chinui, a se consuma, a se frământa, a se zbate, (reg.) a se marghioli, (Bucov.) a se frăsui, (fig.) a se sfărâma. *(Nu te mai ~ atâta pentru toate!)* 5. a se agita, a se frământa, a se nelinişti, a se zvârcoli, (Mold. şi Bucov.) a se cioşmoli. *(Se ~ în mod inutil.)* 6. a se canoni, a se căzni, a se chinui, a se forţa, a se frământa, a se munci, a se necăji, a se osteni, a se sforţa, a se sili, a se strădui, a se trudi, a se zbate, (înv. şi pop.) a (se)

nevoi, (pop.) a se sârgui, (reg.) a se verpeli, (Mold.) a se strădănui, (înv.) a se învălui, a năsli, a (se) osârdnici, a (se) osârdui, a se volnici, (fig.) a se sfărâma. *(Se ~ să rezolve problema.)*

ZBUCIUMÁRE s. 1. agitaţie, clocot, fră-mântare, freamăt, învolburare, tălăzuire, tumult, vuiet, zbatere, zbucium, (rar) zbuciu-meálă. *(~ apelor vijelioase.)* 2. chin, frămân-tare, zbatere, zbucium, (reg.) marghiól. *(O~ sufleteasca insuportabilă.)*

ZBUCIUMAT adj. 1. agitat, clocotitor, fră-mintat, fremătător, învolburat, tulburat, tumultuos, (înv.) colcotós, (fig.) răzvrătit. *(Ape ~; mare ~.)* 2. agitat, frărnântat, neastârn-părat, neliniştit, nepotolit. *(A dus* o *viaţă ~.)* 3. agitat, critic, frărnântat, greu, tulbure. *(Vremuri ~.)* 4. chinuit, consumat, frărnântat, muncit, necăjit, trudit, (reg.) canonit, (înv.) necăjitór. *(Om ~.)*

zbuciumeálă s. v. AGITAŢIE. CLOCOT. FRĂMÂNTARE. FREAMĂT. ÎNVOLBURARE. TĂLĂZUIRE. TUMULT. VUIET. ZBATERE. ZBUCIUM. ZBUCIUMÁRE.

ZBUGHI interj, ţuşti 1, (rar) zvâc !, (prinMunt.) tâlvic !, (Transilv. şi Ban.) túlai! *(Iepurele, ~ l din tufiş.)*

ZBUGHÍ vb. (fig.) a o şterge. *(A ~í-o imediat de acolo.)*

ZBURĂ vb. 1. a plana, a pluti. *(O htrtie luată de vint ~ in văzduh.)* 2. a trece. *(Berzele ~ în stoluri spre Africa.)* 3. *(AV.)* a naviga. *(*O *aeronavă care ~.*) 4. a merge. *{Avionul ~ cu 1000 de km pe oră.)*

zburátic adj. v. AGER. AGIL. FLUSTURA-TIC. FLUTURATIC. FRIVOL. ISTEŢ. IUTE. NESERIOS. REPEDE. SPRINTEN. UŞURATIC. VIOL VÂNTURATIC. ZVÂNTURAT. ZVÂNTURATIC.

zburătăci vb. v. CRESTE. DEZVOLTA. ÎMPRĂŞTIA. ÎNĂLŢA. MĂRI. RISIPI. SPULBERA.

ZBURĂTOARE s. *(ORNIT.)* pasăre. *(*O *~ de pradă.)*

zburătoare s. v. POJARNIŢĂ. PUFUL IŢĂ. RĂCHITAN. RĂSCOAGE. SUNĂTOARE.

ZBURĂTOR adj., s. 1. adj. plutitor. *(Păsări ~.)* 2. s. aviator. *(Un ~ de clasă.)* 3.* s. *(MED. POP.)* (pop.) lipitură. *(~ este „boala-provocată de Zburător, personaj mitologic.)*

zburătúră s. v. AŞCHIE. RETEVEI. SCURTĂTURĂ. SURCEA. SURCICĂ. ŢANDĂRA. ZBURDA vb. a se zbengui, a se zbânţui. *(Toată ziua ~.)*

ZBURDALNIC adj. drăcos, neastâmpărat, nebun, nebunatic, sprinţar, vioi, zăpăcit, zbân-ţuit, zglobiu, zurliu, zvăpăiat, zvânturat, zvân-turatic, (pop.) zbanghíu, (reg.) sturlubatic, ˢturluibát, (prin Olt.) saitóc, (Transilv.) şul-hétic, (înv.) zburdátic, zburdătór. *(Copil ~.)* zburdalnic adj. v. FLUŞTURATIC. FLUTURATIC. FRIVOL. NESERISOS. UŞURATIC. VÂNTURATIC. ZVÂNTURAT. ZVÂNTURATIC.

ZBURDÁRE s. joacă, joc, zbenguială, zben guire, zbenguit, zbânţuială, zbânţuire, zbânţuit'

zbânţuitură, zburdălnicie, (reg.) zbeng, zbere-guiálă, zbânţ, zburdă. *(N-a fost declt o ~ de copii.)*

zburdáre s. v. NEAS1ÎMPĂR. VIOICIUNE. VOIOŞIE. ZBURDĂLNICIE.

zburdátic adj. v. DRĂCOS. NEASTÂMPĂRAT. NEBUN. NEBUNATIC. SPRINŢAR. VIOL ZĂPĂCIT. ZBÂNŢUIT. ZBURDALNIC. ZGLOBIU. ZURLIU. ZVĂPĂIAT. ZVÂNTURAT. ZVÂNTURATIC.

zburdă s. v. JOACĂ. JOC. ZBENGUIALĂ. ZBENGUIRE. ZBENGUIT. ZBÂNŢUIALĂ. ZBÂNŢUIRE. ZBÂNŢUIT. ZBÂNŢUITURĂ. ZBURDÁRE. ZBURDĂLNICIE.

zburdăciúne s. v. NEASTIMPÂR. VIOICIUNE. VOIOŞIE. ZBURDĂLNICIE.

ZBURDĂLNICIE s. 1. neastâmpăr, vioiciune, voioşie, (rar) zburdáre, (Înv.) zburdăciúne, *(Copil plin de ~.)* 2. joacă, joc, zbenguială, zbenguire, zbenguit, zbânţuială, zbânţuire, zbânţuit, zbânţuitură, zburdáre, (reg.) zbeng, zbereguiálă, zbânţ, zburdă. *(N-*a *fost declt o ~ de copii.)*

zburdătór adj. v. DRĂCOS. NEASTÂMPĂRAT. NEBUN. NEBUNATIC. SPRINŢAR. VIOL ZĂPĂCIT. ZBÂNŢUIT. ZBURDALNIC. ZGLOBIU. ZURLIU. ZVĂPĂIAT. ZVÂNTURAT. ZVÂNTURATIC.

zburdătúră s. v. SALT. SĂLTĂTURĂ. SĂRITURĂ.

zdélcă s. v. CHITANŢĂ. CONTRACT. CONVENŢIE. RECIPISĂ.

zdragón s. v. GĂLIGAN. LUNGAN. VLĂJGAN.

ZDRAVĂN adj., adv. 1. adj. puternic, robust, solid, tare, viguros, vânjos, voinic, (pop.) ţeapăn, vânós, vârtós, (reg.) puterós, putut, socolán, (Ban. şi Transilv.) pogan, (înv.) potent, putinciós, spátoş, (fig.) verde. *(Om ~.)* 2. adj. legat, robust, solid, viguros, vânjos, voinic. *(Un trup ~.)* 3. adj. masiv, planturos, voinic, voluminos. *(Braţe ~.)* 4. adj. puternic, rezistent, solid, tare, trainic. *(A înfipt un par ~ in pămtnt.)* 5. adj. intact, întreg, neatins, nevătămat, sănătos, teafăr, valid, (pop.) ne-stricát, (înv. şi reg.) nebântuít, (reg.) neted. *(A scăpat ~ din accident.)* 6. adj. întreg, normal, sănătos. *(Eşti om ~, îţi dai seama ce ai făcut?)* 7. adj. grozav, straşnic, teribil, (fam.) sfint, (fig.) sănătos. *(I-a tras o bătaie ~.)* 8. adj. puternic, straşnic, (pop.) ţeapăn. *(I-a tras o palmă ~.)* 9. adv. puternic, tare, voiniceşte. *(Trage ~ de funie.)* 10. adj. bun, grozav, straşnic. *(Un somn ~ l-a refăcut.)* 11. adj. aprig, intens, mare, puternic, straşnic, tare violent. *(Un vânt ~,)* 12. adv. bine, intens, puternic, tare, vârtos. *(Plouă ~.)* 13. adv. mult, vârtos. *(Bea ~.)*

ZDRĂNGĂNEÁLĂ s. zdrăngănit, zdrăngă-nitură. *(Ce e ~ asta la chitară?)*

zdrăngănél s. v. CLOPOŢEL. ZURGĂLĂU.

ZDRĂNGĂNI vb. 1. a zăngăni. *(Piese de metal ciocnite care ~.)* 2. (rar) a zgândări, (reg.) a drângăni. *(~ coardele chitarei.)*

ZDRĂNGĂNÍT s. zdrăngăneală, zdrăngăni-tură. *(Ce e ~ ăsta la chitară?)*

ZDRĂNGĂNITÚRĂ s. zdrăngăneală, zdrăngănit. *(Ce « ~ osta la chitară?)* zdravănă vb. v. STRĂNUTA. zdraveni vb. v. FORTIFICA. ÎNDREPTA. ÎNFIRIPA. ÎNSĂNĂTOŞI. ÎNTĂRI. ÎNTREMA ÎNZDRĂVENL LECUI. RECONFORTA. REFACE. RESTABILI. RIDICA. TĂMĂDUI. TONIFICA. VINDECA.

zdreálă s. v. BUCĂŢICĂ. FĂRÂMĂ. PIC ZDREANŢĂ s. 1. buleandră, cârpă, fleandură, otreapă, "petică, (pop.) treánţă, (înv. şi reg.) rántie, (reg.) paceaúră, rufă, şuleándră, târfă. (Mold., Bucov. şi Transilv.) cârţă, (Mold. şi Bucov.) cotreánţă, (Transilv.) ronghi, (înv., in Mold.) félegă. *(Şterge praful cu o ~.)* 2. petic, ruptură, (prin Transilv.) foit. *(O ~ dinlr-o cămaşă veche.)* 3. (la pi.) aţe (pl.), petice (pl.). *(Haina e numai ~.)* 4. jerpelitură, ruptură, (Transilv.) ţî'ră. *(Purta o ~ de haină.)* 5. vechitură, (pop.) treánţă. *(De ce mai porţi ~ asta?)* 6. (la pi.) frecăţei (pl.). *(~ fierte in*

S"zdreán1ă s. v. DERBEDEU. LEPĂDĂTURĂ. LICHEA. NETREBNIC. PUŞLAMA. SCÂR-NĂVIE. SECĂTURĂ.

ZDRELÍ vb. a (se) juli, a (se) juput, a (se) zgâria, (pop.) a (se) beli, a (se) stropşi, (înv. şi reg.) a (se) rujdi, (prin Olt.) a (se) mezdri. *(Şi-a ~ pielea -« un deget)*

ZDRELÍRE s. julirc, julit, jupuire, jupuit, zdrelit. *(~ unui deget.)*

ZDRELÍT adj. julit, jupuit. *(Are degetul ~.)*

ZDRELÍT s. julire, julit, jupuire, jupuil, zdrelire. *(~ mui deget.)*

ZDRELITÚRĂ s. julitură, jupuitura. *(O ~*

la un deget.),.

ZDRENŢĂROS adj. 1. gaunt, rupt, sfâşiat, uzat, zdrenţuit, (pop.) zdrenţós. *(Un cerşetor cu haine ~.)* 2. jerpelit, peticit, rupt, zdrenţuit, (pop.) pirpiriu. *(Purta haine cam ~.)* 3. flenduros, rupt, zdrenţuit, (pop.) zdrenţós, (reg.) cotrenţós, (Mold., Bucov. şi Transilv.) felegós, (prin Transilv.) rânticós. *(Om ~.)* 4. ferfeniţit, hărtănit, rupt, sfâşiat, zdrenţuit, (pop. şi fam.) ferfeniţós. *(O carte ~.)*

zdrenţós adj. v. FLENDUROS. GĂURIT. RUPT. ' SFÂŞIAT. UZAT. ZDRENŢĂROS. ZDRENŢUIT.

ZDRENŢUÎ vb. 1. a (se) sfâşia, (reg.) a (se) petici, (prin Olt. şi Munt.) a (se) şofili. *(Cearşaful s-a ~.)* 2. a (se) găuri, a (se) rupe, a (se) sfâşia, a (se) uza, (pop. şi fam.) a (se) flenduri. *(Haina sa ~ de iot.)* 3. a se jerpeli. *(Ţi s-au cam ~ pantalonii.)* 4. a (se) ferfeniţi, a (se) hărtăni, a (se) rupe, a (se) sfâşia, (fam.) a (se) vărzui. (A'*u mai ~ caietul!)*

ZDRENŢUIT adj. 1. sfâşiat, (reg.) peticit. *(Cearşaf ~.)* 2. găurit, rupt, sfâşiat, uzat, zdrenţăros, (pop.) zdrenţós. *(Un cerşetor cu haine ~.)* S. jerpelit, peticit, rupt, zdrenţăros, (pop.)pirpi-ríu. *(Purta haine cam ~.)* 4. flenduros, rupt, zdrenţăros, (pop.) zdrenţós, (reg.) cotrenţós, (Mold., Bucov. şi Transilv.) felegós, (prin Transilv.) rânticós. *(Om ~.)* 5. ferfeniţit, hăr-

tănit, rupt, sfâşiat, zdrenţăros, (pop. şi fam.) ferfeniţós. *(O carte ~.)*

zdrâncă s. v. DULAP. LEAGĂN. SCRÂNCIOB. zdrob s. v. DROP1OI.

zdrobeálă s. v. SFĂRÂMARE. STÂLCIRE. STRIVIRE. TURTIRE. ZDROBIRE.

ZDROBI vb. 1. a sfărâma, (pop.) a zobi, (Ban. şi Transilv.) a zdroşi. (înv.) a zdruncina. *(A ~ paharul de pămint.)* 2. a (se) l'ărima, a (se> sfărâma, (rar) a (se) casa. *(A ~ un pahar cit pumnul.)* 3. a sfărâma, (pop.) a sparge. *(A ~ o ceapă.)* 4. a sfărâma, (înv. şi reg.) a răzbi. *(I-a ~ capul.)* 5. a (se) strivi, (înv.) a (se) smăcina. *(S-a ~ de caldarím.)* 6. a (se) sfărâma, (înv. şi reg.) a (se) risipi. *(Corabia* s-a~ *de stinci.)* 7. a mărunţi, a pisa, a sfărâma, (înv. şi pop.) a smicura, a zdrumica, (reg.) a pisălogi, a pisăza, (fam.) a pisăgi. *(A ~ sarc.>* 8. a mărunţi, a pasa. *(A ~ legume.)* !). a se sfărâma, a se sparge. *(Valurile se ~ de ţărm.}* 10. a stâlci, a strivi, a turti, (pop.) a stropşi, a zobi, (înv. şi reg.) a struci, (Ban. şi Transilv.) a zdroşi, (înv.) a zdruncina. *(A ~* o *cuţit-metalică prin lovire.)* 11. a strivi, (pop.) a călca, (reg.) a pistosi. *(A ~ strugurii pentru a face musiul.)* 12. a presa, a stoarce, a tescui. *(A ~ fagurii pentru a scoate mierea.)* 13. a (se) storci, a (se) strivi, a (se) terciui, (reg.) a (se) fleciui, a (se) pistosi, (Olt. şi Munt.) a (se) storcoşi, (Transilv.) a (se) toroşti. *(Fructele s-au ~ în ladă.)* 14. a se bate, a se lovi, a se strivi, (reg.) a se meci. *(Cileva pere căzute din pom s-au ~.)* 15. a distruge, a nimici, a rade. (înv. şi reg.) a sparge, (fig.) a pulveriza, a şterge. *(A ~ cetatea duşmană.)* 16. a distruge, a nimici, a potopi, a prăpădi, a sfirima, a zvânta,. (înv. şi pop.) a pierde, a răpune, a risipi, (pop.) a isprăvi, a zdrumica, (înv. şi reg.) a sodomi, (reg.) a litrosi, (prin Transilv.) a po-troşi, (înv.) a cura, a nimicnici, a potrebi, a stropşi, a târî, a zdruncina, (grecism înv.) a afanisi, (fig.) a secera, a spulbera. *(I-a ~ pe duşmani.)* 17. a epuiza, a extenua, a frânge, a istovi, a seca, a secătui, a sfârşi, a slei, a stoarce, a vlăgui, (reg.) a stoci, (prin Olt. şi Munt.) a dehobi, (înv.) a zămorî, (fig.) a suge. *(Munca brută l-a ~.)*

zdrobi vb. v. DISTRUGE. NIMICI. SNOPI. STÂLCL

ZDROBIRE s. 1. síărâmare, (rar) zdrobeálă, (pop.) zdrumicáre, zobírc. *(~ unui pahar de pămint.)* 2. fărâmare, sfărimare, (rar) casare.. *(~ unui pahar cu pumnul.)* 3. sfărâmare, (pop.) spargere. *(~ unei cepe.)* 4. mărunţire, pisare, pisat, sfărâmare. *(~ unui material solid.)* 5. sfărâmare, spargere. *(~ valurilor de ţărm.)* 6. stâlcire, strivire, turtire, (rar) zdrobeálă, (pop.) stropşíre, zobíre, (înv.) slropşilúră. *(~ unei insecte.)* 7. presare, stoarcere, stors,, tescuire, tescuit, (înv. şi reg.) storsúră. *(~ strugurilor pentru must.)* 8. strivire, terciuire *(~ fructelor.)* 9. distrugere, nimicire, (înv. şj reg.) spargere. *(~ Gomorei şi a Sodomei.y* 10. distrugere, nimicire, potopire, prăpădire, sfărimare, (înv. şi pop.) pierdere, risipire, (pop.) zdrumicáre. *(~ armatei duşmane in> luptă.)*

ZDROBIT adj. í, sfărâmat, (pop.) zdrumicát, zobít. *(Pahare ~.)* 2. sfărâmat, (pop.) spart. *(O ceapă ~.)* 3. sfărâmat, (prin Ban.) mlecít. *(Slínci~.)*4. fărâmat, sfărâmat. *(Cucapul~.)* 5. mărunţit, pisat, sfărâmat, (reg.) pisăzát, (fam.) pisăgít. *(Sare~.)*6. stilcit, strivit, turtit, (pop.) stropşit, zobít. *(O cutie de conserve™.)* 7. presat, stors, tescuit. *(Struguri ~.)* 8. storcit, strivit, terciuit, (reg.) fleciuít, pistosít, (Olt. şi Munt.) storcoşít. *(Fructe ~.)* 9. bătut, lovit, strivit, (reg.) mecít. *(Perele au căzut.pe jos şi sint puţin ~.)* 10. distrus, nimicit, (înv. şi rcg.(spart. *(O cetate ~.)* 11. distrus, •nimicit, potopit, prăpădit, (înv. şi pop.) risipit, (pop.) zdrumicát, (înv.) stropşit. *(Duşmanul zăcea ~.)* 12. epuizat, extenuat, frint, istovit, prăpădit, rupt, secat, secătuit, si'îrşit, sleit, stors, trudit, vlăguit, (Mold.) batojít, (prin Munt.) tâhobít, (înv.) stătut. *(S-a iníors ~ de* iia *lucru.)*

zdrobit adj. v. SNOPIT. STÂLCIT.

zdrobitor adj. v. DECISIV. DETERMINANT. HOTĂRÂTOR.

zdrobitor s. v. MELIŢĂ.

zdsobâtúră s. v. SFĂRÂMĂTURĂ. STRIVI-"TURĂ.

ZDRONCĂNÍ vb. a clătina, a Iuţii, a hâţâna,

.a hodorogi, a hurduca, a hurducai, a hurui, a

scutura, a zdruncina, a zgâlţâi, a zgudui, (reg.)

.a bă-ăbăni, (Mold.) a drâgâi, (Ban.) a zducni.

(Căruţa l-a ~ zdravăn.)

zdroşi vb. v. SFĂRÂMA. STÂLCI. STRIVI. TURTI. ZDROBI.

zdrumleá vb. v. DISTRUGE. MĂRUNŢI. NIMICI. PISA. POTOPI. PRĂPĂDI. SFĂRÂMA. ZDROBI. ZVÂNTA.

zdrunileáre s. v. DISTRUGERE. NIMICIRE. •POTOPIRE. PRĂPĂDIRE. SFĂRÂMARE. ZDROBIRE.

zdrumicát adj. v. DISTRUS. NIMICIT. POTOPIT. PRĂPĂDIT. SFĂRÂMAT. ZDROBIT.

zilrumicălúră s. v. SFĂRÂMĂTURĂ.

zdruncin s. v. CLĂTINARE. CLĂTINAT. CLĂTINĂTURĂ. HURDUCARE. HURDUCAT. HURDUCĂTURĂ. SCUTURARE. SCUTURAT. SCUTURĂTURĂ. ZDRUNCINARE. ZDRUNCINAT, ZDRUNCINĂTURĂ. ZGÂLŢÂIALĂ. ZGÂLTÂIRE. ZGÂLŢÂIT. ZGÂLŢÂITURĂ. ZGUDÚIALĂ.

ZGUDUIRE. ZGUDUIT. ZGUDUITURĂ.

ZDRUNCINA vb. 1. a (se) clătina, a (se) cutremura, a (se) scutura, a (se) zgâlţâi, a (se).zgudui. (înv. şi reg.) a (se) clăti, (înv.) a (se) ■smăcina. *(Seismul a ~ casa din temelii.)* 2. a •clătina, a hâfâi, a hâţâna, a hodorogi, a hurduca, a hurducai, a hurui, a scutura, a zdroncăni, a zgâlţâi, a zgudui, (reg.) a bălăbăni, (Mold.) a drâgâi, (Ban.) a zducni. *(Căruţa l-a ~ zdravăn.)* 3. a (se) dezechilibra, a (,se) tulbura, ■(fig.) a (se) dezaxa, (livr. fig.) a (se) detraca. *(Vestea i-a ~ mintea.)* 4. a ataca, a distruge, a strica, a vătăma, (fig.) a ruina. *(Aceste efor-iuri i-au ~ sănătatea.)*

zdruncină vb. v. CLĂTINA. DISTRUGE. NIMICI. POTOPI. PRĂPĂDI. SFĂRÂMA. STÂLCI. STRIVI. TURTI. ZDROBI. ZVÂNTA-

ZDRUNCINARE s. 1. clătinare, clătinat, clătinătură, cutremurare, cutremurat, cutremu-rătură, scuturare, scuturat, scutură tură, zdruncinat, zdruncinătură, zgâlţâială, zgâlţâire, zgâlţâit, zgilţiitură, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură. *(La seism s-a simţit o ~ puternică.)* 2. clătinare, clătinat, clătinătură, hurducare, hurducat, hurducătură, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinat, zdruncinătură, zgâlţâială, zgâlţâire, zgilţâit, zgâlţâitură, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură, (pop.) zdruncin. *(~ unei căruţe, pe un drum cu hirloape.)*

ZDRUNCINAT adj. dezechilibrat, tulburat, (fig.) dezaxat, (livr. fig.) detracat. *(Om cu mintea ~.)*

ZDRUNCINAT s. 1. clătinare, clătinat, clătinătură, cutremurare, cutremurat, cutremură-tură, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinătură, zgâlţâială, zgâlţâire, zgâl-ţâit, zgâlţâitură, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură. *(La seism s-a simţit un ~ puternic.)* 2. clătinare, clătinat, clătinătură, hurducare, hurducat, hurducătură, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinătură, zgâlţâială, zgâlţâire, zgâlţâit, zgâlţâitură, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură, (pop.) zdruncin. (~ *unei căruţe, pe un drum cu hirloape.)*

ZDRUNCINĂTURĂ s. 1. clătinare, clătinat, clătinătură, cutremurare, cutremurat, cutremu-rătură, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zgâlţâială, zgâlţâire, zgâlţâit, zgâlţâitură, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură. *(La seism s-a simţit o ~ puternică.)* 2. clătinare, clătinat, clătinătură, hurducare, hurducat, hurducătură, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zgâlţ.iială, zgâlţâire, zgâlţâit, zgâlţâitură, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură, (pop.) zdruncin. *(~ unei căruţe, pe un drum cu hirloape.)*

zducni vb. v. CLĂTINA. HÂTÂI. HÂŢÂNA. HODOROGI. HURDUCA. HURDUCAI. HURUI. SCUTURA. ZDRONCĂNI. ZDRUNCINA. ZGÂLŢÂI. ZGUDUI.

ZDUP interj, tronc ! *(~ I cu sticla de pămint.)*

zdup s. v. AREST. ÎNCHISOARE. OCNĂ. PENITENCIAR. PUŞCĂRIE. TEMNIŢĂ.

zdupăí vb. v. TROPĂI.

zdupăiálă s. v. TROPĂIALĂ. TROPĂIT. TROPĂITURĂ. TROPOT.

ZEAMĂ s. 1. suc. *(~ de lămiie.)* 2. *zeamă de varză* – (Mold.) moare.

zeamă s. v. CIORBĂ. LICHID. SUPĂ.

zebereálă s. v. SECHESTRU.

zeberí vb. v. CONFISCA. LUA. SECHESTRA.

zebrát adj. v. BĂLŢAT. DUNGAT. TĂRCAT. VĂRGAT.

ZECE s. (reg.) zecér. *(A luat un ~ la română.)* zecér s. v. ZECE.

ZECIMAL adj., s. 1. adj. decimal. *(Sistemul ~.)* 2. s. basculă, decimal, (Transilv.) cântár, (Transilv. şi Ban.) májă. *(Cinlăreşte o marfă la ~.)*

zeciuí vb. v. DECIMA. DIJMUI.

ZECIUIÁLĂ s. *(IST.)* dijmă, (înv.) azeáce, azcaciuíre, madeá. *(~ era o dare feudală in natură.)*

zeciuire s. v. DIJMUIALĂ. DIJMUIRE. DIJMUIT.

zecluít s. v. DIJMUIALĂ. DIJMUIRE. DIJMUIT.

zéfchiu s. v. AGREMENT. AMUZAMENT. DISTRACŢIE. DIVERTISMENT. PLĂCERE.

ZEFÍR s. adiere, boare, (rar) aură. *(~ mişcă uşor frunzele.)*

ZEFLEMEA s. 1. ironie, persiflare, (rar) persifláj, (fig.) împunsătură, înţepătură, pişcătură, şfichi, şfichiuitúră. *(O ~ cu adresă precisă.)* 2. batjocură, derâderc, râs, bătaie de joc, (livr.) deriziune, (înv.) batjóc, batjocoritúră, (fam.) băşcălie. *(Îl ia în ~.)*

ZEFLEMISÍ vb. 1. a ironiza, a persifla, (fig.) a împunge, a înţepa, a şfichiui, a urzica. *(A ~ pe cineva într-un pamflet.)* 2. a batjocori, a ridiculiza, (înv. şi reg.) a măscări, (Transilv. şi Mold.) a ciufuli, (înv. şi pop. fig.) a spurca. *(Toţi îl ~.)*

ZEFLEMISÍRE s. 1. ironizare, persiflare, (fig.) şfiehiuíre. *(~ cuiva tntr-un pamflet.)* 2. batjocorire, ridiculizare. *(~ unui om fără apărare.)*

ZEFLEMIST adj. 1. ironic, persiflant, persiflator, zeflemitor, (fig.) înţepător. *(Ton ~ tntr-un pamflet.)* 2. batjocoritor, zeflemitor, (înv.) batjocorós. *(O atitudine ~.)*

ZEFLEMITOR adj. 1. ironic, persiflant, persiflator, zeflemist, (fig.) înţepător. *(Ton ~ tntr-un pamflet.)* 2. batjocoritor, zeflemist, (înv.) batjocorós. *(0 atitudine ~.)*

zeflíuadj. v. GLUMEŢ. HAZLIU. POZNAŞ. VESEL.

zeft s. v. CATRAN. GUDRON. SMOALĂ.

ZEGHE s. (reg.) ghébă, (Transilv. şi Ban.) ţúndră. *(~purtată de ţărani.)*

zéflhe s. v. ABA. DIMIE. PĂNURĂ.

ZÉGRAS s. *(BOT.)* iarbă-de-mare. *(Saltele umplute cu ~.)*

zéie s. v. ZEIŢĂ.

zeiesc adj. v. CERESC. DIVIN. DUMNEZEIESC. SFÂNT.

ZEIFICA vb. a deifica, a diviniza, (înv.) a îndumnezei. *(A ~ un muritor.)*

ZEIFICARE s. deificare, divinizare, (înv.) îndumnezeíre. *(~ unui murilor.)*

ZEIFICAT adj. deificat, divinizat, (înv.) îndumnezeit, înzeít. *(Pămlnlean ~.)*

ZEITATE s. *(BIS.)* divinitate, dumnezeu, idol, zeu, (înv.) bolovan, boz, chip, făptură, simulacru, zân.

(Anticii se închinau la ~i.)

ZEÍŢĂ s. *(BIS.)* (înv.) dumnezéie, dumne-zeoáică, zéie, zî'nă. *(~ frumuseţii, Afrodita.)*

ZEL s. 1. asiduitate, insistenţă, perseverenţă, râvnă, sforţare, silinţă, sârguinţă, stăruinţă, strădanie, străduinţă, (pop.) osî'rdie. *(~ lui neobosit s-a dovedit fructuos.)* 2. hărnicie, râvnă, silinţă, sârguinţă, strădanie, străduinţă, vrednicie, (pop.) sârg, (înv.) activitate, diligentă. *(~ în muncă.)* 3. ardoare, râvnă, sârguinţă, străduinţă, (înv.) nepréget, nepregetáre, osi'r-die, osârdnicíe, osârduínţă, osârduíre, osârdui-

túră, protimíe. *(Lucra cu ~.)* 4. bunăvoinţă» râvnă, silinţă, sârg, (înv.) proéresis. *(Arăta destul ~, dar nu putea realiza nimic.)*

ZELOS adj. 1. activ, harnic, muncitor, neobosit, neostenit, silitor, sârguincios, sirguitor, vrednic, (livr.) laborios, (rar) lucrător, spornic, strădálnic, străduitór, (reg.) abătătór, (prin vestul Transilv.) báur, (Transilv. şi Ban.) pórav, (Mold. şi Bucov.) robáci, (prin Olt. şi Ban.) sfrnic, (înv.) diligent, nepregetát, neprege-tătór, nevoitor, râvnáci, râvnitór, (înv. fig.) neadormit. *(Om extrem de ~.)* 2. asiduu, insistent, perseverent, silitor, sârguincios, sirguitor, stăruitor, susţinut, tenace. *(O muncă ~.)*

zemnic s. v. BECI. PIVNIŢĂ.

ZEMÓS adj. mustos, suculent. *(Fructe ~.)*

ZEMOŞÍ vb. a se zemui. *(Fructele se ~.)*

ZEMUI vb. 1. a se zemoşi. *(Fructele se ~.)* 2. a musti. *(Brânza de vacă proaspătă ~.)*

ZENÍT s. *(AS TRON.)* (pop.) namiáză. *(Nadir şi ~.)*

zenit s. v. APOGEU.

ZEPELÍN s. *(AV.)* dirijabil.

zephaneá s. v. MUNIŢIE.

ZER s. (pop.) záră, (reg.) străgheáţă. *(~ rămas de la prepararea untului.)*

zer s. v. SER.

zerí vb. v. ACRI. ALTERA. DESCOMPUNE. FERMENTA. ÎMPUŢI. ÎNĂCRI. STRICA.

ZERO s. *(MAT.)* nulă.

zero s. v. NULITATE.

zerós adj. v. APOS.

ZESTRE s. *(JUR.)* dotaţie, dotă, (pop.) parte, (latinism înv.) profcctície. *(~ unei fete de măritat.)*

zestre s. v. INVENTAR.

ZEŢAR s. *(TIPOGR.)* culegător, (rar) compozitor, probar.

ZEŢĂRÍE s. *(TIPOGR.)* culegătorie. *(~ a unei tipografii.)*

ZEŢĂRÍŢĂ s. *(TIPOGR.)* culegătoare.

ZEŢUÍ vb. *(TIPOGR.)* a compune, a culege. *(A ~ materialul de tipărit.)*

ZEŢUÍRE s. *(TIPOGR.)* compoziţie, compunere, culegere, cules, zeţuit. *(~ unui text.)*

ZEŢUÍT s. *(TIPOGR.)* compoziţie, compunere, culegere, cules, zeţuire. *(~ unui text.)*

ZEU s. *(BIS.)* idol, divinitate, dumnezeu, zeitate, (înv.) bolovan, boz, chip, făptură, simulacru, zân. *(Anticii se închinau la ~i.)*

zeu s. v. ATOTPUTERNICUL. CREATORUL. DIVINITATE. DOMNUL. DUMNEZEIRE. DUMNEZEU. PĂRINTE. PROVIDENŢĂ. PUTERNICUL. STĂPÂNUL. TATĂL. ZIDITORUL.

zevzec adj., s. v. BLEG. NĂTĂFLEŢ. NĂTĂRĂU. NĂTÂNG. NEGHIOB. NEROD. NETOT. PROST. PROSTĂNAC. STUPID. TONT. TONTĂLĂU.

zevzecíe s. v. NĂTÂNGIE. NEGHIOBIE. NEROZIE. PROSTIE. STUPIDITATE. STUPIZENIE.

zexe interj, v. AIUREA. ATENŢIE. VACS.

zezerán s. v. GUZGAN. ŞOBOLAN.

zgáibă s. v. BUBIŢĂ. BUBULIŢĂ. COAJĂ. CRUSTĂ. POJGHIŢĂ.

zgaibe dulci s. pi. v. BUBE DULCI. IMPE-TIGO. zgáncă s. v. COAJĂ. CRUSTĂ. POJGHIŢĂ. zgarbură s. v. ÎNCĂLŢĂMINTE. ZGARDĂ s. (înv.) proház. *(Ogar cu ~.)* zgardă s. v. COLAN. COLIER. SALBĂ. ŞIRAG.

zgăibărá vb. v. CĂŢĂRA. COCOŢA. RIDICA. SUI. URCA.

zgăibăráce s. pi. v. MEMBRU INFERIOR. PICIOR.

zgăirá vb. v. GÂTUI. STRANGULA. SUGRUMA.

zgău s. v. ADÂNCITURĂ. CAVITATE. GAURĂ. MITRĂ. SCOBITURĂ. UTER.

zgătirá vb. v. ADÂNCL AFUNDA. BULBUCA. CĂSCA. CUFUNDA. HOLBA. ÎNFUNDA. MĂRI. UMFLA. ZGÂI.

zglciná vb. v. CLĂTINA. SCUTURA. ZGÂLŢÂI. ZGUDUI.

ZGÂÍ vb. 1. a (se) bulbuca, a (se) căsca, a (se) holba, a (se) mări, a (se) umfla, (pop. şi fam.) a (se) beli, a (se) bleojdi, (pop.) a (se) boboşa, a (se) bolboşa, (reg.) a (se) boldi, a (se) bolovani, (Transilv.) a (se) zgăura, (Ban.) a (se) zgâmboia. *(A-şi ~ ochii.)* 2. a se chiori, a se holba, (reg.) a se hlizi. *(Ce te ~ aşa la mine?)* ZGÂÍRE s. bulbucare, căscare, holbare, mărire, umflare, zgâit, (pop. şi fam.) belíre, bleoj-díre, (pop.) boboşáre, boldíre. *(~ ochilor.)* ZGÂÍT adj. bulbucat, căscat, holbat, mare, mărit, umflat, (rar) bălăbănós, (pop. şi fam.) belit, bleojdít, (pop.) boboşát, bolboşát, boldit, (reg.) măciuliát. *(Cu ochii ~.)*

ZGÂÍT s. bulbucare, căscare, holbare, mărire, umflare, zgâire, (pop. şl fam.) belíre, bleoj-díre, (pop.) boboşáre, boldíre. *(~ ochilor.)* ZGÂLŢÂÍ vb. 1. a (se) clătina, a (se) cutremura, a (se) scutura, a (se) zdruncina, a (se) zgudui, (înv. şi reg.) a (se) clăti, (înv.) a (se) smăcina. *(Seismul ~ casa din temelii.)* 2. a clătina, a hâţâi, a hâţâna, a hodorogi, a hurduca, a hurducai, a hurui, a scutura, a zdroncăni, a zdruncina, a zgudui, (reg.) a bălăbăni, (Mold.) a drâgâi, (Ban.) a zducni. (*Căruţa l-a ~ zdravăn.)* 3. a clătina, a scutura, a zgudui, (pop.) a zgilţâna, (reg.) a zbiciula, a zblendui, a zgâcina, (Mold.) a zbihui. *(Îl ~ zdravăn ca să se scoale.)* 4. a smuci, (Transilv.) a hă ţi. *(~ de uşă ea să o deschidă.)*

ZGÂLŢÂIÁLĂ s. 1. clătinare, clătinat, clă-tinătură, cutremurare, cutremurat, cutremură-tură, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgâlţâire, zgâl-ţâit, zgâlţâitură, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură. *(La seism s-a simţit o ~ puternică.)* 2. clătinare, clătinat,

clătinătură, hurducare, hurducat, hurducătură, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgâlţâire, zgâlţâit, zgâlţâitură, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură, (pop.) zdruncin, *(~ unei căruţe, pe un drum eu hirtoape.)* 3. clătinătură, scuturătură, zgâlţâire, zgâlţâit, zgâlţâitură, (Mold.) zbihuiálă. *(Cu o ~ zdravănă l-a sculat.)*

ZGÂLŢÂÍRE s. 1. clătinare, clătinat, clătinătură, cutremurare, cutremurat, cutremură-tură, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgâlţiială, zgâlţâit, zgâlţâitură, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură. *(La seism s-a simţit o ~ puternică.)* 2. clătinare, clătinat, clătinătură, hurducare, hurducat, hurducătură, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgâlţâială, zgâlţâit, zgâlţâitură, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură, (pop.) zdruncin. *(~ unei căruţe, pe un drum cu hirtoape.)* 3. clătinătură, scuturătură, zgâlţâială, zgâlţâit, zgâlţâitură, (Mold.) zbihuiálă. *(Cu o ~ zdravănă l-a sculat.)* 4. hâfânare, scuturare, zguduire. *(~ cuiva.)*

ZGÂLŢÂÍT s. 1. clătinare, clătinat, clătinătură, cutremurare, cutremurat, cutremură-tură, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgâlţiială, zgâlţâire, zgâlţâitură, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură, *(La seism s-a simţit un ~ puternic.) 2.* clătinare, clătinat, clătinătură, hurducare, hurducat, hurducătură, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgâlţâială, zgâlţâire, zgâlţâitură, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură, (pop.) zdruncin. *(~ unei căruţe, pe un drum cu hirtoape.)* 3. clătinătură, scuturătură, zgâlţâială, zgâlţâire, zgâlţâitură, (Mold.) zbihuiálă. *(Cu un ~ zdravăn l-a sculat.)*

ZGÂLŢÂITURĂ s. 1. clătinare, clătinat, clătinătură, cutremurare, cutremurat, cutremură-tură, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgâlţiială, zgâlţâire, zgâlţâit, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură. *(La seism s-a simţit o ~ puternică.)* 2. clătinare, clătinat, clătinătură, hurducare, hurducat, hurducătură, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgâlţâială, zgâlţâire, zgâlţâit, zguduială, zguduire, zguduit, zguduitură, (pop.) zdruncin. *(~ unei căruţe, pe un drum cu hirtoape.)* 3. clătinătură, scuturătură, zgâlţâială, zgâlţâire, zgâlţâit, (Mold.) zbihuiálă. *(Cu o ~ zdravănă-l-a sculat.)*

zgilţlná vb. v. CLĂTINA. SCUTURA. ZGÂLŢÂI. ZGUDUI.

zgâmăí vb. v. RÂCÂI. SCĂRPINA. ZGÂNDĂRL

zgimăíre s. v. RÂClIALĂ. ZGÂNDĂRIRE.

zgâmbói s. v. COPIL. PICI. PRICHINDEL. PUŞTI.

zgimboí vb. v. MAIMUŢĂRI. POCI. SCHIMONOSI. STRÂMBA.

zgâmboia vb. v. BULBUCA. CĂSCA. HOLBA.. MĂRI. UMFLA. ZGÂI.

zglmboít adj. v. DEFORMAT. DESFIGURAT. POCIT. SCHIMONOSIT. SLUT. SLUŢIT. STRÂMB. STRÂMBAT. URÂT. URÂŢIT.

zgâncilí vb. v. RÂCÂI. ZGÂNDĂRL

zgincilíre s. v. RÂCÂIALĂ. ZGÂNDĂRIRE.

ZGÂNDĂRÍvb. l.a (se)râcâi, (pop.) a (se) scociorî, a (se) zădărî, (reg.) a (se) zgâncili, (Olt.) a (se) zgimăi. *(Nu-ţi mai ~ rana.)* 2. a răscoli, a, scormoni, (pop.) a scociorî. *(~ jarul ca să înteţească focul.)*

zgindărí vb. v. ATÂŢA. Sl'ÎRNI. ZDRĂNGĂNI.

ZGÂNDĂRÍRE s. l.râcâială, (pop.) scociorâre, (rcg.) zgâncilíre, (Olt.) zgâmăíre. *(~ unei răni.)* 2. răscolire, scormonire, scormonit, (pop.) scociorâre. *(~ jarului.)*

ZGÂRCÉNIE s, avariţie, calicenie, calicie, (livr.) parcimonie, (rar) meschinărie, (pop.) scumpénie, (pop. şi fam.) cărpănoşie, (înv.) cumplitáte, scumpătáte, scumpete, scumpíe. *(E de-o ~ proverbială.)*

ZGÂRCI s. 1. *(ANAT.)* cartilaj, (pop.) \ină. (Bau. si Olt.) ronţ. *(~ al urechii.)* 2. *(A.YAT.)* sfârc. *(~ al nasului.)* 3. *(TEHN.)* (reg.) scoabă. *(~ cu care dogarul curăţă muchiile vaselor de lemn.)*

ZGÂRCÍ vb. 1. a se chirci, a se contracta, a se ghemui, a se închirci, a se stringe, (pop.) a se ciuciuli, a se stârci, (reg.) a se timbuşi, (OII., Bau. şi Transilv.) a se zguli. *(S-a ~ de durere.)* 2. a (se) contracta, a (se) crispa, a (se) încleşta. *(Faţa i se ~; furia îi ~ faţa.)* 3. a se chirci, a degenera, a se închirci, a se pipernici, a se sfriji, (înv. şi reg.) a scădea, (reg.) a se izini, a se şiştăvi, (prin Ban.) a se micicula, (Mold. şi Bucov.) a se prizări, (prin Olt.) a se tircăvi. *(Planta s-a ~.)* 4. a se calici, a se lacomi, a se scumpi, (prin nord-ves-tul Munt. şi nord-estul Olt.) a se pungi. *(Nu te mai ~ atâta!)* 5. a se scumpi, (reg.) a se hârsi. *(S-a ~ şi a pierdut ocazia.)*

zgârciób s., adj. v. AVAR. CALIC. ZGÂRCIT.

ZGÂRCÍRE s. 1. cliircire, contractare, ghe-muire, închircire, strângere. *(~ cuiva din cauza durerilor.)* 2. contractare, contracţie, strângere, (înv.) strinsoáre, zgârcitúră. *(~ a unui muşchi.)*

ZGÂRCÍT adj., s. 1. adj. chircit, contractat, ghemuit, închircit, strins, (pop.) ciuciulít, stâr-cít, (reg.) tâmbuşít, (Olt., Ban. şi Transilv.) zgulít. *(Om ~ de durere.)* 2. s., adj. avar, calic, (livr.) harpagon, parcimonios, <,rar) meschin, stringătór, (pop.; ciufut, scump, (pop. şi fam.) cărpănói, (reg.) cupít, hirsit, (prin nord-vcstul Munt. şi nord-esíul Olt.) pungít, (prin Olt.) punguít, (prin nordul Transilv.) samalíş, (prin Maram.) síchiş, (înv.) cumplit, tamachiár, (fam.) zgârciób, frige-línte, zgârie-brî'nză. *(Strin-,ge banii, e un ~ fără pereche.)*

zgircitúră s. v. CONTRACTARE. CONTRACŢIE. STRÂNGERE. ZGÂRCÍRE.

zgârciurós adj. v. CARTILAGINOS.

ZGÂRIÁ vb. 1. (prin Transilv.) a (se) căpăra, a (se) dârii, (prin Ban.) a (se) zgrăbăla. *(L-a ~ pisica.)* 2. a cresta, a scrijeli, (rar) a hârşi,.a scobi, (înv.) a semna. *(~ băncile cu bricea[1]. gul.)* 3. a râcâi, (pop.) a zgrepţăna. *(A ~ cu unghiile un obiect.)*

ZGÂRIÁT adj. cre'itat, scrijelit. *(O bancă ~.)*

zgârlebrânză s., adj. AVAR. CALIC. ZGÂRCIT.

ZGÂRIÉCI s. *(TEHN.)* (reg.) ştráihmas, (prin Transilv. şi Maram.) ştráimodlu.

ZGÂRIÉRE s. râciire, (pop.) zgrepţănáre.,*(~ unui obiect cu unghiile.)*

ZGÂRIETÚRĂ s. crestătură, scrijeleală, scrijelitură, (Transilv. şi Maram.) sferditúră. *(O ~ pe suprafaţa băncii.)*

zgârlăúnte s. v. BUCLĂ. CÂRLIONŢ. CREŢ. INEL. ONDULAŢIE. ONDULĂ. VAL. ZULUF.

zgî'tie s. v. DIAVOLIŢĂ. DRĂCOA1CĂ. ŞTRENGĂRITĂ. TARTORIŢĂ.

ZGLĂVOÁCĂ s. *(IHT.; Cotlus gobio)* (reg.) babă, babéte, moacă, moáţă, (Transilv., Maram. şi Ban.)

popă.

zglăvóc s. v. ALBĂSTREA. ALBĂSTRICĂ. ALBĂSTRIŢĂ. GHIOC. VINEŢEA. VINE-ŢICĂ.

zglăvoc-gálben s. v. SCAI-GALREN.

ZGLOBÍU adj. 1. drăcos, neastimpărat, nebun, nebunatic, sprinţar, vioi. zăpăcit, zbân-ţuit, zburdalnic, zurliu, zvăpăiat, zvânturat, zvânturatic, (pop.) zbanghíu, (reg.) sturlubatic, sturluibat, (prin Olt.) saitóc, (Transilv.) şui-hétic, (înv.) zburdátic, zburdătór. *(Copil ~.)* 2. săltat, săltăreţ, sprinten, vioi. (rar) săltătór. *(Zborul ~ al rindunicii.)*

zgoádăs. v. ÎNTÂMPLARE. N1MEIÂEALĂ.

zgoáudă s. v. GHIDUŞIE. GLUMĂ. NĂZ-BÂTIE. NĂZDRĂVĂNIE. NEBUNIE. POZNĂ. STRENGĂRIE.

zgo'dí vb. v. ÎNTÂMPLA. NIMERI. POTRIVI.

ZGOMOT s. 1. (înv. şi reg.) sunet, (reg.) şteámăt. *(~ de frină.)* 2. freamăt, gălăgie, larmă, tumult, vuiet. *(Ce ~ se aude?)* 3. balamuc, gălăgie, hărmălaie, huiet, larmă, scandal, tămbălău, tărăboi, tevatură, tumult, vacarm, vuiet, zarvă, (rar) lármăt, (astăzi rar) strigare, (pop. şi fam.) chilomán, (înv. şi reg.) toi, (reg.) haraimán, hălăláie, hărhăláie, tóiet, toloboátă, tololói, (Mold., Bucov. şi Transilv.) hólcă, (Transilv.) lólotă, (înv.) calabalâc, dandana, dănănáie, dăndănáie, gâlceávă, (l'ig.) ţigăníe, (arg.) năsulíe. *(Era un ~ de nedescris.)*

zgomot s. v. SENZAŢIE. VÂLVĂ.

zgomotá vb. v. CLIPOCI. MURMURA. SUNA. SUSURA. ŞOPOTI. ŞOPTI. ŞUŞOTI.

ZGOMOTOS adj. gălăgios, tumultuos, turbulent. *(O ceată ~; manifestaţie ~.)*

zgondí vb. v. GLUMI.

zgoiidós adj. v. GLUMEŢ. HAZLIU. POZNAŞ. VESEL.

zgoní vb. v. ALUNGA. DEPĂRTA. GONI. IZGONI. ÎNDEPĂRTA.

zgorní vb. v. ALUNGA. DEPĂRTA. GONI. HĂITUI. IZGONI. ÎNDEPĂRTA. SCORNI. STÂRNI.

zgornírc s. v. BĂTAIE. GOANĂ. GONIRE. HĂITUIALA. HĂITUIRE. SCORNIRE. STÂRNIRE.

zgrăbăla vb. v. ZGÂRIA.

zgrăbúnţă s. v. BUBIŢĂ. BUBULIŢĂ. COŞ.

ZGRĂBUNŢÍCĂ s. *(BOT.; Lapsana com-munís)* (reg.) iarba-zgáibei, iarbă-de-zgáibă, salata-câinelui, salată-câineáscă.

zgrăbunţós adj. v. GRANULAR. GRANU-LOS. GRĂUNŢOS.

zgrebeni s. pi. v. BUCI.

grcpţăná vb. v. AGĂŢA. ATÂRNA. PRINDE. RÂCÂI. SCĂRPINA. SPÂNZURA. SUSPENDA. ZGÂRIA.

zorcplănáre s. v. RÂCÂIRE. ZGÂRIERE.

ZGRIBULÍ vb. a se rebegi.

ZGRIBULÍT adj. rebegit. *(Om ~.)*

zgriburíci s. v. BÂŢAN.

zgríptor s. v. ACVILĂ. IEPURAR. PAJURĂ. ZGRIPŢUROI.

zgrlptoroáică s. v. ACVILĂ. IEPURAR. PAJURĂ.

ZGRIPŢUROÁICĂ s. baborniţă, cotoroanţă, hoaşcă, (reg.) hoáncă, hoánghină, (prin Munt.) bahórniţă, (Mold.) cotoárbă, (fig.) hî'rcă. *(O ~ nesuferită.)*

ZGRIPŢUROI s. (pop.) zgríptor. *(Unui om rău, avar, hrăpăreţ i se spune ~.)*

zgrunţ s. v. BULGĂRE. DROB. GRUNZ.

zgrunţós adj. v. GRANULOS. GRUNJOS. GRUNZUROS. ZGRUNŢUROS.

zgruntuít adj. v. ASPRU. GRANULOS. GRUNJOS. GRUNZUROS. SCORŢOS.

ZGRUNŢUROS.

zgrúnfur s. v. BULGĂRE. DROB. GRUNZ.

ZGRUNŢUROS adj. 1. aspru, scorţos, (rar) grunzurós, zgruntuít, (livr.) rugós. *(O suprafaţă ~.)* 2. granulos, grunjos, grunzurós, (livr.) rugós, (pop.) zgrunţós, zgruntuít. *(Cu aspect ~.)*

ZGUDUÍ vb. 1. a (se) clătina, a (se) cutremura, a (se) scutura, a (se) zdruncina, a (se) zgâlţâi, (înv. şi reg.) a (se) clăti, (înv.) a (se) smăcina. *(Seismul ~ casa din temelii.)* 2. a se clătina, a se cutremura, a dârdâi, a dudui, a tremura, (Mold. şi Transilv.) a durdui, (înv.) a se ridica. *(Se ~ pereţii.)* 3. a clătina, a hiţâi, a bâţina, a hodorogi, a hurduca, a hurducai, a hurui, a scutura, a zdroncăni, a zdruncina, a zgâlţâi, (reg.) a bălăbăni, (Mold.) a drigâi, (Ban.) a zducni. *(Căruţa l-a ~ zdravăn.) 4.* a clătina, a scutura, a zgâlţâi, (pop.) a zgâlţina, (reg.) a zbiciula, a zblendui, a zgâcina, (Mold.) a zbihui. *(Îl ~ zdravăn ca să se scoale.)* 5. a (se) agita, a (se) clătina, a (se) scutura, (reg.) a (se) clătări, (Mold. şi Bucov.) a (se) cobâlţâi. *(A ~ lichidul din eprubetă.)* 6. a se cutremura, a se încrâncena, a se înfiora, a se înfricoşa, a se îngrozi, a se înspăimânta, a tremura, (înv. şi pop.) a se spăiminta, (înv. şi reg.) a se spaima, (reg.) a se înfrica, a se scârbi, (înv.) a se mira, (înv., in Mold.) a se oţărî, (reg. fig.) a se teşi, (înv. fig.) a se încreţi. *(Se ~ la auzul acestei veşti.)*

zgudui vb. v. CLĂTINA.

ZGUDUIÁLĂ s. 1. clătinare, clătinat, clăti-nătură, cutremurare, cutremurat, cutremură-tură, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgâlţâială, zgâlţâire, zgâlţiit, zgâlţiitură, zguduire, zguduit, zguduitură. *(Lo seism s-a simţit o ~ puternică.)* 2. *(GEOL., MET.)* cutremur, seism, zguduire, zguduitură, (înv.) scuturătură. *(O ~ uşoară de pămint.)* 3. clătinare, clătinat, clătinătură, hurducare, hurducat, hurducătură, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgâlţâială, zgâlţâire, zgâlţâit, zgâlţiitură, zguduire, zguduit, zguduitură, (pop.) zdruncin. *(~ unei căruţe, pe un drum cu hârtoape.)*

ZGUDUÍRE s. 1. clătinare, clătinat, clătinătură, cutremurare, cutremurat, cutremură-tură, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgâlţâială, zgâlţâire, zgâlţâit, zgâlţiitură, zguduială, zguduit, zguduitură. *(La seism s-a simţit* o *~ puternică.)* 2. *(GEOL., MET.)* cutremur, seism, zguduială, zguduitură, (înv.) scuturătură. *(O ~ uşoară de pămint.)* 3. clătinare, clătinat, clătinătură,

hurducare, hurducat, hurducătură, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgâlţâială, zgâlţâire, zgâlţâit, zgâlţâitură, zguduială, zguduit, zguduitură, (pop.) zdruncin. *(~ unei căruţe, pe un drum cu hârtoape.)* 4. hâţânarc, scuturare, zgâlţâire. *(~ cuiva.)*

ZGUDUÍT adj. cutremurat, încrâncenat, înfiorat, înfricoşat, îngrozit, înspăimântat, (înv. şi pop.) spăiraintát, (reg.) înfricát, (înv.) spăi-mát. *(A rămas ~ de vestea primită.)*

ZGUDUIT s. 1. clătinare, clătinat, clătinătură, cutremurare, cutremurat, cutremurătură, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgâlţâială, zgâlţâire, zgâlţâit, zgâlţiitură, zguduială, zguduire, zguduitură. *(La seism s-a simţit un ~ puternic.)* 2. clătinare, clătinat, clătinătură, hurducare, hurducat, hurducătură, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgâlţâială, zgâlţâire, zgâlţâit, zgâlţâitură, zguduială, zguduire, zguduitură, (pop.) zdruncin. *(~ unei căruţe, pe un drum cu hârtoape.)*

ZGUDUITOR adj. 1. cumplit, cutremurător, fioros, groaznic, grozav, înfiorător, înfricoşător, îngrozitor, înspăimântător, macabru, monstruos, oribil, sângeros, teribil, (livr.) abominabil, terifiant, terífic, (înv. şi pop.) rău. *(O crimă ~.)* 2. impresionant, (fig.) dramatic. *(A avut un sfîrşit ~.)*

ZGUDUITURĂ s. 1. clătinare, clătinat, clătinătură, cutremurare, cutremurat, cutremurătură, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgâlţâială, zgâlţâire, zgâlţâit, zgâlţâitură, zguduială, zguduire, zguduit. *(La seism s-a simţit o ~ puternică.) 2.* cutremurare, duduit, duduitură. *(0~ a pereţilor.) 3. (GEOL., MET.)* cutremur, seism, zguduială, zguduire, (înv.) scuturătură. *(O ~ uşoară de pămint.)* 4. clătinarcf clătinat, clătinătură, hurducare, hurducat, hurducătură, scuturare, scuturat, scuturătură, zdruncinare, zdruncinat, zdruncinătură, zgâlţâială, zgâlţâire, zgâlţâit, zgilţâitură, zguduială, zguduire, zguduit, (pop.) zdruncin. *(~ unei căruţe, pe un drum eu hârtoape.)*

zgulí vb. v. CHIRCI. CONTRACTA. GHEMUI. ÎNCHIRCI. STRÂNGE. ZGÂRGI.

zgulít adj. v. CHIRCIT. CONTRACTAT. GHEMUIT. ÎNCHIRCIT. STRÂNS. ZGÂRCIT.

ZGURĂ s. 1. (prin Transilv.) stur, (Ban. şi Transilv.) şleácnă. *(~ de cărbune.)* 2. scorie. *(~ obţinută la extragerea metalelor din minereuri.)* 3. scrum. *(Pâinea din cuptor s-a făcut ~.)*

zgură s. v. FUNINGINE.

ZI s. 1. dată, termen, timp, vreme, (pop.) soroc, (înv.) sorocíre, veâeát. *(La ~ hotărâtă...)*•

"2. *zi aniversară* = aniversare, ziua naşterii; *ziua naşterii* = aniversare, zi aniversară. 3. (art.) onomastică. *(Când îşi serbează ~ ?)* 4. *zi festivă* t= sărbătoare, (înv. şi pop.) praznic, (înv.) sărbătorie. *(Azi e~, nu se lucrează.)* 5. *(BIS.) ziua cmcii* = înălţarea sfintei cruci, (pop.) círstov. 6. timp, vreme. *(A venit şi ~ iui.)* 7. (la pi.) existenţă, trai, viaţă, (înv. şi pop.) petrecere, vieţuire, (pop. şi fam.) veac, (înv.) petrecanie. *(~ele lui se scurgeau in linişte.)*

ZIAR s. cotidian, gazetă, jurnal, (înv.) foaie. *(Un ~ de mare tiraj.)*

ZIARÍST s. gazetar, jurnalist, publicist. *(Un ~ obiectiv.)*

ZIARISTIC adj. gazetăresc, jurnalistic, publicistic. *(Stil ~; activitate ~; articol ~.)* ZIARÍSTICĂ s. gazetărie, jurnalism, jurnalistică, presă, publicistică, (înv.) publicitate. *(Misiunea nobilă a ~.)*

ZIBELÍNĂ s. *(ZOOL.; Martes zibellina)* samur, (înv.) sobol. *(Blană de ~.)*

ZICALĂ s. proverb, zicătoare, vorbă bătrî-nească, (rar) parimíe, (pop.) spunere, zicătúră, zicere, zisă, (înv. şi reg.) poveste, (Ban.) cimilitură, (înv.) pildă. *(Colecţie de ~*e.*)*

ZICĂTOARE s. proverb, zicală, vorbă bă-frânească, (rar) parimíe, (pop.) spunere, zicătúră, zicere, zisă, (înv. şi reg.) poveste, (Ban.) cimilitură, (înv.) pildă. *(Colecţie de ~i.)*

zicătúră s. v. PROVERB. VORBĂ BĂTRÎ-NEASCĂ. ZICALĂ. ZICĂTOARE.

ZÍCE vb. 1. a spune, a vorbi, (pop.) a cu-vânta, a glăsui, a grăi, (înv.) a vorovi. *(~-*í *înainte, nu te sfiil)* 2. a rosti, a spune, a vorbi, (pop.) a cuvinta, a glăsui, a grăi, (înv.) a glăsi, (depr.) a debita. *(~ numai prostii.)* 3. a afirma, a declara, a mărturisi, a relata, a spune, (pop.) a cuvânta, (înv.) a mărturi. *(A ~ următoarele...)* 4. a exprima, a formula, a pronunţa, a rosti, a spune. *(A ~ următoarea opinie...)* 5. a face, a spune. *(El ~: – Nu vreau!)* 6. a comunica, a spune, a transmite, (înv.) a parastisi, (fig.) a servi. *(I-am ~ tot ce mi-ai spus; le-a ~ ultimele noutăţi.)* 7. a afirma, a declara, a pretinde, a spune, a susţine, (grecism înv.) a pretenderisi. *(~ că marfa e de bună calitate.)* 8. a se afirma, a se auzi, a se spune, a se şopti, a se vorbi, a se zvoni, (înv. şi reg.) a (se) suna, (reg.) a se slomni. *(Se ~ că a plecat.)* 9. a articula, a grăi, a pronunţa, a rosti, a scoate, a spune, a vorbi, (prin Mold.) a bleşti. *(N-a ~ un cuvânt.)* 10. a se chema, a se numi, a se spune, (înv.) a se pomeni. *(Cum se ~* pe *la voi acestei flori?)* 11. a admite, a presupune, a spune. *(Să ~ că-i aşa cum susţii.)* 12. a conţine, a cuprinde, a scrie, a spune. *(Ce~ aceste documente?)* 13. a ordona, a porunci, a spune. *(Fă ce-ţi ~ el!)* 14. a obiecta, a reproşa, a spune, (înv.) a prici, a rernonstra. *(N-am ce ~, totul a fost perfect.)*

zice vb. v. CITI. CÂNTA. EXECUTA. INTERPRETA. INTONA. PARCURGE.

ZÍCERE s. exprimare, formulare, pronunţare, rostire, spunere. *(~ unei opinii.)*

zicere s. v. AFORISM. CUGETARE. CUVÂNT. DICTON. EXPRESIE. MAXIMĂ. PROVERB. SENTINŢĂ. TERMEN. VORBĂ. VORBĂ BĂTRÂNEASCĂ. ZICALĂ. ZICĂTOARE.

ZID s. *(CONSTR.)* 1. (livr.) mur. *(~ de cetate.)* 2. perete. *(~ al unei camere.)*

ZIDAR s. (prin Ban.) máuăr, (Mold.) pietrar. *(E ~ de meserie.)*

ZIDĂREÁSĂ s. zidăriţă. *(S-a calificat~.)*

ZIDĂRÍE s. zidărit. *(Învaţă ~.)*

ZIDĂRÍT s. zidărie. *(Învaţă ~.)*

ZIDĂRÍŢĂ s. zidăreasă. *(S-a calificat ~.)*

ZIDÍ vb. 1. a clădi, a construi, a dura, a face, a înălţa, a ridica, (livr.) a edifica, (înv.) a temeia. *(A ~ o nouă şcoală.)* 2. *(BIS.)* a crea, a face. *(Biblia scrie că Dumnezeu a ~ lumea.)*

ZIDÍRE s. 1. clădire, construcţie, construire, durare, înălţare, ridicare, (livr.) edificare. *(~ unui nou cămin.)* 2. (concr.) casă, clădire, construcţie, imobil, (înv.) ziditúră. *(O ~ modestă.)* 3. fundare, întemeiere. *(~ Romei.)* 4. *(BIS.)* creare, facere, (înv.) tocmeală. *(~ lumii, după biblie.)*

zidire s. v. ANIMAL. CREATURĂ. DOBITOC. FĂPTURĂ. FIINŢĂ. LIGHIOANĂ. NE-CUVÂNTĂTOR. VIETATE. VIEŢUITOARE.

ZIDITORUL s. art. *(BIS.)* atotputernicul (art.), creatorul (art.), divinitate, domnul (art.), dumnezeire,

dumnezeu, părinte, providenţă, puternicul (art.), stăpânul (art.), tatăl (art.), (în limbajul bisericesc) preaânáltul (art.), preapu-térnicul (art.), (înv. şi pop.) pronie, (pop.) sffntul (art.), sî'ntul (art.), (înv.) atotţiitórul (art.), tvoréţ, zeu.

ziditúră s. v. ANIMAL. CASĂ. CLĂDIRE. CONSTRUCŢIE. CREATURĂ. DOBITOC. FĂPTURĂ. FIINŢĂ. IMOBIL. LIGHIOANĂ. NECUVÂNTĂTOR. VIETATE. VIEŢUITOARE. ZIDIRE.

ZIGÓMĂ s. *(ANAT.)* os malar, os zigoma-tic.

ZIGOSPÓR s. *(BIOL.)* zigot, ou fecundat.

ZIGÓT s. *(BIOL.)* zigospor, ou fecundat.

ZIGZAG s. linie frântă.

ZIGZAGAT adj. frânt. *(Linie ~.)*

ZILÉR s. diurnist. *(Lucrează pe un şantier ca ~.)*

ZILIŞOÁRĂ s. ziulică, (reg.) ziulíţă, ziuşoáră. *(În fiece ~.)*

ZÍLNIC adj. 1. diurn. *(Plimbare ~.)* 2. cotidian, curent, obişnuit, prozaic. *(Treburile ~.)*

zimpiríg s. v. CLANŢĂ. IVĂR. ÎNCUIETOARE.

ZIMŢ s. 1. crestătură, dinte. *(~ pe muchia unei monede.)* 2. colţ, dinte. *(~ al ferăstrăului.)*

zimţ s. v. CHEOTOARE. CRENEL. GALBEN.

ZIMŢĂ vb. a cresta, a dinţa, a zimţui. *(A ~ muchia unei piese metalice.)*

zimţár s. v. CĂLCĂTOR. CEAPRAZ. TIN-DECHE.

ZIMŢAT adj. crestat, dinţat, zimţuit, (rar) zimţós. *(Roată ~.)*

zimţi s. pi. v. TINDECHE,

zimţós adj. v. CRESTAT. DINŢAT. ZIMŢAT. ZIMŢUIT.

ZIMŢUÍ vb. a cresta, a dinţa, a zimţa. *(A ~ muchia unei piese metalice.)*

ZIMŢUÍT adj. crestat, dinţat, zimţat, (rar) zimţós. *(Roată ~.)*

ZINCĂ vb. *(TEHN.)* a galvaniza, a zincui. *(A ~ un obiect metalic.)*

ZINCÁRE s. *(TEHN.)* galvanizare, zin-cuire. *(~ tablei.)*

ZINCÁT adj. *(TEHN.)* galvanizat, zincuit. *(Tablă ~.)*

ZINCUÍ vb. *(TEHN.)* a galvaniza, a zinca. *(A ~ un obiect metalic.)*

ZINCUÍRE s. *(TEHN.)* galvanizare, zin-care. *(~ tablei.)*

ZINCUÂT adj. *(TEHN.)* galvanizat, zincat. *(TaWă ~.)*

ZIS adj. denumit, intitulat, numit, poreclit, supranumit, (înv.) titluít. *(Al. Golescu ~ Ară-pilă.)*

ZÍSĂ s. afirmaţie, cuvint, declaraţie, mărturisire, relatare, spusă, vorbă, (livr.) aserţiune, propoziţie, (astăzi rar) parolă, (înv.) voroávă, (fig.) gură. *(Nu te lua după ~ lui.)*

zisă s. v. PROVERB. VORBĂ BĂTRÎ-NEASCĂ. ZICALĂ. ZICĂTOARE.

ziua forfecărilor s. v. SPOLOCANIE.

ziua ursului s. v. ÎNTÂMPINAREA DOMNULUI.

ZIULÍCĂ s. zilişoară, (reg.) ziulíţă, ziuşoáră. *(Toată ~.)*

ziulíţă s. v. ZILIŞOARĂ. ZIULICĂ.

ziuşoáră s. v. ZILIŞOARĂ. ZIULICĂ.

ZIZÁNIE s. *(BOT.) 1. (Lolium perenne)* raigras englezesc, (reg.) obsígă, odós, sălbăţíe. 2. *(Agroslemma githago)* năgară, neghină, (pop.) mălúră, (înv. şi reg.) plévilă, (reg.) negreaţă, (înv.) pleavă.

ztzánie s. v. BĂLĂRIE. BURUIANĂ. SĂLBĂŢÍE.

zâmbáreţ adj. v. SURÂZĂTOR. ZÂMBITOR.

zâmbăréţ adj. v. SURÂZĂTOR. ZÂMBITOR.

ZIMBET s. surâs, zâmbire, (înv.) surfdere, zâmbitúră. *(Un ~ cuceritor.)*

ZÂMBÍ vb. a surâde. *(De ce ~ ?)*

ZÂMBÍRE s. surâs, zâmbet, (înv.) surídere, zâmbitúră. *(O ~ cuceritoare.)*

ZÂMBITOR adj. surâzător, (înv.) surâzínd, zâmbăréţ, (fam.) zâmbáreţ. *(O faţă ~.)*

zâmbitúră s. v. SURÂS. ZÂMBET. ZÂMBIRE.

zimbíc s. v. CAPRICIU. CHEF. FANDOSEALĂ. FANTEZIE. FASON. FIŢĂ. MAIMUŢĂREALĂ. MOFT. NAZ. POFTĂ. PROSTEALĂ. SCLIFOSEALĂ. TOANĂ.

zin s. v. DIVINITATE. DUMNEZEU. IDOL. ZEITATE. ZEU.

ZÂNĂ s. *(MITOL. POP.)* (livr.) fée, (pop.) crăiasă, (Maram.) săiástră. *(~ din poveşti.)* zână s. v. ZEIŢĂ.

ZÂRNĂ s. *(BOT.; Solanum nigrum)* (reg.) lăsniciór, umbra-nópţii, (inv.) solán. zârnă s. v. LĂSNICIÓR.

ZÂZÁNIE s. 1. animozitate, ceartă, conflict, dezacord, dezbinare, diferend, discordie, discuţie, disensiune, dispută, divergenţă, gilceavă. învrăjbire, litigiu, neânţelegere, vrajbă, (înv. şi pop.) price, pricină, sfadă, (pop. şi fam.) câr-cotă, dihonie, rî'că, (pop.) harţă, (înv. şi reg.) pricáz, scî'rbă, toi, (reg.) bucluc, hi'ră, poáncă, sfădălíe, zoálă, (Mold. şi Transilv.) şcort, (înv.) dezunire, gâlcevíre, împoncişáre, judeţ, neaşe-záre, neunire, pâră, pricinuíre, pricíre, prigoană, prigonire, zavistie, zurbávă, (grecism înv.) filo-nichíe, (fig.) ciocnire. *(~ aprinsă ivită intre două persoane.)* 2. animozitate, discordie, duşmănie, învrăjbire, ostilitate, pornire,ură, vrajbă, vrăjmăşie, (livr.) inimiciţie, (înv. şi pop.) price, (pop. şi fam.) dihonie, (pop.) pică, (înv. şi reg.) ceartă, pizmă, pizmuíre, scârbă, (Mold.) póxie, (înv.) mozaviríe, neprietenie, patos, scán-dală, sfadă, urâciúne, vrăjbíe, (latinism înv.) rancoáre. *(Ce e ~ asta neimbltnziiă intre voi?)* ZÂZÂÍ vb. a bâzâi, a zbârnâi, a zumzăi, (rar) a zumbăi, (pop.) a bombăni, (reg.) a bornăi, (Transilv. şi Ban.) a vâjâi. *(Albinele ~.)*

ZÂZÂÍT s. bâzâială, bâzâire bâzâit, bâzâitură' zbârnâială, zbârnâire, zbârnâit, zbârnâitură, zum-zăială, zumzăire, zumzăit, zumzăitură, zumzet, (rar) vuvuit, zbârn, zumbăíre, zúzet. *(~ insectelor.)*

zlac s. v. DEDIŢEI-GALBENI. FLOAREA-PAŞTILOR. FLOAREA-PĂSĂRILOR. FLOA-REA-VÂNTULUI-GALBENĂ. GĂINUŞĂ.

GĂLBENELE. OTAVĂ. PÂSTIŢĂ. TĂTÂNE A SĂ.

zlat s. v. CALCEA-CALULUI. zlătar s. v. AURAR. zlătăreásă s. v. AURĂREASĂ. zleámăn s. v. PIATRĂ FUNERARĂ. ZLOATĂ s. *(MET.)* fleaşcă, fleşcăială, fleşcăraie, lapoviţă, (Transilv.) şlépoiţă.

ZLOT s. fiorin. *(Vechea monedă de aur numită ~.)*

ZMEOÁICĂ s. 1. *(MITOL. POP.)* (pop.) zmeoáie. *(O ~ din basme.)* 2. *(BOT.; Laserpi-tium latifolium)* (reg.) somnorél, somnoroasă, zmeoáie.

zmeoáică s. v. SPLINUŢĂ. ZMEOÁIE s. *(BOT.; Libanotis montana)* (reg.) tămâioáră. zmeoáie s. v. ZMEOÁICĂ. zmeiós adj. v. APRIG. FOCOS. NESTĂPÎ-NIT. SĂLBATIC. SIREAP. VIJELIOS.

ZMEU s. (prin Transilv. şi Ban.) şercán. *(~ de htrtie, cu speteze.)* zmeu s. v. BALAUR. OFIDIAN. ŞARPE. ZMÉUR s. *(BOT.; Rubus idaeus)* zmeurar, (înv. şi reg.) rug, (reg.) mana-jidovului.

ZMEURAR s. *(BOT.; Rubus idaeus)* zmeur, (înv.şi reg.) rug, (reg.) mana-jídovului. ZMEURĂ s. *(BOT.)* (reg.) pomíţă. ZMEURÉT s. zmeuriş. zmeurícă s. v. REZEDĂ. ROZETĂ. ZMEURÍŞ s. zmeuret. zmeuriţă s. v. REZEDĂ. ROZETĂ. znaménie s. v. HÂDOŞENIE. MONSTRU. MONSTRUOZITATE. POCITANIE. POCITURĂ. SCHIMONOSITURĂ. SLUŢENIE. SLU-ŢITURĂ. URÂCIÚNE. URÂŢENIE.

ZOAIE s. lături (pl.), spălătură, (rar) scursóri (P-0. (Transilv. şi Bucov.) hílbe (pl.). *(~ de oase.)*

zoálă s. v. ANIMOZITATE. CAZNĂ. CEARTĂ. CHIN. CONFLICT. DEZACORD. DEZBINARE. DIFEREND. DISCORDIE. DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPUTĂ. DIVERGENŢĂ. EFORT. FORŢARE. GÂLCEA-VĂ. ÎNVRĂJBIRE. LITIGIU. MUNCĂ. NEÎNŢELEGERE. OSTENEALĂ. SFORŢARE. SILINŢĂ. STRĂDANIE. STRĂDUINŢĂ. TRUDĂ. VRAJBĂ. ZBATERE. ZÂZAN1E.

zoánă s. v. PLEAVĂ.

zoávă s. v. CAŢAVEICĂ. SCURTEICĂ.

zobéle s. pi. v. RAGADĂ. ZĂBALE. ZĂBĂ-LUŢĂ.

zobí vb. v. SFĂRÂMA. STÂLCL STRIVI. TURTI. ZDROBI.

zobíre s. v. SFĂRÂMARE. STÂLCIRE. STRIVIRE. TURTIRE. ZDROBIRE.

zobít adj. v. SFĂRÂMAT. STÂLC1T. STRIVIT. TURTIT. ZDROBIT.

ZODIAC s. 1. zodie, semn zodiacal. *(Există 12 ~ce.)* 2. horoscop, rojdanic. *(~ cuiva indică o viaţă plină de succese.)* 3. rojdanic, zodiar, (pop.) carte de zodii. *(~ este o carte ce prevesteşte soarta cuiva in raport cu zodia in care s-a născut.)*

zodia cancerului s. v. ZODIA RACULUI.

ZODIÁR s. rojdanic, zodiac, (pop.) carte de zodii. *(~ este o carte ce prevesteşte soarta cuiva tn raport cu zodia în care s-a născut.)*

ZODIE s. 1. zodiac, semn zodiacal. *(Există 12 ~ii.)* 2. constelaţie, semn. *(Cele 12 ~ii ale zodiacului.)* 3. *zodia racului* = (pop.) zodia cancerului. */i.* (înv. şi pop.) planetă. *(În ce ~ ie-ai născut?)* 5. destin, fatalitate, menire, noroc, predestinare, soartă, ursită, (rar) prede-terminaţie, (înv. şi pop.) stríşte, (pop.) dată, făcut, noroceálă, norocire, orfndă, parte, rânduiálă, scrisă, soroc, (înv. şi reg.) sorocíre, (reg.) ursă, urseálă, (înv.) predestináţie, preur-sire, preursítă, trişte, ursitoare, (grecism înv.) proorismós, (fig.) stea. *(Aşa i-a fost ~.)*

zodie s. v. CONSTELAŢIE. PLANETĂ.

zodiér s. v. ASTROLOG.

zogorní vb. v. ALUNGA. DEPĂRTA. GONI. IZGONI. ÎNDEPĂRTA.

zografisí vb. v. DESCRIE. EXPUNE. ÎNFĂŢIŞA. PICTA. PREZENTA. REDA. ZUGRĂVI.

zoiós adj. v. JEGOS. MÂNJIT. MURDAR. NEGRU. NESPĂLAT. PĂTAT. RĂPĂNOS. SLINOS. SOIOS.

zolgá vb. v. FRĂMÂNTA. PLĂMĂDI.

zoii vb. v. FRĂMÂNTA. PLĂMĂDI. SPĂLA.

zolít adj. v. BĂTUT. FĂCĂLUIT. FRECAT. SLEIT. SPĂLAT.

zolitór s. v. MĂNGĂLĂU.

zomoníţă s. v. BORDEI. COLIBĂ.

ZONARE s 1. zonificare. *(~ unui teritoriu.)* 2. raionare. *(~ suprafeţelor agricole ale unui teritoriu.)*

ZONĂ s. 1. porţiune, regiune, sector. *(O ~ bine delimitată tn spaţiu.)* 2. loc, regiune, teren, ţinut. *(Nu cunoaşte bine ~.)* 3. loc, me-

leag, regiune, tărim, teritoriu, ţinut. *(Se aflcy în ~e necunoscute.)* 4. regiune, ţinut, (înv.> oblástie, olát. *(În ~elc calde.)* 5. *(GEOGR.y zonă tropicală* = tropice (pl.). 6. regiune, suprafaţă, teritoriu, *(O ~ aridă.) 1.* loc, spaţiu. *(Erau ~*e *pline cu apă.)* 8. *(MED.) zona Zoster* = (Transilv.) foc viu. 9. cadru, cerc, eâmp» domeniu, sector, sferă, târâm. *(~ de preocupări.)*

ZONIFICARE s. zonare. *(~ unui teritoriu.)*

zóo s. v. GRĂDINĂ ZOOLOGICĂ. PARC. ZOOLOGIC.

ZOOLOG s. (înv.) zoologíst. (*Un ~ celebru.)*

zoologíst s. v. ZOOLOG.

ZOOMORF adj. *(ARTE PLAST.)* zoomoriie. *(Reprezentări ~.)*

ZOOMORFIC adj. *(ARTE* PLAST.*)* zoomorf., *(Reprezentări ~.)*

zooparc s. v. GRĂDINĂ ZOOLOGICĂ.. PARC ZOOLOGIC.

ZOOPSIHOLOGÍE s. psihologie animală.

ZOOTEHNICIÁN s. zootehnist. *(~ ia* o *crescătorie de vite.)*

ZOOTEHNIST s. zootehnician. *(~ la* o *crescălorie de vile.)*

ZOR s. 1. grabă, iuţeală, rapiditate, repezeală, repeziciune, viteză, (rar) grăbire. (înv. şi-pop.) repejúne. *(A făcut ceva in nune ~.)* 2. grabă, urgenţă, (Transilv.) sorgoşeálă, (inv.jhSÎr-guiálă. *(E mare ~ să...)* 3. grabă, precipitare, precipitaţie, pripă, pripeală, pripire. *(Ce e ~ ăsta?)* 4. toi, (pop. şi fam.) dírdoră. *(in ~iíi' muncii.)*

ZORALÍE s. (pop.) ca-la-uşa-córtului. *(l)ansu(' numit ~.)*

zorcán s. v. PLĂTICĂ.

ZOREA s. *(BOT.; lpomaea* sau *Phurbitis purpurea;* mai ales la pi.) (pop.) buiiă-dimi-neáţa, (reg.) adormitele (pl.), răcoréle (pl.), rozétă, schimbăcioáse (pl.), volbură, barba-împăratului.

ZORI s. pi. 1. *(ASTliON.)* auroră, crepuscul,. (pop.) faptul zilei. *(~ ii se arată.)* 2. revărsat, (reg.) revărs. *(~ de zi.)* 3. (reg.) síncc, (Olt.> sâmcclát, sâmcéle (pl.). *(A pornit in ~.)*

ZORl vb. 1. a (se) grăbi, a (se) iuţi, (livr.) a (se) alerta, (înv. şi pop.) a (se) pripi, a (se> sili, (înv. şi reg.) a (se) păzi, a spori, a (se) steji, (reg.) a (se) purta, (înv.) a (se) curinda, a (se) sârgui, a (se) sprinteni. *(Se ~ să ajungă la timp.)* 2. a (se) grăbi, a (se) precipita. *(Nu e nevoie să vă ~.)* 3. a grăbi, (fig.) a presa. *(Timpul ne ~.)* 4. a se grăbi, (grecism înv.) a proftaxi. *(Se ~ a trimite mandatul.)* 5. a accelera, a grăbi, a iuţi, a urgenta, (astăzi rar) a pripi. *(A ~ încheierea unei operaţii.)*

zorílă s. v. LUCEAFĂRUL DE ZIUĂ. LUCEAFĂRUL DIN ZORI. SIRIUS.

ZORÂRE -■ accelerare, grăbire, iuţire, urgentare. *(~ expedierii unei mărfi.)*

ZORÍT adj. 1. grabnic, grăbit, iute, întins^ precipitat, rapid, repede, repezit, (înv. şi pop.) silit, silnic, (înv.) pripitór. *(Un mers ~.)* 2. accelerat, grăbit, iuţit, rapid. *(Ritm ~ de deplasare.)* zorit s. v. EST. ORIENT. RĂSĂRIT.

ZORNĂÍ vb. a zăngăni, a zurui, (reg.) a zorzoi. *(Lanţurile*

ZORNĂIÁLĂ s. zăngăneală, zăngănire, zăngănit, zăngănitură, zornăit, zornăitură, zuruială, zuruit, zuruitură, (rar) zórnet, (reg.) zurái. *(~ de lanţuri.)*

ZORNĂIT s. zăngăneală, zăngănire, zăngănit, zăngănitură, zornăială, zornăitură, zuruială, zuruit, zuruitură, (rar) zórnet, (reg.) zurái. *(~ de lanţuri.)*

ZORNĂITOR adj. zăngănitor, zuruitor. *(O grămadă de galbeni ~.)*

ZORNĂITURĂ s. zăngăneală, zăngănire, zăngănit, zăngănitură, zornăială, zornăit, zuruială, zuruit, zuruitură, (rar) zórnet, (reg.) zurái. *(~ de lanţuri.)*

zórnet s. V. ZĂNGĂNEALĂ. ZĂNGĂNIRE. ZĂNGĂNIT. ZĂNGĂNITURĂ. ZORNĂIALĂ. ZORNĂIT. ZORNĂITURĂ. ZURUIALĂ. ZURUIT. ZURUITURĂ. zórnic adv. v. GRĂBIT.

zorobí vb. v. ACUMULA. ADUNA. AGO-NISI. ECONOMISI. FACE. STRÂNGE.

zo-obó; s. v. AGONISEALĂ. AGONISIRE. AGONISITĂ. ECONOMIE.

ZORZOANE s. pi. (reg.) ţorţoále (pl.), (Mold.) fes eséle (pl.), (prin Transilv.) sovoáne ijpl.), (fam.) farafastâcuri (pl.), (fam. depr.) ţar-lámuri (pl.).

zorzoi vb. v. ZĂNGĂNI. ZORNĂI. ZURUI. zorzoná vb. v. ÎMPOPOŢONA. ÎNZORZONA. zorzonát adj. v. ÎMPOPOŢONAT. ÎNZORZONAT.

zórcă s. v. BOT. RÂT.

ZUGRAV s. (rar) spoitor, (pop.) vopsitor..*(E ~ de meserie.)*

zugrav s. v. PICTOR.

ZUGRĂVEALĂ s. zugrăvire, zugrăvit. *(Au 4er;nina! ~ in prima cameră.)*

zugrăveală s. v. DESCRIERE. EXPUNERE. FARD. ÎNFĂŢIŞARE. PICTURĂ. PÂNZĂ. 'PREZENTARE. REDARE. TABLOU. ZUGRĂVIRE.

ZUGRĂVÍ vb. 1. (pop.) a voo"ii, (înv.) a zograHsi. *(A ~ camera.)* 2. a picta, (.înv. şi pop.) a scrie, (Transilv.) a pingáli, (înv.) a pictura, a zografisi. *(A ~ un tablou; a ~ un aspect din natură.)* 3. a contura, a

înfăţişa, a prezenta. *(~ sugestia in tablou bucuria muncii.)* 4. a descrie, a exn-.ne, a înfăţişa, a prezenta, a reda, (înv.) a depínge, a prescrie, a scrie, a zografisi, (fig.) a picta. *(A --■ într-o nuvelă viaţa de la.ţară.)*

zugrăvi vb. v. DESENA. zug-ăvíe s. v. PICTURĂ. ZUGRĂVIRE s. 1. zugrăveall, zugrăvit. •*(Au terminat ~* in *prima cameră.)* 2. pictare. i*(~ unei fresce.)* 3. descriere, expunere, înfăţişare, prezeniire, redire, (rar) descripţie, zugrăveală, (inv.) scriere, scrisoare. (*~ stărilor ■de lucruri, într-un roman.)*

ZUGRĂVIT adj. pictat, (pop.) scris, (Transilv. şi prin \farim.) pingălít. *(Biserică ~.)* zugrăvit idi. v.)UPL!C(r.AR. FALS. FA-íRISSíC. FĂŢARNIC. IPOCRIT. MINCINOS.

PERFID. PREFĂCUT. ŞIRET. VICLEAN. VOPSIT.

ZUGRĂVÍT s. zugrăveală, zugrăvire. *(Au terminat ~ în prima cameră.)* zugrăvit s. v. PICTURĂ. zugrăvitúră s. v. PICTURĂ. PÂNZĂ. TABLOU.

zuliar adj. v. GELOS. INVIDIOS. PIZMAŞ. PIZMUITOR. RANCHIUNOS. zulíe s. v. GELOZIE.

ZULUF s. buclă, cârlionţ, creţ, inel, ondulaţie, ondulă, val, (rar) sfrédel. sfredelitúră, (reg.) scirliónţ, zgirlăúnte, (Ban.) cocor, (prin Munt. şi Mold.) scâr. *(~ din părui cuiva.)*

zuluíávb. v. BUCLA. CÂRLIONŢ A. INELA. ÎNCREŢI. ONDULA.

zulufát adj. v. BUCLAT. CÂRLIONTxVT. CREŢ. INELAT. ÎNCREŢIT. ONDULAT.

zttlúm s. v. ÎNECHITATE. INJUSTIŢIE. NEDREPTATE. NEECHITATE. NEJUSTI-TIE. RĂSCOALĂ. RĂSCULARE. RĂZMERIŢĂ. RĂZVRĂTIRE. REBELIUNE. REVOLTĂ.

zumaricále s. pi. v. COFETURI. DULCIURI. ISTERICALE. ZAHARICALE.

zumbăí vb. v. BÂZÂI. ZBÂRNÂI. ZÂZÂI. ZUMZĂI.

zumbăíres. v. BÂZÂIALĂ. BÂZÂIRE. BÂZÂIT. BÂZÂITURĂ. ZBÂRNÂI.ALĂ. ZBÂRNÂIRE. ZBÂRNÂIT. ZBÂRNÂITURĂ. ZÂZÂIT. ZUM-ZĂLALĂ. ZUMZĂIRE. ZUMZĂIT. ZUMZĂI-TURĂ. ZUMZET.

ZUMZĂÍ vb. a bâzâi, a zbirnii, a zâzii, (rar) a zumbăi, (pop.) a bombăni, (reg.) a bornăi, (Transilv. şi Ban.) a vâjii. *(Albinele ~.)*

ZUMZĂIALĂ s. bâziială, bâzâire, bizâit, bî-zâitură, zbârnâială, zbârnâire, zbirniit, zbârniitură, zâzâit, zumzăire, zumzăit, zumzăituri, zumzet, (rar) vuvuít, zbârn, zumbăírc, zúzet. *(~ insectelor.)*

ZUMZĂÍRE s. bâzâiaiă, bâzâire, bâziit, bâzâi-tură, zbirnâiaiă, zbârnâire, zbârnâit, zbârnâitură, zâzâit, zumzăială, zumzăit, zumzăitură, zumzet, (rar) vuvuít, zbârn, zumbăíre, zúzet. *(~ insectelor.)*

ZUMZĂÍT s. bâziială, biziire, bâzâit, bâzâitură, zbârnâială, zbârnâire, zbârnâit, zbârniitură, ziziit. zumzăială, zumzăire, zumzăitură, zumzet, (rar) vuvuít, zbârn, zumbăíre, zúzet. *(~ insectelor.)* ZUMZĂITOR adj. biziitor, zbârniítor. *(Un zgomot ~.)*

ZUMZĂITURĂ s. bâzâiaiă, bâzâire, bâzâit, bâzâitură, zbârnâială, zbârnâire, zbârnâit, zbârniitură, zâzâit, zumzăială, zumzăire, zumzăit, zumzet, (rar) vuvuít, zbârn, zumbăíre, zúzet. *(~* in-*sectel>T.)*

ZUMZET s. 1. bâzâiaiă, bâzâire, bâzâit, bâzâitură, zbârnâială, zbârnâire, zbârnâit, zbârnâitură, zâzâit, zumzăială, zumzăire, zumzăit, zumzăitură, (rar) vuvuít, zbârn, zumbăíre, zúzet. *(~ insectelor.)* 2. murmur, susur, zvon. *(~ de glasuri îndepărtate.)* zupăí vb. v. BATE. IZBI. LOVI. TROPĂI. zupăít s. v. TROPĂIALĂ.

TROPĂIT. TRO-PĂITURĂ. TROPOT.

zupăitúră s. v. TROPĂIALĂ. TROPĂIT. TROPĂITURĂ. TROPOT.

zurái s. v. ZĂNGĂNEALĂ. ZĂNGĂNIRE. ZĂNGĂNIT. ZĂNGĂNITURĂ. ZORNĂIALĂ. ZORNĂIT. ZORNĂITURĂ. ZURUIALĂ. ZURUIT. ZURUITURĂ.

zurba adj., s. v. RĂSCULAT. RĂZVRĂTIT. REBEL. REVOLTAT.

zurba s. v. RĂSCOALĂ. RĂSCULARE. RĂZMERIŢĂ. RĂVRĂTIRE. REBELIUNE. REVOLTĂ.

zurbagiu adj., s. v. ARŢĂGOS. CERTĂREŢ. GÂLCEVITOR. RĂSCULAT. RĂZVRĂTIT. REBEL. REVOLTAT. SCANDALAGIU.

zurbalî'e s. v. RĂSCOALĂ. RĂSCULARE. RĂZMERIŢĂ. RĂVRĂTIRE. REBELIUNE. REVOLTĂ.

zurbávadj.,s. v. RĂSCULAT. RĂZVRĂTIT. REBEL. REVOLTAT.

zurbávă s. v. ANIMOZITATE. CEARTĂ. CONFLICT. DEZACORD. DEZBINARE. DIFEREND. DISCORDIE. DISCUŢIE. DISENSIUNE. DISPUTĂ. DIVERGENŢĂ. GÂL-CEAVĂ. ÎNVRĂJBIRE. LITIGIU. NEÂNŢELEGERE. VRAJBĂ. ZÂZANIE.

ZURGĂLĂU s. clopoţel, (rar) zdrăngănél. *(Cai cu ~ i.)*

ZURLÍU adj. 1. drăcos, neastâmpărat, nebun, nebunatic, sprinţar, vioi, zăpăcit, zbânţuit, zburdalnic, zglobiu, zvăpăiat, zvânturat, zvân-turatic, (pop.) zbanghíu, (reg.) sturlubatic, sturluibat, (prin Olt.) saitóc, (Transilv.) şulhétic, (înv.) zburdátic, zburdătór. *(Copil ~.)* 2. aiurea, aiurit, bezmetic, descreierat, nebun, smintit, ţicnit, zănatic, zăpăcit, (rar) dezmetic, (pop.) deşucheat, pălăvátic, silhúi, (înv. şi reg.) pri-lestít, (reg.) şucheát, tui, (Mold.) túieş, zălud, zărghít, (înv.) turlulíu, (fam.) sanchíu, (fam. fig.) smucit, trăsnit, ţăcănit. *(Ce tip ~ !)*

zúrnă s. v. BOT. RÂT.

ZURUÍ vb. a zăngăni, a zornăi, (reg.) a zor-zoi. *(Lanţurile ~.)*

ZURUIALĂ s. zăngăneală, zăngănire, zăngănit, zăngănitură, zornăială, zornăit, zornăi-tură, zuruit, zuruitură, (rar) zórnet, (reg.) zurái. *(~ de lanţuri.)*

ZURUÍT s. zăngăneală, zăngănire, zăngănit, zăngănitură, zornăială, zornăit, zornăitură, zu-ruială, zuruitură, (rar) zórnet, (reg.) zurái. *(~ de lanţuri.)*

ZURUITÓR adj. zăngănitor, zornăitor. *(O grămadă de galbeni ~.)*

ZURUITURĂ s. zăngăneală, zăngănire, zăngănit, zăngănitură, zornăială, zornăit, zornăitură, zuruială, zuruit, (rar) zórnet, (reg.) zurái-*(~ de lanţuri.)*

zúrzur s. v. DECOR. DECORAŢIE. ORNAMENT. ORNAMENTAŢIE. PODOABĂ.

zúzet s. v. BÂZÂIALĂ. BÂZÂIRE. BÂZÂIT-BÂZÂITURĂ. CLIPOCEALĂ. CLIPOCIRE. CLIPOCIT. MURMUR. SUSUR. SUSURARE-ŞOAPTĂ. ŞOPOT. ZBÂRNÂIALĂ. ZBÂRNÂI-RE. ZBÂRNÂIT. ZBÂRNÂITURĂ. ZÂZÂIT.

ZUMZĂIALĂ. ZUMZĂIRE. ZUMZĂIT. ZUM-ZĂITURĂ. ZUMZET. ZVON.

zuzuí vb. v. CLIPOCI. MURMURA. SUNA. SUSURA. ŞOPOTI. ŞOPTI. ŞUŞOTI.

ZVĂPĂIAT adj. 1. drăcos, neastânipărat, nebun, nebunatic, sprinţar, vioi, zăpăcit, zbânţuit, zburdalnic, zglobiu, zurliu, zvânturat, zvinturatic, (pop.) zbanghíu, (reg.) sturlubatic, sturluibat, (prin Olt.) saitóc, (Transilv.» şulhétic, (înv.) zburdátic, zburdătór. *(Copil ~.)* 2. fluşturatic, fluturatic, nebunatic. *(Un linăr ~.)*

ZVELT adj. 1. subţiratic, subţire, suplu, (înv. şi reg.) sulegét, (reg.) sulétic, (Transilv.) şugár, (Munt.) şui, (prin Transilv. şi Olt.) şuiéţ. *(Un corp, un om ~.)* 2. elegant, graţios, mlădios, mlădiu, suplu, (rar) mlădiat. *(Zborul ~* ol *unei păsări; un mers ~.)*

ZVELTEŢE s. mlădiere, supleţe. *(~ unei fete.)*

zviduívb. v. ÎNDREPTA. ÎNFIRIPA. ÎNSĂNĂTOŞI. ÎNTREMA. ÎNZDRĂVENI. LECUI. REFACE. RESTABILI. RIDICA. TĂMĂDUI. VINDECA.

zvic interj, v. ŢUŞTl. ZBUGHI.

zvâcií vb. v. BATE. PALPITA. PULSA. TĂCĂI. TICĂL TRESĂRI. ZBATE. ZVÂCNI.

ZVÂCNEÁLĂ s. bătaie, palpitare, palpitaţie, pulsaţie, ticăit, tresărire, zbatere, zvâcnet, zvâcnire, zvâcnit, zvâcnitură, (rar) tresăritúră, (înv.) palpit, răsăritúră, săltare. *(~ a inimii.)*

A

ZVICNET s. bătaie, palpitare, palpitaţie, pulsaţie, ticăit, tresărire, zbatere, zvicneală, zvâcnire, zvâcnit, zvâcnitură, (rar) tresăritúră, (înv.) palpit, răsăritúră, săltare. *(~ al inimii.)*

ZVÂCNÍ vb. 1. a bate, a palpita, a pulsa, a tăcăi, a ticăi, a tresări, a se zbate, (rar) a zvâcâi, (reg.) a bicâi, a ticiti. *(Inima ~ cu putere.)* 2. a fremăta, a palpita, a pulsa, a vibra. (~ *în el* o *mare bucurie.)* 3. a mişca, (reg.) a ţicui. *(Undiţa ~.)*

ZVÂCNÍRE s. bătaie, palpitare, palpitaţie, pulsaţie, ticăit, tresărire, zbatere, zvâcneală, zvâcnet, zvâcnit, zvâcnitură, (rar) tresăritúră, (înv.) palpit, răsăritúră, săltare. *(~ a inimii).*

ZVÂCNÍT s. bătaie, palpitare, palpitaţie, pulsaţie, ticăit, tresărire, zbatere, zvâcneală, zvicnet, zvâcnire, zvâcnitură, (rar) tresăritúră, (înv.) palpit, răsăritúră, săltare. *(~ al inimii.)*

ZVÂCNITURĂ s. bătaie, palpitare, palpitaţie, pulsaţie, ticăit, tresărire, zbatere, zvicneală, zvâcnet, zvâcnire, zvâcnit, (rar) tresăritúră, (înv.) palpit, răsăritúră, săltare. *(~ a inimii.)*

ZVÂNTÁ vb. 1. a se usca, a se zbici, (înv. şi reg.) a se prăji. *(Rufele s-au ~.)* 2. a distruge, a nimici, a potopi, a prăpădi, a sfărima, a zdrobi, (înv. şi pop.) a pierde, a răpune, a risipi, (pop.) a isprăvi, a zdrumica, (înv. şi reg.) a sodomi, (reg.) a litrosi, (prin Transilv.) a po-troşi, (înv.) a cura, a nimicnici, a potrebi, a stropşi, a târî, a zdruncina, (grecism înv.) a afanisi, (fig.) a secera, a spulbera. *(I-a ~ pe duşmani.)*

zvtatá vb. v. DESCĂRCA. DEŞERTA. GOLI. SNOPI. STÂLCI.

ZVÂNTÁRE s. uscare, zbicire. *(~ rufelor.)*

ZVÂNTÁT adj. uscat, zbicit. *(Rufe ~.)*

ZVÂNTURÁT adj. 1. fluşturatic, fluturatic, frivol, neserios, uşuratic, vânturatic, zvânturatic, (livr.) futil, (pop.) spulberátic, (reg.) zărpălátic, zburátic, zburdalnic, (Mold.) sprinţar, zbrehúi, (înv.) vinturós. *(Un bărbat ~.)* 2. drăcos, neastimpárat, nebun, nebunatic, sprinţar, vioi, zăpăcit, zbânţuit, zburdalnic, zglobiu,

zurliu, zvăpăiat, zvânturatic, (pop.) zbanghíu, (reg.) sturlubatic, sturluibat, (prin Olt.) saitóc, (Tran-silv.) şulhétic, (înv.) zburdátic, zburdătór. *(Copil ~.)*

zvinturát s. v. AVENTURIER.

ZVÂNTURATIC adj. 1. fluşturatic, fluturatic, frivol, neserios, uşuratic, vânturatic, zvânturat, (livr.) futil, (pop.) spulberátic, (reg.) zărpălátic, zburátic, zburdalnic, (Mold.) sprinţar, zbrehúi, (înv.) vânturós. *(Un bărbat ~.)* 2. drăcos, neastimpárat, nebun, nebunatic, sprinţar, vioi, zăpăcit, zbânţuit, zburdalnic, zglobiu, zurliu, zvăpăiat, zvânturat, (pop.) zbanghíu, (reg.) sturlubatic, sturluibat, (prin Olt.) saitóc, (Tran-silv.) şulhétic, (înv.) zburdátic, zburdătór. *(Copil ~.)*

zvânturatic adj. v. AVENTUROS.

ZVÂRCOLEALĂ s. zbatere, zvârcolire, zvâr-colitură. *(~ peştelui in năvod.)*

ZVÂRGOLÍ vb. 1. a se zbate. *(Peştele se ~ in năvod.)* 2f a se perpeli, a se zbate, a se zbuciuma. *(Se ~ din cauza durerilor.)* 3. a se tăvăli. *(Cíinele se ~ în iarbă.)* 4. a se foi, a se perpeli, a se răsuci, a se suci, (prin Olt.) a se scireitimi. *(Su te mai ~ atâtat)* 5. a se agita, a se frământa, a se nelinişti, a se zbuciuma, (Mold. şi Bucov.) a se cioşmoli. *(De ce te ~ in mod inutil?)* G. a se frăminta, a se zbate, a se zbuciuma, (pop.) a se bâte, (înv. şi reg.) a se ticăi. *(5-a ~ toată noaptea în aşternut.)*

ZVÂRCOLÍRE s. 1. zbatere, zvârcoleală, zvir-colitură. *(~ peştelui in năvod.)* 2. tăvălire. *(~ cuina pe jos de durere.)*

ZVÂRCOLITÚRĂ s. zbatere, zvârcoleală, zvârcolire. *(~ peştelui in năvod.)*

zvírlet s. v. ARUNCĂTURĂ. AZVÂRLITLU RĂ. ZVÂRLITURĂ.

ZVÂRLÍ vb. 1. a arunca, a azvârli, a lepăda, (Transilv. şi Maram.) a ţipa, (înv.) a scutura. *(~ un lucru nefolositor.)* 2. a arunca, a azvârli, a repezi, (înv. şi reg.) a năpusti. *(A ~doniţa după el.)* 3. a arunca, a azvârli, a proiecta, a propulsa. *(~ ceva in spaţiu.)* 4. a arunca, a azvârli. *(~* o *piatră la distanţă.) 5.* a se arunca, a se azvârli, a se năpusti, a năvăli, a se

precipita, a se repezi, a sări, a tăbărî, (rar) a se prăbuşi, (înv. şi pop.) a cădea, (înv. şi reg.) a năduli, a se prăpăstui, (reg.) a iuruşi, a năboi, a se năprăti, a nooti, a se tovărî, (Transilv.) a se aiepta, (Transilv. şi Ban.) a se şupi, (înv.) a se da, a năbuşi, a năvrăpi, a se slobozi. *(S-au ~ asupra duşmanului.)* 6. a se arunca, a se avânta, a se azvârli, a se precipita, a se repezi, a sări, (pop.) a se chiti, (Transilv.) a se aiepta. *(Se ~ pe cal.)* 7. a arunca, a azvârli, a izbi, a lovi. *(Calul nărăvaş ~ cu copitele.)* 8. a arunca, a azvârli, a cheltui, a irosi, a împrăştia, a prăpădi, a risipi, (livr.) a prodiga, (înv. şi reg.) a prăda, (reg.) a mătrăşi, a părădui, (Transilv.) a spesa, (înv.) a răşchira, (grecism înv.) a afierosi, (fig.) a înghiţi, a mânca, a papa, a toca. *(Si-a ~ averea; îşi ~ banii pe toate fleacurile.)*

ZVÂRLÂRE s. 1. aruncare, azvârlire, lepădare. *(~ unei sticle sparte.)* 2. aruncare, azvârlire, proiectare, propulsare, propulsie. *(~ unui obiect tn spaţiu.)* 3. aruncare, azvârlire, cheltuire, irosire, risipire, (reg.) părăduíre, (fig.) păpáre, tocáre, tocat. *(~ banilor pe fleacuri.)*

ZVÂRLITURĂ s. 1. aruncătură, azvârlitură, (rar) zvfrlet, (Transilv. şi Maram.) ţipătúră. *(La o ~ de băţ.)* 2. aruncătură, azvârlitură, izbitură, lovitură. *(~ calului nărăvaş.)*

ZVÂRLÚGĂ *s.JIHŢ.; Cobitis taenia)* (reg.) câră, cuţitoáie, fisă, fiţă, măriúţă, muşcătoare, nisipáriţă,

vârlúgă, (Transilv.) vârligoánţă.

zvlrnáică s. v. VÂJÂITOARE. ZBÂRNÂITOA-RE.

zvoácă s. v. NUIA. VARGA.

ZVON s. 1. vorbă, (înv.) cuvî'nt, sunet. *(Umblă un ~despre el.)* 2. rumoare. *(~ de glasuri.)* 3. murmur, susur, zumzet. *(~ de glasuri îndepărtate.)* 4. clipoceală, clipocire, clipocit, murmur, susur, susurare, şoaptă, şopot, (rar) murmuiálă, murmureálă, zúzet, (înv.) murmuít. *(~ de ape.)*

zvon s. v. CLOPOT.

zvonár s. v. ZVONIST.

ZVONÍ vb. a se afirma, a se auzi, a se ˢpunc, a se şopti, a se vorbi, a se zice, (înv. şi reg.) a (se) suna, (reg.) a se slomni. *(Se ~ că a plecat.)*

zvoni vb. v. BATE. CLIPOCI. DĂNGĂNL MURMURA. SUNA. SUSURA. ŞOPOTI ŞOPTI. ŞUŞOTI.

ZVONÍST s. (rar) zvonár.

zvonişór s. v. CLOPOŢEL

zvonit s. v. CLOPOŢEL.

DICŢIONARUL LIMBII ROMÂNE (DLR), elaborat de sectoarele de lexicologie şi lexicografie din Bucureşti, Cluj-Napoca şi laşi, reprezintă continuarea, într-o formă nouă, a *Dicţionarului limbii române,* început sub conducerea lui Sextil Puşcariu, din care au apărut, între anii 1907 – 1944, trei volume şi trei fascicule, cuprinzând literele: A-B, C, F-Î, J-LOJN1ŢĂ (inclusiv).

Seria nouă a Dicţionarului academic general, iară a fi o continuare pro-priu-zisă a operei lexicografice anterioare, a început cu litera M (de la prima lileră neabordată anterior de Sextil Puşcariu), urniind ca, după terminarea porţiunii până la Z, să fie elaborată, pe aceleaşi baze, întreaga porţiune de la A la L. inclusiv literele, care i-u apăruseră în seria \eche.

Noua operă lexicografică uniling%ă se deosebeşte radical de vechea versiune prin bogăţia de material, în care sânt incluse toate cuvintele atestate în limba literară generală, în limbajul literaturii aitistice, in vorbirea populară şi regională, în textele vechi. Cuvintele ciin limbajele tehnico-şliinţifkc au intrat în *Dicţionarul limbii române* numai 5n măsuia în care au pătruns sau manifestă tendinţa evidentă de a pătrurc'e în limba literară, în limbajul literaturii artistice sau în cel popular. în privirii; împrumuturilor, de asemenea, au fest înregistrate acelea care au intrat în limbă pe cale cultă, prin scrierile ştiinţifice sau de popularizare, prin presă şi prin literatura beletristică. Un loc important în coloanele BLR ocupă sintagmele, locuţiunile, expresiile, proverbele şi zicătorile.

Dicţionarul limbii române cuprinde isteria vocabularului românesc din cek mai vechi timpuri până astăzi. Fără a fi un dicţionar etimologic în sensul strici al cuvântului, el dă etimoanele la majoritatea cuvintelor, etimoane care au fost elaborate pe principiul etimologici interne, directe şi multiple.

O atenţie deosebită a fost acordată deplasărilor semantico: trecerea de !s propriu la figurat, analogia, extensiunea semantică şi restríngorea semantică, trecerea de la concret la abstract şi aceea de la abstract la

concret, specializarea, generalizarea etc.

Prin apariţia volumelor din *Dicţionarul limbii române:* !\i (3905 – 1968), N (1971), O (1969), P: p - p&zui (1972), pe - pânar (1S74), pină - - pogribanie (1977), pogrom - presimţire (1980), R (1975), Ş (1978), T (partea 1) (1982) şi prin viitoarele volume în curs de apariţie: P(continuare). T (partea a 2-a) (aflate sub tipar) se realizează unul dintre marile obiective ale culturii noastre naţionale. Seria r.ciă c DLR diferă atât cantitativ, cit ',i calitativ de vechea versiune cuprinsă in \elumeic publicate până Sn anul 1944. Renunţând Ia divagaţiile enciclopedice, redactorii noii forme a Dicţionarului au uc'cptal meciul cel mai puţin complicat, mai adecvat şi mai ştiinţific de prezentare a faptelor lexicale.

Bogăţia materialului lexical înregistrat, fineţea analizelor semantice, organizarea ştiinţifică şi modernă a articolelor, ierarhizarea sensurilor în cadrul filiaţiei semantice, notarea sinonimelor, indicarea etimologiilor etc. constituie mima. câteva dintre principalele calităţi ale DLR, calităţi care îl recomandă ca pe cea mai remarcabilă operă lexicografică românească.

′ Tomul XI, partea a 2-a, Litera T (t – tocăliţă), 1982, 376 p., legat, 75 lei.

i i

j *Sub tipar*; I

Tomul VIII, partea a 5-a, Litera P (presin – puzzolană). I Tomul XI, partea a 2-a, Litera T (tocană – twist). i

i *În pregătire:*

■*Jr* i

j Tomul V, Litera E]

j Tomul X, Litera S

i Tomul XI, Litera Ţ

Tomul XII, Literele U, V, Z.

DIN ULTIMELE APARIŢII

ACADEMIA R.S.R. INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ AL UNIVERSITĂŢII DIN BUCUREŞT

DICŢIONARUL ORTOGRAFIC, ORTOEPIC SI MORFOLOGIC AL LIMBII ROMANE '

696 p., lei 105

După cum arată şi titlul, *Dicţionarul ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române* este un îndreptar complex al exprimării corecte sub aspect formal, dínd indicaţii normative asupra scrierii, pronunţării şi flexiunii cuvintelor inserate.

Este un îndreptar de mari proporţii, nu numai prin numărul de articole conţinute, care sínt aproximativ 60 000 (cuvinte simple şi compuse, locuţiuni, grupuri mici de cuvinte care fac corp comun în vorbire sau în scrieret, ci şi prin extinderea diverselor articole.

Elaborat de colectivul de gramatică al Institutului de lingvistică din Bucureşti, lucrarea este patronată de „Comisia pentru cultivarea limbii române" a Academiei R. S. România.

AL. GRAUR

DICŢIONAR AL GREŞELILOR DE LIMBĂ, so P, iei 5,50

Pornind de la analiza unor greşeli mai des intilnite pe care le cercetează, cartea prezintă o modalitate originală de cultivare a limbii.

Dicţionarul cuprinde probleme de pronunţare, de înţeles şi de scriere ale cuvintelor. în ceea ce priveşte greşelile de morfologie şi de sintaxă, numai abaterile izolate care se referă la un singur cuvânt. în fiecare caz în parte se inserează forma corectă, iar greşelile se discută tot acolo, făclndu-se, în ordinea alfabetică, numai trimiterea la forma corectă.

LIMBA ROMÂNĂ

Redactor-şef: acad. AL. GRAUR

Număr de apariţii anual: 6

Abonament anual: 120 lei v

Redacţia: 79638 – Bucureşti. Str Spiru Haret nr. 12

Revista *Limba română* apare, sub egida – Academiei Republicii Socialiste-România, din anul 1952 (primul număr a apărut în noiembrie – decembrie).

Domeniile abordate sânt: gramatică (descriptivă şi istorică), vocabular (in clusiv studii etimologice), fonetică şi fonologie, onomastică, limbă literară şi stilistică, filologie şi istoria limbii, ortografie şi ortoepie, predarea limbii române (ca limbă maternă sau ca limbă străină) în învăţământul de toate gradele, istoria lingvisticii române şi lingvistică generală. Revista conţine o rubrică de„Recenzii" şi una de „Consultaţii" în care specialiştii răspund întrebărilor venite la redacţie, o rubrică in care se face cronica manifestărilor ştiinţifice din domeniul lingvisticii şi una intitulată„Note şi comentarii", unde se publică articole care expun opinii faţă de puncte de vedere recent exprimate.

în fiecare an, revista publică bibliografia integrală a studiilor de lingvistică apărute in ţara noastră în cursul anului precedent. însumarea tuturor bibliografiilor apărute până acum (prima, referitoare la anii 1944 – 1958, a apărut în 1959) reprezintă singura lucrare de bibliografie completă şi la zi a lingvisticii române.

Colaboratorii sânt specialişti din cercetare şi din învăţământul universitar, liceal şi gimnazial, specialişti din străinătate şi chiar nefilologi, pasionaţi de studiul limbii române.

Revista se adresează unui cerc larg de cititori, specialişti şi nespccialiştir interesaţi de problemele lingvisticii şi are drept scop promovarea studiului ştiinţific al limbii noastre naţionale.

ERATĂ

în lista de mai jos sânt înregistrate numai erorile grave de tipar ale lucrării.

Pagina:	coloana	: rândul:	în loc de:	se va citi:
XI		12 de jos	explictiă	explicită
XIII	–	11 de sus	înr-e	înre-
4	1	25 de sus	réunoscut (înv).	recunoscut, (înv.)
8	1	14 de sus	incortelâre.	Incortelâre.
13	2	19 de sus	STĂFUND.	STRĂFUND.
53	2	4 de sus	neoaş,	neaoş,
57	1	13 – 14 de sus	a azvârli,	a zvârli,

	0	1	11 de sus	prin áre.	prânzâre.
1					
	6	2	19 de sus	î'om^,	român,
7					
	7	2	8 de jos	bMjliit ancă	bighiroáncă
2					
	7	1	35 de sus	tlevetiv -,	clevetitor,
6					
		1	35 – 36 de sus	X>onegric, -,	ponegritor,
	7	1	21 de sus	tuiălău, ■	tălălău,,
8					
	9	1	1 – 2 de jos	paiaţaríc, V	paiaţarlâc,
2					
		2	11-12 de sus	FLUTURE-^AP- MOR *V.*	FLUTURE- CAP-DE- MORT.
		2	14 – 15 de sus	hreaptă,	hreapcă,
	1	2	10 de jos	ciorobáríţă	ciorobărîţă
37					
	1	2	33 de jos	cedeală,	codeală,
54					
	1	2	9 de sus	SCOARŢAR.	SCORŢAR.
55					
	1	2	19 de jos	colab,	colan,
56					
	1	1	19 de jos	sintetizare.	sinterizare.
64					
	1	1	23 de sus	neuatentic,	neautentic,
73					
	1	1	3 de sus	COSCIUC.	COSCIUG.
80					
	1	2	17 de sus	tetál.	telál.
82					
	1	1	18 de jos	culbeceáscă	culbeceásă
92					

200	2	24 de sus	intrepriditáte,	intrepiditáte,
201	1	23 de jos	zgilţire,	zgâlţâire,
203	2	15 de sus	MÂRŢOACĂ.	MÂRŢOAGĂ.
	2	2 de jos	pustulă, malignă,	pustulă malignă,
214	2	11 de jos	ZDROB	ZDROBI.
231	2	3 – 4 de jos	pustieâate,	pustietate,
238	í	1 de sus	strict,	stricat,
252	2	25-26 de jos		DOGMATÍST s. dogmatic
261	2	13 de jos	dohovnicí	duhovnici
270	1	1 – 2 de jos	emanip atie,	emancipa ţie,
319	1	10 de jos	albinárel,	albinărel,
350	1	9 de sus	bélbet	hélbet
368	2	23 de sus	pron, s. v.	pron. v.
370	1	14 de jos	adj.	adj., s.
377	1	2 de jos	scusit,	iscusit,
381	2	1 de jos	răsună tror,	răsunător.
453	1	22 – 23 de sus	scuătoáre,	sculătoáre.
504	3	22 de jos	stilpuşór.	siiJpuşór.
507	2	24 de sus	rost iscă.	rospíscă.

	5	1	33 de sus	micreálă	mieriálă
21					
	5	o	18 de sus	îngăduinţă,	Îngăduinţă,
23					
	5	1	1 de jos	UBTERAN.	SUBTERAN.
24					
	5	2	6 de jos	năsocitură,	născocitură,
64					
	5	2	30 de sus	şoádăi,	şoádă,
ii7					
	5	1	15 de jos	nvalid,	invalid,
70					
		1	14 de jos	ebântuít,	nebinluít,
	5	1	22-23 de sus	iien durat,	neândurat,
83					
	5	2	22 de jos	nestingherit,	nestânjenit,
98					
	5	1	17 de jos	motolóz,	motológ,
98					
	6	2	2 de jos	potiálă,	poticálá,
12					
	6	2 şi 1	1 de jos şi	refleţie,	reflecţie,
21-622					
			1 de sus		
	6	1	2 de jos	drospéct,	prospect,
65					
		2	1 – 2 de jos	aselghiiciúne,	aselghiciúne.
	6	1	4 de jos	psărc-de-gheáţă,	pasăre-dc-gheâţă,
66					
	6	2	4 de jos	CREŞTET.	• CREŞTET.
70					
		2	2 de jos	AŢIPIRE.	AŢIPIRE.
Pagina:	.	ileana • l:	rându	în loc de:)-	se va citi:
^					
	6	1	6 de	BODOGOpEALĂ.	BODOGĂNEAL

3»- " sus Ă

7 1 3 de ploşi, / oploşi,

43 jos

7 1 28 de deliminarfe, delimitare,

51 sus

1 25 de câştia, / câştiga,

jos

7 1 12 de igodióf/ jigodiós,

81 jos

7 1 2 de a vagabonda, a vagabonda,

87 jos

8 2 33 de reca^ftualare, recapitulare,

12 sus

8 2 13 de RITUA. RITUAL.

18 jos

8 1 16 de caroaie. căroáie.

22 jos

8 1 21 de zdenţuit, zdrenţuit,

31 sus

8 2 16 de sclrţâiaiă, scârţâială,

67 sus

9 2 20 de *~ie* *~te*

01 sus

9 1 1 de magine, imagine,

1 fi jos

9 1 11 de *rfoi.)* *r*oţi*.)*

73 jos

9 2 15 de cerstăţeá, crestăţeá,

80 sus

9 1 6 de a făfălăi, a fălălăi,

81 jos

9 o 25 de tărbát tărhát

94 sus

9 2 19 de umoráe, umoare,

98 jos

1 1 18 de ceáspă. ceápsă.

001 sus

1015	2	7 de sus	tătălău,	tălălău,
1022	1	6 de sus	tocmire,	tocmire,
1078	í	1 de jos	gréţ,	igréţ,
1079-1080	2 şi 1	1 de jos şi 1 de sus	cobaamină:	cobalamină;
1082	1	1 de jos	ERVURĂ.	NERVURĂ.
1116		3 de sus	BUCUREŞT	BUCUREŞTI

Bun de tipar 3.VII.1982.